CELE O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

Zice-se — dar Allah este mai știutor, și mai înțelept, și mai puternic, și mai binefăcător! — că a fost odată (în ceea ce s-a depănat și s-a arătat în vechimea vremii și în trecutul evului și al clipei) un rege între regi, în Sassan, în insulele Indiei și ale Chinei. Era stăpîn peste oști, peste căpetenii, peste slujitori și peste o curte numeroasă. Și avea doi copii, unul mai mare și celălalt mai mic. Amîndoi erau cavaleri viteji; dar cel mare era mai bun cavaler decît cel mic. Cel mare domni peste țări și cîrmui cu dreptate peste supușii lui; și așa, îl iubiră locuitorii împărăției. Numele lui era regele Șahriar [1]. Cît despre fratele cel mic, numele lui era Șahzaman [2], și era rege în Samarkand Al-Ajam.

Astfel ei domniră în țările lor, și fiecare fu, în împărăția lui, cîrmuitor drept al supușilor timp de douăzeci de ani împliniți. Și erau amîndoi în culmea puterii și înfloririi.

Și trăiră tot așa, pînă cînd regele cel mare simți dorința arzătoare să-l vadă pe fratele său cel mic. Atunci

[1] Stăpînul orașului.
[2] Stăpînul veacului și al timpului.

îi porunci vizirului să plece, și să nu se întoarcă decît cu el. Vizirul îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi plecă, și ajunse cu bine, prin îndurarea lui Allah: intră la fratele cel mic, îi aduse salutul de pace[1] și îl înștiință că regele Șahriar dorea arzător să-l vadă, că țelul acestei călătorii era să-l poftească să-l viziteze pe fratele său cel mare. Regele Șahzaman îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi porunci să se facă pregătirile de plecare și să se scoată corturile, cămilele, catîrii, slugile și ajutoarele. Apoi îl înălță pe vizirul său drept cîrmuitor al țării, și ieși întrebînd de locurile fratelui său.

Dar, spre miezul nopții, își aminti de un lucru uitat la palat, tocmai de darul pe care îl menise fratelui său, se întoarse și intră în palat. Și acolo o află pe soția lui întinsă în așternut și îmbrățișată de un scalv negru dintre sclavii lui. La această priveliște văzu negru înaintea ochilor. Și zise în sinea lui: „Dacă o asemenea faptă s-a petrecut cînd de-abia am părăsit orașul, care va fi purtarea acestei desfrînate cîtă vreme voi fi departe, la fratele meu?“ Și gîndind acestea, își trase sabia și, izbindu-i pe amîndoi, îi ucise în așternut. Apoi se întoarse chiar în clipa aceea și porunci să pornească tabăra. Și călători toată noaptea pînă ajunse în orașul fratelui său.

Se bucură fratele de apropierea lui, îi ieși în întîmpinare și-l primi urîndu-i pace; și se bucură nespus de mult, împodobi orașul în cinstea lui, și nu se mai sătură vorbindu-i. Dar regele Șahzaman își aducea mereu aminte de necredința soției lui, și un nor de mîhnire îi umbrea chipul; și galbenă i se făcu pielea de pe față, și firav trupul său. Și așa, cînd regele Șahriar îl văzu în starea aceasta, se gîndi în sinea lui că asta se datora în-

[1] „Pacea și mîntuirea să fie cu tine!“ — salutul musulmanilor.

depărtării regelui Şahzaman de împărăţie şi, nemaiîntrebîndu-l nimic, îi dădu bună pace.

Dar, într-una din zile, îi spuse:

— O, fratele meu, nu ştiu, dar îţi văd trupul slăbind şi faţa îngălbenindu-ţi-se!

El îi răspunse:

— O, fratele meu, port în fiinţa mea tăinuită o rană vie!

Însă nu îi destăinui fapta soţiei lui. Regele Şahriar îi zise:

— Doresc tare mult să porneşti cu mine la vînătoare pe jos şi călare, căci poate aşa îţi vei căpăta voia bună.

Regele Şahzaman nu voi în ruptul capului să primească; şi fratele său plecă singur la vînătoare.

Ci în palatul regelui se găseau nişte ferestre cu vedere spre grădină. Şi, cum regele Şahzaman se răzimase în coate la una din acele ferestre ca să privească, poarta palatului se deschise şi ieşiră douăzeci de sclave şi douăzeci de sclavi; şi nevasta regelui, fratele său, era în mijlocul lor, plimbîdu-se în toată strălucirea frumuseţii ei. Ajunşi la un bazin, se dezbrăcară cu toţii şi se amestecară între ei. Şi deodată nevasta regelui începu să strige:

— O, Massaud! ya, Massaud!

Şi numaidecît alergă către ea un negru tuciuriu şi vînjos, care o îmbrăţişă şi ea îl îmbrăţişă de asemenea. Atunci negrul o răsturnă pe spate şi o tăvăli. La acel semnal, toţi ceilalţi sclavi făcură la fel cu femeile. Şi continuară îndelung aşa, şi nu conteniră cu sărutările şi cu îmbrăţişările şi alte fapte asemănătoare pînă la apropierea zorilor.

La această privelişte, fratele regelui zise în sinea lui: „Pe numele lui Allah! nenorocirea mea este cu mult mai uşoară decît aceasta!" Şi de îndată lăsă să i se irosească durerea şi mîhnirea, zicîndu-şi: „Într-adevăr, asta e mai cumplit ca tot ce mi s-a întîmplat mie!" Şi, din acea

clipă, începu din nou să bea și să mănînce fără întrerupere.

Într-acestea, regele, fratele său, se întoarse, și amîndoi își urară unul altuia pace. Apoi Șahriar se puse să-l privească cu luare-aminte pe fratele său, regele Șahzaman, și văzu că pielea și culoarea obrajilor i se înviorase, și chipul lui își redobîndise prospețimea; că, pe lîngă asta, mînca cu toată pofta, după ce atîta amar de vreme abia gustase din bucate. Și se miră, și grăi:

— O, frate al meu, te vedeam deunăzi galben la piele și la chip, iar acum iată că ți-ai redobîndit culoarea! Povestește-mi așadar despre starea ta!

Dar el îi răspunse:

— Îți voi povesti despre pricina palorii mele de la început; dar scutește-mă să-ți povestesc de ce mi-am redobîndit culoarea!

Regele îi zise:

— Atunci povestește-mi întîi, ca să mă dumiresc, de pricina schimbării tale la chip și a slăbirii tale.

El îi răspunse:

— O, frate al meu, află că atunci cînd ți-ai trimis vizirul ca să mă poftească la tine, îmi făcui pregătirile de plecare și ieșii din oraș. Dar apoi îmi adusei aminte de giuvaerul pe care ți-l menisem și pe care ți l-am dat la palat: astfel că făcui calea întoarsă și o găsii pe soția mea culcată cu un sclav negru. Și dormeau în așternutul meu! I-am ucis pe amîndoi, și am venit la tine. Dar rămăsesem tare chinuit la gîndul acelei întîmplări; iată pricina palorii de la început și a slăbirii mele. Cît despre înviorarea chipului meu, scutește-mă să-ți mai povestesc.

Cînd fratele său auzi aceste cuvinte, îi zise:

— Pe numele lui Allah! te rog fierbinte să îmi destăinui pricina înviorării tale?

Atunci regele Șahzaman îi povesti ceea ce văzuse, de la început pînă la sfîrșit, fără a lăsa pe dinafară vreun

amănunt din isprava soției desfrînate și a negrilor din scăldătoare. Dar n-are nici un rost să o repetăm. Apoi adăugă :

— Și nenorocirea ta îmi păru mai cumplită decît nenorocirea mea : ea mă sili să cuget și fu pricina înviorării chipului meu, a colorării obrajilor mei, precum și a poftei mele de mîncare. Dar Allah este mai știutor !

Așa s-au petrecut lucrurile ! Și regele Șahriar, auzind istorisirea fratelui său, se schimbă la rîndul lui tare mult la față, chipul i se schimonosi, de parcă și-ar fi ieșit din minți. Și rămase așa vreme de un ceas. După care se întoarse spre regele Șahzaman și-i zise :

— Trebuie, mai presus de orice, să văd chiar cu ochii mei !

Fratele său îi zise :

— Atunci prefă-te că pleci la vînătoare, pe jos sau călare ; dar, în loc să te îndepărtezi, ascunde-te la mine și vei fi martorul privelistei văzînd-o chiar cu ochii tăi !

De îndată regele își vesti plecarea printr-un crainic ; și oștenii ieșiră cu corturile afară din oraș ; iar regele ieși la rîndul său, se așeză în corturi, și le spuse tinerilor sclavi :

— Să nu intre nimeni la mine !

Apoi se deghiză, ieși pe furiș și se îndreptă spre palat, acolo unde era fratele său ; și ajungînd acolo, se așeză la fereastra ce dădea spre grădină.

Abia trecu un ceas, și sclavele albe, înconjurînd-o pe stăpîna lor, intrară împreună cu sclavii negri, și făcură tot ceea ce istorisise Șahzaman despre sărutările și îmbrățișările lor și alte asemenea lucruri. Și își petrecură timpul în acele zbenguieli pînă la asfințitul soarelui.

Cînd regele Șahriar văzu isprăvile lor, își pierdu cumpătul și îi spuse fratelui său Șahzaman :

— Haidem să plecăm în lume, să vedem care-i soarta noastră pe drumul lui Allah ; căci nu mai putem avea

nici în clin, nici în mînecă cu împărăția, pînă nu vom găsi pe vreunul care să fi avut parte de o nefericire asemănătoare cu a noastră ; altminteri, moartea va fi, într-adevăr, mai de ales decît asemenea viață !

La acestea, fratele său răspunse încuviințînd. Apoi ieșiră amîndoi din palat pe o ușă tainică. Și nu conteniră din drum zi și noapte, pînă cînd ajunseră în cele din urmă la un copac în mijlocul unei pajiști singuratice, aproape de marea sărată. În acea pajiște clipocea un izvor de apă dulce : băură din izvor și apoi se puseră pe odihnă.

Abia se scurse un ceas, cînd marea începu să se învolbureze, și deodată ieși din adîncul ei o coloană de fum negru, care urcă spre cer și se îndreptă spre pajiște. În fața acestei priveliști, fură cuprinși de spaimă, urcară pînă în vîrful unui copac înalt, și se puseră să privească la ceea ce putea să fie asta.

Ci iată că această coloană se preschimbă într-un genni [1] înalt de statură, voinic și spătos, care ducea pe creștet o ladă. Puse piciorul pe pămînt, veni spre copacul în care se aflau ei și stătu acolo. Ridică apoi capacul lăzii și scoase o raclă mare de cristal, pe care o deschise. Și îndată se ivi, țîșnind din racla de cristal, o fată fermecătoare, sclipitoare de frumusețe, luminoasă, aidoma soarelui cînd surîde. Neîndoios că tocmai despre ea a grăit poetul :

Făclie-n întuneric — apare ea, și-s zori de zi !
Apare doar, și zorii mai albi, la luciu-i, cată-a fi.

Bogați, din strălucirea-i, revarsă sorii raze,
Din ochii-i cu surîsuri, la fel și luna-n faze.

[1] Personaj fantastic, în mitologia arabă ; duh bun sau rău.

Doar sfîşie-se vălul ce taina-i ţine-n ceaţă
Şi-n vrajă i se-nclină, plecat, oricine-n faţă.

Dulci fulgere-n privire-i lucesc şi-n colţul genei toţi
Au lacrimi pătimaşe cît socoţi nu poţi !

După ce genniul o privi îndelung pe frumoasa fată, îi zise :

— O, crăiasă a mătăsurilor ! o, tu, pe care te-am răpit chiar în noaptea nunţii ! tare aş dori să dorm oleacă în acest loc ferit, unde nu pot să te vadă ochii fiilor lui Adam. Şi după ce mă voi fi odihnit, după călătoria pe mare şi pe uscat, voi săvîrşi cu tine fapta cea de toată ziua !

Ea îi zise cu vocea ei, cîntec de pasăre :

— Dormi, o, părinte al gennilor şi coroană a lor ! Şi facă-se ca somnul să-ţi fie spre întărire şi desfătare !

Şi genniul rezemîndu-şi capul pe genunchii fetei, adormi pe dată. Asta în ceea ce îl priveşte.

Atunci fata îşi înălţă capul spre vîrful copacului şi îi văzu pe cei doi regi ascunşi în frunziş. Ridică numaidecît capul genniului de pe genunchii ei, îl aşeză pe pămînt şi, sculîndu-se în picioare, le grăi prin semne :

— Coborîţi-vă şi n-aveţi frică de acest efrit [1].

Ei răspunseră tot prin semne :

— Ah, pe Allah ! scuteşte-ne de această primejdioasă încercare !

Ea le spuse :

— Allah cu voi ! coborîţi mai repede, căci de nu, îl vestesc pe efrit, şi el vă va răpune cu cea mai cumplită moarte !

[1] Sinonim cu *genni*.

Atunci ei se înfricoșară și coborîră lîngă ea, care-i întîmpină poruncindu-le de îndată:

— Haideți! Străpungeți-mă cu lancea, tare și cu strășnicie! Dacă nu, îl vestesc pe efrit.

Spaima îl făcu pe Șahriar să-i zică lui Șahzaman:

— O, frate al meu, îndeplinește-i tu cel dintîi porunca!

Celălalt răspunse:

— Ah, eu nu voi face nimic înainte ca tu să-mi dai pildă, ca frate mai mare!

Și amîndoi începură să se pofticească unul pe altul, făcîndu-și semne din ochi. Atunci ea le zise:

— De ce vă văd clipind așa din ochi? Dacă nu vă apropiați numaidecît și nu vă dovediți destul de vînjoși și de aprinși, îl vestesc de îndată pe efrit!

Atunci, de teama genniului, făcură amîndoi ceea ce le poruncise. După ce se supuseră și isprăvîră treaba, ea le spuse:

— Sînteți tare iscusiți! Apoi scoase din buzunar un săculeț și trase din el un șirag alcătuit din cinci sute șaptezeci de inele cu peceți, și le spuse: Știți voi ce-i asta?

Ei răspunseră:

— Nu știm.

Atunci ea îi lămuri:

— Toți stăpînii acestor inele cu peceți s-au împreunat cu mine, punînd coarne acestui efrit nesimțitor. Așadar și voi, amîndoi frații, dați-mi-le pe ale voastre.

Atunci ei i le dădură, scoțînd din degete cele două inele cu peceți. Și ea le spuse:

— Să știți că acest efrit m-a răpit în noaptea nunții, m-a pus în această raclă de cristal și, așezînd-o în ladă, a ferecat lada cu șapte lacăte, și m-a așezat apoi în fundul mării muginde, care se izbește și se învolburează din valuri. Dar el nici pomeneală să știe că atunci cînd o

femeie dorește ceva, nimic n-o poate stăvili. De altminteri și poetul spune:

Prietene,-n femeie să nu te-ncrezi!... Cînd sute
Ți-ar da nădejdi, zîmbește — căci dacă e cu chef, ori nu,
Atîrnă doar de-o toană a pielii unei cute!

De dragoste, minciună — risipă veșnic face,
În trupu-i însă-i plină de viclenii, cum e și-acu,
Atîtea, că și haina și-ar căptuși, dibace.

Mereu ți-adu aminte, de-adînc respect cuprins,
Tot ce Iusuf ne spune, și că femeia este
Pricina că gonit-a Eblis pe-Adam, la rău împins,

Prietene, dojana ce-o faci e de prisos...
Tu-l sfătuiești pe-acela, dar mîine-o fi — ce veste! —
Nu dragostei, ci unei nebune patimi credincios.

Și-ntr-una te ferește să spui: „Ce mult mi-e dragă!
Feri-voi însă sigur smintelile ce țin ades
Pe-ndrăgostiți în lanțuri." N-o spune nici în șagă.

Ar fi, ce-i drept, minune cum n-a mai fost vreodată
Să vezi și tu, în juru-ți, un om la minte-ntreg, cînd ghies
Îi dau cu-ademenire femei ce se desfată.

La aceste cuvinte, cei doi frați se minunară nețărmurit, și își ziseră unul celuilalt:

— Dacă unui efrit și, în ciuda marii lui puteri, i s-au întîmplat lucruri cu mult mai grozave decît nouă, întîmplarea asta trebuie să ne aline durerea.

Și atunci o părăsiră chiar în clipa aceea pe tînără, după saluturile și cuvintele de datină și, alinați și întăriți, se întoarseră fiecare în orașul său.

Cînd regele Șahriar intră în palatul său, porunci să se taie capul soției lui, și tot așa să se taie capetele sclavelor și ale sclavilor. Apoi porunci vizirului să-i aducă în fiecare noapte cîte o fecioară. Și așa, în fiecare noapte, el lua o fecioară și-i răpea fecioria. Iar la capătul nopții, o ucidea. Și nu conteni să facă așa trei ani în șir. Iar supușii se zbătură în strigăte de durere și în învălmășeala groazei, și își părăsiră vetrele cu fetele care le mai rămăseseră. Și nu rămase în oraș nici o fată care să mai slujească năvalei armăsarului.

Într-acestea, regele dete poruncă vizirului să-i aducă o nouă fecioară, ca de obicei. Și vizirul ieși de la rege și căută, dar nu găsi nici o fată; și, plin de întristare și mîhnire mare, se întoarse către lăcașul său, cu sufletul răscolit de spaimă.

Ci vizirul avea el însuși două fete, pline de frumusețe, de farmec și de strălucire, desăvîrșite și nespus de dulci. Numele celei mari era Șahrazada[1], iar numele celei mici Doniazada[2]. Cea mare Șahrazada, citise cărțile, cronicile, legendele regilor din vechime și poveștile noroadelor apuse. Se mai zice că ea avea mii de cărți cu povești în legătură cu popoarele, regii și poeții din vechime. Și era tare iscusită în măiestria de a povesti, și nu te mai săturai ascultînd-o.

La vederea tatălui său, ea zise:

— De ce te văd așa de schimbat, ducînd povara grea a durerilor și a mîhnirilor? Căci află, o, tată, că poetul zice: „O, tu care te zbuciumi, alină-te! Nimic nu ține în veci: orice bucurie se spulberă și orice mîhnire se uită!"

[1] Fiica cetății.
[2] Fiica lumii.

Cînd vizirul auzi aceste cuvinte, povesti fiicei sale tot ce i se întîmplase cu regele, de la început pînă la sfîrșit. Atunci Șahrazada îi zise:

— Pe Allah! o, tată, mărită-mă cu acest rege, căci, sau voi trăi, sau voi fi o răscumpărare pentru fiicele musleminilor și pricina mîntuirii lor din mîinile regelui!

Atunci vizirul îi zise:

— Păzească-te Allah! nu te lăsa pradă unei astfel de primejdii!

Ea răspunse:

— Trebuie neapărat să facem acest lucru!

El o sfătui:

— Păzește-te, să nu ți se întîmple ce i s-a întîmplat măgarului și boului cu stăpînul țarinii?

Șahrazada întrebă:

— Și ce-a pățit măgarul și boul cu stăpînul țarinii?

Și vizirul îi povesti Șahrazadei, fiicei sale:

Află, o, fata mea, că era odată un negustor, stăpîn de mari avuții și de cirezi de vite, însurat și tată de copii. Allah, preaînaltul, i-a hărăzit de asemenea să cunoască graiurile dobitoacelor și ale păsărilor. Ci locul de ședere al acelui negustor era într-o țară roditoare, pe malul unui fluviu. Și în lăcașurile negustorului se aflau și un măgar, și un bou.

Într-o zi, boul ajunse la locul rînduit pentru măgar și-l găsi măturat și stropit bine; în iesle se afla orz bine dat prin ciur și fîn bine ales; iar măgarul se desfăta, culcat la odihnă. Și mai băgă de seamă că atunci cînd stăpînul se nimerea să încalece pe măgar, o făcea numai pentru un drum scurt, dacă se zorea, din întîmplare; și măgarul se întorcea repede înapoi, la odihnă. În ziua aceea negustorul îl auzi pe bou zicînd măgarului:

— Poftă bună, și fie-ți de sănătate și de folos, și să-ți cadă bine la mistuit! Eu sînt ostenit, iar tu odihnit; tu mănînci orz bine dat prin ciur și te slujesc alții! Și dacă,

uneori, printre picături, stăpînul te încalecă, el se întoarce cu tine degrabă înapoi ! Cît despre mine, eu slujesc şi la arat, şi la învîrtitul morii !

Atunci măgarul îi spuse :

— O, părinte plin de virtute şi îndelung răbdător ! în loc să te văicăreşti, fă ce am să te povăţuiesc. Căci ţi-o spun din prietenie, doar pentru faţa lui Allah. Cînd vei ieşi la cîmp şi te vor înjuga, aruncă-te la pămînt şi nu te mai scula de jos, chiar de te vor bate ; iar după ce te vei fi sculat, grăbeşte-te să te culci din nou. Iar dacă atunci te vor mîna înapoi, la grajd, şi îţi vor aduce bob, nici nu pune gura, ca şi cum ai fi bolnav. Şi aşa, fă tot ce poţi şi nu mînca, nici nu bea o zi, ori două, ori trei. Şi astfel te vei odihni după atîta osteneală şi trudă !

Ci negustorul era ascuns acolo şi înţelegea graiul lor. Şi cînd rîndaşul veni la bou să-i dea nutreţ, văzu că acesta de-abia se atinge de el ; şi cînd dimineaţa îl luă la arat, îl află bolnav. Atunci negustorul îi zise rîndaşului :

— Ia măgarul şi du-l la arat în locul boului, toată ziua !

Şi omul se întoarse, luă măgarul în locul boului şi ară cu el cît fu ziua de mare.

Cînd măgarul se întoarse la staul, pe înserate, boul îi mulţumi pentru bunăvoinţă şi că l-a lăsat să se odihnească o zi încheiată. Dar măgarul nu-i răspunse nimic, şi se căi cu cea mai amară căinţă.

A doua zi rîndaşul veni, luă măgarul şi ară cu el pînă la sfîrşitul zilei. Şi măgarul se întoarse cu grumazul jupuit şi sleit de osteneală. Iar boul, văzîndu-l în acea stare, se apucă să-i mulţumească plin de înflăcărare şi să îl preamărească, ridicîndu-l în slăvi. Atunci măgarul îi spuse :

— Înainte eram tare îndestulat, şi nimic nu mi-a pricinuit vreo tulburare decît binefacerile mele. Apoi adăugă : Totuşi trebuie să ştii că îţi voi mai da încă un sfat bun ;

l-am auzit pe stăpînul nostru zicînd: „Dacă boul nu se scoală, îl vom da la casap, să îl înjunghie, iar pielea să ne-o tăbăcească!" Și sînt tare îngrijorat de soarta ta, și-ți dau de știre ca să-ți cauți vreo cale de scăpare!

Cînd boul auzi vorbele măgarului, îi mulțumi și spuse:

— Mîine merg de bună voie cu ei să-mi văd de treburile mele.

Și, acestea fiind zise, se puse pe mîncat și înfulecă tot nutrețul, ba încă mai linse și ieslea.

Așa s-au petrecut lucrurile! Și stăpînul, din ascunzătoare, trăgea cu urechea la vorbele lor.

Cînd miji de ziuă, negustorul ieși cu soția la staulul boilor și al vacilor, și amîndoi șezură. Atunci veni rîndașul, îl luă pe bou și-l scoase din staul. Dar la vederea stăpînului său, boul începu să dea din coadă, să pîrîie zgomotos și să alerge zglobiu în toate părțile. Negustorul fu cuprins de un asemenea rîs încît căzu pe spate. Iar soția îl întrebă:

— De ce rîzi așa?

El răspunse:

— De un lucru ce l-am văzut și auzit, și pe care dacă-l destăinuiesc trebuie să mor.

Ea îi spuse:

— Trebuie neapărat să-mi povestești și să-mi spui pricina rîsului tău, chiar dacă ar fi să mori pentru asta!

El zise:

— Nu pot să-ți destăinuiesc nimic, de teama morții.

Ea zise iar:

— Atunci de mine rîzi tu așa!

Și nu conteni să se certe cu el și să-l cicălească cu îndărătnicie, încît, pînă la urmă, el se află într-o mare încurcătură. Și își chemă copiii de față, trimise după cadiu[1] și după martori. Apoi voi să-și facă testamentul înainte de a dezvălui soției sale taina și înainte de a

[1] Judecător.

muri: căci își iubea nevasta cu dragoste mare, mai cu seamă că era fiica unchiului său dinspre tată și mama copiilor săi, și trăise cu ea o sută douăzeci de ani din viață. Pe lîngă acestea, trimise să cheme toate rudele soției și pe toți vecinii, și le povesti întîmplarea, arătînd că o să moară chiar în clipa cînd va dezvălui taina. Atunci toți oamenii care se aflau acolo spuseră femeii:

— Pe Allah! lasă încolo treaba asta, ca să nu-ți moară bărbatul, tatăl copiilor tăi!

Dar ea le răspunse:

— Nu-l las în pace pînă nu-mi spune taina, chiar dacă va trebui să moară!

Atunci ei încetară să-i mai vorbească. Și negustorul se ridică de lîngă ei și se îndreptă către staul, și spre grădină, ca să-și facă mai întîi rugăciunile, să se întoarcă pe urmă, să spună taina și să moară.

Ci el avea un cocoș viteaz, în stare să pună pace cu cincizeci de găini, și mai avea și un cîine; și îl auzi pe cîine strigîndu-l pe cocoș și ocărîndu-l:

— Nu ți-e rușine să fii vesel cînd stăpînul nostru se pregătește să moară!

Atunci cocoșul îi zise cîinelui:

— Dar cum asta?

Iar cîinele îi repetă povestea, la care cocoșul răspunse:

— Pe Allah, stăpînul nostru e tare sărac la minte! Eu am cincizeci de soții și sînt în stare să mă descurc cu ele, împăcînd-o pe una, dojenind-o pe alta! Iar el n-are decît una singură, și nu cunoaște nici calea cea bună, nici cum trebuie s-o ia! Și asta-i atît de ușor! N-are decît să taie cîteva nuiele bune de dud, să dea buzna în iatacul ei și s-o lovească pînă cînd ori moare, ori se pocăiește; și niciodată n-o să-i mai treacă prin cap să-l sîcîie cu întrebări neroade!

Așa grăi cocoșul.

Cînd negustorul auzi vorbele cocoşului către cîine, i se făcu lumină în minte şi se hotărî să-şi bată zdravăn nevasta.

Aici vizirul se opri din povestit şi spuse fiicei sale, Şahrazada:

— E cu putinţă ca regele să facă cu tine aşa cum a făcut negustorul cu soţia lui!

Ea răspunse:

— Şi ce-a făcut?

Vizirul urmă:

Negustorul intră în iatacul nevestei, după ce tăiase pentru nevoia lui nuielele de dud şi le ascunsese, şi îi zise chemînd-o:

— Vino în iatacul tău ca să-ţi spun taina, fără să mă vadă cineva, şi apoi voi muri!

Atunci ea intră, iar el închise uşa iatacului şi se repezi asupra ei, bătînd-o cu nuielele pînă o făcu să cadă în nesimţire. Atunci ea îi spuse:

— Îmi pare rău! Îmi pare rău!

Apoi se aruncă şi sărută amîndouă mîinile şi amîndouă picioarele bărbatului, şi se căi cu adevărat. După care ieşi cu el afară. Şi aşa, toată lumea adunată acolo se bucură, şi se bucurară de asemenea toate rudele. Şi fură cu toţii fericiţi şi plini de noroc pînă la moarte.

Aşa grăi vizirul. Iar cînd Şahrazada, fiica lui, auzi povestirea tatălui, spuse:

— O, tată, vreau totuşi să faci ceea ce îţi cer!

Atunci vizirul, fără să mai stăruie, porunci să se pregătească zestrea fiicei sale, Şahrazada; apoi urcă să-i dea de ştire regelui Şahriar.

În acest răstimp, Şahrazada dete îndrumări surorii sale mai mici grăindu-i:

— Cînd voi fi lîngă rege, voi trimite să te cheme; şi cînd vei veni şi-l vei fi văzut pe rege isprăvind lucrul lui cu mine, îmi vei spune: „O, sora mea, istoriseşte-mi din poveştile minunate cu care ne petrecem serile!" Atunci eu voi istorisi nişte poveşti care, de va vrea Allah, vor fi calea de mîntuire pentru fiicele musleminilor!

După care, tatăl ei, vizirul, veni s-o ia şi urcară împreună la rege. Iar regele fuse tare fericit şi rosti către vizir:

— Fata aceasta e ceea ce trebuie?

Iar vizirul răspunse cu smerenie:

— Da!

Cînd regele voi să ia fecioara, ea se porni pe plîns, şi regele o întrebă:

— Ce ai?

Ea răspunse:

— O, rege! Am o surioară mai mică de la care doresc să-mi iau rămas bun.

Atunci regele trimise s-o caute pe surioară, care veni şi se aruncă de gîtul Şahrazadei şi sfîrşi prin a se ghemui lîngă pat. Apoi regele se ridică, o luă fără de zăbavă pe fecioara Şahrazada, şi-i răpi fecioria.

Apoi începură să stea de vorbă.

Atunci Doniazada îi spuse Şahrazadei:

— Pe Allah! o, sora mea, istoriseşte-ne o poveste ca să ne treacă noaptea.

Şi Şahrazada îi răspunse:

— Din toată inima şi ca o datorie de cinstire cuvenită! Dar numai dacă binevoieşte să mi-o îngăduie acest rege binecrescut şi înzestrat cu purtări alese!

Cînd regele auzi aceste cuvinte, şi cum, de altminteri, i se tulburase somnul, nu se supără că avea să asculte povestea Şahrazadei.

Şi Şahrazada, în această întîie noapte, începu povestea următoare:

POVESTEA NEGUSTORULUI CU EFRITUL

Șahrazada zise :

Mi s-a povestit, o mărite rege, că trăia odată un negustor între negustori, stăpîn peste numeroase avuții și treburi negustorești în toate țările.

Într-o bună zi el încălecă pe cal și porni la drum spre cîteva orașe unde îl chemau treburile sale. Și cum arșița se încinse peste măsură, el se așeză sub un copac și, vîrîndu-și mîna în traista cu merinde, scoase de acolo o bucată de pîine și cîteva curmale. După ce sfîrși de mîncat curmalele, el le strînse sîmburii în mînă și-i azvîrli cu putere pînă departe. Și iată că deodată se ivi dinaintea lui un efrit, mare de statură, care, învîrtind o sabie pe deasupra capului, se apropie de negustor și strigă :

— Scoală-te, ca să te ucid, cum mi-ai ucis și tu copilul !

Și negustorul, în culmea uluirii și a spaimei, îl întrebă :

— Cum ți-am putut eu ucide copilul ?

Efritul zise :

— Cînd ai azvîrlit sîmburii, după ce ai mîncat curmalele, aceştia îl izbiră pe fiul meu în piept ; căci tocmai treceam pe aici, prin văzduh, ducîndu-l în braţe. Atunci s-a isprăvit cu el şi muri chiar adineauri.

Şi negustorul înţelese că pentru el nu mai era nici o scăpare şi nici un ajutor şi, întinzînd amîndouă palmele către efrit, îi spuse :

— Află, o, măreţule efrit, că sînt un dreptcredincios, şi n-aş fi în stare pentru nimic în lume să te mint. Ci am multe avuţii, şi copii, şi soţie ; mai mult decît atît, am acasă alte avuţii ce mi-au fost încredinţate spre păstrare. Aşadar îngăduie-mi să mă duc pînă acasă, ca să pot întoarce fiecăruia partea ce i se cuvine, şi odată treaba asta isprăvită, mă întorc iarăşi la tine. De altfel îţi făgăduiesc prin jurămînt că mă voi întoarce aici. Şi atunci vei face cu mine cum îţi va fi voia. Şi Allah este chezaş vorbelor mele !

Genniul îi dădu crezare şi-l lăsă pe negustor să plece.

Iar negustorul se întoarse în ţara lui, se desfăcu de toate legăturile şi făcu să ajungă toate drepturile la cei care erau îndreptăţiţi. Apoi destăinui soţiei şi fiilor săi ceea ce i se întîmplase, şi toţi se puseră pe bocete : neamurile, femeile şi copiii. Pe urmă negustorul îşi alcătui testamentul ; şi rămase cu ai săi pînă la finea anului ; după care se hotărî să pornească înapoi şi, punîndu-şi linţoliul subsuoară, îşi luă rămas bun de la cei apropiaţi, de la vecini şi neamuri şi plecă în pofida nasului său. Iar ceilalţi se puseră să-l bocească şi scoaseră strigăte de jale.

Cît despre negustor, el îi lăsă în necazul lor pe prieteni şi neamurile şi îşi urmă drumul. Şi ajunse la locul pomenit, unde trebuia să se predea în

mîinile genniului. Și ziua aceea era întîia zi din an. Ci, în vreme ce șezu și plînse de năpasta ce s-a abătut peste capul lui, iată că un șeic bătrîn se îndreptă spre el, trăgînd după sine o gazelă. Îl salută pe negustor îi ură trai îndestulat și-l întrebă :

— Din care pricină poposești singur cuc chiar în acest loc bîntuit de genni ?

Atunci negustorul îi povesti ce pățise cu efritul și de ce făcuse popoas tocmai în locul acesta. Șeicul, stăpînul gazelei, fu cuprins de mare mirare și zise :

— Pe Allah ! o, frate al meu, credința ta e mare ! Iar povestea ta e atît de minunată încît, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului, ea ar fi un temei de reculegere adîncă pentru cel ce cugetă cu smerenie. Apoi se așeză lîngă el și urmă : Pe Allah ! o frate al meu, nu voi conteni să rămîn lîngă tine pînă nu voi vedea cum o scoți la capăt cu efritul.

Și rămase, într-adevăr, și se așeză la vorbă cu el și îl văzu chiar leșinînd de frică și de spaimă, pradă unei mîhniri adînci și unor gînduri zbuciumate. Și stăpînul gazelei urmă să rămînă acolo, cînd iată că sosi un al doilea șeic, care se îndreptă spre ei, trăgînd doi ogari negri. Se apropie, le ură pace și-i întrebă de ce au poposit tocmai în acel loc bîntuit de genni. Atunci ei îi povestiră întîmplarea de la început și pînă la sfîrșit. Și abia se așeză, cînd al treilea șeic se îndreptă spre ei, trăgînd după sine un catîr de culoarea sturzului. Le ură pace și-i întrebă de ce au poposit în locul acela. Și ei îi povestiră întîmplarea de la început și pînă la sfîrșit. Dar n-are nici un rost s-o mai repetăm.

Într-acestea se iscă un vîrtej de praf, și o furtună suflă cu putere apropiindu-se de mijlocul

pajiștii. Apoi, împrăștiindu-se praful, se arătă genniul despre care a fost vorba, cu o sabie tare ascuțită în mînă; și scîntei țîșneau din pleoapele lui. Veni către ei și, smulgîndu-l pe negustor din mijlocul lor, îi zise :

— Vino să te ucid, cum l-ai ucis și tu pe fiul meu, sufletul vieții și focul inimii mele !

Atunci negustorul începu să plîngă și să se jelească, și la fel cei trei șeici se puseră pe plînsete, pe gemete și să se tînguiască în gura mare.

Însă primul șeic, stăpînul gazelei, sfîrși prin a-și lua inima în dinți și, sărutînd mîna genniului, îi spuse :

— O, genniule ! o, căpetenie a regilor genniior și coroană a lor, dacă îți voi istorisi povestea mea cu această gazelă și dacă vei fi încîntat de ea, îmi vei dărui în schimb o treime din sîngele acestui negustor ?

Genniul răspunse :

— Da, desigur, o, preacinstite șeic ! Dacă îmi vei istorisi povestea și o voi găsi minunată, îți voi dărui o treime din sîngele acestuia !

POVESTEA ÎNTÎIULUI ȘEIC

Întîiul șeic zise :

Află, o, mărețule efrit, că această gazelă era fiica unchiului meu[1] și că era din carnea și din

[1] Printr-un eufemism, arabii le numesc adesea astfel pe soțiile lor. Nu zic *socru*, ci *unchi*; așadar : *fiica unchiului meu*, în loc de *soția mea*.

sîngele meu. M-am căsătorit cu ea pe cînd era încă tînără și am trăit cu ea aproape treizeci de ani. Dar Allah nu m-a învrednicit cu nici un copil de la ea. Și așa, am mai luat o țiitoare, care, cu voia lui Allah, îmi dărui un fecior frumos ca luna cînd răsare ; avea niște ochi minunați, și sprîncenele împreunate, și trupul desăvîrșit. Crescu puțin cîte puțin, pînă ajunse băiat de cincisprezece ani. În zilele acelea mă văzui silit să pornesc la drum spre un oraș îndepărtat, mînat de un tîrg gras.

Ci fiica unchiului meu, această gazelă, își făcuse încă din copilărie ucenicia în vrăjitorie și în meșteșugul descîntecelor. Prin știința magiei, pe care o stăpînea, ea îl preschimbă pe fiul meu în vițel, iar pe sclava, mama lui, în vacă ; apoi i-a dat în paza văcarului nostru.

Eu, după un răstimp îndelungat m-am întors din călătorie. Întrebai de fiul meu și de mama lui, și fiica unchiului meu îmi zise :

. — Sclava ta a murit, iar fiul tău a fugit, și nu știu unde s-a dus !

Atunci, vreme de un an, rămăsei copleșit de jalea inimii mele și lacrmile ochilor mei.

Cînd veni sărbătoarea din an a zilei jertfelor, îi trimisei vorbă văcarului să-mi aleagă vaca cea mai grasă ; și el îmi aduse o vacă grasă, care era țiitoarea mea, fermecată de această gazelă ! Atunci mi-am suflecat mînecile și poalele mantiei mele și, cu cuțitul în mînă, m-am pregătit să jertfesc vaca. Pe neașteptate, vaca se puse pe bocit și să plîngă cu lacrimi gîrlă. M-am oprit, dar i-am poruncit văcarului să o jertfească. Și el a făcut-o ; apoi a jupuit-o. Dar nu aflarăm în ea nici o grăsime, nici carne, doar pielea și oasele. M-am căit

amarnic atunci că am jertfit-o ; dar la ce îmi mai ajuta căinţa ? Apoi i-o dădui văcarului şi-i spusei :

— Adu-mi viţelul cel mai gras.

Şi el îmi aduse fiul, prefăcut, prin farmece, în viţel.

Cînd viţelul mă văzu, se smulse, rupînd frînghia, alergă la mine şi mi se aruncă la picioare ; şi cum mai gemea şi cu cît amar plîngea ! Atunci mi se făcu milă de el, şi-i zisei văcarului :

— Adu-mi o vacă, şi lasă viţelul în pace !

În clipa aceea a povestirii, Şahrazada văzu ivindu-se dimineaţa şi tăcu discretă, fără să se folosească şi pe mai departe de îngăduinţa primită. Atunci sora ei Doniazada îi zise :

— O, sora mea, cît sînt vorbele tale de gingaşe, şi blînde, şi plăcute, şi nespus de dulci !

Iar Şahrazada răspunse :

— Dar ele nu sînt chiar nimic pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viaţă, şi dacă regele va binevoi să mă păstreze !

Şi regele îşi zise în sine : „Pe Allah ! n-o voi ucide decît după cei voi auzi urmarea poveştii !“

Apoi regele şi Şahrazada îşi petrecură toată noaptea în îmbrăţişări. După aceea, regele ieşi să împartă dreptatea din scaunul de judecată. Şi văzu pe vizir sosind şi aducînd subsuoară lintoiul menit fiicei sale Şahrazada, pe care o credea moartă acum. Însă regele nu-i pomeni nimic despre asta, şi urmă să facă mai departe dreptate şi să numească pe unii în slujbe şi să-i înlăture pe alţii, şi aceasta pînă la capătul zilei. Iar vizirul se află în mare nedumerire şi în culmea mirării.

Cînd se termină divanul, regele, Şahriar se întoarse în palatul său.

Şi cînd se lăsă a doua noapte

Doniazada îi zise surorii ei Şahrazada:

— O, sora mea, rogu-te sfîrşeşte de istorisit povestea despre negusor şi genni!

Iar Şahrazada răspunse:

— Cu toată inima şi ca o cinstire cuvenită, dacă, bineînţeles, regele îmi îngăduie.

Atunci regele grăi:

— Poţi vorbi!

Ea spuse:

— Ajuns-a pînă la urechile mele, o, mărite rege, o, înzestratule cu gînduri drepte, că atunci cînd negustorul îl văzu plîngînd pe viţel, inima i-a fost cuprinsă de milă, şi-i spuse văcarului: „Lasă viţelul printre celelalte vite!" Aşa s-au petrecut lucrurile! Şi genniul se minună tare de povestea aceea uimitoare. Apoi şeicul, stăpînul gazelei, continuă:

O, tu, stăpîne peste regii gennilor, acestea toate s-au petrecut aievea! Şi fiica unchiului meu, gazela aceasta, era acolo; ea privea şi spunea:

— Ah, va trebui să jertfim acest viţel căci e gata îngrăşat!

Însă eu, de milă, nu mă puteam hotărî să-l jertfesc, şi poruncii văcarului să-l ducă de acolo; şi acesta îl luă şi se duse cu el.

În ziua următoare, veni văcarul la mine şi îmi zise:

— O, stăpîne al meu, îţi voi spune un lucru care să te înveselească, şi vestea bună îmi va aduce o răsplată.

I-am răspuns:

— Fireşte!

El urmă:

— O, negustorule vestit, am o fată vrăjitoare, și ea a învățat vrăjitoria de la o bătrînă care ședea la noi. Ci ieri, cînd mi-ai dat viţelul, intrai cu el la fiica mea. Și abia îl văzu, că-și acoperi fața cu vălul și începu să plîngă, iar apoi să rîdă. După aceea îmi spuse : „O, tată, atît de mult a scăzut prețul meu în ochii tăi, încît lași să străbată așa de ușor la mine bărbați străini ?“ Eu o întrebai : „Dar unde-s acei bărbați străini ? Și de ce-ai plîns la început și-apoi ai rîs ?“ Ea îmi spuse : „Acest viţel care-i cu tine, este fiul stăpînului nostru, negustorul, dar este fermecat. Mama lui maşteră l-a fermecat așa pe el, și pe mama lui o dată cu el. Și tocmai de chipul lui de viţel nu m-am putut opri să nu rîd. Iar dacă am plîns, asta-i din pricina mamei viţelului jertfită de tatăl lui.“ La aceste cuvinte ale fiicei mele, rămăsei nespus de uluit și așteptai nerăbdător întoarcerea dimineții ca să vin să-ți dau de veste despre toate acestea.

Cînd, o, puternice genni, continuă șeicul, auzii cuvintele acelui văcar, ieșii degrabă împreună cu el, și mă simții îmbătat, fără vin, de valul de bucurie și de fericire care mă năpădise, că îl voi revedea pe fiul meu. Cînd ajunsei așadar la casa văcarului fata ne ură bun venit și îmi sărută mîna. Apoi viţelul veni la mine și mi se aruncă la picioare. Atunci o întrebai pe fiica văcarului :

— E adevărat ceea ce povestești despre acest viţel ?

Ea zise :

— Dar bineînțeles, o, stăpîne ! acest viţel este fiul tău, flacăra inimii tale !

Eu răspunsei :

— O, preabună și săritoare fecioară, dacă-mi vei mîntui copilul, pe acest viţel, dîndu-i înapoi înfățișarea dintîi, de fiu al lui Adam, îți voi dărui

toate vitele și avuțiile ce se află sub mîna tatălui tău!

Ea surîse la vorbele mele și îmi spuse:

— O, stăpîne al meu, nu voi consimți să primesc avuția decît numai dacă îmi vei îndeplini aceste două dorințe: întîia este să mă mărit cu fiul tău! iar a doua, să mă lași să farmec și să leg prin descîntec pe cine vreau! Fără de care eu nu răspund de urmările tămăduitoare ale farmecelor mele împotriva nelegiuirilor nevestei tale.

Cînd auzii, o, puternice genni, vorbele fiicei păstorului, îi spusei:

— Fie! și pe deasupra vei avea avuțiile ce se află sub mîinile tatălui tău! Cît despre fiica unchiului meu, îți îngădui să hotărăști după voia ta de sîngele ei!

Cînd auzi vorbele mele, ea luă o albie mică de aramă, o umplu cu apă și rosti deasupra apei descîntece tainice; apoi stropi vițelul și-i spuse:

— Dacă Allah te-a făcut viței, rămîi viței, nu-ți schimba înfățișarea! Dar dacă ești vrăjit, întoarce-te la înfățișarea ta dintîi, cea zămislită, și aceasta cu îngăduința lui Allah preaînaltul!

Ea grăi. Și numaidecît vițelul începu să se zbată; apoi, zvîrcolindu-se, se prefăcu din nou în făptură omenească. Atunci mă repezii la el și-l îmbrățișai. Apoi strigai:

— Pe Allah! povestește-mi ce a făcut fiica unchiului meu din tine și din mama ta!

Și îmi povesti toate cîte le petrecură. Atunci îi zisei:

— O, fiul meu, Allah, stăpînul peste Ursite, ți-a hărăzit o ființă care să te mîntuiască și să fie pavăză dreptății tale!

Iar după aceea, o, genniule îndurător, îmi însurai fiul cu fata păstorului. Și ea, prin meșteșu-

gul vrăjitoriei, o fermecă pe fiica unchiului meu și o preschimbă în gazela asta pe care o vezi ! Și eu, cum tocmai treceam prin locurile astea, văzui acești oameni cumsecade adunați aici, îi întrebai ce fac și aflai de la ei ce i s-a întîmplat acestui negustor, și șezui să văd ce-o să se mai întîmple.

Și asta-i toată povestea mea !

Atunci genniul strigă :

— Povestea aceasta este nespus de uimitoare : și te dăruiesc cu o treime din sîngele cerut. Cît despre celelalte două treimi din sîngele acestui blestemat, i le voi lua, în pofida nasului său, în ceasul și în clipa asta.

Atunci ieși înainte al doilea șeic, stăpînul celor doi ogari și spuse :

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA ȘEIC

Află, o, stăpîne peste regii gennilor, că acești doi cîini sînt frații mei, și eu sînt al treilea. Ci, cînd muri tatăl nostru, ne lăsă o moștenire trei mii de dinari. Și eu, cu partea mea, deschisei o dugheană, unde vindeam și cumpăram. Și unul dintre frații mei porni în călătorie de negoț și se înstrăină de noi vreme de un an cu caravanele. Cînd se întoarse, nu mai avea nimic. Atunci îi spusei :

— O, frate al meu, nu te-am sfătuit să nu te avînți în călătorii ?

Atunci el se puse pe plîns și grăi :

— O, frate al meu, Allah care este puternic și mare a îngăduit să mi se întîmple asta, iar cuvintele tale nu mai pot să-mi fie de folos, căci nu mai am nimic.

Atunci îl dusei la mine la dugheană, apoi îl petrecui la hammam [1] și îi dădui o mantie strălucitoare, din cele mai de preț. Apoi ne așezarăm la masă, ca să mîncăm, și-i spusei :

— O, frate, voi face socoteala cîștigului din prăvălia mea, de la un an la altul și, fără să mă ating de avutul ei, voi împărți cîștigurile, jumătate mie, jumătate ție !

Și într-adevăr, făcui socoteala cîștigului adus de prăvălie, și aflai pentru acel an un venit de o mie de dinari. Atunci îi mulțumii lui Allah, care este puternic și mare, și mă bucurai nespus. Apoi împărții cîștigul în două părți egale, între fratele meu și mine. Și rămaserăm împreună zile după zile.

Dar din nou frații mei se hotărîră să plece și voiră să mă facă să plec împreună cu ei. Însă eu nu mă lăsai înduplecat nici într-un chip, și le spusei :

— Ce-ați cîștigat voi din călătorii, ca să fiu ispitit să vă însoțesc ?

Atunci ei începură să-mi facă imputări, dar de prisos, căci nu mă înduplecară. Dimpotrivă, continuarăm să rămînem în dughenele noastre, să vindem și să cumpărăm încă timp de un an bun. Ei începură din nou să stăruiască pe lîngă mine ca să îi însoțesc în călătorie, și eu mă împotrivii într-una, și asta șase ani încheiați. În cele din

[1] Baie publică.

urmă, sfîrșii prin a cădea cu ei la învoială în privința plecării, și le zisei :

— O, frații mei, să socotim ce bani avem.

Socotirăm și adunarăm în totului tot șase mii de dinari. Atunci le zisei :

— Să îngropăm jumătate în pămînt, ca să putem folosi dacă ne paște vreo nenorocire. Și să luăm fiecare o mie de dinari, ca să facem negoț cu amănuntul.

Ei răspunseră :

— Allah să ne ocrotească gîndul !

Luai banii, îi împărții în două părți egale, îngropai trei mii de dinari ; cît despre ceilalți, îi împărții frățește între noi trei. Apoi făcurăm cumpărături de felurite mărfuri, închiriarăm o corabie, încărcarăm totul pe ea, și pornirăm la drum.

Călătoria ținu o lună încheiată, la capătul căreia intrarăm într-un oraș unde ne vîndurăm mărfurile ; și ne aleserăm cu un cîștig de zece dinari la unul. Apoi părăsirăm orașul.

Cînd ajunserăm pe țărmul mării, întîlnirăm o femeie, îmbrăcată în straie vechi și roase, care se apropie de mine, îmi sărută mîna și-mi spuse :

— O, stăpîne al meu, poți oare să mă ajuți și să-mi faci un bine ? Și eu voi căuta cu tot dinadinsul ca, la rîndul meu, să-ți recunosc binefacerea.

Îi spusei :

— Da, firește ! eu știu să ajut și să îndatorez ; dar nu te crede îndatorată, ca să-mi fii recunoscătoare.

Ea îmi răspunse :

— O, stăpîne, atunci însoară-te cu mine, și du-mă în țara ta, și-ți voi închina sufletul meu ! Îndatorează-mă, așadar, căci sînt dintre acele

care știu prețul unei îndatoriri și al unei binefaceri. Și nu te simți cîtuși de puțin rușinat de sărăcia mea !

Cînd auzii aceste cuvinte, îmi simții inima cuprinsă de o milă caldă pentru ea ; căci nimic nu se face fără de voința lui Allah, care-i puternic și mare ! O luai așadar cu mine, o înveșmîntai în straie scumpe ; apoi întinsei pentru ea, pe corabie, covoare minunate, și îi făcui o primire ospitalieră, și bogată, și plină de strălucire. Apoi pornirăm la drum.

Și inima mea o iubi cu iubire mare. Și din clipa aceea n-o mai slăbii din ochi nici ziua, nici noaptea. Și eu singur dintre frați puteam să-mi petrec cu ea. Și așa, frații mei fură cuprinși de gelozie ; și mă pizmuiau și pentru bogăția și prețul neasemuit al mărfurilor mele ; și-și aruncară cu lăcomie privirile peste tot ce aveam, și-mi uneltiră moartea și răpirea banilor mei : căci Șeitan [1] le înfățișă fapta lor sub cele mai ademenitoare culori.

Într-o zi, pe cînd dormeam lîngă soția mea, veniră la noi, ne ridicară și ne aruncară pe amîndoi în mare ; și soția mea se trezi în apă. Atunci, în cît ai clipi din ochi, ea își schimbă înfățișarea și se prefăcu într-o efrită. Mă luă pe umeri și mă duse pe o insulă. Apoi se făcu nevăzută pentru toată noaptea, și se întoarse către dimineață, și-mi zise :

— Oare nu mă recunoști ? Sînt soția ta ! Eu te-am luat și te-am scăpat de la moarte, cu îngăduința lui Allah, preaînaltul. Căci, s-o știi bine, eu sînt o gennia. Și, din clipa cînd te-am zărit inima mea te-a îndrăgit numai fiindcă Allah a

[1] Diavolul, Satana.

voit-o și fiindcă sînt credincioasă în Allah și Profetul său, fie el (Profetul) binecuvîntat și ocrotit de Allah ! Cînd am venit la tine în starea nenorocită în care mă aflam, te-ai îndurat totuși să te căsătorești cu mine. Și atunci eu, în schimb, te-am scăpat de moartea în apă. Cît despre frații tăi, sînt plină de mînie împotriva lor, și trebuie neapărat să-i ucid !

La aceste vorbe rămăsei tare uluit, îi mulțumii pentru fapta ei, și-i spusei :

— Cît privește pieirea fraților mei, rogu-te, nu se cade !

Apoi îi povestii cîte mi s-au întîmplat cu ei de la început pînă la sfîrșit. După ce-mi ascultă vorbele, ea grăi :

— Eu, într-astă noapte, voi zbura pînă la ei și le voi scufunda corabia : și vor pieri !

Eu strigai :

— Pe Allah ! orice-ar fi, nu face asta, căci Meșterul Proverbelor zice : „O, tu ce faci bine unui nevrednic, să știi că ucigașul este pedepsit îndeajuns prin însăși fapta lui nelegiuită !“ Ci, orice ar fi, ei rămîn totuși frații mei !

Ea răspunse :

— Trebuie neapărat să-i ucid !

Și în zadar implorai îndurarea ei. După aceea mă luă pe umeri și zbură, și mă așeză pe terasa casei mele. Deschisei ușile casei. Apoi scosei cei trei mii de dinari din ascunzătoare. Și deschisei o dugheană, după ce făcui vizitele trebuitoare și saluturile de cuviință ; și făcui noi cumpărături de mărfuri.

Cînd se lăsă noaptea, închisei dugheana și, intrînd în casa mea, îi găsii pe acești doi cîini legați într-un colț. Cînd mă văzură, se ridicară și în-

cepură să plîngă și să se agațe de veșmintele mele ; însă îndată după aceea veni în fugă soția mea și îmi grăi :

— Aceștia sînt frații tăi !

Eu întrebai :

— Dar cine i-a adus în starea aceasta ?

— Ea răspunse :

— Eu ! Am rugat, pe sora mea, care este mult mai iscusită decît mine în farmece, și i-a adus în starea asta, din care nu vor mai putea ieși decît peste zece ani !

Iată de ce, o, puternice genni, am venit în locul acesta, căci mă duc la cumnata mea s-o rog să-i mîntuiască, de vreme ce, iată, cei zece ani au trecut. La sosirea mea aici, îl văzui pe acest tînăr cumsecade, auzii pățania lui, și nu vrusei nicidecum să plec mai departe pînă cînd nu voi vedea ce se întîmplă între tine și el !

Și asta-i povestea mea.

Genniul zise :

— Iată o poveste cu adevărat uimitoare : și de aceea îți hărăzesc a doua treime din sîngele de răscumpărare a omorului. Dar îi voi stoarce blestematului acesta, care a zvîrlit sîmburii, treimea ce mi se cuvine din sîngele său.

Atunci înaintă al treilea șeic, stăpînul mulei, și-i zise genniului :

— Eu îți voi istorisi o poveste și mai minunată decît celelalte două. Și-mi vei dărui restul sîngelui de răscumpărare a omorului.

Genniul răspunse :

— Facă-se voia ta !

Și al treilea șeic spuse :

O, sultane, o, tu căpetenie a geniilor! mula aceasta a fost soția mea. Plecasem odată în călătorie și lipsisem de acasă, departe de ea, un an întreg; și, cînd mi-am încheiat treburile negustorești, mă întorsei la ea în plină noapte și o găsii culcată cu un sclav negru pe velința patului; și stăteau amîndoi acolo de vorbă și se giugiuleau, și rîdeau, și se sărutau, și își aţîţau poftele zbenguindu-se. De îndată ce dădu cu ochii de mine, ea se ridică în grabă și se aruncă asupra mea cu un ulcior de apă în mînă; murmură cîteva cuvinte deasupra ulciorului, mă stropii cu apă și îmi zise:

— Ieși din forma ta și prefă-te în cîine!

Și numaidecît mă prefăcui în cîine; și mă izgoni din casă. Ieșii, și de atunci nu mai conteni să rătăcesc, și ajunsei în cele din urmă la dugheana unui casap. Mă apropiai și începui să rod oase. Cînd mă văzu stăpînul dughenei, mă luă și mă duse la el acasă.

Cînd mă văzu fata casapului, își ascunse numaidecît chipul sub văl și-i zise tatălui ei:

— Oare se cade asta? Aduci un bărbat în casă și intri cu el la mine!

Tatăl îi grăi:

— Dar unde-i acel bărbat?

Ea răspunse:

— Cîinele acesta e un bărbat. L-a vrăjit o femeie. Iar eu sînt în stare să-l mîntuiesc.

La aceste cuvinte, tatăl zise:

— Pe Allah! o, fiica mea, izbăvește-l!

Ea luă un ulcior de apă și, după ce murmură deasupra apei cîteva cuvinte, mă stropi cu cîteva picături, și spuse:

— Ieși din forma asta și întoarce-te la cea dintîi !

Atunci mă întorsei la înfățișarea mea dintîi, sărutai mîna fetei și zisei :

— Acum doresc să-mi vrăjești soția, așa cum m-a vrăjit ea pe mine.

Ea îmi dădu atunci puțină apă și îmi spuse :

— Dacă o găsești pe soția ta dormind, stropește-o cu apa aceasta și se va preschimba după voința ta !

Și, într-adevăr, o aflai dormind, o stropii cu apă și-i zisei :

— Ieși din forma asta și preschimbă-te luînd chipul unei mule !

Și iată că tocmai pe ea o vezi cu ochii tăi acum, o, sultane și căpetenie a regilor geniilor !

Atunci genniul se întoarse către mulă și-i zise :

— E drept ceea ce zice ?

Și ea dădu din cap și grăi prin semne :

— Ah, da ! Ah, da ! Așa este !

Toată povestea aceasta îl făcu pe genni să se înfioare de tulburare și plăcere, și-i dărui moșneagului ultima treime de sînge. Atunci...

Ajungînd aici, Șahrazada văzu mijind zorile și, sfioasă, conteni din vorbă, fără să se mai folosească de îngăduința primită. Atunci sora ei Doniazada îi spuse :

— O, sora mea, cît sînt cuvintele tale de gingașe și de mîngîietoare, de plăcute și de dulci în prospețimea lor !

Șahrazada răspunse :

— Dar ce sînt toate astea pe lîngă ceea ce voi povesti noaptea viitoare, de voi mai fi în viață și dacă regele va mai binevoi să mă păstreze !

Şi regele îşi zise: „Pe Allah! n-o voi ucide decît atunci cînd voi fi auzit urmarea istorisirii ei care-i aşa de uimitoare!"

Apoi regele şi Şahrazada îşi petrecură noaptea înlănţuiţi pînă la ziuă. După care regele se îndreptă spre sala unde împărţea dreptatea. Iar vizirul şi dregătorii intrară, şi divanul se umplu de lume. Şi regele judecă, numi şi îndepărtă din slujbe, şi isprăvi treburile, şi împărţi porunci, şi aceasta pînă la sfîrşitul zilei. Apoi divanul fu ridicat, iar regele Şahriar se întoarse în palatul său.

Şi cînd se lăsă a treia noapte

Doniazada zise:

— O, sora mea! Te rog întregeşte-ne povestea.

Iar Şahrazada răspunse:

— Cu toată inima deschisă şi darnică!

Apoi ea urmă:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că, după ce al treilea şeic îi istorisi genniului povestea cea mai uimitoare din cele trei, genniul se minună nemaipomenit, se înfioră de tulburare şi plăcere, şi zise:

— Îţi dăruiesc şi restul sîngelui de răscumpărare a omorului. Şi-l slobod pe negustor.

Atunci negustorul, plin de fericire, se înfăţişă înaintea şeicilor şi le mulţumi călduros. Iar ei, la rîndul lor, îl hiritisiră cu prilejul izbăvirii lui.

Şi fiecare dintre ei se întoarse în ţara sa şi în drumul său.

— Însă, urmă Şahrazada, aceasta nu-i mai uimitoare decît povestea pescarului.

Atunci regele îi zise Şahrazadei:

— Care poveste a pescarului?

Şi Şahrazada începu:

POVESTEA PESCARULUI CU EFRITUL

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că trăia odată un pescar, om foarte înaintat în vîrstă, însurat, tată a trei copii și foarte sărac de felul lui.

Și avea obiceiul să arunce năvodul de patru ori pe zi, nimic mai mult. Ci într-o bună zi, la ceasul amiezii, merse pe țărmul mării, își puse jos coșul, aruncă năvodul și așteptă răbdător pînă cînd acesta se așeză în fundul apei. Atunci strînse firele, și simți năvodul tare greu, și nu izbuti să-l tragă la el. Atunci tîrî capătul pe țărm și-l legă de un stîlp bătut în pămînt. Apoi se dezbrăcă, se cufundă în apă, în jurul năvodului, și nu conteni să se opintească pînă cînd nu-l văzu scos afară. Plin de bucurie, se îmbrăcă, dar, apropiindu-se de năvod, găsi într-însul un măgar mort. La vederea acestuia, fu cuprins de mîhnire și spuse :

— Nu-i altă putere și tărie decît întru Allah, preaînaltul, atotputernicul ! Apoi spuse : Însă, într-adevăr, acest dar al lui Allah este uluitor !

Și rosti aceste versuri :

Cufundătorule ! te duci, orbiș, de-a dura
În beznele adînci de noapte și pierzare !...
Cum soartei nu-i prea plac imbolduri de mișcare,
Mai stai, în truda-ți grea, tu nu uita măsura !

Apoi trase năvodul și-l stoarse de apă ; după ce-l stoarse bine, îl întinse din nou. Apoi coborî în apă și zise : „În numele lui Allah !“ Și aruncă iarăși năvodul în apă, și așteptă să atingă fundul ; încercă atunci să-l scoată, dar își dete seama că năvodul era tare greu și părea mai prins de fund decît întîia dată. Și crezu din nou că era ceva pește mare. Legă atunci năvodul de mal, se dezbrăcă, se cufundă în apă, și nu se lăsă pînă nu-l trase afară ; și, ducîndu-l pe mal, găsi într-însul un chiup uriaș, plin de mîl și de nisip. La vederea acestuia, el se jelui și rosti versurile :

Schimbări, voi, ale soartei, de-ajuns ! Mărinimie
Cu oamenii ! Ce trist e ! Nu-i pe pămînt răsplată
Cît meritul de-naltă, cît fapta-n măreție !

Din casă ies adesea și cat, naiv, Norocul,
Și aflu că e vreme de cînd Norocul, iată,
E mort ! Păcătoșenii ! Așa, așa ți-i jocul,

Noroace, ție ! 'N umbră alungi tot ce cu minte
Se știe, -aici, în viață, și strîngi întreaga gloată
De proștănaci, cu care duci state și duci ginte !

Apoi aruncă chiupul departe, stoarse năvodul, îl curăți, ceru iertare lui Allah pentru pornirea lui de răzvrătire, și se întoarse spre mare pentru

a treia oară ; aruncă năvodul, aşteptă ca acesta să atingă fundul şi, scoţîndu-l, găsi într-însul oale sparte şi cioburi de sticlă. La vederea lor, mai rosti nişte versuri de-ale unui poet :

Poete ! vîntul sorţii nu suflă niciodată
În partea ta ! Naïve, nu ştii că, orice-ai face
Frumos, cu a ta pană din trestie tăiată,
Oricît ţi-e scrisu-n şiruri — vei fi sărac şi pace ?

Şi ridicîndu-şi faţa către cer, strigă :

— Allah ! Tu ştii ! eu nu arunc năvodul decît de patru ori. Şi iată că l-am şi aruncat de trei ori !

După aceasta, pomeni încă o dată numele lui Allah, azvîrli năvodul în mare, şi aşteptă să se aşeze pe fund. Şi de astădată, cu toate sforţările lui, nu izbuti nici într-un chip să tragă năvodul, care se agăţa încă şi mai tare de stîncile de pe fund. Atunci strigă :

— Nu este tărie şi putere decît numai întru Allah !

Apoi se dezbrăcă, se scufundă de jur-împrejurul năvodului şi se apucă să-l tragă pînă ce îl desprinse şi îl tîrî la ţărm. Îl deschise şi găsi într-însul, de astădată, un vas mare de aramă galbenă, plin şi neatins ; gura îi era cetluită cu plumb, purtînd urma peceţii domnului nostru Soleiman [1], fiul lui Daud [2]. La vederea acestuia, pescarul se bucură mult şi îşi zise : „Iată un lucru pe care-l voi vinde în sukul [3] căldărarilor, căci aşa ceva face pe puţin zece dinari de aur !“ Încercă

[1] Solomon, fiul lui David. Arabii îl socotesc căpetenia gennilor binefăcători şi răufăcători.
[2] David.
[3] *Suk* — piaţă, bazar.

apoi să lege vasul și să-l ia la spinare, dar îl găsi prea greu și își zise : „Trebuie neapărat să-l deschid, să văd ce se află într-însul, și-l voi deșerta în sacul meu ; apoi voi vinde vasul în sukul căldărarilor". Luă cuțitul și-l mînui pînă cînd îi descetlui plumbul ; întoarse apoi vasul cu gura în jos și-l scutură ca să-i deșerte conținutul pe pămînt. Dar nimic nu ieși din vas, decît un fum care urcă în albastrul cerului și se așternu pe fața pămîntului. Și pescarul se minună tare. Apoi fumul ieși tot afară, se îndesă și se preschimbă într-un efrit al cărui cap atingea norii, iar picioarele i se tîrau în pulbere. Capul acelui efrit era ca o cupolă, mîinile ca niște furci, picioarele ca niște catarge, gura ca o peșteră, dinții ca niște pietre, nasul ca un ulcior, ochii ca două torțe ; părul îi era încîlcit și plin de praf. La vederea lui, pescarul se înspăimîntă, mușchii îi tremurară, dinții i se încleștară cu putere, scuipatul îi secă în gură, iar ochii îi fură orbiți de lumină.

Cînd efritul îl văzu pe pescar, strigă :

— Nu este nici un alt Dumnezeu decît numai Allah, și Soleiman este profetul lui Allah ! Și întorcîndu-se către pescar, îi zise : Iar tu, o, mărite Soleiman, profetul lui Allah, nu mă ucide, căci niciodată nu-ți voi ieși din voie și nu mă voi răzvrăti împotriva poruncilor tale !

Atunci pescarul îi grăi :

— O, uriaș răzvrătit și cutezător, îndrăznești să spui că Soleiman este prorocul lui Allah ! De altminteri Soleiman a murit de două mii opt sute de ani, și sîntem la plinirea vremurilor ! Ce-i cu povestea asta ? Și ce-ți veni să îndrugi ? Și din ce pricină te-ai vîrît în vasul acesta ?

La aceste cuvinte, genniul îi zise pescarului :

— Alt Dumnezeu nu este decît numai Allah ! Lasă-mă să-ți împărtășesc o veste bună, o, pescarule !

Pescarul îl întrebă :

— Și ce vrei să-mi vestești ?

El răspunse :

— Moartea ta ! Și chiar în ceasul acesta, și în cel mai groaznic chip !

Pescarul răspunse :

— Pentru această veste meriți, o, șeic al efriților, să fii lipsit de ocrotirea cerului ! Și fie ca aceasta să te îndepărteze de noi ! Și de ce, oare, îmi vrei pieirea mea ? Și ce am făcut, oare, ca să fiu vrednic de moarte ? Te-am slobozit din vas, te-am izbăvit din acea îndelungată ședere în mare și te-am adus înapoi pe pămînt !

Atunci efritul zise :

— Cumpănește și alege-ți felul morții care ți-e mai pe voie și chipul cum ți-ar plăcea mai bine să fii ucis !

Pescarul întrebă :

— Care fărădelege mă face vrednic de asemenea pedeapsă ?

Efritul răspunse :

— Ascultă povestea mea, o, pescarule !

Pescarul grăi :

— Vorbește ! și scurtează-ți cuvîntul, căci, de nerăbdare, sufletul meu e gata să iasă !

Efritul spuse :

— Află că sînt un genni răzvrătit ! M-am răsculat împotriva lui Soleiman, fiul lui Daud. Numele meu este Sakhr el-Genni ! Și Soleiman îl zori spre mine pe vizirul său Assef, fiul lui Barkhia, care, cu toată împotrivirea mea, m-a dus și

m-a dat în mîinile lui Soleiman. Și nasul meu, în clipa aceea, se umili tare mult. La vederea mea, Soleiman făcu legămînt lui Allah și îmi porunci să îmbrățișez religia lui și să mă supun lui. Dar eu mă împotrivii. Atunci el ceru să i se aducă această amforă și mă închise într-însa. O cetlui cu plumb și o întipări cu numele celui preaînalt. Apoi dădu poruncă gennilor credincioși, care mă luară pe umeri și mă lepădară în mijlocul mării. Petrecui o sută de ani în fundul apei, și spuneam în inima mea : „Pe veci îl voi îmbogăți pe acela care mă va mîntui !“ Dar cei o sută de ani trecură și nimeni nu mă izbăvi. Cînd intrai în a doua numărătură de o sută de ani, îmi zisei : „Voi descoperi și voi da comorile pămîntului aceluia care mă va mîntui !“ Dar nimeni nu mă izbăvi. Și se scurseră patru sute de ani, și îmi zisei : „Îl voi învrednici cu trei lucruri la alegerea lui pe acela care mă va mîntui !“ Dar nimeni nu mă izbăvi ! Atunci mă cuprinse o mînie cumplită și spusei în sufletul meu : „Acum îl voi ucide pe acela care mă va mîntui, dar îi voi îngădui alegerea morții !“ Atunci ai venit tu, pescarule, și m-ai izbăvit. Și-ți îngădui să-ți alegi singur felul morții !

La aceste cuvinte ale efritului, pescarul strigă :

— O, Allah, ce minune mare ! A trebuit să fiu tocmai eu acela care să-l izbăvească ! O, efritule, fii îndurător cu mine, și Allah se va îndura de tine ! Dar dacă mă vei pierde, Allah va ridica asupra ta un altul care să te piardă și pe tine.

Atunci efritul îi grăi :

— Dar dacă vreau să te ucid, e tocmai fiindcă tu m-ai mîntuit !

Și pescarul adăugă :

— O, șeic al efriților, prin urmare așa vrei să-mi întorci binele prin rău! Așadar proverbul nu minte cîtuși de puțin!

Și pescarul rosti aceste versuri:

Vrei tu să guști amarul de-a pururi aflător
În tot ce e? Fii bun și îndatoritor.

Da, chiar pe viața mea făgăduială-ți dau:
Nerecunoscător e-un ticălos — pe șleau!

Și-ncearcă, dacă vrei! Căci soarta ți-i de fier,
Cum fu și-a bietului Magir, mama lui Amer!

Însă efritul îi spuse:

— Ajunge cu atîta vorbărie! Să știi că am neapărată nevoie de moartea ta!

Atunci pescarul zise în sinea lui: „Eu nu sînt decît un om, și el este un genni, dar Allah mi-a dat o judecată foarte așezată; și așa, voi potrivi o capcană ca să-l pierd, un șiretlic cum mă pricep eu. Și voi vedea atunci dacă el, la rîndul lui, va putea urzi ceva cu răutatea și viclenia lui."

Și atunci îi spuse efritului:

— Într-adevăr mi-ai hărăzit moartea?

Efritul îi răspunse:

— Nu te îndoi cîtuși de puțin!

Atunci pescarul urmă:

— În numele celui preaînalt, care este întipărit pe pecetea lui Soleiman, te rog fierbinte să-mi răspunzi cu adevărat la întrebarea mea!

Cînd efritul auzi numele celui preaînalt, fuse tare înduioșat și zguduit, și răspunse:

— Poți întreba, și-ți voi spune numai adevărul.

Atunci pescarul zise :

— Cum ai putut să încapi întreg în acest vas, care deabia îți poate cuprinde piciorul sau mîna ?

Efritul spuse :

— Nu cumva te îndoiești de asta ?

Pescarul răspunse :

— Într-adevăr, n-o voi crede, decît dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpînd în acest vas !

Dar în clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discretă. Și regele Șahriar își zise în sine : „Desigur, povestea aceasta este nespus de uimitoare. Voi aștepta sfîrșitul ei, și pe urmă voi face și cu această fată a vizirului meu ceea ce am făcut cu celelalte fete."

Și cînd se lăsă a patra noapte

Ea spuse :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că, atunci cînd pescarul îi zise efritului : „N-o voi crede, decît dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpînd în acest vas", efritul se tulbură tare, se scutură și se prefăcu din nou într-un vîrtej de fum care urcă pînă în cer, se îndesă și începu să intre în vas, puțin cîte puțin, pînă la capăt. Atunci pescarul luă cu iuțeală capacul de plumb întipărit cu pecetea lui Soleiman și astupă gura vasului. Apoi îl strigă pe efrit și-i zise :

— Ei ! socotește și cumpănește felul morții de care dorești să mori, altfel te voi azvîrli în mare și-mi voi zidi o casă pe țărm și voi împiedica pe oricine ar veni să pescuiască, spunîndu-i : „Aici

se află un efrit ; odată scăpat, el vrea să-l ucidă pe mîntuitorul său și-i înșiră feluri de moarte ca să-și aleagă una !“

Cînd efritul auzi vorbele pescarului, încercă să iasă, dar nu izbuti ; și se văzu întemnițat, cu pecetea lui Soleiman deasupra capului. Înțelese atunci că pescarul îl încuiase în temnița împotriva căreia nu pot să izbîndească nici cei mai slabi și nici cei mai puternici dintre efriți ! Și, simțind că pescarul îl ducea către mare, zise :

— Nu ! Nu !

Și pescarul grăi :

— Trebuie ! ah, trebuie !

Atunci genniul începu să-l ia cu vorbe dulci ; se supuse și grăi :

— O, pescarule, ce ai de gînd să faci cu mine ?

El zise :

— Să te arunc în mare ! Căci dacă ai petrecut acolo o mie opt sute de ani, eu te voi ținti tot acolo pînă în ceasul judecății ! Căci oare nu te-am rugat să mă cruți, pentru ca Allah să te cruțe ? și să nu mă ucizi pentru ca nici Allah să nu te ucidă ? Dar tu ai respins rugămintea mea și te-ai purtat mișelește ! De aceea Allah te-a dat în mîinile mele. Și n-am nici o remușcare că te trădez !

Atunci efritul zise :

— Deschide-mi vasul și te voi copleși de binefaceri !

El îi răspunse :

— Minți, blestematule ! De altminteri, între mine și tine se petrece tocmai ceea ce s-a petrecut între vizirul regelui Iunan și medicul Ruian !

Și efritul întrebă :

— Dar cine erau vizirul regelui Iunan și medicul Ruian ? Și cum e această poveste ?

POVESTEA VIZIRULUI REGELUI IUNAN ȘI A MEDICULUI RUIAN

Pescarul zise :

Află, tu efritule, că trăia odată, în vechimea timpurilor și în trecutul evului și al clipei, în orașul Fars, în țara Rumannilor [1], un rege numit Iunan. El era bogat și puternic, stăpîn peste oști, peste puteri însemnate și cu aliați din toate soiurile de oameni. Însă trupul lui era chinuit de o lepră care îi adusese la deznădejde pe medicii și cărturarii din țara lui. Nici drogurile, nici hapurile, nici alifiile nu aveau nici o înrîurire asupra lui, și nici unul dintre medici nu putea să-i afle vreun leac tămăduitor. Ci într-o zi, un medic bătrîn și vestit, pe al său nume Ruian, veni în orașul regelui Iunan. Era priceput în cărțile grecești, persane, romane, arabe și siriene ; studiase medicina și astronomia, ale căror principii și reguli le cunoștea prea bine, și înrîuririle lor bune și pe cele rele ; cunoștea însușirile plantelor și ale ierburilor grase sau uscate, și înrîuririle lor bune și rele ; în sfîrșit, studiase filozofia și toate științele medicale și multe științe încă. Și așa, după ce medicul intră în oraș și petrecu acolo cîteva zile, auzi povestea regelui și a leprei care îi chinuia trupul, prin voia lui Allah și, la fel, despre deplina neizbîndă a încercărilor de lecuire ale tuturor medicilor și cărturarilor. La această veste, medicul își petrecu noaptea frămîntat de gînduri. Dar cînd se trezi dimineața — și cînd străluci lumina zilei

[1] *Rumannii (rumii) din Bizanț* — prin extensiune : toți creștinii și îndeosebi grecii.

și soarele salută lumea, această măreață podoabă a celui preabun — el se îmbrăcă în cele mai frumoase veșminte ale sale și intră la regele Iunan. Sărută pământul din fața mîinilor sale, și rosti urări pentru vecia puterii lui și a darurilor lui Allah asupra lui, și pentru toate cele bune. Apoi vorbi ; îi împărtăși cine este, și spuse :

— Am aflat despre boala ce te-a lovit în tot trupul, și am aflat că o mulțime de medici n-au putut găsi mijlocul prin care s-o curme. Dar eu te voi lecui, o, rege, și nu te voi pune nicidecum să bei tot felul de leacuri și nici nu te voi unge cu tot felul de alifii !

La aceste vorbe, regele Iunan se minună peste măsură și zise :

— Cum vei face ? Ci, pe Allah ! de mă vei tămădui, te voi îmbogăți pe tine și pe fiii fiilor tăi, și-ți voi împlini toate dorințele, și vei fi tovarășul meu de băutură și prietenul meu ! După aceea, regele îi dădu o mantie frumoasă, și îl copleși cu daruri, și-i zise : Într-adevăr mă vei tămădui de această boală, fără leacuri și fără alifii ?

El îi răspunse :

— Da, desigur ! Te voi tămădui fără nici o osteneală și dureri în trupul tău.

Atunci regele se minună cum nu se putu mai tare, și-i spuse :

— O, medic neîntrecut, în care zi și care clipă voi vedea înfăptuindu-se ceea ce mi-ai prevestit ? Grăbește-te s-o faci, o, fiul meu !

El îi răspunse :

— Ascult și mă supun !

Apoi coborî de la rege și închirie o casă unde își rîndui cărțile, leacurile și ierburile sale aromatice. Apoi își făcu extracte din medicamentele lui și din cele obișnuite, își alcătui un mai de

lemn, scurt și încovoiat, pe care îl scobi la capăt și-i potrivi o coadă ; și mai făcu o minge, cum se pricepu mai bine. Cînd sfîrși cu lucrul, urcă la rege, a doua zi ; intră la el și sărută pămîntul din fața miinilor sale. Apoi îi prescrise să meargă la meidan [1] călare, să se joace cu mingea rostogolind-o cu maiul.

Regele merse însoțit de emirii lui, de curteni, de viziri și de căpeteniile împărăției. De abia ajunse la meidan, că medicul Ruian se înfățișă și îi dădu maiul, zicîndu-i :

— Ia maiul acesta și prinde-l așa în pumn ; izbește cu el în pămînt și în minge din toată puterea. Și fă în așa chip încît să asuzi și în palmă și pe tot trupul. În felul acesta leacul va străbate în palmă și ți se va împrăștia prin tot trupul. După ce vei fi asudat și leacul va fi avut răgazul să lucreze, întoarce-te la palat și du-te apoi la hammam de te scaldă. Atunci vei fi vindecat. Și acum pacea să fie cu tine !

Atunci regele Iunan luă maiul de la medic și-l strînse zdravăn în mînă. La rîndul lor, niște călăreți aleși urcară pe cal și-i aruncară mingea. Atunci el se puse să gonească în urma ei, ca s-o ajungă și s-o izbească cu putere, ținînd mereu în mînă strîns cu strășnicie maiul. Și nu încetă să izbească mingea, pînă cînd asudă tare în palmă și pe tot trupul. Și așa leacul străbătu în palmă și se împrăștie prin tot trupul. Cînd medicul Ruian văzu că leacul se împrăștiase prin tot trupul, îi porunci regelui să se întoarcă la palat și să meargă la hammam, să facă numaidecît o baie. Și regele Iunan se întoarse îndată și porunci să i se pregătească hammamul. I-l pregătiră și, în acest scop,

[1] Piața consacrată jocurilor și întrecerilor sportive.

tapițerii se grăbiră cu sîrguință și sclavii se zoriră pe întrecute și-i gătiră schimburile. Atunci regele intră în hammam și făcu o baie, apoi se îmbrăcă din nou chiar în hammam, de unde ieși, încălecă pe cal și se întoarse la palat, ca să doarmă.

Iată în ce îl privește pe regele Iunan ! Cît despre medicul Ruian, acesta se întoarse acasă să se culce, se deșteptă dimineața, urcă la rege, îi ceru îngăduința să intre, ceea ce regele îi încuviință, intră, sărută pămîntul din fața mîinilor sale și începu prin a-i recita cu gravitate cîteva strofe :

Dar Elocința-n floare-o fi, de-i ești ales părinte,
Și nici s-aleagă n-ar putea pe altul mai cu minte !

Tu raze-mprăștii : clarul lor, o față-n strălucire,
Ar face să pălească și cărbunii-aprinși de fire !

Rămînă chipu-i glorios vremi multe-n frăgezime :
Să vadă pîn' și Timpul chiar, cu zbîrcituri
mulțime !

Cu bunătăți m-ai coperit, din dărnicie-ntinse,
Cum sub un nor prietenos colinele sînt prinse !

Prin fapte mari tu ai ajuns la culmile de slavă...
Ești drag Ursitei, dar și ea-ți dă tot, făr'de
zăbavă.

Odată versurile recitate, regele se sculă în picioare și se aruncă drăgăstos la gîtul medicului. Apoi îl îmbie să șadă lîngă el și-l dărui cu minunate veșminte de cinstire.

Într-adevăr, cînd părăsise hammamul, el își privise trupul și nu mai găsise nici urmă de lepră ; pielea lui se făcuse curată ca argintul neprihănit. Se bucură atunci cît putu să se bucure mai mult, și pieptul i se lărgi și i se umflă de plăcere. Cînd se sculă dimineața, intră în divan și se așeză pe tron ; iar curtenii și mai-marii împărăției intrară și ei, și la fel făcu medicul Ruian : atunci, la vederea lui, regele se ridică în grabă și-l puse să șadă lîngă el. Apoi li se serviră la amîndoi mîncări, și bucate, și băuturi cît fu ziua de mare. Cînd se lăsă noaptea, regele îi dădu medicului două mii de dinari, fără să socotim veșmintele de cinstire și darurile, și-i dădu chiar și armăsarul lui de călărie. Și așa, medicul își luă rămas bun și se întoarse acasă.

Și regele nu mai contenea să se mire, minunîndu-se de măiestria medicului, și să zică : „M-a *lecuit pe dinafară, fără să mă ungă cu alifii* ! Ci, pe Allah ! asta-i o știință minunată ! Am datoria să-l acopăr pe acest om cu binefacerile dărniciei mele și să-l iau de tovarăș și prieten iubitor pentru totdeauna !“ Și regele Iunan se culcă vesel și bucuros nevoie mare văzîndu-se sănătos la trup și tămăduit de boală.

Așadar, cînd regele veni dimineața și se așeză pe tron, conducătorii norodului stătură în picioare, în fața mîinilor sale, iar emirii și vizirii se așezară de-a dreapta și de-a stînga lui. El porunci atunci să-l cheme pe medicul Ruian, care veni și sărută pămîntul din fața mîinilor sale. Și regele se ridică anume, îl puse să șadă lîngă el, mîncă împreună cu el, îi ură viață lungă și-i dădu o mantie de cinstire și o mie de dinari. Și astfel se întoarse medicul acasă, înălțînd rugi pentru rege.

Dimineața, cînd se sculă, regele ieși și intră în divan, înconjurat de emiri, viziri și curteni. Ci printre vizirі se afla unul cu o înfățișare respingătoare, cu chipul scîrnav și de piază rea, înfricoșător, grețos de zgîrcit, pizmaș și împietrit de invidie și ură. Cînd acest vizir îl văzu pe rege așezîndu-l alături de el pe medicul Ruian și învrednicindu-l cu toate binefacerile sale fu cuprins de invidie și hotărî, în taină, să-l piardă, după spusa proverbului : „Invidiosul caută să izbească în oricine, tirania stă la pîndă în inima invidiosului ; puterea o scoate la iveală, și slăbiciunea o ține mocnind". Vizirul se apropie atunci de regele Iunan, sărută pămîntul din fața mîinilor sale și spuse :

— O, rege al veacului și al timpurilor, tu care i-ai încărcat pe oameni cu binefacerile tale, îți dau un sfat de-o nemaipomenită însemnătate și pe care n-aș putea să ți-l ascund fără să fiu cu adevărat un rău fiu al tău : dacă îmi poruncești să ți-l dezvălui, ți-l voi dezvălui !

Atunci regele, tulburat adînc de vorbele vizirului, spuse :

— Și care-i sfatul tău ?

Celălalt răspunse :

— O, rege slăvit, cei din vechime au zis : „Cel care nu privește sfîrșitul și urmările, nu va avea norocul drept prieten" — și tocmai îl văd pe rege pierzîndu-și judecata și învrednicind cu binefaceri pe dușmanul său, pe acel care dorește nimicirea domniei sale, acoperindu-l cu favoruri, copleșindu-l cu daruri mărinimoase. Ci eu din pricina aceasta, sînt cuprins de cea mai mare teamă pentru soarta regelui meu !

La aceste cuvinte, regele se tulbură nespus de tare, se schimbă la chip și spuse :

— Cine-i acela despre care susții că e dușmanul meu și care ar fi fost copleșit de favorurile mele ?

El îi răspunse :

— O, rege, dacă ai adormit, trezește-te ! căci eu vorbesc de medicul Ruian !

Atunci regele îi spuse :

— Acesta este prietenul meu bun și îmi e cel mai scump dintre oameni, căci m-a lecuit cu un leac pe care l-am ținut în mînă și m-a mîntuit de boala care i-a făcut pe ceilalți medici să deznădăjduiască ! Da, desigur ! nu-i nimeni altul ca el în acest veac, în lumea întreagă, în Apus și în Răsărit ! Și cum îndrăznești să îndrugi asemenea lucruri despre el ? În ce mă privește, de astăzi înainte îl voi dărui cu bani, îi voi da și leafă, ca să aibă pe lună o mie de dinari. De altminteri, chiar dacă i-aș da jumătate din împărăție, și ar fi puțin lucru pentru el. De asemenea cred cu tărie că tu nu spui toate acestea decît din invidie, cum se istorisește în povestea ce am auzit-o despre regele Sindabad !

În clipa aceea, Șahrazada fu surprinsă de licărirea dimineții și conteni din povestirea ei. Atunci Doniazada îi grăi :

— O, sora mea, cît sînt de dulci, și de gingașe, și plăcute, și fără de prihană cuvintele tale !

Și Șahrazada îi răspunse :

— Dar ce sînt toate astea pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi, în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, și dacă regele va mai binevoi să mă păstreze !

Atunci regele zise în sinea lui : „Pe Allah ! n-o voi ucide înainte de a auzi urmarea povestirii ei, care-i o poveste într-adevăr minunată !“ Apoi își petrecură amîn-

doi noaptea, îmbrățișați pînă dimineața. Și regele ieși spre sala judecății, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, numi în slujbe și îndepărtă din dregătorii, cîrmui și sfîrși treburile domniei; și aceasta pînă la capătul zilei. Apoi divanul fu ridicat, și regele intră în palatul său. Cînd se apropie noaptea, făcu lucrul său obișnuit cu Șahrazada, fiica vizirului.

Cînd se lăsă a cincea noapte

Șahrazada spuse:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că regele Iunan îi zise vizirului său:

— O, vizire, ai lăsat să pătrundă în tine invidia împotriva medicului și vrei să-l ucid, ca pe urmă să mă căiesc, așa cum s-a căit regele Sindabad după ce a ucis șoimul!

Vizirul răspunse:

— Și cum s-a întîmplat aceasta?

Atunci regele Iunan povesti:

ȘOIMUL REGELUI SINDABAD

Se zice că trăia odată un rege între regi, în Fars, care era mare iubitor de petreceri, de plimbări prin grădini și de tot felul de vînători. Și avea un șoim pe care îl crescuse el însuși, și care nu-l părăsea nici ziua, nici noaptea: căci chiar și în

timpul nopții îl ținea pe pumnul său ; și cînd mergea la vînătoare îl lua cu sine, și îi atîrnase la gît o cupă de aur, din care îi dădea să bea. Într-o zi, pe cînd ședea în palatul său, veni deodată un vechil încărcat cu păsări de vînătoare, care îi zise :

— O, rege al veacului, e tocmai timpul potrivit să mergem la vînătoare !

Regele își făcu pregătirile de plecare, și luă șoimul pe braț. Apoi plecară și ajunseră într-o vîlcea, unde întinseră plasele de vînătoare. Și deodată o gazelă căzu în capcană. Atunci regele spuse :

— Îl voi ucide pe acela pe lîngă care va trece gazela !

Apoi se apucară să strîngă plasa în jurul gazelei, care se apropie de rege, se ridică pe picioarele de dinapoi și apropie de piept picioarele din față ca și cum ar fi vrut să-l salute pe rege. Atunci regele bătu lin din palme, ca s-o facă să fugă, dar ea sări odată și o zbughi trecînd peste capul lui și se cufundă în depărtări. Și regele se întoarse spre străjeri și-i văzu făcîndu-și semne cu ochii. La vederea lor, îl întrebă pe vizir :

— Ce-i cu oștenii aceștia, de își fac astfel semne și mă arată pe mine ?

Vizirul îi răspunse :

— Ei zic că ai jurat să trimiți la moarte pe oricine va vedea trecînd gazela pe lîngă el !

Și regele spuse :

— Pe viața și pe capul meu ! trebuie să urmărim această gazelă și s-o aducem înapoi !

Și regele porni în goana calului pe urmele gazelei ; și șoimul o izbea cu ciocul peste ochi, și atît de tare încît o orbi și-o făcu să amețească. Atunci regele își luă hangerul, o izbi cu el și o făcu să se

rostogolească ; apoi coborî, o înjunghie, o jupui și-i atîrnă leșul de oblîncul șeii.

Ci era cald, și locul pustiu, sterp și fără apă. Și regele însetase, și calul însetase. Și regele se întoarse și văzu un copac din care curgea o apă ca untul. Ci regele avea mîna acoperită de o mănușă de piele ; și așa el luă cupa de la gîtul șoimului, o umplu din apa aceea și i-o întinse păsării ; dar pasărea dădu cupei o lovitură cu aripa și o vărsă. Regele luă cupa a doua oară, o umplu și, gîndindu-se mereu că păsării îi este sete, i-o puse dinainte ; dar șoimul, pentru a doua oară, dădu cupei o lovitură cu aripa și o răsturnă. Și regele se mînie pe șoim, luă pentru a treia oară cupa, dar i-o întinse calului : și șoimul răsturnă iarăși cupa cu aripa. Atunci regele spuse :

— Fie ca Allah să te îngroape, o, tu, cea mai nefastă dintre păsări și cobe ! M-ai împiedicat să beau, te-ai lipsit pe tine însuți de apă, și l-ai lipsit și pe cal.

Apoi îl izbi pe șoim cu hangerul și-i reteză aripile. Atunci șoimul ridică greoi capul și-i grăi prin semne : „Privește ce e sus în copac !“ Și regele ridică ochii, și văzu în copac un șarpe năprasnic ; ceea ce curgea era veninul său. Atunci regele se căi că retezase aripile șoimului. Se ridică, încălecă din nou pe cal, plecă ducînd cu sine gazela și ajunse la palatul său. Aruncă gazela, bucătarului spunîndu-i :

— Ia-o și gătește-o !

Apoi regele se așează pe tron, avînd pe braț șoimul. Atunci șoimul suspină o dată și muri. La această priveliște, regele scoase strigăte de jale și de durere, fiindcă ucisese tocmai șoimul care l-a scăpat de la pieire.

Aceasta este povestea regelui Sindabad!

Cînd vizirul auzi istorisirea regelui Iunan, îi zise:

— O, rege mare și plin de vrednicie, ce rău am săvîrșit oare, ale cărui urmări aducătoare de nenorocire să le fi văzut? Nu m-am purtat așa decît fiindcă mi-a fost milă de tine. Și tu vei cunoaște adevărul spuselor mele! Dacă mă asculți, ești scăpat, dacă nu, vei pieri așa cum a pierit un vizir viclean care îl înșelase pe fiul unui rege între regi.

POVESTEA PRINȚULUI ȘI A VAMPIREI

Regele despre care este vorba avea un fiu foarte iubitor de vînătoare pe jos și de vînătoare călare, și avea el și un vizir. Și regele acela îi porunci vizirului să fie cu fiul său pretutindeni, oriunde va merge. Într-una din zile fiul ieși la vînătoare pe jos și la vînătoare călare, și împreună cu el ieși și vizirul tatălui său. Și amîndoi merseră și văzură o fiară grozavă. Și vizirul îi zise fiului de rege:

— E rîndul tău! Aruncă-te după fiara asta și urmărește-o!

Iar prințul se porni în urmărirea fiarei pînă ce se făcu nevăzut. Și iată că deodată fiara se pierdu în pustietate. Prințul rămase tare buimăcit, și nu mai știa încotro s-o apuce, cînd văzu în susul drumului o sclavă tînără care plîngea. Prințul o întrebă:

— Cine ești tu?

Ea îi răspunse:

— Fiica unui rege între regi, din India. În timp ce călătoream prin deșert cu caravana, m-a prins somnul și am căzut din șa fără să-mi dau seama. Și mă trezii părăsită, singură și fără să mai știu încotro s-o apuc !

Cînd prințul auzi aceste cuvinte, fu cuprins de înduioșare și o săltă pe spinarea calului său, o așeză călare pe crupă, și porni la drum. Trecînd pe lîngă o insuliță pustie, sclava îi zise :

— O stăpîne al meu, aș vrea să-mi fac nevoile !

Atunci o coborî pe insuliță și, văzînd că ea întîrzie prea mult și că era prea înceată, porni pe urmele ei fără ca ea să bage de seamă. Ci ea era o vampiră ! Și le spunea copiilor ei :

— O, copiii mei, astăzi v-am adus un băiat tînăr și dolofan !

Și ei strigară :

— O, adu-ni-l mai repede, măicuță, ca să ne umplem burțile !

Cînd prințul auzi vorbele lor, nu se mai îndoi de moartea sa, mușchii îi fremătară și, cuprins de mare spaimă, se întoarse la locul unde își lăsase calul. Cînd ieși vampira din vizuină, îl văzu speriat ca pe un mișel fricos și tremurînd, și-l întrebă :

— De ce ți-e frică ?

El răspunse :

— Am un vrăjmaș de care mi-i frică.

Și vampira adăugă :

— Dar mi-ai spus chiar așa : sînt un prinț... nu ?

El răspunse :

— Da, într-adevăr.

Ea spuse :

— Atunci de ce nu dai dușmanului tău ceva bani ca să-l mulțumești ?

El răspunse :

— Vai ! el nu se mulțumește cu bani, și nu rîvnește decît sufletul meu ! Ci tare mi-e frică și mă simt robul nedreptății !

Ea spuse :

— Dacă ești asuprit, așa cum susții, n-ai decît să ceri ajutorul lui Allah împotriva vrăjmașului tău ; și el te va păzi de fărădelegile lui și de fărădelegile tuturor acelora de care-ți este frică :

Atunci prințul ridică ochii spre cer și rosti :

— O, tu, care-i răspunzi celui asuprit, dacă te roagă, și-i descoperi răul, ajută-mă să-mi biruiesc vrăjmașul, și îndepărtează-l de la mine, căci tu ai putere peste tot ce vrei !

Cînd vampira auzi această rugăciune se făcu nevăzută. Iar prințul se întoarse la regele, tatăl lui, și-i dezvălui sfatul mișelesc al vizirului ! Iar regele porunci moartea vizirului !

Apoi, vizirul regelui Iunan urmă cu aceste cuvinte :

— Și tu, o, rege, dacă te încrezi în acest medic, el te va face să mori de moartea cea mai groaznică. Și, cu toate că l-ai copleșit cu favoruri și ai făcut din el omul tău de încredere, el îți pregătește moartea. Nu vezi că te-a mîntuit de boală prin afara trupului, cu un lucru pe care l-ai ținut în mînă ? Și nu crezi oare că a făcut așa numai spre a-ți pricinui pierzania cu un al doilea lucru, pe care te va face să-l ții în mînă ?

Atunci regele Iunan spuse :

— Adevăr grăiești ! Fie după sfatul tău, o, vizire de povață bună ! Căci este prea lesne cu putință ca acest medic să fi venit în taină, ca o iscoadă, ca

să-mi pricinuiască pierderea. Într-adevăr, dacă m-a mîntuit cu un lucru ce l-am ținut în mînă, poate prea bine să mă piardă cu, de pildă, un lucru pe care m-ar face să-l miros ! Apoi regele Iunan urmă către vizir : O, vizire, ce trebuie să facem cu el ?

Și vizirul răspunse :

— Trebuie să trimitem de îndată pe cineva să-l cheme ; și cînd se va înfățișa aici, va trebui izbit peste ceafă, și așa-i vei stăvili fărădelegile, te vei descotorosi de el și vei fi liniștit. Trădează-l așadar înainte ca să te trădeze el pe tine.

Și regele Iunan zise :

— Adevărat grăiești, vizire !

Apoi regele trimise să-l cheme pe medic care se înfățișă vesel, neștiind ce hotărîse Îndurătorul — căci poetul zice în versuri :

Te temi că poți să fii lovit de Soartă...
Fii calm ! căci multul ce sub cer încape
E-n seama celui volnic să despartă
Pămîntul, formă dîndu-i dintre ape.
Ce-i scris, e scris, și toți pe frunte poartă,
Și nu se șterge nici sub mari potoape.
Cît despre ce nu-ți este scris, pricină
De teamă nu-i, rămîie-ți, deci, străină !

O, Doamne,-n tihnă-o zi putea-va trece
Făr' să înalț spre cerul tău slăviri !
Măestru-mi har îl fac să ți se plece —
Poet în limbă, ritm și stihuiri !
Și de primesc vreun dar ce totu-ntrece,
E, cel de azi, mai vrednic de uimiri
Decît celalt, de ieri, și el mi-ajunse
Nainte să-mi exprim dorinți ascunse.

Și cum să nu cînt gloria, deplina
Ta glorie, sublimu-ți lăudîndu-l
Atît în mine și ferind lumina,
Cît și vădindu-l tuturor, de-a rîndul !
Dar spun că biată gura mea declin-a
Găsi vre un cuvînt ales, cu gîndul
Să preamărească facerea-ți de bine ;
Tărie umerii-mi — spre-a o susține !

Tu, prins în rătăciri și-ncurcătură,
În mîna lui Allah orice să lași,
Căci singur e-nțelept ! De-a ta făptură
N-ai teamă, n-or atinge-o cei trufași.
Nimic prin voia-ți n-are-ntăritură,
S-o știi... Purtîndu-și falnic ai săi pași,
Cel înțelept între-nțelepți și-mpune
Voința, cărei totul se supune.

Nici deznădejdi să n-ai, și nici tristețe,
Ci uită-le ! Și uită grija toată.
Nu știi că grija poate să înghețe
Și inima viteză, nenfricată ?
Ci lasă tot. Ce plănuiești, orbește,
E plan de rob, căci lumea e-ndrumată
De El ! Te lasă dus... Așa, la urmă,
Gusta-vei fericiri ce nu se curmă.

Cînd se înfățișă, așadar medicul Ruian, regele îl întrebă :

— Știi de ce te-am chemat să te înfățișezi dinaintea mea ?

Și medicul răspunse :

— Nimeni nu cunoaște dinainte necunoscutul, în afară de Allah, preaînaltul.

Regele îi grăi :

— Te-am chemat să vii la pieirea ta și ca să-ți scot sufletul din trup !

La aceste vorbe, medicul Ruian rămase uluit și spuse :

— O, rege, de ce să mă pierzi, și care a fost greșala săvîrșită de mine ?

Iar regele îi răspunse :

— Se zice că ești o iscoadă, și că ai venit să mă ucizi. Dar te voi ucide eu înainte de-a mă ucide tu pe mine ! Apoi regele strigă purtătorului spadei : Izbește gîtul acestui trădător și mîntuiește-ne de nelegiuirile lui !

Dar medicul spuse :

— Cruță-mă, și Allah te va cruța pe tine ! Și nu mă ucide, căci, altfel, Allah te va ucide pe tine !

Apoi repetă rugămintea, așa cum am făcut și eu către tine, efritule, fără ca tu să mă fi izbăvit ; ci, dimpotrivă, stăruiai să-mi voiești moartea.

După aceea, regele Iunan îi spuse medicului :

— Nu-mi voi regăsi încrederea și nici tihna pînă cînd nu te voi ști ucis. Căci dacă m-ai mîntuit de boală cu un lucru pe care l-am ținut în mînă, cred cu tărie că vei ucide cu ceva ce voi mirosi, sau în alt chip !

Și medicul întrebă :

— O, rege, oare aceasta mi-i răsplata ? Așa întorci tu răul pentru bine ?

Dar regele răspunse :

— Neapărat e nevoie de moartea ta, și fără de zăbavă !

Cînd medicul se dumiri pe deplin că regele îi voia moartea, fără nici o îndurare, plînse și se mîhni din pricina ajutoarelor date celor nevrednici de ele. Despre acest lucru, poetul zice :

E tînăra smintită, e Maimuna,
Lipsită de orice scînteie-a minții !
Dar tatăl, curajos întotdeauna,
E socotit cu darul chibzuinței.

Priviți-l, dar, mergînd cu-o faclă-n mînă :
Ferit e, - astfel, de glodul de pe stradă,
De pulberea și-a căilor țărînă
Și-alunecușu-n care n-o să cadă !

După aceea, purtătorul spadei înaintă, îl legă la ochi pe medic și, trăgînd spada, îi zise regelui :

— Cu îngăduința ta !

Dar medicul continuă să plîngă și să spună regelui :

— Cruță-mă, și Allah te va cruța : nu mă ucide, căci altfel Allah te va ucide !

Și recită versurile poetului :

Am sfătuit, dar făr' de reușită,
Căci sfatul proștilor avu izbîndă !
Urmarea ? Un dispreț ce stă la pîndă.
De voi trăi, să fie auzită :

Mai fac-o cine-o vrea, cu dragi cuvinte !
Și pilda mea, de-o fi să-mi vină moartea,
Te-o-mpinge,-ntr-un prilej ce-l va da soartea,
Să pui o strajă limbii mai-nainte.

Apoi spuse regelui :

— Aceasta mi-e răsplata ? Văd că mă cinsteşti precum a făcut un crocodil...

Atunci regele grăi :

— Dar care e povestea cu crocodilul ?

Iar medicul zise :

— Vai ! mi-e cu neputinţă să ţi-o istorisesc cîtă vreme mă aflu în starea asta. Ah, Allah te aibă în pază ! cruţă-mă, şi Allah te va cruţa pe tine !

Apoi începu să verse şiroaie de lacrimi.

Atunci cîţiva dintre aleşii regelui se ridicară şi spuseră :

— O, rege, îndură-te pentru noi de sîngele acestui medic, căci nu l-am văzut niciodată greşind faţă de tine ; dimpotrivă, l-am văzut mîntuindu-te de boala care i-a răzbit pe toţi medicii şi cărturarii !

Regele le răspunse :

— Voi nu cunoaşteţi pricina osîndei la moarte a acestui medic : dacă l-aş cruţa, aş fi pierdut fără putinţă de scăpare, căci acela care m-a mîntuit de boală, făcîndu-mă să ţin un lucru în mînă, va putea lesne să mă ucidă dîndu-mi ceva să miros. Ci tare mi-e frică să nu mă ucidă spre a pune mîna pe preţul tocmit pentru răpunerea mea : căci e cu putinţă să fie o iscoadă care n-a venit aici decît spre a mă ucide. Aşadar moartea lui e de mare trebuinţă. După care voi fi fără teamă în ceea ce mă priveşte !

Atunci medicul spuse :

— Cruţă-mă, ca să te cruţe şi Allah, şi nu mă ucide, căci altfel, Allah te va ucide !

Dar, o, tu, efritule ! cînd medicul se dumiri că regele vrea să-l ucidă fără îndurare, îi grăi :

— O, rege ! dacă moartea mea este într-adevăr de mare trebuinţă, îngăduie-mi o păsuire, ca să cobor pînă acasă la mine, să mă descotorosesc de toate, să las vorbă rudelor şi vecinilor să se îngrijească de înmormîntarea mea şi mai ales ca să le dau în dar cărţile mele de medicină. De altminteri, am o carte care este într-adevăr extrasul extraselor şi cea mai rară dintre cele rare, pe care vreau să ţi-o dăruiesc ca să o păstrezi cu grijă în dulapul tău.

Atunci regele îl întrebă pe medic :

— Şi care-i această carte ?

El îi răspunse :

— Ea cuprinde lucruri de nepreţuit, şi cea mai măruntă dintre tainele pe care le dezvăluie este aceasta : Dacă îmi tai capul, deschide cartea şi numără trei file, întorcîndu-le, citeşte pe urmă trei şire din pagina din stînga şi atunci capul tăiat îţi va vorbi şi îţi va răspunde la toate întrebările ce i le vei pune !

La aceste vorbe, regele se minună nespus, se înfioră de bucurie şi tulburare, şi spuse :

— O, medicule !... Chiar dacă ţi-aş tăia capul, tot vei vorbi ?

El răspunse :

— Da, într-adevăr, o, rege ! chiar aşa este : un lucru minunat de tot.

Atunci regele îi îngădui să plece, dar între păzitori ; şi medicul coborî la el acasă, îşi încheie treburile din ziua aceea, şi la fel pe cele de a doua zi. Apoi se întoarse la divan, şi veniră emirii, vizirii, curtenii, navabii [1], şi toate căpeteniile împărăţiei, şi divanul se preschimbă parcă într-o grădină

[1] *Navab* — locotenent regal.

înflorită. Atunci medicul intră în divan și rămase în picioare dinaintea regelui, ținînd în mînă o carte foarte veche și o cutiuță de alifie, conținînd un praf. Apoi se așeză și ceru :

— Să mi se aducă o tipsie :

Îi aduseră o tipsie. Vărsă praful și-l întinse pe toată fața ei. Apoi grăi :

— O, rege ! ia această carte, dar nu te sluji de ea înainte de a-mi tăia capul. După ce mi-l vei fi tăiat, așază-l pe tipsia aceasta și dă poruncă să-l apese peste acest praf ca să oprească sîngele, apoi deschide cartea !

Ci, regele, în graba lui, nici nu-l mai asculta : luă cartea și o deschise, dar găsi foile lipite unele de altele. Atunci își duse degetul la gură, îl umezi cu scuipat și izbuti să întoarcă prima foaie. Și făcu la fel pentru a doua și a treia foaie, și de fiecare dată foile nu se desfăceau decît tare anevoie. În acest chip dezlipi șase foi, încercă să citească, dar nu dădu de urma nici unui fel de scrisoare. Și regele zise :

— O, medicule, dar nu-i scris nimic !

Medicul răspunse :

— Întoarce mai departe în același fel :

Și regele continuă să întoarcă foile mai departe. Dar abia se scurseră cîteva clipe, că otrava străbătu prin tot trupul regelui, chiar în clipa și în ceasul acela : căci cartea era otrăvită. Și atunci regele se prăvăli în spasme cumplite și strigă :

— Otrava mă răpune !

Și în acest timp, medicul Ruian începu să alcătuiască versuri, zicînd :

Judecători ! Au judecat, dar peste
Ce-i drept trecînd, sfidînd dreptatea toată !

Și totuși, Doamne, care vezi aceste,
Dreptatea vine, toți așa socoată !

Acum, la rînd, sînt judecați ! Cruțare
E doar pentru cei buni, cu cinstea-ntreagă ;
Pe ei i-apasă soarta — înțeleagă
C-au asuprit și-i frîng cercări amare.

Ajunseră, dar, țintă de ocară,
De silă pentru trecători ! E-o lege !
Răsplata după cum ți-i fapta, dară !
Ursitei dat îi este să se-nchege !

Și tocmai cînd medicul Ruian sfîrșea de recitat versurile, regele căzu mort.

Ci, acum află, o, tu, efritule ! că dacă regele Iunan l-ar fi cruțat pe medicul Ruian, Allah l-ar fi cruțat la rîndul său. Dar el s-a împotrivit și și-a hotărît pieirea.

Și tu, o, efritule, dacă ai fi voit să mă cruți, Allah te-ar fi cruțat !

În această clipă a povestirii, Șahrazada văzu lucirea dimineții și se opri discret. Și sora ei Doniazada îi spuse :

— Cît de dulci sînt cuvintele tale !

Ea răspunse :

— Dar ce sînt toate acestea pe lîngă cele ce vă voi povesti în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață și dacă regele va binevoi să mă cruțe !

Și petrecură noaptea aceea într-o neștirbită fericire și în desfătare pînă dimineața. Apoi regele urcă la divan. Și cînd ridică divanul, se întoarse în palat și se adună cu ai săi.

Cînd se lăsă a şasea noapte

Şahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd pescarul îi spuse efritului: „Dacă ai fi voit să mă cruţi ş ieu te-aş fi cruţat; dar nu n-ai voit decît moartea mea, şi eu te voi face să mori întemniţat în acest vas şi te voi arunca în mare", atunci efritul strigă:

— Pe Allah! o, pescarule, să nu faci asta! Şi, cruţă-mă cu mărinimie, fără să mă dojeneşti prea mult pentru fapta mea, căci dacă eu am fost nelegiuit, fii tu binefăcător; şi proverbele cunoscute zic: „O, tu, care faci bine celui ce-ţi face rău, iartă pe deplin fărădelegea răufăcătorului!" Şi tu, o, pescarule, nu îmi face aşa cum a făcut Umama cu Atika!

Pescarul grăi:

— Şi cum a fost întîmplarea lor?

Efritul răspunse:

— Nu-i vreme de povestit, acum cînd sînt întemniţat; cînd îmi vei da drumul îţi voi istorisi întîmplarea lor!

Pescarul zise:

— O, nu! trebuie neapărat să te arunc în mare, să nu-ţi rămînă vreo cale de-a ieşi din ea! Cînd te rugam fierbinte şi-ţi ceream ajutorul, tu nu-mi doreai decît moartea, fără ca eu să fi săvîrşit vreo greşeală faţă de tine sau vreo josnicie oarecare; şi nu ţi-am făcut decît bine, căci te-am slobozit din temniţă. Dar cînd te-ai purtat aşa cu mine, am înţeles că erai un soi rău din firea ta. Ci află că te voi arunca în mare şi voi înştiinţa despre

faptele tale pe oricine ar încerca să te scoată, și el te va arunca înapoi, pentru a doua oară, și atunci vei zăbovi în marea aceasta pînă la sfîrșitul vremurilor ca să guști toate soiurile de cazne !

Efritul îi răspunse :

— Slobozește-mă, căci acum e ceasul potrivit să-ți istorisesc povestea. De altminteri, îți făgăduiesc că nu-ți voi mai face niciodată vreun rău, ci îți voi fi de mare folos într-o treabă care te va îmbogăți pe veci.

Atunci pescarul luă în seamă această făgăduială că, dacă-l va slobozi, efritul nu-i va mai face niciodată vreun rău, ci îl va răsplăti, slujindu-l. Apoi, după ce se încredință cu tărie de credința și de făgăduiala lui, și după ce îl făcu să se lege cu jurămînt pe numele lui Allah atotputernicul, pescarul deschise vasul. Atunci fumul începu să urce pînă ieși cu totul ; și se prefăcu într-un efrit înfricoșător de urît la chip. Efritul izbi vasul cu piciorul și-l azvîrli în mare. Cînd pescarul văzu vasul luînd drumul mării, nu mai avu nici o umbră de îndoială că pieirea lui era apropiată, se udă în veșminte și murmură : „Asta nu-i semn bun !“

Apoi încercă să prindă curaj și grăi :

— O, efritule, Allah preaînaltul a zis : „Aveți datoria să vă țineți jurămîntul, căci vi se va cere socoteală !“ Ci tu mi-ai făgăduit și mi-ai jurat că nu mă vei trăda. Dacă totuși mă vei trăda, Allah te va pedepsi, căci el ține mult la porunca lui, și dacă e răbdător, nu e și uituc ; și ți-am spus ceea ce i-a grăit medicul Ruian regelui Iunan : „Cruță-mă și Allah te va cruța pe tine !“

La aceste cuvinte, efritul izbucni în rîs, păși înaintea lui și-i spuse :

— O, pescarule, urmează-mă !

Și pescarul porni în urma lui, fără să prea creadă în scăpare, și astfel ieșiră departe de oraș și îl pierdură din vedere, și urcară pe un munte, și coborîră într-un loc larg și singuratic, în mijlocul căruia se afla un lac. Atunci efritul se opri, îi porunci pescarului să-și arunce năvodul și să pescuiască ; și pescarul privi în apă și văzu pești albi și pești roșii, albaștri și galbeni. La această priveliște, pescarul se minună ; apoi își aruncă năvodul și, trăgîndu-l, văzu în el patru pești, fiecare de altă culoare. Și, la vederea lor se bucură, iar efritul îi spuse :

— Mergi și du peștii aceștia la sultan, iar el în schimb te va înavuți. Și acum, pe Allah ! primește rugămintea mea de iertare, căci am uitat datinele bune de atîta vreme de cînd mă aflu în fundul mării, de acum mai bine de o mie opt sute de ani, de cînd n-am mai văzut lumea de pe fața pămîntului ! Cît despre tine, vei veni în toate zilele să pescuiești aici, dar numai cîte o singură dată ! Și acum, fie ca Allah să te aibă în paza sa !

Și acestea fiind zise, efritul izbi cu amîndouă picioarele în pămînt, acesta se deschise și-l înghiți.

Atunci pescarul se întoarse în oraș uimit la culme de cele ce văzuse și se întîmplaseră cu efritul ; apoi luă peștii și îi duse acasă ; după aceea, luînd o oală de lut ars, o umplu cu apă și puse înlăuntru peștii, care începură să se zbată în apa din oală. Apoi, ridicînd oala și punînd-o pe cap, se îndreptă spre palatul regelui, așa cum îl sfătuise efritul. Cînd pescarul urcă la rege și-i dădu peștii, regele se minună tare la vederea peștilor aduși, căci nu mai văzuse niciodată alții asemănători și de același preț, și-i zise :

— Să fie dați peștii aceștia negresei noastre, bucătăreasa !

Această sclavă îi fusese trimisă în dar numai de trei zile de regele rumilor, și nici nu avuseseră timp să-i pună la încercare măiestria în ale gătitului. De aceea, vizirul îi dete poruncă să prăjească peștii, zicîndu-i :

— O, preabună negresă, regele m-a trimis să-ți spun așa : „Nu te păstrez ca pe o comoară, o, tu picătura ochiului meu, decît numai pentru zile mari !“ Ci arată-ne astăzi dovada măiestriei tale la gătit și bunătatea bucatelor tale, căci sultanul a primit chiar acum un om aducător de daruri !

Zicîndu-i așa, vizirul plecă, după ce-i dădu toate îndrumările ; și regele îi porunci să-i dea pescarului patru sute de dinari. După ce vizirul îi dădu banii, pescarul îi puse în pulpana mantiei și se întoarse acasă, la soția lui, voios și mulțumit.

Iată tot ce aveam de istorisit despre pescar !

Cît despre negresă, ea luă peștii, îi curăți și-i rîndui în tigaie, apoi îi lăsă să se prăjească bine pe o parte și după aceea îi întoarse pe cealaltă parte. Dar deodată peretele bucătăriei se întredeschise și făcu loc să intre o fată înaltă de statură, cu obrajii plini și netezi, cu însușiri desăvîrșite, cu pleoapele cănite cu kohl negru, cu chipul drăgălaș, cu trupul grațios aplecat ; avea pe cap o eșarfă de mătase albastră, cercei în urechi, brățări la încheieturile mîinilor, și în degete inele cu pietre prețioase ; și ținea în mînă o nuia de bambus. Se apropie și, vîrîndu-și nuiaua în tigaie, zise :

— O, peștilor, vă mai țineți făgăduiala ?

La această priveliște, sclava căzu în nesimțire ; și fata repetă a doua și a treia oară întrebarea. Atunci toți peștii ridicară capul din tigaie și strigară :

— Ah, da ! Ah, da !

Apoi murmurară în cor această strofă :

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată ;
Îți împlinești cuvîntul, și noi l-om împlini.
Să scapi încerci zadarnic, căci nu vom conteni —
Așa că trebui-va s-arăți ce vrei odată !

La aceste cuvinte fata răsturnă tigaia și ieși tot pe unde intrase, iar peretele bucătăriei se închise la loc. Cînd sclava se trezi din nesimțire, văzu că cei patru pești arseseră și se făcuseră scrum negru, și își zise în sine : „Bieții pești ! Bieții pești ! Și pe cînd se jeluia așa, iată că vizirul se ivi în spatele ei, și-i spuse :

— Du peștii la sultan !

Sclava se puse pe plîns și-i povesti întîmplarea, iar vizirul rămase foarte mirat și rosti :

— Asta-i într-adevăr o istorie nespus de ciudată !

Și trimise în căutarea pescarului și, odată acesta adus, îi porunci :

— Trebuie neapărat să te întorci cu patru pești asemănători cu cei pe care i-ai adus întîia oară !

Și pescarul se îndreptă spre eleșteu, aruncă năvodul și-l trase cu patru pești pe care-i luă și-i aduse vizirului. Și vizirul intră să-i dea negresei, zicîndu-i :

— Scoală-te și prăjește-i de față cu mine, ca să văd ce-i cu toată istoria asta !

Și negresa se sculă, pregăti peștii și-i puse în tigaie pe foc. Dar abia se scurseră cîteva clipe și iată că peretele se crăpă și se ivi fata îmbrăcată în aceleași veșminte și tot cu nuiaua în mînă. Ea vîrî nuiaua în tigaie și rosti :

— O, peștilor, o, peștilor ! Oare vă țineți mereu vechea voastră făgăduială ?

Iar peștii ridicară cu toții capul și intonară în cor strofa aceasta :

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată ;
Îți ții tu jurămîntul, și noi vom ști să-l ținem.
Dar dacă învoiala-ți dezici, noi ne ațînem
Strigînd, și căpăta-vom despăgubire-odată !

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și conteni cuvintele îngăduite.

Cînd se lăsă a șaptea noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd peștii începură să vorbească, fata răsturnă tigaia cu nuiaua și ieși tot pe unde intrase, iar peretele se închise la loc. Atunci vizirul se ridică și spuse :

— Iată o întîmplare pe care nu pot s-o țin ascunsă regelui.

Apoi se duse la rege și-i povesti cele ce se petrecuseră chiar în fața lui. Iar regele grăi :

— Vreau să văd chiar cu ochii mei !

Și trimise în căutarea pescarului, și-i porunci să se întoarcă cu patru pești asemănători cu cei dintîi și-i dădu în acest scop un răgaz de trei zile. Dar pescarul se întoarse degrabă la eleșteu și aduse peste puțină vreme patru pești. Regele porunci să i se dea patru sute de dinari ; și, întorcîndu-se spre vizir, îi spusé :

— Gătește tu însuți, sub ochii mei, peștii aceștia !

Și vizirul răspunse :

— Îndeplinesc porunca ta și mă supun !

Atunci porunci să se aducă tigaia dinaintea regelui și puse în ea peștii să se prăjească după ce-i curăță bine ; apoi, odată prăjiți pe-o parte, îi întoarse pe cealaltă parte. Și deodată peretele bucătăriei se despică în două și se ivi un negru, asemănător unui bivol ca toți bivolii, sau ca un uriaș din seminția lui Had ; și ținea în mînă o ramură verde ; și rosti cu un glas răspicat și înfricoșător :

— Peștilor, o, peștilor ! vă țineți mereu de vechea voastră făgăduială ?

Și peștii ridicară capul din tigaie și strigară :

— Da, desigur ! Da, desigur !

Și murmurară în cor aceste versuri :

Te-ntorci-napoi din cale, la fel și noi, îndată ;
Îți împlinești cuvîntul, și noi l-om împlini.
Dar dacă împotrivă te-arăți, te-om ciocăni
Atît, că trebui-va s-arăți ce vrei, odată !

Apoi negrul se apropie de tigaie, o răsturnă cu ramura, și peștii arseră și se făcură scrum negru. După aceea negrul plecă prin același loc pe unde intrase. Cînd dispăru din ochii lor, regele spuse :

— Iată o întîmplare pe care într-adevăr nu putem s-o trecem sub tăcere. De altminteri, nu-i nici o îndoială că peștii aceștia trebuie să aibă o poveste tare ciudată.

Porunci atunci să fie adus pescarul și, odată sosit, îl întrebă :

— De unde ai prins peștii aceștia ?

Pescarul răspunse :

— Dintr-un eleșteu așezat între patru dealuri, dincolo de muntele ce se înalță deasupra orașului !

Regele se întoarse către pescar și iar îl întrebă :

— Cîte zile îți trebuie ca să ajungi acolo ?

El răspunse :

— O, mărite sultan, abia dacă trebuie o jumătate de ceas !

Și sultanul rămase tare mirat și porunci străjerilor să-l însoțească pe pescar chiar în clipa aceea. Iar pescarul, tare nedumerit, începu în taină să-l blesteme pe efrit. Și regele și toți ceilalți porniră, urcară un munte, apoi coborîră într-un cîmp larg și singuratic pe care în viața lor nu-l văzuseră mai înainte. Și sultanul și oștenii se mirară de această întindere pustie, așezată între patru munți, și de acest eleșteu în care zburdau pești de patru culori deosebite : roșu, alb, galben și albastru. Și regele se opri și le grăi oștenilor și celor care erau de față :

— Este vreunul dintre voi care să mai fi văzut vreodată acest lac aici ?

Ei răspunseră cu toții într-un glas :

— O, nu !

Și regele adaugă :

— Pe Allah ! nu mă voi întoarce nici mort în oraș și nu mă voi așeza nici mort pe tronul regatului meu înainte de a afla adevărul despre acest lac și despre peștii lui !

Și porunci ostașilor să împresoare munții ; și ostașii o făcură. Atunci regele îl chemă pe vizir. Ci vizirul era un cărturar, om înțelept, plin de elocință și iscusit în toate științele. Cînd se înfățișă dinaintea regelui, acesta îi spuse :

— Am de gînd să fac un lucru și vreau mai întîi să ți-l împărtășesc : m-am gîndit să rămîn cu desăvîrșire singur la noapte și să caut să dezleg taina acestui lac și a peștilor. Așadar tu vei sta la ușa cortului meu și le vei spune emirilor, vizirilor și curtenilor : „Sultanul nu se simte bine și

mi-a dat poruncă să nu las pe nimeni să intre la el!" Și nu vei destăinui nimănui gîndul meu!

Și, astfel, vizirul nu putu să nu se supună. Atunci regele se deghiză, își încinse sabia și se strecură departe de însoțitorii lui, fără să fie văzut. Și se așternu la drum toată noaptea, pînă dimineața, fără popas, pînă la ceasul cînd căldura prea dogoritoare îl sili să se odihnească. După aceea porni din nou la drum, neîntrerupt, cît fu ziua de mare, și în a doua noapte pînă dimineața. Și iată că văzu în depărtare ceva negricios; se bucură și își zise: „Poate că voi găsi acolo pe cineva care să-mi istorisească povestea lacului și a peștilor!" Apropiindu-se de acea negreață, văzu că era un palat zidit în întregime din pietre negre, întărit cu brîie late de fier, și văzu că poarta avea un canat deschis și celălalt închis. Se bucură și, oprindu-se la poartă, bătu încet; dar, neauzind nici un răspuns, bătu a doua oară și a treia oară; apoi, neprimind răspuns, bătu a patra oară, însă mai cu putere: și nimeni nu-i răspunse. Atunci el își zise: „Nu mai rămîne nici o îndoială, palatul acesta este părăsit". Și, luîndu-și inima-n dinți, pătrunse prin poarta palatului și ajunse într-un coridor. Acolo strigă în gura mare:

— O, stăpîni ai palatului, sînt un străin, un trecător pe drum, și vă cer puțină merinde pentru călătorie!

Apoi repetă cererea a doua oară și a treia oară; dar, neprimind răspuns, își întări firea și pătrunse pe coridor pînă în mijlocul palatului. Și nu întîlni acolo pe nimeni. Dar văzu că întreg palatul era bogat așternut cu tapițerii, și că în mijlocul curții interioare se afla un bazin străjuit de patru lei din aur roșu, care slobozeau din gura lor o apă

ca din mărgăritare sclipitoare și nestemate; de jur-împrejur zburdau nenumărate păsări care nu puteau să zboare afară din palat, fiind împiedicate de o plasă mare întinsă peste palat. Și regele se minună de toate acestea, dar se mîhni mai tare că nu putea afla pe nimeni care să-i dezvăluie, în sfîrșit, taina lacului, a peștilor, a munților și a palatului. Se așeză între cele două uși, cugetînd adînc la toate acestea. Dar deodată auzi un geamăt ușor, care venea ca dintr-o inimă tristă, și auzi o voce lină cîntînd încetișor aceste versuri:

Ah! n-a fost cu putință, dureri! să vă țin tainic,
Și chinu-mi din iubire cu toți îl știu. Acum
În ochii mei nu vine, vai! somnul nicidecum,
Și, noaptea, albă toată, -n nesomn, mi-e gîndul tainic.

Ah, dragostea! Venit-a de glasul meu chemată,
Acum gîndirea-mi însă-i de chinuri săgetată!

De lași să gust chiar tihna, oh, Milă! un adaos:
Tu, mai ales, nu merge s-o vezi pe ea, ce-mi e
Întregul suflet, nu-i da și ei să sufere,
Căci ea mi-i mîngîierea, la chin și griji repaos!

Cînd regele auzi această jelanie murmurată, se sculă și se îndreptă în partea de unde o auzea venind. Găsi o ușă peste care cădea o perdea. Ridică perdeaua și, într-o sală mare, văzu un tînăr șezînd pe un pat mare, înalt de un cot. Era un tînăr frumos cu trupul mlădios, înzestrat cu un glas catifelat și limpede; fruntea îi era ca o floare, obrajii ca trandafirul; și în mijlocul unuia

din obraji mijea o aluniță ca un bob de chihlimbar negru. Poetul spune despre el :

E băiețașul dulce și zvelt ! Ce păr ! Să juri
Că-i înnurga, și că face să vină noaptea. Frunte :
Lumină albă, care alungă bezne crunte.
Ți-s ochii-n sărbătoare privind asemeni nuri.

Și-l poți cunoaște dintre băieți — să nu-l deochi ! —
Căci are-o aluniță, atît, o, zodiece !
E pe obrazul rumen, ce rozele întrece,
Și potrivită tocmai acolo, sub un ochi.

La vederea lui, regele se bucură și-i zise :

— Pace ție !

Și tînărul continuă să stea pe pat, înveșmîntat în mantia lui de mătase brodată cu fir de aur ; însă, văzînd în glas tristețea ce se răspîndea din toată ființa lui, el întoarse regelui salutul și-i zise :

— O, mărite domn, iartă-mă că nu m-am ridicat !

Iar regele îi spuse :

— O, tinere, lămurește-mă în privința poveștii lacului și a peștilor săi colorați, și, de asemeni, asupra acestui palat, și a singurătății tale, și a pricinii lacrimilor tale !

La aceste cuvinte, tînărul vărsă alt șiroi de lacrimi, care i se prelinse de-a lungul obrajilor, și regele se minună și grăi :

— O, tinere, ce te face oare să plîngi ?

Și tînărul răspunse :

— Cum să nu plîng, devreme ce mă aflu în starea aceasta ?

Și tînărul întinse mîna spre pulpanele lungi ale mantiei sale și le ridică. Atunci regele văzu că toată jumătatea de jos a trupului acelui tînăr era din

marmură, și că numai cealaltă jumătate, de la buric pînă la părul de pe cap, era de om. Și tînărul îi spuse regelui :

— Află, mărite domn, că povestea peștilor este stranie, și de-ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului ca să fie văzută de toți, ar fi o învățătură pentru cititorul plin de luare aminte !

Și tînărul istorisi așa :

POVESTEA TÎNĂRULUI FERMECAT ȘI A PEȘTILOR

Află așadar, mărite domn, că tatăl meu era regele acestui oraș. Numele lui era Mahmud, și stăpînea Insulele Negre și acești patru munți. Tatăl meu domni șaptezeci de ani, după care se stinse din mila celui îndurător. După moartea lui, am preluat sultanatul și mă căsătorii cu fiica unchiului meu. Ea mă iubea cu o dragoste atît de năvalnică încît dacă, din întîmplare, mă aflam departe de ea, nu mînca și nu bea pînă nu mă revedea. Și rămase sub ocrotirea mea vreme de cinci ani, pînă cînd într-o zi merse la hammam după ce poruncise bucătarului să ne pregătească bucatele pentru cină. Și eu intrai în palat și adormii în locul unde dormem de obicei, și poruncii la două dintre sclavele mele să-mi facă vînt cu un evantai. Atunci una se așeză la căpătîiul meu și cealaltă la picioare. Dar mi se sperie somnul, gîndindu-mă că soția lipsea, și nici un pic de somn nu se lipi de mine : căci, chiar dacă ochiul mi se

închidea, sufletul îmi rămînea treaz! Atunci o auzii pe sclava care stătea la căpătîiul meu zicînd celei care stătea la picioare :

— O, Massauda, de ce tinereţe nefericită are parte stăpînul nostru ! Şi ce nenorocire pentru el că o are de soţie pe stăpîna noastră, o nelegiuită şi o ucigaşă !

Şi cealaltă răspunse :

— Fie ca Allah să le blesteme pe femeile desfrînate ! Căci această fată din flori unde ar mai putea întîlni un bărbat cu o fire atît de bună ca a stăpînului nostru, ea care îşi petrece fiecare noapte în alt pat !

Şi sclava care stătea la căpătîiul meu răspunse :

— Într-adevăr, stăpînul nostru trebuie să fie tare nepăsător dacă nu bagă de loc de seamă faptele acestei femei !

Şi cealaltă zise :

— Dar ce tot îndrugi tu ? Poate oare stăpînul nostru să bănuiască măcar ce face ea ? Sau crezi că ea îl lasă să trăiască şi să se mişte slobod ? Află că nelegiuita asta amestecă întotdeauna ceva în cupa pe care o bea stăpînul nostru în fiecare noapte, înainte de-a adormi ; îi pune banj [1], şi el cade într-un somn adînc. În starea aceasta, el nu poate şti ce se întîmplă, nici unde merge ea şi nici ce face. Şi după ce-i dă să bea banjul, ea se îmbracă şi pleacă, lăsîndu-l singur, şi lipseşte de acasă pînă dimineaţa. Cînd se întoarce, îi aprinde sub nas ceva ce-i dă să miroase, şi el atunci se trezeşte din somn.

[1] *Banj (bang)* însemna, la vechii arabi, extras de măselariţă sau orice alt soporific extras din plante.

Cînd auzii, o, stăpîne, vorbele sclavelor, lumina din ochii mei se preschimbă în beznă. Și îmi părea că timpul zăbovește prea mult pînă să văd apropierea nopții, ca să fiu din nou împreună cu fiica unchiului meu. În cele din urmă ea se întoarse de la hammam. Atunci întinserăm masa și mîncarăm vreme de un ceas, servindu-ne, ca de obicei, unul pe altul cu băutură. După care, cerui vinul pe care-l beam în fiecare noapte înainte de culcare, și ea îmi întinse cupa. Dar mă ferii s-o beau ; mă prefăcui doar că o duc la buze, ca de obicei, și o vărsai iute în cuta din partea de sus a mantiei mele. Și chiar în ceasul și în clipa aceea mă întinsei pe pat, prefăcîndu-mă că dorm. Și atunci ea zise :

— Dormi ! și facă-se să nu te mai trezești în veci ! Cît despre mine, pe Allah, te urăsc, și-ți urăsc pînă și chipul zugrăvit ; și sufletul mi-e sătul de apropierea ta !

Apoi se sculă, îmbrăcă cele mai frumoase veșminte, se parfumă, se încinse cu o sabie, deschise ușa palatului și ieși. Mă sculai și eu și o urmării pînă ce ieși din palat. Străbătu pe rînd fiecare suk din oraș și, în cele din urmă, ajunse la porțile orașului. Grăi către porți, într-o limbă din care nu înțelesei nimic, zăvoarele căzură, porțile se deschiseră, și părăsi orașul. Mersei mai departe, tot în urma ei, fără să mă zărească, pînă cînd ajunse la movilele ridicate din îngrămădirea gunoaielor și la o cetățuie încununată de o cupolă clădită din lut ars : intră pe poartă, iar eu mă urcai pe terasa cupolei și mă pusei să pîndesc de acolo, de sus. Și iat-o intrînd la un negru tuciuriu, care avea buza de deasupra ca și capacul unei oale, iar buza de

dedesubt chiar ca oala ; și aceste două buze spînzurau atît de jos, încît puteau alege pietrele din nisip. Și era putrezit de beteșuguri, și zăcea întins pe o mină de paie de trestie de zahăr. La vederea lui, fiica unchiului meu sărută pămîntul din fața mîinilor sale, iar el ridică spre ea capul și-i zise :

— Vai ție ! De ce ai întîrziat pînă la această oră ? I-am poftit pe negri, care s-au pus pe băut de vin și s-au amestecat cu ibovnicele lor. Cît despre mine, n-am voit nici într-un chip să beau, din pricina ta.

Ea rosti :

— O, stăpîne și comoara inimii mele ! oare nu știi că sînt măritată cu fiul unchiului meu, și că-i urăsc pînă și chipul zugrăvit, și că mi-i silă să stau cu el ? De altminteri, dacă nu mi-ar fi fost teamă că te văd și pe tine zdrobit, demult aș fi nimicit orașul din temelii și aș fi făcut ca doar țipătul bufniței și croncănitul corbului să se mai audă ; și aș fi strămutat pietrele ruinelor pînă dincolo de muntele Caucaz !

Negrul îi răspunse :

— Minți, o, desfrînato ! Ci eu jur pe cinstea și pe însușirile bărbătești ale negrilor, și pe seminția noastră de oameni nețărmurit mai presus ca aceea a albilor că, începînd de astăzi, dacă vei mai întîrzia așa, mă voi lepăda de prietenia ta și nu-mi voi mai apropia trupul de trupul tău ! O, trădătoare vicleană ! tu n-ai întîrziat atît decît că ți-ai astîmpărat aiurea poftele de femeie, o, putreziciune, o, cea mai josnică dintre femeile albe !

Apoi o luă sub el. Și se întîmplă între ei ceea ce se întîmplă.

Așa povestea prințul grăind regelui. Și urmă :

Cînd auzii aceste vorbe şi văzui cu ochii mei ceea ce se petrecu mai pe urmă între ei, lumea se întunecă înaintea feţei mele şi nu mai ştiui unde mă aflu. Apoi fiica unchiului meu începu să plîngă şi să se jeluiască umilă în braţele negrului, şi-i spunea :

— O, iubitul meu, o, rodul inimii mele, eu nu te am decît pe tine ! Dacă mă izgoneşti, va fi vai de mine ! O, scumpul meu, o, lumina ochilor mei !

Şi nu conteni să plîngă şi să se roage de el pînă o iertă. Atunci se arătă deplin fericită, se ridică în picioare, se dezbrăcă de toate veşmintele, rămase cu desăvîrşire goală, şi spuse :

— O, stăpîne, oare ţi-a mai rămas ceva ca să-ţi saturi roaba ?

Şi negrul îi răspunse :

— Ridică de pe oală capacul şi vei găsi acolo o tocană din oase de şoarece, pe care o vei mînca pînă ce nu va mai rămîne nimic ; apoi ia cana aceea şi în ea vei afla buză [1] din care vei bea !

Şi ea se sculă, mîncă, bău şi se spălă pe mîini ; apoi se întoarse şi se culcă cu negrul pe paiele de trestie ; şi, cu desăvîrşire goală, se ghemui lîngă negru, sub zdrenţele lui jegoase.

Cînd văzui toate cîte le făcea fiica unchiului meu, nu îmi mai putui ţine firea, coborîi din înaltul cupolei şi, repezindu-mă în sală, smulsei sabia pe care o purtase fiica unchiului meu, hotărît să-i ucid pe amîndoi. Începui prin a-l izbi mai întîi pe negru, peste gît, şi crezui că murise.

În clipa aceea, Şahrazada văzu apropiindu-se dimineaţa şi se opri discret. Şi cînd luci dimineaţa, regele Şahriar

[1] Băutură fermentată, foarte preţuită de negri.

intră în sala de judecată, și divanul rămase plin de lume pînă la sfîrșitul zilei. Apoi regele se întoarse în palat, și Doniazada spuse surorii sale:

— Urmează-ți, te rog, povestirea!

Ea răspunse:

— Din toată inima și ca o cinstire cuvenită!

Cînd se lăsă, așadar, a opta noapte

Șahrazada zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tînărul fermecat a urmat astfel:

Izbindu-l pe negru, ca să-i retez capul, îi tăiai într-adevăr gîtlejul, pielea și carnea, și crezui că l-am ucis, căci horcăia groaznic. Fiica unchiului meu, care în timpul cît se petrecuse aceasta dormea adînc, se trezi după plecarea mea, luă sabia, pe care o vîrî înapoi în teacă, se întoarse în oraș, intră în palat și se culcă în patul meu pînă dimineața. A doua zi însă văzui că fiica unchiului meu își tăiase părul și îmbrăcase straie cernite. Apoi îmi spuse:

— O, fiu al unchiului meu, nu mă osîndi, rogu-te, pentru ceea ce fac, căci tocmai mi-a ajuns la urechi știrea că mama a murit, că tata a fost ucis în războiul sfînt, că unul dintre frații mei a murit înțepat de un scorpion, și că celălalt a fost îngropat de viu sub dărîmăturile unei clădiri. După cum vezi, am tot dreptul să plîng și să mă jeluiesc.

La aceste cuvinte, n-am voit să arăt că știu ceva, și îi zisei:

— Fă ceea ce crezi de cuviință, căci eu nu te împiedic.

Și ea rămase închisă în jale ; plînsetele și zbuciumul ei nebun ținură un an, de la un capăt la altul. Odată anul încheiat, ea îmi spuse :

— Vreau să clădesc pentru mine, în palatul tău, un mormînt în formă de boltă, și acolo mă voi retrage în singurătate și lacrimi, și voi numi lăcașul acesta Casa Jelaniei !

Eu răspunsei :

— Fă ceea ce crezi de cuviință !

Și ea își clădi această Casă a Jelaniei, încununată de o boltă și avînd înlăuntru un mormînt ca o groapă. Apoi îl aduse și-l așeză acolo pe negru, care nu murise, dar zăcea greu și era atît de slab, încît nu mai putea fi de nici un folos fiicei unchiului meu. Dar aceasta nu-l împiedica să bea tot timpul vin și buză. Și din ziua rănirii, el nu mai putea vorbi, și își mai trăgea zilele numai fiindcă nu i se plinise încă sorocul. Și ea, în toate zilele, intra la el sub boltă, în zori și cînd se lăsa noaptea, și izbucnea în hohote de plîns și o apuca nebunia ; și-i dădea să bea diferite băuturi și alte fierturi. Și nu conteni să facă așa, dimineața și seara, în tot răstimpul celui de al doilea an. Și eu o urmăream din ochi mereu ; dar într-o zi, intrînd la ea pe neașteptate, o aflai plîngînd, izbindu-se peste față și rostind cu voce tristă aceste versuri :

I-am părăsit pe oameni de cînd plecași tu, dragă,
Trăind tot singuratic, căci inima-mi nu poate,
De cînd plecași, iubirii să se mai dea întreagă !

Și de mai treci pe-aicea, o, rogu-te, îmi scoate
Și strînge-mi rămășița din ce-am fost eu altdată,
Păstrînd doar amintirea de viața-mi și de toate.

Acolo,-n tihna gropii să fiu din nou culcată,
De tine-aproape, însă, ca tu să treci anume
Prin locu-acesta unde-i tot ce-ai iubit odată !

Și glasul tău aducă-și aminte de-al meu nume,
Șoptindu-l peste groapă ! Dar vai ! din ea, iubite
S-o prelungi-n auzu-ți, ieșind din negre hume,

Un sunet sec și jalnic de oase-ntreciocnite...

Cînd încheie bocetul, îi spusei, cu sabia scînteind în mînă :

— O, trădătoareo, iată vorbele ticăloase care se leapădă de legăturile din trecut și calcă în picioare prietenia !

Și înălțînd brațul, tocmai mă pregăteam s-o izbesc, cînd ea se sculă deodată și, înțelegînd astfel că cel care pricinuise rana negrului eram chiar eu, se ridică dreaptă în picioare și rosti niște vorbe din care nu pricepui nimic, și apoi zise :

— Fie ca prin puterea vrăjii mele, Allah să te prefacă jumătate de piatră și jumătate om !

Și chiar în ceasul acela, mărite domn, mă prefăcui așa cum mă vezi. Și nu pot nici să mă clintesc, nici să fac vreo mișcare ; și așa, nu sînt nici mort, nici viu. După ce mă aduse în starea aceasta, ea vrăji cele patru insule ale regatului meu și le prefăcu în munți cu un lac în mijloc ; și-i preschimbă pe supușii mei în pești. Dar asta nu e tot ! În fiecare zi mă schingiuie și mă biciuiește cu o curea de piele dîndu-mi cîte o sută de lovituri pînă țîșnește sîngele. Și pe urmă îmi pune de-a dreptul pe piele, sub veșminte, o haină din păr de capră, care-mi acoperă toată, partea de sus a trupului !

După aceste cuvinte, tînărul începu să plîngă și rosti în versuri :

Aștept dreptate, Doamne, și sfînta-ți judecată,
Și-s răbdător, căci astfel e voia ta cea bună !
Și reazem, cînd asupra-mi restriștile se-adună
Mi-ești tu, cărui măritul Profet slăviri i-arată !

Atunci regele, întorcîndu-se către tînăr, îi spuse :

— Ai mai adăugat o întristare la mîhnirile mele ! Dar spune-mi, unde se află oare această femeie ?

El răspunse :

— În mormîntul de sub boltă, unde se găsește negrul. În fiecare zi vine la mine, mă dezbracă de veșminte și îmi trage cele o sută de lovituri de bici, în timp ce eu plîng, și strig, și nu pot face o singură mișcare ca să mă apăr. Apoi, după ce mă pedepsește așa, se întoarce iarăși la negru, ducîndu-i dimineața și seara vinuri și niște băuturi fierte.

Cînd regele auzi aceste cuvinte, grăi :

— Pe Allah ! o, tinere neînfrînt, se cuvine să-ți dau un ajutor de neuitat pentru oameni și să-ți aduc o alinare ce va trece, după mine, în răbojul istoriei !

Și regele nu mai pomeni nimic despre asta, și urmă să stea de vorbă cu tînărul pînă la apropierea nopții. Apoi se ridică și așteptă să vină ceasul de noapte al vrăjitorilor. Atunci se dezbrăcă, își încinse sabia și se îndreptă spre locul unde se afla negrul. Acolo, văzu de departe făclii și candele atîrnate, și simți mirosul tare de tămîie, de parfumuri și de tot soiul de mirodenii. Cît ai clipi, tăbărî peste negru, îl izbi și-l străpunse pînă cînd

acesta își dădu sufletul. Pe urmă îl încărcă în spinare și-l azvîrli în fundul unui puț care se găsea în palat. Apoi se întoarse, se îmbrăcă în straiele negrului și se plimbă o vreme pe sub boltă, învîrtind paloșul sclipitor cît era el de lung. După aceea merse și se întinse chiar pe locul unde zăcuse negrul.

Ci după un ceas veni vrăjitoarea, desfrînata, la tînăr. Și de îndată ce intră, îl dezbrăcă pe fiul unchiului ei, luă un bici și începu să-l lovească. Și el striga :

— Vai, vai ! Ajunge ! Nenorocirea mea nu mai are margini. Ah, ai milă de mine !

Ea răspunse :

— Dar ție, oare, ți-a fost milă de mine ? Oare mi-ai cruțat iubitul ? Nu ! Ei bine, așteaptă !

Atunci ea îi puse haina din păr de capră și celelalte veșminte pe deasupra. Odată treaba aceasta făcută, coborî la negru, ducîndu-i o cupă de vin și un castron cu bureni fierte. Și intră sub boltă, și plînse, și se tîngui, țipînd : „Of ! of !“ Și zise :

— O, stăpînul meu, vorbește-mi ! O, stăpînul meu, grăiește-mi ceva !

Apoi rosti îndurerată versurile acestea :

Mai ține încă, inimă, cea dură
Plecare ? Chin cu-asupra de măsură
E dragostea ce m-a pătruns ! Din cale
Mi te-i feri, o, pînă cînd ? Încale
Dacă voiși tortura-mi, suferința,
Fii fericit ! Ți s-a-mplinit dorința !

Apoi izbucni în hohote de plîns și repetă :

— O, stăpînul meu, vorbește-mi, ca să-ți aud glasul !

Atunci bănuitul negru își întoarse limba și începu să îngîne graiul negrilor spunînd :

— Ha ! ha ! nu-i tărie, nici putere decît numai cu ajutorul lui Allah !

Cînd auzi aceste vorbe, căci de multă vreme el nu mai vorbise nimic, ea țipă de bucurie și leșină ; dar își veni repede în fire și zise :

— Ah ! oare mi s-a tămăduit stăpînul !

Atunci regele își prefăcu mai mult glasul și, de-abia îngînînd, rosti :

— O, desfrînato, nu ești vrednică să-ți spun nici măcar o vorbă !

Ea întrebă :

— Și oare pentru ce ?

El răspunse :

— Pentru că în fiecare zi nu faci decît să-ți schingiuiești bărbatul, și el zbiară, și cheamă într-ajutor, și toate astea îmi sperie somnul în fiecare noapte pînă dimineața. Și bărbatul tău nu mai contenește să te roage fierbinte și să-ți ceară îndurare, astfel că vocea lui îmi răpește somnul. Dacă nu erau toate astea, de multă vreme mi-aș fi recăpătat puterea. Iată ce mă împiedică să-ți răspund.

Ea spuse :

— Atunci, dacă așa îmi poruncești, îl voi slobozi din starea în care se află !

Și regele adăugă :

— Da ! slobozește-l și redă-ne tihna !

Ea spuse :

— Ascult și mă supun !

Apoi se sculă și ieși de sub boltă. Intrînd în palat, luă un vas de aramă plin cu apă și rosti deasupra apei cîteva vorbe de descîntec. Și apa începu să fiarbă, cum clocotește apa în oală. Îl stropi cu ea pe tînăr și spuse :

— Prin tăria vorbelor rostite, îți poruncesc să ieși din această înfățișare ca să ți-o iei din nou pe cea dintîi !

Și tînărul se scutură, mîntuit, se ridică în picioare și, bucurîndu-se de scăparea lui, strigă :

— Mărturisesc că alt dumnezeu nu este înaintea lui Allah, și Mohamed este profetul lui Allah ! Binecuvîntarea și pacea lui Allah coboare peste el !

Atunci ea îi spuse :

— Du-te și să nu te mai întorci prin locurile acestea, altminteri te voi ucide !

Și strigă la el, și el se îndepărtă din fața mîinilor ei. Iată în ceea ce-l privește pe tînăr !

Ea se întoarse la boltă, coborî înlăuntru și spuse :

— O, stăpînul meu, scoală-te, ca să te văd !

Și el, abia îngînat, zise :

— Ah, încă n-ai făcut nimic ! Nu mi-ai redat decît o parte din liniște, n-ai înlăturat și pricina de căpetenie a tulburării mele !

Ea îi spuse :

— O, scumpul meu, dar care-i această pricină de căpetenie ?

El răspunse :

— Peștii din lac, care nu sînt altceva decît locuitorii orașului și ai celor patru insule de odinioară, nu mai contenesc, în tot ceasul, să ridice capul din apă și să rostească blesteme împotriva mea și-a ta. Și aceasta-i pricina care mă împiedică să-mi recapăt puterile. Așadar, ai datoria să-i izbăvești ! Și atunci vei putea veni să mă iei de mînă și să-mi ajuți să mă scol, căci neîndoielnic mă voi fi tămăduit !

Cînd desfrînata vrăjitoare auzi cuvintele regelui, pe care-l lua drept negrul, îi zise plină de bucurie :

— O, stăpînul meu, voința ta mi-o aștern pe creștet și în ochii mei !

Și rostind : „În numele lui Allah", se sculă plină de fericire, porni în fugă și, ajungînd lîngă lac, luă puțină apă și...

În clipa aceea, Șahrazada văzu mijind dimineața și se opri cu discreție din povestire.

Cînd se lăsă a noua noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tînăra vrăjitoare luă puțină apă din lac și rosti deasupra ei vorbe tainice. Atunci peștii începură să se zbuciume, ridicară capul și se prefăcură din nou în fii ai lui Adam, chiar în ceasul și în clipa aceea, și se irosi vraja care-i înlănțuia pe locuitorii orașului. Și orașul se prefăcu din nou într-un oraș înfloritor, cu sukuri bine construite, și fiecare locuitor începu să lucreze în meseria lui. Și munții se preschimbară în insule, ca odinioară. Așa s-au petrecut lucrurile în ce-i privește pe toți aceștia !

Cît despre tînăra femeie, ea se întoarse de îndată la rege, crezînd mereu că e negrul, și-i spuse :

— O, scumpul meu, dă-mi mîna ta îndurătoare ca s-o sărut !

Și regele îi răspunse cu glasul scăzut :

— Apropie-te mai mult !

Ea se apropie, și deodată el smulse sabia și-i străpunse pieptul cu atîta putere încît vîrful îi ieși prin spate ; apoi o izbi din nou și o tăie în două.

Odată acestea săvîrșite, el ieși și îl află pe tînărul fermecat, care îl aștepta în picioare. Atunci

îi aduse felicitări pentru izbăvirea lui, iar tînărul îi sărută mîna și-i mulțumi fierbinte. Apoi regele îi zise :

— Vrei să rămîi în orașul tău, ori să vii cu mine în orașul meu ?

Și tînărul îi grăi :

— O, rege al timpurilor, știi tu oare ce depărtare este de-aici pînă la orașul tău ?

Și regele îi răspunse :

— Două zile și jumătate.

Atunci tînărul îi spuse :

— O, rege, dacă ai adormit, trezește-te ! Ca să mergi de aici pînă în orașul tău vei face un an întreg, cu voia lui Allah ! Căci dacă ai venit pînă aici în două zile și jumătate, a fost numai fiindcă orașul era fermecat. De altminteri, eu, o, rege, nu te voi părăsi nici cît ai clipi o dată din ochi !

Și regele se bucură de aceste cuvinte, și rosti :

— Mărire lui Allah, care a binevoit să te scoată în calea mea ! Căci de astăzi înainte tu ești fiul meu, de vreme ce Allah pînă acuma nu m-a învrednicit cu nici un copil !

Atunci se aruncară unul în brațele celuilalt și nețărmurită fu bucuria lor.

Apoi porniră la drum pînă la palatul tînărului rege care fusese fermecat. Și tînărul rege îi vesti pe mai-marii regatului său că avea să plece curînd în pelerinajul sfînt, la Mecca. I se făcură de îndată toate pregătirile de cuviință. Apoi el și sultanul plecară, și inima sultanului ardea de dorul orașului său, căci lipsise de acolo vreme de un an. Porniră așadar la drum, avînd cu ei cincizeci de mameluci [1] încărcați cu daruri care aveau să fie

[1] *Mameluc* — aici în sensul de sclav.

împărțite. Și nu conteniră druinul zi și noapte, vreme de un an încheiat, pînă se apropiară de orașul sultanului.

Atunci vizirul ieși cu oștenii în întîmpinarea sultanului, după ce își pierduse orice urmă de nădejde că-l va mai regăsi. Și oștenii se apropiară, sărutară pămîntul din fața mîinilor sale și îi urară bun venit. Și el intră în palat și se așeză pe tron. Apoi îl chemă pe vizir lîngă el și-i istorisi toate cele întîmplate. Cînd auzi vizirul povestea tînărului, îi aduse laude pentru mîntuirea și salvarea lui.

Într-acestea, sultanul îi răsplăti pe mulți ; apoi îi spuse vizirului :

— Poruncește să vină repede pescarul care mi-a adus odinioară peștii.

Și vizirul trimise după pescarul care fusese pricina mîntuirii locuitorilor din oraș. Și regele îi zise să se apropie, îl dărui cu mantii de cinstire, îl puse să-i vorbească despre viața lui și-l întrebă dacă are copii ; și pescarul îi spuse că are un fiu și două fete. Atunci regele se căsători cu una din cele două fete, iar tînărul cu cealaltă. Apoi regele îl păstră pe tată lîngă el și-l numi întîiul vistiernic al regatului. După aceea îl trimise pe vizir în orașul tînărului, așezat în Insulele Negre, îl numi sultan al acestor insule și trimise cu el pe cei cincizeci de mameluci care-l însoțiseră odinioară pe el însuși, și mai trimise și o sumedenie de mantii de cinstire pentru toți emirii. Atunci vizirul îi sărută amîndouă mîinile și se pregăti de plecare. Și sultanul și tînărul continuară să trăiască împreună, fericiți cu soțiile lor, cele două fete ale pescarului, într-o viață de plăceri tihnite și în prospețimea inimii.

Cît despre pescar, ajuns întîiul vistiernic, el se înavuți peste măsură și ajunse omul cel mai bogat din timpul său. Și le vedea în toate zilele pe cele două fete ale sale, soțiile regilor. Și așa, după mulți ani de îndestulare veni să-i cerceteze despărțitoarea prietenilor, cea de neocolit, tăcuta, neîndurătoarea! Și ei muriră.

Dar, urmă Șahrazâda, să nu credeți că această poveste ar fi mai minunată decît cea a hamalului.

POVESTEA HAMALULUI CU FECIOARELE

Trăia odată în orașul Bagdad, un bărbat holtei care era hamal.

Într-una din zile, pe cînd se afla în suk, răzimat nepăsător de coșul său de hamal, iată că i se opri dinainte o femeie acoperită cu un văl bogat din stofă de Mossul, de mătase presărată cu fluturi de aur și căptușită cu brocart. Ea își ridică puțin vălul de pe față și, de dedesubt, se iviră niște ochi negri, cu gene lungi și niște pleoape de toată frumusețea ! Și era zveltă și mlădioasă, cu trăsături desăvîrșite. Și se întoarse către hamal și-i spuse cu o voce nespus de dulce :

— O, hamalule, ia-ți coșul și urmează-mă !

Și hamalului, tulburat peste măsură, nu-i veni să creadă că auzise acele vorbe ; totuși își luă coșul în spinare și o urmă pe tănără, care se opri în cele din urmă dinanitea porții unei case. Bătu în poartă, și numaidecît un bărbat nusrani [1] coborî și-i dădu, pentru un dinar, o măsură de

[1] Nazarinean ; este numele dat de musulmani creștinilor.

măsline pe care ea o puse în coș, spunînd hamalului :

— Ia asta și urmează-mă !

Și hamalul strigă :

— Pe Allah, ce zi binecuvîntată !

Și luă din nou coșul în spinare și o urmă pe tînăra femeie. Și iată că ea se opri dinaintea dughenei unui vînzător de fructe și cumpără mere de Siria, gutui osmanî, piersici de Oman, iasomie de Alep, nuferi de Damasc, castraveți de la Nil, lămîi dulci de Egipt, chitre sultani, boabe de mirt, flori de hinnă, anemone sîngerii, viorele, flori de rodii și narcise. Și le puse pe toate în coșul hamalului și-i spuse :

— Du-le !

Și el își duse coșul, și o urmă pînă cînd ajunse la un casap, căruia îi spuse :

— Taie-mi zece artale [1] de carne.

I se tăiară cele zece artale, și ea le înveli în frunze de bananier, le puse în coș și spuse :

— Du-le, o, hamalule !

El duse coșul și mai departe și o urmă pînă se opri la un vînzător de migdale, de la care luă toate soiurile de migdale, și spuse :

— Ia-le și urmează-mă !

Și el duse coșul și o urmă pînă în fața dughenei negustorului de dulciuri ; acolo, ea cumpără o tipsie și o încărcă cu tot ce se afla la negustor : împletituri din zahăr cu unt, paste catifelate, parfumate cu mosc și cu umplutură delicioasă, biscuiți

[1] *Artal* (plural de la *ratl*) — greutate variind, după ținuturi, între două și douăsprezece uncii (o uncie=cca 35 gr.)

numiți *sabun*, pateuri mici, plăcinte cu lămîie dulce, dulcețuri gustoase, zaharicale numite *mușabac* (desfătările gîtlejului), gogoși mici, rumenite în cuptor, numite *lucmet-el-kâdi* (îmbucăturile cadiului), și altele numite *assabih-Zeinab* (falangele Zeinabei), gătite cu unt, cu miere și cu lapte. Apoi ea clădi toate aceste feluri de dulciuri pe tipsie și potrivi tipsia în coș. Atunci hamalul zise :

— Dacă mi-ai fi spus dinainte, veneam cu un catîr ca să încarc pe spinarea lui toate aceste lucruri !

Și ea zîmbi la vorbele lui. Apoi se opri la povarnagiu și cumpără de la el zece feluri de ape : apă de trandafiri, apă de flori de portocal și încă multe altele ; de asemenea, luă o măsură de băuturi îmbătătoare și mai cumpără un stropitor de apă de trandafiri amestecată cu mosc, boabe de tămîie, lemn de aloe, ambră cenușie și mosc curat ; la urmă cumpără lumînări din ceară de Alexandria. Așeză totul în coș și spuse :

— Ia coșul și urmează-mă !

Și el luă coșul și o urmă, cărîndu-l pînă ce tînăra ajunse la un palat măreț. Palatul acela, clădit din blocuri de marmură, avea spre grădina din spate o curte spațioasă ; și era palatul foarte înalt, de formă pătrată și impunător ; portalul avea două canaturi din abanos, acoperite cu plăci de aur roșcat.

Tînăra se opri la ușă și bătu într-un fel tare drăgălaș ; și ușa se deschise din amîndouă canaturile. Atunci hamalul o privi pe furiș pe cea care le deschise ușa și găsi că era o fecioară zveltă și

grațioasă, un adevărat model, cu sînii ei rotunzi și sprințari, cu drăgălășenia, gingășia, frumusețea și cu toate desăvîrșirile staturii și ale înfățișării ei ; fruntea îi era albă ca întîia lucire de lună nouă, ochii ca ochii gazelelor, sprîncenele ca pătrarul lunii în luna Ramadan, obrajii ca anemona, gura ca pecetea lui Soleiman, chipul ca luna plină cînd răsare, iar sînii, ca două rodii gemene ; cît despre tînărul ei pîntec, mlădiu și unduitor, se ascundea sub veșminte ca o scrisoare prețioasă în sulul ce o acoperă.

La vederea ei, hamalul simți că-și pierde mințile și că îi cade coșul de pe creștetul capului ; și își zise : „Pe Allah ! în viața mea n-am avut o zi mai binecuvîntată ca aceasta !"

Atunci tînăra care deschisese ușa, rămînînd mereu înlăuntru, spuse surorii care adusese bucatele și hamalului :

— Intrați ! Și fie-vă primirea aici spre deplină încîntare !

Atunci intrară și ajunseră în cele din urmă într-o sală spațioasă ce dădea spre curtea din mijloc, împodobită toată cu brocaturi de mătase și de aur, și plină de mobile măiestrit lucrate și încrustate cu plăci de aur, și de asemenea cu vase și jilțuri sculptate, cu perdele și sipete de haine închise cu grijă. În mijlocul sălii se afla un pat de marmură încrustat cu mărgăritare sclipitoare și cu pietre scumpe ; deasupra patului era întinsă o perdea apărătoare de țînțari din satin roșu, iar pe pat stătea culcată o fecioară minunată, cu ochi babilonieni, o statură dreaptă ca litera *alef*, și un chip atît de frumos încît ar fi tulburat nespus chiar și soarele luminos. Era ca una din stelele străluci-

toare și, într-adevăr, ca o nobilă femeie din Arabia, după spusa poetului :

Dar cine boiu-ți măsură, fecioară,
Și-l pune-alături de un ram subțire
Ce se îndoaie — nu prea are știre
De adevăr. Talent, dar minte-ușoară !

Căci boiu-i unic, trupul fără frate !
Frumos un ram e pe copac, gol numai —
Tu mîndră ești oricum ! Plăcere-acuma-i
Și haina ce te-ascunde — să te-arate !

Dar iată că fecioara se sculă din pat, făcu cîțiva pași pînă în mijlocul sălii, lîngă cele două surori ale ei, și le spuse :

— De ce stați așa, nemișcate ? Ridicați povara de pe creștetul hamalului !

Atunci fata care adusese bucatele veni dinaintea hamalului, cea care deschisese ușa se așeză dinapoia lui și, ajutate de a treia soră, îl ușurară de povară. Apoi scoaseră tot ce se găsea în coș, rînduiră fiece lucru la locul lui, îi dădură doi dinari hamalului și îi ziseră :

— Întoarce-ți fața și du-te în drumul tău, o, hamalule !

Dar hamalul privea la fecioare, le admira frumusețea în toată desăvîrșirea ei, și se gîndea că nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Totuși, băgă de seamă că nu se afla nici un bărbat în casă. Se uită apoi la tot ce se găsea acolo, băuturi, fructe, flori înmiresmate și alte minunății, și se minună nețărmurit, și nu simți nici un imbold să plece.

Atunci, cea mai mare dintre fete îl întrebă :

— Dar ce ți s-a întîmplat de nu te clintești din loc ? Vei fi găsit neîndestulătoare simbria ? Și se întoarse către sora ei, care adusese bucatele și îi zise : Mai dă-i și al treilea dinar.

Dar hamalul spuse :

— Pe Allah, o, stăpînele mele, simbria mea obișnuită nu-i decît două jumătăți de dinar ! Și n-am găsit cîtuși de puțin neîndestulătoare simbria voastră. Dar inima și toată ființa mea se frămîntă din pricina voastră. Și mă întreb cum poate să vă fie viața, de vreme ce locuiți singure și nu aveți nici un bărbat care să vă țină de urît. Oare nu știți voi că un minaret nu poate fi cu adevărat frumos decît numai dacă este unul dintre cele patru minarete ale moscheii ? Și, o, stăpînele mele, voi nu sînteți decît trei și vă lipsește cel de al patrulea ! Și voi știți că fericirea femeilor nu este deplină decît împreună cu bărbații ! Și, așa cum zice poetul, un acord nu va fi pe deplin armonios decît la patru instrumente care cîntă laolaltă : o harfă, o lăută, o ghitară și un flaut ! Ci, o, stăpînele mele, voi nu sînteți decît trei, și vă lipsește al patrulea instrument, flautul. Ci eu voi fi flautul, și mă voi purta ca un bărbat înțelept, plin de agerime și de judecată, meșter iscusit și știind să păstrez o taină !

Și fecioarele îi spuseră :

— Dar, o, hamalule, oare nu știi că noi sîntem fecioare ? Și apoi tare ne este teamă să ne încredem într-un flecar ca tine. De altfel, noi am citit din poeții care spun : „Ferește-te de orice mărturisire, căci o taină împărtășită e de îndată pierdută !“

La aceste cuvinte, hamalul strigă :

— Mă jur pe viață, o, stăpînele mele ! Sînt un bărbat înțelept, sigur și credincios, care a citit la rîndul său cărțile poeților și a studiat cronicile ! Eu nu povestesc decît lucruri plăcute, și le păstrez cu grijă, fără să le pomenesc, pe toate cele întristătoare. Cu orice prilej, eu mă port după spusa poetului :

Cel înzestrat doar singur e-n stare-a ține-o taină.
Cuvîntul și-l respectă mai bunii dintre semeni.
La mine taina-nchisă-i sub lacătul de cremeni :
Pierdută-i cheia, ușa-i sigil ce nu destăină !

Auzind versurile hamalului, și multe alte strofe ce le recită, și creațiile lui ritmate, cele trei surori se înseninară mult ; însă, numai ca să-l încerce, îi ziseră :

— Știi, hamalule, că noi am cheltuit pentru acest palat o grămadă de bani ! Așadar ai avea tu cu ce să ne despăgubești ? Căci nu te vom pofti să ședi cu noi decît numai dacă făgăduiești că nu-ți vei precupeți banii. Oare nu-i chiar aceasta dorința ta : să rămîi la noi, să fii tovarășul nostru de ospăț, și mai cu seamă să ne faci să veghem toată noaptea pînă la ivirea zorilor pe chipurile noastre?

Apoi cea mai mare dintre fecioare, stăpîna casei, adăugă :

— Dragostea fără bani nu poate să slujească, în talerul balanței, de cumpănă bună !

Și cea care deschisese ușa spuse :

— Dacă n-ai nimic, du-te fără nimic !

Dar chiar în clipa aceea, sora care adusese bucatele se amestecă în vorbă și spuse :

— O, surorile mele, ajunge, căci, pe Allah ! acest băiat nu ne-a micșorat cu nimic ziua ! De altminteri, de-ar fi fost un altul n-ar fi avut atîta

răbdare cu noi. Și pe urmă, tot ceea ce-i va reveni din cheltuială, iau asupra mea să plătesc în locul lui.

Atunci hamalul se bucură nespus și-i zise:

— Pe Allah! întîiul cîștig al zilei, oare nu ți-l datorez ție?

Atunci toate trei spuseră într-un glas:

— O, hamalule de treabă, rămîi așadar aici, și fii sigur că vei fi balsam pe capul nostru și în ochii noștri!

Și numaidecît fata care adusese bucatele se sculă și își încinse mijlocul. Apoi rîndui sticlele, limpezi vinul pritocindu-l, pregăti locul ospățului și pernele lîngă un bazin, și aduse toate cele de care mai puteau avea nevoie. Apoi turnă vin și se așezară cu toții; și hamalul, în mijlocul lor, cuprins de ameteli, își închipuia că visează.

Și iată că sora care adusese bucatele întinse sticla cu vin: își umplură cupa și o băură, și a doua oară, și a treia oară. Apoi ea o umplu din nou și le-o îmbie surorilor ei și hamalului. Iar hamalul cuprins de extaz, improviză stihurile acestea:

Bea vin! În el se află puteri și sănătate!
Le prinde băutorul, și prinde voioșie!
E vinul singur leacul în rele, cîte-s toate,
Și cînd îl bei pricină-i oricînd de bucurie!
Ea singură, beția,-ți dă sațiu-n voluptate!

Apoi sărută mîinile celor trei fecioare și goli cupa. După aceea se apropie de stăpîna casei și-i zise:

— O, stăpîna mea, sînt robul tău, lucrul și avutul tău!

Și recită în cinstea ei aceste versuri ale poetului :

Un rob îți stă la ușă,-naintea ușii, poate
Cel mai de rînd din robii ce ochii-ți îi instrună !
Dar știe că stăpîna e darnică și bună,
Și că ea are-a-i spune mulțamuri datorate.

Atunci ea întinzîndu-i cupa îi zise :

— Bea, o, prietene, și facă-se ca această băutură să-ți fie de sănătate și pentru o mistuire plăcută ! Și să-ți dea tărie pe calea adevăratei sănătăți !

Și hamalul luă cupa, sărută mîna fecioarei și, cu o voce lină și unduită, cîntă încetișor aceste versuri ale poetului :

Prietenei i-am dat un vin scînteietor, cum rar e,
Și doar obrajii ei cei dragi mai au așa lucire,
Că ar putea viața ei — aleasă întocmire ! —
Leit s-o deie singură lumina unei pare !

Ea l-a primit, dar, hohotind de rîs voios, îmi spuse :
„Să beau, vrei, chiar obrajii mei ? Să facă aceasta ?
Nu se...“

La rîndul meu ! „Bea, flacără a inimii aceste !
Licoarea-i flacără de preț, a ei roșață-i sînge
Ce ține-n vinele-mi încins un foc ce nu se stînge !
În cupă, însă, sufletu-mi cu vinu-olaltă este !“

Atunci fecioara luă cupa de la hamal, o apropie de buze, apoi se duse să se așeze lîngă sora ei. Și se puseră cu toții să danseze, să cînte și să se joace cu florile gingașe ; și în tot timpul hamalul le lua în brațe și le săruta ; și una îi spunea glume, alta

îl trăgea spre ea, și a treia îl bătea cu flori. Și continuară să bea pînă cînd vinul începu să le joace în minte. Și cînd vinul domni pe deplin, tînăra care le deschisese ușa se sculă deodată, se despuie de veșminte și rămase în întregime goală. Apoi, dintr-o săritură, se aruncă în bazin și începu să se joace cu apa ; luă și apă în gură și-l stropi cu zgomot pe hamal, ceea ce n-o împiedica să-și dea cu apă pe brațe și peste coapsele ei tinere. După aceea, ieși din bazin și alergă să se arunce la pieptul hamalului, întinzîndu-se pe spate, și-i zise făcînd semn spre coapsele ei :

— O scumpul meu, știi tu cum se numește asta?

Și hamalul răspunse :

— Ha, ha ! de obicei asta se numește cortul îndurării !

Atunci ea strigă :

— Hu, hu ! Nu ți-e rușine ?

Și-l apucă de ceafă și începu să-l lovească. Atunci el spuse :

— Nu ! Nu ! Asta se numește vulvă !

Dar ea strigă :

— Nu așa !

Și hamalul urmă :

— Atunci e bucățica ta de dinapoi !

Și ea răspunse :

— Nu așa !

Atunci el spuse :

— E bondarul tău !

Ea începu, la aceste vorbe, să-l lovească atît de tare peste gît, încît îi zdreli pielea. Atunci el spuse :

— Spune-mi așadar cum se cheamă !

Și ea răspunse :

— Busuiocul podurilor !

Atunci hamalul strigă :

— O, în sfîrșit ! fie lăudat Allah pentru mîntuirea ta, o, busuioc al podurilor !

După aceea, din nou trecu din mînă în mînă cupa și farfurioara. Apoi a doua fecioară își scoase veșmintele și se aruncă în bazin : făcu și ea întocmai ca sora ei, apoi ieși și se aruncă în poala hamalului. Acolo, făcînd semn spre coapse, îi zise hamalului :

— O, lumina ochilor mei ! cum se numește asta ?

El răspunse :

— Crăpătura ta !

Ea strigă :

— Ah, ce vorbe nerușinate spune acest băiat !

Și-l lovi peste obraji atît de tare încît răsună toată sala. Și el spuse :

— Știu ! e busuiocul podurilor !

Ea răspunse !

— Nu, nu !

Și se apucă din nou să-l lovească peste gît. Atunci el o întrebă :

— Dar care e numele său ?

Ea răspunse :

— Susanul descojit !

Și el strigă :

— Coboare asupra ta, o, susan descojit dintre susanuri, cele mai alese binecuvîntări !

Atunci se ridică a treia fecioară, se dezbrăcă și coborî în bazin, unde făcu la fel ca și cele două surori ale ei ; apoi își puse din nou veșmintele, merse să se întindă pe genunchii hamalului și-i

zise : „Ghicește-i numele, o, scumpule !“ făcînd semn spre părțile ei gingașe.

Atunci el începu să-i spună : „Se numește și așa, și așa !“, înșirîndu-i pe degete : graurul mut, iepurașul fără urechi, găina fără glas, părintele luminii, izvorul harurilor ; și sfîrși prin a o întreba pentru ca ea să înceteze de a-l mai lovi :

— Haide spune-mi numele ei adevărat !

Ea răspunse :

— Hanul lui Aby-Mansur !

Atunci hamalul se sculă, își scoase veșmintele și coborî în bazin : și palosul lui înota pe deasupra apei ! El se spălă pe tot trupul, așa cum se spălaseră fecioarele, apoi ieși din bazin și se aruncă în poala fecioarei care le deschisese ușa, și își întinse amîndouă picioarele în poala celei care adusese bucatele. Apoi, arătînd cu un semn spre mădularul său, o întrebă pe stăpîna casei :

— O, mărita mea stăpînă, care-i numele său ?

La aceste cuvinte, tustrele fură cuprinse de un asemenea rîs, că se prăvăliră pe spate și strigară :

— Zebbul tău !

El spuse :

— Nici pomeneală !

Și dădu fiecăreia cîte o mușcătură. Atunci ele ziseră :

— Scula ta !

El răspunse :

— Da de unde !

Și o pișcă pe fiecare de țîță. Și ele, mirate, îi spuseră :

— Dar e sigur că-i unealta ta, că-i așa de aprinsă ! și e chiar zebbul tău, doar e așa de zbuciumat !

Și de fiecare dată hamalul scutura din cap, apoi le săruta, le mușca, le pișca și le strîngea în brațe ; și ele rîdeau pe ruptelea. În cele din urmă sfîrșiseră prin a-l întreba :

— Spune-ne odată numele lui adevărat !

Atunci hamalul se gîndi o clipă, privi între coapsele sale, clipi din ochi și zise :

— O, stăpînele mele, iată vorbele ce mi le-a spus chiar adineauri acest copil, zebbul meu : „Numele meu este : catîrul tare și nejugănit, care mestecă și paște busuiocul podurilor, se desfătează luîndu-și tainul de susan descojit și trage în gazdă la hanul lui moș Mansur !“

La aceste cuvinte, ele se puseră pe un asemenea rîs, că se prăvăliră pe spate. Apoi începură din nou să bea dintr-aceeași cupă, pînă pe înnoptate. Atunci îi spuseră hamalului :

— Acum întoarce-ți fața și du-te, lăsîndu-ne să-ți vedem spetele cît ți-s de late !

Dar hamalul strigă :

— Pe Allah ! îi vine mai ușor sufletului să-mi părăsească trupul, decît mie să părăsesc casa voastră, o, stăpînele mele ! Mai degrabă să împreunăm noaptea aceasta cu ziua care a trecut, și mîine fiecare va putea să plece să-și vadă de soarta lui pe calea lui Allah !

Atunci fecioara care adusese bucatele se amestecă în vorbă și spuse :

— Pe viața mea ! o, surorile mele, să-l poftim să-și petreacă noaptea la noi : vom rîde bine cu el, căci este un pierde-vară fără pic de rușine, dar, de altfel, plin de bunăvoință și de haz !

Atunci ele îi ziseră hamalului :

— Ei bine ! vei putea ședea în noaptea asta la noi, dar numai de vei vrea să intri sub ocîrmuirea

noastră și să nu ne ceri nici o lămurire despre orice vei vedea sau despre pricina a orice va fi !

El încuviință :

— Da, desigur, o, stăpînele mele !

Și ele adăugară :

— Atunci scoală-te și citește ce stă scris pe ușă !

Și el se sculă și găsi pe ușă aceste cuvinte scrise în zugrăveală aurită : „*Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac !*“

Atunci hamalul spuse :

— O, stăpînele mele, vă iau martore că nu voi pomeni nimic despre ce nu mă privește cîtuși de puțin !

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a zecea noapte

Doniazada îi zise :

— O, sora mea, încheie-ți povestirea !

Și Șahrazada răspunse :

— Cu toată prietenia și ca o cinstire cu care mă simt datoare !

Și urmă șirul povestirii :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd hamalul făcu acea făgăduință către fecioare, cea care adusese bucatele se sculă și rîndui bucatele dinaintea lor, și mîncară cu toții, desfătîndu-se. Iar după aceea aprinseră făcliile, arseră lemn înmiresmat și tămîie ; apoi toată lumea începu din

nou să bea și să guste din dulciurile cumpărate din suk, și mai ales hamalul, care în același timp rostea mereu versuri iscusite închizînd ochii și clătinînd din cap.

Și deodată auziră bătăi la ușă ; dar asta nu-i tulbură din plăcerile lor ; totuși, tînăra care deschisese, se sculă și se îndreptă spre ușă, apoi se întoarse spunînd :

— Masa noastră va fi într-adevăr deplină în această noapte, căci am găsit la ușă trei ahjami [1] cu barba rasă și tustrei chiori de ochiul stîng. Și, desigur, văd într-asta o uimitoare potrivire de întîmplări ! Mi-am dat seama numaidecît că sînt niște străini, care par să vină din țara rumilor, și fiecare dintre ei are o înfățișare deosebită de a celorlalți, însă tustrei sînt cum nu se poate mai hazlii la chip și foarte caraghioși. Așadar, dacă-i vom primi înlăuntru, o să petrecem de minune pe socoteala lor !

Stărui, cu belșug de vorbe, pînă izbuti să-și înduplece tovarășele, care în cele din urmă îi ziseră :

— Atunci spune-le că pot să intre, dar să le arăți ceea ce trebuie să păstreze cu strășnicie : „*Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac* !“

Și fecioara alergă bucuroasă la ușă și se întoarse, aducîndu-i pe cei trei chiori : și, într-adevăr, ei aveau bărbile rase și, mai mult, purtau mustăți răsucite în sus, și totul la ei arăta că făceau parte din cinul cerșetorilor saâluki.

De cum intrară, urară pace bună celor de față, dîndu-se pe rînd cu cîte un pas înapoi. La vederea

[1] Cuvînt care denumește toate popoarele vorbind o limbă străină de cea arabă, îndeosebi de persani, precum și pe toți acei care vorbesc rău araba.

lor, fecioarele se ridicară și-i poftiră să ia loc. După ce se așezară, cei trei musafiri îl priviră pe hamalul care era beat de-a binelea și, după ce îl iscodiră cu luare-aminte, bănuiră că ar ține de cinul lor și își spuseră : „O, dar acesta-i tot un saâluk ca și noi ! Așadar ne va putea ține prietenește tovărășie !“ Însă hamalul, care le înțelese gîndul, se sculă deodată, holbă ochii mari, se uită chiorîș și le zise :

— Haide, haide ! fiți pe pace, căci nu am ce face cu delicateţele voastre. Și începeți prin a lua seama la ce e scris acolo pe ușă !

La aceste cuvinte, fecioarele izbucniră în hohote de rîs și-și spuseră : „Vom petrece bine pe socoteala acestor saâluki și a hamalului !“ Apoi îi poftiră pe saâluki să mănînce, și ei mîncară pe săturate. Apoi fata care deschisese ușa îi pofti să bea, și saâlukii se puseră pe rîrid pe băut și să treacă mereu, de la unul la altul, cupa din mîinile tinerei. Cînd cupa începu să se plimbe din plin, hamalul strigă :

— Ehei, fraților ! Aveți în sacii voștri vreo poveste bună sau vreo întîmplare minunată care ar putea să ne desfăteze ?

La aceste cuvinte, ei se simțiră tare îmboldiți și înfierbîntați, și cerură să li se aducă instrumentele de desfătare. Atunci fata care deschisese ușa le aduse numaidecît o dairea din Mossul, cu clopoței, o lăută din Irak și un flaut din Persia. Și cei trei saâluki se ridicară în picioare : unul luă daireaua cu clopoței, al doilea luă lăuta și al treilea flautul. Și toți trei începură să cînte, și fecioarele îi însoțeau cu glasurile ; cît despre hamal, pe el îl treceau fiori de plăcere și striga : „Ha, ya Allah !“

atît era de uimit de vocea minunată și armonioasă a cîntăreților.

Într-acestea se auziră din nou bătăi în ușă. Și fata care-o deschidea se ridică să vadă despre ce era vorba.

Ci, iată pricina bătăilor în ușă.

În noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid coborîse să cutreiere prin oraș, ca să vadă și să audă el însuși lucrurile ce puteau să se petreacă ; și era însoțit de vizirul său Giafar Al-Barmaki [1] și de purtătorul spadei, Massrur, împlinitorul răzbunărilor lui. Căci el își luase obiceiul să se deghizeze adesea în negustor.

Așadar, în timp ce se plimba în noaptea aceea pe străzile orașului, nimeri în calea lui peste această casă și auzi sunetul instrumentelor și zarva ospățului. Și califul îi spuse lui Giafar :

— Vreau să intrăm în această casă pentru a vedea ale cui sînt vocile.

Dar Giafar răspunse :

— Pare să fie o ceată de beți. Așa că am face mai bine să ne ferim să intrăm acolo, ca nu cumva să ni se întîmple vreo pacoste.

Dar califul zise :

— Trebuie neapărat să intrăm. Și vreau să afli vreun mijloc care să ne îngăduie să intrăm și să-i luăm pe neașteptate !

Și Giafar, la această poruncă, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și înaintă, și bătu în ușă. Și chiar în clipa aceea fecioara veni să deschidă.

Tînăra deschise deci ușa, și Giafar îi spuse :

[1] *Al-Barmaki* sau *Barmecidul.*

— O, stăpîna mea! sîntem niște negustori din Tabariat [1]. Sînt zece zile de cînd am venit la Bagdad cu marfă și locuim la hanul negustorilor. Unul dintre negustorii de la han ne-a poftit în noaptea aceasta la el acasă și ne-a pus la cină. După masă, care a ținut o oră și la care ne-a ospătat bine cu mîncare și cu băutură, ne-a dat drumul să plecăm. Așadar ieșirăm, dar se înnoptase și, fiind străini, pierdurăm drumul către hanul unde locuim. Și acum ne rugăm fierbinte să fiți mărinimoase și să ne îngăduiți să intrăm și să ne petrecem noaptea aici la voi. Și Allah să țină seamă de această faptă bună!

Atunci fecioara îi privi și găsi că aveau într-adevăr înfățișarea de negustori și o ținută vrednică de toată cinstea. Și ea merse să dea de știre tovarășilor ei și le ceru părerea. Ele îi spuseră:

— Poftește-i să intre!

Atunci ea se întoarse ca să le deschidă ușa; și ei întrebară:

— Putem să intrăm, cu îngăduința voastră?

Ea zise:

— Intrați!

Atunci califul, Giafar și Massru intrară și, la vederea lor, fecioarele se ridicară în picioare, îi întîmpinară și le spuseră:

— Fiți bineveniți, și facă-se ca primirea aici să vă fie îmbelșugată și prietenească! Simțiți-vă în largul vostru, o, voi oaspeți ai noștri! Dar avem să vă cerem o făgăduială: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!“*

Ei răspunseră:

[1] Tiberiada.

— Da, tireşte !

Şi luară loc, şi fură poftiţi să bea şi să-şi treacă unul altuia cupa.

Apoi califul îi privi pe cei trei saâluki, văzu că erau chiori de ochiul stîng şi se miră nespus. Privi apoi fecioarele, le văzu cît erau de frumoase şi de graţioase, şi rămase tare uluit şi încurcat. Dar fecioarele continuară să stea de vorbă cu musafirii şi să-i poftească să bea ; apoi aduseră pentru calif un vin nespus de dulce, dar el nu primi, spunînd :

— Sînt un bun hadj[1] !

Atunci fata care deschisese uşa se sculă, şi aşeză dinaintea lui o mescioară încrustată cu finețe, pe care puse o ceaşcă din porţelan de China : turnă în ceaşcă apă de izvor răcită cu o bucată de zăpadă, amestecă totul cu zahăr şi apă de trandafiri, apoi o îmbie califului. El o primi, mulţumi călduros fecioarei, şi zise în sinea lui : „Mîine trebuie s-o răsplătesc pentru fapta şi pentru tot binele pe care mi-l face !“

Fecioarele continuară să-şi îndeplinească îndatoririle de gazde primitoare şi să servească băutură. Dar cînd vinul îşi vădi înrîurirea, stăpîna casei se sculă, îi întrebă din nou ce mai poruncesc, apoi o luă de mînă pe fecioara care adusese bucatele şi-i spuse :

— O, sora mea, scoală-te, ca să ne îndeplinim îndatoririle !

Ea îi răspunse :

— La poruncile tale !

Atunci fecioara se sculă, spuse saâlukilor să se ridice din mijlocul sălii şi să se aşeze răzimaţi cu spatele de uşi, dădu la o parte tot ce se afla în

[1] Pelerin la Mecca.

mijlocul sălii și mătură locul. Cît despre celelalte două, ele îl chemară pe hamal și-i spuseră :

— Pe Allah ! cît de puțin săritoare e prietenia ta ! Haide, doar nu ești de loc străin aici, ești unul de-ai casei !

Atunci hamalul se ridică, își suflecă pulpanele mantiei, își strînse mijlocul, și zise :

— Porunciți și mă supun !

Și ele îi spuseră :

— Așteaptă la locul tău !

După cîteva clipe, fecioara care adusese bucatele îi grăi :

— Urmează-mă și vino să-mi ajuți !

Și el o urmă afară din sală, și văzu două cățele negre, legate cu lanțuri la gît. Hamalul le luă și le aduse în mijlocul sălii. Atunci stăpîna casei se apropie, își suflecă mînecile, luă un bici și îi spuse hamalului :

— Adă aici una dintre cățele !

Și el tîrî una dintre cățele, trăgînd-o de lanț, și o sili să se apropie ; și cățeaua începu să chelălăie și să ridice capul spre fecioară. Dar fecioara, fără să țină seama de nimic, tăbărî asupra ei, lovind-o cu biciul peste cap, și cățeaua plîngea și țipa ; și fecioara nu mai conteni să o lovească pînă cînd îi amorțiră brațele. Atunci aruncă biciul din mînă, luă cățeaua în brațe, o strînse la piept, îi șterse lacrimile și o sărută pe frunte, ținînd-o cu amîndouă palmele. Apoi spuse hamalului :

— Du-o înapoi și ad-o pe a doua !

Și hamalul se supuse : și fecioara se purtă cu cea de a doua cățea cum se purtase și cu cea dintîi.

Atunci califul își simți inima umplîndu-i-se de milă, pieptul i se strîmbă de tristețe, și clipi din ochi spre Giafar ca să-i dea de înțeles s-o întrebe pe fecioară de rostul acestei fapte. Dar Giafar îi răspunse prin semne că era mai bine să tacă.

Pe urmă, stăpîna casei se întoarse spre cele două surori și le grăi :

— Haidem, să facem cum ni-i obiceiul !

Ele răspunseră :

— Ne supunem.

Atunci stăpîna casei urcă în patul său de marmură, cu plăci de aur și de argint, și spuse surorilor ei :

— Arătați acum ceea ce știți voi.

Atunci fecioara care le deschisese ușa se sculă și urcă în pat lîngă sora ei ; cea care adusese bucatele ieși, merse în iatacul ei și aduse de acolo un sac de atlaz cu ciucuri din mătase verde ; se opri dinaintea celorlalte fecioare, deschise sacul și scoase o lăută. O întinse celei care deschisese ușa. Ea o acordă și, ciupindu-i coardele, cîntă aceste strofe despre iubire și despre aleanurile ei, cu o voce răscolitoare și chinuită de suspine :

„Pleoapei mele-ntoarceți tihnitul somn, mi-e ruga !
Și spuneți cum, o dată cu mintea mea, se duse !
Cînd am primit iubirea la mine-n casă, fuga

M-a părăsit și somnul, ai crede, cu mînie."
Mi s-a răspuns : „Amice, știam că voia-ți fuse
Să mergi pe-o cale dreaptă și sigură... Cum ție

Venitu-ți-a, dar, toana atît a te abate
Și rătăci ?" Răspunsu-mi : „Nu pot o lămurire
Să dau, oricît aș vrea-o ! Doar ea, s-o facă, poate !

Ci mărturie-aduc că și sîngele din mine,
Tot sîngele-mi, e numai al ei, și nu vă mire
Că vreau să-l și împrăștii, ca jertfă ei, mai bine

Decît să-l știu greoi și lipsit de trebuință!
Imi alesei pe una dintre femei, și gînduri,
Alai, în ea sădit-am, și ele cu credință

Răsfrîng icoana-i însăși, că, de-aș goni icoana,
În mine s-ar încinge văpăi și-n flăcări, rînduri,
S-ar mistui cu totul făptura mea, sărmana.

Dac-ați vedea-o, toate mi le-ați ierta! Urzită
De-Allah e nestemata cu o licoare-a vieții,
Creînd din rest și rodii și albă mărgărită!"

Îmi spuseră: „Naive, găsești, nu-i îndoială,
Mai mult ca plîngeri, lacrimi, necazuri frumusețîi
Și, rar, cîte-o plăcere trecută-ntr-o clipeală?

De te-aĭ privi în apă, ți-ai apărea o umbră
A tot ce-ai fost, căci setea vrînd să ți-o stingi la
șipot
Cu primii stropi te saturi!" Iar eu, cu voce
sumbră,

Răspuns-am: „Să nu credeți că m-a cuprins beție,
Cu sete bînd — vederea-i pîn' și ușorul picot
Mi-l aruncă din ochii de-a pururi în robie!

Mi-au ars mîhnitul suflet nu cele întîmplate,
Ci numai doar trecutu-i, și sînt în astă stare
De cînd s-a dus, nu fiindcă le părăsii pe toate.

Să-ntorc spre alta ochii ? Mai este cu putință ?
De trupu-i cu mireasme simt tainică legare,
De chihlimbar, de mosc, de întreaga ei ființă !"

Cînd își sfîrși cîntecul, sora ei îi zise :

— Fie ca Allah să te aline, o, surioara mea !

Dar fecioara fu cuprinsă de o mîhnire așa de mare încît își sfîșie veșmintele și căzu la pămînt leșinată.

Însă, cum prin această mișcare trupul ei se dezgoli, califul băgă de seamă că pe el purta urmele unor lovituri de bici și de nuiele, și rămase uimit la culme. Dar fecioara care adusese bucatele se apropie, stropi cu puțină apă fața surorii leșinate, și aceasta își veni în simțire ; apoi îi aduse o rochie nouă și o îmbrăcă.

Atunci califul îi spuse lui Giafar :

— Nu prea îmi pari tulburat. Dar n-ai văzut urmele de lovituri pe trupul acestei femei ? Cît despre mine, eu nu mai pot să tac și n-am să-mi aflu liniștea pînă cînd nu descopăr adevărul despre toate acestea, precum și despre întîmplarea cu cele două cățele !

Și Giafar răspunse :

— O, slăvite stăpîne și coroană a capului meu, amintește-ți de făgăduiala dată : *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac !"*

Într-acestea, fata care adusese bucatele se ridică și luă lăuta ; o sprijini de sînul ei rotund, o ciupi cu vîrful degetelor și cîntă :

De dragoste cînd unul s-ar plînge, ce-am răspunde ?
Și dacă-afund ne-ar duce povara ei, ce-am face ?
Caţi un tîlmaci să spună ce vaiere tenace
Frîng inima-n iubire ? Mijloacele-i de unde ?

Și dacă-i răbdătoare, tăcută,-n suferinţă,
Cînd ce ni-i drag ne lasă, ne-mpinge-n pragul morţii
Durerea ! Căci acestea-s, durere, partea sorţii :
Căiri, obraji în lacrimi, cernire, umilinţă !

Instrăinat, fugindu-mi de-a ochilor privire,
Rupînd tot ce te leagă de-a' mele măruntaie,
Păstrași măcar o urmă din fosta-ne văpaie,
O urmă, să sfideze chiar vremile-n rotire ?

Sau, dus, ai dat uitării ce m-a sleit de vlagă,
Ce m-a făcut, prin tine, o umbră de fiinţă ?
De-i despărţirea soarta-mi, mi-o da cel cu putinţă,
C-am suferit atîta, odată seamă, dragă !

La auzul acestui cîntec trist, stăpîna casei își sfîșie veșmintele, ca și sora ei dintîi, plînse și căzu în nesimțire. Și fecioara care adusese bucatele se sculă și o ajută să se îmbrace cu altă rochie, după ce avu de grijă să o stropească cu apă pe față și să o facă să-și vină iarăși în fire. Atunci stăpîna casei, liniștită puțin, se așeză pe pat și-i zise celei care adusese bucatele :

— Te rog din inimă, mai cîntă, ca să putem plăti datoriile ! Chiar și numai o dată !

Atunci își acordă din nou lăuta și cîntă aceste strofe :

Vei fi-ndelung departe, și aspra-ți părăsire
M-o chinui ? Că ochii secați îmi sînt de plîngeri
Tu nu știi ? Stă în gîndu-ți iubirea să mi-o
sîngeri ?
De-ai vrut să fiu geloasă, ai plină izbîndire !

De-ar fi menitul numai celui iubit prielnic,
Zi n-ar avea femeia să mai îndrepte-ocara
Spre-nșelător ! La cine, mai ușurînd povara,
Să mă jelesc, că păsu-mi veni așa doselnic

Prin tine — ucigașe de inimă-n durere !
Ce chin pe cel ce plînge că a pierdut dovada
Că nu mai e datornic cuiva, ori că făgada
Vicleanului său semen rămase o părere !

A inimii tristețe mai mult dorul o crește,
Nebun cum e ! Cuvîntul ți-ai dat ? Te-aștept ! Pe
unde
Te afli ? Răzbunarea trădarea-i s-o cufunde,
Voi, frați de o credință, și ține-l cazna-n clește !

Cînd, pentru-a fi-n repaos, stă ochiu-i să se-nchidă,
Muncească-i-l nesomnul cumplit, și cît mai largă
Pleoapa i-o deschidă ! Și cum, ca să se șteargă,
Nu poate umilința-mi din dragostea-i perfidă,

La fel, deopotrivă, și el să se frămînte,
Dar altul să petreacă și aibă mulțămire !
M-am istovit iubindu-l : rușinea-i răsplătire !
Să sufere el mîine și,-n ciuda-i, altul cînte !

Și din nou fata care deschisese ușa căzu în nesimțire, și trupul ei despuiat se ivi acoperit peste tot cu urme de bice și de nuiele.

În fața acestei priveliști, cei trei saâluki își spuseră unul către altul :

— Era cu mult mai bine să nu fi trecut pragul acestei case, chiar înfruntînd osteneala de a ne petrece toată noaptea culcați pe o grămadă de dărîmături, căci priveliștea aceasta ne-a mîhnit în așa măsură de parcă ne-ar fi smuls spinarea din loc !

Atunci califul se întoarse spre ei și le spuse :

— Și de ce ?

Ei răspunseră :

— Fiindcă sîntem adînc tulburați de cele ce s-au petrecut aici, sub ochii noștri !

Atunci califul îi întrebă :

— Așadar, voi nu sînteți de-ai casei ?

Ei răspunseră :

— Nicidecum ! Noi credem că această casă este a omului de lîngă tine !

Atunci hamalul strigă :

— Ha ! pe Allah ! Dar eu pentru întîia oară, în noaptea asta, am păsit în această casă ! Ar fi fost mai bine pentru mine să mă fi culcat mai curînd pe bulgări de pămînt tare și pe dărîmături decît aici !

Atunci se sfătuiră laolaltă și spuseră :

— Sîntem șapte bărbați, și ele nu sînt în totului tot decît trei femei, nimic mai mult ! Să le cerem deci să ne lămurească întîmplările astea ciu-

date. Dacă nu vor consimți să ne răspundă de bună voie, ne vor răspunde cu sila !

Și asupra acestui lucru se învoiră cu toții, în afară de Giafar care zise :

— Găsiți că ar fi bine și cinstit ? Gîndiți-vă că sîntem musafirii lor, și că ele ne-au pus o condiție de care trebuie să ne ținem cu strășnicie ! De altminteri iată că noaptea se apropie de capăt, și fiecare dintre noi va porni să-și vadă destinul pe calea lui Allah !

Apoi clipi din ochi către calif și, luîndu-l la o parte, îi zise :

— Nu avem de petrecut aici mai mult de un ceas. Și îți făgăduiesc că mîine voi aduce pe aceste tinere fete în fața mîinilor tale, și le vom cere să ne spună povestea lor !

Însă califul se împotrivi :

— Nu mai am răbdare să aștept pînă mîine !

Și oricît se lungiră cu vorba, spunînd c-o fi așa sau așa, sfîrșiră, totuși prin a se întreba :

— Dar care dintre noi le va pune întrebarea ?

Și cîțiva fură de părere că cel mai potrivit s-o facă era hamalul.

Într-acestea, fecioarele îi întrebară :

— O, oameni buni, despre ce vorbiți ?

Atunci hamalul se ridică, păși dinaintea stăpînei casei și-i zise :

— O, mărita mea stăpînă, eu îți cer și te rog fierbinte, în numele lui Allah, din partea tuturor acestor musafiri, să ne spui povestea acestor două cățele, și de ce le-ai pedepsit așa, ca să plîngi pe urmă de mila lor și să le îmbrățișezi ? Și mai spune-ne, de asemenea, ca să înțelegem, pricina urmelor de bici și de nuiele de pe trupul surorii tale ! Aceasta este întrebarea noastră ! Și acum, pacea să fie cu tine !

Atunci stăpîna casei îi întrebă pe toți :

— E adevărat că hamalul vorbește în numele vostru ?

Și toți, în afară de Giafar, răspunseră :

— Da, e adevărat !

Și Giafar nu rosti o vorbă.

Fecioara, auzind răspunsul lor, zise :

— Pe Allah ! o, musafiri ai noștri, ați săvîrșit împotriva noastră cea mai urîtă jignire și cea mai mișelească ! Ci tocmai ne învoisem mai înainte că dacă vreunul va vorbi despre ceea ce nu-l privește, va auzi lucruri care n-or să-i placă. Oare nu v-a fost de ajuns că ați intrat în casa noastră și v-ați hrănit din bucatele noastre ? Dar asta nu-i nicidecum vina voastră, ci vina surorii noastre, care v-a adus aici !

La aceste vorbe, ea își suflecă mînecile, bătu de trei ori cu piciorul în dușumea și strigă :

— Ei ! veniți repede !

Și numaidecît se deschise ușa unuia dintre dulapuri, peste care erau trase perdelele, și ieșiră de acolo șapte negri zdraveni rotind în mîini paloșe ascuțite. Și ea le spuse :

— Legați-i de mîini pe acești oameni cu limba prea lungă și legați-i și pe unii de alții !

Și negrii îndepliniră porunca și spuseră :

— O, stăpîna noastră ! o, floare ascunsă de privirea oamenilor ! oare ne îngădui să le retezăm capul ?

Ea răspunse :

— Mai așteptați un ceas, căci vreau, înainte de a le tăia capul, să-i întreb și să văd cine sînt !

Atunci hamalul strigă :

— Pe Allah ! o, stăpîna mea, nu mă ucide pentru nelegiuirea săvîrșită de alții ! Aceștia toți au greșit și au săvîrșit o adevărată nelegiuire, dar eu

nu ! O, pe Allah ! ce noapte fericită și plăcută am fi petrecut dacă am fi fost scutiți de vederea acestor saâluki aducători de năpastă ! Căci acești saâluki de piază rea ar duce la prăpăd, chiar și numai prin venirea lor, orașul cel mai înfloritor, doar intrînd într-însul !

Și grăind așa, el recită această strofă :

Ce bună-i iertarea ce-o dă cel puternic — mai rar !
Ce mîndră-i, cînd vine la cel fără-un sprijin măcar !

Prietene,-i sfîntă iubirea ! Te rog, deci, pe ea,
Tu nu omorî un om drept, cînd culpășu-i colea !

Cînd hamalul sfîrși recitarea, fecioara se porni să rîdă.

În clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și conteni cu discreție.

Dar cînd se lăsă a unsprezecea noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd fecioara începu să rîdă, după ce se aprinsese de mînie, ea se apropie de grupul musafirilor și zise :

— Povestiți-mi tot ce trebuie să-mi povestiți, căci nu mai aveți decît un ceas de trăit ! De altminteri dacă mai tărăgănez așa, o fac pentru că sînteți oameni sărmani ; căci dacă ați fi fost dintre cei mai de vază sau dintre cei mai mari din tribul vostru, sau dacă ați fi fost dintre cei de la stă-

pînire, puteți fi încredințați că v-aș fi trimis încă și mai repede pe lumea cealaltă, drept pedeapsă !

Atunci califul îi zise lui Giafar :

— Vai de noi, o, Giafar ! Dezvăluie-i cine sîntem, că de nu, ne va ucide !

Și Giafar răspunse :

— Nu primim decît ceea ce ni se cuvine !

Însă califul adause :

— Nu ni-i îngăduit să glumim cînd trebuie să fim cu luare-aminte, căci fiecare lucru își are timpul lui !

Atunci fecioara se apropie de saâluki și le zise :

— Sînteți frați ?

Ei răspunseră :

— Nu, pe Allah ! Nu sîntem decît cei mai săraci dintre cei săraci și trăim din truda noastră punînd ventuze și făcînd hărăcsiri [1] !

Atunci ea grăi unuia dintre ei, întrebîndu-l :

— Ești chior din naștere ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! dar povestea pierderii ochiului meu este atît de uimitoare încît, de-ar fi scrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ar fi o învățătură pentru cine ar citi-o cu luare aminte !

Și al doilea și al treilea răspunseră la fel. Apoi toți împreună spuseră :

— Fiecare dintre noi este din altă țară și povestirile noastre sînt uluitoare și întîmplările noastre nemaipomenit de ciudate !

Atunci fecioara se întoarse către ei și le zise :

— Fiecare dintre voi să-și istorisească povestea și pricina venirii în casa noastră. Și după aceea fiecare dintre voi să-și ducă mîna la frunte în semn

[1] *A hărăcsi* — a lua sînge.

de mulțămită pentru găzduire și să se ducă în întîmpinarea destinului său !

Întîiul care înainta fu hamalul ; el zise :

— O, stăpîna mea, după starea mea între oameni, sînt hamal și nimic mai mult ! Fecioara cu bucatele, care-i de față, mi-a poruncit să-i car o povară și veni cu mine aici. Și mi s-a întîmplat cu voi celelalte ceea ce știți prea bine, și ceea ce nu vreau să mai repet, înțelegeți de ce. Asta-i toată povestea mea, căci nu voi adăuga o vorbă mai mult. Vă doresc pace !

Atunci fecioara îi zise :

— Haide ! ridică-ți puțintel mîna la frunte, ca să vezi dacă este la locul ei, netezește-ți părul și du-te în treaba ta !

Dar hamalul strigă :

— Nu, pe Allah ! nu voi pleca decît după ce voi fi auzit istorisirea tovarășilor mei aici de față.

Atunci întîiul saâluk dintre saâluki făcu un pas înainte ca să-și istorisească povestea, și zise :

POVESTEA ÎNTÎIULUI SAÂLUK

Eu îți voi împărtăși, o, stăpîna mea, pricina care m-a silit să-mi rad barba și să-mi pierd ochiul.

Află, așadar, că tatăl meu era rege. El avea un frate, și acel frate era rege într-un alt oraș. În ceea ce privește nașterea mea, tocmai se potrivi că mama mă aduse pe lume în aceeași zi cînd se născu fiul unchiului meu.

Apoi anii trecură și apoi alți ani și alte zile, și eu și fiul unchiului meu creșteam. Trebuie să-ți spun că mi se prilejuia să merg, la răstimp de cîțiva

ani, să-l văd pe unchiul meu, și chiar să rămîn la el acasă mai multe luni în șir. Ultima oară cînd am fost la ei, fiul unchiului meu îmi făcu o primire dintre cele mai călduroase și mai mărinimoase ; el porunci să se taie berbeci în cinstea mea și să pritocească mai multe feluri de vinuri. Apoi începurăm să bem, și băurăm atît de mult, încît vinul se dovedi mai tare ca noi. Atunci fiul unchiului meu îmi zise :

— O, fiu al unchiului meu, pe care te iubesc într-un chip cu totul deosebit, am să-ți cer un lucru de mare însemnătate, și aș vrea să nu te împotrivești sau să mă împiedici de la ceea ce am hotărît să fac !

Îi răspunsei :

— Firește, și din toată inima prietenoasă și deschisă !

Atunci, ca să aibă deplină încredere, el îmi porunci să mă leg cu jurămîntul cel mai sfînt, punîndu-mă să jur pe cartea cea sfîntă. Și numaidecît după aceea se ridică, lipsi cîteva clipe, apoi se întoarse, aducînd după el o femeie plină de podoabe, împrăștiind un parfum nespus de plăcut, îmbrăcată în veșminte strălucitoare, care trebuie să se fi ridicat la un preț neasemuit de mare. Și el se întoarse către mine, cu femeia în urma lui, și-mi zise :

— Ia această femeie și mergi cu ea, înaintea mea, spre locul pe care ți-l voi arăta. Și îmi arătă locul, descriindu-mi-l în așa fel încît mă lămuri pe deplin asupra lui. Și acolo vei afla un mormînt, uite-așa, în mijlocul celorlalte morminte, și mă vei aștepta acolo !

Și nu putui să mă împotrivesc dorinței lui, și nici să nu-i îndeplinesc rugămintea, din pricina jurămîntului pe care-l jurasem cu mîna mea dreaptă ! Și luai femeia cu mine, mă dusei și intrai cu ea sub

bolta mormîntului, şezurăm ca să-l aşteptăm pe fiul unchiului meu, pe care îl văzurăm sosind la puţină vreme după aceea, aducînd cu el o cană plină cu apă, un sac cu ipsos şi o toporişcă. Le puse jos, nu păstră decît toporişca, şi se îndreptă spre piatra mormîntului de sub boltă ; scoase lespezile una cîte una şi le aşeză alături ; apoi se apucă să sape pămîntul cu toporişca pînă cînd scoase la iveală un capac mare cît o uşiţă ; îl deschise, şi dedesubt se arătă o scară boltită. Atunci se întoarse spre femeie şi-i zise făcîndu-i semn :

— Haide ! n-ai decît să alegi !

Şi femeia coborî numaidecît pe scară şi se făcu nevăzută. Atunci el se întoarse spre mine şi-mi zise :

— O, fiu al unchiului meu ! te rog să întregeşti ajutorul pe care mi l-ai dat. Cînd voi fi coborît acolo înlăuntru, tu vei aşeza la loc capacul şi-l vei acoperi din nou cu pămînt, cum a fost mai înainte. Aşa vei întregi ajutorul pe care mi l-ai dat. Cît despre ipsosul din sac, şi cît despre apa din cană, le vei amesteca bine, apoi vei potrivi la loc lespezile cum au fost, şi cu acel amestec le vei tencui pe la încheieturi, ca mai înainte, şi vei face în aşa fel ca nimeni să nu poată bănui ceva şi spune : „Iată un mormînt proaspăt a cărui tencuială e de curînd făcută, dar lespezile sînt vechi !“ Căci, o, fiu al unchiului meu, iată, se plineşte un an întreg de cînd mă trudesc aici, şi numai Allah o ştie ! Aceasta-i rugămintea mea ! Apoi adăugă : Şi acum, fie ca Allah să nu mă copleşească peste măsură cu tristeţe din pricina despărţirii şi a îndepărtării tale de mine, o, fiu al unchiului meu !

Apoi coborî scara şi se cufundă în mormînt.

Cînd se făcu nevăzut dinaintea privirilor mele, mă sculai, închisei capacul, şi făcui precum îmi po-

runcise, așa încît mormîntul se prefăcu din nou întocmai cum fusese mai înainte.

Mă întorsei atunci la palatul unchiului, însă unchiul meu era la vînătoare ; și atunci mă dusei să mă culc în noaptea aceea. Apoi, cînd se făcu dimineață, începui să cuget la toate întîmplările din noaptea trecută, și la toate cîte se petrecuseră între mine și fiul unchiului meu ; și m-am căit amarnic de fapta pe care o săvîrșisem. Însă căința nu ajută niciodată la nimic ! Atunci mă întorsei la cimitir și căutai mormîntul cu pricina, fără să pot ajunge să-l deosebesc dintre celelalte. Și urmai căutarea pînă se lăsă noaptea, fără să izbutesc să aflu drumul. Atunci mă întorsei la palat și nu putui nici bea, nici mînca, și toate gîndurile mi se învălmășeau numai în jurul întîmplării cu fiul unchiului meu, și totuși nu putui descoperi nimic. Atunci mă cuprinse o mîhnire de moarte, și îmi petrecui toată noaptea zbuciumîndu-mă cumplit pînă dimineața. Mă întorsei atunci pentru a doua oară la cimitir, gîndindu-mă la toate cele săvîrșite de fiul unchiului meu, și mă căiam amarnic că l-am ascultat ; apoi mă apucai din nou să caut mormîntul în mijlocul celorlalte morminte, dar fără izbîndă. Îmi urmai astfel căutarea timp de șapte zile, și nu nimerii nicicum pe drumul cel bun. Atunci îngrijorarea și gîndurile negre mă năpădiră în asemenea măsură, încît simții că-s gata să înnebunesc.

Ca să găsesc un leac și calea de scăpare de pătimirile mele, mă gîndii să plec, și pornii la drum, ca să mă întorc la tatăl meu acasă. În clipa cînd soseam la porțile orașului tatălui meu, o ceată de oameni răsări ca din pămînt, se năpusti asupra mea și-mi legă brațele. Rămăsei uluit cu desăvîrșire de

această faptă, ținînd seama că eram fiul sultanului orașului, și că aceia erau slugile tatălui meu, și că alții erau tinerii mei sclavi. Și avusei o presimțire groaznică, și îmi zisei : „Cine știe ce i s-a putut întîmpla tatălui meu !“ Și mă apucai să-i întreb despre asta pe cei care mă legaseră la mîini ; și ei nu-mi dădură nici un răspuns. Însă, la cîteva clipe după aceea, unul dintre ei, un fost tînăr sclav de-al meu, îmi zise :

— Soarta între timp s-a arătat potrivnică față de tatăl tău. Oștenii l-au trădat, și vizirul l-a trimis la moarte. Cît despre noi, tocmai stăteam la pîndă așteptînd clipa cînd ai să ne cazi în mîini.

După aceasta mă ridicară, și eu nici nu mai țineam de fapt de lumea asta, într-atît știrile auzite mă răscoliseră, într-atîta moartea tatălui meu mă umpluse de durere. Și ei mă tîrîră supus în fața mîinilor vizirului care îl ucisese pe tatăl meu.

Ci între acel vizir și mine dăinuia o veche dușmănie. Pricina dușmăniei era că mă aprinsesem peste măsură pentru tragerea cu arbaleta. Și într-o bună zi, pe cînd mă aflam pe terasa palatului tatălui meu, întîmplarea făcu ca o pasăre mare să coboare pe terasa palatului vizirului pe cînd vizirul se afla acolo : eu încercai să țintesc pasărea, dar săgeata greși ținta, atinse ochiul vizirului și-l sparse, cu voința și judecata scrise de Allah. Căci spune poetul :

Iubirea să aibă-mplinire, e scris — mă auzi ?
Tu cată să-ndrepți ce-au stricat ai pămîntului juzi !

Nici vesel nu sta, și mîhnit nici atît, orice-ar fi !
Ca valul se duc toate cele, de colo, de-aci !

Ursita eu dar o-mplinii și urmai șir cu șir
Ce scris fost-a, dîndu-mi, cum vezi tu, întregul meu bir.

Și dacă ursita înscris-a un șir ca de stei,
Străbate-l ! E totul ce poți săvîrși cu temei.

Saâlukul urmă :

Cînd am stricat așa, fără de leac, ochiul vizirului, vizirul nu cuteză să-mi zică nimic, căci tatăl meu era regele orașului. Și aceasta era pricina vrăjmășiei dintre mine și el.

Deci, cînd am fost dus cu mîinile legate dinaintea lui, el porunci să mi se taie capul ! Atunci îi zisei :

— Fi-vei în stare să mă ucizi fără ca eu să fi făptuit vreo fărădelege ?

El răspunse :

— Și ce fărădelege poate fi mai mare decît aceasta ?

Și îmi făcu semn spre ochiul său pierdut. Atunci îi zisei :

— Am făcut-o din nebăgare de seamă.

Dar el îmi răspunse :

— Da, tu ai făcut-o din nebăgare de seamă, dar eu o voi face cu bună știință ! Apoi strigă : Să fie adus în fața mîinilor mele !

Și mă duseră în fața mîinilor lui.

Atunci el întinse mîna, își vîrî degetul în ochiul meu stîng și mi-l smulse cu desăvîrșire. Și de atunci sînt chior, așa cum vedeți cu toții.

După aceea, vizirul porunci să mă lege și să mă vîre într-o ladă. Apoi zise purtătorului spadei :

— Ți-l încredințez pe acest om ! Trage sabia din teacă. Și du-l de aici. Scoate-l afară din oraș, ucide-l și lasă-l pradă fiarelor sălbatice.

Atunci purtătorul spadei mă luă și mă duse pînă ce ieșirăm din oraș. Acolo mă scoase afară din ladă, cu mîinile legate, cu picioarele înlănțuite și voi să mă lege la ochi înainte de a-mi curma viața. Dar începui să plîng și să recit aceste strofe :

Ales să-mi fii tu zaua-n răstrîștea îndelungă,
Ca să mă aperi àstfel de suliția vrăjmașă,
Ai devenit chiar fierul de lance mult pizmașă,
Tăiosul fier ce-i gata și pieptu-mi să străpungă !

Eu, însă, cînd puterea era în a mea parte,
În loc să pedepsească, vioaie, dreapta mînă
Trecea în stînga arma, punînd mîniei frînă —
În slaba stîngă... Fapte ce azi le știu deșarte.

De imputarea crudă, te rog, mă cruță, deci,
Asemeni de ocară, pe cei dușmani lăsînd
S-azvîrle-ale durerii pumnale, rînd pe rînd !
Biet suflet, prin ce chinuri, din pizmă,-ai fost să treci !

Tăcerea fie-ți darul ! Ci nu-l mai apăsa
Cu-asprimi de vorbe ! Lasă-l de-așa poveri scutit !
Prieteni cîți la sînu-mi am strîns, sînt osîndit
Să-i văd mie-mpotrivă, în slujba altei za !

Voiam să fac dintr-înșii săgeți ucigătoare,
Și-au fost ! Dar pentru mine și inima-mi ! Zadarnic
Îmi pregătii eu piepturi de-ncredere ! Amarnic
De-ncredere și fost-au — spre-a altora-nălțare !

M-am încrezut atîta în ei, și cu căldură,
Cu gîndul să-i văd zilnic în dragoste statornici.
Și-au fost — în întregime ! S-au arătat prea dornici
Să aibă stăruință în trădătoarea ură !

Cînd auzi purtătorul spadei versurile mele, își aminti că fusese și purtătorul spadei tatălui meu și că îl copleșisem eu însumi cu binefaceri, și-mi spuse :

— Oare aș putea eu să te ucid ? Și eu sînt sclavul tău supus ! Apoi îmi zise : Fugi ! Viața îți este salvată ! Și nu te mai întoarce pe meleagurile acestea, căci vei pieri, și mă vei face să pier și eu împreună cu tine ; cum zice și poetul :

Prietene, pleacă ! Fii liber, și sufletu-ți scapă
De tot ce tiranic te leagă ! Și uită în urmă
Lăcașuri de-a căror clădire într-una își scurmă
Atîția a lor minte : pot fi ca o sigură groapă.

Ci pleacă ! Tărîmuri tot alte găsi-vei cu-ncînt,
Și țări ce-n nimic nu aduc cu a ta, ce-ai lăsat ;
Dar oricît căta-vei cu patimă,-n lung colindat,
Alt suflet, ca sufletul tău, n-ei afla pe pămînt.

Socoate ! E fapt uimitor și smintit, ca nealtul,
Să duci tot în silă o viață de-adînci umilințe,
Cînd, iată, că numai și pentru-ale noastre priințe
Întinse olaturi creat-a Allah, preaînaltul !

Și totuși ! Cînd scris e, căci soarta o vrea, ca un om
Să moară-ntr-o țară anume, el nu va putea
Să-și aibă aiurea odihna, pe-un deal, pe-o vîlcea
Dar știi unde-o fi adăpostu-ți din urmă, molcom ?

A leului ceafă — tu ia mai cu seamă aminte ! —
Se-ngroașă și capătă-a ei cerbicie deplină,
Cînd sufletul însuși al fiarei cei mîndre domină
Și slobod străbate pustiul spre vrutele-i ținte !

Cînd sfîrși aceste versuri, îi sărutai mîinile. Și nici nu mă încumetai să cred că scăpasem cu adevărat, decît cînd mă văzui departe.

Mai pe urmă, m-am resemnat de pierderea ochiului, gîndindu-mă că am scăpat de la moarte. Și îmi urmai călătoria și ajunsei în orașul unchiului meu. Deci intrai la el și îi povestii cele petrecute cu tatăl meu și cele ce mi se întîmplaseră mie, de ajunsei să-mi pierd ochiul. Atunci el începu să plîngă cu suspine multe și strigă :

— O, fiu al fratelui meu ! iată că mai adaugi o mîhnire la mîhnirile mele și o durere la durerile mele. Căci trebuie să-ți spun că fiul sărmanului tău unchi, care se află înaintea ta, s-a pierdut de zile și zile, și nu știu ce i s-a întîmplat, și nimeni nu poate să-mi spună unde este !

Apoi începu să plîngă atît de tare, încît căzu în nesimțire. Cînd îți veni din nou în fire, îmi spuse :

— O, copilul meu ! m-am mîhnit peste măsură din pricina fiului unchiului tău, eu, unchiul tău ! Și iată că tu mai adaugi o nouă mîhnire la mîhnirile mele, povestindu-mi ce ți s-a întîmplat ție și ce i s-a întîmplat tatălui tău ! Dar pentru tine, o, fiul meu, tot este mai bine că ți-ai pierdut ochiul decît să-ți fi pierdut viața !

La aceste cuvinte nu mai putui să păstrez tăcerea în legătură cu cele ce i se întîmplaseră fiului unchiului meu, copilul său. Așadar îi dezvăluii adevărul întreg. La vorbele mele, unchiul se umplu de bucurie. Într-adevăr se bucură nespus de cuvintele mele despre fiul său. Și îmi spuse :

— Ah! du-mă cît mai iute să văd acel mormînt!

Și-i răspunsei:

— Pe Allah! o, unchiule, eu nu știu locul unde se află. Căci am fost de mai multe ori să caut mormîntul, fără să-i aflu locul!

Atunci, eu și unchiul meu merserăm la cimitir, și de astădată, privind la dreapta și privind la stînga, sfîrșii prin a recunoaște mormîntul. Și amîndoi, eu și unchiul meu, furăm în culmea bucuriei și intrarăm sub boltă: ridicarăm pămîntul și apoi capacul; și, eu și unchiul meu, coborîrăm cele cincizeci de trepte ale scării. Cînd ajunserăm la capătul scării, văzurăm un fum gros urcînd către noi, care ne orbi. Dar numaidecît unchiul meu rosti cuvîntul care îndepărtează orice teamă de acela care-l rostește, și anume: „Nu este putere și tărie decît Allah preaînaltul, atotputernicul!“

Apoi merserăm înainte și ajunserăm într-o sală mare plină de făină, seminţe de toate soiurile, merinde de tot felul, și încă multe alte lucruri de acestea. Și văzurăm în mijlocul sălii o perdea lăsată peste un pat. Atunci unchiul meu privi după perdeaua patului, și-l găsi, și-l recunoscu pe fiul său, care era acolo, în brațele femeii care coborîse cu el; dar amîndoi se prefăcuseră în negru cărbune, ca și cum ar fi fost aruncaţi într-o groapă de jeratic!

La această priveliște, unchiul meu scuipă în obrazul fiului său și strigă:

— Ai găsit ce ai căutat, o, ticălosule! Și asta este numai pătimirea din lumea noastră, dar îţi mai rămîne pătimirea de pe lumea cealaltă, mai crîncenă și mai îndelungată!

Și zicînd aceasta, unchiul meu, după ce scuipă în obrazul fiului, își scoase un papuc și, cu talpa lui, îl lovi peste față.

În clipa aceea a istorisirii, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, nu voi nicidecum să se folosească pe mai departe de îngăduința primită.

Dar cînd se lăsă a douăsprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că saâlukul îi spuse fecioarei, în timp ce toată adunarea celor de față, precum și califul și Giafar, ascultau povestea:

Deci, după ce unchiul meu îl lovi cu talpa papucului peste față pe fiul său, care zăcea întins acolo, negru cărbune, eu rămăsei peste măsură de uluit de întîmplare. Și mă întristai tare de năpasta ce se abătuse peste fiul unchiului meu, la vederea lui și a fecioarei, prefăcuți astfel în negru cărbune! Apoi strigai:

— Pe Allah! o, unchiule, ajunge! alină-ți puțin îngrijorarea inimii, căci și inima și toată ființa mea se zbuciumă ca să-și tălmăcească cele petrecute cu fiul tău! Și mai ales mă cuprinde jalea văzîndu-l prefăcut astfel, el și fecioara, în negru cărbune, și văzîndu-te pe tine, tatăl lui, că nu te mulțumești numai cu atît, și că îl lovești cu talpa papucului!

Atunci unchiul meu îmi povesti:

— O, fiu al fratelui meu! află că acest copil, care este al meu, încă din copilărie s-a îndră-

gostit cu aprindere chiar de sora lui. Și eu îl îndepărtam mereu de ea, și îmi ziceam : „Liniștește-te, ei sînt încă prea tineri!“ Dar nici pomeneală ! De-abia crescură mai mărișori, cînd între ei se petrecu fapta cea nelegiuită, și eu auzii de ea ! Dar, într-adevăr, la început nu-i dădui întru totul crezare ! Totuși l-am mustrat cu mînie cumplită zicîndu-i : „Păzește-te de aceste fapte nelegiuite, pe care nimeni nu le-a săvîrșit înaintea ta, și pe care nimeni nu le va mai săvîrși după tine ! Căci de nu, vom fi, printre regi, pildă de rușine și de scîrnăvie pînă la moarte ! Și crainici călare vor purta povestea noastră pînă departe, în toată lumea ! Păzește-te așadar de aceste fapte, că de nu, te voi blestema și te voi ucide !“ Apoi avui grijă să-l despart de ea, și să o despart de el. Însă crede-mă că această nelegiuită îl iubea nețărmurit ! Căci Șeitan întărise lucrarea lui într-înșii ! Așadar, cînd fiul meu văzu că-l despărțisem de sora lui, pare-se că și-a făcut acest ungher de sub pămînt, fără să destăinuiască nimănui nimic. Și, după cum vezi, a adus aici bucate și toate celelalte ! Și s-a folosit de lipsa mea de acasă, cînd mă aflam la vînătoare, ca să se mute aici cu sora lui ! Atunci dreptatea celui preaînalt și preamărit nu mai putu să îndure ! Și-i arse pe amîndoi aici ! Dar pătimirea de pe lumea cealaltă este încă mai cumplită și mai îndelungată !

Și zicînd acestea, unchiul meu începu să plîngă, și plînsei și eu împreună cu el. Apoi îmi spuse :

— De astăzi înainte tu vei fi copilul meu, în locul celuilalt !

Atunci, vreme de un ceas, cugetai adînc asupra întîmplărilor din lumea aceasta și, între altele, mă gîndii la moartea tatălui meu din po-

runca vizirului, la tronul său răpit, la ochiul meu smuls, precum vedeți cu toții, și la toate cîte i se întîmplaseră fiului unchiului meu, atîtea și atîtea fapte din cele mai ciudate, și nu mă putui stăpîni să nu plîng !

După aceea, ieșirăm din mormînt și închiserăm capacul la loc ; apoi îl acoperirăm cu pămînt și lăsarăm mormîntul în starea în care se afla mai înainte ; și pe urmă ne întoarserăm acasă.

De abia ajunserăm acasă și șezurăm, că auzirăm sunete de instrumente vestitoare de război, tobe și trîmbițe, și văzurăm un puhoi de războinici alergînd, și orașul întreg se umplu de zarvă, de zgomot și de colbul stîrnit de copitele cailor. Și într-adevăr rămaserăm tare tulburați fiindcă nu puteam nici într-un chip să ne dumirim ce se întîmplă. În cele din urmă, regele, unchiul meu, sfîrși prin a întreba care e pricina acelei zarve și i se răspunse :

— Fratele tău a fost ucis de vizirul lui, care s-a grăbit să-și adune toate oștirile și să vină aici în cea mai mare grabă, ca să năvălească pe neașteptate în oraș. Și locuitorii au văzut că nu puteau să-i țină piept : de aceea îi închinară orașul fără împotrivire !

La aceste cuvinte, zisei în sinea mea : „Desigur că de voi cădea în mîinile lui mă va ucide !“ Și din nou zbuciumul și îngrijorarea se învălmășiră în sufletul meu, și mă apucai să îmi depăn în minte, cu mîhnire, toate nenorocirile întîmplate tatălui meu și mamei mele. Și nu mai știam ce să mă fac. De altă parte, mă gîndeam că, de m-aș fi arătat la lume, locuitorii orașului și soldații tatălui meu m-ar fi recunoscut și ar fi căutat să mă ucidă, să mă piardă ! Și nu găsii nici o altă ieșire decît aceea de a-mi rade barba. Și așa, îmi

răsei barba, mă deghizai în alte straie și părăsii orașul. Și pornii la drum spre acest oraș al Bagdadului, unde nădăjduiam să ajung în pace și să aflu pe cineva care să-mi ajute să răzbesc pînă la palatul emirului credincioșilor, califului, stăpînului lumii, Harun Al-Rașid, căruia voiam să îi istorisesc povestea mea și întîmplările prin care trecusem.

Sfîrșii prin a ajunge în pace în acest oraș al Bagdadului, chiar în astă noapte. Și nu știui unde să merg, nici încotro să mă îndrept și mă aflai în mare încurcătură. Dar, pe neașteptate, mă pomenii față în față cu acest saâluk. Îi urai pace și îi zisei :

— Sînt străin de aceste locuri.

El îmi răspunse :

— Și eu sînt străin.

Stăturăm de vorbă prietenește, cînd, îl văzurăm apropiindu-se de noi pe acest saâluk, al treilea tovarăș al nostru. El ne ură pace și ne zise :

— Sînt străin pe aceste locuri.

Noi îi răspunserăm :

— Și noi sîntem străini.

Atunci merserăm împreună pînă cînd ne învălui întunericul. Soarta ne călăuzi, din fericire, pînă aici în casa voastră, o, stăpînele noastre !

Și aceasta-i pricina bărbii mele rase și a ochiului meu pierdut !

La auzul povestirii întîiului saâluk, fecioara îi spuse :

— Haide, bine ! Și acum mîngîie-ți puțin creștetul, și du-te degrabă !

Dar întîiul saâluk îi răspunse :

— O, stăpîna mea, află că nu voi pleca pînă cînd nu voi fi auzit istorisirile tuturor celorlalți tovarăși de aici.

În acel răstimp, toată adunarea rămase uimită de această poveste uluitoare, și califul îi spuse lui Giafar :

— Neîndoios că, de cînd sînt pe lume, n-am mai auzit o întîmplare asemănătoare aceleia a acestui saâluk !

Atunci întîiul saâluk merse de se așeză încrucișîndu-și picioarele ; și al doilea saâluk păși înainte, sărută pămîntul din fața mîinilor tinerei stăpîne a casei, și istorisi acestea :

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA SAÂLUK

Într-adevăr, o, stăpîna mea, eu nu sînt chior din naștere. Însă povestea mea, pe care ți-o voi istorisi, este atît de uimitoare încît, dacă ar fi scrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ea ar sluji de învățătură oricui este în stare să învețe !

Așa cum mă vezi, sînt rege și fiu de rege ! Află de asemenea că nu sînt cîtuși de puțin un neștiutor de carte : am citit *Coranul ;* am citit cele șapte povestiri ; am citit de asemenea cărțile de căpetenie, cărțile cele mai de seamă ale oamenilor de știință ; am învățat știința stelelor și cuvintele poeților. În sfîrșit, m-am cufundat într-atîta în studierea tuturor științelor, încît i-am întrecut pe toți muritorii din veacul meu.

Și așa faima mea crescu în rîndul tuturor scriitorilor. Mai mult decît atît, faima mea se întinse

prin toate ținuturile și colțurile lumii, și iscusința mea ajunse cunoscută de toți regii. Atunci auzi regele Indiei vorbindu-se de mine. Și îl rugă pe tatăl meu să mă trimită la el, și în același timp solii îi aduseră tatălui meu cadouri strălucite și daruri într-adevăr vrednice de regi. La rîndul său, tatăl meu încuviință și porunci să mi se pregătească șase corăbii încărcate cu toate cele de trebuință, și pornii la drum.

Călătoria noastră pe mare ținu o lună încheiată, după care ajunserăm la un țărm. Acolo coborîrăm caii ce se aflau cu noi pe corăbii, și cămilele, și încărcarăm zece dintre cămilele noastre cu daruri menite regelui Indiei. Dar, abia pornirăm la drum, că se ridică un nor de praf, apropiindu-se, și acoperi tot cuprinsul cerului și al pămîntului, și ținu astfel timp de un ceas din zi ; apoi se risipi, și de dedesubt se iviră șasezeci de călăreți asemănători cu niște lei turbați. Cînd îi privirăm mai bine, văzurăm că erau arabi din deșert, tîlhari de drumul mare ! Și de îndată ce ne zăriră, pe cînd o luasem la fugă, și văzură că aveam cu noi zece încărcături de daruri menite regelui Indiei, alergară pe urmele noastre, dînd iureș înspre noi cu frîiele slobozite. Atunci le făcurăm semne cu mîinile și le ziserăm :

— Sîntem trimiși la puternicul rege al Indiei ! Așadar să nu se faceți vreun rău !

Și ei ne spuseră :

— Noi nu sîntem pe pămîntul și nici sub stăpînirea lui !

Și, acestea fiind zise, uciseră pe cîțiva dintre slujitorii mei tineri, în vreme ce, ceilalți și cu mine, o luarăm la fugă în toate părțile, eu după ce primii o rană groaznică. În acel timp, arabii deșertului se

îndeletnicirâ cu prădarea avuțiilor și darurilor noastre rămase pe spinarea cămilelor.

Cît despre mine, în fuga mea nu mai știui nici unde mă aflam, și nici ce aveam de făcut. Vai! adineauri încă eram printre mărimile pămîntului, și acum în jalnică sărăcie! Și stăruii în fuga mea pînă ajunsei în vîrful unui munte, unde găsii o peșteră; și putui, în sfîrșit, acolo să mă odihnesc și să-mi petrec noaptea.

Dimineața ieșii din peșteră și îmi urmai călătoria pînă cînd ajunsei într-un oraș strălucitor și bogat, cu o climă atît de minunată încît nici nu cunoștea asprimele iernii, iar primăvara îl învesmînta veșnic cu trandafirii ei. Și așa, mă bucurai nespus de venirea mea în acel oraș, îndeosebi în starea de sfîrșeală în care mă aflam, copleșit cum eram de călătorie și de goană. Și într-adevăr eram într-o stare jalnică de veștejire, și eram tare schimbat la față.

În acel oraș nici nu știam măcar încotro să mă îndrept, cînd, trecînd pe lîngă un croitor care cosea în dugheana lui, mă dusei la el și-i urai bună pace! El îmi întoarse urarea de pace, mă pofti prietenos să șed, mă îmbrățișă, și mă întrebă cu bunătate de pricina care mă îndepărtase de țara mea. Atunci îi povestii toate cîte le petrecusem, de la început pînă la sfîrșit. Și el fuse foarte mîhnit de nenorocirea mea, și îmi zise:

— O, tinere cumsecade, să nu spui nimic din această întîmplare la nimeni, oricine-ar fi! Căci mi-i tare teamă, pentru tine, de regele acestui oraș: el este cel mai mare dușman al tatălui tău și are o veche răfuială de încheiat cu el!

După aceasta, îmi pregăti mîncare și băutură; și eu mîncai și băui, și el de asemenea împreună cu mine. Și petrecurăm noaptea povestind amîn-

doi ; și îmi făcu loc într-un colț al dughenei, unde mă întinsei lîngă el ca să dorm. Apoi îmi aduse toate de cîte puteam avea nevoie, o saltea și o pătură.

Și așa rămăsei la el vreme de trei zile, după care mă întrebă :

— Știi vreo meserie ce te-ar putea ajuta să-ți cîștigi pîinea ?

Și-i răspunsei :

— Firește ! sînt cărturar priceput în jurisprudență, maestru încercat în științe, știu citi și știu socoti !

Dar el îmi întoarse :

— Prietene al meu, toate acestea nu sînt o meserie ! Sau, mai degrabă, sînt o meserie, de vrei (căci mă vedea tare necăjit), dar meseria asta n-are nici o căutare pe piața orașului nostru ! Aici, în orașul nostru, nimeni nu știe nici să studieze, nici să scrie, nici să citească, nici să socotească. Ci toată lumea se pricepe doar să-și cîștige pîinea.

Atunci rămăsei tare întristat și nu mai putui decît să-i repet :

— Într-adevăr, pe Allah ! nu știu să fac nimic altceva decît ceea ce ți-am înșirat !

Și el îmi spuse :

— Atunci, băiatul meu, încinge-ți mijlocul ! Și ia o secure și o funie și du-te de taie lemne la țară, pînă cînd Allah se va îndura să-ți hărăzească o soartă mai bună ! Și mai cu seamă nu destăinui nimănui din cine te tragi, căci te va ucide !

Rostind aceste cuvinte, merse de îmi cumpără o secure și o funie și mă trimise să tai lemne cu alți tăietori, după ce avu grijă să mă încredințeze stăruitor pazei lor.

Ieșii atunci cu tăietorii și mă apucai de tăiat lemne. Apoi îmi sprijinii încărcătura de lemne pe

cap, o dusei la oraș și o vîndui cu o jumătate de dinar. Cu cîțiva bănuți îmi cumpărai de mîncare, și păstrai cu grijă ce mi-a rămas din bani. Și așa lucrai într-una, vreme de un an întreg, și mergeam în fiecare zi să-l văd pe prietenul meu, croitorul, în dugheana lui, unde mă odihneam la umbră, încrucișîndu-mi picioarele în ungherul meu.

Într-o zi, ca de obicei, mă dusesem să tai lemne la țară și, ajungînd acolo, nimerii într-o pădure stufoasă unde erau multe lemne de tăiat. Alesei un copac uscat și mă apucai să îndepărtez pămîntul dimprejurul rădăcinilor lui ; dar pe cînd lucram acolo, securea mi se agăță pe neașteptate într-o verigă de aramă. Scosei pămîntul dimprejur și descoperii un capac de lemn de care era prinsă o verigă de aramă. Și îl ridicai. Și descoperii dedesubt o scară. Coborînd pînă în josul scării găsii o ușă. Intrai pe ușă și mă aflai într-o măreață sală a unui palat minunat și zidit cu măiestrie. Și găsii înlăuntru o femeie încîntătoare, asemenea celei mai frumoase dintre mărgăritare. Și era într-adevăr atît de frumoasă, încît vederea ei spulbera din inimă orice grijă, orice mîhnire și orice nefericire. O privii, și numaidecît mă înclinai întru închinare către Creatorul, care i-a hărăzit atîta desăvîrșire și frumusețe.

Atunci ea mă privi și-mi spuse :

— Ești ființă omenească sau un genni ?

Eu răspunsei :

— Ființă omenească.

Și ea îmi zise :

— Dar atunci cine te-a putut călăuzi pînă într-acest loc în care mă aflu de douăzeci de ani, fără să fi văzut vreodată o ființă omenească ?

La aceste cuvinte, pe care le găsii pline de dulceață și de duioșie, îi răspunsei :

— O, stăpîna mea, Allah este cel care m-a călăuzit spre lăcașul tău, pentru ca, în sfîrșit, să uit toate pătimirile și durerile.

Și-i povestii tot ce mi se întîmplase, de la început pînă la sfîrșit. Și într-adevăr, aceasta îi pricinui multă milă față de mine, căci ea plînse și-mi zise :

— Și eu la rîndul meu îți voi istorisi povestea mea. Află, așadar, că sînt fiica regelui Aknamos, cel din urmă rege al Indiei, stăpînul Insulei de Abanos. El mă măritase cu fiul unchiului meu. Însă, chiar în noaptea nunții, înainte ca să-mi fi pierdut fecioria, mă răpi un efrit, pe al său nume Georgiros, fiul lui Rajmos, fiul lui Eblis însuși. El mă luă, zbură cu mine și mă așeză într-acest loc, unde aduse tot ceea ce aș fi putut dori dintre dulcețuri și zaharicale, rochii, stofe persiene, mobile, mîncări și băuturi. De atunci el vine să mă vadă la zece zile, se culcă o noapte cu mine, chiar aici, și dimineața pleacă. Și el mă mai preveni, de asemenea, că, dacă aș avea nevoie de el în timpul celor zece zile ce le petrece întodeauna departe de mine, n-aveam, de-ar fi fost zi sau de-ar fi fost noapte, decît să ating cu mîna acele două șiruri care sînt scrise colo, sub bolta acestei săli. Și într-adevăr, de atunci încoace, de îndată ce ating această inscripție, îl și văd arătîndu-se. De astădată au trecut patru zile de cînd n-a venit, și-i mai rămîn încă șase zile să lipsească. Așa că ai putea rămîne la mine cinci zile, ca apoi să pleci cu o zi înainte de sosirea lui.

Și-i răspunsei :

— Desigur că pot !

Atunci ea fuse tare bucuroasă ; se sculă dreaptă, mă luă de mînă, mă trecu printr-o ușă cu arcade și

mă călăuzi pînă ajunserăm într-un hammam îmbietor și plăcut și plin de o încropeală învăluitoare. Eu mă dezbrăcai numaidecît, și ea, la rîndul ei, se dezbrăcă ; și amîndoi intrarăm în baie. După baie, ne așezarăm pe baldachinul din hammam, ea alături de mine, și mă pofti să beau sirop de mosc, și-mi așeză dinainte prăjituri delicioase. Apoi continuarăm să povestim cu mult drag și să mîncăm din toate aceste bunătăți aduse de efrit, răpitorul ei.

Apoi îmi zise :

— În seara aceasta vei dormi și te vei odihni bine după truda îndurată, ca să fii pe urmă vioi și tihnit.

Și eu, o, stăpîna mea, încercai să dorm bine, după ce-i mulțumii cu recunoștință. Și într-adevăr, uitai de toate grijile !

Cînd mă trezii, o aflai șezînd la căpătîiul meu, și îmi freca plăcut brațele și picioarele. Atunci îl chemai într-ajutor pe Allah, cerînd asupra ei toate binecuvîntările, și ne puserăm la povești vreme de un ceas, și ea îmi spuse sumedenie de lucruri foarte drăgălașe. Îmi spuse :

— Pe Allah ! mai înainte, singură în acest palat subpămîntean, eram tare mîhnită și simțeam cum mi se strînge pieptul, căci nu găseam pe nimeni cu cine să vorbească, și aceasta vreme de douăzeci de ani ! Dar, mărire lui Allah ! Fie slăvit că te-a călăuzit pînă la mine !

Apoi, cu vocea ei caldă, îmi cîntă aceste versuri :

Și dacă dinainte știam de-a ta sosire
Covor pentru picioare ți-am fi întins, de sînge,
Al inimilor noastre, cu foc ce totu-nfrînge,
Și catifeaua neagră din ochii în sclipire.

Am fi întins obrajii cu frăgezimi, mijlocul
Cu mătăsoase coapse și tînăra lor carne,
O, călător de noapte, culcușul să-ți încarne !
Căci mai presus de-a' noastre pleoape-ți este locul !

La auzul acestor versuri, îi mulțumii cu mîna pe inimă ; și iubirea se aprinse încă și mai pustiitor în mine ; și grijile și necazurile mele se irosiră toate. Apoi ne așezarăm și băurăm din aceeași cupă, și asta pînă la căderea nopții : atunci, în noaptea aceea, mă cuicai cu ea plin de fericire. Și niciodată în viața mea nu cunoscui o noapte asemenea acelei nopți. Iar cînd se făcu ziuă, ne scularăm foarte mulțumiți unul de altul și cu adevărat în deplină fericire !

Atunci eu, încă plin de aprindere și mai ales ca să-mi prelungesc fericirea, îi zisei :

— Vrei să te ajut să ieși de sub pămînt și să te descotorosesc de genniul acela ?

Dar ea începu să rîdă și-mi spuse :

— Taci odată, și mulțumește-te cu ce ai ! Haide ! acest șărman efrit nu va avea decît o zi din zece, iar ție îți făgăduiesc de fiecare dată celelalte nouă zile !

Atunci eu, mînat de flacăra patimii, ajunsei prea departe cu vorbele, căci îi spusei :

— Nici nu mă gîndesc ! acum, de îndată, voi nimici din temelii această boltă unde sînt săpate inscripțiile magice, ca în acest fel efritul să vină aici, la îndemîna mea, și să-l pot ucide ! Căci, încă de multă vreme, m-am deprins să-mi fac o țintă din toți efriții de pe pămînt și de sub pămînt.

La aceste cuvinte, și ca să mă liniștească, ea începu să îmi recite aceste versuri :

Răgaz ceri înainte de-a noastră despărțire
Și-arăți că-ți pare aspră firească-ndepărtare...

Să poți să iubești numai, dar fără-ncătușare,
Nu știi că este sigur mijloc de izbutire?

Gîndește, și în tine să-ți spui că oboseală
E regula oricărei înlănțuiri pe lume,
Și că ruptura-nceată, grăbită orișicum, e
Prieteniei pururi concluzia fatală...

Dar eu, fără să iau seama la aceste versuri, ce mi le recita, trăsei o izbitură zdravănă cu piciorul în boltă!

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Și cînd se lăsă a treisprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saâluk își urmă astfel istorisirea către tînăra stăpînă a casei:

Așadar, o stăpîna mea, cînd izbii una zdravăn cu picioarul în boltă, femeia grăi:

— Iată vine efritul! Vine peste noi! Nu ți-am spus dinainte? Pe Allah, tu mă pierzi! Totuși, gîndește-te cum să scapi, și fugi pe același drum pe unde ai venit!

Atunci eu mă repezii pe scară. Dar, din nenorocire, din pricina spaimei cumplite, îmi uitai jos sandalele și securea. Și așa, cînd abia urcasem cîteva trepte ale scării, mă întorsei puțin ca să arunc o ultimă ochire după sandalele și securea mea, care erau singurul meu avut; dar văzui pă-

mîntul deschizîndu-se și ieșind dintr-însul un efrit uriaș, groaznic de hîd, care îi zise femeii :

— De ce ai tras acea groaznică izbitură cu care m-ai înspăimîntat adineauri ? Oare ce nenorocire ți s-a întîmplat ?

Ea răspunse :

— Nici o nenorocire, de fapt, doar că adineauri am simțit cum mi se strînge pieptul de singurătate și mă sculai să merg ca să beau ceva băuturi răcoritoare care să mă învioreze și, cum mă sculai prea grăbită ca să pornesc, alunecai și căzui peste boltă.

Dar efritul spuse :

— O, desfrînată fără de rușine, cît de bine știi să minți ! Apoi începu să privească prin palat, în dreapta, în stînga, și sfîrși prin a-mi găsi sandalele și securea. Atunci strigă : Ei ! ce înseamnă uneltele astea ? Spune ! De unde ți-au venit aceste lucruri omenești ?

Ea răspunse :

— Le văd acuma, că mi le-ai arătat tu ! Înainte nu le-am văzut niciodată. Poate că erau agățate de spatele tău și le vei fi adus tu însuți aici.

Atunci efritul, în culmea mîniei, zbieră :

— Ce vorbe fără noimă, în doi peri și încîlcite ! Ele nu vor fi în stare să mă păcălească, o, desmățato !

La aceste vorbe, o despuie de veșminte, o întinse în cruce între patru stîlpi bătuți în pămînt și, punînd-o la cazne, începu s-o întrebe despre cele întîmplate. Dar eu nu putui să îndur mai mult și nici să aud bocetele ei ; urcai de zor scara, tremurînd de groază ; și, ajuns în cele din urmă afară, așezai la locul său capacul așa cum fusese și îl ferii de priviri, acoperindu-l din nou cu pămînt. Și m-am căit amarnic de fapta mea. Și începui să mă gîndesc la tînăra fată, la frumusețea

ei, și la caznele pe care i le pricinuia blestematul acela, acum, că trecuseră douăzeci de ani de cînd vieţuia cu el. Și mai cu seamă mă simţii tare mîhnit la gîndul că el o schingiuia din pricina mea. Și în clipa aceea, începui din nou să mă gîndesc iarăși la tatăl meu, și la împărăţia lui, și la starea amărîtă de tăietor de lemne în care ajunsesem și, plîngînd, recitai un vers despre această jalnică poveste. Aşa s-au petrecut lucrurile !

După care, îmi urmai drumul pînă ce ajunsei la tovarăşul meu, croitorul. Și îl aflai acasă stînd ca pe jăratic din pricina întîrzierii mele. Aşa mă aştepta, plin de nerăbdare. Și îmi spuse :

— Ieri, nevăzîndu-te sosind ca de obicei, mi-am petrecut noaptea cu inima la tine ! Și îmi era teamă să nu dai în pădure peste vreo fiară sălbatică sau peste ceva asemănător. Dar lăudat să fie Allah că te-a scăpat de la pieire !

Atunci îi mulţumii pentru bunătate, intrai în dugeană și şezui în ungherul meu ; și începui să mă gîndesc la ceea ce mi se întîmplase și să mă dojenesc pe mine însumi pentru izbitura de picior pe care o dădusem în boltă. Și deodată, bunul meu prieten croitorul intră și-mi spuse :

— Aşteaptă la uşa prăvăliei un necunoscut, un fel de persan, care întreabă de tine și aduce cu el securea și sandalele tale. Le-a purtat pe la toţi croitorii de pe stradă, zicîndu-le : „Am ieşit în zori ca să-mi fac rugăciunea de dimineaţă, la chemarea muezinului, și aflai în calea mea aceste lucruri, fără să ajung să ştiu ale cui puteau fi. Spuneţi-mi, aşadar, voi, cine este stăpînul lor !“ Atunci croitorii de pe strada noastră, care te cunosc, văzînd securea și sandalele, ştiură că sînt ale tale și să grăbiră să dea adresa ta acestui persan. Și iată-l aici, aşteptîndu-te la uşa prăvăliei. Ieşi deci și

mulțumește-i pentru osteneală, și ia-ți înapoi securea și sandalele.

Dar eu, la aceste vorbe, simții cum îmi pălește fața și cum tot trupul mi se înmoaie de groază. Și, în timp ce mă aflam în starea aceasta de rătăcire, deodată pămîntul se deschise înaintea ungherului meu și se ivi însuși persanul. Era efritul! În răstimpul acela, el o pusese pe tînăra lui nevastă la cazne, și ce cumplite cazne! Dar ea nu-i mărturisise nimic. Atunci el luă securea și sandalele și-i spuse: „Îți voi dovedi că sînt mereu același Georgiros, din stirpea lui Eblis! Și vei vedea de pot sau nu să ți-l aduc pe stăpînul acestei securi și al acestor sandale!" Și atunci veni să încerce această viclenie, despre care ți-am vorbit, printre croitori!

Intră așadar pe neașteptate la mine, răsărind din pămînt și, numaidecît, fără a pierde o clipă, mă răpi cu el! Zbură și se înălță în văzduh; apoi coborî și se scufundă în pămînt! Cît despre mine, căzui în nesimțire. Atunci intră cu mine în palatul subpămînean unde gustasem desfătările. Și văzui fata goală, și sîngele curgînd din trupul ei. Ochii mi se umeziră de lacrimi. Dar efritul se îndreptă spre ea și, apucînd-o strîns, îi strigă:

— O, desfrînato, iată-ți iubitul!

Atunci tînăra mă privi și spuse:

— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut niciodată, decît numai în clipa aceasta.

Și efritul îi zbieră:

— Cum? Ai în fața ta mărturia fărădelegii și tot nu mărturisești?

Ea zise din nou:

— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut în viața mea. Și nu îmi place să mint dinaintea feței lui Allah!

Atunci efritul îi zise:

— Dacă într-adevăr nu-l cunoști de loc, ia sabia aceasta și retează-i capul!

Ea luă sabia, veni la mine și se opri dinaintea mea. Și eu, galben de groază, îi făcui semn cu sprîncenele (să o rog să aibă milă), și lacrimile îmi curgeau de-a lungul obrajilor. Atunci îmi clipi și ea din ochi; dar zise cu glas tare:

— Tu ești pricina tuturor nenorocirilor noastre!

Și eu îi făcui din nou semn cu sprîncenele, iar cu buzele îi recitai versuri cu două înțelesuri, pe care efritul nu putea să le priceapă bine:

Cînd ochii-atît de bine de vorbă stau cu tine,
Cum să nu fie limba de-orice folos lipsită?
Ei dau pe față taine ascunse-n adîncime.

Cînd te-ai ivit, dulci lacrimi îmi curseră pe gene
Și am rămas ca mută. Și inima-mi robită,
Din ochi vedeai că este-n văpăi nepămîntene!

Pleoapele-n clipire simțirea scot pe fețe;
Iar cel deprins s-arate o minte sănătoasă,
Nevoie nu mai are de degete-ndrăznețe.

Țin loc de toate cele sprîncenele-mbinate.
Tăcere, deci, cu toții! Cuvînt să nu mai iasă.
Doar dragostea vorbească — ea singură mai poate!

Tînăra femeie înțelese și semnele, și versurile mele, și azvîrli din mîini sabia efritului. Atunci efritul luă sabia, mi-o întinse și îmi zise:

— Retează-i capul! și te voi slobozi, și nu-ți voi face nici un rău!

Și eu îi spusei :

— Da !

Și luai sabia, înaintai curajos și ridicai brațul ! Atunci ea îmi zise, făcîndu-mi semn cu sprîncenele :

— Oare ți-am făcut vreun rău ?

Atunci ochii mi se umplură de lacrimi, aruncai sabia din mîini, și-i spusei efritului :

— O, puternice efrit, o, viteazule vînjos și neînfricat ! dacă această femeie era așa cum o crezi, cu puțină credință și judecată, ar fi găsit îndreptățită căderea capului meu tăiat ! Ci, dimpotrivă, ea tocmai a azvîrlit sabia departe. Cum aș putea oare ca, la rîndul meu, să mă simt îndreptățit să-i tai gîtul, mai ales că niciodată nu am văzut-o înainte de ceasul acesta ? Așadar, niciodată nu voi săvîrși asemenea faptă, chiar de mă vei face să beau cupa morții amare !

La auzul acestei cuvîntări, efritul zbieră :

— Ha, acum s-a dovedit din plin iubirea dintre voi doi !

Și atunci, o, stăpîna mea, acel blestemat luă sabia, izbi cu ea o mînă a femeii și i-o reteză ; apoi îi izbi cealaltă mînă și i-o reteză la fel ; apoi îi tăie piciorul drept ; apoi îi tăie piciorul stîng ! Și așa, cu patru lovituri, îi reteză cele patru mădulare. Și eu priveam aceasta cu ochii mei și mă gîndeam că voi muri neîndoios.

În clipa aceea, tînăra femeie mă privi pe furiș și îmi clipi din ochi. Dar, vai ! efritul văzu această clipire din ochi și strigă :

— O, fiică de curvă ! chiar acum ai săvîrșit păcatul, cu ochiul !

Și o izbi atunci peste gît cu sabia, și îi reteză capul. Apoi se întoarse spre mine și îmi zise :

— Află, o, tu, ființă omenească, cum că, după legea noastră, nouă efriților ne este îngăduit și chiar îndreptățit și sîntem povățuiți să ucidem nevasta credincioasă ! Află deci că pe această femeie am răpit-o în noaptea nunții, cînd n-avea decît doisprezece ani, și mai înainte ca vreun altul să se fi culcat cu ea sau să o fi cunoscut ! Am adus-o aici, și veneam să o văd la zece zile o dată, ca să-mi petrec noaptea cu ea, și mă culcam cu ea sub chipul unui persan ! Dar din clipa cînd m-am dumirit că mă înșela, am ucis-o ! De altminteri ea nu m-a înșelat decît numai cu ochiul, ochiul din care a clipit privindu-te. Cît despre tine, deoarece n-am putut dovedi că ai păcătuit cu ea, ca să o ajuți să mă înșele, nu te voi ucide. Dar totuși, vreau, ca să nu poți rîde în spatele meu, să-ți fac un rău, care să-ți spulbere trufia ! Te las să-ți alegi răul pe care îl dorești dintre toate relele !

Atunci eu, o, stăpîna mea, mă bucurai nespus văzîndu-mă scăpat de moarte. Și aceasta mă îmbărbătă să mă încred în îndurarea lui. Și-i spusei :

— Dar, zău, nu știu ce rău să aleg dintre toate relele ! Nu mi-e pe plac nici unul !

Atunci efritul cuprins de turbare lovi cu piciorul în pămînt și zbieră :

— Îți spun să alegi ! Astfel, alege-ți sub ce chip vrei să te vrăjesc ! Vrei chipul unui măgar ? Nu ! Chipul unui cîine ? Chipul unui catîr ? Chipul unui corb ? Sau mai degrabă chipul unei maimuțe ?

Atunci îi răspunsei, mereu încredințat de îndurarea lui, căci aveam speranța într-o iertare deplină :

— Pe Allah ! o, stăpînul meu Georgiros, din stirpea puternicului Eblis ! dacă te înduri de mine, Allah se va îndura de tine ! căci el va fi mulțumit de iertarea cu care l-ai învrednicit pe un bun mos-

lem, ce nu ți-a pricinuit niciodată vreo vătămare ! Și continuai să-l rog fierbinte, stînd umil în picioare în fața mîinilor lui, și-i zisei : Mă osîndești pe nedrept !

Atunci el îmi răspunse :

— Ajunge cu vorbele acestea, altfel te ucid ! Nu pune așadar la încercare bunătatea mea, căci trebuie neapărat să te vrăjesc !

Cu aceste cuvinte, mă ridică, despică bolta și pămîntul de deasupra noastră, și zbură cu mine în văzduh, atît de sus, încît nu mai zăream pămîntul decît sub înfățișarea unui blid cu apă. Coborî pe creștetul unui munte și mă așeză acolo ; luă un pumn de țărînă în mînă, murmură ceva deasupra, mîrîind așa : „Hm ! hm ! hm !", rosti cîteva cuvinte, apoi aruncă țărîna peste mine, strigînd :

— Ieși din forma asta a ta și ia chipul unei maimuțe !

Și chiar în clipa aceea, o, stăpîna mea, mă prefăcui în maimuță, și încă ce maimuță ! Bătrînă de cel puțin o sută de ani și cît se poate de slută ! Atunci, cînd mă văzui sub această înfățișare, mă simții mai întîi nemulțumit și începui să țopăi ; și țopăiam cu adevărat ! Apoi, fiindcă asta nu-mi slujea la nimic, începui să plîng de mila mea și a celui care fusesem înainte. Și efritul rîdea într-un chip înspăimîntător, apoi se făcu nevăzut.

Atunci începui să cuget la nedreptățile sorții și învățai pe pielea mea că de fapt soarta nu atîrnă cîtuși de puțin de făptură.

După aceea, mă dădui de-a rostogolul din creștetul muntelui pînă jos la poale. Și pornii la drum, dormind noaptea prin copaci, și aceasta vreme de o lună, pînă ajunsei pe țărmul mării sărate. Poposii acolo ca vreun ceas, și zării în cele din urmă

în mijlocul mării o corabie, pe care vîntul prielnic o împingea spre țărm, chiar în partea unde mă aflam. Atunci mă ascunsei după o stîncă și așteptai. Cînd îi văzui pe oameni mergînd încoace și încolo, îmi luai inima în dinți și sfîrșii prin a sări în mijlocul corăbiei. Unul dintre oameni strigă :

— Izgoniți degrabă această făptură de piază rea !

Și un altul strigă :

— Nu ! să o ucidem !

Și un al treilea strigă :

— Da ! să o ucidem cu sabia !

Eu începui să plîng și împiedicai cu laba vîrful săbiei, și lacrimile îmi curgeau șiroaie.

Atunci căpitanului i se făcu milă de mine și le zise :

— O, negustorilor, această maimuță m-a rugat fierbinte, și-i ascult rugămintea ; este sub ocrotirea mea ! Nimeni să n-o prindă și să n-o izgonească sau s-o necăjească !

Apoi căpitanul începu să mă strige și să-mi zică vorbe plăcute și bune ; și eu îi înțelegeam toate vorbele. Și așa mă luă de slujitor al său ; și-i făceam toate treburile și-l slujeam pe corabie.

Vîntul ne fuse prielnic vreme de cincizeci de zile și traserăm la țărm, lîngă un oraș nespus de mare și cu atîția locuitori, încît Allah singur le poate socoti numărul.

La sosirea noastră, văzurăm înaintînd spre corabie niște mameluci trimiși de regele acelui oraș. Ei se apropiară, urară bun venit negustorilor și le spuseră :

— Regele nostru vă trimite urări cu prilejul sosirii voastre în pace, ne poruncește să vă înmînăm acest sul de pergament, și vă zice : „Fiecare dintre voi să scrie aici un șir cu scrisul lui cel mai frumos !“

Atunci eu, păstrîndu-mi mereu chipul de maimuță, mă sculai și apucai repede din mîinile lor sulul de pergament și sării cu el nițel mai departe. Ei se temură că mă vor vedea rupîndu-l și azvîrlindu-l în apă. Și mă strigară în gura mare, și voiră să mă ucidă. Dar eu le făcui semn că știam și voiam să scriu ! Și căpitanul le porunci :

— Lăsați-l să scrie ! Dacă o vom vedea mîzgălind, o vom împiedica s-o facă mai departe ; dar dacă într-adevăr se pricepe să caligrafieze, o voi înfia ca pe copilul meu ! Căci n-am văzut niciodată o maimuță mai cuminte !

Atunci eu luai kalamul [1], îl apăsai de perinița călimări, întinzînd bine cerneala pe cele două fețe ale kalamului, și începui să scriu.

Și scrisei așa patru strofe, atunci alcătuite, fiecare cu o scriere deosebită și într-un stil deosebit : întîia strofă la modul *rikal ;* a doua la modul *rihani ;* a treia la modul *sulsi ;* și a patra la modul *mușik :*

I. *Oameni de inimă daruri lăsat-au și faceri de bine :*
Timpul putu să le-nsemne întocmai cum li se cuvine,
Dar își pierdu vreo nădejde să prindă-ale tale-ntr-un număr !
După Allah, omeneasca mulțime în tarele-ți umăr
Reazim își are, fiindcă, așa cum nimic nu dezminte,
Într-adevăr tu ești zilnic a tot ce e bun un părinte !

[1] *Kalam* — condei de trestie.

II. *Să vă vorbesc de pana lui? O, astă pană*
Întîia-i și-nceput la toate! Ca din munte
Izvor, uimește ce puteri din ea emană,
Punîndu-l printre învățații cei de frunte.
Din pana-i — degete-o conduc cu măiestrie! —
Curg fluvii, cinci, de clocință-poezie!

III. *Să vă vorbesc de veșnicia lui? Nu-i scriitor*
Scutit de moarte: numai scrisul e nemuritor!
Frînează-ți pana! Scrie șiruri, dulciul mierii,
Ca să te poți mîndri la ziua învierii!

IV. *Ai călimara-n față: muindu-ți în ea pana,*
Nu trage decît șiruri de nobil om și darnic.
Dar dacă nu poți scrie ce-ar fi un dar, liana
Frumseții te cuprindă măcar, căci nu zadarnic
O cînți: printre maeștri-ți cîștigi și tu
coroana!

Cînd sfîrșii de scris, le întinsei sulul de pergament. Și priviră, și fură cu toții cuprinși de admirația cea mai mare; apoi fiecare așternu pe rînd cîte un șir cu cea mai frumoasă scriere a lui.

După care, sclavii plecară ducînd sulul regelui. Cînd regele luă cunoștință de toate acele scrieri, nu fu mulțumit decît de scrierea mea, alcătuită în patru moduri diferite, și pentru care eram vestit în lumea întreagă, pe cînd eram încă fiu de rege.

Atunci regele spuse tuturor prietenilor săi, care erau de față, și sclavilor:

— Mergeți la meșterul acestei scrieri minunate și înmînați-i această mantie de cinstire ca s-o îmbrace, urcați-l călare pe cel mai frumos dintre catîrii mei și purtați-l cu pompă mare, în sunete

de instrumente, și aduceți-l în fața mîinilor mele !

La aceste cuvinte, începură cu toții să surîdă. Și regele, care băgă de seamă aceasta, rămase tare supărat și strigă :

— Cum ! eu vă dau o poruncă și voi rîdeți de mine ? !

Și ei răspunseră :

— O, rege al veacului, noi ne ferim cu străşnicie să rîdem de vorbele tale, dar trebuie să-ți spunem că acel care are o scriere atît de frumoasă nu este cîtuși de puțin un fiu al lui Adam, ci o maimuță, care aparține căpitanului corăbiei !

Atunci regele se minună peste măsură de vorbele lor, apoi fu cuprins de veselie, îl podidi rîsul, și strigă :

— Doresc să cumpăr această maimuță ! Și, zicînd așa, porunci tuturor celor de la curtea lui să meargă la corabie ca să aducă maimuța, să ia cu ei catîrul și mantia de cinstire, și le spuse : Trebuie neapărat să o înveșmîntați în această mantie de cinstire, să o urcați pe catîr și să o aduceți aici !

Veniră deci cu toții la corabie și mă cumpărară nemaipomenit de scump de la căpitan, care nu căzu la învoială de la început ! Iar eu îi făcui semn căpitanului că eram tare mîhnit din pricină că-l părăsesc. Apoi mă luară, mă îmbrăcară cu mantia de cinstire, mă ajutară să încalec pe catîr și pornirăm cu toții în sunetele instrumentelor armonioase din acel oraș ; și toți locuitorii, și toată suflarea omenească din oraș rămaseră încremeniți privind cu mirare mare la această privelişte uluitoare și fără de pereche.

Cînd mă aduseră în fața regelui și-i văzui chipul, sărutai de trei ori pămîntul din fața mîinilor sale și rămăsei nemișcat. Regele mă pofti să șed, și

mă pusei în genunchi. Și toți cei de față se minunară de bunăcrești**erea** și de bunăcuviința mea neîntrecută ; dar și de astă dată regele rămase cel mai uimit dintre toți. Și de îndată ce mă pusei astfel în genunchi, porunci la toată lumea să plece, și plecă toată lumea. Nu rămase în sală decît regele, căpetenia eunucilor, și un sclav tînăr favorit, și eu, o, stăpîna mea !

Atunci regele porunci să se aducă de-ale mîncării. Și aduseră o masă pe care erau rînduite toate bucatele pe care un suflet le poate dori și pofti, și toate bunătățile care fac desfătarea ochilor. Și regele îmi făcu semn să mănînc. Și eu mă sculai și sărutai pămîntul din fața mîinilor sale, de șapte ori la rînd, și mă așezai foarte cuviincios pe șezutul meu de maimuță, și mă pusei pe mîncate, amintindu-mi de toată bunăcrești**erea** primită în trecut.

Cînd ridicară masa, mă sculai și eu, ca să merg să mă spăl pe mîini ; apoi mă întorsei, după ce m-am spălat pe mîini, și luai călimara, kalamul și o foaie de pergament, și scrisei două strofe despre minunatele prăjituri arabe :

Plăcinte dulci, și delicate, și sublime,
Pe care degete în foi le învîrtesc,
Sînteți leac bun pentr-un venin cît de drăcesc,
Și decît voi ceva mai drag nu află nime !

Nădejdea, pasiunea puse-n voi îmi sunt,
Și-n freamăt inima-i, cînd kenafa[1] *pe masă*
Imparte-aroma ei, din tava luminoasă,
In miere bălăcindu-se și-n proaspăt unt.

[1] Prăjitură făcută cu firicele de fidea.

O, kenafa din tăieței subțiri ca perii,
Ti, ce voios îmi deschizi pofta, al meu dor
Spre tine se îndreaptă și, de-ar fi să mor,
Nu las o zi să nu mi te arăți vederii!

Dar ce sirop! Ce-aș mai mînca și bea din voi
O, kenafale cu sirop — o desfătare,
Ce-aș bea, mînca întreaga ziuă mare,
Și-aș vrea să iau și pentru viața de apoi!

După aceea, pusei jos kalamul și foaia, mă sculai și mă dusei să mă așez cuviincios mai la o parte. Regele privi cele ce scrisesem, le citi, se minună și strigă :

— Oare-i cu putință ca o maimuță să fie înzestrată cu aîta elocință și îndeosebi cu o scriere atît de frumoasă? Pe Allah! aceasta-i minunea minunilor!

În clipa aceea se aduse dinaintea regelui un joc de șah, și regele mă întrebă prin semne : „Știi să joci?“ Și eu îi făcui cu capul : „Da, știu!“ Mă apropiai, așezai figurile și începui să joc cu regele. Și îl biruii de două ori la rînd. Atunci regele nu mai știu ce să creadă, judecata lui rămase uluită, și spuse :

— Dacă acesta ar fi fost un fiu al lui Adam, i-ar fi întrecut pe toți muritorii din secolul său!

Apoi regele îi zise eunucului :

— Du-te la tînăra ta stăpînă, fiica mea, și spune-i : „Vino degrabă la rege, o, stăpîna mea!“ căci vreau ca fiică-mea să se poată bucura de această priveliște și să vadă această maimuță minunată!

Eunucul se duse și se întoarse la puțină vreme cu tînăra sa stăpînă, fiica regelui, care de-abia mă zări că își acoperi la iuțeală fața cu vălul și zise :

— O, tată, cum de te-ai putut hotărî să trimiți să mă caute ca să mă faci văzută de oameni străini ?

Și regele îi zise :

— O, fiica mea, aici nu se află decît tînărul meu sclav, acest copil pe care îl vezi, eunucul care te-a crescut, această maimuță și eu, tatăl tău ! Dinaintea cui, așadar, îți acoperi tu fața ?

Atunci fecioara îi răspunse :

— Află, o, părintele meu, că această maimuță este fiul unui rege ! Regele, tatăl lui, se numește Aymaros, și este stăpînul unei țări din interiorul îndepărtat. Această maimuță este numai fermecată ; și a fermecat-o efritul Georgiros, din stirpea lui Eblis, care a fermecat-o după ce și-a ucis propria lui soție, pe fiica regelui Aknamos, stăpînul Insulei de Abanos. Această maimuță, pe care o crezi maimuță adevărată, este un om, însă cărturar, învățat și tare înțelept !

La aceste cuvinte, regele se minună mult, mă privi și îmi zise :

— Să fie adevărat ceea ce îmi spune fiica mea despre tine ?

Și eu răspunsei din cap : „Da ! este adevărat !“ și începui să plîng. Atunci regele o întrebă pe fiica lui :

— Dar de unde ai învățat să deslușești că este fermecat ?

Ea răspunse :

— O, părinte al meu, de cînd eram mică ; bătrîna care ședea la mama era o babă vrăjitoare plină de șiretlicuri și foarte iscusită în magie ;

ea m-a învățat meșteșugul vrăjitoriei. Și de atunci am adîncit-o și mai mult, m-am desăvîrșit și am învățat așa aproape o sută șaptezeci de articole de magie, și cel mai neînsemnat dintre aceste articole m-ar face în stare să strămut palatul tău în întregime cu toate pietrele lui, și întreg orașul, dincolo de Muntele Caucaz, să preschimb întreg acest ținut într-o oglindă de mare și să îi prefac pe toți locuitorii în pești !

Atunci tatăl ei strigă :

— Pe adevărul numelui lui Allah ! o, fiica mea, atunci mîntuiește-l pe acest tînăr ca să pot face dintr-însul vizirul meu ! Cum, ești înzestrată cu un dar atîta de însemnat, și eu nu știu nimic ? ! O, mîntuiește-l, pentru ca numaidecît să-l fac vizirul meu, căci trebuie să fie un tînăr destoinic și plin de agerime !

Și fecioara îi răspunse :

— Din toată inima deschisă și generoasă, ca o cinstire cuvenită ție !

În clipa aceea a poveștirii sale, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și se opri cu discreție.

Dar cînd se lăsă a patrusprezecea noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saâluk zise către stăpîna casei :

O, stăpîna mea, la aceste vorbe fecioara luă în mînă un cuțit pe care erau dăltuite cuvinte în limba ebraică și, cu acel cuțit, trase un cerc în mijlo-

cul palatului și, în mijlocul acelui cerc scrise nume proprii și semne tainice ; apoi se așează în mijlocul cercului, și murmură încet descîntece, și citi într-o carte străveche niște lucruri pe care nimeni nu le pricepea, și așa făcu timp de cîteva clipe. Și iată că partea de palat unde ne aflam se cufundă într-o beznă atît de adîncă, încît crezurăm că am fost îngropați de vii sub ruinele lumii. Și numaidecît, dinaintea noastră se înfățișă efritul Georgiros, sub chipul cel mai înfricoșător și cel mai groaznic, cu mîinile ca niște furci, cu picioarele ca niște catarge și cu ochii ca doi tăciuni aprinși. Atunci noi toți rămaserăm înlemniți de groază. Dar fiica regelui îi zise :

— Nu îți urez cîtuși de puțin bun venit ! Și nu îți fac o primire caldă, o, efritule !

Atunci efritul îi spuse :

— O, nelegiuito ! cum de ți-ai putut călca jurămîntul ? Oare nu mi-ai jurat și n-am căzut amîndoi la învoială că nici unul dintre noi doi nu se va amesteca în treburile celuilalt și nu va căuta să i le încurce ? O, trădătoareo, te-ai făcut vrednică din plin de soarta ce te așteaptă ! Iat-o !

Și numaidecît efritul se preschimbă într-un leu fioros care își deschise larg gura și se repezi asupra fecioarei. Dar ea, cu o mișcare fulgerătoare, își smulse un fir de păr din cap, îl apropie de buze, murmură asupra lui niște vorbe vrăjite, și numaidecît părul se preschimbă într-o sabie foarte ascuțită. Și ea apucă sabia, îl izbi năprasnic pe leu și îl tăie în două. Dar pe dată capul tăiat al leului se prefăcu într-un scorpion, care se tîrî spre călcîiul fecioarei ca să-l muște ; și numaidecît fecioara se preschimbă într-un șarpe grozav, care se repezi asupra blestematului de scorpion, chipul pe care îl luase efritul, și amîndoi se încleștară într-o

luptă cruntă. Dar deodată scorpionul se preschimbă în vultur, și numaidecît șarpele se prefăcu într-o pajură care tăbărî asupra vulturului și se porni în urmărirea lui ; și era gata să-l ajungă, după un ceas de urmărire, cînd, fulgerător, vulturul se preschimbă într-o pisică neagră, și numaidecît fecioara se prefăcu în lup ; și, în mijlocul palatului, pisica și lupul se bătură și se încleștară într-o luptă crîncenă ; și pisica, văzîndu-se învinsă, se preschimbă din nou și se prefăcu într-o rodie uriașă, roșie și foarte mare. Și această rodie se rostogoli în fundul bazinului care se afla în curte ; dar lupul se năpusti în bazin și era gată să o prindă, cînd rodia se ridică în văzduh. Dar fiind prea mare, căzu greoaie pe marmură și se crăpă ; atunci toate semințele se risipiră și acoperiră tot cuprinsul curții. Lupul se preschimbă într-un cocoș, care începu să adune cu clonțul semințele de rodie și să le înghită una cîte una. Și nu mai rămase decît o singură sămînță pe care cocoșul tocmai se pregătea s-o înghită, cînd, deodată, această sămînță căzu din clonțul cocoșului, căci așa voiau fatalitatea și destinul, și se vîrî într-o crăpătură, aproape de bazin, în așa fel încît cocoșul nu mai dădu de ea. Atunci cocoșul începu să țipe, să bată din aripi și să ne facă semne cu clonțul ; dar noi nu pricepean nimic din graiul lui și nici ce ne spunea. Și scoase un țipăt atît de cumplit spre noi care nu-l înțelegeam, încît mi se păru că palatul se prăvălește peste noi. Apoi cocoșul începu să se rotească în mijlocul curții și să caute sămînța, pînă ce o găsi în gaura de lîngă bazin, și se repezi asupra ei s-o ciugulească, cînd deodată sămînța căzu în apă, în mijlocul bazinului, și se prefăcu într-un pește care se scufundă în apă. Atunci cocoșul se preschimbă într-o balenă uriașă,

care sări în apă, se scufundă în urmărirea peștelui și se făcu nevăzută dinaintea privirilor noastre, vreme de un ceas. La capătul acestui răstimp, auzirăm niște țipete puternice și ne cutremurarăm de spaimă. Și numaidecît văzurăm ivindu-se efritul sub forma lui scîrnavă de efrit, însă era cuprins de flăcări, ca un tăciune aprins, și din gura lui țîșneau flăcări, și din ochii și nările lui țîșneau fum și flăcări ; și după el se ivi fecioara sub formă de fiică a regelui, dar era și ea toată în flăcări, ca un metal topit ; și porni în urmărirea efritului care acum ajungea la noi ! Atunci furăm cuprinși cu toții de o spaimă cumplită, că vom fi arși de vii și ne vom pierde viața, și eram gata să ne aruncăm în apă, cînd efritul ne opri deodată printr-un zbieret înfiorător, se năpusti asupra noastră în mijlocul sălii ce cădea spre curte și suflă jăratic peste fețele noastre ! Dar fecioara îl ajunse și suflă și ea foc peste obrazul lui. Dar toate acestea făcură să ne atingă dogoarea și pe noi, venind și de la ea și de la el ; dar focul de la ea nu ne pricinui nici un rău, în vreme ce focul de la el, dimpotrivă ! Astfel o scînteie mă atinse la ochiul meu stîng de maimuță și mi-l strică pe veci ! O scînteie îl atinse pe rege peste față și îi arse toată jumătatea din jos a feții, cu barbă și gură, cu tot, si-l făcu să-i cadă toți dinții de jos. Și o scînteie îl atinse pe eunuc la piept, și luă foc în întregime, și arse, și muri în clipa și în ceasul acela !

În acest timp, fecioara îl urmărea mereu pe efrit, fără să-l slăbească, și sufla pară de foc asupra lui. Dar deodată auzirăm un glas care zicea :

— Allah este singurul mare ! Allah este singurul atotputernic ! El zdrobește, îngenunche și

își întoarce fața de la trădătorul care se leapădă de credința lui Mohamed, stăpînul oamenilor!

Ci această voce era a fiicei regelui, care ne făcu semn cu degetul și ni-l arătă pe efirt, pe de-a-ntregul ars și prefăcut într-un morman de cenușă. Apoi veni la noi și ne zise :

— Aduceți-mi degrabă o cană de apă!

Aceasta îi fu adusă. Atunci ea rosti asupra apei vorbe nedesluşite, mă stropi cu apă și îmi zise :

— Fii mîntuit, în numele și prin adevărul singurului adevărat! Și, prin adevărul numelui lui Allah, atotputernicul, întoarce-te la chipul tău dintîi!

Atunci eu mă prefăcui în ființă omenească, asemenea celei din trecut, dar rămăsei chior! Și fecioara, în semn de mîngîiere, îmi spuse :

— Focul s-a prefăcut din nou în foc, sărmanul meu copil!

Și același lucru îi zise tatălui său, care avea barba arsă și dinții căzuți. Apoi ea spuse :

— Cît despre mine, o, tată, trebuie neapărat să mor, căci această moarte mi-a fost scrisă! În ceea ce-l privește pe efrit, eu nu m-aș fi căznit atît ca să-l nimicesc, de-ar fi fost o făptură omenească oarecare ; l-aș fi ucis încă de prima dată! Dar ceea ce m-a obosit și mi-a dat mult de furcă, a fost împrăștierea semințelor de rodie, căci sămînța pe care nu o putusem ciuguli de la început era chiar sămînța cea mai însemnată, care cuprindea chiar sufletul efritului! Ah! dacă aș fi putut prinde acea sămînță, efritul ar fi fost nimicit chiar în clipa aceea. Dar, vai, nu o văzusem! Căci așa era fatalitatea destinului! Și așa am fost nevoită să dau cu el atîtea bătălii crîncene sub pămînt, în văzduh și în apă ; și, de fiecare dată cînd deschidea o poartă de scăpare, eu îi deschideam o

poartă de pierzanie, pînă cînd el deschise în cele din urmă groaznica poartă a focului! Ci cînd poarta focului este odată deschisă, trebuie să mori! Și destinul îmi îngădui totuși să-l ard pe efrit înainte de a fi arsă eu! Dar, înainte de a-l ucide, încercai să-l înduplec să îmbrățișeze credința noastră, care este legea sfîntă a Islamului; dar el o respinse, și atunci îl arsei! Și eu, la rîndul meu, voi muri! Și Allah îmi va ține locul aici lîngă voi și vă va mîngîia!

La aceste cuvinte, începu să implore focul pînă în clipa cînd, în cele din urmă, scîntei negre țîșniră și urcară spre pieptul și spre fața ei. Și cînd focul îi cuprinse fața, ea plînse, apoi zise:

— Mărturisesc că nu este nici un alt Dumnezeu decît Allah! Și mărturisesc că Mohamed este profetul lui Allah!

Abia rosti aceste cuvinte, că o văzurăm prefăcîndu-se într-o movilită de cenușă alături de movilița efritului.

Atunci ne jelirăm după ea. Și eu aș fi dorit să fiu în locul ei, mai degrabă, decît să văd sub înfățișarea unei movilițe de cenușă acest chip luminos de odinioară, această fecioară care îmi făcuse atît de mult bine. Dar nu poți cîrti nimic împotriva poruncii lui Allah!

Cînd regele o văzu pe fiica lui prefăcută într-o movilită de cenușă, își smulse ceea ce îi mai rămăsese din barbă, își lovi obrajii și își sfîșie veșmintele. Și eu făcui la fel. Și amîndoi o jelirăm. Pe urmă veniră curtenii și căpeteniile cîrmuirii, și îl găsiră pe sultan mîhnit de moarte, stînd și jelind lîngă cele două movilițe de cenușă. Și rămaseră nespus de mirați, și începură să se învîrte în jurul regelui, fără să se încumete să-i vorbească, și aceasta vreme de un ceas. Atunci

regele își mai veni puțin în fire și le povesti ce i se întîmplase fiicei lui cu efritul. Și ei strigară :

— Allah ! Allah ! Ce nenorocire mare ! Ce năpastă !

Pe urmă veniră toate femeile din palat cu sclavele lor ; și, vreme de șapte zile încheiate, se făcură toate slujbele de jelanie și de pomenire.

Apoi regele porunci zidirea unei bolți spațioase pentru cenușa fiicei lui, și rîndui să o sfîrșească în grabă mare, și porunci să stea acolo aprinse lumînările și candelele zi și noapte. Cît despre cenușa efritului, aceasta fu risipită în văzduh, sub blestemul lui Allah.

Dar sultanul, după toate aceste nenorociri, se îmbolnăvi așa de rău încît fu cît pe-aci să moară. Această boală îl ținu o lună încheiată. Și, cînd se întremă puțin, porunci să mă cheme la el și îmi zise :

— O, tinere, înainte de sosirea ta ne trăim aici viața în cea mai deplină fericire, la adăpost de stricăciunile sorții ! Și a fost nevoie de venirea ta la noi și de scrierea ta frumoasă ca să atragi peste capetele noastre toate năpastele. Mai bine să nu te fi văzut niciodată, nici pe tine, nici chipul tău de piază rea, și nici scrierea ta aducătoare de năpastă, pricină a pierzaniei fiicei mele, care, desigur, prețuia mai mult decît o sută de bărbați ! Și, în al doilea rînd, din pricina ta mi s-a întîmplat ceea ce știi prea bine ! Și mi-am pierdut dinții, iar ceilalți mi-s stricați ! Și, în al treilea rînd, sărmanul meu eunuc, acel slujitor credincios, care mi-a crescut fiica mea, a fost ucis și el ! Dar aceasta nu-i cîtuși de puțin din vina ta, și acum mîna ta nu mai poate aduce nici o îndreptare : toate acestea ni s-au întîmplat, nouă și ție, din porunca lui Allah ! De altminteri, lăudat fie

Allah, care i-a îngăduit fiicei mele să te mîntuie pe tine, pierzîndu-se pe sine însăşi. Acesta-i destinul ! Deci acum, fiul meu, ieşi din ţara aceasta ! Căci ne sînt de ajuns cîte ni s-au întîmplat pînă acum din pricina ta. Dar toate acestea au fost hotărîte de către Allah. Aşadar ieşi şi mergi în pace !

Atunci eu, o, stăpîna mea, ieşii de la rege, fără să mă încred pe deplin în mîntuirea mea. Şi nu ştiam încotro s-o apuc. Şi îmi aduse aminte, în inima mea, de toate cîte mi se întîmplaseră, de la început şi pînă la sfîrşit : cum tîlharii deşertului mă lăsaseră întreg şi teafăr, despre călătoria mea de o lună şi ostenelile mele, despre intrarea mea în oraş, ca străin şi întîlnirea cu croitorul, despre întîlnirea şi legătura mea de dragoste atît de minunată cu tînăra femeie de sub pămînt, despre scăparea mea din mîinile efritului, care voia la început să mă ucidă şi, în sfîrşit, totul, de la început pînă la capăt, şi preschimbarea mea în maimuţă, ajunsă slugă la căpitanul de corabie, cumpărarea mea de către rege, la un preţ tare scump, din pricina scrierii mele frumoase, mîntuirea mea, în sfîrşit totul ! Şi mai ales, vai, întîmplarea neprevăzută din urmă, care prilejui pierderea ochiului meu ! Însă îi mulţumii lui Allah, zicînd : „Mai bine că mi-am pierdut ochiul decît să-mi fi pierdut viaţa !“ După aceea, înainte de a părăsi oraşul, mă dusei la hammam ca să fac o baie. Acolo mi-am ras barba, o, stăpîna mea, ca să pot călători ferit de primejdii, cu înfăţişarea asta de saâluk ! Şi de atunci încoace nu contenii zi şi noapte să plîng şi să mă gîndesc la toate nenorocirile cîte le-am îndurat, şi mai ales la pierderea ochiului meu stîng. Şi, de fiecare dată cînd

mă gîndesc la aceasta, lacrimile îmi năpădesc în ochiul drept și mă împiedică să văd, însă nu mă vor împiedica niciodată să mă gîndesc la aceste versuri ale poetului :

Allah îndurătorul, că-s în nedumerire
Să știe ? Se-abătură la rele peste fire
Asupră-mi : prea zăbavnic eu le simții de-a rîndul...
Oricît de grele, însă, le voi răbda cu gîndul
Că și decît răbdarea sînt lucruri mai amare.
Le-oi îndura de-a-ntregul, căci frumusețe are
La cel pios răbdarea ! Și-oricare-n viață-i jocul,
Peste făptura noastră Allah a pus sorocul !
E tainică iubita-mi, dar toate le pătrunse,
Pîn' și culcușu-mi însuși, și-n cele mai ascunse,
Și-astfèl nici taina tainei vederii ei nu scapă !
Dar celor ce ți-or spune că, veseli, se adapă
Doar cu plăceri, că-ndată ei vor gusta — tu zi-le —
Decît amara smirnă chiar mai amare zile.

Plecai așadar și părăsii acel oraș, călătorii prin țări, străbătui capitale, și mă îndreptai spre lăcașul păcii, Bagdadul, unde speram să ajung la emirul credincioșilor, ca să-i povestesc toate cîte le petrecusem.

După zile nesfîrșite, ajuns-am în cele din urmă la Bagdad, chiar în noaptea aceasta. Și îl întîlnii pe acest frate, întîiul saâluk, care stătea țintuit locului, tare nedumerit, și îi zisei :

— Pacea asupra ta !

Și el îmi răspunse :

— Și asupra ta pacea, și îndurarea lui Allah, și toate binecuvîntările sale !

Atunci mă așezai cu el de vorbă, și îl văzurăm apropiindu-se pe fratele nostru, cel de al treilea,

care, după urările de pace, ne zise că este străin. Și noi îi ziserăm :

— Și noi, la fel, sîntem doi străini, și am sosit chiar în noaptea aceasta într-acest oraș binecuvîntat !

Apoi merserăm tustrei împreună, și nici unul dintre noi nu știa povestea celuilalt. Și destinul ne călăuzi dinaintea acestei porți, și intrarăm la voi !

Și acestea sînt, o, stăpîna mea, pricinile bărbii mele rase și a ochiului meu stricat !

Atunci tînăra stăpînă a casei îi zise celui de al doilea saâluk :

— Povestea ta este cu adevărat nemaipomenită ! Dar, haidem, pe Allah ! netezește-ți puțin părul de pe cap și du-te de vezi drumul tău pe calea lui Allah !

Dar el îi răspunse :

— Într-adevăr, nu voi ieși de aici pînă cînd nu voi fi auzit istorisirea celui de al treilea tovarăș al meu !

Atunci al treilea saâluk înaintă și spuse :

POVESTEA CELUI DE AL TREILEA SAÂLUK

O, mărită doamnă, să nu crezi că povestea mea are să fie la fel de minunată ca aceea a celor doi tovarăși ai mei ! Povestea mea este nesfîrșit mai uimitoare.

Dacă nenorocirile tovarășilor mei, aceștia doi, pe care îi vedeți, au fost pricinuite numai de către destin și de fatalitate, cu mine a fost altceva. Pricina bărbii mele rase și a ochiului stricat este că eu însumi, prin greșeala mea, mi-am atras fatalitatea și mi-am umplut inima de griji și de zbucium.

Iată ! Sînt un rege și fiu de rege. Tatăl meu se numea Kassib, și eu sînt fiul său. Cînd regele, tatăl meu, muri, moștenii regatul, și domnii, și îl cîrmuii cu dreptate, și împărții mult bine supușilor mei.

Însă nutream o mare dragoste pentru călătoriile pe mare. Și nu mă lipseam de ele, căci capitala mea era așezată pe malul mării ; și, pe o foarte mare întindere a mării, aveam insule întărite, ca să fie gata de apărare și de luptă. Și mă hotărîi într-o zi să cutreier prin toate insulele, și poruncii să se pregătească zece corăbii mari, să se încarce pe ele merinde pentru o lună, și plecai. Călătoria ținu douăzeci de zile, la capătul cărora, într-o bună noapte, văzurăm dezlănțuindu-se asupra noastră vînturi potrivnice, și aceasta pînă în zorii zilei. Atunci, cum vîntul se mai liniști, și marea se îmblînzi, la răsăritul soarelui văzurăm o insuliță unde puturăm să ne oprim puțin. Coborîrăm pe uscat, gătirăm ceva bucate, mîncarăm, ne odihnirăm două zile, ca să așteptăm sfîrșitul furtunii, și pornirăm din nou la drum. Călătoria mai ținu douăzeci de zile, pînă cînd, într-o zi, pierdurăm drumul ; apele pe care navigam ne erau necunoscute și nouă, și căpitanului. Căci, de fapt, căpitanul nu mai recunoștea nimic din această mare ! Atunci îi ziserăm străjii :

— Scrutează mare cu luare-aminte !

Și straja urcă pe catarg, apoi coborî și ne spuse :

— În dreapta mea am văzut niște pești pe suprafața apei ; și în mijlocul mării am deslușit, în depărtare, ceva ce pare cînd alb, cînd negru !

La aceste cuvinte ale străjii, căpitanul păli tare la față ; își trînti turbanul de pămînt, își smulse barba și ne zise la toți :

— Vă vestesc pieirea noastră a tuturor ! Nici unul nu va scăpa teafăr de-aici !

Apoi începu să plîngă, și noi, la fel, începurăm să plîngem de mila noastră. Apoi îl întrebai pe căpitan :

— O, căpitane, tălmăcește-mi vorbele străjii.

El răspunse :

— O, mărite stăpîne, află că din ziua cînd a suflat vîntul potrivnic am rătăcit drumul, și pierdut este încă de acum zece zile ; și nici pomeneală de vreun vînt prielnic, care să ne mai poată întoarce pe calea cea bună. Ci află înțelesul acelei arătări negre și albe și a acelor pești care plutesc prin apropiere : mîine urmează să ajungem la un munte din țancuri negre, numit Muntele Magnet, și apele ne vor tîrî cu putere înspre acel munte, și corabia noastră va fi prefăcută în bucăți, căci toate cuiele corăbiei vor zbura, atrase de muntele de magnet, și se vor lipi de coastele lui ; căci Allah, preaînaltul, a înzestrat muntele cu tainica însușire de a atrage astfel orice lucru de fier ! Nici nu poți să-ți închipui grămada uriașă de lucruri de fier care s-au adunat, prinse ciorchine de acest munte, de atîta vreme de cînd corăbiile au fost atrase înspre el cu sila ! Allah singur cunoaște numărul lor. Pe lîngă aceasta, de pe mare se vede lucind pe creștetul muntelui o boltă din aramă galbenă, sprijinită de zece coloane ; și pe acea boltă se află un călăreț pe un cal de aramă ; și în mîna acelui călăreț se află o

suliță de aramă; și pe pieptul acelui călăreț atrînată o placă de plumb gravată toată cu nume necunoscute și talismanice! Și află, o, rege, că atîta vreme cît acel călăreț va fi pe calul acela, toate corăbiile care vor trece pe dedesubt vor fi prefăcute în bucăți, și toți călătorii vor fi pierduți pentru totdeauna, și toate fiarele din corăbii vor zbura ca să se lipească de munte! Așadar, nici o scăpare nu va fi cu putință cîtă vreme acel călăreț nu va fi prăvălit jos de pe acel cal!

La aceste vorbe, o, stăpîna mea, căpitanul începu să plîngă cu șiroaie de lacrimi, și noi furăm încredințați de pieirea noastră fără de scăpare, și fiecare dintre noi își luă rămas bun de la prietenii săi.

Și, într-adevăr, de abia se iviră zorile, cînd furăm aproape de tot de acel munte cu stînci negre de magnet, și apele ne tîrîră cu putere înspre el. Apoi, cînd cele zece corăbii ale noastre ajunseră la poala muntelui, deodată cuiele din corăbii începură să zboare cu miile, împreună cu celelalte fierării, și se lipiră de munte; și corăbiile noastre se destrămară, și noi furăm cu toții aruncați în mare.

Atunci, toată ziua rămaserăm în puterea mării, și unii se înecară, iar alții se salvară, dar cea mai mare parte pieriră înecați; și acei care se salvară nu putură niciodată nici să se cunoască, nici să se regăsească, căci valurile grozave și vînturile potrivnice îi împrăștiară în toate părțile.

Cît despre mine, o, stăpîna mea, Allah, preaînaltul, m-a salvat ca să-mi hărăzească alte pătimiri, mari suferințe și mari nenorociri. Eu putui să mă agăț de o scîndură, și valurile și vînturile mă aruncară pe coastă, la poala acelui munte de magnet!

Atunci găsii un drum care ducea pînă în creștetul muntelui, și care era construit în formă de scări tăiate în stîncă. Și îndată chemai într-ajutor numele lui Allah, preaînaltul, și...

În clipa aceea a povestirii sale, Șahrazada văzu lucind dimineața și conteni discretă.

Și cînd se lăsă a cincisprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al treilea saâluk grăindu-i tinerei stăpîne a casei, în timp ce tovarășii ceilalți ședeau cu brațele încrucișate, supravegheați de cei șapte negri care țineau în mîini săbiile scoase, urmă:

Chemai așadar într-ajutor numele lui Allah și îl rugai fierbinte, cufundîndu-mă în extazul rugăciunii; apoi mă agățai cum putui de stînci și de scobituri, și izbutii, potolindu-se, în sfîrșit, vîntul, prin porunca lui Allah, să urc acest munte; și mă bucurai tare de salvarea mea! Și nu-mi mai rămînea decît să ajung la boltă; în sfîrșit, ajunsei și putui să pătrund înlăuntru. Atunci căzui în genunchi, rostindu-mi rugăciunea, și îi mulțumii lui Allah pentru mîntuirea mea.

În clipa aceea, sfîrșeala mă copleși într-atîta, încît mă aruncai la pămînt și adormii. Și în timpul somnului, auzii un glas care îmi zicea:

— O, fiule al lui Kassib! cînd te vei trezi din somn, sapă sub picioarele tale și vei găsi un arc de aramă și trei săgeți de plumb pe care sînt gravate talismane. Vei lua acest arc și vei trage cu el în că-

lăreţul care-i sus pe boltă, şi vei reda astfel oamenilor liniştea, descotorosindu-i de această groaznică nenorocire ! După ce îl vei fi lovit astfel pe călăreţ, acel călăreţ se va prăvăli în mare şi arcul va cădea din mîinile tale pe pămînt : atunci vei ridica arcul şi îl vei ingropa în pămînt chiar în locul unde va fi căzut ! În acest timp, marea va începe să clocotească, apoi să se umfle, pînă va ajunge pe creasta unde te afli tu ! Şi atunci vei vedea o luntre pe mare, şi în luntre o persoană. Dar aceasta-i altă persoană decît cavalerul aruncat în mare. Această persoană va veni la tine, ţinînd în mînă o vîslă. Şi tu, fără teamă, urcă-te cu ea în luntre! Dar fereşte-te bine să nu rosteşti numele sfînt al lui Allah, bagă bine de seamă ! Să nu faci aceasta, şi cu nici un preţ ! Odată ajuns în luntre, această persoană te va călăuzi şi te va purta pe ape vreme de zece zile pînă te va scoate la Marea Salvării. Ajungînd la această mare, vei găsi acolo pe cineva care te va ajuta să te întorci în ţara ta. Însă nu uita că toate acestea nu se vor împlini decît dacă vei respecta porunca de a nu pomeni niciodată numele lui Allah !

În clipa aceea, o, stăpîna mea, mă trezii din somn şi plin de curaj mă apucai pe dată să împlinesc porunca glasului. Cu arcul şi săgeţile găsite îl lovii pe călăreţ şi-l făcui să cadă. El se prăvăli în mare. Şi arcul îmi căzu din mînă ; atunci îl îngropai chiar în locul acela : şi numaidecît marea se învolbură, clocoti şi se umflă peste ţărm, ajungînd pînă la creştetul muntelui pe care mă găseam. Şi după cîteva clipe, văzui ivindu-se în mijlocul mării o luntre ce se îndrepta spre mine. Atunci îi mulţumii lui Allah, preaînaltul. Şi cînd luntrea ajunse aproape de tot, văzui în ea un om de aramă, care avea pe piept o placă de plumb pe care erau gravate nume

și talismane. Atunci coborîi în luntre, dar fără să rostesc o singură vorbă. Și omul de aramă se apucă de mă călăuzi timp de o zi, timp de două zile, timp de trei zile, și așa mai departe pînă la sfîrșitul celei de a zecea zi. Și atunci văzui arătîndu-se în depărtare niște insule : și asta era salvarea mea ! Atunci mă bucurai mult, și de atîta bucurie și recunoștință față de Preaînaltul, pomenii numele lui Allah, îl preamării și zisei : „Allahu akbar ! [1] Allahu akbar."

Dar abia rostisem aceste cuvinte sfinte, cînd omul de aramă mă apucă și mă azvîrli din luntre în mare, apoi el se pierdu în depărtare și se făcu nevăzut.

Cum știam să înot, mă pusei pe înotat cît fu ziua de mare, pînă noaptea, într-atît de tare, încît brațele îmi sleiră de puteri, umerii îmi obosiră, și eram prăpădit de osteneală ! Atunci, văzînd moartea apropiindu-se, rostii șehada credinței și mă pregătii de moarte. Dar, chiar în clipa aceea, un val mai uriaș ca toate valurile mării goni de departe ca o cetate gigantică, mă ridică și mă azvîrli cu atîta putere și atît de departe, încît mă trezii deodată pe țărmul uneia dintre insulele pe care le văzusem. Așa voit-a Allah !

Urcai atunci pe țărm, și începui să îmi storc hainele de apă ; și îmi întinsei hainele pe pămînt, ca să se usuce ; și adormii, fără să mă mai trezesc toată noaptea. Cînd m-am deșteptat, mă îmbrăcai cu hainele, ce mi se uscaseră, și mă sculai să văd încotro să mă îndrept. Și văzui înaintea mea o vale îngustă și roditoare ; pătrunsei într-însa și o străbătui în toate părțile, apoi făcui întreg ocolul locului unde mă aflam, și văzui că mă găseam pe o insuliță, înconjurată cum era de mare. Atunci zisei în sinea

[1] Formulă întrebuințată pentru pramărirea lui Dumnezeu : *Dumnezeu este atotputernic !*

mea: „Ce nenorocire! de fiecare dată cînd scap dintr-o nenorocire, cad într-alta și mai rea!" În timp ce stăteam așa cufundat în gînduri negre, care mă făceau să-mi doresc cu aprindere moartea, văzui apropiindu-se pe mare o luntre plină de oameni. Atunci, de frică să nu mi se mai întîmple cine știe ce altă păţanie nenorocită, mă sculai, mă căţărai într-un copac și aşteptai, pîndind de acolo. Văzui luntrea apropiindu-se de ţărm și din ea coborîră zece sclavi care ţineau fiecare în mînă cîte o sapă; și merseră pînă ce ajunseră în mijlocul insuliţei, și acolo, începură să sape în pămînt, și sfîrșiră prin a scoate la iveală un capac pe care îl ridicară și deschiseră o ușă dedesubt. După ce făcură aceasta, se întoarseră în luntre și scoaseră din ea o grămadă mare de lucruri și le încărcară pe umerii lor: pîine, făină, miere, unt, oi, saci plini, și multe alte lucruri, pe care locuitorul unei case le poate rîvni; și sclavii nu mai conteniră să meargă și să vină de la ușa galeriei subpămîntene la luntre, și de la luntre la capac, pînă ce o goliră cu desăvîrșire de lucrurile cele mari; apoi scoaseră din luntre haine strălucitoare și mantii minunate, pe care le încărcară pe braţele lor; și văzui atunci coborînd din luntre, în mijlocul sclavilor, un moșneag venerabil, foarte bătrîn, gîrbovit de ani și stafidit de trecerea schimbătoare a timpului, în așa măsură, încît se prefăcuse într-o arătare de om. Acel șeic ţinea de mînă un băiat de o frumuseţe răpitoare, turnat într-adevăr în tiparul desăvîrșirii, gingaș ca o ramură fragedă și mlădioasă, încîntător ca frumuseţea pură, vrednic să slujească de model unui trup desăvîrșit, în sfîrșit, de un farmec atît de plin de vrajă, încît îmi umplu inima de încîntare și mă făcu să freamăt din tot trupul.

Ei merseră pînă cînd ajunseră la ușă, coborîră și se făcură nevăzuți dinaintea ochilor mei ; dar, după cîteva clipe, urcară iarăși cu toții, în afară de băiat, se întoarseră la luntre, coborîră în ea și se îndepărtară pe mare.

Cînd îi văzui făcîndu-se nevăzuți cu desăvîrșire, coborîi din copac și alergai spre locul pe care îl acoperiseră cu pămînt. Mă apucai să sap din nou pămîntul și să trebăluiesc pînă cînd scosei la iveală capacul. Și văzui că acel capac era dintr-un lemn de grosimea unei pietre de moară ; izbutii totuși să-l ridic, cu ajutorul lui Allah, și văzui dedesubt o scară boltită ; coborîi pe această scară de piatră, cu toate că eram nespus de uluit, și sfîrșii prin a ajunge jos. Acolo dădui de o sală încăpătoare, așternută cu covoare de mare preț și cu stofe de mătase și de catifea și, pe un divan scund, între lumînări aprinse și vaze pline de flori, vase pline de fructe și altele pline de dulcețuri ședea băiatul și își făcea vînt cu un evantai. La vederea mea, el fu cuprins de frică mare, dar, cu vocea cea mai armonioasă, îi spusei :

— Pacea să fie cu tine !

Și el îmi răspunse atunci, recăpătîndu-și curajul :

— Și cu tine pacea și îndurarea lui Allah și binecuvîntările sale !

Și îi spusei :

— O, mărite domn, fie ca pacea să sălășluiască în inima ta ! Așa cum mă vezi, sînt totuși fiu de rege, și eu însumi rege ! Allah m-a călăuzit la tine ca să te izbăvesc din acest ungher subpămîntean unde am văzut cum oamenii te-au coborît fără doar și poate ca să te piardă. Și eu vin ca să te scap de aici. Și vei fi prietenul meu, căci chiar

din clipa asta singură vederea ta m-a scos din minți !

La cuvintele mele, băiatul surîse, mă pofti să merg să șed lîngă el pe divan și îmi zise :

— Ya, sidi, nu mă aflu nicidecum în acest ungher ca să mor, ci ca să ocolesc moartea. Află că sînt fiul unui mare bijutier, cunoscut în lumea întreagă pentru bogățiile lui și pentru grămada lui de comori : și faima lui s-a întins în toate ținuturile, prin caravanele pe care le trimitea departe ca să-i vîndă nestematele, regilor și emirilor pămîntului. La nașterea mea, în ceasurile tîrzii ale vieții lui, tatăl meu a fost înștiințat de meșterii ghicitului că acest fiu avea să moară înaintea tatălui său și a mamei lui ; și tatăl meu, în ziua aceea, cu toată bucuria nașterii mele și cu toată fericirea mamei mele, care mă adusese pe lume, după cele nouă luni ale sorocului, prin voința lui Allah, căzu într-o grea mîhnire, mai cu seamă cînd cărturarii, care citiseră soarta mea în stele, îi ziseră : „Acest fiu va fi ucis de un rege, fiul unui rege numit Kassib, și aceasta la patruzeci de zile după ce acel rege îl va fi aruncat în mare pe călărețul de aramă de pe muntele magnetic !“ Și tatăl meu bijutierul fu copleșit de o grea durere. Însă el se îngriji de mine și mă crescu cu multă luare-aminte, pînă cînd ajunsei la vîrsta de cincisprezece ani. Și atunci tatăl meu află că într-adevăr călărețul fusese aruncat în mare, și începu să plîngă și să se zbuciume atît de mult, și mama împreună cu el, încît se schimbă la chip, slăbi la trup și ajunse ca un moșneag tare bătrîn, gîrbovit de ani și de nenorociri. Atunci mă adăse în acest lăcaș subpămîntean, pe această insulă, unde, încă de la nașterea mea, lucrase cu oamenii, ca să mă sustragă ochilor iscoditori ai regelui ce avea să mă ucidă la vîrsta

de cincisprezece ani, după ce îl va prăvăli pe călăreţul de aramă. Şi tatăl meu şi cu mine furăm încredinţaţi că fiul lui Kassib nu ar putea veni să mă găsească în această insulă necunoscută. Iată pricina şederii mele în locul acesta.

Atunci eu, auzind cuvintele acestui copil fermecător, mă gîndii în mine însumi : „Cum pot oamenii care citesc în stele să se înşele în aşa măsură ! Căci, pe Allah ! acest băiat este flacăra inimii mele şi, ca să-l ucid, ar trebui să mă ucid pe mine însumi !“ Apoi îi zisei :

— O, copilul meu, Allah, atotputernicul, nu va îngădui niciodată ca o floare ca tine să fie tăiată ! Şi eu sînt aici ca să te apăr şi voi rămîne cu tine toată viaţa mea !

Atunci el îmi răspunse :

— Tatăl meu va veni din nou ca să mă ia la capătul celei de-a patruzecea zi, căci după acea zi nu va mai fi nici o primejdie.

Şi eu îi spusei :

— Pe Allah ! o, copilul meu, eu voi rămîne cu tine aceste patruzeci de zile, şi apoi îi voi spune tatălui tău să te lase să vii cu mine în regatul meu, unde vei fi prietenul şi moştenitorul tronului meu !

Atunci băiatul, fiul bijutierului, îmi mulţumi cu vorbe plăcute, şi luai seama cît era de plin de drăgălăşenie în purtări, şi cît se simţea de apropiat de mine, şi eu de el. Şi ne aşternurăm la vorbă ca doi prieteni, şi mîncarăm din toate bucatele minunate din merindele lui, care puteau ajunge timp de un an la o sută de oaspeţi.

Ci după ce mîncarăm, îmi dădui seama pe deplin cît îmi era inima de fermecată de graţiile acestui băiat. Şi aşa ne întinserăm şi ne culcarăm cît fu noaptea de mare.

La apropierea dimineții, mă trezii, mă spălai, și-i adusei băiatului ligheanul de aramă plin cu apă parfumată, și se spălă și el ; și eu gătii prînzul, și mîncarăm împreună ; și apoi începurăm din nou să povestim, apoi să ne jucăm împreună felurite jocuri și să rîdem pînă seara ; atunci întinserăm masa și mîcarăm un miel umplut cu migdale, cu stafide, cu nucșoare, cu piper și cuișoare, și băurăm apă dulce și rece, și mîncarăm pepeni, harbuji, prăjituri cu miere și unt, și o plăcintă cu miez dulce și ușor ca spuma, și în care untul nu era cruțat, nici mierea, nici migdalele, nici scorțișoara. Și apoi, ca și în noaptea dinainte, ne culcarăm, și mă dumirii cît de tare ne împrietenisem ! Și petrecurăm așa, în plăceri și tihnă, pînă într-a patruzecea zi.

Atunci, fiindcă era cea din urmă zi, și bijutierul trebuia să vină, băiatul vroi să facă o baie ; aprinsei focul și încălzii apă în căldarea cea mare, apoi turnai apă caldă în albia de aramă, adăugai apă rece, ca s-o potrivesc călduță și plăcută, băiatul intră în apă, și-l spălai cu mîinile mele, îl frecai, îl masai, îl parfumai, apoi îl dusei în pat, îl acoperii cu o pătură, îi înfășurai capul cu o pînză de mătase brodată cu argint, îi dădui să bea un șerbet dulce de fructe, și el adormi.

Cînd se trezi, voi să mănînce, și alesei cel mai frumos dintre harbuji, și cel mai mare, îl pusei pe o tavă, așezai tava pe covor și urcai în pat ca să iau cuțitul cel mare care era atîrnat pe perete deasupra capului băiatului. Și iată că băiatul, ca să se joace, mă gîdilă pe neașteptate la picior, și mă gîdilă așa de tare încît căzui peste el fără voia mea, și cuțitul pe care îl luasem se înfipse în inima lui. Și muri chiar în clipa aceea.

În fața acestei priveliști, o, stăpîna mea, mă lovii peste față, scosei strigăte și gemete, îmi sfîșiai veș-

mintele, și mă aruncai la pămînt, pradă disperării și suspinelor. Dar tînărul meu prieten murise, și destinul său se împlinise, ca să nu desmintă cuvintele cititorilor în stele. Și eu îmi ridicai privirile și mîinile către Preaînaltul și spusei :

— O, stăpîne al lumii, dacă am săvîrșit o fărădelege sînt gata să primesc osînda după dreptatea ta !

Și în clipa aceea eram plin de bărbăție în fața morții. Dar, o, stăpîna mea, dorința noastră nu se împlinește niciodată, nici în rău, nici în bine !

Și așa, nu putui îndura mai multă vreme vederea acelui loc și, fiindcă știam că tatăl, bijutierul, trebuia să vină la sfîrșitul celei de-a patruzecea zi, urcai pe scară și ieșii, și închisei capacul și îl acoperii cu pămînt, precum fusese mai înainte.

Cînd ajunsei afară, îmi zisei : „Trebuie neapărat să văd ce se va întîmpla ; dar va trebui să mă ascund bine, că de nu, voi fi măcelărit de cei zece sclavi, care mă vor ucide cu cea mai groaznică moarte !“ Și atunci mă urcai într-un copac înalt, care se afla aproape de locul capacului, mă ascunsei și privii. Un ceas mai tîrziu, văzui ivindu-se pe mare luntrea moșneagului cu sclavii : ei coborîră cu toții pe țărm și sosiră în grabă mare sub copac, dar văzură pămîntul încă de tot proaspăt și fură cuprinși de frică mare, și moșneagul simți cum îl părăsesc puterile ; dar sclavii săpară pămîntul, deschiseră capacul și coborîră cu toții. Atunci moșneagul începu să-și strige fiul pe nume, cu glas tare, și băiatul nu-i răspunse, și ei se apucară să-l caute scotocind pretutindeni, ca beți, și îl găsiră întins pe pat, cu inima străpunsă.

La această priveliște, moșneagul simți cum îl părăsesc puterile și căzu în nesimțire, și sclavii începură să plîngă și să se jeluiască, apoi îl duseră pe umerii lor pe moșneag afară din galerie, apoi pe

adolescentul mort, săpară pămîntul și-l înmormîntară în linţoliu. Apoi îl duseră pe sus pe moșneag în luntre, cu toate bogăţiile și merindele ce rămăseseră, și se făcură nevăzuţi departe pe mare.

Atunci eu, într-o stare de plîns, coborîi din copac și mă gîndii la această nenorocire, și plînsei multă vreme, și pornii la drum prin insuliţă, și mersei toată ziua și toată noaptea, cu sufletul mohorît. Și nu contenii să rămîn tot așa, cînd, într-un tîrziu, băgai de seamă că marea se retrăgea din ce în ce, se micșora dintr-o clipă într-alta, și se retrăgea, lăsînd uscată toată partea dintre insulă și pămîntul din faţă. Atunci îi mulţumii lui Allah, care se îndura să mă izbăvească de vederea acestei insule blestemate, și ajunsei de partea cealaltă, pe nisip ; apoi urcai pe uscat, și începui să merg, chemînd într-ajutor numele lui Allah. Și așa, pînă la ceasul amurgului. Și deodată văzui în depărtare un foc mare și roșu ; și mă îndreptai spre acel foc roșu, căci credeam că voi da peste ceva fiinţe omenești îndeletnicindu-se să-și frigă o oaie ; dar cînd ajunsei mai aproape, văzui că acel foc roșu era un palat măreţ din aramă galbenă, pe care îl bătea soarele în ceasul amurgului făcîndu-l să scînteieze.

Și rămăsei mut de uimire, la vederea acestui palat impunător, în întregime din aramă galbenă, și privii la trăinicia zidurilor lui, cînd deodată văzui ieșind pe poarta cea mare a palatului zece tineri cu o statură minunată și cu o înfăţișare care îl preamărea pe Creator fiindcă o făcuse atît de frumoasă ; dar văzui că acei zece tineri erau chiori cu toţii de ochiul stîng, în afară de un moșneag venerabil și impunător, care era al unsprezecelea !

În faţa acestei priveliști, îmi zisei : „Pe Allah ! ce potrivire ciudată ! Cum s-a nimerit oare ca zece chiori să aibă cu toţii la fel ochiul stîng stricat ?“

În timp ce eram cufundat în aceste gînduri, cei zece tineri se apropiară și îmi grăiră :

— Pacea să fie asupra ta !

Și le întorsei urarea de pace, și le istorisii povestea mea, de la început pînă la sfîrșit ; dar e de prisos să o mai repet, o, stăpîna mea !

La vorbele mele, tinerii rămaseră uluiți și îmi ziseră :

— O, mărite domn, intră în acest lăcaș și facă-se ca primirea ta aici să fie prietenească și mărinimoasă !

Intrai, și ei mă urmară, și străbăturăm săli nenumărate, toate așternute cu stofe de mătase, și în cele din urmă ajunserăm în ultima sală, spațioasă și mai frumoasă decît toate celelalte. În mijlocul acestei săli mari, se aflau zece covoare întinse pe saltele ; și în mijlocul acestor zece așternuturi minunate se afla al unsprezecelea covor, fără saltea, dar tot așa de frumos ca și celelalte zece. Atunci moșneagul se așeză pe al unsprezecelea covor, iar cei zece tineri, fiecare pe covorul său ; apoi ei îmi ziseră :

— Șezi, mărite domn, în partea de sus a sălii, și nu ne întreba nimic despre cele ce vei vedea aici !

Atunci, după cîteva clipe, moșneagul se sculă, ieși și se întoarse de mai multe ori aducînd mîncări și băuturi, și mîncară cu toții și băură, și eu împreună cu ei.

După aceea, moșneagul adună tot ce rămăsese și se întoarse de șezu din nou. Atunci tinerii îi spuseră :

— Cum te înduri să șezi înainte de a ne aduce cele trebuitoare ca să ne îndeplinim îndatoririle ?

Și moșneagul, fără a rosti o vorbă, se ridică și ieși de zece ori, și se întoarse de fiecare dată, pe

cap cu un lighean acoperit cu o pînză de satin și în mînă cu un felinar ; el așează fiecare lighean și fiecare felinar dinaintea cîte unui tînăr. Dar mie nu-mi puse nimic dinainte, și fusei cuprins de mare mirare.

Dar, cînd ridicară pînza, văzui că în fiecare lighean era cenușă, zgură și kohl. Apoi ei luară cenușa și și-o turnară pe cap, zgura pe față și kohlul pe ochiul lor cel drept, și începură să se jeluiască, să plîngă și să spună :

— N-avem parte decît de ce am fost vrednici prin faptele noastre rele și prin greșelile noastre !

Și nu conteniră pînă înspre zorii zilei. Atunci se spălară în alte ligheane aduse de moșneag, și își luară mantii noi și se prefăcură iarăși în cei de mai-nainte.

Cînd văzui toate acestea, o, stăpîna mea, fui cuprins de mirarea cea mai mare ; dar nu îndrăznii să întreb nimic, din pricina poruncii date. Și în noaptea următoare făcură ca și în cea dîntîi, și în a treia noapte, și într-a patra. Atunci nu putui să-mi țin mai mult limba, și strigai :

— O, mărițimei domni, vă rog să-mi lămuriți pricina prăpădirii ochiului vostru stîng, rostul cenușii, al cărbunelui și al kohlului pe care vi le puneți pe cap, căci, pe Allah ! mai bine moartea decît această nețărmurită mirare în care m-ați adus !

Atunci ei strigară :

— O, nefericitule, ce ți-a venit să ne întrebi ? Aceasta-i pierzania ta !

Eu răspunsei :

— Îmi aleg mai bine pierzania decît această nețărmurită mirare !

Dar ei îmi spuseră :

— Teme-te pentru ochiul tău cel stîng !

Și eu zisei :

— N-am nevoie de ochiul meu stîng dacă trebuie să rămîn în această nețărmurită mirare!

Atunci ei îmi ziseră:

— Împlinească-ți-se destinul! Ți se va întîmpla și ție ceea ce ni s-a întîmplat nouă, dar să nu te plîngi, că aceasta va fi din vina ta! Și de altminteri, după pierderea ochiului tău, nu vei putea să te mai întorci aici, căci sîntem zece, și nu mai este loc pentru al unsprezecelea!

La aceste cuvinte, mosneagul aduse un berbec viu pe care-l tăie, îl jupui, și-i curăță pielea. Apoi ei îmi spuseră:

— Vei fi cusut în această piele de berbec și vei fi scos la vedere pe terasa acestui palat de aramă. Atunci marea pasăre roc, care este în stare să ridice în văzduh un elefant, te va lua drept un berbec adevărat, se va năpusti asupra ta, te va înălța pînă la nori, apoi te va lăsa pe creștetul unui munte înalt, unde nu pot ajunge făpturile omenești, ca să te înfulece. Atunci tu, cu acest cuțit, pe care ți-l dăm, vei spinteca pielea de berbec și vei ieși din ea, și înfricoșătorul roc, care nu mănîncă oameni, nu te va mînca și se va face nevăzut. Apoi vei merge pînă ce vei ajunge la un palat de zece ori mai mare decît al nostru, și de o mie de ori mai strălucitor. Acel palat este acoperit tot cu plăci de aur, și toate zidurile lui puternice sînt încrustate cu nestemate mari, îndeosebi cu smaralde și cu mărgăritare. Vei intra în el pe poarta deschisă, precum am intrat și noi, și vei vedea ceea ce vei vedea! Cît despre noi, acolo ne-am lăsat ochiul nostru stîng, și mai îndurăm încă și acum pedeapsa de care sîntem vrednici și o ispășim făcînd în fiecare noapte ceea ce ne-ai văzut făcînd. Aceasta este pe scurt povestea noastră, căci de-ar fi s-o spunem cu de-amănuntul ar umple foile unei cărți mari și

groase ! Cît despre tine, fie ca de acum încolo să ţi se îndeplinească destinul !

La aceste cuvinte, cum mă ţineam tare în hotărîrea mea, ei îmi dădură cuţitul, mă cusură în pielea de oaie şi mă scoaseră la vedere pe terasa palatului ; apoi se îndepărtară. Şi deodată mă simţii ridicat de înfricoşătoarea pasăre roc, care îşi luă zborul ; şi de îndată ce mă simţii coborît din nou pe pămînt, pe creştetul muntelui, spintecai cu cuţitul pielea de berbec şi ieşii din ea strigînd : „Hîş ! Hîş !“ ca să izgonesc grozava pasăre roc. Ea zbură greoi şi văzui că era strălucitor de albă, mare cît zece elefanţi şi înaltă cît douăzeci de cămile !

Atunci pornii la drum, cu grabă mare, într-atît ardeam de nerăbdare, şi în miezul zilei ajunsei la palat. La vederea acelui palat, cu toată descriere celor zece tineri, rămăsei uimit peste măsură, căci era cu mult mai măreţ decît se poate rosti în cuvinte. Poarta cea mare de aur, prin care intrai în palat, era înconjurată de nouăzeci şi nouă de uşi de lemn de aloe şi din lemn de sanntal, iar uşile sălilor erau de abanos încrustat cu aur şi diamante ; şi toate aceste uşi duceau spre săli şi spre grădini, unde văzui strînse toate bogăţiile de pe pămînt şi de pe mare.

În prima sală unde intrai, mă trezii numaidecît în mijlocul a patruzeci de fete atît de fermecătoare prin frumseţea lor, încît nici nu-ţi puteai veni în fire aflîndu-te în mijlocul lor, şi nici ochii nu se puteau odihni cu precădere asupra vreuneia din ele ; şi fusei cuprins de atîta încîntare încît mă oprii, simţind că ameţesc.

La vederea mea se ridicară cu toate şi îmi ziseră cu vocea lor plăcută :

— Casa noastră să fie casa ta, o, oaspete al nostru, şi locul tău să fie balsam pe capetele noastre

și în ochii noștri ! Și mă poftiră să șed pe un podium, iar ele se așezară jos pe covoare, și îmi spuseră : O, mărite domn al nostru, sîntem sclavele și lucrul tău, și tu ești stăpînul nostru și coroana de pe capetele noastre !

Apoi toate se zoriră să mă servească : una aduse apă caldă și ștergările și mă spălă pe picioare ; alta îmi turnă pe mîini apă parfumată dintr-un ibric de aur ; a treia mă îmbrăcă într-o mantie, toată din mătase, cu un brîu brodat din fire de aur și argint ; a patra îmi întinse o cupă plină cu o băutură nespus de dulce și parfumată cu flori ; și una mă privea, alta îmi surîdea, una îmi făcea cu ochiul, alta îmi recita versuri, una își frîngea brațele dinaintea mea, alta își răsucea mijlocul și mișca din coapse ; una zicea : „Oh !“, alta „Ah !“ ; una îmi zicea : „O, tu, ochiul meu !“, alta : O, tu sufletul meu !“, una : „O, măruntaiele mele !“ alta : „O, ficatul meu !“ iar alta : „O, flacăra inimii mele !“

Apoi se apropiară toate de mine, și începură să mă maseze, și să mă dezmierde, și îmi spuseră :

— O, oaspetele nostru, istorisește-ne povestea ta, căci sîntem singure cuc aici, de mult amar de vreme, fără nici un bărbat, și fericirea noastră este acum deplină !

Atunci eu mă mai liniștii și le istorisii, pînă la apropierea nopții, o parte din povestea mea.

Atunci aduseră lumînări nenumărate, și sala fu luminată ca de soarele cel mai sclipitor. Apoi întinseră masa, și fură servite bucatele cele mai alese și băuturile cele mai îmbătătoare ; și unele cîntară din instrumente de petrecere, altele cîntară cu vocea cea mai fermecătoare, iar altele începură să danseze, în timp ce eu mă ospătam într-una.

După toate aceste desfătări, îmi ziseră :

— O, iubite, iată că a sosit timpul plăcerii nopții și a patului ; alege-ți dintre noi pe cea care-ți place, și să n-ai teamă că ne vei jigni, căci fiecăreia dintre noi, cele patruzeci de surori, îi va veni rîndul pentru o noapte : după aceea, fiecare la rîndul ei, va începe din nou să se joace cu tine în pat, noaptea.

Atunci, eu, o, stăpîna mea, nu știui pe care trebuia s-o aleg dintre surori, căci toate erau la fel de îmbietoare. Și închisei ochii, întinsei brațele, o prinsei pe una și deschisei ochii ; dar i-am închis repede uimit de frumusețea ei orbitoare. Ea îmi întinse atunci mîna și mă conduse în patul ei. Și mă desfătai toată noaptea cu ea. O iubii de patruzeci de ori cu mare aprindere. Și ea, la rîndul ei, și ea îmi zicea de fiecare dată : „Yuh ! o, ochiul meu ! Yuh ! o, sufletul meu !“ Și mă dezmierda, și o mușcam, și mă ciupea, și așa trecu toată noaptea.

Și urmai așa, o, stăpîna mea, în fiecare noapte cu una dintre surori, și în fiecare noapte au fost sumedenie de îmbrățișări și dintr-o parte și din alta ! Și aceasta vreme de un an întreg, în desfătare și înflorire. Și după fiecare noapte, dimineața, tînăra din noaptea următoare venea la mine, mă petrecea la hammam, mă spăla pe tot trupul, mă masa zdravăn, și mă parfuma cu toate parfumurile ce le-a încredințat Allah slujitorilor lui.

Și așa ajunserăm pînă la sfîrșitul anului. În dimineața zilei din urmă, le văzui pe toate fetele roind spre patul meu, plîngînd cu hohote, despletindu-și părul cu mîhnire și jeluindu-se ; apoi îmi spuseră :

— Află, o, lumina ochilor noștri, că trebuie să te părăsim, așa cum i-am părăsit pe ceilalți dinain-

tea ta, căci mai trebuie să știi că tu nu ești întîiul, și că înaintea ta mulți viteji ne-au drăgostit și au făcut același lucru ca și tine ! Numai că tu, într-adevăr, tu ești viteazul cel mai iscusit în îmbrățișări și tot așa de vînjos pe cît de cutezător. Și, de asemenea, ești neîndoios cel mai desfrînat și cel mai drăgălaș dintre toți ! Și, tocmai din aceste pricini, noi nu vom mai putea trăi fără tine !

Și eu le grăii !

— Dar spuneți-mi de ce trebuie să mă părăsiți. Căci nici eu nu vreau să pierd bucuria vieții mele, care e cu voi !

Ele îmi răspunseră :

— Află că noi toate sîntem fiicele unui rege, însă de la mai multe mame. De la începutul feciorie noastre, trăim în acest palat, și în fiecare an Allah călăuzește pe drumul nostru un viteaz care ne astîmpără, și noi, la rîndul nostru, îl îndestulăm ! Dar în fiecare an trebuie să lipsim patruzeci de zile, spre a merge să-l vedem pe tatăl nostru și pe mamele noastre. Și astăzi e ziua sorocită !

Atunci le spusei :

— Dar, o, fermecătoarelor, eu voi rămîne în casă spre a-l preamări pe Allah pînă la întoarcerea voastră !

Ele îmi răspunseră :

— Facă-se să ți se împlinească dorința ! Iată cheile palatului, cu care se deschid toate ușile. Acest palat este lăcașul tău, și tu ești stăpîn aici. Dar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă care se află în fundul grădinii ; că de nu, tu nu vei mai vedea și ți se va întîmpla, fără putință de scăpare, o mare nenorocire. Așadar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă !

La aceste cuvinte, veniră toate să mă îmbrățișeze și să mă sărute una după alta, plîngînd și zicîndu-mi :

— Allah să fie cu tine !

Și ele mă priviră printre lacrimi și plecară.

Atunci eu, o, stăpîna mea, ieșii din sală ținînd cheile în mînă, și începui să cutreier prin acel palat, pe care pînă în ziua aceea nu avusesem vreme să-l văd, într-atît trupul și sufletul meu fuseseră înlănțuite în pat de brațele acelor fete. Și mă apucai, cu întîia cheie, să deschid întîia ușă.

Cînd deschisei întîia ușă, văzui o livadă mare, plină de pomi încărcați cu fructe, și atît de mari, și atît de frumoși, încît, în viața mea, nu mai văzusem alții asemănători în lumea întreagă ; apa ce curgea pe canale înguste scălda rădăcinile tuturor pomilor, și așa de bine, încît fructele lor erau de o mărime și de o frumusețe uimitoare. Mîncai din aceste fructe, mai ales banane, curmale lungi ca degetele unui nobil arab, rodii, mere și piersici. Cînd sfîrșii de mîncat, îi mulțumii lui Allah pentru darurile sale, și deschisei a doua ușă cu a doua cheie.

Cînd deschisei această ușă, ochii și nasul îmi fură fermecate de florile care umpleau o grădină mare scăldată de pîrîiașe. Erau în grădina aceea toate florile care cresc în grădinile emirilor pămîntului : iasomii, narcise, trandafiri, viorele, zambile, anemone, garoafe, lalele, piciorul-cocoșului și toate florile din toate vremurile. Cînd sfîrșii de mirosit mireasma tutror florilor, culesei o iasomie și mi-o vîrîi în nări, și o lăsai așa, ca să-i respir aroma și-i mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru bunătățile sale.

Deschisei apoi a treia ușă, și urechile îmi fură fermecate de glasurile păsărilor de toate culorile și din toate soiurile de pe pămînt. Acele păsări erau toate într-o colivie mare făcută din beţigaşe din lemn de aloe și de santal ; apa de băut a acestor păsări era turnată în farfurioare de jad și de jasp colorat ; grăunţele se aflau în căni de aur ; pămîntul era măturat și stropit cu apă ; și păsările îl binecuvîntau pe Creator. Ascultam cîntecele păsărilor, cînd se lăsă noaptea ; și apoi mă retrăsei pentru ziua aceea.

Dar a doua zi ieșii în grabă și deschisei ușa a patra, cu a patra cheie. Și atunci, o, stăpîna mea, văzui lucruri pe care nici măcar în vis o ființă omenească n-ar putea să le vadă niciodată. În mijlocul unei curți spațioase, văzui o boltă minunat zidită : această boltă avea scări de porfir care urcau la patruzeci de uși din lemn de abanos încrustate cu aur și argint ; aceste uși, ale căror canaturi erau deschise, lăsau să se vadă fiecare cîte o sală largă ; fiecare sală cuprindea cîte o comoară deosebită de celelalte, și fiecare comoară prețuia mai mult decît o împărăție întreagă. Văzui că prima sală era plină de grămezi mari, frumos înșiruite de mărgăritare mari și de mărgăritare mici ; dar cele mari erau mai numeroase decît cele mici, și fiecare mărgăritar era tot atît de mare cît un ou de porumbel și tot atît de strălucitor ca luna în toată sclipirea ei. Dar a doua sală o întrecea pe cea dintîi în bogăție : era plină pînă sus de diamante, de rubine roșii și de rubine albastre și alte nestemate. Într-a treia, erau numai smaralde ; într-a patra, bucăți de aur curat ; într-a cincea, dinari de aur de pe tot pămîntul ; într-a șasea, argint neprihănit ; într-a șaptea, dinari de argint de pe întreg pămîntul. Dar cele-

lalte săli erau pline de toate nestematele din sînul pămîntului și al mărilor, topaze, peruzele, hiacinte, pietre de Yemen, cornaline de toate culorile, vase de jad, șiraguri, brățări, centuri, toate giuvaerurile folosite la curțile emirilor și ale regilor.

Și eu, o, stăpîna mea, îmi ridicai mîinile și privirile și mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru binefacerile sale. Și urmai așa, în fiecare zi, să deschid una, sau două, sau trei uși, pînă într-a patruzecea zi, și uimirea mea creștea în fiecare zi, și nu-mi mai rămînea decît ultima cheie, care era cheia ușii de aramă. Și mă gîndii la cele patruzeci de fete ; și simții cea mai mare fericire gîndindu-mă la ele, la gingășia purtării lor, la frăgezimea cărnii lor, la tăria coapselor lor, la strîmtimea lor, la rotunzimea și la mărimea dosurilor lor, și la suspinele lor cînd îmi ziceau : „Yuh ! o, ochiul meu ! Yuh ! o, flacăra mea !“ Și strigai :

— Pe Allah ! noaptea noastră va fi o noapte sfîntă, o noapte albă !

Dar Blestematul mă făcea să simt cheia acestei uși de aramă, și ea mă ispiti nețărmurit, și ispita fu mai tare ca mine, și deschisei ușa de aramă. Dar ochii nu văzură nimic, numai nasul meu simți un miros foarte puternic și potrivnic simțurilor mele, și căzui în nesimțire chiar în clipa și în ceasul acela ; și căzui dincoace de ușă, care se închise la loc. Cînd mă trezii, stăruii în această hotărîre inspirată de Seitan, deschisei din nou ușa, și așteptai ca mirosul să își piardă din tărie.

Atunci intrai și găsii o sală spațioasă, presărată toată cu șofran și luminată de lumînări parfumate cu ambră cenușie și cu tămîie și de lămpi minunate din aur și argint, pline cu uleiuri aromate, care împrăștiau arzînd acest miros vrăjmaș. Și,

printre sfeșnicele și lămpile de aur, zării un minunat cal negru, care avea o stea albă în frunte ; și piciorul lui stîng dinapoi și cel drept dinainte erau pătate cu alb la chișiță ; șaua îi era din brocart, și frîul lui era un lanț de aur ; ieslea îi era plină de grăunțe de susan și de orz bine vînturat ; jgheabul îi era plin de apă rece parfumată cu apă de trandafiri.

Și eu, o, stăpîna mea, fiindcă marea mea patimă erau caii frumoși și, cum eram călărețul cel mai strălucit din regatul meu, mă gîndii că acel cal mi s-ar potrivi de minune, și îl luai de frîu, și îl dusei în grădină, și îl încălecai ; dar nici nu se clinti. Atunci îl lovii peste gît cu lanțul de aur. Și numaidecît, o, stăpîna mea, calul întinse două aripi mari și negre, pe care nu le văzusem pînă în clipa aceea, necheză într-un chip înspăimîntător, bătu cu copita de trei ori în pămînt și zbură cu mine în văzduh.

Atunci, o, stăpîna mea, pămîntul mi se învîrti dinaintea ochilor ; dar strînsei coapsele și mă ținui în șa ca un călăreț bun. Și iată că, în sfîrșit, calul coborî și se opri pe terasa palatului de aramă roșie, unde-i întîlnisem pe cei zece tineri chiori. Și atunci el se ridică în piciorele de dinapoi, într-un chip atît de înfricoșător, și se scutură cu asemenea iuțeală, zbuciumîndu-se, încît mă azvîrli din șa. Apoi se apropie de mine, își aplecă aripa spre fața mea, și înfipse vîrful aripii în ochiul meu stîng, și mi-l nimici fără chip de tămăduire. Și zbură prin văzduh, și se făcu nevăzut.

Și eu îmi pusei mîna pe ochiul pierdut, și măsurai în lung și în lat terasa gemînd și scuturîndu-mi mîna de durere ! Și numaidecît se iviră cei zece tineri, care, văzîndu-mă, îmi ziseră :

— N-ai voit să ne asculți ! Și iată rodul hotărîrii tale aducătoare de năpastă. Și noi nu putem să te primim în mijlocul nostru, că sîntem acum zece. Dar, urmînd calea ce ți-o arătăm, vei ajunge în orașul Bagdad, la emirul credincioșilor, Harun Al-Rașid, a cărui faimă a ajuns pînă la noi, și destinul tău va fi între mîinile sale !

Și plecai, și călătorii zi și noapte, după ce îmi răsei barba și îmbrăcai aceste haine de saâluk, ca să nu am de îndurat și alte nenorociri, și nu contenii cu drumul pînă cînd ajunsei în acest lăcaș de pace, Bagdadul, și îi întîlnii pe acești doi chiori, pe care îi salutai și le spusei :

— Sînt străin.

Și ei îmi răspunseră :

— Și noi sîntem străini !

Și așa ajunserăm tustrei în această casă binecuvîntată, o stăpîna mea !

Și aceasta este pricina ochiului meu pierdut și a bărbii mele rase !

După ce ascultă această poveste nemaipomenită, tînăra stăpînă a casei îi zise celui de al treilea saâluk :

— Haide, mîngîie-ți puțin creștetul și du-te ! Eu te iert !

Dar al treilea saâluk răspunse :

— Nu mă voi duce, pe Allah ! decît după ce voi fi auzit povestirile tuturor celorlalți.

Atunci fecioara se întoarse spre calif, spre Giafar și spre Massrur și le zise :

— Istorisiți-mi povestea voastră !

Și Giafar se apropie și îi istorisi povestea ce o mai spusese încă fetei care deschisese ușa, intrînd în casă. Apoi, după ce auzi cuvintele lui Giafar, fecioara le zise tuturor :

— Vă iert pe toți, și pe unii și pe alții. Dar plecați cît mai repede! Căci iată zorile, și șederea voastră aici ne este de acum încolo neîngăduită și apăsătoare.

Și ieșiră cu toții, și ajunseră în stradă. Atunci califul zise către saâluki :

— Prieteni, voi unde mergeți ?

Ei răspunseră :

— Nici nu știm unde să mergem.

Și califul le zise :

— Veniți să petreceți la noi timpul ce a mai rămas din noapte. Și îi zise lui Giafar : Ia-i la tine acasă și adu-mi-i mîine și vom vedea ce va fi de făcut.

Și Giafar nu întîrzie să îndeplinească poruncile califului.

Atunci califul urcă în palatul său, dar nu putu gusta nici un pic de somn. Dimineața se sculă, se așeză pe tron și porunci să intre toate căpeteniile împărăției lui. Apoi, după ce plecară toate căpeteniile împărăției, se întoarse spre Giafar și-i spuse :

— Adu-mi aici pe cele trei fecioare, pe cele două cățele și pe cei trei saâluki !

Și Giafar plecă numaidecît și-i aduse pe toți în fața mîinilor califului ; și fecioarele se acoperiră cu vălurile lor, și stătură în picioare dinaintea califului. Atunci Giafar le zise :

— Noi vă scutim de orice datorie, fiindcă, fără să ne cunoașteți, ne-ați iertat și ne-ați făcut bine. Și, iată că acum sînteți între mîinile celui de al cincilea dintre coborîtorii din Annas, califul Harun Al-Rașid. Așadar va trebui să îi istorisiți numai adevărul !

Cînd fecioarele auziră cuvintele lui Giafar, care vorbea din partea principelui credincioșilor, cea mai mare păși înainte și spuse :

— O, principe al credincioșilor, povestea mea este într-atîta de uimitoare, încît, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului, ar fi o învățătură pentru cel care ar citi-o cu luare aminte !

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și se opri cu discreție din istorisirea ei.

Dar cînd se lăsă a șasesprezecea noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că cea mai mare dintre fecioare păși înainte, în fața mîinilor emirului credincioșilor, și istorisi această poveste :

POVESTEA ZOBEIDEI, ÎNTÎIA FECIOARĂ

O, emir al credincioșilor, află așadar că eu mă numesc Zobeida ; sora mea care ți-a deschis ușa se cheamă Amina ; și sora mea cea mică se numește Fahima. Sîntem tustrele născute din același tată, dar nu din aceeași mamă. Cît despre acele două cățele, ele sînt chiar surorile mele, din același tată și din aceeași mamă.

Cînd tatăl nostru muri, el ne lăsă cinci mii de dinari, care fură împărțiți frățește între noi ;

atunci sora mea Amina și sora mea Fahima ne părăsiră, ca să locuiască în casa mamei lor ; iar eu și celelalte două surori ale mele, cele două cățele aicea de față, rămaserăm împreună, și eu sînt cea mai tînără dintre noi trei ; dar sînt mai mare decît surorile mele de la cealaltă mamă, Amina și Fahima, pe care iată-le în fața mîinilor tale.

La puțină vreme după moartea tatălui nostru, cele două surori ale mele mai mari, aceste două cățele, se gîndiră la măritiș și se măritară fiecare cu un bărbat și rămaseră mai departe cîtva timp cu mine împreună în aceeași casă. Dar, la puțină vreme, soții lor se pregătiră pentru o călătorie de negoț, luară cei o mie de dinari de la soțiile lor, ca să cumpere mărfuri, își luară cu ei soțiile și plecară împreună, lăsîndu-mă singură cuc.

Și așa lipsiră de acasă un răstimp de patru ani. În acest timp, soții surorilor mele săraciră și își pierdură toate mărfurile, și se duseră părăsindu-le pe soțiile lor în voia sorții, în neagră străinătate.

Și surorile mele îndurară multe pătimiri și sfîrșiră prin a ajunge înapoi la mine, sub înfățișarea unor sărmane cerșetoare. La vederea celor două cerșetoare, am fost departe de a recunoaște întrînsele pe surorile mele și mă îndepărtai de ele. Dar atunci ele mă strigară, le recunoscui și le zisei :

— Cum se face, o, surioarele mele, că ați ajuns în starea asta ?

Ele îmi răspunseră :

— O, sora noastră, de acuma cuvintele nu mai pot sluji la nimic, căci kalamul a gonit peste ceea ce a poruncit Allah !

La aceste cuvinte, inima mi se umplu de milă pentru ele, și le trimisei la hammam, le îmbrăcai

pe fiecare dintre ele cu cîte o rochie frumoasă și nouă, și le zisei :

— O, surorile mele ! voi sînteți cele două surori mai mari, și eu sînt cea mică ! Și vă socotesc ca ținîndu-mi loc de tată și de mamă ! De altminteri, moștenirea ce mi s-a cuvenit ca și vouă celorlalte, a fost binecuvîntată de Allah și a crescut nemaipomenit. Veți mînca împreună cu mine din rodul ei, și viața voastră va fi vrednică de respect și cinstire, și noi vom trăi de acum înainte mereu împreună !

Și le găzduii în casa și în inima mea.

Și într-adevăr, eu le copleșii cu binefaceri, și ele rămaseră la mine de-a lungul unui an întreg, și avutul meu era avutul lor. Însă, într-o zi, ele îmi ziseră :

— Într-adevăr, nu mai putem trăi nemăritate ; noi nu ne mai putem lipsi de soți, și răbdarea noastră, așa singure, a ajuns la capăt.

Atunci le zisei :

— O, surorile mele, voi nu veți afla nimic bun în căsătorie, căci bărbatul într-adevăr cinstit și bun este un lucru foarte rar în timpurile de astăzi ! Și oare n-ați mai încercat o dată măritișul ? Și oare ați uitat ce ați găsit în el ?

Dar ele nu ascultară cuvintele mele și voiră totuși să se mărite fără învoirea mea. Atunci le măritai cu banii mei și le făcui zestrea de care aveau nevoie. Apoi ele se duseră cu bărbații lor, după ursita lor.

Dar abia trecu cîtva timp de cînd plecaseră, cînd bărbații lor își bătură joc de ele, le luară tot ce le dădusem, și se duseră părăsindu-le. Atunci ele se întoarseră la mine despuiate. Și se rugară mult de iertare și îmi ziseră :

— Nu ne dojeni prea aspru, o soră ! Tu eşti, e adevărat, în ani cea mai mică dintre noi, dar cu mintea cea mai aşezată. Noi îţi făgăduim de altminteri nici să nu mai pomenim vreodată măcar cuvîntul căsătorie.

Atunci le zisei :

— Facă-se ca ospitalitatea mea să vă fie plăcută, o, surori ale mele ! N-am pe nimeni mai scump ca pe voi două !

Şi le îmbrăţişai, şi le copleşii încă şi mai mult cu mărinimie.

Rămaserăm un an întreg împreună, după care mă gîndii să încarc o corabie cu mărfuri şi să plec ca să fac negoţ la Bassra. Şi, într-adevăr, pregătii o corabie, o încărcai cu mărfuri, şi cumpărături de tot felul, şi cu tot ce îmi putea fi de trebuinţă în timpul călătoriei şi le zisei surorilor mele :

— O, surori ale mele, vreţi oare mai bine să rămîneţi în casa mea în tot răstimpul cît va ţine călătoria mea, pînă la întoarcere, sau v-ar plăcea mai bine să plecaţi cu mine ?

Şi ele îmi răspunseră :

— Vom pleca cu tine, căci nu vom putea niciodată îndura lipsa ta de acasă !

Atunci le luai cu mine şi plecarăm.

Dar, înaintea plecării, mă îngrijisem să-mi împart banii în două părţi : luai cu mine jumătate şi ascunsei cealaltă jumătate zicîndu-mi : „Se poate întîmpla să se abată vreo nenorocire asupra corăbiei şi noi să scăpăm cu viaţa. De s-ar întîmpla una ca asta, la întoarcerea noastră, de ne vom întoarce vreodată, vom găsi ceva ce-o să ne prindă bine !“

Nu conteniram cu mersul zi şi noapte ; dar, din nefericire, căpitanul pierdu drumul. Curentul ne tîrî spre marea din afară şi intrarăm în cu totul

alte ape decît aceleà spre care ne îndreptam. Un vînt foarte puternic ne împingea din urmă, care nu conteni vreme de zece zile. Atunci, în depărtare, zărirăm nedesluşit un oraş, şi îl întrebarăm pe căpitan :

— Care este numele acestui oraş spre care ne îndreptăm ?

El răspunse :

— Pe Allah ! habar n-am. Nu l-am mai văzut niciodată, şi în viaţa mea n-am mai intrat în această mare. Dar, în sfîrşit, e bine că ne aflăm, din fericire, în afară de orice primejdie. Şi aşa nu vă mai rămîne decît să intraţi în acest oraş şi să vă desfaceţi mărfurile. Şi dacă le puteţi vinde, vă sfătuiesc să le vindeţi.

La un ceas după aceea, el se întoarse spre noi şi ne zise :

— Grăbiţi-vă să coborîţi spre oraş şi să vedeţi minunile lui Allah în lucrările sale ! Şi pomeniţi-i numele lui sfînt ca să vă ferească de nenorociri !

Atunci merserăm spre oraş, şi de-abia ajunserăm acolo, că rămaserăm cuprinşi de cea mai mare uimire : văzurăm că toţi locuitorii acestui oraş erau prefăcuţi în pietre negre. Dar numai locuitorii erau împietriţi, căci în toate sukurile şi pe toate străzile negustorilor găsirăm mărfurile aşa cum trebuie, şi toate celelalte lucruri din aur şi argint aşa cum trebuie. La această privelişte, furăm în culmea uimirii şi ne ziserăm :

— Este neîndoios că pricina a tot ce vedem trebuie să fie vreun lucru nemaipomenit.

Atunci ne despărţirăm, şi fiecare merse într-altă parte pe străzile oraşului, şi fiecare se puse pe treabă, adunînd pe seama lui tot ceea ce putea să ducă din aur, din argint şi ţesături de preţ.

Cît despre mine, urcai în cetate, şi mă dumirii că acolo era palatul regelui. Intrai în palat printr-un portal mare, din aur masiv, ridicînd perdeaua grea de catifea de la intrare, şi văzui că toate mobilele dinlăuntru şi toate lucrurile erau din aur şi argint. Şi în curte, şi în toate sălile, străjerii şi curtenii erau în picioare sau şezînd, dar împietriţi cu toţii şi încă parcă vii. Şi în ultima sală, plină de curteni, de locotenenţi şi de viziri îl văzui pe rege, împietrit, şezînd pe tronul său, îmbrăcat în veşminte atît de strălucitoare şi de bogate încît îţi luau minţile ; şi era înconjurat de cincizeci de mameluci îmbrăcaţi în mantii de mătase şi ţinînd în mînă săbiile scoase. Tronul regelui era încrustat cu mărgăritare şi cu nestemate, şi fiecare mărgăritar strălucea ca o stea. Şi într-adevăr eram gata să-mi pierd minţile.

Dar îmi urmai drumul şi ajunsei în sala haremului, pe care o găsii încă şi mai minunată ; şi toate, pînă la zăbrelele de la ferestre, erau de aur ; pereţii erau acoperiţi cu draperii de mătase ; pe uşi şi pe ferestre, se aflau perdele de catifea şi de atlaz. Şi o văzui, în sfîrşit, în mijlocul femeilor împietrite, pe însăşi regina, înveşmîntată cu o rochie presărată cu mărgăritare şi nestemate, şi avînd pe cap o coroană împodobită cu toate soiurile de pietre scumpe, şi la gît cu şiraguri şi lănţişoare de aur minunat cizelate ; dar şi ea era prefăcută într-o piatră neagră.

De acolo îmi urmai drumul, şi găsii o uşă deschisă, ale cărei canaturi erau din argint curat, şi înlăuntru văzui o scară din porfir, alcătuită din şapte trepte ; urcai pe această scară şi, ajungînd sus, găsii o sală mare, toată din marmură albă, acoperită cu covoare ţesute din aur ; şi, în mijlocul acestei săli, între candelabre masive de aur, văzui

o estradă de aur presărată cu smaralde și cu peruzele ; și pe estradă se afla un pat de alabastru, încrustat cu mărgăritare și cu pietre nestemate, și tapetat cu stofe prețioase și cu broderii. Și văzui în fund o lumină care strălucea : mă apropiai și văzui că această lumină era un briliant, tot atît de mare cît un ou de struț, așezat pe un scăunel și ale cărui fațete împrăștiau lumină ; acest briliant era desăvîrșirea însăși, și singure razele lui luminau toată sala.

Totuși erau aici și făclii aprinse, dar ele păleau rușinate în fața diamantului. Și îmi zisei : „Dacă aceste făclii sînt aprinse, însemnează că le-a aprins cineva".

Îmi urmai drumul și intrai în alte săli, și mă minunai pretutindeni, și încercai pretutindeni să descopăr o ființă vie. Și eram atît de tulburată de cele ce vedeam, încît uitai și de mine însămi, și de călătorie, și de corabie, și de surorile mele. Și încă eram cuprinsă de această uimire, cînd se lăsă noaptea ; atunci vrui să ies din palat, dar mă rătăcii, nu mai regăsii drumul și sfîrșii prin a ajunge în sala unde se aflau patul de alabastru, briliantul și candelabrele de aur aprinse. Atunci mă așezai pe pat, mă acoperii pe jumătate cu învelitoarea de atlaz albastru, brodată cu argint și cu mărgăritare, luai cartea sfîntă, *Coranul* nostru și, în această carte scrisă minunat cu caractere de aur pe roșu și miniaturi de toate culorile, care de care mai gingașe, începui să citesc cîteva versete, ca să mă pătrund de sfințenie, să-i mulțumesc lui Allah și să mă dojenesc. Și meditai la cuvintele Profetului, Allah să-l binecuvînteze ! apoi mă întinsei să dorm, și încercai să dorm, dar nu izbutii. Și fiindu-mi speriat somnul, rămăsei trează pînă la miezul nopții.

În clipa aceea auzi un glas recitînd din *Coran*, un glas plăcut, dulce și încîntător. Atunci mă ridicai în grabă și mă îndreptai înspre partea de unde venea glasul. Și sfîrșii prin a ajunge la o încăpere a cărei ușă era deschisă ; intrai ușor pe ușă, lăsînd afară făclia ce îmi lumina calea în căutările mele : privii locul, și văzui că era un altar luminat de lampioane suspendate din sticlă verde ; în mijloc se afla un covor de rugăciune întins spre Răsărit, și pe acel covor ședea un tînăr foarte frumos la chip, care citea *Coranul* cu luare-aminte, cu glas tare și cu mult simț al ritmului. Și mă cuprinse cea mai mare uimire, și mă întrebai cum oare acest tînăr putuse, el singur, să scape de soarta întregului oraș. Atunci pășii înainte, mă întorsei spre el și-i rostii urarea de pace ; și el își aținti privirile spre mine și îmi întoarse urarea de pace. Atunci îi zisei :

— Te rog fierbinte, pe adevărul sfînt al versetelor ce le reciți din cartea lui Allah, să-mi răspunzi la întrebare !

Atunci el surîse liniștit și cu blîndețe și îmi zise :

— Dezvăluiește-mi tu, întîi, o, femeie, pricina intrării tale în acest lăcaș de rugăciune și, la rîndul meu, voi răspunde la întrebarea pe care mi-o vei pune.

Îi istorisii povestea mea, care îl miră mult, și îl întrebai de pricina acestei nemaipomenite stări a orașului. Și el îmi zise :

— Așteaptă puțin !

Apoi închise cartea sfîntă și o puse într-un săculeț de mătase ; și îmi zise să șed lîngă el. Șezui și îl privii atunci cu băgare de seamă, și văzui că era frumos ca luna plină, cu trăsături desăvîrșite, peste măsură de atrăgător, cu o înfățișare minunată, fin și proporționat la statură ; obrajii

îi erau de cristal, chipul de culoarea curmalelor proaspete, ca și cum el ar fi fost acel pe care îl pomenea poetul în aceste strofe :

Un cititor în stele privea atent în noapte !
Îi apăru vederii, cu talia-i subțire
Fermecătorul tînăr. Purtat de-a lui gîndire :
„Zohal [1], el însuși, dete, își murmură în șapte,

Acestui astru plete pe umeri răsfirate,
De crezi că o cometă la locul ei se-aprinde.
Dar înfocatul rumen, Mirrik [2] numai l-întinde
Pe dulci obraji, cu grijă, ca mîndri să arate.

Din ochi repede raze atotpătrunzătoare,
Săgeți însă acestea-s de-Arcaș cu șapte stele !
Și Hutared [3], la rîndu-i, i-a dat, pe lîngă-acele,
Zeiască agerime ; apoi, în el, valoare

De aur Abilsuha [4] a spus.“ Și se oprește
Îndată, cititorul, nedumerit rămîne,
Nemaiștiind ce-adaos frumos să mai îngîne.
Se-apleacă atunci astrul spre el și îi zîmbește...

Privindu-l așa, vederea lui mă aruncă în cea mai răscolitoare tulburare a simțurilor, în cele mai arzătoare păreri de rău că nu-l cunoscusem pînă în acea zi ; și vetre de jăratic se aprinseră în inima mea. Și îi zisei :

[1] Planeta Saturn.
[2] Planeta Marte.
[3] Planeta Mercur.
[4] Planeta Venus.

— O, domnul și stăpînul meu, povestește-mi acum ceea ce te-am întrebat !

Și el îmi răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și îmi povesti :

Află, o, cinstită doamnă, că acest oraș a fost al tatălui meu. Și era locuit de toate rudele și supușii lui. Tatăl meu este acel rege pe care l-ai văzut șezînd pe tron, preschimbat în piatră. Cît despre regina care ai văzut-o, aceasta este mama mea. Tatăl meu și mama mea erau magi care se închinau năprasnicului Nardun. Ei jurau și făceau legămînt pe foc și pe lumină, pe umbră și pe căldură, și pe aștrii rotitori !

Vreme îndelungată, tatăl meu nu avu nici un copil ; și numai la sfîrșitul vieții lui, mă născui eu, fiu al bătrîneților sale. Și tatăl meu mă crescu cu multă grijă. Între timp mă făcui mare, și atunci îmi fu dat să cunosc adevărata fericire.

Într-adevăr, la noi la palat aveam o femeie bătrînă, foarte înaintată în vîrstă, o musulmană, o credincioasă în Allah și în trimisul său. Ea credea aceasta în ascuns, iar de ochii lumii se prefăcea că ar fi de o părere cu părinții mei. Și tatăl meu avea o încredere nețărmurită într-însa, văzînd la ea atîta credință față de noi și curățenie sufletească. El era foarte darnic cu ea și o copleșea cu mărinimia lui. Și credea cu tărie că ea este de credința și religia lui.

Și așa, cînd crescui mai mare, el mă încredință în grija ei zicîndu-i :

— Ia-l și crește-l bine ; învață-l legile religiei focului, care este religia noastră ; dă-i o creștere aleasă ; slujește-l bine și să ai multă grijă de el !

Și bătrîna mă luă în grijă, dar mă învăță religia Islamului, de la îndatoririle purificării și de la îndatoririle scaldei rituale pînă la formulele sfinte ale rugăciunii. Și ea mă învăță, și îmi tălmăci *Coranul* în limba Profetului. Și cînd încheie pe deplin învățătura mea, îmi spuse :

— O, fiul meu, va trebui să ascunzi cu grijă aceasta de ochii tatălui tău și să păstrezi cu strășnicie taina, că de nu, te va ucide !

Și, într-adevăr, păstrai cu grijă taina. Și nu trecu mult timp de cînd încheiasem cu învățătura, că bătrîna sfîntă muri, încredințîndu-mi cele din urmă sfaturi ale ei. Și continuai să fiu în taină un credincios întru Allah și în Profetul lui. Dar locuitorii orașului nu făceau decît să se împietrească în necredința, în răzvrătirea și în întunecarea lor. Într-o zi, pe cînd ei stăruiau să fie așa cum erau, un glas puternic de muezin nevăzut se făcu auzit. Și grăia cu un răsunet tot așa de puternic ca și tunetul, ajungînd tot așa de bine la urechile celui de aproape ca și la ale celui de departe :

— O, voi locuitori ai orașului, părăsiți închinarea la foc și la Nardun, și închinați-vă regelui unic și puternic !

La auzul acestui glas, se stîrni o groază mare în inimile locuitorilor, care se adunaseră la curtea tatălui meu, regele orașului, și îl întrebară :

— De unde vine glasul acesta înfricoșător pe care l-am auzit ? Sîntem încă înspăimîntați din pricina acelui strigăt !

Tatăl meu le zise :

— Nu vă înspăimîntați cîtuși de puțin de acest glas, și nu vă îngroziți de el ! Și rămîneți neclintiți în vechile voastre credințe !

La cuvintele tatălui meu inima lor se liniști, și nu încetară să se închine mai departe focului. Și rămaseră în starea lor de rătăcire oarbă vreme de încă un an, pînă cînd se ajunse la ziua cînd auzisem glasul. Și atunci, pentru a doua oară, glasul se făcu auzit, apoi și a treia oară ; și aceasta o dată pe an, timp de trei ani în șir. Dar ei nu încetară să urmeze cu stăruință rînduielile lor greșite. Și atunci, într-o dimineață, în zori, nenorocirea și blestemul se abătură din cer asupra lor. Și fură prefăcuți în pietre negre, ei, și caii lor, și catîrii, și cămilele, și toate vitele lor ! Și dintre toți locuitorii, singur eu am fost scutit de această nenorocire. Căci eram singurul credincios.

Și din ziua aceea mă țin mereu aici în rugăciune, în post negru și în citirea *Coranului.*

Dar, o cinstită și prea frumoasă doamnă, sînt tare sfîrșit de singurătatea în care mă găsesc, fără să am lîngă mine suflare omenească !

La aceste cuvinte, îi zisei :

— O, tinere plin de vrednicie, oare nu poți să vii cu mine în orașul Bagdad ? Acolo vei găsi cărturari și venerabili șeici, încercați în legi și în ale religiei. În tovărășia lor vei mai spori în știință și în cunoașterea dreptului divin. Și eu, cu toate că sînt o persoană de seamă, voi fi roaba și lucrul tău ! Eu sînt, într-adevăr, stăpîna oamenilor mei, și am sub poruncă o sumedenie de bărbați, de slujitori și băieți tineri ! Și am aici cu mine o corabie încărcată toată cu mărfuri. Dar soarta ne-a aruncat pe această coastă, și ne-a făcut să cunoaștem orașul tău, prilejuindu-ne această întîmplare de necrezut. Căci soarta a voit să ne întîlnim astfel !

Și apoi nu încetai să-i insuflu dorința plecării cu mine, pînă ce nu-mi răspunse încuviințînd.

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, după obiceiul ei, se opri din istorisire.

Dar cînd se lăsă a șaptesprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că fecioara Zobeida nu conteni să stăruie pe lîngă tînăr și să-i insufle dorința de a o urma, pînă cînd el încuviință.

Și amîndoi nu încetară din povestit, decît atunci cînd somnul se făcu stăpîn pe ei. Atunci fecioara Zobeida se culcă și adormi în noaptea aceea la picioarele tînărului liniștit. Și ea nu mai putea de bucurie și de fericire!

Apoi Zobeida își urmă așa istorisirea ei către califul Harun Al-Rașid, Giafar și cei trei saâluki:

Cînd străluci dimineața, ne scularăm cuminți și intrarăm să deschidem toate visteriile, luarăm tot ce nu era prea greu de dus și ceea ce era mai de preț, coborîrăm din cetate spre oraș, și îi întîlnirăm pe sclavii mei și pe căpitan, care mă căutau de multă vreme. Cînd mă văzură, ei fură tare mulțumiți și mă întrebară din ce pricină am întîrziat. Atunci le istorisii ceea ce văzusem, precum și povestea tînărului și pricina preschimbării locuito-

rilor orașului, cu toate amănuntele. Și ei rămaseră tare uluiți ascultînd povestirea mea.

Cît despre surorile mele, de-abia mă văzură cu acest tînăr plămădit după chipul frumuseții, că și fură cuprinse de gelozie și, invidiindu-mă, pline de ură, puseră la cale, în taină, fapta lor nelegiuită împotriva mea.

Într-acestea, noi merserăm cu toții la corabie; și mă simțeam tare fericită, iar fericirea mea sporea încă din dragoste pentru acel tînăr. Așteptarăm ca vîntul să ne fie prielnic, desfășurarăm pînzele și plecarăm. Cît despre surorile mele, ele continuară să ne însoțească, și într-o zi, luîndu-mă deoparte, îmi spuseră :

— O, sora noastră, oare ce ai de gînd să faci cu acest tînăr frumos ?

Și eu le răspunsei :

— Gîndul meu nestrămutat este să-l iau de soț. Apoi mă întorsei, mă apropiai de el și-i mărturisi : O, stăpînul meu, dorința mea este să devin lucrul tău ! Rogu-te deci să nu mă respingi !

Atunci el îmi răspunse :

— Ascult și mă supun !

La aceste cuvinte, mă întorsei spre surorile mele și le zisei :

— Mă mulțumesc cu acest tînăr, drept singură avuție ! Cît despre toate avuțiile mele, din clipa aceasta ele trec în stăpînirea voastră !

Și ele îmi răspunseră :

— Voința ta este plăcerea noastră !

Dar, în sinea lor, ele puneau la cale trădarea și pierzania mea.

Continuarăm așadar să călătorim pe mare cu un vînt prielnic, și ieșirăm din Marea Spaimei ca să intrăm în Marea Liniștei. Pe aceasta mai navi-

garăm timp de cîteva zile, și ajunserăm foarte aproape de orașul Bassra, și văzurăm în depărtare ivindu-se clădirile sale. Dar, cum se lăsa tocmai noaptea, ne oprirăm și curînd adormirăm cu toții.

Dar, în timpul somnului, surorile mele se sculară și mă luară, pe mine și pe tînăr, cu așternuturile noastre cu tot și ne aruncară în mare. Tînărul, neștiind să înoate, se înecă ; fiindcă era scris de Allah ca el să intre în rîndul martirilor. Cît despre mine, îmi era scris să scap cu viață. Astfel, cînd căzui în mare, Allah îmi dărui o bucată de lemn pe care urcai călare și pe care fusei dusă de valuri și aruncată pe țărmul unei insule nu prea îndepărtate. Acolo îmi uscai veșmintele, îmi petrecui toată noaptea, și dimineața mă trezii și căutai un drum. Și găsii un drum pe care se cunoșteau urme de pași de ființe omenești, fii ai lui Adam ! Acest drum începea pe țărmure și se pierdea în insulă. Atunci eu, după ce îmbrăcai iarăși veșmintele care se uscaseră, urmai acest drum și nu mă oprii din mers pînă cînd ajunsei pe țărmul de dincolo al insulei, în fața uscatului, unde zării în depărtare orașul Bassra. Și deodată văzui o șopîrlă ce alerga spre mine, și numaidecît în urma ei gonea un șarpe mare și gros, care voia să o ucidă. Această șopîrlă era atît de sfîrșită și ostenită de fugă, încît limba îi spînzura din gură ! Atunci fusei cuprinsă de milă pentru ea, luai o piatră mare și o aruncai în capul șarpelui, zdrobindu-i-l și ucigîndu-l pe loc. Dar numaidecît șopîrla își desfăcu două aripi și zbură în văzduh, făcîndu-se nevăzută. Și eu rămăsei mirată la culme.

Dar cum eram frîntă de oboseală, mă așezai jos, mă întinsei și dormii vreme de un ceas. Cînd mă trezii, găsii șezînd la picioarele mele o negresă drăguță care îmi masa picioarele și mă mîngîia.

Atunci îmi trăsei speriată picioarele cuprinsă de ruşine, căci nu ştiam ce voia frumoasa negresă de la mine ! Şi îi zisei :

— Cine eşti şi ce doreşti de la mine ?

Şi ea îmi răspunse :

— M-am grăbit să vin lîngă tine, care mi-ai făcut acel nepreţuit bine ucigîndu-mi duşmanul. Căci eu sînt şopîrla pe care ai scăpat-o de şarpe. Sînt o gennia. Şi acel şarpe era şi el un genni. Dar era vrăjmaşul meu şi voia să mă silnicească şi să mă ucidă. Şi numai tu singură m-ai scăpat din mîinile lui. Atunci eu, abia scăpată, am zburat pe aripile vîntului şi m-am îndreptat degrabă spre corabia din care te-au azvîrlit cele două surori ale tale. Eu le-am vrăjit pe amîndouă preschimbîndu-le în două căţele negre, şi acum ţi le aduc.

Şi atunci le văzui pe cele două căţele legate de un copac dinapoia mea. Apoi gennia urmă :

— După aceea am dus în casa ta din Bagdad toate bogăţiile care erau pe corabie, şi corabia am scufundat-o. Cît despre acel tînăr, el s-a înnecat, şi nu pot face nimic împotriva morţii. Căci Allah singur este domnul învierii !

La aceste cuvinte, mă strînse în braţe ; apoi le dezlegă de copac pe cele două căţele, surorile mele, le ridică şi pe ele, ne aduse pe toate în zbor înalt şi ne coborî pe terasa casei mele chiar, de aici, din Bagddad.

Cutreierai casa şi găsii, aşezate în bună rînduială, toate avuţiile şi toate lucrurile care se aflau pe corabie. Nici un lucru nu se pierduse şi nici nu se stricase.

Apoi gennia îmi zise :

— Eu te leg cu jurămînt, pe inscripţia sfîntă de pe pecetea lui Soleiman, să dai fiecăreia dintre cele două căţele, în fiecare zi, cîte trei sute de

lovituri de bici. Iar dacă vei uita într-o singură zi să îndeplinești această poruncă, voi veni degrabă și te voi preschimba și pe tine în cățea, ca și pe ele două.

Și eu mă simții tare îndatorată să-i răspund :

— Ascult și mă supun !

Și din acea zi, o, principe al credincioșilor, începui să le biciuiesc, ca pe urmă să-mi fie milă de ele și să le îmbrățișez !

Aceasta este povestea mea !

Dar iat-o pe sora mea Amina, o, principe al credincioșilor, care îți va istorisi povestea ei, care este încă mult mai uimitoare decît povestea mea.

Auzind această istorisire, califul Harun Al-Rașid fu cuprins de o nețărmurită uimire. Dar se grăbea să-și astîmpere pe deplin setea de a ști totul. De aceea se întoarse către tînăra Amina, care îi deschisese poarta astă-noapte, și o întrebă :

— Dar tu, o, frumoaso ! care este oare pricina acelor urme de lovituri ce se văd pe trupul tău ?

POVESTEA AMINEI, A DOUA FECIOARĂ

La aceste cuvinte ale califului, tînăra Amina înaintă sfioasă, cu ochii aplecați și zise :

O, emir al credincioșilor, nu-ți voi mai repeta cuvintele surorii mele Zobeida despre părinții noștri. Află, așadar, că atunci cînd muri tatăl nostru, eu și sora mea cea mai mică, dintre noi cinci, Fa-

hima, merserăm să trăim singure cu mama noastră, în timp ce sora mea Zobeida și celelalte două merseră să trăiască împreună cu mama lor.

La puțină vreme după aceea, mama mă mărită cu un bătrîn bogat, omul cel mai bogat din oraș și de pe vremea lui. Dar, un an mai tîrziu, bătrînul meu soț muri în pacea lui Alah, și îmi lăsă drept parte legiuită de moștenire, după codul nostru oficial, optzeci de mii de dinari de aur.

Și așa eu mă grăbii să-mi fac zece rochii minunate, fiecare rochie cu o mie de dinari. Și nu mă lipsii de nimic pe lume.

Într-o bună zi, pe cînd ședeam tihnită acasă, o bătrînă intră să mă vadă. Pe această bătrînă n-o mai văzusem niciodată înainte. Și era groaznic de urîtă : fața ei era tot așa de slută ca un dos bătrîn ; avea un nas turtit, sprîncene căzute, niște ochi de babă desfrînată, dinții măcinați, un nas ce-i picura într-una și gîtul strîmb. De altminteri ea este aidoma înfățișată de poetul care zice :

Bătrîna pază rea și cobe ! Eblis dacă
O ar vedea, ar căpăta-o ca dădacă
In orice soi de-nșelăciuni, nu prin poveţe,
Ci măsurată în tăcere ! Cu bineţe
Ar ști bătrîna să descurce-o mie capeși
Catîri ce-s prinși în pînze de păianjen : scapă-și
Cerbicea, dar, cum vrea ea, pînza-ntreag' rămîne !
Aruncă și deochi și face-orori păgîne :
A gîdilat pe buci o fată cu tuleie,
S-a-mpreunat cu o copilă, pe-o femeie,
Acuma coaptă, a vîrît-o în păcate
Și-aprinse-o babă care în călduri se zbate !

Așadar această bătrînă intră la mine, mă salută și îmi zise :

— O, mărită doamnă plină de gingășie și de farmece ! Am la mine în gazdă o fetiță orfană, și noaptea aceasta este noaptea nunții ei. Și vin să te rog — și Allah va ști să-ți întoarcă răsplata și cele cuvenite bunătății tale ! — să binevoiești să ne cinstești luînd parte la nunta acestei sărmane fete atît de năpăstuite și de umile, care nu cunoaște pe nimeni pe aici și care nu are de partea ei decît pe Allah preaînaltul !

La aceste cuvinte, bătrîna începu să plîngă și să-mi sărute picioarele. Și eu, care nu aveam de unde să știu toată viclenia ei, mă înduioșai și, cuprinsă de milă, îi zisei :

— Ascult și mă supun !

Atunci ea îmi spuse :

— Acum eu mă voi duce, cu îngăduința ta, și tu, în acest timp, pregătește-te și îmbracă-te, căci spre seară mă voi întoarce să te însoțesc.

Apoi îmi sărută mîna, și se duse.

Și eu mă sculai, și mersei la hammam, și mă parfumai ; alesei cea mai frumoasă dintre cele zece rochii noi și mă îmbrăcai cu ea ; apoi îmi pusei șiragul de mărgăritare nestemate, brățările, cerceii cu pietre prețioase și toate bijuteriile mele ; apoi îmi luai vălul cel mare de mătase albastră și de aur, și îmi strînsei mijlocul cu brîul de brocart, și îmi pusei vălul mic de față, după ce-mi cănii ochii cu kohl. Și iat-o întorcîndu-se pe bătrînă, care îmi spuse :

— O, stăpîna mea, casa este plină de rudele mirelui, care sînt doamnele cele mai nobile din oraș. Le-am vestit de venirea ta sigură, și au rămas încîntate, și acum te așteaptă toate cu multă nerăbdare.

Atunci luai cu mine cîteva dintre sclavele mele, ieșirăm toate, și merserăm pînă cînd ajunserăm

într-o stradă largă și stropită bine cu apă, și unde zburda briza răcoroasă. Și văzurăm un portal înalt de marmură, încununat de o cupolă monumentală din alabastru, susținută de arcade. Prin acest portal văzurăm înlăuntru un palat atît de înalt încît ajungea la nori. Atunci intrarăm și, odată ajunse la ușa palatului acela, bătrîna bătu în ea, și cineva ne deschise. Intrarăm și găsirăm mai întîi un coridor așternut cu covoare și cu draperii ; de tavan atîrnau lămpi colorate aprinse, și făclii aprinse se înșirau în toată lungimea lui ; și mai erau de asemenea, atîrnate pe pereți, obiecte din aur și argint, bijuterii și arme din metal prețios. Și străbăturăm acel coridor, și ajunserăm într-o sală atît de minunată încît e de prisos să o mai descriu.

În mijlocul acestei săli, care era acoperită toată de mătăsuri, se afla un pat de alabastru împodobit cu mărgăritare alese și cu pietre prețioase și acoperit cu o pînză subțire din atlaz, apărătoare de țînțari.

La vederea noastră, o fecioară ieși dinlăuntrul patului, frumoasă ca luna. Și ea îmi spuse :

— Marhaba ! Ahlan ! ua sahlan ! O, sora mea, tu ne faci cea mai mare cinstire omenească ! Anastina ! [1] Și ești pentru noi o dulce mîngîiere și ești mîndria noastră !

Apoi, în cinstea mea, recită aceste versuri ale poetului :

Aflînd că oaspe-mi vine răspînditor de vrajă,
Și pietrele clădirii s-ar fi înveselit ;
Ba chiar trecîndu-și vestea cea bună, ca de strajă
S-ar fi-nclinat pe urma-i de pași, neostoit !

[1] Urări de bun venit, intraductibile cuvînt de cuvînt : „Fie ca primirea ta să fie cordială, prietenească și plăcută".

In limba lor pornindu-şi slăviri, ar fi strigat :
„Ahlan ua sahlan !“ Deci cu toţi odat' să spună,
Gîndind la scumpii oameni ce vremile străbat,
Căci sînt noblețe numai şi glorie-mpreună.

Apoi se aşeză şi îmi spuse :

— O, sora mea ! trebuie să-ţi spun că am un frate care te-a văzut într-o zi la o nuntă. Este un tînăr foarte bine făcut şi cu mult mai frumos ca mine. Şi din acea noapte te-a îndrăgit cu o inimă plină de iubire şi de înflăcărare. Şi chiar el i-a dat ceva bănuţi acelei bătrîne ca să meargă la tine şi să te aducă aici prin acel vicleşug. El făcu aceasta ca să se întîlnească cu tine, aici ; căci fratele meu nu are altă dorinţă decît să se însoare cu tine chiar în acest an binecuvîntat de Allah şi de Trimisul său. Şi nu-i nici o ruşine în a săvîrşi faptele îngăduite de lege !

Cînd auzii cuvintele ei, şi mă văzui cunoscută şi înconjurată de atîta cinstire în acest lăcaş, îi zisei fecioarei :

— Ascult şi mă supun !

Atunci ea se bucură şi bătu din palme. La acest semnal, se deschise o uşă şi intră un tînăr frumos ca luna, asemănător cu zisa poetului :

Atinse-a frumuseţii treaptă-naltă,
Ce-i demnă de-al ei creator ! O sculă
Cum n-a mai fost din măiestrită daltă.

Perfecţie de frumuseţe, faţă
A unităţii ei ! Nici gînd de hulă,
Că-n dragoste cu toţii o răsfaţă.

E scris pe chipu-i că-i din cadră scoasă
Și am putere-n grai acum destulă
Să jur că nu se află-o mai frumoasă !

La vederea lui, inima mea înclină spre el. Atunci păși înainte și se așeză lîngă sora lui ; și numaidecît intră cadiul cu patru martori ; salutară și se așezară ; apoi cadiul scrise contractul de căsătorie cu acel tînăr, și martorii își puseră pecetea pe contract și se duseră în drumul lor.

Atunci tînărul se apropie de mine și îmi spuse :

— Să fie noaptea noastră binecuvîntată ! Apoi spuse : O, stăpîna mea, tare aș vrea să-ți cer ceva !

Eu îi zisei :

— O, stăpînul meu, vorbește ! Spune ce vrei să-mi ceri ?

El se sculă, aduse cartea sfîntă și îmi spuse :

— Îmi vei jura pe *Coran* că niciodată nu-ți vei alege un altul decît pe mine, și că nu te vei lăsa niciodată ispitită de un altul !

Și eu mă legai cu jurămînt că voi îndeplini această dorință. Atunci el se bucură nespus de mult, își aruncă brațele în jurul gîtului meu, și simții dragostea lui străbătîndu-mă în măruntaie și pînă în ghemul inimii mele !

După aceea sclavele ne întinseră masa, și mîncarăm, și băurăm, pînă ne săturarăm. Apoi, cînd se lăsă noaptea, mă luă și se întinse cu mine pe pat ; și ne petrecurăm toată noaptea aceea binecuvîntată în îmbrățișări și alte lucruri asemănătoare, unul în brațele celuilalt pînă dimineața.

Rămaserăm tot așa vreme de o lună, în deplină fericire și bucurie. La sfîrșitul lunii, îi cerui soțului meu îngăduința să mă duc la suk să cumpăr niște stofe, și el încuviință. Atunci îmi pusei veșmintele, o luai cu mine pe bătrîna, care de atunci rămăsese în casă, și coborîi în suk. Mă oprii la pră-

vălia unui tînăr negustor de mătăsuri, pe care bătrîna mi-l lăudase mult pentru stofele lui alese, și pe care îl cunoștea demult, după spusele ei. Apoi adăugă :

— Acesta-i un băiat tînăr, care, la moartea tatălui său, moșteni mulți bani și avuții ! Și întorcîndu-se către negustor, îi zise : Arată-ne ce ai mai bun și mai scump, între stofele tale, căci ne trebuie pentru această frumoasă femeie !

Și el răspunse :

— Ascult și mă supun !

Apoi bătrîna, în vreme ce tînărul negustor se zorea să desfășoare înaintea noastră ștofele, continuă să mi-l laude și să-mi arate însușirile lui alese. Și eu îi răspunsei :

— N-am ce face cu aceste însușiri alese și cu laudele ce mi le înșiri despre el, căci scopul nostru aici este să cumpărăm ce avem nevoie, apoi să ne întoarcem acasă.

După ce aleserăm stofa dorită, îi întinserăm negustorului banii, plătindu-i cît era prețul. Dar el nu voi nici într-un chip să se atingă de ei, și ne zise :

— Astăzi nu primesc de la voi nici un ban ; este un dar, pentru plăcerea și cinstirea ce mi-o faceți venind în prăvălia mea.

Atunci îi spusei bătrînei :

— Dacă nu vrea să primească banii, dă-i înapoi stofa !

Dar el strigă :

— Pe Allah ! nu voi primi nimic de la voi ! Este un dar din partea mea. În schimb, îngăduie-mi, o, frumoasă fecioară, un singur sărut, unul singur ! Socotesc acest sărut de mai mare preț decît toate mărfurile adunate în prăvălia mea !

Și bătrîna îi zise rîzînd :

— O, tinere frumos, ești tare nesăbuit dacă socotești acest sărut un lucru atît de nepreţuit! Apoi îmi zise mie: O, fiica mea, ai auzit ce spune acest tînăr negustor?! Fii liniștită, nimic supărător nu ți s-ar putea întîmpla de pe urma unui mic sărut ce ți l-ar da; și tu, în schimb, ai putea alege și lua după placul tău din toate stofele astea preţioase!

Atunci îi răspunsei:

— Dar nu știi că sînt legată prin jurămînt?

Și ea îmi răspunse:

— Lasă-l să te sărute, dar tu nu vorbi și nu face nici o mișcare; și așa nu vei avea de ce să te căiești. Și, pe lîngă asta, îți vei lua înapoi banii, care sînt ai tăi, și stofele.

În sfîrșit, bătrîna urmă să-mi înfrumusețeze fapta aceasta, că trebuii să mă înduplec, să-mi vîr capul în sac și să primesc tîrgul. Totuși îmi acoperii ochii și îmi întinsei pulpana vălului, pentru ca trecătorii să nu vadă nimic. Atunci tînărul își vîrî capul sub vălul meu, își apropie gura de obrazul meu și mă sărută. Dar în același timp mă mușcă de obraz atît de adînc, că îmi sfîșie carnea! Și căzui în nesimţire de durere și de tulburare.

Cînd îmi venii în fire, mă trezii întinsă pe genunchii bătrînei, care se arăta a fi tare mîhnită de întîmplare. Cît despre prăvălie, aceasta era închisă, și tînărul negustor se făcuse nevăzut. Atunci bătrîna îmi spuse:

— Mărire lui Allah, că ne-a ferit de o nenorocire mai cumplită! Apoi adăugă: Acum e timpul să ne întoarcem acasă. Tu te vei preface că ești ușor bolnavă, și eu îți voi aduce un leac pe care-l vei pune pe mușcătură și te vei tămădui pe dată.

Nu zăbovii să mă scol și, chinuită de gînduri și de spaimă, pornii la drum, pînă ajunsei acasă;

şi spaima mea creştea pe măsură ce mă apropiam. Ajungînd acasă, intrai în camera mea şi mă prefăcui bolnavă.

Într-acestea, intră bărbatul meu şi îmi zise tare îngrijorat :

— O, stăpîna mea, ce nenorocire s-a abătut peste tine de cînd ai ieşit în oraş ?

Îi răspunsei :

— Nu mi s-a întîmplat nimic. Sînt sănătoasă.

El mă privi cu băgare de seamă şi îmi zise :

— Dar ce-i cu această rană de pe obrazul tău, chiar în locul cel mai fraged şi cel mai gingaş ?

Îi răspunsei :

— Cînd, cu îngăduinţa ta, am ieşit astăzi ca să cumpăr aceste stofe, o cămilă, care era împovărată cu butuci de lemn, m-a strîmtorat în strada care gemea de lume, mi-a sfîşiat vălul şi m-a rănit la obraz precum vezi. Oh, blestemate să fie aceste străzi strîmte din Bagdad !

El se umplu de mînie şi strigă :

— Chiar mîine voi merge la guvernator şi voi înainta plîngere împotriva tuturor stăpînilor de cămile şi a tăietorilor de lemne, şi guvernatorul va da poruncă să-i spînzure pe toţi, pînă la cel din urmă !

Atunci eu, plină de compătimire, spusei :

— Pe Allah ! nu te împovăra cu păcatele altuia ! De altminteri, numai eu sînt de vină, căci am urcat pe un măgar, care începu să împroaşte şi să gonească, şi am căzut la pămînt, şi din întîmplare se afla acolo o bucată de lemn care mi-a sfîşiat faţa şi m-a rănit astfel la obraz !

El strigă :

— Mîine voi urca la Giafar Al-Barmaki şi îi voi istorisi această poveste, şi va ucide toate turmele de măgari, cu stăpînii lor, din acest oraş !

Și eu strigai :

— Așadar tu ai de gînd să ucizi pe toată lumea din pricina mea ? Atunci află că aceasta mi s-a întîmplat doar prin voința lui Allah și prin destinul pe care-l călăuzește !

La aceste cuvinte, soțul meu nu mai putu să-și stăpînească mînia și strigă :

— O, blestemato, ajunge cu minciunile ! Vei îndura osînda fărădelegii tale !

Și mă ocărî, cu vorbele cele mai aspre, bătu cu piciorul în pămînt, și strigă cu un glas puternic de chemare ; atunci se deschise ușa, intrară șapte negri fioroși, care mă smulseră din patul meu și mă aruncară în mijlocul curții. Și soțul meu îi porunci unuia dintre negri să mă țină de umeri și să se așeze pe mine ; și porunci altui negru să se așeze pe genunchii mei și să mă țină de picioare. Atunci veni un al treilea negru care ținea un paloș în mînă și zise :

— O, stăpînul meu, o voi izbi cu paloșul și-o voi tăia în două !

Și alt negru adăugă :

— Și fiecare dintre noi va tăia o bucată mare din carnea ei și o va azvîrli în fluviul Tigru drept hrană peștilor ! Căci aceasta trebuie să fie pedeapsa oricui calcă jurămîntul și trădează prietenia !

Și, ca să-și întărească spusele, recită aceste versuri :

Dacă-aș băga de seamă că am și un tovarăș
La cel cărui iubirea îi dau, în ce revoltă
Aș izbucni ! și-aș smulge din suflet, iar și iarăși,
O dragoste în care pieirea mi-i recoltă !

Și-aș spune-n mine : „Bine-i în moartea cu noblețe,
O, inimă-a te pierde ! căci nu e fericire,
Cînd dragostea ți-ntinde pe cuget văl de cețe,
Oricînd putînd vrăjmașul tot lațul să-și răsfire !“

Atunci soțul meu îi zise negrului care ținea paloșul :

— O, viteazule Saâd, lovește-o pe această netrebnică !

Saâd ridică paloșul ! Și soțul meu îmi zise :

— Iar tu, acum, rostește-ți cu glas tare șehada credinței. Apoi amintește-ți puțin de toate lucrurile, și veșmintele, și bunurile care sînt ale tale, și fă-ți testamentul : căci ai ajuns la capătul firului vieții tale !

Atunci eu îi spusei :

— O, slujitorule al lui Allah preabunul ! dă-mi numai răgazul să îmi fac șehada credinței și testamentul !

Apoi îmi ridicai capul către cer, mi-l aplecai pe piept și începui să mă judec pe mine însămi și să cuget asupra stării jalnice și de ocară în care mă aflam, și mă năpădiră lacrimile, și plînsei, și recitai aceste versuri :

Aprins-ai pasiunea în sufletu-mi, și-acuma
Tu cați cu nepăsare ! Deprins-ai ochii-mi doară
Cu nopțile-n veghere, și-n somn mereu ești numa'.

Dar eu ! Te așezasem de inimă aproape,
Cît și de ochi, la mijloc ! Să uite ea, ușoară,
Și ei să înceteze cu lacrimi să se-adape ?

Jurași statornicie de vremi ce-or să se-nșire,
Și vorba ți-ai luat-o-ndărăt, cu nendurare,
De-ndată ce asupra-mi întins-ai stăpînire.

De mine îndurare nu vrei să ai o clipă,
Și parte la tristețea-mi nu iei! Ești piaza, oare,
Ce mie, tinereții, a rău se înfiripă?

Dar, pe Allah! prieteni, în piatra amintirii
Tăiați astfel: „Aicea, de-apururi grijii scapă
Un om în mare vină: iubi crezînd iubirii!"

Drumețe în mîhnire, știind ce suferință
Cu dragostea-împreună-i, cînd treci pe lîngă
groapă
Ți-apleacă umezi ochii privind cu-ngăduință!

Și sfîrșind aceste versuri, mai plînsei încă. Dar cînd auzi versurile și văzu lacrimile mele, soțul meu fu mai furios încă și mai întărîtat, și îmi spuse aceste stanțe:

Din inimă-l iubeam și l-am lăsat,
Și asta nu din oboseală,
Sau că de dragostea-i m-am săturat!
E numai din a lui greșeală.

Tovarăș mi-aducea, Preasfinte,
În pasiunea mare-a lui și-a mea.
Dar inimă, și simț, și minte
Așa tovărășie cum să vrea?

După ce sfîrși aceste versuri, începui din nou să plîng, ca să îl înduioșez, și spusei în sinea mea: „Mă voi preface supusă și umilă. Și îmi voi îmblînzi vorbele. Și poate că așa mă va ierta de osînda la moarte, chiar de îmi va lua toate avuțiile pe

care le am !“ Și începui să-l rog fierbine, și-i recitai cu înduioșare aceste versuri :

Mă jur că dacă tu ai vrea dreptate
Nu m-ai sili să mor ! Dar cînd a mai fost drept
Acel ce pururi are ca precept
Că al rupturii ceas fatal ne bate ?

Povara dragostei o am purtat
Cînd umerii abia puteau să ducă
Mai străvezii cămăși ca o nălucă,
Sau greutăți și mai ușoare de răbdat !

Și totuși nu mă mir de-a mea pieire,
Ci numai că și-acuma iarăși trupu-mi văd
Urmînd mereu, deși aproape de prăpăd,
Să te .dorească, după despărțire !...

Cînd sfîrșii aceste versuri, plînsei. Atunci el mă privi și mă împinse plin de turbare cu mîna, mă ocărî îndelung și îmi recită versurile :

Ți-a fost nu pentru-a mea prietenie
Întreaga grijă, și acum, cătînd-napoi,
Mai cu durere simt ce-am fost noi doi,
Și cît de grea-mi fu părăsirea mie !

Voi face-așa cum ai făcut și tu,
Cînd doar dispreț dăduși dorinței mele !
Și voi păstra la fel, în toate cele,
Răbdare, cum o ai păstrat și tu.

Și dragostea-mi spre altul va să-ncline,
Cum inima-ți la altul s-a oprit...

Ruptură fie, deci, și neclintit;
Pricina însă vezi-o numa-n tine!

Și cînd încheie aceste versuri, îl strigă pe negru și-i zise :

— Taie-o în două ! Ea nu mai însemnează nimic pentru mine !

Cînd negrul păși către mine, fusei încredințată de apropierea morții, îmi pierdui orice nădejde în viață și nu mă gîndii decît să-mi încredințez soarta lui Allah, preaînaltul. Și chiar în clipa aceea, o văzui intrînd pe bătrînă, care se aruncă la picioarele tînărului, începu să i le sărute și-i zise :

— O, copilul meu, te rog fierbinte, eu, doica ta, în numele îngrijirilor pe care ți le-am dat, să o ierți pe această fecioară, căci nu a săvîrșit o greșeală care să fie vrednică de o asemenea pedeapsă ! De altminteri, tu ești încă tînăr, și mă tem ca blestemul ei să nu se abată peste tine !

Apoi bătrîna începu să plîngă și continuă să-l copleșească cu rugăminți, ca să-l înduplece, pînă cînd el îi zise :

— Ei bine, la rugămintea ta mă îndur de ea ! Dar trebuie să-i fac un semn, care să rămînă întipărit pe trupul ei toată viața !

Rostind aceste cuvinte, el făcu unul sau două semne negrilor, care numaidecît mă despuiară de veșminte și mă arătară astfel. Atunci el luă cu mîna lui o ramură mlădioasă de gutui, se năpusti asupra mea, și începu să-mi biciuiască trupul, și îndeosebi spatele, pieptul și șoldurile, și așa de tare și așa de turbat încît căzui în nesimțire, pierzînd orice speranță de a scăpa cu viață după asemenea lovituri. Atunci el încetă să mă lovească și se duse, lăsîndu-mă întinsă la pămînt și poruncind sclavilor să mă părăsească în starea aceasta pînă la

lăsarea nopții, ca după aceea, sub ocrotirea întunericului, să mă ducă în casa mea de odinioară și să mă arunce acolo, ca pe un lucru neînsuflețit. Și sclavii făcură întocmai, și mă aruncară în casa mea de odinioară, urmînd porunca stăpînului lor.

Cînd îmi venii în fire, rămăsei multă vreme fără să mă pot mișca, din pricina loviturilor ; apoi mă îngrijii cu leacuri de tot felul și, puțin cîte puțin, sfîrșii prin a mă vindeca ; dar urmele loviturilor și ale cicatricelor rămaseră pe mădularele mele și pe carnea mea, ca și cum aș fi fost brăzdată de curele și de bice ! Și ați văzut cu toții urmele acelea.

Cînd, după patru luni de îngrijire, sfîrșii prin a mă tămădui, vrui să merg ca să arunc o privire spre palatul în care îndurasem silnicia ; dar acesta era ruinat cu desăvîrșire, și la fel toată strada pe care se găsea, de la un capăt la altul ; și în locul tuturor acelor minuni, nu mai rămăseseră decît grămezi de gunoaie adunate din scursorile orașului. Și cu toate căutările mele, nu putui ajunge să aflu vești despre soțul meu.

Atunci mă întorsei la sora mea cea mai tînără, Fahima, care rămăsese mereu fecioară neprihănită ; și amîndouă merserăm să o vedem pe sora noastră după tată, Zobeida, aceea care ți-a istorisit povestea cu cele două surori ale sale preschimbate în cățele. Și ea îmi istorisi povestea ei, și eu îi istorisii povestea mea, după salutările cele de cuviință. Și atunci sora mea Zobeida îmi zise :

— O, sora mea, nimeni pe lumea aceasta nu este ferit de nenorocirile sorții ! Dar, slavă lui Allah ! sîntem amîndouă în viață ! Să rămînem de acum înainte mereu împreună. Și mai cu seamă fie ca niciodată să nu se mai pomenească între noi cuvîntul căsătorie ; să-i pierdem pînă și amintirea !

Și rămase cu noi și sora noastră mai mică, Fahima. Ea este aceea care îndeplinește în casă slujba de aducătoare de bucate, care coboară în suk ca să tîrguiască în fiecare zi și să ne cumpere cele de trebuință ; iar eu sînt datoare numai să deschid ușa celor care bat și să primesc musafirii ; cît despre sora cea mare, Zobeida, ea deretică prin casă.

Și nu încetarăm să trăim astfel foarte fericite, fără de bărbați, pînă în ziua cînd sora noastră Fahima ni-l aduse pe hamal, împovărat cu o grămadă de lucruri, și pe care îl poftirăm să se odihnească o clipă la noi. Și tot atunci intrară cei trei saâluki care ne istorisiră poveștile lor ; și apoi voi trei, sub înfățișare de negustori. Și tu știi ceea ce s-a întîmplat, și cum am fost aduse dinaintea mîinilor tale, o, emir al credincioșilor !

Aceasta este povestea mea !

Atunci califul rămase nespus de uimit și...

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, conteni istorisirea.

Dar cînd se lăsă a optsprezecea noapte

Șahrazada urmă cu aceste cuvinte :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că auzind cele întîmplate tinerelor Zobeida și Amina, care se aflau acolo cu sora lor cea mică, Fahima, cu cele două cățele negre și cu cei trei saâluki, califul Harun Al-Rașid rămase nespus de uimit și porunci ca amîndouă povestirile, precum și acelea ale

celor trei saâluki, să fie scrise de scribii cancelariilor cu cea mai frumoasă scriere de aur, și apoi ca manuscrisele să fie păstrate în arhivele domniei.

Apoi îi zise fecioarei Zobeida :

— Și acum, o, mărită doamnă, spune-mi : n-ai mai primit veşti de la efrita care le-a fermecat pe cele două surori ale tale prefăcîndu-le în cățele ?

Zobeida răspunse :

— Emire al credincioșilor, aș putea să știu ceva despre ea, căci mi-a dat o șuviță din părul ei și mi-a spus : „Cînd vei avea nevoie de mine, n-ai decît să aprinzi unul din aceste fire de păr și mă voi ivi numaidecît dinaintea ta, din orice loc depărtat s-ar nimeri să mă aflu, chiar și de dincolo de Muntele Caucaz !“

Atunci califul îi spuse :

— Ah, adu-mi acea șuviță !

Și Zobeida îi dădu șuvița ; și califul luă un fir de păr și îl aprinse. Și de-abia se făcu simțit mirosul de păr ars, că se cutremură tot palatul, și deodată se ivi gennia sub chipul unei fete îmbrăcate în straie bogate. Și cum era musulmană, ea nu uită să-i spună califului :

— Pace ție, o, locțiitor al lui Allah !

Și califul îi răspunse :

— Facă-se ca și asupra ta să coboare pacea, și îndurarea lui Alah, și binecuvîntările sale !

Atunci ea îi zise :

— Află, o, prinț al credincioșilor, că această fecioară care a făcut să mă arăt aici, la dorința ta, mi-a adus mult bine și-a sădit în mine semințe care au încolțit ! Și orice aș face pentru ea, niciodată nu voi putea să răsplătesc îndeajuns binele ce mi l-a adus. Cît despre surorile ei, le-am preschimbat în cățele ; și dacă nu le-am dat moartea,

a fost numai ca să nu-i căşun surorii lor o prea mare mîhnire. Acum, dacă tu, o, prinţ al credincioşilor, doreşti izbăvirea lor, le voi izbăvi, în semn de cinstire faţă de tine şi faţă de sora lor ! Şi, de altminteri, nu uit nici o clipă că sînt musulmană !

Atunci el îi spuse :

— Desigur, doresc să le izbăveşti ! După aceea, vom cerceta cazul tinerei femei cu trupul învineţit de lovituri ; şi dacă într-adevăr se va dovedi adevărul povestirii ei, îi voi lua apărarea şi-o voi răzbuna împotriva aceluia care a pedepsit-o într-un chip atît de nedrept !

Atunci efrita zise :

— Emire al credincioşilor, ţi-l voi arăta într-o clipă pe acela care s-a purtat aşa cu tînăra Amina, şi-a asuprit-o, şi i-a luat avuţiile. Căci află că el îţi este cel mai apropiat dintre oameni !

Apoi efrita luă o cană de apă şi descîntă deasupra ei ; apoi le stropi pe cele două cătele şi le spuse :

— Întoarceţi-vă degrabă la chipul vostru omenesc de odinioară !

Şi în aceeaşi clipă, cele două cătele se prefăcură în două fecioare atît de frumoase că făceau cinste cui le-a zămislit !

Apoi gennia se întoarse înspre calif şi-i spuse :

— Făptaşul tuturor acelor nedreptăţi pe care le-a îndurat tînăra Amina este însuşi fiul tău El-Amin !

Şi ea îi istorisi întîmplarea, şi califul putu s-o confrunte şi prin gura unei a doua făpturi, nicidecum omenească, ci o gennia !

Atunci califul rămase uluit şi încheie :

— Mărire lui Allah pentru mîntuirea acestor două cătele prin mijlocirea mea !

Apoi porunci să vină fiul său El-Amin dinaintea feței sale, și-i ceru lămuriri ; și El-Amin răspunse povestindu-i adevărul. Atunci califul porunci să se adune cadiii și martorii în aceeași sală unde se aflau cei trei saâluki, fii de regi, și cele trei fete cu cele două surori ale lor care fuseseră vrăjite.

Și atunci, de față cu cadiii și martorii, îl cunună din nou pe fiul său El-Amin cu tînăra Amina ; o cunună pe tînăra Zobeida cu întîiul saâluk, fiu de rege ; le cunună pe celelalte două fecioare, care tocmai își redobîndiseră înfățișarea omenească, cu ceilalți doi saâluki, fii de regi, și el însuși porunci să se alcătuiască contractul său de căsătorie cu cea mai tînără dintre cele cinci surori, fecioara Fahima, aducătoare de bucate, dulce și drăgălașe ! Cît despre hamal, trimise după el, îl numi căpetenia curtenilor și-l însură cu cea mai frumoasă fecioară din haremul împărătesc.

Și porunci să se zidească pentru fiecare pereche cîte un palat, și le dădu la toți avuții uriașe, ca să poată vieții fericiți. Și el însuși, de cum se lăsă noaptea, se grăbi să meargă să se întindă în brațele tinerei Fahima, cu care petrecu întîia noapte binecuvîntată !

Dar, urmă Șahrazada grăind regelui Șahriar, să nu crezi nicidecum, o mărite rege, că această poveste ar fi mai uimitoare decît aceea care va urma, a femeii tăiate !

POVESTEA FEMEII TĂIATE, A CELOR TREI MERE ȘI A NEGRULUI RIHAN

Șahrazada zise:

Într-o bună noapte, califul Harun Al-Rașid îi spuse lui Giafar Al-Barmaki:

— Vreau să coborîm într-astă noapte în oraș, ca să aflăm despre faptele guvernatorilor și ale valiilor [1]. Și sînt pe deplin hotărît să-i îndepărtez din dregătorii pe toți aceia împotriva cărora mi s-ar aduce plîngeri!

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și califul, Giafar și Massrur, purtătorul spadei, se deghizară, coborîră și porniră să cutreiere prin străzile Bagdadului, cînd deodată, trecînd pe o ulicioară, deteră cu ochii de un meșneag tare bătrîn, care ducea pe cap un năvod de prins pești și un coș împletit, și care se sprijinea într-o bîtă. Și moșneagul pășea agale murmurînd aceste versuri:

Mi-au spus: „Tu, om cu minte! cu știința ta, una,
Ești printre bieții semeni ca-n plină noapte luna!“

[1] *Vali* — guvernator.

Și le-am răspuns: „Cruțați-mi asemenea cuvinte!
Doar o știință-i una: Destinul nu te minte!“

Căci cu știință, scrieri, și cărți, și călimară
N-aș cumpăni o clipă Destinul ce-mpovară!

Cei care rămășagul de partea mea l-ar face,
Ar pierde, cînd sorocu-i, arvuna lor și pace!

Ce te-ntristează oare mai mult decît săracul
Cu starea lui, cu pîinea-i, cu traiul de tot vacul!

În vară-și seacă vlaga chiar sfărîmînd și piatră!
Și se-ncălzește, iarna, în cenușar, la vatră!

În mersu-i se oprește? Și cîinii-l pun pe fugă!
Toți își bat joc de dînsul și toți ocări i-ndrugă!

Își strigă jalea, bietul și-arată lipsa? Bine...
Nu-i pentru el, vai, milă, să-l vadă n-are cine!...

Aceasta-i este viața de care-n veci nu scapă:
Atunci îi e mai bine — cînd a ajuns în groapă!

Auzind aceste versuri tînguitoare, califul îi spuse lui Giafar:

— Versurile și toată înfățișarea acestui om sărman arată o mare sărăcie. Apoi se apropie de

moșneag și îi spuse : O, șeicule, care este meseria ta ?

El răspunse :

— O, stăpînul meu, sînt pescar ! Și tare sărac ! Și am familie ! Și de la amiază pînă acum am fost dus pe aiurea la muncă, și Allah încă nu m-a învrednicit cu pîinea din care să-mi hrănesc copiii ! De aceea sînt scîrbit de mine, și sătul de viață, și nu-mi mai doresc decît moartea !

Atunci califul îi zise :

— Oare nu te poți întoarce cu noi la fluviu și să arunci de pe țărm năvodul în Tigru, și aceasta în numele meu, ca să-mi văd norocul ? Și tot ce vei scoate din apă îți voi cumpăra eu și-ți voi plăti o sută de dinari.

Și bătrînul se bucură la aceste vorbe, și răspunse :

— Primesc îndemnul tău și mi-l așez pe creștet !

Și pescarul se întoarse cu ei la Tigru, își aruncă năvodul în apă și așteptă ; apoi trase de funia năvodului și năvodul ieși din apă. Și bătrînul pescar găsi în năvod o ladă ferecată, tare greu de ridicat. Și califul, la rîndul său, după ce o încercă, o găsi tare grea. Dar el se grăbi să-i dea cei o sută de dinari pescarului, care se duse împăcat.

Atunci Giafar și Massrur luară în spinare lada și o duseră la palat. Și califul porunci să se aprindă făcliile, și Giafar și Massrur se apropiară de ladă și o sparseră. Ei găsiră înlăuntru un coș mare, împletit din frunze de palmier, cusut cu lînă roșie ; tăiară firul de lînă și găsiră în coș un covor ; scoaseră covorul, și dedesubt aflară un văl mare și alb de femie ; ridicară vălul, și dedesubt găsiră, albă ca argintul curat, o tînără femeie tăiată în bucăți.

În fața acestei priveliști, califul lăsă să-i curgă șiroaie lacrimile pe obraji, apoi se întoarse plin de mînie spre Giafar și strigă :

— O, cîine de vizir ! iată că acum, sub domnia mea, se săvîrșesc omoruri, și cei uciși sînt aruncați în apă ! Și sîngele lor se va întoarce asupra mea în ziua judecății, și va atîrna greu pe conștiința mea ! Ci, pe Allah ! trebuie neapărat să-l pedepsesc pe ucigaș și să-l omor. Cît despre tine, o, Giafar, jur pe adevărul coborîrii mele de-a dreptul din califii Bani-Abbas, că dacă nu-l aduci în fața mea pe ucigașul acestei femei, pe care vreau s-o răzbun, voi da poruncă să te răstignească de poarta palatului meu, pe tine și pe cei patruzeci de Barmakizi, verii tăi!

Califul era plin de mînie. Giafar îi zise :

— Îngăduie-mi un răgaz de trei zile !

El îi răspunse :

— Ți-l îngădui !

Atunci Giafar ieși din palat și, plin de mîhnire, porni prin oraș spunînd în sinea lui : „Cum aș putea să-l recunosc vreodată pe acela care a ucis-o pe acea tînără femeie, și unde să-l aflu ca să-l aduc dinaintea califului ? De altă parte, dacă i-aș aduce un altul decît ucigașul, pentru ca acela să moară în locul adevăratului făptaș al nelegiuirii, fapta aceasta mi-ar apăsa greu pe conștiință. Și așa, nu știu ce să fac.“ Și tot frămîntîndu-se astfel, Giafar ajunse la el acasă, unde rămase cele trei zile de răgaz, pradă deznădejdii. Și într-a patra zi, califul trimise să-l cheme. Și cînd se înfățișa în fața mîinilor sale, califul îi întrebă :

— Unde-i ucigașul tinerei femei ?

Giafar răspunse :

— Oare pot ghici eu nevăzutul și ascunsul, ca să recunosc ucigașul în mijlocul unui oraș întreg ?

Atunci califul turbă de mînie și porunci răstignirea lui Giafar de poarta palatului, și porunci crainicilor să strige vestea prin tot orașul și prin împrejurimi, zicînd : „Oricine dorește să ia parte la priveliștea răstigniri lui Giafar Al-Barmaki, vizirul califului, și la răstignirea a patruzeci de Barmakizi, neamurile lui, de poarta palatului, n-are decît să iasă și să vină de față la această priveliște !“

Și toți locuitorii Bagdadului ieșiră de pe toate străzile ca să ia parte la răstignirea lui Giafar și a verilor săi, dar nimeni nu știa pricina ; și toată lumea era întristată, și se tînguia, căci Giafar și toți Barmakizii erau iubiți pentru binefacerile și dărnicia lor.

Cînd stîlpul schingiuirii fu ridicat, îi așezară pe osîndiții dedesubt și se aștepta încuviințarea califului pentru plinirea osîndei. Și iată că în timp ce toți locuitorii plîngeau, un tînăr frumos, în veșminte strălucitoare, despică zorit mulțimea, ajunse în fața mîinilor lui Giafar și-i spuse :

— Facă-se ca izbăvirea să-ți fie dată, o stăpîne și cel mai mare dintre cei mai nobili ! o, tu lăcaș de adăpostire a săracilor ! Căci eu sînt acela care am ucis-o pe femeia tăiată în bucăți și care am pus-o în lada pe care ați pescuit-o în Tigru ! Așadar ucide-mă, în schimb, și hotărăște să fiu pedepsit !

Cînd Giafar auzi cuvintele tînărului, se bucură tare pentru sine, dar se întristă mult de soarta ce-l aștepta pe tînăr. Începu așadar să-i ceară deslușiri mai amănunțite, cînd deodată un șeic venerabil îndepărtă mulțimea, înaintă în grabă către Giafar și tînăr, îi salută și le spuse :

— O, vizire, nu da nici o crezare cuvintelor acestui tînăr, căci nimeni altul nu este ucigașul

tinerei femei decît numai eu ! Şi numai de mine singur ai dreptul s-o răzbuni !

Dar tînărul zise :

— O, vizire, acest şeic bătrîn bate cîmpii şi nu ştie ce grăieşte ! Îţi repet că eu am ucis-o. Aşadar numai eu singur trebuie să fiu pedepsit în acelaşi chip !

Atunci şeicul spuse :

— O, copilul meu, tu eşti încă tînăr şi trebuie să iubeşti viaţa ! Dar eu sînt bătrîn şi m-am săturat de lumea aceasta. Şi voi sluji drept răscumpărare pentru tine, pentru vizir şi pentru verii lui. Îţi repet, deci, eu sînt ucigaşul şi numai asupra mea trebuie abătută răzbunarea !

Atunci Giafar, cu încuviinţarea căpeteniei străjerilor, îi luă cu sine pe tînăr şi pe moşneag şi urcă împreună cu ei la calif. Şi el zise :

— Emire al credincioşilor, iată dinaintea ta pe ucigaşul tinerei femei !

Şi califul întrebă :

— Unde-i ?

Giafar zise :

— Acest tînăr mărturiseşte şi susţine morţiş că el, şi numai el, este ucigaşul ; dar acest moşneag desminte acest lucru şi susţine, la rîndul său, că el, şi numai el, este ucigaşul.

Atunci califul îi privi pe şeic şi pe tînăr şi-i întrebă :

— Care dintre voi doi a ucis-o pe tînăra femeie ?

Tînărul răspunse : „Eu !“, dar şeicul zise : „Nu, eu am ucis-o !“ Atunci califul, fără să întrebe mai multe, îi spuse lui Giafar :

— I-ai pe amîndoi şi răstigneşte-i !

Dar Giafar răspunse :

— Dacă nu-i decît un singur ucigaș, osîndirea celui de-al doilea ar fi o mare nedreptate!

Atunci tînărul strigă:

— Jur pe cel care a ridicat cerurile la înălțimea unde sînt și a întins pămîntul pînă unde se află, că eu singur am ucis-o pe tînăra femeie! Și iată dovezile!

Atunci tînărul descrise descoperirea făcută și cunoscută de calif, de Giafar și de Massrur. Și califul rămase încredințat de vinovăția tînărului, dar fu cuprins de cea mai nețărmurită mirare, și-i spuse:

— Dar de ce ai săvîrșit acest omor? De ce această mărturisire din partea ta, fără să fii forțat la aceasta cu lovituri de vergi? Și cum se face că tu ceri astfel să fii pedepsit în schimb?

Atunci tînărul povesti:

Află, o, emire al credincioșilor, că acea fecioară îmbucătățită este soția mea, fiica acestui șeic bătrîn, care era socrul meu. M-am însurat cu ea cînd era o copilă neprihănită. Și Allah m-a învrednicit de la ea cu trei copii de parte bărbătească. Și ea continua mereu să mă iubească și să mă slujească; și eu nu găseam la ea nimic vrednic de dojană.

Dar la începutul lunii acesteia soarta hotărî ca ea să cadă greu bolnavă; și numaidecît adusei medicii cei mai pricepuți, care nu zăboviră să o vindece în curînd, cu îngăduința lui Allah! Și eu, cum nu mă culcasem cu ea de la începutul boalei sale, și cum dorința mi s-a iscat în clipa aceea, vrui să o sfătuiesc să facă mai întîi o baie. Dar ea îmi spuse:

— Înainte de a intra în hammam am o poftă ce vreau să mi-o împlinesc.

Eu o întrebai:

— Și care poate fi această poftă?

Ea îmi spuse:

— Am poftă de un măr, ca să-i simt mireasma și să muște din el o îmbucătură.

Și eu numaidecît mă dusei în oraș ca să cumpăr mărul, chiar de-ar fi fost la prețul de un dinar de aur! Și căutai pe la toți negustorii de fructe; dar n-aveau de loc mere! Și mă întorsei tare necăjit acasă, nu mă încumetai să dau ochi cu soția mea, și îmi petrecui toată noaptea gîndindu-mă la calea de a găsi un măr. A doua zi, în zori, ieșii din casă și mă îndreptai spre livezi și mă apucai să le cutreier una cîte una, copac de copac, fără să aflu nimic. Dar în calea mea întîlnii un paznic de livadă, un om în vîrstă, și-l întrebai unde aș putea să aflu niște mere. El îmi spuse:

— Copilul meu, aceasta-i un lucru tare anevoie de găsit, nu din altă pricină decît fiindcă nu se află nicăieri, doar de nu s-ar găsi la Bassra, în livada căpeteniei credincioșilor. Dar și acolo e greu de ajuns la ele, căci paznicul păstrează cu grijă merele pentru folosința califului!

Atunci mă întorsei la soția mea și-i povestii cum stau lucrurile; dar dragostea ce o aveam pentru ea mă făcu să mă pregătesc numaidecît de călătorie. Și plecai, și avui nevoie de cincisprezece zile bune, călătorind zi și noapte, ca să ajung la Bassra și să mă întorc; dar soarta mă părtini și mă întorsei la soția mea, aducînd trei mere cumpărate de la paznicul livezii din Bassra pe prețul de trei dinari.

Intrai, așadar, tare vesel în casă și-i întinsei soției mele cele trei mere; dar, la vederea lor, nu văzui cîtuși de puțin vreun semn de mulțumire,

și le aruncă nepăsătoare lîngă ea. Totuși, văzui că în timpul lipsei mele de acasă fierbințelile o întorseseră, și cu putere încă, și o țineau într-una ; și soția mea mai zăcu încă zece zile, în timpul cărora nu o părăsii măcar o cilpă. Dar, mulțumită lui Allah, la capătul acestui răstimp, ea își redobîndi sănătatea ; și putui atunci să ies și să merg la prăvălia mea ; și mă apucai din nou să vînd și să cumpăr.

Ci pe cînd ședeam așa în prăvălie, către ceasul amiezii, văzui trecînd pe dinaintea mea un negru care ținea în mînă un măr cu care se juca. Îl întrebai :

— Ei ! prietene, de unde ai putut lua mărul acesta ? Spune-mi, ca să mă duc și eu să cumpăr cîteva !

La vorbele mele, negrul începu să rîdă și zise :

— L-am luat de la iubita mea ! Tocmai mă duceam s-o văd, căci trecuse cîtăva vreme de cînd n-o mai văzusem, și o găsii posomorîtă, și lîngă ea se aflau trei mere ; și, cînd o întrebai, îmi zise : „Închipuește-ți, scumpul meu, că acest biet tătuc încornorat de bărbat pe care-l am, a plecat anume pentru asta la Bassra ca să mi le cumpere, și le-a cumpărat pe trei dinari de aur !“ Apoi ea îmi dădu acest măr pe care-l am în mînă !

La cuvintele negrului, o, emire al credincioșilor, ochii mei văzură lumea toată în tăciune negru ; închisei numaidecît prăvălia și mă întorsei acasă, după ce pe drum îmi pierdusem cu totul mințile, sub imboldul nestăvilit al mîniei. Și privii pe pat, și într-adevăr nu găsii nici urmă de al treilea măr. Și atunci o întrebai pe soția mea :

— Dar unde-i al treilea măr ?

Ea îmi răspunse :

— Nu bănuiesc unde poate fi, și nici nu am vreo știre despre el.

Astfel mă dumirii de adevărul vorbelor negrului. Atunci mă năpustii asupra ei și o ciopîrții cu lovituri de cuțit : îi tăiai astfel capul și mădularele, aruncai totul, cu mare grabă, în coșul împletit, îl acoperii cu vălul și cu covorul și-l așezai în lada pe care am țintuit-o în cuie. Încărcai lada pe spinarea catîrului și mă dusei numaidecît s-o arunc în Tigru, și toate acestea chiar cu mîinile mele !

Și așa, deci, o, căpetenie a credincioșilor, te rog fierbinte să-mi grăbești moartea drept pedeapsă pentru fărădelegea mea, pe care o voi ispăși într-acest chip, căci tare mi-e teamă să nu dau seama în ziua învierii !

Așadar o aruncai în Tigru, fără să fiu văzut de nimeni, și mă întorsei acasă. Și îl aflai pe băiatul meu cel mare plîngînd : și deși eram sigur că el nu știe de moartea mamei sale,totuși îl întrebai :

— De ce plîngi ?

El îmi răspunse :

— Fiindcă am luat unul din merele pe care le avea mama, și fiindcă, apoi, coborînd în stradă să mă joc cu frații mei, am văzut un negru uriaș care trecu pe lîngă mine și îmi smulse mărul din mîini spunîndu-mi : „De unde-i mărul acesta ?“ Eu îi răspunsei : „Îl am de la tatăl meu, care s-a dus și l-a adus mamei mele, cu încă două asemănătoare, de la Bassra plătindu-le cu trei dinari“. Cu toate rugămințile mele, negrul nu-mi dădu mărul înapoi, mă lovi și se duse cu el ! Și acum mă tem să nu mă bată mama din pricina mărului !

La aceste cuvinte ale copilului, pricepui că negrul ticluise o poveste mincinoasă pe socoteala

fiicei unchiului meu, și că astfel am ucis-o pe nedrept!

Atunci începui să vărs lacrimi amare; apoi îl văzui venind pe tatăl soției mele, acest șeic venerabil, care se afla aici cu mine. Și-i povesti trista întîmplare. Șezu lîngă mine și începu și el să plîngă. Și nu conteniram amîndoi cu plînsul pînă la miezul nopții. Și făcurăm să țină slujbele de înmormîntare vreme de cinci zile. Și, de altminteri, continuarăm pînă astăzi să jeluim această moarte.

Așadar te rog fierbinte, o, emire al credincioșilor, pe amintirea sfîntă a strămoșilor tăi, să-mi grăbești cazna și să aduci asupra mea pedeapsa cumplită, spre a răzbuna acest omor!

La auzul acestei povestiri, califul se miră foarte mult și strigă:

— Pe Allah! nu vreau să ucid pe nimeni altul decît pe acel viclean de negru!

Dar în clipa aceea a poveștirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a nouăsprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o mărite rege, că atunci califul jură că nu-l va ucide decît pe negru, fiindcă tînărul era totuși vrednic de iertare. Apoi califul se întoarse către Giafar și-i porunci:

— Adu-l în fața mea pe acel negru de smoală și catran, care a fost pricina acestei întîmplări! Și de nu mi-l vei putea găsi, voi porunci să te ucidă pe tine în locul lui!

Și Giafar ieși plîngînd și zicîndu-și: „De unde voi putea oare să-l aduc în fața lui? Așa cum numai din întîmplare un ulcior care cade nu se sparge, la fel și eu, numai din întîmplare am scăpat întîia oară de la moarte. Dar acum?... Totuși, cel care a voit întîia oară să mă scape, de va vrea, mă va scăpa și a doua oară! Cît despre mine, pe Allah! mă voi închide la mine acasă, fără să mă clintesc de fel, în cele trei zile de păsuire. Căci la ce bun să fac cercetări zadarnice? Mă încredințez voinței celui preadrept și preaînalt!"

Și într-adevăr Giafar nu se clinti din casa lui în cele trei zile de păsuire. A patra zi trimise să-l caute pe cadiu și își făcu testamentul în fața lui; și își luă, plîngînd, rămas bun de la copii. Apoi veni trimisul califului, care îl vesti că emirul credincioșilor era nestrămutat în hotărîrea de a-l ucide dacă negrul nu va fi găsit. Și Giafar plînse și mai tare, și copiii plînseră împreună cu el. Apoi o cuprinse pe cea mai mică dintre ficele lui ca s-o mai îmbrățișeze o dată, fiindcă o iubea mai mult decît pe toți ceilalți copii ai săi; și o strînse la pieptul său, și vărsă lacrimi îmbelșugate, gîndindu-se că era silit s-o părăsească. Dar, deodată, cum o strîngea la piept, simți ceva rotund în buzunarul fetiței și o întrebă:

— Ce ai în buzunar?

Ea răspunse:

— O, tată, un măr! Mi la dat Rihan [1], negrul nostru. Și îl am de patru zile. Dar nu l-am putut lua decît după ce i-am dat doi dinari lui Rihan.

La auzul acestor cuvinte, despre negru și măr, Giafar simți o nețărmurită bucurie, și strigă :

— O, mîntuitorule!

Apoi porunci să i-l aducă pe negrul Rihan. Și Rihan veni, și Giafar îl întrebă :

— De unde ai acest măr ?

El răspunse :

— O, stăpînul meu, acum cinci zile, mergînd prin oraș, intrai pe o uliță și văzui niște copii jucîndu-se și, printre ei, se afla unul care ținea în mînă acest măr ; i-l luai și îl lovii ; atunci el plînse și îmi zise : „Mărul este al mamei mele. Și mama e bolnavă. Ea a avut poftă de un măr și tata a plecat să i-l aducă de la Bassra, cu încă două mere, pe prețul de trei dinari de aur. Și eu am luat unul ca să mă joc cu el.“ Apoi începu să plîngă. Dar eu, fără să țin seama de plînsetul lui, venii acasă cu mărul acesta și il dădui pe doi dinari micii mele stăpîne, fetița ta!

Auzind această povestire, Giafar fu cuprins de nețărmurită mirare, văzînd cum se ivesc toate aceste încurcături și moartea tinerei femei din greșeala negrului său Rihan. Și porunci să fie aruncat numaidecît în temniță. Apoi se înveseli că scăpase astfel el însuși de la o moarte sigură și recită aceste versuri :

Un singur rob ai și îi ești dator
Nenorociri ce-ți vin și vin grămadă...
Te descotorosește de odor!

[1] Rihan înseamnă mirt și, de asemenea, orice plantă cu miros aromat.

Robi mișună, în jurul tău roiesc,
Dar sufletu-ți e unică plămadă :
Nu-i poți găsi niciînd seamăn lumesc !

Dar apoi se răzgîndi, îl luă pe negru și-l duse dinaintea califului, căruia îi istorisi povestea.

Și califul Harun Al-Rașid rămase atît de uimit încît porunci ca această poveste să fie trecută în cronici, spre a sluji de învățătură oamenilor.

Dar Giafar îi spuse :

— Nu te minuna prea tare de această poveste, o, căpetenie a credincioșilor, căci ea este departe de a se putea asemui cu aceea a vizirului Nureddin și a fratelui său Șamseddin.

Și califul strigă :

— Și cum este acea poveste despre care spui că-i mai uluitoare decît cea pe care tocmai am auzit-o ?

Giafar zise :

— O, prințe al credincioșilor, nu ți-o voi povesti decît dacă îmi făgăduiești că-i vei ierta negrului Rihan fapta necugetată !

Și califul răspunse :

— Fie ! Te învrednicesc cu iertarea sîngelui său. Și îl iau de prieten și de tovarăș pe acest tînăr ; și, spre a-i alina durerea de pe urma pierderii soției ciopîrțite, fiica unchiului său, îi dau de soție legiuită pe cea mai frumoasă dintre fecioarele mele tăinuite, cu zestrea ei și cu leafă de vizir. Și-acum, o Giafar, îndulcește-ne auzul cu vorbele tale !

POVESTEA VIZIRULUI NUREDDIN, A FRATELUI SĂU VIZIRUL ȘAMSEDDIN ȘI A FRUMOSULUI HASSAN BADREDDIN

Atunci Giafar Al-Barmaki zise :

Află, o, căpetenie a credincioșilor, că trăia în țara Mesr [1], un sultan drept și binefăcător. Acel sultan avea un vizir înțelept și mare cărturar, priceput în științe și în arte, și acel vizir era un moșneag tare înaintat în vîrstă ; dar el avea doi copii asemănători, ca doua luni de pe cer : cel mare se numea Șamseddin și cel mic se numea Nureddin [2] ; dar Nureddin, cel mic, era neîndoielnic mai frumos și mai bine făcut decît Șamseddin, care, de altminteri, era desăvîrșit ; dar Nureddin nu-și avea pereche în lumea întreagă. El era atît de minunat, încît frumusețea lui era cunoscută în toate ținuturile, și mulți călători veneau în Egipt, din țările cele mai îndepărtate, numai pentru plăcerea de a contempla desăvîrșirea lui și trăsăturile chipului său.

[1] *Mesr (Misr, Masr)* — numele dat de arabi deopotrivă Egiptului, precum și orașului Cairo (Al-Kahirat).

[2] *Șamseddin :* Soarele religiei ; *Nureddin :* Lumina religiei.

Soarta rîndui că vizirul, tatăl lor, muri. Și sultanul rămase adînc îndurerat de moartea lui. Și porunci să vină la el cei doi fii, îi chemă aproape de el, îi înveșmîntă cu mantii de mare cinstire și le spuse :

— Din clipa aceasta, veți îndeplini pe lîngă mîne dregătoria tatălui vostru.

Atunci ei se bucurară și sărutară pămîntul din fața mîinilor sultanului. Și rînduiră să țină o lună întreagă slujbele de înmormîntare după tatăl lor ; apoi intrară în noua dregătorie, și fiecare dintre ei îndeplinea pe rînd, cîte o săptămînă, slujba de vizir. Și cînd sultanul pleca în călătorie, el nu lua cu sine decît pe unul dintre cei doi frați.

Ci într-o bună noapte se întîmplă că sultanul trebuind să plece a doua zi dimineața, și venind rîndul viziratului pentru acea săptămînă lui Șamseddin, cei doi frați povesteau despre unele și despre altele ca să treacă seara. Cum stăteau așa de vorbă, fratele cel mare îi spuse celui mic :

— O, frate al meu, trebuie să-ți spun că dorința mea este să ne gîndim cum să ne căsătorim ; și această căsătorie să o facem amîndoi în aceeași noapte.

Și Nureddin răspunse :

— Facă-se voia ta, o, frate al meu, căci eu sînt întru toate de o părere cu tine.

O dată ce se învoiră asupra acestui prim lucru, Șamseddin îi zise lui Nureddin :

— Cînd, cu bunăvoința lui Allah, ne vom fi unit cu două fecioare, și ne vom fi culcat cu ele în aceeași noapte, și cînd ele vor fi născut în aceeași zi și — dacă Allah se va îndura ! — vor fi dat naștere : o soție unei fetițe, și cealaltă unui

băiețel, ei bine, atunci va trebui să-i căsătorim pe copii, unul cu altul, ca pe fii de unchi!

Atunci Nureddin răspunse:

— O, frate al meu, și atunci ce te gîndești să ceri de la fiul meu, drept zestre, ca să i-o dai pe fiica ta?

Și Șamseddin spuse:

— Voi lua de la fiul tău, drept preț al fiicei mele, trei mii de dinari de aur, trei livezi irigate și trei sate din cele mai bune ținuturi din Egipt. Și într-adevăr aceasta va fi prea puțin lucru, ca răscumpărare pentru fiica mea. Și dacă tînărul, fiul tău, nu va voi să primească acest contract, atunci nimic nu se va face între noi.

La aceste cuvinte, Nureddin răspunse:

— Tu nu te gîndești la ceea ce zici! Oare ce vrei cu zestrea pe care ai de gînd să i-o ceri fiului meu? Uiți că noi sîntem frați, și că sîntem chiar doi viziri într-unul singur? În loc de această cerere, tu ar trebui să i-o dai fiului meu pe fiica ta în dar, fără să te gîndești să-i ceri fiului meu vreo zestre oarecare. De altminteri, nu știi oare că bărbatul este oricînd mai de preț decît femeia? Ci fiul meu este un bărbat, și tu îmi ceri o zestre pe care tocmai fiica ta ar trebui s-o aducă! Tu faci ca acel negustor de unt care, nevoind să îngăduie prețul mărfii, începe, ca să-l îndepărteze pe mușteriu, să scumpească untul împătrit!

Atunci Șamseddin îi spuse:

— Văd bine că-ți închipui într-adevăr că fiul tău este mai nobil decît fiica mea. Ci aceasta îmi dovedește că ești lipsit cu desăvîrșire de judecată și de înțelepciune, și mai cu seamă de recunoștință. Căci, de vreme ce vorbești de vizirat, uiți că nu-

mai mie singur îmi datorezi dregătoria ta înaltă și că, dacă te-am luat tovarăș cu mine, aceasta am făcut-o numai din milă pentru tine și ca să poți să mă ajuți în lucrările mele. Dar, pe Allah, poți spune ce vrei ! Însă eu, de vreme ce vorbești așa, nu mai vreau să-mi mărit fata cu fiul tău, chiar de ar fi cîntărit în aur !

La aceste cuvinte, Nureddin rămase foarte mîhnit și spuse :

— Nici eu nu mai vreau să-l însor pe fiul meu cu fiica ta !

Și Șamseddin răspunse :

— Da ! Iată o încheiere tare potrivită ! Și acum, fiindcă mîine trebuie să plec cu sultanul, nu mai am răgazul să te fac să simți toată necuviința vorbelor tale. Dar după aceea, vei vedea ! La întoarcerea mea, de va îngădui Allah, se va întîmpla ceea ce o să se întîmple !

Atunci Nureddin se îndepărtă, peste măsură de mîhnit de toată sfada asta, și se duse să se culce singur, copleșit de gînduri mohorîte.

A doua zi dimineața, sultanul, însoțit de vizirul Șamseddin, ieși ca să pornească în călătorie și se îndreptă spre Nil, pe care îl trecu cu luntrea ca să ajungă la Ghesirah ; și de acolo călători către Piramide.

Cît despre Nureddin, după ce își petrecu noaptea cufundat în gînduri negre, din pricina purtării fratelui său, se sculă de dimineață, își făcu scalda rituală și zise întîia rugăciune de dimineață, apoi se îndreptă spre dulapul său, de unde luă o desagă pe care o umplu cu aur, gîndindu-se mereu la vorbele disprețuitoare ale fratelui său față de el și la

umilirea îndurată ; și atunci își aminti de aceste strofe ale poetului :

Pleacă, prietene ! Totul lasă în urmă și du-te !
Ți-i dobîndi noi prieteni, însă pe vechii uitîndu-i.
Pleacă ! departe de case numai un cort să mi-ți jîndui
Spre-a-l locui : e sălașul multor plăceri netrecute !

În locuințe stabile, civilizate, rîvnire
Nu-i, și nici prietenie ! Crede-mă, dragă ! Din țară
Fugi ! Mi te smulge din glia nașterii tale afară,
Și rădăcina-ți să aibă nouă aiurea sădire !

Tu mă ascultă : o apă îndată ce stă-n nemișcare
Prinde-a dospi, bunăoară ; și află a ei lecuire
De putrejune, doar dacă, dintru o grea adormire
Smulsă, ar curge : ci altfel nu-i de sperat vindecare !

Dar m-am uitat de asemeni des și la luna cea plină,
Vrînd pe de rost a cunoaște ochii ei mulți. Cu nesațiu
Am cercetat-o-n rotirea-i : știi că pe crugu-i în spațiu
Fiece față privește numai cu-alți ochi de lumină !

Leul ! Puteam cumva, oare, să ți-l vînez chiar din fugă,
Dac-aș fi stat pe aicea numa-n păduri șoptitoare ?
Însăși săgeata, socoate, poate fi ucigătoare
Fără să plece din arcul bine-ncordat, să distrugă ?

Aur ! Argint ! Praf, şi-atîta ! Nici cu un pic nu ajută
Cîtu-s colo,-n zăcăminte ! Orice lăută ce-ncîntă
Este din lemn o bucată, care, de meşter înfrîntă,
Bine tăiată, primeşte forma măiastră cerută !

Pleacă din ţară odată ! Spune : „Acuma destul mi-i !"
Dacă doreşti ca avîntu-ţi mîndru să ducă spre-o zare...
Încătuşat de pămîntul care din neamuri te are,
Nu-i cu putinţă-a atinge vraja beţiilor culmii !

Cînd sfîrşi de rostit aceste versuri, porunci unuia dintre tinerii săi sclavi să-i înşăueze un catîr de culoarea sturzului, mare şi iute la picior. Şi sclavul îi pregăti cel mai frumos dintre catîri, îl înşăuă cu o şa împodobită cu brocart şi cu aur, cu scări indiene, cu cioltar din velur de Ispahan ; şi o găti atît de bine încît mula păru asemenea unei tinere mirese înveşmîntate în straie nouă şi nespus de strălucitoare. Apoi Nureddin mai porunci să i se pună peste toate acestea un covor mare de mătase şi un covoraş de rugăciune ; şi, între covorul mare şi covorul mic, puse sacul cu aur şi bijuterii.

Odată acestea făcute, îi zise băiatului şi tuturor celorlalţi sclavi :

— Eu acum plec să dau o raită afară din oraş, către Kaliubia, unde socotesc că voi poposi trei nopţi, căci simt că am o strîngere în piept şi vreau să mă duc pe acolo ca să mi-l lărgesc, respirînd aerul din plin. Dar nu îngădui nimănui să mă urmeze !

Apoi, luîndu-şi ceva merinde pentru drum, urcă pe catîrul de culoarea sturzului şi se îndepărtă cu iuţeală. Odată ieşit din Cairo, merse atît de cu spor încît la amiază ajunse la Belbeis, unde se opri ; coborî de pe catîr, ca să se odihnească şi să-l lase să se odihnească, mîncă puţin, cumpără de la Belbeis cele de cîte putea avea nevoie, fie pentru el, fie pentru catîr şi se porni din nou la drum. Două zile mai tîrziu, în dricul amiezii, mulţumită hărniciei catîrului său, ajunse în oraşul sfînt, Ierusalim. Acolo descălecă de pe catîr, se odihni, lăsă catîrul să se odihnească, îşi scoase ceva din sacul cu merinde şi mîncă ; o dată acestea săvîrşite, îşi puse sacul sub cap, pe pămînt, după ce întinse covorul mare de mătase, şi adormi, gîndindu-se mereu cu mînie la purtarea fratelui său faţă de el.

A doua zi, în zori, urcă din nou în şa, şi nu conteni de astă dată cu drumul în pas voinicesc pînă ce ajunse în oraşul Alep. Acolo trase în gazdă la unul din hanurile din oraş, şi petrecu trei zile în deplină tihnă, odihnindu-se şi lăsîndu-şi catîrul să se odihnească ; apoi, după ce trase pînă în adîncurile pieptului aerul plăcut din Alep, se gîndi să plece. În acest scop, încălecă din nou pe catîr, după ce îşi cumpără din acele dulciuri minunate, pe care le ştiu găti atît de bine la Alep, şi sînt umplute cu fistic şi migdale şi au deasupra o crustă de zahăr, şi tot felul de bunătăţi pe care le preţuia mult încă din copilărie.

Şi lăsă catîrul să meargă în voia lui, căci, odată ieşit din Alep, nu mai ştiu pe unde se află. Şi merse zi şi noapte, atît de bine, încît, într-o seară, în amurg, ajunse în oraşul Bassra ; dar nici măcar nu ştia că acest oraş ar fi Bassra. Căci nu află numele oraşului decît odată ajuns la han, unde îl lă-

muriră alţii. Coborî atunci de pe catîr, îl despovără de covoare, de merinde şi desagă, şi-l însărcină pe portarul hanului să i-l plimbe niţel ca să nu răcească dacă s-ar odihni de îndată. Cît despre Nureddin îşi întinse covorul şi se aşeză să se odihnească.

Portarul hanului luă deci catîrul de căpăstru şi porni să-l plimbe. Ci se nimeri că tocmai în clipa aceea vizirul din Bassra şedea la fereastra palatului său şi privea pe stradă. Zări deci frumosul catîr de culoarea sturzului, îi văzu şaua şi hamurile strălucitoare, de mare preţ, şi se gîndi că trebuie neapărat să fie al vreunui vizir străin, sau chiar al vreunui rege. Aşadar începu să-l privească mai cu luare-aminte şi fu cuprins de mare uimire ; apoi dădu poruncă unuia dintre tinerii săi sclavi să i-l aducă numaidecît pe portarul care plimba catîrul. Şi sclavul dete fuga să-l caute pe portar şi îl aduse dinaintea vizirului. Portarul păşi înainte şi sărută pămîntul din faţa mîinilor vizirului, care era un om foarte bătrîn şi tare vrednic de cinstire. Şi vizirul îl întrebă pe portar :

— Cine-i stăpînul acestui catîr, şi care-i rangul lui ?

Portarul răspunse :

— O, mărite domn, stăpînul acestui catîr este un tînăr cu adevărat nespus de frumos şi foarte atrăgător, îmbrăcat strălucitor, ca un fiu de ceva mare negustor ; toată înfăţişarea lui stîrneşte admiraţie.

La aceste vorbe ale portarului, vizirul se ridică, încălecă pe cal, şi merse în grabă mare la han, şi intră în curte. La vederea vizirului, Nureddin se sculă în picioare, alergă în întîmpinarea lui şi îl ajută să coboare de pe cal. Vizirul făcu salutul de

cuviință, și Nureddin i-l întoarse, și-l primi cu multă căldură ; și vizirul șezu lîngă el și-i spuse :

— Fiul meu, de unde vii și pentru ce te afli la Bassra ?

Și Nureddin îi răspunse :

— Mărite domn, vin de la Cairo, care este orașul meu și unde m-am născut. Tatăl meu a fost vizirul sultanului Egiptului, dar a murit ca să meargă întru îndurarea lui Allah !

Apoi Nureddin îi istorisi vizirului toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Și adăugă :

— Dar am luat hotărîrea nestrămutată să nu mă mai întorc niciodată în Egipt, pînă cînd nu voi fi călătorit mai întîi pretutindeni și nu voi fi cutreierat toate orașele și toate ținuturile !

La cuvintele lui Nureddin, vizirul spuse :

— Copilul meu, nu da urmare acestor gînduri nefericite de a călători mereu, căci ele te vor duce la pierzanie. Călătoria, știi tu, în țări străine este prăpădul și sfîrșitul sfîrșiturilor. Ascultă-mi sfatul, copilul meu, căci tare mă tem pentru tine de întîmplările nenorocite ale vieții și ale timpului !

Apoi vizirul porunci sclavilor să scoată șaua de pe catîr și să desfacă mătăsurile și covoarele ; și-l luă pe Nureddin la el acasă, și-i dădu o încăpere, și-l lăsă să se odihnească, după ce-i puse la îndemînă toate cele de care ar fi avut nevoie.

Nureddin rămase astfel cîtăva vreme la vizir ; și vizirul îl vedea în toate zilele, și îl copleșea cu bunăvoința lui și cu favoruri. Și sfîrși prin a-l iubi nespus pe Nureddin, și în așa măsură încît într-o zi îi spuse :

— Copilul meu, iată-mă ajuns la adînci bătrînețe și n-am avut nici un copil de parte bărbă-

tească. Dar Aallah m-a învrednicit cu o fată, care într-adevăr este deopotrivă cu tine în frumusețe și în desăvîrșire ; și pînă acum i-am respins pe toți acei care mi-au cerut-o în căsătorie. Dar acum pe tine te iubesc din inimă, atît de mult, încît vin să te întreb dacă te învoiești s-o primești pe fiica mea ca pe o sclavă în slujba ta ! Doresc cu tărie să fii soțul fiicei mele. Dacă primești, voi urca numaidecît la sultan și-i voi spune că ești nepotul meu de curînd sosit din Egipt, și că vii la Bassra anume ca să-mi ceri fiica în căsătorie. Și sultanul, la rugămintea mea, te va primi în locul meu, ca vizir. Căci acum sînt tare bătrîn și am nevoie de odihnă. Și va fi o mare plăcere pentru mine cînd mă voi întoarce la casa mea, spre a nu o mai părăsi niciodată.

La propunerea vizirului, Nureddin tăcu și își plecă ochii ; apoi zise :

— Ascult și mă supun !

Atunci vizirul, în culmea bucuriei, porunci numaidecît sclavilor să pregătească ospățul, să împodobească și să lumineze sala de primire, cea mai mare, aceea menită anume celor mai mari dintre emiri.

Apoi își adună prietenii, și-i pofti pe toți maimarii împărăției și pe toți negustorii de seamă din Bassra ; și toți veniră să se înfățișeze înaintea mîinilor sale. Atunci vizirul, spre a-i lămuri asupra alegerii pe care a făcut-o, a lui Nureddin, dîndu-i precădere față de ceilalți, le spuse :

— Aveam un frate care era vizir la curtea Egiptului, și Allah l-a învrednicit cu doi fii, așa cum, voi o știți, m-a învrednicit pe mine cu o fată. Ci înainte de a muri, fratele meu a stăruit mult

pe lîngă mine să-mi mărit fata cu unul dintre fiii săi, și eu i-am făgăduit. Și tocmai iată-l în fața voastră pe acest tînăr, care este unul dintre cei doi fii ai fratelui meu, vizirul. Și a venit aici în acest scop. Și eu doresc mult să-i scriu contractul cu fiica mea, ca să rămînă împreună cu ea la mine.

Atunci răspunseră cu toții :

— Da, desigur ! Ceea ce faci vom ține pe creștetul capetelor noastre !

Și atunci toți cei poftiți luară parte la nuntă, băură tot felul de vinuri și mîncară nespus de multe prăjituri și dulcețuri ; apoi, după ce stropiră sălile cu apă de roze, după datină, își luară rămas bun de la vizir și de la Nureddin.

Atunci vizirul porunci tinerilor săi sclavi să-l petreacă pe Nureddin la hammam și să-i pregătească o baie minunată. Și vizirul îi dădu una din cele mai frumoase mantii dintre ale sale ; apoi îi trimise ștergări, ligheane de aramă pentru baie, cățuie de ars parfumuri și mirodenii și toate celelalte de trebuință. Și Nureddin făcu baie, și ieși din hammam, după ce îmbrăcă cea mai frumoasă mantie nouă, și se făcu tot așa de frumos ca luna plină în cea mai senină dintre nopți. Apoi Nureddin încălecă pe catîrul său de culoarea sturzului, și merse la palatul vizirului, trecînd pe străzile orașului, unde tot norodul îl admiră și scoase strigăte de uimire la vederea frumuseții lui și a creației lui Aallah. El coborî de pe catîr, intră în casa vizirului și îi sărută mîna. Atunci vizirul...

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și discretă, cum era de felul ei, nu voi nici într-un chip să vorbească mai departe în noaptea aceea.

Dar cînd se lăsă a douăzecea noapte

Șahrazada urmă :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că vizirul se ridică atunci în picioare, îl primi cu bucurie mare pe frumosul Nureddin și îi spuse :

— Du-te, fiul meu, dă fuga și intră la soția ta, și fii fericit ! Și mîine voi urca împreună cu tine la sultan. Și acum nu-mi mai rămîne decît să cer pentru tine de la Allah toate favorurile și toate darurile sale.

Atunci Nureddin mai sărută o dată mîna vizirului, socrul său, și intră în iatacul fecioarei. Și se întîmplă ceea ce se întîmplă !

Iată în ce-l privește pe Nureddin !

Cît despre fratele său Șamseddin, la Cairo... iată. Cînd sfîrși călătoria în care îl însoți pe sultanul Egiptului, mergînd către Piramide și de acolo auirea, se întoarse acasă. Și rămase tare neliniștit că nu-l află pe fratele său Nureddin. Ceru vești despre el de la slujitori, care îi răspunseră :

— Cînd ai plecat cu sultanul, în chiar aceeași zi, stăpînul nostru Nureddin urcă pe catîrul său înhămat ca pentru zilele de paradă, și ne zise : „Eu plec spre Kaliubia și voi rămîne acolo o zi sau două, căci simt că mi s-a strîns pieptul și am nevoie de puțin aer. Dar nimeni să nu mă urmeze !“ Și din ziua aceea pînă astăzi, n-am mai primit nici o știre de la el.

Atunci Șamseddin rămase tare mîhnit de lipsa fratelui său, și mîhnirea lui crescu din zi în zi, și el sfîrși prin a simți cea mai amarnică strîngere în piept. Și se gîndi : „Desigur că nu este altă pri-

cină a plecării lui decît vorbele aspre ce i le-am grăit în ajunul călătoriei mele cu sultanul. Şi poate că tocmai asta l-a împins să fugă de mine. De aceea trebuie să îndrept greşelile săvîrşite faţă de acest frate bun şi să trimit în căutarea lui."

Şi Şamseddin urcă numaidecît la sultan şi-i împărtăşi din fir în păr cum stau lucrurile. Şi sultanul porunci să fie scrise răvaşe sigilate cu pecetea lui, şi le trimise prin soli călare în toate părţile, la toţi locţiitorii săi, în toate ţinuturile, grăindu-le, în aceste răvaşe, că Nureddin dispăruse şi că trebuia căutat pretutindeni.

Dar, la cîtăva vreme după aceea, se întoarseră toţi solii fără de ispravă, căci nici unul nu mersese la Bassra, unde se afla Nureddin. Atunci Şamseddin se jelui îndelung şi îşi zise : „Toate aceste sînt din vina mea ! Şi asta nu s-a întîmplat decît din pricina lipsei mele de înţelepciune şi de măsură !"

Dar, cum orice lucru are un sfîrşit, Şamseddin se resemnă în cele din urmă şi, după cîtva timp, se logodi cu fiica unuia dintre marii negustori din Cairo, făcu contractul de căsătorie şi se cunună cu ea. Şi se întîmplă ceea ce se întîmplă !

Ci se potrivi că tocmai noaptea intrării lui Şamseddin în camera nupţială era chiar aceea a pătrunderii lui Nureddin, la Bassra, în camera soţiei lui, fiica vizirului. Allah îngădui această potrivire a căsătoriei celor doi fraţi în aceeaşi noapte, ca să vădească mai bine că el este stăpînul destinului făpturilor sale !

Mai mult chiar, totul se petrecu aşa cum potriviseră fraţii înaintea sfadei lor, adică cele două soţii rămaseră însărcinate în aceeaşi noapte şi născură în aceaşi zi şi în acelaşi ceas : nevasta lui

Șamseddin, vizirul Egiptului, născu o fetiță cum nu mai era o a doua ca frumusețe în tot Egiptul, și nevasta lui Nureddin, la Bassra, aduse pe lume un fiu cum nu mai era un al doilea ca frumusețe în toată lumea din acea vreme! Așa cum zice poetul:

Copilul! Drăgălaș și fin că-ntrece toate!
Și boiul lui! Îți vine dor să-i bei din gură!
Din gura-i, și să uiți paharul ce-ți umplură,
Sau cupa care peste margini plinu-și scoate!

Bea de pe buzele-i, și setea îți alină
Din frăgezimea feței lui! O apă clară
I-s ochii! Cată-n ei și lasă vinul dară
Cu-aroma, roșul și-amețeala lui divină!

Și Frumusețea, stînd alături, ca surată,
Și-ar apleca sfioasă capul! Și, firește,
De-o-ntrebi: „Ceva asemeni ai văzut? Gîndește!"
„Cu el asemeni? ar răspunde. Niciodată!"

Fiul lui Nureddin a fost numit, din pricina frumuseții lui, Hassan Badreddin[1].

Nașterea lui prilejui mari petreceri obșești. Și, în a șaptea zi de la nașterea lui, se dădură ospețe și petreceri într-adevăr vrednice de fiii de regi.

Odată serbările sfîrșite, vizirul din Bassra îl luă pe Nureddin și urcă împreună cu el la sultan. Atunci Nureddin sărută pămîntul din fața mîinilor sultanului și, fiindcă era înzestrat cu un mare dar al elocinței, cu o inimă vitează și foarte iscu-

[1] *Hassan:* Frumosul; *Badreddin:* Luna plină a religiei.

sit în frumusețile limbii, îi recită sultanului aceste versuri ale poetului :

Naintea lui, ferind, oricare din binefăcători
se-nclină,
Căci pentru dînsul e iubirea acelor mai aleși
deplină !

Eu faptele îi cînt, dar ele sînt fapte-atîta de
frumoase,
Că-n salbă trebui-vor prinse la gît și peste haină
scoase.

Și de-i sărut la orice deget doar vîrful, e că se
cuvine :
Nu degete sărut, ci cheia a toată facerea de bine !

Sultanul, fermecat de aceste versuri, fu nespus de mărinimos în daruri cu Nureddin și cu vizirul, socrul său, fără să știe o vorbă despre căsătoria lui Nureddin, și nici chiar că ar fi pe lume ; căci îl întrebă pe vizir, după ce îl lăudă pe Nureddin pentru frumoasele sale versuri :

— Cine este oare acest tînăr frumos și înzestrat cu darul vorbirii ?

Atunci vizirul îi istorisi sultanului povestea de la început pînă la sfîrșit, și-i spuse :

— Acest tînăr este nepotul meu !

Și sultanul adăugă :

— Cum se face că n-am auzit încă pînă acum vorbindu-se de el ?

Vizirul îi răspunse :

— O, domnul și stăpînul meu, trebuie să-ți spun că aveam un frate, vizir la curtea din Egipt. La moartea sa, el lăsă doi fii, dintre care cel mare

ajunse vizir în locul fratelui meu, în vreme ce al doilea, pe care îl vezi aici, veni să mă vadă, căci îi făgăduisem și-i jurasem tatălui său că voi da fiica mea de soție unuia dintre nepoții mei. Și așa, de-abia sosi el aici, că-l însurai cu fiica mea! E tînăr, după cum vezi, iar eu îmbătrînesc, sînt și nițel surd, și gîndurile îmi zboară de la treburile împărăției. De aceea vin să-i cer domnului meu, sultanul, să binevoiască să-l primească pe nepotul meu, care îmi este totodată și ginere, ca urmaș al meu la vizirat! Și pot să te încredințez că este cu adevărat vrednic să fie vizirul tău, că-i un bun sfetnic, rodnic în idei minunate și foarte priceput în meșteșugul de a cîrmui treburile obștești!

Atunci sultanul îl privi mai bine pe tînărul Nureddin, rămase fermecat, și binevoi să încuviințeze sfatul bătrînului său vizir; și fără să mai zăbovească îl numi pe Nureddin mare vizir în locul socrului său, și-l dărui cu o strălucitoare mantie de cinstire, cea mai frumoasă pe care putu să o găsească, și cu un catîr chiar din grajdurile sale, și îi alese străjile și curtenii.

Nureddin sărută atunci mîna sultanului și ieși cu socrul său, și amîndoi se întoarseră acasă în culmea bucuriei, și merseră să-l îmbrățișeze pe noul născut, Hassan Badreddin, spunînd:

— Venirea pe lume a acestui copil ne-a adus fericire!

A doua zi, Nureddin merse la palat ca să-și îndeplinească înaltele lui sarcini și, ajungînd acolo, sărută pămîntul dinaintea mîinilor sultanului și recită aceste două distihuri:

Cunoști o nouă fericire zi după zi, neîncetat,
Și în belșug te scalzi: de ciudă pizmașul, iată, s-a uscat.

O, fie-ți viața de a pururi tot un șirag de albe zile!
Iar pentru cel pizmaș rămînă din negre tot mai negre sile!

Atunci sultanul îi îngădui să se așeze pe divanul de vizir, și Nureddin se așeză. Și începu să-și îndeplinească slujba și să cîrmuiască treburile zilei, și să facă dreptate, ca și cum ar fi fost vizir de ani îndelungați, și le duse pe toate la bun sfîrșit atît de bine, și toate sub ochii sultanului, încît sultanul rămase uimit de mintea lui ageră, de priceperea lui în treburile obștești și de felul minunat în care făcea dreptate; și din această pricină îl iubi și mai mult, și făcu dintr-însul prietenul său cel mai apropiat și nedespărțit zi și noapte.

Cît despre Nureddin, el continuă să-și îndeplinească de minune înaltele sarcini, dar, cu toate treburile împărăției nu uită nici de creșterea fiului său Hassan Badreddin. Căci Nureddin se făcea din zi în zi mai puternic și mai îndrăgit de sultan, care îi spori numărul curtenilor, al străjilor, al slujitorilor și al crainicilor. Și Nureddin ajunse atît de bogat, încît putu să facă negoț pe scară mare, să-și înzestreze corăbii de negoț, care călătoreau prin lumea întreagă, să-și clădească palate, să zidească mori și roate de apă, să-și sădească grădini minunate și livezi. Și toate acestea pînă cînd fiul său ajunse la vîrsta de patru ani.

În acea vreme, bătrînul vizir, socrul lui Nureddin, muri; și Nureddin îl înmormîntă cu mare pompă; și el și toți mai-marii împărăției îl petrecură la înmormîntare.

Și de atunci încolo, Nureddin își închină toate puterile creșterii fiului său. Îl încredință cărtu-

rarului cel mai încercat în legile religioase și civile. Acel șeic venerabil veni în toate zilele să dea tînărului Hassan Badreddin lecții de citit acasă și, puțin cîte puțin, îi dezvălui învățătura *Coranului,* încît tînărul Hassan sfîrși prin a-l învăța în întregime pe de rost ; după aceea, bătrînul cărturar, timp de ani și ani, urmă să împărtășească învățăcelului său toate cunoștințele folositoare. Și Hassan nu conteni să crească în frumusețe, în grație și în desăvîrșire, cum zice poetul :

Ce băiețaș ! În strălucire-i lună,
Ca ea crescînd mereu în frumusețe !
Din raza soarelui luînd juneție,
Pe chipu-i rumen anemone-adună !

Distincție fără de seamăn are ;
Un rege-al frumuseții ! Și ai crede
Că-mprumutate-i sînt, și bine-i șede,
Splendorile din pajiște și floare !

Dar, în tot acest timp, tînărul Hassan Badreddin nu părăsi nici o clipă palatul tatălui său Nureddin, căci bătrînul cărturar îi cerea mare băgare de seamă la lecții. Dar cînd Hassan împlini al cincisprezecelea an și cînd nu mai avu nimic de învățat de la bătrînul cărturar, tatăl său, Nureddin, îl luă și îi dădu o mantie, cea mai strălucitoare pe care o putu găsi printre mantiile sale și îl puse să încalece pe un catîr, cel mai frumos dintre catîrii săi și cel mai sprinten, și se îndreptă cu el spre palatul sultanului, străbătînd cu mare pompă ulițele Bassrei. Și toți locuitorii, la vederea tînărului Hassan Badreddin, scoaseră strigăte de admirație, uimiți de frumusețea lui, de finețea staturii lui, de grațiile, de purtarea lui fermecătoare ; și nu se

puteau stăpîni să nu exclame : „Ya, Allah ! Cît e de frumos ! Ce chip de lună ! Fie ca Allah să-l ferească de deochi !“ Și așa îl petrecură pînă la sosirea lui Badreddin și a tatălui său la palat.

Cît despre sultan, cînd văzu frumusețea tînărului Hassan Badreddin, rămase atît de uluit încît își pierdu răsuflarea un timp. Și îl pofti să se apropie de el și îl îndrăgi nespus ; făcu din el alesul său, îl copleși cu daruri și îi spuse tatălui său, Nureddin :

— O, vizire, trebuie neapărat să mi-l trimiți aici în toate zilele, căci simt că nu voi mai putea să mă lipsesc de el !

Și vizirul Nureddin se simți tare îndatorat să-i răspundă :

— Ascult și mă supun !

Într-acestea, atunci cînd Hassan Badreddin ajunse prietenul și alesul sultanului, Nureddin, tatăl lui, căzu greu bolnav și, simțind că nu va întîrzia mult pînă să fie chemat la Allah, îl chemă la sine pe fiul său Hassan, îi dădu cele din urmă sfaturi și-i spuse :

— Află, o, fiul meu, că această lume este un lăcaș pieritor, dar lumea viitoare este veșnică ! Și așa, înainte de a muri, vreau să-ți dau cîteva sfaturi. Așadar, ascultă-le bine și deschide-le inima ta !

Și Nureddin începu să-i dea lui Hassan cele mai bune povețe despre cum să se poarte în tovărășia semenilor și cum să se călăuzească în viață.

După care, Nureddin își aduse aminte de fratele său Șamseddin, vizirul din Egipt, țara lui, de rudele și de toți prietenii lui din Cairo ; și, la amintirea lor, nu se putu opri să nu plîngă că nu a putut să-i mai vadă o dată. Dar curînd se gîndi

că mai avea de dat unele povețe fiului său Hassan, și ii spuse :

— Copilul meu, ține bine minte cuvintele ce ți le voi spune, căci acestea sînt de mare însemnătate. Află așadar că am la Cairo un frate care se cheamă Șamseddin ; el este unchiul tău și, pe lîngă asta, este vizir în Egipt. Odinioară, ne-am despărțit după o mică sfadă, și eu sînt aici la Bassra, fără învoirea lui. Îți voi dicta așadar cele din urmă îndrumări ale mele cu privire la aceasta ; ia deci o hîrtie și o pană și scrie după cum îți dictez.

Atunci Hassan Badreddin luă o foaie de hîrtie, scoase cele de scris din centură, alese din toc cel mai bun kalam, cel mai bine ascuțit și îl muie în cîlții îmbibați cu cerneală dinlăuntrul tocului ; apoi șezu, îndoi foaia de hîrtie pe mîna lui stîngă și, ținînd kalamul cu mîna dreaptă, îi zise tatălui său, Nureddin :

— O, părinte al meu, îți ascult cuvintele !

Și Nureddin începu să dicteze : „În numele lui Allah îndurătorul, cel-fără-de-margini, preamilostivul !...“ și continuă să-i dicteze apoi toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit ; mai apoi, îi dictă data sosirii lui la Bassra, a căsătoriei cu fiica bătrînului vizir ; îi dictă genealogia lui întreagă, înaintașii direcți și indirecți, cu numele lor, cu numele tatălui și al bunicului lor, obîrșia lui, gradul de noblețe personală dobîndită și, în sfîrșit, tot neamul lui dinspre mamă și dinspre tată.

Apoi îi spuse :

— Păstrează cu grijă această foaie de hîrtie. Și dacă, prin puterea destinului, ți s-ar ivi vreo nenorocire în viață, întoarce-te în țara de obîrșie a tatălui tău, acolo unde m-am născut eu, tatăl

tău, Nureddin, la Cairo, orașul înfloritor ; acolo vei întreba unde șade unchiul tău, vizirul, care șade în casa noastră ; salută-l din partea mea, ducîndu-i urarea mea de pace, și spune-i că am murit, neîmpăcat că mor pe pămînt străin, departe de el, și că înainte de a închide ochii n-aveam altă dorință decît să-l văd ! Iată, fiule al meu, Hassan, sfaturile ce voiam să ți le dau. Și te rog fierbinte să nu le uiți !

Atunci Hassan Badreddin împături cu grijă hîrtia, după ce o presără cu nisip, o uscă și o pecetlui cu pecetea tatălui său, vizirul ; apoi o puse în căptușeala turbanului, între stofă și fes, și o cusu ; dar, ca s-o ferească de umezeală, avu grijă, înainte de a o coase, s-o înfășoare bine într-un petec de pînză muiată în ceară curată.

Odată acestea făcute, el nu se mai gîndi decît să plîngă, sărutînd mîna tatălui său Nureddin, și îndurerîndu-se la gîndul că avea să rămînă singur, încă prea de tînăr, și să fie lipsit de vederea tatălui său. Și Nureddin nu conteni să-și povățuie fiul, pe Hassan Badreddin, pînă cînd își dădu sufletul.

Atunci Hassan Badreddin fu cuprins de mare jale, și tot așa sultanul, precum și toți emirii, și cei mari și cei mici. Apoi îl înmormîntară potrivit rangului său.

Cît despre Hassan Badreddin, el prelungi două luni slujbele de jelanie ; și, în tot răstimpul acesta, nu-și părăsi casa nici o clipă ; uită chiar să urce la palat și să meargă să-l vadă pe sultan, după obicei.

Sultanul, neînțelegînd că numai durerea singură îl ținea pe Hassan departe de el, socoti că Hassan nu-l lua în seamă și-l ocolea. Și așa, se tulbură peste măsură de mînie și, în loc să-l numească pe

Hassan vizir, ca urmaș al tatălui său, Nureddin, numi în această dregătorie pe un altul, și se împrieteni cu un alt tînăr curtean.

Nemulțumit numai cu atît, sultanul făcu mai mult. Porunci să i se sigileze și să i se confiște toate bunurile, toate casele și toate moșiile ; apoi porunci să-l prindă chiar pe Hassan Badreddin și să i-l aducă în lanțuri. Și numaidecît noul vizir luă cu sine pe cîțiva dintre curteni și se îndreptă spre casa tînărului Hassan, care nici nu bănuia nenorocirea ce-l amenința.

Ci printre sclavii tineri din palat se afla un tînăr mameluc care îl iubea mult pe Hassan Badreddin. Și la auzul acestei vești, tînărul mameluc alergă degrabă și ajunse în preajma tînărului Hassan pe care îl află tare mîhnit, cu capul aplecat, cu inima îndurerată și mereu gîndindu-se la răposatul său tată. Atunci îi împărtăși ceea ce urma să i se întîmple. Și Hassan îl întrebă :

— Dar mai am măcar timp să iau ce-mi trebuie pentru fuga în străinătate ?

Și tînărul mameluc îi răspunse :

— Timpul ne zorește. Nu te mai gîndi decît să te salvezi pe tine, mai presus de orice.

La aceste cuvinte, tînărul Hassan, îmbrăcat așa cum era și fără să-și ia nimic la el, ieși în mare grabă, după ce își ridică pulpanele mantiei peste cap, ca să nu fie recunoscut de nimeni. Și se așternu la drum pînă ce se află afară din oraș.

Cît despre locuitorii din Bassra, la vestea plănuitei prinderi a tînărului Hassan Badreddin, fiul răposatului Nureddin, vizirul, a confiscării bunurilor și a morții lui ca și petrecute fură cu toții nespus de mîhniți și începură să zică :

— Ah, ce păcat de frumusețea și de făptura lui fermecătoare !

Și, străbătînd uliţele fără să fie recunoscut, tînărul Hassan auzi părerile de rău mărturisite și strigătele acestea. Dar se grăbi și mai tare, pînă cînd ursita făcu să treacă tocmai pe lîngă cimitir, unde se afla turbeha[1] tatălui său. Și intră în cimitir și, printre morminte, ajunse la turbeha tatălui său. Numai atunci lăsă în jos mantia cu care își acoperise capul ; intră sub bolta turbehei și se hotărî să-și petreacă noaptea acolo.

Ci în timp ce ședea acolo, pradă gîndurilor, văzu venind către el un iudeu din Bassra, care era un negustor bine cunoscut în tot orașul. Acel negustor iudeu venea dintr-un sat vecin și se îndrepta spre oraș. Și, trecînd pe lîngă turbeha lui Nureddin, privi înlăuntru și îl văzu pe tînărul Hassan Badreddin, pe care îl recunoscu numaidecît. Atunci intră, se apropie respectuos de dînsul și îi zise :

— Ah ! stăpînul meu, cît de trasă și de schimbată ţi-e faţa, tu care erai atît de frumos ! Sau ţi s-a mai adăugat vreo nenorocire de la moartea tatălui tău, vizirul Nureddin, pe care îl respectam, și care mă iubea la rîndul său și mă preţuia mult ? Fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea sa !

Dar tînărul Hassan Badreddin nu voi să-i împărtășească pricina adevărată a schimbării chipului său, și îi răspunse :

— După ce adormisem, astăzi după amiază, în patul meu; acasă, deodată, în somn, îl văzui pe răposatul meu tată care mi se arătă și mă dojeni cu asprime pentru puţina mea grabă de a-i cerceta turbeha. Atunci, plin de spaimă și de remușcări, tresării din somn și, răscolit peste măsură, alergai

[1] *Turbehă* — criptă.

aici cu toată graba. Și mă vezi copleșit încă de acel simțămînt apăsător!

Atunci iudeul îi zise:

— Stăpîne al meu, iată, a trecut o bucată de vreme de cînd trebuia să vin să te văd ca să îți vorbesc de o afacere; dar soarta astăzi îmi este prielnică, de vreme ce te întîlnesc aici. Află așadar, tînărul meu domn, că vizirul, tatăl tău, cu care mă aflam în legături de afaceri, trimisese în depărtare niște corăbii care acum se întorc încărcate cu mărfuri pe numele lui. Dacă ai voi să-mi vinzi încărcătura acestor corăbii, eu ți-aș da cîte o mie de dinari pentru fiecare încărcătură, și ți le-aș plăti cu bani gheață, chiar de îndată.

Și iudeul scoase din mantie o pungă plină de aur, numără o mie de dinari și-i întinse numaidecît tînărului Hassan, care nu pierdu prilejul să primească tîrgul acesta, voit de Allah, ca să-l scoată din starea de grea cumpănă în care se afla. Apoi iudeul adăugă:

— Acum, stăpîne, scrie-mi această hîrtie ca dovadă de primire a banilor și pune-ți pe ea pecetea!

Atunci Hassan Badreddil luă hîrtia ce i-o întindea iudeul, apoi kalamul, pe care îl muie în călimara de aramă și scrise pe hîrtie: „Adeveresc cum că acela care a scris acest document este Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, răposatul — fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea lui! — și că el a vîndut iudeului cutare, fiul lui cutare, negustor în Bassra, încărcătura întîiei corăbii ce va sosi la Bassra, corabie făcînd parte dintre cele care au fost ale tatălui său Nureddin; și aceasta pentru prețul de o mie de dinari, nimic mai mult." Apoi sigilă cu pecetea lui în josul foii

și i-o dădu iudeului, care plecă, după ce îl salută cu respect.

Atunci Hassan începu să plîngă, gîndindu-se la răposatul său tată, la starea lui din trecut și la soarta lui de acum. Dar, cum se lăsase noaptea, în timp ce stătea astfel întins pe mormîntul tatălui său, i se făcu somn și adormi în turbehă. Și tot dormi pînă răsări luna ; în clipa aceea, alunecîndu-i capul de pe piatra mormîntului, fu silit să se întoarcă și să se culce pe spate : astfel, chipul îi rămase scăldat din plin de razele lunii și străluci în toată frumusețea lui.

Ci acel cimitir era un loc bîntuit de gennii cei buni, de gennii musulmani, credincioși. Și, tot din întîmplare, o gennia fermecătoare tocmai ieși la aer în ceasul acela, sub razele lunii și, în plimbarea ei, trecu pe lîngă Hassan dormind, îl văzu, băgă de seamă frumusețea și statura lui chipeșă, rămase nespus de uimită și zise : „Mărire lui Allah ! ah, ce băiat frumos ! Într-adevăr, m-am îndrăgostit de ochii lui frumoși, căci ghicesc că trebuie să fie negri ! iar albul lor de un alb !..." Apoi își zise : „Așteptînd să se trezească o să-mi iau nițel zborul ca să-mi urmez plimbarea prin văzduh". Și își luă zborul, și urcă în înălțimi, ca să se răcorească. Și acolo, sus, în timpul zborului, rămase încîntată cînd întîlni în drum pe unul dintre prietenii ei, un genni de parte bărbătească, și el credincios. Și îl salută prietenos, și el îi întoarse binevoitor salutul. Atunci ea îl întrebă :

— De unde vii, prietene ?

Și el răspunse :

— De la Cairo.

Ea întrebă iar :

— Bunii credincioși din Cairo oare o duc bine ?

El îi răspunse :

— Mulțămită lui Allah, o duc bine.

Atunci ea zise :

— Oare primi-vei tu, prietene, să vii cu mine ca să te minunezi de frumusețea unui tînăr care doarme în cimitirul din Bassra ?

Genniul răspunse :

— Sînt la porunca ta !

Atunci se luară de mînă, coborîră împreună în cimitir și se opriră dinaintea tînărului Hassan dormind. Și gennia îi spuse genniului, făcîndu-i cu ochiul :

— Ei ! n-am avut dreptate ?

Și genniuli buimăcit de frumusețea minunată a lui Hassan Badreddin, strigă :

— Allah ! Allah ! el nu-și are perechea ; a fost creat ca să aprindă toate trupurile. Apoi se gîndi o clipă și adăugă : Totuși, surioară, trebuie să-ți spun că am văzut pe cineva pe care îl poți asemui cu acest tînăr fermecător.

Și gennia strigă :

— Cu neputință !

Genniul adăugă :

— Pe Allah, am văzut ! Și anume sub cerul Egiptului, la Cairo ! Și este fiica vizirului Șamseddin !

Gennia răspunse :

— Dar eu n-o cunosc !

Genniul zise :

— Ascultă povestea ei :

Vizirul Șamseddin, tatăl ei, are mari necazuri din pricina acestei copile. Într-adevăr, sultanul Egiptului, auzind vorbindu-se printre femeile sale de frumusețea nemaipomenită a fiicei vizirului, o ceru în căsătorie. Dar vizirul Șamseddin, care ho-

tărîse altceva pentru fiica lui, se pomeni în mare încurcătură și îi spuse sultanului :

— O, domnul și stăpînul meu, ai bunătatea și binevoiește a primi rugămințile mele cele mai umile și să mă ierți pentru asta. Căci tu știi povestea sărmanului meu frate Nureddin, care era vizirul tău împreună cu mine. Știi că a plecat într-o zi și că n-am mai auzit vorbindu-se de el. Și aceasta s-a întîmplat, într-adevăr, dintr-o pricină chiar de nimic ! Și el îi istorisi sultanului toată pricina cu de-amănuntul. Apoi adăugă : Și așa, mai pe urmă jurai în fața lui Allah, în ziua nașterii fiicei mele că, orice s-ar întîmpla, n-o voi mărita decît cu fiul fratelui meu Nureddin. Și iată că au trecut de atunci optsprezece ani. Dar, din fericire, am aflat abia acum cîteva zile că fratele meu Nureddin s-a căsătorit cu fiica vizirului din Bassra, și că a avut de la ea un fiu. Și așa, fiica mea, născută din îmbrățișările mele cu mama ei, este menită și scrisă pe numele vărului ei, fiul fratelui meu Nureddin ! Cît despre tine, o, domnul și stăpînul meu, tu poți să o ai pe oricare fecioară ! Egiptul este plin ! Și se află printre ele unele care sînt vrednice de regi !

Dar, la aceste cuvinte, sultanul fu cuprins de mînie mare și strigă :

— Cum, vizir netrebnic ! eu voiam să-ți fac cinstea să mă însor cu fiica ta și să cobor pînă la tine, și tu îndrăznești, pentru o pricină fără nici o noimă, să nu mi-o dai ! Fie ! Dar, pe capul meu ! te voi sili s-o măriți, în pofida nasului tău, cu cel mai netrebnic dintre oamenii mei !

Ci sultanul avea un mic rîndaș la cai, slut și ghebos, cu un gheb dinainte și un gheb dinapoi. Sultanul îl chemă pe dată la el, porunci să fie

scris contractul lui de căsătorie cu fiica vizirului Șamseddin, în ciuda rugăminților fierbinți ale tatălui ; apoi îi porunci piticului ghebos să se culce în aceeași noapte cu fata. Mai mult chiar, sultanul porunci să se facă o nuntă mare cu cîntăreți și cîntărețe, cu saltimbaci și ospețe, cu petreceri și dansuri, fără a mai socoti întrecerile vitejești.

Cît despre mine, surioara mea, într-acestea, i-am lăsat așa, în clipa cînd sclavii tineri ai palatului îl înconjurau pe piticul cocoșat, și îl copleșeau cu glume egiptene, care de care mai caraghioase, și luaseră fiecare în mînă făcliile de nuntă aprinse, ca să însoțească mirele. Pe mire îl lăsai pe cînd se pregătea să-și facă baia la hammam, în mijlocul batjocurilor și rîsetelor sclavilor tineri, care spuneau : „În ce ne privește, am alege mai degrabă scula unui măgar năpîrlit decît zebbul jalnic al acestui ghebos !“ Și, într-adevăr, surioară, e tare slut acel cocoșat, și tare scîrnav !

Și genniul, la amintirea lui, scuipă în pămînt, strîmbîndu-se groaznic. Apoi adăugă :

— Cît despre fecioară, este cea mai frumoasă făptură pe care am văzut-o pe lume în viața mea. Te încredințez că este încă și mai frumoasă decît tînărul. Se numește dealtminteri Sett El-Hosn [1], și chiar așa este ! Am lăsat-o plîngînd amarnic, departe de tatăl ei, căruia nu i s-a îngăduit să fie de față la nuntă. Ea stă cu desăvîrșire singură la nuntă, în mijlocul cîntăreților și al dansatoarelor, și netrebnicul rîndaș va ieși nu peste mult timp din hammam : nu se mai așteaptă nimic altceva ca să înceapă nunta !

[1] Regina frumuseții.

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, își amînă povestirea pe mîine.

Și cînd se lăsă a douăzeci și una noapte

Șahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că la auzul istorisirii genniului care încheie zicînd: „Nu se mai așteaptă decît ieșirea cocoșatului din hammam!" gennia spuse:

— Da! dar tare mă tem, prietene, că te înșeli amarnic susținînd că Sett El-Hosn este mai frumoasă decît tînărul. Asta nu e cu putință. Căci eu susțin cu tărie că el e cel mai frumos om din această vreme!

Dar efritul răspunse:

— Pe Allah! o, surioară, te încredințez că fecioara este și mai frumoasă. De altminteri, n-ai decît să vii cu mine ca s-o vezi. E lucru ușor. Ne vom folosi de prilej ca să-l păgubim pe cocoșat de această minune de trup. Cei doi tineri sînt vrednici unul de altul, și își seamănă într-atît, încît ai spune că sînt doi frați, sau cel puțin doi veri. Ce păcat ar fi ca ghebosul să apuce să se împreune cu Sett El-Hosn!

Atunci gennia răspunse:

— Ai dreptate, frate. Da, să-l purtăm pe brațele noastre pe tînărul adormit și să-l împreunăm cu fecioara despre care vorbești. În acest fel, vom face un lucru bun și, pe lîngă aceasta, vom vedea mai bine care este cel mai frumos dintre ei doi!

Și efritul răspunse:

— Ascult și mă supun, căci cuvintele tale sînt pline de înțelepciune și de dreptate ! Haidem !

Și cu acestea, efritul îl luă pe tînărul Hassan în spate și zbură urmat îndeaproape de efrita care îl ajuta ca să meargă mai repede ; și amîndoi, astfel împovărați, sfîrșiră prin a ajunge la Cairo, cu cea mai mare iuțeală. Acolo ei se despovărară de frumosul Hassan și-l puseră jos, dormind mereu, pe o bancă de pe o stradă, aproape de curtea palatului care era plină de lume ; și îl treziră.

Hassan se trezi și rămase uluit cînd nu se mai văzu întins în cimitir, pe mormîntul tatălui său, la Bassra. Privi la dreapta. Privi la stînga. Și toate îi erau necunoscute. Nu mai era același oraș, ci un oraș cu totul deosebit de Bassra. Rămase atît de uimit, încît deschise gura să strige ; dar numai-decît văzu în fața lui o namilă de om cu barbă lungă, care îi făcu semn cu ochiul, dîndu-i de înțeles să nu strige. Și Hassan se stăpîni. Omul (era chiar genniul !) îi dădu o făclie aprinsă, îl povățui să se amestece în mulțimea de oameni care purtau cu toții făclii aprinse, ca să însoțească nunta, și adăugă :

— Află că sînt un genni dreptcredincios ! Eu te-am adus aici, în timp ce dormeai. Acest oraș este Cairo. Și te-am adus aici căci îți vreau binele, și vreau să te ajut fără să-ți cer nimic, numai din dragoste pentru fața lui Allah și pentru chipul tău frumos ! Ia, deci, făclia asta aprinsă, amestecă-te în mulțime și du-te pînă la acel hamman pe care-l vezi. Acolo vei vedea ieșind un soi de pitic ghebos, pe care-l vor petrece la palat ; tu îi vei urma ! sau, mai degrabă, vei merge alături de ghebos, care este mire, și vei intra cu el în palat ; și, ajuns în sala mare de petreceri, te vei așeza

de-a dreapta ghebosului mire, ca și cum ai fi unul de al casei. Și atunci, de fiecare dată cînd vei vedea ajungînd în fața voastră a amîndorura un cîntăreț, o dansatoare sau o cîntăreață, îți vei cufunda mîna în buzunarul, pe care, prin grija mea, îl vei afla mereu plin cu aur ; și vei lua aur cît îți va încăpea în pumn, fără șovăială, și-l vei arunca nepăsător la toți aceia ! Și n-avea nici o teamă că s-ar putea cumva întîmpla să se istovească aurul : de asta mă voi îngriji eu ! Așadar, vei da cîte un pumn de aur la toți aceia care se vor apropia de tine. Și ia-ți o înfățișare sigură de tine, și nu te teme de nimic ! Și încredințează-te lui Allah, care te-a făurit atît de frumos, și deopotrivă mie, care te iubesc ! De altminteri, tot ceea ce ți se întîmplă aici, ți se întîmplă prin voința și prin puterea lui Allah, preaînaltul !

Cu aceste cuvinte, genniul se făcu nevăzut.

Și Hassan Badreddin din Bassra, la aceste cuvinte ale efritului, zise în sinea lui : „Ce poate oare să însemne toată povestea asta ? Și oare despre ce serviciu pe care mi-l face a voit să pomenească acest efrit uluitor ?“ Dar, fără să stea mai mult pe gînduri, merse, își aprinse din nou făclia, care se stinsese, de la făclia unuia dintre nuntași, și ajunse la hammam chiar în clipa cînd ghebosul, sfîrșind cu baia, ieșea de acolo călare și îmbrăcat în straie nou-nouțe.

Atunci Hassan Badreddin din Bassra se amestecă în mulțime și se învîrti atît de bine încît ajunse în fruntea alaiului, alături de ghebos. Atunci frumusețea lui Hassan se arătă în minunata ei strălucire. De altminteri, Hassan era îmbrăcat în hainele lui strălucitoare din Bassra : pe cap purta, drept tichie, un fes înfășurat cu un mi-

nunat turban de mătase, brodat tot cu aur și argint și înfășurat după obiceiul din Bassra ; și avea o mantie țesută din mătase învrîstată cu fire de aur. Și aceasta nu făcea decît să dea mai multă strălucire chipului său fermecător și frumuseții lui.

Așadar, de fiecare dată cînd o cîntăreață sau o dansatoare se desprindea din grupul muzicanților, pe calea străbătută de alai, și se apropia de el, în fața cocoșatului, numaidecît Hassan Badreddin își cufunda mîna în buzunar și, scoțînd-o plină de aur, arunca aurul cu amîndoi pumnii în jur, și mai arunca și în daireaua tinerei dansatoare sau a tinerei cîntărețe, și le-o umplea de fiecare dată ; și toate astea într-un chip și cu o grație neîntrecute.

Și așa, toate femeile, precum și toată mulțimea, au fost cuprinse de cea mai mare admirație și erau fermecate de frumusețea și de grația lui.

Alaiul sfîrși prin a ajunge la palat. Acolo, curtenii îndepărtară mulțimea, și nu lăsară să intre decît muzicanții și trupa dansatoarelor și a cîntărețelor, în urma ghebosului. Și nimeni altcineva.

Atunci cîntărețele și dansatoarele, într-un singur glas, strigară la curteni și le spuseră :

— Pe Allah ! aveți toată dreptatea să-i împiedicați pe bărbați să intre cu noi în harem, ca să fie de față la găteala miresii ! Dar ne vom împotrivi și noi cu tărie să intrăm, dacă nu-l veți lăsa să intre cu noi pe acest tînăr care ne-a copleșit cu binefacerile lui ! Și nu vom consimți s-o sărbătorim pe mireasă, decît dacă va fi de față tînărul nostru prieten !

Și femeile puseră stăpînire cu de-a sila pe tînărul Hassan și îl duseră cu ele în harem, în mijlocul sălii celei mari. Și așa, el era singurul bărbat alături de piticul ghebos, rîndaș la cai, în mij-

locul haremului, oricît ar fi crăpat de ciudă cocoşatul care nu putu împiedica lucrul acesta. În sala cea mare se strînseră toate soţiile emirilor, ale vizirilor şi ale curtenilor din palat. Se înşirară pe două rînduri, ţinînd fiecare cîte o făclie mare, şi toate aveau chipul acoperit cu vălul cel mic de mătase albă, din pricină că erau de faţă şi cei doi bărbaţi. Şi Hassan şi mirele ghebos trecură printre cele două şiruri şi merseră să se aşeze pe un podium înălţat, printre cele două rînduri de femei, care se răsfirau de la sala cea mare pînă la camera nupţială, de unde trebuia să iasă peste puţin timp mireasa.

La vederea lui Hassan Badreddin, a frumuseţii lui fermecătoare, a chipului său luminos, ca şi cornul lunii noi, de tulburare, femeilor li se tăie răsuflarea şi simţiră cum îşi pierd cu desăvîrşire capul. Şi fiecare ardea de dorinţa să-l poată înlănţui pe acest tînăr minunat, şi să se arunce la pieptul lui, şi să rămînă prinsă acolo vreme de un an, sau o lună, sau măcar un ceas, timpul cît să fie îmbrăţişată şi să-l simtă, măcar o dată, într-însa.

Şi iată că deodată toate femeile nu se mai putură stăpîni şi îşi descoperiră chipul, ridicînd vălul! Şi se arătară fără nici o sfială, uitînd că este de faţă cocoşatul! Şi începură toate să se apropie de Hassan Badreddin, ca să-l soarbă din ochi mai de aproape, ca să-i spună un cuvînt sau două de dragoste, sau măcar să-i facă un semn cu ochiul, spre a-i da de înţeles cît de mult îl doreau. De altminteri, dansatoarele şi cîntăreţele se întreceau şi acolo cu laudele, povestind despre dărnicia lui Hassan şi îmboldindu-le pe stăpîne să-l servească cum se pricepeau mai bine. Şi stăpînele ziceau :

— Allah ! Allah ! iată într-adevăr un tînăr ! Acesta, da, poate să se culce cu Sett El-Hosn ! Ei sînt făcuți unul pentru celălalt ! Dar pe blestematul ăsta de cocoșat, fie ca Allah să-l prăpădească !

În timp ce femeile din sală stăruiau mai departe să-l laude pe Hassan și să-l ocărască pe cocoșat, deodată cîntărețele bătură în instrumentele lor, ușa camerei nupțiale se deschise și mireasa, Sett El-Hosn, înconjurată de eunuci și de însoțitoare, își făcu intrarea în sala de primire.

Sett El-Hosn, fiica vizirului Șamseddin, intră în mijlocul femeilor, și strălucea ca o hurie, iar celelalte, alături de ea, nu păreau decît niște astre care-i întregeau alaiul, așa cum stelele înconjoară luna cînd iese de după un nor ! Era parfumată cu ambră, cu mosc și cu roze ; se pieptănase, și părul ei strălucea sub mătasea care-l acoperea ; umerii i se desenau minunați sub veșmintele bogate. Era într-adevăr învești mîntată ca o regină. Între altele, purta o rochie brodată cu aur roșu, și pe stofă erau desenate chipuri de animale și de păsări ; dar aceasta nu era decît rochia de deasupra ; căci rochiile celelalte, de pe dedesubt, singur Allah ar fi în stare să le cunoască și să le prețuiască în toată bogăția lor ! La gît, purta un șirag care putea să prețuiască cine știe cîte mii de dinari ! Fiecare nestemată care-l alcătuia era așa de rară încît nici un om, făptură de rînd, sau însuși regele, nu văzuse ceva asemănător.

Într-un cuvînt, Sett El-Hosn, mireasa, era atît frumoasă, pe cît este de frumoasă luna plină, într-a patrusprezecea noapte.

Cît despre Hassan Badreddin din Bassra, ședea mereu, stîrnind admirația întregului grup de femei ; de aceea tot către el se îndreptă și mireasa. Se apropie de podium, dînd trupului mișcări nespus

de grațioase, la dreapta și la stînga. Atunci, deodată se sculă rîndașul ghebos și se repezi să o îmbrățișeze. Dar ea îl respinse cu groază, se întoarse sprintenă și, dintr-o mișcare, se așeză în fața frumosului Hassan. Și cînd te gîndești că el îi era văr, și că ea nu știa, și nici el nu știa mai mult decît ea !

La această priveliște, toate femeile ce se aflau de față începură să rîdă, mai ales cînd mireasa se opri în fața frumosului Hassan, pentru care, chiar din acea clipă, se simți mistuită de o patimă aprinsă, și ridicînd mîinile spre cer strigă :

— Allahumma ! fă ca acest frumos băiat să fie soțul meu ! Și descotorosește-mă de rîndașul ghebos !

Atunci Hassan Badreddin, după povața genniului, își cufundă mîna în buzunar, o scoase plină de aur și, cu pumnii, îl aruncă însoțitoarelor tinerei Sett El-Hosn, și dansatoarelor, și cîntărețelor, care strigară :

— Ah ! facă-se ca mireasa să fie a ta !

Și Badreddin surîse prietenos la această urare și la laudele lor.

Cît despre cocoșat, în timpul acesta fusese părăsit cu dispreț, și ședea singur cuc, urît ca o maimuță. Și toți cei care se apropiau din întîmplare, trecînd pe lîngă el, își stingeau făcliile, a bătaie de joc. Și rămase așa tot timpul, părăsit și singur și făcîndu-și sînge rău. Și toate femeile chicoteau privindu-l, și-l șfichiuiau cu glume deocheate. Una îi spunea : „Maimuțoiule ! tu poți să ți-o faci singur, pe uscat, și să te împreuni cu aerul !“ Alta îi spunea : „Uite ! tu întreg abia dacă ești cît zebbul frumosului nostru stăpîn ! Iar cele două gheburi ale tale sînt croite tocmai pe măsura ouălor lui.“ A treia spunea : „Dacă ți-ar trage una

cu zebbul lui, te-ar azvîrli înapoi, la grajd, cu fundul înainte !“ Și rîdeau în hohote.

Cît despre mireasă, de șapte ori în șir, și de fiecare dată îmbrăcată într-alt fel, făcu ocolul sălii, urmată de toate femeile ; și se oprea, după fiecare ocol, dinaintea lui Hassan Badreddin din Bassra. Și fiecare rochie nouă era și mai frumoasă decît cea dinainte, și fiecare podoabă întrecea nespus de mult pe celelalte. Și tot timpul cît mireasa înainta astfel încet, pas cu pas, cîntărețele scoteau minuni din lăute și îngînau cîntecele de iubire cele mai nebunești și mai aţîţătoare, și dansatoarele, acompaniindu-se cu micile lor dairele cu clopoței, dansau ca niște păsări ! Și de fiecare dată Hassan Badreddin nu uita să arunce aurul cu pumnii, împrăștiindu-l prin toată sala ; și femeile se aruncau asupra lui, ca să atingă ceva din mîna tînărului. Ba unele chiar se folosiră de voia bună și de aţîţarea simțurilor tuturor, de sunetele intrumentelor și de beția cîntecului, ca să se prefacă, întinzîndu-se una peste alta, că se împreunează, privindu-l pe Hassan șezînd și surîzător ! Iar cocoșatul se uita la toate acestea tare necăjit. Și necazul lui sporea de fiecare dată cînd vedea vreuna dintre fetișcane cum se întorcea spre Hassan, întindea mîna și, aplecînd-o cu iuțeală, îl îmbia spre pîntecul ei ; pe alta jucîndu-și degetul mijlociu și făcîndu-i cu ochiul ; pe alta, mișcîndu-și aţîţător șoldurile, răsucindu-se și plesnindu-și mîna dreaptă deschisă peste mîna stîngă închisă ; sau pe alta, cu mișcări și mai desfrînate, bătîndu-și bucile cu palma și spunînd ghebosului : „Tu vei mușca din ele la vremea caiselor !“ Și toată lumea se topea de rîs.

La sfîrșitul celui de al șaptelea ocol, nunta se sfîrși, căci ținuse o bună parte din noapte. Așadar,

cîntăreţele conteniră să-şi mai ciupească instrumentele, dansatoarele şi cîntăreţele din gură se opriră şi, împreună cu celelalte femei, trecură pe dinaintea lui Hassan, fie sărutîndu-i mîinile, fie atingîndu-i pulpana mantiei ; şi ieşi toată lumea, privindu-l pe Hassan pentru cea din urmă oară, ca pentru a-i spune să rămînă acolo. Şi, într-adevăr, nu mai rămaseră în sală decît Hassan, cocoşatul şi mireasa cu însoţitoarele ei. Atunci însoţitoarele o conduseră pe mireasă la ea în cameră, îi scoaseră rochiile, una cîte una, rostind de fiecare dată, ca să îndepărteze prin descîntec deochiul : „În numele lui Allah“ ! Apoi plecară, lăsînd-o singură cu doica ei bătrînă, care, înainte de-a o petrece în camera nupţială, trebuia să aştepte ca mirele, ghebosul, să ajungă întîiul acolo.

Cocoşatul se sculă deci de pe podium şi, văzînd că lui Hassan nici prin gînd nu-i trecea să plece, îi zise cătrănit :

— De fapt, tu ne-ai cinstit peste măsură cu venirea ta aici şi ne-ai copleşit cu binefacerile tale în noaptea asta. Dar acum, oare aştepţi să te izgonim ?

Atunci Hassan, care la drept vorbind nici nu ştia ce să facă, răspunse ridicîndu-se : „În numele lui Allah !“ şi ieşi. Dar abia ajunse dincolo de uşă, cînd îl văzu ivindu-se pe genni care îi spuse :

— Unde pleci aşa, Badreddin ? Opreşte-te, ascultă-mă bine şi urmează-mi poveţele. Chiar acum cocoşatul a ieşit la umblătoare ; şi îl iau în grija mea ! Tu, între timp, du-te de grabă în camera nupţială şi cînd vezi intrînd pe mireasă, spune-i : „Eu sînt adevăratul tău soţ ! Sultanul şi tatăl tău nu s-au folosit de acest vicleşug decît din grijă pentru tine, ca să nu te deoache oamenii pizmaşi ! Cît despre rîndaş, el este cel mai netrebnic dintre

rîndașii noștri de la cai ; și, ca să fie despăgubit, i se pregătește la grajd o strachină bună de lapte prins, cu care să se răcorească bînd-o în sănătatea noastră !“ Apoi o vei lua fără teamă și, fără șovăială, îi vei ridica vălul și-i vei face ceea ce-i vei face !

Și genniul pieri.

Într-adevăr cocoșatul ajunse la umblătoare, simțind nevoia să se ușureze înainte de a intra la mireasă, se lăsă pe vine pe lespedea de marmură și începu ! Dar numaidecît geniul se prefăcu într-un șobolan cumplit, ieși din gaura umblătoarei și guiță : „Zik, zik !“ Rîndașul bătu din palme ca să-l fugărească, strigînd : „Hîș ! hîș !“ Atunci șobolanul se umflă și se prefăcu într-un cotoi cumplit, cu ochii sclipind fioros, care porni să miaune groaznic. Apoi, cum ghebosul își făcea mai departe treaba, cotoiul începu să se umfle și se prefăcu într-un cîine mare care lătră : „Ham, ham !“ Atunci cocoșatul se înspăimîntă și țipă : „Marș, javră de codoș !“ Cîinele crescu, se umflă și se prefăcu într-un măgar, care începu să zbiere în obrazul cocoșatului : „Hi-ha, hi-ha !“ și să se bășească cu zgomot cumplit. Și cocoșatul, cuprins de spaimă, simți cum tot pîntecele i se umple de cufureală, și abia avu putere să strige :

— Ajutor, locuitori ai casei !

Atunci de teamă să nu-l vadă scăpat de acolo, măgarul se umflă și mai tare și se prefăcu într-un bivol înfricoșător, care astupă cu desăvîrșire ușa umblătoarei, și vorbi, de astădată cu grai omenesc, spunînd :

— Nenorocire ție, cocoașă a dosului meu ! o, tu, cel mai scîrnav dintre rîndași !

La aceste cuvinte, cocoșatul simți cum îl prind frigurile morții, alunecă pe lespezi, umplîndu-se

și mai mult de cufureală, pe jumătate despuiat și cu dosul în sus ; și fălcile îi clănțăniră o vreme, apoi i se încleștară de spaimă ! Atunci bivolul îi mugi :

— O, cocoșat de smoală ! oare n-ai putut să-ți afli altă femeie pe care s-o străbați cu scula ta scîrnavă, decît pe stăpîna mea ?

Și rîndașul, sugrumat de spaimă, nu putu îngăima o vorbă. Iar genniul îi mai zise :

— Răspunde, ori te fac să-ți mănînci căcatul !

Rîndașul, la această amenințare înfricoșătoare, rosti anevoie :

— Pe Allah ! nu-i de loc vina mea ! Am fost silit la asta ! Și, de altminteri, o, prea puternice împărat al bivolilor, eu nici nu mi-aș fi putut închipui că fata ar avea un ibovnic printre bivoli ! Dar îți jur că mă căiesc, și vă cer iertare, lui Allah și ție !

Atunci genniul îi zise :

— Îmi vei jura pe Allah că te vei supune poruncilor mele !

Și cocoșatul se grăbi să facă jurămînt. Apoi genniul îi zise :

— Vei rămîne aici toată noaptea pînă la răsăritul soarelui ! Și numai atunci vei putea pleca ! Dar nu vei grăi nimănui nici o vorbă despre toate astea, că de nu, îți voi sfărîma capul în mii de bucăți. Și să nu mai pui vreodată piciorul prin partea asta de palat, în harem ! Că de nu, ți-o spun încă o dată, îți voi zdrobi capul și te voi azvîrli în groapa cu căcat ! Apoi adăugă : Iar acum, te voi așeza într-un anume fel, ca nu cumva să te încumeți să te miști de aici pînă în zori !

Și bivolul îl apucă pe rîndaș cu dinții de picioare și-l vîrî întîi cu capul în gaura căscată a

gropii umblătoarei, lăsîndu-i numai picioarele afară. Și-i mai spuse o dată :

— Și mai ales, bagă bine de seamă, să nu te clintești cumva !

Apoi se făcu nevăzut.

Iată cum a fost cu ghebosul !

Cît despre Hassan Badreddin din Bassra, el îi lăsă pe ghebos și pe efrit hărțuindu-se, pătrunse în iatac, de acolo în camera nupțială și se așeză în capătul ei. Și de-abia ajunse acolo, cînd apăru mireasa, sprijinită de doica ei bătrînă, care se opri la ușă, lăsînd-o pe Sett El-Hosn să intre singură. Fără să deslușească cine ședea în capătul camerei, bătrîna, crezu că vorbește cu ghebosul, spuse :

— Scoală-te, cutezătorule, ia-ți soția și poartă-te vitejește ! Și acuma, copiii mei, Allah fie cu voi !

Apoi se retrase.

Atunci mireasa Sett El-Hosn, cu inima tare slăbită, înaintă zicîndu-și în sine : „Nu ! mai degrabă îmi dau sufletul decît să mă las în mîinile acestui scîrnav de rîndaș ghebos !“ Dar abia făcu cîțiva pași că-l recunoscu pe minunatul Badreddin ! Scoase un țipăt de fericire și spuse :

— O scumpul meu ! cît ești de drăguț că mă aștepți de atîta timp ! Ești singur ? Ce fericire ! Îți voi mărturisi că, la început, văzîndu-te așezat în sala de primire, cot la cot cu spurcatul de ghebos, crezusem că vă însoțiserăți amîndoi împotriva mea !

Badreddin răspunse :

— O, stăpîna mea, oare cum poți vorbi așa ? Cum îți și închipui că ghebosul ar putea să se atingă de tine ? Și cum aș putea oare să mă însoțesc cu el împotriva ta ?

Sett El-Hosn răspunse :

— Dar, în sfîrșit, care dintre voi doi este bărbatul meu : tu sau el ?

Badreddin răspunse :

— Eu, o, stăpîna mea ! Toată această mascaradă cu ghebosul n-a fost ticluită decît ca să ne facă să rîdem ; și de asemenea ca să te ferească de deochi, căci toate femeile din palat auziseră vorbindu-se de frumusețea ta neasemuită ; și tatăl tău l-a năimit pe acel cocoșat ca să slujească de pavăză împotriva deochiului ; tatăl tău l-a răsplătit cu zece dinari ; de altminteri, acum cocoșatul se află la grajd unde înfulecă pe rupte în sănătatea noastră un castron cu lapte prins !

La cuvintele lui Badreddin, Sett El-Hosn fu cuprinsă de o mare bucurie ; începu să surîdă drăgălaș și să rîdă încă și mai drăgălaș, apoi, deodată, nemaiputîndu-se stăpîni, strigă :

— Pe Allah ! scumpul meu, ia-mă ! ia-mă ! Strînge-mă ! Țintuiește-mă în poala ta !

Și, cum Sett El-Hosn își scoase o parte din veșminte, se ivi aproape goală în fața lui. Și așa, zicînd aceste vorbe : „Țintuiește-mă în poala ta !“ ea își ridică ușor rochia pînă din sus de pîntece și își dezvălui astfel, în toată minunăția lor coapsele și curul ei de iasomie.

La această priveliște și la vederea cu de-a mănuntul a cărnii ei de hurie, Badreddin simți cum dorința îl răscolește făcînd să-i tresară pruncul adormit ! Și se ridică degrabă, se dezbrăcă și se descotorosi de ismenele lui largi cu nenumărate încrețituri ; își scoase punga cu cei o mie de dinari, pe care i-o dăduse iudeul din Bassra, și o puse pe divan sub ismene ; apoi își scoase turbanul său atît de frumos, îl puse pe un scaun, luă un turban

ușor de noapte, care fusese adus pentru cocoșat, și nu rămase îmbrăcat decît cu cămașa fină din muselină de mătase brodată cu fir de aur și cu ismenele largi din mătase albastră, legate la brîu cu o cingătoare cu ciucuri de aur.

Badreddin își desfăcu cingătoarea și se avîntă spre Sett El-Hosn care îi dăruia tot trupul ; și se înlănțuiră ; și Badreddin o ridică pe Sett El-Hosn și o culcă în așternut și se prăvăli peste ea ! Se ghemui cu coapsele desfăcute, apucă coapsele lui Sett El-Hosn și le atrase spre sine, îndepărtîndu-le una de alta. Și țintì berbecul bîrzoiat înspre cetate, și împinse voinicul împlîntîndu-l în crăpătură : și îndată crăpătura se deschise. Și Badreddin nu mai putu de fericire dîndu-și seama că mărgăritarul era nestrăpuns, și că nici un berbec înainte de al său nu-l străpunsese și nu-l atinsese nici măcar cu vîrful nasului ! Și își mai dădu seama că acest dos binecuvîntat nu mai fusese niciodată călărit de vreun armăsar.

Și așa în culmea bucuriei, el răpi ceea ce avea de răpit și se desfătă în deplină voie din dulceața acestei tinereți. Și, cui pe cui, berbecul izbi de cincisprezece ori dupăolaltă, intrînd și ieșind neîntrerupt ; și nu se simți cîtuși de puțin rău din pricina asta.

Și desigur, chiar din acea clipă, Sett El-Hosn rămase însărcinată, precum vei vedea în cele ce urmează, o, emir al credincioșilor !

Cînd Badreddin sfîrși cu împlîntatul celui de al cincisprecelea stîlp, își zise : „Poate că deocamdată este de-ajuns". Și atunci se întinse lîngă Sett El-Hosn, și-i puse mîna ușurel sub cap, și Sett El-Hosn, la rîndul ei, îl cuprinse cu brațele ; și

amîndoi se înlănuiră strîns și, înainte de-a adormi, își recitară aceste strofe minunate :

Pătrundă-ți lancea-n obiectul dragostei ! N-ai teamă !
Și, cum nu este-n slujba îndrăgostitului, ca ajutor,
Tu sfatul gălbejitei pizme nu-l lua în seamă !

Socoate ! Îngăduitorul n-a creat mai sfîntă
Priveliște,-aici, jos : înlănțuiți pe patul lor
Doi se iubesc și numai de beția lor se-ncîntă.

Privește-i ! Ca uniți, de unul-altul, ei sînt ***una,***
Și peste dînși pururi stă al binecuvîntării ***har !***
Ce strînse mîini și brațe-s perna lor de ***totdeauna !***

Cînd lumea vede-n juru-i ***două inime legate***
De pasiune-aprinsă, repede și ***crunt barbar,***
Încearcă să împlînte fierul rece, pe la spate.

Tu treci de-asemenea mizerii, și oricînd ursita
Ți-aduce-n cale-o frumusețe pe care n-o aștepți,
Să nu te dai în lături, ci-nfruntă dîrz ispita !

Pe ea, așa cum ți-este dat, învăluie-o-n iubire,
Cu ea trăiește după cum e sfatul celor înțelepți,
Doar cu ea singură, într-una, zilele să ți se-nșire.

Iată totul în ceea ce-i privește pe Hassan Badreddin și pe Sett El-Hosn, fiica unchiului său !

Cît despre genni, el se grăbi să plece în căutarea genniei, tovarășa lui, și amîndoi veniră să-i ad-

mire pe cei doi tineri dormind, după ce fuseseră de față la jocul lor și numărară loviturile de berbec. Apoi efritul îi zise prietenei sale, efrita :

— Haide, surioară, vezi că am avut dreptate ! Apoi adăugă : Acum trebuie, la rîndul tău, să-l răpești pe tînăr și să-l duci în același loc de unde l-am luat, în cimitirul din Bassra, în turbeha tatălui său, Nureddin ! Și fă-o repede, și eu te voi ajuta, căci, iată, încep să se ivească zorile ; și, într-adevăr, nu trebuie să fie găsit aici !

Atunci efrita îl ridică pe tînărul Hassan dormind, îl puse pe umerii ei, îmbrăcat, așa cum era, numai cu cămașa, căci ismenele nu îl ținuseră în toiul zbenguielilor, și zbură cu el, urmată îndeaproape de efrit. Cînd deodată, în plină călătorie prin văzduh, efritul o pofti trupește pe efrită și voi să o silnicească, așa cum era, împovărată cu frumosul Hassan ; și efrita s-ar fi lăsat de bună voie efritului ; dar se temu să nu i se întîmple ceva lui Hassan. Dar, din fericire, Allah îi veni într-ajutor și trimise împotriva efritului o ceată de îngeri care aruncară asupra lui un stîlp de foc, care îl arse. Și așa, efrita și Hassan fură scăpați de cumplitul efrit, care poate că i-ar fi nimicit : căci efritul este crîncen la împreunare. Atunci efrita coborî pe pămînt, chiar în locul unde se prăvălise efritul cu care ea s-ar fi împreunat cu drag, dacă n-ar fi fost acolo Hassan, căruia îi purta tare mult de grijă.

Ci fusese scris de destin ca locul unde efrita avea să-l coboare pe tînărul Hassan Badreddin, neîndrăznind să-l ducă mai departe numai ea singură, să fie tare aproape de orașul Damasc în țara Șam [1]. Și efrita îl duse pe Hassan aproape de tot

[1] Siria, sau numai orașul Damasc.

de una dintre porțile orașului, îl așeză ușor pe pămînt și își luă zborul.

În zorii zilei se deschiseră porțile orașului, și oamenii care ieșeau fură tare mirați văzîndu-l pe acel tînăr fermecător dormind, îmbrăcat numai cu o cămașă, avînd pe cap în loc de turban, o scufie de noapte, ba mai mult și fără ismene! Și își spuseră:

— Cine știe cît a trebuit să stea el de veghe ca să fie afundat acum într-un somn atît de adînc!

Dar alții spuseră:

— Allah! Allah! ce tînăr frumos! Fericită și plină de noroc este femeia care s-a culcat cu el! Dar oare de ce este acum așa de gol-goluț?

Alții răspunseră:

— Poate că sărmanul tînăr a petrecut la crîșmă mai mult decît se cuvenea! Și a băut peste măsură! Și, întorcîndu-se seara acasă, va fi găsit porțile orașului închise și s-a hotărît să doarmă pe cîmp!

Dar în timp ce vorbeau așa, boarea dimineții se iscă, veni să-l dezmierde pe frumosul Hassan și-i sumese cămașa: atunci se iviră un pîntece, un buric, niște coapse și niște pulpe, toate ca de cristal! un zebb și niște ouă tare pe măsură. Și această priveliște îi uimi pe toți oamenii, care nu se mai săturau privind.

În clipa aceea Badreddin se trezi și se văzu întins aproape de o poartă necunoscută și înconjurat de toți acei oameni; rămase tare nedumerit și strigă:

— Unde mă aflu ,oameni buni? Spuneți-mi, vă rog! Și de ce v-ați adunat așa în jurul meu? Ce s-a întîmplat?

Ei răspunseră:

— În ce ne privește, ne-am oprit ca să te privim, numai așa, din plăcere! Dar, în ce te pri-

veşte, oare tu ştii că te afli la poarta Damascului ? Unde ţi-ai putut petrece noaptea de eşti aşa despuiat ?

Hassan răspunse :

— Pe Allah ! oameni buni, oare ce-mi spuneţi voi ? Eu mi-am perecut noaptea la Cairo. Şi ziceţi că sînt la Damasc ?

Atunci izbucniră cu toţii într-un rîs nemaipomenit, şi unul dintre ei spuse :

— O, mîncătorule de haşiş !

Şi alţii spuseră :

— Nu mai încape nici o îndoială că eşti nebun de-a binelea ! Ce păcat, un tînăr atît de încîntător să înnebunească !

Şi alţii spuseră :

— Dar, în sfîrşit, cum stăm cu povestea asta ciudată pe care ne-o îndrugi aici ?

Atunci Hassan Badreddin răspunse :

— Pe Allah ! oameni buni, eu nu mint niciodată ! Aşadar, vă asigur şi vi-o repet că noaptea asta mi-am petrecut-o la Cairo, iar pe cealaltă la Bassra, în oraşul meu !

La aceste cuvinte, unul strigă :

— Ce lucru de necrezut !

Un altul :

— Asta-i nebun !

Şi cîţiva începură să rîdă şi să bată din palme. Şi alţii ziseră :

— Într-adevăr, oare nu-i păcat de acest tînăr minunat că şi-a pierdut astfel mintea ! Dar e nebun fără de pereche !

Şi un altul, mai înţelept, îi spuse :

— Haide fiul meu, vină-ţi puţin în fire. Şi nu mai îndruga asemenea prostii.

Atunci Hassan spuse :

— Știu ce zic. Și chiar mai mult decît atît, aflați că azi-noapte la Cairo am petrecut clipe nespus de plăcute, fiind mire !

Atunci fură cu toții din ce în ce mai încredințați de nebunia lui ; și unul dintre ei strigă rîzînd :

— Vedeți bine că sărmanul tînăr s-a însurat în vis ? Bună-i oare căsătoria în vis ? De cîte ori ? Oare era o hurie sau o curvă ?

Dar Badreddin începea să fie tot mai nedumerit, și le strigă :

— Ei bine, da ! era o hurie ! Și nu m-am împreunat nicidecum în vis, ci de cincisprezece ori între coapsele ei binecuvîntate ; și am luat locul unui ghebos împuțit, și mi-am pus chiar scufia de noapte menită lui, și care iat-o aici ! Apoi se gîndi o clipă și iar strigă : Dar, pe Allah ! oameni cumsecade, unde mi-e turbanul, unde mi-e ismenele, unde mi-s mantia și pantalonii ? Și mai cu seamă unde mi-e punga ?

Și Hassan se sculă și își căută hainele în jur. Și toată lumea începu atunci să-și tragă cu ochiul și să-și facă semne că tînărul era smintit de-a binelea.

Atunci sărmanul Hassan se hotărî să intre în oraș, așa caraghios cum era și, neavînd încotro, fu silit să străbată străzile și sukurile, în mijlocul unei gloate mari de copii și de oameni, care strigau : „Iată un nebun ! Iată un nebun !“ Și bietul Hassan nu știa ce să mai facă ; dar Allah se temu ca acest băiat frumos nă nu fie silnicit, și-l făcu să treacă pe lîngă dugheana unui cofetar care tocmai atunci își deschisese prăvălia. Și Hassan se năpusti în prăvălie și se adăposti acolo ; și fiindcă cofetarul era o namilă zdravănă, ale cărui isprăvi erau faimoase nevoie mare în oraș, toată lumea se temu și se trase înapoi, lăsîndu-l pe Hassan în pace.

Cînd cofetarul, care se numea El-Hadj Abdallah, îl văzu pe tînărul Hassan Badreddin, putu să-l creceteze pe îndelete și rămase uimit la vederea frumuseții, a farmecelor și a daruilor cu care fusese înzestrat ; și chiar în clipa aceea dragostea îi năpădi inima și-i zise tînărului Hassan :

— O, tinere drăgălaș, spune-mi de unde vii ? Și fii fără teamă ; istorisește-mi toată povestea ta, căci te iubesc încă de pe acum mai presus ca pe sufletul meu !

Atunci Hassan îi istorisi cofetarului Hadj Abdallah toată povestea lui, și aceasta de la început și pînă la sfîrșit. Dar n-are nici un rost să o mai repetăm.

Și cofetarul rămase nespus de uimit, și îi zise lui Hassan :

— Tînărul și măritul meu domn Badreddin, această poveste este într-adevăr de necrezut și nemaipomenită. Dar, o, copilul meu ! te sfătuiesc să n-o mai spui la nimeni, căci e primejdios să faci asemenea destăinuiri. Îți pun la îndemînă dugheana mea, și vei rămîne cu mine, pînă cînd Allah se va îndura să curme ponoasele de care ești lovit. De altminteri eu n-am nici un copil, și m-ai face tare fericit dacă te-ai învoi să mă primești de tată ! Te voi lua de suflet, ca fiu al meu !

Atunci Hassan Bedreddin îi răspunse :

— Bunule unchiaș, facă-se după dorința ta !

Numaidecît cofetarul merse la suk și cumpără niște haine scumpe, cu care se întoarse ca să-l îmbrace. Apoi îl duse la cadiu și, față de martori, îl luă de suflet pe Hassan Badreddin, ca fiu al său.

Și Hassan rămase în prăvălia cofetarului, ca fiu al său ; și el lua banii de la mușterii și le vindea prăjiturile, borcanele cu dulcețuri, porțelanurile

pline cu șerbet și faimoasele dulciuri din Damasc ; și învață în scurtă vreme măiestria cofeturilor, pentru care avea un dar cu totul deosebit, în urma învățămintelor ce i le dăduse mama lui, nevasta vizirului Nureddin din Bassra, care gătea prăjiturile și dulcețurile dinaintea lui pe cînd era copil.

Și frumusețea lui Hassan, strălucitorul tînăr din Bassra, fiul de suflet al cofetarului, își întinse faima peste întreg orașul Damasc ; și dugheana cofetarului El-Hadj Abdallah ajunse cofetăria cea mai căutată dintre toate prăvăliile cofetarilor din Damasc.

Iată ce s-a întîmplat cu Hassan Badreddin !

Cît despre mireasa Sett-Hosn, fiica vizirului Șamseddin din Cairo, iată !

Cînd se trezi Sett El-Hosn în dimineața întîiei nopți a nunții, ea nu-l află pe frumosul Hassan lîngă ea. Atunci își închipui că Hassan se dusese la umblătoare ! Și se puse să-l aștepte pînă se va întoarce.

Într-acestea, vizirul Șamseddin, tatăl ei, veni de o căută, ca să vadă ce face. El era tare îngrijorat, și nespus de îndîrjit în sufletul său de nedreptatea sultanului, care-l silise să o mărite astfel pe frumoasa Sett El-Hosn, fiica lui, cu rîndașul ghebos. Și, înainte de a intra la fiica sa, vizirul își zise : „Fără doar și poate că am s-o ucid dacă voi afla că i s-a dat acelui scîrnav cocoșat !"

Bătu deci la ușa camerei nupțiale și o strigă :

— Sett El-Hosn !

Ea îi răspunse dinlăuntru :

— Da, tată, vin pe dată să-ți deschid !

Și, sculîndu-se degrabă, dete fuga să deschidă tatălui său. Și se făcuse și mai frumoasă ca de obicei, chipul ei era ca luminat, și sufletul îi era

plin de bucurie, fiindcă simțise îmbrățișările minunate ale acelui căprior frumos ! Și așa, ieși sprințară în întîmpinarea tatălui ei, și se aplecă, și-i sărută mîinile. Dar tatăl, la vederea fiicei bucuroase, în loc de a fi mîhnită de împreunarea ei cu cocoșatul, strigă :

— Ah, fată nerușinată ! Cum îndrăznești să te înfățișezi înaintea mea cu acest chip înveselit, după ce te-ai culcat cu acel scîrnav rîndaș ghebos ?

La aceste cuvinte, Sett El-Hosn începu să surîdă cu înțeles și zise :

— Pe Allah ! o, tată, ajunge cu gluma ! Mi-a fost prea destul că am ajuns batjocura tuturor nuntașilor, care glumeau pe socoteala mea, în legătură cu presupusul meu soț, acel cocoșat care nu făcea nici cît rosătura de unghie a frumosului meu iubit, adevăratul meu bărbat de astă-noapte ! Ah, ce noapte ! cît a fost de plină de desfătări lîngă preaiubitul meu ! Încetează deci, tată, cu gluma și nu-mi mai pomeni de cocoșatul acela !

La aceste cuvinte ale fiicei, vizirul se umplu de mînie, ochii i se învinețiră de furie și zbieră :

— Nenorocire ! Ce îndrugi tu, oare ? Cum ! cutezi să spui că ghebosul nu s-a culcat cu tine în această cameră ?

Ea răspunse :

— Pe Allah, o, tată, ajunge cît mi-ai tot pomenit numele acelui cocoșat ! Fie ca Allah să-l prăpădească pe el, pe tatăl, pe mama și toată familia lui ! Știi bine că eu acum cunosc vicleșugul de care te-ai folosit ca să mă ferești de deochi !

Și ea îi istorisi tatălui toate amănuntele nunții și ale nopții. Și adăugă :

— Ah ! cît îmi era de bine, cufundată în poala soțului meu preaiubit, frumosul tînăr cu purtări

alese, cu minunați ochi negri și cu sprîncene arcuite !

La aceste cuvinte, vizirul strigă :

— Fiica mea, oare ți-ai pierdut mințile ? Ce spui tu, oare ? Și unde-i acum tînărul acela pe care îl numești bărbatul tău ?

Sett El-Hosn răspunse :

— S-a dus la umblătoare !

Atunci vizirul, peste măsură de îngrijorat, se repezi afară și dete fuga la umblătoare. Acolo dădu peste ghebos cu picioarele în aer, cu capul cufundat adînc în gaura umblătoarei, și neclintit așa ! Și vizirul, nespus de uluit, strigă :

— Ce văd ? Nu ești chiar tu, cocoșatule ?

Și mai repetă o dată întrebarea cu glas tunător. Dar cocoșatul nu-i răspunse, căci, mereu țintuit de groază, își închipui că acel care-i vorbea era genniul...

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a douăzeci și doua noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o mărite rege, că Giafar urmă astfel istorisirea către califul Harun Al-Rașid :

Cocoșatul îngrozit, gîndindu-se că acel care-i vorbea era genniul, fu impiedicat să-i răspundă de o spaimă cumplită. Atunci vizirul strigă furios :

— Răspunde-mi, ghebos blestemat, ori îți despic trupul cu paloșul acesta !

Atunci cocoșatul, cu capul mereu vîrît în gaură, îi răspunse din fund :

— Pe Allah ! o, căpetenie a efriților și a gennilor, aibi milă de mine ! Îți jur că nu m-am clintit de aici toată noaptea, și m-am supus poruncii tale !

La aceste cuvinte, vizirul nu mai știu ce să creadă și strigă :

— Dar ce-mi tot îndrugi tu acolo ? Eu nu sînt efrit. Sînt tatăl miresei.

Cocoșatul scoase un geamăt adînc, și zise :

— Tu, tu poți s-o ștergi de-aici ! Eu n-am nimic de-a face cu tine ! Șterge-o repede pînă nu se întoarce cumplitul efrit, răpitorul de suflete ! De altminteri nici nu vreau să te mai văd ; tu ești pricina nenorocirii mele ; mi-ai dat de nevastă pe ibovnica bivolilor, măgarilor și a efriților ! Blestemat să fii, tu și fiica ta, și toți răufăcătorii !

Atunci vizirul îi spuse :

— Nebune ! haide, ieși de-aici, ca să pot înțelege puțin din ce îmi tot îndrugi !

Dar ghebosul răspunse :

— Voi fi, poate, nebun, dar nu voi fi atît de nesocotit ca să ies de aici fără învoirea cumplitului efrit ! Căci el m-a oprit cu strășnicie să ies din gaură înainte de răsăritul soarelui. Du-te așadar și lasă-mă în pace aici ! Dar spune-mi, înainte de a pleca, oare va mai zăbovi mult soarele pînă să răsară, sau nu ?

Și vizirul, din ce în ce mai uluit, îi răspunse :

— Dar ce-i cu efritul acela despre care tot vorbești ?

Atunci ghebosul îi istorisi toată povestea : venirea lui la umblătoare ca să-și facă nevoile înainte de a intra la mireasă, arătarea efritului sub

felurite chipuri, de pisică, de măgar și de bivol, și, în cele din urmă, porunca dată — să nu iasă de acolo, și toate cele îndurate. Apoi ghebosul începu să se văicărească.

Atunci vizirul se apropie de cocoșat, îl înșfăcă de picioare și îl trase afară din gaură. Și ghebosul, cu fața mînjită toată, galben și prăpădit, îi strigă vizirului :

— Blestemat să fii, tu și fiica ta, ibovnica bivolilor !

Și de teamă să nu vadă arătîndu-se din nou efritul, cocoșatul, îngrozit de moarte, o luă la fugă din toate puterile, urlînd și neîndrăznind să se uite înapoi. Și ajunse la palat, și urcă la sultan și-i povesti pățania lui cu efritul.

Cît despre vizirul Șamseddin, el se întoarse ca nebun la fiica sa Sett El-Hosn și-i spuse :

— O, fiica mea, simt că îmi pierd mințile ! Lămurește-mă cum stau lucrurile !

Atunci Sett El-Hosn spuse :

— Află, deci, tată, că tînărul fermecător care a avut cinstea nunții toată noaptea, s-a culcat cu mine și s-a bucurat de fecioria mea ; și neîndoios că voi naște un copil. Și, ca să-ți aduc o dovadă despre cele spuse, iată turbanul lui pe scaun, pantalonii lui pe divan și izmenele lui în patul meu. Mai mult decît atît, vei afla în pantalonii lui un lucru care n-am putut ghici ce ar putea să fie !

La aceste cuvinte, vizirul se îndreptă spre scaun, luă turbanul, îl privi cu luare-aminte și îl întoarse pe toate fețele, apoi strigă :

— Dar acesta-i un turban ca acelea ale vizirilor din Bassra și Mossul !

Apoi îl desfășură și găsi pe tichie un plic cusut, pe care se grăbi să-l ia ; scotoci apoi pantalonii, îi

ridică și află acolo punga cu cei o mie de dinari pe care iudeul o dăduse lui Hassan Badreddin. În această pungă se găsea și un petec mic de hîrtie pe care erau scrise aceste cuvinte de mîna iudeului : „Întăresc, eu cutare, negustor din Bassra, că i-am dat această sumă de o mie de dinari, prin bună înțelegere, domnului Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, pe care Allah să-l aibă întru îndurarea lui ! pentru încărcătura întîiei corăbii care va trage la țărm în Bassra !“

La citirea acestei hîrtii, vizirul Șamseddin scoase un strigăt puternic și căzu în nesimțire. Cînd își veni în fire, el se grăbi să deschidă plicul aflat în turban, și numaidecît recunoscu scrisul fratelui său Nureddin. Și atunci începu să plîngă și să se jeluiască zicînd : „Ah ! sărmanul meu frate, sărmanul meu frate !“ După ce se mai liniști zise :

— Allah este atotputernic ! Apoi fiicei sale : Fiica mea, știi tu numele celui căruia i te-ai dat astă noapte ? Acesta este nepotul meu, fiul unchiului tău Nureddin, este Hassan Badreddin ! Și cei o mie de dinari sînt zestrea ta ! Allah să fie slăvit !

Apoi recită aceste două strofe :

Văd urmele-i din nou, și trupul tot, îndată,
Mi se topește de dorințele aprinse !
Acolo-i locul fericirii celei stinse,
Și lacrimi curg neostoit, ca niciodată.

Mă-ntreb și strig, mereu făr' de răspuns : „Minerea
Departe, rupt de el — ce viață e mai dură ?
O, tu, ce suferințe din belșug mi-ai dat, te-ndură
Și-ngăduie să-mi fie pe curînd înapoierea !“

Apoi citi din nou cu luare-aminte istorisirea fratelui său ; și află cuprinsă acolo toată povestea lui Nureddin și nașterea fiului său Badreddin. Și se minună nespus de mult, mai cu seamă cînd cercetă cu de-amănuntul și confruntă datele înșirate de fratele său, cu datele căsătoriei lui la Cairo, și cu nașterea fiicei sale Sett El-Hosn. Și află că aceste date se potriveau întru totul.

El rămase atît de uimit încît se grăbi să meargă să-l caute pe sultan, arătîndu-i hîrtiile. La rîndul lui, sultanul rămase atît de uimit, încît porunci scriitorilor palatului să aștearnă pe hîrtie această poveste minunată și să o păstreze cu grijă în arhiva domniei.

Cît despre vizirul Șamseddin, el se întoarse acasă la fiica sa, și se puse să aștepte întoarcerea nepotului său, tînărul Hassan Badreddin. Dar sfîrși prin a-și da seama că Hassan se făcuse nevăzut, fără să înțeleagă din ce pricină, și își zise : „Pe Allah ! ce întîmplare nemaipomenită ! Într-adevăr, nu s-a mai văzut niciodată una asemănătoare !...“

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și discretă conteni istorisirea spre a nu-l obosi cîtuși de puțin pe sultanul Șahriar, rege al Insulelor Indici și Chinei !

Dar cînd se lăsă a douăzeci și treia noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că Giafar Al-Barmaki, vizirul regelui Harun Al-Rașid, urmă astfel istorisirea către calif :

Cînd vizirul Șamseddin văzu că nepotul său Hassan Badreddin se făcu nevăzut, își spuse : „Este înțelept (căci lumea-i alcătuită din viață și din moarte) să-mi iau măsurile de prevedere pentru ca, la întoarcerea lui, nepotul meu Hassan să poată vedea casa în aceeași stare în care a lăsat-o !“ Așadar vizirul Șamseddin luă o călimară, un kalam și o foaie de hîrtie, și însemnă, unul cîte unul, toate lucrurile și toate mobilele din casa lui. Astfel scrise : „Cutare dulap este așezat în cutare loc, cutare perdea este în cutare loc“ ; și așa mai departe... Cînd sfîrși, sigilă hîrtia, după ce o citi fiicei sale, Sett El-Hosn, și o puse cu grijă la păstrare în sipetul cu scrisori. După aceea, adună turbanul, tichia, pantalonii, mantia și punga, și făcu din toate o legătură pe care o puse cu multă grijă sub cheie.

Cît despre Sett El-Hosn, fiica vizirului, ea rămase într-adevăr însărcinată în urma întîiei nopți a nunții ei și, la sfîrșitul celor nouă luni pline, născu la soroc un copil ca luna, care semăna tatălui său în toate privințele, la fel de frumos, de drăgălaș și de desăvîrșit ! La nașterea lui, femeile îl spălară și-i înnegriră ochii cu kohl ; apoi îi tăiară buricul și-l încredințară slujitoarelor și doicii. Și, din pricina frumuseții lui uluitoare, îi deteră numele Agib [1].

Cînd minunatul Agib ajunse, zi după zi, lună după lună, an după an, la vîrsta de șapte ani, vizirul Șamseddin, bunicul lui, îl trimise la școala unui dascăl cu mare faimă, și-l dete în grijă cu multă căldură acelui învățător. Și în toate zilele,

[1] Minunatul.

Agib, însoțit de sclavul negru Said, bunul eunuc al tatălui său, mergea la școală, ca să se întoarcă la amiază și seara acasă. Și merse așa la școală vreme de cinci ani, pînă cînd ajunse la vîrsta de doisprezece ani.

Dar în acest timp, Agib se făcuse nesuferit celorlalți copii din școală; el îi bătea, îi înjura și le zicea: „Care dintre voi este ca mine? Sînt fiul vizirului din Egipt!" La urmă, copiii se adunară și merseră să se plîngă la învățător împotriva apucăturile urîte ale lui Agib. Atunci învățătorul, care vedea că sfaturile date fiului vizirului erau zadarnice și cum, de teama tatălui său, vizirul, nu voia să-l dea chiar el afară, le zise copiilor:

— Vă voi învăța să-i spuneți ceva, care îl va împiedica de-acum înainte să mai vină la școală. Așadar, mîine, în timpul recreației, adunați-vă cu toții în jurul lui Agib și ziceți unii către alții: „Pe Allah, haideți să ne jucăm un joc minunat! Dar nici unul nu va putea lua parte la acest joc, decît numai dacă va spune cu glas tare numele lui, numele tatălui și al mamei lui! Căci acela care nu va putea spune numele tatălui și al mamei sale va fi socotit copil din flori și nu se va putea juca cu noi!"

Și așa, dimineața, la venirea lui Agib la școală, copiii se adunară în jurul lui, se înțeleseră între ei, și unul strigă:

— Ah, pe Allah! iată un joc minunat! Dar nimeni nu va putea lua parte la acest joc decît dacă va spune numele său, numele tatălului și al mamei sale! Haideți! fiecare pe rînd!

Și le trase cu ochiul.

Atunci unul dintre copii păși înainte și spuse:

— Mă numesc Nabih ! Mama se numește Nabiha ! Și tata se numește Izeddin !

Apoi un altul păși înainte și spuse :

— Eu mă numesc Naghib ! Mama se numește Gamila ! Și tata se numește Mustafa !

Apoi al treilea, și al patrulea, și alții, de asemenea, grăiră la fel. Cînd veni rîndul lui Agib, Agib grăi plin de semeție :

— Eu sînt Agib ! Mama este Sett El-Hosn ! Și tata este Șamseddin, vizirul Egiptului !

Atunci copiii strigară cu toții :

— Nu, pe Allah ! vizirul nu este nicidecum tatăl tău !

Și Agib strigă furios :

— Allah să vă prăpădească ! Într-adevăr, vizirul este tatăl meu !

Dar copiii începură să chicotească și să bată din palme și-i întoarseră spatele, strigîndu-i :

— Du-te ! tu nu cunoști numele tatălui tău ! Șamseddin nu-i nicidecum tatăl tău ! El este bunicul tău, tatăl mamei tale ! Cît despre tatăl tău, numai după ce-l vei fi găsit poți veni să te joci cu noi !

Și copiii se împrăștiară în hohote de rîs.

Atunci Agib simți o strîngere în piept, și fu înecat de suspine ! Dar numaidecît învățătorul se apropie de el și-i zise :

— Cum, Agib, nici nu știai pînă acum că vizirul nu este nicidecum tatăl tău, ci bunicul tău, tatăl mamii tale Sett El-Hosn ! Cît despre tatăl tău, nici tu, nici noi, nici nimeni altul nu-l cunoaște. Căci sultanul a măritat-o pe Sett El-Hosn cu un rîndaș ghebos ; dar rîndașul nu a putut să se culce cu Sett El-Hosn și a povestit prin tot orașul, că în

noaptea nunții genii l-au închis, pe el, rîndașul, ca să se culce ei cu Sett El-Hosn. Și tot el a mai povestit niște întîmplări uluitoare cu bivoli, cu măgari și cîini, și alte făpturi asemănătoare. Așadar, Agib, nimeni nu cunoaște numele tatălui tău ! Fii deci smerit înaintea lui Allah și a tovarășilor tăi, care te socotesc ca pe un copil din flori. De altminteri, Agib, tu ești la fel ca un copil vîndut la tîrg, care nu l-ar cunoaște de loc pe tatăl său. Încă o dată, află că vizirul Șamseddin este numai bunicul tău, și că pe tatăl tău nu-l cunoaște nimeni. Fii deci mai smerit de azi înainte.

La aceste cuvinte ale învățătorului, micul Agib fugi valvîrtej acasă, la mamă-sa Sett El-Hosn, și era atît de sugrumat de suspine că nici nu putu la început să îngaime ceva. Atunci mama lui se puse să-l mîngîie și, văzîndu-l atît de tulburat, inima i se topi de milă și-i zise :

— Copilul meu, spune mamei tale pricina mîhnirii !

Și-l îmbrățișă și-l dezmierdă. Atunci micul Agib răspunse :

— Spune, mamă, cine-i tatăl meu ?

Și, tare mirată, Sett El-Hosn răspunse :

— Cine să fie ? Vizirul !

Și Agib îi spuse plîngînd :

— Ah, nu ! el nu-i tatăl meu ! Nu-mi ascunde adevărul ! Vizirul este tatăl tău, îți este tată ție ! Dar nu-i tatăl meu ! Nu, nu ! Spune-mi adevărul, ori de nu, îmi voi curma numaidecît viața cu pumnalul acesta !

Și micul Agib îi repetă mamei cuvintele învățătorului.

Atunci, amintindu-și de vărul și soțul ei de o noapte, frumoasa Sett El-Hosn începu să-și depene

în minte întîia noapte a nunții ei, și toată frumusețea, și toate farmecele minunatului Hassan Badreddin din Bassra! Și, amintindu-și acestea, ea plînse de înduioșare și suspină următoarele strofe:

Aprins-a viu dorința în inima-mi, și-n urmă
El a plecat departe, lăsîndu-și draga casă.
Și biata-mi minte dusă, cu el s-o-ntoarce-acasă!
Răbdarea toată însă și somnul mi se curmă!

M-a părăsit, și-o dată cu el însuși norocul;
Răpitu-mi-a, cu dînsul luînd, al meu repaos!
Lăsatu-m-a, și lacrimi cu lacrimi s-au adaos
Curgînd șiroaie, rîuri ce-n mări își află locul.

O zi de trece numai fără dorință-adîncă,
O zi cînd al meu suflet de lipsa-i nu se plînge,
Și-odată se înalță icoana-i, pieptu-mi strînge,
Și amintiri, iubire, dor mă-mpresoară încă...

Mereu icoana-i scumpă, cu zorii renviată,
Întîia e, și-mi cade în ochi de dimineață!
Și-așa mereu, într-una, căci nu mai am în viață
Decît un gînd, același, și-un dor — cel de-altădată!

Apoi ea nu făcu altceva decît să plîngă cu suspine. Și Agib, văzînd-o pe mama lui plîngînd, se puse și el din nou pe plîns. Și, în timp ce fiecare plîngea, în parte, vizirul Șamseddin, auzind țipete și suspine, intră. Și rămase și el tare tulburat și inima îi fu cuprinsă de mare mîhnire, văzîndu-și copiii plîngînd, și le spuse:

— Copiii mei, de ce plîngeți așa ?

Atunci Sett El-Hosn îi povesti pățania micului Agib cu copiii de la școală. Și vizirul, la auzul acesteia, își aduse aminte de toate nenorocirile trecute, ce se abătuseră pînă atunci asupra lui, asupra fratelui său Nureddin, asupra nepotului său Hassan Badreddin și, în sfîrșit, asupra micului Agib și, năpădit de toate aceste amintiri adunate laolaltă, nu se putu stăpîni să nu plîngă și el. Și, disperat, urcă la sultan, îi povesti toată întîmplarea, îi spuse că acea stare nu mai putea dăinui, pentru numele său și numele copiilor săi, și-i ceru încuviințarea să plece spre țările Răsăritului, ca să ajungă în orașul Bassra, unde socotea să dea de urma nepotului său Hassan Badreddin. Apoi îi mai ceru sultanului să-i scrie niște porunci pe care le va lua cu el și care îi vor îngădui, în toate țările pe unde se va duce, să facă cercetările trebuitoare, ca să-l găsească și să-l aducă înapoi pe nepotul său. Apoi începu să plîngă cu amar. Și sultanul își simți inima înduioșată, și-i scrise poruncile trebuitoare pentru toate țările și toate provinciile. Atunci vizirul se bucură nespus și-i aduse sultanului multe mulțumiri, și tot așa de multe urări de mărire, și se închină înainte-i, sărutînd pămîntul din fața mîinilor sale ; apoi își luă rămas bun și ieși. Și chiar în ceasul acela își făcu pregătirile trebuitoare de plecare ; apoi îi luă cu sine pe fiica sa, Sett El-Hosn, pe micul Agip, și plecă.

Merseră în ziua întîia, apoi în ziua a doua, și a treia zi, și așa mai departe, către Damasc, și în cele din urmă ajunseră cu bine acolo. Și se opriră foarte aproape de porți, la Midanul Hasba, și acolo își ridicară corturile ca să se odihnească două zile, înainte de a-și urma drumul. Și găsiră că Damascul era un oraș minunat, plin de pomi și

de ape curgătoare, și că era aidoma orașului cîntat de poet :

La Damasc, o zi și-o noapte, Doamne, cît am petrecut !
S-a jurat Allah să-l facă un oraș neîntrecut.

Noaptea-nvăluie Damascul cu aripa-i, amoros,
Dimineața își întinde umbra de copac stufos.

Roua de pe crengi nu-i rouă, asta-n adevăr s-o crezi :
Mărgărite-i — ce se cern cum, boare, tu le îmbiezi !

Colo, în boschet, natura după voie duce tot :
Pasărea-și face lectura dimineții, cum socot.

Apa vie-i fața albă ce-nainte-i s-a deschis ;
Boarea, cum pasărea-i spune, scrie-ndată cu dichis.

Norii albi trec pe deasupra, dar să cadă repezi fac
Picături ce sînt cerneala răsfățatului diac !

Și așa, oamenii vizirului nu întîrziară să meargă să vadă orașul, și sukurile lui, ca să cumpere lucrurile de care aveau nevoie și, de asemenea, ca să-și vîndă lucrurile aduse din Egipt ; și nu uitară să meargă să se îmbăieze în vestitele hammamuri și să meargă la moscheia Bani-Omia-

hilor [1], așezată în inima orașului și care nu-și are pereche în lumea întreagă.

Cît despre Agib, și el, însoțit de bunul eunuc Said, plecă să vadă orașul. Și eunucul mergea la cîțiva pași în urma lui, și ținea în mînă un bici în stare să doboare o cămilă ; căci el îi cunoștea din auzite pe locuitorii Damascului și voia să-i împiedice, cu ajutorul acestui bici, să se apropie de stăpînul său, frumosul Agib. Și, într-adevăr, el nu se înșelă de loc ; abia îl zăriră pe frumosul Agib, că locuitorii Damascului luară seama cît era de grațios și de fermecător, și că era mai proaspăt decît briza Nordului, mai plin de dulceață decît apa rece pentru cerul gurii însetatului, mai de preț decît sănătatea pentru bolnav ; și numaidecît toți oamenii de pe uliți, și din case, și din prăvălii începură să alerge în urma lui Agib și a eunucului și să se ațină după Agib tot timpul, fără să-l slăbească o clipă, în ciuda biciului zdravăn al eunucului ; și alții alergau și mai repede, îl întreceau pe Agib și se așezau pe jos pe unde urma să treacă, spre a-l vedea mai bine și mai pe îndelete. În sfîrșit, prin voința Destinului, Agib și eunucul ajunseră dinaintea dughenei unui cofetar și, ca să scape de această gloată iscoditoare, se opriră.

Ci prăvălia era chiar a lui Hassan Badreddin, tatăl lui Agib. Bătrînul cofetar, care îl luase de suflet pe Hassan, murise, și Hassan moștenise prăvălia. Deci în ziua aceea, Hassan se pregătea tocmai să facă un fel de prăjitură cu semințe de rodie și cu amestecuri din zahăr gustoase. Și cînd îi văzu pe Agib și pe sclav oprindu-se, Hassan rămase fermecat de frumusețea micului Agib, și nu numai

[1] *Bani-Omiahi* sau *Omiazi* — dinastie de califi din Damasc.

fermecat, dar mișcat pînă în adîncul lui, într-un chip dumnezeiesc, nemaisimțit vreodată de inima lui, și strigă plin de iubire :

— O, tînărul meu stăpîn, tu, care într-o clipă mi-ai și cucerit inima, și care domnești încă de pe acum peste ființa mea lăuntrică, tu, spre care mă simt nespus de atras, putea-vei oare să-mi faci cinstea să intri pentru o clipă în prăvălia mea ? Putea-vei oare să-mi faci plăcerea să guști din dulciurile mele, numai așa din milă față de mine ?

Și la aceste vorbe, Hassan, fără voia lui, se trezi cu ochii plini de lacrimi, și plînse mult la gîndurile care i se îmbulzeau în amintire, despre starea lui din trecut și despre soarta lui din clipa de față.

Cînd Agib auzi cuvintele tatălui său, își simți și el inima năpădită de îndoiașare, se întoarse spre sclav și îi spuse :

— Said ! Acest cofetar mi-a îndoiașat inima. Îmi închipui că-și va fi lăsat și el în părăsire undeva, departe, un copil al său ; și că eu îi aduc aminte de acel copil. Haidem așadar să intrăm la el ca să-i facem plăcerea și să gustăm din ceea ce vrea să ne pună înainte. Și dacă ne vom arăta îndoiașați de durerea lui, poate că Allah se va milostivi de noi ne va ajuta să izbîndim la rîndul nostru în căutarea tatălui meu !

La cuvintele lui Agib, eunucul Said strigă :

— Pe Allah ! o, stăpîne, nu-ți este îngăduit, ah, nu-ți este îngăduit ! Nu i se cade nici unui fiu de vizir să intre într-o dugheană de cofetar din suk, și mai cu seamă să mănînce așa, față de toată lumea ! Ah, nu ! Dacă vrei să intri în prăvălie numai de teama acestor pierde-vară și a celorlalți oameni care te urmăresc, mă pricep eu prea bine să te apăr și să-i îndepărtez cu biciul meu neîn-

trecut ! Dar ca să intrăm în prăvălie, ei, nu, asta niciodată !

La cuvintele eunucului, cofetarul Hassan Badreddin rămase tare mîhnit și se întoarse către eunuc cu ochii și cu obrajii scăldați în lacrimi și-i spuse :

— O, măritule, de ce oare nu vrei să te milostivești și să-mi faci plăcerea de a intra în prăvălia mea ? O, tu care ești negru ca și castana, dar alb înlăuntrul tău ca și miezul ei ! o, tu pe care te-au slăvit toți poeții noștri în versuri minunate, eu pot să-ți dezvălui taina ca să te faci tot așa de alb și pe dinafară precum ești pe dinlăuntru !

Atunci viteazul eunuc se puse pe rîs cu poftă și strigă :

— Oare chiar așa ? Oare chiar așa ? Poți face asta ? Și cum oare ? Pe Allah ! grăbește-te să-mi spui !

Și numaidecît Hassan Badreddin îi recită aceste minunate versuri de laudă a eunucilor :

Nu-i nimeni să-i întreacă marea politețe,
Și nici purtarea, nici noblețea — n-are cine...
E paznic respectat al curților de-alteță !

Haremului i-i slujitor cum nu e altul,
Și-atît de drăgălaș, ca îngerii, știu bine,
Ca să-l slujească-ar coborî din cer, înaltul !

Aceste versuri erau într-adevăr atît de minunate, atît de potrivite cu împrejurarea și atît de bine recitate, încît eunucul fu înduioșat și nespus de măgulit ; și luîndu-l de mînă pe Agib, intră cu el în prăvălia cofetarului.

Atunci Hassan Badreddin se simți în culmea bucuriei și nu mai prididi să se învîrtă în jurul lor spre a le da cinstirea cuvenită. Apoi luă cea mai

frumoasă dintre cănile lui de porțelan, o umplu cu semințe de rodie, amestecate cu zahăr, cu migdale descojite, delicios și cu meșteșug aromate, apoi puse în fața lor cana, pe cea mai strălucitoare dintre tipsiile lui de aramă ornamentată și șlefuită. Și, văzîndu-i mîncînd cu vădită plăcere, se simți foarte măgulit și mulțumit, și le spuse :

— Într-adevăr ce mare cinste pentru mine ! Și ce noroc nebănuit ! Și facă-se să vă fie plăcută la gust și la mistuire !

Atunci micul Agib, după primele îmbucături, nu uită să-l poftească pe cofetar să șadă zicîndu-i :

— Poți rămîne să mănînci cu noi ! Și Allah ne va răsplăti făcîndu-ne să izbîndim în căutarea noastră !

Și Hassan Badreddin îi spuse :

— Cum oare, o, copilul meu ! Se poate ca tu, așa de tînăr să fi încercat de pe acum pierderea cuiva drag ?

Și Agib îi răspunse :

— Chiar așa, om bun, inima mea a și fost încercată și arsă de pierderea unei ființe dragi ! Și această ființă atît de dragă nu este alta decît însuși tatăl meu. Și bunicul meu și cu mine am ieșit din țara noastră ca să pornim în căutarea lui, bătînd toate ținuturile.

Apoi micul Agib începu să plîngă, la această amintire și, la rîndul lui, Badreddin nu se putu stăpîni să nu ia parte la aceste suspine și plînse. Și chiar și eunucul clătina din cap cu multă înduioșare. Dar toate acestea nu-i împiedicară să facă pe dată cinste cănii dulci de rodii parfumate și gătite cu atîta măiestrie. Și mîncară pînă se săturară, atît era totul de gustos.

Dar fiindcă timpul îi zorea, Hassan nu putu să afle mai multe ; și eunucul îl luă pe Agib cu el și se duse ca să ajungă înapoi la corturile vizirului.

De-abia plecă Agib, că Badreddin își simți sufletul luîndu-se după el și, nemaiputînd ține piept dirinței de a-l urma, își închise iute prăvălia și, fără a bănui cîtuși de puțin că micul Agib ar fi copilul lui, ieși și grăbi pasul, mergînd pe urma lor, și îi ajunse înainte de a fi ieșit pe poarta mare a Damascului.

Atunci eunucul băgă de seamă că cofetarul se luase după ei, se întoarse, și îl întrebă :

— De ce ne urmărești, o, cofetarule ?

Badreddin răspunse :

— Numai fiindcă am o mică treabă de isprăvit afară din oraș, și am voit să vă ajung din urmă ca să facem drumul împreună, și după aceea să mă întorc. De altminteri plecarea voastră mi-a smuls sufletul din trup !

La aceste cuvinte, eunucul fu cuprins de mînie mare și strigă :

— Iată cît de scump trebuie să plătim cana aceea ! Afurisita de cană aducătoare de ponoase ! Cofetarul ăsta vrea acum să ne întoarcă mațele pe dos ! Iată-l pus pe urmele noastre ori încotro ne-am întoarce !

Atunci Agib se întoarse, îl văzu pe cofetar, se înroși tot și bolborosi :

— Said, lasă-l ! Drumul lui Allah este slobod pentru toți musulmanii ! Apoi adăugă : Dar dacă va stărui să ne urmeze pînă la corturi, atunci vom ști că într-adevăr se ține de mine și nu vom mai sta pe gînduri să-l izgonim !

Apoi Agib își aplecă fruntea și-și urmă calea, iar eunucul la cîțiva pași îndărătul lui.

Cît despre Hassan, el continuă să-i urmeze pînă la Midanul Hasba, acolo unde erau întinse corturile. Atunci Agib și eunucul se întoarseră și-l văzură la cîțiva pași în urma lor. Și de astă dată, Agib se supără și se temu tare ca nu cumva eunucul să meargă să povestească totul bunicului său : că Agib intrase în prăvălia unui cofetar și, că după aceea, cofetarul îl urmărise pe Agib ! La gîndul acesta, care îl înspăimîntă, el luă o piatră, îl măsură pe Hassan cum stătea în picioare, privindu-l neclintit cu niște ochi luminați de o lucire ciudată ; și Agib, gîndindu-se că această flacără din ochii cofetarului era o flacără necurată, se înfurie și mai tare, și azvîrli în el din răsputeri cu piatra, și îl lovi în frunte ; apoi Agib și eunucul se grăbiră spre corturi.

Cît despre Hassan Badreddin, el căzu la pămînt în nesimțire și toată fața i se acoperi de sînge. Dar, din fericire, nu întîrzie să-și vină din nou în fire, își opri sîngele și, rupînd o fîșie de pînză din turbanul său, se legă la frunte. Apoi începu să se dojenească singur spunîndu-și : „La drept vorbind, aceasta-i numai din vina mea ! M-am purtat într-un chip nesocotit închizîndu-mi prăvălia, și cu totul nelalocul meu urmărindu-l pe acest copil frumos și dîndu-i astfel de gîndit că l-aș fi urmărit cu gînduri necurate ! Apoi suspină : Allah karim ![1]“ Și se întoarse în oraș, își deschise iarăși prăvălia, se apucă din nou să facă prăjituri ca mai înainte și să le vîndă, gîndindu-se mereu cu durere la sărmana lui mamă de la Bassra, care îi dăduse, încă pe cînd era copil, primele învățături

[1] Allah este darnic !

în arta cofetarilor ; și plînse și, ca să-și aline mîhnirea, recită în sinea lui aceste versuri :

Nu cere dreptate Ursitei : te-așteaptă
Dezamăgirea ! Ea nu va fi dreaptă.

Cît despre vizirul Șamseddin, unchiul cofetarului Hassan Badreddin, la capătul celor trei zile de odihnă la Damasc, porunci să se ridice tabăra din Midan și, urmîndu-și călătoria către Bassra, porni cu copilul Agib pe drumul Homsului, apoi spre Hama și Alep. Și pretutindeni nu uita să facă cercetări. De la Alep merse la Mardin, apoi la Mossul și la Diarbekir. Și în cele din urmă sfîrși prin a ajunge în orașul Bassra.

De abia se odihni puțin, că se grăbi să meargă să se înfățișeze la sultanul din Bassra, care numaidecît îl pofti să intre, îl primi cu multă bunăvoință și îl întrebă cu bunătate de pricina care îl aducea la Bassra. Și Șamsddin îi istorisi toată povestea, și îi zise că el era fratele fostului său vizir Nureddin. Și sultanul, la auzul numelui lui Nureddin, grăi :

— Allah să-l aibă întru îndurarea lui ! Și adăugă : Da, prietene, Nureddin era într-adevăr vizirul meu și îl iubeam mult, și a murit, cu adevărat, acum cincisprezece ani ! El a lăsat, într-adevăr, un fiu Hassan Badreddin, care era alesul meu cel mai iubit și care, pe neașteptate, într-o zi se făcu nevăzut. De atunci n-am mai auzit vorbindu-se de el. Dar se mai află încă aici, la Bassra, mama lui, soția fratelui tău Nureddin, fiica fostului meu vizir, cel dinaintea lui Nureddin.

La auzul acestei vești, Șamseddin fu în culmea bucuriei și spuse :

— O, rege ! tare aș dori s-o văd pe soția fratelui meu !

Și regele încuviință.

Numaidecît Șamseddin alergă spre casa răposatului său frate Nureddin, după ce află unde este și drumul spre ea, și nu zăbovi mult pînă cînd ajunse, gîndindu-se într-una la fratele său Nureddin, mort departe de el, întristat de gîndul de a nu-l mai fi putut îmbrățișa! Și plînse, și recită aceste versuri:

De m-aș întoarce la sălașul
din nopțile de mult trecute,
Cum aș mai pipăi în juru-i
și cum aș săruta eu murii-i!
Dar nu din dragostea de casă
în suflet port o rană, furii!
Mă arde dorul după dragul
ce-o locuia, și-acum pierdut e!

Apoi pătrunse pe o poartă mare într-o curte largă, în fundul căreia se înălța casa. Poarta casei era o minune de granit și de arcade, împletită cu lespezi de marmură de toate culorile. La temelia porții, pe o lespede strălucitoare, găsi numele lui Nureddin, fratele său, săpat cu litere de aur. Se închină, sărută numele, rămase tare înduioșat și plînse, recitind aceste strofe:

În orice zi, cu zorii, cer veste despre tine
La soarele ce urcă. Și cer, în orice noapte,
La fulgerul ce-o clipă scînteie pe coline.

Cînd dorm, chiar și atuncea mă chinuie dorința,
Imboldu-i simt, povara, dințatu-i fier, dar șoapte
Nu-mi scapă, slabe șoapte spre-a-mi spune
suferința.

Prieten drag ! Plecarea-ți n-o prelungi — e
crudă !...
Mi-e inima în cioburi de jalea lipsei tale.
Întoarce-te, dă-mi ziua cu har, ca să m-audă

Și să ne-aducă iarăși, cum fost-am, împreună !
În lipsa-ți bietu-mi suflet iubiri n-avu pe cale,
Căci larg nu-i ca, alături, un altul drag să-ți pună !

Apoi intră în casă și străbătu toate cămările, pînă cînd ajunse în iatacul unde stătea de obicei soția și fratele său, mama lui Hassan Badreddin din Bassra.

Ci de cînd se făcuse nevăzut fiul său, Hassan, ea stătea închisă în această încăpere, plîngînd și suspinînd zi și noapte. Și porunci să se zidească acolo, în mijloc, o clădire mică, boltită, închipuind mormîntul sărmanului ei copil, pe care îl credea mort de multă vreme. Acolo își petrecea tot timpul în lacrimi, și acolo, istovită de durere, își răzima capul ei să doarmă.

Cînd ajunse aproape de ușa încăperii, Șamseddin auzi vocea îndurerată a soției fratelui său recitind aceste versuri :

Mormîntule, arată-mi, pe-Allah ! de-n veci se
șterse,
Cu frumusețea-i, vraja iubitului minune,
Și chipul bucuriei acum la tine merse ?

Mormîntule, desigur, boschet de desfătare
Nu ești, nici cer în slavă ; dar cum se face, spune,
Că văd-năuntru luna lucind și-o creangă-n
floare ?...

Atunci vizirul Șamseddin intră. O salută pe bătrînă cu toată cinstirea și-i dezvălui că este fratele soțului ei Nureddin. Apoi îi istorisi toată povestea, și cum fiul ei Hassan dormise o noapte cu fiica sa Sett El-Hosn, cum s-a făcut nevăzut dimineața și, în sfîrșit, cum Sett El-Hosn a rămas însărcinată și l-a născut pe Agib. Apoi adăugă :

— Agib a venit cu mine. El este copilul tău, devreme ce este fiul fiului tău cu fiica mea.

Văduva, care șezuse pînă în clipa aceea ca o femeie în mare doliu, retrasă din lume, la vestea că fiul ei era viu, că nepotul ei era acolo, și că într-adevăr în fața ei se afla aievea cumnatul său Șamseddin, vizirul Egiptului, se sculă cu vioiciune și se aruncă la picioarele lui, sărutîndu-i-le, și recită aceste versuri în cinstea lui :

Pe Allah ! să se-ncarce cu daruri acel ce mă cată
Cu vestea cea mult fericită ; mai bună, mai mare
Nici nu s-ar putea auzi — e-ntru tot minunată !
De vrea să primească, și-i plac numai daruri, el are
O inimă de despărțire adînc sfîșiată !

Și vizirul trimise numaidecît să-l caute pe Agib, care veni. Atunci bunica se ridică și se aruncă plîngînd de gîtul lui Agib. Și Șamseddin îi spuse :

O, mamă, într-adevăr, aceasta nu-i cîtuși de puțin clipa potrivită pentru lacrimi, ci a pregătirilor pentru plecarea ta cu noi spre Egipt. Și rînduiască Allah să ne vedem iarăși împreună cu fiul tău Hassan, nepotul meu !

Și bunica lui Agib răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și chiar în clipa aceea se sculă, își strînse cele trebuitoare, toate merindele și toate slujitoarele, și în curînd fu gata.

Atunci vizirul Șamseddin urcă să-și ia rămas bun de la sultanul din Bassra. Și sultanul îl încărcă cu daruri pentru el și pentru sultanul Egiptului. Apoi Șamseddin, cele două femei și Agib porniră la drum, însoțiți de întregul alai.

Și nu conteniră cu drumul pînă cînd ajunseră din nou la Damasc. Se opriră în piața Kanun și își întinseră corturile. Și vizirul spuse :

— Vom poposi de astă dată o săptămînă întreagă la Damasc, ca să avem timp să ne cumpărăm daruri vrednice de a fi puse la picioarele sultanului din Egipt.

Și așa, în vreme ce vizirul nu mai prididea cu bogații negustori veniți la corturi ca să-i îmbie mărfurile lor, Agib îi spuse eunucului :

— Baba Said, am o poftă grozavă să mai văd orașul. Haidem în sukul Damascului, să auzim ceva noutăți, și poate aflăm vești despre ce i s-a putut întîmpla cofetarului de la care am mîncat dulciurile și căruia, drept răsplată, i-am spart capul cu piatra, atunci cînd n-aveam decît să ne lăudăm cu ospitalitatea lui. Într-adevăr, noi i-am întors binele cu răul !.

Și eunucul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Atunci Agib și eunucul ieșiră din corturi, căci Agib săvîrșea aceasta sub înrîurirea unui imbold iscat dintr-o neștiută dragoste de fiu. Ajunși în oraș, nu conteniră să cutreiere prin sukuri pînă cînd ajunseră la dugheana cofetarului. Era ceasul cînd credincioșii se îndreptau spre moscheea Bani-Omiah pentru rugăciunea de după-amiază.

Chiar în clipa aceea, Hassan Badreddin se afla în prăvălie, îndeletnicindu-se cu pregătirea acelorași dulciuri minunate ca data trecută : semințe de rodie cu migdale, zahăr și arome cît trebuie !

Și Agib putu în taină să-l cerceteze cu de-amănuntul pe cofetar, și văzu pe fruntea lui urma loviturii de la piatra pe care-o aruncase. Inima i se înduioșă și mai tare și zise :

— Pace ție ! o, cofetarule cutare ! Grija ce ți-o port mă împinge să vin ca să aflu vești de la tine. Nu mă recunoști ?

Dar abia îl văzu, și Hassan se simți tulburat, inima îi bătu năvalnic, capul i se aplecă spre pământ, de parcă ar fi vrut să-i cadă, și limba i se lipi de cerul gurii, nemaiputînd să lege o vorbă. În cele din urmă își ridică din nou capul spre băiat și, cu o înfățișare plină de supunere și teamă, îi recită aceste strofe :

Mustrări amare mă găteam să fac
Iubitului — vitează hotărire ! —
Dar l-am văzut : pornirii zăvorîre
I-am pus, de văz și limbă, biet, sărac...

Tăcui și ochii mi-i lăsai în jos
C-atît-nainte-mi sta semeț și falnic,
Și tot ce-n mine fremăta năvalnic
Ceream de zor s-ascund, dar de prisos...

Scrisesem pagini, tot, de-a fir-a-păr ;
O clipă însă dac-am fost alături
Și le-am și azvîrlit pe toate-n lături
Și nu-i citii nimica în răspăr.

Apoi adăugă :

— O, stăpînii mei, binevoiți să intrați și gustați din dulciurile gătite de mine. Căci, pe Allah ! o, copile binecuvîntat, de abia te-am văzut data trecută și inima mea s-a simțit atrasă spre tine ! Și

mă căiesc că te-am urmărit : a fost curată nebunie din partea mea !

Dar Agib răspunse :

— Pe Allah ! tu eşti un prieten tare primejdios ! Pentru o bucăţică ce ne-ai dat să gustăm, erai gata să ne pierzi ! Ci acum eu nu voi intra şi nu voi mînca la tine, decît dacă mi te vei lega cu jurămînt că nu vei ieşi de loc în urma noastră şi nici nu ne vei urmări. Iar de nu, niciodată nu ne vom mai întoarce pe aici : căci află că vom petrece o săptămînă întreagă la Damasc, timpul în care bunicul meu să poată cumpăra daruri pentru sultan !

Şi Badreddin strigă :

— Mă leg cu jurămînt faţă de voi doi !

Atunci Agib şi eunucul intrară, şi numaidecît Badreddin le aşeză dinainte un vas de porţelan umplut cu amestecul minunat din seminţe de rodie. Şi Agib îi zise :

— Vino să mănînci cu noi. Aşa poate că Allah ne va ajuta să izbîndim în căutările noastre !

Şi Hassan fuse tare fericit, şi se aşeză în faţa lor. Dar, în tot acest timp nu se putu stăpîni să nu-l privească stăruitor pe Agib ; şi-l privea într-un fel atît de neobişnuit şi atît de stăruitor, încît Agib, stînjenit, îi zise :

— Pe Allah ! Ce prieten supărător, stînjenitor şi greoi eşti tu, omule ! Am mai avut prilejul să ţi-o spun ! Contenește odată de-a mă mai iscodi aşa şi de-a mă mînca din ochi !

La aceste cuvinte, Badreddin răspunse cu strofele :

Am pentru tine-o taină ce,-n inimă ascunsă,
O port fără putere s-o dau cîndva pe faţă.

delicioasă raritate în care era neîntrecută, și în privința căreia îi dăduse primele îndrumări fiului său Badreddin, pe cînd era copil, la Bassra.

Ea îi zise și sclavului :

— Poți mînca împreună cu stăpînul tău Agib !

Dar eunucul făcu în sinea lui o strîmbătură zicîndu-și : „Pe Allah ! nu mai am nici un pic de poftă ! N-aș putea înghiți nici măcar o îmbucătură !“ Totuși se așeză lîngă Agib.

Agib se așeză și el, dar îi era pîntecele ghiftuit cu toate bunătățile ce le mîncase și le băuse în dugheana cofetarului. Luă totuși o îmbucătură și o gustă. Dar nu putu în nici un chip s-o înghită, într-atît era de ghiftuit. Și de altminteri i se mai păru că acesteia îi lipsea puțin zahăr, deși nu era adevărat. Doar că era sătul. Și, făcînd o strîmbătură, îi spuse bunicii :

— Nu e tocmai bună, bunico !

Atunci bunica se înecă de ciudă și strigă :

— Cum, copilul meu, îndrăznești să spui că bucatele mele nu sînt bune ! Nu știi oare că nu este în lumea întreagă altcineva care să se priceapă ca mine la gătitul bucatelor, prăjiturilor și dulciurilor, în afară poate de tatăl tău Hassan Badreddin, care, de altminteri, a învățat de la mine ?

Dar Agib răspunse :

— Pe Allah ! bunicuțo, amestecul tău nu e chiar așa cum trebuie. Îi lipsește nițel zahăr. Și apoi de-ai ști ! Uite, îți mărturisesc : de curînd am cunoscut în suk (dar să nu-i spui bunicului și mamei) un cofetar care ne-a pus dinainte același amestec. Dar... chiar și numai la mirosul aromei lui, îți simțeai inima umflîndu-ți-se de plăcere ! Cît despre

gustul lui, era atît de delicios, încît ar fi stîrnit pofta chiar și unuia care nu mistuie prea bine! Cît despre iscusința ta, într-adevăr, nici nu se poate asemui cu a celuilalt, nici pe departe, și nici într-un fel, chiar așa, bunicuțo!

La aceste cuvinte, bunica fu cuprinsă de mînie mare, aruncă o privire piezișă spre eunuc, și-i spuse...

Dar clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, încetă istorisirea.

Atunci sora ei, mica Doniazada, îi spuse:

— O, sora mea, cît sînt de dulci și de plăcute cuvintele tale, și cît de fermecătoare și delicioasă e această poveste!

Și Șahrazada îi surîse spunîndu-i:

— Da, surioară, dar aceasta nu-i nimic pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, prin harul lui Allah și buna plăcere a regelui!

Și regele spuse în sine: „Pe Allah! nici nu-mi trece prin cap să o ucid înainte de a fi auzit urmarea povestirii ei, care este într-adevăr minunată și nespus de uimitoare!"

Apoi regele Șahriar și Șahrazada își petrecură restul nopții strîns îmbrățișați.

Atunci regele Șahriar ieși spre sala de judecată; și divanul se umplu de mulțimea vizirilor, a curtenilor, a străjerilor și a oamenilor din palat. Și regele judecă, numi și îndepărtă din slujbe, cîrmui, și sfîrși de rînduit toate treburile pînă la capătul zilei.

Apoi divanul fu ridicat și regele se întoarse în palat. Și cînd se lăsă noaptea, merse de o căută pe Șahrazada,

fiica vizirului, și nu zăbovi să își facă fapta obișnuită cu ea.

Și era a douăzeci și patra noapte

Și mica Doniazada nu întîrzie, odată fapta sfîrșită, să se ridice de pe covor și să-i spună Șahrazadei :

— O, surioară, te rog din suflet, încheie acea minunată poveste a frumosului Hassan Badreddin și a soției sale, fiica unchiului lui, Șamseddin ! Ajunseseși tocmai acolo : „Bunica aruncă o privire piezișă spre eunuc și-i spuse..." Rogu-te, ce i-a spus ?

Și Șahrazada surîse surioarei și-i zise :

— Da, desigur ! din toată inima și cu toată dragostea îmi voi încheia povestirea, dar nu mai înainte ca acest rege cu purtări alese să mi-o îngăduie !

Atunci regele care aștepta sfîrșitul cu mare nerăbdare, îi spuse Șahrazadei :

— Poți să vorbești !

Și Șahrazada spuse :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că bunica lui Agib se umplu de mînie, îi aruncă eunucului o privire piezișă și îi spuse :

— Nenorocire ! Oare nu cumva tu l-ai stricat pe acest copil ? Cum ai îndrăznit să-l faci să intre în dugheana bucătarilor și a cofetarilor ?

La aceste cuvinte ale bunicii lui Agib, eunucul se sperie și se grăbi să se dezvinovățească cu tărie. El zise :

— Noi n-am intrat de loc în dugheană ; n-am făcut decît să trecem prin faţa ei !

Dar îndărătnicul Agib strigă :

— Pe Allah, noi am intrat cum se intră şi am mîncat acolo ! Şi adăugă cu şiretenie : Şi îţi repet, bunicuţo, era ceva mult mai bun decît ceea ce ne îmbii tu acum !

Atunci bunica fu şi mai înciudată, şi merse bombănind să-i spună cumnatului său, vizirul, despre „groaznica nelegiuire a eunucului de catran !“ Şi îl aţîţă în aşa măsură pe vizir împotriva sclavului, încît Şamseddin, care de felul său era aprins la fire şi care bucuros se descărca zbierînd la cei din jur, se grăbi să meargă cu cumnată-sa în cortul unde se aflau Agib şi eunucul. Şi strigă :

— Said ! intrat-ai sau nu cu Agib în dugheana cofetarului ?

Şi eunucul răspunse îngrozit :

— Nu, n-am intrat nicidecum acolo !

Dar afurisitul de Agib strigă :

— Ba da, am intrat ! Cît despre ceea ce am mîncat acolo, ha-ha !... bunicuţo !... era atît de bun, încît ne-am ghiftuit pînă aici, şi pe urmă am băut un şerbet delicios cu bucăţele de gheaţă ! Pe Allah ! cît era de bun ! şi neîntrecutul cofetar nu şi-a precupeţit zahărul, ca bunica !

Atunci mînia vizirului spori îndoit împotriva eunucului, căruia i se repetă aceeaşi întrebare ; dar eunucul continuă să se dezvinovăţească. Atunci vizirul îi zise :

— Said, eşti un mincinos, şi ai îndrăzneala să-l faci mincinos pe acest copil care, desigur, spune adevărul. Totuşi am să te cred dacă poţi înghiţi cana aceasta întreagă gătită de cumnată-mea ! Aşa îmi vei dovedi că eşti nemîncat !

Atunci Said, deși ghiftuit în urma trecerii lui pe la Hassan Badreddin, voi totuși să se supună încercării ; și se așeză dinaintea cănii cu semințe de rodie și se puse pe treabă ; dar fu silit să se oprească la prima îmbucătură, atît era de ghiftuit pînă în gît. Și lepădă îmbucătura pe care o luase. Dar se grăbi să spună că în ajun mîncase atît de mult în cort, cu ceilalți sclavi, încît se îngrețoșase. Vizirul pricepu de îndată că eunucul intrase, într-adevăr, chiar în ziua aceea, la cofetar. Atunci porunci sclavilor să-l întindă la pămînt și se repezi asupra lui cu lovituri date din toată puterea. Și eunucul stîlcit în bătaie, sfîrși prin a cere iertare, zbierînd cît îl ținea gura :

— O, stăpîne, spun drept că-s îngrețoșat de ieri !

Și fiindcă vizirul ostenise de atîta bătaie, se opri și-i spuse lui Said :

— Haide ! mărturisește adevărul !

Atunci eunucul se hotărî și spuse :

— Ei bine, da ! o, stăpîne, acesta-i adevărul ! Am intrat la un cofetar din suk ! Și dulciul lui era așa de delicios încît, în viața mea, n-am mai gustat ceva asemănător ! Și ce nenorocire că am gustat acum din această beltea serabădă și grețoasă ! Pe Allah ! cît e de rea !

Atunci vizirul se puse cu poftă pe rîs ; dar bunica nu se mai putu stăpîni de ciudă și, rănită pînă la sînge, strigă :

— Ah ! mincinosule, dovedește ! Îți poruncesc să ne aduci din ce-a gătit cofetarul tău ! căci toate acestea sînt născociri de-ale tale ! Da, îți îngădui să mergi și să ne aduci o cană plină. De altminteri, chiar dacă ne-o vei aduce, asta nu va sluji decît să facem o asemănare între lucrul lui și al meu ! Cumnatul meu va fi judecătorul !

Și eunucul răspunse :

— Da, desigur !

Atunci bunica îi dădu o jumătate de dinar și o cană goală de porțelan.

Eunucul ieși numaidecît, ajunse la dugheană și-i spuse cofetarului :

— Iată ! chiar adineauri am făcut un rămășag pe amestecul tău cu cei de acasă, care și ei au gătit unul din semințe de rodie. Dă-mi din acesta de-o jumătate de dinar. Și mai ales pregătește-l bine, punînd în joc toată iscusința ta. Altfel am să mai mănînc o ciomăgeală ca și adineauri ! Pe Allah ! sînt zdrobit tot de pe urma ei !

Atunci Hassan Badreddin începu să rîdă și spuse :

— Fii fără teamă ! Ceea ce-ți voi pregăti eu, nu este în lume altcineva care să se priceapă să-l facă mai bine ca mine, în afară de mama mea ! Și mama este acum în țări atît de îndepărtate... !

Apoi Badreddin umplu cana sclavului cu foarte mare grijă, și încheie pregătirea adăugînd încă puțin mosc și apă de trandafiri. Și eunucul luă porțelanul, și se întoarse cu toată iuțeala la corturi. Atunci bunica lui Agib luă vasul de porțelan și se grăbi să guste, ca să își dea seama cît era de dulce și de bun conținutul lui. Dar abia îl duse la buze că scoase un strigăt puternic și căzu pe spate... Ghicise mîna fiului ei, Hassan.

Atunci vizirul, ca și toată lumea, rămase uluit și se grăbi să arunce cu apă de trandafiri pe fața bunicii, care, după un ceas, sfîrși prin a-și veni în fire. Și ea zise :

— Pe Allah ! Cel care a pregătit dulciul acesta din semințe de rodii nu poate fi decît fiul meu

Hassan Badreddin, și nicidecum altul! Sînt sigură! Nimeni altul, în afară de mine, nu știe să-l pregătească așa, iar eu l-am învățat și pe Hassan!

La aceste cuvinte, vizirul se bucură mult și arzînd de nerăbdare să-și vadă nepotul, strigă:

— În sfîrșit, Allah ne va îngădui să fim iarăși împreună! Și numaidecît porunci să vină slujitorii, cugetă o clipă, își alcătui un plan, și le spuse: Douăzeci dintre voi să meargă numaidecît la dugheana cofetarului Hassan, cunoscut în suk sub numele de Hassan din Bassra, și să dărîme din temelii acea dugheană! Cît despre cofetar, să i se lege brațele cu pînza turbanului, și să-mi fie adus aici cu sila, dar ferindu-vă bine să nu-i pricinuiți nici cel mai mic rău. Plecați!

Vizirul urcă de îndată pe cal, după ce se înarmă cu răvașele scrise de sultanul Egiptului, și se duse la casa cîrmuirii Dâr El-Salam, la locțiitorul de guvernator care reprezenta la Damasc pe stăpînul său, sultanul Egiptului! Ajuns la Dâr El-Salam, vizirul îi înfățișă locțiitorului de guvernator, scrisorile sultanului, care numaidecît se închină și le sărută cu respect și le duse la frunte cu venerație. Apoi se întoarse către vizir și spuse:

— Poruncește! pe cine vrei să prinzi!

El răspunse:

— E vorba doar de un cofetar din suk!

Și guvernatorul spuse:

— Nimic mai ușor!

Și porunci străjilor sale să meargă să dea ajutor oamenilor vizirului. Vizirul își luă atunci rămas bun de la locțiitorul de guvernator și se întoarse la corturi.

Cît despre Hassan Badreddin, el îi văzu venind pe toți acei oameni înarmați cu ciomege, cu hîr-

leţe şi cu securi, care năvăliră în prăvălie, prefăcură totul în ţăndări, răsturnară pe jos toate prăjiturile şi zaharicalele şi dărîmară întreaga dugheană ; apoi îl prinseră pe înfricoşatul Hassan şi îl legară cobză cu pînza turbanului, fără să rostească o vorbă. Şi Hassan se gîndea : „Pe Allah ! nu încape îndoială că numai dulciul din seminţe de rodii poate fi pricina ! Cine ştie ce vor fi găsit în el !"

Sfîrşiră deci prin a-l duce pe Hassan la corturi, dinaintea vizirului. Şi Hassan Badreddin, tulburat peste măsură, plînse mult şi strigă :

— Doamne ! ce fărădelege am putut săvîrşi ?

Vizirul îl întrebă :

— Tu ai pregătit dulciul din seminţe de rodii ?

El răspunse :

— Da, mărite domn ! Oare veţi fi găsit în el ceva ce mi-ar putea aduce tăierea capului ?

Şi vizirul răspunse cu asprime :

— Să ţi se taie capul ? Dar asta ar fi pedeapsa cea mai blîndă ! Aşteaptă-te la ceva cu mult mai rău ! Vei vedea îndată !

Ci vizirul le spusese celor două femei să-l lase pe el să rînduiască totul, după socoteala lui ; căci nu voia să le dea seamă de ceea ce urmărea, decît numai la sosirea în Cairo.

Chemă aşadar pe tinerii săi sclavi şi le zise :

— Aduceţi aici pe unul dintre oamenii noştri de la cămile. Şi mai aduceţi şi o ladă mare de lemn.

Şi sclavii se supuseră pe dată. Apoi, la porunca vizirului, îl luară pe înfricoşatul Hassan, îl vîrîră în ladă şi închiseră cu grijă capacul. Apoi îl încărcară pe cămilă, ridicară tabăra şi porniră la drum.

Merseră într-una pînă se lăsă noaptea. Atunci se opriră să ia ceva în gură, și-l scoaseră o clipă pe Hassan din ladă ; îi dădură și lui să mănînce, și-l încuiară din nou în ladă. Apoi își urmară drumul. Și din vreme în vreme se opreau, îl socoteau pe Hassan afară, pentru ca apoi să-l închidă din nou, după ce vizirul îl descosea cu tot felul de întrebări, zicîndu-i de fiecare dată :

— Tu ești acela care-ai pregătit dulciul din semințe de rodii ?

Și Hassan răspundea neschimbat :

— Da, mărite domn !

Și vizirul striga :

— Legați-l pe acest om și încuiați-l înapoi în ladă !

Continuară astfel călătoria, pînă ce ajunseră la Cairo. Dar, înainte de a intra în oraș, se opriră în mahalaua Zaidaniah, și vizirul porunci din nou să-l scoată pe Hassan din ladă și să-l tîrască dinaintea lui. Și atunci zise :

— Aduceți degrabă un dulgher !

Cînd veni dulgherul, vizirul îi porunci :

— Ia măsura acestui om, în lungime și în lățime, înalță numaidecît un stîlp pe măsura lui și potrivește stîlpul la o căruță trasă de o pereche de bivoli !

Și Hassan strigă îngrozit :

— Doamne ! Ce vrei oare să faci cu mine ?

Și el îi răspunse :

— Să te țintuiesc la stîlpul de ocară, și să întri astfel în oraș, ca să fii de priveliște tuturor locuitorilor !

Și Hassan strigă :

— Dar pentru ce fărădelege îmi dai asemenea pedeapsă ?

Atunci vizirul Șamseddin îi spuse :

— Pentru lipsa de grijă pe care ai vădit-o la pregătitul dulciului din semințe de rodii ! N-ai pus în el destule mirodenii și nici destule arome !

La aceste cuvinte, Hassan Badreddin se lovi cu palmele peste obraji și strigă :

— Ya Allah ! asta e fărădelegea mea ? Pentru atît m-ai făcut să îndur în tot lungul călătoriei, și nu mi-ai dat să mănînc decît o dată pe zi, și acum vrei să mă țintuiești la stîlp ?

Și vizirul îi răspunse cu multă asprime :

— Dar firește, asta ți se trage de la nepriceperea ta în pregătitul dulciurilor !

Atunci Hassan Badreddin ridică uluit mîinile spre cer și începu să cugete adînc ! Și vizirul îl întrebă :

— La ce te gîndești ?

El răspunse :

— O, nu la mare lucru ! Doar la cei ce și-au pierdut mințile. Căci dacă tu n-ai fi căpetenia nebunilor, nu m-ai tîrî astfel pentru trei fire de mirodenii mai puțin într-un dulciu de rodii !

Și vizirul adăugă :

— Dar trebuie să te înveți minte ca să nu cazi din nou în greșeală ! Și pentru asta, nu era altă cale.

Hassan Badreddin îi zise :

— Oricum ar fi, purtarea ta mișelească față de mine este o fărădelege mult mai cumplită ! Și ar trebui să te pedepsești întîi pe tine însuți !

Atunci vizirul îi răspunse :

— Nu mai e nimic de adăugat, de-acum numai crucea ți se cade !

În timpul cît schimbară aceste cuvinte, dulgherul, lîngă ei, continua să pregătească lemnul caznei și, din vreme în vreme, își arunca pe furiș cîte o privire asupra lui Hassan, ca și cum i-ar fi spus : „Pe Allah ! aici te vei simți bine !“

Într-acestea se lăsă noaptea. Atunci puseră mîna pe Hassan și îl încuiară înapoi în ladă. Și vizirul îi strigă :

— Mîine urmează răstignirea ta !

Apoi așteptă cîteva ceasuri pînă ce Hassan adormi. Rînduri atunci să încarce lada pe spinarea unei cămile, dădu porunca de plecare, și merseră pînă ajunseră în cele din urmă acasă, la Cairo !

Și numai atunci vizirul găsi de cuviință să le dezvăluiască toate, fetei și soției fratelui său. Îi spuse fiicei sale, Sett El-Hosn :

— Mărire lui Allah care ne-a îngăduit în cele din urmă, o, fiica mea, să dăm de urma vărului tău, Hassan Badreddin ! Este aici ! Scoală-te, fiica mea, și fii fericită ! Și ia seama bine de îți așază mobilele și covoarele din casă și din camera nupțială întocmai așa cum au fost în prima noapte !

Și numaidecît Sett El-Hosn, deși în culmea tulburării și totodată a fericirii, dădu poruncile trebuitoare slujitoarelor, care se sculară pe dată, se puseră pe treabă și aprinseră făcliile. Și vizirul îi zise :

— O să-ți ajut ca să-ți aduci aminte !

Și deschise dulapul, și scoase de acolo hîrtia pe care erau înșirate mobilele și toate lucrurile din casă, cu locurile unde erau așezate atunci. El citi pe îndelete rînduiala lor, și veghe ca fiecare lu-

cruşor să fie pus la locul său. Şi treaba fu aşa de bine făcută, încît martorul cel mai treaz la minte s-ar fi crezut încă la nunta lui Sett El-Hosn cu rîndaşul ghebos.

După aceea vizirul aşează chiar cu mîna lui, pe locul lor de odinioară, hainele lui Badreddin : turbanul pe scaun, izmenele în patul răvăşit, pantalonii şi mantia pe divan, iar dedesubtul lor punga cu cei o mie de dinari şi ţidula iudeului, şi nu uită să coasă la loc plicul din pînză ceruită, între tichie şi pînza turbanului.

Apoi spuse fiicei sale să se îmbrace aidoma ca în prima noapte, să intre în camera nupţială şi să se pregătească spre a-l primi pe vărul şi soţul ei Hassan Badreddin, şi cînd el va intra, să-i spună : „Ah ! cît de mult ai zăbovit la umblătoare ! Pe Allah ! dacă nu ţi-e bine, de ce nu-mi spui ? Oare nu sînt eu lucrul tău, roaba ta ?“ O mai povăţui, cu toate că Sett El-Hosn n-avu cîtuşi de puţin nevoie de această povaţă, să fie cît mai drăgălaşă cu vărul ei şi să-l facă să-şi petreacă noaptea cît mai plăcut cu putinţă, fără să uite cuvintele cele mai pline de dulceaţă şi versurile poeţilor.

Apoi vizirul însemnă data acestei zile binecuvîntate. Şi se îndreptă spre încăperea unde se afla lada în care sălăşluia Hassan legat cobză. Porunci să-l scoată din ladă adormit, îi dezlegă picioarele strîns legate, îl dezbrăcă şi-i puse numai o cămaşă subţire şi o tichie pe cap întocmai ca în noaptea nunţii. Acestea odată făcute, vizirul se furişă în grabă, deschizînd uşile care duceau la camera nupţială, şi-l lăsă pe Hassan să se trezească singur.

Şi, la puţină vreme, Hassan se trezi şi, nespus de uluit de a se găsi astfel aproape despuiat în acel

coridor luminat strălucitor, care nu-i părea chiar necunoscut, își zise în sinea lui : „Pe Allah ! Haide băiete ! acum să te vedem : oare ești cufundat în cel mai adînc dintre vise sau ești treaz ?“

După întîiile clipe de înmărmurire el se încumetă să se scoale și să facă vreo cîțiva pași afară din coridor, ieșind pe una dintre ușile care se deschideau din el. Și numaidecît i se tăie răsuflarea : căci recunoscuse aidoma sala unde avusese loc serbarea în cinstea lui și în paguba cocoșatului și, pe ușa deschisă, care cădea în camera nupțială, văzu, în fund, pe un scaun, turbanul său, și pe divan pantalonii și hainele sale. Atunci i se brobonă fruntea de sudoare și se șterse cu palma. Și își zise : „Oare sînt treaz ? dorm ? sau am înnebunit ?“ Totuși se încumetă să pășească, dar înaintînd cu un picior și dînd înapoi cu celălalt, fără să îndrăznească mai mult și ștergîndu-și mereu fruntea brobonată de sudoarea rece. În cele din urmă, strigă : „Dar, pe Allah ! nu mai încape îndoială, e tocmai așa, băiete. Nu-i de loc un vis ! Și tu ai fost închis zdravăn și legat cobză într-o ladă ! Nu, nu-i nicidecum un vis !“ Și zicînd acestea, ajunse la ușa camerei nupțiale și, cu băgare de seamă, își vîrî capul înlăuntrul.

Și numaidecît, de după pînza apărătoare de țîntari, din mătase albastră și subțire, Sett El-Hosn, întinsă în toată frumusețea ei goală, ridică surîzătoare marginea tivită a vălului și-i spuse :

— O, stăpînul meu drag ! cît ai zăbovit la umblătoare ! Ah ! vino repede ! vino !

La aceste cuvinte, sărmanul Hassan începu să rîdă cu hohote ca un mîncător de haşiş sau ca un fumător de opiu și începu să strige :

— Hu ! Hi ! Hu ! ce vis uimitor ! ce vis dezlînat !

Apoi continuă să înainteze, ca și cum ar fi păşit pe şerpi, cu neţărmurită băgare de seamă, ridicîndu-şi pulpanele cămăşii cu o mînă şi pipăind în aer cu cealaltă, ca un orb sau ca un om beat.

Apoi, nemaiputînd de tulburare se aşează pe covor, începu să se gîndească adînc şi, cu mintea aproape rătăcită de uimire, făcea semne din mîini, ca un smintit. Vedea acolo, dinaintea lui, pantalonii săi, aşa cum îi ştia, înfoiaţi şi cu cutele foarte regulate, turbanul lui din Bassra, mantia lui şi, dedesubt, băierile pungii, atîrnînd.

Şi din nou Sett El-Hosn vorbi dinlăuntrul patului :

— Oare ce ţi s-a întîmplat, iubitul meu ? Te văd tare buimăcit şi tremurînd. Ah ! tu nu erai aşa la început ! Oare nu cumva...?

Atunci Badreddin, care stătea mereu neclintit, ţinîndu-şi fruntea între palme, începu să deschidă şi să închidă gura, într-o mişcare de rîs nebun, şi putu, în cele din urmă, să rostească :

— Ha ! ha ! zici că nu eram aşa la început ? Care început ? Şi care noapte ? Pe Allah ! dar sînt ani şi ani de cînd lipsesc de aici ! Ha ! ha !

Atunci Sett El-Hosn îi spuse :

— O, scumpul meu, linişteşte-te ! Numele lui Allah fie asupra ta şi în jurul tău ! Linişteşte-te ! Vorbesc de noaptea asta pe care adineauri ai petrecut-o în braţele mele, de noaptea cînd berbecul înfocat a pătruns de cincisprezece ori în crăpătură ! O, scumpul meu ! Ai ieşit numai ca să mergi la umblătoare. Şi ai întîrziat acolo aproape un ceas ! Ah, văd bine că te simţi tare prost ! Vino să te încălzesc puţin, vino, prietenul meu, vino inima mea, ochii mei !

Dar Badreddin continua să rîdă ca un smintit, și într-un tîrziu spuse :

— Poate că vorbești adevărat ! Totuși...! Desigur că am adormit la umblătoare, și acolo, în deplină liniște, am visat un vis tare neplăcut ! Apoi adăugă : Ah, da ! tare neplăcut ! Închipuiește-ți, am visat că eram ceva ca un fel de bucătar sau cofetar într-un oraș numit Damasc, în Siria, tare departe ! Da ! și că petrecusem acolo zece ani îndeletnicindu-mă cu această meserie. Am mai visat și un băiat, vreun fiu de neam ales fără îndoială, însoțit de un eunuc ! Și mi s-a întîmplat cu ei cutare și cutare pățanie...

Și sărmanul Hassan, simțindu-și fruntea scăldată în sudoare, se șterse, dar în mișcarea aceea, simți urma pietrei care îl rănise și sări în sus strigînd :

— Dar nu !. Iată urma loviturii de piatră dată de acel copil ! Și, nimic de zis, a fost bine țintită ! Apoi se gîndi o clipă și adăugă : Sau, mai curînd, nu ! E îndr-adevăr un vis ! Poate că lovitura am primit-o chiar adineauri de la tine, Sett El-Hosn, pe cînd ne zbenguiam ! Apoi spuse : Îți voi povesti mai departe visul meu. Am sosit în acel oraș Damasc, nu știu cum, într-o dimineață, așa cum mă vezi, numai în cămașă și cu o scufie albă pe cap. Scufia ghebosului ! Și locuitorii, nici nu știu bine ce aveau cu mine ! Moștenii, iacă-așa, dugheana unui cofetar, un unchiaș tare cumsecade !... Și totuși ! și totuși ! acesta nu-i de loc un vis ! Am pregătit un dulciu din semințe de rodii, care, pare-se, nu avea destule mirodenii !... Și atunci !... Haide !... Oare numai să fi visat toate astea ? Să nu se fi petrecut aievea ?...

Atunci Sett El-Hosn strigă :

— Iubitul meu, într-adevăr ce vis nemaipomenit ai visat! Rogu-te, spune-mi-l în întregime!

Și Hassan Badreddin, întrerupîndu-se mereu, ca să se minuneze singur, îi istorisi lui Sett El-Hosn toată povestea, vis sau întîmplare aievea, de la început pînă la sfîrșit. Apoi adăugă:

— Și cînd te gîndești că era gata să fiu răstignit!. Și chiar aș fi fost, dacă, din fericire, visul nu s-ar fi destrămat la timp. Allah! mai sînt încă scăldat în sudoare din lada aceea!

Și Sett El-Hosn îl întrebă:

— Dar de ce voiau să te răstignească?

El răspunse:

— Tot din pricina prea puținelor mirodenii din dulciul de semințe de rodie! Da! înfricoșătorul stîlp de ocară era acolo și mă aștepta, cu căruța trasă de o pereche de bivoli de Nil! Dar, în sfîrșit, mulțămită lui Allah, toate acestea n-au fost decît un vis, căci într-adevăr pierderea dughenei de cofetar, dărîmată din temelii, mi-ar fi pricinuit o nețărmurită durere!

Atunci Sett El-Hosn, nemaiputînd îndura, sări din pat și veni să se arunce la gîtul lui Hassan Badreddin și-l strînse la piept, îmbrățișîndu-l și sărutîndu-l. Și el, neîndrăznind să se clintească din loc, strigă deodată:

— Nu! nu! toate astea nu sînt vis! Allah! unde mă aflu? Care-i adevărul?

Și sărmanul Hassan, purtat ușor pînă la pat în brațele lui Sett El-Hosn, se întinse istovit și căzu într-un somn adînc, vegheat de Sett El-Hosn, care-l auzea murmurînd în somn, cînd: „Acesta-i un vis!“, cînd: „Nu! acesta-i adevărul!“

O dată cu dimineața, liniștea se întoarse în mintea lui Hassan Badreddin, care, trezindu-se, se

regăsi în brațele lui Sett El-Hosn și-l văzu dinaintea lui, în picioare la capătul patului, pe unchiul său, vizirul Șamseddin, care numaidecît îi ură pace. Și Badreddin îi zise :

— Dar nu ești tu acela, pe Allah ! care ieri m-ai legat de mîini și care mi-ai dărîmat dugheana ? Și toate acestea din pricina prea puținelor mirodenii în dulciul din semințe de rodie ?

Atunci vizirul Șamseddin, nemaiavînd nici un temei să tacă, spuse :

— O, copilul meu, iată adevărul ! Tu ești Hassan Badreddin, nepotul meu, fiul răposatului meu frate Nureddin, vizirul din Bassra ! Și nu te-am făcut să înduri toate acestea decît spre a avea o dovadă mai mult că ești chiar el și ca să mă încredințez că tocmai tu ai fost acela care a intrat în patul fiicei mele, în prima noapte a nunții. Și această dovadă am avut-o văzîndu-te cum recunoști (căci eram ascuns dinapoia ta) casa și mobilele, apoi turbanul, pantalonii și punga, și mai cu seamă țidula din pungă și plicul pecetluit din turban, care cuprinde poveștele tatălui tău Nureddin. Mă vei ierta, deci, copilul meu, căci nu aveam decît această cale la îndemînă ca să te recunosc, eu care nu te văzusem niciodată mai înainte, de vreme ce te-ai născut la Bassra ! Ah, copilul meu, toate acestea se datoresc unei neînțelegeri, ivite chiar la început între tatăl tău, care-i fratele meu Nureddin, și mine, unchiul tău !

Și vizirul îi istorisi toată povestea, apoi îi spuse :

— O, copilul meu, cît despre mama ta, am adus-o de la Bassra, și o vei vedea, precum și pe fiul tău Agib, rodul întîiei nopți a nunții tale cu mama lui !

Și vizirul dete fuga să-i caute. Și întîiul care sosi fu Agib, care, de astă dată, se aruncă la gîtul

tatălui său, fără să se teamă de el, cum se temea de cofetarul îndrăgostit ; și Badreddin, în bucuria lui, recită aceste versuri :

Vărsat-am, cînd plecat-ai, de lacrimi rîu, o vreme,
Și lacrimi curs-au șiruri din umede pleoape,
Dar m-am jurat că, dacă Allah aduce-aproape,
Cîndva, pe despărțiții îndrăgostiți, blesteme

Să mă lovească, buza-mi de-o spune : despărțire !...
Și, iată, mulțumirea asupra-mi se revarsă
Și repede-ntr-atît, că orice durere-i șterșă
Și iar în ochi am lacrimi, acum de fericire !

Fu jurămîntul soartei să-mi fie tot vrăjmașă
Și să-mi pricinuiască alai de suferințe !...
Netrebnic siluit-am a' voastre juruințe
O, Soartă, Timp ! Dar vrerea mi-a fost ucisă-n față.

Ținînd făgăduiala, plătindu-și datoria,
Făcut-a Fericirea să mi se-ntoarcă-amicul.
Slăveste-ți vestitorul norocului, unicul,
Apleacă-te, slujește-l cu toată vredincia !

De-abia sfîrșise de recitat aceste versuri, cînd bunica lui Agib, mama lui Badreddin, se apropie plîngînd cu hohote și se aruncă în brațele fiului aproape ametită de bucurie.

Și după înflăcărate mărturii de iubire, cu lacrimi de bucurie, își istorisiră unul altuia poveștile, pătimirile și toate suferințele lor.

Apoi îi mulțumiră lui Allah fiindcă i-a adunat în sfîrșit iarăși pe toți laolaltă sănătoși și teferi,

și începură din nou să trăiască în bucurie și într-o fericire deplină, și în desfătările curate, fără să se lipsească de nimic, și aceasta pînă la capătul zilelor lor, care au fost nenumărate, și lăsînd mulți copii tot așa de frumoși ca luna și ca stelele.

— Și aceasta este, o, mărite rege, spuse Șahrazada regelui Șahriar, povestea minunată pe care vizirul Giafar Al-Barmaki a istorisit-o califului Harun Al-Rașid, emirul credincioșilor, în orașul Bagdad. Da! aceasta-i povestea pățaniilor vizirului Șamseddin, a fratelui său, vizirul Nureddin, și a lui Hassan Badreddin, fiul lui Nureddin!

Și califul Harun Al-Rașid strigă :

— Pe Allah, cît sînt acestea toate de uimitoare și de minunate!

Și, în mulțumirea lui, nu numai că-l învrednici pe vizirul Giafar cu iertarea negrului Rihan, dar îl ținu în mare prietenie pe tînărul care fusese soțul femeii tăiate, din povestea celor trei mere și, ca să-l mîngîie de pierderea soției lui jertfite pe nedrept, îi dădu una dintre cele mai frumoase fecioare, îi făcu daruri strălucite, și îl luă la sine ca prieten apropiat și comesean al său. Apoi porunci scriitorilor palatului să scrie această poveste minunată, cu scrierea lor cea mai frumoasă, și s-o încuie cu grijă în dulapul documentelor ca să slujească de învățătură copiilor copiilor lor.

— Dar, urmă gingașa și sfioasa Șahrazada, grăind regelui Șahriar, sultanul Insulelor Indiei și Chinei, nu crede nicidecum, o, mărite rege, că această poveste ar fi la fel de minunată ca aceea pe care îmi voi îngădui să ți-o istorisesc, de nu ești ostenit!

Și regele Șahriar îi răspunse:

— Și care este această poveste?

Șahrazada spuse:

— Este mult mai minunată decît toate celelalte!

Și Șahriar o întrebă:

— Și care este numele ei?

Ea răspunse:

— Aceasta este povestea Croitorului, a Cocoșatului, a Iudeului, a Nazarineanului și a Bărbierului din Bagdad!

Și regele Șahriar răspunse:

— Firește, poți s-o povestești!

CUPRINSUL

Studiu introductiv V

Fie voia lui Allah! 1

CELE O MIE ȘI UNA DE NOPȚI 3

POVESTEA NEGUSTORULUI CU EFRITUL 19

Povestea întîiului șeic 22
Povestea celui de al doilea șeic . . 28
Povestea celui de al treilea șeic. . 34

POVESTEA PEȘCARULUI CU EFRITUL 37

Povestea vizirului regelui Iunan și a medicului Ruian 46
Șoimul regelui Sindabad . . . 53
Povestea prințului și a vampirei 56
Povestea tînărului fermecat și a peștilor 78

POVESTEA HAMALULUI CU FECIOARELE 95

Povestea întîiului saâluk . . . 125

Povestea celui de al doilea saâluk 139
Povestea celui de al treilea saâluk 171
Povestea Zobeidei, întîia fecioară 198
Povestea Aminei, a doua fecioară 214

POVESTEA FEMEII TĂIATE, A CELOR TREI MERE ȘI A NEGRULUI RIHAN 233

POVESTEA VIZIRULUI NUREDDIN, A FRATELUI SĂU VIZIRUL ȘAMSEDDIN ȘI A FRUMOSULUI HASSAN BADREDDIN 247

Redactor responsabil : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 02.08.1966. Bun de tipar 22.10.1966. Apărut 1966. Tiraj 120.160 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 17,80. Coli tipar 12,75. A. nr. 10977/1966. C.Z. pentru bibliotecile mari 89. C.Z. pentru bibliotecile mici 89—34=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 60.490 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti, — Republica Socialistă România

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(2)

(NOPȚILE 25–44)

TRADUCERE DE
D. MURĂRAȘU

1968

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Le livre des Mille nuits et une nuit,
Traduction littérale et complète du texte arabe
par le Dr. J. C. Mardrus, tome II et tome III, Paris,
Éditions de la Revue Blanche, 1899.

POVESTEA COCOŞATULUI, A CROITORULUI, A MISITULUI, A FURNIZORULUI, A DOFTORULUI IUDEU ŞI A BĂRBIERULUI DIN BAGDAD

Atunci Şeherezada spuse regelui Şahriar :

O, mărite rege, a fost odată, în vechimea vechimilor şi de-a lungul vîrstelor şi veacurilor, într-un oraş din China, un om, croitor de meserie şi tare mulţămit de starea lui. Şi-i erau pe gust desfătările şi plăcerile şi avea obiceiul să iasă din cînd în cînd cu nevastă-sa, să se plimbe şi să-şi bucure ochii cu priveliştea străzii şi a grădinilor. Şi iată că-ntr-o zi, cînd amîndoi îşi petrecuseră ziua întreagă pe afară şi, o dată cu seara, se întorceau acasă, se întîlniră pe drum cu un cocoşat atît de caraghios, că-ţi alunga aleanul, făcea să rîdă şi pe omul cel mai trist şi îndepărta orice supărare şi orice amărăciune. De îndată croitorul şi nevasta lui se apropiară de cocoşat, se înveseliră într-atît de glumele lui, că-l poftiră să-i însoţească acasă şi să le fie oaspete în acea noapte. Şi cocoşatul se grăbi să răspundă poftirii, li se alătură şi ajunse cu ei acasă. Acolo, croitorul îl părăsi o clipă pe cocoşat, ca să alerge în piaţă, mai înainte ca negustorii să închidă prăvăliile şi să cumpere ce trebuia ca să-şi cinstească musafirul. Cumpără peşte fript, pîine proaspătă, lămîi şi o mare bucată de halva pentru desert. Se întoarse apoi, puse

toate acestea dinaintea cocoşatului şi toţi începură să mănînce.

In timp ce mîncau cu voioşie, soaţa croitorului apucă o bucată mare de peşte cu degetele şi, ca în glumă, o vîrî în gura cocoşatului, îi acoperi gura cu mîna, ca să-l împiedice s-o arunce afară, şi-i spuse :

— Pe Allah, trebuie s-o înghiţi dintr-odată şi pe nerăsuflate, altfel nu te las !

Cocoşatul făcu mari sforţări şi sfîrşi prin a înghiţi îmbucătura. Din nenorocire pentru el, soarta voise ca în peşte să se găsească un mare spin şi acesta i se opri în gît. Şi cocoşatul muri acolo, pe loc.

In acest moment al povestirii, Şeherezada, fiica vizirului, văzu apropiindu-se zorii dimineţii şi, cuminte, după obiceiul ei, se opri din povestire, ca să nu treacă peste îngăduinţa regelui Şahriar.

Atunci soră-sa Doniazada îi grăi :

— O, surioară, ce drăgălaşe, dulci, plăcute şi curate sînt vorbele tale !

Ea răspunse :

— Dar ce ai să mai spui, noaptea viitoare, auzindu-mi urmarea, dacă mai sînt în viaţă şi-i face plăcere acestui rege cu purtări alese şi plin de bunăvoinţă !

Şi regele Şahriar îşi spuse în sine : „Pe Allah ! n-am s-o omor pînă nu voi fi auzit sfîrşitul poveştii, căci pare în adevăr uimitoare !"

Apoi regele o luă pe Şeherezada în braţele lui şi amîndoi îşi petrecură ce mai era din noapte înlănţuiţi. Dimineaţa, regele se sculă şi merse în sala de judecată. Şi de îndată intră vizirul, şi urmară apoi emirii, curtenii şi străjile, şi divanul se umplu de lume. Şi regele judecă, puse în orînduire feluritele treburi, numi pe unii în slujbe, dădu afară pe alţii, încheie procese pornite, aşa că fu prins de lucru pînă la sfîrşitul zilei. Odată ridicat divanul, regele se întoarse în încăperile lui şi merse s-o găsească pe Şeherezada.

Doniazada îi spuse Şeherezadei :

— O, surioară, te rog să ne împărtăşeşti urmarea poveştii cu cocoşatul, croitorul şi femeia acestuia !

Iar ea răspunse :

— Din toată inima şi ca o îndatorire. Dar nu ştiu dacă vrea şi regele !

Atunci regele adăugă cu grabă :

— Ai voie !

Şi Şeherezada povesti :

O, mărite rege, cînd croitorul îl văzu pe cocoşat mort în acest fel, strigă :

— Nu este putere, nici tărie, decît întru Allah preaînaltul şi atoatefăcătorul ! Ce nenorocire că acest biet om a venit să moară chiar în braţele noastre !

Dar femeia îi răspunse :

— În ce rătăcire te afli ! Nu cunoşti stihurile poetului ?

Suflete-al meu, să te-amesteci în lucruri nesocotite,
Ca să te simţi suferind ? Şi ceea ce te preocupă
Să te înfunde mereu în griji şi-n necazuri sporite ?
Nu-ţi este teamă de foc, de stai de asupră-i ca-n crupă,
Nu ştii că poţi să te-aprinzi, de te-apropii ca tras de ispite ?

Atunci bărbatul o întrebă :

— Şi acum ce să fac ?

Ea îi răspune :

— Scoală-te ! Să ducem undeva trupul ; îl vom acoperi cu o bucată de mătase şi-l vom duce de aici, tu mergînd îndărătul meu, eu înainte, şi chiar în noaptea asta ! În lungul drumului ai să strigi să se audă : „E copilul meu ! Aceasta-i mama lui ! Căutăm un doftor să vadă ce are ! Unde locuieşte vreun doftor ?“

Croitorul, auzind aceste cuvinte, se ridică, îl luă pe cocoşat în braţe şi, urmîndu-şi nevasta, ieşi din casă. Şi femeia începu să se jeluiască :

— Bietul meu copil ! De te-ai face iar sănătos ! Spune, unde te doare ? Ah, blestematul de vărsat ! În care parte a trupului ţi-au ieşit bube ?

La aceste vorbe, trecătorii îşi spuneau : „E tatăl cu mama şi-şi duc la doftor copilul atins de vărsat !“ Şi se îndepărtau cît mai în grabă.

Croitorul şi femeia lui îşi urmară aşa calea, tot întrebînd pînă ce fură îndrumaţi la locuinţa unui doftor iudeu. Bătură în uşă şi coborî o arăpoaică, deschise şi-l văzu pe bărbat cu copilul în braţe şi pe maică-sa. Şi aceasta îi grăi :

— E copilul nostru şi am vrea să-l vadă doftorul. Iată bani, un sfert de dinar, dă-i stăpînului tău ca arvună, şi roagă-l să coboare şi să-mi vadă copilul bolnav.

Atunci slujitoarea urcă şi, de îndată, femeia croitorului trecu pragul, chemă înlăuntru şi pe bărbatul ei şi-i spuse :

— Pune repede trupul aici şi s-o ştergem.

Croitorul puse trupul cocoşatului pe una din treptele scării, răzimat de perete, şi se grăbi să iasă, urmat de nevastă-sa.

Arăpoaica intră la doftor, stăpînu-său, şi-i spuse :

— Jos se află un bolnav însoţit de o femeie şi un bărbat ; mi-au dat pentru tine acest sfert de dinar, ca să prescrii ceva care să-i facă bine.

Cînd doftorul iudeu văzu sfertul de dinar, se bucură şi se grăbi să se scoale, dar în pripa lui nu se gîndi să ia şi o lumînare. Aşa că se împiedică de cocoşat şi-l răsturnă. Văzînd cu spaimă că se rostogoleşte un om, se grăbi să-l cerceteze mai de aproape. Pricepu că e mort şi gîndi că el îl ucisese. Atunci strigă :

— Doamne ! Ah, Dumnezeule răzbunător ! Pe cele zece sfinte porunci !

Şi urmă să pomenească pe Aaron, pe Iosua, fiul lui Nun, şi pe alţii.

— Ah, m-am împiedicat de acest bolnav şi l-am rostogolit pînă la capătul scării ! Cum să ies acum din casă cu un mort ?

Îl luă, în sfîrşit, îl duse în casă, îl arătă nevestei şi-i destăinui întîmplarea. Femeia, îngrozită, porni să strige :

— Ah, nu, nu mi-l aduce aici ! Scoate-l de îndată ! Dacă rămîne aici pînă la răsăritul soarelui, sîntem pierduţi. Să-l ducem amîndoi pe terasa casei, şi de acolo să-l aruncăm în casa vecinului nostru, musulmanul. Ştii că vecinul este furnizorul bucătăriei sultanului şi că i-i casa năpădită de şobolani, de pisici şi de cîini, care coboară la el de pe terasă şi-i mănîncă din unt, grăsimi, ulei şi făină. Animalele astea au să mănînce şi hoitul şi n-o să mai rămînă nimic din el.

Aşadar doftorul iudeu şi femeia lui îl luară pe cocoşat, îl aburcară pe terasă, de-acolo îl coborîră încet în casa furnizorului şi-l răzimară, în picioare, de peretele bucătăriei. Plecară apoi de acolo şi intrară liniştiţi la ei în casă.

Dar abia trecuseră cîteva clipe de cînd cocoşatul fusese răzimat de perete, că furnizorul, care lipsise de acasă, se întoarse, deschise uşa, aprinse o lumînare şi intră. În bucătărie găsi un fiu al lui Adam stînd în picioare, într-un colţ, răzimat de perete. Şi, uimit, furnizorul strigă :

— Ce-i asta ? Pe Allah, acum văd că vechiul hoţ al proviziilor e om, nu animal ! El îmi şterpeleşte carnea şi grăsimile, pe care le închid cu-atîta grijă de teama pisicilor şi a cîinilor ! Văd bine că era de prisos să pun să se ucidă toate pisicile şi toţi cîinii din ma-

hala, de vreme ce tocmai acest netrebnic cobora aici de pe terasă!

Şi luă îndată un retevei, se repezi la om, îl izbi cu putere, îl răsturnă la pămînt şi acolo începu să-l lovească peste piept. Dar, ciudat lucru, omul nu mai mişca şi furnizorul îşi dădu seama că era mort. Atunci, tare deznădăjduit, strigă:

— Nu este putere, nici tărie decît întru Allah preaînaltul şi atoatefăcătorul!

După aceea, înspăimîntat, începu să se căineze:

— Blestem asupra untului şi grăsimilor, cărnii şi nopţii acesteia! Tocmai eu să am ghinionul să-l omor pe omul ăsta, care-mi rămîne pe cap!

Îl privi mai cu atenţie şi, văzînd că era cocoşat, spuse:

— Nu-ţi era de-ajuns cocoaşa! Voiai să fii şi hoţ, să-mi şterpeleşti carnea şi grăsimile din cămări! O, Doamne ocrotitor, ia-mă în pază, sub scutul puterii tale!

Dar, cum noaptea era pe sfîrşite, furnizorul luă pe cocoşat în spinare, coborî din casă, merse pînă ce ajunse la intrarea în piaţă, se opri, îl aşeză în picioare lîngă o dugheană, la o cotitură de stradă, îl lăsă aşa şi plecă.

Nu peste multă vreme trecu pe acolo un creştin. Era misitul sultanului. Băuse toată seara şi atunci se îndrepta spre hammam[1] ca să facă o baie. Beţia îl aţîţa la lucruri curioase şi-i şoptea: „Ei, te apropii chiar de Mesia!"

Şi tot mergînd pe două cărări, sfîrşi prin a se găsi faţă în faţă cu cocoşatul, fără să-l vadă. În acea clipă se opri şi se pregăti să se uşureze. Deodată îl văzu pe cocoşat chiar în faţa lui, răzimat de perete. La vederea omului nemişcat, crezu că era vreun hoţ, poate

[1] Baie publică.

chiar acela care-i furase turbanul cînd începea să se întunece ; căci misitul creştin era, într-adevăr, cu capul gol. Creştinul se repezi la om şi-i dădu în ceafă o lovitură atît de puternică, încît îl rostogoli la pămînt. Apoi începu să strige după paznicul pieţii. Se aplecă peste cocoşat, lovindu-l mereu, şi, în fierbinţeala beţiei, căuta să-l gîtuie cu amîndouă mîinile. Tocmai atunci veni paznicul pieţii şi-l văzu pe creştin călare peste musulman, lovindu-l şi strîngîndu-l de gît. Şi-i strigă :

— Lasă omul, scoală-te !

Şi creştinul se ridică.

Paznicul pieţii se apropie de cocoşatul musulman, întins la pămînt, îl cercetă şi văzu că era mort. Şi strigă îndată :

—Oh ! cînd a mai îndrăznit un creştin să se atingă de un musulman şi încă să-l omoare ?!

Îl apucă deci pe creştin, îi legă mîinile la spate şi-l duse la casa guvernatorului. Şi creştinul se văicărea :

— O, Mesia ! O, Fecioară ! Cum am putut să-l ucid pe acest om ! Şi cît de repede a murit : dintr-o lovitură de pumn ! Mi-a trecut fumul beţiei şi abia acum stau să chibzuiesc !

Ajungînd la casa guvernatorului, creştinul şi cocoşatul mort fură încuiaţi, pînă dimineaţa, cînd se trezi guvernatorul. Şi creştinul, luat la întrebări, nu putu să tăgăduiască faptele arătate de paznicul pieţii. Guvernatorul îl osîndi la moarte, fiindcă ucisese un musulman. Şi dădu poruncă gîdelui însărcinat cu împlinirea acestor treburi să vestească în tot oraşul osîndirea la moarte a misitului creştin. Puse să se înalţe spînzurătoarea, şi osînditul fu adus acolo. Veni gîdele, pregăti funia, făcu un laţ, îl trecu în jurul gîtului osînditului şi era gata să-l tragă în sus, cînd, deodată, furnizorul sultanului, străbătînd prin mulţime, îşi des-

chise drum pînă la creştinul care stătea în picioare sub streang şi-i spuse gîdelui :

— Opreşte ! Eu l-am omorît !

Atunci guvernatorul îl întrebă :

— Şi de ce l-ai omorît ?

Furnizorul răspunse :

— Ascultă. Azi-noapte, venind acasă, l-am văzut că intrase la mine, coborînd de pe terasă, ca să-mi fure din cămări. L-am lovit în piept cu un retevei şi îndată a căzut şi a murit. L-am luat atunci pe umeri, am venit în piaţă şi l-am aşezat în picioare, răzimat de-o dugheană din cutare loc şi în cutare stradă. Nenorocitul de mine ! Era cît pe ce să pricinuiesc, prin tăcerea mea, moartea acestui creştin. Eu sînt ucigaşul musulmanului, eu trebuie să fiu spînzurat !

Auzind vorbele furnizorului, guvernatorul dădu drumul misitului şi-i spuse gîdelui :

— Să-l spînzuri de îndată pe acest om, care a mărturisit totul cu gura lui !

Atunci gîdele desfăcu funia din jurul gîtului creştinului, o trecu în jurul gîtului furnizorului, îl aduse pe osîndit sub furci şi era gata să-l ridice în aer, cînd deodată doftorul iudeu străbătu mulţimea şi-i spuse gîdelui :

— Aşteaptă ! Opreşte-te ! Eu l-am omorît !

Şi povesti întîmplarea :

— Aflaţi că omul acesta a venit la mine ca să-l cercetez şi să-l lecuiesc. Coboram scara ca să-l văd şi, cum era noapte, m-am ciocnit de el, s-a rostogolit pînă jos pe scară şi a murit. Nu trebuie să fie omorît furnizorul ; pe mine să mă spînzuraţi !

Deci guvernatorul hotărî moartea doftorului iudeu. Şi gîdele luă funia de la gîtul furnizorului, o puse în jurul gîtului doftorului şi era gata să-l spînzure pe acesta, cînd, iată, fu văzut croitorul alergînd prin mulţime şi strigînd gîdelui :

— Ei, oprește-te ! Eu sînt ucigașul ! Ascultă-mă ! Ieri îmi pierdeam vremea umblînd haihui și, către seară, mă întorceam acasă. Pe drum l-am întîlnit pe acest cocoșat, băut și tare vesel, purtînd în mînă o dairea cu care își însoțea cîntarea din toată inima și cu multă voie bună. M-am oprit să-l văd și să mă desfăt și m-am simțit atît de bine cu el, că l-am poftit la mine acasă. Cum, între altele, cumpărasem pește, nevastă-mea, cînd ne-am așezat la masă, a luat o bucată de pește, a pus-o între două felioare de pîine și-a îndesat-o în gura cocoșatului. Și îmbucătura asta l-a înăbușit pe bietul om, care a murit pe loc. Atunci, cu nevastă-mea l-am luat și l-am dus la casa doftorului iudeu. O arăpoaică a coborît și ne-a deschis ușa. I-am spus : „Vestește pe stăpînul tău că se află la ușă o femeie și un bărbat care-i aduc un bolnav. Să coboare, să-l vadă și să-i dea un leac !" Am pus îndată în mîna arăpoaicei un sfert de dinar pentru stăpînul ei. Ea s-a grăbit să urce, iar eu l-am așezat pe cocoșat în picioare, răzimat de peretele scării ; și am plecat repede cu soața mea. În acest timp, doftorul a coborît să vadă bolnavul, dar s-a ciocnit de trupul lui, l-a răsturnat și a crezut că el l-a omorît.

Chiar atunci, croitorul se întoarse spre doftor și-l întrebă :

— Nu-i așa ?

Și doftorul răspunse :

— Da, așa este !

Croitorul se îndreptă deci spre guvernator și-i spuse:

— Trebuie să dați drumul acestui om și să mă spînzurați pe mine !

Guvernatorul, la aceste cuvinte, se minună mult și grăi :

— Într-adevăr istoria acestui cocoșat merită să fie scrisă în cronici și în cărți !

Dădu apoi poruncă gîdelui să-l lase slobod pe doftorul iudeu şi să-l spînzure pe croitor, care-şi mărturisise vinovăţia. Gîdele îl aduse pe croitor sub spînzurătoare, îi puse funia de gît şi aruncă vorba :

— Ei, acum e pentru ultima oară, n-am să mai schimb pe nimeni !

Şi puse mîna pe funie.

Atît despre ei.

Despre cocoşat se spune că era măscăriciul sultanului şi că acesta nu se putea despărţi un ceas de el. După ce se îmbătase în acea noapte, fugise din palat şi nu se mai ştia de el. A doua zi, i s-a povestit astfel sultanului, nedumerit de lipsa măscăriciului :

— Doamne, guvernatorul te vesteşte că cocoşatul a murit şi că ucigaşul lui urma să fie spînzurat. Şi într-adevăr, guvernatorul dăduse poruncă să fie adus ucigaşul sub ştreang, iar gîdele era gata să îndeplinească osînda, cînd a venit un al doilea om, şi apoi un al treilea şi fiecare a spus : „Eu l-am ucis pe cocoşat, nu altul !" Şi fiecare i-a povestit guvernatorului pricina omorului.

Cînd auzi aceste cuvinte, sultanul, fără să asculte mai mult, chemă un şambelan şi-i porunci :

— Coboară iute, aleargă la guvernator şi înştiinţează-l să mi-i aducă aici pe toţi !

Şambelanul coborî, ajunse lîngă spînzurătoare, tocmai în clipa cînd gîdele era gata să-l spînzure pe croitor. Şi strigă :

— Opreşte-te !

Şambelanul arătînd că povestea cocoşatului ajunsese la urechile sultanului, plecă împreună cu guvernatorul, luînd pe croitor, pe doftor, pe misitul creştin, pe furnizor şi cu ei şi trupul cocoşatului. Şi veniră cu toţi în faţa sultanului.

Cînd ajunseră, guvernatorul îşi îndoi spinarea, sărută pămîntul şi povesti sultanului istoria cu cocoşa-

tul, în toate amănuntele, de la început pînă la sfîrşit. Dar nu-i nevoie s-o mai spunem o dată.

Sultanul, auzind povestirea, se minună şi rîse în hohote. Porunci apoi diecilor palatului să scrie cu aur întreaga întîmplare. Şi-i întrebă pe toţi cei de faţă :

— Aţi mai auzit vreodată ceva care să se asemene cu povestea cocoşatului ?

Atunci misitul creştin înaintă, sărută pămîntul dinaintea sultanului şi spuse :

— O, rege al veacurilor, eu cunosc o istorie şi mai uluitoare decît întîmplarea cu cocoşatul nostru ! Dacă-mi dai voie, am să ţi-o povestesc, căci este mult mai minunată, mai ciudată şi mai plăcută.

Şi sultanul îi porunci :

— Haide, desfă-ţi bocceaua, să vedem ce marfă ai !

Şi misitul creştin începu.

POVESTEA MISITULUI CREŞTIN

Află, o, rege al vremurilor, că am venit în această ţară numai pentru treburi negustoreşti. Sînt un străin pe care soarta l-a îndreptat spre regatul tău. M-am născut în Cairo şi sînt de neam copt[1]. Şi tot la Cairo am crescut, şi acolo, înaintea mea, tata a fost tot misit.

Cînd a murit tata, eram bărbat în toată firea şi m-am făcut misit în locul lui, simţind că am înclinări pentru această îndeletnicire, de altfel ca mai toţi copţii.

Şi iată că într-o zi, cum stam înaintea uşii unui han al negustorilor de seminţe, zării trecînd un tînăr, cum nu se putea mai frumos, îmbrăcat cu haine bogate şi

[1] Populaţie aparţinînd unei secte creştine din Egipt.

călare pe un catîr împodobit cu o minunată şea roşie. Cînd mă văzu, tînărul mă salută, iar eu mă ridicai în picioare, din respect pentru dînsul. Scoase atunci o batistă care cuprindea un pumn de susan, ca probă, şi mă întrebă :

— Cît face o baniţă de susan din acest soi ?

Îi răspunsei :

— Face, la adevăratul preţ, o sută de drahme.

El atunci spuse :

— Ia cu tine oameni care să cîntărească seminţele şi îndreaptă-te spre hanul Al-Gauali, din mahalaua Bab Al-Nasar ; ai să mă găseşti acolo.

Mă părăsi şi se îndepărtă, după ce-mi dădu batista cu proba de susan.

Începui dar să fac ocolul negustorilor cumpărători de seminţe şi le arătai proba, pe care o preţuisem la o sută de drahme. Iar negustorii o preţuiră la o sută douăzeci de drahme măsura. Tare bucuros, luai cu mine patru drămăluitori şi mă dusei să-l întîlnesc pe tînăr care, într-adevăr, mă aştepta la han. Cînd mă văzu, veni la mine, mă călăuzi la o magazie, unde se aflau seminţele, şi drămăluitorii umplură sacii şi găsiră că seminţele se ridică, în totul, la cincizeci de baniţe. Şi tînărul îmi spuse :

— Vei primi ca parte a ta pentru misitie zece drahme de fiecare baniţă vîndută cu o sută de drahme. Dar vei strînge pentru mine toţi banii şi mi-i vei păstra cu grijă pînă ce ţi-i voi cere. Cum suma întreagă este de cinci mii de drahme, îţi vei lua partea ta de cinci sute, şi vor rămîne astfel pentru mine patru mii cinci sute. De îndată ce-mi voi încheia treburile, voi veni să-mi iau banii.

Atunci îi răspunsei :

— Fie după dorinţa ta !

Îi sărutai apoi mîinile şi mă îndepărtai.

Şi, într-adevăr, chiar în acea zi, am cîştigat astfel o mie de drahme, ca misit, cinci sute de la vînzător, şi cinci sute de la cumpărători, şi mi-am oprit douăzeci la sută, cum e obiceiul nostru, al misiţilor egipteni.

După o lipsă de o lună, tînărul veni să mă vadă şi-mi spuse :

— Unde sînt drahmele ?

Şi-i răspunsei îndată :

— La poruncile tale ! Banii sînt în acest sac.

Dar el îmi grăi :

— Mai păstrează-i la tine cîtva timp, pînă voi veni să-i iau.

Plecă şi lipsi iarăşi o lună şi, cînd se întoarse, mă întrebă :

— Unde sînt drahmele ?

Mă ridicai atunci, îl salutai şi-i spusei :

— Sînt la dispoziţia ta. Iată-le ! Şi adăugai : Vrei să-mi cinsteşti casa, primind să iei acum o gustare cu mine ?

Dar nu primi, spunîndu-mi :

— În ce priveşte banii, te rog să-i mai păstrezi, pînă ce voi veni să ţi-i cer, după ce-mi voi fi încheiat unele treburi grabnice.

Şi se îndepărtă. Iar eu strînsei cu grijă banii care erau ai lui şi aşteptai să se întoarcă. După o lună se întoarse şi mă vesti :

— În astă seară voi trece să-mi iau banii !

I-i ţinui pregătiţi, dar în zadar îl aşteptai pînă noaptea şi apoi în zilele următoare, căci nu se întoarse decît după o lună, vreme în care îmi spuneam: „Ce plin de încredere este acest tînăr ! De cînd sînt misit prin hanuri şi în sukuri[1], încă n-am întîlnit atîta încredere !“

[1] *Suk* — piaţă.

Veni deci la mine, şi era tot pe catîr şi îmbrăcat cu haine bogate ; şi era frumos ca luna cînd e plină, avea faţa luminoasă şi proaspătă, ca la ieşirea din hammam, obrajii ca trandafirii, fruntea ca o floare strălucitoare şi, pe un colţ al buzelor, o aluniţă neagră, ca o picătură de chihlimbar negru ; aşa cum spune poetul :

În vîrful bolţii, sus, e luna plină
Şi s-a-ntîlnit cu mîndrul frate soare :
Frumoşi — nimic cu ei să s-amăsoare,
Şi strălucind cu via lor lumină.

Aşa erau cei doi, îndrăgostiţii !
Cînd îi vedeai, lor le-nchinai iubirea,
Lor le urai întreagă mulţămirea,
Ei singuri, între toţi, multfericiţii !

Acum, făpturi la fel de minunate,
Te biruiesc cu vraja frumuseţii,
Robit le eşti şi nu simţi greutate...

Pe-Allah măriţi-l, slavă aduceţi-i !
El făptuit-a astfel de minune,
Căci chip avem, cum voia lui dispune...

Cînd îl văzui, îi sărutai mîinile şi chemai asupra lui toate binecuvîntările lui Allah. Îi spusei :

— O, stăpîne, nădăjduiesc că de data asta ai să-ţi iei banii !

Iar el îmi răspunse :

— Aşteaptă încă puţin, ca să-mi închei treburile şi voi veni să-mi iau banii.

Îmi întoarse spatele şi se îndepărtă. Gîndii atunci că va mai rămîne departe mult timp, şi luai banii şi-i pusei cu douăzeci la sută, aşa cum este obiceiul la noi,

şi-i făcui astfel să aducă un cîştig pe seama mea. Şi-mi spuneam : „Pe Allah ! cînd s-o întoarce, îl voi ruga să-mi fie oaspe şi-l voi primi cu dărnicie mare, căci banii lui mi-au fost de folos şi iată că-s pe cale să ajung bogat !"

Trecu astfel un an, şi, la capătul acestuia, veni. Şi era îmbrăcat încă mai strălucitor decît înainte şi urcat tot pe măgarul lui alb, de soi.

Îl rugai cu căldură să vină acasă şi să-mi fie oaspete. Iar el îmi răspunse :

— Primesc, dar numai dacă te învoieşti să nu scazi cheltuielile din banii care sînt ai mei şi pe care-i am la tine !

Şi începu să rîdă. Eu de asemeni, şi îi spusei :

— Da, de bună seamă, din toată inima !

Îl adusei cu mine acasă şi-l rugai să ia loc. Alergai îndată în piaţă, cumpărai tot soiul de merinde, băuturi şi altele asemenea, pusei totul dinaintea lui pe faţa de masă şi-l pofti să mănînce, spunîndu-i :

— În numele lui Allah !

Se apropie atunci de bucatele servite, întinse mîna stîngă şi începu să mănînce. Am fost mult mirat şi nu ştiam ce să cred. După ce se ospătă, îşi spălă mîna stîngă, fără să se ajute de dreapta ; îi întinsei ştergarul ca să se şteargă, apoi începui să stăm de vorbă. Îi grăii atunci :

— Stăpîne, rogu-te, uşurează-mă de o greutate ce mă apasă şi de o tristeţe care mă pustieşte. De ce ai mîncat cu mîna stîngă ? Ai cumva vreo boală dureroasă la mîna dreaptă ?

El scoase braţul drept din mînecă : mîna îi era tăiată de la încheietură. Rămasei grozav de mirat. Dar el îmi spuse :

— Nu te mira ! Şi mai ales nu gîndi că am mîncat cu stînga din lipsă de respect pentru tine, căci vezi

acum că mîna dreaptă îmi e tăiată, iar pricina este foarte uimitoare.

Atunci îl întrebai :

— Care-i pricina ?

Iar el îmi povesti :

— Să ştii că sînt din Bagdad. Tata era unul din oamenii de seamă, unul din fruntaşii oraşului. Eu, pînă să ajung la vîrsta bărbăţiei, ascultam povestirile călătorilor, hagiilor şi neguţătorilor, care, acasă la tata, istoriseau minunăţii din ţările Egiptului. Şi am păstrat în suflet aceste povestiri şi le-am rumegat în taină, pînă ce tatăl meu muri. Mi-am strîns atunci la un loc bogăţiile şi mulţi bani, am cumpărat mari baloturi de stofe de Bagdad şi de Mossul, şi alte mărfuri de preţ şi de cel mai bun soi, am împachetat totul şi am plecat din Bagdad. Şi, cum Allah îmi menise să ajung sănătos la locul dorit, fără de întîrziere am sosit aici în Cairo, oraşul tău.

Apoi tînărul începu să plîngă şi-mi rosti aceste stihuri :

Din naştere e orb şi-n întuneric,
Dar se fereşte uimitor de bine
De groapa-n care cade-un oarecine
Deprins cu sori ce strălucesc feeric...

E un smintit, dar ştie la o parte
Să lase vorba ce-nţeleptu-o spune
Şi în primejdii grele viaţa-şi pune...
Tot ca smintitu-i cel cu multă carte !

Piosul, bunu-n faptă şi-n ţinută,
Mult suferă şi-n lipsuri se sfîrşeşte ;
Iar ticălosul, ce doar rău dospeşte,
Trai duce-n joc şi cîntec de lăută !

Socoate, deci, şi cată a-nţelege
Că omu-i slab mereu, şi-n neputinţă,
Şi că, oricînd şi-n orişice privinţă,
Ursita singură îi este lege!

După rostirea versurilor, îşi urmă astfel povestirea:

— Am intrat deci în Cairo şi am tras la hanul Serur. Am dat jos pachetele, am descărcat cămilele şi am orînduit mărfurile într-o casă pe care am avut grijă s-o închiriez. Am dat apoi bani slujitorului, ca să cumpere de-ale mîncării; am aţipit puţin şi, la trezire, am făcut o plimbare spre Bain Al-Kastein; m-am întors apoi la hanul Serur, unde mi-am petrecut noaptea.

Cînd m-am trezit dimineaţa, am desfăcut un balot cu stofe şi mi-am spus: „Am să duc aceste mărfuri la piaţă, să văd cum merg treburile". Am încărcat stofele pe umerii unuia dintre tinerii slujitori, m-am îndreptat spre suk şi am ajuns tocmai la locul mai de seamă al învoielilor, o mare clădire cu ganguri, dughene de tot felul şi fîntîni. Acolo, cum ştii, se află misiţii; şi se cheamă acest loc: Kaisariat Ghergh.

La sosirea mea, toţi misiţii, care erau înştiinţaţi de aceasta, m-au înconjurat şi le-am dat stofele. Ei au plecat în toate părţile, ca să arate stofele cumpărătorilor mai de seamă din pieţe. Dar s-au întors îndată şi mi-au spus că preţul ce li se oferea pentru mărfurile mele nu acoperea nici costul lor şi nici cheltuielile de la Bagdad la Cairo. Cum nu ştiam ce să fac, şeicul staroste al misiţilor mi-a vorbit:

— Ştiu mijlocul prin care ai putea ajunge la un cîştig oarecare: să faci ca toţi ceilalţi negustori, adică să-ţi vinzi mărfurile cu bucata la negustorii care au prăvălii, şi asta pentru un timp anumit, în faţa martorilor, sub semnătura unuia şi altuia, prin mijlocirea unui zaraf. Şi aşa, în chip regulat, în fiecare joi şi luni,

vei încasa banii din vînzare. În acest fel, fiecare drahmă îţi va aduce două drahme şi chiar mai mult. Pe lîngă asta, în tot acest timp, vei putea colinda oraşul Cairo şi admira Nilul care trece prin el.

Cînd i-am auzit cuvintele, am spus :

— Da, e o idee prea bună !

Şi de îndată am dus misiţii şi crainicii la hanul Serur şi le-am încredinţat toate mărfurile, ca să le ducă la Kaisariat. Şi am vîndut totul, cu bucata, la negustori, după ce, dintr-o parte şi din alta, s-au scris învoielile în faţa martorilor, prin mijlocirea unui zaraf de la Kaisariat.

După asta, m-am întors la han şi am trăit liniştit, fără să mă lipsesc de vreo plăcere şi fără să mă opresc de la vreo cheltuială. În fiecare zi mîncam din belşug, cu cupa de vin pe masă. Aveam totdeauna carne bună de oaie şi tot felul de dulciuri şi dulceţuri. Şi am urmat tot aşa pînă ce s-a împlinit luna, cînd trebuia să-mi primesc cîştigul. Şi într-adevăr, chiar din întîia săptămînă a acelei luni, am început să-mi primesc regulat banii. Joia şi lunea mă duceam în prăvălia fiecărui negustor datornic al meu ; şi zaraful, însoţit de un copist, trecea pe la fiecare negustor, lua banii daţi şi mi-i aducea.

Mă obişnuisem deci să merg cînd într-o prăvălie, cînd în alta. Într-o zi, ieşisem tocmai din hammam, unde făcusem o baie. După cîteva minute de odihnă, am mîncat un pui, am băut cîteva cupe de vin, mi-am spălat mîinile şi m-am stropit cu parfum. M-am dus apoi la Kaisariat Ghergh şi m-am aşezat pe un scaun în prăvălia unui negustor de stofe, numit Badredin Al-Bostani. Cînd m-a văzut, m-a primit cu multă prietenie şi cu respect şi am stat de vorbă vreun ceas.

Pe cînd vorbeam, a venit o femeie acoperită cu un mare văl de mătase albastră. Intrase ca să cumpere stofe şi s-a aşezat pe un scăunaş aproape de mine. Şi

iaşmacul care-i acoperea uşor faţa era pus niţel într-o parte şi lăsa să se împrăştie un parfum plăcut şi o aromă delicată. Mi-a luat mințile cu frumuseţea şi farmecele ei, mai ales cînd a dat la o parte iaşmacul şi i-am zărit negrul ochilor ! A luat deci loc, a salutat pe Badredin, care i-a răspuns urîndu-i pace şi stînd în picioare înaintea ei, i-a arătat felurite soiuri de stofe. Eu, auzindu-i glasul dulce şi plin de vrajă, am simţit şi mai mult că în inima mea se aprindea dragostea.

După ce a cercetat cîteva stofe, negăsindu-le îndeajuns de frumoase, i-a spus lui Badredin :

— Nu ai cumva vreo bucată de mătase albă, ţesută cu fire de aur curat ? Aş avea nevoie, ca să-mi fac o rochie.

Şi Badredin s-a dus în fundul prăvăliei, a deschis un mic dulap şi a scos, de sub alte bucăţi de stofă, una de mătase albă, ţesută cu fir de aur : a adus-o şi a desfăcut-o înaintea doamnei. Ea a găsit-o întocmai pe placul ei şi i-a spus negustorului :

— Cum n-am bani la mine, vei putea, cred, după obicei, să mi-o dai chiar acum ; îndată ce ajung acasă, îţi voi trimite banii.

Dar negustorul i-a răspuns :

— De data aceasta nu pot s-o fac, stăpîna mea ; stofa nu este a mea, ci a acestui negustor pe care-l vezi şi i-am făgăduit să-i plătesc chiar astăzi.

A apucat-o atunci mînie mare şi a strigat :

— Nenorocire ! Uiţi că am obiceiul să cumpăr stofe de foarte mare preţ şi că te fac să cîştigi mai mult decît îmi ceri ? Uiţi că nu am întîrziat niciodată să-ţi trimit banii ?

Dar el i-a răspuns :

— Desigur, ai dreptate, stăpîna mea ! Dar astăzi sînt îndatorat să am banii în orice clipă la îndemînă.

Cînd a auzit aceste vorbe, femeia a apucat bucata de mătase şi i-a azvîrlit-o în obraz strigîndu-i :

— Toţi sînteţi la fel în blestemata voastră breaslă ! Nu ştiţi să respectaţi pe nimeni !

S-a ridicat, plină de mînie, i-a întors spatele şi a dat să plece.

Am simţit că şi sufletul meu se ducea cu ea ; m-am ridicat repede şi, venind mai aproape, i-am spus :

— O, stăpînă, te rog ! Fă-mi plăcerea să te întorci niţel spre mine şi să nu pleci !

Ea şi-a întors atunci faţa spre mine, a surîs puţin, a venit înapoi şi a spus :

— Mă întorc în prăvălie, dar numai pentru tine !

A intrat şi s-a aşezat în faţa mea. Şi l-am întrebat pe Badredin :

— Care-i preţul acestei stofe ?

El mi-a răspuns :

— O mie şi o sută de drahme !

— Fie ! Şi eu îţi mai las pe deasupra o sută de drahme cîştig. Dă-mi o hîrtie ca să întăresc învoiala şi în scris.

Şi am luat de la el bucata de mătase ţesută cu aur, în schimb i-am trecut preţul în scris. I-am înmînat apoi doamnei stofa, spunîndu-i :

— Ia-o, şi poţi să pleci fără să porţi grija preţului, pe care mi-l vei plăti cînd vei voi. Nu vei avea decît să vii într-una din aceste zile în piaţă, unde mă găseşti totdeauna aşezat în cutare ori cutare prăvălie. Ba chiar, dacă vrei să-mi faci cinstea de a o primi ca semn de preţuire, e a ta !

Ea atunci mi-a răspuns :

— Allah să-ţi răsplătească cu toată bunăvoinţa lui ! Să stăpîneşti toate bogăţiile pe care le am, ajungînd stăpînul şi coroana capului meu ! Ah, dacă Allah mi-ar împlini urarea !

I-am răspuns :

— O, stăpîna mea, primeşte bucata de mătase ! Şi ea nu va fi singura ! Dar, te rog, îngăduie-mi să-ţi admir faţa, care-i ascunsă privirilor mele !

Ea a ridicat atunci iaşmacul de stofă uşoară care-i ascundea partea de jos a feţei nelăsînd să i se vadă decît ochii.

Cînd mi-a apărut faţa ei, o privire numai a fost de ajuns ca să mă tulbure cu totul, să împlînte dragostea în inima mea şi să-mi ia minţile. Dar ea s-a grăbit să lase în jos iaşmacul, a luat stofa şi mi-a spus :

— Stăpîne, lipsa ta să nu fie îndelungată, căci aş muri de mîhnire !

S-a îndepărtat apoi, şi eu am rămas cu negustorul în piaţă, pînă pe înserat.

Eram ca şi cum nu mai înţelegeam nimic, ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile, stăpînit cu totul de-o patimă nebună, neaşteptată. Simţămîntul acesta atît de adînc, m-a făcut să-l întreb pe negustor, înainte de plecare :

— Ştii cine-i această doamnă ?

El mi-a răspuns :

— Da, negreşit. Este o doamnă foarte bogată. Tatăl ei a fost un strălucit emir, care, la moarte, i-a lăsat multe bunuri şi avuţii.

Mi-am luat rămas bun de la negustor şi m-am îndepărtat, întorcîndu-mă la hanul Serur, unde locuiam. Slujitorii mi-au pus să mănînc, dar mă gîndeam numai la ea şi nu m-am atins de nimic. M-am întins să dorm, dar somnul nu voia să vină. Şi mi-am petrecut astfel noaptea, cu ochii deschişi, pînă dimineaţa.

M-am sculat şi m-am îmbrăcat cu o haină încă mai frumoasă decît cea din ajun ; am băut o cupă de vin, am gustat cîte ceva şi m-am întors la prăvălia negustorului ; l-am salutat şi m-am aşezat la locul obişnuit. N-au trecut decît cîteva clipe şi tînăra a sosit, însoţită de o roabă. A intrat, s-a aşezat şi m-a salutat, fără să-i aducă lui Badredin urarea de pace. Şi cu un glas

blînd şi cu un fel de a vorbi ca nimeni altul, şi cu o dulceaţă fără de seamăn, mi-a spus :

— Trimite pe cineva cu mine ca să-i dau cele o mie două sute de drahme, preţul bucăţii de mătase.

I-am răspuns :

— Dar nu ne grăbeşte nimic. Ce-i această pripă?

Iar ea :

— Ce îndatoritor eşti ! Dar, oricum, nu trebuie să-ţi pricinuiesc vreo pagubă.

S-a hotărît să-mi pună ea însăşi în mînă preţul stofei. Şi am început să vorbim şi, deodată, mi-am luat îndrăzneala de a-i arăta, prin semne, tăria simţirii mele. A înţeles de îndată că doream arzător să fie a mea. S-a ridicat repede şi s-a îndepărtat, după ce mi-a spus totuşi, din bunăcuviinţă, un cuvînt de rămas bun. Atunci, nu m-am mai putut stăpîni, am ieşit din prăvălie, cu inima aprinsă, şi am mers în urma ei, mai de departe, pînă am ajuns dincolo de piaţă. Deodată am pierdut-o din vedere, dar, în aceeaşi clipă, am văzut venind spre mine o fată pe care n-o cunoşteam şi nici nu puteam ghici cine era, din pricina iaşmacului. Ea mi-a spus :

— O, mărite domn, vino la stăpîna mea, care are să-ţi vorbească !

Am rămas tare uimit şi-am grăit :

— Dar nimeni nu mă cunoaşte aici !

Fata mi-a răspuns :

— Oh, ce uşor uiţi ! Nu-ţi aminteşti că eu sînt slujnica pe care adineaori ai văzut-o în piaţă cu tînăra doamnă, în prăvălia negustorului cutare ?

Am mers atunci după ea, pînă ce i-am văzut stăpîna în colţul străzii zarafilor. Cînd m-a zărit, a venit grăbită spre mine, m-a dus în colţul străzii şi mi-a grăit :

— Dragul meu, să ştii că gîndurile mele sînt numai la tine şi că mi-ai umplut inima de dragoste. Din clipa

în care te-am văzut, nu mai știu ce-i tihna somnului, nu mai mănînc, nici nu mai beau !

Și i-am răspuns :

— Și eu la fel. Dar fericirea ce-o simt mă oprește de-a mă plînge.

Ea urmă :

— Dragul meu, spune-mi : să merg eu la tine, sau vrei să vii tu la mine acasă ?

I-am răspuns :

— Sînt străin și locuiesc la un han, loc unde vine prea multă lume ! De aceea, dacă ai destulă încredere în prietenia mea, primește-mă la tine și voi fi nespus de fericit.

Ea mi-a grăit atunci :

— De bună seamă, dar acum e noaptea de vineri și nu se poate ! Mîine, însă, după rugăciunea de la amiază, urcă-te pe catîr și întreabă de mahalaua Habbaniat. Cînd vei fi sosit acolo, întreabă de locuința lui Barakat, fostul guvernator, cunoscut sub numele de Aby-Schama. Acolo locuiesc. Și nu cumva să nu vii, căci voi fi acolo, și te aștept.

Și eram bucuros la culme. Ne-am despărțit apoi. M-am întors la hanul Serur și mi-am petrecut întreaga noapte fără să ațipesc măcar. De cum s-a făcut ziuă, m-am sculat repede și mi-am schimbat hainele, m-am parfumat cu miresmele cele mai plăcute și mi-am luat și cincizeci de dinari de aur, pe care i-am pus într-o batistă. Am ieșit din hanul Serur și m-am îndreptat spre locul numit Bab-Zauilat. Am închiriat un catîr și i-am spus celui care-l conducea :

— Mergem în mahalaua Habbaniat !

Și de îndată, cît ai clipi, m-a călăuzit într-acolo. Am ajuns în strada Darb Al-Monkari și i-am spus călăuzei :

— Cată să afli unde e casa guvernatorului Aby-Schama.

Călăuza a plecat, s-a întors după cîteva clipe cu răspunsul şi mi-a spus :

— Poţi coborî.

Am coborît atunci, poruncindu-i :

— Mergi înainte şi arată-mi calea.

El m-a dus la casa guvernatorului, iar eu i-am poruncit :

— Mîine dimineaţă să vii să mă iei ca să mă duci la han.

Şi călăuza mi-a răspuns :

— La poruncile tale !

I-am dat un sfert de dinar de aur, pe care l-a luat, l-a dus la buze întîi şi apoi la frunte, ca să-mi mulţămească, şi a plecat.

Am bătut în poarta locuinţei şi mi-a fost deschisă de două fete cu sînii drepţi, albi şi rotunzi ca două luni. Ele mi-au spus :

— Intră, domnule ! Stăpîna te aşteaptă cu nerăbdare. Nici nu mai doarme noaptea, atît i-i de aprinsă dragostea pentru tine.

Am intrat atunci într-o curte şi am văzut o măreaţă clădire cu şapte uşi ; şi toată faţada era împodobită cu ferestre care dădeau spre o întinsă grădină cu arbori roditori de toate soiurile şi culorile. Şi era udată de ape curgătoare şi se auzeau ciripind păsările. Clădirea era toată din marmură albă, străvezie şi lucioasă, de-ţi vedeai chipul în ea, iar tavanele îi erau căptuşite cu aur ; şi de jur împrejur se înşiruiau inscripţii şi desene de toate felurile. Şi cuprindea clădirea tot ce putea să-ţi farmece ochii. Era pavată în întregime cu marmură de foarte mare preţ şi în diferite culori. În mijlocul unei săli mari se afla un havuz de marmură albă, încrustat cu mărgăritare şi pietre preţioase ; covoare de mătase acopereau parchetul şi stofe de toate culorile erau întinse pe pereţi ; sofale largi mobilau sala.

Intrasem numai de cîteva clipe şi mă aşezasem...

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu apropiindu-se zorii dimineţii şi, cu minte, se opri.

Şi cînd se lăsă a douăzeci şi şasea noapte

Ea spuse :

— O, mărite rege, negustorul urmă astfel povestea misitului creştin din Cairo, care, la rîndul lui, o spunea sultanului din acel oraş al Chinei :

Am văzut tînăra venind spre mine, împodobită cu mărgăritare şi pietre scumpe, cu faţa luminoasă şi cu ochii alungiţi cu creion negru. Mi-a surîs, s-a apropiat şi m-a strîns la piept. Şi-a pus apoi buzele pe ale mele şi a început să-mi sugă limba. Şi eu făceam la fel. Şi mi-a spus :

— Eşti tu cu adevărat, sau visez ?

Şi i-am răspuns :

— Sînt robul tău !

Iar ea mi-a grăit :

— Oh, ce zi binecuvîntată ! Ce fericire ! Pe Allăh! nu mai trăiesc, nu mai ştiu ce-i plăcerea mîncării şi a băuturii !

I-am răspuns :

— Şi eu simt ca tine !

Am început să vorbim, eram într-adevăr încurcat de această primire şi ţineam capul plecat.

După cîteva clipe, s-a întins faţa de masă şi ni s-au adus mîncăruri scumpe : fripturi, pui umpluţi şi paste de toate soiurile. Şi am mîncat pînă ne-am săturat, iar ea îmi dădea bucăţile în gură şi mă îmbia de fiecare

dată cu cuvinte stăruitoare. Ni s-a adus apoi ibricul şi ligheanul de aramă, mi-am spălat mîinile, şi ea de asemeni ; m-am stropit cu apă de trandafiri şi de mosc şi am luat loc, ca să stăm de vorbă. Şi ea mi-a recitat aceste două strofe :

Şi dacă dinainte ştiam de-a ta venire,
Ţi-aş fi întins porfira din sînge la picioare
Şi catifeaua neagră din ochii în sclipire.
Ţi-aş fi întins obrajii cu frăgezimi de floare,

O, călător, şi-ndată ai fi avut aproape
Un loc ce-al tău de voie-i pe dulcile-mi pleoape !

Mi-a povestit apoi necazurile ei ; şi eu la fel, şi cu asta am ajuns încă mai îndrăgostit. Am început apoi zbenguielile şi jocurile, ne-am îmbrăţişat, şi ne-am dat mii de sărutări pînă la căderea nopţii. Atunci slujnicele ne-au adus din belşug de mîncat şi de băut. Şi am băut pînă la miezul nopţii. Ne-am culcat, ne-am îmbrăţişat, şi aşa pînă la ziuă. În viaţa mea n-am mai avut o noapte ca aceea.

A doua zi m-am sculat, am strecurat încet sub căpătîiul patului punga cu cele cincizeci de piese de aur, mi-am luat rămas bun de la ea şi eram gata să plec. Ea însă s-a pornit pe plîns şi mi-a spus :

— Stăpînul meu, cînd îţi voi mai vedea frumoasa faţă ?

I-am răspuns :

— Voi veni în astă-seară chiar.

Ieşind, am găsit la poartă catîrul care mă adusese în ajun, iar călăuza mă aştepta. M-am urcat pe catîr şi am ajuns la hanul Serur ; am descălecat şi i-am dat călăuzei o jumătate de dinar de aur, spunîndu-i :

— Să te întorci astă-seară pe la apusul soarelui.

El mi-a răspuns :

— La poruncile tale !

Am intrat în han şi am mîncat ; după aceea m-am dus pe la datornici ca să-mi strîng preţul mărfurilor ; am primit banii şi m-am întors ; am pus să se frigă o oaie şi am cumpărat dulciuri ; am chemat un hamal căruia i-am arătat cum era casa doamnei şi unde se afla, l-am plătit dinainte şi i-am spus să ducă totul acolo. Eu am urmat să mă ocup de treburile mele pînă seara. Atunci, venind călăuza, am luat cincizeci de dinari de aur, pe care i-am pus într-o batistă, şi am plecat.

Cînd am intrat în casă, am văzut că totul fusese curăţat, că se spălase pe jos, se lustruiseră vasele de bucătărie, se aprinseseră făcliile şi felinarele şi se pregătiseră mîncăruri, băuturi şi vinuri limpezite.

Văzîndu-mă, ea mi s-a aruncat în braţe, m-a sărutat şi mi-a şoptit :

— Oh, ce dor mi-era de tine !

Am mîncat pînă ne-am săturat. Slujnicele au ridicat masa şi ne-au adus băuturi. Şi am băut, şi am spart migdale, alune şi fistic pînă la miezul nopţii. Apoi ne-am culcat.

Dimineaţa m-am sculat şi, după obicei, i-am pus sub căpătîi cei cincizeci de dinari de aur. Am ieşit, la uşă am găsit catîrul, pe care l-am încălecat şi m-am întors la han, ca să mă odihnesc. Seara m-am sculat, am pus să se pregătească pilaf presărat cu nuci şi migdale, o mîncare de gulii şi altele multe. Am cumpărat fructe, diferite soiuri de migdale, multe flori, şi am trimis totul la ea acasă. Apoi am luat cu mine cincizeci de dinari de aur în batistă, am ieşit, am încălecat pe acelaşi catîr, am ajuns la ea şi am intrat. Ne-am aşezat la masă, am mîncat şi am băut, şi ne-am desfătat în dragoste pînă dimineaţa. Cînd m-am sculat, i-am strecurat batista şi m-am întors la han ca de obicei.

Dar, continuînd neîntrerupt lucrurile tot așa, o zi după alta, am ajuns la sărăcie lucie, și nu mai aveam un dinar, o singură drahmă. Nu știam ce să mai spun. Credeam în adîncul meu că totul era treaba unui diavol. Și am rostit aceste strofe :

Cînd cel bogat se vede năpăstuit de soartă
Și cade-n sărăcie, ce micșorat apare
În tot ce altădată era deprinsa-i stare...
Așa un soare-n scapăt lucirea pală-și poartă !

Un gînd spre el, de pleacă spre-a nu se mai întoarce,
Din sufletul oricărui de-aci-nainte piere...
Și chiar dacă mai vine, e fără mîngîiere,
Căci numai pentru alții norocul firu-și toarce !

Să se arate-n stradă lui îi va fi rușine
Și, singur, fără semeni, mereu închis în sine,
Din ochi va stoarce lacrimi, secîndu-le izvorul...

Să nu aștepte nimeni vreodată ajutorul
De la ai săi ; urgia în creștet de-o să-l bată
Îl leapădă și ruda cea mai apropiată.

Nu mai știam ce să fac și, copleșit de gînduri amare, am ieșit din han ca să mă mai mișc și am ajuns în sukul Bain Ab-Kasrain, lîngă poarta Zauilat. Acolo era multă lume adunată și sukul era plin, fiind zi de sărbătoare și de bîlci. M-am amestecat prin mulțime și am văzut aproape de mine — așa voia soarta — un călăreț tare bine îmbrăcat. Împins din toate părțile, am fost înghesuit în el fără să vreau, iar mîna îmi ajunse tocmai lîngă buzunarul lui și-l atingea. Am simțit că era înăuntru un pachețel rotund. I-am băgat repede mîna în buzunar și am scos cu dibăcie pachețelul, totuși nu îndeajuns de ușor ca el să nu simtă

şi să nu-mi vadă mişcarea. Atunci călăreţul, simţind că buzunarul i se uşurase, şi-a dus mîna la el şi şi-a dat seama că nu mai cuprindea nimic. S-a întors atunci spre mine, furios, a învîrtit buzduganul şi mi-a dat o lovitură în cap. M-am prăbuşit de îndată şi am fost înconjurat de mulţi oameni, dintre care cîţiva l-au oprit pe călăreţ, punînd mîna pe frîul calului, şi i-au strigat :

— E ruşinos din partea ta să loveşti un om fără apărare, în grămădeala asta din jur !

Călăreţul le-a strigat :

— Să ştiţi cu toţii că-i un hoţ !

La aceste cuvinte m-am trezit din leşin şi am auzit oamenii spunînd :

— Ba nu, e un tînăr prea bine îmbrăcat şi prea ales ca să fie hoţ !

Şi toţi care erau de faţă se întrebau dacă furasem ori nu. Lămuririle se băteau cap în cap, dintr-o parte şi alta, şi schimburile de vorbe nu se mai încheiau. Eu eram dus de valul mulţimii, şi aş fi scăpat, desigur, de sub paza călăreţului, care nu voia să-mi dea drumul, dacă, după cum mi-era scris de soartă, guvernatorul şi străjerii, trecînd pe acolo, n-ar fi intrat prin poarta Zauilat şi nu s-ar fi apropiat de îngrămădeala în mijlocul căreia mă aflam. El a întrebat :

— Dar ce se petrece aici ?

Şi călăreţul i-a răspuns :

— Pe Allah, o, emire, iată un hoţ ! Aveam în buzunar o pungă albastră cu douăzeci de dinari de aur şi el a găsit mijlocul, în înghesuială, să mi-o ia.

Şi guvernatorul l-a întrebat pe călăreţ :

— Ai vreun martor care să fi văzut hoţia ?

Şi călăreţul a răspuns :

— Nu !

Atunci guvernatorul l-a chemat pe macadem, căpitanul de poliţie, şi i-a spus :

— Pune mîna pe el şi scotoceşte-l !

Şi m-a luat acela, căci Allah nu mă mai ocrotea, m-a despuiat de haine şi a găsit punga, care, într-adevăr, era de mătase albastră. A numărat banii, şi erau tocmai douăzeci de dinari de aur, cum spusese călăreţul.

Atunci guvernatorul, apucat de furie, a chemat paznicii şi pe cei din alaiul lui :

— Aduceţi-l aici !

Am fost dus în faţa lui şi el mi-a spus :

— Tinere, trebuie să-mi mărturiseşti adevărul. Recunoşti că ai furat această pungă ?

Foarte ruşinat, am lăsat capul în jos şi am gîndit o clipă în mine : „Dacă spun nu, nu mă crede, căci punga a fost găsită la mine ; dacă spun da, voi fi de îndată închis". Am sfîrşit prin a mă hotărî, spunînd :

— Da, am furat-o !

Cînd a auzit asta, guvernatorul a rămas tare uimit ; a chemat martori şi m-a pus s-o mai spun o dată în faţa lor. Şi toate acestea se petreceau la Bab-Zauilat.

Atunci guvernatorul a poruncit gîdelui să-mi taie mîna dreaptă, şi gîdele a şi făcut-o de îndată. Văzînd asta, călăreţului i s-a făcut milă şi a mijlocit pe lîngă guvernator să nu-mi fie tăiată şi cealaltă mînă. Guvernatorul a primit, şi apoi şi-a urmat drumul. Oamenii care erau de faţă s-au milostivit de mine şi mi-au dat un pahar de vin ca să mă întăresc, căci pierdusem mult sînge şi eram tare slăbit. Dar călăreţul s-a apropiat de mine, mi-a întins punga, mi-a pus-o chiar în mînă şi mi-a spus :

— Eşti un tînăr deosebit la chip şi nu ţi se potriveşte meseria de hoţ.

M-a părăsit, după ce m-a făcut să primesc punga. Şi m-am îndepărtat, învelindu-mi cu batista braţul pe care-l ascundeam în mîneca hainei. Eram foarte pa-

lid şi într-o amarnică stare, după tot ce mi se întîmplase.

Şi, fără să ştiu unde merg, m-am îndreptat spre casa prietenei mele. Ajungînd acolo, m-am aruncat pe un pat, istovit cu totul. Tînăra, văzînd cît eram de palid şi de doborît, m-a întrebat:

— De ce suferi tu? De ce eşti aşa de palid?

Şi i-am răspuns:

— Mă doare capul, nu mi-e bine!

La aceste cuvinte, ea s-a întristat mult şi mi-a grăit:

— Stăpîne, de ce faci tu ca inima-mi să fie ca pe jar? Stai liniştit, te rog, ridică-ţi ochii spre mine şi spune-mi ce ţi s-a întîmplat astăzi. Căci citesc multe pe faţa ta!

Şi i-am răspuns:

— Ai milă, cruţă-mă de suferinţa de a-ţi mărturisi.

Ea a început să plîngă:

— Ah, văd bine că nu mai vrei dragostea mea, te simţi obosit şi scîrbit de mine! Nu mai eşti cu mine ca de obicei!

A vărsat multe lacrimi întretăiate de suspine, dar se oprea din cînd în cînd şi iar mă întreba, şi nu-i dam nici un răspuns. Şi aşa pînă a venit noaptea. Ni s-a adus atunci să mîncăm, ni s-au pus dinainte fel de fel de bucate, ca de obicei, dar eu m-am ferit să gust ceva, căci mi-era ruşine să iau cu mîna stîngă şi teamă că ea m-ar fi întrebat din ce pricină. I-am spus deci:

— Acum n-am poftă de mîncare.

Şi ea adause:

— Vezi bine că bănuiam ceva. Spune-mi ce-a putut să ţi se întîmple astăzi şi de ce eşti trist, amărît şi cu jale în inimă şi în cuget?

Am sfîrşit prin a-i spune:

— Am să-ţi povestesc totul îndată, încetul cu încetul.

La aceste cuvinte, ca uşurată, mi-a întins o cupă de vin.

— Haide, prietene, alungă-ţi gîndurile negre. Iată cu ce se îndepărtează tristeţea. Bea din cupă şi apoi îmi vei povesti pricina necazurilor.

Şi i-am răspuns :

— Dacă o vrei neapărat, dă-mi atunci să beau cu mîna ta.

Şi ea mi-a apropiat cupa de buze, a înclinat-o uşor şi mi-a dat să beau. A umplut-o din nou şi mi-a întins-o. Atunci am făcut o sforţare, am întins mîna stîngă şi am apucat cupa. Nu mi-am putut însă stăpîni lacrimile şi am izbucnit în hohote de plîns. Văzîndu-mă plîngînd astfel, nici ea nu s-a mai putut stăpîni, mi-a cuprins capul cu mîinile şi mi-a strigat, ca pierdută :

— Fie-ţi milă, spune-mi pricina plînsetelor tale ! Mi-ai ars inima ! Spune-mi cum se face că iei cupa cu mîna stîngă ?

I-am răspuns:

— Am un buboi la mîna dreaptă.

Ea mi-a spus :

— Arată-mi-l, ca să-l deschid şi te vei simţi uşurat.

I-am răspuns :

— Nu e momentul să faci aşa ceva. Nu mai stărui, căci sînt hotărît să nu-mi dezvelesc mîna.

Am băut după aceasta pînă la fund cupa, şi am tot băut ori de cîte ori mi-a întins-o plină şi, aşa, pînă ce m-am îmbătat de-a binelea. M-am întins atunci chiar acolo şi am adormit.

În timpul somnului, ea mi-a dezvelit braţul şi a văzut că mîna îmi era tăiată. Mi-a căutat în buzunar şi a dat peste punga albastră cu bani de aur. La vederea nenorocirii mele, a fost cuprinsă de o deznădejde fără margini şi a simţit o durere cum nu se mai poate alta în lume.

Cînd m-am trezit a doua zi dimineaţa, am văzut că-mi şi pregătise prînzul. Pe o farfurie se aflau patru pui fripţi, o supă de pasăre şi vin din belşug. Mi le-a pus pe toate dinainte, şi eu am mîncat şi am băut. Am voit apoi să-mi iau rămas bun şi să plec. Dar ea m-a oprit şi m-a întrebat :

— Unde ai să te duci în starea asta ?

I-am răspuns :

— Undeva ca să-mi trec vremea şi să-mi alung gîndurile care mă copleşesc şi-mi apasă inima !

Iar ea îmi spuse :

— Oh, nu pleca ! Mai rămîi !

M-am aşezat, atunci, şi ea m-a privit lung. Şi apoi mi-a grăit :

— Prietene, ce nebunie din partea ta ! Dragostea pentru mine te-a scos din minţi, văd bine, şi te-a îndemnat să-ţi cheltuieşti toţi banii. Mai mult, cred eu, mie mi se datoreşte că ţi-ai pierdut mîna dreaptă. Îţi jur, însă, şi Allah îmi e martor, că nu mă voi mai despărţi de tine şi nu te voi lăsa să pleci ! Şi vei vedea că-ţi spun adevărul ! Vreau chiar să mă mărit cu tine după toate legile.

La aceste cuvinte, a trimis să se aducă martori şi le-a vorbit :

— Fiţi martorii căsătoriei mele cu acest tînăr. Scrieţi contractul meu cu dînsul şi adeveriţi că am primit de la dînsul zestrea de nuntă.

Şi martorii au scris contractul nostru de căsătorie. Ea le-a spus:

— Vă iau ca martori că toate bogăţiile pe care le am, şi care sînt în cufărul de aici, şi tot ce este avutul meu, chiar din această clipă le socot ale acestui tînăr.

Şi martorii au adeverit, şi au luat act de cuvintele ei şi de învoirea mea, şi au plecat după ce şi-au primit plata.

Tînăra m-a luat atunci de mînă şi m-a dus la un dulap, l-a deschis, mi-a arătat o lădiţă, pe care de asemenea a deschis-o, şi mi-a spus :

— Priveşte ce este în această lădiţă.

M-am uitat şi am văzut că era plină cu batiste, legate fiecare separat. Şi mi-a mărturisit :

— Sînt banii tăi ; este ceea ce, zi cu zi, am primit de la tine. Într-adevăr, de cîte ori îmi dădeai o batistă cu cincizeci de dinari de aur, aveam grijă să-i strîng şi să-i închid în această lădiţă. Acum ia înapoi ce este al tău. Allah ţi l-a păstrat şi ţi-a scris-o în soarta ta. Astăzi Allah te ocroteşte, şi m-a ales pe mine, ca să împlinesc ceea ce el a scris. De asemenea, nu încape îndoială că din pricina mea ţi-ai pierdut mîna dreaptă. Şi, o spun curat, nu pot să-ţi răsplătesc aşa cum ar trebui credinţa şi dragostea pentru mine, şi, chiar de mi-aş jertfi sufletul, tot n-ar fi de-ajuns şi tot ai fi în pagubă. Apoi adăugă : Ia-ţi în stăpînire avutul !

Am făcut cum spunea ea, am cumpărat o lădiţă nouă, în care am pus, rînd pe rînd, ceea ce, zi cu zi, luam din lădiţa tinerei. Mi-am recăpătat astfel banii pe care i-i dădusem, inima mi s-a umplut de bucurie şi toată durerea s-a risipit.

Am strîns-o în braţe şi ne-am aşezat să bem împreună cu voioşie. Îmi spunea vorbele cele mai dulci şi îi părea rău că făcea pentru mine atît de puţin, faţă de ce făcusem eu pentru ea. Apoi, ca să pună vîrf, a înscris pe numele meu tot ce avea ca haine de preţ, giuvaieruri, bani, acareturi, terenuri, într-un act întărit cu pecete în faţa martorilor.

Şi în noaptea aceea, cu toate plăcerile în voia cărora ne-am lăsat, a adormit foarte întristată de nenorocirea care, spunea ea, s-a abătut peste mine numai din pricina ei şi pe care-o cunoştea acum în toate amănuntele.

Din acea clipă ea n-a încetat să plîngă şi să fie amărîtă de tot ce mi se întîmplase, şi, după o lună, a căzut la boală, care s-a înrăutăţit zi de zi, iar în a cincizecea zi a murit şi a trecut în rîndul aleşilor de pe ceea lume.

I-am făcut toate pregătirile înmormîntării, am pus-o în groapă şi am împlinit slujbele pentru morţi, necruţînd nici o cheltuială. Venind de la cimitir, am intrat în casă, am cercetat tot ce moştenisem şi darurile pe care mi le făcuse. Am văzut că într-adevăr îmi lăsase multe bogăţii, proprietăţi şi acareturi, şi, între altele, mari magazii cu seminţe de susan. Şi tocmai cu vînzarea acestui susan te-am însărcinat, domnule, pentru care ai binevoit să primeşti un mic samsarlîc, mai prejos de meritele tale.

În ce priveşte întîrzierile mele, de care ai putut să te miri, au avut loc fiindcă trebuia să vînd tot ce-mi lăsase şi numai acum am ajuns la capăt, primindu-mi banii ce mi se cuveneau.

Te rog deci să nu refuzi răsplata din partea mea, tu, care mă primeşti ca oaspe în casă şi împarţi masa cu mine. Mă îndatorezi dacă primeşti banii pe care mi i-ai păstrat şi pe care i-ai cîştigat din vînzarea seminţelor de susan.

Aceasta este istoria mea, şi acum ştii şi din ce pricină mănînc cu mîna stîngă...

Atunci, mărite rege, îi spusei tînărului:

— Într-adevăr mă copleşeşti cu binefacerile tale!

Iar el îmi grăi:

— Nu e nimic! Şi acum, domnule misit, ai vrea să vii cu mine în ţara mea, la Bagdad? Am făcut mari cumpărături de mărfuri din Alexandria şi din Cairo, pe care trag nădejde să le vînd cu cîştig bun la Bagdad. Vrei să-mi fii tovarăş de drum şi părtaş la cîştiguri?

Şi eu îi răspunsei:

— Dorința ta e poruncă!

Apoi hotărîrăm ca dată de plecare sfîrșitul lunii. În acest timp mă ocupai de vînzarea tuturor acareturilor, fără să pierd nimic, și, cu banii pe care-i luai, cumpărai tot mărfuri și plecai, în tovărășia tînărului, spre Bagdad, țara lui, și, de acolo, cu foarte mare cîștig și cu alte mărfuri, făcurăm calea pînă în această țară, care-i împărăția ta, o, rege al veacurilor!

Tînărul însă își vîndu repede aici marfa și plecă din nou spre Egipt, unde urma să-l întîlnesc, cînd, în această noapte, am avut pățania cu cocoșatul, datorită faptului că nu cunosc bine această țară, în care nu sînt decît un străin care călătorește pentru treburile lui neguțătorești.

Și aceasta este, rege al veacurilor, povestea pe care-o socot mai straşnică decît cea a cocoșatului!

Dar regele îi răspunse:

— Ei, nu, eu n-o găsesc așa! Povestea asta nu-i chiar atît de minunată, misitule! Am să pun de îndată să fiți spînzurați, ca să vă pedepsesc pentru nelegiuirea de-a fi ucis pe acest biet cocoșat, care era măscăriciul meu!

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu apropiindu-se zorii dimineții și, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a douăzeci și șaptea noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, stăpînitorul Chinei a grăit:

— Am să vă spînzur pe toți!

Dar atunci înaintă furnizorul, se plecă pînă la pămînt şi spuse :

— Dacă îmi îngădui, am să-ţi povestesc întîmplarea pe care am trăit-o într-una din aceste zile şi care e mult mai uimitoare şi mai minunată decît povestea cocoşatului. Şi dacă ai s-o socoţi şi tu aşa, după ce vei fi auzit-o, să ne ierţi pe toţi !

Regele Chinei răspunse :

— Fie ! Să ascultăm şi povestea ta.

Atunci el începu.

POVESTEA FURNIZORULUI STĂPÎNITORULUI CHINEI

Să ştii, rege al veacurilor, că noaptea trecută am fost poftit la o masă de nuntă, unde se aflau mulţi judecători şi învăţaţi cunoscători ai cărţii sfinte. Cînd s-a încheiat citirea *Coranului,* s-a întins faţa de masă, s-au orînduit bucatele şi s-a adus tot ce trebuia pentru ospăţ. Şi, între altele, se afla pe masă o mîncare cu usturoi, numită rozbaja, care se bucură de faimă şi-i foarte gustoasă, mai ales dacă orezul, care-i temeiul ei, este fiert atît cît trebuie, şi dacă usturoiul şi aromatele sînt potrivite aşa cum se cuvine pentru a-i da gust. Toţi musafirii începurăm să mîncăm cu mare poftă, afară de unul care nici nu voi să se atingă de rozbaja. Şi, cum stăruiam mult ca să ia măcar o îmbucătură, el se jură că n-o va face. Am îndoit atunci stăruinţele, dar el ne spuse :

— Vă rog ! Nu mai stăruiţi atîta. Am încercat destul nenoroc cînd am mîncat-o odată.

Şi ne rosti această strofă :

Nu vrei să-l mai cunoşti pe om, şi pace !
Şi-i vechi prieten dintre-ai tăi ! Ei, fugi de el

Şi scapi aşa, şi vremea-ţi cruţi... Cu fel de fel
De-nşelăciuni să umbli, nu se face!

Atunci, începînd să mai stăruim, îl întrebarăm :

— Pe Allah ! şi care-i pricina că nu mănînci din această gustoasă rozbaja ?

El ne răspunse :

— Am jurat să nu mănînc rozbaja decît după ce-mi voi fi spălat mîinile de patruzeci de ori în şir cu sodă, de patruzeci de ori cu potasă şi de patruzeci de ori cu săpun, în total de o sută douăzeci de ori.

Atunci stăpînul casei porunci slujitorilor să se aducă de îndată apă şi lucrurile cerute de musafir. Şi acesta îşi spălă mîinile de atîtea ori cît spusese. Apoi se întoarse, luă loc, dar nu cu plăcere ; îşi întinse mîna spre farfuria din care mîncam noi cu toţii şi, tremurînd şi şovăind, începu să mănînce din rozbaja. Şi eram tare uimiţi de aceasta, dar furăm încă mai uimiţi cînd îi văzurăm mîna : îi lipsea degetul cel mare, avea numai patru degete ! Şi musafirul mînca numai cu ele. Îi spuserăm atunci :

— Allah cu tine ! Spune, cum se face că nu mai ai degetul cel mare ? Poate e un beteşug din născare, aşa cum a voit-o Allah ? Sau ai păţit vreun necaz ?

Atunci el ne răspunse :

— Fraţilor, n-aţi văzut totul ! Nu un singur deget mare îmi lipseşte, ci două, căci nu-l mai am nici pe cel de la mîna stîngă. Şi la picioare, tot aşa, am numai cîte patru degete. De altfel, puteţi vedea şi singuri !

Şi ne arătă şi cealaltă mînă, şi picioarele amîndouă, şi văzurăm că era într-adevăr aşa cum ne spusese. Uimirea noastră crescu şi mai mult şi-i ziserăm :

— Ardem de nerăbdare şi am dori să ştim pricina pentru care îţi lipsesc degetele mari de la mîini şi de

la picioare şi de cé te-ai spălat pe mîini de o sută douăzeci de ori la rînd.

Atunci el ne povesti.

Să ştiţi cu toţii că tatăl meu a fost unul din marii negustori, ba era chiar cel mai mare negustor din Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Raşid. Tata avea mare dragoste de vinuri bune şi de plăceri ; îi plăcea muzica instrumentelor noastre cu coarde : audul şi kanunul. Cînd a murit, nu mi-a lăsat nici un ban, căci cheltuise totul. Dar, oricum, era tatăl meu şi i-am făcut înmormîntarea potrivit cu rangul lui, am dat praznice în cinstea lui şi am purtat doliu multe zile şi nopţi. După aceea, m-am dus să văd prăvălia care fusese a lui, am deschis-o şi n-am găsit în ea nimic de preţ ; dimpotrivă, mi-am dat seama că lăsa mari datorii. Am mers atunci pe la creditorii tatei şi i-am convins să mai aştepte, dîndu-le încredinţare pe cît am putut. M-am pus apoi pe treabă, am vîndut şi am cumpărat, şi plăteam datoriile săptămînă de săptămînă, după cum cîştigam. Şi am urmat tot aşa, pînă ce am scăpat de toate datoriile, ba chiar mi-am mărit capitalul de la început prin cîştiguri regulate.

Dar, într-o zi, pe cînd stăteam în prăvălia mea, am văzut o tînără fată. În viaţa mea n-am întîlnit ceva mai frumos. Era îmbrăcată cu haine strălucite şi era urcată pe un catîr. Înaintea ei mergea un hadîmb, şi îndărătul ei altul. Îşi opri catîrul la intrarea în suk, coborî şi intră în suk, urmată de unul din hadîmbi. Şi acesta îi spuse :

— Stăpînă, te rog ! nu intra astfel în piaţă şi nu te arăta aşa trecătorilor. Ai să atragi asupra noastră mari nenorociri. Să plecăm de-aici !

Şi hadîmbul încercă s-o oprească. Dar ea nu-i luă în seamă cuvintele, şi începu să cerceteze toate prăvăliile din suk, una cîte una, şi nu află prăvălie mai bine ţinută şi mai frumoasă decît a mea. Se îndreptă

atunci spre ea, urmată mereu de hadîmb, luă loc în prăvălie şi-mi ură pace. În viaţa mea nu auzisem un glas mai dulce şi vorbe mai plăcute. Şi-şi descoperi faţa. Şi numai cît i-am aruncat o singură privire, şi am rămas adînc tulburat. Mi-a răpit inima! Nu-mi mai puteam desprinde ochii de pe faţa ei şi rostii aceste strofe:

Să-i spui frumoasei mele cu văl moale,
Dar moale cum hulubu-şi are-arìpa,
Să-i spui că moartea-mi e-ndurare-n clipa
Cînd văd cum suferinţi îmi dau tîrcoale.

Să-i spui, să-mi fie ca o surioară,
Căci părăsii o viaţă liniştită
Cu gîndul ca, atras de ea-n ispită,
Să fiu de-arìpa ei aproape doară...

Auzind versurile, mi-a dat îndată răspunsul cu aceste strofe:

Mi-e istovită inima iubindu-te-n tăcere
Şi-o nouă dragoste nu vrea pe veci să mai trăiască...
Din întîmplare de-ar mai fi ca ochiu-mi să privească
Vreo frumuseţe-n faţă, n-ar simţi nici o plăcere.

N-aş smulge chipul tău — o jur — din inimă
vreodată,
Şi totuşi tristă cît mă simt în setea după tine...
O, tu nici buza n-ai muiat-o-n cupă, ştii prea bine,
Iar eu din ea băui din plin o dragoste curată!

Apoi mi-a spus:

— Tinere negustor, ai stofe frumoase să ne arăţi?

I-am răspuns:

— O, stăpînă, robul tău e un biet negustor şi n-are nimic vrednic de tine. Mai aşteaptă puţin. Cum e tare

de dimineaţă, ceilalţi negustori nu şi-au deschis încă prăvăliile. Îndată voi merge chiar eu să-ţi cumpăr de la ei toate stofele de preţ ce ţi-ar trebui.

Am început apoi să vorbim, şi mă-necam în marea dragostei pentru ea şi mă pîrjoleam în aprinderea nebună pe care mi-o înspira.

Cînd ceilalţi negustori şi-au deschis prăvăliile, m-am ridicat şi am ieşit să-i cumpăr ceea ce-mi ceruse. Cumpărătura făcută pe socoteala mea s-a ridicat la suma de cinci mii de drahme. Am pus totul în braţele robului. Ea atunci s-a îndreptat spre celălalt rob, care-o aştepta cu catîrul la intrarea pieţii, şi s-a îndepărtat. Nu m-a întrebat nimic de plată, nu mi-a amintit nimic de banii pe care mi-i datora şi pe care i-am luat asupra mea ca să-i plătesc negustorilor. Nu mi-a spus nici cine era şi nici unde locuia. Iar mie mi-a fost ruşine să-i vorbesc de aceste lucruri. Şi mi-am luat îndatorirea să achit negustorii la sfîrşitul săptămînii, nădăjduind că tînăra doamnă are să vină să-mi aducă banii. M-am întors acasă beat de dragoste. Mi s-a adus să mănînc, dar abia m-am atins de mîncare, căci eram cu gîndul numai la frumuseţea şi la farmecele ei. Şi cînd m-am întins s-adorm, somnul n-a voit să-mi vină.

Şi am fost tot aşa vreme de o săptămînă, la capătul căreia au venit negustorii să-mi ceară banii, dar cum nu aveam încă veşti de la doamnă, i-am rugat să mă mai păsuiască o săptămînă. Ei au primit. Şi, într-adevăr, la sfîrşitul săptămînii am văzut-o venind, chiar de dimineaţă, călare pe catîrul ei, însoţită de un slujitor şi de doi hadîmbi. M-a salutat şi mi-a spus :

— Stăpîne, să mă ierţi că am întîrziat puţin cu plata. Iată banii. Cheamă un zaraf care să cerceteze monezile de aur.

Am chemat un zaraf; un eunuc i-a înmînat banii, pe care acesta i-a găsit buni. Mi-am primit prețul și am stat de vorbă cu tînăra pînă s-a deschis sukul, și negustorii au venit la prăvăliile lor. Atunci ea mi-a spus:

— Mai am nevoie de cutare și cutare lucruri. Du-te și mi le cumpără.

I le-am cumpărat, pe socoteala mea, și i le-am înmînat. Și ea le-a luat și a plecat, și de data aceasta fără să-mi spună nimic despre plată. Cînd am văzut-o îndepărtîndu-se, m-am căit de încrederea mea, căci cumpărătura mă costase o mie de dinari de aur. Și cînd am pierdut-o din vedere, mi-am spus „Nu pot pricepe această pasiune și prietenie pe care le are pentru mine. Îmi aduce datoria de patru sute de dinari și-mi ia mărfuri de o mie! Dacă lucrurile merg tot așa, nu-mi mai rămîne decît falimentul și risipirea avutului altora. De altfel, asupra mea se vor năpusti negustorii înșelați. Dar dacă această femeie nu-i decît o înșelătoare plină de viclenie? Dacă vrea să mă lege la ochi cu farmecul și frumusețea ei, ca o șireată, care știe că sînt un biet negustor fără ocrotire și sprijin? Dacă-și bate joc de mine și-mi rîde în spate? Și nici măcar n-am întrebat-o unde locuiește!"

Am rămas plin de griji și de gînduri chinuitoare timp de o lună, la capătul căreia au venit negustorii să-și ceară banii și au stăruit în așa fel că, pentru a-i liniști, m-am văzut silit să le spun că, pentru a-i plăti, am să vînd totul, prăvălie, casă și bunuri. Și am fost astfel la un pas de ruină. Eram îngrijorat și stăpînit numai de gînduri amare, cînd am văzut-o deodată ivindu-se în suk, trecînd poarta și îndreptîndu-se spre prăvălia mea. Am simțit în clipa aceea cum se risipesc bănuielile și grijile și am uitat starea nenorocită în care fusesem în tot acest timp. S-a apropiat și a-n-

ceput să stea de vorbă cu mine, cu glasul ei atît de frumos şi spunîndu-mi cuvinte plăcute, cum numai ea ştia. Apoi mi-a grăit :

— Adu vizineaua şi cîntăreşte banii ce ţi-i aduc !

Şi mi-a dat în adevăr tot ce mi se cuvenea, şi chiar mai mult, pentru cumpărăturile făcute de ea.

Apoi s-a aşezat lîngă mine şi a început să vorbească în voie şi fără să se simtă stingherită. Îmi venea să mor de bucurie şi de fericire. Pînă la urmă m-a întrebat :

— Eşti însurat sau nu ?

Şi i-am răspuns :

— Ei, nu ! nu ştiu ce e femeia !

Şi mi-au dat lacrimi spunînd asta. Atunci ea a urmat :

— De ce lăcrimezi ?

Şi i-am răspuns :

— Mi-a trecut ceva prin gînd.

L-am luat apoi pe slujitor în fundul prăvăliei, i-am întins cîţiva dinari de aur şi l-am rugat să mijlocească între ea şi mine. El s-a pornit pe rîs şi mi-a spus :

— Dar e îndrăgostită de tine, mai mult decît eşti tu de ea ! Nu-i era ei a cumpăra stofe şi nu le-a cumpărat decît ca să-ţi vorbească şi să-ţi arate dragostea ei. Vorbeşte-i, spune-i ce doreşti şi fii încredinţat că nu va avea nimic împotrivă.

În clipa cînd voia să se-ndepărteze şi să-şi ia rămas bun de la mine, ea a băgat de seamă că am întins bani slujitorului care-o însoţea. A intrat din nou în prăvălie şi s-a aşezat surîzînd. I-am spus :

— Arată robului tău bunăvoinţa pe care ţi-o cere şi iartă-l dinainte pentru ceea ce are a-ţi mărturisi !

I-am împărtăşit apoi ceea ce aveam în gînd. Am văzut că asta îi făcea plăcere. Mi-a şi răspuns cu drăgălăşenie :

— Acest slujitor îţi va aduce răspunsul meu şi-ţi va arăta hotărîrea mea! Tu fă întocmai cum îţi va spune el.

Apoi a plecat.

De îndată am înmînat negustorilor banii lor şi cîştigul care li se cuvenea. Eu n-am avut, ce e drept, nici un cîştig, dar în schimb am simţit o mare amărăciune, văzînd după oarecare timp că nu primesc nici o veste de la ea. Şi din clipa cînd n-am mai văzut-o, mi-am pierdut cu totul somnul.

Dar, în sfîrşit, după cîteva zile, slujitorul a venit la mine. L-am primit cu grabă şi bunăvoinţă, rugîndu-l să-mi dea veşti despre ea. El mi-a spus:

— A fost bolnavă în zilele din urmă.

I-am cerut atunci amănunte, şi el mi le-a dat.

— Această tînără a fost crescută de stăpîna noastră, Zobeida, soţia favorită a lui Harun Al-Raşid, şi face parte dintre însoţitoarele ei. Stăpîna noastră o iubeşte ca pe copila ei şi nu-i refuză nimic. Acum cîtăva vreme tînăra i-a cerut stăpînei voie să iasă din palat spunîndu-i: „Sufletul meu doreşte să se plimbe şi să se întoarcă apoi la palat". Şi i-a dat voie. Din acea zi a ieşit în oraş atît de des că a ajuns pricepută la tîrguieli şi a putut să facă astfel cumpărături pentru stăpîna noastră Zobeida. Atunci te-a văzut, i-a vorbit stăpînei despre tine şi a rugat-o să te însoare cu ea. Iar stăpîna l-a spus: „Nu pot s-o fac înainte de a-l vedea şi eu pe tînăr. Dacă văd că-ţi seamănă în însuşiri, am să te mărit cu el." Deci am venit să te văd şi să-ţi spun că scopul nostru este să te aducem în palat. Dacă putem face asta, fără să bănuiască cineva, poţi fi sigur că te însori cu ea; dacă însă treaba este dată pe faţă, fără doar şi poate că ţi se va tăia capul. Ce spui?

I-am răspuns:

— Desigur că voi merge cu tine. Stăruie în ce-ai pus la cale, așa cum mi-ai vorbit.

Slujitorul a adăugat:

— De cum va veni noaptea, îndreaptă-te spre moscheea pe care-a zidit-o stăpîna noastră Zobeida pe Tigru; intră, fă-ți rugăciunea și așteaptă acolo!

Și i-am răspuns:

— Ascult, iubesc și sînt plin de respect!

De îndată ce-a venit seara, m-am dus la moscheie, am intrat, am început să mă rog și am rămas acolo întreaga noapte. În zori, am văzut niște robi coborînd dintr-o barcă. Și aveau cu ei lăzi goale pe care le-au adus în moscheie, și s-au întors apoi la barcă. Unul însă a rămas mai în urmă. M-am uitat la el bine și am văzut că era tocmai cel ce-mi slujea de mijlocitor. După cîteva clipe a intrat în moscheie și a venit la mine prietena mea, tînăra însoțitoare a doamnei Sett-Zobeida. Cînd am văzut-o apropiindu-se, m-am dus repede la ea și am îmbrățișat-o. M-a îmbrățișat și ea, am stat puțin de vorbă și mi-a arătat hotărîrea ei. Mi-a spus să intru într-una din lăzi, pe care a încuiat-o cu cheia. N-am avut vreme nici să gîndesc asupra acestor lucruri și ajunsesem în palatul califului. Am fost scos din ladă și mi s-au adus schimburi și haine care prețuiau neîndoielnic cincizeci de mii de drahme. Am văzut apoi douăzeci de roabe albe, toate cu sîni minunați și toate fecioare. În mijlocul lor se afla Sett-Zobeida, care abia putea să se miște de gretuatea giuvaerurilor și a hainelor strălucitoare. Cînd s-a apropiat, tinerele însoțitoare s-au așezat pe două rînduri înaintea ei, iar eu am făcut cîțiva pași și am sărutat pămîntul. Ea mi-a făcut semn să mă așez în fața ei. Începu să mă întrebe de treburile mele, de părinți și obîrșie. Și i-am răspuns la tot ce mă întreba. Foarte mulțumită, a spus:

— Pe Allah ! văd că nu m-am căznit zadarnic ca s-o cresc pe această fată, de vreme ce îi găsesc un astfel de soţ !

Apoi către mine :

— Să ştii că această fată este ca şi un copil al meu. Va fi o soaţă supusă şi blîndă în faţa lui Allah şi a ta !

M-am plecat, am sărutat pămîntul şi am primit să mă însor cu tînăra.

Mi-a spus atunci să rămîn în palat zece zile. Şi am rămas, fără să ştiu ce s-a făcut cu fata în acest timp. Masa mi-o aduceau alte fete şi tot ele mi-o serveau.

După trecerea timpului trebuincios pentru pregătirile nunţii, Sett-Zobeida l-a rugat pe emirul credincioşilor să-i îngăduie s-o mărite pe tînără, şi el i-a dat voie, dăruindu-i şi zece mii de dinari de aur. Atunci Sett-Zobeida a adus cadiul şi martorii, care au scris contractul. După asta, a început serbarea. S-au pregătit dulciurile de toate felurile şi mîncările obişnuite. S-a mîncat şi s-a băut ; s-au împărţit bucate pe farfurii în tot oraşul. Şi a durat petrecerea zece zile întregi. Apoi tînăra a fost dusă la hammam, ca să fie pregătită, după obicei.

În acest timp s-a întins masa pentru mine şi pentru oaspeţii mei şi s-au adus mîncări minunate, între altele, pui fripţi, plăcinte de tot felul, tocături gustoase, zaharicale aromate cu mosc şi apă de trandafiri. Era şi o rozbaja în stare să înnebunească şi pe omul cu mintea cea mai cumpănită. Abia aşezat la masă, nu m-am putut opri de-a mă arunca asupra acestei rozbaja şi am mîncat de m-am umflat. Mi-am şters apoi mîinile, dar am uitat să mă spăl.

M-am sculat de la masă şi am rămas liniştit pînă noaptea. S-au aprins făcliile şi au intrat cîntăreţele din gură şi din instrumente. Mireasa a fost îmbrăcată în mai multe rînduri, de fiecare dată în alt fel. Şi ori

de cîte ori trecea pe dinaintea lui, fiecare oaspe punea un ban de aur pe tava care era purtată după obicei. Şi era palatul plin de mulţimea oaspeţilor. Şi aşa a fost pînă la capătul serbării. Atunci am intrat în camera unde a fost adusă mireasa, însoţitoarele au dezbrăcat-o şi au ieşit.

Cînd am văzut-o goală, noi singuri în pat, am luat-o în braţe şi, în bucuria mea, nu-mi venea să cred că era a mea într-adevăr. Dar, în acest moment, ea a simţit mirosul mîinii cu care mîncasem rozbaja şi deodată a scos un strigăt ! În grabă au venit însoţitoarele din toate părţile, în timp ce eu, tremurînd şi tulburat, nu ştiam care era pricina. Şi tinerele au întrebat-o :

— Surioara noastră, ce s-a întîmplat ?

Ea le-a spus :

— Oh, scăpaţi-mă de acest nătîng, pe care-l credeam binecrescut.

Şi am întrebat-o :

— Dar ce-ai găsit la mine prostesc ori smintit ?

Ea mi-a strigat :

— Nechibzuitule ! Cum de-ai putut să mănînci rozbaja şi să nu te speli pe mîni ? Pe Allah, nu te mai vreau, ai prea puţină minte, iar ce ai făcut e-o nelegiuire !

După aceste vorbe, a luat un bici, s-a năpustit asupra mea şi mi-a dat lovituri pe spinare şi pe buci, cu atîta tărie şi atît de multe că mi-am pierdut cunoştinţa. S-a oprit atunci şi le-a spus însoţitoarelor :

— Luaţi-l şi duceţi-l la guvernatorul oraşului, ca să pună să i se taie mîna cu care a mîncat rozbaja şi apoi nu şi-a spălat-o !

Auzind acestea, mi-am venit în simţiri şi-am strigat :

— Numai la Allah atotputernicul afli ajutor şi tărie ! Numai fiindcă am mîncat rozbaja şi nu m-am spălat trebuie să mi se taie mîna ? Unde s-a mai văzut aşa ceva ?

Însoţitoarele tinerei au început să pună vorbă bună pe lîngă ea, rugînd-o :

— O, soră, nu-l pedepsi de data asta ! Ai milă şi iartă-l !

Atunci ea a spus :

— Fie, n-am să-i tai mîna, dar oricum trebuie să i se taie ceva şi la mîini, şi la picioare !

Şi a ieşit lăsîndu-mă singur.

Am rămas singur zece zile, fără s-o văd. Dar, după aceste zile, a venit şi mi-a grăit :

— O, nepriceputule ! Sînt eu în ochii tăi un lucru atît de neînsemnat, de mănînci rozbaja şi nu te speli ?

Şi a strigat la însoţitoarele ei :

— Legaţi-i mîinile şi picioarele !

A luat atunci un brici bine ascuţit şi mi-a tăiat degetele mari de la mîini şi de la picioare. De aceea mă vedeţi, voi, toţi de aici, în această stare.

Am leşinat îndată, dar ea mi-a pus pe răni praf din rădăcină de leac şi sîngele s-a oprit. Şi atunci am rostit, mai întîi în gînd, şi apoi cu glas tare :

— N-am să mai mănînc în viaţa mea rozbaja, fără să-mi spăl mîinile de patruzeci de ori cu sodă, de patruzeci de ori cu potasă şi de patruzeci de ori cu săpun !

La aceste cuvinte, ea m-a pus să jur că n-am să mai mănînc rozbaja, fără să fac aşa cum făgăduisem.

Voi, toţi cei adunaţi aici, aţi stăruit să mănînc din rozbaja. M-am îngălbenit auzindu-vă şi mi-am spus : „Iată mîncarea din pricina căreia mi-am pierdut degetele !“ Şi cînd aţi voit neapărat să mănînc din ea, m-am văzut silit, potrivit cu jurămîntul, să fac ce-am făcut !

Eu atunci, o, rege al veacurilor, spuse furnizorul, l-am întrebat pe tînărul negustor din Bagdad, în vreme ce toţi ascultau :

— Dar ce s-a făcut cu soţia ta ?

Şi el ne-a povestit :

— După ce am făcut jurămîntul, inima i s-a liniştit şi m-a iertat. Am luat-o în braţe şi am dormit cu ea. Şi am rămas aşa în bună înţelegere mai mult timp.

Şi mi-a spus într-o zi :

— Să ştii că nimeni de la curtea califului n-a aflat ce s-a petrecut între tine şi mine ! Nimeni, afară de tine, n-a intrat vreodată în acest palat. Şi dacă tu ai intrat aici, o datorăm numai mărinimiei stăpînei noastre Zobeida.

Mi-a înmînat apoi cincizeci de mii de dinari de aur şi mi-a spus :

— Ia banii şi du-te de cumpără o casă mare în care vom locui amîndoi.

Am ieşit şi am cumpărat o casă mare şi frumoasă, unde am dus bogăţiile soţiei mele, darurile ce le-a primit, lucrurile scumpe, stofele alese, mobilele şi toate celelalte. Şi am trăit împreună fericiţi.

La un an, după voia lui Allah, soţia mi-a murit. Nu mi-am mai luat altă soţie şi m-am hotărît să călătoresc. Am plecat din Bagdad, după ce mi-am vîndut bunurile, şi am pornit în călătorie pînă am ajuns în acest oraş.

Aceasta, o, rege al vremii noastre, este povestea pe care mi-a spus-o tînărul negustor din Bagdad ! Atunci, noi, musafirii, am mîncat pînă am isprăvit şi apoi am plecat.

Şi chiar plecînd de la această masă, am avut, în timpul nopţii, necazul cu cocoşatul. Şi s-a întîmplat ceea ce ştiţi cu toţii.

Aceasta mi-e povestea, şi o cred mai uimitoare decît aceea cu cocoşatul!

Pacea fie cu voi!

Atunci stăpînitorul Chinei spuse:

— Te înşeli! Nu-i mai minunată decît întîmplarea cu cocoşatul; e mult mai prejos! Ce mai stau la îndoială? Am să vă răstignesc pe toţi, pînă la unul!

Dar, în aceeaşi clipă, înaintă doftorul iudeu care sărută pămîntul şi spuse:

— O, rege al acestor vremi, am să-ţi povestesc o întîmplare care, desigur, va fi mai straşnică decît tot ce-ai auzit, chiar şi decît aceea cu cocoşatul!

Iar regele Chinei spuse:

— Haide, arată ce ştii, căci am ajuns la capătul răbdării!

Şi doftorul iudeu începu.

POVESTEA DOFTORULUI IUDEU

Ceea ce am să vă povestesc este cea mai ciudată întîmplare din tinereţea mea.

Învăţam medicina şi ştiinţele la Damasc. După ce mi-am însuşit bine meseria, am început s-o practic şi să-mi cîştig viaţa.

Într-o zi un rob din casa guvernatorului Damascului veni la mine, îmi spuse să-l însoţesc, şi mă călăuzi la casa guvernatorului. Acolo, într-o mare sală, văzui un pat de marmură incrustat cu plăci de aur. Şi în acest pat era culcat un fiu al lui Adam bolnav. Era un tînăr frumos de nu mai avea pereche pe lume. Mă oprii la căpătîiul lui şi-i urai întremare grabnică şi sănătate. Îmi răspunse numai prin semne din ochi. Şi-i spusei:

— Stăpîne, dă-mi mîna.

El îmi întinse mîna stîngă, ceea ce mă miră mult şi mă gîndii în mine : „Pe Allah, ce lucru uluitor ! Iată un om cu o înfăţişare atît de cuviincioasă şi, desigur, dintr-o familie nobilă, şi totuşi nu ştie ce-i politeţea. Uimitor lucru !" Dar asta nu mă împiedică să-i pipăi pulsul şi să-i scriu o doftorie. Şi mă dusei să-l văd timp de zece zile, după care îşi recăpătă puterile şi putu să se scoale din pat. Îl îndemnai să meargă la hammam, să facă o baie şi să se întoarcă acasă spre a se odihni.

Ca să-mi arate recunoştinţa, guvernatorul Damascului mă îmbrăcă într-o haină de onoare scumpă şi mă numi doftor al său şi totodată al spitalului din Damasc. Tînărul, care în tot timpul bolii îmi întinsese mîna stîngă, mă rugă să-l însoţesc la hammam, deschis atunci numai pentru el, fiind împiedicaţi să intre ceilalţi muşterii. Cînd ajunserăm la hammam, slujitorii se apropiară de tînăr, îl ajutară să se dezbrace, îi luară hainele şi-i dară altele curate şi noi. Odată gol, observai că tînărul nu avea mîna dreaptă. Văzînd asta, rămăsei tare uimit şi îndurerat, dar mirarea îmi crescu şi mai mult văzînd pe trupul lui urme de lovituri de nuiele. Tînărul se întoarse spre mine şi-mi spuse :

— O, doftore al tuturor vremilor ! Nu te mira văzîndu-mă în această stare, căci am de gînd să-ţi povestesc îndată pricina, şi vei auzi ceva într-adevăr neobişnuit. Dar să aşteptăm, să ieşim mai întîi din hammam.

După ce părăsirăm hammamul, ajunserăm acasă, unde ne aşezarăm să ne odihnim puţin şi luarăm masa stînd de vorbă între noi. Tînărul mă întrebă :

— Nu ţi-ar plăcea mai mult să ne urcăm în sala de sus ?

Îi răspunsei :

— Da, negreşit !

Dădu poruncă slujitorilor să ne pregătească o oaie la frigare şi să ne-o aducă în sala de sus, unde urcarăm şi noi. Şi robii ne aduseră curînd oaia friptă şi tot soiul de fructe. Şi începurăm să mîncăm, el însă slujindu-se de mîna stîngă. Şi-l îndemnai :

— Acum povesteşte-mi totul.

El îmi răspunse :

— O, doftore al tuturor vremilor, ascultă deci ! Sînt născut la Mossul, unde familia mea trece printre cele mai de seamă din oraş. Tata a fost unul din cei zece copii pe care bunicul i-a lăsat la moartea lui, şi era cel mai mare dintre fraţi. Tata, ca şi ceilalţi unchi ai mei, era însurat la moartea bunicului meu. Dar numai el a avut un băiat, pe mine, pe cînd ceilalţi unchi n-au avut, nici unul, copii. De aceeea, pe măsură ce creşteam, creştea şi dragostea unchilor mei, care se bucurau de îndată ce mă vedeau.

Într-o zi, cînd eram cu tata în marea moschee din Mossul, pentru rugăciunea de vineri, am văzut că după rugăciune toată lumea pleacă, în afară de tata şi de unchii mei, care se aflau şi ei acolo. Se aşezaseră cu toţii pe marele covor, şi eu alături de ei. Începură să povestească despre călătorii şi minunăţii din ţările străine şi din marile oraşe îndepărtate. Se vorbi îndeosebi de Cairo şi de Egipt. Şi unchii ne depănară poveştile minunate auzite de la călătorii prin Egipt, şi, după părerea lor, nu era pe pămînt ţară mai frumoasă ca Egiptul, nici fluviu mai frumos ca Nilul. Pe drept au cîntat poeţii şi ţara, şi Nilul !

Unchii mei începură deci să înşire toate minunile Egiptului şi ale Nilului, cu multă pricepere şi cu atîta căldură în glas că, atunci cînd încetară poveştile şi merse fiecare acasă, eu am rămas tare mişcat şi pe gînduri, şi mintea mea nu se putea desprinde de amintirea plăcută a lucrurilor pe care le auzisem despre această ţară minunată. Întors acasă, n-am pu-

tut închide ochii toată noaptea şi mi-a pierit pofta de mîncare şi de băutură.

Peste cîteva zile am aflat că unchii mei făcuseră pregătiri pentru o călătorie în Egipt şi atît l-am rugat pe tata, şi atît am plîns, că m-a lăsat să plec cu ei, ba mi-a cumpărat şi mărfuri ca să fac negoţ. Dar i-a sfătuit pe unchii mei să nu mă ducă pînă în Egipt, ci, în drum, să mă lase la Damasc, ca să-mi vînd mărfurile cu cîştig. Mi-am luat rămas bun de la tata, m-am întîlnit cu unchii şi, cu toţii împreună, am părăsit oraşul Mossul, pornind în călătorie.

Am călătorit astfel pînă la Alep, unde ne-am oprit pentru cîteva zile, şi de-acolo am luat-o spre Damasc, unde în curînd am şi ajuns.

Văzurăm Damascul, pitit în mijlocul grădinilor, apelor curgătoare, arborilor, fructelor şi păsărilor. Era un rai plin de plăceri, dar mai cu seamă se aflau acolo din belşug fructe gustoase, de toate soiurile.

Traserăm la un han şi unchii mei rămaseră în Damasc pînă-şi vîndură mărfurile aduse din Mossul şi cumpărară altele în Damasc, ca să le vîndă în Cairo. Şi vîndură şi mărfurile mele, cu asemenea cîştig, că pentru fiecare drahmă de marfă m-am ales cu cinci drahme de argint. Şi mult m-a bucurat acest lucru. Apoi unchii m-au lăsat singur la Damasc şi au pornit spre Egipt.

Am rămas la Damasc, unde am închiriat o casă atît de minunată, că limba omenească n-ar fi în stare să-i înşire frumuseţile. Mă costa doi dinari de aur pe lună. Dar asta nu e totul. Am început să fac cheltuieli mari şi să trăiesc împlinindu-mi toate poftele, nelipsindu-mă de niei un fel de mîncare sau de băutură. Şi am dus-o tot aşa, pînă am cheltuit toţi banii.

Într-o zi, cum stăteam în pragul casei şi respiram aerul răcoros, am văzut apropiindu-se de mine o fată bogat îmbrăcată şi întrecînd în eleganţă tot ce vă-

zusem în viaţa mea. Am poftit-o să-mi cinstească locuinţa cu vizita ei. N-a făcut mofturi şi, drăgălaş, a trecut pragul casei. Am închis uşa după noi şi, tare vesel, am luat-o în braţe şi am dus-o în sala cea mare. Acolo şi-a ridicat iaşmacul şi mi-a apărut în toată frumuseţea ei. Am găsit-o atît de răpitoare că m-am îndrăgostit nebuneşte de ea.

Am pregătit repede o masă, pe care am acoperit-o cu mîncări gustoase, cu fructele cele mai alese şi cu tot ce se cuvenea în asemenea împrejurare. Şi am mîncat şi ne-am desfătat, şi iarăşi am băut, aşa că ne-am îmbătat de-a binelea. Am cuprins-o atunci în braţe, şi noaptea pe care-am petrecut-o împreună, pînă dimineaţa, va rămîne fără îndoială printre cele mai frumoase din viaţa mea. Dimineaţa, crezui că se cade să-i ofer zece dinari de aur. Ea însă refuză, spunîndu-mi că n-ar putea primi niciodată ceva de la mine. Şi adăugă :

— De altfel, dragul meu, voi veni să te văd peste trei zile, pe înserate. Aşteaptă-mă, negreşit. Şi, cum eu mă invit la tine, nu vreau să faci cheltuieli. Deci îţi voi da eu banii pentru pregătirea unei mese ca şi cea de astăzi.

Îmi întinse apoi zece dinari de aur şi mă sili să-i primesc. Îşi luă rămas bun şi plecă, luînd şi mintea mea cu ea. Şi, aşa cum mi-a făgăduit, veni să mă vadă după trei zile. Era îmbrăcată încă mai bogat decît întîia dată, şi atît de frumos, că limba ar încerca zadarnic să descrie stofele brodate cu aur şi mătăsurile care-o împodobeau. Din partea mea, pregătisem tot ce trebuia şi, într-adevăr, nu cruţasem nimic. Mîncarăm şi băurăm şi de data aceasta şi, se înţelege, ne-am şi culcat împreună. Şi-mi făgădui că va veni iar după trei zile. Şi veni, aşa cum ne înţelesesem, şi, din partea mea, o primii cu toată cinstea ce i se cuvenea. Atunci îmi spuse :

— Stăpînul meu drag, într-adevăr mă găsești frumoasă ?

Îi răspunsei :

— Ei, de bună seamă, pe Allah !

Ea adăugă :

— Îngăduie-mi să aduc aici o fată mai frumoasă decît mine și mai tînără, ca să se veselească și ea cu noi și să putem rîde și juca împreună. Ea însăși m-a rugat s-o iau cu mine, ca să petrecem și să facem nebunii în trei.

Primii din toată inima. Îmi dădu, de data asta, douăzeci de dinari de aur și-mi ceru să mă îngrijesc de tot ce trebuie, ca să le primesc în chip vrednic, și pe ea, și pe tînăra ce-o va însoți. Își luă apoi rămas bun și plecă.

Deci, în a patra zi, am pregătit totul cu dărnicie, după obicei, mai ales că trebuia să primesc în chip vrednic pe noua musafiră. Și, de cum a apus soarele, prietena mea s-a arătat, însoțită de o fată cu un mare iașmac. Au intrat și s-au așezat. Eu, foarte voios, am aprins făcliile și am rămas la poruncile lor. Și-au scos iașmacurile și am putut-o admira pe noua-venită. Allah ! Allah ! era ca luna plină ; și o găseam în adîncul meu mai frumoasă decît tot ce văzuseră ochii mei pînă atunci. M-am grăbit să le pun dinainte tăvi pline cu bucate și cu băuturi. Și au început să bea și să mănînce. În tot acest timp, o îmbrățișam pe noua-venită, îi umpleam cupa și beam și eu cu ea. Dar asta trezi gelozia celeilalte, care însă nu lăsă să se vadă nimic, ba chiar spuse :

— Pe Allah ! această fată e minunată ! De altfel, nu-i așa că arată mai bine decît mine ?

Îi răspunsei cu naivitate :

— Ai dreptate, într-adevăr !

Ea îmi răspunse :

— Ia-o şi du-te să te culci cu ea ; asta îmi va face plăcere !

Şi răspunsei :

— Poruncile tale le respect şi mă supun lor !

Se ridică şi ne deretică ea însăşi patul, împingîndu-ne spre el. Şi îndată mă întinsei cu noua prietenă şi o ţinui la pieptul meu pînă dimineaţa.

Dar iată că, trezindu-mă, îmi văzui mîna plină de sînge. Crezui că visez şi-mi frecai ochii, ca să-mi dau mai bine seama ce e, şi mă încredinţai că era aievea. Cum se făcuse de-a binelea ziuă, voii s-o trezesc pe fata care dormea încă, şi-i atinsei uşor capul. Dar de îndată capul se despărţi de trup şi se rostogoli jos.

Gelozia celeilalte îşi împlinise voia.

Neştiind la ce să mă hotărăsc, am rămas un ceas încheiat pe gînduri, apoi m-am sculat, m-am dezbrăcat şi am săpat o groapă chiar în sala în care ne aflam. Am dat la o parte lespezile de marmură, am pus mîna pe sapă şi am făcut o groapă destul de mare, ca să cuprindă trupul, pe care l-am coborît în ea, şi am pus ţărîna la loc şi lespezile, aşa cum fuseseră.

Apoi m-am îmbrăcat, am luat banii care-mi mai rămîneau, am ieşit să găsesc pe stăpînul casei şi i-am plătit înainte chiria pe încă un an, spunîndu-i :

— Sînt nevoit să plec în Egipt, ca să mă întîlnesc cu unchii mei care mă aşteaptă acolo.

Şi am plecat.

Cînd am ajuns la Cairo, mi-am găsit unchii, care fură tare bucuroşi văzîndu-mă şi mă-ntrebară ce m-a făcut să vin în Egipt. Le-am răspuns :

— Numai dorinţa de-a vă vedea şi teama de-a cheltui în Damasc banii pe care-i mai am.

M-au poftit să locuiesc cu ei, ceea ce am primit. Şi am rămas cu ei un an întreg, desfătîndu-mă, bînd, mîncînd, vizitînd locurile mai deosebite din oraş, admirînd Nilul şi veselindu-mă în tot felul.

Din nenorocire, unchii mei, care cîştigaseră mult din vînzarea mărfurilor, se gîndiră să se întoarcă la Mossul. Dar, cum nu voiam să-i însoţesc, am dispărut, ferindu-mă din calea lor; şi au plecat singuri, spunîndu-şi: „Se vede că s-a dus înainte la Damasc, ca să ne pregătească o locuinţă, deoarece cunoaşte bine oraşul".

După plecarea lor am început să cheltuiesc şi să risipesc banii, rămînînd în Cairo încă trei ani. Şi în fiecare an trimiteam la soroc preţul chiriei proprietarului casei mele din Damasc. După aceşti trei ani, cum abia îmi mai rămăseseră banii de drum, m-am hotărît, din plictiseală şi din lipsă de treabă, să mă întorc în Damasc.

Am plecat deci şi, ajungînd în Damasc, m-am dus de îndată acasă, unde, chiar din prag, am fost primit cu mare bucurie de proprietar, care, urîndu-mi bun venit, mi-a dat cheile casei. Mi-a arătat că lăcătul era neatins şi pecetluit, aşa cum l-am lăsat. Şi, într-adevăr, intrînd, am văzut că toate erau în rînduială, cum le lăsasem la plecare.

Întîiul lucru pe care l-am făcut a fost să spăl de îndată pardoseala, ca să nu se vadă vreo urmă din sîngele femeii ucise de geloasa ei prietenă. Şi numai atunci, liniştit, m-am întins în pat, ca să mă odihnesc după oboselile călătoriei.

Dar cum am ridicat perna ca s-o aşez mai bine, am dat peste o salbă de aur cu trei rînduri de mărgăritare limpezi. Era tocmai salba acelei fete, pusă acolo în noaptea iubirii noastre. La această amintire, am izbucnit în plînsete de părere de rău, bocind moartea tinerei. Am ascuns apoi salba în căptuşeala hainei mele.

După o odihnă de trei zile, m-am gîndit să merg în suk, să-ncerc a-mi găsi o îndeletnicire şi să-mi mai văd cunoscuţii. Dar era scris de Ursită să fiu is-

pitit de cel rău şi să cad în păcat : căci ursita trebuie să se împlinească. Ajungînd în suk mi-a venit în gînd să mă desfac de salba de aur şi de mărgăritare, vînzîndu-le. Le-am scos din căptuşeala hainei şi le-am arătat celui mai dibaci dintre misiţii pieţii. M-a chemat să vin la el în prăvălie, şi chiar el, de îndată ce piaţa fu în toi, a luat salba, m-a rugat să-l aştept şi s-a dus să o arate negustorilor şi clienţilor. După o oră s-a întors şi mi-a spus :

— Credeam, la început, că această salbă e din aur curat, că mărgăritarele sînt adevărate, şi că valorează cel puţin o mie de dinari de aur. Dar mă înşelam, salba este falsă. E făcută după vicleşuguri de-ale frînciloг, care ştiu să imite aurul, mărgăritarele şi pietrele preţioase. Nu mi s-a oferit pe ea decît o mie de drahme.

I-am răspuns :

— Da, într-adevăr, ai dreptate. Salba este falsă. O făcusem numai ca să-mi bat joc de o femeie căreia i-am dăruit-o. Şi, printr-o întîmplare rară, această femeie murind, a lăsat-o ca moştenire soţiei mele. Am hotărît s-o vindem pe orice preţ. Ia-o, dă-o şi adu-mi mia de drahme !

În acest moment al povestirii, Şeherebada văzu apărînd zorii şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a douăzeci şi opta noapte

Ea urmă :

— O, mărite rege, doftorul iudeu povesti astfel mai departe :

Cînd tînărul i-a spus misitului să vîndă salba cu o mie de drahme, acela a înţeles că vînzătorul nu

cunoştea valoarea ei şi că ori o furase, ori o găsise : că lucrul trebuia, oricum, lămurit. A luat deci salba, s-a dus la starostele misiţilor din suk şi l-a rugat să-l înştiinţeze pe guvernatorul oraşului spunîndu-i : „Această salbă mi-a fost furată ! Şi tocmai l-am aflat pe hoţ. Este un tînăr, îmbrăcat ca fiii de negustori ; se află în locul cutare, la misitul cutare".

Şi tînărul îşi urmă astfel povestirea :

Deodată, pe cînd aşteptam întoarcerea misitului cu banii, m-am văzut înconjurat şi ridicat de nişte paznici care m-au dus cu sila la guvernator. Acesta m-a întrebat despre salbă şi i-am povestit la fel ca şi misitului. Atunci guvernatorul a început să rîdă şi mi-a spus :

— Am să-ţi arăt eu adevăratul preţ al salbei !

A făcut semn paznicilor, care m-au înhăţat, mi-au scos hainele şi s-au năpustit asupra mea cu lovituri de nuiele şi de bici pînă ce trupul mi s-a umplut tot de sînge. Atunci de durere am strigat :

— Voi spune adevărul. Această salbă am furat-o de la misiţi !

Şi socoteam în gîndul meu că era mai bine să spun aşa, decît să mărturisesc uciderea tinerei femei în casa mea. Atunci, desigur că aş fi fost osîndit la moarte şi spînzurat pentru ispăşirea crimei.

De îndată ce m-am învinuit singur de furt, mi-au şi apucat braţul şi mi-au tăiat mîna dreaptă, ca pedeapsă. Pe urmă mi-au pus braţul în ulei clocotit, ca să se închidă rana. Leşinînd de durere, mi-au dat de băut, ca să-mi vin în simţiri. Apoi mi-am luat mîna tăiată şi m-am întors acasă.

Odată ajuns, proprietarul care aflase tot, mi-a spus :

— De vreme ce s-a dovedit că eşti vinovat de furt şi de lucruri neîngăduite, nu te mai pot ţine în casa mea. Ia-ţi lucrurile şi caută-ţi adăpost aiurea !

I-am răspuns :

— Te rog să-mi dai un răgaz de două-trei zile, ca să-mi caut altă locuinţă.

Şi mi l-a dat. Apoi m-a lăsat şi s-a dus.

M-am aruncat la pămînt, am plîns şi mi-am spus în sine-mi : „Cum am să mă întorc eu acum în Mossul, ţara mea, şi cum să mai am curajul să-mi revăd părinţii, cu mîna tăiată ? Părinţii n-au să mă creadă cînd le-oi spune că sînt nevinovat ! Nu am altceva de făcut decît să mă las în voia lui Allah, care, singur, îmi va trimite un mijloc de scăpare !"

Din pricina durerii şi a amărăciunilor, am căzut bolnav şi n-am putut merge să-mi găsesc altă locuinţă. În a treia zi, cum stăteam culcat, deodată au năvălit oamenii guvernatorului general din Damasc, iar proprietarul casei şi starostele misiţilor s-au apropiat de mine.

— Guvernatorul general a fost pus în cunoştinţă de furtul salbei, mi-a spus proprietarul. Acum se ştie că această salbă nu a fost a starostelui samsarilor, ci chiar a guvernatorului general, sau mai degrabă a uneia din fetele lui, dispărută acum trei ani ! Au venit să te ridice !

La aceste cuvinte, am început să tremur din tot trupul şi să-mi spun : „Acum voi fi osîndit la moarte. E mai bine să mărturisesc guvernatorului tot adevărul. El singur va hotărî de moartea şi de viaţa mea." Am fost apucat, legat şi dus, cu lanţul de gît, în faţa guvernatorului. Am rămas acolo cu starostele misiţilor. Guvernatorul, privindu-mă, le-a spus oamenilor lui :

— Acest tînăr nu poate fi hoţ şi n-am nici o îndoială că i s-a tăiat mîna pe nedrept. Iar acest staroste al misiţilor este un mincinos şi un pîrîş sfruntat ! Puneţi mîna pe el şi duceţi-l la închisoare.

Apoi guvernatorul i-a spus starostelui :

— Ai să dai îndată despăgubire tînărului pentru mîna tăiată, altfel am să te spînzur şi am să-ţi confisc toate bunurile, toată averea, samsar blestemat !

A strigat pe urmă către paznici :

— Luaţi-l din faţa mea şi ieşiţi cu toţii !

N-am rămas în sală decît guvernatorul şi cu mine. Dar nu mai aveam nici lanţul de gît, nici braţele legate.

Cînd am rămas singuri, guvernatorul m-a privit cu multă milă şi mi-a spus :

— Copilul meu, vorbeşte cu cuget curat şi spune tot adevărul ; să nu-mi ascunzi nimic. Cum a ajuns salba în mîinile tale ?

I-am răspuns :

— Domnul şi stăpînul meu, îţi voi spune adevărul !

Şi atunci i-am povestit ce mi se întîmplase cu întîia fată, cum ea mi-a adus acasă pe cea de-a doua fată, şi cum, din gelozie, şi-a ucis tovarăşa. Şi i-am povestit toate amănunţit.

Auzind cuvintele mele, guvernatorul, plin de durere şi de amărăciune, şi-a lăsat capul pe piept, şi-a acoperit faţa cu o batistă şi a plîns îndelung. S-a apropiat apoi de mine şi mi-a mărturisit :

— Să ştii, tinere, că întîia fată este fiica mea cea mare. Din copilărie s-a arătat plină de răutate, şi de aceea a fost ţinută de mine sub mare pază. De cum a crescut mare, m-am grăbit s-o mărit şi am trimis-o la Cairo, la unchiul ei, fratele meu, pentru a lua pe un văr al ei, nepot al meu. S-a măritat, dar puţin după aceea, murindu-i soţul, mi s-a întors acasă. Cît a stat însă în Egipt a învăţat de la egiptence toate pornirile, toate stricăciunile şi tot soiul de destrăbă-

lări. Şi tu ştii, fiindcă ai fost în Egipt, cît de pricepute în destrăbălare sînt femeile din această ţară ! Bărbaţii nu le sînt de-ajuns şi le place să se iubească între ele, să se îmbete şi să se piardă. De cum s-a întors, te-a întîlnit, ţi s-a dat şi a mers la tine de patru ori la rînd. Dar nu i-a fost de-ajuns. Cum avusese vreme s-o strice şi pe sora ei, care o iubea mult, uşor i-a fost s-o facă să vină la tine, după ce i-a povestit ce săvîrşea cu tine. A doua copilă mi-a cerut deci voie să-şi însoţească sora în piaţă, iar eu i-am dat-o. Şi s-a întîmplat ceea ce ştii. Deci, fiica mai mare s-a întors acasă fără cea mică. Am întrebat-o unde e, dar a început să plîngă şi, în sfîrşit, mi-a spus : „Am pierdut-o în suk şi nu ştiu ce s-a făcut !" Aşa mi-a spus ea, dar curînd a mărturisit mamei ei că o ucisese pe soră-sa în casa ta. De atunci plînge mereu şi spune zi şi noapte : „Trebuie să plîng pînă la moarte !" Ceea ce mi-ai spus tu, tinere, întăreşte ceea ce ştiam mai de mult şi-mi dovedeşte că ea spunea adevărul. Vezi, fiul meu, cît sînt de nenorocit ! Aş avea o dorinţă şi aş vrea să-ţi fac o rugăminte, iar tu să nu mă refuzi. Doresc fierbinte să faci parte din familia mea şi-ţi dau în căsătorie pe a treia copilă a mea, care-i curată şi nu are nici unul din păcatele surorilor ei. Nu-ţi cer nici o zestre, dimpotrivă te răsplătesc cu dărnicie, şi vei rămîne la mine, ca un fiu !

Atunci i-am răspuns :

— Fie după voia ta, stăpîne ! Dar, mai întîi, aflînd de curînd că tata a murit, aş vrea să trimit să mi se ia în primire moştenirea.

Guvernatorul a trimis grabnic pe cineva la Mossul, oraşul meu de naştere, ca să ia în primire, în numele meu, moştenirea lăsată de tata. Eu m-am însurat într-adevăr cu fiica guvernatorului şi de atunci ducem aici cu toţii viaţa cea mai plăcută şi mai îmbelşugată.

Tu, doftore, ai putut să vezi cu ochii tăi cît sînt de iubit şi de cinstit în această casă. Şi cred că n-ai să mai ţii seama de necuviinţa mea, că, în timpul bolii, ţi-am întins mîna stîngă !

Am fost tare uimit de această povestire şi l-am lăudat pe tînăr că a ştiut să iasă din încurcături. El m-a copleşit de daruri, m-a ţinut trei zile la el în palat şi m-a lăsat apoi să plec cu multe lucruri de preţ.

Am început atunci să călătoresc şi să străbat lumea, ca să învăţ şi mai multe în meseria mea. Şi aşa am ajuns şi în împărăţia ta, o, rege puternic şi darnic ! Dar în noaptea trecută am avut păţania atît de neplăcută cu cocoşatul ! Iată ce aveam de povestit !

Atunci stăpînitorul Chinei spuse :

— Această poveste am ascultat-o cu plăcere, dar să nu te înşeli, doftore, căci nu e mai neobişnuită, nici mai uimitoare decît întîmplarea cu cocoşatul. Aşadar nu-mi rămîne decît să vă spînzur pe toţi patru, şi mai cu seamă pe acest blestemat de croitor, care-i pricina şi începutul relelor !

La aceste cuvinte, croitorul înaintă în faţa stăpînitorului Chinei, spunîndu-i :

— O, rege plin de faimă ! Înainte de a ne spînzura, să-mi îngădui şi mie să vorbesc, şi-ţi voi depăna o poveste, care, ea singură, cuprinde lucruri mai ciudate decît toate celelalte poveşti la un loc şi întrece în minunăţie chiar şi întîmplarea cu cocoşatul.

Iar regele Chinei grăi :

— Dacă spui adevărul, am să vă iert pe toţi ! Dar nenorocire ţie dacă-mi povesteşti ceva lipsit de farmec, ceva fără întîmplări straşnice. Căci nu mă voi opri să vă trag în ţeapă, străpungîndu-vă pe toţi dintr-o parte în alta a trupului !

Atunci croitorul începu.

Să ştii, rege al vremurilor noastre, că înainte de întîmplarea cu cocoşatul, eram poftit într-o casă în care se dădea un prînz fruntaşilor breslelor din oraşul nostru : croitori, cizmari, vînzători de stofe, bărbieri, *dulgheri şi alţii.*

Era dis-de-dimineaţă. De cum porni să se lumineze de ziuă, ne aşezarăm roată ca să începem întîia masă, şi nu aşteptam decît pe stăpînul casei, cînd îl văzurăm intrînd însoţit de un tînăr străin, frumos, bine făcut şi prietenos, şi îmbrăcat după moda din Bagdad. Era frumos cum nu se mai poate şi bine îmbrăcat, cum nu-ţi poţi închipui. Dar şchiopăta, în chip vădit pentru toată lumea. Veni deci între noi, ne ură pace şi noi ne scularăm ca să-i răspundem la urare. Eram gata să ne aşezăm, şi el împreună cu noi, cînd deodată îl văzurăm schimbîndu-se la faţă, oprindu-se, dînd repede îndărăt şi vrînd să plece. Noi toţi, ca şi stăpînul casei, doream să-l avem îm mijlocul nostru. Stăpînul casei măi cu seamă stărui mult, îl rugă fierbinte şi-i spuse :

— Într-adevăr, nu înţelegem nimic. Te rog, spune-ne pricina care te face să pleci.

Atunci tînărul răspunse :

— Pe Allah ! domnule, te rog, nu mai stărui să rămîn. Se află aici, în mijlocul vostru, cineva din pricina căruia mă văd silit să plec. Este bărbierul de colo !

La aceste cuvinte, stăpînul fu cît se poate de uimit şi ne grăi întrebător :

— Cum se face că acest tînăr abia sosit din Bagdad se simte nemulţumit fiindcă este de faţă acest bărbier ?

Toţi oaspeţii ne îndreptarăm spre tînăr şi-i spuserăm :

— Fii bun şi povesteşte-ne pentru ce l-ai scîrbit aşa pe bărbier !

El ne răspunse :

— Domnilor, acest bărbier cu faţa ca smoala şi cu sufletul la fel de negru este pricina unei întîmplări neobişnuite prin care am trecut în Bagdad, oraşul meu, şi tot datorită acestui blestemat am rămas şchiop. Am jurat să nu mai locuiesc în acelaşi oraş cu el şi să nu mai rămîn acolo unde s-ar afla şi el. De aceea am plecat din Bagdad şi am venit pînă în această ţară îndepărtată. Dar iată că şi aici dau de el. Chiar din această clipă plec şi chiar deseară voi fi departe de oraşul vostru şi de vederea acestei pieze rele !

Bărbierul se îngălbeni, lăsă ochii în jos şi nu mai scoase o vorbă. Stăruirăm atît pe lîngă tînăr, că binevoi să ne povestească astfel întîmplarea :

POVESTEA TÎNĂRULUI ŞCHIOP ŞI A BĂRBIERULUI

(povestită de tînăr şi împărtăşită aici de croitor)

Să ştiţi cu toţii, cei aici de faţă, că m-am născut dintr-un tată care era unul din negustorii fruntaşi ai Bagdadului şi că, prin voinţa lui Allah, tata n-a avut alt copil. Deşi foarte bogat şi cinstit în tot oraşul, tata ducea o viaţă paşnică şi în deplină tihnă. M-a crescut şi pe mine în aşa chip încît să-i seamăn şi, cînd am atins vîrsta de bărbat, mi-a lăsat toate bogăţiile, m-a făcut stăpîn peste toţi slujitorii şi peste întreaga familie şi a murit, în mila lui Allah, la care s-a dus pentru a-i da socoteală de felul cum şi-a împlinit datoriile vieţii. Eu am urmat, ca şi în trecut, să trăiesc pe picior mare, să mă îmbrac cît mai luxos

şi să mănînc bucatele cele mai alese. Dar trebuie să vă spun că Allah, care-i atotputernic şi preaglorios, îmi sădise în inimă oroarea de femeie, de toate femeile, şi atît de temeinic, că numai vederea lor îmi producea suferinţă şi neplăcere. Trăiam deci fără să am grija lor, foarte fericit, de altfel, şi nu doream nimic mai mult.

Într-o zi mergeam pe una din străzile Bagdadului, cînd văzui venind spre mine o numeroasă ceată de femei. De îndată, ca să mă feresc de ele, am luat-o la fugă şi am dat repede într-o ulicioară, care sfîrşea într-o fundătură. La capătul ulicioarei se afla o bancă pe care m-am aşezat ca să mă odihnesc.

Eram acolo de cîtva timp, cînd văzui că se deschide în faţa mea o fereastră şi că apare o tînără purtînd în mînă o mică stropitoare. Începu să ude florile aşezate pe marginea ferestrei.

Domnilor, trebuie să vă spun că la vederea acestei fetişcane am simţit că se trezeşte ceva cu totul nou în viaţa mea. Era într-adevăr frumoasă ca luna plină. Avea un braţ alb şi străveziu, cum e cristalul, şi stropea florile cu o gingăşie care-mi răpi sufletul. De aceea, în acel minut chiar, inima mi se aprinse şi i se robi cu totul, capul şi mintea nu-mi mai stăteau decît la tînără şi toată vechea oroare de femei se prefăcu într-o dorinţă arzătoare. Ea, însă, după ce şi-a stropit florile, a privit cu nepăsare înspre stînga, apoi înspre dreapta, m-a văzut, mi-a aruncat o privire prelungă, şi privirea ei parcă mi-a supt tot sufletul din trup. A închis apoi fereastra şi s-a făcut nevăzută. Zadarnic am aşteptat-o pînă la apusul soarelui, căci nu s-a mai ivit. Eram ca un somnambul sau ca unul de pe altă lume.

Pe cînd stam aşa pierdut, iată că vine şi coboară de pe catîr, în apropierea acelei case, chiar cadiul oraşului, însoţit de slujitori. Cadiul intră în casa la a

cărei fereastră văzusem tînăra şi am înţeles că era tatăl ei.

M-am întors acasă într-o stare de plîns şi, ros de supărare şi de grijă, m-am aruncat pe pat. Veniră atunci femeile din casă, rudele şi slujitorii, se aşezară cu toţii în jurul meu şi începură să mă întrebe cu o stăruinţă supărătoare ce mi s-a întîmplat. Nu voii să le împărtăşesc nimic şi nu le dădui nici un răspuns. Dar suferinţa mea crescu atît de mult, că am căzut la pat şi am ajuns ţinta îngrijirilor tuturor rudelor şi prietenilor, care veneau mereu să mă vadă.

Într-o zi intră la mine o bătrînă care, în loc să ofteze din pricina stării mele şi să mă plîngă, se aşeză la căpătîiul patului şi începu să-mi spună cuvinte blînde, ca să mă liniştească. Mă privi apoi lung, mă cercetă cu băgare de seamă şi le ceru tuturor alor mei să mă lase singur cu ea.

Atunci îmi spuse :

— Tinere, cunosc pricina bolii tale, dar trebuie să-mi dai amănunte !

Şi povestii întîmplarea. Apoi ea adause :

— Într-adevăr, tinere, asta-i fetişcana cadiului din Bagdad, iar casa este a lui. Dar află că tatăl nu locuieşte la acelaşi cat cu fiica, ci în cel mai de jos ; şi mai află că tînăra, cu toate că este singură, trăieşte sub mare supraveghere, sub bună pază. Însă eu sînt una din obişnuitele casei, o prietenă, şi poţi fi sigur că n-ai să-ţi împlineşti dorinţa decît prin mijlocirea mea. Fii îndrăzneţ, prinde curaj !

Cuvintele ei îmi dădură tărie şi curaj. Mă sculai degrabă şi mă simţii bine dispus şi pe deplin sănătos. Văzînd aşa, toate rudele se bucurară. Atunci bătrîna mă părăsi, făgăduindu-mi să vină din nou a doua zi ca să-mi dea veşti despre întîlnirea ce urma s-o aibă cu fata cadiului din Bagdad.

A doua zi veni, într-adevăr. Dar, de cum o văzui, înţelesei că veştile nu sînt bune. Bătrîna îmi împărtăşi:

— Tînere, nu mă întreba ce mi s-a întîmplat. Sînt încă tare mişcată. Închipuie-ţi că abia i-am strecurat la ureche pricina vizitei, şi ea s-a sculat drept în picioare, spunîndu-mi cu mînie : „Dacă nu taci îndată, bătrînă cobe, şi nu încetezi cu vorbele tale necuviincioase, am să te pedepsesc după cum meriţi !“ Atunci, tinere, nu i-am mai spus nimic, dar mi-am pus în gînd să mai încerc o dată. Căci nu e de crezut să fi întreprins ceva în zadar, eu, cea mai dibace femeie de pe lume !

Apoi plecă.

Am recăzut în boală mai grea ca înainte ; nu mai mîncam şi nu mai beam.

Dar, după cum îmi făgăduise, bătrîna veni din nou la mine peste cîteva zile, şi de data asta faţa îi era luminoasă. Surîzînd, îmi spuse :

— Hai, tinere, mulţămeşte-mi pentru vestea bună !

La aceste cuvinte, bucuria parcă mi-a dat din nou viaţă şi i-am spus bătrînei :

— Desigur, mamă bună ! Îţi rămîn dator pentru binefacere !

Atunci ea a adăugat :

— Am fost ieri la tînăra cu pricina ; cînd m-a văzut umilă, abătută şi cu ochii în lacrimi, mi-a grăit : „Biată mătuşică, văd că te apasă ceva pe suflet ! Ce ai ?“ Am început atunci să plîng şi mai tare şi i-am spus : „O, tînăra mea stăpînă, nu-ţi mai aminteşti că am venit să-ţi vorbesc despre un tînăr cu patimă îndrăgostit de farmecele tale ? Ei bine, astăzi acest tînăr este pe moarte din pricina ta.“ Ea îmi răspunse, cu inima plină de milă şi mult îndulcită : „Dar cine-i acest tînăr de care-mi vorbeşti ?“ I-am spus : „E fiul meu, rodul măruntaielor mele. Te-a văzut acum cîteva zile la fereastră, cînd îţi stropeai florile ; ţi-a

zărit o clipă trăsăturile feţei şi, de îndată, el, care pînă-n acea zi nu voia să vadă nici o femeie şi-i era scîrbă numai să le ştie în apropiere, s-a îndrăgostit nebuneşte de tine. Cînd i-am spus, zilele trecute, ce rău m-ai primit, a căzut şi mai greu bolnav. L-am lăsat întins pe perne, gata să-şi dea sufletul în mîinile creatorului. Cred că nu mai e nici o nădejde de scăpare pentru el!" La aceste cuvinte, tînăra se făcu palidă şi-mi spuse: „Toate astea din pricina mea?" I-am răspuns: „Da, pe Allah! Ce ai de gînd să faci? Sînt servitoarea ta şi voi împlini întocmai poruncile tale." Ea-mi grăi: „Du-te repede la el, salută-l din partea mea şi spune-i că sufăr din pricina durerii lui. Şi mai spune-i că mîine, vineri, înainte de rugăciune, îl aştept chiar aici. Să vină la mine, căci le voi spune oamenilor mei: «Deschideţi-i uşa». Şi el se va urca în odăile mele şi vom petrece împreună o oră întreagă. Dar va trebui să plece înainte ca tata să se întoarcă de la rugăciune!"

Cînd am auzit cuvintele bătrînei, am simţit că mi se întorc puterile, că se risipesc suferinţele, că mi se odihneşte inima. Am scos o pungă plină cu dinari şi am rugat-o să-i primească. Ea mi-a spus:

— Acum întăreşte-ţi inima şi fii mulţămit!

I-am răspuns:

— În adevăr, nu mă mai simt rău!

Rudele au văzut de îndată că mă lecuisem şi erau în culmea bucuriei. La fel şi prietenii.

Am aşteptat deci ziua de vineri, bătrîna a venit să mă vadă, m-a întrebat de sănătate şi i-am răspuns că eram fericit şi sănătos. Am stat de vorbă cu ea pînă la ora cînd lumea se duce la rugăciune. M-am îmbrăcat cu hainele cele mai frumoase, m-am stropit cu parfum de trandafiri şi eram gata să mă duc la tînără, cînd bătrîna îmi spuse:

— Ai încă destulă vreme. E bine să te duci mai întîi la hammam să faci o baie bună, să pui să te maseze, să te razi cum se cuvine, mai ales că te scoli de pe boală. Şi ai să te simţi şi mai bine.

Răspunsei :

— Într-adevăr este un sfat foarte bun şi cît se poate de la locul lui. Dar e mai bine să chem aici un bărbier care să mă radă pe cap şi mă duc pe urmă la hammam să fac baie.

Am dat poruncă unuia din tinerii mei slujitori să-mi aducă un bărbier, spunîndu-i :

— Du-te repede în suk, caută-mi un bărbier cu mîna, uşoară, şi mai cu seamă cu minte, să nu flecărească, să nu fie prea curios şi să nu mă toace la cap cu palavre, aşa cum fac cei mai mulţi din breasla lui !

Şi slujitorul a alergat şi s-a întors cu un bărbier bătrîn.

Acel bărbier este chiar blestematul pe care-l vedeţi colo, domnilor !

Cînd a intrat, mi-a urat pace şi i-am răspuns cu aceeaşi urare. Mi-a spus :

— Allah să ţină departe de tine orice supărare, orice chin, orice grijă, orice jale şi orice nenorocire !

I-am răspuns :

— Fie ca Allah să-ţi împlinească urările !

El urmă :

— Îţi aduc vestea cea bună, stăpîne, şi întoarcerea puterilor şi a sănătăţii. Acum ce trebuie să fac ? Să te rad, ori să-ţi iau sînge ? Căci ştii prea bine ce spune marele nostru Ibn-Abbas : „Cel care-şi scurtează părul vinerea, şi-l face prielnic pe Allah, care îndepărtează de la dînsul şaptezeci de feluri de nenorociri !“ Şi tot Ibn-Abbas a spus : „Cel care lasă să i se ia sînge vinerea sau îşi pune, tot în această zi,

zbanţuri cu hărăxire, poate să-şi piardă vederea şi să-şi atragă toate bolile!"

I-am răspuns:

— O, şeicule, destul cu glumele şi apucă-te îndată să mă razi pe cap, şi cît mai repede, căci sînt slab şi nu trebuie să vorbesc mult, nici să aştept.

Luă atunci un pachet înfăşurat într-o batistă, în care trebuia să aibă ligheanaşul, bricele şi foarfecele; îl desfăcu şi scoase nu un brici, ci un astrolabiu [1] cu şapte feţe. Îl luă, se duse în mijlocul curţii, ridică grav capul spre soare, îl privi cu băgare de seamă, cercetă astrolabiul şi se întoarse spunîndu-mi:

— Trebuie să ştii că această zi de vineri este a zecea a lunii lui Safar, din anul şapte sute şasezeci şi trei al Hegirei sfîntului nostru Profet (fie cu el cea mai bună rugăciune şi pacea!). Ori, aşa cum am învăţat eu din ştiinţa numerelor, ştiu că această zi de vineri cade tocmai în momentul în care se face conjuncţia planetei Mirrikh cu planeta Hutared, şi anume la şapte grade şi şase minute. Ori asta demonstrează că bărbieritul capului, astăzi, este o treabă fericită şi cît se poate de bună. Aceasta îmi arată de asemenea limpede că astăzi ai de gînd să te întîlneşti cu o persoană a cărei soartă mi se arată fericită. Ar mai fi de povestit şi alte lucruri care trebuie să ţi se întîmple, dar sînt nevoit să le trec sub tăcere!

I-am răspuns:

— Pe Allah! mă înăbuşi cu vorbăria ta şi mă faci să-mi dau duhul. Mai mult, ai aerul de a-mi prevesti lucruri neplăcute. Eu nu te-am chemat aici decît pentru a mă rade pe cap. Hai, rade-mă odată şi nu mai lungi vorba!

El însă îmi răspunse:

— Pe Allah, dacă ai şti adevărul, mi-ai cere mai

[1] Instrument folosit pentru măsurarea poziţiei aştrilor şi a înălţimii lor deasupra orizontului.

multe amănunte şi dovezi ! În orice caz, trebuie să ştii că dacă sînt bărbier, nu sînt numai bărbier. În adevăr, deşi sînt bărbierul cel mai cu faimă din Bagdad, pe lîngă meşteşugul doftoricesc, cel al plantelor şi al leacurilor, mai cunosc şi ştiinţa stelelor, regulile limbii noastre, măiestria strofelor şi versurilor, elocinţa, aritmetica, geometria, algebra, filozofia, arhitectura, istoria şi tradiţiile tuturor popoarelor de pe pămînt. Deci, pe bună dreptate, te sfătuiesc, domnule, să faci întocmai ceea ce-ţi porunceşte horoscopul, mulţămită ştiinţei mele şi cercetării calculelor astrale. Dă slavă lui Allah că a făcut să viu la tine, şi nu cumva să nu mă asculţi, căci te sfătuiesc de bine şi vorbesc numai spre folosul tău. De altfel, nu cer decît să-ţi slujesc şi să rămîn alături de tine, fie şi un an, şi fără de plată ! Dar trebuie să recunoşti şi să mărturiseşti că sînt un om cu ceva merite !

La aceste cuvinte, i-am spus :

— Eşti un adevărat ucigaş şi, neîndoielnic, ţi-ai pus în gînd să mă faci să mor de nerăbdare şi de furie !

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, se opri.

Şi cînd se lăsă a douăzeci şi noua noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, cînd tînărul i-a spus bărbierului : „Ţi-ai pus în gînd să mă faci să mor de nerăbdare şi furie", bărbierul răspunse :

— Să ştii totuşi, stăpîne, că sînt omul pe care lumea îl cunoaşte sub numele de El-Samet, adică Mutul, fiindcă vorbesc puţin. Şi nu eşti drept cu mine dacă mă crezi flecar, mai ales dacă mă asemuieşti cu fraţii mei! Să ştii că am şase fraţi care, hotărît lucru, sînt flecari şi, ca să ţi-i fac cunoscuţi, am să-ţi spun cum îi cheamă. Cel mai mare se numeşte El-Bacbuk, adică Flecarul-care-gîlgîie-ca-ulciorul; al doilea El-Haddar, sau Cel-care-mugeşte-ca-o-cămilă; al treilea, Bacbak, sau Cloncănilă-umflatul; al patrulea, El-Kuz El-Asuani sau Ulciorul-tare-din Asuan; al cincilea, El-Aşar, Cămilă-fătătoare sau Căldare-mare; al şaselea, Sakalik, sau Ooală-dogită; al şaptelea, El-Samet, sau Mutul. Iar Mutul sînt eu, sluga ta!

Auzind aceste vorbe, care curgeau ca apa din gura bărbierului, am simţit că de nerăbdare crapă fierea în mine şi am strigat către unul din tinerii mei slujitori:

— Dă-i repede un sfert de dinar şi fă-l s-o ia din loc, cît mai departe de mine, pentru numele lui Allah! Nu mai vreau să mă rad pe cap!

Cînd a auzit bărbierul această poruncă, a spus:

— O, stăpîne, ce vorbe aspre rosteşti! Pe Allah! află că vreau să am cinstea de a-ţi sluji fără plată şi trebuie neapărat să-ţi slujesc, căci mă simt dator să fiu cu totul alături de tine şi să-ţi împlinesc voile. M-aş crede căzut din cinste pentru totdeauna dacă aş primi ceea ce din dărnicie vrei să-mi dai. Căci, dacă tu nu-mi cunoşti valoarea, eu, în schimb, îţi preţuiesc valoarea şi sînt sigur că eşti fiul vrednic al răposatului tău tată, Allah să-l aibă în mila lui! Căci tatăl tău mi-a fost creditor pentru toate binefacerile cu care mă copleşea. Era un om darnic şi măreţ şi mă ţinea în mare stimă, atît de mare, că-ntr-o zi a trimis după mine, o zi binecuvîntată ca şi cea de azi! Cînd am ajuns la el, l-am găsit înconjurat de numeroşi mu-

safiri ; şi i-a părăsit de îndată ca să mă întîmpine, spunîndu-mi : „Te rog să-mi iei niţel sînge". Am luat atunci astrolabiul, am măsurat înălţimea soarelui, am cercetat cu băgare de seamă calculele şi am aflat că ceasul nu era bun şi că a se lua sînge în acea zi era un lucru tare greu. Am împărtăşit temerile mele tatălui tău, care mi s-a supus şi a aşteptat răbdător pînă va veni ceasul bun şi prielnic acestei trebi. I-am luat atunci sînge atît cît trebuia, şi mi-a mulţămit călduros, şi mi-au mulţămit şi cei de faţă. Şi ca să mă răsplătească pentru că i-am luat sînge, răposatului tău tată mi-a dat de îndată o sută de dinari de aur.

La aceste vorbe, i-am spus bărbierului :

— O, nu-l aibă Allah niciodată în mila lui pe răposatul tata care-a fost atît de orb să se dea pe mîna unui bărbier ca tine !

Bărbierul, auzind asta, se porni pe rîs şi începu să dea din cap, spunînd :

— Nu e alt Dumnezeu decît Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah ! Binecuvîntat fie numele celui care pe toate le preface, iar el rămîne acelaşi ! Eu, tinere, te credeam cu minte, şi acum mi se adevereşte că boala pe care ai avut-o ţi-a stricat judecata şi te-a făcut flecar ! Dar asta nu mă mai miră, căci cunosc cuvintele sfinte pe care le-a spus Allah în sfînta şi preţioasa carte, în versetul care începe aşa : „Cei care îşi stăpînesc mînia şi iartă celor vinovaţi..." Deci vreau să uit nedreptatea şi lipsa ta de cuviinţă faţă de mine şi ţi le iert pe toate ! Dar, ce e drept, nu înţeleg nerăbdarea ta şi nici pricina ei. Nu ştii că tatăl tău nu începea nici o treabă fără sfatul meu, şi urmînd, astfel, proverbul care spune : „Omul care ia sfat, la adăpost se pune". Iar eu, fii încredinţat, sînt un om tare preţios şi nu vei mai găsi altul care să dea sfat mai bun şi mai priceput în ale înţelepciunii şi în arta de-a duce cu dibăcie treburile la bun sfîrşit. Iată-mă

deci în picioare, aşteptînd poruncile tale, şi cu totul în slujba ta. Dar spune-mi, cum se face că eu nu m-am plictisit de tine, pe cînd tu eşti atît de plictisit şi de mînios ? Este adevărat că eu am atîta răbdare cu tine, numai din respect pentru tatăl tău, căruia îi sînt recunoscător pentru atîtea binefaceri.

Atunci i-am răspuns :

— Pe Allah, asta-i prea de tot ! Mă omori cu flecăreala şi cu gura ta care toacă mereu. Ţi-o spun încă o dată, că te-am chemat numai ca să mă razi pe cap : rade-mă şi ia-o din loc cît mai repede !

Spunînd aşa, m-am sculat mînios, vrînd să-l alung şi să plec şi eu, deşi îmi udase şi săpunise părul. Dar el îmi grăi liniştit :

— Într-adevăr, bag de seamă acum limpede că ţi-am pricinuit o nespus de mare plictiseală. Dar nu mă supăr, căci te văd slab de minte, încă prea tînăr, şi nu e mult de cînd, copil fiind, te purtam călare pe umerii mei şi te duceam la şcoală, unde nu voiai să mergi de loc !

I-am răspuns :

— Ei, frate, pe Allah şi pe sfîntul lui adevăr, te rog să pleci şi să mă laşi să-mi văd de treburi ! Du-te în drumul tău !

Şi vorbindu-i aşa, m-a cuprins o asemenea tulburare, că am început să rup hainele de pe mine şi să scot strigăte fără şir, ca un nebun.

Cînd m-a văzut în această stare, bărbierul s-a hotărît să pună mîna pe brici şi să-l tragă pe cureaua care-i atîrna de brîu. Dar atît a tras şi a tot tras briciul pe curea, că-mi simţeam sufletul ieşind din trup. În sfîrşit, s-a apropiat de capul meu, a început să mă radă pe o parte şi, într-adevăr, mi-a luat o şuviţă. Dar s-a oprit, a ridicat mîna şi mi-a spus :

— O, tinere stăpîn, mînia este o ispită a diavolului !

Şi a rostit aceste strofe :

Om chibzuit ! Ce plănuieşti, aşteaptă să se coacă,
Şi pripă nu avea nicicînd... Iar mai ales cînd jude
Ales aici eşti, pentru noi, să ştii că nu e joacă.

O, jude, aspru să nu fii ! Şi-atunci şi tu afla-vei
Ce-nseamnă mila, cînd vei da un bir năpastei crude...
Şi nu uita că pe pămînt, din înălţimea slavei

Allah, atoatecreator, apasă orice mînă,
Şi că un om nedrept, tiran, ce plînsul nu-l aude,
Găsi-va însuşi un tiran să-l culce în ţărînă...

Pe urmă îmi spuse :

— O, stăpîne, văd bine că nu ai nici o stimă faţă de vrednicia şi iscusinţa mea. Şi totuşi această mînă care te rade astăzi, atinge şi mîngîie creştetele regilor, ale emirilor, vizirilor, guvernatorilor şi ale tuturor oamenilor nobili şi străluciţi. Pentru mine, sau poate în cinstea vreunuia care-mi seamănă, a spus poetul :

Socot că orice meşteşug brăţară e de aur,
Dar bărbierul însuşi e cea mai de preţ brăţară :
Întrece-n cumînţenie şi-al inimii tezaur
Pe cei oricît de înţelepţi, pe cei mai mari din ţară,
Căci ţine-n mîna-i şi un cap regesc încins cu laur !

Ca răspuns la toate acestea, i-am spus bărbierului :

— Ai de gînd să-ţi faci treaba de bărbier sau nu ? Simt că mă apasă ceva pe suflet şi mi-am pierdut parcă mintile.

Dar el urmă :

— Încep să cred că eşti niţel grăbit.

Atunci i-am strigat :

— Da, desigur ! Da, da, tare grăbit !

El adăugă :

— Deprinde-ţi sufletul cu răbdarea şi cumpănirea, căci graba este de la cel ispititor şi nu poate aduce decît căinţă şi neizbîndă în toate ! De altfel, stăpînul nostru Mahomed (fie cu el rugăciunea şi pacea !) a spus : „Cel mai frumos lucru de pe lume se face încet şi cînd i-i vremea !“ Dar ceea ce-mi spui tare-mi mai aţîţă curiozitatea, şi te rog să-mi lămureşti pricina care te face atît de nerăbdător şi de grăbit. Sper că e ceva plăcut, şi rău mi-ar părea să fie altfel. Dar trebuie să mă întrerup puţin, căci nu-mi mai rămîn decît cîteva ceasuri de soare prielnic.

Puse briciul de-o parte, îşi luă astrolabiul, se duse în lumină, rămase un timp în curte şi măsură înălţimea soarelui, fără să mă piardă totuşi din vedere şi punîndu-mi din cînd în cînd cîte o întrebare. Se întoarse apoi la mine şi-mi grăi :

— Dacă te grăbeşti pentru rugăciunea de amiază, poţi fi liniştit şi să aştepţi, căci ne mai rămîn încă trei ceasuri, nici mai mult, nici mai puţin. Nu mă înşel niciodată în calcule.

I-am răspuns :

— Pe Allah, încetează cu vorba că nu mai pot răbda !

Atunci luă din nou briciul, îl trecu iar pe curea, ca mai-nainte, şi-mi mai rase o şuviţă de pe cap ; dar nu se opri nici din vorbă.

— Tare mă supără că eşti nerăbdător. Dacă ai vrea să-mi arăţi pricina, ţi-aş fi de folos. Doar ştii acum ce stimă avea pentru mine răposatul tău tată şi că nu se apuca de nici o treabă pînă nu-mi cerea sfatul.

Îmi dădui seama că nu mai aveam nici un mijloc de scăpare şi îmi spusei : „Iată, se apropie vremea rugăciunii şi trebuie să fiu de îndată la tînără acasă, altminteri va fi prea tîrziu ; abia ajuns, oamenii îşi vor

fi sfîrşit rugăciunea şi vor ieşi din moscheie. Şi atunci totul ar fi pierdut!"

Îi vorbii dar bărbierului:

— Scurteaz-o, încetează cu vorbăria şi nu te amesteca unde nu-ţi fierbe oala! Dacă ţii neapărat să ştii, trebuie să mă duc la un prieten, la care sînt poftit la masă!

Auzind că-s poftit la o masă, bărbierul îmi spuse:

— Allah să te binecuvînteze, şi fie asta o zi cu noroc pentru tine! Dar mi-ai adus aminte că şi eu am poftit astăzi cîţiva prieteni şi am uitat să le pregătesc prînzul. Mi-am adus aminte abia acum, cînd e prea tîrziu!

I-am răspuns:

— Nu te mai gîndi că e prea tîrziu, căci am să îndrept eu totul. Fiind poftit la prînz, nu mănînc la mine, şi-ţi dau tot ce am acasă: mîncări şi băuturi, dar numai dacă sfîrşeşti treaba şi mă razi repede pe cap!

La rîndul lui, îmi răspunse:

— Toate darurile lui Allah şi toate binecuvîntările lui asupra ta! Dar, stăpîne, fii bun şi arată-mi ce vrei să-mi dăruieşti, ca să ştiu şi eu!

I-am spus:

— Am să-ţi dau cinci cratiţe cu tot felul de mîncări gustoase: mîncare de vinete şi dovlecei umpluţi, sărmăluţe în foi de viţă stropite cu lămîie, chifteluţe date prin grîu bulgur, orez cu roşii şi cu bucăţele de muşchi de oaie, tocană cu ceapă; mai am zece pui fripţi şi un miel la tavă; apoi două tăvi mari, una cu kenafa şi alta cu plăcinte de brînză cu miere; şi fructe de toate felurile: castraveţi, pepeni zămoşi, mere, lămăi, cumnale proaspete şi altele încă!

Atunci el a strigat:

— Dă poruncă să fie aduse aici, ca să le văd şi eu!

Am dat poruncă să-i fie aduse, el le-a cercetat, a gustat din toate şi a adăugat :

— Mare e dărnicia ta ! Dar lipseşte băutura.

I-am spus :

— Am şi băuturi !

— Să fie aduse aici !

Şi am dat poruncă să se aducă şase butelci, pline fiecare cu cîte un fel de vin ; el le-a gustat pe rînd şi a grăit :

— Să te copleşească Allah cu toate bunătăţile ! Ce suflet darnic ai ! Dar lipsesc tămîia, smirna şi mirodeniile pentru ars în sală, şi apa de trandafiri şi de flori de portocal pentru stropit musafirii !

Am poruncit să i se aducă o lădiţă plină cu chihlimbar cenuşiu, cu lemn de aloes, nad, mosc, tămîie şi smirnă, totul preţuind mai mult de cincizeci de dinari de aur ; şi n-am uitat nici apele aromate, nici stropitoarea de argint. Şi, cum timpul trecea, şi se scurgea cu el şi sufletul din mine, i-am spus bărbierului :

— Ia-le pe toate, dar bărbiereşte-mi odată capul — pe viaţa lui Mahomed, fie cu el rugăciunea şi pacea lui Allah !

Bărbierul mi-a răspuns :

— Pe Allah ! nu pot primi lădiţa fără s-o deschid şi să văd mai întîi ce cuprinde !

Am dat atunci poruncă unui slujitor să deschidă lădiţa ; bărbierul şi-a pus de o parte astrolabiul, s-a lăsat pe vine şi a început să treacă dintr-o mînă în alta aromatele, tămîia, smirna, moscul, chihlimbarul cenuşiu, lemnul de aloes din lădiţă, şi le ducea la nas cînd pe unele, cînd pe altele, cu asemenea încetineală şi atît de prelung, că simţeam cum se duce viaţa din mine. După asta s-a sculat, mi-a mulţămit, a luat briciul şi a început iarăşi să mă radă. Dar numai a început, căci s-a oprit ca să-mi sporovăiască :

— Pe Allah ! tinere, nu știu pe cine să binecuvîntez și să laud mai mult astăzi, pe tine sau pe răposatul taică-tu ? Căci, într-adevăr, prînzul pe care-l dau la mine se datorește numai dărniciei și mărinimiei tale. Dar, să ți-o mai spun ? Musafirii mei sînt oameni prea puțin vrednici de un prînz atît de bogat ; niște meseriași ca și mine. Dar sînt oameni plăcuți, și fiecare își are hazul lui. Ca să ți-i spun, iată-i : mai întîi minunatul Zeitun, băiețul de la hammam, veselul și hazliul Salih, vînzător de năut prăjit ; Haukal, vînzătorul de bob ; Hakrașat, zarzavagiul ; Hamid, măturătorul de gunoaie ; și, în sfîrșit, Hakareș, iaurgiul ! Toți aceștia prieteni, musafirii mei, îmi seamănă și nu sînt nici flecari, nici nu se amestecă în treburile altora ; sînt oameni de petrecere, în stare să alunge toate gîndurile triste. Cel mai neînsemnat dintre ei prețuiește în ochii mei mai mult decît cel mai puternic rege. Să știi, într-adevăr, că fiecare are faimă în Bagdad pentru dansul și cîntecul lui. Dacă-ți face plăcere, am să-ți dansez și am să-ți cînt jocul și cîntecul fiecăruia. Uită-te la mine și deschide ochii ! Iată dansul prietenului Zeitun, băiețul ! Privește ! Ascultă-i cîntecul !

Prietena-mi e preafrumoasă,
Iar mielul, cît e el de blînd,
N-o să ajungă-a fi nicicînd
Ca ea de dulce, arătoasă.

Mi-e dragă ah, și-mi e balsam...
Și ține-atît de mult la mine,
Că nencetat în brațe-mi vine
Și-n cuib nu mă slăbește-un dram...

Prietena-mi e preafrumoasă,
Iar mielul, cît e el de blînd,

N-o să ajungă-a fi nicicînd
Ca ea de dulce, arătoasă.

— Dar, o, stăpîne, urmă bărbierul, ia privește cum dansează prietenul meu Hamid, măturătorul de gunoaie! Vezi cîtă pricepere și cîtă veselie sînt în jocul lui? Și ascultă cîntecului lui:

Nevastă-mea zgîrcită ce-i!
De-aș face tot ce-mi spune,
De foame aș muri!
Și ce urîtă-i, ce tehuie!
De-aș face după ea, aș sta
Închis — sălbăticiune...

Nevastă-mea și pîinea chiar
Într-un dulap o-ncuie!
Și dacă pîine n-o mînca,
De spaima ei chiar și-un arap,
Cu nas turtit și nară șuie,
La fugă ar tuli-o!

Ce să mă fac să scap de ea?...
Mă jugănesc... și-adio!...

Și așa, fără să-mi lase răgazul să fac o mișcare de împotrivire, bărbierul a jucat pe rînd toate dansurile prietenilor lui și le-a cîntat toate cîntecele. Apoi mi-a spus:

— Iată ce știu să facă prietenii mei. Dacă ai chef să rîzi, te sfătuiesc, în folosul tău și pentru plăcerea noastră a tuturor, să vii în ceata noastră și să-i lași încolo pe prietenii la care mi-ai spus că ai de gînd să te duci. Văd că porți încă pe chip urme de oboseală și că abia te ridici după boală. Se prea poate să întîlnești, printre prietenii tăi, flecari sau inși plicticoși, sau de cei care-și vîră nasul în treburile altora,

şi ai să cazi din nou bolnav, mai greu decît prima dată !

I-am spus bărbierului :

— Azi nu pot să-ţi dau ascultare, dar rămîne pentru altă zi !

El mi-a răspuns :

— Cel mai folositor lucru pentru tine, ţi-o mai spun o dată, este să te grăbeşti să vii la mine, ca să guşti fără întîrziere din bunăcuviinţa prietenilor mei. Au să-ţi priască minunatele lor însuşiri.

În faţa atîtor predici şi flecăreli, mi-a venit să rîd, dar inima-mi era numai furie apăsătoare. Şi i-am strigat :

— Acum îţi poruncesc să sfîrşeşti treaba pentru care ai venit şi să mă laşi să mă duc, cu Allah şi sub sfînta lui ocrotire ; iar tu grăbeşte-te la prietenii care te-or fi aşteptînd cu nerăbdare !

Mi-a răspuns :

— Dar de ce nu faci cum îţi spun ? Într-adevăr nu-ţi cer decît să mă laşi să-ţi fac cunoştinţă cu prietenii mei, nişte minunaţi tovarăşi, care nu se amestecă în treburile altora şi pe care, te încredinţez, o dată ce-i vei fi cunoscut, nu vei mai voi să-i vezi pe alţii şi-ţi vei lăsa încolo prietenii de acum.

I-am spus :

— Allah să sporească încă fericirea pe care ţi-o dă prietenia lor ! De altfel, îţi făgăduiesc că într-o zi am să vă poftesc pe toţi la mine, la o masă pe care-am s-o dau anume pentru ei.

De data asta blestematul de bărbier fu de părerea mea, dar adăugă :

— Văd că ţii să te duci la masa prietenilor tăi şi să fii astăzi cu ei, nu cu tovarăşii mei... Dar ai nitică răbdare şi aşteaptă-mă pînă alerg să duc la mine tot ce am prin dărnicia ta. Le aşez pe masă înaintea musafirilor şi, cum n-au să se supere că-i las singuri

să-mi cinstească masa, le spun să nu-mi aştepte întoarcerea. Am să vin degrabă înapoi şi te însoţesc oriunde doreşti să mergi.

Atunci am strigat :

— Oh, nu-i ajutor şi tărie decît întru Allah, preaînaltul şi atotputernicul ! Omule, du-te la prietenii tăi şi bucură-te, şi te desfată cu ei, şi lasă-mă pe mine să-mi văd de prietenii care în clipa asta mă aşteaptă !

Bărbierul a grăit :

— Ah, nu ! Pentru nimic în lume nu te las să mergi singur !

Făcînd mari sforţări ca să nu-l jignesc, i-am răspuns :

— Dar în locul unde mă duc, nu pot merge decît singur !

Şi el a grăit :

— Ei, atunci înţeleg ! Ai întîlnire cu o femeie ! Altfel m-ai lua cu tine. Şi, totuşi, să ştii că sînt vrednic de această cinste mai mult decît oricine, şi că, pe lîngă asta, ţi-aş fi de mare ajutor în ceea ce vrei să izbuteşti. Apoi mi-e teamă să nu fie vreo străină perfidă. Atunci, e o mare nenorocire să fii singur ! De bună seamă că-ţi laşi acolo sufletul ! Oraşul acesta, Bagdad, nu e bun pentru astfel de întîlniri, oh, nicidecum ! Şi, mai cu seamă, de cînd îl avem pe acest guvernator, care-i tare aspru în privinţa acestor lucruri. Se spune că n-are nimic din ale bărbatului, şi că numai din ură şi din gelozie pedepseşte cu atîta asprime acest soi de petreceri !

La aceste vorbe, nu m-am mai putut stăpîni şi i-am strigat furios :

— O, blestemat şi perfid călău ! Ai de gînd să pui odată capăt palavrelor cu care mă ucizi ?...

Bărbierul a tăcut cîtva timp, a pus mîna iarăşi pe brici şi a sfîrşit cu bărbieritul. Dar venise vremea rugăciunii de amiază, şi chiar rugăciunea o fi fost pe sfîrşite, poate că ajunseseră la predică.

I-am spus, ca să-l silesc s-o șteargă cît mai repede!

— Du prietenilor tăi bucatele și băuturile! Îți făgăduiesc că aștept să te întorci, ca să mă însoțești la întîlnire!

A trebuit să stărui mult ca să-l hotărăsc. Și mi-a grăit:

— Văd că umbli cu viclenii, ca să scapi de mine și să pleci singur. Dar te înștiințez că, dacă faci așa, te vîri în nenorociri din care nu știu cum ai să ieși. Te rog, în folosul tău, să nu pleci de aici înainte de a mă întoarce ca să te iau, să te însoțesc și să știu și eu cum se va sfîrși întîmplarea!

I-am spus:

— Da! Dar, pe Allah! să nu întîrzii.

Bărbierul m-a rugat să-l ajut ca să-și încarce în spinare tot ceea ce-i dădusem și să-și pună pe cap cele două tăvi cu plăcinte. Și, așa încărcat, a ieșit de la mine. Dar, blestematul, abia ajuns afară, a și chemat doi hamali, cărora le-a încredințat lucrurile, spunîndu-le să ducă totul la el acasă, în cutare loc. Iar el s-a ascuns într-o ulicioară dosnică, așteptînd ieșirea mea.

M-am spălat la repezeală, mi-am pus hainele cele mai frumoase și am ieșit din casă. În acea clipă chiar, am auzit glasul muezinilor din minarate, care chemau pe credincioși la rugăciunea de amiază din acea sfîntă zi de vineri:

— În numele lui Allah, îndurătorul fără de margini, milostivul! Laudă lui Allah, stăpînul peste oameni, iertătorul, milostivul! Stăpîne al stăpînilor, judecător preaînalt în ziua răsplătirii, pe tine te adorăm, ție îți cerem ajutor! Îndrumă pașii noștri pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea celor copleșiți de tine cu binefaceri, nu pe cărarea celor care și-au atras mînia ta, ori sînt în rătăcire!

Odată ieşit afară, m-am îndreptat cu grabă spre casa tinerei fete. Cînd am ajuns la poarta cadiului, am întors din întîmplare capul şi l-am văzut pe afurisitul de bărbier la intrarea în ulicioară. Atunci, cum poarta fusese lăsată întredeschisă, am dat buzna înăuntru şi am închis-o repede după mine. În curte se afla bătrîna, care m-a şi dus la catul de sus, unde era fata.

Dar abia intrasem, că auzirăm zgomotele unor oameni pe ulicioară. Era cadiul, tatăl fetei, şi alaiul lui, care se întorceau de la rugăciune. L-am văzut în uliţă şi pe bărbier aşteptînd în picioare. În privinţa cadiului, fata mă linişti, spunîndu-mi că tatăl ei venea rar sus la ea şi că, de altfel, se putea găsi un mijloc ca să nu pot fi văzut.

Dar, din nenorocire pentru mine, Allah voise să se întîmple ceva care avea să-mi fie fatal. S-a întîmplat ca tocmai în acea zi una din tinerele roabe ale cadiului să fie pedepsită. Şi cadiul, de cum a intrat în casă, a început să-şi bată roaba, şi pesemne că-i biciuia bine fundul, căci ea scotea nişte urlete asurzitoare. Unul din arapii casei încercă să mijlocească pentru iertarea ei, şi cadiul, furios, s-a năpustit asupra lui cu nuielele, aşa că a început să urle şi arapul. S-a pornit un tărăboi, că toată uliţa a fost pusă în mişcare, iar bărbierul, piază rea, a crezut că fusesem prins şi pedepsit şi că eu ţipam aşa. A început atunci să strige şi el ca din gură de şarpe, să-şi sfîşie hainele, să-şi pună ţărînă pe cap şi să ceară ajutorul trecătorilor, care începură să s-adune în jurul lui. Şi plîngea, şi striga într-una :

— Mi se ucide stăpînul în casa cadiului !

Strigînd aşa, a alergat la mine acasă urmat de mulţime şi i-a vestit pe ai mei şi pe slujitori, care, de îndată, înarmîndu-se cu bîte, alergară spre casa cadiului strigînd şi aţiţîndu-se unii pe alţii. Şi toţi, cu bărbierul în frunte, sfîşiindu-şi hainele şi urlînd cît îl ţinea gura, au ajuns la poarta cadiului. Cînd cadiul auzi zgomo-

tul, se uită pe fereastră şi-i văzu pe toţi aceşti turbaţi care izbeau în poartă cu bîtele. Găsind că nu era de glumă, ci dimpotrivă, coborî, deschise poarta şi strigă :

— Oameni buni, ce s-a întîmplat ?

Şi slujitorii mei îi spuseră :

— Ne-ai ucis stăpînul !

El îi întrebă :

— Dar cine e stăpînul vostru şi ce-a făcut ca să vreau să-l ucid ?

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a treizecea noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, atunci cadiul uimit îi întrebă :

— Dar ce-a făcut stăpînul vostru, ca să vreau să-l ucid ?... Şi ce caută între voi acest bărbier, care zbiară şi se zbuciumă ca un măgar ?

Bărbierul îi strigă :

— Chiar tu, acum cîteva clipe, mi-ai ucis stăpînul cu lovituri de bîtă ! Eram în uliţă şi i-am auzit ţipetele !

Cadiul răspunse :

— Dar cine e stăpînul tău ? De unde vine ? Unde se duce ? Cum de-a intrat aici ? Ce-a făcut ca să fie vrednic de bătaie ?

Iar bărbierul grăi :

— O, cadiu blestemat, nu mai face pe şiretul ! Cunosc toată istoria, ştiu de ce-a intrat stăpînul meu aici, ştiu toate de-a fir-a-păr. Ştiu şi vreau să ştie toată

lumea că fata ta este îndrăgostită de stăpînul meu, şi că stăpînul meu îi răspunse la fel cu dragoste. L-am însoţit chiar eu pînă aici. Tu l-ai surprins cu fiică-ta în pat şi l-ai ucis cu lovituri de bîtă, împreună cu slujitorii tăi. Dar am să te silesc să vii cu mine în faţa judecătorului nostru, califul, dacă nu socoteşti că e mai bine să mi-l dai de îndată pe stăpînul meu şi să-l despăgubeşti pentru toatele relele ce i le-ai făcut. Să ni-l lai îndată, sănătos şi nevătămat, mie şi rudelor lui. Altfel, sînt nevoit să intru cu sila şi să-l slobod din mîinile tale. Hai, grăbeşte-te să ni-l dai !

La aceste cuvinte, cadiul a rămas buimăcit. Nemaiştiind ce să facă de uimire şi de ruşine faţă de mulţime, i-a spus totuşi bărbierului :

— Nu eşti decît un mincinos. Intră aici, îţi dau voie, şi caută unde-ţi place !

Atunci bărbierul se năpusti în casă.

Eu priveam de la fereastră, din dosul zăbrelelor de lemn ; dar cînd l-am văzut pe bărbier năpustindu-se în casă, pe urmele mele, am încercat să fug. Dar în zadar căutam o ieşire, nu găseam nici una care să nu fie sub ochii celor din casă ori sub ai bărbierului. Şi deodată, într-o cameră, prin care voiam să fug, am dat peste o mare ladă goală. Am intrat repede în ea, am închis capacul peste mine şi mi-am ţinut răsuflarea.

Bărbierul, după ce a scotocit toată casa, a intrat şi în camera aceea şi s-a uitat în stînga şi în dreapta, pînă a dat cu ochii de ladă. Blestematul, fără să spună o vorbă, înţelegînd că eram acolo, a apucat lada, şi-a pus-o pe cap, şi a plecat cu ea, ajungînd repede la ieşire, în timp ce eu muream de frică. Dar soarta a voi ca, pe cînd mă ducea astfel, lumea să se înghesuie ca să vadă ce se află în ladă. Şi i-a ridicat capacul. Nemaiputînd îndura ruşinea şi huiduielile, am sărit din ladă şi mi-am rupt piciorul. De-atunci sînt şchiop.

Dar în acel moment nu mă gîndeam decît să fug şi să mă ascund. Şi cum era de faţă gloată multă, am început să arunc banii de aur din buzunări şi, folosindu-mă de năvala tuturor după bani, am fugit cît mă ţineau picioarele. Am străbătut astfel o bună parte din străzile mai dosnice ale Bagdadului. Dar cîtă uimire şi groază nu m-au cuprins cînd, deodată, l-am văzut pe bărbier îndărătul meu şi l-am auzit strigînd cît îl ţinea gura :

— Oameni buni, mulţămită lui Allah, mi-am regăsit stăpînul ! Au vrut să mă lovească în dragostea pentru stăpînul meu ! Dar Allah n-a îngăduit biruinţa celor răi, i-a învins şi m-a ales pe mine ca să-l scap din mîinile lor !

Şi alergînd după mine striga :

— O, stăpîne, vezi ce rău ai făcut că ai fost nerăbdător şi nu mi-ai ascultat sfaturile ? Fără ajutorul lui Allah care m-a îmboldit să te scap, ai fi suferit multe rele şi te-ai fi prăpădit pentru totdeauna ! Cere-i dar lui Allah să mă aibă în paza lui, pentru ca toată viaţa să rămîn în slujba ta şi să-ţi fiu călăuză ageră. Doar ai văzut şi tu singur că ai minte slabă, că eşti pornit şi cam prostănac ! Dar unde fugi aşa, stăpîne ? Aşteaptă-mă !

Nemaiştiind cum să scap de bărbier, m-am oprit şi l-am întrebat :

— O, bărbierule, nu ţi-e de-ajuns că m-ai adus în halul ăsta, mai vrei să mă şi omori ?

Pe cînd îi vorbeam aşa, am văzut în faţa mea, în suk, prăvălia deschisă a unui negustor cunoscut. Am dat buzna înlăuntrul prăvăliei şi l-am rugat pe negustor să-l împiedice pe ticălos să intre după mine. Şi, într-adevăr, l-a oprit, arătîndu-i un retevei şi încruntîndu-se amarnic la el. Dar bărbierul n-a plecat, decît blestemîndu-l pe negustor, pe tatăl şi pe bunicul lui, şi aruncîndu-le toate înjurăturile pe care le cunoştea.

Negustorul, vrînd să afle şi el ce se petrecuse — i-am povestit toată întîmplarea cu bărbierul şi l-am rugat să-mi îngăduie să stau la el pînă la tămăduirea piciorului, căci nu cutezam să mă întorc la mine acasă, urmărit cum eram într-una de acest bărbier nesuferit, pe care-l socoteam cea mai rea dintre năpaste. După ce m-am vindecat, mi-am strîns în grabă banii, am chemat martori, în faţa cărora mi-am făcut testamentul, prin care, în caz de moarte, lăsam rudelor tot ce mai rămăsese din averea, bunurile şi acareturile mele. Am numit şi pe cineva de încredere care să vegheze asupra bunurilor şi l-am însărcinat să aibă grijă de toate. Ca s-o sfîrşesc pentru totdeauna cu acest bărbier, m-am hotărît să părăsesc Bagdadul, oraşul meu, şi să mă duc undeva, unde să nu mai dau ochii cu un asemenea duşman.

Am plecat deci din Bagdad şi am călătorit pînă am ajuns în această ţară, în care credeam că am izbutit să scap de asupritorul meu. Dar totul a fost în zadar! Văd că aici, domnilor, am dat tocmai de el, în mijlocul vostru, la acest ospăţ, la care m-aţi poftit şi pe mine.

Înţelegeţi, aşadar, că nu mai pot avea linişte şi că trebuie să părăsesc şi ţara asta, cum am părăsit-o şi pe cealaltă, şi numai din pricina acestui blestemat, acestui rău, acestui ucigaş bărbier, Allah să-l bată, pe el şi toată familia lui din neam în neam!

După ce tînărul şchiop a spus aceste cuvinte, povesti mai departe croitorul, s-a şi ridicat, galben la faţă, ne-a urat pace şi a ieşit, fără ca să fi încercat vreunul dintre noi să-l oprim.

Noi, ceilalţi, uimiţi de această întîmplare, îl priveam pe bărbier, care sta tăcut, cu ochii plecaţi, şi l-am întrebat:

— Găseşti că tînărul a spus adevărul ? Şi, în acest caz, de ce te-ai purtat astfel şi i-ai pricinuit atîtea nenorociri ?

Bărbierul ridică atunci capul şi grăi :

— Pe Allah ! Ştiam despre ce e vorba şi tocmai de aceea m-am purtat aşa. Am făcut totul numai ca să-l feresc de şi mai mari nenorociri. Neîndoielnic, el mergea la pierzanie. Să-i mulţămească lui Allah, şi mulţămească-mi şi mie, că şi-a pierdut doar un picior şi nu s-a pierdut în întregime. Iar vouă, domnilor, ca să aveţi dovada că nu sînt flecar, nu mă amestec în treburile altora şi nu seamăn cu nici unul din cei şase fraţi ai mei, ca să vă dovedesc, în sfîrşit, că sînt un om folositor, chibzuit, şi mai cu seamă tăcut, am să vă spun povestea mea. Veţi judeca singuri !

După aceea, cu toţii, urmă croitorul, am ascultat în linişte povestea bărbierului.

POVEŞTILE BĂRBIERULUI DIN BAGDAD ŞI ALE CELOR ŞASE FRAŢI AI LUI

(povestite de bărbier şi împărtăşite aici de croitor)

POVESTEA BĂRBIERULUI

Bărbierul începu.

Să ştiţi, stăpînii mei, că trăiam la Bagdad sub domnia emirului credincioşilor, El-Montaser Billah. Viaţa era fericită sub stăpînirea lui, căci ţinea la cei săraci şi mici, şi-i plăcea societatea învăţaţilor, înţelepţilor şi poeţilor.

Dar, într-o zi, califul avu să se plîngă de zece ticăloşi, care locuiau nu departe de oraş, şi porunci locţiitorului de guvernator să i-i caute. Şi soarta a voit

să mă aflu pe țărm, tocmai pe cînd ei treceau cu barca Tigrul. I-am văzut pe acei oameni în barcă și mi-am spus : „Desigur că și-au dat întîlnire în barcă ca să-și petreacă ziua desfătîndu-se, mîncînd și bînd. Trebuie să mă poftească și pe mine la masă !"

M-am apropiat de apă și, fără să spun un cuvînt, eu, Mutul, am sărit în barcă și m-am amestecat printre ei. Dar deodată am văzut venind străjerii guvernatorului, care îi apucară pe toți, le aruncară fiecăruia cîte un laț de gît și le legară mîinile. Pînă la urmă m-au înhățat și pe mine și, ca și celorlalți, mi-au pus lațul de gît și cătușele. Uite așa ! Și n-am suflat un cuvînt ! N-am rostit o vorbuliță. Probă pentru dumneavoastră, domnilor, de tăria mea de fire și de puțina mea pălăvrăgeală. I-am lăsat s-o facă fără împotrivire și m-am văzut dus cu cei zece indivizi în fața emirului credincioșilor, califul.

La vederea noastră, califul a chemat gîdele și i-a poruncit :

— Taie îndată capul acestor zece ucigași !

Gîdele ne-a așezat, la rînd, în curte, sub privirile califului, și, ridicînd paloșul, a lovit primul cap și l-a făcut să sară, apoi pe al doilea, pe al treilea, și așa pînă la al zecelea. Dar cînd a ajuns la mine, cum numărul capetelor tăiate era de zece și el n-avea poruncă să taie mai multe, s-a oprit și i-a spus califului că a împlinit poruncile. Califul s-a întors, m-a văzut în picioare și a strigat :

— Gîde, ți-am poruncit să tai capetele celor zece criminali ! Cum se face că al zecelea a fost cruțat de tine ?

Gîdele i-a răspuns :

— Mila lui Allah asupra ta și, prin tine, asupra noastră ! Am tăiat zece capete !

Califul i-a poruncit :

— Să vedem, numără-le în fața mea !

Le numără şi erau, într-adevăr, zece. Califul, privindu-mă, m-a întrebat :

— Dar tu cine eşti şi ce faci între aceşti băutori de sînge ?

Atunci, stăpînii mei, şi numai atunci, la întrebarea califului, m-am hotărît să vorbesc. Şi i-am spus :

— O, emire al credincioşilor ! Sînt şeicul poreclit El-Samet, fiindcă vorbesc puţin. Am multă înţelepciune, dar despre judecata cuminte, seriozitatea în vorbă, modul foarte limpede de-a gîndi, iscusinţa duhului, lipsa de flecăreală, nu-ţi voi mai spune nimic, căci însuşirile acestea ale mele sînt fără de margini. În ceea ce priveşte meseria mea, sînt bărbier. Şi mai sînt unul dintre cei şapte feciori ai tatălui meu, şi cei şase fraţi ai mei sînt cu toţii vii. Iată ce s-a întîmplat. Chiar azi-dimineaţă mă plimbam pe malul Tigrului. I-am văzut pe cei zece indivizi sărind într-o barcă, m-am amestecat printre dînşii şi am trecut apa Tigrului o dată cu ei, crezînd că erau poftiţi la vreun ospăţ. Dar abia ajuns pe celălalt mal, mi-am dat seama că mă aflam între nişte ucigaşi, deoarece străjerii ne-au prins şi ne-au pus laţul de gît. Eu, deşi străin de aceşti oameni, n-am voit să vorbesc, nici să mă împotrivesc, şi asta din pricina obişnuitei mele stăpîniri şi a faptului că vorbesc puţin. Am fost adus împreună cu ei dinaintea ta, o, emire al credincioşilor ! Şi ai poruncit să se taie capetele celor zece ucigaşi, şi am rămas singur în mîinile călăului, şi totuşi n-am scos un cuvînt. Găsesc că asta înseamnă curaj şi stăpînire de sine cu totul neobişnuite. De altfel, şi faptul că de voie m-am alăturat celor zece necunoscuţi, este un act de vitejie, cum nu cunosc altul. Dar nu fi mirat de fapta mea, o, emire al credincioşilor, căci aşa m-am purtat mereu în viaţă, îndatorîndu-i şi pe cei necunoscuţi !

Cînd auzi califul vorbele mele şi află că sînt plin de curaj şi bărbăţie, că iubesc tăcerea şi seriozitatea, că urăsc curiozitatea şi amestecul în treburile altora, indiferent de ce a putut spune tînărul şchiop de adineaori, şchiopul pe care l-am scăpat de la tot soiul de nenorociri, îmi grăi :

— O, cinstite şeic, bărbier serios şi plin de duh ! Ia spune-mi, cei şase fraţi ai tăi... sînt şi ei ca tine ? Au şi ei atîta înţelepciune, ştiinţă şi cuminţenie ?

I-am răspuns :

— Să mă păzească Allah ! Ce departe sînt ei de mine ! O, emire al credincioşilor, într-adevăr mă întristezi ! Este o adevărată ocară să mă alături de cei şase smintiţi, care nu seamănă întru nimic cu mine, nici pe departe şi nici pe aproape. Căci, din pricina flecărelii lor nebuneşti, a amestecului lor în treburile care nu-i privesc şi a mişeliei lor şi-au atras fiecare multe necazuri, alegîndu-se cu vreo sluţire a trupului, spre deosebire de mine care sînt sănătos şi întreg la trup şi la minte. Într-adevăr, primul dintre fraţii mei este şchiop ; al doilea, chior ; al treilea, ştirb ; al patrulea, orb ; al cincilea are urechile şi nasul tăiate ; al şaselea, buzele ciopîrţite ! Dar, emire al credincioşilor, să nu crezi cumva că îngroş cusururile fraţilor mei şi însuşirile mele. Căci, dacă ţi-aş înşira povestea lor, ai vedea ce deosebit sînt eu de ei toţi. Şi cum povestea lor îmboldeşte gîndirea, am să v-o spun fără să mai zăbovesc.

POVESTEA LUI BACBUK

(primul frate al bărbierului)

Aşa ! Să ştii, emire al credincioşilor, că cel mai în vîrstă dintre fraţii mei, acum şchiop, se numeşte El-Bacbuk, fiindcă atunci cînd se pornea pe pălăvrăgeală,

ţi se părea că auzi gîlgîitul unui urcior. De meserie, era croitor în Bagdad.

Îşi făcea meseria într-o prăvălioară pe care-o închiriase de la un om plin de bani şi de avuţii. Acesta locuia la întîiul cat al clădirii unde se afla prăvălioara ; în partea de jos a clădirii era o moară unde locuia morarul, stăpîn şi al unui bou.

Într-o zi, pe cînd fratele meu Bacbuk stătea şi cosea în prăvălie, ridicînd o dată capul, zări deasupra lui, la o ferestruică, o femeie frumoasă ca luna cînd răsare, şi care se veselea privind la trecători. Era soaţa stăpînului casei. Văzînd-o, fratele Bacbuk simţi că i se aprinde inima de dragoste, şi nu mai putu nici să coasă, nici să facă altceva, decît să privească la ferestruică. Toată ziua aceea a rămas aşa, năucit şi adîncit în gînduri, pînă seara.

A doua zi, chiar din zori, îşi luă iarăşi locul lui şi, mai schimbînd cîte o vorbă, îşi ridica ochii spre ferestruică şi, la fiecare împunsătură cu acul, îşi înţepa degetele, căci mereu îşi ridica privirea spre ferestruică. Şi a fost tot aşa mai multe zile, timp în care nu mai lucră, nu mai făcu treabă nici măcar de-o drahmă.

În ce priveşte tînăra, ea înţelese de îndată sentimentele fratelui meu Bacbuk şi se hotărî să tragă folos de pe urma lui, în orice chip şi să se şi desfăteze cît mai mult. Într-o zi, pe cînd fratele meu era şi mai năucit decît de obicei, ea îi aruncă o privire surîzătoare, care-l străbătu prin tot trupul pe Bacbuk, şi o privi într-un chip atît de nostim, că ea se trase în cameră, ca să rîdă în voie. Şi prostănacul de Bacbuk fu nespus de bucuros în acea zi, gîndindu-se cu cîtă plăcere fusese privit.

A doua zi, Bacbuk nu păru prea mult uimit văzînd că vine, în prăvălia lui, stăpînul casei, purtînd sub braţ o frumoasă bucată de pînză învelită într-o basma de mătase. Şi proprietarul îi spuse :

— Ţi-aduc o bucată de pînză ca să-mi faci cămăşi.

Bacbuk nu se îndoi cîtuşi de puţin că proprietarul fusese trimis de soţia lui, şi-i spuse :

— Pe ochii şi pe capul meu ! Chiar în astă-seară cămăşile vor fi gata.

Într-adevăr, fratele meu se puse pe lucru cu o asemenea sîrguinţă, lipsindu-se şi de mîncare, că seara, la venirea proprietarului, cămăşile, douăzeci la număr, erau croite, cusute şi împăturite în basmaua de mătase. Şi proprietarul îl întrebă :

— Cît am de plată ?

Dar tocmai în acel moment apăru pe furiş la fereastră tînăra care-i aruncă o privire lui Bacbuk şi-i făcu semn din sprîncene să nu primească nici o plată. Şi fratele meu nu voi să primească nimic, cu toate că era într-o mare lipsă, şi chiar un obol i-ar fi prins tare bine. Se crezu prea fericit să lucreze şi să-l îndatoreze pe soţ, pentru dragostea şi ochii frumoşi ai soţiei.

Dar ăsta era numai începutul necazurilor lui Bacbuk, smintitul. Într-adevăr, a doua zi în zori proprietarul veni purtînd sub braţ o nouă bucată de pînză şi-i spuse fratelui meu :

— Iată, mi-a zis nevastă-mea că trebuie să am şi izmene noi, ca să le port împreună cu cămăşile noi. Ţi-aduc altă bucată, ca să-mi croieşti izmene. Şi să fie cît mai largi ! Nu cruţa pînza şi fă-le cu multe creţuri !

Fratele meu îi răspunse :

— Aud şi mă supun !

Şi se puse pe lucru, trei zile întregi, fără să mănînce mai mult decît era nevoie, ca să nu piardă timp, şi mai ales pentru că nu avea măcar o drahmă ca să-şi cumpere de-ale gurii.

Cînd sfîrşi cu lucrul izmenelor, le împături în basmaua cea mare şi, foarte fericit şi nemaiputînd de bucurie, urcă să le ducă chiar el proprietarului.

E de prisos să mai spun, stăpîne al credincioşilor, că tînăra se înţelesese cu soţul ei ca să-şi bată joc de nătăfleţul de frate-meu şi ca să-i joace festele cele mai uluitoare. Într-adevăr, după ce fratele meu îi înmînă proprietarului izmenele noi, acesta se făcu că vrea să-i plătească. Dar îndată apăru în uşă capul drăgălaş al femeii, ochii îi surîseră şi sprîncenele îi făcură semn să nu primească bani. Şi Bacbuk nu voi să primească nimic. Soţul lipsi o clipă, ducîndu-se la soţia lui, care nu mai privea înlăuntru, se întoarse apoi la fratele meu şi-i spuse :

— Eu şi soţia mea am hotărît, ca răsplată pentru bunăvoinţa ta, să ţi-o dăm în căsătorie pe roaba noastră cea albă, care-i tare frumoasă şi drăgălaşă. În felul acesta, vei deveni un om de-ai casei noastre !

Fratele meu socotind că era numai un şiretlic al tinerei femei, pentru a-i da putinţa să intre liber în casă, primi fără o vorbă ; şi îndată roaba fu chemată şi măritată cu Bacbuk.

Seara, cînd Bacbuk voi să se apropie de roaba albă, ea îi spuse :

— Nu, nu astă-seară !

Şi el, cu toată marea lui dorinţă, nu putu nici măcar să-şi sărute o dată nevasta, roaba cea drăgălaşă !

Dar, cu acest prilej, i se spuse lui Bacbuk să nu mai rămînă ca de obicei în prăvălie ca să doarmă, ci să se culce în moară, ca să aibă mai mult loc el şi soaţa lui. Şi cum roaba nu voi să se culce cu el, ci urcă la stăpîna ei, Bacbuk fu nevoit să se culce singur. Dimineaţa în zori, pe cînd dormea încă, intră deodată morarul care spuse cu glas tare :

— Boul ăsta se odihneşte cam de multişor. Ia să-l înjug eu, ca să-mi macine grîul care s-a adunat ! Muşteriii aşteaptă să le dau făină !

Se apropie de fratele meu, prefăcîndu-se că-l ia drept boul, şi-i strigă :

— Haide, leneşule, scoală, ca să te înjug !

Fratele meu nu voi să scoată o vorbă şi se lăsă prins şi înjugat la moară. Morarul îl legă de mijloc la fusul morii şi, trăgîndu-i o lovitură de bici, îi strigă iar :

— Ceala !

— Cînd primi lovitura, Bacbuk nu se putu opri de-a nu mugi ca un bou. Şi morarul, trăgîndu-i mereu lovituri de bici, îl sili să învîrtească multă vreme moara. Şi fratele meu mugea ca un bou şi sufla greu pe nas sub tăria loviturilor.

Dar curînd veni proprietarul şi-l văzu în halul ăsta, învîrtind moara şi primind lovituri. Îşi înştiinţă de îndată soţia, care-o trimise la fratele meu pe tînăra roabă ; şi ea îl dezlegă şi-i spuse cu multă milă în glas :

— Stăpîna mea a aflat abia acum de purtarea rea faţă de tine şi-mi porunceşte să-ţi spun că e tare mîhnită şi că luăm cu toţii parte la suferinţele tale.

Dar bietul Bacbuk primise atîtea lovituri şi era atît de rupt de oboseală că nu putu rosti o vorbă.

În vreme ce era în starea aceasta, veni şeicul care-i scrisese contractul de căsătorie cu tînăra roabă şi-i ură pace, spunîndu-i :

— Allah să-ţi dea viaţă lungă ! Şi să-ţi fie căsnicia binecuvîntată ! Sînt sigur că ai petrecut o noapte în fericire deplină, că te-ai zbenguit şi desfătat în îmbrăţişări şi săruturi de seara pînă dimineaţa !

Fratele meu Bacbuk îi răspunse :

— Allah să-i pedepsească pe cei care mint şi se arată perfizi ca tine, o, tu, de o mie de ori trădător ! Tu m-ai aruncat în treaba asta, numai ca să învîrtesc moara în locul boului !

Atunci şeicul îl rugă să-i povestească totul, în amănunt. Şi el îi povesti. Iar şeicul îşi dădu astfel părerea :

— E foarte limpede ! Steaua ta nu-i în potrivire cu steaua tinerei femei !

Bacbuk îi strigă :

— Blestematule ! Du-te şi mai născoceşte alte ticăloşii !

Apoi fratele meu plecă, intră în prăvălia lui şi începu să aştepte ceva de lucru, ca să-şi cîştige bucata de pîine, el, care lucrase atît fără să fie plătit.

Pe cînd stătea astfel, iată că vine roaba cea albă şi-i spune :

— Stăpîna te doreşte cu aprindere şi mă însărcinează să te vestesc că s-a urcat pe terasă ca să aibă plăcerea de a te privi prin ferestruică.

Şi într-adevăr, chiar în acel moment, fratele meu o văzu ivindu-se în ferestruică pe tînăra, care, scăldată în lacrimi, se jeluia :

— De ce, iubitule, eşti atît de îmbufnat şi de supărat că nici nu-ţi îndrepţi ochii spre mine ? Îţi jur pe viaţa mea că tot ce s-a petrecut în moară a fost fără ştirea mea ! In ceea ce o priveşte pe această roabă smintită, vreau să nici nu-i faci cinstea de-a te uita la ea. Vreau ca numai eu să fiu a ta de-acum înainte.

Atunci Bacbuk ridică ochii şi privi la femeie. Şi numai vederea ei îl făcu să uite toate necazurile trecute. Îşi odihni ochii privind la ea, la frumuseţea şi la farmecele ei. Apoi îşi vorbiră unul altuia, pînă cînd el începu să creadă că nenorocirile se abătuseră parcă asupra altcuiva, nu asupra lui.

Bacbuk, în nădejdea de a o mai vedea pe tînără, urmă să croiască şi să coasă izmene, rochii şi cămăşuţe pînă cînd roaba veni într-o zi la el şi-i grăi :

— Stăpîna mea îţi trimite salutări şi-ţi spune că noaptea asta stăpînul meu, soţul ei, este poftit la un prieten la masă şi nu se întoarce decît mîine de dimineaţă. Te aşteaptă cu nerăbdare, ca să vă iubiţi amîndoi şi să petreacă o noapte în plăceri şi-n desfătare !

Iar dobitocul de Bacbuk aproape că-şi pierdu mintile aflînd această veste.

Tînăra, perfidă, îşi făcuse un plan, în înţelegere cu soţul ei, ca să scape de fratele meu şi să nu mai aibă de plătit ceea ce le lucrase. El îi spusese soţiei sale :

— Cum să-l hotărîm să intre la tine şi, în felul ăsta, să-l surprindem şi să-l ducem în faţa guvernatorului ?

Ea îi răspunse :

— Lasă-mă să orînduiesc după placul meu ; am să-l înşel cu dibăcie şi am să-l fac de rîs în asemenea chip, că va ajunge de ocară în tot oraşul !

Iacă aşa ! Iar fratele meu Bacbuk nu bănuia nimic ! De altfel nu ştia nimic despre vicleniile şi capcanele de care sînt în stare femeile. Aşadar, odată căzută seara, tînăra roabă veni să-l ia şi-l duse la stăpîna ei, care îl primi îndată, îi surîse şi-i spuse :

— Pe Allah ! stăpînul meu, ard de dorinţa de-a te vedea, în sfîrşit, lîngă mine !

Bacbuk îi răspunse :

— Şi eu ! Dar înainte de toate dă-mi un sărut ! Iar după aceea...

Dar abia rostise aceste vorbe că uşa se deschise şi intră soţul urmat de doi robi negri, care se aruncară asupra fratelui meu, îl legară bine, îl aruncară la pămînt şi, pentru început, îi mîngîiară dosul cu biciul. Apoi îl luară pe umeri şi-l duseră la guvernator, care îndată îl osîndi la următoarea pedeapsă : după ce i se dădură două sute de lovituri de bici, legat bine şi urcat pe spinarea unei cămile fu plimbat pe străzile Bagdadului, în timp ce un crainic obştesc striga cu glas tare :

— Iată cum e pedepsit cel care se leagă de femeile semenilor săi !

Şi pe cînd era astfel plimbat, cămila se înfurie deodată şi începu să sară. Bacbuk căzu la pămînt şi-şi

rupse piciorul. De atunci a rămas şchiop. Mai mult, guvernatorul îl surghiuni, iar Bacbuk, cu piciorul rupt, trebui să plece din oraş. Dar, tocmai la timp, o, emire al credincioşilor, am fost înştiinţat de toate astea, am alergat după fratele meu şi l-am adus aici, în taină, o mărturisesc, şi am luat asupra mea lecuirea lui, cheltuielile şi celelalte lucruri trebuincioase. Şi asta o fac şi acum !

Auzind istoria lui Bacbuk, o, stăpînii mei, califul Montasser-Billah a izbucnit într-un rîs cu hohote şi mi-a spus :

— Ce bine istoriseşti tu ! Ce povestire plăcută !

Şi i-am răspuns :

— Încă nu sînt vrednic de laudele tale ! Căci ce vei mai spune cînd vei auzi istoria fiecăruia dintre ceilalţi fraţi ai mei ! Dar mă tem să nu mă crezi palavragiu şi om care-şi bagă nasul în treburile altora !

Califul i-a răspuns :

— Nici vorbă ! Grăbeşte-te dimpotrivă să-mi povesteşti ce s-a întîmplat cu ceilalţi fraţi ai tăi, ca să-mi împodobesc urechile cu aceste povestiri, întocmai ca şi cu nişte cercei de aur. Şi povesteşte-mi de-a fir-a-păr, fără teamă de amănunte, căci sînt dinainte că totul va fi nespus de plăcut şi plin de farmec !

Atunci am început.

POVESTEA LUI EL-HADDAR

(cel de-al doilea frate al bărbierului)

O, emire al credincioşilor, al doilea frate al meu se numeşte El-Haddar, căci muge ca o cămilă şi oste şi ştirb. N-a avut niciodată vreo meserie şi mi-a adus numai necazuri cu păţaniile lui cu femeile. Iată una dintr-o mie.

Într-o zi, pe cînd mergea fără nici un rost pe străzile Bagdadului, văzu că se apropie de el o bătrînă care-i spuse încetişor :

— Ascultă, omule ! Am să-ţi fac o propunere şi eşti liber s-o primeşti sau nu, după cum vrei.

Fratele meu se opri din mers şi-i răspunse :

— Te ascult !

Bătrîna urmă :

— Dar nu pot să-ţi fac propunerea decît dacă îmi făgăduieşti că n-ai să pălăvrăgeşti şi n-ai să te întinzi la vorbă.

Fratele meu Haddar răspunse :

— Poţi vorbi.

Ea grăi :

— Ce-ai gîndi tu de o grădină cu ape curgătoare şi arbori roditori, şi de un palat frumos, unde vinul curge în pahare niciodată goale, unde ai vedea feţe răpitoare, unde ai găsi obraji netezi de sărutat, trupuri mlădioase şi bune de strîns în braţe, şi altele asemenea, şi unde ai rămîne de cu seară pînă dimineaţa ? Şi, ca să te bucuri de toate astea, nu ai decît să te supui unei anumite învoieli !

La cuvintele bătrînei, fratele meu El-Haddar spuse :

— Dar, stăpînă, cum se face că vii să-mi faci această propunere tocmai mie şi nu oricărei alte făpturi a lui Allah ? Ce ai văzut la mine de ţi-a plăcut şi te-a făcut să mă iei în seamă ?

Ea răspunse :

— Acum o clipă chiar ţi-am spus să nu te risipeşti în vorbe, să ştii să taci şi să lucrezi în linişte. Urmează-mă şi nu mai spune nimic.

Bătrîna se îndepărtă repede, iar fratele meu, ademenit de cele făgăduite, o urmă pînă ajunseră amîndoi la un palat cu o foarte frumoasă înfăţişare, în care bătrîna intră, luîndu-l înăuntru şi pe fratele meu. El văzu că înăuntru era tare frumos, dar, ceea ce se

afla acolo, încă şi mai frumos, deoarece căzu în mijlocul unui grup de patru tinere fără seamăn. Întinse pe covoare, ele cîntau cu glasuri minunate nişte cîntece care ar fi mişcat pînă şi pietrele.

După saluturile obişnuite, una din ele se ridică, umplu o cupă şi o bău. Iar fratele meu Haddar se simţi îndatorat să-i spună :

— Să-ţi fie de bine şi să-ţi dea sănătate şi putere !

Se apropie repede de fată, ca să-i ia cupa goală şi să-i fie cît mai la îndemînă. Dar ea umplu iarăşi cupa şi i-o întinse lui ; Haddar o luă şi o goli. Şi tînăra, pe cînd el bea, începu să-i mîngîie ceafa, niţel cam aspru, căci îi dădu o palmă zdravănă. Fratele meu se supără, se ridică să plece, uitînd de făgăduiala de-a îndura totul fără împotrivire. Dar bătrîna se apropie şi-i clipi din ochi cu înţeles.

— Nu pleca ! Rămîi pînă la sfîrşit !

Fratele meu ascultă, rămase şi îndură cu răbdare toate toanele fetei, care-l pişca, îl înţepa şi-i mîngîia cu vioiciune ceafa, într-un fel răutăcios şi neplăcut. Celelalte trei se întreceau care de care să-i joace un renghi mai straşnic : una îl trăgea de ureche să i-o zmulgă, alta îi dădea bobîrnace care-i storceau lacrimi, iar a treia ţinea îndeosebi să-l ciupească cu unghiile. Fratele meu le răbda pe toate, căci bătrîna îi făcea mereu semn să nu zică nimic. În sfîrşit, ca să-i răsplătească răbdarea, cea mai frumoasă dintre fete se ridică şi-i spuse să se dezbrace, să rămînă gol-goluţ, ceea ce el făcu îndată. Ea luă atunci o mică stropitoare şi-l parfumă cu apă de trandafiri, şoptindu-i :

— Tare-mi placi. Dar ai barbă şi mustăţi, iar perii îmi pişcă pielea. Dacă vrei să vii cu mine, trebuie mai întîi să-ţi razi toată faţa.

El răspunse :

— Mi-ar fi tare greu, căci ar fi cea mai mare ruşine ce mi s-ar putea întîmpla !

Ea adause :

— Altfel, nu te voi iubi niciodată ! Trebuie să te razi !

Atunci fratele meu se lăsă dus de bătrînă în odaia vecină ; şi bătrîna îi tăie barba, apoi îl rase, şi-i rase şi mustăţile şi sprîncenele. După asta îl sulemeni cu roşu şi cu alb şi-l aduse iarăşi între tinerele fete. Văzîndu-l, izbucniră toate în nişte hohote de rîs, că le venea să cadă pe spate.

Atunci, cea mai frumoasă dintre fete se apropie de el şi-i spuse :

— O, stăpîne, mi-ai cucerit sufletul cu famecele tale. Nu am să-ţi mai cer nimic altceva decît să joci, aşa gol şi drăgălaş cum eşti, un dans îmbolditor şi frumos !

Şi cum Haddar se codea, ea adause :

— Te rog, pe viaţa mea, să dansezi ! După aceea voi fi a ta !

Atunci El-Haddar, în sunetul darabukei, mînuită ritmic de bătrînă, îşi înfăşură mijlocul cu o fîşie de mătase şi, înaintînd în mijlocul sălii, începu să danseze.

Dansă aşa de nostim şi cu atîtea răsuciri, că tinerele nu-şi mai putură stăpîni rîsul. Şi se porniră să-i arunce în cap tot ce le cădea sub mînă : perne, fructe, băuturi, pînă şi sticle.

Atunci se petrecu lucrul de pe urmă. Cea mai frumoasă dintre fete se ridică şi, privindu-l pe fratele meu cu ochi galeşi şi pierduţi de pasiune, începu să-şi scoată hainele, una după alta, pînă nu mai rămase decît în cămaşa străvezie şi şalvarii largi de mătase. Cînd o văzu aşa, El-Haddar se opri din dans şi strigă :

— Allah ! Allah !

Şi-l apucară năbădăile.

Atunci bătrîna se apropie de el şi-i spuse :

— Acum trebuie să-ţi prinzi drăguţa din fugă. Stăpîna mea are obiceiul ca, odată aţîţată de dansuri şi de băutură, să se dezbrace cu totul şi să nu se dea iubitului, decît dacă, cercetîndu-i mădularele şi cunoscîndu-i uşurinţa de a alerga, îl socoate vrednic de ea. Deci ai s-o urmăreşti pretutindeni, din odaie în odaie, pînă o prinzi. Şi numai atunci are să fie a ta.

La aceste cuvinte, fratele meu azvîrli fîşia de mătase şi se pregăti de alergare. La rîndul ei, tînăra îşi scoase cămaşa străvezie şi şalvarii şi apăru ca un curmal tînăr, care freamătă la suflarea boarei. Îşi luă avînt, rîzînd în hohote, şi făcu de două ori înconjurul sălii. Iar fratele meu Haddar o urmărea.

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii dimineţii şi, cu minte, se opri din povestit.

Dar cînd se lăsă a treizeci şi una noapte

Ea urmă :

O, mărite rege, croitorul din oraşul din China îşi urmă astfel povestirea pe care bărbierul din Bagdad o depăna musafirilor, despre cel de-al doilea frate al său, El-Haddar, şi pe care întîia dată o aducea la cunoştinţă califului Montasser Billah :

Fratele meu Haddar o urmărea pe tînăra sprintenă şi rîzătoare. Privindu-l, cele trei tinere şi bătrîna, cu ochii aţintiţi la faţa sulemenită şi lipsită de barbă, de mustăţi şi de sprîncene a fratelui meu,

izbucniră în nemaipomenite hohote de rîs şi începură să bată din mîini şi din picioare.

Tînăra, goală, după ce făcu de două ori înconjurul sălii, o luă pe un gang lung, apoi prin alte odăi, una după alta, urmărită mereu şi strînsă îndeaproape de fratele meu, care gîfîia. Alerga neîncetat, rîzînd cu hohote şi mişcîndu-şi şoldurile.

Deodată, la o cotitură, tînăra îi pieri din vedere, iar fratele meu, deschizînd o uşă, prin care credea că ieşise fata, se pomeni în mijlocul unei străzi. Era chiar strada argăsitorilor din Bagdad. Şi toţi argăsitorii îl văzură pe El-Haddar, cu barba, cu mustăţile şi cu sprîncenele rase, cu faţa sulemenită ca o tîrfă, şi începură să-l huiduiască şi să-l lovească cu curelele. Rîzînd cu toţii în hohote, îl bătură pînă îşi pierdu cunoştinţa. Pe urmă îl cocoţară pe un măgar, punîndu-l cu faţa spre coada animalului, îl purtară prin toată piaţa şi apoi îl aduseră înaintea guvernatorului. Acesta întrebă :

— Dar ce-i cu ăsta ?

Ei răspunseră :

— A căzut între noi, chiar aşa cum se vede, ieşind pe neaşteptate din casa marelui vizir !

Guvernatorul puse să i se dea o sută de lovituri de bici, la tălpi, şi-l izgoni din oraş.

Atunci, o, stăpînitor al credincioşilor, am alergat după el, l-am adus la mine, în taină, şi l-am pus la adăpost. Mi-am luat sarcina să-i dau şi mijloace de trai. Poţi judeca acum că, dacă n-aş fi om curajos şi plin de însuşiri alese, n-aş mai fi putut suferi un astfel de prostălău !

Dar povestea celui de-al treilea frate al meu este cu totul alta, după cum vei vedea !

POVESTEA LUI BACBAK

(cel de-al treilea frate al bărbierului)

Bacbak, orbul, zis şi Clocănilă-umflatul, este al treilea frate al meu, şi-i cerşetor de meserie. Se număra printre fruntaşii frăţiei cerşetorilor din Bagdad.

Într-o zi, voinţa lui Allah şi soarta hotărîră ca fratele meu, întinzînd mîna ici şi colo, să ajungă la uşa unei case mari. Şi fratele Bacbak, strigîndu-şi jeluirile lui obişnuite cînd cerşea : „Făceţi-vă milă şi pomană ! Daţi şi săracului !“ lovi cu băţul în uşa casei. Trebuie să-ţi spun, dinainte, conducător al credincioşilor, că fratele Bacbak, ca şi cei mai şireţi din frăţie, avea obiceiul să nu răspundă, cînd, bătînd într-o uşă, auzea : „Cine-i acolo ?“ Tăcea, ca să-i silească pe cei dinăuntru să deschidă. De altfel, aceştia, fiind obişnuiţi cu cerşetorii, nu deschideau, ci răspundeau numai dinăuntru : „Allah să se îndure de tine !“ Aşa îi îndepărtau pe cerşetori.

În ziua aceea, zadarnic întrebă cineva dinăuntru : „Cine-i acolo ?“ căci fratele meu tăcu. Auzi, în sfîrşit, paşi apropiindu-se şi uşa se deschise. Se ivi un om, căruia Bacbak, dacă n-ar fi fost orb, nu i-ar fi cerut de pomană. Dar aşa îi era soarta. Şi fiecare îşi are soarta legată de gît.

Omul întrebă :

— Ce doreşti ?

Fratele meu răspunse :

— Faceţi-vă milă, în numele celui preaînalt !

Omul îl întrebă :

— Eşti orb ?

Bacbak răspunse :

— Da, stăpîne, şi foarte sărac !

Omul spuse :

— Atunci dă-mi mîna să te călăuzesc.

Îi dădu mîna, omul îl duse înăuntru şi urcă cu el scara pînă la o terasă foarte înaltă. Şi fratele meu, gîfîind din greu, gîndea în sine : „Are să-mi dea desigur rămăşiţele vreunei mese îmbelşugate".

Ajungînd pe terasă, omul îl întrebă :

— Ce vrei, orbule ?

Fratele meu, destul de uimit, răspunse :

— Ceva de pomană, pentru Allah !

Iar omul grăi :

— Allah să-ţi dea lumina ochilor !

Atunci, Bacbak strigă :

— O, tu, cutare, nu puteai să-mi spui asta cînd eram jos ?

Omul îi răspunse :

— O, tu care eşti mai prejos decît fundul meu, de ce nu mi-ai răspuns cînd te-am întrebat : „Cine-i acolo ? Cine-i la uşă ?" Şterge-o de-aici cît mai repede, altfel te dau de-a dura, calic lipicios şi piază rea !

Şi Bacbak fu nevoit, aşa orb cum era, să coboare în grabă scara, singur-singurel. Mai avea de coborît vreo douăzeci de trepte, cînd, făcînd un pas greşit, căzu şi se rostogoli pînă la uşă. În cădere, se lovi rău la cap şi îşi urmă drumul văicărindu-se. Mai mulţi din tovarăşii lui cerşetori, auzindu-l plîngînd, îl întrebară ce a păţit şi el le spuse. Apoi adăugă :

— Acum, prieteni, ajutaţi-mă să ajung la mine, ca să-mi iau ceva bani să pot cumpăra de-ale gurii pentru ziua de astăzi, stearpă şi cu ghinion. Sînt nevoit să mă ating de bani puşi deoparte, care, după cum ştiţi, sînt destul de mulţi, şi de aceea m-aţi numit păstrătorul tuturor banilor.

Dar îndărătul lui coborîse şi omul amintit, care porni încetişor pe urma lui, ţinîndu-se aproape, ca să vadă ce e cu el. Merse deci îndărătul fratelui meu

şi a celorlalţi doi orbi, fără ca ei să bănuiască, şi astfel au ajuns la adăpostul lui Bacbak. Cînd intrară, omul se strecură după ei, repede, înainte de a închide uşa. Bacbak le spuse celor doi tovarăşi :

— Mai întîi, căutaţi bine dacă nu s-a strecurat vreun străin în odaie.

La aceste vorbe, omul, care era hoţ de meserie, şi încă unul cu vază printre cei din tagma lor, văzînd o funie care atîrna de tavan, o apucă şi se căţără uşor şi fără zgomot pînă sus, aşezîndu-se liniştit pe o grindă. Cei doi cerşetori căutară prin odaie, îi făcură înconjurul de mai multe ori, împingînd prin unghere cu bîtele. După asta, se întoarseră la fratele meu, el scoase din ascunzătoare banii ai căror păstrător era şi îi numără cu cei doi tovarăşi. Găsiră că erau zece mii de drahme pe ţanc. Îşi luă fiecare două-trei drahme, ceilalţi bani fură puşi în saci, şi sacii îşi luară iar locul în ascunzătoare. Unul dintre cei trei cerşetori ieşi ca să cumpere de-ale gurii, se întoarse curînd şi scoase din traistă trei pîini, trei cepe şi cîteva curmale. Şi cei trei tovarăşi se aşezară în cerc ca să mănînce.

Atunci hoţul alunecă încetişor pe funie, se lăsă pe vine lîngă cerşetori şi începu să mănînce cu ei. Dar cum se aşezase lîngă Bacbak, care avea auzul foarte ascuţit, acesta îl auzi molfăind şi strigă :

— E un străin printre noi !

Şi întinse iute mîna în partea de unde venea clefăitul, şi mîna îi căzu tocmai pe braţul hoţului. Atunci Bacbak şi cei doi cerşetori se năpustiră asupra hoţului şi începură să strige şi să-l lovească cu bîtele, ca orbii. Şi chemară şi pe vecini în ajutor, urlînd :

— Musulmani, săriţi în ajutor ! Hoţul vrea să ne fure biata noastră agoniseală !

Vecinii alergară şi-l găsiră pe Bacbak ţinîndu-l zdravăn, împreună cu cei doi tovarăşi, pe hoţul care în-

cerca să se apere şi să le scape. Dar la sosirea vecinilor, hoţul se prefăcu şi el că e orb, închise ochii şi începu să strige :

— Pe Allah ! Musulmani ! Sînt orb şi tovarăş cu ăştia trei care vor să mă păgubească de partea mea din cele zece mii de drahme economie, pe care le avem împreună. Mă jur pe Allah ! pe sultan ! pe emir ! Primesc să mă duceţi în faţa guvernatorului !

Veniră atunci paznicii care-i luară pe toţi patru şi-i duseră la guvernator, care întrebă :

— Cine sînt aceştia ?

Hoţul strigă :

— Ascultă vorbele mele, o, guvernatorule drept şi înţelegător, şi adevărul va ieşi la iveală. Şi chiar dacă nu vrei să mă crezi, pune-mă la caznă mai întîi pe mine, ca să mă sileşti să spun adevărul ; după aceea pune-i la caznă şi pe tovarăşii mei, ca să-i sileşti să te lămurească !

Şi guvernatorul porunci :

— Apucaţi-l, puneţi-l jos şi loviţi-l pînă o mărturisi !

Atunci paznicii îl înşfăcară pe orbul prefăcut, unul din ei ţinîndu-l de picioare, iar ceilalţi începură să-l lovească cu biciul. După zece lovituri, orbul cel prefăcut începu să urle, apoi deschise un ochi, şi, după alte lovituri, deschise, în mod vădit, şi al doilea ochi.

Cînd văzu acest lucru, guvernatorul strigă plin de furie :

— Ce-i prefăcătoria asta, înşelătorule neruşinat ?

Iar el răspunse :

— Opreşte bătaia şi am să-ţi lămuresc totul !

Guvernatorul opri bătaia şi hoţul vorbi :

— Sîntem aici patru inşi, care facem numai pe orbii, şi înşelăm oamenii ca să primim de pomană şi mai ales ca să intrăm mai uşor prin case, să ne uităm la femei cînd au faţa descoperită, să le ademe-

nim, să le drăgostim şi apoi să le prădăm. Totodată cercetăm casele şi pregătim o hoţie fără greş. Şi cum împlinim această meserie rodnică de oarecare timp, am adunat împreună suma de zece mii de drahme. Astăzi le-am cerut tovarăşilor mei partea mea, dar ei n-au vrut să mi-o dea, ba dimpotrivă, m-au snopit în bătaie şi m-ar fi omorît, dacă paznicii nu m-ar fi scos din mîinile lor. Iată adevărul adevărat, guvernatorule! Acum, ca să-i sileşti şi pe tovarăşii mei să mărturisească, nu ai decît un singur mijloc: biciul! Şi au să vorbească! Dar să fie bine loviţi, altminteri, cum sînt înrăiţi, nu vor mărturisi nimic şi nici nu vor deschide ochii.

Guvernatorul porunci să fie apucat mai întîi fratele meu. Zadarnic s-a împotrivit, zadarnic striga că e orb din naştere; fu supus la caznă şi mai mare, pînă leşină. După ce-şi veni în simţire tot nu deschise ochii, cu toate loviturile şi cu toate sfaturile orbului de lovituri şi apoi încă trei sute. Acelaşi lucru se petrecu şi cu ceilalţi doi orbi, care nici ei nu deschiseră ochii, cu toate loviturile şi cu toate sfaturile orbului prefăcut, care li se strecurase ca tovarăş.

Apoi, cu ajutorul hoţului, guvernatorul aduse banii ascunşi în odaia lui Bacbak, îi dădu acestuia un sfert, adică două mii cincisute de drahme, şi păstră restul pentru sine.

Fratelui meu şi celor doi tovarăşi ai săi, după caznă, guvernatorul le spuse:

— Ticăloşi înşelători! Mîncaţi pîinea, darul lui Allah, şi juraţi în numele lui că sînteţi orbi! Afară de-aici şi să nu vă mai văd prin Bagdad!

Atunci, o, emire al credincioşilor, aflînd de toate acestea, am ieşit din oraş în căutarea lui Bacbak, l-am găsit şi l-am adus înapoi, pe ascuns, i-am dat adăpost la mine şi m-am însărcinat să-l hrănesc şi să-l îmbrac cît va mai trăi.

Aceasta este povestea celui de-al treilea frate al meu, Bacbak, orbul!

Auzind această povestire, califul Montasser Billah începu să rîdă şi porunci:

— Să se dea o răsplată acestui bărbier pentru bunătatea lui şi să se ducă liniştit!

Dar eu, domnilor, răspunsei:

— Pe Allah! Conducător al credincioşilor, nu pot primi nimic înainte de a povesti ce li s-a întîmplat şi celorlalţi trei fraţi ai mei, şi asta numai în cîteva cuvinte, ca să-ţi dovedesc cît de puţin flecar şi cît de zgîrcit la vorbă sînt de felul meu!

Califul răspunse:

— Fie, am să sufăr cazna de a-mi năuci urechile cu pălăvrăgeala ta şi am să mai îndur şi alte trăncăneli şi bădărănii de-ale tale, care, de altfel, nu sînt lipsite de duh.

Şi atunci bărbierul a spus:

POVESTEA LUI EL-KUZ

(cel de-al patrulea frate al bărbierului)

Al patrulea frate, chiorul El-Kuz El-Asuani, Ulciorul-tare, îndeplinea în Bagdad meseria de casap. Se pricepea la vînzarea cărnii şi a tocăturii şi ştia de minune să crească şi să îngraşe oi cu coada groasă. Ştia cui să dea carnea bună şi pentru cine să o ţină pe cea rea. Muşteriii mai de seamă din oraş şi negustorii cei mai avuţi nu se aprovizionau decît de la el şi nu cumpărau decît carne din oile lui, aşa că, în scurtă vreme, ajunse tare bogat şi stăpîn al unor mari turme şi al unor mari acareturi.

Într-o zi, fratele meu se afla în prăvălia lui, cînd intră un mare şeic cu o lungă barbă albă, care-i dădu bani şi-i spuse :

— Taie-mi din carnea cea mai bună !

Şi fratele meu îi tăie din ce avea mai bun, luă banii şi răspunse la salutul şeicului, care se îndepărtă.

Fratele meu cercetă atunci monezile de argint pe care le primise şi văzu că erau toate noi şi de-o strălucire deosebită. Se grăbi deci să le pună deoparte, într-o lădiţă deosebită, şi-şi spuse : „Iată bani care-mi vor purta noroc !"

Timp de cinci luni, bătrînul şeic cu barba lungă veni mai în fiecare zi şi-i dădea totdeauna monezi de argint albe şi noi pentru carnea proaspătă şi de calitate bună. Şi de fiecare dată El-Kuz punea deoparte aceşti bani de argint. Dar, într-o zi, El-Kuz voi să numere banii adunaţi în acest fel, ca să-şi cumpere nişte oi bune şi cîţiva berbeci, pe care avea de gînd să-i deprindă să se bată între ei — joc preţuit în Bagdad, oraşul meu. Dar abia deschise lădiţa în care pusese banii şeicului cu barbă albă şi văzu că nu se afla în ea nici o monedă, ci doar cîteva bucăţele de hîrtie albă, tăiate rotund. Văzînd asta, el începu să se bată cu palmele peste obraji, să strige şi să se vaiete. Curînd se strînseră în jurul lui mulţi trecători, cărora le povesti păţania, dar nimeni nu-şi putea lămuri cum de au dispărut banii. Şi El-Kuz striga mereu şi spunea :

— Acum de l-ar aduce Allah pe afurisitul de şeic ! Ce i-aş mai smulge barba şi turbanul chiar cu mîinile mele !

Abia rostise cuvintele din urmă, şi bătrînul se ivi, trecu prin mulţimea adunată şi se apropie de fratele meu, casapul, ca pentru a-i da bani, ca de obicei. De îndată fratele meu se năpusti asupra lui, îl apucă de piept şi strigă :

— Alergaţi, fraţilor, ajutaţi-mă ! Acesta e hoţul neruşinat !

Dar şeicul nu-şi pierdu de loc cumpătul şi, fără să se clintească, îi răspunse fratelui meu, dar în aşa fel încît să nu audă decît el :

— Alege ! Vrei să taci sau vrei să ajungi de ocară în faţa tuturor ? Căci ruşinea pe care am să ţi-o aduc va fi mai groaznică decît aceea pe care vrei s-o arunci tu asupra mea !

El-Kuz răspunse :

— Dar ce ruşine poţi să-mi aduci tu, şeic cu suflet de smoală, şi cum socoţi să mă faci de ocară ?

Bătrînul îi spuse :

— Am să le dovedesc tuturor că vinzi de obicei carne de om, în loc de carne de oaie !

Fratele meu îi răspunse :

— Minţi, de-o mie de ori minţi, şeic blestemat !

Şeicul adause :

— Nu este blestemat şi nici mincinos decît acela care, în această clipă, ţine atîrnat de cîrlig, în prăvălia sa, un cadavru de om, nu o oaie !

Fratele meu se răsti la el cu voiciune :

— Dacă se dovedeşte ceea ce spui tu, porc de cîine, ale tale să fie toate bunurile mele !

Atunci şeicul, întorcîndu-se spre mulţime, strigă cu glas tare :

— Prieteni, priviţi-l pe acest casap ! Pînă astăzi ne-a înşelat pe toţi şi a călcat în picioare învăţăturile cărţii noastre ! Acest om sugrumă în fiecare zi fii de-ai lui Adam, în loc de oi, şi ne vinde carnea lor drept carne de oaie ! Dacă vreţi să vă încredinţaţi că spun adevărul, intraţi şi cercetaţi-i prăvălia !

Strigînd, toată lumea dădu buzna în prăvălia fratelui meu. Şi apăru în văzul tuturor un cadavru de om atîrnat în cîrlig, jupuit şi curăţat de măruntaie ; pe scîndura pentru căpăţîni, se vedeau trei capete

de om jupuite, curățate și pregătite pentru vînzare! Într-adevăr, șeicul cu barbă lungă, albă, nu era decît un meșter priceput în vrăjitorie și în farmece și, cît ai clipi, a putut schimba în fața tuturor un lucru în altul.

Văzînd asta, toată lumea se năpusti asupra fratelui meu strigînd:

— Necredinciosule! Nelegiuitule! Înșelătorule!

Și, tăbărînd pe el, unii îl loveau cu bețele, alții cu biciul, și cei mai înverșunați și mai cruzi erau mușteriii vechi și cei mai buni prieteni ai lui. Bătrînul șeic se mulțumi să-i dea fratelui meu o zdravănă lovitură de pumn peste un ochi, pe care i-l și crăpă, fără putință de lecuire. Fu apoi luat așa-zisul cadavru, fratele meu fu legat bine și toată lumea, cu șeicul în frunte, veni în fața celui ce împlinește legea. Și șeicul îi spuse:

— O, emire! Aducem înaintea ta, ca să-și primească pedeapsa fărădelegilor lui, pe acest om, care, de multă vreme, își sugrumă semenii și le vinde carnea drept carne de oaie. Nu ai decît să hotărăști pedeapsa și să împlinești dreptatea lui Allah, căci, iată, avem aici atîția martori!

În zadar se apără fratele meu, judecătorul nu voi să mai asculte nimic și-l osîndi la cinci sute de lovituri de baston peste spate și peste fund! I se confiscară toate bunurile și acareturile, și norocul lui a fost că era atît de bogat, altfel moartea, nu altceva i-ar fi fost pedeapsa. Apoi se luă hotărîrea să fie izgonit din oraș.

Fratele meu, chiorît, cu dosul vînăt de lovituri, aproape mort, fu scos din oraș. Și merse el drept înaintea lui, fără să știe încotro, pînă ajunse într-un tîrg îndepărtat și necunoscut. Se opri și se hotărî să rămînă acolo, apucîndu-se de ciubotărie, meserie care-ți cere un singur capital: mîini bune.

Își găsi sălaș statornic la o răspîntie, la întîlnirea a două străzi, și începu să lucreze ca să-și cîștige pîinea. Dar într-o zi, pe cînd lucra la niște papuci, auzi nechezat de cai și ropot de călăreți. Întrebînd de pricina acestui zgomot, i se răspunse :

— Ca de obicei, regele merge la vînătoare însoțit de tot alaiul.

Atunci fratele meu El-Kuz își lăsă acul și ciocanul și se sculă să vadă alaiul regelui. Pe cînd sta gînditor în picioare și visa la starea lui de altădată și la cea de față și la împrejurările în care, din casap cu vază, a ajuns cel din urmă cîrpaci, regele trecu în fruntea mărețului alai și, din întîmplare, ochii lui căzură pe ochiul crăpat al fratelui meu. De cum îl văzu, regele se schimbă la față și strigă :

— Să mă păzească Allah de piaza rea și de nenorocirile acestei zile blestemate !

Răsuci de îndată hățul calului și luă calea înapoi, cu tot alaiul și cu soldații după dînsul. Totodată porunci robilor lui să pună mîna pe fratele meu și să-i dea pedeapsa meritată. Și robii se năpustiră îndată asupra lui El-Kuz și-i dădură atîtea lovituri, că-l lăsară mai mult mort în drum. După ce se îndepărtară, El-Kuz se sculă, se întoarse îndurerat la locul lui, sub bucata de pînză din colțul străzii. Era rupt de oboseală și abia mai sufla. Și cum, din întîmplare, un om din alaiul regesc rămăsese în urmă și trecu prin fața lui, îl rugă să se oprească, îi povesti cum s-au purtat cu el și-l întrebă care să fie pricina. Omul izbucni în hohote de rîs și-i răspunse :

— Frate, să știi că regele nostru nu poate suferi vederea unui chior, mai cu seamă dacă e chior de ochiul stîng ; asta o socoate piază rea și totdeauna pune să fie ucis chiorul. Mă mir că mai ești în viață.

La aceste cuvinte, fratele meu, fără să mai aștepte, își strînse sculele și, cu ce puteri mai avea, o luă

repede din loc şi nu se odihni decît cînd fu afară din oraş. Şi o porni din nou înainte, pînă ajunse într-un alt oraş, foarte depărtat, unde nu se afla, ca în celălalt, vreun rege sau vreun tiran.

Rămase mult timp în acel oraş, avînd grijă, din prevedere, să nu se arate nicăieri. Dar într-o zi, pe cînd era mai trist ca de obicei, ieşi să ia nitel aer şi să hoinărească uitîndu-se ici şi colo. Auzi îndărătul lui nechez de cai şi, îndată, amintindu-şi păţania din urmă, fugi cît mai repede şi-şi căută un colţ unde să se ascundă, dar nu găsi. Văzînd însă lîngă el o uşă mare, o împinse şi se aruncă înăuntru. Înaintea lui se întindea un gang lung şi întunecos, în care se ascunse. Dar deodată îi apărură în faţă doi oameni, îl apucară, îl legară, şi-i spuseră :

— Slavă lui Allah că te-am aflat, în sfîrşit, duşman al celui preasfînt şi al oamenilor ! De trei zile şi trei nopţi te căutăm fără încetare şi ne-ai luat somnul şi tihna. Ne-ai făcut să gustăm amărăciunea morţii !

Fratele meu El-Kuz întrebă :

— Oameni buni, dar la ce m-a osîndit Allah ? Şi ce poruncă a dat împotriva mea ?

Ei răspunseră :

— Vrei să ne pierzi şi pe noi, şi pe stăpînul acestei case ! Nu ţi-a fost de-ajuns că ai adus pe prietenii tăi la mizerie şi pe stăpînul casei la sapă de lemn ? Vrei să ne şi omori ? Unde ţi-i cuţitul pe care-l aveai ieri în mînă, cînd îl urmăreai pe unul dintre noi ?

După aceste cuvinte, îl scotociră şi-i găsiră în brîu cuţitul cu care tăia talpa ca să pingelească papucii. Îl trîntiră la pămînt şi voiră să-l sugrume. El însă le strigă :

— Ascultaţi-mă, oameni buni, nu sînt nici hoţ, nici ucigaş ! Povestea vieţii mele este uluitoare şi vreau să v-o spun !

Dar ei nu voiră să-l asculte, îl călcară în picioare, îl bătură şi-i sfîşiară hainele. Cînd îi rupseră hainele de pe el, şi-i ieşi la iveală spinarea cu urmele tuturor loviturilor de vergi şi de bici, pe care le primise cu cîtva timp înainte, ei strigară :

— Ticălos afurisit ! Iată urme vechi de lovituri pe spinarea ta, dovadă a fărădelegilor din trecut !

Şi îl tîrîră pe bietul El-Kuz la guvernator. Şi El-Kuz se gîndea la toate nenorocirile lui şi-şi spunea: „Ce mari trebuie să fie păcatele mele, ca să le ispăşesc în acest fel ! Şi totuşi nu mă simt vinovat de nimic ! Numai Allah cel preaînalt îmi poate fi de ajutor !"

Cînd ajunse în faţa guvernatorului, acesta îl privi cu mînie şi-i strigă :

— Ticălos neruşinat ! Urmele loviturilor de pe spinarea ta sînt dovadă sigură de toate fărădelegile tale din trecut şi de acum.

Şi porunci să i se dea pe loc o sută de lovituri de nuiele. După aceea fu urcat şi legat pe spinarea unei cămile, iar crainicii îl plimbară prin tot oraşul, strigînd :

— Iată cum se pedepseşte cel care intră ca un neleguit în casa altuia !

Dar nu după mult timp, vestea nenorocirilor fratelui meu ajunse pînă la mine. Am pornit îndată în căutarea lui şi l-am găsit chiar cînd era dat jos de pe cămilă, leşinat. Atunci, conducătorule al credincioşilor, m-am simţit dator să-l iau cu mine, să-l îngrijesc şi să-l aduc într-ascuns la Bagdad, unde are ce-i trebuie să mănînce şi să bea liniştit pînă la sfîrşitul zilelor lui.

Iată deci povestea nenorocitului El-Kuz. Dar păţania celui de al cincilea frate al meu este tare uimitoare şi-ţi va dovedi, o, conducător al credincioşilor, cît de chibzuit şi de înţelept sînt eu, spre deosebire de fraţii mei !

(al cincilea frate al bărbierului)

Acesta este, o, conducător al credincioşilor, chiar fratele cu nasul şi cu urechile tăiate. Il chema El-Aşar, fie pentru că era mătăhălos şi avea o burtă ca de cămilă care e gata să fete, fie pentru că era ca o căldare mare. Dar asta nu-l împiedica să fie de-o lene puţin obişnuită în timpul zilei, pe cînd noaptea împlinea tot felul de însărcinări şi-şi cîştiga banii pentru a doua zi prin tot soiul de mijloace neîngăduite şi destul de ciudate.

La moartea tatei, noi moştenirăm fiecare cîte o sută de drahme de argint. El-Aşar, ca şi toţi ceilalţi, îşi primi partea lui, dar nu ştiu ce să facă cu banii. Pînă la urmă, avu o idee, pe lîngă o mie altele : îşi cumpără diferite lucruri de sticlă şi începu să le vîndă cu bucata. Îşi alese această meserie, mai degrabă decît oricare alta, fiindcă nu cere multă mişcare.

Fratele meu El-Aşar ajunse deci vînzător de sticlărie. Pentru asta, îşi cumpără un coş mare în care-şi puse lucrurile, alese un colţ de stradă, pe unde trecea lume multă, şi se aşeză acolo, punîndu-şi în faţă coşul cu sticlărie. Se lăsă liniştit pe vine, cu spatele la peretele casei şi începu să-şi arate trecătorilor marfa, strigînd :

— Pahare ! picături de soare ! sînuri tinere de alabastru ! ochii doicii mele ! suflare răcoroasă de fecioare ! pahare ! pahare !

De cele mai multe ori însă, El-Aşar tăcea şi, sprijinit bine de perete, se lăsa în voia visului cu ochii deschişi. Într-una din zile, pe vremea rugă-

ciunii de vineri, iată ce vis își depăna murmurîndu-l :

— Mi-am pus tot avutul, adică o sută de drahme, în cumpărarea acestor lucruri de sticlă. Am să le vînd, desigur, cu două sute de drahme. Cu ele am să cumpăr alte lucruri și am să le vînd cu patru sute de drahme. Și voi urma așa, cumpărînd și vînzînd, pînă voi avea bani mulți. Voi cumpăra atunci mărfuri de toate soiurile, drogherie și parfumerie, și nu mă voi lăsa de meserie decît atunci cînd voi ajunge la cîștiguri însemnate. Și atunci îmi voi putea cumpăra un palat, robi, cai cu șea și cu cioltar de brocart și aur ; și voi mînca și voi bea ; și nu va rămîne cîntăreață din oraș pe care să n-o poftesc să-mi cînte în casă. Mă voi pune apoi în legătură cu toate petitoarele mai dibace din Bagdad și le voi trimite la fete de regi și de viziri ; și nu va trece mult timp și mă voi însura cel puțin cu fiica marelui vizir ! Am aflat că e deosebit de frumoasă și desăvîrșită în toate ; și am să-i hotărăsc o zestre de o mie de dinari de aur. Și nu mă îndoiesc că tatăl ei, marele vizir, se va învoi la această căsătorie ; iar dacă nu vrea, ei bine, am să-i răpesc fata de sub nas și am s-o aduc la mine în palat. Atunci am să-mi cumpăr și zece băieți, anume pentru serviciul meu. După aceea, am să-mi fac haine regești, cum nu poartă decît sultanii și emirii ; și-i voi comanda celui mai priceput giuvaergiu să-mi facă o șea de aur încrustată cu mărgăritare și cu pietre scumpe. Și atunci, călare pe cel mai frumos cal, pe care-l voi cumpăra de la șeful beduinilor din pustie sau pe care mi-l voi aduce de la tribul anezilor, mă voi plimba prin oraș, cu robi mulți de jur împrejurul meu, și, în acest chip, voi merge la palatul marelui vizir care se va scula întru cinstirea mea și-mi va da locul

lui, şi el va sta în picioare mai prejos de mine, şi se va simţi onorat că-mi e socru. Şi voi avea cu mine doi tineri robi care îmi vor duce fiecare cîte o mare pungă cu o mie de dinari. Şi voi da una din pungi marelui vizir, drept răsplată pentru fată, şi i-o voi dărui deci pe cealaltă, numai ca să-i arăt dărnicia şi mărinimia mea, şi cît de puţin preţuieşte în ochii mei lumea întreagă. Apoi mă voi întoarce acasă cu faţa încruntată ; şi cînd logodnica îmi va trimite prin cineva salutările ei, îl voi umple de aur pe acela şi-i voi da stofe preţioase şi haine măreţe. Şi dacă vizirul îmi trimite vreun dar de nuntă, n-am să-l primesc, am să i-l întorc, chiar dacă ar fi un lucru de mare preţ, şi asta numai ca să-i arăt că am suflet cu totul şi cu totul ales şi că nu sînt în stare de vreo grosolănie. Pe urmă voi hotărî eu însumi ziua căsătoriei şi amănuntele serbării, şi voi da poruncă să nu se cruţe nimic, nici în ceea ce priveşte ospăţul, nici în ceea ce priveşte numărul şi isteţimea cîntăreţilor din instrumente şi din gură, a cîntăreţelor şi dansatoarelor. Şi voi face în palatul meu toate pregătirile trebuincioase, îl voi împodobi şi acoperi peste tot cu covoare, voi aşterne un strat de flori, de la intrare pînă în sala banchetului, şi voi pune să se stropească pe jos cu apă de trandafiri şi cu alte parfumuri. În noaptea nunţii mă voi îmbrăca în hainele cele mai frumoase şi mă voi aşeza pe un tron aşezat pe o estradă acoperită toată cu stofe brodate în mătase, pline de desene cu flori şi cu linii plăcut colorate. Şi cît ţine ceremonia şi soţia mea va fi plimbată prin mijlocul sălii, în găteala ei mai strălucitoare decît luna plină din luna Ramadan, eu voi sta nemişcat şi grav, nici măcar n-o voi privi, nu-mi voi întoarce capul nici la stînga,

nici la dreapta, ca să înţeleagă toţi tăria caracterului meu şi înţelepciunea mea! Şi, la sfîrşit, soţia va fi adusă dinaintea mea, în toată frăgezimea frumuseţii ei şi parfumată îmbătător. Dar nici nu mă voi clinti din loc, ba dimpotrivă! Şi voi rămîne astfel nepăsător şi grav pînă ce toate femeile care vor fi de faţă la nuntă se vor apropia de mine şi-mi vor spune: „O, stăpînul nostru şi cununa capetelor noastre! Iată soţia şi roaba ta, care-ţi stă cu respect dinainte şi aşteaptă s-o învredniceşti cu o privire. E obosită de cît a stat în picioare şi nu aşteaptă decît porunca ta ca să se aşeze!" Dar eu nu voi răspunde o vorbă şi le voi face să dorească şi mai mult un cuvînt din partea mea. Şi toate femeile poftite la nuntă se vor apleca pînă la pămînt în faţa măreţiei mele. Abia atunci voi binevoi să-mi cobor ochii şi să mă uit la soţia mea, dar numai o dată, şi am să-i arunc o singură privire: după aceea îmi voi ridica ochii şi-mi voi lua iarăşi înfăţişarea nepăsătoare. Slujnicele o vor lua pe soţia mea, eu mă voi ridica şi voi trece într-o odaie ca să-mi schimb hainele cu altele mai bogate şi mai luxoase. Şi mireasa va fi din nou adusă înaintea tronului meu, îmbrăcată în alte veşminte, în alte găteli, pierdută sub grămada de giuvaeruri, de aur, şi de pietre scumpe, şi parfumată cu miresme şi mai plăcute. Şi voi aştepta să fiu rugat de mai multe ori ca să-mi privesc soţia, dar îndată voi ridica ochii ca să n-o mai văd. Şi voi face aşa pînă se va încheia toată serbarea de nuntă.

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, nu mai spuse nimic în noaptea aceea, ca să nu treacă peste voia ce i se dase.

Iar cînd se lăsă a treizeci şi doua noapte

Ea urmă astfel povestirea în faţa regelui Şahriar:

...pînă se va încheia toată serbarea de nuntă. Atunci voi porunci cîtorva din tinerii mei robi să ia o pungă cu cinci sute de dinari, în mărunţiş, să-i arunce în toată sala, şi altă pungă pentru cîntăreţele din instrumente şi din gură, şi pentru femeile din slujba soţiei mele. Pe urmă, aceleaşi femei îmi vor conduce soţia în odaia ei, unde mă voi duce şi eu, după ce mă voi fi lăsat îndelung aşteptat. Cînd voi intra la ea, voi trece, fără s-o privesc, printre cele două şiruri de femei şi mă voi aşeza pe un divan, cerînd o cupă de apă parfumată şi îndulcită şi o voi bea liniştit, aducînd mulţumiri lui Allah. Şi voi continua să nu bag de seamă că soţia mea este în pat, gata să mă primească; şi, ca s-o umilesc şi s-o fac să simtă superioritatea mea şi cît de puţin caz fac de ea, nu-i voi spune o vorbă, şi astfel o voi învăţa cum înţeleg să mă port cu ea în viitor. Căci numai aşa ajungi să le faci pe femei mlădioase, dulci şi iubitoare. Şi o voi vedea pe soacra mea intrînd de îndată, sărutîndu-mi faţa şi mîinile şi spunîndu-mi: „O, stăpîne, binevoieşte s-o priveşti pe roaba ta, fiica mea, care-ţi doreşte cu căldură apropierea, şi miluieşte-o măcar cu o vorbă!“ Iar eu, cu toate cuvintele respectuoase ale soacrei, care nici nu va îndrăzni să-mi spună „ginere“, ca să nu pară prea familiară, nu-i voi răspunde o vorbă. Atunci ea mă va ruga iar şi iar ca să mă mişte în vreun fel, şi va sfîrşi, sînt sigur, prin a se arunca la picioarele mele, sărutîndu-le şi ducînd de mai multe ori la buze pulpana hainei mele. În sfîrşit, va spune: „O, stăpîne, îţi jur pe Allah, că fiica mea este frumoasă

şi fecioară! Îţi jur pe Allah, că nimeni n-a văzut-o pe fiica mea descoperită şi nimeni nu i-a ştiut culoarea ochilor! Fie-ţi milă, încetează de a o mai face de ocară şi de-a o umili atît! Priveşte cît este de supusă; nu aşteaptă decît un semn de la tine ca să-ţi împlinească toate dorinţele!" După asta soacra mea se va ridica, va umple o cupă cu vin delicios şi o va da fiicei ei, care se va apropia să mi-o întindă, supusă şi tremurînd, mie. Aşezat nepăsător pe pernele brodate cu aur ale divanului, eu o voi lăsa să vină în faţa mea şi-mi va face plăcere ca ea, fiica marelui vizir, să stea în picioare dinaintea mea, fără ca eu s-o privesc, eu, fostul vînzător de sticlărie, care striga la colţul drumurilor: „Pahare! picături de soare! sînuri tinere de alabastru! ochii doicii mele! suflare răcoroasă de fecioare! pahare! pahare!" Şi ea, în faţa unei atît de rare nobleţi şi măreţii, mă va lua drept fiul vreunui om ilustru a cărui faimă umple lumea. Şi-mi va spune cu lacrimi în ochi: „O, doamne, fie-ţi milă! nu respinge această cupă din mîinile roabei tale, căci eu sînt cea din urmă dintre roabele tale!" Şi nici nu-i voi răspunde la aceste cuvinte. Iar ea va prinde curaj, văzînd că tac, va stărui să iau cupa de vin şi o va apropia chiar ea, drăgălaş, de buzele mele. Şi, în faţa unei asemenea familiarităţi, mă voi înfuria, o voi privi cu asprime, îi voi da o bună palmă peste obraji, iar în burtă o lovitură zdravănă de picior, iac-aşa...

Fratele meu, urmă bărbierul, spunînd aceste cuvinte, făcu mişcarea de a o lovi zdravăn pe închipuita lui soţie, iar lovitura nimeri în şubredul coş, plin cu sticlărie, de dinaintea lui; şi coşul se rostogoli cît colo, cu toate din el, şi nu rămaseră decît cioburi din ceea ce fusese tot avutul acestui smintit. Ah, dacă m-aş fi nimerit acolo în clipa aceea, o, emire al credincioşilor, l-aş fi pedepsit cum merita pe acest frate

plin de o nesuferită deşertăciune şi de o falsă măreţie de suflet!

Dar în faţa acestor pagube de neînlocuit, El-Aşar începu să-şi dea cu pumnii în cap, să-şi sfîşie hainele de deznădejde, să plîngă şi să se văicărească. Şi, cum acea zi era tocmai o zi de vineri, şi rugăciunea de amiază urma să înceapă în moschei, dintre oamenii care ieşeau din case, unii, văzîndu-l pe fratele meu în acel hal, se opriră privindu-l cu milă, dar alţii îşi văzură de drum, spunînd că e un smintit şi rîzînd în hohote îndată ce aflară de la un vecin amănunte despre ţicneala lui.

Pe cînd se văieta astfel, deplîngînd pierderea capitalului cu dobînzile, iată că o femeie de mare rang trecu pe acolo, în drum spre moscheie. Întrecea în frumuseţe pe cele mai frumoase femei; din făptura ei se răspîndea o înviorătoare mireasmă de mosc; era urcată pe o catîrcă împodobită cu catifea şi brocart de aur, şi o însoţea un mare număr de slujitori şi de robi. Văzînd sticlăria în cioburi, şi pe fratele meu plîngînd, o cuprinse mila şi voi să cunoască pricina deznădejdii lui. I se spuse că bietul om avea un coş cu sticlărie, din vînzarea căreia trăia, că acela era tot avutul lui, dar că nu-i mai rămăsese nimic după întîmplarea care-i prefăcuse totul în cioburi. Atunci femeia chemă pe unul dintre slujitori şi-i spuse:

— Dă acestui sărman toţi banii pe care-i ai la tine.

Şi slujitorul scoase îndată de la gît, unde-o avea prinsă cu un şnur, o mare pungă pe care o puse în mîna fratelui meu. El-Aşar o luă, o deschise şi găsi în ea, după ce numără, cinci sute de dinari de aur. Cînd îi văzu — aproape să moară de emoţie şi de bucurie! Şi începu să cheme asupra binefăcătoarei toate binecuvîntările lui Allah.

Ajungînd astfel bogat într-o clipă, El-Aşar, cu pieptul plin de bucurie, se duse acasă, unde îşi în-

cuie avuţia, apoi se pregăti să-şi caute vreo casă frumoasă pe care s-o închirieze şi în care să trăiască după plac. Dar tocmai atunci auzi o bătaie uşoară la uşă. Alergă să deschidă şi văzu o bătrînă necunoscută, care-i spuse :

— Tinere, timpul rugăciunii din această sfîntă zi de vineri aproape a trecut, şi eu n-am izbutit încă să fac spălările ce se cuvin înainte de rugăciune. Lasă-mă, te rog, să intru o clipă la tine, ca să-mi împlinesc datoria, la adăpost de priviri străine.

Fratele meu îi răspunse :

— Aud şi mă supun !

Îi deschise uşa şi o duse la bucătărie, unde o lăsă singură.

Peste cîteva clipe, bătrîna veni la fratele meu în odaie, se opri pe o bucată veche de împletitură, care servea de covor, făcu puţin cam în grabă cîteva mătănii şi-şi încheie rugăciunea cu urări de bine pentru fratele meu, meşteşugite şi cucernice. Fratele meu, care nu-şi mai încăpea în piele de fericire, îi mulţămi şi, scoţînd de la brîu doi dinari de aur, i-i întinse cu dărnicie. Bătrîna nu-i primi şi-i spuse cu mîndrie :

— Tinere, fie lăudat Allah care te-a făcut atît de darnic ! Nu mă mir că ştii să cîştigi bunăvoinţa celor din jurul tău, chiar şi a celor care, ca mine, nu te-au văzut decît o singură dată. Banii pe care vrei să mi-i dai, pune-i la loc în brîu, căci, după înfăţişare, trebuie să fii vreun biet derviş, şi aceşti bani ţi-or fi mai de folos ţie, decît mie. Dacă te poţi lipsi de ei, n-ai decît să-i dai îndărăt femeii care ţi i-a dăruit, văzîndu-ţi paharele făcute cioburi.

Fratele meu îi răspunse :

— Cum, maică, tu cunoşti această femeie ? Atunci, te rog, fă bine şi arată-mi mijlocul de a-i vorbi.

Bătrîna răspunse :

— Fiule, această foarte frumoasă tînără n-a fost atît de darnică decît ca să-ţi arate înclinarea ei pentru tine, care eşti tînăr, frumos şi viguros, pe cînd soţul ei este un nevolnic, tare zăbavnic în pat, de ţi se face şi milă de el. Scoală-te, pune-ţi banii de aur la brîu, ca să nu ţi-i fure cineva în casa asta fără de lacăt, şi vino cu mine. Trebuie să-ţi spun că sînt de mult timp în slujba acestei tinere femei şi că eu îi împlinesc însărcinările tainice. De cum vei intra la ea, arată-te grăbit, spune-i felurite cuvinte drăgălaşe, fă tot ce-ţi stă în putere ; şi cu cît mai mult, cu atît o vei lega mai strîns de tine. Ea, din parte-i, nu va cruţa nimic ca să-ţi prilejuiască numai bucurii şi vei fi stăpîn deplin peste frumuseţea şi bogăţiile ei !

Cînd auzi cuvintele bătrînei, fratele meu făcu întocmai cum i se spusese şi-o urmă pe bătrînă, mergînd în urma ei, şi ajunseră astfel amîndoi la o poartă mare, în care bătrîna bătu într-un chip deosebit. Şi fratele meu era tare mişcat şi nu mai ştia ce să facă de fericire.

La semnalul dat de bătrînă, veni să deschidă o roabă greacă, tînără şi tare drăguţă : le ură bun venit, surîzînd foarte făgăduitor. Bătrîna intră, şi fratele meu o urmă. Fu dus de mica greacă într-o sală întinsă şi măreaţă, care se afla chiar în mijlocul casei. Şi avea sala perdele mari de mătase întreţesută cu aur, iar pe jos numai covoare de preţ. Fratele meu, rămînînd singur, se aşeză pe divan, îşi scoase turbanul, îl puse pe genunchi, şi-şi şterse fruntea. Dar peste cîteva clipe perdelele se dară la o parte şi apăru o tînără fără seamăn, pe care nimic din ce li-i dat oamenilor să vadă n-ar fi ajuns-o în frumuseţe. Şi era îmbrăcată cum nu se poate închipui mai frumos. Fratele meu El-Aşar se ridică în picioare.

Cînd îl văzu, tînăra îi surîse din ochi şi se grăbi să închidă uşa, care rămăsese deschisă. Se apropie de

fratele meu, îl luă de mînă, şi-l atrase pe divanul de catifea aurită. Ar fi de prisos să spun cu amănuntul tot ce, timp de-o oră, făcură fratele meu şi tînăra : îmbrăţişări, sărutări, muşcături, mîngîieri, joacă, suciri, răsuciri, acum într-un chip, acum în alt chip şi aşa mai departe.

După aceste zbenguieli, tînăra se ridică şi-i grăi fratelui meu :

— Lumină a ochilor mei, să nu te mişti de aici pînă nu vin !

Apoi ieşi repede şi dispăru.

Şi iată că, deodată, hidos şi cu ochii aprinşi, în uşa deschisă pe neaşteptate, apăru un arap mare, purtînd în mînă un paloş cu scînteieri orbitoare. Şi strigă către îngrozitul El-Aşar :

— Nenorocire ţie, ticălosule ! Cum ai îndrăznit să pătrunzi în acest loc, fecior de tîrfă, copil din flori, rod amestecat al tuturor ouălor putrede ale nelegiuiţilor !

La vorbele acestea atît de cumplite, fratele meu nu ştiu ce să răspundă, limba i se înţepeni şi gura i se încleştă, se făcu galben şi se închirci. Atunci arapul îl luă, îl dezbrăcă la piele şi, ca să-i prelungească chinul, începu să-i dea lovituri cu latul paloşului, vreo optzeci la rînd ; apoi îi înfipse tăişul în carne, în mai multe locuri, pînă ce fratele meu se prăbuşi pe podele. Crezîndu-l mort, arapul scoase un strigăt grozav, şi atunci se arătă o arăpoaică aducînd o tavă cu sare. Ea puse tava jos şi începu să presare sare pe rănile fratelui meu, care, cu toate durerile cumplite nu crîcni, de teamă să nu fie ucis. După ce îl acoperi în întregime cu sare, arapul ieşi şi strigă încă o dată, la fel de grozav. Se înfăţişă atunci bătrîna, care, ajutată de arap, scotoci hainele şi brîul fratelui meu şi-i luă toţi banii ; îl apucă apoi de picioare şi-l tîrî prin odăi pînă la un loc din curte,

unde, printr-o deschidere, îl aruncă într-o groapă neagră, unde de obicei arunca hoiturile celor atraşi prin viclenii în această casă, pentru a sluji de călăreţi tinerei stăpîne şi a fi apoi despuiaţi părăsiţi în această tainiţă, după ce erau acoperiţi cu sare, ca să nu miroase urît.

Tainiţa în care fu aruncat fratele meu El-Aşar era mare şi întunecoasă, iar hoiturile celor aruncaţi acolo zăceau unul peste altul. Rămase două zile întregi, fără să se poată mişca din pricina rănilor şi a căderii. Dar Allah (fie slăvit şi lăudat !) voi ca sarea cu care fratele meu fusese acoperit să fie tocmai mijlocul de lecuire, împiedicînd sîngele să se strice şi oprindu-i curgerea. De îndată ce rănile se închiseră şi puterile îi reveniră, fratele meu putu să iasă dintre hoituri, să se tîrască în lungul tainiţei, folosindu-se de o rază slabă de lumină, ce venea din fund, de la o ferestruică a zidului care închidea tainiţa. Se putu ridica pînă la ferestruică şi ieşi la lumina zilei, afară din tainiţă.

Se grăbi atunci să ajungă acasă, unde venii să-l aflu şi să-l îngrijesc cu leacurile pe care ştiam să le scot din plante şi din sevele de buruieni şi, după cîtva timp, fratele meu, lecuit pe deplin, se hotărî s-o ucidă pe bătrînă şi pe ceilalţi, pentru nelegiuirea de pe urma căreia îndurase atît. Începu deci s-o caute, merse pe urmele ei şi descoperi locul unde venea în fiecare zi ca să-i ademenească pe tinerii care urmau să răspundă poftelor stăpînei ei şi apoi să se întîmple ceea ce ştim.

Într-o zi se deghiză ca persan străin, îşi puse un brîu în care ascunse bucăţi de sticlă, ca să facă să se creadă că era aur, îşi piti sub haina lungă o spadă mare şi se duse să aştepte sosirea bătrînei, care nu întîrzie să apară. Se apropie îndată de ea, se făcu că

vorbeşte prost araba, limba noastră, şi, imitînd barbara limbă a persanilor, îi spuse bătrînei :

— Maică, sînt străin şi aş vrea să ştiu unde pot afla o vizinea, ca să cîntăresc nouă sute de dinari de aur, pe care-i am în brîu, bani cîştigaţi din vînzarea mărfurilor aduse din ţara mea.

Bătrîna, piază de nenorociri, îi răspunse :

— Cazi foarte bine tinere, căci fiul meu, tînăr frumos ca şi tine, este zaraf de meserie şi-ţi va cîntări cu vizineaua lui. Hai să te duc la el !

Fratele meu îi răspunse :

— Mergi înainte !

Şi ea merse înainte, şi el după ea, pînă ajunseră la casa cu pricina. Aceeaşi tînără roabă greacă veni să le deschidă, surîzîndu-le plăcut, iar bătrîna îi spuse în şoaptă :

— De data asta îi aduc stăpînei muşchi puternici şi carne la timp !

Tînăra îl luă pe fratele meu de mînă, îl duse în sala cu mătăsuri şi rămase cu el, distrîndu-l cîteva clipe, apoi se duse să-şi vestească stăpîna, care veni şi făcu cu fratele meu tot ce făcuse şi întîia dată ; ar fi de prisos să mai spun ce anume. Apoi ea se retrase şi deodată apăru groaznicul arap cu paloşul sclipitor în mînă şi-i strigă fratelui meu să se scoale şi să-l urmeze, purtîndu-se cu el ca şi întîia dată. Atunci fratele meu, care mergea îndărătul arapului, scoase repede sabia de sub haină şi, dintr-o singură lovitură, îi tăie capul. La zgomotul căderii, alergă arăpoaica, şi avu şi ea aceeaşi soartă ; la fel şi roaba greacă, al cărei cap zbură dintr-o singură lovitură. Veni apoi rîndul bătrînei, zorite să pună mîna pe pradă. La vederea fratelui meu, cu braţul plin de sînge şi cu sabia în mînă, se sperie şi căzu la pămînt. Fratele meu o luă de păr şi-i strigă :

— Mă recunoşti, tîrfă bătrînă, fiică de tîrfă, putreziciune aducătoare de nenorociri ?

Şi bătrîna răspunse :

— Stăpîne, nu te cunosc !

Fratele meu adause :

— Să ştii, babă desfrînată, că eu sînt acela la care ţi-ai făcut spălările, fund de maimuţă bătrînă ! Eu sînt acela pe care l-ai ademenit ca să-ţi mulţămească stăpîna, pe care l-ai tîrît de picioare, ca să-l arunci în tainiţă !

Şi spunînd acestea, dintr-o singură lovitură fratele meu despică în două capul bătrînei. Apoi o căută pe tînăra care de două ori se drăgostise cu el.

O găsi dichisindu-se şi parfumîndu-se, într-o odaie răzleaţă. La vederea lui, scoase un ţipăt de groază, i se aruncă la picioare şi-l rugă să-i cruţe viaţa. Şi fratele meu, amintindu-şi bucuriile adevărate pe care le cunoscuse alături de ea, îi lăsă viaţa. Şi o întrebă :

— Dar cum se face că te afli în această casă, în puterea grozavului arap, pe care l-am ucis cu mîna mea şi care trebuie să te fi făcut să simţi numai oroare ?

Ea răspunse :

— O, stăpîne, înainte de-a fi închisă în această casă blestemată, trăiam la un bogat negustor din oraş ; această bătrînă era prietena casei, venea deseori să ne vadă, şi-mi arăta, mie îndeosebi, multă dragoste. Într-o zi veni la mine şi-mi spuse : „Sînt chemată la o nuntă cum n-a mai fost alta şi cum nimeni de pe lume n-a mai văzut. Am venit să te iau cu mine !“ I-am răspuns : „Aud şi mă supun !“ Mi-am pus cele mai frumoase veşminte, am luat cu mine o pungă cu o sută de dinari şi am plecat cu bătrîna. Am ajuns îndată la casa aceea, unde am intrat împreună cu bătrîna şi, unde, prin şiretenia ei, am căzut în mîinile şi sub puterea crudului arap, care, după ce

mi-a răpit fecioria, m-a ținut aici cu sila și s-a slujit de mine pentru planurile lui criminale, răpind viața tinerilor bogați pe care-i aducea bătrîna. Astfel, de trei ani sînt o unealtă în mîinile ticăloasei bătrîne.

Înduioșat, fratele meu îi spuse :

— Ah, ce soartă nenorocită ai avut !... Dar spune-mi, căci de cînd ești aici trebuie să știi, au adunat multe bogății acești nelegiuiți ? !

Ea răspunse :

— Da, bineînțeles ! Atît de multe, încît mă îndoiesc că ai putea să le cari singur ; nici zece inși n-ar fi de-ajuns. Vino, de altfel, să vezi cu ochii tăi !

Îl luă pe fratele meu și-i arătă lăzi uriașe, pline cu bani din toate țările și cu pungi de toate mărimile. Și fratele meu rămase uimit și înlemnit. Atunci fata îi spuse :

— N-ai să poți scoate singur atîta aur ! Du-te și adu mai mulți hamali, ca să-i încarci cu tot ce se află aici. Între timp, eu pregătesc pachetele.

Fratele meu se duse în grabă după hamali și, peste cîtva timp, se întoarse cu vreo zece, fiecare purtînd o ladă goală.

Dar, ajungînd la casa aceea, găsi ușa larg deschisă ; tînăra dispăruse împreună cu toată prada. Înțelese că l-a înșelat, ca să poată lua ea singură avuțiile. Totuși se mîngîie, văzînd lucrurile frumoase din casă și bogățiile din dulapuri, îndeajuns ca să-l facă om cu stare pentru cît mai avea de trăit. Plănui să le care pe toate, a doua zi, la el acasă. Și, cum era zdrobit de oboseală, se întinse pe un pat luxos și adormi.

A doua zi, cînd se trezi, fu cît se poate de îngrozit văzîndu-se înconjurat de douăzeci de paznici ai guvernatorului, care îi porunciră :

— Scoală-te îndată și vino la guvernator, căci te cheamă !

Şi, după ce închiseră şi pecetluiră uşile, îl predară în mîinile guvernatorului, care-i spuse :

— Ştiu tot ce ai făcut, toate omorurile săvîrşite şi hoţia ce-o plănuiai.

Atunci, fratele meu strigă :

— O, guvernatorule, dă-mi răgaz, şi-ţi voi povesti adevărul !

Guvernatorul îi întinse un mic voal, semn că nu era în nici o primejdie, iar fratele meu îi povesti toată întîmplarea, de la început pînă la sfîrşit. Apoi adăugă :

— Acum, o, guvernatorule plin de gînduri bune şi drepte, dacă vrei, sînt gata să împart cu tine în părţi egale tot ce se află în casă!

Guvernatorul răspunse :

— Cum, ai îndrăzneala să te gîndeşti la împărţeală ! Pe Allah ! nu vei primi nimic ; trebuie să iau eu totul, iar tu să te socoţi fericit că mai eşti în viaţă ! De altfel, ai să părăseşti de îndată oraşul şi să nu te mai întorci pe aici, că te-aşteaptă cea mai crîncenă pedeapsă !

Şi guvernatorul, temîndu-se că ar putea să afle califul că şi-a însuşit acea avuţie, îl surghiuni pe fratele meu. Şi acesta fu silit să fugă departe. Dar, pentru ca soarta să i se împlinească în întregime, abia ieşi din oraş şi fu atacat de hoţi care, negăsind la el nici aur, nici lucruri de preţ, se mulţămiră să-i ia hainele, să-l lase gol şi să-i dea mai multe lovituri bune de bîtă. Iar ca să-l pedepsească pentru că i-a lipsit de un chilipir la care se aşteptau, i-au tăiat urechile şi nasul.

Atunci, emire al credincioşilor, aflînd de nenorocirile bietului El-Aşar, l-am căutat şi nu m-am lăsat pînă nu l-am găsit. L-am adus la mine, l-am îngrijit şi lecuit, şi i-am dat ce-i trebuie, ca să mănînce şi să bea pentru cît va mai avea de trăit.

Aceasta este povestea lui El-Aşar !

În ce priveşte însă povestea celui de-al şaselea frate al meu, o, emire al credincioşilor, ea este vrednică să fie ascultată înainte ca să-mi iau şi eu timpul de odihnă.

POVESTEA LUI SAKALIK

(cel de-al şaselea frate al bărbierului)

Se numea Sakalik, adică Oală-dogită, o, emire al credincioşilor, şi avea buzele tăiate, şi nu numai buzele, ci şi mădularul. Acesta, ca şi buzele, i-a fost ciopîrţit în împrejurări tare uimitoare.

Sakalik, al şaselea frate, era cel mai sărac dintre noi, dar sărac cu totul. Nu mai vorbesc de cele o sută de drahme moştenite de la tata, căci Sakalik, care în viaţa lui nu văzuse atîţia bani deodată, se grăbi să-i prăpădească într-o noapte, în tovărăşia tîrfelor din cartierul stîng al Bagdadului.

Nu avea nici una din deşertăciunile acestei lumi pieritoare şi trăia din pomenile oamenilor care stăteau de vorbă cu el, fiindcă spunea cuvinte de duh şi făcea pozne.

Într-o zi, Sakalik ieşise să caute de mîncare pentru trupul lui sleit de lipsuri, şi, mergînd pe străzi ajunse în faţa unei case măreţe, cu portic şi cu mai multe trepte la intrare. Şi pe trepte se aflau foarte mulţi slujitori, tineri robi, ostaşi şi portari. Sakalik se apropie de cîţiva din ei şi-i întrebă a cui era acea minunată clădire. Ei îi răspunseră :

— Este a unuia dintre fiii regelui.

Atunci fratele meu se apropie de portarii care stăteau pe o bancă, la capătul treptelor, şi le ceru de pomană, în numele lui Allah ! Ei îi răspunseră :

— Dar de unde vii tu, de nu ştii că e de-ajuns să intri şi să te înfăţişezi stăpînului nostru, ca să fii copleşit de daruri ?

Atunci fratele meu intră, străbătu marele portic, trecu printr-o curte largă şi printr-o grădină plină de arbori foarte frumoşi şi de păsări cîntătoare. Curtea era pavată cu frumoase lespezi de marmură albă şi neagră, iar grădina minunat îngrijită ; nici un ochi omenesc nu mai văzuse ceva asemănător. De jur împrejur se afla o galerie descoperită, pavată cu marmură ; perdele mari o păstrau răcoroasă în timpul orelor de arşiţă. Şi fratele meu merse drept înainte şi intră în sala principală, acoperită cu porţelan colorat în albastru, verde şi auriu, cu flori şi cu frunze întreţesute. În mijlocul sălii se afla un frumos havuz de alabastru, din care ţîşnea apă proaspătă, susurînd dulce. Un minunat covor colorat acoperea o parte mai ridicată a podelei, şi pe el, răzimat de perne de mătase brodată cu aur, stătea aşezat un bătrîn cu barbă albă, lungă, şi cu faţa luminată de un surîs binevoitor. Fratele meu înaintă şi-i spuse bătrînului cu barbă frumoasă :

— Pacea să fie cu tine !

Bătrînul se ridică îndată şi-i răspunse :

— Şi cu tine să fie pacea, mila lui Allah şi binecuvîntările lui ! Ce doreşti ?

Fratele meu răspunse :

— O, stăpîne, dă-mi ceva de pomană, căci sînt istovit de foame şi de multe lipsuri !

La aceste cuvinte, bătrînul păru cuprins de milă şi se arătă atît de îndurerat, aflînd starea nenorocită a fratelui meu, că era cît pe ce să-şi sfîşie hainele. Şi strigă :

— Pe Allah ! cum se poate ca eu să mă aflu în oraş şi o fiinţă omenească să nu aibă ce mînca ? Iată ceva ce nu pot îndura !

La rîndul lui, fratele meu, ridicînd mîinile spre cer, strigă :

— Allah să te binecuvînteze ! Şi binecuvîntaţi să fie cei ce te-au născut !

Bătrînul îi spuse :

— Trebuie să rămîi aici, să împarţi cu mine prînzul şi să guşti cu mine sarea la masa mea !

Iar fratele meu răspunse :

— O, stăpîne, cum să-ţi mulţămesc ! Căci nu mai pot răbda, mor de foame !

Bătrînul bătu din palme şi-i porunci tînărului rob, care se înfăţişă de îndată :

— Repede ! Adă ibricul de argint şi ligheanul, ca să ne spălăm mîinile !

Iar lui Sakalik :

— Oaspe al meu, apropie-te şi spală-ţi mîinile !

La aceste cuvinte, bătrînul se ridică şi, cu toate că tînărul rob nu se mai întoarse, se făcu că lasă să-i curgă pe mîini apă dintr-un ibric nevăzut, şi-şi frecă mîinile, ca şi cum ar fi curs aievea. Văzînd asta, Sakalik nu ştia ce să creadă, dar, pentru că bătrînul stăruia să se apropie şi el, îşi închipui că era o glumă, şi, cum era şi el vestit pentru poznele şi glumele lui, se apropie şi se făcu că se spală pe mîini, întocmai ca bătrînul. Atunci bătrînul porunci :

— Ei, voi ceilalţi, grăbiţi-vă să întindeţi masa şi aduceţi de mîncare, căci pe acest biet om îl chinuie foamea !

Îndată se iviră numeroşi slujitori, care începură să forfotească prin sală, ca şi cum ar fi întins faţa de masă şi ar fi acoperit-o cu numeroase feluri de mîncare şi cu tăvi pline pînă la margini. Iar Sakalik, deşi înfometat, îşi spuse că cei săraci trebuie să îndure

toanele celor bogaţi şi se feri să lase să se vadă vreun semn de nerăbdare. Apoi bătrînul îl îndemnă :

— Oaspe al meu, aşază-te lîngă mine şi grăbeşte-te să-mi cinsteşti masa !

Fratele meu se aşeză lîngă el, aproape de masa închipuită, şi bătrînul începu să se mişte în aşa fel, încît să se creadă că se atinge de mîncăruri şi că ia îmbucături, şi să-şi mişte fălcile şi buzele, ca şi cum ar mînca într-adevăr, şi-i spunea fratelui meu :

— Oaspe al meu, casa mea este casa ta, masa mea este masa ta ; nu te simţi stingherit şi mănîncă pe săturate, fără să te ruşinezi ! Uite, pîinea asta, ce albă e şi ce bine coaptă ! Ce părere ai ?

Sakalik răspunse :

— Pîinea e tare albă şi, într-adevăr, atît de gustoasă, că în viaţa mea n-am mai mîncat una la fel !

Bătrînul îşi urmă vorba :

— Cred şi eu ! Arăpoaica mea a frămîntat-o cu iscusinţă ; am cumpărat-o cu cinci sute dinari de aur ! Dar, oaspe al meu, ia şi mănîncă vreo cîteva felii din acest minunat chebap copt la cuptor ! Şi fii încredinţat că bucătăreasa n-a făcut economie nici de carne bine bătută, nici de grîu rîşnit, nici de cardamom şi piper ! Mănîncă, dar, biet om flămînd, şi spune-mi ce părere ai de gustul şi de aroma fripturii ?

Fratele meu răspunse :

— Acest chebap îmi încîntă cerul gurii, iar mirosul lui îmi umflă pieptul ! Şi-i gătit atît de bine, că nici la masa regilor nu se poate mînca ceva asemănător !

Spunînd acestea, Sakalik începu să ciofăie din fălci, să mestece, să înghită, ca şi cum ar fi mîncat cu adevărat. Bătrînul îi vorbi iar, îndemnîndu-l :

— Ce plăcere îmi faci, oaspe al meu ! Dar cred că nu merit atîtea laude, căci atunci ce-ai putea să mai spui despre bucatele de colo, din stînga ta, acei minunaţi pui fripţi, umpluţi cu fistic, cu migdale, cu

orez, cu stafide, piper, scorţişoară şi cu carne tocată de miel ? Dar ce spui de aroma lor ?

Fratele meu strigă :

— Allah ! Allah ! aroma lor e delicioasă, gustul minunat, umplutura uimitoare !

Bătrînul îşi arătă iar mulţămirea :

— Într-adevăr, ai prea bune cuvinte şi multă îngăduinţă faţă de bucătăria mea ! De aceea vreau să-ţi dau chiar cu mîna mea să guşti din această mîncare fără de seamăn !

Şi bătrînul luă chipurile un dumicat dintr-o tavă de pe masă şi, apropiindu-l de buzele fratelui meu, îl îndemnă :

— Ia şi înghite, oaspe al meu, şi să-mi spui ce părere ai despre această mîncare de vinete umplute, care înoată într-un sos gustos !

Iar fratele meu întinse gîtul, deschise gura, se prefăcu că mestecă, şi înghiţi. Apoi, închizînd ochii de plăcere, spuse :

— Pe Allah ! ce bună mîncare şi ce uşor de mistuit ! Cred, cu plăcere, că nicăieri, în afară de locuinţa ta, n-am mîncat atît de bune vinete umplute ! Totul este făcut de mîini tare dibace : carnea de miel tocată, mazărea boabe, nucşoara, cuişoarele, ghimberul, piperul şi ierburile aromate. Deosebesc gustul fiecărui aromat, atît de bine este totul făcut !

Bătrînul spuse :

— De aceea, oaspe, cum eşti şi înfometat şi politicos, mă aştept să dai pe gît cele patruzeci şi patru de vinete umplute care se află în această farfurie !

Fratele meu răspunse :

— Nimic mai uşor de înghiţit, decît aceste bunătăţi, mai dulci decît sînul doicii mele şi mai mîngîioase, pentru cerul gurii mele, decît degetele unei fecioare !

Şi fratele meu se făcu că ia fiecare vînătă umplută, una după alta, şi o înghite, ridicînd capul de plăcere şi plescăind cu limba de cerul gurii. Şi în sine se gîndea la adevăratele mîncăruri, şi foamea îi creştea, şi-şi spunea că s-ar mulţumi, ca să şi-o potolească, şi cu pîine uscată, din bob măcinat, sau cu vreo bucată de mămăligă. Dar se feri să arate în vreun fel ceea ce simţea.

Apoi bătrînul îi spuse :

— Oaspe al meu, vorbele tale sînt vorbele unui om bine crescut şi obişnuit cu masa regilor şi a celor mari ! Mănîncă, prietene, şi să-ţi fie de bine !

Fratele meu îi răspunse :

— Am mîncat de-ajuns !

Atunci bătrînul bătu din palme şi strigă :

— Ei, voi, luaţi mîncarea de-aci şi daţi-ne dulciuri ! Aduceţi plăcintele, prăjiturile şi fructele cele mai bune !

Şi îndată tinerii robi începură să forfotească în toate părţile, să mişte mîinile şi să ridice braţele deasupra capului, ca şi cum ar schimba o faţă de masă cu alta. Apoi, la un semn al bătrînului, se retraseră. Şi bătrînul îi grăi lui Sakalik :

— Acum, oaspe, a venit momentul să ne îndulcim. Să începem cu plăcintele. Nu-ţi pare nespus de plăcută această cocă fină, uşoară, aurie, rotunjită şi umplută cu migdale, cu zahăr şi rodii ? Dar aceste foi de cataif sublim ? Pe viaţa mea ! Gustă una sau două bucăţi, ca să vezi ! Ei, siropul este destul de legat şi de parfumat, iar praful de scorţişoară bine presărat pe deasupra ! Ai mînca cincizeci de bucăţi şi tot nu te-ai sătura ! Dar trebuie să-i lăsăm loc şi acestei kenafa, de pe tava de aramă înflorită. Priveşte ! Dibace mai este femeia care-mi face plăcintele, şi ce bine ştie să înfăşoare foile de aluat ! Ah, te rog, grăbeşte-te să-ţi desfătezi cerul gurii, pînă nu se

scurge siropul şi nu se fărîmiţează coca : este atît de delicată ! Oh, priveşte şi această plăcintă stropită cu apă de trandafiri şi presărată cu fistic pisat ! Dar crema din ceştile acelea de porţelan, căreia-i dau un gust deosebit aromele şi apa de flori de portocal ? ! Mănîncă, oaspe, întinde mîna, fără să te opreşti ; acolo, da, bine !

Şi bătrînul dădea pildă fratelui meu, ducea cu lăcomie mîna la gură şi înghiţea, de parcă ar fi fost aievea. Iar fratele meu făcea la fel, simţind, de poftă şi de foame, că-i lasă gura apă.

Bătrînul urmă :

— Dulciuri acum şi fructe ! Cît despre dulciuri, e tare greu de ales, vezi bine. Uite, colo, dinaintea ta, dulciuri mai legate şi dulciuri cu mai mult sirop. Te sfătuiesc să iei din cele legate, care-mi plac şi mie mai mult, cu toate că nici pe celelalte nu le socot mai prejos. Uite, colo, acel jeleu străveziu şi sclipitor de caise ; parcă-s felii fine ce se topesc în gură ! Dar dulceaţa de chitră, cu zahăr pisat şi aromat cu chihlimbar ! Dar dulceaţa din petale de trandafir şi flori de portocal ! Oh, din pricina ei, mai cu seamă, am să mor într-o zi ! Dar lasă loc şi pentru altele ! Te sfătuiesc să iei de colo, din dulceaţa de curmale umplute cu migdale şi cuişoare. Mi se aduce din Cairo, căci în Bagdad nu se pregăteşte destul de bine. Am însărcinat pe un prieten din Egipt să-mi trimită o sută de gavanoase ! Dar nu te grăbi aşa, deşi pofta ta îmi face deosebită cinste ! Vreau să-ţi dai părerea şi despre dulceaţa asta de morcovi cu zahăr, nuci şi aromate cu mosc !

Fratele meu Sakalik îi cîntă în strună :

— Oh, asta întrece tot ce am visat, iar cerul gurii mele îi adoră bunătatea ! Dar, după gustul meu, cred că i s-a pus puţin cam mult mosc !

Bătrînul răspunse :

— Oh, nu, nu, nu găsesc, dimpotrivă ! Căci sînt obişnuit cu această aromă, şi cu chihlimbarul de asemenea, iar bucătăresele şi plăcintăresele mele îmi pun cît mai mult în plăcinte, în dulceţuri şi-n dulciuri. Moscul şi chihlimbarul sînt două adevărate reazime ale sufletului meu ! Şi bătrînul urmă : Dar nu uita fructele, căci, aşa cred, ai lăsat loc şi pentru ele. Iată : lămîi, banane, smochine, curmale proaspete, mere, gutui, struguri şi altele, şi altele ! Iată şi migdale proaspete, alune, nuci proaspete şi altele ! Mănîncă, oaspe, Allah este mare şi plin de îndurare !

Dar fratele meu, mestecînd mereu în gol, nu mai putea să-şi mişte fălcile, iar stomahul îi era aţîţat mai mult ca oricînd la pomenirea acestor bunătăţi. Şi spuse :

— O, Doamne, trebuie să mărturisesc că sînt sătul şi nici o înghiţitură nu-mi mai poate trece pe gît !

Bătrînul îi răspunse :

— E uimitor ce repede te-ai săturat ! Dar hai să bem ! Încă n-am băut.

Bătrînul bătu din palme şi îndată veniră tinerii robi cu mînecile sumese cu grijă şi se făcură că ridică totul, că pun apoi pe masă două cupe şi carafe, căni răcoritoare şi alte vase grele şi de preţ. Bătrînul se făcu că toarnă vin, luă o cupă închipuită şi o întinse fratelui meu, care, la rîndul lui, se făcu că o primeşte cu mulţămire, că o duce la gură şi bea. Şi strigă :

— Allah ! Allah ! ce vin minunat !

Şi se grăbi să-şi mîngîie pieptul de plăcere.

Iar bătrînul din nou se făcu că ia un mare vas cu vin vechi şi că toarnă cu grijă în cupa fratelui meu, ca s-o dea pe gît. Nu încetară să facă aşa, pînă ce fratele meu lăsă să se înţeleagă că i s-a suit la cap aburul atîtor băuturi. Începu deci să dea din cap, şi să spună cuvinte cam tari. Iar în sinea lui gîndea : „E vremea

să-l fac pe bătrîn să-şi ispăşească chinurile la care m-a supus !"

Se ridică deodată şi, prefăcîndu-se beat de-a binelea, întinse braţul atît de mult, că i se văzu subsuoara, apoi îl lăsă pe neaşteptate în jos, trăgînd o palmă atît de zdravănă în ceafa bătrînului, că răsună toată sala. Şi cumpănind încă o dată braţul, îi mai dădu una, şi mai straşnică. Bătrînul se supără amarnic şi strigă :

— Ce-ai făcut, o, tu cel mai mîrşav om de pe pămînt ? !

Fratele Sakalik îi răspunse :

— O, stăpîne, tu, cunună a capului meu, sînt robul tău supus, pe care tu l-ai copleşit cu daruri, l-ai primit în casa ta şi l-ai hrănit la masa ta cu mîncările cele mai delicioase, din care nici regii n-au gustat vreodată, şi l-ai îndulcit cu cele mai alese dulceţuri, compoturi şi plăcinte, şi, în sfîrşit i-ai potolit setea arzătoare cu vinurile cele mai vechi şi mai preţioase ! Dar, ce să-i faci ? ! A băut aşa de mult vin, că s-a îmbătat, nu s-a mai putut stăpîni şi a ridicat mîna asupra binefăcătorului lui. Dar iartă-l pe acest rob, căci ai sufletul mai nobil decît el, iartă-i nebunia !

La aceste cuvinte, bătrînul, departe de a se mînia, începu să rîdă cu zgomot şi-i spuse lui Sakalik :

— De multă vreme caut printre oamenii socotiţi cei mai glumeţi şi mai poznaşi unul care să aibă mintea, firea şi răbdarea ta ! Nimeni n-a ştiut să se folosească atît de bine de glumele şi de poznele mele glumeţe. Eşti pînă astăzi singurul care te-ai mlădiat după gustul şi placul meu, care ai îndurat pînă la capăt gluma şi ai avut destul duh în acest joc ! Nu numai că-ţi iert purtarea de la sfîrşit, dar vreau ca, în această clipă chiar, să-mi ţii tovărăşie la masa acoperită într-adevăr cu toate mîncările, şi dulciurile, şi fructele amintite ! Şi de acum înainte n-am să mă mai despart de tine !

Spunînd acestea, bătrînul dădu poruncă tinerilor robi să-i servească îndată şi să nu cruţe nimic. Şi aşa se făcu, fără întîrziere.

După ce mîncară bine şi se îndulciră cu plăcinte, dulciuri şi fructe, bătrînul îl pofti pe fratele meu să treacă într-o a doua sală, anume pregătită pentru băuturi. Şi, chiar de la intrare, fură primiţi în sunetul instrumentelor şi în cîntecele roabelor albe, toate mai frumoase decît luna. Şi în tot timpul cît fratele meu şi bătrînul băură vinurile cele mai alese, roabele cîntară pe felurite tonuri cîntecele cele mai melodioase, cu modulări de voce şi cu accente minunate. Apoi, uşor, cîteva dansară ca nişte pasări cu aripile repezi şi parfumate. Şi se încheie ziua aceea în sărutări şi plăceri mai mari decît în vis.

De atunci bătrînul se împrieteni temeinic cu fratele meu şi-şi făcu din el un om apropiat, de care nu se mai despărţea, la care ţinea cu dragoste mare, şi-i da în fiecare zi cîte un dar, mereu mai preţios. Şi mîncară, băură şi trăiră aşa în plăceri douăzeci de ani.

Dar ceea ce era scris trebui să se împlinească. Într-adevăr, după aceşti douăzeci de ani, bătrînul muri şi îndată guvernatorul puse mîna pe toate bunurile şi le apucă în folosul lui, căci răposatul nu avea moştenitori, iar fratele meu nu-i era nici un fel de rudă. Atunci fratele meu, silit să fugă de asuprirea şi de gîndurile rele ale guvernatorului, trebui să-şi caute scăparea, părăsind Bagdadul, oraşul nostru.

Sakalik plecă deci din Bagdad şi începu să călătorească, hotărît să străbată deşertul şi să ajungă la Mecca, în hagialîc. Dar, într-o zi, caravana la care se alăturase a fost atacată de arabi rătăcitori, hoţi de drumul mare, musulmani răi, care nu ţin seama de învăţăturile Profetului, pacea lui Allah asupra lui! Toţi au fost despuiaţi şi luaţi în robie, fratele meu ajungînd pe mîna celui mai crud din aceşti hoţi beduini.

Acesta l-a dus în tribul său îndepărtat. În fiecare zi îl bătea şi-l supunea la cazne, spunîndu-i :

— Trebuie să fii tare bogat în ţara ta ; răscumpără-te deci pe bani ! Dacă nu, ai să suferi cele mai crude cazne şi pînă la urmă am să te ucid cu mîna mea !

Iar fratele meu se jeluia şi-i spunea printre lacrimi :

— Pe Allah ! Nu am nimic, o, şeic al arabilor, şi nu cunosc nici măcar calea care duce la bogăţie. Sînt lipsit de toate, iar acum, ca rob, sînt al tău şi cu totul în mîinile tale. Fă cu mine ce vrei !

Dar beduinul avea în cortul lui şi soţie, o femeie minunată, cu sprîncenele negre şi cu ochii ca noaptea. Şi era caldă ca jarul, cînd o strîngeai în braţe. Şi de cîte ori soţul ei, beduinul, se îndepărta de cort, ea se apropia de fratele meu şi voia să i se dăruiască cu tot trupul, rod al deşertului arab. Fratele meu Sakalik, însă, spre deosebire de noi ceilalţi, nu era faimos în asalturi şi se ferea de beduină, de ruşine să nu fie văzut de Allah preaînaltul ! Totuşi, într-o zi, beduina izbuti să tulbure înfrînarea lui Sakalik, dîndu-i mereu tîrcoale şi atîţîndu-l cu mişcările şoldurilor, ale sînilor şi ale pîntecelui. Şi fratele meu o luă, se jucă cu ea aşa cum e obiceiul, şi-o aşeză apoi pe genunchi. Şi pe cînd stăteau aşa amîndoi şi-şi dădeau sărutări, năvăli deodată beduinul în cort şi văzu totul cu ochii lui. Plin de cruzime, beduinul scoase de la brîu un cuţit mare că putea reteza dintr-o lovitură capul unei cămile. Îl apucă pe fratele meu şi începu să-i ciopîrţească buzele cu care păcătuise şi i le înfundă apoi în gură. Şi-i striga :

— Nenorocire ţie, trădător ticălos, care ai izbutit să-mi strici nevasta !

Şi spunînd acestea, asprul beduin îi apucă mădularul cald încă şi i-l tăie. Apoi îl tîrî pe Sakalik de pi-

cioare, îl aruncă pe spinarea unei cămile, îl duse pe vîrful muntelui, unde îl părăsi şi-şi căută de drum.

Muntele se afla în calea hagiilor, şi, unii din ei, fiind din Bagdad, îl recunoscură pe Sakalik, Oalădogită, care-i făcea să rîdă atît de mult cu poznele lui. După ce-i dădură să mănînce şi să bea, mă înştiinţară degrabă.

Atunci, emire al credincioşilor, am alergat să-l găsesc, l-am luat pe umeri şi l-am adus în Bagdad. I-am lecuit rănile şi i-am dat tot ce-i trebuie ca să trăiască pînă la moarte.

Şi iată, o, conducător al credincioşilor, că sînt acum în mîinile tale, grăbindu-mă să-ţi spun pe scurt povestea celor şase fraţi ai mei, deşi aş fi putut să ţi-o povestesc mult mai pe larg. Dar am căutat să ţin seama de răbdarea ta, să-ţi arăt cît de puţin sînt înclinat spre flecăreală şi să-ţi dau dovadă că sînt nu numai fratele, dar şi tatăl fraţilor mei. Acesta sînt eu, care mă numesc El-Samet, Mutul!

După această povestire, urmă bărbierul către musafiri, califul Montasser Billah a rîs cu poftă şi a rostit:

— În adevăr, o, Samet, vorbeşti puţin şi nu te amesteci în treburile altora, nu eşti curios şi nu ai năravuri rele! Dar, ştiu eu ce ştiu şi vreau să părăseşti Bagdadul şi să te duci aiurea. Şi asta cît mai în grabă!

Şi astfel, califul m-a surghiunit pe nedrept şi fără să-mi arate din ce pricină mă pedepseşte.

Atunci, o, stăpînii mei, am tot călătorit din ţară în ţară, de la una caldă, la alta rece, pînă am aflat de moartea lui Montasser Billah şi de venirea la domnie a califului El-Mostasem. M-am întors atunci în Bagdad, dar fraţii mei muriseră cu toţii. Atunci, tînărul care nă-a părăsit în chip atît de necuviincios, m-a

chemat să-l rad pe cap. Şi, împotriva a ceea ce-a povestit el, vă încredinţez, o, stăpîni ai mei, că i-am făcut cel mai mare bine şi că, fără de ajutorul ce i l-am dat, ar fi fost ucis din porunca tatălui fetei, cadiul. Tot ce a spus despre mine este numai defăimare şi tot ce v-a înşirat el, că aş fi curios, că-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala, că pălăvrăgesc, că sînt grosolan, lipsit de tact şi de gust, este cu totul neadevărat, minciună şi născocire, aşa să ştiţi voi cei de faţă !

Aceasta este, o, rege norocit, spuse Şeherezada, povestea în şapte părţi, pe care croitorul din China a făcut-o cunoscută regelui. Apoi el adăugă :

— Cînd bărbierul El-Samet şi-a încheiat povestirea, noi toţi, musafirii, n-aveam nevoie să mai auzim şi altele, ca să ne încredinţăm că acest bărbier uluitor era în adevăr cel mai neobişnuit flecar şi că nu se află pe întreg pămîntul bărbier care să se fi amestecat, ca el, în treburile altora. Şi eram încredinţaţi, fără altă dovală, că tînărul şchiop din Bagdad fusese victima pălăvrăgelilor acestui bărbier nesuferit. Atunci, deşi povestirile lui ne-au desfătat mult, ne-am gîndit să-i dăm totuşi o pedeapsă. L-am apucat, cu toate strigătele lui, şi l-am închis, singur-singurel, într-o odaie întunecoasă plină de şobolani. Iar noi toţi ceilalţi ne-am ospătat mai departe şi am băut şi ne-am veselit pînă la vremea rugăciunii de seară. Atunci, numai, se retrase fiecare, iar eu m-am întors acasă, ducîndu-i soţiei mele de-ale gurii.

Dar, ajungînd acasă, am văzut că soţia îmi întorcea spatele şi era tare înciudată ! Şi mi-a spus :

— Mă laşi singură toată ziua şi, pe cînd tu petreci în plăceri şi veselie, eu trebuie să duc viaţă tristă şi de plîns ! Dacă nu ieşi îndată cu mine, ca să ne plimbăm cît mai e ziuă, între mine şi tine nu va mai fi

decît cadiul, căruia îi voi cere fără zăbavă despărţenia !

Atunci, cum nu-mi plăceau supărările şi certurile casnice, ca să am linişte, am ieşit să-mi plimb nevasta, cu toate că eram obosit. Şi am colindat pe străzi şi prin grădini pînă la apusul soarelui.

Pe cînd ne întorceam acasă, am dat din întîmplare peste micul cocoşat care ţine de casa ta, o, rege puternic şi darnic ! Şi cocoşatul, beat mort, dar tare vesel, spunea cuvinte de haz celor care-l înconjurau, şi rostea aceste versuri :

Strălucitoare-i cupa şi-atît de străvezie,
Şi vinul este-atît de zglobiu şi purpuriu,
Că mintea-mi să aleagă acuma nu mai ştie...
Căci cupa-i ca şi vinul zglobiu şi purpuriu,
Şi vinu-i ca şi cupa-n culoare, străvezie.

Apoi micul cocoşat se oprea, fie ca să le arunce celor de faţă vreo glumă înveselitoare, fie ca să danseze în sunetele micii lui dairele. Am socotit, eu şi soţia mea, că acest cocoşat ne-ar putea fi un plăcut tovarăş şi l-am poftit să împartă cu noi masa. Şi am ospătat împreună, şi a rămas şi soţia mea cu noi, căci nu-l socotea om întreg pe cocoşat ; altfel n-ar fi stat să mănînce, de faţă cu un străin.

Şi i-a venit în gînd soţiei mele să glumească cu cocoşatul şi să-i înfunde în gură bucata de peşte cu care s-a înăbuşit.

Atunci, o, rege puternic, l-am luat pe cocoşat şi l-am dus în casa doftorului iudeu, care-i aici cu noi. Iar doftorul iudeu, la rîndul lui, l-a aruncat în casa furnizorului, care apoi a lăsat pe misitul creştin să se descurce cum o şti.

Aceasta este, o, rege darnic, cea mai neobişnuită povestire din cele auzite de tine astăzi. Neîndoielnic,

povestea bărbierului şi a fraţilor lui este mult mai surprinzătoare şi mai plăcută decît cea a cocoşatului!

Cînd croitorul şi-a încheiat povestirea, regele Chinei a spus:

— Într-adevăr, trebuie să recunosc, croitorule, că povestirea ta este foarte interesantă şi poate mai îmbolditoare decît păţania bietului meu cocoşat! Dar acel bărbier uluitor, unde se află? Vreau să-l văd şi să-l aud înainte de-a hotărî în privinţa voastră, cei patru! Apoi ne vom îngriji să-l înmormîntăm pe cocoşat, care a murit încă de ieri. Şi-i vom ridica un mormînt frumos, căci m-a înveselit mult pe cînd era viu, şi chiar după moarte mi-a fost un prilej de plăcere, auzind povestea tînărului şchiop şi a bărbierului, cu cei şase fraţi ai lui, şi încă trei poveşti pe deasupra!

La aceste cuvinte, regele a poruncit şambelanilor să plece cu croitorul în căutarea bărbierului. Şi, un ceas mai tîrziu, croitorul şi şambelanii l-au scos pe bărbier din odaia întunecoasă şi l-au adus la palat, dinaintea regelui.

Regele l-a cercetat pe bărbier şi a găsit că era un bătrîn şeic de cel puţin nouăzeci de ani, cu faţa tare zbîrcită, cu barba şi sprîncenele tare albe, cu urechile clăpăuge şi găurite, cu nasul de-o lungime uimitoare şi cu o ţinută trufaşă şi dispreţuitoare. Cînd l-a văzut, regele Chinei a izbucnit în hohote de rîs şi i-a spus:

— Tătucule, am aflat că ştii să poveşteşti isprăvi minunate şi pline de ciudăţenii. Aş vrea să ascult şi eu din ceea ce ştii tu.

Bărbierul i-a răspuns:

— O, rege al vremilor, nu te-au înşelat cînd ţi-au vorbit despre însuşirile mele! Dar, înainte de toate, aş vrea să ştiu ce este cu toţi cei strînşi aici, cu acest misit creştin, cu acest iudeu, cu acest musulman şi

cu acel cocoşat mort, de acolo. Ce înseamnă această întrunire ciudată ?

Regele Chinei a rîs mult şi i-a răspuns :

— De ce mă întrebi despre nişte oameni pe care nu-i cunoşti ?

Bărbierul a spus :

— Întreb numai ca să-i dovedesc regelui meu că nu-s un flecar care se amestecă în treburile altora, că nu mă vîr niciodată în ce nu mă priveşte şi sînt cu totul nevinovat de bîrfelile care se înşiră pe socoteala mea, că adică aş fi un palavragiu neobişnuit şi toate celalalte. Să ştii că sînt vrednic de porecla de Mutul, pe care-o am. Cum spune şi poetul :

De cercetezi, cînd ochii tăi
Văd omul ce poreclă are,
Să ştii că înţelesul ei
Îndată limpede-ţi apare...

Regele grăi :

— Tare îmi place acest bărbier. Vreau să audă şi el povestea cocoşatului, apoi pe a creştinului, pe a iudeului, pe a furnizorului şi pe a croitorului !

Şi regele i-a povestit bărbierului toate aceste întîmplări, fără să lase nimic la o parte.

Cînd a auzit aceste povestiri şi pricina morţii cocoşatului, bărbierul a dat foarte grav din cap şi a spus :

— Pe Allah ! Iată ceva uimitor şi care mă mişcă tare mult ! Ei, voi de colo daţi la o parte pînza care-l acopere pe cocoşatul mort, să-l văd şi eu !

Şi îndată bărbierul s-a apropiat, s-a aşezat jos, a luat capul cocoşatului pe genunchi şi i-a privit cu băgare de seamă chipul. Deodată a izbucnit în nişte hohote de rîs, că s-a răsturnat pe spate. Şi a spus :

— Într-adevăr, fiecare moarte îşi are pricina ei ! Dar pricina morţii acestui cocoşat este cea mai uimi-

toare dintre cele mai uimitoare! E vrednică să fie înscrisă cu litere de aur în analele domniei, ca învăţătură pentru vremea viitoare!

Regele, auzind vorbele bărbierului, s-a arătat cît se poate de uimit şi i-a spus:

— O, bărbierule, Mutule, lămureşte-ne înţelesul vorbelor tale!

Iar acela a răspuns:

— O, rege, pe îndurarea şi binefacerile tale, să ştii că acest cocoşat încă nu şi-a dat sufletul! Şi ai s-o vezi îndată!

Bărbierul a scos de la brîu o sticluţă cu o alifie, cu care a uns gîtul cocoşatului, apoi i l-a învelit cu o fîşie de lînă şi a aşteptat să se umezească. Pe urmă a mai scos de la brîu nişte cleşti de fier lungi, le-a vîrît în gîtlejul cocoşatului, le-a răsucit încoace şi încolo şi le-a scos îndată cu o bucată de peşte care avea un spin în vîrf — pricina înăbuşirii cocoşatului! Chiar din acel moment cocoşatul a început să strănute cu putere, a deschis ochii, şi, venindu-şi cu totul în simţire, şi-a mîngîiat faţa cu mîinile şi a sărit în picioare strigînd:

— Allah, Allah! Mahomed este trimisul lui Allah! Cu el să fie rugăciunea şi mîntuirea lui Allah!

Văzînd asta, cei de faţă s-au mirat nespus şi şi-au arătat admiraţia pentru bărbier. După aceea, regele şi toţi ceilalţi au izbucnit în hohote de rîs, uitîndu-se la mutra cocoşatului. Şi regele a grăit:

— Pe Allah, ce întîmplare minunată! În viaţa mea n-am pomenit ceva mai ciudat şi mai neobişnuit! Apoi a adăugat: O, voi, toţi musulmanii aflaţi de faţă, aţi mai văzut oare vreun om care să moară şi apoi să învie? Şi dacă, prin bunăvoinţa lui Allah, n-am fi avut aici pe bărbier, pe şeicul El-Samet, asta ar fi fost cea din urmă zi a cocoşatului. Numai ştiinţei

şi vredniciei acestui bărbier minunat şi plin de pricepere îi datorăm scăparea cocoşatului nostru !

Şi toţi cei de faţă au răspuns :

— Da, desigur, o, rege ! Această întîmplare este minunăţia minunăţiilor şi minunea minunilor !

Atunci regele Chinei, vesel, a poruncit să se aştearnă de îndată, în scris, cu slove de aur, povestea cocoşatului şi a bărbierului, ca să se păstreze în analele domniei ; ceea ce s-a făcut chiar pe loc. Apoi a dăruit cîte o haină de onoare fiecărui împricinat, doftorului iudeu, misitului creştin, furnizorului şi croitorului şi i-a oprit pe toţi patru lîngă persoana sa, în slujba palatului, şi i-a împăcat cu cocoşatul. Şi i-a făcut daruri minunate şi cocoşatului, pe care l-a copleşit cu bogăţii, l-a numit în slujbe înalte şi şi-a făcut din el tovarăş de masă şi de băutură. Bărbierul s-a bucurat de atenţii deosebite. A fost îmbrăcat cu o bogată haină de onoare, a căpătat un astrolabiu de aur, unelte de aur, foarfeci şi brice încrustate cu mărgăritare şi pietre preţioase ; a fost numit bărbier şi coafor al regelui şi al regatului şi a ajuns tovarăşul apropiat al regelui.

Şi au trăit mai departe o viaţă de plăceri şi de belşug, pînă ce le-a pus capăt fericirii răpitoarea a tot ce e bucurie, despărţitoarea a tot ce e prietenie, Moartea.

— Dar, spuse Şeherezada către regele Şahriar, sultan al insulelor Indiei şi ale Chinei, să nu crezi că istoria asta este mai minunată decît aceea pe care vreau să ţi-o spun despre Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis !

Şi sultanul Şahriar a strigat :

— Care Anis Al-Djalis ?

Iar Şeherezada începu.

POVESTEA DULCEI PRIETENE, ANIS AL-DJALIS, ŞI A LUI ALI-NUR

O, mărite rege, a fost odată pe tronul din Bassra un sultan tributar al mai-marelui său, califul Harun Al-Raşid. Se numea Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini. El îi iubea pe cei sărmani şi pe cerşetori, avea milă de supuşii lui nenorociţi şi-şi împărţea averea celor care credeau în profetul Mahomed, fie cu el rugăciunea şi pacea lui Allah! Şi era vrednic de ceea ce spune poetul despre virtuţile şi vitejiile lui, în oda care începe cu strofa :

Condei ajunse-a-i fi al lăncii fier
Şi inima vrăjmaşă foaie
De scris, ce-o smulge în bătaie...
Cerneală — sîngele celor ce pier!

Avea doi viziri : unul se numea El-Mohin Ben-Saui, iar celălalt El-Fadl Ben-Khakan. Dar trebuie să ştim că El-Fadl Ben-Khakan era omul cel mai mărinimos al vremii, cu o fire tare plăcută, cu purtări încîntătoare, cu însuşiri care-l făceau iubit de toate inimile şi respectat de oamenii înţelepţi şi învăţaţi care veneau să stea de vorbă cu el şi să-i ceară păre-

rea în treburile cele mai grele ; şi toţi locuitorii regatului, pînă la unul, îi doreau viaţă lungă şi belşug, căci făcea numai bine şi se înfrîna de la orice nedreptate sau rău. Cel de-al doilea vizir, numitul Ben-Saui, era cu totul deosebit : îşi ura semenii, îl dezgusta binele, se gîndea numai la rău, aşa că un poet care l-a cunoscut, a putut să spună de el :

Da, l-am văzut şi-ndată m-am strîns, pornind la fugă,
De-apropierea celui ce-i mîrşăviei slugă.
Dar şi pulpana hainei am ridicat-o pîn' să-şi
Alătură făptura-i — chiar murdăria însăşi !
Şi am aflat scăpare dînd calului meu goană,
Ferind cît mai în pripă spurcata lighioană !

Dar pentru fiecare dintre aceşti viziri atît de deosebiţi se potriveşte ceea ce spune alt poet :

Te bucură să fii alături de-un om nobil,
Căci suflet nobil, fiu de nobil, totdeauna,
Vedea-vei că născut e dintr-un tată nobil.

Fereşte însă-atingerea de omul josnic,
Căci suflet josnic, de neam josnic, totdeauna,
Vedea-vei că născut e dintr-un tată josnic.

De altfel, oamenii îl urau şi le era tot atîta scîrbă de vizirul Ben-Saui, pe cîtă dragoste simţeau şi aplecare faţă de Fadledin. De aceea, vizirul Ben-Saui nutrea duşmănie bunului vizir Fadledin şi nu pierdea nici un prilej să-l micşoreze în ochii regelui.

Într-o zi, regele din Bassra, Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, stătea pe tronul ţării, în sala de judecată, înconjurat de toţi emirii, fruntaşii cetăţii şi mai-marii de la curte. Chiar în acea zi se aflase de sosirea la Bassra, în piaţa robilor, a unei noi cete de robi tineri din toate ţările. Regele se întoarse spre vizirul Fadledin şi-i vorbi :

— Vreau să-mi găseşti o roabă tînără, care să nu aibă seamăn pe lume : desăvîrşită ca frumuseţe, neîntrecută în însuşirile ei şi cu cea mai blîndă fire.

Auzind cuvintele adresate lui Fadledin, vizirul Saui, invidios că regele avea mai multă încredere în potrivnicul său, şi voind să-l descurajeze pe rege, strigă :

— Dar, închipuindu-ne că s-ar putea găsi o astfel de femeie, ar trebui să dai pe ea un preţ de cel puţin zece mii de dinari de aur !

Atunci regele, şi mai aţîţat de greutatea încercării, îl chemă îndată pe vistier şi-i spuse :

— Ia zece mii de dinari de aur şi du-i acasă vizirului meu Fadledin !

Vistierul se grăbi să îndeplinească porunca. În aceeaşi clipă, vizirul Fadledin ieşi din palat ca să ducă la îndeplinire dorinţa regelui.

Vizirul Fadledin plecă îndată în piaţa robilor, dar nu găsi nimic care să se apropie cît de cît de condiţiile hotărîte pentru cumpărare. Atunci îi chemă pe toţi samsarii care se îndeletniceau în piaţă cu cumpărarea şi vînzarea robilor albi şi negri şi le dădu în grijă să facă toate cercetările pentru a afla o roabă tînără, aşa cum o voia regele, şi le spuse :

— De cîte ori o roabă ajunge în piaţă la preţul de cel puţin o mie de dinari de aur, să mă înştiinţaţi numaidecît, ca să văd dacă este potrivită !

Şi, într-adevăr, de atunci nu trecea zi fără ca doi sau trei misiţi să nu vină şi să nu propună vizirului o roabă tînără, şi de fiecare dată şi roaba, şi samsarul se înapoiau fără să se încheie tîrgul. Văzu, astfel, timp de o lună, mai mult de o mie de fete, unele mai frumoase decît altele şi în stare să învioreze o mie de babalîci neputincioşi. Dar nu se putea hotărî pentru nici una din ele.

Iată însă că într-o zi, tocmai cînd se pregătea să încalece şi să se ducă la rege, ca să-l roage să mai aştepte cîtva timp pînă îndeplineşte însărcinarea ce i-o, dase, vizirul Fadledin văzu apropiindu-se cu grabă un misit, pe care-l cunoştea şi care, ţinîndu-i scara şeii, îl salută cu respect şi rosti aceste versuri în cinstea lui :

Ridici temeinic casa durată de străbuni
Şi faci să se înalţe mereu faima domniei...
Măreţ vizir, victorii făr' de răgaz aduni !

Prin binefaceri, daruri, la cei spre-al morţii somn
Tu viaţă dai, şi celor ce pradă sînt urgiei...
Iar faptele-ţi primite-s de-Allah a-toate-domn !

După aceste versuri, misitul îi spuse vizirului :

— O, nobile Ben-Khakan, gloriosule Fadledin, te vestesc că roaba a cărei descriere ai avut bunătatea să mi-o faci este de faţă şi poţi hotărî în privinţa ei !

Atunci vizirul îi porunci misitului :

— Adu-mi-o repede la palat, ca s-o văd !

Şi vizirul intră în palat, în aşteptarea roabei. O oră după aceea, misitul se întoarse ţinînd de mînă roaba. Ca s-o descriu, aş spune numai că era o fetişcană zveltă şi înaltă, cu sînii drepţi şi biruitori, cu pleoapele brune, cu ochii ca noaptea, cu obrajii plini şi netezi, cu bărbia mică şi surîzătoare şi avînd o umbră de gropiţă, cu şoldurile tari şi bogate, cu mijlocul ca al unei albine, dar cu crupa grea şi minunată. Ea intră, înveşmîntată în stofe rare şi alese. Dar uitam să-ţi spun, o, rege, că gura ei era o floare, buzele mai roşii ca nuca tămîioasă cînd e proaspătă, iar trupul întreg mai delicat şi mai mlădios decît creanga tînără de salcie. Glasul ei era mai melodios decît susurul adierii şi mai plăcut decît boarea care trece în-

miresmată printre florile grădinii. Era întru totul vrednică de stihurile unui poet care-a descris-o :

I-i pielea ca mătasea şi mult mai dulce încă,
Şi vorba-i curge — apă cu lin ocol — curată
Ca lacrima, şi-mparte în jur odihnă-adîncă...

Şi ochii ei ! Cînd spuse Allah : „Să fiţi !" Pe dată
Au fost, ca o minune pe chipul de femeie.
Dar cînd cu ei priveşte, atîta te îmbată

Şi tulbur dă, cum vinul n-ajunge-n veci să deie,
Ah, s-o iubeşti, în noapte visînd cu ochii strajă !
Mi-i trupul foc năprasnic şi mintea o scînteie !

Inele de păr negru prind gîndu-mi ca o mreajă,
Şi fruntea ei îmi pare o lucie-auroră,
Ce raze-n jur răsfiră dînd lumii chip de vrajă...

Luceafăr de lumină-i, vestind a zilei oră...

De aceea, îndată ce se împlini ca o floare, o numiră Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă.

Vizirul, văzînd-o, fu cu totul uluit şi-l întrebă pe misit :

— Care-i preţul acestei roabe ?

El răspunse :

— Mie, stăpînul ei îmi cere zece mii de dinari, şi m-am învoit la acest preţ cu el, socotindu-l potrivit, şi stăpînul mi-a jurat că e în pierdere, avînd în vedere multe lucruri pe care mi le-a înşirat şi pe care aş vrea să le auzi chiar din gura lui, o, vizire !

Vizirul îi răspunse :

— Ei bine, adu-mi-l repede pe stăpînul ei !

De îndată misitul zbură în căutarea stăpînului şi se întoarse cu el în faţa vizirului. Acesta văzu că stăpî-

nul minunatei fete era un persan tare în vîrstă, care ajunsese numai piele şi oase. Aşa cum spune poetul :

Adusu-mi-au ursita şi timpul căruntețe
Şi-mi tremură, ah, capul, şi trupul mi se frînge...
Şi asprei vremi potrivnici nu-i chip să se sumeţe...

Ce drept eram altdată ! În mers, priveam la soare !
Căzut din înălţime, simt ţărna cum mă strînge,
Mi-e parte numai boala, iubita — nemişcare...

El îi ură pace vizirului, iar acesta-i spuse :

— Aşadar ne-am înţeles, te învoieşti să mi-o vinzi pe această roabă cu zece mii de dinari de aur ? De altfel, ea nu e pentru mine, ci hărăzită regelui !

Bătrînul răspunse :

— Dacă e hărăzită regelui, cred că ar fi mai bine să i-o dăruiesc, fără să iau vreun ban pe ea. Dar, o, vizire mărinimos, fiindcă mă întrebi, e de datoria mea să-ţi răspund. Şi îţi voi spune că aceşti zece mii de dinari de aur mă despăgubesc doar de preţul puilor cu care am hrănit-o de cînd era mică, de hainele de preţ cu care am îmbrăcat-o mereu şi de cheltuielile pe care le-am făcut pentru instruirea ei. Căci i-am adus mulţi dascăli, fără să ţin socoteală ; şi ea a învăţat scrierea frumoasă, regulile limbii arabe şi ale limbii persane, gramatica şi sintaxa, comentariile cărţii sfinte, regulile dreptului divin şi originile lor, jurisprudenţa, morala şi filozofia, geometria, medicina, cadastrul, dar scînteiază îndeosebi în arta versurilor, în cîntarea din instrumentele cele mai deosebite, în cîntecul din gură şi în dans ; în sfîrşit, a citit toate cărţile poeţilor şi ale istoricilor. Şi toate acestea au făcut-o să aibă un caracter şi o bună purtare încă mai de admirat : de aceea i-am dat numele de Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă.

Vizirul grăi :

— Desigur că ai dreptate. Dar nu pot da pe ea mai mult de zece mii de dinari de aur. De altfel, am să-i cîntăresc şi-ţi dau înscrisul imediat.

Într-adevăr, vizirul Fadledin cîntări zece mii de dinari de aur în faţa bătrînului persan şi acesta-i luă. Dar înainte de-a pleca, bătrînul înaintă şi-i spuse vizirului :

— Cer îngăduinţă stăpînului nostru, vizirul, să-i dau un sfat !

Fadledin răspunse :

— Da. Vorbeşte !

Bătrînul rosti aceste cuvinte :

— Îl sfătuiesc pe stăpînul nostru, vizirul, să n-o ducă pe Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, de îndată la regele nostru Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, deoarece ea abia astăzi a sosit din călătorie şi oboseala, schimbarea de climă şi de apă au istovit-o întrucîtva. Ar fi mai bine, şi pentru tine şi pentru ea, s-o ţii în palatul tău încă vreo zece zile. Astfel se va odihni şi va spori în frumuseţe, va face o baie la hammam şi-şi va schimba veşmintele. Numai atunci s-o înfăţişezi sultanului, şi asta îţi va aduce mai multă cinste şi preţuire în ochii lui !

Vizirul, găsind că bătrînul îi dăduse un sfat bun, îl ascultă. Şi o duse pe Anis Al-Djalis în palatul lui, unde-i pregăti o odaie anume în care să se odihnească.

Dar vizirul Fadledin Ben-Khakan avea un fecior de o frumuseţe uimitoare, ca luna cînd răsare. Faţa lui era de-o albeaţă minunată, obrajii rumeni, semănaţi cu un puf proaspăt şi mătăsos, iar pe unul dintre ei avea o aluniţă ca o picătură de chihlimbar cenuşiu.

Tînărul, care se numea Ali-Nur, încă nu ştia nimic de cumpărarea fetei. De altfel, vizirul îi pusese în

vedere Dulcei Prietene, înainte de orice, să nu uite sfaturile pe care i le dase. Şi într-adevăr, îi spusese :

— Să ştii, copilă dragă, că te-am cumpărat pentru stăpînul nostru, regele Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, ca să-i fii prima favorită. De aceea, trebuie să te păzeşti bine, să te fereşti cu grijă de toate prilejurile care ar putea să-ţi aducă defăimare ţie şi să mă facă de rîs pe mine. Trebuie să-ţi spun că am un fecior niţel cam ştrengar, dar tare frumos ! Nu e fată din mahala care să nu i se fi dat lui de bunăvoie şi el să nu-i fi cules floarea. Aşadar, ia bine seama, fereşte-te să-l întîlneşti, să-i auzi măcar glasul, să-ţi arăţi chipul descoperit : atunci ai fi neîndoielnic pierdută !

Şi Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, îi răspunse viziriului :

— Aud şi mă supun !

Vizirul, sigur în privinţa ei, o părăsi şi se duse la treburile lui.

Dar, prin voinţa scrisă a lui Allah, lucrurile luară altă cale decît cea dorită de bunul vizir. Cîteva zile mai tîrziu, tînăra fată se duse la hammamul aflat chiar în palatul viziriului, unde micile roabe îşi puseră toată iscusinţa ca să-i facă cea mai bună baie care se putea închipui. După ce-i spălară trupul şi părul, o masară şi o frecară, îi scoaseră perii, cu alifie de zahăr ars, îi turnară în păr o apă înmiresmată cu mosc, îi dădură cu roşu unghiile degetelor de la mîini şi de la picioare, îi alungiră cu creionul negru genele şi sprîncenele, îi arseră în cupe tămîie şi chihlimbar cenuşiu, parfumîndu-i, astfel, uşor, toată pielea. Îi înveliră apoi trupul cu un cearşaf, care mirosea a flori de portocal şi de trandafir, îi adunară părul într-o plasă întinsă, caldă, şi o călăuziră afară din hammam, în cămările hărăzite ei, unde femeia vizirului, mama frumosului Ali-Nur, o aştepta ca să-i spună uvările

obişnuite la ieşirea din baie. Văzînd-o pe soţia vizirului, Dulcea Prietenă înaintă şi-i sărută mîna. Şi soţia vizirului, sărutînd-o pe amîndoi obrajii, îi spuse :

— Copila mea, să te simţi bine şi să te bucuri de toate plăcerile după această baie ! Ce frumoasă eşti acum, ce strălucitoare şi parfumată ! Tu ne luminezi casa, care, de cînd ai venit, nu mai are nevoie de făclii !

Tînăra, tare mişcată, duse mîna la inimă, apoi la buze şi la frunte şi, înclinînd capul, răspunse :

— Cît îţi mulţămesc, stăpîna mea şi mamă ! Să-ţi hărăzească Allah toate darurile, toate bucuriile, şi aici pe pămînt, şi în rai ! Într-adevăr, baia a fost minunată, şi-mi pare rău de un singur lucru : că nu am fost acolo împreună cu tine !

Mama lui Ali-Nur porunci să i se aducă fetei şerbeturi şi prăjituri, îi ură sănătate şi poftă bună şi se gîndi să meargă şi ea să facă o baie la hammam.

Dar înainte de a se duce la hammam, soţia vizirului, nevoind s-o lase singură pe Anis Al-Djalis, din teamă şi din prevedere, porunci să rămînă cu ea două roabe micuţe, ca să păzească uşa încăperii. Şi le spuse :

— Sub nici un motiv să nu lăsaţi pe nimeni să intre aici, la Dulcea Prietenă, care-i goală şi poate răci !

Iar cele două roabe micuţe îi răspunseră cu respect :

— Auzim şi ne supunem !

Atunci mama lui Ali-Nur, înconjurată de femeile aflate în slujba ei, se duse la hammam, după ce-o mai îmbrăţişă o dată pe tînăra care-i ură baie cît mai plăcută.

Dar, între timp, tînărul Ali-Nur intră în casă, o căută pe mamă-sa, ca să-i sărute mîna, cum făcea în fiecare zi, şi nu o găsi. Trecu atunci din odaie în odaie, pînă ajunse la uşa încăperilor hotărîte pentru

Dulcea Prietenă. Le văzu pe cele două roabe micuțe care păzeau ușa și care-i surîseră, atît era de frumos, și-l iubeau în taină. Uimit să vadă ușa păzită, le întrebă :

— Mama este aici ?

Ele, încercînd să-l împingă îndărăt cu mînuțele lor, îi răspunseră :

— Nu e aici ! E la hammam, la hammam ! Nu e aici ! E la hammam, la hammam ! E la hammam, o, stăpîne Ali-Nur !

El le întrebă iar :

— Atunci ce faceți aici, mieluțelelor ? Dați-vă la o parte, ca să intru și să mă odihnesc !

Ele răspunseră :

— Nu intra, Ali-Nur, nu intra ! Înăuntru e numai stăpîna noastră, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis !

Ali-Nur strigă :

— Care Anis Al-Djalis ?

Micuțele roabe grăiră :

— Frumoasa Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, pe care tatăl tău, stăpînul nostru, vizirul Fadledin, a cumpărat-o cu zece mii de dinari pentru sultanul El-Zeini ! A venit de la hammam, e goală și are pe ea numai cearșaful de baie. Nu intra ! Nu intra, Ali-Nur, căci ar răci, iar stăpîna ne-ar bate ! Nu intra, o, Ali-Nur !

În acest timp, tînăra, auzindu-le dinlăuntrul apartamentului, gîndea în sine : „Pe Allah ! Cum o fi arătînd acest Ali-Nur, ale cărui isprăvi mi le-a povestit tatăl lui ? Cum o fi arătînd acest tînăr, care n-a lăsat în tot cartierul nici o fată neatinsă, nici o femeie neîmpresurată ? Pe viața mea, aș vrea să-l văd !“

Și, nemaistăpînindu-se, se ridică în picioare, și, cu pielea mirosind încă a miresme din hammam, proaspătă și cu porii deschiși spre viață, înaintă spre ușă, o întredeschise ușor și privi. Și îl văzu. Era acest Ali-

Nur ca luna cînd e plină. Şi numai după această privire dintîi, Dulcea Prietenă se simţi zguduită de emoţie şi toată carnea ei se înfioră. Dar şi Ali-Nur avusese timp să arunce prin uşa întredeschisă o repede privire, care-i dezvălui toată frumuseţea tinerei fete.

Atunci Ali-Nur, aprins de dorinţă, strigă atît de tare la cele două roabe şi le scutură atît de puternic, încît ele se smulseră plîngînd din mîinile lui ; se opriră abia în a doua odaie, care avea uşa deschisă, şi priviră de departe spre uşa încăperii, pe care Ali-Nur, după ce intră la tînără, nici nu se îngriji s-o închidă după el. Şi astfel roabele văzură tot ce se petrecu acolo.

Într-adevăr, Ali-Nur intră, înaintă spre tînăra care se aruncase înspăimîntată pe divan şi, tremurînd, cu ochii mari deschişi, aştepta în toată via ei goliciune. Ali-Nur duse mîna la inimă, se înclină în faţa Dulcei Prietene şi-i grăi cu vorbe calde :

— Dulce Prietenă, Anis Al-Djalis, pe tine te-a cumpărat tatăl meu cu zece mii de dinari de aur ! Dar te-au aşezat pe celălalt taler ca să-ţi cunoască valoarea ? O, Dulce Prietenă, eşti mai frumoasă decît aurul topit, şi părul tău cade mai bogat decît coama leoaicei din deşert, iar gîtul tău gol este mai dulce şi mai proaspăt decît spuma rîului !

Ea îi răspunse :

— Ali-Nur, tu apari în ochii mei speriaţi mai grozav decît leul deşertului ; cărnii mele, care te doreşte, îi pari mai puternic decît leopardul, şi buzelor mele, care pălesc, mai ucigător decît asprul paloş ! Ali-Nur, tu eşti sultanul meu ! A ta voi fi ! Apropie-te !

Şi Ali-Nur, îmbătat de aceste cuvinte, înaintă şi se aruncă pe divan, lîngă Dulcea Prietenă. Şi perechea se înlănţui. Şi cele două roabe micuţe, de lîngă uşă,

rămaseră uimite. Căci ele vedeau ceva ciudat, ce nu înțelegeau.

Cuprinse de groază, cele două roabe o luară la fugă, strigînd, și alergară să se adăpostească în hammam, lîngă mama lui Ali-Nur, care tocmai ieșea din baie. Și ea le întrebă pe cele două roabe :

— Da ce strigați așa, de ce plîngeți și alergați, micuțelor ?

Ele răspunseră :

— O, stăpîna noastră ! O, stăpîna noastră !

Ea adăugă :

— Nenorocire ! Dar ce este, păcătoaselor ?

Plîngînd și mai tare, micuțele povestiră :

— O, stăpînă, tînărul nostru stăpîn Ali-Nur ne-a lovit și ne-a alungat ! Apoi a pătruns la stăpîna noastră, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-a acoperit-o cu sărutări, dar și ea pe el ! Și nu știm ce i-a mai făcut, căci ea suspina tare. Și asta ne-a îngrozit !

Auzind așa, femeia vizirului, cu toate că era încălțată numai cu galenții de lemn pentru baie, și cu toată vîrsta ei, o luă la fugă, urmată de toate femeile, și intră în încăperile tinerei, tocmai cînd Ali-Nur se bucurase îndeajuns de floarea ei, și, auzind strigătele micuțelor roabe, o luă repede din loc.

Atunci, soția vizirului, galbenă la față, înaintă spre Dulcea Prietenă și o întrebă :

— Dar ce s-a întîmplat ?

Ea îi răspunse cu vorbele pe care strengarul de Ali-Nur o învățase să le spună mamei sale, dacă avea s-o întrebe :

— O, stăpînă, pe cînd mă odihneam după baie, culcată aici, pe divan, a intrat un tînăr pe care nu l-am mai văzut niciodată. Și era tare frumos, stăpînă, și îți semăna leit la sprîncene și la ochi ! Și m-a întrebat : „Tu ești Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, cumpărată de tatăl meu cu zece mii de dinari ?“ I-am

răspuns : „Da, eu sînt aceea pe care vizirul a cumpărat-o cu zece mii de dinari ! Dar îi sînt hărăzită sultanului Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini !“ Atunci el îmi spuse rîzînd : „Ba nu, Anis Al-Djalis, poate că tata o fi avut mai înainte acest gînd ; şi l-a schimbat însă şi mi te-a dăruit mie în întregime !“ Şi cum eu, stăpînă, nu sînt decît o roabă supusă încă din copilărie, l-am ascultat ! De altfel, cred că bine am făcut ! Ah, vreau să fiu mai degrabă roaba fiului tău, Ali-Nur, o, stăpînă, decît soţia legiuită a califului însuşi, care domneşte în Bagdad !

Dar mama lui Ali-Nur strigă :

— Ah, copilă, ce nenorocire pe capul nostru al tuturor ! Ali-Nur, fiul meu, e un mare ticălos, te-a înşelat ! Dar, spune-mi, ţi-a făcut ceva ?

Tînăra răspunse :

— M-am lăsat în voia lui şi el m-a înlănţuit de trei ori.

La aceste cuvinte, mama lui Ali-Nur strigă iar :

— Ah, copilă, acest şirengar te-a stricat !

Şi începu să plîngă şi să-şi lovească faţa cu mîinile, şi roabele de asemenea începură să plîngă şi să urle :

— Oh, ce nenorocire ! Oh, ce nenorocire !

De fapt, ceea ce le îngrozea pe mama lui Ali-Nur şi pe femeile din slujba ei, era teama de tatăl lui Ali-Nur. Vizirul, deşi bun de felul lui şi mărinimos, n-ar fi putut trece cu vederea o asemenea nebunie tinerească, mai cu seamă că era în cauză chiar regele, şi, prin aceasta, însăşi onoarea şi situaţia sa. În mînia lui, vizirul ar fi putut chiar să-l ucidă cu mîna sa pe Ali-Nur, tînărul pe care acele femei îl şi plîngeau ca pe un om pierdut pentru sentimentele şi dragostea lor.

De altfel, între timp, vizirul Fadledin Ben-Khakan intră şi le văzu plînse şi nemîngîiate. Şi întrebă :

— Dar ce s-a întîmplat ?

Mama lui Ali-Nur îşi şterse ochii, îşi suflă nasul şi grăi :

— O, tată al lui Ali-Nur, jură-mi mai întîi pe viaţa Profetului nostru — rugăciunea şi pacea lui Allah cu el ! — că te vei arăta iertător faţă de cele ce-ţi voi spune. Altfel, mai bine mor, decît să vorbesc !

Vizirul jură, şi soţia îi povesti aşa-zisa înşelăciune a lui Ali-Nur şi nenorocirea de nelecuit întîmplată fetei.

Tatăl şi mama cunoscuseră şi alte boacăne ale lui Ali-Nur, dar aflînd-o pe aceasta din urmă, vizirul Fadledin fu doborît, îşi sfîşie hainele, îşi dădu cu pumnii în cap, îşi muşcă mîinile, îşi zmulse barba şi azvîrli cît colo turbanul. Soţia sa încerca să-l mîngîie, spunîndu-i :

— Nu te mai supăra aşa ! Cît despre cei zece mii de dinari, ţi-i dau eu pe toţi, din banii mei sau vînzînd cîteva din pietrele mele preţioase !

Dar vizirul strigă :

— Femeie, ce spui tu ? Îţi închipui că plîng pentru pierderea unor bani cu care n-am ce face ? Nu pricepi că numai onoarea pătată şi pierderea vieţii mă supără ?

Soţia adăugă :

— Dar, în sfîrşit, nu e nimic pierdut, pentru că regele habar n-are de Dulcea Prietenă şi, cu atît mai mult, de faptul că i s-a răpit fecioria. Cu cei zece mii de dinari pe care ţi-i dau, ai să cumperi o foarte frumoasă roabă pentru rege ; iar noi o vom păstra pe Dulcea Prietenă pentru Ali-Nur, pe care îl iubeşte. De altfel ea ştie ce comoară am găsit noi în ea : căci este, într-adevăr, desăvîrşită în toate privinţele.

Vizirul însă adăugă :

— Dar, o, mamă a lui Ali-Nur, îl uiţi pe duşmanul din spatele nostru, al doilea vizir, care se nu-

meşte El-Mohin Ben-Saui şi care va sfîrşi prin a afla totul într-o zi. În acea zi, Saui va veni în faţa sultanului şi-i va spune...

Dar în acel moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a treizeci şi treia noapte

Ea povesti :

O, mărite rege, vizirul Fadledin îi spuse femeii sale :

— În acea zi duşmanul meu Saui va veni în faţa sultanului şi-i va vorbi astfel : „O, rege, vizirul pe care-l lauzi în fiecare zi, şi de a cărui credinţă te socoţi sigur, a luat de la tine zece mii de dinari ca să-ţi cumpere o roabă. Şi a cumpărat o roabă fără seamăn pe lume. Şi, cum a găsit-o minunată, i-a spus fiului său Ali-Nur, băiatului destrăbălat : «Ia-o, fiule ! E mai bine să te bucuri tu de ea, decît acest bătrîn sultan, care are atîtea fete şi de a căror feciorie nu-i în stare să se bucure !» Şi acest Ali-Nur, care şi-a făcut o obişnuinţă din a strica fetele, îşi petrece plăcut timpul cu ea în feluite jocuri, în palatul tatălui său, în mijlocul femeilor, ale căror încăperi nu le părăseşte niciodată, leneşul, stricatul, siluitorul !“ Aceste cuvinte ale duşmanului meu Saui, urmă vizirul Fadledin, sultanul, care mă ţine în mare cinste, nu va voi să le creadă şi-i va striga : „Minţi, o, Mohin Ben-Saui“. Iar Saui îi va spune : „Dă-mi voie să intru cu ostaşii în casa lui Fadledin şi am să-ţi aduc îndată roaba, şi totul se va adeveri chiar ochilor

tăi !" Şi sultanul, care-i om nestatornic, îi va da voie, iar Saui va năvăli aici cu ostaşii, o va lua pe Dulcea Prietenă din mijlocul nostru şi o va duce în faţa sultanului. Şi sultanul o va cerceta pe tînără, care nu va putea decît să mărturisească totul. Atunci duşmanul Saui va triumfa şi va spune : „O, stăpîne, vezi ce sfetnic bun îţi sînt eu ! Dar ce să-i faci ! E scris să nu mă bucur de mare trecere în faţa ochilor tăi, pe cînd trădătorul Fadledin va fi totdeauna bine văzut !" Sultanul îşi va schimba sentimentele faţă de mine şi mă va pedepsi cu străşnicie. Şi voi fi bătaia de joc a tuturor celor ce acum mă iubesc ! Şi-mi voi pierde şi viaţa, şi casa !

La aceste cuvinte, mama lui Ali-Nur îi grăi soţului :

— Ascultă la mine, nu spune nimănui nimic despre această întîmplare şi nimeni nu va şti nimic. Încredinţează-ţi soarta voinţei lui Allah ! Şi nu se va întîmpla decît ceea ce trebuie să se întîmple.

Auzind aceste vorbe, vizirul se linişti şi nu se mai gîndi la urmările viitoare. Dar rămase plin de mînie împotriva feciorului său Ali-Nur.

La strigătele celor două micuţe roabe, tînărul Ali-Nur ieşise în grabă din odaia tinerei. Rămase toată ziua pe afară, dînd tîrcoale încoace şi încolo, şi nu intră în palat decît o dată cu noaptea, cînd se strecură la mama sa, în încăperile femeilor, ca să se ferească de mînia vizirului. Mama sa, cu toate cele întîmplate, îl îmbrăţişă şi-l iertă, dar îl ascunse cu grijă, ajutată întrucîtva şi de femeile care, în taină, erau geloase că Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îl ţinuse în braţele ei pe acest cerb fără de seamăn. De altfel, toate hotărîseră să-i spună să se păzească de mînia vizirului. Şi aşa, Ali-Nur fu silit să-şi petreacă vreme de o lună nopţile în încăperile mamei sale, unde se strecura

fără zgomot, și unde, în înțelegere cu mama sa, o primea într-ascuns și pe Dulcea Prietenă.

În sfîrșit, într-o zi, mama lui Ali-Nur, văzînd că vizirul era mai puțin îngîndurat decît de obicei, îi spuse:

— Pînă cînd această mînie neclintită împotriva fiului nostru? O, stăpîne, ne-am pierdut, e drept, roaba, dar vrei să ne pierdem și feciorul? Simt că, dacă lucrurile vor urma tot așa, fiul nostru va fugi pentru totdeauna din casa părinților lui, și noi vom fi aceia care vom plînge după singurul nostru fiu, rodul măruntaielor noastre!

Vizirul, mișcat, întrebă:

— Dar cum să facem?

Ea îi spuse:

— Rămîi cu noi în seara asta și, cînd va veni Ali-Nur, vă voi împăca. Tu te vei preface mai întîi că vrei să-l pedepsești, chiar să-l omori, dar vei sfîrși prin a i-o da în căsătorie pe Anis Al-Djalis. Căci tînăra, după cîte am băgat de seamă, este minunată în toate. Îl iubește pe Ali-Nur, și știu că și el o iubește. De altfel, așa cum ți-am mai spus, am să-ți dau eu bani ca să plătești prețul cerut pentru tînăra fată.

Vizirul urmă sfatul femeii lui și, de cum intră Ali-Nur în încăperile mamei, se aruncă asupra lui, îl răsturnă, îi puse genunchiul pe piept și ridică asupra lui cuțitul, chipurile ca să-l ucidă. Atunci mama se repezi între cuțit și fiu, țipînd:

— Ce vrei să faci?

Vizirul strigă:

— Am să-l ucid!

— Dar băiatul se căiește!

Ali-Nur îl întrebă pe vizir:

— O, tată, ai tu inimă să mă jertfești?

Atunci vizirului i se umplură ochii de lacrimi și spuse:

— Dar tu, nenorocitule, cum de ai avut îndrăzneala să răpeşti bunul meu şi poate chiar viaţa ?

Ali-Nur îi răspunse :

— Ascultă, tată, ce spune poetul :

Socoate-o clipă c-am făcut
Doar rău şi că sînt vinovat
De tot ce-i fărdelege, dar
Aminte ia ce-i de aflat :

Cei dintre oameni mai aleşi,
Pe buza lor iertare au,
Trec cu vederea toate, tot,
Şi orişicînd o spun pe şleau.

Se cade să te porţi astfel,
Cînd ai în mînă pe vrăjamş,
Ori din adîncuri de abis
Se roagă ca un biet culpaş ?

La poale, colo, zace el,
Iar muntele se-nalţă-n nori —
Pe culme stai tu şi-l priveşti,
Semeţ, cu ochi stăpînitori...

Auzind aceste versuri, vizirul îşi ridică genunchii de pe pieptul fiului său şi, mila cuprinzîndu-i inima, îl iertă. Ali-Nur se ridică, sărută mîinile tatălui şi ale mamei sale şi rămase cu ochii plecaţi. Iar tatăl îi vorbi astfel :

— O, fiule, de ce nu mi-ai spus că o iubeşti într-adevăr pe Anis Al-Djalis şi că nu era numai o toană trecătoare, ca de obicei ? Dacă aş fi ştiut că eşti volnic să-ţi faci datoria faţă de Anis Al-Djalis, n-aş fi şovăit să ţi-o dăruiesc.

Ali-Nur răspunse :

— Dar, neîndoielnic, tată, sînt volnic să-mi fac datoria față de ea!

Vizirul mai grăi:

— Atunci, copile scump, singurul sfat pe care am să ți-l dau și pe care tu să nu-l uiți niciodată, pentru ca binecuvîntarea mea să fie pururi asupra ta, este să-mi făgăduiești că nu vei lua altă soție legiuită decît pe Anis Al-Djalis, că nu-i vei face niciodată rău și nu vei căuta să scapi de ea vînzînd-o!

Ali-Nur răspunse:

— Îți jur pe viața Profetului și pe *Coranul* sfînt, că nu voi lua o a doua soție legiuită cît va trăi Anis Al-Djalis, că nu-i voi face vreun rău și n-o voi vinde niciodată!

După asta, casa întreagă se înveseli, iar Ali-Nur putu, în deplină libertate, să se bucure împreună cu Anis Al-Djalis. Și continuară să trăiască în fericire deplină, timp de încă un an.

Cît despre rege, după voia lui Allah, uită de cei zece mii de dinari dați vizirului Fadledin pentru cumpărarea unei roabe frumoase. Însă răutăcioșul vizir Ben-Saui află repede tot adevărul, dar nu îndrăzni să spună un cuvînt, știind cît de mult era iubit tatăl lui Ali-Nur de rege și de întregul popor al Bassrei.

Într-o zi, vizirul Fadledin merse la hammam și, din grabă, ieși înainte de a se fi uscat bine. Cum se schimbase vremea, răci, căzu bolnav și fu silit să stea în pat. Starea lui se înrăutăți mereu; nu mai închidea ochii nici ziua, nici noaptea și slăbi atît de mult, că ajunse o umbră. Atunci, gîndindu-se că nu trebuie să mai amîne îndeplinirea datoriilor de pe urmă, îl chemă pe Ali-Nur, care veni îndată cu ochii plini de lacrimi. Vizirul îi spuse:

— O, fiul meu, orice fericire are un hotar, orice bun, o margine, orice datorie, sorocul ei și orice cupă,

băutura ei amară. E rîndul meu să beau din cupa morții.

Apoi vizirul rosti aceste versuri :

Te uită moartea, poate, azi, dar mîine te răpune,
Căci toți apucă, negreșit, a pierderii genune.

În ochii celui preaînalt nu e nici deal, nici vale,
Nu-i om mărunt, nu-i om măreț, -nălțimile-s egale.

Nu s-a văzut vreodat' aici profet sau crai, crăie,
Să-nfrunte ale morții legi, să aibă veșnicie...

Apoi vizirul urmă astfel :

— Și acum, fiul meu, nu-mi mai rămîne decît să-ți dau un sfat, acela de a te încrede în puterea lui Allah, de a nu pierde din vedere țelurile din urmă ale omului și mai ales de-a avea mare grijă de copila noastră Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, soția ta !

Ali-Nur răspunse :

— O, bunule tată, ne părăsești ! Dar mai este oare cineva să-ți semene pe pămînt ? Erai cunoscut pentru binefacerile tale, și în sfînta zi de vineri sfinții predicatori îți aminteau numele de pe amvonul moscheelor noastre, binecuvîntîndu-te și urîndu-ți viață lungă !

Fadledin mai spuse :

— O, copilul meu, îl rog pe Allah să mă primească, să nu mă îndepărteze de la el !

Apoi rosti cu glas tare cele două mărturii de credință ale religiei noastre : „Mărturisesc că nu este alt Dumnzeu decît Allah ! Mărturisesc că Mahomed este profetul lui Allah !" Și își dădu suflarea, și fu înscris pentru vecie printre cei aleși și fericiți.

De îndată palatul se umplu de strigăte și de gemete ; și vestea ajunse la sultan ; și tot orașul Bassra

nu întîrzie să afle de moartea vizirului Fadledin Ben-Khakan ; şi toţi locuitorii, pînă şi copiii de şcoală, îl plînseră. Ali-Nur, deşi copleşit de durere, nu cruţă nimic, şi făcu o înmormîntare vrednică de amintirea tatălui său. Şi la această înmormîntare luară parte emirii, vizirii, pînă şi răutăciosul Ben-Saui care, ca şi alţii, fu silit să ducă sicriul, înalţii demnitari, maimarii regatului şi toţi locuitorii Bassrei, pînă la unul. La ieşirea din casă, marele-şeic, cel care conducea înmormîntarea, rosti, între multe altele, aceste versuri de slăvire a mortului :

În grijă ai să strîngi acum ce-i rămăşiţă muritoare...
Ascultă de porunca mea, ştiind că-n viaţa-i omenească,
El seamă pururea ţinea de sfătuirea-mi slujitoare.

Fă dar să curgă apă şi, spălîndu-i şoldul, să-l păzească
De rău, dar cată să-l stropeşti pe trup cu lacrimi răspîndite
De Gloria ce stă, plîngînd amar, la cap să-i străjuiască.

Balsamuri mortuare, deci, şi aromate pregătite,
De-o parte dă : îmbălsămat spre-a fi, cum mult prea vrednic este,
Parfum de binefaceri ia, mirseme ia, care-s ieşite

Din făptuiri în frumuseţi, ce pot să pară de poveste.
Şi rămăşiţa-i ducă-o dar un cor de îngeri ce coboară
Din slăvi şi laudă cinstind a vredniciilor lui veste.

Să curgă plîngeri lase ei, iar tu scuteşte de-o povară
De greu sicriu pe purtători, căci semenii în istovire
Duc greutăţi de tot ce bun făcut-a el pînă să moară :

Din viaţă chiar i-a-mpovărat cu fapte-nscrise-n amintire !

După înmormîntare, Ali-Nur păstră doliu multă vreme şi rămase închis în casă, nevoind să vadă pe nimeni sau să fie văzut, şi această adîncă mîhnire ţinu fără întrerupere. Dar într-o zi, pe cînd stătea aşa, trist, auzind o bătaie în uşă, se duse el însuşi să deschidă şi văzu intrînd un tînăr de vîrsta lui, fiul unuia dintre vecini, prieten şi tovarăş de masă al tatălui său vizirul. Tînărul îi sărută mîna şi-i grăi astfel :

— Stăpîne, orice om trăieşte în urmaşii lui, şi un tînăr ca tine nu poate fi decît fiul strălucit al tatălui său ! Nu trebuie dar să rămîi mereu îndurerat şi nu uita sfintele cuvinte ale domnului celor de altădată şi de azi, profetul nostru Mahomed — rugăciunea şi pacea lui Allah cu el ! — care a spus : „Lecuieşte-ţi sufletul şi nu purta doliu după oameni !"

Ali-Nur nu găsi nimic să răspundă la aceste cuvinte. Şi hotărî să puie capăt durerii, cel puţin în înfăţişările ei văzute. Se duse în sala de adunare şi o împodobi cu toate cele trebuitoare pentru a primi cum se cuvine musafirii. Din acea clipă deschise uşile casei şi începu să-şi primească prietenii, tineri şi bătrîni. Se legă îndeosebi de zece tineri, fii ai negustorilor fruntaşi din Bassra. În tovărăşia lor, Ali-Nur începu să-şi petreacă vremea în desfătări şi în prînzuri fără de sfîrşit ; fiecăruia îi făcea daruri, fiecăruia îi dădea lucruri de preţ ; de cîte ori primea pe cineva, orînduia o serbare în cinstea lui. Şi făcea totul cu risipă mare, cu toate dojenile înţelepte ale soţiei sale.

Într-o zi, vechilul, speriat de felul cum mergeau lucrurile, veni la el şi-i spuse :

— Stăpîne, nu ştii că prea multă risipă aduce vătămare şi că prea multă dărnicie secătuieşte avuţia ? Nu ştii că acela care dăruie fără să ţină socoteala, sfîr-

şeşte prin a sărăci ? Căci adevăr grăieşte poetul în versurile sale :

Păstrez cu grijă banii ! Decît să-i las s-ajungă
Părăduiţi, mai bine-i prefac numa-n lingouri !
Ei paloş sînt, ei scutul... cît timp îi ai în pungă.

Ce nebunie însă să-ndopi cu ei vrăjmaşii !
E ca şi cum aicea-ntre oameni, minte-n nouri,
Poftind nefericirea, de bine ţi-alungi paşii...

Auzind aceste versuri, Ali-Nur îl privi într-un chip deosebit pe vechil şi-i spuse :

— Nici o vorbă de-a ta nu poate avea înrîurire asupra mea. Vreau să-ţi spun un singur lucru, pe care să-l ştii o dată pentru totdeauna : atîta timp cît, făcîndu-mi socotelile, mai am încă ce să mănînc, nu mă sili să-mi bat capul şi să port grija mîncării ! Multă dreptate are poetul cînd spune :

De-aş fi-ntr-o zi adus la neagră sărăcie,
De soartă părăsit, ce-aş face,-ţi spun şi ţie...

Îndată m-aş lipsi de bucurii trecute,
N-aş mai mişca picior, nici braţ, potop să fie...

Auzind versurile rostite de Ali-Nur, vechilul se retrase, salutîndu-şi respectuos stăpînul, şi se duse să-şi vadă de treburile lui.

Din acea zi, însă, Ali-Nur nu mai ştiu să pună frîu dărniciei şi bunătăţii lui, care-l îndemna să dea totul prietenilor şi chiar străinilor. Era de-ajuns ca un musafir să spună : „Ce drăguţ e lucrul ăsta !“ pentru ca Ali-Nur să-i răspundă pe loc : „Dar e al tău !“ Sau cînd altul spunea : „O, scumpe prietene, ce frumoasă proprietate ai acolo !“, Ali-Nur îndată îi răspundea : „Chiar acum am s-o înscriu pe numele tău !“ Şi aducea

condeiul, călimara și hîrtie, trecea casa ori proprietatea pe numele prietenului, și pecetluia înscrisul cu sigiliul său. Și urmă tot așa, vreme de un an întreg. Dimineața dădea un prînz prietenilor, seara le dădea încă unul, totdeauna în sunetul instrumentelor, și-i aducea pe cei mai buni cîntăreți și pe cele mai frumoase dansatoare.

Soția sa, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, nu mai era ascultată ca înainte, ba chiar, de-o bucată de vreme, Ali-Nur nici nu prea o lua în seamă. Ea nu se plîngea niciodată, ci-și găsea mîngîierea în poezie și în cărțile pe care le citea.

Într-o zi, cînd Ali-Nur intră în odăile ei, ea îi spuse :

— O, Ali-Nur, lumină a ochilor mei, ascultă aceste strofe ale poetului :

Cu cît mai mult faci bine, cu-atît îți pui zorzoane
Vieții fericite... Dar soarta are toane...

Al nopții rost știut e : un somn adînc, repaos,
De suflet mîntuire-i, că scapi vegheatei goane...

Dar în risipa astor odihnitoare ceasuri,
Tu te arunci orbește, rob țelurilor vane...

Și nu te mai mira că, în faptul dimineții,
Nenorocirea cade pe capul tău, sărmane...

Abia Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, rosti aceste versuri, că se auzi bătînd în ușa de afară, și Ali-Nur ieși să deschidă ; era vechilul. Ali îl aduse în odaia de lîngă sala de primire, unde, în acel moment, se aflau mai mulți prieteni care își petreceau mai tot timpul cu stăpînul casei. Ali-Nur îi spuse vechilului :

— De ce ai o înfățișare atît de chinuită ?

Vechilul răspunse :

— O, stăpîne, lucrul de care mă temeam s-a întîmplat !

Ali întrebă :

— Ei, cum asta ?

Vechilul grăi :

— Să știi că rostul meu s-a încheiat, căci nu mai am de vegheat nimic care să fie al tău. Nu mai ai nici acareturi, și nici altceva care să prețuiască un dinar sau mai puțin decît un dinar. Iată, îți aduc caietele de cheltuieli și caietele cu lucrurile tale.

Auzind așa, Ali-Nur lăsă capul în jos și spuse :

— Allah singur e tare, singur e puternic !

Unul dintre prietenii lui Ali-Nur, auzind această convorbire, alergă să ducă celorlalți vestea :

— Ascultați ! Ali-Nur nu mai are nimic !

Chiar în acel moment intră Ali-Nur, care, pentru a întări parcă adevărul vestei, arăta schimbat la față și chinuit.

Văzîndu-l astfel, unul dintre musafiri se apropie de el și-i spuse :

— O, stăpîne, îți cer voie să plec, deoarece nevastă-mea naște în noaptea asta și n-o pot lăsa singură. Trebuie să plec cît mai degrabă.

Ali-Nur îi dădu voie. Se apropie al doilea musafir care-i spuse :

— O, stăpîne, trebuie să mă duc chiar acum la fratele meu, care sărbătorește tăierea împrejur a copilului său !

Ali-Nur îi dădu voie și lui să plece. Apoi fiecare musafir găsi un motiv ca să plece, pînă la cel din urmă, așa că Ali-Nur rămase singur în mijlocul sălii de primire. O chemă atunci pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-i spuse :

— O, draga mea, nu știi ce necaz mi-a căzut pe cap !

Şi-i povesti tot ce se întîmplase. Ea îi răspunse :

— O, stăpîne Ali-Nur, de multă vreme ţi-am tot spus să te temi de ceea ce ţi s-a întîmplat astăzi. Dar nu mi-ai dat ascultare ; ba într-o zi, în loc de răspuns mi-ai rostit aceste versuri :

Dacă Norocul, cîrmind într-o zi pe la uşă
Casei, la tine-a intrat, îi şi pune cătuşa...

Bucură-te după plac, fără teamă de nime,
Dar fă să tragă folos şi prieteni mulţime...

Şi cînd te-am auzit rostind aceste versuri, am tăcut şi n-am vrut să-ţi întorc răspunsul.

Ali-Nur îi vorbi astfel :

— Draga mea, Dulce Prietenă, ştii bine că n-am cruţat nimic cînd a fost vorba de prietenii mei şi cu ei mi-am cheltuit averea ! Nu cred că ei au să mă părăsească la nenorocire !

Soţia îi răspunse :

— Pe Allah, jur că nu-ţi vor fi de nici un ajutor !

Ali-Nur adăugă :

— Ei bine, chiar din această clipă mă duc să-i caut unul cîte unul şi să bat la uşa lor ! Şi fiecare îmi va da cîte ceva, îmi voi aduna astfel banii cu care să încep un negoţ şi voi lăsa deoparte pentru totdeauna petrecerile şi jocul !

Într-adevăr porni îndată şi se duse în strada Bassre la prietenii lui, căci toţi locuiau în această cea mai frumoasă stradă. Bătu la prima uşă şi ieşi să deschidă o arăpoaică. Ea îl întrebă :

— Cine eşti ?

Ali-Nur răspunse :

— Spune-i stăpînului tău că Ali-Nur este la uşă, că-i sărută mîinile şi aşteaptă ceva de la dărnicia lui !

Arăpoaica intră să-şi înştiinţeze stăpînul, care-i strigă :

— Întoarce-te repede şi spune-i că nu sînt acasă !

Şi arăpoaica se întoarse şi spuse lui Ali-Nur :

— Stăpînul meu nu-i acasă !

Ali-Nur îşi zise în sine : „Ăsta-i fecior de tîrfă ! Se ascunde de mine ! Dar ceilalţi nu-s ca el !"

Şi se duse să bată la uşa unui al doilea prieten, care-i răspunse ca şi întîiul. Atunci Ali-Nur rosti aceste versuri :

În faţa casei am ajuns, şi-a gol
Am auzit-o-ndată răsunînd ;
Cu toţii se-ascunseseră, pe rînd,
Să nu dau dărniciei lor tîrcol !

Apoi îşi spuse : „Pe Allah ! trebuie să trec pe la toţi, în nădejdea că voi găsi măcar unul care să facă ceea ce n-au făcut ceilalţi trădători". Dar nu găsi nici unul care să vrea să-l vadă sau să-i dea o bucată de pîine. Atunci rosti pentru sine aceste versuri :

Cînd bine-ţi merge-n viaţă, eşti ca pomul :
Înconjurat cît e-ncărcat de roade ;
Îndat' ce fructul de pe urmă cade,
Cătînd alt pom, se-mprăştie tot omul...

Şi fiii vremii, fără osebire,
Atinşi, păstrează boala cu credinţă ;
Şi n-am aflat nici unul în fiinţă
Să fi scăpat cumva de molipisire...

La sfîrşit, se văzu nevoit să-i spună Dulcei Prietene :

— Pe Allah, nici unul n-a vrut să mă vadă !

Ea îi răspunse :

— O, stăpîne, nu ţi-am spus că n-au să te ajute cu nimic ? Te sfătuiesc să vinzi una cîte una mobi-

lele și lucrurile de preț pe care le mai avem în casă. Asta ne va da putința să trăim un timp.

Ali făcu așa cum îi spuse Dulcea Prietenă, dar peste puțină vreme, nu-i mai rămase nimic de vîndut. Atunci, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îl luă de mînă pe Ali-Nur, care plîngea, și-i spuse :

— O, stăpîne, de ce plîngi ? Nu sînt tot Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, despre care spui că e cea mai frumoasă dintre femeile arabe ? Du-mă în piața robilor și vinde-mă ! Ai uitat că am fost cumpărată cu zece mii de dinari de aur de către răposatul tău tată ? Nădăjduiesc că Allah te va ajuta, făcînd să fie norocoasă această vînzare, și voi fi vîndută cu un preț mai mare decît prima dată. Cît despre despărțirea noastră, știi bine că dacă Allah a scris c-o să ne revedem într-o zi, ne vom revedea.

Ali-Nur îi răspunse :

— O, Dulce Prietenă, niciodată nu mă voi despărți, nici măcar pentru o oră de tine.

Ea îi răspunse :

— Nici eu, stăpîne al meu ! Dar acum nevoia este legea noastră.

Auzind aceste vorbe, Ali-Nur o luă în brațe pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și, cu lacrimi în ochi, o sărută pe creștetul capului. Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îi spuse cuvinte atît de dulci, că-l hotărî, arătîndu-i că era singurul mijloc de-a scăpa, el, fiul lui Fadledin Ben-Khakan, de o sărăcie nevrednică de el. Ieși deci cu ea, o duse în piața roabelor și intră în vorbă cu misitul cel mai de seamă :

— Misitule, trebuie să cunoști prețul aceleia pe care o vei striga în piață. Ca să nu te înșeli !

Iar misitul îi răspunse :

— O, stăpîne Ali-Nur, sînt sluga ta și-mi cunosc datoria, precum și respectul pe care trebuie să-l port.

Ali-Nur intră cu Dulcea Prietenă şi cu misitul într-o odaie a hanului, unde ridică iaşmacul de pe faţa ei. Cînd o văzu, misitul strigă :

— Pe Allah, dar roaba asta este Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, pe care am vîndut-o chiar eu răposatului vizir, acum doi ani, cu zece mii de dinari de aur !

Ali-Nur îi răspunse :

— Da, e chiar ea !

Atunci misitul îi vorbi astfel :

— O, stăpîne, fiece făptură îşi are soarta legată de grumaz şi nu se poate feri de ea ! Dar îţi jur că voi pune toată ştiinţa mea ca să vînd roaba la preţul cel mai mare de pe piaţă !

De îndată misitul alergă acolo unde avea obiceiul să-i întîlnească pe negustori şi aşteptă să se adune toţi, căci în acel moment erau risipiţi ca să cumpere roabe din toate ţările, pe care le adunau în acest loc al pieţei, unde puteai găsi turcoaice, grecoaice, circasiene, georgiene, abisiniene şi altele. Cînd misitul văzu că se strînseră toţi negustorii şi că piaţa întreagă e plină de misiţi şi de cumpărători, se urcă pe o piatră şi strigă :

— O, voi, negustorilor, şi voi, oameni bogaţi, să ştiţi că nu tot ce-i rotund e nucă, nu tot ce-i lung e banană, nu tot ce-i roşu e carne, nu tot ce-i alb e grăsime, nu tot ce-i roşcat e vin, nu tot ce-i bun e curmală! O, negustori strălucitori din Bassra şi din Bagdad ! Vă las pe voi să judecaţi şi să preţuiţi un mărgăritar ales şi unic, care, dacă sîntem cinstiţi, preţuieşte mai mult decît toate bogăţiile de pe lume ! Spuneţi voi preţul celei dintîi strigări ! Veniţi să vedeţi cu ochii voştri !

Îi duse pe toţi de le-o arătă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, şi ei căzură la învoială să deschidă vînzarea la preţul de patru mii de dinari. Atunci misitul strigă :

— Cu patru mii de dinari mărgăritarul roabelor albe !

De îndată un negustor ridică preţul strigînd :

— Dau patru mii cinci sute !

Dar tocmai în acel moment, vizirul Ben-Saui trecea călare prin piaţa roabelor şi-l văzu pe Ali-Nur în picioare lîngă misit şi pe misit strigînd preţul. Şi se gîndi în sine : „Se vede treaba că zvăpăiatul ăsta de Ali-Nur e pe cale să-şi vîndă pe cel de pe urmă rob, după cea de pe urmă mobilă !“ Dar auzind că era vorba de vînzarea unei roabe albe, se gîndi : „Se vede treaba că Ali-Nur îşi vinde roaba, femeia cu pricina, căci nu mai are o para chioară. Oh, dacă ar fi aşa, ce mi s-ar mai răcori inima !“ Chemă la sine pe crainicul obştesc, care alergă, recunoscîndu-l pe vizir, şi se ploconi pînă la pămînt înaintea lui. Şi vizirul îi spuse :

— Vreau să cumpăr eu însumi roaba. Adu-o repede s-o văd !

Şi misitul, neputînd să nu asculte porunca vizirului, o aduse pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, şi-i ridică iaşmacul în faţa vizirului. Cînd văzu chipul fără seamăn, trupul desăvîrşit şi mijlocelul minunat al tinerei, vizirul rămase uluit şi întrebă :

— La ce preţ a ajuns ?

Samsarul îi răspunse :

— Patru mii cinci sute de dinari, la a doua strigare.

— Ei bine, o iau cu acest preţ !

Spunînd aşa, el se uită ţintă la negustori, care nu îndrăzniră să urce preţul, ştiind că răzbunarea vizirului va cădea asupra îndrăzneţului. Apoi vizirul adăugă :

— Ei bine, misitule, ce-ai rămas ca de piatră ? Haide, o iau cu patru mii de dinari, iar pentru osteneala ta îţi dau cinci sute !

Misitul nu ştia ce să răspundă şi, cu capul plecat, se apropie de Ali-Nur, care nu era departe, şi-i şopti :

— O, stăpîne, ce nenorocire pe capul nostru ! Roaba ne scapă din mîini, pe un preţ de batjocură, pe un preţ de nimic ! Aşa cum poţi vedea singur de aici, răutăciosul vizir Ben-Saui, duşmanul răposatului tău tată, trebuie să fi ghicit că-i roaba ta şi nu ne-a lăsat să ajungem la preţul cuvenit. Vrea s-o ia chiar de la a doua strigare. Şi încă, dacă am fi siguri că plăteşte pe loc şi cu bani peşin, tot ne-am mai mîngîia şi i-am mulţămi lui Allah şi pentru puţin ! Dar ştiu că această piază rea de vizir este cel mai rău platnic de pe lume. Îl cunosc de multă vreme şi-i ştiu toate vicleniile şi răutăţile. Iată ce-a ticluit în răutatea lui : îţi va da o scrisoare de credit, ca să primeşti banii de la vreun agent de-ai lui, căruia îi va spune în taină să nu-ţi plătească. De fiecare dată, cînd îi vei cere banii, agentul va răspunde : „Îţi plătesc mîine", şi acest mîine nu va fi niciodată ! Iar tu, obosit şi plictisit de atîta întîrziere, vei fi silit să cazi la o învoială cu el şi-i vei înmîna scrisoarea vizirului : el o va lua şi o va rupe, şi în acest fel vei pierde preţul roabei !

Auzind aşa, Ali-Nur, în prada unei mînii pe care nu şi-o mai putea stăpîni, îl întrebă pe misit :

— Ce-i de făcut ?

Acesta îi răspunse :

— Îţi dau un sfat prin care vei ajunge la cea mai bună încheiere. Am să mă îndrept spre mijlocul pieţei, împreună cu Dulcea Prietenă ; tu însă te vei repezi după mine şi îmi vei zmulge roaba, căreia îi vei striga: „Nenorocito, unde te duci ? Nu ştii că mi-am împlinit un jurămînt, şi că m-am prefăcut doar că te vînd în piaţa roabelor, ca să te umilesc şi să te pedepsesc pentru reaua ta purtare faţă de mine ?" Apoi îi vei trage doi-trei pumni şi ţi-o vei lua înapoi ! Toată lu-

mea şi vizirul vor crede că într-adevăr ai adus-o în piaţă numai ca să-ţi împlineşti jurămîntul !

Ali-Nur primi, spunîndu-i :

— Da, e o povaţă bună !

Atunci misitul se întoarse în mijlocul pieţei, luă roaba de mînă şi o aduse dinaintea vizirului El-Mohin Ben-Saui căruia îi spuse :

— Doamne, stăpînul acestei roabe este omul de colo, aflat la cîţiva paşi mai sus de noi. Iată-l că se apropie.

Într-adevăr, Ali-Nur se apropie, o apucă plin de mînie pe Anis Al-Djalis, îi trase un pumn şi-i strigă :

— Nenorocire ţie ! Nu ştii că te-am adus în piaţă numai ca să-mi împlinesc jurămîntul ? Întoarce-te repede acasă şi fereşte-te să mai fii vreodată neascultătoare. Să nu-ţi închipui că am nevoie de banii din vînzarea ta ! De altfel, chiar dacă aş avea nevoie, mai degrabă mi-aş vinde cea de pe urmă mobilă şi tot ce mai am, decît să-mi treacă prin gînd să te aduc pe tine în piaţă !

La cuvintele lui Ali-Nur, vizirul Ben-Saui strigă :

— Nenorocire ţie, tinere smintit ! Vorbeşti ca şi cum ţi-ar mai fi rămas ceva de vîndut sau de cumpărat. Ştim cu toţii că nu mai ai o leţcaie !

Vorbindu-i aşa, se apropie de el şi voi să-l înşface. Negustorii şi misiţii se uitară la Ali-Nur, care le era bine cunoscut şi pe care îl iubeau cu toţii, mai ales aducîndu-şi aminte de tatăl lui, un ocrotitor fără seamăn al lor.

Ali-Nur le spuse :

— Aţi auzit vorbele obraznice ale acestui om ? Vă iau pe toţi de martori !

Vizirul, la rîndul lui, le strigă :

— O, negustori, numai din respect pentru voi nu-l omor pe loc pe acest obraznic !

Dar negustorii se uitară într-ascuns unii la alții și-și făcură semne cu ochiul, parcă șoptindu-și : „Să-l sprijine pe Ali-Nur !“ Și cu glas tare grăiră :

— E o treabă care nu ne privește pe noi. Cădeți la învoială cum vreți !

Ali-Nur, care de felul lui era curajos, luă calul vizirului de hăț, îl apucă pe vizir cu o mînă, îl trase jos de pe șea și-l trînti la pămînt. Îi puse apoi un genunchi pe piept și începu să-l lovească în cap, în burtă și peste tot, îl scuipă în față și-i strigă :

— Cîine, fecior de cîine, fecior de tîrfă ! Blestem asupra tatălui tău, și asupra tatălui tatălui tău și asupra tatălui mamei tale, afurisitule, putreziciune !

Și-i mai trase un pumn în falcă, de-i rupse cîțiva dinți. Sîngele umpluse toată barba vizirului, care, de altfel, căzuse chiar într-o băltoacă.

Văzînd asta, cei zece robi ai vizirului scoaseră săbiile și voiră să se arunce asupra lui Ali-Nur, ca să-l taie în bucăți. Dar mulțimea îi opri, spunîndu-le :

— Ce vreți să faceți și de ce v-amestecați ! Stăpînul vostru e vizir, dar și cestălalt e fecior de vizir ! Nu vă temeți, nechibzuiților, că mîine se vor împăca și veți suferi voi urmările ?

Și robii înțeleseră că e mai bine să rămînă de o parte.

Ali-Nur, obosit de cîte lovituri dăduse, îl lăsă pe vizir, care să ridică plin de noroi și de sînge și, sub privirile unei mulțimi nepăsătoare, se îndreptă spre palatul sultanului.

Ali-Nur o luă de mînă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și, în strigătele de bucurie ale mulțimii, ajunse acasă.

Vizirul însă ajunse la palatul regelui Mahomed Ben-Soleiman El-Zeini, în starea demnă de milă în care era, se opri jos, la intrare, și strigă :

— O, rege, sînt năpăstuit !

Şi regele trimise să fie adus în faţa sa, îl privi şi văzu că era însuşi vizirul. Uimit la culme, îl întrebă :

— Dar cine a cutezat să facă aşa ceva ?

Vizirul începu să plîngă şi rosti aceste versuri :

E oare cu putinţă ca jertfă vremilor să fiu,
Cît tu eşti pe limanul de noi rîvnit a tot ce-i viu ?

E oare cu putinţă să-şi afle-un însetat oricînd
Alin la apa-ţi clară curgînd cu şopot argintiu,

Iar eu să mor de sete, deşi de tine-s ocrotit,
Sub cerul tău, o, nour, ce ploi ne dărui grijuliu ?

Apoi adăugă :

— O, stăpîne, oare asta trebuie să fie soarta slujitorilor care te iubesc şi-ţi slujesc cu clădură, şi poţi tu să îngădui asemenea ticăloşii împotriva lor ?

Regele îl întrebă :

— Dar cine s-a purtat aşa cu tine ?

El răspunse :

— Să ştii, rege, că am ieşit astăzi ca să văd ce mai este prin piaţa robilor, cu gîndul să-mi cumpăr o roabă bucătăreasă, care să-mi pregătească bucatele cum se cuvine, căci bucătăreasa pe care-o am mi le arde. Şi am văzut acolo o tînără roabă, cum alta n-am mai pomenit în viaţa mea. Misitul cu care am intrat în vorbă mi-a spus : „Cred că-i roaba tînărului Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Khakan". Dar, stăpîne, îţi aminteşti poate că i-ai dat pe vremuri zece mii de dinari vizirului Fadledin Ben-Khakan, ca să-ţi cumpere o roabă cît mai frumoasă şi cît mai desăvîrşită. Ei bine, vizirul Khakan a găsit-o şi a cumpărat-o, dar, cum era minunată şi-i plăcuse mult, a dăruit-o feciorului său Ali-Nur. Şi Ali-Nur, la moartea tatălui său, s-a pus pe cheltuieli şi pe nebunii, aşa că s-a văzut silit să-şi vîndă

acareturile, bunurile, pînă şi mobilele din casă. Şi cînd a ajuns de nu mai avea un ban, şi-a dus roaba în piaţă, ca s-o vîndă, şi i-a încredinţat-o misitului, care îndată a pus-o la mezat. Negustorii au început să strige cît dau, şi preţul s-a ridicat la patru mii de dinari. Eu văzînd roaba, m-am hotărît s-o cumpăr pentru stăpînul meu sultanul, care cel dintîi dăduse banii de cumpărare. L-am chemat pe misit şi i-am spus : „Tinere, am să-ţi dau chiar eu patru mii de dinari !“ Dar misitul mi l-a arătat pe stăpînul tinerei roabe, şi acesta, de cum m-a văzut, s-a repezit ca un nebun şi mi-a spus : „Moşnegărie blestemată, şeic piază rea ! Mai degrabă o vînd unui iudeu ori unui creştin decît să ţi-o dau ţie, chiar dacă mi-ai umple cu aur vălul care-o acoperă !“ I-am răspuns atunci : „Dar, tinere, nu o doresc pentru mine, ci pentru sultan, care-i binefăcătorul şi stăpînul bun al nostru, al tuturor !“ La aceste cuvinte, în loc să se potolească, s-a înfuriat şi mai mult, s-a aruncat la hăţul calului, m-a apucat de un picior, m-a tras şi m-a aruncat la pămînt ; apoi, fără să ţină seama de vîrsta mea înaintată, fără vreun respect pentru barba mea albă, a început să mă lovească şi să mă ocărască în toate felurile şi, în sfîrşit, m-a adus în starea de plîns în care mă vezi acum, o, rege al dreptăţii ! Şi toate astea mi s-au întîmplat numai fiindcă voiam să-i fac o plăcere sultanului şi să-i cumpăr o tînără roabă, care era a lui de drept şi pe care-o socoteam vrednică de patul lui !

Şi vizirul, după aceste vorbe, se aruncă la picioarele sultanului şi începu să plîngă şi să ceară dreptate.

Cînd văzu în ce hal era, şi auzind ce i se întîmplase, sultanul fu cuprins de-o asemenea mînie, că sudoarea începu să i se scurgă de pe frunte pînă între ochi ; se întoarse apoi spre paznicii săi, spre emirii şi mai-marii regatului, le făcu un singur semn, şi îndată

patruzeci de străjeri cu săbiile scoase se înfăţişară, stînd neclintiţi. Sultanul le porunci :

— Duceţi-vă la casa fostului meu vizir El-Fadl Ben-Khakan, prădaţi-o şi distrugeţi-o cu totul ; puneţi apoi mîna pe ucigaşul Ali-Nur şi pe roaba lui, legaţi-le mîinile, tîrîţi-i de picioare prin noroi şi aduceţi-i aici.

Şi cei patruzeci de străjeri, ascultînd porunca, se îndreptară îndată spre casa lui Ali-Nur.

Dar la palatul sultanului se afla un tînăr şambelan cu numele Sanjar, care fusese mai întîi mameluc al răposatului vizir Ben-Khakan, şi crescuse împreună cu tînărul lui stăpîn, Ali-Nur, pentru care simţea o dragoste adîncă. Norocul făcu ca el să se afle acolo cînd veni vizirul Ben-Saui şi cînd sultanul dădu cruda lui poruncă. Alergă îndată, pe drumul cel mai scurt, pînă la casa lui Ali-Nur, care, auzind bătăi grăbite în uşă, se repezi să deschidă. Şi-l cunoscu pe tînărul Sanjar, pe care voi să-l salute şi să-l îmbrăţişeze. Dar acesta nu-i îngădui şi-i spuse :

Suflete, liber te smulge din tot ce tiranic te leagă,
Zboară zdrobind rădăcina, cu ea, şi robia-ţi întreagă...

Lasă-n oraşe să cadă clădirea pe cel ce-o zideşte,
Însă tu zboară departe, urmîndu-ţi viaţa pribeagă...

Ţări ce n-aduc cu aceasta de-aici şi tărîmuri tot alte
Vei colinda pe întinsul ce-Allah fără zări îl încheagă,

Dar orişicît ai să cauţi cu rîvnă de-a lungul, de-a latul,
Suflet ca sufletu-ţi însuşi n-afla-vei, prietene dragă..

Ali-Nur răspunse :

— Prietene Sanjar, ce veste îmi aduci ?

Sanjar îi spuse :

— Fugi, caută-ţi scăparea şi scap-o şi pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis. Căci Ben-Saui vă întinde o capcană, în care, de veţi cădea, veţi fi ucişi fără milă. Sultanul, la aflîtarea lui, trimite împotriva voastră patruzeci de străjeri cu săbiile scoase ! Fugiţi, pînă nu vă ajunge nenorocirea.

Apoi, Sanjar îi întinse lui Ali-Nur un pumn de bani de aur, spunîndu-i :

— Stăpîne, iată patruzeci de dinari care-ţi pot folosi în acest moment ; te rog să mă ierţi că nu pot fi mai darnic. Dar să nu pierdem vremea ! Fugi cît mai repede !

Ali-Nur se grăbi s-o înştiinţeze pe Dulcea Prietenă, care îndată se acoperi cu vălul ei. Şi ieşiră amîndoi din casă, şi apoi din oraş, şi ajunseră pe malul mării, cu ajutorul lui Allah. Acolo văzură o navă care tocmai era gata să plece şi se pregătea să-şi desfacă pînzele. Se apropiară şi-l găsiră pe căpitan în picioare, în mijlocul navei. El striga :

— Cine nu şi-a luat încă rămas bun, să şi-l ia, cine nu şi-a făcut încă proviziile, să şi le facă, cine a uitat acasă vreun lucru să şi-l caute repede, căci îndată plecăm !

Toţi călătorii răspunseră :

— Nu mai avem nimic de făcut, căpitane !

Şi căpitanul le strigă oamenilor lui :

— Hai, desfaceţi pînzele şi dezlegaţi odgoanele !

Atunci Ali-Nur îl întrebă pe căpitan :

— Încotro plecaţi, căpitane ?

Acesta îi răspunse :

— Spre lăcaşul păcii, Bagdadul !

În acest moment al povestirii, Şeherezada văzu apărînd zorii şi, cu minte, se opri.

Ea spuse :

O, mărite rege, cînd căpitanul îi răspunse lui Ali-Nur : „Spre lăcaşul păcii, Bagdadul !", Ali-Nur îi grăi:
— Aşteaptă ! Mergem şi noi !

Şi, urmat de Dulcea Prietenă, se urcă pe corabie, care îndată îşi întinse pînzele şi, ca o mare pasăre albă, îşi luă zborul, aşa cum spune poetul :

Dar chipu-i cum să nu te-ademenească !
Priveşte nava !... i-i rival doar vîntul
În lupta de întrecere şi-nfrîntul
Îl ştie doar puterea cea cerească.

E ca o pasăre cu-aripi întinse
Ce din-nălţimi de-azur deodat' se lasă...
Pe valuri legănîndu-se voioasă
E-n zbor spre zări mereu-nainte-mpinse...

Şi nava, mînată de un vînt prielnic, se puse în mişcare, ducînd cu ea pe călători. Atît ar fi de spus în privinţa lui Ali-Nur şi a soţiei sale.

În vremea asta, cei patruzeci de străjeri trimişi de sultan ca să pună mîna pe Ali-Nur, ajunseră la casa lui, o împresurară, sfărîmară uşile, intrară înăuntru, căutară peste tot, dar n-au putut pune mîna pe nimeni. Atunci, furioşi, dărîmară casa şi se întoarseră să dea seama sultanului de căutările lor zadarnice. Şi sultanul le porunci :
— Căutaţi-i pretutindeni, scotociţi tot oraşul !

Cum vizirul Ben-Saui venea chiar la palat, sultanul îl chemă şi, ca să-l mîngîie, îi dădu o frumoasă haină de sărbătoare şi-i spuse :

— Am să te răzbun, ți-o făgăduiesc!

Vizirul îi ură viață lungă și fericire deplină. Apoi sultanul porunci crainicilor obștești să strige în oraș următoarele: „Dacă vreunul din voi, locuitori, îl întîlnește pe Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Khakan, să pună mîna pe el și să-l aducă în fața sultanului. Va căpăta o frumoasă haină de sărbătoare și, ca răsplată, o mie de dinari! Dar dacă îl vede cineva și-l ascunde, va fi pedepsit cu moartea!" Dar, cu toate cercetările, nimeni n-a știut ce s-a făcut cu Ali-Nur.

În vremea asta, Ali-Nur și soția lui ajunseră cu bine la Bagdad și căpitanul le spuse:

— Iată orașul faimos, Bagdadul, locaș al plăcerilor! Este orașul fericit care nu cunoaște asprimile brumei și ale iernii, care trăiește la umbra tufelor de trandafir, a grădinilor și în șopotul apelor murmuitoare!

Ali-Nur îi mulțămi căpitanului pentru bunătatea lui din timpul călătoriei, îi dădu cinci dinari de aur, ca plată pentru călătoria lui și a soției, părăsi nava și, urmat de Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, intră în Bagdad.

Soarta voi ca Ali-Nur, în loc să apuce pe drumul obișnuit, să ia un altul, care-l duse în mijlocul grădinilor ce înconjură Bagdadul. Și se opriră la poarta unei grădini împrejmuite cu zid înalt, cu intrarea bine măturată, bine stropită și avînd de fiecare parte cîte o bancă mare. Poarta, foarte frumoasă, era închisă; în partea de sus avea lămpi de toate culorile. Alături se afla un havuz în care curgea apă limpede. Drumul pînă la poartă era străjuit de două șiruri de stîlpi, pe care atîrnau bogate stofe de brocart fluturînd în vînt.

Ali-Nur îi spuse soției sale:

— Pe Allah, frumos loc!

Ea îi răspunse:

— Să ne odihnim o oră pe aceste bănci.

Se aşezară pe o bancă, după ce-şi spălară faţa şi mîinile cu apa proaspătă a havuzului. Se aşezară ca să se răcorească şi respirară cu nesaţ boarea dulce care tocmai adia. Se simţeau aşa de bine că-i fură somnul, după ce se acoperiseră cu o mare cuvertură.

Grădina la poarta căreia adormiseră se numea Grădina Plăcerilor, iar în mijlocul ei se afla un palat, numit Palatul Minunilor, stăpînul lui fiind chiar califul Harun Al-Raşid. Cînd califul simţea vreo apăsare pe suflet, venea să respire, să se învioreze şi să-şi uite grijile în această grădină şi în acest palat. În totul, palatul cuprindea o singură sală măreaţă, cu optzeci de ferestre ; la fiecare fereastră atîrna o mare lampă luminoasă ; în mijlocul sălii se afla un candelabru de aur, tot atît de strălucitor ca soarele. Această sală nu se deschidea decît în clipa cînd venea califul. Atunci se aprindeau toate lămpile şi candelabrul şi se deschideau toate ferestrele, iar califul se aşeza pe un mare divan acoperit cu mătase, catifea şi aur, şi poruncea cîntăreţelor să cînte din gură, iar cîntăreţilor din instrumente să-l farmece cu măiestria lor. Dar dorea mai cu seamă să-l audă pe cîntăreţul Işak, ale cărui cîntări şi improvizaţii erau cunoscute în lumea întreagă. Astfel, în mijlocul liniştii nopţilor şi în căldura dulce a aerului înmiresmat de florile grădinii, acolo, în Bagdad, pieptul califului creştea parcă mai larg decît de obicei şi se desfăta.

Califul pusese paznic al palatului şi al grădinii pe un bătrînel cumsecade, şeicul Ibrahim, şi acesta păzea cu străşnicie ziua şi noaptea, ca să-i împiedice pe curioşi, pe plimbăreţi şi mai ales pe femei şi pe copii să intre în grădină ca să strice sau să fure florile şi fructele. Şi, în seara aceea, cum dădea încet ocol grădinii, deschise poarta cea mare şi-i zări pe bancă pe cei doi dormind acoperiţi cu aceeaşi cuvertură. Plin de mînie strigă :

— Iată doi îndrăzneți încălcînd poruncile aspre ale califului, care mi-a dat dreptul mie, șeicul Ibrahim, să pedepsesc pe oricine s-ar apropia de palat. Am să-i fac îndată să simtă cît costă să te întinzi pe o bancă pusă pentru oamenii califului!

Și șeicul Ibrahim tăie o jordie mlădioasă și se apropie de cei ce dormeau; își scutură jordia și avea de gînd să-i biciuiască bine, cînd deodată se opri și-și spuse: „O, Ibrahim, ce vrei să faci? Să lovești niște oameni necunoscuți, poate niște străini sau cerșetori pe drumul lui Allah și pe care soarta i-a îndreptat spre tine! Ar trebui să le vezi mai întîi chipul!"

Șeicul Ibrahim dădu la o parte cuvertura care le ascundea chipurile și îndată se opri încîntat de minunații lor obraji alăturați în somn, care păreau mai frumoși decît florile grădinii sale. Și se gîndi: „Ce voiam să fac? Ce voiai să faci, orbule Ibrahim! Ai merita să te biciuiești singur pentru mînia ta nedreaptă!" Apoi șeicul Ibrahim îi acoperi pe cei doi, se așeză lîngă ei și începu să-i frece picioarele lui Ali-Nur pentru care prinsese o neașteptaă simpatie. Și Ali-Nur, simțind mîinile care-l frecau, se trezi, îl văzu pe cinstitul bătrîn, se rușină că un astfel de bătrîn îi freacă picioarele și sări repede de pe bancă. Apucă mîna bătrînului șeic și o duse la buze și la frunte. Atunci Ibrahim îl întrebă:

— Fiule, de unde veniți?

Ali-Nur răspunse:

— Stăpîne, sîntem străini!

Și, la aceste cuvinte, lacrimile îi aburiră ochii. Dar șeicul Ibrahim îi grăi:

— O, tinere, nu uit cîtuși de puțin că Profetul — rugăciunea și pacea lui Allah cu el! — ne-a sfătuit în mai multe locuri din cartea sfîntă, să fim omenoși cu străinii și să-i primim cu dragă inimă. Veniți amîndoi cu mine să vă arăt grădina și palatul meu, și vă

veţi uita necazurile, vă veţi desfăta şi vă veţi umfla pieptul !

Ali-Nur îl întrebă :

— O, stăpîne, a cui e grădina ?

Şeicul Ibrahim, ca să nu-l sperie pe Ali-Nur şi ca să se umfle el însuşi în pene, îi răspunse :

— Grădina şi palatul sînt ale mele, moştenire de familie !

Atunci Ali-Nur şi Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, se ridicară şi, pe urmele şeicului Ibrahim, intrară în grădină.

Ali-Nur văzuse la Bassra multe grădini frumoase, dar niciodată nu visase vreuna ca asta. Poarta mare, alcătuită din arcade puse cu gust una peste alta, era acoperită de viţe agăţătoare, din care atîrnau ciorchini minunaţi, unii roşii ca rubinele, alţii negri ca abanosul. Aleea pe care pătrunseră era umbrită de arbori roditori, aplecaţi sub greutatea fructelor coapte. Pe ramuri, păsările ciripeau în limba lor melodii aeriene ; privighetoarea îşi modula trilurile, turturica îşi uguia plîngerea de dragoste, mierla fluiera ca oamenii ; porumbelul gulerat le răspundea ca îmbătat de vinuri tari. Acolo, se aflau din fiecare pom cele mai bune soiuri. Erau caişi cu fructe cu sîmbure dulce, caişi cu fructe cu sîmbure amar şi caişi de Korassan ; pruni cu fructe de culoarea buzelor frumoase ; corcoduşe nemaipomenit de dulci şi de încîntătoare ; smochine minunate, roşcate, albe şi verzi. Florile păreau de mărgăritare şi de coraliu ; trandafirii arătau mai mîndri decît obrajii fetelor frumoase ; viorelele erau întunecate, ca flacăra de pucioasă ; şi se mai aflau mirţi în floare, micşunele, ochiul boului, levănţică şi anemone. Corolele lor purtau diademe din lacrimi de nouri ; romaniţele surîdeau narcisului arătîndu-şi dinţii, iar narcisul privea trandafirul cu ochi adînci şi negri. Chitrele rotunde păreau cupe fără

toarte ; lămîile atîrnau ca niște mingi de aur. Florile se așterneau pe pămînt în mii de culori, căci regina Primăvară stăpînea toată grădina ; pîraiele roditoare se umflau, izvoarele susurau, păsările ciripeau și își ascultau ciripitul ; boarea cînta ca un flaut, zefirul îi răspundea cu dulceață, văzduhul răsuna de bucurie.

Așadar, Ali-Nur, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și șeicul Ibrahim intrară în Grădina Plăcerilor. Acolo șeicul Ibrahim, care nu făcea niciodată lucrurile pe jumătate, îi porti să intre în Palatul Minunilor. Le deschise ușa și ei intrară.

Ali-Nur și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, se opriră în prag uimiți de măreția acelei săli cum nu s-a mai văzut, plină de lucruri neobișnuite și uluitoare. Îi priviră mult timp frumusețea fără seamăn, apoi, ca să-și odihnească ochii, se așezară la o fereastră care da spre grădină. Și Ali-Nur, în fața acestei grădini și a marmurelor bătute de lună, începu să se gîndească la necazurile lui trecute și-i spuse soției sale :

— O, draga mea, într-adevăr acest loc e plin de farmec. Îmi trezește atîtea amintiri ! Îmi coboară pace în suflet și-mi stinge focul care mă mistuie și tristețea care mi-i mereu tovarășă !

Între timp, șeicul Ibrahim le aduse merinde, le puse dinaintea lor, ei mîncară pînă se săturară, apoi își spălară mîinile și din nou se așezară la fereastră să privească arborii încărcați de roade frumoase. După o vreme, Ali-Nur se întoarse spre șeic și-i spuse :

— O, șeice Ibrahim, n-ai nimic să ne dai de băut ? Mi se pare că îndeobște după ce mănînci trebuie să și bei !

Șeicul Ibrahim le aduse o cană cu apă dulce și proaspătă. Ali-Nur îl întrebă :

— Ce ne aduci ? Nu apă doresc !

Şeicul îl întrebă şi el :

— Doreşti vin ?

Ali-Nur răspunse :

— Da, desigur.

Atunci şeicul Ibrahim grăi :

— Allah să mă păzească şi să mă ocrotească ! De treisprezece ani mă feresc de această băutură blestemată, căci Profetul — rugăciunea şi pacea lui Allah cu el ! — a aruncat blestem asupra celui care bea vreo băutură dospită, celui care-o stoarce şi celui care o duce s-o vîndă !

Ali-Nur îi răspunse :

— Îmi dai voie, şeice, să-ţi spun două vorbe ?

— Spune-le.

Şi Ali-Nur grăi :

— Dacă-ţi dezvălui mijlocul prin care ai putea să-mi îndeplineşti dorinţa fără ca tu să bei, să storci sau să aduci vinul, ai fi vinovat şi blestemat, potrivit cuvîntului sfînt ?

Bătrînul răspunse :

— Cred că nu !

Atunci Ali-Nur îi spuse :

— Ia aceşti doi dinari şi aceste două drahme, urcă-te pe măgarul de la poarta grădinii, care ne-a adus pînă aici, mergi în piaţă şi opreşte-te la uşa negustorului de ape de flori, care are totdeauna vin în fundul prăvăliei ; opreşte-l pe cel dintîi trecător, dă-i banii şi roagă-l să intre el să-ţi cumpere băutura, cu doi dinari de aur, şi lui dă-i două drahme pentru osteneală. Îţi va pune chiar el urcioarele cu vin pe măgar şi, astfel, numai măgarul le va aduce ; trecătorul le va cumpăra, noi le vom bea, iar tu nu vei avea nici un amestec în treaba asta, nu vei fi nici băutor, nici făuritor şi nici purtător ! Şi astfel nu te vei teme că ai încălcat legea sfîntă a cărţii !

La aceste vorbe, şeicul începu să rîdă cu zgomot şi-i spuse lui Ali-Nur :

— Pe Allah ! În viaţa mea n-am întîlnit pe cineva atît de isteţ ca tine şi înzestrat cu atîta duh şi farmec !

Ali-Nur îi răspunse :

— Pe Allah ! Îţi sîntem amîndoi îndatoraţi, o, şeice Ibrahim ! Şi nu mai aşteptăm de la tine decît ceea ce ţi-am cerut !

Atunci, şeicul Ibrahim, care, pînă în acel moment, nu voise să dea pe faţă că-n palat se aflau tot soiul de băuturi, îi spuse lui Ali-Nur :

— O, prietene, iată cheile de la pivniţă şi de la cămară, care sînt pline totdeauna, ca să fie vrednice de emirul credincioşilor, cînd vine pe aici ca să mă cinstească cu prezenţa lui. Poţi să intri şi să iei după plac ce vrei !

Ali-Nur intră în pivniţă şi ceea ce văzu acolo îl umplu de uimire : în lungul tuturor zidurilor şi pe poliţe, într-o rînduială desăvîrşită, se aflau înşirate vase de aur, de argint sau de cristal, încrustate cu pietre preţioase. Hotărîndu-se cu greu, Ali-Nur alese totuşi ce voia şi se întoarse în sala mare ; acolo puse preţioasele vase pe covor, se aşeză lîngă Dulcea Prietenă, turnă vin în cupele strălucitoare de cristal cu cercuri de aur, şi începură să bea, el şi soţia lui, minunîndu-se totodată de tot ce se afla în acel palat. Şeicul Ibrahim le dărui flori mirositoare, apoi se retrase cuminte mai deoparte, cum obişnuia să facă atunci cînd un bărbat era cu soţia lui. Şi amîndoi băură iar, şi iar băură, pînă ce vinul începu să li se urce la cap. Atunci obrajii li se colorară, ochii le scînteiară ca la gazele, iar Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îşi despleti părul. Şeicul Ibrahim, văzînd-o, se simţi cuprins de pizmă şi-şi spuse : „De ce să stau deoparte în loc să mă veselesc cu ei ? Cînd o să mai am prilejul să mă aflu la o sărbătoare atît de

încîntătoare ca aceea pe care mi-o dă vederea acestor tineri frumoşi, pe care i-aş putea lua drept două lune" ? ! Şi şeicul Ibrahim înaintă şi se aşează la celălalt capăt al sălii. Atunci Ali-Nur îi grăi :

— O, stăpîne, te rog pe viaţa mea, apropie-te şi stai lîngă noi !

Şeicul veni, se aşeză lîngă ei, iar Ali-Nur luă cupa, o umplu şi i-o întinse spunîndu-i :

— O, şeice, ia şi bea ! Ai să-i cunoşti gustul, şi ai să ştii ce plăcere se ascunde în fundul cupei !

Dar şeicul îi răspunse :

— Allah să mă ocrotească ! Tinere, tu nu ştii că de treisprezece ani n-am nesocotit cuvîntul cărţii sfinte ! Şi nu ştii că am fost de două ori hagiu la gloricasa Mecca !

Şi Ali-Nur, care s-ar fi bucurat să-l amețească pe şeicul Ibrahim, văzînd că nu ajunge la țel prin convingere, nu mai stărui. Goli el însuşi cupa plină, o umplu şi o goli din nou, apoi, peste cîteva clipe, prefăcîndu-se beat, se întinse ca şi cum ar fi adormit. Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îndreptă o privire nemulţumită, dar foarte grăitoare spre şeicul Ibrahim şi-i spuse :

— O, şeice Ibrahim, priveşte cum se poartă acest om cu mine !

Celălalt se miră :

— Păcat ! Dar de ce se poartă aşa ?

Ea răspunse :

— Dacă ar fi întîia oară ! Dar aşa face totdeauna ! Bea şi iar bea, cupă după cupă, se îmbată şi adoarme lăsîndu-mă aşa, singură, fără tovarăş, fără nimeni care să stea de vorbă şi să bea cu mine ! Şi nu mai găsesc nici un fel de gust în băutură, căci nimeni nu împarte cupa cu mine, şi n-am nici dorinţă să cînt, căci nimeni nu mă ande !

Atunci şeicul Ibrahim, care, sub înrîurirea privirilor ei arzătoare şi a vocii ei legănate, simţea că i se înfioară trupul, îi spuse :

— Într-adevăr, aşa nu e vesel să bei !

Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, umplu o cupă, i-o întinse şi, privindu-l galeş, îi spuse :

— Pe viaţa mea ! Ia, te rog, această cupă şi fă-mi plăcerea s-o bei. Am să-ţi rămîn recunoscătoare !

Şeicul întinse mîna, luă cupa şi o bău. Anis Al-Djalis i-o umplu din nou, şi el o bău, apoi i-o umplu şi a treia oară, spunîndu-i :

— O, scumpe stăpîn, mai bea-o numai pe aceasta !

Dar el răspunse :

— Pe Allah, nu mai pot ! Mi-e de-ajuns cît am băut !

Ea stărui mult şi cu drăgălăşie şi, aplecîndu-se spre el, îi spuse :

— Pe Allah, trebuie neapărat !

El luă cupa şi o duse la buze, dar în acel moment chiar, Ali-Nur izbucni în hohote de rîs şi se ridică...

În acest moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, lăsă pentru a doua zi urmarea.

Şi cînd se lăsă a treizeci şi cincea noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, Ali-Nur izbucni în hohote de rîs şi se ridică spunîndu-i şeicului Ibrahim :

— Dar ce faci ? Nu te-am rugat chiar eu, acum o oră, să-mi ţii tovărăşie şi m-ai refuzat ? Nu mi-ai spus : „De treisprezece ani nu mai fac aşa ceva" ?

Şeicul se ruşină o clipă, dar apoi se grăbi să răspundă :

— Pe Allah ! Nu-mi fac nici o vină ! Ea a stăruit să beau !

Atunci Ali-Nur şi soţia lui începură să rîdă, dar ea, aplecîndu-i-se la ureche, îi şopti :

— Las' pe mine şi nu-ţi mai bate joc de el ! Ai să vezi cum o să rîdem pe socoteala lui !

Ea îşi turnă într-o cupă şi bău, umplu şi cupa lui Ali-Nur, care bău şi el, şi continuară să tot bea, fără să mai ia seama la şeicul Ibrahim. Acesta, care-i privea tare uimit, sfîrşi prin a le spune :

— Oare asta e o nouă modă de-a pofti pe cineva să bea cu voi ? Voi să beţi şi el să se uite ?

Şi Ali-Nur şi Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, izbucniră iarăşi în hohote de rîs. Apoi îl poftiră să bea cu ei, şi băură aşa pînă după miezul nopţii.

Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îi spuse şeicului Ibrahim :

— O, şeicule Ibrahim, îmi dai voie să aprind una din aceste lumînări ?

Şeicul, pe jumătate beat, îi răspunse :

— Da, dar să nu aprinzi decît una, una singură !

Ea alergă şi aprinse nu una, ci pe toate cele optzeci de lumînări din sfeşnice, apoi se întoarse la locul ei.

Ali-Nur îi spuse şeicului :

— O, şeice, cît îmi place să stau cu tine ! Dar nu-mi dai voie să aprind şi una din făclii ?

Şi şeicul îi răspunse :

— Fie, aprinde una din făclii, dar numai una, şi să nu crezi că mă poţi înşela !

Ali-Nur se duse şi aprinse nu una, ci pe toate cele optzeci de făclii din cele optzeci de candelabre ale sălii, fără ca şeicul să fi luat cît de cît seamă la asta.

Toată sala, tot palatul şi toată grădina străluceau în lumină. Atunci şeicul Ibrahim le spuse :

— Într-adevăr, sînteţi amîndoi mai desfrînaţi decît mine !

Şi, cum era beat de-a binelea, se ridică, porni clătinîndu-se într-o parte şi-n alta şi ajunse pe două cărări la ferestre, le deschise, pe toate cele optzeci ale sălii, apoi se întoarse, se aşeză şi urmă să bea cu cei doi tineri, făcînd împreună să răsune sala de rîsete şi de cîntece.

Dar soarta, care se află în mîinile lui Allah atoateştiutorul, atoateînţelegătorul şi creatorul tuturor pricinilor şi urmărilor, voi ca Harun Al-Raşid, califul, să se afle la acea oră, la una dintre ferestrele palatului său dinspre Tigru, respirînd aerul răcoros sub bătaia razelor lunii. Şi cum, din întîmplare, privi în acea parte, văzu lumina care se răsfrîngea şi scînteia în văzduh şi pe ape. Nu ştiu ce să creadă şi-l chemă pe marele vizir Giafar Al-Barmaki. Şi cînd Giafar se înfăţişă înaintea lui, îi strigă :

— O, cîine de vizir ! Eşti sluga mea şi nu mă înştiinţezi de ceea ce se petrece în Bagdad, oraşul meu ?

Giafar răspunse :

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

Califul îi strigă iar :

— Desigur ! De-ar fi Bagdadul luat cu asalt la această oră de către duşman, şi tot nu s-ar întîmpla o fărădelege mai mare ca aceasta ! Afurisitule, nu vezi că Palatul Minunilor este luminat ? Şi tu habar n-ai cine-i omul atît de îndrăzneţ sau de puternic ca să poată lumina întreaga sală, să aprindă toate candelabrele şi făcliile şi să deschidă largi toate ferestrele ! *Nenorocire ţie ! Nu mai sînt eu califul,* de se întîmplă aşa ceva fără ştirea mea ?

Şi Giafar, tremurînd o clipă, răspunse :

— Dar cine ţi-a spus că Palatul Minunilor are ferestrele deschise, candelabrele şi făcliile aprinse ?

Califul îi spuse :

— Apropie-te şi priveşte !

Giafar se apropie de calif, privi spre grădini şi văzu lumina care făcea ca palatul să pară cuprins de flăcări şi mai strălucitor ca lumina lunii. Giafar înţelese că trebuie să fie la mijloc vreo nechibzuinţă de-a şeicului Ibrahim ; şi cum era bun la suflet şi milos, se gîndi îndată să scornească vreo scuză pentru şeic, bătrînul paznic al grădinii şi al palatului, care pesemne luminase palatul în vederea vreunui musafir. Îi spuse deci califului :

— O, emire al credincioşilor ! Şeicul Ibrahim a venit să mă vadă săptămîna trecută şi mi-a spus : „O, stăpîne Giafar, dorinţa mea arzătoare este să sărbătoresc tăierea împrejur a fiilor mei sub ocrotirea ta prielnică, şi în timpul vieţii tale şi a vieţii emirului credincioşilor !“ I-am răspuns : „Şi ce doreşti de la mine, şeice ?“ El mi-a spus : „Doresc numai să mijloceşti ca să mi se îngăduie să fac sărbătorirea în marea sală a Palatului Minunilor“. Şi i-am răspuns : „O, şeice, poţi să începi pregătirile pentru sărbătorire. Dacă Allah vrea, cînd îl voi vedea pe calif, îi voi arăta dorinţa ta !“ Şi şeicul Ibrahim a plecat. Iar eu, emire al credincioşilor, am uitat cu totul să-ţi vorbesc despre asta.

Atunci califul grăi :

— O, Giafar, în loc de o greşală, te-ai făcut vinovat de două greşeli vrednice de pedeapsă. Şi trebuie să te pedepsesc, fiindcă mai întîi nu mi-ai spus cum stau lucrurile şi, apoi, n-ai împlinit un lucru pe care bietul şeic desigur că îl dorea cu aprindere. Dacă şeicul Ibrahim a venit să te roage, a făcut-o într-adevăr ca să-ţi dea de înţeles că avea nevoie, sărmanul, de ceva bani ca să acopere cheltuielile. Pe de o parte,

tu nu i-ai dat nimic, pe de altă parte, nu m-ai înştiinţat, ca să-i dau eu ceva !

Şi Giafar răspunse :

— O, emire al credincioşilor, am uitat !

Califul îi răspunse :

— Fie ! De data asta te iert ! Dar acum, pe părinţii şi pe strămoşii mei ! trebuie să mergem de îndată şi să ne încheiem noaptea la şeicul Ibrahim, căci e un om de bine, harnic, stimat de toţi şeicii de seamă ai Bagdadului, care vin adesea să-l vadă ; ştiu că-i ajută pe cei săraci şi că are milă de toţi cei în lipsă ; sînt sigur că în acest moment se află la el toţi cei pe care îi găzduieşte şi-i hrăneşte întru Allah ! Mergînd acolo, poate că unul dintre sărmani va face pentru noi vreo urare de folos pentru lumea asta şi pentru cealaltă. Poate că vizita noastră îi va fi de folos bunului şeic, care, văzîndu-ne, are să se bucure mult, şi tot aşa şi prietenii lui !

Dar Giafar răspunse :

— O, emire al credincioşilor, partea cea mai mare a nopţii a trecut, iar musafirii şeicului poate că au şi pornit spre casele lor.

Califul adăugă :

— Trebuie să mergem la ei !

Şi Giafar fu nevoit să tacă, dar era tare încurcat şi nu mai ştia ce să facă.

Deci califul se ridică îndată, Giafar îi făcu o adîncă plecăciune, şi, amîndoi, urmaţi de gealatul Massrur, se îndreptară spre Palatul Minunilor, după ce mai înainte se deghizaseră în negustori.

Străbătînd străzile oraşului, ajunseră la Grădina Plăcerilor. Califul văzu cel dintîi că marea poartă era deschisă. Tare uimit îi spuse lui Giafar :

— Ia te uită ! Şeicul Ibrahim a lăsat poarta deschisă, ceea ce nu-i în obiceiul lui !

Intrară cu toţii şi, străbătînd grădina, ajunseră la scara palatului. Califul şopti :

— Giafar, trebuie să-i văd pe ascuns şi fără zgomot, înainte de-a intra la ei, ca să ştiu ce fel de musafiri are Ibrahim, cîţi şeici de seamă, ce daruri i-au făcut, cu ce l-au copleşit. Dar acum trebuie să fie adînciţi cu toţii în rugăciuni, fiecare în colţul lui, căci nu se aude nici o vorbă, parcă n-ar fi nimeni înăuntru.

Califul, uitîndu-se în jurul lui, văzu un nuc înalt şi spuse :

— O, Giafar, am să mă urc în acest nuc, căci ramurile lui sînt apropiate de ferestre şi de acolo pot să privesc înăuntru. Ajută-mă !

Califul se urcă în nuc şi se căţără, de pe-o creangă pe alta, pînă ajunse la aceea care era chiar în faţa unei ferestre. Se aşeză pe creangă şi privi înăuntru.

Şi văzu un tînăr şi o tînără, amîndoi frumoşi ca luna — slavă celui care i-a făcut ! — şi îl văzu şi pe şeicul Ibrahim, paznicul grădinii, stînd între ei, cu cupa în mînă. Şi-l auzi spunînd tinerei femei :

— O, regină a frumuseţii, băutura e mult mai plăcută atunci cînd începe cîntecul ! De aceea, ca să te încurajez şi să ne farmeci cu glasul tău minunat, am să-ţi cînt mai întîi eu ceea ce spune poetul ! Ascultă :

O, noapte şi, voi, ochi !...

Nu bea cît timp prietena nu cîntă !
Bag seama că şi-un cal s-adapă-n voie,
Cînd ritmic fluieratul îl descîntă.

O, noapte şi, voi, ochi !...

Şi-apoi prietena s-o mîngîi... bine
Sărut-o... pune-o jos... Ca să s-ogoie,
Ce este-al tău cu-al ei să se îmbine...

O, noapte şi, voi, ochi!...

Văzînd pe Ibrahim în starea aceea şi auzind din gura lui acest cîntec, mai degrabă aprins şi deloc potrivit cu vîrsta bătrînului paznic al palatului, califul simţi că, de mînie, i se prelinge sudoarea de pe frunte între ochi; şi se grăbi să coboare, îl privi pe Giafar şi-i spuse:

— O, Giafar, în viaţa mea n-am văzut o privelişte atît de întăritoare ca aceea e preacinstiţilor şeici de moschei, aflaţi în această sală, pe cale să împlinească smeritele îndeletniciri ale tăierii împrejur. Noaptea asta, într-adevăr, e plină de binecuvîntare! Urcă-te şi tu în copac şi grăbeşte-te să te uiţi în sală, ca să nu pierzi prilejul de-a te sfinţi, mulţămită binecuvîntărilor acestor vrednici şeici de moschei!

Cînd auzi vorbele emirului, Giafar rămase tare nedumerit, dar nu şovăi mult, se grăbi să se urce în copac, ajunse în faţa ferestrei şi privi înăuntru. Şi-i văzu pe cei trei băutori: pe şeicul Ibrahim cu o cupă în mînă şi legănîndu-şi capul în timp ce cînta, pe Ali-Nur şi pe Dulcea Prietenă privindu-l, ascultîndu-l şi rîzînd cu poftă.

Văzînd această privelişte, Giafar nu se mai îndoi de propria sa pieire. Coborî totuşi din copac şi se opri înaintea emirului credincioşilor. Califul îi spuse:

— O, Giafar, binecuvîntat fie Allah că ne-a hărăzit să fim dintre cei care urmează cu căldură ceremoniile exterioare ale purificărilor, ca în această noapte chiar, şi că ne îndepărtează de calea rea a ispitelor, de greşeală şi de vederea desfrînaţilor!

Giafar era atît de încurcat, că nu ştia ce să răspundă. Califul urmă, privindu-l :

— Dar să-ţi spun altceva ! Tare aş vrea să ştiu cine i-a adus în acest loc pe cei doi tineri care-mi par străini ? Trebuie să-ţi mărturisesc, Giafar, că ochii mei n-au văzut ceva mai frumos, mai desăvîrşit, mai minunat, mai plin de farmec ca acest tînăr şi această tînără !

Atunci Giafar ceru iertare, care-i fu dată pe loc, şi grăi :

— O, calife, într-adevăr ! Tare sînt frumoşi !

Şi califul adăugă :

— O, Giafar, să ne urcăm amîndoi în copac şi să ne uităm iarăşi la ei.

Şi se urcară amîndoi, se aşezară pe cîte o creangă, în faţa ferestrei, şi priviră.

Tocmai în acel moment, şeicul Ibrahim spunea :

— O, regină, vinul costişelor m-a îndemnat să le păd stearpa seriozitate a obiceiurilor şi urîciunea lor ! Dar fericirea mea nu va fi întreagă decît atunci cînd te-oi auzi ciupind coardele melodioase !

Iar Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, îi răspunse :

— Dar, şeice Ibrahim, pe Allah ! cum să ciupeşti coarde melodioase, cînd nu ai instrument cu coarde ?

Auzind aceste vorbe, şeicul Ibrahim se ridică, iar califul şopti la urechea lui Giafar :

— Ce mai are de gînd să facă acest bătrîn desfrînat ?

Şi Giafar răspunse :

— Nu ştiu !

Dar şeicul Ibrahim, după ce lipsi cîteva clipe, se întoarse în sală ţinînd în mînă o lăută. Califul o privi cu atenţie şi văzu că era lăuta cu care-l cînta de obicei cîntăreţul lui favorit, Işak, atunci cînd dădea vreo serbare la palat sau numai cînd voia să se desfete. Şi spuse califul :

— Pe Allah ! Asta-i prea de tot ! Dar vreau să o aud cîntînd pe această tînără minunată ; dacă va cînta rău, o. Giafar, am să-i întind pe cruce pe toți trei, iar dacă va cînta cu știință și plăcut, am să-i iert pe ei, dar pe tine, Giafar, tot am să te întind pe cruce !

Atunci Giafar strigă :

— Pe Allah ! de-ar cînta rău !

Califul, uimit, îl întrebă :

— De ce vrei asta ?

Giafar răspunse :

— Pentru că, întins pe cruce în tovărășia lor, am să-mi pot petrece mai vesel ceasurile de caznă, și ne vom ține tovărășie unul altuia !

La aceste cuvinte, califul începu să rîdă încet.

Dar tînăra ținea acum lăuta în mînă și-i instruna cu pricepere coardele. După cîteva încercări domoale și dulci, ea ciupi coardele, care se înfiorară, scoțînd sunete în stare să topească fierul, să trezească morții, să înmoaie pînă și inima stîncii și a oțelului. Apoi, acompaniindu-se, cîntă :

O, noapte !...

Cînd m-a văzut, a și-nțeles al meu dușman
Cît îi plăcea iubirii, la al ei izvor,
Să-mi potolească setea care-mi dădea zor...
„E apa tulbure !" striga cu gînd avan !...

Voi, ochi !...

Prietenu-mi, de-l ia în seamă, plece dar...
Uita-va însă că prin mine-a cunoscut
Plăceri de rai și nebunii de nentrecut,
Plăceri și nebunii ce-s al iubirii har !...

O, noapte !...

Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, după ce cîntă, lăsă să vibreze numai lăuta, cu coarde vii ; şi califul făcu toate sforţările ca să nu spună, fermecat, „Ah !" sau „Voi, ochi..." Şi grăi :

— Pe Allah ! Giafar, în viaţa mea n-am auzit o voce mai minunată şi mai răpitoare decît a acestei tinere roabe !

Giafar surîse şi-i răspunse :

— Nădăjduiesc că acum mînia califului împotriva slugii sale s-a risipit !

Califul şopti :

— Desigur, Giafar, s-a risipit !

Apoi Giafar şi califul coborîră din copac, şi califul îi spuse lui Giafar :

— Aş vrea să intru în sală, să mă aşez între ei şi s-o aud pe tînăra roabă cîntînd dinaintea mea.

Dar celălalt răspunse :

— O, emire al credincioşilor, dacă ai apărea între ei, s-ar simţi stingheriţi, iar şeicul Ibrahim ar muri de frică !

Atunci califul urmă :

— Giafar, înlesneşte-mi să cunosc cum trebuie toată această întîmplare, fără să deştept vreo bănuială şi fără să fim recunoscuţi.

După aceea, califul şi Giafar, punînd la cale un şiretlic, se îndreptară încet spre marele eleşteu din mijlocul grădinii. Acesta era legat chiar cu Tigrul şi avea o sumedenie de peşte, care venea să se adăpostească în el şi să-şi caute hrana. Califul băgase de seamă mai demult că pescarii îşi dădeau aici întîlnire, ba într-o zi, cînd el stătea la una dintre ferestrele Palatului Minunilor, chiar îi văzuse şi-i auzise pe pescari, şi dăduse poruncă şeicului Ibrahim să nu le îngăduie să pătrundă în grădină şi să pescuiască din

eleşteu ; îi poruncise să-i pedepsească aspru pe cei vinovaţi.

Dar în seara aceea, cum poarta grădinii fusese lăsată deschisă, intrase un pescar care-şi spusese în sine : „Iată un prilej bun să pescuiesc din belşug !" Acest pescar se numea Karim şi era foarte cunoscut printre pescarii de pe Tigru. Îşi aruncase năvodul în eleşteu şi, aşteptînd, începuse să cînte aceste versuri :

O, călător pe ape ! Primejdie de moarte
Te paşte... Dar încearcă să nu te mai frămînţi...
Norocul, cînd i-i placul se-apropie, şi,-nfrînţi,
Se-ntorc cei ce colindă în căutări deşarte...

E marea-n furii oarbe, pescarul istovit
Şi rătăcit în noapte, cînd noaptea e cu stele —
Nenumărate salbe pe azurii dantele
Şi parcă niciodată cu-atît senin sticlit.

El plasa şi-o aruncă şi valu-o pălmuieşte,
Dar el nimic nu vede decît al plasei sîn.
Nu face ca pescarul ! Într-un palat, stăpîn,
Cumintele cunoaşte cît viaţa preţuieşte,

Şi cîtă fericire e-n cele pămînteşti !
Sînt nopţi şi bunuri... Darnic i le-a întins uscatul ;
I-i mintea în repaos şi gustă nesecatul
Şirag de roade... Iată, ce vrajă-i să trăieşti !

Priveşte-l şi acuma : e după-o noapte albă...
Dar sub surîsul scumpei gazele s-a sculat,
Sub ochii de gazelă cu boiul fermecat,
Ce sînt ai lui cu totul şi zîmbitori se-nvoalbă...

Slăviţi pe Domnul ! Singur dă unuia, lipsind
Pe altul... Cînd cu trudă sărmanul trage plase,

Nicicînd avînd atîta cît grijuliu visase —
Slăviți pe Domînul — cellalt mănîncă pești cu jind !

Cînd Karim pescarul sfîrși de cîntat, califul înaintă singur spre el, se opri în spatele lui, îl recunoscu și-i spuse :

— O, Karim !

Auzindu-și numele, Karim se întoarse surprins. Și, la lumina lunii, îl recunoscu pe calif. Rămase împietrit de spaimă. Apoi, revenindu-și, grăi :

— Pe Allah ! o, emire al credincioșilor, să nu crezi că am vrut numai să încalc poruncile tale : sărăcia și numeroasa mea familie m-au împins, astă-seară, să mă port astfel !

Și califul îi spuse :

— Bine, Karim, n-am văzut nimic ! Dar vrei să încerci să-ți arunci năvodul în numele meu, ca să-mi văd și eu norocul ?

Pescarul, nespus de bucuros, se grăbi să-și arunce năvodul, chemînd pe Allah în ajutor, și așteptă pînă ce unealta atinse fundul apei. Atunci o trase afară și găsi în ea pești fără de număr și de toate felurile. Califul se arătă mulțămit și-i spuse :

— Acum, Karim, dezbracă-te !

Karim se grăbi să se dezbrace. Își scoase unul după altul toate veșmintele : pe cel de deasupra, cu mîneci largi, cîrpit cu petece de multe culori și prins cu fire de lînă de proastă calitate, plin de ploșnițe cu coadă și de atîția purecі că ai putea să acoperi pămîntul cu ei, apoi turbanul din stofă de cîrpe adunate la întîmplare, pe care nu-l mai desfăcuse de trei ani și adăpostea păduchi și mai mari, și mai mici, și albi, și negri. Puse jos veșmîntul și turbanul, și rămase gol în fața califului. Atunci califul începu și el să se dezbrace. Își scoase mai întîi haina de mătase iskandarani, a doua haină de mătase baalbaki, apoi manteluța de catifea și vesta, și-i spuse pescarului :

— Karim, îmbracă-te cu aceste haine!

Apoi califul își puse veșmîntul cu mîneci largi al pescarului și turbanul acestuia. Își înfășură în jurul gîtului fularul lui Karim, și-i spuse:

— Poți să te duci la treburile tale!

Omul îi mulțămi califului și rosti aceste versuri:

Pe-o mare acuție tu m-ai făcut stăpîn.
Și zi și noapte ție mulțămitor rămîn...
Cu daruri mult prea scumpe voios m-ai copleșit,
Și nencetat în slavă te-oi ridica smerit,
Cît voi trăi pe lume și după moarte chiar,
Din groapă mulțămirea eu tot am s-o îngîn...

Dar nu sfîrși bine Karim de spus versurile, și califul simți pe piele ploșnițele și păduchii care-și aleseseră lăcașul în zdrențele pescarului, și acum porniseră să alerge încoace și încolo. Începu să le prindă cu stînga și cu dreapta, de pe ceafă, de pe piept, de peste tot, și să le arunce cu scîrbă cît mai departe, făcînd mișcări dezordonate și înspăimîntate. Apoi îi strigă pescarului:

— Nenorocitule Karim! Cum de-ai adunat în mînecile tale și-n turban toate vietățile astea răufăcătoare?

Și Karim răspunse:

— Doamne, n-ai nici o teamă, crede-mă! Acum simți pișcăturile acestor păduchi, dar dacă ai răbdare, ca mine, peste-o săptămînă n-ai să mai simți nimic și ai să fii la adăpost de pișcăturile lor! Nici măcar n-ai să le mai iei în seamă!

Califul, cu toată scîrba ce-o simțea, începu să rîdă și spuse:

— Ce nenorocire! Cum am să îndur această haină pe mine?

Pescarul îi grăi:

— O, emire al credincioşilor, aş vrea să-ţi spun cîteva cuvinte, dar tare mi-e ruşine să le rostesc înaintea unui strălucit calif!

Califul îi dădu glas:

— Hai, spune ce ai de spus!

Atunci Karim grăi:

— Mi-a trecut prin gînd, o, stăpîne al credincioşilor, că ai vrut să înveţi pescuitul ca să ai şi tu o meserie cu care să-ţi cîştigi pîinea zilnică! Dacă e aşa, aceste haine şi acest turban îţi vor prinde bine!

Califul rîse mult de vorbele pescarului şi-i spuse să plece. Şi Karim plecă în drumul lui, iar califul se grăbi să ia coşul din frunze de palmier în care se aflau peştii, îl acoperi cu buruieni proaspete şi, astfel încărcat, veni să se întîlnească cu Giafar şi cu Massrur, care-l aşteptau ceva mai deoparte. Văzîndu-l, ei crezură că era Karim pescarul, şi Giafar se temu să nu păţească vreun necaz din partea califului mînios şi-i strigă:

— O, Karim, ce cauţi aici? Fugi cît mai repede! Califul e în grădină.

Auzind vorbele lui Giafar, califul fu apucat de un asemenea rîs, că se răsturnă pe spate. Şi Giafar strigă:

— Pe Allah! e domnul şi stăpînul nostru, emirul credincioşilor însuşi!

Califul răspunse:

— Ei da, Giafar! Şi tu eşti marele vizir! Am venit cu tine aici şi nu mă recunoşti! Cum vrei dar să mă recunoască şeicul Ibrahim, care-i beat turtă? Nu te mişca de-aici şi aşteaptă pînă mă întorc!

Şi Giafar răspunse:

— Aud şi mă supun!

Atunci califul se apropie de uşă şi bătu. De îndată, şeicul Ibrahim se ridică şi strigă:

— Cine-i acolo ?

El răspunse :

— Eu sînt, şeice Ibrahim !

Celălalt :

— Cine eu ?

Şi auzi de la uşă :

— Eu, Karim pescarul ! Am aflat că ai musafiri în noaptea asta şi-ţi aduc peşte proaspăt de cel mai bun soi şi viu, se zbate încă !

Lui Ali-Nur şi soţiei sale le plăcea mult peştele, aşa că, auzind de peşte proaspăt, care încă se zbate, se bucurară amîndoi nespus ; iar Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, strigă :

— Deschide repede, şeice Ibrahim, şi lasă-l să intre.

Şeicul deschise, iar califul, deghizat în pescar, intră şi-i salută pe cei de faţă. Dar şeicul Ibrahim îl întrerupse cu un hohot de rîs şi-i spuse :

— Fie binevenit între noi hoţul, hoţul care-şi fură tovarăşii ! Îndrăzneţule, arată-ne ce peşte de soi ai !

Pescarul dădu la o parte buruienile şi le arătă peştele din coş ; şi ei văzură că peştele era încă viu şi se zbătea. Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, grăi :

— Pe Allah, stăpînii mei, ce peşte frumos ! Păcat că nu-i fript !

Şeicul Ibrahim îi răspunse :

— Pe Allah, ai dreptate !

Şi, întorcîndu-se spre calif, îi spuse :

— Păcat, pescarule, că n-ai venit cu peştele gata fript. Ia-l, frige-l repede şi adu-l aici !

Califul răspunse :

— La poruncile voastre ! Îl frig şi vi-l aduc îndată.

Şi-i răspunseră toţi deodată :

— Da, grăbeşte-te să-l frigi şi adu-ni-l !

Califul ieşi repede, alergă la Giafar şi-i spuse :

— O, Giafar, ei îmi cer peşte fript!

Acela îi răspunse:

— O, emire al credincioşilor, dă-mi-l să-l frig!

Califul grăi:

— Pe mormîntul părinţilor şi al strămoşilor mei! Chiar eu, cu mîna mea, am să le frig peştele!

Califul merse deci la coliba de trestie care servea de locuinţă pentru paznicul grădinii, şeicul Ibrahim, cotrobăi prin ea, găsi cele trebuincioase pentru fript, precum şi sare, cimbru, foi de dafin şi altele asemenea. Se apropie de plită spunîndu-şi: „O, Harun, aminteşte-ţi că în copilărie îţi plăcea mult să stai în bucătărie cu femeile şi că te amestecai în treburile lor. E momentul să-ţi arăţi priceperea!"

Luă apoi tigaia, o aşeză pe foc, puse în ea o lingură de unt şi aşteptă. Cînd untul începu să sfîrîie, luă peştele pe care-l curăţise de solzi, îl spălase, îl sărase şi-l trecuse uşor prin făină, şi-l puse în tigaie. Cînd se fripse bine pe o parte, îl întoarse pe partea cealaltă, cu o dibăcie desăvîrşită, şi cînd peştele fu aşa cum trebuie, îl scoase din tigaie şi-l aşeză pe mari frunze verzi de bananier. Culese din grădină cîteva lămîi, le tăie în felii şi le aşeză tot pe frunzele de bananier, apoi se duse în sală şi puse totul dinaintea musafirilor. Tînărul Ali-Nur, soţia lui şi şeicul întinseră mîinile şi începură să mănînce. Cînd sfîrşiră, se spălară pe mîini, şi Ali-Nur grăi:

— Pe Allah! Pescarule, îţi sîntem tare îndatoraţi în noaptea asta!

Băgă mîna în buzunar, scoase trei dinari de aur, dintre cei căpătaţi prin dărnicia şambelanului tatălui său din Bassra, şi-i întinse pescarului, spunîndu-i:

— O, pescarule, iartă-mă, te rog, că nu pot să-ţi dau mai mult, căci, pe Allah, dacă te-aş fi cunoscut înainte de întîmplările din urmă prin care am trecut, ţi-aş fi dat mai mult şi aş fi îndepărtat pentru tot-

deauna de la tine amărăciunea sărăciei. Ia dinarii aceştia, singurii pe care starea mea îngăduie să ţi-i dărui !

Şi îl sîli pe calif să ia banii pe care i-i întindea ; şi califul îi luă, îi duse la buze şi la frunte, mulţămindu-i astfel lui Allah şi binefăcătorului său, şi-i puse în buzunar.

Dar ceea ce voia îndeosebi califul era să o audă cîntînd pe tînăra roabă. De aceea îi spuse lui Ali-Nur :

— O, tînărul meu stăpîn, binefacerile şi dărnicia ta nu le voi uita niciodată ! Dar dorinţa mea arzătoare, pe care aş vrea s-o văd împlinită prin bunătatea ta fără de margini, este ca această roabă să cînte din lăuta de colo şi cu glasul ei, care trebuie să fie minunat. Cîntecele precum şi sunetul lăutei mă farmecă şi ele sînt tot ce-mi place mai mult pe lume !

Ali-Nur spuse :

— Pe viaţa mea, Anis Al-Djalis ! Dacă ea ţi-i scumpă, cîntă ceva pe placul acestui pescar care doreşte cu aprindere să te audă !

La aceste cuvinte ale scumpului ei stăpîn, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, luă fără zăbavă lăuta, scoase cîteva sunete, ca s-o încerce, şi, ciupind deodată coardele, îi şi cuceri pe ascultători. Apoi cîntă următoarele versuri :

O mlădioasă, zveltă şi tînără femeie,
Cu vîrf de deget gingaş, cîntat-a din lăută,
Iar sufletul în mine n-a mai voit să steie,

Ci a zburat deodată... La glasul ei tresare
Cel surd, nelecuitul, şi-n grai curat salută :
„Ce vrajă-i al ei cîntec !" şi mutul din născare...

După ce cîntă astfel, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, continuă să ciupească strunele cu o atît de

rară dibăcie, că luă mințile celor de față. Apoi surîse și din nou cîntă versurile :

Piciorul tău de fecioraș atinse pămîntu-ncîntat ;
De vii plăceri se-nfioră și străluci ca-n raze-ndată :
Și-ntunecul nopții greoi cu limpezi ochi l-ai alungat...

Ca să te pot iarăși vedea, o, tinere, mă pregătesc
Să-nmiresmez odăi cu mosc, cu ape de flori ce îmbată,
Cu drese-n arome rășini în chipul ce-l știu persienesc...

Și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, cîntă cu un glas atît de minunat, că Harun Al-Rașid nemaiputîndu-și stăpîni bucuria începu să strige :

— Ah, pe Allah ! Pe Allah !

Iar Ali-Nur îl întrebă :

— Ei, pescarule, ai fost încîntat de glasul roabei și de cîntecul ei pe strunele lăutei ?

Califul răspunse :

— Da, pe Allah !

Atunci Ali-Nur, care de obicei dăruia fără să șovăiască tot ce le plăcea musafirilor lui, îi spuse :

— De vreme ce, pescarule, îți place roaba, iată ți-o dau, ți-o fac cadou, cadou al unei inimi darnice care nu mai ia îndărăt ceea ce a dat odată ! Ia-ți, deci, roaba ! De acum înainte e a ta !

Și Ali-Nur se ridică de îndată, își aruncă mantia pe umeri și, fără să-și ia rămas bun de la Dulcea Prietenă, vru să părăsească sala și să-l lase pe califul deghizat în pescar stăpîn pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis. Dar ea îi aruncă o privire scăldată în lacrimi și-i spuse :

— O, stăpînul meu Ali-Nur ! Într-adevăr mă părăsești și te lepezi de mine, fără să-mi spui măcar un cuvînt de despărțire ? Fie-ți milă, zăbovește o

clipă, numai cît să-ţi spun două vorbe de rămas bun. Ascultă, Ali-Nur !

Şi Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, rosti cu glasul înecat de plîns aceste versuri :

Departe de mine-ai să pleci,
Tu, sînge al inimii mele ?
Ţi-e locul într-un chinuit
Adînc din făptura-mi în jele...

Atotiertător nesfîrşit,
Răzleţii i-adună-mpreună,
Tu, darnice, care împarţi
La toţi, după voia ta bună !...

Cînd ea îşi încheie versurile, Ali-Nur se apropie şi îi spuse :

În ziua despărţirii, luînd rămasu-i bun,
În plîns, cu fierbinţi lacrimi, ea-mi spuse : „Şi acum,
De mine mult departe, ce-ai să te faci de mîine ?"
Iar eu : „Mai bine-ntreabă pe-acela ce-ţi rămîne !"

Auzind aceste cuvinte, califul se înduioşă văzîndu-se pricină a despărţirii celor doi tineri şi se miră totodată de uşurinţa cu care Ali-Nur îi dăruia această minune de roabă. El îi grăi :

— Spune-mi, tinere, şi nu te teme să-mi mărturiseşti totul, căci eu am vîrsta tatălui tău, ţi-e frică să nu fii prins şi pedepsit pentru că ai răpit-o, poate, pe această tînără, sau ai de gînd să mi-o dai ca să-ţi acoperi astfel datoriile ?

Ali-Nur îi răspunse :

— Pe Allah, pescarule ! Am avut parte, eu şi această roabă, de întîmplări atît de uluitoare şi de nenorociri atît de neobişnuite, că dacă ar fi scrise

cu acul în fundul ochilor, ar fi o învățătură pentru cei ce le-ar citi cu smerenie!

Și califul răspunse:

— Grăbește-te să ne povestești viața ta, dar în amănunțime, căci nu se știe dacă aceasta nu va fi pentru tine o pricină de mîngîiere, poate și de ajutor, căci mîngîierea și ajutorul lui Allah sînt totdeauna apropiate!

Atunci Ali-Nur îl întrebă:

— O, pescarule, cum vrei să-mi auzi povestirea, în versuri sau în proză?

Și califul îi răspunse:

— Proza este broderie de mătase, versurile sînt șirag de mărgăritare!

Ali-Nur grăi:

— Iată mai întîi șiragul de mărgăritare!

Își închise ochii pe jumătate, își aplecă fruntea și, în surdină, rosti aceste versuri:

Prietene, cu tihna-mi, și olatul
Lăsai și, răzlețit de a mea țară,
Mîhniri mă rod de-a lungul și de-a latul.
Aveam un tată și-l iubeam... El, iară,
Cu mine dulce-a fost... Însă veleatul
Veni grăbit, și fu ca el să moară,
Cînd eu departe-s și numai mormîntul
Îi stă ca adăpost... Păzească-l Sfîntul!

M-au măcinat de-atunci dureri funeste,
Nenorociri, că măruntaiele-s bucăți
Și inima-mi fărîme-i ca aceste.
Pe cînd trăia, bătrînul dintre bunătăți
Mi-alese frumusețea de poveste,
Mlădie-n boiul ei și tînără-n răsfăț,

Ca ramul înflorit care se-nclină
Ușor, când suflă boarea serii lin.

Ce dragă-mi fu! O, pătimaș de dragă,
Și pentru ea întreaga moștenire
Părăduii curînd, dar mă-nțeleagă
Cu toți că-n ea aflasem fericire
Și că-n sirepii chiar gonind pe vagă
Cîmpie-aveam mai mică mulțămire.
Dar, într-o zi, când totu-mi lipsea mie,
Plecai la târg s-o vînd, ca-n buimăcie.

S-o vînd!... Eu care-aș suferi pe lume
Orice, dar nu durerea unei despărțiri!...
Când crainicul obștesc, plătit anume,
Vesti mezatul, cu dorințe în priviri
Un ghiuj destrăbălat, ciuma-l sugrume,
Urcă de-ndată prețul fără de tocmiri.
De cum văzui mîrșavul, prins de furii,
Plecai cu fata,-n ciuda căzăturii.

De mînă o duceam de târg departe,
Dar desfrînatul spumega de ură
Că poftele îi rămîneau deșarte.
Cu dreapta îi dădui o lovitură,
Cu stînga încă una, să și-o poarte,
Și-mi potolii a inimii arsură.
Cu teamă-apoi, buclucuri să nu iasă,
M-adăpostii, fugind la mine-acasă.

Dar regele porunci dădu ca să fiu prins
Și la-nchisoare dus... Să mă ajute,
Veni un tînăr șambelan cinstit, distins
Și-mpărtășindu-mi vești de el știute,
Scăpai de vicleni și pizmă neînvins;
De noapte ocrotit de toate alea,
Cu draga-mi spre Bagdad îmi luai calea...

Acum, pescare, singura-mi comoară
E ea, prietena-mi... Ţi-o dau... Primeşte,
Tu, darul... şi să ştii că-i surioară
A inimii ce încă o iubeşte,
Şi că făptura-mi toată se-nfioară
C-o părăsesc atît de nebuneşte...
Se risipeşte sufletu-mi şi moare,
Cu ea, ce trece-n braţele-ţi, pescare !...

Cînd Ali-Nur isprăvi de înşirat cel din urmă mărgăritar, califul îi grăi :

— O, stăpîne ! Acuma, cînd m-am minunat de şiragul de mărgăritare, eşti bun să-mi dai unele amănunte şi despre broderiile de mătase ale acestei întîmplări uimitoare ?

Şi Ali-Nur, care credea mereu că vorbeşte cu pescarul Karim, îi dădu toate amănuntele, de la început pînă la sfîrşit.

Cînd califul înţelese bine întreaga poveste, îl întrebă :

— Acum unde ai de gînd să te duci, stăpîne Ali-Nur ?

Iar Ali-Nur îi răspunse :

— O, pescarule, pămîntul lui Allah este întins şi fără de margini !

Atunci califul îi vorbi astfel :

— Ascultă-mă, tinere ! Eu nu sînt decît un pescar necunoscut, dar am să-ţi scriu chiar acum o scrisoare pe care-o vei înmîna sultanului din Bassra, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini. El o va citi şi vei vedea îndată urmări din cele mai fericite pentru tine !

Dar în acest moment, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii, şi întrerupse firul povestirii.

Şeherezada urmă :

O, mărite rege, califul îi spuse lui Ali-Nur : „Am să-ţi scriu chiar acum o scrisoare pe care-o vei înmîna sultanului din Bassra, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini. El o va citi şi vei vedea îndată urmări din cele mai fericite pentru tine !"

Ali-Nur răspunse :

— Dar unde s-a mai văzut pe pămînt un pescar care să le scrie, aşa, cînd îi place, regilor ? E ceva ce nu s-a mai întîmplat !

Şi califul îi răspunse :

— Rosteşti adevărul, stăpîne Ali-Nur ! Dar am să-ţi lămuresc îndată pricina care-mi îngăduie să fac aşa. Află că, pe cînd eram copil, am învăţat să scriu şi să citesc la aceeaşi şcoală şi cu acelaşi dascăl ca şi Mahomed El-Zeini. Ba eram chiar înaintea lui şi aveam o scriere mai frumoasă ca a lui, şi învăţam pe de rost versurile şi versetele din cartea sfîntă mult mai uşor decît el. Şi eram tare buni prieteni. Dar, mai tîrziu, lui soarta i-a fost prielnică şi a ajuns rege, iar eu, prin voia lui Allah, am rămas un simplu pescar. Dar cum el nu este mîndru, n-a rupt legăturile cu mine, şi nu este lucru pe care să i-l cer şi el să nu-l îndeplinească. Şi chiar dacă în fiecare zi i-aş face o mie de cereri, el le-ar împlini pe toate, fără cea mai mică zăbavă !

Cînd auzi acestea, Ali-Nur spuse :

— Ei, scrie atunci ce găseşti de cuviinţă, s-o văd şi pe-asta !

Califul se aşeză pe podele, îndoi un picior sub celălalt, luă un kalam şi o foaie de hîrtie, puse foaia pe palma mîinii stîngi şi, ţinînd kalamul cu dreapta, scrise :

„In numele lui Allah îndurătorul fără de margini și milostivul!

Această scrisoare este trimisă de mine Harun Al-Rașid Ben-Mahdi El-Abbass! Către domnia-sa Mahomed Ben-Soliman El-Zeini!

Îți aduci aminte că te învăluie îndurarea mea și că numai datorită îndurării mele ai fost numit reprezentant al meu într-unul din regatele mele!

Și acum te înștiințez că purtătorul acestei scrisori, făcută de mîna mea, este Ali-Nur, fiul lui Fadledin Ben-Khakan, fost vizir al tău, care acum se odihnește întru mila celui preaînalt!

De cum vei fi citit vorbele mele, te vei ridica de pe tronul regatului și vei așeza în el pe Ali-Nur, care va fi rege în locul tău! Căci, iată, l-am învestit cu autoritatea cu care te învestisem pe tine mai înainte!

Ia seama să nu întîrzii împlinirea voinței mele! Mîntuirea fie cu tine!"

Apoi califul îndoi scrisoarea, o închise, și, fără să-i arate cuprinsul, i-o înmînă lui Ali-Nur. Ali-Nur luă scrisoarea, o duse la buze și la frunte, o puse în turban și chiar atunci ieși ca să pornească spre Bassra, în timp ce îndurerata Dulce Prietenă, Anis Al-Djalis, izbucnea în hohote de plîns într-un colț, părăsită.

Iată ce a făcut Ali-Nur. Să povestim acum despre calif.

Cînd șeicul Ibrahim, care între timp nu rostise un cuvînt, văzu toate acestea, se-ntoarse spre calif, pe care-l credea tot Karim pescarul, și-i strigă:

— O, tu cel mai ticălos dintre pescari! Ne-ai adus doi-trei pești care prețuiesc cîțiva bani de aramă și, nemulțămit că ai pus în buzunar trei dinari de aur, vrei să o iei și pe roaba aceasta tînără! Ticălosule! Ai să-mi dai îndată jumătate din bani, iar pe roabă o s-o împărțim între noi, și am să încep eu, tu urmînd după mine!

La aceste cuvinte, califul se apropie în grabă de o fereastră, după ce-i aruncă o privire cumplită şeicului Ibrahim, şi bătu din palme. De îndată Giafar şi Massrur, care nu aşteptau decît acest semnal, se repeziră în sală. La un semn al califului, Massrur se aruncă asupra şeicului şi-l înhăţă. Giafar, care purta în mîini un veşmînt strălucitor, după care trimisese în grabă pe unul dintre slujitori, se apropie de calif, îl dezbrăcă de zdrenţele de pescar şi-i dădu haina de mătase şi de aur.

Văzînd toate acestea, şeicul Ibrahim îl recunoscu îngrozit pe calif şi, de ruşine, începu să-şi muşte vîrful degetelor ; dar încă se îndoia dacă era adevărat ceea ce vedea şi-şi spunea : „Dorm ori sînt treaz ?“ Atunci califul îl întrebă cu glasul lui din totdeauna :

— Ei bine, şeice Ibrahim, ce-i halul în care te văd ?

Şi, la aceste vorbe, şeicul Ibrahim se trezi de-a binelea din beţie, se aruncă cu faţa şi cu barba lui lungă la pămînt şi rosti versurile :

Iartă greşeala, căci ai precădere
Asupra tuturor făpturilor...
Să ştie un stăpîn că e dator
Să fie bun cu robul în cădere.

Făcut-am, drept e, lucru rău, la care
Doar nebunia, negreşit, m-a-mpins...
E rîndul tău să te arăţi cuprins
Acum de omenie cît mai mare...

Califul îi spuse şeicului Ibrahim :

— Te iert !

Se întoarse apoi spre sfioasa Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, şi-i grăi :

— O, Anis Al-Djalis, acum cînd vezi cine sînt, vino cu mine la palat !

Şi părăsiră cu toţii Palatul Minunilor.

Cînd Anis Al-Djalis ajunse la palat, califul porunci să i se dea odăi pentru ea singură şi-i hotărî slujnice şi roabe. Apoi merse la ea şi-i spuse :

— O, Dulce Prietenă, Anis Al-Djalis, acum tu eşti a mea, căci, pe de o parte, doresc eu acest lucru, iar pe de altă parte, mi-ai fost dată de bunăvoie de Ali-Nur. Dar află că, la rîndul meu, ca răsplată pentru acest dar, l-am trimis pe Ali-Nur ca sultan la Bassra. Şi, dacă asta e şi voia lui Allah, în curînd am să-i trimit o măreaţă mantie de sărbătoare, şi am să te rog să i-o duci chiar tu. Şi vei fi astfel sultana lui !

Apoi califul o luă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, în braţe, şi noaptea aceea o petrecură înlănţuiţi. Şi aşa a fost cu ei doi.

Şi acum să vedem ce s-a întîmplat cu Ali-Nur. Cînd ajunse, prin mila lui Allah, în Bassra, se duse de-a dreptul la palatul sultanului Mahomed El-Zeini, urcă şi scoase un strigăt puternic. Sultanul, auzindu-i strigătul, vru să afle ce s-a întîmplat, şi porunci să fie adus înaintea lui. Şi Ali-Nur se înfăţişă, scoase scrisoarea din turban şi i-o înmînă. Sultanul deschise scrisoarea şi recunoscu slova califului. Se ridică de îndată în picioare, o citi cu băgare de seamă, apoi o duse de trei ori la buze şi la frunte şi strigă :

— Aud şi ascult de Allah cel preaînalt şi de califul, emir al credincioşilor !

Şi-i chemă îndată pe cei patru cadii ai oraşului şi pe emirii cei mai de seamă şi le făcu cunoscută hotărîrea lui de-a se supune califului, părăsind tronul. Dar, tocmai atunci, intră marele vizir El-Mohin Ben-Saui, duşmanul vechi al lui Ali-Nur şi al tatălui acestuia, Fadledin Ben-Khakan. Sultanul îi dădu scrisoarea emirului credincioşilor şi-i spuse :

— Citeşte !

Vizirul Saui luă scrisoarea, o citi, o reciti şi se înspăimîntă cumplit ; dar deodată, cu o dibace mişcare a

mîinii, rupse partea de jos a scrisorii, cu sigiliul negru al califului. Sultanul, mînios, îi strigă :

— Nenorocire ţie, Saui ! Ce diavol te-a împins să faci asta ?

Şi Saui răspunse :

— O, rege, află că acest nemernic nu l-a văzut niciodată pe calif, şi nici măcar pe vizirul Giafar. E numai un înşelător, un tînăr ros de vicii ! Un diavol plin de răutate şi de viclenii. A găsit, desigur, întîmplător vreo hîrtie cu slova califului şi i-a imitat scrisul, mîzgălind ce a poftit el şi făptuind astfel un fals ! Cum să-ţi vină în gînd, sultane, să abdici, cînd califul nu ţi-a trimis pe cineva anume, cu un act scris cu nobila lui slovă ? De altfel, dacă într-adevăr califul ţi l-ar fi trimis pe acest om, i-ar fi dat ca însoţitor vreun şambelan sau vreun vizir. Dar, cum ştim cu toţii, acest individ a venit aici singur !

Atunci sultanul întrebă :

— Şi cum să facem, Saui ?

Acesta răspunse :

— O, rege, dă-mi-l mie pe acest om şi voi şti să descopăr adevărul. Îl voi trimite la Bagdad însoţit de un şambelan care să afle ce s-a întîmplat. Dacă toate sînt adevărate, tînărul ne va aduce un act scris chiar de mîna califului. Dar dacă nu e adevărat, şambelanul mi-l va aduce îndărăt pe tînăr şi voi şti să mă răzbun amarnic şi să-l fac să-şi ispăşească şi trecutul, şi prezentul !

La cuvintele vizirului Saui, sultanul crezu că Ali-Nur e într-adevăr un criminal şi nu mai avu răbdare, atît îl apucase mînia, că strigă străjerilor :

— Puneţi mîna pe el !

Şi străjerii îl apucară pe Ali-Nur, îl trîntiră la pămînt şi-l loviră cu ciomegele pînă leşină. Sultanul porunci apoi să-i pună lanţuri la mîini şi la picioare, îl

chemă pe mai-marele temnicerilor, şi acesta veni de îndată în faţa regelui.

Acest temnicer se numea Kutait. Cînd îl văzu, vizirul îi porunci :

— O, Kutait, din voinţa stăpînului nostru sultanul ai să-l iei pe acest om, ai să-l arunci într-una din gropile săpate în temniţă şi ai să-l pui zi şi noapte la cazmă cît se poate de aspră.

Kutait răspunse :

— Aud şi mă supun !

Şi-l luă pe Ali-Nur şi-l duse îndată în temniţă.

Kutait intră în temniţă cu Ali-Nur, închise uşa, puse să se mătură cu grijă pe jos, să se spele bine banca de lîngă uşă, şi o acoperi cu un covor, pe care aşeză o pernă. Se apropie apoi de Ali-Nur, îi desfăcu legăturile şi-l rugă să se odihnească pe bancă, şoptindu-i :

— Nu uit, stăpîne, cît de mult bine mi-a făcut tatăl tău, răposatul vizir. Fii deci fără teamă !

Şi se purtă cu Ali-Nur cu respect şi bunătate, nelăsînd să-i lipsească nimic. Pe de altă parte, îi trimitea veşti în fiecare zi vizirului că Ali-Nur era supus la pedepsele cele mai grozave. Şi aşa merseră lucrurile timp de patruzeci de zile.

În a patruzecea zi, ajunse la palat un măreţ dar pentru rege din partea califului. Şi regele fu încîntat de bogăţia darului, însă, cum nu înţelegea pentru ce i-l trimisese califul, îşi adună emirii şi le ceru sfatul. Unii îşi dădură părerea că acest dar nu putea fi, în intenţia califului, decît pentru noul sultan trimis de el. Dar vizirul Saui strigă :

— O, rege, nu ţi-am spus că era bine să te descotoroseşti de Ali-Nur şi că aceasta ar fi fost hotărîrea cea mai înţeleaptă ?

Atunci sultanul strigă :

— Pe Allah ! Mi-ai adus aminte de acel individ. Caută-l de îndată şi pune să i se taie capul.

Şi Saui răspunse :

— Aud şi mă supun ! Dar aş vrea mai înainte să vestesc în tot oraşul prin crainicii obşteşti, care să strige : „Toţi cei care vor să fie de faţă la osînda lui Ali-Nur să vină sub zidurile palatului !" Şi lumea va veni să vadă pieirea lui, şi voi fi astfel răzbunat, inima mi se va răcori şi ura îmi va fi potolită !

Iar sultanul îi răspunse :

— Fă cum îţi place !

Vizirul Ben-Saui se bucură mult, alergă la guvernator şi-i porunci să vestească în tot oraşul ceasul osîndei lui Ali-Nur şi celelalte amănunte. Şi asta se făcu de îndată. Auzind strigarea crainicilor obşteşti, locuitorii oraşului se mîhniră, îi cuprinse jalea şi începură să plîngă cu toţii, chiar şi copiii din şcoli şi negustorii din piaţă. Apoi unii se grăbiră să-şi facă rost de un loc cît mai bun, ca să-l vadă trecînd pe Ali-Nur şi să fie de faţă la priveliştea dureroasă a osîndei, iar alţii se duseră în grabă la porţile temniţei, ca să îngroaşe alaiul lui Ali-Nur chiar de acolo.

Cu mare bucurie, vizirul Ben-Saui luă zece străjeri şi se grăbi să ajungă la temniţă, unde porunci să i se deschidă şi să fie lăsat înlăuntru. Dar temnicerul Kutait se prefăcu că nu ştie pentru ce venise şi-l întrebă :

— Ce doreşti, stăpîne vizir ?

Acesta răspunse :

— Adu-mi repede aici pe acel tînăr ticălos şi stricat !

Temnicerul îi grăi :

— Acum zace ca mort de pe urma loviturilor pe care le-a primit şi a caznelor. Totuşi ţi-l aduc îndată !

Şi temnicerul se îndreptă spre locul unde era Ali-Nur şi-l găsi rostind în şoaptă aceste versuri :

Pe nimeni, vai, nu am să mă ajute,
Nenorocit cum sînt, şi în putere
Cresc relele, iar leacul ce se cere,
Mai scump şi tot mai rar, de nevăzut e.

O lipsă nemiloasă-a mistuit
Tot sîngele cel mai curat al meu,
Şi-al vieţii cel din urmă suflu greu
Se prăpădi de suferinţi scîrbit.

Prin voia sfîntă şi dumnezeiască
Prietenii îmi sînt duşmani de moarte,
Şi dintre voi nu-i nimeni, vai, să-mi poarte
De grijă-n suferinţa omenească.

Ascunde moartea grozăvii mulţime,
Dar cît îmi pare ea de dulce acuma,
Cînd lepădai de mine-ncolo gluma
Nădejdilor ce-nşeală cu cruzime.

O, Doamne, ce-ndrumezi pe vestitori
De bine, tu, nemărginit ocean
Al bunătăţii, tu, stăpîn — liman
Celor de mîngîieri mişlocitori !

Rănit îşi strig — de mine te îndură !
Mă scapă din primejdii şi din rele,
Fii milostiv cu josnicii mişele
Şi uită-mi rătăciri fără măsură...

Cînd Ali-Nur ajunse la capătul versurilor lui de jale, Kutait se apropie, îi lămuri repede pricina, îl ajută să se dezbrace de hainele curate pe care i le

dăduse într-ascuns şi să ia o haină zdrenţăroasă, ca un biet întemniţat, şi-l duse astfel dinaintea lui Saui, care-l aştepta fremătînd de ură. Şi, văzîndu-l, Ali-Nur îşi dădu seama cîtă duşmănie îi purta acest vechi vrăjmaş al tatălui său. Totuşi îi vorbi :

— Iată-mă, Saui ! Crezi că soarta are să-ţi fie mereu prielnică de-ţi pui atîta încredere în ea ?

Apoi adăugă :

— O, vizire, să ştii că singur Allah are puterea, că el este singurul înfăptuitor !

Vizirul îi răspunse :

— O, Ali, crezi că mă sperii cu vorbele tale ? Să ştii că azi chiar am să pun să ţi se taie capul, fără să-mi pese de tine şi de toţi locuitorii Bassrei. Şi am să fac şi eu după cum spune poetul :

Timpul e bine să-l laşi să lucreze oricît cu-anevoie,
Fii însă prea mulţămit că dreptatea ţi-o faci după voie.

Şi ascultă ce bine spune un alt poet :

Cine trăieşte o zi
După duşmanul ce-i piere,
Şi-a împlinit, după vrere,
Ţelul ce mult şi-l dori...

Apoi vizirul porunci străjerilor să-l apuce pe Ali-Nur şi să-l suie pe spinarea unui măgar. Dar străjerii şovăiau, văzînd mulţimea care îl privea pe Ali-Nur şi-l îndemna :

— Spune un cuvînt şi îndată-l vom bate cu pietre pe acest om şi-l vom rupe în bucăţi, chiar de-ar fi să ne pierdem pe noi şi sufletele noastre !

Dar Ali-Nur le răspunse :

— Oh, nu, să nu faceţi una ca asta ! Nu ! Nu ! N-aţi auzit versurile poetului ?

E crugul vieții hotărît la fiecare,
Și-odată-acesta scurs, sărmanul moare...
De m-ar tîrî cu ei chiar leii, nu m-aș teme,
Cît vremea nu e încă moartea să mă cheme...

Atunci străjerii îl apucară pe Ali-Nur, îl urcară pe un măgar și străbătură orașul pînă ajunseră la zidurile palatului, chiar sub ferestrele sultanului. Și strigau tot timpul :

— Iată ce pedeapsă-l așteaptă pe cel ce-a măsluit scrisoarea !

Apoi îl așezară pe Ali-Nur chiar pe locul osîndei, acolo unde de obicei se zărea sînge năclăit. Și gealatul, cu sabia scoasă, înaintă și-i spuse lui Ali-Nur :

— Sînt robul tău supus ! Dacă ai nevoie de ceva, spune și voi face. Dacă vrei să bei sau să mănînci, poruncește și te voi asculta ! Căci mai ai puține clipe de viață, doar pînă cînd va apărea sultanul la fereastră !

Ali-Nur privi în dreapta și în stînga și rosti aceste strofe :

Cuiva de-i este milă de mine,-aici, cu zor,
În cumpăna aceasta să-mi vină-n ajutor !

Trecut-a timpul vieții și soarta mi-e-mplinită,
Dar cine,-n îndurarea-i, nu șovăie-o clipită,

Purtîndu-se ca unul preavrednic de răsplată ?...
Și cine-acum în ceasul tristeții ce mi-i dată,

Nefericirea-mi vede și îmi întinde-un strop,
Să-mi potolească chinul cu care mă îngrop ?...

Atunci toți cei de față începură să plîngă, iar gealatul luă o cană cu apă și i-o întinse lui Ali-Nur. Dar

vizirul se repezi de la locul lui, trase o lovitură în cană, care se sparse, şi-i strigă plin de furie gealatului :

— Ce mai aştepţi ca să-i tai capul ?

Gealatul luă o cîrpă şi-i legă lui Ali-Nur ochii. Cînd văzu asta, toată mulţimea se răzvrăti împotriva vizirului, începu să-l ocărască şi să-i strige tot felul de vorbe. Şi zarva crescu, şi frămîntarea şi strigătele ajunseră de nedescris. Şi deodată, pe cînd creştea această zarvă, se ridică un nor de praf şi se auziră strigăte nelămurite care se apropiau umplînd văzduhul.

Auzind larma şi văzînd norul de praf, sultanul încreţi fruntea. Scoase capul pe fereastră şi le strigă celor din jurul său :

— Vedeţi ce s-a întîmplat !

Dar vizirul strigă la rîndul lui :

— Nu-i vreme de asta ! Mai întîi să se taie capul acestui om !

Sultanul strigă iar :

— Taci odată, Saui ! Să vedem ce s-a întîmplat.

Norul de praf era ridicat chiar de caii lui Giafar, marele vizir al califului, şi de călăreţii lui. Pricina venirii lor neaşteptate era temeinică. După noaptea de dragoste petrecută cu Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, califul rămăsese treizeci de zile fără să-şi mai aducă aminte de ea sau de întîmplarea cu Ali-Nur. Şi nimeni nu se găsi să i-o amintească. Dar într-o noapte, trecînd pe lîngă odăile Dulcei Prietene, Anis Al-Djalis, auzi plînsete şi un glas dulce şi plăcut cîntînd încet aceste versuri :

Să fii de mine-aproape, ori către zări plecat,
O, vrajă, umbra-ţi doarme cu mine nencetat...

Iar limba, ca să-mi placă, repetă-ncetişor
Un nume, al tău pururi, o, dragă vrăjitor !...

Şi cum, după acest cîntec, hohotele de plîns se înmulţiră, califul deschise uşa şi intră înăuntru. Şi o văzu plîngînd pe Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă. Văzîndu-l pe calif, ea i se aruncă la picioare şi i le sărută de trei ori. Dar califul tot nu-şi aducea aminte de Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, şi de Ali-Nur, şi o întrebă :

— Dar cine eşti tu, copilă ?

Ea răspunse :

— Sînt darul pe care ţi l-a făcut Ali-Nur Ben-Khakan. Aş dori să-ţi împlineşti făgăduiala şi să mă trimiţi la el cu toată cinstea cuvenită. Sînt treizeci de zile de cînd stau aici, fără să cunosc dulceaţa somnului.

La aceste cuvinte, califul îl chemă în grabă pe Giafar şi-i vorbi :

— De treizeci de zile nu mai ştiu nimic de Ali-Nur Ben-Khakan ! Îmi vine să cred că sultanul din Bassra l-a omorît. Dar jur pe capul şi pe mormîntul părinţilor şi al strămoşilor mei, că de i s-a întîmplat tînărului vreo nenorocire, voi face să piară vinovatul, chiar de-ar fi omul pe care-l iubesc cel mai mult pe lume ! Vreau, Giafar, să pleci de îndată la Bassra şi să te întorci aducîndu-mi veşti despre regele Mahomed Ben-Soliman El-Zeini şi purtarea lui faţă de Ali-Nur !

Şi Giafar porni îndată la drum.

Giafar sosi deci la Bassra, auzi zarva şi zgomotul, văzu mulţimea frămîntată ca valurile şi aţîţată, şi întrebă :

— Dar ce-i cu zarva aceasta ?

Şi îndată mii de glasuri din popor îi răspunseră şi-i arătară ce se întîmplase cu Ali-Nur. Cînd Giafar auzi vorbele lor, se grăbi şi mai mult să ajungă la palat. Urcă la sultan, îi ură pace şi spuse din ce pricină venise, vorbindu-i astfel :

— Am poruncă, dacă i s-a întîmplat vreo nenorocire lui Ali-Nur, să fac să piară vinovatul şi să ispăşeşti şi tu, sultane, fărădelegea săvîrşită ! Unde este Ali-Nur ?

Atunci sultanul porunci să fie adus Ali-Nur. Abia intră Ali-Nur, şi Giafar se ridică şi porunci ca sultanul însuşi şi vizirul Ben-Saui să fie puşi în lanţuri. Şi îndată îl *numi* pe Ali-Nur sultan de Bassra şi-l aşeză pe tron în locul lui Mahomed El-Zeini, pe care-l întemniţă împreună cu vizirul său.

Giafar rămase la Bassra trei zile, ca oaspete al noului rege. Dar în dimineaţa zilei a patra, Ali-Nur se îndreptă spre Giafar şi-i spuse :

— Doresc să-l văd pe emirul credincioşilor !

Şi Giafar îl ascultă şi-i răspunse :

— Să ne facem rugăciunea de dimineaţă şi să plecăm de îndată la Bagdad !

Iar regele grăi :

— Aud şi mă supun !

Îşi făcură rugăciunea de dimineaţă şi, amîndoi, însoţiţi de străjeri şi de călăreţi, şi avînd cu ei pe fostul rege Mahomed El-Zeini şi pe vizirul Saui, luară calea Bagdadului. Şi în tot timpul drumului, vizirul Saui avu timp să se căiască şi să-şi muşte degetele.

Porniră deci la drum, şi Ali-Nur merse călare alături de Giafar, şi astfel ajunseră la Bagdad, locaşul păcii. Se grăbiră să urce la calif, şi Giafar îi povesti totul în legătură cu Ali-Nur. Atunci califul porunci lui Ali-Nur să se apropie şi-i grăi :

— Ia acest paloş şi taie cu mîna ta capul acestui ticălos de Ben-Saui, duşmanul tău !

Şi Ali-Nur luă paloşul şi se apropie de Ben-Saui. Dar acesta îl privi în ochi şi-i spuse :

— O, Ali-Nur ! M-am purtat cu tine potrivit cu firea mea. Nu puteam altfel. Dar tu, la rîndul tău, poartă-te cu mine după firea ta !

Atunci Ali-Nur aruncă paloşul departe, se întoarse spre calif şi-i spuse :

— O, emire al credincioşilor, mi-a înmuiat inima ! Dar califul strigă :

— Fie, lasă-l tu !

Şi-i porunci lui Massrur :

— Taie-i ticălosului capul !

Şi Massrur, cu o singură lovitură, tăie capul vizirului El-Mohin Ben-Saui. Apoi califul se întoarse către Ali-Nur şi-i grăi :

— Acum, cere-mi ce vrei ! Cumpăneşte-ţi preţul ! Ali-Nur răspunse :

— O, stăpîne, nu doresc nici un regat şi nu vreau să stau pe tronul din Bassra. Nu am altă dorinţă decît să fiu fericit privindu-ţi chipul, mărite domn !

Şi califul îi răspunse :

— O, Ali-Nur, din toată inima prietenească şi ca o îndatorire !

Apoi o chemă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, i-o înapoie lui Ali-Nur, şi le dădu bunuri şi bogăţii, un palat dintre cele mai frumoase din Bagdad şi le hotărî şi o pensie bună din vistierie. Şi dori ca Ali-Nur Ben-Khakan să facă parte dintre prietenii lui apropiaţi. Şi sfîrşi prin a-l ierta pe Mahomed El-Zeini, căruia îi înapoie regatul, spunîndu-i să bage mai bine de seamă pe cine-şi alege vizir. Şi trăiră toţi în bucurie şi belşug pînă la moarte.

— Dar, continuă Şeherezada, să nu crezi, mărite rege, că povestea lui Ali-Nur şi a Dulcei Prietene, oricît ar fi de frumoasă poate fi atît de minunată şi de uimitoare ca aceea a lui Ghanem Ben-Ayub şi a surorii sale Fetnah !

Şi regele Şahriar răspunse :

— Dar nu cunosc această poveste !

POVESTEA LUI GHANEM BEN-AYUB ŞI A SURORII SALE FETNAH

Şi Şeherezada povesti :

O, mărite rege, a fost odată, în vechimea timpurilor şi în trecutul veacurilor şi al vîrstelor, un negustor între ceilalţi negustori, foarte bogat şi tată a doi copii. Şi îl chema Ayub. Numele băiatului era Ghanem Ben-Ayub, cunoscut sub porecla El-Motim El-Masslub, frumos ca luna plină în noapte şi înzestrat cu un minunat dar al vorbirii şi cu un fel tare plăcut de a spune versuri. Fata, sora lui Ghanem, se numea Fetnah, atît de mari îi erau farmecul şi frumuseţea.

Tatăl lor, Ayub, le lăsă la moarte o mare avuţie.

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii dimineţii şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lasă a treizeci şi şaptea noapte

Ea urmă astfel povestirea :

Negustorul Ayub, tatăl lor, le lăsă la moarte o mare avuţie. Între altele le lăsă o sută de baloturi de mătase,

brocart şi stofe preţioase şi o sută de vase pline cu mosc curat. Baloturile erau legate, şi pe fiecare se scrisese citeţ: „Destinaţia Bagdad", căci negustorul Ayub nu-şi închipuia că o să moară aşa de curînd şi avea de gînd să meargă chiar el la Bagdad, ca să-şi vîndă preţioasele mărfuri.

Dar odată ce Allah l-a chemat pe Ayub în mila lui fără de margini, şi zilele de doliu au trecut, tînărul Ghanem găsi cu cale să plece la Bagdad, în locul tatălui său. Îşi luă deci rămas bun de la mamă şi de la sora sa Fetnah, de la rude şi de la cunoscuţii din mahala şi din vecinătate. Merse apoi în suk, închirie cămilele trebuincioase şi se folosi de plecarea altor negustori la Bagdad, ca să călătorească împreună cu ei. Şi plecă după ce-şi puse soarta în mîinile lui Allah preaînaltul. Şi aşa cum îi fusese scris de Allah, ajunse în Bagdad sănătos şi cu toate mărfurile în cea mai bună stare.

De cum ajunse în Bagdad, se grăbi să-şi închirieze o casă foarte frumoasă, pe care o mobilă luxos. Aşternu pretutindeni covoare măreţe, divane, perne, şi nu uită nici să pună perdele la uşi şi la ferestre. Îşi descărcă apoi toate mărfurile de pe spinarea cămilelor şi catîrilor. Apoi se odihni după călătorie şi aşteptă să vină negustorii din Bagdad şi cetăţenii de seamă ca să-i ureze pace şi bun sosit.

Şi numai după aceea se pregăti să meargă în suk ca să înceapă a-şi vinde mărfurile. Făcu o sarcină din zece baloturi de stofe foarte frumoase şi de mătase fină, care purtau cîte o însemnare cu preţul stabilit, şi se îndreptă spre sukul marilor negustori. De îndată fu întîmpinat de toţi negustorii, care-i urară pace şi-l poftiră să guste din băuturile lor răcoritoare. Toţi îi arătară cea mai mare prietenie. Îl însoţiră apoi la starostele pieţei, care, de la prima cercetare a mărfurilor, i le cumpără pe loc. Şi Ghanem Ben-Ayub cîştigă doi

dinari de aur la fiecare dinar de marfă. Tare mulţămit, urmă să vîndă în fiecare zi cîteva baloturi de stofă sau cîteva băşici de mosc, cu un cîştig de doi la unu. Şi ţinu asta un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul celui de al doilea an, se duse ca de obicei în suk, dar găsi toate prăvăliile închise, chiar şi marea poartă a pieţei. Cum nu era zi de sărbătoare, rămase uimit şi întrebă care era pricina. I se răspunse că murise unul dintre negustorii de seamă şi că toţi ceilalţi plecaseră la înmormîntare. Unul dintre trecători îl sfătui :

— Ai face bine să însoţeşti şi tu convoiul ; asta ţi-ar aduce laude.

Şi Ghanem răspunse :

— Da, desigur ! Dar aş vrea să ştiu unde are loc înmormîntarea.

I se spuse locul, el intră îndată în curtea unei moschei din apropiere, unde îşi făcu spălările de purificare, apoi porni în grabă spre înmormîntare. Se amestecă în mulţimea negustorilor şi-i însoţi la marea moscheie, unde se făcură rugăciunile, după obicei. Convoiul luă apoi calea cimitirului, care se afla în afara porţilor Bagdadului. Intrară în cimitir şi merseră printre morminte, pînă ajunseră la mormîntul cu boltă unde avea să fie coborît răposatul.

Rudele mortului înălţaseră un mare cort peste mormînt şi atîrnaseră candelabre, făclii şi felinare. Şi toţi cei de faţă putură să intre sub cort la adăpost. Se deschise cavoul, corpul fu pus înăuntru, apoi se lăsă deasupra capacul. Imamii, ceilalţi slujitori religioşi şi cititorii din *Coran* începură să psalmodieze versetele din cartea sfîntă şi din capitolele prescrise. Toţi negustorii, împreună cu neamurile răposatului, se aşezară în cerc pe covoarele de sub cort şi ascultară cu smerenie sfintele cuvinte. Ghanem Ben-Ayub, deşi grăbit să se întoarcă acasă, socoti că nu era bine să plece

singur şi, din respect pentru neamurile mortului, rămase să asculte rugăciunile, alături de ceilalţi.

Ceremonia se sfîrşi o dată cu ziua. Atunci sosiră robii încărcaţi cu mari tăvi pline cu mîncare şi cu dulciuri, şi împărţiră cu dărnicie la toţi cei de faţă, care mîncară şi băură pe săturate, aşa cum e datina la înmormîntări. Li se aduseră apoi ibrice şi lighene, ca să-şi spele mîinile, după care se aşezară în cerc, tăcuţi, după obicei.

Dar, după oarecare timp, ştiind că adunarea avea să ţină pînă a doua zi dimineaţa, Ghanem fu cuprins de neliniştе ; se temea că hoţii au să-i fure mărfurile lăsate acasă fără paznic. Atunci îşi spuse în sine : „Sînt un străin pe-aici şi trec drept un om foarte bogat. Dacă aş petrece o noapte departe de casă, hoţii mi-ar prăda-o de toţi banii şi de toate mărfurile". Şi cum temerile îi creşteau din ce în ce, se ridică, îşi ceru iertare de la cei de faţă, spunîndu-le că e chemat de nevoi grabnice şi plecă. Porni la drum prin întuneric, urmînd o cărare, pînă ajunse la poarta oraşului. Se făcuse însă miezul nopţii, poarta fusese închisă, nu se mai vedea nici un trecător apropiindu-se sau îndepărtîndu-se, şi nu se auzea decît hămăitul cîinilor şi schelălăitul îndepărtat al şacalilor, amestecat cu urletul lupilor. Atunci, dezamăgit şi înfricoşat, strigă :

— Nu e putere şi tărie decît în Allah ! Înainte mă temeam pentru averea mea şi acum mă tem pentru viaţa mea !

Porni deci îndărăt, să-şi caute un adăpost, unde să stea pînă la ziuă. Şi află nu departe un mausoleu, înconjurat cu patru ziduri şi umbrit de un palmier înalt. Mausoleul avea o poartă de granit, larg deschisă. Ghanem intră înăuntru şi se culcă. Dar somnul nu-i venea, dimpotrivă groaza puse stăpînire pe el, la gîndul că e singur în mijlocul atîtor morminte ; de aceea

se ridică, ieşi din mausoleu şi privi afară. Văzu o lumină scînteind departe, spre intrarea oraşului. Porni spre acea lumină, dar îşi dădu seama că ea se apropia, pe cărarea care-l adusese pe el la mausoleu. Se întoarse înspăimîntat, intră iarăşi în mausoleu, închise cu grijă poarta şi trase zăvorul. Nu-şi găsi însă liniştea pînă nu se urcă în palmier, şi se ghemui în vîrful lui, printre ramuri. Şi, de acolo, băgă de seamă că lumina se apropia şi că erau trei arapi, dintre care doi duceau o ladă mare, iar al treilea ţinea în mîini un felinar şi tîrnăcoape. Cînd ajunseră aproape de mausoleu, unul dintre cei care duceau lada îl văzu pe cel cu felinarul oprindu-se nedumerit şi-l întrebă :

— Da ce s-a întîmplat, Sauab ?

Şi Sauab răspunse :

— O, Kafur, nu vezi că poarta mausoleului, pe care am lăsat-o aseară deschisă, este acum închisă şi încuiată pe dinăuntru ?

Atunci al treilea arap, pe nume Bakhita, le spuse :

— Ce slabi de minte sînteţi ! Nu ştiţi că stăpînii acestor locuri ies în fiecare zi din oraş şi după ce îşi cercetează grădinile vin aici să se odihnească ? Ei intră înăuntru şi, o dată cu noaptea, au grijă să încuie poarta în urma lor, de teamă să nu dea peste ei arapi ca noi, de care se tem mult, căci ştiu bine că-i frigem şi ne ospătăm cu carnea lor albă.

Atunci Kafur şi Sauab îi spuseră lui Bakhita :

— Într-adevăr, Bakhita, dacă printre noi e vreunul slab de minte, apoi acela eşti tu !

Dar Bakhita le vorbi :

— Văd bine că n-o să mă credeţi decît după ce intrăm în mausoleu şi o să dăm peste careva. Dar vă spun dinainte că, dacă e cineva acum în mausoleu, apoi acela văzînd lumina noastră apropiindu-se, se va

fi cocoţat îngrozit în vîrful palmierului. Acolo o să-l găsim !

Auzindu-l pe Bakhita, Ghanem, înnebunit de spaimă, îşi spuse : „Blestemat arap ! Trăsneascăi Allah pe toţi sudanezii pentru perfidia şi răutatea lor ! Apoi, din ce în ce mai înspăimîntat îşi spuse : Nu e tărie şi putere decît în Allah preaînaltul şi atotputernicul. Cine altul decît el are să mă scoată din această prăpastie ?“

Atunci, arapii care purtau lada îi vorbiră celui cu felinarul şi tîrnăcoapele :

— Sauab, caţără-te pe zid şi sari în mausoleu ca să ne deschizi poarta. Noi sîntem prea obosiţi de cît am ţinut această ladă grea pe ceafă şi pe umeri. Şi-ţi făgăduim că, dacă ne deschizi poarta, ţi-l lăsăm ţie pe cel mai mare şi mai grăsan dintre prinşii dinăuntru, şi ţi-l frigem atît cît trebuie, ca să i se rumenească pielea, şi să nu se piardă o singură picătură de grăsime.

Dar Sauab răspunse :

— Eu, slab de minte cum sînt, cred că ar fi mai bine să facem aşa : de vreme ce lada ne-a fost încredinţată ca s-o punem în mausoleu, e bine să ne scăpăm de ea aruncînd-o de aici peste zid !

Ceilalţi doi arapi se împotriviră :

— Dacă o aruncăm peste zid, sigur că se va sparge !

Sauab adause :

— Da, dar dacă intrăm în mausoleu, mă tem că o să dăm peste nişte bandiţi ascunşi acolo ca să omoare şi să prade călătorii ! În acest mausoleu îşi dau întîlnire bandiţii, ca să-şi împartă prada.

Cei doi arapi îi răspunseră :

— Om fără minte ! Numai un idiot ca tine crede în asemenea prostii !

Cei doi arapi lăsară atunci lada jos, săriră peste zid şi deschiseră poarta, pe cînd al treilea le ţinu felinarul aprins. Aduseră lada înăuntru, închiseră la loc poarta de granit şi se aşezară să se odihnească. Unul din ei grăi :

— Fraţilor, sîntem obosiţi de drumul lung şi de săritura peste zid. Acum e miezul nopţii ; să ne odihnim cîteva ore, înainte de-a săpa groapa în care ni s-a dat poruncă să îngropăm această ladă al cărei cuprins noi nu-l cunoaştem. Odată odihniţi, ne vom sfîrşi treaba. Iată ce vă propun : ca să petrecem cît mai plăcut aceste clipe de tihnă, fiecare dintre noi, aceşti trei arapi hadîmbi, să povestească pricina care l-a silit să se scopească şi să se facă hadîmb ! Să ne spună în amănunt povestea lui, de la început, pînă la capăt. Astfel ne vom petrece noaptea foarte plăcut.

Dar în acel moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii zilei şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a treizeci şi opta noapte

Ea spuse :

O, rege norocit, cînd unul din arapii sudanezi propuse să-şi spună fiecare povestea, arapul Sauab, care ducea felinarul şi uneltele, luă cel dintîi cuvîntul şi grăi :

— Vreţi să spun eu cel dintîi povestea mea ?

Ceilalţi răspunseră :

— Desigur, grăbeşte-te să ne-o spui !

Atunci Sauab spuse :

POVESTEA ARAPULUI SAUAB

(întîiul hadîmb sudanez)

Să ştiţi, fraţilor, că aveam numai cinci ani cînd mă luă un negustor de robi şi mă aduse, din ţara mea, aici la Bagdad. Mă vîndu unui oştean de la palat, care, pe vremea aceea, avea o fetiţă de trei ani. Am crescut deci împreună cu fetiţa şi era o plăcere pentru ai casei să mă vadă jucîndu-mă cu copila, dansînd pentru ea caraghios şi cîntîndu-i tot ce ştiam. Toată lumea ţinea la micul arap.

Crescurăm astfel împreună şi ajunserăm, eu de doisprezece ani, copila, de zece. Şi ne jucam mereu împreună, fără să ne despărţim o clipă.

Dar într-o zi o găsesc stînd într-un ungher retras şi mă apropii de ea ca de obicei.

Tocmai atunci fetiţa se îmbăiase în hammamul casei, răspîndea o mireasmă atrăgătoare şi tare îmi mai plăcea de ea, aşa cum era, parfumată şi curată. Faţa ei îmi părea luna în a patrusprezecea noapte. Văzîndu-mă, alergă spre mine şi începurăm amîndoi să ne jucăm, să ne zbenguim şi să facem mii de nebunii. Ea mă muşca şi eu o zgîriam, ea mă ciupea şi eu o ciupeam. Treaba asta mă aprinse, o luai în braţe, iar ea se atîrnă de gîtul meu şi mă strînse cu toată puterea. Şi iată că deodată, nu ştiu cum, în cît ai clipi, nu mai era fecioară.

După asta, fetiţa începu iar să rîdă, să mă îmbrăţişeze şi să mă mîngîie, dar eu eram atît de înspăimîntat de ceea ce făcusem, că, fără să mai întîrzii, mă smulsei din braţele micii mele stăpîne şi mă ascunsei repede la un tînăr arap prieten.

Fetiţa însă se-ntoarse acasă, şi mama ei, văzîndu-i rochiţa mototolită începu să ţipe, îi cercetă îndeaproape coapsele, şi văzu ce văzu! Căzu jos şi leşină

de tulburare şi de furie. Cînd îşi veni în fire, deoarece nimic nu se mai putea îndrepta, se linişti şi luă toate măsurile ca fapta să rămînă ascunsă, mai ales tatălui fetiţei. Totul îi izbuti, şi trecură astfel două luni, timp în care, aflînd unde mă găseam, îmi trimiseră mici daruri şi mă mîngîiau, ca să mă facă să mă întorc acasă. Şi după ce mă întorsei, continuară să nu vorbească despre întîmplare, s-o ţină ascunsă cu grijă faţă de tată, care, fără îndoială, m-ar fi omorît. Şi nici mamă-sa, nici ceilalţi n-ar fi dorit să mi se facă vreun rău, căci ţineau la mine.

După două luni, mama izbuti să-şi logodească fata cu un tînăr bărbier, bărbierul tatălui, care venea deseori pe la ei. Făgădui zestrea din banii ei, cumpără gătelile trebuincioase, depuse toate sforţările şi hotărî ziua nunţii.

Atunci tînărul bărbier fu chemat cu uneltele lui, şi, după ce puseră mîna pe mine, el îmi legă trăistuţa şi-mi scoase ouăle, făcînd din mine un hadîmb. Nunta avu loc, eu ajunsei hadîmbul tinerei mele stăpîne şi, aşa cum eram, trebuia să merg oriunde mergea ea, fie la piaţă, fie la casa părintească. Mamă-sa le-a potrivit pe toate pe tăcute, şi nimeni n-a ştiut povestea, nici însuratul, nici rudele sau prietenii. Şi ca să-i facă pe toţi să creadă că mireasa fusese fată mare, mama ei tăie un porumbel, îi stropi cămaşa cu sînge şi, cum era obiceiul, o arătă uneia şi alteia, în sala de petrecere, la sfîrşitul nopţii, şi toate femeile poftite la nuntă plînseră tare mişcate.

De-atunci am rămas să locuiesc cu tînăra stăpînă, în casa bărbierului, soţul ei. Şi, fără să mă tem de ceva, m-am desfătat în voie şi m-am bucurat, cît mi-a stat în putinţă, de frumuseţea trupului desăvîrşit al stăpînei, sărutîndu-l şi îmbrăţişîndu-l, nebănuit de nimeni. Şi am continuat aşa pînă la moartea ei, a soţului

şi a părinţilor ei. Atunci am trecut la vistierie ca hadîmb al palatului. Şi aşa am ajuns tovarăş cu voi, fraţilor hadîmbi!

Iată povestea mea, şi acum pace cu voi!

După aceste vorbe, cel dintîi tăcu, iar al doilea dintre ei, Kafur, luă cuvîntul şi spuse:

POVESTEA ARAPULUI KAFUR

(al doilea hadîmb sudanez)

Să ştiţi, fraţilor, că aveam numai opt ani la începutul întîmplării pe care am s-o povestesc, dar încă de pe atunci dobîndisem măiestrie în a minţi şi, în fiecare an, e drept, o singură dată, turnam cîte-o minciună, că negustorul de robi cădea în fund. De aceea căută să scape de mine cît mai repede şi mă dădu pe mîna crainicului, cerîndu-i să strige în piaţă că-s de vînzare:

— Cine vrea să cumpere un mic arap cu năravul lui?

Crainicul străbătea cu mine piaţa strigînd ceea ce trebuia. Şi deodată unul dintre negustori se apropie de crainic şi-l întrebă:

— Dar ce năravare micul arap?

Crainicul răspunse:

— Minte în fiecare an, dar numai o singură dată.

Negustorul întrebă:

— Şi ce preţ se cere pentru un arap cu asemenea năravi?

Crainicul răspunse:

— Numai şase sute de drahme.

Atunci negustorul grăi:

— Îl iau. Primeşte şi tu douăzeci de drahme pentru samsarlîc.

Pe dată se adunară martorii vînzării şi se încheie tîrgul între crainic şi negustor. Crainicul, după ce mă duse acasă la noul stăpîn, îşi luă banii şi plecă.

Stăpînul meu mă îmbrăcă îndată curat şi aşa cum îmi şedea mai bine, şi rămăsei la el tot restul anului, fără nici o întîmplare deosebită. Dar veni un nou an, care se vesti binecuvîntat, plin de făgăduinţe şi rodnic în recoltă şi fructe. Negustorii începură să se pofteaască la masă unii pe alţii, în grădini. Fiecare, pe rînd, cheltuia cu musafirii, pînă veni vremea să facă asta şi stăpînul meu. El îi pofti pe ceilalţi negustori într-o grădină din afara oraşului şi porunci să se trimită acolo hrana şi băutura de trebuinţă. Şi toată lumea se puse pe mîncat şi pe băut de dimineaţă pînă la amiază. În acel moment, stăpînul meu avînd nevoie de un lucru pe care-l uitase acasă, îmi spuse :

— Robule, sui pe catîr, dă o goană pînă acasă, cere-i stăpînei tale cutare lucru, şi întoarce-te cît mai repede.

I-am ascultat porunca şi am pornit în grabă spre casă.

Cînd ajunsei aproape de casă, începui să ţip şi să vărs lacrimi, şi îndată mă înconjurară numeroşi locuitori de pe strada noastră şi din mahala, unii mai în vîrstă, alţii mai tineri. Femeile scoaseră capetele pe la uşi şi pe la ferestre, iar stăpîna mea, auzindu-mi strigătele, îmi deschise, ţinînd fetele îndărătul ei, şi mă întrebă de ce venisem acasă. Şi răspunsei plîngînd:

— Stăpînul meu stătea în grădină cu musafirii, cînd s-a tras niţel, pentru o mică nevoie, lîngă un zid. Şi deodată zidul s-a prăbuşit, iar stăpînul a fost acoperit de dărîmături. Atunci, am sărit ca un nebun pe catîr şi am venit repede să te înştiinţez de această întîmplare.

Cînd femeia şi fetele auziră una ca asta, începură să strige cît le ţinea gura, să-şi sfîşie hainele şi să se lovească cu pumnii peste obraz şi în cap. Alergară şi vecinii şi ne înconjurară. Apoi, stăpîna, în semn de mare doliu, aşa cum este obiceiul cînd moare pe neaşteptate stăpînul casei, începu să răstoarne toată casa, să sfarme şi să strice policioarele şi mobilele, să le arunce pe fereastră, să spargă tot ce se putea sparge, să smulgă uşile şi ferestrele. Vopsi pereţii pe din afară cu albastru şi lipi pe ei bucăţi de noroi. Şi începu să-mi strige :

— Ei, Kafur, ticălosule, nimic nu te mişcă ! Ajută-mi să stric sertarele, dulapurile şi uneltele, să sfărîm în bucăţi tot ce este din porţelan !

N-am aşteptat să mi se mai spună o dată ; m-am repezit din toată inima şi am început să sparg şi să nimicesc dulapuri, mobile, porţelanuri, să ard covoare, paturi, perdele, stofe preţioase şi perne. Pe urmă am trecut la clădire şi am început să izbesc în tavane şi în pereţi pînă am stricat totul, de sus pînă jos. Şi tot timpul mă jeluiam şi strigam :

— O, bietul meu stăpîn, o, nenorocitul meu stăpîn !

După aceea, stăpîna şi fetele îşi scoaseră iaşmacurile şi ieşiră pe stradă cu faţa descoperită şi cu părul despletit. Îmi spuseră :

— Kafur, ia-o înaintea noastră şi arată-ne drumul pînă la locul unde stăpînul tău a fost îngropat sub dărîmături. Trebuie să-l găsim, să-l punem în sicriu, să-l aducem acasă şi să-i facem înmormîntarea de care este vrednic.

Am luat-o înaintea lor, strigînd fără încetare :

— O, bietul meu stăpîn !

Şi toată lumea mă urma, femeile cu faţa descoperită, cu părul în neorînduială, scoţînd gemete şi strigăte. Puţin cîte puţin, alaiul nostru se îngroşă cu cei de pe străzile pe care le străbătusem, bărbaţi,

femei, copii, copile şi bătrîne. Toţi îşi loveau faţa şi plîngeau cum nu se mai poate. Iar mie îmi plăcea tare mult să-i port aşa prin tot oraşul, să-i călăuzesc aşa pe toate străzile. Trecătorii întrebau ce s-a întîmplat şi li se spunea ceea ce povestisem eu, şi cu toţii strigau :

— Putere şi tărie este numai în Allah preaînaltul !

În acest timp, unii o sfătuiră pe stăpînă să se ducă la guvernator şi să-i povestească totul. Şi porniră cu toţii la guvernator, iar eu le spusei că alerg înainte la grădina unde stăpînul meu zăcea acoperit de dărîmături.

În acest moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii şi, cu minte, tăcu.

Dar cînd se lăsă a treizeci şi noua noapte

Ea începu :

— O, mărite rege, hadîmbul Kafur îşi urmă astfel povestea :

Atunci alergai la grădină, pe cînd femeile împreună cu ceilalţi se înfăţişară guvernatorului şi-i povestiră ce se petrecuse. Guvernatorul se urcă pe cal şi luă cu el cîţiva lucrători cu unelte, cu saci şi coşuri. Şi porniră cu toţii spre grădină, urmînd lămuririle date de mine.

Eu, pe de altă parte, punîndu-mi ţărînă pe cap, începui să-mi lovesc faţa şi ajunsei la grădină strigînd :

— O, biata mea stăpînă ! Oh, micile mele stăpîne ! Ah, bieţii mei stăpîni !

Şi mă vîrîi astfel printre oaspeţi. Cînd mă văzu stăpînul cu ţărînă pe cap, dîndu-mi cu pumnii peste

față și strigînd : „Ah, cine va mai avea grijă de mine ! Ah, ce femeie va mai fi atît de bună ca stăpîna mea !“ se schimbă la chip, îi pieri sîngele din obraji și-mi spuse :

— Ce ai, Kafur ? Ce s-a întîmplat ?

Și-i răspunsei :

— O, stăpîne, cînd mi-ai poruncit să alerg la stăpîna mea și să caut lucrul de care mi-ai vorbit, am găsit casa prăbușită și stăpîna și copiii îngropați sub dărîmături !

Atunci el întrebă :

— Stăpîna n-a putut să scape ?

Îi spusei :

— Vai, nu ! Nimeni n-a putut să scape. Cea dintîi a fost lovită chiar stăpîna mea !

El mai întrebă :

— Dar stăpîna ta, cea mai mică dintre fete — nici ea n-a putut să scape ?

Îi răspunsei :

— Vai, nu !

El mai adause :

— Și n-a scăpat nici catîrul pe care încalec de obicei ?

Îi răspunsei :

— Nu, stăpîne, căci zidurile casei și ale grajdului s-au prăbușit peste tot ce era viu, chiar și peste oi, și gîște, și găini ! Din toate s-a făcut o grămadă de carne însîngerată sub dărîmături. Nu mai trăiește nimic.

El întrebă iar :

— Și nici stăpînul tău, fiul meu mai mare ?

Îi răspunsei :

— Vai, nu ! Nu mai e nimeni în viață. Nu mai e casă, nu mai sînt vieţuitori. Nici urmă n-a mai rămas din tot ce era. Oile, gîștele și găinile trebuie să fie acum pradă cîinilor și pisicilor.

Cînd auzi aceste cuvinte, stăpînul meu văzu negru înaintea ochilor, îşi pierdu cumpătul şi voinţa, îi tremurau picioarele, muşchii i se zgîrciră, spinarea i se încovoie. Începu să-şi sfîşie hainele, să-şi smulgă barba, să-şi dea cu pumnii în cap, să-şi arunce turbanul. Nu se opri pînă nu-i fu toată faţa plină de sînge. Şi strigă :

— O, copiii mei, femeia mea ! Ah, ce nenorocire ! Ah, cine e mai năpăstuit ca mine ?

Negustorii, tovarăşii lui, începură şi ei să se jelească şi să plîngă, arătîndu-şi astfel părerea lor de rău, şi-şi sfîşiară hainele.

După aceea, stăpînul meu, urmat de toţi oaspeţii, ieşi din grădină, lovindu-se mereu peste faţă şi peste trup. Parcă era beat. Dar abia trecu de poarta grădinii, că văzu un nor de praf şi auzi strigăte jalnice. Şi îndată se ivi guvernatorul cu oamenii lui, cu femeile de-acasă, cu locuitorii din mahala şi cu toţi trecătorii care, din curiozitate, li se alăturaseră. Şi toată lumea plîngea şi se jeluia.

Întîia fiinţă cu care se găsi faţă în faţă stăpînul meu, fu chiar stăpîna mea, soţia lui, şi după ea, copiii. Cînd îi văzu, rămase buimăcit şi parcă îşi pierdu mintile. Începu apoi să rîdă, şi toţi i se aruncară în braţe şi i se atîrnară de grumaz, plîngînd şi spunînd :

— O, tată, binecuvîntat fie Allah că te-a scăpat !

Iar el le spuse :

— Dar voi cum vă simţiţi, ce vi s-a întîmplat acasă ?

Soţia îi răspunse :

— Fie binecuvîntat Allah, că te vedem sănătos ! Dar ce-ai făcut ca să scapi şi să ieşi de sub dărîmături ? Noi, vezi bine, sîntem în deplină sănătate. Şi fără vestea grozavă adusă de Kafur, nu s-ar fi stricat nimic la noi acasă !

El strigă :

— Ce veste ?

Ea îi spuse :

— Kafur a venit acasă, cu capul descoperit, cu hainele sfîşiate şi strigînd : „O, bietul meu stăpîn ! O, nenorocitul meu stăpîn !“ Noi l-am întrebat : „Ce este, Kafur ?“ El ne-a răspuns : „Stăpînul s-a dat lîngă un zid, pentru o nevoie, cînd deodată zidul s-a prăbuşit şi l-a îngropat de viu !“

Atunci stăpînul meu, la rîndu-i, le spuse :

— Pe Allah ! dar adineauri chiar a venit Kafur strigînd : „O, stăpîna mea ! O, bieţii copii ai stăpînului !“ L-am întrebat : „Ce este, Kafur ?“ Şi mi-a răspuns : „Au murit, stăpîna şi toţi copiii, sub dărîmăturile casei prăbuşite !“

Auzind asta, stăpînul se întoarse spre partea unde mă aflam eu şi mă văzu punîndu-mi ţărînă în păr, jeluindu-mă, sfîşiindu-mi hainele şi aruncînd cît colo turbanul. Scoase un strigăt grozav şi-mi făcu semn să mă apropii. Mă apropiai şi el îmi spuse :

— Ah, arap ticălos ! Piază rea, fecior de tîrfă ! Ah, plod afurisit ! De ce ne-ai pricinuit atîtea chinuri şi tulburări ? Dar, pe Allah ! Am să te pedepsesc după faptă, am să-ţi jupoi pielea de pe carne şi carnea de pe oase !

Atunci eu, fără teamă, îi vorbii astfel :

— Pe Allah ! Încearcă să-mi faci vreun rău ! M-ai cumpărat cu năravu cu tot, în faţa martorilor, şi martorii vor da mărturie că m-ai cumpărat ştiind la ce poţi să te aştepţi de la mine. Ştiai că năravul meu este să spun o minciună pe an, cum de altfel au strigat şi crainicii în piaţă. Te mai vestesc că tot ceea ce am făcut nu-i decît o jumătate de minciună şi că voi avea grijă ca, înainte de sfîrşitul anului, s-o împlinesc şi cu cealaltă jumătate !

La aceste cuvinte, stăpînul meu strigă :

— O, tu cel mai mîrşav şi mai ticălos dintre arapi ! Cum, ceea ce-ai făcut este numai o jumătate de minciună ? Vai, ce pacoste cumplită ! Să pleci, cîine şi fecior de cîine ! Te alung de-acasă ! Eşti slobozit din robie !

Îi răspunsei :

— Pe Allah ! Tu îmi dai drumul, dar eu nu, nu-ţi dau drumul şi n-ai să scapi de mine mai înainte de-a se fi împlinit anul şi de a-mi fi înfăptuit cealaltă jumătate a minciunii ! Numai atunci mă vei duce în piaţă şi mă vei vinde cu acelaşi preţ cu care m-ai cumpărat, dar împreună cu năravul meu. Pînă atunci însă, nu mă poţi părăsi, căci n-am nici o meserie ca să-mi cîştig traiul. Ceea ce-ţi spun, e trecut în înscris şi înscrisul este întărit de judecători cu prilejul cumpărării mele !

Pe cînd vorbeam astfel, toţi oamenii, care veniseră să fie de faţă la înmormîntare, căutară să afle ce s-a petrecut. Li se lămuri, şi guvernatorului, şi negustorilor, şi prietenilor, minciuna pe care-o ticluisem şi li se spuse :

— Dar totul nu-i decît o jumătate de minciună !

La această lămurire, toţi cei de faţă se arătară nespus de uimiţi şi găsiră că şi această jumătate era prea-prea. Şi mă blestemară şi-mi aruncară tot soiul de ocări, unele mai grele decît altele. Iar eu rîdeam şi le spuneam :

— De ce atîtea imputări, de vreme ce am fost cumpărat cu năravul meu ?

Ajunserăm în curînd în strada unde stătea stăpînul meu şi el putu să vadă că locuinţa îi era o grămadă de dărîmături şi află totodată că mai mult eu dărîmasem şi stricasem lucruri cumpărate cu mulţi bani.

Soţia îi spunea :

— Kafur a stricat mobilele, vasele şi porţelanurile, el a pustiit totul !

Atunci furia stăpînului meu crescu şi mai mult, şi strigă :

— În viaţa mea n-am mai întîlnit un fecior de tîrfă ca acest arap ticălos ! Şi încă spune că totul este numai o jumătate de minciună ! Cum o fi minciuna întreagă ? Desigur că va fi dărîmat întregul oraş sau chiar două oraşe !

Şi mă duse cu de-a sila la guvernator, unde mi se trase o bătaie straşnică, de-mi pierdui cunoştinţa.

Pe cînd zăceam leşinat, aduseră un bărbier cu uneltele lui, mă jugăniră şi arseră rana cu fierul fierbinte. La trezire, băgai de seamă că nu mai am ouă şi că ajunsesem hadîmb pe toată viaţa. Atunci stăpînul îmi spuse :

— Aşa cum tu mi-ai ars inima încercînd să-mi răpeşti ce am mai scump, la rîndul meu îţi ard inima răpindu-ţi ce ai tu mai scump !

Mă luă apoi cu el în piaţă şi mă vîndu cu un preţ mult mai mare decît cel cu care mă cumpărase, avînd în vedere că eram hadîmb.

De atunci n-am încetat să arunc zîzanie şi tulburare în toate casele în care am fost luat ca hadîmb. Şi am trecut de la un stăpîn la altul, de la un emir la altul, de la un fruntaş al oraşului la altul, prin vînzare şi cumpărare, pînă ce într-o bună zi am ajuns în palatul emirului credincioşilor. Dar decăzusem între timp, şi puterile mi se micşoraseră mult după ce mi-am pierdut bărbăţia.

Şi iată, fraţilor, pricina jugănirii mele. Am sfîrşit !

Cînd cei doi arapi auziră povestea tovarăşului lor Kafur, se porniră pe rîs şi-şi bătură joc de el spunîndu-i :

— Eşti un păcătos răutăcios ! Iar minciuna ta a fost înspăimîntătoare !

Apoi al treilea arap, pe nume Bakhita, luă cuvîntul la rîndul său şi le spuse celorlalţi :

POVESTEA ARAPULUI BAKHITA

(al treilea hadîmb sudanez)

Să ştiţi, fraţilor, că tot ce-am auzit noi aici este caraghios şi searbăd. Am să vă povestesc pricina pentru care am fost eu jugănit şi veţi vedea că eram vrednic de şi mai rău ! Căci am ţinut-o în braţe pe stăpîna mea şi m-am destrăbălat cu băiatul, feciorul stăpînei mele.

Dar amănuntele acestei destrăbălări sînt atît de neobişnuite şi atît de bogate în întîmplări că ar fi prea mult de povestit. Şi, fraţilor, iată, se apropie dimineaţa şi lumina are să ne apuce înainte de-a fi săpat groapa şi de-a fi pus înăuntru lada pe care am adus-o aici. Şi atunci se poate să cădem în vină şi să ne pierdem şi viaţa. Să ne isprăvim deci treaba pentru care am fost trimişi aici şi apoi vă voi povesti întîmplările şi pătimirile mele.

După aceste vorbe, arapul Bakhita şi ceilalţi se ridicară, odihniţi, şi, la lumina felinarului, începură toţi trei să sape o groapă de mărimea lăzii. Kafur şi Bakhita săpau, iar Sauab aduna pămîntul în coşuri şi-l arunca afară. Şi lucrară aşa pînă făcură o groapă adîncă de o jumătate de om, puseră înăuntru lada, o acoperiră cu pămînt şi netezira locul. După aceea îşi luară uneltele şi felinarul, ieşiră din mausoleu, închiseră poarta şi se îndepărtară în grabă.

Toate se petrecură aşa cum am spus!

Ghanem Ben-Ayub, ascuns în ramurile palmierului, auzise totul şi-i văzuse pe hadîmbi dispărînd. Cînd se încredinţă că era într-adevăr singur, începu să se gîndească la cuprinsul lăzii şi se întrebă: „Ce poate fi în ea?" Dar nu se hotărî încă să coboare din palmier, de teama întunericului, şi aşteptă pînă mijiră zorile. Atunci coborî, se apucă să scormonească pămîntul cu mîinile şi, trăgînd lada afară din groapă, o scoase la lumină.

Ghanem luă un pietroi şi izbi în lacătul care încuia capacul, pînă îl sfărîmă. Ridicînd capacul, văzu în ladă o tînără fată, nu moartă, ci adormită, căci răsuflarea ei era regulată şi, pesemne, se afla sub stăpînirea vreunei băuturi adormitoare.

Fata era de o frumuseţe fără de seamăn şi avea un chip delicat, dulce şi tare plăcut. Era încărcată de giuvaeruri, pietre nestemate şi tot felul de scule preţioase. Purta la gît o salbă de aur cu geme, la urechi cercei cu pietre minunate, la glezne şi la încheieturile mîinilor brăţare de aur cu diamante. Toate preţuiau mai mult decît chiar regatul sultanului.

Ghanem privi cu băgare de seamă fata şi se încredinţă că nu suferise nici o silnicie din partea desfrînaţilor eunuci care-o aduseseră acolo şi o îngropaseră de vie. Se aplecă, o ridică în braţe şi o aşeză, încet, cu faţa în sus, pe pămînt. Cînd fata începu să respire aerul proaspăt, chipul i se învioră, scoase un suspin, tuşi o dată şi strănută: şi la această mişcare, îi sări din gură o bucăţică de banj adormitor, în stare să afunde în somn chiar şi un elefant timp de o noapte întreagă. Deschise ochii — şi ce ochi! — şi, încă puţin adormită, îşi îndreptă privirea spre Ghanem şi-i spuse cu un glas murmurător şi drăgălaş şi tare plăcut:

— Unde eşti, mica mea Riha! Mi-e sete! Adu-mi ceva răcoritor. Dar tu unde eşti, Zahra? Şi tu Sabiha?

Şi tu Sagarat Al-Dor ? Şi tu Nur Al-Hada ? Şi tu Nagma ? Şi tu Subhia ? Şi mai cu seamă, unde eşti tu, mica mea Nozha, o, dulce şi drăgălaşă Nozha ? Unde sînteţi de nu-mi răspundeţi ?

Şi, cum nimeni nu-i răspundea, fata deschise ochii mari, privi împrejur şi, înspăimîntată, strigă :

— Nenorocire ! Sînt singură între morminte ! Oh, cine m-a luat, cine m-a răpit din palatul şi din odăile mele cu perdele frumoase şi cu tapete strălucite, ca să mă arunce între pietrele mormintelor ? Dar cine poate şti ce se ascunde în fundul unor inimi ? O, tu, care cunoşti tainele cele mai ascunse, răsplătitorule, vei şti să alegi bunii de răi în ziua învierii, în ziua judecăţii !

Toate se petrecură aşa !

Ghanem, care stătuse în picioare neclintit, înaintă şi grăi :

— O, regină a frumuseţii, tu, al cărei nume trebuie să fie mai dulce decît sucul de curmale şi al cărei mijloc este mai mlădios decît creanga de curmal — eu sînt Ghanem Ben-Ayub ! Şi, ca să ştii adevărul, află că aici nu este nici un palat cu perdele, nu sînt nici morminte cu morţi, ci doar robul tău, trimis anume de stăpînul atoateştiutor şi oriunde de faţă, ca să te pună la adăpost de orice nemulţumire, să te ferească de orice supărare şi să te ajute să-ţi îndeplineşti ţelurile ! Şi poate că atunci ţi-i arăta şi faţă de mine bunăvoinţa, o, tu cea mult dorită !

Apoi tăcu.

Cînd tînăra fată se încredinţă că tot ce vedea era aievea, şopti :

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decît Allah ! Şi mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah !

Apoi se întoarse spre Ghanem, îl privi cu ochii ei scînteietori, îşi puse mîna pe inimă şi grăi cu vocea ei mult plăcută :

— O, tinere binecuvîntat, m-am trezit în locuri necunoscute ! Poţi să-mi spui cine m-a adus aici ?

El răspunse :

— O, stăpîna mea, trei arapi eunuci te-au adus aici, într-o ladă.

Şi Ghanem îi povesti fetei toată întîmplarea : cum fusese prins de noapte în afara oraşului, cum a ajuns să fie mîntuitorul ei, scoţînd-o din ladă, şi cum, fără de el, ea ar fi murit înăbuşită sub pămînt. Apoi o rugă să-i spună cine este ea şi ce i se întîmplase. Dar fata îi răspunse :

— O, tinere, slăvit fie Allah că m-a aruncat în braţele unui om ca tine ! Te rog, să te ridici chiar în clipa asta şi să mă aşezi din nou în ladă. Caută, apoi, pe drum, vreun conducător de catîri sau vreunul care închiriază animale de povară şi care să se însărcineze cu această ladă. Şi astfel să mă duci la tine acasă. Numai atunci vei şti de cît folos îţi poate fi aceasta şi vei cunoaşte, prin mine, toate soiurile de bucurii şi fericirea ! Şi-ţi voi depăna povestea mea şi vei afla întîmplările vieţii mele.

Ghanem, tare fericit, alergă îndată să caute un catîrgiu. Cum se făcuse bine ziuă, şi soarele scînteia în toată strălucirea lui, nu-i fu prea greu să-l găsească. După cîteva clipe, Ghanem se întoarse cu catîrgiul şi, cum o pusese de mai-nainte pe fată în ladă, îi ajută să urce lada pe spinarea catîrului şi porniră spre casă. Pe drum, Ghanem simţea că dragostea pentru tînăra fată îi copleşea inima. Şi se bucura nespus la gîndul că va fi a lui, în curînd, această fată care, ca roabă în piaţă, ar fi preţuit zece mii de dinari de aur, şi avea pe ea juvaeruri, pietre preţioase şi haine din stofe scumpe, o bogăţie pe care nimeni n-ar fi putut-o

preţui ! Şi, plin de aceste gînduri vesele, ajunse acasă *fără nici o piedică şi-l ajută pe catîrgiu să coboare* lada şi s-o ducă înăuntru.

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii dimineţii şi, cu minte, nu mai rosti un cuvînt peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar cînd se lăsă a patruzecea noapte

Ea spuse :

O, rege mărit, Ghanen Ben-Ayub ajunse cu bine acasă şi o scoase pe tînără din ladă. Ea se uită în jur şi-şi dădu seama că se află într-o casă foarte frumoasă, cu covoare în culori vii şi vesele, îmbrăcată în stofe şi tapete cu mii de culori odihnitoare. Şi mai văzu mobile preţioase şi multe alte lucruri. Şi, de asemenea, baloturi mari de mărfuri şi de stofe valoroase, de mătase şi de brocart, şi vase pline cu mosc. Şi înţelese că Ghanem era un mare negustor, stăpîn pe multă avuţie. *Îşi ridică deci iaşmacul cu care avusese grijă* să-şi acopere faţa şi se uită cu mai multă luare-aminte la tînărul Ghanem. Şi găsi că este un tînăr frumos şi cu vino-ncoace, se îndrăgosti de el pe dată, şi-i spuse :

— O, Ghanem, vezi că-n faţa ta nu mai port voal ! Dar mi-e foame şi te rog să-mi aduci repede ceva de mîncare.

Ghanem îi răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei !

Alergă la piaţă şi cumpără un miel fript la cuptor, *o tavă de plăcinte dintre cele mai bune pe care*

le află la negustorul de dulciuri, Hadj Soliman, cel mai priceput din Bagdad în acest meşteşug, o tavă de halva, migdale, fistic şi fructe de toate soiurile, urcioare cu vin vechi şi, în sfîrşit, felurite flori. Le aduse pe toate acasă, aşeză fructele în cupe de porţelan, florile în vase scumpe şi puse totul în faţa tinerei. Ea surîse, se strînse lîngă el, îi petrecu braţele în jurul gîtului, îmbrăţişîndu-l, sărutîndu-l şi spunîndu-i mii de lucruri plăcute. Şi Ghanem simţi că dragostea îi covîrşeşte inima şi tot trupul. Mîncară şi băură pînă veni noaptea. Între timp, se obişnuiră unul cu altul şi se arătară drăgăstoşi, fiindcă erau de aceeaşi vîrstă şi deopotrivă de frumoşi. Cînd se înnoptă, Ghanem aprinse candelabrele şi făcliile, dar sala părea mai luminată de scînteierea obrajilor celor doi tineri decît de făclii.

Ghanem aduse instrumente de muzică, se aşeză lîngă fată şi urmară să bea amîndoi, să se zbenguiască în mii de feluri, să rîdă şi să cînte cîntece din cele mai înfocate şi versuri din cele mai armonioase.

Toate acestea făcură să crească şi mai mult dragostea unuia pentru celălalt. Binecuvîntat şi slăvit să fie acela care uneşte inimile şi-i însoţeşte pe îndrăgostiţi!

Ghanem şi tînăra îşi încetară zbenguielile şi se ridicară de la masă numai o dată cu ivirea zorilor. Şi, cum somnul le apăsa pe pleoape, adormiră unul în braţele altuia, dar fără să se întîmple ceva.

De cum se trezi, Ghanem nu voi să rămînă mai prejos de o gazdă cu bune deprinderi şi alergă la piaţă să cumpere tot ce era de trebuinţă pentru acea zi: carne, legume, fructe, flori şi vin. Aduse totul acasă şi se aşeză lîngă fată. Şi mîncară amîndoi cu poftă, pînă se săturară. După aceea, Ghanem aduse

băuturi, şi începură să bea şi să petreacă pînă ce obrajii li se aprinseră şi căpătară rumeneală, iar ochii le deveniră mai negri şi mai scînteietori. Atunci Ghanem dori cu căldură s-o sărute pe faţă şi s-o strîngă în braţe. Şi îi spuse :

— O, stăpîna mea, lasă-mă să te sărut pe gură, ca să-mi răcoresc focul ce-mi mistuie tot trupul !

Ea îi răspunse :

— O, Ghanem, mai aşteaptă puţin, ca să mă ameţesc şi ca vinul să mă facă să-mi pierd stăpînirea şi să nu-mi mai dau seama de nimic. Atunci vei putea să iei, în taină, un sărut de pe buzele mele, căci numai astfel nu voi simţi cum buzele tale le ating pe ale mele !

Aşa vorbi ea şi, cum vinul începuse să i se urce la cap, deodată se ridică, îşi scoase toate rochiile şi rămase doar în cămaşa ei fină şi, pe cap, cu un uşor voal de mătase albă cu fluturaşi de aur.

Ghanem, în trupul căruia începu dorinţa să alerge, o întrebă :

— O, stăpîna mea, îmi îngădui să-ţi sărut buzele ?

Tînăra fată îi răspunse :

— Pe Allah ! Aceasta nu pot să ţi-o îngădui, Ghanem, deşi te iubesc, căci mă opreşte ceea ce-i scris pe şiretul pantalonilor mei. Dar încă nu pot să-ţi arăt !

Atunci Ghanem, neputîndu-şi împlini dorinţa arzătoare, dar simţind că iubirea nu-i mai încape în inimă, începu să cînte, mîngîind lăuta, aceste strofe ticluite de el pe loc :

Cît i-am cerut o sărutare-a gurii,
A gurii — chinul inimii, făpturii,

Leac totuşi pentru boala nendurată !...
Ea-mi spuse : „Nu, aceasta nu !“ cu nurii

Sfidînd! Şi i-am răspuns: „Ba da!" Şi-adaos
Din parte-i: „Sărutarea! Ce injurii

S-o iei fără de voie de pe buza
Ce rîde! Ea, cu-aprinsul căutăturii,

Se dă din inimă!" Iar eu: „Sărutul
Luat cu sila chiar plăceri de hurii

Îşi are!" Ea: „Ci nu, nu, nu, cu forţa
Sărutul smuls, o, răpitor în furii,

E bun numai pe gura ciobăniţei
Pe munte, colo-n freamătul pădurii!"

Ghanem, după acest cîntec, simţi că-i creşte şi mai mult dorinţa şi foc îi străbătea prin tot trupul. Uite aşa! Iar tînăra fată nu-i îngăduia nimic, deşi-i arăta toate semnele unei iubiri împărtăşite. Şi urmară tot astfel, el mereu mai încins, ea mereu neîngăduindu-i nimic, pînă la căderea nopţii. Atunci Ghanem aprinse făcliile şi candelabrele şi sala întreagă deveni strălucitoare. Îndată Ghanem se aruncă la picioarele tinerei fete şi, înnebunit, îi strigă:

— O, stăpîna mea, fie-ţi milă de robul dragostei tale, de cel învins de ochii tăi, de cel ucis de carnea ta! Fără tine, şi dacă n-ai fi venit aici, mi-aş păstra încă liniştea şi tihna!

Şi Ghanem simţi că lacrimi îi umezesc pleoapele.

Tînăra fată îi grăi:

— Pe Allah! Stăpîne, lumină a ochilor mei, îţi jur că-mi eşti drag din toată fiinţa, că mă simt legată de tine cu tot trupul meu! Află, însă, că niciodată nu voi fi a ta! Şi nu te voi lăsa să te apropii mai mult de mine!

Ghanem strigă :

— Dar ce te împiedică ?

Ea îi răspunse :

— În noaptea asta am să-ţi spun ce mă împiedică, şi poate că mă vei ierta !

După aceste cuvinte, ea se apropie de el, îşi petrecu braţele în jurul gîtului lui, ca o salbă, îl îmbrăţişă, îl sărută, îi făgădui mii de nebunii ! Şi nu încetară cu zbenguielile decît la apropierea dimineaţii, fără însă ca fata să-i fi spus lui Ghanem ce-o împiedică să fie a lui.

Şi continuară să facă tot aşa lucrurile pe jumătate, în fiecare zi şi în fiecare noapte, vreme de o lună întreagă. Dar într-o noapte, cum Ghanem stătea întins lîngă fată, şi cum amîndoi erau ameţiţi de vin şi de dorinţe, el întinse mîna sub cămaşa fină, alunecă încet spre pîntecele fetei şi începu să-i mîngîie pielea. La aceste atingeri, tînăra se înfioră, se ridică desmeticită, duse mîna repede la pantaloni şi văzu că erau bine legaţi cu şiretul cu ciucuri de aur. Asta o linişti şi se lăsă iarăşi în uşoară dormitare. Ghanem îşi alunecă din nou mîna în lungul pîntecelui tinerese al acestei minuni, ajunse la şiret, îl trase deodată, desfăcîndu-l, şi-i deschise pantalonii. Dar tînăra fată se trezi, se ridică în capul oaselor şi-l întrebă :

— Ce vrei să faci, o, Ghanem al făpturii mele ?

El îi răspunse :

— Vreau să fii a mea, să te iubesc în întregime şi să te văd că-mi împărtăşeşti fericirea.

Atunci fata îi spuse :

— O, Ghanem, ascultă-mă ! Am să-ţi arăt despre ce este vorba şi am să-ţi fac cunoscută taina mea. Şi poate că atunci mă vei ierta, ştiind pricinile care

m-au împiedicat să mă las cu toată bucuria stăpînită de bărbăţia ta!

Şi Ghanem încuviinţă:

— Desigur, ascult!

Atunci tînăra fată ridică poala cămăşii şi, luînd în mînă şiretul, îi spuse:

— O, stăpîne Ghanem, citeşte ce scrie aici!

Şi Ghanem luă capătul şiretului şi văzu brodate pe el, cu litere de aur, chiar în urzeală: *„Sînt a ta, tu eşti al meu, o, urmaş al unchiului Profetului!"* Cînd citi aceste cuvinte, Ghanem îşi trase mîna îndărăt, dar nu încă liniştit, şi-i spuse tinerei:

— Grăbeşte să-mi lămureşti ce înseamnă asta!

Şi tînăra îi povesti:

— Să ştii, Ghanem, că sînt favorita califului Harun Al-Raşid, iar cuvintele pe care le-ai citit dovedesc că sînt în stăpînirea emirului credincioşilor şi că trebuie să păstrez pentru el dulceaţa buzelor şi tainele cărnii mele. Numele meu este Kuat Al-Kulub. Din copilărie am fost crescută în palatul califului, pînă m-am făcut mare şi frumoasă şi califul m-a luat în seamă, descoperind în mine însuşiri, desăvîrşire şi daruri după bunăvoinţa Domnului nostru. Frumuseţea mea l-a mişcat mult pe calif, care a simţit pentru mine mare dragoste; m-a luat la el, mi-a dat în palat încăperi numai pentru mine şi a pus sub poruncile mele zece roabe plăcute şi drăguţe şi cu chipuri prevestitoare de noroc. El mi-a dăruit toate giuvaerurile, pietrele scumpe şi lucrurile frumoase cu care m-ai văzut acoperită în ladă. Şi ţinea la mine mai mult decît la toate celelalte femei, mai mult şi decît la soţia lui favorită, Sett-Zobeida. Dar Zobeida a fost cuprinsă de gelozie, şi urmările n-au întîrziat să se arate. Cum într-o zi califul lipsea, avînd să

lupte cu unul dintre locțiitorii lui răvrătit, Sett-Zobeida s-a folosit de această împrejurare ca să pună la cale un plan împotriva mea. A izbutit s-o momească pe una dintre slujnicele mele, pe care a chemat-o la ea și i-a spus: „Cînd stăpîna ta Kuat Al-Kulub va dormi, să-i pui în gură această bucățică de banj, după ce îi vei fi amestecat și în băutură. Ca răsplată, vei avea de la mine bogăție și libertate!" Și tînăra roabă, care înainte fusese a Zobeidei, i-a răspuns: „Voi face cum îmi ceri, căci îți sînt credincioasă și țin la tine!" Și, bucuroasă, la gîndul răsplăților care-o așteptau, a venit la mine și mi-a dat să beau băutura amestecată cu banj. De cum am înghițit-o, am căzut la pămînt, trupul a început să mi se zvîrcolească, mi se răsuceau călcîiele pînă la frunte și am simțit că trec în altă lume. Cînd m-a văzut adormită, roaba a chemat-o pe Sett-Zobeida, care a poruncit să fiu pusă în acea ladă. I-a adus apoi în taină pe cei trei eunuci, de care știi, s-a arătat cu ei tare darnică, la fel și cu portarii palatului și, la timpul nopții, am fost luată, aburcată pe umerii eunucilor și dusă în mausoleul, unde, pentru mîntuirea mea, Allah te-a îndrumat pe tine, Ghanem, și te-a urcat în vîrful palmierului. Căci ție, Ghanem al ochilor mei, ție îți datorez scăparea de la moartea prin înăbușire. Și datorită ție sînt acum în afară de orice primejdie, aici, în casa ta primitoare! Dar ceea ce mă frămîntă și mă neliniștește este că nu știu ce va fi gîndit și făcut califul cînd s-a întors la palat și nu m-a văzut. Și, tot așa, mă frămîntă și-mi ia liniștea faptul că, legată de ceea ce-i scris pe capătul șiretului, nu pot să fiu a ta și să te simt tresărind în mine! Aceasta-i întîmplarea. Îți cer tăcere și taină!

Cînd Ghanem cunoscu întîmplările și știu legăturile care-o uneau pe Kuat Al-Kulub cu emirul cre-

dincioşilor, se retrase în fundul sălii, din respect pentru calif, şi nu mai îndrăzni să-şi ridice privirile spre tînăra fată, care devenise pentru el un lucru sfînt. Stătea într-un ungher, făcîndu-şi mii de dojeni şi socotind că a fost prea îndrăzneţ, chiar şi numai atingînd pielea regească a tinerei fete. Îşi dădu seama însă şi cît de nefericită era dragostea lui, cît de vrăjmaşă îi era soarta. Blestema ursita pentru loviturile ei nedrepte şi pentru năpăstuirile de care el nu avea nici o vină. Totuşi, sfîrşi prin a lăsa totul în voia lui Allah şi-şi spuse : „Slavă celui care-şi are pricinile lui cînd trimite durerea în inimile nobile şi îndepărtează amărăciunea de inimile celor răi şi ticăloşi !"

Apoi rosti vorbele poetului :

Nu poate-ndrăgostitul să-mi răsară
Voios întru repaos, cît în gheară

Plăcută — da şi nu — iubirea-l ţine !
Şi mintea-i prinsă simte o povară

Cît timp frumseţea-i chipul de femeie !
Prietenii de-aceea mă-ntrebară :

„Ce-i dragostea ?" Şi le-am răspuns îndată :
„Un fruct cu dulce suc şi carne-amară !"

Atunci fata se apropie de Ghanem, îl strînse la sînul el, îşi petrecu braţele în jurul gîtului lui şi încercă toate mijloacele, în afară de unul, ca să-l mîngîie. Dar Ghanem nu mai îndrăznea să răspundă la îmbrăţişările favoritei emirului credincioşilor, şi o lăsa pe ea să facă ceea ce voia ; nu se împotrivea, dar nici nu-i întorcea sărut pentru sărut, îmbrăţişare pentru

îmbrățișare. Și favorita, care nu se aștepta la o atît de repede schimbare din partea lui Ghanem, adineauri atît de aprins și acum atît de rece, își îndoi sărutările și alintările, nădăjduind ca el să răspundă mai viu la căldura iubirii ei, care se mai aprinsese și din pricina răcelii lui Ghanem. Dar el, vreme de un ceas întreg, nici nu voi să audă, și dimineața îi prinse în această stare de iubire înflăcărată, dar stăpînită. Ghanem se grăbi să iasă și să se ducă în piață, ca să cumpere merindele pentru acea zi, și zăbovi vreo oră pentru tot felul de tîrguieli, mai îmbelșugate încă decît în celelalte zile, acum cînd știa ce fel de musafir avea. Cumpără toate florile de la negustorii de flori, cele mai frumoase oi fripte, plăcintele cele mai proaspete și mai rumene, din grîu curat, creme gustoase și fructe multe și, aducîndu-le acasă, le puse în fața tinerei fete. Dar de cum intră, fata se apropie de el, îl privi cu ochii ei negri aprinși de iubire și umeziți de dorință, îi surîse din vîrful buzelor și-i spuse :

— Pe Allah, cît ai întîrziat departe de mine, scumpule, doritul inimii mele ! Pe Allah, nu un ceas, un an mi-ai lipsit ! Simt că nu mă mai pot stăpîni, mă mistui în tot trupul ! O, Ghanem ! Haide, ia-mă ! ia-mă !

Dar Ghanem o îndepărtă cu blîndețe spunîndu-i :

— Stăpînă Kuat Al-Kulub, să mă ferească Allah ! Niciodată ! Cum ar putea cîinele să ia locul leului ? Ceea ce este al stăpînului, nu poate să fie al robului !

Se smulse apoi din brațele ei și se ghemui într-un colț, trist și bătut de gînduri. Ea însă îl luă de mînă, îl duse pînă la covorul așternut, îl sili să se așeze lîngă ea și îi dădu să mănînce și să bea. Și îi turnă atît, că el se îmbătă. Și se lipi de Ghanem, și cine mai știe ce făcu, fără ca el să-și dea seama ! Apoi luă lăuta și cîntă aceste versuri :

Iubesc ! Strivită-n cioburi mi-e inima, nu-i aflu loc...
Respinsă, amărîtă, mai pot trăi-n văpăi de foc ?

Prietenă, gazelă ce fugi, deşi n-am vină şi greşeli,
Nu ştii că şi gazela în urmă caută, ca-n joc ?

Dar, inimă, putea-vei-nainte încă să-ţi mai duci
Povara nesfîrşită a tristului tău nenoroc ?...

La aceste versuri, Ghanem se simţi atît de mişcat, că începu să plîngă. Văzîndu-l plîngînd, plînse şi ea. Dar reîncepură să bea şi să spună poezii pînă se întunecă.

Atunci Ghanem, aşa cum făcea în fiecare seară, scoase saltelele de pe poliţele din perete şi se apucă să le întindă pe jos. Dar în loc să aştearnă un pat, ca de obicei, aşternu două, la o anumită depărtare unul de altul. Kuat Al-Kulub, îmbufnată, îl întrebă :

— Ce rost are al doilea pat ?

El răspunse :

— Un pat pentru mine, unul pentru tine. Aşa vom dormi de-acum înainte ; ceea ce este al stăpînului, nu poate să fie al robului !

Dar ea îi grăi :

— O, stăpînul meu drag, mai lasă încolo această morală învechită ! Să ne bucurăm de clipa care trece, căci mîine va fi departe de noi ! De altfel, ceea ce trebuie să se întîmple, se va întîmpla ; ceea ce e scris de soartă, trebuie să se împlinească !

Dar Ghanem nu se învoi. Şi ea, mai pătimaşă încă şi mai aprinsă, îi strigă :

— Pe Allah ! Nu va trece noaptea asta fără să fim unul al celuilalt !

Dar el îi răspunse :

— Allah să ne ferească !

Ea adause :

— Vino, Ghanem, toată ființa mea te cheamă, strigă spre tine ! O, Ghanem, ia-mi gura înfloritâ, ia-mi trupul copt de dorință pentru tine !

Ghanem răspunse :

— Allah să mă păzească !

Și ea strigă din nou :

— O, Ghanem, pielea mea e-umezită de dorință pentru tine, trupul meu gol se dă sărutărilor tale ! O, Ghanem, mireasma trupului meu e mai dulce decît a iasomiei ! Atinge-mă, miroase-mă, îmbată-te !

Dar Ghanem îi spuse :

— O, Kuat Al-Kulub, ceea ce-i al stăpînului, nu poate să fie al robului !

Atunci fata, începînd să plîngă, luă lăuta și cîntă :

Frumoasă sînt și zveltă. De ce să fugi de mine ?
Frumoasă sînt, privește ! și plină de minuni.
De ce mă lași și-aiurea pleci dus ca de furtuni ?
Cu dragostea mea inimi atîtea-am ars, blajine !

Și somnul multor pleoape l-am smuls alunecoasă !
Floare de foc — și nimeni, cum știi, nu m-a culeș !
O creangă sînt, și creanga-i făcută mai ales
S-atragă — creangă dulce, în floare, mlădioasă...

Sînt dulce, mlădioasă, în floare — mă culege !
Gazelă sînt ! Gazela-i vînată pe pămînt...
Gazelă-ndrăgostită și minunată... Sînt
Făcută să-ți fiu pradă, o, vînător — pribege !

Dar Ghanem, deși mai îndrăgostit ca oricînd, nu voia să fie necinstit față de calif și, neluînd în seamă dorințele fetei, se purtă tot așa încă o lună întreagă.

Așa se petrecură lucrurile cu Ghanem și cu Kuat Al-Kulub, favorita emirului credincioșilor.

Iată însă ce s-a întîmplat cu Zobeida. Cînd califul plecă la război, ea făptui ceea ce ştim, dar curînd o cuprinse teama şi îşi zise în gînd : „Ce am să-i spun califului, la înapoiere, cînd îmi va cere veşti despre Kuat Al-Kulub şi cu ce faţă am să-l primesc ?“ Se hotărî să cheme o bătrînă pe care o cunoştea din copilărie şi în ale cărei bune sfaturi se încredea orbeşte. Îi dădu pe faţă taina şi o întrebă :

— Ce să fac eu acum, cînd s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat cu Kuat Al-Kulub ?

Bătrîna îi răspunse :

— Am înţeles, stăpîna mea. Şi nu mai e vreme de pierdut, căci califul poate să se întoarcă în orice clipă. Aş putea să-ţi înşir multe mijloace, ca să-i poţi ascunde totul, dar am să-ţi arăt numai pe cel mai lesnicios, mai grabnic şi mai sigur. Cheamă îndată un tîmplar şi dă-i poruncă să cioplească dintr-un butuc un fel de trup omenesc, care s-o înfăţişeze pe moartă. Acesta va fi pus în mormînt cu mare ceremonie. Se vor aprinde făclii şi lumînări împrejur. Vei da poruncă roabelor tinere şi celorlalte roabe din palat să se îmbrace în veşminte de doliu. Le vei porunci şi lor, şi tuturor eunucilor ca, de îndată ce s-o şti că soseşte califul, să îmbrace în negru palatul şi coridoarele. Şi cînd califul, mirat, va întreba care este pricina, să i se răspundă : „O, doamne, stăpîna Kuat Al-Kulub a murit în mila lui Allah ! Să trăieşti tu anii lungi pe care nu i-a trăit ea ! Şi să ştii că stăpîna noastră, Zobeida, i-a dat toată cinstea înmormîntării, după vrednicia ei şi a stăpînului nostru, şi a înmormîntat-o chiar în palat, sub o boltă anume clădită !“ Atunci califul va fi tare mişcat de bunătatea ta şi va plînge şi-ţi va fi recunoscător. Îi va chema apoi pe cititorii din *Coran* şi-i va pune să vegheze la mormînt şi să cînte versetele pentru cei morţi. Dar dacă, dimpotrivă, califul,

care ştie că n-o iubeai pe Kuat Al-Kulub, ar avea vreo bănuială şi şi-ar spune : „Cine ştie dacă soţia mea Zobeida n-a pus la cale pierderea tinerei ?“ şi bănuiala i-ar creşte într-atîta încît să-l facă să deschidă mormîntul ca să afle de ce moarte i-a murit favorita, tu, stăpînă, şi-n acest caz, nu trebuie să ai vreo teamă. Cînd vor săpa groapa, vor da la iveală trupul de lemn înmormîntat, şi-i vor vedea chipul omenesc îmbrăcat în stofe scumpe şi acoperit cu un linţoliu de preţ, atunci, dacă ar vrea cumva califul să ridice linţoliul şi stofele, ca să-şi mai vadă o dată favorita, tu îl vei împiedica, şi o dată cu tine toată lumea, spunîndu-i : „O, emire al credincioşilor, nu-i îngăduit să vezi o moartă dezbrăcată !“ Şi califul va fi încredinţat de moartea adevărată a favoritei lui, o va pune la loc în mormînt şi-ţi va mulţumi pentru tot ce ai făcut ! Iar tu, în acest fel, vei scăpa de orice grijă, dacă o vrea Allah !

Sett-Zobeida înţelese că i se dăduse un foarte bun sfat, îi făcu bătrînei daruri bogate, îi dărui o haină frumoasă şi bani, şi o însărcină chiar pe ea să înfăptuiască planul. Iar bătrîna puse mare grijă în lucrarea trupului de lemn şi îl aduse ea însăşi în palat, la Sett-Zobeida. Îl îmbrăcară împreună cu haine bogate de-ale tinerei Kuat Al-Kulub, îl înfăşurară într-un linţoliu scump şi-i făcură o foarte frumoasă înmormîntare. Aşezară trupul de lemn într-un mormînt cu boltă, lucrat cu mari cheltuieli, aprinseră făclii, lumînări şi candelabre şi aşternură împrejurul mormîntului covoare pentru rugăciune. După aceea Zobeida îmbrăcă palatul în negru şi porunci ca toate roabele să poarte îmbrăcăminţi de doliu. Şi vestea morţii frumoasei Kuat Al-Kulub se răspîndi în tot palatul, şi toată lumea, chiar şi Massrur, şi eunucii, crezură că acesta era adevărul.

Între timp, califul se întoarse din călătoria lui depărtată, intră în palat şi se-ndreptă repede spre camerele tinerei fete, la care mereu îi stătuse gîndul. Le văzu pe slujitoare, pe roabe şi pe femeile din slujba favoritei îmbrăcate în negru şi începu să tremure de teamă. Curînd o văzu şi pe Sett-Zobeida venindu-i în întîmpinare, îmbrăcată tot în veşminte de doliu. Întrebînd care e pricina, i se răspunse că tînăra Kuat Al-Kulub murise. La această veste califul leşină. Şi cînd îşi veni în simţiri, întrebă unde era mormîntul, voind să-l vadă. Atunci Sett-Zobeida îi grăi :

— Să ştii, emire al credincioşilor că, din dragoste pentru Kuat Al-Kulub, am vrut s-o înmormîntez chiar în palatul meu !

Atunci califul, în hainele de călătorie, în care era îmbrăcat, se îndreptă spre locul unde se afla mormîntul. Şi văzu făclii, şi lumînări aprinse, şi covoare întinse împrejur. Şi îi mulţumi Zobeidei şi o lăudă pentru fapta ei bună, apoi se întoarse în palatul său.

Dar califul era prepuelnic din fire, şi curînd începu să aibă îndoieli şi să fie neliniştit. Ca să pună capăt bănuielilor care-l tulburau, dădu poruncă să se sape mormîntul şi să fie scos trupul favoritei. Ceea ce se făcu de îndată. Dar, mulţămită şiretlicului Zobeidei, califul văzu o formă omenească şi linţoliul şi crezu că e favorita lui. Înmormîntă la loc făptura de lemn, îi chemă pe slujitorii moscheii şi pe cititorii din *Coran* şi-i puse să cînte la mormînt versetele îngropării, în timp ce el, aşezat pe covor, plîngea cu şiroaie de lacrimi şi leşină de durere.

Şi timp de o lună califul aduse slujitorii moscheii şi cititorii din *Coran*, iar el, lîngă mormîntul favoritei, plînse amar.

Dar în acel moment al povestirii, Şeherezada văzu mijind zorii şi, cu mîte, nu mai spuse un cuvînt peste cele ce-i luseseră îngăduite.

Cînd se lăsă a patruzeci şi una noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, timp de o lună, califul se duse la mormîntul favoritei. În ultima zi a lunii, rugăciunile şi citirea din *Coran* durară din zori şi pînă în zori. Numai atunci putu fiecare să se ducă la el acasă. Şi califul, sleit de lacrimi şi de oboseală, se întoarse în palat, nu voi să vadă pe nimeni, nici chiar pe vizirul său, Giafar, nici chiar pe soţia sa, Zobeida, şi căzu într-un somn greu, între două roabe care-l vegheau, una la căpătîi, cealaltă la picioare. După vreo oră, cum califul nu mai dormea atît de adînc, o auzi pe femeia de la căpătîiul lui vorbind cu cealaltă :

— Ce s-a întîmplat, prietenă Nozha ?

Nozha îi răspunse :

— Stăpînul nostru nu ştie nimic de întîmplare şi îşi petrece nopţile veghind la un mormînt în care nu se află decît o bucată de lemn, lucrată de un tîmplar.

Subhia se minună :

— Cum aşa, soră Nozha ? ! Dar atunci ce-i cu Kuat Al-Kulub, şi ce nenorocire a ajuns-o ?

Nozha îi grăi :

— Să ştii, Subhia, că am aflat totul de la sora noastră, roaba iubită de Zobeida, stăpîna noastră, Sett-Zobeida a chemat-o, i-a dat banj ca s-o adoarmă pe Kuat Al-Kulub, şi roaba i-a dat banj şi a adormit-o îndată. Atunci stăpîna noastră a pus-o într-o ladă, pe care a dat-o hadîmbilor Sauab, Kafur şi Bakhita, cu porunca s-o îngroape cît mai departe.

Atunci Subhia, cu lacrimi în ochi, spuse :

— O, Nozha, fie-ţi milă ! Spune-mi dacă dulcea mea stăpînă, Kuat Al-Kulub, a murit atît de groaznic.

Nozha îi răspunse :

— Allah să-i ferească tinereţea de moarte ! Nu, Subhia ! Am auzit-o pe Sett-Zodeiba spunînd roabei ei de încredere : „Am aflat, Zahra, că Kuat-Al-Kulub a putut să scape din groapă şi că se află în casa unui tînăr negustor din Damasc, numit Ghanem Ben-Ayub, şi asta încă de acum patru luni !“ Vezi, deci, Subhia, cît de nenorocit este califul, stăpînul nostru, deoarece nu ştie că favorita lui trăieşte, şi veghează nopţi de-a rîndul la un mormînt în care nu e nici un mort !

Şi cele două roabe mai vorbiră cîtva timp despre aceleaşi lucruri, iar califul le auzea fiecare cuvînt.

Cînd îşi încheiară vorba, califul se ridică pe neaşteptate şi scoase un strigăt grozav, ceea ce le făcu pe cele două roabe să fugă înspăimîntate. Cumplit se mînie califul aflînd că favorita lui se află la un tînăr numit Ghanem Ben-Ayub, şi încă de acum patru luni ! Se sculă, chemă emirii, fruntaşii cetăţii şi pe vizirul Giafar, care veni în grabă şi sărută pămîntul dinaintea lui. Şi califul le spuse mînios :

— Giafar, ia cu tine străjeri şi află unde este casa unui tînăr negustor din Damasc, numit Ghanem Ben-Ayub. Tu şi ostaşii, împresuraţi casa, smulgeţi-o de acolo pe favorita mea, Kuat Al-Kulub, şi să mi-l aduceţi aici şi pe tînărul neobrăzat, pe care am să-l pun la cazne !

Şi Giafar răspunse cu adîncă ascultare. Coborî cu ostaşii, îl luă şi pe guvernatorul oraşului cu oamenii lui, şi, cu toţii, cotrobăiră şi cercetară pînă găsiră casa lui Ghanem Ben-Ayub.

Chiar în acel moment, Ghanem se întorsese din piaţă cu cumpărăturile zilei şi se aşezase lîngă Kuat Al-Kulub, dinaintea unei oi fripte şi a altor mîncări, şi cu mare poftă mîncau amîndoi. La zgomotele de afară, Kuat Al-Kulub privi pe fereastră şi dintr-o

aruncătură de ochi îşi dădu seama de nenorocirea ce se abătea asupra lor. Văzu casa împresurată de străji, purtători de iatagane, mameluci, căpitani de trupă, iar în fruntea lor pe guvernatorul oraşului şi pe vizirul Giafar. Toţi făceau cerc în jurul casei, aşa cum negrul ochiului face cerc în jurul pleoapelor. Atunci nu se mai îndoi că emirul credincioşilor aflase întreaga întîmplare, şi ghici totodată că el trebuie să fie tare gelos pe Ghanem, care-o ţinea de patru luni în casa lui. La acest gînd îngălbeni, i se schimbară frumoasele trăsături şi, plină de spaimă, se întoarse spre Ghanem spunîndu-i :

— Dragul meu, înainte de orice, gîndeşte-te la scăparea ta ! Scoală şi fugi !

El răspunse :

— Prietenă dragă, lumină a ochilor mei, cum să ies şi să scap din casa asta împresurată de duşmani ?

Ea îi spuse :

— Fii fără teamă !

Îndată îl dezbrăcă de haina lui şi-l îmbrăcă într-una veche şi roasă, care-i cădea pînă la genunchi, luă o cratiţă cu carne şi i-o aşeză pe creştet, pe cratiţă puse o tavă cu pîine şi farfurii cu resturi de bucate, şi-i spuse :

— Ieşi aşa, şi vei trece drept un slujitor al birtaşului, şi nu ţi se va face nici un rău. De celelalte n-avea teamă, căci voi şti eu să pun toate la cale şi-mi cunosc puterea asupra califului !

La aceste cuvinte, Ghanem, fără să aibă vreme să-şi ia rămas bun, ieşi afară şi trecu printre şirurile de străjeri şi mameluci, şi nu i se întîmplă nici un rău, căci era sub ocrotirea celui puternic, care singur ştie să scape pe oamenii buni din primejdie şi nenoroc.

Dar îndată vizirul Giafar coborî de pe cal, intră în casă, ajunse în sala căutată şi-o văzu în mijlocul ei,

printre mărfuri şi mătăsuri, pe frumoasa Kuat Al-Kulub, care avusese timp să se facă şi mai frumoasă, punîndu-şi veşmintele ei cele mai bogate şi împodobindu-se cu giuvaeruri, încît părea cea mai scînteietoare dintre cele mai scînteietoare femei. Avusese, de asemenea, timp să-şi adune într-o ladă şi lucrurile de preţ, giuvaerurile, pietrele scumpe şi altele. De îndată ce intră Giafar în sală, ea se ridică, se închină, sărută pămîntul şi-i spuse :

— O, stăpîne Giafar, iată că s-a împlinit ceea ce-i scris de Allah ! Mă încredinţez mîinilor tale.

Dar Giafar răspunse :

— Pe Allah ! stăpînă, califul mi-a dat poruncă să-l iau numai pe Ghanem Ben-Ayub ! Spune-mi unde este !

Ea îi grăi :

— O, Giafar, după ce şi-a adunat cea mai mare parte din mărfuri, Ghanem a plecat, acum cîteva zile, în oraşul său, Damasc, ca să-şi vadă mama şi sora, Fetnah. Nu ştiu nimic altceva şi nu pot să-ţi spun mai mult. Dar în ce priveşte lada mea, cea de colo, cu lucrurile mele mai de preţ, vreau să mi-o păstrezi bine şi să porunceşti să mi se ducă la palatul emirului credincioşilor.

Giafar răspunse :

— Aud şi mă supun !

Luă lada, porunci oamenilor s-o ducă la palat şi, după ce o copleşi pe tînără cu îngrijiri, onoruri şi purtare respectuoasă, o rugă să-l însoţească la emirul credincioşilor. Şi ieşiră cu toţii, dar, potrivit cu poruncile califului, casa fu prădată şi pustiită în întregime.

Cînd ajunse în faţa califului, Giafar îi povesti tot ce făcuse, îl înştiinţă de plecarea lui Ghanem la Damasc

şi de sosirea favoritei Kuat Al-Kulub la palat. Şi califul, încredinţat că Ghanem făptuise cu tînăra Kuat Al-Kulub tot ce se putea făptui cu o femeie frumoasă, care-i a altuia, fu cuprins de mare mînie şi nici nu voi s-o vadă pe tînără. Porunci lui Massrur s-o închidă într-o odaie fără lumină şi s-o pună sub paza unei bătrîne însărcinate de obicei cu asemenea treburi.

Şi trimise călăreţi ca să-l caute pe Ghanem, ba, mai mult, scrise chiar cu mîna lui o scrisoare către sultanul Damascului, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini, în chipul următor :

„Către sultanul Mahomed Ben-Soliman El-Zeini, stăpîn al Damascului, din partea emirului credincioşilor Harun Al-Raşid, al cincilea calif coborîtor din glorioşii Bani-Abbas.

În numele lui Allah, cel îndurător şi milos fără de margini !

Facem întîi întrebare despre sănătatea ta, care ne este scumpă, şi-l rugăm pe Allah să te ţină zile îndelungi în belşug şi-n înflorire...

Şi apoi !

Locţiitor al nostru, vei şti că un tînăr negustor din oraşul tău, numit Ghanem Ben-Ayub, a fost la Bagdad şi a momit o roabă de-a noastră şi a făptuit cu ea ceea ce a făptuit. Şi a fugit de răzbunarea şi de mînia noastră, şi s-a adăpostit în oraşul tău, unde se află acum cu mama şi cu sora lui.

Vei pune mîna pe el, îl vei lega şi-i vei da cinci sute de lovituri de curea. Îl vei tîrî apoi pe toate străzile oraşului şi un crainic va merge înaintea cămilei care-l va duce, şi va striga : «Iată cum se pedepseşte un rob care răpeşte bunul stăpînului său!» Şi ni-l vei trimite

apoi ca să-l punem la cazne și să facem cu el ce-avem de făcut.

Apoi ! Vei jefui casa lui, și o vei dărîma pînă în temelii, și vei face să dispară și urma urmelor ei.

Și apoi ! Cum Ghanem Ben-Ayub are o mamă și o tînără soră, vei pune mîna pe ele, le vei dezbrăca în pielea goală și le vei izgoni, după ce le vei lăsa trei zile în văzul tuturor locuitorilor orașului.

Ai mare grijă și pune toată rîvna în îndeplinirea poruncii noastre ! Uassalam !"

Și îndată, la porunca califului, un curier plecă la Damasc și merse atît de repede, că ajunse în opt zile, nu în douăzeci și mai multe.

Cînd sultanul Mahomed avu în mînă scrisoarea califului, o duse la buze și la frunte și, după ce o citi, trecu de îndată la împlinirea poruncii. Trimise crainici care să strige în oraș : „Cine vrea să prade, să meargă la casa lui Ghanem Ben-Ayub și să ia ce-o vrea, după plac !" Apoi se îndreptă el însuși cu străji spre casa lui Ayub și bătu la ușă, iar tînăra soră a lui Ghanem, Fetnah, alergă să deschidă și întrebă :

— Cine-i acolo ?

I se răspunse :

— Eu sînt !

Deschise ușa și, cum nu cunoștea pe sultanul Mahomed, își acoperi fața cu iașmacul și alergă s-o înștiințeze pe mama lui Ghanem.

Mama lui Ghanem se afla, în acel moment, sub bolta mormîntului făcut în amintirea fiului ei, pe care-l credea mort, căci de un an nu mai auzise nimic despre el. Și plîngea într-una, nu mai mînca, nici nu mai bea. Și spuse deci fiicei sale Fetnah să-l aducă înăuntru pe cel venit, și Mahomed intră în

casă, ajunse la mormînt, o văzu pe bătrîna care plîngea şi-i spuse :

— Vin să-l văd pe fiul tău Ghanem şi să-l trimit la calif !

Ea îi răspunse :

— Nenorocita de mine ! Fiul meu Ghanem, rodul măruntaielor mele, ne-a părăsit, pe mine şi pe sora lui, de mai bine de un an şi nu mai ştim ce s-a făcut cu el !

Regele Mahomed, om foarte cumsecade, trebui să împlinească totuşi porunca. Puse de îndată să se prade odăile, luă covoarele, vasele, porţelanurile şi lucrurile de preţ, dărîmă casa, iar pietrele porunci să fie cărate în afară de oraş. Apoi, ceea ce-l dezgustă mai presus de orice, scoase, goale în văzul tuturor, timp de trei zile, pe mama lui Ghanem şi pe frumoasa şi tînăra Fetnah, cu oprire de-a li se da vreo cămaşă să se acopere. După aceea le izgoni din Damasc.

Ghanem Ben-Ayub, însă, ieşind din Bagdad, se porni la drum plîngînd din toată inima. Şi merse tot aşa, fără să mănînce şi să bea pînă la sfîrşitul zilei. Şi foamea şi durerea îl slăbiră mult. Mort de foame ajunse într-un sat, merse la moschee, intră în curte, căzu sfîrşit pe o rogojină şi se răzimă cu spatele de un zid. Rămase astfel, ca leşinat, cu toate că inima îi bătea nebună, şi n-avea putere nici să facă o mişcare sau să ceară ceva. Dimineaţa, locuitorii satului veniră la moschee ca să se roage, şi-l găsiră întins, fără viaţă. Înţelegînd că era înfometat şi însetat, îi aduseră o ceaşcă de miere şi două pîini şi-i dădură să mănînce şi să bea. Îi mai dădură să îmbrace şi o cămaşă fără mîneci, cîrpită ici şi colo şi plină de păduchi. Apoi îl întrebară :

— Cine eşti şi de unde vii, străine ?

Şi Ghanem deschise ochii, privi, dar nu putu rosti nici un cuvînt. Începu doar să plîngă.

Rămaseră în jurul lui cîtva timp şi apoi fiecare se duse în treaba lui.

Ghanem, din pricina supărărilor şi a lipsurilor, căzu bolnav şi rămase pe vechea rogojină a moscheii timp de încă o lună. Şi-i slăbi trupul şi i se schimbă înfăţişarea. Trupul îi era supt de păduchi şi de ploşniţe. Ajunse într-o stare atît de nenorocită, că sătenii se înţeleseră într-o bună zi să-l ducă la un spital din Bagdad. Căutară un conducător de cămile şi-i spuseră :

— Ai să pui pe acest tînăr bolnav pe spinarea unei cămile, ai să-l duci la Bagdad şi ai să-l laşi la uşa unui spital. Schimbarea de aer şi îngrijirea la spital îl vor însănătoşi. Apoi vei veni la noi ca să-ţi dăm ce ţi se cuvine pentru drum şi cămilă !

Şi conducătorul răspunse :

— Aud şi mă supun !

Şi ajutat de cei de faţă, îl luă pe Ghanem cu rogojină cu tot, îl urcă pe spinarea cămilei şi-l legă bine, ca să nu cadă.

În clipa în care conducătorul era gata să plece, iar Ghanem îşi plîngea nenorocirea, două femei îmbrăcate sărăcăcios, amestecate în mulţimea care privea, îl zăriră pe bolnav şi spuseră :

— Sărmanul bolnav, tare seamănă cu fiul nostru Ghanem ! Dar nu poate fi el această umbră de bărbat !

Şi cele două femei, acoperite de praf, căci abia sosiseră acolo, începură să plîngă gîndindu-se la Ghanem. Erau chiar mama lui Ghanem şi sora sa,

Fetnah, care, izgonite din Damasc, îşi urmau calea spre Bagdad.

Conducătorul se urcă repede pe catîrul lui, luă cămila de frîu şi porni spre Bagdad. Ajuns aici, merse de-a dreptul la spital, îl coborî pe Ghanem de pe spinarea cămilei şi, cum era tare de dimineaţă şi spitalul nu se deschisese, îl aşeză pe scară şi se întoarse în satul lui.

Ghanem rămase astfel întins la uşa spitalului pînă ce locuitorii începură să iasă din casele lor. Atunci îl văzură culcat pe rogojină, îl înconjurară mirîndu-se şi făcîndu-şi mii de gînduri. În timp ce-şi împărtăşeau unii altora părerile, trecu pe acolo starostele pieţei. Îndepărtă mulţimea, îl văzu pe tînărul bolnav şi-şi spuse : „Pe Allah ! Dacă acest tînăr intră în spital, va pieri din lipsă de îngrijiri ; e osîndit să moară ! Am să-l iau la mine acasă şi Allah mă va răsplăti în Grădina Plăcerilor !"

Şi starostele dădu poruncă tinerilor săi robi să-l ia pe bolnav şi să-l ducă acasă. Veni şi el cu ei şi, de cum intră în casă, puse să i se aşeze un pat nou cu o saltea bună şi o pernă nouă şi cît se poate de curată. Îşi chemă apoi soţia şi-i spuse :

— Femeie, iată oaspele pe care ni-l trimite Allah ! Să-l îngrijeşti cu toată dragostea.

Ea îi răspunse :

— Bineînţeles ! Voi îngriji de el ca de ochii din cap !

Îşi suflecă mînecile, încălzi apă într-un cazan mare, îi spălă lui Ghanem mîinile, picioarele şi tot corpul. Îl îmbrăcă cu haine de-ale soţului ei, îi aduse o ceaşcă de şerbet tare gustos şi-l stropi cu apă de trandafiri. Ghanem începu să respire mai liber, puterile îi reveniră puţin cîte puţin şi, o dată cu ele, şi amintirea trecutului şi a frumoasei Kuat Al-Kulub.

Așa se petrecură lucrurile cu Ghanem Ben-Ayub. În ceea ce o privește pe Kuat Al-Kulub, califul se mînie atît de tare pe ea, încît...

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii și, cu minte, nu mai spuse un cuvînt peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar cînd se lăsă a patruzeci și doua noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, iată acum ce s-a întîmplat cu Kuat Al-Kulub. Califul se mînie atît de tare pe ea, încît o închise într-o cameră fără lumină, o puse sub paza unei bătrîne din palat, și ea rămase acolo timp de optzeci de zile fără să schimbe o vorbă cu nimeni din palat. Califul sfîrși prin a o uita cu totul. Dar într-o zi, trecînd pe lîngă camera tinerei fete, o auzi cîntînd versurile triste ale unui poet și apoi rostind cu glas tare :

— O, prietene Ghanem Ben-Ayub, ce suflet frumos aveai, ce inimă aleasă și curată ! Ai fost mărinimos față de cel ce te-a asuprit și respectuos față de femeia aceluia care a aruncat rușine asupra ta și alor tăi ! Dar va veni o zi cînd și tu, și califul veți sta în picioare înaintea singurului judecător, singurului drept, și din această luptă, tu, avînd pe Allah ca mijlocitor și pe îngerii lui ca martori, vei ieși biruitor asupra celui ce te-a apăsat !

Cînd auzi califul aceste vorbe și înțelese plîngerea ei făcută în taină, își dădu seama că a fost nedrept

şi faţă de faţă şi faţă de Ghanem. Se grăbi să se întoarcă în palat şi-l însărcină pe mai-marele eunucilor să-i aducă pe Kuat Al-Kulub. Ea se înfăţişă cu capul plecat, avînd ochii plini de lacrimi şi inima plină de tristeţe. Şi califul îi spuse :

— O, Kuat Al-Kulub, te-am auzit învinuindu-mă de nedreptate şi imputîndu-mi asuprirea. Şi ai spus că am fost nedrept cu cel ce mi-a făcut bine. Cine este acela care-a respectat o femeie de-a mea, şi eu în schimb i-am năpăstuit femeile lui, acela care mi-a ocrotit femeile, iar eu i le-am necinstit pe ale lui ?

Kuat Al-Kulub îi răspunse :

— Este Ghanem Ben-Ayub El-Motim El-Masslub ! Îţi jur, calife, pe binefacerile şi pe darurile tale, că niciodată Ghanem n-a încercat ceva împotriva mea şi n-a făptuit nimic nelegiuit ! Oh, departe sînt de el neruşinarea şi silnicia.

Califul, nemaiîndoindu-se, strigă :

— Ce nenorocire, Kuat Al-Kulub ! Într-adevăr, înţelepciunea şi puterea sînt numai la Allah atoateştiutorul ! Cere-mi, Kuat Al-Kulub ce vrei, şi toate dorinţele îţi vor fi împlinite !

Atunci tînara fată strigă :

— O, emire al credincioşilor, ţi-l cer pe Ghanem Ben-Ayub !

Şi califul, cu toată dragostea pe care i-o purta încă favoritei, îi spuse :

— Aşa va fi, dacă vrea şi Allah ! Ţi-o făgăduiesc din inima mea darnică, inimă care niciodată nu ia îndărăt ceea ce a dat ! Ghanem va fi acoperit de onoruri !

Kuat Al-Kulub îi spuse :

— O, emire al credincioşilor, îţi cer ca atunci cînd Ghanem se va întoarce, să mă dăruieşti lui, ca să-i fiu soţie iubitoare !

Şi califul răspunse :

— Cînd se va întoarce, Ghanem va fi al tău, iar tu vei fi soţia lui !

Atunci Kuat Al-Kulub adăugă :

— O, emire al credincioşilor, nimeni nu ştie unde se află Ghanem. Şi sultanul Damascului ţi-a spus că nu ştie ce s-a făcut cu el. Îngăduie-mi să fac eu cercetările de trebuinţă, cu nădejdea că Allah îmi va ajuta să-l regăsesc.

Şi califul îi răspunse :

— Îţi îngădui să faci ceea ce crezi că este bine !

La aceste vorbe, Kuat Al-Kulub simţi că i se umflă pieptul de bucurie, că inima îi înfloreşte, şi se grăbi să iasă din palat, după ce luă cu ea o pungă cu o mie de dinari de aur.

În prima zi, străbătu oraşul Bagdad, îi căută pe şeicii din cartiere şi pe mai-marii străzilor, întrebîndu-i pe toţi, dar nu ajunse la nici un rezultat.

A doua zi, merse în sukul negustorilor, trecu din prăvălie în prăvălie şi se duse să vadă şi pe staroste. Îi arătă despre ce era vorba, îi dădu mai mulţi dinari şi-l rugă să-i împartă, ca de la ea, tuturor străinilor săraci.

A treia zi, merse în sukul giuvaergiilor şi al argintarilor, cu încă o mie de dinari, îl chemă pe staroste şi-i înmînă banii, ca să-i împartă străinilor săraci. Dar starostele, auzind că e vorba de săraci străini, îi spuse :

— O, stăpînă, tocmai am adus la mine acasă un tînăr străin, tare bolnav, dar nu-i ştiu numele şi îndeletnicirile. (Acesta era chiar Ghanem, însă starostele nu ştia.) Trebuie să fie odrasla vreunui mare negustor şi din părinţi de viţă aleasă. Deşi e ca o umbră, are un chip frumos, e înzestrat cu multe

însuşiri şi în multe lucruri e desăvîrşit. A ajuns în această stare, fie în urma unor datorii pe care nu le-a putut plăti, fie din pricina vreunei dragoste nenorocite.

La aceste cuvinte, Kuat Al-Kulub simţi că inima-i bate repede, că e cuprinsă de tulburare, şi-i spuse starostelui sukului giuvaergiilor şi al argintarilor :

— O, şeice, tu nu poţi părăsi acum sukul ! Dă-mi pe cineva să mă călăuzească la tine acasă !

Starostele răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei !

Îi dădu un copil din piaţă, care ştia unde-i e casa, poruncindu-i :

— Felfel, du-o repede pe doamna la noi acasă !

Şi micul Felfel, luînd-o înaintea tinerei fete, o duse la casa şeicului, unde se afla străinul bolnav.

Cînd intră în casă, Kuat Al-Kulub o salută pe soţia şeicului, şi aceasta o recunoscu, căci le cunoştea pe toate doamnele de neam mare din Bagdad şi le vizita. Se ridică, aşadar, se înclină şi sărută pămîntul dinaintea ei. După saluturile obişnuite, Kuat Al-Kulub o întrebă :

— Bună doamnă, poţi să-mi spui unde se află străinul bolnav adăpostit aici în casă ?

Soţia şeicului începu să plîngă şi, arătîndu-i cu degetul un pat, îi spuse :

— Iată-l în pat. Este un tînăr fără îndoială de viţă înaltă, după înfăţişarea lui.

Kuat Al-Kulub se îndreptă spre patul unde era întins tînărul străin, îl privi cu băgare de seamă şi văzînd un bărbat slab ca o umbră, fu departe de-a ghici că era Ghanem. Însă, oricum, o cuprinse mila, începu să plîngă şi spuse :

— O, nenorociţi sînt străinii, chiar dacă au fost emiri în ţara lor !

Dădu cei o mie de dinari soției șeicului și o rugă să nu cruțe nimic pentru însănătoșirea tînărului bolnav. Îi dău chiar cu mîna ei bolnavului leacurile prescrise, îl ajută să le bea, rămase lîngă el mai bine de-o oră, apoi, urînd pace soției șeicului, urcă pe catîrul ei și se întoarse la palat.

Și în fiecare zi mergea din piață în piață și-și petrecea timpul căutînd fără încetare, cînd, într-o zi, starostele veni s-o vadă și-i spuse :

— O, stăpînă, mi-ai cerut să ți-i aduc pe toți străinii care trec prin Bagdad, și-ți aduc astăzi două femei, una măritată, alta fată tînără, amîndouă, cred, de neam mare, după cum arată înfățișarea și chipurile lor. Dar sînt rău îmbrăcate, cu haine din păr de capră, și poartă fiecare cîte-o traistă la gît, ca cerșetorii. Ochii lor sînt plini de lacrimi și inima lor e tare amărîtă. Ți le aduc ție, căci tu singură, regină a bunătății, vei ști să le mîngîi, să le întărești inimile, să le ferești de rușine și de ocara întrebărilor nelalocul lor. Din partea mea, nădăjduiesc că, pentru binele care li-l facem, Allah ne va păstra, în ziua răsplătirii, un loc în Grădina Plăcerilor !

Kuat Al-Kulub răspunse :

— Pe Allah, stăpîne, mi-ai aprins dorința de-a le cunoaște ! Unde sînt ?

Atunci starostele ieși, le căută îndărătul ușii și le aduse în fața tinerei fete.

Cînd Fetnah și mama ei intrară la Kuat Al-Kulub, aceasta le privi și, văzînd frumusețea și nobletea lor și zdrențele cu care erau acoperite, începu să plîngă și strigă :

— Pe Allah, sînt femei de naștere aleasă și nedeprinse cu sărăcia ! Văd bine, după chipul lor, că s-au născut în bogăție și în cinste !

Şi starostele adăugă :

— Desigur, stăpînă, spui adevărul. Nenorocirea trebuie să se fi abătut asupra casei lor, iar tirania să le fi asuprit şi răpit bunurile. Să le ajutăm, căci iubim pe cei sărmani şi nenorociţi, ca să fim vrednici de ocrotirea lui Allah milostivul !

La aceste vorbe, mama şi fiica începură să plîngă şi să se gîndească la Ghanem Ben-Ayub. Văzîndu-le plîngînd, Kuat Al-Kulub izbucni şi ea în plîns. Atunci mama lui Ghanem îi spuse :

— O, stăpînă mărinimoasă, să ne ajute Allah să găsim ceea ce căutăm cu inima îndurerată ! Acela pe care-l căutam e fiu din trupul nostru, e flacără a inimii noastre, este fiul nostru Ghanem Ben-Ayub !

Auzind numele lui Ghanem Ben-Ayub, tînăra scoase un strigăt, înţelegînd că avea dinaintea ei pe mama şi pe sora lui Ghanem, şi căzu leşinată. Cînd îşi veni în fire, se aruncă plîngînd în braţele lor şi le spuse :

— Nădăjduiţi în Allah şi în mine, surori ale mele, căci ziua aceasta va fi cea dintîi a fericirii şi cea din urmă a nenorocirii voastre ! Nu mai fiţi întristate !

În acest moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii şi, cu minte, nu mai spuse o vorbă peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar cînd se lăsă a patruzeci şi treia noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, Kuat Al-Kulub grăi către mama şi sora lui Ghanem :

— Nu mai fiţi întristate !

Se întoarse apoi la starostele giuvaiergiilor şi al argintarilor, îi dădu o mie de dinari şi-i spuse :

— O, şeice, călăuzeşte-le la tine acasă şi spune-i soţiei tale să le ducă întîi la hammam şi apoi să le îmbrace în haine frumoase ; să le îngrijească, să le cinstească şi să nu cruţe nimic pentru ca ele să se simtă cît mai bine !

A doua zi Kuat Al-Kulub se duse la casa şeicului ca să vadă cu ochii dacă totul s-a făcut după îndrumările ei. De cum intră în casă, soţia şeicului îi ieşi înainte, îi sărută mîinile şi-i mulţămi pentru dărnicie. Veniră apoi mama şi sora lui Ghanem, care fuseseră la hammam şi ieşiseră de acolo cu totul schimbate, cu faţa strălucind de nobleţe şi de frumuseţe. Şi Kuat Al-Kulub stătu cu ele de vorbă vreo oră. Întrebă apoi pe soţia şeicului cum îi merge bolnavului. Şi aceasta îi răspunse :

— E tot atît de slăbit ca înainte.

Atunci tînăra fată spuse :

— Haidem cu toate să-l vedem şi să-l încurajăm !

Luă cu ea pe cele două femei, care, rămînînd în odaia lor, nu-l văzuseră pe bolnavul din patul aşezat în sală, intrară astfel împreună, se uitară la bolnav cu dragoste şi milă şi se aşezară în jurul lui, stînd de vorbă. Într-un rînd fu pomenit numele lui Kuat Al-Kulub şi de îndată ce-l auzi, tînărul bolnav se schimbă la faţă, obrajii i se rumeniră, trupul slăbit căpătă puteri şi parcă viaţa întreagă îi reveni. Înălţă capul şi, cu ochii vii, strigă :

— Unde eşti tu, Kuat Al-Kulub ?

Cînd tînăra îşi auzi numele rostit de buzele, care atunci se deschiseseră întîia dată de la începutul bolii, recunoscu vocea lui Ghanem, se aplecă repede asupra lui şi-l întrebă :

— O, dragul meu, tu eşti Ghanem Ben-Ayub ?

El răspunse :

— Da, eu sînt, Ghanem !

La aceste cuvinte, scoaseră un strigăt şi căzură şi ele leşinate.

După oarecare timp, îşi reveniră în simţire, se aruncară asupra lui Ghanem şi se întîmplă ce era de aşteptat : plînsete, strigăte de bucurie, îmbrăţişări.

Apoi Kuat Al-Kulub, mai liniştită, îi spuse lui Ghanem :

— Slavă şi laudă lui Allah care a îngăduit să ne întîlnim aici eu, mama şi sora ta !

Povesti apoi toată istoria şi adause :

— Califul a crezut ceea ce i-am povestit, te ia sub ocrotirea lui şi doreşte să te vadă ; mai mult, mă dă ţie în dar !

Ascultînd-o, Ghanem se bucura şi nu înceta să sărute mîna tinerei fete, care-l săruta la rîndul ei pe creştet şi pe ochi. Apoi Kuat Al-Kulub le spuse tuturor :

— Aşteptaţi-mă aici. Mă întorc îndată.

Se duse cu toată graba la palat, deschise lădiţa în care ţinea lucrurile ei de preţ, scoase de acolo o mulţime de dinari şi se duse să-i dea starostelui, strigîndu-i :

— Cumpără pentru fiecare din ele şi pentru Ghanem cîte patru veşminte din stofa cea mai frumoasă, douăzeci de batiste, zece cingători şi cîte zece bucăţi din fiecare altă îmbrăcăminte !

După ce se întoarse, îi duse pe toţi la hammam. Apoi le pregăti pui fripţi, alte fripturi şi vin bun şi, timp de trei zile, le dădu astfel să mănînce şi să bea în faţa ei. După aceea simţiră cu toţii că le-a revenit viaţa şi că sufletul li s-a întors iarăşi în trup. Kuat

Al-Kulub îi duse din nou la hammam, le dădu haine de schimb şi-i readuse la casa starostelui.

Atunci ea socoti că e bine să meargă la calif. I se înfăţişă, se înclină pînă la pămînt, îi aduse la cunoştinţă întoarcerea lui Ghanem, a mamei şi surorii acestuia. Nu uită să-i spună că tînăra Fetnah era tare drăgălaşă şi plină de prospeţime. Atunci califul îi porunci unui rob :

— Du-te de-l cheamă pe Giafar !

Giafar veni, şi califul îi porunci şi acestuia :

— Du-te şi adu-mi pe Ghanem Ben-Ayub.

Giafar se duse la casa şeicului, dar Kuat Al-Kulub ajunsese mai înainte, şi-l înştiinţase pe Ghanem spunîndu-i :

— O, Ghanem, acum e vremea să-i arăţi califului, care-l trimite pe Giafar după tine, cît de înzestrat eşti cu darul vorbirii, ce inimă bună ai şi cît de curate sînt vorbele tale !

Îl îmbrăcă apoi cu cele mai strălucitoare dintre hainele lui noi, îi dădu o mulţime de dinari şi-i spuse :

— Aruncă cu pumnii bani de aur, cînd ajungi la palat, şi treci printre şirurile de eunuci şi de slujitori !

Între timp, călare pe un catîr, Giafar ajunse la casa şeicului. Ghanem se grăbi să-l întîmpine, îi ură bun sosit şi sărută pămîntul dinaintea lui. Se făcuse din nou frumosul Ghanem de altădată, cu faţa strălucitoare şi atrăgătoare ! Giafar îl pofti să-l însoţească şi-l duse înaintea califului. Şi Ghanem îl văzu pe emirul credincioşilor înconjurat de viziri, de şambelani, de căpeteniile mari ale regatului, de şefii străjilor şi ai oştilor. Dar Ghanem era de felul lui isteţ la vorbă, curajos, povestitor plăcut, recitator bun de versuri şi improvizator strălucit. Se opri deci dinaintea califului, privi

o clipă gînditor în jos, ridică apoi capul spre calif şi rosti aceste strofe alcătuite pe loc :

Nici lumea acum nu mai e cît ne trebuie, mare,
Pămîntul nici el nu-i de-ajuns de întins să vestească
Noianu-ţi de oşti de temut ! Şi de corturi dispare,

O, rege al vremilor, tot azuriul cuprins
Al spaţiului nost'rotitor ! Înflorirea cerească
A aştrilor nenumăraţi; o, geniu nenvins,

Inhame la car de triumf şi să-ţi crească alaiul !
Şi ziua dreptăţii venind să reverse lumină,
Oprească al crimelor rău şi-ntrupîndu-se raiul,

Să-ntindă la dreptcredincioşi răsplătirea deplină !

Califul era încîntat de frumuseţea versurilor, de ritmul lor nou, de puritatea limbii şi de elocinţa autorului lor.

Dar în acest moment al povestirii, Şeherezada văzu ivindu-se zorii şi, cu minte, nu mai adăugă un cuvînt la cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar cînd se lăsă a patruzeci şi patra noapte

Ea spuse :

O, mărite rege, Ghanem Ben-Ayub îl fermecă pe califul Harun Al-Raşid şi acesta îi porunci să se apropie de tronul lui. Ghanem se apropie, iar califul îi spuse :

— Povesteşte-mi amănunţit toată întîmplarea, fără să ascunzi nimic din ce este adevărat.

Atunci Ghanem luă loc şi povesti califului totul, de la început, pînă la sfîrşit. Califul se încredinţă de nevinovăţia lui Ghanem şi de frumuseţea gîndurilor lui, mai ales cînd află de respectul ce-l purtase cuvintelor scrise pe şiretul pantalonilor favoritei, şi-i spuse :

— Te rog să-mi descarci sufletul de nedreptatea ce ţi-am făcut-o !

Şi Ghanem îi răspunse :

— O, emire al credincioşilor, ţi-l descarc ! Căci tot ce aparţine robului este al stăpînului !

Califul păru atît de mulţămit, încît îl ridică pe Ghanem în cele mai mari slujbe din regat. Îi dădu un palat, şi leafă bună, robi şi roabe fără număr. Iar Ghanem se grăbi să le ia în palat pe mama şi pe sora sa, şi pe iubita Kuat Al-Kulub. Apoi, califul, aflînd că Ghanem are o soră minunată, tînără şi fecioară, pe nume Fetnah, i-o ceru pentru sine, iar acesta îi răspunse :

— Este slujitoarea ta, iar eu sînt slujitorul tău !

Califul îi mulţămi şi-i dărui o sută de mii de dinari de aur. Chemă apoi cadiul şi martorii şi scrise contractul de căsătorie cu Fetnah. Şi în aceeaşi zi, şi la aceeaşi oră, califul de-o parte, şi Ghanem de alta, intrară fiecare la soţia lui, califul la Fetnah, Ghanem Ben-Ayub la Kuat Al-Kulub.

Şi dimineaţa, cînd se trezi califul, se arătă nespus de mulţămit de noaptea petrecută alături de fecioara Fetnah, chemă pe diecii înzestraţi cu cel mai frumos scris şi-i puse să scrie povestea lui Ghanem de la început şi pînă la capăt, ca să se păstreze în arhiva lui, să fie de folos generaţiilor viitoare, să uimească şi să încînte pe înţelepţii care ar citi-o cu respect şi admiraţie pentru opera creatorului zilei şi nopţii.

— Dar, spuse mai departe Şeherezada, apropiindu-se de regele Şahriar, să nu crezi, rege al tuturor veacurilor, că această poveste prea frumoasă ar fi mai plăcută şi mai uimitoare decît Povestea eroică a regelui Omar Al-Neman şi a minunaţilor săi fii, Şarcan şi Daul'Macan !

Şi Şahriar răspunse :

— Fireşte, poţi să-mi spui şi această poveste eroică, pe care eu n-o cunosc !

CUPRINSUL

POVESTEA COCOȘATULUI, A CROITORULUI, A MISITULUI, A FURNIZORULUI, A DOFTORULUI IUDEU ȘI A BĂRBIERULUI DIN BAGDAD 5

Povestea misitului creștin 15
Povestea furnizorului stăpînitorului Chinei . . 41
Povestea doftorului iudeu 54
Povestea croitorului 68

Povestea tînărului șchiop și a bărbierului . . 69
Poveștile bărbierului din Bagdad și ale celor șase frați ai lui 94

Povestea bărbierului 94
Povestea lui Bacbuk 97
Povestea lui El-Haddar 104
Povestea lui Bacbak 110
Povestea lui El-Koz 115
Istoria lui El-Așar 122
Povestea lui Sakalik 137

POVESTEA DULCEI PRIETENE, ANIS AL-DJALIS, ȘI A LUI ALI-NUR 155

POVESTEA LUI GHANEM BEN-AYUB ȘI A SURORII SALE FETNAH 237

Povestea arapului Sauab 244
Povestea arapului Kafur 246
Povestea arapului Bakhita 255

Abonamente la
„Biblioteca pentru toți"
pentru cititorii din provincie

Doriți să vă asigurați obținerea tuturor volumelor ce apar în colecția noastră într-o perioadă de timp (șase luni, un an, sau permanent) ?

Doriți să evitați căutarea îndelungată a unor numere grabnic epuizate ?

Adresîndu-vă în scris
Librăriei „Cartea prin poștă"
a Cooperației de consum din București, str. Serg. Nuțu Ion, nr. 8—12,

aveți posibilitatea să vă abonați la colecția „Biblioteca pentru toți", asigurîndu-vă în felul acesta primirea la do-

Redactor responsabil : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 27.02.1968. Bun de tipar 28.05.1968. Apărut 1968.Tiraj 140 175 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 12,88. Coli tipar 9,5. A. nr. 2185/1968. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 89—34—59

Tiparul executat sub comanda nr. 80 181 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — Republica Socialistă România.

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor

o mie şi una de nopţi

(3)

NOPŢILE 45—145

TRADUCERE DE
H. GRĂMESCU ŞI D. MURĂRAŞU
TRADUCEREA VERSURILOR DE
H. GRĂMESCU

1970

EDITURA MINERVA
BUCUREŞTI

Le livre des Mille nuits et une nuit,
Traduction littérale et complète du texte arabe par le Dr. J. C. Mardrus, tome III et tome IV, Paris, Éditions de la Revue Blanche, 1900.

POVESTEA REGELUI OMAR AL-NEMAN ȘI A MINUNAȚILOR SĂI FECIORI, ȘARCAN ȘI DAUL-MACAN

Atunci Șeherezada povesti regelui Șahriar :

O, preafericitule rege, cică a domnit în cetatea Bagdadului, după un șir lung de califi, un rege numit Omar Al-Neman. Era de o putere nemaipomenită și biruise pe toți urmașii neamului lui Chosroes și supusese pe toți împărații de-atunci. Era așa de aprig, că para focului părea de prisos pe lîngă el, și-atîta de viteaz era, că nimeni nu-i putea fi pe potrivă în cîmpurile de întreceri, și-atîta de vajnic era la mînie, că nările lui vărsau jar și flăcări. Cucerise olaturile toate și-și întinsese stăpînirea peste orașe și peste cetăți. Cu ajutorul lui Allah, îngenunchease sub sceptrul lui pe toți oamenii și trimisese oștile lui biruitoare pînă pe cele mai depărtate tărîmuri. Stăpînea Răsăritul și Apusul, ale lui erau India, Sindul, China, Yemenul, Hedjazul, Abisinia, Sudanul, Sicilia, Grecia, pămînturile din Diarbekr, și toate insulele mărilor și fluviile vestite ale lumii, Seihunul și Djihanul, Nilul și Eufratul. Prin olăcari trimisese veste pînă la marginile pămîntului despre vitejiile și despre împărăția lui ; și olăcarii s-au întors să-i spună

că lumea întreagă i se supune și că stăpînitorii toți i se închină. Iar el și-a întins peste toți binefacerile dărniciei sale și i-a copleșit cu mărinimia lui ; și-a făcut să domnească între ei bună-înțelegerea și tihna ; că era darnic, cu adevărat, și suflet mare.

Și din toate părțile veneau spre tronul lui peșcheșuri, și haraciuri, și biruri de pe-ntreg pămîntul, cît e-n lung și-n lat. Că era, cu adevărat, tare drept și tare iubit.

Și avea regele Omar Al-Neman un fiu cu numele Șarcan. Acesta se numea așa, fiindcă arăta ca o minune între minunile vremii de-atunci, și-i întrecuse în vitejie pe cei mai neînfricați viteji, biruindu-i pe toți la luptele în care se-ntrecea, și mînuia de-a minunelea lancea, și paloșul, și arcul. Iar tătîne-său îl iubea cu o dragoste peste măsură și-l menise să-i fie urmaș în scaunul împărăției.

Și-n adevăr, abia ajuns la vîrsta de bărbat, acest uimitor Șarcan, de numai douăzeci de ani, văzu, cu ajutorul lui Allah, toate capetele înclinîndu-se înaintea slavei lui, atîta era de viteaz și de cutezător, și-atîta strălucea de măreția isprăvilor înfăptuite. Luase cu asalt multe redute și supusese multe ținuturi, că a umplut, cu faima lui, pămîntul ; și sporea neîncetat în măreție și în putere.

Ci regele Omar Al-Neman nu mai avea alt fecior, decît pe Șarcan. E drept că, după legea *Coranului* și după *Sunate,* avea patru soții legiuite, dar numai una i-a fost rodnică. Pe lîngă cele patru soții legiuite, care locuiau în palat, regele Omar mai avea și trei sute șaizeci de cadîne, după numărul zilelor anului coft, și fiecare dintre aceste femei era de alt neam. Regele dăruise fiecăreia cîte un iatac despărțit de al celorlalte ; iar aceste iatacuri erau așezate în douăsprezece clădiri, după

numărul de luni ale anului, toate zidite chiar în grădina palatului ; și în fiecare dintre aceste douăsprezece clădiri erau treizeci de cadîne, fiecare cadînă cu iatacul ei ; așa că erau trei sute șaizeci de feluri de iatacuri hărăzite cadînelor.

Iar regele Omar închina, după dreptate, cîte o noapte fiecărei cadîne, pe rînd ; și se culca astfel o singură noapte pe an cu fiecare cadînă, pe care nu o mai vedea decît în anul următor. Și așa a trăit regele Omar multă vreme. Și drept aceea a și ajuns cel mai de faimă și cel mai de frunte între regi, pentru minunata-i înțelepciune și pentru bărbăția lui.

Cînd, într-o zi, cu voia celui ce pe toate le chivernisește, una dintre cadînele regelui Omar rămase însărcinată, iar știrea se știu degrabă în tot palatul, și-ajunse vestea și la rege, care se bucură peste poate și strigă :

— Deie Allah ca toți urmașii mei să fie numai și numai băieți !

Pe urmă înscrise într-o carte data sarcinii, și începu s-o copleșească pe cadînă cu tot felul de bunătăți și de daruri.

În vremea asta, Șarcan, fiul regelui...

Cînd povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, lăsă s-aștepte noaptea următoare.

Ci cînd fu a patruzeci și cincea noapte

Ea urmă :

În vremea asta, Șarcan, fiul regelui, aflînd și el vestea despre cadînă, fu cuprins de-o amărăciune grea.

Cadîna era o tînără roabă, grecoaică, numită Safia. Fusese trimisă în dar regelui Omar de către regele grecilor de la Chezareea, împreună cu multe lucruri scumpe. Dintre toate roabele tinere din palat, de bună seamă ea era cea mai frumoasă, cu chipul cel mai arătos, cu mijlocul cel mai subțire. Și mai era înzestrată și cu minte cum rar se mai vede și cu însușiri prea alese ; și se pricepea, în nopțile cînd regele venea la ea, să-i spună vorbe dulci care-l vrăjeau și-l bucurau.

Și tot într-astfel se purtă cadîna pînă cînd veni ziua să se suie în patul de naștere și să nască.

Regele Omar pusese un eunuc să-l vestească numaidecît ce se va naște copilul, fie băiat, fie fată ; ci și Șarcan pusese un eunuc să-l vestească. De cum născu Safia, moașele luară copilul, îl cercetară și, văzînd că era fată, grabnic vestiră pe toate femeile și pe toți eunucii de-acolo, grăindu-le :

— E fată, și are chipul mai strălucitor decît luna !

Atunci eunucul regelui grăbi să dea de știre stăpînului său ; la rîndu-i eunucul lui Șarcan fugi și el să ducă vestea ; iar Șarcan se bucură foarte

Dar abia plecară eunucii, că Safia le spuse moașelor :

— Oh, mai așteptați oleacă ! În pîntecele mele mi se pare că mai este ceva !

Și iar fu cuprinsă de durerile facerii ; și, cu ajutorul lui Allah, mai născu un copil. Iar moașele se aplecară repede asupra lui și-l cercetară ; și văzură că era un băiat, cu fruntea strălucind de albă și cu obraji ca trandafirii înfloriți. Și tare mult se bucurară și roabele, și slujitoarele, și toate femeile aflate de față ; și-ndată ce Safia isprăvi, toate femeile, într-un glas, umplură palatul cu

strigăte de veselie mare, şi-aşa toate cadînele auziră şi pricepură tot, şi se înăcriră de pizmă.

Ci regele Omar Al-Neman, de cum află vestea, mulţumi lui Allah pentru bucuria aceasta, se ridică şi alergă la Safia, se-apropie de ea, îi luă capu-n mîini şi-o sărută pe frunte. Pe urmă se-apleacă spre noul-născut şi-l sărută şi pe el; şi-atunci roabele se porniră să bată dairalele, cîntăreţele să sune din strune şi să cînte cîntece potrivite cu împrejurarea.

Regele porunci ca băiatul să fie numit Daul-Macan, iar fata Nozhatu-Zaman. Şi toţi se înclinară, şi-aşa făcură, şi i se supuseră.

Pe urmă regele alese doicile şi îngrijitoarele pentru cei doi sugari, şi roabe, şi femei care să-i slujească; şi pe urmă dete la toată lumea sorbeturi şi mirodenii minunate, şi multe alte bunătăţi pe care limba nici n-ar fi în stare să le înşire.

Cînd locuitorii Bagdadului aflară de naşterea gemenilor, împodobiră întregul oraş şi aprinseră pretutindeni lumini, arătîndu-şi mulţumirea prin strigăte de voioşie. Şi veniră apoi emirii şi vizirii şi mai-marii regatului şi se închinară înaintea regelui Omar Al-Neman şi-i aduseră urările lor pentru naşterea fiului său Daul-Macan şi a gingaşei Nozhatu. Iar regele le mulţumi şi-i căftăni, şi-i acoperi cu hatîruri şi bunuri, şi făcu daruri mari tuturora, şi celor de vază, şi celor din gloată. Şi tot aşa a făcut vreme de patru ani. Şi-n toată vremea asta, o zi n-a lipsit să nu ceară veşti despre Safia şi despre copii; şi-i trimitea mereu Safiei giuvaeruri, podoabe, şi rochii, şi mătăsuri. Şi se-ngriji să-ncredinţeze creşterea şi paza copiilor săi celor mai credincioşi şi mai pricepuţi slujitori ai lui.

Iar Șarcan, care se războia aiurea ca să cucerească orașe și să dobîndească faimă în bătălii, înfruntîndu-i și biruindu-i pe vitejii cei mai vestiți, nu aflase de la eunucul lui decît de nașterea micuței Nozhatu. Ci despre nașterea fratelui său Daul-Macan, întîmplată după plecarea eunucului, nimeni nu se gîndise să-i dea știre.

Și iată că-ntr-o zi, pe cînd regele Omar Al-Neman ședea pe tronul său, intrară musaipii măriei-sale, sărutară pămîntul în fața lui și-i grăiră :

— O, măria-ta, iată că ne sosesc soli de la regele Afridonios, stăpînul rumilor și al Constantiniei celei mari. Și se roagă să-i primești ca să ți se închine. Dacă vrei să dai îngăduință, îi aducem aici ; iar de nu, facă-se cum poruncește măria-ta.

Și regele dete îngăduință.

Cînd solii intrară, regele îi primi cu bunăvoie, le porunci să se apropie, îi întrebă de sănătate și-i cercetă despre pricina venirii lor. Iar ei sărutară pămîntul în fața lui și grăiră :

— O, preaslăvite și preacinstite rege cu suflet mare și mult darnic, află că cel ce ne-a trimis la tine este regele Afridonios, domnul țării Greciei, și al Ioniei, și al tuturor oștilor țărilor creștine, și care își are scaunul domniei în Constantinia. El ne-a învrednicit să-ți aducem știre că are să pornească război cumplit împotriva unui despot sîngeros, regele Hardobios, stăpînul Chezareei. Pricina războiului e că un arab, căpetenie de trib, a găsit o comoară din vremurile vechi, de pe cînd domnea El-Iscandar-cel-cu-două-coarne. Comoara e așa de mare, că nici nu poate fi socotită ; printre multele ei minunății sînt și trei geme rotunjite, mari cît ouăle de struț, albe și lucioase, fără de nici un cusur, întrecînd în frumusețe toate pietrele scumpe de pe fața pămîntului. Gemele erau

găurite la mijloc, ca să poată fi înșirate pe un fir și să slujească de salbă. Pe ele erau încrustate cu slove necunoscute semne tainice. Ci se știa că în ele cuprindeau mari puteri, printre care și aceea că apărau pe purtătorul lor de orice boală, și mai cu seamă de friguri și de fierbințeli. Și cînd căpetenia arabă află ce puteri minunate au, și cînd înțelese ce însușiri vrăjite ar mai putea tăinui ele, se gîndi că acum are cel mai bun prilej să cîștige bunăvoința regelui nostru și hotărî să-i trimită numaidecît, în dar, cele trei geme scumpe și o mare parte din comoara fermecată. Porunci să se pregătească două corăbii, una încărcată cu bogățiile și cu gemele hărăzite regelui Afridonios, cealaltă cu oameni însărcinați să însoțească darul și să-l apere de hoți și de vrăjmași, măcar că acelei căpetenii arabe nici nu-i trecea prin gînd că ar cuteza cineva să-l atace pe el ori lucrurile trimise de el puternicului rege Afridonios, mai ales că drumul corăbiilor n-avea de străbătut decît marea la țărmul căreia se înalță Constantinia. Și-așa, numai ce fură gata năvile, că și ridicară pînzele și porniră de la țărmul nostru. Ci într-o zi, cînd poposiră la un țărm, nu departe de țara noastră, deodată ostașii greci ai supusului nostru, regele Hardobios din Chezareea, năvăliră asupra lor și răpiră toate bogățiile, comori grămadă și lucruri minunate, printre care și cele trei geme nestemate. Apoi îi omorîră pe năieri și puseră mîna pe năvi. Cînd regele nostru află de fapta aceea, trimise degrabă o oaste împotriva regelui Hardobios. Ci oastea fu nimicită. Pe urmă trimise altă oaste. Ci și aceea păți la fel. Atunci regele nostru Afridonios, cuprins de mare mînie, jură să pornească el însuși în fruntea oștilor și să nu se întoarcă decît după ce va fi făcut una cu pămîntul

orașul Chezareea și va fi pustiit tot regatul lui Hardobios, dărîmînd pînă-n temelii toate orașele de sub stăpînirea vrăjmașului. Și-acum, preaslăvitule sultan, venim să cerem sprijinul și puternica ta prietenie. Și de ne ajuți cu armiile și cu oștenii tăi, faima ta are să sporească și are să strălucească și mai tare prin faptele-ți de vitejie. Iar regele nostru ne-a însărcinat să-ți aducem daruri multe și alese, ca să-ți mulțumească pentru bunăvoință. Și te roagă stăruitor să le privești cu ochi buni și să le primești cu inimă voioasă !

După aceste cuvinte, solii tăcură, îngenunchează și sărutară pămîntul în fața lui Omar Al-Neman.

Și iată ce daruri trimitea regele Afridonios, stăpînul Constantiniei...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Cînd se lăsă a patruzeci și șasea noapte

Ea urmă :

Și iată ce daruri trimisese regele Afridonios, stăpînul Constantiniei : cincizeci de tinere, alese dintre cele mai frumoase fete din Grecia ; și cincizeci de băieți, aleși dintre cei mai bine făcuți din țara rumilor ; și fiecare purta haine de zaramfir cu mîneci largi, și cu flori de toate culorile, cu cingătoare de aur înflorită cu argint, și cu fustanele din atlaze și catifea ; și fiecare avea la ureche cîte un inel de aur de care atîrna cîte o perlă. Iar fetele purtau și ele frumuseți la fel de scumpe.

Acestea erau darurile cele mai de seamă. Ci mai erau și alte daruri de mare preț, cu nimic mai prejos de cele înșirate.

Regele Omar Al-Neman le primi și porunci să se arate față de soli toată grija cuvenită. Pe urmă își chemă vizirii, ca să cunoască și părerea lor în privința cererii de ajutor făcută de regele din Constantinia. Atunci se ridică dintre viziri un bătrîn de seamă, cinstit și iubit de toți ; era marele vizir, care se numea Dandan.

Și marele vizir Dandan grăi :

— Drept e, slăvite sultane, că regele Afridonios, stăpînul Constantinei, e creștin, un necredincios care nu se închină legii lui Allah și a Profetului — cu el fie slava și pacea ! — iar neamul lui este tot un neam de necredincioși. Cel împotriva căruia ne cere ajutor este și el un necredincios. Așa că treburile lor nu-i privesc decît pe ei, și n-ar avea de ce să ne privească și pe noi, drept-credincioșii. Dar eu tot te sfătuiesc să-i dai ajutor regelui Afridonios și să-i trimiți o oaste mare, în fruntea căreia să-l pui pe fiul tău Șarcan, care tocmai s-a întors din bătălie cu multă faimă. Iar sfatul meu are două temeiuri : întîi, că regele rumilor ți-a trimis soli încărcați cu daruri pe care le-ai primit, și-ți cere ajutor și ocrotire ; apoi că, de vreme ce n-avem a ne teme de nimic din partea măruntului rege al Chezareei, ajutîndu-l pe regele Afridonios să-și înfrîngă dușmanul, tu ai să tragi cele mai mari foloase de pe urma acestei vîltori și vei fi socotit și drept adevăratul biruitor. Fapta ta va fi cunoscută de toate neamurile și-i va merge vestea pînă în țările Apusului. Și-atunci regii din Apus vor căuta prietenia ta și-ți vor trimite soli cu multe peșcheșuri, daruri fără pereche, și ți se vor supune.

După ce sultanul Omar Al-Neman ascultă sfatul marelui vizir Dandan, se arătă tare mulțumit, găsind vrednic de urmat acel sfat, și-l dărui pe vizir cu un veșmînt de mare preț, grăindu-i :

— Ție ți se cuvine în adevăr să fii sfetnicul și îndrumătorul regilor ! Tot tu trebuie să te afli și în fruntea oștirii. Iar fiul meu Șarcan să poruncească peste oastea de acoperire.

Într-aceea, regele Omar Al-Neman îl chemă pe fiul său Șarcan, îi arătă despre ce e vorba, îi povesti ce spuseseră solii și ce sfat îi dase marele vizir Dandan, și-l îndemnă să înceapă pregătirile de plecare, fără să uite a le împărți ostașilor tainurile obișnuite și darurile, după ce și-i va fi ales, unul cîte unul, dintre cei mai buni, așa ca să-și alcătuiască o oaste de zece mii de călăreți de soi. Iar Șarcan se supuse numaidecît vorbelor tatălui său Omar Al-Neman, se ridică îndată și-și alese dintre ostași zece mii de călăreți mîndri, cărora le împărți cu dărnicie aur și bogății, apoi le spuse :

— Acum vă las trei zile de tihnă și de bucurie.

Cei zece mii de călăreți sărutară pămîntul dinaintea lui, în semn de supunere, și ieșiră încărcați de daruri, ca să se odihnească, să prindă puteri și să se pregătească de plecare.

Șarcan intră atunci în încăperea unde se aflau lăzile vistieriei și lăzile cu arme și cu tacîmuri, și-și alese cele mai frumoase arme și tot ce-i poftea inima. Pe urmă se duse la grajdurile palatului, pline cu cei mai frumoși cai din Nedjed, fiecare cu spița neamului scrisă și atîrnată la gît într-o pungulița de piele împodobită cu mătase, cu aur și cu peruzele. De-acolo își alese cai din soiurile cele mai vestite, iar pentru el își luă un cal murg, cu păr lucios, cu ochi bulbucați, cu copite tari, cu coadă deasă și bine legată, și cu urechi mici ca ale

gazelelor. Acest cal era un dar făcut regelui Omar Al-Neman de către șeicul unui mare trib arab ; era cal din rasa seglaui-jedran, cu toți strămoșii lui cunoscuți de pe vremea lui Solomon, fiul lui David — cu ei fie mîntuirea și odihna !

Cînd trecură cele trei zile, oștenii se strînseră, după rînduială, la marginea orașului. Acolo veni și regele Omar Al-Neman ca să-și ia rămas bun de la fiul său Șarcan și de la marele vizir Dandan. Se apropie de Șarcan, care sărută pămîntul dinaintea regelui. Și regele îi dărui șapte lăzi cu bani și-l sfătui să ceară pururea povață de la învățatul vizir Dandan. Șarcan ascultă cu supunere și făgădui tatălui său că așa va face. Atunci regele se îndreptă spre vizirul Dandan și-i spuse să aibă grijă de Șarcan și de ostașii acestuia. Vizirul sărută pămîntul dinaintea regelui și-i răspunse :

— Ascult și mă supun.

Apoi, în fața regelui și a vizirului, Șarcan încălecă pe cal și porunci să treacă pe dinainte-i maimarii oștilor și cei zece mii de călăreți ai săi. Pe urmă se întoarse și sărută mîna regelui Omar Al-Neman, după care, însoțit de vizirul Dandan, porni în galopul calului. Și așa purceseră la drum, și merseră în sunet de tambure, de tilinci și de trîmbițe, pe cînd deasupra lor se desfășurau prapuri și flamuri, și fluturau în vînt steagurile.

Iar solii le erau călăuze.

Și merseră așa toată ziua, și încă o zi, și alte zile, și tot așa douăzeci de zile. Nu se opreau decît noaptea, ca să se odihnească. Și au ajuns într-o vale largă, acoperită de păduri, plină de murmur de izvoare. Și, întrucît se lăsa noaptea, Șarcan porunci să se facă tabără și-i vesti pe toți că atacul va ține trei zile. Călăreții descălecară și-și ridicară

corturi, risipindu-se pe dealuri, la stînga și la dreapta. Iar vizirul Dandan își așează cortul chiar în mijlocul văii. Lîngă el erau corturile solilor regelui Afridonios al Constantiniei.

Iar Șarcan așteptă să se așeze toți oștenii, apoi porunci străjerilor lui să-l lase singur și să se ducă la vizirul Dandan. Pe urmă dete pinteni calului și porni să cerceteze el însuși toată valea, urmînd sfatul tătîne-său, care-l îndemnase să fie cu grijă mare cînd va ajunge în preajma țării rumilor, fie ei prieteni, fie vrăjmași. Așa străbătu Șarcan toată preajma, pînă ce trecu o bună parte din noapte. Atunci somnul îi coborî greu peste pleoape și nu mai putu merge la galop. Și cum se deprinsese să doarmă în șea, lăsă calul la pas și aținei.

Calul merse așa, pînă ce, la miez de noapte, în mijlocul unei singurătăți împădurite se opri deodată și bătu cu copita în pămînt. Șarcan se deșteptă și se văzu între copacii pădurii luminați de lună. Se simți străbătut de fiori, trezindu-se în acel loc singuratic ; dar rosti tare cuvinte de îmbărbătare :

— Nu este putere și tărie decît întru Allah preaînaltul !

Și numaidecît își simți sufletul întărit, pe cînd fermecătoarea lună scălda poiana în argint. Poiana se făcu așa de frumoasă, că părea o poiană din rai. Iar Șarcan auzi în preajma lui cuvinte cum nu se poate mai plăcute, și un glas nespus de frumos, și rîsete. Orice muritor, auzindu-le, ar fi înnebunit de dorința de a le sorbi chiar de pe buzele ce le rosteau și pe urmă putea să moară.

Atunci Șarcan sări jos de pe cal și se afundă printre copaci în căutarea glasurilor ; și merse așa pînă ajunse la malul unui izvor limpede, cu ape șoptitoare. Iar susurul apei era îngînat de ciripitul

blînd al păsărilor, de jeluirea surdă a gazelelor și de șoaptele tuturor viețuitoarelor pădurii. Și tot locul era smălțuit cu flori și cu ierburi, întocmai cum spune poetul :

Nu e frumos pămîntul, o, bucuria mea,
Decît acoperit de-al florilor covor,
Și nici izvorul nu-i frumos decît
Cînd e împrejmuit de flori.

Mărire celui ce-a creat pămîntul,
Și florile, și mîndrele izvoare,
Și care, dragostea mea, te-a sădit
Între izvoare și-n potop de floare.

Șarcan privi și văzu pe malul dimpotrivă zidurile luminate de lună ale unei mînăstiri albe, străjuite de un turn înalt. Piciorul mînăstirii se scălda în apele limpezi ale izvorului. Dinaintea ei se întindea o pajiște pe care stăteau zece fecioare care-o înconjurau pe a unsprezecea. Cele zece erau ca niște lune și purtau veșminte străvezii, întocmai cum a spus cîndva poetul :

Neprihănite trupuri de fecioare
Revarsă-n toată pajiștea lumini,
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cu mijloc zvelt, cu pași mărunți și lini,
O, fete sfinte, treceți visătoare.
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cad peste umeri despletite plete,
Cum cad ciorchinii de pe vița bună.
Bălaie fie, ori de tot brunete,
Ca mari ciorchini pe umeri se adună.

Voi, fermecate, vrăjitoare fete,
Cu ochi adînci, ca de-o ispită rea,
Ah, ochii voștri azvîrlind cu sete
Săgețile de foc — pieirea mea !

Iar cea pe care o înconjurau cele zece tinere albe, era însăși luna plină. Cu sprîncenele ei vrăjit arcuite, cu fruntea-i ca întîia lumină a zorilor, cu pleoapele împodobite de gene ucigașe și cu părul inelat gingaș la tîmple era întocmai cum spune poetul :

Și iat-o, vine ; o, voi lăncii crunte,
Țărîna-n cale-i sărutați sfios,
Căci bucla de pe nentinata-i frunte
E-aripa nopții ce se lasă jos
Pe proaspătul obraz al dimineții !

Ea era aceea al cărei glas îl auzise Șarcan. Acum le spunea, rizînd, tinerelor roabe din jurul ei :

— Pe Mesia ! care dintre voi, fetelor, mă poate birui în luptă ? Cele care vor să încerce, grăbească-se pînă n-apune luna și înainte de-a miji zorile !

Atunci una dintre fete se ridică și încercă să lupte cu stăpîna ei, dar fu repede pusă la pămînt ; și tot așa se întîmplă cu a doua, și cu a treia, și cu toate celelalte, cînd deodată ieși din pădure o bătrînă. Se apropie de tinerele luptătoare, se duse la cea care biruise și-i zise :

— Ce vrei tu să mai faci, Abriza, după ce-ai biruit ? Dacă știi cu adevărat să te lupți, iată-mă-n fața ta !

Tînăra se înclină, surîse și-i zise bătrînei :

— O, stăpîna mea, Mumă-a-Prăpădurilor, vrei în adevăr să te lupți cu mine, ori numai glumești ?

Bătrîna răspunse :
— Pe Mesia, vreau să mă lupt !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Cînd se lăsă a patruzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

O, binecuvîntatule rege, bătrîna, Muma-Prăpădurilor, îi răspunse :
— Vreau să mă lupt !
Atunci frumoasa fată grăi :
— O, Mumă-a-Prăpădurilor, dacă ai în adevăr tărie să lupţi, braţul meu ţi-o va dovedi !
Spuse şi se repezi la bătrîna al cărei păr de pe trup se zburli ca ţepii unui arici.
Bătrîna zise :
— Pe Mesia ! Nu vom lupta decît cu totul goale !
Şi bătrîna se dezbrăcă degrabă, îşi scoase şi nădragii pe care-i aruncă de-o parte, îşi legă mijlocul, peste buric, cu o batistă, şi-aşa, în toată hîzenia cărnii ei fleşcăite, era asemenea unui şarpe tărcat cu negru şi cu alb.
Se întoarse spre tînără şi-i strigă :
— Ce mai aştepţi de nu faci ca mine ?
Abriza începu să-şi scoată pe îndelete veşmintele şi, la urmă de tot, şi şalvarii de mătase, albi ca zăpada. Atunci, tăiate ca în marmură, i se iviră coapsele în toată strălucirea lor, iar mai sus, delușorul gingaş, pîntecul cu gropiţe roze,

înmiresmat ca un strat de dediței, și pieptul feciorelnic, împodobit cu două rodii gemene, încununate cu gurguiele lor.

Deodată, încordîndu-se, cele două luptătoare se înșfăcară.

Iacă-așa ! Iar Șarcan privi, pe de o parte, hîzenia bătrînei, pe de altă parte, formele desăvîrșite ale tinerei cu mădulare fără cusur, după care ridică ochii spre cer, zămislitorul tuturor frumuseților.

Și iată că, de la întîia înlănțuire, tînăra luptătoare se trase ușor îndărăt, o apucă cu stînga pe bătrînă de gît și, vîrîndu-și dreapta în despicătura dintre coapsele ei, o ridică în aer și-o trînti apoi la pămînt. Bătrîna se prăbuși greoaie pe spate și începu să se zvîrcolească la picioarele tinerei. Și cum da așa din picioare, se vedeau, în toată urîciunea, tainele împăroșate ale pielii zbîrcite. Într-un rînd, scoase două răsuflături cumplite, una stîrnind un nor de praf, cealaltă înălțîndu-se spre cer ca o coloană de fum în strălucirea lunii.

Șarcan începu să rîdă pe înfundate, pînă se prăbuși pe spate. Și-și spuse : „Cu-adevărat, bătrîna e vrednică de numele de Muma-Prăpădurilor ! Cum văd, este creștină și ea, ca și tînăra biruitoare, și ca și celelalte zece fete !“

După asta, se apropie de locul luptei și o văzu pe tînără cum aruncă un mare văl de mătase subțire peste goliciunea bătrînei, pe care o ajută să se îmbrace, grăindu-i :

— Maică, dacă am luptat cu tine, iartă-mă ; am făcut-o numai ca să-ți cinstesc dorința ; dar de ceea ce-a urmat nu sînt eu de vină ; dacă ai căzut, e numai fiindcă mi-ai alunecat din mîini. Slavă cerului că n-ai pățit nici un rău !

Bătrîna nu răspunse nimic și, buimăciță, plecă zorită și intră în mînăstire. Iar pe pajiște nu mai

rămaseră decît cele zece tinere, în jurul stăpînei lor.

Șarcan își zise în sine : „Orice întîmplare, pînă la urmă, tot folosește la ceva ! Mi-a fost scris să adorm pe cal și să mă trezesc tocmai aici, spre norocul meu. Căci trag nădejde că luptătoarea asta ispititoare, cu trup fără cusur, precum și cele zece tovarășe ale ei, întru nimic mai puțin îmbietoare, vor fi o bună hrană a poftelor mele." Încălecă iară pe bidiviul lui și se-ndreptă spre pajiște. Trase sabia din teacă și-o ridică deasupra capului. Iar calul țîșni ca o săgeată dintr-un arc întins de o mînă vînjoasă. Și cînd Șarcan ajunse pe pajiște, strigă :

— Singur Allah este mare !

Văzîndu-l, tînăra se ridică în grabă, fugi spre rîul care era lat de șase brațe și, dintr-o săritură, se și afla în picioare pe malul celălalt.

Cu glas tare, strigă :

— Cine ești tu, care îndrăznești să vii și să tulburi tihna noastră singuratică și dai năvală fără teamă peste noi, ca un oștean, cu sabia trasă ? Spune-mi numaidecît de unde vii și unde te duci ; și să nu minți, căci dacă minți ai să pătimești amarnic. Să știi că te afli într-un loc de unde este îndoielnic că ai mai scăpa teafăr ; mi-e de-ajuns să strig o singură dată, ca să alerge în ajutorul nostru patru mii de războinici creștini, cu căpeteniile lor în frunte ! Spune, deci, ce vrei ? Iar dacă te-ai rătăcit cumva prin pădure, noi te-om ajuta să-ți găsești iarăși calea. Vorbește !

După ce Șarcan ascultă vorbele frumoasei fete, grăi :

— Sînt un străin musulman. Nu m-am rătăcit, ci dimpotrivă ! Sînt în căutarea unei prăzi de carne tînără, ca să-mi potolesc jarul plăcerilor în această

noapte, sub luna aceasta ! Şi iată zece roabe tinere care, pe Allah ! mi se par potrivite. Dacă ele vor fi mulţumite, le voi lua cu mine.

Tînăra îi răspunse atunci :

— Ostaş obraznic ! Să ştii că hrana de care vorbeşti nu e hărăzită ţie ! Ci tu nici nu umbli după asta şi, cu tot sfatul meu, m-ai minţit !

El răspunse :

— Domniţă, fericit e cel ce se poate mulţumi numai cu Allah şi nu are altă dorinţă !

Ea zise :

— Pe Mesia ! Ar trebui să-mi chem războinicii şi să te dau pe mîna lor. Dar îmi place să fiu miloasă cu străinii, mai ales cînd sînt frumoşi şi tineri ca tine. Vorbeşti de hrana dorinţelor tale... Ei bine, fie ! dar numai dacă descalecî şi primeşti să te lupţi în luptă dreaptă cu mine. Dacă mă pui la pămînt, şi eu şi tinerele mele tovarăşe vom fi ale tale, ba vei putea să mă şi duci cu tine călare. Dar dacă vei fi înfrînt, vei rămîne rob, la poruncile mele.

Şarcan gîndi în sine : „Oare fata asta nu vede cît sînt de puternic şi că nu e potrivit să lupte cu unul ca mine ?“ Pe urmă îi spuse :

— Îţi făgăduiesc, preafrumoaso, că n-am să mă ating de arme şi că am să lupt cu tine numai aşa cum doreşti. Dacă voi fi înfrînt, am destui bani ca să-mi plătesc răscumpărarea ; dar dacă biruiesc, vei fi o pradă vrednică de un rege ! Jur pe Profet — binecuvîntarea şi pacea lui Allah fie cu el !

Dar tînăra îi grăi :

— Jură şi pe cel care a dat suflet trupului !

Şarcan jură.

Apoi fata îşi luă din nou avînt şi, cu o săritură sprintenă, trecu peste rîu, întorcîndu-se pe pajiş-

tea de pe malul cestălalt. Și, surîzînd într-una, îi spuse lui Șarcan :

— Zău că mi-ar părea rău să pleci, viteazule ! Ci este spre binele tău ; pleacă dar, căci dimineața-i aproape și-n curînd se vor ivi războinicii noștri și vei cădea în mîinile lor. Oare cum ai putea tu să-i înfrunți pe războinicii mei, cînd pînă și o femeie de-a mea te-ar pune la pămînt ?

Și tînăra voi să plece spre mînăstire, fără să mai lupte, cum fusese vorba.

Iar Șarcan, cît se poate de uimit, încercă s-o oprească și-i grăi :

— O, stăpînă, nu te lupta cu mine, dacă asta ți-e voia ! Ci, fie-ți milă, nu pleca și nu mă lăsa singur aici, străin și cu inima grea.

Ea zîmbi și-l întrebă :

— Și ce vrei, oare, tinere străin ? Spune și ți se va împlini dorința.

El îi răspunse :

— Cum oare aș mai putea, stăpînă, după ce am călcat pe pămîntul tău și m-am îndulcit de dulceața drăgălășiei tale, să plec fără a fi aflat gustul harurilor tale ! Și iată, am ajuns ca un rob printre robii tăi !

Ea, cu surîsul pe buze, îi spuse :

— Drept grăiești tu, tinere străin ! Numai o inimă stearpă nu dă găzduirea cuvenită. Fă-mi bucuria de a ne fi oaspe și te vom îngriji ca pe capul și ca pe lumina ochilor noștri ! Mergi lîngă mine, urmînd malul apei ! Din această clipă, ești oaspetele meu !

Șarcan, plin de bucurie, porni împreună cu tînăra, și-n urma lor veneau celelalte fete, pînă ce ajunseră la un pod din lemn de plop, care se ri-

dica și cobora cu ajutorul unor lanțuri și unor scripeți, peste apă, în fața porții celei mari de la intrarea în mînăstire. Atunci Abriza chemă pe una din femeile ei și-i porunci în greceşte :

— Ia calul și du-l la grajd și porunceşte să nu-i lipsească nimic.

Iar Șarcan zise :

— O, domniță a frumuseții, mă uit la tine ca la o sfîntă, de două ori sfîntă : o dată pentru frumusețea ta și o dată pentru bunătatea ta. Nu vrei să te oprești din cale și să te întorci cu mine în țara musulmanilor, în orașul meu Bagdad, unde vei vedea lucruri minunate și războinici neîntrecuți ? Și-atunci vei afla și cine sînt eu. Vino, frumoasă creștină, haide cu mine la Bagdad !

La vorbele lui Șarcan, tînăra răspunse :

— Pe Mesia ! Te credeam mai înțelept, tinere ! Vrei, așadar, să mă răpești ? Vrei să mă duci la Bagdad, în orașul unde-aș cădea în mîinile cumplitului rege Omar Al-Neman, cel cu trei sute șaizeci de cadîne, care locuiesc în douăsprezece palate, după numărul zilelor și lunilor dintr-un an — ca să-i mulțumesc o noapte poftele și pe urmă să fiu părăsită ? Că voi asemenea năravuri aveți, musulmanilor ! Așa că nu-mi mai vorbi în felul ăsta și nu nădăjdui să mă amăgești, de-ai fi tu însuți fiul regelui Omar Al-Neman, ale cărui oști, după cîte știu, au intrat pe pămînturile noastre. Am aflat că, în adevăr, zece mii de călăreți din Bagdad, avînd în fruntea lor pe Șarcan și pe vizirul Dandan, ne-au încălcat hotarele, ca să se unească cu oastea regelui Afridonios din Constantinia. De-aș vrea, m-aș duce singură-singurică în tabăra lor și-aș omorî cu mîna mea și pe Șercan, și

pe vizirul Dandan ; căci pentru noi nu sînt decît niște dușmani. Și-acum, hai cu mine, străinule !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci cînd se lăsă a patruzeci și opta noapte

Ea urmă :

Așadar, fericitule rege, Abriza grăi către Șarcan, fără să știe că-l avea chiar pe el în față :

— Și-acum, hai cu mine, străinule !

Iar Șarcan, auzind aceste cuvinte, se mîhni peste măsură de vrăjmășia pe care-o nutrea tînăra față de el, față de vizirul Dandan și față de toți ai lui. Și, de bună seamă, dacă s-ar fi luat după întîiul îndemn al inimii, ar fi arătat numaidecît cine este el ; dar nici legea ospeției nu-i îngăduia asta și, mai ales, nici vraja frumoasei fete, căreia îi recită această strofă :

Vei săvîrși toate păcatele
Pe care frumusețea ta,
O, preafrumoaso, le va preschimba
În bucurii cum nu sînt altele.

Amîndoi mergeau încetișor spre mînăstire. Șarcan venea în urma ei și o privea din spate și-i vedea șoldurile pline, urcînd și coborînd ca valul mării. Și se gîndi la versurile poetului :

Privește-i mersu-n legănare lină,
Și-n ochi, aievea, o să ți se-arate,
Suind din zare, albă, luna plină.

Privește-i șoldurile legănate,
Și-ți va părea că-n slavă se îmbină,
Sus, două semilune-alăturate.

Ajunseră la un mare portal cu arcade din marmură sclipitoare. Trecură pe sub el și intrară într-o galerie lungă, peste care se bolteau zece arcade sprijinite pe stîlpi de alabastru. Și-n mijlocul fiecărei arcade atîrna o lampă de cristal, strălucitoare ca soarele. În calea stăpînei veniră mai multe tinere slujitoare, ținînd în mîini făclii aprinse, ce răspîndeau arome plăcute. Aveau frunțile încinse cu panglici de mătase împodobite cu pietre scumpe. Ele deschiseră calea celor doi tineri și-i însoțiră pînă în sala cea mare a mînăstirii. Acolo, Șarcan văzu o sumedenie de perne nespus de frumoase, orînduite jur-împrejur, pe lîngă pereți; iar la uși și pe pereți atîrnau perdele mari, împodobite cu coroane de aur; pe jos erau plăci colorate, de marmură scumpă, gingaș îmbinate; iar în mijloc se găsea un havuz din care apa țîșnea prin douăzeci și patru de guri de aur, susurînd molcom. În fundul sălii se afla un pat acoperit cu mătase, cum nu se poate vedea decît în palatul regilor.

Fata se întoarse spre Șarcan și-i spuse:

— Stăpîne, urcă-te colo în pat și nu te împotrivi la nimic.

Iar Șarcan, hotărît s-o asculte, se urcă în pat. Atunci ea ieși din sală și-l lăsă pe Șarcan singur, înconjurat de tinerele roabe, surîzînd.

Și cum preafrumoasa nu se mai ivea, Șarcan le întrebă pe fete unde s-a dus.

Ele îi răspunseră:

— S-a dus să se culce! Noi stăm aici ca să-ți slujim, așa cum ne-a poruncit.

Șarcan nu mai știa ce să creadă. Fetele îi aduseră pe tăvi de argint mari și frumoase tot felul de bucate gustoase. După aceea, îi aduseră dinainte un ibric de aur și un lighenaș de aur cu încrustări de argint, și-i turnară pe mîini apă înmiresmată cu flori de trandafiri și de portocali.

Ci începu să-l prindă grija de ostașii pe care-i lăsase singuri în vale și se dojenea în sine că uitase sfaturile tatălui său ; iar neliniștea îi mai sporea și fiindcă nu știa nimic nici despre tînăra care îl găzduise în palat și nici despre locul unde îl adusese. Dar, întrucît slujitoarele plecaseră, se întinse pe perne și nu se mai trezi decît dimineața. Nici nu se ridicase în picioare cînd văzu intrînd în sală un alai de frumusețI, alcătuit din douăzeci de tinere, strălucitoare ca niște lune, ce-o înconjurau pe stăpîna lor. În mijlocul lor, ea era îmbrăcată în veșminte de mătase, împodobite cu chipuri și cu înfloriturI. Mijlocul ei părea și mai subțire, iar șoldurile și mai pline sub cingătoarea care le înlănțuia. Părul îi era strîns într-o plasă de mărgăritare străvezii și de pietre scumpe. Și-așa, înconjurată de cele douăzeci de tinere, de-a dreapta și de-a stînga, ce-i purtau poala rochiei, înainta legănîndu-se fermecător.

Cînd o vău, Șarcan simți că-și pierde mințile ; uită și de ostași, și de vizir, și de sfaturile tatălui său ; se ridică în picioare, înfiorat de atîta farmec, și rosti aceste versuri :

Cu șoldurile-ți pline, legănate,
Și cu picioarele divin sculptate,
Cu umerii tăi albi strălucitori,
O, preafrumoaso, tu ascunzi privirii
Minunea unei tainice comori.

Tînăra veni aproape de el şi-l privi lung, lung. Şi deodată îi grăi :

— Tu eşti Şarcan ! Acuma nu mă mai îndoiesc.

Şi adăugă :

— O, Şarcan, fiu al lui Omar Al-Neman, tu luminezi acest lăcaş şi-l umpli de slavă ! Spune, Şarcan, ţi-a fost noaptea liniştită şi bună ? Vorbeşte-mi ! Şi, mai ales, nu te mai preface, lasă minciuna pe seama celor ce se pricep la minciuni ; căci nici înşelăciunea, nici minciuna nu sînt pe potriva regilor.

Auzind aşa, Şarcan înţelese că nu i-ar sluji la nimic să tăgăduiască, şi răspunse :

— Sînt, în adevăr, Şarcan Ibn-Omar Al-Neman — cel ce îndură soarta de a fi fost aruncat fără de apărare şi ros de chinuri în mîinile tale ! Fă cu mine ce vrei, o, necunoscuto cu ochi negri !

Iar ea îşi lăsă ochii în jos şi se gîndi o vreme ; apoi, privindu-l pe Şarcan, îi spuse :

— Linişteşte-ţi sufletul şi îndulceşte-ţi privirile ! Uiţi că-mi eşti oaspe şi că ne-am legat între noi cu vorbe de prietenie ? Te afli sub ocrotirea mea şi te bucuri de credinţa mea. Fii fără de teamă, căci, pe Mesia ! dacă tot pămîntul s-ar năpusti asupra ta, nimic nu te-ar atinge, atîta timp cît sufletul nu mi-a părăsit încă trupul ce este ca un scut al tău.

După ce grăi astfel, se aşeză prietenoasă lîngă el, chemă pe una dintre roabe şi-i porunci ceva în limba grecească. Roaba ieşi şi se întoarse numaidecît însoţită de slujitoare ce purtau pe cap tăvi mari încărcate cu mîncăruri de tot felul. Alte roabe aduceau năstrape şi pocale mari de aur, de argint şi de cristal, pline cu băuturi. Ci Şarcan stătea în cumpănă, neştiind dacă se cuvine să se

atingă de bucate, ceea ce tînăra băgă de seamă şi-i spuse :

— Şovăieşti, Şarcane, şi te temi să nu fie vreo viclenie. Au tu nu ştii că încă de ieri aş fi putut să-ţi iau viaţa ?

Apoi întinse ea întîi mîna, luă dintr-o tavă şi gustă. Şarcan se ruşină de prepusurile lui şi începu să mănînce împreună cu ea pînă ce se săturară. După ce se spălară pe mîini, li se aduseră flori şi băuturi. Erau băuturi de toate culorile şi de cel mai bun soi. Tînăra luă o cupă de aur, o umplu şi bău ea mai întîi. O umplu apoi iară, i-o întinse lui Şarcan şi bău şi el.

Atunci ea grăi :

— O, musulmane, iată ce frumoasă şi ce plină de plăceri e viaţa !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci cînd se lăsă a patruzeci şi noua noapte

Ea urmă :

Preafericitule rege, tînăra îi grăi lui Şarcan :

— O, musulmane, iată ce frumoasă şi ce plină de plăceri e viaţa !

Apoi băură amîndoi mai departe, pînă ce vinul începu să le tulbure mintile. Atunci tînăra porunci uneia dintre slujitoarele la care ţinea cel mai mult, numită Boabă-de-Mărgean :

— O, Boabă-de-Mărgean, adu degrabă lăutele !

Boabă-de-Mărgean răspunse :

— Ascult şi mă supun.

Pieri pentru o clipă și se întoarse însoțită de mai multe fete care aduseră o lăută de Damasc, o harfă persană, o țiteră tătărască și o ghitară egipțiană. Iar tînăra domniță luă lăuta, o înstrună cu iscusință și, îngînată de cele trei fete ce se așezaseră pe covor, ciupi ușurel strunele, apoi, cu glas plin de vrajă și mai suav decît apa de izvor, începu să cînte :

Știi tu cîți sînt cei care poartă
În inimile-nsîngerate
Săgețile privirii tale înfipte-adînc
— Știi tu cîți sînt ?
O, fericite sînt acele
Rănite inimi fermecate,
Robite ție, prin iubirea prea multă !
—Știi tu cîte sînt ?

Sfîrșindu-și cîntecul, ea tăcu. Atunci, cu glas și mai pierdut, una dintre tinere cîntă în grecește un cîntec pătimaș. Iar tînăra ei stăpînă răspundea, din timp în timp, cu un glas la fel de stins. Dar ce dulce era acest cîntec pe două glasuri, plîngător, de parcă suspina însuși pieptul lăutei !

Tînăra domniță îi șopti lui Șarcan :

— O, musulmane, ai înțeles cîntecul nostru ?

El răspunse :

— Să spun drept, nu l-am înțeles, dar numai sunetele și melodia m-au fermecat, iar dinții voștri surîzători și lunecarea ușoară a degetelor voastre pe strune m-au vrăjit cu totul !

Ea surîse și adăugă :

— Dar dacă ți-aș cînta un cîntec arăbesc, ce-ai face tu, atunci, Șarcane ?

El răspunse :

— Negreșit că mi-aș pierde și puținul care mi-a mai rămas din minte !

Ea schimbă atunci tonul și cheia lăutei sale, atinse strunele și cîntă aceste versuri :

E gustul despărțirii-amar !
Trei drumuri mi se dau s-aleg :
Să-l izgonesc, să-l uit, să plec —
Și-s toate trei doar chin și jar.

Cum să aleg, cînd ard, topită
De dorul celui ce m-a-nfrînt,
Cînd zac în lanțul lui robită,
Și cînd în flăcări mă frămînt ?

Auzind acest cîntec, Șarcan se îmbătă de-a binelea și se pierdu cu totul. Cînd se desmetici, tînăra nu mai era acolo ; le întrebă pe roabe și ele îi răspunseră :

— S-a dus în odăile ei să se culce, căci s-a făcut miezul nopții !

Iar Șarcan, cu toate că-i veni cam nelaîndemînă, spuse :

— Allah s-o aibă în pază !

Ci a doua zi, de îndată ce se trezi, tînăra roabă Boabă-de-Mărgean veni să-l ia și să-l ducă la stăpîna ei ! În prag, Șarcan fu întîmpinat cu sunete de lăută și cîntece de bun-venit. Trecu pe o ușă lucrată numai din fildeș încrustat cu mărgăritare și cu pietre scumpe, și văzu o sală mare, cu pereții acoperiți de sus pînă jos cu mătase și covoare de Korasan, luminată prin niște ferestre înalte ce se deschideau spre grădini umbroase și spre havuzuri șoptitoare. De-a lungul pereților se afla un șir de statui îmbrăcate ca oamenii vii, care-și mișcau mîinile și picioarele de te minunai ; atît de măiestrit erau făurite pe dinăuntru, încît toate cîntau și vorbeau ca niște fii ai lui Adam.

Iar domnița, cînd îl văzu pe Șarcan, se ridică, veni la el, îl luă de mînă, îl pofti să se așeze lîngă ea, îl întrebă duioasă cum și-a petrecut noaptea și-i mai puse și alte întrebări, la care el răspunse după cuviință. Și stătură multă vreme de vorbă, pînă ce ea îl întrebă :

— Știi versuri de-ale poeților, despre dragoste și despre cei robiți dragostei ?

El răspunse :

— Da, stăpînă, știu cîteva.

Ea urmă :

— Aș vrea să le aud.

El atunci grăi :

— Iată cum glăsuiește iscusitul și cumintele la vorbă Kusair, despre frumoasa Izat, pe care o iubea :

O, niciodată nu voi spune ce farmece are Izat,
Nici dragostea cu care-o-nconjur eu niciodată n-am s-o spun.
De-atîtea ori ea mi-a cerut-o, de-atîtea ori eu i-am jurat
Că niciodată nu voi spune ce-n sufletu-mi adun.
Ah, de-ați ști ce comori ascunde fermecătoarea mea Izat.

Sihastrul care plînge-n țărnă, fugind de-al dragostei simun,
De-ar auzi cum gungurește frumoasa ce m-a fermecat,
Ar părăsi pustietatea și-ar alerga ca un nebun.
Ah, dacă-ar ști el ce comoară ascunde dulcea mea Izat,
Și-ar frînge-n fața ei genunchii, uitînd de post și rugăciuni.

Dacă Izat ar sta vreodată cu soarele la judecată,
În fața unui drept și vrednic judecător, de bună seamă
Că ea ar fi, ca frumusețe și strălucire, preferată !

Ci niște răutăți cu fustă iată că, fără pic de teamă,
Au cutezat să-i ponegrească neîntinata frumusețe.
Allah, usucă-le tu limba, de răutăți să se dezvețe,
Și fă un biet covor din ele
Sub tălpile iubitei mele !

Tînăra domniță spuse :

— Ce iubită a fost această Izat ! Prințe Șarcan, dacă știi versurile pe care frumosul Djamil le cînta în cinstea ei, te-aș ruga să mi le amintești !

Șarcan răspunse :

— Drept să-ți spun, din versurile lui Djamil nu-mi amintesc decît strofa aceasta :

Înșelătoareo, tu doar moartea-mi vrei,
Ci, dintre toate fetele din trib,
Eu nu visez decît frumosu-ți chip
Și numai dorul tău mi-l fac temei.

Șarcan adăugă :

— Și eu, domnița mea, sînt tocmai ca Djamil, iar tu ești ca Izat față de Djamil : vrei să mă vezi mort sub privirile tale !

La aceste vorbe, ea surîse, dar nu răspunse nimic, ci se ridică și plecă.

Iar Șarcan trebui să-și petreacă încă o noapte singur în pat.

Dimineața, ca de obicei, slujitoarele veniră să-l a, în zvon de lăute și-n ritm de dufuf, și-i grăiră, după ce sărutară pămîntul în fața lui :

— Fă-ne plăcerea să vii cu noi la stăpîna care te așteaptă !

Șarcan se ridică și păși în urma roabelor care cîntau din lăute și băteau în dufuf. Ajunse într-o sală și mai minunată decît cea din ajun, cu statui și zugrăveli înfățișînd animale și păsări.

Iar Șarcan, fermecat de ce vedea, auzi răsunîndu-i în gînduri aceste stihuri :

Ah, voi culege steaua ce strălucește între
Strălucitoare fructe de aur, mari și coapte —
Acolo-n slava unde-și arată brațe mîndre
Săgetătorul peste vrăjite Stele Șapte.

Ea e mărgăritarul care vestește-n spații
Cărarea argintie a zorilor pe cer ;
Și-i roua aurie ce țese-n constelații
O plasă de lumină suavă și mister.

E ochiul pur de apă în care se topește
Văzduhul — și e floarea aprinsă în obraz,
Ca trandafiru-n care minunea poposește —
E al desăvîrșirii nemaivăzut topaz.

Iar ochii ei — ah, ochii ei vineți, sînt asemeni
Sfioasei violețe de pe-un tărîm sihastru,
Și însăși fericirii par a-i fi frații gemeni,
Cu pleoape zugrăvite frumos în khol albastru.

Domnița îi ieși în cale, îl luă pe Șarcan de mînă, îl pofti să se așeze lîngă ea și-i spuse :

— Prințe Șarcan, de bună seamă că știi să joci șah !

El răspunse :

— Așa-i, stăpînă, ci îndură-te, și nu-mi fi ca aceea de care se plîngea poetul :

Vorbesc în van ! Iubirea mă răpuse.
De ce nu pot, de pe vrăjita-i gură,
Să-mi stîmpăr setea, și-ntr-o-înghițitură
Să sorb iar viață de pe-aceste buze ?

O, da, pricep : ca să-mi facă plăcere,
Mă-mpresură mereu cu gingășie.
Ci de-astfel de plăceri îmi arde mie ?
Un joc de șah biet sufletul meu cere ?

Și cum să-i stau potrivă eu, cel care,
Robit de jocul ochilor ei mari,
Îi simt privirea pînă-n mădulare ?

Dar tînăra, zîmbind, aduse șahul și începu jocul. Iar Șarcan, de cîte ori era rîndul lui, în loc să ia seama la joc, se uita numai la fată și juca anapoda, punînd calul în locul elefantului și elefantul în locul calului. Atunci fata pufni în rîs și-i spuse :

— Da priceput mai ești la joc !

El îi răspunse :

— O, aceasta-i numai prima partidă, care, de obicei, nu se ia în seamă !

Ea orîndui piesele din nou. Și cîștigă și a doua oară, și a treia, și a patra, și a cincea oară. La urmă, îi spuse :

— Ei, iată că te-am bătut mereu.

El răspunse :

— O, stăpînă, se cuvine să fii biruit de o tovarășă de joc ca tine !

Atunci ea porunci să se întindă masa. După ce mîncară, se spălară pe mîini. Și iar băură din toate soiurile de vin.

La sfîrşit, ea luă o harfă şi struni mai întîi cîteva sunete line şi duioase, apoi cîntă :

Nu-i muritor — de soarta lui să scape.
Cît de ascunsă, ori făţişă-i fie,
Surîzătoare, ori cu hîde pleoape,

Prietene, nu pune temelie
Pe ea ! Mai bine-n cinstea frumuseţii
Şi-a vieţii — bea ! Eu sînt comoara vie

Pe care, dacă-n drum o văd, drumeţii
Îşi uită drumul, fără să mai ştie
Spre care zări porniseră-n zori, bieţii.

Cînd tăcu, singură harfa mai răsuna sub degetele ei ca de cristal. Iar Şarcan, răpit, se simţea rătăcind în doruri fără de margini.

Atunci, după alte cîteva acorduri, ea cîntă iar :

Numai o prietenie mică poate
Să-ndure-al despărţirii chin amar.
Cînd se desparte de pămînt, păleşte
Pînă şi soarele de jar !

Dar nici nu se sfîrşiră bine cuvintele ei, că amîndoi auziră de-afară larmă şi strigăte. Uitîndu-se pe fereastră, văzură o ceată de oşteni creştini cu paloşele trase, năvălind spre palat şi răcnind :

— Ai căzut în mîinile noastre, Şarcan ! E ceasul morţii tale !

Şarcan, auzindu-i, socoti că a fost vîndut de tînăra domniţă ; dar cînd se întoarse spre ea, o văzu albă la chip, repezindu-se în calea oştenilor şi strigînd :

— Ce vreţi voi ?

Căpetenia oștenilor înaintă și, după ce sărută pămîntul, grăi :

— O, regină slăvită, o, domniță Abriza, mărgăritarul cel mai ales dintre toate mărgăritarele apelor, au tu nu știi cine se află aici în mînăstire ?

Regina Abriza îl întrebă :

— De cine vorbești ?

El răspunse :

— De cel care e numit viteazul vitejilor, dărîmătorul cetăților, cumplitul Șarcan Ibn-Omar Al-Neman, cel ce n-a uitat nedărîmat nici un turn, și n-a lăsat nici un zid de apărare nesfărîmat pînă-n temelie. Și, regină Abriza, regele Hardobios, tatăl tău și stăpînul nostru, a aflat la Chezareea, orașul lui, chiar din gura bătrînei Muma-Prăpădurilor, că prințul Șarcan e aici. Muma-Prăpădurilor i-a spus regelui că l-a văzut pe Șarcan în pădure, îndreptîndu-se spre mînăstire. O, regină, mare ți-este vrednicia că l-ai prins pe leu în laț și că ne prilejuiești astfel viitoarea biruință asupra oștirii musulmanilor !

Tînăra regină Abriza, fiica regelui Hardobios, stăpînul Chezareei, se uită cu mînie la căpetenia ostașilor și-i spuse :

— Da tu cine ești ?

El răspunse :

— Sînt robul tău, patriciul Masura Ibn-Mosora Ibn-Kașerda !

Ea îl întrebă :

— Și cum de ai cutezat, nerușinatule Masura, să intri în această mînăstire fără să mă înștiințezi și fără a cere învoire ?

El îi răspunse :

— O, stăpîna mea, nici un paznic nu mi-a stat împotrivă ; ba toți au alergat și ne-au călăuzit pînă la ușa palatului tău. Acum, după porunca

regelui, tatăl tău, aşteptăm să ni-l dai pe Şarcan, cel mai înfricoşător războinic musulman !

Atunci regina Abriza îi spuse :

— Ce tot îngaimi tu ? Nu ştii că bătrîna Muma-Prăpădurilor e o mincinoasă fără de pereche ? Pe Mesia ! Se află într-adevăr la mine un bărbat, dar nu-i nicidecum Şarcan despre care spui tu. E un străin care ne-a cerut găzduire şi pe care l-am primit cu dragă inimă. Şi chiar dacă acest străin ar fi Şarcan, nu se cuvine, oare, ca oaspe ce-mi e, să-l ocrotesc pînă şi împotriva întregii lumi ? Nimeni nu va putea să spună vreodată că Abriza şi-a vîndut un oaspe, după ce l-a cinstit cu pîine şi cu sare ! Nu-ţi rămîne, dar, mărite Masura, decît să te întorci la regele, tatăl meu. Sărută pămîntul dinaintea lui şi spune-i că bătrîna Muma-Prăpădurilor l-a minţit şi l-a înşelat !

Patriciul Masura spuse :

— Regină Abriza, nu pot să mă întorc la regele Hardobios, tatăl tău, decît cu acela pe care mi-a poruncit să-l prind.

Ea strigă, plină de mînie :

— Ce te amesteci tu în treburile astea, soldatule ? Datoria ta e să lupţi ori de cîte ori poţi, fiindcă ţi se plăteşte ca să lupţi ! Ia seama şi nu te amesteca în treburi care nu te privesc ! Iar de-ai cuteza să te atingi de Şarcan, socotind că acest străin este Şarcan, ai plăti cu viaţa ta şi cu viaţa războinicilor tăi ! Acum chiar am să-l chem aici cu paloşul şi cu scutul lui !

Masura îi răspunse :

— Vai mie ! Dacă scap de mînia ta, n-am să scap de pedeapsa regelui. Aşa că, dacă Şarcan se înfăţişează aici, pun războinicii mei să-l înhaţe şi să-l ducă la Chezareea, în mîinile regelui, tatăl tău, ca pe un prins de rînd.

Atunci Abriza spuse :

— Tu vorbeşti mai mult decît i se cuvine unui războinic, Masura ! Iar vorbele tale sînt pline şi de înfumurare şi de obrăznicie ! Uiţi că sînteţi o sută de luptători împotriva unuia singur ? Dacă patriciatul nu ţi-a sleit de tot curajul, n-ai decît să lupţi cu el, tu singur. Şi de te-o înfrînge, un altul să-ţi ia locul şi să lupte cu el, şi aşa mereu, pînă ce Şarcan va cădea în mîinile voastre. Numai astfel se va vedea care dintre voi este viteaz !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu sfioasă.

Ci cînd se lăsă a cincizecea noapte

Ea urmă :

O, fericitule rege, tînăra regină Abriza spuse :

— Numai aşa se va vedea care dintre voi este viteaz !

Patriciul Masura îi răspunse :

— Pe Mesia ! grăieşti adevărul. Mă voi înfiinţa cel dintîi pe locul de luptă !

Ea îi grăi :

— Aşteaptă să-l înştiinţez şi să aflu răspunsul lui. Dacă primeşte, bine ; dacă nu primeşte, va fi şi pe mai departe oaspetele meu cinstit şi ocrotit.

Abriza se duse degrabă la Şarcan şi-l înştiinţă cum stăteau lucrurile, fără să-i destăinuiască cine era ea. Iar Şarcan înţelese că judecase greşit purtarea fetei şi se mustră din tot sufletul, pentru două greşeli : că o judecase rău pe fată şi că se

afundase cu atîta nechibzuință în țara rumilor. Apoi grăi :

— O, stăpîna mea, n-am obiceiul să mă bat cu un singur războinic, ci cu zece deodată ; tot așa vreau să lupt și acum !

Spunînd acestea, sări în picioare și se aruncă înaintea oștenilor creștini, cu paloșul și cu scutul în mîini.

Cînd îl văzu pe Șarcan apropiindu-se, Masura dintr-un pas ajunse lîngă el și-l atacă înverșunat. Dar Șarcan îi abătu lovitura, năvăli ca un leu asupra-i și-l izbi atît de năprasnic în umăr, încît paloșul, trecîndu-i prin măruntaie și prin pîntece, răzbi scînteind lîngă șold.

La o asemenea priveliște, vrednicia lui Șarcan crescu și mai mult în ochii tinerei regine, care își șopti : „Iată în adevăr viteazul cu care aș fi putut să mă lupt în pădure !“ Se întoarse apoi către luptători și le spuse :

— Ce mai așteptați de nu luptați ? N-aveți de gînd să răzbunați moartea patriciului ?

Atunci înaintă cu pași mari un uriaș cu înfățișare înfricoșătoare și cu ochi de fiară ; era chiar fratele patriciului Masura. Dar Șarcan nu-i lăsă răgaz nici măcar să deschidă gura, ci-i dete și lui o lovitură în umăr, că paloșul, despicîndu-i măruntaiele și pîntecele, îl reteză, scînteind, pînă la șold. Unul cîte unul înaintară și alți luptători, dar Șarcan îi supuse aceleiași sorți, paloșul lui, ca într-o joacă, le reteză capetele. Așa omorî cincizeci de luptători. Cînd ceilalți cincizeci, cîți mai rămăseseră, văzură pățania tovarășilor lor, se strînseră buluc și năvăliră cu toții asupra lui Șarcan. Dar fu vai și amar de ei ! Căci Șarcan îi întîmpină cu inimă mai tare decît piatra și-i bătu

cum se bat snopii pe arie, și-i spulberă, cu suflet cu tot, pe vecie !

Atunci regina Abriza le strigă slujitoarelor :

— Mai sînt și alți bărbați în mînăstire ?

Ele îi răspunseră :

— Nu mai sînt decît paznicii porților.

Regina Abriza veni, dară, înaintea lui Șarcan, îl cuprinse în brațe și-l sărută cu dragoste. Pe urmă, numără morții și găsi că sînt optzeci. Ceilalți douăzeci de luptători izbutiseră, cu toată starea lor jalnică, să scape cu fuga. Numai atunci își șterse Șarcan lama însîngerată a paloșului și se întoarse în mînăstire, însoțit de Abriza. În drum rosti aceste versuri războinice :

Într-o zi, turbați, tîlharii m-au împresurat cu zvoană.
Murgii lor cu coamă lungă i-am zvîrlit atunci drept hrană
Leilor pustiei, frații mei, neînfricații lei.

„Ușurați-mă de greul hainelor, voi, frații mei !“
Ci în ziua-aceea numai m-am plimbat așa, oleacă,
Iar vitejii-aceia strașnici au rămas pe jos să zacă
Toți, de-a lungul și de-a latul, doborîți prin praf, polog,
În pustiul fără margini și sub soarele de foc.

Cînd ajunseră în marea sală a mînăstirii, tînăra Abriza, surîzînd, luă mîna lui Șarcan și o duse la buze. Apoi își ridică poala rochiei, lăsînd să se vadă o cămașă de zale cu ochiuri foarte strînse și o spadă din oțel subțire de India. Uimit, Șarcan o întrebă :

— Dar ce-i cu veșmintele astea, stăpînă ?

Ea îi răspunse :

— O, Şarcan, mi le-am pus în grabă, în toiul luptei, ca să-ţi pot veni în ajutor ! Dar n-ai avut nevoie şi de braţul meu.

Regina Abriza îi chemă apoi la ea pe străjerii mînăstirii şi-i întrebă :

— Cum se face că aţi lăsat să intre aici oamenii regelui, fără învoirea mea ?

Ei răspunseră :

— Pînă acum niciodată nu s-a cerut îngăduinţă de intrare pentru oamenii regelui şi mai cu seamă pentru marele patriciu.

Ea zise :

— Eu socotesc că aţi viclenit să mă pierdeţi şi să ajutaţi la uciderea oaspetelui meu.

Şi-l rugă pe Şarcan să le reteze capetele ; apoi grăi către ceilalţi robi :

— Li s-ar fi cuvenit o pedeapsă mai cruntă !

Pe urmă se întoarse către Şarcan şi-i spuse :

— A venit vremea, Şarcan, să-ţi dezvălui ceea ce pînă acum n-ai avut de unde şti ! Află că sînt singura fiică a regelui grec Hardobios, stăpînul Chezareei, şi că mă numesc Abriza. Iar duşmanca mea cea mai neîmpăcată este bătrîna Muma-Prăpădurilor care, pentru că a fost doica tatălui meu, este ascultată şi temută la palat. Pricina duşmăniei dintre mine şi ea îngăduie-mi să nu ţi-o povestesc, în această treabă fiind amestecate mai multe fete ; ci fii încredinţat că ai să afli totul la vreme. Muma-Prăpădurilor are să încerce orice ca să mă piardă, mai ales acum, după ce am pricinuit moartea căpeteniei patriciilor şi a războinicilor lui. Ea îi va spune tatălui meu că am trecut de partea musulmanilor. De aceea, atîta timp cît mă prigoneşte Muma-Prăpădurilor, nu-mi rămîne decît să plec cît mai departe de ţara mea şi

de părinții mei. Te rog, dar, să mă ajuți să plec și să te porți cu mine așa cum m-am purtat eu cu tine ; căci și tu ești întrucîtva pricina celor întîmplate.

Auzind aceste cuvinte, Șarcan simți că-și pierde mințile de bucurie, pieptul sta să i se spargă, și toată făptura lui înflori. Și-i grăi Abrizei :

— Pe Allah ! Cine va cuteza să se apropie de tine, cîtă vreme mai am un suflet în mine ? Ci vei fi tu în stare să înduri viața departe de tatăl tău și de toți ai tăi ?

Ea răspunse :

— Fără îndoială !

Șarcan o puse să jure ; ea jură și pe urmă adăugă :

— Acum mi-e sufletul liniștit. Dar aș vrea să-ți mai cer încă ceva !

El întrebă :

— Ce anume ?

Ea răspunse :

— Să te întorci la Bagdad, în țara ta, cu toți ostașii tăi !

Atunci el răspunse :

— O, domniță, tatăl meu, Omar Al-Neman, m-a trimis în țara rumilor ca să lupt și să-l înfrîng pe tatăl tău, împotriva căruia regele Afridonios al Constantiniei ne-a cerut ajutor. Căci tatăl tău i-a răpit o navă încărcată cu bogății, cu tinere roabe și cu trei geme prețioase despre care se spune că ar avea puteri minunate !

Abriza îi răspunse :

— Liniștește-ți cugetul și îndulcește-ți privirile ! Am să-ți povestesc adevărata pricină a dușmăniei dintre noi și regele Afridonios. Află că noi, grecii, în fiecare an ținem sărbătoarea hramului acestei mănăstiri. Și-n fiecare an se adună aici la hram

toți regii creștini, din toate țările, dimpreună cu toți cei de neam mare și cu toți negustorii de frunte. Și vin aici soții și fete de regi și de neamuri alese. Și sărbătoarea ține șapte zile întregi. Într-un an, am venit și eu printre oaspeți, și se afla aici și fiica regelui Afridonios al Constantiniei, numită Safia, cea care acum este cadîna tatălui tău, Omar Al-Neman. Pe-atunci era încă fetișcană. Cînd s-a sfîrșit sărbătoarea, în a șaptea zi, sorocită plecării, Safia spuse : „Nu vreau să mă întorc la Constantinia pe drum uscat, ci pe mare !“ I s-a pregătit o corabie și ea a plecat împreună cu tovarășele ei și cu toate bunurile lor. S-au ridicat pînzele și s-au dus. Ci abia s-a îndepărtat corabia, că s-a ridicat un vînt năprasnic care a îndepărtat-o de calea adevărată. Soarta a voit ca tocmai atunci și tocmai pe acolo să se afle și o mare corabie plină cu cinci sute de războinici creștini din insula Kafur. Erau înarmați pînă-n dinți și leiți în fier, și nu așteptau decît un asemenea prilej să prade. De îndată ce au zărit corabia Safiei, s-au apropiat, au azvîrlit cîngile, au agățat-o și au tîrît-o în urma lor. S-a iscat însă o furtună cumplită care i-a aruncat pe toți, ca vai de ei, pe țărmurile noastre. Atunci ai noștri au năvălit asupra lor, i-au omorît pe tîlhari, au pus mîna pe cele șaizeci de tinere, între care se afla și Safia, și pe toate bogățiile de pe corabie. Pe urmă au adus în dar regelui din Chezareea, tatăl meu, pe cele șaizeci de tinere, iar bogățiile le-au păstrat pentru ei. Tatăl meu și-a ales pentru el zece din cele mai frumoase fete, iar pe celelalte le-a împărțit mai-marilor din preajma lui. Apoi dintre cele zece a ales cinci, care erau mai frumoase, și le-a trimis în dar regelui Omar Al-Neman, tatăl tău. Printre acele cinci fete se afla și Safia, fiica regelui Afridonios. Ci noi n-am

știut nimic, căci nimeni, și nici ea, nu ne-au dat pe față rangul și numele ei. Și-așa, o, Șarcan, Safia a ajuns cadîna tatălui tău, căruia, o dată cu fata, i s-au trimis și multe alte lucruri, tot felul de mătăsuri, stofe de lînă și împletituri grecești. Ci iată că, pe la începutul acestui an, regele Hardobios, tatăl meu, a primit o scrisoare de la tatăl Safiei, regele Afridonios. În scrisoare se spuneau lucruri pe care nu ți le pot povesti, dar, printre altele, erau și aceste vorbe : *„Acum doi ani ai luat de la niște piraţi șaizeci de tinere, între care și pe fiica mea Safia. Și numai acum aflu, căci nu mi-ai mărturisit nimic, rege Hardobios. Asta este cea mai mare și cea mai grea ocară pentru mine și pentru cei din jurul meu. Dacă nu vrei să ajungem vrăjmași de moarte, ești dator ca, de îndată ce primești scrisoarea mea, să mi-o trimiți înapoi pe fiica mea Safia, teafără și neprihănită. Iar de nu vrei, ori dacă zăbovești, ne vom purta cu tine așa cum ți se cuvine și te vom pedepsi cumplit după mînia și după ura mea.“* Cînd a citit scrisoarea, tatăl meu s-a tulburat și s-a înspăimîntat, întrucît Safia, dăruită tatălui tău, nu era cu putință să fi rămas teafără și neprihănită ; ba mai mult, se știa că făcuse un copil cu tatăl tău, regele Omar Al-Neman, încă de la început și fără vreo împotrivire din partea ei. Am înțeles atunci ce nenorocire se abătuse asupra noastră. Tatăl meu i-a scris regelui Afridonios, lămurindu-i împrejurarea și arătîndu-i că n-a știut nimic de neamul și de rangul Safiei. Și a întărit adevărul cu mii de jurăminte. Cînd a primit scrisoarea tatălui meu, regele Afridonios a fost cuprins de o mînie fără de margini. Se ridica, se așeza, se frămînta, spumega și striga : „E cu putință oare ca fiica mea, cea rîvnită de atîția regi

creştini, să fi ajuns roabă între roabele unui musulman, să se supună poftelor lui şi să aibă cu el copii ? Pe Mesia ! am să mă răzbun pe musulmanul ăsta, de să se ducă vestea în tot Răsăritul şi Apusul." Şi-atunci regele Afridonios, o, Şarcan, se gîndi să trimită soli la tatăl tău, cu daruri bogate, ca să-l facă să creadă că se află în război cu noi şi să-i ceară ajutorul. Dar în fapt nu voia, o, Şarcan, decît să vă facă să cădeţi în capcană, tu şi cei zece mii de călăreţi ai tăi, ca să-şi împlinească astfel răzbunarea pe care o pregătea de multă vreme. Cît despre cele trei geme dăruite, cu puteri atît de mari, ele nu sînt cîtuşi de puţin pierdute. Erau în stăpînirea Safiei, şi au ajuns în mîinile piraţilor, apoi în mîinile tatălui meu, care mi le-a dăruit mie. Sînt la mine şi am să ţi le arăt. Ci acum tu trebuie să te întorci numaidecît la ostaşii tăi şi să apuci cu ei calea Bagdadului, ca să nu cazi în laţurile regelui Constantiniei, pînă nu vă sînt închise drumurile.

Auzind-o, Şarcan luă mîna Abrizei, o duse la buze şi grăi :

— Laudă lui Allah în făpturile lui ! El te-a scos în calea mea, ca să mă scapi pe mine şi pe tovarăşii mei. Dar, prea scumpă şi îndatoritoare regină, eu nu mă mai pot despărţi de tine, mai ales acum, după cele cîte s-au întîmplat, şi nu pot îngădui să rămîi aici singură, căci nu ştiu ce poate să se mai întîmple. Haide, Abriza, să mergem la Bagdad !

Dar Abriza, care avusese vreme să cugete, îi spuse :

— O, Şarcan, zoreşte să pleci tu mai întîi, să pui mîna pe trimişii regelui Afridonios, care se află în mijlocul corturilor tale, şi să-i sileşti a mărturisi adevărul. Astfel te vei încredinţa de spusele

mele. Iar eu, înainte de-a se împlini trei zile, voi veni să te întîlnesc şi vom intra împreună în Bagdad.

Se ridică, se apropie de el, îi luă capul în mîini şi-l sărută. Iar Şarcan făcu la fel cu ea. Şi ea începu să plîngă, iar Şarcan, văzîndu-i ochii lăcrămînd, se înduioşă şi el, şi plînse, întocmai cum povesteşte poetul :

Îmi tot ştergeam cu dreapta, mohorît,
La despărţire, ochii ; iar cu stînga
O cuprinsesem strîns pe după gît.
Şi ea-mi şopti sfios, curmîndu-şi tînga :
„Au nu te temi că mă sorteşti bîrfirii
Femeilor din trib ?“ — „O, nu ! Ce-i, oare,
Îi spun, de nu e cea mai grea trădare,
Pentru iubire, clipa despărţirii ?“

Şarcan se despărţi de Abriza, ieşi din mînăstire şi încălecă pe calul lui, pe care îl ţineau de frîu două tinere fete. Plecă, trecu peste podul cu lanţuri de fier, se afundă în umbra pomilor şi ajunse la poiana din inima pădurii. Şi cum sosi acolo, văzu trei călăreţi strunindu-şi deodată caii în faţa lui. Îşi trase spada, gata să lovească, dar îi recunscu îndată, şi-l recunoscură şi ei. Nu erau alţii decît vizirul Dandan şi cei doi emiri ai lui. Tustrei călăreţii săriră din şea şi se grăbiră să-i ureze pace prinţului Şarcan şi să-i povestească îngrijorarea ce cuprinsese oastea din pricina îndelungatei lui lipse. Iar Şarcan le povesti cu deamănuntul întîmplările prin care trecuse de la început şi pînă la sfîrşit, precum şi apropiata venire a reginei Abriza şi trădarea pusă la cale de solii lui Afridonios. Şi le mai spuse :

— Pesemne că s-au şi folosit de lipsa voastră şi-au fugit din tabără, ca să-l vestească pe regele

lor că ne aflăm pe pămînturile lui. Cine știe dacă nu cumva oastea lor a și nimicit-o pe-a noastră ! Să ne întoarcem cît mai iute la ostașii noștri !

Și în galopul cailor, ajunseră numaidecît în valea unde își așezaseră corturile. Pretutindeni domnea deplină rînduială, dar cei trei soli pieriseră. Ridicară grabnic tabăra și făcură cale-ntoarsă spre Bagdad. După mai multe zile, poposiră la hotare cunoscute și nu mai avură a se teme de primejdii. Toți locuitorii ținutului zoriră să aducă merinde pentru ei și nutreț pentru cai. Rămaseră acolo o vreme și pe urmă porniră mai departe. Șarcan încredință vizirului Dandan comanda întregii oști și nu opri cu el, la urmă, decît o sută de călăreți aleși pe sprînceană. Lăsă grosul oastei să plece înainte cale de-o zi, apoi purcese și el la drum, cu suta lui de războinici.

Străbătuseră o bună bucată din cale și ajunseseră la o posadă tare îngustă, între doi munți foarte înalți, cînd văzură ridicîndu-se, la celălalt capăt al trecătorii, un nor gros de praf ce se apropia val-vîrtej și se risipi în curînd, lăsînd la iveală o sută de călăreți, acoperiți cu zale și cu viziere de oțel. Cînd ajunseră atît de aproape cît să li se poată auzi glasul, călăreții strigară :

— Coborîți de pe cai, musulmanilor, și predați-vă cu arme și cai, altminterea, pe Maria și Ioan ! trupurile voastre au să rămînă pe dată fără de suflet !

Auzind asemenea vorbe, lui Șarcan i se făcu negru înaintea ochilor și, aruncînd fulgere de mînie și cu obrajii arzînd ca para focului, strigă :

— O, cîinilor, cutezați să ne amenințați, după ce ați îndrăznit să ne treceți hotarele și să încălcați pămîntul nostru ? Și ne mai și aruncați asemenea vorbe ? Și socotiți că veți scăpa teferi

din mîinile noastre şi-o să vă mai vedeţi vreodată ţara ?

Răcni apoi către războinicii lui :

— Pe ei, dreptcredincioşilor !

Şarcan se năpusti cel dintîi asupra vrăjmaşului. Iar cei o sută de călăreţi ai lui se năpustiră şi ei, în galopul cailor, asupra celor o sută de călăreţi ghiauri, şi cele două oşti se încleştară în luptă, toţi cu inimile mai tari decît stînca. Oţelele se izbeau cu oţele, spadele cu spade, loviturile bubuiau ca grindina, trupurile se înlănţuiau cu trupuri, iar caii se ridicau în două picioare şi cădeau greoi peste alţi cai, şi nu se mai auzea decît zăngănitul armelor şi izbiturile năprasnice ale fierului cu fierul. Lupta ţinu aşa pînă la apropierea nopţii şi numai atunci cele două buluciri de oşti se despărţiră şi se putu face numărătoarea. Şarcan nu află printre oamenii lui nici măcar pe unul atins de vreo lovitură mai grea. Şi spuse :

— Oşteni, voi ştiţi că toată viaţa mea am plutit pe marea bătăliilor în care se ciocnesc valurile de paloşe şi de lăncii, am înfruntat mulţi viteji, dar încă n-am întîlnit oameni atît de cutezători, războinici atît de aprigi şi viteji atît de bărbaţi ca aceştia de-acum.

Iar tovarăşii lui spuseră :

— Prinţe Şarcan, adevăr grăieşti ! Dar mai presus de toţi războinicii aceştia să ştii că cel mai minunat şi mai viteaz este însuşi şeful lor care, pe deasupra, ori de cîte ori îi vine vreunul dintre noi la îndemînă, se dă la o parte, ca să nu-l ucidă şi ca să-l facă scăpat de la moarte. Lucru pe care nu-l pricepem nicicum.

Auzindu-i ce spun, Şarcan, uimit, grăi :

— Mîine, ne vom orîndui și vom năvăli toți deodată, căci sîntem o sută împotriva o sută. Și vom cere biruință de la stăpînul cerurilor.

Cu această hotărîre se culcară și dormiră.

Creștinii, la rîndul lor, se strînseră în jurul căpeteniei și-i spuseră :

— Astăzi n-am izbutit să le venim de hac !

Iar căpetenia răspunse :

— Las' că mîine o să ne orînduim și-o să-i doborîm unul cîte unul !

Cu această hotărîre, adormiră și ei.

De îndată ce zorii zilei se luminară și soarele răsări deopotrivă și peste cei pașnici și peste cei aflați în războaie, prințul Șarcan, după ce se închină lui Mahomed — cununa desăvîrșirii — încălecă și veni între cele două rînduri de călăreți orînduiți pentru luptă și grăi :

— Iată, vrăjmașii noștri s-au așezat în rînduri de bătaie. Să pornim împotriva lor, dar să nu ne batem de-a valma, ci mai întîi unul dintre voi să iasă din rînduri și să cheme cu glas tare la luptă pe unul dintre războinicii creștini. Și tot așa, fiecare să se înfrunte cu cîte un dușman.

Atunci, unul dintre călărețiii lui Șarcan ieși din șiruri, își îndemnă calul spre dușman și strigă :

— Hei, se află printre voi vreun luptător de seamă, vreun războinic atît de cutezător încît să se înfrunte cu mine ?

Abia rosti aceste vorbe, că și ieși dintre creștini un călăreț acoperit din creștet pînă-n talpă numai cu arme și fier, cu mătase și aur ; călărea un cal sur și avea fața rumenă, cu obraji feciorelnici, fără un fir de păr. Dete pinteni calului pînă în mijlocul cîmpului de luptă și se năpusti cu sabia ridicată asupra luptătorului musulman, pe care, repede, dintr-o lovitură îl prăvăli din șa, îl sili

să se dea prins şi-l luă cu sine, în strigătele de biruinţă şi de bucurie ale oştenilor creştini. Şi numaidecît alt creştin ieşi din şiruri şi înaintă pînă la mijloc, ca să se înfrunte cu un alt musulman, care se şi afla acolo şi care era chiar fratele celui înfrînt. Cei doi luptători începură să se lupte. Şi nu după mult timp lupta se încheie cu biruinţa creştinului, căci prilejindu-se de o greşeală a musulmanului, care nu ştiuse să se ferească de o lovitură, îl izbi odată cu mînerul lăncii şi-l povîrni din şa. Şi-l luă şi pe acesta drept prins de război. Şi urmară să se măsoare tot aşa, şi de fiecare dată lupta se încheia cu înfrîngerea musulmanului de către creştin ; pînă la căderea nopţii, douăzeci de războinici musulmani fură înfrînţi şi luaţi prinşi.

Văzînd cele întîmplate, Şarcan se mîhni foarte, îşi strînse laolaltă tovarăşii şi le spuse :

— Au ceea ce am păţit nu vă pare cu totul nemaipomenit ? Mîine, eu însumi am să ies în faţa duşmanului şi am să chem la luptă pe căpetenia creştinilor. Şi am să aflu ce pricină l-a împins să ne încalce ţara şi să ne atace. Şi dacă n-are să vrea a ne da lămuriri, îl vom ucide ; iar de primeşte, vom face pace cu el.

Cu această hotărîre, dormiră pînă a doua zi.

Dimineaţa, Şarcan sări pe cal şi se apropie de şirurile duşmanilor. Şi văzu venind dintre cincizeci de ostaşi coborîţi de pe cai un călăreţ, care era însăşi căpetenia creştinilor. Purta, prinsă cu agrafă la umeri, o hlamidă de atlaz albastru, fîlfîind peste zaua de zale mărunte. În mînă-i fulgera o sabie din oţel indienesc. Călărea pe-un cal negru, înstelat în frunte cu stea albă, mare cît o drahmă de argint. Şi acest călăreţ avea faţa fragedă ca de copil, cu obrajii rumeni şi feciorel-

nici, fără fir de păr. Și era frumos ca luna plină cînd răsare pe cer.

Ajungînd în mijlocul poienii, tînărul călăreț strigă lui Șarcan în arăbește :

— O, Șarcan, fiu al lui Omar Al-Neman cel care stăpînește tîrguri, și orașe, și cetăți, și turnuri, pregătește-te de grea luptă ! Tu ești căpetenia alor tăi, iar eu căpetenia alor mei — așa că hai să ne înțelegem astfel : care dintre noi doi va birui în această luptă, să ia prinși pe toți ostașii biruitului și să fie stăpînul lor !

Ci Șarcan, cu inima clocotind de mînie, își și repezise calul, asemeni unui leu turbat. Se ciocniră năprasnic unul cu altul și loviturile cădeau ca grindina. Părea că se lovesc doi munți și că două mări se amestecă vuind, întîlnindu-se pe neașteptate. Și nu se opriră din luptă de dimineață pînă seara. Atunci se despărțiră, și fiecare se întoarse la ai săi.

Șarcan grăi tovarășilor lui :

— În viața mea n-am întîlnit un luptător ca ăsta ! Dar ce mi se pare cu totul de minune la el este că, ori de cîte ori potrivnicul lui rămîne descoperit, nu-l rănește, ci numai îl atinge ușor cu vîrful lăncii. Eu nu mai pricep nimic din toată întîmplarea asta. Tare mi-ar plăcea să am cît mai mulți războinici tot atît de neînfricați.

A doua zi porniră să se lupte iar, dar tot fără să biruie vreunul. A treia zi, însă, se întîmplă că, în toiul luptei, frumosul și tînărul luptător creștin își avîntă deodată calul în galop, îl opri scurt și îl struni năprasnic ; calul se ridică în două picioare, iar tînărul se prăbuși din șea la pămînt. Atunci Șarcan sări și el de pe cal, se repezi cu sabia ridicată asupra potrivnicului și voi să-l străpungă. Dar frumosul creștin strigă :

— Așa se poartă, oare, un viteaz ? Așa cere buna-cuviință să te porți cu femeile ?

Auzind asemenea vorbe, Șarcan, uimit, se uită cu luare aminte la tînăr și cunoscu că e regina Abriza.

Șarcan își zvîrli cît colo sabia, îngenunche lîngă tînăra fată, sărută pămîntul și o întrebă :

— Ci pentru ce toate astea, regină ?

Ea răspunse :

— Am vrut să te înfrunt eu însămi pe cîmpul de luptă, ca să văd cîtă tărie și cîtă vrednicie ai ! Să știi că și cei o sută de războinici care s-au luptat cu ai tăi sînt tot fecioare tinere ca mine. Iar eu, dacă nu s-ar fi ridicat calul în două picioare, ți-aș fi arătat încă multe altele, Șarcane !

Șarcan zîmbi și-i spuse :

— Mărire lui Allah care a făcut să ne întîlnim, regină Abriza, domniță a vremurilor !

Regina dete tovarășelor ei poruncă de plecare și-i înapoie lui Șarcan pe cei douăzeci de prinși de război. Și toți căzură în genunchi în fața ei și sărutară pămîntul. Iar Șarcan se întoarse către frumoasele fete și spuse :

— Oricare rege ar fi bucuros să se bizuie pe viteji ca voi !

Apoi se pregătiră de plecare, și cei două sute de călăreți luară împreună drumul Bagdadului. Șarcan îi lăsă pe toți să plece înainte, iar el cu Abriza veneau la urmă, însoțiți numai de un sclav, voioși ca doi îndrăgostiți. Și după șase zile priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Orașului Păcii.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

... Priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Oraşului Păcii.

Atunci Şarcan rugă pe regina Abriza şi pe tovarăşele ei să-şi scoată armurile de război şi să le schimbe cu hainele lor de grecoaice. Trimise apoi cîţiva soli înainte, care să-l vestească pe regele Omar Al-Neman că soseşte împreună cu tînăra regină Abriza şi să-i întîmpine cu alaiul cuvenit. În seara aceea descălecară, ridicară corturi pentru noapte şi dormiră pînă dimineaţa.

De cum se făcu ziuă, prinţul Şarcan şi oştenii lui, regina Abriza şi războinicele ei încălecară iarăşi pe cai şi luară calea către Bagdad. Şi iată că le ieşi în întîmpinare însuşi marele vizir Dandan cu un alai de o mie de călăreţi ; se apropie de tînăra regină şi de Şarcan şi sărută pămîntul dinaintea lor ; pe urmă intrară împreună în oraş.

Şarcan urcă mai întîi în palat ca să-l vadă pe tatăl său, regele Omar Al-Neman. Regele se ridică, îl îmbrăţişă şi-l întrebă ce veşti îi aduce. Iar Şarcan îi povesti toată întîmplarea cu tînăra Abriza, fiica regelui Hardobios din Chezareea, şi vicleşia regelui Constantiniei, şi ura acestuia din pricina Safiei, cadîna care era chiar fiica regelui Afridonios. Şi-i povesti şi despre buna găzduire şi despre sfaturile cuminţi pe care i le dăduse Abriza, precum şi despre cea din urmă faptă vitejească a ei şi despre toate însuşirile-i de femeie frumoasă şi de războinică.

Auzind aceste din urmă cuvinte, regele Omar Al-Neman se aprinse de dorinţa de a o vedea pe

acea tînără minunată. Și se gîndi în sine la plăcerea de-a simți în culcușul lui trupul tare, zvelt și bine legat, de fată călită în luptă, de fecioară împlinită, atîta de iubită de tovarășele ei îmbrăcate în haine de război, cu obraji feciorelnici ca ai unor băieți fără fir de păr în barbă. Căci regele Omar Al-Neman era un bătrîn plin de-o putere nemaipomenită, care nu se temea de luptele bărbăției și întotdeauna ieșea biruitor din brațele femeilor.

Și cum lui Șarcan nici prin gînd nu-i trecea că tatăl său ar năzui ceva în legătură cu tînăra regină, alergă s-o caute și s-o aducă în fața lui. Regele se așeză în jilțul domnesc, porunci sfetnicilor și robilor să plece, și-i opri numai pe eunuci. Domnița Abriza veni în fața lui, sărută pămîntul și-i vorbi cu multă isteție și cu vorbe dintre cele mai alese, așa că regele Omar Al-Neman rămase cu totul fermecat, îi mulțumi și o preaslăvi de cîte făcuse pentru fiul său Șarcan și o pofti să șadă.

Abriza se așeză și-și desfăcu vălul subțire ce-i acoperea chipul. Domnița era atît de frumoasă, încît regele Omar Al-Neman simți că-și pierde mințile. Porunci numaidecît să se dea Abrizei și tovarășelor ei cele mai bogate odăi din palat, iar domniței să i se aducă tot ce se cuvine unei adevărate regine. Și numai după aceea o întrebă despre cele trei geme cu puteri vrăjite.

Abriza grăi :

— O, rege fără de seamăn, cele trei geme albe le am asupra mea, căci nu le părăsesc niciodată. Și am să ți le arăt.

Aduse îndată o lădiță, o deschise, scoase din ea o cutie cu capac, și din această cutie o alta mai mică, toată din aur. Îi ridică repede căpăcelul și atunci apărură cele trei geme albe, rotunde și

scînteietoare. Abriza le duse una cîte una la buze și apoi le înmînă regelui, ca dar pentru buna lui găzduire. După aceea ieși din sală.

Regele Omar Al-Neman simți că și inima lui se duce cu ea. Dar cum gemele se aflau dinainte-i, scînteietoare, îl chemă pe Șarcan și-i dărui una dintre ele. Șarcan îl întrebă ce are de gînd cu celelalte două. Regele îi răspunse :

— Vreau să-i dau una surorii tale, micuța Nozhatu, iar pe cealaltă frățiorului tău Daul-Macan !

Șarcan simți o fulgerare cruntă în piept auzind cuvintele din urmă, în legătură cu un frate mai mic, despre care el nu avea cunoștință, căci știa numai de nașterea fetiței Nozhatu. Se întoarse deci către rege și-l întrebă :

— O, tată, așadar tu mai ai un fiu în afară de mine ?

Tatăl îi răspunse :

— Mai am, da, un fiu ; are șase ani și e fratele geamăn al fetiței, amîndoi născuți de roaba Safia, fiica regelui Constantiniei.

Atunci Șarcan, tulburat, se frămîntă de supărare și de mînie, gata să-și sfîșie hainele de pe el. Dar se stăpîni și grăi :

— Fie amîndoi sub binecuvîntarea lui Allah preaînaltul !

Ci tatăl lui băgase de seamă cît era de zbuciumat și de supărat, și-i spuse :

— O, fiule, de ce te mînii și te frămînți ? Au nu știi că numai tu mă vei moșteni la domnie, după moartea mea ? Și nu ție ți-am dat mai întîi cea mai frumoasă dintre geme ?

Șarcan, neștiind ce să răspundă și nevrînd să-l înfrunte sau să-l mîhnească pe tatăl său, ieși cu capul plecat din sala împărătească.

Se duse de-a dreptul la iatacul tinerei regine Abriza, care îl primi numaidecît, îi mulțumi duios pentru ceea ce făcuse pentru ea și-l rugă să se așeze alături. Apoi, văzîndu-l întunecat și mîhnit, îl întrebă cu gingășie ce are. Iar Șarcan, mărturisindu-i pricina mîhnirii lui, adăugă :

— Dar ceea ce mă îngrijorează cu deosebire, Abriza, este că am băgat de seamă la tatăl meu o pornire către tine. I-am văzut ochii cum se aprind de dorință.

Ea spuse :

— Liniștește-ți sufletul, Șarcan, căci nu voi fi a tatălui tău decît moartă. Oare cele trei sute șaizeci de femei și altele încă nu-i sînt de ajuns, de rîvnește la fecioria mea ? Fii pe pace, Șarcan, și alungă-ți grijile !

Aduse apoi mîncare și băutură ; amîndoi mîncară și băură ; pe urmă Șarcan, mereu cu sufletul mîhnit, se întoarse la el și se culcă.

Ci regele Omar Al-Neman, după ce Șarcan ieșise de la el, se duse s-o vadă pe cadîna Safia în iatacul ei, ducînd cele două geme prețioase, atîrnate de cîte un lănțișor de aur.

Cînd îl văzu, Safia se ridică și nu se așeză decît după ce se așeză mai întîi regele. Veniră la el și cei doi copii, fetița Nozhatu și băiețelul Daul-Macan. Regele îi sărută și le atîrnă la gît fiecăruia cîte o gemă. Cei doi copii se bucurară, iar mama îi ură regelui bună pace și fericire. Atunci regele îi grăi :

— Safia, tu ești fiica regelui Afridonios din Constantinia și nu mi-ai spus acest lucru niciodată. De ce mi-ai ascuns adevărul, împiedicîndu-mă să am față de tine o purtare vrednică de stirpea ta și să-ți dau cinstirea și slava ce ți se cuvin ?

Safia îi răspunse :

— O, rege, preadarnicule, oare ce aș mai putea să-mi doresc ? M-ai copleșit cu darurile și cu bunătatea ta, și m-ai făcut mamă a doi copii frumoși ca luna.

Regele Omar Al-Neman fu nespus de încîntat de acest răspuns, pe care îl găsi plin de înțelepciune și de gingășie. Și-i dărui Safiei un palat încă și mai frumos decît cel pe care-l avusese pînă atunci, și-i rostui o viață și mai îmbelșugată. Pe urmă se întoarse la palatul lui, ca să judece, să căftănească sau să mazilească, după obicei.

Ci mintea și inima îi erau tulburate necontenit de chipul reginei Abriza. Își petrecea la ea ceasuri în șir, tăifăsuind ba de una, ba de alta, tot strecurîndu-i vorbe cu dedesubturi. Dar Abriza îi răspundea de fiecare dată :

— O, rege preamărit, eu, în adevăr, nu doresc nicidecum bărbați.

Asta îl aținea și-l chinuia și mai mult pe rege care, pînă la urmă, se îmbolnăvi de-a binelea. Atunci îl chemă pe vizirul Dandan și-i dezvălui dragostea ce-o nutrea pentru minunata Abriza, și neizbînda încercărilor sale, și deznădejdea că niciodată n-are să fie a lui.

După ce îl ascultă, vizirul îi grăi :

— Iată ce zic eu. De îndată ce se înserează, ia cu tine o bucățică de banj și du-te la Abriza, bea cu ea și strecoară-i la urmă în pahar bucățica de banj ; nici n-are să ajungă la pat, că va fi în stăpînirea ta. Și vei putea să faci cu ea tot ce ți se va părea potrivit, ca să-ți potolești dorințele. Eu așa socotesc.

Regele răspunse :

— Așa-i, sfatul tău e bun și se poate înfăptui ușor.

Deschise un dulap și luă o bucățică de banj atît de puternic, încît numai mirosul lui ar fi fost de ajuns ca să adoarmă pe un an întreg chiar și un elefant. Puse bucățica de banj în buzunar și aștepta să se facă seară, cînd se duse la regina Abriza, care se ridică să-l întîmpine și nu stătu jos decît după ce se așeză regele și o pofti să stea și ea. El începu să-i vorbească și curînd își arătă dorința de-a bea ceva. Îndată Abriza aduse băuturi și tot felul de fructe : migdale, alune, fistic în cupe mari de aur și de cristal. Și se porniră să bea și să se îndemne unul pe altul, pînă ce vinul începu să i se urce Abrizei la cap. Îndată ce băgă de seamă, regele scoase bucățica de banj și o ținu ascunsă în mînă ; umplu o cupă, bău pe jumătate din ea și, pe furiș, strecură înlăuntru banjul. Întinse apoi cupa tinerei fete, spunîndu-i :

— Domniță, ia această cupă și soarbe băutura dorului meu !

Regina Abriza, fără să bănuiască nimic, luă rîzînd cupa și o bău. Și de îndată i se învîrti totul înaintea ochilor și nu mai avu vreme decît să se tîrască pînă la pat, unde se prăbuși pe spate, cu brațele întinse și cu picioarele depărtate. Două făclii mari luminau la cele două capete ale patului.

Atunci regele Omar Al-Neman se apropie de Abriza și începu să-i dezlege șireturile de mătase ale largilor ei șalvari. Dar cine știe măsura a tot ce se petrecu ?

Astfel se prăpădi fecioria tinerei regine Abriza.

Cînd totul se sfîrși, regele Omar Al-Neman se ridică și se duse în odaia de alături, unde se afla roaba cea mai iubită a Abrizei, credincioasa Boabă-de-Mărgean, căreia-i spuse :

— Du-te repede la stăpîna ta, că are nevoie de tine.

Și Boabă-de-Mărgean alergă la stăpîna ei, pe care o găsi întinsă pe spate, însîngerată și ofilită. Și înțelese că avea trebuință de îngrijiri grabnice. O șterse de sînge, o spălă, o stropi cu apă de trandafiri și-i umezi buzele cu apă de flori de portocal.

Atunci regina Abriza deschise ochii, se ridică pe jumătate și zărind-o pe Boabă-de-Mărgean o întrebă :

— Ce s-a întîmplat cu mine, Boabă-de-Mărgean ? Spune-mi, că mă simt sfîrșită.

Boabă-de-Mărgean îi povesti în ce stare o găsise, și Abriza înțelese ce făcuse regele Omar Al-Neman cu ea și că nimic nu se mai putea îndrepta. Durerea și amărăciunea o copleșiră într-atît încît îi porunci roabei să nu mai lase pe nimeni să intre în casă, iar regelui Omar Al-Neman, dacă ar veni, să-i spună așa : „Stăpîna mea este bolnavă și nu poate primi pe nimeni".

Regele Omar Al-Neman începu să-i trimită Abrizei în fiecare zi roabe încărcate cu tăvi mari cu tot felul de bunătăți și de băuturi, cupe pline cu fructe și cu dulcețuri, și găvane de porțelan cu sorbeturi și cu siropuri. Ci Abriza rămase închisă în iatacul ei, pînă ce într-o zi băgă de seamă că pîntecele începuse să-i crească și mijlocul să i se îngroașe, și pricepu că era însărcinată.

Atunci, de durere, lumea întreagă nu mai însemnă nimic în ochii ei. Nu vru să mai asculte nici cuvintele de mîngîiere ale Boabei-de-Mărgean, căreia îi spuse :

— Boabă-de-Mărgean, eu sînt de vină că am ajuns așa cum am ajuns, căci nu m-am purtat după

cuviință, părăsindu-mi părinții și țara. Iar acum mi-e silă de mine și de viață, curajul mi s-a sfîrșit și puterile mi s-au dus. Odată cu fecioria, mi-am pierdut și vlaga, și nu mai sînt în stare să înfrunt nici măcar un copil. N-aș mai putea să țin nici frîul calului, eu, Abriza, tînăra cea plină odinioară de flăcări și de tărie ! Acum ce să fac ? Dacă am să nasc în acest palat, ajung de ocara tuturor musulmanilor de-aici, care au să afle cum mi-am pierdut fecioria. Iar dacă mă întorc la tatăl meu, cu ce ochi am să îndrăznesc a-l privi ? O, cît de adevărate sînt cuvintele poetului :

Prietene, ia pururi bine-aminte,
Că-n vremurile de necaz, amare,
N-ai să-ți mai poți afla nici un părinte,
Nici țară, și nici casă primitoare !

Boabă-de-Mărgean îi spuse :

— Stăpînă, sînt roaba ta și rămîn supusă poruncilor tale. Poruncește și te ascult !

Abriza răspunse :

— Atunci, Boabă-de-Mărgean, ascultă-mă ! Trebuie numaidecît să fug din acest palat, fără să simtă cineva, și să mă întorc, oricum, la părinții mei. Eu nu mai sînt acum decît un trup fără de viață. Împlinească-se, dar, voia lui Allah !

Boabă-de-Mărgean îi răspunse :

— O, regină, ceea ce dorești tu este lucrul cel mai bun cu putință !

Chiar din acea clipă, ea începu să pregătească în taină plecarea. Trebuia să aștepte însă un prilej prielnic, cînd regele pleca la vînătoare, iar Șarcan se ducea la hotare să cerceteze cetățile de pază. Ci pe cînd ele așteptau acea zi, sorocul

naşterii se apropia. Aşa că Abriza îi spuse Boabei-de-Mărgean :

— Trebuie să plecăm chiar în noaptea asta ! Ce pot să fac împotriva sorţii care mi-a scris pe frunte că trebuie să nasc peste trei sau patru zile ? Să plecăm numaidecît, căci orice nenorocire e mai bună decît să nasc în acest palat. Caută dar un bărbat care să ne însoţească pe drum ; eu nu mai am putere să ţin în mînă nici cea mai uşoară armă.

Boabă-de-Mărgean răspunse :

— Pe Allah, stăpînă, nu cunosc decît un singur om în stare să ne însoţească şi să ne apere, şi anume pe uriaşul Moroz, unul dintre arapii regelui Omar Al-Neman. L-am omenit de multe ori şi l-am răsplătit cu dărnicie. Mi-a povestit că înainte a fost tîlhar de drumul mare, dar acum este paznicul porţii palatului. Am să-l caut, am să-i dau bani şi am să-i făgăduiesc că, atunci cînd o să ajungem în ţara noastră, o să-l însurăm cu cea mai frumoasă grecoaică din Chezareea.

Abriza spuse :

— Boabă-de-Mărgean, nu-i spune nimic, adu-l numai aici şi am să vorbesc eu cu el !

Boabă-de-Mărgean se duse să-l caute pe arap şi-i spuse :

— Moroz, a venit ziua norocului tău. Trebuie să faci însă ceea ce-ţi va porunci stăpîna mea. Vino cu mine !

Îl luă de mînă şi-l duse la regina Abriza. Cînd o văzu, arapul Moroz înaintă şi-i sărută mîna. Ea simţi o strîngere în inimă, îi fu silă de înfăţişarea arapului, dar gîndi : „La nevoie, faci orice !“ Şi, stăpînindu-şi scîrba, îi vorbi :

— Moroz, eşti tu în stare să ne ajuţi în nişte împrejurări grele şi nenorocite ? Dacă-ţi voi împărtăşi o taină, vei putea oare să n-o spui nimănui ?

Arapul Moroz răspunse :

— Stăpînă, am să fac tot ce-mi vei porunci !

Atunci Abriza urmă :

— Vreau să ne pregăteşti în grabă doi catîri pe care să încărcăm buclucurile noastre, şi doi cai pentru noi, şi să ne scoţi de aici, pe mine şi pe roaba mea, Boabă-de-Mărgean. Şi-ţi făgăduiesc că, de îndată ce vom fi ajuns tustrei în ţara mea, am să te însor cu cea mai frumoasă grecoaică pe care ţi-o vei alege. Şi-o să te copleşim cu aur şi cu bogăţii, iar dacă vei dori să te întorci în ţara ta, vei pleca de la noi, încărcat cu daruri nenumărate.

La aceste vorbe, arapul Moroz nu-şi mai încăpea în piele de bucurie, şi strigă :

— O, stăpînă, voi avea grijă de voi amîndouă ca de ochii mei din cap. Am să pregătesc de îndată catîrii şi tot ce trebuie şi voi pleca negreşit cu voi !

Plecă, făcu repede toate pregătirile de trebuinţă, şi pe urmă, nebăgaţi în seamă de nimeni, cu toată starea Abrizei, se strecurară afară din cetate.

Dar regina Abriza, pe care începuseră s-o chinuie durerile facerii, fu silită să se oprească din drum chiar în a patra zi. Nemaiputînd să îndure, îi spuse arapului :

— Moroz, ajută-mă să descalec, căci mă sfîrşesc de durere.

Şi-i porunci şi Boabei-de-Mărgean :

— Descalecă şi tu şi vino lîngă mine, ca să mă ajuţi.

Dar, după ce descălecară, arapul Moroz, văzînd farmecele reginei, fu cuprins de pofte, se apropie

de tînăra ce sta să leşine de scîrbă şi de mînie, şi îi spuse :

— Stăpînă, lasă-te mie !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, amînă continuarea pe a doua zi.

Cînd se lăsă a cincizeci şi doua noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar hîdul arap Moroz i-a spus reginei Abriza :

— Stăpînă, lasă-te mie !

Atunci regina i-a răspuns :

— Arap, fiu de arap, fecior de rob ! Cutezi să vii astfel în faţa mea ? Ce neagră ocară pentru mine, să mă aflu fără de nici un ajutor în mîinile celui mai scîrnav dintre robi ! Ticălosule ! De mi-o ajuta Allah să mai scap din nevolnicia în care mă aflu, am să-ţi pedepsesc neobrăzarea cu însăşi mîna mea ! Decît să mă las atinsă de tine, mai bine mă omor şi sfîrşesc cu suferinţele şi cu necazurile vieţii.

Cînd o auzi arapul vorbind astfel, se înfurie atît de cumplit, încît se bulbucă tot, faţa i se strîmbă de ură, nările i se umflară, iar buzele lui groase i se făcură pungă. Tremurînd din tot trupul, se aruncă asupra reginei, cu spada în mînă, o apucă de păr şi-i împlîntă fierul în piept.

Aşa muri Abriza, de mîna acelui arap.

După care, Moroz se repezi la catîrii încărcaţi cu bunurile Abrizei şi, zorindu-i din urmă, pieri degrabă în munţi.

Iar regina Abriza, dîndu-şî sufletul, născu un băiat în braţele credincioasei Boabă-de-Mărgean care, în durerea ei, îşi punea ţărînă pe cap, îşi sfîşia hainele şi se bătea peste obraji de ţîşnea sîngele. Şi strigă :

— O, biata mea stăpînă ! tu, războinica atîta de viteză, te prăpădeşti aşa, ucisă de un ticălos rob arap !

Ci nici nu isprăvi să se jelească Boabă-de-Mărgean, că şi văzu un nor de pulbere ridicîndu-se pînă-n slăvi şi apropiindu-se ca vîntul. Şi deodată norul se risipi şi din el se ivi o oaste de luptători şi de călăreţi, toţi îmbrăcaţi ca oştenii din Chezareea. Era oastea regelui Hardobios, tatăl Abrizei. Răzbătuseră pînă la el zvonuri că Abriza a fugit din mînăstire, aşa că regele îşi adunase grabnic ostaşii, luase el însuşi comanda şi pornise către Bagdad. Şi astfel se afla acum chiar în locul unde fusese ucisă Abriza.

Văzîndu-şi copila moartă, regele sări de pe cal şi se prăbuşi la pămînt. Iar Boabă-de-Mărgean se puse să plîngă în hohote şi să se jeluiască şi mai cumplit. De îndată ce regele îşi veni în simţiri, ea îi povesti întreaga întîmplare şi-i spuse :

— Cel ce ţi-a omorît copila este un arap al regelui Omar Al-Neman, desfrînatul care şi-a bătut joc de ea.

Regele Hardobios, aflînd acestea, văzu negru înaintea ochilor şi hotărî să se răzbune crunt. Mai întîi însă porunci să se întocmească o năsălie pentru trupul fiicei lui şi să se întoarcă la Chezareea, ca să-mplinească datoriţele înmormîntării.

Ajungînd în Chezareea, regele Hardobios intră în palat şi chemă de îndată pe doica lui, Muma-Prăpădurilor, căreia îi vorbi astfel :

— Doică, iată ce-au făcut musulmanii cu fata mea ! Regele i-a răpit fecioria, iar robul lui a voit s-o pîngărească și a ucis-o. Murind, ea a născut un băiat, pe care îl îngrijește Boabă-de-Mărgean. Am jurat pe Mesia că-mi voi răzbuna copila și că voi spăla rușinea de care am fost acoperit. Altminteri, mă ucid cu mîna mea !

Și începu să plîngă amarnic. Atunci Muma-Prăpădurilor îi spuse :

— De răzbunare să nu te îngrijești, măria-ta. Am să-l fac eu pe musulmanul ăsta să-și ispășească toate fărădelegile. Am să-l omor și pe el și pe toții copiii lui, în așa chip, încît să ajungă lucru de poveste și să se pomenească veac de veac, în toate colțurile pămîntului. Ci trebuie să dai ascultare vorbelor mele și să le urmezi întocmai. Poruncește să fie aduse aici la palat cinci fecioare, cele mai frumoase din Chezareea, cu sînii cei mai frumoși. Și fă așa ca să vină aici și cei mai mari învățați și cei mai hărăziți poeți din toate țările musulmane vecine cu regatul tău. Poruncește pe urmă acestor învățați musulmani să le crească pe cele cinci fete după știința lor, să le învețe credința musulmanilor, istoria arabilor, cronicile califilor și toate faptele regilor musulmani ; tot așa, să le învețe și cum să se poarte, cum să vorbească în fața regilor, cum să petreacă împreună cu ei, cum să le dea să bea ; să le deprindă cum să spună versurile cele mai frumoase și cum să alcătuiască și ele stihuri, și cum să rostească vorbe de laudă, și îndemînarea cîntecului. Și e de trebuință ca învățătura lor să fie desăvîrșită, măcar de-ar ține și zece ani. Se cade să fim cu multă răbdare, așa cum spun arabii pustiei : „Răzbunarea se poate împlini și după patruzeci de ani". Iar răzbunarea la care cuget eu cere ca fetele acestea să fie desăvîrșite

în totul. Şi ca să ştii şi tu cē gînd am, află că regele musulman are slăbiciunea femeilor şi, drept aceea, şi-a făcut un harem cu trei sute şi şaizeci de cadîne, în afară de cele o sută de tinere plecate cu regina noastră Abriza, şi în afară de toate femeile care-i mai vin ca haraci din toate părţile. Aşa că eu am să-l fac să piară prin slăbiciunea lui.

Auzind acestea, regele Hardobios se lumină la chip, o îmbrăţişă pe Muma-Prăpădurilor şi trimise de îndată să se caute învăţaţii musulmani şi copilele neprihănite cu sîni feciorelnici.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Cînd se lăsă a cincizeci şi treia noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar regele Hardobios trimise de îndată să se caute învăţaţii musulmani şi copilele neprihănite, cu sîni feciorelnici. Pe învăţaţi îi primi cu toată cinstea şi-i copleşi cu daruri şi cu avuţii ; le încredinţă apoi copilele cele frumoase şi le ceru să le dea cele mai alese învăţături musulmane. Şi învăţaţii îl ascultară şi făcură întocmai cum le porunci regele Hardobios.

Ci regele Omar Al-Neman, cînd se întoarse de la vînătoare şi află de fuga Abrizei, se mînie amarnic şi strigă :

— Cum se poate ca o femeie să plece din palatul meu fără ca nimeni să ştie ? Dacă şi regatul

meu este tot așa de bine păzit ca palatul, pieirea noastră este neîndoielnică.

Pe cînd vorbea astfel, iată că se întoarse și Șarcan de la război și se înfățișă tatălui său, de la care află despre fuga Abrizei. Și din clipa aceea, Șarcan nu mai putu să sufere vederea palatului, încai că și toată grija regelui nu se mai întorcea decît către Nozhatu și către Daul-Macan. Din zi în zi arăta mai abătut, pînă ce regele îl întrebă :

— Ce ai tu, fiule, de ți-i fața tot mai ofilită și mai pierită ?

Șarcan îi răspunse :

— Tată, viața în palatul tău mi-a ajuns de neîndurat, din mai multe pricini. Ți-aș cere, dară, să-mi faci un hatîr : numește-mă cîrmuitor al uneia dintre cetățile împărăției, unde să mă îngrop pentru cîte zile mai am de trăit.

După care rosti aceste stihuri măiestre :

Acum, cînd port în suflet
Noian de vise moarte,
Mi-ar fi cu mult mai bine
Să pot pleca departe —
Ca ochiu-mi să nu vadă,
Urechea să n-audă
Nimic din ce-amintește
Iubirea mea pierdută.

Regele Omar Al-Neman înțelese pricinile durerii lui Șarcan, căută să-l mîngîie și-i spuse :

— O, fiul meu, facă-se după voia ta ! Și întrucît cel mai de seamă oraș al împărăției mele este Damascul, te căftănesc cîrmuitor al Damascului, chiar din această clipă.

Porunci să vie numaidecît diecii palatului și toți mai-marii împărăției ; numi în fața lor pe Șarcan

cîrmuitor al părților Damascului și porunca fu scrisă și pecetluită pe loc.

Se făcură degrabă toate cele cuvenite pentru plecare, iar Șarcan își luă rămas bun de la tatăl și de la mama sa, și de la vizirul Dandan. Și după ce primi închinarea emirilor, a vizirilor și-a tuturor cîrmuitorilor împărăției, porni în fruntea oștenilor lui și nu mai poposi pînă ce nu ajunse la Damasc. Locuitorii îl primiră în zarvă de tilinci și de țimbale, de trîmbițe și de trompete, cu tot orașul împodobit și luminat în cinstea lui. Și toți îi ieșiră în întîmpinare cu mare alai, rînduiți în două șiruri, unii de-a dreapta, alții de-a stînga.

Ci regele Omar Al-Neman, după plecarea lui Șarcan, primi la el pe învățații însărcinați cu creșterea copilei Nozhatu și a fratelui ei Daul-Macan. Și învățații grăiră astfel regelui :

— Măria-ta, am venit să-ți dăm de veste că odraslele măriei-tale au isprăvit tot ce-aveau de învățat și sînt stăpîni acum pe toate tainele înțelepciunii și ale cuvîntului, cunosc toate artele și toate bunele deprinderi.

La această veste, regele Omar Al-Neman nu mai putu de mulțumire și de bucurie, și-i dărui pe învățați cu daruri bogate. Cercetă și văzu că mai cu seamă fiul său Daul-Macan, acum de paisprezece ani, se făcuse tare chipeș și voinic, și era călăreț fără pereche, plăcîndu-i cu deosebire să stea de vorbă cu învățații, cu poeții și cu înțelepții pricepuți în tainele legilor și ale *Coranului*. Și toți locuitorii Bagdadului, fie bărbați, fie femei, îl iubeau și-l binecuvîntau.

Ci veni și-o zi cînd prin Bagdad trecură pelerinii ce se duceau de la Irak către Mecca, orașul sfînt, ca să-și împlinească datoriile hagialîcului,

și apoi la Medina, ca să vadă mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea și tihna lui Allah !

Cînd văzu sfîntul alai, Daul-Macan se aprinse de cucernicie, alergă la tatăl său și-i spuse :

— Vin la tine, tată, ca să-mi dai îngăduință să plec în sfîntul hagialîc.

Ci regele Omar Al-Neman încercă să-l abată de la asemenea gînd, nu-i îngădui să plece și-i zise :

— Ești prea tînăr, copilul meu ! Dar anul viitor, dacă vrea Allah, am să plec și eu în hagialîc și, negreșit, te voi lua cu mine.

Daul-Macan, căruia anul viitor i se părea tare departe, alergă la sora lui geamănă, Nozhatu, și-i spuse :

— O, Nozhatu, mor de dorința de a pleca în hagialîc și de-a vedea mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea și tihna ! I-am cerut îngăduință tatălui nostru, dar nu mi-a dat-o. Acum mă gîndesc să iau ceva bani cu mine și să plec pe ascuns, fără să-l înștiințez pe tata !

Nozhatu, plină și ea de înflăcărare, grăi :

— Allah cu tine, frate ! Ia-mă și pe mine, vreau și eu să văd mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea și tihna !

El îi răspunse :

— Bine ! La căderea nopții, să vii la mine ! Ci ai grijă să nu vorbești cu nimeni nimic despre asta.

La miezul nopții, Nozhatu se sculă, se îmbrăcă în hainele bărbătești date de Daul-Macan, care era de potriva ei, luă bani de drum și plecă de-a dreptul spre poarta palatului, unde îl găsi pe Daul-Macan așteptînd-o cu două cămile. Daul-Macan o ajută pe soră-sa să încalece pe una dintre cămile, iar el încălecă pe cealaltă. Animalele porniră și,

ocrotiți de întunericul nopții, cei doi ajunseră între pelerini și se strecurară în rîndurile lor, fără ca să-i fi băgat cineva în seamă. Și-așa, duși de caravana de la Irak, apucară calea spre Mecca, ieșind din Bagdad.

Allah le purtă de grijă și-ajunseră cu pace la sfînta Mecca. Aici, Daul-Macan și Nozhatu nu mai puteau de bucurie cînd s-au văzut pe muntele Arafat și și-au îndeplinit, după datine, îndatoririle cele sfinte. Iar cînd au făcut înconjurul Kaabei, și-au simțit sufletele pline de-o mare fericire.

Dar nu s-au mulțumit numai cu Mecca, ci s-au dus, mînați de evlavie, pînă la Medina, ca să se închine la mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea și tihna !

Atunci, cum hagiii tocmai se pregăteau să se întoarcă în țara lor, Daul-Macan îi grăi surioarei Nozhatu :

— O, surioară, tare aș vrea să văd și sfînta cetate a lui Abraham, cel ocrotit de Allah, cetatea pe care iudeii și creștinii o numesc Ierusalim !

Nozhatu îi răspunse :

— Și eu aș vrea.

Deci, după ce se înțeleseră așa între ei, se alipiră pe lîngă o caravană și plecară spre sfînta cetate a lui Abraham.

După o călătorie tare grea ajunseră la Ierusalim ; dar pe drum, Daul-Macan și Nozhatu se îmbolnăviră de friguri. Nozhatu se lecui în cîteva zile, Daul-Macan rămase însă suferind, și boala i se tot înrăutățea. La Ierusalim, închiriară la un han o cămăruță, și Daul-Macan, în prada bolii, se întinse într-un colț. Și boala se înrăutăți așa de tare, încît băiatul își pierdu cunoștința și începu să aiureze. Nozhatu nu-l părăsea nici o clipită, îi purta de grijă și era tare necăjită și amărîtă că se aflau

singuri într-o țară străină, fără nimeni care să-i mîngîie și să-i ajute.

Și cum zăcea de îndelungă vreme, Nozhatu isprăvi și cei mai de pe urmă bănuți. Atunci se rugă de băiatul care-i slujea pe călătorii adăpostiți la han să se ducă la piață cu o haină de-a ei s-o vîndă. Băiatul o vîndu, îi aduse banii, iar Nozhatu urmă tot așa, vînzînd în fiecare zi cîte ceva, pentru a-și îngriji fratele, pînă ce nu mai avu de vînzare nimic. Și nu mai avea decît hainele de pe ea și niște zdrențe pe care se culcau ea și fratele ei. Atunci, sărmana Nozhatu începu să plîngă în tăcere.

Ci chiar în seara aceea, prin voința lui Allah, Daul-Macan își veni în fire, se simți mai întremat oleacă și, întorcîndu-se spre sora sa, spuse :

— O, Nozhatu, simt că mi se întorc puterile și aș avea poftă să mănînc o frigăruie de carne de miel.

Nozhatu îi răspunse :

— Pe Allah, cum să fac, frate, să-ți cumpăr carne ? Nu-mi vine să mă duc să cer de pomană pe drumuri. Dar fii liniștit, de mîine am să intru slujnică la vreun om bogat, ca să pot căpăta cele de trebuință. Numai de-un lucru îmi pare rău : că va trebui să te las singur peste zi. Dar ce să facem ? Nu este putere și tărie decît întru Allah preaînaltul, și numai el ne poate ajuta să ne întoarcem în țara noastră !

Și Nozhatu izbucni în hohote de plîns.

A doua zi, se sculă de cu zori, își puse pe cap o bucată veche de sac din păr de cămilă, pe care le-o dăruise vecinul lor de la han, un cămilar cu inimă bună, își sărută fratele și-l îmbrățișă plîngînd, apoi ieși din han, neștiind nici ea încotro să apuce.

Daul-Macan aşteptă ziua întreagă întoarcerea sorei sale, dar veni noaptea şi Nozhatu nu se întoarse. O aşteptă întreaga noapte, fără să închidă ochii, şi Nozhatu tot nu veni. Şi la fel fu şi a doua zi, şi în noaptea următoare. Pe Daul-Macan îl cuprinse îngrijorarea pentru soră-sa şi inima i se înfioră de teamă. Pe lîngă acestea, de două zile nu mîncase nimic. Se tîrî anevoie pînă la uşa cămăruţei şi încercă să-l strige pe băiatul de la han care, într-un tîrziu, îl auzi. Daul-Macan îl rugă să-l ajute să meargă pînă în suk. Băiatul îl luă pe umeri şi-l duse la piaţă, îl puse dinaintea unei prăvălii, închise la ceasul acela, şi plecă.

Trecătorii şi negustorii din suk se strînseră în jurul lui, văzîndu-l atît de slab şi de sfîrşit, şi începură să-l căineze şi să-l jeluiască. Daul-Macan, neavînd putere să vorbească, le făcea semne că-i e foame, iar negustorii puseră mînă de la mînă şi-i cumpărară de mîncare. Şi cum se strînseseră treizeci de drahme, se sfătuiră ce era mai bine de făcut pentru bolnav. Un om cumsecade din piaţă grăi :

— Cel mai bun lucru este să închiriem o cămilă pentru acest tînăr şi să-l trimitem la Damasc, la spitalul făcut din dărnicia califului. Aici în stradă, lăsat aşa, fiecum, ar muri fără doar şi poate.

Toată lumea fu de această părere, dar, pentru că se înnoptase, amînară treaba pe a doua zi. Alături de Daul-Macan, la îndemînă, îi puseră un ulcior cu apă şi merinde.

Porţile sukului se închiseră, aşa că toţi plecară acasă, căinînd amara soartă a tînărului bolnav. Daul-Macan îşi petrecu noaptea toată fără să dea geană în geană, îngrijorat de soarta sorii sale Nozhatu. Abia putu să mănînce şi să bea oleacă, de slab şi de istovit ce era.

A doua zi, oamenii aceia de treabă din piața Ierusalimului închiriară o cămilă și-i spuseră cămilarului :

— O, cămilare, suie bolnavul acesta pe cămilă și du-l la spitalul din Damasc, să se vindece.

Cămilarul le răspunse :

— Jur pe capul meu că așa voi face !

Ci în sinea lui, ticălosul își spuse : „Ce să mai duc de la Ierusalim la Damasc un om care trage să moară ?“

Aduse apoi cămila, o îndemnă să se lase în genunchi, urcă pe bolnav deasupra și, binecuvîntat de toți cei ce se aflau în piață, smuci de căpăstru, îndemnînd vita să se ridice, și porni la drum. Dar după ce străbătu cîteva uliți, se opri și, cum tocmai ajunsese înaintea ușii unui hamam, îl luă pe Daul-Macan, care leșinase, îl culcă pe grămada de lemne ce slujea la încălzirea băii, și plecă degrabă.

În zori, cînd slujitorul de la hamam veni să aprindă focul la cazane, găsi dinaintea porții trupul tînărului întins pe jos, părînd fără de viață, și-și spuse în sine : „Cine-o fi azvîrlit aici hoitul ăsta, în loc să-l îngroape ?“ Și cînd tocmai se pregătea să dea la o parte leșul din fața porții, Daul-Macan făcu o mișcare. Atunci hamamgiul strigă :

— Nu e mort, pesemne e vreun băutor de haşiș, care-a căzut as-noapte pe grămada asta de lemne. Hei, măi beţivule ! băutorule de haşiș !

Și vru să se aplece și să-i strige toate astea în obraz. Atunci văzu că era un tinerel căruia nici nu-i mijise barba și al cărui chip, tare frumos, vădea o obîrșie aleasă, măcar că arăta așa de slab și topit de boală. Și slujitorul oftă cuprins de milă :

— Nu este tărie și putere decît întru Allah ! Am judecat aspru un biet copil, străin și bolnav, pe cînd Profetul — cu el fie mîngîierea și tihna !

ne-a sfătuit să ne păzim a judeca pripit și să fim miloși și primitori cu străinii, mai ales cînd sînt bolnavi.

Și fără să mai șovăie o clipă, slujitorul îl luă pe umeri, se reîntoarse în casă, intră la soția lui și i-l dădu în seamă ca să-l îngrijească. Aceasta întinse pe jos un covor, puse o pernă nouă și curată și-l culcă cu grijă pe oaspetele bolnav. Alergă apoi să aprindă focul la bucătărie, încălzi apă și se întoarse să-i spele mîinile, picioarele și obrajii. Iar slujitorul alergă la piață și cumpără apă de trandafiri și zahăr, se întoarse repede acasă, îl stropi cu apă de trandafiri și-i dădu să bea sorbet cu zahăr și cu apă de trandafiri. Pe urmă scoase dintr-o ladă o cămașă curată și înmiresmată cu flori de iasomie și-l îmbrăcă pe tînăr.

Abia isprăviră ei aceste îngrijiri, că Daul-Macan simți o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vînt.

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Cînd se lăsă a cincizeci și patra noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Daul-Macan simți o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vînt și putu să-și ridice încetișor capul și să se sprijine în perne. Cînd îl văzu așa, hamamgiul se bucură din toată inima și strigă :

— Slavă lui Allah și mulțumire pentru însănătoșirea băiatului acestuia întru care m-a învrednicit !

Și timp de alte trei zile, hamamgiul se rugă necontenit pentru însănătoșirea tînărului pe care-l îmbia tot cu sorbeturi răcoritoare și cu zeamă de trandafiri și-l îngrijea ca un părinte. Încetul cu încetul puterile se întoarseră în trupul tînărului și el putu să-și deschidă ochii și să răsufle în voie. Și în clipa cînd băiatul se simțea mai bine, intră hamamgiul, îl văzu înviorat la față și-l întrebă :

— Cum îți mai e, fiule ?

Daul-Macan răspunse :

— Mă simt mai bine și sănătos !

Atunci hamamgiul mulțumi lui Allah, alergă în suk și cumpără zece pui de găină, cei mai frumoși pe care-i găsi, se întoarse acasă și-i dădu nevestei-sale grăindu-i :

— Nevastă, ți-am adus zece pui, să tai în fiecare zi cîte doi, unul dimineața și altul seara, și să i-i gătești.

Nevasta slujitorului tăie pe dată un pui, îl găti și-i aduse tînărului să mănînce supă și rasol. După ce mîncă, îi turnă apă caldă ca să se spele pe mîini, apoi îl acoperi ca să nu-i fie frig și-l lăsă să se odihnească, sprijinit în perne. Și el dormi așa pînă tîrziu după amiază, cînd soția hamamgiului îi mai găti un pui, i-l aduse tăiat în bucăți mărunte și-l îndemnă :

— Mănîncă, băiete, și fă-te sănătos !

Pe cînd Daul-Macan mînca, hamamgiul se întoarse de la hamam și văzu că nevastă-sa făcea întocmai cum îi spusese el. Se așeză la capul tînărului și-l întrebă :

— Cum te mai simți, băiețe ?

El îi răspunse :

— Slavă lui Allah, sănătos și în putere. Să te răsplătească Allah pentru toate binefacerile tale.

Slujitorul se bucură din suflet de aceste vorbe. Se duse în piață, cumpără iarăși sirop de violete și suc de trandafiri și-i dădu să bea.

Ci slujitorul nu cîștiga la hamam decît cinci drahme pe zi și numai pentru Daul-Macan cheltuia două — ca să-i cumpere pui, zahăr, suc de trandafiri și sirop de violete. Și tot așa cheltui timp de o lună, pînă cînd Daul-Macan se înzdrăveni bine și scăpă de boală. Tare mult se mai bucurară cei doi văzîndu-l vindecat cu totul, iar hamamgiul îi spuse :

— Fiule, nu vrei să mergi acum cu mine la hamam, să faci o baie, că ți-o prinde bine după atîta vreme.

Daul-Macan răspunse :

— Merg, de bună seamă !

Slujitorul alergă numaidecît la tîrg, luă cu chirie un măgar, se întoarse acasă, îl urcă pe Daul-Macan pe măgar și-l duse pînă la hamam, sprijinindu-l mereu cu multă grijă și cu gingășie. Pînă ce tînărul se dezbrăcă în hamam, slujitorul trase o raită prin suk, cumpără cele de trebuință pentru baie, se întoarse și-i spuse :

— În numele lui Allah, să începem !

Și se porni să frămînte trupul lui Daul-Macan, începînd cu picioarele. Pe cînd îl spăla așa, masagiul hamamului intră și rămase nedumerit văzîndu-l pe hamamgiu îndeplinind treburi care nu erau ale lui. Își ceru iertare că nu se aflase în odaia de baie, dar preabunul hamamgiu îi spuse :

— Prietene, cu sînt bucuros că pot să te ajut făcînd o treabă în locul tău și slujindu-l totodată și pe acest tînăr care-i oaspe în casa mea.

Atunci masagiul chemă bărbierul și frizerul, iar aceștia se și apucară să-l radă și să-l tundă pe Daul-Macan, după care îl spălară din nou cu multă

apă. Fochistul îl urcă apoi pe o bancă, îi dădu o cămaşă subţire şi o haină de-a lui, îi înfăşură fruntea cu un turban alb, îi strînse mijlocul cu un briu vărgat de lînă, şi-l aduse acasă, călare pe măgar.

Acolo nevasta slujitorului îi aştepta cu toate pregătirile gata : spălase casa, scuturase şi paturile, şi preşurile, şi pernele. Hamamgiul îl îndemnă pe Daul-Macan să se culce în tihnă şi-i dădu sorbet cu zahăr şi cu suc de trandafiri. Îi aduse apoi de mîncare un pui, pe care i-l dumică mărunţel cu mîna lui, şi-l puse să soarbă şi supă, pînă-l văzu bine sătul. Iar Daul-Macan mulţumi lui Allah pentru însănătoşire şi-i grăi slujitorului :

— Oh, cît trebuie să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine !

Ci slujitorul îi răspunse :

— Lasă fiule ! Dacă-mi îngădui să te întreb ceva, spune-mi de unde vii şi ce nume porţi. După chipul pe care-l ai şi din purtările tale, eu mă dau cu gîndul că trebuie să fii fecior de neam mare şi de soi ales.

Daul-Macan răspunse :

— Mai întîi să-mi arăţi cum şi unde m-ai găsit, apoi am să-ţi povestesc şi eu întîmplările mele.

Atunci slujitorul hamamului îi povesti lui Daul-Macan :

— Păi eu te-am găsit zăcînd pe grămada de lemne de la poarta hamamului, într-o dimineaţă cînd mă duceam la slujba mea. Habar n-am cine te-o fi aruncat acolo ; şi te-am adus acasă la mine, numa-aşa, pentru milosîrdia lui Allah.

Daul-Macan strigă :

— Mărire celui ce dă viaţă pînă şi osemintelor fără de suflare ! Şi tu, taică, să ştii că nu te-ai milit de un nerecunoscător. Trag nădejde că nu

peste mult timp am să-ți dovedesc mulțumirea mea. Ci ia spune-mi, mă rog dumitale, în ce țară mă aflu ?

Slujitorul îi răspunse :

— Ești în sfînta cetate a Ierusalimului.

Atunci Daul-Macan se gîndi cu amărăciune la despărțirea de sora lui, Nozhatu. Și nu se putu opri de-a plînge și a-i povesti hamamgiului toate cîte pătimise, dar fără a-și da în vileag obîrșia și neamul. Apoi rosti aceste stihuri :

Pe umeri duc o mult prea grea povară,
Și nu mai pot s-o duc, și mă sfîrșesc.
Mă rog de cea pe care, chin și pară,
O port în piept și căreia-i slujesc,
Mă rog cu glasul stins : „Stăpînă, tu,
Așteaptă-o clipă doar, nu da plecarea !“
Ci ea-mi răspunde : „Să aștept ? Vai, nu !
Eu nu cunosc ce-nseamnă așteptarea.“

Atunci slujitorul grăi :

— Nu mai plînge, copile ! Dimpotrivă, mulțumește-i lui Allah că ai scăpat și te-ai însănătoșit.

Daul-Macan îl întrebă :

— Oare-i departe mult cetatea Damascului ?

Slujitorul răspunse :

— Păi de-aici și pînă la Damasc, să tot fie vreo șase zile de mers.

Daul-Macan adause :

— Tare aș vrea să merg acolo !

Dar slujitorul îi spuse :

— O, tinere doamne, cum să te las să pleci singur la Damasc, pe tine, un copilandru ? Ți-ai primejdui viața. Dacă stărui să te duci, am să te însoțesc, și-am s-o iau și pe femeia mea cu noi. Așa, ne-om duce să trăim împreună la Damasc,

în țara Șam, cea plină de izvoare și de pometuri proslăvite de toți călătorii.

Și întorcîndu-se spre nevastă-sa, hamamgiul întrebă :

— Fiică a unchiului meu, vrei să mergi cu noi în preastrălucita cetate a Damascului, în țara Șam, sau mai degrabă socoți să rămîi aici și să aștepți întoarcerea mea ? Căci musai trebuie să-l însoțesc pe oaspele meu pînă acolo. În numele lui Allah, mi-e peste poate să mă despart de el și să-l las, cum vezi și tu, atît de tînăr, să bată singur cărări necunoscute, către o cetate cu niște locuitori, după cum se spune, așa de tare porniți spre desfrîu și năravuri rele.

Nevasta hamamgiului grăi pe dată :

— De bună seamă că merg cu voi.

Hamamgiul fu mulțumit și grăi :

— Mărire lui Allah, cel care aduce înțelegere între oameni, o, fiică a unchiului meu !

Și numaidecît strînse totul de prin casă — paturile, pernele, cratițele, cazanele, piulița, tăvile, saltelele — plecă în suk cu ele, unde le vîndu la mezat, pe cincizeci de drahme, din care făcu rost de un catîr trebuincios călătoriei...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și cincea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar, hamamgiul a făcut rost de un măgar, l-a încălecat pe Daul-Macan deasupra, și-au părăsit orașul sfînt, luînd drumul

Damascului — Daul-Macan călare, iar hamamgiul și nevasta pe jos, după el.

Și călătoriră așa, fără oprire, pînă ce ajunseră acolo. Cum era pe la căderea nopții, traseră la un han ; iar hamamgiul alergă la piață ca să cumpere pentru tustrei de mîncare și băutură.

Șezură așa la han vreo cinci zile, cînd nevasta hamamgiului, sfîrșită de truda drumului, se îmbolnăvi și, după o fierbințeală grea, își dete sufletul, în mila și îndurarea lui Allah. Pe Daul-Macan moartea ei îl întristă tare mult, căci se deprinsese cu femeia aceasta miloasă care-l slujise cu dragoste și credință.

Cu sufletul plin de jale, se întoarse spre bietul slujitor, cufundat într-o neagră durere, și-i grăi :

— Taică, alină-ți jalea, căci tuturor ni-i dat să batem la aceeași poartă.

Slujitorul, privindu-l pe Daul-Macan, îi spuse :

— Allah să te răsplătească pentru mila ta, copile ! Poate că-ntr-o zi s-o-ndura să pună capăt suferințelor noastre și să ne izbăvească de mîhnire. Și scris e că de nici un folos nu pot fi suspinele noastre. Să ne ridicăm, dară, și să ne preumblăm oleacă prin cetatea Damascului pe care încă n-am avut vreme s-o vedem. Tare aș vrea să te știu răsuflînd în voie și cu sufletul liniștit.

Daul-Macan răspunse :

— Voia ta mi-e poruncă.

Atunci, slujitorul se ridică, îl luă pe Daul-Macan de mînă și plecară. Străbătură cu pas domol piețele și străzile, pînă ce ajunseră la o clădire mare, unde se aflau grajdurile valiului Damascului. La poartă văzură o mulțime de cai și catîri, precum și mai multe cămile stînd în genunchi, în vreme ce cămilarii le încărcau cu tot felul de saltele, de perne, de lăzi și poveri. În jurul lor ro-

iau o grămadă de robi și de slujitori, tineri și bătrîni, toți strigînd și făcînd o gură și-o zarvă cumplită.

Daul-Macan își spuse în sine : „Ai cui or fi robii, și cămilele, și lăzile astea ?“ Pînă la urmă, îl întrebă apoi pe unul dintre slujitori, care-i răspunse :

— E un dar al valiului din Damasc pentru regele Omar Al-Neman. Afară de asta, mai e și haraciul cetății Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Lui Daul-Macan i se umplură ochii de lacrimi și-și spuse încetișor :

Dacă prietenii, departe,
Blesteamă greu tăcerea mea
Și rătăcirile-mi deșarte —
Să le răspund, cum voi putea ?

Dacă plecarea mea ucise
Și gîndul că m-avură drag,
Și dorurile-n lacrimi scrise —
Ce pot eu, un sărman pribeag ?

Iar dacă-ndur și chin, și jale,
Eu, care totul am pierdut,
Cum să mai aflu, oare, cale,
Spre anii dusului trecut ?

Tăcu o clipă, apoi alte stihuri începură să-i răsune în minte :

El își strînse cortul și pieri în zare.
Ochii-mi fug pe urmă-i, întru adorare.

A plecat iubitul ! Viața mea s-a dus !
Dorule, fii straja lui, și stai supus.

Te vei mai întoarce, tu, odorul meu,
Să te cert într-una, să-ți zîmbesc mereu?

Cînd sfîrși, Daul-Macan începu să plîngă. Ci bunul hamamgiu îi grăi :

— Copile, poartă-te înțelept ! Am izbutit cu greu cazană să te facem sănătos, și-acum vrei să te îmbolnăvești iar, de plîngi așa de amar ? Liniștește-te, copile drag, nu mai plînge atîta, că tare mi-e teamă să nu ți se întoarcă fierbințelile.

Daul-Macan însă nu putea să se potolească și, tot plîngînd de dorul sorei sale Nozhatu și al tatălui său, rosti aceste versuri triste :

Copile, petrece și rîzi pe pămînt,
Că, iată, pămîntul durează mereu,
Ci viața se duce ca fulgul în vînt.

Iubește, deci, viața, cu bine, cu greu,
Și adu-ți aminte, copile al meu,
Că moartea ne-adună pe rînd.

Te bucură, dară, de fiece clipă !
O, vezi ? fericirea se duce ușor,
Grăbită-i e foarte bătaia de-aripă,
Nimic nu ne lasă din spornicu-i zbor.

Nimic nu ne lasă ! Din viața întreagă,
Nu-i dat nimănuia, aici, să culeagă
Alt bun — doar tristețe și zădărnicie.
Deci, lumea și viața, copile, să-ți fie

Ca hanul în care un biet călător
Oprește o clipă la dulce popas.
Deci fă ca pămîntul cu soare și flori
Să-ți fie-adăpostul la care ai tras.

După ce isprăvi de spus și aceste versuri, pe care hamamgiul le ascultă cu mare uimire și se strădui să le învețe, repetîndu-le de mai multe ori, Daul-Macan rămase un timp pierdut în gînduri.

Pînă la urmă, hamamgiul, cu sfială, îi spuse :

— O, tînărul meu stăpîn, pesemne că te gîndești într-una tot la țara și la părinții tăi !

Daul-Macan răspunse :

— Da, taică ! Simt că nu mai pot să rămîn aici nici o singură clipă ! Am să-mi iau rămas bun de la tine și-am să mă lipesc și eu pe lîngă această caravană, să mă duc la Bagdad, orașul meu !

Hamamgiul îi spuse :

— Merg și eu cu tine ! Mi-e peste putință să te las singur, ori să mă despart de tine și, cum te-am luat sub ocrotirea mea, n-am să mă opresc la jumătatea drumului.

Daul-Macan îi grăi :

— Allah să-ți răsplătească bunătatea, cu belșug de daruri alese !

Și se bucură din suflet de tovărășia hamamgiului, care îl rugă pe Daul-Macan să încalece pe măgar și-i grăi :

— Tu o să mergi călare pe măgar cît vei vrea, iar cînd ai să te simți trudit de umbletul călare, te dai jos și-ți mai dezmorțești picioarele.

Daul-Macan îi mulțumi călduros și-i spuse :

— În adevăr, ceea ce faci tu pentru mine n-ar face nici un frate !

Pe urmă, așteptară apusul soarelui și răcoarea nopții, ca să porncască la drum împreună cu caravana, să lase Damascul și să ia drumul Bagdadului.

Estimp, sora lui Daul-Macan, tînăra Nozhatu, după ce ieșise din han, la Ierusalim, ca să se ducă să caute un loc de slujnică la vreun bogătan din cetate și să poată astfel cîștiga ceva bani pentru a-și îngriji fratele și pentru a-i cumpăra frigăruile de miel pe care le dorea, își acoperise capul cu pînză veche de sac din păr de cămilă și pornise să străbată străzile la întîmplare, fără să știe încotro să meargă. Se zbuciuma în mintea și în inima ei din pricina bolii fratelui și din pricină că se aflau departe de părinții și de țara lor. Și-și ridică gîndul către cel preaîndurător și-i veniră pe buze aceste stihuri :

În jurul bietului meu suflet
De pretutindenea se-adună
Vîlvori de negură nebună.
Un crîncen foc se-aprinde-n mine,
Mă mistuie și mă topește.
Iar doru-mi negru zugrăvește
Pe chip icoana suferinții
Și a nefericirii mele —
Cu toate chinurile-i grele.

A despărțirii suferință
Prin sufletu-mi își taie vad.
De-a amintirilor căință
Ca-ntr-un abis de bezne cad.
Nesomnu-i singurul tovarăș
Mihnirii mele — noapte, zi.
Și lacrima doar, iar și iarăși,
Mi-e dată spre a mă hrăni.

Cum să pot eu, pe mai departe,
Să-mi tăinui deznădejdea grea,
Cînd nu știu taina blîndei arte
De-a te preface a uita,

Cînd toată inima mea arde
Ca de-un necontenit pojar
În focul tristei mele soarte
Care mă-ncearcă-n valuri mari?

O, noapte, spune-i tu în șoapte
Cît sufăr și cît mă frămînt,
Și că nu m-ai văzut, o, noapte,
Dormind la pieptul tău nicicînd.

Pe cînd tînăra Nozhatu mergea în neștire de-a lungul ulițelor, întîlni o căpetenie beduină, împreună cu alți cinci tovarăși de-ai săi, care, după ce o privi lung, se luă cu îndrăzneală pe urmele ei, și, cînd ajunseră într-o ulicioară singuratică, se apropie de ea și o întrebă :

— Copilă, ești liberă sau ești roabă ?

Nozhatu nu-i răspunse nimic și rămase nemișcată.

Atunci el adăugă :

— Fetițo, dacă te întreb despre un asemenea lucru, te întreb pentru că și eu am avut șase fete și-am pierdut cinci dintre ele, rămînîndu-mi numai cea de-a șasea, care trăiește acasă singură și tristă. Și-aș vrea să-i găsesc fetiței mele o tovarășă cu care să-și petreacă timpul în chip mai plăcut. Tare m-aș bucura să fii liberă, să poți să vii la mine acasă, să te fac fiica mea adoptivă și să fii ca și cum ai ține de neamul meu. Lîngă tine, ar uita și fata mea de durerea care-o apasă de cînd i-au murit surorile.

Cînd îl auzi așa, Nozhatu rămase încurcată și-abia îngăimă :

— O, șeicule, sînt străină de-aceste locuri și am un frate bolnav, cu care am venit din țara Hedjazului. Aș primi bucuroasă să intru în casa ta și

să țin tovărășie copilei tale, dar numai dacă se poate să fiu liberă în fiecare seară, să mă întorc lîngă fratele meu.

Atunci, beduinul îi spuse :

— Negreșit, copilă ! N-ai să stai cu fata mea decît ziua. Dacă vrei, îl aducem și pe fratele tău la mine, ca să nu rămînă singur.

Beduinul vorbi așa de frumos, încît o hotărî pe tînăra Nozhatu să-l însoțească. Ticălosul însă nu vroise decît s-o ademenească, pentru că, altminteri, n-avea nici copii, nici casă, nici nimic.

Ajunseră, în curînd, toți — șeicul, Nozhatu și cei cinci beduini — într-un loc din afara orașului, unde totul era pregătit pentru plecare : cămilele erau încărcate cu cele trebuincioase, iar burdufurile fuseseră umplute cu apă. Căpetenia beduinilor încălecă pe cămilă, o așeză repede pe Nozhatu îndărătul lui, dădu semnalul de plecare și se așternură la drum în mare grabă.

Atunci biata Nozhatu înțelese că beduinul o amăgise și o răpise. Începu să boccească și să plîngă amar după fratele părăsit fără de ajutor. Dar beduinul, fără să ia aminte la rugămințile ei, merse toată noaptea pînă în zori, fără nici un popas, pînă ce ajunse în locuri unde să nu-i mai pese de nimic, departe de oameni, în inima pustiului. Acolo, cum Nozhatu plîngea într-una, beduinul opri caravana, coborî de pe cămilă, dădu fata jos și, răstindu-se spre ea, răcni :

— Orășeancă păcătoasă, cu inimă de iepure, ai de gînd să taci, ori vrei să te bat cu biciul pînă-ți dai duhul ?

Auzindu-l așa pe ticălosul de beduin, sufletul i se răzvrăti și sărmana Nozhatu își dori moartea, ca să sfîrșească suferințele și strigă :

— O, căpetenie de tîlhari ai pustiei, blestem al pămîntului, făptură-a iadului, cum de-ndrăznești tu să-mi înșeli astfel buna credință și să-ți trădezi legămîntul, călcînd în picioare făgăduielile pe care mi le-ai făcut ? Mișelule și vicleanule, ce vrei să faci cu mine ?

Tremurînd de mînie, beduinul se apropie de ea și, cu biciul ridicat, îi strigă :

— Orășeancă păcătoasă, văd bine că ții să simți biciul pe spinare ! Să știi că dacă nu încetezi pe dată cu văicărelile și cu necuviințele pe care limba ta obraznică îndrăznește să mi le arunce în față, am să-ți apuc limba cu degetele, am să ți-o tai și-am să ți-o-nfig între picioare ! Jur pe fesul meu !

Auzind groaznica amenințare, biata fată, nedeprinsă cu vorbele urîte, începu să tremure de teamă, tăcu, și, ascunzîndu-și fața sub văl, șopti printre suspine :

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Pînă la casa-n care m-am născut,
Să ducă vești de lacrimile-amare ?

Ah, cum să-ndur lung timp, cu glasul mut,
Durerea grea și blestemata stare
În care soarta neagră m-a pierdut !

Au n-am trăit atîta desfătare
Și-atît alint, în scurtul meu trecut,
Decît ca să mă-ngrop în disperare ?

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Pînă la casa-n care m-am născut,
Să ducă vești de lacrimile-amare ?

Cînd Nozhatu isprăvi stihurile acestea jalnice, beduinul, simțitor la poezie, se înduioșă, se apropie

de ea, îi șterse lacrimile și-i dete o turtă de orz, spunîndu-i :

— Altă dată, cînd mă vezi mînios, să nu-mi mai întorci vorba. Mă întrebai ce-am de gînd cu tine ? Iată ! Află că n-am să te fac nici cadînă, nici roaba mea, ci am să te duc la Damasc, să te vînd unui negustor bogat care să se poarte blînd cu tine și să-ți fericească zilele, cum, de altfel, ți le-aș fi fericit și eu.

Nozhatu răspunse :

— Facă-se cum vrei tu !

El o sui iar pe cămilă și așa luară calea Damascului, Nozhatu stînd îndărătul beduinului. Și cum o răzbise foamea, rontăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tîlharul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și șasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Nozhatu rontăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tîlharul.

Și, nu peste mult, ajunseră la Damasc și trasără la hanul Sultani, pe-aproape de Bab El-Malec.

Și cum Nozhatu era mîhnită, galbenă de supărare și plîngea într-una, beduinul se răsti la ea :

— Dacă nu conteneșți cu boceala, o să te urîțești, o să-ți pierzi din preț și n-o să te mai pot vinde decît vreunui iudeu pocit. Ia aminte la ce-ți spun !

Pe urmă, beduinul o încuie cu grijă în odaia lor de la han și se grăbi să meargă la sukul robilor, ca să întîlnească negustorii de robi. Și întîlnindu-i, le vorbi despre frumoasa răpită, spunîndu-le :

— Vreau să vînd o tînără roabă pe care am adus-o de la Ierusalim, dar fata are un frate bolnav, pe care-am fost silit să-l las acolo, în grija unor rude de-ale mele. Așa că cine vrea s-o cumpere, să ia seama să-i spună, pentru a o liniști, că fratele ei bolnav are să fie îngrijit la Ierusalim chiar în casa aceluia care-o s-o cumpere. În felul acesta, am s-o dau mai ieftin.

Atunci unul dintre negustori se ridică și-l întrebă :

— Cîți ani are roaba ?

Beduinul răspunse :

— E fată tînără de tot, fecioară încă, dar bună de măritat. E tare deșteaptă și gingașă, frumoasă și la trup și la minte, și cu multe alte însușiri. Din nenorocire, de cînd i-i fratele bolnav, supărarea a slăbit-o, a istovit-o și-a făcut-o să-și mai piardă din plinătatea trupească. Dar totul se poate drege cu oleacă de îngrijire și cu străduința de-a o face să uite.

Atunci negustorul îi grăi :

— Merg cu tine să văd roaba, că prea mi-ai împuiat capul cu însușirile ei ; dar să știi că, dacă n-o să-mi placă, nu facem tîrgul. Dacă este așa cum spui tu, am s-o iau cu prețul la care ne vom înțelege. Banii însă nu ți-i dau decît după ce am s-o vînd și eu, căci îți mărturisesc deschis : o iau pentru regele Omar Al-Neman, stăpînul Bagdadului și al Korasanului, al cărui fiu, prințul Șarcan, este cîrmuitorul Damascului. Am să mă duc la prințul Șarcan, care mă cunoaște, am să-i spun

despre ce e vorba, iar el îmi va da o scrisoare ca să pot ajunge la regele Omar Al-Neman, care, pătimaș cum e după fecioare frumoase, are să mi-o cumpere cu preț bun. Și-atunci am să-ți plătesc și ție prețul la care ne-om înțelege.

Beduinul răspunse :

— Primesc învoiala.

Plecară amîndoi spre hanul Sultani, unde se afla încuiată Nozhatu, și beduinul o strigă cu porecla care socotise el că i se potrivește unei roabe :

— Ei, Nahia ! Nahia !

Auzindu-se strigată cu acest nume nou, sărmana fată începu să plîngă și nu răspunse. Atunci beduinul îl lămuri pe negustorul de robi :

— E aci înăuntru. Du-te și cerceteaz-o cu de-amănuntul, dar caută să n-o sperii și vorbește-i prietenos, așa cum obișnuiesc și eu să fac.

Negustorul intră în odaia în care era închisă Nozhatu, se apropie de ea și-i spuse :

— Pacea fie cu tine, copilă !

Nozhatu răspunse cu glas dulce ca zahărul și cu cea mai desăvîrșită rostire în limba arabă :

— Și cu tine fie pacea și binecuvîntarea lui Allah !

Negustorul fu cît se poate de încîntat. Se uită cu luare aminte la roaba care avea fața acoperită cu un iașmac gros și-și spuse în sine : „Pe Allah ! ce făptură gingașă și ce vorbire aleasă !“ Nozhatu, la rîndu-i, se uită la negustor și gîndi : „Acest bătrîn are chipul blajin și pare vrednic de cinstire. De m-ar ajuta Allah să ajung roaba lui și să scap de beduinul ăsta fioros. Să răspund deci cu înțelepciune, căci negustorul a venit aici anume ca să mă cerceteze “

Deci, cînd negustorul o întrebă : „Cum te simți, copilă ?“ ea privi cu sfiiciune în jos și răspunse blînd :

— O, preacinstite bătrîne, mă întrebi cum mă simt și nu știi că nici celui mai crunt dintre dușmanii domniei tale nu i-ai dori să se simtă ca mine ! Ci fiecare muritor își poartă soarta legată de gît.

Auzindu-i răspunsul, negustorul rămase cu totul uluit de mirare și-și spuse : „Nu mai am nici o îndoială că, deși nu i-am văzut încă chipul, voi căpăta pe fata asta tot ce vreau de la regele Omar Al-Neman !“ Se întoarse către beduin și nu se putu opri să-i mărturisească :

— Roaba e o minune ! Cît ceri pe ea ?

Beduinul răspunse mînios :

— Cum de-ndrăznești să spui că-i o minune, cînd e cea mai păcătoasă făptură de pe pămînt ? Acum are să-și închipuie că e chiar minune și n-o să mai am nici o putere asupra ei. Pleacă ! N-o mai vînd !

Negustorul pricepu că beduinul era un ticălos și o fiară fără de pereche, și că nu va ajunge la nici un căpătîi cu el pe calea înțelepciunii. Așa că o întoarse într-altfel și încercă să treacă greul, spunîndu-i :

— O, șeicule de beduini, o iau cu toate că este o lepădătură și o cumpăr cu toate că are nespus de multe lipsuri !

Beduinul, mai liniștit, grăi :

— Fie ! Cît îmi dai ?

Negustorul răspunse :

— Zicala glăsuiește : „Tatăl dă numele fiului“. Cere, dar, cît crezi că prețuiește.

Beduinul nu luă în seamă vorbele bătrînului şi se mînie iar :

— Tu trebuie să spui cît dai !

Negustorul socoti în sine : „Beduinul ăsta e cumplit de încăpăţînat. Ce preţ să-i spun acum, cînd fata mi-a cîştigat inima cu dulceaţa graiului şi cu purtările ei ? Pe semne că ştie şi să scrie şi să citească. Fără îndoială că a fost binecuvîntată de însuşi Allah ! Şi cînd te gîndeşti că beduinul habar n-are de adevăratul ei preţ !“

— Îţi dau două sute de dinari de aur, afară de arvuna ta şi de dările pentru vînzare, ce se cuvin vistieriei şi pe care le voi plăti tot eu.

Beduinul strigă furios :

— Oh, negustorule, pleacă ! N-o mai vînd ! N-aş da pe două sute de dinari nici măcar prăpădita de bucată de sac cu care-şi acoperă capul ! Gata, n-o mai vînd ! O iau cu mine în pustiu, să-mi pască acolo cămilele şi să-mi rîşnească orzul !

Apoi se întoarse spre fată şi-i strigă :

— Vino-ncoace, lepădătură ! Gata, plecăm !

Dar pentru că negustorul nu se clintea din loc, beduinul se apropie de el şi răcni :

— Pe fesul meu, n-o mai vînd ! Întoarce spatele şi cară-te, dacă nu vrei s-auzi ce n-o să-ţi placă !

Negustorul gîndi : „Nu-ncape nici o îndoială că beduinul ăsta, care se jură pe fesul lui, nu e în toate minţile. Am să-i dau ce-o pretinde, căci fata preţuieşte cît o comoară de nestemate. De-aş avea banii la mine, i-aş plăti pe loc fiarei ăsteia şi-aş isprăvi tîrgul !“ Apoi cu glas domol îi spuse beduinului, ţinîndu-l strîns de burnuză :

— O, şeicule de beduini, rogu-te mai întîrzie oleacă ! Bag-samă că nu prea eşti dedat să vinzi şi să cumperi. Se cere multă răbdare şi iscusinţă

la socoteli de-astea. Liniștește-te, și, crede-mă, am să-ți dau cît vrei. Înainte de toate, trebuie să văd și chipul fetei, așa cum se obișnuiește în asemenea treburi.

Beduinul răspunse :

— Bine ! Privește-o cît îți place și, dacă vrei, pune-o să se și dezbrace și cerceteaz-o peste tot.

Dar negustorul ridică mîinile la cer strigînd :

— Să mă ferească Allah s-o dezbrac ca pe roabe ! Nu vreau decît să-i văd fața !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, negustorul strigă :

— Vreau numai să-i văd fața !

Se apropie de Nozhatu, cerîndu-i iertare pentru îndrăzneală, se așeză încurcat lîngă ea și o întrebă cu blîndețe :

— Cum te cheamă, stăpîna mea ?

Suspinînd, ea răspunse :

— Mă întrebi de numele pe care-l port acum, sau de cel de altădată ?

El se minună :

— Ce, ai două nume, unul nou și unul vechi ?

Ea răspunse :

— Da, bătrîne ! Numele meu cel vechi este Bucuria-Vieții, iar cel nou Asuprirea-Vremii.

Auzind vorbele ei, rostite cu tristețe amară, bătrînului negustor i se umeziră ochii. Și nici

tînăra Nozhatu nu-şi putu stăpîni lacrimile şi rosti jalnic :

Te port mereu în suflet, o, călător grăbit !
Spre care ţări străine cărarea-ţi se-abătu,
La ce fel de popoare departe-ai poposit,
În tihna cărei case trăieşti acuma tu ?

Din ce izvor bei, oare, hoinarule, acum ?
Eu, cea care te plînge şi te aşteaptă, eu
Cu florile-amintirii-mi hrănesc al vieţii scrum
Şi beau fîntîni de lacrimi din ochii-mi trişti,
mereu.

În gîndurile mele nimic nu e mai crud
Decît al despărţirii prea îndelung amar.
Pe lîngă el, oricare alt chin e-un vis plăcut
Şi l-aş purta cu zîmbet pe faţă, ca pe-un har.

Dar beduinului i se păru că vorba lor prea ţinuse mult, veni la Nozhatu cu biciul ridicat şi-i spuse :

— Ce tot pălăvrăgeşti aci ? Arată-ţi faţa şi să isprăvim odată !

Atunci Nozhatu privi spre negustor şi-i spuse deznădăjduită :

— Preacinstitule bătrîn, fie-ţi milă, scapă-mă din mîinile tîlharului acesta fără credinţă şi fără teamă de Allah ! Altminteri, chiar în noaptea asta am să-mi pun capăt zilelor.

Negustorul se întoarse atunci spre beduin :

— Şeicule de beduini, fără îndoială că fata asta ţi-e ca o povară. Vinde-mi-o cu ce preţ vrei !

Beduinul răcni iar :

— Îţi mai spun odată că tu trebuie să-mi spui cît dai, altfel o iau numaidecît şi-o duc să-mi

pască în pustie cămilele și să rînească bălegarul vitelor.

Atunci negustorul îi spuse :

— Bine ! Fie ! Ca să încheiem tîrgul, îți dau, auzi-mă bine, cincizeci de mii de dinari de aur.

Ticălosul răspunse cu hotărîre :

— Nu ! Allah mi-e martor ! Cu-atît nu acopăr nici ce-am cheltuit ca s-o hrănesc și să-i cumpăr turte de orz. Află, negustorule, că am cheltuit, numai pentru turtele ei de orz, nouăzeci de mii de dinari de aur.

Negustorul, uluit de sminteala tîlharului, spuse :

— O, beduinule, păi tu și părinții tăi și toți cei din tribul tău, în toată viața voastră, n-ați mîncat orz nici de-o sută de dinari. Ci hai să-ți spun ultimul preț și cuvîntul meu cel din urmă și, dacă nu primești, mă duc la craiul Șarcan, valiul Damascului, și-i arăt viața ticăloasă la care-o supui pe tînăra roabă, pe care de bună seamă că ai răpit-o, hoțule și tîlharule !

Cînd îl auzi așa, beduinul răspunse :

— Bine ! Spune cît dai.

Negustorul grăi :

— O sută de mii de dinari.

Beduinul răspunse :

— Îți las roaba la acest preț, căci sînt nevoit să mă duc la piață să cumpăr sare.

Negustorul zîmbi și îl pofti la el acasă pe beduin împreună cu tînăra roabă ; acolo-i plăti toată suma la care se învoiseră, dinar cu dinar, înaintea zarafului legiuit al sukului.

Pe urmă, beduinul încălecă pe cămilă și luă calea Ierusalimului, spunîndu-și : „Dacă pe față am căpătat o sută de mii de dinari, pe frate-său am să capăt cel puțin tot atît. Mă duc să-l caut."

Așa că, ajungînd la Ierusalim, începu să-l caute pe Daul-Macan prin toate hanurile. Dar cum Daul-Macan plecase cu slujitorul de la hamam, hulpavul beduin nu-l mai găsi.

Estimp, tînăra Nozhatu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și opta noapte

Ea urmă :

Estimp, iată că tînăra Nohzatu ajunse acasă la bătrînul negustor, care îi dete cele mai frumoase și mai scumpe haine pe care le avea, pe urmă se duse cu ea în suk, la giuvaergii și la argintari, și-o puse să-și aleagă giuvaerurile și podoabele cîte i-or plăcea, le înfășură într-un fișiu de atlaz, se întoarseră acasă și-atunci negustorul de roabe, dăruindu-i tinerei Nozhatu toate cîte cumpărase, grăi :

— Nu-ți cer, drept recunoștință, decît să nu uiți a-i spune prințului Șarcan, cînd am să te duc la palatul lui, prețul întocmai cu care te-am cumpărat, pentru ca el, la rîndul lui, să-l pomenească în scrisoarea pe care am să i-o cer ca să mă duc cu ea la regele Omar Al-Neman la Bagdad. Și-aș mai vrea ca prințul Șarcan să-mi dea un răvaș de drum și un înscris să nu mai plătesc nici o vamă pentru mărfurile pe care am de gînd să le iau cu mine, ca să le vînd la Bagdad.

Cînd îl auzi ce spune, Nozhatu suspină și ochii i se umplură de lacrimi.

Negustorul o întrebă :

— Pentru ce, copilă, ori de cîte ori auzi numele cetății Bagdadului, suspini și ți se umplu ochii de lacrimi ? Ai acolo pe cineva drag, au vreo rudă, au vreun negustor ? Spune fără de sfială, căci cunosc pe toți negustorii și pe mulți alții de la Bagdad.

Nozhatu răspunse :

— Jur pe Allah că nu cunosc pe nimeni altcineva acolo, decît pe regele Omar Al-Neman, stăpînul Bagdadului.

Cînd negustorul din Damasc auzi acest lucru cu totul neobișnuit, oftă de fericire și de mulțumire, și-și spuse în sine : „M-am procopsit !“

Apoi o întrebă pe tînără :

— I-ai mai fost dusă spre vînzare vreodată de vreun negustor de roabe ?

Ea răspunse :

— Nu, dar am fost crescută în palatul lui, împreună cu fiică-sa. Și el mă îndrăgise, și orice dorință a mea era sfîntă pentru el. Așa că, dacă vrei să capeți un hatîr de la el, spune-mi numai, adu-mi un kalam și hîrtie, și-am să scriu un răvaș pe care să-l pui în mîna regelui Omar Al-Neman și să-i spui : „Măria-ta, preasupusa-ți roabă Nozhatu a îndurat bătaia soartei și-a vremurilor, și multe suferințe, zi și noapte ; a fost vîndută ca roabă și a schimbat mulți stăpîni și case ; și-acuma se află chiar în casa celui ce ocîrmuiește cetatea Damascului. Și-ți trimite prin mine închinarea ei și urări de pace.“

Auzind asemenea vorbe uluitoare, dar pline de înțeles, negustorul nu mai știa ce să facă de bucurie și de uimire ; iar inima i se umplu de și mai multă dragoste pentru Nozhatu, pe care o întrebă cu tot respectul cuvenit :

— Copilă minunată, pesemne că ai fost răpită din palat și vîndută ? Negreșit că ești pricepută și-n arta poeziei și în citirea *Coranului* ?

Nozhatu răspunse :

— Așa e, preacinstite șeic. Cunosc *Coranul* și învățăturile înțelepciunii ; pe lîngă acestea, mai cunosc și științele doftoricești, tainele alchimiei, scrierile lui Hipocrate, ca și pe cele ale înțeleptului Galien, la care eu însămi am adăugat însemnări ; am citit cărțile de filozofie și de logică ; știu însușirile tuturor buruienilor și lămuririle date de Ibn-Bitar ; am studiat cu învățații *Canonul* lui Ibn-Sina ; am cercetat simbolurile tainice și le-am dezlegat înțelesurile ; știu să măsor toate figurile din geometrie ; cunosc legile arhitecturii ; am învățat cu de-amănuntul igiena și *Safiatele*, precum și sintaxa, gramatica și istoria vorbirii ; și-am stat laolaltă cu învățați de toate felurile ; și-am scris și eu multe cărți despre legile și despre arta vorbirii, despre aritmetică și despre silogismul pur ; cunosc științele sufletului și pe cele divine ; și n-am uitat nimic din toate cîte le-am învățat. Și-acum, dacă vrei, dă-mi hîrtia și kalamul, să-ți scriu răvașul. Am să ți-l scriu în versuri, pentru ca, pe drumul de la Damasc la Bagdad, să-l citești mereu cu plăcere și să nu mai trebuiască să iei cu tine alte cărți cu care să-ți petreci vremea. Stihurile mele au să-ți fie desfătare în ceasurile de singurătate și prieten la popasuri.

Bietul negustor, cu totul aiurit, abia îngăimă :

— Ya Allah ! Ya Allah ! Fericită fi-va casa care te va adăposti ! Și mai fericit cel ce va locui cu tine !

Pe urmă, îi aduse toate cele trebuitoare scrisului. Iar Nozhatu luă kalamul, îl înmuie în per-

niţa cu cerneală, îl cercă mai întîi pe unghie şi scrise aceste stihuri :

Aceste rînduri au fost scrise
De mîna celei ce, prin gînduri,
E soră cu frămîntul mării
Plîngînd sub biciuri de vînturi ;
Căreia pleoapele-i sînt arse
De lung nesomnu-i în durere,
Iar frumuseţea-i e uscată
De aşteptare şi veghere ;
Şi care-n multa-i suferinţă
Îşi face zi din neagra noapte,
Şi-n aspru pat se chinuieşte,
Gemîndu-şi dorurile-n şoapte.
E jalea ei aici, strunită
În stihuri şi-n cadenţe grele,
Pe care le-au ţesut, cu gîndul
La tine, degetele mele.
De toată bucuria vieţii
În sufletul meu nici o coardă
N-a mai sunat, de cînd, slăvite,
Mă smulse nemiloasa soartă.
Iar tinereţea mea-i pustie
De zîmbete şi de cîntare,
Şi nu mai ştiu, în viaţa-mi tristă,
Ce-nseamnă-o zi de sărbătoare.
Căci, fără tine, despărţirea
Deprinse ochii mei cu veghea,
Şi somnul mi-l răpi, şi numai
Cu bocete-mi umplu urechea.
Mi-am spus durerile la vînturi,
Dar vînturile niciodată
Nu le-au dus celui pentru care
Le-am tot şoptit, nemîngîiată.
Şi nici nu mai cutez să stărui.

Nădejdea-mi toată fum și scrum e.
Vreau numai să semnez această
Jelanie cu tristu-mi nume :
Cea ruptă de părinți și țară,
Cea pururea fără alean,
Ajunsă roabă-n țări străine,
Sărmana NOZHATU-ZAMAN.

După ce Nozhatu sfîrși de scris, presără nisip pe foaia de hîrtie, o împături cu grijă și o înmînă negustorului, care o luă cu sfială, o duse la buze și la frunte, o înveli într-o pînză de atlaz și grăi :

— Slavă celui care te-a zămislit, o, minune a minunilor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și noua noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, negustorul grăi :

— Slavă celui care te-a zămislit, minune a minunilor !

Și nu mai știa cum să-și arate cinstirea față de gingașa Nozhatu. Îi vorbea respectuos și umilit, și socoti că s-ar cuveni s-o îndemne a face o baie, de care pesemne că va fi avînd mare nevoie, ceea ce, într-adevăr, fata primi numaidecît. Bătrînul o însoți pînă la hamam, mergînd înaintea ei și du-

cîndu-i, într-o legătură de catifea, hainele cu care avea să se îmbrace după baie. O chemă pe cea mai iscusită dintre hamamgițe, i-o dete în seamă pe Nozhatu și-i spuse :

— De îndată ce va fi isprăvit baia, să vii să mă chemi.

Și în vreme ce Nozhatu, slujită de hamamgiță, își făcea baia, bătrînul negustor se duse în suk și cumpără tot soiul de fructe și de sorbeturi, pe care le puse apoi pe-o masă, aproape de locul unde Nozhatu avea să se îmbrace.

După ce isprăviră baia, hamamgița o aduse pe Nozhatu la masa aceea, o înveli în cearșafuri și ștergare înmiresmate, începură amîndouă să mănînce fructe și să bea sorbeturi pînă se săturară, iar ce mai rămase dăruiră paznicei de la hamam.

Atunci se ivi și negustorul, aducînd un cufăr de santal pe care îl așeză alături, îl deschise, slăvind numele lui Allah, și porunci hamamgiței s-o îmbrace pe Nozhatu, spre a putea s-o înfățișeze prințului Șarcan.

Negustorul îi dete mai întîi o cămașă subțire de mătase albă și o năframă țesută cu aur, care prețuia o mie de dinari. După aceea, o îmbrăcă cu o rochie turcească, brodată cu fire de aur, iar în picioare îi puse pantofiori roșii, scăldați în parfum de mosc și împodobiți cu mărgăritare și nestemate. La urechi îi puse niște cercei de perle, care costau fiecare cîte o mie de dinari de aur ; îi atîrnă apoi, pe după gît, o salbă de aur filigranat, iar sînii i-i încercui cu o țesătură de pietre scumpe ; îi încinse mijlocul cu un brîu din zece șiruri de boabe de chihlimbar și de semilune de aur ; și pe fiecare boabă de chihlimbar

era încrustat un rubin, iar pe fiecare semilună erau prinse nouă mărgăritare și zece diamante. Așa o îmbrăcă pe Nozhatu, cu giuvaeruri și podoabe care costaseră mai bine de-o sută de mii de dinari.

Negustorul o rugă apoi să-l urmeze. Ieșiră din hamam și el o luă înainte cu pas mîndru și respectuos, îndepărtînd din cale pe trecători. Și toți erau uluiți de frumusețea fetei și se minunau :

— Ya Allah ! Mașallah ! Slavă lui, întru făpturile sale ! Fericit muritorul căruia-i aparține fata asta !

Și merseră așa, pînă ce ajunseră la palatul prințului Șarcan, cîrmuitorul cetății Damascului.

Cînd fu în fața prințului Șarcan, negustorul sărută pămîntul dinaintea lui și-i grăi :

— Ți-aduc un dar fără de seamăn, cel mai frumos și mai minunat lucru al vremii noastre, o făptură plină de toate farmecele și de toate darurile, de toate frumusețile și de toate bucuriile.

Prințul Șarcan spuse :

— Grăbește-te să mi-o arăți.

Negustorul ieși din sală, se întoarse apoi, ținînd-o pe Nozhatu de mînă, și o duse dinaintea prințului. Și prințul Șarcan habar n-avea că acea minune era chiar sora sa Nozhatu, pe care-o lăsase copilă mică la Bagdad, și nici nu voise vreodată s-o vadă, din pricina ciudei ce-l cuprinsese la nașterea ei și a fratelui ei Daul-Macan. Și acum fu cu totul răpit de farmecele ei, mai ales cînd negustorul adăugă :

— Să știi, măria-ta, că pe lîngă frumusețea cu care a dăruit-o firea, fata asta se pricepe și în toate științele religioase, politice și matematice.

Și-i gata să răspundă la toate întrebările celor mai de seamă învățați din Damasc și din întreaga împărăție.

Atunci, prințul Șarcan nu mai stete o clipă pe gînduri și-i spuse negustorului :

— Du-te la vistiernic să-ți plătească prețul, lasă-mi fata aici, și pleacă în pace.

Negustorul răspunse :

— O, mărite stăpîne, această fată, în socotelile mele, era hărăzită tatălui măriei tale, regele Omar Al-Neman. Și veneam să te rog a-mi da o scrisoare ca să pot ajunge la el. Dar, dacă-ți place, rămîie aici. Dorința ta e poruncă pentru mine. Te-aș mai ruga, doară, să-mi dai îngăduința ca, de-acum nainte, să-mi vînd mărfurile oriunde-oi putea, fără a plăti vamă nimănuia.

Șarcan zise :

— Așa să fie ! Ci vreau să-mi spui cît te-a costat fata, ca să-ți plătesc prețul.

Negustorul răspunse :

— M-a costat o sută de mii de dinari de aur ; și are pe ea lucruri de încă o sută de mii.

Șarcan chemă pe vistiernic și-i porunci :

— Plătește numaidecît acestui preacinstit șeic două sute de mii de dinari de aur și, pe deasupra, încă o sută douăzeci de mii, pentru osîrdia lui. Și dă-i din dulapurile mele cea mai frumoasă și mai scumpă haină. Și să se știe că, de azi înainte, se află sub ocrotirea mea și că n-are a plăti nimănuia nici un fel de bir, nicăierea.

Pe urmă, prințul Șarcan dete poruncă să vie la el cei patru mari cadii ai Damascului și le spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șederezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

— Vă dau de ştire că, din această clipă, aici, de faţă cu voi, o slobozesc pe această tînără roabă, pe care-am cumpărat-o acum, şi pe care vreau s-o iau de soţie.

Cei patru cadii se grăbiră să scrie hatişeriful de slobozenie, apoi şi legămîntul de căsătorie, pe care-l pecetluiră cu pecetea lor. Iar prinţul Şarcan, ca să-şi arate bucuria, împărţi cu dărnicie o mulţime de aur tuturor celor de faţă şi zvîrli pumni întregi de bani slujitorilor şi robilor.

Pe urmă, porunci tuturora să plece, oprindu-i în sală numai pe cei patru mari cadii şi pe negustor. Apoi, întorcîndu-se către cadii, grăi :

— Vreau acum să ascultaţi cuvintele pe care le va rosti această tînără, ca să ne dovedească priceperea ei în arta vorbirii alese, precum şi toată învăţătura pe care o are, spre a ne adeveri spusele bătrînului negustor, care a adus-o.

Cadiii răspunseră :

— Ascultăm şi ne supunem.

Prinţul Şarcan porunci să se ridice o perdea în mijlocul sălii, iar îndărătul perdelei o aşeză pe tînăra Nozhatu, aşa ca ea să poată vorbi nestingherită, în tihnă deplină, ferită de orice privire străină.

De îndată ce perdeaua fu ridicată, mai multe slujitoare o înconjurară pe noua lor stăpînă şi-o ajutară să scoată de pe ea o parte din veşminte şi să se simtă mai la largul ei. Şi toate o fericeau şi se minunau de desăvîrşirea ei şi îi sărutau

mîinile și picioarele, bucurîndu-se foarte. Iar soțiile emirilor și ale vizirilor, aflînd vestea, veniră în mare grabă și cerură îngăduirea să-și arate respectul față de Nozhatu și să audă cuvintele pe care le va spune prințului Șarcan și marilor cadii ai Damascului.

Cînd văzu intrînd la ea soțiile de viziri și de emiri, Nozhatu se ridică să le întîmpine, le îmbrățișă și le pofti să ia loc lîngă ea, îndărătul perdelei ; și le zîmbea prietenos și le spunea cuvinte de bun venit, răspunzînd la urările și la cuvintele lor respectuoase. Era atît de gingașă încît toate se minunau de buna creștere, de frumusețea, de purtarea aleasă și de înțelepciunea ei, și-și spuneau una alteia : „Am auzit că e roabă slobozită, dar zău că nu poate fi decît vreo regină sau vreo fiică de rege".

Și îi grăiră :

— O, stăpînă a noastră, ne-ai luminat cetatea venind aici și ne-ai umplut de slavă țara și împărăția. Toată împărăția aceasta este a ta, și palatul acesta este palatul tău, iar noi toate sîntem roabe ale tale !

Iar ea le mulțumi din suflet cu cel mai dulce și mai fermecător glas.

Atunci, Șarcan, de dincolo de perdea, glăsui :

— O, neprețuită fecioară, giuvaer al pămîntului, iată, stăm gata să ascultăm cele ce ai să ne spui, tu, cea care te pricepi în toate științele și care cunoști pînă și încîlcitele reguli ale sintaxei limbii noastre.

La rîndul ei, tînăra Nozhatu răspunse, de îndărătul perdelei, cu glas dulce ca zahărul :

— Dorința ta îmi e poruncă, și mă supun ei ! Îți voi cuvînta, stăpîne, despre cele trei porți ale vieții.

— Am să-ți povestesc, măria-ta, dintru început, despre întîia poartă, *Arta de a trăi:*

Află, dar, că viața are un țel și că acest țel al vieții este desăvîrșirea. Iar cea mai de seamă desăvîrșire este numai cea întru credință.

Ci nimenea nu ajunge la desăvîrșire decît printr-o viață plină de foc și de dăruire. Iar o asemenea viață poate fi trăită și împlinită prin oricare dintre cele patru mari îndeletniciri ale omenirii: cea a cîrmuirii, cea a comerțului, cea a agriculturii și cea a meșteșugurilor.

În ce privește *Cîrmuirea:* este nevoie ca aceia, oameni rari, ce sînt chemați a cîrmui lumea, să fie înzestrați cu o mare știință politică, cu o desăvîrșită agerime de minte și cu o dibăcie fără de margini. Ei nu trebuie să se lase niciodată conduși de toanele firii lor, ci de alese năzuințe întru Allah preaslăvitul. Dacă și-ar orîndui purtarea întru asemenea năzuințe, dreptatea ar domni între oameni și ar înceta orice neînțelegere pe fața pămîntului. Ci mai adesea ei se lasă călăuziți de slăbiciunile firii lor și lunecă în rătăciri fără de leac. Căci un cîrmuitor nu este de folos decît în măsura în care se arată drept și nepărtinitor și în stare să împiedice pe cei puternici de-a asupri pe cei slabi: altminteri, el nu e de nici o trebuință.

Marele Ardeșir, al treilea rege al perșilor, unul dintre urmașii lui Sasan, spunea: „Ocîrmuirea lumească și credința sînt două surori gemene: credința e o comoară, iar ocîrmuirea este straja ei".

Mahomed, Profetul nostru — cu el fie pacea și rugăciunea! — a spus: „Două lucruri stăpînesc lumea: ocîrmuirea și știința. Cînd ele sînt drepte

şi curate, lumea merge pe calea cea dreaptă ; cînd sînt tulburi şi strîmbe, lumea cade în ticăloşie."

Tot aşa cum şi un înţelept de demult a spus : „Regele trebuie să fie paznicul credinţei, a tot ce este sfînt şi al drepturilor supuşilor lui. Dar, mai presus de orice, el trebuie să vegheze a ţine cumpăna dreaptă între cei ce mînuiesc condeiul şi cei ce mînuiesc spada. Căci cel ce rămîne nepăsător faţă de cel ce mînuieşte condeiul are să dea în prăpastie şi are să-şi rupă gîtul !"

Iar regele Ardeşir, care a fost un mare cuceritor, şi-a împărţit împărăţia în patru vilaete ; şi şi-a făcut patru inele, cu patru peceţi, şi le-a pus pe degete, şi fiecare pecete era pentru cîte unul din vilaete. Întîia pecete era pe inelul menit vilaetului din către mare. Şi tot aşa le-a menit şi pe celelalte trei, cîte unui vilaet din împărăţie, anume ca să înstăpînească temeinic peste tot buna rînduială. Şi rînduiala lui a fost urmată pînă la vremurile islamice.

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui : „O, fiul meu..."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, se opri.

Ci într-a şaizeci şi una noapte

Fa urmă :

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui : „O, fiul meu, să nu

te lași călăuzit de milă, pentru că ea va șubrezi supunerea ce ți-o datorează ai tăi ; dar nici nu te purta cu prea mare asprime, pentru că aceasta face să dospească răzvrătirea în sufletul ostașilor".

Și mai știm una de la cei vechi :

Un arab a venit odată la califul Abu-Giafar-Abdalah Al-Mansur și i-a spus :

— Ține-ți cîinele flămînd, dacă vrei să te urmeze.

Califul s-a mîniat atunci pe arab. Arabul însă a adăugat :

— Dar ia aminte ca nu cumva vreun trecător să-i arunce vreo bucată de pîine cîinelui, pentru că atunci cîinele te va părăsi și se va duce după acel trecător.

Al-Mansur înțelese pilda și și-o puse la inimă. Și-l dărui pe arab cu o bună răsplată.

Se mai povestește că Abd El-Malec ben Meruan, califul, scrisese următoarele fratelui său Abd El-Aziz ben Meruan, pe care-l trimisese în fruntea oastei în Egipt : „Poți să te lipsești de sfetnicii și de diecii tăi, căci n-au să-ți spună decît lucruri pe care le știi și tu ; dar să iei aminte la dușman, căci numai de la el ai să poți afla dîrzia ostașilor tăi".

Se spune că minunatul calif Omar ibn Al-Khatab nu primea pe nimeni în slujbă decît dacă acela îndeplinea patru cerințe : să nu se urce niciodată pe o vită împovărată, să nu-și însușească niciodată pradă luată de la dușman, să nu se îmbrace niciodată cu haine bogate și niciodată să nu întîrzie la ceasul de rugăciune. Și iată învățăturile pe care-i plăcea să le spună mereu : „Nici o bogăție nu este mai de preț decît înțelepciunea, nici piatră de încercare mai temeinică decît desă-

vîrşirea spiritului, nici mai mare faimă decît cunoaşterea ştiinţelor".

Tot Omar — pe care Allah să-l aibă în îndurare ! — a spus : „Femeile sînt de trei feluri : musulmana cea cinstită, care nu poartă altă grijă decît de soţul ei şi care nu are ochi decît pentru el ; musulmana care nu vede în măritiş decît un mijloc de a naşte ; şi tîrfa care slujeşte de salbă fiecui. Iar bărbaţii sînt şi ei tot de trei feluri : bărbatul înţelept care cugetă şi care se călăuzeşte după cugetul lui ; bărbatul încă şi mai înţelept care cugetă, dar care ascultă şi părerea oamenilor luminaţi ; şi smintitul care nici nu cugetă, nici nu cere sfatul celor înţelepţi."

Iar desăvîrşitul Ali ben Abu-Taleb — Allah să-l aibă întru îndurare ! — a spus : „Fiţi cu băgare de seamă la prefăcătoriile femeilor ; nu le cereţi niciodată sfatul, dar nici nu le asupriţi, dacă vreţi să nu le faceţi să-şi sporească şiretenia şi înşelătoriile".

Şi cînd Nozhatu tocmai voia să mai spună şi altele despre aceste lucruri, auzi cadiii de dindărătul perdelei cum se minunau :

— Maşallah ! N-am mai auzit pînă acum vorbe atît de frumoase. Să ascultăm cîte ceva şi despre celelalte două porţi.

Atunci Nozhatu, schimbînd vorba cu mare dibăcie, grăi :

— În altă zi, am să vă vorbesc despre bucuriile sufletului. Acum, însă, am să vă povestesc despre *A doua poartă*, anume a *Bunelor purtări şi a desăvîrşirii minţii.*

Această poartă, o, stăpîne fără de asemuire, este cea mai lungă dintre toate, este poarta desăvîrşirii. Nu pot s-o străbată în toată întinderea ei

decît cei care au asupra capului lor o binecuvîntare din naștere.

Am să vă împărtășesc numai cîteva pilde alese.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Într-a șaizeci și doua noapte

Ea urmă :

Am să vă împărtășesc numai cîteva pilde alese.

Într-o zi, unul dintre slujbașii califului Moaviah veni să-l vestească pe calif că Aba-Bahr ben Kais, cel șont de-un picior, era la intrare și aștepta să fie primit. Califul spuse :

— Adă-l îndată înlăuntru.

Aba-Bahr, șchiopul, intră, iar califul Moaviah îi grăi :

— Apropie-te, Aba-Bahr, ca să mă pot desfăta cu vorbele tale.

Și-l întrebă :

— Spune-mi, Aba-Bahr, ce crezi tu despre mine?

Șchiopul răspunse :

— Eu ? Păi meseria mea, o, emire al dreptcredincioșilor, este să rad oameni pe cap, să retez mustăți, să curăț și să tai unghii, să smulg părul de la subsuoară, să bărbieresc vintre, să îngrijesc dinți și, la nevoie, să iau sînge din gingii. Dar niciodată nu le fac în ziua de vineri, pentru că aș săvîrși păcat.

Atunci califul întrebă :

— Dar despre tine, ce crezi ?

Și Aba-Bahr cel șchiop îi răspunse :

— Pun un picior înaintea celuilalt și-l fac să înainteze încet, urmărindu-l cu privirile.

Califul îl mai întrebă :

— Dar despre mai-marii tăi ce crezi ?

El răspunse :

— Întîrnd, îi salut cuminte și aștept ca ei să-mi răspundă.

Califul îl întrebă mai departe :

— Dar despre nevastă-ta ce crezi ?

Atunci Aba-Bahr strigă :

— Izbăvește-mă de acest răspuns, o, emire al dreptcredincioșilor !

Dar califul nu-l lăsă :

— Îți cer să-mi răspunzi, Aba-Bahr.

Iar acela răspunse :

— Nevastă-mea, ca toate femeile, a fost făcută din cea din urmă coastă, care-i de soi prost și strîmbă.

Califul îi puse o nouă întrebare :

— Și cum faci, cînd vrei să te culci cu ea ?

Și primi răspunsul :

— Îi vorbesc plăcut, ca să-mi fie cu voie bună, apoi o alint și-o giugiulesc, cum știi și tu, o, emire al dreptcredincioșilor, și cum știe tot omul. Și pe urmă zic și cu așa : „Fă, Doamne, ca această sămînță să fie binecuvîntată și nu-i da o formă rea, ci mlădiaz-o frumos !" După asta mă scol, dau fuga să mă spăl, iau apă cu amîndouă mîinile și-mi torn pe trup. Și, la sfîrșit, preamăresc pe Allah pentru binefacerile lui !

Atunci califul grăi :

— În adevăr, răspunsurile tale mi-au plăcut. Cere-mi ce vrei.

Și Aba-Bahr îi răspunse :

— Vreau ca dreptatea să fie aceeași pentru toți.

Și plecă. Iar califul Moaviah își spuse : „Dacă în întreaga țară a Irakului nu s-ar afla decît acest înțelept, tot ar fi de-ajuns !“

Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrînul Moaicab...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a șaizeci și treia noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Nozhatu a grăit :

Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrînul Moaicab.

Într-o zi, copilul mai mic al lui Omar, însoțit de maica lui, veni să-l vadă pe Moaicab, și vistiernicul îi dete copilului o drahmă de argint. Dar nu mult timp după aceea, califul îl chemă și grăi :

— O, sfeterisitorule, ce-ai făcut ?

Și Moaicab, care era om cinstit, strigă :

— Dar ce-am făcut, o, emire al credincioșilor ?

Omar îl lămuri :

— Moaicab, drahma de argint pe care ai dat-o copilului meu este un furt de la toată națiа musulmană !

Și Moaicab înțelese că greșise și, cît a mai trăit, spunea într-una :

— Unde se mai află pe pămînt un om atît de minunat ca Omar ?

Se mai povestește că Omar, califul, a ieșit într-o noapte să se plimbe însoțit de bătrînul Aslam Abu-Zeid. Și zărind în depărtare lumina unui focșor, s-a apropiat de acel loc și-a văzut o femeie sărmană care încălzea o cratiță, iar alături de ea doi copii plăpînzi plîngeau jalnic. Și Omar spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, femeie ! Ce faci tu aici, singurică, în noapte și-n frig ?

Ea răspunse :

— Doamne, încălzesc oleacă de apă ca s-o dau să bea copiii mei, care mor de foame și de frig. Da-ntr-o zi Allah are să-i ceară socoteală califului Omar pentru sărăcia în care ne zbatem.

Iar califul, care era îmbrăcat ca negustor, fu nespus de mișcat și o întrebă :

— Crezi tu, femeie, că Omar îți cunoaște sărăcia și totuși nu ți-o ușurează ?

Ea răspunse :

— Dar de ce mai este calif Omar, dacă nu cunoaște necazurile fiecăruia dintre supușii lui ?

Atunci califul tăcu, se întoarse spre Aslam Abu-Zeid și-i șopti :

— Să plecăm, repede !

Și se duse degrabă la magazia lui cu merinde, intră în magazie, luă un sac de făină și un chiup plin cu grăsime de oaie și-i porunci lui Abu-Zeid :

— Ajută-mă să le aburc în spinare, Abu-Zeid.

Abu-Zeid se împotrivi :

— Lasă-mă să le duc eu, emire al dreptcredincioșilor !

Emirul îi răspunse cu glas adînc :

— Ci tot tu ai să duci, Abu-Zeid, și povara păcatelor mele la ziua învierii ?

Și-l sili pe Abu-Zeid să-i aburce în spinare sacul cu făină și chiupul cu grăsime.

Împovărat așa, califul se grăbi să ajungă la femeia cea sărmană. Luă făină și grăsime și le puse în cratița de la foc și găti mîncarea cu mîinile lui. Se apleca el însuși asupra focului ca să sufle în el și, cum avea o barbă mare, fumul i se strecura printre smocurile de păr. Iar cînd mîncarea fu gata, o dete femeii și copilașilor, care mîncară pînă se săturară, în timp ce el sufla ca s-o răcească. Le lăsă acolo sacul de făină și chiupul de grăsime, și plecă.

Pe drum îi spuse lui Abu-Zeid :

— O, Abu-Zeid, acuma, după ce am văzut focul acesta, lumina lui m-a luminat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaizeci și patra noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu a cuvîntat mai departe :

Tot califul Omar, întîlnind într-o zi un rob care ducea la păscut turma stăpînului, îl opri ca să cumpere de la el o capră.

Dar păstorul îi răspunse :

— Nu e turma mea !

Atunci califul îi spuse :

— Robule cinstit, am să te cumpăr și am să te liberez.

Şi Omar îl cumpără pe rob de la stăpîn şi-i dărui slobozenie, cugetînd în sine : „Nu întîlneşti în fiecare zi un om cinstit !“

Altădată, Hafsa, o rudă a lui Omar, a venit să-l vadă şi i-a spus :

— O, emire al credincioşilor, am aflat că în ultimele lupte pe care le-ai purtat împotriva duşmanilor ai pus mîna pe mulţi bani. În numele rudeniei noastre, să-mi dai şi mie.

Omar i-a răspuns :

— O, Hafsa, Allah m-a pus paznic peste bunurile musulmanilor şi toţi banii sînt pentru binele obştesc. N-am să mă ating de ei numai ca să-ţi fac plăcere şi fiindcă sînt rudă cu tatăl tău ; n-am să aduc tocmai eu pagubă supuşilor mei.

Atunci Nozhatu auzi dindărătul perdelei cuvintele de încîntare ale celor ce-o ascultau, toţi în culmea mulţumirii. Se opri o clipă, după care începu iar :

— Am să vă cuvîntez acum despre *A treia poartă*, adică despre *Poarta virtuţilor !*

Pildele ce le voi arăta sînt scoase din viaţa tovarăşilor Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — şi din viaţa celor mai drepţi dintre musulmani.

Se povesteşte că Hassan Al-Basri spunea : „Nu este nimeni care, înainte de a-şi da sufletul, să nu simtă părerea de rău după trei lucruri : că nu s-a bucurat din plin de ceea ce-a adunat în timpul vieţii, că nu a atins ceea ce-a nădăjduit cu statornicie şi că nu a înfăptuit ceea ce i-a frămîntat îndelung mintea“.

Un prieten l-a întrebat o dată pe Safian :

— Un om bogat poate fi virtuos ?

Safian i-a răspuns :

— Poate să fie, dacă se dovedeşte răbdător în restriştile soartei şi dacă-i mulţumeşte totdeauna celui căruia îi dăruieşte ceva, spunîndu-i : „O, frate, ţie-ţi datorez că am făcut în faţa lui Allah o faptă înmiresmată !“

Tot aşa, se povesteşte că preacucernicul Omar ben Abd El-Aziz, ajungînd al optulea calif omiad, i-a adunat pe toţi cei din neamul Omiazilor, oameni foarte bogaţi, şi i-a silit să-i dea toate bogăţiile şi toate bunurile lor, pe care le trecu de îndată în vistieria obştească. Atunci ei alergară la Fatima, fiica lui Meruan, mătuşa califului, faţă de care Omar avea mult respect, şi o rugară să-i scape de acel necaz. Iar Fatima veni la calif într-o seară şi se aşeză tăcută pe covor.

Califul o întrebă :

— Spune, mătuşă, ce te aduce la mine ?

Fatima îi răspunse :

— Emire al dreptcredincioşilor, tu eşti stăpînul şi n-aş putea să încep eu mai întîi vorba. Şi-apoi, nimica nu-ţi este ascuns, nici chiar pricina venirii mele aici.

Atunci Omar ben Abd El-Aziz grăi :

— Allah preaînaltul a trimis pe Profetul său Mahomed — pacea şi rugăciunea fie cu el ! drept balsam şi mîngîiere pentru toate fiinţele. Iar Profetul — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — strînse şi luă tot ce socoti de trebuinţă, lăsînd însă oamenilor un fluviu în care să-şi potolească setea pînă la sfîrşitul veacurilor. Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-şi schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu, de dindărătul perdelei, în vreme ce prinţul Şarcan, cei patru cadii şi negustorul o ascultau, cuvîntă mai departe :

— Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-şi schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Atunci mătuşa lui, Fatima, răspunse :

— O, emire al credincioşilor, ţi-am înţeles vorbele, aşa că ale mele sînt de prisos.

Şi se duse la omiazii care-o aşteptau şi le spuse :

— O, voi urmaşi ai lui Omiah, voi nici nu ştiţi ce mare noroc aveţi că vi-i calif Omar ibn Abd El-Aziz !

Tot neprihănitul Omar ibn Abd El-Aziz, simţind apropiindu-i-se moartea, a strîns împrejuru-i toţi copiii şi le-a grăit :

— Mireasma sărăciei este plăcută Domnului.

Atunci, unul dintre cei de faţă, Moslim ben Abd El-Malec, i-a spus :

— O, emire al dreptcredincioşilor, cum de poţi să-ţi laşi copiii în sărăcie, tu, carele eşti tatăl lor şi păstorul poporului şi care ai putea să-i îmbogăţeşti luînd din vistierie ? N-ar fi mai bine aşa, decît să laşi înlocuitorului tău toate bogăţiile ?

Atunci califul, întins pe patul lui de moarte, se mînie şi grăi cu mare uimire :

— O, Moslim, cum aş putea să le dau o pildă de stricăciune ca asta, în cele din urmă clipe ale mele, cînd toată viaţa mea i-am îndemnat să

urmeze calea cea dreaptă ? Moslime, eu am fost de față la înmormîntarea unuia dintre înaintașii mei, un fiu al lui Meruan, și am văzut cu ochii mei multe lucruri și le-am înțeles. Și m-am jurat să nu fac cum a făcut el, dacă aș ajunge vreodată calif.

Acest Moslim ben Abd El-Malec ne povestește și el următoarele : „Într-o zi, spune el, mă întorsesem de la înmormîntarea unui șeic, un schivnic, și tocmai mă culcasem, cînd avui un vis în care mi-apăru acel neprihănit șeic, îmbrăcat în haine ca florile de iasomie. Se preumbla printr-un loc de desfătări, printre ape șoptitoare și sub o reveneală de vînt îmbătător, la umbra lămîilor înfloriți. Și-mi spuse șeicul : «O, Moslim, ce n-ai face în timpul vieții pentru un astfel de sfîrșit !»

Mi s-a mai povestit că, tot sub domnia lui Omar ibn Abd El-Aziz, un om a cărui meserie era de-a mulge oile, mergînd la un păstor prieten a văzut în mijlocul turmei doi lupi, pe care i-a luat drept cîini și, înspăimîntat de înfățișarea lor sălbatică, l-a întrebat pe păstor :

— Ce faci cu cîinii ăștia cumpliți ?

Păstorul i-a răspuns :

— Prietene, nu sînt cîini, ci lupi îmblînziți. Dar nu fac nici un rău turmei, căci eu sînt capul care conduce. Iar cînd capu-i sănătos, și trupu-i sănătos.

Într-o zi, califul Omar ibn Abd El-Aziz, stînd pe-o ridicătură făcută din noroi uscat, a ținut poporului adunat în jurul lui o predică în care n-a spus decît atît :

— Abd El-Malec a murit și, ca și el, au murit și înaintașii și urmașii lui toți. Tot așa am să mor și eu, Omar, la rîndul meu !

Atunci Moslim a grăit :

— O, emire al dreptcredincioşilor, această ridicătură de pămînt nu e vrednică de un calif. Nu se află aci nici măcar un lanţ despărţitor.

Califul îi răspunse cu glas de înţelept :

— O, Moslime, nu cumva ai vrea ca Omar, la ziua judecăţii, să poarte de gît o bucată din acel lanţ ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu a cuvîntat mai departe :

Khaled ben Safuan s-a dus într-o zi la califul Heşam, care se afla în cortul său, înconjurat de dieci şi de slujitori. Ajungînd în faţa lui, Khaled ben Safuan grăi :

— Allah să te încarce cu binefacerile lui, o, emire al dreptcredincioşilor, şi să nu toarne în fericirea ta nici o picătură de amărăciune. Iată că am să-ţi spun cîteva vorbe care nu sînt noi, ci grele de preţul lucrurilor vechi.

Califul Heşam îi porunci :

— Spune tot ce ai de spus, Ibn-Safuan.

Şi acela grăi :

— O, emire al dreptcredincioşilor, într-un an, cîndva, aici pe pămînt, a fost un rege dintre cei mulţi de dinainte de tine, şi regele acesta le-a spus într-o zi celor ce se aflau în jurul lui :

— Printre voi toți, este vreunul care să fi cunoscut un rege ca mine de bogat și de darnic?

Se afla acolo un om sfințit prin hagialîc și înzestrat cu adevărata înțelepciune; și acesta îi răspunse:

— Măria-ta, ne-ai pus o întrebare de mare însemnătate, la care îți cer îngăduința să răspund.

Califul încuviință și omul grăi:

— Slava în care te afli și belșugul tău sînt trainice ori sînt trecătoare ca toate lucrurile pămîntului?

I se răspunse:

— Trecătoare ca toate.

Și omul urmă:

— Atunci cum de poți să pui o întrebare așa de grea pentru un lucru atît de trecător și de care vei fi chemat să dai socoteală într-o zi?

Regele răspunse:

— Adevăr grăiești, preacinstitule. Ce trebuie să fac?

Omul îl sfătui:

— Să te sfințești.

Regele puse atunci coroana de-o parte, se îmbrăcă în haine de hagiu și plecă spre Orașul sfînt.

Ibn-Safuan urmă:

— Și tu, o, calife al lui Allah, ce ai de gînd să faci?

Iar califul Heșam fu mișcat cum nu se mai poate, și plînse, și-i curseră mult timp lacrimile în barbă. Și se întoarse în palatul lui, se închise acolo și începu să cugete adînc.

Dincolo de perdea, cadiii și negustorul strigară:

— Ya Allah! asta-i de minune!

Atunci Nozhatu se opri și spuse:

— Măriile-voastre, *Povara virtuților* cuprinde încă multe alte lucruri și mai minunate, pe care

nu vi le pot arăta dintr-o singură dată. Ci Allah ne va mai da multe zile şi voi putea să vă lămuresc întru totul.

După care Nozhatu nu mai spuse nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi lăsă urmarea pe noaptea viitoare.

Ci într-a şaizeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar Nozhatu nu mai spuse nimic.

Atunci luară cuvîntul cei patru cadii ;

— O, doamne al veacului, această tînără este într-adevăr minunea vremurilor noastre şi-a tuturor vremurilor. În viaţa noastră n-am văzut pe cineva şi nici n-am auzit să fi fost cineva deopotrivă cu ea.

Şi, după ce vorbiră astfel, se ridicară în tăcere, sărutară pămîntul în faţa prinţului Şarcan şi plecară.

Atunci Şarcan îşi chemă slujitorii şi le porunci :

— Trebuie să vă grăbiţi cu pregătirile de nuntă şi să gătiţi tot soiul de mîncăruri şi de bunătăţi pentru ospăţ.

Slujitorii alergară să-i împlinească poruncile şi gătiră îndată de toate. Prinţul Şarcan opri la serbările nunţii pe toate soţiile emirilor şi vizirilor, care veniseră să asculte vorbele tinerei Nozhatu, şi le pofti să facă parte din alaiul miresei.

Cînd se lăsă seara, ospăţul începu, mesele fură întinse şi se servi de toate cîte puteau să mul-

ţumească gusturile şi să bucure ochii. Şi toţi cei poftiţi mîncară şi băură pe săturate.

Atunci Şarcan porunci să vină cîntăreţele cele mai vestite din Damasc şi toate dansatoarele almee din palat. Şi ospăţul făcu să răsune sala de cîntece şi toate inimile se umplură de bucurie. Întregul palat, odată cu noaptea, fu luminat de la fortăreaţă pînă la porţile din afară, şi la fel toate aleile grădinii, şi la dreapta şi la stînga. După ce Şarcan ieşi din hamam, emirii şi vizirii veniră să i se închine şi să-i ureze belşug.

Şi cînd Şarcan se urcă pe nişte trepte făcute anume pentru noii căsătoriţi, iată că, deodată, femeile din palat intrară încetişor, înşiruite pe două rînduri, cu mireasa Nozhatu sprijinită de cele două naşe ale sale. Şi după cum e datina, o duseră pe Nozhatu în odaia de nuntă, o dezbrăcară şi voiră s-o scalde şi s-o împodobească frumos şi s-o dea cu tot felul de farduri şi de boieli ; dar văzură că era de prisos, pentru acel trup ca o oglindă fără de pată şi pentru pielea-i înmiresmată. Naşele îi deteră tinerei Nozhatu sfaturile obişnuite împrejurării şi-i urară bucurie, o îmbrăcară cu o cămăşuţă subţire şi o lăsară singură în pat.

Atunci Şarcan intră în iatacul de nuntă. El habar n-avea că tînăra aceea minunată era însăşi sora lui Nozhatu ; iar ea, la fel, nu ştia că valiul Damascului era fratele ei.

În acea noapte, Nozhatu a fost a lui Şarcan, şi totul s-a petrecut aşa că Nozhatu a rămas de la început grea.

Iar Şarcan, plin de bucurie, cînd se făcu ziuă, porunci doftorilor să însemneze ziua fericită, apoi merse şi se aşeză în jeţul domnesc ca să primească

urările emirilor, ale vizirilor şi ale mai-marilor din întreaga împărăţie.

După care Şarcan îşi chemă diacul şi-i porunci să aştearnă pe hîrtie ceea ce îi spunea el. Şi-i scrise astfel tatălui său, regele Omar Al-Neman, că s-a însurat cu o tînără cumpărată de la un negustor, înzestrată cu frumuseţe, cu înţelepciune şi cu toate desăvîrşirile ştiinţelor şi artelor; că o slobozise şi că o făcuse soţia lui legiuită; că din întîia noapte prinsese rod şi că avea de gînd s-o trimită în curînd la Bagdad, ca să-l vadă pe rege, pe sora Nozhatu şi pe fratele Daul-Macan. După ce scrisoarea a fost întocmită, Şarcan a pecetluit-o şi a dat-o unui olăcar sprinten, care şi plecă, de îndată, la Bagdad, iar după douăzeci de zile se întoarse aducînd răspunsul regelui Omar Al-Neman. Şi răspunsul suna aşa...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi opta noapte

Ea urmă:

Răspunsul suna aşa:

„Scrisoarea aceasta este trimisă de nemîngîiatul, năpăstuitul şi copleşitul de jale şi de durere, cel care şi-a pierdut comoara sufletului şi copiii, nefericitul rege Omar Al-Neman, către fiul său preaiubit Şarcan.

Află, fiul meu, nenorocirile mele şi să ştii că, după plecarea ta la Damasc, mi se părea atît de strîmtă casa de mă înăbuşeam şi, nemaiputînd

de mîhnire, am plecat la vînătoare, ca să răsuflu oleacă și să încerc a-mi risipi întrucîtva jalea.

Am rămas la vînătoare o lună, după care m-am întors în palatul meu și am aflat că fratele tău Daul-Macan și sora ta Nozhatu plecaseră la Hedjaz cu hagiii ce se duceau la sfînta Mecca. S-au prilejit de lipsa mea, ca să fugă; căci nu-i dasem învoire lui Daul-Macan să plece în hagialîc anul acesta, din pricina vîrstei lui fragede. Îi făgăduisem că vom pleca amîndoi în anul următor. Ci el n-a voit să mai aștepte și-a fugit împreună cu soră-sa, neluînd cu ei decît cele de trebuință pentru drum. Și nu mai știu nimic despre ei; hagiii s-au întors fără fratele și fără sora ta, și nimeni nu mi-a putut spune ce s-a făcut cu ei. Și iată că acum mi-am îmbrăcat pentru ei haine cernite și mă înec în lacrimi și în durere.

Nu întîrzia, fiule, să-mi dai veşti. Îți trimit urări de pace, ție și tuturor celor ai tăi!"

La cîteva luni de la primirea scrisorii, Șarcan se hotărîse să povestească și soției sale nenorocirea tatălui. Nu vroise s-o tulbure pînă atunci, din pricina sarcinei. Acum însă, după ce ea născuse o fetiță, Șarcan intră la Nozhatu și începu s-o sărute pe fetiță.

Atunci Nozhatu îi spuse :

— Fetița a împlinit șase zile și, după datină, trebuie să-i dai un nume.

Șarcan luă fetița în brațe și, cum o privi, zări la gîtul ei, atîrnînd de un lanț de aur, una dintre cele trei geme fermecate ale Abrizei, nefericita prințesă din Chezareea.

Văzînd aceasta, Șarcan strigă în mare tulburare :

— De unde ai tu, roabo, această gemă ?

Nozhatu, la cuvîntul de roabă, se înăbuși de mînie și strigă :

— Sînt stăpîna ta și-a tuturor celor din acest palat ! Cum de îndrăznești să mă numești roabă, cînd sînt regina ta ? Ah, n-am să mai păstrez nici o clipă taina mea ! Da, sînt regina ta, sînt fiică de rege ! Sînt Nozhatu Zaman, fiica regelui Omar Al-Neman !

Șarcan, auzind aceste vorbe...

Cînd povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaizeci și noua noapte

Ea urmă :

Șarcan, auzind aceste vorbe, se cutremură din tot trupul, își plecă de groază capul, păli și se prăbuși la pămînt. Cînd își veni în fire, tot încă nu-i venea să creadă și o întrebă pe Nozhatu :

— O, stăpîna mea, ești în adevăr fiica regelui Omar Al-Neman ?

Ea îi răspunse :

— Da, sînt fiica lui.

Atunci el îi grăi :

— Nestemata pe care o ai este un semn că spui adevărul ; dar dă-mi și alte dovezi.

Nozhatu îi povesti lui Șarcan toate prin cîte trecuse.

Atunci Șarcan rămase cu totul încredințat și se gîndi în sine : „Ce-am făcut, cum de-am putut să mă însor cu sora mea ? Nu e alt mijloc de scăpare decît să-i caut alt soț. Am s-o dau de soție unuia dintre sfetnicii mei, și, dacă s-ar afla

cumva ce s-a întîmplat, am să răspîndesc zvonul că m-am despărțit de ea înainte de a se fi petrecut ceea ce s-a petrecut." Apoi se întoarse către sora lui și spuse :

— O, Nozhatu, află că ești sora mea, căci eu sînt Șarcan, fiul lui Omar Al-Neman, și negreșit că de mine n-ai auzit vorbindu-se vreodată la palatul tatălui nostru. Allah să ne ierte !

Cînd auzi vorbele lui, Nozhatu scoase un țipăt și căzu leșinată. Apoi, venindu-și în simțire, începu să se bată peste obraji, să geamă, să plîngă și să se jeluie :

— Vai, în ce necaz am intrat ! Ce să facem ? Ce să facem ? Și ce-am să răspund tatălui și mamei, cînd mă vor întreba : „De la cine ai această copilă ?"

Șarcan glăsui :

— Socotesc că mijlocul cel mai bun de-a îndrepta totul este să te dau în căsătorie marelui meu sfetnic. În felul acesta, nimeni nu va bănui taina. Numai așa vom izbuti, o, Nozhatu, să răzbim cu cinste din această împrejurare. Mă duc să poruncesc să vină la mine marele sfetnic, mai înainte de-a se afla ceva despre taina noastră.

Apoi Șarcan o mîngîie pe sora lui și o sărută pe frunte.

Ea îi spuse :

— Așa să facem, Șarcan. Ci spune-mi, care e numele pe care vrei să-l dai copilei, căci nu mai avem vreme de pierdut.

Și Șarcan hotărî :

— Se va numi Puterea-Ursitei !

Plecă apoi zorit să-l cheme pe marele sfetnic, îi dete pe Nozhatu în căsătorie fără multă vorbă, copleșindu-l cu daruri. Marele sfetnic o luă la el

pe Nozhatu și pe copilă, și se purtă cu multă grijă față de noua lui soață, iar pe copilă o dete în seama doicilor și a slujitorilor.

Estimp, Daul-Macan, fratele tinerei Nozhatu, împreună cu bunul slujitor de la hamam se pregăteau să plece spre Bagdad cu o caravană din Damasc.

Dar tot atunci sosi un al doilea olăcar de la regele Omar Al-Neman, aducînd o nouă scrisoare pentru prințul Șarcan. După ce mai întîi nălța slavă Celui-de-sus, iată ce cuprindea scrisoarea:

„Scriu, fiul meu prea iubit, ca să-ți spun că sînt neîncetat pradă durerii și că sorb mult amar din pricina despărțirii de copiii mei.

Și-apoi să-ți cer ca, îndată ce vei primi scrisoarea, să-mi trimiți haraciul ținuturilor de la Șam și să te prilejești de caravană ca să-mi trimiți aici și pe tînăra ta soție, pe care doresc mult s-o cunosc și să-i cercetez știința și celelalte învățături. Căci trebuie să-ți spun că mi-au sosit la palat, din țara ghiaurilor, o preacinstită bătrînă însoțită de cinci tinere fecioare cu sînii fragezi și că aceste fecioare cunosc tot ce poate să cunoască mintea omenească. Limba n-ar răzbi să arate înțelepciunea bătrînei și însușirile acestor fecioare, desăvîrșite întru totul. Sînt cuprins de mare dragoste pentru ele și doresc să le țin la palat, la îndemînă, căci nici un rege de pe pămînt nu are asemenea podoabe. Am întrebat-o pe bătrînă care-i prețul de cumpărare al tinerelor fete, și ea mi-a răspuns: «N-aș putea să le vînd decît cu prețul haraciului pe care-l primești din ținuturile de la Șam și de la Damasc». Iar eu, pe Allah, nu socotesc că prețul ar fi prea mare, ba chiar mi se pare nevrednic de ele; căci fiecare dintre aceste fe-

cioare prețuiește mai mult. M-am învoit la acest preț și le-am poftit să locuiască la palat, așteptînd să-mi trimiți cît mai degrabă haraciul. Zorește, fiul meu, pentru că bătrîna e nerăbdătoare să se întoarcă în țara ei.

Și mai ales, fiule, nu uita să-mi trimiți totodată și pe tînăra ta soție, a cărei știință ne va fi de folos ca să judecăm cunoștințele celor cinci fecioare. Și-ți făgăduiesc că, dacă soția ta le întrece în știința și în bogăția minții, am să ți le trimit pe toate în dar de la mine, iar pe deasupra îți făgăduiesc și haraciul pe un an al cetății Bagdadului.

Pacea fie cu tine și cu toți cei din casa ta, fiule !"

După ce Șarcan citi scrisoarea tatălui său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezecea noapte

Ea urmă :

După ce Șarcan citi scrisoarea tatălui său, chemă de îndată la el pe cumnatul său, marele sfetnic, și-i porunci :

— Trimite numaidecît după tînăra roabă pe care ți-am dat-o de soție.

Cînd Nozhatu sosi, Șarcan îi spuse :

— Citește, sora mea, această scrisoare a tatălui nostru și spune-mi ce socoți.

Nozhatu, după ce citi scrisoarea, răspunse :

— Ceea ce socotești tu este totdeauna cel mai bine socotit și hotărît. Dar, dacă mă întrebi, îți

voi spune că dorința mea cea mai arzătoare este să-mi revăd părinți și țara, și te rog să mă lași să plec, împreună cu soțul meu, marele sfetnic, ca să-i pot povesti tatei întîmplarea cu beduinul care m-a vîndut unui negustor și cum negustorul m-a vîndut ție, iar tu m-ai dat în căsătorie marelui tău sfetnic, după ce ne-am despărțit fără să te fi culcat cu mine.

Șarcan spuse :

— Așa să fie !

Îl chemă apoi pe marele sfetnic, care nu știa că e cumnat cu prințul, și-i porunci :

— Ai să pleci la Bagdad în fruntea caravanei care duce tatălui meu haraciul de la Damasc și-ai să iei cu tine și pe soția ta, tînăra roabă pe care ți-am dat-o.

Marele sfetnic răspunse :

— Ascult și mă supun.

Iar Șarcan porunci să se pregătească pentru marele sfetnic un palanchin arătos pe o cămilă frumoasă. Porunci apoi să se pregătească și un al doilea palanchin de călătorie pentru Nozhatu, îi dete marelui sfetnic o scrisoarea către regele Omar Al-Neman și-și luă rămas bun de la ei, după ce-o aduse la el în palat pe micuța Puterea-Ursitei. Cercetă dacă la gît îi mai atîrna de un lănțișor de aur gema cea prețioasă a nefericitei Abriza și o lăsă în seama doicilor și a slujnicelor din palat. Iar Nozhatu, văzînd că fiica ei rămîne pe mîini bune, plecă împreună cu soțul ei, marele sfetnic, sub mîndrele palanchinuri așezate pe cămilele cele mai sprintene și frumoase, trecînd în fruntea caravanei.

Ci tocmai în acea noapte, hamamgiul și Daul-Macan, preumblîndu-se în jurul palatului valiului de la Damasc, văzură cămilele, catîrii și purtătorii

de făclii. Și Daul-Macan îl întrebă pe unul dintre slujitori :

— Ale cui sînt toate acestea ?

Omul răspunse :

— Este haraciul cetății Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Atunci Daul-Macam întrebă iar :

— Și cine este conducătorul caravanei ?

Omul răspunse :

— Este marele sfetnic, soțul unei tinere roabe mult prețuită în științe și foarte înțeleaptă.

Daul-Macan începu să plîngă amar, căci și-aminti de sora sa Nozhatu, de casa și de țara lui. Și spuse hamamgiului :

— Frate, eu plec cu caravana asta.

Hamamgiul răspunse :

— Merg și eu cu tine, căci n-am să te las să drumețești singur pînă la Bagdad, după ce te-am însoțit de la Ierusalim la Damasc.

Atunci Daul-Macan suspină :

— Frate, te iubesc și te cinstesc.

Hamamgiul pregăti repede cele de trebuință, puse pe măgar samarul și o traistă cu merinde, își strînse mijlocul, își ridică poalele hainei și le prinse de curea, și-l ajută apoi pe Daul-Macan să încalece pe asin.

Daul-Macan îi spuse :

— Urcă-te îndărătul meu.

Dar hamamgiul nu primi, spunîndu-i :

— Nu voi face aceasta, stăpîne, căci vreau să te slujesc întru totul.

Daul-Macan stărui :

— Trebuie totuși să te urci pe măgar îndărătul meu, măcar un ceas, ca să te odihnești.

Celălalt răspunse :

— Dacă m-oi simți cumva trudit, am să mă odihnesc un ceas la spatele tău, pe măgar.

Atunci Daul-Macan oftă :

— Frate, acum nu-ți pot făgădui nimic ; dar cînd o să ajungem la părinții mei, nădăjduiesc că ai să vezi cum știu să-ți răsplătesc bună-credința.

Și caravana, prilejindu-se de revenciala nopții, se puse în mers, iar slujitorul pe jos și Daul-Macan pe măgar o urmară, pe cînd marele sfetnic și soția lui, Nozhatu, înconjurați de alaiul lor, mergeau în frunte, urcați, fiecare, pe cîte o cămilă de soi.

Și drumețiră toată noaptea pînă la răsăritul soarelui, cînd, din pricina arșiței care se înteța, marele sfetnic dete poruncă pentru popas la umbra unui pîlc de palmieri. Descălecară acolo cu toții, ca să se odihnească și să adape cămilele și vitele de povară. După care plecară și merseră încă cinci nopți și ajunseră la un oraș, în care rămaseră trei zile. Și iarăși porniră și călătoriră pînă ce ajunseră la o mică depărtare de cetatea Bagdadului : ceea ce se cunoștea după adierea de vînt care-i întîmpina și care nu putea fi decît numai de la Bagdad...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și una noapte

Ea urmă :

Simțind această adiere dinspre țara dragă, lui Daul-Macan i se umplu sufletul de amintirea surorii sale Nozhatu, a tatălui său și a mamei sale,

și gîndul îi era numai la lipsa surorii și la durerea părinților, cînd l-or vedea venind acasă fără ea. Începu să plîngă cu inima grea și să rostească stihuri de jale :

Făptură scumpă ! Oare niciodată
Nu vom mai fi alături amîndoi ?
A despărțirii noapte blestemată
Va birui de-a pururi peste noi ?

Ah, scurte-au fost acele clipe-n care
Ne bucuram, cîndva, ca doi copii.
Și lungi și grele-s zilele amare
Ce ne-au înstrăinat pe căi pustii.

Vino, odată, și mă ia de mînă !
Ca lumînarea, trupu-mi s-a topit
Sub nemiloasa flacără păgînă
A dorului de care-s mistuit.

Vino, și nu-mi vorbi despre uitare.
Nu-mi cere, pe Allah ! să uit ce-a fost.
Mi-ar fi unica vieții consolare :
La pieptul meu să-ți afli adăpost.

Atunci îndatoritorul hamamgiu îi vorbi :

— Copile, destul cu plînsul ! Și bagă de seamă că sîntem tare aproape de cortul marelui sfetnic și al soției lui.

El răspunse :

— Lasă-mă să plîng și să-mi spun versurile cu car mă mai alin și-mi mai potolesc pojarul inimii.

Și, fără a lua aminte la sfaturile hamamgiului, se întoarse cu fața spre Bagdad. Și cum în acele clipe Nozhatu, culcată în cort, nu putea dormi,

cu gîndurile duse la cei dragi, cufundată în visuri triste şi lăcrimînd într-una, auzi glasul care, nu departe de cortul ei, cînta înfiorat în noapte.

Şi-atunci, tînăra Nozhatu, soţia marelui sfetnic, se ridică tulburată şi-l chemă pe eunucul ce dormea la intrarea în cort şi care veni numaidecît şi o întrebă :

— Ce doreşti, stăpînă ?

Ea îi spuse :

— Aleargă îndată şi caută-l pe cel ce-a cîntat şi adu-mi-l aici !

Eunucul răspunse :

— Eu dormeam şi n-am auzit nimic. Şi n-aş putea să-l găsesc în plină noapte, decît dacă i-aş trezi pe toţi cei care dorm.

Ea îi porunci :

— Trebuie ! Acela pe care-l vei găsi treaz, va fi fără îndoială cel pe care l-am auzit cîntînd.

Eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască şi ieşi să-l caute pe cîntăreţ.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi doua noapte

Ea urmă :

Atunci eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască şi ieşi să-l caute pe cîntăreţ. Dar degeaba se uită în toate părţile şi cercetă peste tot, nu găsi treaz decît pe bătrînul hamamgiu, căci Daul-Macan zăcea nemişcat. Iar hamamgiul, văzîndu-l pe

eunucul care, la lumina lunii, părea tare supărat, se temu foarte că Daul-Macan va fi tulburat somnul soției sfetnicului, așa că tăcu mîlc. Ci eunucul îl zări și-l întrebă :

— Tu ai cîntat cîntecul pe care l-a auzit stăpîna mea ?

Atunci hamamgiul, cu totul încredințat că soția marelui sfetnic se supărase, strigă :

— Nu, nu ! N-am cîntat eu !

Eunucul urmă :

— Dar cine atunci ? Arată-mi-l, căci nu se poate să nu-l fi auzit și să nu-l fi văzut, de vreme ce nu dormi !

Iar hamamgiul, tot îngrijorat pentru Daul-Macan, spuse :

— Ba nu, nu-l știu și n-am auzit nimic.

— Pe Allah ! minți cu nerușinare și n-ai să mă faci să cred că, treaz fiind și stînd aici, n-ai auzit nimic.

Atunci slujitorul îi vorbi :

— Am să-ți spun adevărul. A cîntat un nomad care-a trecut pe-aici călare pe cămila lui. Și pe mine m-a trezit cu glasul lui blestemat, pedepsi-l-ar Allah !

Eunucul, dînd din cap a îndoială și bombănind, se întoarse și-i spuse stăpînei lui :

— A fost un nomad care acum trebuie să fie departe cu cămila lui.

Nozhatu, mîhnită, îl privi lung pe eunuc și nu mai spuse nimic.

În vremea aceasta, Daul-Macan se trezi, și deasupra capului văzu luna sus în slava cerului. În suflet i se deșteptă adierea dulce a amintirilor de demult, iar în inimă îi răsunau nenumărate cîntece de păsări și șoapte tainice de lăute ale cugetului. Și-l cuprinse un dor nestăpînit de a-și

revărsa în cîntec avînturile lăuntrice care-l făceau parcă să plutească în zbor.

Grăi atunci slujitorului :

— Ascultă !

Slujitorul îl întrebă :

— Ce vrei să faci, copile ?

Daul-Macan răspunse :

— Vreau să cînt niște cîntece care mi-ar potoli inima.

Slujitorul zise :

— Tu nu știi ce s-a întîmplat și de cîte vicleșuguri a trebuit să mă slujesc față de eunuc ca să scăpăm de primejdie !

Daul-Macan întrebă :

— Ce tot spui ? Care eunuc ?

Hamamgiul îi povesti :

— O, stăpîne, eunucul soției marelui sfetnic a fost aici, tare mîniat, pe cînd tu zăceai pierdut. Învîrtea în mînă un băț gros de migdal și privea la toți cei adormiți, și cum nu m-a găsit decît pe mine treaz, m-a întrebat furios dacă eu cîntasem. Dar i-am răspuns : „A, nu, nicidecum ! A fost un biet nomad care trecea pe drum". Eunucul nu prea s-a arătat că m-ar crede, căci, înainte de-a pleca, mi-a poruncit : „Dacă-l mai auzi cumva iar, pune mîna pe el și să mi-l dai să-l duc la stăpîna mea. Bagă de seamă ce ți-am spus !" Iată, dar, stăpîne, ce anevoie mi-a fost să scap de acel arap bănuielnic.

Cînd auzi asemenea vorbe, Daul-Macan se mînie și strigă :

— Și cine-ar îndrăzni să mă împiedice să-mi cînt versurile care îmi plac ? Am să cînt toate cîntecele care-mi plac, fie ori ce-o fi ! Și, la urma urmei, de ce m-aș mai teme, acum, cînd sîntem

aproape de țara mea ? De-acum înainte nimic nu mă mai poate îngrijora !

Atunci bietul slujitor îi spuse :

— Văd că vrei să te pierzi cu orice preț.

Celălalt răspunse :

— Trebuie neapărat să cînt !

Slujitorul adăugă :

— Nu mă sili să mă despart de tine, căci mai degrabă plec, decît să te văd că ți se întîmplă ceva rău. Uiți, fiule, că ești cu mine de un an și jumătate și că nu te-am supărat cu nimic ? Gîndește-te că toți cei de-aici sînt topiți de oboseală și dorm în tihnă. Mă rog ție, nu ne tulbura cu stihurile tale, care, altmintrelea, ce-i drept e drept, tare sînt frumoase.

Ci Daul-Macan nu se putu stăpîni și, pe cînd deasupra vîntul susura lin în frunzele de palmieri, începu să cînte cu foc :

O, unde sînt acele vremi senine
Din umbra casei noastre părintești,
Cu zilele de voioșie pline,
Cu nopțile de zîmbet și povești ?

O, timpule !... Acuma toate-s duse :
Și-acele zile, ca un joc uitat,
Și-acele nopți, cu stelele apuse
Pe cerul soartei noastre-nnourat.

Ah, unde sînteți vremi de-odinioare,
Cînd fericit era Daul-Macan,
Umăr la umăr cu slăvita floare
A lumilor, cu Nozhatu-Zaman ! ?

Daul-Macan strigă de trei ori și se prăbuși fără simțire. Atunci bunul hamamgiu se ridică și-l acoperi cu mantaua lui.

Nozhatu însă, cînd auzi acel cîntec în care erau pomenite numele ei și al fratelui ei, și în care își revedea nenorocirile, cuprinsă de plînset cu suspine, îl chemă grabnic pe eunuc și-i strigă :

— Nenorocire ție ! Omul care-a cîntat întîia dată a cîntat acuma iar și l-am auzit, aici, aproape. Pe Allah ! dacă nu mi-l aduci numaidecît, alerg la soțul meu în cort și-i cer să te ciomăgească și să te alunge. Ia de ici o sută de dinari, dă-i-i cîntărețului și hotărăște-l cu blîndețe să vină aici ; iar dacă nu vrea, nu mai stărui, însă află unde stă, ce face, din ce țară este și vino repede să-mi spui. Și să nu-mi zăbovești o clipă !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și treia noapte

Ea urmă :

...Și să nu-mi zăbovești o clipă !

Eunucul ieși din cortul stăpînei și plecă să-l caute pe cîntăreț. Începu să calce printre picioarele celor adormiți și să se uite bine la fața fiecăruia, dar nu găsi pe nimeni treaz. Atunci se duse de-a dreptul la hamamgiul care sta fără manta și cu capul gol, îl apucă de braț și-i strigă :

— Tu ești cîntărețul !

Hamamgiul răspunse cu mare spaimă :

— Nu ! Nu ! Pe Allah ! nu sînt eu, mărite eunucule !

Eunucul îi spuse :

— Nu te las pînă nu-mi arăți cine a cîntat, căci nu îndrăznesc să mă întorc fără de el la stăpîna mea !

La aceste cuvinte, hamamgiul, temîndu-se pentru Daul-Macan, începu să se jeluiască eunucului :

— Pe Allah ! îți spun că cel care a cîntat a fost un trecător. Nu mă mai chinui zadarnic, căci ai să dai seamă la judecata lui Allah. Nu sînt decît un biet hagiu care vine din orașul lui Abraham, prietenul lui Allah.

Eunucul însă îi răspunse :

— Fie ! Dar vino cu mine, ca să spui chiar tu acest lucru stăpînei mele, căci pe mine nu mă crede.

Atunci hamamgiul suspină.

— O, mare și bun slujitor, crede-mă și întoarce-te liniștit la cortul tău ! Și dacă se mai aude glasul, să vii să-mi ceri sama, căci numai eu voi fi atunci vinovat.

Apoi, ca să-l liniștească pe eunuc și să-l hotărască să plece, îi înșirui potop de vorbe dulci și de laude, îl îmbrățișă și-l sărută, pînă ce eunucul se înduplecă și se îndepărtă, dar, în loc să se întoarcă la stăpîna lui, în fața căreia nu îndrăznea să se arate, făcu un ocol și se ghemui la pîndă, nu departe de hamamgiu.

Estimp, Daul-Macan se trezi și slujitorul îi spuse :

— Scoală, să-ți povestesc ce s-a întîmplat din pricina stihurilor tale.

Și-i povesti totul ; dar Daul-Macan, care-l asculta cu gîndul dus aiurea, grăi :

— Oh, nu vreau să știu de nimic și n-am de ce să-mi stăpînesc simțirea, acum, cînd sîntem aproape de țara mea.

Hamamgiul, înspăimîntat, adăugă atunci :

— Fiul meu, ajunge cît te-ai lăsat mînat de dorul tău. Cum poţi fi atît de fără grijă, cînd eu tremur tot de spaimă pentru tine ? Mă rog ţie, pe Allah ! să nu mai cînţi înainte de-a fi ajuns cu adevărat în ţara ta. Eu nu te-am crezut, măi copile, atît de încăpăţînat. Dă-ţi şi tu socoteala că soţia marelui sfetnic are să te pedepsească, pentru că n-o laşi să doarmă, cînd ea e atît de trudită, şi de sfîrşită, şi doborîtă de drum. Pînă acum a trimis de două ori eunucul ca să te caute.

Daul-Macan însă, fără a lua în seamă vorbele hamamgiului, pentru a treia oară îşi înălţă glasul şi cîntă din tot sufletul aceste stihuri :

Ajunge ! sînt sătul de-atîtea
Cuvinte mari, de amăgire,
Ce-mi răscolesc furtuni în suflet
Şi-mi pun nesomnul în privire !
Mi-au spus : „Cum te-ai schimbat !“ Ei nu ştiu
De ce. Mi-au spus : „E din iubire“.
Ci eu întreb : „Iubirea poate
Să ducă astfel la pieire ?“
Mi-au spus : „Iubire e !“ Ci, iată,
Le spun : „Eu nu mai vreau iubire,
Eu nu mai vreau aprinsa-i cupă,
Nici otrăvita ei mîhnire.
Vreau doar acele lucruri simple,
Acea pierdută fericire,
Care să-i fie bietei inimi
Ca un balsam şi-o izbăvire !“

Dar abia sfîrşi Daul-Macan cîntecul, că şi apăru eunucul înaintea lui. Văzîndu-l, hamamgiul se sperie atît de tare, încît o rupse la fugă cît putu de iute şi nu se opri decît hăt departe, de unde începu să pîndească ce are să se întîmple.

Atunci eunucul înaintă sfios și-i spuse lui Daul-Macan :

— Pacea fie cu tine !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și patra noapte

Ea urmă :

Așadar, preafericitule rege, eunucul îi spuse lui Daul-Macan :

— Pacea fie cu tine !

Iar Daul-Macan îi răspunse :

— Și cu tine fie pacea, și mila, și binecuvîntarea lui Allah !

Robul grăi :

— Măria-ta, iată că stăpîna mea mi-a poruncit pentru a treia oară să te caut, căci vrea să te vadă !

Daul-Macan îi răspunse :

— Stăpîna ta ? Și cine-i ea, de are cutezanța a porunci să mă cauți pe mine ?

Și, nemulțumit numai cu atît, începu să-l ocărască pe eunuc. Eunucul însă nu-i răspunse nimic, căci stăpînă-sa îi poruncise să-l ia pe cîntăreț cu blîndețe și să-l aducă la ea numai dacă vrea el, așa că făcu tot ce putu ca să-l liniștească și-l luă tot cu vorbe mieroase, cam de-acestea :

— O, copile, n-am venit ca să te supăr ori să-ți aduc vreo mîhnire, ci numai ca să te rog, dacă binevoiești, să-ți îndrepți pașii spre noi și să vor-

beşti cu stăpîna mea, care arde de dorinţa de-a te vedea. Şi, n-ai grijă, o să ştie ea să-ţi fie recunoscătoare pentru bunăvoinţa pe care ţi-o cere.

Numai aşa Daul-Macan se îndupleca şi se ridică pentru a-l însoţi pe eunuc la cort, în vreme ce bietul hamamgiu, tremurînd tot mai tare de teamă pentru Daul-Macan, îşi luă inima în dinţi şi-l urmă de departe, gîndind în sine : „Ce prăpăd pe capul lui ! De bună seamă că mîine, la răsăritul soarelui, are să fie spînzurat !“ Şi-i trecu prin cap un gînd cumplit, care-l umplu şi mai mult de spaimă, căci îşi spuse : „Cine ştie dacă Daul-Macan, ca să scape, n-o să arunce toată vina asupra mea şi n-o să mintă că eu am cîntat !“

Ci Daul-Macan şi eunucul se strecurară anevoie printre oamenii adormiţi şi printre vite, pînă ce ajunseră la intrarea cortului nerăbdătoarei Nozhatu. Eunucul îl rugă pe Daul-Macan să aştepte afară şi intră s-o vestească pe stăpînă, căreia îi spuse :

— Iată, ţi-aduc pe cel căutat. Este un tînăr cu înfăţişare tare frumoasă, şi la boiu, şi la chip, părînd de spiţă înaltă şi de soi.

Cînd îl auzi aşa, tinerei Nozhatu începu să-i bată inima şi grăi eunucului :

— Spune-i să vină cît mai lîngă cort şi roagă-l să ne mai cînte din cîntecele lui, ca să le-aud de-aproape. Şi pe urmă caută să afli cum îl cheamă şi din ce ţară este.

Atunci eunucul ieşi şi-i vorbi lui Daul-Macan :

— Stăpîna mea te roagă să-i cînţi din cîntecele tale şi are să te asculte din cort. Şi mai vrea să ştie cum te cheamă, din ce ţară şi de ce neam eşti.

El răspunse :

— Mă supun din toată inima și ca pentru o datorie sfîntă! Dar în ce privește numele meu, el este de mult șters, iar inima mi-i mistuită și trupul frînt. Iar povestea vieții mele e vrednică a fi scrisă cu de-amănuntul în colțul ochilor. Și-am ajuns ca un bețiv care atîta a băut, încît toată viața lui are să se clatine. Și sînt ca un lunatic, sau ca unul care se înecă în valurile nebuniei.

Cînd Nozhatu auzi din cort aceste cuvinte, începu să suspine, îl strigă pe eunuc și-i zise :

— Întreabă-l dacă a pierdut pe cineva scump — mama, tatăl ori vreun frate.

Eunucul se duse și-l întrebă pe Daul-Macan, după cum îi poruncise stăpîna, iar acesta răspunse :

— I-am pierdut, da. Și am pierdut și-o soră care mă iubea și de la care nu mai am nici o știre.

Nozhatu, auzind răspunsul pe care i-l aducea eunucul, spuse :

— Facă Allah ca tînărul să-și găsească mîngîierea nenorocirii lui și să se adune cu cei ce-i sînt dragi.

Apoi îi grăi eunucului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și cincea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar Nozhatu, soția marelui sfetnic, îi grăi eunucului :

— Du-te şi-l roagă să ne cînte un cîntec despre amarul despărţirii.

Şi eunucul se duse şi-l rugă după porunca stăpînei. Atunci Daul-Macan, stînd nu departe de cort, îşi sprijini obrazul în palmă şi, sub luna care-şi revărsa lumina peste oamenii adormiţi şi peste vite, glasul lui străbătu tăcerea. Iar cînd sfîrşi de cîntat minunatul lui cîntec, Nozhatu, care-l ascultase ca-n vrajă, nu se mai putu stăpîni şi, ridicînd înfiorată pînza de la intrarea cortului, scoase afară capul, privi pe cîntăreţ sub lumina lunii şi un strigăt îi izbucni din piept, căci îşi recunoscu fratele. Se aruncă afară cu braţele întinse şi strigă :

— Frate ! O, Daul-Macan !

Daul-Macan o privi uimit şi recunoscu pe soră-sa Nozhatu. Se aruncară unul în braţele celuilalt şi se prăbuşiră amîndoi copleşiţi la pămînt.

Cînd văzu aceasta, eunucul rămase cu gura căscată de mirare. Se grăbi să ia o mare velinţă şi o întinse peste cei doi, în semn de respect, şi aşteptă cuminte ca ei să se dezmeticească.

Curînd, în adevăr, Nozhatu se trezi cea dintîi şi apoi şi Daul-Macan. Şi din acea clipă, Nozhatu uită de toate durerile trecute şi, în culmea bucuriei, rosti aceste stihuri :

Destin, jurasei că durerea mea
Nu va avea în veci de veci sfîrşit.
Şi iată, crunt călău, că te-am silit
Să calci ce-ai juruit cu vorbă grea !

Căci fericită sînt acum deplin :
E lîngă mine cel care mi-e drag.
Sumete-ţi poala hainei prepeleag,
Să ne slujeşti, destinule hain !

Iar Daul-Macan o strînse la piept pe soră-sa și, cu lacrimi de bucurie în pleoape, spuse la rîndul său :

De multa fericire pe care pot s-o strîng
Și eu în piept acuma — ah, ochii-mi plîng și plîng.
Vai, ochilor, deprins-ați al lacrimii năravː
Plîngeam ieri de durere, azi fericirii sclav.

Nozhatu îl pofti apoi pe fratele ei în cort și-i grăi :

— Frate, povestește-mi acum ce ți s-a întîmplat, și-ți voi spune, la rîndul meu, prin cîte am trecut !

Daul-Macan însă îi răspunse :

— Povestește tu mai întîi întîmplările tale.

Și Nozhatu îi povesti fratelui ei tot ce se petrecuse, fără să lase deoparte nici un amănunt, și, la sfîrșit, adăugă :

— Iar pe soțul meu, marele sfetnic, îl vei cunoaște îndată. Și are să te placă, pentru că e un om tare cumsecade. Dar mai întîi, grăbește-te și spune-mi prin cîte ai trecut de cînd te-am lăsat bolnav în hanul din orașul sfînt.

Daul-Macan îi făcu pe voie și-și încheie povestirea astfel :

— Dar, mai ales, Nozhatu, nici n-aș putea să-ți spun îndeajuns ce bun a fost cu mine un slujitor de la hamam, care a cheltuit, ca să mă îngrijească, toți banii pe care-i avea, și m-a slujit zi și noapte, și s-a purtat mai bine ca un tată, ori ca un frate, ori ca un prieten credincios, și a dus așa de departe dăruirea de sine, că s-a lipsit de hrană, ca să mi-o dea mie, și de asinul lui, ca să nu merg eu pe jos, mulțumindu-se

numai să-l conducă. Dacă sînt încă în viață, să știi că asta-i numai datorită lui.

Atunci Nozhatu spuse :

— Cu voia lui Allah, vom ști noi să-i răsplătim bunătatea, pe cît ne va sta în putere.

Nozhatu chemă apoi pe eunuc, care veni în grabă, sărută mîna lui Daul-Macan și rămase în picioare dinaintea lui. Nozhatu îi grăi :

— Bunule slujitor, vestitor de bine, întrucît tu cel dintîi mi-ai adus știrea cea bună, păstrează pentru tine punga cu cei o mie de dinari. Aleargă acum și spune-i stăpînului tău că vreau să-l văd.

Eunucul, tare bucuros, alergă să-l vestească pe stăpînul său, marele sfetnic, care și veni de îndată în cortul soției. Și fu în culmea uimirii văzînd la ea pe tînărul străin, și încă în puterea nopții. Dar Nozhatu se grăbi să-i povestească întîmplările lor de la început pînă la sfîrșit și adăugă :

— Astfel, preabunul meu soț, în loc să te căsătorești cu o roabă, cum credeai, ai luat pe fiica regelui Omar Al-Neman, pe Nozhatu-Zaman ! Iar acesta-i fratele meu Daul-Macan.

Cînd auzi nemaipomenita lor poveste, marele sfetnic fu în culmea uimirii, aflînd că este ginerele chiar al regelui Omar Al-Neman. Și gîndi în sine : „Am să ajung pe puțin valiu al vreuneia dintre cele mai bogate vilaete ale împărăției !"

Se ploconi dinaintea lui Daul-Macan, i se închină cu vorbe alese și se bucură că a scăpat din toate relele și că s-a întîlnit cu sora sa. Și de îndată voi să poruncească să se facă un cort pentru noul oaspe, dar Nozhatu îi spuse :

— Este de prisos, acum, cînd sîntem atît de aproape de țară. Și-apoi, cum nu ne-am văzut de multă vreme, vom fi fericiți amîndoi să stăm în

acelaşi cort şi să ne sàturăm privindu-ne, înainte de-a ajunge acasă.

Marele sfetnic răspunse :

— Fie totul după dorinţele tale !

Ieşi apoi, ca să-i lase liberi să-şi povestească, şi le trimise făclii, siropuri, fructe şi tot soiul de dulciuri din cele cu care avusese grijă să încarce doi catîri şi o cămilă, înainte de-a părăsi Damascul, spre a le împărţi ca daruri celor din Bagdad şi ca răspuns la urările lor de bun sosit. Şi-i trimise lui Daul-Macan trei rînduri de haine dintre cele mai de preţ şi-i pregăti o cămilă de soi ales, cu tot harnaşamentul şi cu un cioltar cu ciucuri de multe culori. Apoi începu să se plimbe în lung şi-n lat pe dinaintea cortului, cu pieptul umflat de voie bună şi cu gîndul la înălţarea care-i venea de la Allah, la însemnătatea lui de acum şi la măririle viitoare.

O dată cu dimineaţa, merse în grabă la cortul soţiei ca să-şi salute cumnatul.

Nozhatu îi spuse :

— Nu trebuie să uităm de slujitorul de la hamam. Eunucul să-i pregătească un cal şi să aibă grijă de masa lui de prînz şi de seară. Şi, mai cu seamă, să nu-l lase să se îndepărteze de noi.

Marele sfetnic dete atunci eunucului poruncile trebuincioase, iar acesta răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi luă numaidecît cu el cîţiva oameni din straja marelui sfetnic şi plecă în căutarea hamamgiului. Îl găsi tocmai în coada caravanei, tremurînd de spaimă şi gata să pună şeaua pe măgar şi să fugă cît mai iute din locul acela, unde tînărul lui prieten Daul-Macan fusese luat prins. La vederea eunucului şi-a robilor care alergară îndată şi-l înconjurară, intră parcă moartea în el, se îngălbeni,

genunchii i se bîțiiau lovindu-se unul de altul, și tremura din tot trupul. Nu mai avea nici o îndoială că Daul-Macan, ca să se dezvinovățească, l-a lăsat în voia răzbunării soției marelui sfetnic. Mai ales că eunucul îi și strigă :

— Mincinosule !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar eunucul i-a strigat hamamgiului îngrozit :

— Mincinosule ! Mi-ai spus nu numai că n-ai cîntat tu, dar și că nici nu știai cine a cîntat ! Și iată, am aflat că acel cîntăreț era chiar tovarășul tău. De-aici pînă la Bagdad, nu te mai slăbim o clipă și ai să ai la sosire aceeași soartă ca și tovarășul tău.

La vorbele eunucului, hamamgiul înspăimîntat începu să se jeluiască, gîndind în sine : „Iată că am dat tocmai de ce am vrut atîta să scap !“

Eunucul porunci robilor :

— Luați-i asinul și dați-i calul ăsta !

Robii, fără a lua seama la suspinele hamamgiului, îi luară măgarul și-l siliră să încalece pe un cal minunat dintre cei ai marelui sfetnic. Apoi eunucul le spuse aparte :

— Tot timpul călătoriei să stați cu ochii pe acest hamamgiu. Pentru fiecare fir de păr din cap ce-i va fi atins, veți plăti cu viața cîte unuia

dintre voi. Așa că să vă purtați față de el plini de grijă și să nu-i lipsească nimic !

Hamamgiul, văzîndu-se păzit de robi, nu se mai îndoi că va fi dat morții și spuse eunucului :

— O, căpitane preamilos, îți jur că tînărul acela nu-mi e nici frate, nici rudă, căci sînt singur pe lume și-s doar un biet îngrijitor la un hamam. L-am găsit pe moarte, întins lîngă o grămadă de lemne de la poarta hamamului și m-am milit de el, în numele lui Allah, luîndu-l la mine acasă. N-am făcut nimic ca să merit vreo pedeapsă !

Începu apoi să se jeluiască și să se gîndească la tot felul de lucruri, care de care mai negre, în vreme ce caravana înainta, iar eunucul mergea alături de el și se desfăta pe socoteala lui, spunîndu-i din cînd în cînd :

— Ai tulburat somnul stăpînei cu blestematele tale de cîntece, ca și tînărul acela ; și nu păreai deloc înspăimîntat pe atunci !

Dar la fiecare oprire, eunucul îl poftea pe slujitor să mănînce cu el din aceeași farfurie și să bea vin cu el din aceeași cană, după ce bea el mai întîi. Ci lacrimile nu se uscau în ochii slujitorului, mai îngrijorat ca oricînd, neavînd știri despre prietenul său Daul-Macan, de care eunucul nici gînd să-i pomenească.

Estimp Nozhatu, Daul-Macan și marele sfetnic călătoreau tot în fruntea caravanei pe calea Bagdadului și nu mai rămăsese decît o singură zi de mers pînă să ajungă la ținta mult rîvnită. Și tocmai în dimineața din urmă, după popasul de noapte, pe cînd se pregăteau să-și urmeze calea, văzură deodată ridicîndu-se înaintea lor un praf gros care întuneca văzduhul și făcea noapte împrejur. Marele sfetnic încercă să-i liniștească

și le spuse să stea pe loc, iar el luă cincizeci de mameluci și înaintă spre norul de praf.

După un scurt răstimp, praful se risipi și ei văzură o mare oștire cu flamurile în vînt, mergînd în rînduri de bătaie, în sunetul tobelor. Îndată se desprinse din oaste o ceată de călăreți care înaintară spre ei în galop. Și fiecare mameluc de-al marelui sfetnic fu împresurat de cinci oșteni călări.

Văzînd acestea, marele sfetnic întrebă cu uimire :

— Cine sînteți și de ce ne întîmpinați astfel ?

Ei răspunseră :

— Dar voi cine sînteți, de unde veniți și unde mergeți ?

Marele sfetnic îi lămuri :

— Sînt marele sfetnic al emirului de la Damasc, al prințului Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman,stăpînul Bagdadului și al țării Horanului. Însuși prințul Șarcan m-a trimis la tatăl său, la Bagdad, cu haraciul Damascului și cu daruri.

La aceste vorbe, oștenii toți își scoaseră ștergarele, își coperiră ochii și începură să plîngă în hohote. Marele sfetnic privea la ei tot mai uimit. Atunci căpetenia oștenilor înaintă spre el și-i spuse :

— Vai, vai ! unde este regele Omar Al-Neman ? Regele Omar Al-Neman a murit ! Vai de noi și de noi !

Apoi adăugă :

— Preacinstite sfetnice, vino cu noi la marele vizir Dandan, care-i colo, în mijlocul oștirii, și el îți va povesti cu de-amănuntul prăpădul.

Marele sfetnic începu și el să plîngă și strigă :

— O, ce călătorie nenorocită !

Merse apoi la marele vizir Dandan, care îl primi numaidecît în cortul său şi-l pofti să ia loc. Marele sfetnic îi spuse atunci cu ce însărcinare venea şi ce daruri aducea pentru regele Omar Al-Neman.

La aceste vorbe, care-i aminteau de stăpînul şi de regele său, marele vizir Dandan începu să plîngă şi-i spuse marelui sfetnic :

— Află că regele Omar Al-Neman a murit otrăvit şi ai să afli în curînd toate amănuntele. Deocamdată să-ţi arăt cum stau la noi lucrurile ! Iată. Cînd regele a murit în mila şi-n îndurarea cea fără de sfîrşit a lui Allah, poporul s-a ridicat pentru a şti pe cine să aleagă urmaş la domnie. Şi oamenii ar fi ajuns să se războiască între ei, de nu i-ar fi potolit fruntaşii cetăţii şi de nu s-ar fi înţeles cu toţii să ceară sfatul celor patru mari cadii ai Bagdadului şi să se supună hotărîrii acestora. Cei patru mari cadii au hotărît ca urmaş la domnie pe prinţul Şarcan, cîrmuitorul Damascului. Iar eu, de îndată ce mi s-a spus hotărîrea, am pornit în fruntea oastei către Damasc, să-l vestesc pe prinţul Şarcan de moartea tatălui său şi de alegerea făcută pentru domnie. Trebuie să-ţi spun, o, preacinstite sfetnice, că la Bagdad sînt şi unii care vor să-l aleagă pe tînărul Daul-Macan. Însă de multă vreme nimeni nu ştie ce s-a făcut cu acesta şi cu sora lui, Nozhatu-Zaman. Iată, se împlinesc în curînd cinci ani de cînd au plecat în ţara Hedjazului şi n-au mai dat nici un semn de viaţă !

La aceste cuvinte ale marelui vizir Dandan, marele sfetnic, soţul prinţesei Nozhatu, cu toată mîhnirea pricinuită de moartea regelui Omar Al-Neman, se bucură la gîndul că Daul-Macan ar

putea avea norocul să fie rege al Bagdadului și al Korasanului. Se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar marele sfetnic se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse :

— Ceea ce mi-ai povestit este, în adevăr, tare ciudat și tare de mirare. La rîndu-mi, pentru că mi-ai arătat toată încrederea, lasă-mă să-ți dau o veste care-ți va umple inima de bucurie și-ți va descreți fruntea. Află, mare vizir, că Allah ne-a netezit căile, aducîndu-ni-i pe prințul Daul-Macan și pe sora lui, Nozhatu-Zaman.

La această știre, vizirul Dandan se umplu de bucurie și strigă :

— O, preacinstite sfetnice, grăbește-te să-mi povestești totul, căci vestea pe care mi-o dai îmi umple inima de o bucurie mare !

Marele sfetnic îi povesti întîmplările prin care trecuseră cei doi și-i aduse la cunoștință că Nozhatu îi era soție.

Atunci, vizirul Dandan se plecă dinaintea marelui sfetnic, închinîndu-i-se și mărturisindu-i-se supus credincios. Chemă apoi pe toți emirii și pe toate căpeteniile oastei și ale împărăției care erau de față, și le povesti și lor cum stau lucru-

rile. Toţi sărutară pămîntul dinaintea marelui sfetnic, i se închinară şi-i arătară bucuria pentru noua întorsătură a lucrurilor, lăudînd puterea ursitei care orînduise toate de minune.

După aceea, marele sfetnic şi marele vizir se aşezară în jilţuri orînduite pe un loc mai înalt şi chemară acolo la sfat toate căpeteniile împărăţiei, pe toţi emirii şi pe toţi vizirii. Sfatul ţinu ca la vreun ceas de vreme şi se luă hotărîrea obştească să fie numit Daul-Macan ca urmaş la domnie al regelui Omar Al-Neman, şi să nu se mai meargă la Damasc pentru a-l aduce pe prinţul Şarcan. Vizirul Dandan se ridică îndată din jilţ ca să-şi arate cinstirea pentru marele sfetnic, care ajungea omul cel mai de vază din împărăţie. Şi, ca să capete buna lui voinţă, îi făcu daruri bogate şi-i ură belşug şi bucurii. La fel făcură şi ceilalţi viziri, şi emirii, şi toţi fruntaşii ţării. Iar vizirul Dandan grăi astfel în numele tuturora :

— Preaslăvite mare sfetnic, nădăjduim că, prin multă mila ta, fiecare dintre noi îşi va păstra rangul sub domnia noului sultan. Iar noi, la rîndu-ne, vom zori înaintea voastră spre Bagdad, ca să pregătim o primire vrednică de tînărul nostru sultan, pe cînd tu îi vei vesti alegerea hotărîtă de noi.

Marele sfetnic le făgădui tuturor ocrotire şi păstrarea rangului pe care îl aveau, şi-i părăsi apoi, ca să se întoarcă la corturile lui Daul-Macan, iar vizirul Dandan şi toată oastea se întoarseră către cetatea Bagdadului.

Călărind spre cortul soţiei sale Nozhatu şi al lui Daul-Macan, marele sfetnic simţea sporind în sufletul-i dragostea faţă de Nozhatu şi-şi spunea în sine : „Ce călătorie binecuvîntată şi norocoasă !“ Sosind, nu vru să intre în cortul soţiei sale pînă ce nu-i ceru învoirea. Apoi, după temenelile obiş-

nuite, povesti tot ce văzuse şi ce auzise despre moartea regelui Omar Al-Neman şi despre alegerea la domnie a lui Daul-Macan şi nu a prinţului Şarcan. La urmă adăugă :

— Şi-acum, mărite rege Daul-Macan, nu-ţi rămîne decît să primeşti fără şovăire domnia, ca nu cumva, de te lepezi de ea, să paţi vreun necaz din partea celui ce va fi ales în locul tău !

Iar Daul-Macan, oricît era de îndurerat din pricina pierderii tatălui său, regele Omar Al-Neman, şi cu toate că şi el şi Nozhatu erau cu ochii plini de lacrimi, răspunse :

— Primesc porunca Ursitei, căci n-am cum să fug de ea, iar cuvintele tale sînt pline de înţelepciune.

Şi adăugă de îndată :

— Dar, preacinstite cumnate, care trebuie să fie purtarea mea faţă de fratele meu Şarcan şi ce-mi rămîne să fac pentru el ?

Acela răspunse :

— Singura hotărîre dreaptă este să împărţiţi domnia între voi, tu să fii sultanul Bagdadului, iar fratele tău Şarcan să fie sultanul Damascului. Rămîi dîrz la această hotărîre şi urmarea va fi pacea şi buna înţelegere.

Şi Daul-Macan primi sfatul cumnatului său.

Atunci marele sfetnic luă caftanul împărătesc pe care i-l încredinţase vizirul Dandan, îl îmbrăcă pe Daul-Macan şi-i puse în mînă marea spadă de aur a domniei, sărută pămîntul dinaintea lui şi plecă apoi să caute un loc mai ridicat unde să înalţe cortul împărătesc adus de vizirul Dandan. Era un cort măreţ, cu o boltă înaltă făcută din pînză căptuşită cu mătase de toate culorile şi cu desene de pomi şi de flori. Le porunci robilor să aştearnă pe jos covoare de preţ, după ce mai întîi bătuciră pămîntul

de jur împrejurul cortului. Îl chemă pe rege să se hodinească acolo noaptea aceea, iar regele dormi așa, pînă dimineața.

De cum mijiră zorii, se auziră în depărtare bătăi de tobe și cîntece de surle. Și curînd se ivi dintr-un nor de praf oastea de la Bagdad, avînd în fruntea ei pe marele vizir Dandan, care venea să-l întîmpine pe rege, după ce orînduise totul la Bagdad. Atunci, regele Daul-Macan...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și opta noapte

Ea urmă :

Atunci, regele Daul-Macan, îmbrăcat în straiele împărătești, se așeză pe jilțul ridicat în mijlocul cortului, își puse pe genunchi marea spadă a domniei, peste care-și sprijini mîinile, și așteptă nemișcat. Împrejurul lui se rînduiră numaidecît mamelucii de la Damasc și străjerii marelui sfetnic, toți cu iataganele în mîini, pe cînd însuși marele sfetnic sta în picioare de-a dreapta tronului, cu mîinile împreunate a supunere.

Și de îndată, după poruncile date de către marele sfetnic, începură să vină și să i se închine toți și să se ploconească. Călcînd sfios peste covoarele așternute pe jos care duceau la cortul împărătesc, intrară mai întîi căpeteniile oastei, zece cîte zece, după ranguri, începînd cu cele mai mici, și zece cîte zece făcură jurămîntul de credință față de re-

gele Daul-Macan și sărutară în tăcere pămîntul. Veni și rîndul celor patru mari cadii și al vizirului Dandan. Cei patru cadii intrară și jurară credință și sărutară pămîntul în fața regelui. Dar cînd intră marele vizir, regele Daul-Macan se sculă de pe jilț în cinstea lui, îi ieși în întîmpinare și-i spuse :

— Binevenit fii, părintre al nostru al tuturor, preacinstitule și preavrednicule, ale cărui fapte sînt înmiresmate cu înalta înțelepciune, ale cărui orînduiri sînt făcute cu mîinile cele mai pricepute.

Atunci marele vizir Dandan jură credință pe *Coran* și pe Allah și sărută pămîntul în fața regelui.

Și în vreme ce marele sfetnic ieși ca să dea poruncile de trebuință, să se pregătească ospățul, să se întindă mesele, să se gătească bucatele cele mai alese și să se orînduiască paharnicii, regele spuse marelui vizir :

— Înainte de orice, pentru a se sărbători urcarea mea în domnie, să se facă daruri tuturor ostașilor și tuturor căpeteniilor. Poruncește, dară, să li se împartă întregul haraci pe care-l aducem cu noi de la cetatea Damascului, fără nici o opreliște. Și să li se dea să mănînce și să bea cît vor voi. Și numai după aceea, o, mare vizir al meu, vino să-mi povestești cu de-amănuntul cum a murit tatăl meu și din care pricină.

Vizirul Dandan, urmînd poruncile regelui, slobozi toți ostașii pe trei zile, ca să se veselească, și înștiință căpeteniile că regele nu voia să primească pe nimeni în acest răstimp. Atunci toată oștimea izbucni în urale, menind viață lungă regelui și multă îmbelșugare domniei lui, iar vizirul se întoarse în cort.

Estimp, regele se dusese la sora sa Nozhatu și-i spusese :

— Ai aflat de moartea tatălui nostru, regele Omar, dar încă nu cunoşti pricina morţii lui. Vino, dar, ca s-o auzim chiar din gura marelui vizir Dandan.

Şi o adusese pe Nozhatu sub bolta cortului, şi trăsese o perdea între ea şi cei de faţă. El se aşează în jeţ, în timp ce Nozhatu singură sta îndărătul perdelei de mătase.

După aceea, grăi vizirului Dandan :

— Acum, vizire al tatălui nostru, povesteşte-ne cu de-amănuntul moartea celui mai strălucit dintre regi.

Şi vizirul Dandan răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi povesti după cum urmează :

POVESTEA MORŢII REGELUI OMAR AL-NEMAN ŞI MINUNATELE CUVINTE DE DINAINTE DE MOARTEA LUI

Într-una din zile, regele Omar Al-Neman, simţindu-şi sufletul apăsat de durerea lipsei voastre, ne chemase pe toţi în jurul lui ca să-ncercăm să-l înseninăm, cînd văzurăm intrînd în sală o bătrînă al cărei chip purta întipărite semnele sfinţeniei. Era însoţită de cinci fecioare de-o frumuseţe atît de desăvîrşită, că nici o limbă n-ar putea într-adevăr s-o zugrăvească. Pe lîngă că erau atîta de frumoase, ele mai stăpîneau şi toate versetele *Coranului* şi ale cărţilor de ştiinţă, precum şi vorbele rostite de toţi înţelepţii musulmani. Bătrîna veni dinaintea regelui, sărută umilă pămîntul şi grăi :

— Mărite rege, ţi-aduc, iată, cinci giuvaeruri cum nu are nici un rege pe pămînt. Priveşte-le,

măria-ta, şi cercetează-le frumuseţea şi mintea, cu multă băgare de seamă ; căci frumuseţea nu se arată decît celui care o caută cu dragoste !

Regele Omar Al-Neman fu cît se poate de încîntat, şi de înfăţişarea cinstitei bătrîne, pentru care se simţi cuprins de cinstire, şi de a celor cinci fecioare, care-i plăcură peste măsură. Aşa încît grăi către tinerele acelea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi noua noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar regele Omar Al-Neman grăi către tinerele acelea :

— Preafrumoaselor, dacă-i adevărat că sînteţi aşa de pricepute în cunoaşterea atîtor alese lucruri de odinioară, spuneţi-mi rînd pe rînd, fiecare, cîteva cugetări adînci cu care să-mi înseninez sufletul.

Atunci, una dintre fete, cu o privire sfiicioasă şi blîndă, înaintă, sărută pămîntul dinaintea regelui şi grăi :

Cuvîntul primei fete

— O, rege preaslăvit, voi arăta mai întîi că viaţa fără de instinctul vieţii nu se poate. Acest instinct a fost sădit în om, pentru ca omul să poată, cu ajutorul lui Allah, să fie stăpîn pe el însuşi şi să se apropie de Allah cel atoatefăcătorul. Iar viaţa a

fost dată omului pentru ca el să se desăvîrșească, ferindu-se de rătăciri. Regii, care sînt cei dintîi dintre oameni, trebuie să fie cei dintîi și în privința virtuților alese și în cea a bunătății. Omul înțelept și cu mintea luminată nu trebuie să se poarte, în nici o împrejurare, și mai ales față de prieteni, decît cu blîndețe și să judece cu bunăvoință. El trebuie să se păzească de dușmani și să-și aleagă prietenii cu băgare de seamă și, o dată ce și i-a ales, să nu lase să se amestece între ei și el nici un judecător, ci să orînduiască totul cu bunătate. Pentru că, ori și-a ales prietenii printre oamenii desprinși de cele lumești și dăruiți vieții întru sfințenie, și-atunci e dator să-i asculte fără gînduri ascunse și să țină seama de judecata lor; ori și i-a ales printre cei legați de bunurile pămîntului și atunci e dator să vegheze ca să nu-i păgubească în bunurile lor, nici să nu-i stînjenească în obiceiurile lor, nici să nu le tăgăduiască spusele. Pentru că asemenea lucruri te înstrăinează pînă și de dragostea față de tată și de mamă, și mai sînt și zadarnice. Iar un prieten este un lucru de mare preț. Căci prietenul nu e ca o femeie de care poți să te desparți și s-o înlocuiești cu alta, iar rana făcută unui prieten nu se mai vindecă niciodată, întocmit cum spune poetul:

Inima de prieten e-un lucru gingaș foarte:
Îți cere grija toată și veghile întregi.
Rănită, n-o mai vindeci — cum niște cioburi sparte,
Oricîtă trudă-ai pune, nu poți să le mai dregi.

Măria-ta, îngăduie-mi acum să-ți spun cîteva cugetări de-ale înțelepților.

Un cadiu, ca să judece într-adevăr după dreptate, trebuie să cerceteze cinstit toate mărturiile. și să se poarte cu cele două părți întru totul la fel, fără

să arate mai multă credință împricinatului de neam mare decît împricinatului sărac ; dar mai cu seamă e dator să se străduiască a-i împăca pe împricinați, ca să ajute la întărirea păcii și a bunăînvoirii între musulmani. Și, mai ales, cînd îi este ceva îndoielnic, trebuie să chibzuiască îndelung și să cumpănească iar și iar hotărîrea ce are a lua, și să nu ia nici una, dacă stăruie în îndoială. Căci dreptatea este întîia dintre datorii, iar a te întoarce la dreptate, dacă ai fost nedrept, este lucru încă și mai de laudă, decît a fi fost totdeauna drept, și este cel mai plin de vrednicie în fața celui preaînalt. Și nu trebuie să uiți niciodată că Allah preaînaltul a pus judecători pe pămînt pentru a judeca numai lucrurile vădite, dar și-a păstrat pentru sine judecata lucrurilor tainice. Și este de datoria cadiului să nu încerce niciodată să smulgă mărturii de la un învinuit supunîndu-l la cazne ori la înfometare, căci nu sînt acestea vrednice de musulmani. Al-Zahri a spus : „Trei lucruri scoboară pe un cadiu : bunăvoința și ploconirea față de un vinovat suspus, dragostea de laude și teama de a-și pierde rangul în care se află". Califul Omar, scoțînd din slujbă într-o zi pe un cadiu, acesta l-a întrebat : „De ce m-ai scos din slujbă ?" Și i-a răspuns : „Pentru că vorbele tale depășesc faptele tale !" Iar marele Al-Iscandar cel cu două coarne a chemat într-o zi la el pe cadiu, pe bucătar și pe întîiul diac ; și a spus cadiului : „Ți-am încredințat cea mai înaltă și cea mai grea din împuternicirile mele împărătești. Să ai, așadar, un suflet împărătesc !" Și a spus bucătarului : „Ți-am încredințat grija de trupul meu, care de-acum înainte atîrnă de bucătăria ta. Să te porți, așadar, față de el cu o dibăcie gingașă !" Și a spus diacului :

„Ție, frate al kalamului, ți-am încredințat cele ale minții mele. Te juruiesc să mă zugrăvești întocmai așa cum sînt, pentru neamurile de urmași de după mine."

Tînăra, după ce-a spus acestea, și-a tras iașmacul peste față și s-a întors între tovarășele ei. Atunci a înaintat a doua fată, care...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzecea noapte

Ea urmă :

Vizirul Dandan a grăit mai departe :

— Atunci a înaintat a doua fată, care avea privirea scînteietoare și o bărbie dulce și luminată de zîmbet. Ea sărută pămîntul de șapte ori în fața răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, și spuse :

Cuvîntul fetei a doua

— Preafericitule rege, Locman Cel-Înțelept a spus odată feciorului său : „Fiule, sînt trei lucruri care nu pot fi dovedite decît în trei împrejurări : nu poți ști că un om este cu adevărat bun, decît dacă îl vezi în ceasurile lui de *mînie* ; *nu* poți ști că este viteaz, decît în bătălie ; și nu poți ști că îți este ca un frate, decît la nevoie !" Domnul cel crunt, precum și jecmașii de tot soiul sînt niște chinuiți și-și vor ispăși nedreptățile, cu toate lingușirile curtenilor lor ; pe cînd asupritul, cu

toată nedreptatea suferită, nu va cunoaşte nici un chin. Dar nu măsura oamenii după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. Şi totuşi faptele înseşi preţuiesc după gîndul care le-a izvodit ; fiecare om va fi judecat după ceea ce a năzuit, nu după ceea ce a făptuit. Ia aminte, măria ta, că lucrul cel mai minunat din noi este inima. Într-o zi, un înţelept fiind întrebat : „Care-i cel mai rău dintre oameni ?" a răspuns : „Acela care lasă ca o dorinţă urîtă să-i cuprindă inima". Cum spune şi poetul :

E bogăţie numai ceea ce-nchizi în piept,
Da-i greu să afli care-i drumul drept !

Iar Profetul nostru — cu el fie pacea şi rugăciunea ! — a spus : „Adevărat înţelept este cel care socoate lucrurile nemuritoare mai presus de cele pieritoare". Se povesteşte că pustnicul Sabet plînsese atît de mult că ochii i se îmbolnăviseră ; a chemat atunci un doftor, care-i spuse : „Nu te pot lecui, decît dacă-mi făgăduieşti un lucru". Pustnicul răspunse : „Care ?" Şi doftorul urmă : „Să-ncetezi a plînge !" Dar pustnicul îi dete răspunsul : „La ce mi-ar mai sluji atunci ochii, dacă n-aş mai plînge ?"

Ci, măria-ta, ia aminte de asemenea că fapta cea mai bună este aceea care nu urmăreşte foloase. Se povesteşte că trăiau odată în Israel doi fraţi şi că unul dintre ei a spus într-o zi celuilalt : „Care-i fapta cea mai urîtă pe care ai săvîrşit-o vreodată ?" I se răspunse : „Iată : cum treceam într-o zi pe lîngă o poiată de găini, am întins braţul şi am apucat o găină, pe care, după ce am gîtuit-o, am aruncat-o la loc în poiată. E cel mai urît lucru din viaţa mea. Dar tu, frate, care e lucrul cel mai urît pe care l-ai săvîrşit ?" Şi i se răspunse : „Este rugăciunea pe care am făcut-o către Allah cerînd

împlinirea unui hatîr. Căci rugăciunea nu-i frumoasă decît atunci cînd e ca o simplă înălțare a sufletului spre ceruri." Și același lucru...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și una noapte

Ea urmă :

Așadar, preafericitule rege, cea de a doua fată a spus :

— Același lucru îl arată și poetul, cît se poate de frumos, cînd zice :

Păcate două-s a le teme-n
Viața noastră pe pămînt :
A face rău vreunui semen
Și-a face idol din cel sfînt !

După ce a rostit acestea, fata a doua s-a întors între tovarășele ei.

Atunci, a treia fată, care era mai desăvîrșită decît amîndouă celelalte la un loc, înaintă în fața regelui Omar Al-Neman și grăi :

Cuvîntul fetei a treia

Eu, preafericitule rege, nu-ți voi spune decît cîteva cuvinte, căci sînt cam suferindă astăzi și, de altminteri, înțelepții ne învață să fim scurți în cuvîntările noastre.

Măria-ta, Safian a spus : „Dacă sufletul ar locui în inima omului, omul ar avea aripi și ar zbura ușor spre paradis !"

Și tot Safian a mai spus : „În adevăr, să știți că numai a privi chipul cuiva atins de urîțenie înseamnă a săvîrși cel mai mare păcat împotriva spiritului !"

După ce rosti aceste două minunate cugetări, tînăra se întoarse între tovarășele ei. Atunci, înaintă a patra fată, care avea un mijloc de cea mai mare frumusețe și grăi :

Cuvîntul fetei a patra

— Eu, preafericitule rege, am să-ți spun pildele pe care le știu din povestirile despre viețile oamenilor drepți. Se povestește că Bașra-cel-Desculț a spus : „Păziți-vă de cel mai josnic dintre lucruri !" Iar cei ce-l ascultau îl întrebară : „Și care-i cel mai josnic dintre lucruri ?" El le răspunse : „Este acela de-a sta mult timp în genunchi, numai ca să te grozăvești cu evlavia ta. Este deșertăciunea smereniei." Atunci unul îi ceru : „Părinte al nostru, învață-mă să cunosc adevărurile ascunse și taina lucrurilor !" Și Bașra-cel-Desculț îi dădu răspunsul astfel : „Fiule, asemenea lucruri nu sînt făcute pentru turmă și nu le putem pune la îndemîna gloatei. Căci dintr-o sută de drepți abia dacă se află cinci care să fie curați ca argintul cel curat."

Iar șeicul Ibrahim povestește : „Am întîlnit într-o zi un om sărac care pierduse un bănuț de aramă. M-am dus atunci la el și i-am întins o drahmă de argint, dar el n-a primit-o, spunîndu-mi : «La ce mi-ar sluji tot argintul de pe pă-

mînt, mie care nu caut decît fericirile nepieritoare ?»"

Tot așa se povestește că sora lui Bașra-cel-Desculț s-a dus într-o zi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și doua noapte

Ea urmă :

...Tot așa se povestește că sora lui Bașra-cel-Desculț s-a dus într-o zi la imamul Ahmad ben-Hanbal și i-a spus : „O, sfinte imam întru credință, vin să mă luminez. Lumineazâ-mă ! Eu am obiceiul să veghez noaptea pe terasa casei, torcînd lînă la lumina făcliilor celor ce trec pe drum, căci în casă nu am lumină. Iar ziua muncesc și pregătesc hrană pentru cei ai casei. Spune-mi dacă este îngăduit să mă folosesc de o lumină care nu este a mea." Imamul o întrebă : „Cine ești tu, femeie ?" Ea răspunse : „Sînt sora lui Bașra-cel-Desculț". Atunci sfîntul imam se ridică și sărută pămîntul în fața tinerei femei și-i grăi : „O, soră a celui mai îmbălsămat dintre sfinți, de ce nu pot toată viața mea să sorb din curățiia inimii tale ?"

Se mai povestește că un înțelept a spus aceste vorbe : „Cînd Allah vrea binele vreunuia dintre slujitorii lui, îi deschide porțile duhului".

Mi s-a mai povestit că atunci cînd Malek ben-Dinar trecea prin piețe și vedea lucruri care îi plăceau, se dojenea spunîndu-și : „Suflete al

meu, astea-s lucruri nefolositoare! Nu te voi asculta!"

Iar Mansur ben-Omar ne povestește următoarea întîmplare: „Porniserm odată în hagialîc la Mecca și am trecut și prin cetatea Kufa. Era într-o noapte întunecoasă, cînd auzii din beznă, aproape de mine, fără să pricep de unde venea, un glas ce rostea tare această rugăciune: «O, Doamne Dumnezeule preamărit, eu nu sînt dintre cei ce se răzvrătesc împotriva legilor tale, nici dintre cei ce nu vor să știe de binefacerile tale». Apoi am auzit ceva căzînd greu la pămînt. Și nu știam ce putea fi acel glas în acea beznă și în acea adîncă tăcere, cînd ochii mei nu puteau vedea nici măcar pe cel ce rostea rugăciunea. Și nu puteam înțelege ce era lucrul acela care căzuse greoi la pămînt. Atunci am strigat la rîndul meu: «Sînt Mansur ben-Omar, hagiu la Mecca! Cine are nevoie de ajutorul meu?» Nimeni nu-mi răspunse, așa că plecai. Dar a doua zi văzui trecînd un alai de înmormîntare și mă amestecai și eu printre cei ce-l urmau; înaintea mea mergea o bătrînă sfîrșită de durere. O întrebai: «Cine e răposatul?» Ea îmi răspunse: «Ieri, fiul meu, spunîndu-și rugăciunea, rosti versetele din *Cartea lui Allah* care începe cu vorbele: Voi, cei care credeți cuvîntului, întăriți-vă sufletele voastre... iar cînd fiul meu sfîrși de spus versetele, omul acesta, care zace acum în sicriu, simți un junghi prin măruntaie și căzu mort. Asta-i tot ce pot să-ți spun.»"

Și cea de-a patra fată, după ce grăi acestea, se întoarse între tovarășele ei.

Atunci înaintă a cincea fată, care era, într-adevăr, ca o încununare a tuturor celorlalte, și spuse:

— Eu, o, preafericitule rege, îţi voi povesti ceea ce am aflat din înţelepciunea vremilor de odinioară.

Înţeleptul Moslima ben-Dinar a spus: „Orice plăcere care nu mînă sufletul tău mai aproape de Allah este o nenorocire!"

Se povesteşte că Musa — pacea fie cu el! — se afla la fîntîna din Modain, cînd veniră acolo două tinere păstoriţe cu turma tatălui lor Şoaib. Şi Musa — pacea fie cu el! — dădu de băut celor două tinere, care erau surori, şi le lăsă să-şi adape turma din jgheabul făcut dintr-un trunchi de curmal. Iar cele două tinere, cînd se înapoiară acasă, povestiră tatălui lor Şoaib totul, iar acesta grăi uneia dintre ele: „Întoarce-te la tînăr şi spune-i să vină la noi". Fata se întoarse la fîntînă şi, cînd fu aproape de Musa, îşi acoperi faţa cu iaşmacul şi-i vorbi: „Tata mă trimite să-ţi spun să mă însoţeşti acasă, şi să împarţi cu noi prînzul, ca răsplată pentru ce ai făcut". Dar Musa, tare mişcat, la început nu voi s-o urmeze. Pînă la sfîrşit însă se hotărî şi porni în urma fetei. Tînăra păstoriţă avea un spate foarte frumos...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a optzeci şi treia noapte

Ea urmă:

Aşadar, preafericitule rege, cea de a cincea fată a povestit astfel mai departe:

— Tînăra păstoriță avea un spate foarte frumos, iar vîntul ba îi bătea rochia ușoară, așa încît se lipea de trupul fetei, ba i-o ridica, lăsînd să se vadă pulpele goale. Iar Musa, de cîte ori se întîmpla așa, închidea ochii să nu mai vadă nimic. Și, de teamă să nu-l răzbească ispita, spuse tinerei : „Lasă-mă pe mine să merg înainte". Fata, destul de uimită, trecu îndărătul lui Musa. Și-așa ajunseră amîndoi la Șoaib, iar Șoaib, cînd îi văzu pe Musa — pacea și rugăciunea fie cu ei amîndoi ! — se ridică în cinstea lui și, cum masa era gata, îi grăi : „O, Musa, fii binevenit și bucură-te de primirea largă și prietenoasă cu care te întîmpin, pentru felul cum te-ai purtat cu fetele mele !" Musa răspunse : „Taică, nu vînd aici, pe pămînt, pentru aur și argint ; ceea ce fac, fac numai în vederea judecății celei mari !" Șoaib urmă : „O, tinere, ești oaspetele meu și eu sînt deprins a fi primitor și darnic cu oaspeții. E o deprindere moștenită de la strămoșii mei. Rămîi, dară, și mănîncă cu noi." Și Musa rămase și mîncă cu ei. La sfîrșitul mesei, Șoaib grăi : „Tinere, vei rămînea cu noi și vei duce turma la păscut. Iar cînd s-or împlini opt ani, ca plată pentru slujba ta te voi însura cu fata care a venit să te caute la fîntînă." Musa primi și-și spuse în sine : „Acum, că lucrul cu tînăra îmi este îngăduit, voi putea să mă bucur de binecuvîntata ei frumusețe !"

Într-o zi, Ibn-Adham l-a întrebat pe un prieten cu care se întorcea de la Mecca : „Cum trăiești ?" Acela răspunse : „Cînd am ce mînca, mănînc ; iar dacă mi-e foame și n-am nimic, rabd !" Ibn-Adham urmă : „În adevăr, faci întocmai ca și cîinii din Balkh ! Noi, însă, cînd Allah ne dă pîinea, îl slăvim ; iar cînd nu avem nimic de mîncat, noi

îi mulţumim şi atunci !“ Atunci celălalt strigă : „O, stăpîne !“ Şi nu mai rosti o vorbă.

Şi fata a cincea, după ce spuse acestea, se întoarse între tovarăşele ei. Atunci numai, călcînd rar, înaintă şi bătrîna. Sărută de nouă ori pămîntul dinaintea răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, şi grăi :

Cuvîntul bătrînei

Măria-ta, ai ascultat pildele pe care le ştiu aceste fete despre sila faţă de lucrurile pieritoare de pe pămînt şi în ce fel trebuiesc ele a fi date silei. Eu am să-ţi vorbesc despre faptele şi întîmplările celor mai mari dintre înaintaşii noştri.

Se povesteşte că marele imam Al-Şafi — aibă-l Allah întru îndurarea sa ! — îşi împărţea noaptea în trei : întîia parte era menită învăţăturii, a doua somnului, a treia rugăciunii. Ci către sfîrşitul vieţii el veghea noaptea toată, nemaidăruind nici măcar o clipă somnului.

Acelaşi imam — Allah aibă-l întru îndurarea sa — a spus : „Timp de zece ani n-am voit să mănînc din pîinea mea de orz pe săturatele. Căci mîncarea multă este primejdioasă : îngreuiază sufletul, învîrtoşează inima, sleieşte mintea, trage spre somn şi leneş, şi secătuieşte vlaga toată.“

Tînărul Ibn-Fuad ne povesteşte : „Eram într-o zi la Bagdad, pe cînd trăia acolo imanul Al Şafi. Mă dusesem la ţărmul apei ca să mă curăţ, după sfînta datină. Pe cînd stam aplecat şi mă spălam, un om, urmat de o mulţime tăcută, trecu pe la spatele meu şi-mi spuse : «Tinere, grijeşte de te curăţă bine, şi Allah se va griji şi el de tine». M-am întors şi am văzut că era un om cu barbă mare şi cu faţa luminată de o bunătate cerească.

Atunci m-am grăbit să-mi sfîrșesc spălările, m-am ridicat și l-am urmat. El mă văzu, se întoarse către mine și-mi spuse : «Vrei să mă întrebi ceva ?» I-am răspuns : «Da, preacinstite părinte ! Doresc să mă înveți ceea ce tu, de bună seamă, ai în dar de la Allah cel preaînaltul.» El grăi : «Învață să te cunoști ! Și numai după aceea făptuiește ! Și numai după aceea făptuiește tot ce te îndeamnă inima, dar luînd aminte să nu păgubești vecinului tău !» Și-și văzu de drum. Atunci l-am întrebat pe unul dintre cei ce-l însoțeau : «Cine este ?» Și mi-a răspuns : «Este imamul Mahomed ben-Edris Al-Șafi !»"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci și patra noapte

Ea urmă :

Așadar, preafericitule rege, sfînta bătrînă a cuvîntat mai departe astfel :

Se povestește că marele calif Abu-Giafar Al-Mansur voia să numească pe Abi-Hanifa cadiu, hotărîndu-i zece mii de drahme pe an. Ci Abi-Hanifa, cînd află de hotărîrea califului, își făcu rugăciunea de dimineață, se învălui în mantia lui albă și se așeză apoi, fără a spune o vorbă. Intră atunci trimisul califului ca să-i înmîneze cele zece mii de drahme și să-l înștiințeze de numire. Dar la spusele trimisului, Abi-Hanifa nu rosti nici un cuvînt de răspuns. Trimisul îi grăi atunci : „Fii

totuşi încredinţat că banii pe care ţi-i aduc sînt ceva legiuit şi încuviinţat de *Sfînta Carte*". Atunci Abi-Hanifa îi răspunse : „Banii sînt, în adevăr, legiuiţi, dar Abi-Hanifa nu va fi niciodată sluga celor mari".

După aceste cuvinte, bătrîna adăugă :

— Aş fi voit, măria ta, să-ţi mai spun şi alte fapte minunate din viaţa înţelepţilor noştri de demult, dar iată că vine noaptea şi, la urma urmei, zilele lui Allah sînt multe pentru slujitorii lui.

Şi sfînta bătrînă îşi trase marea ei maramă peste umeri şi se întoarse şi ea lîngă cele cinci fete.

Aici vizirul Dandan se opri o clipă din povestirea pe care-o povestea regelui Daul-Macan şi surorii acestuia Nozhatu, care şedea ascunsă după perdea. Dar îndată începu să istorisească iar :

— După ce răposatul tău tată, regele Omar Al-Neman, ascultă totul, înţelese că acele femei erau mai desăvîrşite decît toate din vremea noastră şi totodată şi cele mai frumoase la trup şi cele mai luminate la minte. Şi nu ştia cum să le arate o grijă mai vrednică de ele, şi era cu totul sub farmecul frumuseţii lor şi le dorea cu aprindere, fiind totodată plin de cinstire faţă de bătrîna lor.

Pînă una alta, le dete ca locuinţă iatacurile ce fuseseră altădată ale domniţei Abriza, regina de la Chezareea. Vreme de zece zile în şir merse el însuşi să afle veşti despre ele şi să vadă dacă nu le lipsea ceva. De fiecare dată cînd se ducea acolo, găsea pe bătrînă în rugăciune, căci bătrîna îşi petrecea zilele în post şi nopţile în vegheri. Iar regele era atît de încredinţat de sfinţenia ei, că-mi spuse într-o zi :

— O, vizire, ce binecuvîntare e să am în palatul meu o sfîntă aşa de minunată ! Mare cinstire simţesc pentru ea, iar dragostea pentru aceste fete tinere îmi este nemărginită. Vino dar cu mine, ca s-o întrebăm pe bătrînă, pentru că au trecut cele zece zile de ospitalitate şi putem vorbi acum şi de afaceri, ce preţ vrea pentru acele cinci tinere fecioare cu sînii abia înmuguriţi.

Merserăm, dar, la iatacurile lor şi tatăl tău o întrebă pe bătrînă, care îi răspunse :

— O, măria-ta, află că preţul acestor tinere nu este cel obişnuit la vînzări şi la cumpărări de toată ziua. Căci preţul lor nu se plăteşte nici în aur, nici în argint, nici în pietre de cele scumpe.

Auzind-o aşa, tatăl tău, cu totul uimit, o întrebă :

— Preasfîntă femeie, de ce fel este preţul pentru vînzarea acestor tinere ?

Ea răspunse :

— Nu ţi le pot vinde decît dacă împlineşti anumite cerinţe : să posteşti vreme de o lună întreagă, petrecîndu-ţi zilele în cugetare şi nopţile în rugăciuni. La capătul acestei luni de post desăvîrşit, prin care trupul tău se va curăţi şi va ajunge vrednic să se unească cu trupul tinerelor, vei putea să te bucuri după plac de dulceaţa lor.

Atunci tatăl tău fu cu totul încredinţat, iar cinstirea ce-o nutrea pentru bătrînă nu mai cunoscu margini. Se grăbi să primească cele ce i se cereau şi bătrîna îi spuse :

— Eu, la rîndul meu, am să te ajut prin rugăciunile şi veghile mele, ca să înduri postul. Acum, adu-mi o cupă de aramă.

Tatăl tău îi aduse o cupă de aramă, pe care ea o umplu cu apă curată şi-şi lăsă ochii deasupra cupei şi vreme de un ceas mormăi rugăciuni

într-o limbă necunoscută. Apoi acoperi cupa cu o pînză subțire, o pecetlui cu o pecete și i-o înmînă tatălui tău, spunîndu-i :

— După cele dintîi zece zile de post, să despecetluiești pînza și să bei din această apă sfințită, care te va întări și te va spăla de toate murdăriile din trecut. Și-acum, eu plec ca să-mi văd frații, oamenii celui nevăzut, căci de tare multă vreme n-am mai trecut pe la ei. Iar în dimineața zilei a unsprezecea, am să vin să te văd !

După aceste vorbe, bătrîna plecă, menindu-i bună pace tatălui măriei-tale. Tatăl tău luă cupa, se ridică, se duse într-o odăiță din palat, cu totul răzleață, avînd cu el numai cupa de aramă, se închise acolo ca să postească, să cugete și să se facă vrednic a se apropia de trupul tinerelor fecioare. Închise ușa pe dinlăuntru cu cheia, își puse cheia în buzunar...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Închise ușa pe dinlăuntru cu cheia, își puse cheia în buzunar și începu de îndată postul.

Iar în dimineața celei de-a unsprezecea zile, tatăl măriei-tale, regele, luă cupa, o despecetlui și o sorbi dintr-o înghițitură. Se simți numaidecît cuprins de vigoare și parcă o mare dulceață i se

răspîndi în măruntaie. Şi iată că se auziră bătăi în uşă şi, cînd deschise, bătrîna intră ţinînd în mînă o legătură învelită în frunze proaspete de banan.

Atunci regele, tatăl măriei-tale, se ridică în cinstea ei şi-i spuse :

— Fii binevenită, măicuţă !

Ea îi răspunse :

— Măria ta, oamenii celui nevăzut îţi trimit prin mine salamalecurile lor. Le-am vorbit despre tine, şi ei au fost tare mulţumiţi de prietenia noastră. Şi-ţi trimit, ca semn al bunăvoiei lor, legătura asta care cuprinde, sub frunzele de banan, minunate dulceţuri, făcute de fecioare cu ochi negri ca din rai. Cînd va fi dimineaţa celei de-a douăzeci şi una zi, să dai la o parte frunzele şi să mănînci dulceţurile.

La aceste cuvinte, tatăl măriei-tale se bucură şi spuse :

— Mărire lui Allah care mi-a dat fraţi printre oamenii celui nevăzut !

Apoi mulţumi bătrînei, şi-i sărută mîinile, şi o însoţi cu multă cinste la uşa odăiţei.

Şi, aşa cum îi spusese, în dimineaţa celei de-a douăzeci şi una zile bătrîna se întoarse şi-i grăi tatălui măriei-tale :

— Măria-ta, află că le-am spus fraţilor mei întru cel nevăzut că am de gînd să ţi le dăruiesc pe cele cinci fecioare. Şi i-a bucurat mult aceasta, pentru prietenia pe care-o au acum faţă de tine. De aceea, înainte de a le lăsa în mîinile tale, vreau să le duc la oamenii celui nevăzut, ca să pună în ele duhul lor şi să răspîndească în ele mireasma plăcută care te va fermeca. Şi ţi se vor întoarce

cu o comoară din sînul pămîntului pe care le-o vor da fraţii mei întru cel nevăzut !

Cînd auzi aceste vorbe, tatăl măriei-tale îi mulţumi pentru toate anevoiele şi-i spuse :

— Este foarte mult, în adevăr ! Iar în ce priveşte comoara din sînul pămîntului, mă tem că e mai mult decît se cuvine !

Dar ea îi răspunse cum se cerea, iar tatăl măriei-tale o întrebă :

— Şi cînd socoţi că ai să mi le aduci ?

Ea răspunse :

— În dimineaţa celei de-a treizecea zile, după ce vei fi încheiat postul şi-ţi vei fi sfinţit trupul ; iar ele vor avea curăţia iasomiei şi vor fi ale tale, toate aceste fecioare, care preţuiesc, fiecare, mai mult decît întreaga ta împărăţie !

El răspunse :

— Adevăr adevăratu-i !

Ea adăugă :

— Acum, dacă ai vrea să-mi încredinţezi pe femeia pe care-o iubeşti cel mai mult, aş lua-o cu mine şi cu tinerele, pentru ca îndurarea sfinţilor mei fraţi întru cel nevăzut să se reverse şi asupra ei.

Atunci tatăl măriei-tale îi spuse :

— Cum aş putea să-ţi mulţumesc ? Am în palat, în adevăr, o grecoaică pe care-o iubesc, Safia, fiica regelui Afridonios al Constantiniei. Allah mi-a dăruit doi copii cu ea pe care, vai ! i-am pierdut de mulţi ani. Ia-o cu tine, maică, să se reverse şi asupra ei îndurarea oamenilor celui nevăzut, şi ca să poată, prin puterea lor, să-şi găsească iar copiii ale căror urme le-am pierdut cu totul !

Atunci sfînta bătrînă îi spuse :

— Da, fără îndoială. Porunceşte să vină numaidecît regina Safia.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

Atunci bătrîna spuse :

— Porunceşte numaidecît să vină regina Safia. Şi regele, tatăl măriei-tale, o chemă îndată pe regina Safia, mama măriei-tale, şi o încredinţă bătrînei, care-o duse degrabă între cele cinci tinere fete. Apoi bătrîna merse pentru cîteva clipe în odaia ei şi se întoarse cu o cupă pecetluită, pe care o dete regelui Omar Al-Neman, spunîndu-i :

— În dimineaţa zilei a treizecea, odată sfîrşit postul, să te duci să faci baie la hamam, după care te vei întoarce în odăiţă, să te odihneşti şi să bei această cupă, împlinind astfel curăţia ta şi ajungînd vrednic să le ţii în braţele tale pe aceste fete împărăteşti. Şi-acum, fie cu tine pacea, milosîrdia şi toate binecuvîntările lui Allah !

Şi bătrîna luă cu ea cele cinci tinere şi pe regina Safia, mama măriei-tale, şi se duse.

Iar regele îşi urmă postirea pînă la a treizecea zi. Şi în acea dimineaţă se sculă, merse la hamam, îşi făcu baia şi se întoarse în odăiţă, oprind pe oricine de-a veni să-l tulbure. Şi odată intrat înlăuntru, închise uşa cu cheia, luă cupa, desprinse

peceteа, duse cupa la buze și sorbi cuprinsul ei, apoi se întinse să se odihnească.

Noi, care știam că era ziua din urmă a postului, așteptarăm pînă seara, și apoi noaptea întreagă, și a doua zi pînă la amiază. Și gîndeam în noi: „Regele se odihnește, negreșit, după atîtea vegheri!“ Dar cum regele tot nu deschidea, ne-am apropiat de ușă și l-am chemat, dar nimeni n-a răspuns. Ne-am înspăimîntat de această tăcere și am hotărît să spargem ușa și să intrăm. Și-am intrat.

Dar regele nu mai era acolo! N-am mai găsit în locu-i decît niște oase descărnate și înnegrite. Ne prăbușirăm atunci cu toții, pierduți, la pămînt.

Cînd ne-am venit în fire, am luat cupa, am cercetat-o și-am aflat în capacul ei o hîrtie pe care erau scrise aceste cuvinte cu litere grecești:

„Nici un om care face rău n-are să capete mila nimănuia! Cine va citi această hîrtie să afle că așa se pedepsesc cei ce ademenesc copilele de regi. Iar omul ce zace aici a trimis pe fiul său Șarcan ca să răpească din țara noastră pe fiica regelui nostru, pe nefericita Abriza, pe care a luat-o și a făcut din fecioria ei ceea ce a vrut. Pe urmă a dat-o robului arap, care a mișeluit-o și-a omorît-o. Acum, pentru ticăloșia pe care a săvîrșit-o, regele Omar Al-Neman și-a primit pedeapsa. Cea care l-a ucis este neînfricata și pedepsitoarea Mumă-a-Prăpădurilor. Iar voi, necredincioșilor, cei care citiți scrisoarea mea, aflați că nu numai că l-am omorît pe regele vostru, dar v-am răpit-o și pe regina Safia, fiica regelui Afridonios din Constantinia, pe care am s-o duc la tatăl ei. Apoi ne vom întoarce cu toate oștile noastre să vă împresurăm, să vă spulberăm casele, să vă stîrpim pînă la cel

din urmă și să nu mai rămînem pe pămînt decît noi, creștinii, cei care ne închinăm Crucii !"

După ce am citit și am priceput toată nenorocirea noastră, ne izbirăm fața cu mîinile și plînserăm îndelung. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile, de vreme ce se săvîrșise ceea ce nu se mai putea întoarce ?

Atunci, măria-ta, începu dezbinarea oastei și a norodului în privința urmașului regelui Omar Al-Neman la domnie. Și dezbinarea ținu o lună întreagă, după care, cum nu aveam nici o veste despre măria-ta, ne hotărîsem să-l alegem pe prințul Șarcan din Damasc. Ci Allah ni te scoase în cale, și s-a întîmplat ceea ce știi.

Asta a fost, măria-ta, pricina morții tatălui măriei-tale, regele Omar-Al-Neman !

După ce marele vizir Dandan sfîrși povestea morții regelui Omar Al-Neman, își scoase năframa, își coperi ochii și se puse pe plîns. Iar regele Daul-Macan și regina Nozhatu, de dindărătul perdelei, începură și ei să plîngă, laolaltă cu marele sfetnic și cu toți cei de față.

Ci marele sfetnic își conteni lacrimile cel dintîi și grăi către Daul-Macan :

— Măria-ta, lacrimile noastre nu pot sluji cu adevărat la nimic. Nu-ți rămîne alta, decît să fii tare și să-ți îmbărbătezi inima, spre a veghea la trebile împărăției. De altminteri, tatăl măriei-tale trăiește mai departe în măria-ta, căci părinții trăiesc în copiii vrednici de ei.

Atunci Daul-Macan conteni din plîns și se pregăti pentru cel dintîi divan al domniei lui.

Pentru aceasta, se așeză pe jețul din cortul împărătesc, iar marele sfetnic sta în picioare lîngă el,

vizirul Dandan sta în fața lui, ostașii în spatele tronului, pe cînd emirii și ceilalți mai-mari ai împărăției se așezară, după rangul fiecăruia, împrejur.

Regele Daul-Macan grăi către vizirul Dandan :

— Spune-mi pe rînd tot ce cuprind lăzile tatălui meu !

Vizirul Dandan răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și-i arătă pe rînd ce bogății de bani, de lucruri scumpe și de giuvaeruri cuprindeau lăzile. Și-i dete socoteală amănunțită.

Atunci regele Daul-Macan îi spuse :

— O, vizire al tatălui meu, vei fi mai departe marele vizir și al domniei-mele !

Iar vizirul Dandan sărută pămîntul dinaintea regelui și-i ură viață lungă. Apoi regele spuse marelui sfetnic :

— Bogățiile pe care le-am adus cu noi de la Damasc le vom împărți la ostași.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

Atunci marele sfetnic descuie lăzile pline cu scumpeturi și cu banii aduși de la Damasc și, fără a păstra nimic, împărți totul la ostași, lucrurile

cele mai frumoase dăruindu-le căpeteniilor oștirii. Și toți sărutară pămîntul și urară viață lungă regelui, spunîndu-și între ei : „Niciodată n-am mai pomenit atîta dărnicie !"

După care, regele Daul-Macan dete semnalul plecării, tabăra fu ridicată îndată și oștirea, în urma regelui, păși către Bagdad. Cetatea întreagă era gătită de sărbătoare, cu toți locuitorii grămădiți pe terase și la balcoane ; femeile, la trecerea regelui, scoteau ascuțite strigăte de bucurie.

Regele urcă în palatul său și cel dintîi lucru pe care îl făcu fu să cheme pe diac și să-i poruncească a scrie o scrisoare către prințul Șarcan la Damasc, în care povestea cu de-amănuntul toate cîte se întîmplaseră. Și la sfîrșit adăugă : *„Te mai rugăm, frate al nostru, la primirea scrisorii, să faci pregătirile de trebuință, să-ți aduni oastea și să vii să adaugi puterile tale la ale noastre, ca să pornim război împotriva ghiaurilor care ne amenință și ca să răzbunăm moartea tatălui nostru și să spălăm ocara pe care ne-au adus-o vrăjmașii"*.

Apoi Daul-Macan împături scrisoarea, o închise și-o pecetlui cu mîna lui, îl chemă pe vizirul Dandan și i-o înmînă spunîndu-i :

— Numai tu, mare vizir, ești în stare să îndeplinești o sarcină atît de grea pe lîngă fratele meu. Numai tu știi să-i vorbești cu dulceața cuvenită și să-i spui din partea mea că sînt gata să-i las tronul Bagdadului și să trec în locul lui valiu al Damascului.

Vizirul Dandan făcu pregătirile trebuincioase și chiar în acea seară luă drumul Damascului.

Ci pe cînd el era dus, la palatul împărătesc se petrecură două lucruri de cea mai mare însemnătate : mai întîi, Daul-Macan chemă pe prietenul său, bătrînul hamamgiu, şi-i dărui un palat întreg, pe care i-l îmbrăcă numai în covoare de Persia şi de Korasan. Ci în depănarea povestirii, avem să mai pomenim despre bunul hamamgiu. Al doilea lucru fu că sosi pentru regele Daul-Macan un dar de zece roabe albe din partea unuia dintre supuşii lui. Una dintre roabe, a cărei frumuseţe întrecea orice laudă, îi plăcu tare mult regelui Daul-Macan, care, de îndată ce-o cunoscu, se culcă cu ea şi o lăsă însărcinată. Ci şi despre întîmplarea aceasta vom mai pomeni în urmarea povestirii.

Estimp, vizirul Dandan se întoarse degrabă şi aduse veste regelui că Şarcan, fratele măriei sale, ascultase cererea măriei sale şi că pornise în fruntea oştirii, ca să răspundă la chemare. Şi vizirul adăugă :

— Acuma, de bună seamă, se cade să-i ieşim întru întîmpinare.

Iar regele răspunse :

— Da, negreşit !

Aşa că ieşiră din Bagdad şi abia îşi aşezară tabăra la o zi de mers, că prinţul Şarcan şi apăru cu oastea lui, trimiţînd cercetaşii înainte.

Atunci Daul-Macan nu mai stete să aştepte, ci merse el însuşi în întîmpinarea fratelui lui. De cum îl văzu, voi să coboare de pe cal, dar Şarcan, de departe, îl rugă să nu facă aceasta şi el cel dintîi sări din şa şi alergă în braţele lui Daul-Macan, care totuşi descăleca şi el. Se îmbrăţişară îndelung plîngînd şi, după ce-şi spuseră cuvintele

de mîngîiere pentru moartea tatălui lor, se întoarseră laolaltă în cetatea Bagdadului.

Fără a mai pierde o clipă, porunciră să se strîngă războinicii din toate părţile împărăţiei, care nu lipsiră să vină, căci li se făgăduiau prăzi şi răsplăţi bogate. Vreme de o lună s-au tot strîns războinicii, timp în care Şarcan i-a povestit lui Daul-Macan toate întîmplările prin care trecuse, iar Daul-Macan le-a povestit pe ale sale, arătînd de-amăruntul credinţa şi bunătatea slujitorului de la hamam. Şarcan spuse la urmă :

— De bună seamă că l-ai şi răsplătit cum se cuvine pe acest om pentru purtarea lui minunată şi îndatoritoare !

Daul-Macan răspunse...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi opta noapte

Ea urmă :

Aşadar, Daul-Macan răspunse :

— Nu întru totul. Dar am s-o fac de îndată ce mă voi întoarce de la război, dacă vrea Allah !

Atunci Şarcan putu să se încredinţeze de spusele surorii sale Nozhatu, care fusese femeia lui pe cînd nu ştia că îi era soră şi cu care avea pe copila Puterea-Ursitei. Amintindu-şi de Nozhatu, Şarcan ceru veşti despre ea şi-l rugă pe marele

sfetnic să-i ducă salamalecul lui. Marele sfetnic făcu numaidecît așa și aduse lui Șarcan salamalecurile de la Nozhatu, care îi cerea știri și despre fetiță. Șarcan îi trimise vorbă să fie liniștită, Puterea-Ursitei aflîndu-se în deplină sănătate la Damasc. Iar Nozhatu înălță slavă lui Allah și mulțumire.

Cînd toate oștile fură adunate, iar arabii din triburi își aduseră și ei luptătorii lor, cei doi frați trecură în fruntea întregii oștiri. Daul-Macan își luase bun rămas de la tînăra roabă pe care-o lăsase însărcinată și căreia îi rostuise o viață vrednică de ea, apoi, împreună cu fratele său Șarcan, ieși din Bagdad și se îndreptară către țara ghiaurilor.

Fruntea oștirii o țineau războinicii turci conduși de căpetenia Bahraman ; iar spatele era apărat de războinicii din Deilam, de sub porunca lui Rustem. Mijlocul era sub porunca lui Daul-Macan, latura dreaptă sub a prințului Șarcan, iar cea stîngă sub cea a marelui sfetnic. Marele vizir Dandan primise poruncă să stea de-a dreapta celui ce cîrmuia întreaga oștire.

Înaintară așa vreme de o lună, odihnindu-se cîte trei zile după fiecare săptămînă de umblet, pînă ce ajunseră în țara rumilor. La apropierea lor, locuitorii înspăimîntați fugiră să-și caute adăpost la Constantinia, ducînd veste regelui Afridonios despre năprasnica năvălire a musulmanilor.

La această știre, regele Afridonios chemă la el pe Muma-Prăpădurilor, care-i adusese îndărăt pe regina Safia și care-l hotărîse și pe regele Hardobios din Chezareea să vină cu întreaga-i oștire și să se alăture regelui Constantiniei. Și regele Chezareei, nemulțumit numai cu moartea regelui Omar Al-Neman și dorind s-o răzbune și mai crunt

pe fiică-sa Abriza, zorise să vină la Constantinia cu toată oastea lui.

Așadar, *cînd regele Afridonios o chemă pe bătrînă*, ca veni de îndată înaintea lui și el ceru amănunte despre moartea regelui Omar Al-Neman. Ea-i povesti totul, după care regele o întrebă :

— Și-acum, cînd dușmanul se apropie, ce-i de făcut, Mumă-a-Prăpădurilor ?

Ea răspunse :

— O, preamăritule rege, trimis al lui Christos pe pămînt, am să-ți arăt ce trebuie să faci. Și nici diavolul Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca iețele în care am să-i prind pe vrăjmașii noștri.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezadă văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și noua noapte

Ea urmă :

— Nici Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca iețele în care am să-i prind pe vrăjmași. Iată ce trebuie făcut ca să-i nimicim : Vei încărca cincizeci de mii de ostași pe corăbii și-i vei trimite peste mare la Muntele Fumegător, la poalele căruia au tăbăra dușmanii noștri. Iar din cealaltă parte, pe uscat, vei trimite întreaga ta oaste, ca să-i ia pe neașteptate pe necredincioși, împresurîndu-i din toate părțile ; și n-are să scape nici unul dintre ei de la prăpăd. Așa trebuie să faci.

Regele Afridonios spuse bătrînei :

— În adevăr, gîndul tău este bun, o, regină a tuturor bătrînelor şi învăţătoare a celor înţelepţi !

Şi numaidecît porunci să se facă aşa cum spusese Muma-Prăpădurilor.

Năvile încărcate cu luptători ridicară pînzele şi ajunseră la Muntele Fumegător, unde oamenii coborîră şi se ghemuiră pe tăcute îndărătul stîncilor, în vreme ce dinspre uscat grosul oştirii zorea să dea faţă cu duşmanul.

Iar numărul oştilor era aşa : oastea musulmană din Bagdad şi din Korasan cuprindea o sută douăzeci de mii de călăreţi sub poruncile lui Şarcan, pe cînd oastea necredincioşilor creştini se ridica la o mie de mii şi încă şase sute de mii de luptători. Iar la căderea nopţii peste munţi şi peste cîmpii, pămîntul tot părea o vîlvătaie, din pricina multelor focuri ce-l luminau.

Atunci regele Afridonios şi regele Hardobios strînseră pe toţi emirii şi pe toate căpeteniile oastei la un mare sfat şi hotărîră să dea lupta cu musulmanii chiar a doua zi, izbind toţi deodată, din toate părţile. Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor, care asculta cu sprîncenele încruntate, se ridică şi spuse regelui Afridonios şi regelui Hardobios şi tuturor celor de faţă :

— O, vitejilor, cîtă vreme sufletele nu sînt sfinţite, bătăliile n-ar putea avea decît urmări rele. Creştinilor, înainte de luptă trebuie să vă apropiaţi de Christos şi să vă limpeziţi de păcate cu tămîia sfîntă a patriarhilor !

Cei doi regi, delaolaltă cu toţi vitejii, răspunseră :

— Maică, vorbele tale sînt adevărate !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzecea noapte

Ea urmă :

La revărsat de ziuă, regele Afridonios, după sfatul Mumei-Prăpădurilor, porunci să se adune căpeteniile cele mari ale oastei şi toţi schimbaşii lor şi-i puse să sărute o cruce mare de lemn şi-i afumă cu tămîia patriarhilor.

Ci Muma-Prăpădurilor se ridică şi grăi :

— Măriile-voastre, înainte de-a da lupta cu necredincioşii, ca să ne fie biruinţa neîndoielnică trebuie să scăpăm de prinţul Şarcan, care-i însuşi diavolul Şeitan şi conduce întreaga oaste. El îi însufleţeşte pe ostaşi şi-i îmbărbătează în luptă. Dacă scăpăm de el, oastea lui e în mîinile noastre ! Să trimitem, dar, pe viteazul nostru cel mai de seamă ca să-l înfrunte şi să-l omoare luptînd numai ei doi între ei.

Numaidecît regele Afridonios chemă la el pe vestitul luptător Lucas, fiul lui Camlutos, şi-l tămîie cu însăşi mîna lui.

Blestematul de Lucas era războinicul cel mai înspăimîntător din toate ţările rumilor. Nimeni dintre creştini nu ştia ca el să arunce sulița, să se bată cu paloşul ori să străpungă cu lancea. Ci pe cît era de viteaz, tot pe-atîta era de îngreţoşător. Avea un chip slut, ca de măgar, ori mai degrabă ca de maimuţă, de broscoi sau ca de-al unuia dintre cei mai veninoşi şerpi. Şi era poreclit Paloşul-lui-Christos

După ce regele Afridonios îl tămîie pe blestematul de Lucas, acesta îi sărută picioarele şi stete apoi drept dinaintea lui. Atunci regele îi spuse :

— Vreau să-l înfrunți și să te lupți de-a mînă cu ticălosul de Șarcan și să ne scapi de pacostele lui !

Lucas răspunse :

— Ascult și mă supun !

După ce sărută crucea, Lucas plecă, încălecă pe un cal murg acoperit cu cioltar roșu și înșeuat cu o șea de atlaz bătută-n pietre scumpe. Se înarmă cu o suliță lungă cu trei vîrfuri, de părea însuși diavolul Șeitan. Pe urmă, cu pristavi și un crainic înaintea lui, purcese spre tabăra dreptcredincioșilor musulmani.

Atunci crainicul, cu blestematul de Lucas în urma lui, strigă cu glas tare în arăbește :

— Hei, musulmanilor, iată pe viteazul vitejilor, carele a pus pe fugă oști întregi de turci, de curzi și de deilamiți ! Este vestitul Lucas, fiul lui Camlutos. Să iasă din rîndurile voastre și viteazul vostru Șarcan, stăpînul Damascului, din țara lui Șam, și, dacă are curaj, să vie să se înfrunte cu uriașul nostru !

Nici nu isprăvi el bine de rostit aceste vorbe, că se și auzi răsunînd un vuiet prin aer și pămîntul se cutremură de un galop de cal ce-i împlînta spaima în adîncul inimii blestematului de necredincios, și-i făcu pe toți să întoarcă privirile într-acolo. Și se ivi Șarcan, el însuși, fiul regelui Omar Al-Neman, venind drept asupra necredincioșilor ca un leu în mînie, călare pe un cal mai sprinten decît gazelele. Ținea în mînă lancea și cînta :

Mi-e murgul sprinten ca zefirul
Ce trece prin văzduh și cîntă.
Ah, murg cuminte !
Iar lancea-mi indiană-o flutur
Ca pe un fulger ce se-avîntă
Prin vînt, nainte !

Dar ticălosul de Lucas, ghiaur necioplit de pe cine știe ce meleaguri uitate, nu pricepea nici o vorbă arabă și n-avea cum să știe frumusețea și desăvîrșirea acestor stihuri. El numai își atinse fruntea, pe care-i era scrisă-n carne o cruce, își duse apoi mîna la buze, în semn de închinare față de cruce.

Și deodată, slut și mătăhălos, se repezi cu calul spre Șarcan. Se opri apoi scurt din galop și aruncă în văzduh arma pe care-o ținea în mînă, atît de sus că ea se pierdu din priviri. Dar curînd se ivi iar, căzînd ; ci, mai înainte ca să atingă pămîntul, blestematul, ca un vrăjitor, o prinse din zbor. Pe urmă, cu toată puterea, zvîrli asupra lui Șarcan sulița cea cu trei vîrfuri, care fulgeră prin văzduh ca trăsnetul. Se părea că se sfîrșise cu Șarcan !

Ci Șarcan, în clipa cînd sulița zbura șuierînd și era gata să-l străpungă, întinse brațul și-o prinse din zbor. Slavă lui Șarcan ! El apucă sulița cu o mînă și o aruncă în văzduh atîta de sus că se pierdu din priviri ! Apoi o prinse cu mîna stîngă, cît ai clipi din ochi, și strigă : „Pe cel ce-a izvodit cele șapte caturi ale cerului ! am să-i dau acestui blestemat o învățătură pe veci !“ Și repezi sulița.

Atunci ticălosul de Lucas voi să facă și el ca Șarcan și întinse brațul să oprească arma din zbor. Dar Șarcan, folosind clipa în care creștinul era descoperit, zvîrli către el o a doua suliță care-l izbi în frunte, drept în locul unde avea semnul crucii. Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și una noapte

(La urmă)

Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului.

Cînd ostașii creștini aflară de la tovarășii lui Lucas despre moartea viteazului lor începură să se jeluiască și să se bată cu pumnii peste ochi, apoi se repeziră cu toții la arme, urlînd a moarte și a răzbunare. Trîmbițașii sunară chemarea, ostașii se așezară în linie de bătălie și, la semnul dat de cei doi regi, se năpustiră de-a valma asupra oștirii mahomedane. Lupta începu, sîngele curgea pe cîmpurile cu holde, strigătele răsunau de pretutindeni, trupurile oamenilor se spărgeau sub copitele cailor. Cei vii se îmbătară de aburii sîngelui, nu de ai vinului, clătinîndu-se ca bețivii, pe cînd morții se grămădeau peste morți, și răniții peste răniți. Lupta ținu așa pînă la căderea nopții, care-i despărți pe luptători.

Atunci Daul-Macan, după ce se înclină dinaintea fratelui său Șarcan pentru fapta de vitejie ce-avea să-i umple de strălucire numele prin veacuri, se întoarse și grăi către vizirul Dandan și către marele sfetnic :

— O, mărite vizire, și tu, preacinstite mare sfetnic, luați douăzeci de mii de războinici și duceți-vă să vă așezați la depărtare de șapte pistrele de la mare. Stați acolo ascunși în valea Muntelui Fumegător, iar atunci cînd veți vedea că flutur în vînt steagul cel verde, năvăliți cu toții deodată la lupta hotărîtoare. Noi, aici, ne vom preface că o luăm la fugă, așa ca necredincioșii

să se ia după noi. Voi, atunci, să porniți pe urmele lor, iar noi, întorcîndu-ne, îi vom ataca, și-i vom împresura astfel din toate părțile, și nici un necredincios n-are să mai scape de paloșul nostru cînd vom răcni : „Allah akbar !“

Vizirul Dandan și marele sfetnic răspunseră că așa vor face și începură numaidecît să îndeplinească ceea ce li se poruncise. Porniseră la drum și merseră toată noaptea, pînă ce ajunseră în valea Muntelui Fumegător, chiar pe locul unde mai înainte se ascunseseră oștenii creștini veniți pe mare.

La revărsat de zori, toți luptătorii erau în picioare, gata de luptă. Pe corturi fluturau flamurile și pretutindenea străluceau crucile. Luptătorii din amîndouă taberele își făcură mai întîi rugăciunile. Drept-credincioșii rostiră întîiul verset din *Coran*, surata cea dumnezeiască numită a Vacii, iar necredincioșii cerură ajutorul lui Mesia, fiul Mariei.

Apoi la un semn, bătălia începu iarăși, mai crîncenă. Capetele zburau ca mingile, trupurile sfîrtecate acopereau peste tot pămîntul, sîngele curgea rîuri, pînă ce ajunse la pieptul cailor.

Cînd deodată, ca prinși de mare spaimă, musulmanii, care pînă aci luptaseră vitejește, deteră dosul și o luară la fugă cu toții. Văzînd oastea musulmană fugind, regele Afridonios din Constantinia trimise un olăcar la regele Hardobios, ai cărui ostași pînă atunci nu intraseră în luptă, ca să-i spună :

— Musulmanii fug ! Acum împliniți voi biruința, luați-vă pe urmele lor și nimiciți-i pînă la unul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și doua noapte

Ea urmă :

Atunci regele Hardobios, care n-aștepta decît prilejul să răzbune moartea fetei lui, preafrumoasa Abriza, strigă către ostașii săi :

— O, războinicilor, săriți asupra acestor musulmani care fug ca muierile !

El nu știa că era numai o viclenie a prințului Șarcan, viteazul vitejilor, și a fratelui său, Daul-Macan. În adevăr, în clipa cînd creștinii lui Hardobios, urmărindu-i, ajunseră aproape de ei, musulmanii se opriră din fuga prefăcută și, la glasul lui Daul-Macan, se aruncară asupra urmăritorilor, strigînd : „Allahu akbar !“ Iar Daul-Macan, ca să-i îndîrjească la luptă, îi îndemna :

— Musulmani, iată slava credinței ! Iată ziua în care veți cîștiga raiul ! Căci raiul se cîștigă numai la umbra spadelor !

Atunci toți se repeziră ca leii, iar acea zi nu fu pentru creștini slava bătrîneților lor, căci pieiră secerați fără a fi avut timp să-și vadă pletele albind.

Vitejiile săvîrșite de Șarcan, în această bătălie, sînt mai presus de cuvinte. Și în vreme ce făcea bucăți din tot ce-i ieșea în cale, Daul-Macan ridică steagul cel verde, semnul de înțelegere cu cei din vale, și vru să dea și el năvală în încăierare. Cînd Șarcan văzu ce se pregătea să facă, se apropie de el și-i spuse :

— Frate, nu-i bine să te dai în seama norocului luptei, căci tu ești trebuincios la cîrmuirea împărăției. De-acum înainte, eu n-am să mă mai înde-

părtez de tine, ci am să mă bat în preajma ta, apărîndu-te împotriva oricărei primejdii.

Estimp, ostașii musulmani de sub poruncile vizirului Dandan și ale marelui sfetnic, văzînd semnul dat, se desfășurară într-o jumătate de cerc și tăiară astfel oastei creștine orice putință de scăpare spre vasele trase la țărm. Lupta pornită nu mai putea fi îndoielnică. Creștinii fură zdrobiți și măcelăriți de ostașii musulmani, și curzi, și persani, și turci, și arabi. Puțini mai scăpară cu zile. Mai bine de douăzeci de mii își găsiră acolo moartea, și numai cîțiva izbutiră să fugă spre Constantinia. Așa pățiră grecii regelui Hardobios. Dar celor ai regelui Afridonios, care se trăseseră pe înălțimi în preajma regelui lor, siguri de mai 'nainte de nimicirea musulmanilor, mare le-o fi fost durerea privind fuga alor lor !...

În acea zi, pe lîngă biruință, drept-credincioșii luară și multe prăzi. Mai întîi toate năvile, afară de douăzeci, care încă nu descărcaseră oștenii de pe ele și care putură răzbate spre Constantinia ca să vestească prăpădul. Apoi toate bogățiile și toate lucrurile de preț grămădite pe aceste nave — cincizeci de mii de cai cu tacîmul lor, precum și corturile cu tot ce cuprindeau ele, arme și provizii. Și multe alte nenumărate lucruri pe care nu le-ar putea cuprinde nici o cifră. Așa că mare le-a fost bucuria și multe mulțumiri au adus ei lui Allah pentru biruință și pentru plean.

Estimp, fugarii ajunseră la Constantinia, cu sufletul bîntuit de corbii prăpădului. Toată cetatea se cufundă în mîhnire, clădirile și bisericile fură învăluite în pînze cernite, iar locuitorii se adunară mînioși, scoțînd strigăte de răzvrătire. Durerea tuturor spori și mai mult cînd văzură că din toate corăbiile nu se mai întorceau decît douăzeci și din

toată armata numai douăzeci de mii de oameni. Locuitorii începură să-i învinuiască pe regi de trădare, iar tulburarea și spaima regelui Afridonios atît fu de mare încît nasul i se lungi pînă la pămînt, iar burduhanul i se întoarse pe dos...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și treia noapte

Și urmă :

Nasul i se lungi pînă la pămînt, iar burduhanul i se întoarse pe dos.

Atunci chemă la el pe bătrîna Muma-Prăpădurilor ca să-i ceară sfat ce le mai rămînea de făcut.

Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor, pricina adevărată a tuturor nenorocirilor, era o hidoșenie : vicleană, prefăcută și rea, cu gura duhnind, cu pleoapele roșii și fără de gene, cu obrajii pămîntii și prăfuiți, cu fața neagră ca noaptea, cu ochii urduroși, trupul rîios, părul murdar, spinarea cocîrjată, pielea fleșcăită — o plagă a plăgilor, o năpîrcă a năpîrcilor.

Cînd bătrîna Muma-Prăpădurilor intră la regele Afridonios, acesta se ridică în cinstea ei. Regele Hardobios făcu și el la fel.

Bătrîna le grăi :

— Măriile-voastre, acum să lăsăm la o parte toată tămîia și toate binecuvîntările patriarhului,

căci n-au făcut decît să aducă nenorociri asupra capetelor noastre. Să ne gîndim a lucra la lumina adevăratei înțelepciuni. Iată : de vreme ce musulmanii s-apropie în mare grabă ca să împresoare orașul, noi să trimitem crainici în toată împărăția să strîngă mulțimile la Constantinia, ca să facem față deodată năvalei împresurătorilor. Și toți ostașii, de oriunde s-ar găsi, să alerge între zidurile noastre, căci primejdia e mare. În ce mă privește, lăsați pe mine, mărinile voastre, și în curînd va răzbate pînă la urechile voastre faima vicleniilor și a relelor mele împotriva musulmanilor. Eu, din clipita asta, plec din Constantinia. Christos, fiul Mariei, aibă-vă în pază !

Regele Afridonios se grăbi să urmeze numaidecît sfaturile Mumei-Prăpădurilor care, după cum spusese, plecă din Constantinia.

Și iată ce șiretenie urzi bătrîna.

Ieșind din oraș, după ce luase cu ea cincizeci de luptători de seamă, cunoscători ai limbii arabe, întîia grijă i-a fost să-i îmbrace pe toți ca pe niște negustori musulmani din Damasc. Mai luase cu ea și o sută de catîri încărcați cu stofe de toate soiurile, mătăsărie de Antiohia și de Damasc, satinuri cu scînteieri metalice și atlazuri scumpe, vase persienești, cupe de Chitai, și multe alte lucruri regești. Și se îngrijise să ia de la regele Afridonios și o scrisoare de liberă trecere, care cuprindea cam acestea :

„Negustorii Cutare *și* Cutare *sînt musulmani de la Damasc, străini de țara noastră și de legea noastră creștinească. Ei au făcut negustorie în țara noastră, și cum negoțul înseamnă propășirea și îmbogățirea unei țări, iar ei nu sînt războinici*

crunți, ci oameni pașnici, le dăm acest hatișerif de liberă trecere, așa ca nimeni să nu le dăuneze întru nimic, și nimeni să nu le ceară nici dajdie, nici vamă de intrare ori de ieșire pentru mărfurile lor."

Apoi, de îndată ce cei cincizeci de luptători se îmbrăcară ca negustori musulmani, bătrîna vicleană se îmbrăcă în straie de pustnic musulman, se acoperi cu o lungă haină de lînă albă, se frecă apoi pe frunte cu o alifie care-i da strălucire și răspîndea împrejur raze de sfințenie, puse pe urmă să i se lege picioarele, așa ca sforile să se înfigă în carne pînă la sînge și să lase urme ce nu se mai puteau șterge. Și numai atunci grăi astfel tovarășilor ei :

— Acuma să mă bateți cu biciul și să faceți să-mi sîngereze carnea, ca să-mi rămînă urme ce nu se mai șterg. Loviți fără de cruțare, căci nevoia are supunerile ei. Apoi, încuiați-mă într-o ladă la fel cu lăzile voastre de mărfuri și așezați lada pe un catîr. Porniți la drum și mergeți la tabăra musulmanilor de sub poruncile lui Șarcan. Celor ce vă vor sta în cale să vă oprească, arătați-le scrisoarea regelui Afridonios, care spune că sînteți negustori de la Damasc, și cereți să-l vedeți pe prințul Șarcan. Și cînd vă veți afla dinaintea lui și vă va întreba de starea voastră și de cîștigurile scoase în țara rumilor necredincioși să-i spuneți : „O, rege norocit, cîștigul cel mai curat și cel mai vrednic din toată călătoria noastră de negustători prin țara ghiaurilor a fost scăparea unui sfînt pustnic, pe care l-am scos din mîinile asupritorilor lui, care-l schingiuiau de cincisprezece ani într-o temniță de sub pămînt, ca să-l facă să se

lase de credința în profetul nostru Mahomed — pacea și rugăciunea fie cu el !"

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrîna Muma-Prăpădurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, tăcu, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și patra noapte

Ea urmă :

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrîna Muma-Prăpădurilor, îmbrăcată în straie de pustnic, adăugă :

— Și atunci eu îmi iau sarcina să-i nimicesc pe toți acei musulmani.

Tovarășii ei răspunseră că au înțeles și că așa vor face.

Începură s-o biciuiască pînă la sînge și apoi o închiseră într-o ladă goală, pe care-o așezară pe un catîr, și porniră la drum, ca să ducă la îndeplinire planurile violenței.

Estimp, oastea biruitoare a dreptcredincioșilor, după spargerea creștinilor, își împărți prada și-l preamări pe Allah pentru binefacerile lui. Daul-Macan și Șarcan se îmbrățișară și se bucurară împreună, iar Șarcan, plin de mulțumire, îi spuse lui Daul-Macan :

— Frate, tare aș vrea ca Allah să-ți dea prin tînăra ta soție un băiat pe care să-l însor cu fata mea, Puterea-Ursitei !

Și nu conteniră să se veselească laolaltă, pînă ce vizirul Dandan le grăi :

— Măriile-voastre, înțelept și potrivit ar fi ca, fără a mai pierde vremea, să pornim pe urmele celor învinși și, fără a le da răgaz să se întărească, să împresurăm Constantinia și să-i nimicim cu totul de pe fața pămîntului. Căci bine spune poetul:

Cea mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburînd ca pajera pustiei,
În șa, călare pe-un șoiman.

Aleasă bucurie este
Și-un crainic galopînd pe drum
Ca să-ți aducă dulcea veste
Că multiubita vine-acum.

Dar bucuria-i și mai mare
Cînd se ivește însăși ea,
Naintea crainicului care
Numai sosirea i-o vestea.

Ci mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburînd ca pajera pustiei,
În șa, călare pe-un șoiman.

Auzind stihurile vizirului Dandan, cei doi regi fură de părerea lui și deteră semnul de plecare către Constantinia. Și toată oastea purcese la drum, cu căpeteniile în frunte.

Și merseră fără de răgaz și trecură prin întinse cîmpii arse, pe unde nu creștea decît iarbă galbenă, cîmpii pustii locuite numai de duhul lui Allah.

După șase zile de umblet amarnic prin acele pustii fără de apă, ajunseră într-o țară binecuvîntată de Zămislitorul a toate. În fața lor se întindeau pajiști răcoroase, împodobite cu arbori roditori și străbătute de ape șoptitoare. Și acest ținut, în care se zbenguiau gazelele și cîntau păsările, părea un rai, cu pomii lui mari îmbătați de rouă și cu florile ce surîdeau adierilor, așa cum spune și poetul :

Copile drag, sub florile-adormite,
Mușchiul grădinii fericit întinde
Covoru-i de smaralde risipite
În boabele de rouă strălucinde.
Închide ochii și ascultă-ncalte
Cum cîntă apa-ncet prin trestii-nalte.
Izvoru-și prinde stropii mici în salbe,
Legîndu-le de florile subțiri.
Ah, clopoței de-argint la glezne albe,
Și voi, frumoase flori, făceți-i salbe
Și dulci cununi iubirii-ntre iubiri !

După ce se săturară de privit acele frumusețI, cei doi frați se gîndiră să poposească acolo un timp.

Daul-Macan îi spuse lui Șarcan :

— Frate, nu cred c-ai văzut la Damasc grădini atît de frumoase. Să poposim aici și să ne hodinim două-trei zile, ca să le dăm ostașilor vreme să mai răsufle oleacă de aer curat și să bea din această apă dulce, pentru ca apoi să lupte și mai dîrjI cu ghiaurii.

Iar Șarcan găsi că gîndul lui Daul-Macan era tare bun.

După două zile de popas, tocmai se pregăteau să ridice corturile cînd auziră niște glasuri în depărtare. Căutînd să afle ce era, li se răspunse că

o caravană de negustori de la Damasc se întorcea în țară, după ce vînduseră și cumpăraseră în țara ghiaurilor, și că ostașii i-au oprit din cale, ca să-i pedepsească, fiindcă făcuseră negoț cu necredincioșii.

Și iată că, taman în clipa aceea, negustorii, înconjurați de soldați, ajunseră acolo, strigînd și zbătîndu-se. Se aruncară la picioarele lui Daul-Macan și grăiră :

— Am umblat toată țara ghiaurilor și-am fost ocrotiți și nu s-a atins nimenea nici de noi, nici de bunurile noastre. Și iată că acum frații noștri drepteredincioși ne pradă și ne prigonesc în țara noastră musulmană !

Apoi scoaseră scrisoarea de slobodă trecere a regelui de la Constantinia și o întinseră lui Daul-Macan, care o citi și o trecu mai departe lui Șarcan.

Iar Șarcan le spuse :

— Ceea ce vi s-a luat, vi se va înapoia numai-decît. Dar de ce, voi, musulmani, v-ați dus să faceți negoț cu ghiaurii ?

Negustorii răspunseră :

— O, stăpîne al nostru, Allah ne-a îndreptat la acești creștini, ca să făptuim o biruință mai mare decît toate biruințele oștilor și decît toate cele pe care le-ai cîștigat chiar măria-ta !

Șarcan îi întrebă :

— Și care-i acea biruință, negustorilor ?

Ei răspunseră :

— Nu putem vorbi decît într-un loc tăinuit, la adăpost de urechi străine, căci dacă lucrul s-ar afla, nici un musulman n-ar mai putea, nici măcar la vreme de pace, să pună piciorul în țara creștinilor.

La aceste cuvinte, Daul-Macan și Șarcan luară pe negustori și-i duseră într-un cort ferit, cu totul la adăpost de urechile altora.

Atunci negustorii...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Așa, preafericitule rege, negustorii au povestit atunci celor doi frați istoria ticluită de bătrîna Muma-Prăpădurilor. Iar cei doi frați au fost tare mișcați, auzind prin ce suferințe a trecut sfîntul pustnic și cum a fost scăpat din hruba de sub mînăstire.

Și întrebară pe negustori :

— Dar acum unde-i sfîntul pustnic ? Doar nu l-ați lăsat la mînăstire ?

Ei răspunseră :

— După ce-am ucis pe călugărul străjer al mînăstirii, ne-am grăbit să punem pe sfînt într-o ladă, pe care am urcat-o pe un catîr, și am fugit cît mai repede. Acum l-am adus aici să vi-l dăm vouă. Dar înainte de-a fugi de la mînăstire, am băgat de seamă că se află acolo sumedenie de aur, de argint, de pietre scumpe și de tot felul de giuvaeruri, despre care pustnicul are să știe a vă spune mai multe.

Negustorii se grăbiră să descarce sarcina de pe catîr, descuiară lada și aduseră pe sfîntul pustnic

înaintea celor doi fraţi. Era negru ca o coacăză, slăbise şi se chircise, şi-avea tot trupul învîrstat de semnele loviturilor de bici şi de ale lanţurilor intrate în carne.

Cînd o văzură pe babă, cei doi fraţi, încredinţaţi că aveau în faţă pe cel mai sfînt dintre schivnici, mai ales zărindu-i fruntea care, dată cu unsoarea vrăjitorească, scînteia ca soarele, înaintară şi-i sărutară cucernic mîinile şi picioarele, cerîndu-i cu ochi înlăcrimaţi binecuvîntarea. Atunci ea le făcu semn să se ridice şi grăi :

— Conteniţi cu plînsul şi luaţi aminte la vorbele mele ! Aflaţi că eu mă supun voinţei Stăpînului preaînalt — binecuvîntat şi slăvit fie el ! căci cred că relele pe care mi le trimite sînt numai ca să-mi pună la încercare răbdarea şi umilinţa. Şi dacă acuma sînt bucuros că mă aflu slobod, nu este fiindcă mi s-au sfîrşit suferinţele, ci pentru că am ajuns în mijlocul fraţilor mei musulmani şi pot trage nădejde să mor sub paşii cailor, luptînd pentru Islam !

Atunci cei doi fraţi îi luară încă o dată mîinile şi i le sărutară şi voiră să dea poruncă să i se aducă de mîncare, dar ea nu primi, spunînd :

— Sînt în post de cincisprezece ani şi nu pot, acuma cînd Allah mi-a arătat atîta milosîrdie, să mă port cu atîta neevlavie şi să păcătuiesc ; poate mai încolo, la apusul soarelui, oi gusta ceva.

Atunci ei nu mai stăruiră, dar cînd se lăsă seara, pregătiră bucate pe care i le duseră chiar ei. Ci vicleana le îndepărtă iar, spunînd :

— Nu-i timpul de-a mînca, ci de-a ne ruga celui preaînalt !

Şi îndată se aşeză pentru rugăciune, în mijlocul mihradului, cu faţa întoarsă către Mecca. Rămase aşa, rugîndu-se toată noaptea, fără de odihnă, şi

tot așa și în cele două nopți următoare. Iar cei doi frați fură cuprinși de o adîncă cinstire pentru ea, crezînd-o mereu un sfînt schivnic. Și-i deteră un cort mare, numai pentru ea, și slujitori aparte și bucătari. La sfîrșitul celei de-a treia zile, cum ea tot stăruia să nu mănînce nici un fel de hrană, cei doi frați veniră s-o slujească ei înșiși și-i aduseră în cort tot ce ochiul și sufletul puteau dori mai plăcut. Ci ea nu voi să se atingă de nimic, și mîncă numai o bucată de pîine cu sare — lucru care spori și mai mult cinstirea celor doi frați, iar Șarcan îi spuse lui Daul-Macan :

— În adevăr, omul acesta s-a lepădat de toate bucuriile lumești ! De n-ar fi războiul care mă silește să lupt cu necredincioșii, m-aș dărui numai credinței în el și l-aș urma toată viața, ca să am asupra mea binecuvîntarea lui ! Acum însă hai să-l rugăm a sta de vorbă cu noi, căci mîine pornim asupra Constantinici și nu vom avea alt prilej mai bun să ne folosim de învățăturile lui.

Atunci marele vizir Dandan spuse :

— Și eu aș vrea să-l văd pe-acest pustnic și să-i cer să se roage pentru mine, să-mi aflu moartea în războiul sfînt și să mă înfățișez Stăpînului cel preaînalt. Căci m-am săturat de viață.

Tustrei porniră către cortul în care ședea vicleana Muma-Prăpădurilor și o găsiră cufundată în rugăciune.

Așteptară să-și sfîrșească rugăciunea, dar cum, după trei ceasuri, cu toate lacrimile de cinstire din ochii lor și cu toate suspinele pe care le scoteau, rămînea mereu în genunchi, fără a-i lua în seamă, se duseră lîngă ea și sărutară pămîntul. Atunci ea se ridică, le ură pace și bun venit și le spuse :

— Ce căutați aici, la ceasul acesta ?

Ei răspunseră :

— O, sfinte pustnic, sîntem aici de mai multe ceasuri. Nu ne-ai auzit plînsetele ?

Ea grăi :

— Cel ce se află în fața lui Allah nu mai aude, nici nu mai vede ceea ce se petrece în lumea aceasta !

Ei îi spuseră :

— Am venit, sfinte pustnice, ca să-ți cerem binecuvîntarea înainte de luptă și ca să auzim din gura ta povestea robiei tale la necredincioșii pe care mîine, cu ajutorul lui Allah, îi vom ucide pînă la unul.

Afurisita bătrînă rosti :

— În numele lui Allah, dacă n-ați fi căpeteniile dreptcredincioșilor, n-ați fi aflat vreodată de la mine ceea ce am să vă povestesc. Căci pentru voi are să fie lucru de mare folos. Ascultați, dar !

POVESTEA MĪNĂSTIRII

Aflați, măriile-voastre, că am locuit multă vreme în Locurile Sfinte, în tovărășia unor oameni aleși și cuvioși. Duceam, laolaltă, o viață umilită, deopotrivă cu ei, Allah preaînaltul dăruindu-mă cu harul umilinței și al renunțării. Chibzuiam să-mi petrec și restul zilelor tot în liniște, împlinindu-mi datoriile schimnice și ferindu-mă de orice le-ar fi putut tulbura. Dar socotelile mele nu luau aminte la ursită.

Într-o noapte, umblînd pe țărmul mării, pe care n-o mai văzusem niciodată pînă atunci, o putere căreia nu-i puteam sta împotrivă m-a împins să merg pe apă. Am călcat hotărît pe treapta valurilor

şi, spre minunarea mea, m-am trezit călcînd pe ape, fără să mă cufund, fără măcar să-mi ud picioarele desculţe. Şi m-am preumblat aşa o vreme pe valuri, după care m-am întors la ţărm. Cu mintea încă minunată de harul mai presus de fire pe care-l aveam, fără să fi ştiut, mă frămîntam în mine şi gîndeam: „Cine poate să meargă ca mine pe ape?“ Nici n-apucasem să rostesc bine în gînd aceasta, că Allah mă şi pedepsi pentru trufia mea, sădind în inimă-mi dorinţa de-a călători. Părăsii Locurile Sfinte şi de-atunci rătăcesc într-una pe pămînt.

Într-o zi, pe cînd umblam prin ţările rumilor, îndeplinindu-mi, după datină, datoriile faţă de sfînta noastră credinţă, am ajuns la un munte înalt şi întunecat în vîrful căruia era o mînăstire creştină sub straja unui călugăr. Îl cunoscusem odinioară pe acest călugăr, la Locurile Sfinte. Numele lui era Matruna. De îndată ce mă văzu, alergă după cuviinţă în întîmpinarea mea şi mă pofti a intra să mă hodinesc la mînăstire. Ci fătarnicul ghiaur pusese la cale pieirea mea, căci, de îndată ce intrai în mînăstire, îmi spuse să-l urmez printr-o hrubă lungă, care se isprăvea la o uşă în beznă. Şi deodată mă împinse în întuneric, trase uşa şi o zăvorî. Mă lăsă acolo părăsit vreme de patruzeci de zile, fără să-mi dea nimic de băut şi de mîncat, socotind pesemne, din ură faţă de credinţa mea, că-mi voi sfîrşi aşa zilele.

Într-o zi, veni la mînăstire într-o cercetare neaşteptată căpetenia cea mai mare a călugărilor, însoţită, după datinele lor, de un alai de zece călugări tineri tare frumoşi şi de o tînără fată tot atît de frumoasă ca şi tinerii. Fata era îmbrăcată în straie călugăreşti, legată la mijloc şi strînsă pe şolduri

și la sîni. Numai Allah știe ce blestemății săvîrșea căpetenia călugărilor cu fata aceea, numită Tamacil, și cu monahii cei tineri.

Călugărul Matruna îi povestise mai-marelui lui, încă de cum sosise acolo, despre închiderea mea și despre cazna înfometării mele de patruzeci de zile. Iar căpetenia călugărilor, pe numele lui Dechianos, îi porunci să deschidă ușa hrubei din adînc și să scoată de-acolo oasele mele ca să le arunce, spunînd :

— Musulmanul acela trebuie să fie demult numai niște oase de care nici păsările de pradă nu s-ar mai apropia !

Atunci Matruna și monahii cei tineri deschiseră ușa beznelor și mă aflară în genunchi rugîndu-mă. Văzînd aceasta, Matruna strigă :

— Ah, blestemat vrăjitor ! Să-i zdrobim oasele !

Și se năpustiră cu toții asupra mea, lovindu-mă cu ciomegele și cu biciul în așa chip că mă credeam pierdut. Și înțeleseі că Allah mă lăsa să îndur asemenea încercări pentru a-mi pedepsi trufia de odinioară, cînd mă umflasem în piept de mîndria că pot merge pe mare, eu, care nu sînt decît o unealtă în mîinile celui preaînalt.

Deci călugărul Matruna și ceilalți feciori de căței mă aduseră în acea stare de plîns, mă puseră în lanțuri și mă aruncară îndărăt în hruba întunecoasă. Aș fi pierit acolo de foame, dacă Allah n-ar fi voit să înduioșeze inima tinerei Tamacil, care în fiece zi venea la mine, în taină, cu o pîine de orz și cu un ulcior de apă, cît timp mai-marele călugărilor a stat la mînăstire. Iar el a stat multă vreme la mînăstire, îi plăcea acolo, unde își făcuse chiar locuința obișnuită. Și cînd era nevoit

să plece, lăsa în mînăstire pe tînăra Tamacil, sub paza lui Matruna.

Trăii așa închis în temniță timp de cincisprezece ani. În vremea aceasta, tînăra Tamacil creștea și se făcea de-o frumusețe ce putea înfrunta și pe cele mai mîndre fete de pe pămînt. Căci vă pot încredința, măriile-voastre, că nici în țara noastră și nici în țara rumilor nu se poate găsi vreuna să-i semene. Dar această tînără nu-i singurul giuvaer pe care-l cuprinde mînăstirea. Sînt grămădite acolo nenumărate comori de aur, de argint, de nestemate și de tot felul de bogății ce nici nu se pot socoti. Dați sîrg să împresurați mînăstirea și să puneți mîna pe fată și pe averi. Eu am să vă slujesc de călăuză, ca să vă deschid ușile tainițelor și ale dulapurilor pe care le cunosc, și mai ales dulapul cel mare al lui Dechianos, mai-marele călugărilor, unde sînt încuiate cele mai frumoase vase de aur înflorat. Și tot eu am să încredințez mîinilor mărilor voastre acea minune vrednică de regi, pe tînăra Tamacil care, afară de frumusețe, mai are și darul de a cînta, și care știe toate cîntecele arăbești, atît ale locuitorilor din orașe, cît și cele ale beduinilor. Ea are să vă facă să petreceți zile luminoase și nopți de miere și de binecuvîntare. Ci despre scăparea mea din temniță v-au vorbit negustorii aceștia care și-au pus viața în primejdie ca să mă scoată din mîinile ghiaurilor — bătu-i-ar blestemul lui Allah, pe ei și pe urmașii lor, pînă la ziua Judecății!

După ce ascultară această povestire, cei doi frați se bucurară mult gîndindu-se la averile ce le vor dobîndi și mai ales la tînăra Tamacil, pe care bătrîna o socotea foarte pricepută, cu toată tinere-

ţea ei, în arta desfătărilor. Dar vizirul Dandan ascultă povestirea cu multă neîncredere şi, dacă nu s-a ridicat şi n-a plecat, a fost numai din cuviinţă pentru cei doi regi. Vorbele ciudatului schivnic nu-i intrau nicicum în cap. Ci el îşi ţinu pentru sine părerea şi nu spuse nimic, de teamă că s-ar putea înşela.

Daul-Macan voi să pornească numaidecît asupra mînăstirii cu toată oastea lui, dar bătrîna Muma-Prăpădurilor îl opri spunîndu-i :

— S-ar putea ca Dechianos, la vederea atîtor ostaşi, să se înfricoşeze şi să fugă din mînăstire, luînd cu el şi pe tînăra fată.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic şi pe emirii Rustem şi Bahraman şi le grăi :

— Mîine, în zorii zilei, veţi porni asupra Constantiniei, unde nu vom întîrzia să venim şi noi. Tu, mare sfetnic, vei trece în fruntea întregii oştiri, în locul meu ; tu, Rustem, vei ţine locul fratelui meu Şarcan ; iar tu, Bahraman, vei ţine locul vizirului Dandan. Şi, mai cu seamă, grijiţi să nu afle oastea că noi lipsim. Altminterelea, lipsa noastră nici nu va fi decît de trei zile.

Apoi Daul-Macan, Şarcan şi vizirul Dandan aleseră o sută de oşteni dintre cei mai viteji şi o sută de cătîri încărcaţi cu lăzi goale, în care urmau să fie puse comorile de la mînăstire. Luară cu ei şi pe ticăloasa de Muma Prăpădurilor pe care încă o credeau tot schimnic ocrotit de Allah. Şi, după arătarea ei, purceseră cu toţii către mînăstire.

Estimp, marele sfetnic şi oştile musulmane...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi se opri, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă :

Estimp, marele sfetnic și oștile musulmane, după porunca regelui Daul-Macan, ridicară corturile și porniră spre Constantinia a doua zi în zori.

Pe de altă parte, bătrîna Muma-Prăpădurilor nu-și pierdu de loc vremea. De cum îi văzu pe toți plecați, scoase dintr-o ladă pe care-o avea pe catîrul ei doi porumbei crescuți de ea și le legă de gît, la fiecare, cîte-o scrisoare pentru regele Afridonios din Constantinia, prin care-l înștiința despre tot ceea ce izbutise să facă, încheind așa :

„Drept aceea, măria-ta, trimite degrabă la mînăstire zece mii de războinici dintre rumii cei mai încercați în lupte și cei mai viteji. Cînd vor ajunge la poalele muntelui, să nu se miște înainte de sosirea mea. Atunci am să li-i dau în mînă pe cei doi regi, pe marele vizir și pe cei o sută de ostași musulmani.

Ci trebuie să-ți mai spun, măria-ta că vicleșugul meu nu poate izbîndi fără de uciderea paznicului mînăstirii, călugărul Matruna. E de mare trebuință să piară, pentru binele obștesc al oștilor creștine, căci viața unui călugăr nu înseamnă nimic față de mîntuirea creștinătății.

Slavă lui Christos, Domnul nostru, acum și-n vecii vecilor !“

Cei doi porumbei ajunseră cu scrisorile la turnul cel înalt din Constantinia. Acolo, un paznic luă scrisorile atîrnate de gîtul porumbeilor și alergă să le înmîneze regelui Afridonios. Îndată ce le citi, regele adună zece mii de ostași, dete fiecăruia cîte

un cal, o cămilă și un catîr pentru prada ce urma s-o ia de la dușman, și le porunci să zorească spre mînăstire.

Estimp, regele Daul-Macan, dimpreună cu Șarcan, cu vizirul Dandan și cu cei o sută de oșteni, ajungînd la poalele muntelui, trebuiră să urce singuri pînă la mînăstire, căci Muma-Prăpădurilor, sfîrșită de oboseala drumului, le spuse :

— Urcați voi mai întîi, iar eu am să vin de îndată ce veți pune stăpînire pe mînăstire, să vă arăt comorile ascunse.

Urcară deci la mînăstire, unul în urma celuilalt, ferindu-se să nu fie văzuți, iar cînd ajunseră sub ziduri, se cățărară pe ele cu multă îndemînare și săriră toți deodată în grădină. Auzind zarvă, călugărul paznic Matruna veni în grabă, dar se sfîrși repede cu el, căci Șarcan strigă ostașilor :

— Năvăliți pe cîinele blestemat !

Și dintr-o dată îl străbătură o sută de lănci ; iar sufletul lui necredincios îl părăsi și se duse să se afunde în flăcările iadului. Apoi porniră să prade mînăstirea cu socoteală. Mai întîi intrară în altarul unde creștinii își grămădesc prinoasele și găsiră acolo, atîrnate pe ziduri, de sus pînă jos, o mare mulțime de giuvaeruri și de lucruri de preț, mai multe încă decît povestise bătrînul schimnic. Își umplură lăzile și sacii și încărcară apoi totul pe catîri și pe cămile.

Ci nici o urmă nu era nicăieri de tînăra Tamacil, pe care le-o zugrăvise schimnicul, nici de cei zece flăcăi tot atît de frumoși ca și ea, și nici de maimarele călugărilor, ticălosul Dechianos. Socotiră atunci că tînăra fie că ieșise să se plimbe, fie că se ascunsese în vreo chilie. Scotociră toată mînăs-

tirea și rămaseră acolo în așteptare, vreme de două zile, dar tînăra Tamacil tot nu se ivi.

Șarcan, pierzîndu-și răbdarea, grăi :

— În numele lui Allah, frate al meu, inima și gîndul îmi sînt la războinicii Islamului, pe care i-am lăsat să meargă singuri la Constantinia și de la care nu avem nici o veste !

Daul-Macan răspunse :

— Și eu socotesc că trebuie să ne luăm gîndul de la frumoasa Tamacil și de la tinerii ei soți, căci nu-i nici o urmă de ei. Acum, după ce i-am așteptat în zadar, să ne mulțumim cu ce-am încărcat pe catîri și pe cămile din bogățiile mînăstirii, să preamărim pe Allah pentru ceea ce ne-a dat și să zorim a ne uni cu oștile ca să-i zdrobim pe necredincioși și, cu mare mila lui Allah, să punem mîna pe cetatea lor, Constantinia.

Coborîră dar de la mînăstire spre poalele muntelui, ca să-l ia pe bătrînul schimnic și să pornească în urma oastei. Nici nu intraseră însă bine în vale, că din toate părțile se iviră pe înălțimi ostași de-ai rumilor, scoțînd strigăte de război și cu toții odată năvăliră asupra lor ca să-i împresoare.

Văzînd așa, Daul-Macan răcni :

— Cine-o fi dat veste creștinilor că sîntem la mînăstire ?

Ci Șarcan nu-l lăsă să mai spună nimic și-i grăi :

— Frate, n-avem vreme de pierdut cu prepusuri. Să tragem spada hotărîți, să-i așteptăm dîrji pe toți cîinii ăștia afurisiți și să-i măcelărim în așa chip ca nici unul dintre ei să nu mai scape și să nu mai ajungă a-și aprinde vreodată focul în vatră !

Daul-Macan răspunse :

— Măcar de-am fi luat cu noi mai mulți luptători, ca să ne războim mai cu încredere în biruință !

Marele vizir Dandan spuse :

— De-am avea noi și zece mii de oameni, tot nu ne-ar folosi la nimic, aici, în strîmtoare. Ci Allah ne-o ajuta să învingem primejdia și să scăpăm de la necaz. Pe vremea cînd purtam războaie pe-aici cu răposatul rege Omar Al-Neman, am cunoscut toate ieșirile din văile acestea și toate apele care curg pe-aici. Urmați-mă, dară, mai nainte ca ieșirile să fie prinse de ghiauri !

Cînd tocmai zoreau să se pună la adăpost, iată că se ivi înaintea lor sfîntul schimnic și le strigă :

— Unde alergați, drepteredincioșilor ? Fugiți, dară, din fața dușmanului ? Au nu știți că vi-i viața în mîinile unuia singur, Allah, și că numai el poate să v-o păstreze ori să v-o ia, orișice s-ar întîmpla ? Au uitata-ți că eu, închis fără de hrană într-o hrubă, am rămas în viață numai pentru că așa a voit el ? Înainte, dară, musulmanilor ! Iar dacă aici este moartea, raiurile lui Allah vă așteaptă !

Îmbărbătați de vorbele sfîntului schimnic, toți se simțiră mai plini de dîrzie și așteptară neclătinați dușmanii care se repeziră înverșunați asupra lor. Drepteredincioșii nu erau decît o sută și trei la număr, ci nu prețuiește, oare, un drepteredincios mai mult decît o mie de necredincioși ? În adevăr, de îndată ce creștinii veniră la îndemîna lănciilor și-a iataganelor, capetele ghiaurilor porniră să zboare ca-ntr-o joacă sub brațul drepteredincioșilor. Daul-Macan și Șarcan, la fiecare învîrtire de spadă, făceau să se rostogolească deodată cîte cinci capete. Atunci necredincioșii se aruncară cîte zece de-a valma asupra celor doi frați ; ci, cît ai clipi din ochi, zece capete retezate zburară de-a rostogolul printre cîinii care-i împresu-

rau, și lupta ținu așa pînă la căderea nopții, cînd negura îi despărți pe luptători.

Drepteredincioșii și cele trei căpetenii ale lor se traseră într-o peșteră din coasta muntelui, ca să se adăpostească la vremea nopții. Atunci începură să se întrebe despre soarta sfîntului schimnic, dar îl căutară în zadar. Se numărară și găsiră că nu mai erau în viață decît patruzeci și cinci.

Daul-Macan grăi :

— Cine știe dacă nu cumva sfîntul om s-o fi prăpădit în vălmășeala luptei, ca un mucenic al dreptei credințe !

Dar marele vizir Dandan strigă :

— Măria-ta, în toiul încăierării l-am zărit pe pustnic și mi s-a părut că-i îmbărbătă pe ghiauri în bătălie. Îmi părea ca un negru efrit, dintre cei mai cumpliți.

Ci iată că, tocmai cînd vizirul Dandan își da pe față gîndul, se ivi și pustnicul în gura peșterii, ținînd de păr un cap retezat, cu ochii beliți. Era chiar capul mai-marelui oastei creștinești, un războinic înfricoșător.

Văzînd aceasta, cei doi frați se ridicară în picioare și strigară :

— Mărire lui Allah care te-a scăpat, sfinte schimnice, întorcîndu-te ochilor noștri !

Atunci, afurisita fățarnică răspunse :

— Preascumpii mei fii, am voit să mor în vălmășeală și de multe ori m-am aruncat în mijlocul luptătorilor. Dar pînă și necredincioșii se sfiau de mine și-și fereau paloșul de pieptul meu. M-am prilejit de asemenea spaimă, m-am apropiat de căpetenia lor și, cu milosîrdia lui Allah, i-am zburat capul dintr-o fulgerare de paloș. Și, iată,

vi l-am adus, ca să vă îmbărbătez să duceţi bătălia pînă la izbînda cea de pe urmă împotriva oastei lor lipsită de căpetenie ! Iar eu, acuma...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

Aşadar, o, preafericitule rege, Muma-Prăpăduri-lor grăi :

— Iar eu, acuma, am să alerg la oastea voastră, sub zidurile Constantiniei şi am să vă aduc ajutoare, ca să scăpaţi din mîinile ghiaurilor. Întăriţi-vă inimile şi, în aşteptarea sosirii fraţilor musulmani, încălziţi-vă paloşele în sîngele necredincioşilor, ca să fiţi aşa cum vă vrea mai-marele tuturor oştilor de pe pămînt !

Atunci cei doi fraţi sărutară mîinile cuviosului schimnic, îi mulţumiră pentru credinţa lui şi-i grăiră :

— Dar cum ai să faci, sfinte pustnice, ca să scapi din strîmtoarea aceasta, cu toate ieşirile închise de creştini şi cu toate culmile înţesate de războinicii vrăjmaşi care te vor coperi sub un potop de stînci ?

Făţarnica răspunse :

— Allah are să mă ascundă privirilor lor şi voi trece nebăgată în seamă. Şi de m-ar vedea, tot n-ar putea să-mi facă rău, căci voi fi în mîinile lui

Allah care știe să ocrotească pe dreptcredincioșii lui și să nimicească pe necredincioși.

Șarcan spuse :

— Cuvintele tale sînt pline de adevăr, o, sfinte schimnice ! Căci te-am văzut în toiul luptei pumîndu-ți neînfricat viața în primejdie, și nici unul dintre ciinii aceia n-au cutezat să se apropie de tine ori măcar să te privească. Acuma nu-ți mai rămîne decît să ne scapi din mîinile lor. Și cu cît vei pleca mai degrabă să ne aduci ajutoare, cu-atîta fi-va mai bine. Iată, vine noaptea ; du-te, dară, ocrotit de întunecime, sub scutul lui Allah preaînaltul !

Atunci afurisita încercă să ia cu ea pe Daul-Macan, ca să-l dea pe mîna dușmanilor. Dar marele vizir Dandan, care în sufletul lui nu se încredea deloc în purtările ciudate ale anahoretului, stărui pe lîngă Daul-Macan să nu se ducă. Așa că blestemata, de voie, de nevoie, plecă singură, aruncînd vizirului Dandan o privire chiorîșă.

Altmintrelea, în ce privește capul tăiat al maimarelui oștirii creștinești, bătrîna minți se spunînd că îl omorîse ea pe temutul războinic. Ea numai îi tăiase capul cînd el era mort, ucis în toiul luptei de unul, dintre cei o sută de războinici musulmani. Și acest războinic plătise cu viața marea lui faptă, căci de îndată ce căpetenia creștină își dete sufletul în mîinile făpturilor negre ale iadului, ostașii creștini, văzînd cum căzuse căpetenia lor sub lancea musulmanului, năvăliră grămadă asupra-i și-l sfîrtecară cu iataganele. Și sufletul credinciosului se sui îndată la rai, în mîinile Răsplătitorului.

Estimp, cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan și cu cei patruzeci și cinci de războinici, își petrecură noaptea în peșteră, iar în zori se deșteptară și-și făcură rugăciunile de dimineață, după

sfintele spălări îndătinate. Apoi, înviorați, se pregătiră de luptă. Și la glasul lui Daul-Macan se repeziră ca leii asupra unei turme de porci și făcură în acea zi un măcel năprasnic printre mulțiii lor vrăjmași. Paloșele se loveau de paloșe, lăncile de lăncii, iar sulițele scăpărau în armuri, căci războinicii se aruncau la luptă ca lupii însetați de sînge. Șarcan și Daul-Macan făcură să curgă atîtea valuri de sînge încît rîul din vale trecu peste maluri și valea însăși pieri sub grămezile de leșuri. La căderea nopții...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și opta noapte

Ea urmă :

La căderea nopții, luptătorii se despărțiră și fiecare se întoarse la tabăra lui — tabăra musulmanilor fiind tot ascunzătoarea din peșteră. Ajungînd acolo, se numărară și văzură că în acea zi treizeci și cinci dintre ei căzuseră pe cîmpul de bătaie, așa că nu mai rămăseseră în totul decît zece luptători, afară de cei doi regi și de vizir. De-aci nainte nu mai aveau a se bizui decît numai și numai pe vitejia spadei lor și pe ajutorul celui preaînalt.

Ci văzînd aceasta, Șarcan își simți inima grea și nu se putu opri de-a suspina adînc și de-a spune :

— Ce-avem să facem acum ?

Dar toți războinicii dreptcredincioși îi răspunseră delaolaltă :

— Nimic nu se poate întîmpla fără de voința lui Allah !

Șarcan își trecu toată noaptea fără să dea geană în geană, iar dimineața se ridică, își trezi tovarășii de luptă și le grăi :

— Fraților, nu mai sîntem decît treisprezece, între aceștia și regele Daul-Macan și vizirul Dandan. Eu socotesc că n-ar fi potrivit să cercăm a ieși de aici înfruntînd pe vrăjmași, căci oricîte minuni de vitejie am săvîrși noi, tot n-am putea să ținem piept mult timp haitei fără de număr a dușmanilor și nici unul dintre noi n-ar mai scăpa cu zile. Să ne aținem, dară, cu spada în mînă la intrarea peșterii, atîtîndu-i pe neprieteni să vină încoace. Și pe toți cîți or cuteza să intre și să ne atace avem să-i tăiem în bucăți unul după altul, aici în peșteră, unde sîntem mai tari decît ei. Și așa, tocîndu-i încet-încet pe dușman, vom putea să așteptăm ajutorul făgăduit de cuviosul schimnic.

Toți răspunseră :

— Gîndul măriei-tale este cum nu se poate mai înțelept și trebuie să-l schimbăm numaidecît în faptă.

Atunci, cinci luptători ieșiră din peșteră și se îndreptară către tabăra dușmanilor, ca să-i stîrnească la luptă cu mare strigare. Văzînd apoi că o ceată se avîntă spre ei, se întoarseră la peșteră, unde drepteredincioșii îi așteptau la intrare, orînduiți în două șiruri.

Lucrurile se petrecură întocmai cum socotise Șarcan. De cîte ori încercau creștinii să intre în peșteră, erau înhățați și despicați numaidecît în două și nici unul nu mai putea ieși afară ca să-i vestească pe ceilalți despre primejdia care-i paște. În acea zi, căsăpirea ghiaurilor a fost mai cumplită

decît în celelalte zile şi n-a contenit pînă la căderea întunericului. Aşa a vroit Allah să-i orbească pe necredincioşi, ca să sporească vitejia din inimile slujitorilor lui.

A doua zi, creştinii ţinură sfat şi-şi spuseră:

— Lupta cu musulmanii n-are să aibă capăt decît dacă-i nimicim pe toţi pînă la unul. Să încercăm, dară, ca în loc să cucerim peştera cu spada, mai bine s-o împresurăm din toate părţile cu ostaşi, apoi s-o acoperim cu lemne uscate şi să le dăm foc, ca să-i ardem pe vrăjmaşi de vii. Şi-atunci, de vor vrea a primi, în loc să ardă, să ni se predea cu totul, îi vom lua prinşi şi-i vom tîrî la Constantinia, înaintea regelui nostru Afridonios. Dacă nu, îi vom lăsa să se facă din ei jerăgai spre a hrăni focurile iadului — arde-i-ar şi bătu-i-ar Christos, şi pe ei, şi pe moşii, şi pe copiii lor, şi făcear-ar din ei covor sub tălpile creştinătăţii!

După ce hotărîră aşa, zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă urmarea pentru a doua zi.

Ci într-a nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă:

Zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii, clădindu-i cît putură pînă sus, după care le puseră foc.

Cînd musulmanii simțiră în peșteră căldura care-i dogora și care, crescînd într-una, îi silea să iasă afară — se strînseră laolaltă și năvăliră toți deodată, deschizîndu-și drum prin flăcări. Dar fu vai de ei, că-n cealaltă parte, cum erau orbiți de flăcări și de fum, soarta îi dete vii în mîinile neprietenilor care se repeziră să-i și ucidă pe loc.

Căpetenia lor însă îi opri, spunîndu-le :

— În numele lui Christos, hai să zăbovim cu uciderea lor pînă ce vom fi la Constantinia, dinaintea regelui Afridonios, care tare se va mai bucura să-i vadă prinși. Legați-le lanțuri de gît și să-i tîrîm așa pînă la Constantinia îndărătul cailor.

Îi legară, așadar, cu frînghii și-i puseră sub paza unor luptători. Apoi, ca să cinstească prinderea vitejilor, oastea creștină se puse pe mîncat și pe băut. Și-atîta băură pînă ce, pe la miezul nopții, căzură jos ca morți.

Atunci, Șarcan privi în jurul lui, văzu toate acele trupuri întinse pe jos și-i șopti fratelui său Daul-Macan :

— Mai e vreun mijloc pentru noi să ieșim din încurcătură ?

Daul-Macan răspunse :

— Frate, cu adevărat nu mai știu, căci iată-ne ca păsările în colivie.

Pe Șarcan îl cuprinse o mînie atîta de cumplită, că scoase un suspin adînc, de plesniră toate funiile care-l legau. Sări apoi în picioare, alergă la fratele lui și la vizirul Dandan, se grăbi să-i sloboadă din legături și pe urmă se repezi la mai-marele străjilor, îi smulse cheile de la cătușele cu care erau legați cei zece musulmani și-i slobozi și pe ei numaidecît. Fără pic de zăbavă, se înarmară apoi cu armele creștinilor beți, săriră pe caii lor și, pe

tăcutele, deteră pinteni și pieriră, mulțumind lui Allah pentru scăpare.

Gonind de zor, ajunseră în vîrful muntelui. Atunci Șarcan îi opri o clipită și le spuse :

— *Acuma, că sîntem scăpați, cu ajutorul lui* Allah, am să vă spun care este gîndul meu.

Ei întrebară :

— Care-i gîndul tău ?

Șarcan grăi :

— Ne vom risipi ici și colo pe culmea muntelui și ne vom îngroșa glasul și vom striga din toată puterea : „Allahu akbar !" Atunci munții toți și văile și stîncile vor începe să răsune, iar ghiaurii, încă beți, vor crede că oastea musulmană cade asupra lor. Și cum sînt amețiți, se vor ucide între ei pe întuneric și se vor măcelări pînă la ziuă.

Toți răspunseră că e bine și că se supun, și făcură așa cum îi sfătuise Șarcan. Cînd auziră glasurile care vuiau din munți, sporite de mii de ori în întuneric, necredincioșii se ridicară cu spaimă, își puseră în grabă armurile și strigară :

— Pe Christos, toată oastea musulmană este asupra noastră !

Și se aruncară turbați unii asupra altora și se măcelăriră, și nu se mai opriră decît dimineața, pe cînd ceata de musulmani zorea la drum către Constantinia.

Și-n vreme ce Daul-Macan și Șarcan, dimpreună cu vizirul Dandan și cu ceilalți ostași, drumețeau așa în zorii dimineții, văzură ridicîndu-se în calea lor o pulbere mare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

Văzură ridicîndu-se în calea lor o pulbere mare şi auziră glasuri care strigau : „Allahu akbar !“ Nu peste mult zăriră o oaste musulmană, cu steagurile desfăşurate, înaintînd grabnic spre ei. Sub marile steaguri, pe care stau scrise cuvintele credinţei : „Nu este alt Dumnezeu decît Allah, şi Mahomed este trimisul lui !“ se iviră, călare, în fruntea războinicilor, emirii Rustem şi Bahraman. Iar îndărătul lor, ca nişte valuri fără de număr, înaintau oştenii musulmani.

Cînd emirii Rustem şi Bahraman văzură pe regele Daul-Macan şi pe tovarăşii lui, săriră numaidecît din şa şi veniră să li se închine.

Daul-Macan îi întrebă :

— Cum le merge fraţilor noştri întru Mahomed sub zidurile Constantiniei ?

Ei răspunseră :

— Sînt în deplină sănătate şi le merge bine. Marele sfetnic ne-a trimis la voi, cu douăzeci de mii de luptători, ca să vă stăm în ajutor.

Atunci Daul-Macan îi întrebă :

— Ci cum de aţi aflat că sîntem în primejdie ?

Ei răspunseră :

— Cucernicul schimnic ne-a dat ştire, după ce-a trudit o zi şi-o noapte de umblet, răzbind pînă la noi, ca să ne îndemne să zorim încoace. El acuma se află în afară de orice primejdie, lîngă marele sfetnic, îmbărbătîndu-i pe dreptcredincioşi

în lupta cu ghiaurii închiși între zidurile Constantiniei.

Cei doi frați, bucuroși de vestea cea bună, nălțară mulțumire lui Allah că sfîntul schimnic scăpase de primejdie, apoi povestiră celor doi emiri toate cîte se petrecuseră la mînăstire, și adăugară :

— Acuma necredincioșii, care s-au măcelărit toată noaptea, trebuie să fie tulburați și buimăciți văzîndu-și greșeala. De aceea, fără a le lăsa răgaz să-și vie în fire, să cădem asupra lor de sus, din munte, să-i nimicim și să le luăm întreaga pradă și bogățiile pe care le-am ridicat noi de la mînăstire.

Numaidecît oastea întreagă a dreptcredincioșilor, trecînd sub porunca lui Daul-Macan și a lui Șarcan, se aruncă din vîrful muntelui ca un trăsnet asupra taberei necredincioșilor, sfîrtecîndu-i cu paloșele și cu lănciile. Iar la sfîrșitul zilei nu mai rămăsese din toți necredincioșii nici unul în stare să se ducă și să le povestească marele prăpăd blestematilor închiși între zidurile Constantiniei.

După ce ostașii creștini fură nimiciți, musulmanii luară bogățiile și toată prada și-și petrecură noaptea în tihnă, mulțumiți de izbîndă și dînd slavă lui Allah pentru binefacerile lui.

A doua zi, în zori, Daul-Macan hotărî plecarea oștirii și spuse căpeteniilor :

— Acuma trebuie să zorim spornic către Constantinia și să ne unim cu oastea marelui sfetnic care înpresoară orașul și care nu mai are cu el mulți luptători. Dacă împresurații ar afla că voi sînteți aici, ar înțelege că musulmanii de sub ziduri sînt în număr mic și ar răzbi o ieșire, de mare primejdie pentru ai noștri.

Atunci tabăra fu ridicată și porniră cu toții degrabă spre Constantinia, pe cînd Daul-Macan, ca să-i îmbărbăteze pe ostași, alcătui și cîntă pe tot drumul imnul acesta de slavă :

Ție ți'nalț, mărite Doamne, slavă,
Ție, ce slava și-nălțarea ești,
Care m-ai dus de mînă spre izbavă
Și-ntre primejdii mi-ai aprins nădejdi !

Mi-ai dăruit desfătul bogăției
Și tronu-mpărătesc de la părinți,
Mi-ai pus în suflet duhul vitejiei
Și-n mînă paloș greu, de biruințI.

Tu m-ai făcut stăpîn pe-o țară sfîntă,
La sînul tău mă porți și-mi afli rost.
Lumina ta de aur mă-nveșmîntă
Și numai tu mi-ești scut și adăpost.

Tu m-ai hrănit și-ai îngrijit de mine.
Tu mi-ai fost sprijin și alean pe cînd,
Rătăcitor prin țările străine,
Eram o biată umbră pe pămînt.

Mărire ție ! Tu mi-ai pus pe frunte
Cununa slavei tale. Brațul tău
Zdrobi ghiaurii-n toiul luptei crunte
Și ca pe-o turmă-i prăvăli în hău.

Mărire ție ! Glasul tău năprasnic
I-a spulberat de-a valma și i-a-nvins.
Nu-s beți de vin, ci sînt de-al morții praznic
La care i-ai chemat și i-ai împins.

Iar dacă dintre cei ce cred în tine
Mulți au căzut în bătălia grea,
Li-i sufletul acuma în senine
Grădini de tihnă, sus, în preajma ta,

Acolo-n țara unde moartea piere,
Prin crînguri verzi, sub cerul larg deschis,
Pe țărmurii izvoarelor de miere,
În raiu-nmiresmat cu flori de vis.

Daul-Macan tocmai sfîrșea de cîntat stihurile acestea, cînd se și văzu ridicîndu-se în zare un praf negru, care, după ce se risipi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu. sfioasă.

Ci într-a o sută și una noapte

Ea urmă :

Se văzu ridicîndu-se în zare un praf negru care, după ce se risipi, lăsă să se iveacă afurisita de bătrînă, Muma-Prăpădurilor, sub înfățișarea cuviosului pustnic. Toți se repeziră să-i sărute mîna, în vreme ce, cu lacrimi în ochi și cu glas prefăcut, ea le grăi :

— Aflați nenorocirea, popor de dreptcredincioși ! și mai cu seamă, grăbiți-vă pașii ! Peste frații voștri musulmani, care aveau tabăra sub zidurile Constantiniei, au năvălit pe neașteptate cetele fără de număr ale împresuraților, i-au împrăștiat din corturi și i-au pus pe fugă. Alergați degrabă în

ajutorul lor, altfel nici urmă nu veți mai afla din marele sfetnic și din oștenii lui !

Cînd Daul-Macan și Șarcan auziră acestea, inima începu să le bată de să le spargă pieptul și, în culmea nemîngîierii, îngenunchiară dinaintea pustnicului și-i sărutară picioarele. Și toți luptătorii începură să suspine și să hohotească de durere. Dar nu tot așa făcu și marele vizir Dandan. El singur nu coborî de pe cal și nu sărută mîinile și picioarele pustnicului-cobe, ci, în fața tuturor căpeteniilor, grăi cu glas tare :

— În numele lui Allah, musulmanilor, inima mea încearcă o mare scîrbă de acest pustnic și simt că-i un suflet blestemat, unul dintre alungații de la ușa milosîrdei cerești ! Credeți-mă, musulmani, lepădați-vă de vrăjitorul ăsta afurisit ! Dați crezare bătrînului tovarăș al răposatului rege Omar Al-Neman și, fără a mai ține seama de vorbele blestematului, să ne grăbim spre Constantinia !

La aceste cuvinte, Șarcan spuse vizirului Dandan :

— Alungă-ți din suflet bănuielnicele prepusuri, căci tu nu ai văzut ca mine pe-acest sfînt schimnic cum îmbărbăta în vălmășagul bătăliei inimile mahomedanilor și cum înfrunta fără de teamă paloșele și lănciile. Caută, dar, a nu mai vorbi de rău pe acest sfînt, căci defăimarea este lucru de veștejit, iar vrăjmășia împotriva celui bun este de osîndit. Și mai ia aminte că de nu l-ar fi iubit Allah, nu i-ar fi dat atîta putere și-atîta neîncovoiere, și nu l-ar fi izbăvit din chinurile temniței.

După ce spuse acestea, Șarcan porunci să i se deie anahoretului o catîrcă sprintenă, mîndru împodobită cu un cioltar de preț, și-i grăi :

— Suie-te pe catîrcă și nu mai merge pe jos, părinte al nostru, preacuvioase schimnice !

Dar fățarnica bătrînă strigă :

— Cum să mă pot eu odihni, măria-ta, cîtă vreme trupurile dreptcredincioșilor zac neîngropate sub zidurile Constantiniei ?

Și nu voi să se urce nici cum pe catîrcă, ci se amestecă printre luptători și începu să se foiască printre pedestrași și printre călăreți ca o vulpe în căutarea prăzii. Și tot umblînd așa, nu înceta să spună cu glas tare versete din *Coran* și să nalțe rugi celui preaîndurător, pînă ce se arătară venind în mare neorînduială rămășițele oștirii de sub porunca marelui sfetnic.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic și-i ceru să povestească în de-amănuntul prăpădul suferit. Iar marele sfetnic, cu obrazul topit și cu sufletul sfărîmat, povesti tot ce se întîmplase.

Ci totul fusese ticluit de blestemata de Muma-Prăpădurilor. De cum plecaseră emirii Rustem și Bahraman, căpeteniile turcilor și curzilor, să le dea ajutor lui Daul-Macan și lui Șarcan, oastea tăbărîtă sub zidurile Constantinei rămase mult slăbită în număr. De teamă să nu afle și creștinii, marele sfetnic n-a spus nimic ostașilor, gîndind că poate ar fi printre ei vreun vînzător. Dar bătrîna, care de îndelungă vreme nu aștepta decît ceasul acesta prielnic, pentru care lucrase cu-atîta cazną și migală, alergă numaidecît la cei împresurați, strigă la una dintre căpeteniile de pe ziduri și-i ceru să-i arunce o sfoară. I se aruncă, și ea legă de sfoară o scrisoare, în care spunea regelui Afridonios :

„Această scrisoare este din partea iscusitei, vîclenei și cumplitei Muma-Prăpădurilor, cea mai spăimîntătoare urgie de la Răsărit și de la Apus, către regele Afridonios, pe care Christos să-l aibă întru mare mila sa !

Află, măria-ta, că de-acum înainte liniștea va domni în inima ta, căci am pus la cale o viclenie ce duce la pieirea vrăjmașilor musulmani. După ce-am luat prinși și i-am legat în lanțuri pe regele lor Daul-Macan, pe fratele acestuia Șarcan și pe vizirul Dandan, și-am nimicit oastea cu care ei prădaseră mînăstirea călugărului Matruna, am izbutit să-i slăbesc pe împresurători, îndemnîndu-i să trimită două treimi din oastea lor în vale, unde vor fi nimiciți de oștile biruitoare ale luptătorilor lui Christos.

Nu-ți rămîne decît să dai o năvală cu toți ostașii deodată împotriva împresurătorilor, să-i ataci în tabăra lor, să pui foc la corturilor lor și să-i măcelărești pînă la unul : lucru ce-ți va fi ușor, cu ajutorul Domnului nostru Christos și al sfintei Fecioare, care m-or răsplăti odată și-odată pentru tot binele ce-l fac întregii creștinătăți !"

Cetind scrisoarea, regele Afridonios fu cuprins de o bucurie mare și chemă numaidecît pe regle Hardobios, care venise și se închisese în Constantinia cu trupele lui din Chezareea. Și îi ceti și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută doua noapte

Ea urmă :

Îi citi și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor. Atunci regele Hardobios, strigă în culmea bucuriei :

— Iată, măria-ta, nemaipomenitele vicleșuguri ale doicii mele, Muma-Prăpădurilor ! Iată că ea ne-a fost mai de folos decît toate armiile de ostași. Numai privirea ei aruncată asupra vrăjmașilor pricinuiește mai multă spaimă decît vederea tuturor făpturilor iadului la ziua cea cumplită a Judecății !

Regele Afridonios răspunse :

— Să dea Domnul să nu fim niciodată lipsiți de vederea acestei femei de nepreţuit ! Și ajute-i să rodească întru isteții și vicleșuguri !

Și dete numaidecît porunci căpeteniilor oștirii să vestească ostașilor ceasul de pornire a bătăliei. Atunci se strînseră oștenii din toate părțile și-și ascuțiră săbiile, chemară în ajutor crucea, hulind și blestemînd, și trudind, și urlînd. Și toți de-a valma se repeziră prin poarta cea mare a Constantinici.

La vederea creștinilor care înaintau în șiruri de bătaie, cu paloșele în mîini, marele sfetnic înțelese primejdia. Porunci îndată să pună toți oamenii brațele pe arme, zorindu-i :

— Luptători musulmani, fiți cu temei în credința voastră ! Ostași, dacă dați înapoi, sînteți pierduți ; dar, dacă vă țineți dîrji, veți birui ! Voi știți că vitejia nu-i decît răbdarea de a ține o clipită mai mult. Și nu-i pe pămînt lucru atît de strîmt încît Allah să nu-l mai poată lărgi ! Mă rog celui preaînalt să vă binecuvînteze și să vă aibă sub ochiul lui îndurător !

Cînd musulmanii auziră aceste cuvinte, curajul lor nu mai avu margini și strigară cu toții : „Nu e alt Dumnezeu decît numai Allah !"

Creștinii, la rîndul lor, îndemnați de preoți și de călugări, nălțară rugi lui Christos, crucii și Maicii Fecioare. Pe urmă, învălmășindu-și larma, cele

două oşti se încrîncenară în bătălie, de curse sîngele pîrîuri şi capetele zburară de-a valma. Ci îngerii cei buni fură de partea dreptcredincioşilor, iar îngerii cei răi îmbrăţişară pricina necredincioşilor. Şi se văzu atunci unde erau mişeii şi unde cei fără de teamă. Se repezeau cei viteji în vălmăşag, şi unii omorau, iar alţii erau retezaţi din şea. Fu o bătălie cumplit de sîngeroasă, leşurile acoperiră peste tot pămîntul şi stratul lor se ridică pînă la pieptul cailor. Dăr ce putea vitejia dreptcredincioşilor faţă de numărul fără de sfîrşit al blestemaţilor de rumi ? La căderea nopţii, mahomedanii fură împinşi îndărăt, corturile lor nimicite, iar tabăra căzu în puterea celor din Constantinia.

Atunci, în plină fugă şi neorînduială, ei întîlniră oastea biruitoare a regelui Daul-Macan, care se întorcea din valea unde creştinii de la mînăstire îşi găsiseră pieirea.

Şarcan chemă la el pe marele sfetnic şi, cu glas tare, în faţa căpeteniilor, îl îmbrăţişă şi-l lăudă pentru dîrzia lui în bătălie, înţelepciunea în retragere şi stăpînirea de sine în înfrîngere. Apoi, toţi războinicii musulmani, acum strînşi într-o oaste mare, nu mai rîvneau decît întru răzbunare, înaintînd nezăbavnici către Constantinia, cu steagurile desfăşurate.

Cînd văzură creştinii aropiindu-se oastea aceasta îndîrjită deasupra căreia fluturau steagurile purtînd scrise pe ele Tîlcurile Credinţei, se făcură galbeni ca şofranul şi-ncepură să se jeluiască şi să cheme în ajutor şi pe Christos, şi pe Maria, şi pe Ana, şi crucea, şi rugau pe patriarhii şi preoţii cei mişei să mijlocească pentru ei pe lîngă sfinţii lor.

Cînd oastea mahomedană ajunse sub zidurile Constantiniei şi se găti de luptă, Şarcan înaintă către fratele său Daul-Macan şi-i spuse :

— O, mărite rege al vremii, creştinii, iată, e limpede că vor primi lupta, întocmai ceea ce rîvnim noi cu aprindere. Aş vrea să-ţi spun gîndul meu, căci cugetul este însuşirea cea mai de seamă a oricărei bune orînduieli.

Regele grăi :

— Care-i, dar, gîndul tău, o, iscusitule întru gînduri minunate ?

Şarcan răspunse :

— Iată : cea mai bună rînduială în luptă cere ca eu să ţin piept la mijloc, chiar în faţa rîndurilor vrăjmaşe ; marele vizir Dandan să stea de-a dreapta oştenilor mei, emirul Turcaş de-a stînga, emirul Rustem să se înşiruie pe latura dreaptă, iar emirul Bahraman pe cea stîngă. Tu, măria-ta, vei rămîne sub umbra steagului cel mare, ca să ai privirea asupra întregii încăierări, căci tu eşti reazemul nostru şi singura nădejde, după Allah ! Iară noi toţi vom fi în jurul tău, ca să-ţi slujim de pavăză !

Daul-Macan mulţumi fratelui său pentru gîndul cel bun şi pentru credinţa lui, şi porunci să se treacă de îndată la îndeplinirea celor cuvenite pentru bătălie.

Estimp, iată că din rîndurile luptătorilor rumi ieşi un călăreţ înaintînd grabnic către musulmani şi, cînd fu aproape, se văzu că era călare pe o catîrcă ce îndemna spornic şi mărunt, înşeuată cu o şa de mătase albă şi acoperită cu o ţesătură de Caşmir. Iar călăreţul era un bătrîn frumos, cu barbă albă şi cu înfăţişare cucernică, învăluit într-o mantie de lînă albă. Se apropie de locul unde era Daul-Macan şi grăi :

— Am fost trimis la voi să vă aduc solie. Sînt numai un mijlocitor, iar mijlocitorul se cade a se bucura de ocrotire. Daţi-mi, dară, putinţa să

vorbesc, fără să fiu tulburat, și să vă spun solia mea.

Atunci Șarcan răspunse :

— Ești ocrotit !

Solul descălecă de pe catîrcă, scoase crucea care-i atîrna la gît și o întinse către rege spunînd :

— Vin la voi ca trimis al regelui Afridonios, care a binevoit să urmeze sfaturile pe care i le-am dat de a pune capăt războiului acestuia ruinător, ce-a nimicit atîtea ființe făcute după chipul lui Dumnezeu. Vin să stărui în numele lui să încheiem războiul printr-o luptă numai între el, regele Afridonios, și căpetenia războinicilor musulmani, prințul Șarcan.

La aceste vorbe, Șarcan grăi :

— Bătrîne, întoarce-te la regele ghiaurilor și spune-i că războinicul musulman Șarcan primește lupta. Mîine dimineață, după ce ne vom fi hodinit de drumul trudnic, avem să-ncrucișăm amîndoi armele.

Bătrînul se întoarse la regele Constantiniei să-i ducă răspunsul. Iar cînd se lumină de ziuă, regele Afridonios înaintă în mijlocul meidanului. Călărea pe un cal voinic de bătălie și purta o za din ochiuri de aur în pieptul căreia sclipea o oglindă împodobită cu nestemate. Ținea în mînă o sabie încovoiată, iar peste umăr își trecuse un arc făcut după moda înzorzonată a oamenilor din Apus. Și, cînd fu aproape de șirurile musulmane, ridică viziera și strigă :

— Iată-mă ! Cel ce știe cine sînt trebuie să știe la ce să se aștepte ! Iar cel ce nu știe, va afla îndată. Sînt regele Afridonios, peste a cărui frunte strălucește binecuvîntarea !

Dar nici nu sfîrșise de vorbit, și în fața lui se și înfățișă prințul Șarcan, călare pe un murg

înșeuat cu o șa de atlaz. Ținea în mînă un paloș indian cu o lamă în stare să despice capetele, și lucruri încă și mai tari. Împingîndu-și calul către cel al regelui Afridonios, strigă :

— Apără-te, ticălosule ! Mă iei drept un tinerel cu pielea de fată mare, care ar sta mai degrabă în patul tîrfelor decît pe cîmpul de bătaie ? Iată numele meu, nevrednicule !

Și, zicînd aceasta, Șarcan roti paloșul și-i dete vrăjmașului o lovitură atît de cumplită, că acesta abia putu să scape teafăr făcîndu-și calul să sară într-o parte. Pe urmă, amîndoi, avîntîndu-se unul asupra altuia, păreau doi munți ce se izbesc ori două mări care năvălesc una în alta. Se îndepărtau și iar se apropiau, ca să se despartă iar, și iar să se apropie. Și se repezeau să-și dea lovituri pe care mereu le abăteau, sub ochii celor două oștiri ce strigau ba că biruința e a lui Șarcan, ba că e a regelui ghiaurilor, și-așa pînă la apusul soarelui, fără să se fi ajuns la un capăt.

Și chiar în ceasul cînd soarele da în scapăt, deodată Afridonios strigă lui Șarcan :

— În numele lui Christos, privește îndărătul tău, luptător prăpădit, voinic al fugii ! Iată că ți se aduce alt cal ca să lupți mai cu folos cu mine care-mi păstrez și de-acum înainte tot calul cu care-am început. Ceea ce faci tu e faptă de rob, nu de luptător viteaz ! Șarcane, ești mai prejos decît robii !

Auzind acestea, Șarcan, turbat de mînie, se întoarse să vadă de ce cal vorbea creștinul, dar nu văzu nimic. Era numai un șiretlic al blestematului care, prilejindu-se de întoarcerea care i-l lăsa pe Șarcan la îndemînă, își învîrti sulița și i-o aruncă în spate.

Șarcan scoase un urlet năprasnic și se prăbuși pe oblîncul șeii. Iar blestematul de Afridonios, lăsîndu-l ca mort, dete strigăt mișel de biruință și plecă în galop către șirurile creștinilor.

Musulmanii, văzîndu-l pe Șarcan prăbușit cu fața pe oblînc, alergară în ajutorul lui. Cei dintîi care ajunseră la el fură...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută treia noapte

Ea urmă :

Cei dintîi care ajunseră la el fură vizirul Dandan și emirii Rustem și Bahraman. Îl ridicară pe brațe și zoriră să-l ducă în cortul fratelui său, regele Daul-Macan, care turba de mînie, de durere și de dor de răzbunare. Șarcan fu încredințat doftorilor chemați în grabă și apoi cei de față izbucniră în suspine și-și petrecură noaptea împrejurul patului pe care zăcea viteazul.

Mai dinspre ziuă, sosi și sfîntul pustnic care intră la rănit, îi ceti cîteva versete din *Coran* și-și puse pe capul lui amîndouă mîinile. Atunci Șarcan scoase un suspin adînc, deschise ochii, și primele lui vorbe fură o mulțumire pentru cel multmilostiv care-i îngăduise să se mai afle în viață. Se-ntoarse apoi către fratele său Daul-Macan și-i grăi :

— Blestematul acela m-a rănit printr-o mișelie. Dar, slavă lui Allah, lovitura n-a fost de moarte. Unde este sfîntul pustnic ?

Daul-Macan îi răspunse :

— Iată-l la căpătîiul tău.

Atunci Șarcan luă mîinile pustnicului și le sărută. Iar pustnicul se rugă pentru însănătoșire și-l îmbărbătă :

— Fiule, îndură-ți durerile răbdător și vei avea răsplata ta de la Răsplătitor !

Estimp, Daul-Macan, care ieșise pentru o clipită, se întoarse în cort, sărută pe Șarcan și mîinile pustnicului, spunînd :

— O, frate, Allah să te ocrotească ! Iată, voi alerga să te răzbun, omorîndu-l pe blestematul, pe mișelul, pe cîinele acela de Afridonios, regele ghiaurilor !

Șarcan încercă să-l oprească, dar nu izbuti. Și vizirul Dandan și cei doi emiri și marele sfetnic se arătară gata să meargă ei și să-l omoare pe blestemat, dar Daul-Macan și sărise pe cal, strigînd :

— Pe izvorul Zamzam ! Cu mîna mea am să-l pedepsesc pe cîine !

Și dete pinteni calului spre mijlocul meidanului. Cine l-ar fi văzut, ar fi zis că e însuși viteazul Antar în toiul vălmășagului, călare pe calul lui cel negru, mai iute decît vîntul și decît fulgerul.

La rîndul său, și blestematul de Afridonios dedese pinteni calului spre meidan. Luptătorii se izbiră și, ori unul, ori altul, trebuia să dea vrăjmașului lovitura din urmă, căci, de data aceasta, era o luptă care nu se mai putea sfîrși decît cu moartea unuia dintre ei. Iar moartea, în adevăr, lovi pe blestematul cel mișel, căci Daul-Macan, cu puterea înmiită de dorul de răzbunare, după cîteva încercări neizbutite, răzbi să-l atingă pe vrăjmaș la gît și, dintr-o fulgerare, îi despică viziera și gîtul

pînă la grumaz, spulberîndu-i căpăţîna de pe umeri.

Atunci, musulmanii năvăliră ca trăsnetul asupra şirurilor creştine şi făcură printre ei un măcel fără de seamăn. Şi omorîră aşa cincizeci de mii, pînă la căderea nopţii. Atunci, la adăpostul întunecimii, necredincioşii fugiră în Constantinia şi se închiseră în dosul porţilor ca să-i zăgăzuiască pe mahomedanii biruitori să scape în cetate. Aşa dete Allah izbînda luptătorilor întru credinţă.

Pe urmă, musulmanii se întoarseră la corturi, cu prăzile luate de la rumi. Căpeteniile înaintară şi se închinară dinaintea regelui Daul-Macan, care nălţă rugă de mulţumire celui preaînalt pentru biruinţă, după care regele intră la fratele său Şarcan şi-i duse vestea cea bună. Atunci Şarcan îşi simţi inima înviorată şi trupul parcă mai însănătoşit, şi grăi către fratele său :

— Să ştii, frate al meu, că biruinţa se datorează numai rugăciunilor preacucernicului schimnic, care, în tot răstimpul luptei, s-a rugat Cerului şi a chemat binecuvîntarea lui Allah asupra luptătorilor dreptcredincioşi.

Ci ticăloasa bătrînă, aflînd vestea morţii regelui Afridonios şi înfrîngerea oştirii lui, se schimbă la faţă, culoarea ei galbenă se prefăcu în verde şi lacrimile o înăbuşiră. Izbuti însă, pînă la urmă, să se stăpînească şi lăsă să se creadă că lacrimile se datorau bucuriei ce-o simţea la ştirea biruinţei musulmanilor. Ci în sinea ei punea la cale cea mai rea dintre uneltiri, ca să ardă de durere inima lui Daul-Macan. Şi, în acea zi, ca de obicei, unse cu leacuri şi cu alifii rănile lui Şarcan, şi-l obloji cu cea mai mare grijă, şi porunci tuturora să iasă ca să-l lase să doarmă în tihnă. Atunci toţi ieşiră din

cort și-l lăsară pe Șarcan singur, cu pustnicul-piază de nenorocire.

După ce Șarcan căzu într-un somn adînc...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patra noapte

Ea urmă :

După ce Șarcan căzu într-un somn adînc, zavistnica bătrînă, care-l pîndea ca o lupoaică însetată de sînge ori ca o năpîrcă blestemată, se ridică, se apropie de căpătîi și scoase din haină un pumnal inveninat cu o otravă atît de năprasnică încît ar fi făcut să se topească și piatra. Luînd jungherul cu mîna ei ucigașă și înfigîndu-l în gîtul lui Șarcan, despărți capul de trunchi. Așa muri, prin puterea ursitei și prin uneltirile diavolești ale blestematei aceleia, viteazul vitejilor musulmani, neînfricatul cel fără de seamăn, Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman.

După ce-și împlini neagra răzbunare, bătrîna puse alături de capul retezat al lui Șarcan o hîrtie pe care scrisese cu mîna ei :

„Această scrisoare este din partea marei Șauahi, numită și Muma-Prăpădurilor, către musulmanii aflați aici, în țara creștinilor.

Aflați că eu singură am avut bucuria de a omorî altădată pe regele vostru Omar Al-Neman, chiar acolo, în palatul lui ; eu am fost pricina înfrîngerii și a măcelăririi voastre în valea mînăstirii ; tot

eu, cu însăşi mîna mea şi mulţumită vicleniilor de mine orînduite, am retezat astăzi capul prinţului Şarcan, căpetenia voastră. Şi trag nădejde să tai, cu ajutorul Cerului, şi capul regelui vostru Daul-Macan şi pe al vizirului Dandan! Gîndiţi-vă, acuma, dacă vă e de folos a mai rămînea în ţara noastră ori să vă întoarceţi într-a voastră. Orice-aţi face, aflaţi de la mine că niciodată n-aveţi să izbutiţi în ce v-aţi pus de gînd. Şi-aveţi să pieriţi cu toţii, pînă la unul, sub zidurile Constantinicei, prin braţul meu şi prin vicleniile mele, şi mulţumită lui Christos, stăpînul nostru!"

Punînd scrisoarea lîngă cel ucis, bătrîna se furişă afară din cort şi se întoarse la Constantinia, ca să-i vestească pe creştini despre răutăţile ei. Pe urmă intră în biserică şi se rugă şi plînse moartea regelui Afridonios şi mulţumi diavolilor ei pentru moartea prinţului Şarcan.

Estimp, după uciderea prinţului Şarcan, iată că la ceasul chiar cînd se făptuia mişelia, marele vizir Dandan nu putea închide ochii şi era tare îngrijorat şi parcă-şi simţea pieptul apăsat de greutatea întregii lumi. Pînă la urmă se hotărî să se scoale şi ieşi din cort să răsufle. Şi, cum se preumbla aşa, văzu pe schimnic îndepărtîndu-se grabnic de tabără. Îşi spuse atunci: „Prinţul Şarcan trebuie să fie acuma singur. Mă duc să veghez lîngă el, ori să stăm de vorbă, dacă-o fi treaz."

Cînd intră în cortul lui Şarcan, văzu numaidecît o baltă de sînge pe jos, apoi vău pe pat şi trupul, şi capul lui Şarcan cel descăpăţînat.

Văzînd acestea, vizirul Dandan scoase un urlet atît de năprasnic că trezi pe toţi cei adormiţi şi

ridică în picioare întreaga tabără şi toată oştirea, ca şi pe regele Daul-Macan, care alergă la cort, unde îl găsi pe vizirul Dandan plîngînd lîngă trupul fără de viaţă al fratelui său, prinţul Şarcan. În faţa cumplitei privelişti, Daul-Macan strigă : „Ya Allah ! ce grozăvie !“ şi căzu la pămînt...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută cincea noapte

Ea urmă :

În faţa cumplitei privelişti, Daul-Macan strigă : „Ya Allah ! ce grozăvie !“ şi căzu la pămînt. Atunci vizirul şi emirii se strînseră în jurul lui şi-i făcură vînt cu pulpanele hainelor. Daul-Macan îşi veni în simţire şi strigă :

— O, frate Şarcane, tu, cel mai viteaz dintre viteji, ce demon te-a adus în această stare ?

Şi-i curgeau lacrimile şiroaie şi suspina, şi la fel şi vizirul Dandan, şi emirii Rustem şi Bahraman, şi mai cu seamă marele sfetnic.

Şi, deodată, vizirul Dandan zări scrisoarea, o luă şi o ceti regelui Daul-Macan, de faţă cu ceilalţi, şi-apoi spuse :

— Vezi acuma, măria-ta, de ce chipul mişelului acela de pustnic îmi făcea atîta scîrbă !

Iar regele Daul-Macan, tot plîngînd, răcni :

— Pe Allah ! am să pun mîna pe această babă şi-am să-i torn eu însumi în gaură plumb topit,

am s-o-nfig în țeapă, după care am s-o spînzur de păr și-am s-o bat de vie în cuie deasupra porții celei mari de la Constantinia !

Pe urmă, Daul-Macan făcu o înmormîntare măreață fratelui său, și plînse cu lacrimi amare după el. Îl îngropă la poalele unei coline, sub o boltă mare de alabastru și de aur, și zile în șir nu mai conteni să plîngă și să suspine, pînă ce ajunse ca o umbră. Atunci vizirul Dandan, stăpînindu-și durerea, veni la el și-i spuse :

— Măria-ta, pune balsam durerii tale și șterge-ți ochii ! Au nu știi că acuma fratele tău se află între mîinile preadreptului Răsplătitor ? Și la ce-ți slujește jalea pentru ceea ce nu se mai poate îndrepta, cînd totul este scris să se întîmple la vremea sa ? Ridică-te, dară, măria-ta, pune mîna pe arme, și să cugetăm cum să împresurăm mai vîrtos cetatea necredincioșilor : asta-i cea mai potrivită cale de a ne răzbuna pe deplin.

Pe cînd vizirul Dandan îl îmbărbăta astfel pe regele Daul-Macan, un olăcar veni de la Bagdad aducînd o scrisoare de la Nozhatu către fratele ei. Și în scrisoare se spunea :

„Îți trimit, frate al meu, o bună vestire !

Soția ta, tînăra roabă pe care ai lăsat-o însărcinată, a născut cu bine un băiat luminos ca luna la vremea Ramadanului. Și am socotit să-i dau numele Kanmacan, întrucît «el este ceea ce trebuie să fie». Toți învățații noștri și toți cetitorii în stele prorocesc că băiatul va făptui lucruri vrednice de pomenire, căci nașterea lui a fost însoțită de minuni și de semne fără de seamăn.

Și mai află că m-am prilejit de nașterea lui, ca să nalț rugăciuni și jurumînțe în toate moscheile

pentru tine, pentru băiatul tău și pentru biruința ta asupra neprietenilor.

Te mai vestesc că sîntem toți în deplină sănătate și mai ales prietenul tău hamamgiul, care se simte cît se poate de bine și dorește călduros, ca și noi, să capete vești de la tine.

Aici, anul acesta, au căzut ploi îmbelșugate și roadele se vestesc a umple hambarele.

Pacea și ocrotirea lui Allah fie cu tine și cu ai tăi!"

După ce Daul-Macan ceti scrisoarea, răsuflă o dată din adînc și strigă :

— Acuma, vizire, cînd Allah m-a miluit cu băiatul meu Kanmacan, jalea mi s-a mai potolit și inima mea începe iar să se întoarcă la viață ! Să cugetăm, dară, cum să cinstim mai potrivit sfîrșitul jalei după răposatul meu frate, așa cum cer obiceiurile noastre.

Vizirul răspunse :

— Gîndul măriei-tale este bun.

Și puse să se ridice corturi mari lîngă mormîntul lui Șarcan, și de jur împrejur se așezară cetitorii din *Coran* și imamii. Multe oi și cămile fură măcelărite, iar carnea se împărți ostașilor. Și toată noaptea șezură acolo cetind din *Coran* surata cea mare.

Dimineața, Daul-Macan veni lîngă mormîntul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia și de Cașmir în care se odihnea Șarcan, și, dinaintea întregii oștiri...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șasea noapte

Ea urmă :

Dimineața, Daul-Macan veni lîngă mormîntul îmbrăcat în ștofe scumpe de Persia și de Caşmir în care se odihnea Șarcan și, dinaintea întregii oștiri, vărsînd lacrimi șiroaie, alcătui aceste stihuri în amintirea celui dus :

Oh, scumpe-al meu Șarcane, frate,
Obrazu-n lacrime mi-l scriu,
Ca șirele-ntr-un stih săpate
De-un suflet suspinînd pustiu.
Cetească-n ele fiecare
Nemîngîiata mea-ntristare.

Că iată-n jurul raclei tale,
O, frate-al meu iubit, se strîng
Oștenii-ncovoiați de jale
Și-alăturea de mine plîng,
Mai arși de-amar și frînți de dor
Ca Musa lîngă Jabal-Tor.

Privim mîhniți la trista groapă,
Ci alt mormînt purtăm în noi
Pe care-n inimă și-l sapă
Tovarășii tăi de război,
Mai negru ca acel pămînt
În care zaci tu, frate sfînt.

Cum aș putea, Șarcane, spune,
Să schimb eu viața mea cu a ta,
Pe mine-n groapă-ți a mă pune,
Altminteri n-am cum a uita —

Să zac sub vălul tău cernit,
Pe umerii ce m-au iubit.

Ah, unde-i steaua ta, Șarcane,
Cea care,-atunci cînd strălucea,
Stingea pe-a slăvilor tavane
Pe rînd oricare altă stea,
Și numai ea, o, frate-al meu,
Sta-n slava slăvilor, mereu.

Prin noaptea neagră din mormîntul
În care zaci tu, giuvaier,
Ți-mprăștii razele de-a rîndul
Și negurile toate pier.
O, frate-al meu, tot zboru-ți curmă
La sînul mumei cel din urmă.

Cînd sfîrși, Daul-Macan izbucni iarăși în plînset, și, împreună cu el, oastea toată începu să suspine. Atunci vizirul Dandan înaintă și se aruncă pe mormîntul lui Șarcan și-l sărută, și cu vocea sugrumată de plîns, spuse și el stihurile următoare :

O, înțeleptule, tu ai schimbat
Pe cele pieritoare cu cele fără moarte,
Cum au făcut toți care din lume au plecat
Pe drumul fără-ntoarceri, uitînd cele deșarte.

Și ți-ai luat lin zborul spre cerurile nalte,
Pe unde trandafirii așternu un alb covor
Sub tălpi de hurii sfinte. Acolo, prin învoalte
Grădini, desfată-ți veșnic al sufletului dor.

Păstreze-ți cel ce șade pe tronul de lumină
Dumbrava cea mai verde din înverzitu-i rai,
Și deie-i buzei tale să bea din cupa plină
Păstrată pentru drepții pămîntului, săvai !

Așa se încheie jalea pentru moartea lui Șarcan. Dar, fără de fratele lui, Daul-Macan rămînea tot mai trist, cu atît mai mult cu cît împresurarea Constantiniei se vestea îndelungată. Își deschise într-o zi sufletul față de vizirul Dandan, spunîndu-i :

— Ce să fac, vizire, ca să uit jalea care mă doboară și să alung aleanul ce-mi apasă inima ?

Vizirul îi răspunse :

— Măria-ta, nu cunosc decît un leac pentru durerea ta, acela de a-ți povesti o istorie din alte vremi, despre vestiții regi pe care-i pomenesc cronicile. Lucru ce mi-i ușor, căci sub domnia răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, grija mea de căpetenie era să-l înseninez în fiecare noapte, povestindu-i vreo istorie frumoasă ori cetindu-i stihuri de-ale poeților arabi sau întocmite chiar de mine. Noaptea aceasta, dar, cînd tabăra va fi cufundată în somn, am să-ți povestesc, cu mila lui Allah, o istorie care te va minuna și-ți va ușura inima și te va face să crezi că timpul împresurării este cît se poate de scurt. Și pot să-ți spun de pe acum că am să-ți istorisesc povestea celor doi îndrăgostiți Aziz și Aziza și a preafrumosului prinț Diadem.

Auzind spusele vizirului său Dandan, regele Daul-Macan simți inima bătîndu-i de nerăbdare și nu mai avu altă grijă decît să vadă venind noaptea, ca să asculte istorisirea făgăduită, al cărei titlu numai îl făcea să freamete de plăcere.

Și de cum începu să se lase întunericul, Daul-Macan porunci să se aprindă toate făcliile în cortul lui și toate luminile, să se aducă tăvi mari pline cu bunătăți pentru mîncat și băut, și cățui cu tămîie, cu chihlimbar și cu tot soiul de mirodenii plăcut aromitoare. Apoi chemă pe emirii Bahraman,

Rustem și Turcaș, și pe marele sfetnic, soțul frumoasei Nozhatu. Și cînd fură cu toții de față, chemă și pe vizirul Dandan. După ce acesta veni, el îi spuse :

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decît să ne înseninăm cu istoria ce ne-ai făgăduit-o...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută șaptea noapte

Ea urmă :

Regele Daul-Macan spuse, așadar, vizirului Dandan :

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decît să ne înseninăm cu istoria ce ne-ai făgăduit-o.

Vizirul Dandan răspunse :

— Din toată inima și ca o închinare cuvenită ! Căci să știi, o, preafericitule rege, că povestea ce-am s-o istorisesc, despre Aziz și Aziza și despre tot ce li s-a întîmplat, este în stare să risipească orice mîhnire și să aducă mîngîiere jalei tale, de-ar fi ea mai mare decît a lui Iacob !

Și începu :

POVESTEA CELOR DOI ÎNDRĂGOSTIȚI AZIZ ȘI AZIZA ȘI A FRUMOSULUI PRINȚ DIADEM

O, cunună a frunților noastre, a fost odată, în vremile de demult apuse, un oraș dintre cele mai

slăvite oraşe ale Persiei, la umbra munţilor Ispahan. Şi numele lui era Oraşul Verde. Regele care stăpînea peste el se numea Soliman-Şah şi era înzestrat cu multe haruri : cu dragoste de dreptate, cu suflet darnic, cu minte aleasă şi luminată. Drept aceea, din toate olaturile curgeau călătorii către oraşul lui, într-atît i se răspîndise buna faimă şi într-atît dădea încredere negustorilor şi caravanelor.

Soliman-Şah a domnit în acest fel îndelungă vreme, cu folos pentru toţi şi înconjurat de dragostea întregului norod. Dar fericirea lui era beteagă, lipsindu-i o soţie şi copii, căci măria-sa nu era însurat.

Şi avea Soliman-Şah un vizir care-i semăna şi ca dărnicie şi ca bunătate. Într-o zi, cînd singurătatea îl apăsa mai greu decît de obicei, regele îl chemă pe vizir şi-i grăi :

— Vizire, mi-e pieptul apăsat ca de-o povară ; îmi simt sufletul pustiit şi puterile mi se duc. Dacă mai ţine aşa, am să ajung numai piele şi os. Văd acum şi pricep că viaţa de holtei nu este potrivită cu firea, mai ales pentru regii care au un scaun de lăsat urmaşilor. Cum şi binecuvîntatul nostru Profet — rugăciunea şi pacea fie cu el ! — a spus : „Uniţi-vă şi înmulţiţi-vă, căci cu numărul vostru mă voi mîndri înaintea tuturor neamurilor, la ziua Învierii !“ Sfătuieşte-mă, vizire, şi spune-mi : tu ce socoţi.

Atunci vizirul îi răspunse :

— În adevăr, măria-ta, este o treabă tare grea şi tare întortocheată. Am să mă silesc a te mulţumi rămînînd în căile legiuite. Află, dară, măria-ta, că n-aş vedea cu plăcere ca vreo roabă de cine ştie unde să ajungă soaţa stăpînului nostru. Căci cum ar putea el cunoaşte obîrşia unei roabe şi spiţa

înaintaşilor ei, şi ce fel de sînge are, şi temeiurile neamului ei, şi cum ar putea el atunci să păstreze neprihănit sîngele străbunilor lui? Au nu ştii, măria-ta, că un urmaş care s-ar naşte din unirea cu o roabă ar fi tot un copil din flori, păcătos, mincinos, crud şi blestemat de Allah? O tulpină ca aceea seamănă cu o buruiană ce creşte din bahne cu apa sălcie şi smîrdită, şi care cade în putrejune mai înainte de-a ajunge la creşterea deplină. Aşa că, măria-ta, să n-aştepţi de la vizirul tău să-ţi cumpere o roabă, chiar de-ar fi cea mai frumoasă fecioară de pe faţa pămîntului, căci nu vroi a fi eu pricina unor nenorociri de-acestea şi să port în circă povara păcatelor pe care le-aş prileji. Ci de te-ai pleca să asculţi de barba mea, eu aş zice să cauţi printre fecioarele de crai o nevastă căreia să-i ştii toată spiţa şi a cărei frumuseţe să fie dată de pildă tuturor muierilor!

La aceste cuvinte, Soliman-Şah răspunse:

— O, vizire, dacă tu izbîndeşti să-mi afli o făptură de-aceasta, gata sînt s-o iau de soţie legiuită, aşa ca să capăt asupra neamului meu binecuvîntările celui preaînalt!

Vizirul grăi:

— Mulţumită lui Allah, treaba este ca şi făcută!

Regele întrebă, plin de uimire:

— Cum aşa?

Iar celălalt răspunse:

— Află, măria-ta, că soţia mea mi-a povestit despre regele Zahr-Şah, stăpînul Oraşului Alb, că are o fată de-o frumuseţe fără de seamăn a cărei zugrăvire este într-atîta mai presus de vorbe, încît mai degrabă ar creşte păr pe limba mea, decît să-ţi pot arăta cît de cît cum arată fata în adevăr!

Regele se minună:

— Ya Allah!

Și vizirul urmă :

— Căci, măria-ta, cum aș putea să-ți vorbesc cum se cuvine despre ochii și despre pleoapele ei vinețiii, despre părul ei și despre mijlocelu-i atît de subțire că aproape nu-l vezi, despre șoldurile ei voinice și frumos arcuite ? Pe Allah ! nimeni nu se poate apropia de ea fără a rămîne uimit, și nimeni nu se poate uita la ea fără să simtă că moare ! Despre ea a spus poetul :

Fecioară, tu, cu pîntec jerăgai,
Cu mijloc ca un ram de sălcioară,
Mai zveltă decît plopii zvelți din rai,
Ești ca un cîntec care mă-nfășoară.

În gura ta ai miere de pădure !
Ia cupa, îndulcește vinu-amar
Și dă-mi să sorb licoarea lui, ușure,
Hurie dintr-al raiurilor har !

Sfios îmi plec genunchiu-a rugăminte ;
Întredeschide-ți buzele cuminți,
Să răcorești privirea mea fierbinte
Cu grindina frumoșilor tăi dinți !

Auzind aceste stihuri, regele se umplu de plăcere și strigă din adîncul gîtlejului : „Ya Allah !“ Vizirul urmă :

— Eu, măria-ta, zic să trimiți cît mai degrabă cu putință la regele Zahr-Șah pe unul dintre emirii tăi, cel mai de credință și dăruit cu iscusință și înțelepciune, care să-și cunoască rostul vorbelor mai înainte de a le rosti și a cărui isteție să-ți fi fost de mult dovedită. Pe unul ca acela să-l trimiți pentru ca, slujindu-se de toată iscusința lui, să capete de la tatăl fetei făgăduiala că-ți va da copila. Și să te-nsori cu ea, spre a urma cuvîntul

Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el ! — care a spus : „Bărbații care se laudă că sînt neprihăniți trebuie să fie surghiuniți din Islam ! Sînt niște stricători ! La islamici n-are ce căuta burlăcia !“ Iar domnița aceasta este cu adevărat singura vrednică de tine, fiind cea mai frumoasă nestemată de pe toată fața pămîntului în lung și-n lat !

Soliman-Șah își simți inima ca descătușată, suspină de mulțumire și spuse vizirului :

— Și cine altul ar putea mai bine decît tine să ducă la bun sfîrșit o însărcinare atît de gingașă ? Vizire, numai tu ai putea orîndui lucrurile așa cum se cuvine, tu care ești și înțelept, și plin de dibăcie ! Du-te, dar, acasă, ia-ți rămas bun de la ai tăi, rostuiește cele de trebuință și pleacă apoi către Orașul Alb ca să ceri în căsătorie pentru mine pe fata lui Zahr-Șah. Că, iată, și inima, și mintea îmi sînt chinuite și frămîntate numai de acest lucru.

Vizirul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și zori să rostuiască degrabă tot ce era de rostuit, îmbrățișă pe cei ai lui și fu gata de plecare. Luă cu el tot soiul de daruri cuvenite regilor — giuvaeruri, aurării și argintării, covoare de mătase, stofe scumpe, parfumuri, esențe de trandafir, lucruri ușoare ca greutate, dar grele ca preț. Nu pregetă să ia și zece cai din cele mai alese soiuri din Arabia. Luă și sumedenie de arme încrustate cu aur și cu mînere de jad bătute în rubine, și armuri ușoare de oțel, și zale cu ochiuri de aur ; ca să nu mai socotim și lăzile cele mari, încărcate cu tot felul de lucruri rare ; ca și bunătățile de mîncat, sorbeturile de trandafiri, caisele tăiate în felioare subțiri, dulcețuri înmi-

resmate, zemuri de migdale aromate cu smirnă din insulele calde ; și mii de dulciuri menite să placă unor fete de măritat, și să le bucure. Încărcă toate lăzile pe spinarea catîrilor și a cămilelor, luă o sută de mameluci tineri și o sută de arapi tineri și o sută de fete tinere, anume ca să alcătuiască alaiul miresei la întoarcere. Și cînd vizirul, în fruntea caravanei, cu steagurile desfășurate, se pregătea să dea semnalul de plecare, Soliman-Șah îl opri și-i spuse :

— Ia seama să nu te întorci fără de tînăra fată. Și nu zăbovi, căci parcă mă prăjesc pe foc.

Vizirul răspunse că a auzit și că se supune întru totul. Și porni cu caravana lui și călători spornic, zi și noapte, prin munți și văi, peste rîuri line și ape năvalnice, prin cîmpuri pustii și printre lanuri roditoare, pînă ce ajunse la depărtare de numai o zi de mers pînă la Orașul Alb.

Atunci vizirul opri și poposi pe malul unei ape curgătoare și trimise un olăcar sprinten înainte, ca să ducă veste de sosirea lui regelui Zahr-Șah.

Se nimeri că tocmai cînd olăcarul bătea la porțile cetății și se gătea să intre, regele Zahr-Șah, care ieșise să se răcorească într-o grădină de-acolo, îl văzu și ghici că trebuie să fie un străin. Îl chemă la el și-l întrebă cine este. Olăcarul îi răspunse :

— Sînt trimisul vizirului *Cutare*, care-a așezat tabără pe malul rîului *Cutare* și care vine la măria-ta din partea lui Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului.

Auzind știrea adusă, Zahr-Șah fu cum nu se poate mai bucuros și-i dete trimisului vizirului băuturi răcoritoare, iar emirilor săi le porunci să iasă în întîmpinarea vizirului lui Soliman-Șah, a cărui stăpînire era știută și cinstită pînă în ținu-

turile cele mai îndepărtate și pînă pe tărîmurile Orașului Alb. Olăcarul sărută pămîntul în fața lui Zahr-Șah și-i spuse :

— Mîine va sosi și vizirul. Și-acum, Allah să te aibă întru veșnica lui ocrotire și să-i ție pe răposații tăi părinți întru mare mila lui.

Estimp, vizirul regelui Soliman-Șah șezu și se odihni pe malul apei pînă la miezul nopții, cînd porni iarăși la drum către Orașul Alb, și la răsăritul soarelui se afla la porțile cetății.

Acolo, se opri o clipită ca să-și împlinească o mică nevoie grabnică. Iar cînd sfîrși, văzu venindu-i în întîmpinare marele vizir al lui Zahr-Șah cu toți mai-marii împărăției, emirii și celelalte căpetenii. Dete iute unuia dintre robii lui ibricul de care se slujise ca să se spele, și sări numaidecît pe cal. Apoi, după salamalecurile de bun-găsit și de bun-venit obișnuite, caravana și întregul alai intrară în Orașul Alb.

Cînd ajunseră în fața palatului regal, vizirul coborî din șa și, călăuzit de marele sfetnic, intră în sala tronului.

Acolo văzu jilțul domnesc înalt, de marmoră albă străvezie, încrustat cu mărgăritare și cu nestemate, și sprijinit pe patru coloane înalte, lucrate din colți de elefant. Pe jilț se afla o pernă de atlaz verde moarat și de serasir cu aur roșu, împodobită cu ciucuri și cu ghinde de aur, iar deasupra jilțului se întindea un polog scînteind de încrustările de aur, de pietre scumpe și de fildeș. Iar în jilț ședea regele Zahr-Șah...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a-o sută opta noapte

Ea urmă 1

În jilț ședea regele Zahr-Șah, înconjurat de fruntașii cei mai mari ai împărăției și de străjile înlemnite, stînd la poruncile lui.

Atunci, vizirul lui Soliman-Șah, simțind că harul poeziei îi luminează mintea, că limba i se dezleagă îmboldindu-l la vorbe pline de duh, se înclină frumos dinaintea regelui Zahr-Șah și alcătui pe loc stihurile acestea în cinstea măriei-sale :

O, sufletu-mi, de cum te vede
Spre tine năzuie și zboară ;
Somnia mi se risipește
Și-n pleoapa mea nu mai coboară,
Lăsîndu-mă cu totul pradă
Uimirii ce mă împresoară.

O, suflete, de ești acolo
În preajma lui, rămîi așa !
Al lui să fii, oricît mă strînge
Și mă apasă lipsa ta,
Oricît de drag îmi ești și-oricîtă-i
Nevoia de-a te aștepta !

Nimica nu-și mai vrea urechea-mi
Mai mult ca glasul celor care
Măriei-sale Zahr-Șah rege
Înalță slavă și cîntare,
Lui, domnului fără de seamăn
Al inimilor visătoare !

De nu mi-ar fi, în viața toată,
Decît acum să-l fi văzut,
Atît doar, să-i privesc o dată
Lumina chipului, și mut
Să plec, eu și-atunci aș rămîne
Pe veci de veci un om avut.

O, voi, cei ce trăiți în preajma
Acestui fără seamăn rege,
De-ar fi să vină-aici vreunul
Și-ar spune, juruind pe lege,
Că știe un alt crai în lume
Mai vrednic a-l iubi și-alege,

Mai dăruit decît Zahr-Șahul,
Au la simțire, au la minte,
Aflați cu toții de la mine
Și pururea să țineți minte :
Cel ce rostește-asemeni basne
Nu-i un dreptcredincios, și minte !

După ce cîntă acest imn, vizirul tăcu și nu mai adăugă nimic. Atunci regele Zahr-Șah îl pofti să se apropie de jilțul împărătesc și să se așeze alături de el, îi zîmbi cu blîndețe, stete de vorbă cu el plin de mulțumire o bună bucată de vreme și-i arătă semnele cele mai vădite de prietenie și de îngăduință. La urmă, regele porunci să se întindă masa în cinstea vizirului și cu toții se așezară și mîncară, și băură pînă se săturară. Numai după aceea regele își arătă dorința de a rămîne singur cu vizirul, și ieșiră toți, afară de sfetnicii cei de frunte și de marele vizir al împărăției.

Atunci vizirul lui Soliman-Șah se ridică în picioare, mulțumi, se închină și grăi :

— O, mărite şi mult darnicule rege, vin la măria-ta într-o treabă ale cărei urmări vor fi pentru noi toţi pline de binecuvîntare, de fericire şi de rodnicie. Solia mea este să cer măriei-tale pe mult-slăvita şi gingaşa, preaalcasa şi preasfioasa fiică a măriei-tale pentru stăpînul şi podoaba capului meu, regele Soliman-Şah, slăvitul sultan al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului ! Drept aceea, vin la măria-ta, aducîndu-ţi daruri scumpe şi lucruri de mare preţ, ca să dovedesc cît de aprinsă este dorinţa stăpînului meu de a-i fi măria-ta socru. Mă rog, dară, măriei-tale, a-mi spune cu gura măriei-tale dacă împărtăşeşti dorinţa noastră şi dacă vrei să i-o dai regelui meu pe aceea pe care şi-o doreşte.

Cînd regele Zahr-Şah auzi spusele vizirului, se ridică şi se înclină pînă la pămînt. Şi toţi sfetnicii şi vizirii lui se minunară peste poate văzîndu-l pe rege arătînd atîta cinstire unui simplu vizir. Ci regele rămase în picioare dinaintea vizirului şi-i spuse :

— O, vizire dăruit cu atîta isteţie, şi cu înţelepciune, şi cu har la vorbă, şi cu măreţie, ascultă ce am să-ţi grăiesc. Mă socot un supus preaplecat al regelui Soliman-Şah şi e cea mai aleasă cinste pentru mine să mă număr printre cei ce ţin de neamul şi de casa lui. Drept care şi fiica mea nu este de aci înainte decît o roabă între roabele lui şi chiar din clipa de-acum ea este a lui ! Acesta este răspunsul meu la cererea regelui Soliman-Şah, domnul nostru al tuturor, stăpînul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Şi numaidecît porunci să vie cadii şi diecii, care întocmiră senetul de nuntire al fiicei regelui Zahr-Şah cu măria-sa regele Soliman-Şah. Apoi regele, mulţumit, duse senetul la buzele sale şi primi închi-

nările şi sorocirile de noroc ale cadiilor şi ale diecilor pe care îi acoperi cu daruri. Porunci pe urmă zaifeturi mari în cinstea vizirului şi petreceri pentru inima şi ochii tuturor locuitorilor. Şi împărţi zaharele şi daruri, atît celor săraci, cît şi celor avuţi. La urmă porunci să se facă pregătirile de plecare şi alese roabe pentru fiica sa: grecoaice şi turcoaice, arăpoaice şi albe. Şi puse să se facă pentru fiica lui un mare palanchin de aur, bătut cu mărgăritare şi cu nestemate, purtat pe spinarea a zece catîri rînduiţi cum se cere.

Cînd alaiul porni, palanchinul părea, în lumina dimineţii, ca un palat din poveşti, iar tînăra fată, stînd sub mîndrele ei zaimfuri, părea cea mai frumoasă hurie dintre toate huriile raiului.

Regele Zahr-Şah însoţi el însuşi alaiul, cale de trei pistrele, apoi îşi luă rămas bun de la fiică-sa, de la vizir şi de la ceilalţi însoţitori, şi se întoarse în cetate plin de bucurie şi de nădejde în viitor.

Iar vizirul şi alaiul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută noua noapte

Ea urmă:

Iar vizirul şi alaiul călătoriră fără de primejdie şi, ajungînd la trei zile de mers de Oraşul Verde, trimiseră un olăcar sprinten ca să-l vestească pe regele Soliman-Şah.

Cînd regele află de sosirea soţiei, se înfioră de plăcere şi-l dărui pe olăcarul vestitor cu o mantie

de mare preț. Porunci apoi oastei să iasă în întîmpinarea miresei, cu steagurile desfășurate, iar pristavii chemară întreg orașul la alai, așa ca să nu rămînă acasă nici o femeie, nici o fată, nici măcar vreo bătrînă, oricît de gîrbovită și de neputincioasă ar fi fost. Și nimenea nu pregetă să iasă în întîmpinarea miresei.

Iar cînd tot norodul se strînse în jurul palanchinului miresei, se hotărî ca intrarea în oraș să se facă la vreme de noapte, cu mare strălucire.

Odată cu noaptea, mai-marii cetății aprinseră, pe cheltuiala lor, toate felinarele de pe toate străzile pînă la palatul împărăției. Și se așezară pe două rînduri de-a lungul drumului, iar ostașii erau înșiruiți ca un gard de-a dreapta și de-a stînga. Pas cu pas, pretutindeni străluceau luminile în noaptea senină, tobele cele mari răsunau gros, trîmbițele trîmbițau subțire, steagurile fîlfîiau deasupra capetelor, mirodeniile ardeau în cățuile înșiruite pe străzi și în piețe, călărețiî se întreceau în lăncii și în sulițe. Iar în mijlocul tuturora, după o oaste de arapi și de mameluci, și urmată de roabele și de femeile sale, tînăra mireasă într-o rochie fără de seamăn, pe care i-o dăruise tatăl ei, înainta către palatul soțului, regele Soliman-Șah al cetății Ispahanului.

Atunci, în larma strigătelor de bucurie ale întregului norod, palanchinul fu coborît de pe catîr, iar tinere roabe îl duseră pe umeri, pînă la ușa cea de taină. Acolo, nevestele cele tinere și însoțitoarele domniței, luară locul roabelor și o duseră pe mireasă în odăile pregătite anume, și dintr-o dată totul străluci de limpezimea ochilor domniței, iar luminile păliră de frumusețea obrajilor ei. Acolo, între acele femei, domnița era ca luna printre stele, ca un mărgăritar fără de pere-

che într-o salbă. Pe urmă, tinerele neveste și însoțitoarele ieșiră și se înșiruiră pe două rînduri, de la ușă pînă la capătul coridorului, după ce mai întîi o culcară pe domniță în patul împodobit cu mărgăritare și cu pietre scumpe.

Numai după aceea regele Soliman-Șah, trecînd printre aceste două șiruri de stele vii, intră în odaia domniței și se apropie de patul de fildeș pe care sta culcată tînăra mireasă, frumoasă și înmiresmată. Allah stîrni atunci o mare flacără în inima regelui și-l făcu să se îndrăgostească de gingașa fecioară. Și regele o iubi, se umplu de fericire și, în acel culcuș, lîngă trupul și între brațele moi, uită chinurile ce i le pricinuiseră nerăbdarea și așteptările dragostei.

Regele petrecu în iatacul tinerei lui soții vreme de o lună de zile, fără să o părăsească o clipă, atît de strînsă era unirea dintre ei și atît de potriviți erau ca fire. Iar ea rămase însărcinată din prima noapte.

După care regele ieși și se așeză în jețul dreptății și se îngriji de treburile împărăției, spre binele supușilor lui. Iar cînd venea seara, se ducea în odaia soției sale și așa, zi cu zi, pînă la a noua lună.

În cea din urmă noapte a lunii a noua, regina fu cuprinsă de durerile facerii și se așeză în pat ca să nască. Spre zori, Allah îi ușură facerea și ca aduse pe lume un băiat, însemnat cu steaua norocului.

De îndată ce regele află vestea, fu cuprins de mare bucurie și-l dărui cu daruri alese pe vestitor. Alergă apoi la patul soției și, luînd copilul în brațe, îl sărută între ochi, se minună de frumu-

seţea lui şi văzu cît de bine i se potriveau stihurile poetului :

Chiar de la naştere, cu slava
Şi dorul zborului spre stele
L-a dăruit Allah, să fie
Un nou luceafăr peste ele.

Voi, doicilor, degeaba-l strîngeţi
La sînii voştri preagingaşi —
El călări-va lei năprasnici
Şi caii cei mai nărăvaşi.

O, doicilor cu lapte dulce,
Luaţi-i sînul de la gură —
Lui sîngele de duşman i-este
Cea mai aleasă băutură.

Atunci slujitoarele şi doicile luară în grija lor pe noul-născut, iar moaşele îi tăiară buricul şi-i zugrăviră ochii cu khol negru. Şi, fiind născut dintr-un rege, fiu de regi, şi dintr-o regină, fiică de regine, şi era frumos şi strălucit, îi puseră numele Diadem.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută zecea noapte

Ea urmă :

Îi puseră numele Diadem şi-l crescură numai în alinturi la sînul celor mai frumoase femei. Zilele treceau, şi ani după ani se scurseră, pînă ce copilul ajunse la vîrsta de şapte ani.

Atunci tatăl său, regele Soliman-Şah, chemă la el pe dascălii cei mai învăţaţi şi le porunci să-l înveţe pe băiat scrierea frumoasă, arta stihurilor şi pe aceea de a se purta în viaţă, precum şi regulile sintaxei şi legile dreptăţii, toate în temeiul cărţii celei sfinte.

Dascălii îl învăţară, pînă ce împlini paisprezece ani, cînd, întrucît ştia acum tot ce dorise tatăl lui ca el să ştie, fu socotit vrednic să poarte haina cea de cinste. Regele îl luă deci din mîinile învăţătorilor de pînă aci şi-l încredinţă unui dascăl de călărie, care-l deprinse să călărească, să se lupte cu lancea şi cu sulița şi să vîneze cerbii cu şoimul. Iar prinţul Diadem ajunse în curînd un călăreţ desăvîrşit şi era aşa de frumos încît atunci cînd ieşea, fie pe jos, fie călare, toţi care-l vedeau începeau să se tînguie de uimire.

Cînd împlini cincisprezece ani, farmecele lui erau atît de mari că poeţii îi închinau imnurile de slavă cele mai pline de dragoste, şi pînă şi cei mai neprihăniţi şi mai senini dintre înţelepţi simţeau că li se topeşte inima şi li se sfarmă sufletul în faţa vrăjilor lui. Iată unul dintre cîntecele pe care un poet îndrăgostit l-a alcătuit de dragul ochilor lui :

Îmbrăţişarea lui — beţie-i
De duhul lui, ca de-un alin
De mosc ! Iar dulcea ameţeală
În braţe-i — e un fir de crin,
Scăldat în adieri şi-n rouă !
E o beţie fără vin !

Cînd, iată, însăşi Frumuseţea,
Privindu-se-n oglinzi în zori,
Stăpîn al ei îl recunoaşte

Și-i stă supusă sub picior —
O, dor nebun, cum poate oare
Să scape bietul muritor?

Allah, Allah! De-oi fi în stare
Să mai trăiesc, cînd mă sfîșie
Amaru-i dor, întreaga-mi viață
Va arde ca o rană vie.
Dar și-a muri de doru-i — încă
Mi-e cea mai mare bucurie.

Toate astea se petreceau cînd el avea doar cincisprezece ani. Dar cînd a ajuns la optsprezece, atunci a fost cu totul altceva! Un pufușor moale i-a catifelat rumenul obrajilor, iar chihlimbarul cel smead i-a pus încă un strop de frumusețe pe albul bărbiei. Atunci, de bună seamă, frumusețea lui a răpit și mințile și ochii tuturora, așa cum a spus un poet:

Ah, ochii lui? — A pune mîna
În flăcări și a nu te arde,
Nu e minune-atît de mare
Ca ochii lui. Mi-e dat de soartă
Să ard așa mereu, sub ochii
Aceștia, care-au să mă piardă.

Obrajii lui? — De-i sînt cu-o umbră
De păr acoperiți, nu-i păr
Ca pe orice obraz, ci-i numai
Văl de mătase-ntr-adevăr,
Un auriu văl care pare
Doar umbra unei fumegări.

Dar gura lui ? — Veniră unii
Să mă întrebe de nu știu
Pe unde curge apa vie
Și sfînt izvoru-i argintiu.
Veniră mulți și mă rugară
Să spun de-l știu și să-l descriu.

Și eu le spun : Știu apa vie
Pe unde curge ca un dor,
Știu locul unde se găsește
Nemuritorul ei izvor,
Ah, le cunosc pe amîndouă,
Le știu eu sfîntă taina lor :

E-o gură de flăcău în floare,
Un cerb cu gîtul arcuit,
Un tînăr cu mijloc subțire,
Mlădiu, gingaș, neprihănit —
Sînt buzele ca două rodii
Ale flăcăului iubit.

Și toate astea se petreceau cînd avea optsprezece ani ! Pentru că atunci cînd ajunse la vîrsta de bărbat, prințul Diadem se făcu atît de minunat de frumos că era dat ca pildă în toate țările musulmane, în lung și în lat, iar numărul prietenilor și al celor dăruiți lui nici nu se mai putea socoti. Și toți cei ce-l înconjurau doreau cu aprindere să-l vadă domnind peste împărăție, așa cum domnea peste inimile tuturor.

La acea vreme, prințul Diadem căpătase patima vînătorii și toată ziua bătea codrii și coclaurii, cu toate că plecările lui neîncetate aduceau numai spaimă în inima tatălui și a mamei sale. Așa, într-o zi, porunci robilor să ia merinde pentru zece zile și porni cu ei la vînătoare. Și merseră

ei cale de patru zile, şi ajunseră în nişte locuri bogate în vînat, acoperite de păduri pline cu tot soiul de jivine sălbatice şi udate de mulţime de ape şi de izvoare.

Prinţul Diadem dete semnalul vînătorii şi numaidecît se întinseră plasele cele mari de jur împrejurul unor desişuri foarte întinse. Hăitaşii porniră de la margine către mijloc, gonind înaintea lor animalele înnebunite şi abătîndu-le astfel spre vînători. Atunci sloboziră panterele, ciinii şi şoimii pe urmele fiarelor greu de doborît. Şi izbutiră în ziua aceea o vînătoare cu gonaci în care dobîndiră o pradă bogată de gazele şi tot soiul de vînat, iar pentru pantere, pentru ciini şi pentru şoimii de vînătoare fu o mare sărbătoare. La sfîrşit, prinţul Diadem se aşeză pe malul unei ape ca să se odihnească şi împărţi vînatul la vînători, păstrînd partea cea mai aleasă pentru tatăl său, regele Soliman-Şah. Pe urmă, dormi în noaptea aceea acolo.

Cînd se treziră, văzură nu departe de ei o mare caravană care sosise şi poposise acolo în timpul nopţii. Şi îndată văzură ieşind din corturi şi mergînd la rîu,ca să se spele, după sfînta lege, o mulţime de oameni, robi arapi şi negustori. Prinţul Diadem trimise pe careva să afle de unde veneau şi cine erau aceia. Trimisul se întoarse numaidecît şi grăi prinţului :

— Chervanarii mi-au spus aşa : „Sîntem negustori care ne-am oprit aici, ispitiţi de pajiştea aceasta verde şi de apa cea rece a pîrîului. Ştim că n-avem a ne teme de nimic, de vreme ce ne aflăm pe pămînturile bine străjuite ale regelui

Soliman-Șah, despre a căruia înțelepciune s-a dus pretutindeni faima și așază tihna în inima tuturor călătorilor. De altmintrelea, îi și aducem în dar multe lucruri frumoase și de preț, pentru el și, mai ales, pentru fiul lui, minunatul prinț Diadem !"

La aceste vorbe, fiul regelui, frumosul Diadem, răspunse :

— În numele lui Allah ! dacă negustorii aceștia aduc lucruri așa de frumoase pentru mine, de ce nu ne-am duce noi înșine să le vedem ? În felul acesta vom și petrece în veselie dimineața întreagă.

Și prințul Diadem, urmat de vînători, se îndreptă grabnic către tabăra chervanalei.

Cînd negustorii văzură apropiindu-se tînărul fiu de rege și înțeleseră cine era, alergară cu toții în întîmpinarea lui, îl poftiră să intre în corturi și înălțară degrabă în cinstea lui un cort din zarafir cîrmîziu, împodobit cu închipuiri în multe culori, de pasări și de animale, și așternut cu mătăsuri de la India și cu preșuri de Cașmir. Și aduseră pentru el o pernă fără de pereche, pe care o puseră pe un strălucitor covor de atlaz cu marginile împodobite cu șiraguri de smaragde scumpe. Prințul Diadem se așeză pe covor și se sprijini în pernă, poruncind negustorilor să scoată mărfurile dinaintea lui. După ce negustorii le întinseră acolo, el își alese din grămadă pe cele ce-i plăcură mai mult și, cu toate că ei nu vroiau să primească, îi sili să ia prețul pe care li-l plăti cu dărnicie.

Apoi, după ce porunci robilor să ridice lucrurile pe care le cumpărase, cînd să încalece iar pe cal

ca să se întoarcă la vînătorile sale, deodată zări printre negustori un flăcău...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe cealaltă noapte.

Ci într-a o sută unsprezecea noapte

Ea urmă :

Deodată, prințul Diadem zări printre negustori un flăcău de o frumusețe uluitoare. Dar pe obrazu-i veșted și frumos era așternut zăbranicul unei grele tristeți, de parcă și-ar fi pierdut părinții ori vreun prieten tare drag.

Prințul Diadem nu mai voi să se îndepărteze, fără a-l cunoaște pe acest tînăr spre care îl îndemna inima. Se apropie de el, îi ură bună pace și-l întrebă cu blîndețe cine este și de ce-i atît de trist. Dar frumosului flăcău, la această întrebare, i se umplură ochii de lacrimi și el nu mai putu spune decît două cuvinte : „Sînt Aziz !“ și izbucni în suspine.

Cînd se mai domoli, prințul Diadem îi grăi :

— O, Aziz, să știi că-ți sînt prieten. Spune-mi pricina durerilor tale.

Dar tînărul Aziz, drept răspuns, rosti aceste versuri :

Feriți-vă de ucigașii-i ochi !
Nu-i inimă de vraja lor să scape —
Ah, ochii-i negri, ca un rău deochi,
Cînd galeși te cuprind ca niște ape !

Și, mai cu seamă, nu gustați vreodată
Al glasului ei vin dulce amar —
E un vin ca o flacără, ce-mbată
Chiar și pe înțelepții cei mai mari !

De i-ați cunoaște limpedea privire !
Ah, trupu-i de mătase ar putea
Să pară moale, ca o amăgire,
Pe lîngă cea mai moale catifea.

Ca o lumină-i, răsărind din bezne,
Cînd se apropie cu pas domol,
Cu aurul inelelor la glezne,
Cu ochii-i negri zugrăviți în khol.

Ah, unde e mireasma-mbătătoare
A rochiilor ei ? Ce amintiri
Mai poartă, vie, calda-i răsuflare,
Ca un parfum suav de trandafiri ?

Cînd prințul Diadem auzi acest cîntec, nu mai stărui, dar, ca să lege vorba cu Aziz, întrebă :

— De ce, Aziz, nu mi-ai arătat și tu mărfurile tale, ca negustorii ceilalți ?

El răspunse :

— O, Doamne, mărfurile mele nu cuprind nimic pe potriva unui fecior de rege.

Dar frumosul Diadem îi spuse frumosului Aziz :

— Pe Allah ! vreau totuși să mi le arăți !

Și-l sili pe tînărul Aziz să se așeze lîngă el pe covorul de mătase și să-i arate, bucată cu bucată, toată marfa. Iar prințul Diadem, fără ca măcar să cerceteze mai de-aproape frumoasele stofe, le cumpără pe toate și spuse :

— Acum, Aziz, dacă mi-ai povestit pricina durerilor tale... Te văd cu ochii înlăcrimați și cu inima mîhnită. Dacă te asupreşte cineva, voi pedepsi pe asupritori ; dacă ai datorii, ți le voi plăti cu dragă inimă, căci mă simt atras spre tine și tot sufletul meu arde văzîndu-te.

Dar tînărul Aziz, la aceste vorbe, se simți iarăși sugrumat de plînsete și nu putu decît să cînte aceste stihuri :

Ah, duioșia ochilor ei negri,
Dealungiți în khol albastru — ah !
Și-nmlădierea trupului subțire,
Cu șoldurile-i ca un castru — ah !
Ah, vinul buzei ei, și mierea gurii,
Și sînii ei în sfînt incastru —ah !
Nădejde-a mea, ca de trimis la moarte,
Al nopții mele tainic astru — ah !

După ce auzi și acest cîntec, ca să-i abată gîndurile în altă parte, Diadem începu să cerceteze, una cîte una, stofele cele frumoase și mătăsurile. Dar deodată, dintre stofe, îi căzu în mînă o bucată pătrată de mătase brodată, pe care tînărul Aziz o luă repede, o împături și și-o puse sub genunchi, strigînd :

Ah, scumpa mea Aziza ! Pleiadele din cer
Îmi sînt mult mai aproape ca tine, și-am să pier.
Unde să-ngrop tristețea-mi, în care țări străine,
Cum să mai sufăr chinul că nu ești lîngă mine,
Cum să mai port povara amarei mele taine,
Cînd abia duc pe umeri aceste biete haine ?

Prințul Diadem, văzînd graba cu care se repezise frumosul Aziz și auzind și ultimele versuri, plin de multă uimire și înciudat cu totul îl întrebă...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu voi să încalce îngăduința ce i se dase.

Atunci sora ei, mica Doniazada, care ascultase întreaga povestire cu răsuflarea tăiată, strigă din locul unde stătea ghemuită :

— O, surioară Șeherezada, ce dulci sînt cuvintele tale, ce gingașe și curate și cît de plăcută și de aromitoare e frăgezimea lor ! Și ce minunată este povestea, și ce frumoase versurile !

Șeherezada îi zîmbi și spuse :

— Da, surioară ! Ci nici nu se poate asemui aceasta cu aceea ce am s-o povestesc noaptea care vine, dacă voi mai fi în viață, prin mila lui Allah și bunăvoia regelui nostru !

Regele Șahriar își zise în sine : „Pe Allah ! n-am s-o ucid înainte de-a auzi și urmarea povestirii acesteia, în adevăr tare minunată !"

Apoi o luă pe Șeherezada în brațe și petrecură amîndoi, toată noaptea, pînă la ziuă, înlănțuiți.

După care, regele Șahriar se duse în sala de judecată. Divanul se umplu cu viziri, cu emiri, cu sfetnici, cu străjeri și cu slujitori împărătești. Marele vizir veni și el, aducînd sub braț giulgiul sortit fiicei sale Șeherezada, pe care-o credea de mult moartă. Regele însă nu pomeni nimic despre asemenea lucru, ci judecă mai departe, căftăni pe unii, descăftăni pe alții, dete porunci, și isprăvi toate treburile, pînă la asfințitul zilei. Pe urmă Divanul se ridică, regele se întoarse în palatul lui, iar vizirul rămase în mare nedumerire și uimire.

Dar îndată ce se lăsă noaptea, regele Șahriar merse s-o caute pe Șeherezada în iatacul ei, și petrecu împreună cu ea, ca de obicei.

Și atunci, în cea de a o sută douăsprezecea noapte

Mica Doniazada se ridică de pe covor și grăi Șeherezadei :

— O, surioară, te rog să spui pînă la capăt minunata poveste cu frumosul prinț Diadem și cu Aziz și Aziza, pe care vizirul Dandan i-o povestea regelui Daul-Macan, sub zidurile Constantiniei.

Șeherezada zîmbi surorii sale și-i grăi :

— Da, de bună seamă ! din toată inima și ca pe o cuvenită închinare ! Dar numai după ce mi-o va îngădui regele nostru cel vrednic și dăruit cu atît de alese purtări !

Atunci regele Șahriar, care nu putea să doarmă, așteptînd cu mare nerăbdare urmarea poveștii, spuse :

— Poți să începi !

Atunci Șeherezada urmă :

Așadar, o, preafericitule rege, prințul Diadem a întrebat :

— Aziz, ce taină ascunzi tu ?

Și Aziz răspunse :

— O, doamne, tocmai pentru aceea nici n-am vrut să întind dintru început mărfurile dinaintea ta. Ce-i acuma de făcut ?

Și suspină din adîncul sufletului. Ci prințul Diadem stărui cu vorbe atît de blînde, încît tînărul Aziz sfîrși prin a grăi :

— Află, stăpîne, că povestea acestei bucăți de zarafir, pe care sînt zugrăvite-n aur și argint două gazele, este tare ciudată, iar pentru mine e plină de mîhnirea amintirilor. Căci frumusețile de vrajă

ale celor care mi-au dăruit-o nu se mai pot șterge din ochii mei. Aceea care a lucrat prima gazelă se numește Aziza. Cît privește numele celeilalte, mi-i amar să-l spun acum, pentru că ea, cu mîna ei, m-a făcut ceea ce sînt. Dar dacă am pornit să-ți vorbesc despre aceste lucruri, ți le voi povesti cu de-amănuntul, și de bună seamă îți vor plăcea și vor fi ca o învățătură pentru cei ce le vor asculta cu luare aminte.

Pe urmă, tînărul Aziz scoase bucata de zarafir de sub genunchi, o despături și o așternu pe covorul pe care erau așezați. Atunci prințul Diadem văzu că era alcătuită în adevăr din două pătrate : pe unul din pătrate era cusută o gazelă din fire de aur roșu și din fire de mătase de toate culorile. Iar pe celălalt pătrat, era cusută tot o gazelă, dar din fire de argint și avînd la gît o salbă de aur roșu de care atîrnau trei pietre de topaz de Yemen.

Văzînd gazelele cele atît de minunat închipuite, Diadem strigă :

— Slavă celui care înzestrează cu atîta măiestrie mintea făpturilor sale !

Apoi spuse frumosului tînăr :

— O, Aziz, grăbește, rogu-te, să povestești întîmplările cu Aziza și cu cea care a țesut cealaltă gazelă.

Și tînărul Aziz îi spuse prințului Diadem :

Povestea frumosului Aziz

— Află, dar, tinere doamne, că tatăl meu, care era unul dintre cei mai mari negustori, nu mai avea alt fiu afară de mine. Aveam însă o veri-

şoară, care fusese crescută împreună cu mine în casa părinţilor mei, deoarece tatăl ei murise.

Înainte de moarte, unchiul meu căpătase de la părinţii mei făgăduinţa că mă va însura cu verişoara mea, atunci cînd vom creşte mari. Aşa că ne lăsau să stăm toată vremea împreună, iar noi ne simţeam tare legaţi unul de altul, pînă şi noaptea dormind în acelaşi pat, ca să nu fim despărţiţi. Trecînd anii şi noi ajungînd la vîrsta potrivită, tata îi spuse mamei :

— Trebuie să-l însurăm numaidecît anul acesta pe fiul nostru Aziz cu vară-sa Aziza.

Şi-au hotărît amîndoi ziua în care să scrie sonetul de căsătorie şi începură să facă pregătirile pentru ospăţ şi ceremonie. Taică-meu vesti toate rudele şi toţi prietenii, spunîndu-le :

— Vineri, după rugăciune, vom scrie sonetul unirii lui Aziz cu Aziza.

Iar maică-mea, la rîndu-i, înştiinţă pe toate vecinele şi pe toate neamurile sale. Şi, ca să primească oaspeţii aşa cum se cuvine, mama şi slujnicele din casă spălară sala de oaspeţi pînă ce dalele de marmoră de pe jos sclipeau de curate, apoi aşternură preşurile şi împodobiră pereţii cu covoare frumoase şi cu zarafiruri şi zarpale de aur, păstrate în cuferele cele mari. Tata, de altă parte, luă asupra-i grija cumpărării plăcintelor şi a zaharelelor, pregătirea şi orînduirea tăvilor cu băuturi. Iar eu, pînă la ceasul sosirii musafirilor, plecai să fac o baie la hamam, trimis de maică-mea, care avu grijă să pună un rob să aducă în urma mea o frumoasă haină nouă, cea mai bună ce se putea găsi, ca s-o îmbrac îndată după baie.

Mersei, dar, la hamam şi, după ce mă îmbăiai, îmbrăcai haina cea scumpă, care era atît de înmi-

resmată încît, pe unde treceam, trecătorii se opreau din drum anume ca să adulmece aerul îmbălsămat.

Mă îndreptai către moschee pentru rugăciunea care, în acea zi de vineri, trebuia să aibă loc înaintea nunții, cînd îmi amintii de un prieten pe care uitasem să-l poftesc la zaiafet. Grăbii pasul, ca să nu întîrzii, dar nu știu cum mă rătăcii pe-o ulicioară necunoscută. Atunci, fiind leoarcă de sudoare din pricina băii fierbinți și a hainei celei noi făcută dintr-o stofă cam groasă, vrusei să mă bucur de umbra răcoroasă de pe acea ulicioară și mă așezai pe-o bancă de lîngă un zid. Dar, înainte de a mă așeza, am scos o batistă împodobită de zarafir și am întins-o sub mine. Ci atît era de mare arșița, încît sudoarea mi se prelingea de pe frunte de-a lungul obrajilor. Cum n-aveam nimic cu ce să mă șterg, batista aflîndu-se sub mine, eram tare necăjit, iar supărarea mă făcea să asud și mai mult. Cînd, pînă la urmă, ca să scap din neplăcuta încurcătură, eram gata să-mi ridic pulpana hainei celei noi și să-mi șterg cu ea broboanele ce-mi șiroiau pe obraji, deodată văzui căzînd dinaintea mea, ușoară ca suflarea unei adieri, o batistă albă de mătase, a cărei vedere numai îmi și răcori sufletul și a cărei mireasmă l-ar fi lecuit și pe un beteag. Mă repezii s-o iau de jos și să privesc în sus ca să văd de unde venise. Și ochii mei întîlniră atunci ochii unei tinere ; aceea, stăpîne, care, în cele ce vor urma, îmi va dărui întîia gazelă cusută pe stofa de zarafir. Sta plecată și zîmbea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

Sta plecată și zîmbea, la fereastra de la catul de sus. Nici nu cutez a încerca să arăt cît era de frumoasă, căci limba mea n-ar fi în stare s-o zugrăvească într-adevăr.

Voi spune numai că tînăra, de îndată ce văzu că o priveam țintă, îmi făcu următoarele semne : își puse degetul arătător între buze, apoi apleca degetul cel mijlociu și-l lipi de degetul arătător de la mîna stîngă, pentru ca, pe urmă, să le așeze pe amîndouă între sîni. După care, își trase îndărăt capul și, închizînd fereastra, pieri.

Atunci, zăpăcit cu totul, uimit și aprins dintr-o dată de dorință, rămăsei privind la fereastră, cu nădejdea că tînăra care-mi răpise sufletul se va ivi iarăși. Fereastra nu se mai deschise deloc. Și nu mi-am pierdut nădejdea decît după ce, tot așteptînd acolo pe bancă pînă la apusul soarelui, uitînd și de căsătorie și de logodnică, mi-am dat seama că, fără nici o îndoială, așteptarea mea era zadarnică.

Mă ridicai atunci, cu inima înciudată, și mă îndreptai spre casă. Pe drum, începui să despăturesc batista cu pricina, al cărei parfum mă fermecă atît de tare încît mă credeam în rai. Cînd o despăturii cu totul, văzui că pe un colț avea scrise cu slove împletite frumos următoarele versuri :

Vroind a-i spune cît de trist și mare
E dorul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simțirii revărsare.

Ci el :„De ce ți-e scrisul belaliu
Și chinuit, de, iată-l, sub privire
Se spulberă ca fumul străveziu ?“

Răspund : „Pentru că-ntreaga mea simțire
E numai dor și chin ; au ești zbanghiu
De nu cunoști nici semnul de iubire?“

Pe alt colț al batistei, erau scrise cu slove mari și bine orînduite alte versuri :

Și perlele-ncrustate-n chihlimbare,
Și merele cu-obrazul nărîmziu,
Pe lîngă chipul lui, par o-ntinare.

Cel ce-și vrea moartea o găsește, știu,
În ochii-i ucigași, ce-atîta moarte
Împrăștie și-atîta dor pustiu.

Cel care vrea bețiile să-l poarte
Ar căuta zadarnic alt paharnic,
Cînd chipul lui beții amare-mparte.

Iar frăgezimii lui, ca scrisă-n jar,
Doar mîrtul de-i cunoaște gustu-amarnic ;
Înmlădierea-i — ramurile doar !

Așa încît, stăpîne, am ajuns pînă la urmă acasă, ca ieșit din minți, pe la căderea nopții. Găsii pe copila unchiului meu scăldată în lacrimi. Dar, cînd mă văzu, își șterse degrabă ochii, veni la mine, mă ajută să mă dezbrac și mă întrebă blînd de ce am întîrziat și-mi spuse că toți musafirii — emirii, negustorii cei mari și toți ceilalți, ca și cadiul și diecii — după ce așteptaseră îndelungată vreme

sosirea mea, văzînd că nu mai vin, au mîncat, au băut şi pe urmă au plecat acasă. Apoi adăugă :

— Iar tatăl tău s-a mîniat foarte tare şi s-a jurat să amîne căsătoria noastră pînă la anul. Ci tu, o, fiu al unchiului meu, de ce te-ai purtat aşa ?

Atunci i-am spus :

— S-a petrecut *cutare* şi *cutare* lucru.

Şi i-am povestit amănunţit totul. Ea a pălit la faţă, a luat numaidecît batista pe care i-am întins-o şi, după ce-a citit ce era scris, s-a pornit pe plîns. Şi mi-a zis apoi :

— Şi nu ţi-a spus nimic ?

I-am răspuns :

— Nu ! Mi-a făcut numai nişte semne, din care însă eu n-am priceput nimic şi tare aş vrea să mi le lămureşti tu.

Şi i-am arătat ce fel de semne îmi făcuse fata aceea. Ea îmi spuse :

— O, vărule drag, de mi-ai cere şi ochii din cap, n-aş pregeta să mi-i smulg numaidecît pentru tine. Află că, pentru a-ţi întoarce în suflet liniştea, sînt gata să te slujesc cu toată credinţa şi să-ţi înlesnesc o întîlnire cu femeia aceasta care-ţi umple gîndurile. Iar semnele ce ţi le-a făcut n-au nici o taină pentru mine, ele arată limpede că te doreşte cu patimă şi că-ţi dă întîlnire peste două zile : degetele aduse între sîni arată numărul doi, iar degetul pus între buze îţi spune că eşti pentru ea ca sufletul. Fii deci încredinţat că dragostea mea pentru tine mă face să-ţi vin în ajutor. Vă iau sub aripa mea pe amîndoi, ca să vă ocrotesc.

I-am mulţumit pentru credinţa şi pentru bunele ei cuvinte, care mă umpleau de nădejdi, şi vreme de două zile aşteptai acasă ceasul întîlnirii. Eram tare trist şi-mi odihneam capul pe genunchii verişoarei mele, care nu înceta să-mi dea curaj şi să

mă îmbărbăteze. Iar cînd se apropie clipa întîlnirii, se grăbi a-mi ajuta să mă îmbrac şi mă parfumă cu mîinile ei...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută paisprezecea noapte

Ea urmă :

Frumosul Aziz povesti mai departe povestea lui tînărului prinţ Diadem :

— Mă parfumă cu mîinile ei, îmi îmbălsămă haina cu fum de smirnă, mă îmbrăţişă duios şi-mi spuse :

— O, scump fiu al unchiului meu, iată ceasul care îţi va aduce liniştea. Ai curaj şi întoarce-te apoi la mine potolit şi mulţumit. Du-te fără teamă şi întoarce-te potolit şi înseninat. Îţi urez eu însămi să-ţi linişteşti sufletul şi n-am să fiu fericită decît ştiindu-te fericit. Dar nu zăbovi mult, ci întoarce-te degrabă, şi vom trăi iarăşi amîndoi zile frumoase şi nopţi binecuvîntate.

Străduindu-mă să-mi potolesc bătăile inimii şi să-mi stăpînesc fiorii, îmi luai rămas bun de la verişoară şi ieşii. Cînd ajunsei în străduţa umbrită, mă îndreptai, plin de zbucium, spre banca ştiută. Nici nu ajunsesem bine acolo, cînd văzui fereastra deschizîndu-se şi mă cuprinse ca un fel de ameţeală. Îmbărbătîndu-mă singur, privii către fereastră, unde dădui ochii cu faţa copilei. Atunci simţii că încep să mă clatin şi apoi mă prăbuşii pe bancă. Iar tînăra sta nemişcată la fereastră şi mă privea cu ochii luminoşi, ţinînd în mîini, anume ca să le

văd, o oglindă și o batistă roșie. Dar numaidecît, fără să spună o vorbă, își suflecă mînecile, descoperindu-și brațele pînă la umeri ; deschise apoi mîna și, răsfirînd cele cinci degete, își atinse sînii, pe urmă scoase mîna cealaltă pe fereastră, ținînd oglinda și batista cea roșie ; flutură batista de trei ori, ridicînd-o și coborînd-o, după care păru a o răsuci și a o împături ; la sfîrșit, după ce șezu îndelung cu capul plecat spre mine, se retrase deodată, închise fereastra și pieri. Toate acestea, fără a scoate o vorbă ! Și mă lăsă așa într-o nedumerire amară, neștiind nici dacă să mai stau, nici dacă să plec. Neînstare să mă hotărăsc în vreun fel, am privit fereastra ceasuri întregi, pînă la miezul nopții, cînd, bolnav de gînduri, mă întorsei acasă, unde-o găsii pe biata mea verișoară așteptîndu-mă, cu ochii înroșiți de plîns și cu fața plină de tristețe și de supunere. Eu, istovit de nădejde, stam să mă prăbușesc pe jos, într-o stare jalnică. Verișoara mea se repezi atunci în ajutorul meu, mă cuprinse în brațe, mă sărută pe ochi, îmi șterse lacrimile cu colțul mînecii și ca să mă liniștesc, îmi dete să beau un pahar de șerbet înmiresmat cu sirop de flori. După care, plină de duioșie, mă întrebă de ce-am zăbovit atîta și de ce mi-i fața așa de mîhnită.

Atunci, cu toate că mă simțeam sfîrșit, i-am povestit totul, arătîndu-i și semnele pe care le făcuse frumoasa. Și vara mea Aziza îmi grăi :

— O, Aziz al inimii mele, înțelesul semnelor, mai ales al celor cinci degete și al oglinzii, este că tînăra îți va trimite o scrisoare peste cinci zile la boiangiul din colțul străzii.

Atunci strigai :

— O, copilă a inimii mele, de s-ar adeveri cuvintele tale ! De altminteri, am băgat de seamă

că la colțul acelei ulicioare este, în adevăr, prăvălia unui boiangiu iudeu.

După care, nemaiputînd să înfrunt furtuna amintirilor, începui să suspin la pieptul verișoarei Aziza care, pentru a mă mîngîia, n-a precupețit nici cele mai duioase cuvinte, nici îmbrățișările cele mai fierbinți. Și-mi spunea :

— Gîndește-te, Aziz, că, de obicei, îndrăgostiții înfruntă ani și ani așteptînd, și rămîn neclătinați în nădejdile lor ; pe cînd tu, numai de-o săptămînă cunoști chinurile inimii și iată-te copleșit de o tristețe fără de seamăn. Nu te lăsa frînt, o, fiu al unchiului meu ! Scoală-te și mănîncă din ce ți-am adus aici și bea din vinul pe care ți-l torn.

Ci eu, tinere stăpîne, n-am izbutit să înghit nici o îmbucătură și nici o înghițitură. Ba mi-am pierdut și somnul, de m-am făcut galben la chip și mi s-a schimbat înfățișarea cu totul. Căci pentru întîia dată mă cuprinsese atunci arșița simțirii și gustam din iubirea cea amară și dulce.

Și astfel, în cele cinci zile de așteptare, slăbii cumplit, iar vară-mea, întristată din pricina mea, nu mă părăsi o clipă și-și petrecu zilele și nopțile la căpătîiul meu, povestindu-mi, ca să mă înseninеze, istorii de dragoste. Și în loc să doarmă, veghea lîngă mine și o vedeam uneori ștergîndu-și în grabă lacrimile furișe. În cea de a cincea zi încălzi apă la hamamul din casă, mă sili să mă scol și să mă îmbăiez, apoi mă îmbrăcă și-mi spuse :

— Du-te repede la întîlnire ! Și facă Alah să-ți împlinești dorul și vindece-ți sufletul cu balsamurile lui !

Atunci eu ieșii repede și alergai la prăvălia boiangiului.

Din nenorocire, era într-o sîmbătă, iar iudeul nu-şi deschisese prăvălia. Eu însă mă aşezai în faţa uşii prăvăliei şi aşteptai pînă ce începură să răsune glasurile de chemare la rugăciune ale muezinilor din minarete, la apusul soarelui. Şi cum se lăsa noptea, fără de nici un folos, m-a cuprins teama de întunecime şi m-am hotărît să mă întorc spre casă, unde am ajuns ca un om beat, fără să ştiu ce fac ori ce spun. Pe biata vară-mea Aziza o găsii în picioare în odaie, cu faţa către zid, cu un braţ sprijinit pe un scaun şi cu o mînă pe inimă. Şi suspina tristă versuri plîngătoare despre dragostea nenorocită.

De îndată ce văzu că m-am întors, îşi şterse ochii cu colţul mînecii, veni înaintea mea, silindu-se să zîmbească, pentru a-şi ascunde durerea, şi-mi spuse :

— O, vere scump, Allah facă să ţină cît mai mult fericirea ta ! De ce, în loc să vii singur, noaptea, pe ulițe pustii, nu ţi-ai petrecut restul nopţii cu tînăra care ţi-e dragă ?

Atunci, pierzîndu-mi cumpătul şi socotind o clipă că voia să-şi bată joc de mine, o împinsei mînios şi aşa de repezit, că ea căzu lovindu-se de colţul divanului şi-şi făcu la frunte o rană mare din care sîngele ţîşnea şiroaie. Ea, sărmana, în loc să se supere de răutatea mea, fără să-mi spună o vorbă grea, se sculă încetişor, aprinse o bucată de iască a cărei cenuşă o puse pe rană şi se legă la cap cu o batistă. Şterse apoi sîngele care pătase lespezile de marmură de pe jos şi, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic, veni zîmbind lîngă mine şi-mi spuse cu multă blîndeţe...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ea urmă :

Și, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, veni zîmbind lîngă mine și-mi grăi cu multă blîndețe :

— O, fiu al unchiului meu, sînt tare mîhnită că te-am necăjit cu vorbele mele nepotrivite. Iartă-mă, te rog, și povestește-mi ce s-a întîmplat, spre a vedea de nu pot găsi vreun leac !

Atunci i-am povestit cum totul îmi fusese împotrivă și că nu căpătasem nici o știre de la necunoscută. Aziza îmi spuse :

— O, Aziz al ochilor mei, pot să te încredințez, fără șovăire, că vei izbîndi în ceea ce dorești. Este numai o încercare a răbdării tale, la care te supune tînăra, pentru a vedea cît de tare este iubirea ta și cît de statornic ești față de ea. Mîine, așadar, grăbește și mergi de te așază pe banca de sub fereastra ei, și de bună seamă ai să afli un mijloc potrivit dorințelor tale.

Pe urmă, vară-mea îmi aduse o tavă încărcată cu bucate, dar eu am zvîrlit totul la o parte, iar farfuriile zburară și se rostogoliră în toate părțile pe covoare. Și-i arătai astfel că nu voiam nici să mănînc, nici să beau. Atunci, biata vară-mea adună cu grijă și în tăcere cioburile de pe jos, șterse covoarele și veni să se așeze lîngă salteaua pe care mă întinsesem. Și nu conteni tot timpul nopții să-mi facă vînt cu evantaiul, spunîndu-mi cu nespusă blîndețe cuvinte gingașe și mîngîietoare. Iar eu gîndeam : „Ce nebunie e să fii îndrăgostit !“ Cum se lumină de ziuă, mă sculai în grabă și mă dusei în ulicioară, sub fereastra fetei.

Dar abia mă așezasem pe bancă și văzui fereastra deschizîndu-se, iar înaintea ochilor mei fermecați se ivi frumosul chip al celei ce era tot sufletul meu. Îmi surîdea cu toți dinții într-un fel tare plăcut. Pieri o clipă și se întoarse ținînd în mîini un săculeț, o oglindă, un ghiveci de flori și un felinar. Apoi iată ce făcu : mai întîi băgă oglinda în sac, legă sacul și-l aruncă în odaie ; pe urmă, cu o mișcare de nespus, își desfăcu părul ce-i căzu greoi, acoperind-o toată și ascunzîndu-i o clipă fața ; după care așeză felinarul între florile din ghiveci ; la urmă, luă totul și pieri, iar fereastra se închise. Și inima-mi plecă odată cu tînăra, pe cînd eu rămăsei într-o stare vrednică de plîns.

Știind din cele întîmplate pînă atunci că zadarnic aș mai fi așteptat acolo, m-am îndreptat nemîngîiat și chinuit către casă, unde-am găsit-o pe biată vară-mea plîngînd și cu capul înfășurat cu două fîșii, una peste fruntea rănită, alta peste ochii bolnavi de lacrimile pe care le vărsase în vremea lipsei mele și în celelalte zile de amărăciune. Nu mă văzuse, și sta aplecată, cu capul sprijinit într-o mînă, legănîndu-se în armonia înfiorată a unor stihuri pe care le murmura încetișor :

Mă tot gîndesc la tine, Aziz ! Spre ce tărîm
Departe-acum de mine bați negrul caldarîm ?
Aziz, răspunde-mi ! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinare, pribeagul meu cel drag ?

Gîndește-te, la rîndu-ți, Aziz, acum, și tu :
Să știi că orișiunde te-ar duce — vrei ori nu —
Ea, Soarta ce rîvnește la fericirea mea,
Aziz, o, nicăierea, nicicînd nu vei putea

Să mai găsești căldura duiosului cămin
Pe care-Aziza-n suflet ți-l ridica senin.

Tu nici n-asculți, Azize, ce-ți spun, și pleci grăbit
Pe drumul tău, departe de mine, răzlețit.
Iar ochii mei, în urmă-ți, pornesc așa, deodat',
Izvorul lor de lacrimi, fierbinte, nesecat.

Ah, inima mea tristă, plîngi, inimă, mereu !
Cel drag e dus departe, s-a dus iubitul meu.

Mă tot gîndesc la tine, Aziz : spre ce tărîm
Departe-acum de mine bați negrul caldarîm ?
Aziz, răspunde-mi ! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinare, pribeagul meu cel drag ?

Cînd sfîrși, se întoarse deodată și mă văzu. Numaidecît se opri înaintea mea, fără să poată rosti o vorbă, fără o șoaptă, cu pleoapele lăsate, palidă și tristă. Într-un tîrziu, grăi :

— O, vere drag, așază-te și povestește-mi ce ți s-a întîmplat și de data aceasta.

Și-i povestii totul amănunțit, arătîndu-i semnele de taină pe care mi le făcuse tînăra. Aziza îmi spuse :

— Bucură-te, căci dorințele tale s-au împlinit. Află, dar, că oglinda vîrîtă în sac vrea să zică soarele care apune : aceasta însemnează că te cheamă mîine seară la ea acasă ; părul negru desfăcut și acoperindu-i chipul însemnează noaptea care acoperă pămîntul cu întunecimea ei : ceea ce întărește semnul cel dintîi ; ghiveciul cu flori însemnează că trebuie să intri în grădina casei, din dosul ulicioarei ; cît privește felinarul pus în ghiveci, însemnează că, odată intrat în grădină, trebuie să te îndrepți spre partea unde vei zări un

felinar aprins și să aștepți acolo venirea iubitei tale.

Ci eu, în culmea dezamăgirii, îi strigai :

— Cîte nădejdi închipuite nu mi-ai dat cu lămuririle tale înșelătoare ! Oh, tare sînt nenorocit !

Atunci Aziza fu și mai drăgăstoasă cu mine decît de obicei și-mi spuse vorbe dulci și liniștitoare, dar nu îndrăzni să se miște de la locul ei și nici să-mi aducă să beau ori să mănînc, temîndu-se de răbufnirile mele de mînie și de ciudă.

A doua zi către seară, mă hotărîi să încerc pasul și, încurajat de Aziza, care-mi da atîtea dovezi de dăruire și de uitare de sine desăvîrșite, pe cînd în taină plîngea amarnic, mă îmbăiai și, ajutat de ea, mă îmbrăcai cu cea mai frumoasă haină a mea. Dar înainte de-a mă lăsa să plec, Aziza îmi aruncă o privire deznădăjduită și-mi spuse cu lacrimi în ochi :

— O, fiu al unchiului meu, ia acest bob de mosc curat și înmiresmează-ți buzele. Iar după ce-ți vei fi văzut iubita și te vei bucura de ea în toată voia, făgăduiește-mi că-i vei recita versul pe care ți-l voi spune.

Îmi aruncă brațele în jurul gîtului și suspină adînc. Atunci îi jurai că-i voi spune tinerei versul. Și Aziza, liniștită, mă sili să-l repet înainte de plecare, deși nu pricepeam nici ce voia, nici ce ar putea să urmeze de aci :

Oh, pe Allah ! voi, toți aceia care
Iubiți, spuneți-mi : dacă dragostea
N-ar fi să stea decît în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare ?...

Plecai cu pași grăbiți și ajunsei la grădină, unde portița era deschisă și unde, în fund de tot,

ardea un felinar către care mă îndreptai prin întuneric.

Cînd ajunsei la locul unde se afla lumina, ce minune mă aştepta ! Găsii, într-adevăr, o sală minunată, cu bolta arcuită şi cu o cupolă acoperită pe dinăuntru cu fildeş şi cu abanos, şi luminată cu uriaşe sfeşnice de aur şi cu lămpi mari de cristal atîrnate cu lanţuri de aur de tavanul înalt. În mijlocul sălii, dintr-un havuz, smălţuit cu podoabe de toate culorile şi cu împletituri de desene desăvîrşite, murmura şopotul unei ape ale cărei şoapte numai şi te şi răcorcau. Lîngă havuz, pe o măsuţă de sidef, se afla o tavă de argint acoperită cu un ştergar de mătase, iar pe covor era un vas de Damasc, pe al cărui gît răsucit atîrna o cupă tot de Damasc.

Atunci, o, tinere stăpîne, cel dintîi lucru pe care-l făcui fu să dau la o parte ştergarul de mătase ce acoperea tava cea mare de argint. Bunătăţile pe care le văzui acolo, le mai văd parcă şi acum în faţa ochilor. În adevăr, erau acolo...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută şaisprezecea noapte

Ea urmă :

Vizirul Dandan continuă astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea tînărului prinţ Diadem :

În adevăr, erau acolo patru pui fripți, aurii și înmiresmați, gătiți cu toate aromele trebuitoare. Mai erau și patru oluri de porțelan, mult încăpătoare, unul cu mahalabia [1] aromată cu suc de portocale și presărată cu fistic smicurat și cu scorțișoară pisată ; un altul cu stafide stropite și aromate cu sirop de trandafiri ; al treilea, oh ! al treilea ! cu baclavale din foi subțiri, măestru împăturite și împărțite în romburi gingașe ; al patrulea, cu cataifuri în sirop bine legat și parcă stînd gata să plesnească de umplute ce erau. Și acestea toate se aflau numai pe o jumătate de tavă. Pe cealaltă, se găseau tocmai fructele care îmi plac cel mai mult : smochine zbîrcite de coapte și alintîndu-se parcă, știindu-se dorite ; apoi chitre, lămîi, struguri proaspeți și banane, iar printre ele erau presărate flori de toate culorile, trandafiri, iasomie, lalele, crini, zarnacadele.

Atunci, plin de încîntare, am spus necazurilor mele să plece și bucuriei să-și facă-n mine cuibul. Eram însă oleacă îngrijorat, nevăzînd pe acolo nici o făptură vie de-a lui Allah. Și cum nu zăream nici vreo slujnică, nici vreo roabă care să mă slujească, nu îndrăzneam să mă ating de nimica. Așteptai cuminte să vină iubita inimii mele, dar trecu un ceas de vreme, și nimic ; mai trecu unul, și încă unul, și tot nimic ! Începui să mă simt chinuit de foame, căci nu mai mîncasem de mult, amărît cum fusesem din pricina dorurilor mele fără de zare. Acum însă, întrezărind un început de izbîndă, mi se întorsese pofta de mîncare, prin mila lui Allah, și mă simțeam recunoscător sărmanei Aziza care îmi tot spusese că voi izbîndi și-mi tălmăcise bine înțelesurile semnelor.

[1] Desert pe bază de făină, lapte și orez pisat.

Așa că, nemaiputînd să îndur foamea năprasnică ce mă chinuia, mă năpustii mai întîi asupra minunatelor cataifuri, care-mi plăceau mai mult ca orice, și aruncai pe gît nu mai știu cîte bucăți. Parcă fuseseră frămîntate cu miresmele duhurilor sfinte de mîinile luminoase ale huriilor ! Pe urmă, mă repezii asupra ispititoarelor baclavale scăldate în sirop și mă ghiftuii spornic cu tot ce-mi îmbia darnică soarta. Dădui apoi pe gît întreaga cupă de albă mahalabie cu fistic pisat, care parcă îmi răcorea inima. Trecui și la pui, mîncai unul, mîncai pe-al doilea, pe-al treilea, pe-al patrulea, atît era de măiestrită umplutura din ei, dreasă cu semințe acrișoare de rodie. După care mă întorsei spre fructe, ca să mă îndulcesc, și-mi desfătai cerul gurii alegînd și cumpănind pe îndelete. Și încheiai masa gustînd vreo patru linguriță de rodie și înălțînd slavă lui Allah pentru darurile lui. Și pusei capăt la toate, potolindu-mi setea din marele ol de Damasc, fără a mă folosi de cupa ce mi se păru de prisos.

Pe urmă, după ce-mi umplusem bine pîntecul, simții că mă cuprinde o moleșeală grea și parcă tot trupul mi se topea. Abia mai găsii puterea să mă spăl pe mîini și să mă întind pe pernele de pe covoare, cufundîndu-mă într-un somn adînc.

Ce s-a mai petrecut în noaptea aceea ? Tot ce știu e că dimineața, trezindu-mă sub razele arzătoare ale soarelui, zăceam întins, nu pe covoarele cele moi, ci chiar pe marmura goală, și aveam pe pielea pîntecului un pic de sare și un pumn de cenușă. Atunci am sărit ca ars, m-am scuturat și am privit la dreapta și la stînga, dar n-am văzut în jurul meu nici urmă de ființă vie, nicăieri.

Mare îmi era nedumerirea și spaima. Mînios foarte pe mine însumi și rușinat peste măsură de slăbiciunile cărnii mele și de puținătatea tăriei mele la veghe și la oboseală, pornii mîhnit către casă, unde o găsii pe biata Aziza jelindu-se încetișor și spunînd stihuri amestecate cu lacrimi :

În lină legănare se naltă-o adiere
Și vine peste cîmpuri spre mine lunecînd.
Îi recunosc mireasma de iarbă și de miere,
Presimt cum pune-n plete-mi degetele ei, blînd.

O, vino, adiere duioasă ! Păsări cîntă.
E hărăzit de soartă al inimii fior.
Ah, de-aș putea, iubire, să te cuprind, plăpîndă,
La piept, ca-ndrăgostitul iubita lui, cu dor !

Oh, îndulcește-o clipă cu dulcea-ți răsuflare
Și spulberă în vînturi al chinului temei
Și-amarul unei inimi îndrăgostite care
Se-neacă în durerea nefericirii ei !

Tu pleci, Aziz, dar mie ce-mi mai rămîne-n urmă,
Din toată bucuria pămîntului întreg ?
Cînd lacrimile-amare răsufletul mi-l curmă,
Ce gust mai are viața, ce drum să mai aleg ?

Ah, cine-mi poate spune că sîntem ca doi gemeni
La suflete ? Că ducem la fel povara grea ?
Că inima ta geme și suferă asemeni,
În flacăra iubirii arzînd cum arde-a mea ?

Văzîndu-mă, se ridică repede, își șterse lacrimile, mă întîmpină cu vorbele cele mai blînde și mă ajută să-mi scot hainele, pe care le mirosi de mai multe ori și-mi spuse :

— Pe Allah ! o, fiu al unchiului meu, nu-s mi-resmele pe care le lasă în haină atingerea unei femei îndrăgostite ! Povestește-mi ce s-a întîmplat.

Eu m-am grăbit să-i împlinesc dorința, în vreme ce fața ei se făcea tot mai îngîndurată, pînă ce îmi spuse cu spaimă :

— Pe Allah ! o, Aziz, nu mai sînt liniștită în privința ta și tare mă tem ca necunoscuta să nu te facă să treci prin mari necazuri. Află, dar, că sarea pusă pe piele însemnează că ea te găsește tare searbăd, pe tine, îndrăgostitul atît de pătimaș, din pricină că te-ai lăsat învins de somn și de oboseală. Iar cenușa înseamnă : „Allah să-ți întunece chipul, ție, cel cu dragoste amăgitoare !“ Astfel, Aziz al meu, această femeie, în loc să fie duioasă cu oaspele ei și să-l trezească blînd, l-a privit cu greață și i-a dat a înțelege că nu e bun decît să mănînce, să bea și să doarmă. Ah ! de te-ar scăpa Allah de dragostea acestei femei lipsite de milă și de inimă !

Eu, atunci, auzind aceste vorbe, am început să mă bat cu pumnii în piept și să strig :

— Eu sînt vinovat, căci, pe Allah ! această femeie are dreptate ; îndrăgostiții nu trebuie să doarmă. Ah ! eu prin greșeala mea mi-am pricinuit nenorocirea. Acuma ce să fac, fiică a unchiului meu ? Ah ! fie-ți milă și spune-mi !

Biata Aziza, verișoara mea, care mă iubea atît de mult, era topită de durere văzîndu-mă așa de mîhnit...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şaptesprezecea noapte

Ea povesti regelui Şahriar :

— Aşadar, preafericitule rege, vizirul Dandan a urmat astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea prinţului Diadem :

Biată verişoara mea Aziza, care mă iubea atît de mult, era topită de durere văzîndu-mă aşa de mîhnit, şi-mi răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei, o, Aziz, ce uşor mi-ar fi să te ajut, dacă bunacuviinţă mi-ar îngădui să ies, să mă duc şi să vin cînd vreau şi unde vreau. Acum însă, înainte de a mă mărita, datinile îmi poruncesc să stau numai în casă. Ci ascultă ce trebuie să faci, ca să pot veghea de departe la izbînda ta, de vreme ce nu pot să fiu eu însămi legătura dintre tine şi fata aceea. Iată ce zic eu, o, Aziz ! Întoarce-te astă-seară în acelaşi loc şi păzeşte-te mai ales de ispita somnului. Pentru aceasta, nu mînca nimic, deoarece mîncarea îngreuiază simţurile şi le moleşeşte. Fereşte-te să adormi şi o vei vedea venind la tine spre miezul nopţii. Allah să te aibă în paza lui şi să te apere de rele !

Atunci eu nu mai dorii decît să vină cît mai curînd noaptea. Cînd eram gata să plec, Aziza mă opri o clipă ca să mă sfătuiască :

— Ia aminte ca, după ce tînăra îţi va fi împlinit dorinţele, să nu uiţi cumva să-i spui stihurile ce te-am învăţat.

Și-i răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Apoi ieșii din casă.

Cînd ajunsei în grădină, găsii, ca și-n ajun, sala luminată bogat și masa plină cu tăvi mari, încărcate cu bunătăți, cu dulciuri, cu fructe și cu flori. De îndată ce mirosul florilor și al tuturor acelor bunătăți mi-a atins nările, sufletul meu nu s-a mai putut stăpîni, m-am supus dorințelor și am mîncat din plin din fiecare fel și am băut din cana cea mare. Și cum îmi plăcea nespus, am băut pînă mi s-a umplut burta. Eram cum nu se poate mai mulțumit. Dar deodată pleoapele începură să mi se închidă, iar eu, ca să lupt împotriva somnului, încercam să le țin deschise cu degetele. Zadarnic însă. Atunci mi-am zis : „N-am să adorm, dar am să-mi pun capul pe-o pernă oleacă, atîta tot ! Dar n-am să adorm, nu !“ Luai o pernă și-mi pusei capul pe ea. Și nu mă mai trezii decît a doua zi în plină lumină. Eram întins, nu în sala cea minunată, ci într-o odaie ticăloasă care slujea pesemne rîndașilor. Pe burtă aveam un os de picior de oaie, o bășică umflată și cîțiva sîmburi de curmale și de roșcove, iar lîngă mine, două drahme și un cuțit. Atunci, buimac cu totul, mă sculai, aruncai de pe mine toate aceste lucruri și, mînios de ce mi se întîmplase, nu luai decît cuțitul și mă întorsei acasă, unde o găsii pe Aziza murmurînd cu jale stihurile următoare :

Ah, lacrimi ale ochilor mei, grele,
Voi sufletul întreg mi l-ați topit
Și-ați mistuit lumina ființei mele !

Iar cel ce mă ucide, cel iubit,
E tot mai nemilos și mai posac.
Ci oare nu-i un vis nemărginit

Să suferi pentru cel ce ți-este drag,
Cînd e frumos ca soarele senin ?
O, scump Azize, nu mai pot să tac !·

Tot sufletul îmi e de tine plin,
Tu inima mi-ai învăscut-o-n dor
Și mi-ai săpat în ea genuni de chin !

Eu, încă negru de ciudă, ca să-și dea seama că sosisem, îi aruncai cîteva vorbe de ocară. Ea însă, stăpînită și cu o duioșie nespusă, își șterse ochii, veni la mine, își puse brațele în jurul gîtului meu, mă strînse cu drag la piept, pe cînd eu încercam s-o îndepărtez, și-mi spuse :

— Oh, bietul meu Aziz, văd că și în noaptea asta te-ai lăsat biruit de somn.

Iar eu, nemaiputînd îndura, mă prăbușii pe covoare, înăbușit de necaz, și zvîrlii cît colo cuțitul pe care-l luasem. Atunci Aziza se așeză lîngă mine și începu să-mi facă vînt cu evantaiul, îndemnîndu-mă să am curaj, căci totul avea să se îndrepte, pînă la sfîrșit. Apoi, la rugămințile ei, îi spusei ce găsisem pe mine cînd mă trezisem, și adăugai :

— Pe Allah ! grăbește-te să-mi tălmăcești înțelesurile !

Ea îmi răspunse :

— Ah, Aziz, oare nu te-am sfătuit să nu te lași ispitit de mîncare, ca să poți să te ferești de-a adormi ?

Dar eu îi strigai :

— Ah, grăbește-te să-mi tălmăcești înțelesurile !
Ea grăi :
— Află că bășica umflată...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută optsprezecea noapte

Ea urmă :

— Află că bășica umflată însemnează că inima ta, cu toate că te aflai în casa iubitei, rătăcea prin văzduhuri și nu dovedea multă înflăcărare. Șimburii de curmale vor să spună că, la fel cu ei, ești lipsit de gust, căci dragostea, care-i măduva inimii, îți lipsește cu totul. Semințele de roșcove, care-i copacul lui Ayub [1], părintele răbdării, au fost puse ca să-ți amintească de această virtute de mare preț pentru îndrăgostiți. Despre osul de picior de oaie, mi-e greu să spun ce poate să însemneze.

Eu strigai atunci :

— O, Aziza, dar ai uitat de cuțitul cel cu lama lungă și subțire, și de cele două drahme !

Aziza, tremurînd din tot trupul, îmi răspunse :

— Aziz, mi-e teamă pentru tine ! Cele două drahme însemnează ochii ei. Ea vrea să-ți spună : „Jur pe ochii mei că, dacă mai vii odată și adormi iar, am să te înjunghii cu cuțitul, fără de milă !" O, fiu al unchiului meu, mult mi-e teamă, dar, ca

[1] Iov din *Biblie*, personaj foarte stimat de arabi.

să nu te supăr, ascund mereu în mine tulburarea și plîng în tăcere, singură în casa goală. Și nu am altă mîngîiere decît suspinele mele !

Îmi simții atunci inima plină de milă pentru durerea ei și-i spusei :

— Pe viața mea, fiică a unchiului meu, ce leac este pentru toate astea ? Ah, ajută-mă să ies din această nenorocire fără de capăt !

Ea îmi strigă :

— Cu toată dragostea și cu bucurie ! Trebuie numai să dai ascultare celor ce-ți spun și să faci întocmai, altfel nu se poate izbîndi nimic.

Răspunsei :

— Ascult și mă supun. Îți jur pe capul tatălui meu !

Atunci Aziza, încrezătoare în făgăduința mea, se simți fericită, mă îmbrățișă și-mi spuse :

— Ei bine, iată ! Acum trebuie să dormi întreaga zi, așa ca la noapte să nu mai simți ispita la somn. Cînd te vei trezi, am să-ți dau eu însămi să mănînci și să bei, și astfel nu te vei mai teme de nimic.

Și Aziza mă sili să mă culc și mă frecă ușurel pe spate. Sub mîngîierea ei dulce, repede am și adormit. Cînd m-am trezit spre seară, ea ședea tot lîngă mine și-mi făcea vînt cu evantaiul. Și am băgat de seamă că plînsese mereu, căci pe hainele ei erau urme de lacrimi. Aziza se grăbi atunci să-mi aducă mîncare și-mi duse cu mîinile ei la gură îmbucăturile, iar eu nu făceam decît să le înghit, pînă ce mă săturai deplin. Pe urmă îmi dete să beau o ceașcă de sirop de gingifar amestecat cu apă de trandafiri, care mă înviora cu totul. Îmi spălă apoi mîinile, mi le șterse cu un ștergar înmiresmat cu mosc și mă stropi cu

apă de flori. După care îmi aduse o haină minunată, mă îmbrăcă și-mi spuse :

- Dacă vrea Allah, noaptea aceasta va fi noaptea împlinirii dorințelor tale !

Însoțindu-mă pînă la ușă, adăugă la sfîrșit :

- Dar mai ales să nu uiți rugămintea mea !

O întrebai :

Care rugăminte ?

Ea răspunse :

O, Aziz, versurile ce te-am învățat !

Ajunsei așadar în grădină și, ca și în celelalte nopți, intrai în sala cu boltă arcuită și mă așezai pe covoarele cele scumpe. Și cum eram foarte sătul, mă uitai la tăvi cu nepăsare și rămăsei de veghe pînă către miezul nopții. Nu se vedea nimeni, nu se auzea nici un zgomot și mi se părea noaptea lungă cît un an, dar așteptam răbdător înainte. Cînd trecuseră trei sferturi din noapte și cocoșii începuseră să vestească zorii, mă simții încetul cu încetul tot mai flămînd și tot mai îspitit să gust din cele bunătăți, pînă ce nu m-am mai putut împotrivi, m-am sculat numaidecît în picioare, am dezvelit tăvile și am mîncat pînă ce m-am săturat. Pe urmă am băut un pahar, pe urmă altul, și așa pînă la al zecelea. Mi-am simțit capul greu, dar m-am stăpînit cu tărie, mă întindeam și mă suceam într-o parte și-n alta, și chiar în clipa cînd eram gata să nu mă mai pot birui, auzii ca un zvon de rîsete și de foșnete de mătase. Abia avui vreme să sar în picioare, să-mi spăl mîinile și să-mi clătesc gura, că și văzui perdeaua cea mare din fund dîndu-se la o parte. Surîzătoare, înconjurată de zece fete frumoase ca niște stele, ea intră... Părea însăși luna. Purta o haină de atlaz verde țesută cu fir de aur roșu. Parcă anume

pentru ca, tinere stăpîne, fuseseră alcătuite stihurile poetului :

Deci, iat-o ! Cu privirea-i mîndră,
Cu chipu-i ca vrăjit — se-arată.
Prin verdea-i rochie subțire
Văd sînii izbucnind deodată.
Iar păru-i, despletit pe umeri,
Ca o minune-i, revărsată.

Și dacă-ntreb ce nume poartă,
Răspunde : „Eu sînt zina care
Aduce cu privirea-i mîndră
A-ndrăgostiților pierzare
Și inimile lor le arde
În flacăra fără cruțare".

De-i spun de chinurile grele
Ale iubirii, îmi răspunde :
„Sînt stînca rece și văzduhul
Cel fără de ecou ; ci unde
S-a plîns vreun om că stînca tace
Sau că văzduhul n-are unde ?"

Ci eu îi spun așa : „Fecioară,
Dacă ți-e inima o stîncă,
Atunci, cu degetele mele,
Ca Musa, și eu, astăzi încă,
Fac ca din stîncă să țîșnească
Un clar izvor de apă-adîncă".

Și, în adevăr, tinere doamne, de îndată ce i-am spus aceste stihuri, mi-a surîs și mi-a grăit :

— Foarte bine ! Dar cum de-ai izbîndit de data asta să nu te lași biruit de somn ?

I-am răspuns :

— Adierea venirii tale mi-a înviorat sufletul.

Se întoarse atunci către roabe și le făcu un semn din ochi. Și ele numaidecît ieșiră și ne lăsară singuri în sală. Veni și se așeză lîngă mine, mă luă la piept și-și încolăci brațele în jurul gîtului meu. Iar eu, năpustindu-mă asupra buzelor ei, îi mușcam buza de sus, în vreme ce ea îmi mușca buza de jos. Pe urmă am luat-o de mijloc, am îndoit-o și ne-am rostogolit amîndoi pe covor. Și am început să ne zbenguim, sărutîndu-ne, îmbrățișîndu-ne, ciupindu-ne, mușcîndu-ne, prinzîndu-ne de coapse și de picioare, zbătîndu-ne ca peștii pe uscat, pînă ce se prăbuși sleită în brațele mele, moartă de dorinți. Noaptea aceea a fost o noapte de sărbătoare pentru inima mea, întocmai cum spune poetul :

Ah, veselă-mi fu noaptea și ușoară,
Și mai plăcută decît orice noapte
Din cîte sorții mi le-ncununară.
Iar, plină, cupa n-o lăsam să rabde.

Și somnului grăii : „Socoți tu, oare,
Acum, că te-ar dori aceste pleoape ?“
Dar coapsele și zveltele picioare
Le îmbiam pe rînd : „Hai, mai aproape !“

Dar cînd se făcu dimineață și mă pregăteam să plec, ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună :

— Așteaptă oleacă ! Vreau să-ți mai dezvălui ceva...

Cînd povestea ajunse aici, Șherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

— Aziz povesti mai departe :

Ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună :

— Așteaptă oleacă ! Vreau să-ți mai dezvălui ceva și să-ți dau un sfat.

Cu oarecare mirare, mă așezai iarăși lîngă ea. Atunci desfăcu o batistă și scoase o bucată pătrată de zarafir, pe care este cusută întîia gazelă, iat-o aici, în fața măriei tale, tinere stăpîne. Mi-o dărui, grăindu-mi :

— Păstreaz-o cu grijă ! Este lucrată de o tînără prietenă a mea, domnița Insulelor Camforului și ale Cristalului. Darul acesta are să-ți fie de mare însemnătate în viață și, pe deasupra, are să-ți aducă mereu aminte de aceea care ți l-a dat.

Eu atunci, în culmea uimirii, i-am mulțumit cu multă bucurie. Dar, luîndu-mi rămas bun de la ea, cum eram uluit de tot ce mi se întîmplase, am uitat să-i spun strofa ce mă învățase Aziza.

Cînd am ajuns acasă, am găsit-o pe biata mea vară întinsă în pat. Chipu-i arăta semne de un început de boală, dar, văzîndu-mă, făcu o sforțare ca să se scoale și, cu ochii în lacrimi, se tîrî pînă la mine, mă îmbrățișă, mă strînse la piept și mă întrebă :

— I-ai spus strofa ?

Încurcat, abia îngăimai :

— Ah, am uitat ! și numai din pricina gazelei acesteia, cusută pe zarafirul pe care l-am primit în dar.

Despăturii zarafirul și-i arătai gazela. Aziza atunci nu se mai putu stăpîni și, izbucnind în plins, îmi rosti printre lacrimi aceste versuri :

Învață, inimă, cumplitul
Cînd : orice prietenie moare,
Iar despărțirea e sfîrșitul
Oricărei dragoste sub soare.

După care adăugă :

— O, vere, te rog din tot sufletul ca data viitoare să nu uiți a-i spune strofa.

Răspunsei :

— Mai spune-mi-o o dată, că aproape am și uitat-o.

Ea mi-o mai spuse o dată, iar eu o învățai bine. Apoi, cînd se făcu iarăși seară, ea îmi grăi :

— Iată, e vremea ! Allah să te îndrume și să te ferească de primejdii.

Trecînd prin grădină, intrai în sală, unde o găsii pe iubita mea așteptîndu-mă. Mă îmbrățișă îndată și mă culcă cu capul în poala ei. Pe urmă, după ce mîncarăm și băurăm, ne lăsarăm cu totul în voia dragostei... Nu mai povestesc toate zbenguielile noastre care ținură pînă în zori. De data asta nu mai uitai să-i spun strofa Azizei :

Oh, pe Allah ! voi, toți aceia care
Iubiți, spuneți-mi : dacă dragostea
N-ar fi să stea decît în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare ?...

N-aș putea să-ți lămuresc, stăpîne, ce tulburare au stîrnit versurile acestea asupra iubitei mele. Atîta de tare se arătă înfiorată, încît inima ei,

despre care spunea că nu știe ce-i duioșia, începu să se zbată în piept cu amar, și suspină :

Mă-nchin rivalei mele scumpe
Și inimii-i cum alta nu-i.
Ea toate tainele-mi cunoaște,
Dar nu le spune nimănui.

Greu suferă-mpărțind cu alta
Ceea ce i-i mai drag — dar tace.
Ea știe prețul suferinții,
Îndură, sîngeră — dar tace.

Eu ascultai cu toată luarea-aminte stihurile, ca să le pot spune apoi Azizei. Cînd ajunsei acasă, o găsii pe Aziza întinsă pe-o saltea, iar maică-mea o îngrijea, stînd alături. Sărmana Aziza avea fața îngălbenită și era atît de slabă, încît părea leșinată. Își ridică ochii îndureraţi către mine, fără să poată face o mișcare. Mama atunci mă privi cu asprime, dînd din cap, și-mi spuse :

— Ce rușine, Aziz !

Dar Aziza luă mîna mamei, o sărută și-mi spuse cu o voce abia șoptită :

— O, fiu al unchiului meu, ai uitat oare și acum sfatul meu ?

Îi răspunsei :

— Fii liniștită, Aziza ! I-am spus strofa, care a mișcat-o atît de mult, încît și ea mi-a spus niște versuri.

Îi repetai stihurile, iar Aziza, auzindu-le, plînse în tăcere și murmură :

Cine nu știe să păstreze-o taină
Și nici să-ndure răbdător la greu,
Din haina neagră-a morții facă-și haină.

Iar dacă viața mea n-a fost, mereu,
Decît o lungă, tristă renunțare,
Acum, lipsită de iubitul meu

Și de cuvîntul lui, nu sînt în stare
Să mai trăiesc. Ah, cînd voi fi-ntre stele,
Dă-i tu cea mai fierbinte sărutare

Acelui ce-a fost chinul vieții mele !

Apoi adăugă :

— O, fiu al unchiului meu, te rog, cînd te vei întîlni iarăși cu iubita ta, să-i spui aceste două strofe. Și fie-ți viața dulce și ușoară, scumpe Aziz !

Iar eu, de îndată ce veni noaptea, mă întorsei la grădină, ca de obicei, și o găsii pe iubita mea așteptîndu-mă în sală. Ne așezarăm alături, mîncarăm, băurăm și ne veselirăm în toate chipurile, pe urmă ne culcarăm înlănțuiți pînă dimineața. Atunci mi-adusei aminte de făgăduiala dată Azizei și-i spusei iubitei cele două strofe.

De îndată ce le auzi, scoase un țipăt, se trase înapoi speriată și strigă :

— Pe Allah ! ființa care-a spus asemenea versuri trebuie să fie moartă în această clipă !

Apoi adăugă :

— Trag nădejde că nu-ți este vreo rudă, nici soră, nici vară ! Căci, îți mai spun odată, neîndoios că acuma este în rîndul celor morți.

Atunci îi spusei :

— Este logodnica mea, fiica unchiului meu.

Ea îmi strigă :

— Ce spui ? De ce mă minți așa ? Dacă ar fi logodnica ta, ai iubi-o altfel.

Îi spusei iar :

— Este logodnica mea, Aziza, fiica unchiului meu.

Ea-mi răspunse :

— De ce nu mi-ai spus pînă acuma ? Pe Allah ! Niciodată nu mi-aș fi îngăduit să-i răpesc logodnicul, dacă aș fi știut legătura voastră. Ce nenorocire ! Dar spune-mi, ea a știut de întîlnirile noastre ?

Răspunsei :

— De bună seamă ! Ea însăși mi-a tălmăcit semnele pe care mi le făceai. Fără ea, niciodată n-aș fi ajuns pînă la tine. Numai mulțumită sfaturilor și înțeleptelor ei îndemnuri am putut izbîndi.

Atunci ea strigă :

— Ah, tu ești pricina morții ei ! Fie ca Allah să nu-ți prăpădească tinerețile așa cum le-ai prăpădit tu pe ale bietei tale logodnice ! Du-te degrabă și vezi ce s-a întîmplat.

Plecai în fugă, cu mintea tulburată de năprasnica veste. Cînd ajunsei în colțul străduței pe care era casa noastră, auzii strigătele de jale ale femeilor care boceau înlăuntrul casei... Întrebai pe vecinele care intrau și ieșeau grăbite, iar una îmi răspunse :

— Am găsit-o moartă, prăbușită îndărătul ușii de la odaia ei.

M-am năpustit atunci înlăuntru și cea dintîi care mă văzu fu mama, care-mi strigă :

— Ești răspunzător în fața lui Allah de moartea ei ! Povara sîngelui ei atîrnă de gîtul tău. Ah, copile, blestemat logodnic ai mai fost și tu !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzecea noapte

Fa urmă :

...Ah ! copile, blestemat logodnic ai mai fost şi tu !

Şi în vreme ce ea mă copleşea cu învinuiri mai departe, intră tata, şi atunci ea tăcu, o clipă, în faţa lui. Apoi tata începu pregătirile pentru înmormîntare, iar cînd toţi cunoscuţii şi rudele se strînseră şi totul fu gata, înălţarăm rugăciunile obişnuite pentru rămăşiţele pămînteşti ale Azizei şi împlinirăm datinele cuvenite la îngropăciune, rămînînd trei zile sub corturi, la mormîntul ei, cetind din Cartea Sfîntă.

M-am întors apoi acasă lîngă mama şi-mi era inima plină de jale pentru chinuita care pierise. Atunci mama a venit lîngă mine şi mi-a spus :

— Copile, vreau să-mi mărturiseşti cu ce te-ai făcut atît de vinovat faţă de Aziza, încît i s-a stins inima de mîhnire. Căci pe ea zadarnic am tot întrebat-o de pricina bolii, n-a vrut să-mi dea nimic pe faţă şi mai ales n-a scos o vorbă amară despre tine, ba dimpotrivă, pînă la sfîrşit, a rostit numai cuvinte de binecuvîntare. Ci spune-mi, Aziz, pentru numele lui Allah, mărturiseşte-mi ce i-ai făcut de ai împins-o la moarte !

I-am răspuns :

— Eu ? Nimic !

Dar ea a stăruit :

— Cînd şi-a dat sufletul, stam la căpătîiul ei. Atunci s-a întors către mine, a deschis o clipită ochii şi mi-a şoptit : „O, soţie a unchiului meu, mă rog celui atoatestăpîn să nu ceară nimănui socoteală de preţul sîngelui meu şi să ierte pe cei

ce mi-au chinuit inima. Iată că părăsesc o lume trecătoare, pentru o alta fără de moarte. Eu i-am spus : „O, fata mea, nu vorbi de moarte. Ajute-ţi Allah să te vindeci cît mai curînd !“ Ci ea, zîmbind trist, mi-a răspuns : „O, femeie a unchiului meu, te rog să-i împărtăşeşti lui Aziz, fiul tău, sfatul meu cel mai de pe urmă, rugîndu-l să nu-l uite. Cînd va merge la locul unde se duce de obicei, să spună, înainte de a pleca de-acolo :

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decît amara necredinţă !“

După care a adăugat : „În felul acesta, îi voi rămîne îndatorată şi voi veghea asupra lui după moarte, aşa cum am vegheat şi în viaţă fiind !“ Apoi a ridicat perna şi a scos de dedesubt un dar pentru tine, dar m-a pus să jur că nu ţi-l voi da decît dacă te voi vedea înduioşat, plîngînd moartea ei şi părîndu-ţi cu adevărat rău după ea. Eu, copile, păstrez cu grijă darul ei şi n-am să ţi-l înmînez decît cînd am să văd că îndeplineşti dorinţa Azizei.

I-am spus mamei :

— Bine, fie ! ci poţi să-mi arăţi şi-acum darul acela.

Mama însă n-a vroit cu nici un preţ şi m-a părăsit.

Poţi vedea, stăpîne, cît eram de nechibzuit peatunci, ce puţină minte cumpănită aveam şi ce inimă măruntă. În loc să plîng după biata Aziza şi să port mîhnirea în sufletul meu, nu mă gîndeam decît la petrecere şi la desfătare. Nimic nu mi se părea mai plăcut decît să mă duc la iubita mea. De cum veni noaptea, mă grăbii să plec la ea. O găsii nerăbdătoare să mă vadă, stînd ca pe

jăratic. Şi cum intrai, alergă la mine, mă cuprinse pe după gît şi-mi ceru veşti despre vară-mea Aziza. După ce îi povestii amănuntele morţii şi ale înmormîntării, o năpădiră părerile de rău şi-mi spuse :

—Ah, cum de n-am ştiut pînă să moară ce credincioasă ţi-a fost şi cu cîtă uitare de sine te-a slujit ! Cum i-aş mai fi mulţumit şi cum aş mai fi răsplătit-o !

Atunci adăugai :

— Mai cu seamă a stăruit pe lîngă mama să-mi spună, pentru ca şi eu să ţi le spun apoi, aceste cele din urmă vorbe pe care le-a rostit :

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decît amara necredinţă !

După ce le ascultă, tînăra strigă :

— Allah s-o aibă întru mare mila lui ! Iată că şi după moarte ea tot ţi-i de ajutor, căci prin stihurile acestea simple te scapă de pieirea pe care o urzisem împotriva ta.

Cînd auzii ce spune, rămăsei buimac cu totul şi strigai :

— Ce tot spui ? Cum ? Sîntem legaţi prin dragoste, şi tu îmi hotărăşti pieirea ? În ce capcană voiai să mă prinzi ?

Ea îmi răspunse :

— O, nepriceputule ! văd că habar n-ai de viclenîile de care sînt în stare femeile. Ci nu vreau să mai stăruiesc. Află doar că datorezi verei tale scăparea din mîinile mele. N-am să-mi uit însă hotărîrea, decît dacă ai să-mi făgăduieşti că n-ai să mai dărui o vorbă sau o privire altei femei afară de mine, fie ea tînără, fie vîrstnică. Alt-

minteri, va fi vai de tine ! Ah, întocmai așa, vai de tine ! Căci nu vei mai avea pe nimeni să te scape din mîinile mele, aceea care te ocrotea prin sfaturile ei este moartă. Ia deci seama și nu uita ce-ți spun ! Și-acum, am o rugăminte să-ți fac...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și una noapte

Ea urmă :

...Și-acum, am o rugăminte să-ți fac !

Eu întrebai :

— Ce rugăminte ?

Ea răspunse :

— Să mă duci la mormîntul sărmanei Aziza, ca să-l văd și să scriu pe piatra ce-l acoperă cîteva cuvinte de jale.

I-am răspuns :

— Mîine chiar, cu îngăduința lui Allah !

Pe urmă ne-am culcat, ca să ne petrecem noaptea împreună ; ea mereu mă tot întreba despre Aziza și-mi zicea :

— Ah ! de ce nu mi-ai spus că era fiica unchiului tău ?

Atunci, la rîndu-mi, am zis :

— A, am uitat să te întreb care-i tîlcul vorbelor ei :

Mai dulce-i moartea și mai cu prinți,
Decît amara necredință !

Ci ea n-a voit să-mi spună nimic despre aceasta.

Dimineața, se sculă devreme, luă o pungă mare, plină cu dinari, și-mi porunci :

— Haide, scoală-te și du-mă la mormîntul ei, căci vreau să-i ridic și o boltă !

I-am răspuns :

— Ascult și mă supun.

Am ieșit și mergeam înaintea ei. Ea mă urma, împărțind pe cale săracilor dinarii din pungă și spunînd mereu :

— Să fie pentru odihna sufletului Azizei !

Și ajunserăm la mormînt. Acolo se lăsă jos pe marmură și, vărsînd șiroaie de lacrimi, scoase dintr-un săculeț de mătase niște foarfeci de oțel și un ciocănaș de aur, și săpă în marmura lucie, cu un scris desăvîrșit, următoarele stihuri :

Trecînd pe-aici o dată, am stat la un mormînt
Ce-și ridica din iarbă și-și legăna, plăpînd,
Drept, șapte fire albe de dediței în vînt.

Și întrebai : „Au cine-i aici, sub trista criptă ?
Pămîntul îmi răspunse : „Închină-te-o clipită !
Aici, în pace, doarme o fată-ndrăgostită."

O, tu, cea din iubire pierită, care stai
Aci, Allah ajute-ți să uiți de-al lumii vai
Și hărăzească-ți locul cel mai slăvit din rai !

Pe urmă se ridică, aruncă o privire de rămas bun mormîntului Azizei și porniram împreună înapoi către palatul ei. Și se făcu deodată foarte duioasă și îmi spuse de mai multe ori :

— Pe Allah, să nu mă părăsești niciodată !

Iar eu mă grăbii să răspund că am înțeles și că mă supun.

Am urmat să mă duc la ea în fiecare noapte și ea mă primea totdeauna cu căldură și cu multă dragoste, necruțînd nimic ca să-mi facă plăcere. Și am tot dus-o așa, mîncînd și bînd, alintîndu-mă și drăgostindu-mă, îmbrăcînd în fiecare zi haine tot mai frumoase unele decît altele și cămăși tot mai noi unele decît altele, pînă ce mă îngrășai și mă umflai peste poate. Trăiam fără de nici o grijă și fără de nici un necaz, și uitai cu totul pînă și amintirea fiicei unchiului meu. Petrecui astfel numai în plăceri, un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul noului an, plecai la hamam, îmbrăcat cu haina mea cea mai de preț. Ieșind din baie, băui o cupă de sorbet, desfătîndu-mă cu aromele dulci care se răspîndeau din haina mea. Mă simțeam și mai fericit decît de obicei și toate dimprejurul meu le vedeam roze. Gustul vieții mi se părea nespus de plăcut și mă aflam într-o stare ca de vrajă, ce parcă mă făcea ușor ca o pasăre. Și dintr-o dată mă simții îmboldit de dorința de a-mi bucura inima lîngă inima iubitei mele.

Pornii, dară, către casă cînd, pe străduța numită Fundătura Flautului, văzui venind spre mine o bătrînă ce ținea într-o mînă un felinar cu care-și lumina drumul, și în cealaltă o scrisoare făcută sul. Mă oprii, iar ea, după ce îmi ură bună pace, mă întrebă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ea urmă :

...Iar ea, după ce mi-a urat bună pace, m-a întrebat :

— Știi să citești, tinere ?

Eu i-am răspuns :

— Da, mătușă.

După care ea grăi :

— Ia, atunci, scrisoarea asta și citește-mi, rogu-te, cuprinsul ei.

Îmi întinse scrisoarea, o luai, o deschisei și-i citii cuprinsul. Se spunea acolo că cine o scrisese era în sănătate deplină și că trimitea urări de bine și salutări surorii și părinților săi. Auzind acestea, bătrîna ridică brațele către cer, îmi ură viață îmbelșugată mie, care îi vesteam lucruri atît de bune, și-mi spuse :

— Allah să-ți ușureze inima de toate mîhnirile, așa cum și tu mi-ai liniștit inima.

Luă scrisoarea și-și urmă drumul. Eu, simțindumă împins de o nevoie mare, mă oprii lîngă un zid și mă ciucii acolo. Cînd mă ridicai, după ce-mi scuturai și-mi potrivii haina, dînd să plec, o văzui pe bătrînă întorcîndu-se, îmi luă mîna, mi-o sărută și pe urmă îmi grăi :

— O, stăpîne, iartă-mă că vin să te mai rog să-mi faci un bine și, dacă-mi împlinești rugămintea, ai să-ți împlinești întru totul binefacerea, iar cel mult-îndurător n-are să te uite. Te-aș ruga să mă însoțești pînă colea aproape, la ușa casei mele, și să mai citești odată scrisoarea, de dindărătul ușii, și pentru femeile din casă. Că, de bună seamă, n-au să se încreadă în ce-am să le spun eu, mai

ales fata mea, care ține tare mult la fratele ei, cel ce semnează scrisoarea, și care ne-a părăsit plecînd într-o călătorie de negoț încă de-acum zece ani, iar aceasta este întîia veste pe care-o primim de-atîta vreme de cînd îl plîngem ca pe un mort. Mă rog ție, nu mă lăsa! N-ai a te obosi nici măcar să intri în casă, poți să citești scrisoarea din prag. Altmintrelea, știi și cuvintele Profetului — rugăciunea și pacea fie cu el! — despre cei ce-și ajută aproapele: „Celui care scapă pe un musulman de un necaz al lumii acesteia, Allah îi va ține socoteală și-i va șterge șaptezeci și două de necazuri pe cealaltă lume!"

Atunci eu mă îndemnai să-i împlinesc rugămintea și-i spusei:

— Mergi înaintea mea, ca să-mi luminezi și să-mi arăți calea.

Bătrîna o luă înainte și, după cîțiva pași, ajunserăm la poarta unui palat. Era o poartă măreață, făcută din bronz dăltuit și din aramă roșie. Eu mă oprii la poartă, iar bătrîna scoase un strigăt de chemare în limba persienească. Îndată, fără a mai avea vreme să-mi dau seama, atît de repede s-a petrecut totul, se ivi dinaintea mea, în ușa întredeschisă, o fetișcană sprintenă, durdulie și zîmbitoare, călcînd desculță pe marmura spălată. De teamă să nu-și ude pulpanele șalvarilor, le ținea sumese cu mîinile pînă mai sus de jumătatea coapselor. Iar mînecile, tot așa, îi erau sumese pînă la subsuorile ce se zăreau ca o umbră sub brațele albe. Nici nu știam ce să privesc mai mult, coapsele ca niște coloane de alabastru, ori brațele cum e cristalul. La gleznele ca de gazelă purta cîte-o salbă de clopoței de aur împodobită cu nestemate, iar la mîinile mlădii purta la fel două perechi de brățări grele scînteind ca jarul. La urechi îi atîr-

nau niște cercei de perle scumpe, iar la gît o salbă din trei șire de nestemate. Pe cap avea o basma scumpă în care scînteiau diamante. Dar băgai de seamă ceva ce mă făcu să socotesc că, înainte de-a ne deschide, tocmai se gătea pesemne să se apuce de cine știe ce lucru, pentru că văzui cămașa ei frumoasă revărsată din șalvari și nelegată peste mijloc. Oricum, frumusețea ei și mai cu seamă coapsele fără de pereche îmi răscoliră toate gîndurile și, fără de voia mea, îmi veniră în minte vorbele poetului :

Tînără fecioară,
Ca să pot privi
Tainica-ți comoară,
Ia apucă și
Saltă, ca-ntr-o doară,
Peste coapse goale,
Poalele matale
Întorcînd spre mine
Cupa, mohorîta,
Ce-o ascunzi atîta
Și așa de bine.

Cînd mă văzu, fetișcana mă privi uimită cu ochii ei mari și nevinovați și-apoi, cu un glas dulce, mai duios decît toate glasurile pe care le-am auzit în viața mea, întrebă :

— O, mamă, acesta este cel care ne va citi scrisoarea ?

Bătrîna îi răspunse :

— Da !

Atunci tînăra întinse mîna ca să-mi dea scrisoarea pe care-o luase de la maică-sa. În clipa cînd tocmai mă înclinam către ea ca să iau scrisoarea, deodată, cum eram ca la vreo două picioare departe de poartă, mă simții îmbrîncit înainte printr-o

izbitură cu capul dată în spate şi mă zvîrli astfel înlăuntru, pe cînd bătrîna ce mă izbise se repezi pe urma mea mai iute ca fulgerul şi închise uşa dinspre drum. Mă trezii aşa, prins între cele două femei, fără a mai avea vreme să cuget ce voiau să-mi facă. Dar curînd pricepui ce urmăreau. În adevăr...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi treia noapte

Ea urmă :

În adevăr, nici nu ajunsesem bine în mijlocul coridorului, cînd tînăra îmi puse cu mare dibăcie o piedică ce mă culcă pe jos, iar ea se întinse cît era de lungă peste mine, strîngîndu-mă în braţe. Gîndeam că-mi sosise ceasul morţii, dar nici vorbă ! După cîteva răsuceli, tînăra se ridică oleacă şi, aşezîndu-se peste mine, începu să mă frece cu mîna aşa de furios, de îndelung şi-ntr-un chip atît de neaşteptat, încît toate simţurile mi se tulburară. Atunci tînăra se ridică şi mă ajută şi pe mine să mă ridic, mă luă de mînă şi, urmată de maică-sa, după ce trecurăm printr-un şir de şapte coridoare şi de şapte galerii, mă duse acolo unde, după toate semnele, era iatacul ei. Iar eu mergeam în urmă-i ca un om beat, din pricina felului în care mă frecase cu degetele ei iscusite. Acolo se opri, îmi porunci să iau loc şi-mi grăi :

— Deschide ochii !

Deschisei ochii şi mă văzui într-o sală măreaţă, luminată de patru mari arcade cu vitralii şi atît de întinsă că ar fi putut să slujească drept medean la întrecerile de luptă ale războinicilor. Era în întregime pardosită cu marmură, iar pereţii îi erau smălţuiţi cu bucăţi de faianţă de toate culorile, împodobite cu desene măiestre ; şi era împodobită cu lucruri nespus de frumoase, îmbrăcate în atlazuri şi catifele, la fel ca divanurile şi ca pernele. Iar în fundul sălii se afla un alcov cu un mare pat, cu totul şi cu totul de aur, încrustat cu mărgăritare şi cu pietre scumpe, un pat vrednic într-adevăr de un rege ca tine, principe Diadem ! Tînăra, spre marea mea minunare, mă chemă pe nume şi-mi spuse :

— O, Aziz, ce alegi : moartea ori viaţa ?

Îi răspunsei :

— Viaţa.

Ea urmă :

— De vreme ce lucrurile stau aşa, nu ai decît să mă iei de soţie.

Eu strigai :

— Nu, pe Allah ! Decît să mă însor cu o desfrînată ca tine, mai bine mor !

Ea-mi spuse :

— O, Aziz, crede-mă ! Însoară-te cu mine şi vei scăpa astfel de fata Dalilei-Vicleana.

O întrebai :

— Dar cine-i fata Dalilei-Vicleana ? Nu cunosc pe nimeni cu asemenea nume.

Ea începu să rîdă şi-mi grăi :

— Cum aşa, Aziz ? N-o cunoşti pe fata Dalilei-Vicleana, cînd de un an şi patru luni ea este iubita ta ? Biete Aziz, teme-te, da, teme-te de viclenniile acestei netrebnice, trăsni-o-ar Allah ! Nu se află pe pămînt suflet mai stricat decît al ei. Cîte

ticăloşii n-a săvîrşit ea asupra mulţilor ei iubiţi! Eu tare mă mir că te mai văd teafăr şi în viaţă, cînd de-atîta vreme te afli în mîinile ei!

Auzind ce spune tînăra aceea, am rămas în culmea uluirii şi i-am spus :

— O, stăpînă, ai putea să mă lămureşti cum de ai ajuns s-o cunoşti şi să ştii despre ea atîtea lucruri de care eu habar n-am?

Ea-mi răspunse :

— O cunosc tot aşa de bine cum îşi cunoaşte ursita hotărîrile şi nenorocirile pe care le pregăteşte în taină. Dar mai înainte de a-ţi lămuri toate, vreau să aflu din gura ta cum s-a întîmplat de eşti cu ea. Căci, îţi mai spun odată, tare mă minunez cum de ai scăpat viu din mîinile ei.

Îi povestii, dar, tinerei tot ce se petrecuse între mine şi iubita din grădină, precum şi pierderea bietei Aziza, fiica unchiului meu. Iar ea, auzind de Aziza, începu să se tînguie şi să plîngă pentru chinurile pe care le îndurase şi îşi izbi mîinile a deznădejde, spunîndu-mi :

— Allah s-o răsplătească prin mare mila lui, Aziz! Văd acum limpede că n-ai scăpat din mîinile fetei Dalilei-Vicleana decît mulţumită sărmanei Aziza. Acum, cînd ai pierdut-o, fereşte-te de capcanele ticăloasei. Mie nu mi-i îngăduit să-ţi descopăr mai multe : mă leagă o taină!

Răspunsei :

— Da, de bună seamă, numai mulţumită Azizei s-a întîmplat aşa.

Ea adăugă :

— Ah, în adevăr, astăzi nu se mai găseşte femei atît de alese ca Aziza.

Eu urmai :

— Mai află că, înainte de-a muri, m-a sfătuit să spun iubitei mele, pe care tu o numeşti fata Dalilei-Vicleana, aceste stihuri simple :

Mai dulce-i moartea şi mai cu prinţă
Decît amara necredinţă.

Nici nu isprăvii bine de rostit stihurile, că ea strigă :

— O, Aziz, astea-s cuvintele care te-au scăpat de la pierzare ! Vie ori moartă, Aziza veghează asupra ta. Ci să lăsăm morţii, care sînt în paza lui Allah. Să ne îngrijim mai bine de cele de faţă : află, dar, Aziz, că de mult doresc să fii al meu şi că numai astăzi am putut pune mîna pe tine. Şi uite c-am izbutit !

Îi răspunsei :

— Da, pe Allah !

Ea urmă :

— Tu eşti tînăr, Aziz, şi nici prin gînd nu-ţi trec toate vicleniile de care-i în stare o bătrînă ca mama.

Îi spusei :

— Nu, pe Allah !

Ea urmă :

— Supune-te, dar, soartei tale şi lasă lucrurile în voia lor : nu vei avea decît să te mîndreşti cu soţia ta. Căci, încă o dată îţi spun, nu vreau să mă unesc cu tine decît pe calea legiuită, înaintea lui Allah şi a Profetului — rugăciunea şi pacea fie cu el ! Şi toate dorinţele îţi vor fi împlinite cu asupra de măsură : bogăţii, stofe frumoase pentru haine, turbane uşoare şi fără de pată, toate le vei avea fără de nici o trudă din parte-ţi. Nu-ţi voi îngădui niciodată să-ţi dezlegi punga, căci la mine totdeauna pîinea este proaspătă şi cupa plină.

Iar în schimb nu-ți voi cere decît un lucru, o, Aziz !

Întrebai :

— Care ?

Ea îmi răspunse :

— Să faci cu mine întocmai ce face cocoșul !

Eu întrebai cu uimire :

— Dar ce-ți face cocoșul ?

Auzind ce întreb, tînăra izbucni într-un hohot de rîs atît de nestăvilit încît se prăvăli pe spate. Pe urmă începu să țopăie și să bată din palme. Cînd se potoli, întrebă :

— Ce, tu nu cunoști meseria cocoșului ?

Îi răspunsei :

— Nu, pe Allah, n-o cunosc ! Care-i ?

Ea spuse :

— Meseria cocoșului, o, Aziz, este să mănînce, să bea și să facă dragoste.

Rămăsei, în adevăr, buimac, auzind-o vorbind așa, și-i mărturisii :

— Pe Allah, nu știam că aceasta ar fi o meserie pentru fiii lui Adam !

Ea-mi răspunse :

— Ba-i chiar cea mai bună, Aziz ! Haide, dară ! Scoală-te, strînge-ți mijlocul, întărește-ți șalele și fii zdravăn, țeapăn și neostoit !

Apoi strigă către mamă-sa :

— Mamă, vino degrabă !

Și numaidecît văzui pe bătrînă că intră urmată de patru dieci, fiecare cu cîte-o făclie aprinsă în mînă. Se ploconiră și, după temenelile de cuviință, se așezară roată înaintea noastră.

Tînăra se grăbi atunci, după datină, să-și tragă iașmacul peste față și să se învăluie în izar [1]. Diecii

[1] Vălul mare.

se apucară să scrie senetul de căsătorie. Fata stărui a se însemna că primise de la mine o zestre de zece mii de dinari, drept despăgubire pentru toate datoriile trecute ori viitoare, şi se mărturisi datornică a mea pentru această sumă, jurînd pe Allah şi pe sufletul ei. La sfîrşit, plăti, cum se obişnuieşte, pe diecii care plecară pe unde veniseră, temenindu-se într-una. Iar bătrîna se duse şi ea la treburile ei. Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi patra noapte

Ea urmă :

Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Atunci tînăra se ridică, se dezbrăcă şi veni lîngă mine, păstrîndu-şi pe ea numai o cămaşă străvezie. Ah, ce cămaşă, cu ce înfloriturî ! Nu-şi dezbrăcase încă nici pantalonaşii cei străvezii, dar se grăbi să-i dea numaidecît jos şi, luîndu-mă de mînă, mă duse în fundul alcovului unde se prăvăli împreună cu mine pe patul cel mare de aur şi, gîfiind, îmi spuse :

— Acum putem face tot ce dorim, căci nimic nu este de ruşine în ceea ce este legiuit.

Şi se întinse mlădioasă ca o panteră. Gemu apoi lung, cutremurîndu-se înfiorată şi alintîndu-se dulce, după care îşi trase cămaşa pînă deasupra şol-

durilor. Atunci, nemaiputînd să îndur, mușcîndu-i buzele, în vreme ce ea se zvîrcolea și se zbuciuma bătînd tot mai stins din pleoape, mă înfruptai din comoara ei. Și mi se adeveri atunci ceea ce spune un poet :

Copila rochia și-o scoase,
Și-atunci putui privi cu drag
Strălucitoarele-i terase
Și al grădinilor ei prag.

Înfiorat, văzui intrarea,
La fel de mică și de grea
Cum îmi simțeam în piept răbdarea,
Cum însăși viața îmi părea.

Ei, cu năprasnică tărie,
O prind și jumătate-o-nfrîng.
Ea, pîlpîind ca o făclie,
Oftează și suspină-adînc.

O-ntreb atunci : „Vrei să-mi spui, poate,
După ce plîngi ?" Ea-mi dă răspuns :
„După cealaltă jumătate,
Lumină care m-ai pătruns !"

Apoi, după cea dintîia oară, ea-mi spuse :

— Fă cu mine tot ce-ți place, sînt roaba ta supusă. Hai, vino ! Ia-mă, că tu ești viața mea ! Dă-mi tot, ca să-mi satur și să-mi ostoiesc sufletul !

Și nu mai contenea cu suspinele și cu gemetele, printre sărutări și alinturi, printre zbateri, și zbuciume, și împreunări, de răsuna casa de zarvă, iar pe stradă oamenii se minunau de nebunia noastră. După care dormirăm pînă dimineața.

Atunci, începînd să mă pregătesc de plecare, ea se apropie de mine cu un surîs șiret și-mi spuse :

— Unde vrei să pleci ? Crezi, oare, că ușa de ieșire e tot atît de largă ca ușa de intrare ? Aziz, băiete, vino-ți în fire ! Și mai ales nu mă lua drept fata Dalilei-Vicleana ! Așa, leapădă-te cît mai degrabă de asemenea gînduri urîte, Aziz ! Uiți că sîntem uniți prin căsătorie scrisă și sfințită după legile Cărții celei sfinte și ale *Sunei ?* Dacă ești beat, Aziz, trezește-te și vino-ți în minți ! Bagă de seamă că ușa casei în care ne aflăm nu se deschide decît odată pe an. Încearcă să vezi de-ți spun adevărul.

Mă îndreptai, buimac, către ușă și, cercetînd-o, văzui că era zăvorîtă, bătută în cuie, bine înțepenită și osîndită ca pe vecie. Mă întorsei către tînără, mărturisind că era întocmai așa cum spusese. Ea rîse și adăugă :

— Aziz, află că avem aici din belșug făină, semințe, poame, și proaspete și uscate, rodii coapte, unt, zahăr, dulcețuri, oi, pui și altele de-acestea, îndestule pentru mulți ani. Iar eu îți spun de pe acum că ai să stai aici cu mine măcar un an de zile și știu asta tot atît de fără nici o îndoială, pe cît știu că cele cîte ți le-am înșirat mai sus se găsesc întocmai. Supune-te, dar, și lasă mohorala asta la o parte.

Eu suspinai :

— Nu este ajutor și putere decît întru Allah !

Ea adăugă :

— Și ce te tot plîngi, prostălăule ? Și ce tot suspini, de vreme ce mi-ai dat dovada că te pricepi în meseria de cocoș ?

Și se porni pe rîs. Rîsei și eu, neavînd altceva de făcut decît s-o ascult și să mă supun dorințelor ei.

Rămăsei, dar, acolo, să îndeplinesc meseria de cocoș, adică să beau, să mănînc și să fac dragoste, vîrtos, mereu și neostoit, vreme de un an întreg. Iar după un an, fetișcana aduse pe lume un băiat. Și-abia atunci, pentru întîia oară, auzii scîrțîitul porții în țîțîni, iar eu, în sufletul meu, scosei un adînc „Ya Allah !" de ușurare.

Cînd se deschise poarta, văzui intrînd o sumedenie de slujitori și de hamali încărcați cu hrană proaspătă pentru anul următor : poveri întregi de dulciuri, de făină, de zahăr și de altele ca acestea. Mă avîntai atunci către poartă, voind să ies cît mai repede în uliță, și la slobozie. Ci ea mă apucă de pulpana hainei și-mi spuse :

— Aziz, răule Aziz, așteaptă măcar pînă diseară, la ceasul cînd ai venit la mine acum un an !

Eu, răbdător, mă întorsei să aștept ; dar, de îndată ce veni seara, *mă ridicai și mă pregătii de* ducă. Ea mă însoți pînă în prag și nu mă lăsă să plec decît după ce-i făcui jurămînt că mă voi întoarce la ea nainte ca poarta să se închidă iarăși în zorii zilei. Și trebuia să fac așa, pentru că îi jurasem pe paloșul Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el ! — pe sfînta Carte și pe Legile Despărțirii.

Ieșii, dar, și *mă îndreptai degrabă* către casa părintească, trecînd însă prin grădină, pe la iubita pe care soția mea o numea fata Dalilei-Vicleana, unde văzui cu mirare că grădina era deschisă ca de obicei, iar lumina ardea între boschete.

Îmi simții atunci inima grea, ba chiar plină de mînie. Și-mi zisei în mine...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Îmi simții inima grea, ba chiar plină de mînie. Și-mi zisei în sinea mea : „Iată, a și trecut un an de cînd lipsesc de aici și, întorcîndu-mă pe neașteptate, găsesc toate la fel ca-n trecut ! Eh, Aziz, mai înainte de a-ți vedea mama, care de bună seamă că te plînge ca pe un mort, trebuie să afli ce face iubita ta de-odinioară. Cine știe ce se va fi petrecut de atunci !“ Grăbii pasul și, ajungînd la sala cu tavan boltit, deschisei ușa și intrai. O găsii pe iubita mea stînd într-un jilț, cu capul plecat pe genunchi și sprijinindu-și obrazul în palmă. Avea chipul schimbat, ochii îi erau plini de lacrimi și arăta nespus de tristă. Deodată, văzîndu-mă dinaintea ei, tresări, încercă să se ridice, dar se prăbuși îndărăt. Cînd izbuti, într-u sfîrșit, să vorbească, îmi spuse cu glas înfiorat :

— Slavă lui Allah că te-ai întors, Aziz !

Eu, față de bucuria ei neștiutoare de necredința mea, rămăsei încurcat și plecai capul. Ci numaidecît mă repezii către iubita mea, o îmbrățișai și-i spusei :

— Cum de ai ghicit că mă-ntorc astă-seară ?

Ea răspunse :

— Pe Allah, nu știam nimic despre venirea ta ! Dar de un an, în fiecare noapte te-aștept, și plîng singură, și mă mistui. Iată cum m-am schimbat de veghere și de nesomn. Așa te-aștept din ziua cînd ți-am dat haina cea nouă de mătase și mi-ai făgăduit că te vei întoarce. Ah, spune-mi, Aziz, ce te-a făcut să întîrzii atîta vreme departe de mine ?

Atunci eu, principe Diadem, îi povestii cu nevinovăție tot ceea ce mi se întîmplase, ca și însurătoarea mea cu fetișcana cea cu coapse frumoase, precum și osîrdia mea de un an în meseria de cocoș. La urmă, adăugai :

— De altminteri, trebuie să te prevestesc că numai această noapte o pot petrece cu tine, întrucît înainte de a se lumina de ziuă sînt dator să mă întorc la soția mea, care m-a pus să jur pe cele trei lucruri sfinte.

Cînd află că eram însurat, tînăra se făcu palidă și rămase ca împietrită de mînie. Într-un sfîrșit, izbuti să strige :

— O, pui de eățea ! Cu mine ai petrecut întîia oară, și-acum nici o noapte întreagă nu-mi dai ! Și nici cu mama ta, la fel, nu stai. Socoți, pesemne, că și eu aș avea răbdarea pe care a avut-o minunata Aziza — Allah aibă-o într-a sa mare mila lui ! Și crezi poate că și eu am să aștept a pieri de durere din pricina necredinței tale ? A, ticălosule, acuma nimeni n-are să te mai scape din mîinile mele ! Și nici nu mai am vreun temei să te cruț, acuma cînd nu mai ești bun de nimic, de vreme ce ești însurat și ai și un copil. Căci mi-e mi-i silă de bărbați însurați și nu mă desfăt cu de-alde ei. Pe Allah, nu-mi mai poți sluji la nimic, nu mai însemnezi nimic pentru mine, dar nici nu vreau să te las alteia. Ai să vezi tu îndată !

După ce spuse acestea, cu mînie cumplită, în vreme ce mă sfredelea cu privirile, începui să pricep întrucîtva ce are să urmeze. Căci deodată, înainte de-a avea răgaz să cumpănesc ceva, zece zdrahoane de fete, mai vajnice decît niște arapi, se aruncară asupra mea, mă doborîră la pămînt

și mă ținură așa. Ea se ridică atunci, luă un cuțitoi și-mi spuse :

— O să te înjunghiem ca pe-un berbec puturos. Așa am să mă răzbun, și-am s-o răzbun și pe biata Aziza, care s-a prăpădit de mîhnire din pricina ta. Fă-ți mărturia de credință, Aziz !

Spunînd acestea, își puse un genunchi pe fruntea mea, în vreme ce roabele ei nu-mi îngăduiau nici să mai răsuflu. Nu mai aveam nici o îndoială că voi pieri, mai ales...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și șasea noapte

Ea urmă :

Nu mai aveam nici o îndoială că voi pieri, mai ales cînd văzui ceea ce începeau să facă roabele cu mine. În adevăr, două mi se așezară pe burtă, două mă țineau de picioare, iar altele două îmi legară genunchii. Apoi iubita mea însăși, ajutată de alte două roabe, începu să mă bată peste tălpi cu un băț, pînă ce leșinai de durere. Pesemne că atunci a contenit să mă mai lovească, iar eu mi-am venit în simțire și am strigat :

— Mai bine să mor de o mie de ori, decît să mai îndur asemenea chinuri !

Ea, ca pentru a-mi face plăcere, luă iar cuțitul, îl ascuți de pantof și spuse roabelor :

— Întindeți-i pielea gîtului.

Chiar în acea clipă, Allah îmi aduse în minte cuvintele din urmă ale Azizei și strigai :

Mai dulce-i moartea și mai cu prinţă,
Decît amara necredinţă !

La aceste vorbe, ea scoase un ţipăt de spaimă și strigă :

— Allah aibă milă de sufletul tău, o, Aziza ! L-ai izbăvit de o moarte fără de scăpare pe fiul unchiului tău !

După care mă privi și-mi spuse :

— Dar tu, care-ţi datorezi mîntuirea stihurilor Azizei, să nu te crezi plătit faţă de mine. Trebuie neapărat să mă răzbun, și împotriva ta, și împotriva dezmăţatei care te-a ţinut departe de mine. Am să fac cel mai potrivit lucru pentru aceasta. Hei, roabelor ! strigă ea și porunci : Prindeţi-l strașnic, nu-l lăsaţi să se miște nicicum și legaţi-i zdravăn picioarele !

Roabele împliniră numaidecît porunca.

Atunci ea se duse și puse pe foc o tigaie de aramă în care turnă untdelemn și brînză fărămiţată ; așteptă pînă ce brînza se topi în untdelemnul clocotitor și se întoarse către mine, care eram tot întins pe jos, ţinut de vajnicele roabe. Se apropie, se aplecă asupră-mi și mă descheie la șalvari. La această atingere, fiori de spaimă și de rușine mă cutremurară, și pricepui ce are să se petreacă. Dezgolindu-mi burta, îmi apucă ouăle și mi le legă chiar la rădăcină cu o sfoară ceruită. Dădu apoi capetele sforii la două dintre roabe și le porunci să tragă cu putere, iar ea, cu un brici de bărbier, îmi seceră, dintr-o scăpărare, bărbăţia.

Socoate, principe Diadem, dacă durerea și deznădejdea nu m-au făcut să leșin. Tot ce știu după

acceea este că, atunci cînd mi-am venit în fire, pîntecele îmi era neted ca la o femeie, iar roabele îmi turnau peste rană untdelemnul fiert cu brînza moale, oprind scurgerea sîngelui. Tînăra îmi întinse atunci un pahar de sorbet ca să-mi potolească setea și-mi spuse cu silă :

— Acuma întoarce-te de unde ai venit. Nu mai ești nimic pentru mine și nu-mi mai poți sluji la nimic, căci singurul lucru de care aveam trebuință mi l-am luat, și dorința mi-i împlinită.

Mă alungă apoi cu o lovitură de picior și mă azvîrli din casă, strigîndu-mi :

— Fii mulțumit că încă îți mai poți simți capul pe umeri !

Mă furișai tîrîș-grăpiș, chinuindu-mă amarnic, pînă la casa soției mele, găsii poarta deschisă, intrai pe mutește și mă prăbușii pe pernele din sala cea mare. Soția alergă la mine numaidecît și, văzîndu-mă galben la chip, mă cercetă cu băgare de seamă și mă sili să-i povestesc întîmplarea și să-i arăt cum fusesem betejit. Ci nu mai putui să îndur a mă vedea ce schilodit eram și căzui iarăși fără de simțire.

Cînd mă trezii, zăceam întins în uliță, lîngă ușa cea mare, căci soția, văzînd că arăt ca o femeie, mă zvîrlise în drum.

Atunci, în stare jalnică, mă îndreptai către casa părintească și mă aruncai în brațele maică-mi, care de mult mă plîngea și nu mai știa pe unde pierisem. Ea mă întîmpină suspinînd și, dacă băgă de seamă cît de galben și de zaif eram...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

fără urmă !

Maică-mea mă întîmpină suspinînd și, dacă băgă de seamă cît de gălben și de zăpăcit eram, se porni pe un plîns cu amar. Iar mie îmi veni în minte sărmana și duioasa Aziza, moartă de mîhnire, fără să-mi fi spus o vorbă mai grea. Și-atunci, pentru întîia dată, îmi păru rău după ea și vărsai lacrimi de deznădejde și de căință. Apoi, cînd mă mai potolii, mama îmi spuse cu lacrimi în ochi :

— Sărmane copil, nenorocirile și-au făcut sălaș în casa noastră. Sînt datoare să-ți spun cea mai rea dintre veşti : tatăl tău a murit.

Aflînd această știre, suspinele îmi năpădiră în piept ; în cea dintîi clipă rămăsei înlemnit, pe urmă căzui la pămînt și șezui așa noaptea toată.

Dimineața, mama mă sili să mă trezesc și se așeză lîngă mine.Eu însă rămăsei ca țintuit locului, privind în colțul unde avea obicei să stea Aziza, iar lacrimile-mi curgeau în tăcere pe obraji. Mama îmi grăi :

— Ah, fiule, iată, de zece zile am rămas singură, în casa aceasta părăsită de stăpînul ei ; de zece zile, tatăl tău s-a dus întru mila lui Allah.

Eu răspunsei :

— O, mamă, eu acum sînt cu gîndul numai la sărmana Aziza și nu-mi pot închina durerea toată decît amintirii ei. Ah ! biată Aziză, tu, cea părăsită de mine, tu, singura care m-ai iubit cu adevărat, iartă-l pe cel ce te-a chinuit, acum, cînd e pedepsit cu asupra de măsură, pentru greșelile și pentru necredința lui !

Maică-mea, văzînd cît de mare și de neprefăcută îmi era durerea, nu mai spuse nimic, ci îmi obloji tăcută rănile și-mi aduse cele de trebuință ca să mă vindec. După care urmă să se poarte față de mine cu nespusă duioșie și, stînd de veghe lîngă mine, îmi spunea :

— Allah fie binecuvîntat, copile, că nu te-a lovit cea mai mare dintre nenorociri și că încă te mai afli în viață !

Și tot așa se purtă maică-mea cu mine, pînă ce mă însănătoșii. Dar în sufletul și în amintirile mele rămăsei mai departe bolnav.

Într-o zi, după ce mîncarăm, maică-mea se așeză alături de mine și-mi spuse înduioșată :

— Fiule, socot că a venit vremea să-ți încredințez amintirea din urmă pe care mi-a lăsat-o pentru tine sărmana Aziza. Nainte de-a muri, mi-a cerut să nu-ți dau acest lucru decît atunci cînd voi fi văzut la tine semnele de neprefăcută jale și cînd mă voi fi încredințat că te-ai lepădat pe totdeauna de smintelile ce te bîntuiau.

Deschise un cufăr și scoase de-acolo o legătură. O desfăcu și-mi întinse stofa de zarafir cea împodobită cu cea de a doua gazelă și pe care, principe Diadem, o ai dinaintea ochilor. Poți ceti, măria-ta, stihurile însăilate pe marginea ei :

Cu-amarnic dor de tine eu inima-mi umplui.
Ci tu, cu nepăsare, mă frîngi și mă strivești.
Veghindu-te, de tine mi-s ochii nesătui,
Dar tu, dormind, prin vise spre alte zări
pornești.

Ah, inima-mi încearcă urechii tale reci
Să-i readucă-aminte ce chinuri mă înving.
Ci tu, pe căi străine de dragostea mea, pleci,
Cînd sufletu-mi și ochii de dorul tău se sting.

Vă rog, surori, pe slava și mila celui sfînt!
Cînd n-oi ma fi, să-mi scrieți pe piatra de
mormînt:
„O, călător pe drumul cerescului Părinte,
Oprește-te o clipă tăcut și ia aminte:
Aci sub lut, în tihna acestei cripte sfinte,
Se odihnește-o roabă a dragostei, cuminte!“

Atunci, stăpînc drag, la citirea acestor stihuri, vărsai șiroaie de lacrimi și-mi sfîșiai obrajii de durere. Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mîna ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mîna ei:

„Multiubitul meu văr, află că mi-ai fost mai drag și mai scump decît însuși sîngele meu și decît viața mea. Eu și după ce voi muri am să mă rog lui Allah pentru a te ajuta să izbîndești în toate pe deplin și să ți se împlinească toate cîte le vei dori. Știu că te așteaptă multe necazuri de la fata Dalilei-Vicleana! Slujească-ți de învățătură și înlesnească-ți a lepăda din sufletul tău patima după femeile ticăloase și a te desface din legăturile cu ele! Binecuvîntat fie Allah că m-a

luat la sine și nu m-a silit să fiu martoră la pătimirile tale.

Păstrează, mă rog ție, în numele lui Allah, amintirea aceasta din urmă de la mine, zarafirul împodobit cu gazela, pe care ți-l las. El îmi ținea tovărășie în lipsa ta și-mi fusese trimis de fiica unui rege, de Sett-Donia, domnița Insulelor Camforului și ale Cristalului.

Cînd vei fi potopit de necazuri, mergi de-o caută pe domnița Donia, în regatul tatălui ei din Insulele Camforului și Cristalului. Dar, o, Aziz, să știi că frumusețea și farmecele fără de seamăn ale domniței nu-ți sînt hărăzite ție. Să nu te aprinzi, dar, de dragoste, pentru că ea nu va face decît să te izbăvească din chinuri și să pună capăt amărăciunilor sufletului tău.

Uasalam, o, Aziz !"

Cetind scrisoarea Azizei, o, principe Diadem, mă cuprinse o mîhnire și o duioșie și mai mare, și plînsei cu amar, iar maică-mea plînse și ea laolaltă cu mine, pînă la căderea nopții. Și așa rămăsei, în starea aceasta de jale, vreme de un an, fără a mă putea lecui de alen.

Și-abia atunci începui să mă gîndesc a porni în căutarea domniței Donia din insulele Camforului și ale Cristalului. Iar maică-mea mă îndemna și ea mereu să plec, spunîndu-mi :

— Călătoria, copile, are să te înseninеze și să-ți spulbere mîhnirile. Iată, tocmai s-a nimerit în orașul nostru o caravană de negustori gata de plecare. Alătură-te ei, cumpără ceva mărfuri de-aici și du-te. Peste trei ani, te vei întoarce cu aceeași caravană. Și estimp vei fi uitat și tu de jalea ce-ți apasă sufletul ; iar eu voi fi fericită văzîndu-te iarăși cu inima plină de voioșie.

Făcui, dar, cum mă îndemna maică-mea şi, cumpărînd cîteva mărfuri de preţ, mă alăturai chervanalei şi călătorii pretutindeni cu ea, dar fără a avea curaj a-mi întinde mărfurile, asemenea tovarăşilor mei, ci în fiece zi mă aşezam de-o parte, luam zarafirul amintitor de Aziza, îl aşterneam dinaintea mea, îl priveam îndelung şi plîngeam. Aşa am dus-o, pînă ce, după un an de drumărie, am ajuns la hotarele regatului peste care stăpînea tatăl domniţei Donia, în Cele Şapte Insule ale Camforului şi ale Cristalului.

Regele acelor pămînturi, principe Diadem, se numeşte Şahraman. El este într-adevăr tatăl domniţei Sett-Donia, cea care ştie să coase aşa de măiestrit gazele pe zarafirele ce le trimite prietenelor ei.

Eu însă, ajungînd în acel regat, gîndeam : „O, Aziz, sărmane beteag, la ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pămîntului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie !“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci şi noua noapte

Ea urmă :

„La ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pămîntului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie !“

Dar, amintindu-mi cele scrise de Aziza, mă hotărîi să cercetez şi să aflu cum aş putea răzbate s-o văd pe fiica regelui. Strădaniile mele toate

rămîneau însă zadarnice şi nimeni nu-mi da nici o lămurire de folos. Începusem să pierd orice nădejde, cînd, într-o zi, cum mă plimbam prin grădinile din jurul oraşului şi tocmai ieşeam din una ca să intru în alta, iată că, privind verdeaţa pomilor şi încercînd să-mi mai uit astfel grijile, mă trezii la poarta unei grădini cu arbori atît de încîntători că numai privindu-i şi s-ar fi simţit odihnit chiar şi sufletul cel mai îndurerat. Acolo, pe banca de la intrare, sta paznicul grădinii, un bătrîn şi preacinstit şeic, dintre cei ce poartă întipărită pe chip binecuvîntarea lui Allah. Înaintai către el şi, după temenelile cuvenite, îi spusei :

— O, şeicule, a cui este grădina aceasta ?

El îmi răspunse :

— A fiicei regelui, Sett-Donia. Poţi chiar, tinere, să intri ca să te răcoreşti oleacă şi să te bucuri de mireasma florilor şi a ierburilor.

Îi spusei :

— Nici nu am cum să-ţi mulţumesc, bătrîne. Ci n-ai putea să-mi îngădui, şeicule, să aştept ascuns pe după vreun boschet sosirea fiicei regelui, ca să-mi bucur şi eu ochii măcar cu o privire strecurată pe sub pleoape ?

El se împotrivi :

— Pe Allah, asta nu se poate !

Suspinai din adîncul sufletului, iar el mă privi cu duioşie. Mă luă pe urmă de mînă şi mă duse în grădină.

Mergeam aşa, unul lîngă altul, ţinîndu-ne de mînă, prin locuri fermecătoare, adumbrite de frunze reavăne. Bătrînul culese cîteva fructe, cele mai coapte şi mai plăcute, şi mi le dărui spunîndu-mi :

— Răcoreşte-te ! Numai domniţa Donia le cunoaşte gustul.

Apoi îmi grăi :

— Stai aici. Mă întorc îndată.

Mă lăsă singur o clipită şi se întoarse iar cu o bucată de carne de miel friptă, poftindu-mă să mănînc cu el. Tăia pentru mine bucăţile cele mai fragede şi mi le întindea cu mulţumire vădită. Mă simţeam stînjenit de atîta bunătate şi nu mă pricepeam cum să-i mulţumesc.

Pe cînd stam acolo mîncînd şi tăifăsuind prietenește, auzirăm deschizîndu-se poarta grădinii, cu un clinchet. Atunci paznicul-şeic îmi spuse repede :

— Iute ! scoală-te şi ascunde-te în boschetul de colo ! Să nu faci o mişcare !

Mă grăbii să-l ascult, şi-abia intrasem în ascunziş că şi văzui ivindu-se în poarta grădinii capul unui arap hadîmb care întrebă cu glas tare :

— Şeice-paznic, este cineva pe aici ? Vine domniţa Donia !

El răspunse :

— O, slujitor al palatului, nu am pe nimeni în grădină.

Şi alergă degrabă să deschidă în laturi poarta.

Atunci, stăpîne, văzui intrînd pe poartă pe domniţa Donia, de-mi părea că însăşi luna se pogorîse pe pămînt. Era atîta de frumoasă, că rămăsei ţintuit locului, năuc, neclintit ca un mort. O urmam cu privirea, neînstare nici să mai răsuflu. Am stat aşa, înlemnit, cît s-a plimbat domniţa, întocmai ca însetatul din pustie care cade sleit de puteri pe malul lacului, fără să se poată tîrî pînă la apa răcoroasă.

Înţelesei atunci, stăpîne, că nici domniţa Donia, nici oricare altă femeie n-aveau a se mai teme de nimic naintea fătălăului ce acuma eram.

Aşteptai pînă ce Sett-Donia plecă, îmi luai rămas bun de la şeicul-paznic şi grăbii să mă întorc iarăşi la negustorii din caravană, spunîndu-mi : „O, Aziz, ce-ai ajuns tu, Aziz ? O vîntre despodobită care nu mai poate bucura pe nici o îndrăgostită ! Hai, întoarce-te lîngă necăjita ta mamă şi mori liniştit în casa rămasă fără de stăpîn ! Căci de-acum înainte, pentru tine nici un rost nu mai are viaţa."

Şi, cu toată truda pe care o irosisem ca să ajung în acel regat, atît de amară mi-era deznădejdea, încît n-am voit a da ascultare sfaturilor Azizei, ce mă încredinţase că domniţa Donia avea să-mi fie izvor de alean.

Plecai, dară, cu caravana, ca să mă întorc în ţara mea. Şi astfel am ajuns pe aceste pămînturi peste care domneşte regele Soliman, tatăl măriei-tale, principe Diadem. Aceasta este istoria vieţii mele.

După ce prinţul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz şi...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treizecea noapte

Ea urmă :

Aşadar, o, preafericitule rege, vizirul Dandan, istorisind regelui Daul-Macan aceste întîmplări, în vremea împresurării Constantiniei, urmă a po-

vesti mai departe isprăvile în care tînărul Aziz nu încetează a rămîne amestecat de aproape în toate cîte avem a le mai auzi.

Povestea domniței Donia și a prințului Diadem

După ce prințul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz și Aziza, și află cît de vrednică a fi dorită era, cîte însușiri frumoase și cîtă isteție avea domnița Donia, cea învăluită în atîtea taine, fu cuprins de o patimă năprasnică ce-i frămînta inima și-l hotărî să facă orice spre a răzbate pînă la ea.

Luă, dar, cu el pe tînărul Aziz, de care nu mai voia să se despartă, încălecă pe cal și făcu degrabă cale întoarsă către cetatea tatălui său, regele Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului.

Cea dintîi grijă a lui fu să dea în folosința prietenului său Aziz o casă frumoasă în care să nu-i lipsească nimic. După ce se încredință că Aziz are tot ce-i trebuie, se întoarse la palatul împărătesc și se încuie în cămările lui, nevoind să vadă pe nimeni și plîngînd cu amar. Învățase acum și el că lucrurile pe care le auzim ne înduioșează tot atît ca și cele pe care le vedem ori le trăim noi înșine.

Cînd regele Soliman, tatăl său, îl văzu atît de schimbat la față, înțelese că Diadem avea sufletul plin de supărare și de griji. Îl întrebă, dar :

— Ce ai tu, copile al meu, de te-ai schimbat așa la față și ești atîta de mîhnit ?

Atunci prințul Diadem îi mărturisi că e îndrăgostit de Sett-Donia, cu tot sufletul lui, măcar că n-o văzuse niciodată, ci auzindu-l numai pe Aziz povestind despre mersul gingaș, despre ochii și

despre măiestria desăvîrșită cu care ea știa să coase flori și animale.

Regele Soliman-Șah, după ce îl ascultă, rămase în culmea nedumeririi și spuse feciorului său :

— Copilul meu, Insulele Camforului și ale Cristalului sînt tare departe de țara noastră și, oricît ar fi de minunată domnița Donia, nu ducem lipsă nici aici, în cetatea noastră și-n palatul mamei tale, de fete nespus de gingașe ori de roabe frumoase, aduse de pe-ntreg pămîntul. Du-te, dară, fiul meu, la iatacurile femeilor și alege-ți-le pe toate cîte ți-or plăcea, dintre cele cinci sute de roabe frumoase ca luna. Iar de nu-ți va plăcea nici una dintre ele, am să-ți aduc ca soție pe cea mai frumoasă fată de crai din țările megieșe. Și-ți făgăduiesc că are să fie mai frumoasă și mai măiastră chiar și decît Sett-Donia !

El răspunse :

— Tată, nu doresc să am ca soție decît pe domnița cea care știe să coase nespus de frumos gazele pe zarafire. Ea și numai ea îmi trebuie, altmintrelea mă duc din țara asta, las și prieteni și casă, și-mi pun capăt zilelor din pricina ei.

Tatăl său văzu că era primejdios să i se împotrivească și-i spuse :

— Atunci, fiule, ai oleacă de răbdare și dă-mi răgaz să mîn o solie la regele Insulelor Camforului și ale Cristalului, ca să-i cer după cuviință și după datini, cum am făcut și eu cînd m-am însurat cu mama ta, să-ți dea în căsătorie pe fiica lui. Și de n-are să vrea, voi zgudui temeliile pămîntului de sub el și prăvălesc în țăndări peste capul lui întregu-i regat, după ce i-oi pustii pămînturile cu un sodom de oaste atît de mare, că desfășurîndu-se va atinge Insulele Camforului cu fruntea ei,

în vreme ce rîndurile din urmă încă s-ar mai afla îndărătul munților Ispahanului, la hotarele împărăției mele !

După ce grăi astfel, regele porunci să vie la el prietenul prințului Diadem, tînărul negustător Aziz, și-l întrebă :

— Cunoști drumul la Insulele Camforului și ale Cristalului ?

El răspunse :

— Îl cunosc.

Regele zise :

— Aș dori să însoțești acolo pe marele vizir pe care-l voi trimite la regele acelor pămînturi.

Aziz răspunse :

— Ascult și mă supun, o, rege fără de asemuire !

Regele Soliman-Șah chemă apoi pe marele vizir și-i porunci :

— Orînduiește tu treburile fiului meu, așa cum vei socoti cel mai potrivit. Ci să știi că va trebui să mergi la Insulele Camforului și ale Cristalului, ca să ceri de soție pentru Diadem pe fiica regelui.

Vizirul răspunse că ascultă și că se supune, pe cînd prințul Diadem, zbuciumat, se închise în cămările lui, rostind stihuri despre necazurile dragostei :

Ah, întrebați, dar, noaptea ! să vă spună
Ea chinul meu și-al sufletului dor,
Și elegia murmurînd pe strună
Tristețea care plînge-ncetișor.

Ah, întrebați, dar, noaptea ! vă va spune
Că sînt păstoru-ai cărui ochi, cu greu,
Vor să dezlege stelele nebune,
Cînd pe obrajii-i lacrimi curg mereu.

Sînt singur pe pămînt, deși-i fierbinte,
Ah, inima-mi, și plină de dorinți !
Ca o femeie-s, ce nu poate prinde
Lumina unei rodnice semințe.

Și stete cufundat în gînduri noaptea toată, nevoind nici să mănînce, nici să doarmă.

A doua zi, disdedimineață, tatăl său veni să-l vadă și-l găsi și mai ofilit decît în ajun, și mai schimbat la înfățișare. Atunci, ca să-l aline și să-i liniștească sufletul, grăbi pregătirile de plecare ale lui Aziz și ale vizirului, și nu uită să-i încarce cu daruri bogate pentru regele Insulelor Camforului și ale Cristalului.

Și merseră ei, merseră, zile și nopți în șir, pînă ce ajunseră în fața Insulelor Camforului și ale Cristalului. Acolo așezară corturile pe malul unei ape, iar vizirul trimise un olăcar să vestească regelui sosirea lor. Nici nu pornise să dea ziua în scăpat, că și văzură venindu-le în întîmpinare sfetnicii cei mari și emirii regelui, care, numaidecît, după temenelile și urările de bună sosire, îi însoțiră pînă la palatul regesc.

Acolo, Aziz și vizirul intrară în palat, se înfățișară și sărutară pămîntul dinaintea regelui, căruia-i înmînară darurile din partea stăpînului lor, Soliman-Șah. Regele le mulțămi și grăi :

— Le primesc cu inimă de prieten, și-mi sînt scumpe ca ochii din cap !

Și îndată, Aziz și vizirul, după datină, se retraseră și rămaseră cinci zile în palat, ca să se odihnească de truda drumului.

În dimineața celei de a cincea zile, vizirul își puse mantia cea de sărbătoare și merse, împreună

cu Aziz, să se înfățișeze dinaintea scaunului crăiesc. Mărturisi regelui dorința stăpînului său și tăcu apoi cuviincios, așteptînd răspunsul.

Auzind vorbele vizirului, regele căzu deodată pe gînduri, plecă fruntea și, încurcat și mohorît, stete așa o vreme, neștiind cum să dea răspuns trimisului puternicului rege al Orașului Verde și al munților Ispahanului. Căci știa, de alte dăți, ce silă îi era fiicei sale de gîndul căsniciei și cu ce mînie are să întîmpine cererea regelui, așa cum făcuse de-atîtea ori cu alte cereri asemănătoare ale altor crai de prin țări megieșe ori mai de departe.

Într-un tîrziu, regele, ridicîndu-și fruntea, făcu semn căpeteniei eunucilor să se apropie și porunci :

— Mergi numaidecît la stăpîna ta, Sett-Donia, du-i închinarea vizirului și darurile ce ni le aduce, și spune-i vorbă cu vorbă tot ce ai auzit din gura lui.

Eunucul sărută pămîntul dinaintea regelui și pieri.

Peste un ceas, se întoarse cu nasul alungit pînă-n podele, și spuse regelui :

— O, rege fără de seamăn al tuturor vremurilor, am mers în fața stăpînei mele Sett-Donia, dar, de îndată ce i-am arătat cererea măritului vizir, ochii ei s-au aprins de mînie, s-a ridicat în picioare, a apucat un buzdugan și s-a năpustit la mine să-mi crape capul. Eu am dat să fug cît am putut mai repede, dar ea m-a urmărit din ușă în ușă, strigîndu-mi :

— Dacă tata, împotriva voii mele, vrea să mă mărite, afle că soțul meu nu va avea vreme nici

să-mi vadă chipul, căci am să-l ucid cu mîna mea și pe urmă am să-mi iau și eu viața !

Auzind spusele căpeteniei eunucilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu voi nicicum să lungească în acea noapte istoria.

Ci într-a o sută treizeci și una noapte

Ea urmă :

Așadar, o, preafericitule rege, auzind spusele căpeteniei eunucilor, regele, tatăl Sett-Doniei, grăi către vizir și către Aziz :

— Auzit-ați și voi cu urechile voastre. Duceți, dară, regelui Soliman-Șah închinăciunea și supunerea noastră, și arătați-i ce ură poartă fiica mea împotriva căsătoriei. Facă Allah să ajungeți cu bine în țara voastră !

Vizirul și Aziz, văzînd că solia lor a rămas fără de izbîndă, zoriră a se întoarce în Orașul-Verde și să arate regelui Soliman-Șah ceea ce li s-a răspuns.

Aflînd vestea, regele, cuprins de mînie năprasnică, vroi să dea numaidecît poruncă emirilor și căpeteniilor de oaste să adune neîntîrziat oștile și să năvălească peste Insulele Camforului și ale Cristalului.

Vizirul însă ceru îngăduință a grăi și spuse :

— Măria-ta, nu e cu drept să faci așa, căci vina nu-i a tatălui, ci a fiicei lui, și piedica nu vine decît de la ea. Iar tatăl ei e tot așa de mîhnit ca

și noi. Eu ți-am împărtășit ce vorbe grele a spus ea căpeteniei hadîmbilor !

Cînd îl auzi pe vizir vorbind astfel, regele Soliman-Șah îi dete dreptate și se temu de răzbunarea prințesei împotriva fiului său. Își spuse atunci în sine : „De-aș năvăli peste țara lor și aș lua-o în robie pe fată, tot n-ar folosi la nimic, pentru că ea a jurat să se omoare !“

Porunci să vie prințul Diadem și, mîhnit dinainte de necazul pe care avea să i-l pricinuiască, îi dezvălui adevărul. Ci prințul Diadem, departe de a fi deznădăjduit, grăi hotărît către tatăl său :

— O, tată, nu socoti că am să las lucrurile așa ! Jur înaintea lui Allah că ori Sett-Donia va fi soția mea, ori eu nu mai sînt Diadem, fiul tău ! Cu prețul vieții, voi răzbate pînă la ea !

Regele întrebă :

— Cum ai să faci ?

El răspunse :

— Voi merge ca negustor. Și ce-o mai fi, oi vedea !

Regele adăugă :

— Atunci, ia cu tine pe vizir și pe Aziz.

Și cumpără numaidecît mărfuri de o sută de dinari, le dărui lui Diadem și, pe deasupra, îi dete și toate comorile pe care le mai avea prin cuferele lui, precum și o sută de mii de dinari de aur, și cai, și cămile, și catîri, și corturi bogate, căptușite cu mătase de toate culorile.

Atunci Diadem sărută mîinile tatălui său, își puse hainele de drum și merse la maică-sa să-i sărute și ei mîinile. Iar maică-sa îi dete și ea o sută de mii de dinari, și plînse, și chemă binecuvîntarea lui Allah asupra lui, și se rugă pentru dobîndirea dorului său și pentru întoarcerea cu bine printre ai lui — pe cînd cele cinci sute de fe-

mei din palat plîngeau în hohote, înconjurînd-o pe mama lui Diadem și privindu-l pe prinț sfioase, tăcute și pline de dor. Ci Diadem ieși îndată din iatacul mamei sale și, luînd cu el pe Aziz și pe bătrînul vizir, dete porunca de plecare. Și, cum Aziz plîngea, îl întrebă :

— De ce plîngi, frate Aziz ?

Acela răspunse :

— Stăpîne al meu, Diadem, inima mea îmi spune că nu mă mai pot despărți de tine ; dar s-a scurs atîta amar de vreme de cînd am părăsit-o pe sărmana-mi mamă ! Și-acum, cînd caravana va ajunge în țara mea, ce va face, sărmana de ea, cînd n-are să mă vadă printre negustori ?

Diadem răspunse :

— Nu te tulbura, Aziz ! Te vei întoarce în țara ta de îndată ce Allah va voi a ne înlesni să izbîndim întru cele ce năzuim.

Și porniră la drum.

Și merseră fără de popas, în tovărășia înțeleptului vizir care, ca să-i desfăteze și ca să aline dorul lui Diadem, le povestea tot istorii de cele fără de pereche. Iar Aziz, la rîndu-i, spunea și el lui Diadem poeme minunate și ticluia stihuri pline de farmec despre chinurile iubirii și despre cei îndrăgostiți.

După o lună de mers, ajunseră la cetatea Insulelor Camforului și ale Cristalului. Iar cînd intrară în sukul cel mare al negustorilor, Diadem simți că i se și ușurase povara grijilor și că inima începuse să-i bată sprinten și înviorat. După îndemnul lui Aziz, descălecară la hanul cel mare, închiriară numai pentru ei toate prăvăliile de jos și toate odăile de sus, pînă cînd vizirul avea să găsească vreo casă în oraș. Orînduiră mărfurile în magazii și, după ce se hodiniră la han vreme

de patru zile, se duseră să cunoască pe ceilalți negustori din sukul de mătăsuri.

Pe drum, vizirul spuse lui Diadem și lui Aziz :

— *Socot că, înainte de toate, avem de făcut un lucru fără de care n-am izbuti niciciud să izbîndim.*

Ei răspunseră :

— Stăm gata a te asculta, căci bătrînii sînt rodnici în gînduri bune, mai cu seamă cînd au trecut prin cîte ai trecut tu.

El grăi :

— Gîndul meu este așa : în loc de a lăsa mărfurile noastre închise la han, unde cumpărătorii nu au cum a le vedea, mai bine-i să deschidem, pentru tine, prințule Diadem, ca pentru un negustător ce te afli, o prăvălie mare chiar în sukul de mătăsuri. Tu vei rămîne la intrarea în prăvălie ca să vinzi și ca să arăți marfa, pe cînd Aziz îți va aduce stofele din fundul prăvăliei și le va desfășura. Și-astfel, tu fiind fără pereche de frumos, și nici Aziz nefiind mai puțin, în scurtă vreme prăvălia noastră va fi cea mai cercetată de mușterii, din toată piața.

Diadem răspunse :

— Gîndul tău e strașnic !

Și, îmbrăcat cum era în frumoasa-i haină de negustor bogat, intră în sukul cel mare de mătăsuri, urmat de Aziz, de vizir și de toți slujitorii lui.

Cînd negustorii din piață îl văzură pe Diadem trecînd rămaseră năuci de frumusețea lui și nici nu se mai gîndiră la mușteriii lor. Cei ce tocmai tăiau stofele rămaseră cu foarfecele în sus ! Iar cei care cumpărau nu mai aveau grija la ce cumpărau ! Și se întrebau cu toții de-a valma : „Au nu cumva portarul Raduan, chelarul grădinilor raiului, a uitat porțile deschise, de-a coborît pe

pămînt acest flăcău din ceruri ?“ Iar alții, la trecerea lui, strigau : „Ya Allah ! mîndri mai sînt îngerii !“

Ajungînd în mijlocul sukului, întrebară unde se află șeicul cel mare al negustătorilor și se îndreptară către prăvălia pe care toți se repeziră să le-o arate. Cînd ajunseră acolo, cei ce se găseau de față se ridicară în picioare în cinstea lor, gîndind : „Bătrînul acesta preacinstit trebuie să fie tatăl celor doi flăcăi atîta de frumoși“. Iar vizirul, după temenelile cuvenite, îi întrebă :

— O, negustătorilor, care dintre voi este marele șeic al sukului ?

Ei răspunseră :

— Acesta-i.

Vizirul privi către negustorul arătat, și văzu că era un bătrîn înalt, cu barba albă și cu fața surîzătoare, care sări numaidecît să-i întîmpine și să-i poftească în prăvălia lui, urîndu-le din inimă bună venire. Îi îmbie să se așeze pe covoare lîngă el și le spuse :

— Stau gata să vă slujesc întru orice veți dori !

Atunci vizirul grăi :

— O, mult preaîndatoritorule șeic, iată că de ani de zile călătoresc cu acești doi băieți ai mei prin cetăți și ținuturi, ca să le arăt tot felul de popoare, spre a le plini învățătura, a-i deprinde a vinde, a cumpăra și a-și scoate cîștigul din cunoașterea obiceiurilor și a datinelor tuturor neamurilor. Întru asemenea rosturi, am vrea să ne așezăm aici o bucată de vreme, așa ca flăcăii mei să-și bucure privirile cu toate frumusețile acestei cetăți și să deprindă de la locuitorii de aici gingășia în purtare și bunăcuviința. Te-am ruga, dară, să ne ajuți a închiria o prăvălie largă și bine

așezată, pentru a ne întinde acolo mărfurile aduse din țara noastră cea îndepărtată.

La aceste vorbe, starostele pieții răspunse:

— Hotărît! Mi-e bucurie să vă slujesc — pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarse către tineri, ca să-i privească mai bine. Ci, de la întîia ochire, se tulbură fără de margini, atîta îl minună frumusețea lor. Căci șeicul pieții aceleia nu se sfia să se îndrăgostească pînă la nebunie de ochii frumoși ai tuturor flăcăilor, iar patima lui cea mai mare înclina mai cu seamă către băieți decît către fetele cele tinere, și cel mai mult îi plăcea gustul acriu al țîncilor. Cîndi, dar, în sineși: „Slavă și închinare celui care i-a izvodit și i-a închipuit și, dintr-o pulbere fără de suflare, a întocmit asemenea frumuseți!"

Și se ridică să-i slujească, așa cum nici un rob nu s-ar fi priceput mai bine să-l slujească pe stăpînul său, și se mărturisi cu totul la poruncile lor. Se grăbi să-i ducă pe tustrei și să le arate prăvăliile libere, și le alese el însuși una, chiar în mijlocul sukului. Era prăvălia cea mai frumoasă, cea mai luminoasă, cea mai largă și cea mai bine așezată dintre toate, clădită cu gust ales, împodobită cu galantare din lemn frumos jilțuit și cu tot felul de rafturi de fildeș, de abanos și de cristal, puse unele peste altele. Ulița din fața ei era bine măturată și stropită, iar la vreme de noapte paznicul sukului stătea de obicei chiar acolo, dinaintea ușii. Șeicul, odată învoiți în ce privește prețul, înmînă vizirului cheile și-i spuse:

— Allah facă din ea o prăvălie aducătoare de spor și de binecuvîntare, în mîinile fiilor tăi, sub semnele bune ale acestei luminoase zile!

După care vizirul porunci să se aducă și să se orînduiască în prăvălie mărfurile de preț, sto-

fele cele frumoase, atlazurile și toate comorile de nestemate ce fuseseră scoase din dulapurile regelui Soliman-Șah. Iar cînd toată treaba se sfîrși, îi duse pe cei doi tineri să facă o baie bună, la hamamul aflat la cîțiva pași, lîngă poarta cea mare a sukului, hamam vestit pentru curățenia și pentru marmura lui strălucitoare, unde se ajunge urcînd cinci trepte pe care se aflau așezați papucii de lemn, perechi-perechi.

Cei doi prieteni, isprăvind repede baia, nu-l mai așteptară și pe vizir să sfîrșească, de grăbiți ce erau să-și ia locul în prăvălie. Porniră, dar, veseli, și cel dintîi ins pe care-l văzură fu bătrînul șeic al sukului care aștepta zbuciumat pe trepte ieșirea lor de la hamam. Cum baia dase încă și mai multă strălucire și frăgezime frumuseții și chipului lor, bătrînul...

•

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și doua noapte

Ea urmă :

Cum baia dase încă și mai multă strălucire și frăgezime frumuseții și chipului lor, bătrînul îi asemui, în sinea lui, cu doi pui de căprioară zvelți și neastîmpărați. Văzu cît de trandafirii li se făcuseră obrajii, cît de adînci erau ochii lor negri, cît de luminoasă le era fața. Erau frumoși ca două

ramuri împodobite de sclipirile roadelor lor, sau ca două luni pline și albe. Și-i veniră în minte stihurile poetului :

Cînd, doar de-i ating mîna în treacăt, simt deodată
Ființa mea uimită cum geme-nfiorată,
Iar simțurile-mi toate își pierd senina pace,
Doar la această scurtă atingere — ce-aș face
De i-aș vedea-ntreg trupul în care se îmbină
Mari limpezimi de ape cu aur de lumină ?

Ieși, dar, în întîmpinarea lor și le spuse :

— Flăcăilor, fie-vă baia ca un desfăt și facă Allah să nu vă lipsească niciciînd plăcerile, ci pururea împrospătească-vi-le !

Răspunse Diadem, cu cea mai fermecătoare duioșie a lui și cu cea mai dulce mlădiere de grai :

— Ne-ar fi bucurat să împărtășim cu tine plăcerea aceasta !

Și amîndoi îl înconjurară cuviincios și, drept cinstire pentru vîrsta și pentru rangul lui de șeic al sukului, mergeau înaintea lui, deschizîndu-i calea și îndreptîndu-se către prăvălia lor.

Cum mergeau așa înainte-i, bătrînul șeic putu vedea ce mîndru le era mersul și cum li se legăna trupul sub haină la fiecare pas. Abia mai stăpînindu-și înfiorarea, ochii i se aprinseră, răsuflarea i se schimbă, nările i se umflară, și începu să șoptească versuri cu înțelesuri ocolite :

Nici o mirare nu-i că, dintre forme,
Cele ce ne vrăjesc în primul rînd —
Oricît de grele-ar fi, de-ar fi enorme —
Cele rotunde, doar acelea sînt !

Căci de privești, sus, veșnicele sfere
Ce se-vîrtesc în slăvi, tremurătoare,
Și tot ce e rotund : numai mistere
Și freamăt sînt, și farmec, și mișcare...

Cei doi tineri, auzindu-le, habar n-aveau ce vor ele să spună, ci, dimpotrivă, socotiră a ghici în ele o laudă gingașă făcută lor, fură tare mișcați, îi mulțumiră șeicului și țînură cu tot dinadinsul să meargă cu el la hamam, pentru a-i face plăcere. Iar starostele pieții, izmenindu-se a se împotrivi oarecum, primi, scăpărînd de dorință în sinea lui, și luă laolaltă cu ei drumul îndărăt către hamam.

Cînd intrară, îi văzu vizirul, ce tocmai se zvînta într-una dintre săli. Zărindu-l și pe șeic, veni în întîmpinarea lor pînă la havuzul din mijloc, unde se opriseră, și-l pofti călduros pe șeic să intre în sala în care se afla el. Ci bătrînul spuse că nu voia să treacă măsura, folosindu-se de atîta bunătate, mai ales că Diadem și Aziz îl țineau fiecare de-o mînă, îndrumîndu-l către sala pe care și-o opriseră pentru ei. Atunci vizirul nu mai stărui și se întoarse să se zvînteze.

Rămînînd singuri, Aziz și Diadem îl dezbrăcară pe bătrînul șeic, apoi se dezbrăcară și ei și se apucară să-l frece pe spate, cu toată strășnicia, în vreme ce el, pe sub sprîncene, strecura către ei priviri furișe. Pe urmă Diadem își luă sarcina de cinste de a-l săpuni, iar lui Aziz îi rămînea plăcerea de a turna apă peste el cu un ciubăraș de aramă. Ștind așa, între ei doi, șeicul se credea în rai.

Și-l tot săpuniră astfel, îl frecară și-l spălară, pînă ce, spre marea ciudă a șeicului, vizirul veni

între ei. Atunci îl șterseră cu ștergarele calde, apoi cu prosoapele cele răcoroase și înmiresmate, îl îmbrăcară și-l duseră pe-o bancă, unde-i aduseră fel de fel de sorbeturi cu mosc și cu suc de trandafiri.

Șeicul se prefăcea a lua aminte la cele ce vorbea vizirul, ci sufletul și ochii lui nu mai erau decît pentru cei doi tinerei ce alergau, strălucitori, de colo pînă colo, ca să-l slujească. Iar cînd vizirul îi grăi urările cele obișnuite la hamam după scaldă, el răspunse :

— Ce binecuvîntare a intrat o dată cu voi în orașul nostru, și ce fericire este sosirea voastră !

După care rosti aceste stihuri :

Colinele, cînd i-au văzut venind,
Au înverzit. Iar veșteda cîmpie
A tresărit și-a înflorit zîmbind.
Și oameni, și pămînt, cu bucurie,
Strigară-ntîmpinîndu-i : „Bun venit !
Și bună pace ! Și prietenie !“

Tustrei îi mulțumiră pentru bunăvoința fără de seamăn pe care le-o arăta, iar el răspunse :

— Allah să vă deie la toți viața cea mai plăcută și să-i apere de deochi, strălucite neguțător, pe frumoșii tăi flăcăi !

Vizirul spuse :

— Iar ție, prin marea mila lui Allah, fie-ți baia o înviorare de putere și de sănătate ! Căci, preacinstitule șeic, au nu-i așa că apa este adevăratul bun al vieții în această lume și hamamul un loc al desfătărilor ?

Starostele sukului răspunse :

— Aşa-i, pe Allah ! Cîte minuni de versuri n-a izvodit hamamul prin pana multor mari poeţi ! Nu care cumva cunoaşteţi asemenea stihuri ?

Diadem, cel dintîi, începu :

O, hamam, tu, viaţă dulce,
Vis vrăjit şi dor !
O, hamam, prin tine curge
Timpu-n iute zbor.
Ah, că nu pot, în măreaţă
Vrajă să rămîn,
O, hamam, întreaga viaţă
Să mă ţii la sîn !
Raiul tot, pe lîngă tine,
Pare-un biet ungher.
Iad de-ai fi, mi-ar fi mai bine-n
Iadul tău să pier.

După ce Diadem spuse această poezie, Aziz urmă :

Lăcaşu-acesta — care-a prins pe pietre
A pietrei floare — prin căldura lui
Părea-ţi-ar gură-a iadului, cu vetre
De flăcări mari, cu aburi alb-verzui,
De n-ai gusta îndată-n dulcea-i scaldă
Plăceri care te-nvăluie-n fiori,
De n-ai vedea-n mijlocu-i laolaltă
Atîtea lune şi atîţia sori.

Cînd termină, Aziz se aşeză lîngă Diadem, iar starostele pieţei, vrăjit de gingăşia şi de harurile lor, strigă :

— Pe Allah ! voi legaţi laolaltă harul cuvîntului cu frumuseţea cea mai desăvîrşită ! Lăsaţi-mă acum şi pe mine să vă cînt cîteva stihuri, căci cîntecul face şi mai frumoasă o poezie.

Își sprijini obrazul în palmă, închise ochii pe jumătate și, legănîndu-și capul, începu să cînte încetișor :

Foc de hamam, ni-i viața-a ta căldură !
O, focule, în trup ne torni tării,
Iar inimile noastre le-nmlădii
Și le alini de toate cîte-ndură !

Hamam ! o, aer cald, havuze-n rouă,
Lucinde marmuri, susur de izvor,
Săli adumbrite, mosc aromitor,
Înmiresmate trupuri — mă-nchin vouă !

Hamam, tu arzi de-un foc ce ni-i balsam,
Nestins mereu, strălucitor mereu,
Și adumbrit mereu de-un abur greu,
Ca inima și dorul meu, hamam !

Privi apoi pe cei doi tineri și își lăsă sufletul să hoinărească în voie prin grădina frumuseții lor. Iar ei, ascultînd cîntecul, rămaseră cu totul fermecați și uimiți de măiestria șeicului. Îi mulțumiră din suflet și, cum se lăsa noaptea, îl însoțiră pînă la poarta hamamului. Dar, oricît stărui poftindu-i să ia masa în seara aceea la el acasă, ei nu primiră, cerîndu-și iertare, își luară rămas bun și plecară, în vreme ce bătrînul șeic, pironit locului, îi urmărea cu privirea.

Se întoarseră, dar, acasă, mîncară, băură și se culcară cu toții fericiți, dormind pînă dimineața. Atunci se sculară, se spălară după sfînta datină, și-și făcură rugăciunea. Apoi, cînd porțile sukului

fură date în lături, se îndreptară către prăvălia lor, pe care o deschiseră pentru întîia oară.

Slujitorii orînduiseră prăvălia cu mare dichis, o îmbrăcaseră în perdele de mătase și așternuseră la locul potrivit două covoare împărătești, ce puteau prețui la o mie de dinari fiecare, și două perini împodobite cu ciucuri și cu flori de aur, ce puteau prețui o sută de dinari fiecare. Iar pe rafturile de fildeș, de abanos și de cristal stăteau frumos rînduite mărfurile cele scumpe și comorile de nestemate.

Diadem se așeză pe unul din covoare, Aziz pe celălalt, iar vizirul între ei, chiar în mijlocul prăvăliei, cu slujitorii împrejur, întrecîndu-se care mai de care să le împlinească poruncile.

Și îndată toți locuitorii aflară de această minune de prăvălie, iar mușteriii începură să curgă din toate părțile, fiecare primind cumpărăturile din mîna tînărului numit Diadem, a cărui frumusețe de faimă întorcea toate capetele și ducea la pierderea minților. Vizirul, văzînd că treaba merge de minune, sfătui încă odată pe Diadem și pe Aziz să fie cu ochii în patru, și plecă liniștit să se odihnească acasă.

Așa merseră lucrurile o vreme, pînă ce Diadem, văzînd că nimic nu se vestea din partea domniței Donia, începu să-și piardă răbdarea și somnul. Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecînd pe dinaintea prăvăliei lor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi treia noapte

Ea urmă :

Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecînd pe dinaintea prăvăliei lor, prin piaţă, o bătrînă învăluită într-un izar lung de atlaz negru. Cînd dete cu ochii de prăvălia cea minunată şi de frumosul negustoraş aşezat pe covor, se îndreptă zorită într-acolo, îl salută pe flăcăul care, după ce-i răspunse cuviincios la semnele ce i le făcea Aziz din fundul prăvăliei, se ridică în cinstea ei şi-i surîse cît mai dulce. O pofti apoi să ia loc pe covor, se aşeză lîngă ea şi începu să-i facă vînt cu evantaiul, pînă ce o văzu hodinită şi răcorită.

Atunci bătrîna îl întrebă pe Diadem :

— Flăcăule, o, tu care închipuieşti toate desăvîrşirile şi toate frumuseţile, eşti oare de-aici, din ţara noastră ?

Diadem, cu glasu-i dulce şi plin de farmec, îi răspunse :

— Pe Allah, stăpînă, pentru întîia oară pun piciorul în aceste locuri, unde am venit numai spre a mă desfăta privindu-le. Iar ca să-mi fac de lucru o parte din timp, vînd şi cumpăr.

Bătrîna grăi :

— Fii bine venit, frumosule oaspe al oraşului nostru ! Şi ce mărfuri aduci tu din ţările cele depărtate ? Dă-mi să văd şi eu ce ai mai frumos, căci frumosul la frumos trage.

Diadem, mişcat de vorbele acestea alese, îi zîmbi a mulţumire şi-i spuse :

— În prăvălia mea nu am decît lucruri ce nu se poate să nu-ți placă, vrednice de fiice de regi și de făpturi prea alese ca tine.

Bătrîna răspunse :

— Tocmai voiam să cumpăr o stofă cît mai frumoasă pentru o rochie hărăzită domniței Donia, fiica regelui nostru Șahraman.

Auzind numele celei de care-i era plină inima, Diadem nu-și mai putu înfrîna sufletul și strigă lui Aziz :

— Aziz, adă-mi repede tot ce-i mai frumos și mai scump între mărfurile noastre !

Atunci Aziz deschise un dulap clădit în zid și în care nu se afla decît un val de stofă, dar ce stofă ! Partea din afară, împodobită cu ciucuri de aur, era din urșinic de Damasc, pe care străluceau suave tot felul de închipuiri de flori și de păsări, în mijlocul cărora horea un elefant năuc. Și se revărsa din ea un belșug de miresme ce pătrundeau pînă în suflet. Aziz aduse vigul acela lui Diadem, care-l desfășură, dînd la iveală frumusețile fără de seamăn ale stofei aceleia, menită parcă anume pentru rochia vreunei hurii din rai ori a vreunei domnițe fermecate. A o zugrăvi și-a înșira toate nestematele cu care era împodobită ori toate alesăturile sub care i se învăluia urzeala, numai poeții cu harul lui Allah ar putea izbuti, în stihuri.

Diadem desfășura încet stofa dinaintea bătrînei, care nu știa la ce să se uite mai mult — la frumusețea stofei, ori la chipul vrăjit al flăcăului cu ochi negri. Privind așa farmecele fragede ale negustorașului, bătrîna își simțea trupul cuprins ca de flăcări.

Cînd putu grăi, spuse lui Diadem, privindu-l cu ochii aprinși de patimă :

— Îmi place stofa. Cît am a-ți plăti ?

El se ploconi și răspunse :

— Sînt plătit peste măsură prin fericirea de a te fi cunoscut !

Atunci bătrîna strigă :

— O, flăcăule fără de seamăn, fericită femeia care poate să se culce la pieptul tău ! Ci unde-s fecioarele vrednice de tine ? Din parte-mi, nu știu decît una singură pe întregul pămînt ! Spune-mi, tinere cerb, care ți-i numele ?

El răspunse :

— Mă cheamă Diadem.

Atunci bătrîna șopti :

— Dar acesta-i un nume ce nu se dă decît fiilor de regi ! Cum de poate un negustor să poarte numele de „Cunună-de-rege" ?

Atunci Aziz, care toată vremea nu spusese o vorbă, se apropie ca să-și scoată prietenul din încurcătură și răspunse bătrînei :

— Este singurul fiu al părinților săi, care-l iubesc atîta, încît au voit să-i dea un nume cum se dă fiilor de regi.

Ea spuse :

— Așa-i ; dacă Frumusețea ar trebui să-și aleagă un rege, numai pe Diadem și l-ar alege ! Află, Diadem, că bătrîna de mine nu mai sînt de-acum înainte decît roaba ta, și martor mi-i Allah pentru credința față de tine ! Ai să vezi nezăbavnic ce am să fac întru folosul tău. Allah să te ocrotească și să te păzească de deochiul lumii !

Luă apoi vigul cel scump de mătase și plecă.

Cu sufletul încă tremurînd de bucurie, ajunse la domnița Donia, pe care ea o alăptase cînd era mică și căreia îi ținea loc de mamă. Intră, dară, ținînd cu mîndrie sub braț stofa cea scumpă. Donia întrebă :

— O, doică, ce-mi mai aduci ? Arată-mi !

Ea răspunse :

— Stăpîna mea, domniță Donia, ia și privește !

Și desfăcu stofa. Atunci Donia, cu mare fericire și cu bucuria în ochi, strigă :

— O, ce minune ! Asta nu-i stofă din țările noastre.

Bătrîna răspunse :

— Așa-i, e tare frumoasă. Dar ce-ai mai spune cînd l-ai vedea pe tînărul negustor care mi-a dăruit-o pentru tine ! De bună seamă că chelarul cerurilor, Raduan, trebuie să fi uitat a închide porțile Raiului, de-a lăsat să coboare un asemenea înger care să bucure sufletul muritorilor ! O, stăpînă, mult aș mai vrea să-i văd pe flăcăul acesta strălucitor dormind la sînul tău...

Dar Donia strigă :

— O, cum de cutezi tu, doică, să-mi vorbești de bărbați, și ce pîclă ți-a întunecat așa, deodată, mintea ? Taci, și dă-mi stofa ceea s-o cercetez mai de-aproape !

Luă stofa și începu s-o mîngîie și să și-o potrivească pe trup, întorcîndu-se către doică-sa, care îi spuse :

— Stăpînă, ești frumoasă, dar două frumuseți sînt mai mult decît una singură !

Ci Sett-Donia strigă iar :

— Ah ! mancă afurisită, să nu mai scoți o vorbă ! Du-te doar la acel negustor și întreabă-l dacă are vreo dorință de spus ori vreun hatîr de cerut, și regele, tatăl meu, numaidecît are să i le împlinească.

Bătrîna începu să rîdă și, clipind din ochi, spuse :

— O dorință ? Pe Allah ! Cine n-are nici o dorință ?

Și se ridică în grabă și alergă la prăvălia lui Diadem.

Cînd o văzu venind, Diadem își simți inima prinzînd aripi de bucurie, o luă de mînă, o așeză lîngă el și-o ospătă cu sorbeturi și cu dulcețuri. Atunci bătrîna grăi :

— Îți aduc o veste bună. Stăpîna mea, Donia, te salută și-ți spune : „Prin venirea ta, ne-ai cinstit și ne-ai luminat orașul. De ai vreo dorință, mărturisește-o !“

Diadem ascultă năpădit de bucurie, pieptul i se umplu de senin și voioșie, și gîndi în sine : „Treaba merge bine !“ Răspunse apoi bătrînei :

— N-am decît o dorință : să izbutesc a trimite domniței Donia o scrisoare pe care vreau să i-o scriu și să capăt răspuns.

Doica grăi :

— Ascult și mă supun !

Atunci Diadem strigă lui Aziz :

— Dă-mi călimara de aramă, hîrtie și kalamul !

După ce Aziz i le aduse, Diadem scrise în stihuri următoarele :

Hîrtia ce-ți trimit, preanalto,
Ți-aduce daruri și comori
Păstrate-n tainele din suflet
Și adunate dor cu dor :
Întîi e focul din lăuntru-mi,
Care neîncetat mă arde ;
Al doilea este iubirea,
Cu chinul de a-ți fi departe ;
Al treilea mi-e viața însăși,
Ca și statornicia ei ;
Al patrulea este aleanul,
Din care mi-am făcut temei ;
Al cincelea este nădejdea
Că ochii-mi se vor veseli ;
Al șaselea e rugămintea :
Să mă aștepți, sau tu să vii !

Apoi, la sfîrșitul scrisorii, ca semnătură, adăugă:

Aceste rînduri au fost scrise
De robul unui dor-blestem,
De un ocnaș legat în vise,
De cel bolnav de-un chin suprem,
De cel ce-n ochii tăi se-nchise,
De negustorul Diadem.

Pe urmă reciti scrisoarea, o presără cu nisip, o scutură, o pecetlui, o împături și o dete în mîna bătrînei, strecurînd și o pungă cu o mie de dinari. Iar bătrîna, după ce se rugă lui Allah pentru izbîndă, se întoarse grabnic la stăpîna ei, care o întrebă:

— Acum, doică, spune-mi care-i dorința negustorului, ca să mă duc îndată la tata, să-l rog să i-o împlinească!

Bătrîna răspunse:

— Stăpînă, nu știu cu adevărat care i-i dorința, căci iată scrisoarea al cărei cuprins nu-l cunosc.

Și îi dete scrisoarea.

După ce o ceti, domnița Donia strigă:

— A, negustor neobrăzat! Cum de cutează el să-și ridice ochii pînă la mine?

Și, de mînie, începu să se bată cu palmele peste obraji, zicînd:

— Ar trebui să pun să-l spînzure pe mișel chiar dinaintea prăvăliei lui!

Bătrîna atunci întrebă, făcînd pe nevinovata:

— Au ce-o fi scriind atîta de cumplit în scrisoarea ceea? Nu cumva va fi cerînd cine știe ce preț anapoda pentru vigul lui de mătase?

Ea răspunse:

— Mai rău : nu-i vorba decît de dragoste și de patimi !

Bătrîna o-ntoarse :

— Mare cutezanță, zău așa ! S-ar cădea, stăpînă, să-i dai un răspuns din care să priceapă și el ce poate să-l pască de va mai îndrăzni una ca asta.

Ea zise :

— Așa-i ! Ci mă tem că atunci s-ar face și mai cutezător

Bătrîna o îndemnă :

— Ba nu : l-ar face să-și caute de treabă !

Atunci Sett-Donia zise :

— Dă-mi călimara și kalamul.

Și scrise în stihuri :

Ești orb și-ți faci năluci ! Vrei pîn' la stele
S-ajungi, de parcă-ar fi putut vreodată
Un muritor să suie-n cer la ele
Și printre aștrii nopții să străbată !

Ci, ca să-ți deschid ochii, iată, jur
Pe cel ce te-a făcut un vierme-al firii
Și-a izvodit și astrele-n azur
Neîntinate-n slava nemuririi :,

De vei mai cuteza să-mi scrii cîndva,
Voi da poruncă să te răstignească
Pe-un arbor blestemat, iar moartea ta
Drept pildă ticăloșilor slujească !

Pe urmă, pecetluind scrisoarea, o dete bătrînei, care alergă degrabă la Diadem cel ars de nerăbdare. Prințul îi mulțumi, deschise scrisoarea, o ceti și, cuprins de mîhnire adîncă, spuse trist bătrînei :

— Mă amenință cu moartea, ci eu nu mă tem de moarte, căci viața mi-i chin și mai mare. Și de-ar fi să mor, eu tot am să-i răspund !

Bătrîna grăi :

— Scumpă mi-i viața ta ! Și am să te ajut din toate puterile și am să împart cu tine toate primejdiile. Scrie-i, dar, și dă-ncoace scrisoarea !

Diadem strigă lui Aziz :

— Ia o mie de dinari și dăruie-i acestei măicuțe. Și s-avem credință în Allah cel atotputernic !

Scrise apoi pe hîrtie stihurile următoare :

Deci visul meu din orice seară
Ea mi-l amenință cu moarte.
Nu știe tînăra fecioară
Că numai moartea face parte
De-a păcii fără moarte țară,
Și nici că tot ce se-nfioară
Stă-n mîna neclintitei Soarte.

Au mila ei n-ar fi cu cale
Să-ncline mai ales spre cei
Al căror dor muiat în jale
E către astfel de femei
Ce nu se-ntină-n neagra vale,
Iar cei de rînd nu dau ocoale
Spre nentinatul lor știubei ?

O, biete doruri ale mele,
Să nu mai năzuiți nimic !
Lăsați-mi inima-n zăbrele
Să se sfîrșească pic cu pic.
Nădejdea-mi să-și aștearnă grele
Zăbranicele peste ele
Și peste visul meu calic !

Dar tu, cu inima-ți de piatră,
Să nu crezi că-am să tac înfrînt !
Decît să sufăr o maratră
Durere, fără țel și frînt,
Mai bine-n jalea-mi idolatră
Dintr-un mormînt mi-oi face vatră,
Să nu mai fiu așa cum sînt !

Și cu lacrimi în ochi, dete bătrînei scrisoarea și-i spuse :

— Te necăjim, vai, zadarnic ! Sufletul meu îmi spune că nu-mi mai rămîne decît să mor.

Ea îi răspunse :

— Lasă închipuirile cele negre și amăgitoare, mîndrule flăcău, și privește-te ! Au nu ești tu soarele însuși ? Și nu-i ea luna ? Cum de socoți că eu, care mi-am trecut viața numai în uneltiri de dragoste, n-am să știu a împreuna frumusețile voastre ? Liniștește-ți sufletul și alină-ți grijile care te mîhnesc. Am să-ți aduc fără de zăbavă vești de bucurie.

Cu asemenea vorbe îl părăsi pe prințul Diadem, după ce...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și patra noapte

Ea urmă :

Cu asemenea vorbe, îl părăsi pe prințul Diadem, după ce ascunse bine scrisoarea în păr, și se duse

la stăpîna ei. Intră la ea, îi sărută dreapta şi se aşează fără a spune o vorbă. Dar, după un răstimp, grăi :

— Copilă multiubită, părul meu bătrîn s-a despletit şi nu mai am putere să-l pun în rînduială. Porunceşte, rogu-te, vreunei roabe să vină să mă pieptene.

Dar Sett-Donia strigă :

— Doică scumpă, eu însămi am să te pieptăn, aşa cum şi tu ai făcut de-atîtea ori cu mine !

Şi domniţa Donia începu să desfacă pletele albe ale doicii şi se pregătea să i le pieptene, cînd, deodată, răvaşul lui Diadem alunecă pe covor.

Sett-Donia, uimită, voi să-l ridice, dar bătrîna strigă :

— Copila mea, dă-mi hîrtia ! Pesemne că s-a prins în părul meu cînd mă aflam la tînărul negustor. Alerg să i-o înapoiez !

Însă Donia se grăbi s-o deschidă şi să-i citească cuprinsul. Îşi încruntă sprîncenele şi strigă :

— Ah, doică blestemată, ăsta-i vreunul din vicleşugurile tale ! Au cine mi l-a trimis pe negustoraşul ăsta, pacostea şi neobrăzatul ? De prin ce ţară cutează el să vină pînă la mine ? Iar eu, Donia, cum m-aş ticăloşi pînă-ntr-atîta încît să mă uit la un om care nu-i nici de rangul şi nici de neamul meu ? Ah, nemernico, nu ţi-am spus oare că mişelul acesta are să se facă şi mai cutezător ?

Bătrîna spuse :

— Aşa-i, domniţă, e un adevărat Şeitan ! Cutezanţa lui e curat diavolească ! Dar, copilă şi stăpînă a mea, scrie-i pentru cea din urmă oară, şi-ţi dau încredinţare că se va supune voinţei tale !

Altfel, să pui să fie răstignit, iar pe mine laolaltă cu el!

Atunci domnița Donia luă kalamul și înșiră următoarele stihuri:

Smintitule, au tu nu știi
Că-n aerul din juru-ți joacă
Primejdia de-a nu mai fi?

Nu știi că-s ape care-neacă,
De-ncerci să intri-n vadul lor?
Și sînt unghere-n care, dacă

Ar vrea să calce-un muritor,
El se va și topi, pe dată?
Tu cugeți să te nalți în zbor

La stele-n cer, cînd lumea toată,
De-ar pune mînă lîngă mînă,
Tot n-ar răzbate-n slăvi vreodată?

Cutezi, cu inima-ți păgînă,
Să-mbrățișezi, fie și-n vis,
Vreo hurie - să-ți faci cadînă?

Ia bine-aminte ce ți-am zis!
Altminteri, croncănind a moarte,
Asupră-ți, ca dintr-un abis,

Cu negre aripi, de departe,
Veni-vor corbii-n stol, mereu,
Peste mormîntul tău să poarte

Al spaimei duh, rotind din greu.

După care împături și pecetlui scrisoarea, o dete bătrînei care, a doua zi, disdedimineață, alergă s-o înmîneze lui Diadem. Cetind-o, Diadem înțelese că nici o nădejde nu mai trebuia să-i încălzească inima și, întorcîndu-se către Aziz, îl întrebă :

— Frate Aziz, învață-mă ce-i de făcut ? Nu mă mai simt în stare să-i dau un răspuns cumpănit !

Aziz răspunse :

— Am să încerc eu în locul și-n numele tău.

Diadem grăi :

— Bine, Aziz, scrie-i tu, slujindu-te de toată măiestria ta.

Atunci Aziz luă o hîrtie pe care așternu aceste strofe :

Doamne, pe cei cinci Drepți ! dă-mi ajutor !
Un chin mă seacă, zac topit de vlagă.
Ah, izbăvește-mi inima de dor,
Din zgura suferinței mă dezleagă.

Tu taina mi-o cunoști, al cărei foc
Lăuntrurile-mi arde. Știi prea bine
Cruzimea celei ce, oricît mă rog,
Oricît o chem, m-alungă de la sine.

Vreau fruntea să-mi ridic, țin ochiu-nchis.
Dar nu mai scap din vălul ce mă soarbe,
În care mă scufund ca-ntr-un abis
În sînul deznădejdii mele oarbe.

Curajul meu, Părinte, s-a sfîrșit,
Rîvnesc mereu iubirea ei zadarnic.
O, nemiloaso, tu, cu păr cernit,
Crezi tu că ți-este ceru-atît de darnic

Întru-al Ursitei oamenilor crug
Și-ntru-nfruntarea crîncenei Năpaste,
De-ți place să-l tot chinui ca pe rug
Pe cel ce pururi va să te adaste ?

Pricepe, dar : e-un suflet neînfrînt,
Ce numai pentru tine întîia oară
A părăsit și tată, și pămînt,
Și casă, și prieteni dragi, și țară.

La urmă, Aziz întinse lui Diadem hîrtia pe care o scrisese, iar Diadem, cetind versurile, ca să le vadă cum sunau, se arătă mulțumit de ele și spuse lui Aziz :

— Sînt minunate !

Și dete scrisoarea bătrînei doice, care alergă s-o ducă Doniei.

Cînd domnița văzu cele scrise în scrisoare, clocotind de mînie împotriva bătrînei, strigă :

— Mancă afurisită, numai tu ești pricina umilințelor pe care le îndur ! Ah, izvod de piaze rele, să nu te mai văd în ochii mei ! Ieși numaidecît, ori pun robii să te vrîsteze cu lovituri de bice și-ți sfărîm oasele sub călcîiele mele !

Fără a mai zăbovi, bătrîna se repezi afară, căci Donia se pregătea să strige robii. Cu sufletul la gură, alergă să-și povestească nenorocirea celor doi prieteni și să se pună sub ocrotirea lor.

La această veste, Diadem fu nespus de mîhnit și grăi bătrînei, mîngîind-o trist :

— Jur pe Allah, măicuță : mă simt acum de două ori mai mîhnit văzîndu-te că înduri urmările greșelii mele !

Dar ea îi răspunse :

— Nu te necăji, tinere drag, nu mă las eu biruită cu una, cu două ! Nimeni n-are să poată

spune vreodată că n-am fost în stare să împreun doi îndrăgostiți. Iar piedicile de-acum mă ațiță și mai mult să mă slujesc de toată șiretenia și să te fac să răzbați la ținta dorințelor tale.

Atunci Diadem întrebă :

— Ci ia spune-mi, măicuță, din ce pricină este Sett-Donia atît de învrăjbită pe toți bărbații ?

Bătrîna răspunse :

— Din pricina unui vis pe care l-a avut.

El se minună :

— Atîta doară, un vis ?

Ea zise :

— Atîta. Să-ți povestesc.

Și începu :

— Într-o noapte, domnița Donia adormise și văzu în vis un vînător de pasări care-și întindea lațurile într-o poiană și care, după ce presărase boabe de grîu pe jos, se dete mai la o parte, stînd la pîndă și așteptîndu-și norocul. Nu peste mult, veniră păsări din toate colțurile pădurii și se abătură pe locul unde se aflau lațurile. Printre păsările care ciuguleau boabele, erau și un porumbel cu porumbița lui. Porumbelul, tot ciugulind așa, se rotea din cînd în cînd umflîndu-se în pene pe lîngă tovarășa lui, fără a lua seama de primejdia ce-l păștea. Pînă la urmă, tot rotindu-se așa, se prinse cu un picior în ochiurile lațului, care îl și înhață. Celelalte păsări, speriate de bătăile lui din aripi, zburară cu zarvă, fîlfîind în zbor. Dar porumbița lăsă hrana împrăștiată pe jos și, curajoasă, nu avu altă grijă decît să-și scape soțul. Cu ciocul și cu capul făcu așa că destrămă lațul și-și slobozi tovarășul necugetat, mai înainte ca prinzătorul de păsări să vină și să pună mîna pe el. Ea zbură împreună cu soțul, se rotiră o dată amîndoi prin văzduh și se întoarseră apoi

ca să ciugulească iar în jurul laţurilor. Şi porumbelul iar începu să se învîrtească în jurul porumbiţei, iar aceasta, dînd înapoi ca să se ferească de înghesuielile lui, veni din nebăgare de seamă lîngă ochiuri şi fu prinsă la rîndul ei. Atunci porumbelul, fără a se mai gîndi la soaţa lui, zbură pocnind din aripi, dimpreună cu celelalte păsări, iar păsărarul puse astfel mîna pe ea şi-i suci gîtul pe loc. Visul acesta o tulbură cumplit pe domniţa Donia, care se trezi în suspine, mă chemă ca să mi-l povestească şi-mi spuse înciudată : „Toţi bărbaţii sînt asemenea, iar oamenii trebuie să fie şi mai răi decît toate celelalte făpturi ale pămîntului. Jur în faţa lui Allah că n-am să îngădui în veci sila apropierii lor !“

După ce prinţul Diadem auzi acest vis, îi spuse bătrînei :

— Dar, măicuţă, tu nu i-ai arătat, oare, că nu toţi oamenii sînt ca acest porumbel ticălos şi că nu toate femeile sînt ca sărmana şi credincioasa lui soaţă ?

Ea răspunse :

— Nimic n-a mai putut s-o înduplece, şi trăieşte de-atunci singură, închisă cu frumuseţea ei.

Diadem adăugă :

— O, măicuţă, musai vreau s-o văd, de-ar fi şi să mor, s-o văd barem o dată şi să-mi pătrundă în suflet o singură privire de-a ei ! O, bătrînă binecuvîntată, fă aceasta pentru mine, găseşte vreun mijloc, cu înţelepciunea ta !

Atunci bătrîna grăi :

— Află, lumină a ochilor mei, că în spatele palatului în care locuieşte domniţa Donia este o grădină unde vine şi se preumblă odată pe lună, însoţită de slujnicele ei, intrînd acolo pe o portiţă tainică, spre a se feri de privirile trecătorilor. Peste

o săptămînă este tocmai ziua ei de plimbare. Am să vin să-ți fiu călăuză și să te pun în fața celei iubite. Și mă încumet a crede, cu toate prejudețele ei, că odată ce te va fi văzut, domnița va fi biruită de frumusețea ta : căci dragostea este un dar de la Allah și vine cînd îi place lui !

Atunci Diadem răsuflă mai din larg, mulțumi bătrînei și o pofti să primească a-i fi oaspe, de vreme ce nu se mai putea înfățișa stăpînei. Închise apoi prăvălia și tustrei luară calea către casă.

Pe drum, Diadem se întoarse către Aziz și grăi:

— Frate Aziz, cum nu voi mai avea răgaz să merg la prăvălie, o las în seama ta. Fă cu ea cum vei socoti mai bine !

Aziz răspunse că ascultă și că se supune.

Estimp, ajunseră acasă și-i povestiră toate de-a fir a păr vizirului, și despre visul domniței, și despre grădina unde avea să încerce a o vedea. Și-i cerură și lui sfatul.

Vizirul cugetă un răstimp, ridică apoi capul și grăi :

— Am găsit ce-i de făcut ! Să mergem mai întîi la grădină și să cercetăm locurile.

O lăsară pe bătrînă acasă și plecară împreună — vizirul, Diadem și Aziz — la grădina domniței. Cînd ajunseră acolo, văzură stînd în poartă pe bătrînul paznic, îl salutară, iar paznicul le răspunse. Atunci vizirul, strecurîndu-i în palmă o sută de dinari, îi spuse :

— Taică, am dori să intrăm și să ne răcorim oleacă sufletul în grădina aceasta frumoasă și să gustăm cîte ceva aici, lîngă flori și apă. Sîntem străini și, oriunde aflăm vreun loc frumos, ni-i drag a ne bucura de plăcerea verdeței și a tihnei.

Bătrînul luă banii și zise :

— Intrați, oaspeți buni, și așezați-vă unde vi-i voia, așteptînd să vă cumpăr în grabă de mîncare.

Și-i duse în grădină, apoi merse la suk, ca să le cumpere de-ale gurii. Se întoarse curînd cu o oaie friptă și cu plăcinte. Se așezară roată pe malul unui pîrîiaș, mîncară pînă ce se îndestulară, după care vizirul spuse paznicului :

— O, șeicule, palatul de colo, dinaintea noastră, nu prea e în stare bună. De ce nu-l îngrijiți ?

Paznicul oftă :

— Pe Allah ! Acesta-i palatul domniței Donia, care mai degrabă l-ar lăsa să se prăbușească decît să se îngrijească de el. Domnița trăiește ca o sihastră și nu ia aminte la asemenea lucruri.

Vizirul zise :

— Ce păcat, o, șeicule ! Barem catul de jos s-ar cădea văruit oleacă, măcar pentru ochii tăi. Dacă vrei, aș lua asupră-mi cheltuiala aceasta.

Paznicul răspunse :

— Allah să te audă !

Vizirul adăugă :

— Ia de colea o sută de dinari pentru ostenceala ta și caută niște zidari și un zugrav cît mai iscusit în potriveala culorilor.

Atunci paznicul se grăbi să caute zidarii și un zugrav, cărora vizirul le dete îndrumările de trebuință. Iar după ce zidarii isprăviră treaba și văruiră sala cea mare de jos, zugravul își începu lucrul, după poruncile vizirului. Zugrăvi mai întîi o pădure și, în mijlocul acesteia, niște lațuri întinse, în care era prins un porumbel ce se zbătea din aripi. Cînd sfîrși, vizirul îi spuse :

— Zugrăvește acuma, de cealaltă parte, tot o icoană ca aceasta, dar închipuind un porumbel care,

cercînd să-şi scape soaţa din laţ, e prins de păsărar şi cade ucis, jertfă credinţei lui.

Zugravul zugrăvi icoana poruncită şi, primind o plată bogată, plecă.

După care, vizirul, împreună cu cei doi tineri şi cu paznicul, priviră şi cercetară zugrăveala dacă era cum se cuvine. Ci Diadem, la toate acestea, şedea trist şi privea în juru-i mohorît. Şi îi grăi lui Aziz astfel :

— Frate, mai spune-mi niscaiva stihuri, să-mi alunge chinul gîndurilor.

Şi Aziz începu :

Ibn-Sina în scrieri grele
Despre boli şi despre leacuri
Spune că-ntre multe cele,
Încercat de mii de veacuri,

Leac iubirii, cînd suspină,
E doar cîntul de lăute
Pe sub poale de grădină
Şi-ntre cupele băute.

Eu urmai ce scrie-n carte.
Vai, nimica nu s-alese.
Şi-ncercai, să scap de moarte,
Alte dragoste, mai dese.

Nu-i bun leacu-ţi, mi se pare,
Ibn-Sina, o pacoste-i :
Leacul dragostei amare
Doar o nouă dragoste-i.

După care, Diadem spuse lui Aziz :

— Poetul are, poate, dreptate ; dar greu e, cînd nu mai ai voinţă !

Se ridicară apoi, își luară rămas bun de la bătrînul paznic și se întoarseră acasă, unde îi aștepta doica domniței Donia.

Și după ce trecu o săptămînă, Sett-Donia voi să-și facă preumblarea obișnuită prin grădină. Atunci simți ea cît îi lipsea bătrîna doică și, plină de mîhnire, se gîndi la purtarea ei și își dete seama că fusese tare lipsită de omenie față de cea care-i ținuse loc de mamă. Și îndată trimise un rob la suk și altul pe la prietenele doicii, ca s-o caute și s-o aducă îndărăt. Or, tocmai atunci, după ce-i dăduse lui Diadem îndrumările trebuincioase pentru acea zi, cînd urma să aibă loc întîlnirea din grădină, doica trecea singură prin preajma palatului. Un rob alergă în calea ei și o rugă, în numele stăpînei care plîngea după ea, să se întoarcă acasă pentru împăcare. Și așa și urmă, după ce se prefăcu oleacă a nu voi. Domnița Donia o sărută pe obraji, iar doica îi sărută mîinile și amîndouă, urmate de roabe, deschiseră portița cea tainică și intrară în grădină.

La rîndu-le, vizirul și Aziz, după plecarea bătrînei, urmîndu-i sfaturile, îl îmbrăcară pe Diadem cu cea mai strălucitoare haină împărătească, îl încinseră cu o cingătoare bătută în fir de aur, încrustată cu pietre scumpe și cu o agrafă de smarald, îi puseră în jurul frunții un turban de mătase albă împodobit cu flori de aur subțiri și cu surguci de diamante. Chemară apoi asupra lui binecuvîntarea lui Allah și, după ce-l însoțiră pînă aproape de grădină, se întoarseră, pentru ca el să poată intra mai cu ușurință.

Iar Diadem, ajungînd la poartă, găsi acolo pe bătrînul paznic care, cînd îl văzu, se ridică în picioare și se ploconi dinaintea lui într-o temenea adîncă și cuviincioasă. Și, neștiind că estimp

domnița Donia intrase în grădină pe portița cea tainică, îi spuse lui Diadem :

— Grădina aceasta este grădina ta, iar eu sînt robul tău !

Îi deschise poarta, rugîndu-l să intre, după care o închise și se așeză la locul obișnuit, slăvindu-l pe Allah pentru făpturile lui.

Diadem se grăbi a urma cele ce-l sfătuise bătrîna : se ascunse pe după o măgură, pe care i-o arătase bătrîna și așteptă acolo trecerea domniței. Asta făcu el !

Estimp, Sett-Donia iată ce făcu : pe cînd se preumblau, bătrîna îi spuse :

— O, stăpînă, aș avea a-ți spune ceva care are să te facă a privi mai în tihnă acești frumoși arbori împovărați de roadă și aceste flori.

Donia îi răspunse :

— Sînt gata să te ascult.

Ea grăi :

— Bine-ai face de-ai trimite îndărăt la palat toate slujnicele astea ce nu-ți dau răgaz a te bucura cum ți-i voia de seninul zilei și de reveneala clipei. Căci nu-ți sînt decît o stînjeneală.

Donia zise :

— Drept ai grăit, doică !

Și, cu un semn, trimise acasă toate femeile însoțitoare. Acuma, rămînînd singură, numai cu bătrîna, domnița Donia porni încetișor către măgura pe după care Diadem sta nevăzut.

Și cînd o zări pe domnița Donia, dintr-o fulgerare Diadem își dete seama de frumusețea ei și-atîta de tulburat fu, că se prăbuși la pămînt, acolo pe loc. Iar Donia își urmă preumblarea, înaintînd către sala în care vizirul pusese să se zugrăvească întîmplarea cu păsărarul. Îndemnată de doică, păși înlăuntru, întîia oară în viața ei,

căci niciodată mai înainte nu se simțise ispitită a intra în acel loc menit slujitorilor de la palat.

Cînd văzu zugrăveala, Sett-Donia rămase cu totul nedumerită și strigă :

— Doică, ia privește ! acesta-i chiar visul meu de odinioară, numai că altmintrelea ! Doamne, *ya rabi*, cum îmi bate inima !

Și, apăsîndu-și pieptul, se așeză pe covor și zise :

— Doică, oare să mă fi înșelat ? Oare Eblis-cel-Rău să-și fi bătut joc, numai așa, de credința mea în vise ?

Doica răspunse :

— Copilă bună, după învățămintele vieții mele, eu ți-am arătat dintru bun început că ești în greșeală. Ci hai să ieșim să ne mai preumblăm oleacă, acuma cînd soarele dă în asfințit și cînd reveneala e mai dulce.

Și ieșiră amîndouă în grădină.

Acolo, Diadem, trezit din uimire, urmînd sfaturile doicii începuse să se preumble și el alene, neluînd aminte parcă decît numai la frumusețile priveliștii.

Cînd, iată că la o cotitură de cărare Sett-Donia îl zări și strigă :

— O, doică, ia uite ce tînăr frumos ! Ce chip mîndru și ce umblet ! Nu cumva-l știi cine-i ?

Doica răspunse :

— Nu-l știu, ci, după-nfățișare, nu poate fi decît vreun fiu de rege. Ah, stăpînă, mîndru mai e ! Ah, sufletul meu !

Și Sett-Donia adăugă :

— E neasemuit de frumos !

Bătrîna întări :

— Neasemuit ! Ferice de iubita lui ! Și, pe furiș, făcu semn lui Diadem să iasă din grădină și

să se întoarcă acasă. Diadem înțelese și-și urmă drumul către ieșire, fără a privi îndărăt, în vreme ce domnița Donia îl urmărea cu privirea și spuse doicii :

— Bagi de seamă, doică a mea, ce schimbare se petrece în mine ? Este oare cu putință ca eu, Donia, să am asemenea tulburare la vederea unui bărbat ? Ah, doică, simt că și eu sînt îndrăgostită și că acum și eu am să-ți cer să-mi fii în ajutor.

Bătrîna grăi :

— Trăsni-l-ar Allah pe amăgitorul de Eblis-cel-Blestemat ! Cum te mai prinsese el, stăpînă, în lațurile lui ! Dar și ce frumos e bărbatul care are să te slobozească din ele !

Donia se rugă :

— O, doică bună, cată să mi-l aduci numaidecît pe-acest tînăr frumos ! Nu-l vreau decît din mîinile tale, doică scumpă ! Fugi cît mai iute, mă rog ție, și caută-mi-l ! Iată, îți dăruiesc o mie de dinari și o rochie de o mie de dinari. Dacă nu mă ajuți, eu mor !

Bătrîna zise :

— Întoarce-te, dar, în palat, lasă-mă să fac cum știu eu, și-ți făgăduiesc împlinirea acestei minunate împerecheri.

După care, fără de zăbavă, plecă de lîngă Sett-Donia și alergă să-l caute pe frumosul Diadem, care-o primi cu inima plină de bucurie și-i dărui numaidecît o mie de dinari de aur. Bătrîna îi spuse :

— Iată *cum* și iată *cum*.

Diadem întrebă :

— Ci pe cînd întîlnirea noastră ?

Ea răspunse :

— Mîine, negreșit !

După care, el îi mai dărui o rochie și alte daruri de o mie de dinari, iar ea le primi, spunînd :

— Am să vin să te iau la vreme prielnică.

Și se întoarse grabnic la stăpîna Donia, care-o aștepta nerăbdătoare și-i întrebă :

— Ce vești mi-aduci de la cel drag ?

Ea răspunse :

— Am izbutit să-i dau de urmă și să-i vorbesc. Mîine, ți-l aduc de mînă.

Sett-Donia, în culmea fericirii, îi dărui doicii încă o mie de dinari de aur și daruri de alți o mie. Și, în acea noapte, tustrei dormiră cu sufletul doldora de nădejde și de mulțumire.

A doua zi, cum se lumină de ziuă, bătrîna se și afla acasă la Diadem, care-o aștepta. Bătrîna desfăcu o legăturică pe care-o adusese cu ea și scoase niște haine de femeie cu care îl îmbrăcă pe Diadem, iar la urmă îl învălui de sus pînă jos într-un mare izar și-i acoperi fața cu un iașmac des. După care îi spuse :

— Acuma, ia mergi ca o femeie, legănîndu-ți șoldurile cînd la dreapta, cînd la stînga, și fă pași mărunți ca fecioarele. Și, mai cu seamă, să mă lași pe mine să răspund la întrebări, și nu care cumva să ți se audă glasul !

Diadem răspunse că ascultă și că se supune.

Atunci ieșiră amîndoi și merseră pînă ce ajunseră la ușa palatului, al cărui paznic era însuși căpetenia eunucilor. Cînd o văzu pe noua venită, pe care n-o cunoștea, căpetenia întrebă pe bătrînă :

— Cine-i această tînără pe care n-am văzut-o niciodată ? Zi-i să vină mai aproape, ca s-o cercetez : poruncile sînt aspre, iar eu am datoria să le cercetez pe toate și, dacă-i de trebuință, să le și dezbrac pe noile roabe, de care sînt răspunzător.

Pe aceasta n-o cunosc : lasă-mă, dară, s-o cercetez cu mîinile mele şi s-o văd cu ochii mei !

Dar bătrîna se împotrivi, strigînd :

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului ? Au nu ştii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai rosti o vorbă în acea noapte.

Ci într-a o sută treizeci şi cincea noapte

Ea urmă :

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului ? Au nu ştii că, pe această roabă, însăşi domniţa Donia o trimite ca să-i aducă cele de trebuinţă pentru cusăturile pe care le zugrăveşte ea ? Au nu ştii că-i una dintre cele ce lucrează pe mătase zugrăvelile cele fără de seamăn ale domniţei ?

Dar eunucul se încruntă şi-i răspunse :

— Lasă tu povestea cu zugrăvelile. Eu sînt dator s-o pipăi pe noua venită şi s-o cercetez şi din faţă, şi din spate, şi din lături, şi din creştet pînă-n călcîie !

La asemenea vorbe, bătrîna doică se mînie de-a binelea, se propti în faţa eunucului şi-i strigă :

— A, şi eu care te-am socotit totdeauna o pildă de bună-cuviinţă şi de bună creştere ! Ce ţi-a venit aşa deodată ? Vrei a mă sili să pun a te alunga de la palat ?

Apoi se-ntoarse către Diadem şi-i strigă :

— Copilă, nu lua aminte la ce spune căpetenia noastră ! Şuguieşte şi el. Intră, dar, fără teamă !

Atunci Diadem păşi pragul, legănîndu-şi şoldurile şi aruncînd pe sub iaşmac un surîs eunucului împietrit în faţa frumuseţii ce se întrevedea prin ţesătura de mătase. Şi, călăuzit de bătrînă, trecu printr-un coridor, printr-o sală, apoi prin alte coridoare şi prin alte săli, pînă ce ajunse, la capătul celui de al şaptelea coridor, într-o sală ce da către o mare curte lăuntrică, prin şase uşi cu perdelele lăsate. Bătrîna îi spuse :

— Numără uşile la rînd şi intră în ce-a de-a şaptea : şi-ai să găseşti acolo, o, tinere negustor, ceea ce-i mai presus de toate bogăţiile pămîntului, floarea-fecioară şi dulceaţa cu numele de Sett-Donia !

Atunci prinţul Diadem, îmbrăcat ca femeie, numără uşile şi intră pe cea de-a şaptea. Acolo, lăsînd să cadă perdelele, îşi ridică iaşmacul ce-i ascundea faţa. Şi-atunci o văzu pe Sett-Donia care tocmai dormea pe divan, neacoperită cu nimic altceva afară de pielea ei de iasomie şi de frumuseţea ei goală. Dintr-o singură mişcare, Diadem zvîrli de pe el hainele care-l încurcau, sări zvelt pe divan şi o luă în braţe pe domniţa adormită. Iar strigătul de spaimă al fetei, trezită deodată, fu înăbuşit de buzele care o sorbeau. Iată aşa se petrecu întîia întîlnire a frumosului prinţ Diadem cu domniţa Donia, şi aşa ţinu trei zile şi trei nopţi, fără ca vreunul dintre ei să se satur de sărutările ce preamăreau pe orînduitorul tuturor lucrurilor. Şi asta-i totul despre ei !

Ci vizirul şi Aziz aşteptară neliniştiţi pînă noaptea întoarcerea lui Diadem. Şi cînd văzură că nu mai venea, începură să intre la grijă. Şi cînd nici a doua zi dimineaţa nu primiră o veste de la cutezătorul lor stăpîn, nu se mai îndoiră deloc de sfîrşitul lui şi-şi pierdură cu totul cum-

pătul. În durerea și în nedumerirea lor, nu mai știau ce hotărîre să ia. Atunci Aziz spuse, cu glas sugrumat :

— Ușile palatului nu se vor mai deschide niciodată pentru stăpînul nostru ! Ce să facem acum ?

Vizirul zise :

— Să așteptăm aici neclintiți !

Și steteră astfel vreme de trei zile, nemaimîncînd, nemaidormind și jelindu-se pentru nenorocirea de neîndreptat. Iar după trei zile, neprimind nici un semn de viață de la Diadem, și necutezînd a face nici un fel de cercetare, de teamă să nu-i vatăme lui Diadem, de-ar mai fi fost viu, vizirul grăi :

— Copile, am intrat la grea și jalnică încurcătură. Socot că hotărîrea cea mai bună este de-a ne întoarce în țară și de a da de știre regelui nenorocirea, altmintrelea amarnic are să ne certe.

Și nezăbavnic se gătiră de călătorie și plecară către Orașul Verde, cetatea regelui Soliman-Șah.

De cum ajunseră, zoriră să urce la palat și povestiră regelui toată întîmplarea și sfîrșitul ei închipuit. Tăcură apoi, izbucnind în plînsete.

La vestea cumplită, regele Soliman-Șah simți că se scufundă lumea întreagă cu el și se prăbuși la pămînt. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile și plînsetele și părerile de rău ? Așa că regele Soliman-Șah, stăpînindu-și jalea ce-l mistuia și-i întuneca sufletul și-ntreg pămîntul înaintea ochilor, jură că are să răzbune pierderea fiului său Diadem într-un chip cum nu s-a mai pomenit vreodată. Și îndată puse pristavii să cheme pe toți cei în stare a ține o lance ori o spadă în mînă, precum și întreaga oaste cu toate căpeteniile ei. Și porunci să fie scoase toate cele ale războiului, și corturile, și elefanții. Și urmat astfel de întreg

norodul, care-l iubea din tot sufletul pentru dreptatea și dărnicia lui, luă calea către Insulele Camforului și ale Cristalului.

Estimp, în palatul luminat de fericirea lor, cei doi îndrăgostiți, Diadem și Donia, nu mai conteneau să se iubească din ce în ce mai spornic și nu se mai ridicau de pe divane decît ca să bea și să cînte. Într-o zi, vrăjit cu totul de dragostea iubitei lui, Diadem spuse Doniei :

— O, lumină a sufletului meu, un singur lucru ne lipsește, pentru ca dragostea noastră să fie ca o minune !

Ea îl întrebă uimită :

— O, Diadem, lumină a ochilor mei, ce mai poți dori ? Nu ai oare buzele, și sînii, și tot trupul meu, și brațele mele care te înlănțuiesc, și sufletul meu care te dorește ? Dacă rîvnești încă și alte feluri de dragoste, pe care nu le cunosc, de ce te sfiești a-mi spune ?

Diadem răspunse :

— Căprioara mea, nu de asta e vorba ! Lasă-mă, doară, să-ți spun cine sînt ! Află, prințesă, că și eu sînt fiu de rege și nu negustor în suk. Iar tatăl meu este regele Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului. El este cel care, nu demult, a trimis pe vizirul său la regele Șahraman, tatăl tău, ca să te ceară de soție pentru mine. Ți-aduci aminte cum ai îndepărtat de la tine acea solie și cum ai amenințat cu buzduganul pe căpetenia eunucilor, cînd ți-a vorbit despre mine ? Haidem, dară, să împlinim acum ceea ce nu s-a putut face odinioară, și să plecăm apoi împreună spre verdele Ispahan !

La aceste cuvinte, domnița Donia se înlănțui și mai dulce de gîtul frumosului Diadem și, prin semne grăitoare întru totul, răspunse că ascultă

și că se supune. După care, amîndoi, în acea noapte, se lăsară pentru întîia dată cuprinși de somn, căci vreme de două luni albul zorilor îi găsea tot strîngîndu-se în brațe și sărutîndu-se și făcînd altele, tot de-acestea.

Or, pe cînd cei doi îndrăgostiți dormeau astfel, iar soarele era demult sus și întregul palat se trezise, regele Șahraman, tatăl domniței, așezat pe pernele jilțului împărătesc și, înconjurat de emirii și de mai-marii regatului său, primea, în acea zi, pe giuvaergiii cetății cu starostele breslei lor în frunte. Iar starostele dărui regelui, în semn de aleasă cinstire, o cutie minunată plină cu diamante, rubine și smaralde de mai mult de o sută de mii de dinari. Regele Șahraman, tare bucuros de darul căpătat, chemă căpetenia eunucilor și-i porunci :

— Uite, Cafur, du sipetul acesta stăpînei tale Sett-Donia și întoarce-te degrabă să-mi spui dacă darul i-a plăcut.

Îndată eunucul Cafur plecă spre cămările unde locuia singură domnița Donia.

Ajungînd acolo, eunucul Cafur văzu, întinsă pe un covor și păzind ușa stăpînei, pe doică. Iar ușile erau toate închise și perdelele coborîte. Atunci eunucul gîndi în sine : „Cum se face că ele dorm, la o vreme atît de tîrzie, lucru ce nu-i în obiceiul lor ?“ Apoi, cum nu voia să se întoarcă la rege fără de răspuns, trecu peste trupul doicii întinse de-a curmezișul ușii, împinse ușa și intră în sală. Și care nu-i fu uluirea și încremenirea cînd o zări pe Sett-Donia dormind goală în brațele fiăcăului, toate semnele neîndoielnice dînd pe față un zamparlîc fără de pereche !

Văzînd așa, „eunucul Cafur și-amînti cum îl amenințase și-l pedepsise Sett-Donia mai nainte, și gîndi cu mintea lui de eunuc :

— Va să zică așa urăște ea pe bărbați ! A venit acuma și vremea mea, dacă-mi ajută Allah, să mă răzbun de umilirea pe care-am îndurat-o !

Și ieși, închizînd încetișor ușa, se înfățișă regelui Șahraman și sărută pămîntul. Regele îl întrebă :

— Ce-a spus stăpîna ta ?

Eunucul răspunse :

— Iată cutia !

Regele, mirat, întrebă iarăși :

— Ce, fiica mea nu vrea nici nestemate, așa cum nu vrea nici bărbați ?

Arapul zise :

— Măria-ta, nu pot răspunde de față cu aceștia toți.

Atunci regele, stîrnit de viclenia eunucului, porunci să iasă toți din sala tronului, oprind lîngă el numai pe marele vizir. După care, eunucul grăi :

— Mai nainte de-a grăi ceva, mă rog măriei-tale să nu te mînii și să nu mă pedepsești pentru vorbele pe care am a le spune.

Regele răspunse :

— Poți grăi fără teamă !

Atunci eunucul începu :

— Stăpîna mea Donia, iacă *așa* și iacă *așa*.

Cînd auzi vestea, regele plesni din palme, căscă ochii mari și strigă :

— E un lucru de necrezut !

Apoi adăugă :

— I-ai văzut tu, Cafur ?

Eunucul răspunse :

— Cu ochii aceștia ai mei !

Regele se minună iară :

— Asta-i ceva nemaipomenit !

Și porunci eunucului să-i aducă dinaintea tronului pe cei doi vinovați, iar eunucul împlini porunca numaidecît.

Cînd cei doi îndrăgostiți se aflară în fața regelui și după ce sărutară pămîntul, regele grăi :

— Așa dară-i adevărat !

Nu putu rosti o vorbă mai mult, apucă spada cu amîndouă mîinile și voi să se repeadă asupra lui Diadem. Dar Sett-Donia cuprinse pe iubitul ei în brațe, își lipi buzele de ale lui și strigă tatălui :

— Dacă-i așa, ucide-ne pe amîndoi !

Regele se întoarse la locul lui pe tron și porunci eunucului să ducă pe Sett-Donia îndărăt la iatacul ei. După care întrebă pe Diadem :

— Mișelule și amăgitorule, cine ești tu ? Cine ți-i tatăl ? Și cum de-ai cutezat să te ridici la fiica mea ?

Diadem răspunse :

— Află, măria-ta, că, dacă-mi dorești moartea, nezăbavnic va urma și moartea ta, iar regatul tău va fi nimicit.

Regele se holbă la el :

— Cum ? Cum ?

Celălalt adăugă :

— Sînt fiul regelui Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului ! Și am luat singur, după cum era hărăzit, ceea ce mi se îndărăptase ! Așadară, privește bine, măria-ta, înainte de-a porunci pieirea mea !

Auzind așa, regele fu în mare încurcătură și întrebă pe vizir ce le rămînea de făcut. Dar vizirul zise :

— Nu crede, măria-ta, vorbele acestui amăgitor ! Numai cu moartea se poate pedepsi nele-

giuirea săvîrșită de un asemenea fecior de tîrfă și de cățea, bătu-l-ar și trăsni-l-ar Allah !

Atunci regele porunci gîdelui :

— Taie-i capul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și șasea noapte

Ea urmă :

Atunci regele porunci gîdelui :

— Taie-i capul !

Și așa s-ar fi sfîrșit cu Diadem dacă, pe cînd gîdele se pregătea să împlinească porunca, nu i s-ar fi vestit regelui sosirea a doi soli din partea regelui Soliman-Șah care cereau să intre. Erau solii ce aduceau știrea venirii regelui Soliman-Șah însuși cu întreaga lui oaste. Iar cei doi soli nu erau alții decît vizirul și tînărul Aziz. Și cînd li se îngădui să intre și recunoscură pe fiul regelui lor, pe prințul Diadem, parcă-și pierdură mințile de bucurie, se aruncară la picioarele lui și începură să i le sărute. Ci Diadem îi sili să se scoale și-i îmbrățișă și le spuse pe dată cum stăteau lucrurile. Iar ei îl înștiințară despre toate cîte se petrecuseră și vestiră regelui Șahraman venirea apropiată a regelui Soliman-Șah cu toate oștile sale.

Cînd regele Șahraman înțelese prin ce primejdie trecuse poruncind uciderea prințului Diadem, dovedit acum cine era, ridică ochii către cer

și mulțumi lui Allah că oprise mîna gealatului. Apoi îi spuse lui Diadem :

— Fiule, iartă pe un moșneag ca mine, care nu știa ce face ! Dar vina-i a vizirului nenorocirilor mele, pacostea pe care am să poruncesc îndată să-l tragă în țeapă !

Atunci prințul Diadem îi sărută dreapta și-i spuse :

— Măria-ta, mi-ești ca un tată, și eu, mai degrabă, sînt datornic a-ți cere iertare pentru supărările pe care ți le-am pricinuit !

Regele spuse atunci :

— Vina-i a afurisitului acesta de eunuc al năprasnelor, pe care am să poruncesc să-l răstignească pe-o scîndură putredă ce nu prețuiește nici două drahme !

Prințul Diadem adăugă :

— Cît privește pe eunuc, așa i se cuvine ! Dar vizirul rămîie pentru altădată, căci îl văd mușcîndu-și mîinile !

Atunci Aziz și vizirul regelui Soliman-Șah se puseră pe lîngă rege ca să fie iertat și eunucul, care de spaimă se udase pe el. Iar regele, întru cinstirea vizirului lui Soliman-Șah, îl iertă și pe eunucul Cafur. După care Diadem grăi :

— Lucrul cel mai de seamă acum este să risipim cît mai degrabă teama în care trebuie să se afle domnița Donia, fiica măriei-tale și sufletul meu !

Regele zise :

— Chiar acum mă duc la ea, eu însumi !

Dar mai întîi porunci vizirului său, emirilor și sfetnicilor să-l însoțească pe prințul Diadem pînă la hamam, ca să-l ajute să facă o baie bună care să-l învioreze și să-l însenine. Apoi alergă la odăile domniței Donia, pe care-o găsi gata să-și

înfigă în inimă vîrful unui paloș al cărui mîner era sprijinit în pămînt. Văzînd aceasta, cuprins de spaimă, regele strigă fiicei lui :

— Este teafăr, fata mea, ai milă de tatăl tău !

Auzind așa, Sett-Donia aruncă departe de ea paloșul, sărută mîna tatălui ei, iar acesta îi povesti cele petrecute. Atunci ea spuse :

— Nu voi avea tihnă pînă ce nu-l voi vedea pe iubitul meu !

Regele porunci ca Diadem, întors de la hamam, să fie dus numaidecît la domnița Donia, care se aruncă la pieptul lui.

Și pe cînd cei doi îndrăgostiți se îmbrățișau, regele închise binișor ușa în urma lui. După care se întoarse în palat ca să dea poruncile de trebuință pentru primirea regelui Soliman-Șah, la care trimise solie grabnică prin vizir și Aziz spre a-i vesti fericita întorsătură a lucrurilor. Totodată avu grijă să-i trimită și un dar de o sută de sirepi de soiul cel mai ales, o sută de cămile bune de călărie, o sută de băiețandri, o sută de fete, o sută de arapi și o sută de arăpoaice.

Și numai după aceea regele Șahraman porni el însuși în întîmpinarea regelui Soliman-Șah, grijind a fi însoțit de prințul Diadem și urmat de mare alai. Astfel ieșiră cei doi din oraș. Și, văzîndu-i apropiindu-se, regele Soliman le veni în cale și strigă :

— Slavă lui Allah, care-a făcut ca fiul meu să-și izbîndească dorul.

Apoi cei doi regi se îmbrățișară cu drag, iar Diadem se aruncă la gîtul tatălui său, plîngînd de bucurie, și la fel plînse și măria-sa, tatăl lui. Pe urmă se așezară la masă și începură să mănînce, să bea și să se veselească plini de voie bună. La sfîrșit, porunciră să vie cadiii și diecii

și-i puseră să scrie acolo pe loc seretul de căsătorie între Diadem și Sett-Donia. După care, cumu-i datina la astfel de prilejuri, făcură daruri ostașilor și norodului și, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți, orașul stete tot luminat și împodobit. Și-n toiul bucuriei și al petrecrii tuturora, Diadem și Donia putură să se iubească în voie, cu toată tăria dragostei lor.

Ci Diadem nu uită credința cu care-l slujise prietenul său Aziz, și, după ce trimise un alai întreg, cu Aziz în frunte, ca s-o aducă la ei și pe mama acestuia, care de mult jelea neîntoarcerea lui, nu mai voi să se despartă de el. Iar după moartea regelui Soliman-Șah, cînd Diadem ajunse la rîndu-i rege al Orașului Verde și al munților Ispahanului, îl numi pe Aziz mare vizir. Numi apoi pe bătrînul paznic al grădinii vistiernic al regatului și pe șeicul pieții staroste peste toate breslele. Și trăiră fericiți așa pînă la moarte, singurul prăpăd fără de izbăvire.

După ce sfîrși de povestit povestea întîmplărilor lui Aziz cu Aziza și ale lui Diadem cu domnița Donia, vizirul Dandan ceru îngăduință regelui Daul-Macan să bea un pahar cu sorbet. Și regele spuse :

— O, vizire, mai poate fi undeva pe pămînt cineva vrednic ca tine să țină tovărășie prinților și regilor ? Căci cu adevărat această istorie m-a vrăjit, atîta-i de frumoasă și-atîta-i de plăcut s-o asculți !

Și regele Daul-Macan dărui vizirului său cea mai scumpă haină din cuferele împărătești.

Estimp, împresurarea Constantiniei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

Estimp, împresurarea Constantiniei se trăgăna de patru ani în șir, fără de vreo izbîndă hotărîtoare. Oștenii și căpeteniile lor începeau a nu mai putea să îndure viața departe de ai lor, de rude și de prieteni.

Drept care, regele Daul-Macan luă grabnică hotărîre și chemă la sine pe cei trei mari căpitani, pe Bahraman, pe Rustem și pe Turcaș și, de față fiind și vizirul Dandan, le spuse :

— Ați fost martori la tot ce s-a petrecut și la tot necazul ce s-a abătut asupra noastră în urma acestei blestemate împresurări și a năpastelor pe care bătrîna Muma-Prăpădurilor le-a tăbărît asupra capetelor noastre. Cugetați, dară, ce avem a face de-aci nainte și sfătuiți-mă așa cum se cade să mă sfătuiți !

Atunci cele trei căpetenii ale oastei își plecară frunțile și cugetară îndelungată vreme. După care grăiră :

— Măria-ta, vizirul Dandan a trăit mai mult decît noi, a văzut multe și a îmbătrînit în înțelepciune !

Regele Daul-Macan se întoarse către vizirul Dandan și zise :

— Toți delaolaltă așteptăm vorbele tale !

Atunci, vizirul Dandan veni dinaintea regelui și grăi :

— Află, o, rege fără de asemănare, că într-adevăr nu ne mai este cu priință a mai rămînea sub zidurile Constantiniei. Mai întîi, însuți măria-ta trebuie să fii cuprins de dorul de a-ți vedea fiul,

pe Kanmacan, și pe nepoata măriei-tale, fiica răposatului principe Șarcan, minunata Puterea-Ursitei, care trăiește la Damasc, la palatul împărătesc, în grija femeilor. Tot așa și noi, toți, îndurăm mîhnirea de a fi departe de țară și de casele noastre. Socotința mea este să ne îndărăptăm la Bagdad, iar aici să ne întoarcem mai încolo, după o bucată de vreme, cînd să nu mai lăsăm din cetatea necredincioșilor decît atîta cît să-și facă cuiburi corbii și pajerele !

Regele răspunse :

— Drept ai grăit, vizire, și pe potriva gîndurilor mele !

Și numaidecît porunci pristavilor să dea veste tabiei, că peste trei zile aveau a se urni de plecare.

Iar a treia zi, cu praporii-n vînt și cu zarvă de surle, oastea ridică tabăra și luă calea Bagdadului. Și după zile și nopți de umblet, ajunse în Orașul Păcii, unde fu primită cu bucurie nemăsurată de toți locuitorii.

Ci lucrul cel dintîi pe care-l făcu regele Daul-Macan fu să alerge să-și vadă și să-și îmbrățișeze odorul, pe Kanmacan, care împlinise șapte ani. Iar al doilea, fu să cheme la el pe vechiul prieten, bătrînul hamamgiu. Și cînd îl văzu, se ridică dinaintea lui și-l îmbrățișă, și-l așeză lîngă el, și-l preacinsti, de față cu toți emirii și cu toată lumea. Or, în estimp, hamamgiul atîta mîncase, băuse și se hodinise, că se schimbase de nu-l mai cunoșteai. Se îngrășase peste măsură, gîtul i se făcuse ca de elefant, pîntecele ca de balenă, iar fața bucălată îi era lucitoare ca o pîine rotundă cînd o scoți din cuptor.

Începu, dară, prin a nu cuteza să se așeze lîngă rege și spuse :

— O, stăpîne, să mă ferească Allah a face una ca asta ! De mult s-au dus vremurile cînd mi-era îngăduit să mă așez dinaintea măriei-tale !

Ci regele Daul-Macan îi răspunse :

— Acele zile pot începe acuma iară pentru tine, tată ! Căci tu mi-ai scăpat viața.

Și-l sili pe hamamgiu să se așeze lîngă el pe pernele jilțului împărătesc.

După care regele grăi către hamamgiu :

— Vreau să-mi ceri ceva, căci pot acum a-ți împlini îndată orice dorință, fie și a-ți dărui jumătate din împărăție ! Vorbește, și Allah te va asculta !

Atunci bătrînul hamamgiu zise :

— Ți-aș cere, măria-ta, un lucru la care rîvnesc de multă vreme, dar m-am sfiit să nu pară necuviință.

Regele, zădărît, strigă :

— Spune-mi numaidecît !

Hamamgiul răspunse :

— Poruncile tale îmi sînt sfinte ! Iată : rîvnesc să capăt de la mîna măriei-tale un senet care să mă dovedească drept starostele focarilor de la toate hamamurile din cetatea Ierusalimului, orașul meu de baștină !

La aceste vorbe, regele și toți cei de față izbucniră în hohote de veselie, pe cînd hamamgiul, gîndind că ceruse un hatîr nemaipomenit, rămase tare mîhnit. Dar regele îi spuse :

— Pe Allah ! cere-mi altceva !

Iar vizirul Dandan se apropie de el, îl pișcă de picior, îi făcu semn cu ochiul și-i spuse :

— Cere-i altceva !

Hamamgiul oftă :

— O, rege fără de seamăn, m-aș destuli, atunci, să fiu șeicul breslelor măturătorilor de ulițe din sfînta cetate a Ierusalimului, orașul meu !

La aceste vorbe, regele și cei de față începură să rîdă atîta de tare că se răsturnară cu picioarele în sus. La urmă, regele spuse hamamgiului :

— Haide, frate, gîndește-te să-mi ceri un lucru vrednic de tine și care să merite truda !

Hamamgiul răspunse :

— Mi-i teamă că n-ai să mi-l împlinești !

Regele grăi :

— La Allah nimic nu-i cu neputință !

Și hamamgiul spuse :

— Numește-mă, dară, sultan la Damasc, în locul răposatului prinț Șarcan !

Atunci regele Daul-Macan răspunse :

— Așa va fi ! Jur pe ochii mei !

Și pe loc scrise hatișeriful de căftănire a hamamgiului ca sultan al Damascului și-i dete, cum se cuvine regilor, numele de Zablacan El-Mujahed. Apoi îl însărcină pe vizirul Dandan să însoțească pe noul sultan, cu un alai împărătesc, pînă la Damasc, și să se întoarcă aducînd de acolo pe fiica prințului Șarcan, Puterea-Ursitei. Nainte de despărțire, își luă rămas bun de la hamamgiu, îl îmbrățișă și-l sfătui să fie bun și drept cu noii lui supuși. Apoi grăi tuturor celor de față :

— Toți cei ce au dragoste și osîrdie pentru mine, să-și dovedească prin daruri bucuria față de sultanul El-Zablacan !

Și numaidecît începu să curgă sodom de daruri pentru noul rege, căruia Daul-Macan însuși îi puse pe umeri cabanița împărătească. Iar cînd toate pregătirile se obîrșiră, regele Daul-Macan îi dărui pentru straja lui cinci mii de tineri mameluci și de musaipi care să poarte palanchinul

împărătesc, împodobit în roşu şi aur. Într-acest chip hamamgiul de la Ierusalim, ajuns sultanul El-Mujahed El-Zablacan, urmat de întregul lui alai, de vizirul Dandan, de emirii Rustem, Turcaş şi Bahraman, plecă din Bagdad şi descălecă la Damasc, cetatea lui de scaun.

Întîia grijă a noului rege fu să poruncească numaidecît întocmirea unui falnic alai care s-o însoţească la Bagdad pe copila cea de opt ani, domniţa Puterea-Ursitei, fiica răposatului prinţ Şarcan. Puse s-o slujească zece fete tinere şi zece tineri arapi, şi-i făcu daruri multe, mai cu seamă suc de trandafiri şi dulceaţă de caise, închise bine în cutii mari, ferite de umezeală, fără a uita nici cataifurile cele dulci şi gingaşe ; şi-i mai dărui şi douăzeci de gavanoase pline de curmale cu zahăr, legate cu sirop aromat cu praf de cuişoare, precum şi douăzeci de cutii cu plăcinte alese, şi alte douăzeci de borcane cu dulceţuri de tot soiul, poruncite anume la cei mai buni negustori de zaharicale din cetatea Damascului. Totul fu încărcat pe patruzeci de cămile, fără să mai socotim şi sacii cei mari plini cu mătăsuri şi cu stofe ţesute-n fir de zarafir de cei mai dibaci meşteri din ţara lui Şam, şi armele cele scumpe, şi olurile de aramă şi de aur bătut, şi zăvunele ca spuma.

Odată sfîrşite pregătirile, sultanul El-Zablacan voi să facă un dar bogat în bani vizirului Dandan, dar vizirul nu voi să primească, spunîndu-i :

— Măria-ta, te afli la începutul domniei şi vei avea trebuinţă de banii aceştia, spre a făptui lucruri mai bune decît a mi-i dărui mie !

Apoi alaiul porni şi, în conace dese, după o lună de cale, cu mila lui Allah, ajunseră toţi sănătoşi la Bagdad. Atunci regele Daul-Macan o întîmpină pe micuţa Puterea-Ursitei cu multă bucurie şi o

încredință mamei sale Nozhatu și soțului acesteia, marele sfetnic. Și i se deteră aceiași dascăli ca și lui Kanmacan. Și erau cei doi copii pururi nedespărțiți și se îndrăgiră unul pe altul, iar dragostea lor se făcu tot mai mare, pe măsură ce creșteau. Așa se scurseră opt ani de vreme, iar estimp regele Daul-Macan nu mai pregeta cu întemeierile și cu gătirile de război împotriva rumilor cei necredincioși.

Ci, de trudele și de nevoile îndurate odinioară, la vremile tinereții măriei-sale, regele Daul-Macan își simțea din zi în zi puterile tot mai ofilite și sănătatea tot mai șilnică. Sfîrlogindu-se tot mai tare și mai tare, într-o zi chemă la el pe vizirul Dandan și-i grăi :

— O, vizire, te-am chemat ca să-ți spun o hotărîre pe care aș dori s-o duc la bun sfîrșit. Răspunde-mi, dară, după cugetul tău cel drept !

Vizirul întrebă :

— Ce hotărîre, rege fără de seamăn ?

Regele răspunse :

— M-am hotărît a lăsa scaunul împărăției și a pune în loc pe fiul meu Kanmacan, ca să mă bucur văzîndu-l domnind cu slavă încă înainte de moartea mea ! Tu cum socoți ? Spune-mi, vizire cu mintea plină de înțelepciune !

La aceste cuvinte, vizirul Dandan sărută pămîntul și, cu glas tulburat, grăi :

— Hotărîrea pe care mi-o spui, o, preamăritule rege, o, multplinule de socotință și de dreptate, nu e nici cu putință, nici priincioasă la ceasul de-acum — și anume din două pricini : întîia-i că fiul tău, prințul Kanmacan, este încă prea tinerel ; a doua-i, fără de îndoială, că un rege care, încă din viață, pune în scaunul de domnie pe fiul său, din acea clipă își are zilele numărate !

Regele însă îi răspunse :

— În ce privește viața mea, vizirule, simt că-i sfîrșită ; cît despre Kanmacan, dacă încă-i prea tînăr, am să-i dau ca pavăză pe marele sfetnic, soțul sorei mele Nozhatu.

După aceasta, regele porunci să se adune toți emirii, toți vizirii și toți dregătorii cei mari din împărăție, și volnicì pe marele sfetnic ajutor al fiului său Kanmacan și-i spuse dorința cea de pe urmă : să însoare, cînd vor ajunge la vîrsta potrivită, pe Puterea-Ursitei cu Kanmacan. Marele sfetnic răspunse :

— Sînt împovărat de binefacerile tale și mă simt cufundat în nemărginirea bunătății tale !

Atunci regele Daul-Macan se întoarse către fiul său Kanmacan și-i grăi cu ochii plini de lacrimi :

— O, fiul meu, să știi că, după moartea mea, marele sfetnic va fi dascălul și ocrotitorul tău, iar marele vizir Dandan îți va fi tată în locul meu. Căci, iată, simt că mă voi duce din lumea aceasta trecătoare la lăcașul cel de veci. Mai întîi, însă, vreau să știi, fiule, că mai am un singur dor pe pămînt înainte de-a muri : răzbunarea împotriva celeia care-a pricinuit moartea bunicului tău, regele Omar Al-Neman, și a unchiului tău, prințul Șarcan, bătrîna cea afurisită și pacostea numită Muma-Prăpădurilor !

Tînărul Kanmacan răspunse :

— Tată, liniștește-ți inima ! Allah are să vă răzbune pe toți prin mine !

Iar regele Daul-Macan simți o înseninare mare înviorîndu-i sufletul și se întinse liniștit în patul din care nu avea să se mai scoale.

Și, nu peste mult, regele Daul-Macan, ca toată făptura aflată sub mîna celui ce-a zămislit-o, se

întoarse la ceea ce fusese, în lumea de dincolo de nepătruns : şi fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate şi nu-şi mai aduce aminte de nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai spuse nimic în noaptea aceea.

Ci într-a o sută treizeci şi opta noapte

Ea urmă :

... şi fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate şi nu-şi mai aduce aminte de nimic.

Aceasta-i povestea regelui Daul-Macan, fiul regelui Omar Al-Neman şi fratele prinţului Şarcan — Allah aibă-i pe toţi în mila lui cea fără de margini !

Dar din acea zi, ca să nu se dezmintă zicala : „Cel ce lasă urmaşi, nu moare !" începură isprăvile tînărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan.

ISPRĂVILE TÎNĂRULUI KANMACAN, FIUL LUI DAUL-MACAN

În adevăr, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, în ce-i priveşte pe tînărul Kanmacan şi pe vară-sa Puterea-Ursitei, ya Allah, ce frumoşi se mai făcură ! Crescînd, frumuseţea chipurilor lor se arăta tot mai desăvîrşită, iar împlinirea lor se vădea în toată puterea ei. Şi nu-i puteai asemui decît cu două ramuri îngemănate şi încărcate de roade, ori cu două luni la vremea Ra-

madanului. Mai întîi, se cere să spunem că Puterea-Ursitei avea tot ceea ce poate să-i răpească unui om mințile : în crăiasca ei singurătate, departe de orice privire, albeața feței sale se făcuse fără seamăn de suavă, mijlocu-i gingaș era ca tras printr-un inel și drept ca litera *alef*. Pulpele-i voinice erau desăvîrșite. În ce privește gura ei — o, lapte ! o, vinuri ! o, dulcețuri ! ce sînteți voi ? Iar despre buzele-i de culoarea rodiei, numai voi, fructe coapte, și voi, bobocii trandafirilor, ați putea spune cîte ceva ! Obrajii ei, pînă și trandafirii îi socoteau mai presus de orice. Și adevăr rostise un poet despre ea :

Pleoapele-i nu poate kholul
Să le facă mai cărbune.
Iar privirea-i e pîrjolul
Care inima răpune,
Ori un paloș de emir
Retezînd ghiaurii-n șir.

Iată, falnici palmieri,
Frunzele cînd vi se-ndoaie,
Fremătînd în adieri,
Strînse foaie lîngă foaie,
Sînt ca părul ei bogat
Peste umeri revărsat.

Așa era tînăra domniță Puterea-Ursitei, fiica frumoasei Nozhatu. Dar vărul ei, tînărul Kanmacan, era cu totul altceva. Trînta și vînătoarea, călăritul și luptele cu lancea ori cu sulița, tragerea cu arcul și alergările de cai îi mlădiaseră trupul și-i oțeliseră sufletul. Era cel mai frumos călăreț din țările musulmane și cel mai curajos dintre războinicii tuturor cetăților și triburilor. Ci pielea îi rămăsese fragedă ca a unei fecioare,

iar fața mai gingașă decît trandafirii și decît narcișii. Despre el un poet spunea :

E-abia un flăcăiaș, cu-un puf subțire,
Ca o mătase, pe obraji și-n barbă.
Dar celor ce li-i dat, cu o privire,
Ca pe un vis de slavă-n ochi să-l soarbă,
Le pare-un sprinten pui de căprior
Zburdînd voios în jurul mamei sale,
Și sufletele par răpite-n zbor
Și parcă-s bete cînd le iese-n cale
Cu fragezii-i obraji ca doi bujori
În care-nflăcăratu-i sînge arde,
Cu buzele-i ca un tihnit izvor
De miere dulce și fără de moarte.

Pe mine, cel ce viața mi-am legat
De frumusețea lui care mă pierde,
Pe mine-n veci de veci m-au fermecat
Șalvarii-i de culoare neagră-verde.

Ci marele sfetnic, tutorele lui Kanmacan, de-o bucată de vreme, cu toate dodăielile soției sale Nozhatu și cu toate binefacerile ce le datora tatălui lui Kanmacan, pusese mîna pe întreaga putere și se făcuse numit urmaș, de către o parte a norodului și a oastei, în scaunul de domnie al lui Daul-Macan. Cealaltă parte a norodului și a oastei rămăsese însă credincioasă urmașului lui Omar Al-Neman, sub cîrma cea dreaptă a bătrînului vizir Dandan. Dar vizirul Dandan, din pricina prigoanei marelui sfetnic, se surghiunise din cetatea Bagdadului și se aciuiase într-un oraș megieș, așteptînd ca soarta să-și întoarcă fața către orfanul jefuit de drepturile lui.

Așa, marele sfetnic, nemaiavînd a se teme de nimeni, silise pe Kanmacan și pe mama lui să se

închidă în odăile lor şi oprise pe fiica sa Puterea-Ursitei a se mai vedea cu fiul lui Daul-Macan. Şi astfel mama şi fiul trăiau în răstrişte, aşteptînd ca Allah să facă dreptate celui în drept.

Ci, cu toată opreliştea marelui sfetnic, Kanmacan izbutea din cînd în cînd s-o vadă pe vară-sa Puterea-Ursitei şi să-i vorbească, dar numai pe ascuns. Într-o zi însă, cu inima chinuită de un dor mai năvalnic decît alte dăţi, neputînd-o vedea, luă o foaie de hîrtie şi scrise dragei sale aceste stihuri pline de alean :

Treceai, iubito, -nconjurată
De toate slujnicele tale,
Scăldată-n multa-ţi frumuseţe.
Iar trandafirii, dintr-o dată,
Zărindu-te cum treci pe cale,
Pizmaşi, schimbară feţe-feţe,
Privind aprinşii trandafiri
De pe obrajii tăi subţiri.

Sfioşii crini băteau din pleoape
Văzîndu-ţi albul chip pe căi,
Şi romaniţele pe-aproape
Zîmbeau mereu, ca dinţii tăi.

Cel sfînt ajute-mi să-ndur chinul,
Ca fierul roşu un bolnav,
Să-mi vindec, de-aş putea, suspinul,
Şi dorul de-al tău chip suav.

După ce pecetlui scrisoarea, o înmînă eunucului de slujbă, care n-avu altă grijă decît s-o ducă numaidecît marelui sfetnic. Cetind stihurile de dragoste ale lui Kanmacan, marele sfetnic spumegă şi clocoti de turbare şi jură că are să-l pedepsească pe tînărul rege. Dar socoti că era mai

bine, deocamdată, spre a nu se răspîndi zvonul întîmplării, să vorbească mai întîi numai cu soţia sa Nozhatu. Se duse s-o caute pe Nozhatu la odăile ei şi după ce o trimise pe tînăra Puterea-Ursitei să se preumble prin aerul proaspăt din grădină, grăi soţiei sale...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi noua noapte

Ea urmă :

Aşadar, marele sfetnic grăi soţiei sale Nozhatu :

— Tu ştii, de bună seamă, că tînărul Kanmacan a atins de mult vîrsta bărbăţiei şi că se simte plin de patimă faţă de fiica ta Puterea-Ursitei. Trebuie să-i despărţim numaidecît, fără să le lăsăm nădejdea de-a se mai întîlni, căci este primejdios să apropii lemnul de flacără. De-aci nainte fiica ta nu mai are îngăduinţa de a ieşi din odăile femeilor, nici de a-şi mai dezveli obrazul : căci nu mai este la anii cînd o fată poate ieşi fără iaşmac. Şi, mai cu seamă, ia bine aminte să nu le îngădui a vorbi unul cu altul, căci sînt hotărît ca, la cea dîntîi încălcare a poruncii mele, să curm pentru totdeauna pornirea spre rele a acestui băiat !

Auzind aşa, sărmana Nozhatu nu-şi putu stăpîni lacrimile şi, după ce soţul ei plecă, merse la nepotul ei Kanmacan şi-i duse ştire despre mînia marelui sfetnic. După care îi spuse :

— Ci să știi, fiu al fratelui meu, că eu aș putea să-ți mai înlesnesc uneori vreo întîlnire în taină cu vara ta Puterea-Ursitei ! Fii dar răbdător pînă ce Allah se va îndura de tine !

Dar Kanmacan își simți sufletul răzvrătindu-se la această știre și gemu :

— Nu voi mai rămîne nici măcar o clipă în acest palat, în care numai eu s-ar cuveni să poruncesc ! Și nu voi mai suferi ca pietrele acestei case să-mi adăpostească umilințele !

Își scoase hainele, își acoperi capul cu un turban de saaluk, își puse pe umeri un burnuz vechi de pribeag și, fără a mai zăbovi măcar ca să-și ia rămas bun de la mama și de la mătușa lui, se îndreptă de sîrg spre porțile orașului, neavînd în sacu-i, drept merinde la drum, decît o pîine veche de trei zile. Iar cînd porțile orașului se deschiseră, el cel dintîi le trecu și se îndepărtă cu pași grăbiți, rostind aceste stihuri de despărțire pentru tot ce părăsea în urmă :

Nu te mai iau în seamă, inima mea, o, nu !
Poți să bați mai departe sau să te frîngi în
piept —
In ochii mei tristețea n-am s-o mai chem de-acu
Și-n sufletul meu milă și dor nu mai aștept.

De-aș plînge pentru tine, o, inimă copilă,
Ce-aș face din puterea și tinerețea mea ?
Cel ce privește-n ochii gazelelor cu milă
Să nu se plîngă dacă, rănit, va-ngenunchea.

Voi colinda pămîntul și pulberea străină,
Pămîntul fără margini celui plecat pribeag —
Să-mi mîntui tot ce-mi arde în suflet și suspină,
Tot ceea ce pe lume mi-a fost vreodată drag.

Voi înfrunta vitejii și triburile toate,
Voi strînge prăzi bogate de la învinșii mei.
Și plin de faimă, iarăși mă voi întoarce, poate,
Să-ngenunchez dușmanii, să nalț un nou temei.

O, inimă, învață legea mare :
Că niciodată fiara nu dăruie oricui
Bogatele ei coarne, decît cînd ești în stare
Ori s-o-ngenunchi, ori s-o răpui !

Și în vreme ce Kanmacan fugea astfel de orașul și de părinții lui, maică-sa, nevăzîndu-l întreaga zi, îl căută zadarnic pretutindenea. Izbucni în hohote de plîns și așteptă întoarcerea lui, pradă gîndurilor celor mai pline de chin. Dar trecu și a doua zi, și a treia, și a patra, fără ca să-i aducă cineva vreo veste despre Kanmacan. Atunci se închise în iatacul ei, plîngînd și suspinînd și oftînd din adîncul durerii : „O, copile, de unde să te chem ? În ce țară să te caut ? Și ce mai pot izbîndi eu, acuma, cu lacrimile pe care le vărs după tine, băiatul meu ? Unde ești, unde ești, Kanmacan ?“

După care biata mamă nu mai voi nici să bea, nici să mănînce, iar jalea ei se află în toată cetatea și toți locuitorii, care-l iubeau pe tînărul rege și pe răposatul lui tată, se umplură de mîhnire și se văicăreau : „Unde ești tu, sărmane Daul-Macan, rege care ai fost așa de bun și de drept cu norodul tău ? Iată că fiul tău s-a pierdut și nimenea dintre cei pe care i-ai coperit cu binefacerile tale nu-i știe afla urmele ! Ah ! unde ești tu, urmaș al lui Omar Al-Neman, și ce s-a făcut cu tine ?“

Kanmacan însă a mers ziua întreagă și nu s-a oprit decît la căderea negurilor nopții. Tot așa

făcu și a doua zi, și în zilele care urmară, călătorind fără de odihnă, hrănindu-se cu ce putea culege ici-colo pe drum și bînd apă din izvoare și din rîuri. Iar după patru zile, ajunse într-o vale acoperită de păduri, străbătută de ape reci și plină de cînt de turturele. Acolo se opri, se spălă după sfînta datină și-și făcu rugăciunea. Și venind noaptea, se întinse sub un copac mare și adormi. Și dormi el așa pînă la miezul nopții, cînd, în dricul tăcerii acelei văi, răsună puternic un glas care, ieșind din stîncile dimprejur, îl trezi cu acest cîntec :

Viață de om, la ce ești bună
Fără lumina celei dragi
Și fără de surîsul ei ?
Iubiți ciraci,
Cînd voia-bună
La umbra unui crîng v-adună
Și dorul scapără scîntei —
Goliți pahar după pahar,
Și umpleți-le iar !

Prietene, cînd sorbi licoarea
Amar-înmiresmată, cînd
Privești întins în depărtări
Un sfînt pămînt,
Și-l vezi în floare,
Numai livezi, numai izvoare,
Senin din zare-n altă zare,
Fii fericit de-al vieții har :
Nu-i totul în zadar !

Auzind cîntecul acela fermecător ce răsuna în noapte, Kanmacan, răpit, se ridică și încercă a pătrunde negurile din partea de unde venea glasul. Ci nu izbuti a zări decît trunchiurile șterse

ale copacilor deasupra rîului care gîlgîia în vadul adînc. Atunci se îndreptă binișor către acea parte și coborî pînă pe malurile apei. Și glasul se auzi mai limpede și mai duios, cîntînd aceste versuri în noapte :

Am jurat ca, pe vecie,
Neclintit, să ne iubim,
Și-am lăsat-o în pustie
Cu-ntreg tribul lui Taim.

Fete cu ochi negri, chipuri
Mai frumoase ca la noi,
N-ai să afli-n alte triburi.
Nici cai sprinteni, mai de soi.

Îmi aduce-n suflet vîntul,
Peste-al zărilor chilim,
Fumul, boarea, dorul, cîntul
Tribului Bani-Taim.

Roabă Saab, hai și-mi spune :
Cea cu gingași clopoței
La picior, cu ochi-cărbune,
N-a uitat de ochii mei ?

Oare își mai amintește
Legămîntul nostru sfînt ?
Oare mă mai pomenește,
Cît de cît, din cînd în cînd ?

Ah, o scorpie-otrăvită
Mi-a mușcat rău inima.
Numai tu, pe veci iubită,
Să mă vindeci ai putea.

Leac mi-i jarul buzei tale,
Gura ta ca un izvor —
Ele doar, de neagra jale,
Vindeca-m-ar, și de dor!

După ce Kanmacan auzi și acest cîntec din nevăzut, se sili iarăși a pătrunde negurile. Dar, neizbutind iarăși nimica, se sui pe vîrful unei stînci și strigă cu toată tăria glasului său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzecea noapte

Ea urmă :

...se sui pe vîrful unei stînci și strigă cu toată tăria glasului său :

— O, trecătorule din întunecimile nopții, apropie-te, mă rog ție, ca să-ți aud întîmplările vieții, ce trebuie să se asemene cu-a mea.

Apoi tăcu.

După un răstimp, glasul care cîntase răspunse :

— Cine ești tu, cel care mă chemi ? Ești pămîntean ori duh al străfundurilor ? De ești duh, cată-ți de cale. Dar de ești ființă omenească, fiu de Adam, așteaptă aci ivirea zorilor. Căci noaptea e plină de capcane și de vicleșuguri.

Auzind acestea, Kanmacan își zise în sine :

— Fără de îndoială, necazurile celui ce cîntă trebuie să fie nemaipomenit de asemuitoare cu ale mele.

Și stete acolo, neclintit pînă la ivirea zorilor. Văzu atunci înaintînd către el, printre copacii pădurii, un om îmbrăcat ca beduinii din pustie, înalt la trup și înarmat cu hanger și cu pavăză. Se ridică și-l salută temenindu-se, iar beduinul îi întoarse temeneaua și, după îndătinatele vorbe de bun întîlniș, întrebă, uimit de tinerețea lui Kanmacan :

— O, tinere necunoscut, cine ești tu ? De neamul cărui trib ții și ce sînt părinții tăi printre arabi ? Căci la vîrsta ta nu se cade a drumeți singur noaptea prin olaturi pe unde nu se văd decît cete înarmate și tîlhari de drumul mare. Povestește-mi, dară, povestea ta !

Kanmacan răspunse :

— Bunicul meu a fost regele Omar Al-Neman ; tatăl meu a fost regele Daul-Macan, iar eu sînt Kanmacan, cel mistuit de dragoste pentru domnița Puterea-Ursitei, vara lui !

Atunci beduinul îl întrebă :

— Dar cum se face că, fiind rege și fiu de regi, umbli îmbrăcat ca un saaluk și drumețești fără de straja cuvenită stepenei tale ?

Kanmacan îi răspunse :

— Îmi voi întocmi de-acum nainte singur straja, iar tu vei fi cel dintîi care face parte din ea !

Auzindu-l așa, beduinul începu să rîdă și-i spuse :

— Vorbești, copile, de parcă ai fi un războinic desăvîrșit ori un viteaz acoperit de fala a douăzeci de bătălii. Ci ca să-ți dovedesc cît ești de zărghit, iată, din clipita aceasta te și iau amîna mea, ca să mă slujești ca un rob. Și dacă părinții tăi sînt cu adevărat regi, or avea ei destui bani ca să-mi plătească slobozia ta !

Kanmacan simți furia fulgerîndu-i în pleoape și spuse beduinului :

— Pe Allah, nimenea altul nu va plăti slobozenia mea, afară de mine ! Pune, dar, mîna pe spadă, beduinule ! Cînd ți-am auzit cîntecul, te-am socotit om de omenie...

Și Kanmacan se năpusti asupra beduinului care, gîndind că pentru el va fi ca un joc lupta cu acest copil, îl aștepta zîmbind cu nepăsare. Dar strîmb gîndise ! Căci, pornind lupta de-a mînă cu beduinul, Kanmacan se propti vîrtos în pămînt, pe picioarele-i mai tari decît stînca și mai neclătinate decît un minaret. Înțepenindu-se, dară, bine în călcîie, îl răsuci odată și-l strînse în brațe pe beduin de-i trosniră oasele și i se goliră măruntaiele. Îl luă pe sus și, așa, purtîndu-l prin văzduh, alergă cu pași mari către apa rîului. Atunci beduinul, care nici n-avusese răgaz a-și veni în fire din spaima de a-l vedea pe băiat dovedind atîta putere, strigă :

— Ce ai de gînd să faci, de mă duci spre apa rîului ?

Și Kanmacan îi răspunse :

— Am să te zvîrl în valuri, ca să te duci pînă la apa Tigrului, și Tigrul să te ducă pînă în Nahr-Issa, iar Nahr-Issa pînă în Eufrat, și Eufratul pînă la tribul tău ! Și-atunci, cei din tribul tău vor judeca despre puterea și despre vitejia ta, beduinule !

Beduinul, față de năprasna nezăbavnică, pe cînd Kanmacan tocmai îl ridica în văzduh uzmindu-se să-l prăvălească în rîu, strigă :

— O, tinere viteaz, fie-ți milă, pe ochii iubitei tale, Puterea-Ursitei : lasă-mi viața, și-am să-ți fiu de-aci nainte cel mai supus dintre robi !

Kanmacan atunci se trase îndărăt şi-l aşeză uşurel pe pămînt, spunîndu-i :

— Cu jurămîntul acesta m-ai înduplecat.

După care se aşezară amîndoi alături pe malul apei, iar beduinul scoase din traistă o pîine de orz pe care o rupse şi dete jumătate lui Kanmacan, dimpreună cu un pic de sare. Aşa se legă prietenia lor. Kanmacan întrebă :

— Acum, fîrtate, cînd ştii cine sînt, nu vrei să-mi spui şi tu care-i numele tău şi al părinţilor tăi ?

Beduinul grăi :

— Sînt Sabah ben-Remah ben-Hemam din tribul Taim, din pustia Şamului. Şi iată care-i povestea vieţii mele : Eram încă un copil cînd tatăl meu a murit. Am fost luat şi crescut de unchiul meu, acasă la el, dimpreună cu fiică-sa Nejma. Iar eu am îndrăgit-o pe Nejma, şi Nejma tot aşa pe mine. Cînd am ajuns la anii însurătorii, am voit s-o iau de soţie. Dar tatăl ei, văzîndu-mă sărac şi fără de mijloace, n-a voit să mi-o deie. Atuncea, toţi şeicii cei mari ai tribului îl dojeniră pînă cînd unchiul sè înduplecă a mi-o făgădui pe Nejma ca soţie, dar numai dacă i-aş agonisi o zestre de cincizeci de cai, cincizeci de cămile de soi, zece roabe, cincizeci de sarcini de grîu şi cincizeci de sarcini de orz şi nimica mai mult ! Atunci cugetai că altă cale nu-i de-a agonisi Nejmei o zestre ca asta, fără doar să las tribul şi să ies la răscrucea drumurilor ca să lovesc pe negustori şi să jăcuiesc caravanele. Asta-i pricina de mă aflam în puterea nopţii acolo unde m-ai auzit cîntînd. Dar, frate, ce-i cîntecul meu pe lîngă frumuseţea Nejmei ? Cine-o vede o dată în viaţa lui pe Nejma îşi simte sufletul plin de binecuvîntare pentru tot restul zilelor lui !

După ce cuvîntă așa, beduinul tăcu.

Atunci Kanmacan zise :

— Oblicisem, frate, că necazul tău trebuie să se asemuie cu al meu ! Așadară, de-aci nainte, avem a lupta cot la cot și a ne dobîndi iubitele, drept roade ale isprăvilor noastre.

Abia isprăvi a spune vorba asta, că se și ridică în zare un nor de praf ce se apropia degrabă. Și, cînd pulberea se risipi, înaintea lor se ivi un călăreț cu chipul galben ca de mort, cu hainele cruntate de sînge și care strigă :

— O, dreptcredincioșilor, oleacă de apă, să-mi spăl rana ! Și sprijiniți-mă, căci am să-mi dau sufletul ! Ajutați-mă și, dacă mor, calul meu să fie al vostru.

Și, în adevăr, calul pe care călărise acel călăreț n-avea seamăn printre caii triburilor, căci împlinea toate desăvîrșirile cîte se cer unui cal al pustiei. Iar beduinul, care se pricepea la cai, ca toți cei din neamul lui, strigă :

— În adevăr, călărețule, ai un cal cum nu se mai văd în vremea noastră.

Kanmacan grăi :

— Haide, călărețule, întinde-mi brațul, ca să te ajut să descaleci.

Și-l prinse în brațe pe călăreț, care simțea că se duce, îl așeză încetișor pe iarbă și îl întrebă :

— Dar ce ai, frate, și unde ești rănit ?

Beduinul își desfăcu haina și-și arătă spinarea, toată numai o rană din care șiroia sîngele. Atunci Kanmacan se plecă asupra celu rănit, îi spălă rănile cu multă băgare de seamă și le acoperi gingaș cu iarbă fragedă. După care îi dete celui ce se sfîrșea un pic de apă și întrebă iar :

— Dar cine te-a adus în starea aceasta, frate al nenorocirii ?

Omul răspunse :

— Află tu, cel care mă ajuți cu mîna ta, că acest cal pe care-l vezi în toată frumusețea lui este pricina de am ajuns în starea de-acuma. Acest cal era calul regelui Afridonios, stăpînul Constantiniei, iar faima lui ne era cunoscută nouă tuturor arabilor pustiei. Or, un cal de-aista nu se cade să rămîie în grajdurile unui rege ghiaur. Așadară, cei din tribul meu m-au ales pe mine să-l răpesc dintre paznicii ce-l îngrijeau și-l păzeau zi și noapte. Plecai, dară, pe mînecate și ajunsei la vreme de noapte la cortul unde era ținut calul și mă dădui la prieteșug cu paznicii. Pe urmă, prilejindu-mă de clipa cînd îmi cereau părerea despre însușirile lui și mă îmbiau să-l încerc, încălecai pe el dintr-o săritură și, cu o lovitură de bici, îi detei pinteni și-l zvîrlii în galop. Atunci străjerii, trezindu-se din buimăceală, săriră pe cai și porniră pe urmele mele, aruncînd săgeți și sulițe, din care multe, așa cum vezi, mi se înfipseră în spinare. Ci calul luneca mai iute decît o stea căzătoare și mă scoase numaidecît dincolo de pistreala săgeților lor. Și iată, de trei zile călăresc așa, pe spinarea lui, fără de popas ! Sîngele mi s-a scurs tot, iar puterile mi s-au dus și simt moartea că-mi închide pleoapele. Acuma, că m-ai ajutat, al tău să fie acest cal, după moartea mea. Este cunoscut sub numele de El-Katul El-Majun și-i cel mai frumos cal din soiul El-Ajuz. Dar, mai înainte, tinere cu straiele atît de sărace și cu fața atît de aleasă, ia-mă îndărătul tău călare și du-mă la tribul meu, ca să mor sub cortul în care m-am născut.

La aceste vorbe, Kanmacan răspunse :

— O, frate din pustiu, și eu fac parte dintr-o stirpe în care mîndria și bunătatea sînt însușiri înnăscute. Și iată-mă-s gata, chiar de nu am să capăt calul, să-ți dau ajutorul pe care mi-l ceri.

Se apropie de arab ca să-l ridice, dar acesta scoase un suspin și șopti :

— Mai așteaptă oleacă. Poate că sufletul meu va zbura pe dată. Vreau să-mi fac mărturia de credință.

Închise ochii pe jumătate, întinse mîna cu palma întoarsă către cer și rosti :

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, fără altul decît Allah. Și mărturisesc că domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah.

După care, pregătit astfel de moarte, murmură cîntecul care fu cuvîntul lui cel de pe urmă :

Am rătăcit prin lume pe șoimul meu ca vîntul !
Și, moartea împletind-o cu spaimele la brîu,
Trecui prin munți și ape și colindai pămîntul,
În jafuri, și-n omoruri cumplite, și-n desfrîu.

Mor cum trăii ! La margini de drum săpați-mi groapă !
Ucisu-m-au mișeii pe care i-am bătut.
Iar rodul trudei mele îl las pe-un mal de apă,
Departe, hăt, de cerul sub care m-am născut.

Ci aș muri în tihnă și fericit, streine,
Ce moștenești comoară de beduin, cum nu-i
O alta-n lumea-ntreagă, de-aș ști că află-n tine
Katul stăpînul vrednic de frumusețea lui !

Abia-și sfîrși cîntecul și arabul mai deschise o dată gura, scoase un horcăit adînc și închise ochii pentru totdeauna.

Atunci, Kanmacan și tovarășul lui, după ce săpară o groapă în care astrucară pe cel mort, făcură rugăciunile îndătinate și purceseră împreună încotro-i mîna ursita lor, pe căile lui Allah.

Cînd povestea ajunse aici, Șherezada văzu zorii mijind, și lăsă sfîrșitul pentru noaptea viitoare.

Ci într-a o sută patruzeci și una noapte

Ea urmă :

...purceseră împreună încotro-i mîna ursita lor, pe căile lui Allah. Kanmacan încălără pe calul Katul, iar beduinul Sabah se mulțumi a-l urma pe jos cu credință, căci îi jurase prietesug și supunere, și-l recunoscuse de stăpîn al lui pe veci, jurînd pe sfîntul altar al Kaabei din lăcașul de la Mecca al lui Allah.

Și începu pentru ei o viață plină de fapte vitejești și de isprăvi fără de pereche — lupte cu fel de fel de jivine, și tîlhării nemaipomenite, vînători și drumeții, nopți petrecute pîndind fiarele sălbatice, și zile de cruntări cu triburile și de dobîndă de pleanuri mari. Și așa agonisiră, înfruntînd, cu prețul multor primejdii, turme fără de număr, vite cu paznicii lor, cai și robi, corturi și covoare. Și Kanmacan îl însărcină pe Sabah, tovarășul lui, cu paza tuturor acelor bunuri pe care le mînau naintea lor, prădînd fără de hodină. Iar cînd așezau vreodată otac, își povesteau unul altuia durerile și nădejdile lor de dragoste, unul vorbind despre vară-sa Puterea-Ursitei, ce-

lălalt despre vară-sa Nejma. Şi aşa trecu viaţa lor, vreme de doi ani.

Într-o zi, Kanmacan călărea la întîmplare pe calul său Katul, avînd nainte-i pe credinciosul Sabah, care-i deschidea cale cu iataganul în mînă şi răguind cumplit din cînd în cînd, holbînd ochi mari ca nişte genuni şi urlînd, măcar că peste pustie domnea cea mai deplină singurătate :

— Ehei ! feriţi din cale ! La dreapta ! La stînga !

Tocmai sfîrşiseră amîndoi prînzul, după ce înfulecaseră o gazelă pusă la frigare şi se adăpaseră cu apă dintr-un limpede izvor, cînd, la o vreme, ajunseră sub o măgură, la poalele căreia se ivea o păşune împistrată de cămile, de oi, de vaci şi de cai. Mai încolo, sub un cort, nişte robi înarmaţi şedeau liniştiţi polog. Văzîndu-i, Kanmacan spuse lui Sabah :

— Rămîi aci, vreau să pun mîna singur pe întreaga turmă şi pe robi.

Şi se prăvăli în galopul calului, din vîrful măgurii, ca un trăsnet năprasnic dintr-un nor ce se despică, asupra oamenilor şi a vitelor, răcnind cît îl ţinea gura un cîntec războinic :

Sîntem urmaşi lui Omar Al-Neman,
Viteazul care nu ştia ce-i teama,
Şi-al sfinte-năzuinţelor oştean !
Cînd triburile-n vîlvoară dau iama,
Setoase de măceluri şi de plean,
Noi le supunem în ţărînă coama.
Noi stăm cetate omului sărman,
Cînd cei puternici se asmut să-l roadă.
Din ţeasta de mişel şi de viclean
Facem în vîrful lăncilor podoabă.
Fereşte-ţi căpăţîna, biet duşman !
Sîntem vitejii ce nu cunosc teama,
Din stepena lui Omar Al-Neman !

Văzîndu-l, robii spăimîntați începură să urle, cerînd, fără de nădejde, ajutor, părîndu-li-se că toți arabii pustiei năvăliseră peste ei. Atunci bulucîră din corturi trei războinici care erau stăpînii turmelor, săriră pe cai și goniră în întîmpinarea lui Kanmacan, strigînd :

— Acesta-i cel ce ni l-a furat pe Katul ! Am pus mîna pe el ! Nu-l slăbiți pe hoț !

Auzindu-i așa, Kanmacan le strigă la rîndu-i :

— Așa-i, cu adevărat acesta-i Katul, dar hoții sînteți voi, cornaci fără de rușine !

Și se plecă la urechea lui Katul, vorbindu-i și îndemnîndu-l. Iar Katul țîșni ca un duh al răului asupra prăzii lui, în vreme ce Kanmacan, cu lancea-i lungă, părea că se joacă. La întîia ciocnire, înfipse fuștea drept în pîntecele celui ce-i stetese cel mai aproape, scoțînd-o pe partea cealaltă, cu un rărunchi în vîrf. Tot așa păți̇ră și ceilalți doi călăreți, iar după ce le ieșea prin spinare, lancea se ivea de partea cealaltă, cu cîte un rărunchi în vîrf. Se întoarse apoi către robi. Dar aceștia, după ce văzuseră soarta stăpînilor lor, se aruncară cu fața la pămînt, rugîndu-se să li se cruțe viața. Kanmacan le spuse :

— Haide, dar, și, fără de zăbavă, mînați turmele și duceți-le în *cutare* loc, unde-mi am cortul și robii !

Și împingînd înainte-i vitele și robii, își văzu de drum, pînă ce ajunse la fîrtatele Sabah, care, după porunca primită, nu se clintise din locul lui, cît ținuse lupta.

Și, cum mergeau așa, cu turmele și robii naintea lor, văzură deodată ridicîndu-se o pulbere care, cînd se risipi, lăsă să se înfățișeze vederilor o sută de călăreți înarmați după moda rumilor de

la Constantinia. Atunci Kanmacan spuse lui Sabah :

— Veghează asupra turmelor și a robilor, și lasă-mă pe mine singur să lupt cu ghiaurii !

Beduinul numaidecît se trase mai la o parte, la umbra unei coline, avînd numai grija strajei ce i se poruncise. Iar Kanmacan singur se avîntă înaintea călăreților ghiauri, care îndată îl împresurară. Atunci căpetenia lor, apropiindu-se, îl întrebă :

— Cine ești tu, preafrumoaso copilă, care știi să struneşti așa de bine frîiele calului de bătaie, pe cînd ochii îți sînt atît de duioși și obrajii atît de gingași și de rumeni ? Apropie-te, ca să-ți sărut buzele, și vom vedea mai pe urmă. Hai, vino !

La aceste vorbe, Kanmacan simți o rușine cumplită năpădindu-i obrajii și strigă :

— Dar cui crezi tu că vorbești, javră și plod de tîrfă ? Dacă obrajii-mi sînt de copilă, brațul meu are să-ți dovedească numaidecît greșeala bădărăniei tale, ghiaur orb, ce nu știi osebi un războinic de-o fată !

Atunci căpetenia celor o sută veni mai aproape de Kanmacan și se încredință că, cu toate că avea obrajii gingași ca de urșinic și fără fir de păr, de judecai după flacăra ochilor arăta a fi un războinic nu prea la îndemînă de supus.

Și căpetenia celor o sută strigă lui Kanmacan :

— A cui este această turmă ? Și unde mergi tu, atîta de plin de obrăznicie și de sfruntare ? Predă-te, ori ești mort !

Și porunci unui călăreț să se apropie și să-l ia prins. Ci nici nu ajunse bine călărețul lîngă Kanmacan, că acesta, dintr-o singură lovitură de paloș, îi despică în două și capul, și trupul, și

şaua, şi calul, peste mijloc. După care şi cel de al doilea călăreţ, şi cel de al treilea, şi cel de al patrulea pătiră la fel.

Văzînd aşa, căpetenia celor o sută porunci călăreţilor să se dea mai îndărăt şi el însuşi înaintă pînă la Kanmacan, strigîndu-i :

— Tinereţea ta este mîndră, războinicule, iar vitejia ţi-i pe potriva ei. Iată, eu, Kahrudaş, al cărui curaj este vestit în toate ţările rumilor, vreau să-ţi las viaţa, tocmai fiindcă eşti atît de viteaz. Pleacă, dară, în pace, căci, pentru frumuseţea ta, te iert de uciderea oamenilor mei !

— Fii Kahrudaş, ori altul, nu mă priveşte ! Ceea ce mă priveşte, este să laşi la o parte vorbele goale şi să vii să înfrunţi ascuţişul lăncii mele. Şi mai află că, dacă tu eşti Kahrudaş, eu sînt Kanmacan ben Daul-Macan ben-Omar Al-Neman !

Atunci creştinul îi spuse :

— O, fiu al lui Daul-Macan, am cunoscut în bătălii vitejia tatălui tău ! Tu îngemănezi puterea tatălui tău cu cea mai desăvîrşită iscusinţă a trupului ! Ia-ţi, dară, prada ta şi du-te ! Hai, fă-mi pe voie !

Ci Kanmacan îi strigă :

— Nu mi-e în năravv, creştinule, să întorc frîiele calului ! Apără-te !

Aşa răcni, şi-şi mîngîie calul Katul, care înţelese pe dată dorinţa stăpînului şi, ciulindu-şi urechile şi fluturînd coada, năvăli. Şi cei doi viteji începură să se lupte, iar caii se izbeau ca doi berbeci ori ca doi tauri care se spintecă între ei. Cîteva ciocniri năprasnice rămaseră zadarnice. Apoi, deodată, Kahrudaş împinse lancea cu

toată puterea către pieptul lui Kanmacan, dar acesta, rotind repede calul, feri la timp lovitura și, întorcîndu-se cît ai clipi, astrucă brațul cu lancea înainte. Și lovitura străpunse pîntecele creștinului, iar fierul lucitor ieși prin spinare. Așa încetă Kahrudaș pe veci a se mai număra printre războinicii ghiaurilor.

Văzînd așa, călăreții lui Kahrudaș se deteră în seama sprintenelii cailor lor, pierind în pulberea care-i învălui. Ci Kanmacan, ștergîndu-și lancea de leșurile pologite pe jos, își urmă drumul, dînd semn lui Sabah să mîie nainte turmele și robii.

Îndată ce săvîrși această ispravă, Kanmacan întîlni pe arăpoaica cea rătăcitoare a pustiei, care povestea din trib în trib poveşti, la umbra corturilor și sub lumina stelelor. Și Kanmacan, care de-atîtea ori auzise vorbindu-se despre ea, o rugă să mîie și să se hodinească sub cortul lui și să-i povestească vreo istorie, care să-i mai treacă vremea și să-i bucure mintea și inima. Bătrîna îi răspunse :

— Cu dragoste și ca o datorie cuvenită !

După care se așează lîngă el, jos, pe-o rogojină, și-i povesti *Povestea mîncătorului de hașiș :*

Află, tinere stăpîn, că această poveste, cea mai plăcută pe care au auzit-o urechile mele, o știu de la un mîncător de hașiș.

A fost odată un om căruia-i plăcea tare mult carnea de fecioară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și doua noapte

Ea urmă :

A fost odată un om căruia îi plăcea tare mult carnea de fecioară și care numai de acest lucru se îngrijea. Ci cum carnea de fecioară este foarte scumpă, mai cu seamă cînd o vrei mai aleasă, și cum nici o avere nu poate fi îndestulă atunci cînd gusturile celui ce o are sînt atîta de risipitoare, omul nostru, care nu-și mai găsea stare din pricina dorințelor lui neînfrînate — căci în toate numai neînfrînarea este pacostea ! — sărăcì de tot, de tot.

Într-o zi, pe cînd rătăcea prin suk, îmbrăcat în zdrențe murdare și desculț, cerșind o coajă de pîine, iată că un cui îi intră în talpă și sîngele începu să curgă șiroaie. Se așeză atunci jos și se strădui să oprească sîngele, legîndu-și piciorul cu o cîrpă. Dar cum sîngele tot mai curgea, își spuse : „Trebuie să mă duc la hamam, să-mi spăl piciorul și să-l bag în apă. Are să-mi facă bine. Se duse, dar, la hamam și intră în sala de obște unde vin cei săraci, dar care sală oricum era destul de aleasă și sclipea de curăție. Omul se ghemui acolo, în havuzul din mijloc, și începu să-și spele piciorul.

Lîngă el, se afla un om care tocmai sfîrșise îmbăiatul și dumica ceva în dinți. Rănitului, stîrnit de mestecatul celuilalt, îi veni poftă să mestece și el, și-l întrebă pe acela :

— Ce mesteci, vecine ?

Omul îi răspunse încetișor, ca să nu audă nimeni :

— Taci ! mestec niște hașiș ! Dacă vrei și tu, îți dau o bucățică.

El răspunse :

— Ah, tare aș mai vrea să gust ! De cînd îi tot duc dorul !

Atunci vecinul scoase o bucățică din gură și i-o dete, spunînd :

— Fie-ți grijile cît mai ușoare !

Omul nostru luă bucățica, o mestecă și-o înghiți numaidecît. Și, cum nu mai era deprins cu hașișul, îndată ce licoarea începu să i se învîrtească prin creier, fu cuprins mai întîi de o veselie nestăpînită ce umplea sala cu hohote de rîs. După care se prăbuși pe marmura goală, pradă nălucirilor.

Dintru-ntîi i se păru că, gol-goluț, se află în mîinile unui zdrahon de masagiu și a doi arapi voinici ce-l apucaseră și-l învîrteau ca pe o jucărie. I se părea că aceștia îl întorc și-l răsucesc în toate părțile, înfigîndu-i în carne degetele lor noduroase și dibace. Iar el scîncea sub greutatea genunchilor lor, cînd îl apăsau pe vintre ca să-l frămînte cu măiestrie. După care îl spălară, turnînd peste el apă multă din lighene de aramă și frecîndu-l cu mănunchiuri de ierburi. La urmă, masagiul voi să-l spele și prin părțile mai gingașe, dar cum mîncătorul de hașiș se gîdila cumplit, spuse : „Las' că mă spăl singur". Cînd sfîrși scalda, căpetenia masagiilor îi înfășură capul, umerii și șalele cu trei ștergare albe ca iasomia și-i șopti :

— Acuma, stăpîne, este vremea să intri la soția care te așteaptă cu nerăbdare.

El strigă :

— Care soție, băiețule ? Eu îs burlac ! Nu cumva ai mîncat hașiș, de trăncănești așa ?

Dar masagiul îi răspunse :

— Nu face glume de-aiestea ! Haidem la soția care te așteaptă nerăbdătoare !

Și-i puse pe umeri o pînză mare de mătase neagră, îi deschise calea, pe cînd cei doi arapi îl sprijineau de umeri, gîdilîndu-l din cînd în cînd pe la spate, iar el rîdea fără contenire.

Ajunseră așa într-o sală pe jumătate întunecată, caldă și mirosind a tămîie. Acolo, la mijloc, se afla o tavă mare, încărcată cu poame, cu plăcinte, cu sorbeturi și cu vase de flori. După ce-l așezară pe un scăunaș de abanos, băiețul și cei doi arapi îi cerură învoire să plece, și pieriră.

Atunci intră un băiețaș care stete drepți naintea lui, așteptînd porunci, și-i spuse :

— O, rege fără de seamăn, sînt robul tău !

Omul însă, fără a lua aminte la bunăcuviința băiețașului, izbucnind în hohote de rîs de răsuna sala, îi răspunse :

— Pe Allah ! mă aflu într-un loc unde toți au mîncat hașiș ! Iată că acum îmi spun rege fără de seamăn !

După care strigă către băiețaș :

— Vino încoace și taie-mi o bucată de lubeniță roșie și cît mai zemoasă. Asta-mi place cel mai mult. Nimic nu răcorește inima mai bine ca o lubeniță coaptă.

Băiatul îi aduse pe dată pepenele tăiat în felioare potrivite.

Atunci el îi porunci :

— Poți să pleci ! N-am treabă cu tine ! Aleargă și adu-mi ceea ce-mi place mai mult, și încă o lubeniță cît mai coaptă și cît mai rece.

Băiatul pieri.

Și numaidecît intră în sală o fetișcană ca de vreo patrusprezece ani, care înaintă către el legănîndu-și șoldurile ce abia se obliceau, atîta erau de copile. Iar el, văzînd-o, începu să gîfîie de plăcere. O luă pe fetișcană în brațe, o așeză pe ge-

nunchi, o îmbrățișă cu căldură și, deodată, ca sub o găleată de apă rece de tot, se trezi din vis.

Se văzu înconjurat de toți cei ce se scăldau la hamam și care-l priveau rîzînd de se prăpădeau, căscînd gurile cît șurile și arătînd cu degetul spre zebul lui gol, ce tremura învîrtoșat și mare cît al unui măgar ori al unui elefant. Și toți vărsau peste el căldări de apă rece, chicotind și glumind pe seama lui.

Atunci el, încurcat și buimac, își trase un ștergar peste picioare și suspină către cei ce rîdeau :

— De ce mi-ați luat fetița, oameni buni, tocmai cînd mi-era mai bine ?

La aceste vorbe, toți începură să țopăie de veselie și să bată din palme, strigîndu-i :

— Nu ți-i rușine, păcătosule, să vorbești așa, după ce cu buruiana pe care-ai dat-o pe gît ți-ai petrecut așa de strașnic ?

Cînd arăpoaica isprăvi povestea, Kanmacan nu se mai putu stăpîni și izbucni într-un hohot de rîs ce-l zguduia din creștet pînă-n talpă. După ce se potoli, spuse arăpoaicei :

— Grozavă poveste ! Haide, rogu-te, spune-mi și urmarea, care trebuie să fie nemaipomenită la auz și răpitoare pentru minte.

Arăpoaica răspunse :

— Așa-i, stăpîne, urmarea este atîta de minunată că ai să uiți de-a binelea tot ce-ai mai auzit pînă acum. Și-i atîta de curată și de aleasă și de nemaipomenită, că pînă și surzii ar clocoti de plăcere.

Kanmacan o îndemnă :

— Ah ! spune-o mai iute ! Mă simt ca sub o vrajă.

Dar, tocmai cînd arăpoaica se pregătea să povestească urmarea, Kanmacan văzu sosind călare

și oprind dinaintea cortului un olăcar care, descălecînd, îi ură bună pace, temenindu-se. Kanmacan îi răspunse la temenea, după care olăcarul grăi :

— Stăpîne, sînt unul dintre cei o sută de olăcari trimiși de marele vizir Dandan spre toate zările ca să încerce a da de urma tînărului prinț Kanmacan, care de trei ani a plecat de la Bagdad. Căci marele vizir Dandan a izbutit să ridice întreagă oastea și întreg norodul împotriva celui ce răzbise la scaunul regelui Omar Al-Neman, l-a prins și l-a închis într-o temniță sub pămînt. Iară pînă acù poate că foamea și setea și ocara îi vor fi răpit sufletul ! Au nu-i ști a-mi spune, stăpîne, de nu l-ai întîlnit cumva, din vreo întîmplare, pe prințul nostru Kanmacan, căruia îi vine de drept jilțul împărătesc al tătîne-său ?

Prințul Kanmacan, auzind...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și treia noapte

Ea urmă :

Prințul Kanmacan, auzind vestea fără de nădejde, se întoarse către ciracul lui, Sabah, și, cu glas domol, îi spuse :

— Iacătă, Sabah, totul vine la vremea hotărîtă. Scoală, dară, și haidem la Bagdad !

Auzind așa, olăcarul pricepu că se afla dinaintea noului rege și îndată se aruncă jos și sărută pă-

mîntul, și tot așa făcură și Sabah și arăpoaica. Iar Kanmacan spuse arăpoaicei :

— Să vii și tu cu mine la Bagdad, ca să-mi spui sfîrșitul poveștii tale de prin pustie.

Sabah grăi :

— Îngăduie-mi, măria-ta, să alerg înainte-ți și să vestesc vizirului Dandan și locuitorilor Bagdadului sosirea măriei-tale !

Și Kanmacan îngădui. Apoi, drept răsplată pentru vestea cea bună, dărui olăcarului toate corturile, toate vitele și toți robii ce dobîndise în lupte de trei ani. La sfîrșit, cu arăpoaica după el, încălecată pe o cămilă, plecă la cetatea Bagdadului, pe urmele pașilor beduinului Sabah, în trapul sprinten al calului Katul.

Cum prințul Kanmacan făcuse așa încît să lase ca Sabah să i-o ia înainte-i cale de-o zi, acesta, în cîteva ceasuri, vîlvorase toată cetatea Bagdadului. Toți locuitorii și toată gloata ostașilor, în cap cu vizirul Dandan și cu cele trei căpetenii, Rustem, Turcaș și Bahraman, ieșiseră înaintea porților, așteptînd sosirea prințului lor Kanmacan, pe care nu mai trăgeau nădejde să-l vadă. Și nălțau rugi pentru îmbelșugarea și slava neamului lui Omar Al-Neman.

Și-ndată ce prințul Kanmacan se ivi în galopul calului său Katul, uralele și zarva de bucurie a gloatelor de bărbați și de femei umplură văzduhul. Iar vizirul Dandan, cu toată bătrînețea lui, descălecă sprinten și alergă să ureze bun venit și să jure credință urmașului atitor regi. După care, cu toții de-a valma intrară în Bagdad, în vreme ce arăpoaica, de pe cămila ei, înconjurată de norodul fără număr, bă mai nălța cîte-o urare, ba mai povestea vreo năzdrăvănie.

Întîiul lucru pe care-l săvîrşi Kanmacan ajungînd la palat, fu să îmbrăţişeze pe marele vizir Dandan, credinciosul slavei regilor lui, apoi pe Rustem, pe Turcaş, şi pe Bahraman. Iar al doilea pe care-l săvîrşi, fu să alerge şi să sărute mîinile mamei sale, care plîngea de bucurie. Şi al treilea lucru fu să întrebe pe mamă-sa :

— O, mamă, binevoieşte şi spune-mi ce face iubita mea vară, Puterea-Ursitei ?

Maică-sa îi răspunse :

— Copilul meu, nu-ţi pot răspunde nimica în privinţa aceasta, căci, de cînd te-am pierdut, eu nu m-am gîndit decît la durerea lipsei tale.

Atunci Kanmacan o rugă :

— Mamă, binevoieşte, dară, a te duce să afli veşti despre ea şi despre mătuşa mea Nozhatu.

Mama regelui Kanmacan ieşi, se duse la iatacurile în care trăiau Nozhatu şi Puterea-Ursitei, şi se întoarse cu ele în sala unde aştepta Kanmacan. Atunci începu adevărata bucurie !

Fu o fericire fără de margini, cu mare mila lui Allah, asta-i tot ce se poate spune, şi nimic mai mult ! De altmintrelea, din acel ceas, toate necazurile se ieziră departe de casa urmaşilor lui Omar Al-Neman, ca să se abată asupra neprietenilor.

Şi într-o zi, după ce regele Kanmacan petrecuse luni în şir de fericire în braţele tinerei Puterea-Ursitei, pe care şi-a luat-o de soţie, adună toţi emirii, toate căpeteniile oastei şi toţi dregătorii din ţară şi, de faţă cu marele vizir Dandan, grăi :

— Sîngele părinţilor mei încă n-a fost răzbunat şi, iată, a venit vremea ! Am aflat ştire că Afridonios a murit, şi tot aşa a murit şi Hardobios de la Chezarcea. Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor tot mai trăieşte şi, după cum ne spun olăcarii,

ea-i cea care chiverniseşte şi porunceşte peste toate ţările rumilor. Iar la Chezareea este un rege pe nume Rumzan, şi nimenea nu ştie nici cine-i e tată, nici cine-i e mamă. Drept urmare, o, vitejilor, de mîine chiar pornim iar lupta împotriva ghiaurilor. Şi jur pe slava lui Mohamed — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — să nu mă mai întorc în cetatea Bagdadului pînă ce n-am s-o meserniţesc pe bătrîna pacoste şi pînă ce n-am să-i răzbun pe toţi fraţii noştri mucenici pieriţi în bătălii !

Şi toţi cei de faţă răspunseră că aşa se cuvine, iar a doua zi pe mînecate oştile erau în drum către Chezareea.

Cînd ajunseră sub zidurile vrăjmaşe şi se pregăteau de năvală, ca să treacă prin foc şi sînge cetatea necredincioşilor, văzură venind către cortul regelui Kanmacan un tînăr celebiu cum numai un fiu de rege ar fi putut să fie, şi o femeie cu faţa descoperită şi cu înfăţişare aleasă, mergînd în urma tînărului. Tocmai atunci, sub cort, regele Kanmacan stătea de vorbă cu prinţesa Nozhatu, mătuşa lui, care voise să însoţească oastea dreptcredincioşilor.

Tînărul şi femeia cerură primire la măria-sa şi numaidecît fură lăsaţi să intre. Dar abia păşiră ei pragul, că Nozhatu scoase un strigăt şi căzu leşinată, asemenea noii-venite care, şi ea, scoase un strigăt şi se prăbuşi fără sine. Cînd îşi veniră în simţiri, se aruncară una în braţele celeilalte, căci femeia nu era alta decît fosta roabă a prinţesei Abriza, credincioasa Boabă-de-Mărgean.

Apoi Boabă-de-Mărgean se întoarse către regele Kanmacan şi-i grăi :

— Măria-ta, văd că porți la gît o gemă albă și rotundă. Prințesa Nozhatu poartă și ea una asemenea la gît. Iar măria-ta știi că regina Abriza o avea pe-a treia. Iat-o !

Și credincioasa Boabă-de-Mărgean, întorcîndu-se către tînărul care o însoțea, arătă la gîtul lui cea de a treia gemă. După care, cu ochii scînteind de bucurie, spuse :

— Măria-ta, și tu, stăpîna mea Nozhatu, acest flăcău este fiul sărmanei mele stăpîne Abriza. Eu l-am crescut, de cînd s-a născut. Ascultați-mă și luați aminte : el este acum Rumzan, fiul lui Omar Al-Neman. Și-i fratele tău, stăpînă Nozhatu, și moșul tău, rege Kanmacan !

La cele spuse de Boabă-de-Mărgean, regele Kanmacan și Nozhatu se ridicară și îmbrățișară pe tînărul rege Rumzan, vărsînd lacrimi de bucurie. Iar bătrînul vizir Dandan îmbrățișă și el pe fiul stăpînului său, regele Omar Al-Neman — Allah aibă-l întru îndurarea lui cea fără de țărmure ! La urmă, regele Kanmacan întrebă pe regele Rumzan, stăpînul Chezareei :

— Spune-mi, frate al tatălui meu, ești rege al unei țări creștine și trăiești între ghiauri : nu cumva ești nazareean ?

Ci regele Rumzan întinse brațul și, ridicînd arătătorul, strigă :

— *La ilah il' Allah, na Mohamed rasul Allah !*

Atunci bucuria lui Kanmacan, a prințesei Nozhatu și a vizirului Dandan se vădi deplină, și ei grăiră :

— Slavă lui Allah care apără pe ai săi și-i adună !

Apoi Nozhatu întrebă :

— Dar cum de-ai putut fi păstrat pe calea cea dreaptă, frate, în mijlocul necredincioşilor care tăgăduiesc pe Allah şi pe Profet ?

El răspunse :

—Neîntinata Boabă-de-Mărgean, ea m-a deprins dreapta credinţă şi învăţăturile cele sfinte. Căci şi ea s-a făcut musulmană, ca şi mama mea, Abriza, pe cînd au locuit la Bagdad, în palatul tatălui meu, regele Omar Al-Neman. Şi aşa, Boabă-de-Mărgean nu doar că m-a luat de la naştere şi m-a crescut ţinîndu-mi loc de mamă, ci tot ea a făcut din mine un dreptcredincios a cărui soartă este în mîinile lui Allah, regele regilor !

La aceste vorbe, Nozhatu o pofti pe Boabă-de-Mărgean lîngă ea pe covor şi o socoti de aci nainte ca soră a ei.

Iar Kanmacan spuse moşului său Rumzan :

— Unchiule, ţie, ca mai mare, ţi se cuvine, după pravilă, scaunul împărăţiei musulmane. Şi chiar din ceasul de-acum, eu mă socot drept preasupusul tău slujitor !

Dar regele Chezareei răspunse :

— Nepoate, ce-a făcut Allah rămîne bun făcut ! Cum aş cuteza eu să tulbur ceea ce a chivernisit Atoateorînduitorul ?

Atunci dete glas marele vizir Dandan, care le spuse :

— Măriile-voastre, cea mai dreaptă hotărîre ar fi să domniţi pe rînd, fiecare cîte-o zi, rămînînd regi amîndoi !

— Şi ei răspunseră :

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

Și ei răspunseră :

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru !

Atuncea, după ce se învoiră într-astfel, ca să cinstească, după datină, fericita brodeală, regele Rumzan se întoarse la cetatea lui, deschise porțile dinaintea oștii musulmane și porunci pristavilor să vestească norodul că de-aci nainte Islamul avea să fie credința cetății, dar că toți creștinii erau volnici a rămîne întru ghiauria lor. Însă nici unul dintre ei nu voi a rămîne așa, ci, într-o singură zi, făcură mărturie de credință șase sute de mii de noi drepteredincioși. Slavă celui care-a trimis pe Profetul ca semn al păcii între toate făpturile celor două Răsărituri și celor două Apusuri.

Prilejindu-se de-acea zi, cei doi regi făcură daruri multe tuturora, petrecură și se veseliră, rînduind apoi a domni fiecare cîte o zi. Și steteră așa la cetatea Chezareei vreme lungă, tot într-un zamparlîc și-un ziafet.

De la o vreme, începură însă a cugeta cum s-o pedepsească pe bătrîna Muma-Prăpădurilor. Întru aceea, îngăduindu-se cu măria-sa regele Kanmacan, regele Rumzan trimise un olăcar la Constantinia, să ducă o scrisoare către Muma-Prăpădurilor, care nici cu gîndul nu gîndea cum se răsturnaseră lucrurile și prepunea că regele Chezareei era creștin ca și bunicu-său despre mamă-sa, răposatul rege Hardobios, tatăl Abrizei. Și iată cum era ticluită scrisoarea :

„Măriei-sale preaslăvitei și preacinstitei Sauahi Om El-Dauahi, temuta, înfricoșătoarea, pacostea aducătoare de prăpăduri asupra capetelor vrăjmașe, ochiul care stă de strajă asupra cetății creștine, înmiresmata cu cinste și cu înțelepciune, aromata cu sfînta tămîie preacurată și adevărată a marelui patriarh, stîlpul lui Christos în mijlocul Constantiniei.

Din partea stăpînului Chezareei, Rumzan, urmașul lui Hardobios cel Mare, a căruia faimă se întinde peste întreg pămîntul.

Află, mamă a noastră a tuturora, că stăpînul cerului și al pămîntului a făcut să izbîndească armele noastre asupra musulmanilor și am nimicit oastea lor și am luat prins în Chezareea pe regele lor și-am ferecat în sînger și pe vizirul Dandan, și pe prințesa Nozhatu, fiica lui Omar Al-Neman și-al reginei Safia, fiica răposatului rege Afridonios de la Constantinia.

Și te așteptăm să sosești între noi ca să cinstim laolaltă biruința noastră asupra neprietenilor, și dinaintea ta să retezăm căpățînele regelui Kanmacan, vizirului Dandan și tuturor căpeteniilor musulmane.

Și să vii la Chezareea fără a griji străji multe, că de-acuma toate căile sînt ocrotite și toate locurile așezate, de la Irak pînă la Sudan, și de la Mossul și Damasc pînă la capetele cele mai de la margine ale Răsăritului și ale Apusului.

Și nu pregeta a ne-o aduce la Constantinia și pe regina Safia, mama prințesei Nozhatu, ca să se bucure văzîndu-și fiica, pe care-o păstrăm cu cinste ca pe o oaspe, aici, în palatele noastre.

Și Christos, fiul Mariei, apere-te și ocrotească-te ca pe-o mireasmă preacurată păstrată în aur neajuns de stricăciune !“

La urmă, Rumzan semnă scrisoarea cu numele său, o pecetlui cu pecetea împărătească și o înmînă unui olăcar ce plecă numaidecît către Constantinia.

Estimp, pînă la venirea bătrînei-pacoste la pieirea-i cea fără de scăpare, trecură un șir de zile în care cei doi regi se bucurară de răgaz pentru a pune rînduială de istov în toate cele ale obștei. Or, iată ce se mai petrecu :

Într-o zi, pe cînd cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan și cu blajina Nozhatu, care nu-și punea niciodată iașmacul dinaintea vizirului Dandan, socotindu-l ca pe un părinte al ei, tăifăsuiau despre nezăbavnica venire a bătrînei aducătoare de nenorociri și despre soarta ce i se cuvenea, intră peste ei un musaip să vestească pe regi că așteptau afară un bătrîn negustor, pe care-l loviseră tîlharii, dimpreună cu acei tîlhari, ferecați în lanțuri. Și musaipul adăugă :

— Măriile-voastre, neguțătorul cere îngăduință a se închina la picioarele voastre și are două scrisori a vă înmîna.

Regii răspunseră :

— Îngăduie-i să intre !

Atunci păși pragul, plîngînd, un bătrîn cu fața binecuvîntată, sărută pămîntul dinaintea amînduror regilor și grăi :

— O, regi fără de seamăn, este cu putință ca un musulman să fie cinstit la necredincioși, și despuiat și oblojit la dreptcredincioși, într-o țară în care domnesc pacea și dreptatea ?

Și regii întrebară delaolaltă :

— Dar ce ți s-a întîmplat, preacinstitule neguțător ?

El răspunse :

— O, stăpînii mei, aflați că am asupră-mi două scrisori cu care am răzbătut cinstit și ocrotit prin toate țările musulmane. Căci scrisorile acelea îmi slujesc de trecere slobodă peste tot și mă volnicesc de plata dijmelor și a tuturor angaralelor pentru mărfurile mele. Iar una dintre aceste scrisori, stăpînii mei, pe lîngă această volnicie prețioasă, îmi mai slujește și de mîngîiere la ceasuri de singurătate și-mi ține tovărășie la călătoriile mele, căci este scrisă în versuri tare alese și-atîta de frumoase că mai bine să-mi pierd sufletul decît să mă despart de ea !

Cei doi regi întrebară :

— Ci n-ai putea, neguțătorule, să ne arăți acea scrisoare, ori barem să ne cetești cuprinsul ei ?

Bătrînul neguțător atunci, tremurînd tot, le întinse cele două scrisori, pe care ei le deteră să le citească Nozhatu, spunîndu-i :

— Tu știi să deslușești și scrisul cel mai încurcat, și știi a da și glasul potrivit stihurilor. Binevoiește, dară, a ne bucura și pe noi !

Ci, cum desfăcu sulul și aruncă privirea asupra celor două scrisori, Nozhatu dete un strigăt, se făcu galbenă ca șofranul și se prăbuși fără de simțire. O stropiră degrabă cu apă de trandafiri, iar cînd se deșteptă din leșin, se ridică și, cu ochii în lacrimi, alergă la neguțător, îi luă mîna și i-o sărută cu o dragoste fără de margini. Toți cîți erau de față priveau cu nespusă uimire, văzînd un lucru atîta de nepotrivit cu obiceiurile regilor și ale musulmanilor. Bătrînul neguțător, de mirare, se clătină și lunecă pe spate. Dar regina Nozhatu îl sprijini și, ducîndu-l cu grijă de mînă, îl pofti să ia loc pe covorul pe care și ea se așeză, și-i grăi :

— Au nu mă mai cunoști de loc, taică al meu ? Au am îmbătrînit atîta de tare ?

Auzind-o așa, bătrînul negustor gîndi că trăiește un vis și strigă :

— Cunosc glasul ! Dar, stăpînă, ochii mei sînt bătrîni și nu mai osebesc nimica !

Atunci regina grăi :

— O, tată, eu sînt aceea care ți-a scris scrisoarea aceasta în stihuri, sînt însăși Nozhatu-Zaman !

De data aceasta, bătrînul leșină chiar de-a binelea. Apoi, în vreme ce vizirul Dandan stropea cu apă de trandafiri fața bătrînului negustător, Nozhatu, întorcîndu-se către fratele ei Rumzan și către nepotul ei Kanmacan, le spuse :

— El este negustorul cel de treabă care m-a slobozit cînd eram roaba mișelului de beduin ce mă răpise pe una din ulițele Cetății Sfinte.

Atunci, cînd negustătorul își veni în simțiri, amîndoi regii se ridicară în cinstea lui și-l îmbrățișară. Iar el la rîndu-i săruta mîinile reginei Nozhatu și-ale bătrînului vizir Dandan. Și toți se bucurară și se veseliră, dînd slavă lui Allah care-i strîngea laolaltă. Negustătorul, ridicînd brațele, strigă :

— Binecuvîntat și slăvit să fie acela care izvodește inimile aducătoare-aminte și le înmiresmează cu tămîia cea binecuvîntată a recunoștinței !

După care, cei doi regi numiră pe bătrînul negustător șeic peste toate hanurile și peste toate sukurile din Chezareea și din Bagdad și-i deteră slobodă intrare în palatul împărătesc, fie la ceas de ziuă, fie noaptea. La urmă, îl întrebară :

— Dar cum de te-au călcat tîlharii, pe tine și caravana ta ?

El răspunse :

— Niște hoți de arabi din stirpea cea mai mișelă, de aceia care despoaie pe negustorii neînarmați, s-au năpustit asupră-mi pe negîndite, în mijlocul

pustiei. Erau mai bine de o sută, cu trei căpetenii în frunte : unul e un arap înfricoşător, altu-i un curd spăimos, al treilea-i un beduin nemaipomenit de vînjos. M-au legat pe-o cămilă şi mă tîrau după ei, pînă cînd, într-o zi, a vrut Allah ca ei să fie împresuraţi de-un pîlc de ostaşi ce-i luă prinşi, iar pe mine laolaltă cu ei.

Auzind acestea, regii porunciră unui musaip :

— Să fie adus mai întîi arapul !

Aduseră pe arap. Era mai urît ca un fund de maimuţă bătrînă, iar ochii îi erau mai crunţi decît cei de tigru. Vizirul Dandan îl întrebă :

— Cum te cheamă şi de ce tîlhăreşti ?

Ci chiar cînd arapul da să deschidă gura ca să răspundă, Boabă-de-Mărgean, slujnica de odinioară a reginei Abriza, intră s-o cheme pe stăpînă-sa Nozhatu. Ochii ei întîlniră din întîmplare ochii arapului şi deodată dete un strigăt năprasnic, se năpusti ca o leoaică asupra arapului, îi înfipse degetele în ochi şi-i smulse dintr-o sclipire, strigînd :

— Acesta-i ticălosul Moroz, cel care-a ucis pe sărmana mea stăpînă Abriza !

Apoi, zvîrlind jos cei doi ochi cruntaţi pe care-i smulsese ca pe doi sîmburi din orbitele arapului, adăugă :

— Lăudat fie cel drept şi atotputernic carele mi-a îngăduit a-mi răzbuna stăpîna cu însăşi mîna mea !

Atunci regele Rumzan dete un semn şi numaidecît gealatul înaintă şi dintr-o lovitură făcu doi arapi dintr-unul singur. După care eunucii tîrîră leşul de picioare şi-l zvîrliră ciinilor pe gunoaiele de dincolo de mejdiile cetăţii.

Regii porunciră iarăşi :

— Să fie adus curdul !

Fu adus curdul. Era galben la chip cumu-i șofranul și rîios ca măgarul unui morar și de bună seamă că mai păduchios decît un bivol stat vreme de-un an fără să se fi scăldat în gîrlă. Vizirul Dandan îl întrebă :

— Cum te cheamă ? Și de ce ești tîlhar ?

El răspunse :

— Eu de meseria mea eram cămilar în Cetatea Sfîntă. Într-o zi, mi se dete să duc la spitalul de la Damasc un flăcăiandru bolnav...

La aceste vorbe, regele Kanmacan, Nozhatu și vizirul Dandan, fără a-i mai da răgaz să urmeze, strigară :

— Acesta-i cămilarul cel mișel care l-a părăsit pe regele Daul-Macan pe-o grămadă de bălegar la poarta hamamului !

Și îndată regele Kanmacan se ridică și porunci :

— Răul se plătește cu alt rău, și îndoit ! Altmintrelea, numărul răufăcătorilor și al celor fără de lege ar crește peste măsură ! Iar pentru pedepsirea ticăloșilor nu încape milă, căci mila pe care o slăvesc creștinii este virtutea hadîmbilor și a neputincioșilor !

Și cu însăși mîna lui, regele Kanmacan, dintr-o singură lovitură de paloș, făcu dintr-un cămilar doi.

După care porunci robilor să îngroape leșul cumu-s datinile.

Apoi cei doi regi grăiră către un musaip :

— Să fie adus acuma și beduinul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

Apoi, cei doi regi grăiră către un musaip :

— Să fie adus acuma și beduinul !

Fu adus și beduinul. Dar abia se ivi în pragul ușii capu-i de tîlhar, că regina Nozhatu strigă :

— Acesta-i beduinul care m-a vîndut preacinstitului negustător !

La aceste vorbe, beduinul îngăimă :

— Eu sînt Hamad. Și nu te cunosc.

Nozhatu începu a rîde și grăi :

— El este, cu adevărat ! Căci niciodată nu se va mai vedea un nebun care să-i semene. Ia te uită la mine, beduine Hamad ! Eu sînt aceea pe care ai răpit-o de pe ulițele Cetății Sfinte și pe care ai schingiuit-o atîta.

Cînd beduinul auzi aceste vorbe, strigă :

— Pe Allah ! Ea este ! -Capul meu, de bună seamă, are să-mi zboare de pe grumaz, fără de zăbavă !

Nozhatu se întoarse către negustătorul ce sta jos, pe covor, și-l întrebă :

— Îl mai cunoști, preacinstite taică al meu ?

Negustorul răspunse :

— Chiar el este, blestematul ! Cel mai smintit dintre toți smintiții pămîntului !

Nozhatu adăugă :

— Ci beduinul acesta, cu toată răutatea lui, avea o însușire aleasă : îi plăceau stihurile și poveștile frumoase.

Atunci beduinul strigă :

— Așa este, stăpînă a mea, pe Allah ! Și, de altmintreli, cunosc o istorie fără de asemănare ce mi

s-a întîmplat chiar mie. Dacă aș povesti-o și v-ar plăcea tuturora celor ce stați aci de față, măria-ta m-ai ierta și mi-ai cruța viața !

Preablînda Nozhatu rîse și grăi :

— Fie ! spune-ne povestea ta, beduinule !

Și beduinul Hamad începu :

— Așa este, măriile voastre, sînt un mare tîlhar, cel mai mare tîlhar între tîlhari ! Ci fapta cea mai de necrezut din toată viața mea prin cetăți și pustiuri este următoarea :

Într-o noapte, stam singur, culcat pe nisip lîngă calul meu. Îmi simții deodată sufletul gîfîind sub greutatea vrăjilor cele rele ale vrăjitoarelor, dușmancele mele. A fost noaptea aceea pentru mine cea mai de spaimă noapte pe care am trăit-o. Ba lătram ca un șacal, ba răcneam ca un leu, ba plîngeam pe înfundate, făcînd bale la gură, ca o cămilă. Ce noapte fără de sfîrșit ! Cutremurat, așteptam capătul ei și ivirea zorilor. Și iată că cerul se lumină într-un sfîrșit, iar sufletul meu se ostoi. Atunci, ca să alung și cei de pe urmă aburi ai visurilor ce mă apăsau, mă sculai degrabă, încinsei spada, apucai lancea și sării pe calul meu, pe care-l pornii în galop, mai repede ca o gazelă.

Și pe cînd goneam așa, văzui deodată, dinaintea mea, un struț ce mă privea. Sta împietrit, chiar în calea mea, și părea a nu mă vedea. Eu mergeam țintă, să dau peste el. Ci, cînd să-l izbesc cu lancea năprasnic, fîlfîi, îmi întoarse dosul, întinse largile-i aripi stufoase și fulgeră ca o săgeată către pustie, țipînd deznădăjduit. Atunci eu mă luai pe urmele lui și-l alungai așa, fără de răgaz, pînă ce mă tîrî într-o pustietate de spaime, unde nu se aflau decît Allah și pietrării goale, și nu se auzeau

decît șuierele năpîrcilor, chemările ascuțite ale duhurilor de prin văzduhuri și de pe pămînturi, și urletele ghulelor gemînd după pradă. Iar struțul pierise din ochii mei, de parcă ar fi intrat în vreo gaură ori în vreo adîncitură în care privirea mea nu putea răzbate ! Tremura carnea pe mine, iar calul sărea în două picioare și da îndărăt sforăind !

Mă prinse deodată o buimăcire și-o înfricoșare fără de pereche, și detei să mîi calul și să fac calentoarsă. Ci încotro s-apuci, cînd acuma sudoarea curgea val de pe coastele calului și arșița nămiezii era fără de îndurare ? Și mi se făcuse și-o sete chinuitoare ce-mi sugruma răsufletul, iar pîntecele calului se zbătea, umflîndu-se și dezumflîndu-se ca foalele dintr-o fierărie. Mă gîndii atunci în sine-mi : „O, Hamad ! aicea ți-i moartea, iar carnea ta are să hrănească puii de ghule și fiarele spaimei ! Aici ți-i pieirea, beduinule !“

Ci tocmai cînd mă pregăteam să-mi fac mărturia de credință și să mor, văzui în depărtări, de-a lungul zării, zugrăvindu-se o fîșie de oază răcoroasă, cu niște palmi despletiți. Calul necheză deodată, își scutură coama și, mușcînd frîul, își luă zborul. Nu după mult, gonind așa, mă pomenii scăpat din golătatea cea înfricoșătoare și arzătoare a pustiei de piatră. Dinaintea mea, lîngă un izvor ce curgea pe la poalele palmierilor, era ridicat un cort falnic, și-n preajmă două iepe cum n-am mai văzut, cu picioarele împiedicate, pășteau iarba jilavă și deasă.

Mă grăbii atunci să descalec, să adăp calul ce vărsa foc pe nări, și să beau și eu din apa acelui izvor limpede și rece, scumpă ca viața. După care

trăsei un juvăţ lung din traistă şi priponii calul, ca să poată să se răcorească în voie pe pajiştea cea verde. La urmă, mă împinse ispita să mă îndrept către cort, ca să văd ce putea fi năuntru. Şi iată ce văzui.

Pe un preş sta tolănit pe-o rînă un tînăr cu obraji de fecioară şi frumos ca un crai-nou. De-a dreapta lui lenevea o tînără suavă, gingaşă, mlădioasă şi subţire ca o creangă de salcie, culcată-n toată strălucirea frumuseţilor ei.

Atunci eu pe dată, într-o clipită, mă simţii cuprins de-o patimă neţărmurită ; ci nici nu ştiam bine dacă pentru fecior ori pentru fată ! Căci, pe Allah ! cine-i mai fără de seamăn : luna cea plină, ori crai-noul răsărind ?

Detei dară glas gurii mele şi le strigai :

— Pace vouă !

Numaidecît tînăra şi-acoperi faţa, iar tînărul se întoarse către mine, se ridică şi răspunse :

— Şi cu tine să fie pacea !

Spusei :

— Eu sînt Hamad ben El-Fezari din cel mai mare trib de pe Eufrat ! Sînt vestitul şi falnicul războinic, călăreţul fără de seamăn, acela care, printre arabi, pentru curajul şi pentru îndrăzneala lui, preţuieşte cît cinci sute de călăreţi laolaltă ! Urmăream un struţ, dar ursita m-a adus pînă aici. Vin să vă cer un gît de apă !

Tînărul se întoarse către fată şi-i spuse :

— Dă-i să bea şi să mănînce !

Fata se ridică atunci şi fiecare pas al ei era însoţit de clinchetul moale al zurgălăilor de aur de la glezne. Iar părul-i revărsat pe spate o învălea din creştet pînă-n talpă, unduindu-se. Eu, cu toate că tînărul mă urmărea mereu cu ochi crunţi, ţintii

privirile pe fată, fără a mi le mai desprinde de la ea. Veni la mine și-mi aduse pe palma dreaptă un vas cu apă proaspătă, iar pe cea stîngă o tavă cu niște curmale, o ceașcă de lapte prins și niște carne de gazelă.

Ci pe mine atît de tare mă orbise patima, că uitînd de mine, nu eram în stare nici să-ntind mîna, nici să mă ating de ceva din cîte adusese fata. Nu mai putui decît să mă tot uit la ea și să rostesc stihuri pe care le-alcătuiam în pripă :

Zăpada pielii tale, ah, fecioară,
Sub haina-ntunecată strălucind,
Și degetele tale mă-nfioară,
Și palmele-ți ce-n gîndul meu le prind.

Și-mi pare că uimiții-mi ochi, deodată,
Văd mîna-ți albă cum, ca-ntr-o minune,
Închipuie prin aer, legănată,
O pasăre cu pene de cărbune.

Cînd flăcăul auzi aceste stihuri și băgă de seamă pojarul din privirile mele, se porni pe un hohot de rîs de-ai fi zis că leșină. La urmă-mi spuse :

— Cu-adevărat, ești viteaz fără de pereche și călăreț cum nu s-a mai văzut !

Răspunsei :

— Așa sînt socotit ! Dar tu, cine ești tu ?

Îmi îngroșasem glasul, ca să-l sperii și să-l fac să mi se supună.

Iar tînărul răspunse :

— Sînt Ebad ben Tamim ben Thalaba, din tribul Bani-Thalaba. Și fata aceasta mi-i soră !

Atunci strigai :

— Dă-mi-o numaidecît pe sora ta soție, căci m-am îndrăgostit nebunește de ea și-s dintr-o stirpe cum nu-s multe !

Ci el răspunse :

— Află că nici sora mea și nici eu n-avem să ne căsătorim niciodată. Ne-am ales pămîntul acesta mănos din dricul pustiului, ca să ne trăim viața-n tihnă, departe de grijile toate.

Spusei :

— Îmi trebuie sora ta de soție, ori într-o clipită vei trece în rîndurile celor morți, prin tăișul acestui hanger !

La aceste vorbe, tînărul sări tocmai la capătul celălalt al cortului și-mi strigă :

— Îndărăt, nelegiuitule care nu cinstești legile ospeției ! Să ne luptăm, iar cel care va birui să facă ce va vrea cu cel înfrînt !

Și smulse-ndată de pe-un stîlp iataganul și pavăza, în vreme ce eu, alergînd către locul unde-mi păștea calul, sării în șa și mă gătii de apărare. Tînărul, înarmîndu-se, ieși din cort și el, încălecă, și era gata să se-avînte, cînd fata, soră-sa, se-agață de genunchii lui și-i îmbrățișă, rostind aceste stihuri :

O, frate drag al meu, să-ți aperi
Plăpînda soră de ocară,
Tu-nfrunți acum în cruntă luptă
Vrăjmașu-acesta ca o fiară,
Venit asupră-ne năprasnic
Din cine știe care țară.

Cu ce-aș putea să-ți fiu de sprijin,
Decît rugîndu-mă fierbinte
Celui ce-mparte biruința
În lumi, cerescului Părinte,
Și să-ți rămîn pe veci aceeași,
Neprihănită și cuminte !

Dar soarta rea de te va smulge
Inimii mele, tu să știi
Că nu-i pe lumea asta țară
În care-aș mai putea trăi,
De-ar fi și cea mai mîndră țară,
Scăldată-n mări de bogății !

Să știi că n-aș putea în urmă-ți
Să mai trăiesc o clipă doar.
Aceeași groapă ne-ar cuprinde,
Același lut ne-ar fi talar,
Cum am trăit întreaga viață
Uniți la fel și-n moarte iar.

Cînd tînărul auzi stihurile de deznădejde ale surorii-si, ochii i se umplură de lacrimi, se aplecă spre ea, îi ridică ușor iașmacul ce-i acoperea fața și o sărută între ochi. Așa putui zări întîia oară trăsăturile tinerei : era tot atît de strălucitoare ca soarele cînd iese dintr-o dată din umbra unui nor ! Atunci flăcăul întoarse-ncet calul său către tînăra fată și spuse stihurile acestea :

Stai, soră dragă, și privește
Ce va să facă brațul meu !
Căci dacă nu lupt pentru tine
Și mă-nspăimînt de orice greu,
La ce mai am un cal pe lume
Și-atîtea arme port mereu ?
De nu-nfrunt lumea să te apăr,
Ce rost mai am pe lume eu ?

De dau napoi, cînd ținta luptei
E însăși frumusețea ta,
Nu-i ca și cum din toată zarea
La gras ospăț aș îmbia

Fiece pasăre de pradă
Să se repeadă-asupra mea,
Ca la un stîrv lăsat pustiei
Din care sufletu-ar zbura ?

Cît despre-acest străin, ce spune
Că e viteaz cum altul nu-i,
Ce se tot umflă-n piept și-și țipă
Curajul și puterea lui —
Sub ochii tăi, cu-o lovitură,
Am să-l despic pe căscăui,
Și de la creștet pînă-n talpă
Ca pe-un dovleac am să-l descui !

După care se-ntoarse către mine și strigă :

Iar tu cel ce rîvnești, în luptă,
De tine biruit să mor
Și după moarte-mi să te bucuri
De-al bucuriilor odor —
Pe seama ta se va-mplini-va
Un lucru înspăimîntător,
De care pomeni-vor cronici
Pînă departe-n viitor !

Căci dacă-ți cînt aceste stihuri
În ritm de bătălie-acum,
Eu sînt cel care, nezăbavnic,
Am să te spulber ca pe-un fum,
Și-am să-ți ridic spurcatul suflet
Zvîrlindu-l iadului de scrum,
De nici n-ai să pricepi prea bine
Ce s-a fost petrecut și cum !

Și dete pinteni calului împotriva celui al meu și, dintr-o lovitură, îmi zbură spada cît colo și, fără să-mi lase răgaz să mai dau pinteni calului

şi să fug în pustie, mă apucă-ntr-o mînă, mă ridică din şa ca pe un sac deşert, mă zvîrli în văzduh ca pe-o minge, mă prinse iar în mîna stîngă şi mă ţinu aşa, cu braţul întins, de parcă ar fi ţinut pe un deget o pasăre cuminte. Iar eu nu mai ştiam dacă totul nu era cumva decît un vis întunecat, ori dacă tînărul cu obraji mătăsoşi şi rumeni nu era vreun geniu ce trăia în cortu-acela cu vreo hurie ! Ci după cele ce se întîmplară, pînă la urmă mă făcu să cred că, numaidecît, aşa trebuie să fi fost.

Căci tînăra, cînd văzu biruinţa frate-său, se-avîntă către el, îl sărută pe frunte şi se atîrnă veselă de gîtul calului, pe care tot ea îl şi duse pîn' la cort. Acolo tînărul descălecă, ţinîndu-mă sub braţ ca pe-un nimica, mă puse jos, mă săltă pe picioare, şi-apoi, luîndu-mă de mînă, mă băgă-n cort, şi-n loc să-mi sfarme ţeasta sub călcîie, spuse surorii sale :

— De-acuma-i iară oaspele aflat sub ocrotirea noastră. Să-i arătăm cinstire şi bunăvoinţă !

Şi mă pofti să stau jos pe covor, iar tînăra îmi aşeză la spate o pernă, ca să hodinesc mai bine ; după care puse la locul lor armele frate-său, aduse apă miresmată şi-i spălă obrazul şi mîinile. La urmă, îl îmbrăcă-ntr-o haină albă şi-i grăi :

— Frate iubit, facă Allah să-ţi meargă faima pînă la marginea neprihănirii şi facă-te să fii ca un semn de lumină pe obrazul cel strălucit al triburilor noastre toate !

Iar tînărul îi răspunse în stihuri :

O, soră dragă, tu, din neamul
Lui Bani-Thalaba, curată
La sînge, ai văzut în luptă
Cum braţu-mi ştie să se bată,
Cum pentru ochii tăi înfruntă
Primejdia şi moartea toată !

Şi ea la rîndul ei răspunse :

Cununa pletelor pe frunte-ţi
Părea că-i soare-n răsărit,
Şi străluceai ca o lumină,
O, frate-al meu nebiruit !

El adăugă :

Dacă leii din pustie,
Vor asupră-ne să vie,
Spune-le, tu, soră dragă,
Că nu-i treabă ca-ntr-o şagă.

Să se ducă îndărăt,
Ca să scape de prăpăd :
Că n-aş vrea, cînd vin la mine,
Să mai pată vreo ruşine,
Şi nu cumva să rămînă
Frînţi cu botul în ţărînă,
Tot gemînd de suferinţi,
Clănţănind nisipu-n dinţi.

Ea îi răspunse iarăşi :

Aflaţi, voi, toţi cei din pustiuri,
De fratele meu, de Ebad !
Voi, cei ce rătăciţi de-a pururi,
Luaţi aminte : E răsad
Al unui neam ales şi mîndru !
Cu vitejia-şi taie vad
Şi, numai auzindu-i faima,
Vrăjmaşii dinainte-i cad.

Sărmane beduin, Hamade,
Cercaşi tu braţu-i să-l înfrunţi,
Şi te făcu viteazu-ndată
Să te preschimbi într-un grăunţ,

Văzînd cum moartea către tine
Întinde negrele ei punți
Și se strecoară ca un șarpe
Spre prada lui, cu ochii crunți !

Iar eu, privind acestea toate și ascultînd stihurile, rămăsei uluit de-a binelea. Mă judecai în sine-mi și văzui ce mic mă făcusem pînă și-n ochii mei, și cît de hidos arătam asemuindu-mă cu frumusețea celor doi. Și-apoi văzui fata cum aducea fratelui ei o tavă cu bucate și poame, fără a-mi arunca o privire, fie ea și de scîrbă, de parcă aș fi fost un cîine la care nimeni nu ia seama. Ci tot o găseam și mai minunată, mai ales cînd începu să întindă de mîncare fratelui ei slujindu-l și uitîndu-se pe sine ca să aibă de toate el. Tînărul însă se întoarse către mine și mă pofti să împart cu el prînzul. Scosei atunci un suspin și-o oftare, căci pricepui că am să scap teafăr. Mi-ntinse el însuși o ceașcă de lapte prins și o farfurioară de compot de curmale cu sirop aromat. Mîncai și băui, cu capul plecat, și-i făcui mii de jurăminte că am să-i fiu cel mai credincios și cel mai bun supus dintre robi. El numai zîmbi și făcu un semn surorii-si, care se ridică îndată, deschise un cufăr și scoase, una cîte una, zece haine, care de care mai frumoasă, făcu o legătură cu nouă dintre acele haine și mă sili să le primesc. Apoi îmi porunci să mă îmbrac cu cea de-a zecea. E chiar cea cu care mă vedeți îmbrăcat acuma.

După care, tînărul făcu un alt semn, fata ieși într-o clipită, dar se întoarse iar, curînd, și-atunci amîndoi mă poftiră să iau în primire o cămilă încărcată greu cu merinde și cu daruri de toate soiurile, pe care le-am păstrat cu grijă, pînă-n ziua de azi.

Și după ce mă copleși cu-atîta cinste și cu-atîtea daruri, fără ca eu să fi făcut ceva prin care să mă simt vrednic de ele, ba dimpotrivă ! mă poftiră iar să le fiu oaspe, cît mi-o fi voia. Ci nevoind să-ntrec măsura, îmi luai rămas bun și sărutai pămîntu-n fața lor de șapte ori, și-ncălecîndu-mi roibul, luai cămila de căpăstru și apucai de sîrg calea-n pustia din care mă ivisem acolo.

Așa, cum ajunsesem cel mai bogat din tribul meu, mă făcui căpetenie peste o ceată de tîlhari de drumul mare. Și se-ntîmplă ce se-ntîmplă !

Aceasta e istoria ce v-am făgăduit-o, care, fără-ndoială, e vrednică să aducă iertarea tuturor fără-delegilor mele, ce-i drept nu de prea mică greutate !

Cînd beduinul Hamad isprăvi, Nozhatu spuse către cei doi regi și către vizirul Dandan :

— Se cade a-i cruța pe smintiți. Ci să le luăm putința de-a vătăma. Beduinul acesta, cum vedeți, este scrîntit fără de leac. Să-i iertăm, dar, răutățile, fiindcă-i simțitor la stihuri frumoase și fiindcă ne-a spus această istorie a lui !

La aceste vorbe, beduinul se simți atîta de ușurat, că se prăbuși acolo pe covor. Veniră eunucii și-i traseră afară.

Ci abia îl scoaseră pe beduin, că și intră în sală un olăcar gîfîind, care sărută pămîntul dinaintea regelui și spuse :

— Muma-Prăpădurilor este la porțile orașului și nu mai are pînă să ajungă aici decît două-trei zvîrlituri de săgeată.

La vestea cea mult așteptată, cei doi regi și vizirul se înviorară de bucurie și ascultară pe olăcar, care le povesti :

— Cînd Muma-Prăpădurilor a deschis scrisoarea regelui nostru și a văzut semnătura din josul foii,

s-a bucurat tare mult şi de îndată a făcut pregătiri de plecare şi a poftit-o şi pe regina Safia să vină cu ea, dimpreună cu o sută dintre cei mai de seamă oşteni ghiauri de la Constantinia. După care mi-a poruncit să plec înainte şi să vă vestesc venirea ei.

Vizirul Dandan se ridică atunci şi grăi regilor :

— Ca să-i zădărnicim vicleniile şi meşteşugurile de care s-ar mai putea sluji păcătoasa de bătrînă, este cuminte a ieşi întru întîmpinarea ei, îmbrăcaţi cu toţii în straie de creştini de prin părţile apusului, luînd cu noi şi o mie de oşteni de frunte, îmbrăcaţi şi ei după moda cea veche de la Chezareea.

Cei doi regi răspunseră că ascultă şi că se supun, şi făcură după sfatul vizirului. Iar Nozhatu, cînd îi văzu împopoţonaţi aşa, le spuse :

— Cu adevărat că, dacă nu v-aş cunoaşte, v-aş socoti nişte ghiauri.

Ieşiră din palat şi, punîndu-se în fruntea celor o mie de oşteni, porniră în întîmpinarea Mumei-Prăpădurilor.

Nu peste mult se ivi şi aceea. Atunci Rumzan şi Kanmacan spuseră vizirului Dandan să desfăşoare oastea într-o roată largă şi să se strîngă cătinel, aşa ca să nu scape nici unul dintre războinicii de la Constantinia. După care regele Rumzan spuse lui Kanmacan :

— Lasă-mă s-o întîmpin eu cel dintîi pe afurisita de bătrînă, căci mă cunoaşte şi n-are să prepuie nimica.

Dete dară pinteni calului şi-ntr-o clipită ajunse lîngă Muma-Prăpădurilor.

Atunci Rumzan descălecă, iar bătrîna, cunoscîndu-l, coborî şi ea şi se aruncă la gîtul lui. Şi regele Rumzan o cuprinse în braţe, o privi ţintă

în ochi şi-o strînse odată atîta de tare şi-atîta de îndelung, pînă ce hoaşca bubui din afunduri, de toţi caii se ridicară în două picioare, iar pietrele de pe drum săriră pînă peste capetele călăreţilor.

Totodată şi cei o mie de oşteni, venind în goana mare a cailor, strînseră roata şi strigară celor o sută să deie armele. Şi-ntr-o clipită îi priponiră pînă la unul, în vreme ce vizirul Dandan alergă către regina Safia şi, sărutînd pămîntul dinaintea ei, îi povesti în două vorbe care-i povestea, pe cînd Muma-Prăpădurilor, legată fedeleş, pricepea şi ea că-i venise pieirea.

După care toată gloata se întoarse la Chezareea, iar de-acolo porni îndată către Bagdad, unde ajunse cu pace şi fără de zăbavă.

Atunci regii puseră să se lumineze şi să se împodobească tot oraşul şi porunciră pristavilor să poftească pe toţi locuitorii a se aduna dinaintea palatului împărătesc. Şi cînd toată piaţa şi toate uliţele se umplură de mulţimea de norod — bărbaţi, femei şi copii — un măgar rîios se ivi pe poarta cea mare, iar în spinarea lui sta legată, cu faţa întoarsă către coadă, Muma-Prăpădurilor, purtînd pe cap o tichie roşie şi o cunună de balegă de catîr. Iar înainte-i păşea un pristav care povestea cu glas mare toate răutăţile cele fără de seamăn ale hoaştei celei blestemate, pricina atîtora necazuri, de la Soare-Răsare pînă la Soare-Apune.

Şi după ce o scuipară în ochi toate femeile şi toţi copiii, fu spînzurată de picioare deasupra porţii celei mari a Bagdadului.

Şi, dîndu-şi sufletu-i puturos lui Eblis-cel-Rău, aşa pieri împuţita pacoste, hoaşca cea de pomină, vicleana, isteaţa, ticăloasa şi desfrînata cea plină de păcate, Şauahi Omm El-Dauahi. Ursita a viclenit-o aşa cum şi ea viclenise, şi pentru ca moartea

ei să slujească de semn al căderii Constantiniei în stăpînirea drepteredincioşilor şi a biruinţei celei depline care avea să vie, a Islamului asupra Răsăritului, peste pămînturile lui Allah, binecuvîntate şi chivernisite cu tihnă, pretutindeni !

Iar cei o sută de oşteni creştini nu mai voiră a se întoarce în ţara lor şi socotiră că-i mai bine să îmbrăţişeze de bunăvoie credinţa cea dreaptă a musulmanilor.

Pe cînd cei doi regi şi vizirul Dandan porunciră pisarilor celor mai iscusiţi să însemne pe îndelete în hronice toate împlinirile acestea şi toate cîte auziseră, ca să slujească de pildă izbăvitoare din neam în neam.

Aceasta-i, o, preafericitule rege, adăugă Şeherezada către regele Şahriar, povestea cea de neuitat a regelui Omar Al-Neman şi a vitejilor lui fii, Şarcan şi Daul-Macan, a reginei Abriza şi a reginei Puterea-Ursitei, a prinţesei Nozhatu, a marelui vizir Dandan şi a regilor Rumzan şi Kanmacan !

După care Şeherezada tăcu.

Atunci, pentru întîia oară, regele Şahriar privi cu duioşie către isteaţa Şeherezada şi-i grăi :

— O, Şeherezada, pe Allah, multă dreptate are sora ta, mititica aceasta care stă şi ascultă, cînd spune că vorbele tale sînt dulci la gust şi fragede de se topesc în gură ! Tu mă faci cu-adevărat să-nceapă a-mi pare rău că am descăpăţînat atîtea fete, şi poate pînă la urmă ai să izbuteşti a mă face să-mi uit cu totul şi jurămîntul de odinioară !

Iar micuţa Doniazada se ridică de pe covorul pe care şezuse ghemuită şi strigă :

— O, surioară, ce minunată poveste ! Ce bine-mi pare că Muma-Prăpădurilor a murit ! Ce frumoase au fost toate !

Atunci Șeherezada o privi pe soră-sa și zîmbi, apoi grăi :

— Dar ce-ai mai spune dacă ți-ai auzi pildele animalelor și ale păsărilor ?

Doniazada strigă :

— O, surioară, te rog din suflet, spune-ne cîteva dintre acele pilde, căci trebuie să fie tare dulci povestite de gura ta !

Șeherezada răspunse :

— Din toată inima și cu toată dragostea ! Ci nu mai nainte de a-mi da îngăduință stăpînul nostru, regele, dacă mai poate să sufere asemenea nesomnuri.

Nedumerit, regele Șahriar întrebă :

— Dar ce pot grăi animalele și păsările ? Și în ce limbă ?

Șeherezada răspunse :

— În vorbe de toată ziua și în stihuri.

Atunci regele Șahriar strigă :

— Iată, Șeherezada, nu vreau cu adevărat să hotărăsc încă nimica în privința soartei tale, nainte de a-mi povesti aceste lucruri, de care nu știu nimic. Pînă acuma n-am auzit decît vorbe omenești, și nu mi-ar părea rău să aflu ce gîndesc viețăile al căror grai nu e înțeles de cei mai mulți dintre fiii lui Adam !

Atunci, văzînd că noaptea e pe sfîrșite, Seherezada se rugă regelui să aștepte pînă a doua zi. Iar Șahriar, cu toată nerăbdarea ce-l cuprinsese, încuviință. Luă în brațe pe Șeherezada și steteră înlănțuiți așa, pînă ce se făcu dimineață.

CUPRINSUL

POVESTEA REGELUI OMAR AL-NEMAN ȘI A MINUNAȚILOR SĂI FECIORI, ȘARCAN ȘI DAUL-MACAN 5
Parabolele celor trei porți 107
Povestea morții regelui Omar Al-Neman și minunatele cuvinte de dinainte de moartea fetei lui 157
Cuvîntul primei fete 158
Cuvîntul fetei a doua 161
Cuvîntul fetei a treia 163
Cuvîntul fetei a patra 164
Cuvîntul fetei a cincea 167
Cuvîntul bătrînei 169
Povestea Mînăstirii 203
Povestea celor doi îndrăgostiți Aziz și Aziza și a frumosului prinț Diadem 243
Povestea frumosului Aziz 267
Povestea domniței Donia și a prințului Diadem 330
Isprăvile tînărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan 389

Redactor : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Apărut 1970. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 18,95. Coli tipar 14. A. nr. 1466/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari 89—34=59.

Tiparul executat sub comanda nr. 172 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie şi una de nopţi

(4)

(NOPŢILE 146—248)

TRADUCERE DE
H. GRĂMESCU ŞI D. MURĂRAŞU
TRADUCEREA VERSURILOR
DE H. GRĂMESCU

1970
EDITURA MINERVA
BUCUREŞTI

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. J. C. Mardrus, tome IV et tome V, Paris, Éditions de la Revue Blanche, 1900,

și

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du dr. J. C. Mardrus, tome deuxième, ed. Eug. Fasquelle, Paris, f.a.

Ci într-a o sută patruzeci și șasea noapte

Șeherezada începu să povestească regelui Șahriar

MINUNATELE POVEȘTI ALE ANIMALELOR ȘI ALE PĂSĂRILOR

POVESTEA GÎȘTEI, A PĂUNULUI ȘI A PĂUNIȚEI

A fost odată, preafericitule rege, în vechimea vremii și-n trecutul vîrstelor, un păun căruia îi plăcea să se ducă împreună cu soața lui pe țărmul mării și să se plimbe amîndoi printr-o pădure ce se întindea pînă acolo, străbătută de ape curgătoare și răsunînd de ciripitul păsărelelor. În timpul zilei, perechea aceasta își căuta cuminte hrana, iar la vremea nopții se aciuia într-un copac stufos, ca să nu stîrnească poftele vreunui vecin prea puțin grijuliu în marea-i dragoste față de frumusețea tinerei păunițe. Și trăiau așa în pace și-n mulțumire, slăvind pe Atoatebinefăcătorul.

Dar într-o zi, păunul își îndemnă soția, spre a mai schimba aerul și priveliștea, să facă împreună o plimbare pe insula ce se vedea de pe țărm. Păunița răspunzîndu-i că ascultă și că se supune, porniră amîndoi în zbor și poposiră pe insulă, în toată strălucirea frumuseții lor, sub ochiul de foc al soarelui.

Era o insulă acoperită de arbori plini cu poame și scăldată de mulțime de rîuri. Păunul și soața lui

rămaseră cu totul încîntaţi de plăcuta răcoare a locurilor şi se opriră un răstimp să guste din toate roadele şi să bea din apa aceea aşa de bună şi de limpede.

Ci tocmai cînd se pregăteau să se întoarcă acasă, văzură venind către ei — plină de spaimă, cu gîtul întins, cu ciocul deschis şi bătînd din aripi — o gîscă. Se opri în faţa lor şi, tremurînd din toate penele, le ceru adăpost şi ocrotire. Iar păunul şi soaţa sa o primiră numaidecît cu dragă inimă. Păuniţa începu cu gingăşie şi bunăvoinţă să-i vorbească spunîndu-i :

— Fii binevenită între noi ! Vei găsi aici prieteni şi ajutorare.

Atunci gîsca începu să se liniştească, iar păunul, neîndoindu-se o clipă că biata de ea trebuie să fi păţit ceva uimitor, o întrebă cu bunătate :

— Ce ţi s-a întîmplat şi de ce eşti atît de înspăimîntată ?

Şi gîsca îi răspunse :

— Încă mă simt bolnavă de ceea ce mi s-a întîmplat şi de spaima cumplită pe care mi-a pricinuit-o Ibn-Adam [1]. Oh ! Allah să ne păzească ! Allah să ne apere de Ibn-Adam !

Păunul, foarte îndurerat, o îndemnă :

— Linişteşte-te, buna mea gîscă, linişteşte-te !

Dar păuniţa se minună :

— Şi cum socoţi tu că ar putea Ibn-Adam să ajungă pînă în această insulă din mijlocul mării ? N-are cum să sară de pe ţărm pînă aici, iar dinspre mare — cum o să străbată atîta întindere de ape ?

Gîsca răspunse atunci :

— Binecuvîntat fie cel ce v-a scos în calea mea, ca să-mi uit spaimele şi să mi se întoarcă liniştea în inimă !

[1] Fiul lui Adam, adică Omul.

Păunița îi mai spuse :

— Soră, povestește-ne pricina spaimei pe care ți-a făcut-o Ibn-Adam și năprasna prin care, de bună seamă, vei fi trecut.

Și gîsca povesti :

— Aflați, tu, păune plin de slavă, și tu, blîndă și primitoare păuniță, că locuiesc în această insulă încă din copilărie și că am trăit aici pururea fără de necazuri și griji, și fără de nimic care să-mi fi tulburat sufletul ori să-mi fi mîhnit privirea. Dar alaltăieri noapte, pe cînd dormeam cu capul sub aripă, mi s-a arătat în vis un Ibn-Adam care voi să intre în vorbă cu mine. Eram tocmai pe cale să răspund stăruințelor lui, cînd auzii un glas care-mi striga :

— Ia seama, gîscă, ia seama ! Nu te încrede nici în dulceața vorbelor, nici în viclenia purtărilor lui ! Și nu uita ce-a spus poetul despre el :

Îți dă să guști dulceață
De vorbe cu alean,
Și-odată te înhață
Ca un vulpoi viclean.

Să știi, biată gîscă, să știi că Ibn-Adam a ajuns atît de iscusit în vicleșuguri, încît poate, cînd vrea, să momească la el pînă și viețuitoarele din sînul apelor și pe cele mai crunte făpturi ale mării. Și poate să prăvălească din slăvile văzduhului vulturii care plutesc liniștit, numai aruncînd în ei cu un boboloi făurit din lut uscat. Atîta-i de viclean că poate, așa slab cum e, să supună și-un elefant și să se slujească de el ca de un rob sau să-i smulgă colții și să-și facă din ei lucruri trebuincioase. Vai, gîscă, fugi, fugi !

Atunci sării din somn și, fără să mă mai uit îndărăt, spăimîntată, o luai la fugă, cu gîtul întins

și cu aripile desfășurate. Rătăcii așa, pînă ce simții că mă părăsesc puterile. Și cum ajunsesem la poalele unui munte, mă oprii o clipă în dosul unei stînci. Inima mi se zbuciuma de spaimă și de trudă, iar pieptul mi-era greu de toată neliniștea ce mi-o pricinuise Ibn-Adam. Și, de-atîta spaimă, nu mai mîncasem și nu mai băusem nimic, așa că mă chinuiau și foamea, și setea. Nu mai știam ce să fac și nu mai cutezam să mă mișc, cînd iată că zării înaintea mea, la intrarea unei peșteri, un leu tînăr, cu blana roșcată și cu privirea blîndă, care îmi insuflă numaidecît încredere și dragoste. La rîndu-i, și tînărul leu mă zărise și da toate semnele unei mari bucurii, atîta eram de sfioasă și-atîta îl cucerise înfățișarea mea. M-a chemat atunci la el, spunîndu-mi :

— O, drăgălașo, apropie-te, vino să stăm oleacă de vorbă.

Iar eu, bucuroasă de chemarea lui, mă apropiai rușinoasă. El mă întrebă :

— Cum te cheamă și din ce neam ești ?

Răspunsei :

— Mă numesc gîscă și-s din neamul păsărilor.

El îmi zise :

— Te văd tremurînd spăimîntată, și nu știu de ce.

Atunci îi povestii ce-am văzut și ce-am auzit în vis. Și care nu-mi fu mirarea cînd el îmi răspunse :

— Și eu am visat un vis la fel și l-am povestit tatei, care m-a sfătuit să iau seama la Ibn-Adam și să mă păzesc cu toată grija de răutatea și de vicleșugurile lui. Pînă acuma n-am avut prilejul să-l întîlnesc pe-acest Ibn-Adam.

La vorbele tînărului leu, spaima mea crescu și mai tare și strigai :

— Nu mai e de stat pe gînduri ! E vremea să scăpăm de această pacoste, şi numai ţie, fiu al sultanului animalelor, ţi se cuvine cinstea de a-l ucide pe Ibn-Adam. Făcînd aşa, faima ta va creşte în ochii tuturor făpturilor din văzduh, din ape şi de pe pămînt.

Şi-l tot îmbărbătai astfel şi-l măgulii pe tînărul leu, pînă ce-l hotărîi să plece în căutarea duşmanului nostru obştesc.

Tînărul leu ieşi, dar, din peşteră şi-mi spuse să-l urmez. Iar eu pornii după el, străduindu-mă să nu rămîn în urmă, pe cînd el păşea mîndru, plesnindu-şi coada pe spinare. Şi merserăm noi aşa, împreună, eu tot în urma lui şi abia izbutind să mă ţin de el, pînă ce deodată văzurăm ridicîndu-se un nor de pulbere de sub care, cînd norul se risipi, apăru gol-goluţ, fără samar şi fără căpăstru, un măgar ce ba sărea în sus, zvîrlind din copite, ba se prăvălea la pămînt şi se rostogolea prin ţărînă cu picioarele în sus.

Văzînd aceasta, prietenul meu, tînărul leu, fu cuprins de mare mirare, căci pînă atunci părinţii săi nu-l lăsaseră să iasă din peşteră. Făcu un semn măgarului şi-i strigă :

— Hei, tu, ia vino încoace !

Măgarul se supuse numaidecît, iar prietenul meu îi grăi :

— Făptură făr' de minte, de ce faci toate astea ? Şi, mai întîi, ce soi de jivină eşti ?

El răspunse :

— O, stăpîne, sînt robul tău, un măgar din neamul măgarilor.

Leul îl întrebă :

— Şi ce cauţi pe-aici ?

Măgarul răspunse :

— O, fiu al sultanului, fug de Ibn-Adam!

Tînărul leu începu atunci să rîdă.

— Cum poți să te temi de Ibn-Adam, cînd ești atît de mare și de voinic?

Măgarul dete din cap în semn că știe el ce știe.

— Fiu al sultanului, văd că nu cunoști deloc ființa aceasta răufăcătoare. Mi-e frică de Abn-Adam, nu că mi-ar vrea moartea, ci pentru ceva și mai cumplit. Află dar că, atîta vreme cît sînt tînăr și în putere, îi slujesc să mă călărească. Pentru aceasta îmi pune pe spinare ceva ce se cheamă samar; apoi mă strînge peste pîntece cu ceva ce se cheamă chingă; iar pe sub coadă îmi petrece un inel, care nu știu cum se mai cheamă, dar îmi vatămă rău părțile cele mai gingașe; la urmă, îmi bagă în gură o bucată de fier ce se cheamă zăbală și care-mi sîngerează limba și cerul gurii. Iar la sfîrșit, se urcă pe mine și, ca să mă facă să merg mai iute decît pot, îmi îmboldește gîtul și dosul cu o strămurare. Și cînd, spetit, încerc să merg mai domol, îmi aruncă blesteme înspăimîntătoare și înjurături de se înfioară carnea pe mine, așa, măgar cum sînt, căci, de față cu toată lumea, mă batjocorește zicîndu-mi: „Codoșule! Plod de tîrfă! Pui de tîrfoștean! Fund al sor' ti! Curvarule!" și cîte și mai cîte încă... Iar dacă, din păcate, ca să-mi ușurez oleacă pieptul, mai scap și eu vreuna — blestemat fie cel rău! — mînia lui nu mai cunoaște margini. E mai bine, o, fiu al sultanului, din cinste față de măria ta, să nu-ți mai înșir cîte-mi face și cîte-mi spune, în împrejurări de-acestea. Așa că eu, de spaimă, nici nu-mi îngădui asemenea ușurări, decît atuncea cînd îl știu departe de mine, ori cînd n-am nici o îndoială că sînt singur. Dar asta nu e totul! Cînd oi îmbătrîni, are să mă vîndă vreunui sacagiu,

care-mi va aburca în spinare un samar de lemn, mă va împovăra cu burdufuri grele şi cu găleţi mari de apă, de-o parte şi de alta, şi aşa, pînă ce-ntr-o zi, de trai rău şi de lipsuri, am să crăp în prăpădita mea de piele. Şi-atunci, hoitul meu are să fie aruncat cîinilor în gunoaie. Asta-i mărite fiu al sultanului, soarta blestemată pe care mi-o hărăzeşte Ibn-Adam ! Oh, se mai află oare printre făpturi vreuna tot atît de oropsită ca mine ? Spune şi tu, bună şi gingaşă gîscă !

Atunci eu, stăpînii mei, mă simţii străbătută de un fior de spaimă şi de milă şi strigai, tulburată peste măsură şi tremurînd toată :

— O, leule, măria ta, cu adevărat n-avem de ce să-l învinovăţim pe măgar. Eu, numai auzindu-l, şi-mi vine să mor !

Şi leul cel tînăr, văzînd că măgarul sta gata să se cărăbănească, îi strigă :

— Dar de ce te grăbeşti aşa, prietene ? Mai rămîi o clipă, căci îmi placi, în adevăr, şi-aş fi bucuros să-mi slujeşti de călăuză ca să ajung la Ibn-Adam.

Ci măgarul răspunse :

— Rău îmi pare, doamne, dar eu mai bine aştern între el şi mine depărtare de-o zi, căci numai ieri l-am părăsit, pe cînd se îndrepta încoace. Mă duc să caut un loc mai ferit, unde să fiu la adăpost de răutatea şi de viclenia lui. Şi-apoi, cu voia măriei tale, acuma, cînd ştiu bine că n-are să mă audă, aş vrea să mă uşurez după plac şi să mă bucur de seninul vremii.

Şi, după ce spuse acestea, măgarul începu să zbiere prelung şi-apoi, zvîrlind din copite, slobozi în voie trei sute de bubuituri. Se tăvăli apoi prin iarbă o bună bucată de vreme, se sculă şi, zărind în depărtare un nor de praf, ciuli o ureche, o ciuli şi

pe cealaltă, privi țintă și, întorcîndu-ne dosul, o zbughi grabnic și se pierdu în depărtări.

Cînd pulberea se risipi, văzurăm un cal negru, țintat în frunte cu o stea albă, cît o drahmă de argint, frumos, bine întocmit la trup, mîndru, strălucitor, și cu picioarele împodobite la locul cuvenit cu o cunună de peri albi. Venea către noi nechezînd cu un glas tare plăcut. Iar cînd îl văzu pe leul cel tînăr, prietenul meu, se opri în cinstea lui și voi să se dea cuviincios mai la o parte. Dar leul, încîntat cu totul de mîndrețea și de înfățișarea lui, îi grăi :

— Cine ești, chipeșule ? Și pentru ce alergi așa prin această întinsă pustietate și pari atît de îngrijorat ?

Iar el răspunse :

— O, rege al animalelor, sînt un cal ca toți caii și fug ca să mă feresc de apropierea lui Ibn-Adam.

La aceste vorbe, cuprins de mare mirare, leul îi spuse :

— Nu mai vorbi așa, calule, căci cu adevărat e rușinos să te temi de Ibn-Adam, puternic cum ești și dăruit cu asemenea spete și cu asemenea statură, și cînd l-ai putea trece în lumea de apoi cu o singură lovitură de copită. Ia uită-te la mine ! Eu nu sînt mare ca tine și tot i-am făgăduit acestei gingașe gîște, care tremură, să o scap pentru totdeauna de spaime, înfruntîndu-l și ucigîndu-l pe Ibn-Adam, pe care am să-l mănînc pînă la cea din urmă bucățică. Și-atunci am să o duc cu multă bucurie pe această biată gîscă acasă, între ai ei.

Cînd calul auzi vorbele prietenului meu, îl privi cu un zîmbet și-i grăi :

— Lasă încolo asemenea gînduri, o, fiu al sultanului, și nu te mai amăgi astfel în privința puterii și-a volniciei și-a iuțelii mele, căci toate-s zadar-

nice față de isteția lui Ibn-Adam. Și află că, atunci cînd sînt în mîinile lui, găsește mijlocul să mă domolească cum i-i voia. Îmi pune la picioare niște piedici din funie de cînepă și de păr și-mi leagă capul de un stîlp înfipt în zid mai sus de mine. Și nu mai pot nici să mă mișc, nici să stau jos, nici să mă culc. Dar asta nu e tot ! Cînd vrea să mă încalece, îmi pune pe spinare ceva ce el numește șea, și-mi sugrumă pîntecele cu două chingi tari care mă rod ; îmi bagă în gură o bucată de oțel de care trage cu niște curele, îndreptîndu-mă încotro i-i placul ; și, odată urcat în spinarea mea, mă îmboldește și-mi găurește coastele cu vîrfurile unor lucruri pe care el le numește pinteni, și îmi umple, așa, tot trupul de sînge. Dar n-am sfîrșit ! Cînd îmbătrînesc și spinarea mea nu mai este destul de mlădioasă și în stare să îndure toate, iar picioarele mele nu mai pot să-l ducă atît de repede cît ar voi el, mă vinde vreunui morar, care mă pune să învîrtesc zi și noapte roata morii, pînă mă prăpădesc cu totul. Atunci mă dă vreunui casap, care mă înjunghie, îmi jupuiește pielea și o vinde la tăbăcar, iar coada și coama le vinde meșterilor de ciururi și de site. Asta-i soarta mea la Ibn-Adam !

Tînărul leu rămase tare tulburat de ce auzi și-i grăi calului :

— Văd că trebuie neapărat să scap vietățile de această pacoste pe care toți o numiți Ibn-Adam. Ia spune-mi, calule, unde și cînd l-ai văzut pe Ibn-Adam ?

Calul răspunse :

— L-am părăsit pe la amiază, și acuma-i pe urmele mele, alergînd încoace.

Nici nu sfîrșise calul vorba, că se și ridică un nor de praf nu departe, în zare. Și-l cuprinse o asemenea spaimă, că, fără să-și mai piardă vremea

spre a-şi cere iertăciune, ne părăsi în cel mai mare galop. Iar noi zărirăm ivindu-se din norul de praf şi înaintînd către noi cu paşi spornici, înspăimîntată, cu gîtul întins şi mugind deznădăjduită, o cămilă.

Văzînd animalul acesta peste măsură de mare, leul fu încredinţat că nu putea fi decît însuşi Ibn-Adam şi, fără să mă mai întrebe, se năpusti către el, gata să-l sfîşie. Eu îi strigai cît putui de tare :

— O, fiu al sultanului, opreşte-te ! Nu-i Ibn-Adam, ci o cămilă de treabă, cel mai paşnic dintre animale ! Neîndoielnic că şi ea fuge de Ibn-Adam !

Atunci tînărul leu se opri şi, buimăcit cu totul, o întrebă pe cămilă :

— În adevăr, şi ţie, namilă ce eşti, ţi-i teamă de acea făptură ? La ce ţi-s bune, dar, picioarele cele uriaşe, de nu ştii să-l zdrobeşti sub ele ?

Cămila clătină încetişor din cap şi, cu ochii pierduţi ca-ntr-un vis rău, îi răspunse tristă :

— O, fiu al sultanului, ia priveşte la nările mele ! Vezi-le cumu-s găurite şi despicate de juvăţul pe care Ibn-Adam mi l-a petrecut prin ele ca să mă supuie şi să mă stăpînească. Şi de acest inel era prinsă o funie pe care Ibn-Adam o da în mîna şi a celui mai mărunţel dintre copii, iar acesta putea, aşa, urcat pe un măgăruş, să mă ducă după buna lui voie şi nu numai pe mine, ci o întreagă turmă de cămile, legate şir unele lîngă altele. Ia te uită şi la spinarea mea ! A rămas cocoşată de sodomul poverilor cu care mă tot încarcă de-atîtea veacuri. Uită-te şi la picioarele mele ! Mi s-au bătucit şi mi s-au umflat de goanele cele lungi şi de drumurile cele silnice prin nisipuri şi prin pietre. Dar asta nu e tot ! Află că la bătrîneţe, după atîtea nopţi fără de somn şi atîtea zile fără de odihnă,

nici vorbă nu-i să-mi deie vreun strop de bunăvoință pentru bătrînețele și suferințele mele, ci tot mai vrea să scoată foloase pînă și din pielea și din oasele mele prăpădite, vînzîndu-mă casapului, de la care cei săraci cumpără carnea, tăbăcarii pielea, iar țesătorii părul. Iată ce trebuie să îndur de obicei din partea lui Ibn-Adam !

După ce ascultă și spusele cămilei, tînărul leu fu cuprins de o mînie fără de margini. Răcni, clănțăni din fălci, bătu pămîntul cu labele, apoi spuse cămilei :

— Hai și arată-mi degrabă unde l-ai lăsat pe Ibn-Adam !

Cămila răspunse .

— E pe urmele mele și acuși-acuși are să se iveaască. De-aceea, o, fiu al sultanului, mă rog măriei tale, lasă-mă să plec din țara mea și să mă ascund ca un fugar prin țări străine ! Căci nici singurătățile pustiului, nici cotloanele cele mai tăinuite nu m-ar putea ascunde îndeajuns de căutările lui.

Atunci leul grăi :

— O, cămilă, crede-mă ! Așteaptă numai oleacă și-ai să vezi cum am să mă năpustesc asupra lui Ibn-Adam și am să-l dobor la pămînt și am să-i sfărm oasele și-am să-i beau sîngele și-am să mă ospătez din carnea lui.

Cămila însă, pe cînd fiorii îi zbuciumau în valuri pielea toată, răspunse :

— Mă iartă, o, fiu al sultanului, eu mai degrabă socotesc să mă duc, căci, vorba poetului :

Cînd chiar sub cortul ce te-adăpostește
Și chiar în țara care-i țara ta
Ți se strecoară-un ticălos hoțește,

Atîta mai rămîne partea ta :
Să-i lași și cort, și țară, și nădejde,
Și să fugi încotro vei mai putea !

După ce rosti aceste stihuri, blajina cămilă sărută pămîntul în fața leului, se ridică și plecă zguduind din copite. Și-i zărirăm îndată spinarea săltînd și coborînd în depărtare.

Ci abia dispăru cămila, și deodată, ieșind ca de nеunde, se ivi un bătrînel pipernicit la stat, cu chipul viclean, cu obrazul sfrijit, ducînd pe umeri un coș plin cu unelte de dulgher, iar pe cap purtînd opt scînduri late.

Cînd îl văzui, oh, stăpînii mei, nu mai avui putere nici măcar să dau un strigăt ca să-l prevestesc pe tînărul meu prieten, și căzui înlemnită la pămînt. Tînărul leu însă, tare înveselit de înfățișarea acelei făpturi caraghioase, se duse s-o cerceteze mai de-aproape. Atunci dulgherul se întinse la pămînt dinaintea lui și, zîmbindu-i, îi spuse cu glas smerit :

— O, rege puternic și preaslăvit, o, tu, cel carele domnești pe cea mai înaltă treaptă a firii, îți urez o seară dulce ca laptele și mă rog lui Allah să te ridice și mai sus întru fala lumii și să-ți sporească și mai mult puterile și virtuțile ! Sînt un biet asuprit și vin să-ți cer ajutor și ocrotire în nenorocirile pe care le îndur din partea vrăjmașului meu.

Și începu să plîngă, să se vaiete și să suspine.

Atunci tînărul leu, înduioșat de lacrimile și de înfățișarea lui nenorocită, își îndulci glasul și-l întrebă :

— Cine te asuprește ? Și cine ești tu, cel mai iscusit la vorbă dintre toate jivinele pe care le cunosc, și cel mai dăruit cu purtări alese, măcar că ești slut mai dihai decît oricare alta ?

Și acela răspunse :

— O, doamne al animalelor, apoi eu, de felul meu, sînt din neamul dulgherilor ; cît privește pe asupritorul meu, acela-i Ibn-Adam ! Ah, doamne leule, ferească-te Allah de vicleniile lui Ibn-Adam ! În fiecare zi, de cu zori, mă silește să trudesc pentru folosul lui, fără să mă plătească vreodată. Și-așa, crăpînd de foame, n-am mai voit să ostenesc în slujba lui și-am fugit departe de cetățile în care locuiește el.

La aceste vorbe, tînărul leu fu cuprins de o mînie nemăsurată. Răgi, țopăi, forăi și spumegă ; ochii-i scăpărară scîntei ; și răcni :

— Ci unde-i oare ticălosul acesta de Ibn-Adam, ca să-l zdrobesc în dinți și să-i răzbun pe toți cei pe care-i năpăstuiește ?

Omul răspunse :

— Ai să-l vezi ivindu-se numaidecît, căci gonește pe urmele mele, mînios că nu mai are cine să-i construiască lui casele.

Leul îl mai întrebă :

— Dar tu, animal dulgher, care calci cu pași atît de mărunței și abia te ții pe cele două labe, încotro mergi ?

Omul răspunse :

— Mă duc drept la vizirul tatălui tău regele, la măritul leopard, care a trimis după mine un sol dintre jivinele lui, să vin să-i clădesc o așezare trainică, în care să se adăpostească și să se apere de năvala lui Ibn-Adam, de cînd s-a răspîndit zvoana despre venirea lui nezăbavnică pe aceste meleaguri. De aceea mă și vezi ducînd în spinare scîndurile și sculele astea.

Cînd tînărul leu auzi aceste vorbe, spuse dulgherului :

— Pe viața mea ! e o cutezanță fără de seamăn din partea vizirului tatălui meu să pretindă a i se împlini astfel de așezări înaintea noastră ! Ai să rămîi aici pe loc și ai să întocmești pentru mine mai întîi o casă ! Iar jupîn vizir n-are decît să mai aștepte.

Dulgherul însă se prefăcu a pleca și spuse tînărului leu :

— O, fiu al sultanului, îți făgăduiesc că am să mă întorc de îndată ce isprăvesc lucrul poruncit de leopard, căci mi-i tare frică de mînia lui. Și-atunci am să-ți clădesc nu doar o colibă, ci un palat.

Leul însă nu voi să audă de nimic și, cuprins iar de mînie, se aruncă asupra dulgherului și-i puse laba în piept. Și doar sub mîngîierea asta ușoară, omul cel mărunțel se clătină pe picioare și se răsturnă la pămînt, cu toate scîndurile și cu toate sculele de-a valma. Iar leul izbucni în hohote de rîs, văzînd spaima și înfățișarea jalnică a omulețului. Iar acela, măcar că-n sinea lui era topit cu totul, nu lăsă să se vadă nimic, și se așternu numaidecît pe treabă. Căci tocmai aceasta și țintea, și tocmai de-aceea și venise acolo.

Luă, dar, măsura leului pe toate părțile și, într-o clipită, dulgheri o ladă strașnic încheiată, la care nu lăsă decît o intrare strîmtă. Bătu apoi pe dinăuntrul ei niște piroane cu vîrful îndreptat dinspre intrare către fund, și mai făcu pe ici, pe colo și niște găuri nu prea mari. După care îl pofti smerit pe leu să-și ia în stăpînire casa. Ci leul șovăi la început și spuse omului :

— Îmi pare cam strîmtă și nu văd cum aș putea izbuti să intru în ea.

Omul răspunse :

— Apleacă-te și intră tîrîș ; iar odată înlăuntru, ai să te simți tare bine.

Atunci leul se aplecă, şi trupul lui mlădios se strecură înlăuntru, rămîindu-i afară numai coada. Dulgherul însă se grăbi să o răsucească şi s-o bage repede şi pe ea înlăuntru, apoi, cît ai clipi, astupă intrarea şi o bătu vîrtos în cuie.

Leul încercă să se mişte şi să se tragă îndărăt, dar vîrfurile ascuţite ale cuielor îi intrară în carne şi-l sfîşiară din toate părţile. Începu atunci să răgească de durere şi strigă :

— Dulgherule, ce-i cu casa aceasta atît de strîmtă şi cu vîrfurile piroanelor acestora care mă sfîşie cumplit ?

Omul, la vorbele lui, scoase un strigăt de biruinţă şi se porni să ţopăie şi să rînjească, spunînd leului :

— Sînt cuiele lui Ibn-Adam ! Cîine al pustiului, ai să înveţi pe spinarea ta că eu, Ibn-Adam, măcar că sînt atît de slut, de mişel şi de neajutorat, izbîndesc a birui asupra curajului, a puterii şi a mîndreţii !

Şi rostind asemenea vorbe cumplite, ticălosul aprinse un şomoiog de paie, grămădi o mulţime de vreascuri împrejurul lăzii şi le dete foc. Iar eu, împietrită de spaimă şi de neputinţă, priveam cum sărmanul meu prieten arde de viu şi moare aşa, de cea mai cruntă moarte. După care, Ibn-Adam, fără a mă fi zărit cum stam întinsă ca moartă la pămînt, se îndepărtă biruitor.

Într-un tîrziu, izbutii şi eu să mă ridic şi să plec, cu spaima în suflet, departe de acele locuri. Şi aşa ajunsei aici, unde soarta mă aduse să vă întîlnesc, o, stăpînii mei cu inima plină de milă !

După ce păunul şi soaţa sa ascultară istorisirea gîştei...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

După ce păunul și soața sa ascultară istorisirea gîștei, rămaseră nespus de tulburați, iar păunița spuse gîștei :

— Soră, aici n-avem a ne teme de nici o primejdie. Rămîi, dar, cu noi cît vei vrea și pînă cînd Allah îți va dărui iarăși liniștea inimii, bunul cel mai de preț, după sănătate. Rămîi și vom împărtăși laolaltă aceeași soartă, fie bună, fie rea.

Dar gîsca răspunse :

— Tare mi-i teamă, tare mi-i teamă !

Păunița iară grăi :

— Dar nu ai de ce să te temi. Cînd ții cu orice preț să scapi de ceea ce ți-a fost scris, ispitești soarta. Și ea este mai tare decît noi, iar ce ni-i scris în frunte, aceea ni-i dat. Ce-i de plătit, trebuie a fi plătit. Iar de ni s-a hotărît sorocul, nu-i putere care să poată a-l înlătura. Ci mai cu seamă se cade a te liniști și a te mîngîia cu încredințarea că nici un suflet nu poate muri mai nainte de-a fi cheltuit toate cîte i-au fost menite lui de către Împărțitorul-cel-drept.

Pe cînd stăteau ei așa de vorbă, deodată crengile din jur trosniră și se auzi un zgomot de pași care atîta o tulburară pe sperioasa de gîscă încît își întinse aripile ca ieșită din minți și se avîntă către mare țipînd :

— Păziți-vă ! Păziți-vă !

Dar toată spaima fu deșartă, căci dintre ramurile date la o parte se ivi capul unui drăguț de căprior cu ochii verzi. Și păunița strigă gîștei :

— Soră, da nu te mai speria așa ! Vino degrabă îndărăt ! Avem un oaspe nou, un drăguț de căprior din neamul animalelor, așa cum ești tu din cel al păsărilor, și nu mănîncă pic de carne, doar iarbă și buruienile pămîntului. Vino, și nu te pierde cu firea, căci nimic nu istovește trupul și sufletul ca spaima și grijile.

Gîsca se întoarse atunci legănîndu-și șoldurile ; și la fel i se legănau și gîndurile ; iar căpriorul, după plecăciunile de cuviință, le grăi :

— Vin pentru întîia oară prin părțile acestea și n-am mai văzut vreodată pămînt atît de roditor, nici ierburi mai proaspete și mai ispititoare ! Îngăduiți-mi, dar, să vă țin tovărășie și să mă bucur cu voi de darurile Atoatefăcătorului !

Tustrei îi răspunseră :

— Pe ochii și pe viața noastră, cu tot dragul, o, căprior cu purtări atît de alese ! Vei afla aici belșug, prietenie și bunăvoință.

Și așa se bucurară laolaltă o bună bucată de vreme de aerul cel îmbălsămat al acelor locuri, fără a uita vreodată să-și facă rugăciunile de dimineață și de seară. Toți, afară de gîscă. Aceasta, știindu-se scăpată de griji, își uită îndatoririle către cel dătător de tihnă. Dar avea să plătească în curînd cu viața nerecunoștința-i față de Allah.

În adevăr, iată că, într-o dimineață, o corabie cu pînzele sfîșiate fu aruncată pe țărmul insulei, iar oamenii din ea coborîră la mal. Cînd zăriră pe păun, pe păuniță, pe gîscă și pe căprior stînd acolo laolaltă, se repeziră către ei. Atunci păunii zburară hăt departe, în vîrful unor copaci, țipînd ascuțit ; căpriorul își luă vînt și din cîteva sărituri ajunse în afară de orice primejdie ; numai gîsca rămase ca

o zăpăcită ce era, tot dînd să fugă în toate părţile şi neştiind încotro să se hotărască. Aşa că fu încercuită numaidecît şi înhăţată pentru a fi gătită la cel dintîi prînz pe insulă.

Păunul şi păuniţa, înainte de-a părăsi insula şi a se întoarce în pădurea lor de baştină, veniră pe ascuns spre a-şi da seama de soarta gîştei şi o văzură chiar în clipa cînd îi tăiau gîtul. Căutară apoi mai peste tot pe prietenul căprior şi, după temenelile de cuviinţă şi după împărtăşirea bucuriei că izbutiseră să scape de primejdie, povestiră şi căpriorului soarta nenorocită a gîştei. Şi tustrei o plînseră şi-o jeliră, iar păuniţa grăi :

— Era tare blîndă şi tare sfiicioasă şi-atîta de gingaşă !

Căpriorul spuse :

— Aşa-i, dar în vremea din urmă nu prea îşi împlinea datoriile faţă de Allah.

Atunci păunul spuse şi el :

— O, fiică a unchiului meu, şi tu, cuviosule căprior, să ne înălţăm sufletul către Domnul nostru !

Şi tustrei sărutară pămîntul dinaintea lui Allah şi strigară :

Mărire celui drept-răsplătitor,
Domnul puterii şi stăpînul firii,
Cel preaînalt şi-atoateştiutor,
Cel care-n taina sfîntă-a zămislirii
Ne-a dăruit suflare tuturor !

Mărire lui, că stă şi priveghează
Pe cei cărora le-a fost dat fiinţă,
Ocrotitor precum un turn de pază,
Şi, răsplătind virtute şi credinţă,
Alungă în pustiuri neagra piază !

În veci de veci să fie lăudat,
Că a-ntocmit și slăvile măreție,
Le-a rotunjit și-apoi le-a luminat !
Mărire lui, că-a-ntins în lung și-n lat
Pămîntul plin de rod, ca la ospețe,
Și-n țărmi de mări albastre l-a scăldat
Și l-a împodobit cu frumusețe !

După ce povesti acestea, Șeherezada se opri o clipă. Atunci regele Șahriar grăi :

— Frumoasă rugăciune și înțelepte animale ! Ci ia spune, Șeherezada, asta-i tot ce știi despre animale ?

Șeherezada răspunse :

— Aceasta nu-i nimic măria ta, pe lîngă ce-aș mai ști eu să-ți povestesc.

Șahriar întrebă iar :

— Atunci ce mai aștepți de nu începi ?

Șeherezada răspunse :

— Nainte de-a urma poveștile animalelor, aș vrea să-ți istorisesc, măria ta, o istorioară care întărește învățătura scoasă din aceea pe care tocmai am isprăvit-o și arată cît de plăcută este Domnului nostru rugăciunea.

Regele Șahriar încuviință :

— Spune-o, dară !

Atunci Șeherezada începu să povestească :

CIOBANUL ȘI FECIOARA

Cică a fost odată, într-un munte din munții țărilor musulmane, un cioban tare înțelept și plin de o evlavie fierbinte. Și ciobanul acela ducea o viață liniștită și singuratică, mulțumit de soartă și trăind din laptele și lîna ce i le da turma lui. Era atît de blînd la fire, și pe fruntea lui strălucea atîta binecuvîntare, că pînă și fiarele sălbatice nu se

atingeau de turma lui, şi-atît îl cinsteau, încît, văzîndu-l de departe, îl întîmpinau dîndu-i bineţe, cu ţipetele şi cu urletele lor. Şi trăi aşa ciobanul acela lungă vreme, fără să-i pese de tot ce se petrecea prin cetăţile pămîntului.

Dar, într-o zi, Allah preaînaltul voi să-i pună la încercare tăria cumpătării şi preţul adevărat al virtuţilor lui, şi nu găsi o altă ispită mai straşnică, pentru a-l încerca, decît aceea de a-i trimite o mîndreţe de femeie. Porunci, dar, unuia dintre îngerii săi să se schimbe într-o fetişcană şi să nu precupeţească nimic spre a-l duce în ispită pe sfîntul cioban.

Şi aşa, într-o zi, pe cînd ciobanul, bolind de-o vreme, zăcea în peştera lui şi slăvea în suflet pe Creator, văzu deodată intrînd la el, zîmbitoare şi gingaşă, o codană cu ochi negri, ce putea foarte bine a trece şi drept un copilandru. Şi pe dată peştera se umplu de miresme, iar ciobanul simţi bătrînu-i trup înfiorîndu-se. Ci îşi încruntă deodată sprîncenele, se ghemui în cotlonul lui şi spuse celei nechemate :

— Ce cauţi tu aici, o, femeie necunoscută ? Nu te-am chemat şi nu am trebuinţă de tine.

Fetişcana se apropie atunci, se aşeză lîngă bătrîn, aproape, şi-i grăi :

— Omule, priveşte-mă ! Nu-s încă femeie, ci sînt fecioară, şi vin să mă dau ţie, aşa, pentru plăcerea mea, şi pentru ceea ce am auzit despre virtutea ta cea atît de veche.

Dar bătrînul strigă :

— O, ispită a iadului, pleacă şi lasă-mă să mă cufund în preamărirea celui fără de moarte !

Ci tînăra îşi legănă domol mijlocul mlădiu, privi la bătrînul care se trudea să se tragă îndărăt şi suspină :

— Spune : de ce nu mă vrei ? Ţi-aduc un suflet supus şi-un trup gata a se topi de dorinţă. Uită-te de nu mi-i gîtul mai alb decît laptele oilor tale, şi goliciunea de nu mi-i mai proaspătă decît apa de izvor. Atinge-mi pletele, o, păstorule ! Sînt mai mătăsoase la pipăit decît puful mielului în pîntecele mamei sale. Şoldurile-mi sînt calde şi unduioase şi-abia se rotunjesc în pîrga lor dintîi. Iar sînii mei cei mici, care acum încep să se coacă, de i-ai atinge numai cu un deget, s-ar cutremura. Vino ! Buzele mele au să ţi se topească în gură, iar muşcătura dinţilor mei dă viaţă şi bătrînilor în pragul morţii. Vino !

Bătrînul însă îi strigă, măcar că toate firele din barbă îi tremurau :

— Piei, diavole, ori te alung cu băţul ăsta noduros !

Atunci, cu o mişcare pătimaşă, codana cea venită din ceruri îşi aruncă braţele în jurul gîtului lui şi-i murmură la ureche :

— Sînt un fruct încă acrişor, abia dat în pîrgă : mănîncă-l şi te vei lecui ! Cunoşti mireasma iasomiei ? Ţi s-ar părea scarbădă, de-ai amirosi fecioria mea.

Ci bătrînul strigă iar :

— Singură mireasma rugăciunii nu se trece în veci ! Piei, ademenitoareo !

Şi o împinse îndărăt cu amîndouă mîinile.

Atunci tînăra se ridică şi, sprintenă, se dezbrăcă de tot şi rămase aşa, dreaptă şi goală, în vălurile părului ei. Şi chemarea tăcerii ei, în singurătatea acelei peşteri, era mai cumplită decît toate ţipetele nălucirilor nebuniei. Bătrînul nu se putu opri de a geme şi, ca să nu mai vadă acel crin viu, îşi acoperi capul cu haina şi strigă :

— Du-te, du-te, femeie cu ochi înşelători ! De la zămislirea lumii, tu eşti pricina nenorocirilor noastre. Tu ai dus la pierzare pe cei dintîi oameni, tu arunci zîzania între fiii pămîntului. Cel ce ţi se închină pierde pe veci toate nesfîrşitele bucurii pe care nu le pot gusta decît cei ce te alungă din viaţa lor.

Şi bătrînul şi-afundă şi mai tare capul sub poalele hainei lui.

Dar fetişcana grăi iarăşi :

— Ce tot vorbeşti tu despre oamenii de demult ? Cei mai înţelepţi mi s-au închinat, iar cei mai aspri m-au cîntat. Frumuseţea mea nu i-a abătut de pe calea cea dreaptă, ci le-a luminat drumul şi le-a îndulcit viaţa. Adevărata înţelepciune, ciobanule, este să uiţi totul la sînul meu. Întoarce-te la înţelepciune. Sînt gata să mă deschid ţie şi să te adăp cu adevărata înţelepciune.

Atunci bătrînul se întoarse cu totul către perete şi ţipă :

— Piei, tu, cea plină de viclenie ! Mi-e silă de tine şi te scuip. Pe cîţi bărbaţi fără de prihană i-ai vîndut şi pe cîţi ticăloşi i-ai mîntuit ! Frumuseţea ta este mincinoasă. Iar cel ce ştie să se roage, vede o frumuseţe nevăzută celui ce are ochi pentru tine. Piei !

La aceste vorbe, tînăra îi strigă :

— O, sfinte cioban ! Bea laptele oilor tale şi îmbracă-te cu lîna lor, şi roagă-te Domnului tău, în singurătatea şi-n tihna inimii tale !

Şi copila-înger pieri în zbor, filfiind din aripi.

Atunci, de prin toate coclaurile muntelui alergară către cioban toate fiarele cele sălbatice, sărutară pămîntul dinaintea lui şi-i cerură binecuvîntarea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada se opri, iar regele Șahriar, întristîndu-se deodată grăi :

— O, Șeherezada, în adevăr, pilda ciobanului mă pune pe gînduri. Și nu știu de nu mi-ar fi mai bine să mă afund într-o peșteră, fugind pentru totdeauna de grijile împărăției, și să nu mai fac nimic altceva decît să mîn oile la pășune. Dar, mai întîi, vreau să aud urmarea poveștilor animalelor și ale păsărilor.

Și într-a o sută patruzeci și opta noapte

Șeherezada urmă :

POVESTEA BROAȘTEI-ȚESTOASE ȘI A PESCĂRUȘULUI

În una din cărțile de demult se povestește, o, preafericitule rege, că un pescăruș sta într-o zi pe malul rîpos al unui rîu și, cu gîtul întins, scruta cu băgare de seamă pînza apelor. Aceasta era îndeletnicirea lui zilnică și ea îi îngăduia să-și cîștige viața și să-și hrănească puii, iar el o săvîrșea cinstit, îndeplinindu-și cu hărnicie îndatoririle menirii sale.

Odată, pe cînd scruta așa fiecare vîrtej și fiecare unduire de apă, văzu un leș omenesc adus de valuri oprindu-se tocmai în pieptul stîncii pe care sta el la pîndă. Îl cercetă cu luare aminte și băgă de seamă că era plin peste tot de răni adînci, pricinuite de lovituri de sabie și de lance. Și gîndi în sineși : „Trebuie să fie vreun hoț pedepsit pentru tîlhăriile lui !“ Își întinse apoi aripile și-l binecuvîntă pe Cel Atoaterăsplătitor, spunînd :

— Binecuvîntat fie acela care a orînduit ca răufăcătorii, după ce mor, să slujească drept hrană slujitorilor lui !

Și se pregăti să se arunce asupra hoitului și să smulgă cîteva bucăți din el, ca să le ducă puilor și să le mănînce cu toții împreună, cînd văzu deodată cerul întunecîndu-se deasupra lui de un nor de păsări mari de pradă, vulturi și ulii, ce începură a se roti în cercuri largi, coborînd tot mai aproape.

Pescărușul, atunci, fu cuprins de spaimă să nu ajungă el însuși a fi sfîșiat de acei lupi ai văzduhului și se grăbi să fugă, bătînd din aripi, cît mai departe. Și, după mai multe ceasuri, se opri în vîrful unui copac ce se afla în mijlocul rîului, aproape de gura lui, ca să aștepte acolo pînă ce apele, în curgerea lor, vor aduce în dreptul lui hoitul plutitor. Și, plin de mîhnire, începu să cugete la amărăciunile și la nestatornicia soartei. Și-și spunea :

„Iată-mă nevoit a fugi departe de țara mea și de țărmul pe care m-am născut și unde mi se află copiii și soața. Oh, ce deșertăciune mai e și lumea aceasta ! Și cu cît este încă și mai plin de deșertăciune cel ce se lasă amăgit de nălucirile ei și care, bizuindu-se pe noroc, trăiește de pe o zi pe alta, fără a lua aminte la ziua de mîine ! De-aș fi fost mai chibzuit, mi-aș fi pus deoparte merinde pentru zile de lipsuri ca aceea de azi ; și lupii văzduhului ar fi putut să vină atunci și să-mi răpească agonisita, fără a-mi pricinui prea mari necazuri. Dar cel înțelept ne sfătuiește să avem răbdare la vremuri de restriște. Să fim, dară, plini de răbdare !“

Și, pe cînd depăna așa asemenea gînduri, văzu ieșind din apă o broască-țestoasă ce înota domol

către copacul în care era cocoțat. Broasca, ridicîndu-și capul, îl zări și ea pe pescăruș, îi ură bună pace și-l întrebă :

— Cum se face, pescărușule, că ți-ai părăsit țărmul pe unde hălăduiai de obicei ?

Pescărușul răspunse :

— Cînd chiar sub cortul ce te-adăpostește
Și chiar în țara care-i țara ta
Ți se strecoară-un ticălos hoțește,

Atîta mai rămîne partea ta :
Să-i lași și cort, și țară, și nădejde,
Și să fugi încotro vei mai putea !

Așa și eu, cinstită broască-țestoasă, mi-am văzut țărmul gata de a fi năpădit de lupii văzduhului și, ca să nu-mi amărăsc sufletul privindu-le înfățișarea hîdă, mai degrabă am plecat părăsind totul, pînă ce va voi Allah să se îndure de soarta mea.

Cînd broasca-țestoasă auzi acestea, grăi către pescăruș :

— Devreme ce așa stau lucrurile, iată-mă dinainte-ți gata să te ajut cu toată credința și să-ți țin tovărășie în bejenia și-n izbeliștea în care te găsești, căci știu cît este de jalnică viața unui străin departe de țara lui și de ai săi, și cît îi pare de bine cînd află un strop de căldură sufletească și-oleacă de bunăvoință din partea unor necunoscuți. Eu nu te cunosc decît din vedere, dar am să-ți fiu o tovarășă plină de grijă și de dragoste.

Atunci pescărușul îi răspunse :

— O, broască-țestoasă cu inimă mare ! O, tu, cea aspră pe dinafară și-atît de dulce pe dinăun-

tru ! Simt că-mi vine să și plîng de mișcat ce sînt de îmbietoarea ta bunăvoință. Îți mulțumesc din suflet ! Multă dreptate ai în ce spui despre omenia față de cei pribegi și despre dragostea față de cei ajunși în nenorocire, dacă, de bună seamă, nu sînt niște oarecari. Căci, cu adevărat, ce-ar fi viața fără de prieteni, fără de vorba lor cea dulce și fără de rîsul și de cîntecul împreună cu ei ? Cel înțelept știe să-și afle prieteni după firea lui, dar nu poți să socoți numaidecît prieteni pe cei cu care ești nevoit a sta alături datorită meseriei pe care o ai, așa cum stam eu cu pescărușii din neamul meu, care toți mă pizmuiau și mă zavistuiau pentru ceea ce pescuiam și agoniseam. Iar acuma tare bucuroși trebuie să mai fie că sînt departe, acești tovarăși nevolnici și mișei, ce nu știu vorbi decît despre interesele lor mărunte, fără a cugeta vreodată să-și nalțe sufletele către Cel Atoatedătător. Stau pururea cu pliscul întors către pămînt și, dacă au aripi, nu le au ca să se slujească de ele ! Cei mai mulți dintre ei nici n-ar mai ști să zboare, de-ar vrea : nu mai pot decît să se cufunde în valuri și adesea rămîn acolo, în adîncul apelor.

Auzind acestea, broasca-țestoasă, care-l ascultase tăcută, strigă :

— O, pescărușule, coboară să te îmbrățișez !

Pescărușul coborî din copac, iar broasca-țestoasă îl sărută între ochi și-i spuse :

— În adevăr, frate drag, tu nu ești făcut să trăiești laolaltă cu păsările din neamul tău, care-s cu totul lipsite de gingășie și n-au nimic ales în purtările lor. Rămîi, dar, cu mine, și viața ne va fi ușoară în acest colț de pămînt pierdut în mijlocul apelor, la umbra acestui copac și în șopotul valurilor.

Dar pescăruşul îi răspunse :

— Îţi mulţumesc, bună broască-ţestoasă, soră dragă ! Dar... copiii ? Dar soaţa mea ?

Broasca spuse :

— Allah este mare şi plin de îndurare. Ne va ajuta să-i aducem aici şi vom petrece încă zile liniştite, la adăpost de orice nevoi.

După ce hotărîră să facă astfel, pescăruşul grăi :

— O, broască-ţestoasă, să mulţumim împreună Celui Prea Bun, care a îngăduit să ne întîlnim.

Şi strigară laolaltă :

Mărire celui Domn întru vecie !
El dă averea multă la bogaţi,
Iar altora doar neagra sărăcie.
Ci tîlcu-i drept, de staţi să cugetaţi
(Mărire celui Domn întru vecie !) :
Cîţi sînt săraci — şi-n zîmbete bogaţi ?
Şi cîţi bogaţi — săraci de bucurie ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Regele Şahriar îi spuse atunci :

— O, Şeherezada, vorbele tale nu fac alta decît să mă întărească în hotărîrea mea de a mă întoarce către gînduri tot mai puţin crunte. De aceea aş vrea să aflu de nu cumva ştii şi poveşti cu lupi, de pildă, ori cu alte animale crunte.

Şeherezada răspunse :

— Tocmai poveşti de-acestea ştiu cel mai bine !

Atunci regele Şahriar îi spuse :

— Grăbeşte-te, dar, să mi le povesteşti !

Iar Şeherezada făgădui că are să i le spună noaptea următoare.

Şi într-a o sută patruzeci şi noua noapte

Şeherezada povesti :

POVESTEA LUPULUI ŞI A VULPII

Află, o, preafericitule rege, că vulpea, sătulă, într-un sfîrşit, de mîniile neîncetate ale stăpînului ei, lupul, ca şi de cruzimea lui necurmată şi de încălcarea pînă şi a celor mai mărunte drepturi ce i se cuveneau şi ei, se aşeză într-o zi pe un trunchi de copac şi începu să cugete. Deodată sări în sus, plină de bucurie, la un gînd care-i trecu prin cap şi care-i păru că i-ar aduce izbăvirea. Porni degrabă să-l caute pe lup şi-l găsi pînă la urmă cu părul zburlit, cu faţa încruntată şi tare îmbufnat. Atunci, de cum îl zări, din depărtare, sărută pămîntul şi veni dinaintea lui sfioasă, cu ochii plecaţi şi aşteptînd să fie întrebată. Şi lupul răcni către ea :

— Ce vrei, plod de cîine ?

Vulpea răspunse :

— Stăpîne, iartă-mi cutezanţa, dar am a-ţi înfăţişa un gînd al meu şi a-ţi face o rugăminte, dacă binevoieşti a-mi acorda o audienţă.

Lupul se răsti :

— Zi cît mai pe scurt ce ai de zis, apoi întoarce fără de zăbavă coada şi şterge-o de-aici, că de nu, îţi sfărm oasele.

Atunci vulpea grăi :

— Am băgat de seamă, stăpîne, că, de la o vreme, Ibn-Adam ne poartă un război fără de răgaz. În toată pădurea nu se mai văd decît capcane, şi curse, şi laţuri de tot soiul. Dacă treaba mai ţine aşa, în curînd nu vom mai putea locui în pă-

dure. Ce-ai zice, dar, de-o tovărășie între toți lupii și toate vulpile, ca să ne împotrivim laolaltă silniciilor lui Ibn-Adam și să-l împiedecăm a se mai apropia de pămînturile noastre ?

La aceste vorbe, lupul urlă către vulpe :

— Zic că ești o nerușinată fără de pereche, cînd rîvnești la tovărășia și prietenia mea, vulpe spurcată, vicleană și nevolnică ! Na, ține, pentru obrăznicia ta !

Și lupul îi plesni vulpii o labă care o întinse la pămînt, mai mult moartă decît vie.

Vulpea se ridică șonticăind, dar se feri a-i arăta cumva pică ; ba, dimpotrivă, luă înfățișarea ei cea mai zîmbitoare și mai plină de căință, și grăi către lup :

— Stăpîne, iartă roabei tale că-i nepricepută și neîndemînatică. Își recunoaște greșelile, care sînt foarte mari. Și chiar de le-a uitat, năprasnica lovitură, binemeritată, cu care ai blagoslovit-o și care ar fi ucis și-un elefant, i le-a adus degrabă aminte.

Lupul, mai domolit oleacă de umilința vulpii, îi spuse :

— Bine ! Dar asta să te învețe minte să nu te mai bagi altădată în ce nu te privește.

Vulpea răspunse :

— Foarte drept ! În adevăr, înțeleptul a spus : „Nu vorbi și nu povesti nimic, cîtă vreme nu ți se cere, și nu răspunde, cîtă vreme nu vei fi întrebat ! Și, mai cu seamă, ferește-te a da sfaturi celor ce nu le-ar pricepe, ori răilor, care s-ar mînia pentru binele ce vrei a li-l face !“

Așa grăi vulpea în fața lupului, dar în sine gîndea : „Are să vie ea și vremea mea, iar lupul va plăti toate datoriile, pînă la cea din urmă para, căci trufia, disprețul, samavolnicia, cruzimea și îngîmfarea prostească își capătă pedeapsa, mai

curînd ori mai tîrziu. Să ne plecăm, dară, pînă ce vom ajunge puternici !"

Şi vulpea spuse iarăşi lupului :

— Stăpîne al meu, tu ştii că dreptatea este virtutea celor puternici şi că bunătatea şi bîndeţea sînt darurile celor tari şi podoaba lor. Allah însuşi iartă pe vinovatul care se căieşte. Fărădelegea mea, ştiu bine, este foarte mare ; dar nici căinţa mea nu-i mai mică ; năprasnica lovitură cu care, în bunătatea ta, ai binevoit a mă răsplăti, mi-a zdrobit, e-adevărat, trupul, dar pentru sufletul meu a fost ca un leac şi ca o pricină de bucurie. Căci bine ne învaţă înţeleptul : „Gustul dintîi al pedepsei pe care ţi-o dă mîna dascălului pare amărui, dar mai pe urmă vezi că-i mai dulce pînă şi decît lamura mierei !"

Atunci lupul răspunse :

— Primesc scuzele tale şi-ţi iert pasul greşit şi supărarea ce mi-ai pricinuit, silindu-mă să te plesnesc. Ci trebuie să te aşezi şi în genunchi, cu capul plecat în ţărînă.

Iar vulpea, fără a şovăi, se aşează în genunchi, cu fruntea în ţărînă, şi înalţă slavă lupului, grăind :

— Allah ajute-ţi să birui pururea şi întărească-ţi în veci stăpînirea !

Atunci lupul spuse :

— Bine ! Acuma mergi înaintea mea şi slujeşte-mi de cercetaş. De zăreşti cumva vreun vînat, întoarce-te grabnic şi dă-mi de veste.

Vulpea răspunse că ascultă şi că se supune, şi porni de sîrg înainte.

Ajunse, aşa, într-o vie, unde nu peste mult băgă de seamă, în calea ei, un loc cam ciudat, ce părea, după toate semnele, a fi o capcană. Făcu un ocol mare, ca să se ferească, spunîndu-şi : „Cel ce umblă fără a lua seama la gropile din cale este menit a

cădea în ele. De altmintrelea, învățămintele ce le-am tras de pe urma tuturor capcanelor pe care mi le tot întinde de amar de vreme Ibn-Adam mă îndeamnă să umblu cu luare aminte. Așa, de pildă, dacă zăresc în vreo vie un fel de chip de vulpe, o iau repede la sănătoasa, în loc să mă apropii, căci neîndoielnic că acolo-i pusă vreo momeală de-a vicleanului de Ibn-Adam. Acuma, iată, văd în mijlocul viei ceva ce nu mi se pare a bine. Să umblu cu grijă ! Și ia să mă întorc oleacă să cercetez ce-i, dar cu băgare de seamă, căci băgarea de seamă prețuiește cît jumătate de vitejie !"

Și, cugetînd astfel în sine, vulpea înaintă încet, încetișor, dînd îndărăt din cînd în cînd, și adulmecînd la fiecare pas. Se tîra, ciulea urechea, iar înainta, iar da înapoi, pînă ce, într-un sfîrșit, izbuti să ajungă, fără necaz, la locul ce-i da de bănuit. Și făcu bine, căci putu vedea că acolo era o groapă adîncă, acoperită cu crengi subțirele, peste care fusese presărat oleacă de pămînt. Cînd văzu totul, strigă : „Slavă lui Allah că m-a dăruit cu chibzuință și cu ochi pătrunzători !" Apoi, la gîndul că în curînd crîncenul lup are să cadă cu capu-n jos în groapă, începu să joace de bucurie, parcă beată de toți strugurii din vie, cîntînd voioasă :

Iată-ți lupule, mormîntul !
Cald te-așteaptă subpămîntul.
Lupule, tîlhar spurcat,
Spaimă-a fetelor din sat,
Mulți copii ai mai mîncat !
Da de-acum ai să mănînci,
Prăvălit colea pe brînci,
Numai murdăria mea
Cînd pe bot te-oi bălega.

Făcu apoi cale întoarsă și, ieșind în întîmpinarea lupului, spuse :

— Ți-aduc o veste bună. Ești binecuvîntat de noroc, iar fericirile plouă asupră-ți, fără să te osteneşti. Fie-ți casa pururea plină de bucurii și de desfătare deplină !

Lupul întrebă :

— Ce veste mi-aduci ? Spune-mi-o, și nu mai lungi vorba !

Vulpea răspunse :

— Via-i minunată astăzi și totul se veselește, căci stăpînul podgoriei a murit și zace întins în mijlocul pămînturilor sale, acoperit cu crengi.

Lupul răcni :

— Ce mai aștepți, codoașă puturoasă, de nu mă duci acolo ? Hai, mișcă-te !

Vulpea se grăbi să-l ducă în mijlocul viei și, arătîndu-i locul cu pricina, îi spuse :

— Acolo-i !

Lupul scoase atunci un urlet și dintr-o săritură fu pe crengile ce se surpară sub greutatea lui. Iar el se prăbuși în fundul gropii, urlînd cumplit.

Văzînd prăbușirea dușmanului ei, vulpea fu cuprinsă de o bucurie atîta de mare încît, nainte de-a alerga la groapă ca să se desfete de biruință, începu să sară și, în culmea fericirii, își spuse stihurile acestea :

Suflete, cîntă ! Darurile-mi toate
Mi s-au fost împlinit, iar soarta-mi pare
Surîzătoare și strălucitoare.
Stăpînă-s a pădurilor bogate.
Dregătorii și volnicii visate
Sînt ale mele-acum, din zare-n zare.

Podgorii mari cu strugurii gustoși,
Belșugul de vînat : vătui destui,
Și creste roșii de cocoși frumoși,
Și tîrtiți moi și fragede de pui,
Dulci gîște și copane moi de rațe,
Toate mi-așteaptă gura, să le-nhațe.

Și alergă îndată la marginea gropii, cu inima bătîndu-i înfiorată. Și care nu-i fu bucuria cînd îl văzu pe lup scîncind și plîngînd din pricina căzăturii și jeluindu-și deznădăjduit neîndoielnica pieire ! Vulpea atunci începu să plîngă și ea și să geamă, ceea ce văzînd lupul, ridică ochii către ea și grăi :

— O, prietenă vulpe, ce bună ești că plîngi așa laolaltă cu mine ! Iată, văd acuma că am fost adesea aspru față de tine, dar, fie-ți milă, lasă lacrimile și aleargă de vestește pe soața și pe copiii mei de primejdia în care mă aflu și de moartea care mă paște.

Atunci vulpea îi spuse :

— Ah, tîlharule, plod de tîrfoștină, atîta de nătărău să fii, oare, de socoți că pentru tine vărs eu lacrimi ? Vino-ți în minți, blestematule ! Dacă plîng, plîng că ai trăit în tihnă pînă azi și-mi pare amar de rău că nu te-a lovit mai demult pacostea de-acum ! Piei, dară, lup-piază-rea ! Să pot în sfîrșit să-ți spurc groapa și să trag o horă cu toate vulpile peste țărîna care are să te acopere !

Auzind acestea, lupul își zise în sine : „Nu mai e potrivit acuma s-o amenințț, căci numai ea mă mai poate scoate de-aici !“ Așa că-i grăi :

— O, prietenă, adineauri îmi jurai credință și-mi arătai mii de semne de supunere ! De ce te-ai schimbat ? Dreptu-i că te-am cam repezit,

dar nu-mi păstra pică și adu-ți aminte ce-a spus poetul :

Seamănă pe pămînturile toate
Al bunătății tale bob curat.
Curînd ori mai tîrziu vei strînge roade
Bogate cum nici n-ai fi fost visat.

Dar vulpea, rînjind, îi răspunse :

— O, tu, cel mai smintit dintre toți lupii și dintre toate sălbăticiunile pămîntului, au uiți toată ticăloșia purtărilor tale ? Și de ce n-ai vrut să înveți sfatul cel plin de înțelepciune al poetului :

Nu asupri, că orice asuprire
Vrea răzbunare, și-orice nedreptate
Pretinde pururi cruntă ispășire.

Căci tu, de-ai săvîrșit acestea toate,
Și-adormi apoi, cel asuprit nu doarme
Decît c-un ochi, celaltul veșnic șade,
Pîndind prileju-anume, să te sfarme.

M-ai asuprit destulă vreme, ca să mă pot bucura acuma pe bună dreptate de nenorocirile tale și să mă desfăt de decăderea ta.

Atunci lupul zise :

— O, vulpe înțeleaptă, dăruită cu atîta deșteptăciune, cu atîta istețime și cu minte atît de născocitoare, tu ești mai presus de vorbele acestea și, de bună seamă, nici nu le crezi. Le spui numai așa, ca să glumești. Ci nu-i vreme de glumă, cum vezi ! Ia, rogu-te, o frînghie de pe undeva și încearcă s-o legi cu un capăt de vreun copac, iar pe celălalt întinde-mi-l încoace, ca să mă cațăr, ținîndu-mă de el cu dinții, și să ies din groapă !

Vulpea pufni în rîs și răspunse :

— Mai domol, lupule, mai domol ! Mai întîi are să-ţi iasă sufletul, şi-abia după aceea trupul ! Iar pietrele şi bolovanii ce vor fi zvîrliţi asupra-ţi au să împlinească întru totul această despărţire ! O, jivină nesăţioasă, greu de cap şi slab de minte, mult îmi pare că ţi se asemuie soarta cu cea a şoimului şi a potîrnichei !

Auzind acestea, lupul strigă :

— Nu pricep nicicum ce vrei să spui. De ce poveste-i vorba ?

Vulpea îl lămuri :

— Află, lupule, că mă dusesem odată să mănînc cîteva boabe de struguri într-o vie. Pe cînd stam acolo, la umbra frunzişului, văzui deodată un şoim mare prăvălindu-se din înălţimea văzduhului asupra unei potîrnichi mărunţele. Ci potîrnichea izbuti să scape din ghearele şoimului şi să alerge cît putu de repede şi să se adăpostească în cuibul ei. Atunci şoimul, care-o urmărise fără a izbuti s-o prindă, se opri dinaintea micii intrări ce ducea la cuib şi spuse potîrnichei : „Proastă mai eşti că fugi aşa de mine ! Au nu cunoşti tu grija pe care ţi-o port şi binele ce ţi-l doresc ? Eu nu voiesem să te prind decît că te ştiam înfometată de multă vreme şi voiam să-ţi dau nişte grăunţe pe care le strînsesem anume pentru tine. Haide, o, gingaşă şi mărunţică potîrniche, ieşi fără sfială din cuibul tău şi vino de mănîncă. Şi să-ţi fie masa cît mai dulce şi mistuirea cît mai plăcută, o, potîrniche, tu, ochiul şi sufletul meu !“ Cînd auzi asemenea vorbe, potîrnichea ieşi credulă din ascunzătoarea ei, iar şoimul o înhăţă pe dată, îşi înfipse ghearele în carnea ei şi o spintecă, dintr-o lovitură, cu pliscul. Iar potîrnichea, pînă a-şi da sufletul, îi spuse : „O, viclean blestemat, facă Allah ca în pîntecele tău carnea mea să se schimbe în otravă !“

Și-și dete sufletul. Iar șoimul, cît ai clipi, o și înfulecă. Ci pe dată veni și pedeapsa lui, prin voința lui Allah. Căci nici nu ajunsese bine potîrnichea în gușa șoimului, că ticălosul și văzu cum toate penele încep să-i cadă, ca sub puterea unei flăcări lăuntrice, și se prăbuși fără de suflare la pămînt. Și tu, o, lup al pierzaniei, spuse vulpea mai departe, ai căzut în groapă, drept pedeapsă că mi-ai făcut viața povară și că mi-ai umilit sufletul peste măsură!

Atunci lupul zise iar către vulpe:

— O, tovarășă, fie-ți milă! Lasă odată pildele pe care mi le tot amintești și să dăm uitării trecutul! Sînt destul de pedepsit că mă vezi în această groapă, în care am căzut cu primejdia de a-mi rupe vreun picior ori de a-mi învineți vreun ochi, de nu chiar pe amîndoi! Caută să mă scapi din năprasna de-acum, căci știi și tu că prietenia cea mai trainică se naște din ajutorul dat la nenorocire și că prietenul care te-a ajutat îți este mai aproape de inimă decît un frate! Ajută-mă să ies de-aici, și-ți voi fi cel mai bun prieten și cel mai înțelept sfetnic!

Vulpea se porni pe un rîs în hohote și spuse lupului:

— Văd că n-ai auzit niciodată pildele înțelepților!

Lupul, mirat, întrebă:

— Care pilde și care înțelepți?

Vulpea răspunse:

— Înțelepții, o, lup puturos, ne învață că cei de teapa ta, cei cu hidoșenia pe chip, cu înfățișare necioplită și cu trupul rău clădit au și sufletul tot atît de necioplit și lipsit de orice gingășie. Și cît de adevărat este acest lucru în privința ta! Ceea ce mi-ai spus despre prietenie este foarte adevărat

și nu are cum fi tăgăduit ; ci te amăgești amarnic voind să potrivești cu sufletul tău de tîlhar vorbe atît de frumoase ! Căci, lup nătărău, de ești cu adevărat atît de iscusit în sfaturi cuminți, de ce nu-ți găsești singur mijlocul de-a ieși din groapă ? Și de ești în adevăr așa de puternic precum spui, încearcă să-ți scapi sufletul de la pieirea cea neîndoielnică ! Oh, cum îmi amintești de povestea doftorului !

— Care doftor ? strigă iarăși lupul.

Și vulpea spuse :

— A fost odată un țăran căruia i se umflase mîna dreaptă și nu mai putea să lucreze. Așa că ajungînd la capătul răbdării, chemă la el pe unul despre care se zicea că-i priceput în științele doftoricești. Învățatul acela veni la țăran ; ci avea o legătură peste un ochi. Bolnavul întrebă : „Dar ce ai la ochi, doftore ?“ Iar el îi răspunse : „O umflătură care mă împiedică să văd !“ Atunci bolnavul strigă : „Ai umflătură și nu ți-o lecuiești ? Și vii să mă lecuiești pe mine de umflătură ? Ia șterge-o, și să nu-ți mai văd decît tălpile !“ Și tu, o, lup al răului, înainte de-a gîndi să-mi dai mie sfaturi și să mă înveți pe mine isteția, fii atît de isteț și ieși din groapă, ca să scapi de ce are să-ți plouă în cap ! De nu, rămîi pe veci acolo unde ești, pînă ce ți-o crăpa pîntecul !

Lupul se porni atunci pe plîns și, pînă a nu deznădăjdui de-a binelea, mai spuse vulpii :

— O, prietenă, îndură-te și scoate-mă de aici, apropiindu-te de marginea gropii și întinzîndu-mi, de pildă, vîrful cozii tale. Eu m-aș agăța de ea și aș ieși afară. Și-ți făgăduiesc înaintea lui Allah că mă voi căi de toate cruzimile din trecut, că am să-mi pilesc ghearele și-am să-mi sfărm colții cei mari, ca să nu mai fiu nici măcar ispitit a-mi mai

ataca vecinii. După care, am să îmbrac haina cea aspră a schimnicilor şi am să mă afund în sihăstrie, ca să-mi ispăşesc păcatele, nemaimîncînd decît iarbă şi nemaibînd decît apă.

Ci vulpea, nici gîndind a se lăsa înduioşată, spuse lupului :

— Au de cînd o fi aşa de uşor să-şi schimbe cineva firea ? Eşti lup, şi lup ai să rămîi ; şi nu pe mine ai să izbuteşti a mă face să cred în căinţele tale ! Şi mare prostănacă ar trebui să fiu ca să-mi dau coada pe seama ta ! Vreau să te văd cum mori ! Căci înţelepţii au spus : „Moartea celui ticălos este un bine pentru omenire, căci curăţă pămîntul"...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizecea noapte

Ea urmă :

— „Moartea celui ticălos este un bine pentru omenire, căci curăţă pămîntul." Iar cu coada mea e altceva. Ai să vezi numaidecît !

La vorbele astea, lupul îşi muşcă laba de deznădejde şi de mînie stăpînită ; dar îşi îndulci şi mai mult glasul şi zise :

— O, vulpe, neamul tău este vestit printre toate jivinele pămîntului pentru purtările lui alese, pentru gingăşia, pentru harul vorbirii şi pentru blîndeţea firii lui. Contenește, dară, cu jocul acesta care nu-ţi şade bine şi adu-ţi aminte de datinele neamului tău.

Vulpea, auzindu-l ce spune, se porni pe un rîs de mai-mai să leşine. Dar repede îşi veni în fire şi zise către lup :

— Bag de seamă, bădărane fără de pereche, că eşti cu totul lipsit de orice educaţie. N-am însă vreme să iau asupră-mi asemenea sarcină, şi nu vreau decît, nainte ca să crapi, să-ţi bag în cap cîteva pilde ale înţelepţilor. Află, dar, că se găseşte leac la orice, afară de moarte ; că orice poate să putrezească, afară de diamant ; şi, în sfîrşit, că de toate poţi scăpa, numai de ce ţi-i ursit, ba ! Iar tu, adineauri, îmi vorbeai parcă despre răsplata şi despre prietenia pe care ai să mi le arăţi cînd ai să ieşi din groapă. Ci mie îmi pare că tare te mai asemui cu şarpele cel din povestea despre care de bună seamă că, neştiutor cum eşti, habar n-ai.

Şi cum lupul recunoscu că nu ştie acea poveste, vulpea grăi :

— Aşa, lup puturos, a fost odată un şarpe care izbutise să scape din mîinile scamatorului. Şi şarpele acela, dezvăţat a se mai mişca, după atîta şedere încolăcită în sacul scamatorului, se tîra anevoie pe pămînt şi de bună seamă că ar fi fost iară prins de către scamator ori zdrobit, de nu l-ar fi zărit un trecător milos care, crezîndu-l bolnav, l-a ridicat de pe jos şi l-a încălzit la sînul lui. Dar cea dintîi grijă a şarpelui, de cum şi-a căpătat iar vioiciunea, a fost să caute locul cel mai gingaş de pe trupul binefăcătorului său şi să-şi înfigă acolo dintele înveninat. Şi omul a căzut îndată mort. Că, de altminteri, spusese poetul :

Nu te juca, ia seama ! Cînd vipera se-ndoaie
Şi pare să se-alinte frumos, atunci păzea :
Cu-o scurtă fulgerare, deodată, se dezdoaie
Şi-şi varsă ucigaşul venin în carnea ta !

Și-apoi, o, lupule, mai sînt și alte stihuri ce se potrivesc de minune împrejurării de-acum. Ia ascultă :

Cînd blîndul copilandru
Atîta cinste-ți poartă,
Și tu-l repezi cît colo
Trufaș și încruntat,
Să nu te miri că-n suflet
Pe veci nu te mai iartă
Și că-ntr-o zi, cînd brațu-i
Va deveni bărbat,
Mai crîncen răsplăti-va
Mîndria ta deșartă !

Așa și eu, afurisitule, începînd pedepsirea ta, și ca să-ți servesc o gustare din bunătățurile care te așteaptă și din drăguțele de pietre ce au să-ți mîngîie căpățîna în fundul gropii, în așteptarea clipei cînd mă voi nevoi să-ți stropesc cît mai din belșug mormîntul, iată ce-ți dăruiesc. Ridică-ți capul și privește !

Și spunînd acestea, vulpea își întoarse dosul, se sprijini cu picioarele dindărăt pe marginea gropii și slobozi peste nasul lupului tot ce se cuvenea, ca să-l ungă și să-l înmiresmeze pînă la ceasul lui cel mai de pe urmă.

După care, vulpea urcă în vîrful grămezii de pămînt și începu să chelălăiască lung, ca o turbată, pentru a stîrni pe stăpînii viei și pe paznici, ce se iviră în goana mare. La ivirea lor, vulpea o zbughi pe undeva pe-aproape, unde se piti, ca să vadă cum oamenii aruncau voioși cu pietroaie în groapă și ca să audă urletele de moarte ale lupului, dușmanul ei.

Aici Șeherezada se opri ca să bea un pahar de sorbet, pe care i-l întinse micuța Donizada, iar regele Șahriar spuse cu glas tare :

— Ah, ardeam de nerăbdare să văd moartea lupului. Acuma, că treaba s-a făcut, aș vrea să-mi povestești ceva despre încrederea oarbă și nechibzuită, și despre urmările ei.

Șeherezada răspunse :

— Ascult și mă supun !

POVESTEA ȘOARECELUI ȘI A NEVĂSTUICII

A fost odată, o, preafericite rege, o femeie a cărei meserie era de-a descoji susanul. Într-o zi i se aduse o baniță de susan de cel mai bun soi și i se spuse :

— Doftorul i-a hotărît unui bolnav să nu mai mănînce decît susan. Iată acest susan, pe care trebuie să-l alegi și să-l descojești cu grijă !

Femeia îl luă, se apucă de treabă și pînă la sfîrșitul zilei îl alese și-l descoji. Era o plăcere să privești susanul acela alb, descojit și îmbietor !

Așa că o nevăstuică ce tot da tîrcoale pe-acolo fu grozav de ispitită de acest susan și, de îndată ce se înnoptă, începu să-l care de pe tava pe care se afla, în ascunzătoarea ei. Și-așa de cu sîrg trudi, că dimineața nu mai rămăsese pe tavă decît un pumnișor, doi, de susan.

Apoi, ascunsă în gaura ei, nevăstuica stete să privească uimirea și mînia femeii cînd găsi tava aproape goală. Și o auzi strigînd :

— Ah, de-aș pune mîna pe hoți ! Aceștia nu pot fi decît tot afurisiții de șoareci care mi-au năpădit casa de cînd mi s-a prăpădit pisica ! De-aș prinde

măcar unul, l-aș face să plătească pentru toate păcatele neamului lui întreg.

Auzind acestea, nevăstuica își zise : „Ca să mă pun la adăpost de supărarea femeii, e musai să-i întăresc presupunerile cu șoarecii. Altmintrelea, ar putea să se ia de mine și să-mi rupă spinarea.“ Și se duse degrabă să-l caute pe șoarece și să-i spună :

— O, frate dragă, vecinii se îndatorează între ei ! Și nimica nu-i mai neplăcut decît un vecin egoist căruia puțin îi pasă de cei ce locuiesc în preajma lui, și care, la prilejuri de bucurie, nu le trimite nimic din bunătățile pe care le-au gătit femeile din casă, și nimic din plăcintele și dulciurile pregătite la sărbători !

Șoarecele răspunse :

— Foarte-i adevărat, scumpă prietenă ! De-aceea mă și bucur atîta de vecinătatea ta și de bunele gînduri ce mi le arăți, măcar că nu te afli pe-aici decît de cîteva zile ! Deie Allah ca toți megieșii mei să fie la fel de cinstiți și de îndatoritori ca tine ! Dar ce veste mi-aduci ?

Nevăstuica zise :

— Vrednica femeie de colo din casă a primit o baniță de susan proaspăt și gustos cum nu se mai află. Ea și copiii ei au mîncat de s-au ghiftuit și n-au mai lăsat decît un pumn, doi. Te înștiințez, dară, despre aceasta, întrucît m-aș bucura de o mie de ori mai mult să-l mănînci tu, decît gămanii ei de copii.

Auzind știrea, șoarecele fu cuprins de o veselie așa de mare, că începu să zburde și să-și tremure codița. Fără a mai sta pe gînduri, fără a băga de seamă la glasul prefăcut al nevăstuicii, fără a lua aminte că femeia sta nemișcată la pîndă și fără măcar a se întreba ce pricină o îndemna pe ne-

văstuică să fie atît de mărinimoasă, alergă cît îl ţineau picioarele şi se repezi în mijlocul tăvii pe care susanul strălucea alb şi descojit. Îşi umplu lacom gura, dar, într-o clipită femeia sări de după uşă şi cu o lovitură de băţ îi zdrobi capul.

Şi iacă-aşa, bietul şoarece, din pricina încrederii lui nechibzuite, plăti cu viaţa ticăloşia altuia.

Regele Şahriar spuse :

— O, Şeherezadă, ce învăţătură plină de înţelepciune îmi dă această povestire ! De-aş fi cunoscut-o mai demult, n-aş mai fi avut atîta încredere oarbă în soţia cea desfrînată pe care am ucis-o cu mîna mea, şi nici în eunucii arapi, acei vicleni care au sprijinit vînzarea !... Dar nu mi-i şti spune şi vreo povestire despre prietenia adevărată ?

Şeherezada începu atunci :

POVESTEA CORBULUI ŞI A ZIBETEI

Cică odată un corb şi o zibetă legaseră o prietenie de nezdruncinat şi îşi petreceau ceasurile de răgaz cu tot soiul de zbenguieli şi de jocuri. Într-o zi, pe cînd tăifăsuiau despre niscaiva lucruri de bună seamă minunate, căci nu luau aminte la nimic din cîte se petreceau în jurul lor, fură pe neaşteptate treziţi la realitate de răgetul înspăimîntător al unui tigru ce cutremura pădurea. Într-o clipită, corbul, care stătuse aşezat jos pe un trunchi, alături de prietena lui, zori să ajungă pe crengile cele mai de sus. Zibeta, însă, buimăcită, nu ştia unde să se ascundă, mai ales că nici nu se lămurea dincotro venise răgetul prădalnicei fiare. În acea nedumerire, îl întrebă pe corb :

— Prietene, ce să fac ? Spune-mi, n-ai a-mi da vreun sfat ori vreun ajutor folositor acuma, la nevoie ?

Corbul răspunse :

— Cum să nu te ajut, dulce prietenă ? Stau gata să înfrunt orice, ca să te scot din încurcătură. Dar, nainte de-a zbura după vreun ajutor, lasă-mă să-ţi spun ce-a zis poetul în legătură cu aceasta :

Prietenie-adevărată-i
Aceea care te împinge
Să-nfrunţi primejdie şi moarte,
Fără a şti de vei învinge,
Doar ca să-l scapi,
În ceasul greu,
Pe cel ce ţi-a fost drag mereu —
Prietenia pentru care
Laşi bunurile tale toate,
Şi neamuri, şi părinţi, şi, grabnic,
Te duci la cel ce ţi-e ca frate.

După ce rosti acele stihuri, corbul se grăbi să zboare bătînd vîrtos din aripi către o turmă ce păştea pe-acolo, păzită de niște dulăi mai vînjoşi ca leii. Se duse de-a dreptul la unul dintre dulăi, se abătu peste capul lui şi-i dete o lovitură zdravănă cu ciocul. Se abătu apoi asupra altui cîine şi făcu la fel. Şi după ce-i întărîtă aşa pe toţi dulăii, porni să zburătăcească înaintea lor, la o depărtare tocmai atîta cît trebuia ca să-i momească şi să-i facă să se ţină pe urma lui, dar să nu fie ajuns de colţii lor. Şi croncănea cît putea de tare, ca să-i îndîrjească.

Şi-aşa, dulăii, tot mai mînioşi, porniră ţală după el, pînă ce îi ispiti în dricul pădurii. Atunci, cum lătratul lor umpluse toată pădurea, corbul gîndi că

tigrul, înfricoşat, trebuie să fi fugit. Atunci se aşternu la zbor întins, lăsînd departe în urmă dulăii care, mîrîind ciudoşi, se întoarseră la oile lor. Şi veni să se întîlnească iar cu prietena lui zibeta, pe care o scăpase de la mare primejdie, şi trăiră laolaltă în pace şi la adăpost de orice nevoie.

Dar să nu zăbovesc, o, preafericitule rege, adăugă Şeherezada, şi să-ţi istorisesc şi istoria corbului şi a vulpoiului.

POVESTEA CORBULUI ŞI A VULPOIULUI

Cică un vulpoi bătrîn, al cărui cuget era împovărat de o groază de fărădelegi şi de nenumărate prădăciuni, se retrăsese într-o văgăună bogată în vînat, luîndu-şi cu el şi soaţa. Şi-acolo, atîta jaf porni să facă prin vînatul mărunt, că pustii cu totul întregul munte. După care, ca să nu moară de foame, sfîrşi prin a-şi mînca mai întîi puii, care erau destul de grăsulii, şi pe urmă îşi sugrumă şi soaţa mişeleşte, înfulecînd-o într-o clipită. După ce săvîrşi şi ticăloşia aceasta, nu-i mai rămase nimic de pus în gură.

Acuma ajunsese prea bătrîn ca să se mai mute în alte locuri şi nici nu mai era destul de sprinten ca să vîneze iepuri ori să prindă potîrnichi din zbor. Pe cînd sta cufundat în gînduri ca acestea, ce-l făceau să vadă negru înaintea ochilor, zări oprindu-se în vîrful unui copac un corb ostenit. Cugetă atunci : „De-aş izbuti să-l hotărăsc pe corbul ăsta să lege prietenie cu mine şi să mi-l iau tovarăş, strașnic chilipir ar mai fi ! Are nişte aripi numai bune să împlinească treaba pentru care bătrînele mele picioare betege au rămas neputincioase. Mi-ar

aduce hrană şi, pe deasupra, mi-ar ţine şi de tovărăşie în pustietatea asta care începe să mă apese."

Zis şi făcut : ca să poată fi mai bine auzit, veni binişor pînă la poalele copacului în care sta corbul şi, după cele mai adînci şi mai cuviincioase temeneli, grăi :

— O, vecine, ştii şi tu că orice musulman de treabă are două însuşiri cu care se poate mîndri faţă de alt musulman vecin cu el : unu-i că e musulman, şi celălaltu-i că e vecin ! Or, eu văd, fără de şovăială, că tu ai aceste două însuşiri faţă de mine ; mai mult încă, simt colea, în coşul pieptului, un imbold nestăpînit pentru firea ta delicată şi-mi descopăr înclinaţiile de netăgăduit ale unei prietenii frăţeşti faţă de tine ! Dar tu, corbule, ce simţi oare faţă de mine ?

La aceste vorbe, corbul izbucni într-un asemenea hohot de rîs, încît era mai-mai să se prăbuşească din copac. Apoi spuse vulpoiului :

— Cu adevărat, mare mi-e mirarea ! De cînd, vulpane, atîta prietenie năvalnică ? Şi de cînd ţi-i inima plină de atîta sinceritate cîtă n-ai avut vreodată decît pe vîrful limbii ? Şi de cînd neamuri aşa de osebite ca ale noastre — tu, din neamul animalelor, iar eu din cel al păsărilor — pot să se lege între ele atîta de strîns ? Şi mai cu seamă, mi-ai şti tu spune, dibaciule la vorbă, de cînd cei din neamul tău au încetat a fi cei ce înfulecă, iar cei din neamul meu cei ce sînt înfulecaţi ?... Te miră vorbele mele, ai ? Ci n-au de ce să te mire. Hai, vulpane, taică al vicleşugurilor, pune-ţi la loc în traistă mîndrele-ţi cugetări şi izbăveşte-mă de-o prietenie nedovedită în vreun chip !

Vulpoiul răspunse atunci :

— O, chibzuitule corb, judeci cu dreptate ! Ci să ştii că nimic nu-i cu neputinţă pentru Cel ce-a

izvodit inimile făpturilor sale şi-a stîrnit deodată în a mea o simţire atît de curată faţă de tine ! Şi, ca să-ţi arăt că făpturi de neam osebit pot prea bine să se înţeleagă, precum şi ca să-ţi aduc dovezile ce, pe bună dreptate, mi le pretinzi, socot că lucrul cel mai potrivit e să-ţi povestesc o istorie, pe care-am auzit-o şi eu de la alţii, povestea puricelui şi a şoarecelui, dacă, de bună seamă, vrei s-o asculţi.

Corbul răspunse :

— De vreme ce e vorba despre dovezi, stau gata să ascult acea poveste pe care n-am mai auzit-o.

Şi vulpoiul începu :

— Prietene drag, atît de negru pe dinafară, dar atît de alb pe dinlăuntru, învăţaţi cei cunoscători ai tuturor cărţilor vechi şi noi povestesc că un purice şi un şoarece îşi aleseseră lăcaşul în casa unui negustor bogat, fiecare în cotlonul pe care-l socotise cel mai potrivit.

Într-o noapte, puricele, scîrbit să tot sugă sîngele acru al pisicii din casă, sări în patul în care era culcată soţia negustorului, se furişă printre rochiile ei, de acolo se strecură sub cămaşă, ajunse la şold şi de-aici la stinghea piciorului, drept în locul cel mai gingaş, pe care-l găsi foarte moleşit, dulce şi alb şi cît se poate de neted : nici o sbîrcitură, nici un firicel de păr supărător, ba, dimpotrivă, corbule, dimpotrivă ! Ce mai vorbă, puricele se înstăpîni bine acolo şi începu să sugă sîngele plăcut al femeii, în acel cotlon al milosîrdiei. Ci puricele se înfruptase cu-atîta lipsă de măsură, încît tînăra femeie se trezi de usturimea pişcăturii şi-şi duse repede mîna la locul cu pricina. Şi negreşit că puricele ar fi fost strivit, dacă nu s-ar fi furişat sprinten în pantalonaş, printre creţii nenumăraţi ai acestui veşmînt femeiesc, şi de aci n-ar

fi sărit jos alergînd să se adăpostească în cea dintîi gaură din cale. Asta făcu puricele !

Tînăra femeie, însă, scoase un strigăt de durere la care toate roabele sale veniră la ea într-un suflet şi, aflînd pricina necazului stăpînei lor, îşi sufleca numaidecît mînecile şi se apucară să caute puricele peste tot : două cercetau rochiile, una cămaşa, altele două pantalonaşul cel larg, căutînd creţ cu creţ, în vreme ce tînăra stăpînă, goală-goluţă, îşi cerceta, la lumina lămpilor, partea de dinainte a trupului, iar roaba ei de taină îi cerceta cu de-amănuntul binecuvîntatul şezut. Dar, cum bine poţi să-ţi dai seama şi tu, corbule, nu găsiră nimic-nimic. Asta făcu femeia !

Corbul strigă :

— Dar unde-s aci dovezile de care pomeneai ?

Vulpoiul răspunse :

— Ajungeam numaidecît şi la ele !

Şi urmă :

— Or, gaura în care se ascunsese puricele era tocmai cotlonul şoarecelui...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci şi una noapte

Ea urmă :

— Or, gaura în care se ascunsese puricele era tocmai cotlonul şoarecelui. Acesta, cînd văzu că intră la el un purice, aşa, fără pic de ruşine, se mînie şi-i strigă :

— Ce cauţi în casa mea, purice, tu, care nu eşti nici de soiul, nici de neamul meu, şi de la care, dălcăuc cum te ştiu, nu mă pot aştepta decît la neplăceri ?

Dar puricele răspunse :

— O, şoarece primitor, să ştii că, dacă am năvălit atît de nepotrivit în cuibul tău, am făcut-o fără de voia mea, ca să scap de moartea cu care mă ameninţa stăpîna casei, pe motiv că m-am zavistuit a-i suge şi eu olecuţă de sînge. Dreptu-i că era un sînge de cel mai bun soi, gustos şi călduţ de-ţi lua minţile, şi minunat de mistuit. Vin, dară, încrezător în bunătatea ta, să-ţi cer adăpost şi să te rog să mă laşi să stau la tine pînă trece primejdia. Şi nu numai că n-am să te supăr şi n-am să-ţi dau nici o pricină să te scarpini, ci am să-ţi fiu atît de recunoscător, încît ai să înalţi mulţumire lui Allah că a îngăduit să ne întîlnim.

Atunci, şoarecele, căpătînd credinţă în vorbele spuse din suflet ale puricelui, răspunse :

— Dacă aşa-i în adevăr, purice, poţi împărţi cu mine culcuşul fără de nici o teamă şi poţi trăi aici liniştit, ca un tovarăş al meu şi la bine şi la rău. Cît despre sîngele pe care l-ai supt din coapsa tinerei femei, nu te mai îngrijora. Mistuie-l în tihnă, după placul inimii, căci fiecare îşi agoniseşte hrana de unde poate ; iar dacă Allah ne-a dăruit viaţa, apoi n-a făcut-o ca să ne lăsăm a muri de foame şi de sete. Despre aceasta, iată ce-am auzit cîntînd un schimnic hoinar :

Nu duc grijă, pe pămînt,
Nici de bunuri, nici de gînd.
N-am nici casă,
N-am nici masă,
Nici soţie mînioasă

Ca să-mi ţipe-n bobote.
Voile mi-s slobode.

Un fărîm de pită sură,
Oleacă de apă-n gură,
Un zgrăbunţ de sare mic —
Şi nu mai rivnesc nimic :
Mi-e destul şi prea destul,
Îmi ajunge şi-s sătul.

Jarchila cu părul ros
Parcă-mi pare de prisos.
Cum i-i placul, maica soartă
Grija zilelor mi-o poartă.
Nimenea n-are ce-mi lua !
Pe la masa altora
Curg, prisoase, milele,
De-mi duc şi eu zilele,
Fără hai şi bobote,
Cu voile slobode !

Auzind mărturisirile şi cîntecul şoarecelui, puricele rămase tare mişcat şi grăi astfel :

— Frate şoarece, ah, ce viaţă frumoasă avem a duce noi de-acum nainte împreună. Deie Allah să vină cît mai degrabă vremea a-ţi răsplăti şi cu bunătatea !

Şi vremea nu zăbovi să vină. Chiar în aceeaşi seară, şoarecele, care plecase să mai ronţăie cîte ceva prin odaia negustorului, auzi un zăngănit de metal şi-l văzu pe negustor numărîndu-şi unul cîte unul dinarii dintr-o pungă. Cînd isprăvi, îi ascunse sub pernă, se întinse pe pat şi adormi.

Şoarecele alergă numaidecît la purice, îi povesti ce văzuse şi-i spuse :

— Iată, s-a şi ivit prilejul de a-mi veni în ajutor, şi anume să cari împreună cu mine dinarii de aur din patul negustorului la cuibul meu.

Puricele, auzind una ca asta, mai-mai să leşine de tulburare, căci lucrul i se păru peste măsură de greu. Spuse, dar, cu tristeţe :

— Au nu-ţi dai seama ce-mi ceri, şoarece ? Nu vezi cît de mărunţel sînt ? Cum să duc eu în spinare un dinar, cînd o mie de purici la un loc n-ar izbuti nici să-l mişte ? Pot totuşi să-ţi fiu de mare ajutor, luîndu-mi sarcina ca, aşa mărunţel cum sînt, un biet purice, să-l scot pe negustor afară din odaie, ba chiar şi din casă. Atunci, ai rămîne numai tu stăpîn aci şi ai putea în tihnă şi fără de nici o grabă să cari dinarii în bîrlogul tău !

Şoarecele strigă :

— Ai dreptate, îndatoritorule purice, şi chiar că mă gîndisem la asta ! În ce priveşte bîrlogul, apoi acela-i destul de mare ca să încapă în el tot aurul de-aici şi, pe deasupra, mi-am mai săpat şi vreo şaptezeci de uşi de ieşire, în caz că m-ar închide ori m-ar zidi acolo înlăuntru. Grăbeşte-te, dară, de îndeplineşte cele ce ai făgăduit !

Atunci puricele, din cîteva sărituri, ajunse în patul în care dormea negustorul şi se duse drept către şezutul acestuia. Şi acolo, după ce alese cu pricepere încreţitura cea mai gingaşă, se înţepeni vîrtos şi pişcă odată, aşa cum nu s-a mai pomenit să pişte vreun purice şezutul unui om. Trezit de pişcătura cumplită, negustorul sări din somn, ducînd iute mîna la preacinstitul loc, de unde însă puricele o zbughise demult, şi se porni să sloboadă mii de afurisenii de răsuna casa. Apoi, după ce se tot suci şi răsuci, încercă să adoarmă iar. Dar nu ţinuse seama de vrăjmaşul lui ! În adevăr, puricele, văzînd că negustorul se încăpăţîna să rămînă în

pat, se întoarse iar la atac, cumplit de mînios și, de data aceasta, îl pișcă din toate puterile lui în locul cel atît de simțitor, aflat între preaonorabilul și afacerea de jos.

Negustorul sări în sus ca ars, urlînd și zvîrlind de pe el și păturile, și veșmintele, și alergă la cișmeaua din fundul curții unde se spală cu apă rece. După care hotărî să nu se mai întoarcă în odaie și se întinse pe o laviță din curte, să-și petreacă acolo restul de noapte.

Iar șoarecele putu astfel să care pe îndelete în cuibul lui tot aurul negustorului. În zori nu mai rămăsese nici măcar un dinar în pungă.

Și așa își plăti puricele găzduirea dată de șoarece, despăgubindu-l însutit.

— Nădăjduiesc că și tu, corbule, urmă vulpoiul, ai să poți vedea în curînd măsura credinței mele față de tine, pentru legatul de prietenie pe care-ți cer să-l pecetluim între noi.

Dar corbul răspunse :

— Pe mine, jupîn vulpane, drept să-ți spun, istoria asta nu m-a convins. Și-apoi, la urma urmei, fiecine-i slobod să facă ori să nu facă un bine, mai cu seamă cînd binele acela poate a-i fi pricină de nenorociri. Or, aici, tocmai așa-i potriveala. Că s-a dus buhul despre vicleșugurile și despre hainlîcurile tale. Cum, dar, să mă încred într-un zavistnic de neamul tău, care, iaca — nu-i mult de cînd ați dibăcit cum să-l vicleniți și să-l pierdeți pe cumătru vostru lupul ? Căci să știi, mișelule, că a ajuns și la urechile mele fărădelegea a cărei poveste a făcut ocolul tuturor semințiilor de jivine de pe pămînt. Dacă, dar, n-ați șovăit a da pierzării pe însuși unul din neamul vostru, de nu chiar din familia voastră, după ce l-ați lingușit și v-ați gudurat atît pe lîngă el, nu prea-mi pare că nu ți-ar

fi ca o joacă pieirea unuia de neam osebit de-al vostru ! Îmi vine în minte o poveste tocmai potrivită împrejurării de față.

Vulpoiul strigă :

— Ce poveste ?

Corbul spuse :

— Aceea a vulturului !

Dar vulpoiul răspunse :

— Nu cunosc deloc povestea asta a vulturului. Despre ce-i vorba ?

Și corbul istorisi :

— A fost odată, o, tătîne al vicleniilor, un vultur a cărui samavolnicie trecuse orice închipuire. Nici o pasăre, fie mare, fie mică, nu scăpase nejignită de el. Semănase atîta spaimă printre toți lupii văzduhului și cei ai pămîntului, că la ivirea lui pînă și fiarele cele mai crude părăseau pe dată tot ce-nhățaseră și se furișau care pe unde izbuteau, de frica ciocului lui năprasnic și a penelor lui zburlite. Ci veni și sorocul cînd anii grămădiți pe capul lui îl jumuliră cu totul, îi tociră ghearele, îi ferfeniță pliscul cel aprig și, laolaltă cu ploile și cu vînturile, îi betejiră trupul și-i nevolniciră aripile. Și nu mai rămase din el decît ceva atît de jalnic încît pînă și vrăjmașii lui de odinioară socotiră nevrednic de ei să-l mai răsplătească după măsura ticăloșiilor sale și nu-i mai arătară decît dispreț. Iar el, ca să-și ție zilele, era silit a se mulțumi numai cu rămășițele de pe la mesele păsărilor și dihăniilor celorlalte. Așa și tu, vulpoiule, ți-ai pierdut puterile, dar văd că încă nu ți-ai pierdut vicleniile. Și-ai vrea acuma, rămîind fără vlagă, să te întovărășești cu mine, care, din mila Celui Atoatedătător, păstrez încă neștirbită puterea aripei, agerimea ochiului și luciul pliscului ? Crede-mă, nu te ispiti să faci ca vrabia.

Şi vulpoiul întrebă :

— De ce vrabie pomeneşti ?

Corbul îi spuse :

— Ascultă ! Cică o vrabie se afla odată într-o pajişte în care păştea o turmă de oi. Şi-şi trecea vremea scormonind pămîntul cu ciocul, pe urma oilor, cînd zări deodată un vultur mare năpustindu-se asupra unui miel, luîndu-l în gheare şi pierind cu el în depărtări. Văzînd aceasta, vrabia se umflă în pene, îşi întinse făloasă aripile şi-şi zise în sine : „Păi şi eu ştiu să zbor şi pot chiar să înhaţ o oaie cît de mare". Şi numaidecît puse ochii pe oaia cea mai voinică din turmă, una cu lîna atît de stufoasă şi-atît de bătrînă încît pe sub pîntece-i, din pricina udului de peste noapte, nu mai era decît un fel de clisă. Vrabia se repezi în spinarea acelei oi, vrînd numaidecît s-o răpească şi mai multe nu ! Dar, de la întîia opintire, gheruţele ei se încurcară în cîrlionţii de lînă şi se trezi, biata de ea, prinsă de oaie. Veni apoi în goană ciobanul, o înhăţă, îi legă un picioruş cu sfoară şi-o dete copiilor lui să se joace cu ea, spunîndu-le : „Luaţi aminte la păsărica aceasta ! A voit, spre prăpădul ei, să se asemuie cu unul mai puternic decît ea, şi-a fost pedepsită să cadă roabă !" Aşa şi tu, vulpoi prăpădit, ai vrea acum să te asemui cu mine, devreme ce ai cutezanţa să-mi ceri a mă întovărăşi cu tine ! Haide, viclean bătrîn, crede-mă şi fă stînga-mprejur cît mai repede !

Şi vulpoiul pricepu că era de prisos a se mai trudi să viclenească un ins atît de iscusit ca acest corb. De mînie, începu să scrîşnească atît de tare din fălci de-şi rupse un colţ. Atunci corbul îi grăi în zeflemea :

— Sînt copleşit de mîhnire, vulpane, că ţi-ai pierdut colţul din pricina refuzului meu.

Dar vulpoiul îl privi cu adîncă prețuire și-i răspunse :

— Nu din pricina refuzului tău mi-am rupt eu un colț, ci de rușine că am dat peste unul mai șiret decît mine !

Și, spunînd acestea, vulpoiul puse coada-ntre picioare și se cam mai duse să-și roadă necazul.

— Asta-i, o, preafericitule rege, spuse Șeherezada, povestea corbului și a vulpoiului. Poate o fi fost lungă, dar, dacă Allah îmi mai lasă suflarea pînă mîine, și dacă vei binevoi și măria ta, aș istorisi povestea frumoasei Șamsennahar și a prințului Ali Ben-Bekar.

Regele Șahriar grăi :

— O, Șeherezada, nu gîndi că poveștile animalelor și ale păsărilor nu m-au fermecat ori că mi-au părut prea lungi, dimpotrivă ! De mai știi și altele, nu m-aș mînia să le ascult, fie și numai pentru folosul pe care aș putea să-l trag de pe urma lor. Și, devreme ce-mi vestești o poveste care, doar spunîndu-i numele, și mi se și pare cu totul minunată, iată-mă-s gata a te asculta.

Dar Șeherezada văzu zorii mijind și se rugă măriei-sale să aștepte pînă noaptea cealaltă.

Și într-a o sută cincizeci și doua noapte

Ea începu :

POVESTEA LUI ALI BEN-BEKAR ŞI A FRUMOASEI ŞAMSENNAHAR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, sub domnia ce-a fost şi s-a depănat a califului Harun Al-Raşid, trăia un tînăr neguţător, chipeş şi tare bogat, cu numele de Abulhasan Ben-Taher. Era, fără nici o îndoială, cel mai frumos, cel mai arătos şi cel mai scump îmbrăcat dintre toţi negustorii din sukul cel mare. Drept care şi fusese ales de către căpetenia eunucilor palatului pentru a aduce cele de trebuinţă — stofe ori giuvaericale — cadînelor de la palat. Iar cadînele se încredeau întru totul în bunul lui gust şi mai ales în iscusinţa lui de a şti să tacă şi să vadă numai ceea ce se cuvenea, iscusinţă dovedită de multe ori cu prilejul a osebite însărcinări ce i se dedeau adesea.

Şi nici el nu pregeta vreodată a-i cinsti cu tot soiul de băuturi răcoritoare pe eunucii care veneau la el după cumpărături şi nici să le dăruiască de fiecare dată cîte un peşcheş potrivit rangului ce-l ocupau pe lîngă stăpînele lor. Şi aşa, tînărul Abulhasan era preţuit şi îndrăgit în întregul serai, şi

însuși califul sfîrși prin a-și opri ochii asupra lui și a-l iubi pentru bunele lui purtări, pentru chipu-i frumos și prietenos, ca și pentru firea-i cea blajină. Și-i îngădui să poată intra slobod la palat, cînd va vroi, la orice ceas din zi ori din noapte.

Și cum tînărul Abulhasan adăuga la însușirile lui și darul cîntecului și al stihuirii, califul, care nu punea nimic mai presus de un glas frumos și de o vorbire aleasă, îl chema adesea să-i țină tovărășie la masă și să-i alcătuiască stihuri iscusite.

Și-așa, prăvălia lui Abulhasan era cea mai cunoscută din tot Bagdadul de către toți tinerii frumoși, fii de emiri și de veliți ai cetății, precum și de către toate soțiile de înalți dregători și de sfetnici.

Unul dintre cei mai zeloși oaspeți ai prăvăliei lui Abulhasan era un tînăr de neam, care ajunsese prietenul de suflet al acestuia, fiind nespus de frumos și de atrăgător. Îl chema Ali Ben-Bekar și se trăgea din regii de odinioară ai Persiei. Avea mijlocul fermecător, fața cu obrajii fragezi și rumeni, sprîncenele desăvîrșite, dinții zîmbitori și vorba ca de miere.

Într-o zi, pe cînd tînărul prinț Ali Ben-Bekar sta în prăvălie, lîngă prietenul său Abulhasan, tăifăsuind și rîzînd, văzură venind zece fetișcane frumoase ca luna și care înconjurau pe-o a unsprezecea, ce călărea pe un catîr împodobit cu fotaze scumpe și cioltar de culoarea penelor de sturz. Și-această a unsprezecea fată era învăluită într-un izar de mătase trandafirie, strîns peste mijloc cu un brîu lat de cinci degete și bătut cu mărgăritare și cu nestemate. Fața îi era acoperită cu un iașmac străveziu, prin care se zăreau niște ochi fără seamăn. Pielea mîinilor ei părea moale ca mătasea și

de-o albeață odihnitoare, iar degetele-i păreau încă și mai subțiri, sub podoaba lor de diamante. Iar mijlocul ei și formele trupului se bănuiau a fi minunate, judecînd după puținul ce se putea vedea.

Cînd alaiul acela de frumuseți ajunse la ușa prăvăliei, tînăra, sprijinindu-se de umerii roabelor ei, descălecă de pe catîr și intră în prăvălie. Ură bună pace lui Abulhasan, care-i întoarse salamalecul cu temenelile celui mai adînc respect și se repezi să orînduiască pernele și divanul, poftind-o să ia loc ; după care se trase mai la o parte, așteptîndu-i poruncile. Tînăra alese, cam într-o doară, niște stofe aurite, niște giuvaieruri și cîteva sticluțe cu parfumuri de trandafir. Apoi, întrucît n-avea de ce se sfii în prăvălia lui Abulhasan, își ridică o clipă vălul de pe obraz lăsînd astfel să scînteieze întreaga-i frumusețe nesulemenită.

Dar tînărul prinț Ali Ben-Bekar, ce din cuviință se trăsese mai către fundul prăvăliei, de cum zări obrazul acela atît de frumos, fu cuprins de admirație, și dragostea se aprinse în adîncul inimii lui. Și cum părea a voi să se depărteze, frumoasa fată, ce și ea îl băgase de seamă, și în sufletul ei fusese la fel de tulburată ca și el, grăi către Abulhasan cu glasul ei minunat :

— Nu vreau să fiu pricina plecării mușteriilor tăi. Poftește-l, dar, pe acel tînăr să rămînă.

Și zîmbi cu zîmbetul ei cel mai dulce.

Auzind-o ce spune, prințul Ali Ben-Bekar fu în culmea fericirii ; și, nevoind a rămîne mai prejos în curtenie, spuse tinerei :

— Pe Allah, stăpîna mea, voiam să plec nu numai de teama de a nu stînjeni, ci și fiindcă, văzîndu-te, mi-au venit în minte versurile poetului :

O, tu, cel ce privești mărețul soare,
Nu-l vezi cum arde-n slava-i stătătoare
Pe care ochi de om nu-i s-o măsoare ?
Crezi tu că, fără aripi, ai fi-n stare
S-ajungi la el, naive, sau crezi, oare,
Că el pînă la tine-o să coboare ?

După ce tînăra ascultă aceste stihuri rostite cu un glas deznădăjduit, se simți ca fermecată de iubirea pe care o pricinuise și deveni și mai subjugată de chipul frumos al îndrăgostitului ei. Îi aruncă o privire surîzătoare, apoi făcu semn negustorului să se apropie și-l întrebă pe șoptite :

— Abulhasan, cine-i tînărul acesta și de unde este ?

El răspunse :

— Este prințul Ali Ben-Bekar, coborîtor din spița regilor Persiei, om tot atît de ales pe cît e de frumos. Și-i cel mai bun prieten al meu.

— Îmi place, adăugă tînăra. Să nu te miri, așadar, Abulhasan dacă, nu mult după plecarea mea, are să ți se înfățișeze o roabă ca să vă poftească, pe tine și pe dînsul, să veniți la mine. Căci aș voi să-i arăt că se află în Bagdad palate mai frumoase, femei mai încîntătoare și almee mai iscusite decît la curtea regilor persani.

Și Abulhasan, căruia nu-i trebuia mai mult ca să priceapă, se înclină și răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei !

Atunci tînăra își trase iarăși peste față iașmacul și ieși lăsînd în urma-i mireasmă de rochii păstrate în santal și în iasomie.

Iar Ali Ben-Bekar, după plecarea acelei domnițe a frumuseții, rămase un răstimp atît de pierdut, încît Abulhasan se văzu silit a-i atrage luarea aminte că muștériii au început să-i bage de seamă

tulburarea şi-şi dau coate şuşotind a mirare. Ali Ben-Bekar răspunse :

— O, prietene, cum n-aş fi tulburat şi uimit eu însumi, cînd văd că sufletu-mi se zbate să-mi fugă din trup şi să se ducă după acea lună care-mi sileşte inima să i se dăruiască fără a mai cere şi sfatul minţii ? Apoi adause : O, Ben-Taher, fie-ţi milă şi spune-mi cine-i această tînără pe care pari a o cunoaşte ? Haide, spune-mi !

Abulhasan răspunse :

— Este aleasa inimii emirului drepteredincioşilor. O cheamă Şamsennahar şi-i preţuită de calif aproape la fel ca şi Sett-Zobeida însăşi, soţia sa legiuită. Are un palat întreg al ei, unde porunceşte ca singură stăpînă, fără a fi pusă sub paza hadîmbilor, căci marele calif are o încredere nemărginită în ea, şi pe drept cuvînt, întrucît dintre toate cadînele de la palat, măcar că-i cea mai frumoasă, despre ea şuşotesc cel mai puţin şi roabele şi eunucii.

Abia isprăvi Abulhasan să-i dea lămuririle acestea prietenului său Ali Ben-Bekar, că şi intră o roabă mărunţică, se apropie de Abulhasan şi-i şopti la ureche :

— Stăpîna mea Şamsennahar vă poftеşte la palat, pe tine şi pe prietenul tău.

Abulhasan se ridică numaidecît, făcu semn lui Ali Ben-Bekar şi, închizînd uşa prăvăliei, urmă împreună cu Ali pe roaba cea micuţă, care mergea înaintea lor, îndrumîndu-i chiar către palatul califului Harun Al-Raşid.

Şi de cum intrară, prinţul Ali crezu că a pătruns în vreun lăcaş al zînelor unde totul este atît de frumos încît ar creşte părul pe limba omenească înainte de-a izbuti să-l descrie. Ci micuţa roabă

fără a le da răgaz să-şi mărturisească încîntarea, bătu din palme şi, cît ai clipi, se şi înfăţişă o arăpoaică purtînd o mare tavă încărcată cu bucate şi cu fructe pe care-o aşeză pe o sofra. Şi numai mirosul ce-l răspîndea ar fi fost ca un balsam pentru nări şi pentru inimă. Roaba cea mărunţică se grăbi să-i îmbie şi să-i îndemne cu cele mai adînci semne de respect. Iar după ce se săturară, le aduse un lighean şi un vas de aur cu apă aromată, ca să-şi spele mîinile. Apoi le aduse un ibric împodobit în rubine şi-n diamante, plin cu apă de trandafiri, din care le turnă, şi într-o mînă şi-n cealaltă, ca să se spele pe barbă şi pe obraz. După care aduse o căţuie micuţă de aur cu parfum de aloe şi le înmiresmă hainele, cumu-i obiceiul.

Cînd sfîrşiră toate acestea, roaba deschise o uşă şi-i pofti s-o urmeze. Intrară într-o sală mare, frumoasă ca-ntr-un vis. Deasupra se arcuia o boltă sprijinită pe optzeci de coloane străvezii, din alabastrul cel mai curat, cu soclurile şi capitelurile sculptate cu mare măiestrie şi împodobite cu păsări de aur şi cu dihănii cu patru picioare. Şi întreaga boltă era zugrăvită, pe un fond auriu, cu desene viu colorate, ce le reproduceau întocmai pe cele de pe marele covor aşternut pe jos. Iar în locurile dintre coloane se aflau vase mari cu flori sau numai cupe mari şi goale, frumoase însă prin ele însele şi prin jaspul, agatul şi cleştarul din care erau făcute. Această sală da de-a dreptul într-o grădină ce avea pe jos, la intrare, dale de faianţă colorată, care imitau şi ele desenele de pe covor; ceea ce făcea ca bolta, sala şi grădina să pară a se continua pînă sub cerul albastru şi senin.

Şi-n vreme ce prinţul Ali Ben-Bekar şi Abulhasan se minunau de îmbinările acestea iscusite,

zăriră, așezate roată, zece fecioare cu sîni dolofani, cu ochi negri și cu obraji trandafirii, ținînd fiecare în mînă cîte-o lăută.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și treia noapte

Ea urmă :

...zece fecioare, cu sîni dolofani, cu ochi negri și cu obraji trandafirii, ținînd fiecare în mînă cîte-o lăută.

Și la un semn al micuței roabe de taină, ele începură toate deodată un cîntec atît de duios, că prințul Ali, a cărui inimă era plină de amintirea frumoasei Șamsennahar, simți cum lacrimile îi năpădesc sub pleoape. Și-i mărturisi prietenului său Abulhasan :

— Ah, frate, simt că mi se topește sufletul ! Sunetele acestea îmi vorbesc într-o limbă care-mi înlăcrimează inima, fără să știu anume de ce.

Abulhasan răspunse :

— Tinere stăpîne al meu, liniștește-ți sufletul și ia aminte la muzica aceasta ce făgăduiește a fi minunată.

În adevăr, abia isprăvi Abulhasan aceste cuvinte, că cele zece tinere se și ridicară toate deodată și,

acompaniindu-se din lăute, înălțară un cînt vestitor :

Ochilor, iată, vine mîndră lună !
Căci ne e oaspe mîndrul, craiul Soare,
Venit la noi acum să se supună
Către Șamsennahar cu închinare !

Privind atunci în cealaltă parte, prințul Ali văzu venind douăsprezece tinere arăpoaice, care purtau pe umeri un jeț cu totul și cu totul de argint, acoperit cu polog de catifea. Și-n jeț sta o tînără ce nu se vedea încă, ascunsă cum era sub zaimful de mătase ușoară ce se unduia peste partea din față a jețului. Arăpoaicele, cu sînii goi, cu picioarele goale, și peste mijloc cu o eșarfă de mătase și aur ce le scotea în evidență rotunjimea șoldurilor, cînd ajunseră lîngă cîntărețe lăsară jos încetișor jețul de argint și se traseră deoparte sub copaci.

Atunci, o mînă dete în lături vălul de mătasă și doi ochi străluciră pe un obraz ca luna. Era Șamsennahar, îmbrăcată cu o mantie largă de stofă ușoară, albastră pe un cîmp de aur, înstelată cu mărgăritare și rubine, nu multe — doar cîteva — numai că toate erau de o frumusețe și de un preț fără asemuire. Cînd perdeaua se dete cu totul la o parte, Șamsennahar își ridică iașmacul de pe față și privi surîzătoare către prințul Ali, înclinînd ușor capul. Iar prințul Ali o privi suspinînd ; și fără cuvinte, amîndoi își spuseră în cîteva clipe mai multe decît ar fi putut să-și spună într-o lungă bucată de vreme.

Într-un sfîrșit, Șamsennahar izbuti să-și desprindă ochii de la Ali Ben-Bekar, ca să porun-

ceasca femeilor să cînte. Atunci una dintre ele se grăbi să-și înstrune lăuta și cîntă :

Ursită, tu ! cînd doi îndrăgostiți,
Bătuți de-același dor, stau și suspină,
Privindu-se-ndelung și ispitiți
De-mbrățișări — au nu tu ești de vină ?

Iubita spune : „Încă un sărut,
Mai dă-mi, iubite, ah, pe viața-mi toată !
Ți-l voi înapoia de ți-a plăcut,
La fel de cald, odată, și-ncă-odată !“

Șamsennahar și Ali Ben-Bekar scoaseră un suspin ; apoi, la un semn al frumoasei cadîne, o a doua cîntăreață începu să murmure :

Iubite, dulcea mea lumină
Pe floarea ochilor, pe gură !
O, trup prin care se filtrează
A buze-i mele băutură !
Iubitul meu, cînd te-am zărit
Întiia oară, ca-n povești,
Surd, frumusețea mi-a șoptit :
„Privește-l ! Mîini dumnezeiești
L-au izvodit ! Și ca alintu-i,
Al unor horbote crăiești —
Să-l cauți pururi și să-l jindui !“

Auzind aceste versuri, prințul Ali Ben-Bekar și frumoasa Șamsennahar se priviră îndelung ; dar o a treia cîntăreață și începuse :

Clipele de fericire
Trec ca repezile ape.
Grabnic trista vestejire

Peste noi așterne pleoape.
Nu mai stați în șovăire,
Cînd iubirea e aproape.

Soarbeți bucuria-ntreagă,
Căci nădejdea-n ea-i deșartă.
Anii tineri iute pleacă,
Frumusețea se deșartă.
Clipa care-acum vă leagă,
N-o lăsați în van să ardă.

După ce cîntăreața sfîrși cîntecul, prințul Ali scoase un lung oftat și, nemaiputînd să-și stăpînească tulburarea, izbucni într-un plîns cu suspine. Văzîndu-l așa, Șamsennahar, la fel de tulburată, începu și ea să plîngă și, nemaiputînd să-și înfrîne pornirea, se ridică din jeț și se îndreptă repede către ușă. Ali Ben-Bekar alergă și el într-acolo și se întîlni cu iubita lui îndărătul marii perdele ce acoperea intrarea. Bucuria îmbrățișării le fu atît de mare, iar tulburarea sufletească atît de adîncă, încît leșinară unul în brațele celuilalt. S-ar fi prăbușit pe jos, de bună seamă, de nu i-ar fi sprijinit femeile ce-și urmau îngrijorate stăpîna și care se grăbiră să-i ducă pe amîndoi pe un divan, unde-i ajutară să-și vină în fire stropindu-i cu apă de flori și dîndu-le să miroase parfumuri întremătoare.

Cum se dezmetici, Șamsennahar privi în juru-i și surîse fericită, văzîndu-l alături pe iubitul ei Ali Ben-Bekar. Nevăzîndu-l însă și pe Abulhasan Ben-Taher, întrebă îngrijorată ce-i cu el. Or, Abulhasan, din cuviință, se trăsese ceva mai la o parte, cam neliniștit la gîndul urmărilor ce-ar fi putut avea întîmplarea de-acum, dacă ar fi răzbătut niscaiva șoapte la palat. Dar, cînd o auzi pe cadînă

întrebînd de el, înaintă cuviincios și se ploconi dinainte-i, iar Șamsennahar grăi :

— O, Abulhasan, cum aș putea să-ți prețuiesc vreodată binele ce mi-ai făcut ! Datorită ție am cunoscut tot ce are lumea mai vrednic de iubit, și trăiesc aceste clipe de neasemuit, cînd sufletul meu se topește de atîta fericire. Fii încredințat, o, Ben-Taher, că Șamsennahar nu va fi nerecunoscătoare.

Abulhasan făcu o temenea adîncă dinaintea cadînei, rugîndu-se lui Allah pentru împlinirea tuturor bucuriilor pe care și le-ar fi dorit sufletul ei. Atunci, Șamsennahar se întoarse către prietenul ei Ali Ben-Bekar și-i spuse :

— Stăpîne al meu, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta, cu toate că a mea întrece în tărie toate simțămintele pe care le-ai putea încerca tu vreodată. Ci, vai, soarta mea este legată de palatul acesta și nu-mi îngăduie să dau frîu liber iubirii mele !

Ali Ben-Bekar răspunse :

— Stăpînă, în adevăr, dragostea ta m-a pătruns într-atîta încît s-a unit cu sufletul meu așa de tare, că și după moartea mea sufletu-mi o va păstra, fiind totdeauna unit cu ea. Vai, ce nefericiți sîntem că nu ne putem iubi după voie !

Și lacrimile porniră să curgă șiroaie pe obrajii prințului Ali și, la fel, și pe cei ai frumoasei Șamsennahar, topită de dragul lui. Atunci Abulhașan se apropie înduioșat de ei și le spuse :

— Pe Allah, nu pricep pentru ce plîngeți, de vreme ce sînteți împreună ! Ce-ați mai face, oare, de-ați fi despărțiți ? În adevăr, nu-i vremea acum să vă mîhniți, ci să vă bucurați și să vă petreceți clipele în desfătare și în bucurie.

La vorbele lui Abulhasan, ale cărui sfaturi se deprinsese să le prețuiască, frumoasa Șamsennahar

își șterse lacrimile și făcu semn unei roabe, care ieși repede și se-ntoarse numaidecît, urmată de mai multe slujnice, purtînd pe capetele lor tăvi mari de argint, pline cu tot felul de bucate îmbietoare. Și după ce așezară tăvile între Ali Ben-Bekar și Șamsennahar, slujnicele se traseră îndărăt și, cu spatele lipit de perete, rămaseră nemișcate.

Șamsennahar îl pofti pe Abulhasan să se așeze alături de ea și de Ali Ben-Bekar, dinaintea tăvilor de aur bătut, încărcate cu poame și cu plăcinte aburinde. Apoi cadîna cu degetele ei începu să facă dumicaturi din bunătățile de pe tăvi și să le pună ea însăși între buzele prietenului ei Ali Ben-Bekar. Și nu-l uita nici pe Abulhasan Ben-Taher. După ce mîncară, tăvile de aur fură ridicate și se aduse un ibric de aur într-un lighean de argint, în care tustrei își spălară mîinile cu apa înmiresmată ce le-o turna o slujnică.

După care se așezară iarăși, pe cînd tinerele arăpoaice le puseră dinainte niște cupe de agată colorate, așezate pe farfurioare de argint suflat cu aur și pline cu un vin de soi, a cărui vedere umplea ochii de bucurie, iar sufletul se înviora. Și goliră pe îndelete acele cupe, privindu-se lung ; iar cînd isprăviră, Șamsennahar porunci roabelor să plece, oprind lîngă sine numai cîntărețele.

Atunci, simțindu-se dornică să cînte, Șamsennahar porunci unei cîntărețe să sune cîteva acorduri, ca să-i dea tonul ; și cîntăreața își acordă pe dată lăuta și cîntă încetișor acest preludiu :

Suflete-al meu, ești sfîrșit !
Mîinile dragostei grele
Te-au răvășit și-au zvîrlit
Vîntului tainele mele !

Suflete, unde te duci ?
Eu te păstram în veghere.
Și-acuma, iată-te, fugi
Spre cel care ți-este durere.

Curgeți, voi, lacrimi, șuvoi
Spre cruntul ce mi-e izbăvire !
Ah, lacrimi de flăcări, și voi,
Aprinse de-aceeași iubire !

Atunci, Șamsennahar întinse mîna, umplu o cupă, bău jumătate și-apoi o dete prințului Ali, care o luă și sorbi cealaltă jumătate, punîndu-și buzele chiar pe locul atins de buzele iubitei lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și patra noapte

Ea urmă :

...sorbi cealaltă jumătate, punîndu-și buzele chiar pe locul atins de buzele iubitei lui, pe cînd strunele lăutelor răsunau drăgăstos sub degetele cîntărețelor. Iar Șamsennahar făcu încă un semn uneia dintre ele, cerîndu-i să cînte ceva cu glas cît mai stins. Și tînăra roabă murmură ca-ntr-o șoaptă :

Dacă lacrimile grele
Scaldă fața mea într-una,
Dacă-n fundul cupei mele
Dau de lacrimi totdeauna,

Dacă pururi pentru mine
E izvorul lor mai darnic
Decît olurile pline
Dintr-o mînă de paharnic —
Inimă, pe-Allah, ia, soarbe
Băutura mult amară :
E prisos de doruri oarbe
Ce se-ntoarce-n tine iară.

Atunci, Şamsennahar se simţi cu totul ameţită de duioasele armonii ale cîntecelor şi, luînd lăuta din mîna uneia dintre femeile din spatele ei, închise ochii pe jumătate şi cîntă din adîncul inimii aceste strofe minunate :

Lumină-a ochilor mei, dor,
Gazelă dintr-un plai ceresc —
Cînd pleci de lîngă mine mor,
Cînd te apropii, ameţesc.
Trăiesc arzînd — şi-n bucurie
Mă sting apoi ca o făclie.

De răsuflarea gurii tale
Se umple-al serii blînd zefir
Ca de-o mireasmă de petale.
Într-al pustiului ceair,
Înfiorezi blajine seri
Cu freamăt surd de palmieri.

Ia seama, vînt de seară lin !
Prea-i umbli împrejur pribeag,
Şi-nfiorat de lung suspin,
Tu buzele-i săruţi cu drag,
Şi-ntr-o prea caldă-mbrăţişare
Gropiţele-i ispititoare.

Ah, mirosul de iasomie
Al frumuseții-mbătătoare,
Prin moalea pînză străvezie
A hainei albe și ușoare ;
Ah, trupul tînăr, de argint,
Ca piatra-n lună strălucind !

Ah, gustul gurii-amețitor,
Și-ai buzei trandafiri de foc,
Și dragi obrajii-i sclipitori,
Și mlădiosu-i scump mijloc,
Ah, ochii-i ca pierduți în vise
Pe după pleoapele închise !

Of, inimă, cum te vor pierde
Ispitele acestea toate,
Făcute-anume să dezmierde,
Comori adînci de nestemate !
Ia seama : cu săgeata-i blîndă,
Stă dragostea mereu la pîndă !

Ascultînd acest cîntec, Ali Ben-Bekar și Abulhasan pluteau ca-ntr-un vis, cînd lăcrimînd, cînd surîzînd ; iar prințul Ali, fermecat cu totul, apucă o lăută, o întinse lui Abulhasan și-l rugă să-l acompanieze în ce avea să cînte. Închise ochii și, cu capul sprijinit pe mînă, cîntă încetișor un cîntec din țara lui :

Paharnice, ascultă !
Atîta-i de frumos îngeru-mi drag,
Că de-aș fi domn al lumii-ntregi, pe toată,
Cu mîndrele-i cetăți i-aș pune-o-n prag,
Doar să mă lase să-i sărut odată
Obrazul pentru care gem și tac.

Chiar benghii frumuseții-s de prisos
Pe chipu-i plin de vis și strălucire ;
Nu-i trandafir pe lume mai frumos,
Nici catifeaua unui puf subțire —
Față de chipu-i, totu-i mai prejos.

Ci chiar în clipa cînd prințul Ali Ben-Bekar sfîrșea de cîntat cu glasu-i minunat acest cîntec, micuța roabă de taină a frumoasei Șamsennahar veni în grabă și-i spuse speriată :

— O, stăpînă, Massrur, și Afif, și alți eunuci de la palat sînt la poartă și cer să-ți vorbească !

Auzind acestea, prințul Ali, Abulhasan și roabele toate se tulburară, tremurînd pentru viața lor. Dar Șamsennahar rămase liniștită, surîse dulce și spuse :

— Păstrați-vă firea și lăsați totul în seama mea!

Apoi șopti roabei ei de taină :

— Du-te și-i ține de vorbă pe Massrur, pe Afif și pe ceilalți, spunîndu-le să ne dea răgaz ca să-i primim așa cum se cuvine rangului lor !

Pe urmă porunci roabelor să închidă toate ușile sălii și să tragă cu grijă perdelele cele mari. După care pofti pe prințul Ali și pe Abulhasan să rămîie în sală și să n-aibă nici o teamă. Însoțită apoi de cîntărețele toate ieși din sală pe ușa ce da spre grădină, și pe care o închise în urmă-i, se așeză sub arbori, în jețul pe care avusese grijă să poruncească a fi dus acolo. Prefăcîndu-se suferindă, porunci unei fete să-i frece picioarele, iar celorlalte le spuse să se tragă mai la o parte, în vreme ce o tînără arăpoaică alergă să deschidă ușa de intrare lui Massrur și celorlalți.

Atunci Massrur și Afif, împreună cu douăzeci de eunuci cu iataganele în mînă și cu sileafuri late la brîu, înaintară și, cum deteră ochii cu ea, se

ploconiră la pămînt și se închinară dinaintea cadînei, cu cel mai adînc respect. Șamsennahar grăi :

— O, Massrur, deie Allah să-mi fii aducător de veşti bune !

Și Massrur răspunse :

— Inşallah, stăpîna mea !

Se apropie de jeţul preafrumoasei și adăugă :

— Marele emir al dreptcredincioșilor îți trimite bună pace și-ți spune că arde de dorința de a te vedea. Și-ți vestește că ziua de azi i-a fost plină de veselie și binecuvîntată întru toate ; și vrea s-o sfîrșească lîngă tine, ca să-i fie pe deplin minunată. Ci vrea mai întîi să afle și părerea ta, și dacă ți-ar plăcea să mergi tu la palat, ori să-l primești mai degrabă aici la tine.

La aceste vorbe, frumoasa Șamsennahar se ridică, își plecă genunchii și sărută pămîntul, ca semn că dorința califului era pentru ea poruncă. Și răspunse :

— Sînt roaba fericită a emirului dreptcredincioșilor. Binevoiește, dară, o, Massrur, să spui stăpînului cît sînt de bucuroasă să-l primesc și cît de luminat va fi palatul acesta la venirea lui.

Atunci căpetenia eunucilor și cei ce-l însoțeau nu mai zăboviră să plece, iar Șamsennahar alergă numaidecît în sala unde se afla iubitul ei și, cu lacrimi în ochi, îl strînse la piept și-l sărută cu drag, și tot așa făcu și el. Apoi ea îi mărturisi cît se simțea de mîhnită că trebuie să-și ia rămas bun de la el mai curînd decît s-ar fi așteptat. Și amîndoi se îmbrățișau și suspinau. Prințul Ali izbuti într-un sfîrșit să spună iubitei lui :

— O, stăpîna mea, fie-ți milă ! lasă-mă să te strîng la pieptul meu, căci vremea grelei despărțiri este aproape ! Voi păstra în carnea mea atingerea

aceasta scumpă, și în sufletu-mi amintirea ei. Aceasta îmi va fi mîngîiere în singurătate, și alinare în tristețe.

Ea răspunse :

— O, Ali, pe Allah ! numai pe mine mă va mistui tristețea, căci eu rămîn în acest palat singură, numai cu amintirea ta ! Pe cînd tu, o, Ali, vei avea ca să te veselești toate sukurile și toate fetele din cetatea Bagdadului; nurii și ochii lor prelungi te-or ajuta s-o uiți pe mîhnita Șamsennahar, cea care te iubește. Și clincătul de cleștar al brățărilor lor are să spulbere din ochii tăi, poate, pînă și cea mai de pe urmă umbră a chipului meu. O, Ali, cum am să mai pot îndura de-acum nainte zbuciumul durerii mele și cum voi mai înăbuși gemetele din pieptul meu, schimbîndu-le în cîntecele ce mi le va cere stăpînul peste toți dreptcredincioșii ? Cum va mai izbuti glasul meu să îngîne dulcile isoane și cu ce zîmbet voi mai putea eu să-l primesc pe el, acum, cînd numai tu poți să-mi înseninezi sufletul ? Ah, ce priviri voi aținti, fără a mă putea împotrivi, către locul pe care ai stat tu lîngă mine, o, Ali ! Și mai cu seamă, cum voi putea să duc la buze, fără să mor, cupa ce-am împărțit-o cu tine, atunci cînd mi-o va întinde emirul credincioșilor ? De bună seamă, bînd-o, o crîncenă otravă are să mi se verse în vine. Și-atunci, ce ușoară îmi va fi moartea, Ali !

În acea clipă, pe cînd Abulhasan Ben-Taher tocmai se pregătea să-i îndemne a avea răbdare, roaba cea de încredere veni într-un suflet să-și vestească stăpîna că sosește califul. Șamsennahar, cu ochii umezi, nu mai avu vreme decît să-și îmbrățișeze pentru ultima oară iubitul și porunci roabei :

— Călăuzește-i cît mai degrabă la hruba ce dă din grădină către malul Tigrului. Cînd se va lăsa

întunericul, ai să le arăți să iasă pe nesimțite la țărmul apei.

După ce rosti acestea, Șamsennahar își înăbuși suspinele care-o sugrumau și alergă în întîmpinarea califului ce sosea din cealaltă parte.

Tînăra roabă călăuzi pe prințul Ali și pe Abulhasan la hrubă și apoi se retrase, închizînd cu grijă ușa după ea. Cei doi rămaseră în cea mai neagră întunecime. După un scurt răstimp zăriră însă răzbătînd prin ochiurile unor ferestruici o lumină care, apropiindu-se, le îngădui să vadă un alai de o sută de tineri eunuci arapi ce purtau în mîini făclii aprinse. Și aceștia o sută de eunuci tineri erau urmați de o sută de eunuci bătrîni, din straja de toată ziua a femeilor din serai, fiecare ținînd în mînă cîte un iatagan. Iar la douăzeci de pași îndărătul lor, precedat de căpetenia eunucilor și înconjurat de douăzeci de tinere roabe albe ca luna, călca măreț califul Harun Al-Rașid.

Califul sosea, dară, avînd înainte-i pe Massrur, la dreapta pe cea de a doua căpetenie a eunucilor, Afif, iar la stînga pe cealaltă a doua căpetenie a eunucilor, Vasif. Și, în adevăr, califul era cum nu se poate mai măreț și mai frumos. Înaintă așa, în sunetul de dairale, pînă la Șamsennahar, care se ploconi la picioarele lui. El se grăbi s-o ridice, întinzîndu-i dreapta, pe care ea o duse la buze. Apoi, bucuros de a o vedea, îi grăi :

— O, Șamsennahar, grijile împărăției nu mi-au dat răgaz să-mi odihnesc ochii pe fața ta de multă vreme ! Dar Allah mi-a dăruit această seară binecuvîntată, ca să-mi bucur întru totul ochii cu farmecele tale.

Merse apoi să se așeze în jețul de argint, în vreme ce cadîna lua loc dinaintea lui, iar celelalte douăzeci de fete stăteau roată împrejurul lor pe jil-

ţuri frumos orînduite. Lăutarele şi cîntăreţele din gură şedeau în preajma frumoasei cadîne, pe cînd hadîmbii, atît cei tineri cît şi cei bătrîni, se împrăştiară mai încolo pe sub arbori, după obicei, ţinînd mereu făcliile aprinse, pentru ca marele calif să se poată bucura în voie de reveneala serii.

După ce se aşeză, iar toţi ceilalţi îşi luară locurile, califul făcu semn cîntăreţelor. Şi numaidecît una dintre ele, acompaniată de celelalte, începu să cînte un cînt pe care califul îl preţuia mai presus de oricare altul, pentru frumuseţea ritmului şi pentru dibăcia cu care erau îmbinate stihurile lui suave :

Copilo,
Zorii-n rouă scaldă
Frumosul florilor alai,
Şi toate florile tresaltă
Sub adierile de rai.
Dar ochii tăi,

Iubito,
Ochii-ţi sînt izvoare
De tihnă sfîntă şi de dor -
Aprinsa gurii mele floare
O scald în limpezimea lor.
Dar gura ta,

Frumoaso,
Gura-ţi luminată
De-al perlelor şirag ceresc
Mi-e stup de miere fermecată
Pe care-albinele-l rîvnesc,
Lumina mea !

După ce cîntă cu glas pătimaş aceste minunate stihuri, cîntăreaţa tăcu. Atunci Şamsennahar făcu

semn către roaba ei de taină, care-i înțelegea dragostea pentru prințul Ali, și aceasta cîntă un altfel de cîntec, niște stihuri ce se potriveau simțămintelor inimii cadînci față de Ali Ben-Bekar :

Cînd o fată beduină
Întîlnește-n drum vreodată
Un frumos flăcău călare,
Se-nroșește dintr-o dată
Și obrazul i se face,
Într-o singură clipită,
Ca o floare de leandru
Din Arabia-nsorită.

Stinge-n sufletul tău focul,
Beduino fără minte !
Dragostea îți arde viața,
Ia aminte, ia aminte,
Și trăiește liniștită
În pustiile natale !
Călăreții mîndri lasă,
După ei, doar dor și jale.

Ascultînd aceste stihuri, frumoasa Șamsennahar fu cuprinsă de-o tulburare atît de puternică încît se răsturnă din jeț și căzu fără simțire în brațele slujnicelor sale.

Văzînd aceasta, prințul Ali, care, ascuns dindărătul ferestrei, privise, împreună cu Abulhasan, tot ceea ce se petrecuse, se simți cuprins de-o suferință atît de năprasnică, încît...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și cincea noapte

Ea urmă :

...se simți cuprins de-o suferință atît de năprasnică, încît se prăbuși și el, fără cunoștință, în brațele prietenului său Abulhasan Ben-Taher. Iar Abulhasan rămase cum nu se poate mai încurcat, din pricina locului unde se aflau. Și pe cînd căuta zadarnic în întunecime niște apă cu care să stropească fața prietenului, văzu deodată deschizîndu-se una din ușile hrubei și, intrînd cu sufletul la gură, pe roaba de taină a frumoasei Șamsennahar, care grăi cu glas spăimîntat :

— O, Abulhasan, ridicați-vă degrabă, tu și tovarășul tău, și haideți să vă scot cît mai iute deaici, căci totul este într-o vălmășeală care nu vestește nimica bun pentru noi, ba aș crede că asta-i ziua cea de pe urmă a noastră. Urmați-mă, dar cît mai iute, ori sîntem pierduți cu toții.

Ci Abulhasan îi spuse :

— O, fecioară îndatoritoare, au nu vezi în ce stare este prietenul meu ? Apropie-te și privește !

Cînd roaba îl văzu pe prințul Ali prăbușit pe covor, alergă la o masă, unde știa că se află fel de fel de sticluțe, alese una cu apă de flori și se grăbi să răcorească obrajii tînărului ce-și veni numaidecît în simțiri. Apoi Abulhasan, apucîndu-l de subțiori, iar tînăra roabă de picioare, îl scoaseră din hrubă pe țărmul Tigrului. Acolo îl puseră cu grijă pe o bancă, tînăra bătu din palme și numaidecît se ivi pe fluviu o luntre cu un singur vîslaș, care trase grabnic la țărm și veni la ei. Apoi, fără a scoate o vorbă, la un semn al roabei, luă pe prințul Ali în

brațe și-l duse în luntrea în care sui, fără de zăbavă, și Abulhasan, pe cînd tînăra roabă își ceru iertare că nu-i poate însoți mai departe, le ură bună pace, cu glas plin de jale, și porni în fugă îndărăt la serai.

Cînd luntrea ajunse la celălalt mal, Ali Ben-Bekar, venindu-și de-a binelea în fire, mulțumită răcoarei nopții și a apei, izbuti acum ca, sprijinit de prietenul lui, să pună piciorul pe pămînt. Dar fu nevoit să se așeze numaidecît pe o piatră, simțind că-și pierde răsuflarea. Abulhasan, nemaiștiind cum să iasă din încurcătură, grăi :

— O, prietene, fă-ți curaj și ia-ți inima-n dinți, căci locul acesta nu este fără de primejdii, iar malurile apei sînt bîntuite de hoți și de răufăcători. Un pic de curaj numai, și avem s-ajungem la adăpost, nu departe de aici, în casa unui prieten al meu, care locuiește acolo, unde se vede lumina aceea.

Și rostind : „În numele lui Allah", își ajută prietenul să se ridice și, încetișor, luară calea către casa arătată, la poarta căreia ajunseră îndată. Cu toate că era la ceas tîrziu, bătură în poartă și numaidecît veni cineva care le deschise. Abulhasan își spuse numele și pe dată fură primiți înlăuntru cu dragă inimă, el și prietenul lui. Născoci repede o pricină oarecare ce i-ar fi abătut pe-acolo, în acea stare și la acel ceas atît de nepotrivit. În casa aceea, găzduiți cu cea mai aleasă cinstire, își petrecură restul nopții, nesupărați de întrebări nelalocul lor. Amîndoi, totuși, petrecură o noapte tare grea : Abulhasan pentru că nu era deprins să doarmă în case străine și se gîndea la îngrijorarea ce le-o pricinuia alor lui, iar prințul Ali pentru că vedea mereu în fața ochilor chipul frumoasei Șamsennahar, palidă de durere și prăbușindu-se în brațele roabelor, la picioarele califului.

De aceea, cum miji de ziuă, își luară rămas bun de la gazdă și se îndreptară către oraș. Și nu peste mult, măcar că Ali Ben-Bekar păşea tare anevoie, ajunseră pe ulița unde se aflau casele lor. Ci întrucît întîia poartă la care ajunseseră era cea a casei lui Abulhasan, acesta-și pofti cu stăruință prietenul să intre și să se hodinească mai întîi la el, nevoind să-l lase singur într-o stare atît de grea. Spuse slugilor să pregătească odaia cea mai bună și să aştearnă saltelele cele mai alese, păstrate cu dichis în dulapuri, pentru prilejuri ca acesta. Prințul Ali, ostenit ca după un drum de zile întregi, nu mai avu putere decît să se trîntească pe saltele, unde izbuti, în sfîrșit, să închidă ochii pentru cîteva ceasuri.

Cînd se trezi, se spălă, își făcu rugăciunea și se îmbrăcă să iasă. Abulhasan însă nu-l lăsă să plece, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, mai bine-i să rămîi încă o zi și noaptea ce vine în casa mea, ca să-ți țin tovărășie și să te fac să mai uiți necazurile.

Și-l sili să rămîie. Iar cînd se înseră, Abulhasan, după ce își petrecuse ziua întreagă stînd la taifas cu prietenul său, trimise să vină cîntăreţele cele mai vestite din Bagdad. Ci nimic nu izbuti să-l abată pe Ali Ben-Bekar de la gîndurile lui triste ; dimpotrivă, cîntăreţele îi stîrniră o amărăciune și o suferință și mai mari. Iar noaptea și-o trecu în și mai neagră zbuciumare decît noaptea dinainte. La ziuă, starea lui era așa de rea, încît prietenul său Abulhasan socoti că era mai bine să nu-l mai oprească la el. Hotărî, dar, să-l însoțească pînă acasă și după ce-l ajută să urce pe un catîr, pe care robii prințului îl aduseră de la grajduri, îl dete în seama alor săi, încredințat că deocamdată nu-i mai putea ajuta cu nimic ; își luă rămas bun de la prinț, spunîndu-i cuvinte de îmbărbătare și făgăduindu-i

că are să treacă să afle veşti de la el cît mai curînd cu putinţă. După care plecă, se îndreptă către piaţă, unde-şi deschise iarăşi prăvălia ce rămăsese închisă în tot acest răstimp.

Nici n-apucă să sfîrşească bine de pus rînduială în prăvălie şi să se aşeze în aşteptarea muşteriilor, că şi zări venind...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...zări venind tînăra roabă de credinţă a cadînei Şamsennahar, care-i ură bună pace. Abulhasan îi întoarse salamalecul, nu fără a băga de seamă cît arăta de tristă şi de îngîndurată ; şi îşi simţi inima bătînd mai tare ca de obicei. Îi grăi atunci :

— Cît mi-i de preţioasă venirea ta, o, tînără plină de suflet ! Ah, binevoieşte şi spune-mi degrabă ce face stăpîna ta !

Ea îi răspunse :

— Începe tu, rogu-te, prin a-mi da veşti despre prinţul Ali, pe care am fost nevoită să-l las, aşa cum ştii că l-am lăsat.

Abulhasan îi povesti totul despre durerea şi despre mîhnirea fără de leac a prietenului său. Cînd sfîrşi, roaba rămase şi mai necăjită şi, suspinînd amarnic, spuse lui Abulhasan cu glas tulburat :

— Ce nenorocire pe noi ! Află, o, Abulhasan, că starea bietei mele stăpîne este şi mai jalnică. Ci

să-ți povestesc întocmai ce s-a petrecut de cînd ai ieșit din sală cu prietenul tău, atunci cînd stăpîna mea s-a prăbușit fără de simțire la picioarele califului care, adînc mîhnit, nu mai știa pe seama cărei pricini să pună bolnăvirea aceasta neașteptată. Iată. După ce v-am lăsat pe amîndoi în grija luntrașului, m-am întors cît mai grabnic și plină de spaimă lîngă Șamsennahar. Am găsit-o zăcînd tot leșinată și galbenă la chip, cu lacrimile curgîndu-i una după alta în păr. Iar emirul credincioșilor, mîhnit peste măsură, sta lîngă ea și, cu toate îngrijirile pe care el însuși i le dădea, nu izbutea s-o aducă în simțiri. Noi toate eram într-o jale cum nici n-ai putea să-ți închipui. Și la toate întrebările pe care ni le punea califul îngrijorat, ca să afle pricina bolii neașteptate, noi răspundeam cu plînsete și aruncîndu-ne cu fața la pămînt dinaintea lui. Starea aceasta de spaimă ținu așa pînă la miez de noapte. Atunci, tot răcorindu-i tîmplele cu apă de trandafiri și de alte flori, și tot făcîndu-i vînt cu evantaiul, avurăm în sfîrșit bucuria de-a o vedea venindu-și încet-încetișor în simțire. Dar îndată începu să verse șuvoaie de lacrimi, spre marea mirare a califului, care pînă la urmă începu și el să plîngă. Și totul era numai o jale și o uluire.

Cînd califul, în sfîrșit, văzu că poate vorbi cu cadîna lui cea mai dragă, îi spuse :

— Șamsennahar, lumină a ochilor mei, spune-mi, povestește-mi pricina bolii tale, ca să pot să-ți fiu de vreun folos ! Iată, sufăr cumplit că nu știu ce să fac pentru tine.

Șamsennahar făcu o sforțare ca să îmbrățișeze picioarele califului, dar acesta nu-i îngădui, ci o prinse de mîini și o întrebă mai departe blînd, pînă ce, cu glas pierit, ea îi spuse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, răul de care sufăr este trecător ! Este pricinuit de cele ce am mîncat astăzi şi care, de bună seamă, nu mi-au priit !

Califul întrebă :

— Au ce-ai mîncat, Şamsennahar ?

Ea răspunse :

— Două lămîi tari, şase mere cam crude, o căniţă de iaurt, o bucată mare de kenafa şi, pe deasupra — atîta de foame mi-era — o oca de fistici săraţi şi de seminţe de dovleac, şi o mulţime de năut, gătit cu zahăr, şi cald încă, abia scos din cuptor.

Califul strigă atunci :

— O, nesocotită mai eşti ! Cu adevărat că mă minunezi ! De bună seamă că astfel de bunătăţi sînt cît se poate de gustoase şi de îmbietoare, dar s-ar cuveni să fii şi tu mai cu măsură şi să nu te arunci fără de cumpăt la tot ce-ţi ispiteşte inima. Pe Allah, nu te mai lăsa să ajungi în asemenea stare !

Şi califul, care de obicei este atît de puţin darnic la vorbă şi la dezmierdări cu celelalte femei, vorbi aşa mai departe cadînei scumpe inimii lui, cu grijă şi cu duioşie, şi rămase de veghe lîngă ea pînă dimineaţa. Văzînd însă că starea ei nu părea a se îmbunătăţi, porunci să fie chemaţi toţi doftorii de la serai şi din oraş, care, după obiceiul lor, se feriră a ghici pricina adevărată a bolii de care suferea stăpîna mea. Învăţaţii aceia îi scriseră o reţetă atîta de încurcată, încît, o, Ben-Taher, oricîtă bunăvoinţă aş avea, nu ţi-aş şti spune nici măcar un cuvînt din cîte au înşirat ei. Pînă la urmă, califul, urmat de doftori şi de ceilalţi, plecă, şi putui atunci şi eu să mă apropii în tihnă de stăpîna mea. Îi acoperii mîinile cu sărutări şi-o încredinţai că iau asupră-mi grija de a o ajuta să-l vadă iară pe

prințul Ali Ben-Bekar. Îi adusei să bea un pahar de apă rece amestecată cu apă de flori, care-i făcu tare bine. După care, uitîndu-și suferințele, îmi porunci s-o las pe ea deocamdată și să alerg la tine, ca să aflu vești despre iubitul ei, de a cărui durere fără de margini îi povestisem cu de-amănuntul.

Auzind cele spuse de roabă, Abulhasan îi grăi :

— O, fată bună, acuma cînd nu mai am nimic a adăuga despre starea prietenului nostru, întoarce-te degrabă la stăpîna ta și du-i din parte-mi urări de bună pace. Spune-i cîtă durere am încercat și eu, aflînd cîte i s-au întîmplat, și că socot a fi fost o prea grea încercare, dar că o îndemn să aibă multă stăpînire de sine și mai ales multă măsură în vorbe, ca nu cumva să răzbată vreo șoaptă la urechile califului. Mîine vino iarăși la prăvălia mea și, dacă vrea Allah, veștile ce vom avea a ni le împărtăși or fi poate mai îmbucurătoare.

Tînăra roabă îi mulțumi pentru aceste vorbe și pentru bunăvoința arătată, după care plecă. Abulhasan își petrecu restul zilei în prăvălie, dar, mai de vreme ca de obicei, trase obloanele și zbură la casa prietenului său Ben-Bekar...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...zbură la casa prietenului său Ben-Bekar, bătu la poartă și numaidecît veni portarul să-i deschidă. Intră și-și găsi prietenul înconjurat de tot soiul de

doftori, de rude și de prieteni. Unii îi pipăiau bătăile inimii, alții îi scriau fel de fel de leacuri, fiecare cu totul altceva ; iar femeile cele bătrîne nu se lăsau mai prejos în această privință și aruncau către doftori priviri chiorîșe, pînă ce tînărul simțindu-și sufletul cuprins de mînie și ajungînd la capătul puterilor, ca să nu mai vadă și să nu mai audă nimic, își înfundă capul sub pătură, astupîndu-și urechile cu mîinile.

Atunci Abulhasan se apropie de căpătîiul lui, îl strigă pe nume, îl mișcă încetișor și, zîmbindu-i a veste bună, îi spuse :

— Pacea fie cu tine, ya Ali !

Ali răspunse :

— Și cu tine fie pacea, ya Abulhasan, și toate binefacerile și binecuvîntările lui Allah. Deie Atotputernicul să-mi aduci veşti tot atît de luminoase ca și obrazul tău, prietene !

Abulhasan, nevoind să-i vorbească față de toată lumea aceea, se mulțumi a-i face un semn cu ochiul lui Ben-Bekar. Și numai după ce toți plecară, îl îmbrățișă, îi povesti cele aflate de la roaba de taină și adăugă :

— Să nu te îndoiești vreodată, o, frate, că nu-ți voi fi întru totul credincios și că sufletul meu nu este în întregime dăruit ție și nu voi avea tihnă pînă ce nu-ți voi readuce liniștea inimii.

Ali Ben-Bekar fu atît de mișcat de iscusința dovedită de prietenul său, încît începu să plîngă din toată inima și grăi :

— Mă rog ție, desăvîrșește-ți binefacerea, petrecîndu-ți noaptea aceasta alături de mine pentru ca să-mi pot alunga gîndurile cele negre, stînd de vorbă amîndoi.

Și Abulhasan se învoi fără de cîrtire și rămase acolo lîngă el, să-i spună versuri și să-i cînte imnuri de dragoste, cu glas domol. Și ba-i spunea stihuri pe care poetul le adresa iubitului, ba stihuri despre iubită. Iată, mai întîi, cîteva dintre o mie altele făcute în cinstea iubitei :

Albă-ntru totu-n față-mi se ivi
C-un bob de mosc, drept benghi, prins în mijlocul
Bărbiei ca de camfor, străvezii.
Așa, mîhnită-adînc, își sprijini
Cu mîna pieptul. Ochi ai mei, ca focul,
Hai, povestiți voi ce puteți privi !

Privim, spun ei, o pînză luminoasă,
Pe care, blînd, cinci trestii se așează,
Și fiecare poartă drept podoabă
Cîte-un mărgean rozalb, ca pe o nadă.

Viteazule, în crunta-ți spadă grea
Să nu te-ncrezi. De-aceste blînde pleoape,
Nu-i spadă-n stare a te mai scăpa.
Ea n-are lance, dar mîndrețea sa,
Și talia-i, de le privești de-aproape,
În crîncenă robie te vor lua.

I-i trupul ca un ram de aur ; sînii-i
Potire răsturnate-i par, păgînii ;
Și buzele-i sînt două dulci granate,
De răsuflarea ei înmiresmate.

Văzîndu-și prietenul tulburat peste măsură de aceste stihuri, Abulhasan spuse :

— O, Ali, am să-ți cînt acuma cîntecul pe care-ți plăcea atît de mult să-l îngîni stînd lîngă

mine, în prăvălia mea din suk. Fie-ți el ca un balsam pentru sufletul greu rănit !

Paharnice, hai, toarnă vin !
De aur e suava cupă —
Hai, umple-mi-o cu-acel rubin
Ce toată grija o astupă !

Alungă-mi gîndul prea amar
Și spaima zilei care vine ;
Ia cupa și mi-o umple iar,
Și-mbată-mă, să uit de mine !

Doar tu, din cîți în preajmă-mi stau,
Pricepi ce alții nu știu încă.
Doar tu știi ce durere beau
Și toată taina mea adîncă.

Nu zăbovi ! Hai, adu-mi-l,
Balsamul de uitare, iară,
Cu albi obraji ca de copil,
Mai dulci ca gura de fecioară !

Cînd mai auzi și acest cîntec, prințul Ali, și-așa slăbit, rămase atît de zdrobit de amintirile răscolite în sufletul lui, încît se porni iarăși pe suspine. Abulhasan își petrecu astfel întreaga noapte la căpătîiul lui, veghindu-l fără a da geană în geană. Spre zori, se hotărî însă a pleca să-și deschidă prăvălia, de care nu se mai îngrijise de o bucată de vreme, și rămase acolo pînă seara. Dar cînd, după ce sfîrși de vîndut și de cumpărat, tocmai își strînsese stofele și se pregătea să plece, văzu venind, cu iașmacul peste obraz, tînăra roabă de taină, trimisă de Șamsennahar. După temenelile de cuviință, fata spuse :

— Stăpîna mea vă trimite, ție și lui Ben-Bekar, urările ei de pace, și m-a însărcinat să vin așa cum a fost înțelegerea să aflu vești despre sănătatea lui. Cum îi mai merge ? Spune-mi !

El răspunse :

— O, preabuno, nu mă mai întreba ! Căci răspunsul meu, în adevăr, tare ar fi trist. Starea prietenului nostru nu e deloc strălucită. Nu mai doarme, nu mai mănîncă, nu mai bea nimic. Stihurile, doară, de-l mai scot oleacă din lîncezeală. Oh, de-ai vedea ce pălit i-i obrazul !

Roaba spuse :

— Mare necaz pe noi ! Ci iată : stăpîna mea, căreia nu-i e întru nimic mai bine, m-a însărcinat să dau iubitului ei o scrisoare, pe care-o am aici, în plete. Și mi-a poruncit să nu mă întorc fără de răspuns. Vrei să mă însoțești pînă la prietenul nostru ? Căci nu știu unde stă.

Abulhasan răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și închizînd în grabă prăvălia, porni la zece pași înaintea roabei, care venea după el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu vru să mai spună nimic.

Ci într-a o sută cincizeci și opta noapte

Ea urmă :

...porni la zece pași înaintea roabei, care venea după el. Cînd ajunse la casa lui Ben-Bekar, îi spuse tinerei, poftind-o să se așeze pe covorul de la intrare :

— Aşteaptă-mă aici. Vreau mai întîi să mă încredinţez că nu este nici un străin la el.

Intră apoi la Ben-Bekar şi-i făcu un semn din ochi. Ben-Bekar înţelese şi spuse celor din jur :

— Nu vă fie cu supărare — mi-e cam rău de la stomah !

Cei de faţă pricepură şi, după salamalecurile obişnuite, plecară lăsîndu-l singur cu Abulhasan. Cum ieşiră oaspeţii, Abulhasan alergă la tînăra pe care-o aduse înlăuntru. La vederea ei, ce-i aducea aminte de Şamsennahar, Ben-Bekar se simţi înseninat dintr-odată şi-i grăi :

— O, ce oaspete binevenit !

Tînăra se plecă dinaintea lui mulţumindu-i şi-i înmînă de îndată scrisoarea stăpînei ei. Ben-Bekar o luă, o duse la buze, apoi la frunte şi, cum era prea slăbit ca s-o poată citi, o întinse lui Abulhasan. Acesta văzu dintr-o privire că acolo, scrise de mîna iubitei lui, erau o mulţime de stihuri, în care se zugrăveau, cu o duioşie fără seamăn, toate suferinţele ce i le pricinuia dragostea. Şi socotind că citirea lor ar înrăutăţi starea prietenului său, Abulhasan se mărgini să-i arate cît mai frumos, dar cît mai pe scurt, cuprinsul. Adăugă apoi :

— Acuma, o, Ali, am să scriu îndată şi răspunsul, pe care tu ai numai a-l semna la sfîrşit.

Şi scrise numaidecît răspunsul, cu o iscusinţă desăvîrşită şi întocmai după gustul lui Ben-Bekar, care voi ca tîlcul întregii scrisori să fie acesta : „Dacă dragostea ar fi lipsită de suferinţă, îndrăgostiţii n-ar mai gusta bucuria de a-şi scrie". Îndemnă apoi pe roabă, înainte de a o lăsa să plece, să povestească stăpînei tot ce-a văzut cu privire la durerea lui. După care, îi înmînă scrisoarea de răspuns, stropind-o cu lacrimi ; iar roaba de credinţă

fu și ea, la rîndu-i, atît de tulburată, încît izbucni de-a binelea în hohote și plecă, în sfîrșit, urînd pace inimii lui. Abulhasan ieși și el ca să însoțească tînăra roabă pe ulițe și nu o părăsi decît în fața prăvăliei lui, de unde, luîndu-și rămas bun, se întoarse acasă.

Ajungînd acasă, Abulhasan începu să cugete pentru întîia oară la situația lui, și așezîndu-se pe divan, își vorbi astfel sie-însuși : „O, Abulhasan, iată că povestea începe să fie tare primejdioasă ! Ce s-ar întîmpla dacă treaba ar ajunge să fie cunoscută de către calif ? Hotărît, Ben-Bekar mi-e tare drag și sînt oricînd gata să-mi scot și-un ochi și să i-l dau. Dar tu, Abulhasane, ai o familie, ai o mamă, ai surori și frați mai mici. În ce belea îi bagi prin nesocotința ta ! Căci lucrurile nu pot ține așa multă vreme. Mîine am să mă duc la Ben-Bekar și-am să încerc a-l smulge din această dragoste cu prea grele urmări. Dacă n-are să mă asculte, Allah are să mă învețe ce-mi rămîne de făcut."

Cu inima apăsată de asemenea gînduri, a doua zi, pe mînecate, Abulhasan plecă la prietenul său Ben-Bekar. Îi ură bună pace și-l întrebă :

— Ya Ali, cum îți mai este ?

Ali răspunse :

— Mai rău ca oricînd !

Abulhasan grăi :

— Zău că-n viața mea n-am auzit de vreo întîmplare ca a ta și nici n-am cunoscut vreun îndrăgostit așa de ciudat ca tine. Tu, măcar că știi de Șamsennahar că te iubește tot atîta cît o iubești și tu pe ea, suferi și starea ți se înrăutățește de la o zi la alta. Ce s-ar întîmpla, oare, dacă aceea pe care-o iubești atîta n-ar împărtăși dragostea ta și

dacă, în loc de a fi sinceră în dragostea ei, ar fi asemenea celor mai multe dintre femeile îndrăgostite, cărora le place, înainte de toate, să mintă și să se prefacă ? Dar, o, Ali, gîndește-te mai cu seamă la prăpădul ce s-ar abate asupra capetelor noastre, dacă această poveste ar ajunge la urechile califului. Și n-ar fi de nici o mirare să se întîmple așa. Căci nu se poate ca aceste du-te-vino ale roabei de taină să nu bată la ochi eunucilor și celorlalte roabe. Și-atunci, singur Allah ar mai putea ști grozăvia prăpădului nostru al tuturora. Crede-mă, o, Ali, stăruind în dragostea aceasta fără nici o cale de ieșire, primejduiești viața ta mai întîi, și totodată și pe a bunei Șamsennahar. Ca să nu mai pomenesc și de mine, care, fără îndoială, cît ai clipi, aș fi șters dintre cei vii, laolaltă cu toți ai mei.

Dar Ben-Bekar, mulțumindu-i prietenului pentru sfat, îi mărturisi totodată că voința lui nu mai atîrnă de el și că, oricum, și oricîte necazuri ar putea să i se întîmple, el n-are să se cruțe devreme ce Șamsennahar nu se teme a-și primejdui viața din dragoste pentru el.

Abulhasan, văzînd, dar, că toate vorbele lui ar fi zadarnice, își luă rămas bun de la prieten și porni îndărăt către casă, pradă grijilor sale negre.

Ci printre cei ce veneau cel mai des pe la Abulhasan, era și un tînăr giuvaergiu, tare de treabă, numit Amin, a cărui discreție o putuse prețui adesea. Și iată că tocmai giuvaergiul Amin veni să-i bată la ușă, în ceasul cînd, răzimat pe perne, Abulhasan sta cufundat în nedumerire. După temenelile obișnuite, Amin se așeză pe divan lîngă el și, cum el era singurul care mai știa cîte ceva despre dragostea lui Ali, îl întrebă :

— O, Abulhasan, ce mai este cu dragostea dintre prințul Ali și Șamsennahar ?

Abulhasan răspunse :

— O, Amin, aibă-ne Allah întru mare mila lui ! Mă bat niște presimțiri ce nu-mi vestesc nimic a bine...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și noua noapte

Ea urmă :

...Mă bat niște presimțiri ce nu-mi vestesc nimic a bine. Cum te știu om de temei și prieten de credință, iată, am să-ți dezvăluiesc planul la care gîndesc a mă hotărî, pentru a ieși, eu și ai mei, din primejdia în care mă aflu.

Tînărul giuvaergiu grăi :

— Poți vorbi cu toată încrederea, Abulhasan. Ai în mine un frate, gata să facă orice ca să te ajute.

Abulhasan răspunse :

— Mă gîndesc, o, Amin, să mă scutur de toate cîte mă leagă de Bagdad, să strîng totul de pe la datornici, să-mi plătesc datoriile, să vînd cum oi ști mărfurile, să adun banii ce-oi putea s-adun, și să plec cît mai departe, la Bassra, de pildă, unde am să aștept în tihnă sfîrșitul întîmplării. Pentru că, o, Amin, nu mai pot îndura starea aceasta, iar viața aici nu-mi mai e cu putință, de cînd mă mun-

ceşte spaima că am să fiu pîrît califului ca fiind amestecat şi eu în povestea asta de dragoste. Căci, de bună seamă, povestea are să ajungă a fi cunoscută, pînă la urmă, de către calif.

Auzind acestea, tînărul giuvaergiu grăi :

— În adevăr, o, Abulhasan, hotărîrea ta este o hotărîre foarte înţeleaptă, şi planul tău este singurul pe care-l poate lua un om cuminte şi chibzuit. Allah să te lumineze şi să-ţi arate cea mai bună cale pentru a ieşi din belea ! Şi dacă ajutorul meu te poate hotărî să pleci fără remuşcări, stau gata să fac totul în locul tău, ca şi cum ai fi tu aici, şi să-l slujesc pe prietenul tău Ben-Bekar cu preţul ochilor mei.

Şi Abulhasan îl întrebă :

— Dar cum ai să faci, devreme ce nu-l cunoşti pe Ali Ben-Bekar şi nu ai nici o legătură cu seraiul ori cu Şamsennahar ?

Amin răspunse :

— În ce priveşte palatul, am avut prilejul să vînd acolo nişte giuvaericale, chiar prin mijlocirea tinerei roabe de taină a cadînei Şamsennahar ; iar cît despre Ben-Bekar, nimic nu mi-i mai lesne decît să-l cunosc şi să-i capăt încrederea. Fie-ţi, dară, inima liniştită şi, de ai gînd să pleci, nu te mai îngrija de celelalte, căci Allah, cînd vrea, este chelarul priceput a deschide orişice poartă.

Şi cu aceste vorbe, giuvaergiul Amin îşi luă rămas bun de la Abulhasan şi-şi căută de drumul lui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizecea noapte

Ea urmă : [1]

..giuvaergiul Amin își luă rămas bun de la Abulhasan și-și căută de drumul lui. După trei zile însă, se întoarse ca să afle veşti proaspete și găsi casa cu desăvîrșire goală. Întrebîndu-i pe vecini, aceştia îi răspunseră :

— Abulhasan a plecat la Bassra cu negustoriile lui și ne-a spus că n-are să lipsească multă vreme, și că, de îndată ce va căpăta banii pe care i-i datoresc mușteriii săi de pe-acolo, se va întoarce la Bagdad.

Amin pricepu că Abulhasan, copleșit de temeri, chibzuise că era mai bine să-și piardă urmele, de s-ar întîmpla ca povestea aceea de dragoste să ajungă la urechile califului. Dar nu știa ce să facă mai întîi. Pînă la urmă, se îndreptă către locuința lui Ben-Bekar.

Acolo rugă pe unul dintre robii acestuia să-l ducă pînă la stăpînul său. Robul îl îndrumă într-o sală unde tînărul giuvaergiu îl găsi pe Ben-Bekar întins pe perne și cu totul pălit la chip. Îi ură bună pace, iar Ben-Bekar îi răspunse la fel. Atunci Amin grăi :

— Stăpîne, măcar că ochii mei n-au avut pînă în ceasul de-acum bucuria a te cunoaște, mă rog mai întîi de iertare că am pregetat atîta pînă a veni să aflu știri despre sănătatea ta. Apoi am a-ți vesti un lucru ce, de bună seamă, îți va pricinui care-

care mîhnire. Totodată, însă, aduc cu mine și leacul ce va face să uiți totul.

Și Ben-Bekar, tremurînd de gînduri, îl întrebă :

— Pe Allah, ce necaz, oare, mi se mai poate întîmpla ?

Tînărul giuvaergiu răspunse :

— Află, stăpîne, că mie prietenul tău Abulhasan îmi spunea totdeauna toate tainele lui, fără a-mi ascunde vreodată ceva din cele cîte i se întîmplau. Și iată că, de trei zile, Abulhasan, care avea obiceiul să vină să mă vadă în fiecare seară, a dispărut. Și cum știu, din mărturisirile ce mi le-a făcut, că și tu îi ești prieten, vin să te întreb de nu cumva știi unde se află și care-i pricina pentru care a plecat așa, fără a spune nimic prietenilor lui.

Auzind acestea, Ben-Bekar păli și mai tare, gata aproape să-și piardă cunoștința. Într-u sfîrșit, izbuti să îngîne :

— Nici eu n-am știut nimic pînă acum. Și nu știam nici care să fie pricina lipsei lui Ben-Taher de trei zile încoace. Dar dacă aș trimite un rob de-al meu să capete vești despre el, poate că am afla care-i adevărul.

Și porunci unui rob :

— Du-te degrabă acasă la Abulhasan Ben-Taher și întreabă dacă mai este aici în oraș ori a plecat undeva. De ți se va spune că este plecat, nu uita să întrebi unde e dus.

Robul plecă numaidecît și, după cîtva timp, se întoarse și spuse stăpînului său :

— Vecinii lui Abulhasan mi-au povestit că Abulhasan a plecat la Bassra. Am mai dat însă acolo și peste o tînără care și ea voia să afle știri despre

Abulhasan şi care m-a întrebat : „Fără îndoială că eşti unul dintre oamenii prinţului Ben-Bekar ?“ Şi răspunzîndu-i că da, ca a adăugat că are să-ţi spună ceva şi m-a însoţit pînă aici. Aşteaptă s-o primeşti.

Ben-Bekar grăi :

— Adu-o înlăuntru numaidecît !

Îndată tînăra intră, şi Ben-Bekar o recunoscu pe roaba de taină a frumoasei Şamsennahar. Ea se apropie şi, după salamalec, îi şopti la ureche cîteva cuvinte ce-i luminară şi-i întunecară, rînd pe rînd, faţa lui Ben-Bekar.

Atunci tînărul giuvaergiu socoti că era clipa cea mai potrivită să-şi spună cuvîntul şi grăi :

— O, stăpîne al meu, şi tu, frumoasă fată, aflaţi că, nainte de-a pleca, Abulhasan mi-a destăinuit totul şi mi-a mărturisit toată spaima pe care-o trăia la gîndul că lucrurile ar putea ajunge la urechea califului. Eu însă, care n-am nici nevastă, nici copii, nici rude, sînt gata să-l înlocuiesc din tot sufletul pe lîngă voi, căci am fost tare mişcat de cele ce mi-a povestit Ben-Taher despre dragostea voastră fără de noroc. Dacă binevoiţi în adevăr a-mi primi serviciile, vă jur pe sfîntul nostru Profet — rugăciunea şi pacea fie cu el ! — că am să vă slujesc cu tot atîta credinţă ca şi prietenul Ben-Taher — ba cu mai multă hotărîre şi statornicie. Şi chiar dacă propunerea mea nu vă va părea potrivită, să nu socotiţi cumva că n-aş avea sufletul destul de cinstit încît să nu ştiu a păstra o taină.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...să nu socotiți cumva că n-aș avea sufletul destul de cinstit încît să nu știu păstra o taină. Dacă, dimpotrivă, vorbele mele au izbutit să vă încredințeze, sînt gata de orice spre a vă fi de folos ; ba, mai mult, stăpîne : voi face din casa mea locul tău de întîlnire cu frumoasa Șamsennahar.

Auzind cele spuse de către tînărul giuvaergiu, prințul Ali fu cuprins de o asemenea revărsare de bucurie, încît simți dintr-o dată că puterile îi reînvie sufletul, se ridică în capul oaselor, îl îmbrățișă pe giuvaergiul Amin și-i spuse :

— Allah mi te-a trimis, o, Amin ! Mă încred cu totul în tine și nu-mi mai aștept mîntuirea decît din mîinile tale.

Și iar îi mulțumi îndelung și-și luă rămas bun de la el, lăcrimînd de bucurie. Giuvaergiul plecă apoi împreună cu tînăra roabă, căreia îi arătă casa lui, spunîndu-i că, de aci nainte, acolo vor avea loc întîlnirile dintre el și ea, cît și întîlnirea pe care o plănuia dintre prințul Ali și Șamsennahar. Iar tînăra, cunoscînd astfel drumul către casa giuvaergiului, nu mai vru să zăbovească deloc, ci plecă să-i spună stăpînei sale mersul lucrurilor, făgăduind totodată lui Amin să se întoarcă a doua zi cu un răspuns.

În adevăr, a doua zi veni acasă la Amin și-i spuse :

— O, Amin, stăpîna mea Șamsennahar a fost cum nu se poate mai bucuroasă, aflînd despre bunăvoința ta față de noi. M-a trimis anume ca să

te iau și să te duc la ea, la serai, vrînd a-ți mulțumi ea însăși, pentru neașteptata-ți mărinimie și pentru grija ce-o porți unor oameni față de care nu aveai nici o îndatorire să-i slujești.

La aceste vorbe, tînărul giuvaergiu, în loc să se arate grăbit a da ascultare dorințelor cadînei, dimpotrivă, fu cuprins de un tremur ce-i zguduia tot trupul, păli la față și abia îngăimă către tînăra roabă :

— O, soră a mea, văd bine că Șamsennahar și cu tine n-ați cugetat deloc la ceea ce-mi cereți să fac. Voi ați uitat că nu sînt decît un om de rînd, fără trecerea de care se bucură Abulhasan și fără prieteniile pe care și le-a făcut el printre eunucii de la serai, unde putea să umble în voie, spre a duce la îndeplinire orice sarcină i se încredința. Eu n-am nici încrederea în sine, nici minunata lui iscusință de om umblat prin lume. Cum să cutez, dară, a merge la palat, eu, care tremuram numai cînd îl auzeam pe Abulhasan povestind vizitele lui la Șamsennahar ? Credeți-mă, n-am curaj să înfrunt asemenea primejdie. Poți să spui însă stăpînei tale că locuința mea este, fără îndoială, cel mai potrivit loc pentru întîlniri și că, dacă primește a veni-aici, vom putea vorbi în voie, fără teamă de nimic.

Și, cum tînăra încerca totuși să-l îndemne a o urma și chiar izbutise să-l hotărască a se ridica, fu cuprins deodată de un asemenea tremur, încît se clătină pe picioare, iar tînăra roabă fu nevoită să-l sprijine și să-l ajute a se așeza iară și să-i dea să bea un pahar de apă rece, ca să-l liniștească.

Văzînd, așadar, că era de prisos a mai stărui, tînăra îi spuse lui Amin :

— Ai dreptate ! Este mai bine și-i mai de folos pentru noi toți s-o hotărăsc pe Șamsennahar să vină ea aici. Am să-mi dau silința pentru aceasta și o

voi aduce, fără doar și poate. Așteaptă-ne, dar, aici.

Și, în adevăr, de îndată ce roaba de taină o înștiință pe stăpînă-sa că tînărul giuvaergiu nu putea veni la serai, Șamsennahar, fără a mai șovăi o clipă, se ridică și, acoperindu-se cu marele ei văl de mătase, porni în urma roabei, uitînd de slăbiciunea ce pînă atunci o ținuise pe perne.

Intră în casă mai întîi roaba, ca să se încredințeze că nu-i nici o primejdie ca stăpînă-sa să fie văzută de vreun rob ori de vreun străin ; și-l întrebă pe Amin :

— Ai avut grijă să trimiți slugile de acasă ?

El răspunse :

— Locuiesc singur aici, numai cu o arăpoaică bătrînă, care m-a crescut de cînd m-am născut.

Roaba grăi :

— Oricum, să n-o lași să intre aici !

Închise toate ușile pe dinlăuntru și-apoi alergă s-o aducă pe stăpînă-sa.

Șamsennahar intră în casă și, pe unde trecea, sălile și coridoarele se umpleau de mireasma fermecată a veșmintelor ei. Fără a scoate o vorbă și fără a arunca o privire împrejur, se așeză pe divan și se rezemă de pernele pe care giuvaergiul se repezi să le aranjeze la spatele ei. Rămase așa, nemișcată, un lung răstimp, cuprinsă de slăbiciune și abia mai răsuflînd. Într-un sfîrșit, după ce se odihni de truda acelui drum neobișnuit, putu să-și dea jos iașmacul și să-și dezbrace marele izar. Atunci tînărului giuvaergiu, uluit, i se păru că vede soarele însuși la el în casă. Și pe cînd el sta sfios la cîțiva pași de ea, Șamsennahar îl cercetă o clipă cu privirea și șopti la urechea roabei sale :

— E în adevăr acela de care mi-ai vorbit ?

Tînăra răspunse :

— Da, stăpînă !

Atunci ea îl întrebă pe tînăr :

— Cum îţi merge, ya Amin ?

El răspunse :

— Slavă lui Allah ! sînt bine sănătos — ocrotească-te şi păstreze-te Allah, aşa cum aurul păstrează miresmele !

Ea îi spuse :

— Eşti însurat ori nu ?

El răspunse :

— Pe Allah, sînt neînsurat, stăpînă ! Şi nu am nici tată, nici mamă, nici vreo rudă. Drept care, nu am altă grijă decît a-ţi sluji cu credinţă, iar pentru cele mai mici dorinţe ale tale îmi pun capul şi ochii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a o sută şaizeci şi doua noapte

Ea urmă :

...pentru cele mai mici dorinţe ale tale, îmi pun capul şi ochii. Şi să mai ştii că pun cu totul la îndemîna ta, spre a te întîlni cu Ben-Bekar, casa mea de peste drum, în care nu locuieşte nimeni. Am s-o gătesc numaidecît cu toate cele de trebuinţă spre a vă primi în chip vrednic şi spre a nu vă lipsi nimic.

Şamsennahar îi mulţumi din toată inima şi-i spuse :

— Ya Amin, ce noroc am avut să dau de un prieten atît de credincios ca tine ! Ah, simt acum şi eu

cît este de folositor sprijinul unui prieten de inimă, și, mai cu seamă, cît este de bine să dai peste o oază de tihnă, după un deșert de amărăciuni și de suferințe. Fii încredințat că Șamsennahar va ști cum să-ți dovedească într-o zi că ea cunoaște prețul prieteniei. Ia te uită, o, Amin, la roaba aceasta a mea. E tînără, duioasă și gingașă ; poți fi încredințat că, în curînd, cu toată mîhnirea ce mi-o va pricinui despărțirea de ea, am să ți-o dăruiesc, spre a-ți petrece cu ea nopți de lumină și zile de răcoare.

Amin privi la tînăra roabă și o găsi tare atrăgătoare, în adevăr, cu ochii desăvîrșit de frumoși și, în totului tot, cum nu se poate mai minunată.

Șamsennahar urmă :

— Am în ea o încredere fără de margini. Să nu pregetați, dară, nici tu a-i încredința tot ce-ți va spune prințul Ali. Și s-o iubești, căci roaba aceasta are în ea însușiri ce înviorează inima.

Șamsennahar mai spuse giuvaergiului și alte lucruri plăcute, și plecă apoi urmată de tînăra roabă care, cu ochii zîmbitori, își luă rămas bun de la noul ei prieten.

După ce plecară, giuvaergiul Amin alergă la prăvălia sa, luă de acolo toate vasele de preț, toate cupele măiestrit dăltuite și toate cestile de argint, și le duse în casa unde gîndea să-i primească pe cei doi îndrăgostiți. Merse apoi pe la toți cunoscuții lui și împrumută de la unii covoare, de la alții perne de mătase, de pe la alții fel de fel de farfurii, de tăvi și de ibrice. Și, în felul acesta, izbuti să împodobească întreagă casa cu lucruri dintre cele mai de preț.

Apoi, tocmai cînd isprăvise de pus totul în rînduială și se așezase o clipă să arunce o ultimă privire peste toate, o văzu intrînd încetișor pe prietena

lui, tînăra de încredere a frumoasei Șamsennahar. Ea se apropie legănîndu-și gingaș șoldurile și-i spuse după salamalecuri :

— O, Amin, stăpîna mea îți trimite urări de bună pace, dimpreună cu multe mulțumiri, și-ți mărturisește că, datorită ție, se simte acuma împăcată de plecarea lui Abulhasan. Și mi-a mai poruncit a-ți spune să-l înștiințezi pe iubitul ei că în seara aceasta califul lipsește de la palat și că ca va putea să vină aici. Trebuie, dară, să-l vestești numaidecît pe prințul Ali, și nu mă îndoiesc că știrea aceasta va izbuti să-l pună iară pe picioare, redîndu-i puterile și sănătatea.

După ce spuse acestea, tînăra scoase din sîn o pungă plină cu dinari și o întinse lui Amin, grăind :

— Stăpîna mea te roagă să cumperi tot ce se cuvine, fără a lua seama la preț.

Amin însă nu voi să primească punga, spunînd :

— Oare atît de puțin prețuiesc eu în ochii stăpînei tale, o, fată dragă, încît îmi dă bani drept răsplată ? Spune-i că Amin este plătit peste măsură cu aurul vorbelor și cu privirile ochilor ei !

Atunci tînăra, foarte bucuroasă de nelăcomia lui Amin, alergă să spună acest lucru stăpînei sale și să-i ducă știrea că în casă totul este pregătit. O ajută apoi să se îmbăieze, să se pieptene, să se deie cu parfumuri și să se îmbrace cu veșmintele ei cele mai frumoase.

La rîndu-i, giuvaergiul Amin se grăbi a merge la prințul Ali Ben-Bekar, după ce mai întîi puse să în oluri flori proaspete, pregătise tăvi cu tot soiul de bunătăți, cu prăjituri, cu dulcețuri și cu băuturi, și orînduise cum se cuvine lîngă perete lăutele, ghitarele și alte instrumente de cîntat. Intră, dară, la prințul Ali, pe care îl găsi oleacă mai întremat de nădejdea cu care-i umplusе în ajun

inima. Iar bucuria tînărului fu fără de margini cînd află că, peste puțină vreme, are să-și revadă iubita, pricină și a lacrimilor și a fericirii lui. Își uită pe loc de toate necazurile, obrazul i se lumină și se făcu încă și mai frumos decît altădată, de o gingășie și mai ispititoare.

Ajutat de prietenul său Amin, se îmbrăcă în hainele lui cele mai strălucitoare și, zdravăn de parcă nicicînd n-ar fi fost aproape cu un picior în groapă, plecă împreună cu giuvaergiul către casa acestuia. După ce intrară în casă, Amin îl pofti pe prinț să ia loc, îi așeză perne moi la spate, îi puse, și la dreapta și la stînga, cîte-o frumoasă vază de cristal plină cu flori. Și-i dete în mînă un trandafir mai înmiresmat decît o întreagă grădină. Și rămaseră împreună tăinuind voios, în așteptarea cadînei.

Și nu trecu multă vreme, că se și auziră bătăi la ușă. Amin alergă să deschidă și se întoarse numaidecît urmat de două femei, dintre care una era în întregime învăluită într-un izar des de mătase neagră...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii, mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și treia noapte

Ea urmă:

Era la vreme de asfințit, cînd răsunau din minarete chemările la rugăciune. Și pe cînd afară, limpede, glasul cucernic al muezinului se revărsa în

cele patru zări, Șamsennahar își ridică vălul dinaintea ochilor lui Ali Ben-Bekar.

Iar cei doi îndrăgostiți, cînd se văzură se prăbușiră fără de simțire și rămaseră așa vreme de un ceas, pînă să-și poată veni iar în fire. Cînd, în sfîrșit, deschiseră ochii, se priviră tăcuți, neizbutind încă să-și mărturisească dorul. Iar cînd fură îndeajuns de stăpîni pe ei ca să poată vorbi, își spuseră vorbe atît de dulci, încît în colțul unde ședeau, tînăra roabă și Amin nu-și mai putură stăpîni plînsul.

Dar giuvaergiul Amin își aduse numaidecît aminte că era vremea să-și servească oaspeții și, ajutat de tînăra roabă, se grăbi să le aducă mai întîi fel de fel de miresme plăcute, care să le deschidă pofta să guste din bucatele, din fructele și din băuturile alese ce se aflau acolo din belșug. După care, Amin le turnă în palme apă dintr-un ibric și le aduse ștergare cu ciucuri de mătase. Și-abia atunci, înviorați cu totul și liniștiți sufletește, putură gusta cu adevărat bucuria întîlnirii lor. Iar Șamsennahar, fără a mai zăbovi, spuse tinerei roabe :

— Dă-mi lăuta de colo, ca s-o fac să spună geamătul dorului ce mă sugrumă.

Roaba îi aduse lăuta, pe care Șamsennahar o luă, o puse pe genunchi și, după ce îi acordă repede strunele, începu mai întîi un cîntec fără cuvinte. Sub degetele ei, lăuta suspina și rîdea, iar sufletu-i se revărsa în sunetele dulci și pătimașe. Atunci începu vraja lor. Și-atunci de-abia, cu ochii pierduți în ochii iubitului ei, Șamsennahar cîntă :

Ah, trup al meu, de-ndrăgostită,
Tot așteptîndu-l în zadar
Pe cel ce-mi este-acum ispită,
Te-ai străvezit ca un cleștar.

E-aici ! Pe fața mea, arsura
Atîtor lacrimi ce-am vărsat
E răcoroasă-acum, ca bura,
Sub ochii celui așteptat.

O, noapte darnică și dragă,
La pieptul lui îmi dăruiești,
Ceea ce viața mea întreagă
Am tot visat, fără nădejdi.

O, noapte-a mea, demult rîvnită,
Sub brațul drept al lui mă strîng,
Iar eu, la rîndu-mi, fericită.
Îl țin la piept, cu brațul stîng.

Și gura-mi soarbe în tăcere
Sărutul dulce-al gurii lui,
Ca pe un fagure de miere
Ce-abia așteaptă să-l descui.

După ce ascultară cîntecul acesta, tustrei rămaseră atît de fermecați, încît strigară din adîncul piepturilor lor : „Ya leil ! Ya salam ! Ah, ah, ce cuvinte, ce desfătare !"

Apoi, giuvaergiul Amin, socotind că nu mai era nici o nevoie de el și, mulțumit întru totul că-i vedea pe cei doi îndrăgostiți strîngîndu-se fericiți în brațe, plecă pe nesimțite. Ajunse acasă cu sufletul acum liniștit, se întinse pe pat și, cu gîndul la fericirea prietenilor lui, dormi dus, pînă dimineața.

Trezindu-se, văzu lîngă patul lui pe bătrîna-i arăpoaică, cu chipul strîmbat de spaimă, bătîndu-se cu palmele peste obraji și văicărindu-se. Dînd să deschidă gura s-o întrebe ce s-a întîmplat, ară-

poaica speriată arătă cu mîna către un vecin ce sta în pragul uşii.

La îndemnul lui Amin, vecinul se apropie şi, după salamalec, îi spuse :

— O, vecine, am venit ca să te îmbărbătez în marea nenorocire ce s-a abătut noaptea asta peste casa ta !

Giuvaergiul strigă :

— Pe Allah, despre ce nenorocire vorbeşti ?

Omul răspunse :

— De vreme ce nu ştii încă, află că, azi-noapte, doar ce te-ai întors acasă, nişte hoţi, care nu sînt la întîia lor ispravă şi care pesemne că te văzuseră în ajun ducînd în cealaltă locuinţă a ta atîtea lucruri de preţ, au aşteptat să ieşi de-acolo, ca să năvălească înlăuntru, cu credinţa că n-au să întîlnească pe nimeni. Au dat însă peste oaspeţii pe care i-ai găzduit acolo, şi tîlharii, de bună seamă, trebuie să-i fi omorît şi să-i fi ascuns cine ştie pe unde, căci nu s-a putut afla de ei nici o urmă. Cît despre casa ta, hoţii au prădat-o de n-au mai lăsat nici măcar o rogojină ori o pernă ; aşa că acuma-i curăţată şi goală cum n-a mai fost ea niciodată.

La această ştire, tînărul giuvaergiu strigă ridicînd braţele cu deznădejde :

— Ya Allah ! ce nenorocire ! Bunurile mele, ca şi cele împrumutate de la prieteni, sînt pierdute pentru totdeauna ; dar aceasta nu-i nimic faţă de pierderea oaspeţilor mei !

Şi alergă ca un nebun, desculţ şi în cămaşă, pînă la cealaltă locuinţă a lui, urmat de vecinul care-l căina pentru nenorocirea cumplită. Cînd văzu cu ochii lui că, în adevăr, toate odăile răsunau a gol, se prăbuşi plîngînd în hohote şi întrebînd printre suspine :

— Oh, acuma ce-i de făcut, vecine ?
Vecinul răspunse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și patra noapte

Ea urmă :

Vecinul răspunse :
— O, Amin, eu socotesc că hotărîrea cea mai bună este să primești nenorocirea cu sufletul răbdător și s-aștepți prinderea hoților, care, mai curînd ori mai tîrziu, au să fie prinși. Căci paznicii valiului sînt pe urmele lor, nu numai pentru hoția de-acum, ci și pentru multe alte răutăți săvîrșite în vremea din urmă.
Și bietul giuvaergiu strigă :
— O, Abulhasan Ben-Taher, om înțelept ! Ce gînd bun ai avut să te adăpostești liniștit la Bassra ! Dar ceea ce-i scris trebuia să se întîmple!
Și Amin se întoarse trist la locuința lui, trecînd prin mulțimea de oameni care aflaseră întreaga pățanie și care-i plîngeau de milă văzîndu-l așa.
Cînd ajunse acasă, iată însă că giuvaergiul zări la intrare un om pe care nu-l cunoștea și care-l aștepta. Omul îi ură bună pace, iar Amin îi întoarse urarea. După care omul grăi :
— Am a-ți spune o taină, între patru ochi.
Amin îl pofti în casă, dar străinul zise :
— Este mai bine să fim cu totul singuri. Hai mai degrabă la cealaltă casă a ta.

Amin îl întrebă cu mirare :

— Eu nu te cunosc, pe cînd tu văd că mă cunoşti şi-mi ştii şi toate locuinţele.

Necunoscutul zîmbi şi grăi :

— O să te lămuresc numaidecît şi, dacă Allah va vroi, poate că am să-ţi uşurez întrucîtva sufletul.

Atunci Amin ieşi cu necunoscutul şi se duseră la cealaltă casă. Acolo însă străinul îi arătă lui Amin uşa spartă de hoţi şi, drept urmare, îi spuse că nici acolo n-ar fi la adăpost de urechile unora şi altora. Apoi îi zise :

— Vino după mine şi am să te duc într-un loc ferit, ştiut numai de mine.

Omul porni înainte, iar Amin pe urma lui, din ulicioară în ulicioară, dintr-un suk în alt suk, de la o poartă la alta, pînă la căderea nopţii. Şi cum, în felul acesta, ajunseră la ţărmul Tigrului, omul îi spuse lui Amin :

— Eu socotesc că vom fi mult mai la adăpost pe celălalt mal.

Şi îndată, ieşind ca de neunde, se apropie de ei un luntraş şi, mai nainte ca Amin să apuce a gîndi să nu primească, se şi afla cu necunoscutul în luntrea care, din cîteva bătăi zdravene de vîslă, îi şi duse pe ţărmul celălalt. Acolo omul îl ajută pe Amin să coboare pe mal şi, luîndu-l de braţ, îl călăuzi prin nişte uliţe strîmte şi întortocheate. Iar Amin, plin de nelinişte, gîndea în sine-şi : „În viaţa mea n-am pus piciorul pe aici ! Ce întîmplare mi-e dat să păţesc !“

Dar omul ajunse, în sfîrşit, la o poartă joasă de fier, scoase de la brîu o cheie mare şi ruginită, o vîrî în încuietoare şi cu un scîrţîit cumplit deschise poarta. Străinul intră şi-l îndemnă şi pe

Amin să intre. Pe urmă, închise poarta la loc. Se strecură apoi într-un coridor, prin care trebuiră să meargă bîjbîind cu mîinile şi cu picioarele. La capătul coridorului, se treziră deodată într-o sală luminată de-o făclie, aşezată chiar în mijlocul sălii. Iar în jurul făcliei, Amin văzu aşezaţi pe jos şi nemişcaţi zece oameni îmbrăcaţi la fel şi atît de asemănători unul cu altul încît i se păru a nu avea dinainte-i decît un singur chip răsfrînt în zece oglinzi.

La această priveliştе, Amin, istovit de cît umblase în acea zi, fu cuprins de o mare slăbiciune şi se prăbuşi la pămînt. Atunci, omul care-l adusese acolo îl stropi cu oleacă de apă, înviorîndu-l. Apoi, cum masa era pusă, cei zece inşi gemeni se aşezară să mănînce, după ce toţi odată şi cu acelaşi glas îl poftiră şi pe Amin să se înfrupte din bucatele lor. Iar Amin, văzînd că cei zece mîncau din toate mîncărurile, îşi zise : „Dacă ar fi otravă în ele, n-ar mînca din toate !“ Şi, cu toată spaima lui, se apropie şi mîncă, se hrăni pînă la saţ, flămînd cum era încă dis-de-dimineaţă.

Cînd masa se isprăvi, acelaşi glas, înzecit, îl întrebă :

— Ne cunoşti ?

Amin răspunse :

— Nu, pe Allah !

Cei zece adăugară :

— Noi sîntem hoţii care, în noaptea trecută, ţi-am jefuit casa şi ţi-am răpit oaspeţii : pe tînărul şi pe tînăra care cînta. Dar, din nenorocire, mai era acolo şi slujnica aceea, care a izbutit să scape, fugind peste terasă.

Atunci Amin strigă :

— Fie numele lui Allah cu voi cu toţi, stăpînii mei ! Fie-vă milă şi arătaţi-mi unde se află cei doi

oaspeți ai mei. Ajutați-mă, oameni mărinimoși, să-mi potolesc sufletul chinuit, așa cum mi-ați potolit foamea. Și ajute-vă Allah să vă bucurați în tihnă de tot ce mi-ați luat ! Nu vă cer decît să mi-i arătați pe prietenii mei.

Hoții întinseră brațul, toți deodată, către o ușă zăvorită și grăiră :

— De-acuma fii fără teamă pentru soarta lor ! Aici, la noi, sînt mai la adăpost decît chiar și în casa valiului. Și la fel și tu ! Află că te-am adus aici anume ca să aflăm de la tine adevărul despre acești doi tineri, a căror înfățișare frumoasă și aleasă ne-a minunat într-atîta, de nici n-am cutezat măcar a-i întreba nimic, de îndată ce-am băgat de seamă cu cine aveam a face.

Giuvaergiul Amin se simți atunci mult mai ușurat și, nemaigîndindu-se decît cum să-i cîștige pe hoți de partea sa, grăi :

— O, stăpîni ai mei, văd acuma limpede că, dacă omenia și buna-cuviință ar pieri de pe pămînt, ele ar putea fi găsite, iarăși, nepătate, în casa voastră. Și tot așa de bine văd că, atunci cînd ai a face cu oameni atît de mărinimoși ca voi, cea mai potrivită cale spre a le cîștiga încrederea este să nu le ascunzi nimic. Ascultați, dară, povestea mea și a prietenilor mei, căci este așa de nemaipomenită, că întrece tot ce se poate închipui !

Și giuvaergiul Amin le povesti hoților întreaga istorie a lui Ali Ben-Bekar și a frumoasei Șamsennahar, precum și legăturile lui cu ei, cu de-amănuntul, de la început pînă la sfîrșit.

După ce hoții ascultară ciudata poveste, rămaseră, ce-i drept, uluiți cu totul și strigară :

— În adevăr, mare-i cinstea pentru casa noastră a adăposti pe prințul Ali Ben-Bekar și pe frumoasa

Șamsennahar. Ci, giuvaergiule, nu cumva îți rîzi de noi ? Sînt ei, cu adevărat ?

Amin strigă la rîndu-i :

— Pe Allah, stăpînii mei ! Ei sînt, ei sînt !

Atunci hoții, toți ca un singur om, se ridicară, deschiseră ușa aceea, se închinară pînă la pămînt și scoaseră de acolo pe prințul Ali și pe Șamsennahar, cerîndu-le de mii de ori iertare și spunîndu-le:

— Ne rugăm măriilor voastre a ierta necuviința purtării noastre, că de unde puteam noi cugeta a răpi din casa unui giuvaergiu oameni de așa de ales cin.

Se întoarseră apoi către Amin și-i grăiră :

— În ce te privește, îți vom da îndărăt toate lucrurile de preț pe care ți le-am luat, și ne pare rău că nu-ți mai putem înapoia și mobilele pe care le-am răzlețit, vînzîndu-le pe unde am putut !

Mai tîrziu, Amin povestea astfel cele ce se mai întîmplară cu ei :

— Și numaidecît îmi și înapoiară lucrurile cele de preț, înfășurate într-o legătură mare ; iar eu, uitînd de toate celelalte, le-am mulțumit din suflet pentru fapta lor mărinimoasă. Atunci ei au grăit către noi trei :

— Nu vrem să vă mai ținem aici, afară numai dacă nu socotiți voi să ne faceți cinstea fără de seamăn de a mai rămîne în mijlocul nostru.

Și pe dată, începură a ne sluji, cerîndu-ne numai să le făgăduim că nu-i vom da în vileag și că vom uita clipele neplăcute, prin care trecusem.

Ne călăuziră pe urmă la țărmul fluviului. Iar noi, cu sufletul încă la gură din pricina spaimei și părîndu-ni-se că totul era numai un vis, nici nu ne gîndeam a pomeni despre zbuciumul din sufletele noastre. Apoi, cu multe semne de cinstire, cei zece ne ajutară să coborîm în luntrea lor și începură

cu toții să vislească așa de năprasnic, că într-o clipită și ajunserăm la celălalt țărm. Ci cum puserăm piciorul pe pămînt, care nu fu groaza noastră cînd ne văzurăm deodată înconjurați din toate părțile și prinși cît ai clipi de către străjile valiului. Hoții însă, întrucît rămaseseră în luntre, avură timp să se pună în afară de orice primejdie, cu cîteva bătăi de vîslă.

Atunci căpetenia străjilor se apropie de noi și ne întrebă cu glas cumplit :

— Cine sînteți voi și de unde veniți ?

Noi însă, cuprinși de spaimă, rămaserăm înmărmuriți, lucru ce spori și mai mult neîncrederea căpeteniei de caraulă, care răcni :

— Răspundeți limpede la ce vă-ntreb, că de unde nu, vă leg numaidecît de mîini și de picioare și vă duc pe sus cu oamenii mei. Spuneți, dară : unde locuiți, pe ce uliță, în ce mahala ?

Atuncea eu, voind să salvez cu orice preț situația, socotii că trebuia să vorbesc și răspunsei :

— Stăpîne, sîntem niște lăutari, iar femeia aceasta este cîntăreață de meserie. Am fost astăseară la un zaiafet în casa celor ce ne-au adus pînă aici. Numele lor nu vi le-am ști spune, căci în meseria noastră nu întrebăm niciodată de nume, ci ni-i destul a fi bine plătiți !

Dar căpetenia caraulei mă privi mînios și-mi spuse :

— Nu aveți deloc înfățișarea unor lăutari ; îmi păreți chiar prea tulburați și prea spăimîntați, pentru niște oameni ce se întorc de la zaiafet ! Iar tovarășa voastră, cu giuvaericalele ei atît de frumoase, n-are nicidecum înfățișare de almee ! Hai, străjeri, ia înșfăcați-i pe oamenii ăștia și duceți-i numaidecît la închisoare !

La aceste vorbe, Șamsennahar se hotărî să intervină ea însăși și, înaintînd către mai-marele caraulei, îl trase la o parte și-i șopti la ureche cîteva vorbe ce-l uluiră atît de tare că se dete cîțiva pași îndărăt și se ploconi pînă la pămînt, îngăimînd o mulțime de vorbe de cinstire. Și numaidecît porunci oamenilor lui să aducă două luntri și o ajută pe Șamsennahar să se suie într-una, pe cînd mie îmi spuse să mă sui în cealaltă, împreună cu prințul Ben-Bekar. După care porunci luntrașilor să ne ducă unde le vom cere. Și-ntr-o clipă, luntrile apucară pe căi osebite : Șamsennahar către seraiul ei, iar noi doi către mahalaua noastră.

În ceea ce ne privește mai întîi pe noi, abia ajunserăm acasă la prinț, că-l și văzui pe acesta, la capătul puterilor și topit de-atîtea spaime necurmate, prăbușindu-se deodată în brațele slugilor și ale femeilor lui de casă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și cincea noapte

Ea urmă :

...acasă la prinț, îl și văzui pe acesta, la capătul puterilor și topit de-atîtea spaime necurmate, prăbușindu-se deodată în brațele slujitorilor și ale femeilor lui de casă. Iar din cele ce-mi dase a înțelege pe drum, la întoarcere, își pierduse, după

toate cîte se petrecuseră, orice nădejde că se va mai întîlni vreodată cu iubita lui Șamsennahar.

Și-atunci, în vreme ce femeile și slugile se străduiau să-l facă pe prinț să se trezească din leșin, rudele lui, închipuindu-și că eu aș fi pricina atîtor nenorociri pe care ei nu le înțelegeau, vrură a mă sili să le spun totul. Ci eu mă ferii a le destăinui ceva și zisei :

— Oameni buni, ceea ce s-a întîmplat cu prințul este un lucru atît de nemaipomenit, că numai el ar ști să vă povestească.

Norocul meu fu că tocmai atunci prințul își veni în fire, iar rudele lui nu mai cutezară a stărui să mă descoase. Eu, temîndu-mă de alte întrebări și liniștit întrucîtva de starea lui Ben-Bekar, îmi luai lucrurile și plecai de sîrg către casa mea.

Cînd ajunsei acolo, o găsii pe arăpoaica mea țipînd cu deznădejde sfîșietoare și bătîndu-se cu mîinile peste obraji, înconjurată de toți vecinii, veniți s-o căineze pentru pierderea mea, pe care-o socoteau neîndoielnică. Așa că, dînd cu ochii de mine, arăpoaica se aruncă la picioarele mele și vru să mă mai supună și ea la o nouă cercetare. Ci eu îi curmai scurt pretențiile, spunîndu-i că, pînă una alta, am chef să dorm. Mă prăbușii istovit pe-o saltea și dormii buștean, cu nasu-n perne, pînă dimineața.

Atunci arăpoaica veni iar să mă întrebe ; iar eu îi răspunsei :

— Dă-mi degrabă o ceașcă să beau !

Îmi aduse o ceașcă pe care-o sorbii dintr-o înghițitură ; și cînd arăpoaica se porni iar cu întrebările ei, îi spusei :

— S-a întîmplat ce s-a întîmplat !

Ea plecă, iar eu mă cufundai iarăși în somn și nu mă mai trezii decît după două zile și două nopți.

Atunci izbutii să mă ridic în capu oaselor și să-mi spun : „Trebuie să mă duc la hamam să fac o baie". Și plecai numaidecît într-acolo, măcar că mă îngrijora gîndul la starea lui Ben-Bekar și a frumoasei Șamsennahar, despre care nimenea nu-mi adusese nici o știre. Mă dusei dar la hamam, mă îmbăiai, plecai pe urmă către prăvălia mea. Și, pe cînd scoteam cheia din buzunar ca să deschid ușa, o mînă mică de dindărătul meu mă atinse pe umăr și un glas îmi spuse :

— Ya Amin !

Mă întorsei și o văzui pe prietena mea, tînăra roabă a cadînei Șamsennahar.

Dar pe mine, în loc de bucurie, la vederea ei, mă cuprinse deodată o spaimă cumplită să nu fiu cumva zărit de vecinii mei stînd de vorbă cu ea.

Așa că băgai pe dată cheia la loc în buzunar și, fără a mă mai uita îndărăt, mă repezii drept încotro vedeam cu ochii. Și cu toate strigătele fetei ce alerga după mine rugîndu-mă să mă opresc, gonii mai departe, urmat de aproape de tînăra roabă, pînă ce ajunsei la ușa unei moschei mai lăturalnice. Năvălii înlăuntru, lăsîndu-mi din fugă la intrare papucii, și mă repezii către colțul cel mai întunecos, unde îngenuncheai pe dată ca pentru rugăciune. Și-atunci, mai mult ca oricînd, cugetai cît de înțelept fusese prietenul meu Abulhasan Ben-Taher, care știuse să se ferească de toate aceste belele, aciuindu-se în tihnă la Bassra. Și-mi ziceam în mine : „Eh, de-ar da Allah să scap cu fața curată din nacafaua de-acum, fac jurămînt că nu mă mai bag în viața mea în tărășenii de-aiestea

și pînă-oi muri nu-mi mai iau asemenea sarcini pe cap".

Dar nici n-ajunsesem bine în acel colț întunecos, că se și așeză lîngă mine tînăra roabă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și șasea noapte

Ea urmă :

...se și așeză lîngă mine tînăra roabă cu care, de astă dată, mă hotărîi a vorbi în tihnă, devreme ce nu ne vedea nimenea.

Ea începu prin a mă întreba :

— Cum te simți ?

Îi răspunsei :

— Bine sănătos ! Dar moartea îmi pare mai bună decît spaimele astea fără de sfîrșit pe care le trăim cu toții !

Ea oftă :

— Of, da ce-ai mai avea de spus, dacă ai ști în ce stare se află sărmana stăpînă-mea ? Of, Ya rabbi ! Simt că mă sfîrșesc, numai amintindu-mi cum arăta atunci cînd s-a întors la serai. Eu izbutisem să ajung acolo înaintea ei, fugind din casa ta, de pe o terasă pe alta. Ya Amin ! De-ai fi văzut-o ! Cine-ar mai fi zis că obrazul acela pălit ca al unui întors din mormînt este obrazul de lumină al frumoasei Șamsennahar ? Eu, cînd am văzut-o, am început să plîng în hohote și m-am aruncat la picioarele ei să le sărut. Ci ea, uitînd zbuciumul, s-a gîndit mai întîi la barcagiul care-o adusese,

și-mi porunci să-i duc numaidecît o mie de dinari de aur pentru ostenceala lui. După care, părăsită de puteri, s-a prăbușit în brațele noastre. Am luat-o și am așezat-o degrabă în patul ei, iar eu am început să-i răcoresc fața cu apă de flori, i-am șters ochii, i-am spălat picioarele și mîinile, și-am îmbrăcat-o cu alte haine. Și tare m-am bucurat cînd am văzut-o că-și vine în simțiri și că începe să răsufle. Îndată i-am adus să bea șerbet de trandafiri și să miroasă miresme de iasomie. La urmă i-am spus : „O, stăpînă, Allah fie cu tine ! cruță-te, cruță-te ! Ce-are să se aleagă de noi dacă ține tot așa ?“ Dar ea îmi răspunse : „O, roabă de credință, eu nu mai am nimic care să mă lege de pămînt. Pînă a muri însă, vreau să aflu ce-i cu iubitul meu. Du-te, dar, și caută-l pe giuvaergiul Amin, dă-i punga asta cu aur și roagă-l a o primi ca despăgubire pentru toate necazurile pe care le-a îndurat din pricina noastră.“

Și tînăra roabă îmi întinse o pungă plină, ce trebuie să fi cuprins mai mult de cinci mii de dinari aur. După care adăugă :

— Șamsennahar mi-a mai spus să-ți cer, ca o rugăminte a ei, cea de pe urmă, să ne dai vreo veste, fie bună, fie rea, despre prințul Ali Ben-Bekar.

Eu atunci nu mai avusei inimă să mă împotrivesc acestui lucru, pe care mi-l cerea ca pe o favoare și, cu toată hotărîrea mea nestrămutată de a nu mă mai băga într-o poveste atît de primejdioasă, îi spusei să vină pe seară la mine acasă, unde am să-i aduc fără de zăbavă știri cu de-amănuntul.

Ieșii din moscheie, după ce o rugai pe tînără să treacă mai întîi pe la locuința mea și să lase punga ce mi-o dăruise Șamsennahar, și mă îndreptai către casa lui Ben-Bekar. Acolo-i găsii pe toți, și slujitori

și slujnice, așteptîndu-mă de trei zile în șir și nemaiștiind ce să facă spre a-l potoli pe prințul Ali, care mă chema necontenit, tot suspinînd cu amar. Pe el îl găsii cu ochii aproape stinși și cu un chip mai degrabă de mort decît de om viu. Atunci eu mă apropiai de el, cu ochii în lacrimi, și-l strînsei la piept...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...îl strînsei la piept și-i grăii vorbe pline de dragoste, anume ca să-l mai mîngîi, dar nu izbutii să-l alin nicicum, căci îmi spuse :

— O, Amin, simt că sufletul meu e gata de ducă și vreau, pînă a muri, să-ți las o dovadă de recunoștință de la mine, pentru prietenia ce mi-ai purtat.

Și dete poruncă robilor :

— Aduceți-mi *cutare* și *cutare* lucru !

Robii aduseră și puseră numaidecît dinaintea mea o sumedenie de coșuri pline cu tot felul de lucruri scumpe, vase de aur și de argint, și giuvaeruri de mare preț. Și prințul îmi spuse :

— Primește-le, în locul celor ce ți-au fost furate !

Și porunci pe dată robilor să mi le ducă acasă. După care grăi :

— O, Amin, află că-n lumea asta orice lucru are un rost. Vai de cine-și pierde rostul iubirii lui ! Aceluia nu-i mai rămîne decît moartea. De n-aș cinsti atîta legea Profetului nostru — cu el fie

pacea și slava ! — demult mi-aș fi grăbit ceasul morții pe care-l simt aproape. Of, de-ai ști, Amin, ce suferințe înăbușite se ascund sub coastele mele ! Nu cred să mai fie om pe lume care să fi îndurat durerile de care mi-e inima plină.

Eu, atunci, ca să-i mai abat gîndurile, îi spusei că trebuie să plec spre a duce vești despre el tinerei roabe ce mă așteaptă acasă și pe care Șamsennahar o trimisese anume în acest scop. Îl lăsai, dar, ca să mă întîlnesc cu fata și să-i povestesc despre deznădejdea prințului, care-și presimțea sfîrșitul și care avea să plece de pe pămînt cu singura părere de rău că e despărțit de iubita lui.

La puțină vreme după ce ajunsei acasă, o văzui, în adevăr, pe tînăra roabă intrînd la mine, dar era într-o stare de zbucium și de tulburare cum nu se poate închipui, și cu lacrimile curgîndu-i șiroaie din ochi. Iar eu, tot mai speriat, o întrebai :

— Pe Allah, poate fi ceva încă și mai rău decît cele ce s-au întîmplat pînă acum ?

Ea îmi răspunse tremurînd :

— Lucrul de care ne temeam atît s-a abătut asupra noastră. Sîntem pierduți cu toții, fără de nici o scăpare. Califul a aflat totul. Stai să-ți povestesc. Din pricina unei vorbe scăpate de-o roabă de-a noastră, căpetenia eunucilor a intrat la bănuieli și s-a apucat să le cerceteze una cîte una pe toate slujnicele bunei Șamsennahar. Și măcar că toate au tăgăduit, el a oblicit cum stă treaba, din nepotriveala spuselor lor. Așa că a adus totul la cunoștința califului, care pe dată a pus să vie la el Șamsennahar, poruncind totodată, altminterea ca de obicei, s-o însoțească douăzeci de eunuci de la palat. Atunci ne-a cuprins pe toate o spaimă fără de nădejdi. Eu am izbutit să mă strecor pe furiș și să alerg să-ți vestesc năprasna ce ne pîndește.

Du-te, dar, și dă de știre și prințului Ali, ca să rostuiască ce va socoti de cuviință întru scăparea lui.

După ce-mi spuse vorbele acestea, tînăra roabă porni în fugă îndărăt la palat.

Mie, într-o clipă, lumea întreagă mi se înnegură în fața ochilor și strigai : „Nu este alt mijloc de izbăvire și altă putere decît întru Allah cel preaînalt și atotputernic !“ Ce alta aș mai fi putut spune dinaintea ursitei ? Mă hotărîi, dară, să mă întorc la Ali Ben-Bekar, cu toate că nu mă despărțisem decît de puțină vreme de el — și fără a-i da răgaz să mă întrebe ceva, îi strigai :

— O, Ali, trebuie să mă urmezi numaidecît, altmintrelea te paște ocara și moartea ! Califul a aflat totul și are să trimită fără de zăbavă după tine. Să plecăm degrabă, să fugim dincolo de hotarele țării!

Și pe loc, în numele prințului, poruncii robilor să încarce pe trei cămile lucruri cît mai de preț și merinde de drum, și-l ajutai pe prinț să urce pe altă cămilă, eu însumi încălecînd dindărătul lui. Apoi, fără a mai pierde vremea, prințul își luă rămas bun de la maică-sa și pornirăm de sîrg pe drum către pustie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu-și îngădui să mai scoată o vorbă.

Ci într-a o sută șaizeci și opta noapte

Ea urmă :

...pornirăm de sîrg pe drumul pustiei.

Dar ceea ce-i scris trebuie să se întîmple, iar sorții, sub orice zodie ar fi, trebuie să se împli-

nească ! Şi-aşa, nenorocirile noastre aveau să urmeze, şi, fugind de o năpastă, aveam să dăm de alta, încă şi mai năprasnică.

Şi-aşa, pe la scăpătat, cum mergeam prin pustie şi ne apropiam de-o oază ce-şi arăta minaretul dintre palmieri, deodată răsări la stînga noastră o ceată de tîlhari care ne împresurară numaidecît. Ştiind prea bine că altă cale de-a scăpa cu zile nu era decît să nu încercăm nici o împotrivire, îi lăsarăm să ne ia armele şi să ne prade în voie. Aşa că tîlharii ne luară toate vitele şi tot ce era încărcat pe ele, şi ne despuiară pînă şi de hainele ce le aveam pe noi, nemailăsîndu-ne decît cămaşa. După care pieriră, fără să le mai pese de soarta noastră.

Sărmanul meu prieten rămase ca o zdreanţă în mîinile mele, într-atîta îl topiseră şirurile de năpaste necurmate. L-am dus, tîrîş-grăpiş, pînă la moscheia ce-o zărisem în oază şi intrarăm acolo ca să ne petrecem noaptea. Prinţul Ali se prăbuşi la pămînt şi-mi spuse :

— Aici, în sfîrşit, am să mor, căci Şamsennahar, la ceasul acesta, nu mai poate fi în viaţă.

Estimp, în moscheie,un om îşi făcea rugăciunea. Cînd sfîrşi, se întoarse, ne privi îndelung, se apropie de noi şi ne grăi blajin :

— O, tinerilor, pesemne că sînteţi străini şi-aţi venit să vă petreceţi noaptea aici.

Şi îi răspunsei :

— O, şeice, sîntem, în adevăr, străini. Şi nişte tîlhari din pustie ne-au despuiat de toate, nemailăsîndu-ne alt bun decît cămaşa de pe noi.

Auzind acestea, bătrînul se arătă tare îndurerat de soarta noastră şi ne spuse :

— O, sărmani flăcăi, aşteptaţi-mă oleacă aici, căci mă-ntorc.

Și ne părăsi, ca să se întoarcă urmat de un băiat ce ducea o boccea, din care bătrînul scoase niște haine și ne rugă să ne îmbrăcăm. Apoi ne spuse :

— Veniți acasă la mine, unde aveți să vă simțiți mai bine decît aici în moschee, căci trebuie să vă fie foame și sete.

Și ne îndemnă să mergem la el acasă, unde prințul Ali nu mai ajunse decît pentru a se prăbuși fără de suflare pe covor. Și-atunci, departe, adus de vîntul serii ce adia peste oază, se auzi glasul cine știe cărei sărmane femei cîntînd jalnic :

Plîngeam sfîrșitul tinereții mele.
Ci mi-am curmat suspinul, ca să plîng
Durerea doar, a despărțirii grele
De cel ce-aș vrea mereu la piept să-l strîng.

Ah, sufletului meu, de-i pare-amară
Clipita morții, nu-i că părăsesc
O viață de dureri, ci că plec iară
De lîngă ochii celui ce-l iubesc.

De-aș fi știut că despărțirea vine
Și că pe veci voi bate-un drum pribeag,
Aș fi luat drept hrană-atunci cu mine
Doar frumusețea ochilor lui dragi.

Ali Ben-Bekar, auzind cîntecul, își ridică anevoie capul și ascultă pierdut. Iar cînd glasul se stinse, îl văzurăm cum deodată cade îndărăt, scoțînd un suspin adînc : își dăduse sufletul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada, văzînd zorii mijind, tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

...cînd glasul se stinse, îl văzurăm cum deodată cade îndărăt, scoţînd un suspin adînc : îşi dăduse sufletul.

Bătrînul şi cu mine izbucnirăm în hohote de plîns şi şezurăm aşa întreaga noapte. Şi-i povestii printre lacrimi bătrînului toate întîmplările noastre amare. La ziuă, îl rugai să binevoiască a ţine la el trupul celui săvîrşit, pînă ce voi vesti rudele sale ca să vină să-l ia. Îmi luai rămas bun de la omul acela de treabă şi mă îndreptai degrabă către Bagdad, prilejuindu-mă de trecerea unei caravane ce tocmai pornea într-acolo. Ajuns la Bagdad, fără a-mi mai schimba hainele, mă dusei de-a dreptul acasă la Ben-Bekar, mă înfăţişai mamei lui şi, cu glas sfîrşit, îi urai bună pace.

Cînd mă văzu că vin singur, fără fiul ei, şi cînd băgă de seamă amărăciunea de pe chipul meu, mama lui Ben-Bekar începu a tremura de o presimţire rea. Îi grăii :

— O, preacinstită maică a lui Ali, Allah porunceşte, iar omul nu are alta decît a se supune ! Şi cînd unui suflet i s-a scris sorocul, sufletul acela, fără de zăbovire, trebuie să se înfăţişeze dinaintea stăpînului lui !

La vorbele mele, maica lui Ali scoase un ţipăt amarnic de durere şi mă întrebă, prăbuşindu-se cu faţa la pămînt :

— O, nenorocire ! Mi s-a prăpădit copilul ?

Atunci eu lăsai ochii în jos şi nu putui să mai rostesc o vorbă. Şi-o văzui pe biata mamă, înăbuşită de plîns, leşinînd de-a binelea. Şi mă pornii

să plîng cu toate lacrimile din inima mea, pe cînd femeile umpleau casa cu bocetele lor cumplite.

Cînd, în sfîrşit, mama lui Ali putu să mă asculte, îi povestii amănuntele morţii şi-i spusei :

— Răsplătească-te Allah pentru multele tale virtuţi, o, mamă a lui Ali, şi miluiască-te cu binefacerile şi cu îndurarea lui !

Ea mă întrebă :

— Au nu ţi-a lăsat cumva o vorbă pentru mine, ca mamă ?

Eu răspunsei :

— Ba, de bună seamă ! Mi-a cerut să-ţi spun că singura-i dorinţă e să-i aduci aici la Bagdad trupul.

Ea începu atunci să plîngă iar, îşi sfîşie hainele şi-mi spuse că avea să plece de îndată către oaza aceea şi are să aducă trupul fiului ei, cu o caravană.

Iar eu, la rîndu-mi, îi lăsai să se gătească de călătorie şi mă dusei la mine acasă, gîndind : „O, Ali Ben-Bekar, nefericitule îndrăgostit, ce păcat de tinereţea ta, secerată în plină floare !“

Aşa ajunsei acasă la mine şi, tocmai cînd băgam mîna în buzunar ca să scot cheia de la uşă, simţii că mă bate uşurel cineva pe umăr. Mă întorsei şi o văzui pe tînăra roabă a frumoasei Şamsennahar, îmbrăcată în haine cernite şi cu obrazul mohorît. Vrusei să fug, dar ea mă opri şi mă sili să intru împreună cu ea în casă. Şi cu toate cîte se întîmplaseră, începui şi eu, măcar că nu-mi spusese încă nici o vorbă, să plîng laolaltă cu ea. O întrebai apoi :

— Ai aflat vestea cea tristă ?

Ea îmi răspunse :

— Care veste, ya Amin ?

Îi spusei :

— Moartea lui Ali Ben-Bekar.

Și, văzînd că începe să plîngă și mai amarnic, înțelesei că nu știa încă nimic și-i povestii totul, suspinînd într-una de jale, laolaltă cu ea.

După ce eu îi spusei totul, îmi zise la rîndu-i și ea :

— Nici tu, ya Amin, văd că nu ai aflat nimic despre nenorocirea mea.

Eu strigai atunci :

— Nu cumva Șamsennahar a fost ucisă din porunca emirului califilor ?

Ea îmi răspunse :

— Șamsennahar a murit, dar nu așa cum ți-ai putea închipui tu. Oh, stăpîna mea !

Și se opri, ca să plîngă iar ; în sfîrșit, îmi spuse :

— Ascultă, dar, Amin ! Cînd Șamsennahar, însoțită de cei douăzeci de eunuci, a ajuns dinaintea califului, califul, cu un semn, i-a izgonit pe toți, s-a apropiat de Șamsennahar, a așezat-o lîngă el și i-a grăit cu glas muiat de duioșie : „O, Șamsennahar, știu că ai mulți dușmani în seraiul meu, și-aceștii dușmani au încercat să te ponegrească naintea mea, răstălmăcind faptele tale și arătîndumi-le într-o înfățișare nevrednică de mine și de tine. Să știi, însă, că îmi ești mai dragă ca oricînd și că, anume ca să arăt aceasta întregului serai, am poruncit să se sporească cele necesare întreținerii casei tale, precum și numărul roabelor și cheltuielile tale. Te rog, dar, să nu mai păstrezi înfățișarea aceasta mîhnită care mă mîhnește și pe mine. Și, spre a te ajuta să te înveselești, am să poruncesc pe dată să fie aduse aici cîntărețele din seraiul meu și tăvi încărcate cu fructe și cu băuturi.“ Și numaidecît intrară cîntărețele. Și veniră și robii încărcați cu tăvi grele de bunătăți. Și cînd fu gata totul, califul, stînd lîngă Șamsennahar, ce se simțea tot mai slabă, cu toată bunăvoința ce i

se arăta, porunci cîntăreților să înceapă. Atunci, una dintre ele, în zvonul lăutelor ce răsunau sub degetele tovarășelor sale, începu acest cîntec :

Oh, lacrimilor ! Voi dați în vileag
Amara taină-a sufletului meu
Și nu-mi lăsați al jalei vălmășag
Să-l port ascuns adînc în piept, mereu.

Ah, l-am pierdut pe cel care-l iubea,
Inima cu-atîta...

Deodată, mai nainte de-a se sfîrși strofa începută, Șamsennahar scoase un suspin slab și se prăvăli pe spate. Califul, tulburat peste măsură, se aplecă îndată către ea, crezînd-o leșinată ; dar o ridică moartă. Atunci, el zvîrli cît colo cupa pe care-o ținea-n mînă și răsturnă toate tăvile. Și, cum noi țipam cît ne ținea gura, ne alungă pe toate de-acolo, după ce ne porunci să sfărîmăm lăutele și ghitarele aduse pentru ziafet. Și nu mai lăsă pe nimeni în sală, afară de mine. O luă pe Șamsennahar pe genunchi și plînse asupra ei noaptea întreagă, poruncindu-mi să nu îngădui nimănuia să intre în sală. A doua zi de dimineață, califul dete trupul în seama bocitoarelor și a scăldătoarelor, și porunci să se facă pentru cadîna dragă inimii lui o înmormîntare ca pentru o soție legiuită, ba chiar și mai frumoasă. După care s-a dus și s-a închis în iatacurile lui. Și de-atunci nimeni nu l-a mai văzut în sala de judecăți și în jilțul domnesc...

Eu, atunci, după ce mai jelii o vreme, laolaltă cu tînăra roabă, moartea celor doi îndrăgostiți, hotărîi împreună cu ea să îngropăm pe Ali Ben-Bekar alături de Șamsennahar. Și așteptarăm să i se aducă trupul, pe care mama lui se dusese să-l ia

din oază, îi făcurăm o înmormîntare frumoasă și izbutirăm să-l îngropăm alături de mormîntul frumoasei Șamsennahar.

Și de-atunci, nici eu, nici tînăra roabă, care acuma-i soția mea, n-am încetat să ne ducem mereu la cele două morminte și să-i plîngem pe cei doi îndrăgostiți ai căror prieteni am fost.

— Aceasta-i, o, preafericitule rege, trista poveste a frumoasei Șamsennahar, cadîna scumpă inimii califului Harun Al-Rașid.

Atunci, micuța Doniazada nu mai putu să se stăpînească și izbucni în hohote de plîns, înfundîndu-și capu-n covor. Iar regele Șahriar spuse :

— O, Șeherezada, povestea aceasta m-a umplut de tristețe.

Șeherezada zise :

— Așa-i, măria ta ! Ți-am povestit-o, însă, măcar că nu-i la fel cu celelalte, anume pentru versurile frumoase pe care le cuprinde, și mai cu seamă pentru a te face mai dornic de toată veselia pe care nu va întîrzia să ți-o stîrnească povestea pe care mă pregătesc-să ți-o istorisesc, dacă vei binevoi să-mi îngăduiești !

Și regele Șahriar strigă :

— O, da, Șeherezada ! Fă să-mi treacă mîhnirea și spune-mi degrabă cum se cheamă povestea ce mi-o făgăduiești !

Șeherezada spuse :

— Este minunatul basm al domniței Budur, cea mai frumoasă lună dintre lunele toate.

Micuța Doniazada strigă, ridicînd capul :

— O, Șeherezada, soră scumpă, ce dulce ai fi dacă ai începe să ni-l povestești chiar acuma !

Dar Șeherezada spuse :

— Cu dragă inimă și ca pe o cinstire datorată acestui rege binecrescut și dăruit cu purtări atît de alese. Dar numai în noaptea ce vine!

Și, văzînd că mijesc zorii, Șeherezada, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută șaptezecea noapte

Micuța Doniazada, nemaiputînd de nerăbdare, se ridică de pe covorul unde sta ghemuită și grăi Șeherezadei:

— O, surioară, te rog, spune-ne numaidecît povestea făgăduită, al cărei nume m-a și înfiorat de plăcere.

Șeherezada surîse către sora ei și-i zise:

— Fără îndoială! Dar, ca să încep, aștept învoirea regelui.

Atunci regele Șahriar, care în acea noapte se zori să mîntuie treaba lui obișnuită cu Șeherezada, așa de dornic fiind să asculte povestea îndată, spuse:

— O, Șeherezada, fără îndoială că poți începe minunata poveste prin care mi-ai făgăduit multă desfătare.

Și Șeherezada povesti.

POVESTEA DOMNIȚEI BUDUR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vremile cele de demult, în binecuvîntata țară Khaledan, un rege numit Șahraman, domn peste oștiri puternice și peste bogății nenumărate. Dar regele acesta, măcar că era norocit întru toate și avea șaptezeci de cadîne, fără a le mai socoti și pe cele patru soții legiuite, suferea în inima lui, fiind sterp și fără de copii ; ajunsese demult la o vîrstă înaintată, măduva începuse a i se muia și Allah tot nu-l dăruia cu un fecior care să-i poată urma în scaunul de domnie.

Or, într-o zi, regele Șahraman se hotărî a destăinui marelui său vizir suferințele-i tainice și, chemîndu-l, îi spuse :

— O, vizire, nu mai știu, zău, pe ce să dau vina sterpiciunii acesteia de care atîta sufăr înlăuntrul sufletului meu.

Marele vizir cugetă vreme de un ceas ; după care ridică fruntea și grăi regelui :

— O, măria ta, în adevăr, aceasta-i o treabă tare anevoioasă și n-o poate descurca decît numai Allah

cel atotputernic. Iar eu, după ce m-am gîndit bine, nu găsesc decît un singur chip de îndreptare a necazului.

Şi regele îl întrebă :

— Care-i ?

Vizirul răspunse :

— Iată ! În noaptea aceasta, nainte de-a intra în harem, ia seama să-ţi împlineşti cu grijă toate datoriile orînduite de regulile credinţei noastre : spală-te cu evlavie şi roagă-te cu inimă supusă stăpînului zămislirii, zicînd : „O, Zămislitorule, o, Părinte al izvoarelor vieţii şi al vieţuitoarelor, pogoară binecuvîntarea ta asupra seminţei mele !“ Şi-n acest chip, unirea ta cu soţia ce-o vei alege va deveni rodnică prin binecuvîntarea lui.

La aceste vorbe ale vizirului său, regele Şahraman grăi :

— O, vizir al vorbelor înţelepte, tu îmi arăţi un leac minunat !

Şi tare-i mulţumi marelui vizir pentru sfat şi-l dărui cu o haină de sărbătoare. Pe urmă, cînd se lăsă noaptea, după ce-şi împlini cu de-amănuntul toate îndatoririle cerute de sfintele datini şi se rugă Zămislitorului, intră în iatacul femeilor. Alese apoi pe cea mai tînără dintre soţiile sale, cea care avea şoldurile cele mai voinice, o fecioară de soi ales, şi se iubi cu ea în acea noapte. Şi o şi lăsă însărcinată, pe clipă, pe dată. Şi, după nouă luni, zi cu zi socotite, ea născu un băieţel în binecuvîntările tuturora, în mijlocul bucuriei şi-n sunete de clarinete, de fluiere şi de ţimbale.

Iar băiatul care se născuse era atît de frumos şi aşa de asemuitor cu luna, încît tatăl său, fericit, îl numi Kamaralzaman.

Şi chiar că băiatul era cea mai frumoasă dintre făpturi. Aceasta s-a văzut mai cu seamă atunci

cînd a ajuns flăcău şi cînd frumuseţea şi-a scuturat peste cei cincisprezece ani ai lui toate florile care farmecă ochii muritorilor. Cu vîrsta, în adevăr, desăvîrşirile s-au împlinit întru totul, ochii-i erau mai plini de vrajă decît cei ai îngerilor Harut şi Marut, privirile-i mai ademenitoare decît cele ale lui Tagut, obrajii mai fermecători decît bujorii. Iar mijlocul lui era mai mlădios ca tulpina de bambus şi mai subţire ca firul de mătase. Iar spatele lui era aşa de legănător şi de fermecător, încît privighetorile, văzîndu-l, începeau să cînte.

Aşa că nu e de mirare că mijlocul lui, atît de delicat, s-a plîns de atîtea ori de greutatea care-l urma şi că, aşa de des, obosit de sarcina lui, se-ncrunta spre această povară.

Şi-aşa, Kamaralzaman era fraged ca petala de trandafir în zori de zi şi suav ca adierea serii. Pe drept cuvînt, poeţii vremii lui s-au străduit să pună în cadenţe frumuseţea ce-i tulbura şi l-au cîntat în mii de versuri ca acestea :

Cînd oamenii îl văd ; „Ah, ah !“ oftează ;
Cînd fruntea i-o privesc, ei pot citi :
„El însăşi frumuseţe însemnează,
Şi e cel mai frumos, din cîţi pot fi !“
Buzele-i, cînd zîmbesc, sînt cornaline ;
Miere-i saliva-i ; dinţii-i perle sînt ;
Ca scorpionii-n suflet muşcă-adînc.
Luna e însăşi unghia-i sideţie ;
Ci boiul lui întreg, şi dosul lui,
Şi mijlocelu-i care se mlădie —
O, grai pe lume să le spună nu-i !

Şi regele Şahraman atît de mult îşi iubea feciorul, încît nu putea sta o clipă despărţit de el. Şi cum se temea să nu-l vadă irosindu-şi în depra-

vări alesele însuşiri şi frumuseţea, rîvnea să-l însoare mai nainte de-a se săvîrşi din viaţă, şi să se bucure astfel de cei care-i vor duce spiţa mai departe.

Într-o zi, pe cînd asemenea gînduri îl frămîntau mai mult ca de obicei, îşi deschise sufletul către marele său vizir, care-i răspunse :

— Gîndul măriei tale-i minunat ! căci însurătoarea îndulceşte toanele.

Atunci regele Şahraman grăi căpeteniei eunucilor :

— Du-te degrabă şi-i spune fiului meu Kamaralzaman să vină să vorbească cu mine.

Şi de îndată ce eunucul îi spuse porunca dată, Kamaralzaman se înfăţişă tatălui său şi, după ce-i ură cuviincios bună pace, se opri dinaintea lui, cu ochii cuminte plecaţi, aşa cum se cade din partea unui fiu ascultător faţă de părinte.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şaptezeci şi una noapte

Ea urmă :

...cu ochii cuminte plecaţi, aşa cum se cade din partea unui fiu ascultător faţă de părinte.

Atunci regele Şahraman îi spuse :

— O, Kamaralzaman, copilul meu, mult mi-ar plăcea să te însor nainte de-a mă săvîrşi din viaţă,

ca să mă bucur de tine și ca să-mi umflu băierile pieptului la binecuvîntata-ți nuntă.

La aceste vorbe ale tatălui său, Kamaralzaman se schimbă cu totul la față și, cu glas topit, răspunse:

— Să știi, tată, că nu simt cu adevărat nici o înclinare pentru căsătorie, iar sufletul meu nu cunoaște nici un fel de chemare către femei. Căci, pe lîngă sila ce din fire o nutresc față de ele, am citit în cărțile înțelepților atîtea dovezi despre răutățile și despre vicleșugurile lor, de-am ajuns acuma să-mi doresc mai degrabă moartea decît apropierea de ele. Și, de altminterea, tată, iată ce spun în privința lor poeții noștri cei mai prețuiți:

Vai de cel cărui Soarta-i dă o soață!
Pe veci pierdut e, chiar de și-ar clădi
Cetate, să se apere, măreață,
Legată-n fier, cu munții temelii.
Ca trestia-i oricare fortăreață
Naintea muierești viclenii.

Ah, vai de el! Vicleana îl supune
Cu ochii-i alungiți cu negrul khol,
Cu pletele-mpletite, o minune
De coade lungi, pe lîngă gîtul gol;
Și-i dă să bea potop de-amar, vîscos,
Pînă ce-i face viața de prisos.

Altul a spus:

Chiar și tînăra fecioară,
Căreia abia-i dau nurii,
Tot un hoit e, bunăoară,
De la care fug vulturii.

Sub a nopții neagră haină
Crezi că e a ta pe veci,
Pentrucă-ți șoptește-n taină
Lucruri ce mai nu-nțelegi.

Amăgire-i ! Mîine altul
Se va bucura la fel,
Ca și tine-acum, de caldul
Trup și tot ce-ascunde el.

Ea-i, prieten drag, un rateș,
Larg deschis, la orice ceas,
Găzduind pe-oricine-abate-și
Pasul, la un scurt popas.

Intră-n el, de vrei. Dar pleacă,
De cu zori, a doua zi !
Nici nu te gîndi să-ți placă,
Nici în urmă-ți nu privi !

Fă loc altora, cuminte,
Care vor pleca și ei,
Dacă au un dram de minte
Și sînt volnici la femei.

Așa că, tată, măcar că fapta mea are să te îndurereze mult, n-am să șovăi a-mi pune capăt zilelor dacă vrei să mă însori cu de-a sila.

Cînd regele Șahraman auzi aceste vorbe ale fiului său, rămase uluit și mîhnit peste măsură, iar lumina se prefăcu în negură dinaintea ochilor lui. Dar, cum ținea tare mult la fecioru-său și nu dorea să-i pricinuiască amărăciune, se mărgini a-i spune :

— O, Kamaralzaman, nu vreau să mai stăruiesc nicicum asupra acestui lucru ce nu ți-i deloc pe plac. Dar, cum ești încă tînăr, ai vreme să cugeți și

să te gîndești la bucuria ce-aș avea-o să te văd însurat și tată de copii.

Și-n acea zi nu mai pomeni nimic despre aceasta, ci-l alintă și-i dărui multe daruri frumoase. Și așa se purtă cu el un an întreg.

După un an însă îl chemă, ca și întîia dată, și-i grăi :

— Oare îți mai aduci aminte, Kamaralzaman, de sfatul meu și-ai cugetat la ce ți-am cerut și la bucuria pe care mi-ai dărui-o însurîndu-te ?

Kamaralzaman se închină pînă la pămînt dinaintea tătîne-său, regele, și-i spuse :

— O, tată, cum aș putea să uit sfaturile tale și să ies de sub ascultarea ta, cînd însuși Allah îmi poruncește ascultare și supunere ? Cît despre însurătoare, mereu am cugetat la ea și, mai mult ca oricînd, cărțile celor de demult și ale celor de azi mă învață să mă feresc de femei, cu orice preț, căci sînt niște viclene, niște proaste și niște scîrbavnice. Allah păzească-mă de ele, fie și prin moarte, de-o trebui !

La aceste vorbe, regele Șahraman înțelese că, și de data aceasta, ar fi lucru cu primejdie să stăruiască mai mult și să-l silească la ascultare pe fiul lui drag. Durerea-i, însă, fu atît de mare, încît se ridică amărît și porunci să vină la el marele său vizir, căruia îi grăi, între patru ochi :

— O, vizire al meu, nebuni mai sînt părinții care doresc să aibă copii ! Nu culeg decît necaz și dezamăgire ! Kamaralzaman, iată, este încă și mai hotărît decît anul trecut să fugă de femei și de însurătoare. Ce năpastă pe capul meu, vizirule ! Și cum s-o înlătur ?

Atunci vizirul își plecă fruntea și cugetă îndelung ; după care, ridicînd capul, spuse regelui :

— O, rege al veacului, iată leacul potrivit : mai ai răbdare vreme de un an ; şi-atunci, în loc să-i mai vorbeşti în taină, adună pe toţi emirii, pe toţi vizirii şi pe toţi mai-marii de la curte, precum şi pe toţi musaipii seraiului şi, în faţa tuturora, spune-i hotărîrea ta de a-l însura fără zăbavă. Şi-atunci dinaintea acelui ales divan, n-are să mai cuteze a nu te asculta, şi are să-ţi răspundă că ascultă şi că se supune !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şaptezeci şi doua noapte

Ea urmă :

...şi are să-ţi răspundă că ascultă şi că se supune !

La acest sfat al marelui vizir, regele fu într-atît de mulţumit, încît grăi :

— Pe Allah, acesta-i un lucru ce se poate înfăptui !

Şi îşi arătă bucuria dăruind vizirului una dintre cele mai frumoase mantii de sărbătoare. Aşteptă apoi să treacă vremea hotărîtă, şi-atunci porunci să se strîngă divanul plănuit şi să vină fecioru-său, Kamaralzaman. Şi flăcăul intră în sala pe care o umplu de lumină ; şi ce aluniţă frumoasă avea el pe bărbie ! şi ce uimire stîrnea, ya Allah, pe unde trecea ! Cînd ajunse dinaintea tătîne-său, sărută de trei ori pămîntul şi rămase în picioare, aşteptînd ca părintele său să vorbească întîi.

Regele îi zise :

— O, fiul meu, află că nu te-am poftit în mijlocul acestui divan decît pentru a-ţi arăta hotărîrea mea de a te însura cu o domniţă vrednică de rangul tău şi ca să mă bucur astfel de urmaşii mei înainte de a muri !

Cînd Kamaralzaman auzi aceste vorbe ale tatălui său, fu cuprins deodată ca de un fel de nebunie ce-l făcu să dea un răspuns atît de necuviincios, încît toţi cei de faţă, tulburaţi, lăsară ochii în jos, iar regele se simţi umilit, cum nu se mai poate ; şi, cum era de datoria lui să osîndească o asemenea neobrăzare făcută de faţă cu toată lumea, strigă către fecioru-său cu glas cumplit :

— Ai să vezi tu cît îi costă pe copiii neascultători lipsa de respect faţă de părinţii lor !

Şi porunci pe dată străjerilor să-l lege cu mîinile la spate şi să-l ducă de dinaintea ochilor lui, să-l închidă în turnul unei vechi cetăţui în ruină, de lîngă palat. Porunca fu împlinită numaidecît şi unul dintre străjeri rămase să steie de veghe la uşă şi să răspundă la chemarea prinţului, în caz de nevoie.

Kamaralzaman, cînd se văzu închis aşa, fu amărît tare şi-şi zise : „Poate că ar fi fost mai bine să mă supun tatei şi să mă însor împotriva dorinţei mele, numai ca să-i fiu pe plac. În felul acesta, nu l-aş mai fi supărat şi nici eu n-aş sta întemniţat în vîrful acestui turn bătrîn. Ah, muieri blestemate, tot voi sînteţi pricina dintîi a nenorocirii mele !" Asta păţi Kamaralzaman.

La rîndu-i, regele Şahraman se duse în iatacurile sale şi, la gîndul că fiul său drag era în acea clipă singur, întemniţat şi mîhnit, ba poate chiar

deznădăjduit, începu să ofteze și să lăcrimeze. Căci dragostea lui pentru fecioru-său era mult prea mare și-l făcea să uite obrăznicia de care se făcuse vinovat față cu atîta lume. Și se mînie cumplit pe vizir, cel care născocise planul de a se aduna divanul. Așa încît porunci să vie la el, și-i zise :

— Tu ești vinovat ! Fără pacostea ta de sfat, nu m-aș fi văzut silit să-mi năpăstuiesc copilul iubit. Vorbește ! Ce mai ai de zis ? Și ce-i de făcut, hai, spune ! Căci nu mă pot deprinde nicicum cu gîndul pedepsei pe care fiul meu, flacăra inimii mele, o îndură acum.

Atunci vizirul îi răspunse :

— Ai răbdare, măria ta ! și lasă-l închis cincisprezece zile, și-ai să vezi cum se va grăbi să dea ascultare dorințelor tale.

Regele întrebă :

— Așa să fie, cu-adevărat ?

Vizirul răspunse :

— Neapărat !

Atunci regele scoase un șir de suspine și se duse să se culce în patul lui, unde petrecu o noapte de nesomn, într-atîta i se zbuciuma inima din pricina acestui singur fecior ce-l avea și care era toată bucuria sa. Și nu izbuti nicicum să se hodinească, mai ales că se deprinsese să doarmă cu el alături, în același pat, ținîndu-i brațul ca o pernă sub cap, veghindu-i somnul astfel. Așa că, oricît se răsuci în toate părțile, nu izbuti în acea noapte să închidă ochii defel. Asta păți regele Șahraman.

În ce-l privește pe prințul Kamaralzaman, iată. La căderea nopții, robul însărcinat să steie de strajă la ușa lui intră cu o făclie aprinsă, pe care-o așeză la picioarele patului ; căci, negreșit, avusese grijă

să aşeze în acea încăpere un pat frumos orînduit, ca pentru feciorul regelui. Şi cînd isprăvi totul, se retrase. Atunci Kamaralzaman se ridică, se spălă după datină, rosti cîteva surate din *Coran*, şi începu să se dezbrace ca să se culce. Se dezbrăcă, dară, cu totul, rămîind numai în cămaşă, şi îşi legă în jurul frunţii o fîşie albastră de mătase. Şi era, aşa, mai frumos ca oricînd, cum e luna în cea de a paisprezecea noapte. Se întinse apoi în pat şi, măcar că era nemîngîiat gîndind că-şi mîhnise tatăl, fu cuprins, în curînd, de un somn adînc.

Or, el habar n-avea despre ceea ce urma să i se întîmple în acea noapte, în acel turn bătrîn bîntuit de duhurile din văzduh şi de pe pămînt.

Căci...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută şaptezeci şi şasea noapte [1]

Ea urmă :

Căci turnul în care sta întemniţat Kamaralzaman era părăsit de amar de ani şi dura încă de pe vremea păgînilor romani. Iar la piciorul turnului era un puţ, tot atît de bătrîn, săpat de meşterii de

[1] Întrucît povestirile din nopţile precedente 173—175 nu reprezintă, în textul arab, decît cîteva rînduri, am suprimat împărţirile în nopţi spre a nu întrerupe prea des şirul povestirii. La fel vom proceda şi mai încolo, ori de cîte ori se vor ivi situaţii similare (n. ed. fr.).

la Rîm. Și era tocmai puțul ce slujea de sălaș anume unei tinere efrite, Maimuna pe nume.

Efrita Maimuna se trăgea din vestitul Eblis și era fata puternicului efrit Domriat, căpetenia cea mai de seamă a duhurilor subpămîntene. Maimuna era o efrită tare de treabă, o dreptcredincioasă vestită între toate fiicele duhurilor, atît prin virtuțile sale, cît și prin cele ale strămoșilor ei, de mare faimă pe meleagurile de pe celălalt tărîm.

Or, pe la miezul acelei nopți, efrita Maimuna ieși din puț, ca de obicei, să ia aer, și zbură ușoară către înaltul cerului, pentru ca de acolo să se îndrepte către zările spre care o îmboldea inima. Și, cum tocmai trecea pe lîngă vîrful turnului, se minună văzînd lumină acolo unde, de atîta amar de ani, nu zărise nimic niciodată. Gîndi, dar: „De bună seamă că acea lumină nu-i acolo fără de pricină! Trebuie să intru și să văd ce-i!" Făcu, așadar, un ocol și intră în turn. Văzu robul culcat la ușă, dar trecu peste el, fără a se opri, și intră în odaie. Și care nu-i fu încîntata mirare la vederea tînărului ce dormea aproape gol în patul lui! Se opri mai întîi în vîrful picioarelor; apoi, ca să-l privească mai bine, se apropie încetișor, după ce-și strînse aripile care o cam stinghereau în odaia aceea strîmtă. Pe urmă ridică învelitoarea ce-l acoperea pe fecior și rămase uluită de frumusețea lui. Și încetă să respire vreme de un ceas, de teamă să nu-l trezească nainte de-a se fi săturat să admire în voie toată gingășia din care era plămădit.

Căci, cu adevărat, farmecul ce se răspîndea din făptura lui încîntătoare, rumeneala suavă a obrajilor, dulceața pleoapelor adumbrite de genele-i lungi, arcul minunat al sprîncenelor, totul, ca și

mireasma îmbătătoare a pielii sale și strălucirea așa de dulce a trupului lui nu se putea să n-o tulbure pe Maimuna, care, în toată viața ei de călătoare de-a lungu-ntregului pământ, nu mai văzuse asemenea frumusețe nicicînd !... Și negreșit, numai lui i s-ar fi potrivit acest suspin al unui poet :

Doar ce l-am sărutat cu jind,
Și-am și văzut înnegurind
Frumoșii-i ochi : beția-mi grea ;
Și-obrajii-i — care-s viața mea.
Și-am zis : „Poți, inimă, să spui
Celor care te rîd, oricui :
«Hai, cîrtitori, grăiți anume
De-i ceva mai frumos pe lume,
De-i alt flăcău asemenea
Cu cel ce e iubirea mea !»“

Așadar, după ce efrita Maimuna, fiica efritului Domriat, își sătură ochii cu acea priveliște minunată, îl preamări pe Allah, grăind : „Binecuvîntat fie Atoatecreatorul care plămădește desăvîrșirea“. Apoi gîndi : „Oare cum de pot tatăl și mama acestui flăcău să se despartă de el și să-l închidă singur-singurel în turnul acesta ruinat ? Oare ei nu se tem de vrăjile rele ale duhurilor din neamul meu, care sălășluiesc prin dărîmături și-n locuri pustii ? Dar, pe Allah, dacă lor nu le pasă de odrasla lor, jur că eu, Maimuna, am să-l iau sub ocrotirea mea și am să-l apăr împotriva oricărui efrit care, ispitit de frumusețea lui, ar vrea să se lăcomească la el !“

Se aplecă apoi peste Kamaralzaman și, cu multă gingășie, îl sărută pe buze, pe pleoape și pe obrajii

amîndoi, trase învelitoarea peste el, fără să-l trezească, se întoarse spre marginea ferestrei, își întinse aripile și zbură către cer.

Or, cum ajunsese pe la mijlocul văzduhurilor, pentru a se răcori, și plutea pe-acolo liniștit, cu gîndurile la flăcăul adormit, auzi deodată, nu departe de ea, un fîlfîit de aripi grăbit, care-o făcu să se întoarcă într-acolo. Și recunoscu numaidecît că fîlfîitul acela era al unui efrit, pe nume Dahnaș, unul din răzvrătiții fără credință și care nu vor să se supună puterii lui Soliman Ben-Daud. Acest Dahnaș era fiul lui Șamhuraș, un duh care era cel mai iute dintre efriți la alergările lor prin văzduh.

Cînd îl zări pe blestematul de Dahnaș, Maimuna, temîndu-se ca nu cumva ticălosul să vadă lumina din turn și să se ducă acolo să săvîrșească cine știe ce, se repezi asupra-i ca un uliu, gata să-l sfîșie și să-l nimicească. Dahnaș însă îi făcu semn că se supune voinței ei și-i spuse tremurînd de spaimă :

— O, puternică Maimuna, fiică a regelui duhurilor, mă rog ție, pe Nume și pe Talisman, nu te folosi de tăria ta ca să mă prăpădești ! Iar eu, la rîndul meu, mă jur să nu săvîrșesc nimic rău.

Atunci Maimuna grăi lui Dahnaș, feciorul lui Șamhuraș :

— Bine, fie ! Am să te cruț. Dar să-mi spui numaidecît de unde vii la ceasul acesta, ce faci pe-aici și unde ai de gînd să te duci. Și nu care cumva să-ncerci să mă minți, o, Dahnaș, căci sînt gata să-ți smulg, cu mîinile mele, toate penele din aripi, să te jupoi de piele, să-ți sfărîm oasele și, la urmă, să te zvîrl în vreo genune a văzduhului. Să nu crezi, așadar, că ai putea să scapi prin vreo minciună, Dahnaș !

Atunci efritul grăi :

— O, Maimuna, stăpîna mea, află că mă întîlnești cum nu se poate mai potrivit, ca să auzi un lucru cu totul și cu totul nemaipomenit ! Ci făgăduiește-mi, o, tu, cea plină de farmec, că mă vei lăsa să plec în pace, dacă îți împlinesc dorința, și că ai să-mi dai o scrisoare de slobodă trecere, care de aci nainte să mă pună la adăpost de reaua voință a tuturor efriților vrăjmași ai mei, din văzduhuri, din ape și de pe pămînt, o, tu, cea care ești fiica regelui nostru al tuturor, Domriat cel înfricoșător !

Așa grăi efritul Dahnaș, fiul sprintenului Șamhuraș.

Atunci Maimuna, fiica lui Domriat, zise :

— Făgăduiesc, pe gema încrustată a pecetei lui Soliman Ben-Daud — rugăciunea și pacea fie cu ei amîndoi ! Dar vorbește odată, căci simt că întîmplarea trebuie să fie tare ciudată.

Atunci, efritul Dahnaș își domoli zborul, se răsuci-n loc și veni lîngă Maimuna. După care începu să-i povestească așa, în vreme ce amîndoi călătoreau prin văzduh mai departe :

— Mai întîi, o, slăvită Maimuna, trebuie să-ți spun că eu vin acuma tocmai din afundul cel mai îndepărtat, de la hotarele Chinei, țară peste care domnește marele Ghaiur, stăpînul din El-Buhur și din El-Kusur, unde fără de număr și fără cusur se-nalță turnuri de jur-împrejur ; unde se află seraiul în care soțiile lui trăiesc în huzur și străjile multe stau la cotituri, pretutindenea-n acel înconjur. Și, cu ochii mei, acolo văzui cea mai minunată făptură din cîte făpturi am văzut pe unde-am umblat și-am trecut, pe singura-i fată, pe El-Sett Budur.

Dar cum limba mea n-ar putea, chiar de-ar fi să-mi crească şi păr pe ea, să-ţi zugrăvească frumuseţea aceea crăiască, am să-ncerc a-ţi înşira, cum oi putea, cîte ceva din mîndreţea sa. Ascultă, dar, o, Maimuna !

Am să-ţi povestesc despre părul ei. Pe urmă-am să-ţi spun cum i-i chipul, cumu-s obrajii, buzele, gura, limba, gîtul, pieptul, sînii, pîntecele, şolduri-le, spatele, mijlocu-i gingaş, coapsele şi, în sfîrşit, picioarele ei, o, Maimuna !

Bismillah !

Părul ei, o, stăpîna mea ! Atîta-i de întunecat, că e mai negru decît despărţirea de prietenii dragi. Iar cînd e împletit în trei cozi pare că văd trei nopţi deodată.

Faţa ei ! Este albă ca ziua în care se reîntîlnesc nişte prieteni. Dacă mă uit la ea cînd străluceşte luna-n zare, îmi pare că mi se arată două luni deodată.

Obrajii-i sînt alcătuiţi dintr-o floare de bujor, despărţită în două corole ; pomeţii-i sînt însăşi purpura vinurilor, iar nasu-i e mai gingaş şi mai semeţ ca lama unei săbii de preţ.

Buzele-i sînt de-agată colorată şi de mărgean aprins ; iar limba-i — cînd şi-o mişcă — picură vorbă dulce ; iar sucul gurii ei e mai de rîvnit ca mustul de strugure : stinge şi setea cea mai arzătoare ! Aşa i-i gura.

Dar pieptu-i ! Binecuvîntat fie Creatorul ! E o ispită vie. Poartă doi sîni, sîni gemeni, din fildeşul cel mai curat, rotunzi de-i poţi cuprinde-n cele cinci degete de la o mînă.

Pîntecul ei are nişte gropiţe adumbrite şi-atît de armonios îmbinate, ca literele arăbeşti de pe pecetea unui scrib coft din Egipt. Şi din pîntecul

acesta izvodește un mijloc subțirel și mlădios. Dar iată-i și spatele...

Spatele ei ! Of, of ! tremur cînd mă gîndesc. E o grămadă atît de grea că o silește pe stăpînă-sa să se așeze la loc cînd se scoală și să se scoale iarăși cînd se culcă. Nu pot, cu-adevărat, stăpînă, să-ți dau a înțelege cum arată, decît cu ajutorul acestor stihuri ale poetului :

Măreț i-i spatele, vîrtos clădit —
De pare că și-ar cere, pe măsură,
Un trup și-un mijlocel mai împlinit
Decît acelă care îl îndură.

Pe amîndoi la fel ne chinuiește :
Pe ea — silind-o pururea să stea ;
Pe mine pentru că mă și-ndîrjește,
Îndată ce gîndesc cumva la ea.

Așa i-i spatele ! Și din el se desprind două falnice coapse, voinice și minunat arcuite, unite, sus, sub cununa lor. Pe urmă vin picioarele fermecătoare și-atîta de micuțe că mă minunez cum de pot ele să poarte atîta povară pusă asupra lor.

Cît despre mijlocu-i și despre temelia lui, o, Maimuna, ca să spun drept, nu nădăjduiesc că aș putea să ți le descriu cum arată, pentru că unu-i fără asemuire, cealaltă e desăvîrșită. Asta-i tot ceea ce, deocamdată, poate să-ți povestească limba mea ; nici chiar prin semne nu mi-i în putință să te fac a pricepe cu temei belșugu-ntreg și strălucirea ei.

Și iată, cam așa arată, o, Maimuna, tînăra crăiasă El-Sett Budur, fiica regelui Ghaiur.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă urmarea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută șaptezeci și noua noapte

Ea urmă :

...Și iată, cam așa arată, o, Maimuna, fiica regelui Ghaiur, domnița Budur.

Dar mai trebuie să-ți spun, o, Maimuna, că regele Ghaiur o iubește nespus de mult pe copila sa, El-Sett Budur, ale cărei frumuseți fără cusur eu doar ți le-am înșirat ; o iubește atîta de mult, încît îi place să-i născocească în fiece zi o nouă desfătare. Dar, tot făcînd așa zi cu zi, ajunsese a nu mai găsi nici un fel nou de-a o desfăta, și-atunci s-a gîndit să-i facă și altfel de bucurii, clădindu-i niște palate fermecate. Începu prin a-i clădi șapte palate, fiecare în alt fel lucrate și tot din altfel de materiale scumpe durate. Așa, întîiul dintre palate a poruncit să fie clădit numai din cleștar, al doilea din alabastru străveziu, al treilea din porțelan, al patrulea numai din mozaic de nestemate, al cincelea din argint, al șaselea din aur și al șaptelea din mărgăritare și din diamante. Și regele Ghaiur s-a-ngrijit ca fiecare palat să fie împodobit, în chipul cel mai potrivit cu felul în care fusese zidit, și a adunat acolo, la sfîrșit, toate desfătările care fac traiul fericit, de pildă, și mai cu seamă, îngrijindu-se de frumusețea havuzurilor și-a grădinilor.

Și-acolo, în acele palate, ca s-o veselească pe fiică-sa El-Sett Budur, o puse să locuiască, dar numai cîte un an în fiecare, ca să n-aibă vreme să se scîrbească de ele, și pentru ca fiecare plăcere să fie urmată, fără plictis, de altă plăcere.

Și-așa, frumusețea aceea crăiască, printre toate acele lucruri frumoase, nu putea decît să se desă-

vîrşească şi să ajungă, cu-adevărat, la treapta înaltă care m-a fermecat.

Nu te minuna, dar, o, Maimuna, dacă ţi-oi spune că toţi regii vecini ţării lui Ghaiur doreau cu-nflăcărare s-o ia în căsătorie pe tînăra nurlie. Ci trebuie să-ţi dau numaidecît încredinţare că domniţa este fată mare, căci pînă acum a îndepărtat, cu supărare, mereu, toate cererile care i se făceau prin tată-său. Şi de fiecare dată, drept răspuns la orice întrebare, se mulţumea să spună :

— Eu sînt propria mea regină şi sînt singura mea stăpînă. Cum aş putea suferi să văd un bărbat siluind un trup care abia se lasă a fi dezmierdat de uşoara mătasă ?

Şi regele Ghaiur, care mai degrabă ar fi murit decît s-o silească-n vreun fel pe Budur, nu găsea ce răspuns să-i mai dea. Şi se vedea silit, se-nţelege, să nu primească, dară, cererile nici unui rege, fie vecin de ţară, fie crai venit anume în regatul său, de la celălalt capăt de lume. Ba, într-o zi, cînd un tînăr rege, mai mare şi mai puternic decît ceilalţi, se înfăţişă cu daruri multe, fel de fel, regele Ghaiur îi vorbi de el fiicei sale Budur, ea, mîniată de astă dată, izbucni şi-i strigă dintr-odată :

— Văd bine că nu-mi mai rămîne decît un singur mijloc ca să sfîrşesc cu aceste chinuri necurmate. Am să iau paloşul cela de colo şi am să mi-l înfig în inimă. Pe Allah, asta-i singura mea scăpare !

Şi, cum se şi pregătea, în adevăr, să facă aşa, regele Ghaiur atîta se spăimîntă încît îi ieşi limba din gură, dete din mîini şi-şi roti împrejur ochii holbaţi. Se grăbi apoi s-o dea pe domniţa Budur în seama a zece bătrîne pline de înţelepciune şi de pricepere, una dintre ele fiind însăşi doica frumoasei Budur. Şi de-atunci, cele zece femei n-o

mai părăsesc pe domniță nicicînd, și veghează la ușa iatacului ei pe rînd.

Iată, stăpînă a mea, Maimuna, așa stau lucrurile acum. Iar eu mă duc mereu, în fiece noapte, să mă minunez de frumusețea ei și să-mi bucur simțirea privindu-i strălucirea. Și să nu socoți cumva că nu m-ar cerca ispita să mă sui peste ea și să mă bucur de tot ce-aș putea ; dar gîndesc că ar fi păcat să mă ating de o comoară atît de bine păzită, fără de voia celei care-o are. Așa, o, Maimuna, mă bucur de ea pe furiș, numai cînd doarme ; o sărut, de pildă, între ochi binișor, măcar că mă ispitește un dor s-o sărut cît mai apăsat. Ci tare mi-i teamă de mine, căci mă știu fără de nici o măsură odată ce mă pornesc ; așa că socot că-i mai bine să mă stăpînesc, ca să n-o vatăm cumva pe fecioară.

Te rog, dară, o, Maimuna, să vii cu mine s-o vezi pe prietena mea Sett Budur, ai cărei nuri au să te vrăjească, fără-ndoială, și a cărei desăvîrșire are să te răpească, dau chezășie. Haide, o, Maimuna, să admirăm pe El-Sett Budur, în țara regelui Ghaiur.

Așa grăi efritul Dahnaș, fiul iutelui Șamhuraș.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzecea noapte

Ea urmă :

...așa grăi efritul Dahnaș, fiul iutelui Șamhuraș.

După ce tînăra efrită Maimuna ascultă această istorisire, în loc de răspuns, izbucni într-un hohot

de rîs batjocoritor, îi dete efritului o lovitură de aripă peste burtă, îl scuipă în obraz şi-i zise :

— Eşti de-a dreptul dezgustător cu pişorcoasa ta de fată ! Şi cu adevărat mă şi mir cum de-ai cutezat să-mi vorbeşti despre ea, atunci cînd trebuie să ştii bine că ea n-ar putea înfrunta o clipă asemuirea cu tînărul cel aşa de frumos pe care-l iubesc.

Şi efritul, ştergîndu-şi obrazul, grăi :

— O, stăpînă a mea, eu habar n-am despre tînărul care ţi-e drag şi, rugîndu-mă de iertare, nu-ţi cer decît să-l văd, măcar că tare nu-mi vine să cred că ar putea să fie tot atît de frumos ca domniţa mea.

Atunci Maimuna strigă :

— N-ai de gînd să taci, afurisitule ? Îţi mai spun odată că flăcăul meu este atît de frumos că, de l-ai vedea, fie şi în vis, te-ar apuca ducă-se pe pustii şi ţi-ar curge balele ca la o cămilă.

Şi Dahnaş întrebă :

— Ci unde se află şi cine poate fi ?

Maimuna grăi :

— O, stricatule ! Află că şi el este în aceeaşi situaţie ca şi domniţa ta. Şi-i închis în turnul cel vechi, la temelia căruia se află sălaşul meu de sub pămînt. Dar să nu te amăgeşti cu nădejdea a-l vedea fără mine ; căci cunosc eu ticăloşia ta şi nu ţi-aş încredinţa nici paza unui dos de schimnic. Totuşi am să mă învoiesc să ţi-l arăt, ca să văd ce părere ai ; ia însă bine aminte că, de-ai să cutezi să minţi şi să vorbeşti împotriva a ceea ce ai să vezi, am să-ţi scot ochii din cap şi-am să fac din tine cel mai prăpădit dintre efriţi. Pe deasupra, bineînţeles că trebuie să-mi plăteşti şi un bun zălog, dacă se dovedeşte că cel ce mi-e drag este mai

frumos decît domnița ta ; și, ca să fiu dreaptă, primesc să-ți plătesc eu, dacă n-are să fie așa.

Dahnaș strigă :

— Primesc învoiala. Hai, așadar, cu mine s-o vezi pe El-Sett Budur, în țara tatălui ei, regele Ghaiur.

Dar Maimuna grăi :

— Este mai la-ndemînă să mergem la turn mai întîi, care-i dedesubt colo, sub noi, și să judecăm despre frumusețea prietenului meu. Pe urmă om hotărî !

Dahnaș răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și îndată coborîră amîndoi din slăvile văzduhului drept în vîrful turnului și intrară pe fereastră în odaia lui Kamaralzaman.

Atunci, Maimuna spuse șoptit către efrit :

— Nu te mișca ! Și mai cu seamă poartă-te cuviincios !

Apoi, se apropie de tînărul adormit și ridică învelitoarea care-n acea clipă-l acoperea. După care se întoarse către Dahnaș și-i grăi :

— Uită-te, blestematule,-aci ! Și ia seama să nu cazi în bot, cît ești de lung.

Și Dahnaș întinse gîtul, apoi se dete napoi năucit ; pe urmă, iar își lungi gîtul și cercetă îndelung chipul și trupul frumosului flăcău ; după care își ridică fruntea și grăi :

— O, stăpînă a mea, Maimuna, acuma văd și eu că ai multă dreptate să crezi că iubitul tău este fără pereche de frumos ; căci, în adevăr, n-am mai văzut atîta desăvîrșire la vreun alt băiat ; și tu știi că eu îi cunosc pe cei mai frumoși dintre fiii oamenilor. Dar, o, Maimuna, tiparul în care a fost zămislit n-a fost spart decît după ce s-a croit și un exemplar femeiesc ; și-i însăși domnița Budur !

La vorbele acestea, Maimuna se năpusti asupra lui Dahnaș și-i dete peste scăfîrlie o fulgerare de aripă, rupîndu-i un corn ; și-i răcni :

— O, tu, cel mai mîrșav dintre efriți, îți poruncesc să te duci numaidecît în țara regelui Ghaiur, la palatul domniței Budur, și s-o aduci pe crăiasă aici ; căci n-am de gînd să mă ostenesc a te însoți pînă la micuța aceea. Iar cînd ai s-o aduci aci, o s-o culcăm alături de tînărul meu prieten, și îi vom compara cu propriii noștri ochi. Și să te întorci degrabă, Dahnaș, altminteri te rup în fîșii și te zvîrl drept hrană hienelor și corbilor din pustii !

Atunci, efritul Dahnaș își luă de pe jos cornul rupt și plecă amărît, scărpinîndu-se la fund. Apoi, străbătu văzduhurile ca o săgeată și peste vreun ceas se întoarse cu sarcina lui în spinare.

Or, domnița, dormind pe umerii lui Dahnaș, n-avea pe ea decît o cămașă, iar trupu-i sclipea de alb ce era. Și pe mînecile largi ale cămășii, țesută în fire subțiri de aur și de mătase, erau brodate aceste stihuri frumos înșiruite :

Trei pricini nu-i îngăduie-n iubire
Să spună da, *oricui, dintr-o privire :*
Spaima de neștiut ; sila de ce-i
Demult știut ; și frumusețea ei !

Atunci Maimuna îi spuse lui Dahnaș :

— Pare-mi-se că, pe calea umblată, te-ai cam desfătat cu tînăra fată, căci n-ai venit prea degrabă, iar unui efrit de ispravă nu-i trebuie vreme de-un ceas să se ducă și să se întoarcă, pe drumul cel mai scurt, din țara Khaledanului în afundul Chinei. Fie ! Ci acum, ia te grăbește și o pune pe mititica aceasta lîngă prietenul meu, ca să-i putem asemui.

Și efritul Dahnaș o așează, cu multă băgare de seamă, pe domniță pe pat și-i ridică apoi cămașa. Și, cu adevărat, tînăra era tare frumoasă, întocmai cum o zugrăvise efritul Dahnaș. Iar Maimuna se putu încredința că asemănarea dintre cei doi era atît de desăvîrșită, încît i-ai fi crezut frați gemeni nedeosebindu-se între ei decît prin ceea ce aveau dinainte. Căci amîndoi aveau același chip ca luna, aceeași talie gingașă și-același spate-mbelșugat. Și ea putu de-asemenea să vadă că dacă fetei îi lipsea dinainte ceea ce făcea podoaba flăcăului, apoi și ea, la rîndu-i, avea două gurguie minunate...

Maimuna spuse, așadar, lui Dahnaș :

— Văd că e drept să șovăiești o clipă căruia dintre cei doi prieteni ai noștri să dai întîietate ; ci trebuie să fii orb ori smintit, cum ești tu, ca să nu recunoști că, între doi tineri la fel de frumoși, unul femeie și altul bărbat, bărbatul are întîietate asupra femeii ! Ce ai de spus, blestematule ?

Și Dahnaș răspunse :

— În ce mă privește, știu ce știu și văd ce văd, și niciodată n-am s-ajung să cred altceva decît ceea ce ochiul meu a văzut ! Dar, o, stăpînă a mea, dacă ții să mint, am să mint, ca să-ți fac pe plac.

Cînd efrita Maimuna auzi aceste vorbe ale lui Dahnaș, fu cuprinsă de o asemenea mînie încît izbucni în rîs. Și gîndindu-se că nu va putea niciodată, pe calea unei simple cercetări, să cadă la înțeles cu încăpățînatul de Dahnaș, îi zise :

— Poate că mijlocul de-a afla care dintre noi doi are dreptate este de a recurge la inspirația noastră. Cel care va alcătui stihurile cele mai frumoase întru lauda iubitului său, acela va avea negreșit dreptate. Primești ? Ori nu ești în stare de-atîta subțirime, care nu-i dată decît celor cu simțăminte alese ?

Dar efritul Dahnaș grăi :

— O, stăpîna mea, asta-i tocmai ceea ce și eu voiam să-ți propun ! Căci tatăl meu, Șamhuraș, m-a învățat regulile alcătuirilor poeticești și arta de a ticlui stihuri în ritmuri desăvîrșite. Ci ție ți se cuvine să începi, o, încîntătoare Maimuna !

Atunci, Maimuna se apropie de Kamaralzaman, care dormea, se aplecă asupra lui și-l sărută pe buze încetișor ; apoi îl mîngîie pe frunte și, cu mîna în pletele lui, spuse privindu-l :

O, trup suav, în care se mlădie
Al ramurilor freamăt cu suspine,
Și-nmiresmate flori de iasomie —
Ce trup de fată poate fi ca tine ?

Tu, ochi de diamant care scînteie,
Ca-n noaptea neagră stelele senine,
Cutează oare ochii de femeie
Măcar să se asemuie cu tine ?

Sărut al gurii tale-mbietoare,
Ca mierea dulce-a sfintelor albine,
Ce gură de fecioară-ar fi în stare
Să răcorească sufletul ca tine ?

Ah, lasă-mă să-ți mîngîi părul moale,
Și carnea-mi arsă las-o să s-aline
De carnea ta, și-apoi să văd răscoale
De stele, fulgerînd în ochi la tine.

După ce efritul Dahnaș ascultă versurile Maimunei, se minună cum nu se mai poate, apoi se cutremură, atît pentru a cinsti talentul efritei, cît și pentru a-și arăta emoția la auzul acestor ritmuri atît de desăvîrșite. Dar nu zăbovi a se apropia, la rîndu-i, de prietena lui, Budur. Se aplecă peste

sînii ei goi și-i sărută ușurel. Apoi, inspirat de farmecul fetei, spuse privind-o :

Ah, mirții din Damasc, fecioară,
Cu foșnet lung, mă înfioară ;
Dar frumusețea ta...

Ah, trandafirii din Bagdad,
Scăldați în clar de lună plină
Și-n roua nopților, senină,
Tot sufletul mi-au îmbătat ;
Dar gura ta...

Ah, numai gura ta, iubită,
Și frumusețea ta-nflorită,
Cu zîmbetul lor m-au pierdut.
Și restu-a dispărut !

După ce Maimuna auzi această ticluire, nu puțin se minună văzînd...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci și doua noapte

Ea urmă :

...după ce Maimuna auzi această ticluire, nu puțin se minună văzînd la Dahnaș atîta har împerecheat cu atîta urîciune. Și cum, măcar că era femeie, avea o anume putere de judecată, nu pregetă să-l laude pe Dahnaș, care se umflă în pene de bucurie. Pe urmă, ea îi spuse :

— În adevăr, o, Dahnaș, ai un suflet destul de gingaș în hoitul ăsta în care locuiește ; ci să nu socoți că poți birui în arta de a face poezii, așa cum nici Sett Budur nu poate birui în frumusețe pe Kamaralzaman !

Atunci, Dahnaș, sugrumat, strigă :

— Așa crezi cu-adevărat ?

Ea grăi :

— Negreșit !

El zise :

— Nu cred !

Ea zise :

— Na, ține !

Și cu o lovitură de aripă îi învineți un ochi.

El grăi :

— Asta nu dovedește nimic !

Ea zise :

— Na ! Uite-mi dosul !

El zise :

— E destul de prăpădit !

La aceste cuvinte, Maimuna, de două ori jignită, voi să se repeadă asupra lui Dahnaș și să-i sfîșie o anumită parte a trupului său. Ci Dahnaș, care se gîndise la o atare-ntîmplare, se schimbă, cît ai clipi, într-un purice și, tăcînd chitic, se adăposti în pat, sub cei doi tineri. Iar Maimuna, temîndu-se să nu-i trezească, fu silită, ca să iasă la un capăt, să-i jure lui Dahnaș că n-are să-i facă nici un rău ; și Dahnaș, în temeiul jurămîntului ei, se schimbă din purice iarăși în ceea ce era, stînd însă mereu cu ochii în patru. Atunci Maimuna îi grăi :

— Ascultă, Dahnaș ! Nu văd alt mijloc de a încheia socoteala, decît chemînd pe un al treilea, care să hotărască cine are dreptate.

Dahnaș răspunse :

— Și eu zic la fel !

Atunci Maimuna izbi în pămînt cu un picior şi numaidecît răsări în faţa lor un efrit înspăimîntător. Avea capul împodobit cu şase coarne, lungi de patru coţi fiecare, şi-avea şi trei cozi despicate, tot atît de lungi ; era şchiop şi ghebos, iar ochii-i erau înfipţi în mijlocul feţei aşezaţi de-a lungul, de sus în jos ; unul dintre braţe-i era lung de cinci coţi, celălalt numai de-o jumătate de cot ; iar mîinile-i, mai mari decît nişte căldări, se isprăveau cu nişte gheare de leu ; picioarele-i se terminau cu nişte copite, care-l făceau să umble ca un şchiop ; iar zebbu-i, de două ori mai mare ca al unui elefant, i se ivea pe după dos, bălăngănindu-se fălos. Îl chema Kaşcaş Ben-Facraş Ben-Atraş, din neamul lui Eblis Abu Hanfaş.

După ce pămîntul se închise la loc, efritul Kaşcaş o zări pe Maimuna şi îndată se ploconi pînă la podea dinaintea ei, şi stete apoi umil în faţa sa, cu mîinile încrucişate, şi o întrebă :

— O, stăpînă a mea, Maimuna, fiică a regelui nostru Domriat, sînt robul care-aşteaptă poruncile tale !

Ea grăi :

— Kaşcaş, vreau să fii judecător în neînţelegerea dintre mine şi-acest blestemat Dahnaş. Iaca *asta*-i şi *asta*-ĭ. Să fii, deci, nepărtinitor şi, după ce ai să-ţi arunci privirea în acest pat, să ne spui cine ţi se pare mai frumos : prietenul meu sau această fată.

Atunci, Kaşcaş se întoarse către patul în care cei doi tineri dormeau liniştiţi şi goi, şi, la vederea lor, fu atît de tulburat, încît începu să joace ţinîndu-şi cu mîna dreaptă coada despicată în trei. După care grăi către Maimuna şi către Dahnaş :

— Pe Allah ! oricît i-aş cîntări, văd că sînt la fel de frumoşi şi că nu se deosebesc decît prin sex.

Ci, oricum, știu eu un mijloc, singurul care poate lămuri neînțelegerea.

Ei spuseră :

— Grăbește-te și ni-l arată !

El răspunse :

— Lăsați-mă-ntîi să cînt ceva în cinstea acestei fete care mă tulbură peste poate !

Maimuna grăi :

— Nu-i vreme acuma ! Afară doar dacă nu vrei cumva să ne spui cîteva versuri despre acest flăcău frumos.

Și Kașcaș spuse :

— Ar fi poate ceva cam necuviincios.

Ea răspunse :

— Cîntă, totuși, numai să fie versurile bine alcătuite și scurte !

Atunci Kașcaș cîntă aceste stihuri încurcate și obscure :

Flăcău frumos, mi-aduci aminte
Că unei singure iubiri
De-i dăruiești ce simți fierbinte,
Stingi vlaga caldelor simțiri.
Ia, inimă a mea, aminte !

Sărutul unei guri-fecioare
E dulce ; totuși, nu lăsa
Să rugînească ușa ; pare
Și gustul sării tot așa,
Pe buze mai puțin ușoare.

Atunci Maimuna grăi :

— N-am de gînd să încerc a-nțelege. Dar spune-ne degrabă care-i mijlocul de-a ști cine are dreptate.

Și efritul Kașcaș grăi :

— Părerea mea este că alt chip nu-i, decît a-i trezi, pe rînd, cînd pe unul, cînd pe altul, în vreme ce noi stăm deoparte, nevăzuţi ; n-aveţi să tăgăduiţi că acela dintre ei care va dovedi o dragoste mai arzătoare pentru celălalt şi se va arăta mai pătimaş în purtare, acela, de bună seamă, e cel mai puţin frumos, devreme ce el însuşi se va recunoaşte subjugat de farmecele celuilalt.

La aceste vorbe ale efritului Kaşcaş...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci şi treia noapte

Ea urmă :

La aceste vorbe ale efritului Kaşcaş, Maimuna strigă :

— O, ce idee minunată !

Şi Dahnaş strigă de asemenea :

— E cît se poate de bine !

Şi numaidecît se preschimbă iar în purice, dar de data aceasta ca să se ducă să-l pişte la gît pe frumosul Kamaralzaman.

La acea pişcătură, peste măsură de tare, Kamaralzaman se trezi din somn şi-şi duse iute mîna la locul pişcat ; dar, bineînţeles, nu putu să prindă nimic ; căci sprintenul Dahnaş, care acum se şi răzbunase oarecum pe pielea băiatului pentru toate ocările ce i le făcuse Maimuna, îşi luase grabnic forma lui de efrit nevăzut, ca să poată fi martor la cele ce urmau să se petreacă.

Și, cu adevărat, cele ce se petrecură fură lucruri vrednice de luat aminte peste măsură.

În adevăr, Kamaralzaman, somnoros, lăsînd în jos mîna ce nu prinsese puricele, atinse tocmai coapsa goală a tinerei fete. La acea atingere, tînărul deschise ochii mari, dar îndată îi închise la loc, de uimire și de tulburare. Pe urmă înălță iar capul și privi neasemuita frumusețe a necunoscutei ce dormea alături de el.

Se sprijini, așadar, într-un cot, pe perne și, uitînd într-o clipită sila pe care o simțise pînă atunci față de femei, începu să cerceteze pe rînd cu ochii vrăjiți frumusețea desăvîrșită a tinerei fete. O asemui în sinea lui mai întîi cu o cetățuie împodobită cu o cupolă, apoi cu un mărgăritar, apoi cu un trandafir ; căci nu știa să facă de prima dată o asemuire potrivită, de vreme ce niciodată nu vrusese să se uite la vreo femeie și era cu totul neștiutor în privința înfățișării și a farmecelor lor. Pricepu, totuși, curînd, că asemuirea din urmă era cea mai dreaptă, iar cea dinaintea ei era cea mai adevărată ; pe cînd cea dintîi îl făcu să zîmbească.

Apoi își zise : „Ia să văd, ce-ar fi s-o ating !“ Și strigă :

— Totul se întîmplă după voia lui Allah !

Cuprinse, dar, fata în brațe, cugetînd așa : „Tare este de mirare că n-are pantalonașii pe ea“. După care strigă, încîntat :

— Ya, Allah ! ce voinică mai e !

Și simți o înfiorare de plăcere așa de mare încît strigă :

— Pe Allah, trebuie numaidecît s-o trezesc ! Dar cum de nu s-o fi trezit încă, de cînd o tot alint ?

Or, ceea ce n-o lăsa pe fată să se trezească era vrerea lui Dahnaș, efritul, care-o cufundase anume

într-un somn atîta de greu, spre a înlesni ceea ce făcea Kamaralzaman.

Aşadar, Kamaralzaman îşi puse buzele pe buzele tinerei Sett Budur şi le sărută îndelung ; şi, întrucît fata nu se deştepta, o mai sărută odată, şi încă odată, fără ca ea să arate nici cea mai mică simţire. Atunci începu să-i vorbească, zicîndu-i aşa :

— O, inima mea ! O, lumina mea ! O, sufletul meu ! Trezeşte-te ! Sînt Kamaralzaman !

Dar tînăra nu făcu nici măcar o mişcare.

Atunci Kamaralzaman, văzînd zădărnicia chemărilor lui, îşi zise : „Pe Allah ! Nu mai pot să aştept !“

Iacă-aşa ! Şi Maimuna, şi Dahnaş, şi Kaşcaş priveau. Iar Maimuna începea a se îngrijora, şi se şi pregătea, în caz că lucrul se împlinea, să socotească faptul fără de nici o însemnătate.

Aşadar, Kamaralzaman...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci şi patra noapte

Ea urmă :

...Aşadar, Kamaralzaman o înlănţui cu braţele şi era gata să facă cea dintîi încercare, cînd deodată tresări, îşi desfăcu braţele, clătină din cap şi gîndi : „De bună seamă că tată-meu, regele, a pus să-mi fie adusă această tînără în pat, ca să cerceteze ce înrîurire au femeile asupra mea ; şi pesemne că acum şade dincolo de perete şi pîndeşte să vadă

dacă a izbutit. Iar mîine are să vină la mine şi are să-mi spună : «Kamaralzaman, ziceai că ţi-i silă de însurătoare şi de femei ! Dar ce-ai făcut azinoapte cu acea fată ? Ah, Kamaralzaman, îţi place să te dedai la desfrînări pe ascuns, dar nu primeşti să te însori, măcar că ştii cît de bucuros aş fi văzînd că ai şi tu urmaşi, iar scaunul meu de domnie rămîne nepoţilor mei !» Iar eu, atunci, aş fi privit ca un viclean şi un mincinos. Mai bine-i, dară, să mă stăpînesc de astă dată şi să aştept pînă mîine ; şi-atunci am să-i cer tătîne-meu să mă însoare cu această frumoasă fată. Şi în felul acesta, tată-meu are să fie fericit, iar eu am să mă pot bucura în voie de acest trup binecuvîntat."

Şi pe dată, spre marea bucurie a Maimunei, care începuse să fie foarte îngrijorată, şi spre amarnica supărare a lui Dahnaş, Kamaralzaman se mai plecă odată asupra tinerei Sett Budur, şi, după ce-o sărută pe gură, îi scoase din degetul cel mic un inel împodobit cu un frumos diamant şi şi-l puse pe degetul lui mic, ca semn că, de aci nainte, şi-o socotea pe tînără drept soţie. Apoi, după ce puse în degetul fetei inelul lui, îi întoarse cu multă părere de rău spatele şi adormi curînd.

Văzînd acestea, Maimuna nu mai putea de bucurie, pe cînd Dahnaş rămase năuc ; dar spuse Maimunei numaidecît :

— Asta nu-i decît jumătate de dovadă. Acuma-i rîndul tău !

Atunci, Maimuna se prefăcu pe dată în purice, sări pe coapsa tinerei Sett Budur, de acolo sui pînă la buric, apoi se întoarse din drum cam vreun lat de palmă şi se opri drept pe culmea muncelului care adumbreşte valea trandafirilor. Acolo, dintr-o singură pişcătură, în care îşi puse toată ciuda şi toată mînia, o făcu pe fată să sară de durere din

somn, deschizînd ochii mari, se ridică repede în șezut ducîndu-și amîndouă mîinile la preacinstitul muncel. Dar numaidecît scoase un țipăt de spaimă văzînd pe flăcăul culcat lîngă ea. Dar, după întîia privire pe care o aruncă asupra lui, trecu de la spaimă la admirare, de la admirare la plăcere, iar de la plăcere la o revărsare de bucurie care ajunse degrabă aproape ca o nebunie.

În adevăr, în spaima ei cea dintîi, gîndi în sineși : „Nenorocită Budur, te-ai făcut de ocară pe totdeauna. Iată în patul tău un tînăr străin, pe care nu l-ai văzut niciodată. Ce cutezanță din partea lui ! Ah ! Am să strig să vie numaidecît eunucii și să-l arunce de la înălțimea ferestrelor în rîu. Totuși, o, Budur, cine știe dacă acesta nu este soțul pe care ți l-a ales tatăl tău ? Privește-l, o, Budur, înainte de a trece la pedeapsa cea cruntă."

Și atunci Budur aruncă o privire asupra tînărului și, în urma acestei cercetări grăbite, rămase uluită de frumusețea lui și grăi :

— Ah, inima mea ! ce frumos e !

Și pe dată fu atîta de fermecată, încît se plecă asupra gurii ce surîdea prin somn, o pecetlui cu un sărut pe buze, strigînd :

— Ya Allah ! pe acesta, da, mi l-aș vrea drept soț ! De ce, oare, o fi zăbovit tata atît pînă să mi-l aducă ?

După care, tremurînd toată, luă mîna tînărului și ținînd-o în mîinile ei, îi vorbi dulce, ca să-l trezească, spunînd :

— O, lumină a ochilor mei, trezește-te, trezește-te ! vino și îmbrățișează-mă, vino, viața mea !

Dar cum Kamaralzaman, în urma vrăjii făcute asupra lui de către răzbunătoarea Maimuna, nu da nici un semn de trezire, frumoasa Budur socoti că ea era de vină, că nu punea destulă ardoare în

chemările ei. Și-așa, fără a-i mai păsa de-o vede ori ba cineva, își desfăcu cămașa de mătasă, se lipi de flăcău toată, îl cuprinse în brațe, se strînse lîngă el pătimașă, și îi șopti la ureche :

— Uite ce supusă sînt, și ce drăgălașă. Trezește-te și bucură-te !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Dar, cum Kamaralzaman, mai mult ca oricînd cufundat în somn, nu-i răspundea deloc, frumoasa Budur își închipui pentru o clipă că aceasta nu era decît o prefăcătorie de-a lui, ca să-i facă o și mai mare surpriză ; și, pe jumătate rîzînd, îi spuse :

— Hai, nu te mai preface așa ! Oare tată-meu te-o fi învățat să te porți atît de răutăcios, ca să-mi învingi mîndria ? Da-i trudă zadarnică, zău ! Căci frumusețea ta, o, tinere căprior zvelt și încîntător, ea singură face din mine cea mai supusă roabă a iubirii.

Dar, cum Kamaralzaman rămînea mai departe nemișcat, Sett Budur, tot mai subjugată, adăugă :

— O, stăpîne al frumuseții, și eu trec drept frumoasă ! În jurul meu toți îmi admiră farmecele senine. Dar numai tu ai izbutit să aprinzi dorința în privirea liniștită a domniței Budur. De ce nu te trezești, tînăr fermecător ? De ce nu te trezești ? Uf ! Îmi vine să mor !

Și tînăra fată își strecură capul sub brațul tînărului și, drăgăstoasă, îl mușcă de gît și de ureche. Și, pe cînd săruta cu înflăcărare buzele flăcăului, se petrecu ceea ce se petrecu.

După care, Sett Budur îl acoperi cu sărutări pe iubitul ei adormit, fără a lăsa nici un loc pe care să nu fi pus buzele sale. Îi luă apoi mîinile și i le sărută una după alta ; pe urmă îl ridică, îl strînse la sîn și-i înconjură gîtul cu brațele ; și-n această îmbrățișare, trup lîngă trup și cu răsuflările amestecate, ea adormi zîmbitoare.

Asta fu. Și, nevăzuți, cei trei efriți nu pierdeau din ochi nici o mișcare. Și după ce faptul se săvîrși, Maimuna fu peste măsură de încîntată, iar Dahnaș nu mai făcu nici o greutate întru a recunoaște că Budur a mers mult mai departe cu înflăcărarea ei, și că îl făcuse astfel să piardă rămășagul. Dar Maimuna, sigură acum de victorie, se purtă cu mărinimie și-i spuse lui Dahnaș :

— În ce privește rămășagul ce mi-l datorezi, te iert, blestematule ! Ba am să-ți dau și hatișeriful care de-aci înainte are să-ți asigure liniștea deplină în drumurile tale prin văzduh. Dar ia seama să nu abuzezi de el și nu mai săvîrși niciodată ceea ce nu se cuvine !

După care, tînăra efrită se întoarse către Kașcaș și, cu glas dulce, îi spuse :

— Kașcaș, îți mulțumesc foarte mult pentru sfat. Drept urmare, te numesc căpetenia solilor mei ; și iau asupra mea sarcina de a-l face pe tatăl meu Domriat să încuviințeze hotărîrea mea.

Apoi adăugă :

— Acuma, înaintați amîndoi și luați pe această fată s-o duceți în palatul tatălui ei Ghaiur, stăpînul peste El-Buhur și peste El-Kusur. După progresele pe care le-a făcut sub ochii mei, îi dăruiesc

prietenia mea și, de-aci înainte, am toată nădejdea în viitorul ei. Aveți să vedeți ce lucruri frumoase o să săvîrșească.

Iar cei doi efriți răspunseră :

— Inșallah !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci și șasea noapte

Ea urmă :

...cei doi efriți răspunseră :

— Inșallah !

Se apropiară apoi de pat, o luară pe fată pe umerii lor și zburară cu ea către seraiul regelui Ghaiur, unde ajunseră fără de zăbavă. Acolo o așezară ușurel în patul ei, după care plecară fiecare încotro avea cale.

La rîndu-i, Maimuna se întoarse la ea în fîntînă, după ce mai sărută odată ochii prietenului ei.

Așa făcură cei trei.

Dar, în ce-l privește pe Kamaralzaman, el se trezi, în sfîrșit, în zori de zi, cu mintea încă bîntuită de întîmplările de peste noapte. Se suci la dreapta, se răsuci la stînga, dar, de bună seamă, nu dete nicăierea de tînăra fată. Atunci își zise : „Am avut dreptate cînd am socotit că tată-meu trebuie să fi pus la cale astea, ca să mă încerce și să mă îmbie la însurătoare. Așa că bine am făcut aștep-tînd să-i cer învoire mai înainte, ca un fiu cu-minte." Apoi îl chemă pe robul culcat dinaintea ușii, strigîndu-i :

— Hei, ia scoală-te !

Robul sări de unde era și se repezi, pe jumătate încă adormit, să aducă stăpînului său ibricul și lighenașul. Kamaralzaman luă ibricul și lighenașul, se duse să se spele cu grijă după sfintele datini și se întoarse să-și facă rugăciunea de dimineață, mîncă oleacă și ceti cîteva versete din *Coran*. După care, cu un aer nepăsător, îl întrebă pe rob :

— Sauab, unde ai dus-o pe fata de-azi-noapte ?

Robul, uluit, întrebă :

— Care fată, o, stăpîne Kamaralzaman ?

Kamaralzaman îi spuse ridicînd glasul :

— Îți poruncesc, ticălosule, să-mi răspunzi fără de ocol ! Unde este fata care a petrecut toată noaptea cu mine în pat ?

Robul răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne, n-am văzut nici o fată și nici un băiat. Și, de altmintrelea, nimeni n-ar fi putut să intre aici, căci am dormit de-a curmezișul ușii.

Kamaralzaman strigă :

— Eunuc blestemat, acum și tu cutezi a mă sfruntă și a mă supăra ? Oh, blestematule, te-au învățat să mă vicleneşti și să mă minți ! Îți mai poruncesc odată să-mi spui adevărul-adevărat.

Atunci robul ridică mîinile către cer și grăi :

— Singur Allah este atotputernic ! O, stăpîne al meu, Kamaralzaman, nu pricep nimic din ce mă întrebi.

Atunci Kamaralzaman îi strigă :

— Vino-ncoace, blestematule !

Și cînd eunucul veni, Kamaralzaman îl înhăță de gît, îl trînti la pămînt și-l călcă în picioare cu atîta mînie, încît eunucul se răsuflă de spaimă. Atunci Kamaralzaman îi cără la picioare și la pumni, pînă ce-l lăsă pe jumătate mort. Și cum eunucul, în loc

de vreo lămurire, scotea țipete înăbușite, Kamaralzaman îi spuse :

— Așteaptă oleacă !

Și alergă de luă o funie groasă de cînepă, ce slujea la scoaterea apei din puț, i-o trecu pe după subsuori, o înnodă strașnic, și-l tîrî apoi pînă la gura puțului, îl zlobozi în fîntînă și-l cufundă în apă de-a binelea.

Or, fiind iarnă, apa era tare rece și aerul de asemenea tare-nghețat. Așa că eunucul începu să strănute de nu mai putea, cerînd îndurare. Dar Kamaralzaman îl mai cufundă de cîteva ori, strigîndu-i de fiece dată :

— N-ai să ieși de-acolo pînă ce n-ai să-mi mărturisești adevărul. Altminteri, ai să mori înecat.

Atunci eunucul gîndi : „Fără îndoială că are să facă așa cum spune". Apoi strigă :

— O, stăpîne al meu, Kamaralzaman, scoate-mă de-aici și-am să-ți spun adevărul tot !

Atunci prințul îl trase afară și-l văzu cum tremura ca o trestie-n vînt ; și, atît de frig cît și de spaimă, clănțănea amarnic din dinți ; și arăta jalnic, cu apa curgînd de pe el șiroaie și cu nasul însîngerat.

Eunucul, simțindu-se deocamdată scăpat de primejdie, spuse prințului, fără a pierde o clipă :

— Îngăduie-mi mai întîi să mă duc să-mi schimb hainele și să-mi șterg nasul.

Kamaralzaman îi spuse :

— Du-te ! Dar să nu zăbovești. Și-ntoarce-te cît mai degrabă să-mi povestești tot.

Și eunucul ieși îndată și alergă de-a dreptul la serai, la tatăl lui Kamaralzaman.

Regele Șahraman tocmai sta de vorbă cu marele lui vizir și-i spunea :

— Oh, vizire, am petrecut o noapte grozav de rea, atîta mi-i de zbuciumată inima din pricina fiului meu Kamaralzaman. Şi tare mă tem să nu i se fi întîmplat vreun blestem în turnul acela vechi, atît de nepotrivit pentru un tînăr gingaş ca fecioru-meu.

Dar viziru-i răspunse :

— Fii liniştit ! Pe Allah, zău, n-are a i se întîmpla acolo nimic rău ! E mai bine-aşa, ca să-şi mai domolească din semeţie şi să-şi mai piardă din trufie.

Şi taman atunci se înfăţişă eunucul, în starea în care era, şi căzu la picioarele regelui, strigîndu-i aşa :

— O, sultane, măria ta ! nenorocirea a intrat în casa ta. Stăpînul meu, Kamaralzaman, s-a trezit din somn, nebun de-a binelea. Şi ca să-ţi dau dovadă de nebunia lui, iată : mi-a făcut *cutare* şi *cutare*, şi mi-a zis *cutare* şi *cutare*. Or, eu, pe Allah, n-am văzut întrînd la prinţ nici fată, nici băiat.

Auzind aşa, regele Şahraman nu se mai îndoi de presimţirile lui şi strigă către vizir :

— Oh, ce blestem ! Tu eşti de vină, cîine de vizir ! Tu mi-ai vîrît în cap gîndul acesta blestemat de a-mi întemniţa copilul, flacăra inimii mele. Ah, pui de lele, ridică-te şi-aleargă iute să vezi de ce-i vorba şi-ntoarce-te pe dată să-mi dai socoteală.

Vizirul ieşi valvîrtej, însoţit de eunuc şi porni către turn, cerînd într-una amănunte de la robul care îi tot spuse tot lucruri tare îngrijorătoare. Aşa că vizirul nu cuteză să intre în odaie la băiat, decît după multe măsuri de prevedere, strecurînd mai întîi capul şi apoi trupul, dar cu mare băgare de seamă. Dar care nu-i fu mirarea, cînd îl văzu pe

Kamaralzaman culcat liniştit în pat şi citind adîncit în *Coran* !...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

..îl văzu pe Kamaralzaman stînd culcat liniştit în pat şi citind adîncit în *Coran*.

Se apropie şi, după salamalecul cel mai respectuos, se aşeză pe podea lîngă pat şi grăi :

— În ce spaimă ne-a mai băgat eunucul ăsta de păcură ! Închipuieşte-ţi că feciorul ăsta de tîrfă a venit, năuc, cu o înfăţişare de javră riioasă, şi ne-a speriat povestindu-ne nişte lucruri pe care ar fi necuviincios să le rostesc de faţă cu tine. Aşa de rău ne-a tulburat liniştea, încît mă vezi şi-acuma tremurînd.

Kamaralzaman zise :

— N-a putut să vă tulbure, cu adevărat, atîta cît m-a tulburat pe mine mai adineaori ! Dar, o, vizire al tatălui meu, mult aş vrea să ştiu ce-a putut să vă povestească ?

Vizirul răspunse :

— Allah să-ţi ocrotească tinereţile ! Allah întărească-ţi minţile ! Depărteze de la tine tot ce-i faptă necugetată şi ferească-ţi limba de vorbe fără de duh ! Odraslei ăsteia de scuruit i s-a năzărit că ai înnebunit deodată şi că i-ai vorbit despre o tînără care şi-ar fi petrecut noaptea cu tine şi care

ți-ar fi fost pe urmă răpită, și alte sminteli de-acestea, și că ai sfîrșit prin a-l snopi în bătaie și a-l arunca în puț. O, Kamaralzaman, stăpîne al meu, ce neobrăzare — nu-i așa ? — din partea putregaiului ăstuia de arap !

La aceste vorbe, Kamaralzaman zîmbi și-i grăi vizirului :

— Pe Allah ! Ai de gînd, moșneag puturos, să isprăvești odată cu gluma asta nesărată, ori vrei să simți și tu la fel dacă apa din puț e bună de scăldat ? Ia aminte, îți zic, că de nu-mi spui numaidecît ce-ați făcut, tu și tata, cu iubita mea, fata cea cu ochi negri, frumoși, și cu obrajii fragezi și trandafirii, ai să-mi plătești șiretenia-ți încă și mai scump decît eunucul.

Atunci vizirul, cuprins de-o spaimă fără de margini, se trase de-a-ndăratelea și grăi :

— Numele lui Allah fie cu tine și în jurul tău ! Ya Kamaralzaman, de ce vorbești așa ? De ți-o fi fost mistuirea grea și te-a făcut să visezi urît, fie-ți milă ! scutură-te de visul acesta cît mai degrabă ! Ya Kamaralzaman, astea nu-s, în adevăr, vorbe cu judecată !

La vorbele acestea, tînărul se răsti :

— Ca să-ți adeveresc, o, șeic blestemat, că nu cu urechea am văzut-o pe tînăra fată, ci cu ochiul ăsta și cu ochiul cestălalt, și că nu cu ochii am pipăit și-am adulmecat trandafirii trupului ei, ci cu degetele astea, și cu nasul ăsta, na, ține !

Și-i arse un ghiont atît de năprasnic în burtă, de-l așternu lat la pămînt ; după care îl înhăță de barbă, pe care-o răsuci pe după mînă și, încredințat că așa n-are să-i scape, începu să-i care la pumni unul după altul, atît cîtu-l ținură puterile.

Nenorocitul de mare vizir, văzînd că odată cu barba i se duce și sufletul, își zise în sine : „Acuma

e trebuitor să mint. Altă cale n-am ca să scap din mîinile acestui tînăr nebun". Aşadar îi spuse :

— O, stăpîne al meu, îţi cer iertare că te-am înşelat. Ci vina-i a tatălui tău, care mi-a poruncit, sub ameninţarea cu grabnica spînzurătoare, să nu cumva să-ţi spun încă locul unde a dus-o pe tînăra fată. Dar, dacă vrei să-mi dai drumul, alerg numaidecît să-l rog pe tată-tău, regele, să te scoată din turn ; şi să-i spun despre dorinţa ta de a te însura cu fata aceea : lucru ce are să-l bucure cum nu se mai poate !

La vorbele acestea, Kamaralzaman îi dete drumul şi-i zise :

— Dacă-i aşa, aleargă degrabă să-l vesteşti pe tata şi adu-mi răspunsul îndată !

Cînd se văzu slobod, vizirul dete năvală afară din odaie, avînd grijă să răsucească de două ori cheia în uşă, şi alergă, ieşit din minţi şi cu hainele sfîşiate, către sala scaunului împărătesc.

Regele Şahraman îl văzu pe vizir în acea stare de plîns şi-i grăi :

— Te văd vrednic de milă şi fără de turban. Şi-mi pari tare vătămat. Se vede că ai păţit pesemne vreo belea.

Vizirul răspunse :

— Ce-am păţit eu, măria ta, nu e nimic pe lîngă ce-a păţit feciorul tău !

Regele întrebă :

— Ce-a păţit, oare ?

Vizirul spuse :

— E nebun de-a binelea, lucru-i vădit !

La vorbele astea, regele văzu lumina prefăcîndu-se-n negură dinaintea ochilor lui şi strigă :

— Ajute-mă Allah ! Spune-mi degrabă, ce fel de nebunie l-a lovit pe copilul meu !

Şi vizirul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și-i istorisi regelui toată întîmplarea, precum și chipul cum izbutise să scape din mîinile lui Kamaralzaman.

Atunci pe rege îl cuprinse o cumplită mînie și răcni :

— O, tu, cel mai păgubos dintre viziri, vestea ce mi-o aduci este pieirea capului tău ! Pe Allah, de-i adevărat că aceasta-i starea în care a ajuns feciorul meu, am să pun să fii răstignit în vîrful celui mai înalt minaret, ca să te învăț să mai dai sfaturi atît de anapoda ca acelea care-s întîia pricină a acestei nenorociri.

Și se repezi către turn și, urmat de vizir, intră în odaie la Kamaralzaman.

Cînd Kamaralzaman îl văzu intrînd pe tată-său, se sculă numaidecît, în cinstea lui, sări jos din pat și rămase cuviincios în picioare dinainte-i, cu brațele cruciș pe piept, după ce, ca un fiu, cuminte, îi sărută mîna. Iar regele, fericit că-și vede feciorul atît de liniștit, îl cuprinse drăgăstos cu brațele pe după gît și-l sărută între ochi, plîngînd de bucurie.

După care, îi spuse să se așeze pe pat lîngă el și, întorcîndu-se supărat către vizir, grăi :

— Acuma vezi că ești cel mai ticălos dintre viziri ? Cum de-ai cutezat să vii să-mi spui că fiul meu e-*așa* și e-*așa*, și să-mi vîri spaima în inimă și să-mi zdrumici de tot ficatul ?

Pe urmă adăugă :

— De almintrelea, ai să auzi pe dată, cu urechile tale, ce răspunsuri cuminți are să-mi dea feciorul meu cel drag.

Privi apoi părinteşte către băiat și îi zise :

— Kamaralzaman, știi tu ce zi este astăzi ?

El răspunse :

— De bună seamă. E sîmbătă.

Regele aruncă o privire plină de mînie și de izbîndă către vizirul încremenit și-i spuse :

— Auzi au ba ?

După care întrebă iar :

— Dar mîine, Kamaralzaman, ce zi are să fie ? Știi oare ?

El răspunse :

— De bună seamă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și opta noapte

Ea urmă :

...De bună seamă ! Are să fie duminică, și pe urmă luni, pe urmă marți, miercuri, joi și, la sfîrșit, vineri, ziua cea sfîntă.

Regele, mulțumit cum nu se mai poate, strigă :

— O, copile-al meu, o, Kamaralzaman, departe fie de tine orice semn rău ! Ci ia mai spune-mi : cum se cheamă în arăbește luna în care sîntem acum ?

Kamaralzaman răspunse :

— Se cheamă luna Zul-Kiidat. După care vine luna Zul-Hidjat ; pe urmă vine Moharram, apoi Safar, Rabialaual, Rabialthani, Gamadialuala, Gamadialthania, Ragab, Șaaban, Ramadan și, în sfîrșit, Șaual.

Atunci regele, cum nu se poate mai bucuros și liniștit astfel în privința sănătății feciorului său, se întoarse către vizir, îl scuipă în obraz și-i zise :

— Tu, numai tu ești nebun, cobe bătrînă !

Vizirul clătină din cap și voi să răspundă ; se opri însă și-și zise : „Să mai așteptăm oleacă".

Or, regele grăi mai departe către fecioru-său :

— Copilul meu, închipuiește-ți că șeicul acesta, dimpreună cu eunucul ăsta de păcură, au venit să-mi spună *cutare* și *cutare* vorbe pe care cică le-ai fi rostit tu despre o fată ce și-ar fi petrecut noaptea cu tine ! Spune-le, dar, în față, că au mințit.

La vorbele acestea, Kamaralzaman zîmbi și spuse regelui :

— O, tată, află că, în adevăr, nu mai am nici răbdarea trebuincioasă, nici pofta să îndur mai mult gluma asta care a durat destul. Fie-ți milă și izbăvește-mă de umilință, căci îmi simt sufletul prea uscat de toate cîte m-ai făcut să îndur. Să știi, însă, tată, că acuma sînt hotărît să-ți dau ascultare și primesc să mă însor cu frumoasa fată pe care ai binevoit să mi-o trimiți azi-noapte spre a-mi ține tovărășie în pat. Am găsit-o vrednică a fi dorită, și numai văzînd-o mi-am și simțit sîngele răscolit.

La aceste vorbe ale fiului său, regele strigă :

— Numele lui Allah fie cu tine și în jurul tău, copile al meu ! Și ferească-te de vrăji și de nebunie ! Ah, copile, ce vis urît ai visat de vorbești așa ? Fie-ți milă, copile al meu, liniștește-te. În viața mea n-am să te mai necăjesc vreodată ! Și blestemată fie însurătoarea și ceasul însurătorii și cei ce vor mai pomeni vreodată de însurătoare !

Atunci Kamaralzaman spuse tatălui său :

— Vorbele tale, o, tată, sînt sfinte pentru mine ! Dar mai întîi jură-mi, cu jurămîntul cel mare, că n-ai nici o știință despre întîmplarea mea de azi-noapte cu frumoasa fată care, cum am să-ți arăt îndată, a lăsat asupra-mi destule urme.

Și regele Șahraman grăi :

— Îți jur pe numele sfînt al lui Allah, dumnezeul lui Mussa și al lui Ibrahim, carele l-a trimis pe Mahomed între oameni, drept chezășie a păcii și mîntuirii lor. Amin !

Kamaralzaman repetă :

— Amin !

Dar îi spuse tatălui său :

— Acuma, ce-ai să zici cînd am să-ți arăt dovezile despre trecerea tinerei fete prin brațele mele ?

Regele grăi :

— Aștept !

Și Kamaralzaman urmă :

— Dacă, o, tată, cineva ți-ar spune : „Noaptea trecută am sărit din somn și-am văzut dinaintea mea pe cineva stînd gata să-și verse sîngele în luptă cu mine. Atunci eu, măcar că nu voiesem să-l străpung, am făcut, fără voia mea, o mișcare ce a înfipt paloșul meu în pîntecele dezgolit al acelui a. Și dimineața, trezindu-mă, văzui că, în adevăr, paloșul era plin de sînge". Ce-ai spune, o, tată, celui care, vorbindu-ți astfel, ți-ar arăta că acesta-i adevărul ?

Regele zise :

— I-aș spune că sîngele, fără trupul potrivnicului, nu este decît o jumătate de dovadă.

Atunci Kamaralzaman grăi :

— O, tată, și eu, azi dimineață, trezindu-mă, văzui că acesta-i adevărul ! Dar, dovadă încă și mai de nătăgăduit, iată inelul tinerei. Pe cînd al meu, precum vezi, a dispărut.

La aceste vorbe, regele se repezi să cerceteze și văzu că, în adevăr, așa era...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și una noapte

Ea urmă :

...regele se repezi să cerceteze și văzu că, în adevăr, așa era. Și mai gîndi : „Aci, neîndoielnic, trebuie să fie mîna vizirului". După care, se-ntoarse degrabă lîngă Kamaralzaman și-i spuse :

— Acuma să vedem inelul.

Îl luă, îl suci și-l răsuci, apoi îl înapoie lui Kamaralzaman, zicînd :

— Asta-i o dovadă care mă tulbură cu desăvîrșire.

Și șezu vreme de un ceas fără a scoate o vorbă. Apoi, deodată, se repezi la vizir și-i strigă :

— Tu, codoș bătrîn, tu ai pus la cale blestemăția asta !

Dar vizirul căzu la picioarele regelui și se jură pe cartea cea sfîntă și pe dreapta credință că el n-avea nici un pic de vină în povestea aceea. Iar eunucul jură și el la fel.

Atunci regele, nemaiputînd pricepe nimic, spuse către fiul său :

— Allah are să dezlege taina aceasta!

Dar Kamaralzaman, cu sufletul zbuciumat, răspunse:

— O, tată, te rog fierbinte, porunceşte să se cerceteze şi să se caute pretutindeni şi să mi se aducă îndărăt fata aceea a cărei amintire îmi umple sufletul de tulburare. Mă închin ţie, ai milă de mine şi găseşte-mi-o, altmintrelea mor!

Regele se porni pe plîns şi spuse către fiu-său:

— Ya Kamaralzaman, mare-i Allah şi numai el ştie cele neştiute! Ci noi n-avem alta de făcut decît a ne întrista împreună, tu din pricina dragostei tale fără de nădejde, iar eu de zbuciumul tău şi de neputinţa mea de a-i găsi leac.

Apoi, regele, cu sufletul nemîngîiat, îşi luă de mînă feciorul şi-l aduse din turn în palat, unde se închiseră împreună. Şi nu mai voi să audă nimic despre treburile împărăţiei, ca să rămînă să plîngă laolaltă cu Kamaralzaman, ce căzuse la pat, chinuit de deznădejdea de a iubi astfel din tot sufletul său o fată necunoscută care, după nişte dovezi de dragoste atît de vădite, pierise într-un chip aşa de ciudat.

Apoi, regele, ca să fie şi mai la adăpost de oamenii şi de treburile palatului, şi ca să nu mai aibă a se dărui decît grijilor pentru iubitul lui fecior, puse să se clădească în mijlocul mării un serai ce nu se lega de ţărm decît printr-o punte lată de douăzeci de coţi, şi-l împodobi după trebuinţele lui şi ale feciorului lui. Şi numai ei doi acolo locuiau, departe de larmă şi sîcîieli, negîndindu-se decît la amarul lor. Şi spre a se mîngîia cît de cît, Kamaralzaman nu găsea nimica mai bun decît să citească frumoasele cărţi despre dragoste

și să spună stihuri de-ale unor poeți plini de har, ca acestea, dintre altele multe :

Multiscusită-nvingătoare
În bătălii cu trandafiri,
Căreia sîngele de floare
Cunună-i pune, de porfir,
În pletele strălucitoare —
Supuse-n cale-ți, fir cu fir,
Grădinile aromitoare
Se-nclină-n tandre unduiri,
Sub fecioreștile-ți picioare.

Domniță mea fără de pată,
Cu trup vrăjit, cum pe pămînt
Un altul nu-i, și care-mbată
Înmiresmînd oricare vînt,
Ah, boarea serii, dacă-odată
S-ar strecura pe sub veșmînt
Și te-ar cunoaște, fermecată,
N-ar mai ieși de-aci nicicînd.

Atît de zveltă ești, hurie,
Cu frumusețile-ți de foc,
Că salba-ți ar visa să-ți fie
Brîu pètrecut peste mijloc ;
Și uită-te cum se mînie
Brățările, că n-au noroc
Lănțug de clopoței să fie,
Podoabă gleznelor, în loc.

Asta-i ceea ce s-a întîmplat cu Kamaralzaman și cu tatăl său, regele Șahraman !

Cît despre domnița Budur, iată ! Cele două duhuri au așezat-o în patul său din palatul tatălui ei, regele Ghaiur, cînd noaptea era pe sfîrșite. Așa

că peste trei ceasuri se lumină de zi şi domniţa Budur se trezi. Surîdea încă iubitului ei şi se întindea de plăcere, în acea clipă dulce de trezire numai pe jumătate, alături de iubitul pe care-l credea lîngă ea. Şi cînd, nainte de-a deschide ochii, întinse mîinile spre a-l îmbrăţişa pe după gît, nu cuprinse decît aer gol. Atunci se dezmetici de-a binelea şi nu-l mai zări pe frumosul flăcău pe care-l iubise în timpul nopţii. Şi, cu inima cutremurată, scoase un ţipăt năprasnic, care le făcu să alerge la ea pe toate cele zece femei menite s-o vegheze, printre care şi doica ei. Înconjurară patul speriate tare, iar doica o întrebă :

— Ce este, stăpîna mea ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci şi treia noapte

Ea urmă :

...doica o întrebă :

— Ce este, stăpîna mea ?

Budur strigă :

— Tu mă întrebi, vicleano ce eşti, de parcă habar n-ai avea ! Spune-mi numaidecît, ce s-a făcut flăcăul minunat, care-a dormit noaptea asta în braţele mele ?

Doica, încurcată nevoie mare, bulbucă ochii a mirare, întinse gîtul ca să priceapă mai bine şi zise :

— O, domniță, Allah să te apere de orice lucru necuviincios ! Astea nu-s vorbe pe care să le mai fi auzit de la tine. Fă bine și vorbește mai lămurit, iar dacă nu-i vorba decît de o joacă care-o faci numai ca să glumești, spune-ne fără zăbavă.

Budur se ridică pe jumătate din pat și-i strigă mînioasă :

— Doică-piază-rea îți poruncesc să-mi spui numaidecît unde-i frumosul flăcău căruia, de bună voie, i-am dăruit azi-noapte trupul, și inima, și fecioria mea !

La aceste vorbe, doica văzu lumea întreagă pierind de dinaintea ochilor ei ; începu să se bată peste obraji și se aruncă la pămînt, dimpreună cu celelalte zece bătrîne ; și toate porniră să se vaiete în gura mare.

— Of, ce dimineață întunecată ! Vai de zilele noastre !

Ci doica, văicărindu-se, întrebă totuși :

— Ya Sett Budur, pe Allah ! vino-ți în fire și lasă gluma asta, nevrednică de o crăiasă !

Dar Budur se răsti :

— N-ai de gînd să taci, babă afurisită, și să-mi spui odată ce-ați făcut cu iubitul meu cel cu sprîncene arcuite, care și-a petrecut noaptea pînă în zori cu mine și care avea sub buric ceva ce eu nu am ?

Cînd doica și celelalte femei mai auziră și asta, strigară :

— Of, ce ocară ! Of, stăpînă a noastră, feri-te-ar Allah de fermecătură și de deochi ! În dimineața asta, gluma ta a întrecut orice măsură.

Și doica, lovindu-se cu pumnii în piept, grăi :

— O, stăpînă Budur, pentru numele lui Allah, nu mai vorbi așa ! De-ar ajunge o glumă ca asta la urechile măriei sale, ne-ar ucide numaidecît. Și nimic pe lume nu ne-ar mai izbăvi de mînia lui !

Dar Sett Budur, tremurînd, se răsti :

— Te mai întreb odată dacă ai de gînd ori ba să-mi spui unde se află acum frumosul băiat ale cărui urme le mai port încă pe trup ?

La asemenea întrebare, muierile toate se aruncară cu faţa la pămînt şi strigară :

— Ce jale de tinereţile ei ! Asta-i nebunie curată !

Vorbele lor o mîniară într-atîta pe domniţa Budur, încît smulse de pe perete o spadă şi se repezi asupra femeilor, să le străpungă. Ele atunci deteră buzna afară, claie peste grămadă, ţipînd şi urlînd, şi se năpustiră de-a valma, cu chipurile răvăşite, în iatac la rege. Şi, cu lacrimile în ochi, doica povesti regelui toate cîte spusese Budur, şi adăugă :

— Ne-ar fi omorît pe toate şi ne-ar fi prăpădit, de n-am fi luat-o la fugă.

Iar regele strigă :

— E un lucru nemaipomenit ! Dar ai văzut tu, cu ochii tăi, că a pierdut ceea ce a pierdut ?

Doica îşi acoperi faţa cu mîinile şi răspunse plîngînd :

— Am văzut ! Era plină de sînge !

Atunci regele zise iar :

— În adevăr, e nemaipomenit.

Şi, măcar că în acea clipă era desculţ şi n-avea pe cap decît turbanul de noapte, se repezi în odaia domniţei Budur.

Regele o privi aspru pe fiică-sa şi o întrebă :

— Budur, este adevărat ceea ce spun bătrînele astea nebune, că te-ai fi culcat azi-noapte cu oarecine, şi că porţi încă pe trup urmele trecerii lui : lucru care ar fi făcut să pierzi ceea ce ai pierdut ?

Ea răspunse :

— De bună seamă, tată, devreme ce tu însuți ai voit așa, și de altfel tînărul era desăvîrșit ales, și-atît de frumos încît ard de dorința să știu de ce mi l-ai luat după aceea. Iată, de altfel, inelul lui, pe care mi l-a dat, după ce l-a luat pe al meu.

Atunci regele, tatăl domniței Budur, care gîndise întîi că fiică-sa-i numai pe jumătate nebună, își zise : „Ba-i chiar nebună de-a binelea". Și-o întrebă :

— Budur, n-ai de gînd să-mi spui odată ce-nseamnă purtarea asta a ta, atît de ciudată și de puțin vrednică de o domniță ca tine ?

Atunci Budur nu se mai putu stăpîni, își sfîșie cămașa de sus pînă jos și începu să plîngă și să se lovească peste obraji.

Văzînd așa, regele porunci eunucilor și bătrînelor s-o lege de mîini ca s-o împiedice să-și facă vreun rău și, de va începe iar, s-o lege de fereastra de la odaia ei.

Pe urmă, regele Ghaiur, deznădăjduit, se întoarse în iatacul lui, cugetînd ce să facă să găsească leacul acelei nebunii de care credea că a fost lovită fiică-sa. Căci, ca și-nainte, el o iubea, oricum, tot atît de fierbinte și nu se putea deprinde cu gîndul că era nebună pentru totdeauna.

Adună, dar, la palat pe toți învățații din împărăție, doftorii, astrologii, magii, pe cei ce cunoșteau pe de rost cărțile cele de demult, și pe negustorii de leacuri, și le grăi tuturor :

— Fiica mea El-Sett Budur se află în *cutare* și *cutare* stare. Acela dintre voi care o va lecui, are s-o capete de la mine de soție și are să-mi fie urmaș la domnie după ce voi muri. Dar cel ce va intra la fiica mea și nu va izbîndi a o lecui, aceluia i se va tăia capul.

Pe urmă porunci să se vestească aceasta în întreaga cetate şi trimise crainici în toate zările împărăţiei lui, ca să se deie de ştire la fel.

Şi mulţi doftori, şi învăţaţi, şi magi, şi vraci, şi făcători de leacuri se înfăţişară ; dar, peste un ceas, capetele lor retezate spînzurau de-asupra porţii de la palat. Şi în curînd patruzeci de capete de doftori şi de vînzători de leacuri spînzurau aşezate la rînd de-a lungul zidului palatului. Atunci, ceilalţi îşi ziseră : „Ăsta-i semn rău. Şi trebuie să fie boală de nelecuit." Şi nimenea nu mai cutează a se înfăţişa, ca să nu se primejduiască a i se reteza gîtul. Asta păţiră doftorii, şi asta era pedeapsa ce li se da în asemenea împrejurări.

Dar, în ceea ce o priveşte pe domniţa Budur, ea avea un frate de lapte, fiul doicii sale şi care se numea Marzauan. Or, Marzauan, măcar că era musulman dreptcredincios şi cucernic, învăţase solomonia şi vrăjitoria, cărţile cele indieneşti şi pe cele egipţiene, semnele talismanice şi ştiinţa stelelor. După care, nemaiavînd nimic de învăţat din cărţi, pornise a călători şi a străbate tărîmurile cele mai depărtate şi-i cercetase pe oamenii cei mai pricepuţi în ştiinţele tainice. Şi aşa îşi însuşise toate cunoştinţele omeneşti. După care, nemaiavînd să înveţe nimic, porni iar la drum către ţara lui, unde sosi bine sănătos.

Or, cel dintîi lucru pe care Marzauan îl zări cînd intră în cetate, fură căpăţînile retezate ale doftorilor, atîrnate deasupra porţii de la palat. Şi, la întrebarea lui, trecătorii îi povestiră toată întîmplarea, precum şi neştiinţa vădită a doftorilor, osîndiţi pe bună dreptate.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

... precum și neștiința vădită a doftorilor, osîndiți pe bună dreptate.

Atunci, Marzauan se duse la maică-sa și, după îmbrățișările de revedere, îi ceru amănunte despre cele întîmplate, iar maică-sa îi adeveri totul ; ceea ce îl mîhni nespus pe Marzauan, căci fusese crescut laolaltă cu Budur și-o iubea cu o dragoste mai mare decît aceea pe care o simt îndeobște frații pentru surorile lor. Stete dar și cugetă vreme de un ceas ; după care ridică fruntea și-o întrebă pe maică-sa :

— Ai putea să-mi ajuți să intru tainic la ea, ca să-ncerc să aflu pricina bolii sale și să văd de are leac, ori n-are ?

Și maică-sa îi spuse :

— Lucru-i tare greu, o, Marzauan. Dar, de vreme ce asta ți-i dorința, grăbește și te-mbracă în haine de femeie și vino după mine.

Marzauan se gătì pe dată și, îmbrăcat ca femeie, porni în urma maică-si spre serai.

Cînd ajunseră la ușa iatacului, eunucul pus acolo de pază voi să oprească pe aceea pe care n-o mai văzuse pînă atunci. Dar bătrîna îi strecură în mînă un dar și-i grăi :

— O, căpetenie a seraiului, domniță Budur, care-i atît de bolnavă, mi-a spus că-i e dor s-o vadă pe această fată a mea, ce i-i soră de lapte. Lasă-ne, dar, să trecem, o, taică al bunei-cuviințe !

Iar hadîmbul, tot atît de măgulit de vorbele doicii, pe cît de mulțumit de dar, răspunse :

— Intrați iute, dar să nu stați mult.

Şi amîndoi intrară.

Cînd Marzauan ajunse dinaintea domniţei, îşi ridică vălul ce-i ascundea faţa, se aşeză pe podea şi scoase de sub haină un astrolab, nişte cărţi de farmece şi o lumînare. Şi se pregăti să alcătuiască întîi horoscopul domniţei Budur, mai nainte de-a o întreba ceva, cînd, deodată, tînăra fată i se aruncă de gît şi-l îmbrăţişă drăgăstoasă ; căci numaidecît îl recunoscuse. Apoi ea îi grăi :

— Cum, frate Marzauan, şi tu, ca toţi ceilalţi, mă crezi nebună ? Ah, nu crede asta, Marzauan ! Oare tu nu ştii ce spune poetul ? Ascultă aceste stihuri şi cugetă apoi la tîlcul lor :

„A-nnebunit ! şoptesc cu milă unii ;
Păcat de tinereţea ei pierdută !“
Eu le răspund : „Sînt fericiţi nebunii,
Căci viaţa lor, oricum, e mai plăcută
Decît a gloatei proaste şi mişele
Ce-şi bate joc de cei ce nu-s ca ea“.
Şi le-aş mai spune : „Leac smintelii mele
Iubitul meu e, să mi-l ştiu colea“.

După ce ascultă versurile, Marzauan înţelese pe dată că Sett Budur era îndrăgostită şi că aceasta era toată boala ei. Şi-i spuse :

— Omul iscusit nu are trebuinţă decît de un semn ca să priceapă. Povesteşte-mi fără zăbavă totul şi, cu voia lui Allah, am să-ţi fiu aducător de mîngîiere şi mijlocitorul izbăvirii tale.

Atunci Budur îi povesti amănunţit întîmplarea toată şi apoi izbucni în lacrimi, spunînd :

— Iată trista mea soartă, o, Marzauan ; şi nu mai trăiesc decît tot plîngînd, zi şi noapte, şi numai stihurile de dragoste pe care mi le îngîn mai izbutesc să-mi răcorească oleacă arsura din suflet.

La vorbele ei, Marzauan își plecă fruntea cugetînd și stete cufundat vreme de-un ceas în gîndurile lui. După care, ridică fruntea și spuse nemîngîiatei Budur :

— Pe Allah, văd limpede că cele ce mi-ai povestit sînt în totul adevărate ; dar, în adevăr, mi-i tare greu să înțeleg bine. Totuși trag nădejde să-ți vindec inima și să-ți aduc mulțumirea pe care-o dorești. Numai că, pe Allah, caută să ai răbdare pînă mă-ntorc. Și să fii bine încredințată că ziua în care voi fi iar lîngă tine are să fie totodată și cea în care îți voi aduce aici iubitul de mînă.

Și cu aceste vorbe, Marzauan plecă grăbit de la domniță, sora lui de lapte ; și, chiar în aceeași zi, părăsi cetatea regelui Ghaiur.

Odată ieșit dintre zidurile orașului, Marzauan călători o lună întreagă din cetate-n cetate și din ostrov în ostrov, și pretutindeni n-auzea oamenii vorbind decît despre povestea ciudată a domniței Budur. Dar după o lună de drumeție, Marzauan ajunse într-un oraș mare, așezat pe țărmul mării și care se numea Tarah. Și nu mai auzi pe nimeni vorbind despre Sett Budur ; ci, acolo, dimpotrivă, nu mai era vorba decît despre povestea nemaipomenită a unui prinț, fiul regelui acelor tărîmuri și care se numea Kamaralzaman. Și Marzauan ceru să i se povestească amănunțit acea întîmplare, și i se păru atît de asemănătoare în totul cu cea pe care o știa în legătură cu Sett Budur, încît întrebă numaidecît de locul unde anume se află acel fecior de crai. I se spuse că acel loc era tare departe și că pe două căi se putea ajunge acolo, una pe uscat și alta pe mare. Pe uscat ar fi trebuit șase luni ca să ajungă în acea țară Khaledan, unde se afla Kamaralzaman ; dar pe mare n-ar fi trebuit decît o lună. Atunci Marzauan, fără a mai aștepta, luă calea

mării, cu o corabie care tocmai pornea către acele ostroave din țara Khaledan.

Corabia cu care plecase Marzauan avu vînt prielnic tot drumul ; ci tocmai în ziua cînd au ajuns în fața cetății de scaun a împărăției, o furtună năprasnică răscoli valurile mării, zvîrli în slăvi corabia, ce se răsturnă cu fundul în sus, și-apoi o izbi drept într-un colț de stîncă. Dar Marzauan, printre multe însușiri minunate, știa și să înoate ; astfel dintre toți călătorii, numai el izbuti să scape cu zile, agățîndu-se de catargul cel mare care se prăvălise în mare. Iar valurile învolburate îl tîrîră chiar pe limba de pămînt unde era clădit palatul în care locuia Kamaralzaman cu tătîne-său.

Or, ursita voi ca marele vizir, care venise a da regelui socoteală despre treburile împărăției, tocmai atunci să-și arunce privirile pe fereastra dinspre mare. Și văzîndu-l pe tînărul ce se străduia să *răzbată la țărm, porunci robilor să alerge să-l scape* și să-l aducă la el, după ce-i vor da mai întîi niște haine să se schimbe și un pahar de sorbet spre a-și potoli zbuciumul.

Așa că, nu peste mult timp, Marzauan intră în sala în care se afla vizirul. Și, cum era bine făcut și atrăgător la înfățișare, plăcu numaidecît marelui vizir, care începu să-l întrebe de toate și se lămuri pe dată ce multe lucruri cunoștea și cît de înțelept era. Și zise în sineși : „De bună seamă că trebuie să se priceapă și la leacuri". Și-i grăi apoi :

— Allah te-a adus la noi, ca să lecuiești un bolnav care-i tare scump tatălui său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

... ca să lecuiești un bolnav care-i tare scump tatălui său și care-i pentru noi toți pricina unei necurmate amărăciuni.

Marzauan îl întrebă :

— Despre ce bolnav vorbești ?

Vizirul răspunse :

— Despre prințul Kamaralzaman, fiul regelui Șahraman, care chiar aici locuiește.

La aceste vorbe, Marzauan își zise : „Ursita mi-i mai prielnică decît nădăjduiam". Întrebă apoi pe vizir :

— Și de ce boală suferă fiul regelui ?

Vizirul spuse :

— Din partea mea, după cîte-mi dau socoteală, suferă de sminteală. Ci tată-său pretinde că-i deocheat ori ceva apropiat, și-i gata să creadă povestea ciudată pe care i-a povestit-o fecioru-său.

Și viziru-i povesti lui Marzauan întîmplarea toată, de la începutul începutului.

După ce ascultă povestea toată, Marzauan fu bucuros cum nu se mai poate, căci nu mai avea nici o îndoială că prințul Kamaralzaman n-ar fi chiar tînărul ce petrecuse noaptea de pomină cu Sett Budur și care lăsase iubitei lui o amintire atît de vie. Se feri însă a-i dezvălui aceasta marelui vizir cît de cît, ci-i spuse numai atît :

— Hotărît că, de l-aș vedea pe tînăr, aș putea judeca mai bine ce fel de leac i se cuvine și cum l-aș putea vindeca, dacă Allah vrea !

Și vizirul îl duse, fără de zăbavă, la Kamaralzaman.

Or, cel dintîi lucru care sări-n ochii lui Marzauan, cînd îl văzu pe prinţul Kamaralzaman, fu nemaipomenita asemănare a acestuia cu domniţa Budur. Şi fu atît de uimit, încît nu se putu stăpîni să nu se minuneze :

— Ya Allah ! Binecuvîntat fie cel care a izvodit frumuseţi aşa de asemănătoare, înzestrîndu-le cu aceleaşi însuşiri şi cu aceleaşi desăvîrşiri !

Auzind vorbele acestea, Kamaralzaman, care sta întins în pat, fără pic de vlagă şi cu pleoapele pe jumătate închise, deschise ochii mari şi ciuli urechea. Iar Marzauan, băgînd de seamă tresărirea tînărului, întocmi pe loc nişte stihuri prin care să-l facă să priceapă, într-un chip învăluit, ceea ce nici regele Şahraman, nici marele vizir nu trebuiau să priceapă :

Încerc să cînt o frumuseţe-aleasă,
Pricină-a unui dor ce m-a răpus
Şi amintire care mă apasă
A celeia ce-a fost şi mi s-a dus.

Mi-au spus : „O, tu, rănit de-o rea săgeată,
A dragostei, ridică-te-acum iar !
Lăuta veseliei te aşteaptă
Şi plinul desfătărilor pahar."

Eu le răspund : „Ce fel de veselie
Mai pot să gust, devreme ce iubesc ?
Oare mai poate fi vreo bucurie,
Ca dragostea de care pătimesc ?

Iubita mea atîta mi-e de dragă,
Că blestem şi cămaşa de pe ea
Cînd îi atinge şoldul cîte-oleacă,
Ori trupu-i care-i însăşi viaţa mea.

Atîta mi-e de dragă-ncît paharul
Din care bea, cu chipul luminat,
Îl blestem că se bucură de harul
Sărutului pe care l-a furat.

Nu mă învinuiți că port în mine
Atîtea flăcări și-o iubesc atît.
De doru-i sufăr chinuri și rușine,
De dragul ei mi-e chipul mohorît.

De-ați ști-o, ah ! E mai ispititoare
Decît Iosif lui Faraon cîndva,
Ca psaltul David lui Saul ; Fecioara
Maria n-a fost simplă cum e ea.

Iar eu sînt trist ca Iacob, cel departe
De fiul lui ; ca Iona-nchis în chit ;
Ca Iov, sărac și ros de bube sparte ;
Sau ca Adam, de înger izgonit.

În boala grea, de care gem și zac,
Numai iubita-mi poate-aduce leac !"

Cînd Kamaralzaman auzi aceste stihuri, simți o răcoare mare pătrunzînd în lăuntrul lui și liniștindu-i sufletul ; și-i făcu semn lui tătîne-său să-l poftească pe tînăr să se așeze alături și-apoi să-i lase singuri. Iar regele, fericit că-și vede feciorul ispitit de ceva, se grăbi să-l poftească pe Marzauan să se așeze lîngă Kamaralzaman și ieși din sală, făcînd semn cu ochiul vizirului să-l urmeze.

Atunci Marzauan se plecă la urechea prințului și spuse :

— Allah m-a călăuzit aici, ca să slujesc de mijlocitor între tine și aceea care ți-i dragă. Și ca să-ți dau o dovadă despre aceasta, iată !

Și-i înșiră lui Kamaralzaman atîtea amănunte din noaptea petrecută cu tînăra fată, încît nu mai încăpea nici o îndoială. Și adăugă :

— Această fată se numește Budur, și-i fiica regelui Ghaiur, stăpîn peste El-Buhur și peste El-Kussur. Și-i sora mea de lapte.

La vorbele acestea, Kamaralzaman se simți atît de ușurat de suferința lui, încît simți puterile cum îi reînviază sufletul ; se ridică din pat, îl luă pe Marzauan de braț și-i spuse :

— Vreau să plec cu tine îndată către țara regelui Ghaiur.

Dar Marzauan îi zise :

— E cam departe și trebuie mai întîi să-ți recapeți puterile pe deplin. Apoi, vom porni împreună și tu însuți o vei lecui pe domnița Budur !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și noua noapte

Ea urmă :

... și tu însuți o vei lecui pe domnița Budur !

Estimp, regele, mînat de nerăbdare, se întoarse în sală, și văzu chipul luminat al feciorului lui. Atunci, de bucurie, răsuflarea i se opri în gît ; și-această bucurie ajunse să întreacă orice închipuire atunci cînd își auzi fiul spunînd :

— Trebuie să mă îmbrac numaidecît și să merg la hamam.

Atunci regele se aruncă la pieptul lui Marzauan și-l îmbrățișă fără să-l întrebe ce leac folosise de izbutise atît de iute să dobîndească o izbîndă atît de mare. Și numaidecît, după ce îl copleși pe Marzauan cu daruri și cu onoruri, porunci să fie aprinse luminile în toată cetatea, ca semn de bucurie, și dărui tuturor dregătorilor și tuturor slujitorilor de la serai o mulțime de haine de sărbătoare și de daruri rare, și puse să se deschidă toate temnițele și să fie sloboziți toți cei închiși. Și-așa, întreaga cetate și întreaga împărăție trăiră zile de veselie și de bucurie.

Iar cînd Marzauan socoti că prințul își căpătase pe deplin întreaga-i sănătate, îl luă deoparte și-i grăi :

— E vremea să pornim, că nu mai poți aștepta. Pregătește-te, dar, și hai !

Kamaralzaman răspunse :

— Ci tată-meu n-are să mă lase să plec ; căci mă iubește atît, încît nu se va hotărî niciodată să se despartă de mine. Ya Allah ! Ce mîhnire are să mă cuprindă ! Și, de bună seamă, am să cad iar și mai bolnav decît înainte.

Dar Marzauan îi răspunse :

— M-am gîndit și la asemenea necaz ; și-am să fac așa ca nimica să nu ne zăbovească. Drept care, iată ce-am ticluit : o minciună binefăcătoare ! Ai să-i spui regelui că tare ai mai vrea să respiri aerul curat al cîmpului, la o vînătoare de cîteva zile în tovărășia mea, întrucît ți-i pieptul foarte slăbit de lunga vreme cît ai bolit la pat. Și regele, de bună seamă, are să-ți dea învoire.

La aceste cuvinte, Kamaralzaman se bucură cum nu se mai poate și alergă pe dată să ceară învoire de la tătîne-său, care, în adevăr, pentru a

nu-l mîhni, nu îndrăzni să i se împotrivească. Însă-i grăi :

— Dar să nu lipseşti decît o noapte ! Căci lipsa ta mai îndelungată mi-ar pricinui atîta întristare, încît aş muri !

Apoi regele porunci să se pregătească, pentru feciorul lui şi pentru Marzauan, doi cai fără de asemănare şi alţi şase pentru schimb, precum şi o cămilă încărcată cu cele trebuincioase la vînătoare, şi altă cămilă încărcată cu burdufuri de apă şi cu bucate.

După care, regele sărută pe Kamaralzaman şi pe Marzauan, şi, pe rînd, îi sfătui, plîngînd, să aibă grijă unul de altul ; şi, după cele mai înduioşătoare luări de rămas bun, îi lăsă să plece din cetate cu tot alaiul lor.

Odată ajunşi în afara zidurilor cetăţii, cei doi tovarăşi, ca să amăgească slugile şi pe toţi cei trimişi să-i însoţească, se prefăcură a vîna ziua toată ; iar cînd se lăsă seara, porunciră să se ridice corturile, mîncară, băură şi dormiră pînă la miez de noapte. Atunci Marzauan îl trezi binişor pe Kamaralzaman şi-i şopti :

— Trebuie să ne folosim de faptul că slugile dorm şi să pornim !

Încălecară, dar, fiecare pe cîte-un cal de schimb odihnit, şi porniră la drum grăbit, nebăgaţi în seamă de nimenea.

Şi călăriră aşa, în goana mare, pînă-n zori de zi. Atunci, Marzauan îşi opri calul şi spuse prinţului :

— Opreşte şi tu şi descălecă !

După ce Kamaralzaman descălecă, Marzauan îi zise iar :

— Scoate-ţi degrabă şi cămaşă, şi şalvari !

Şi Kamaralzaman îşi dezbrăcă, fără vorbă, cămaşa şi şalvarii. Şi Marzauan îi spuse :

— Acum, dă-mi-le şi aşteaptă-mă oleacă !

Luă cămaşa şi şalvarii şi se îndepărtă, pînă la o răscruce unde drumul se despărţea în patru. Pe urmă luă şi un cal, pe care avusese grijă să-l aducă legat de calul lui, îl duse într-o pădure ce se întindea pînă acolo, îl înjunghie şi mînji apoi cu sîngele lui şi cămaşă, şi şalvari. După care, se întoarse iar la răscruce şi aruncă veşmintele însîngerate în praful din drum. Cînd isprăvi, se întoarse la Kamaralzaman, care îl aştepta nemişcat şi care îl întrebă :

— Tare aş vrea să ştiu ce ai de gînd.

Marzauan răspunse :

— Mai întîi să mîncăm oleacă.

Mîncară şi băură, şi apoi Marzauan spuse prinţului :

— Iată ! Cînd regele are să vadă că două zile s-au depănat fără ca tu să te fi arătat şi cînd slujitorii îi vor spune că am plecat amîndoi de cu noapte, are să trimită numaidecît după noi, iar cei trimişi au să găsească, fără doar şi poate, cămaşa şi şalvarii tăi plini de sînge aici, la răscrucea unde drumul se împarte în patru, şi unde, de altminteri, am avut grijă să las şi cîteva bucăţi de carne de cal, precum şi două oase sfărîmate. Şi-aşa, nimeni n-are să mai stea la-ndoială că nu te-or fi sfîşiat niscaiva fiare, şi că eu, de teamă, am plecat în goana mare.

Apoi adăugă :

— De bună seamă că această veste amarnică are să fie o lovitură năprasnică pentru tată-tău, dar tot atît de mare are să-i fie mai tîrziu bucuria, cînd va afla că eşti viu şi însurat cu Sett Budur.

La aceste vorbe, Kamaralzaman nu găsi nimic împotrivă și grăi :

— O, Marzauan, planul tău este strălucit, iar șiretlicu-i bine iscusit. Dar cum vom face să plătim cele de trebuință la drum ?

Marzauan răspunse :

— De-asta să nu-ți pese ! Am luat cu mine cele mai alese nestemate, din care chiar și cea mai neînsemnată prețuiește mai bine de două sute de mii de dinari.

Și-și văzură de cale încă o bună bucată de vreme, pînă ce, într-un sfîrșit, li se ivi dinainte cetatea regelui Ghaiur. Atunci deteră galop cailor și intrară în cetate prin poarta mare a caravanelor.

Kamaralzaman ar fi vrut să meargă neabătut, drept la serai ; dar Marzauan îi spuse să mai aibă răbdare, îl duse la un han la care trăgeau străinii bogați, și stete cu el acolo trei zile întregi, spre a se hodini bine de truda drumului. Marzauan se folosi de acest răgaz ca să întocmească pentru prinț toate sculele trebuincioase unui astrolog, scule lucrate numai în aur și în nestemate. Îl duse apoi la hamam și, după ce-l îmbăie, îl îmbrăcă în straie de astrolog. Și numai atunci, dîndu-i îndrumările de trebuință, îl duse pînă lîngă seraiul împărătesc și-l lăsă singur acolo, iar el plecă să vestească pe mamă-sa de sosire, pentru ca ea, la rîndu-i, s-o vestească pe domnița Budur.

Estimp, Kamaralzaman se îndreptă către poarta cea mare a palatului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două suta noapte

Ea urmă :

... Estimp, Kamaralzaman se îndreptă spre poarta cea mare a palatului și începu, dinaintea mulțimii de oameni grămădiți în piață și dinaintea străjerilor și a paznicilor porții, să strige cît putea de tare :

Sînt astrolog vestit în lumea mare ;
Sînt magul care n-are-asemănare ;
Sînt sfoara ce dă la o parte
Perdelele răufăcătoare ;
Sînt cheia care
Descuie lăzi, dulapuri și săltare ;
Sînt peana care-nseamnă semnele cele rare
Pe vrăji și pe răvașe atotvindecătoare ;
Sînt mîna care-ntinde cu mare-ndemînare
Nisipul care-arată și vremea viitoare ;
Și tot mîna mea scoate leacul din călămare ;
Și birui totdeauna numai cu o strigare ;
Alung fiece boală ascunsă-n mădulare.
Nu mă slujesc nici de asudătoare,
Nici de ceaiuri destupătoare,
Nici de furnicătoare,
Nici de strănutătoare,
Nici de licori amare,
Nici de urzicătoare ;
Nu mă slujesc decît de-o închinare,
De niște vorbe mijlocitoare,
De niște descîntece vrăjitoare,
Și izbîndesc vindecări de-a mirare,
Vrednice de desfătare —
Fără afumătoare

Ori alte fleacuri de-astea vătămătoare ;
Sînt magul cel mare,
Vestit peste tot sub soare ;
Veniți să-l vedeți vericare ;
Nu iau nici bani, nici odoare
Răsplătitoare ;
Căci fac totul pentru-o plată nepieritoare :
Slava cea fără de asemănare.

Auzind asemenea sforăitoare laude de sine, locuitorii orașului, și străjerii, și paznicii rămaseră înmărmuriți ; căci, de cînd fuseseră scurtați de cap cei patruzeci de doftori, toată lumea gîndea că trebuie să se fi stins de pe pămînt neamul lor, mai cu seamă că, de-atunci, nu mai văzuseră picior de doftor ori de mag.

Așa că-l înconjurară cu toții pe tînărul astrolog ; și cînd văzură frumusețea și chipul lui atît de fraged și toate celelalte desăvîrșiri, fură vrăjiți și totodată tare mîhniți ; căci le era teamă să nu pățească și el ce pățiseră cei de dinainte-i. Și cei ce se aflau mai aproape de carul îmbrăcat în catifea pe care sta el în picioare îl sfătuiră stăruitor să se îndepărteze de serai și-i grăiră :

— Stăpîne mag, pe Allah, oare tu nu știi ce soartă te-așteaptă, dacă mai întîrzii pe-aci ? Regele are să te cheme să-ți dovedești știința asupra fetei lui. Vai de tine și de tine ! Ai să pățești tot așa cum au pățit toți cei ale căror căpățîni retezate iată-le colo, spînzurate, deasupra ta !

Dar la toate îndemnurile lor, Kamaralzaman răspundea strigînd și mai răsunător :

Sînt magul cel mare,
Vestit peste tot sub soare.
Nu mă slujesc nici de ceaiuri destupătoare,

Nici de strănutătoare,
Nici de afumătoare,
Veniți să mă vedeți vericare !

Și-atunci, toți cei de față, măcar că nu se mai îndoiau de știința lui, tot tremurau gîndind c-au să-l vadă nebiruind boala aceea blestemată.

Și-ncepură a-și răsuci mîinile și a se văicări :

— Vai de tinerețele lui !

Or, estimp, regele, auzind larma din piață și văzînd mulțimea ce-l înconjura pe astrolog, chemă pe vizir și-i grăi :

— Du-te numaidecît și adu-mi-l aici !

Și vizirul îndeplini numaidecît ceea ce i se porunci.

Cînd Kamaralzaman ajunse în sala scaunului împărătesc, sărută pămîntul dinaintea regelui și-i înălță mai întîi slava cuvenită :

Opt însușiri, ce-ndeamnă la-nchinare,
Îngemănezi tu, în a ta ființă :
Știință, volnicie, elocință,
Avere, dărnicie, viclenie,
Har de a porunci, și biruință.

Auzind stihurile de preamărire, regele Ghaiur fu încîntat și privi cu luare aminte la astrolog. Acesta i se păru atît de frumos, încît măria sa închise o clipă ochii, apoi îi deschise și zise :

— Vino și te așază colea, lîngă mine !

Apoi adăugă :

— Vezi tu, copile, ți-ar sta mult mai bine fără aceste haine de vraci. Și, în adevăr, ți-aș da-o cu multă bucurie pe fiică-mea de soție, de-ai să izbutești s-o lecuiești. Ci tare mă îndoiesc că ai să izbîndești. Și, cum m-am juruit că nimeni dintre

cei care o vor fi văzut pe fiică-mea la față să nu rămînă în viață, afară doar dacă a izbîndit să o dobîndească de soție, am să mă văd nevoit, împotriva inimii mele, să poruncesc a te supune aceleiași soarte și să te trimit la moarte, ca și pe cei patruzeci de dinaintea ta. Răspunde-mi, dar : primești cele hotărîte, au ba ?

La aceste cuvinte, Kamaralzaman răspunse :

— O, rege mult fericit, atîta cale-am drumețit pînă pe-acest tărîm norocit, nu ca să tac, ci ca să arăt ce pot să fac cu meșteșugul meu vestit. Cunosc primejdia de la sfîrșit, dar n-am să dau îndărăt, negreșit !

Atunci regele porunci căpeteniei eunucilor :

— Du-l îndată la fata întemnițată, de vreme ce el însuși asta cată !

Apoi, plecară amîndoi către iatacul domniței și eunucul, văzîndu-l pe tînăr că-și grăbește pașii, îi zise :

— Sărmane nătărău, crezi tu, cu adevărat, că regele are să fie socrul tău ?

Și Kamaralzaman grăi :

— Cred, zău ! Și atîta-s de tare în știința mea că, de-aș vrea, aș putea s-o lecuiesc pe domniță chiar de colea, și să-ntorc dorul de viață în ea, ca să poată-ntreg pămîntul vedea iscusința și priceperea mea !

Auzind acestea, eunucul, uimit peste măsură, îi zise :

— Ce ? Ai putea s-o vindeci fără a o vedea ? De-ar fi așa, ce n-ai fi în stare-a putea !

Kamaralzaman răspunse :

— Măcar că dorința de-a o vedea pe domniță, care are să fie soția mea, mă împinge să intru cît mai grabnic la ea, am s-o lecuiesc rămînînd ascuns după o perdea din camera sa.

Eunucul îi zise :

— Isprava are să fie şi mai de-a mirare aşa !

Atunci, Kamaralzaman se aşeză jos, după perdeaua din iatacul domniţei Budur, scoase din seleaful de la brîu o foaie de hîrtie şi călămările şi scrise următoarea scrisoare...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute doua noapte

Ea urmă :

...scoase din seleaful de la brîu o foaie de hîrtie şi călămările şi scrise următoarea scrisoare :

„Aceste rînduri au fost scrise de mîna mea, a lui Kamaralzaman, fiul lui Şahraman sultan, regele musulman peste pămînturi şi peste ocean în insulele Khaledan,

Către Sett Budur, fiica regelui Ghaiur, stăpînul peste El-Buhur şi peste El-Kussur.

Ca să-i spun toate cîte, iubind-o, îndur.

De-ar fi să-ţi spun, o, domniţă, întreaga arsură pe care inima mea o îndură, n-ar fi nicăieri pe pămînt calam atît de tare cît să poată zugrăvi pe hîrtie poveste atît de uluitoare. Ci bine să ştii, o, minunato, că cerneala de s-ar sfîrşi, sîngele meu nu s-ar isprăvi, şi-n culoarea lui ţi-aş zugrăvi flacăra din mine, flacăra aceasta care mă mistuie din noaptea de vrajă cînd te-ai ivit în somnul meu şi m-ai înlănţuit de tine mereu.

Iată, îţi trimit cu această scrisoare şi inelul tău. Ţi-l trimit ca dovadă de netăgăduit că eu sînt cel ars de ochii tăi, îngălbenit ca floarea de şofran, clocotind ca un vulcan, bîntuit de-al nefericirilor uragan, cel care strigă către tine aman, *semnînd cu numele lui, Kamaralzaman.*

Locuiesc în cetate, la marele han."

Cînd isprăvi să scrie această scrisoare, Kamaralzaman o împături, strecură inelul înlăuntru cu dibăcie, o pecetlui şi-o înmînă eunucului, care intră îndată şi-o dete domniţei, spunîndu-i :

— O, stăpîna mea, colo, după perdea, se află un tînăr astrolog atît de cutezător încît se laudă că ar putea să lecuiască pe cineva şi fără a-l vedea. Iată, de altfel, ce mi-a dat pentru tine.

Or, cum deschise acea scrisoare, domniţa Budur recunoscu inelul şi dete un ţipăt cît putu de tare. Apoi, ca ieşită din minţi, îl îmbrînci pe eunuc şi se repezi să dea perdeaua-ntr-o parte. Şi, dintr-o privire, văzu că tînărul astrolog era frumosul flăcău căruia i se dăduse cu totul, pe cînd el dormea.

Şi-atît de mare-i fu bucuria, încît de data aceasta era să înnebunească de-a binelea. Se aruncă la pieptul iubitului ei şi se îmbrăţişară ca doi porumbei ce-au stat despărţiţi multă vreme.

Văzînd acestea, eunucul alergă la rege să-i ducă vestea despre cele întîmplate, spunîndu-i :

— Acest tînăr astrolog este cel mai învăţat dintre toţi astrologii. Ţi-a lecuit fata fără măcar s-o fi văzut, stînd ascuns pe după o perdea, fără nimic altceva !

Regele strigă :

— Adevăratu-i ce-mi spui ?

Eunucul răspunse :

— O, stăpîne al meu, vino să vezi cu ochii tăi şi să te încredinţezi !

Atunci regele alergă în iatacul fiicăi-si şi văzu că, în adevăr, era întocmai aşa. Şi-atîta se bucură, încît o sărută pe faţă între ochi, că tare o mai iubea ! Pe urmă îl sărută şi pe Kamaralzaman şi-l întrebă din ce ţară este. Kamaralzaman răspunse :

— Din insulele Khaledan şi sînt chiar fiul regelui Şahraman !

Şi-i povesti regelui toată întîmplarea lui cu Sett Budur.

Regele, auzind întîmplarea, grăi :

— Pe Allah ! Asta-i o întîmplare atît de uluitoare şi atît de minunată, că, de-ar fi scrisă cu acul în colţul de dinlăuntru al ochiului, ar fi pricină de minunare pentru toţi cei care-ar citi-o cu băgare de seamă !

Şi porunci pe dată să fie scrisă în hronice de către diecii cei mai iscusiţi de la palat, ca să rămînă de pomenire din veac în veac generaţiilor viitoare.

După care, porunci numaidecît să vie cadiul şi martorii şi să scrie pe loc legămîntul de căsătorie al domniţei Budur cu Kamaralzaman. Şi mai porunci ca întreg oraşul să fie împodobit şi luminat vreme de şapte nopţi şi de şapte zile. Şi-au mîncat, au băut şi s-au bucurat. Iar Kamaralzaman şi Sett Budur şi-au împlinit toate dorurile lor şi s-au drăgostit vreme lungă, înconjuraţi de bucuria tuturor şi binecuvîntînd pe Allah cel atoatedătător.

Pînă ce, într-o noapte, după un ospăţ la care fuseseră poftiţi ca oaspeţi dregătorii cei mai de seamă din insulele cele din afară şi din insulele cele de dinlăuntru, şi după ce Kamaralzaman se înfruptase încă şi mai minunat decît de obicei din darurile soţiei sale, adormind, visă un vis în care-l

văzu pe tatăl său, regele Șahraman, cu fața scăldată în lacrimi și spunîndu-i cu alean :

— Așa m-ai părăsit tu, Kamaralzaman ? Uite, eu am să mor de dor !

Atunci Kamaralzaman sări din somn și o trezi și pe soție și începu să suspine adînc.

Și Sett Budur, îngrijorată, îl întrebă :

— Ce ai, o, lumină a ochilor mei ? De ți-e cumva rău de la stomah, am să-ți fierb numaidecît un ceai de anason. De te doare capul, îți pun îndată pe frunte niște obloje cu oțet. Iar de-ai mîncat prea mult aseară, ți-așez pe pîntece o pîine caldă înfășurată într-un șervet și-ți dau să bei apă de trandafiri, amestecată cu apă de flori...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a două sute șasea noapte

Ea urmă :

...și-ți dau să bei apă de trandafiri, amestecată cu apă de flori.

Kamaralzaman răspunse :

— O, Budur, îndată ce se luminează de ziuă trebuie să plecăm către țara mea, căci regele, tatăl meu, este bolnav. Mi s-a arătat în vis și mă așteaptă plîngînd.

Budur răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, cu toate că era noapte neagră, se sculă numaidecît și se duse la tatăl ei, regele Ghaiur, care se

afla în haremul său, și-i trimise vorbă printr-un eunuc că vrea să-i vorbească.

Regele Ghaiur, cînd îl văzu pe eunuc ițindu-și capul pe ușă la acel ceas, rămase ca năuc și întrebă:

— Ce năprasnă ai să-mi vestești, tu, chip de păcură ?

Eunucul răspunse :

— Domnița Budur dorește să-ți vorbească !

Regele răspunse :

— Așteaptă să-mi pun turbanul.

Pe urmă, ieși și-o întrebă pe Budur :

— Copila mea, ai înghițit oare niscaiva piper, de umbli pe drumuri la un ceas ca acesta ?

Ea răspunse :

— O, tată, am venit să-ți cer învoire să plec în zori către țara Khaledan, împărăția tatălui soțului meu Kamaralzaman.

El spuse :

— Nu mă împotrivesc, dacă făgăduiești să te întorci pînă-ntr-un an.

Ea răspunse :

— De bună seamă !

Și-i mulțumi lui tătîne-său pentru învoire, sărutîndu-i mîna, și-l chemă și pe Kamaralzaman, care și el îi mulțumi la fel.

A doua zi, de cu zori, pregătirile erau făcute toate, caii înșeuați și cămilele de povară încărcate. Regele Ghaiur își luă rămas bun de la fiică-sa Budur și-o lăsă în seama lui, să aibă grijă de ea ; apoi, le făcu daruri bogate la amîndoi, aur și diamante, și-i însoți o bucată de vreme. După care, se întoarse în cetate, nu fără a le fi dat cele din urmă sfaturi, plîngînd, și-i lăsă să-și vadă de cale.

Atunci, Kamaralzaman și Sett Budur, după lacrimile de rămas bun, nu se mai gîndiră decît la bucuria de a-l vedea pe regele Șahraman. Și-au că-

lătorit așa prima zi, pe urmă a doua zi, pe urmă a treia zi, și tot așa, pînă ce treizeci de zile s-au împlinit.

Ajunseră atunci într-o pajiște nespus de frumoasă, care-i ispiti atît de tare încît porunciră să se așeze acolo o tabără de hodină pentru o zi, două. Iar cînd cortul domniței fu ridicat la umbra unui roșcov, Sett Budur, ostenită, intră înlăuntru îndată, mîncă ce mîncă și adormi numaidecît.

Iar Kamaralzaman, după ce isprăvi de dat porunci și după ce puse să se nalțe și celelalte corturi ceva mai departe, pentru ca să se poată bucura în tihnă de liniște și de singurătate alături de Budur, intră și el în cort și-și văzu soția dormind. Și, văzînd-o așa, își aduse aminte de cea dintîi noapte fermecată petrecută împreună cu ea în turn.

În adevăr, Sett Budur dormea întinsă pe covorul din cort, cu capul pe-o pernă de mătase roșie. Și n-avea pe ea decît o cămașă de culoarea caisei, din mătase străvezie de Mossul. Și-o adiere de vînt i-o ridica ușurel, din cînd în cînd, pînă către buric; și-așa, lăsa să i se vadă pîntecul frumos și alb ca de nea, împodobit în locurile cele mai gingașe cu niște gropițe în care de-abia ar fi putut încăpea o nucșoară de muscat.

Iar Kamaralzaman, fermecat, nu mai putu face alta decît să ticluiască următoarele stihuri:

Cînd stai culcată-n purpurele fine,
Obrazu-ți pare-un răsărit de soare,
Iar ochii-ți sînt seninul mării line.

Cînd între trandafirii de rubine
Și-ntre narcise stai, n-au semănare
Nici palmierii-Arabiei cu tine.

Cu părul-ți plin de nestemate rare
Se desfășoară-n văluriri senine,
Mătase nu-i ca el strălucitoare.

După care ticlui și această minunată poezie :

Dormi ! E ora fermecată
Cînd, în tihnă, palmierii
Sorb azur. Amiaza doarme.
Dintr-un trandafir în floare,
Un bondar de aur soarbe
Voluptatea dulce-a mierii.
Tu visezi, surîzătoare.
Stai așa, în nemișcare !

Stai așa, în nemișcare !
Pielea ta strălucitoare
Strălucește aurie
Prin cămașa străvezie.
Printre palmieri străbate
Raza candidă de soare
Și — o, diamant ! — te-aprinde
Cu lumina-i lucitoare.

Stai așa, în nemișcare !
Numai sînii-ți să coboare
Și să urce — val de mare.
Sînii tăi, ca de zăpadă,
Să-i adulmec, ca pe-o boare,
Ca pe alba mării sare,
Sînii tăi, ah, sînii, lasă-i
Să se urce și coboare !

Lasă-ți sînii să respire !...
Tace rîul. Iar pe floare,
Împietrit, bondarul tace.
Arzătoarea mea privire

Fulgeră granata crudă-a
Celor două boabe rare,
Ca doi struguri — sînii tineri...
Ah, privirea-mi arzătoare !...

Ah, privirea-mi arzătoare !
Inima-mi să se-nfioare,
Cînd, asupra-ţi, palmierii
Freamătă de fericire
Şi te-acopăr flori de santal
Şi de trandafiri, de pare-a
Păcii şi-a singurătăţii
Blîndă binecuvîntare.

După ce improviză versurile acestea, Kamaralzaman se simţi ars de dorinţă faţă de soţia sa adormită, de care nu izbutea să se satur, întocmai cum gustul apei proaspete şi curate este pururi rîvnit de gurile însetate. Se plecă, aşadar, asupra-i, şi tocmai îşi strecura mîna către umbra cea caldă a coapselor ei, cînd simţi sub degete un fel de pietricică lucie. O trase de-acolo şi văzu că era un grăunte de cornalină, legat cu un fir de mătase chiar deasupra văii trandafirilor. Şi Kamaralzaman, uimit peste măsură, gîndi : „Dacă această cornalină n-ar avea însuşiri deosebite, şi dacă n-ar fi un lucru de mare preţ în ochii domniţei Budur, atunci Budur n-ar fi ascuns-o cu atîta grijă în locul cel mai scump al trupului ei. A făcut aşa, pesemne, ca să nu fie silită să se despartă vreodată de ea. De bună seamă că fratele ei Marzauan, magul, i-a dăruit asemenea piatră, ca s-o apere de deochi şi de pierderea sarcinii."

Apoi, Kamaralzaman, în loc să ducă mai departe mîngîierile începute, se simţi atît de ispitit să cerceteze mai cu de-amănuntul piatra încît dezlegă

firul de mătase de care era agățată, o luă și ieși din cort ca s-o privească la lumină. Și văzu că acea cornalină era tăiată în patru fețe și pe fiecare față erau gravate litere talismanice și figuri necunoscute. Și, cum o ținea așa, la înălțimea ochilor, ca s-o cerceteze mai cu de-amănuntul, deodată o pasăre mare se repezi ca un fulger din slăvile cerului și i-o smulse din mînă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptea noapte

Ea urmă :

...și i-o smulse din mînă. Pe urmă, se așeză ceva mai încolo, în vîrful unui copac mare, și-l privi, nemișcată și batjocoritoare, ținînd talismanul în plisc.

Uluirea lui Kamaralzaman fu atît de mare, încît rămase un timp cu gura căscată, nemaifiind în stare să facă nici o mișcare ; căci prin fața ochilor îi trecu toată mîhnirea de care o și vedea cuprinsă pe biata Budur. Dar, smulgîndu-se din buimăceală, nu mai stete o clipită în cumpănă. Apucă repede o piatră și alergă către pomul în care se așezase pasărea. Ajungînd la o depărtare potrivită pentru a zvîrli cu piatra în răpitoare, ridică brațul ca s-o ochească ; dar pasărea zbură din copacul acela și se așeză pe altul, ceva mai departe. Atunci, Kamaralzaman porni în urmărirea ei, dar pasărea zbură și se așeză pe al treilea copac. Și Kamaral-

zaman își zise : „De bună seamă că a văzut piatra din mîna mea. Am s-o arunc, ca să-i arăt că nu vreau s-o lovesc.“ Și zvîrli piatra cît colo.

Cînd văzu pe Kamaralzaman că a aruncat piatra, pasărea coborî pe pămînt, dar tot la oarecare depărtare. Și Kamaralzaman își zise : „Iat-o că m-așteaptă !“ Și alergă către ea ; dar, cînd s-o prindă, pasărea sări ceva mai încolo ; iar Kamaralzaman sări și el după ea. Și, pasărea sărea, și Kamaralzaman sărea și el, și pasărea sărea, și Kamaralzaman sărea, și tot așa din clipă în clipă, din vale în vale, din colină în colină, pînă la căderea nopții. Atunci Kamaralzaman strigă : „Nu e alt ajutor decît întru Allah cel atotputernic“. Și se opri, gîfîind din greu. Iar pasărea se opri și ea, la fel, dar ceva mai încolo, pe vîrful unui muncel.

Kamaralzaman își simți fruntea asudată, mai mult de deznădejde decît de oboseală, și se gîndi că poate-ar fi mai bine să se întoarcă la cort. Dar își zise : „Preaiubita mea Budur ar fi în stare să moară de mîhnire cînd i-aș spune că s-a pierdut pe totdeauna acest talisman cu însușiri pe care eu nu le știu, dar pe care ea le socoate de mare însemnătate. Și-apoi, de m-aș întoarce acum, cînd întunericul e-atît de adînc, m-aș primejdui ori să mă rătăcesc, ori să fiu sfîșiat de fiarele nopții.“ Cufundat așa în gînduri negre, nu mai știa ce hotărîre să ia ; și, descumpănit cum era, se întinse la pămînt, sleit și frînt.

Dar nu conteni să ia seama mereu la pasărea ai cărei ochi scînteiau în noapte ciudat ; și oridecîteori făcea el vreo mișcare ori se ridica binișor cu gîndul s-o înhațe, pasărea bătea din aripi și țipa, ca pentru a-i spune că-l vedea. Așa că, pînă la urmă, Kamaralzaman, doborît de trudă și de zbucium, se lăsă în voia somnului pînă în zori.

De cum se trezi, Kamaralzaman hotărî să prindă cu orice preț pasărea răpitoare și porni iar s-o urmărească ; și începu iar să alerge după ea, dar cu tot atîta neizbîndă ca și-n ajun. Și Kamaralzaman, cînd văzu înserarea coborînd, începu să se bată cu pumnii în piept strigînd :

— Am s-o urmăresc, cît timp îmi va mai rămîne suflarea în piept !

Culese apoi cîteva ierburi și cîteva rădăcini, și se mulțumi cu ele drept hrană. Și-adormi, pîndind pasărea, și pîndit, la rîndu-i, de ochii ei ce scînteiau în beznă.

Or, a doua zi, urmărirea iarăși porni, din zori pînă-n seară, și tot așa pînă într-a zecea zi ; dar, în cea de-a unsprezecea zi dimineața, momit mereu de zborul păsării răpitoare, ajunse la porțile unei cetăți așezate pe un țărm de mare.

Acolo, pasărea se opri. Puse cornalina talismanică jos, dinaintea ei, țipă de trei ori numele „Kamaralzaman", luă iar cornalina în plisc, se ridică în văzduh, se înălță tot mai sus, îndepărtîndu-se, pînă pieri în depărtare peste mare.

Văzînd aceasta, Kamaralzaman fu cuprins de o asemenea mînie încît se aruncă la pămînt, cu fața-n jos, și plînse vreme lungă zguduit de suspine.

Și după ce stete așa ceasuri în șir, se hotărî să se ridice și se duse la un pîrîiaș ce curgea pe-aproape, să se spele pe mîini și pe față, și să se limpezească, după regulile cele îndătinate ; luă apoi drumul către cetate, cu gîndul la durerea iubitei sale Budur și la toate presupunerile pe care și le va fi făcînd ea despre pieirea lui și a talismanului.

Pe urmă, Kamaralzaman trecu porțile și intră în cetate. Și începu să străbată uliță după uliță, fără

ca vreunul dintre numeroşii locuitori pe care-i întîlnea să-l fi privit cu bunăvoinţă, aşa cum face un musulman faţă de străini. Aşa că-şi urmă drumul prin cetate mai departe şi ajunse în cealaltă parte a oraşului, la poarta ce da spre grădini.

Şi găsind deschisă poarta la una dintre grădini, mai mare decît celelalte, intră şi văzu venindu-i în întîmpinare pe grădinarul care îl salută cu salamalecul musulman. Iar Kamaralzaman, la rîndu-i, îi ură şi el bună pace şi răsuflă uşurat auzindu-l vorbind arăbeşte. Şi, după ce schimbară aceste salamalecuri, Kamaralzaman îl întrebă pe bătrîn :

— Dar ce-i cu locuitorii de pe-aici, de sînt toţi atîta de încruntaţi la faţă şi au nişte priviri de te-ngheaţă şi tare neprimitoare ?

Moşneagul cel blajin îi răspunse :

— Binecuvîntat fie Allah, copile, că te-a scos din mîinile lor cu zile ! Oamenii care locuiesc în această cetate sînt nişte năvălitori veniţi de prin ţările cele negre ale apusului. Au sosit pe mare, într-o zi, au coborît la ţărm pe neaşteptate şi au măcelărit pe toţi musulmanii din cetate. Se închină la lucruri de nepriceput, vorbesc o limbă barbară şi neînţeleasă, şi se hrănesc cu tot felul de spurcăciuni, de pildă cu brînză stricată şi cu vînat împuţit. Şi nu se spală niciodată ; căci la naştere, nişte oameni tare urîţi şi îmbrăcaţi în straie cernite le stropesc capul cu apă, şi această spălare, însoţită de nişte gesturi ciudate, îi scuteşte să se mai spele vreodată, cîte zile li-i dat de trăit. Şi, ca să nu fie ispitiţi cumva a se spăla, au dărîmat fără zăbavă toate hamamurile şi toate fîntînile din cetate ; şi-au clădit pe locurile lor prăvălii, ţinute de nişte tîrfe, care vînd, drept băutură, un fel de zoaie galbene şi înspumate, ce trebuie să fie niscaiva ud dospit, de nu şi mai rău. Iar muierile lor, o, copile al meu,

sînt cea mai afurisită pacoste ! Ca şi bărbaţii, ele nu se spală cu dinadins, numai îşi sulemenesc obrajii cu var stins şi cu praf din coji de ouă ; şi nu poartă nici rufe, nici şalvari, care să le ferească dedesubturile de pulberea de pe drumuri. Din această pricină, fiule, atîta-s de puturoase, de nici focul iadului n-ar izbuti să le scoată duhoarea din oase. Iată, fiule, printre ce neam de oameni trebuie să-mi sfîrşesc o viaţă pe care tare anevoie am izbutit s-o mîntuiesc de prăpăd. Căci, aşa cum mă vezi, eu sînt singurul musulman care-a mai scăpat cu zile aici ! Ci să-i mulţumim Celui Preaînalt că ne-a hărăzit să ne naştem într-o credinţă tot atît de neprihănită ca slăvile cerului de unde ne-a fost venită !

După ce spuse aceste cuvinte, grădinarul, văzînd faţa slăbită a tînărului Kamaralzaman, socoti că trebuie să-i fie tare foame ; îl duse, dar, în căsuţa lui săracă din fundul grădinii şi-i dete cu mîna lui să mănînce şi să bea. După care, începu să-l cerceteze pe ocolite ce întîmplare l-a abătut pe-acolo...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute opta noapte

Ea urmă :

...începu să-l cerceteze pe ocolite ce întîmplare l-a abătut pe-acolo.

Kamaralzaman, plin de recunoștință față de bunătatea grădinarului, nu-i ascunse nimic din toate cîte pățise și-și isprăvi istorisirea izbucnind în lacrimi.

Moșneagul se strădui cît putu să-l mîngîie și îi grăi :

— Copile, fără îndoială că domnița Budur va fi fost plecat mai departe către regatul tatălui tău, în Khaledan. Tu, aici, în casa mea, vei avea căldura dragostei, adăpost și liniște, pînă ce-ntr-o zi Allah are să trimită o corabie care va putea să te ducă la insula cea mai apropiată, numită Insula de Abanos. Și-atunci, din Insula de Abanos pînă în țara Khaledanului nu mai este depărtare prea mare și-ai să găsești acolo destule corăbii cu care să călătorești. Am să-ncep, dar, chiar azi, să merg în port, zi de zi, pînă ce-oi găsi vreun negustător care să primească să te ia cu el pînă la Insula de Abanos. Căci, ca să găsim unul care-ar vrea să meargă pînă în țara Khaledan, ar trebui să treacă ani și ani.

Și grădinarul nu zăbovi să facă așa cum zisese ; dar zile și luni trecură, fără ca el să fi izbutit să găsească o corabie care să plece către Insula de Abanos.

Iată, așa păți Kamaralzaman.

Cît despre Budur, ea trecu prin niște întîmplări așa de minunate și de uluitoare, o, preafericitule rege, încît mă grăbesc să mă întorc la ea.

Cînd se trezi din somn, întîia mișcare a domniței Budur fu să deschidă brațele, ca să-l strîngă la piept pe Kamaralzaman. Și mare-i fu uimirea cînd nu-l află lîngă ea ; și fu încă și mai uimită cînd își văzu pantalonașul desfăcut și cînd băgă de seamă că lipsea sforicica de mătase cu coralina talismanică. Dar gîndi că soțul ei, care încă nu văzuse acea

cornalină, o fi luat-o afară, ca să se uite la ea mai de aproape. Așa că așteptă răbdătoare.

Dar, de la o vreme, văzînd că prințul Kamaralzaman nu se întorcea, începu a se îngrijora tot mai tare și, curînd, fu cuprinsă de o jale adîncă. Iar cînd se lăsă seara, fără ca soțul ei să se fi întors, nu mai știu ce să creadă despre lipsa lui. Și își zise : „Ya Allah ! Ce lucru așa de neobișnuit s-o fi întîmplat, oare, de l-a silit pe Kamaralzaman să plece din preajma mea, el, care nu putea să stea un ceas fără mine ? Și cum se face de-a luat și talismanul cu el ? Ah, afurisit talisman, numai tu ești pricina nenorocirii noastre. Și tu, blestematule Marzauan, frate al meu, bătu-te-ar Allah că mi-ai dăruit un lucru așa de afurisit !“

Dar cînd Sett Budur văzu că nici după două zile nu i se întorsese soțul, în loc să-și piardă firea, așa cum fac cele mai multe femei în atare împrejurări, știu să găsească, în nenorocirea aceea, o țărie pe care semenele ei n-o au de obicei. Și nu spuse nimic nimănui, despre Kamaralzaman și despre lipsa lui, de teamă să nu fie părăsită ori prost slujită de robii ei ; își închise în suflet amarul și porunci roabei care-o slujea să nu scoată o vorbă față de careva. Apoi, știind cît de bine se aseamănă ea cu Kamaralzaman, își dezbrăcă pe dată hainele de femeie, scoase dintr-o ladă hainele lui Kamaralzaman și se îmbrăcă cu ele.

Își puse mai întîi o frumoasă haină vărgată, croită pe talie și deschisă la gît ; își legă peste mijloc un seleaf țesut cu fir de aur, înfipse în el un pumnal cu mînerul de jad încrustat în rubine ; își înfășură pe cap un turban de mătase pe care-l strînse în jurul frunții, cu trei șnururi din păr moale de cămilă și, după ce se gătă așa, luă în mînă un bici, se îndreptă din șale și porunci roabei

să se îmbrace în hainele pe care le dezbrăcase și să meargă în urma ei. Așa, toată lumea, văzînd-o pe însoțitoare, putea să-și spună : „Asta-i Sett Budur !“ Ieși apoi afară din cort și dete semnalul de plecare.

Sett Budur, schimbată astfel în Kamaralzaman, călători așa, cu întregu-i alai după ea, zile și zile nenumărate, pînă ce ajunse la o cetate așezată pe un țărm de mare. Porunci atunci să se așeze corturile la porțile orașului și întrebă :

— Ce oraș este acesta ?

I se răspunse :

— Este cetatea de scaun a Insulei de Abanos.

Ea întrebă :

— Și cine-i rege aici ?

I se răspunse :

— Este regele Armanos.

Ea întrebă :

— Are copii ?

I se răspunse :

— N-are decît o fată, cea mai frumoasă fecioară din întreaga împărăție și numele ei este Haiat-Alnefus...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute noua noapte

Ea urmă :

...cea mai frumoasă fecioară din întreaga împărăție și numele ei este Haiat-Alnefus.

Atunci, Sett Budur trimise un sol la regele Armanos, cu o scrisoare prin care-l vestea de sosirea sa ; şi, în acea scrisoare, ca se da tot prinţul Kamaralzaman, fiul regelui Şahraman, stăpînul ţării Khaledan.

Cînd află vestea, regele Armanos, care totdeauna păstrase legăturile cele mai bune cu puternicul rege Şahraman, fu fericit că-l poate primi cu cinste în cetatea sa pe prinţul Kamaralzaman. Şi îndată, urmat de alaiul fruntaşilor de la curtea sa, porni în întîmpinare către corturile domniţei Budur, pe care-o primi cu tot respectul şi cu toată cinstea ce socotea că le aduce feciorului unui rege prieten. Şi cu toate şovăielile domniţei Budur care se străduia să nu primească găzduirea binevoitoare pe care i-o oferea la serai, pînă la urmă regele Armanos o hotărî să-l însoţească. Şi intrară laolaltă în cetate cu mare alai. Şi trei zile în şir, întregul serai se desfăţă împărăteşte, petrecînd în ospeţe şi într-o strălucire cum nu s-au mai pomenit. Şi numai după aceea regele Armanos se aşeză la taifas cu Sett Budur, ca să afle cum a călătorit şi s-o întrebe ce are de gînd să facă.

Or, în acea zi, Sett Budur, tot sub înfăţişarea lui Kamaralzaman, se dusese la hamamul din palat, unde nu voise să primească ajutorul nici unui băiaş. Şi ieşise de acolo minunat de frumoasă şi de strălucitoare ; iar frumuseţea ei, sub acea înfăţişare de flăcău, era aşa de nemaipomenit de fermecătoare încît lumea toată, la trecerea ei, îşi oprea răsuflarea şi binecuvînta pe Creator.

Aşadar, regele Armanos se aşeză lîngă Sett Budur şi stete de vorbă cu ea o bună bucată de vreme. Şi fu atît de vrăjit de farmecul şi de vorba ei, încît îi spuse :

— Fiul meu, într-adevăr Allah te-a trimis în împărăţia mea ca să fii mîngîierea bătrîneţelor mele şi ca să-mi ţii loc de fiu căruia să-i las moştenire scaunul meu de domnie. Vrei, dar, copile al meu, să-mi faci această bucurie şi s-o primeşti de soţie pe singura mea fată, Haiat-Alnefus ? Nimeni pe lume nu e mai vrednic ca tine de bogăţiile şi de frumuseţea ei ! Şi de-abia a împlinit vîrsta de măritat, căci numai luna trecută a intrat în al doisprezecelea an. E o floare fără de asemănare şi m-aş bucura tare să te văd mirosind-o ! Primeşte-o, fiul meu, şi numaidecît îţi las ţie scaunul de domnie, ale cărui poveri grele nu mai pot să le duc la anii mei cei mulţi.

Această propunere şi această ofertă mărinimoasă şi atît de neaşteptată o puseră pe Sett Budur la grea încurcătură. Dintru-ntîi, nu ştiu cum să facă, să nu-şi dea pe faţă tulburarea ce-o frămînta ; plecă ochii-n pămînt şi rămase aşa un răstimp, cugetînd în sineşi aşa : „Dacă i-aş răspunde că eu sînt Kamaralzaman şi că sînt însurat cu Sett Budur, mi-ar spune că Sfînta Carte îngăduie să ai patru soţii legiuite ; dacă i-aş dezvălui adevărul că sînt femeie, ar fi în stare să mă silească să mă mărit cu el, şi toată lumea ar afla vestea şi m-aş face de ocară ; dacă nu i-aş primi această ofertă părintească, dragostea lui s-ar schimba în ură crîncenă şi-ar fi în stare, după ce aş pleca de la palatul lui, să-mi întindă cine ştie ce capcană, ca să mă piardă. Mai bine-i, dar, să primesc propunerea, lăsînd să se împlinească ceea ce mi-i scris. Şi cine ştie ce-mi ascunde nepătrunsul ? Oricum, ajungînd rege, voi fi dobîndit o împărăţie foarte frumoasă, pe care să i-o dăruiesc lui Kamaralzaman cînd are să se întoarcă. Iar în ce priveşte îndeplinirea datoriei de soţ faţă de

tînăra Haiat-Alnefus, soţia mea, mă voi mai gîndi şi poate voi găsi vreun mijloc ca să aranjez lucrurile."

Ridică deci fruntea şi, cu obrazul acoperit de o roşeaţă pe care regele o socoti drept sfială şi tulburare, de înţeles la un tînăr atît de curat, ea răspunse :

— Sînt un fiu preasupus, care răspunde prin supunere şi ascultare la orice dorinţă a regelui său.

La aceste cuvinte, regele Armanos, în culmea bucuriei, hotărî ca nunta să aibă loc chiar în acea zi. Începu prin a lăsa scaunul împărăţiei lui Kamaralzaman, de faţă cu toţi emirii şi dregătorii, şi căpeteniile de oaste, şi musaipii lui şi porunci pristavilor de oaste să vestească aceasta în toată cetatea, şi trimise olăcari în toată împărăţia lui să dea de ştire tuturor locuitorilor.

Atunci, cît ai clipi din ochi, fu rînduită, şi la palat, şi în cetate, o sărbătoare cum nu s-a mai pomenit ; şi în strigăte de bucurie şi-n sunete de tilinci şi de ţimbale, fu scris şi senetul de căsătorie al noului rege cu Haiat-Alnefus.

Iar cînd se lăsă seara, bătrîna regină, înconjurată de alaiul ei de femei, ce strigau „liu-liu-liu" de bucurie, o aduse pe Haiat-Alnefus în iatac la Sett Budur, pe care ele o credeau Kamaralzaman. Atunci Sett Budur, se-nţelege, sub înfăţişarea-i de tînăr rege, înaintă zîmbind către soţia sa şi-i ridică, pentru întîia oară, iaşmacul de pe obraz.

Şi toate femeile care erau de faţă, la vederea unei perechi aşa de frumoase, fură atît de fermecate încît păliră de dorinţă şi de tulburare.

Iar cînd datinele acestea fură-mplinite, mama domniţei Haiat-Alnefus şi toate femeile din alaiul ei, după ce le urară multă fericire tinerilor şi

aprinseră toate făcliile, plecară binișor, lăsînd pe noii căsătoriți singurei în odaia de nuntă...

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute zecea noapte

Ea urmă :

...plecară binișor, lăsînd pe noii căsătoriți singurei în odaia de nuntă.

Sett Budur fu încîntată de înfățișarea plină de prospețime a tinerei Haiat-Alnefus ; și dintr-o singură privire o găsi, în adevăr, ispititoare, cu ochii ei negri și mari, speriați, cu fața-i senină, cu sînii de copilă ce abia se zăreau sub cămășuța străvezie. Iar Haiat-Alnefus surîse sfios văzînd că plăcuse soțului ei, măcar că tremura toată de o tulburare stăpînită, și își lăsă ochii în jos, abia cutezînd să se miște între văluri și pietre scumpe. Și băgă și ea de seamă îndată frumusețea desăvîrșită a tînărului cu obraji de fecioară și care-i păru mai minunat decît cele mai frumoase fete de la palat. Așa încît o mare tulburare îi cuprinse întreaga ființă, cînd îl văzu apropiindu-se binișor și așezîndu-se lîngă ea, pe larga saltea așternută jos, pe covor.

Sett Budur luă mînuțele fetei în mîinile sale, se aplecă ușor și-o sărută pe gură. Dar Haiat-Alnefus nu îndrăzni să-i întoarcă dulcele sărut, ci închise ochii și suspină fericită. Și Sett Budur îi puse capul pe brațul ei, o strînse la piept și-i

cîntă încetişor cîntece de leagăn atît de melodioase încît copila aţipi cu zîmbetul pe buze.

Atunci, Sett Budur o dezbrăcă de haine şi-i scoase podoabele toate, o culcă, şi-apoi se întinse şi ea alături, strîngînd-o în braţe. Şi amîndouă dormiră aşa, pînă dimineaţa.

Şi-ndată ce se trezi, Sett Budur, care se culcase aproape îmbrăcată şi chiar cu turbanul pe cap, se grăbi să-şi îndeplinească la repezeală purificările rituale, dat fiind că ea făcea numeroase băi pe furiş, ca să nu se trădeze, se împodobi cu însemnele regale şi se duse în sala de judecată, ca să primească închinarea tuturor curtenilor, să orînduiască treburile împărăţiei, să curme nedreptăţile, să firitisească dregători şi să mazilească slujbaşi. Printre alte multe uşurări ce le socoti de neîntîrziat, desfiinţă dijmele şi vămile, şi împărţi daruri bogate ostaşilor, prostimii şi moscheelor. Şi-aşa, toţi noii ei supuşi o îndrăgiră pe dată şi-i urară viaţă lungă şi îmbelşugată.

Estimp, regele Armanos şi soţia sa alergară să afle veşti de la fiica lor, Haiat-Alnefus şi o întrebară dacă soţul ei s-a purtat gingaş cu ea şi dacă nu cumva se simţea obosită ; căci se feriră s-o întrebe dintru-nceput despre lucrul cel mai de seamă. Haiat-Alnefus le răspunse :

— Soţul meu s-a purtat tare duios. M-a sărutat pe gură, iar eu am adormit în braţele lui, legănată de cîntece. Ah, ce gingaş a fost !

Atunci Armanos întrebă mirat :

— Asta-i tot ce s-a întîmplat, fata mea ?

Ea grăi :

— Da !

Mama întrebă şi ea :

— Atunci, nici nu te-i fi dezbrăcat de tot ?

Ea răspunse :

— Nu !

Atunci, tatăl şi mama se uitară unul la altul, nu mai spuseră nimic şi plecară. Şi-atîta-i cu ei.

Cît despre Sett Budur, după ce isprăvi treburile, se întoarse în iatac la Haiat-Alnefus şi-o întrebă :

— Ce ţi-au spus, frumoasa mea, tatăl şi mama ta ?

Ea răspunse :

— M-au întrebat de ce nu m-am dezbrăcat.

Budur îi spuse :

— Nu-i nimic ! Te-ajut eu, numaidecît !

Şi, bucată cu bucată, o dezbrăcă toată, pînă şi de cămaşă, o luă în braţe, şi aşa, goală, se culcă cu ea în pat.

Apoi, Budur o sărută dulce pe ochii amîndoi şi-o întrebă :

— Haiat-Alnefus, mieluşeaua mea, ia spune-mi îţi plac bărbaţii ?

Ea răspunse :

— N-am văzut niciodată vreunul, afară, de bună seamă, de eunucii de la palat. Dar, se pare că aceia nu sînt bărbaţi decît pe jumătate. Ce le-o fi lipsind oare ?

Budur răspunse :

— Le lipseşte ceva ce şi ţie îţi lipseşte, lumină a ochilor mei !

Haiat-Alnefus întrebă cu mirare :

— Mie ? Pe Allah, ce-mi lipseşte ?

Budur îi răspunse :

— Un deget.

La vorbele acestea, micuţa Haiat-Alnefus, speriată, dete un ţipăt înăbuşit, îşi scoase mîinile de sub macat şi întinzîndu-şi cele zece degete le cercetă cu ochi holbaţi de spaimă. Dar Budur o strînse la piept, o sărută pe frunte şi-i spuse :

— Pe Allah, o, Haiat-Alnefus, am glumit !

Și-o acoperi cu sărutări, pînă ce-o liniști. Atunci îi spuse :

— Sărută-mă, iubita mea !

Și Haiat-Alnefus își apropie buzele fragede de buzele domniței Budur și, înlănțuite amîndouă așa, dormiră pînă dimineața.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute unsprezecea noapte

Ea urmă :

...și, înlănțuite amîndouă așa, dormiră pînă dimineața.

Atunci Budur plecă iar să vegheze la treburile împărăției ; iar tatăl și mama micuței Haiat-Alnefus veniră să afle vești de la fiica lor.

Mai întîi întrebă regele Armanos :

— Ei, bine, copilă, binecuvîntat fie Allah ! Văd că te afli încă tot în pat ! Te simți trudită tare ?

Ea răspunse :

— Ba nicidecum ! Am dormit minunat în brațele frumosului meu soț, care m-a dezbrăcat goală-goluță și m-a sărutat duios pe tot trupul. Ya Allah, tare plăcut mai era ! Peste tot simțeam mii de furnicături și de fiori. Numai că m-a speriat cumplit cînd mi-a spus că-mi lipsește un deget. Dar a glumit. Atît de mult mi-au plăcut mîngîierile lui, și mîinile lui erau atît de moi pe pie-

lea goală, iar buzele-i erau așa de fierbinți și de dulci pe buzele mele, că pînă-n zori nici n-am mai știut de mine, de mi se părea că sînt în rai.

Atunci o întrebă și maică-sa :

— Dar ștergarele unde-ți sînt, copila mea ? Ai sîngerat tare ?

Și tînăra răspunse cu mirare :

— N-am sîngerat deloc !

Auzind-o ce spune, tatăl și mama, în culmea deznădejdii, începură să-și dea cu palmele peste obraji, strigînd :

— Of, ce ocară ! Of, păcatele noastre ! De ce-și bate joc de noi soțul tău și de ce te disprețuiește atîta ?

Apoi, încet-încet, regele fu cuprins de o mare mînie și plecă strigînd către soția sa cu o voce atît de tare încît fu auzit și de fată :

— Dacă nici la noapte Kamaralzaman nu-și face datoria de soț față de fata noastră și nu ne scapă astfel de ocară, am să-l pedepsesc crunt pentru necuviința sa. Îl alung și din serai, și nu știu, zău, de n-am să-l pedepsesc și mai rău !

După ce spuse acestea, regele Armanos ieși din iatacul fetei uluite, urmat de soția sa, căreia i se lungise nasul pînă-n podea.

Așa că atunci cînd se lăsă înserarea și Sett Budur intră în iatac la Haiat-Alnefus, o găsi tare amărîtă, cu capul înfundat în perne și zguduită de suspine. Se apropie de ea, o sărută pe frunte, îi șterse lacrimile și-o întrebă ce are de e atîta de necăjită ; și Haiat-Alnefus îi răspunse cu voce pierită :

— O, stăpîne iubit, tata vrea negreșit să te dea jos din scaunul de domnie, să te izgonească din serai, și cine mai știe ce să-ți mai facă. Și toate astea numai din pricină că nu-ți împlinești nu

știu ce datorie de soț față de mine, ca soție, și nu vrei să-i scapi, astfel, de ocară numele și neamul! Și vrea ca lucrul să fie săvîrșit chiar în noaptea asta. Iar eu, iubite stăpîne al meu, dacă ți-am spus ce-au zis ei, n-am făcut-o ca să te silesc să faci ce nu vrei, ci numai spre a cunoaște și a te feri de primejdia ce te paște. Că eu, ziua toată, am tot stat și-am plîns, gîndind la pedeapsa pe care o pregătește tata împotriva ta. Of, mă rog ție, grăbește-te și ia-mi acea feciorie, și fă, cumva, ca ștergarele cele albe să se înroșească, așa cum vrea maică-mea. Iar eu mă încredințez cu totul priceperii tale și-mi pun toată făptura și tot sufletul în mîna ta. Ci, pentru această, stăpîne al meu drag, să-mi spui ce trebuie să fac!

Auzind așa, Sett Budur își zise: „Am ajuns la soroc! Văd bine că nu mai am alt mijloc de scăpare. Îmi pun în Allah nădejdea toată." Și grăi către fată:

— Lumină a ochilor mei, mă iubești mult?

Ea răspunse:

— Ca pe bolta cerului înstelată!

Budur o sărută pe buze și o întrebă iar:

— Și mai cît?

Ea-i răspunse, înfiorată toată:

— Nu știu. Dar mult, hotărît!

Budur întrebă iar:

— Dacă mă iubești atît, te-ai bucura dacă, în loc de soț, ți-aș fi frate?

Copila bătu din palme și grăi:

— Aș muri de fericire.

Budur urmă:

— Dar dacă ți-aș fi nu frate, ci soră; dacă aș fi fată ca tine, în loc să fiu băiat, m-ai mai iubi tot atît, inima mea?

Haiat-Alnefus îi răspunse:

— Ba încă și mai mult, căci aș sta mereu cu tine, ne-am juca laolaltă, am dormi în același pat și nu ne-am despărți niciodată.

Atunci, Budur o strînse pe copilă la piept, îi acoperi ochii cu sărutări și-i spuse :

— Ei bine, Haiat-Alnefus, ai fi tu în stare să păstrezi numai pentru tine o taină, dovedindu-mi astfel dragostea ce-o ai față de mine ?

Tînăra grăi :

— Întrucît te iubesc, mi-i totul ușor.

Atunci, Budur o luă pe copilă în brațe și o sărută pe buze pînă cînd amîndouă rămaseră fără răsuflare, apoi se ridică în picioare și-i spuse :

— Privește-mă, Haiat-Alnefus, și fii sora mea.

Și, totodată, cu o mișcare iute, își descheie, de la gît pînă la brîu, haina, lăsînd să țîșnească afară doi sîni strălucitori, încununați de buburuzele lor. Apoi grăi :

— Ca și tine, copila mea, sînt femeie, vezi bine. Și de m-am îmbrăcat ca bărbat, am făcut-o din pricina unei întîmplări ciudate, pe care am să ți-o povestesc îndată.

Apoi se așeză la loc, luă fata pe genunchi și-i depănă toată povestea ei, de la început pînă la sfîrșit. Dar ar fi-n zadar s-o mai spunem iar.

Cînd micuța Haiat-Alnefus auzi acea poveste, rămase nespus de uimită și, întrucît se afla tot în brațele domniței Budur, îi luă bărbia în mînuța ei și îi spuse :

— O, surioară, ce viață plăcută o să petrecem împreună, așteptîndu-l pe iubitul tău Kamaralzaman ! Deie Allah să se întoarcă la noi cît mai degrabă, ca să ne fie fericirea întreagă !

Și Budur îi spuse :

— Allah să-ți audă rugăciunea, inima mea, iar eu am să te dărui lui Kamaralzaman ca a doua

soție, și, tustrei, vom trăi astfel în cea mai desăvîrșită fericire !

Apoi se îmbrățișară, iar Haiat-Alnefus nu mai contenea a se minuna și a spune :

— Ya Allah ! Acuma pricep eu ! Ia gîndește-te tu că, ori de cîte ori îi întrebam pe robi : „La ce slujește asta ? la ce slujește aceea ?“ ei clipeau din ochi și nu-mi răspundeau nimic. Alteori, spre ciuda mea, plescăiau din limbă, și tot nu-mi răspundeau nimic. Iar eu, de mînie, îmi zgîriam obrajii și țipam tot mai tare : „Spuneți-mi și mie la ce slujește aceea !“ Atunci, la țipetele mele, venea mama în grabă, întreba de ce țip, și robii îi spuneau : „Țipă că vrea să ne silească a-i spune la ce slujește aceea“. Și-atunci maică-mea, regina, în culmea indignării, măcar că îmi ceream iertare, îmi da jos pantalonașii și-mi trăgea o bătaie bună peste fund, strigîndu-mi : „Iată la ce slujește aceea !“ Iar eu, pînă la sfîrșit, am ajuns să cred, negreșit, că aceea slujește numai la chelfănit. Și tot așa am pățit și cu celelalte.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăsprezecea noapte

Ea urmă :

Atunci, cum se apropia ceasul venirii tatălui și a mamei, Haiat-Alnefus întrebă pe Budur :

— Surioară, ce trebuie oare să spun mamei, care iarăși are să-mi ceară să-i arăt sîngele fecioriei ?

Budur zîmbi și grăi :

— Asta-i treabă ușoară !

Și plecă pe furiș afară, căută un puișor de găină, îi tăie capul și mînji apoi cu sîngele lui ștergarele și coapsele fetei ; pe urmă spuse :

— Nu vei avea decît să le arăți asta ! Căci datina nu pretinde decît atît și nu îngăduie a se cerceta mai mult.

Atunci intrară la fiica lor regele și regina, gata să izbucnească de mînie, și împotriva ei, și împotriva soțului ei. Dar, cînd zăriră ceea ce zăriră, se înseninară și se veseliră, apoi deschiseră larg ușile iatacului, ca să intre toate femeile, care izbucniră îndată în strigăte de bucurie și în „liu-liu-liu"-uri de fericire, iar mama, mîndră nevoie-mare, puse pe o pernă de catifea ștergarele înroșite și, urmată de întregul alai, făcu înconjurul haremului. Și toată lumea află astfel fericita întîmplare, iar regele orîndui o petrecere mare și puse să se junghie, pentru cei săraci, sodom de oi și de cămile tinere.

La rîndu-le, regina și oaspetele ei se întoarseră la Haiat-Alnefus și, lăcrimînd, o sărutară cu toatele între ochi. Și după ce o duseră la hamam, o înveliră în broboade, ca să nu răcească, și rămaseră cu ea pînă seara.

Iar Sett Budur își vedea mai departe, zi cu zi, de domnie, în scaunul împărătesc al Insulei de Abanos. Și se făcea tot mai iubită de către supușii ei, care o credeau bărbat și se rugau la Cel Atotputernic să-i deie viață lungă. Iar cînd venea seara, se întorcea bucuroasă lîngă micuța ei prietenă Haiat-Alnefus, o lua în brațe și se culca lîngă ea pe saltea. Așa făceau cele două fete încîntătoare.

Estimp, Kamaralzaman ședea în casa blajinului grădinar musulman, de dincolo de zidurile cetății locuite de neprimitorii năvălitori veniți din țările din Apus. Iar tătîne-său, regele Șahraman, din insulele Khaledan, după ce-a văzut în pădure rămășițele însîngerate, nu se mai îndoia de pierderea iubitului său Kamaralzaman. Îmbrăcă straie cernite, și el, și întreaga lui împărăție, și puse să se clădească un monument funerar în care se închise pentru a plînge moartea copilului său.

La rîndu-i, Kamaralzaman, cu toată tovărășia bătrînului grădinar, care făcea tot ce putea spre a-l înseninа și a-l îmbărbăta să nădăjduiască în sosirea vreunei corăbii care să-l ducă la Insula de Abanos, trăia în tristețe și-și amintea cu jale de zilele cele frumoase de odinioară.

Și într-o bună dimineață, pe cînd grădinarul plecase ca de obicei, să dea o raită prin port în căutarea corăbiei care să-l ia pe oaspetele lui, Kamaralzaman sta amărît în grădină și-și spunea stihuri, privind cum se jucau păsările, cînd, deodată, luarea aminte îi fu atrasă de niște croncăniturі răgușite pe care le scoteau două păsări mari. Își ridică privirile către copacul de unde venea acel croncănit și văzu o luptă înverșunată, cu năpraznice lovituri de pliscuri, de gheare și de aripi. Dar în curînd, una dintre păsări căzu fără viață drept înaintea lui, la pămînt, pe cînd învingătoarea își luă zborul către depărtări.

Ci iată că, îndată, două alte păsări, încă și mai mari, coborîră dintr-un copac din apropiere, de unde priviseră lupta, și se așezară lîngă pasărea răpusă, una la cap, cealaltă la picioarele ei, apoi amîndouă își înclinară cu tristețe capul și se porniră, vădit, pe plîns.

Văzîndu-le astfel, Kamaralzaman rămase tare înduioşat, îşi aminti de soţia lui, Sett Budur, şi, de jalea acelor păsări, începu să plîngă şi el.

După o vreme, Karamalzaman le văzu pe cele două păsări săpînd cu ghearele şi cu pliscurile o groapă în care o înmormîntară pe pasărea moartă. După care plecară în zbor. Ci, nu peste mult, se întoarseră iar la groapă, ţinînd, una de aripi, cealaltă de picioare, pasărea ucigaşă care se zbătea să scape, ţipînd cumplit. Fără să-i dea drumul, o puseră pe mormîntul păsării moarte şi cu cîteva lovituri de plisc o sfîşiară, răzbunînd astfel omorul, îi smulseră măruntaiele şi zburară, lăsînd-o să se zbată în chinurile morţii, acolo, în ţărînă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute şaisprezecea noapte

Ea urmă:

...zburară, lăsînd-o să se zbată în chinurile morţii, acolo, în ţărînă.

Iar Kamaralzaman rămăsese împietrit de uimire, privind întîmplarea aceea atît de neobişnuită. Apoi, după ce păsările zburară, mînat de curiozitate, se apropie de locul unde zăcea sfîrtecată pasărea ucigaşă şi, privindu-i stîrvul, văzu strălucind, în rînza ei ruptă, ceva roşu care-i atrase luarea aminte. Se aplecă şi, luînd lucrul acela strălucitor, se prăbuşi la pămînt, leşinat de

tulburare : găsise talismanul de cornalină al domniței Budur !

Cînd își veni în simțire, strînse la piept scumpul talisman, pricină a atîtor necazuri, suspine, păreri de rău și dureri, și strigă :

— Deie Allah ca aceasta să fie o prevestire de fericire și un semn că am s-o găsesc și pe iubita mea Budur !

Sărută apoi talismanul și-l duse la frunte ; pe urmă, îl învăli cu grijă într-o bucată de pînză și-l legă de braț, ca nu cumva să-l mai piardă de-aci nainte. Și începu să sară în sus de bucurie.

Cînd se potoli, își aduse aminte că bunul grădinar îl rugase să scoată din rădăcini un roșcov bătrîn, ce nu mai da nici frunze, nici fructe. Își încinse, așadar, mijlocul cu o sfoară de cînepă, își suflecă mînecile, luă o secure și un coș, și se apucă de îndată de treabă, retezînd cu îndîrjire rădăcinile bătrînului roșcov. Dar deodată simți fierul securii izbind în ceva tare și auzi un zgomot surd răbufnind prelung de sub pămînt. Dete atunci degrabă la o parte țărîna și pietrele, și scoase astfel la iveală o placă mare de bronz, pe care Kamaralzaman o ridică numaidecît. Și atunci descoperi o scară cu zece trepte, destul de înalte, tăiate în stîncă. Și după ce rosti vorbele alungătoare de rău „la ilah ill'Allah", coborî fără zăbavă treptele și dete de o criptă largă și pătrată, cum se clădeau în vechime, pe vremile cele de demult ale lui Thammud și Aad. Și-n acea mare criptă boltită găsi douăzeci de oluri uriașe, rînduite frumos de-a lungul pereților. Săltă capacul celui dintîi și văzu că era plin pînă-n gură cu drugi de aur roșu. Săltă apoi capacul celui de-al doilea și-l găsi plin pînă-n gură cu pulbere de aur. Și se uită și-n celelalte optsprezece

și le află pe toate pline, rînd pe rînd, fie cu drugi, fie cu pulbere de aur.

Kamaralzaman, dezmeticindu-se din uluire, ieși din criptă, așeză placa la loc, își sfîrși lucrul, udă pomii după obiceiul pe care-l luase de a-l ajuta pe grădinar, și nu conteni munca decît seara, cînd bătrînul lui prieten se întoarse acasă.

Cele dintîi vorbe pe care i le spuse grădinarul fură acelea prin care-i anunța vestea cea bună. Într-adevăr, el îi spuse :

— O, copile al meu, mă bucur că pot să-ți vestesc întoarcerea ta apropiată în țara musulmanilor. Am găsit, în sfîrșit, o corabie pe care au închiriat-o niște negustători bogați și care are să ridice pînze peste trei zile ; și-am vorbit cu căpitanul, care a primit să te ducă pînă la Insula de Abanos.

Auzind știrea, Kamaralzaman se bucură nespus, sărută mîna grădinarului și-i zise :

— Taică, așa cum tu-mi dai o veste bună, și eu, la rîndu-mi, am să-ți spun ceva care te va bucura...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăsprezecea noapte

Ea urmă :

...și eu, la rîndu-mi am să-ți spun ceva care te va bucura, socot, măcar că tu nu suferi de lăcomia oamenilor din acest veac, și inima ți-i străină

de orice deșertăciune. Obosește-te, numai, să vii cu mine în grădină, și-am să-ți arăt, taică, ce noroc îmbelșugat îți trimite soarta cea milostivă.

Și îl duse pe grădinar la locul unde fusese roșcovul cel uscat, ridică placa de deasupra și, în pofida uimirii și a spaimei lui, îl hotărî pe bătrîn să coboare în criptă, apoi descoperi dinainte-i cele douăzeci de oluri pline cu drugi și cu pulbere de aur. Și bătrînul grădinar ridică mîinile și căscă ochii mari, spunînd, dinaintea fiecărui ol :

— Ya Allah !

Apoi, Kamaralzaman îi grăi :

— Iată că omenia ta este răsplătită de către Cel Atoatedătător ! Mîna pe care un străin a întins-o către tine, ca să-l ajuți în nenorocire, tot ea face să curgă acuma aurul în casa ta. Așa răsplătește soarta cea binevoitoare faptele care poartă pecetea unei frumuseți curate și a unei inimi bune.

La vorbele acestea, bătrînul grădinar, fără-a putea să rostească un cuvînt, începu să plîngă și lacrimile lunecau pe lunga lui barbă, prelingîndu-i-se pe piept. Izbuti într-un sfîrșit să vorbească și grăi :

— Copile-al meu, ce vrei tu să facă un bătrîn ca mine cu acest aur și cu aceste bogății ? Sînt sărac, ce-i drept, dar sînt mulțumit cu ce am, și-aș fi cu totul fericit dacă ai binevoi să-mi dai numai o drahmă ori două, ca să-mi cumpăr un giulgiu pe care, cînd oi muri, în singurătatea mea, să-l așez lîngă mine, pentru ca vreun trecător milos să-mi înfășoare în el rămășițele pămîntești, în așteptarea judecății de apoi.

De data aceasta fu rîndul lui Karamalzaman să plîngă. Apoi grăi către moșneag :

— O, taică al meu cu mîini înmiresmate, sfînta singurătate în care se scurg paşnicii tăi ani şterge de dinaintea ochilor tăi legile dreptăţii şi ale nedreptăţii, ale adevărului şi ale neadevărului, făcute pentru turma celor ce se trag din Adam. Ci eu mă întorc între oamenii cei cruzi, şi nu trebuie să uit aceste legi, ca să nu fiu sfîşiat. Aurul de-aici, taică, este al tău întru totul, căci şi pămîntul în care a fost găsit este al tău, după sfînta lege a lui Allah ! Dar, dacă vrei tu, iau eu jumătate, iar tu cealaltă jumătate. Altmintrelea, nu mă voi atinge de nimic.

Atunci bătrînul grădinar răspunse :

— Fiule, aici m-a născut maică-mea, acum nouăzeci de ani, şi-apoi a murit. Şi ochiul lui Allah a ocrotit paşii mei şi-am crescut la umbra acestei grădini şi la şopotul pîrîului strămoşesc. Şi mi-s dragi acest pîrîu şi această grădină, fiule, şi aceste frunze ce freamătă, şi acest soare, acest pămînt părintesc, unde umbra mea se aşterne slobodă şi se simte acasă, şi noaptea, cînd luna îmi surîde peste acești copăci pînă dimineaţa, toate astea îmi vorbesc, fiule ! Şi ţi le spun şi ţie, anume ca să cunoşti şi tu pricina ce mă ţine aici şi nu mă lasă să plec cu tine către ţările musulmane. Sînt cel din urmă musulman de pe aceste locuri unde au trăit strămoşii mei. Aici vreau să albească şi oasele mele, şi fie-i hărăzit celui din urmă musulman să moară cu faţa întoarsă către soarele care luminează acum un pămînt spurcat, murdărit de fiii păgîni ai Apusului întunecat.

Aşa grăi bătrînul cel cu mîinile tremurătoare. Apoi adăugă :

— În ce priveşte olurile acestea scumpe la care te tot gîndeşti, ia-le, devreme ce tu vrei aşa, pe cele dintîi zece, şi lasă-le pe celelalte zece în

criptă. Ele vor fi răsplata celui ce va aşeza în pămînt giulgiul în care voi dormi. Ci nu asta-i totul ! Nu acesta-i greul ! Greul este a încărca olurile pe corabie fără a băga cineva de seamă şi fără a stîrni lăcomia oamenilor cu suflete întunecate ce locuiesc în cetate. Or, iată că în grădina mea măslinii sînt încărcaţi de roadă ; iar acolo unde pleci tu, în Insula de Abanos, măslinele sînt rare şi foarte preţuite. Am să cumpăr, aşadar, douăzeci de chiupuri mari, pe care le vom umplea pe jumătate cu drugi şi cu nisip de aur, şi restul îl vom acoperi pînă la vîrf cu măsline din grădina mea. Şi numai aşa vom putea să le ducem, fără de teamă, la corabia gata de plecare.

Acest sfat fu pe dată urmat de Kamaralzaman, care-şi petrecu ziua stoată pregătind chiupurile cumpărate. Şi cînd nu-i mai rămase de umplut decît ultimul chiup, îşi zise : „Talismanul cel fermecat nu-i la loc destul de ferit în jurul braţului meu ; mi-ar putea fi furat în vreme ce dorm ; ori aş putea să-l pierd altcum ! Mai bine-i, de bună seamă, să-l pun pe fundul acestui chiup ; apoi am să-l acopăr cu drugii şi cu praful de aur, iar deasupra am să aşez măsline.“ Şi aşa şi făcu, iar la urmă acoperi ultimul chiup cu un capac de lemn alb ; şi, pentru ca la nevoie să-l osebească uşor dintre celelalte douăzeci, îl însemnă cu o crestătură în partea de jos, apoi, ispitit de ceea ce făcea, săpă cu cuţitul pe lemn întregul său nume, „Kamaralzaman“, cu litere frumos întreţesute.

Sfîrşind treaba, rugă pe bătrînu-i prieten să înştiinţeze pe oamenii de pe corabie să vină a doua zi ca să ia chiupurile. Bătrînul îi îndeplini rugămintea îndată şi-apoi se întoarse acasă, ostenit oleacă, şi se culcă scuturat de o înfrigurare şi de un tremur uşor.

A doua zi dimineață, bătrînul grădinar, care în viața lui nu zăcuse de nimica, se simți și mai rău decît în ajun, dar nu voi să-i spună lui Kamaralzaman, ca să nu-l mîhnească la plecare. Rămase întins pe salteaua lui, pradă unei slăbiciuni mari, și înțelese că nu mai avea mult pînă să-și împlinească veleatul.

Pe la amiază, veniră în grădină oamenii de pe corabie și-i cerură lui Kamaralzaman, care se dusese să le deschidă poarta, să le arate ce aveau de luat. Iar el îi duse și le arătă cele douăzeci de chiupuri puse în șir lîngă gard, și le spuse :

— Sînt pline cu măsline de cel mai bun soi. Vă rog, dar, să aveți grijă să nu se strivească.

Apoi, căpitanul, care venise laolaltă cu oamenii lui, îi spuse lui Kamaralzaman :

— Și, mai cu seamă, stăpîne, nu cumva să zăbovești mîine dimineață ; căci vîntul are să sufle dinspre uscat, iar noi avem să ridicăm pînzele numaidecît.

Luară chiupurile și plecară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăzeci și doua-noapte

Fa urmă :

...Luară chiupurile și plecară.

Atunci Kamaralzaman intră la grădinar și-l găsi tare palid, însă senin la chip. Îl întrebă cum se simte și află astfel că prietenul său era suferind.

Şi, cu toate vorbele pe care bolnavul i le spunea ca să-l liniştească, îl cuprinse o grea îngrijorare. Îi dete să bea tot soiul de zemuri de buruieni verzi, dar fără mare folos. Şi rămase în preajma lui ziua toată, şi-l veghe noaptea-ntreagă, privind cum boala se înrăutăţea mereu. Aşa încît, către zori, bunul grădinar, care abia mai avu putere să-l cheme la căpătîiul lui, îl luă de mînă şi-i grăi :

— Kamaralzaman, fiul meu, ascultă ! Nu este alt Dumnezeu decît Allah ! Şi Domnul nostru Mahomed este trimisul lui !

Apoi îşi dete sufletul.

Atunci, Kamaralzaman izbucni în lacrimi şi rămase multă vreme aşezat lîngă el şi plîngînd. Se ridică, într-un sfîrşit, îi închise ochii, îi dete îngrijirile cele de pe urmă, îi întocmi un giulgiu alb, săpă o groapă şi îngropă acolo pe cel din urmă musulman din acea ţară ajunsă pe mîna necredincioşilor.

Şi numai după aceea se hotărî să se ducă la corabie.

Îşi luă merinde de drum, închise poarta grădinii, luă cheia cu el şi alergă în port ; dar soarele se ridicase de mult sus pe cer, aşa că bietul Kamaralzaman nu mai apucă decît să vadă corabia, cu toate pînzele întinse, lunecînd dusă de vîntul prielnic către largul mării.

La privelişte aceasta, durerea lui Kamaralzaman nu mai avu margini ; ci nu lăsă să se vadă nimic, ca să nu rîdă de el mulţimea cea ticăloasă din port ; şi se întoarse trist în grădina al cărei singur stăpîn şi moştenitor rămase după moartea

bătrînului. Și, ajungînd în căsuța săracă, se prăbuși pe saltea, plîngînd pentru soarta lui, pentru cea a iubitei sale Budur și pentru talismanul pe care-l pierduse a doua oară.

Amărăciunea lui Kamaralzaman, așadar, fu nemărginită cînd se văzu silit de ursită să mai rămînă în acea țară neprietenoasă pînă cine știe cînd ; iar gîndul c-a pierdut pe totdeauna talismanul domniței Budur îl învălui într-o deznădejde încă și mai grea ; își zicea : „Nenorocirile mele au început odată cu pierderea talismanului ; și norocul mi s-a întors atunci cînd l-am găsit ; și-acuma, dacă l-am pierdut iar, cine mai știe ce amaruri au să se abată asupra capului meu !“ Ci, pînă la urmă, strigă : „Nu este alt ajutor decît la Allah, preaînaltul !“ După care se ridică și, ca nu cumva să piardă și celelalte zece oluri din comoara de sub pămînt, se duse și cumpără alte douăzeci de chiupuri, puse în ele pulberea și drugii de aur și le umplu apoi vîrf cu măsline, spunîndu-și : „Vor fi astfel gata pentru ziua menită de Allah plecării mele !“ Și se apucă iară să stropească legumele și arborii cei roditori.

Asta s-a întîmplat cu Kamaralzaman !

Estimp, corabia, dusă de un vînt prielnic, ajunse în curînd la Insula de Abanos. Și trase la țărm drept la capătul limbii de pămînt pe care se ridica palatul unde locuia prințesa Budur, sub numele de Kamaralzaman.

Cînd văzu corabia aceea venind cu toate pînzele desfășurate și cu flamurile în vînt, Sett Budur se simți împinsă de o dorință nestăpînită să meargă s-o cerceteze, mai cu seamă că nutrise

mereu nădejdea că îl va afla într-o bună zi pe soţul său, Kamaralzaman, pe puntea vreuneia dintre corăbiile care veneau de peste mare. Porunci, dar, la cîţiva musaipi s-o însoţească şi se urcă pe puntea corăbiei, despre care i se spusese de-altminteri că era încărcată cu tot soiul de mărfuri rare.

Cînd ajunse pe punte, porunci să vie la ea căpitanul şi-i spuse că voia să cerceteze corabia. Apoi, după ce se încredinţă că printre călători nu se afla Kamaralzaman, îl întrebă, din curiozitate, pe căpitan :

— Ce-ai mai adus pe nava ta, căpitane ?

El răspunse :

— O, stăpîne, pe lîngă neguţătorii călători, avem magaziile pline de stofe dintre cele mai minunate şi cu mătăsuri din toate ţările, catifele brodate şi atlazuri scumpe, pînzeturi zugrăvite ca odinioară ori ca azi, foarte plăcute la vedere, şi multe alte mărfuri de preţ ; avem doftorii chinezeşti şi indieneşti, prafuri şi frunze de leac şi de descîntec, alifii, coliruri, unsori şi balsamuri alese ; avem pietre nestemate, perle, ambră galbenă şi mărgele ; avem arome de toate soiurile şi mirodenii rare, mosc, chihlimbar şi tămîie, grăunţe de mastic, smirnă tare şi parfumuri de fel de fel de flori ; şi mai avem camfor, coriandru, cardamoame, cuişoare, scorţişoară de Serendib, tamar indienesc şi ienibahar ; şi-am mai încărcat, în portul din urmă, şi nişte măsline de soi, din cele numite „gîtlane", cu pielita subţire, cu carnea dulce şi ca untdelemnul la culoare...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...cu pielița subțire, cu carnea dulce și ca untdelemnul la culoare.

Cînd domnița Budur auzi de măsline, după care-i lăsa gura apă, îi tăie vorba căpitanului și-l întrebă, cu ochii scînteind de poftă :

— Și-aveți multe măsline de-acestea gîtlane ?

El răspunse :

— Avem douăzeci de chiupuri mari.

Ea zise :

— Sînt mari de tot, spune-mi ! Și-aveți cumva printre ele și măsline umplute, de cele care-mi plac mai tare decît cele cu sîmburi ?

Căpitanul căscă ochii și zise :

— Eu socot că-n chiupuri trebuie să fie și deacelea !

Auzind așa, domnița Budur grăi :

— Tare aș dori să cumpăr unul din aceste chiupuri.

Căpitanul răspunse :

— Măcar că stăpînul lor a pierdut plecarea corăbiei și nu prea pot hotărî în voie în privința măslinelor, regele stăpînul nostru are dreptul să ia ce-i place.

Și strigă :

— Hei, flăcăi ! Ia aduceți din cală unul dintre cele douăzeci de chiupuri cu măsline !

Și-ndată marinarii scoaseră din cală și aduseră un chiup dintre cele douăzeci.

Sett Budur puse să se scoată capacul și fu atîta de încîntată de cum arătau măslinele, încît strigă:

— Vreau să le cumpăr pe toate douăzeci. Cam cît ar putea să coste după prețul din suk ?

Căpitanul răspunse :

— După prețul pieții de-acum, din Insula de Abanos, măslinele prețuiesc o sută de drahme chiupul.

Sett Budur porunci cămărașilor săi :

— Plătiți căpitanului o mie de drahme de fiecare chiup.

Și adăugă :

— Cînd ai să le întorci în țara negustorului, să-i plătești negreșit măslinele.

Și plecă, urmată de hamalii încărcați cu chiupurile de măsline.

Cea dintîi grijă a domniței Budur, cînd ajunse la serai, fu să meargă la iubita ei Haiat-Alnefus și s-o vestească de cumpărarea măslinelor. Iar cînd chiupurile, după poruncile date, fură aduse în harem, Budur și Haiat-Alnefus, nemaiputînd de nerăbdare, porunciră să se aducă o tavă mare și puseră roabele să ridice binișor întîiul chiup și să-l deșerte pe tavă, în așa fel încît să se întocmească o grămadă frumos orînduită, în care să se poată deosebi ușor măslinele cu sîmburi de cele ce ar fi fost, poate, umplute.

Și care nu fu mirarea și încîntarea domniței Budur și a prietenei ei văzînd că mîinile fetelor scot din chiupuri măsline amestecate cu drugi și cu nisip de aur ! Dar uimirea lor a fost întrucîtva întunecată de părerea de rău la gîndul că măslinele ar putea fi vătămate din pricina acestui amestec. Așa că Budur porunci să fie aduse și alte tăvi și să fie deșertate și toate celelalte chiupuri, unul cîte unul, pînă la cel de al douăzecilea. Dar cînd roabele răsturnară și pe cel de al douăzecilea chiup și cînd, pe fundul acestuia, se văzu

numele lui Kamaralzaman, și cînd talismanul scînteie printre măslinele deșertate, Budur scoase un strigăt, îngălbeni de tot și căzu leșinată în brațele micuței Haiat-Alnefus. Recunoscuse cornalina pe care-o purtase odinioară prinsă la baierul de mătase al pantalonașului ei.

Cînd, în urma îngrijirilor date de Haiat-Alnefus, se trezi din leșin, luă cornalina talismanică și o duse la buze, suspinînd de fericire ; apoi, ca nu cumva să se dea în vileag față de roabe, porunci tuturora să plece și spuse prietenei sale :

— Iată, dragoste a inimii mele, talismanul ce mi-a pricinuit despărțirea de soțul meu drag. Ci, așa cum am găsit talismanul, tot la fel gîndesc că am să-l găsesc și pe acela a cărui sosire ne va umple pe amîndouă de fericire.

Și trimise să fie adus la ea căpitanul corăbiei, care se înfățișă numaidecît, sărută pămîntul dinaintea-i și aștepta să fie întrebat. Și Budur îi grăi :

— Poți tu să-mi spui, o, căpitane, ce face în țara lui stăpînul chiupurilor de măsline ?

El răspunse :

— Este ajutor de grădinar și urma să se îmbarce pe vas, odată cu măslinele sale, pe care le aducea ca să le vîndă aici ; dar a pierdut plecarea corăbiei.

Budur zise :

— Ei bine, căpitane, află că, gustînd măslinele, dintre care cele mai frumoase sînt, în adevăr, cele umplute, am înțeles că acela care le-a pregătit nu poate fi decît fostul meu bucătar ; căci numai el se pricepea să facă o umplutură atîta de picantă și de gustoasă totodată, care-mi place nespus. Și-acel blestemat de bucătar, într-o bună zi a fugit, de teamă să nu fie pedepsit, din pricină că-l betejise pe un băiat de la el de la bucătărie, încercînd

cu el niște împreunări cu totul nepotrivite. Trebuie, dar, să ridici pînzele iar și să mi-l aduci aici cît mai degrabă cu putință pe acel ajutor de grădinar ce socot a nu fi altul decît fostul meu bucătar, făptuitorul ticăloșiei. Și-am să te răsplătesc cu dărnicie, dacă ai să împlinești cu mare sîrguință porunca mea ; de nu, n-am să-ți mai îngădui niciciînd să calci prin împărăția mea ; iar de vei cuteza să vii, voi porunci să fii ucis, dimpreună cu toți oamenii tăi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăzeci și opta noapte

Ea urmă :

...voi porunci să fii ucis, dimpreună cu toți oamenii tăi.

La vorbele acestea, căpitanul nu putu să răspundă decît că ascultă și că se supune, și, măcar că neașteptata întoarcere îl păgubea în negoțul pe care-l făcea, gîndi că, oricum, la înapoiere, regele are să-l despăgubească, așa că desfășură pînzele numaidecît și Allah îi ursi o plutire atît de fericită, încît, peste puține zile, ajunse la cetatea necredincioșilor și coborî pe mal, la vreme de noapte, cu marinarii cei mai voinici pe care-i avea.

Și numaidecît se duse, cu ceata lui, la grădina lui Kamaralzaman și bătu la poartă.

Kamaralzaman tocmai își sfîrșise munca zilnică și, tare trist, cu lacrimi în ochi, sta și-și spunea

versuri despre despărțire. Dar, auzind bătăi în poartă, se sculă și se duse să întrebe :

— Cine-i acolo ?

Căpitanul își prefăcu glasul și răspunse :

— Un sărman de-al lui Allah !

La acest răspuns plîngător, rostit pe arăbește, Kamaralzaman își simți inima zvîcnind și deschise. Dar numaidecît fu înhățat și legat cobză ; iar grădina îi fu năpădită de marinarii care, văzînd cele douăzeci de chiupuri rînduite ca și întîia oară, se repeziră și le luară. Apoi se-nturnară cu toții la corabie și ridicară pînzele-ndată.

Atunci, căpitanul, înconjurat de oamenii lui, se apropie de Kamaralzaman și-i zise :

— Aha, tu ești rîvnitorul de flăcăi care l-a vătămat pe băiatul de la bucătăria regelui ! La sosirea corăbiei, te-așteaptă o țeapă gata pregătită să-ți facă și ție la fel : de nu cumva vei fi rîvnind ca încă de pe acum să fii tras în spangă de către flăcăii aceștia stătuți !

Și-i arătă pe marinarii ce-și făceau cu ochiul privindu-l, căci li se părea un chilipir minunat, numai bun de înhățat.

La aceste vorbe, Kamaralzaman, care, cu toate că fusese dezlegat după urcarea pe corabie, nu rostise nimic, lăsîndu-se în voia soartei, nu mai putu îndura asemenea învinuire și strigă :

— Ferească-mă Allah ! Au nu ți-i rușine să vorbești așa, căpitane ? Închină-te Profetului !

Căpitanul răspunse :

— Binecuvîntarea lui Allah și rugăciunea fie cu el și cu toți ai lui ! Dar tu ești cel ce-a vătămat băiatul !

La aceste cuvinte, Kamaralzaman strigă iar :

— Pază mi-i Allah !...

Căpitanul grăi :

— Allah aibă-ne întru mila sa ! Stăm cu toţii sub paza lui !

Kamaralzaman adăugă :

— Oh, ascultaţi-mă : jur pe viaţa Profetului — cu el fie rugăciunea şi pacea ! — că nu pricep nimic din învinuirea voastră şi că n-am pus niciodată piciorul în această Insulă de Abanos, unde mă duceţi, şi nici în palatul regelui de-acolo ! Închinaţi-vă Profetului, oameni buni !

Atunci toţi murmurară :

— Binecuvîntat fie numele Lui !

Dar căpitanul zise iar :

— Atunci n-ai fost niciodată bucătar şi n-ai vătămat nici un băiat, în viaţa ta ?

Kamaralzaman, foc de mînie, scuipă şi strigă :

— Mă pun sub ocrotirea lui Allah ! Faceţi cu mine ce veţi vroi, căci limba mea n-are a se mai clinti ca să răspundă la asemenea întrebări !

Şi nu mai scoase o vorbă.

Atunci căpitanul răspuse :

— În ce mă priveşte, sarcina mea se va încheia odată ce te voi preda regelui. De eşti nevinovat, te-i descurca şi tu cum vei putea !

Estimp, corabia ajunse cu bine la Insula de Abanos şi numaidecît căpitanul coborî pe ţărm, îl duse pe Kamaralzaman la palat şi ceru să intre la rege. Şi îndată fu primit în sala tronului.

Cînd Sett Budur privi spre cel pe care-l aducea căpitanul, îl recunoscu dintr-o singură privire pe iubitul ei Kamaralzaman. Păli deodată toată şi se făcu galbenă ca şofranul. Şi toţi socotiră că se schimbase aşa din pricina mîniei ce-o avea faţă de cel ce betejise pe băiat. Privi îndelung la Kamaralzaman, fără-a putea spune ceva, în vreme

ce el, în haina-i veche de grădinar, sta cu totul nedumerit și înfricoșat. Și nici gîndea că se afla dinaintea celei pentru care vărsase atîtea lacrimi și îndurase atîtea necazuri, și supărări, și răutăți.

Sett Budur, izbutind, în sfîrșit, să se stăpînească, se întoarse către căpitan și-i grăi :

— Păstrează pentru tine, drept preț al credinței tale, banii ce ți i-am dat pentru măsline.

Căpitanul sărută pămîntul și vorbi :

— Dar cu celelalte douăzeci de chiupuri ce le mai am în cală ce să fac ?

Budur grăi :

— Dacă mai ai douăzeci de chiupuri, trimite-mi-le numaidecît. Și vei căpăta încă o mie de dinari de aur.

Și-i porunci să plece.

După care, se întoarse către Kamaralzaman, care sta cu ochii plecați și porunci musaipilor :

— Luați-l pe-acest tînăr...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute și treizecea noapte

Ea urmă :

...Luați-l pe-acest tînăr și duceți-l la hamam ! Îmbrăcați-l pe urmă în haine alese, iar mîine dimineață să-l aduceți dinaintea mea la deschiderea divanului.

Și totul fu îndeplinit numaidecît.

La rîndu-i, Sett Budur se duse la iubita ei Haiat-Alnefus și-i grăi :

— Mieluşeaua mea, iubitul nostru a sosit. Pe Allah, am ticluit un plan minunat, aşa ca, atunci cînd ne va recunoaşte, faptul să nu fie ca o lovitură cu urmări rele pentru cineva care se vede ajuns, aşa, deodată, din grădinar rege. Şi-i un plan atît de iscusit că, de-ar fi scris cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar fi o bună învăţătură pentru cei ce vor să înveţe !

Haiat-Alnefus fu aşa de bucuroasă, încît se aruncă în braţele domniţei Budur ; şi amîndouă, în acea noapte, steteră cuminţi, ca să-l poată întîmpina în toată prospeţimea pe iubitul inimii lor.

Şi a doua zi dimineaţă, Kamaralzaman, îmbrăcat într-o haină măreaţă, fu adus la divan.

Iar baia de la hamam îi aduse iară pe faţă întreaga-i strălucire semeaţă, pe cînd hainele uşoare şi bine croite îi scoteau în vileag talia subţire şi întreaga-i desăvîrşire. Aşa încît toţi emirii, toţi dregătorii şi toţi mai-marii n-avură de ce să se mire cînd auziră pe rege poruncind marelui vizir :

— Să dai acestui tînăr o sută de robi să-l slujească şi să-i dai din vistieria împărătească banii cuveniţi rangului în care îl înalţ acum !

Şi-l numi vizir peste viziri, şi-i dărui toate cele de trebuinţă, şi cai, şi catîri, şi cămile, fără a mai pomeni de lăzile şi de dulapurile pline. După care plecă.

A doua zi, Sett Budur, tot sub numele de rege al Insulei de Abanos, porunci să vie dinaintea ei vizirul cel nou, şi-l scoase din slujbă pe marele vizir ; apoi îl numi în locul lui pe Kamaralzaman. Iar Kamaralzaman intră pe dată în divan şi sfatul se desfăşură sub cîrmuirea lui.

Dar, la sfîrșitul acelui divan, Kamaralzaman se cufundă în gînduri și-și zise în sine : „De bună seamă că hatîrurile cu care mă copleșește acest tînăr rege și prietenia deplină ce mi-o arată față cu toată această lume trebuie să aibă vreo pricină anume. Dar care să fie acea pricină ? Marinarii m-au luat pe sus și m-au adus învinuindu-mă că aș fi vătămat un băiat și bănuind că aș fi fost cîndva bucătar al acestui rege. Iar regele, în loc să mă pedepsească, mă trimite la hamam, mă numește în slujbe și toate celelalte. O, Kamaralzaman, care or fi pricinele adevărate ale unei întîmplări atît de ciudate ?“

Mai cugetă așa o vreme și, la sfîrșit, strigă : „Pe Allah ! Am ghicit pricina, dar blestemat fie Eblis ! E neîndoielnic că acest rege, care-i foarte tînăr și foarte frumos, mă crede un păcătos doritor de băieți ; și numai din această pricină arată atîta bunăvoință față de mine. Dar, pe Allah, nu pot primi să îndeplinesc asemenea slujbă. Am să caut să mă lămuresc ce planuri are, și, dacă am să văd că în adevăr asta vrea, am să-i dau îndărăt pe loc tot ceea ce mi-a dăruit, părăsesc slujba de mare vizir și mă întorc la grădina mea !“

Și Kamaralzaman porni numaidecît să-l caute pe rege și-i grăi :

— O, preafericitule rege, l-ai copleșit, în adevăr, pe robul tău cu slujbe și cu hatîruri ce nu se dau, de obicei, decît unor preacinstiți bătrîni, înălbiți în înțelepciune ; pe cînd eu nu sînt decît un băiețandru ca atîția alți băiețandri. Or, dacă toate astea n-ar avea o pricină tainică, atuncea ar fi cea mai mare minune dintre toate minunile de pe lume.

La aceste cuvinte, Sett Budur zîmbi, îl privi pe Kamaralzaman cu ochi galeşi şi-i grăi :

— De bună seamă, o, vizirul meu preafrumos, este o pricină ! Şi pricina-i plăcerea pe care frumuseţea ta a aprins-o deodată în inima mea. Căci sînt, cu adevărat, fermecat întru totul de chipul tău gingaş şi senin.

Şi Kamaralzaman răspunse :

— Allah să-ţi deie viaţă lungă, măria ta ! Ci robul tău are o soţie care i-i dragă şi după care plînge în fiecare noapte, de cînd o întîmplare tare ciudată l-a depărtat de ea. De aceea, măria ta, robul îşi cere învoire să dea îndărăt măriei tale slujbele împărăţiei cu care ai binevoit să-l cinsteşti, apoi să-i îngădui să-şi vadă de cale.

Dar Sett Budur îl luă pe tînăr de mînă şi-i spuse :

— O, vizirul meu preafrumos, stai colea jos ! De ce-mi vorbeşti, oare, despre drumuri şi despre plecare ? Rămîi aici, lîngă cel care arde de dorul ochilor tăi şi-i gata oricînd, de vrei să-i împărtăşeşti dragostea, să împartă cu tine scaunul lui împărătesc. Căci, să ştii, eu n-am fost numit rege decît pentru dragostea ce mi-a mărturisit-o bătrînul rege şi pentru drăgălăşenia pe care la rîndul meu i-am arătat-o. Caută, dar, şi învaţă şi tu, o, tinerelule, deprinderile de la noi, în acest veac în care se dă întîietate, pe drept, făpturilor frumoase. Şi nu uita vorbele cele atît de adevărate ale unuia dintre poeţii noştri cel mai de seamă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute treizeci și doua noapte

Ea urmă :

...Și nu uita vorbele cele atit de adevărate ale unuia dintre poeții noștri cei mai de seamă :

Veacul nostru amintește vremurile-acelea, ah,
Cînd trăia moș Loth, vestitul, ruda celui care,-n viață,
Fost-a Abraham, prieten al măritului Allah !
Și bătrînul Loth, cu barba lui de sare, avea față
De fecior, ca trandafirii luminoși cînd dau în floare.
În orașul lui fierbinte, unde îngeri, pasămite,
Poposeau adesea, moșul găzduia pe fiecare
Dîndu-și, spornic, tuturora, fetele-i neostoite.
Ceru-l descotorosise de-o soție-asupritoare,

Preschimbînd-o-n stean de sare fără zbucium și alean.
Drept zic : veacul nostru-i veacul dulce-al celor mici de ani !

Cînd Kamaralzaman auzi aceste versuri și le pricepu tîlcul, rămase cu totul nedumerit, obrajii i se înroșiră și grăi :

— O, măria ta, robul tău își mărturisește că nu simte nici o ispită pentru asemenea lucruri cu care nu s-a putut deprinde. Și-apoi, sînt și prea mic ca să pot îndura măsuri și greutăți ce nu le-ar putea duce nici spatele unui hamal !

La vorbele acestea, Sett Budur pufni într-un rîs nestăpînit, după care-i zise lui Kamaralzaman :

— Eu, o, gingaşule flăcău, să-ţi spun drept, nu înţeleg deloc sfiala ta. Ascultă, dar, ce am să-ţi zic în această privinţă : fie că eşti prea mic, fie că eşti prea mare. De eşti încă mic şi n-ai atins vîrsta răspunderilor, nu poţi fi învinuit cu nimic ; căci nu pot fi osîndite faptele fără de urmări ale celor mici, şi nici nu se cade a fi privite cu ochi crunt ; de eşti la vîrsta răspunderilor — şi eu mai degrabă aşa socot, auzind cu cîtă chibzuinţă vorbeşti — atunci ce tot şovăi şi te sfieşti, devreme ce eşti slobod să faci ce vrei cu trupul tău şi poţi să te dedai cu el la orice-ţi place, şi devreme ce nimic nu se poate întîmpla dacă nu ţi-i scris ? Gîndeşte-te că mai cu seamă eu ar trebui să mă sfiesc, căci sînt mai mic decît tine...

După ce Kamaralzaman mai auzi şi aceste cuvinte, i se făcu negru dinaintea ochilor, lăsă capu-n pămînt şi grăi către Sett Budur :

— O, rege plin de slavă, ai în palatul măriei tale destule femei şi roabe tinere, şi destule fecioare tare frumoase, cum nici un rege din vremile noastre nu are. De ce să le dai uitării pe toate şi să nu mă vrei decît pe mine ? Au nu ştii că eşti slobod să faci cu femeile orice-ţi place ?

Ci Sett Budur zîmbi, închizînd ochii pe jumătate, apoi grăi :

— Nimica nu este mai adevărat decît cele cu care mă îmbii tu, o, vizire al meu preafrumos ! Dar ce-i de făcut, cînd gustul nostru-i plin de toane, cînd simţirile ni se subţiază ori ni se schimbă, şi cînd plăcerile noastre capătă altă fire ?

Dar să lăsăm încolo o gîlceavă care nu poate să ducă la nimic și să ascultăm un pic ce spun, în privința aceasta, poeții noștri cei mai buni :

Ia uite-n suk — ispite arătoase :
Răscoapte fructe. Colo, stînd pe frunze
De palmier, smochinele pătrunse,
Cu fundul brun, ispititoare, grase.

Ci ia te uită dincolo, pe tavă,
La rodul dulce-al sicomorilor :
Ce fructe, zugrăvite parcă-n slavă :
Cît de trandafiriu e fundul lor !

Un al doilea a spus :

Să-ntrebi pe-o fetișcană : de ce, oare,
Atunci cînd sînii-ncep să-i deie-n pîrg,
Rivnește doar lămîile-acrișoare,
Iar la harbuji ori rodii nu-și dă sîrg ?

Un altul a spus :

Oh, tu mi-ești singura iubire,
Copile ! Frumusețea ta
Alean mi-i, mai presus de fire ;
E singura credință-a mea
Și singura mea mîntuire !

De dragul tău, am dat uitării
Toate femeile, pe rînd.
Văzîndu-mă-nchinat răbdării,
Prietenii — sărmani de gînd ! —
Socot că-s pradă lepădării
*Și schimnic că **m-oi fi făcînd**.*

Un altul a spus :

Ia seama și ferește-te ***vreodată***
*Să faci nepotrivită-****asemănare***
Între obrazul spilcuit ***de fată***
Și cel al ***căpriorului acesta.***
De-atari vederi ***doar un mișel*** *e-n stare —*
Deosebirea este ***foarte mare.***

Căci pe femeie-o ***iei pe dinainte ;***
Iar ea la fel. Dar ***căpriorul n-are***
Cum face-așa — se ***pleacă înainte,***
Și-ncovoindu-se ***în felu-acesta,***
Pământu-ntreg îl ***ia-n îmbrățișare —***
Deosebirea este ***foarte mare.***

Un altul a spus :

Cînd ceri la Allah ***îndurare***
Ori sfînta-i ***binecuvîntare,***
Spre slavă ***brațele ridici***
Și strigi ceea ce vrei să strigi.

Femeile nu fac ***așa !***
Cînd vor să capete ceva
De la ***iubitul*** *lor — nu* ***strigă,***
Ci doar ***picioarele-și ridică !***

Un altul, în sfîrșit, a spus :

Ades femeia cade-n ***nerozie :***
Pentru că are ***și ea fund, socoate***
Că, la nevoie, ***prin analogie,***
De-l ***dăruiește, birui-va, poate.***

I-am dovedit unei astfel de proaste
Că în atare socoteli se-nșală.
Venise într-o zi, să mă adaste,
Cu-o vulvă, drept să spun, fără greșală.

Am lămurit-o : „Eu fug ca de streche
De ceea ce vrei tu". Dar ea-mi răspunse :
„Știu, veacul nostru lasă moda veche.
Ci nu-i nimic ! Cunosc cele ascunse !"

Se-ntoarse-apoi, lăsînd vederii mele
Un zgău adînc, ca marea cea bătrînă.
Ci eu rostii atunci, cu vorbe grele :
„Îți mulțumesc din inimă, stăpînă !

Ești, văd, destul de largă-primitoare !
Ci teamă mi-i să nu mă pierd deodată
Într-o spărtură ce-i cu mult mai mare
Ca-n zidul de cetate-asediată !"

Un altul a spus :

Copile dulce, rob al meu, știi bine :
Te-am slobozit, ca altfel să-mi slujești ;
Căci tu măcar nu zămislești în tine
Niscaiva ouă, și nici nu clocești.

Ah, spaimă mi-i de-un pîntec de femeie
Vîrtoasă-n coapse, care mi-ar plodi
Atîția țînci, că n-ar ști să le deie
Pămîntul adăpost la cîți ar fi.

Un altul a spus :

Atîta îmi făcu ochi dulci nevasta
Și-atîta-și jucă șoldurile greu,
Că mă lăsai tîrît să-nfrunt năpasta
Pe-un pat de care m-am ferit mereu.

Zadarnic însă. Căci n-avu norocul
Să scoale băieţelul jinduit.
Atunci, aprinsă la obraz ca focul,
Ţipă: „De nu-l văd repede-ntărit,

Şi de nu intră-a-şi face datoria,
Să nu te miri cînd, mîine-n zori de zi,
Ai să găseşti că mi-a trecut mînia
Şi-n frunte-ţi nişte coarne vei găsi!“

După ce Kamaralzaman ascultă toate aceste versuri, înţelese prea bine că nu mai avea cum să se amăgească în privinţa ţelurilor frumoasei Sett Budur, pe care-o credea rege, şi văzu că nu i-ar fi slujit la nimic să i se mai împotrivească. Şi-apoi, se simţi ispitit să afle şi el, în sfîrşit, ce-i cu acea modă nouă despre care vorbea poetul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute treizeci şi patra noapte

Ea urmă:

Răspunse, aşadar:

— O, rege al veacului, dovreme ce ţii atît de mult la o asemenea treabă, eu ce să mai zic?... Oricum, în ce mă priveşte, vreau să-mi făgăduieşti limpede că nu-mi vei mai cere niciodată să săvîrşesc o faptă pentru care mă rog dinainte de iertarea lui Allah cel atotiertător.

Și Sett Budur glumi mai departe :

— Îți făgăduiesc, negreșit ! Și vreau și eu să cer îndurare lui Allah cel îndurător, a cărui bunătate este fără de margini, să ne ajute a ieși din negurile greșelii către lumina adevăratei înțelepciuni.

Apoi adăugă zîmbind cu viclenie :

— Ci trebuie să dăm dreptate poetului care a spus :

Ne-nvinuiește lumea, prietene iubit,
Că săvîrșim ce încă noi nici n-am săvîrșit,
Și pune-n seama noastră mulțime de păcate
Și-atîtea rele cîte prin gînd le trec, pe toate.

Prietene, hai dară, să fim atît de buni,
S-adeverim odată aceste mari minciuni,
Și, dacă ne vorbește așa, de rău, tot natul,
Hai să gustăm, încalte, odată doar, păcatul.

Ne-om pocăi, pe urmă, sătui de ce-am făcut.
Prietene, hai dară și să trudim, tăcut,
Să-i liberăm, pe-aceia ce stau și ne defaimă,
De vina-nvinuirii nedrepte, ca de-o spaimă.

Și se ridică repede și-l tîrî către saltelele întinse pe covor, pe cînd el tot mai încerca să se împotrivească și clătina din cap cu o înfățișare îndurerată și suspinînd : „Nu-i alt ajutor decît întru Allah ! Nimic nu se împlinește fără de porunca lui !“

Și, cum Sett Budur, nerăbdătoare, îl tot îmbulzea, se pomeni deodată răsturnat pe saltea. Și regele îi spuse :

— Ai să vezi că nici îngerii n-ar fi-n stare să-ți dăruie o noapte asemănătoare.

Atunci Kamaralzaman simţi că şoldurile regelui erau mai moi la pipăit decît untul şi mai dulci decît mătasea. Ci în zadar căută el pretutindeni, şi-n jur, şi-mprejur, că tot nu putu găsi minaretul. Şi gîndi în sine : „Ya Allah ! ascunse-s lucrurile tale ! Cum poate fi, oare, o boltă fără de minaret ?“ Apoi îşi zise : „Pesemne că regele acesta frumos nu-i nici bărbat, nici femeie, ci-i vreun eunuc alb“. Şi-i grăi regelui :

— Măria ta, nu ştiu cum, dar nu găsesc minaretul !

La vorbele acestea, Sett Budur fu cuprinsă de un rîs atît de nestăvilit, că era mai-mai să leşine...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca-ntotdeauna, tăcu.

Ci într-a două sute treizeci şi cincea noapte

Ea urmă :

...Sett Budur fu cuprinsă de un rîs atît de nestăvilit, că era mai-mai să leşine. Apoi deodată se opri şi, cu dulcele-i glas de totdeauna, spuse lui Kamaralzaman :

— O, soţul meu drag, ce repede ai uitat tu nopţile noastre cele minunate !

Şi se sculă repede, aruncă de pe ea departe hainele de bărbat şi turbanul, şi se arătă cum era, cu părul-i despletit pe spate.

Văzînd-o aşa, Kamaralzaman o recunoscu pe soţia sa Budur, fiica regelui Ghaiur. Şi el o îmbră-

ţişa şi ea-l îmbrăţişa, şi el o strîngea şi ea-l strîngea, apoi, amîndoi, plîngînd de bucurie, se pierdură în sărutări pe saltea. Şi ea-i spunea aceste versuri :

Acesta mi-e iubitul ! Priviţi-l : a sosit !
E-un dansator cu trupul zvelt şi desăvîrşit.
Priviţi-l cum plutește în mersu-i, ca vrăjit.

Acesta-i ! Să nu credeţi cumva că s-ar mai plînge
De sarcina ce-acuma între picioare-l strînge,
Sub care şi-o cămilă, de-atît frămînt, s-ar frînge.

Priviţi-l, dar ! În cale-i aşterne-voi, covor,
Obrajii mei în floare. Ah, dulcele meu dor,
Ţărîna de pe talpe-ţi mi-i ochilor odor !

Fecioare, voi, din ţara Arabiei — văzui
Cum joacă răsăritul de soare-n ochii lui.
Cum să-i mai uit dulceaţa cum alta-n lume
nu-i ?...

După care, regina Budur îi povesti lui Kamaralzaman tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrşit ; şi el făcu la fel ; apoi el o ceartă şi-i grăi :

— Este, în adevăr, nemaipomenit ceea ce mi-ai făcut în noaptea asta !

Ea răspunse :

— Pe Allah ! Am glumit doar !

Şi se apucară iar de zbenguielile lor uşoare, cu braţe şi picioare, pînă la răsărit de soare.

Atunci, regina Budur se duse la regele Armanos, tatăl tinerei Haiat-Alnefus, şi-i povesti-ntreaga-ntîmplare, încredinţîndu-l că Haiat-Alnefus, fiica lui, era tot fecioară, întocmai ca mai înainte !

Cînd regele Armanos, stăpînul Insulei de Abanos, auzi cele povestite de Sett Budur, fiica regelui Ghaiur, se minună cu mirare mare şi porunci

ca povestea uluitoare să fie scrisă cu litere de aur pe pergamenturile cele mai rare.

Se întoarse apoi către Kamaralzaman și-i puse-ntrebare :

— O, fiu al regelui Șahraman, vrei tu să te-nrudești cu mine, primind ca a doua soție pe fiica mea, Haiat-Alnefus, care-i fecioară desăvîrșită, așa cum s-a spus ?

Kamaralzaman îi dete răspuns :

— Mai întîi să mă sfătuiesc cu soția mea Sett Budur, căreia îi datorez cinstire și iubire !

Și se întoarse către regina Budur, ca s-o întrebe :

— Îngădui tu ca Haiat-Alnefus să-mi fie a doua soție ?

Budur îi răspunse :

— De bună seamă ! Căci doar eu ți-am păstrat-o, ca să sărbătoresc întoarcerea ta ! Și-am să fiu bucuroasă a fi chiar și a doua în casă, căci datorez multă recunoștință lui Haiat-Alnefus pentru drăgălășenia și bunătatea sa !

Atunci Kamaralzaman se întoarse către regele Armanos și-i spuse :

— Soția mea, Sett Budur, îmi dă încuviințare, fără murmur, mărturisind că ar fi bucuroasă tare să fie, la nevoie, chiar și roaba lui Haiat-Alnefus !

La vorbele acestea, regele Armanos își simți inima plină de bucurie și se duse îndată să se așeze în scaunul de judecată, și porunci să vie toți vizirii și emirii și musaipii și navabii din împărăție, și le povesti povestea lui Kamaralzaman și a domniței Budur, frumoasa-i soție, de la început pînă la sfîrșit. Pe urmă le aduse la cunoștință hotărîrea de-a i-o da lui Kamaralzaman pe Haiat-Alnefus, ca a doua soție, și de a-l numi totodată sultan al Insulei de Abanos, în locul soției sale,

regina Budur. Şi toţi sărutară pămîntul dinaintea lui şi-i răspunseră fără-nconjur :

— De vreme ce prinţul Kamaralzaman este soţul domniţei Budur, care-a domnit mai înainte în acest scaun, îl primim, se-nţelege, ca rege, şi sîntem bucuroşi a-i fi robi credincioşi !

La aceste cuvinte, regele Armanos chicoti şi se veseli cu nestăvilită veselie şi porunci pe dată să vie cadiii, martorii şi fruntaşii toţi din împărăţie şi puse să se scrie senetul de căsătorie al lui Kamaralzaman cu Haiat-Alnefus. Şi nunta lor fu prilej de mare bucurie şi de petreceri de-a mirare ; şi se-njunghiară mii şi mii de vite pentru cei săraci şi nenorociţi, şi s-au împărţit daruri multe la fiecare, întregului norod şi oştilor toate. Aşa că nimeni din împărăţie n-a pregetat să ureze viaţă lungă şi fericire regelui Kamaralzaman şi celor două soţii ale lui, Sett Budur şi Haiat-Alnefus.

La rîndul lui, Kamaralzaman cîrmui regatul cu tot atîta dreptate cu cîtă îşi mulţumea şi pe cele două soţii, petrecîndu-şi cîte-o noapte cu fiecare, pe rînd.

Iar Sett Budur şi Haiat-Alnefus trăiră-mpreună în înţelegere, dăruindu-şi nopţile soţului lor, iar ceasurile de peste zi petrecîndu-le între ele.

După care, Kamaralzaman trimise olăcari la tatăl său, regele Şahraman, să-l vestească despre cîte-i fusese dat să păţească şi să-i spună că are de gînd să vină să-l vadă cît mai curînd, de îndată ce va fi cucerit de la nişte necredincioşi un oraş de dincolo de mare, unde musulmanii băştinaşi fuseseră măcelăriţi de acei ticăloşi.

Estimp, regina Budur şi regina Haiat-Alnefus rămaseră însărcinate şi dăruiră soţului lor, fie-

care, cîte un băieţel, frumos ca luna-n azur. Şi trăiră astfel în fericire pînă la sfîrşitul zilelor lor.

Aceasta este minunata poveste a lui Kamaral-zaman şi a domniţei Budur.

Şi, surîzînd, Şeherezada tăcu.

Iar micuţa Doniazada, cea cu obrajii de obicei albi, se înroşise cu totul, mai ales către sfîrşitul poveştii, şi sta cu ochii măriţi de plăcere şi de ruşine, iar pînă la urmă îşi acoperi faţa cu amîndouă mîinile, privind însă printre degete.

Şi-n vreme ce Şeherezada, ca să-şi dreagă glasul, îşi muia buzele într-o cupă cu sirop de stafide, Doniazada bătu din palme şi strigă :

— O, surioară, ce păcat că minunata poveste s-a sfîrşit atît de repede. Este întîia de acest fel pe care-o aud din gura ta. Şi nu ştiu ce am de roşesc aşa.

Iar Şeherezada, după ce sorbi din băutură, surîse cu coada ochiului către surioara ei şi spuse :

— Dar ce-are să mai fie cînd ai să auzi povestea lui Aluniţă !... Ci n-am să ţi-o povestesc decît după povestea Frumosului-Fericit şi a Frumoasei-Fericite.

La vorbele acestea, Doniazada sări în sus de bucurie şi de nerăbdare, strigînd :

— O, surioară, te rog, povesteşte-ne mai întîi povestea Frumosului-Fericit şi a Frumoasei-Fericite, ale căror nume m-au şi fermecat !

Atunci regele Şahriar, a cărui întristare pierise încă de la cele dintîi cuvinte ale poveştii domniţei Budur, pe care-o ascultase cu multă luare-aminte, grăi :

— O, Şeherezada, povestea domniţei Budur, mă simt dator să-ţi spun, m-a încîntat şi m-a bucurat ; ba, mai mult : m-a stîrnit să aflu şi mai multe despre acea modă nouă de care vorbea Sett Budur în proză şi în versuri. Aşa că, dacă în poveştile pe care ni le făgăduieşti, rostu-

rile acestei mode sînt lămurite și prin alte amănunte necunoscute mie, poți să începi numaidecît!

Dar cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Iar regele Șahriar gîndi în sine: „Pe Allah! n-am s-o ucid pînă ce nu voi fi auzit și alte amănunte despre moda cea nouă care, pînă acum, îmi pare plină de întunecime și de încurcături!"

Ci într-a două sute treizeci și șaptea noapte

Doniazada spuse cu nerăbdare:

— O, Șeherezada, surioara mea, hai, începe!

Iar Șeherezada zîmbi sorei sale și, întorcîndu-se către regele Șahriar, povesti.

POVESTEA FRUMOSULUI-FERICIT ȘI A FRUMOASEI-FERICITE

Se povestește — dar Allah știe mai bine — că trăia în orașul Kufa un om care era socotit printre locuitorii cei mai bogați și mai de vază din cetate. Și numele lui era Primăvară.

Încă din întîiul an al căsătoriei sale, negustorul Primăvară văzu binecuvîntarea Celui Preaînalt coborînd asupra casei lui, prin nașterea unui băiat tare frumos, care veni pe lume cu surîsul pe buze. Fapt pentru care i se și dete acelui copil numele de Frumosul-Fericit.

Într-a șaptea zi după nașterea copilului, negustorul Primăvară se duse în sukul de sclavi, ca să cumpere o roabă pentru soția sa. Ajungînd în mijlocul pieții celei mari, aruncă o privire asupra femeilor și a băieților aduși spre vînzare și zări, în mijlocul unei cete, o roabă cu chipul tare drăguț și care-și purta în spinare, legată cu o cingătoare largă, copila adormită.

Negustorul Primăvară gîndi atunci : „Allah e mărinimos !“ și se duse de-a dreptul la misit și-l întrebă :

— Cît costă roaba aceea cu fetiţa ei ?

Misitul răspunse :

— Cincizeci de dinari, nici mai mult, nici mai puţin.

Primăvară zise :

— O cumpăr. Scrie învoiala şi ia banii.

După ce hîrtia fu scrisă pe loc, negustorul Primăvară grăi blajin tinerei roabe :

— Urmează-mă, fiica mea !

Şi o duse acasă la el.

Cînd soţia îl văzu pe Primăvară venind cu sclava, îi zise :

— O, bărbate drag, de ce această cheltuială de prisos, devreme ce eu, măcar că abia m-am ridicat după lăuzie, tot pot să-ţi ţin casa ca şi înainte ?

Neguţătorul Primăvară îi răspunse cu blîndeţe :

— O, nevastă, am cumpărat roaba numai pentru copila pe care-o duce în spinare şi pe care o vom creşte laolaltă cu fiul nostru Frumosul-Fericit. Şi să ştii că, judecînd după cît am văzut din trăsăturile ei, fetiţa, cînd va fi mare, n-are să aibă pereche ca frumuseţe în toate ţările Irakului, Persiei şi Arabiei.

Atunci soţia lui Primăvară se-ntoarse către roabă şi o întrebă blînd :

— Cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— Mă cheamă Îmbelşugare, o, stăpîna mea !

Soţia negustorului fu foarte mulţumită de numele acesta şi zise :

— Pe Allah, ţi se potriveşte ! Dar pe fetiţa ta cum o cheamă ?

Ea răspunse :

— O cheamă Noroc !

Atunci, soţia lui Primăvară, bucuroasă cum nu se mai poate, grăi :

— De-ar fi adevărat ce spui ! Şi deie Allah ca, odată cu venirea ta, să sălăşluiască norocul şi îmbelşugarea în casa celor care te-au cumpărat, o, chip luminos ce eşti !

După care, se întoarse către soţul ei Primăvară şi-l întrebă :

— Întrucît datina cere ca stăpînii să dea nume roabelor pe care le cumpără, ce nume te gîndeşti să dai fetiţei ?

Primăvară răspunse :

— Hotărăşte tu.

Ea răspunse :

— S-o numim Frumoasa-Fericită !

Primăvară răspunse :

— Foarte bine. Nu am nimic împotrivă.

Şi astfel, copila fu numită Frumoasa-Fericită şi fu crescută împreună cu Frumosul-Fericit, fără nici o deosebire. Şi amîndoi se făceau din zi în zi tot mai frumoşi ; şi Frumosul-Fericit îi spunea fetiţei de roabă „soră", iar ea îi spunea lui „frate".

Cînd Frumosul-Fericit ajunse la vîrsta de cinci ani, se hotărî să aibă loc ceremonia tăierii sale împrejur. Pentru aceasta părinţii lui aşteptară praznicul naşterii Profetului — cu el fie rugăciunea şi mîntuirea ! — spre a se da acestei sfinte rînduieli toată cinstirea şi toată strălucirea cuvenite. Aşadar, tăierea împrejur a Frumosului-Fericit se îndeplini în chip sărbătoresc, iar el, în loc să plîngă, mai-mai că găsi lucrul plăcut şi, aşa cum de altminteri făcea în orice împrejurări, zîmbea dulce. Atunci alaiul cel numeros al rubedeniilor, al prietenilor şi al tuturor cunoscuţilor lui Primăvară şi al soţiei sale, cu prapurii şi cu

clarinetele-n frunte, străbătu străzile Kufei, Frumosul-Fericit stînd sub un palanchin roșu, așezat pe spinarea unui catîr învăluit de sus pînă jos în fotaze de atlaz. Iar lîngă el ședea micuța Frumoasa-Fericită, care-i făcea vînt cu o batistă de mătase. În urma palanchinului veneau prietenele, vecinele și copiii care umpleau văzduhul cu „liu-liu-liu-liu"-urile lor vesele, în vreme ce preacinstitul Primăvară, mîndru nevoie mare, ducea de căpăstru catîrul fălos și cuminte.

Cînd ajunseră acasă, musafirii veniră rînd pe rînd să ureze negustorului Primăvară cele de cuviință și, înainte de-a pleca, ziseră :

— Binecuvîntarea și fericirea fie cu tine ! Deie-ți Allah viață cît mai lungă, îmbelșugată și plină de bucurii !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute treizeci și opta noapte

Ea urmă :

...Deie-ți Allah viață cît mai lungă, îmbelșugată și plină de bucurii !

Apoi anii se scurseră în fericire, iar cei doi copii ajunseră la vîrsta de doisprezece ani.

Atunci Primăvară se duse la fiul său Frumosul-Fericit, ce se juca împreună cu Frumoasa-Fericită, îl luă de-o parte și-i zise :

— Copilul meu, iată că, din mila lui Allah, ai împlinit doisprezece ani ! Așa că de azi încolo

nu-ți mai este îngăduit s-o numești soră a ta pe Frumoasa-Fericită, căci sînt dator acuma să-ți spun că ea este fata roabei noastre Îmbelșugare, măcar că am crescut-o în același leagăn cu tine și ne-am purtat față de ea ca și cum ar fi fost copila noastră. Iar ea, de astăzi înainte, trebuie să-și acopere fața cu iașmacul, căci, după cum mi-a spus mama ta, Frumoasa-Fericită a împlinit săptămîna trecută vîrsta măritișului. Și mama ta urmează să-i caute un soț, care să fie pentru noi rob credincios.

Auzind acestea, Frumosul-Fericit spuse tatălui său :

— Devreme ce Frumoasa-Fericită nu este sora mea, vreau s-o iau eu însumi de soție !

Primăvară răspunse :

— Trebuie să ceri învoire de la mama ta.

Atunci, Frumosul-Fericit se duse la maică-sa, îi sărută mîna, pe care apoi o duse la frunte, și grăi :

— Vreau s-o iau de soție tainică pe Frumoasa-Fericită, fiica roabei noastre Îmbelșugare.

Și mama Frumosului-Fericit răspunse :

— Frumoasa-Fericită este a ta, fiul meu ! Căci tatăl tău pentru tine a cumpărat-o.

Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară, alergă îndată la cea care-i fusese ca o soră și o luă de mînă. Și el o iubi, și îl iubi și ea ; și, în aceeași seară, dormiră împreună ca doi soți fericiți.

Și, lucrurile urmînd tot așa, trăiră amîndoi cît se poate de fericiți, încă cinci ani binecuvîntați. Și în tot orașul Kufa nu era altă tînără mai frumoasă, nici mai gingașă, decît tînăra soție a fiului lui Primăvară. Și nici nu era alta la fel de învățată ca ea. Căci, cu adevărat, Frumoasa-Feri-

cită își închinase toate ceasurile ei de răgaz să învețe *Coranul*, științele, frumoasa scriere kufică, precum și scrierea obișnuită, literatura și poezia, cîntul din lăute și din țimbale. Și-atîta de iscusită ajunsese în arta cîntecului, încît știa să cînte în mai bine de cincisprezece feluri osebite, și-ar fi putut, pornind de la un singur cuvînt din cel dintîi stih al unui cîntec, să izvodească ceasuri în șir, ba chiar și o noapte întreagă, nesfîrșite alte armonii ce vrăjeau cu frumusețea ritmurilor și a duioșiei lor.

Și de cîte ori Frumosul-Fericit și roaba lui, Frumoasa-Fericită, nu veneau, la ceasurile de arșiță, să se așeze în grădina casei lor pe marmura lucitoare din jurul havuzului, unde răcoarea apei și a pietrei îi umplea de desfătare ! Acolo mîncau harbuji zemoși, cu miez ce se topea în gură, și migdale, și alune, și semințe prăjite și sărate, și multe alte lucruri plăcute. Și se opreau să miroase trandafirii și iasomiile sau ca să-și spună stihuri fermecătoare. Și-atunci, Frumosul-Fericit o ruga pe roaba lui să înceapă vreun cîntec ; iar Frumoasa-Fericită lua ghitara cea cu patru perechi de strune, din care știa să scoată sunete fără de asemuire. Și amîndoi își cîntau cîntece ca acesta, dintre multe altele minunate :

„Frumoaso, flori și păsări plouă ! Vîntul,
Hai să ne ducă, să umblăm pămîntul,
Către Bagdadul plin de minarete."

„O, nu, emire-al meu ! Colea-n grădină,
Cu mîinile la ceafă, pe-ndelete,
Sub palmieri de aur și lumină,
Doar tihna unui vis să ne desfete."

„Hai, preafrumoaso ! Plouă nestemate
Prin frunze-albastre ; crengile se-ndoaie,
Ca arcul, în azur. Ah, minunat e !
Ridică-te și scutură șuvoaie
De stropi, ce ți se rătăcesc prin plete."

„Ah, nu, emire-al meu ! Las' să te-mbete
Înmiresmatu-mi sîn, ca floarea dulce !
Ah, lasă pe genunchii-mi să se culce
Drag capul tău ! Și-ascultă-n seară-așa,
Cum cîntă vîntul lin : «Ya leil-la-la...»"

Alteori, cei doi tineri îngînau stihuri ca acestea, acompaniindu-se numai cu dafful :

„Sînt fericită și ușoară,
Ca dansatoarea-n dans, cînd zboară !
Opriți-vă suspinul pe flaut, buze moi !
Opriți-vă sub deget, ghitare dulci, și voi !
Stați s-ascultați cum cîntă pletoșii palmieri
Ca niște fete zvelte, cu păru-n adieri ;
Se-ngînă în surdină, iar șoapta frunzei lor
Răspunde înserării și vîntului ușor.
Ah, fericită-s și ușoară,
Ca dansatoarea-n dans, cînd zboară !"

„Soția mea fără de pată,
Mireasmă binecuvîntată,
La cîntecul tău dulce vin pietrele jucînd
Și singure se-așază în zid măreț, pe rînd.
Cel care zămislit-a pe-acest pămînt iubirea,
Îngăduie-ne pururi să soarbem fericirea,
Soția mea fără de pată,
Mireasmă binecuvîntată !"

„Eu doar pentru iubirea noastră
Îmi dau cu zugrăveală-albastră,
Împodobindu-mi chipul și pleoapele cu khol ;
De dragul tău, lumino, fac degetele-mi stol
Și-n hinna purpurie mereu mi le vopsesc :
Să-ți pară fructe roșii de gingifar domnesc,
Ori dulci curmale coapte ce ție le menesc ;
Cu-arome de tămîie — și sîni, și șold îmi scald,
Să-ți pară și mai proaspăt trupul meu, și mai cald,
Sub buza-ți dulce și măiastră.
Eu doar pentru iubirea noastră !...“

Și-astfel feciorul lui Primăvară și fiica Îmbelșugării își petreceau serile și dimineţile într-o viaţă de alint, la adăpost de toate grijile...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute treizeci și noua noapte

Ea urmă :

...într-o viaţă de alint, la adăpost de toate grijile.

Dar, vai ! ceea ce-i scris pe frunte omului de degetele lui Allah, mîna omului nu poate șterge ; și aripi de-ar avea cineva, tot n-ar izbuti să scape de ursita lui.

Așa și Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită avură de îndurat o bună bucată de vreme neca-

zurile soartei. Pînă la urmă însă, binecuvîntarea cerească cu care veniseră pe pămînt avea să-i scape de năpasta cea fără de milă.

În adevăr, valiul oraşului Kufa, pus acolo în numele califului, auzi vorbindu-se despre frumuseţea Frumoasei-Fericite, soţia fiului negustorului Primăvară. Şi îşi zise în sine : „Trebuie numaidecît să aflu un mijloc de-a pune mîna pe această Frumoasă-Fericită, despre ale cărei desăvîrşiri şi măiestrie la cîntare aud numai vorbe de laudă ! O fată ca ea ar fi un dar măreţ de făcut stăpînului meu emirul dreptcredincioşilor, Abd El-Malik Ben-Meruan !

Aşadar, într-o zi, valiul Kufei hotărî să-şi înfăptuiască gîndul ; drept care, porunci să vină la el o bătrînă tare vicleană, care, de obicei, avea sarcina să facă rost de roabe tinere. Şi valiul îi grăi :

— Ia să te duci la casa neguţătorului Primăvară şi să te bagi pe sub pielea roabei fiului lui, tînăra numită Frumoasa-Fericită, despre care se spune că-i atît de pricepută în arta cîntării şi-atîta de frumoasă. Şi trebuie, într-un chip ori în altul, să mi-o aduci aici, căci vreau s-o trimit în dar califului Abd El-Malik !

Şi bătrîna răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi plecă îndată să se pregătească pentru cele ce avea de făcut.

A doua zi, de cu zori, se îmbrăcă în haine de pănură şi îşi petrecu pe după gît un ditamai şirag de mătănii, cu mii de mărgele, îşi agăţă la cingătoare o tidvă de apă, luă în mînă o cîrjă şi porni cu paşi tîrşiiţi către casa lui Primăvară,

oprindu-se din cînd în cînd ca să suspine cu pocăință : „Mărire lui Allah ! Nu-i alt Dumnezeu decît unul Allah ! Nu este mîntuire decît întru Allah ! Allah este mai presus de toți !“ Și așa se purtă necontenit pe tot drumul, drept pildă aleasă tuturor trecătorilor, pînă ce ajunse la poarta casei lui Primăvară. Bătu în poartă și grăi :

— Allah e darnic ! O, Atoatedătătorul ! O, Atoatebinefăcătorul !

Veni atunci portarul, un preacinstit bătrîn, vechi slujitor al lui Primăvară, să deschidă. O văzu pe baba cea cuvioasă și, după ce o cercetă, nu-i află pic de cucernicie pe chip, ba dimpotrivă ! Și, la rîndu-i, nici el nu plăcu bătrînei, care-i aruncă o privire poncișă. Și portarul simți pînă-n oase acea privire și, ca să abată de la el piaza rea, rosti în gînd descîntecul : „Cele cinci degete de la mîna mea stîngă fie în ochiul tău drept, iar cele cinci degete de la dreapta mea fie în ochiul tău stîng !“ Pe urmă, o întrebă cu glas tare :

— Ce vrei, mătușă ?

Ea răspunse :

— Sînt o biată bătrînă care nu cunoaște altă grijă, decît sfînta rugă. Ci, iată, văd că se apropie ceasul rugăciunii și-aș vrea să intru în această casă spre a-mi îndeplini cucernicile datorii în această zi sfîntă.

Vrednicul portar se burzului și-i grăi repezit :

— Cară-te iute ! Aici nu-i nici moschee, nici paraclis ! Este casa negustorului Primăvară și a feciorului său Frumosul-Fericit !

Bătrîna răspunse :

— Asta știu și eu ! Ci poate fi moschee ori paraclis mai vrednic de închinăciune decît binecunoscuta locuință a lui Primăvară și a feciorului său, Frumosul-Fericit ? Și să mai știi, o, tu, por-

tar cu chip uscat, că eu sînt o femeie cunoscută la Damasc, în palatul emirului dreptcredincioșilor ! Și-am pornit la drum către locurile sfinte și ca să mă rog în toate locurile vrednice de evlavie.

Dar portarul răspunse :

— Se prea poate să fii femeie cucernică, dar asta nu-i pricină ca să intri aici. Cată-ți de cale încotro ai pornit !

Ci bătrîna se ținu tare și stărui atîta, pînă ce larma vorbelor ei ajunse la urechile Frumosului-Fericit, care ieși să vadă ce-i cu acea gîlceavă și-o auzi pe bătrînă spunînd portarului :

— Cum de se poate să împiedici pe o femeie ca mine să intre în casa Frumosului-Fericit, fiul lui Primăvară, atunci cînd pînă și ușile cele mai străjuite ale emirilor și ale dregătorilor celor mari îmi sînt totdeauna deschise ?

Auzind aceste vorbe, Frumosul-Fericit zîmbi, cum îi era obiceiul, și o rugă pe bătrînă să intre. Atunci bătrîna îl urmă și intră împreună cu el în iatacul Frumoasei-Fericite. Bătrîna îi ură bună pace cît se poate de fierbinte și, de la întîia privire, rămase înmărmurită de frumusețea ei.

Cînd Frumoasa-Fericită o văzu pe sfînta bătrînă intrînd, se grăbi să se ridice în cinstea ei, îi răspunse respectuos la salamalec și-i zise :

— Fie-ne venirea ta aici semn de noroc, maică bună ! Binevoiește să stai !

Ci ea răspunse :

— Ceasul rugăciunii a fost vestit, copila mea. Îngăduie-mi să mă rog !

Și se întoarse îndată cu fața către Mecca și îngenunche pentru rugăciune. Și rămase așa pînă seara, și nimenea nu cuteză s-o tulbure dintr-o atîta de sfîntă îndeletnicire. Și, de altminteri, ea

însăși era atît de cufundată în rugăciune, că nu lua aminte la nimic din cele ce se petreceau în juru-i.

Pînă la urmă, Frumoasa-Fericită își luă inima în dinți, se apropie cu sfială de sfîntă și-i spuse cu glas înduioșat :

— Maică, odihnește-ți oleacă genunchii, măcar un ceas !

Bătrîna răspunse :

— Cine nu-și trudește trupul în lumea aceasta n-are a nădăjdui la odihna hărăzită celor neprihăniți.

Frumoasa-Fericită, încredințată pe deplin de cucernicia ei, spuse iară :

— O, maică, binevoiește a ne cinsti masa și primește a împărți cu noi pîinea și sarea !

Ea răspunse :

— M-am legat să ajunez, fiica mea. Nu pot să-mi calc legămîntul. Nu te mai îngrija, dară, pentru mine, și du-te la soțul tău. Voi, cei care sînteți tineri și frumoși, mîncați și beți și fiți fericiți...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a doua sute patruzecea noapte

Ea urmă :

...Voi, cei care sînteți tineri și frumoși, mîncați și beți și fiți fericiți !

Atunci, Frumoasa-Fericită se duse la stăpînul ei și-i zise :

— O, stăpîne, mă rog ţie, hai şi stăruie pe lîngă această sfîntă să rămînă pentru totdeauna la noi, căci chipu-i istovit în cucernicie ne va lumina casa.

Frumosul-Fericit răspunse :

— Fii pe pace. Am şi pus să i se pregătească o odaie cu o rogojină nouă şi cu o saltea, precum şi cu un lighean şi un ibric. Şi nimeni n-are s-o tulbure cu nimic.

Iar bătrîna îşi petrecu noaptea întreagă rugîndu-se şi citind cu glas tare din *Coran*. Apoi, cînd se lumină de ziuă, se spălă şi se duse la Frumosul-Fericit şi la iubita lui şi le spuse :

— Vin să-mi iau rămas bun de la voi. Allah să vă aibă în paza lui !

Dar Frumoasa-Fericită îi zise :

— O, măicuţă, cum poţi să ne părăseşti fără de nici o părere de rău, cînd noi amîndoi ne şi bucuram văzîndu-ne casa binecuvîntată pentru totdeauna prin venirea ta şi cînd îţi pregătisem cea mai bună odaie, unde să-ţi faci rugăciunile netulburată de nimeni ?

Bătrîna răspunse :

— Allah să vă ocrotească pe amîndoi şi reverse pururea asupră-vă binefacerile şi îndurarea lui ! Devreme ce milostenia musulmană ţine în inima voastră un loc de cinste aşa de ales, sînt fericită să-mi aflu adăpostire în găzduirea voastră. Aş vrea doar să vă rog să spuneţi portarului vostru, care are o faţă atît de posacă şi-atît de puţin binevoitoare, să nu mă mai împiedice a intra aici la ceasul cînd voi vroi. Acuma mă duc încetişor să văd locurile sfinte din Kufa, unde am să înalţ rugă lui Allah să vă răsplătească după faptele voastre cele bune ; pe urmă am să mă întorc şi să mă îndulcesc cu omenia voastră.

Şi plecă, după ce ei amîndoi îi luară mîinile şi le duseră la buze şi la frunte.

Ah, biată Frumoasă-Fericită, de-ai şti tu pricina pentru care bătrîna aceasta de păcură a intrat în casa ta, şi negrele gînduri pe care le nutreşte împotriva fericirii şi a liniştii tale ! Dar care-i făptura în stare să ghicească cele ascunse şi să dezvăluiască cele ce nu se văd ?

Aşadar, bătrîna cea afurisită plecă şi se duse drept la palatul valiului şi îndată i se şi înfăţişă acestuia. Atunci el o întrebă :

— Ei, ce-ai izbîndit, tu cea care deznozi şi pînzele de păianjen, vicleană iscusită şi desăvîrşită ?

Bătrîna zise :

— Orice-aş face, stăpîne, stau sub ocrotirea privirilor tale. Iată : am văzut-o pe tînăra Frumoasa-Fericită, roaba fiului lui Primăvară. Nu-i pîntec pe lume care să mai fi zămislit asemenea frumuseţe !

Valiul se minună :

— Ya Allah !

Bătrîna urmă :

— E plămădită din desfătări. E o revărsare de gingăşii şi de farmece neprihănite !

Valiul strigă :

— Of, lumină a ochilor mei ! Of, bătaie a inimii mele !

Bătrîna urmă :

— Dar ce-ai mai zice cînd i-ai auzi şi glasul, mai limpede ca şopotul de izvor ! Şi ce-ai face cînd i-ai vedea ochii de antilopă şi privirile sfioase !

El strigă :

— N-aş putea decît s-o privesc cu toată uimirea de care sînt în stare, căci îţi mai spun o dată :

am menit-o stăpînului nostru califul. Grăbește-te, dar, să izbîndești !

Ea zise :

— Îți cer pentru aceasta răgaz de-o lună.

Și valiul răspunse :

— Ai acest răgaz, dar să fie cu izbîndă ! Și ai să capeți de la mine o răsplată ce are să te mulțumească. Pînă una alta, ia colea o mie de dinari, drept arvună a bunăvoinței mele !

Bătrîna puse mia de dinari la cingătoare și, din acea zi, începu să vină mereu acasă la Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită. Iar aceștia, la rîndu-le, îi arătau zi de zi tot mai multă cinstire și respect.

Și urmînd tot așa zi de zi, bătrîna ajunse sfetnica nelipsită a casei. Ea spuse, așadar, într-o zi, Frumoasei-Fericite :

— Fiica mea, pîntecele tău încă n-a cunoscut rodirea. Vrei să vii cu mine să ceri binecuvîntarea sfinților schimnici, a șeicilor cei iubiți de Allah, a pustnicilor și a ulimilor ce sînt în legătură cu Cel Preaînalt ! Schimnicii aceștia, copila mea, îmi sînt prietenoși, iar eu cunosc puterea lor nemărginită de a săvîrși minuni și de a înfăptui, în numele lui Allah, cele mai uimitoare fapte. Lecuiesc pe orbi și pe ciungi, învie morții, plutesc prin văzduh, umblă pe valuri. Iar în ce privește rodnicia femeilor, aceasta-i harul cel mai neînsemnat cu care i-a învrednicit Allah ! Și-ai să capeți ceea ce dorești, numai atingînd pulpana mantiei ori sărutînd mărgelele mătăniilor lor.

La vorbele acestea ale bătrînei, Frumoasa-Fericită simți zvîcnindu-i în suflet dorul de-a fi mamă și zise :

— Trebuie să cer de la stăpînul meu, Frumosul-Fericit, îngăduinţă să ies. Să aşteptăm întoarcerea lui.

Dar bătrîna răspunse :

— Spune-i numai soţiei socrului tău, şi-i de-ajuns.

Atunci tînăra se duse la soacra ei, mama Frumosului-Fericit, şi-i zise :

— O, stăpînă, mă rog ţie, în numele lui Allah, îngăduie-mi să mă duc cu această sfîntă bătrînă la schimnicii prieteni cu Allah, şi să le cer binecuvîntarea la sfîntul lor lăcaş. Şi îţi făgăduiesc că am să fiu acasă înainte de întoarcerea stăpînului meu, Frumosul-Fericit.

Atunci soţia lui Primăvară răspunse :

— Copila mea, gîndeşte-te la necazul stăpînului tău, dacă s-ar întoarce şi nu te-ar găsi acasă ! Mi-ar spune : „Cum de-a putut Frumoasa-Fericită să iasă din casă fără de îngăduinţa mea ? Este întîia oară cînd se întîmplă aceasta !“

Atunci bătrîna sări numaidecît cu gura şi spuse mamei Frumosului-Fericit :

— Pe Allah, facem numai o raită în fugă pe la locurile sfinte şi n-am s-o las nici măcar să se aşeze o clipă pentru a se hodini, că o şi aduc îndărăt fără zăbavă.

Atunci mama Frumosului-Fericit îşi dete învoirea, măcar că suspinînd.

Bătrîna luă, dară, pe Frumoasa-Fericită şi o duse de-a dreptul la un chioşc răzleţ, din grădina seraiului, o lăsă singură acolo pentru o clipă şi alergă să-l vestească de sosire pe valiu, care se duse numaidecît la chioşc...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...să-l vestească pe valiu, care se duse numaidecît la chioşc şi rămase năuc în prag, atîta îl uimi frumuseţea pe care-o zări.

Cînd Frumoasa-Fericită văzu intrînd un străin, se grăbi să-şi acopere faţa cu iaşmacul. Şi deodată izbucni în plîns, căutînd zadarnic cu privirea o ieşire pe unde să fugă.

Atunci, cum bătrîna nu se ivea de nicăieri, Frumoasa-Fericită pricepu că a fost înşelată de ticăloasă şi îşi aduse aminte de nişte vorbe ce i le spusese bătrînul portar despre ochii cei plini de viclenie ai cuvioasei.

Iar valiul, odată încredinţat că Frumoasa-Fericită era chiar aceea pe care o vedea dinainte, ieşi, închizînd uşa în urma lui, şi se duse să dea cîteva grabnice porunci. Scrise o scrisoare califului Abd El-Malik Ben-Meruan, după care dete scrisoarea şi pe tînăra fată în seama căpeteniei străjilor lui, poruncindu-i ca numaidecît să ia calea Damascului.

Atunci, căpetenia străjilor o luă pe sus pe Frumoasa-Fericită, o sui pe o cămilă sprintenă, încălecă şi el dinainte, pe-aceeaşi cămilă şi, urmat de cîţiva robi, plecă în graba mare către Damasc. Iar Frumoasa-Fericită, pe tot drumul, îşi ascunse capul sub văl şi, suspinînd în tăcere, nu luă aminte nici la opriri, nici la zdruncinături, nici la popaşuri, nici la plecări. Iar căpetenia străjilor nu izbuti să scoată de la ea o vorbă ori un semn pînă la Damasc.

Aşa că trase de-a dreptul la seraiul emirului dreptcredincioşilor, dete scrisoarea şi roaba în

seama căpeteniei cămăraşilor, luă dovada de primire şi se întoarse la Kufa aşa cum venise.

A doua zi, califul intră în harem şi le înştiinţă pe soţia şi pe sora lui de sosirea noii roabe, spunîndu-le :

— Valiul de la Kufa îmi trimite în dar o tînără roabă ; şi-mi scrie că această roabă, cumpărată de el, este o fiică de rege răpită din ţara ei de nişte negustori de robi.

Şi soţia îi răspunse :

— Allah să-ţi sporească bucuria şi darurile sale !

Şi sora califului întrebă :

— Cum o cheamă ? Este neagră ori albă ?

Califul răspunse :

— Încă n-am văzut-o.

Atunci, sora califului, Sett Zahia, întrebînd în care iatac se afla tînăra, se duse îndată s-o vadă. Şi-o găsi ghemuită, cu obrajii arşi de soare şi scăldaţi în lacrimi, şi aproape fără de cunoştinţă.

Văzînd-o aşa, Sett Zahia, care avea inimă duioasă, fu cuprinsă de milă, se apropie de tînără şi o întrebă :

— De ce plîngi, surioară ? Nu ştii tu că de-acum înainte aici eşti la adăpost de orice şi că vei duce o viaţă uşoară şi fără de griji ? Unde-ai putea să nimereşti mai bine decît în seraiul emirului drept-credincioşilor ?

La aceste vorbe, fata roabei Îmbelşugare ridică ochii plini de uimire şi întrebă :

— Dar, o, stăpîna mea, în ce oraş mă aflu acuma, dacă aici este seraiul emirului drept-credincioşilor ?

Sett Zahia răspunse :

— În cetatea Damascului. Ce, tu nu ştiai ? Şi negustorul care te-a vîndut nu ţi-a spus că ai

fost cumpărată pentru califul Abd El-Malik Ben-Meruan ? Da, surioară, tu eşti de-acum înainte în stăpînirea emirului dreptcredincioşilor, care mi-e frate. Şterge-ţi, dar, lacrimile şi spune-mi care ţi-i numele.

Auzind acestea, tînăra nu-şi mai putu stăpîni suspinele ce-o înăbuşeau şi murmură :

— O, stăpînă, în ţara mea mă numeau Frumoasa-Fericită !

Tocmai spunea acestea, cînd intră califul, se apropie de Frumoasa-Fericită, îi zîmbi cu blîndeţe, se aşează lîngă ea şi-i grăi :

— Ridică-ţi vălul de pe faţă, copilă !

Dar Frumoasa-Fericită, în loc să-şi descopere faţa, se înspăimîntă numai la gîndul acesta şi, cu o mînă tremurîndă, îşi trase iaşmacul pînă sub bărbie. Iar califul binevoi să nu se supere şi spuse către Sett Zahia :

— Îţi încredinţez această tînără şi nădăjduiesc că-n cîteva zile ai s-o deprinzi cu tine şi ai s-o faci să nu mai fie aşa de sfioasă.

Pe urmă mai aruncă o privire către Frumoasa-Fericită, dar nu putu vedea, în afară de feregeaua în care sta strîns înfăşurată, decît încheieturile gingaşe ale mîinilor ei. Gîndi că asemenea încheieturi minunate nu puteau fi decît ale unei frumuseţi desăvîrşite. Şi plecă.

Atunci Sett Zahia o luă pe Frumoasa-Fericită şi o duse la hamamul palatului şi, după ce o îmbăie, o îmbrăcă în haine frumoase şi-i înfipse în plete cîteva şiruri de perle şi de nestemate ; după care stătu alături de Frumoasa-Fericită ziua întreagă, străduindu-se s-o deprindă cu ea. Dar Frumoasa-Fericită, măcar că era tare tulburată de bunăvoinţa ce-i arăta sora califului, nu izbutea să-şi stăvilească lacrimile, dar nu voia nici să

mărturisească pricina mîhnirii sale, gîndind că mărturisirea tot nu i-ar schimba cu nimic soarta. Păstră, dar, în suflet durerea ei ascuțită și se mistuia așa zi și noapte, pînă ce, nu peste multă vreme, căzu greu bolnavă. Și nimeni nu mai trăgea nădejde s-o scape, după ce-și încercaseră asupra ei știința toți doftorii cei mai de faimă din cetatea Damascului.

Estimp, Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară, întorcîndu-se seara acasă și întinzîndu-se, cum avea obiceiul, pe divan, strigă :

— Hei, Frumoasă-Fericită !

Dar, pentru întîia oară, nimeni nu-i răspunse. Atunci se ridică repede și strigă încă o dată :

— Hei, Frumoasă-Fericită !

Dar nimeni nu răspunse. Și nici nu cuteza nimeni să intre la el. Căci toate roabele se ascunseseră și nici una nu îndrăznea să facă vreo mișcare. Atunci Frumosul-Fericit se duse la iatacul mamei sale și intră val-vîrtej. O găsi pe maică-sa stînd tare tristă cu fața sprijinită în mîini, pierdută în gînduri. Văzînd-o astfel, neliniștea lui crescu și mai mult și întrebă cu spaimă :

— Unde este Frumoasa-Fericită ?...

Dar, drept orice răspuns, soția lui Primăvară izbucni în lacrimi și-apoi suspină :

— Allah să ne ocrotească, fiul meu ! În lipsa ta, Frumoasa-Fericită a venit și mi-a cerut îngăduință să plece cu bătrîna, spunîndu-mi că vrea să se ducă la un sfînt schimic ce făptuiește minuni. Și nu s-a mai întors. Ah, fiul meu, de cînd bătrîna aceea a intrat în casa noastră, inima mea n-a mai cunoscut tihna ! Tot așa și portarul nostru, slugă bătrînă și de credință care ne-a crescut pe toți, n-a putut-o privi niciodată cu ochiul liniștit. Mereu mi se tot părea că bătrîna aceea are

să ne aducă vreo nenorocire, cu atîtea rugi și cu privirile-i viclene.

Dar Frumosul-Fericit îi tăie maică-si vorba, întrebînd-o :

— Cînd anume a plecat Frumoasa-Fericită ?

Ea răspunse :

— Azi de dimineață, după ce tu ai plecat la suk.

Și Frumosul-Fericit strigă :

— Iată, mamă, la ce slujește să ne schimbăm obiceiurile și să dăm femeilor niște libertăți cu care ele nu știu ce să facă ! Ah, mamă, de ce i-ai îngăduit Frumoasei-Fericite să iasă din casă ? Cine știe pe unde s-o fi rătăcit, dacă n-o fi căzut în vreo apă, ori de nu s-o fi prăbușit peste ea vreun minaret ? Alerg numaidecît la valiu, să-i cer să facă cercetări grabnice.

Și Frumosul-Fericit, tulburat peste fire, alergă la palat, unde valiul îl primi fără de zăbavă, din respect față de tată-său, negustorul Primăvară, care trecea drept unul dintre cei mai de vază navabi ai orașului. Și Frumosul-Fericit, uitînd să mai rostească salamalecul de cuviință, spuse valiului :

— Roaba mea a plecat de-acasă încă de azi dimineață împreună cu o bătrînă pe care-o găzduisem la noi, și nu s-a mai întors. Am venit să te rog a mă ajuta s-o caut.

Valiul, prefăcîndu-se plin de bunăvoință, răspunse :

— De bună seamă, fiul meu ! Sînt gata să fac orice, din prețuire față de preacinstitul tău părinte. Du-te și-l caută din partea mea pe șeicul caraulelor orașului și spune-i cum stau lucrurile. E om tare iscusit, trecut prin multe și, fără nici o îndoială, în cîteva zile are să-ți găsească roaba.

Atunci, Frumosul-Fericit alergă la căpetenia caraulelor și-i spuse :

— Vin să-ți spun din partea valiului să-mi găsești roaba care-a plecat de-acasă și nu s-a mai întors.

Căpetenia caraulelor, așezat pe covor, cu picioarele încrucișate sub el, fîrnăi de două-trei ori și întrebă :

— Și cu cine-a plecat ?

Frumosul-Fericit răspunse :

— Cu o bătrînă care arată *așa* și *așa*. Și această bătrînă este îmbrăcată cu o haină de pănură și poartă la gît un șirag de mătănii făcut dintr-o sumedenie de mărgele.

Căpetenia caraulelor zise :

— Pe Allah, spune-mi unde se află bătrîna și mă duc pe dată să caut roaba !

La aceste vorbe, Frumosul-Fericit răspunse :

— Păi de unde să știu eu unde-i bătrîna ? Aș mai fi venit aici, de-aș fi știut unde este ?

Căpetenia își schimbă poziția picioarelor, încrucișîndu-le sub el invers și zise :

— Fiul meu, numai Allah cel atoateștiutor poate să vadă cele nevăzute.

Atunci Frumosul-Fericit strigă :

— Pe numele Profetului ! numai pe tine te fac răspunzător de toate ! Și dacă va trebui, am să mă duc iarăși la valiu, ba și la emirul drept-credincioșilor, ca să le spun cine ești !

Celălalt răspunse :

— Poți să te duci unde socoți ! Eu n-am învățat vrăjitoria, ca să pot vedea cele ce nu se văd.

Atunci Frumosul-Fericit se întoarse la valiu și-i spuse :

— Am fost la șeicul caraulelor, și s-a petrecut *cutare* și *cutare* lucru.

Și valiul zise :

— Nu-i cu putință ! Hei, străjeri, duceți-vă și-aduceți-mi pe feciorul ăla de cîine !

Și cînd fu adusă căpetenia, valiul îi zise :

— Îți poruncesc să cercetezi cu de-amănuntul și s-o găsești pe roaba Frumosului-Fericit, fiul lui Primăvară ! Trimite-ți călăreții în toate părțile ; aleargă tu însuți și caută pretutindeni ; dar trebuie s-o găsești !

Și-i făcu totodată cu ochiul, să nu se ostenească deloc ; apoi se întoarse către Frumosul-Fericit și-i zise :

— Tu, fiule, de-acum înainte nu ai a-ți mai cere roaba decît de la barba mea. Și dacă, cine știe cum — căci totul este cu putință — roaba nu va fi găsită, am să-ți dăruiesc în locu-i, zece fecioare frumoase ca huriile, cu sînii tari și cu șoldurile ca de piatră. Și-am să-l silesc și pe șeic să-ți deie din haremul lui zece roabe tinere, neprihănite ca ochiul meu. Numai liniștește-ți sufletul, căci să știi bine că soarta are să-ți deie totdeauna ceea ce ți-i menit și că, pe de altă parte, n-ai să capeți nicicînd ceea ce nu ți-i hărăzit...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci și doua noapte

Ea urmă :

...n-ai să capeți nicicînd ceea ce nu ți-i hărăzit !

Atunci, Frumosul-Fericit își luă rămas bun de la valiu și se întoarse acasă deznădăjduit, după ce

rătăci toată noaptea în căutarea Frumoasei-Fericite. Iar de-a doua zi fu silit să rămînă în pat, pradă unei mari sfîrşeli şi unor friguri ce se înrăutăţiră zi de zi, pe măsură ce i se spulbera şi cea din urmă brumă de nădejde în legătură cu cercetările poruncite de valiu. Şi doftorii chemaţi să-l vadă răspunseră :

— Boala lui n-are alt leac decît întoarcerea soţiei.

Estimp, sosi în cetatea Kufei un vraci persan, foarte priceput la boli şi în meşteşugul drogurilor, în cititul în stele şi în cel cu nisipuri de ghicit.

Şi neguţătorul Primăvară alergă să-l cheme la fiul său. Iar învăţatul persan, după ce fu cinstit de către Primăvară cu cea mai aleasă primire, se apropie de Frumosul-Fericit şi-i spuse :

— Dă-mi mîna !

Şi-i luă mîna, îi cercetă bătăile inimii o bună bucată de vreme, îi privi cu luare-aminte chipul, surîse apoi şi se întoarse către neguţătorul Primăvară, spunîndu-i :

— Boala feciorului tău sălăşluieşte în inima lui.

Şi Primăvară răspunse :

— Pe Allah, adevăr grăieşti, o, doftore !

Învăţatul adăugă :

— Şi boala are ca pricină pierderea unei făpturi dragi. Ei bine, cu ajutorul puterilor celor tainice, am să vă spun locul unde se află acum acea făptură.

Şi, rostind aceste vorbe, persanul se lăsă pe vine, scoase dintr-un săculeţ o pungă cu nisip, pe care-l aşternu dinainte-i. Pe urmă aşeză în mijlocul nisipului cinci pietre albe şi trei pietre negre, două vergi de fildeş şi o unghie de tigru, le înşirui pe un rînd, apoi pe două rînduri, apoi pe trei rîn-

duri, le privi țintă rostind niște vorbe în limba persană și zise :

— O, voi cei care mă ascultați, să știți că făptura aceea se află acum la Bassra !

Apoi se răzgîndi și zise :

— Nu ! Cele trei rîuri pe care le văd colea m-au înșelat. Se află la Damasc, într-un mare serai și zace de aceeași boală ca și feciorul tău, o, preacinstitule negustor !

La aceste vorbe, Primăvară strigă :

— Și ce trebuie să facem noi, o, preaslăvitule vraci ! Îndură-te și ne lămurește, și nu vei avea a te plînge de dărnicia mîinilor lui Primăvară. Căci, pe Allah, am să-ți dau atîta cît să-ți ajungă a trăi în bogăție trei vieți de om !

— Liniștiți-vă inimile amîndoi ! Și pleoapele să vi se învioreze și să vă acopere fără de grijă ochii! Căci mă însărcinez să-i adun iarăși laolaltă pe cei doi tineri, și lucru-i mai lesnicios de împlinit decît ți-ai putea închipui.

Pe urmă, adăugă, grăind către Primăvară :

— Scoate de la cingătoare patru mii de dinari !

Și Primăvară își desfăcu îndată băierile pungii și puse dinaintea persanului patru mii de dinari și încă o mie pe deasupra, iar persanul zise :

— Acuma, că avem cu ce face față la toate cheltuielile, vreau să plec numaidecît către Damasc, dimpreună cu feciorul tău. Și, de-o vrea Allah, avem să ne întoarcem cu aceea care i-i dragă.

Apoi se întoarse către flăcăul ce zăcea în pat și-l întrebă :

— O, fiu al preacinstitului Primăvară, care ți-i numele ?

El răspunse :

— Frumosul-Fericit !

Persanul zise :

— Ei bine, Frumosule-Fericit, scoală-te și alungă din sufletul tău orice neliniște, căci de-acum poți socoti că roaba ți-a și fost înapoiată.

Și Frumosul-Fericit, schimbat dintr-o dată de înrîurirea cea bună a doftorului, se sculă din pat și se așeză pe un scaun. Iar vraciul adăugă :

— Întărește-ți, așadar, nădejdea și inima. Alungă orice griji. Mănîncă, bea și dormi ! Și peste-o săptămînă, odată înzdrăvenit, am să mă întorc ca să te iau cu mine la drum.

Și își luă rămas bun de la Primăvară și de la Frumosul-Fericit, și se duse să se pregătească și el de plecare.

Atunci, Primăvară îi mai dete fiului său alte cinci mii de dinari și-i cumpără cămile pe care porunci să se încarce mărfuri scumpe și viguri de mătăsuri de la Kufa, atît de frumos colorate ! Și-i dărui cai pentru el și pentru însoțitori. Și, cînd trecu săptămîna, cum Frumosul-Fericit urmase întocmai spusele învățatului și se înzdrăvenise de minune, Primăvară socoti că fecioru-său putea porni fără de nici un neajuns pe drumul Damascului. Frumosul-Fericit își luă, așadar, rămas bun de la tată-său, de la mamă-sa, de la Îmbelșugare și de la portar și, însoțit de rugile pe care brațele tuturor alor săi le chemau asupra-i, plecă din Kufa împreună cu învățatul persan.

Or, Frumosul-Fericit, pe-atunci, ajunsese în floarea tinereții, iar cei șaptesprezece ani ai lui îi copereau obrajii rumeni cu un puf ca mătasea : lucru ce-l făcea încă și mai frumos și ispititor, ce nu putea nimenea să-l privească fără să nu se minuneze. Așa încît învățatul persan nu rămase nici el prea multă vreme nesimțitor la farmecele flăcăului și se îndrăgosti de el din tot sufletul și, cît

ţinu călătoria, se lipsi pe sine, în folosul tînărului, de orice plăcere. Şi, cînd îl vedea mulţumit, se simţea bucuros peste măsură...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci şi treia noapte

Ea urmă:

...cînd îl vedea mulţumit, se simţea bucuros peste măsură.

În aceste împrejurări, călătoria fu uşoară şi plăcută, şi-aşa ajunseră la Damasc.

Numaidecît învăţatul persan se duse cu Frumosul-Fericit în sukul cel mare şi închirie, pe loc, o prăvălie arătoasă pe care puse s-o facă îndată ca nouă. Apoi puse să se rînduiască nişte rafturi frumoase, aşternute cu catifea, pe care aşeză cu pricepere preţioasele-i sticluţe, dictamurile, balsamurile, prafurile, borcanele cu zemuri, leacurile împotriva otrăvurilor, păstrate în aur curat, găvanele de porţelan persienesc cu străluciri aurii în care se coceau alifii vechi făcute din fierturi scoase din trei sute de soiuri de buruieni rare; şi, între borcanele cele mari, între retorte şi alambicuri, aşeză astrolabul de aur.

După ce se îmbrăcă în mantia-i de vraci şi-şi înfăşură în jurul capului turbanul cel mare, cu şapte rotocoale, apoi se apucă să-l îmbrace şi pe Frumosul-Fericit, care trebuia să-i slujească de ajutor, pregătind reţetele, pisînd în piuliţă, punînd

în pungi și scriind leacurile așa cum îl îndruma el. Pentru aceasta, îl îmbrăcă el însuși cu o cămașă de mătase albastră, cu o vestă de caşmir, îi atîrnă pe după mijloc un șorț de mătase rozalie împodobit cu fire de aur și-i spuse să-i stea mereu la îndemînă. Apoi îi zise :

— Frumosule-Fericit, începînd de-acuma n-ai să-mi mai spui decît tată, iar eu am să-ți spun fiul meu, ca nu cumva locuitorii din Damasc să creadă că ar fi între noi pricepi tu ce.

Și Frumosul-Fericit răspunse :

— Ascult și mă supun !

Or, de cum deschiseră prăvălia, în care persanul avea să primească bolnavii veniți să-i lecuiască, începură să dea năvală locuitorii din toate părțile, unii ca să spună ce-i durea, alții numai ca să se minuneze de frumusețea flăcăului. Și toți erau deopotrivă uimiți și vrăjiți, auzindu-l pe Frumosul-Fericit vorbind cu doftorul în limba persienească, pe care ei n-o cunoșteau și care li se părea tare dulce în gura frumosului ucenic. Dar ceea ce-i uluia cu totul pe oaspeți era felul în care vraciul persan ghicea toate bolile.

În adevăr, doftorul se uita cîteva clipe în albul ochilor bolnavului venit la el, pe urmă îi da în mînă un ol mare de cleștar și-i spunea :

— Pișă-te !

Și bolnavul se urina în ol, iar persanul ridica olul la înălțimea ochilor și îl cerceta, apoi spunea :

— Ai *cutare* și *cutare* lucru !

Și bolnavul totdeauna striga :

— Pe Allah ! E-adevărat !

Ceea ce făcea ca toată lumea să ridice brațele, spunînd :

— Ya Allah ! Ce învățat uluitor ! N-am mai auzit să se mai fi pomenit vreodată despre ase-

menea lucruri. Cum de poate cineva să cunoască așa bolile, după ud ?

Așa încît nu-i de mirare că, după cîteva zile, doftorului persan i s-a dus vestea printre toți maimarii și printre toți bogătanii din cetate, pentru știința lui fără de seamăn, și că zvonul despre toate minunile lui răzbătuse și la urechile califului și ale surorii sale El-Sett Zahia.

Și iată că, într-o zi, pe cînd vraciul sta în mijlocul prăvăliei și dicta niște leacuri Frumosului-Fericit, care sta lîngă el cu calamul în mînă, o femeie de vază, călare pe un măgar înșăuat cu șea de atlaz roșu, se opri la ușă, legă frîul măgarului de inelul de aramă deasupra oblîncului, apoi făcu semn învățatului să vină și să-i ajute a descăleca. El se ridică numaidecît și se repezi s-o ia de mînă, ajutîndu-i să se dea jos de pe măgar, și-o aduse în prăvălie. Și o pofti să ia loc, după ce Frumosul-Fericit îi puse la îndemînă o pernă, surîzînd gingaș.

Atunci femeia scoase de sub haină o sticluță plină cu ud și întrebă pe persan :

— Tu ești, o, preacinstite șeic, doftorul venit din Irak, pentru a săvîrși atîtea minunate lecuiri în Damasc ?

El răspunse :

— Eu însumi, da, robul tău.

Ea zise :

— Nimeni nu este rob decît lui Allah ! Află, dar, o, maestre fără de asemuire întru știință, că în sticluța aceasta este lucrul ce-l vezi și care-i al unei cadîne, fecioară încă, a stăpînului nostru, emirul dreptcredincioșilor. Doftorii de aici n-au putut să ghicească pricina bolii care-a doborît-o la pat încă din întîia zi a venirii ei în serai. Așa că El-Sett Za-

hia, sora stăpînului nostru, m-a trimis să-ţi aduc sticluţa aceasta ca să afli pricina cea necunoscută.

La aceste vorbe, doftorul zise :

— O, stăpînă, trebuie să-mi spui numele bolnavei, ca să-mi pot face anumite socoteli şi să pot hotărî care ceas e cel mai prielnic cînd să-i dau să bea leacurile.

Ea răspunse :

— Numele ei este Frumoasa-Fericită.

Atunci doftorul începu să înşire pe o bucată de hîrtie ce-o ţinea în mînă o mulţime de socoteli, unele cu cerneală roşie, altele cu cerneală verde. Adună apoi cifrele roşii, pe urmă pe cele verzi, le adună pe urmă laolaltă şi spuse :

— O, stăpînă, am aflat boala ! Este o tulburare cunoscută sub numele de „zbaterea băierilor inimii".

La aceste vorbe, femeia strigă :

— Pe Allah, este adevărat ! Căci băierile inimii ei se zbuciumă atît de tare, de le auzim !

Doftorul adăugă :

— Ci, înainte de-a hotărî leacurile, trebuie să ştiu din ce ţară este bolnava. Lucru-i de mare însemnătate, căci numai aşa pot cunoaşte, după ce-mi voi face toate socotelile, cît de tare ori cît de uşor are să apese greutatea aerului asupra băierilor inimii ei. Şi, ca să pot cîntări întocmai în ce stare se află aceste băieri plăpînde, mai trebuie să ştiu şi de cînd se află bolnava la Damasc, precum şi ce vîrstă anume are.

Femeia răspunse :

— A fost crescută, pe cît se pare, în cetatea Kufa, din Irak. Are şaisprezece ani, căci, din cîte ne-a spus, s-a născut în anul în care a ars sukul

din Kufa. Iar la Damasc se află numai de cîteva săptămîni.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci și patra noapte

Ea urmă :

...la Damasc se află numai de cîteva săptămîni.

Auzind acestea, învățatul persan spuse către Frumosul-Fericit, a cărui inimă bătea ca o piuă :

— Fiul meu, pregătește leacurile *cutare* și *cutare*, după formula lui Ibn-Sina, punctul șapte.

Atunci femeia se întoarse către flăcău și, după ce îi cercetă mai cu luare-aminte chipul, îi spuse :

— Pe Allah ! Copile, bolnava noastră îți seamănă tare mult, iar fața ei este la fel de frumoasă ca și-a ta !

Apoi zise către învățat :

— Spune-mi, preacinstite persan, flăcăul acesta este fiul ori robul tău ?

El răspunse :

— Este fiul meu, o, preacinstită doamnă, și robul tău !

Și femeia, deosebit de măgulită de atîta cinstire, răspunse :

— În adevăr, nu știu de ce să mă minunez mai mult aici : de știința ta, o, doftore fără seamăn, ori de urmașul tău !

Apoi își continuă conversația cu învățatul, în vreme ce Frumosul-Fericit termina de făcut punguțele cu leacuri și le punea într-o cutie în care strecură un bilet prin care, în cîteva cuvinte, o vestea pe Frumoasa-Fericită de sosirea lui la Damasc împreună cu doftorul persan. La urmă, pecetlui cutia și, pe capacul ei, scrise numele său și locul unde se afla, cu litere kufice, pe care locuitorii din Damasc nu știau să le citească, dar pe care Frumoasa-Fericită le cunoștea, căci știa la fel de bine și scrierea arabă obișnuită și pe cea kufică. Iar vrednica bătrînă luă cutia, puse zece dinari de aur pe masa doftorului, își luă rămas bun de la amîndoi și se duse de-a dreptul la serai, unde intră numaidecît în iatacul bolnavei.

O găsi cu ochii pe jumătate închiși și cu lacrimi în colțurile pleoapelor, ca totdeauna. Se apropie de ea și-i spuse :

— Ah, fata mea, fie ca leacurile ce-ți aduc să-ți facă tot atîta bine cîtă plăcere mi-a făcut mie chipul celui ce le-a pregătit. Este un tînăr frumos ca un înger, iar prăvălia în care se află el este un loc de desfătări. Iată cutia ce mi-a dat-o pentru tine.

Atunci Frumoasa-Fericită, ca să nu pară uricioasă, întinse mîna, luă cutia și-i privi capacul într-o doară ; dar culoarea feței i se schimbă deodată, cînd văzu scris pe capac în scriere kufică : *„Sînt Frumosul-Fericit, feciorul lui Primăvară din Kufa"*. Avu însă destulă tărie în inima ei ca să nu leșine ori să se dea în vileag. Și grăi către bătrînă surîzînd :

— Spuneai că-i un flăcău frumos ? Cum arată ?

Ea răspunse :

— Este alcătuit din atîtea gingășii că mi-i peste putință să ți-l zugrăvesc. Are niște ochi ! Și niște

sprîncene ! Ya Allah ! Dar ceea ce vrăjește sufletul este o aluniță pe care o are la colțul din stînga al buzei și o gropiță ce i se adîncește, cînd surîde, pe obrazul drept.

La aceste cuvinte, Frumoasa-Fericită nu mai avu nici o îndoială că acela nu putea fi decît stăpînul ei multiubit, și spuse :

— De vreme ce-i așa, fie-i chipul vestitor de bine ! Dă-mi leacurile !

Și le luă și, surîzînd, le înghiți pe toate dintr-o dată. Și atunci văzu și bilețelul, pe care-l deschise și-l citi. Și numaidecît sări din pat și strigă :

— Buna mea maică, mă simt vindecată. Leacurile astea sînt făcătoare de minuni. Oh, ce zi binecuvîntată !

Și bătrîna grăi :

— Așa-i ! Pe Allah ! Sînt o binecuvîntare a Celui Preaînalt !

Și Frumoasa-Fericită adăugă :

— Fă bine, te rog, și adu-mi degrabă ceva de mîncat și de băut, căci simt că mor de foame, după ce de-aproape o lună nu m-am atins de nimic !

Atunci, bătrîna, după ce porunci roabelor să aducă Frumoasei-Fericite o mulțime de tăvi încărcate cu tot felul de fripturi, de fructe și de băuturi, alergă să-l vestească pe calif de lecuirea tinerei roabe prin știința nemaipomenită a doftorului persan. Și califul zise :

— Du-te degrabă și du-i din partea mea o mie de dinari !

Și bătrîna alergă să îndeplinească porunca, după ce trecu mai întîi pe la Frumoasa-Fericită, care-i dete și ea un dar pentru doftor, într-o cutie peceluită.

Cînd bătrîna ajunse la prăvălie, înmînă doftorului cei o mie de dinari din partea califului, iar cutia o dete Frumosului-Fericit, care o deschise şi ceti cele ce cuprindea. Dar tulburarea lui fu aşa de mare încît izbucni în hohote de plîns şi se prăbuşi leşinat : căci Frumoasa-Fericită, într-un bilet, îi povestea pe scurt toată întîmplarea, şi cum fusese răpită, din porunca valiului, şi trimisă în dar califului Abd-El-Malik, la Damasc.

Văzînd acestea, bătrîna cea de treabă îl întrebă pe vraci :

— Dar ce-i cu feciorul tău, de-a izbucnit în plîns şi pe urmă a leşinat ?

El răspunse :

— Ci cum vrei, cinstită stăpînă, să fie altfel, de vreme ce Frumoasa-Fericită, pe care am lecuit-o, este a aceluia pe care-l crezi fiul meu şi care nu-i altul decît fiul vestitului negustător Primăvară din Kufa ? Iar venirea noastră la Damasc nici n-a avut altă ţintă decît ca s-o căutăm pe tînăra Frumoasa-Fericită, care a dispărut într-o zi, răpită de-o blestemată de bătrînă cu ochi trădători ! Aşa încît, noi, acuma, o, maică a noastră, ne punem nădejdea cea mai mare în bunăvoinţa ta şi nu ne îndoim că avem să te vedem ajutîndu-ne să dobîndim îndărăt cel mai sfînt dintre bunuri !

Pe urmă adăugă :

— Şi ca un zălog al recunoştinţei noastre, ia, pînă una alta, cei o mie de dinari ai califului. Ai tăi sînt ! Iar viitorul are să-ţi arate că, pe deasupra, recunoştinţa pentru binele ce ni-l faci stă la loc de cinste în inima noastră...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...recunoștința pentru binele ce ni-l faci stă la loc de cinste în inima noastră.

Atunci, buna femeie se grăbi mai întîi să-l ajute pe doftor a-l aduce în simțire pe Frumosul-Fericit leșinat, și-i spuse :

— Puteți să vă bizuiți pe bunăvoința și pe ajutorul meu.

Și-i părăsi, ca să se întoarcă degrabă la Frumoasa-Fericită, pe care-o găsi strălucind de bucurie și de sănătate. Se apropie de ea zîmbind și-i zise :

— Copila mea, de ce n-ai avut de la început încredere în măicuța ta ? Dar și cîtă dreptate aveai să verși lacrimile sufletului din cauza despărțirii de stăpînul tău, gingașul Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară din Kufa.

Și, văzînd uimirea de pe chipul fetei, se grăbi să adauge :

— Copila mea, poți să te bizui pe tăcerea și pe bunăvoința mea, ca de mamă, față de tine. Jur că am să te ajut să fii iar cu cel ce ți-i drag, de-ar fi să-mi dau pentru asta și viața ! Liniștește-ți, dar, sufletul și las-o pe bătrînă să facă, pentru binele tău, așa cum știe ea !

O părăsi apoi pe Frumoasa-Fericită, care-i sărută mîinile plîngînd de bucurie, și se duse să facă un pachet în care puse niște haine femeiești, giuvaieruri și toate cele trebuitoare pentru o deghizare, și se întoarse la prăvălia doftorului, unde-i făcu semn Frumosului-Fericit să vină cu ea mai de-o parte.

Atunci Frumosul-Fericit o duse în fundul prăvăliei, îndărătul unei perdele, şi bătrîna îi spuse ce plănuise să facă, iar el socoti că totul era cît se poate de bine şi se lăsă călăuzit după acel plan al ei.

Bătrîna îl îmbrăcă aşadar pe Frumosul-Fericit în hainele femeieşti ce le aduse şi-i alungi ochii cu khol şi cu oleacă de negru; îi făcu mai mare aluniţa de pe obraz; îi petrecu apoi nişte brăţări la mîini şi-i prinse giuvaieruri în părul acoperit cu un văl subţire de Mossul; cînd termină, mai aruncă o privire asupra înfăţişării lui şi găsi că, gătit aşa, era tare ispititor şi cu mult mai frumos decît toate femeile, din seraiul califului, la un loc. Şi-i spuse:

— Binecuvîntat fie Allah întru creaturile lui! Acuma, fiul meu, trebuie să te deprinzi a umbla ca o tînără fecioară, călcînd numai cu paşi mărunţei, ducînd şoldul drept înainte şi dîndu-l îndărăt pe cel stîng, făcînd totodată ca fundul să-ţi tremure uşor. Ia încearcă oleacă să faci aşa, înainte de-a pleca!

Atunci, Frumosul-Fericit începu să umble prin prăvălie mişcîndu-se cum i se spusese şi izbîndi aşa de bine, încît buna bătrînă se minună:

— Maşallah! Femeile ar putea de-aci nainte să nu se mai laude cu nimic! Of, ce mişcări minunate şi ce legănări ispititoare de şolduri! Dar, pentru ca lucrul să fie desăvîrşit pe de-a-ntregul, trebuie să dai feţei tale o înfăţişare mai galeşă, înclinîndu-ţi capul ceva mai mult şi privind mai cu coada ochiului. Aşa! De minune! Acuma poţi să mă urmezi.

Şi plecă împreună cu el la palat.

Cînd ajunseră la uşa de intrare, în latura palatului unde se afla haremul, căpetenia hadîmbilor le ieşi înainte şi le spuse :

— Nici o făptură străină nu are voie să intre aici fără porunca emirului dreptcredincioşilor. Înapoi, dar, cu această tînără, ori, dacă vrei, intră tu singură !

Dar bătrîna spuse :

— Au unde ţi-i înţelepciunea, o, cunună a paznicilor ? Tu, cel care de obicei păreai întruchiparea bunului-simţ şi a bunei-cuviinţe, grăieşti acuma, aşa, deodată, atît de nepotrivit cu înfăţişarea ta aleasă ! Au nu ştii, o, tu cel dăruit cu purtări atît de alese, că aceasta-i roaba Sett Zahiei, sora califului, stăpînul nostru, şi că Sett Zahia, de-ar afla despre lipsa ta de cuviinţă faţă de roaba ei cea mai dragă, te-ar alunga numaidecît din slujbă, ba ar porunci să ţi se taie şi capul ? Şi numai tu ai fi pricina năpastei tale !

Apoi bătrîna se întoarse către Frumosul-Fericit şi-i spuse :

— Haide, roabă ! Nu lua aminte la lipsa aceasta de cuviinţă a căpeteniei noastre şi, mai cu seamă, să nu spui o vorbă stăpînei ! Hai, vino !

Şi îl luă de mînă şi-l duse înlăuntru, pe cînd el înclina galeş capul şi-n dreapta şi-n stînga, învăluind într-o privire zîmbitoare pe şeful eunucilor, care clătina din cap.

Cînd ajunseră în curtea haremului, bătrîna spuse Frumosului-Fericit :

— Fiule, ţi-am pregătit o odaie chiar înlăuntrul haremului şi acuma trebuie să te duci pînă acolo singur. Ca să găseşti odaia, intră pe uşa aceasta, străbate coridorul în care ai să dai, ia-o pe urmă la stînga, apoi la dreapta, şi iarăşi la dreapta, numără cinci uşi, iar pe cea de-a şasea deschide-o ; acolo-i

odaia care ţi-a fost pregătită şi unde are să vină şi Frumoasa-Fericită, pe care mă duc s-o vestesc. Şi mă însărcinez să vă ajut pe urmă să ieşiţi amîndoi din serai, fără să bage de seamă nici străjerii, nici hadîmbii.

Atunci Frumosul-Fericit intră în coridor şi, tulburat cum era, greşi şi o apucă la dreapta, apoi la stînga pe un alt coridor, şi intră în cea de-a şasea odaie...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

....şi intră în cea de-a şasea odaie.

Ajunse astfel într-o sală înaltă, cu o boltă largă deasupra şi cu pereţii împodobiţi cu versete scrise în litere de aur ce se înşirau în mii de linii desăvîrşite. Din boltă pînă jos, toată sala era îmbrăcată în mătase, ferestrele erau acoperite cu nişte perdele subţiri şi străvezii, iar pe jos erau aşternute covoare mari de Korasan şi de Caşmir. Pe tabu-rete erau aşezate cupe cu fructe, iar de-a dreptul pe covoare se înşirau tăvile acoperite cu ştergare sub care se ghiceau, după înfăţişare şi după miros, acele vestite plăcinte, desfăt al gusturilor celor mai pretenţioase, şi pe care, dintre toate oraşele, numai cetatea Damascului ştia să le înzestreze cu atîtea plăcute însuşiri.

Or, Frumosul-Fericit era departe de a bănui ceea ce îi meniseră în această sală puterile necunoscute. În mijlocul sălii nu se afla decît un jilț îmbrăcat în catifea, și altceva nimic. Așa că, Frumosul-Fericit, necutezînd să se întoarcă îndărăt, de teamă să nu-l întîlnească cineva rătăcind pe coridoare, se așeză în jilț așteptîndu-și soarta.

Nu stete așa decît puțină vreme, cînd deodată îi ajunse la ureche un foșnet de mătăsuri ce se răsfrîngea pînă-n boltă. Și văzu intrînd, prin una dintre ușile lăturalnice, o tînără cu înfățișare împărătească, îmbrăcată numai în hainele sale de casă, fără iașmac pe față și fără nici un văl pe cap. În urmă-i venea o roabă mărunțică și cu picioarele goale, cu părul împodobit cu flori și ținînd în mînă o lăută din lemn de sicomor. Și acea crăiasă nu era alta decît însăși Sett Zahia, sora emirului dreptcredincioșilor.

Cînd Sett Zahia îl văzu pe Frumosul-Fericit cu iașmacul pe față, stînd în jilțul din sală, se apropie binevoitoare și întrebă :

— Cine ești tu, străino ! Și de ce stai așa, cu iașmacul pe față, aici, în harem, unde nici un ochi străin nu te poate vedea ?

Dar Frumosul-Fericit, care se sculase numai-decît în picioare, nu cuteză să scoată o vorbă și gîndi să se prefacă mut. Și Sett Zahia îl întrebă :

— O, tînără cu ochii atîta de frumoși, de ce nu-mi răspunzi ? De ești cumva vreo roabă alungată din serai de către fratele meu, emirul dreptcredincioșilor, spune-mi fără de sfială și-am să pun o vorbă bună pentru tine, căci califul îmi împlinește totdeauna toate voile.

Dar Frumosul-Fericit nu îndrăzni să răspundă nimic. Iar Sett Zahia socoti că tînăra tăcea din

pricină că se afla de faţă şi roaba cea micuţă, care privea cu ochi holbaţi de mirare la făptura cu iaşmacul pe faţă şi-atît de sfiicioasă.

Îi spuse deci :

— Drăguţă, du-te în faţa uşii şi să nu laşi pe nimeni să intre aici, oricine ar fi.

Şi, după ce roaba ieşi, Sett Zahia veni lîngă Frumosul-Fericit, care, fără să vrea, se înfăşură şi mai tare în văluri, şi-i grăi :

— Acuma, copilo, spune-mi cine eşti, cum te cheamă şi care-i pricina pentru care ai venit în sala aceasta unde numai eu şi emirul dreptcredincioşilor intră ? Povesteşte-mi fără sfială tot ce ai pe suflet, căci te găsesc tare frumoasă, iar ochii tăi îmi plac foarte mult. Da, da ! îmi pari cu adevărat fermecătoare, copila mea.

Şi Sett Zahia o cuprinse pe tînără pe după mijloc, o trase spre ea, dar deodată rămase înmărmurită văzînd că pieptul fetei era neted ca al unui băiat, şi se dete îndărăt, nepricepînd cum stă treaba.

Atunci Frumosul-Fericit socoti că-i mai cuminte să vorbească şi, luînd mîna Sett Zahiei, o duse la buze şi zise :

— O, stăpîna mea, mă las cu totul în voia bunătăţii tale şi mă pun sub aripa ta, cerîndu-ţi ocrotire !

Sett Zahia spuse :

— Te iau sub ocrotirea mea. Vorbeşte !

El zise :

— O, stăpînă, nu sînt fată ; mă numesc Frumosul-Fericit, fiul negustorului Primăvară din Kufa. Şi-am venit aici, cu primejdia vieţii, ca s-o văd pe soţia mea, Frumoasa-Fericită, roaba pe care valiul de la Kufa mi-a răpit-o şi i-a trimis-o în dar emi-

rului dreptcredincioşilor. Pe viaţa Profetului, o, stăpînă, fie-ţi milă de robul tău şi de soţia lui !

Şi Frumosul-Fericit izbucni în lacrimi.

Dar Sett Zahia o şi chemase pe roaba cea mărunţică şi-i spusese :

— Micuţa mea, aleargă degrabă la iatacul Frumoasei-Fericite şi spune-i aşa : „Stăpîna mea, Zahia, te cheamă".

Pe urmă se întoarse...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

...Pe urmă se întoarse către Frumosul-Fericit şi-i zise :

— Tinere, fii liniştit ! N-au să ţi se întîmple decît lucruri plăcute.

Estimp, bătrîna cea bună se dusese la Frumoasa-Fericită şi-i spusese :

— Hai repede, fata mea ! Stăpînul tău drag se află în odaia pe care i-am pregătit-o !

Şi-o duse, galbenă la obraz de tulburare, în odaia unde ştia că aşteaptă Frumosul-Fericit. Dar ce jale fu pe ele cînd nu-l găsiră acolo ! Bătrîna spuse atunci :

— Pesemne că s-o fi rătăcit prin coridoare ! Întoarce-te, copila mea, în iatacul tău, în vreme ce eu alerg să-l caut.

Și tocmai atunci iată și roaba cea mărunțică veni la *Frumoasa-Fericită*, *pe care-o găsi tremurînd* toată și îngălbenită ; și-i spuse :

— O, Frumoasă-Fericită, te cheamă stăpîna mea Sett Zahia !

Atunci Frumoasa-Fericită nu se mai îndoi de pieirea ei și a iubitului ei, și porni, clătinîndu-se, pe urma drăgălașei fetițe cu picioare goale.

Dar, de cum intră în sală, sora califului veni la ea, cu zîmbetul pe buze, o luă de mînă, o duse lîngă Frumosul-Fericit, care sta tot cu iașmacul pe față, și le spuse amîndurora :

— Iată fericirea !

Și cei doi tineri se recunoscură pe dată și căzură leșinați unul în brațele celuilalt.

Atunci, sora califului, ajutată de roaba cea micuță, îi stropi cu apă de trandafiri, pînă ce-și veniră în simțiri, și-i lăsă singuri. Iar cînd se întoarse, după vreun ceas, îi găsi strîns îmbrățișați și cu ochii plini de lacrimi de fericire și de recunoștință pentru bunătatea ei. Atunci Sett Zahia le spuse :

— Acuma trebuie să sărbătorim întîlnirea voastră și să bem împreună pentru veșnicia fericirii voastre !

Și pe dată, la un semn, roaba cea mărunțică umplu veselă cupele cu un vin minunat și le întinse. Băură, și-apoi Sett Zahia le spuse :

— Tare vă mai iubiți, copiii mei ! Așa că nu se poate să nu știți și versuri minunate despre dragoste și despre cei ce se iubesc. Mi-ar plăcea să-mi cîntați ceva ! Luați lăuta asta. Și, cînd unul, cînd altul, dați glas pe rînd sufletului din lemnul ei !

Atunci, Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită sărutară mîinile surorii califului și, după ce stru-

niră lăuta, cîntară, cînd unul, cînd altul, aceste minunate stihuri :

— „*Sub vălul meu de Kufa*
Ți-aduc cununi de floare
Și roade poleite
Cu pulbere de soare.

— *Cît aur porți în tine*
Întreg Sudanul n-are,
Iubire fără pată
Și fără-asemănare !

— *Lumină-ți împletește*
În plete sfîntul soare ;
Ți-s ochii catifele
De la Damasc, ușoare.

— *Privește ! Vin la tine*
Cu ceasul de-nserare,
Cînd aerul foșnește
Prielnic la visare,

Cînd străvezie cade
Mătasea nopții-n zare,
Cînd murmur lin suspină
În frunze și-n izvoare.

— *Ah, te-am găsit, gazelă*
A nopților stelare !
De ochii tăi și bezna
Se-aprinde, orbitoare !

Ah, ochii tăi, iubito,
Ah, ochii tăi, în care
M-afund ca rînduneaua
În zboru-i peste mare !

— Apropie-te galeș
Și-adună dulcea floare,
Ca trandafirul dulce,
Pe buza-mi arzătoare !

Ca floarea să mă scutur
Și-n stinsă legănare
Să mă dezvălui ție
Din creștet la picioare !

— Iubito scumpă !...
— Iată :
Sînt pîrgă-aromitoare,
Curmală gata coaptă,
Și taină, și chemare.
Culege-mă ! Și-ți fi-voi
Ca un întins de mare,
Larg străbătut de vînturi
Și păsări în vîltoare !

Cele din urmă note ale cîntecului de-abia se stinseră pe buzele Frumoasei-Fericite, topită de fericire, că deodată perdelele se traseră la o parte și califul însuși intră în sală.

Văzîndu-l, tustrei se ridicară numaidecît și sărutară pămîntul dinaintea lui. Și califul le zîmbi tuturor, veni să se așeze între ei pe covor și porunci micuței roabe să toarne vin în cupe. Apoi spuse :

— Să bem laolaltă și să sărbătorim astfel însănătoșirea Frumoasei-Fericite !

Și, ridicînd cupa de aur, spuse :

— De dragul ochilor tăi, Frumoasă-Fericită !

Și bău încetișor. Puse apoi cupa de-o parte și, zărind-o cu iașmacul pe față pe sclava pe care nu o cunoștea, o întrebă pe sora lui :

— Cine-i oare tînăra aceasta, al cărei chip îmi pare atît de frumos sub iaşmacul subţire ?

Sett Zahia răspunse :

— Este o tovarăşă de care Frumoasa-Fericită nu se poate despărţi, nevenindu-i nici să mănînce, nici să bea, dacă n-o ştie pe ea alături !

Atunci califul dete la o parte iaşmacul tînărului şi rămase uimit de frumuseţea lui. Frumosul-Fericit, în adevăr, încă nu avea fir de păr pe obraz, ci numai un început de pufuşor ce-i aşternea o umbră fermecătoare pe albul feţei, ca să nu mai pomenim şi de stropul de mosc care-i surîdea în bărbie.

Aşa încît, califul cu totul vrăjit strigă :

— Pe Allah, o, Zahia, deseară chiar, vreau s-o am pe tînăra aceasta, şi-am să-i dau, ca şi Frumoasei-Fericite, un iatac vrednic de frumuseţea ei şi-am să-i rînduiesc traiul ca al soţiei mele legiuite!

Şi Sett Zahia răspunse :

— De bună seamă, frate, această tînără este vrednică de tine !

Apoi adăugă :

— Iată că tocmai îmi vine în minte să-ţi povestesc o întîmplare pe care am citit-o într-o carte de-a unui învăţat de-al nostru.

Şi califul întrebă :

— Ce întîmplare ?

Sett Zahia spuse :

— Află, o, emire al dreptcredincioşilor, că trăia odată în oraşul Kufa un tînăr numit Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...un tînăr numit Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară. Și Frumosul-Fericit avea o roabă tare frumoasă, pe care-o iubea și care-l iubea și ea, căci crescuseră amîndoi în același leagăn și-și aparținuseră unul altuia încă de la începutul tinereții lor. Și-au trăit ei fericiți ani în șir, pînă ce într-o zi vremea li s-a întors împotrivă, răpindu-l pe unul de lîngă celălalt. Iar unealta năpastelor ursitei fu o bătrînă. Ea o răpi pe tînăra roabă și o dete pe mîna valiului cetății. Și valiul o trimise degrabă plocon regelui de pe acele vremuri. Dar feciorul lui Primăvară, aflînd de pierderea celei pe care-o iubea, nu mai avu tihnă pînă ce n-ajunse la iubita lui, chiar în palatul regelui, în mijlocul haremului. Ci tocmai cînd cei doi se bucurau că s-au găsit iar și vărsau lacrimi de bucurie, regele intră pe neașteptate în sala unde se aflau ei și-i găsi stînd laolaltă. Mînia lui fu fără de margini și, nemaicăutînd să se lumineze cum stau lucrurile, porunci să li se reteze capul pe loc, la amîndoi. Dar, urmă Sett Zahia, întrucît învățatul care a scris povestea nu-și spune și părerea lui despre pedeapsa dată de rege, aș vrea, o, emire al dreptcredincioșilor, să te întreb cum judeci tu purtarea acelui rege și să aflu ce ai fi făcut tu în locul lui, în atare împrejurări.

Emirul dreptcredincioșilor Abd El-Malik Ben-Meruan răspunse fără a șovăi :

— Regele acela ar fi trebuit să se ferească a pedepsi atîta de pripit ; și ar fi făcut mai bine iertîndu-i pe cei doi tineri, pentru trei temeiuri : întîiu-i că cei doi tineri se iubeau de mult ; al doilea-

că amîndoi erau oaspeți ai acelui rege, devreme ce se aflau în seraiul lui ; și-al treilea-i că un rege nu trebuie să săvîrșească nimica, decît cu chibzuință și cu luare-aminte. Eu socotesc, așadar, că acel rege a săvîrșit o faptă nevrednică de un rege adevărat !

La aceste cuvinte, Sett Zahia se aruncă în genunchi dinaintea fratelui ei și grăi :

— O, emire al dreptcredincioșilor, tu însuți, fără să știi, ai judecat în privința faptei ce vei avea s-o îndeplinești. Mă rog ție, pe sfînta amintire a strămoșilor noștri și a slăvitului nostru părinte neprihănit, să fii drept în pricina pe care am să ți-o înfățișez.

Și califul, cu uimire mare, spuse soră-si :

— Poți să-mi vorbești cu toată încrederea. Dar ridică-te !

Și sora califului se ridică, se întoarse către cei doi tineri și le spuse :

— Sculați-vă în picioare !

Și ei se sculară în picioare, și Sett Zahia spuse fratelui ei :

— O, emire al dreptcredincioșilor, această tînără atît de gingașă și de sfioasă, care stă acoperită cu iașmacul, nu-i altcineva decît tînărul Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară. Iar Frumoasa-Fericită este fata care a fost crescută laolaltă cu el și care mai tîrziu a ajuns soția lui. Și răpitorul ei nu este altul decît valiul de la Kufa, al cărui nume este Ben Yussuf El-Thekafi. El a mințit în scrisoarea în care îți spunea că a cumpărat roaba cu zece mii de dinari. Îți cer să-l pedepsești și să-i ierți pe acești doi tineri, care merită să fie iertați. Dăruiește-mi iertarea lor, amintindu-ți că-ți sînt oaspeți și că se află sub ocrotirea umbrei tale !

La aceste cuvinte ale surorii lui, califul spuse:

— De bună seamă! N-am de obicei să-mi iau vorba îndărăt!

Se întoarse apoi către Frumoasa-Fericită și-o întrebă:

— Frumoasă-Fericită, recunoști că acesta ți-i stăpînul, Frumosul-Fericit?

Ea răspunse:

— Așa-i cum spui, o, emire al dreptcredincioșilor!

Și califul hotărî:

— Vă redau pe unul celuilalt!

După care se uită la Frumosul-Fericit și îl întrebă:

— Dar ai putea măcar să-mi spui cum de ai izbutit să pătrunzi aici și cum de ai aflat că Frumoasa-Fericită se află în seraiul meu?

Frumosul-Fericit răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, dăruiește-i robului tău cîteva clipe de luare aminte și are să-ți spună toată povestea lui.

Și-i spuse pe dată califului toate cîte se petrecuseră, de la început pînă la sfîrșit, fără a lăsa nimica la o parte.

Califul se minună peste poate și vroi să-l vadă și el pe vraciul persan a cărui mijlocire fusese atît de minunată. Și-l numi doftor al seraiului de la Damasc și-l acoperi cu daruri și cu cinstire. Și vreme de șapte zile și șapte nopți nu-i lăsă pe Frumosul-Fericit și pe Frumoasa-Fericită să plece din seraiul lui. Și dete în cinstea lor ospețe mărețe și-i trimise apoi la Kufa încărcați cu daruri și onoruri. Și-l mazili pe fostul valiu și numi în locu-i pe Primăvară, tatăl Frumosului-Fericit. Și-așa trăiră cu toții în mare fericire o viață lungă și tihnită, pînă la venirea celei ce despărțește toate.

Cînd Șeherezada se opri din povestit, regele Șahriar strigă :

— O, Șeherezada, povestea aceasta m-a încîntat, și versurile, mai ales, m-au fermecat. Dar tare mă mir, în adevăr, că n-am aflat în ea nimica despre acea modă de-a iubi despre care pomeneai !

Șeherezada zîmbi gingaș și spuse :

— O, preafericitule rege, tocmai asemenea lucruri, pe care ți le-am făgăduit, se află în povestea lui Aluniță, pe care sînt gata să ți-o povestesc, dacă tot mai suferi încă de nesomn !

Și regele Șahriar strigă :

— Ce tot spui tu, o, Șeherezada ? Pe Allah, oare nu știi că, și de-ar fi să mor de somn, tot aș sta să ascult povestea lui Aluniță ? Grăbește-te, dară, și-ncepe !

Însă în acea clipă Șeherezada văzu zorii mijind și lăsă această poveste pe noaptea următoare.

MINUNATELE POVEȘTI ALE ANIMALELOR ȘI ALE PĂSĂRILOR 5
Povestea gîștei, a păunului și a păuniței 5
Ciobanul și fecioara 23
Povestea broaștei-țestoase și a pescărușului . . 27
Povestea lupului și a vulpii 32
Povestea șoarecelui și a nevăstuicii 45
Povestea corbului și a zibetei 47
Povestea corbului și a vulpoiului 49

POVESTEA LUI ALI BEN-BEKAR ȘI A FRUMOASEI ȘAMSENNAHAR 60
POVESTEA DOMNIȚEI BUDUR 132
POVESTEA FRUMOSULUI-FERICIT ȘI A FRUMOASEI-FERICITE 205

Redactor : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Apărut 1970. Hîrtie ziar rotativ de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli tipar 10. A. nr. 7.746.

Tiparul executat sub comanda nr. 674 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Coperta : *Anca Vasilescu*

cartea celor

o mie şi una de nopţi

(5)

(NOPŢILE 249-331)

TRADUCERE DE
H. GRĂMESCU ŞI D. MURĂRAŞU
TRADUCEREA VERSURILOR DE
H. GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1971
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

Editura Minerva (B.P.T.) 1

Toate drepturile rezervate pentru versiunea românească

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. J. C. Mardrus, tome V et tome VI, Paris, Editions de la Revue Blanche 1900 ;

și :

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. J. C. Mardrus, tome troisième, Paris, ed. Eug. Fasquelle, éditeur (f.a.).

Aşadar, într-a două sute patruzeci şi noua noapte

Şeherezada spuse :

POVESTEA LUI ALUNIŢĂ

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a trăit la Cairo un preacinstit şeic, staroste al negustorilor din cetate. Şi toată piaţa îl respecta pentru cinstea lui, pentru purtările-i cuviincioase şi alese, pentru vorba-i chibzuită, pentru bogăţia şi pentru numărul robilor şi al slujitorilor săi. Şi îl chema Şamsedin.

Într-o zi de vineri, înainte de rugăciune, se duse la hamam, apoi intră la bărbier, unde, după sfintele rînduiri, puse să i se potrivească mustaţa drept pe linia buzei de sus, aşa cum spune *Sfînta Carte*, şi să fie ras frumos pe cap. Pe urmă luă oglinda pe care i-o întindea bărbierul şi se privi în ea, dar numai după ce rosti mărturisirea de credinţă, ca să fie apărat de vreo îngîmfare prea mare pentru trăsăturile feţei sale, şi văzu cu jale că firele albe din barba lui ajunseseră mult mai numeroase decît cele negre şi că trebuia multă luare aminte ca să le bagi de seamă pe cele din urmă prin tufele albe în care erau presărate. Şi se gîndi : „Barba căruntă-i semn de bătrîneţe,

iar bătrînețea-i prevestirea morții. Sărmane Șamsedin ! Iată-te la ușa mormîntului și încă nu ai nici un urmaș ! Ai să te stingi și tu, și va fi ca și cum nici n-ai fi fost !"

Apoi, stăpînit de asemenea gînduri triste, se duse la moschee, pentru rugăciune, și de acolo se întoarse acasă, unde soția, știind ceasul obișnuit al sosirii lui, se pregătise să-l întîmpine îmbăiată, parfumată și dichisită cu grijă. Și îl întîmpină cu fața zîmbitoare și îi ură seară-bună, spunîndu-i :

— Fie să ai parte de o seară plină de fericire !

Dar starostele, fără a-i răspunde soției sale la urare, îi spuse :

— Despre ce fericire-mi vorbești tu ? Mai poate fi vreo fericire pentru mine ?

Soția, nedumerită, îi spuse :

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău ! De unde-ți vin gîndurile astea negre ? Ce-ți lipsește ca să fii fericit ? Și care-i pricina supărării tale ?

El răspunse :

— Tu ești pricina.

Și se așternu tăcerea. Pe urmă el grăi iar :

— Ascultă, femeie ! Gîndește-te ce ciudă și ce amărăciune mă apasă de fiecare dată cînd mă duc în suk și-i văd pe negustori prin prăvălii stînd așezați alături de ei cu cîte doi, ori trei, ori patru copii, care cresc sub ochii lor. Și se mîndresc toți cu urmașii lor ! Și numai eu mă văd lipsit de-o asemenea mîngîiere ! Și-mi doresc moartea deseori, ca să scap de-o viață așa de fără de bucurii ! Și mă rog lui Allah, care-a chemat la sînul lui pe părinții mei, să-mi hotărască și mie un sfîrșit, care să pună capăt zbuciumărilor mele.

La aceste cuvinte, soția starostelui grăi :

— Nu te opri, o, fiule al socrului meu, la gîndurile acestea supărătoare, ci vino de cinstește masa pe care-am așternut-o pentru tine !

Dar negustorul strigă :

— Nu ! pe Allah, nu mai vreau nici să mănînc, nici să beau și, mai cu seamă, nu mai vreau de-acuma-nainte să primesc nimica din mîinile tale. Numai tu ești pricina sterpiciunii noastre. Iată, patruzeci de ani s-au scurs de cînd ne-am căsătorit, fără de nici o urmare. Și tu m-ai împiedicat mereu să-mi mai iau și alte soții, și te-ai folosit de slăbiciunea cărnii mele, atunci, în noaptea nunții noastre, ca să mă pui să jur că n-am să aduc niciodată în casă altă femeie, cît ai să fii tu, și nici măcar să nu mă culc vreodată cu altă femeie. Iar eu, ca un prost, ți le-am făgăduit pe toate. Și ce-i mai grozav, e că m-am și ținut de făgăduială, și că tu, văzîndu-ți sterpiciunea, n-ai avut mărinimia să mă dezlegi de jurămînt !

Cînd soția starostelui auzi asemenea vorbe, i se făcu parcă negru dinaintea ochilor și, cu cel mai acru glas al ei, îi strigă soțului :

— Ah, moșneag prăpădit ! Clătește-ți gura naainte de-a vorbi ! Numele lui Allah fie cu mine și împrejurul meu ! Ferească-mă Allah de orice răutate și de orice învinuire mincinoasă ! Au tu socoți că, dintre noi doi, eu aș fi cea zăbavnică ? Vino-ți în fire, moșneagule ! Supără-te pe tine și pe neputința ta ! Pe Allah ! numai ale tale-s de vină ! Du-te și cumpără ceva cu ce să te mai încălzești și să te mai învîrtoșezi ! Și-atunci ai să vezi dacă rodul meu are sămînță ori e sterp !

La aceste cuvinte ale mînioasei sale soții, starostele negustorilor se cam clătină în credința lui și, cu glas șovăielnic, întrebă :

— Hai să zicem că-i aşa cum spui tu şi că eu aş fi de vină, da atunci putea-vei tu a-mi arăta cumva unde se vinde leacul în stare să învîrtoşeze ceea ce-i prea apătos ?

Soţia îi răspunse :

— Ai să găseşti asemenea drèsuri la cel dintîi negustor de leacuri din cale...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizecea noapte

Ea urmă :

— Ai să găseşti asemenea drèsuri la cel dintîi negustor de leacuri din cale.

Auzind aceste cuvinte, starostele îşi spuse : „Pe Allah, chiar mîine am să trec pe la un astfel de negustor, ca să cumpăr leacul acela".

Şi-a doua zi, de cum se deschise şukul, starostele luă un borcan, se duse la un neguţător şi-i spuse :

— Pacea fie cu tine !

Acesta îi răspunse la salamalek şi adăugă :

— O, ce fericită-i dimineaţa asta, care mi te aduce pe tine, cel dintîi muşteriu. Porunceşte !

Starostele spuse :

— Am venit să-mi vinzi o uncie din leacul care *aşa* şi *aşa !*

Şi-i întinse borcanul.

La aceste cuvinte, negustorul de leacuri nu știa ce să creadă și-și zise : „Starostele nostru, atît de cuviincios de obicei, vrea, negreșit, să glumească. Am să-i răspund și eu tot așa." Și-i spuse :

— Nu, pe Allah ! Ieri mai aveam, dar leacul acesta-i așa de căutat, că l-am vîndut tot. Du-te mai degrabă și vezi de nu găsești la vecinul meu.

Atunci starostele se duse la al doilea negustător, apoi la al treilea, și-așa la toți vînzătorii de leacuri din suk, și toți îl trimiteau cu același răspuns, rîzînd în sinea lor de-o cerere atît de năstrușnică.

Văzînd că toate căutările lui nu ajung la nici un căpătîi, se întoarse la dugheana sa, năpădit de gînduri și scîrbit de viață. Și cum sta așa, făcîndu-și sînge rău, văzu că se oprește dinaintea prăvăliei lui șeicul misiților, un mîncător de haș, un bețivan, un băutor de opiu, într-un cuvînt, tata-al desfrînaților și-al ticăloșilor din suk. Pe numele lui se chema Sesam.

Dar misitul Sesam îl cinstea tare mult pe starostele Șamsedin și nu trecea niciodată prin fața prăvăliei lui fără să-l salute pînă la pămînt, cu vorbele cele mai alese. Așa că nici în dimineața aceea el nu uită să-și arate respectul față de vrednicul staroste, care nu putu să nu-i răspundă la salamalek, dar făcu aceasta cu un glas tare acru. Și Sesam, băgînd de seamă, îl întrebă :

— Ce pacoste așa de mare ți s-a putut întîmpla, de ți-a adus atîta tulburare în suflet, o, preacinstite staroste al nostru ?

El răspunse :

— O, Sesam, vino să stai colea și-ascultă ce-am să-ți spun. Și-ai să vezi de am pentru ce să fiu supărat. Gîndește-te, Sesam, că sînt însurat de patruzeci de ani și că încă nici habar n-am cum miroase un copil ! Și-am ajuns să mi se spună că

vina-i toată numai a mea ! Şi mi s-a dat sfatul să caut pe la vînzătorii de leacuri vreun dres, anume pentru treaba asta. Dar nici un neguţător nu are aşa ceva în prăvălia lui. Aşa că de aceea mă vezi mohorît, că nu găsesc cu ce să dau tăria trebuincioasă zamei celei mai preţioase a făpturii mele !

Cînd misitul Sesam auzi vorbele starostelui, departe de-a se arăta uimit sau de-a rîde, cum făcuseră negustorii, întinse mîna cu palma în sus şi spuse :

— Pune colea un dinar şi dă-mi borcanul cela de porţelan. Am eu ce-ţi trebuie.

Şi starostele răspunse :

— Pe Allah ! este cu putinţă ? Află, Sesame, că, dacă într-adevăr izbuteşti în treaba asta, te-ai procopsit. Mă jur pe viaţa profetului ! Şi pînă una alta, na, colea, doi dinari, nu unul !

Şi-i puse în palmă doi dinari de aur, dîndu-i şi borcanul de porţelan.

Şi iată că stricatul de Sesam se dovedi mai cu ştiinţă decît toţi neguţătorii de leacuri din suk. În adevăr, se întoarse acasă, după ce cumpără din suk cele de trebuinţă, şi începu să pregătească leacul de care era vorba.

Luă două uncii de coajă de chiubeb chinezesc, o uncie de ulei de cînepă de Ionia, o uncie de flori de cariofilă proaspătă, o uncie de cinamoame roşii de Serendib, zece drahme de cardamoame albe de Malabar, cinci de ghimber indienesc, cinci de piper alb, cinci de piper roşu din insule, o uncie de bace de badiană de India şi-o jumătate de uncie de cimbrişor de munte. Le amestecă pe toate cu iscusinţă, după ce le pisase şi le cernuse bine, turnă deasupra miere strecurată şi întocmi astfel un aluat bine legat, în care mai puse şi cinci boabe de mosc şi o uncie de icre de peşte bătute. Mai

adăugă şi oleacă de salep, subţiat cu apă de trandafir, şi puse totul în borcanul de porţelan.

Se grăbi apoi să ducă starostelui borcanul şi-i spuse :

— Iată leacul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute cincizeci şi doua noapte

Ea urmă :

...se grăbi să ducă starostelui borcanul şi-i spuse :

— Iată leacul !

Apoi adăugă :

— Trebuie să mănînci aluatul ăsta cu două ceasuri înainte de a te apropia de soţia ta. Dar, mai întîi, este nevoie, vreme de trei zile, să nu te hrăneşti decît cu porumbel fript, bine ardeiat, cu peşte cu lapţi, şi cu fudulii de berbec prăjite uşor. Şi dacă, după toate astea, n-ai să ajungi să răzbeşti pînă şi zidurile şi să rodeşti chiar şi-o stîncă seacă, eu, Sesam, primesc să-mi razi mustăţile şi să mă scuipi în ochi !

Spunînd acestea, îi dete starostelui borcanul şi plecă.

Atunci starostele gîndi : „Negreşit că acest Sesam, care-şi petrece viaţa în desfrîu, se pricepe la

leacuri de-al de-astea ! Să-mi pun, dar, credinţa în Allah şi în el."

Se întoarse acasă şi se grăbi să se împace cu soţia, pe care de altminteri o iubea şi care şi ea îl iubea. Şi amîndoi îşi cerură unul altuia iertare pentru supărarea lor trecătoare şi-şi povestiră toată mîhnirea ce simţiseră, o noapte-ntreagă, cît şezuseră supăraţi pentru nişte vorbe necugetate.

După care Şamsedin începu să urmeze întocmai, timp de trei zile, poveţile date de Sesam şi, pînă la urmă, înghiţi aluatul acela.

Atunci simţi că i se aprinde sîngele peste măsură, ca pe vremea tinereţilor sale, cînd făcea rămăşaguri cu ştrengarii de seama lui. Se apropie, aşadar, de nevastă şi amîndoi rămaseră tare minunaţi unul de altul.

Şi, din noaptea aceea, soţia starostelui rămase însărcinată ; lucru despre care ea îşi dete numai-decît seama, după anumite semne care niciodată nu înşeală.

Sarcina îşi urmă mersul firesc şi, după nouă luni, numărate zi cu zi, soţia avu o naştere fericită, dar înfricoşător de grea, căci nou-născutul era mare cît un copil de un an. Iar moaşa mărturisi, după ce rosti cuvintele de urare obişnuite, că-n viaţa ei nu mai văzuse un copil aşa de voinic şi de frumos. Lucru care n-are de ce să stîrnească mirare, dacă ne gîndim la leacul cel minunat al lui Sesam.

Moaşa luă, dar, copilul şi-l spălă, în numele lui Allah, al lui Mahomed şi al lui Ali, îi spuse la ureche mărturisirea de credinţă a musulmanilor, îl înfăşă şi-l înmînă mamei, care-i dete să sugă pînă ce el se sătură şi adormi. Şi moaşa mai rămase încă trei zile pe lîngă mamă, şi nu plecă decît după ce se încredinţă că totul mergea bine şi

că li se împărţise tuturor vecinelor bunătăţurile pregătite cu acel prilej.

În a şaptea zi, se presără sare în odaie şi starostele intră să-şi îmbrăţişeze soţia. Şi-o întrebă :

— Unde-i darul lui Allah ?

Numaidecît îi fu arătat noul-născut. Şi starostele fu încîntat de frumuseţea acestui băiat de şapte zile, care părea de un an şi care avea nişte obrăjiori ca luna plină cînd răsare. Şi-o întrebă pe soţia sa :

— Ce nume-o să-i dai ?

Ea îi răspunse :

— De-ar fi fată, i-aş da eu însămi numele ; dar, fiind băiat, e dreptul tău să hotărăşti.

Or, tocmai în clipa aceea, una dintre roabele ce înfăşau copilul se porni pe plîns de bucurie, văzînd pe buca stîngă a micuţului o aluniţă neagră, ca un bobuleţ de mosc, a cărei culoare se deosebea cu totul de albeaţa restului pielei ; tot aşa mai erau şi pe amîndoi obrajii copilului cîte un drăgălaş de bobuţ negru şi catifelat, numai că oleacă mai mic. Aşa că starostele, îndemnat de această descoperire, strigă :

— Să-l numim Alaeddin Aluniţă !

Copilul fu numit, aşadar, Alaeddin Aluniţă ; dar, cum numele întreg era prea lung, i se spunea numai Aluniţă. Şi Aluniţă fu alăptat, vreme de patru ani, de două doici şi de mamă-sa ; şi-aşa crescu voinic ca un puiandru de leu şi rămase alb ca iasomia şi rumen ca trandafirii. Şi era aşa de frumos, că toate fetiţele de prin vecini şi toate verişoarele sale îl îndrăgiseră nebuneşte, iar el primea laudele lor, dar nu se lăsa niciodată sărutat de ele, şi le zgîria crunt ori de cîte ori se apropiau prea tare de el. Aşa că fetiţele, ba chiar şi cele mai mărişoare, căutau prilejul să-l afle dormind,

ca să-l poată și ele acoperi de sărutări și să se minuneze de frumusețea și de frăgezimea lui.

Cînd tatăl și mama sa văzură cît era Aluniță de îndrăgit și de răsfățat, li se făcu frică să nu li-l deoache careva ; și hotărîră să-l ferească de vreo asemenea piază-rea. Drept aceea, în loc să facă și ei ca alți părinți care lasă muștele și murdăria să acopere fața copiilor lor, pentru ca aceștia să nu pară atîta de frumoși și să nu atragă deochiul, părinții lui Aluniță îl închiseră pe băiat în niște odăi de dedesubtul casei și-l crescură astfel, departe de toate privirile. Și Aluniță crescu în felul ăsta neștiut de nimeni, dar înconjurat de grijile necurmate ale roabelor și ale eunucilor. Și, cînd ajunse la o vîrstă mai măricică, i se aduseră dascăli tare pricepuți, care-l învățară scrierea frumoasă, *Coranul* și științele. Și el ajunse tot așa de învățat, pe cît era de frumos și de bine făcut. Și părinții lui hotărîră să nu-l scoată afară decît cînd îi va crește barba așa de mare încît să i se tîrîie pe jos...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute cincizeci și treia noapte

Ea urmă :

...decît cînd îi va crește barba așa de mare încît să i se tîrîie pe jos.

Or, într-o zi, unul dintre sclavi, care-i aducea lui Aluniță tăvile cu mîncăruri, uită să-nchidă în

urmă-i ușa de la acele iatacuri de sub pămînt ; iar Aluniță, văzînd deschisă ușa aceea, pe care pînă atunci nici n-o băgase de seamă, așa era de mare și de plină de perdele și de draperii locuința lui cea subpămînteană, ieși repede afară și urcă drept la catul casei unde se afla maică-sa înconjurată de-o mulțime de prietene venite în ospeție.

Pe vremea aceea, Aluniță ajunsese un flăcăiaș minunat, de paisprezece ani, frumos ca un înger și cu obrajii acoperiți cu pufușor ca o piersică, tot cu cîte-o aluniță neagră de-o parte și de alta a buzelor, fără s-o mai socotim și pe cea care nu se vedea.

Așa că, atunci cînd femeile îl văzură intrînd deodată peste ele pe acest flăcăiaș pe care nu-l cunoșteau, se grăbiră să-și acopere fața cu iașmacul, speriate, și-i spuseră soției lui Șamsedin :

— Pe Allah ! ce rușine pentru tine să pui să intre așa peste noi un tînăr străin ! Oare tu nu știi că pudoarea este una dintre legile cele mai de seamă ale credinței ?

Mama lui Aluniță răspunse însă :

— Dați slavă numelui lui Allah ! O, voi, oaspete ale mele, flăcăul pe care-l vedeți nu-i altul decît copilul meu cel prea-scump, rodul mărunțaielor mele, fiul starostelui negustorilor din Cairo, crescut la sînul doicilor cu lapte îmbelșugat și pe brațe de sclave frumoase, pe umeri de fecioare alese și la pieptul celor mai neprihănite și mai de seamă fete ; e ochiul mamei lui și mîndria tatălui său, e Aluniță ! Dați slavă numelui lui Allah, o, voi, oaspete ale mele !

Iar soțiile emirilor și ale bogaților negustori răspunseră :

— Numele lui Allah fie cu el și împrejurul lui !

Dar, o, mamă a lui Aluniță, cum se face că niciodată nu ni l-ai arătat pe fiul tău pînă astăzi ?

Atunci soția lui Șamsedin se ridică, mai întîi îl sărută pe fiul său pe ochi și îl trimise de-acolo, ca să nu se mai simtă stînjenite oaspetele sale, apoi le spuse :

— Tată-său a pus să fie crescut în odăile de sub pămînt ale casei noastre, ca să-l ferească de deochi. Și-a hotărît să nu-l scoată la vedere decît atunci cînd îi va fi crescut barba, căci din pricina frumuseții lui e în primejdie să atragă asupra-i piazele rele. Și dacă acuma a ieșit, asta-i negreșit din pricină că vreunul dintre eunuci trebuie să fi uitat să închidă ușa.

La aceste cuvinte, oaspetele o fericiră din toată inima pe soția starostelui că are un fecior așa de frumos, și chemară asupra lui binecuvîntarea celui prea înalt, după care plecară.

Atunci Aluniță se întoarse la mamă-sa și, văzînd robii că înșăuează un catîr, întrebă :

— Pentru cine-i catîrul acesta ?

Ea răspunse :

— E pentru tatăl tău, să-l aducă de la piață.

El întrebă :

— Și ce meserie are tata ?

Ea spuse :

— Tatăl tău, o, lumină a ochilor mei, este un mare negustor, și-i starostele tuturor negustorilor din Cairo ; și tot el e și negustorul sultanului arabilor și al tuturor regilor musulmani. Și, ca să-ți arăt cam cît de mare negustor este tatăl tău, află că nici un cumpărător nu vine să vorbească cu el de-a dreptul, decît atunci cînd e vorba de vreo afacere de seamă, care trece de o mie de dinari ; dar dacă-i vreo afacere mai mică, fie ea și de nouă

sute nouăzeci și nouă de dinari, atunci se îngrijesc de ea slujbașii tatălui tău, fără să-l mai tulbure pe el. Și nici o marfă ori încărcătură nu poate să intre sau să iasă din Cairo fără ca mai întîi să nu fie înștiințat tatăl tău și fără ca să i se ceară lui sfatul. Așadar Allah i-a dăruit tatălui tău, o, copile al meu, bogății fără de număr. Să-i mulțumim, dar, din inimă !

Aluniță răspunse :

— Da ! Laudă lui Allah care a făcut să mă nasc fiu al starostelui negustorilor ! Și nu mai vreau de-acuma înainte să-mi petrec viața închis, departe de ochii tuturora, și de mîine am să mă duc la suk împreună cu tatăl meu !

Și mama răspunse :

— Allah să te-audă, copile al meu ! Am să-i vorbesc despre asta tatălui tău, de cum are să sosească.

Așadar, cînd Șamsedin se întoarse acasă, soția lui îi povesti cele ce se întîmplaseră și-i zise :

— E vremea, într-adevăr, să-l iei cu tine la suk pe fiul nostru.

Starostele răspunse :

— O, mamă a lui Aluniță, au tu nu știi că deochiul e lucru adevărat și că nu se glumește cu lucruri atîta de însemnate ? Și uiți tu de soarta fiului vecinului nostru *cutare* și de vecinul nostru *cutare* și de atîția alții uciși de deochi ? Crede-mă, dar, că, jumătate de vreme, mormintele sînt locuite de morții loviți de deochi !

Soția starostelui răspunse :

— O, tată al lui Aluniță, în adevăr, soarta omului îi e legată la gît. Cum poate el să scape de ea ? Și ceea ce-i scris nu poate fi șters, iar fiul urmează același drum ca și tatăl său, și în viață, și în

moarte. Şi mai gîndeşte-te şi la urmările jalnice pe care le-ar avea de îndurat fiul nostru, într-o zi, din vina ta ! Că, pînă la urmă, atunci cînd, după o viaţă pe care eu o doresc cît mai lungă şi pururea binecuvîntată, ai să mori, nimeni n-are să vrea să-l recunoască pe fiul nostru drept moştenitor al bogăţiilor şi al bunurilor tale, odată ce pînă astăzi nimenea nu ştie nimic despre el ! Şi tot aşa-i şi cu visteria ţării care are să pună mîna pe toate bunurile noastre şi are să-l jefuiască pe copilul tău, fără de nici o scăpare. Iar eu aş putea să cer mult şi bine mărturia celor bătrîni, şi bătrînii n-ar putea să spună decît : „N-am ştiut niciodată că starostele Şamsedin ar fi avut vreun fiu ori vreo fiică !"

Aceste cuvinte îndurerate îl făcură pe staroste să cugete şi, după un timp, răspunse :

— Pe Allah ! ai dreptate, femeie ! De mîine am să-l iau cu mine pe Aluniţă şi-am să-l învăţ şi să vîndă, şi să cumpere, şi neguţătoriile, şi toate cele trebuincioase meseriei.

Pe urmă, se întoarse către Aluniţă, pe care această veste îl umpluse de bucurie, şi îi spuse :

— Ştiu că eşti tare bucuros să vii cu mine. Dar să ştii, fiule, că în suk trebuie să te porţi cuminte şi să ţii ochii în jos cu sfială ; şi nădăjduiesc că ai să te foloseşti de sfaturile dascălilor tăi şi de învăţăturile cu care ai fost hrănit.

A doua zi, starostele Şamsedin, înainte de a-l duce pe fiul său la suk, îl duse la hamam...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și patra noapte

Ea urmă :

...îl duse la hamam și, după baie, îl îmbrăcă într-o haină de atlaz moale, cea mai frumoasă pe care-o avea în prăvălie, și-i încinse fruntea cu un turban ușor de stofă întreţesută cu firișoare subţiri de mătase aurită.

După care, amîndoi mîncară și apoi băură un pahar cu șerbet ; și, răcoriți astfel, ieșiră de la hamam. Starostele încălecă pe catîrul pe care i-l ţineau robii și-l luă la spate pe fiul său Aluniță, care se făcuse și mai luminos la chip și ai cărui ochi strălucitori i-ar fi ispitit pînă și pe îngeri. Și, călare amîndoi așa pe catîr, însoțiți de robii îmbrăcați în straie noi ce mergeau înaintea și îndărătul lor, luară drumul către suk.

Văzîndu-i, toți negustorii din suk și toți cumpărătorii și vînzătorii rămaseră uluiți ; și-și spuneau unii către alții :

— Ya Allah ! ia uitaţi-vă la băiat ! E chiar luna în a patrusprezecea noapte a ei !

Iar alții ziceau :

— Cine-o fi, oare, băiatul minunat din spatele starostelui Șamsedin ? Nu l-am mai văzut niciodată !

Pe cînd ei se minunau astfel la trecerea catîrului pe care se aflau starostele și Aluniță, misitul Sesam tocmai trecea prin suk și-l văzu și el pe flăcăiaș. Or, Sesam, din pricina destrăbălărilor și a beţiilor cu hașiș și cu opiu, ajunsese de-și pierduse cu totul ţinerea de minte și nu-și mai

amintea nici măcar de vindecarea pe care-o săvîrșise odinioară cu ajutorul vrăjitorului amestec făcut din lapți, mosc, coajă de chiubeb și-atîtea alte lucruri minunate.

Văzîndu-l, dar, pe staroste cu acel băiat frumos, Sesam începu ca un deșuchiat să rînjească și să spună către negustorii care-l ascultau :

— Ia uitați-vă la moșneagul ăsta cu barba albă. Ăsta-i ca prazul ! Alb pe dinafară și verde pe dinăuntru !

Și-așa, se duse de la un negustor la altul, repetînd fiecăruia vorbele de duh și snoavele-i năstrușnice, pînă ce nu mai rămase nimenea în suk care să nu fi aflat că starostele Șamsedin avea un drăgălaș mameluc tinerel în prăvălia lui.

Cînd zvonul ajunse și la urechile fruntașilor orașului și ale negustorilor de seamă, se întocmi numaidecît un divan alcătuit din cei mai vîrstnici și cei mai respectați dintre ei, ca să judece purtarea starostelui lor. Și-n mijlocul adunării Sesam tot da mereu cu gura și tot făcea la gesturi mari zicînd :

— Nu mai vrem să stea în fruntea noastră, ca staroste al sukului, barba asta ticăloșită, care se ține cu băieții ! Și de-acuma-ncolo ne lipsim să mai rostim, de față cu starostele, înainte de a deschide prăvăliile, așa cum ne deprinsesem să facem în fiecare dimineață, cele șapte sfinte versete din *fatihà*. Și chiar de astăzi avem să alegem alt staroste, care să nu fie așa de dornic de băieți ca moșneagul ăsta.

La cuvîntarea aceasta a lui Sesam, negustorii nu găsiră nimic de spus împotrivă și primiră cu toții îndemnul dat de el.

La rîndu-i, preacinstitul Şamsedin, cînd văzu că trece vremea fără ca negustorii şi zarafii să vină să rostească dinaintea lui versetele sfinte din fatihà, nu ştia pe seama cui să pună o nepăsare atît de mare şi atît de potrivnică datinelor. Şi zărindu-l nu departe de acolo pe Sesam, care-l privea cu coada ochiului, îi făcu semn să se apropie, ca să-i spună două vorbe. Iar Sesam, care n-aştepta decît acest semn, se apropie, dar fără zor şi codindu-se şi tîromind pasul cu mare nepăsare, tot aruncînd în dreapta şi-n stînga zîmbete cu tîlc, către prăvăliaşii care nu mai aveau ochi decît pentru el, aşa erau de tare cuprinşi de curiozitate şi-aşa de dornici să afle o dezlegare a acelei întîmplări, mai însemnate decît orice, în ochii lor.

Aşadar, Sesam, ştiindu-se ţinta tuturor privirilor şi a luării aminte a tuturora, veni tăndălindu-se şi se sprijini de galantarul prăvăliei ; şi Şamsedin îl întrebă :

— Ia spune-mi, Sesam, cum se face că negustorii n-au venit, cu şeicul în frunte, să rostească înaintea mea cele şapte versete din *fatihà* ?

Sesam răspunse :

— Deh ! habar n-am. Cam umblă nişte vorbe, hm-hm ! prin suk, nişte vorbe, cum să zic, nişte vorbe ! Oricum, tot ce ştiu, cît se poate de bine, e că şeicii cei mai de seamă s-au strîns şi-au hotărît să te schimbe şi să pună pe altul în slujba de staroste !

La aceste cuvinte, preacinstitul Şamsedin se schimbă la faţă şi, cu un glas stăpînit, totuşi, întrebă :

— Poţi baremi să-mi spui pe ce se întemeiază hotărîrea asta ?

Sesam clipi din ochi, își frămîntă șoldurile și răspunse :

— Hai-hai, șeicule, nu te mai preface ! Știi și tu, mai bine ca oricare altul ! Iar băieţandrul acela, pe care l-ai adus în prăvălie, nu-i acolo numai ca să alunge muștele ! Oricum, să știi bine că eu, împotriva tuturora, ţi-am luat apărarea, singurul din toată adunarea, și-am spus că tu nu ești și nu ești dintre cei dornici de băieţi, odată ce eu aș fi cel dintîi care-aș fi aflat asta, fiind prieten cu toţi cei ce se dedau la asemenea lucru. Ba am și adăugat că băieţandrul acela trebuie să fie vreo rudă de-a soţiei tale, ori feciorul vreunui prieten de-al tău din Tantah, din Mansurah sau din Bagdad, venit cu afaceri la tine. Dar divanul întreg s-a întors împotriva mea și a hotărît înlocuirea ta. Allah este cel mai mare, o, șeicule ! Tu îl ai drept mîngîiere pe flăcăul acela pentru care, îngăduie-mi, între noi, să te fericesc. Cu-adevărat, e tare bine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și cincea noapte

Ea urmă :

...Cu-adevărat, e tare bine.

La aceste cuvinte ale lui Sesam, starostele Șamsedin nu mai putu să-și stăpînească supărarea și strigă :

— Taci, odată, o, tu, cel mai stricat dintre toţi desfrînaţii ! Au tu nu ştii că-i copilul meu ? Unde ţi-ai pierdut ţinerea de minte, o, mîncătorule de haşiş ?

Sesam însă răspunse :

— Păi, de cînd ai tu vreun fiu ? Flăcăul ăsta de paisprezece ani a ieşit, oare, aşa cum e, de-a dreptul din pîntecele mamei lui ?

Şamsedin îi zise :

— O, Sesam, da ce, nu mai ţii minte că chiar tu, acum paisprezece ani, mi-ai adus leacul acela minunat ? Pe Allah ! mulţumită lui am putut cunoaşte rodnicia, şi Allah m-a dăruit cu acest fecior ! Şi tu n-ai mai venit niciodată să mă întrebi ce s-a ales din acel leac. Iar eu, de frica deochiului, mi-am crescut copilul în subterana cea mare de sub casa mea, şi astăzi a ieşit cu mine în oraş întîia oară. Căci, cu toate că gîndul meu de la început fusese să nu-l las să iasă decît atunci cînd îşi va putea ţine barba în mînă, maică-sa m-a hotărît să-l iau cu mine ca să-l învăţ meseria şi să-i arăt tainele negustoriei, în vederea viitorului. Pe urmă adăugă : În ce te priveşte, Sesame, sînt bucuros că te-am întîlnit, ca să-mi plătesc datoria ! Ia colea o mie de dinari, pentru serviciul pe care mi l-ai făcut odinioară cu leacul tău cel minunat.

Cînd Sesam auzi aceste cuvinte, nu se mai îndoi deloc de adevăr şi alergă să-i lămurească pe toţi negustorii care deteră fuga îndată, mai întîi să-l firitisească pe starostele lor şi-apoi să-şi ceară iertare de la el pentru întîrzierea adusă rugăciunii de dinainte de deschiderea prăvăliilor, rugăciune pe care o rostiră pe loc în faţa lui.

După care, Sesam, în numele tuturor, luă cuvîntul şi spuse :

— O, preacinstite staroste-al nostru, păstreze Allah, după dragostea noastră, şi trunchiul copacului şi ramurile lui ! Şi fie ca ramurile, la rîndu-le, să înflorească şi să dea roade înmiresmate şi aurite ! Ci, o, staroste al nostru, de obicei pînă şi oamenii cei mai săraci, cu prilejul unei naşteri, pun de fac tot felul de bunătăţuri şi le împart pe la prieteni şi pe la vecini ; dar noi încă nu ne-am îndulcit gura cu *assida* de unt şi de miere, care-i atît de bună s-o guşti cînd faci urări pentru noul-născut ! Pe cînd marea căldare cu această minunată *assida* ?

Starostele Şamsedin răspunse :

— Păi cum de nu ! Nici eu nu vreau altfel ! Şi nu numai o căldare cu *assida* am să vă dăruiesc, ci un mare ospăţ în casa mea de ţară, umbrită de grădini, de la porţile oraşului Cairo. Vă poftesc pe toţi, aşadar, prietenii mei, să veniţi mîine dimineaţa la grădina mea. Şi acolo, cu voia lui Allah, vom dobîndi ceea ce nu fusese decît amînat.

Şi, de cum se întoarse acasă, vrednicul staroste porunci să se facă pregătiri mari pentru a doua zi, şi trimise la cuptor, ca să fie rumenite din primul ceas, o mulţime de oi hrănite vreme de şase luni numai cu frunze verzi, şi miei întregi, şi grămezi de unt, şi sumedenie de tăvi cu plăcinte, şi alte asemenea lucruri. Şi puse la treabă pe toate roabele casei, pricepute în arta zaharicalelor, şi pe toţi cofetarii şi plăcintarii de pe uliţa Zeini. Aşa că, se cade să recunoaştem, după atîta trudă, lucrul, ce-i drept, nu lăsa întru nimic de dorit.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, Şamsedin se duse la grădină împreună cu fiu-său Aluniţă, şi puse să se aştearnă două feţe de masă grozav de mari, în

două locuri deosebite, destul de depărtate unul de altul ; pe urmă îl chemă pe Aluniță și-i spuse :

— Fiule, am pus să se aștearnă, cum vezi, două fețe de masă, despărțite între ele ; una-i menită celor vîrstnici, cealaltă-i pentru băieții de sama ta, care vor veni cu părinții lor. Eu am să-i primesc pe cei cu barbă, iar tu, fiule, ai sarcina de a-i primi pe cei tineri.

Aluniță, însă, nedumerit, îl întrebă pe tatăl său :

— Dar pentru ce această separare și aceste două mese deosebite ? De obicei, nu se face așa decît între bărbați și femei. Dar băieții ca mine de ce-ar avea să se teamă de bărbații cu barbă ?

Starostele răspunse :

— Fiul meu, tinerii cei fără de barbă se vor simți mult mai în voia lor fiind singuri, și vor putea să petreacă mai bine între ei, decît dacă ar fi cu părinții lor de față.

Și Aluniță, care nu cunoștea răutățile, fu mulțumit cu acest răspuns.

Așadar, la sosirea oaspeților, Șamsedin începu să-i primească pe cei vîrstnici, iar Aluniță pe copii și pe băieți. Și mîncară, și băură, și cîntară, și se veseliră ; și voioșia și bucuria strălucea pe toate fețele ; și se arse în cățui tămîie și arome. Iar cînd isprăviră mîncărurile, robii aduseră oaspeților cupele pline cu înghețată de șerbet. Și-atunci, pentru cei vîrstnici veni vremea plăcutelor taifasuri, pe cînd cei tineri, de cealaltă parte, se apucară între ei de mii de jocuri vesele.

Însă printre oaspeți se afla și un negustor, unul dintre cei mai de seamă clienți ai starostelui ; și acela era un pătimaș de pomină după băieți, care nu lăsase neispitit de zăticneala lui nici un flăcăiandru din mahala. Îl chema Mahmud, dar nu era

cunoscut decît după porecla de „Deandoaselea"! Mahmud Deandoaselea, auzind zarva pe care-o făceau copiii...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și curmă povestirea îngăduită de regele Șahriar.

Ci într-a două sute cincizeci și șasea noapte

Ea urmă :

...auzind zarva pe care-o făceau copiii la masa lor, se simți înfiorat tot, și gîndi : „Hotărît că trebuie să se afle vreun chilipir prin partea aceea !" Și se folosi de prilejul că nimeni nu lua seama la el, ca să se ridice și să se prefacă a pleca zorit de o nevoie. Se strecură binișor printre pomi și ajunse în mijlocul băieților. Și rămase împietrit înaintea lor, adulmecîndu-le chipurile frumoase. Și nu-i trebui multă vreme pînă să bage de seamă că, fără putință de tăgadă, cel mai frumos dintre cei mai frumoși era Aluniță. Și-ncepu să-și facă mii de socoteli, cum să se-apuce să-i vorbească și să-l tragă de-o parte, și gîndi : „Ya Allah ! baremi de s-ar îndepărta oleacă de lîngă tovarășii lui !" Or, soarta îl sluji pînă peste nădejdile sale.

Într-adevăr, la un moment dat, Aluniță, întărîtat de joc și cu obrajii tare îmbujorați de zbeg, simți și el o mică nevoie. Și, ca un băiat bine crescut ce era, vru să se ferească de ochii celorlalți și se strecură tiptil mai încolo, printre tufă-

rișuri. Deandoaselea își zise atunci : „De bună seamă, dacă m-aș apropia acuma de el, l-aș speria. Trebuie să încerc altfel !“ Și ieși de după copac și se înfățișă în mijlocul tinerilor care-l recunoscuseră și-ncepură să-l hăituiască, alergîndu-i printre picioare. Și el, tare mulțumit, se lăsa în seama lor, zîmbindu-le ; și pînă la urmă, le spuse :

— Ia ascultați la mine, copii ! vă făgăduiesc să vă dau mîine cîte-o haină nouă la fiecare, și bani cît să vă împliniți toate voile, dacă izbutiți să-i stîrniți lui Aluniță dragostea de a călători și dorința de a pleca din Cairo !

Și băieții îi răspunseră :

— O, Deandoaselea, asta-i foarte ușor !

Atunci el îi părăsi și se întoarse la masă, lîngă vîrstnicii cei bărboși.

Cînd Aluniță se întoarse și el la locul său, tovarășii lui își făcură între ei cu ochiul, iar cel mai bun de gură din ceată se adresă lui Aluniță, spunîndu-i :

— În vreme ce lipseai am vorbit despre farmecele călătoriei și despre țările îndepărtate, despre Damasc, și despre Alep, și despre Bagdad ! Tu, Aluniță, care ai un tată așa de bogat, de bună seamă că trebuie să-l fi însoțit de multe ori în drumurile lui cu caravanele ? Povestește-ne, dar, și nouă, cîte ceva, din cele mai minunate lucruri cîte-ai văzut !

Dar Aluniță răspunse :

— Eu ? Păi, ce, voi nu știți că eu am fost crescut într-o locuință de sub pămînt și că n-am ieșit de acolo decît ieri ? Cum vreți să fi călătorit, în asemenea împrejurări ? Și-acuma-i ceva peste măsură că tata mi-a îngăduit să-l însoțesc de la casa noastră pînă la prăvălie !

Atunci, acelaşi băiat îi zise :

— Sărmane Aluniţă, ai fost păgubit de bucuriile cele mai plăcute, mai înainte chiar de a fi putut să le guşti ! Dacă ai şti, o, prietene, gustul minunat al călătoriilor, n-ai mai vrea să stai nici o clipă în casa tatălui tău. Toţi poeţii au cîntat pe întrecute plăcerea de a hoinări, şi iată de altminteri numai vreo cîteva versuri pe care ni le-au lăsat ei despre acest subiect :

Călătorie, au cine-ar şti spune
Farmecul tău, minune cu minune ?
Prieteni dragi, tot ce-i frumos pe lume
Numai schimbare e, şi numai drum e !
Perlele chiar, din vînăta genune
A mărilor, ies ca să se adune,
După ce trec întinderi fără nume,
În diadem, pe regi să-i încunune,
Sau gîturile de domniţe-anume.

Auzind această strofă, Aluniţă spuse :

— Fără-ndoială ! Dar şi tihna de-acasă are farmecul ei !

Atunci, unul dintre băieţi începu să rîdă şi le spuse tovarăşilor săi :

— Ia luaţi seama la Aluniţă ăsta ! E ca peştii, care mor de-ndată ce ies din apă !

Iar un altul se repezi şi zise :

— Ba nu ! pesemne că-i e frică să nu i se ofilească trandafirii din obraji !

Şi-un al treilea adăugă :

— Voi nu-l vedeţi că e ca muierile, care nu pot să facă nici un pas singure, de-ndată ce ies pe drum !

Şi-un altul, în sfîrşit, strigă :

— Ba zău așa ! Cum de nu ți-e rușine, Aluniță, să nu te porți ca un bărbat ?

Auzind toate aceste mustrări, Aluniță se simți atîta de umilit, încît își părăsi numaidecît oaspeții și, încălecînd pe catîr, luă calea spre oraș și ajunse, cu mînia în inimă și cu lacrimile în ochi, la maică-sa, care se sperie cînd îl văzu în starea aceea. Și Aluniță îi repetă batjocurile la care fusese supus de băieții de seama lui și-i mărturisi că vrea să plece îndată, fie oriunde-o fi, numai să plece ! Și adăugă :

— Ia seama la cuțitul ăsta ! Mi-l înfig în piept, dacă nu vrei să mă lași să călătoresc !

Față de-o hotărîre atîta de neașteptată, biata mamă n-avu decît să-și înghită lacrimile și să-i îngăduie să facă așa cum plănuia. Spuse, dar, lui Aluniță :

— Fiul meu, îți făgăduiesc că am să te ajut din toate puterile mele ! Dar, cum știu bine de mai-nainte că taică-tău n-are să te lase, m-apuc eu însămi să-ți pregătesc o încărcătură de mărfuri, pe cheltuiala mea.

Și Aluniță spuse :

— Dar atunci, fă toate astea numaidecît, înainte de-a sosi tata !

Îndată soția lui Șamsedin porunci robilor să deschidă una dintre magaziile cu mărfuri și-i puse pe cei ce împachetau să facă atîtea baloturi cît să încarce zece cămile.

Estimp, starostele Șamsedin, odată oaspeții plecați, îl căută degeaba pe fiul său prin grădină și, pînă la urmă, află că plecase spre casă. Și starostele, speriat de gîndul că fiului său i s-ar fi putut întîmpla vreo nenorocire de-a lungul drumului, dete galop catîrului și ajunse cu sufletul la gură în curte, unde putu, în sfîrșit, să se liniștească,

aflînd de la portarul casei că Aluniță sosise acolo fără nici un necaz. Dar care nu-i fu mirarea, cînd văzu în curte baloturile gata să fie încărcate și purtînd pe ele etichete, scrise cu litere mari : Alep, Damasc, Bagdad !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...scrise cu litere mari : Alep, Damasc, Bagdad !

Urcă grăbit la soția sa, care-i povesti atunci tot ceea ce se întîmplase, precum și jalnicul necaz ce-ar urma de s-ar împotrivi lui Aluniță. Și starostele spuse :

— Am să-ncerc, totuși, să-l fac să se răzgîndească !

Și-l chemă pe Aluniță și-i zise :

— O, copilul meu, Allah să te lumineze și să te întoarcă de la planul ăsta nefericit ! Au tu nu știi ce-a zis Profetul nostru — cu el fie rugăciunea și tihna ! — : „Fericit e omul care se hrănește cu fructele pămîntului său și care-și găsește în țara lui mulțumirea vieții !“ Iar cei de demult ziceau : „Nu porni nicicînd în călătorie, fie ea și numai de-o milă !“ Așa că, o, fiule, îți cer să-mi spui dacă, după asemenea cuvinte, mai stăruiești în hotărîrea ta.

Aluniță răspunse :

— Află, o, tată, că nu vreau să fiu neascultător ; dar, dacă te împotrivești plecării mele, nedîndu-mi cele de trebuință, am să-mi lepăd hainele, am să-mbrac haina săracă a dervișilor și am să plec pe jos să străbat țările și pămînturile.

Cînd starostele văzu că fiul său era hotărît să plece cu orice preț, fu silit, de voie de nevoie, să nu se mai pună în calea planului acestuia și-i zise :

— Atunci, iată, o, copilul meu, încă patruzeci de poveri de marfă ; și vei avea astfel, dimpreună cu cele zece pe care ți le-a dat mama ta, cincizeci de poveri de cămile. Ai să găsești în ele mărfuri potrivite pentru nevoile fiecărui oraș în care-ai să intri ; căci nu trebuie să încerci să vinzi la Alep, de pildă, stofele care le plac locuitorilor de la Damasc ; ar fi o proastă afacere. Pleacă, dar, fiule, și Allah să te aibă în pază și să-ți înlesnească drumul ! Și mai cu seamă să fii cu ochii-n patru cînd ai să străbați, în Pustia Leului, un loc care se cheamă Valea Cîinilor. Acolo-i bîrlogul unor tîlhari de drumul mare, care au de șef pe un beduin poreclit „Iutele", din pricina iuțelii atacurilor și a prădăciunilor lui.

Și Aluniță răspunse :

— Întîmplările, fie bune, fie rele, din mîna lui Allah ne vin ! Și, orice-aș face, n-o să am decît ceea ce mi-e dat !

Cum la aceste vorbe nu se mai putea răspunde, starostele nu mai zise nimic ; dar soția sa n-avu tihnă pînă ce nu făcu o mie de rugăciuni și făgădui o sută de oi santonilor[1] și-l puse pe fiul ei sub

[1] Schimnici arabi care trăiesc în pustietăți.

sfînta pază a lui El-Said Abd El-Kader El-Ghilani, ocrotitorul călătorilor.

După care starostele, însoțit de fiul său, care numai cu mare caznă izbuti să se smulgă din brațele bietei sale mame plîngînd asupra-i toate lacrimile inimii ei, se duse la caravana care de mult era cu totul gata.

Și starostele îl luă de-o parte pe bătrînul mokaddem al cămilarilor și al catîrgiilor, șeicul Kamal, și-i spuse :

— O, preacinstite mokaddem, îți încredințez acest copil, lumina ochilor mei, și-l pun sub aripa lui Allah și sub paza ta ! Iar tu, fiule, îi spuse lui Aluniță, iată-l pe cel care-ți va ține loc de tată în lipsa mea. Să-l asculți și să nu faci niciodată nimic fără să te sfătuiești cu el !

Dete apoi o mie de dinari de aur lui Aluniță și, ca ultim sfat, îi spuse :

— Îți dau mia asta de dinari, fiule, ca să poți să te folosești de ei și să aștepți cu răbdare vremea cea mai prielnică pentru vînzarea mărfurilor tale ; căci trebuie să te ferești să le vinzi atunci cînd prețurile sînt în scădere. Trebuie să pîndești prilejul cînd stofele și celelalte mărfuri sînt cît mai scumpe, ca să le vinzi în cele mai bune împrejurări.

Apoi își luară rămas-bun, caravana porni la drum și în curînd fu dincolo de porțile orașului Cairo.

Estimp, în ce-l privește pe Mahmud-Deandoaselea, iată ! Aflînd de plecarea lui Aluniță, începu și el numaidecît să-și facă pregătirile ; și, în cîteva ceasuri, catîrii și cămilele îi erau încărcate cu poveri, și caii înșăuați. Și, fără să piardă vremea,

porni la drum şi-ajunse din urmă caravana, la cîteva mile de la Cairo. Şi îşi zicea : „Acum, în pustie, o, Mahmud, nimeni n-are să te pîrască şi nimeni n-are să te supravegheze. Şi-ai să poţi, fără teamă că ai să fii tulburat, să te desfătezi cu acest copil."

Aşa că, de la-ntîiul popas, Deandoaselea îşi aşeză corturile lîngă corturile lui Aluniţă şi-l sfătui pe bucătarul lui Aluniţă să nu se mai ostenească să aprindă focul, întrucît el, Mahmud, îl invitase pe Aluniţă să vină să ia masa laolaltă cu el, în cortul lui.

Şi-aşa şi fu. Aluniţă veni în cortul lui Deandoaselea, dar însoţit de şeicul Kamal, mokaddemul cămilarilor. Şi-n seara aceea, Deandoaselea rămase păgubaş. Şi-a doua zi, la al doilea atac, se întîmplă la fel ; şi-aşa, zi de zi, pînă ce ajunseră la Damasc ; căci de fiecare dată Aluniţă primea poftirea lui Deandoaselea, dar venea în cortul lui însoţit de mokaddemul cămilarilor.

Dar, cînd ajunseră la Damasc, unde Deandoaselea avea, de altminteri, ca şi la Cairo, la Alep şi la Bagdad, o casă a lui, ca să-şi primească prietenii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind şi îşi curmă îngăduita povestire.

Ci într-a două sute cincizeci şi opta noapte

Ea urmă :

...o casă a lui, ca să-şi primească prietenii, trimise la Aluniţă, care rămăsese sub corturile lui,

la intrarea în oraș, un sclav ca să-l poftească, numai pe el singur, să vină să-l cinstească cu prezența lui. Și Aluniță răspunse :

— Așteaptă să-i cer părerea șeicului Kamal !

Dar mokaddemul cămilarilor încruntă din sprîncene cînd auzi de ce e vorba și răspunse :

— Nu, fiule, nu trebuie să primești !

Și Aluniță nu primi.

Șederea la Damasc nu fu lungă și porniră degrabă la drum spre Alep, unde, cum sosiră, Deandoaselea trimise să-l poftească pe Aluniță. Dar, ca și la Damasc, șeicul Kamal fu de părere să nu se ducă, iar Aluniță, fără să știe bine pentru ce era mokaddemul așa de aspru, nu vru să-l supere. Și, încă și de data aceasta, Deandoaselea rămase păgubaș, și pentru drumul și pentru cheltuielile ce le făcuse.

Dar cînd părăsiră Alepul, Deandoaselea se jură amarnic că de data asta lucrurile n-au să se mai petreacă tot așa. Și, la întîiul popas spre Bagdad, puse să se pregătească un ospăț cum nu s-a mai pomenit, și veni el însuși să-l poftească pe Aluniță să-i fie oaspete. Și de data aceasta Aluniță fu într-adevăr nevoit să primească, nemaiavînd nici un motiv temeinic să se împotrivească, și se întoarse mai întîi în cort, ca să se îmbrace în chipul cuvenit.

Atunci șeicul Kamal veni la el și-i zise :

— Necugetat mai ești, o, Aluniță ! De ce ai primit să te duci la Mahmud ? Au tu nu știi ce gînduri are ? Și n-ai aflat pentru care pricină a fost poreclit el Deandoaselea ? Oricum, ar fi trebuit să-i ceri sfatul și unui bătrîn ca mine, despre care poeții au spus :

L-am întrebat pe-un trist moșneag :
„Ce umbli veșnic frînt de șale ?“
El mi-a răspuns : „Copile drag,
Mi-am fost pierdut cîndva pe cale
Al tinereților șirag.
Și l-am tot căutat așa,
Încovoiat, fără-ncetare,
Că sub experiența grea
M-am gîrbovit atît de tare,
De nu mai pot, oricît aș vrea,
Să-mi mai îndrept biata spinare.“

Aluniță însă răspunse :

— O, preacinstitule mokaddem, ar fi totuși necuviincios să nu primesc poftirea prietenului nostru Mahmud, căruia, nu prea știu de ce, i se spune Deandoaselea. Și, de altfel, nu văd deloc ce aș avea de pierdut ducîndu-mă la el.

Și mokaddemul răspunse repezit :

— Pe Allah ! are să te mănînce ! El a mai mîncat și pe mulți alții !

La aceste cuvinte, Aluniță pufni în rîs și se grăbi să se ducă la Deandoaselea, care-l aștepta cu nerăbdare. Și amîndoi intrară în cortul unde fusese pregătit ospățul.

Or, într-adevăr, Deandoaselea nu precupețise nimic pentru a-l întîmpina așa cum trebuie pe minunatul flăcăiaș ; și totul era întocmit ca să încînte ochii și să ațîțe simțurile. Așa încît masa fu veselă și plină de însuflețire ; și amîndoi mîncară cu mare poftă și băură din aceeași cupă, pînă ce se săturară. Și cînd vinul începu să li se suie la cap, iar robii se retraseră pe nesimțite, Deandoaselea, beat de patimă, se aplecă spre Aluniță și, luîndu-i obrajii în palme, dădu să-l sărute.

Aluniță însă, foarte tulburat, ridică fără să vrea mîna ; iar sărutarea lui Deandoaselea nimeri drept în palma băiatului. Atunci Mahmud îi aruncă un braț în jurul gîtului, iar cu celălalt îl cuprinse pe după mijloc și, cum Aluniță îl întreba : „Dar ce vrei, oare, să faci ?“ el îi spuse :

— Încerc numai să explic aceste versuri ale poetului :

O, tu, lumină a ochilor mei,
Ia tot ceea ce poți să iei,
O palmă, două palme, trei,
Cît îți face plăcere, și cît vrei,
Să-ți fie drag, să fim noi singurei !...

Și Mahmud Deandoaselea se pregătea să-i lămurească băiatului asemenea versuri. Aluniță, însă, fără să-și dea seama prea bine ce vroia Mahmud, se simți tare stînjenit de aerele, de gesturile și de mișcările acestuia, și vru să plece. Dar Deandoaselea îl opri și sfîrși prin a-l face să înțeleagă pînă la urmă despre ce era vorba.

După ce Aluniță pricepu bine gîndurile lui Deandoaselea și după ce cîntări bine cererea lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și noua noapte

Ea urmă :

...după ce cîntări bine cererea lui, se ridică numaidecît și-i zise :

— Nu, pe Allah ! eu marfă de aceasta nu vînd ! Oricum, trebuie să-ţi spun că, de-aş vinde-o altora pe aur, ţie ţi-aş dărui-o pe degeaba !

Şi, cu toate rugăminţile lui Deandoaselea, Aluniţă nu vru să mai rămînă nici o clipă în cort. Ieşi zorit şi ajunse îndată la tabăra unde mokaddemul, foarte îngrijorat, îl aştepta să se întoarcă.

Aşa încît atunci cînd mokaddemul Kamal îl văzu pe Aluniţă intrînd cu acea înfăţişare ciudată, îl întrebă :

— Pe Allah ! Ce s-a întîmplat oare ?

El răspunse :

— Nimic, nimic ! Numai că trebuie să ridicăm numaidecît tabăra şi să ne îndreptăm spre Bagdad fără zăbavă ; căci nu mai vreau să călătoresc împreună cu Deandoaselea. Are nişte gusturi tare stînjenitoare.

Şeicul cămilarilor zise :

— Nu ţi-am spus eu, fiule ? Ci slăvit fie Allah că n-ai păţit nimic ! Numai că trebuie să-ţi atrag luarea-aminte că va fi foarte primejdios să călătorim astfel singuri. Mai bine-i să rămînem aşa cum sîntem, într-o singură caravană, ca să putem înfrunta atacurile tîlharilor beduini de care sînt bîntuite locurile de pe-aici.

Aluniţă însă nu vroi să asculte nimic şi dădu poruncă de plecare.

Mărunta caravană plecă, aşadar, la drum singură şi nu conteni de mers astfel, pînă ce într-o zi, pe la asfinţit de soare, nu mai fu decît la cîteva mile pînă la porţile Bagdadului.

Mokaddemul cămilarilor veni atunci la Aluniţă şi-i spuse :

— Mai bine-i, fiule, să îndemnăm pînă la Bagdad chiar în noaptea asta, fără a ne opri aici

pentru conac. Căci locul acesta în care ne aflăm este cel mai primejdios din toată călătoria : aici este Valea Ciinilor. Ne-ar paşte prea mare năpastă să fim atacaţi, de ne-am petrece noaptea aici. Să ne grăbim, aşadar, s-ajungem la Bagdad înainte de închiderea porţilor. Căci, fiule, trebuie să ştii că marele calif pune în fiecare seară să se închidă strașnic porţile oraşului, spre-a împiedica hoardele de eretici fanatici să intre pe furiş în cetate şi să pună mîna pe cărţile de ştiinţă şi pe scrierile literare, închise în sălile şcolilor, şi să le arunce în Tigru.

Aluniţă, căruia asemenea hotărîre nu-i era pe plac, răspunse :

— Nu, pe Allah, nu vreau să intru noaptea în oraş, căci vreau să mă bucur de priveliştea Bagdadului în răsăritul soarelui. Să ne petrecem, aşadar, noaptea aici, căci, la urma urmei, nu am nici un zor şi nu călătoresc pentru afaceri, ci numai pentru desfătarea mea şi pentru a vedea ceea ce nu cunosc.

Şi bătrînul mokaddem nu mai avu altceva de făcut decît să se încline, plîngînd în sineşi primejdioasa încăpăţînare a fiului lui Şamsedin.

Estimp, Aluniţă mîncă ce mîncă, după care robii plecară să se culce, iar el ieşi din cort şi se duse ceva mai încolo, pe vale, unde se aşeză sub un copac luminat de lună. Şi, inspirat de acel loc prielnic visărilor, începu un cîntec al poetului :

Regină a Irakului, o, dulce
Cetate-a desfătărilor depline,
Bagdadule, cetate de califi
Şi de poeţi, cît te-am visat, în mine,
O, tu, a păcii...

Deodată, însă, mai înainte ca el să isprăvească prima strofă, auzi din stînga lui o larmă înfricoşătoare şi un galop de cai, şi nişte răcnete scoase de o sută de guri dintr-o dată. Şi se întoarse şi văzu tabăra năpădită de o ceată mare de beduini răsărind din toate părţile, de parcă ieşeau din pămînt.

Această privelişte, pentru el nouă, îl ţintui locului, şi putu astfel să vadă de departe măcelărirea caravanei, care vrusese să se apere, şi jefuirea întregii tabere. Şi cînd beduinii văzură că nu mai rămăsese în picioare nimeni, luară cămilele şi catîrii şi pieriră într-o clipită pe unde veniseră.

După ce uluiala în care se afla i se risipi oleacă, Aluniţă se întoarse la locul unde-i fusese tabăra şi putu să-i vadă pe toţi oamenii lui sugrumaţi. Şi însuşi şeicul Kamal, mokaddemul cămilarilor, cu toată vîrsta lui preacinstită, nu fusese cruţat mai mult decît ceilalţi, şi zăcea mort, cu pieptul străpuns de numeroase lovituri de lance. Iar Aluniţă, nemaiputînd să îndure vederea unei privelişti atît de înspăimîntătoare, o luă la fugă fără a îndrăzni să se uite în urmă-i.

Şi aşa fugi toată noaptea şi, ca să nu stîrnească lăcomia vreunui alt tîlhar, se despuie cu totul de bogatele lui haine, pe care le aruncă departe, şi nu păstră pe el decît cămaşa. Şi aşa, pe jumătate gol, îşi făcu intrarea în Bagdad, în zorii zilei.

Atunci, sleit de oboseală şi nemaiputînd să se ţină pe picioare, se opri dinaintea celei dintîi fîntîni publice care-i ieşi în cale, la intrarea în oraş. Îşi spălă mîinile, faţa şi picioarele, şi se sui pe acoperişul de deasupra fîntînii, unde se întinse cît era de lung şi adormi fără multă zăbavă.

Estimp, Mahmud-Deandoaselea pornise şi el la drum, dar luase o cale mai scurtă, prin altă parte, şi astfel scăpase de întîlnirea cu tîlharii. Şi-aşa că sosise la porţile Bagdadului chiar în clipa cînd Aluniţă intrase în cetate şi adormise deasupra fîntînii.

Cum trecea pe lîngă această fîntînă, Deandoaselea se apropie de jgheabul de piatră prin care curgea apa pentru vite şi vru să-şi dea la adăp calul însetat. Animalul văzu însă umbra alungită a băiatului adormit şi se dădu înapoi sforăind. Atunci Deandoaselea ridică ochii spre acoperiş şi era mai-mai să cadă de pe cal, recunoscîndu-l pe Aluniţă în flăcăiaşul pe jumătate gol care dormea pe piatră...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute şaizecea noapte

Ea urmă :

...flăcăiaşul pe jumătate gol care dormea pe piatră. Sări îndată jos de pe calul său, se căţără pe acoperiş şi rămase ţintuit de admiraţie dinaintea lui Aluniţă culcat, cu capul sprijinit pe un braţ, în toropeala somnului. Şi, pentru întîia oară, putu, în sfîrşit, să privească în voie desăvîrşirile acelui trup tînăr, cu negrele-i aluniţe strălucind pe pielea albă. Şi nu pricepea nicicum datorită cărei întîmplări regăsea astfel în calea sa, dormind

deasupra acelei fîntîni, acel înger de dragul căruia făcuse el toată acea călătorie. Şi nu izbutea deloc să-şi desprindă privirea de pe gingaşa aluniţă, rotundă ca un bob de mosc, ce-i împodobea piciorul stîng rămas dezvelit în acea clipă. Şi îşi spunea, neştiind întocmai la ce anume să se hotărască : „Ce-ar fi mai bine să fac ? Să-l trezesc ? Să-l iau, aşa cum se află, pe calul meu şi să fug cu el în pustie ? Să aştept să se deştepte, să-i vorbesc, să-l înduioşez şi să-l hotărăsc să vină cu mine la casa mea din Bagdad ?"

Pînă la urmă, se opri la gîndul acesta şi, aşezîndu-se pe acoperiş, la picioarele flăcăiandrului, aşteptă să se trezească, scăldîndu-şi ochii în toată limpezimea pe care soarele o revărsa pe trupu-i de copilandru.

Aluniţă, odată sătul de somn, întinse picioarele şi întredeschise ochii ; şi în aceeaşi clipă Mahmud îl luă de mînă şi, cu un glas tare dulce, îi spuse :

— Nu-ţi fie teamă, copilul meu, te afli sub ocrotirea mea. Ci lămureşte, rogu-te, degrabă, care-i pricina de te aflu aşa ?

Atunci Aluniţă se ridică în capul oaselor şi, măcar că se simţea stînjenit de privirea îndrăgostitului său, îi povesti totul de-a fir-a-păr. Şi Mahmud îi spuse :

— Slavă lui Allah, o, tinere prieten al meu, că ţi-a spulberat avutul, dar ţi-a lăsat viaţa : căci, precum a spus poetul :

Cînd scapi cu viaţă din vîltoare,
Chiar şi de pierzi averea toată,
Întreg prăpădul nu te doare
Mai mult ca unghia tăiată.

Şi, de altminteri, nici avutul tău nu-i deloc pierdut, devreme ce tot ceea ce am eu este şi al tău.

Hai, așadar, la mine acasă, să te scalzi și să te îmbraci ; și din clipa aceasta, poți să socoți toate bunurile lui Mahmud ca pe ale tale, și viața lui Mahmud este închinată ție.

Și tot așa de părinteşte-i vorbi mai departe lui Aluniță, pînă ce-l hotărî să meargă cu el.

Coborî, așadar, mai întîi el și-l ajută apoi să încalece pe cal la spate, după care porni la drum spre casă, înfiorîndu-se de bucurie.

Cea dintîi grijă-i fu să-l ducă pe Aluniță la hamam și să-l scalde el însuși, fără ajutorul nici unui masagiu sau al vreunui alt slujitor ; și, după ce îl înveșmîntă într-o rantie de mare preț, îl pofti să intre în sala în care își primea de obicei prietenii.

Era o sală plină de o minunată răcoare și de umbră, luminată numai de sclipirile smalțurilor și ale faianțelor. O mireasmă de tămîie te îmbăta, purtînd sufletul către grădinile de camfori și de cinamome. La mijloc, susura o fîntînă țîșnitoare. Era o tihnă desăvîrșită, și desfătarea acolo se putea trăi în deplină netulburare.

Se așezară amîndoi pe covoare, iar Mahmud împinse spre Aluniță o pernă, ca să-și rezeme brațul de ea. Bucatele erau aduse pe tăvi și ei mîncară din ele ; și pe urmă băură vinuri de soi, aduse în oluri mari. Atunci, Deandoaselea, care pînă aci nu se arătase prea zorit, nu se mai putu stăpîni și izbucni, recitînd această strofă a poetului :

O, dor călău ! nici dulcele alint
Al ochilor, nici calda sărutare
A buzelor nu sting aprinsu-ți jind
Și nu-ți pot da vreodată alinare
O, dor al meu ! asupră-ți simți mereu

Povara grea de patimă amară,
Şi n-ai să scapi de-amarnicul ei greu,
De n-ai să guşti beţia ei cea rară.

Ci Aluniţă, dedat acum cu versurile lui Deandoaselea, pătrunzîndu-le lesne înţelesul adesea tulbure, se ridică numaidecît şi-i spuse gazdei sale :

— Chiar că nu pricep deloc stăruinţa ta în această privinţă. Nu pot decît să-ţi spun încă o dată ceea ce ţi-am mai spus : În ziua în care aş vinde altora pe aur marfa aceasta, ţie ţi-aş da-o pe degeaba.

Şi, fără a vroi să mai asculte trăncănelile lui Deandoaselea, îl părăsi pe dată şi se duse.

Cînd se văzu afară, începu să cutreiere oraşul. Dar se şi făcu noapte ; şi, neştiind încotro să se îndrepte, străin cum era în Bagdad, hotărî să-şi petreacă noaptea într-o moscheie ce i se ivi în cale. Intră, aşadar, în curte şi, pe cînd îşi scotea sandalele ca să treacă pragul în moscheie, văzu venind spre el doi oameni, înaintea cărora mergeau robii lor, ce le luminau drumul cu două fanare aprinse. Se dete la o parte, ca să le facă loc ; dar cel mai bătrîn dintre ei se opri dinaintea lui şi, după ce îl măsură cu multă luare-aminte, îi zise :

— Pacea fie cu tine !

Iar Aluniţă îi răspunse la salamalek. Celălalt zise iar :

— Eşti străin, copile ?

El răspunse :

— Sînt din Cairo. Tată-meu este Şamsedin, starostele neguţătorilor din cetate.

La cuvintele acestea, bătrînul se întoarnă spre tovarăşul său şi-i spuse :

— Allah ne stă în ajutor mai peste dorinţele noastre ! Nu nădăjduiam să dăm aşa de repede de străinul pe care-l căutam şi care are să ne scoată de la necaz.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute şaizeci şi una noapte

Ea urmă :

...care are să ne scoată de la necaz.

Pe urmă îl luă pe Aluniţă de-o parte şi-i spuse :

— Binecuvîntat fie Allah care ni te-a scos în cale ! Avem să-ţi cerem să ne faci un bine, pentru care te-am răsplăti din plin, dîndu-ţi cinci mii de dinari, straie de o mie de dinari, şi un cal de o mie de dinari. Iată ! Tu ştii, fiule, că, după legea noastră, cînd un musulman îşi lasă întîia oară soţia, poate s-o ia îndărăt, fără de nici o angara, după trei luni şi zece zile ; şi dacă o lasă şi a doua-oară, el poate tot aşa s-o ia îndărăt, tot după ce a trecut legiuitul răstimp ; ci dacă se leapădă de ea şi a treia oară, ori dacă, fără s-o fi alungat vreodată, îi spune numai : „Mă lepăd de tine de trei ori", sau doar : „Nu-mi mai eşti nimic, jur pe cea de-a treia despărţanie !" în asemenea împrejurare, dacă soţul mai doreşte s-o ia îndărăt pe femeie, legea cere ca mai întîi un alt bărbat să se însoare legiuit cu femeia lăsată, şi acela s-o alunge la rîndu-i, după ce s-a culcat, fie şi o singură noapte,

cu ea. Şi numai atunci întîiul soţ poate s-o ia îndărăt, ca soţie legiuită. Legea aceasta este de cea mai înaltă înţelepciune, întrucît ea-i cea mai bună ocrotire a soţilor şi-i cea mai temeinică chezăşie a credincioşiei lor unul faţă de altul şi a desăvîrşitei lor legături. Şi tocmai ăsta-i necazul tînărului acestuia care este cu mine. S-a lăsat mai alaltăieri dus de o păcătoasă pornire şi-a ţipat la nevastă-sa, care-i fiică-mea : „Ieşi din casa mea ! Nu vreau să te mai ştiu ! Mă lepăd de tine prin Cele-Trei !" Şi îndată fiică-mea, care-i nevasta lui, şi-a tras vălul peste obraz în faţa soţului ei, care pentru ea din acea clipă era ca şi un străin, şi-a luat zestrea şi s-a întors chiar din acea zi în casa mea. Ci acuma soţul ei, pe care-l vezi aci, doreşte fierbinte s-o ia îndărăt. A venit la mine să-mi sărute mîinile şi să mă roage să-l împac cu nevastă-sa. Şi eu am primit să fac lucrul acesta. Şi-am ieşit numaidecît să-l căutăm pe bărbatul care să slujească de înlocuitor timp de-o noapte. Şi-aşa, fiule, am dat de tine. Cum tu eşti străin de oraşul nostru, lucrurile s-ar petrece tainic, numai cu cadiul de faţă, şi nu s-ar afla nimic în afară ! Şi aşa, tu ai fi dezlegătorul.

Starea de sărăcie în care se afla Aluniţă îl făcu să primească totul cu dragă inimă şi îşi zise : „Pun mîna pe cinci mii de dinari, capăt straie de o mie de dinari, şi un cal tot de o mie de dinari, şi, pe deasupra, am să şi petrec straşnic toată noaptea. Pe Allah ! primesc !" Şi le spuse celor doi oameni care aşteptau cu înfrigurare răspunsul :

— Pe Allah ! primesc să fiu dezlegătorul !

Atunci soţul femeii, care nu rostise încă nici un cuvînt, se întoarnă către Aluniţă şi-i spuse :

— Ne scoţi, într-adevăr, dintr-o mare încurcătură, căci trebuie să-ţi spun că soţia mi-i nespus

de dragă. Numai că tare mă tem că mîine dimineață, de-o să-ți fie soția mea pe plac, n-ai să mai vrei s-o lași și n-ai să mi-o mai dai îndărăt. Legea, într-o împrejurare ca aceasta, îți dă dreptate. Drept aceea, numaidecît, în fața cadiului, tu trebuie să te legi că ai să-mi plătești în schimb, ca daune, zece mii de dinari, dacă, din nenorocire, n-ai mai vrea să te desparți de ea mîine.

Și Aluniță primi, fiind cu totul hotărît să nu stea decît o noapte lîngă femeia cu pricina.

Se duseră, așadar, tustrei la cadiu și, în fața lui, întocmiră senetul de însurătoare, după cerințele legii. Iar cadiul, cînd îl văzu pe Aluniță, se simți tare tulburat în sine și-l îndrăgi pe dată. Așa că avem să mai auzim de el de-a lungul acestei povestiri.

Pe urmă, după ce senetul fu întocmit, plecară de la cadiu, iar tatăl femeii îl luă pe Aluniță și-l pofti să intre în casa lui. Îl rugă să aștepte în odaia de la intrare și se duse repede s-o vestească pe fiică-sa, spunîndu-i :

— Scumpa mea copilă, ți-am găsit un băiat tare bine făcut, care nădăjduiesc că o să-ți placă. Ți-l laud în totului-tot. Petrece cu el o noapte desfătătoare și bucură-te după cum ți-i voia. Nu-n toate nopțile ai în brațe un băiat atîta de minunat.

Și, după ce o dăscăli astfel pe fiică-sa, bunul părinte se duse foarte mulțumit la Aluniță să-i spună același lucru. Și-l rugă să mai aștepte oleacă, pînă ce noua lui soție se va pregăti întru totul să-l primească.

Estimp, soțul dintîi se duse numaidecît la o bătrînă tare vicleană, care-l crescuse, și-i zise :

— Mă rog ție, maica mea bună, închipuie numaidecît vreun șiretlic care să-l împiedice pe dez-

legătorul pe care l-am găsit să se apropie în noaptea asta de nevasta mea divorțată !

Și baba răspunse :

— Pe viața ta ! nimica nu mi-e mai ușor !

Și se-nvălui în vălul ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaizeci și doua noapte

Ea urmă :

...Și se-nvălui în vălul ei și plecă la casa divorțatei, unde mai întîi îl văzu pe Aluniță în odaia de intrare. Îl salută și-i zise :

— Am venit la tînăra divorțată să-i ung trupul cu alifii, așa cum fac în fiece zi, ca s-o vindec de lepra de care-i bolnavă, biata de ea !

Și Aluniță strigă :

— Ferească-mă Allah ! Cum, bună maică ? Femeia aceasta-i bolnavă de lepră ? Și eu trebuia să dorm toată noaptea cu ea ! Căci sînt dezlegătorul ales de soțul ei cel de dinainte.

Și baba răspunse :

— O, fiule, Allah ocrotească-ți frumoasa tinerețe ! Da, negreșit, ai face bine să nu dormi cu ea !

Și-l lăsă năuc și intră la divorțată, pe care o încredință de același lucru despre tînărul ce urma să slujească de dezlegător. Și-o sfătui să se ferească de el, ca să nu se molipsească. După care plecă.

Iar Aluniță sta și aștepta un semn de la tînără, înainte de a intra la ea. Dar aștepta el mult și bine, fără să vadă pe nimenea venind, afară de-o roabă care-i aduse o tavă cu mîncare. Mîncă și bău, apoi, ca să-și treacă vremea, rosti o surată din *Coran* și pe urmă începu să îngîne niște strofe, cu un glas mai dulce decît cel al tînărului David dinaintea lui Saul.

Cînd tînăra femeie auzi din odaia ei acest glas, își zise : „Ce-mi tot trăncănea cobea aia bătrînă ? Poate un om bolnav de lepră să fie dăruit cu un glas atît de frumos ? Pe Allah ! mă duc să-l chem și să văd cu ochii mei dacă nu cumva baba m-a mințit. Mai întîi, însă, ia să-i răspund !" Și luă o lăută indienească pe care-o acordă cu meșteșug și, cu un glas ce ar fi făcut să se oprească în slava cerului păsările din zborul lor, cîntă :

Mi-i drag un tînăr căprior,
Cu ochii galeși, visători,
Cu mijloc zvelt și pas ușor,
Că însuși ramul foșnitor
Învață-al vînturilor zbor
Văzîndu-i mersul plutitor.

Cînd Aluniță auzi cele dintîi note ale acestui cîntec, se opri și ascultă cu o luare-aminte fermecată. Și gîndi : „Ce-mi tot spunea bătrîna aia vînzătoare de alifii ? O leproasă n-ar putea să aibă un glas atît de frumos !" Și numaidecît, luînd tonul după cele din urmă note pe care le auzise, cîntă cu un glas ce-ar fi făcut să horească și stîncile :

Mă-nchin gazelei zvelte care,
Temîndu-se de vînător,
Ascunde-mbujorata floare
De pe obrazu-i vrăjitor.

Rostise versurile cu atîta căldură, încît tînăra femeie, zguduită ca de un fior, se repezi să dea la o parte perdelele ce-o despărţeau de tînărul bărbat şi se înfăţişă vederii lui, ca luna ieşind deodată dintre nori. Şi-i făcu semn să intre repede, şi-o luă înaintea lui legănîndu-şi şoldurile. Şi Aluniţă se simţi uluit de frumuseţea, de prospeţimea şi de tinereţea ei. Dar nu cuteză s-o atingă, de teamă să nu se molipsească.

Deodată însă tînăra, fără a rosti vreo vorbă, într-o clipită se dezbrăcă de cămaşă şi de pantalonaşi, zvîrlind totul cît colo, şi rămase goală-goluţă, curată ca argintul străcurat, dreaptă şi suavă ca un trunchi de palmier tînăr.

Văzînd-o aşa, Aluniţă simţi tresărind moştenirea ce-o avea de la preacinstitul tătîne-său. Şi, pricepînd de ce-i vorba, vru s-o îmbie pe tînăra femeie. Ci ea îi zise :

— Să nu te-atingi de mine ! Mi-e frică să nu iau lepra de pe trupul tău !

La cuvintele acestea, Aluniţă, fără a rosti o vorbă se dezbrăcă de toate hainele de pe el, apoi şi de cămaşă şi de pantaloni, zvîrlind totul cît colo, şi se arătă în desăvîrşita-i goliciune, limpede ca apa de izvor şi neprihănit ca ochii de copil.

Atunci muieruşca, nemaiîndoindu-se că la mijloc fusese şiretlicul bătrînei codoaşe, pusă la cale de soţul ei dintîi, şi vrăjită de farmecele tînărului, se repezi la el, îl cuprinse în braţe şi-l împinse spre pat, unde se prăbuşiră, şi-i spuse :

— Fă cele ce se cuvin, o, şeicule Zaharia, o, tată al atotputinţelor !

La chemarea aceea limpede, Aluniţă o îmbrăţişă şi el pe tînără, şi-astfel petrecură laolaltă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...petrecură laolaltă în grădinile tinereţii.

După care, trudiţi, dormiră amîndoi pînă dimineaţa. Cînd se trezi, Aluniţă o întrebă pe soţia lui trecătoare :

— Cum te cheamă, inima mea ?

Ea răspunse :

— Zobeida.

El îi zise :

— Ei bine, Zobeida, tare-mi pare rău că sînt nevoit să te părăsesc !

Ea întrebă tulburată :

— Şi de ce să mă părăseşti ?

El zise :

— Păi ştii bine că eu nu sînt decît dezlegătorul !

Ea strigă :

— Nu, pe Allah ! Îmi închipuiam, în fericirea mea, că eşti un dar minunat pe care mi-l făcea bietul tata, ca să-l înlocuieşti pe celălalt.

El spuse :

— O, fermecătoare Zobeida, eu sînt un dezlegător adus de tatăl tău şi de soţul tău dintîi. Şi, socotind că ar fi cu putinţă vreo reavoinţă din parte-mi, odată ce-aş fi gustat din farmecele tale, amîndoi au avut grijă să mă pună să iscălesc în faţa cadiului o învoială ce mă sileşte să le plătesc zece mii de dinari, dacă în dimineaţa aceasta nu mă despărţesc de tine. Şi, ce-i drept, nu văd cum aş putea să le plătesc o sumă atît de mare, eu, care nu am în buzunar nici măcar o drahmă. Aşa

că-i mai bine să plec, altmintrelea mă paşte temniţa, devreme ce nu-s în stare să plătesc nimic.

La aceste cuvinte, tînăra Zobeida rămase o clipă pe gînduri ; apoi, sărutînd ochii flăcăului, îl întrebă :

— Cum te cheamă, lumina mea ?

El spuse :

— Aluniţă.

Ea se minună.

— Pe Allah, niciciînd nu s-a potrivit mai bine un nume cu acela ce-l poartă ! Ei bine, iubitule, o, Aluniţă, devreme ce-aş da tot zahărul candi de pe lume pentru dulceaţa ta, îţi jur că avem să găsim noi un vicleşug ca să nu ne mai despărţim niciodată ; căci mai degrabă mor, decît să mai fiu a altuia, după ce te-am cunoscut !

El întrebă :

— Şi cum o să facem ?

Ea spuse :

— Lucru-i tare simplu. Uite ! Taică-meu are să vină îndată să te ia şi să te ducă la cadiu, ca să împliniţi cele ce v-aţi învoit. Tu, atunci, să te apropii galeş de cadiu şi să-i spui : „Nu mai vreau să divorţez !“ El are să te întrebe : „Cum ? nu vrei să capeţi cele cinci mii de dinari, ce trebuie să ţi se dea, şi hainele de o mie de dinari, şi calul tot de o mie de dinari, ca să rămîi cu o femeie ?“ Tu să răspunzi : „Eu socot că fiecare fir de păr al femeii aceleia preţuieşte zece mii de dinari ! Aşa că vreau să rămîn stăpînul unui păr atît de scump.“ Atunci cadiul o să spună : „E dreptul tău ! Însă ai să-i plăteşti, în schimb, soţului dintîi suma de zece mii de dinari“. Şi-atunci, dragule, ascultă bine ce-ţi spun acuma ! Bătrînului cadiu, om altminteri minunat, i-s dragi la nebunie băieţandrii. Iar tu, de

bună seamă, că ai şi stîrnit în sine-i o adîncă tulburare, nici nu mă îndoiesc.

Aluniţă strigă :

— Păi tu, aşadar, crezi că şi cadiul e deadoaselea ?

Zobeida pufni în rîs şi spuse :

— De bună seamă ! Dar ce te-o fi minunînd atîta una ca asta ?

El spuse :

— Hotărît că-i scris ca, toată viaţa lui, Aluniţă să nimerească de la un deandoaselea la alt deandoaselea. Ci, o, isteaţă Zobeida, spune, rogu-te, mai departe, cele ce spuneai. Ziceai, dar : „Bătrînului cadiu, om altmintrelea minunat, îi plac la nebunie băieţandrii". Nu cumva să mă sfătuieşti acuma să-i vînd lui mărfurile mele !

Ea zise :

— Nu ! Ai să vezi ! Şi adăugă : După ce cadiul îţi va spune : „Trebuie să plăteşti cele zece mii de dinari !" tu să-l priveşti cam aşa, într-un anume fel, nu prea mult, dar oricum într-un chip care să-l topească de tulburare, acolo, pe covor. Şi-atunci el, negreşit, are să-ţi dea o păsuire, ca să-ţi plăteşti datoria. Şi de-aci-ncolo, voia-i la Allah !

La aceste cuvinte, Aluniţă cugetă un răstimp şi spuse :

— N-am nimic împotrivă.

Şi-n acea clipă, o sclavă de dincolo de perdea dădu glas şi spuse :

— Stăpînă Zobeida, tatăl tău e aici şi-l aşteaptă pe stăpînul meu !

Atunci Aluniţă se ridică, se îmbrăcă degrabă şi se duse la tatăl frumoasei Zobeida. Şi amîndoi se întîlniră în uliţă cu soţul dintîi şi plecară la cadiu.

Iar cele spuse de Zobeida se împliniră vorbă cu vorbă. Ci trebuie să spun şi că Aluniţă avu grijă să urmeze întocmai îndrumările de preţ pe care i le dăduse ea.

Aşa încît cadiul, topit cu totul de frumuseţea lui Aluniţă, îi dădu, nu o păsuire de numai trei zile, cît ceruse sfios tînărul, ci îşi încheie judecata în termenii aceştia : „Legile religiei noastre şi ale şariatului nu pot să silească pe cineva să se despartă de soţia lui ! Iar cele patru rituri ale dreptei credinţe ne învaţă întru totul la fel, în această privinţă. Pe de altă parte, dezlegătorul, devenit acum soţ după lege, se bucură de păsuire, dat fiind că este străin. Îi dăm, aşadar, zece zile, ca să-şi plătească datoria."

Atunci Aluniţă sărută cuviincios mîna cadiului, care gîndea în sineşi : „Pe Allah ! flăcăul ăsta frumos preţuieşte mai bine de zece mii de dinari. Şi i le-aş dărui bucuros chiar eu !"

Pe urmă, Aluniţă îşi luă cu multă gingăşie rămas-bun şi alergă la soţia sa...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute şaizeci şi patra noapte

Ea urmă :

... Aluniţă îşi luă cu multă gingăşie rămas-bun şi alergă la soţia sa, iscusita Zobeida.

Şi Zobeida, cu chipul luminat de bucurie, îl primi pe Aluniţă, firitisindu-l pentru rezultatul dobîn-

dit, și-i dădu o sută de dinari, anume ca să pună să se pregătească pentru ei amîndoi o masă bogată, care să țină toată noaptea. Și Aluniță, cu banii soției sale, puse pe dată să se aranjeze ziafetul acela. Și amîndoi se așezară să mănînce și să bea, pînă ce se săturară. Atunci, bucuroși cum nu se mai poate, se desfătară în voie. După care, ca să-și facă iar poftă, coborîră în sala de primire, aprinseră făcliile și întocmiră numai ei doi un concert în stare să facă să horească stîncile, iar păsările să-și oprească zborul în slăvile cerului.

Așa încît nu-i deloc de mirare că deodată se auziră niște bătăi la poarta dinspre drum a casei. Și Zobeida, care le auzi întîi, spuse lui Aluniță :

— Du-te și vezi cine bate la poartă.

Și Aluniță coborî îndată să deschidă.

Or, în noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid, simțindu-și inima grea, spusese vizirului său Giafar, spătarului Massrur și poetului său favorit, dulcele Abu-Nuwas :

— Mi-e inima cam grea. Haideți să ne plimbăm pe ulițele Bagdadului, ca să căutăm cu ce să ne veselim sufletele !

Și se îmbrăcaseră tuspatru în haine de dervișI persani, și porniseră să bată ulițele Bagdadului, nădăjduind vreo întîmplare înveselitoare. Și așa ajunseră în fața casei tinerei Zobeida și, auzind cîntările și zvoana lăutelor, bătuseră la poartă, după năravul dervișilor, fără să se sinchisească de nimic.

Cînd Aluniță îi văzu pe dervișI, cum nu era nestiutor al îndatoririlor de ospitalitate și cum pe deasupra mai era și plin de o dulce voioșie, îi primi

cu dragă inimă, îi pofti în odaia de intrare şi le aduse de mîncare. Ei însă nu primiră să mănînce, zicînd :

— Pe Allah ! sufletele duioase n-au deloc trebuinţă de hrană spre a-şi desfăta simţirea, ci numai de armonie ! Şi băgăm de seamă că tocmai cîntecele pe care le-am auzit din drum au încetat la sosirea noastră. Au nu-i o cîntăreaţă de meserie cea care cînta aşa de minunat ?

Aluniţă răspunse :

— O, nu, stăpînii mei ! E chiar soţia mea.

Şi le povesti toată povestea lui, de la început pînă la sfîrşit, fără să dea uitării nici un amănunt.

Atunci, căpetenia dervişilor, care era însuşi califul, îi spuse lui Aluniţă :

— Fiule, poţi fi liniştit în privinţa celor zece mii de dinari pe care-i datorezi soţului dintîi al soţiei tale. Eu sînt căpetenia tekkelei dervişilor din Bagdad, care numără patruzeci de inşi ; noi, slavă lui Allah, o ducem destul de bine, şi zece mii de dinari pentru noi nu-s chiar o pagubă. Îţi făgăduiesc, aşadar, că am să ţi-i trimit pînă-n zece zile. Mergi însă şi roag-o pe soţia ta să ne cînte ceva, de după perdea, ca să ne desfete sufletul. Căci, fiule, muzica le e unora ca mîncarea, altora ca un leac, şi altora ca un evantaliu de răcoare : pentru noi, ea-i toate trele deodată.

Aluniţă nu se lăsă mai mult rugat ; iar Zobeida, soţia sa, primi numaidecît să cînte pentru acei dervişi. Şi-aşa, bucuria le fu deplină ; şi petrecură o noapte tare plăcută, ba ascultînd cîntecul, ba tăifăsuind dulce, ba ascultînd stihurile soitarii întocmite pe loc de poetul Abu-Nuwas, pe

care frumusețea flăcăului îl înnebunise de-a binelea.

Dinspre ziuă, prefăcuții dervișI se ridicară, iar califul, înainte de a pleca, puse sub perna pe care se rezemase o pungă plină, deocamdată, numai cu o sută de dinari de aur, atîta cît avea asupra sa atunci. Își luară apoi rămas-bun de la tînăra lor gazdă, mulțumindu-i prin gura lui Abu-Nuwas, care-i ticlui pe dată niște versuri foarte frumoase și își făgădui în sine că n-are să-l piardă nici cum din vedere.

Pe la amiază, Aluniță, căruia Zobeida îi dăduse cei o sută de dinari găsiți sub pernă, vru să iasă și să se ducă în suk după cumpărături, cînd, deschizînd ușa, văzu opriți în fața casei cincizeci de catîrî încărcați vîrtos cu baloturi de stofe și, pe un catîr înșăuat minunat, un tînăr rob abisinian, cu chipul fermecător, cu trupul negricios, și care ținea în mînă un răvaș făcut sul.

Cînd îl văzu pe Aluniță, micul rob sări sprinten jos de pe catîr și veni și sărută pămîntul dinaintea flăcăului și, înmînîndu-i răvașul, îi spuse :

— O, Aluniță, stăpîne al meu, chiar acum sosesc de la Cairo, trimis la tine de către tatăl tău, stăpînul meu Șamsedin, starostele negustătorilor din cetate. Îți aduc cincizeci de mii de dinari în mărfuri de preț și un pachet cuprinzînd un dar de la mama ta, menit soției tale Sett Zobeida, și anume un ibric de aur bătut cu nestemate și un...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...un ibric de aur bătut cu nestemate și un lighean de aur dăltuit cu flori.

Aluniță fu așa de uimit și de bucuros totodată de această întîmplare miraculoasă, încît la început nu se gîndi decît să afle ce scrie în scrisoare. O deschise și citi :

„După cele mai alese urări de fericire și de sănătate din partea lui Șamsedin către fiul său Alaeddin Aluniță !

Află, o, fiul meu, că zvonul prăpădului suferit de caravana ta și al pierderii bunurilor tale a ajuns pînă la mine. Îndată ți-am pregătit o nouă caravană de cincizeci de catîri încărcați cu mărfuri de cincizeci de mii de dinari de aur. Pe deasupra, maică-ta îți trimite o rochie frumoasă pe care a brodat-o chiar ea, ca dar pentru soția ta, și un ibric și un lighean care, îndrăznim să nădăjduim, au să-i placă.

Am aflat, într-adevăr, cu oarecare mirare, că ai slujit de dezlegător într-un divorț făcut după formula celor trei lepădări. Dar, devreme ce o găsești pe tînăra femeie pe placul tău, bine ai făcut că ai păstrat-o. Iar mărfurile care îți vin sub paza micului Abissin Salim au să-ți slujească, și au să-ți prisosească, să plătești cele zece mii de dinari pe care le datorezi, ca daune, soțului ei dintîi.

Mama ta și toți ai noștri sînt bine sănătoși, așteaptă cu nădejde apropiata ta întoarcere și-ți

trimit călduroasele lor salamalekuri și cea mai mare mărturisire a dragostei lor.

Să trăiești fericit mulți ani ! Uassalam !"

Scrisoarea aceasta și neașteptata sosire a acelor bogății îl înduioșară pe Aluniță atît de tare, încît el nu se gîndi o clipă la cele ce erau de necrezut într-o asemenea întîmplare. Și se întoarse la soția sa și-i spuse și ei totul.

Nu sfîrșise cu lămuririle, cînd se auziră niște bătăi la ușă, și tatăl isteței Zobeida și soțul ei dintîi se iviră în odaia de intrare. Veniseră să încerce a-l înduplece pe Aluniță să divorțeze prin bună înțelegere.

Tatăl drăgălașei Zobeida îi spuse, așadar, lui Aluniță :

— Fiule, ai milă de ginerele meu dintîi, care-o iubește nespus pe fosta lui soție ! Allah ți-a trimis bogății care îți îngăduie să cumperi cele mai frumoase roabe din piață, și să te însori cu nuntă, după sfînta lege, chiar și cu fata celui mai de seamă emir. Dă-i, dar, îndărăt acestui biet om pe fosta lui nevastă, și el primește să-ți fie rob !

Aluniță însă răspunse :

— Allah mi-a trimis toate aceste bogății anume ca să-l răsplătesc cu dărnicie pe cel de dinaintea mea. Sînt gata să-i dau cei cincizeci de catîri cu mărfurile de pe ei și chiar și pe frumosul rob Salim, abisinianul, și să nu păstrez din toate decît darurile trimise soției mele !

Pe urmă adăugă :

— Iar dacă fiica ta Zobeida primește să se întoarcă la fostul ei soț, eu, la rîndu-mi, îi dau dezlegarea !

Atunci socrul intră la Zobeida și o întrebă :

— Primești să te întorci la soțul tău dintîi ?

Ea răspunse :

— Ya Allah ! Ya Allah ! Nu, pe Allah ! Rămîn cu flăcăul...

Cînd soţul dintîi văzu că pentru el orice nădejde era pierdută, fu cuprins de o supărare atît de mare, că plesni fierea-n el pe loc şi muri. Şi gata cu el !

În ce-l priveşte pe Aluniţă, el se desfătă mai departe cu încîntătoarea şi iscusita Zobeida. Şi în fiecare seară, după ospăţ şi după multele şi feluritele lor zbenguieli, cînta laolaltă cu ea nişte cîntece de să facă să horească şi stîncile, şi de să oprească în slăvile cerului zborul păsărilor.

Într-a zecea zi de la însurătoarea lui, îşi aduse deodată aminte de făgăduiala pe care i-o făcuse căpetenia dervişilor, de a-i trimite zece mii de dinari, şi-i spuse soţiei sale :

— Vezi tu ce căpetenie de mincinoşi ? Dacă ar fi trebuit să aştept împlinirea făgăduielii lui, de mult aş fi murit de foame în temniţă ! Pe Allah ! de-am să-l mai întîlnesc, am să-i spun ce gîndesc eu despre reaua lui credinţă !

Apoi, întrucît se lăsa seara, porunci să se aprindă făcliile în sala de ospăţ şi se pregătea să înceapă cîntările, cînd răsunară nişte bătăi la poartă. Se duse să deschidă chiar el, şi nu mică-i fu mirarea văzîndu-i pe cei patru dervişi din noaptea dintîi. Pufni de rîs în nasul lor şi le spuse :

— Bineveniţi fie mincinoşii cei de rea-credinţă ! Ci eu vă poftesc totuşi să intraţi ; căci m-a scăpat Allah să mai am nevoie de ajutorul vostru. Iar voi, de altminteri, măcar că nişte mincinoşi şi nişte vicleni, sînteţi totuşi plăcuţi şi bine crescuţi.

Şi-i aduse în sala de ospăţ şi-o rugă pe Zobeida să le cînte ceva, de după perdea. Şi ea cîntă în aşa fel de să tulbure minţile, să facă să horească

stîncile şi să oprească în slava cerului zborul păsărilor.

Într-un timp, căpetenia dervişilor se ridică şi se duse undeva. Atunci, unul dintre pretinşii dervişi, anume poetul Abu-Nuwas, se plecă la urechea lui Aluniţă şi-i şopti...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...poetul Abu-Nuwas se plecă la urechea lui Aluniţă şi-i şopti :

— O tu, mult plăcută gazdă a noastră, îngăduie să-ţi pun o întrebare. Cum de-ai putut oare să crezi o clipă că tatăl tău Şamsedin ţi-a trimis cei o mie de catîri încărcaţi cu bogăţii ? Ia să vedem ! Cîte zile trebuie ca să te duci la Cairo de la Bagdad ?

El răspunse :

— Patruzeci şi cinci de zile.

Abu-Nuwas întrebă :

— Şi ca să te întorci ?

El răspunse :

— Alte patruzeci şi cinci de zile, pe puţin.

Abu-Nuwas începu să rîdă şi spuse :

— Şi-atunci, cum vrei ca, în mai puţin de zece zile, tatăl tău să fi aflat de pierderea caravanei tale şi să fi putut să-ţi trimită o alta ?

Aluniță se minună :

— Pe Allah ! Așa de mare mi-a fost bucuria, că nici n-am avut vreme să mă mai gîndesc la toate astea ! Ci ia spune-mi atunci, o, dervișule : cine-a scris scrisoarea ? și darurile, de unde vin ?

Abu-Nuwas răspunse :

— Eh, Aluniță, de-ai fi tot atît de isteț pe cît ești de frumos, de mult ai fi priceput că această căpetenie a noastră, îmbrăcat în haine de derviș, este stăpînul nostru, califul însuși, emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid ; iar cel de al doilea derviș este înțeleptul vizir Giafar barmecidul ; cel de al treilea-i spătarul Massrur ; iar eu sînt robul și lăudătorul tău, Abu-Nuwas, poetul !

La aceste cuvinte, Aluniță fu uimit și tulburat cum nu se mai poate și întrebă sfios :

— Ci, o, mare Abu-Nuwas, ce merit a atras asupră-mi toate aceste binefaceri din partea califului ?

Abu-Nuwas zîmbi și spuse :

— Frumusețea ta ! Și adăugă : În ochii lui, cel mai mare merit este să fii tînăr, atrăgător și frumos. Și el socotește că niciodată nu-i prea scump plătită plăcerea de a privi o ființă frumoasă și vederea unui chip plăcut !

Estimp, califul se întoarse și se așeză iar la locul lui pe covor. Atunci Aluniță veni și se ploconi înaintea lui și-i spuse :

— O, emire al musleminilor, Allah să te păstreze întru slăvirea și dragostea noastră, și să nu ne lipsească în veci de binefacerile bunătății tale !

Și califul îi zîmbi și-i mîngîie duios obrazul și-i zise :

— Te aștept mîine la serai.

După care puse capăt petrecerii, se ridică și, urmat de Giafar, de Massrur și de Abu-Nuwas care-l îndemna pe Aluniță să nu uite să vină, plecă.

A doua zi, Aluniță, pe care nevastă-sa îl sfătuise stăruitor să se ducă la palat, alese cele mai scumpe dintre lucrurile ce-i fuseseră aduse de micuțul Abissin Salim, le așeză într-un sipețel frumos, și sipețelul îl puse pe capul drăgălașului rob ; pe urmă, după ce Zobeida îl îmbrăcă și-l dichisi cu multă grijă, se îndreptă către divan, însoțit de copilandrul care ducea sipețelul. Și urcînd la divan și punînd sipețelul la picioarele califului, îi făcu o închinăciune în stihuri bine ritmate și-i spuse :

— O, emire al musleminilor, preafericitul nostru Profet — cu el fie binecuvîntarea și tihna ! — primea darurile, ca să nu pricinuiască nicicum vreo mîhnire celor care i le închinau. Robul tău ar fi și el fericit dacă ai binevoi să primești sipețelul acesta, ca mărturie a recunoștinței mele.

Și califul fu bucuros de darul flăcăului și-i spuse :

— E prea mult, o, Aluniță, căci tu însuți ne și ești un foarte frumos dar ! Fii, prin urmare, binevenit în palatul nostru și, de azi înainte, am să te numesc într-o slujbă de seamă.

Și pe dată îl mazili din slujbă pe marele staroste al negustorilor din Bagdad și-l numi pe Aluniță în locul lui.

Pe urmă, pentru ca numirea să fie cunoscută de toată lumea, califul scrise un firman în care hotăra aceasta, porunci ca firmanul să fie dat valiului, care îl înmînă pristavului cetății, care îl strigă pe toate ulițele și prin toate sukurile din Bagdad.

În ce-l privește pe Aluniță, el începu din acea zi să se ducă neabătut la calif, care nu se mai putea lipsi de a-l vedea. Și, ca să-și vîndă mărfurile, întrucît el însuși nu mai avea vreme, puse să se deschidă o prăvălie frumoasă, pe care o dădu în seama micuțului rob tuciuriu și care îndeplinea de minune meseria aceasta gingașă.

De-abia trecuseră astfel vreo două-trei zile, că i se și vesti califului moartea neașteptată a marelui său paharnic. Și, pe loc, califul îl numi pe Aluniță în slujba de mare paharnic și-i dădu în dar o rantie de fală, potrivită cu acea slujbă de seamă, și-i hotărî o leafă măreață. Și, în felul acesta, ei nu se mai despărțiră.

Peste două zile, pe cînd Aluniță se afla în preajma califului, marele musaip intră, sărută pămîntul dinaintea tronului și spuse :

— Allah să vegheze zilele emirului drept-credincioșilor și sporească-i-le cu tot atîtea cîte moartea i-a răpit căpeteniei seraiului !

Și adăugă :

— O, emire al dreptcredincioșilor, căpetenia seraiului a murit !

Emirul musleminilor spuse :

— Aibă-l Allah întru mila lui !

Și pe clipă pe dată îl numi pe Aluniță căpetenie a seraiului, în locul răposatului, și-i hotărî lefuri și mai mari. Și în felul acesta Aluniță trebuia să șadă toată vremea în preajma califului. După care, odată ce numirea aceasta fu încheiată și vestită în tot seraiul, califul puse capăt divanului, fluturîndu-și, ca de obicei, basmaua...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...califul puse capăt divanului, fluturîndu-și, ca de obicei, basmaua, și nu mai opri pe lîngă sine decît pe Aluniță.

Și-așa, din ziua aceea, Aluniță își petrecea toate zilele la palat ; și nu se întorcea acasă la el decît foarte tîrziu, noaptea, și se culca fericit cu soția lui, căreia îi povestea toate cîte i se întîmplau peste zi.

Dragostea califului pentru Aluniță nu făcu decît să sporească zi de zi, pînă acolo că mai degrabă ar fi fost în stare să jertfească totul, decît să lase neîmplinită chiar și cea mai mică dorință a tinerelului, așa cum se vădește în următoarea împrejurare.

Califul pusese la cale un ziafet la care se aflau de față și cei mai apropiați oameni ai lui : Giafar, poetul Abu-Nuwas, Massrur și Aluniță. De după perdea, cînta însăși favorita califului, cea mai frumoasă și mai desăvîrșită dintre cadînele sale. Deodată însă califul îl privi țintă pe Aluniță și-i spuse :

— Prietene, îți place favorita mea, citesc asta în ochii tăi.

Și Aluniță răspunse :

— Ceea ce place stăpînului trebuie să placă și robului !

Dar califul strigă :

— Pe capul meu și pe mormîntul strămoșilor mei o, Aluniță, din clipa aceasta favorita mea este a ta !

Şi chemă numaidecît pe căpetenia hadîmbilor şi-i spuse :

— Du la casa căpeteniei seraiului meu toate lucrurile şi pe cele patruzeci de roabe ale favoritei mele Desfătarea-Inimilor, pe urmă du-o şi pe ea acasă la el într-un jeţ purtat de robi.

Dar Aluniţă spuse :

— Pe viaţa ta, o, frunte a musleminilor, fereşte-l pe nevrednicul tău rob de a lua ceea ce este al stăpînului !

Atunci califul pricepu gîndul lui Aluniţă şi-i spuse :

— Poate că ai dreptate. De bună seamă că soţia ta ar fi zuliară pe fosta mea favorită ! Aşa că, rămîie aceasta la serai !

Pe urmă, se întoarse către Giafar, vizirul său, şi-i spuse :

— O, Giafar, trebuie să cobori numaidecît la sukul de roabe, că-i zi de tîrg astăzi, şi să cumperi cu zece mii de dinari pe cea mai frumoasă roabă din tot sukul. Şi s-o duci îndată acasă la Aluniţă !

Giafar se ridică fără zăbavă, coborî la sukul de roabe şi-l rugă pe Aluniţă să-l însoţească, spre a-i arăta el însuşi pe cine să aleagă.

Or, valiul oraşului, emirul Khaled, coborîse şi el la suk, în ziua aceea, ca să-i cumpere o roabă fiului său, ce tocmai ajunsese la vîrsta bărbăţiei.

Valiul oraşului avea, într-adevăr, un fecior. Dar feciorul ăsta era strîmb, împutit, cu gura duhnind, cu ochii şaşii, cu gura largă cît o despicătură de vacă bătrînă, un băiat de o urîţenie ce ar fi făcut-o pe-o femeie însărcinată să lepede. De aceea i se şi zicea Buhăilă.

Chiar în seara din ajun, Buhăilă împlinise paisprezece ani, şi mamă-sa era îngrijorată, încă de-o

bună bucată de vreme, din pricină că nu vedea nici un semn de bărbăţie la el. Curînd însă, în dimineaţa aceea chiar, ea se liniştise, cînd băgase de seamă că fiu-său Buhăilă. visînd pesemne ceva, lăsase nişte urme de netăgăduit.

Lucrul o bucurase cum nu se mai poate pe mama lui Buhăilă şi-o făcuse să dea fuga la bărbatu-său, ca să-i ducă fericita veste, îndemnîndu-l să coboare îndată la suk, însoţit de fiul său, şi să-i cumpere după placul lui o roabă frumoasă.

Aşadar Ursita, care-i în mîinile lui Allah, vru în ziua aceea să-i facă să se întîlnească la sukul de robi pe Giafar şi pe Aluniţă cu emirul Khaled şi cu fecioru-său Buhăilă.

După salamalekurile obişnuite, alcătuiră împreună un singur grup şi-i puseră să treacă prin faţa lor pe toţi samsarii cu toate roabele albe, arămii sau negre pe care le aveau.

Văzură în felul acesta o mulţime nenumărată de fete grecoaice, abisinience, chinezoaice şi persience, şi erau gata să plece fără a fi putut alege în ziua aceea pe vreuna, cînd însuşi căpetenia samsarilor trecu ultimul, ţinînd de mînă o tînără cu faţa descoperită, lună plină în luna de ramadan.

La vederea ei, Buhăilă începu să pufnească vîrtos şi-i spuse emirului Khaled, tatăl său :

— Asta-i care-mi trebuie !

Şi Giafar, din partea sa, îl întrebă pe Aluniţă :

— Aceasta-ţi convine ?

El răspunse :

— Da, aceasta merită !

Atunci Giafar o întrebă pe tînără :

— Cum te cheamă, o, gingaşă roabă ?

Ea răspunse :
— Iasmina !
Atunci vizirul îl întrebă pe samsar :
— Ce preț de strigare are Iasmina ?
— Cinci mii de dinari, o, stăpîne al meu !
Atunci Buhăilă strigă :
— Eu dau șase mii !
În clipa aceea, Aluniță înaintă și spuse :
— Dau opt mii !
Și Buhăilă pufni mînios și spuse :
— Opt mii de dinari și încă unu !
Giafar spuse :
— Nouă mii unu !
Dar Aluniță spuse :
— Zece mii de dinari !

Atunci samsarul, temîndu-se ca nu cumva cele două părți să se răzgîndească, zise :

— Roaba Iasmina s-a vîndut cu zece mii de dinari !

Și i-o dădu lui Aluniță.

Văzînd aceasta, Buhăilă se tăvăli pe jos bătînd aerul cu mîinile și cu picioarele, spre marea supărare a tatălui său, emirul Khaled, care nu-l adusese la suk decît ca să facă pe voie neveste-si, pentru că, altminteri, nu-l putea suferi din pricina urîțeniei lui.

În ce-l privește pe Aluniță, acesta, după ce mulțumi vizirului Giafar, o luă cu sine pe Iasmina. Și, după ce i-o arătă soției sale Zobeida, care o găsi atrăgătoare și îl lăudă pentru alegerea ce-o făcuse, o luă ca pe o a doua soție. Și dormi cu ea în noaptea aceea și ea rămase însărcinată.

Însă în ceea ce îl privește pe Buhăilă, iată :

După ce, cu momeli și cu șoșeli, tată-său izbuti

să-l aducă acasă, se aruncă pe saltele şi nu vru să se mai scoale, nici să mănînce, nici să bea, şi, de altminteri, aproape că-şi pierduse minţile.

Pe cînd toate femeile din casă o înconjurau uluite pe mama lui Buhăilă, care era peste poate de năucită, intră o bătrînă, mama unui hoţ de pomină, întemniţat pe viaţă, în urma unei osîndiri, şi cunoscut de întreg Bagdadul sub numele de Ahmad-Vicleanul.

Acest Ahmad-Vicleanul era aşa de iscusit în arta furtişagului, că pentru el era o joacă să fure o poartă de sub ochii portarului şi s-o facă să dispară într-o clipită, de parcă ar fi înghiţit-o ; să găurească zidurile de sub ochii proprietarului, prefăcîndu-se că stă de vorbă cu el ; să smulgă genele unui ins, fără ca acela să-l vadă ; şi să şteargă de khol ochii unei femei, fără ca ea să-l simtă.

Mama lui Ahmad-Vicleanul intră, dar, la mama lui Buhăilă şi, după salamalekuri, o întrebă :

— Care-i pricina mîhnirii tale, o, stăpînă a mea ? Şi de ce boală suferă tînărul meu stăpîn, feciorul tău, ocrotească-l Allah ?

Atunci mama lui Buhăilă îi povesti bătrînei, care-i era de folos de multă vreme aducîndu-i slujnice, necazul care le înnegurase pe toate. Iar mama lui Ahmad-Vicleanul strigă :

— O, stăpînă, numai fiu-meu ar putea să te scoată din încurcătură, jur pe viaţa ta. Cearcă să capeţi slobozenia lui şi-are să se priceapă el să afle un vicleşug ca s-o aducă pe frumoasa Iasmina în braţele tînărului nostru stăpîn, feciorul tău. Căci ştii bine că sărmanul meu copil e întemniţat, cu picioarele ferecate într-un belciug de fier pe

care sînt săpate vorbele : „Pe viaţă". Şi toate acestea din pricină că a făcut bani calpi !

Şi mama lui Buhăilă îi făgădui că are să încerce.

Într-adevăr, chiar în seara aceea, cînd valiul, soţul său, se întoarse acasă, ea se duse la el, după cină ; şi se gătise, şi se parfumase, şi-şi luase înfăţişarea cea mai plăcută. Aşa că emirul Khaled, care era un om tare bun, nu putu să înfrunte ispita pe care-o trezi în el vederea soţiei sale ; ci ea îl înfruntă spunînd :

— Jură-mi pe despărţenie că ai să-mi împlineşti ceea ce am să-ţi cer !

Şi el îi jură. Şi ea îi ceru să-şi facă milă de soarta bătrînei mame a hoţului, şi căpătă de la el făgăduiala că are să-i dea slobozenie. Atunci ea se lăsă îmbrăţişată de bărbatu-său.

Şi-a doua zi, după sfintele spălări şi după rugăciune, emirul Khaled se duse la temniţa în care era închis Ahmad-Vicleanul şi îl întrebă :

— Ei bine, mişelule, te căieşti de răutăţile pe care le-ai săvîrşit ?

El răspunse :

— Mă căiesc şi mărturisesc prin vorbe, aşa cum simt cu inima mea.

Şi valiul îl scoase din închisoare şi-l duse dinaintea califului, care fu cum nu se poate mai uimit văzîndu-l încă în viaţă, şi îl întrebă :

— Ce, mişelule, încă n-ai murit ?

El răspunse :

— Pe Allah ! O, emire al musleminilor, viaţa celor ticăloşi e tare grea la temniţă.

Atunci califul începu să rîdă cu hohote şi zise :

— Să fie adus fierarul şi să-i scoată fiarele ! Pe urmă îi spuse : Întrucît îţi cunosc isprăvile,

vreau să te ajut acum să stăruieşti în căinţa ta ; întrucît nimenea nu-i ştie mai bine decît tine pe hoţi, te numesc căpetenie a caraulelor din Bagdad.

Şi pe dată califul porunci să se strige un firman prin care îl numea pe Ahmad-Vicleanul cap al caraulelor. Şi Ahmad sărută mîna califului, şi îndată îşi luă slujba în primire.

Începu, dar, spre a-şi cinsti sărbătoreşte slobozirea şi slujba cea nouă, prin a se duce la cîrciuma ţinută de ovreiul Abraham, tăinuitorul isprăvilor lui de odinioară, să golească vreo două-trei oluri din băutura lui, un minunat vin ionian. Aşa încît, atunci cînd maică-sa veni să-l caute ca să-i vorbească despre recunoştinţa pe care era dator s-o dovedească de aci înainte faţă de soţia emirului Khaled, mama lui Buhăilă, îl găsi pe jumătate beat şi pregătindu-se să-l tragă de barbă pe ovrei, care nu cuteza să cîrtească, din cinstire faţă de înfricoşătoarea slujbă a lui Ahmad-Vicleanul, de căpetenie a caraulelor.

Bătrîna izbuti totuşi să-l scoată de acolo şi, luîndu-l de-o parte, îi povesti toate întîmplările în urma cărora fusese slobozit, şi-i spuse că trebuia numaidecît să născocească ceva pentru a o fura pe roaba lui Aluniţă, căpetenia seraiului.

La aceste cuvinte, Ahmad-Vicleanul îi spuse mamei sale :

— Treaba se va face în seara aceasta, căci nimic nu-i mai uşor.

Şi o lăsă, ca să se ducă să pună la cale lovitura.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaizeci și opta noapte

Ea urmă :

... o lăsă, ca să se ducă să pună la cale lovitura. Or, bag-sama, în noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid intrase în iatacul soției sale ; era ziua întîia a lunii și, neabătut, această zi el o hărăzise ca să stea de vorbă cu ea despre mersul treburilor și să-i ceară părerea despre toate lucrurile obștești ori aparte ale împărăției. Avea, în adevăr, o încredere fără de margini în ea și o iubea pentru înțelepciunea și pentru frumusețea ei. Dar, tot așa, trebuie să mai știți și că marele calif, înainte de a intra în odaia soției sale, avea obiceiul să-și lase în săliță de la intrare, pe o mescioară anume, șiragul său de mătănii din boabe de chihlimbar și de peruzea, sabia-i dreaptă cu pumnal de jad încrustat cu niște rubine mari cît ouăle de porumbel, sigiliul împărătesc și un fănăraș de aur împodobit cu nestemate, care-i lumina atunci cînd, noaptea, pleca să cerceteze tainic seraiul.

Obiceiurile acestea erau știute de Ahmad-Vicleanul. Așa încît ele îi slujiră să-și împlinească socotelile. Așteptă să se aștearnă bezna nopții bine și să adoarmă toți robii, apoi își agăță scara de sfori peste zidul de la foișorul în care se afla iatacul soției califului, se cățără pe ea și se strecură tăcut ca o umbră în săliță de la intrare de unde, într-o clipită, înhață cele patru lucruri de preț, și pe urmă se grăbi să coboare pe acolo pe unde urcase.

De-acolo, alergă la casa lui Aluniță și, în același chip, intră în curte, unde, fără să facă nici cel mai

mic zgomot, ridică una dintre pietrele de marmură cu care era pardosită curtea, săpă iute o groapă, şi ascunse în ea lucrurile furate. Pe urmă, după ce rîndui totul la loc cum fusese, fugi la cîrciuma ovreiului Abraham.

Ci, ca orice hoţ desăvîrşit, Ahmad-Vicleanul nu putuse să-şi înfrîne dorinţa de a-şi însuşi unul dintre cele patru lucruri scumpe. Şterpeli, dar, fănăraşul de aur şi, în loc să-l strecoare împreună cu celelalte în adîncul gropii, îl strecură în buzunarul lui, spunîndu-şi : „Nu prea stă în năravul meu să nu-mi iau răsplata".

Dar, ca să ne întoarcem la calif, uimirea lui fu la început de nespus atunci cînd, dimineaţa, nu mai găsi pe mescioară cele patru lucruri scumpe. Apoi, după ce hadîmbii întrebaţi se prăbuşiră cu faţa la pămînt jurîndu-se că habar n-au de nimic, califul se înfurie cumplit şi îmbrăcă numaidecît înspăimîntătoarea mantie a mîniei. Mantia aceasta era toată făcută numai din mătase roşie ; iar cînd califul o purta, acesta era semnul năprasnei neabătute şi al unor prăpăduri înfricoşătoare pentru capul celor din preajma lui.

Califul, odată îmbrăcat cu acea mantie roşie, intră în sala de divan şi se aşeză în jeţul împărătesc, singur-singurel în toată sala. Şi toţi maimarii şi toţi viziriii veniră unul cîte unul şi se temeniră cu fruntea la pămînt, şi rămaseră aşa, afară de Giafar care, măcar că îngălbenise la obraz, se ţinea drept şi cu ochii pironiţi pe picioarele califului.

După ce trecu vreme de un ceas în această tăcere de spaimă, califul îl privi pe împietritul Giafar şi-i spuse cu glas surd :

— Cazanu-i în clocot !

Giafar răspunse :

— Ferească Allah de orice rău !

În acea clipă intră valiul, însoțit de Ahmad-Vicleanul. Și califul îi zise :

— Apropie-te colea, emire Khaled ! Și spune-mi cum merge tihna obștească în Bagdad !

Valiul, tatăl lui Buhăilă, răspunse :

— Tihna-i desăvîrșită în Bagdad, o, emire al musleminilor !

Califul strigă :

— Minți !

Și, întrucît valiul, buimac, habar n-avea cum să-și lămurească mînia califului, Giafar, ce se afla lîngă el, îi șopti la ureche, în două cuvinte, pricina care-l năuci cu totul. Pe urmă califul îi spuse :

— Dacă pînă se lasă noaptea n-ai să poți găsi lucrurile de preț care-mi sînt mai scumpe decît chiar împărăția mea, capul tău are să atîrne la poarta seraiului !

La aceste cuvinte, valiul sărută pămîntul dinaintea califului și grăi :

— O, emire al muslemiților, de bună seamă că hoțul trebuie să fie careva din serai, căci vinul care se oțețește — din sine scoate oțățeala. Și mai îngăduie-i robului tău să spună că singurul răspunzător nu poate fi decît căpetenia caraulelor, care-i singurul îndatorat cu această veghe, și care de altminteri îi cunoaște pe toți hoții din Bagdad și din întreaga împărăție, pînă la unul. Așa că el ar trebui să moară mai naintea mea, de cumva nu s-ar mai găsi lucrurile pierdute.

Atunci se apropie și căpetenia caraulelor, Ahmad Vicleanul, și, după ploconelile datorate, îi spuse califului :

— O, emire al dreptcredincioșilor, hoțul va fi dovedit. Mă rog însă califului să-mi slobozească un

firman care să-mi îngăduie a face cercetare la toţi cei care stau la serai şi pe la casele acelora care umblă pe aici, fie el şi cadiul, fie şi marele vizir Giafar, ori căpetenia seraiului, Aluniţă !

Iar califul îi slobozi îndată firmanul cerut şi spuse :

— Trebuie, oricum, să pun să se taie capul cuiva, şi acesta va fi ori al tău, ori al hoţului. Alege ! Şi jur pe viaţa mea şi pe mormîntul strămoşilor mei că hoţul, de-ar fi chiar şi fiul meu, moştenitorul meu la domnie, hotărîrea la fel are să fie : moartea prin spînzurare în mijlocul meidanului.

La aceste cuvinte, Ahmad-Vicleanul, cu firmanul în mînă, plecă şi se duse să ia doi străjeri de la cadiu şi doi străjeri de la valiu, şi îşi începu numaidecît cercetările, scotocind mai întîi casa lui Giafar, pe cea a valiului şi pe cea a cadiului. Ajunse apoi la casa lui Aluniţă, care nici habar n-avea de ceea ce urma să se întîmple.

Ahmad-Vicleanul, ţinînd într-o mînă firmanul şi în cealaltă mînă o vargă grea de aramă, intră în sălita de la intrare, îi spuse lui Aluniţă cele ce se petrecuseră şi îi zise :

— Ci eu, stăpîne, am să mă feresc ca de foc să mă apuc să cercetez casa credinciosului prieten al califului ! Îngăduie-mi, dar, să plec, ca şi cum lucrul ar fi fost făcut !

Aluniţă zise :

— Ferească-mă, Allah, o, căpetenie a caraulelor ! Trebuie să-ţi îndeplineşti datoria pînă la capăt !

Atunci Ahmad-Vicleanul spuse :

— Am să cercetez numai aşa, de ochii lumii !

Şi prefăcîndu-se a nu lua seama la nimic, ieşi în curte şi începu s-o înconjoare lovind în fiecare bucată de marmură cu greaua-i vergea de aramă,

pina ce ajunse la lespedea ştiută, care, după lovitură, scoase un sunet gol.

Auzind acel sunet, Ahmad-Vicleanul strigă :

— O, stăpîne, pe Allah ! eu socot că aici dedesubt de bună seamă că trebuie să fie o hrubă veche, în care-o fi tăinuită vreo comoară din vremile de demult.

Şi Aluniţă le spuse celor patru străjeri :

— Atunci, ia încercaţi să ridicaţi marmura aceasta, să vedem cam ce se află aci, dedesubt.

Şi numaidecît străjerii înfipseră nişte cängi în despicătura din jurul lespezii de marmură şi o ridicară. Şi, dinaintea ochilor tuturora, se iviră trei dintre lucrurile furate, anume sabia, sigiliul şi mătăniile.

La vederea lor, Aluniţă strigă : „În numele lui Allah !“ şi se prăbuşi leşinat.

Atunci Ahmad-Vicleanul trimise după cadiu, după valiu şi după martori, care întocmiră pe loc un senet despre cele găsite ; şi pecetluiră cu toţii senetul, şi însuşi cadiul se duse să-l înmîneze califului, în vreme ce străjerii îl luau sub pază pe Aluniţă.

După ce califul primi în mîinile sale cele trei lucruri furate, afară de felinar, şi află că fuseseră găsite în casa celui pe care-l socotea drept prietenul lui cel mai de credinţă şi de inimă, pe care-l copleşise cu hatîruri şi în care îşi pusese o încredere fără de margini, stete vreme de un ceas fără să grăiască o vorbă, pe urmă se înturnă către căpetenia străjerilor săi şi spuse :

— Să fie spînzurat !

Îndată căpetenia străjerilor ieşi şi porunci să fie strigată osînda pe toate uliţele Damascului şi se duse acasă la Aluniţă, pe care îl arestă cu mîna

lui şi îi zăpci pe loc femeile şi bunurile. Bunurile fură vărsate la visteria obştei, iar cele două soţii aveau să fie vîndute la tîrgul de robi ; atunci, însă, valiul, tatăl lui Buhăilă, spuse că pe una o ia el, şi anume pe fosta roabă cumpărată de Giafar ; iar căpetenia străjerilor porunci să fie dusă la el acasă cealaltă, care era Zobeida, cea cu glas frumos.

Or, căpetenia străjerilor era chiar prietenul cel mai bun al lui Aluniţă, şi-i purta acestuia o dragoste ce nu se dezminţise niciodată. Aşadar, măcar că de ochii lumii îndeplini cumplitele porunci date împotriva lui Aluniţă de mînia califului, se jură să-i scape capul şi începu prin a adăposti în tihna casei lui pe una dintre cele două soţii ale prietenului, pe frumoasa Zobeida, pe care năpasta o zdrobise.

Chiar în acea seară urma să aibă loc spînzurarea lui Aluniţă, care deocamdată zăcea în lanţuri în fundul temniţei. Dar căpetenia străjerilor veghea asupra lui. Se duse la straja temniţei şi-i spuse :

— Cîţi întemniţaţi ai, osîndiţi să fie spînzuraţi săptămîna asta ?

Straja răspunse :

— Să tot fie vreo patruzeci.

Căpetenia străjerilor spuse :

— Vreau să-i văd pe toţi.

Şi îi cercetă pe toţi, unul cîte unul, în mai multe rînduri, şi pînă la urmă se opri la unul, care semăna uluitor cu Aluniţă, şi spuse străjii temniţei :

— Acesta are să-mi slujească aşa cum a slujit odinioară animalul jertfit de patriarhul, tata lui Ismail, în locul fiului său !

Îl luă, dar, pe întemniţat şi, la ceasul hotărît pentru spînzurare, îl dădu gîdelui, care îndată, înaintea mulţimii înghesuite pe meidan, şi după

obișnuitele canoane cerute de sfînta lege, legă funia la gîtul celui luat drept Aluniță și, dintr-o smucitură, îl ridică în văzduh, spînzurat.

După care, căpetenia străjerilor aștepta întunericul spre a se duce să-l scoată pe Aluniță din temniță și să-l ia tainic la el acasă. Și numai atunci îi dezvălui ceea ce izbutise să facă pentru el și îi spuse :

— Ci, pe Allah !, o, fiule, cum de te-ai lăsat ispitit de acele lucruri scumpe, tu, cel în care califul își pusese toată încrederea ?

La aceste cuvinte, Aluniță se prăbuși topit de tulburare, iar cînd, în urma îngrijirilor ce i se dară, își veni în simțiri, strigă :

— Pe sfîntul Nume și pe Profet, o, taică al meu, de furtul acesta sînt străin cu totul și nu știu nici care-i pricina lui, nici cine l-a săvîrșit.

Și căpetenia străjerilor nu șovăi să-i dea crezare și strigă :

— Mai curînd ori mai tîrziu, fiule, vinovatul are să fie dovedit ! În ce te privește, tu nu mai poți rămîne o clipă măcar la Bagdad, căci dușmănia unui rege nu-i niciodată zadarnică. Așa că am să plec cu tine, lăsînd în casa mea, laolaltă cu soția mea, pe soția ta Zobeida, pînă ce Allah, întru înțelepciunea lui, are să schimbe împrejurările !

Apoi, fără măcar a-i da răgaz lui Aluniță să-și ia bun-rămas de la soția lui Zobeida, îl luă cu sine spunîndu-i :

— Avem să ne ducem de-a dreptul în port la Aias, pe marea sărată, iar de acolo avem să ne îmbarcăm pentru Iskandaria, unde tu ai să aștepți în tihnă cele ce vor veni ; căci, fiule, orașul acesta, Iskandaria, este foarte plăcut de locuit, iar împrejurimile lui sînt verzi și binecuvîntate.

Şi amîndoi porniră la drum numaidecît, în noapte, şi îndată ajunseră afară din Bagdad. Dar nu aveau nimic pe ce să călărească şi tocmai se întrebau cum ar face rost de aşa ceva, cînd zăriră doi ovrei, zarafi din Bagdad, oameni foarte bogaţi şi cunoscuţi ai califului. Atunci căpetenia străjerilor se temu ca aceştia să nu se ducă să-i spună califului că îl văzuseră cu Aluniţă viu. Înaintă, dar, către ei şi le strigă :

— Daţi-vă jos de pe catîri !

Şi cei doi ovrei descălecară tremurînd, iar căpetenia străjerilor le tăie capetele, le luă banii şi încălecă pe un catîr, dîndu-l pe celălalt lui Aluniţă ; şi amîndoi porniră la drum mai departe spre mare.

Cînd ajunseră la Aias, avură grijă să-şi dea catîrii în seama stăpînului hanului la care poposiră să se odihnească, cerîndu-i să-i îngrijească bine, iar a doua zi căutară împreună o corabie gata de plecare spre Iskandaria. Izbutiră să găsească pînă la urmă una care se pregătea să ridice pînzele. Atunci căpetenia străjerilor, după ce-i dădu lui Aluniţă tot aurul pe care îl luase de la cei doi ovrei, îl sfătui stăruitor să stea şi să aştepte liniştit la Iskandaria veştile pe care el nu are să zăbovească a i le trimite de la Bagdad şi chiar să nădăjduiască în sosirea lui însuşi la Iskandaria de unde are să-l aducă îndărăt la Bagdad, atunci cînd vinovatul va fi dovedit. Pe urmă, îl îmbrăţişă plîngînd şi îl părăsi, în vreme ce pînzele corăbiei se şi umflau în vînt. Şi el se întoarse la Bagdad.

Or, acolo iată ce află.

A doua zi după spînzurarea calpului Aluniţă, califul, încă tare mohorît, îl chemă pe Giafar şi îi spuse :

— Ai văzut, vizire, cum a ştiut să răspundă Aluniţă la bunătatea mea şi cum şi-a bătut joc de încrederea mea ? Cum de poate o făptură aşa de frumoasă să închidă în sine un suflet atît de urît ?

Vizirul Giafar, care era un om fără pereche de înţelept şi care nu izbutea totuşi să ajungă a pricepe pricina unei fapte atîta de anapoda, se mulţumi să răspundă :

— O, conducătorule al dreptcredincioşilor, faptele cele mai ciudate nu sînt ciudate decît pentru că nu le pricepem pricina. Oricum, noi nu putem să judecăm decît după urmarea faptelor. Or, în împrejurarea de acum, această urmare a fost jalnică pentru făptaş, devreme ce l-a agăţat în ştreang ! Ci, o, părinte al musleminilor, egipţianul Aluniţă avea în ochi o asemenea strălucire de frumuseţe sufletească, încît mintea mea tot nu vrea să dea crezare faptului dovedit simţului, văzului meu.

Califul, auzind aceste vorbe, cugetă vreme de un ceas, după care îi spuse lui Giafar :

— Vreau, fie ce-o fi, să mă duc să văd cum se leagănă în ştreang trupul vinovatului.

Şi se îmbrăcă în straie de om de rînd, şi plecă împreună cu Giafar, şi ajunse la locul unde cel ce fusese luat drept Aluniţă spînzura între cer şi pămînt.

Trupul sta învăluit într-un giulgiu care îl acoperea cu totul. Aşa că marele calif îi spuse lui Giafar :

— Dă la o parte giulgiul.

Şi Giafar dete giulgiul la o parte, iar califul privi, dar se trase îndărăt numaidecît, uluit, şi strigă :

— O, Giafar, acesta nu este Aluniţă !

Giafar cercetă trupul şi recunoscu că într-adevăr acela nu era Aluniţă ; ci nu lăsă să se vadă nimic şi, liniştit, întrebă :

— Dar după ce cunoşti, o, emire al musleminilor, că nu-i acesta Aluniţă ?

El spuse :

— Aluniţă era mai degrabă micuţ la stat, pe cînd acesta-i foarte mare.

Giafar răspunse :

— Asta nu-i o dovadă. Spînzurătoarea alungeşte.

Califul spuse :

— Fosta căpetenie a seraiului avea două aluniţe pe obraji, iar acesta nu are nici una.

Giafar spuse :

— Moartea schimbă şi schimonoseşte înfăţişarea !

Califul însă strigă :

— Fie ! ci ia priveşte, o, Giafar, talpa de la piciorul spînzuratului ăsta : pe ea se află, după datina ereticilor din tagma lui Ali, numele celor doi mari şeici ! Or, tu bine ştii că Aluniţă nu era şiit, ci sunit !

La aceasta, Giafar nu mai avu de spus decît :

— Singur Allah cunoaşte taina lucrurilor.

Pe urmă, cei doi se întoarseră la serai şi califul dădu poruncă să fie înmormîntat trupul. Şi din ziua aceea el alungă din gîndurile sale pînă şi amintirea lui Aluniţă.

În ceea ce o priveşte însă pe cea de a doua soţie a lui Aluniţă, roaba, aceasta fu dusă de emirul Khaled la Buhăilă, fiul său. Şi, la vederea ei, Buhăilă, care nu se mişcase din pat din ziua vînzării, se ridică pufnind pe nas şi vru să se apropie de ea şi s-o ia în braţe. Ci frumoasa roabă, mî-

niată și scîrbită de înfățișarea grețoasă a năvlegului, scoase deodată un jungher și, ridicînd mîna, strigă :

— Să nu te apropii de mine, că te ucid cu jungherul ăsta și pe urmă mi-l înfig și mie în piept !

Atunci mama lui Buhăilă se repezi, cu brațele întinse, și țipă :

— Cum de cutezi tu să nu te supui dorinței fiului meu, o, roabă ticăloasă ?

Tînăra femeie zise însă :

— O, hulitoareo, unde-i oare legea care să îngăduie unei femei să țină doi bărbați deodată ? Și ia să-mi mai spui, de unde și pînă unde pot ciinii să viețuiască laolaltă în sălaș cu leii ?

La aceste cuvinte, mama lui Buhăilă zise :

— Bine, bine ! devreme ce asta-i, ai să vezi tu ce viață grea ai să duci aici !

Și tînăra femeie spuse :

— Mai degrabă mor, decît să mă lepăd de dragostea stăpînului meu, fie el viu ori mort !

Atunci nevasta valiului îi porunci să se dezbrace și îi luă hainele cele frumoase de mătase și toate giuvaierurile și o puse să îmbrace o rochie de bucătăreasă, rochie făcută din păr de capră, și o trimise la bucătărie, spunîndu-i :

— De-acuma înainte slujba ta de roabă aici este, să cureți ceapa, să faci focul sub cratițe, să storci roșiile și să frămînți aluatul de pîine !

Și tînăra femeie spuse :

— Mult mai bine-i să fac toată munca asta de roabă, decît să văd chipul lui fiu-tău !

Și din ziua aceea trecu la bucătărie, dar repede fu îndrăgită de celelalte roabe, care n-o lăsau să facă toată munca, luînd asupra lor truda ei.

În ce-l privește pe Buhăilă, nemaiputînd să ajungă la frumoasa roabă Iasmina, căzu la pat de-a binelea și nu se mai sculă.

Ci trebuie să luăm aminte că Iasmina, din prima ei noapte după măritiș, prinsese copil cu Aluniță. Așa că, la cîteva luni după venirea ei în casa valiului, născu la soroc un băiețel frumos ca luna, pe care-l numi Aslan, plîngînd într-una cu lacrimi fierbinți, și ea, și toate celelalte roabe, că nu era acolo și tatăl, ca să dea el însuși nume fiului său.

Micuțul Aslan fu alăptat vreme de doi ani de către maică-sa și se făcu voinic și tare frumos. Și, cum învățase binișor să meargă singur, soarta lui vru ca într-o zi, în vreme ce mamă-sa își vedea de treburi, el să urce pe treptele scării de la bucătărie și să ajungă în sala unde sta jos, depănîndu-și mătăniile de chilimbar, emirul Khaled, valiul, tatăl lui Buhăilă.

La vederea micuțului Aslan, care semăna întru totul cu tatăl său, Aluniță, emirul Khaled își simți ochii umplîndu-se de lacrimi, îl chemă la el pe copil, îl luă pe genunchi și începu să-l mîngîie, nespus de înduioșat, și îșî zise :

— Binecuvîntat fie cel care zămislește lucruri atîta de frumoase și le dăruiește cu suflet și cu viață !

Estimp, roaba Iasmina, băgînd de seamă lipsa copilului, îl căuta înnebunită peste tot, și se hotărî, încălcînd orice cuviință, să intre, cu ochii rătăciți, în sala în care se afla emirul Khaled. Și îl văzu pe micul Aslan așezat pe genunchii valiului ; micuțul se veselea înfigîndu-și degețelele în barba preacinstitului emir. Dar, cînd o văzu pe maică-sa, Aslan se aruncă înainte întinzînd brațele ; iar emi-

rul Khaled îl mai ţinu la el şi zise Iasminei cu bunătate :

— Apropie-te, roabă ! Copilul acesta este fiul tău ?

Ea răspunse :

— Da, stăpîne, e rodul inimii mele !

El o întrebă :

— Şi cine-i tatăl lui ? E careva dintre slugile mele ?

Ea spuse, vărsînd un şuvoi de lacrimi :

— Tatăl lui este soţul meu, Aluniţă. Acuma însă, o, stăpîne, este fiul tău !

Valiul, înduioşat foarte, spuse roabei :

— Pe Allah ! tu ai spus aşa. De acuma înainte el este fiul meu !

Şi pe loc îl înfie, şi spuse mamei :

— Aşadar, îţi poruncesc ca, de astăzi înainte, să-l socoteşti pe fiul tău ca al meu, şi să-l faci să creadă pentru totdeauna, cînd va ajunge la vîrsta înţelegerii, că n-a avut niciodată alt tată în afară de mine !

Şi Iasmina răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Atunci, emirul Khaled, ca un adevărat tată, luă în grija sa pe fiul lui Aluniţă şi îi dădu o creştere aleasă şi îl încredinţă în seama unui dascăl foarte învăţat care ştia să scrie nespus de frumos şi care îl învăţă caligrafia, *Coranul*, geometria şi poezia. Apoi, cînd tînărul Aslan se făcu mai mare, tatăl său adoptiv, emirul Khaled, îl învăţă el însuşi să încalece pe cal, să mînuiască armele, să se înfrunte cu lancea şi să se bată la întreceri. Şi ajunse astfel, la vîrsta de paisprezece ani, un călăreţ desăvîrşit şi fu ridicat de către calif la rangul de emir, ca şi tatăl său valiul.

Or, soarta vru să facă într-o zi să se întîlnească tînărul Aslan cu Ahmad-Vicleanul, la uşa cîrciumii ovreiului Abraham. Şi Ahmad-Vicleanul îl pofti pe fiul emirului să intre şi să bea o băutură răcoritoare.

După ce se aşezară, Ahmad-Vicleanul se puse pe băut, după năravul lui, pînă ce se îmbătă. Atunci, scoase din buzunar fănăraşul de aur bătut cu nestemate, pe care-l furase odinioară, şi, întrucît se cam făcuse întuneric, îl aprinse. Atunci Aslan îi zise :

— Ya Ahmad, fanarul acesta-i tare frumos ! Dă-mi-l mie !

Căpetenia caraulelor grăi :

— Ferească-mă Allah ! Cum aş putea să-ţi dau un lucru pentru care s-au pierdut atîtea suflete ? Află, dar, că lămpaşul acesta a fost pricina morţii fostei căpetenii a seraiului, un ins din Egipet, pe nume Aluniţă.

Şi Aslan, stîrnit de-a binelea, se rugă :

— Povesteşte-mi şi mie.

Atunci Ahmad-Vicleanul îi povesti toată întîmplarea, de la început pînă la sfîrşit, fălindu-se, în beţia lui, că el a fost cel care a făptuit acea ticăloşie.

Cînd tînărul Aslan se întoarse acasă, îi povesti Iasminei, maică-sa, povestea pe care o auzise de la Ahmad-Vicleanul şi îi spuse că fănăraşul încă se mai afla în mîinile aceluia.

La aceste cuvinte, Iasmina dete un ţipăt năprasnic şi căzu la pămînt.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...Iasmina dete un ţipăt năprasnic şi căzu la pămînt.

Şi cînd îşi veni iar în fire, izbucni în suspine şi se aruncă la pieptul fiului său Aslan şi îi spuse printre lacrimi :

— O, copilul meu, Allah iată că a făcut să iasă la iveală adevărul. Nu mai pot acuma să-ţi mai ascund taina ! Află, dar, o, micuţul meu Aslan, că emirul Khaled nu este decît tatăl tău adoptiv ; iar tatăl tău de sînge este Aluniţă, soţul meu cel mult iubit, care a fost osîndit, aşa cum vezi, în locul vinovatului. Trebuie să te duci, aşadar, fiule, numaidecît la un prieten de odinioară al tatălui tău, la preacinstitul şeic al străjerilor califului şi să-i povesteşti tot ceea ce ai descoperit. Pe urmă, să-i spui : „O, preaslăvite, mă rog ţie, în numele lui Allah, să mă răzbuni pentru uciderea tatălui meu Aluniţă !"

Fără zăbavă, tînărul Aslan alergă la căpetenia străjerilor seraiului, acela care îi scăpase capul lui Aluniţă, şi îi spuse ceea ce îl sfătuise Iasmina să spună.

Atunci căpetenia străjerilor, uimit şi bucuros cum nu se mai poate, îi zise lui Aslan :

— Binecuvîntat fie Allah care sfîşie vălurile şi aruncă lumina în bezne ! Şi adăugă : De mîine, fiule, Allah are să te răzbune !

Într-adevăr, în ziua aceea califul orînduise o mare întrecere de lupte în care trebuiau să se înfrunte toţi emirii şi cei mai buni călăreţi din Bag-

dad, și unde urma să aibă loc și o întrecere într-un joc de minge cu ghioaga, de-a călare. Și tînărul Aslan era și el din rîndul jucătorilor cu ghioaga. Și își îmbrăcase tunica de zale și încălecase pe cel mai frumos cal din grajdul tatălui său adoptiv, emirul Khaled. Și adevărat că era minunat așa ; și însuși califul fu încîntat nespus de înfățișarea și de strălucirea tinereții lui. Așa încît și-l alese de tovarăș la întrecere.

Și jocul începu. Și de o parte și de cealaltă jucătorii dovedeau o mare măiestrie în mișcările lor și o minunată dibăcie de a lovi mingea cu ghioaga, din galopul cel mai iute al cailor lor.

Deodată însă, unul dintre jucătorii din tabăra ce lupta împotriva taberei conduse de însuși califul aruncă mingea drept spre fața califului, cu o lovitură atît de iscusită și de năprasnică, încît negreșit că s-ar fi zis cu ochii și poate că și cu viața califului, dacă tînărul Aslan, cu o sprinteneală de-a mirare, n-ar fi oprit la vreme, cu o lovitură a ghioagei sale, mingea din zborul ei. Și o trimise așa de năprasnic îndărăt, încît ea îl lovi în spate pe călărețul care o aruncase și îl doborî din șa, frîngîndu-i șira spinării.

La fapta aceasta strălucitoare, califul îl privi pe tînărul Aslan și îi spuse :

— Trăiască cei viteji, o, fiule al emirului Khaled !

Și califul descălecă îndată, după ce pusese capăt întrecerii, și își adună emirii și pe toți călărețiii care luaseră parte la joc ; apoi îl chemă pe tînărul Aslan și, de față cu toți, îi spuse :

— O, vrednice fecior al valiului Bagdadului, vreau să te aud chiar pe tine ce răsplată socoți că se cuvine pentru o ispravă ca aceasta a ta ! Sînt gata să-ți îndeplinesc orice mi-ai cere. Vorbește !

Atunci tînărul Aslan sărută pămîntul dinaintea califului și zise :

— Cer de la conducătorul dreptcredincioșilor să mă răzbune ! Sîngele tatălui meu încă n-a fost răscumpărat, iar ucigașul se mai află în viață !

La aceste cuvinte, califul fu cum nu se poate mai uimit și strigă :

— Ce vorbești tu, o, Aslane, de răzbunarea tatălui tău ? Păi tată-tău, emirul Khaled, uite-l colea lîngă mine, viu și nevătămat, din mila lui Allah !

Ci Aslan răspunse :

— O, stăpîne al musleminilor, emirul Khaled a fost pentru mine cel mai bun tată adoptiv. Să știi, însă, că eu nu-i sînt fiu de sînge, căci tatăl meu este fosta căpetenie a seraiului, Aluniță.

Cînd califul auzi aceste vorbe, văzu lumina prefăcîndu-se în negură dinaintea ochilor lui, și, cu un glas schimbat, spuse :

— Fiule, au nu știi că tatăl tău a fost un mișel față de stăpînul dreptcredincioșilor ?

Ci Aslan strigă :

— Ferească-l Allah pe tatăl meu să fi fost făptașul mișeliei ! Mișelul se află la stînga ta, o, emire al musleminilor ! Este căpetenia caraulelor, Ahmad-Vicleanul ! Poruncește să fie cercetat și ai să găsești în buzunarul lui dovada ticăloșiei !

La aceste cuvinte, califul se schimbă la față și se făcu galben ca șofranul, și cu un glas înfricoșător îl chemă pe căpetenia străjerilor și îi zise :

— Cercetează-l dinaintea mea pe căpetenia caraulelor !

Atunci căpetenia străjerilor, bătrînul prieten al lui Aluniță, se apropie de Ahmad-Vicleanul și îi cercetă buzunarele cît ai clipi, și scoase îndată fănărașul de aur furat de la calif.

Atunci califul, de-abia izbutind să se mai stăpînească, îi spuse lui Ahmad-Vicleanul :

— Ia vino mai aproape ! De unde ai lampa aceasta ?

El răspunse :

— Am cumpărat-o, o, părinte al dreptcredincioşilor !

Şi califul spuse străjerilor :

— Ia să-l ciomăgiţi aci pe loc, pînă ce are să mărturisească !

Şi îndată Ahmad-Vicleanul fu înşfăcat de străjeri, dezbrăcat şi biciuit şi zdrumicat sub lovituri pînă ce mărturisi tot şi povesti toată întîmplarea, de la început pînă la sfîrşit.

Califul se întoarnă atunci către tînărul Aslan şi-i spuse :

— Acuma-i rîndul tău. Să-l spînzuri cu mîna ta !

Şi îndată străjerii îi petrecură funia pe după gît lui Ahmad-Vicleanul, iar Aslan o prinse cu amîndouă mîinile şi, ajutat de căpetenia străjerilor, îl săltă pe tîlhar pînă în vîrful spînzurătorii ridicate în mijlocul cîmpului de alergări.

După ce se împlini astfel dreptatea, califul îi zise lui Aslan :

— Fiule, tu încă n-ai cerut nici un hatîr pentru isprava ta !

Şi Aslan răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, devreme ce tu îmi îngădui să cer ceva, te-aş ruga să mi-l dai îndărăt pe tatăl meu !

La aceste cuvinte, califul, nespus de tulburat, începu să plîngă, pe urmă suspină :

— Au tu nu ştii, fiule, că bietul tătîne-tău, osîndit pe nedrept, a murit spînzurat ? Ori mai degrabă s-ar fi putut să fi murit, căci lucrul nu-i chiar în afară de orice îndoială. De aceea şi jur

pe amintirea strămoşilor mei că am să-i dăruiesc cel mai mare hatîr aceluia care îmi va vesti că Aluniţă, tatăl tău, nu este mort !

Atunci căpetenia străjerilor veni dinaintea califului şi spuse :

— Făgăduieşte-mi că n-am să păţesc nimic !

Şi califul răspunse :

— N-ai să păţeşti nimic ! Vorbeşte !

Şi căpetenia străjerilor spuse :

— Îţi vestesc vestea cea bună, o, emire al musleminilor. Slujitorul tău cel credincios de odinioară, Aluniţă, trăieşte !

Califul strigă :

— Ah, ce tot spui tu ?

El răspunse :

— Pe viaţa capului tău, îţi jur că acesta-i adevărul ! Şi eu însumi l-am scăpat pe Aluniţă, punînd să fie spînzurat în locul lui un osîndit de rînd, care semăna cu el aşa cum seamănă un frate cu frate-său. Şi-acuma-i adăpostit la Iskandaria, unde pesemne că are o prăvălie în suk.

La aceste cuvinte, califul nu mai putu de bucurie şi spuse căpeteniei străjerilor :

— Pleacă şi caută-l şi adu-mi-l în cel mai scurt răstimp !

Şi căpetenia străjerilor răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Atunci califul porunci să i se dea zece mii de dinari pentru cheltuielile lui de călătorie ; şi căpetenia străjerilor porni numaidecît la drum spre Iskandaria, unde îl vom afla, de va vrea Allah !

Ci în ceea ce îl priveşte pe Aluniţă, iată !

Corabia cu care plecase ajunsese la Iskandaria după o călătorie minunată ce-i fusese menită de Allah — binecuvîntat fie el ! Aluniţă coborî îndată

pe țărm și fu ca vrăjit de înfățișarea Iskandariei, pe care n-o mai văzuse, măcar că el era de baștină din Cairo. Și se duse numaidecît la suk, unde închirie o prăvălie gata orînduită și pe care pristavul pieții o striga la vînzare. Era o prăvălie al cărei stăpîn tocmai murise pe neașteptate ; și era plină cu tot ce se cere, și cu perne, și drept marfă avea lucruri pentru marinari — pînze, frînghii, sfori, lăzi strașnice, saci pentru mărunțișuri, arme de toate soiurile și de toate prețurile, și mai cu seamă o grămadă grozavă de fierotenii și de vechituri foarte căutate de căpitanii de vase care le cumpărau ca să le vîndă prin țările apusului ; căci oamenii de prin acele țări se dau în vînt după vechiturile din vremurile de odinioară și își vînd pînă și nevestele și fiicele pe vreo bucățică de lemn putred, de pildă, ori pe vreo piatră talismanică sau pe vreo veche sabie ruginită.

Așa încît nu-i deloc de mirare că Aluniță, de-a lungul anilor lui de surghiun departe de Bagdad, izbutise de minune în neguțătoria lui și cîștigase înzecit ; căci nimic nu-i mai spornic decît vînzarea de vechituri pe care le cumperi, de pildă, cu o drahmă și le vinzi cu zece dinari.

După ce vînduse tot ce avusese în prăvălie, Aluniță se pregătea s-o vîndă și pe ea, goală, cînd, deodată, pe unul dintre rafturile pe care știa că nu se mai află nimic, zări ceva roșu și strălucitor. Îl luă și văzu, cu cea mai mare uimire, că era o mare gemă talismanică, tăiată în șase fețe și atîrnată de un lănțișor de aur vechi ; iar pe cele șase fețe erau săpate niște nume în litere necunoscute, semănînd nespus cu niște furnici ori cu alte gîngănii la fel de mărunte. Și tot cerceta gema cu multă luare aminte, socotind cam cît ar putea să cîștige pe ea, cînd văzu în fața prăvăliei un căpi-

tan de corabie care se oprise ca să vadă mai de aproape gema pe care o zărise din uliță.

Căpitanul, după salamalekul cuvenit, îi spuse lui Aluniță :

— O, stăpîne, poți să-mi dai mie gema aceasta, ori cumva nu-i de vînzare ?

El răspunse :

— Totu-i de vînzare aici, pînă și prăvălia !

El întrebă :

— Atunci, primești să-mi vinzi această gemă pe patru mii de dinari de aur ?

La aceste cuvinte, Aluniță gîndi : „Pe Allah, gema aceasta trebuie să fie nemaipomenit de prețioasă. Trebuie să țin la preț." Și răspunse :

— De bună seamă că glumești, căpitane ! Căci, pe Allah, pe mine m-a costat, ca preț de cumpărare, o sută de mii de dinari !

Celălalt spuse :

— Atunci, vrei să mi-o dai cu o sută de mii ?

Aluniță zise :

— Fie ! Dar numai în semn de cinstire față de tine !

Și căpitanul îi mulțumi și îi spuse :

— N-am la mine toți banii aceștia, căci ar fi tare primejdios să umbli prin Iskandaria cu atîta bănet. Dar vino cu mine la corabie, unde ai să-ți primești prețul și, pe deasupra, un dar de două bucăți de postav, două bucăți de catifea și două bucăți de satin.

Atunci Aluniță se ridică, închise cu cheia ușa de la prăvălie și îl urmă pe căpitan pe puntea corăbiei. Și căpitanul îl rugă să aștepte pe punte și plecă să aducă banii. Ci nu se mai arătă și deodată pînzele fură desfășurate în vînt și corabia spintecă apele, ca o pasăre.

Cînd Aluniță se văzu răpit astfel pe mare, rămase cum nu se mai poate de năucit. Dar la cine ar fi putut să strige după ajutor, cu atît mai mult cu cît nu vedea nici un marinar căruia să-i ceară vreo lămurire, iar corabia părea că zboară peste mare ca îmboldită de ceva nevăzut ?

Pe cînd sta el așa, buimac și speriat, văzu venind căpitanul care-și freca barba și-l privea cu un aer batjocoritor, și care pînă la urmă îi spuse :

— Au tu ești musulmanul Aluniță, fiul lui Șamsedin din Cairo și care a fost la seraiul califului la Bagdad ?

El răspunse :

— Da, eu sînt fiul lui Șamsedin !

Căpitanul zise :

— Atunci e bine ! Peste cîteva zile avem să ajungem la Genova, în țara noastră creștinească. Și-ai să vezi tu, musulmanule, ce soartă te așteaptă acolo !

Pe urmă plecă.

Și-așa, călătoria fiind norocoasă foarte, corabia ajunse în portul Genova, cetatea creștinilor de la apus. Și numaidecît o babă, însoțită de doi inși, veni pe punte să-l caute pe Aluniță, care nu mai știa ce să creadă despre acea întîmplare. Ci, lăsîndu-se în seama ursitei, bune ori rele, care-i era scrisă, o urmă pe bătrîna care-l duse de-a lungul orașului pînă la o biserică ce ținea de o mînăstire de călugări.

Cînd ajunseră la ușa bisericii, bătrîna se întoarnă către Aluniță și-i spuse :

— De-acuma-nainte tu trebuie să te socoți slugă la biserica aceasta și la această mînăstire. Slujba ta-i să te trezești în fiece zi de cu zori ca să te duci mai întîi la pădure după lemne și să te întorci cît mai iute să speli pe jos în biserică și în mînăs-

tire, să scuturi preşurile şi să măturі peste tot ; pe urmă să dai grîul prin ciur, să-l rîşneşti, să frămînţi aluatul şi să coci pîinea în cuptor ; să iei o măsură de linte, s-o zdrobeşti, s-o gătesti şi să umpli pe urmă trei sute şaptezeci de străchini, pe care trebuie să le împarţi, una cîte una, la toţi cei trei sute şaptezeci de călugări din mînăstire ; după care, te duci să goleşti oluriîe de murdărie din chiliile călugărilor ; la urmă, îţi închei munca săpînd grădina şi umplînd cele patru butoaie şi hîrdaiele rînduite de-a lungul zidului. Şi toată treaba aceasta trebuie să fie isprăvită înainte de amiază. Căci va trebui să-ţi foloseşti toate după-amiezile silindu-i pe trecători să intre, de voie-de nevoie, în biserică şi să asculte predica ; şi, dacă nu vor, uite colea o cîrjă cu o cruce de fier în vîrf, cu care să-i ucizi, din porunca regelui. În felul acesta, n-au să mai rămînă în cetate decît creştinii evlavioşi, care au să vină aici să fie binecuvîntaţi de călugări. Şi-acuma, treci la treabă şi ia seama bine să nu care cumva să uiţi cele cîte ţi le-am spus !

Şi, zicînd acestea, bătrîna îl privi clipind din ochi şi se cam mai duse.

Atunci Aluniţă gîndi : „Pe Allah ! asta-i peste poate !“ Şi, neştiind la ce să se hotărască, intră în biserica goală cu desăvîrşire în clipa aceea şi se aşează pe o laviţă, ca să încerce să cugete la toate acele întîmplări atîta de ciudate care îi veneau una după alta.

Şezuse acolo cam la vreun ceas de vreme, cînd auzi răsunînd pînă la el printre stîlpii bisericii un glas atîta de dulce de femeie că numaidecît, uitîndu-şi necazurile, îl ascultă vrăjit. Şi-atîta fu de tulburat de acel glas, încît pe dată toate păsărelele din inima lui începură să cînte împreună, şi simţi

coborînd în sineşi binecuvîntata răcoare pe care-o revarsă în suflet o melodie singuratică. Şi se şi ridică să plece către acel glas, cînd deodată totul tăcu.

Ci iată că, pe neaşteptate, de după stîlpi, se ivi un chip de femeie acoperit cu văl, veni pînă lîngă el şi cu un glas tremurător îi zise :

— Ah, Aluniţă, de-atîta amar de vreme mă tot gîndesc la tine ! Binecuvîntat fie Allah că a îngăduit să ne întîlnim pînă la urmă ! Iată, avem să ne căsătorim numaidecît !

La aceste cuvinte, Aluniţă strigă :

— Nu-i alt Dumnezeu decît unul Allah ! De bună seamă că tot ceea ce mi se întîmplă nu este decît un vis ! Şi-atunci cînd visul acesta are să se risipească, am să mă trezesc iară în prăvălia mea din Iskandaria !

Tînăra femeie spuse însă :

— Ba nu, o, Aluniţă, totul este aievea ! Te afli în oraşul Genova, unde eu am pus să fii adus, fără de voia ta, prin mijlocirea căpitanului de corabie care se află în slujba tatălui meu, regele cetăţii Genova. Află, dar, că eu sînt domniţa Hosn-Mariam, fiica regelui acestui oraş. Cu ajutorul vrăjitoriei, pe care am învăţat-o de cînd eram mică, am aflat de tine şi de frumuseţea ta, şi m-am îndrăgostit atît de tare de tine, încît l-am trimis pe căpitan să te caute la Iskandaria. Şi uite la gîtul meu gema talismanică pe care ai găsit-o pe unul dintre rafturile tale şi care fusese aşezată acolo chiar de căpitan, ca să te poată aduce pe puntea corăbiei lui. Şi peste cîteva clipe ai să poţi să vezi şi tu ce puteri vrăjite îmi dă această gemă. Dar, înainte de toate, trebuie să te însori cu mine. Şi-atunci, toate dorinţele tale au să se îndeplinească.

Aluniță îi spuse :

— O, domniță, oare-mi făgăduiești tu că ai să mă duci măcar îndărăt la Iskandaria ?

Ea spuse :

— Acesta-i lucrul cel mai ușor !

Atunci el primi să se însoare cu ea.

Îndată, domnița Mariam îi spuse :

— Atunci, tu vrei să te întorci numaidecît la Iskandaria ?

El răspunse :

— Da, pe Allah !

Ea spuse :

— Să mergem !

Și luă cornalina și îi întoarse spre cer fața pe care era desenat un pat și frecă repede acea față cu degetul cel mare, zicînd :

— O, cornalină, în numele lui Soleiman, îți poruncesc să-mi aduci un pat de călătorie !

Nici nu rostise bine aceste cuvinte, că se și ivi dinaintea lor un pat de călătorie, cu păturile și pernele lui. Amîndoi se suiră în el și se întinseră în voie. Atunci domnița Mariam luă între degete cornalina, o întoarse către cer cu fața pe care era desenată o pasăre și zise :

— Cornalină, o, cornalină, îți poruncesc, în numele lui Soleiman, să ne duci sănătoși și nevătămați la Iskandaria, pe calea cea mai dreaptă !

Nici nu fusese bine dată porunca și patul se și ridicase lin, se înălță pînă la bolta bisericii, ieși pe fereastra cea mare și, mai iute decît cea mai iute pasăre, străbătu văzduhul într-un zbor desfătător și îndată îi lăsă jos la Iskandaria.

Or, chiar în clipa în care punea piciorul pe pămînt, văzură venind spre ei un om îmbrăcat după moda de la Bagdad, pe care Aluniță îl cunoscu numaidecît : era însăși căpetenia străjerilor.

De-abia coborîse şi el la ţărm, tot în acea clipă, în căutarea celui osîndit odinioară. Se aruncară atunci unul în braţele celuilalt, şi căpetenia străjerilor îi spuse lui Aluniţă ştirea despre dovedirea vinovatului şi despre spînzurarea lui, îi povesti toate întîmplările cîte se petrecuseră la Bagdad de patrusprezece ani încoace, şi îi spuse totodată şi de naşterea fiului său, Aslan, care ajunsese cel mai frumos călăreţ din Bagdad.

Iar Aluniţă, la rîndu-i, povesti căpeteniei străjerilor toate cîte i se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrşit. Şi acestea îl uluiră nespus pe căpetenia străjerilor care, odată ce tulburarea i se mai domoli, îi spuse :

— Emirul musleminilor doreşte să te vadă cît mai grabnic.

El răspunse :

— Păi de bună seamă! Îngăduie-mi doar să mergem pînă la Cairo, să sărut mîna tatălui meu Şamsedin şi a mamei mele, şi să-l îndemn să vină cu noi la Bagdad.

Atunci, căpetenia străjerilor se sui cu ei în patul care îi duse într-o clipită pînă la Cairo, chiar în uliţa Galbenă, unde se afla casa lui Şamsedin. Şi bătură la poartă. Şi mama coborî să vadă cine bate aşa şi întrebă :

— Cine bate ?

El răspunse :

— Eu, fiul tău, Aluniţă !

Bucuria mamei fu nespus de mare, pentru ea, care de atîta amar de ani îmbrăcase hainele cernite, şi se prăbuşi leşinată, în braţele copilului ei. Şi tot aşa şi preacinstitul Şamsedin.

După ce se hodiniră vreme de trei zile acolo, acasă, se suiră cu toţii în patul care, la porunca domniţei Hosn-Mariam, îi duse sănătoşi şi teferi

la Bagdad, unde califul îl primi pe Aluniță sărutîndu-l ca pe un copil și îl copleși cu slujbe și cu cinstiri, pe el, ca și pe tatăl său Șamsedin și pe fiul său Aslan.

După care, Aluniță își aduse aminte că, la urma urmei, pricina dintîi a norocului său a fost Mahmud-Deandoaselea, care atîta de iscusit l-a silit să plece întîia oară la drum și apoi l-a cules, golgoluț, de pe acoperișul fîntînii din Bagdad. Așa încît trimise să-l caute peste tot și pînă la urmă l-au găsit într-o grădină, stînd jos în mijlocul băieților, cu care cînta și bea. Și Aluniță îl rugă să vină la palat, unde îl numi căpetenie a caraulelor în locul lui Ahmad-Vicleanul.

După ce își îndeplini această datorie, Aluniță, fericit că-și găsise fecior atîta de frumos și de strălucitor cum era tînărul Aslan, mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui. Și trăi nespus de fericit, la Bagdad, între cele trei soții ale sale, Zobeida, Iasmina și Hosn-Mariam, vreme de ani și ani, pînă ce fu căutat și el de Nimicitoarea tuturor desfătărilor și Despărțitoarea de toți prietenii! Laudă fie înălțată Celui Neschimbător, către carele se îndreaptă toate cîte-s zămislite!

Și Șeherezada, isprăvind de povestit povestea aceasta, se simți oleacă obosită și tăcu.

Atunci, regele Șahriar pe care luarea-aminte îl ținuse nemișcat în tot acest răstimp, strigă:

— Povestea aceasta a lui Aluniță, o, Șeherezada, este, cu adevărat nemaipomenită; și Mahmud-Deandoaselea și misitul Sesam, cu leacul lui, m-au încîntat peste poate. Ci, trebuie să-ți spun, faptele lui Deandoaselea mi se par tot încă tulburi, și aș fi bucuros să aud de la tine o lămurire mai limpede, dacă ți-e cu putință.

La aceste cuvinte ale regelui Șahriar, Șeherezada zîmbi a rîde și o privi pe soră-sa, Doniazada, pe care o văzu cum nu se mai poate de înveselită ; pe urmă spuse regelui :

— Acum, o, preafericitule rege, cînd micuța aceasta poate să asculte orice, am să-ți povestesc vreo două dintre *Isprăvile poetului Abu-Nuwas*, cel mai desfătător și cel mai fermecător și cel mai de duh dintre toți poeții din Iran și din Arabia.

Iar micuța Doniazada se ridică de pe covorul pe care sta ghemuită și alergă în brațele surorii ei, pe care o sărută dulce și îi spuse :

— Oh ! te rog frumos, Șeherezada, începe numaidecît. Hai, fii așa de bună, o, sora mea !

Și Șeherezada spuse :

— Cu toată dragostea din inima mea și ca pe o cinstire datorată acestui rege înzestrat cu purtări atîta de alese.

Văzînd însă zorii mijind, Șeherezada, sfioasă ca totdeauna, lăsă povestirea pe mîine.

Într-a două sute șaptezecea noapte

micuța Doniazada așteptă ca Șeherezada să-și isprăvească petrecerea obișnuită cu Șahriar și, ridicînd capul, strigă :

— O, sora mea, te rog, ce mai aștepți acum de nu ne povestești znoavele despre desfătătorul poet Abu-Nuwas, prietenul califului, cel mai plăcut dintre toți poeții din Iran și din Arabia ?

Iar Șeherezada zîmbi către soră-sa și-i spuse :

—Nu aștept decît îngăduința regelui ca să povestesc cîteva dintre isprăvile lui Abu-Nuwas, care era un foarte mare destrăbălat !

Și regele Șahriar, întorcîndu-se către Șeherezada, îi spuse :

— În adevăr, Șeherezada, n-aș fi deloc nemulțumit să te ascult povestindu-ne asemenea isprăvi. Ci trebuie să-ți mărturisesc că în noaptea aceasta mă simt dornic de gînduri mai înalte. Așadar, dacă știi vreo poveste ce-ar putea să-mi îmbogățească în vreun fel mintea, să nu cumva să socoți că nu m-ar interesa. Dimpotrivă ! Mai tîrziu, dacă răbdarea mea nu are să ajungă la capăt, ai să poți să-mi povestești, Șeherezada, și acele isprăvi ale lui Abu-Nuwas.

La aceste cuvinte ale regelui Șahriar, Șeherezada răspunse :

— Tocmai cugetasem toată ziua, o, rege fericit, la povestea unei fete nemaipomenit de învățate și de frumoase și care se numea Simpatia. Și-s gata să-ți înșir toate cîte știu despre purtarea și despre minunatele ei cunoștințe !

Și regele Șahriar grăi :

— Pe Allah ! nu mai zăbovi, dar, să-mi împărtășești toate despre cîte mi-ai pomenit ! Căci nimic nu-mi place să ascult mai mult decît înțeleptele cuvinte spuse de către tinerele fete frumoase. Și foarte doresc ca istorisirea făgăduită să mă mulțumească întru totul și să-mi fie de folos totodată, și o pildă din învățătura pe care orice adevărat musulman trebuie s-o aibă.

Atunci Șeherezada stătu pe gînduri un răstimp și, ridicînd un deget, începu.

POVESTEA PREAÎNVĂȚATEI SIMPATIA

Se povestește — dar numai unul Allah este atoateștiutor ! — că a fost odată la Bagdad un negustor cu un dever cum nu s-a mai pomenit. Se bucura de onoruri, de cinstiri, de drepturi și de hatîruri de toate soiurile, ci nu era deloc fericit, pentru că Allah nu-și întinsese asupră-i binecuvîntarea de a-i dărui și lui un copil, fie măcar și fată. Și-așa, îmbătrînise în mîhnire și își vedea zi de zi oasele făcîndu-se tot mai străvezii și mai moi, fără a fi izbutit să capete de la vreuna dintre multele-i neveste mîngîierea așteptată. Într-o zi însă, după ce împărțise pomeni multe și bogate, și după ce trecuse pe la schimnici, și ajunase, și se rugase cu evlavie, se culcă cu cea mai tînără dintre soțiile sale și, prin mîla celui Preaînalt, o lăsă însărcinată pe-clipă pe-dată.

Și peste nouă luni, numărate zi cu zi, soția negustorului născu fără necaz un băiețel atît de frumos că părea rupt din lună.

Așa încît negustorul, din recunoștință față de cel Atoatedătător, nu uită să-și îndeplinească le-

gămintele ce le juruise și făcu daruri mari săracilor, văduvelor și orfanilor, vreme de șapte zile în șir ; iar în dimineața celei de a șaptea zile se gîndi să dea un nume feciorului său, și-l numi Abul-Hassan.

Copilul fu crescut în brațele doicilor și ale roabelor frumoase, și fu îngrijit ca un lucru de mare preț, și de femei, și de slujitori, pînă ce ajunse la anii învățăturii. Atunci îl încredințară celor mai iscusiți dascăli, care îl deprinseră să citească sfintele cuvinte ale *Coranului* și îl învățară scrierea frumoasă, poezia, socotelile și măestria de a trage cu arcul. Și-așa, ajunse să știe mai multe decît toți cei din vremea și de seama lui.

Iar la aceste atît de felurite științe, mai adăuga și un farmec ca de vrajă, și era desăvîrșit de frumos. Și fu bucuria tatălui său și desfătul luminii ochilor lui, atît cît îi fusese mai dinainte menit de la ursitoare. Ci atunci cînd bătrînul simți apropiindu-se sorocul ce-i fusese sorocit, îl chemă, într-una din zile, pe feciorul-său, îl puse să ia loc dinainte-i și-i spuse :

— Fiule, iată că sorocul meu e pe-aproape și nu-mi mai rămîne decît să mă pregătesc a mă înfățișa dinaintea stăpînului cel mare. Îți las moștenire averi multe, bogății și moșii, sate întregi, cu pămînturi mănoase și cu livezi roditoare, care să vă ajugă cu prisosință și ție, și copiilor copiilor tăi. Nu te sfătuiesc decît să știi a te bucura de ele cu măsură, mulțumindu-i celui Atoatedătător.

Și bătrînul negustător muri de boala lui, iar Abul-Hassan fu mîhnit cum nu se mai poate. Și după ce îndatoririle înmormîntării fură îndeplinite, el se îmbrăcă în haine cernite și se închise în jalea lui.

Ci în curînd prietenii lui izbutiră să-l înseninе și să-l smulgă din mîhnire. Și izbutiră atîta de bine, încît îl siliră să intre la hamam ca să se lumineze și-apoi să-și schimbe straiele ; și îi spuseră, ca să-l mai mîngîie :

— Cel ce se replăsmuiește în feciori ca tine nu moare în veci. Scutură-te, dar, de tristețe și gîndește-te cum să te folosești de tinerețea și de bogățiile tale !

Și-așa, Abul-Hassan uită încetul cu încetul sfaturile tătîne-său și pînă la urmă ajunse să socoată că fericirea și averea-s fără de sfîrșit. Și de-atunci nu mai conteni a-și împlini toate toanele, a se lăsa în voia tuturor desfătărilor, a petrece cu toate cîntărețele și cu toate almeele, a mînca în toate zilele grămezi de pui, că-i plăceau puii, a destupa toate chiupurile cu băuturi ameţitoare roase de ani, a asculta clinchetele cupelor ciocnite, a sparge tot ce putea să spargă, a părădui tot ce putea să părăduiască, și a sfărma tot ceea ce putea să sfarme, pînă ce sfîrși prin a se trezi într-o zi fără nimic în mîinile lui, afară poate doar de sine însuși. Și, din toate cîte-i lăsase moștenire răposatul tată-său, ca slujitori și slujitoare, nu-i mai rămăsese decît o singură roabă, dintr-o mulțime de roabe.

Ci roaba aceasta se numea Simpatia și nicicînd nu s-a potrivit mai bine un nume cu făptura care îl purta. Căci Simpatia era o tînără tot atîta de dreaptă ca și litera *alef*, cu un mijlocel așa de subțirel încît soarele nici n-ar fi putut să-i aștearnă umbra pe pămînt ; chipu-i purta semnul limpede al binecuvîntării lui Allah ; gura-i părea pecetluită cu pecetea lui Soleiman, anume ca să ascundă o comoară de mărgăritare ; dinții-i păreau două

șiruri aidoma de salbe. Și despre ea vorbea parcă poetul în aceste cuvinte :

E luminoasă și-i mlădie,
Ca zveltul fir de trandafir ;
Și-i toată numai bucurie,
Ca viul soarelui potir,
Ca blînda floare zoroclie
Ce-și leagănă suavu-i fir.

I-i cerul scris în raza feții,
Iar pajiștile verzi din rai,
Cu dulcele izvor al vieții,
Sclipesc sub strălucitu-i strai ;
Și-i însăși lumea frumusețîi
Izarul ei ca un serai.

Toate culorile le-mbină :
Al rozei roșu, alb de-argint,
Și alb de sàndal, și-i lumină
Al murei negru strălucind ;
Iar frumusețea ei deplină
O apără de răul jind.

Slăvit să fie-Acela care
Asupra ei a revărsat
Atîta slavă stătătoare !
Și fericit acel bărbat
Căruia-i fi-va desfătare
Vrăjitu-i glas înfiorat !

Așa era roaba Simpatia, singura comoară pe care-o mai avea risipitorul Abul-Hassan.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

El însă, Abul-Hassan, cînd văzu că toată moștenirea se dusese fără întoarcere, căzu într-o stare de deznădejde care-i spulberă și somnul și pofta de mîncare ; și stătu așa trei zile și trei nopți fără să mănînce, fără să bea, fără să doarmă, pînă ce roaba Simpatia gîndi că are să-l vadă cum moare, și se hotărî să-l scape cu orice preț.

Se împodobi cu hainele cele mai frumoase și se înfățișă stăpînului ei cu un zîmbet vestitor de bine pe buze, spunîndu-i :

— Allah, prin mijlocirea mea, are să pună capăt zbuciumărilor tale. Pentru aceasta, nu trebuie decît să mă duci dinaintea stăpînului nostru, emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid, și să-i ceri drept preț de vînzare pentru mine zece mii de dinari. Dacă prețul are să i se pară prea ridicat, să-i spui : „O, emire al dreptcredincioșilor, tînăra aceasta prețuiește încă și mai mult, lucru de care ai să-ți dai și mai bine seama punînd-o să-ți dovedească tot ce știe. Atunci ea are să se ridice în ochii tăi și ai să vezi că nimeni nu are seamăn cu ea și că este vrednică să-l slujească pe califul, stăpînul nostru." Și-l sfătui și stărui să nu care cumva să lase mai puțin din prețul acela.

Abul-Hassan care, din nepăsare, pînă în clipa aceea nu luase aminte la însușirile și la harurile frumoasei lui roabe, nici n-ar fi fost în stare să prețuiască, după mintea lui, însușirile pe care ea le avea. El nu găsi decît că gîndul nu-i rău și că ar fi fost cu putință să se izbîndească. Se ridică,

așadar, numaidecît, și, luînd-o pe Simpatia după el, o duse în fața califului, căruia îi repetă vorbele pe care ea îl sfătuise să le spună.

Atunci califul se întoarnă către ea și o întrebă :

— Cum te cheamă ?

Ea spuse :

— Mă cheamă Simpatia.

El îi spuse :

— O, Simpatia, ești oare tu destul de învățată și poți să-mi pomenești numele feluritelor ramuri ale științei pe care le-ai adîncit ?

Ea răspunse :

— O, stăpîne, am studiat sintaxa, poezia, șariatul și celelalte legi ale dreptății, muzica, astronomia, geometria, aritmetica, legile moștenirii și taina de a citi cărțile de vrăjitorie și inscripțiile din vechime. Știu pe de rost *Sfînta Carte* și pot s-o citesc în șapte chipuri felurite ; cunosc întocmai numărul tuturor surelor cuprinse în ea, ca și al versetelor și al siparilor în care se împart versetele, și toate părțile care o alcătuiesc, și cum a fost alcătuită, și cîte consoane și cîte vocale cuprinde ; știu și care sure anume au fost inspirate și scrise la Mecca, și care sînt cele dictate la Medina ; cunosc toată sunna și toate canoanele, și știu să deosebesc hadisurile și să apreciez cîtu-s ele de adevărate ; nu-mi sînt străine nici logica, nici arhitectura și nici filozofia, ca și elocința ori retorica ; știu să alcătuiesc poeme și să le fac simple și curgătoare sau complicate, cum le plac numai celor pricepuți ; și dacă uneori tîlcul unora este mai ascuns, aceasta o fac ca să rețină mai bine atenția și ca să desfete mințile ce izbutesc să dezlege firul cel subtil ; am învățat, așadar, multe lucruri, și ceea ce am învățat nu am mai uitat. Pe lîngă acestea, știu și să cînt ;

și dansez ca o pasăre ; și stăpînesc și lăuta, și flautul ; și mînuiesc strunele pe cincizeci de tonuri felurite. Așa încît, atunci cînd cînt, cel care mă aude își sfîșie sufletul, iar gazelele se îmbată cînd mă privesc. Ucid, atunci cînd trec îmbrăcată și parfumată, legănîndu-mă ; iar dacă-mi scutur șoldurile, cei ce mă văd se prăbușesc ; și cînd fac cu ochiul, înjunghii ; cînd îmi scutur brățările, revărs orbirea ; cînd ating pe cineva, îi dau viață ; și, dacă mă îndepărtez, îl fac să moară.

Cînd Harun Al-Rașid, califul, auzi aceste cuvinte, rămase uluit de încîntare că vedea atîta har și-atîta frumusețe, atîta știință și tinerețe în fata care sta-naintea lui, cu ochii coborîți sfios. Se întoarse către Abul-Hassan și-i zise :

— Am să dau îndată porunci să fie chemați dascălii de științe, spre a pune la probă pe roaba ta și spre a mă încredința, după o cercetare limpede față de toți, dacă-i cu adevărat tot atîta de învățată pe cîtu-i de frumoasă. Și dacă va izbuti să iasă biruitoare în această probă, nu numai că am să-ți dau cele zece mii de dinari, dar am să te și acopăr cu hatîruri că mi-ai adus o atare minune. De nu, n-o fi nimica, și-ți va rămîne în stăpînire pe mai departe !

Și, pe loc, califul trimise să fie adus cel mai mare învățat al vremii, Ibrahim ben-Saiar, care își însușise toate cunoștințele omenești ; și mai trimise să fie aduși și poeții, și grămăticii, și cititorii din *Coran*, și doftorii, și astronomii, și filozofii, și fakihii, și ulemaii meșteri în teologie. Și toți veniră fără zăbavă la serai și se strînseră în sala de primire, fără a ști pentru care pricină fuseseră chemați.

Și la porunca marelui calif, se așezară toți roată pe covoare, pe cînd la mijloc, pe un jeț de aur,

adus acolo după dorința califului, sta tînăra Simpatia, cu fața ascunsă de o feregea subțirică. Și ochii-i scînteiau prin feregea, și dinții-i zîmbeau într-un zîmbet.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și patra noapte

Ea urmă :

După ce asupra acelei adunări se așternu o tăcere atît de adîncă încît s-ar fi putut auzi și sunetul căderii unui ac pe jos, Simpatia făcu dinaintea tuturora o temenea plină de gingășie și de demnitate, și, cu cel mai ales fel de a vorbi, spuse califului :

— O, emire al dreptcredincioșilor, poruncește ! Sînt gata să răspund la întrebările pe care vor binevoi să mi le pună preaînțelepții și preacinstiții învățați, cititori ai *Coranului*, fakihi, doftori, arhitecți, astronomi, geometri, grămătici, filozofi și poeți.

Atunci, califul Harun Al-Rașid se întoarnă către toți aceia și le spuse :

— V-am chemat aici ca să cercetați atît felurimea cît și adîncimea cunoștințelor acestei tinere, și ca să nu cruțați nimic pentru a dovedi atît știința voastră, cît și învățătura ei, deopotrivă.

Şi toţi învăţaţii răspunseră ploconindu-se pînă la pămînt şi ducîndu-şi mîinile la ochi şi la frunte, şi zicînd :

— Ascultăm şi ne supunem lui Allah şi ţie, o, emire al dreptcredincioşilor !

După aceste cuvinte, tînăra Simpatia rămase cîteva clipe cu capul plecat, pe urmă ridică fruntea şi spuse :

— Mai întîi, care dintre voi toţi, o, stăpînii mei, este cel mai priceput în cunoaşterea *Coranului* şi în sunna despre Profet (cu el fie pacea şi rugăciunea !) ?

Atunci se ridică un ulema, arătat cu degetul de toţi. Ea îi spuse :

— Întreabă-mă, aşadar, tot ce vrei din ştiinţa ta.

Şi învăţatul zise :

— O, copilă, devreme ce ai învăţat temeinic Sfînta Carte a lui Allah, trebuie să cunoşti şi numărul surelor, al cuvintelor şi al literelor pe care le cuprinde, precum şi legile credinţei noastre. Spune-mi, dar, pentru început, cine-i Domnul tău, cine-i Profetul tău, cine-i Imamul tău, care-i îndreptarul tău, care-i orînduitorul vieţii tale, care-i călăuza drumurilor tale şi cine-s fraţii tăi ?

Ea răspunse :

— Allah este Domnul meu ; Mohamed — cu el fie rugăciunea şi pacea ! — este Profetul meu ; *Coranul* este legea mea, aşadar el este imamul meu ; Kaaba, casa lui Allah ridicată de Abraham la Mecca, este îndreptarul meu ; pilda sfîntului nostru Profet este orînduirea vieţii mele ; Sunna, cu toate datinele pe care le cuprinde, este călăuzul drumurilor mele ; şi toţi dreptcredincioşii sînt fraţii mei.

Învățatul urmă, pe cînd califul începea să se minuneze de limpezimea și de temeinicia acelor răspunsuri în gura unei copilandre așa de gingașe :

— Spune-mi, cum știi că este un Dumnezeu ?

Ea răspunse :

— Prin rațiune !

El întrebă :

— Ce este rațiunea ?

Ea răspunse :

— Rațiunea este un har îndoit : este și înnăscută, este și dobîndită. Rațiunea înnăscută este aceea pe care Allah a pus-o în inima slujitorilor săi. Iar rațiunea dobîndită-i aceea care, la omul întreg, este roada învățăturii și a muncii statornice.

El se minună.

— Este cît se poate de bine ! Dar unde se află rațiunea ?

Ea spuse :

— În inima noastră. Și de acolo își înalță ea avînturile către mintea noastră, din care își face lăcaș.

El spuse :

— Desăvîrșit răspuns ! Ci poți tu să-mi spui cum ai învățat să-l cunoști pe Profet (cu el fie rugăciunea și pacea !) ?

Ea răspunse :

— Cu ajutorul cetirii Cărții lui Allah, cu ajutorul dovezilor și al mărturiilor.

El spuse :

— Minunat ! Ci poți să-mi spui care-s îndatoririle de căpătîi ale credinței noastre ?

Ea răspunse :

— Sînt cinci îndatoriri în credința noastră : mărturisirea de credință : „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, și Mahomed este trimisul Lui" ; rugă-

ciunea ; milostenia ; postirea în luna ramadan ; și hagialîcul la Mecca, atunci cînd se poate face.

El întrebă :

— Care-s faptele de evlavie cele mai vrednice de laudă ?

Ea răspunse :

— Sînt în număr de șase : rugăciunea, milostenia, postul, hagialîcul, lupta împotriva relelor porniri și a nelegiuirilor, și războiul pentru sfînta credință.

El spuse :

— Bine-ai răspuns ! Ci pentru ce te rogi tu ?

Ea grăi :

— Mă rog ca să-i dăruiesc Domnului meu închinarea dragostei mele, ca să-l preamăresc și să-mi înalț sufletul către seninătate.

El strigă :

— Minunat e și răspunsul acesta ! Ci oare rugăciunea nu presupune mai întîi niște pregătiri anume ?

Ea răspunse :

— De bună seamă ! Trebuie să-ți cureți întregul trup prin spălări rituale, să îmbraci haine pe care să nu se afle urma nici măcar a unei pete de murdărie, să cauți un loc liniștit și curat, să-ți acoperi bine partea trupului dintre buric și genunchi, să-ți limpezești gîndurile și să te întorci cu fața către Kaaba din sfînta Mecca !

— Care este însemnătatea rugăciunii ?

— Ea-i temelia pe care se sprijină credința !

— Care-s roadele rugăciunii ? Și care-i folosul ei ?

— Rugăciunea cea cu adevărat frumoasă nu este de nici un folos pămîntesc. E-ai doar legătura în duh dintre făptura noastră și Domnul nostru. Ea poate să deie numai roade sufletești, și tocmai de

aceea cu atît mai frumoase ; ea luminează inima şi-i dăruie strălucire, întăreşte mintea cea şovăielnică şi îl apropie pe rob de Stăpînul lui.

— Care-i cheia rugăciunii ? Şi care-i cheia acestei chei ?

— Cheia rugăciunii este spălarea sfîntă, iar cheia sfintei spălări este începutul rugăciunii : „În numele lui Allah cel fără de margini îndurător şi atotmilostivul !"

El întrebă :

— Care sînt regulile ce trebuiesc a fi urmate la spălare ?

Ea spuse :

— După dreapta învăţătură a imamului El-Şafi ben-Idris, sînt douăsprezece reguli : întîi să rosteşti cuvîntul de început : „În numele lui Allah !" ; apoi să-ţi speli palmele înainte de a le afunda în vas ; să-ţi clăteşti gura ; să-ţi speli nările luînd apă în căuşul mîinii şi trăgînd-o pe nas ; să-ţi speli faţa toată, precum şi urechile, şi pe dinăuntru, şi pe dinafară, cu altă apă ; să-ţi prefiri barba cu degetele ; să-ţi tragi degetele de la mîini şi de la picioare, pînă ce trosnesc ; să pui piciorul drept înaintea celui stîng ; să repeţi de trei ori fiecare spălare ; să rosteşti după fiecare spălare mărturisirea de credinţă ; şi, la urmă, odată ce ai isprăvit spălările, să mai rosteşti şi aceste cuvinte cucernice : „O, Dumnezeul meu ! socoteşte-mă şi pe mine în rîndul celor ce se pocăiesc, al slujitorilor tăi curaţi şi credincioşi ! Laudă Dumnezeului meu ! Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, afară numai tu singurul ! Tu eşti mîntuirea mea ; de la tine cer, plin de căinţă, iertarea greşelilor mele ! Amin." Aceasta-i, într-adevăr, rugăciunea pe care Profetul (cu el fie rugăciunea şi pacea !) ne sfătuieşte s-o rostim, cînd spune : „Am să des-

chid la perete, dinaintea celui care o va rosti, cele opt porți ale raiului ; și el are să poată intra pe poarta pe care îi va plăcea !"

Învățatul zise :

— Răspunsul acesta-i dat cu cea mai desăvîrșită pricepere, într-adevăr ! Dar ce fac îngerii și diavolii din preajma celui care-și îndeplinește spălările ?

Simpatia răspunse :

— Atunci cînd omul se pregătește să-și facă spălările, îngerii vin să stea de-a dreapta lui, iar diavolii de-a stînga ; dar de îndată ce el rostește cuvintele : „În numele lui Allah !" diavolii o iau la fugă, pe cînd îngerii se apropie de el, așternînd asupra capului lui un plocat de lumină, de formă pătrată, pe care-l țin atîrnat la cele patru colțuri ; și cîntă slavă lui Allah, și se roagă lui să ierte greșalele acelui om. Dar dacă el uită să rostească numele lui Allah, sau dacă nu-l rostește pînă la capăt, diavolii se întorc...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și cincea noapte

Ea urmă :

...diavolii se întorc de-a valma și își dau toate silințele să arunce tulburarea în sufletul lui, să strecoare îndoiala în el și să-i adoarmă duhul și

evlavia ! Este de datoria celui care își face spălările să lase apa să curgă peste tot trupul și peste tot părul său, văzut ori ascuns, și peste părțile cele de rușine, și să se frece bine peste tot, iar picioarele să nu și le spele decît la sfîrșit !

Învățatul zise :

— Bun răspuns ! Poți tu acuma să-mi spui care sînt regulile de urmat în spălarea numită taiamum ?

Ea răspunse :

— Spălarea numită taiamum este curățirea cu nisip și cu țărînă. Spălarea aceasta se face în următoarele șapte împrejurări, hotărîte de datini, după deprinderile Profetului. Și se fac urmînd cele patru îndrumări însemnate chiar în învățătura din Sfînta Carte. Cele șapte împrejurări care îngăduie asemenea spălare sînt : lipsa de apă ; teama de a nu isprăvi provizia de apă ; nevoia de această apă pentru băut ; frica de a nu pierde vreo parte din ea pe drum ; bolile care opresc folosirea apei ; vreo frîngere a vreunor oase care cer odihnă spre a se vindeca ; rănile ce nu trebuiesc atinse. În ce privește cele patru îndrumări ce trebuiesc îndeplinite neabătut la această spălare cu nisip și cu țărînă, ele sînt : mai întîi să fii de bună-credință ; apoi să iei nisipul sau țărîna cu mîinile și să faci mișcările de spălare pe față ; pe urmă să faci mișcările de spălare a brațelor pînă la coate ; și să-ți ștergi mîinile. Două reguli mai sînt de asemenea de luat aminte, căci sînt așa cum le pomenește sunna : să începi spălarea cu sfintele vorbe : „În numele lui Allah !“ și să speli mai întîi toate părțile de-a dreapta trupului și după aceea pe cele de-a stînga.

Învățatul spuse :

— Foarte bine ! Dar, ca să ne întoarcem la rugăciune, poţi să-mi spui cum trebuie să fie săvîrşită şi ce anume lucruri pretinde ?

Ea grăi :

— Lucrurile pe care le pretinde rugăciunea sînt înşişi stîlpii ei de temelie. Aceşti stîlpi ai rugăciunii sînt : mai întîi, o simţire curată ; al doilea, cuvintele takbirului, care înseamnă a spune „Allah este cel mai mare !" ; al treilea, a rosti fatihaua, care-i sura de început a *Coranului ;* al patrulea, să te pleci cu faţa la pămînt ; al cincelea, să te ridici ; al şaselea, să faci mărturisirea de credinţă ; al şaptelea, să te aşezi pe călcîie ; al optulea, să te închini pentru Profet, zicînd : „Cu el fie rugăciunea şi pacea lui Allah !" ; al nouălea, să-ţi păstrezi mereu aceeaşi inimă curată.

Învăţatul zise :

— Ce-i drept, răspunsul acesta este desăvîrşit ! Poţi tu acum să-mi spui cum trebuie plătit obolul de milostenie ?

Ea răspunse :

— Poţi să plăteşti obolul de milostenie în patrusprezece feluri : în aur sau în arginţi ; în cămile ; în vaci ; în oi ; în grîu ; în orz ; în mei ; în mălai ; în bob ; în năut : în orez ; în stafide şi în curmale. În ce priveşte aurul, dacă nu ai decît mai puţin de douăzeci de drahme de aur de la Mecca, nu eşti dator să plăteşti nici un fel de dijmă de milostenie ; dacă ai mai mult, trebuie să dai trei drahme pentru fiecare sută. Şi în ceea ce priveşte arginţii este tot aşa. În ce priveşte vitele, cel care stăpîneşte cinci cămile plăteşte o oaie ; cel care are douăzeci şi cinci de cămile dă una ca dijmă, şi tot aşa mai departe. În ce priveşte oile şi mieii, se dă una din patruzeci. Şi tot aşa şi pentru celelalte.

Învățatul zise :

— Minunat ! Vorbește-mi acum despre post !

Simpatia răspunse :

— Postul înseamnă să nu mănînci, să nu bei și să nu te desfeți trupește de-a lungul zilei, pînă după scăpătatul soarelui, cît ține toată luna ramadanului, îndată după ce a răsărit luna nouă. Este bine, de asemenea, să nu te dedai la nici un fel de vorbărie deșartă și la nici o altă citire în afară de cea a *Coranului.*

Învățatul întrebă :

— Dar nu sînt oare unele lucruri care, la întîia vedere, pot face fără de folos postul, dar care, după învățătura Sfintei Cărți, nu-i răpesc în fapt nimic din însemnătate ?

Ea răspunse :

— Într-adevăr, sînt și lucruri care nu fac fără de folos postul. Acestea-s alifiile, balsamurile și unsorile ; kholul pentru ochi și colirele ; praful de pe drumuri ; faptul de a-ți înghiți saliva ; pierderea fără de voie, fie noaptea, fie ziua, a seminței ; privirea aruncată asupra unei femei străine care nu este musulmană ; luarea de sînge și punerea de ventuze, fie obișnuite, fie cu sîngerare. Acestea-s lucrurile care nu iau nimic din foloasele postului.

Învățatul zise :

— Răspunsul este minunat ! Dar despre cufundarea în cuget ce știi ?

Ea grăi :

— Cufundarea în cuget pretinde o îndelungată ședere într-o moscheie, ferindu-te a mai privi vreo femeie ori a rosti vreo vorbă. Ea este numai o recomandare pe care ne-o dă sunna, ci nu-i o îndatorire cerută neabătut de dreapta credință.

Învățatul zise :

— Vreau să te aud acum ce știi să spui despre hagialîc.

Ea răspunse :

— Călătoria la Mecca, sau hagialîcul, este o îndatorire pe care orice musulman trebuie s-o îndeplinească măcar o dată în viața lui, atunci cînd a atins vîrsta judecății. Pentru îndeplinirea hagialîcului, trebuie să se ia seama la mai multe cerințe. Trebuie să te îmbraci cu haina de hagiu, numită ihram, să te ferești a avea vreo atingere cu femeile, să-ți bărbierești fața, să-ți tai unghiile și să umbli cu capul și cu obrazul acoperite. Mai sînt și alte cerințe de acestea, care se află în sunna.

Învățatul zise :

— Ai răspuns foarte bine ! Dar ia să trecem la războiul sfînt.

Ea răspunse :

— Războiul sfînt este acela care se duce împotriva necredincioșilor, atunci cînd Islamul se află în primejdie. El nu trebuie să se poarte decît spre apărare. Și de îndată ce dreptcredinciosul se află sub arme, el trebuie să meargă împotriva necredinciosului și să nu dea niciodată îndărăt !

Învățatul întrebă :

— Poți să-mi dai niscaiva amănunte despre vînzare și despre cumpărare ?

Simpatia răspunse :

— Și la vînzare, ca și la cumpărare, amîndouă părțile trebuie să se înțeleagă de bună voie, iar în împrejurări mai deosebite, să se întocmească și un senet de consimțire și de primire. Sînt însă și anumite lucruri pe care sunna le oprește a fi vîndute ori cumpărate. Așa...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...Așa, este cu desăvîrșire oprit a schimba curmale uscate pe curmale proaspete, smochine uscate pe smochine proaspete, carne uscată și sărată pe carne proaspătă, unt sărat pe unt proaspăt, și tot așa, orice este proaspăt pe ce este vechi și uscat, atunci cînd este vorba de lucruri de același soi.

După ce învățatul ulema întru ale Sfintei Cărți auzi aceste răspunsuri ale Simpatiei, nu se putu opri să cugete că ea știa tot atîtea cîte știa și el, și nu vroi a se mărturisi neînstare s-o prindă cu vreo greșeală.

Hotărî, dar, să-i pună niște întrebări mai dibace și o întrebă :

— Ce vrea să spună, ca grai, cuvîntul *spălare* ?

Ea răspunse :

— A îndepărta de pe tine cu ajutorul spălatului toate necurățeniile de dinlăuntru și de dinafară.

El întrebă :

— Ce vrea să însemne cuvîntul *a posti* ?

Ea spuse :

— A te lipsi de bunăvoie de ceva ce-ți place.

El întrebă :

— Ce înseamnă cuvîntul *a dărui* ?

Ea spuse :

— A te îmbogăți întru Allah.

El întrebă :

— Și *a merge în hagialîc* ?

Ea răspunse :

— A ajunge la ţintă.

El întrebă :

— Şi *a purta războiul* ?

Ea spuse :

— A te apăra.

La aceste cuvinte, învăţatul se ridică în picioare şi grăi :

— În adevăr, întrebările şi încercările mele au ajuns la capăt ! Roaba aceasta este uimitoare şi ca ştiinţă, şi ca înţelepciune, o, emire al dreptcredincioşilor !

Ci Simpatia zîmbi dulce şi îl opri.

— Aş vroi, la rîndu-mi, să-ţi pun şi eu o întrebare. Şi de nu vei izbuti s-o dezlegi, atunci să-mi dai îngăduinţa a-ţi lua rantia de ulema.

El zise :

— Primesc ! Pune-mi întrebarea, copilă !

Ea întrebă :

— Care sînt ramurile de sprijin ale Islamului ?

Învăţatul rămase un răstimp pe gînduri şi pînă la urmă nu ştiu ce să răspundă.

Atunci însuşi califul grăi şi spuse Simpatiei :

— Răspunde tu la această întrebare, şi rantia acestui învăţat va fi a ta !

Simpatia se înclină şi răspunse :

— Ramurile Islamului sînt în număr de nouă : a asculta întocmai de învăţătura Sfintei Cărţi ; a te supune la datinile pe care ni le-a lăsat sfîntul nostru Profet ; a nu mînca niciodată ceea ce este oprit ; a pedepsi pe făcătorii de rele, spre a nu vedea sporind răutatea celor răi, ca urmare a îngăduinţei celor buni ; a trudi să cunoşti învăţăturile credinţei ; a ajuta pe slujitorii lui Allah ; a te feri de tot ceea ce aduce tulburare şi schimbare ; a dovedi curaj în năpastă ; a ierta atunci cînd eşti tare şi puternic.

După ce califul auzi acest răspuns, porunci să se ia numaidecît rantia învățatului și să se dea Simpatiei ; lucru care fu îndeplinit îndată, spre tulburarea învățatului, care ieși din sală cu capul plecat.

Atunci se ridică un al doilea ulema, care era vestit pentru isteţimea sa în cunoașterea teologiei și pe care ochii tuturora îl arătau vrednic de cinstea de a o întreba pe tînără.

El se întoarnă către Simpatia și îi zise :

— N-am să-ţi pun, o, gingașă copilă, decît numai cîteva întrebări scurte. Poţi tu să-mi spui, mai întîi, care-s datoriile de luat aminte la timpul mesei ?

Ea răspunse :

— Mai întîi trebuie să te speli pe mîini, să rosteşti numele lui Allah și să-i aduci mulţumire. Te așezi apoi pe șoldul stîng, te slujești, ca să mănînci, numai de degetul cel mare și de celelalte prime două degete, nu iei decît îmbucături mici, mesteci bine îmbucătura, și te ferești să te uiţi la vecinul tău, ca nu cumva să-l stînjenești ori să-i tai pofta de mîncare.

Învățatul întrebă :

— Poţi, acum, să-mi spui ce este *ceva*, ce este *jumătate de ceva* și ce este *mai puţin decît ceva* ?

Ea răspunse fără șovăire :

— Dreptcredinciosul este *ceva*, fățarnicul este *jumătate de ceva*, iar necredinciosul este *mai puţin decît ceva !*

El grăi :

— Întocmai ! Spune-mi : unde se află credinţa ?

Ea răspunse :

— Credinţa sălășluește în patru locuri : în inimă, în cap, în limbă și în cele patru mădulare. Așa fel că tăria inimii stă în bucurie, tăria capului în

cunoaștere, tăria limbii în neminciună, iar tăria celor patru mădulare în supunere.

El întrebă :

— Cîte inimi sînt ?

— Sînt multe : inima dreptcredinciosului și inima necredinciosului, care-i cu totul dimpotrivă cu inima celui dintîi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și opta noapte

Ea urmă :

...inima legată de lucruri pămîntești și inima legată de plăcerile sufletului ; sînt inimi stăpînite de patimi, ori de ură, ori de zgîrcenie ; sînt inimi ticăloase, și inimi arse de dragoste, și inimi umflate de mîndrie ; pe urmă, sînt inimi luminate, ca acelea ale soților sfîntului nostru Profet ; și-apoi este inima sfîntului nostru Profet însăși, inima Celui Ales.

Cînd învățatul ulema auzi acest răspuns, grăi :

— Roabă, ai căpătat adeverirea mea !

Atunci frumoasa Simpatia îl privi pe calif și spuse :

— O, conducătorule al dreptcredincioșilor, îngăduie-mi să pun la rîndu-mi numai o întrebare celui ce m-a cercetat și să-i iau rantia, de nu mi-o știi răspunde !

Şi îngăduirea fiind dată, ea îl întrebă pe învăţat :

— Poţi tu să-mi spui, o, preacinstitule şeic, care-i îndatorirea ce trebuie îndeplinită înaintea tuturor îndatoririlor, măcar că ea nu-i cea mai de căpetenie ?

La întrebarea aceasta, savantul nu ştiu ce să răspundă şi fata se grăbi să-i ia vorba, şi ea însăşi dădu răspunsul :

— Este îndatorirea de a-ţi face spălarea ; căci scris este limpede : să te cureţi înainte de a-ţi îndeplini fie şi cea mai măruntă îndatorire religioasă şi înainte de orice lucru cerut de Sfînta Carte şi de sunna !

După care, Simpatia se întoarse către adunare şi o întrebă printr-o privire la care răspunse unul dintre învăţaţi, care era unul dintre oamenii cei mai vestiţi ai veacului şi n-avea seamăn în cunoaşterea *Coranului.*

El se ridică şi îi spuse Simpatiei :

— O, tu, copilă plină de duh şi de desfătătoare miresme, poţi oare, devreme ce cunoşti Sfînta Carte a lui Allah, să ne dai o pildă despre temeinicia ştiinţei tale în această privinţă ?

Ea răspunse :

— *Coranul* este alcătuit din o sută patrusprezece sure ori capitole, dintre care şaptezeci au fost dictate la Mecca, iar patruzeci şi patru la Medina. Este împărţit în şase sute douăzeci şi una de părţi numite aşar, şi în şase mii două sute treizeci şi şase de versete numite aiate. Cuprinde şaptezeci şi nouă de mii patru sute treizeci şi nouă de litere, la fiecare dintre ele fiind adăugate zece semne anume. Se află pomenite în el numele a douăzeci şi cinci de profeţi : Adam, Nuh, Ibrahim, Ismail, Isaac, Yacub, Yussef, El-Yoş, Yunes, Loth, Salek, Hud, Şoaib, Daud, Soleiman, Zul-Kefel, Edris, Elias,

Yahia, Zaharia, Ayub, Mussa, Harun, Issa (Isus) şi Mahomed (cu ei cu toţi fie rugăciunea şi pacea!). Se mai află numele a nouă păsări ori fiinţe înaripate : ţînţarul, albina, musca, pupăza, corbul, lăcusta, furnica, pasărea ababil şi pasărea lui Issa (cu el fie rugăciunea şi pacea !) care nu-i alta decît liliacul.

Şeicul zise :

— Ştiinţa ta este minunată. Aş mai vrea să aflu de la tine şi versetul în care sfîntul nostru Profet îi judecă pe necredincioşi ?

Ea răspunse :

— Este versetul în care se află aceste cuvinte: „Evreii spun despre creştini că sînt în greşeală, şi creştinii mărturisesc că evreii nu cunosc adevărul. Şi să ştiţi că şi unii şi alţii au dreptate !"

Cînd şeicul auzi răspunsul acesta, se mărturisi foarte mulţumit, dar vru să cerceteze mai departe. El o întrebă, aşadar :

— Cum a venit *Coranul* pe pămînt ? A coborît deodată întreg, copiat după tablele ce sînt păstrate în cer, ori mai degrabă a coborît în mai multe rînduri ?

Ea răspunse :

— Îngerul Gavril, din porunca Stăpînului lumilor, l-a adus sfîntului nostru Profet Mahomed, regele trimişilor lui Allah, şi în versete, după împrejurări, în vreme de douăzeci de ani.

El întrebă :

— Care-s soţii Profetului care au avut grijă să adune la un loc toate versetele *Coranului* ?

Ea spuse :

— Sînt patru : Abi ben-Kaab, Zeid ben-Tabet, Abu-Obeida ben-Al-Gerrah şi Othman ben-Affan (aibă-i Allah pe tuspatru întru mila lui !)

El întrebă :

— Cine sînt cei care ne-au transmis şi ne-au învăţat felul adevărat în care să citim *Coranul* ?

Ea răspunse :

— Sînt patru : Abdallah ben-Massud, Abi ben-Kaab, Moaz ben-Giabal şi Salem ben-Abdallah.

El întrebă :

— Cu ce prilej a coborît din cer versetul : „O, dreptcredincioşilor, să nu vă lipsiţi de desfătările pămîntene în toată plinătatea lor !"

Ea răspunse :

— Atunci cînd cîţiva dintre tovarăşii lui, vrînd să împingă duhovnicia mai departe decît este trebuincios, hotărîseră să se jugănească şi să nu mai îmbrace decît haine aspre de păr.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute şaptezeci şi noua noapte

Ea urmă :

După ce învăţatul auzi aceste răspunsuri ale Simpatiei, nu se putu împiedica să nu strige :

— Mărturisesc, o, emire al dreptcredincioşilor, că această tînără este fără de asemuire în ştiinţă!

Atunci Simpatia ceru îngăduinţă să pună o întrebare şeicului şi îi zise :

— Poţi să-mi spui care este versetul din *Coran* în care se află de douăzeci şi trei de ori litera

kaf ; care este acela în care se află de șaisprezece ori litera mim ; și care-i acela în care se află de patruzeci de ori litera ain ?

Învățatul rămase cu gura căscată, fără a putea da nici cel mai mic răspuns ; și Simpatia, după ce-i luă rantia, se grăbi să arate ea însăși versetele despre care întrebase, spre uimirea întregii adunări.

Atunci, din mijlocul adunării se ridică un doftor vestit pentru multele lui cunoștințe și care și alcătuise niște cărți de leacuri nespus de prețuite.

El se întoarnă către Simpatia și îi zise :

— Ai vorbit strălucitor despre lucrurile cele spirituale ; e vremea să ne îndreptăm și spre cele ale trupului. Lămurește-ne, o, frumoasă roabă, cum este făcut trupul nostru omenesc, nervii, oasele și vertebrele, și de ce Adam a fost numit Adam !

Ea răspunse :

— Numele de Adam vine de la cuvîntul *adim*, care înseamnă pielea, fața pămîntului, și i-a fost dată întîiului om care a fost plămădit dintr-o grămadă de lut făcută din pămînturi luate din felurite locuri ale lumii. Într-adevăr, capul lui Adam a fost făcut din pămînt de la răsărit, pieptul din pămînt de la Kaaba, iar picioarele din pămînt de la apus. Allah a întocmit trupul dăruindu-l cu șapte porți de intrare și cu două porți de ieșire : cei doi ochi, cele două urechi, cele două nări și gura, iar de cealaltă parte cele două ieșiri. Pe urmă, Atoatefăcătorul, ca să-i dea lui Adam o fire, a îngemănat în el cele patru elemente : apa, pămîntul, focul și aerul. După care, Allah a izbăvit de întocmit omenescul trup. A pus în el trei sute șaizeci de țevi și trei instincte : instinctul vieții. instinctul înmulțirii și instinctul foamei. Pe urmă,

a pus în el șase mațe, doi rărunchi, două ouă, o inimă și a acoperit totul cu o piele. L-a înzestrat cu cinci simțuri, călăuzite prin șapte spirite vitale. În ce privește rînduiala acestor măruntaie, Allah a pus inima la stînga, în coșul pieptului, și plămînii, ca să slujească de evantalii inimii, și ficatul la dreapta, ca să slujească de pază inimii. În ce privește capul, mai întîi el a fost alcătuit din patruzeci și opt de oase. În ce privește pieptul, el cuprinde douăzeci și patru de coaste la bărbat, și douăzeci și cinci la femeie ; coasta ce prisosește la femeie se află de-a dreapta și slujește spre a închide copilul în pîntecele mamei sale și spre a-l sprijini înconjurîndu-l.

Învățatul doftor nu-și putu opri minunarea și adăugă :

— Poți tu acum să ne vorbești despre semnele bolilor ?

Ea răspunse :

— Semnele bolilor sînt fie lăuntrice, fie nelăuntrice, și folosesc la a face să se afle felul bolii și cîtu-i ea de primejdioasă. Omul iscusit în meseria lui știe, într-adevăr, să ghicească boala numai luînd pulsul inimii celui bolnav ; în felul acesta el află gradul de uscăciune, de căldură, de înțepenire, de răceală și de umezeală.

El întrebă :

— Care-s pricinile dorului de cap ?

Ea răspunse :

— Dorul de cap se datorează mai cu seamă mîncărurilor, atunci cînd au fost băgate în pîntece fără ca hrana de dinainte să fi fost mistuită ; se mai datorează și meselor luate fără a-ți fi foame. Căci lăcomia la mîncare este cea mai de seamă pricină a bolilor care bîntuiesc pe pămînt. Acela

care vrea să-şi lungească viaţa, trebuie să-şi împartă pîntecele în trei părţi, şi să umple pe una cu hrană, pe alta cu apă, iar pe cea de a treia cu nimic-nimic, spre a o lăsa slobodă pentru răsuflare. Tot aşa-i şi cu intestinul, care este lung de optsprezece palme.

El zise :

— Văd că ştiinţa ta nu lasă nimic de dorit. Dar poţi să-mi spui care-i cea mai bună apă ?

Ea răspunse :

— Este apa păstrată curată într-un vas răcoros, frecat bine cu o mireasmă potrivită ori numai trecut prin aburi de tămîie, şi nu trebuie să fie băută decît la un răstimp după ce ai mîncat, spre a te feri astfel de tot felul de metehne ; şi aşa se îndeplineşte sfatul dat de Profet (cu el fie rugăciunea şi pacea !) care a spus : „Stomacul este cloaca bolilor, constipaţia este pricina bolilor, iar igiena este temeiul tuturor leacurilor".

El întrebă :

— Care este cea mai bună dintre toate mîncărurile ?

Ea răspunse :

— Este aceea care, fiind gătită de mîna unei femei vrednice, n-a cerut prea multă pregătire şi se mănîncă cu inimă mulţumită. Demîncarea numită tharid este, de bună seamă, cea mai gustoasă dintre toate mîncărurile, căci Profetul (cu el fie rugăciunea şi pacea !) a spus : „Tharidul este cea mai bună dintre mîncăruri, aşa cum Aişa este cea mai cuminte dintre femei."

El întrebă :

— Ce gîndeşti tu despre fructe ?

Ea zise :

— Acestea și carnea de oaie sînt hrana cea mai sănătoasă. Nu trebuie însă a fi mîncate după ce a trecut timpul lor.

El spuse :

— Vorbește-ne despre vin.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute optzecea noapte

Ea urmă :

Simpatia răspunse :

— Cum de poți, oare, să mă întrebi despre vin, devreme ce Sfînta Carte este atît de limpede în privința aceasta ? În ciuda multelor lui virtuți, el este oprit, întrucît tulbură mințile și ațină pornirile. Vinul și jocurile de noroc sînt două lucruri de care dreptcredinciosul trebuie să se ferească de teama celor mai rele năpaste !

El zise :

— Răspunsul tău este înțelept. Poți acum să ne vorbești despre luarea de sînge ?

Ea răspunse :

— Luarea de sînge este trebuitoare oamenilor bogați. Ea se face după ajunare, într-o zi de primăvară, fără nori și fără vînt. Dacă ziua aceasta cade marțea, luarea de sînge are cele mai bune urmări, mai ales dacă ziua aceea mai este și a șaptesprezecea a lunii. Dar nimic nu este mai rău

decît luarea de sînge făcută într-o miercuri sau într-o sîmbătă.

Învățatul cugetă un răstimp și zise :

— Pînă acum ai răspuns desăvîrșit, însă vreau să-ți mai pun o întrebare de seamă, care ne va dovedi dacă știința ta cuprinde lucrurile de temelie. Poți, oare, să ne vorbești despre împreunare ?

Cînd fata auzi asemenea întrebare, se înroși, coborî capu-n pămînt, dar nu întîrzie să ridice fruntea iar și, întorcîndu-se către calif, îi spuse :

— Pe Allah, o, emire al dreptcredincioșilor, tăcerea mea nu trebuie a fi luată cumva drept neștiință, căci răspunsul se află pe vîrful limbii mele, dar nu vrea să-mi iasă de pe buze din respect față de califul, stăpînul nostru !

El, însă, îi zise :

— Voi fi cum nu se poate mai încîntat să aud acest răspuns din gura ta. Nu-ți fie teamă, așadar, și vorbește răspicat !

Atunci, învățata Simpatia spuse :

— Împreunarea este un lucru minunat și numeroase-s însușirile sale. Ea ușurează trupul și înaripează sufletul, alungă tristețea, domolește fierbințeala, bucură inima și aduce îndărăt somnul pierdut. E vorba, de bună seamă, despre împreunarea dintre un bărbat și o femeie tînără ; dar este cu totul altceva dacă femeia este bătrînă, pentru că nu se află beteșug pe care asemenea împreunare să nu-l zămislească. Împreunarea cu o femeie bătrînă înseamnă a te primejdui la năpaste fără de număr, dintre care, de pildă, durerea de rărunchi, durerea de coapse, durerea de șale și moartea

bărbăției. Cu-o vorbă, e cumplit. Trebuie, dar, să fugi de ea ca de o otravă fără leac. Cel mai bine-i să alegi o femeie pricepută, care înțelege dintr-o privire, care vorbește din șolduri și din mîini, și care îl scutește pe stăpîn să țină un întreg coteț de găini.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și doua nöapte

Ea urmă :

Învățatul strigă :

— Ai răspuns cu multă isteție ! Mai am însă două întrebări să-ți pun, și gata. Poți să-mi spui care-i viețuitoarea care nu trăiește decît închisă și care moare îndată ce răsuflă ? Și care-s fructele cele mai bune ?

Ea răspunse :

— Primul este peștele ; iar celelalte-s chitra și rodia !

După ce doftorul auzi toate aceste răspunsuri ale frumoasei Simpatia, nu se putu opri să se mărturisească neînstare de-a o prinde cu vreo lipsă în știința sa, și vru să-și ieie locul. Dar Simpatia îl opri printr-un semn și îi zise :

— Trebuie să-ți pun și eu la rîndu-mi o întrebare. Poți să-mi spui, o, învățatule, care este

lucrul rotund ca pămîntul şi care locuieşte într-un ochi, care ba se desparte de acest ochi, ba pătrunde în el, care se împreună fără a avea mădular bărbătesc, care se desparte de soaţa sa în timpul nopţii spre a se uni iarăşi cu ea ziua, şi care de obicei îşi alege sălaş la margini ?

La asemenea întrebare, savantul îşi stoarse mult şi bine creierii, că tot nu ştiu ce să răspundă ; şi Simpatia, după ce îi luă rantia, la îndemnul califului, răspunse ea însăşi :

— Este nasturele şi cheutoarea !

După care, dintre preacinstiţii şeici se ridică un astronom, care era cel mai vestit dintre toţi astronomii din împărăţie şi pe care Simpatia îl privi surîzînd, încredinţată de la început că acesta are să găsească ochii ei mai tulburători decît toate stelele din ceruri.

Astronomul veni, aşadar, să se aşeze dinaintea fetei şi, după obişnuitul început, o întrebă :

— De unde se ridică soarele şi unde se duce atunci cînd nu se mai vede ?

Ea răspunse :

— Află că soarele se ridică de la izvoarele răsăritului şi piere în izvoarele apusului. Aceste izvoare sînt o sută optzeci la număr. Soarele este sultanul zilei ; aşa cum luna este sultana nopţilor.

Învăţatul astronom strigă :

— Minunat răspuns ! Dar, o, copilă, ne poţi tu vorbi despre celelalte astre şi să ne spui ceva despre influenţa lor bună ori rea ?

Ea răspunse :

— Dacă ar trebui să vorbesc despre toate celelalte astre, ar trebui să hărăzim acestora mult

mai multe divanuri. N-am să spun, aşadar, decît cîteva cuvinte. În afară de soare şi de lună, mai sînt alte cinci planete, şi anume : Utared (Mercur), El-Zohra (Venus), El-Merrich (Marte), El-Muştari (Jupiter) şi Zohal (Saturn) ; Luna, rece şi jilavă, de influenţă bună, are drept leagăn Racul, drept apogeu Taurul, drept declin Scorpionul, şi perigeu Capricornul ; planeta Saturn, rece şi uscată, de influenţă rea, are ca leagăn Capricornul şi Vărsătorul, apogeul său este Cumpăna, declinul Berbecele, iar perigeu Capricornul şi Leul ; Jupiter, de influenţă priincioasă, este cald şi jilav, şi are ca leagăn Peştele şi Salba, ca apogeu Racul, ca declin Capricornul, şi ca perigeu Gemenii şi Leul ; Venus, potolită, de influenţă priincioasă, are ca leagăn Taurul, ca apogeu Peştii, ca declin Cumpăna, şi ca perigeu Berbecele şi Scorpionul; Mercur de influenţă uneori priincioasă, alteori vătămătoare, are ca leagăn Gemenii, ca apogeu Fecioara, ca declin Peştii, ca perigeu Taurul ; Marte, în sfîrşit, cald şi jilav, de influenţă vătămătoare, are ca leagăn berbecele, ca apogeu Capricornul, ca declin Racul, şi ca perigeu Cumpăna.

Cînd astronomul auzi acest răspuns, el se minună nespus de adîncimea cunoştinţelor tinerei Simpatia. Vru totuşi să încerce a o tulbura printr-o întrebare mai grea şi o întrebă :

— O, copilo, socoţi că vom avea ploaie luna aceasta ?

La o asemenea întrebare, învăţata Simpatia lăsă capu-n jos şi cugetă îndelung, lucru care făcu pe calif să presupună că se recunoştea neînstare să răspundă. Dar ea îndată ridică fruntea şi spuse califului :

— O, emire al dreptcredincioşilor, nu voi rosti nici o vorbă, decît cu îngăduinţa ta anume de a spune tot ceea ce gîndesc !

Califul, uimit, zise :

— Ai îngăduinţa !

— Atunci, o, emire al dreptcredincioşilor, rogu-te împrumută-mi o clipă sabia ta, ca să-i retez căpăţîna astronomului acestuia, care nu-i decît un necredincios !

La aceste cuvinte, califul şi toţi învăţaţii de faţă nu se putură opri a rîde. Dar Simpatia urmă:

— Într-adevăr, află, o, tu, astronomule, că sînt cinci lucruri pe care numai Allah le cunoaşte : ceasul morţii, căderea ploii, sexul copilului în pîntecele mamei sale, întîmplările zilei de mîine şi locul unde-i dat omului să moară !

Astronomul zîmbi şi zise :

— Nu ţi-am pus întrebarea decît ca să te încerc. Poţi tu, şi cu aceasta n-avem să ne depărtăm prea tare de ale noastre, să ne spui care-i influenţa astrelor asupra zilelor din săptămînă ?

Ea răspunse :

— Duminica este ziua menită soarelui. Cînd anul începe într-o duminică, acesta-i semn că noroadele vor avea multe de îndurat de pe urma tiraniei şi a nelegiuirilor sultanilor şi a stăpînilor lor, că are să fie secetă, că lintea, mai cu seamă, n-are să crească deloc, că strugurii se vor strica şi că au să fie lupte sîngeroase între regi. Dar pe toate acestea numai Allah le ştie cel mai bine ! Lunea este ziua menită Lunii. Cînd anul începe într-o zi de luni, acesta-i semn bun. Vor fi ploi îmbelşugate, mult grîu şi mulţi struguri ; dar are să fie ciumă şi, pe deasupra, inul n-are să crească,

iar bumbacul are să fie prost ; şi-apoi, jumătate din vite au să fie bîntuite de molimi. Dar Allah ştie mai bine ! Marţea, ziua menită lui Marte, poate fi început de an. Atunci cei mari şi puternici vor fi loviţi de moarte, preţul grînelor va creşte, va fi ploaie puţină, peşte puţin, mierea se va vinde ieftin, lintea se va găsi mai pe degeaba, seminţele de in vor avea preţ mare, recolta de orz va fi minunată. Dar va curge sînge mult şi are să fie o molimă printre măgari, al căror preţ va creşte peste măsură. Dar Allah ştie mai bine ! Miercurea este ziua lui Mercur. Cînd anul începe miercuri, acesta-i semn de multă moarte pe mări, de multe zile cu furtuni şi cu trăsnete, de scumpete la grîne şi de preţuri ridicate la ridichi şi la ceapă, fără a mai pune la socoteală o molimă care va bîntui printre prunci. Dar Allah ştie mai bine ! Joia este ziua menită lui Jupiter. Dacă anul începe cu ea, acesta-i semn de înţelegere între neamuri, de dreptate din partea stăpînitorilor şi a vizirilor, de cinste din partea cadiilor, şi de mari binefaceri asupra omenirii, printre altele belşug de ploi, de fructe, de grîne, de bumbac, de in, de miere, de struguri şi de peşte. Dar Allah ştie mai bine ! Vinerea este ziua menită lui Venus. Dacă anul începe cu ea, acesta-i semn că roua va fi îmbelşugată, primăvara frumoasă, dar au să se nască o sumedenie de copii de amîndouă sexele, şi-au să fie mulţi castraveţi, harbuji, dovlecei, pătlăgele vinete şi roşii şi, de asemenea, napi porceşti. Dar Allah mai bine ştie ! Sîmbăta, în sfîrşit, este ziua lui Saturn. Vai de anul care începe cu ziua aceasta ! Vai de anul acela ! Va fi o lipsă desăvîrşită şi-n cer şi pe pămînt, foametea va urma războiului, bolile după foamete, iar locuitorii din Egipet şi

din Siria vor țipa sub jugul care-i va supune și sub asuprirea stăpînitorilor ! Dar Allah știe mai bine !

Cînd astronomul auzi acest răspuns, strigă :

— Minunat întru totu-i răspunsul ! Dar poți să *ne spui și la care punct sau la care cat din cer* sînt agățate cele șapte planete ?

Simpatia răspunse :

— De bună seamă ! Planeta Saturn este agățată tocmai în cel de al șaptelea cer ; Jupiter este agățat în cel de al șaselea cer ; Marte în cel de al cincilea ; Soarele într-al patrulea ; Venus într-al treilea ; Mercur într-al doilea ; iar Luna în cel dintîi cer !

Pe urmă, Simpatia adăugă :

— Acum este rîndul meu să te întreb..:

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și patra noapte

Ea urmă :

— Acum este rîndul meu să te întreb ! Care sînt cele trei clase de stele ?

Învățatul cugetă mult și bine, și își ridică ochii spre ceruri, că tot nu izbuti să scape din încurcătură. Atunci Simpatia, după ce îi înhăță rantia, răspunse ea însăși la întrebarea pe care o pusese :

— Stelele se împart în trei clase, după menirea lor : unele sînt atîrnate de bolta cerească, aseme-

nea unor făclii şi slujesc să lumineze pământul ; altele sînt aşezate în văzduh, pe o sfoară nevăzută, şi slujesc să lumineze mările ; iar stelele din cea de a treia categorie se mişcă după voia degetelor lui Allah : le vezi lunecînd pe cerul nopţi, şi slujesc la pedepsirea demonilor care vor să încalce poruncile celui Preaînalt.

La aceste cuvinte, astronomul se recunoscu mult mai prejos în cunoştinţe faţă de faţă şi plecă din sală.

Atunci, la porunca marelui calif, îi urmă un filozof care veni şi se aşeză dinaintea Simpatiei şi o întrebă :

— Poţi să ne vorbeşti despre necredinţă şi să ne spui dacă ea se naşte odată cu omul ?

Simpatia răspunse :

— La aceasta vreau să-ţi răspund chiar cu vorbele Profetului nostru (cu el fie rugăciunea şi pacea !), care a spus : „Necredinţa umblă printre fiii lui Adam aşa cum sîngele curge prin vine, de îndată ce ei se lasă ispitiţi să blesteme pămîntul şi roadele pămîntului şi ceasurile de pe pămînt. Cea mai mare fărădelege este blestemul aruncat asupra timpului şi a lumii : căci timpu-i însuşi Dumnezeu, iar lumea-i făcută de Dumnezeu !"

Filozoful se minună :

— Cuvintele acestea-s dumnezeieşti şi neclătinate ! Spune-mi, acum, care sînt cele cinci făpturi ale lui Allah care au băut şi au mîncat fără ca să fi ieşit ceva fie din trupul, fie din pîntecele lor ?

Ea răspunse :

— Aceste cinci făpturi sînt : Adam, Simeon, dromadera lui Saleh, berbecul lui Ismail şi pasărea care l-a văzut pe sfîntul Abubekr în peşteră.

El îi spuse :

— Întocmai ! Ia mai spune-mi : care-s cele cinci făpturi din rai care nu sînt nici oameni, nici duhuri, nici îngeri ?

Ea răspunse :

— Acestea-s : lupul lui Iacob, cîinele celor şapte adormiţi, măgarul lui El-Azir, dromadera lui Saleh şi catîrul sfîntului nostru Profet (cu el fie rugăciunea şi pacea !)

El întrebă :

— Poţi să-mi spui cine este omul care-şi făcea rugăciunea nici în cer, nici pe pămînt ?

Ea răspunse :

— Este Soleiman, care îşi făcea rugăciunea pe un covor agăţat în văzduh, între cer şi pămînt !

El zise :

— Lămureşte-mi următorul fapt : un bărbat priveşte dimineaţa la o roabă, şi pe dată săvîrşeşte un lucru neîngăduit ; o priveşte pe aceeaşi roabă la amiază, şi lucru-i acuma legiuit ; o priveşte după-amiază, şi lucrul iarăşi este nelegiuit ; la apusul soarelui, îi este îngăduit s-o privească ; noaptea, îi este oprit ; iar dimineaţa, poate întru totul să se apropie de ea, cum i-i voia ! Poţi să mă lămureşti cum, oare, nişte împrejurări atît de osebite se pot urma atît de repede într-o zi şi o noapte ?

Ea răspunse :

— Este lesne de lămurit ! Un bărbat îşi aruncă dimineaţa privirile asupra unei roabe care nu este a lui şi, după Sfînta Carte, acesta este un lucru nelegiuit. Dar la amiază o cumpără, şi atunci poate să se desfete cu ea cît vrea ; după-amiază, dintr-o pricină ori alta, el îi dă slobozenie, şi pe dată nu mai are drept să-şi arunce ochii asupră-i.

Dar, la asfinţitul soarelui, se însoară cu ea, şi totu-i legiuit ; noaptea, socoate că-i bine să se divorţeze, şi nu se mai poate apropia de ea ; dar dimineaţa o ia iarăşi de soţie, după regulile cerute, şi-atunci poate să înnoade iar legăturile cu ea.

Filozoful zise :

— Este întocmai ! Poţi să-mi spui care-i mormîntul care a început să umble dimpreună cu cel ce se afla înlăuntrul lui ?

Ea răspunse :

— Este chitul care l-a înghiţit în pîntecele lui pe profetul Iona !

El întrebă :

— Care este valea pe care soarele nu a luminat-o decît odată şi pe care nu o va mai lumina pînă la ziua învierii de apoi ?

Ea răspunse :

— Este valea pe care a despicat-o toiagul lui Moise cînd a lovit marea spre a o face să lase cale de trecere pentru fuga poporului său.

El întrebă :

— Care este cea dintîi pulpană care s-a tîrît pe pămînt ?

Ea răspunse :

— Este pulpana hainei mamei lui Ismail, Agar, atunci cînd a măturat cu ea pămîntul dinaintea Sarrei.

El întrebă :

— Care este lucrul care răsuflă fără a fi însufleţit ?

Ea răspunse :

— Este dimineaţa. Căci se spune în Sfînta Carte : „Atunci cînd răsuflă dimineaţa“...

După ce filozoful auzi toate aceste răspunsuri, temîndu-se ca fata să nu-l întrebe şi pe el, şi

întrucît ținea la rantia lui, se grăbi să dea iute dosul și să se facă nevăzut.

Atunci se ridică bărbatul cel mai învățat al veacului, înțeleptul Ibrahim ben-Saiar, care veni să ia locul filozofului și-i zise frumoasei Simpatia :

— Vreau să cred că te dai învinsă de la început și că-i de prisos să te mai întreb ceva !

Ea răspunse :

— O, preacinstitule învățat, te sfătuiesc a trimite să ți se aducă alte haine decît acelea pe care le porți, căci peste cîteva clipe va trebui să ți le iau.

El zise :

— O să vedem noi ! Care-s lucrurile plămădite chiar de mîinile Atotputernicului, pe cînd toate toate celelalte au fost zămislite numai ca urmare a voinței sale ?

Ea răspunse :

— Jețul împărătesc, Arborele raiului, Raiul și Adam ! Da, acestea-s cele patru lucruri plămădite chiar de mîinile lui Allah, pe cînd ca să le izvodească pe toate celelalte el a zis : „ Să fie !“ și ele au fost !

El întrebă :

— Cine este tatăl tău întru Islam și cine este tatăl tatălui tău ?

Ea răspunse :

— Tatăl meu întru Islam este Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea), iar tatăl lui Mahomed este Abraham, prietenul lui Dumnezeu !

— Pe ce se întemeiază credința Islamului ?

— Pe mărturisirea de credință : *„La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah !“*

Cînd povesca ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

Învățatul întrebă :

— Vorbește despre osebitele feluri de foc !

Ea răspunse :

— Este focul care mănîncă, dar nu bea : acesta-i focul lumii ; este focul care mănîncă și bea : acesta-i focul iadului ; este focul care bea, dar nu mănîncă nimic : acesta-i focul soarelui; în sfîrșit, este focul care nici nu mănîncă, nici nu bea : acesta-i focul lunii !

— Care-i tîlcul acestei ghicitori : „Atunci cînd beau, elocința curge de pe buzele mele, și umblu și vorbesc fără a face zgomot ; și, cu toate acestea, în ciuda virtuților mele, nu mă bucur de nici o cinstire cît trăiesc, iar după ce mor nimenea nu plînge în urma mea“ ?

Ea răspunse :

— Este pana de scris !

— Dar tîlcul cesteilalte ghicitori : „Sînt pasăre, dar nu am nici carne, nici sînge, nici pene, nici puf ; sînt mîncat fript, ori fiert, ori așa cum sînt, și-i destul de greu de aflat dacă-s viu ori mort ; iar la culoare sînt ca de argint și de aur“ ?

Ea răspunse :

— În adevăr, sînt prea multe cuvinte pentru a mă face să pricep că este vorba de un biet ou. Străduiește-te, dar, să mă întrebi ceva mai acătării.

El întrebă :

— Cîte vorbe i-a spus Allah, în totului-tot, lui Moise ?

Ea răspunse :

— Allah i-a spus lui Moise o mie cincisute de vorbe.

El întrebă :

— Cum a început creaţia ?

Ea spuse :

— Allah l-a plămădit pe Adam dintr-un boţ de humă uscată ; huma a fost făcută cu spumă ; spuma a fost scoasă din mare ; marea — din neguri ; negurile — din lumină ; lumina — dintr-o iasmă de apă; iasma de apă — dintr-un rubin ; rubinul — dintr-o stîncă ; stînca din apă ; iar apa a fost făcută prin cuvîntul atotputernic : „Să fie !"

— Dar tîlcul cesteilalte ghicitoare : „Mănînc fără să am nici gură, nici pîntece, şi mă hrănesc cu pomi şi cu animale ; singură mîncarea trezeşte-n mine viaţa, pe cînd orice băutură mă ucide" ?

— Este focul.

— Dar tîlcul ghicitorii acesteia : „Sînt doi prieteni care n-au gustat niciodată vreo plăcere, măcar că îşi petrec toate nopţile îmbrăţişaţi ; sînt paznicii casei şi nu se despart decît dimineaţa" ?

— Acestea-s cele două laturi ale unei uşi !

— Care-i înţelesul acesteia : „Tîrăsc pururea în urma mea nişte cozi lungi ; am o ureche cu care nu aud nimic, şi fac haine pe care nu le port niciodată" ?

— Este acul.

— Care-i lungimea şi lăţimea podului Sirat ?

— Lungimea podului Sirat, pe care trebuie să treacă toţi oamenii în ziua Învierii, este de cale de trei mii de ani, o mie spre-a urca pe el, o mie spre a-l străbate de-a lungul, şi o mie spre a coborî

de pe el. Este mai ascuțit ca tăișul unui paloș și mai subțire ca un fir de păr.

El întrebă :

— Poți acum să-mi spui de cîte ori are voie Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea !) să mijlocească pentru fiecare dreptcredincios ?

Ea răspunse :

— De trei ori, nici mai mult, nici mai puțin.

— Cine-i cel care a îmbrățișat cel dintîi credința Islamului ?

— Este Abubekr !

— Dar atunci, nu socoți că Ali a fost musulman, înaintea lui Abubekr ?

— Ali, din mila Celui-preaînalt, nu s-a închinat niciodată la idoli ; căci de la vîrsta de șapte ani Allah l-a îndrumat pe calea cea dreaptă și i-a luminat inima, dăruindu-l cu credința lui Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea !).

— Da ! însă aș voi să știu care dintre cei doi este mai mare în ochii tăi, Ali sau Abbas ?

La întrebarea aceasta foarte vicleană, Simpatia înțelese că învățatul încerca să capete un răspuns păgubitor ei ; căci, dînd întîietate lui Ali, ginerele Profetului, l-ar fi nemulțumit pe calif, care era coborîtor din Abbas, unchiul lui Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea !). Ea începu prin a se înroși, pe urmă îngălbeni, și, după un răstimp de gîndire, răspunse :

— Află, o, Ibrahim, că nu este nici o întîietate între doi aleși care au fiecare deopotrivă același merit !

Cînd califul auzi răspunsul acesta, fu cum nu se poate mai încîntat și, sărind în picioare, strigă :

— Pe Stăpînul Kaabei ! ce răspuns minunat, o, Simpatia !

Învățatul urmă însă mai departe :

— Poți să-mi spui despre ce-i vorba în ghicitoarea aceasta : „Este zveltă și gingașă și dulce la gust ; este dreaptă ca o lance, dar nu are vîrf de fier ascuțit ; dulceața ei este de folos și se mănîncă mai ales seara, în luna ramadanului ?

Ea răspunse :

— Este trestia de zahăr.

El zise :

— Mai am să-ți pun o întrebare. Poți să-mi spui ce animal trăiește în pustietăți și sălășluiește departe de cetăți, fuge de om și îngemănează forma și firea a șapte viețuitoare ?

Ea răspunse :

— Înainte de a vorbi, vreau să-mi dai de la bun început rantia ta !

Atunci califul Harun Al-Rașid spuse Simpatiei :

— De bună seamă că ai dreptate. Ci poate că ar fi mai bine, din cinstire față de vîrsta lui, să răspunzi mai întîi la întrebările sale.

Ea zise :

— Animalul care trăiește în pustietăți și fuge de oameni este lăcusta, și ea îngemănează forma și firea a șapte viețuitoare : într-adevăr, are capul calului, gîtul taurului, aripile vulturului, picioarele cămilei, coada șarpelui, pîntecele scorpionului și coarnele gazelei !

Față de atîta iscusință și de atîta știință, califul Harun Al-Rașid rămase încredințat pe deplin și porunci învățatului Ibrahim ben-Saiar să dea rantia sa fetei. Învățatul, după ce-i dete rantia, ridică mîna dreaptă și mărturisi dinaintea tuturora că tînăra îl întrecuse în cunoștiințe și că ea-i minunea veacului.

Atunci califul o întrebă pe Simpatia :

— Știi să mînuiești instrumentele de muzică și să le însoțești cîntînd cu glasul ?

— De bună seamă !

Numaidecît el porunci să se aducă o lăută într-un toc de satin roșu, terminat cu un ciucure de mătase galben, și închis cu o copcă de aur. Simpatia scoase lăuta din toc și găsi pe ea aceste versuri gravate de jur-împrejur în litere înlănțuite și înflorite :

Am fost o creangă verde...
Și păsări cîntătoare
Mă învățau, duioase,
Să cînt și eu ca ele.
Acum, sub mîna dulce
A gingașei fecioare,
Răsună cînt de păsări
În glasul strunei mele.

Atunci, o sprijini pe piept, se aplecă asupră-i ca o mamă peste sugarul ei, scoase cîteva acorduri în douăsprezece moduri osebite și, în mijlocul încîntării tuturora, cîntă cu un glas ce răsună în toate inimile, storcînd lacrimi de duioșie din toți ochii.

Cînd sfîrși, califul se ridică în picioare și strigă :

— Allah sporească-n tine darurile sale, o, Simpatia, și aibă-i întru mila lui pe cei ce ți-au fost dascăli și pe cei care ți-au dat zile !

Și acolo pe loc puse să i se numere lui Abul-Hassan zece mii de dinari, într-o sută de săculeți, și zise către Simpatia :

— Spune-mi, o, minunată copilă, vrei să intri în haremul meu și să ai un serai numai al tău și

toate cele de trebuință vieții, sau vrei mai degrabă să te întorci cu acest tînăr, fostul tău stăpîn ?

La aceste cuvinte, Simpatia sărută pămîntul dinaintea califului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

... Simpatia sărută pămîntul dinaintea califului și răspunse :

— Allah reverse-și mila lui asupra stăpînului nostru califul ! Roaba lui ar dori să se întoarcă în casa stăpînului ei de mai înainte.

Califul, departe de a se arăta mohorît de această dorință, îi împlini pe dată ruga, puse să i se verse în dar alte cinci mii de dinari și îi zise :

— Deie Allah să fii tot atît de pricepută în dragoste, pe cît ești în științele spirituale !

Și binevoi să pună vîrf mărinimiei lui, numindu-l pe Abul-Hassan într-o slujbă de seamă la serai ; și îl primi în rîndurile prietenilor lui cei mai apropiați. După care puse capăt divanului.

Atunci, Simpatia, împovărată de rantiile învățaților, și Abul-Hassan, încărcat cu pungile de dinari de aur, ieșiră amîndoi din sală, urmați de toți cei ce fuseseră de față, care se tot minunau de cele ce văzuseră și auziseră, ridicau mîinile și strigau :

— Unde se mai află pe lume o dărnicie asemenea celei a urmașilor lui Abbas ?

— Acestea-s, o, preafericitule rege, adăugă Șeherezada, cuvintele pe care învățata Simpatia le-a spus în mijlocul acelui sfat de învățați și care, fiind păstrate în cronicele împărătești, slujesc de pildă tuturor femeilor musulmane.

Pe urmă, văzînd că regele Șahriar se apucase să cugete într-un fel cam îngrijorător, Șeherezada se grăbi să treacă la năzdrăvăniile poetului Abu-Nuwas și începu numaidecît povestirea, în vreme ce micuța Doniazada, pe jumătate adormită, se dezmetici deodată, tresărind la auzul numelui de Abu-Nuwas și, făcînd ochii mari, se pregăti să asculte cu toate urechile.

PĂȚANIA POETULUI ABU-NUWAS

Se povestește — dar Allah știe mai bine — că, într-o noapte ca toate nopțile, califul Harun Al-Rașid, neputînd dormi și simțindu-și mintea îngînduratã foarte, ieși singur din seraiul său și se duse să facă o plimbare prin grădinile lui, spre-a încerca să-și alunge urîtul. Și-așa, ajunse dinaintea unui chioșc cu ușa deschisă, dar de-a curmezișul căreia se afla trupul unui eunuc adormit pe prag. Califul păși peste trupul robului și intră în singura încăpere ce alcătuia acel chioșc. Și văzu întîi și-ntîi un pat cu perdelele lăsate, luminat la dreapta și la stînga de două făclii mari. Lîngă pat era un taburet pe care se afla o tavă cu un chiup de vin peste care era așezată o ceașcă întoarsă cu gura în jos.

Califul fu mirat să găsească în acel chioșc asemenea lucruri la care nu se aștepta și, apropiindu-se de pat, ridică perdelele. Și rămase uluit de frumusețea adormită ce se înfățișa privirii sale. Era o tînără roabă, mîndră ca luna plină, și care nu avea alt văl decît părul ei răsfirat.

Văzînd aşa, califul, încîntat peste măsură, luă ceaşca de pe gura chiupului, o umplu cu vin şi rosti în sufletul său : „În cinstea trandafirilor din obrajii tăi, copilo !“ Pe urmă, se aplecă spre tînăra fată şi puse o sărutare pe o aluniţă neagră ce-i surîdea din colţul stîng al buzelor.

Sărutul acesta însă, oricît de uşor fusese el, o trezi pe tînăra femeie care, recunoscîndu-l pe emirul dreptcredincioşilor, se ridică plină de spaimă. Dar califul îi zise :

— O, tînără roabă, iată lîngă tine o lăută ! Negreşit că tu trebuie să scoţi din ea sunete minunate. Întrucît m-am hotărît să-mi petrec noaptea aceasta cu tine, măcar că nu te cunosc, nu m-aş mîhni să te văd mînuind-o şi însoţind-o cu glasul tău.

Atunci, tînăra femeie luă lăuta şi, după ce o acordă, scoase nişte sunete minunate, în douăzeci şi una de moduri osebite, astfel încît califul fu cuprins de înflăcărare cum nu se mai poate, iar tînăra femeie, băgînd de seamă aceasta, nu se codi să tragă şi ea un folos. Îi zise :

— Sufăr, o, părinte al dreptcredincioşilor, de asprimile sorţii !

Califul întrebă :

— Şi cum asta ?

Ea spuse :

— Fiul tău El-Amin, o, părinte al musleminilor, m-a cumpărat acum cîteva zile pe zece mii de dinari, ca să mă dăruiască ţie. Dar soţia ta Sett Zobeida, aflînd de aceasta, a înapoiat fiului tău banii pe care-i plătise pentru cumpărarea mea, şi m-a dat pe mîinile unui eunuc negru, să mă închidă în acest chioşc lăturalnic.

Cînd califul auzi aceste cuvinte, se mînie peste măsură şi-i făgădui fetişcanei că are să-i dea, chiar

de-a doua zi, un palat numai pentru ea și toate cele de trebuință traiului, așa cum se cuvine unei frumuseți ca a ei. Pe urmă, după ce se bucură cu ea, ieși în grabă, îl trezi pe hadîmbul adormit și îi porunci să se ducă numaidecît să-l vestească pe poetul Abu-Nuwas că trebuie să vină îndată la palat.

Califul, într-adevăr, avea de obicei să trimită după poet ori de cîte ori avea vreo supărare, spre a-i asculta poemele ce le improviza pe loc sau spre a-l vedea punînd în stihuri vreo întîmplare pe care i-o povestea.

Eunucul se duse așadar la casa lui Abu-Nuwas și, negăsindu-l acolo, plecă să-l caute prin toate locurile de obște din Bagdad. Și pînă la urmă îl găsi într-o cîrciumă blestemată din fundul mahalalei Poarta Verde. Hadîmbul se apropie de el și-i zise :

— O, Abu-Nuwas, stăpînul nostru, califul, te cheamă !

Abu-Nuwas pufni în rîs și răspunse :

— Au cum ai vrea tu, o tată al neprihăniților, să mă mișc de-aici, cîtă vreme sînt ținut ca zălog de un tinerel, prieten al meu ?

Eunucul întrebă :

— Unde este și cine este acela ?

El răspunse :

— Este mărunțel, cu niște obraji drăgălași. I-am făgăduit un dar de o mie de drahme ; dar, întrucît nu am la mine suma aceasta, nu pot să plec în mod cuviincios pînă ce nu-mi plătesc datoria !

La aceste cuvinte, hadîmbul grăi :

— Pe Allah ! Abu-Nuwas, arătă-mi-l pe acel tinerel și, dacă este cu adevărat așa de drăguț cum

pari a-mi da tu de înțeles, totul va fi cu prisosință iertat.

Pe cînd vorbeau ei astfel, micuțul își arătă deodată drăgălașu-i cap în deschizătura ușii, iar Abu-Nuwas exclamă, întorcîndu-se către el :

— Dacă ramul s-ar clătina, ce cîntec de păsări ar mai fi ?...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute optzeci și opta noapte

Ea urmă :

... ce cîntec de păsări ar mai fi ?

Atunci băiatul intră deodată în sală. Era într-adevăr de cea mai mare frumusețe și era îmbrăcat cu trei tunici puse una peste alta și de culori osebite : cea dintîi cu totul albă, cea de-a doua roșie, cea de-a treia neagră.

Cînd Abu-Nuwas îl văzu mai întîi îmbrăcat în alb, simți zvîcnind în duhul său inspirația și improviză următoarele stihuri în cinstea lui :

El se ivi în haina-i albă
Ca laptele ; cu ochii galeși
Arzînd sub pleoapele albastre ;
Și cu gingașii trandafiri
De pe obrajii-i dulci
Și parcă înălțînd laude în cale-și

Celui ce-a zămislit atîtea
Fermecătoare amăgiri !

Şi eu îi spun cu jale multă :
„Cum poţi să treci pe lîngă mine,
Cînd eu m-aş da de bunăvoie
Şi fericit pe mîna ta,
Aşa cum ceea ce spre jertfă
E dus — stă cu priviri senine
Sub lovitura celui care
Urmează viaţa să i-o ia ?“

El îmi răspunde : „Nu mai spune
O vorbă ! ci priveşte, iată,
Ce-a zămislit Zămislitorul !
Nimic nu-i veşted şi nici calp :
Alb îmi e trupul, haina albă,
Şi faţa-mi albă-i, fără pată,
Şi soarta mi-i la fel de albă ;
E alb pe alb, şi alb pe alb !“

Auzind aceste versuri, tînărul zîmbi şi îşi dezbrăcă tunica albă. Şi se arătă numai în roşu. Cînd îl văzu aşa, Abu-Nuwas simţi cum îl sugrumă deodată tulburarea şi acolo pe loc improviză aceste stihuri :

El se ivi în haine roşii,
Ca şi cruntata-i amăgire !
Iar eu strigai în admirare :
„Cum poţi tu, cel strălucitor
Ca luna, să-ţi aprinzi deodată
Obrajii, fără şovăire,
Cu-al nostru sînge, să-mbraci haina
Însîngeraţilor bujori ?“

El îmi răspunde : „Zorii, albii,
Mi-au dat veşmînt întîia oară.
Acum în flăcări mă îmbracă
Măreţul soare. Iată cum
De flăcări mi-s obrajii, haina,
Şi buzele îmi sînt de pară,
Şi-i roşul vinul lor, şi roşu-i
Pe roşu, totu-i roşu-acum !"

Cînd copilandrul auzi aceste versuri, aruncă de pe el dintr-o mişcare tunica roşie şi rămase numai în tunica de mătase neagră pe care o purta de-a dreptul pe piele şi care făcea să i se vadă mai bine mijlocul strîns într-o cingătoare de mătase. Şi Abu-Nuwas, văzîndu-l aşa, fu peste măsură de încîntat şi ticlui următoarele stihuri întru slăvirea lui :

El se ivi în haine negre
Ca noaptea, neprivind la taina
Din sufletu-mi. Şi-i spun : „Nu vezi
Cum ard de dor şi nu mai pot ?
Ah ! văd acum : ţi-e negru părul,
Şi ochii negri, neagră haina,
Ca neagra soartă-a mea ! E negru
Pe negru, numai negru, tot !"

După ce trimisul califului îl văzu pe flăcăiandru şi cînd mai auzi şi stihurile acestea, îl înţelese în inima lui pe Abu-Nuwas şi se întoarse la serai, unde îi povesti califului întîmplarea. Şi-i mai spuse şi cum poetul fusese zălogit într-o cîrciumă, neputînd să plătească suma făgăduită frumosului tinerel.

Atunci califul, supărat foarte, ci şi înveselit, dădu eunucului suma trebuincioasă pentru slobozenia

celui zălogit şi îi porunci să se ducă şi să-l scoată de acolo într-o clipită şi să-l aducă dinainte-i, fie cu buna lui voie, fie cu de-a sila.

Hadîmbul zori să îndeplinească porunca, şi nu peste mult se întoarse sprijinindu-l anevoie pe poetul ce se clătina, ameţit de băutură. Şi califul îl certă cu un glas pe care se străduia să-l facă a părea mînios ; pe urmă, văzînd că Abu-Nuwas pufnea de rîs, se apropie de el, îl luă de mînă şi îl trase după el către chioşcul în care se afla fata.

Cînd Abu-Nuwas o văzu stînd pe pat şi îmbrăcată toată în satin albastru şi cu obrazul acoperit de un văl uşor de mătase albastră pe tînăra cu ochi mari şi negri care zîmbeau, se simţi trezit deodată din beţie, cuprins de înflăcărare şi, inspirat pe dată, improviză strofa aceasta în cinstea ei :

Frumoasei cea cu văl albastru-i spune
Să-i fie milă de cel ars de chin.
Spune-i : „Mă-nchin la alba ta minune,
Cum nu-i nici trandafir şi nici iasmin.

Dă-mi zîmbetu-ţi cum nu-s mărgăritare,
Cum nu-s rubine să-l asemuiesc.
Dă-mi ochii-ţi fără neagra defăimare
Cu care cei pizmaşi mă ponegresc !"

După ce Abu-Nuwas îşi isprăvi stihuirea, tînăra aduse o tavă cu băuturi dinaintea califului, care, vrînd să facă haz, îl pofti pe poet să bea singur tot vinul din cupă. Abu-Nuwas se supuse fără cîrtire şi nu peste mult simţi asupra minţii sale urmările băuturii. Atunci, ce-i dete prin cap califului ? Ca să-l sperie pe Abu-Nuwas, se ridică deodată şi,

cu paloşul în mînă, se repezi la el, prefăcîndu-se că vrea să-i taie capul.

Văzînd acestea, Abu-Nuwas, cuprins de spaimă, începu să fugă prin sală ţipînd cît îl ţinea gura ; iar califul alerga după el prin toate colţurile, împungîndu-l cu vîrful paloşului. Apoi, într-un sfîrşit, îi zise :

— Gata ! întoarce-te la locul tău şi mai bea o cupă !

Şi făcu semn totodată fetei să ascundă cupa ; ceea ce ea făcu numaidecît, punînd-o sub haină. Abu-Nuwas însă, cu toată beţia lui, băgă de seamă, şi ticlui pe dată strofa aceasta :

Ciudată-ncurcătură e-ncurcătura mea :
O tînără cuminte se schimbă într-o hoaţă
Şi-mi fură scumpa cupă ; apoi, sub fusta-i grea,
O pune la fereală — să vezi ce boroboaţă ! —
La locul tocmai unde eu însumi aş intra.
Eh, locu-acela nu pot şi n-am să-l dau pe faţă,
Din dragostea mea pentru califul de colea !

Auzind aceste stihuri, califul începu să rîdă şi, ca să facă haz, îi spuse lui Abu-Nuwas :

— Pe Allah ! vreau să te căftănesc aci pe loc într-o slujbă de seamă. Începînd de-acum eşti numit căpetenia codoşilor din Bagdad !

Abu-Nuwas îi răspunse pe dată :

— Atunci, o, părinte al musleminilor, stau gata la poruncile tale şi spune-mi, rogu-te, dacă nu ai trebuinţă numaidecît de codoşloşenia mea ?

La aceste cuvinte, califul fu cuprins de o mînie năprasnică şi răcni la hadîmb să se ducă îndată să-l cheme pe Massrur, împlinitorul osîndelor. Şi cît ai clipi, Massrur veni, şi califul îi porunci să-l

despoaie pe Abu-Nuwas de haine, să-i aşeze un samar în spinare, să-i pună căpăstru în cap, să-l îmboldească de dindărăt cu o strămurare şi...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăzecea noapte

Ea urmă :

...şi pe urmă să-l petreacă aşa pe dinaintea iatacurilor cadînelor şi al celorlalte roabe, ca să fie de batjocora tuturor celor din serai, după care să-l ducă la poarta cetăţii şi, dinaintea întregului norod al Bagdadului, să-i taie capul şi să i-l aducă pe o tavă. Şi Massrur răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi porni numaidecît la treabă, să îndeplinească porunca califului.

Îl luă, aşadar, pe Abu-Nuwas, care socotea că ar fi fost cu totul zadarnic a mai încerca să înduplece mînia califului. Şi după ce îl aduse în starea poruncită, începu să-l plimbe încet pe dinaintea feluritelor iatacuri, al căror număr era aidoma cu cel al zilelor dintr-un an.

Or, Abu-Nuwas, a cărui faimă de poznaş era ştiută îndeobşte de întreg seraiul, nu putea să nu se bucure de bunăvoinţa tuturor femeilor ce, spre a-şi arăta mai limpede părerea lor de rău, începură, care mai de care, să-l acopere cu aur şi cu giuvaeruri şi, pînă la urmă, se strînseră grămadă

și porniră după el, spunîndu-i cuvinte prietenoase ; cînd iată că vizirul Giafar Al-Barmaki, care trecea pe acolo în drum către palat, unde îl chema o treabă de seamă, îl văzu plîngînd și bocind, se apropie de el și îi zise :

— Tu ești, Abu-Nuwas ? Au ce nelegiuire ai săvîrșit de ai fost osîndit așa ?

El răspunse :

— Pe Allah ! n-am săvîrșit nici barem mireasma unei nelegiuiri ! N-am făcut decît să recit cîteva dintre cele mai frumoase stihuri ale mele dinaintea califului care, drept răsplată, m-a căftănit cu straiele lui cele mai frumoase !

Califul, care tocmai în clipa aceea se afla pe-aproape, ascuns după ușa unui iatac, auzi răspunsul lui Abu-Nuwas și nu se putu opri a izbucni în rîs. Îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui o mantie bogată și o sumă mare de bani și îl ținu mai departe, ca și în trecut, drept tovarăș al său nedespărțit la ceasurile de inimă rea.

Cînd Șeherezada isprăvi de povestit pățania aceasta a poetului Abu-Nuwas, micuța Doniazada, de pe covorul pe care sta ghemuită, cuprinsă de un rîs pe înfundate și tot străduindu-se degeaba să-l curme, alergă la soră-sa și-i spuse :

— Pe Allah ! surioară Șeherezada, ce plină de haz a fost povestea aceasta și ce caraghios trebuie să fi fost la înfățișare Abu-Nuwas înhămat ca un măgar ! Ce dulce ai fi tu de ne-ai mai spune și altele despre el !

Regele Șahriar strigă însă :

— Nu-mi place nicidecum Abu-Nuwas ăsta ! Dacă ții numaidecît să-ți vezi capul retezat într-o clipită, n-ai decît să povestești mai departe năzbîtiile lui. De nu, și ca să facem cumva să treacă și noaptea asta, grăbește-te

şi-mi povesteşte vreo istorie de călătorie ; căci, din ziua cînd, împreună cu fratele meu Şahzaman, regele de la Samarcand, am făcut un drum prin ţările cele mai îndepărtate în urma ticăloşiei afurisitei mele de soţii căreia am poruncit să i se taie capul, am prins gust de tot ce are legătură cu călătoriile din care poţi învăţa cîte ceva. Aşa că, dacă ştii vreun basm într-adevăr plăcut de ascultat, nu zăbovi să-l începi ; căci în noaptea aceasta nesomnul meu este mai amarnic decît oricînd !

La vorbele acestea ale regelui Şahriar, isteaţa la cuvînt Şeherezada grăi :

— Tocmai asemenea istorii de călătorie-s cele mai minunate şi mai desfătătoare dintre toate poveştile pe care le-am povestit cu vreodată. Ai să poţi judeca numaidecît o, preafericitule rege ; căci, într-adevăr nu se află nicăieri, în nici o carte, o istorie ce să se poată asemui cu cea a călătorului numit Sindbad marinarul. Şi tocmai cu istoria aceasta vreau să te desfăt, o, preafericitule rege, de îndată ce vei binevoi să-mi dai îngăduinţă !

Şi numaidecît Şeherezada începu.

POVESTEA LUI SINDBAD-MARINARUL

Mi s-a povestit, o, preafericituie rege, că a fost odată, pe vremea califului Harun Al-Raşid, în oraşul Bagdad, un om numit Sindbad-hamalul. Era un biet om sărac şi care se deprinsese, spre a-şi cîştiga pîinea, să poarte poveri pe cap.

I se întîmplă, într-o zi ca toate zilele, să ducă pe cap o povară tare grea ; şi tocmai în ziua aceea era o arşiţă năprasnică ; încît hamalul se chinuia amarnic cu povara lui şi asudase tot. Căldura se făcuse de neîndurat, cînd, într-un sfîrşit, hamalul ajunse în dreptul porţii unei case ce trebuie să fi fost a vreunei neguţător bogat, judecînd după aceea că pămîntul din jurul ei era bine măturat peste tot şi stropit cu apă de trandafiri. Sufla dintr-acolo o adiere tare plăcută ; iar lîngă poartă se afla o laviţă largă pentru şedere. Şi hamalul Sindbad, spre a se odihni şi a respira aerul răcoros, îşi puse povara pe laviţa aceea şi îndată simţi adierea ce venea prin poarta casei pînă la el, proaspătă şi plină de o mireasmă plăcută. Aşa că,

desfătîndu-se cu ea, se așează și el la celălalt capăt al laviței. Și deodată auzi un zvon de felurite strune și alăute, însoțit de niște glasuri fermecătoare cîntînd cîntece într-o limbă aleasă ; și mai auzi și niște glasuri de păsări cîntătoare care îl slăveau pe Allah prea înaltul în cele mai încîntătoare chipuri. Deosebi, printre altele, glasul turturelelor și pe cel al filomelelor, pe cel al mierlelor și pe cel al biulbiulițiilor, pe cel al guguștiucilor și pe cel al hulubilor rîzători. Și-atunci, minunîndu-se în sufletul său și îndemnat de plăcerea ce o simțea, își strecură capul prin crăpătura porții. Și văzu în fund o grădină foarte întinsă unde, pe sub niște umbrare minunate, roiau slujitorii tineri, și roabele, și fetișcanele, și tot soiul de slugi. Și se aflau acolo lucruri ce nu se puteau găsi decît la regi și la sultani.

Și iată că deodată răbufni spre el o pală de miresme de bucate minunate, miresme în care se îngemănau tot felul de aburi îmbietori de la tot soiul de bunătăți și de băuturi alese. Și-atunci nu se putu opri să nu ofteze ; își întoarse ochii către cer și strigă :

— Slavă ție, o, Doamne atoatefăcătorule și atoatedătătorule ! Tu îl dăruiești pe cel care-ți place ție, fără de nici o socoteală. Dacă strig către tine, nu strig nicidecum ca să-ți cer sama pentru faptele tale sau ca să te cercetez cum dai tu dreptatea, căci nici o făptură nu are a cerceta pe Domnul său atotputernic. Ci doar iau și eu aminte. Slavă ție ! Tu dai și bogăția și sărăcia, tu înalți și tot tu cobori, după cum ți-i voia, și-i drept totdeauna ceea ce faci tu, măcar că noi nu putem pricepe. Așa, iacătă la stăpînul casei acesteia bogate... E fericit peste marginile marginilor fericirii. Trăiește în desfătările acestor miresme fermecă-

toare, ai aburilor acestora, al bucatelor acestora îmbietoare, al băuturilor acestora alese. El este fericit și voios și mulțumit, pe cînd alții, eu unul de pildă, sînt la capătul cel din urmă al ostenelii și al lipsurilor !

Și hamalul își sprijini obrazul în palmă și cîntă cu glas amar aceste stihuri pe care le ticlui acolo pe loc :

Vreun biet sărac fără de casă
S-a mai văzut ca, într-o zi,
Într-un serai al lui, de-odată,
Să-i fie dat a se trezi ?
Mie mi-e dată doar trezirea
Tot mai sărac, și zi de zi.

Și sărăcia mea sporește
Pe cît i-i dat din greu să poarte
Poveri sporite pe grumazul
Încovoiat, trudit de moarte —
Pe cînd voioși și-n tihnă alții
Petrec la sînul bunei soarte !

Schimba-se-va vreodată, oare,
Și-ntoarce-mi-se-va spre bine
Ursita care, fără preget,
Sub grelele poveri mă ține ?
Ah, oare ghiftuiții vieții
Nu sînt tot oameni ca și mine ?

Ca mine sînt și ei, așa e !
Ci tot nu mi se curmă chinul :
Ca ei degeaba sînt, se vede !
Ni se aseamănă destinul
Așa precum oțetul acru
E asemănător cu vinul !

O, Doamne, dacă pentru mine
Nu ai nimic din cîte toate,
Nu socoti că-ţi fac vreo vină
Sau că vreau să te judec, poate.
Eşti darnic, bun, atotputernic !
Şi ce faci tu — faci cu dreptate !

După ce isprăvi de cîntat aceste stihuri, Sindbad-hamalul se ridică, vrînd să-şi pună iar pe cap povara şi să-şi vadă mai departe de cale, cînd în poarta palatului se ivi şi veni către el un rob micuţ cu obraz gingaş, cu înfăţişare plăcută, cu haine foarte frumoase, care-l luă de mînă binişor şi-i zise :

— Intră să vorbeşti cu stăpînul meu, care doreşte să te vadă.

Hamalul, fîstîcit de-a binelea, se tot trudea să născocească vreo pricină care să-l scape de a urma pe tînărul rob, dar degeaba. Îşi puse dar povara jos, la portarul casei, în tindă, şi intră laolaltă cu copilul.

Şi văzu o casă minunată, plină de oameni tăcuţi şi cuviincioşi, iar în mijlocul acelei case se deschidea o sală mare în care fu adus. Zări o numeroasă adunare, alcătuită din oameni de seamă şi oaspeţi mîndri. Zări, de asemenea, flori de toate felurile, şi mirosea a arome de toate soiurile ; şi erau dulceţuri de toate neamurile, şi zaharicale, şi magiun de migdale, şi fructe minunate, şi o grămadă uimitoare de tăvi încărcate cu miei fripţi şi cu bucate scumpe, şi alte tăvi pline cu băuturi făcute cu suc de struguri. Şi mai băgă de seamă şi tot felul de instrumente de cîntat, pe care le ţineau pe genunchi nişte roabe frumoase aşezate

cuviincios în şir, fiecare după rangul ce-i fusese hotărît.

În mijlocul sălii, hamalul zări, printre ceilalţi meseni, un bărbat cu chip minunat, cu barba albită de ani, cu trăsături frumoase foarte şi desfătătoare la privire, şi cu întreaga înfăţişare plină de gravitate, de bunătate, de nobleţe şi de măreţie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci şi una noapte

Ea urmă :

Văzînd toate acelea, hamalul Sindbad rămase năuc şi îşi zise în sine : „Pe Allah ! locuinţa aceasta este vreun serai de pe tărîmul djiniilor celor atotputernice, ori palatul vreunui mare rege ori al vreunui sultan !“ Pe urmă, se grăbi să ia o înfăţişare cît mai potrivită cu buna-cuviinţă şi respectul datorate, le ură tuturor celor de faţă bună-pace, sănătate şi fericire, sărută pămîntul dinaintea lor şi apoi se ridică în picioare, rămînînd cu capul plecat, cu modestie şi respect.

Atunci, stăpînul casei îi spuse să se apropie şi îl pofti să se aşeze lîngă el. Apoi, după ce îi ură bunvenit cu un glas foarte prietenos, îi dădu să mănînce, îmbiindu-l cu ceea ce se afla mai acătării, mai gustos şi gătit mai cu iscusinţă printre buca-

tele de care erau pline tăvile. Şi Sindbad-hamalul nu se codi să dea cinstea cuvenită poftirii, rostind însă cuvintele de preamărire a Celui-de-sus. Mîncă, aşadar, apoi mulţumi lui Allah, spunînd :

— Lăudat fie el pururea !

După care se spălă pe mîini şi mulţumi tuturor mesenilor pentru bunăvoinţa lor.

Numai atunci stăpînul, urmînd datina care nu îngăduie să pui întrebări oaspetelui decît după ce i s-a dat de mîncat şi de băut, spuse hamalului :

— Fii binevenit aici şi poartă-te întocmai cum ţi-i voia ! Binecuvîntată fie-ţi ziua ! Ci poţi tu, o, oaspete al meu, să-mi spui care îţi este numele şi ce meserie ai ?

El îi răspunse :

— O, stăpîne, mă numesc Sindbad-hamalul, iar meseria mea-i să port pe cap poveri, aşa cîştigîndu-mi pîinea.

Stăpînul casei zîmbi şi îi spuse :

— Află, hamalule, că numele tău este la fel cu numele meu, căci şi eu mă numesc Sindbad-marinarul.

Pe urmă adăugă :

— Şi să mai ştii, o, hamalule, că, dacă te-am rugat să vii aici, am făcut-o ca să te mai aud o dată cîntînd frumoasele stihuri pe care le-ai cîntat afară, pe scaunul de la poartă !

La cuvintele acestea, hamalul se simţi încurcat foarte şi zise :

— Allah fie cu tine ! să nu mă dojeneşti prea tare pentru fapta aceasta nesocotită ; căci necazurile, truda şi lipsurile ce nu-ţi lasă în mînă nimica îl învaţă pe om necuviinţa, prostia şi neobrăzarea !

Ci Sindbad-marinarul spuse lui Sindbad-hamalul :

— Să nu-ți fie cumva rușine de ceea ce ai cîntat și să nu te simți nicicum stingherit aici, căci de-acum nainte ești fratele meu. Numai nu zăbovi, rogu-te, să-mi cînți acele strofe pe care le-am auzit și care m-au încîntat foarte !

Atunci hamalul cîntă strofele acelea, care îl desfătară cum nu se mai poate pe Sindbad-marinarul.

Iar cînd strofele se sfîrșiră, Sindbad-marinarul se întoarse către Sindbad-hamalul și îi zise :

— O, hamalule, află că și eu am o istorie care-i de minunare și pe care vreau să ți-o povestesc la rîndul meu. Și-am să-ți spun astfel toate întîmplările care mi s-au întîmplat și toate încercările pe care le-am îndurat înainte de a ajunge la starea fericită de acum și la a locui în palatul acesta. Și-ai să vezi atunci cu prețul cîtor cazne amarnice și nemaipomenite, cu prețul cîtor năpaste, al cîtor necazuri și al cîtor nenorociri am strîns eu la început aceste bogății între care mă vezi trăind acum la bătrînețele mele. Căci de bună seamă că nu știi nimic despre cele șapte călătorii nemaipomenite pe care le-am făcut eu și habar n-ai că toate aceste călătorii sînt, fiecare în parte, atît de uluitoare încît numai gîndindu-te la ele și rămîi buimăcit și uimit cum nu se mai poate. Dar tot ceea ce am să vă povestesc, ție și tuturor preacinstiților mei oaspeți, nu mi s-a întîmplat, la urma urmei, decît pentru că așa îmi fusese menit de soartă de mai înainte și pentru că tot ceea ce este scris trebuie să se întîmple fără a fi chip să schimbi ceva sau să scapi cumva.

Și își începu povestirea.

ÎNTÎIA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ŞI CARE-I ÎNTÎIA CĂLĂTORIE A SA

Aflaţi, o, voi preastrăluciţilor oaspeţi, şi tu, cinstite hamal, care te numeşti ca şi mine, Sindbad, că tatăl meu a fost negustor, unul dintre cei mai mari dintre semenii săi şi dintre negustori. Avea casa plină de nenumărate bogăţii de care se folosea necontenit, spre-a împărţi pomeni săracilor, iar la moartea lui mi-a lăsat moştenire, într-o vreme cînd încă mă aflam la o vîrstă fragedă, multe bunuri, şi pămînturi, şi sate.

Cînd am ajuns la vîrsta de bărbat, am pus mîna pe toate acestea şi m-am desfătat mîncînd cele mai alese bunătăţi, bînd cele mai rare băuturi, înhăitîndu-mă cu tot felul de tineri, fandosindu-mă şi îmbrăcîndu-mă în haine peste măsură de scumpe şi benchetuind cu prietenii. În felul acesta, am ajuns să mă încredinţez că aşa are să ţie mereu, spre marele meu folos. Şi am trăit aşa mai departe o lungă bucată de vreme, pînă ce într-o zi, scuturîndu-mă de nălucirile mele şi venindu-mi în minţi, am băgat de seamă că bogăţiile mi se risipiseră, starea mea se schimbase şi bunurile mi se duseseră. Atunci, trezindu-mă deodată din nepăsarea mea, mă văzui pradă spaimei de-a ajunge într-o zi bătrîn şi sărac lipit. Şi mi-au venit în minte atunci nişte cuvinte pe care răposatului taică-meu îi plăcea să le spună adesea, cuvintele stăpînului nostru Soleiman ben-Daud (cu ei amîndoi fie rugăciunea şi pacea !) : Sînt trei lucruri de preferat în locul altora trei : „ziua morţii este mai puţin neplăcută decît ziua naşterii, un cîine viu preţuieşte mai mult decît un leu mort, şi mormîntul este mai de dorit decît sărăcia".

La aceste gînduri, mă ridicai pe-clipă-pe-dată, strînsei ce-mi mai rămăsese din haine şi din lucruri, şi le vîndui fără de zăbavă la mezat, laolaltă cu toate rămăşiţele de bunuri, de case şi de pogoane ce le mai aveam. În felul acesta, am încherbat o sumă de trei mii de drahme...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăzeci şi doua noapte

Ea urmă :

...am încherbat o sumă de trei mii de drahme şi îndată mi-a intrat în cap să călătoresc către ţinuturile şi către ţările altor oameni, căci mi-am amintit de cuvintele poetului, care a spus :

E mai frumoasă faima dobîndită
Prin trudă grea, căci faima, pasă-mi-te,
Este copila cea nemuritoare
A foarte multor nopţi lungi, nedormite..

Cel dornic de-a avea mărgăritare
Albe, ori roze,-ori gri — să nu se-nşele :
Întîi şi-ntîi să se scufunde-n mare,
Să scoată bogăţiile acele !

Zadarnice rămîn, pînă la moarte,
Nădejdile celui ce nu asudă,

Celui ce vrea numai să aibă parte
De faima lumii, fără nici o trudă.

Așa că, fără a mai zăbovi, alergai în suk, cumpărai cu grijă fel de fel de mărfuri și fel de fel de mărunțișuri, dusei numaidecît totul pe puntea unei corăbii pe care se mai aflau și alți negustători gata de călătorie și, cu sufletul acum deprins cu gîndul plecării pe mare, văzui nava îndepărtîndu-se de Bagdad și coborînd pe fluviu pînă la Basra, pe țărmul mării.

De la Basra, corabia își umflă pînzele către largul apelor și, zile și nopți în șir, plutirăm de la o insulă la altă insulă, dintr-o mare la o altă mare, și de la un pămînt la alt pămînt. Și, în fiecare loc unde coboram, vindeam mărfurile și cumpăram altele, făcînd trocuri și tot felul de schimburi foarte prielnice.

Într-o zi, pe cînd navigam de mai multe zile fără a fi văzut uscatul, zărirăm ivindu-se din ape o insulă ce ni se păru a fi o minunată grădină de rai. Așa încît, căpitanul navei ținu să tragă la țărm și, de îndată ce ancora fu aruncată și scara coborîtă, ne îngădui să debarcăm.

Noi, negustorii, coborîrăm cu toții, ducînd cu noi toate cele de trebuință spre a ne hrăni și toate cele cerute la bucătărie. Cîțiva se apucară să aprindă focul, să gătească mîncarea și să spele rufele, pe cînd ceilalți se mulțumiră să se plimbe, să se desfete și să se hodinească după ostenelile călătoriei pe mare. Eu fusei dintre cei ce se mulțumiră să se plimbe și să se bucure de frumusețile plantelor cu care erau acoperite acele țărmuri, neuitînd însă nici să mănînc și să beau.

Pe cînd ne hodineam noi așa, simțirăm deodată insula cutremurîndu-se din toate mărunțaiele și dîndu-ne o zguduitură atîta de năprasnică, încît ne zvîrli cu cîteva picioare în sus de la pămînt. Și, în aceeași clipă, îl văzurăm pe căpitan ivindu-se în fața corăbiei și, cu o voce cumplită și cu gesturi înfricoșate, strigîndu-ne :

— O, călătorilor, fugiți ! Repede ! Urcați-vă cît mai iute pe punte ! Lăsați tot ! Părăsiți tot ce-aveți acolo și scăpați-vă sufletele ! Ocoliți genunea ! Fugiți degrabă ! Căci nu-i insulă insula aceasta ! Este o balenă uriașă ! Și-a ales drept sălaș marea aceasta, încă din vremile de demult ; și copacii aceștia au crescut pe spinarea ei, din nisipul pe care l-a adus marea ! Voi ați deșteptat-o din somn ! I-ați tulburat tihna și i-ați ațîțat simțurile aprinzînd focul pe spinarea ei ! Și ia uite-o că se trezește ! Fugiți, că se afundă în marea care are să vă înghită pe veci ! Fugiți ! Lăsați tot ! Plecăm !

La cuvintele acestea ale căpitanului, călătorii spăimîntați lăsară acolo tot ce aveau, haine, scule și cazane, și porniră în fugă către corabia care și ridicase ancora. Unii ajunseră tocmai la timp ; alții nu mai ajunseră. Căci balena și începuse să se zbată și, după cîteva cutremurături înfricoșătoare, se afundă în mare cu toate cele cîte se aflau pe spinarea ei, iar valurile, zbuciumîndu-se și izbindu-se, se închiseră peste ea și peste ei pentru totdeauna.

Or, eu am fost din rîndul celor care au rămas părăsiți pe această balenă și au fost înecați.

Însă Allah preaînaltul mă izbăvi și mă scăpă de la înec, punîndu-mi în mînă o scobitură de lemn,

un fel de copaie mare ce fusese adusă de călătorii de pe corabie spre a-şi spăla rufele în ea. La început mă agăţai de copaie, pe urmă, cu cazne amarnice pe care mă făcură în stare să le făptuiesc primejdia şi preţul scump al vieţii sufletului meu, izbutii să mă sui deasupra-i călare. Atunci, începui să bat apa cu picioarele, făcîndu-mi din ele vîsle, în vreme ce valurile se jucau cu mine, răsturnîndu-mă cînd la dreapta, cînd la stînga.

Estimp, căpitanul da zor să se depărteze, cu toate pînzele în vînt, dimpreună cu cei pe care putuse să-i scape, fără a se mai îngrija de cei ce se mai zbăteau pe ape. Aceştia pieriră în curînd, în vreme ce eu vîsleam din picioare, străduindu-mă din toate puterile să ajung corabia pe care o urmării cu privirea pînă ce pieri din ochii mei, şi peste mare se aşternu noaptea, aducîndu-mi încredinţarea pieirii şi a părăsirii mele.

Rămăsei să lupt aşa împotriva genunilor vreme de o noapte şi-o zi întreagă. Într-un sfîrşit, fusei împins de vînt şi de valuri pînă la ţărmul unei insule rîpoase, acoperite de ierburi tîrîtoare ce coborau de-a lungul coastei şi se scăldau în mare. Mă agăţai de aceste ierburi şi izbutii, ajutîndu-mă cu picioarele şi cu mîinile, să mă caţăr pînă sus pe coastă.

Atunci, mîntuit în felul acesta de la o pieire neîndoielnică, mă apucai să-mi cercetez trupul şi văzui că era plin de vînătăi, iar picioarele îmi erau umflate şi rănite de muşcăturile peştilor. Ci nu simţeam pic de durere, atîta de amorţit eram de trudă şi de primejdia prin care trecusem. Mă aruncai, aşadar, pe burtă la pămînt, zdrobit, cufundîndu-mă într-un leşin adînc.

Rămăsei în starea aceasta pînă a doua zi, cînd nu mă trezii decît datorită soarelui ce ardea asupra mea. Dădui să mă scol, însă picioarele mele umflate şi dureroase nu mă sprijiniră, şi mă prăbuşii iarăşi la pămînt. Atunci, covîrşit de-a binelea de starea la care mă vedeam adus, începui să mă tîrăsc, fie ajutîndu-mă cu picioarele şi cu mîinile, fie mergînd în genunchi, ca să caut ceva de mîncare. Pînă la urmă, izbutii să ajung într-un crîng de pomi roditori şi străbătut de izvoare. Şi mă hodinii acolo vreme de mai multe zile, mîncînd poame şi bînd apă de izvor. Aşa încît sufletu-mi nu zăbovi a se înviora şi trupu-mi vlăguit a se împuternici şi a izbuti să se mişte mai lesne, iar mîinile şi picioarele mele a-şi căpăta iar tăria, măcar că nu chiar deodată, căci, ca să pot umbla, fusei silit să-mi întocmesc o pereche de cîrje cu care să mă mai sprijin. În felul acesta, putui să mă plimb binişor printre copaci, visînd şi mîncînd poame, şi îmi petrecui ceasurile cele lungi minunîndu-mă de acele locuri.

Într-o zi, pe cînd mă preumblam pe ţărmuri, văzui ivindu-mi-se în depărtare ceva ce socotii a fi vreo fiară sălbatică ori cine ştie ce dihanie dintre dihăniile mării. Arătarea aceea mă minună într-atîta că, în ciuda feluritelor simţăminte ce se zbuciumau în mine, mă apropiai de ea, cînd mai de-a dreptul, cînd mai pe ocoliş. Şi pînă la urmă văzui că era o iepşoară minunată, legată de un ţăruş. Era aşa de frumoasă, încît dădui să mă mai apropii oleacă de ea ca s-o privesc mai de aproape, cînd deodată un strigăt înfricoşător mă cutremură şi mă ţintui locului, măcar că n-aş fi rîvnit decît să fug cît mai iute ; şi, în aceeaşi clipă, din adîncul

pămîntului ieşi un om care se apropie cu paşi mari de mine şi-mi strigă :

— Cine eşti ? Şi de unde vii ? Şi care-i pricina ce te-a împins să te primejduieşti pe aici ?

Eu răspunsei :

— O, stăpîne al meu, află că sînt un om străin şi că mă aflam la puntea unei corăbii şi m-am înecat dimpreună cu alţi mulţi călători. Ci Allah m-a dăruit cu o copaie pe care am încălecat şi care m-a ţinut deasupra-i pînă ce am fost aruncat de valuri pe ţărmul acesta.

Auzind cuvintele mele, el mă luă de mînă şi îmi zise :

— Urmează-mă !

Şi eu îl urmai. Atunci mă puse să cobor într-o peşteră de sub pămînt, mă îndemnă să intru într-o sală mare unde mă pofti să mă aşez la locul de cinste, îmi aduse să mănînc, căci mi-era foame, şi aşteptă să mă satur şi să mi se liniştească sufletul. Atunci mă întrebă despre întîmplarea mea, şi eu i-o povestii de la început pînă la sfîrşit ; şi s-a minunat cu mare uimire. L-a urmă, adăugai :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu ! şi să nu mă învinuieşti prea tare pentru ceea ce vreau să te întreb. Ţi-am povestit întocmai întreaga mea poveste, şi aş dori acum să aflu cine eşti tu şi care-i pricina şederii tale în sala aceasta de sub pămînt, şi ce te-a făcut să legi iapa aceea singură singurică pe ţărmul mării ?

El îmi spuse :

— Află că pe insula aceasta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și treia noapte

Ea urmă :

...pe insula aceasta sîntem mai mulți aceia care, așezați în osebite locuri, stăm să veghem caii regelui Ali-Mahîrjan. De fiecare dată cînd răsare luna nouă, fiecare dintre noi aduce aici o iapă de soi ales, încă fecioară, o leagă pe țărm și coboară degrabă să se ascundă în peștera de sub pămînt. Atunci, ispitit de mirosul de iapă, iese din ape un cal de mare, privește în dreapta, privește în stînga, și, nevăzînd pe nimeni, se repede pe iapă și o însămînțează. Pe urmă, după ce a sfîrșit treaba cu ea, el se lasă jos și încearcă s-o ia cu el. Ci ea, fiind legată de țăruș, nu-l poate urma ; atunci el începe să necheze puternic și s-o lovească și cu capul și cu picioarele, și nechează din ce în ce mai tare. Și noi, auzindu-l, pricepem că și-a isprăvit împerecherea ; ieșim numaidecît de prin toate părțile și îl izgonim cu strigăte multe care-l înfricoșază și-l silesc să intre la locurile lui din mare. Iar iapa prinde plod și fată un mînz ori o mînză ce prețuiește o comoară și care nu-și poate avea seamăn pe toată fața pămîntului. Și chiar astăzi are să vină calul de mare. Și îți făgăduiesc că, de îndată ce se va împlini treaba, am să te iau cu mine să te înfățișez regelui nostru Mahîrjan și să-ți arăt țara noastră. Dă, așadar, slavă lui Allah care a făcut să mă întîlnești, căci fără mine ai fi murit de jale în pustietatea aceasta, fără a

mai fi văzut vreodată pe ai tăi şi ţara ta, şi fără ca să fi ştiut cineva ce s-a ales de tine !

La aceste cuvinte, îi mulţumii din toată inima paznicului iepei şi stătui cu el de vorbă mai departe, pînă cînd deodată calul de mare ieşi din ape, se repezi pe iapă şi o însămînţă. Şi după ce isprăvi ceea ce avea de isprăvit, vru s-o ia cu el ; or, ea nu putea să se desprindă de la ţăruş şi bătea cu picioarele şi necheza. Ci paznicul iepei se repezi afară din peşteră, îşi chemă cu strigăte amarnice soţii, şi toţi de-a valma, înarmaţi cu paloşe, cu lănci şi cu scuturi, se avîntară după calul de mare care, tulburat, o lăsă pe cea legată şi plecă, mînios, să se cufunde iar în mare, unde se făcu nevăzut sub ape.

Atunci, toţi ceilalţi păzitori, fiecare cu iapa lui, se strînseră ciotcă împrejurul meu şi-mi spuseră tot felul de vorbe bune şi, după ce îmi dădură iarăşi să mănînc, mă poftiră să încalec pe o iapă minunată şi, la îndemnul păzitorului dintîi, stăruiră să-i însoţesc pînă la regele, stăpînul lor. Iar eu primii pe dată ; şi plecarăm cu toţii laolaltă.

Cînd ajunserăm în cetate, însoţitorii mei o luară înainte şi se duseră să-l vestească pe stăpînul lor despre cele ce mi se întîmplaseră. După care, se întoarseră să mă ia şi mă duseră la palat. Şi, după ce mi se dete îngăduinţă, intrai în sala împărătească şi mă dusei să mă înfăţişez dinaintea regelui Mahîrjan, căruia îi urai, după cuviinţă, bună-pace.

Regele îmi întoarse salamalekul, îmi spuse cuvinte de bună-venire şi dori să audă chiar din gura mea povestea celor cîte mi se întîmpla-

seră. Mă supusei îndată și îi povestii tot, fără a uita nici un amănunt.

Regele Mahîrjan fu uimit de povestea mea și îmi spuse :

— Pe Allah, fiule, de n-ai fi avut noroc să-ți fie dată o viață lungă, negreșit că de mult ai fi pierit între atîtea încercări și necazuri ! Dar slavă lui Allah pentru izbăvirea ta !

Și îmi mai spuse și alte multe vorbe binevoitoare, hotărî să mă primească numaidecît printre cei credincioși lui și, ca să-mi dea o dovadă de bunăvoința sa față de mine și de prețuire față de cunoștințele mele întru ale mărilor, mă numi pe loc răspunzător peste toate porturile și peste toate cheiurile din insula lui, și kalamgiu cu intrarea și ieșirea tuturor corăbiilor.

Noile mele slujbe nu mă împiedicau să mă duc în fiece zi la palat să-i închin urările mele regelui, care pînă într-atîta se deprinsese cu mine, de mă îndrăgise mai mult decît pe toți ceilalți apropiați ai săi, lucru pe care mi-l dovedea făcîndu-mi zi de zi daruri fără de număr și hatîruri uimitoare. Și căpătasem atîta înrîurire asupră-i, încît toate birurile și toate treburile împărăției trecuseră în sama mea, spre binele tuturor locuitorilor.

Dar toate grijile acestea nu mă ajutau nicicum să uit de țara mea și nici să-mi pierd nădejdea că mă voi întoarce acasă. Și niciodată nu uitam să-i cercetez pe călătorii ce soseau în insulă și pe toți marinarii, întrebîndu-i de nu cumva cunoșteau Bagdadul. Ci nici unul nu-mi putea răspunde nimic în privința aceasta ; și toți îmi spuneau că niciodată nu auziseră de o asemenea cetate și nici de locul unde s-ar afla. Și tot mai mult sporea

teama mea că am să mă văd osîndit astfel să trăiesc în ţară străină, şi eram tulburat peste măsură văzînd că oamenii se îndoiau că ar fi undeva pe lume un oraş al meu şi că habar nu au de vreun drum care să ducă la el.

Cît am stat pe insula aceea, am avut prilejul să aflu multe lucruri uluitoare, şi am să vă pomenesc cîteva dintre ele. Iată, într-o zi, ducîndu-mă, cum aveam obiceiul, la regele Mahîrjan, am cunoscut acolo nişte oameni din ţara Indiei, care, după salamalekurile de cuviinţă, au binevoit să ia aminte la întrebările mele şi mi-au povestit că în ţara Indiei sînt mai multe caste, dintre care cele dintîi două fiind casta şatriiţilor, ce cuprinde pe oamenii de neam mare şi pe drepţii care niciodată n-au săvîrşit nedreptate ori fapte nevrednice, şi casta brahmanilor, care sînt oameni neprihăniţi, care nu beau vin niciodată şi care îndrăgesc purtarea blîndă, caii, măreţia şi frumuseţea. Tot de la aceşti învăţaţi indieni am aflat şi că cele mai de seamă caste se împart în alte şaptezeci şi două de caste, ce nu au nici un fel de legătură între ele. Lucru care m-a minunat peste măsură. Şi tot acolo, în insulă, am avut prilejul să văd un ţinut al regelui, ţinut ce se numea Casil. Acolo, toată noaptea răsunau tamburinele şi tobele. Şi m-am putut încredinţa că locuitorii de acolo erau foarte dibaci la minte şi bogaţi în gînduri frumoase. Şi li se dusese faima printre călători şi neguţători.

În acele mări îndepărtate am văzut odată un peşte lung de o sută de coţi şi alţi peşti cu feţele ca de bufniţă.

În adevăr, o, stăpînii mei, am văzut şi multe alte lucruri cu totul neobişnuite şi minunăţii a

căror povestire m-ar duce prea departe. Ajunge să adaug că am rămas în acel ostrov destulă vreme ca să cunosc multe lucruri ciudate și multe dihănii și să mă îmbogățesc schimbînd, vînzînd și cumpărînd.

Într-o zi, stam în picioare pe țărm, la slujba mea, ca de obicei, și mă sprijineam, ca întotdeauna, într-o cîrjă, cînd văzui trăgînd la chei o mare corabie plină cu negustători. Așteptai ca nava să-și arunce temeinic ancora și să coboare scara, ca să mă pot urca pe punte și să mă duc la căpitan să înscriu ce încărcătură are. Mateloții debarcară dinainte-mi toată încărcătura, pe care eu o însemnai bucată cu bucată ; iar cînd isprăviră, îl întrebai pe căpitan :

— Mai ai altceva pe vas ?

El îmi răspunse :

— O, stăpîne, mai sînt niște mărfuri în cala corăbiei, dar acelea nu se află acolo decît în sama mea, căci stăpînul lor, care plecase în călătorie laolaltă cu noi, este mult de atunci, s-a prăpădit în valuri. Și-acuma noi am vrea să vindem acele mărfuri și banii să-i ducem rudelor celui răposat, la Bagdad, cetatea păcii !

Eu atunci, tulburat cum nu se mai poate, strigai :

— Și cum se numea acel negustător, o, căpitane ?

El îmi răspunse :

— Sindbad-marinarul !

La aceste cuvinte, îl privii mai cu luare aminte pe căpitan și îl recunoscui pe stăpînul corăbiei care fusese silit să ne părăsească pe spinarea balenei. Și strigai atunci din toate puterile mele :

— Eu sînt Sindbad-marinarul ! După care adăugai : Cînd balena s-a cutremurat din pricina focului aprins pe spatele ei, eu am rămas printre cei care n-au mai putut să ajungă la corabia ta şi s-au înecat. Dar am scăpat cu ajutorul copăii pe care o luaseră cu ei negustorii ca să-şi spele rufele. Căci m-am suit călare pe copaia aceea şi am vîslit cu picioarele aşa cum aş fi vîslit cu nişte vîsle. Şi s-a întîmplat, cu îngăduinţa Atoateorînduitorului, ceea ce s-a întîmplat.

Şi-i povestii căpitanului cum am izbutit să scap şi prin cîte năprasne am trecut pînă ce să ajung la înalta slujbă de kalamgiu de navru al regelui Mahîrjan.

Cînd auzi cele spuse de mine, căpitanul strigă :

— Nu este mîntuire şi putere decît întru Allah preaînaltul şi atotputernicul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci şi patra noapte

Ea urmă :

...decît întru Allah preaînaltul şi atotputernicul ! Nu mai este nici cuviinţă, nici cinste la nici o făptură din lumea aceasta. Cum de îndrăzneşti tu, o, kalamgiu viclean, să pretinzi că eşti Sindbad-

marinarul, devreme ce noi toţi l-am văzut pe Sindbad înecîndu-se sub ochii noştri laolaltă cu toţi ceilalţi negustori ? Ce ruşine pe tine să minţi cu atîta neobrăzare !

Atunci eu îi răspunseî :

— O, căpitane, negreşit că minciuna-i hărăzită ticăloşilor ! Ascultă-mă, dar, căci vreau să-ţi dau dovezi că eu sînt cu adevărat Sindbad cel înecat.

Şi-i povestii căpitanului mai multe întîmplări ştiute numai de mine şi de el, şi care se petrecuseră în timpul blestematei aceleia de călătorii. Atunci căpitanul nu se mai îndoi că eu sînt Sindbad-marinarul şi îi chemă pe toţi neguţătorii călători pe vasul lui şi cu toţi laolaltă se bucurară că scăpasem cu zile şi îmi spuseră :

— Pe Allah ! nu ne venea să credem că ai fi putut să scapi de la înec. De bună seamă că Allah ţi-a dăruit a doua oară viaţă.

După care, căpitanul se grăbi să-mi dea îndărăt mărfurile. Şi eu pusei să fie duse îndată la suk, după ce, de bună seamă, mai întîi mă încredinţai că nu lipsea nimic şi că numele şi pecetea mea se mai aflau încă pe baloturi.

De cum ajunsei în suk, deschisei baloturile şi vîndui cea mai mare parte din mărfuri cu un cîştig de o sută pentru o sută, dar avusei grijă să păstrez cîteva lucruri de preţ pe care mă grăbii să le duc şi să le dau în dar regelui Mahîrjan.

Regele, căruia îi povestii despre sosirea căpitanului şi a corăbiei, fu nespus de uimit de acea fericită întîmplare şi, întrucît mă iubea destul de mult, nu vroi să rămînă mai prejos decît mine în dovezile de prietenie şi îmi făcu la rîndu-i daruri

nepreţuite care nu cu puţin ajutară a mă îmbogăţi dintr-odată. Căci mă grăbii să vînd totul şi să-mi încropesc astfel o avuţie însemnată, pe care o dusei chiar pe corabia cu care pornisem în acea călătorie.

După care, mă dusei la palat să-mi iau rămas-bun de la regele Mahîrjan şi să-i mulţumesc pentru dărnicia şi ocrotirea lui. El îmi dădu îngăduinţă să-l părăsesc, spunîndu-mi vorbe pline de duioşie, dar nu mă lăsă să plec decît după ce îmi dărui şi alte lucruri de preţ, pe care, de data aceasta, nu m-am putut hotărî să le vînd şi pe care, de altminteri, le vedeţi dinaintea voastră, în sala aceasta, o, preacinstiţilor oaspeţi. Şi tot aşa am avut grijă să aduc cu mine, drept toată încărcătura mea, parfumurile pe care le mirosiţi aici, lemnul de aloe, camforul, tămîia şi sandalul, ce cresc în insula aceea îndepărtată.

Mă grăbii apoi să mă urc pe punte, iar corabia îşi desfăşură numaidecît pînzele, cu îngăduinţa lui Allah. Şi norocul ne fu prielnic şi soarta ne ajută de-a lungul întregei acelei călătorii care dură zile şi nopţi. Şi sosirăm într-o dimineaţă, cu bine şi sănătoşi, în faţa oraşului Basra, unde nu ne-am oprit decît numai puţină vreme, ca să ne îndreptăm îndată pe fluviu în sus şi să ajungem, într-un sfîrşit, cu sufletul voios, în cetatea păcii, Bagdadul, ţara mea.

Ajunsei în felul acesta, încărcat de bogăţie şi cu mîna gata de împărţit daruri, pe uliţa mea, şi intrai în casa mea, unde îmi văzui iarăşi familia şi prietenii, toţi bine şi sănătoşi. Şi fără de zăbavă îmi cumpărai mulţime de roabe, frumoase femei de taină, arapi, pămînturi, case şi acareturi,

mai multe decît avusesem eu cîndva, la moartea tatălui meu.

Şi am uitat, în viaţa aceasta nouă, şi năpastele trecute, şi necazurile, şi primejdiile îndurate, şi jalea surghiunului, şi chinurile şi oboselile călătoriei. Am avut mulţi prieteni plăcuţi, şi am trăit o viaţă plină de veselie şi de desfătări, şi neumbrită de griji şi de tulburări, o bună bucată de vreme, bucurîndu-mă din tot sufletul cu ceea ce mi-a plăcut şi mîncînd bunătăţi minunate şi bînd băuturi de preţ.

Şi aşa a fost întîia mea călătorie.

Mîine însă, de-o vrea Allah, am să vă povestesc, oaspeţi ai mei, cea de a doua dintre cele şapte călătorii pe care le-am făcut, şi care-i încă şi mai nemaipomenită decît cea dîntîi.

Şi Sindbad-marinarul se întoarnă către Sindbad-hamalul şi îl rugă să cineze cu el. Apoi, după ce îl cinsti cu toată cinstea şi dragostea, îi dărui o mie de dinari de aur şi, înainte de a se despărţi, îl pofti să vină şi a doua zi, spunîndu-i :

— Vei fi pentru mine o desfătare prin buna ta cuviinţă şi o plăcere prin frumoasa ta purtare !

Şi Sindbad-hamalul răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei ! Mă supun cu toată cinstea ! Şi bucuria fie pururea în casa ta, o, stăpîne al meu !

Şi ieşi de acolo, după ce mai mulţumi o dată şi luă cu sine darul pe care-l primise, şi se întoarse la el acasă minunîndu-se pînă peste poate şi toată noaptea visă la cele cîte auzise şi văzuse.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă t

...și toată noaptea visă la cele cîte auzise și văzuse.

Și, de cum se făcu dimineață, se și grăbi să se întoarcă la casa lui Sindbad-marinarul, care-l primi cu un zîmbet prietenesc și îi spuse :

— Aici fie-ți prietenia ușoară ! Și voia-bună fie cu tine !

Și hamalul dădu să-i sărute mîna, dar, întrucît Sindbad nu vroi să-i îngăduie aceasta, îi spuse :

— Allah lumineze-ți zilele și reverse-și asupră-ți toate binefacerile sale !

Și, întrucît și ceilalți oaspeți sosiseră, începură să se așeze împrejurul feței de masă întinse, pe care musteau mielii fripți și daureau puii rumeni, dintre gogoșile ispititoare și dintre torturile cu fistic, cu nuci și cu struguri. Și mîncară, și băură, și se veseliră, și își desfătară sufletul și auzul ascultînd cîntecele de alăute sub degetele iscusite ale lăutarilor.

Și, cînd isprăviră, Sindbad, înconjurat de tăcerea oaspeților, începu să povestească.

CEA DE A DOUA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ȘI CARE-I A DOUA CĂLĂTORIE A SA

Trăiam, într-adevăr, cea mai plăcută viață, cînd, într-o bună zi îmi veni în minte gîndul unei călătorii spre ținuturi locuite de alți oameni. Și su-

fletu-mi se simţi ispitit să plece şi să se bucure de vederea altor pămînturi şi a altor ostroave, şi să privească lucruri necunoscute.

Rămăsei hotărît la acest plan şi începui să mă pregătesc a-l înfăptui. Mă dusei la suk unde cumpărai pe o sumă mare de bani mărfurile potrivite cu negoţul pe care-l aveam în vedere. Le întocmii în baloturi vîrtoase şi le transportai la marginea apei, unde nu peste mult găsii o corabie frumoasă şi nouă, echipată cu pînze bune, plină de marinari şi cu o mulţime de scripeţi de toate formele. Înfăţişarea ei îmi cîştigă încrederea şi îmi transportai îndată pe ea baloturile, aşa cum făceau şi alţi mulţi negustori, pe care-i cunoşteam şi cu care nu mă simţeam nemulţumit să călătoresc. Plecarăm chiar în ziua aceea ; şi avurăm o plutire minunată. Călătorirăm din ostrov în ostrov şi din mare în mare, zile şi nopţi în şir, şi la fiecare oprire ne duceam pe la negustorii din partea locului, pe la oamenii de seamă, pe la vînzători şi cumpărători, şi vindeam şi cumpăram cu cîştig. Şi plutirăm aşa mai departe, şi ajunserăm, călăuziţi de ursită, la o insulă tare frumoasă, plină de copaci mari, cu belşug de poame, bogată în flori, răsunînd de cîntece de păsări, udată de ape limpezi, dar cu totul şi cu totul lipsită de orice locuinţă şi de orice fiinţă vie.

Căpitanul binevoi a da ascultare dorinţei noastre şi a opri acolo pentru cîteva ceasuri, şi aruncă ancora la ţărmul cel mai apropiat. Debarcarăm îndată şi ne duserăm să sorbim aerul curat din pajiştile adumbrite de copaci prin care se zbenguiau păsărelele. Eu, luînd ceva merinde, mă dusei să mă aşez lîngă un izvor de apă limpede, ferit de soare de către nişte crengi dese. Şi mă simţii cuprins de o plăcere nespusă, mîncînd acolo

și bînd apa aceea minunată. Pe deasupra, o adiere dulce susura molcom prin ramuri și îmbia la odihnă. Așa încît mă întinsei pe iarbă și mă lăsai toropit de somn, în răcoarea și în miresmele aerului de acolo.

Cînd mă deșteptai, nu mai văzui nici un călător, și nava plecase fără ca să fi băgat de seamă cineva lipsa mea. Privii, așadar, mult și bine, și la dreapta și la stînga, și înainte, și îndărăt, că în afară de mine nu văzui altă ființă pe tot ostrovul, și, în largul mării, numai o pînză ce se îndepărta.

Eu, atunci, rămăsei cufundat într-o năucire ce nu și-ar mai fi putut găsi asemuire și care n-ar fi putut să fie mai mare de cum era. Și de durere și de mîhnire simții fierea că stă să-mi plesnească. Oare ce avea să se aleagă de mine în această insulă pustie, după ce-mi rămăseseră pe corabie toate lucrurile și toate bunurile ? Ce năpastă avea să mi se mai întîmple în această singurătate necunoscută ? Cuprins de asemenea gînduri deznădăjduite, strigai :

— Pentru tine, orice nădejde-i pierdută, Sindbad-marinarule ! Dacă întîia oară ai putut să scapi de la ananghie datorită unor împrejurări norocoase ale sorții, să nu socoți că totdeauna are să fie la fel, căci, cum spune și proverbul, *urciorul dus la apă, a doua oară crapă* !

Și mă pusei pe plîns și pe gemete, și-apoi pe niște văicăreli înfricoșătoare, pînă ce deznădăjduirea se statornici în inima mea. Atunci începui să-mi dau cu amîndouă mîinile în cap și să strig și mai tare :

— Ce-ți trebuia, nenorocitule, să mai călătorești, cîtă vreme trăiai în desfătări la Bagdad ? N-aveai mîncăruri minunate, băuturi minunate,

haine minunate ? Întîia ta călătorie nu ți-a fost de nici o învățătură ?

Și mă aruncai cu fața la pămînt, plîngîndu-mi moartea și spunînd :

— Ai lui Allah sîntem și către el trebuie să ne întoarcem !

Și-n ziua aceea era să înnebunesc.

Dar, văzînd bine că părerile mele de rău erau zadarnice și căința mea tîrzie, mă lăsai în seama soartei. Mă ridicai în picioare și după ce rătăcii o vreme fără nici o țintă, mi se făcu frică să nu dau de vreo fiară sălbatică ori de vreun dușman necunoscut, și mă cățărai în vîrful unui copac de unde mă apucai să privesc mai cu luare aminte la dreapta și la stînga ; ci nu izbutii a zări altceva decît cer, pămînt, copaci, păsări, nisip și stînci. Scrutînd însă mai cu băgare de seamă un punct din zare, mi se năzări un fel de arătare uriașă. Atunci, mînat de curiozitate, coborii din copac ; ci stăpînit de teamă, nu mă îndreptai decît binișor-binișor și cu mare sfială într-acolo. Cînd nu mă mai despărțea decît o mică depărtare de acea arătare, pricepui că era un dom măreț, strălucitor și alb, larg la temelie și înalt cum nu se mai poate. Mă apropiai și mai mult de el, și îi dădui ocol în întregime ; nu-i descoperii însă nicicum ușa de intrare pe care o căutam. Vrusei atunci să mă sui deasupra pe el ; era însă atît de neted și de alunecos, încît nu avusei nici iscusința, nici sprinteneala, nici putința să mă lipesc de el. Atunci mă mulțumii a-l măsura : însemnai pe nisip urma întîiului meu pas și începui să-l ocolesc iarăși numărîndu-mi pașii. În felul acesta, găsii că măsura de jur-împrejur taman o sută cincizeci de pași, mai degrabă mai mult decît mai puțin.

Stînd şi cugetînd în ce fel ar trebui totuşi să încerc a găsi vreo uşă de intrare ori de ieşire la acel dom, băgai de seamă că deodată soarele pierise şi că ziua se schimbase într-o noapte neagră. La început gîndii că vreun nour gros o fi trecînd prin dreptul soarelui, măcar că asemenea lucru nu era cu putinţă în toi de vară. Ridicai atunci capul ca să scrutez acel nor ce mă minuna, şi văzui o pasăre cu nişte aripi năprasnice zburînd prin dreptul ochiului soarelui, acoperind astfel astrul şi revărsînd negura peste insulă.

Uimirea mea trecu atunci peste marginile marginilor şi îmi adusei aminte ceea ce în vremea tinereţii mele îmi povestiseră nişte călători şi nişte marinari despre o pasăre de o mărime nemaipomenită, numită pasărea rok, care trăia într-un ostrov tare departe, şi care putea să ridice şi să ducă în zbor un elefant. Şi înţelesei atunci că pasărea pe care o vedeam acum trebuia să fie pasărea rok, şi că domul alb lîngă care mă aflam trebuia să fie un ou de-al ei. Ci de-abia îmi trecu mie prin cap gîndul acesta, că pasărea se şi coborî peste ou şi se aşeză deasupra-i ca pentru a-l cloci. Îşi întinse aripile-i uriaşe peste ou, îşi sprijini cele două picioare pe pămînt de-o parte şi de alta, şi adormi aşa. Binecuvîntat fie Cel ce nu doarme din veacul veacului !

Atunci eu, care mă lipisem cu pîntecele la pămînt şi mă aflam chiar sub unul dintre picioarele păsării, picior ce mi se părea a fi mai gros decît trunchiul unui copac bătrîn, mă ridicai degrabă, îmi desfăcui turbanul..:

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă :

...îmi desfăcui turbanul, îl pusei în două, îl răsucii așa ca să întocmesc din el o frînghie groasă, mi-l petrecui temeinic pe după mijloc, și, la sfîrșit, înodai cele două capete de una dintre ghearele păsării făcînd un nod de toată nădejdea. Căci îmi spusesem în mine : „Namila asta de pasăre de bună seamă că pînă la urmă are să-și ia zborul și în felul acesta are să mă scoată din pustietatea de aici și are să mă ducă în vreun loc unde să dau de oameni. Oricum, locul unde m-ar duce tot va fi mai bun decît insula aceasta pustie în care eu sînt singurul locuitor."

Și-așa fu ! Și, oricît m-aș fi mișcat, pasărea nici nu mă băga de seamă, de parcă aș fi fost o biată muscă ori vreo furnică în trecere.

Stătui așa toată noaptea, fără a putea să închid ochii, de teamă ca nu cumva pasărea să-și ia zborul și să mă ducă cine știe unde în vreme ce dormeam. Ea însă nici nu se mișcă pînă se lumină de ziuă. Numai atunci se scutură, se ridică de pe ou, scoase un țipăt înfricoșător și își luă zborul, ducîndu-mă cu ea. Se ridică atîta de sus în slăvi, de mă și crezui că am ajuns la bolta cerului ; pe urmă se lăsă deodată în jos atîta de repede, că eu nici nu-mi mai simții propria-mi greutate. Și ajunse cu mine pe pămînt. Se așeză pe un loc prăpăstios, iar eu, fără a mai aștepta altceva, mă grăbii să-mi deznod turbanul, speriat ca nu cumva să fiu iarăși ridicat în văzduh mai înainte de-a

apuca să mă desfac din legătură. Însă izbutii să mă liberez la vreme și, după ce m-am scuturat și mi-am aranjat hainele pe mine, m-am depărtat grabnic, ca să nu mai pot fi ajuns de pasărea pe care nu peste mult am văzut-o ridicîndu-se iarăși în slăvi. De data aceasta ținea în gheare un lucru negru și mare, care nu era altceva decît un șarpe de o lungime și de o formă cumplite. Și îndată pieri, îndreptîndu-se în zbor spre largul mării.

Iar eu, tulburat peste măsură de cele cîte mi se întîmplaseră, îmi aruncai privirile împrejur și rămăsei pironit locului de spaimă. Căci mă aflam părăsit într-o vale largă și adîncă, împrejmuită din toate părțile de niște munți așa de înalți că, spre a-i cuprinde cu privirea, atît de mult fusei silit să-mi dau capul pe spate încît turbanul mi se rostogoli pe spinare și căzu jos la pămînt. Și mai erau și atîta de prăpăstioși, că era cu neputință a te cățăra pe ei, și socotii zadarnică orice încercare în privința aceasta.

Văzînd, așadar, unde ajunsesem, mă simții peste măsură de abătut și de deznădăjduit, și strigai :

— Ah ! cu cît ar fi fost mai bine pentru mine să nu mă mișc de pe insula pustie pe care mă aflam și care era de mii de ori mai bună decît pustietatea uscată și goală de aici ! Dincolo, măcar erau pomi plini de poame și izvoare cu apă minunată ; aici însă nu-i nimic, decît stînci vrăjmașe și pleșuve pe care am să mor de foame și de sete. O, năpasta mea ! Nu este alt ajutor și putere decît întru Allah atotputernicul ! Nu scap dintr-o nenorocire, decît pentru ca de fiecare dată să cad în alta mai rea și mai neînduplecată !

Mă ridicai, totuși, din locul unde șezusem și începui să umblu prin valea aceea ca s-o cercetez cît de cît și văzui că era toată făcută numai din

stînci de diamant. Peste tot împrejuru-mi pămîntul era așternut cu diamante mai mari ori mai mici, desprinse din munte, și care în unele locuri alcătuiau niște grămezi înalte de un stat de om.

Începusem să mă și simt întrucîtva dornic a le privi, cînd o privelişte mai înfricoșătoare decît toate năpastele încercate pînă aci mă îngheță de spaimă. Printre stîncile de diamant, văzui umblînd străjerii lor, care erau niște șerpi negri, fără de număr, mai groși și mai mari decît palmierii, și care negreșit că puteau înghiți, fiecare, un bivol sau un elefant. La ceasul acela, ei tocmai începeau să se tragă prin găurile lor ; căci la vremea zilei ei se ascund, ca să nu fie înhățați de vrăjmașul lor, pasărea rok ; și nu ies afară decît noaptea.

Eu atunci, cu multă băgare de seamă, încercai să mă depărtez de acolo, luînd bine aminte unde-mi pun piciorul și gîndind în sufletul meu : „Iată, dacă ai vrut să te lăcomești la îndurarea soartei, o, Sindbad, om cu doruri nesățioase și cu ochiul pururea gol, iată ce-ai căpătat în schimb !“ Și, bîntuit de toate spaimele adunate asupră-mi, mă tot învîrteam fără rost prin valea diamantelor, hodinindu-mă din cînd în cînd prin locurile ce mi se păreau cele mai ferite, și-așa pînă la căderea nopții.

În toată vremea aceasta, uitasem cu totul de grijile pîntecelui și nu mă gîndeam decît cum să mă mîntui din belea și cum să scap de dihăniile de șerpi. Pînă la urmă avusei norocul să zăresc, nu departe de locul unde mă prăbușisem, o peșteră cu o intrare foarte strîmtă, dar pentru mine destul de largă ca să mă pot strecura înlăuntru. Mă apropiai, așadar, de ea și mă strecurai în peșteră, avînd grijă să astup intrarea cu o stîncă pe care izbutii s-o rostogolesc pînă acolo. Adăpos-

tindu-mă astfel, înaintai în peşteră şi începui să caut ungherul cel mai potrivit spre a mă culca, în aşteptarea dimineţii ; şi gîndeam : „Mîine, de cum s-o lumina de ziuă, am să ies să văd ce mi-a mai hărăzit soarta".

Mă pregăteam, dar, să mă culc, cînd băgai de seamă că ceea ce luasem la început drept o stîncă mare şi neagră era un înfricoşător şarpe încolăcit, care-şi clocea ouăle. Atunci simţii pînă în carnea mea toată grozăvia acelei privelişti, iar pielea mi încreţi ca o frunză uscată şi se înfioră din creştet pînă-n talpă ; şi mă prăbuşii leşinat la pămînt şi aşa rămăsei pînă la ziuă.

Atunci, simţind că încă nu fusesem mistuit, avusei tăria să mă tîrăsc pînă la intrare, să împing cumplita stîncă şi să mă strecor afară, unde cînd ajunsei eram parcă beat şi fără putere să mă ţin pe picioare, atîta eram de istovit de nesomn şi de nemîncare şi de spaima aceea necurmată.

Priveam împrejuru-mi şi deodată, la cîţiva paşi de nasul meu, văzui căzînd un hartan de carne ce se izbi cu plesnet de pămînt. La-nceput năucit, sării într-o parte ; pe urmă, ridicai ochii să văd pe cel ce voia să mă zdrobească astfel ; nu văzui însă pe nimeni. Atunci îmi adusei aminte de o istorie pe care o auzisem **cîndva** din gura unor neguţători călători şi a unor căutători de nestemate prin munţii de diamant, istorie în care se povestea că anume căutătorii de diamante, neputînd să coboare în acea vale de neajuns, se foloseau de un mijloc ciudat spre a putea pune mîna pe asemenea pietre scumpe. Ei tăiau cîteva oi, le făceau hartane şi le aruncau în fundul văii, unde cădeau în colţurile diamantelor, ce se prindeau astfel de bucata de carne. Atunci păsările rok şi vulturii uriaşi se năpusteau asupra acestei prăzi

şi o înşfăcau din acea vale, ducînd-o la cuiburile lor, spre-a o da de hrană puilor lor. Atunci căutătorii de diamante se repezeau către pasăre zburătăcind-o cu chiote multe, făcînd-o să lase carnea şi silind-o să-şi ia zborul. Iar ei atunci scotoceau hartanul de carne şi luau diamantele pe care le găseau pe ea.

Şi-mi veni în gînd că aş putea să mai încerc a-mi scăpa viaţa şi a ieşi din valea ce mi se părea a fi chiar mormîntul meu. Mă ridicai, aşadar, şi începui să strîng o grămadă mare de diamante, alegîndu-le pe cele mai mari şi mai frumoase. Şi mă încărcai cu ele ; îmi umflai buzunarele, îmi încărcai sînul între cămaşă şi haină, îmi umplui turbanul şi nădragii, ba pînă şi în căptuşala hainei pusei cîteva.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

După care, îmi desfăcui iarăşi turbanul, ca şi întîia oară, mă încinsei cu el peste mijloc şi mă aşezai sub hartanul de oaie, pe care mi-l legai strașnic de piept cu cele două capete ale turbanului. Stăteam astfel de o bună bucăţică de vreme,

cînd deodată mă simţii ridicat în văzduh, ca un fulg, în ghearele năprasnice ale păsării rok, şi eu şi hartanul de carne de oaie. Şi, într-o clipită, eram afară din vale, pe vîrful muntelui, în cuibul păsării, care se pregătea să sfîşie şi hartanul şi pe mine, spre a-şi hrăni puii. Dar deodată se stîrni o zarvă ce se apropia şi o înfricoşă pe pasărea rok, silind-o să-şi ia zborul şi să mă lase acolo. Eu, atunci, mă desfăcui din legături şi mă ridicai în picioare, mînjit de sînge pe haine şi pe obraz.

Văzui atunci apropiindu-se de locul unde mă aflam un negustor ce părea tare descumpănit şi înspăimîntat zărindu-mă. Dar, văzînd că nu vreau să-i fac nici un rău şi că, de altminteri, nici nu mă mişcam, se aplecă spre bucata de carne şi o scotoci, fără a izbuti să găsească diamantele pe care le căuta. Atunci îşi ridică braţele amîndouă spre cer şi se văicări, zicînd :

— O, ce dezamăgire ! O, ce pagubă ! Nu este alt ajutor decît întru Allah ! Mă adăpostesc la Allah împotriva celui blestemat şi rău !

Şi îşi bătea palmele, dînd semne de cea mai mare deznădejde.

Văzîndu-l aşa, mă apropiai de el şi îi urai bună-pace. Iar el, fără a răspunde la salamalekul meu, mă scrută cu mînie şi-mi strigă :

— Cine eşti tu ? Şi cu ce drept ai venit aici să furi bunul meu ?

Eu răspunsei :

— N-avea grijă, negustorule, căci nu sînt hoţ, şi bunul tău n-a fost întru nimic vătămat. Sînt o fiinţă omenească, şi nicidecum un duh răufăcător, cum pari a mă socoti tu. Ba sînt chiar un om cinstit, ca toţi oamenii cinstiţi, şi odinioară am fost ne-

gustor de meserie, pînă ce mi s-au întîmplat niște întîmplări peste măsură de ciudate. Iar în ce privește pricina pentru care am venit în locul acesta, este o istorie nemaipomenită, pe care am să ți-o povestesc pe dată. Dar, mai înainte, vreau să-ți dovedesc că am numai gînduri bune, dăruindu-ți cîteva diamante pe care eu însumi le-am cules din adîncul acestei genuni ce n-a fost niciînd cercetată de vreun ochi omenesc !

Scosei numaidecît de la brîu cîteva bucăți tare frumoase de diamant și i le înmînai, spunînd :

— Iată un chilipir la care nici n-ai visat vreo-dată în viața ta !

Atunci, cel cu hartanul de carne fu cuprins de o bucurie de neînchipuit, îmi mulțumi îndelung și, după nenumărate temeneli, îmi spuse :

— O, stăpîne, tu ești binecuvîntarea mea ! Numai un diamant de-acesta este destul ca să mă îmbogățească pînă la cele mai adînci bătrînețe. Căci n-am văzut în viața mea vreunul asemenea, nici la curțile regilor sau ale sultanilor.

Și iarăși îmi mulțumi și pînă la urmă îi chemă și pe ceilalți negustori ce se aflau pe acolo și care veniră și se strînseră împrejurul meu, urîndu-mi bună-pace și bun-sosit. Și eu le povestii nemaipomenita mea întîmplare, de la început pînă la sfîrșit.

Atunci negustorii, venindu-și în fire din uimirea lor, mă lăudară și se bucurară îndelung pentru mîntuirea mea, zicîndu-mi :

— Pe Allah ! Soarta te-a scos dintr-o prăpastie de unde nimenea pînă la tine nu s-a mai întors.

După care, văzîndu-mă sfîrșit de oboseală, de foame și de sete, îmi dădură fără de zăbavă să

mănînc şi să beau pe săturatele, şi mă duseră apoi într-un cort, unde mă lăsară să dorm vegheat de ei vreme de o zi şi o noapte în şir.

Dimineaţa, negustorii mă luară cu ei, iar eu începeam să simt aievea bucuria de a fi scăpat şi din primejdia aceea cum nu s-a mai pomenit vreodată. După o călătorie destul de scurtă, ajunserăm pe un ostrov tare plăcut, unde creşteau nişte copaci măreţi cu nişte ramuri atît de întinse încît la umbra oricăruia dintre ei s-ar fi putut adăposti o sută de oameni. Erau chiar copacii din care se scotea răşina cea albă, cu miros tare şi plăcut, ce se cheamă camfor. Pentru aceasta, se înţeapă vîrful copacului şi într-un vas se adună răşina ce se scurge la început ca nişte picături lipicioase şi care nu-i altceva decît mierea copacului. Tot în ostrovul acela am văzut eu şi înfricoşătorul animal numit karkadann [1], care paşte pe-acolo întocmai cum pasc vitele şi bivoliţele prin pajiştile de la noi. Animalele acestea au trupul mai mare decît cămilele ; şi în vîrful nasului au un corn lung de zece coţi, pe care se află cioplit un chip de om. Cornul acesta este atît de tare, încît îi slujeşte karkadannului să-l înfrunte şi să-l biruie pe elefant, şi-apoi să-l împungă şi să-l ridice în sus pînă ce îl omoară de tot. Atunci, grăsimea elefantului mort se scurge în ochii karkadannului care orbeşte şi se prăbuşeşte pe loc. Şi din slăvile văzduhului se năpusteşte asupra amîndurora cumplita pasăre rok, care-i înhaţă pe amîndoi laolaltă şi-i duce la cuibul ei ca să-şi hrănească puii.

[1] Nasicorn, rinocer.

Şi-am mai văzut pe ostrovul acela fel de fel de bivoli.

Şezurăm un răstimp în ostrovul acela, ca să ne bucurăm de aerul curat ; şi avusei răgaz să-mi schimb diamantele pe bani de aur şi de argint, mai mulţi decît puteau încăpea în cala corăbiei. După care, plecarăm de acolo ; şi din ostrov în ostrov şi din ţară în ţară, şi din oraş în oraş, pe unde ne minunam de fiecare dată de cele cîte-a zămislit. Atoatefăcătorul, mai izbutind pe ici-pe colo cîte o vînzare ori vreun schimb, ajunserăm pînă la urmă în ţara cea binecuvîntată, la Basra, iar de acolo urcarăm pînă la Bagdad, cetatea păcii.

Atunci, alergai fără de zăbavă spre uliţa mea şi intrai în casa mea, bogat de avuţii nenumărate, cu dinari de aur şi cu diamantele cele mai frumoase, pe care nu mă lăsase inima să le vînd. Şi-aşa, după îmbrăţişările de bucurie că mă întorsesem iară între rudele şi prietenii mei, nu pregetai să mă arăt mărinimos, făcînd daruri bogate tuturor celor din jurul meu, fără a uita pe nimeni.

Şi-apoi, îmi trăii viaţa în voioşie, mîncînd bucatele cele mai alese, bînd băuturile cele mai bune, îmbrăcînd hainele cele mai scumpe şi nelipsindu-mă vreodată de tovărăşia oamenilor desfătători. Şi-aşa, în fiece zi, aveam tot felul de oaspeţi de seamă, care, auzind cele ce se povesteau despre întîmplările mele, mă cinsteau venind la mine ca să-mi ceară să le povestesc călătoriile mele şi să le zugrăvesc tot ce am văzut prin cele îndepărtate ţări. Iar eu simţeam o mulţumire aievea să le povestesc despre toate ; ceea ce-i făcea pe toţi să plece de la mine lăudîndu-mă şi bucurîndu-se că am scăpat din atîtea năprasnice pri-

mejdii și minunîndu-se cum nu se mai poate de cele ce povesteam. Și-așa s-a sfîrșit cea de a doua călătorie a mea.

Mîine însă, o, prietenilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și opta noapte

Ea urmă :

...o, prietenilor, dacă va vroi Allah, am să vă povestesc năpastele din cea de a treia călătorie a mea, care, fără de îndoială, este cu mult mai uimitoare decît cele două de mai-nainte.

Apoi Sindbad tăcu. Atunci roabele aduseră de mîncat și de băut la toți oaspeții, care erau uimiți peste măsură de cele cîte auziseră. Pe urmă, Sindbad marinarul îi dărui o sută de dinari de aur lui Sindbad cel sărac, care-i luă, mulțumind îndelung, și plecă chemînd asupra capului gazdei sale binecuvîntările lui Allah, și ajunse acasă minunîndu-se de toate cîte văzuse și auzise.

Dimineața, hamalul Sindbad se sculă, își făcu rugăciunea, și se întoarse la Sindbad cel bogat, așa cum acesta îi ceruse. Și fu întîmpinat cu inimă voioasă și fu primit cu osebită cinste și fu poftit să ia parte la ospățul din ziua aceea și la ziafetul care țînu pînă către seară. După care, Sindbad

marinarul, înconjurat de oaspeții plini de luare aminte și de respect, își începu povestea în felul următor :

CEA DE A TREIA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ȘI CARE-I A TREIA CĂLĂTORIE A SA

Aflați, o, prieteni — dar Allah știe toate mai bine decît făpturile zămislite de el ! — că în toiul plăcutei vieți pe care-o trăiam după întoarcerea mea din cea de-a doua călătorie, în bogății și desfătare, începui să uit de necazurile îndurate și de primejdiile prin care trecusem, și să mă simt apăsat de trîndăvia statornică a traiului meu la Bagdad. Iar sufletu-mi jinduia fierbinte după altceva și dorea să se bucure de priveliștile altor călătorii. Și-n sine-mi mă simțeam iarăși ispitit de dorul de negustorie, cu chilipirurile și cîștigurile lui. Căci numai ambiția este pururea pricina necazurilor noastre. Și-aveam să-mi dovedesc în curînd aceasta, în chipul cel mai înfricoșător.

Mă apucai, așadar, să-mi îndeplinesc gîndul și, după ce adunai tot felul de mărfuri de pe la noi, plecai de la Bagdad către Basra. Acolo găsii o mare corabie care se și umpluse cu călători și cu negustori, oameni de ispravă, toți cinstiți, cu inimi alese, cu suflete tari, în stare să-ți dea un ajutor și să trăiască între ei în cele mai bune legături. Așa încît nu șovăii să mă îmbarc cu ei pe acea navă ; și, de cum ne văzurăm pe punte, ridicarăm pînzele, chemînd binecuvîntarea lui Allah asupra noastră și asupra călătoriei noastre.

Călătoria, într-adevăr, începu sub cele mai bune semne. Prin toate locurile unde poposeam la țărm, făceam negustorie frumoasă, și totodată preumblîndu-ne și aflînd fel de fel de lucruri noi ce ni se iveau în cale neîncetat. Și chiar că nimic nu lipsea fericirii noastre, și ne simțeam peste măsură de mulțumiți și de voioși.

Într-o bună zi, aflîndu-ne în largul mării, departe foarte de țările musulmane, îl văzurăm deodată pe căpitanul corăbiei noastre că se izbește amarnic peste față cu pumnii, după ce scrutase zarea îndelung, că-și smulge părul din barbă, că-și sfîșie hainele și că-și trîntește turbanul de pămînt. Apoi începu să se tînguie, să geamă și să scoată strigăte de deznădejde.

Văzînd acestea, îl înconjurarăm cu toții pe căpitan și îi spuserăm :

— Oare ce s-a întîmplat, căpitane ?

El răspunse :

— Aflați, o, pașnicilor călători, că un vînt potrivnic ne-a întors și ne-a abătut din drumul nostru, aruncîndu-ne în marea aceasta a morții. Și, ca să pună vîrf nenorocului nostru, soarta ne împinge la țărmurii ostrovului aceluia pe care-l zăriți în fața voastră și de unde nimeni, după ce a ajuns acolo, n-a mai putut să scape cu zile. Simt lămurit în sinea mea că sîntem pierduți cu toții, fără putință de scăpare !

Nici nu isprăvi bine căpitanul aceste lămuriri, că și văzurăm corabia noastră împresurată de o mulțime de ființe acoperite cu păr, mai multe decît un stol de lăcuste, în vreme ce, de pe țărmul insulei, altele, într-un număr de neînchipuit, scoteau niște urlete de ne înghețau sîngele în vine. Și noi nici nu cutezam măcar să tulburăm pe vreuna dintre aceste făpturi ciudate, necum s-o

lovim ori s-o izgonim, de teamă să nu se năpustească toate asupra noastră, şi prin marele lor număr, să nu ne omoare pe toţi pînă la unul : căci de bună seamă că numărul izbîndeşte totdeauna împotriva curajului. Nu ne apucarăm, prin urmare, să facem nici o mişcare, în vreme ce din toate părţile dădeau năvală asupra noastră fiinţele acelea ce începură să pună gabja pe tot ce aveam. Erau tare urîte. Erau chiar mai urîte decît tot ceea ce văzusem eu mai urît pînă în ziua aceea a vieţii mele. Erau acoperite de păr şi de ţepi, şi aveau nişte ochi galbeni şi chipurile negre ; la stat erau micuţe, să tot fi avut vreo şase şchioape ca înălţime, şi scoteau nişte ţipete mai cumplite decît tot ce s-ar putea închipui ! În ce priveşte graiul lor, degeaba ne vorbeau şi ne ocărau clămpănind din fălci, că nu izbutirăm să pricepem nimica, măcar că ne silirăm să fim cu cea mai mare luare aminte. Aşa că le văzurăm în curînd împlinindu-şi cea mai amarnică faptă. Se căţărară pe catarge, rupseră pînzele, retezară cu dinţii frînghiile, şi sfîrşiră prin a smulge şi cîrma vasului. Atunci corabia, dusă de vînt, lunecă spre ţărm, unde se opri în nisip. Iar făpturile acelea ne înşfăcară pe toţi, ne coborîră unul cîte unul de pe vas, ne lăsară pe ţărm şi, fără a mai lua seama noastră, se urcară iarăşi pe corabia pe care izbutiră s-o împingă spre larg, şi pieriră cu ea pe întinsul apelor.

Noi atunci, uluiţi peste măsură, socotirăm că e zadarnic a rămîne aşa pe ţărm privind apele şi ne îndreptarăm spre inima ostrovului, unde pînă la urmă găsirăm nişte pomi roditori şi apă curgătoare : lucru care ne îngădui să ne mai înviorăm oleacă spre a întîrzia cît mai mult cu putinţă o moarte ce ni se părea tuturora de neabătut.

Pe cînd ne aflam în starea aceasta, ni se păru că zărim, printre copaci, o clădire înaltă foarte, ce avea o înfățișare de părăsire. Ne simțirăm ispitiți să ne apropiem de ea ; și cînd ajunserăm acolo, văzurăm că era un palat...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și noua noapte

Ea urmă :

...văzurăm că era un palat înalt, de formă pătrată, împrejmuit de ziduri tari și având o ușă de abanos mare, cu două canaturi. Întrucît ușa aceasta era deschisă și nu era păzită de nici un paznic, trecurăm pragul și intrarăm de-a dreptul într-o sală uriașă, întinsă cît o curte. În sala aceasta nu se afla altceva decît niște lucruri de bucătărie cumplit de mari și niște frigări de o lungime nemăsurată ; iar pe jos, drept covor, se aflau niște mormane de oase, unele albite de vreme, altele încă proaspete. Așa că stăpînea acolo o duhoare ce ne chinuia amarnic nasurile. Dar, cum eram istoviți de oboseală și de spaimă, ne întinserăm cît eram de lungi la pămînt și adormirăm un somn adînc.

Soarele asfințise demult, cînd un bubuit de tunet ne făcu să tresărim și ne deșteptă dintr-o-

dată. Şi văzurăm coborînd din tavan dinaintea noastră o fiinţă cu chipul de om negru, înalt cît un palmier, şi mai cumplit la înfăţişare decît toţi vrăjmaşii noştri la un loc. Avea ochii roşii ca doi tăciuni aprinşi, dinţii din faţă lungi şi ieşiţi înainte ca nişte colţi de mistreţ, o gură largă ca o gură de fîntînă, nişte buze ce-i atîrnau peste piept, nişte urechi ce se legănau şi-i acopereau umerii, şi nişte unghii încîrligate ca ghearele de leu.

Cînd îl văzurăm, ne cuprinse mai întîi o cutremurare de spaimă. Ci el veni şi se aşeză pe o laviţă înaltă, rezemată de perete, şi de acolo începu să ne cerceteze în tăcere, unul cîte unul. După care, se îndreptă către noi, veni de-a dreptul spre mine, alegîndu-mă dintre toţi ceilalţi negustori, întinse mîna şi mă înhăţă de pielea de la ceafă. Mă suci şi mă răsuci apoi pe toate părţile, pipăindu-mă aşa cum face măcelarul cu o oaie. Ci de bună seamă că nu m-o fi găsit prea pe gustul lui, topit de spaimă cum eram, şi cu grăsimea trupului meu secătuită de ostenelile călătoriei şi de necazuri. Atunci îmi dete drumul lăsîndu-mă să mă rostogolesc la pămînt şi îl înşfăcă pe cel de lîngă mine, pipăindu-l la fel cum mă pipăise şi pe mine, dar lepădîndu-l apoi şi înhăţîndu-l pe altul. Aşa îi luă pe toţi negustorii, unul după altul, şi ajunse, la sfîrşit, şi la căpitanul corabiei.

Or, căpitanul era un om gras şi plin de carne, cel mai sănătos şi cel mai voinic dintre toţi cei de pe corabie. Aşa încît alegerea înfricoşătorului uriaş nu şovăi a se opri la el : îl luă în mîini aşa cum ar lua măcelarul un miel, îl trînti la pămînt, îi puse un picior pe gît şi, dintr-o singură mişcare, îi frînse grumazul. Apucă pe urmă una

dintre frigările cele mari de care am pomenit și i-o înfipse în gură pînă ce i-o scoase pe partea cealaltă. Aprinse apoi un foc mare de lemne la cuptorul de pămînt ce se afla în sală, îl așeză în mijlocul pălălaiei pe căpitanul înfipt în frigare și începu să-l întoarcă ușurel pînă ce îl prăji binc. Îl trase atunci din foc și începu să-l rupă în bucăți ca pe un pui de găină, slujindu-se la treaba aceasta de unghiile sale. După ce isprăvi, înfulecă totul într-o clipită. Pe urmă se apucă să sugă oasele, golindu-le de măduvă, și le aruncă printre mormanele ce se grămădeau în sală.

Sfîrșind, uriașul, fără a se sinchisi de noi, se duse și se întinse pe laviță, să-și mistuie prînzul, și nu peste mult adormi, sforăind întocmai ca un bivol ori ca un măgar stîrnit să zbiere. Și dormi așa pînă dimineața. Îl văzurăm apoi ridicîndu-se și plecînd cum venise, lăsîndu-ne încremeniți de spaimă.

Cînd ne încredințarăm că a plecat de-a binelea, rupserăm tăcerea înfricoșată pe care o păstrasem toată noaptea, împărtășindu-ne, în sfîrșit, unii altora gîndurile, și oftînd și gemînd de teama soartei ce ne aștepta.

Și ne spuneam cu jale :

— De ce n-om fi murit noi mai degrabă înecați, decît să fim prăjiți pe jeratic ! Pe Allah ! aceasta-i o moarte tare amarnică ! Dar ce să-i faci ? Ceea ce vrea Allah, aceea trebuie să se întîmple ! Nu este alt ajutor decît întru Allah cel autotputernic !

Ieșirăm atunci din acea clădire și ne învîrtirăm toată ziua prin insulă, căutînd zadarnic vreo ascunzătoare unde să ne adăpostim ; căci ostrovul acela era neted ca palma și nu avea nici peșteri, nici nimic altceva care să ne îngăduie a ne feri de urmărirea uriașului. Așa încît la lăsarea nopții

gîndirăm că era mai înțelept să ne întoarcem iarăși la palat.

Dar de-abia ajunserăm noi acolo, că omul negru se și ivi cu un bubuit de tunet. Și după ce pipăi și cercetă iar pe toți soții mei, negustorii, înșfăcă pe unul și-l înfipse fără de zăbavă în frigare, îl prăji și-l înfulecă. După care, se întinse pe laviță și sforăi ca o vită pînă dimineața. Atunci se deșteptă și își dezmorți oasele, grohăind cumplit, și plecă, fără să se sinchisească de noi, de parcă nici nu ne vedea.

După ce plecă, și cum avusesem vreme destulă să cugetăm la starea noastră jalnică, strigarăm toți deodată :

— Haideți să ne aruncăm în mare și să pierim mai bine înecați, decît să ne sfîrșim prăjiți și înfulecați așa. Căci moartea aceasta este cumplită foarte !

Cum tocmai eram gata să facem ceea ce hotărîsem, unul dintre noi se ridică și spuse :

— Ascultați-mă, fraților ! Au nu socotiți că poate ar fi mai bine să-l ucidem pe omul cel negru înainte de a ne omorî el pe toți ?

Atunci eu, la rîndu-mi, ridicai un deget și zisei :

— Ascultați-mă, fraților ! De vă veți hotărî să-l omorîți, într-adevăr, pe omul cel negru, va trebui mai întîi să începem prin a ne folosi de trunchiurile de copac de care-i plin malul ca să ne întocmim o plută cu care am putea fugi de pe insula aceasta blestemată, după ce vom fi mîntuit pămîntul de păgînul ăsta mîncător de musulmani. Și-atunci vom răzbate pînă la țărmul vreunui ostrov unde să așteptăm ca îndurarea soartei să abată vreo corabie spre a ne întorce în țara noastră. Și chiar dacă pluta noastră are să se scufunde

și ne-am îneca, noi oricum nu vom fi săvîrșit păcatul de a ne pune singuri capăt zilelor. Moartea noastră ar fi atunci moarte de martiri, și fapta noastră ar fi pusă la socoteală în ziua răsplătirii.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei suta noapte

Ea urmă :

Atunci, toți negustorii strigară :

— Pe Allah ! Este un gînd minunat și o faptă chibzuită !

Îndată ne duserăm pe țărm și întocmirăm pluta, pe care ne îngrijirăm să așezăm ceva zarzavaturi ca hrană ; apoi ne întoarserăm la palat și așteptarăm tremurînd venirea omului celui negru.

Cînd se ivi, cu un bubuit de trăsnet, nouă ni se păru că vedem apărînd un ciine uriaș turbat. Și trebui să ne hotărîm să mai privim o dată, fără să crîcnim, cum fu pus în frigare și prăjit unul dintre soții noștri, ales pentru grăsimea și rotunjimea trupului său, după pipăieli și cercetări dibace. Dar atunci cînd înfricoșătoarea dihanie adormi și începu să tune la sforăituri, noi socotirăm să ne folosim de somnul lui spre a-l face neprimejdios pentru totdeauna.

Pentru asta, luarăm două dintre cogeamitele frigări de fier și le încălzirăm în foc pînă ce se făcură albe-roșii ; apoi le apucarăm vîrtos cu mîi-

nile de capătul rece şi, întrucît erau foarte grele, ne însoţirăm mai mulţi ca să le ridicăm pe fiecare dintre ele. Ne apropiarăm atunci binişor şi cu toţi laolaltă înfipserăm cele două frîgări în amîndoi ochii cumplitului om negru adormit. Şi apăsarăm în ele din toate puterile noastre, în aşa fel ca să-l orbim cu desăvîrşire.

Trebuie să-l fi fulgerat pesemne o durere năprasnică, pentru că urletul pe care-l scoase fu atît de înfricoşător că dintr-o dată ne rostogolirăm cît colo pe jos. Şi sări orbeşte şi, întinzîndu-şi mîinile în gol, se străduia, urlînd şi dînd din colţ în colţ să prindă pe vreunul dintre noi. Noi însă avusesem vreme să ne ferim de el şi să ne aruncăm cu pîntecele la pămînt, în dreapta şi-n stînga, aşa fel ca el să nu dea decît de gol împrejurul lui de fiecare dată. Văzînd, dar, că nu poate izbîndi, se îndreptă pînă la urmă bîjbîind către uşă şi ieşi scoţînd nişte urlete cumplite.

Noi atunci, încredinţaţi că uriaşul orbit are să piară de chinuri, începurăm să ne mai liniştim şi ne îndreptarăm cu pas domol către mare. Orînduirăm cît mai bine pluta, ne urcarăm pe ea şi începurăm să vîslim spre-a ne îndepărta, cînd îl văzurăm deodată repezindu-se către noi pe groaznicul uriaş orb, călăuzit de o muiere uriaşă, încă şi mai groaznică şi mai scîrboasă decît el. Ajungînd pe mal, se porniră să ţipe înfricoşător cînd ne văzură că ne îndepărtăm ; pe urmă, apucînd de pe jos bucăţi de stînci, începură să azvîrle cu ele spre plută, ca să ne omoare. Şi-aşa, izbutiră să ne nimerească şi să-i înece pe toţi tovarăşii mei, afară de doi. Şi cu ei laolaltă, izbutirăm, într-un sfîrşit, să scăpăm tustrei dincolo de bătaia pietrelor zvîrlite după noi.

Ajunserăm nu peste mult în largul mării, unde fuserăm luaţi de vînt şi împinşi către un ostrov ce se afla la o depărtare de două zile de insula pe care era să pierim înfipţi în frigare şi prăjiţi. Acolo puturăm găsi poame care ne scăpară să murim de foame ; apoi, întrucît se lăsase întunericul de-a binelea, ne căţărarăm într-un copac, spre a ne petrece noaptea în el.

Cînd ne trezirăm în zori, cel dintîi lucru pe care-l zărirăm dinaintea ochilor noştri fu un şarpe groaznic, gros ca şi copacul în care ne aflam, şi care îşi sulița către noi doi ochi ca de pară, căscînd o gură cît un cuptor. Şi deodată se întinse, şi capul lui fu deasupra noastră, în vîrful pomului. Îl înhăţă pe unul dintre cei doi tovarăşi ai mei şi îl înghiţi pînă la umeri, apoi, cu încă o sforţare, îl înfulecă de tot. Şi-ndată auzirăm oasele nenorocitului trosnind în pîntecele şarpelui, care coborî din copac şi ne lăsă zdrobiţi de spaimă şi de durere. Şi gîndeam : „Pe Allah ! fiecare fel de moarte este mai rea decît cea de dinainte-i. Bucuria de-a fi scăpat de frigarea omului celui negru se schimbă acum într-o presimţire încă şi mai neagră decît tot ce-am îndurat pînă-aci ! Nu este alt ajutor decît întru Allah !"

Ci mai avuserăm tărie să ne dăm jos din pom, să culegem cîteva fructe pe care le mîncarăm şi să ne potolim setea cu apă de izvor. După care, plecarăm să străbatem insula, în căutarea vreunui adăpost mai ferit decît cel din noaptea trecută, şi pînă la urmă găsirăm un copac de o înălţime grozavă, ce ni se păru că ar putea să ne ocrotească temeinic. La căderea serii, ne căţărarăm în el şi, după ce ne aşezarăm acolo cît puturăm mai bine, eram gata să aţipim, cînd deodată un şuierat şi un trosnet de ramuri frînte ne deşteptă, şi, pînă

să apucăm noi să facem vreo mișcare ca să scăpăm, șarpele îl și înhățase pe tovarășul meu, care se afla pe o creangă de dedesubtul meu, și dintr-o singură înghițitură îl și înfulecase pe trei sferturi. Îl văzui apoi încolăcindu-se în jurul copacului și făcînd să-i trosnească în pîntece oasele celui din urmă tovarăș al meu pe care-l sfîrșea de înghițit. După care, lăsîndu-mă mort de spaimă, plecă.

Rămăsei nemișcat în copac mai departe, pînă în zori, și numai atunci mă hotărîi să cobor. Întîia mea pornire fu să mă duc și să mă arunc în mare, ca să sfîrșesc cu o viață plină de spaime ; mă oprii însă din drum, căci sufletu-mi se-mpotrivea, și sufletu-i lucru de mare preț. Și chiar el îmi șopti un gînd care a fost scăparea mea.

Pornii să caut niște lemne și, găsindu-le numaidecît, mă întinsei la pămînt, luai o scîndură lată pe care o înțepenii vîrtos în toată lungimea ei la tălpile picioarelor ; luai apoi alta pe care o legai la șoldul stîng ; o alta la șoldul drept, o a patra pe pîntece și o a cincea, mai lată și mai lungă decît toate celelalte, mi-o legai pe cap. Eram în felul acesta împresurat de un zid de lemn care ridica din toate părțile o stavilă împotriva gurii dihăniei vrăjmașe. După care, rămăsei întins la pămînt, și așteptai acolo ce mi-o fi fost hărăzit de soartă.

La căderea nopții, șarpele nu pregetă să vină. De cum mă văzu, se repezi la mine și vru să mă înfulece în pîntecele lui ; dar se împiedică de lemne. Se porni atunci să se tîrîie și să-mi dea ocoluri, încercînd să mă înhațe prin vreun loc mai potrivit, ci nu izbuti, cu toată strădania lui și măcar că mă mușluia din toate părțile. Așa, chinuindu-mă, trecu noaptea toată, dar eu și începu-

sem să mă socotesc un om mort şi simţeam pe faţă răsuflarea-i împuţită. Într-un sfîrşit, mă lăsă acolo, în revărsat de ziuă, şi, pînă la urmă, plecă plin de mînie pe mine, şi peste măsură de îndîrjit.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute una noapte

Ea urmă :

...plecă plin de mînie pe mine, şi peste măsură de îndîrjit.

După ce mă încredinţai că într-adevăr plecase, întinsei mîna şi mă desfăcui din legăturile cu care îmi prinsesem scîndurile. Eram însă atîta de amorţit, că nici nu izbutii de la început să-mi mişc braţele şi picioarele şi, vreme de cîteva ceasuri, nici nu mai crezui că voi mai putea să-mi recapăt vreodată puterile. Pînă la urmă însă mă ridicai totuşi în picioare şi încet-încet, izbutii să păşesc şi să umblu de colo pînă colo prin insulă. Mă îndreptai către ţărmul mării unde, cum ajunsei, zării în depărtare o corabie cu toate pînzele întinse şi lunecînd pe ape cu mare iuţeală.

Cînd o văzui, începui să-mi vîntur braţele şi să ţip ca un nebun ; apoi îmi desfăcui turbanul şi, agăţîndu-l de o creangă, îl ridicai deasupra capului, străduindu-mă să fac semne cu el spre a fi zărit de pe corabie.

Vru soarta ca truda să nu-mi fie zadarnică. Nu peste mult, într-adevăr, văzui corabia vîrînd şi îndreptîndu-se către ţărm ; şi, în curînd, fusei culeş de căpitan şi de oamenii lui.

De cum ajunsei pe punte, începură prin a-mi da haine spre a-mi acoperi golătatea, întrucît demult mi se rupseseră cele cu care fusesem îmbrăcat ; apoi îmi deteră să mănînc, lucru pe care-l făcui cu mare poftă, după atîtea lipsuri îndurate. Dar ceea ce îmi bucură cu adevărat sufletul fu mai ales o apă proaspătă de-a dreptul desfătătoare, pe care-o băui cu nesaţ. Şi-aşa, inima mi se potoli şi sufletul mi se limpezi, şi simţii dorul de viaţă cum coboară în trupul meu istovit.

Începui, dar, să trăiesc iarăşi, după ce văzusem moartea cu ochii ; şi dădui slavă lui Allah că pusese capăt zbuciumărilor mele. În felul acesta, nu peste mult m-am înzdrăvenit cu desăvîrşire, după atîtea spaime şi cazne, şi-aşa de bine că nu fusei departe de a crede că toate acele năpaste nu mi se întîmplaseră decît în vis.

Călătoria noastră fu minunată şi, cu îngăduinţa lui Allah, vîntul ne fu mereu prielnic şi ne duse frumos către ţărmurii unei insule numite Salahata, unde urma să poposim şi la cheiul căreia căpitanul porunci să se arunce ancora spre a da putinţă negustorilor să coboare şi să-şi vadă de neguţătoria lor.

După ce călătorii coborîră pe insulă, întrucît eram singurul ce rămăsese pe punte, din pricină că nu aveam nici o marfă de vîndut ori de cumpărat, căpitanul se apropie de mine şi îmi zise :

— Ascultă ce vreau să-ţi spun ! Eşti sărac şi străin, şi ne-ai povestit cîte încercări ai îndurat

în viaţa ta. De-aceea vreau acuma să-ţi fiu de oarecare folos şi să-ţi ajut a te întoarce în ţara ta; aşa ca, atunci cînd ai să-ţi aduci aminte de mine, s-o faci cu plăcere şi chemînd asupra-mi binecuvîntarea lui Allah !

Iar eu răspunsei :

— De bună seamă, o, căpitane ! n-am să preget niciodată să mă rog pentru tine.

El îmi zise :

— Află că, acuma-s cîţiva ani, am avut cu noi un călător care s-a pierdut pe o insulă unde poposisem. Şi de-atunci şi pînă azi n-am mai aflat nici o ştire despre el, şi nu ştim de-o fi mort ori de mai este în viaţă. Cum avem în cala vasului mărfurile lăsate de acel călător, mă bate gîndul să ţi le încredinţez ţie pentru ca, oprindu-ţi cîştigul cuvenit din ceea ce vei agonisi, să le vinzi pe insula aceasta şi să-mi dai preţul, ca să-l pot înapoia, cînd mă voi întoarce la Bagdad fie rudelor lui, fie lui însuşi, de-o fi izbutit să se întoarcă în oraşul său.

Iar eu răspunsei :

— Îţi datorez supunere şi ascultare, o, stăpîne ! Şi-ţi voi datora într-adevăr multă recunoştinţă pentru ceea ce vrei să mă faci a cîştiga cinstit !

Atunci căpitanul porunci marinarilor să scoată mărfurile din cală, să le coboare pe ţărm şi să mi le dea în samă. După care îl chemă pe sămădăul de pe corabie şi îi spuse să le socotească şi să le înscrie pe toate, balot cu balot. Şi sămădăul răspunse :

— Ale cui sînt baloturile acestea şi pe numele cui trebuie să le înscrim ?

Căpitanul răspunse :

— Stăpînul acestor baloturi se numea Sindbad-marinarul. Acuma, scrie-le pe numele călătorului nostru cel sărac și întreabă-l cum îl cheamă.

La cuvintele acestea ale căpitanului, fusei uluit peste măsură și strigai :

— Păi eu sînt Sindbad-marinarul !

Și, privindu-l cu luare-aminte pe căpitan, îl recunoscui că el era acela care, la începutul celei de a doua călătorii a mea, mă uitase în insula pe care adormisem.

Așa încît rămăsei tulburat cum nu se mai poate de întîlnirea aceasta neașteptată și adăugai :

— O, căpitane, au nu mă mai cunoști ? Eu sînt, cu-adevărat, Sindbad-marinarul, născut în Bagdad ! Ascultă istoria mea ! Adu-ți aminte, o, căpitane, că eu sînt acela care a coborît pe insulă, acuma-s atîția ani, și nu s-a mai întors. Căci, într-adevăr, am adormit lîngă un izvor minunat, după ce am mîncat nu mai știu ce, și nu m-am trezit decît ca să văd corabia ce se pierdea în largul mării. De-altminteri, mulți negustori de pe muntele de diamante m-au văzut și ar putea mărturisi că eu sînt într-adevăr Sindbad-marinarul !

Nici n-apucai să sfîrșesc cu lămuririle mele, că unul dintre neguțătorii ce se întorsese pe corabie ca să-și ia mărfurile se apropie de mine, mă privi cu luare-aminte și, îndată ce-mi curmai vorba, bătu din palme de uimire și strigă :

— Pe Allah ! o, voi toți, nu m-ați crezut atunci cînd v-am povestit, odată, nemaipomenita întîmplare ce mi s-a întîmplat într-o zi pe muntele de diamante, unde v-am spus că am văzut un om legat de un hartan de oaie și adus din genune pe culmea muntelui de o pasăre numită rok. Ei bine,

iată-l colea pe omul acela ! Este chiar Sindbad-marinarul, omul cel mărinimos, care mi-a dăruit diamantele cele frumoase !

Şi, spunînd acestea, negustorul veni şi mă îmbrăţişă aşa cum un frate îl îmbrăţişază pe fratele său regăsit.

Atunci, căpitanul navei mă cercetă un răstimp şi deodată mă recunoscu şi el că sînt Sindbad-marinarul. Şi mă cuprinse în braţe, aşa cum l-ar fi cuprins pe fiul său, se bucură că mă aflu în viaţă şi zise :

— Pe Allah ! o, stăpîne al meu, istoria ta este nemaipomenită şi întîmplarea cu tine este de-a mirare ! Ci slăvit să fie Allah care a îngăduit să ne întîlnim iară şi a făcut să-ţi găseşti mărfurile şi bunurile tale !

Şi porunci să fie coborîte pe ţărm mărfurile mele, ca să le vînd, de data aceasta numai spre folosul meu. Şi, în adevăr, cîştigul pe care-l agonisii fu cum nu se poate mai mare şi mă despăgubi peste orice aşteptări de tot ceea ce vremea mă făcuse să pierd pînă atunci.

După care, părăsirăm insula Salahata şi ajunserăm în ţările Sindului, unde iarăşi vînduräm şi cumpărarăm.

În acele mări îndepărtate, am văzut lucruri nemaipomenite şi minunăţii despre care nu vă pot povesti cu de-amănuntul. Dar, printre altele, am văzut o pasăre ce se naşte din nacrul de mare şi ai cărei pui trăiesc numai la faţa apelor, fără a zbura vreodată pe pămînt.

După aceea, am călătorit mai departe, cu îngăduinţa lui Allah, şi pînă la urmă am ajuns la

Basra, unde n-am stat decît puţine zile, ca să ne întoarcem, într-un sfîrşit, la Bagdad.

Atunci mă îndreptai către uliţa mea, intrai în casa mea, îmi salutai rudele, prietenii şi vechii tovarăşi, şi făcui daruri mari văduvelor şi orfanilor. Căci mă întorsesem mai bogat ca niciodată, după negoţul pe care-l izbutisem vînzîndu-mi mărfurile.

Mîine, însă, o, prietenilor, dacă o vrea Allah, am să vă povestesc istoria celei de a patra călătorii, care întrece în minunăţii pe toate cele trei pe care le-aţi ascultat.

Şi-apoi Sindbad-marinarul îi dărui, ca şi în zilele celelalte, o sută de dinari de aur lui Sindbad-hamalul, poftindu-l să vină şi a doua zi.

Hamalul nu pregetă să facă întocmai şi, în ziua următoare...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute doua noapte

Ea urmă :

...în ziua următoare, se întoarse să asculte cele ce, la sfîrşitul mesei, Sindbad-marinarul avea de povestit.

Şi Sindbad-marinarul spuse :

CEA DE A PATRA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ȘI CARE-I A PATRA CĂLĂTORIE A SA

Nici desfătările, nici plăcerile vieții de la Bagdad, o, prietenilor, nu m-au putut face să uit de dorul călătoriilor. Ba dimpotrivă, nu-mi mai aminteam deloc nici oboselile îndurate, nici primejdiile petrecute. Iar afurisitul meu de suflet nu mai contenea să-mi arate foloasele ce s-ar putea scoate străbătînd iarăși pămînturile. Și-așa, nu m-am mai putut împotrivi ispitei și, într-o zi, părăsindu-mi casa și bunurile, și luînd cu mine o mulțime de mărfuri scumpe, cu mult mai multe decît luasem în celelalte călătorii ale mele, plecai de la Bagdad către Basra, unde mă îmbarcai pe o corabie mare, laolaltă cu alți negustori de seamă, foarte cunoscuți și respectați.

Călătoria noastră pe mare, din mila lui Allah, la început fu cum nu se poate mai minunată. Mergeam dintr-o insulă la altă insulă și de la un pămînt la alt pămînt, vînzînd și cumpărînd și dobîndind cîștiguri destul de frumoase, pînă ce într-o zi, aflîndu-ne în largul mării, căpitanul porunci să se arunce ancora, strigîndu-ne :

— Sîntem pierduți fără nici o putință de scăpare !

Și deodată, o pală năprasnică de vînt răscoli toată marea, care se învolbură asupra corăbiei, zdrobind-o în țăndări și prăvălind în valuri pe călători, și pe căpitan, și pe corăbieri, și pe mine. Și toată lumea se înecă într-o clipită, și nici eu nu scăpai.

Dar, din mila lui Allah, eu izbutii să nimeresc prin vîltoarea aceea o scîndură din corabie, de care mă încleștai cu mîinile și cu picioarele, și

pe care fusei legănat vreme de-o jumătate de zi, laolaltă cu alţi cîţiva negustori ce izbutiseră să se agaţe odată cu mine de acea scîndură.

Atunci, străduindu-ne să vîslim cu picioarele şi cu mîinile, ajutaţi şi de vînt şi de curentul valurilor, fuserăm aruncaţi, într-un sfîrşit, ca nişte epave, morţi pe jumătate de frig şi de spaimă, la ţărmul unui ostrov.

Şezurăm zdrobiţi o noapte întreagă, fără să ne mişcăm, pe ţărmul acelei insule. În zori însă, izbutirăm să ne ridicăm şi să înaintăm spre lăuntrul insulei, unde zărirăm o locuinţă către care ne îndreptarăm.

Cînd ajunserăm acolo, văzurăm ieşind pe poarta acelei locuinţe o ceată de oameni negri, goi din cap pînă-n picioare, şi care, fără a ne spune o vorbă, ne înşfăcară şi ne duseră într-o sală mare unde, pe un jeţ înalt, sta regele lor.

Regele ne porunci să stăm jos, şi noi şezurăm. Atunci, fură aduse dinaintea noastră o mulţime de tăvi pline cu nişte bucate cum nu mai văzusem niciodată în viaţa noastră. Vederea lor, însă, mie nu-mi trezi nici o poftă, spre deosebire de tovarăşii mei, care înfulecară totul, ca să-şi astîmpere foamea ce-i chinuia după atîtea cazne. Şi iată că nelăcomia mea avea să mă mîntuie şi să-mi ajute să mă mai aflu astăzi în viaţă.

În adevăr, de la întîiele îmbucături, o foame amarnică puse stăpînire pe tovarăşii mei, care porniră să se îndoape ceasuri în şir, cu tot ce li se aducea, ca nişte nebuni, pufnind cumplit pe nări.

Pe cînd ei erau în starea aceasta, oamenii cei goi aduseră un vas plin cu un fel de alifie cu care îi unseră pe tot trupul, fapt ce avu asupra pîntecului lor o urmare nemaipomenită. În adevăr, vă-

zui pîntecele tovarăşilor mei umflîndu-se încet-încet în toate părţile, pînă ce ajunseră mai mari decît un cimpoi umflat ; şi pofta lor de mîncare sporea mereu, făcîndu-i să înfulece necontenit, pe cînd eu mă uitam la ei, băgînd de seamă cu spaimă că nu li se mai umplea pîntecul.

Aşa încît, văzînd ce se petrecea cu soţii mei, stăruii a nu mă atinge de acele bucate şi nu primii să mă las uns cu acea unsoare. Şi-n adevăr, cumpătarea mea îmi fu izbăvitoare, căci băgai de seamă că oamenii cei goi se slujeau de toate acele mijloace anume spre a-i îngrăşa pe cei ce cădeau pe mîinile lor şi a le face carnea mai fragedă şi mai mustoasă. Iar în ce-l priveşte pe rege, băgai de seamă că era un căpcăun. În fiece zi i se da la masă ca friptură cîte un om îngrăşat în felul arătat ; oamenilor celor goi însă nu le plăcea carnea friptă, ei mîncau carnea de om crudă, aşa cum era, fără s-o mai gătească.

Pe lîngă descoperirea aceasta jalnică, spaima pentru moartea mea şi a tovarăşilor mei ajunse fără margini, atunci cînd luai aminte că, nu peste mult, minţile tovarăşilor mei începură să se piardă vădit, pe măsură ce pîntecele li se sporeau şi trupurile li se îngrăşau. Ba, pînă la urmă, se îndobitociră cu totul de-atîta mîncare şi, ajungînd ca nişte vite bune de zalhana, fură încredinţaţi în paza unui cioban care-i ducea în fiece zi în pajişte la păscut.

Pe mine, însă, foamea pe de-o parte şi frica pe de alta mă făcuseră de ajunsesem umbra mea, iar carnea mi se usca pe oase. Aşa că, atunci cînd băştinaşii de pe insula aceea mă văzură aşa de sfrijit şi de prăpădit, nu se mai îngrijiră de mine şi mă lăsară uitării, socotindu-mă pesemne nevrednic a fi servit la grătar regelui lor.

Lipsa aceasta de strajă din partea băştinaşilor celor negri şi goi îmi îngădui într-o zi să mă îndepărtez de aşezarea lor şi să-mi iau valea de pe-acolo. În drum, dădui peste ciobanul care-i mînă la păscut pe nenorociţii mei de tovarăşi, îndobitociţi de lăcomie. Mă grăbii să mă afund în iarba înaltă, zorind înainte ca să nu-i mai văd, căci tare mă durea şi mă mîhnea înfăţişarea lor.

Soarele asfinţise de mult, ci eu nu conteneam din mers. Îmi urmai calea înainte toată noaptea, fără să mă simt ispitit a dormi, atîta de frică mi-era să nu cad iarăşi în mîinile mîncătorilor de oameni. Şi mersei aşa toată ziua următoare, şi alte şase zile în şir, neoprindu-mă decît atîta cît eram nevoit să mănînc oleacă, spre a-mi putea urma drumul către neştiut. Iar ca hrană culegeam ici-colo cîte-o poamă, numai cît să nu mă prăpădesc de foame. În dimineaţa zilei a opta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treia noapte

Ea urmă :

...În dimineaţa zilei a opta, ajunsei pe celălalt ţărm al insulei, şi acolo zării oameni ca şi mine, albi şi îmbrăcaţi, şi care se îndeletniceau cu culesul boabelor de piper din copacii de care era plin acel ţinut. Cînd mă zăriră şi ei, se strînseră

numaidecît împrejurul meu și îmi vorbiră în limba mea arabă, pe care de-atîta vreme n-o mai auzisem. Mă întrebară cine sînt și de unde vin.

Eu răspunsei :

— O, voi oameni de neamul meu, sînt un biet străin !

Și le povestii ce năpaste și ce primejdii îndurasem. Povestea mea îi uimi peste poate, și se bucurară că izbutisem să scap de la mîncătorii de oameni, îmi dădură să mănînc și să beau, mă lăsară să mă hodinesc vreme de un ceas, după care mă suiră în luntrea lor și mă duseră să mă înfățișez regelui lor, al cărui palat se afla pe o altă insulă din vecinătate.

Insula peste care domnea acel rege avea drept cetate de scaun un oraș cu mulți locuitori, bogat în toate cele de trebuință vieții, cu piețe îmbelșugate și cu negustori ale căror prăvălii erau pline de lucruri de preț, străbătut de ulițe frumoase umblate de mulțime de călăreți călări pe cai minunați, dar fără șei și fără scări. Așa încît, după ce fusei dus dinaintea regelui și după salamalekurile cuvenite, nu pregetai să-i împărtășesc uimirea mea că vedeam oameni călărind așa, pe deșelate. Și-i spusei :

— Au pentru care pricină, o, stăpîne și doamne al nostru, nu vă slujiți aici de șea ? Este un lucru atît de potrivit pentru a merge călare ! Și-apoi șeaua îl ajută pe călăreț să-și stăpînească mai bine calul.

Regele fu nespus de uimit de vorbele mele și mă întrebă :

— Dar ce-i oare șeaua aceea ? Asemenea lucru noi încă nu am văzut pînă acum !

Eu îi spusei :

— Nu vrei să-mi îngăduiești a-ți întocmi o șea, spre a putea cerceta tu însuși și a vedea singur ce plăcere aduce ?

El îmi răspunse :

— Ba cum de nu !

Cerui atunci să fie adus un tîmplar priceput și îl pusei să întocmească, sub ochii mei, lemnul unei șei întocmai după sfaturile mele. Și stătui cu el pînă ce isprăvi. După care, învestii eu însumi lemnul acela cu canură de lînă și cu saftian, și, la urmă, îl împodobii de jur-împrejur cu zarafir și cu ciucuri de felurite culori. Cerui apoi să fie adus un fierar pe care îl învățai meșteșugul de-a făuri zăbala și scările ; iar el făcu desăvîrșit aceste lucruri, căci stătui neclintit lîngă el.

După ce totul fu îndeplinit întocmai, alesei cel mai frumos cal din grajdurile regelui, îi pusei frîul și harșaua, îl înșăuai strașnic, fără a uita să adaug și felurite podoabe, ca fotazele cele lungi cu sarsamuri de mătase și de aur, ciucurele din frunte și gîtarul albastru. Și pe dată mă dusei să-l înfățișez regelui, care îl aștepta cu mare nerăbdare de mai multe zile.

Regele încălecă pe el numaidecît și se simți așa de bine cumpănit și fu așa de mulțumit de acea născocire, încît, ca să-mi dovedească bucuria lui, îmi făcu tot felul de daruri scumpe cu care mă copleși.

Iar vizirul, după ce văzu și el șeaua și se încredință cu cîtu-i mai bună la călărie față de călăritul de mai-nainte, mă rugă să-i fac și lui una la fel. Și eu, se-nțelege, îi împlinii ruga. Atunci toți mai-marii din împărăție și toți dregătorii cei de frunte vrură și ei să aibă o șea, și îmi cerură să le-o fac. Și-mi dăruiră și ei daruri care în cu-

rînd făcură din mine omul cel mai bogat şi cel mai de seamă din acel oraş.

Ajunsesem prietenul regelui şi, ducîndu-mă la el într-o zi, aşa cum mă deprinsesem, se întoarse spre mine şi-mi zise :

— Ştii bine, o, şelarule, cît de mult te iubesc ! În palatul meu eşti acum ca unul dintre ai mei şi nu mă mai pot lipsi de tine, cum nu pot îndura nici gîndul că ar veni o zi cînd ne-ai putea părăsi. Doresc, aşadar, să-ţi cer un lucru, fără a te auzi că nu primeşti !

Eu răspunsei :

— O, măria ta, porunceşte ! Puterea ta asupra-mi s-a durat prin binefacerile tale şi prin recunoştinţa pe care ţi-o datorez pentru tot binele cu care-ţi sînt îndatorat de cînd mă aflu în împărăţia ta.

El răspunse :

— Doresc să te însor la noi cu o fetişcană frumoasă, gingaşă şi desăvîrşită, bogată şi-n arginţi, şi-n însuşiri bune, în stare să te hotărască a rămîne pentru totdeauna în oraşul şi în palatul nostru. Îţi cer, aşadar, să te supui hotărîrii şi vorbelor mele !

La asemenea cuvinte, rămăsei tare încurcat şi nu putui da nici un răspuns, pînă-ntr-atîta mă simţeam de sfios. Aşa că regele mă întrebă :

— De ce nu-mi răspunzi, o, copile al meu ?

Eu grăii :

— O, rege al veacului, ceea ce-i al tău este al tău, iar eu sînt robul tău !

Şi el trimise numaidecît să vină cadiul şi martorii, şi îmi dete pe loc de soţie o tînără de neam ales, bogată foarte, stăpînă pe lucruri de preţ, pe clădiri şi pe pămînturi multe, şi norocită cu o

mare frumusețe. Și-mi mai dărui tot atunci și un serai plin cu toate cele, și slujitori, și robi, și roabe ; și un cîn cu adevărat regesc.

Și-am trăit într-o tihnă desăvîrșită, și-am ajuns cum nu se poate mai mulțumit și mai norocit. Și mă bucuram la gîndul că într-o zi am să pot fugi din acel oraș și că mă voi întoarce iară la Bagdad, luînd-o cu mine și pe soția mea ; căci tare o îndrăgisem, și tot așa mă îndrăgise și ea, iar înțelegerea dintre noi era desăvîrșită. Dar cînd ursita a hotărît un lucru, nici o putere omenească nu-l mai poate abătea. Și vai ! încă odată aveam să mă încredințez că toate gîndurile noastre sînt ca niște jocuri de copii față de voia soartei.

Într-o zi, după rînduiala lui Allah, soția vecinului muri. Întrucît vecinul acesta îmi era prieten, mă dusei la el și dădui să-l mîngîi, spunîndu-i :

— Nu te mîhni mai mult decît este îngăduit, vecine ! Allah are să te despăgubească în curînd, dîndu-ți o soție încă și mai binecuvîntată, Allah sporească-ți zilele !

Ci vecinul meu, încremenit de vorbele mele, ridică fruntea și-mi spuse :

— Au cum de poți să-mi urezi viață lungă, cînd știi bine că nu mai am de trăit decît un ceas ?

Atunci, la rîndu-mi, rămăsei eu încremenit, și îi spusei :

— Vecine, de ce vorbești așa și de unde asemenea presimțire ? Slavă lui Allah, ești bine-sănătos și nimica nu te amenință. Nu cumva vrei să te omori cu mîna ta ?

El răspunse :

— A ! văd acuma limpede cît ești de neștiutor în privința obiceiurilor din țara noastră. Află, dar, că datina cere ca soțul rămas în viață să fie în-

mormîntat laolaltă cu soţia sa răposată, tot aşa cum soţia rămasă în viaţă trebuie să fie înmormîntată laolaltă cu soţul ei răposat. Este un lucru de neclintit ! Iar eu am să fiu înmormîntat numaidecît, laolaltă cu soţia mea răposată. Aici toată lumea, chiar şi regele, trebuie să se supună acestei legi, hotărîte de strămoşii noştri.

La aceste cuvinte, eu strigai :

— Pe Allah ! datina aceasta este o năpastă ! Şi eu niciodată n-am să mă pot supune ei.

În vreme ce noi vorbeam aşa, rudele şi prietenii vecinului meu veniră şi începură să-l căineze în privinţa morţii sale şi cea a soţiei lui. După care, purceseră la pregătirile de înmormîntare. Aşezară trupul femeii într-o raclă descoperită, după ce mai întîi o îmbrăcară în cele mai frumoase haine şi o împodobiră cu nestematele cele mai alese. Pe urmă se alcătui alaiul ; soţul mergea înainte, îndată după raclă ; şi toată lumea, printre care şi eu, se îndreptă către locul de înmormîntare.

Ajunserăm afară din oraş, la un deal dinspre mare. Într-un loc oarecare, văzui un fel de fîntînă afundă, acoperită cu o bucată de stîncă, pe care se grăbiră s-o dea la o parte. Fu coborît apoi înlăuntru coşciugul femeii moarte, împodobită cu giuvaierurile ei. Pe urmă fu luat vecinul meu, care nu se împotrivi deloc ; fu coborît cu ajutorul unei funii pînă în adîncul fîntînii, împreună cu un chiup mare cu apă şi cu şapte pîini, anume pentru înmormîntare, drept hrană. Odată îndeplinite acestea, gura fîntînii fu închisă iarăşi cu pietrele cele mari care slujeau de capac şi oamenii se întoarseră pe unde veniseră.

Eu însă privisem toate acestea într-o stare de spaimă de neînchipuit, gîndind în sufletul meu : „Asta chiar că-i mai rău decît tot ce-am văzut pînă acum !“ Şi, de cum ajunsei la palat, alergai la rege şi îi spusei :

— O, stăpîne, am străbătut pînă acum multe ţări, dar nicăierea n-am văzut un obicei atît de crunt ca acesta care te sileşte să-l înmormîntezi pe soţul rămas viu laolaltă cu femeia lui moartă. Şi tare-aş vrea să ştiu, o, rege al veacului, dacă şi cel străin este silit să se supună la fel acestei legi la moartea soţiei ?

El îmi răspunse :

— Păi de bună seamă ! Trebuie să fie înmormîntat laolaltă cu ea.

Cînd auzii vorbele acestea, simţii că, de amar, crapă fierea în mine, şi ieşii de-acolo nebun de spaimă şi mă dusei acasă la mine, înfricoşat de gîndul ca nu cumva soţia mea să fi şi murit în vremea cît lipsisem, şi să nu fiu silit a mă supune cumplitei osînde la care fusesem martor. Degeaba mă străduiam să mă liniştesc, zicîndu-mi : „Fi cuminte, Sindbad ! De bună seamă că tu ai să mori întîi. Şi, în felul acesta, n-ai să fii îngropat de viu !“ Asta n-avea să-mi slujească la nimic, căci, nu după multă vreme, soţia mea căzu bolnavă, zăcu cîteva zile şi muri, cu toate îngrijirile cu care am înconjurat-o zi şi noapte necontenit.

Atuncea, durerea mea nu mai cunoscu margine ; căci, într-adevăr, nu găseam deloc că faptul de-a fi îngropat de viu ar fi mai puţin jalnic decît acela de a fi înfulecat de mîncătorii de oameni. De altminteri, nici nu mai avui ce mă îndoi de soarta mea, atunci cînd îl văzui pe însuşi regele venind la casa mea ca să mă căineze pentru în-

mormîntarea la care aveam să fiu supus. Ba chiar binevoi, însoţit de toţi dregătorii de la curte, să-mi facă cinstea de a lua parte la îngroparea mea, şi merse alături de mine, în fruntea alaiului, dindărătul racliei în care fusese aşezată soţia mea moartă, acoperită cu giuvaerurile ei şi împodobită cu toate podoabele.

Cînd ajunserăm la poalele dealului dinspre mare, unde se căsca fîntîna cu pricina, fu coborît în adîncul puţului trupul soţiei mele ; după care, toţi cei de faţă se apropiară să-şi mărturisească părerile lor de rău şi să-şi ia bun-rămas de la mine. Iar eu vrusei să mai fac o încercare pe lîngă inima regelui şi cea a însoţitorilor săi, spre a mă izbăvi de această năpastă, şi strigai jeluindu-mă :

— Sînt străin, şi nu este drept să fiu silit a mă supune legilor voastre ! Şi, de altminteri, am în ţara mea o soţie care trăieşte, şi copii care au nevoie de mine !

Dar degeaba strigam şi plîngeam, că ei tot mă înşfăcară, fără a vroi să mă asculte, îmi legară nişte frînghii pe după subţiori, agăţară lîngă mine un chiup plin de apă şi şapte pîini, după datină, şi mă coborîră în adîncul fîntînii. Cînd ajunsei jos de tot, ei îmi strigară :

— Desfăţi legăturile, ca să tragem sus frînghiile !

Eu însă nu vroiam deloc să mă dezleg şi zgîlţîiam într-una de ele spre a-i îndupleca să mă scoată afară. Atunci slobozîră ei frînghiile, aruncîndu-le peste mine, astupară gura fîntînii cu pietrele cele mari, şi plecară în drumul lor, fără a mai lua aminte la ţipetele mele jalnice.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

Duhoarea din locul acela de sub pămînt mă sili să-mi astup îndată nasul. Lucru ce nu mă împiedică însă ca, la licărul de lumină ce cobora de sus, să cercetez acea peșteră a morților, plină de leșuri, care mai vechi, care mai proaspete, Era foarte largă și atît de întinsă, că privirea mea nici nu-i putea străbate întreaga adîncime. Atunci, mă aruncai la pămînt plîngînd și îmi zisei : „Îți meriți din plin soarta, Sindbad, suflet nesățios ! Și-apoi, ce ți-a trebuit să iei o soție din orașul acesta ? Ah ! de ce n-ai murit în valea diamantelor ! ori de ce n-ai fost înfulecat de mîncătorii de oameni ! Că n-a vrut Allah să te fi lăsat înghițit de valurile mării, în loc să pieri acuma de-o moarte așa de cumplită !" Și-ncepui să mă bat cu pumnii în cap, și în piept, și peste tot. Ci, silit de foame și de sete, nu mă putui hotărî să mă las a muri de nemîncare, și desfăcui de pe frînghie pîinile și chiupul, și mîncai și băui, dar cu legumeală, cu gîndul la zilele ce-aveau să vină.

Trăii așa vreme de cîteva zile, deprinzîndu-mă încet-încet cu duhoarea de neîndurat din acea peșteră, și culcîndu-mă pe pămînt, într-un ungher pe care mă străduii să-l curăț de osemintele presărate pe jos. Dar nu peste mult și văzui că va veni și ceasul cînd nu voi mai avea nici pîine, nici apă. Și ceasul acela veni. Atunci, deznădăjduit cu totul, rostii mărturisirea de credință și mă pregătii să-nchid ochii așteptîndu-mi moartea, cînd deodată văzui deschizîndu-se deasupra capului meu

gura fîntînii şi o raclă cu un mort fu lăsată jos, iar în urmă-i şi soţia răposatului, cu cele şapte pîini şi cu vasul de apă.

Eu atunci aşteptai ca oamenii de deasupra să astupe la loc intrarea şi, fără a face nici cel mai mic zgomot, încet-încetişor, apucai un vîrtos ciolan de mort şi dintr-o săritură mă repezii la femeie, pe care o mîntuii de zile. Luai apoi cele şapte pîini şi apa, şi în felul acesta avusei cu ce mai trăi cîteva zile.

După care, intrarea în fîntînă se deschise iară şi de data aceasta fu lăsată jos o femeie moartă şi soţul ei. Şi nu pregetai, ca să-mi scap zilele, căci viaţa-i scumpă ! să-l mîntui pe bărbat şi să-i iau pîinile şi apa. Şi-aşa, izbutii să trăiesc o bună bucată de vreme, răpunînd pe cei ce erau înmormîntaţi de vii şi luîndu-le merindele.

Într-o zi ca toate zilele, dormeam în ungherul meu, cînd deodată mă deşteptai, tresărind din somn la un zgomot ciudat. Era ca un fel de răsuflare şi ca un zgomot de paşi. Mă ridicai, pusei mîna pe ciolan şi mă îndreptai către locul de unde mi se părea că vine zgomotul. După cîţiva paşi, mi se păru că întrezăresc ceva ce porni în fugă, suflînd şi pufnind. Eu atunci, înarmat cu ciolanul, pornii să urmăresc umbra aceea care fugea, şi o urmării multă vreme, alergînd după ea prin întuneric şi împiedicîndu-mă la fiece pas de oasele celor morţi, cînd deodată, drept înaintea mea, în adîncul peşterii, mi se păru că zăresc un fel de steluţă ce aci strălucea, aci se stingea. Mersei mai departe către acel loc şi, pe măsură ce înaintam, vedeam lumina sporind şi lărgindu-se. Ci tot nu cutezam să cred că acolo ar fi vreo deschizătură prin care să pot fugi afară ; şi-mi ziceam : „De bună seamă că trebuie să fie o altă gaură prin care

sînt coborîţi aici morţii !" Aşa încît, care nu-mi fu tulburarea cînd văzui umbra ce fugea, şi care nu era altceva decît un animal ce se hrănea cu hoituri, luîndu-şi vînt şi sărind prin acea crăpătură. Atunci înţelesei că acolo era o gaură săpată de animale ca să poată veni să mănînce leşurile din peşteră. Şi sării şi eu pe urmele dihăniei aceleia, şi deodată mă văzui slobod afară, sub cer.

Văzîndu-mă slobod, căzui în genunchi şi mulţumii Celui prea înalt pentru izbăvirea mea, şi-mi potolii sufletul şi mi-l liniştii din tulburarea-i.

Cercetai apoi zările şi văzui că mă aflam la poalele unui munte, pe malul mării. Şi băgai de samă că prin muntele acela nu putea fi nici o cale către oraş, atîta de prăpăstios era şi de netrecut. În adevăr, mă trudii eu să urc pe el, dar toate strădaniile mele fură degeaba. Atunci, ca să nu mă prăpădesc de foame, mă întorsei în peşteră prin crăpătura aceea şi mă dusei să-mi iau pîinea şi apa de-acolo ; şi mă întorsei să mănînc afară sub cer : ceea ce făcui cu o poftă mult mai mare decît în timpul şederii mele printre morţi.

Şi şezui acolo, ducîndu-mă în fiece zi în peşteră să iau pîine şi apă, după ce-i mîntuiam pe cei îngropaţi de vii. Îmi veni apoi gîndul să strîng de pe la cei morţi toate giuvaerurile, diamantele, brăţările, gherdanele, mărgăritarele, rubinele, nestematele cele frumos bătute, stofele cele de preţ şi toate lucrurile de aur şi de argint. Şi de fiecare dată îmi aduceam prăzile pe malul mării, cu nădejdea că într-o zi voi putea pleca de-acolo cu toate bogăţiile acelea. Şi, ca să fie totul gata, le întocmii în nişte legături făcute din hainele şi din stofele bărbaţilor şi femeilor îngropaţi în peşteră.

Într-o zi, stam şi mă gîndeam la întîmplările vieţii mele şi la starea în care ajunsesem, cînd

văzui o corabie plutind pe-aproape de munte. Mă ridicai degrabă, îmi desfăşurai turbanul şi începui să-l flutur ţipînd şi dînd din mîni, şi alergînd de-a lungul ţărmului. Şi, din mila lui Allah, oamenii de pe corabie văzură semnele mele, dezlegară o luntre şi veniră să mă ia şi să mă ducă pe vas. Mă luară, aşadar, cu ei, şi binevoiră să ia şi baloturile.

După ce ajunserăm pe punte, căpitanul se apropie de mine şi îmi spuse :

— O, străine, cine eşti şi cum ai făcut să te afli pe muntele acesta unde, de cînd plutesc prin aceste meleaguri, n-am văzut decît fiare şi păsări de pradă, dar niciodată vreo făptură omenească ?

Eu răspunsei :

— O, stăpîne, sînt un biet negustor, străin de ţinuturile de-aici. Mă îmbarcasem pe o mare corabie ce s-a scufundat lîngă ţărmurii aceştia ; şi numai eu dintre toţi tovarăşii mei am izbutit, datorită vîrtoşeniei mele, să mă scap de la înec şi să-mi scap şi baloturile cu mărfuri, punîndu-le pe o scîndură mare pe care-am izbutit s-o prind la vreme, cînd s-a sfărîmat corabia ! Soarta şi ursita mea m-au aruncat pe ţărmul acesta, şi a binevoit Allah să nu mă prăpădesc de foame şi de sete !

Aşa i-am răspuns căpitanului, ferindu-mă cu grijă să-i spun adevărul despre căsătoria şi despre înmormîntarea mea, de teamă să nu se afle pe vas careva din oraşul acela unde domnea înfricoşătoarea datină a cărei osîndă o îndurasem.

Sfîrşindu-mi de dat lămuririle faţă de căpitan, scosei dintr-o legătură un nestemat de mare preţ şi i-l dădui ca dar, spre-a mă privi cu ochi prietenos în timpul călătoriei. Dar, spre marea mea uimire, el dete dovadă de o mărinimie rară, ne-

voind să primească nicicum darul meu, şi-mi spuse cu glas binevoitor :

— N-am obiceiul să primesc plată pentru o faptă bună. Nu eşti tu cel dintîi pe care-l culegem din apele mării. I-am ajutat şi pe alţi naufragiaţi şi i-am dus în ţările lor, spre cinstirea lui Allah. Şi nu numai că n-am vroit să ne lăsăm plătiţi cu nimic, ci, cum se aflau fără de nici unele, le-am dat să mănînce şi să bea, şi i-am îmbrăcat. Şi, tot numai spre cinstirea lui Allah, le-am dat şi cu ce să-şi plătească cheltuielile la drum. Căci oamenii trebuie să se îndatoreze între ei, spre cinstirea strălucitorului obraz al Domnului.

La vorbele acestea, îi mulţumii căpitanului şi-l slăvii şi-i urai viaţă lungă, în vreme ce el poruncea să se desfăşoare pînzele corabiei şi să pornim la drum.

Plutirăm minunat zile şi zile, de la insulă la insulă şi de la o mare la altă mare, pe cînd eu şedeam tolănit frumos ceasuri în şir, cugetînd la ciudatele mele întîmplări şi întrebîndu-mă dacă am trăit cu adevărat toate acele necazuri ori de nu cumva le visasem numai. Ba uneori, gîndindu-mă la şederea mea în peştera cea de sub pămînt laolaltă cu soţia moartă, simţeam că mă cuprinde un fior de spaimă nebună.

Ci într-un sfîrşit, cu voia lui Allah preaînaltul, ajunserăm bine-sănătoşi la Basra, unde nu ne oprirăm decît puţine zile, pentru ca să plecăm mai departe spre Bagdad.

Eu atunci, încărcat de mari bogăţii, luai drumul spre uliţa şi casa mea, unde sosind îmi găsii rudele şi prietenii. Sărbătoriră cu toţii întoarcerea mea şi se bucurară peste poate, lăudîndu-mă că am scăpat cu zile. Iar eu îmi închisei cu grijă comorile în dulapuri, neuitînd nici să fac milos-

tenii bogate celor săraci, văduvelor și orfanilor, și daruri scumpe prietenilor și celor apropiați. Și n-am contenit a mă bucura de toate bucuriile și de toate desfătările, în tovărășia oamenilor aleși.

Dar tot ce v-am povestit pînă acum nu este cu adevărat nimic față de ceea ce las să vă istorisesc mîine, de va vroi Allah !

Așa vorbi Sindbad în ziua aceea. Și nu uită să-i dăruiască o sută de dinari de aur hamalului și să-l poftească la el la masă, împreună cu navabii ce se aflau de față. Pe urmă, toată lumea se întoarse acasă, minunată de cele auzite.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șasea noapte

Ea urmă :

Iar Sindbad-hamalul, ajungînd la el acasă, toată noaptea visă povestea aceea minunată. Și-a doua zi, cînd se întoarse la Sindbad-marinarul, încă mai era tulburat de felul cum fusese înmormîntată gazda lui. Dar cum masa se și afla așternută, luă loc laolaltă cu ceilalți, și mîncă, și bău, și-l preaslăvi pe Atoatebinefăcătorul. După care, în mijlocul tăcerii tuturora, ascultă cele ce povestea Sindbad-marinarul.

Sindbad spuse :

CEA DE A CINCEA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ȘI CARE-I A CINCEA CĂLĂTORIE A SA

Aflați, o, prieteni, că după întoarcerea mea din cea de-a patra călătorie, m-am cufundat în veselii, în desfătări și-n ziafeturi, pînă într-atîta că-mi uitai iute de suferințele trecute și nu-mi mai aduceam aminte decît de isprăvile cele uimitoare și de întîmplările cele nemaipomenite. Așa că n-o să vă minunați dacă am să vă spun că nu pregetai să dau ascultare sufletului care mă îmboldea la alte plecări către țări locuite de alți oameni.

Mă ridicai, așadar, și cumpărai mărfurile care știam, din pilda călătoriilor de mai-nainte, că se pot vinde lesne și cu cîștig bun și neîndoielnic; le întocmii cum se cade și plecai cu ele la Basra.

Acolo, mă dusei să mă preumblu pe chei și văzui o mare corabie, nouă-nouță, care-mi plăcu nespus și pe care o și cumpărai, pe dată, numai pentru mine. Luai în slujba mea un căpitan și corăbieri; și poruncii să se încarce pe corabia mea mărfurile mele de către sclavii mei care rămaseră pe vas ca să mă slujească. Primii și călători pe cîțiva negustători cu chipuri plăcute, care-mi plătiră cinstit prețul călătoriei. Astfel, fiind de data aceasta stăpînul unei corăbii, puteam, după priceperea dobîndită în treburile marinărești, să-l ajut pe căpitan cu sfaturile mele.

Plecarăm din Basra cu inima ușoară și voioasă, urîndu-ne unii altora tot felul de binecuvîntări. Așa, călătoria noastră pe ape fu norocoasă, plutind toată vremea cu vînt prielnic pe o mare blîndă. Și, după ce făcusem felurite popasuri, spre a vinde și a cumpăra, traserăm într-o zi la țărmul

unui ostrov nelocuit şi pustiu şi pe care nu se vedea, drept orice locuinţă, decît o boltă albă. Însă, cercetînd mai de aproape bolta aceea albă, îmi dădui seama că era oul unei păsări rok. Ci mă întorsei pe vas şi nu le spusei nimic călătorilor care, odată coborîţi pe insulă, nu găsiră altceva mai bun de făcut, decît să înceapă a da cu pietroaie în oul acela. Aşa că, pînă la urmă, îl sparseră şi, spre marea lor uimire, curse din el o grămadă de zeamă ; şi, după cîteva clipe, un puişor de pasăre rok scoase un picior din ou.

Văzînd acestea, negustorii sparseră oul mai departe ; pe urmă, uciseră puişorul de rok, îl rupseră în bucăţi voinice, şi se întoarseră pe punte să-mi povestească întîmplarea.

Atunci, cuprins de o spaimă amarnică, strigai :

— Sîntem pierduţi ! Tatăl şi mama puiului au să vină îndată asupra noastră şi au să ne prăpădească ! Trebuie, dar, să ne depărtăm cît mai grabnic de insula aceasta !

Şi îndată desfăşurarăm pînzele şi, ajutaţi de vînt, ne îndreptarăm către larg.

Estimp, neguţătorii se apucară să frigă bucăţile de pui de rok ; dar nici n-apucară să se înfrupte din ele, că şi văzurăm doi nori mari acoperind cu desăvîrşire ochiul soarelui. Cînd norii aceia ajunseră mai aproape de noi, văzurăm că nu erau nimic altceva decît două uriaşe păsări rok, tatăl şi mama celui ce fusese omorît. Şi le auzirăm bătînd din aripi şi scoţînd ţipete năprasnice, ca nişte tunete. Şi le văzurăm îndată drept deasupra capetelor noastre, la înălţime mare, fiecare ţinînd în ghiare cîte o stîncă nemăsurată, mai mare decît corabia noastră.

Văzînd acestea, nu mai avuserăm nici o îndoială că vom pieri de răzbunarea păsărilor rok. Şi deo-

dată una dintre păsări slobozi piatra, din tăria văzduhurilor, asupra corabiei. Dar căpitanul era priceput foarte ; cu o răsucire a cîrmei, întoarse așa de repede vasul, virînd într-o parte, încît căderea stîncii trecu chiar pe lîngă coasta corăbiei noastre, în marea ce se despică atît de larg, încît puturăm privi pînă în afundul apelor, iar nava săltă și coborî și iarăși săltă, în chip înfricoșător. Ci, chiar în clipa aceea, ursita noastră vru ca și cealaltă pasăre rok să sloboadă piatra care, pînă ce să fi putut noi a ne feri, căzu peste puntea din spate, sfărmînd cîrma în zeci de țăndări și ducînd jumătate din corabie în apele mării. Negustorii și corăbierii fură unii sfărmați, alții aruncați în valuri, de acea lovitură. Eu fusei dintre cei aruncați în valuri.

Ci putui să răzbat o clipă pînă la fața apelor, luptîndu-mă împotriva morții, îndemnat de dorul de a-mi scăpa viața cea scumpă. Și-avusei noroc să mă pot agăța de o scîndură din corabia mea, care pierise.

Pînă la urmă, izbutii să mă cațăr călare pe scîndura aceea și, vîslind cu picioarele, ajutat de vînt și de bătaia apelor, ajunsei la o insulă, tocmai la vreme ca să nu-mi dau suflarea, atît de sfîrșit eram de trudă, de foame și de sete. Mă aruncai mai întîi pe mal, unde rămăsei amețit vreme de-un ceas, pînă ce sufletul și inima apucară să mi se potolească. Mă ridicai atunci și mă afundai în lăuntrul ostrovului spre a cerceta locurile.

N-avui trebuință să străbat o cale prea lungă ca să bag de seamă că, de data aceasta, soarta mă dusese într-o grădină așa de frumoasă, încît putea fi asemuită cu grădinile raiului. Pretutindenea dinaintea ochilor mei fermecați se arătau copaci cu poame aurite, izvoare șopotitoare, păsări cu mii

de glasuri și flori răpitoare. Așa că nu pregetai o clipă să mănînc din acele poame, să beau din acele ape și să miros acele flori ; și toate...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptea noapte

Ea urmă :

...și toate mi se părură peste măsură de minunate. Așa că nu mă mai mișcai din acele locuri în care mă aflam, și mă odihnii de trudă mai departe acolo, pînă seara.

Dar cînd se lăsă noaptea și mă văzui singur pe insula aceea, între arborii aceia și umbrele lor, nu mă putui împiedica, în ciuda frumuseții și a tihnei ce mă înconjurau, să mă simt cuprins de o frică mare. Așa că nu putui să dorm decît cu un ochi și somnu-mi fu bîntuit de niște vise amarnice, în acea tăcere și în acea singurătate.

De dimineață, mă sculai mai liniștit, și întinsei oleacă mai departe cercetarea mea. Ajunsei în felul acesta la un havuz în care curgea apa unui izvor. Și pe marginea acelui havuz ședea jos, nemișcat, un bătrîn mîndru, acoperit cu o mantie mare, făcută din frunze de copaci. Și eu gîndii în sine-mi : „Bătrînul acesta pesemne-i și el tot vreun naufragiat care, înainte de mine, își va fi găsit adăpost pe insula aceasta !".

Mă apropiai, așadar, și-i urai bună pace. El îmi răspunse la salamalek, dar numai prin semne, fără a rosti o vorbă. Și-l întrebai :

— Cum se face, o, preacinstite șeic, că te afli în locul acesta ?

El nu-mi răspunse nimic, doar ridică fruntea cu o înfățișare tristă și-mi făcu din mînă niște semne ce voiau să spună : „Mă rog ție, ia-mă pe umerii tăi și trece-mă rîul : aș vrea să culeg niște poame de pe partea cealaltă !"

Atunci eu gîndii : „Sindbad, de bună seamă că ai să săvîrșești o faptă bună, dacă ai să-i faci binele acesta bătrînului !" Mă aplecai, așadar, și-l ridicai în cîrcă, petrecîndu-i picioarele peste pieptul meu ; iar el astfel îmi cuprinse gîtul cu coapsele și capul cu brațele. Și-l trecui de cealaltă parte a rîului, pînă la locul pe care mi-l arătase. Și, cum sta pe umerii mei, simțeam cît e de fericit, după tremurul care-l zguduia. Eu, apoi, mă aplecai iar și-i spusei :

— Coboară binișor, o, preacinstite șeic !

Ci el nici nu se clinti. Dimpotrivă, își strînse și mai tare picioarele în jurul gîtului meu și mi se încleștă de umeri din toate puterile.

Cînd văzui așa, rămăsei peste măsură de uimit și-i privii mai cu luare-aminte picioarele. Mi se părură negre și păroase și vîrtoase ca pielea de bivol, și mi se făcu frică de ele. Așa, încît, cuprins deodată de o spaimă fără de margini, vrusei să mă desfac din strînsoarea lui și să-l arunc la pămînt ; el însă atunci mă strînse așa de tare de beregată, încît mă sugrumă pe jumătate și lumea se înegură dinaintea mea. Mai făcui o sforțare, dar, pierzîndu-mi răsuflarea, leșinai și mă prăbușii la pămînt.

După un răstimp, îmi venii în simțire și văzui că, în ciuda leșinului meu, bătrînul îmi sta mai

departe încleştat pe după gît. Slăbise numai picioarele oleacă, îngăduindu-mi să-mi trag sufletul.

Cînd văzu că încep să răsuflu, îmi dete două lovituri cu piciorul în pîntece, ca să mă silească să mă ridic. Durerea mă făcu să mă supun şi mă ridicai în picioare, pe cînd el mi se încleştă şi mai straşnic de gît. Cu mîna îmi făcu semn să merg sub copaci ; şi-acolo începu să culeagă poame şi să le mănînce. Şi de fiecare dată cînd mă opream fără voia lui, sau cînd mergeam prea repede, mă lovea vîrtos cu piciorul, silindu-mă să-i dau ascultare.

Toată ziua aceea şezu pe umerii mei, gonindu-mă ca pe o vită de povară. Şi, venind noaptea, mă sili să mă las cu el la pămînt, ca să poată dormi, tot încleştat de gîtul meu. Iar dimineaţa, cu o lovitură de picior în pîntece, mă deşteptă spre a mă pune să-l port ca şi în ajun.

Rămase aşa, încleştat în spinarea mea, şi zi şi noapte, necurmat, şi mă silea fără de milă să merg, lovindu-mă cu picioarele şi cu pumnii.

Şi-aşa, văzui bine că nici sufletul meu nu îndurase atîtea umilinţe, şi nici trupul meu atîtea chinuri, cîte mă silea să îndur în slujba lui bătrînul acesta mai fără de milă decît un măgăraş. Şi nu mai ştiam în ce chip aş putea face să mă dezbar de el ; şi-mi căinam îmboldul de milă ce mă făcuse să-l iau pe umerii mei. Şi chiar că, în acele zile, îmi doream din tot adîncul inimii mele moartea.

Mă aflam de mult timp în acea jalnică stare, cînd, într-o zi, în vreme ce mă împingea să merg pe sub nişte copaci în care atîrnau nişte tigve mari, îmi veni în gînd să mă slujesc de fructele acelea uscate, ca de nişte vase. Luai, dar, o uriaşă tigvă uscată, căzută de mult din copac, o golii bine şi

o curăţai, şi mă dusei să culeg de pe nişte buşteni de vie cei mai frumoşi ciorchini de struguri, pe care-i storsei în tigvă pînă ce o umplui. O astupai apoi cu grijă şi o aşezai la soare, unde o lăsai cîteva zile, pînă ce mustul se făcu vin curat. Atunci, luai tigva şi băui din ea atîta cît să-mi sporesc puterile şi să mă întăresc spre-a îndura oboselile poverii mele, dar să nu mă îmbăt. M-am simţit totuşi mai întremat şi tare voios, pînă într-atîta încît, pentru întîia oară, am început să ţopăi de colo pînă colo, în spinare cu povara, pe care nici n-o mai simţeam, şi jucam cîntînd printre copaci. Ba începui să mai şi bat din palme, în toiul jocului, şi rîdeam cu hohote, cît mă ţineau bojogii.

Cînd moşneagul mă văzu în starea aceea neobişnuită şi băgă de samă că puterile-mi sporiseră pînă într-atîta încît îl purtam cu uşurinţă, îmi porunci prin semne să-i dau şi lui tigva. Eu fusei destul de nemulţumit de cererea lui ; mi-era însă aşa de frică de el, că nu îndrăznii să nu mă supun : mă grăbii, dar, să-i dau tigva, măcar că fără de nici o bucurie. O luă din mîinile mele, o duse la gură, gustă mai întîi ca să vadă ce este şi, găsind băutura plăcută, bău toată tigva, pînă la cea din urmă picătură, şi-apoi o zvîrli cît colo.

Îndată vinul începu să-şi facă rostul peste minţile lui. Şi cum băuse destul cît să se îmbete, nu zăbovi să-nceapă mai întîi a hori în felul lui şi a se zbînţîi pe umerii mei şi, într-un sfîrşit, să se înmoaie, să slăbească strînsoarea şi să se bălăngăne la dreapta şi la stînga, abia ţinîndu-se să nu cadă.

Eu atunci, simţind că nu mai sînt strîns ca de obicei, îi desfăcui printr-o mişcare repezită picioarele dimprejurul gîtului meu şi, cu o zvîcni-

tură din umeri, îl aruncai la vreo cîteva picioare departe de mine, dîndu-l de-a berbeleacul pe pămînt, unde rămase lat. Atunci mă repezii asupră-i și, înșfăcînd de printre copaci un bolovan, îi pisai capul cu o mulțime de lovituri, date cu-atîta foc de-i zdrobii țeasta și-i amestecai sîngele cu carnea, pînă ce muri. Nu s-ar mai îndura Allah în veci de sufletul lui !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute opta noapte

Ea urmă :

...Nu s-ar mai îndura Allah în veci de sufletul lui !

Văzîndu-i leșul, îmi simții sufletul încă și mai ușurat decît trupul, și începui să zburd de bucurie și ajunsei astfel pe țărm, chiar în dreptul unde mă aruncase marea, cînd cu naufragiul corăbiei mele. Soarta vroi ca, tocmai în acea clipă, să se afle acolo niște marinari, coborîți de pe o corabie ancorată, în căutare de apă și de poame. Cînd mă văzură, fură peste poate de uimiți, veniră împrejurul meu și, după salamalekurile cuvenite, începură să-mi pună tot felul de întrebări. Și le povestii ce mi se întîmplase, cum se petrecuse naufragiul meu și cum fusesem adus la neostoita stare de vită de povară de către bătrînul pe care pînă la urmă îl ucisesem.

Corăbierii fură uluiți de povestirea istoriei mele și strigară !

— Ce lucru de minune-i că ai putut să scapi de la șeicul acela, cunoscut de toți năierii sub numele de Bătrînul-Mării ! Tu ești întîiul om pe care nu l-a sugrumat ; căci pe toți cei asupra cărora a izbutit să se facă stăpîn i-a năbușit fără de abatere între coapsele lui. Binecuvîntat fie Allah care te-a slobozit !

După care mă duseră la corabie, unde căpitanul lor mă primi cu dragă inimă și îmi dete haine ca să-mi acopăr goliciunea. Și, după ce mă puse să-i povestesc pățania mea, mă firitisi că scăpasem, apoi înălță pînzele.

După ce plutirăm un șir de zile și de nopți, intrarăm în rada unui oraș cu case bine clădite și care coborau pînă la mare. Și orașul acela se numea Orașul Maimuțelor, din pricina nenumăratelor maimuțe ce stăteau prin toți copacii dimprejur.

Am coborît pe țărm cu unul dintre neguțătorii de pe corabie ca să încerc și eu vreo negustorie. Neguțătorul, cu care mă împrietenisem, îmi dete un sac de bumbac și-mi spuse :

— Ia sacul acesta, umple-l cu pietre și alătură-te locuitorilor ce ies în afara zidurilor orașului. Apoi să faci întocmai cum vor face ei și-ai să cîștigi din belșug atîta cît să trăiești.

Făcui cum mă sfătuise el, îmi umplui sacul cu pietre, ieșii din oraș cu o ceată de oameni, toți avînd ca și mine cîte un sac. Prietenul meu negustorul mă arăta lor, spunîndu-le :

— Este străin și sărac. Luați-l cu voi și învățați-l să-și cîștige viața. Făcîndu-i această îndatorire, veți fi dăruiți din plin de Răsplătitor !

Oamenii ascultară cuvintele lui şi mă luară cu ei.

După ce merserăm astfel o vreme, ajunserăm într-o vale largă, cu nişte copaci aşa de înalţi încît nimeni nu se putea urca în ei. Şi în acei copaci stăteau maimuţe pe toate crengile, iar crengile atîrnau grele de nişte poame cu coaja tare, numite cocos de India.

Ne oprirăm la poalele copacilor, tovarăşii puseră jos sacii şi începură să arunce cu pietre în maimuţe. Făcui şi eu ca ei. Atunci maimuţele, mîniate, răspunseră şi ele de sus, aruncînd asupra noastră cu nuci de cocos. Iar noi, ferindu-ne pe cît puteam, culegeam nucile şi ne umpleam sacii.

Cînd sacii fură plini, îi aburcarăm pe umeri şi pornirăm către oraş, unde neguţătorul îmi cumpără sacul, plătindu-mi-l în bani peşin. Şi urmai să însoţesc astfel zi de zi pe culegătorii de nuci de cocos, să vînd în oraş nucile, să adun cu grijă ce cîştigam, strîngînd o sumă pe care o sporii vînzînd şi cumpărînd, pînă ce-mi fu cu putinţă să mă îmbarc pe o corabie ce se îndrepta către Marea Mărgăritarelor.

Cum avusesem grijă să iau cu mine o mare încărcătură de nuci de cocos, nu pregetai, cînd poposeam prin cele insule, să le schimb pe piper şi pe scorţişoară ; şi vîndui piperul şi scorţişoara în alte părţi şi, cu banii pe care-i cîştigai, plecai către Marea Mărgăritarelor, unde tocmii nişte cufundători pe cheltuiala mea.

La pescuitul de perle, norocul meu fu minunat. Lucru care îmi prilejui să dobîndesc în scurtă vreme o avere grozavă. Aşa că nu vrusei să mai zăbovesc a mă întoarce acasă şi, după ce cumpărai, numai pentru folosinţa mea, lemn de aloe de cel mai bun soi, de la băştinaşii din acea ţară

idolatră, mă îmbarcai pe o corabie ce-şi înălţa pînzele către Basra, unde ajunsei cu bine, după o călătorie minunată. De acolo, plecai fără de zăbavă la Bagdad, şi zorii către strada şi către casa mea, unde fusei primit cu zarvă de bucurie de către rudele şi de către prietenii mei.

Cum mă întorsesem mai bogat decît fusesem vreodată, nu pregetai să revărs îndestularea în jurul meu, făcînd daruri bogate celor ce se aflau în nevoie. Iar eu însumi trăii într-o tihnă deplină în mijlocul bucuriei şi al plăcerilor.

Ci voi, o, prieteni ai mei, ospătaţi-vă în seara aceasta la mine, şi mîine nu pregetaţi să vă întoarceţi ca să ascultaţi povestirea călătoriei mele cele de-a şasea ; căci cu adevărat aceea-i uluitoare, şi are să vă facă să uitaţi întîmplările pe care le auziraţi acum, oricît au fost acestea de nemaipomenite.

Apoi Sindbad-marinarul, isprăvind această istorisire, porunci, după obiceiul lui, să i se dea o sută de dinari de aur hamalului vrăjit, care, după ce se ospătă, plecă laolaltă cu ceilalţi musafiri. Şi-a doua zi, dinaintea aceloraşi oaspeţi, după un ospăţ tot atît de îmbelşugat ca şi în ajun, Sindbad-marinarul povesti astfel :

CEA DE A ŞASEA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL, ŞI CARE-I A ŞASEA CĂLĂTORIE A SA

Aflaţi, o, voi toţi, prieteni, soţi şi oaspeţi ai mei iubiţi, că la întoarcerea mea din cea de a cincea călătorie şedeam într-o zi la reveneală dinaintea porţii mele şi cu-adevărat mă simţeam peste poate

de mulțumit, cînd deodată văzui trecînd pe uliță niște neguțători ce păreau a se întoarce din drumeții. La această priveliște, îmi amintii cu plăcere de zilele cînd și eu soseam acasă, de bucuria de a-mi regăsi rudele, prietenii și vechii mei tovarăși, și de bucuria încă și mai mare de a revedea țara mea de obîrșie ; și această amintire îmi îmbie sufletul iarăși spre călătorie și neguțătorie. Așa că hotărîi să plec din nou ; cumpărai mărfuri scumpe ca preț, potrivite a fi purtate peste mări, pusei să se încarce baloturile mele și pornii din orașul Bagdadului către orașul Basra. Acolo găsii o mare navă plină cu negustori și cu bogătani care aveau cu ei mărfuri grozav de scumpe. Pusei să se îmbarce și baloturile mele laolaltă cu ale lor pe bordul acelei nave și părăsirăm în pace orașul Basra...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute noua noapte

Ea urmă :

...părăsirăm în pace orașul Basra.

Plutirăm într-una, din loc în loc și din oraș în oraș, cumpărînd și bucurîndu-ne privirile cu priveliștea țărilor feluritelor neamuri, ajutați tot timpul de o plutire prielnică de care ne slujeam spre a ne bucura de viață. Ci iată că într-una dintre acele zile, pe cînd ne aflam în deplină liniște, auzirăm niște țipete deznădăjduite. Și cel ce le

scotea era chiar căpitanul. Şi totodată îl văzurăm zvîrlindu-şi turbanul pe jos, lovindu-şi faţa, smulgîndu-şi barba şi lăsîndu-se să cadă frînt, taman la mijlocul corăbiei, în prada unei dureri de neînchipuit.

Atunci toţi călătorii şi neguţătorii îl înconjurară şi îl întrebară :

— O, căpitane, ce s-a întîmplat oare ?

Căpitanul le răspunse :

— Să ştiţi, oameni buni ce vă aflaţi aici, că ne-am rătăcit cu corabia noastră şi că am ieşit din marea în care eram, intrînd într-o mare ale cărei căi nu le cunoaştem deloc. Aşa că dacă Allah nu ne-o meni oarece ca să ne scape din aceste ape, sîntem pierduţi cu toţii. Trebuie, dar, să ne rugăm lui Allah preaînaltul să ne scoată din năpasta asta !

Căpitanul, după aceea, se ridică iar şi se sui pe catarg, vrînd să rînduiască pînzele ; dar vîntul deodată suflă cu mînie şi împinse corabia atît de năprasnic, încît cîrma se rupse, pe cînd noi ne trezirăm lîngă un munte înalt. Atunci căpitanul coborî de pe catarg şi strigă :

— Nu se află ajutor şi putere decît întru Allah cel preaînalt şi atotputernic ! Nimeni nu poate opri soarta ! Pe Allah ! Am căzut într-o pierzanie înfricoşătoare, fără de nici o nădejde de izbăvire ori de scăpare !

La vorbele acestea, călătorii se porniră cu toţii să-şi plîngă zilele şi să-şi ia bun-rămas unii de la alţii, înainte de a-şi vedea viaţa sfîrşită şi de a-şi pierde orice nădejde. Şi deodată corabia se înclină către muntele acela şi se frînse şi se împrăştie, făcută ţăndări, în toate părţile. Şi toţi cei ce se aflau în ea se duseră la fund. Şi neguţătorii căzură în apă. Unii fură înecaţi, iar alţii se agăţară

de muntele cu pricina şi putură să scape. Eu fusei din rîndul celor ce se putură încleşta de munte.

Muntele acela era aşezat într-o insulă foarte mare, ale cărei coaste erau acoperite de rămăşiţe de nave înecate şi de tot soiul de epave. În locul unde pusesem noi piciorul, văzurăm împrejuru-ne o mulţime grozavă de baloturi aruncate de ape, mărfuri şi lucruri scumpe de toate felurile. Şi eu mă apucai să umblu printre acele lucruri risipite şi, după cîţiva paşi, ajunsei la un pîrîiaş cu apă dulce care, altcum decît celelalte pîraie care se varsă toate în mare, ieşea din munte şi se îndepărta de mare, afundîndu-se hăt mai încolo într-o peşteră, ce se afla chiar la poalele acelui munte, şi pierea acolo în ea.

Ci asta nu-i tot. Băgai de seamă că ţărmurii acelui pîrîu erau presăraţi cu pietre de rubin, cu geme de toate culorile, cu nestemate de toate formele şi cu metale preţioase. Şi toate acele pietre scumpe erau la fel de numeroase ca pietricelele din albia unui rîu. Aşa că tot pămîntul dimprejur scăpăra aşa de tare de acele străluciri şi de acele sclipiri, încît ochii nu mai puteau să-ndure atîta lumină.

Totodată băgai de seamă că pe acea insulă se afla cel mai ales soi de aloe chinezesc şi de aloe comari.

Şi se mai afla acolo, în acea insulă, un izvor de zeamă de chihlimbar, de culoarea naftei, ce se scurgea peste maluri ca o ceară topită sub arşiţa soarelui. Şi peştii cei mari ieşeau din mare şi veneau s-o înfulece ; o dospeau în vintrea lor şi, după un răstimp, o scuipau la faţa apei ; atunci chihlimbarul se făcea tare şi îşi schimba alcătuirea şi culoarea ; şi valurile îl aduceau îndărăt la ţărmul pe care-l îmbălsăma. Iar chihlimbarul pe care peştii nu-l

înfulecau se topea la lumina soarelui şi revărsa peste toată insula o mireasmă asemănătoare cu parfumul de mosc.

La fel, trebuie să vă spun că toate acele bogăţii nu puteau sluji nimănuia, căci nimeni nu putuse coborî pe acea insulă şi să mai plece de acolo, viu ori mort. În adevăr, orice navă ce se apropia de ea era sfărîmată de stînca muntelui ; şi nimeni nu putea să urce pe acel munte, atît era el de prăpăstios.

Aşa încît călătorii ce izbutiseră să scape de la pieirea corăbiei noastre, şi eu însumi, rămăserăm uluiţi şi împietriram pe ţărm, năuci de toate bogăţiile ce le aveam sub ochi şi de jalnica soartă ce ne aştepta în mijlocul acelor potoape de nestemate.

Rămăserăm, aşadar, o bucată de vreme pe ţărm, fără a şti ce hotărîre să luăm ; apoi, întrucît găsisem şi ceva merinde, le împărţirăm cinstit între noi. Or, soţii mei, care nu erau dedaţi cu năprasnele, îşi mîncară porţia degrabă ; aşa că nu ţinu mult pînă ce, la un răstimp, după putinţa de îndurare a fiecăruia, începură să se zăvîrşească unul după altul, din lipsă de hrană. Eu însă ştiui să-mi legumesc cu chibzuială bucatele, şi nu mîncai decît o singură dată pe zi ; de altminteri, găsisem şi alte merinde, despre care însă mă ferii să le pomenesc tovarăşilor mei.

Aceia dintre noi care muriră cei dintîi fură îngropaţi de către ceilalţi, după ce erau spălaţi şi puşi într-un linţoliu întocmit din pînzeturile adunate de pe ţărm. Şi la lipsurile acelea, se mai adăuga şi o molimă de pîntecăraie, pricinuită de boarea jilavă a mării. Aşa că soţii mei nu zăboviră să piară pînă la unul ; şi eu însumi am fost cel care am săpat cu mîna mea groapa celui din urmă.

În acea clipă, nu-mi mai rămîneau decît tare puţine merinde, cu toată cumpătarea şi chibzuinţa mea ; şi, cum vedeam că mi se apropie ceasul morţii, începui să mă jelui în mine, gîndind : „De ce n-am murit înaintea soţilor mei care mi-ar fi împlinit îndatoririle cele de pe urmă, spălîndu-mă şi îngropîndu-mă ! Nu se află ajutor şi putere decît întru Allah cel atotputernic !“ Şi-ncepui să-mi muşc mîinile acolo, de deznădejde.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute zecea noapte

Ea urmă :

Mă hotărîi atunci să mă ridic şi mă apucai să sap o groapă adîncă, zicîndu-mi : „Cînd oi simţi că-mi vine clipa cea de pe urmă, am să mă tîrăsc în groapa asta unde am să mor. Vîntul are să-şi ieie grija de-a aduna fir cu fir nisipul peste capul meu şi de a-mi astupa groapa.“ Şi, înfăptuind acea muncă, îmi căinam lipsa de înţelepciune şi plecarea din ţara mea, în ciuda tuturor cîte îndurasem în călătoriile mele de mai înainte şi a cîte păţisem în cea dintîi, în cea de-a doua, în cea de-a treia, în cea de-a patra şi în cea de-a cincea, şi fiecare păţanie fusese mai rea decît cea de dinaintea ei. Şi-mi ziceam : „De cîte ori te-ai căit, şi iar ai luat-o de la cap ! Ce zor aveai tu să mai călătoreşti ? N-aveai la Bagdad destule bogăţii

și cît să cheltuiești fără de socoteală și fără de teamă că ți-ai slei vreodată comorile ce-ar fi de-ajuns pentru două vieți ca a ta ?

După asemenea gînduri, urmă îndată o altă cugetare pricinuită de vederea rîului. Îmi spusei, în adevăr : „Pe Allah ! rîul acesta trebuie să aibă numaidecît un început și un sfîrșit. Îi văd bine începutul de-aici, dar sfîrșitul lui este nevăzut. Ci rîul care se afundă astfel sub acest munte trebuie, nu încape îndoială, să iasă undeva, de cealaltă parte. Așa încît gîndesc că singura socoteală cu adevărat de folos ca să scap de-aici este de a-mi înjgheba vreo plută, de a mă așeza pe ea și de a mă lăsa dus de curgerea apei care are să mă facă să intru în peșteră. De mi-o fi ursit așa, am să aflu astfel mijlocul de a mă izbăvi ; de nu, am să mor acolo înlăuntru și lucrul are să fie mai puțin amarnic decît a muri de foame pe țărmul acesta !“

Mă ridicai, așadar, oleacă mai întărit de un asemenea gînd și mă apucai îndată să-mi înfăptuiesc planul. Adunai trunchiuri mari de aloe-comari și de aloe-chinezesc și le legai strașnic între ele cu vițe groase, pusei deasupra scînduri mari strînse de pe țărm, și care ajunseseră acolo de la năvile naufragiate, și durai totul în forma unei plute tot atît de late ca și rîul, sau mai degrabă ceva mai puțin lată, dar nu cu mult. Cînd treaba aceasta fu gata, încărcai pe plută cîțiva saci mari umpluți cu pietre de rubin, cu perle și cu toate soiurile de nestemate, alegîndu-le pe cele mai mari, acelea care erau cît niște pietroaie ; și mai luai și cîteva baloturi cu chihlimbar cenușiu, pe care îl alesei cît mai bun și spălat de orice necurățenii ; și avusei grijă să iau și ceea ce îmi mai rămăsese din provizii. Așezai apoi totul în

bună cumpănă pe plută, fără să uit a lua și două scînduri drept vîsle, și la sfîrșit mă îmbarcai deasupra, încredințîndu-mă voinței lui Allah și aducîndu-mi aminte versurile poetului :

Prietene, fugi repede din țara
În care asuprirea-nfige gheara,
Și lasă să răsune goala casă
De jalea celui ce-o-nălță frumoasă ;
Un alt pămînt găsi-vei tu, bun, rău,
În locu-acestui vechi pămînt al tău —
Dar suflet numai unu-i dat, oricui,
Nu mai găsești un altu-n locul lui.
Și nu te mai mîhni de ce năpaste
Ți-i dat în pragul nopții să te-adaste,
Căci cît de mare-ar fi el, nenorocul,
Îi vine pîn'la urmă și sorocul.
Și nu uita că, de ți s-a menit
Un colț de lume să-ți găsești sfîrșit,
Nu vei putea să-ți sapi nicicînd mormînt,
Oricît te-ai strădui, în alt pămînt.
Iar de-ai ajuns la greu și la nespor,
Zadarnic cauți vreun sfătuitor,
Căci nimeni nu-i să-ți deie sfat mai bine
Ca inima și sufletul din tine.

Pluta fu, așadar, luată de ape și dusă sub bolta peșterii, unde începu a se freca strașnic de pereți și unde și eu mă lovii de nenumărate ori cu capul de boltă. Așa încît, speriat de bezna adîncă în care mă trezii deodată, aș fi vrut să mă întorc pe țărm. Dar nu mai puteam să dau îndărăt ; curgerea puternică a apelor mă tîra tot mai în adînc, iar albia rîului ba se lărgea, ba se îngusta, pe cînd beznele se făceau tot mai dese în juru-mi și mă

chinuiau mai mult ca orice. Atunci, dînd drumul vîslelor, care de altminteri nu-mi slujiseră la mare lucru, mă aruncai pe pîntece de-a lungul plutei, spre a nu-mi sparge capul de boltă, şi, nu ştiu cum, mă afundai în nesimţirea unui somn adînc.

Somnul meu trebuie să fi ţinut un an, ori şi mai mult, de-ar fi să judec după suferinţa care, de bună seamă, îl pricinuise. Oricum, cînd mă trezii, mă aflam în plină lumină. Deschisei ochii mai bine şi mă văzui întins pe iarbă, într-o cîmpie largă ; iar pluta mea era legată la ţărmul unui rîu ; şi peste tot în juru-mi se aflau indieni şi abisinieni.

Cînd oamenii aceia văzură că mă trezesc, începură să-mi vorbească ; eu însă nu înţelegeam limba lor şi nu ştiui ce să le răspund. Ba şi începusem să socot că totul nu era decît un vis, cînd deodată văzui înaintînd către mine un om care îmi spuse în limba arabă :

— Pacea fie cu tine, o, frate ! Cine eşti, de unde eşti şi ce pricină te-a făcut să vii în ţara aceasta ? Iată, noi sîntem plugari şi am venit aici ca să ne udăm semănăturile şi ogoarele. Am zărit pluta pe care stăteai adormit, am oprit-o şi am legat-o la mal : pe urmă, am aşteptat să te trezeşti singur, încet-încetişor, ca să nu te sperii. Povesteşte-ne, aşadar, prin ce întîmplare te afli în locul acesta !

Eu îi răspunsei :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne ! Dă-mi mai întîi să mănînc, căci sînt flămînd ; şi apoi întreabă-mă cît ţi-o plăcea.

La aceste cuvinte, omul se grăbi să alerge şi să-mi aducă hrană ; şi eu mîncai pînă ce mă săturai şi mă liniştii şi mă întremai. Simţii atunci sufletu-mi venindu-şi la loc şi-i mulţumii lui Allah de întîmplare şi mă firitisii din toată inima

că scăpasem din acea apă subpămînteană. După care, le povestii celor ce mă înconjurau toate cîte mi se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrșit.

După ce îmi ascultară istorisirea, rămaseră uimiți, ca de-o minune și începură să-și vorbească între ei. Și cel care vorbea arăbește mă lămuri ce-și spuneau, așa cum de altminteri îi făcuse și pe ei să înțeleagă vorbele mele. Erau cuprinși de atîta minunare, încît vroiau să mă ducă la regele lor, spre-a auzi și el întîmplările mele. Eu primii numaidecît ; și ei mă duseră. Și nu pregetară a-mi căra și pluta, așa cum era, cu baloturile de chihlimbar și cu sacii cei mari plini de nestemate.

Regele, căruia îi povestiră cine sînt, mă primi cu multă prietenie ; și, după salamalekurile de cuviință, îmi ceru să-i povestesc și lui pățaniile mele. Mă supusei pe dată și-i istorisii tot ce mi se întîmplase, fără a lăsa uitării nici un amănunt.

La povestirea mea, regele acelei insule, insulă numită Serendib, fu cum nu se poate mai mirat și mă lăudă mult că scăpasem cu viață după toate primejdiile prin care trecusem. Iar eu dorii a-i arăta că atîtea călătorii îmi folosiseră totuși la ceva și mă grăbii să deschid înaintea lui sacii și baloturile mele.

Atunci regele, care era foarte priceput la nestemate, se minună nespus de pietrele mele ; iar eu, în semn de cinstire față de el, alesei cîte o piatră, cît mai frumoasă, din fiecare fel de nestemate, și tot așa și cîteva perle voinice și niște bucăți întregi de aur și de argint, și i le detei în dar. El binevoi să le primească și, la rîndu-i, mă copleși cu bunăvoințe și cu cinstiri, și mă rugă să locuiesc chiar în palatul său. Ceea ce făcui. Așa încît, din ziua aceea, ajunsei prietenul regelui și al celor mai de seamă oameni de pe insulă. Și toți

mă întrebau despre țara mea, iar eu le răspundeam ; și, la rîndu-mi, îi întrebam și eu despre țara lor, iar ei îmi răspundeau. Aflai astfel că insula Serendib avea optzeci de parasanji în lungime și optzeci în lățime ; că acolo se afla un munte, care era cel mai înalt de pe tot pămîntul, și pe vîrful căruia Adam, tatăl nostru, locuise o bucată de vreme ; că ea avea multe perle și pietre scumpe, mai puțin frumoase, este adevărat, decît cele din baloturile mele, și mulți cocotieri.

Cînd povestea ajunse aici Scherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute unsprezecea noapte

Ea urmă :

Într-o zi, regele de la Serendib mă întrebă despre treburile obștești din Bagdad și despre felul de a cîrmui al califului Harun Al-Rașid. Și eu îi povestii cît de drept și cît de plin de mărinimie era califul, și stăruii îndelung asupra meritelor și a însușirilor lui. Și regele de la Serendib rămase uimit și îmi spuse :

— Pe Allah ! văd că marele calif cunoaște, în adevăr, înțelepciunea și arta de a-și cîrmui împărăția. Iar tu m-ai făcut, iată, să prind mare dragoste față de el. Așa că aș dori nespus să-i pregătesc niște daruri vrednice de el și să i le trimit prin tine !

Eu răspunsei îndată :

— Ascult și mă supun, o, stăpîne al meu !. Hotărît ! am să înmînez cu credință darul tău califului, care are să fie peste poate de încîntat. Și am să-i spun totodată și ce prieten minunat îi ești și că se poate întemeia pe sprijinul tău !

La aceste cuvinte, regele de la Serendib dete cîteva porunci musaipilor lui, care se grăbiră să le împlinească. Și iată din ce era alcătuit darul pe care ei mi-l înmînară pentru califul Harun Al-Rașid. Era, mai întîi, un mare vas tăiat dintr-o singură piatră de rubin, minunat la culoare, înalt de o jumătate de picior și gros de un deget. Vasul acesta, avînd forma unei cupe, era plin tot cu perle rotunde și albe, fiecare mare cît o alună. Era, apoi, un covor făcut dintr-o piele de șarpe uriașă, cu niște solzi mari cît un dinar de aur, care avea puterea de a vindeca de orice boală pe cei ce se culcau pe el. În al treilea rînd, erau două sute de boabe de camfor din cel mai ales, fiecare boabă fiind de mărimea unui fistic. În al patrulea rînd, erau doi colți de elefant, fiecare lung de doisprezece coți și lat, la rădăcină, de doi coți. Pe deasupra, mai era, acoperită cu nestemate, o tînără fată de la Serendib, cu pielea chihlimbărie.

Totodată, regele mi-a dat și o scrisoare pentru emirul dreptcredincioșilor, spunîndu-mi :

— Să-l rogi pe calif să mă ierte pentru puținul pe care i-l trimit în dar. Și să-i spui că-l iubesc tare mult.

Și eu îi răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Și îi sărutai mîna. Atunci el îmi spuse :

— Ci, Sindbad, dacă vrei să rămîi în împărăția mea, te-am prețui ca pe capul și ca pe ochii noș-

tri ; şi, în această împrejurare, aş trimite pe altul în locu-ţi la califul de la Bagdad.

Atunci eu strigai :

— Pe Allah ! o, rege al veacului, mărinimia ta este o mărinimie de nespus şi m-ai copleşit cu binefacerile tale ; dar tocmai se află gata de plecare spre Basra o corabie şi tare aş dori să mă îmbarc pe ea spre a mă duce să-mi văd rudele, copiii şi ţara.

La aceste cuvinte, regele nu vru să mă silească a rămîne, şi trimise numaidecît să fie adus la el căpitanul corăbiei cu pricina, laolaltă cu neguţătorii ce plecau împreună cu mine, şi le dete nenumărate îndrumări în privinţa mea, poruncindu-le să se poarte faţă de mine cu toată cinstirea. Plăti el însuşi preţul călătoriei mele şi îmi făcu daruri multe — lucruri de preţ pe care le mai păstrez şi acum, căci nu m-am putut hotărî a le vinde, drept amintire de la acel minunat rege din Serendib.

După ce îmi luai rămas-bun de la rege şi de la toţi prietenii pe care mi-i făcusem în vremea şederii mele pe acea insulă încîntătoare, mă îmbarcai pe corabia care îndată înălţă pînzele. Plecarăm cu vînt bun, încredinţîndu-ne îndurării lui Allah, şi navigarăm din insulă în insulă şi din mare în mare, pînă ce ajunserăm, prin mila lui Allah, în deplină pace la Basra, de unde eu plecai grabnic la Bagdad, cu bunurile mele şi cu darul menit califului.

Aşa că, înainte de orice, mă dusei la palatul emirului dreptcredincioşilor şi fusei primit în sala de primire. Sărutai pămîntul dinaintea califului, îi înmînai scrisoarea şi darurile, şi îi povestii cu de-amănuntul întîmplarea mea.

După ce califul isprăvi de citit scrisoarea regelui de la Serendib şi după ce cercetă darurile, mă în-

trebă dacă acel rege era așa de bogat și așa de puternic pe cît arătau scrisoarea și peșcheșurile de la el. Eu îi răspunsei :

— O, emire al dreptcredincioșilor, pot să depun mărturie că regele de la Serendib nu se laudă întru nimic. Ba, la puterea și la bogăția sa, el adaugă și un mare simț al dreptății, și își ocîrmuiește norodul cu înțelepciune. El e singur cadiu în împărăția lui, unde de altminteri oamenii sînt atît de pașnici, încît niciodată nu au între ei neînțelegeri. În adevăr, regele acesta este vrednic de prietenia ta, o, emire al dreptcredincioșilor !

Califul fu mulțumit de cuvintele mele și îmi spuse :

— Scrisoarea pe care o cetii și vorbele ce le rostișsi îmi dovedesc că regele de la Serendib este un om desăvîrșit, care cunoaște învățăturile înțelepciunii și ale bunei cuviințe ! Fericit este norodul peste care ocîrmuiește !

Apoi califul mă dărui cu o rantie de preț și cu daruri scumpe, și mă copleși cu cinstiri și cu hatîruri, și vru ca povestea mea să fie scrisă de către diecii cei mai iscusiți, spre a fi păstrată între letopisețele domnești.

Eu, atunci, ieșii din sală și alergai către ulița și către casa mea, unde trăii în bogății și în fală, între rudele și prietenii mei, uitînd necazurile trecute și negîndind decît cum să sorb din viață toate bunurile pe care ea mi le putea dărui.

Și așa-i povestea celei de-a șasea călătorii a mea. Mîine, însă, dacă Allah vrea, am să vă povestesc, oaspeți ai mei, istoria celei de a șaptea călătorii, care-i mai minunată și mai uluitoare decît toate celelate șase dimpreună.

Şi Sindbad-marinarul porunci să se aştearnă masa pentru ospăţ şi să se aducă cina oaspeţilor săi, printre care era şi Sindbad-hamalul, căruia îi dărui, înainte de plecare, o sută de dinari de aur, ca şi în celelalte zile. Şi hamalul se duse acasă, minunîndu-se de tot ceea ce auzise. Şi-a doua zi, îşi făcu rugăciunea de dimineaţă şi se întoarse la palatul lui Sindbad-marinarul.

După ce toţi oaspeţii fură laolaltă şi după ce mîncară şi băură şi tăifăisuiră între ei, şi rîseră şi ascultară cîntece şi zvoana alăutelor, se aşezară roată, gravi şi tăcuţi. Şi Sindbad-marinarul povesti astfel :

CEA DE A ŞAPTEA POVESTIRE A LUI SINDBAD-MARINARUL ŞI CARE-I A ŞAPTEA ŞI CEA DIN URMĂ CĂLĂTORIE A SA

Aflaţi, o prieteni ai mei, că, la întoarcerea mea din cea de a şasea călătorie, mi-am lăsat cu hotărîre la o parte orice gînd de-a mai face vreo alta de-aici înainte ; căci nu numai că vîrsta nu-mi mai îngăduia drumurile cele îndepărtate, dar cu adevărat nu mai aveam nicidecum dorinţa de-a mă mai lăsa ispitit de vreo nouă călătorie, după toate primejdiile trăite şi după toate necazurile încercate. De altminteri, ajunsesem cel mai bogat om din Bagdad, iar califul trimitea adesea să fiu chemat la el ca să audă din gura mea povestirea lucrurilor neobişnuite pe care le văzusem de-a lungul călătoriilor mele.

Într-o zi, califul trimise să mă cheme, după obiceiul lui, şi eu tocmai mă pregăteam să-i povestesc una, ori două, ori trei păţanii de-ale mele, cînd el îmi spuse :

— Sindbad, trebuie să pleci la regele de la Serendib și să-i duci răspunsul meu și darurile pe care i le-am menit. Nimeni nu cunoaște ca tine calea către acea împărăție al cărei rege de bună seamă că are să fie tare mulțumit să te vadă iar! Pregătește-te, așadar, să pornești chiar astăzi; căci n-ar fi nici cuviincios să rămînem datori regelui acelei insule, nici vrednic ca noi să mai zăbovim cu răspunsul și cu ploconul nostru!

La cuvintele acestea ale califului, lumea se înnegură dinaintea feței mele și rămăsei peste poate de năuc și de uluit. Izbutii totuși să-mi stăpînesc simțămintele, spre a nu-i fi pe neplac califului; și, măcar că mă juruisem să nu mai ies vreodată din Bagdad, sărutai pămîntul dinaintea califului și răspunsei că ascult și că mă supun. El atunci porunci să mi se deie zece mii de dinari de aur pentru cheltuielile mele de călătorie și îmi înmînă o scrisoare scrisă de mîna lui și darurile menite regelui de la Serendib.

Și iată din ce erau alcătuite acele daruri: era, mai întîi, un măreț pat întreg, de urșinic vișiniu, ce putea să tot prețuiască o sumă grozavă de dinari de aur; era încă un pat de o altă culoare, și încă unul de altă culoare; erau o sută de mantii de stofă aleasă și brodată, de la Kufa și de la Alexandria, și cincizeci de la Bagdad; era un vas de cornalină albă, din vremuri străvechi, și pe peretele căruia era închipuit un războinic înarmat cu un arc încordat împotriva unui leu; erau încă și multe alte lucruri pe care n-aș mai isprăvi să le pomenesc și, pe deasupra, era și o pereche de cai din cea mai frumoasă rasă din Arabia.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

Eu, atunci, fusei nevoit să plec, împotriva voii mele, de această dată, și mă îmbarcai la Basra pe o corabie gata de plecare.

Soarta ne fu într-atîta de prielnică, încît după două luni, numărate zi la zi, sosirăm la Serendib în bună pace. Și zorii să-i duc regelui plocoanele și scrisoarea de la emirul dreptcredincioșilor.

Regele, cînd mă văzu iar, se îmbujoră și se lumină ; și fu nespus de bucuros de darurile califului. Vru atunci să mă mai țină la el o lungă bucată de vreme ; ci eu nu primii să rămîn decît numai răstimpul cît să mă hodinesc. După care, îmi luai bun-rămas de la el și, încărcat de daruri și de plocoane, mă grăbii să mă îmbarc iarăși spre-a lua calea îndărăt spre Basra, așa cum venisem.

Vîntul la început ne fu prielnic, și cel dintîi loc unde poposirăm la țărm fu un ostrov numit insula Sin. Și cu adevărat că pînă acolo fusesem într-o stare de desăvîrșită mulțumire ; și, în vremea traversării, vorbeam între noi și tăifăsuiam și stam la taclale, ba despre una, ba despre alta, tare plăcut.

Într-o zi însă, cum părăsisem de-o săptămînă insula aceea, unde negustătorii făcuseră felurite schimburi și cumpărări, și cum ședeam tolăniți cuminte, după obiceiul nostru, deodată izbucni peste capetele noastre o furtună năprasnică, și o

ploaie cu găleata ne năpădi. Noi atunci ne grăbirăm să întindem pînze de cînepă peste baloturile şi peste mărfurile noastre, spre a le feri să nu le strice apa, şi începurăm să ne rugăm lui Allah să îndepărteze toată primejdia din calea noastră.

Pe cînd ne aflam în starea aceasta, căpitanul navei se ridică, îşi strînse mijlocul în cingătoare, îşi suflecă mînecile şi îşi sumese poalele hainei, după care se căţără în vîrful catargului, de unde începu să privească îndelung la dreapta şi la stînga. Pe urmă coborî, îngălbenit de tot la chip, ne privi cu o înfăţişare de nespusă deznădejde, începu să-şi deie în tăcere lovituri amarnice peste obraji şi să-şi smulgă barba. Noi atunci, speriaţi foarte, alergarăm la el şi îl întrebarăm :

— Ce este ?

El ne răspunse :,

— Este genunea ! Bociţi-vă soarta şi luaţi-vă bun rămas unii de la alţii. Aflaţi, dar, că apele ne-au abătut de la drumul nostru şi ne-au aruncat la marginile mărilor lumii.

Apoi, vorbind astfel, căpitanul îşi deschise cufărul şi scoase de acolo un sac de bumbac pe care-l deznodă şi din care luă nişte praf ce se asemuia cu cenuşa. Înmuie pulberea aceea cu un pic de apă, aşteptă cîteva clipite şi apoi se apucă să tragă pe nas amestecul. După care, luă din cufăr o cărticică, ceti din ea, murmurînd, cîteva foi şi sfîrşi spunîndu-ne :

— Aflaţi, o, călătorilor, că această carte îmi adevereşte presupunerile. Pămîntul pe care-l vedeţi ivindu-se înaintea noastră, în depărtare, este pămîntul cunoscut sub numele de Ţărîmul Re-

gilor. Acolo se află mormîntul stăpînului nostru Soleiman fiul lui Daud (asupra lor amîndurora fie rugăciunea şi pacea !). Şi marea aceasta în care ne aflăm este locuită de dihănii ale apelor, care pot înfuleca, dintr-o singură sorbitură, cele mai mari corăbii cu toată încărcătura şi cu toţi călătorii de pe ele. Iată-vă, dar, prevestiţi ! Uassalam !

După ce auzirăm vorbele acestea ale căpitanului, rămaserăm uluiţi peste măsură ; şi tocmai ne întrebam ce urma să se întîmple, cînd deodată ne simţirăm săltaţi cu navă cu tot, apoi coborîţi năprasnic, în vreme ce un muget cumplit ca tunetul se ridica din mare. Fuserăm atît de spăimîntaţi, încît ne făcurăm rugăciunea cea de pe urmă. Şi iată că dinaintea noastră, pe apa clocotindă, zărirăm înaintînd către corabie o dihanie înaltă cît un munte, apoi o a doua dihanie, încă şi mai mare, şi o a treia, care venea după ele, mare cît celelalte două laolaltă. Aceasta din urmă sări deodată peste marea ce se desfăcu ca o prăpastie, deschise un bot mai larg ca o genune şi înghiţi trei părţi din corabia noastră, cu tot ceea ce se afla pe ea. Eu abia avusei vreme să mă dau îndărăt către capătul navei şi să sar în mare, pe cînd dihania sfîrşea de înghiţit în pîntecele ei cea de-a patra parte a corăbiei şi pierea în adîncuri laolaltă cu celelalte două soaţe ale sale.

Ci eu izbutii să mă agăţ de o scîndură ce se rupsese din corabia sfărîmată sub dinţii dihaniei de ape, şi putui, după nenumărate anevoinţi, să răzbat pînă la ţărmul unei insule care, din norocire, era acoperită cu pomi roditori şi scăldată de un rîu cu o apă minunată. Băgai însă de seamă că rîul acela curgea cu o mare iuţeală, şi în aşa

fel, de stîrnea un vuiet ce se auzea pînă hăt departe.

Atunci, amintindu-mi de felul cum scăpasem de moarte de pe insula cu nestemate, îmi veni în gînd să-mi întocmesc o plută, ca și cea de odinioară, și să mă las dus de curgerea apelor. Căci, măcar că această nouă insulă era tare darnică, vroiam să încerc a mă întoarce iară în țara mea. Și îmi ziceam : „Dacă izbutesc să scap, totul are să fie cum nu se poate mai bine și am să mă juruiesc că nicicînd n-am să mai fac să-mi vină pe limbă vorba călătorie și că nicicînd n-am să mă mai gîndesc la călătorie cîtă viață-oi mai avea de trăit. Dacă, dimpotrivă, am să pier în încercarea mea, și atunci are să fie tot cum nu se poate mai bine ; căci în felul acesta aș isprăvi pe totdeauna cu necazurile și cu primejdiile."

Mă ridicai, așadar, pe dată și, după ce mîncai cîteva poame, strînsei o mare grămadă de trunchiuri groase de copac, al căror soi nu-l cunoaștem pe atunci, dar care aflai mai tîrziu că erau de lemn de sandal, din cel mai prețuit. Isprăvind cu strînsul trunchiurilor, pornii să caut cu ce să fac sfori și frînghii, și la început nu găsii nimic ; zării însă pe copaci niște plante agățătoare și mlădii, destul de tari, ce mi-ar fi putut fi de folos. Tăiai atîtea cîte-mi erau de trebuință și mă slujii de ele spre a lega laolaltă trunchiurile cele vîrtoase de sandal. Întocmii astfel o plută largă, pe care așezai poame multe și mă îmbarcai apoi și eu, rostind : „De-oi scăpa, va fi numai din mila lui Allah !"

Abia mă așezasem pe plută și-abia o dezlegasem de la mal, că și fu luată de ape cu o iuțeală înfricoșătoare, iar eu ameții și căzui leșinat, întocmai

ca un pui de găină beat, peste grămada de poame pe care-o pusesem acolo.

Cînd îmi venii în fire, privii împrejuru-mi şi rămăsei mai mult ca oricînd înlemnit de spaimă şi asurzit de un vuiet ca de tunet. Rîul nu mai era decît o năvală de spumă clocotindă care, mai iute ca vîntul şi izbindu-se de stînci, se prăvălea către o prăpastie căscată, pe care mai mult o simţeam decît o vedeam. Fără de îndoială că aveam să mă zdrobesc căzînd acolo, cine ştie de la ce înălţime.

La gîndul acesta înfricoşător, mă agăţai cu toate puterile mele de trunchiurile plutei şi închisei ochii ca să nu mă mai văd în clipa zdrobirii şi a pieirii, şi rostii numele lui Allah, înainte de a muri. Şi dintr-o dată, în loc să mă rostogolesc în prăpastie, simţii pluta oprindu-se scurt pe apă, şi deschisei ochii o clipită spre a vedea în ce loc mă aflam la moartea mea, şi-aşa mă văzui nesfărîmat nicicum de stînci, ci prins, dimpreună cu pluta, într-un năvod peste măsură de mare pe care nişte oameni îl aruncaseră de pe ţărm peste mine. Fusei prins în felul acesta şi tîrît către ţărm. Şi-acolo fusei scos, mai mult mort decît viu, dintre ocheţii năvodului, în vreme ce pluta era trasă la mal.

Cum stam întins acolo, sfîrşit şi dîrdîind, înaintă către mine un preacinstit şeic cu barba albă, care începu prin a-mi ura bun venit. Apoi mă învălui în nişte haine calde, care îmi făcură nespus de bine.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

Odată reînviorat de îngrijirile şi de mesagiul pe care bătrînul avu bunătatea să mi le facă, putui să mă ridic în capul oaselor, fără însă a-mi recăpăta încă putinţa de a grăi. Atunci bătrînul mă sprijini de braţ şi mă duse încetişor pînă la hamam unde puse să mi se facă o baie straşnică ce izbuti să-mi redeie suflarea, apoi mă puse să miros parfumuri tari şi-mi vărsă din ele şi peste tot trupul, după care mă duse acasă la el.

Cînd intrai în casa acelui bătrîn, toţi ai lui se bucurară nespus de sosirea mea şi mă primiră cu multă căldură şi cu semne de prietenie. Însuşi bătrînul mă pofti să mă aşez în mijlocul divanului din sala de primire şi mă îmbie să mănînc lucruri de cel mai bun soi şi să beau o apă desfătătoare, înmiresmată cu flori. După care, arseră în juru-mi tămîie, iar roabele îmi aduseră apă caldă şi îmbălsămată şi îmi puseră dinainte ştergare tivite cu mătase. După care, bătrînul mă duse într-o odaie tare frumos mobilată şi plecă apoi încetişor. Ci lăsă la poruncile mele feluriţi robi care, din vreme în vreme, veneau să vadă dacă n-aveam trebuinţă de slujba lor.

Vreme de trei zile fusei ospeţit astfel, fără ca să mă supere cineva cu vreo întrebare. Şi nu lăsau să-mi lipsească nimic, îngrijindu-mă cu bunăvoinţă, pînă ce într-un sfîrşit simţii că mi se întorseseră puterile de-a binelea şi că sufletul şi inima mi se întremaseră. Atunci, cum era în

dimineața celei de-a patra zile, bătrînul veni și se așeză lîngă mine și, după salamalek, îmi spuse :

— O, oaspete al nostru, sosirea ta ne-a umplut de voie bună și de plăcere ! Binecuvîntat fie Allah că ne-a scos în calea ta, spre-a te scăpa de la prăpastie ! Cine ești și de unde vii ?

Eu, atunci, îi mulțumii din suflet bătrînului pentru binele nemăsurat pe care mi-l făcuse mîntuindu-mi viața și pe urmă dîndu-mi să mănînc de minune și să beau de minune și miresmîndu-mă de minune, și îi spusei :

— Mă cheamă Sindbad-marinarul ! Mi se spune așa din pricina multelor mele călătorii pe mare și a nemaipomenitelor întîmplări care, de-ar fi scrise cu acul în colțul ochiului, ar sluji de învățătură celor ce-ar ceti cu luare-aminte.

Și-i povestii bătrînului istoria mea, de la început pînă la sfîrșit, fără a ocoli nici un amănunt.

Atunci bătrînul fu peste măsură de uimit și rămase vreme de un ceas fără a putea grăi, atîta de tulburat fusese de cele ce auzise. Într-un sfîrșit, înălță fruntea, îmi mai mărturisi o dată bucuria lui că mă ajutorase, și îmi zise :

— Acum, o, oaspete al meu, de vrei să-mi asculți sfatul, vinde-ți mărfurile care de bună seamă că prețuiesc bani buni, datorită rarității și calității lor !

La cuvintele acestea ale bătrînului, rămăsei peste măsură de uimit și, neștiind nici ce vroia el să zică, nici despre ce mărfuri vorbea, devreme ce pierdusem totul, tăcui deocamdată răstimp de cîteva clipe ; pe urmă, întrucît totuși nu voiam să las să-mi scape un chilipir atît de neobișnuit ce mi se ivea pe neașteptate, răspunsei :

— Lucru-i cu putință !

Atunci bătrînul îmi spuse :

— Să nu ai nici o grijă, copilul meu, în privința mărfii tale. Nu trebuie decît să te scoli și să mă însoțești la suk. Și mă însărcinez eu cu tot restul. Dacă la mezat prețul mărfii are să se ridice la o sumă ce ne-ar putea conveni în adevăr, avem să-l primim ; de nu, am să-ți fac binele de a păstra marfa în magaziile mele pînă ce prețurile au să crească ; și-atunci, avem să putem scoate prețul cel mai bun.

Eu, atunci, rămăsei tot mai năuc în sine-mi ; ci nu mă arătai întru nimic, căci îmi ziceam : „Mai ai răbdare, Sindbad, și-ai să vezi lămurit despre ce este vorba !“ Și-i spusei bătrînului :

— O, preacinstite taică, ascult și mă supun ! Tot ce socoti-vei tu că e bine să fac are să fie plin de binecuvîntare. Din parte-mi, după tot ce-ai făcut spre binele meu, n-aș putea decît să mă supun voinței tale !

Și mă ridicai pe dată și-l însoții la suk.

Cînd ajunserăm în mijlocul sukului unde aveau loc vînzările la mezat, care nu fu mirarea mea de a-mi vedea pluta adusă acolo și înconjurată de o mulțime de zarafi și de negustători care o priveau cu prețuire și cu clătinări de cap. Și din toate părțile auzeam strigăte de laudă.

— Ya Allah ! ce minunat soi de sandal ! Nicăieri în lume nu se află un asemenea soi !

Eu atunci înțelesei că aceasta era marfa cu pricina și socotii nimerit, pentru vînzare, să iau o înfățișare mîndră și cumpănită.

Ci iată că numaidecît bătrînul, ocrotitorul meu, apropiindu-se de căpetenia samsarilor, îi spuse :

— Deschide mezatul !

Şi mezatul fu deschis, cu o mie de dinari drept preţ de început pentru plută. Şi şeicul samsarilor strigă :

— La o mie de dinari, pluta de sandal, o, cumpărătorilor !

Atunci bătrînul strigă :

— O iau eu la două mii !

Un altul însă strigă :

— La trei mii !

Şi negustătorii urcară mai departe preţul de mezat, pînă la zece mii de dinari. Atunci căpetenia misiţilor privi către mine şi mă întrebă :

— S-au dat zece mii ! Nu se mai adăugă nimic.

Ci eu spusei :

— Nu vînd la preţul acesta !

Atunci ocrotitorul meu se apropie de mine şi îmi spuse :

— Copilul meu, sukul, în aceste vremi, nu e prea spornic şi marfa şi-a cam pierdut din căutare. E mai bine, aşadar, să primeşti preţul dat. Ci eu, dacă vrei, am să-l mai sporesc pe seama mea, şi adaug o sută de dinari ! Vrei, dar, să laşi totul la zece mii şi o sută de dinari ?

Răspunsei :

— Pe Allah ! bunule taică, numai pentru tine am s-o fac, drept recunoştinţă faţă de binefacerile tale ! Primesc să-ţi las lemnul pentru această sumă !

La cuvintele acestea, bătrînul porunci robilor lui să ducă tot sandalul în magaziile cu prisoase, şi mă luă la casa lui, unde îmi numără pe loc zece mii şi o sută de dinari, şi îi închise într-o lădiţă straşnică, a cărei cheie mi-o dete mie, mai şi mulţumindu-mi pentru ceea ce făcusem pentru el.

La urmă, porunci să se întindă masa, şi mîncarăm şi băurăm şi tăifăsuirăm voioşi. După care, ne spălarăm pe mîini şi pe gură ; el îmi spuse apoi :

— Copilul meu, vreau să-ţi fac o rugăminte pe care doresc s-o primeşti !

Eu răspunsei :

— Taică, orice-ar fi, mi-i plăcut să-ţi încuviinţez!

El îmi spuse :

— Vezi, fiule, că am ajuns un om tare înaintat în vîrstă şi că nu am nici un urmaş de parte bărbătească, să-mi poată moşteni într-o zi bunurile. Ci trebuie să-ţi spun că am o fiică, destul de tînără încă, plină de farmec şi de drăgălăşie, care are să fie bogată foarte la moartea mea. Aşa că aş dori să ţi-o dau de soţie, dar numai dacă primeşti să locuieşti în ţara noastră şi să trăieşti traiul nostru. Ai să fii în felul acesta stăpîn peste tot ceea ce am eu şi peste tot ceea ce ocîrmuieşte mîna mea. Şi-ai să mă înlocuieşti în domnia mea şi în stăpînia bunurilor mele !

Cînd auzii cuvintele acestea ale bătrînului, coborîi capul în tăcere şi rămăsei aşa, fără să rostesc o vorbă. El atunci urmă :

— Crede-mă, fiule, împlineşte-mi ceea ce îţi cer ! Şi ai să fii binecuvîntat ! Adaug, spre a-ţi linişti sufletul, că după moartea mea vei putea să te întorci în ţara ta luîndu-ţi şi soţia, pe fiica mea. Nu-ţi cer decît să rămîi aici vreme cîtă mai mi-e hărăzită pe pămînt.

Eu, atunci, răspunsei :

— Pe Allah, taică şeikule, tu mi-eşti ca şi un părinte şi, dinaintea ta, nu pot avea altă părere, nici lua altă hotărîre decît ceea ce ţi-e prielnic ; că eu, în viaţa mea, de fiecare dată cînd am vrut să înfăptuiesc vreun plan, n-am dat decît de neca-

zuri şi de dezamăgiri. Aşa că sînt gata să mă supun voinţei tale !

Numaidecît bătrînul, bucuros peste măsură de răspunsul meu, porunci robilor lui să se ducă să caute pe cadiu şi pe martori, care nu zăboviră să sosească...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patrusprezecea noapte

Ea urmă :

...care nu zăboviră să sosească. Şi bătrînul mă căsători cu fata lui şi ne dete un ospăţ strașnic şi ne făcu o nuntă strălucitoare. După care mă duse la fiica lui, pe care eu încă nu o văzusem. O găsii desăvîrşit de frumoasă şi de dulce, gingaşă la boiu şi la chip. Şi mai era şi împodobită cu straie bogate, şi ce purta pe ea preţuia mii de dinari de aur, şi chiar că nimeni n-ar fi putut să le preţăluiască întocmai.

Aşa încît, atunci cînd mă aflai lîngă ea, îmi plăcu. Ne îndrăgirăm unul pe altul şi rămăserăm laolaltă mult timp, dezmierdîndu-ne, fericiţi peste măsură.

Peste o bucată de vreme, bătrînul, tatăl soţiei mele, se săvîrşi întru tihna şi mila Celui-preaînalt. Îi făcurăm o înmormîntare frumoasă şi îl îngroparăm. Şi eu căpătai toate cîte avea el, şi toţi robii şi toate slugile lui ajunseră robii şi slugile mele, sub singură stăpînia mea. Ba neguţătorii din oraş

mă numiră și căpetenie a lor, în locul lui, și-atunci avusei putința să cercetez obiceiurile locuitorilor acelui oraș și felul lor de trai.

Or, într-o zi, băgai de seamă, spre nedumerirea mea, că oamenii din orașul acela sufereau în fiece an o năpîrlire, la vreme de primăvară : năpîrleau peste noapte, schimbîndu-și forma și înfățișarea ; la umeri le creșteau niște aripi și deveneau zburătoare. Puteau atunci să se înalțe în zbor pînă la bolta cea mai de sus a văzduhului ; și ei se prilejeau de noua lor stare spre-a zbura cu toții din oraș, nelăsînd în urmă-le decît femeile și copiii care nu aveau și ei puterea de-a căpăta aripi.

Descoperirea aceasta mă ului în cele dintîi vremi ; sfîrșii însă prin a mă deprinde cu asemenea schimbări de fiecare an. Numai că, veni o zi cînd începu să mi se facă rușine de-a fi singurul bărbat fără aripi și de-a fi nevoit să rămîn numai eu în oraș, laolaltă cu femeile și cu copiii. Ci zadarnic îi cercetai pe locuitori despre mijlocul ce-ar fi fost de folosit spre a-mi crește aripi la umeri, nici unul nu știu, ori nu vru să-mi răspundă în această privință. Iar eu mă simțeam umilit de-a binelea că nu sînt decît Sindbad-marinarul, fără a putea să adaug la porecla mea și harul de-a fi zburător.

Într-o zi, cum pierdusem orice nădejde de-a putea izbuti vreodată să-i fac să-mi mărturisească taina creșterii aripilor, oprii pe unul dintre ei, căruia îi făcusem o mulțime de înlesniri, și, luîndu-l de braț, îi spusei :

— Pe Allah, numele lui fie cu tine ! măcar, în temeiul a ceea ce am făcut pentru tine, fă-mi și tu odată binele de a mă lăsa să mă sui în spinarea ta și să mă înalț în zbor împreună cu tine în călătoria ta, prin văzduh. O asemenea călătorie

mă ispitește nespus și vreau s-o adaug la acelea pe care le-am făcut pe mări !

La început, omul nu vroi să mă asculte ; dar înghesuit de rugăminți, sfîrși prin a se hotărî să primească. Așa de încîntat fusei, încît nici măcar nu-mi mai făcui timp să vestesc pe soața și pe slugile casei mele ; mă agățai de el, cuprinzîndu-l pe după mijloc, și el mă duse în văzduh luîndu-și zborul, cu aripile larg desfăcute.

Zborul nostru prin văzduh sui mai întîi în linie dreaptă, într-un răstimp tare îndelung. Așa încît sfîrșirăm prin a ajunge atît de sus în slăvile văzduhului, de fusei în stare s-aud limpede pînă și melodiile de sub bolta cerurilor.

Ascultînd acele minunate cîntări, fusei peste măsură de tulburat și, cuprins de evlavie, strigai și eu :

— Laudă lui Allah în slava cerurilor ! Binecuvîntat fie el și preamărit de toate făpturile !

Nici nu rostisem bine aceste cuvinte, că purtătorul meu înaripat scoase o înjurătură înfricoșătoare și, într-o fulgerare cumplită, urmată de un trăsnet, coborîrăm năprasnic, cu o iuțeală atît de mare, că nici nu mai aveam aer să răsuflu și fusei nevoit să-i dau drumul din strînsoare, cu primejdia de a cădea în genunea cea fără de fund. Și, într-o clipită, ajunserăm pe vîrful unui munte, unde purtătorul meu, aruncîndu-mi o privire spăimîntătoare, mă părăsi și pieri luîndu-și iară zborul în nevăzut.

Eu atunci, rămas singur pe acel munte pustiu, nu mai știui ce să mă fac, nici în ce parte s-o iau, spre a mă întoarce la soția mea, și strigai, cuprins de o uluire fără de margini :

— Nu se află mîntuire și putere decît întru Allah cel preaînalt, atotputernicul ! De fiecare dată

cînd sfîrșesc cu o năpastă, o iau de la cap cu alta, încă și mai rea ! La urma urmei, mi se și cuvine pe drept tot ceea ce mi se întîmplă !

Mă așezai atunci pe-o stîncă, spre-a cugeta la vreun mijloc de a-mi îmbunătăți starea, cînd deodată văzui înaintînd către mine doi băieți de o frumusețe minunată, ce se asemuiau cu două lune. Fiecare ținea în mînă cîte un toiag de aur roșu, de care se sprijineau moale. Eu, atunci, mă ridicai grabnic, mersei în întîmpinarea lor și le urai bună pace. Ei răspunseră cu bunăvoință la urarea mea ; lucru care mă încurajă să le vorbesc și le spusei :

— Allah fie cu voi amîndoi, o, băieți minunați ! Spuneți-mi cine sînteți și ce faceți ?

Ei îmi răspunseră :

— Sîntem închinători la Dumnezeul cel adevărat !

Pe urmă, unul dintre ei, fără să mai adauge nici o vorbă, îmi făcu un semn cu mîna într-o parte, ca pentru a mă pofti să-mi îndrept pașii într-acolo, lăsă în mîinile mele toiagul lui de aur și, luîndu-l de mînă pe frumosul său tovarăș, pieri împreună cu el din ochii mei.

Atunci, eu luai toiagul cel de aur și nu pregetai a mă îndrepta într-acolo încotro mi se arătase, tot minunîndu-mă la amintirea acelor doi băieți atît de frumoși. Cum mergeam așa de-o bună bucată de vreme, văzui ieșind deodată de după o stîncă un șarpe uriesesc ce ținea în gură-i un om pe trei sferturi înghițit și din care nu vedeam decît capul și brațele. Brațele se zbăteau cu deznădejde și capul țipa :

— O, trecătorule, scapă-mă din gura șarpelui și n-ai să te căiești.

Eu, atunci, alergai în spatele șarpelui și-i alduii pe la spate o lovitură cu toiagul meu de aur roșu,

așa de bine potrivită, de rămase mort pe-clipă-pe-dată. Și întinsei mîna către omul cel înghițit și îl ajutai să iasă din pîntecele șarpelui.

Cînd îl privii mai bine pe omul acela în față, fui peste măsură de uimit, recunoscîndu-l pe zburătorul care mă luase să fac cu el călătoria mea prin văzduh și sfîrșise prin a se prăbuși cu mine — gata să mă zdrobească — din slava boltei cerurilor pe vîrful muntelui, unde mă părăsise în primejdia de a muri acolo de foame și de sete. Ci nu vrusei totuși să-i arăt nici o dușmănie pentru fapta lui rea și mă mulțumii să-i spun blajin :

— Oare așa se poartă prietenii cu prietenii lor ?

El îmi răspunse :

— Mai întîi am a-ți mulțumi pentru ceea ce făcuși pentru mine. Numai că habar n-ai că tu ești cel care, cu invocările tale nelalocul lor cînd ai rostit Sfîntul Nume, m-ai prăbușit, fără de voia mea, din slava văzduhurilor. Sfîntul Nume are asemenea putere asupra noastră a tuturora. De-aceea noi nici nu-l rostim niciodată !

Atunci eu, pentru ca el să mă scoată din acel munte, îi spusei :

— Iartă-mă și nu mă certa, căci cu adevărat nu aveam cum să ghicesc urmările năprasnice ale laudei aduse de mine Sfîntului Nume. Îți făgăduiesc că n-am să-l mai rostesc, în vreme ce vom zbura, de mai vrei acum să primești a mă duce îndărăt la casa mea.

Atunci zburătorul se lăsă jos, mă luă pe spatele lui și, într-o clipită, mă lăsă pe terasa locuinței mele și se întoarse la el acasă.

Cînd soția mă văzu coborînd de pe terasă și intrînd în casă după o atît de îndelungă lipsă, pricepu tot ce se petrecuse și îl binecuvîntă pe Allah care încă o dată mă izbăvise de la pierzanie.

Pe urmă, după dovezile de bucurie pentru întoarcerea mea acasă, ea îmi spuse :

— De-aci nainte nu mai trebuie să ai de-a face cu locuitorii orașului acestuia : sînt frați cu diavolii !

Eu îi spusei :

— Dar cum trăia, oare, tatăl tău cu ei ?

Ea îmi răspunse :

— Tatăl meu nu făcea parte din adunarea lor și niciodată nu făcea ca ei și deloc nu trăia cum trăiesc ei. Oricum, dacă am să-ți dau un sfat, noi n-avem altceva mai bun de făcut, devreme ce tatăl meu a murit...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincisprezecea noapte

Ea urmă :

...n-avem altceva mai bun de făcut, devreme ce tatăl meu a murit, decît să părăsim orașul acesta necredincios, unde Sfîntul Nume este prigonit. Mai întîi, însă, va trebui să vindem toate bunurile noastre și casele și tot ce avem. Înfăptuiește totul cît vei putea mai bine, cumpără mărfuri frumoase cu o parte din banii pe care ai să-i capeți și-apoi plecăm amîndoi la Bagdad, țara ta, să-ți vezi rudele și prietenii și să trăim în pace, în liniște și în cinstea datorată lui Allah preaînaltul.

Atunci eu răspunsei că ascult și că mă supun.

Pe dată începui să vînd, cum mă pricepeam mai bine, bucată cu bucată și fiecare lucru la vremea lui, toate bunurile socrului meu, șeicul, tatăl soției mele (aibă-l Allah întru mila și întru slava lui!) Și preschimbai astfel în bani de aur tot ceea ce aveam ca mobilă și ca avere ; și cîștigai astfel un cîștig de o sută la unul.

După care îmi luai soția și mărfurile pe care avusesem grijă să le cumpăr, închiriai pe seama mea o corabie care, cu voia lui Allah, avu o plutire norocoasă și spornică ; așa de bine încît, din insulă în insulă și din mare în mare, sfîrșirăm prin a ajunge în tihnă la Basra, unde nu ne oprirăm decît foarte puțină vreme. Pornirăm pe fluviu în sus și intrarăm în Bagdad, cetatea păcii.

Mă îndreptai atunci, împreună cu soția și cu bogățiile mele, către ulița și către casa mea, unde rudele mă primiră cu mari izbucniri de bucurie și o plăcură nespus pe soția mea, fata șeicului.

Iar eu mă grăbii să pun rînduială pentru totdeauna în negustoriile mele, așezai la magazii mărfurile mele cele frumoase, îmi încuiai bogățiile și putui, într-un sfîrșit, să primesc în tihnă firitiselile prietenilor și ale apropiaților mei care, socotind vremea cît lipsisem, găsiră că această cea de-a șaptea călătorie, cea din urmă dintre călătoriile mele, ținuse taman șapte ani, de la un cap la altul. Iar eu le povestii cu de-amănuntul pățaniile mele din această lungă lipsă a mea de-acasă ; și făcui jurămîntul, pe care îl țin cu sfințenie, după cum vedeți, de a nu mai porni, în tot restul vieții mele, în nici o călătorie, fie pe mare, fie numai pe uscat. Și nu pregetai să înalț mulțumire lui Allah preaînaltul că, în mai multe rînduri și în ciuda neașezării mele, m-a izbăvit din atîtea pri-

mejdii și m-a adus iară în mijlocul rudelor și al prietenilor mei.

Și-așa a fost, o, oaspeți ai mei, această a șaptea și cea din urmă călătorie care fu desăvîrșitul leac al dorurilor mele după necunoscut.

Cînd Sindbad-marinarul își isprăvi astfel povestirea, în mijlocul uimiților oaspeți, se întoarse către Sindbad-hamalul și îi spuse :

— Și-acum, o, Sindbad pămînteanule, cîntărește caznele ce le-am avut și piedicile ce le-am trecut, prin mila lui Allah, și spune-mi dacă soarta ta de hamal n-a fost cu mult mai prielnică unei vieți liniștite, decît cea care mi-a fost menită mie de la ursitoare ? E drept, tu ai rămas sărac, pe cînd eu am agonisit bogății fără de număr, ci nu-i așa că fiecare dintre noi a fost răsplătit după truda sa ?

La aceste cuvinte, Sindbad-hamalul veni și sărută mîna lui Sindbad-marinarul și îi spuse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, iartă nesocotința din cîntarea mea !

Atunci Sindbad-marinarul porunci să se întindă masa pentru musafiri și le dete un ospăț care ținu trei nopți. Pe urmă, hotărî să-l păstreze în preajma lui, ca gospodar al casei, pe Sindbad-hamalul. Și amîndoi trăiră în desăvîrșită prietenie și în deplină bucurie, pînă ce veni să-i caute aceea care face să se spulbere desfătările, să se rupă prieteniile, să se năruie palatele și să se ridice mormintele, moartea cea amară. Slavă celui viu, care niciodată nu moare !

Cînd Șehere ada, fiica vizirului, sfîrși de istorisit povestea lui Sindbad-marinarul, ea se simți oleacă ostenită și, cum de altminteri vedea că se apropie zorii și nu vroia, sfioasă, după obiceiul ei, să treacă peste îngăduința dată, tăcu surîzînd.

Atunci micuța Doniazada, care ascultase, cu ochii căscați, povestirea aceasta uimitoare, se ridică de pe covorul unde sta ghemuită și alergă s-o sărute pe soră-sa, spunîndu-i :

— O, Șeherezada, surioara mea, ce dulci sînt vorbele tale, și gingașe, și curate, și desfătătoare la gust, și de-o frăgezime tare plăcută ! Și cîtu-i de grozav și de uluitor și de cutezător Sindbad-marinarul !

Și Șeherezada îi zîmbi și-i spuse :

— Da, surioară ! Dar ce-i povestea aceasta pe lîngă cea pe care am să v-o spun în noaptea următoare, de-am să mai fiu în viață, prin mila lui Allah și buna plăcere a Regelui !

Și regele Șahriar, care găsise călătoriile lui Sindbad cu mult mai lungi decît aceea pe care o făcuse el însuși împreună cu fratele său Șahzaman în cîmpia de la țărmul mării, acolo unde li se arătase djinul împovărat cu lada lui, se întoarnă către Șeherezada și îi spuse :

— În adevăr, Șeherezada, nu văd ce istorie ai mai putea să ne istorisești ! Oricum, eu aș vrea una care să fie împodobită cu poeme. Mi-ai făgăduit-o demult, și nu prea pari a te îndoi că, dacă mai zăbovești mult să-ți îndeplinești făgăduiala, capul tău are să meargă să se adauge la capetele celor de dinaintea ta !

Și Șeherezada spuse :

— Pe ochii mei ! Tocmai cea pe care ți-o păstrez, o, preafericitule rege, are să-ți dea deplină mulțumire și, pe deasupra, ea-i nemărginit mai ispititoare decît toate cele pe care le-ai ascultat. Poți și să-ți dai seama despre asta după titlul ei, care este : *Povestea frumoasei Zumurrud și a lui Alișar, fiul lui Glorie.*

Atunci regele Șahriar spuse în sufletul lui : „N-am s-o ucid decît după asta !“ Apoi o luă în brațe și petrecu restul nopții cu ea.

Dimineața, se sculă și plecă la sala de judecăți. Și divanul se umplu de mulțimea de viziri, de emiri, de musaipi, de străjeri și de oameni de-ai palatului. Și cel mai de pe urmă care intră fu marele vizir, tatăl Șeherezadei, care sosi purtînd sub braț giulgiul menit fiicei lui, pe care-o credea, de data aceasta, zăvîrșită de-a binelea. Regele însă nu-i spuse nimic în această privință și-și văzu mai departe de judecăți, de căftăniri, de mazilîri, de domnie și de încheiat treburile neîncheiate, și-așa pînă la sfîrșitul zilei. Apoi divanul fu ridicat și regele se întoarse la palat, pe cînd marele vizir rămase într-o nedumerire și într-o minunare peste fire.

Pe urmă, cînd se lăsă seara, regele Șahriar intră la Șeherezada și făcură laolaltă treaba lor cea știută.

Și cînd fu să fie cea de-a trei sute șaisprezecea noapte

Micuța Doniazada, odată sfîrșită treaba dintre Rege și Șeherezada, strigă din cotlonul unde sta ghemuită :

— O, surioară, te rog, ce mai aștepți să-nceapi istorisirea făgăduită a frumoasei Zumurrud și a lui Alișar, fiul lui Glorie ?

Și Șeherezada, surîzînd, răspunse :

— Nu aștept decît îngăduința acestui rege bine crescut și dăruit cu purtări frumoase.

Atunci regele Șahriar grăi :

— Poți !

Și Șeherezada povesti :

POVESTEA FRUMOASEI ZUMURRUD ŞI A LUI ALIŞAR, FIUL LUI GLORIE

Cică-n vechimea vremilor şi-n trecutul veacurilor şi al clipelor trăia în ţara Corasanului un negustor foarte bogat, care se numea Glorie şi care avea un fiu frumos ca luna plină, numit Alişar.

Or, într-o zi, bogatul negustor Glorie, acum foarte înaintat în vîrstă, simţi că l-a ajuns boala morţii. Chemă la el pe fiul său Alişar şi-i spuse :

— O, fiule, iată că-i tare aproape sorocul soartei mele şi aş dori să-ţi dau un sfat !

Alişar, mîhnit foarte, spuse :

— Şi care-i acela, o, părinte al meu ?

Negustorul Glorie spuse :

— Te sfătuiesc să nu-ţi faci niciodată nici un fel de legături şi să nu ai de-a face cu lumea, căci lumea se poate asemui cu un fierar : de nu te arde focul din covălia lui, sau de nu-ţi scoate unul sau amîndoi ochii cu scînteile ilăului lui, fără-ndoială că tot are să te înăbuşe cu fumăria sa. Şi, de altminteri, şi poetul a zis :

Nu te-amăgi cîndva să crezi
Că-ai să-ntîlneşti pe neagra-ţi cale
Prieten credincios atunci
Cînd soarta ţi se-mbracă-n jale !
O, sihăstrie ! numai tu,
O, scumpă sihăstrie-adîncă,
Îi dai celui ce te-a-ndrăgit
Acea putere ca de stîncă
De a-şi urma cărarea lui
Şi de-a-nvăţa supremul bine :
Măreaţa artă de-a avea
Încredere numai în tine !

Un altul a spus :

Lumea-ntreagă două feţe
Are — cît va fi să fie.
Cine ştie să le-nveţe
Prinde-nvăţătura-i vie :
Una-i hîda perfidie,
Alta al vînzării preţ e !

Altul a zis :

Deşertăciuni, prostii şi fleacuri
Pe lumea asta-s din belşug.
Dar dacă-ţi scoate-n cale soarta
Un om ales, fă prieteşug
Cu el, căci cu asemeni prieten
Se-nvaţă-al vieţii meşteşug.

Cînd tînărul Alişar auzi aceste cuvinte ale tatălui său pe moarte, răspunse :

— O, tată, îţi sînt ascultător şi mă supun ţie. Ce mă mai sfătuieşti ?

Şi negustorul Glorie spuse :

— Fă binele, dacă îți stă în putință. Și nu aștepta să fii răsplătit cu vreo recunoștință sau cu vreun bine asemenea. O, fiul meu, nu avem prilejul, vai, să facem binele în fiece zi !

Și Alișar răspunse :

— Ascult și mă supun ! Dar acestea-s, oare, toate sfaturile tale ?

Glorie, negustorul, spuse :

— Să nu risipești nicicum bogățiile pe care ți le las : nu vei fi prețuit decît în temeiul a ceea ce mîna ta are sub stăpînirea ei. Și poetul a spus :

Pe vremea cînd eram sărac
Nici un prieten nu aveam,
Și-acum ia uite-i cum mai vin
La mine, oaspeți la bairam.
Ah, cîți prieteni nesătui
La masa mea se strîng, s-apuce !
Și cîți dușmani mi-aș căpăta
Cînd bogăția mi s-ar duce !

După care bătrînul urmă :

— Nu fi delăsător față de sfaturile oamenilor trecuți prin multe, nu cumva să socotești zadarnic sfatul celui ce te poate sfătui ; căci poetul a zis :

Să nu faci doar cum judeci tu !
Mai cere-i și-altuia un sfat !
Căci fie sfatul bun ori nu,
Mai bine-i să fii cugetat :
Cînd doar obrazul vrei să-ți vezi,
Ajunge-o singură oglindă ;
Dar dacă vrei să-ți cercetezi
Și spatele, ca să-l cuprindă

Și să ți-l scoată la vezeală,
Atunci nevoie-i să-l perinzi,
Cu meșteșug și socoteală,
În jocul a două oglinzi.

Pe deasupra, fiule, mai am un ultim sfat să-ți dau : ferește-te de vin ! El este pricina tuturor relelor. Îți poate lua mințile și te poate face s-ajungi de rîsul și de batjocura lumii. Astea-s sfaturile ce ți le dau de pe pragul cel de pe urmă. O, copilul meu, să ții minte cuvintele mele ! Să fii un fiu de treabă. Și binecuvîntarea mea însoțească-te în viață !

Și Glorie, bătrînul negustor, după ce vorbi astfel, închise o clipă ochii și se reculese. Apoi își ridică degetul arătător în dreptul ochilor și rosti mărturisirea de credință. După care muri, întru îndurarea Celui-prea-înalt.

Fu jelit de fiu-său și de toți ai lui ; și i se făcu o înmormîntare la care luară parte și cei mai mari și cei mai mici, și cei mai bogați și cei mai săraci. Și gata cu negustorul Glorie ! Ci, în ce-l privește pe Alișar, fiul lui Glorie, iată.

După moartea tatălui său, Alișar se ținu mai departe de negustorie în cea mai de seamă prăvălie din suk și urmă cu luare-aminte sfaturile părintești, mai cu seamă în ceea ce privea legăturile sale cu semenii. Ci, după un an și o zi, nici mai mult, nici mai puțin, el se lăsă ispitit de băieții cei ticăloși, feciori de otrepe, lepădături fără de rușine. Și se-nhăită cu ei și le cunoscu pe mamele și pe surorile lor, niște viclene și niște fiice de cățele. Și se afundă în destrăbălare și înotă în vin și-n risipă, pe o cale cu totul împotriva drumu-

lui cel drept. Căci, nemaifiind într-o stare sănătoasă a minții, el își făcea această tristă socoată : „Devreme ce taică-meu mi-a lăsat toate bogățiile lui, firește că trebuie să mă folosesc de ele, spre-a nu le mai lăsa de moștenire altora după mine. Și vreau să mă bucur de clipa și de plăcerea care trece, căci n-am să trăiesc de două ori."

Or, socoteala aceasta îi izbuti așa de bine, și Alișar înădi mai departe așa de statornic ziua cu noaptea prin cele două capete ale lor, fără a cruța nici o destrăbălare, încît se văzu în curînd nevoit să-și vîndă prăvălia, casa, mobilele și hainele. Și nu-i mai rămaseră decît numai hainele pe care le avea pe sine.

Atunci putu, în toată limpezimea, să-și vadă lămurit întreaga rătăcire și să ia seama ce minunate fuseseră sfaturile tatălui său Glorie. Prietenii pe care el îi omenise sărbătorește și la a căror poartă se duse să bată rînd pe rînd, toți găsiră cîte vreun temei oarecare spre a-l face să-și ia tălpășița. Așa că, adus acum la marginea cea de pe urmă a sărăciei, fu nevoit, nemîncînd nimic din ajun, să iasă din prăpăditul de han în care locuia și să cerșească din poartă-n poartă pe ulițe.

Pe cînd bătea astfel drumurile, ajunse în piață unde văzu strînsă o mulțime mare. Se simți ispitit să se apropie și el, spre a-și da seama ce se petrecea, și văzu, în mijlocul roatei de negustori, de misiți și de cumpărători...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...văzu, în mijlocul roatei de negustori, de misiţi şi de cumpărători, o tînără roabă albă cu înfăţişare tare plăcută : un mijlocel de vreo cinci palme, nişte trandafiri drept obraji, nişte sîni bine croiţi şi, ah, ce spate ! I se potriveau, fără teamă de greşeală, acele versuri ale poetului :

Ea s-a ivit din matricea curată
A frumuseţii fără de cusur :
Nu-i nici prea mică, nici prea mare nu e,
Nici grasă şi nici slabă, şi-mprejur
Doar forme de bostan şi de gutui e.

Aşa-ncît însăşi Frumuseţea arde
De dragul frumuseţii ei ce-mbie
Prin străveziu-i voal prin care-şi cerne
Sfiosu-i chip, cel plinul de mîndrie.

Obrazul ei e însăşi luna ; boiul :
Mlădiţă-i, legănată-n vînt uşor ;
Iar răsuflarea-i e mireasma dulce
A bobului de mosc desfătător.

Făcută pare din mărgăritare
Topite ! Mădularele ei sînt
Atît de lucii, de se oglindeşte
În ele luna de pe chipu-i blînd,
De par şi ele-a fi un şir de lune.
Dar care grai ar fi vreodată-n stare
Şi care limbă s-ar pricepe-a spune

Lumina strălucind ca o minune
A-ntregii ei făpturi strălucitoare ?

Cînd Alişar îşi aruncă privirile către frumoasa fată, fu uimit peste măsură şi, fie că rămase înlemnit de minunare, fie că vru să-şi mai uite pentru o clipă sărăcia, privind strălucirile frumuseţii, se amestecă în mulţimea aceea strînsă acolo şi care se şi pregătea pentru vînzare. Iar negustorii şi misiţii ce se aflau de faţă, necunoscîndu-i încă prăbuşirea, nu se îndoiră o clipă că Alişar n-ar fi venit anume spre-a cumpăra roaba ; căci ştiau ce bogată moştenire îi lăsase părintele său, starostele Glorie.

Îndată însă veni şi se aşeză lîngă roabă misitul şi, peste capetele strînse unul lîngă altul, strigă puternic :

— O, neguţătorilor, o stăpînitori de bogăţii, orăşeni sau locuitori din pustie, deschizătorul porţii mezatului nu are a se teme de nici un fel de ocară ! Cutezaţi, dar ! Iată-nainte-vă pe doamna lunelor, perla, fecioara sfioşeniei, prea aleasa Zumurrud, grădina tuturor florilor ! Deschideţi mezatul, o, voi cei de faţă ! Nici o ocară pentru deschizătorul mezatului ! Iat-o înainte-vă pe doamna lunelor, pe fecioara sfioşeniei, Zumurrud, grădina tuturor florilor !

Numaidecît, careva dintre negustori strigă :

— Deschid la cinci sute de dinari !

Un altul spuse :

— Şi încă zece !

Atunci, un bătrîn pocit şi hidos, cu ochii albaştri şi saşii, ce se numea Raşideddin, strigă :

— Şi încă o sută !

Un glas strigă însă :

— Şi încă zece !

În acea clipă, bătrînul cel urît și cu ochi albaștri urcă deodată prețul, strigînd :

— O mie de dinari !

Atunci toți ceilalți cumpărători puseră strajă limbii lor și rămaseră tăcuți. Iar crainicul se întoarse către stăpînul tinerei roabe și îl întrebă dacă prețul oferit de bătrîn îl mulțumește și dacă vrea să încheie tîrgul. Și stăpînul răspunse :

— Eu primesc. Dar, mai întîi, trebuie ca și roaba mea să primească, întrucît i-am jurat că n-am s-o dau decît unui cumpărător ce-i va plăcea. Trebuie, dar, să-i ceri învoirea, o, misitule !

Și misitul se apropie de frumoasa Zumurrud și îi zise :

— O, crăiță a lunelor, vrei să fii a acestui preacinstit bătrîn, șeicul Rașideddin ?

Frumoasa Zumurrud, la aceste cuvinte, aruncă o privire către cel pe care i-l arătă misitul și îl găsi așa cum l-am zugrăvit noi. Atunci ea se întoarse, cu o mișcare de silă, și strigă :

— Au tu, o, căpetenie a misiților, nu știi ce spunea un poet bătrîn, dar nu atît de respingător ca bătrînul ăsta ? Ascultă atunci :

Eu o rugai : „Dă-mi, scumpo, doar un sărut, de vrei !“
Nici ură și nici milă nu fu-n privirea ei.
Nici ură și nici silă nu fu — doar nepăsare.
Și mă știuse, totuși, că sînt un om cu stare.
Știa că-s om cu stare. Și, totuși, vă spun că
Din colțul gurii-aceste cuvinte mi-aruncă :
„Nu-mi place coama albă pe-o frunte vestejită !
Nu-mi place între buze o zdreanță ponosită !“

Auzind aceste versuri, misitul spuse către Zumurrud :

— Pe Allah ! tu nu vrei să primești, și ai dreptate. De altminteri, ce preț mai e și ăsta, o mie de dinari ? Tu prețuiești două mii, după socoata mea !

Pe urmă se întoarse către mulțimea de cumpărători și întrebă dacă un altul nu dorea roaba la prețul oferit. Atunci un negustor se apropie și spuse :

— Eu !

Și frumoasa Zumurrud îl privi și văzu că nu era deloc hidos ca bătrînul Rașideddin și că ochii lui nu erau nici albaștri, nici șașii ; băgă însă de seamă că-și vopsise barba în roșu. Atunci ea grăi :

— Ce rușine să înnegrești ori să-nroșești în felul acesta fața bătrîneții !

Și pe loc alcătui aceste stihuri :

O, tu, cel ce rîvnești acum la mine,
La chipul meu cu frumusețí depline,
Boiește-te cît vrei, și mult, și bine,
Cu orișice vopsea crezi tu că ține,
Tot n-ai să-ascunzi ce-ți este de rușine !
Degeaba te vopsești ! Rămîne-n tine
Ceea ce e vădit că nu-ți convine.
Schimbi barba — și sărmanu-ți chip devine
Sperietoare pentru fiecine.

Și-o clipă, numai, dacă te privește,
Femeia-nsărcinată se sterpește.

Cînd căpetenia misiților auzi versurile, zise către Zumurrud :

— Pe Allah ! adevăru-i de partea ta !

Și-ndată, cum nici această cea de-a doua propunere nu fusese primită, un al treilea negustor înaintă și-i spuse misitului :

— Dau eu prețul. Întreb-o dacă mă vrea.

Şi misitul o întrebă pe fetişcana cea frumoasă, care-l privi atunci pe omul acela. Văzu că era chior, şi izbucni în rîs, spunînd :

— Au tu nu ştii, o, misitule, cuvintele poetului despre chiori ? Ascultă, aşadar :

Prietene, mă crede, niciodată
Să nu te faci tovarăş cu un chior ;
Fugi de privirea lui întunecată
Şi de mierosu-i glas amăgitor !

Aşa-i de păgubos să-l ai pe-aproape,
Încît Allah n-a pregetat să-i ia
Un ochi, pentru ca nu cumva să scape
Vegherii noastre-nfăţişarea-i rea.

Atunci misitul i-l arătă pe un al patrulea cumpărător şi o întrebă :

— L-ai vroi pe acesta ?

Ea îl cercetă şi văzu că era un moşneag cu o barbă care-i ajungea pînă la buric ; şi ea zise îndată :

— Pe moşneguţul ăsta bărbos, iată cum l-a zugrăvit poetul :

Cîtă mai barba — ca o buruiană
Zadarnică, netrebnică, plăvană.
Ori ca o noapte iarna, necurmată :
Tristă, şi tare lungă, şi-ngheţată !

Cînd misitul văzu că nici unul dintre cei ce se înfăţişau singuri s-o cumpere nu era potrivit, spuse către Zumurrud :

— O, stăpîna mea, uită-te la toţi aceşti neguţători şi la aceşti cumpărători de neam ales şi

arată-mi-l pe acela care are norocul să-ți placă, spre a te înfățișa lui, ca să te cumpere !

Atunci frumoasa fetișcană cercetă unul cîte unul pe toți cei de față cu cea mai mare luare-aminte și privirea ei sfîrși prin a cădea asupra lui Alișar, fiul lui Glorie. Și înfățișarea tînărului o fermecă numaidecît ; căci, în adevăr, Alișar fiul lui Glorie era de o frumusețe neobișnuită și nimeni nu-l putea vedea fără a se simți atras cu înflăcărare către el. Așa încît tînăra Zumurrud se grăbi să-l arate crainicului și zise :

— O, crainicule, pe flăcăiandrul acela îl vreau, cel cu obrazul gingaș și cu boiul mlădios ; căci îl găsesc desfătător, cu un sînge ispititor, mai suav decît adierea vîntului de la miazănoapte. Și el este cel despre care poetul a spus :

O, flăcăiandrule, cei care
Văzură frumusețea ta
Pe urmă cum de-au fost în stare,
Bieții de ei, a mai uita ?
Cei ce se plîng de chinul vieții
Pe care-n pieptul lor l-ai pus,
Să nici nu se mai uite, bieții,
La chipul tău ce-i mai presus.
Acei ce vor să se ferească
De vraja farmecelor tale,
De ce nu vin să-ți învelească
Frumosul chip sub văl de jale ?

Și tot despre el un alt poet tot așa a spus :

Stăpîne, pricepe ! Cum dar
Să nu fii iubit cu amar ?
Mijlocu-ți nu-i zvelt și mlădiu ?
Grumazu-ți nu e argint viu ?

Pricepe, stăpîne ! Iubirea
De haruri de-acestea e-n firea
Acelora mult înțelepți,
Cu gusturi alese și drepți.
Stăpîne, flăcăule-al meu,
Mi-s ochii la tine mereu
Și toate puterile-mi par
Topite de dorul amar.
De-mi stai pe genunchi, mi se pare
Că țin o povară prea mare ;
Dar dacă te duci, lipsa ta
M-apasă atunci și mai grea.
Oh, tu, cu privirea-ți de foc
Ești moartea mea însămi pe loc.
Dar nu-i sfîntă lege pe lume
Să-ndemne la moarte anume.
Ah, inima fie-ți duioasă,
Precum ți-e făptura frumoasă !
Și dulce privirea să-ți fie,
Ca blînda ta față lucie !

Un al treilea poet a spus :

Obrazu-i e rotund și plin :
Saliva-i lapte dulce-n gură,
Și-i leac la boală și la chin ;
Privirea lui e-un vis ce-i fură
Pe prozatori și pe poeți ;
Desăvîrșita lui făptură
Pe arhitecți îi lasă beți.

Un altul a spus :

Vin fermecat e-a buzei lui licoare,
Parfum de ambră e a lui suflare,
Iar dinții-i boabe sînt de camfor tare.
De-aceea Ridvan, straja raiului,

Rugatu-l-a să-i plece din hotare,
Ca să nu-i strice huriile lui.

Cei grosolani la minte și simțire
Se plîng că e prea mîndru, prea semeț —
De parcă luna-n alba-i strălucire
N-ar lumina la fel orice drumeț,
De parcă-n mersu-i falnic peste fire
Pe ceru-nalt n-ar lumina măreț.

Un poet a mai spus :

Căprioru-acesta cu zulufii creți
Și-n obraji cu mîndre flori de trandafir,
Cu priviri vrăjite și cu mers semeț,
Oare înțelege cîte îi înșir ?

Mi-a promis că vine, totuși, la-ntîlnire.
Iată-acum cu cîtă patimă-l aștept.
Cruda nerăbdare tremură-n privire,
Bate zbuciumată inima în piept.

Închisese ochii ca să-mi spună : da !
Și-a gemut aprinsa patimă din mine.
Dar cu-nchise pleoape el pe gînduri sta...
Ah, făgăduiala !... Vine ? Ori nu vine ?

În sfîrșit, un altul a spus despre el :

Cîțiva prieteni grei la minte
M-au întrebat : „Cum poți iubi
Cu-atîta patimă fierbinte
Un tînăr ce, de l-ai privi,
Ai ști să vezi că-ncepe-a prinde
Un puf pe față-i a miji ?"

Eu le răspund : „Voi nu ştiţi, bieţii,
Că în grădina raiului
E toată poama frumuseţii
Prinos de pe obrajii lui.
Cum, dar, obrajii-i să dea vieţii
Acel belşug cum altul nu-i,
De n-ar fi-n coptul tinereţii
La umbra căreia căzui ?"

Misitul fu peste măsură de minunat văzînd atîta har la o roabă atîta de tînără şi îşi arătă uimirea faţă de stăpînul acesteia, care îi spuse :

— E de înţeles să fii uimit de atîta frumuseţe şi de atîta ascuţime de minte. Da află că această minunată copilă nu se mărgineşte numai să-i cunoască pe poeţii cei mai gingaşi şi să fie şi ea o alcătuitoare de stihuri, ea mai ştie pe deasupra şi să scrie, în cele şapte feluri osebite, iar mîinile-i sînt mai preţioase decît toate comorile. Cunoaşte arta broderiei şi pe cea a ţesutului mătasei, şi orice covor ce iese din mîinile ei este preţuit în suk la cincizeci de dinari. Şi ia aminte că îi sînt de-ajuns opt zile ca să desăvîrşească cel mai frumos covor sau perdeaua cea mai împodobită. Aşa că acela care va s-o cumpere are să-şi recapete după cîteva luni banii daţi, fără de nici o îndoială.

La cuvintele acestea, misitul ridică braţele a minunare şi strigă :

— O, fericit cel care va avea acest mărgăritar şi îl va păstra ca pe cea mai scumpă comoară a sa !

Şi se apropie de Alişar fiul lui Glorie, pe care i-l arătase fata, se ploconi dinaintea lui pînă la pămînt, îi luă mîna şi i-o sărută, apoi îi spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...apoi îi spuse :

— În adevăr, o, stăpîne al meu, mare noroc e norocul pe care-l ai de-a putea să cumperi această comoară pentru a suta parte din valoarea ei, şi Atoatedăruitorul nu s-a zgîrcit deloc cu tine în darurile sale ! Aducă-ţi, dar, fetişcana aceasta fericirea cu ea !

La cuvintele acestea, Alişar lăsă capu-n jos şi nu se putu opri să nu rîdă în sineşi de gluma soartei şi îşi zise : „Pe Allah ! eu nu am cu ce să-mi cumpăr o coajă de pîine şi ei mă cred atît de bogat încît să cumpăr roaba aceasta ! Oricum, eu n-am să zic nici da, nici ba, ca să nu mă acopăr de ruşine faţă de atîţia negustori.“ Şi îşi lăsă ochii-n jos şi nu suflă o vorbă.

Cum el nu se clintea, Zumurrud îl privi, spre a-l încuraja s-o cumpere ; ci el ţinea ochii în pămînt şi n-o vedea. Ea spuse atunci misitului :

— Ia-mă de mînă şi du-mă pînă lîngă el. Vreau să-i vorbesc şi să-l înduplec să mă cumpere ; căci m-am hotărît să nu fiu decît a lui.

Şi misitul o luă de mînă şi o duse lîngă Alişar fiul lui Glorie.

Tînăra stătu dreaptă, în frumuseţea ei, dinaintea tînărului şi îi zise :

— O, flăcăule de care-mi ard lăuntrurile, de ce nu spui un preţ de cumpărare ? Şi pentru ce nu spui tu însuţi preţuirea pe care o socoţi cea mai

potrivită ? Vreau să fiu roaba ta, la orice preţ o fi să fie !

Alişar ridică fruntea cu tristeţe şi spuse :

— Vînzarea şi cumpărarea nu sînt niciodată o îndatorire.

Zumurrud grăi :

— Văd, o, stăpîne al meu preaiubit, că găseşti prea ridicat preţul de o mie de dinari. Nu da, atunci, decît o sută — şi voi fi a ta.

El clătină din cap şi spuse :

— Ei bine, eu nu am nici măcar aceşti o sută de dinari în întregime !

Ea începu să rîdă şi îi spuse :

— Cît îţi lipseşte ca să împlineşti suma aceasta de o sută de dinari ? Căci, dacă nu-i ai pe toţi astăzi, vei plăti restul într-o altă zi.

El răspunse :

— O, stăpînă a mea, află, dar, că nu am nu numai o sută, da nici măcar un dinar ! Pe Allah, nu mai am nici un ban, nici alb, nici roşu, nici un dinar de aur şi nici vreo drahmă de argint. Aşa că nu-ţi pierde vremea cu mine şi caută alt cumpărător.

Cînd Zumurrud înţelese că tînărul nu avea nici un fel de avere, îi zise :

— Încheie totuşi tîrgul, învăluie-mă în mantia ta şi petrece-ţi un braţ pe după mijlocul meu : lucru care, aşa cum ştii, este semnul că ai primit.

Alişar atunci, nemaiavînd de ce să nu primească, se grăbi să facă ce îi poruncise Zumurrud. Şi, chiar în acea clipă, ea scoase din buzunar o pungă pe care i-o strecură şi îi spuse :

— Se află în ea o mie de dinari ; trebuie să-i dai stăpînului meu nouă sute, iar pe ceilalţi o sută păstrează-i spre a face faţă celor mai grabnice cheltuieli ale noastre.

Şi Alişar numără pe dată nouă sute de dinari negustorului şi se grăbi să ia roaba de mînă şi s-o ducă la el acasă.

Cînd ajunseră acasă, Zumurrud fu destul de uimită văzînd că locuinţa nu era decît o odaie jalnică în care nu se afla decît un prăpădit de preş vechi şi tocat în mai multe locuri. Se grăbi să-i mai dea încă o pungă cu o mie de dinari şi îi zise :

— Aleargă degrabă la suk să cumperi tot ceea ce ne trebuie ca mobilă şi covoare, şi tot ce trebuie de mîncat şi de băut. Şi să alegi ce-i mai bun în suk ! Pe deasupra, adu-mi o bucată mare de mătase de Damasc, de cea mai bună calitate, roşie-vişinie, şi cîteva mosoare cu fir de aur, şi cîteva mosoare cu fir de argint, şi cîteva mosoare cu fir de mătase de şapte culori felurite. Nu uita să-mi cumperi şi nişte ace mari şi un degetar de aur pentru degetul meu mijlociu.

Şi Alişar îndeplini îndată aceste porunci şi îi aduse frumoasei Zumurrud totul. Şi ea aşternu covoarele pe jos, orîndui saltelele şi divanele, puse totul în rînduială şi întinse masa, după ce aprinse făcliile.

Amîndoi atunci se aşezară şi mîncară, şi băură, şi fură mulţumiţi. După care se întinseră în culcuşul lor cel nou şi petrecură toată noaptea strîns înlănţuiţi, în cele mai curate desfătări şi în cele mai voioase zbenguieli, pînă dimineaţa.

Căci misitul fusese mituit tainic, mai dinainte, de către creştin cu zece dinari. Şi aşa de bine rostui el asupra minţii lui Alişar, de-l hotărî să dea creştinului tapiţeria, în schimbul sumei tocmite. O dete, aşadar, ci nu fără o mare apăsare, luă cei o sută de dinari şi porni îndărăt către casă.

Pe cînd mergea aşa, băgă de seamă la o cotitură de uliţă că acel creştin se ţinea după el. Se opri şi îl întrebă :

— Ce cauţi tu în mahalaua aceasta în care oamenii de soiul tău nu intră niciodată ?

Creştinul spuse :

— Iartă-mă, o, stăpîne al meu, da am de îndeplinit o însărcinare la capătul acestei uliţe. Allah să te apere !

Alişar îşi văzu de cale şi ajunse la uşa casei lui ; şi-acolo băgă de seamă cum creştinul, după ce făcuse un ocol, se întorsese pe la celălalt capăt al uliţei şi ajunsese dinaintea casei lui, odată cu el. Atunci strigă, cuprins de mînie :

— Creştin afurisit, ce ai de mă urmăreşti aşa peste tot pe unde mă duc ?

El răspunse :

— O, stăpîne, crede-mă că numai din întîmplare mă mai aflu pe aici ; ci dă-mi, mă rog ţie, un gît de apă, şi are să te răsplătească Allah, căci setea îmi arde măruntaiele !

Şi Alişar gîndi : „Pe Allah ! nu trebuie să se spună că un muslemin n-a vrut să dea de băut unui cîine însetat ! Mă duc, dar, să-i aduc nişte apă.“ Şi intră în casă să ia un urcior cu apă şi să se întoarcă iar afară ca să-l ducă creştinului, cînd Zumurrud îl auzi deschizînd cleanţa şi alergă în calea lui, neliniştită de lipsa-i îndelungată. Ea îi spuse, îmbrăţişîndu-l :

— Pentru ce ai zăbovit atîta astăzi ? Ai izbutit să vinzi tapițeria vreunui cinstit negustător cu prăvălie ori vreunui trecător ?

El răspunse, vădit foarte tulburat :

— Am zăbovit oleacă, pentru că sukul era plin ; am izbutit totuși să vînd unui negustător tapițeria !

Ea spuse, cu o îndoială în glas :

— Pe Allah ! inima nu mi-i liniștită. Da unde duci urciorul acela ?

El spuse :

— Mă duc să-i dau de băut crainicului din suk, care m-a însoțit pînă aici !

Răspunsul acesta însă nu o mulțumi deloc și, pe cînd Alișar ieșea, recită îngrijorată stihul acesta al poetului :

O, biată inimă nebună,
Care te-apriînzi de dor, și-ți spui,
Cu patimă, că-n veci durează
Iubirea și sărutul lui,
Au tu nu vezi la căpătîiu-ți
Cum stă de veghe totdeauna
Cu brațele mereu întinse
Cea care toate le desparte
Și nu vezi cum din umbra rece,
Pîndindu-te să-și ia arvuna,
De-a pururea în preajmă-ți șade
Vicleana umbră-a negrei soarte ?

Și cînd Alișar se îndreptă către ieșire, îl găsi pe creștin intrat în sala de la intrare, prin ușa lăsată deschisă. Văzîndu-l, lumea i se înnegură dinaintea ochilor și strigă :

— Ce cauți aici, cîine fecior de cîine, și cum de-ai îndrăznit să-mi intri în casă fără îngăduința mea ?

El răspunse :

— Fie-ţi milă, o, stăpîne al meu, şi iartă-mă ! Sînt istovit de cît am mers ziua toată şi, nemaiputînd să mă ţin pe picioare, mă văd silit să-ţi calc pragul, întrucît, la urma urmei, nu-i cine ştie ce osebire între uşă şi sala de intrare. De altminteri, numai să răsuflu oleacă, şi mă duc ! Nu mă alunga, şi Allah n-are să te alunge !

Şi luă urciorul pe care Alişar, nedumerit foarte, îl adusese, bău cît îi trebui şi i-l dete îndărăt. Şi Alişar rămase în picioare în faţa lui, aşteptîndu-l să plece. Dar trecu aşa vreme de un ceas şi creştinul nu se clintea din loc. Atunci Alişar îi strigă, sugrumat :

— Vrei să ieşi de-aici numaidecît şi să te duci în calea ta ?

Ci creştinul îi răspunse :

— O, stăpîne al meu, tu de bună seamă că nu eşti dintre cei ce fac o binefacere cuiva şi-apoi îl fac s-o simtă toată viaţa, şi nici dintre cei despre care poetul a spus :

S-a stins demult mărinimoasa spiţă
A celor care fără şovăială
Îndestulau nainte de-a fi-ntinsă
Sărmana cerşetoare mînă goală.

Alt neam, cămătăresc, murdar şi lacom,
S-a-nstăpînit în vremile de-acum :
Pîndind cîştig şi dintr-un strop de apă
Dat unui biet însetoşat pe drum.

În ce mă priveşte, o, stăpîne, eu mi-am şi astîmpărat setea cu apa casei tale ; acum însă foamea mă chinuieşte aşa de tare, încît m-aş foarte mulţumi cu ceea ce a rămas de la masa ta, fie şi

numai o coajă de pîine şi-o ceapă, nimic mai mult !

Alişar, din ce în ce mai mînios, îi strigă :

— Hai, cară-te de-aici ! destulă trăncăneală ! Nu mai am nimic în casă.

El răspunse fără a se clinti din loc :

— Stăpîne-doamne, iartă-mă ! Dar, dacă nu mai ai nimic în casă, ai la tine cei o sută de dinari pe care i-ai căpătat pe tapiţerie. Te rog, dar, pe Allah, să te duci la sukul cel mai apropiat, să-mi cumperi o plăcintă, ca să nu se poată spune că am plecat din casa ta fără a fi împărţit între noi pîinea şi sarea !

Cînd Alişar auzi cuvintele acestea, îşi zise în sine : „Nu încape îndoială că blestematul ăsta de creştin este un nebun şi un zărghit. Şi-am să-l zvîrl pe uşă afară, şi-am să asmut pe el cîinii de pe uliţă !" Şi cum se pregătea să-l arunce afară, creştinul neclintit îi zise :

— O, stăpîne, nu doresc decît o pîine şi o ceapă, cu care să-mi astîmpăr doar foamea. Să nu faci, aşadar, multă cheltuială ; pentru mine e, într-adevăr, prea destul ! Căci cel înţelept se mulţumeşte cu puţin şi, cum a spus poetul :

O coajă doar de pîine e destul
Pentru-nţelept, să spună că-i sătul ;
Ci-ntreg pămîntul tot n-ar fi în stare
Să-l sature pe-un lacom la mîncare.

Cînd Alişar văzu că nu putea face altfel decît să se supună, îi spuse creştinului :

— Mă duc la suk să-ţi caut de mîncare. Rămîi şi aşteaptă-mă aici, neclintit !

Şi ieşi din casă, după ce închise uşa şi scoase cheia din broască punînd-o în buzunar. Alergă

în graba mare la suk, de unde cumpără brînză coaptă cu miere, castraveți, banane, plăcinte de foi și gogoși calde, abia scoase din tavă, și aduse totul creștinului, spunîndu-i :

— Mănîncă !

Acesta însă se dete îndărăt, zicînd :

— Stăpîne-doamne, ce mărinimie pe tine ! Ceea ce ai adus acolo ar ajunge să hrănești zece inși ! Chiar e prea mult, afară numai de nu vrei să mă cinstești mîncînd și tu cu mine !

Alișar răspunse :

— Mie nu mi-e foame, sînt sătul ; așa că mănîncă tu singur !

Celălalt grăi :

— Stăpîne-doamne, înțelepciunea ne învață că acela care nu primește să mănînce cu oaspetele său este fără îndoială un păcătos de fecior din flori.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și una noapte

Ea urmă :

La cuvintele acestea, fără putință de răspuns, Alișar nu îndrăzni să se împotrivească și începu îngîndurat să mănînce laolaltă cu el. Creștinul se folosi de neluarea-aminte a gazdei sale și curăță o banană, o despică și strecură în ea cu dibăcie niște banj tare, amestecat cu praf de opium, în-

tr-o porție îndestulătoare să doboare la pămînt și-un elefant și să-l adoarmă pe vreme de un an. Înmuie banana în mierea cea albă în care înota minunata brînză coaptă și o întinse lui Alișar, spunîndu-i :

— O, doamne al meu, pe adevărul credinței tale ! primește din mîna mea banana aceasta zemoasă pe care am curățat-o de coajă anume pentru tine !

Alișar, care ținea să isprăvească odată, luă banana și o înghiți.

De cum îi ajunse banana în pîntece, Alișar se prăbuși pe jos, cu capu-naintea picioarelor, fără de simțire. Atunci creștinul sări ca un lup jigărit și se repezi afară din casă, unde, în hudicioara din față, se ațineau la pîndă niște inși cu un catîr, avîndu-l în fruntea lor pe bătrînul Rașideddin, ticălosul cel cu ochi albaștri, a căruia nu vroise Zumurrud să fie și care jurase că o va avea cu de-a sila, de l-ar costa oricît l-ar costa. Rașideddin acesta nu era decît un mișel de creștin, care numai pe dinafară se prefăcea a fi de credință islamică, spre a se bucura de felurite foloase pe lîngă negustători, și era chiar frate cu cel care tocmai îl amăgise pe Alișar și al cărui nume era Barssum.

Barssum ăsta alergă, așadar, să-i vestească ticălosului de frate-său izbînda vicleșugului lor, și amîndoi, urmați de oamenii lor, intrară în casa lui Alișar, se năpustiră în iatacul lăturalnic, în care Alișar făcuse haremul frumoasei Zumurrud, se repeziră la frumoasa tînără, îi puseră căluș în gură, o legară fedeleș, și-o puseră într-o clipită pe spinarea catîrului, pornind în galop. Și-ajunseră, nesupărați de nimica pe cale, la casa bătrînului Rașideddin.

Ticălosul cel cu ochi albaştri şi ceacîri porunci atunci ca Zumurrud să fie dusă în odaia cea mai din lăuntrul casei. Şi şezu singur lîngă ea, după ce-i scoase căluşul, şi îi zise :

— Iată-te, în sfîrşit, la cheremul meu, frumoasă Zumurrud, şi haimanaua ceea de Alişar n-are cum mai veni acum să te scoată din mîinile mele. Începe, dar, mai nainte de-a te culca în braţele mele şi de a-mi cunoaşte bărbăţia, prin a te lepăda de păcătoasa-ţi credinţă şi prin a primi să te faci creştină, aşa cum şi eu sînt creştin. Pe Messia şi pe Fecioară ! dacă nu te supui numaidecît dorinţei mele, am să te fac să-nduri cele mai crunte cazne şi-am să te fac s-ajungi mai jalnică decît o căţea !

La cuvintele acestea ale ticălosului de creştin, ochii tinerei se umplură de lacrimile care i se rostogoliră de-a lungul obrajilor, buzele-i tremurară, şi strigă :

— O, nelegiuitule cu barbă albă, pe Allah ! tu poţi pune să fiu tăiată în bucăţi, dar n-ai să izbuteşti să mă faci să-mi lepăd credinţa. Poţi chiar să te bucuri de trupul meu cu de-a sila, aşa cum face un ţap în călduri cu o puiandră de capră, dar sufletu-mi n-ai să mi-l supui să-mpărtăşească stricăciunea ta. Şi Allah are să-ţi ceară seama mai de vreme ori mai tîrziu pentru mîrşăviile tale.

Cînd bătrînul văzu că nu o putea îndupleca prin vorbe, îşi chemă robii şi le zise :

— Răsturnaţi-o şi ţineţi-o strașnic aşa, culcată pe burtă.

Şi ei o răsturnară şi o culcară pe burtă. Atunci ticălosul acela de moşneag luă un bici şi începu s-o croiască crunt pe părţile ei cele rotunde. Şi

fiecare lovitură lăsa cîte-o lungă dîră roșie pe albul pielii ei. Și Zumurrud, la fiecare lovitură, departe de a slăbi în credința sa, striga :

— Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah și Mahomed este trimisul lui !

Ci el nu încetă s-o lovească decît cînd nu mai putu să ridice mîna. Atunci le porunci robilor lui s-o azvîrle la bucătărie, între slujnice, și să nu-i dea nimic nici să mănînce, nici să bea. Și ei se supuseră pe dată. Și gata cu ei !

Estimp, Alișar rămase întins fără de simțire în odaia de la intrare a casei sale, pînă a doua zi. Izbuti atunci, odată risipită beția de banj și odată vînturat din capu-i fumul opiului, să-și vină în simțire și să deschidă ochii, se ridică în capul oaselor și chemă din toate puterile lui :

— *Ya Zumurrud !*

Ci nimenea nu-i răspunse. Se ridică îngrijorat și intră în iatacul pe care-l găsi gol și tăcut, și unde iașmacul dragei lui Zumurrud și feregeaua ei zăceau pe jos. Atunci își aminti de creștin. Și, cum și acela pierise, el nu se mai îndoi că preaiubita-i Zumurrud fusese răpită. Se aruncă la pămînt, dîndu-și cu pumnii-n cap și suspinînd ; și își sfîșie hainele și plînse toate lacrimile durerii și, peste măsură de deznădăjduit, se repezi afară din casă, luă de pe jos două pietroaie, cîte una în fiecare mînă, și începu să alerge năuc, pe toate ulițele, bătîndu-se în piept cu cele două pietre și strigînd :

— Ya Zumurrud ! Zumurrud !

Și toți copiii se luară după el țipînd :

— Un nebun ! un nebun !

Şi, văzîndu-l, oamenii care-l cunoşteau îl priveau cu milă şi-l căinau că-şi pierduse minţile, spunînd :

— Acesta-i fiul lui Glorie ! Bietul Alişar !

Şi el rătăci aşa mai departe, izbindu-se cu pietrele de-i răsuna pieptul, pînă ce întîlni o bătrînă dintre femeile de bine, care-i spuse :

— Deie Allah să te bucuri de tihnă şi de judecata minţii, copile ! De cînd ai înnebunit ?

Şi Alişar îi răspunse cu aceste versuri :

Doar lipsa unei dragi făpturi
E-a minţii mele tulburare !
O, voi, ce-i ce-mi spuneţi nebun,
Aduceţi-mi-o pe cea care
E boala mea fără de leac,
E-ntunecata-mi întristare,
Căci numai ea îmi e balsam
Şi inimii vindecătoare !

Auzind versurile acestea şi privindu-l pe Alişar mai cu luare-aminte, buna bătrînă pricepu că trebuie să fie vreun îndrăgostit nefericit şi îi zise :

— Copilul meu, nu te sfii să-mi povesteşti necazurile şi nenorocirea ta. Poate că Allah nu m-a scos în drumul tău decît ca să-ţi vin în ajutor.

Atunci Alişar îi povesti întîmplarea lui cu creştinul Barssum.

Bătrîna cea bună, cînd auzi cele istorisite, cugetă vreme de un ceas, după care ridică fruntea şi-i spuse lui Alişar :

— Scoală-te, copilul meu, şi du-te degrabă să-mi cumperi o coropcă de coropcar, în care să pui, după ce ai să le cumperi din suk, nişte brăţări de sticlă colorată, inele de aramă argintată,

cercei pentru urechi, lănțușuri și alte felurite podoabe de cele ce vînd pe la haremuri bătrînele mămulărițe. Și eu am să-mi pun pe cap coropca aceea și am să mă duc să dau o raită pe la toate casele din oraș, vînzînd femeilor acele felurite lucruri. Și-așa am să pot face tot felul de iscodeli, care ne vor pune pe calea cea bună, și-om izbîndi, de-o vrea Allah, s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada zări zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și doua noapte

Ea urmă :

Și Alișar începu să plîngă de bucurie și, după ce sărută mîinile bunei bătrîne, se grăbi să cumpere și să-i aducă ceea ce-i spusese ea.

Atunci bătrîna se duse acasă la ea ca să se îmbrace. Își acoperi fața cu un văl de culoarea mierii, își puse pe cap o basma de cașmir și se învălui într-un izar de mătase neagră ; pe urmă își puse pe creștet coșul de coropcar și, luînd în mînă un toiag, spre a-și sprijini preacinstita-i bătrînețe, porni domol să dea ocol pe la haremurile celor avuți și ale neguțătorilor de prin toate mahalalele, și nu peste mult ajunse și la casa bătrînului Rașideddin, ticălosul de creștin care se

dădea drept musulman, blestematul pe care Allah să-l trăsnească şi să-l ardă în cazne pînă la sfîrşitul vremilor. Amin !

Or, ea ajunse acolo tocmai la ceasul cînd biata copilă, aruncată printre roabele şi slujnicele de la bucătărie, suferind încă de loviturile primite, zăcea ca moartă pe o prăpădită de rogojină.

Bătu la poartă, şi una dintre roabe veni să-i deschidă, întîmpinînd-o cu dragoste ; şi bătrîna îi zise :

— Fata mea, am de vînzare cîteva lucruri plăcute. La voi e cineva care să vrea să cumpere ?

Slujnica spuse :

— Păi socot că da !

Şi o pofti în bucătărie, unde bătrîna se aşează cu o înfăţişare cucernică, şi îndată fu înconjurată de către roabe. Bătrîna fu cît se poate de binevoitoare la vînzare şi începu să le dea brăţări, inele şi cercei, la nişte preţuri cît se poate de lesnicioase, de le cîştigă numaidecît încrederea şi o îndrăgiră pentru vorbele şi pentru purtările ei pline de dulceaţă.

Ci, cînd întoarse capul, iată că o zări pe Zumurrud întinsă pe jos. Şi, cercetîndu-le pe roabe despre ea, acestea îi spuseră tot ce ştiau. Şi bătrîna se încredinţă numaidecît că se afla dinaintea celei pe care o căuta. Se apropie de tînără şi-i spuse :

— Fata mea, îndepărtează-se de la tine orice rău! Allah m-a trimis în ajutorul tău ! Tu eşti Zumurrud, roaba cea dragă a lui Alişar fiul lui Glorie !

Şi-i spuse pentru ce venise acolo în chip de coropcăreasă şi-i zise :

— Mîine seară să stai gata a fi răpită ; aşază-te lîngă fereastra care dă spre uliţă şi, cînd ai să

vezi pe cineva începînd să fluiere în umbră, acesta are să fie semnul. Răspunde-i și sări fără de teamă în uliță. Acolo are să fie chiar Alișar, și el are să te scape.

Și Zumurrud sărută mîinile bătrînei, care se grăbi să plece și să se ducă să-i povestească lui Alișar toate cîte se petrecuseră, adăugînd :

— Ai să te duci, așadar, acolo, sub fereastra de la bucătăria ticălosului ăla, și ai să faci *așa* și *așa*.

Atunci Alișar îi mulțumi din suflet bătrînei pentru binele ce-i făcuse și vru să-i dăruiască niște lucruri ; ea însă nu primi și plecă, urîndu-i izbîndă și fericire.

Și-a doua zi pe înserate, Alișar porni pe drumul ce ducea la casa arătată de bătrîna cea bună și, într-un sfîrșit, o găsi. Se așeză acolo lîngă zid, așteptînd să vină ceasul pentru a fluiera. Ci cum sta acolo de-o bună bucată de vreme și cum mai și petrecuse două nopți fără somn, fu biruit deodată de oboseală și adormi. Slăvit fie singurul care niciodată nu adoarme !

Pe cînd Alișar aținise astfel sub fereastra bucătăriei, în noaptea aceea soarta îl îndreptă într-acolo, în căutare de vreun chilipir, pe un pungaș dintre pungașii cei îndrăzneți, care, după ce făcuse ocolul casei de jur-împrejur, fără a găsi nici o putință de intrare, ajunse în locul unde dormea Alișar. Se aplecă asupra lui și, ispitit de hainele-i bogate, îi fură binișor turbanul cel frumos și mantia, și se împodobi cu ele într-o clipită. Și-atunci văzu și fereastra deschizîndu-se și auzi un fel de șuierat. Se uită și zări o umbră de femeie, și femeia aceea îi făcea semne și șuiera. Era Zumurrud care-l luase drept Alișar.

Văzînd așa, hoțul, fără a prea pricepe bine cumu-i treaba, își zise : „Ce-ar fi să-i răspund ?“ Și fluieră. Îndată Zumurrud ieși pe fereastră și coborî în uliță, ajutîndu-se cu o frînghie. Iar hoțul, ditamai vlăjganul, o luă în spinare și o zbughi cu ea, iute ca fulgerul.

Cînd Zumurrud văzu atîta putere la cel care o ducea, fu peste măsură de uimită și îi zise :

— Alișar, iubitule, bătrîna mi-a spus că de-abia mai erai în stare să te tîrăști, așa de mult te slăbise jalea și spaima. Și văd că ești mai tare ca un cal.

Însă hoțul nu-i răspunse, ci galopa încă și mai repede, Zumurrud își petrecu mîna peste fața acestuia și o găsi acoperită cu niște fire de păr mai aspre decît o mătură de la hamam, de-ai fi zis că e un porc mistreț. Cînd văzu așa, Zumurrud fu cuprinsă de o spaimă mare și începu să-i care la pumni peste față, strigîndu-i :

— Cine ești ? Ce ești tu ?

Or, întrucît de mult ei se și aflau hăt departe de așezările din oraș, în mijlocul cîmpiei învăluite în noapte și în singurătate, hoțul se opri o clipă, o lăsă jos pe tînără și răcni :

— Sînt Dijvan curdul, cel mai isteț pungaș din ceata lui Ahmad Ed-Danaf. Sîntem cu toții patruzeci de flăcăi, care de mult ducem lipsă de trup fraged. Noaptea viitoare are să fie cea mai binecuvîntată dintre nopțile tale, căci noi toți avem să ne bucurăm de tine pe rînd, pînă dimineața.

Cînd Zumurrud auzi aceste cuvinte ale răpitorului ei, înțelese toată grozăvia împrejurării în care se afla și începu să plîngă bătîndu-se peste față și jelindu-și greșeala care-o dase pe mîinile

acelui tîlhar săvîrşitor de siluiri, şi în curînd şi pe mîinile celor patruzeci de soţi ai lui. Pe urmă, văzînd că ursita cea rea pusese stăpînire pe viaţa ei şi că nu avea cum să lupte împotrivă-i, se lăsă iarăşi dusă de către răpitor, fără a mai pune vreo împotrivire, şi se mulţumi să suspine :

— Nu este alt Dumnezeu decît Allah ! La el îmi cer adăpostire ! Fiecare îşi poartă ursita legată de gît şi, orice-ar face, nu poate să scape de ea.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci si treia noapte

Ea urmă :

Curdul Dijvan o aburcă, aşadar, iarăşi în spinare pe tînără şi alergă mai departe pînă la o peşteră, ascunsă printre stînci, unde ceata celor patruzeci de hoţi, laolaltă cu căpetenia lor, îşi avea sălaşul. Acolo, o bătrînă, însăşi mama celui ce o răpise pe Zumurrud, avea grijă de gospodăria mişeilor şi le gătea demîncare. Aşadar, bătrîna, auzind semnalul ştiut, ieşi în pragul peşterii să-l întîmpine pe fiu-său şi pe prada lui. Dijvan o dete pe Zumurrud în seama maică-si şi spuse :

— Ai grijă bine de gazela aceasta pînă ce mă întorc, căci mă duc în căutarea soţilor mei, ca să

vină să se bucure de ea împreună cu mine. Dar întrucît n-avem să ne întoarcem pînă mîine pe la amiază, din pricina unor treburi ce le avem a săvîrşi, ţi-o las în seamă s-o hrăneşti bine, ca să fie în stare a ne face faţă.

Şi se cam mai duse.

Atunci bătrîna se apropie de Zumurrud, îi aduse de băut şi-i spuse :

— Fata mea, ce fericire pe tine să te simţi în curînd bucurată de patruzeci de flăcăi tineri, fără a mai socoti şi pe şeful lor, care-i mai vîrtos decît toţi ceilalţi laolaltă ! Pe Allah ! ce fericire pe tine că eşti tînără şi dorită !

Zumurrud nu putu răspunde nimic şi, învăluindu-şi capul în iaşmac, se întinse la pămînt şi şezu aşa pînă dimineaţa.

Or, noaptea o ajutase să cugete ; şi îşi căpătase iarăşi curajul şi îşi zisese : „Ce-i cu această păcătoasă nepăsare faţă de mine însămi, într-o asemenea împrejurare ? Doar n-oi sta să aştept nemişcată venirea acestor patruzeci de tîlhari să mă siluiască, să mă doboare şi să mă năpădească, aşa cum năpădeşte apa o corabie pînă ce o scufundă în adîncul mării ! Nu, pe Allah ! am să-mi izbăvesc sufletul şi n-am să-mi las trupul pe mîna lor.“ Şi, cum se şi făcuse ziuă, se ridică şi, apropiindu-se de bătrînă, îi sărută mîna şi îi spuse :

— M-am odihnit bine în noaptea aceasta, bună maică, mă simt înviorată. Ce să facem acum ca să ne treacă vremea ? N-ai vrea, de pildă, să vii cu mine afară la soare şi să mă laşi să te caut de păduchi în cap şi să te piaptăn, buna mea maică ?

Bătrîna răspunse :

— Ba bun gînd, fata mea ! Pe Allah, de cînd mă aflu în peştera asta n-am putut să mă lau niciodată şi mi-i acuma capul cuibar pentru toate soiurile de păduchi care se cuibăresc în părul oamenilor şi-n blănile dihăniilor. Şi, cînd se lasă noaptea, ies de pe capul meu şi mi se pornesc cu droaia pe trup : sînt şi de cei albi, şi de cei negri, şi mari, şi mici ; ba, fata mea, sînt şi de cei cu coadă lată peste măsură, şi care se preumblă mergînd de-a-ndaratelea ; alţii au o duhoare mai puturoasă decît rîgîielile cele mai stătute şi decît împuţelile cele mai împuţite. Aşa că de-ai să izbuteşti să mă izbăveşti de spurcăciunile astea, traiul tău cu mine are să-ţi fie foarte fericit !

Şi ieşi afară din peşteră împreună cu Zumurrud şi se ghemui la soare, deznodîndu-şi cîrpa pe care-o avea pe cap. Zumurrud putu atunci să vadă că, într-adevăr, baba avea în păr toate soiurile de păduchi cunoscuţi şi necunoscuţi. Fără să îndăjduiască, se apucă, aşadar, să-i pigulească cu mîinile, pe urmă să pieptene părul la rădăcină cu cîţiva piepteni vîrtoşi ; şi, cînd nu mai rămase din aceşti păduchi decît un număr obişnuit, începu să-i caute dibaci cu degetele şi să-i strivească între unghii, aşa cum se face. Cînd isprăvi, îi pieptănă părul încetişor, pînă ce baba îşi simţi năpădită plăcut de liniştea pielii ei curăţate şi, într-un sfîrşit, se cufundă într-un somn adînc.

Fără să mai zăbovească, Zumurrud se ridică şi alergă în peşteră, de unde luă nişte haine bărbăteşti cu care se îmbrăcă frumos, îşi înfăşură capul cu un turban mîndru, dintre cele aduse de pe la

furtișagurile săvîrșite de către cei patruzeci de hoți, și ieși grabnic să înhațe un cal, tot de furat și el, care păștea pe-acolo, priponit la două picioare. Îl înșăuă, îi puse frîul, sări pe el călare și-l zori să pornească la galop, drept înainte, chemînd în ajutor numele stăpînului slobozirii.

Goni așa în galop, fără de odihnă, pînă ce se lăsă noaptea ; și-a doua zi, de cu zori, porni iarăși goana, neoprindu-se decît cînd și cînd, ca să se hodinească, să mănînce niscaiva rădăcini și să lase calul să pască. Și tot așa merse mai departe, vreme de zece zile și zece nopți.

În dimineața celei de-a unsprezecea zile ieși, într-un sfîrșit, din pustietatea pe care o străbătuse și răzbi într-o pajiște verde prin care curgeau ape frumoase, unde privirile se înveseleau de vederea unor copaci mari, a frunzișurilor, a trandafirilor și a florilor pe care o adiere primăvăratică le trezea la viață cu miile ; zburdau pretutindenea păsărelele firii și pășteau turme de gazele și multe alte animale încîntătoare.

Zumurrud se hodini vreme de un ceas în locul acela desfătător ; pe urmă încălecă iarăși pe cal și o luă pe un drum foarte frumos ce trecea printre codri verzi, ducînd către un oraș mare, ale cărui minarete străluceau departe, în soare.

Cînd ajunse aproape de zidurile și de poarta orașului, văzu o mare mulțime de oameni care, zărind-o, începură să scoată strigăte nebune de bucurie și de slavă. Și-ndată ieșiră pe poartă și-i veniră în întîmpinare emirii călări și maimarii cetății și căpeteniile oștilor, care i se ploconiră și sărutară pămîntul dinainte-i, cu semnele de supunere ale unor supuși față de regele

lor, în vreme ce, din toate părțile, o singură strigare se ridica din mulțime : „Allah deie-i biruință sultanului nostru ! Bună-venirea ta aducă binecuvîntarea neamului de musulmani ! Allah întărească-ți domnia, o, rege al nostru !“ Și, în vremea asta, mii de războinici călări se orînduiră în două șiruri, spre a opri și a stăpîni mulțimea peste măsură de înflăcărată, și un pristav domnesc, cocoțat pe o cămilă înfoțăzată strălucitor, vestea norodului, cu gura toată, fericita sosire a regelui său.

Ci Zumurrud, tot în haine de călăreț, nu pricepea deloc ce puteau să-nsemne toate astea, și pînă la urmă îi întrebă pe dregătorii cei mari care luaseră calul de frîu, de amîndouă părțile :

— Au ce se întîmplă, preacinstiților stăpîni, în cetatea voastră ? Și ce vroiți cu mine ?

Atunci, dintre aceia toți se desprinse un curtean de frunte, care, după ce se temeni pînă la pămînt, spuse uluitei Zumurrud :

— Atoatedăruitorul, o, stăpîne al nostru, nu și-a precupețit binefacerile atunci cînd ți le-a dăruit ! Lăudat fie el ! El te-a adus de mînă pînă la noi, ca să te așeze ca rege al nostru, în jețul acestei împărății ! Lăudat fie el, care ne dă un rege așa de tînăr și așa de frumos, din copiii alesului neam al turcilor cei cu chip strălucitor ! Slavă lui ! căci și de ne-ar fi trimis vreun cerșetor sau orice alt ins de nici o însemnătate, noi tot așa am fi fost nevoiți să-l primim de rege al nostru și să-i arătăm cinstire. Află că, în adevăr...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...Află, în adevăr, că datina noastră, a celor care locuim în această cetate, atunci cînd regele nostru moare fără a lăsa nici un urmaș de parte bărbătească, este de a ne aduna pe drumul acesta și de a aștepta pe cel dintîi trecător pe care ni-l trimite ursita, spre a ni-l alege de rege și a-l cinsti ca atare ! Și astăzi am avut norocul să te întîlnim pe tine, o, tu care ești cel mai frumos !

Or, Zumurrud, care era o femeie tare isteață la minte, nu se lăsă descumpănită de vestea aceasta atît de neobișnuită, și spuse celui mai mare dintre curteni, precum și celorlalți dregători :

— O, voi toți, să nu care cumva să credeți totuși că eu aș fi vreun turc de obîrșie neștiută, ori feciorul cine știe cărui om de rînd ! Dimpotrivă ! În fața voastră-i un turc de neam ales, care și-a părăsit țara și corturile, după ce s-a gîlcevit cu părinții lui, și care s-a hotărît să colinde lumea, alergînd după tot felul de fapte mărețe. Și, întrucît ursita tocmai m-a făcut să dau peste un prilej atît de frumos, primesc să fiu regele vostru !

Numaidecît ea se așeză în fruntea alaiului și, în uralele și strigătele de bucurie ale unui întreg norod, își făcu strălucita intrare în cetate.

Cînd ajunse dinaintea porții celei mari a seraiului, emirii și curtenii săriră jos din șa și se repeziră s-o sprijine de subsuori și o ajutară să coboare de pe cal și o duseră pe brațele lor în marea sală de sărbătoare și o poftiră să se așeze, după ce o îmbrăcară cu straiele domnești, în

jețul de aur al regilor de mai înainte. Și toți deodată i se închinară și sărutară pămîntul dinaintea ei, rostind jurămîntul de supunere.

Atunci Zumurrud își începu domnia punînd să se deschidă comorile regești strînse de veacuri ; și scoase de acolo mulțime de bani pe care-i împărți ostașilor, săracilor și celor nevoiași. Așa încît norodul o îndrăgi și îi ură mulți ani de domnie. Și, pe de altă parte, Zumurrud nu uită nici să dăruiască o mare mulțime de haine scumpe dregătorilor de la palat și să le facă multe hatîruri emirilor și musaipilor, precum și soțiilor lor și tuturor femeilor din harem. Pe deasupra, opri luarea de biruri, de vămi și de alte dări, și puse să fie sloboziți cei întemnițați, și îndulci toate pedepsele. Și în felul acesta cîștigă și dragostea celor mari și pe a celor mici, care cu toții o luau drept bărbat și se minunau de înfrînarea și de neprihănirea sa, aflînd că niciodată nu intrase în harem și că niciodată nu se culcase cu femeile sale. Într-adevăr, nu vroise să ia în slujba sa pentru vremea de noapte decît doi eunuci micuți, pe care-i punea să doarmă, de-a curmezișul, dinaintea ușii sale.

Ci departe de a fi fericită, Zumurrud nu făcea altceva decît să se gîndească la multiubitu-i Alișar, pe care nu putu să-l găsească, în pofida tuturor căutărilor ce pusese să se facă tainic. Așa că nu mai contenea să plîngă în singurătate și să se roage și să ajuneze, ca să tragă binecuvîntarea Celui preaînalt asupra lui Alișar și să izbutească a-l găsi teafăr și sănătos, după lunga despărțire. Și așa rămase vreme de un an ; pînă ce toate femeile din serai începură să ridice brațele a deznădejde și să strige :

— Ce pacoste pe noi că regele-i atît de cuvios și de neprihănit !

După ce trecu un an, Zumurrud fu ispitită de un gînd și vroi să-l înfăptuiască numaidecît. Trimise să fie chemați toți vizirii și toți curtenii și le porunci să pună pe arhitecți și pe ingineri să netezească un meidan uriaș, lung de un parasanj și tot atîta de lat, și să zidească la mijlocul lui un măreț chiosc cu boltă, care să fie tapițat strălucitor și unde să fie așezat un jeț domnesc și atîtea scaune cîți dregători erau la palat.

Porunca dată de Zumurrud fu îndeplinită fără zăbavă. Și, cînd meidanul fu gata și chioșcul ridicat, și jețul, și scaunele orînduite după cinuri, Zumurrud își chemă acolo pe toți mai-marii din cetate și pe cei de la palat și le dădu un ospăț cum nici în pomenirea celor mai bătrîni nu-și mai avusese seamăn în împărăție. Și, la sfîrșitul ospățului, Zumurrud se întoarse către musafiri și le zise :

— De-acum înainte, de-a lungul întregii mele domnii, am să vă chem în acest chioșc la fiecare început de lună, să luați loc în scaunele voastre ; și tot așa am să chem și întregul meu norod, ca să ia și el parte la ospăț și să mănînce și să bea și să mulțumească Atoatefăcătorului pentru darurile sale !

Și toți îi răspunseră că ascultă și că se supun. Atunci ea adăugă :

— Crainicii domnești să cheme tot norodul meu la ospăț și să-i deie de veste că oricine nu va primi să vină are să fie spînzurat.

Așadar, la începutul lunii, pristavii străbătură ulițele orașului strigînd :

— O, voi toți, negustători și mușterii, bogați și săraci, flămînzi și sătui, din porunca stăpînului nostru regele, dați fuga la chioșcul din meidan. Acolo veți mînca și veți bea și veți binecuvînta pe Atoatebinefăcătorul. Și cel ce nu va veni acolo, va fi spînzurat ! Închideți-vă prăvăliile și puneți capăt vînzărilor și cumpărărilor ! Oricine nu va da ascultare, va fi spînzurat !

La poftirea aceea, mulțimea alergă și se înghesui în valuri strînse în mijlocul sălii, pe cînd regele sta în jețul său, iar împrejuru-i, pe scaunele cuvenite, stăteau rînduiți după cinuri toți maimarii și toți dregătorii. Și începură cu toții să mănînce tot soiul de lucruri minunate, cum ar fi oi fripte, pilaf și mai cu seamă acele bucate minunate numite *chisec*, făcute din făină de grîu și din lapte acru. Și pe cînd ei mîncau, regele îi cerceta cu băgare de seamă, unul după altul, și așa de îndelung încît fiecare spunea vecinului său :

— Pe Allah ! nu știu pentru ce pricină mă privește așa de stăruitor regele !

Și toți mai-marii și dregătorii, estimp, nu conteneau să îmbie pe toată lumea, spunînd :

— Mîncați fără sfială și săturați-vă ! Nu-i puteți face regelui o plăcere mai mare, decît să-i arătați că aveți poftă de mîncare !

Iar oamenii își ziceau :

— Pe Allah ! În viața noastră n-am mai văzut un rege care să-și iubească pînă într-atîta norodul și să-i dorească atîta bine !

Or, printre mîncăii care înfulecau cu cea mai arzătoare lăcomie, făcînd să lunece pe beregata lor tăvi întregi, se afla și ticălosul de Barssum, creștinul, cel care-l adormise pe Alișar și o furase pe Zumurrud, ajutat de bătrînul Rașideddin,

fratele său. După ce Barssum ăsta isprăvi de mîncat carnea şi bucatele cu unt ori cu grăsime, puse ochii pe o tavă aşezată dincolo de îndemîna lui, şi care era plină cu un minunat orez cu lapte, presărat cu praf de zahăr şi de scorţişoară. Îi îmbrînci pe toţi vecinii săi, ajunse la tavă, o trase la el, puse stăpînire pe ea şi înşfăcă o îmbucătură peste măsură, pe care şi-o îndopă în gură.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

Atunci, unul dintre vecini, înciudat, îi spuse :

— Au nu ţi-e ruşine să întinzi aşa gabja către ceea ce nu ţi-e la îndemînă şi să înşfaci numai pentru tine o tavă aşa de mare ? Au tu nu ştii că bunăcuviinţa ne învaţă să nu mîncăm decît ceea ce se află dinaintea noastră ?

Şi un alt vecin adăugă :

— Staţi-ar în vintre bucatele-astea şi-ntoarceţi-ar pe dos maţele !

Şi un altul, mare mîncător de haşiş, îi spuse :

— Ei, pe Allah ! hai să-mpărţim între noi : ia dă tava ceea mai încoa', să iau şi eu vreo două-trei îmbucături !

Barssum însă îi aruncă o privire îmbufnată şi îi strigă mînios :

— Ah, afurisit mîncător de haşiş, bucatele astea alese nu-s făcute pentru fălcile tale ; ci sînt menite gurilor de emiri şi de oameni gingaşi !

Şi se pregătea să-şi înfigă labele în pilaful cel dulce, cînd Zumurrud, care-l tot privea de-o bucată de vreme, îl recunoscu şi trimise după el patru străjeri, cărora le spuse :

— Alergaţi degrabă şi înşfăcaţi-l pe insul acela care mănîncă orez cu lapte, şi aduceţi-l la mine !

Şi cei patru străjeri se repeziră la Barssum, îi smulseră din mîini îmbucătura pe care tocmai se pregătea s-o înfulece, îl doborîră cu faţa la pămînt şi-l tîrîră de picioare pînă dinaintea regelui, printre oaspeţii uluiţi, care se opriră pe dată din mîncat, şuşotindu-şi între ei :

— Iată ce înseamnă să fii lăcomos şi să te repezi la hrana altuia !

Şi mîncătorul de haşiş spuse către cei din juru-i :

— Pe Allah ! bine-am făcut că n-am mîncat laolaltă cu el din acest minunat orez cu scorţişoară ! Cine ştie ce pedeapsă are să pată !

Şi toţi începură să se uite cu luare-aminte la cele ce aveau să urmeze.

Zumurrud, cu ochii aprinşi lăuntric, îl întrebă pe omul acela :

— Ia să-mi spui, tu, cel cu ochi albaştri şi răi, care ţi-este numele şi pentru care pricină ai venit în ţara noastră ?

Păcătosul de creştin, care-şi pusese pe cap un turban alb, îngăduit numai musulmanilor, spuse :

— O, rege, stăpîne al nostru ! mă numesc Ali şi îndeplinesc meseria de ceaprazar. Am venit în ţara aceasta ca să-mi fac meseria şi să-mi cîştig traiul cu truda mîinilor mele.

Atunci Zumurrud spuse unuia dintre micuții săi eunuci :

— Du-te degrabă și adu-mi tabla mea cu nisip de ghicit și pana de aramă care slujește să trag liniile geomanticești.

Și, odată porunca ei îndeplinită, Zumurrud întinse cu grijă nisipul de ghicit pe fața cea netedă a tablei și, cu pana de aramă, desenă acolo un chip de maimuță și cîteva șire de slove necunoscute. După care, cugetă vreme de cîteva clipe, apoi ridică deodată capul și, cu un glas năprasnic, ce fu auzit de întreaga mulțime, îi strigă ticălosului :

— O, cîine, cum de cutezi tu să minți pe un rege ? Au nu ești tu creștin, și nu este Barssum numele tău ? Și oare n-ai venit tu în această țară ca să cauți o roabă furată de tine pe vremuri ? Ah, cîine blestemat ! ai să mărturisești tu numaidecît adevărul pe care mi l-a dezvăluit așa de limpede nisipul meu geomanticesc !

La cuvintele acestea, creștinul înfricoșat se prăbuși la pămînt, cu mîinile împreunate, și spuse :

— Îndurare, o, rege al vremilor ! nu te înșeli ! Așa-i, într-adevăr — fire-ai ferit de tot răul ! — sînt un mișel de creștin și-am venit aici cu gîndul de-a răpi pe o musulmană pe care o furasem și care a fugit apoi din casa noastră.

Atunci Zumurrud, în mijlocul murmurelor de admirație ale întregului norod, care spunea : „Uallah ! nu se mai află nicăieri pe lume un geomancian cititor în nisipuri care să se poată asemui regelui nostru !“ — chemă pe gealat și pe ajutoarele lui și le spuse :

— Duce-ți-l pe cîinele acesta ticălos afară din cetate, jupuiți-l de viu, împăiați-l cu niște paie proaste, și întoarceți-vă să puneți această piele

la poarta meidanului. Iar leşul trebuie să-l ardeţi cu balegă uscată şi să aruncaţi ceea ce va rămîne din el în hasnaua de murdării.

Şi ei răspunseră că ascultă şi că se supun, îl duseră pe creştin şi îl căsăpiră cum cerea osînda, pe care norodul o găsi plină de dreptate şi de înţelepciune.

În ce-i priveşte pe vecinii care-l văzuseră pe ticălos mîncînd orezul cu lapte, aceştia nu se putură opri a-şi împărtăşi între ei simţămintele. Unul spuse :

— Uallah ! niciodată, cît oi trăi, n-am să mă las ispitit de vreo tavă ca asta, măcar că-mi place peste măsură. Aduce nenorocire !

Şi mîncătorul de haşiş, ţinîndu-se de pîntece, aşa de tare îl înjunghia spaima, striga :

— Hei, uallah ! zodia mea cea bună m-a ferit să mă ating de acest blestemat de orez cu scorţişoară.

Şi toţi se jurară să nu mai pomenească niciodată numele de pilaf de orez.

Într-adevăr, cînd veni luna următoare şi cînd norodul fu iarăşi chemat să ia parte la ospăţul dat de rege, împrejurul tăvii pe care se afla pilaful cu lapte se făcu un gol mare şi nimeni nu vroi să se uite într-acolo. Apoi toată lumea, spre-a face plăcere regelui, care-l cerceta pe fiecare mesean cu cea mai mare luare-aminte, începu să mănînce, dar fiecare nu se atingea decît de bucatele aşezate dinainte-i.

Estimp, intră un bărbat, cu o înfăţişare înfricoşătoare, înaintă grăbit îmbrîncind în trecere pe toată lumea şi, văzînd toate locurile ocupate în afară de cele dimprejurul tăvii cu pilaf cu lapte, se duse şi se ghemui dinaintea acelei tăvi şi, spre

spaima tuturor, se pregăti să întindă mîna ca să mănînce.

Or, Zumurrud cunoscu numaidecît că omul acela era răpitorul ei, cumplitul Dijvan curdul, unul dintre cei patruzeci de hoţi din ceata lui Ahmad Ed-Danaf. Pricina care-l adusese în acel oraş nu era alta decît căutarea tinerei a cărei fugă îl adusese într-o stare de mînie înfricoşătoare, atunci cînd el se pregătise să se bucure de ea dimpreună cu toţi tovarăşii lui. Şi îşi muşcase mîinile de deznădejde şi făcuse jurămînt că are s-o găsească, de-ar fi ea chiar şi în spatele muntelui Caucaz ori ascunsă ca un bob de fistic în coaja lui. Şi plecase s-o caute, şi sfîrşise prin a ajunge în cetatea aceea şi a intra, laolaltă cu ceilalţi, în chioşc, ca să nu fie spînzurat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

Se aşeză, aşadar, dinaintea acelei tăvi cu pilaf cu lapte şi îşi înfipse mîna toată în mijlocul ei. Atunci din toate părţile i se strigă :

— Hei, hei ! ce vrei să faci ? Ia seama ! Ai să fii jupuit de viu ! Nu te-atinge de tava aceea a pacostei !

Omul însă își bulbucă ochii-i cumpliți și strigă :

— Ia mai tacă-vă cleanța ! Vreau să-mi umplu pîntecul ! Îmi place pilafu-acesta dulce cu lapte !

I se strigă iarăși :

— Ai să fii jupuit și spînzurat !

Drept orice răspuns, el trase și mai aproape către sine tava în care-și înfipsese laba și se aplecă peste ea. Cînd îl văzu astfel, mîncătorul de hașiș, cel mai apropiat vecin al curdului, fugi speriat și trezit din aburii hașișului. Și se duse de se așeză hăt mai încolo, lepădîndu-se de-a avea vreo vină pentru ceea ce urma să se întîmple.

Așadar, Dijvan, curdul, după ce-și afundase în tavă laba-i neagră ca o gheară de cioară, o scoase mare și grea ca o copită de cămilă, rotunji în pumn toată bucățoaia pe care-o apucase, făcu un boț mare cît o chitră și-o zvîrli dintr-o mișcare rotită în fundul bereglejului, unde se scufundă cu niște ghiorțăituri ca de cascadă într-o peșteră, că bolta chioșcului vui într-un răsunet ce se răsfrînse bubuind și răzbubuind. Și locul de unde fusese luată îmbucătura fu așa de mare, încît fundul întinsei tăvi se ivi acolo gol.

Cînd mai văzu și asta, mîncătorul de hașiș își ridică brațele și strigă :

— Ferească-ne Allah ! a înfulecat tava dintr-o înghițitură. Slăvit fie Allah care nu mi-a făcut orez cu lapte în mîinile lui ! Și adăugă : Lăsați-l să mănînce cum i-i voia, căci eu și văd zugrăvindu-i-se pe frunte umbra spînzurătorii.

Apoi se duse și mai departe de curd, așa ca mîna acestuia să nu-l ajungă, și-i strigă :

— Stați-ar în gît și înecate-ai, o, prăpastie înfricoșătoare ce ești !

Curdul însă, fără a lua seama la cele ce se spuneau în jurul său, își înfipse a doua oară degetele cioturoase în grămada moale de pilaf, care se desfăcu pocnind surd, și le trase apoi pline cu un boț cît un dovleac ; și se și apucase să-l frămînte în palmă înainte de a-l înghiți, cînd Zumurrud spuse străjerilor :

— Iute, aduceți-mi-l pe insul de la tava de orez, pînă s-apuce să-nfulece îmbucătura !

Și străjerii săriră pe curdul care nici nu-i văzuse, ghemuit cum era cu jumătate din trup peste tavă. Îl răsturnară sprinten și-i legară brațele la spate și-l tîrîră dinaintea regelui, în vreme ce oaspeții își ziceau :

— Singur și-a dorit pieirea. Noi l-am sfătuit destul să se ferească de-a atinge pacostea aia de orez cu lapte !

Cînd ajunse înainte-i, Zumurrud îl întrebă :

— Care ți-i numele ? care ți-e meseria ? și care-i pricina ce te-a îndemnat să vii în cetatea noastră ?

El răspunse :

— Mă numesc Otman și de meserie sînt grădinar. În ce privește pricina venirii mele aici, este să caut o grădină unde să muncesc, ca să mănînc.

Zumurrud strigă :

— Să mi se aducă tabla cu nisip și pana de aramă !

Și după ce i se înmînară lucrurile acelea, trase cu pana niște slove și niște chipuri pe nisipul netezit, cugetă și socoti vreme de un ceas, pe urmă ridică fruntea și spuse :

— Vai de tine și de tine, ticăloase mincinos ! Socotelile ce le-am făcut pe tabla mea de nisip îmi arată că pe numele tău cel adevărat te numești Dijvan curdul și că de meserie ești tîlhar, hoț și ucigaș ! Ah, fecior de-o mie de tîrfe ! mărturisește numaidecît adevărul, de unde nu, loviturile au să te facă să ți-l aduci aminte !

Auzind vorbele acestea ale regelui, pe care era departe de a-și închipui că ar fi tînăra răpită de el odinioară, îngălbeni la obraz și fălcile începură să-i clănțăne ca fălcile unui lup ori ca ale vreunei alte fiare crunte.

Pe urmă, socoti că mărturisind adevărul o să-și mîntuie capul, și zise :

— Așa-i cum spui, o, măria-ta ! Ci din clipa asta mă dau căit în mîinile tale, și pe viitor mă voi ține pe calea cea bună !

Zumurrud însă îi zise :

— Nu-mi este îngăduit să las să trăiască o fiară răufăcătoare în calea musulmanilor.

Pe urmă porunci :

— Să fie dus și jupuit de viu și împăiat, spre a fi bătut în cuie la poarta chioșcului și să se facă și cu leșul lui așa cum s-a făcut cu cel al creștinului.

Cînd mîncătorul de hașiș văzu străjerii ducîndu-l pe insul acela, se ridică și își întoarse fundul către tava cu orez și spuse :

— O, presăratule cu praf de zahăr și de scorțișoară, îți întorc spatele, o, tavă a pacostelor, căci nu te socot vrednic decît de fundul meu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...nu te socot vrednic decît de fundul meu ! Te scuip și mi-e scîrbă de tine !

Și uite-așa cu el.

Dar cînd fu la cel de al treilea ospăț, iată. Ca și de cele două dăți de mai nainte, crainicii strigară aceeași veste ; pe urmă norodul se adună în chiosc, mai-marii luară loc după rînduială, și regele se așeză în jețul său. Și toată lumea începu să mănînce, să bea și să se veselească ; și mulțimea se înghesuia peste tot, afară de locul de dinaintea tăvii cu orez cu lapte, care sta neatinsă în mijlocul sălii și către ea fiind întoarse spatele tuturor mesenilor. Și deodată fu văzut intrînd un bărbat cu barbă albă, care, văzînd gol locul dimprejurul tăvii, se îndreptă într-acolo și se așeză să mănînce, ca să nu fie spînzurat. Și Zumurrud îl privi și recunoscu pe bătrînul Rașideddin, tîlcălosul de creștin care o furase cu ajutorul fratelui său Barssum.

Într-adevăr, întrucît Rașideddin, după trecere de o lună de zile, văzînd că fratele său, pe care-l trimisese în căutarea tinerei fugite, nu se întorsese, hotărîse să plece el însuși spre-a încerca s-o găsească, și soarta îl mînă spre cetatea aceea, pînă la acel chiosc, dinaintea tăvii cu orez cu lapte.

Zumurrud, recunoscîndu-l pe afurisitul de creștin, gîndi în sineși : „Pe Allah ! Orezul acesta cu lapte este o mîncare binecuvîntată, devreme ce

mă ajută să dau de toate aceste jivine răufăcătoare. Are să trebuiască într-o zi să pun să se vestească în tot orașul că este mîncare obligatorie pentru toți locuitorii. Și-am să pun să fie spînzurați toți cei cărora nu le va plăcea. Pînă atunci, ia să văd ce este cu nelegiuitul ăsta bătrîn !" Și strigă, prin urmare, către străjerii săi :

— Aduceți-mi-l pe cel cu orezul !

Și străjerii, acum dedați cu treaba, îl zăriră pe insul acela numaidecît și se năpustiră la el și îl tîrîră de barbă pînă dinaintea regelui, care îl întrebă :

— Care ți-este numele ? care ți-este meseria ? și care-i pricina sosirii tale la noi ?

El răspunse :

— O, preanorocitule rege, mă numesc Rustem, dar nu am nici o meserie, afară doar de aceea de biet sărman, de derviș.

Ea strigă :

— Nisipul și pana, degrabă !

Și i se aduseră. Și, după ce întinse nisipul și desenă niște chipuri și niște slove, cugetă vreme de un ceas, apoi ridică fruntea și spuse :

— Minți dinaintea regelui, cîine blestemat ! Numele tău este Rașideddin ; meseria ta este de a pune să fie furate mișelește femeile musulmanilor și de a le închide în casa ta ; pe dinafară te prefaci a fi de legea islamului, da-n adîncul inimii ai rămas un ticălos de creștin. Mărturisește adevărul, sau capu-ți va sta numaidecît acolo unde-ți stau picioarele !

Și mișelul, înfricoșat, socoti că-și mîntuie capul și își mărturisi nelegiuirile și păcatele. Atunci Zumurrud spuse străjerilor :

— Răsturnați-l și alduiți-i cîte-o mie de lovituri la fiecare talpă !

Şi osînda fu îndeplinită numaidecît. Ea spuse atunci :

— Acuma, duceţi-l, smulgeţi-i pielea, împăiaţi-l cu paie putrede şi pironiţi-l, laolaltă cu ceilalţi doi, la intrarea în chiosc. Şi făceţi ca şi leşul lui să aibă aceeaşi ursită ca şi cel al celorlalţi doi cîini.

Şi totul fu îndeplinit pe dată.

Pe urmă, toată lumea începu iarăşi să mănînce, minunîndu-se de înţelepciunea şi de priceperea la ghicit a regelui, şi lăudîndu-i dreptatea şi hotărîrile.

După ce ospăţul luă sfîrşit, norodul plecă, şi regina Zumurrud se întoarse în seraiul ei. Ci-n sineşi nu era deloc fericită şi îşi zicea : „Slăvit fie Allah care mi-a potolit inima, ajutîndu-mă să mă răzbun pe cei ce mi-au făcut rău ! Dar toate astea nu mi-l dau îndărăt pe preaiubitu-mi Alişar. Ci Atotputernicul face aşa cum îi place faţă de cei care i se închină şi îl mărturisesc drept singur Dumnezeu al lor." Şi, tulburată de amintirea iubitului ei, vărsă multe lacrimi noaptea întreagă. După care se închise singură cu durerea ei, pînă la începutul lunii următoare.

Atunci norodul fu iarăşi adunat la obişnuitul ospăţ, şi regele şi dregătorii luară loc, ca de obicei, sub bolta chioscului. Şi ospăţul era în toi, şi Zumurrud nu mai trăgea nici o nădejde că-l va mai găsi vreodată pe iubitul ei, şi făcea în sufletul ei această rugăciune : „O, tu, cel care l-ai dat îndărăt pe Yussuf bătrînului său părinte Yacub, care l-ai vindecat de bubele-i cele fără de leac pe sfîntul Ayub, îngăduie-mi şi mie, întru bunătatea ta, să-l găsesc pe preaiubitu-mi Alişar. Tu eşti atotputinte, o, Stăpîne al lumilor toate ! Tu, cel care îi duci spre calea cea bună pe cei rătăciţi ; tu, cel care asculţi toate glasurile, care împlineşti toate rugăciunile şi care faci ca ziua să

urmeze nopții, dă-mi-l îndărăt pe robul tău Alișar !"

Abia rostise Zumurrud înlăuntru-i această rugă, că și intră pe poarta meidanului un tînăr cu un boi subțirel ce se mlădia ca un ram de salcie. Căută peste tot un loc unde să se așeze și nu găsi decît locul dimprejurul tăvii aceleia cu orez cu lapte. Se duse să se așeze acolo, urmat din toate părțile de privirile speriate ale celor care îl socoteau pierdut și-l și vedeau jupuit și spînzurat.

Or, Zumurrud îl cunoscu de la cea dintîi privire pe Alișar. Și inima-i se porni să bată, și-i veni să dea un țipăt de bucurie. Izbuti însă a-și înfrînge această pornire, spre a nu se da cumva de gol dinaintea norodului său. Totuși, era cuprinsă de o mare tulburare, și lăuntrurile-i se zbuciumau, și inima-i bătea din ce în ce mai tare. Și așteptă să se liniștească pe deplin, mai înainte de a porunci să vină la ea Alișar.

În ce-l privește pe Alișar, iată ce se petrecuse cu el. Atunci cînd se trezise din somn...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și opta noapte

Ea urmă :

Atunci cînd se trezise din somn, era plină zi și neguțătorii și începuseră să deschidă sukul. Și Alișar, uluit că se vedea întins în acea stradă,

își duse mîna la frunte și băgă de seamă că turbanu-i pierise, și tot așa și mantia. Începu să priceapă ce se petrecuse și alergă, tulburat cu totul, să-și povestească năpasta bunei bătrîne pe care o rugă să afle știri noi. Ea primi cu dragă inimă, plecă și, peste un ceas, cu fața și cu părul răvășite, se întoarse să-l înștiințeze de negăsirea frumoasei Zumurrud, și-i spuse :

— Eu socot, copile al meu, că de-acuma va să te lași pentru totdeauna de nădejdea de-a o mai afla pe iubita ta. Nu este ajutor și tărie împotriva năpastelor decît întru Allah atotputernicul ! Tot ce ți s-a întîmplat este numai din vina ta !

La cuvintele acestea, Alișar văzu lumina schimbîndu-se în negură dinaintea feței lui, și își pierdu orice nădejde de viață, și își dori moartea, și se porni să plîngă și să suspine în brațele bunei bătrîne, pînă ce leșină. Apoi, îngrijit de femeile din casă, își veni în simțire, dar numai pentru a cădea la pat, atins de o boală grea, care-l făcu să piardă gustul somnului și care l-ar fi dus de bună seamă de-a dreptul la mormînt, de n-ar fi fost bătrîna cea bună să-l îngrijească, să-l aline și să-l încurajeze. Rămase așa, bolnav rău, vreme de-un an întreg, fără ca ea să-l fi părăsit o clipă ; ea îi da să bea siropuri, și-i fierbea pui de găină, și-i aducea să miroase parfumuri înviorătoare. Și el, într-o stare grea de slăbiciune și de sfîrșeală, se lăsa îngrijit de ea, și își recita versuri foarte triste despre despărțire, ca acestea, dintre multe altele :

Se-adună norii de-ntristare,
Se stinge al iubirii soare,
Curg grele lacrimile-amare,
Și-i arsă inima, și doare.

Povară-i jalea — mult prea mare
Pe biata inimă ce moare
De dorul dragostei-pierzare,
De-aleanul fără nici o zare,
De veghile fără-ncetare.
Stăpîne-Doamne, mai e oare
Vreun chip să-mi fii ajutorare ?
Grăbeşte-te să-mi dai scăpare,
Cît încă cea din urmă boare
A vieţii-mi n-a pornit să zboare
Din trupu-mi ars ca de-o lungoare !

Sau :

Sporeşte-amarul meu mereu,
În lacrimi jalea mi se varsă,
Iubirea mă apasă greu
Şi inima de dor mi-e arsă.

Şi mi-e grumazul parcă frînt
Sub neagra chinului povară,
În veghea fără crezămînt,
Pe drumul care mă omoară.

Stăpîne-Doamne-al meu slăvit,
Ci vino-mi într-ajutorare,
Pînă ce trupu-mi istovit
Nu-şi dă şi ultima suflare !

Alişar rămase, aşadar, în starea aceea, fără nădejde de vindecare şi fără nădejde de-a o mai vedea pe Zumurrud. Şi buna bătrînă nu mai ştia ce să facă spre a-l scoate din mohoreala lui, cînd într-o zi îi spuse :

— Copilul meu, nu bocindu-te aşa mereu, fără a ieşi din casă, ai să poţi vreodată s-o găseşti pe cea care ţi-e dragă. Dacă vrei să-mi dai crezare,

scoală-te, recapătă-ți puterile și du-te de-o caută prin orașe și prin toată lumea. Nu se știe niciodată drumul dincotro poate veni mîntuirea !

Și nu conteni să-l îmbărbăteze astfel și să-i dea nădejdi pînă ce nu-l sili să se scoale și să se ducă la hamam, unde ea însăși îl spălă și îi dete să bea sorbeturi și să mănînce un pui de găină. Și tot așa îl îngriji încă o lună de zile, pînă ce, într-un sfîrșit, flăcăul fu în stare să călătorească. Atunci își luă rămas-bun de la bătrînă, după ce-și încheiase pregătirile de plecare, și porni la drum s-o caute pe Zumurrud. Și așa sfîrși prin a ajunge în cetatea unde Zumurrud era rege și prin a intra în chioscul unde avea loc ospățul și prin a se așeza dinaintea tăvii cu pilaf de orez cu lapte presărat cu praf de zahăr și de scorțișoare.

Și cum îi era tare foame, își suflecă mînecile pînă la coate, rosti după sfînta datină „Bismillah" și dete să mănînce. Atunci vecinii săi, făcîndu-li-se milă cînd îl văzură ce primejdie îl păștea, îl prevestiră că are să i se întîmple neapărat o năpastă de va avea nenorocul să se atingă de acel orez. Și cum el se opri, mîncătorul de hașiș îi spuse :

— Ai să fii jupuit și spînzurat, ia seama !

— Binecuvîntată fie moartea, care are să mă slobozească dintr-o viață plină de nefericiri ! Dar, mai întîi, vreau să mănînc din acest orez cu lapte.

Și întinse mîna și începu să mănînce cu multă poftă.

Iacă-așa ! Și Zumurrud, care, tot tulburată, îl cerceta, își zise : „Vreau să-l las mai întîi să-și stîmpere foamea, înainte de a-i porunci să vină la mine". Și cînd văzu că isprăvise de mîncat și

că rostise vorbele de mulțumire după sfînta datină, ea spuse străjerilor :

— Duceți-vă binișor la tînărul acela care șade dinaintea tăvii cu orez cu lapte și rugați-l, cu cele mai alese vorbe, să vină să stea de vorbă cu mine, spunîndu-i : „Te poftește regele, pentru o întrebare și un răspuns, atîta tot".

Și străjerii se duseră și se temeniră dinaintea lui Alișar și îi spuseră :,

— Măria-sa regele, stăpînul nostru, te poftește pentru o întrebare și un răspuns, atîta tot !

Alișar răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și se ridică și îi însoți pînă dinaintea regelui.

Estimp, oamenii din gloată își făceau între ei nenumărate presupuneri. Unii spuneau :

— Ce prăpăd pentru tinerețele lui ! Cine știe ce are să i se întîmple !

Alții însă răspundeau :

— De-ar fi să i se întîmple vreo nenorocire, regele nu l-ar fi lăsat să mănînce pe săturatele. Ar fi poruncit să fie înhățat de la cea dintîi îmbucătură !

Și alții spuneau :

— Străjerii nu l-au tîrît nici de picioare, nici de haine ! L-au însoțit, urmîndu-l de departe cu mult respect !

Toate astea, în vreme ce Alișar se înfățișă dinaintea regelui. Acolo, se ploconi și sărută pămîntul dinaintea regelui, care îl întrebă cu un glas tremurător și plin de dulceață :

— Care-i numele tău, o gingașule flăcău ? care îți este meseria ? și ce pricină te-a silit să-ți părăsești țara pentru aceste locuri depărtate ?

El răspunse :

— O, norocitule rege, mă numesc Alişar, fiul lui Glorie, şi sînt fecior de negustor din ţara Corasanului. Meseria mea este cea a tatălui meu, dar de multă vreme năpastele m-au făcut să...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci şi noua noapte

Ea urmă :

...de multă vreme năpastele m-au făcut să nu mă mai ţin de ea. În ce priveşte pricina venirii mele în această ţară, sînt în căutarea unei fiinţe dragi, pe care am pierdut-o şi care îmi era mai scumpă decît lumina ochilor şi decît auzul şi decît sufletul meu ! Şi de cînd mi-a fost luată, trăiesc ca un lunatic. Şi-asta-i jalnica mea poveste.

Şi Alişar, isprăvind aceste cuvinte, izbucni în plîns şi fu zguduit de un sughiţ aşa de tare, încît căzu leşinat.

Şi Zumurrud, peste măsură de înduioşată, porunci micuţilor săi eunuci să-i stropească faţa cu apă de trandafiri. Şi cei doi robi îndepliniră numaidecît porunca, şi Alişar îşi veni în fire la mirosul apei de trandafiri. Atunci Zumurrud spuse :

— Acum, să mi se aducă tabla cu nisip şi pana de aramă !

Şi luă tabla, şi luă pana şi, după ce trase cîteva linii şi scrise nişte slove şi cugetă vreme de un ceas, spuse dulce, dar în aşa fel ca să fie auzită de tot norodul :

— O, Alişar, fiu al lui Glorie, nisipul ghicitoresc adevereşte vorbele tale. Ai spus adevărul. Iar eu îţi pot proroci că în curînd Allah are să-ţi ajute s-o găseşti pe iubita ta. Linişteşte-ţi sufletul şi înviorează-ţi inima !

Apoi puse capăt ospăţului şi porunci celor doi robi mărunţi ai săi să-l ducă la hamam şi, după scaldă, să-l îmbrace într-o mantie din dulapurile regeşti, să-i dea să încalece pe un cal din grajdurile regeşti şi să-l aducă îndărăt la ea, pe la căderea serii. Şi cei doi eunuci răspunseră că ascultă şi că se supun, şi se grăbiră să îndeplinească porunca regelui lor.

Iar oamenii din gloată, care fuseseră de faţă la toată acea întîmplare şi auziseră poruncile date, se întrebau unii pe alţii :

— Ce tainică pricină l-o fi îndemnat oare pe rege să se poarte faţă de flăcăul acesta drăgălaş cu atîta cinstire şi cu atîta dulceaţă ?

Alţii răspundeau :

— Pe Allah ! pricina-i cu totul vădită : băiatul este foarte frumos.

Şi alţii spuneau :

— Noi am bănuit ceea ce urma să se petreacă, doar văzîndu-l pe rege că-l lasă să-şi stîmpere foamea din tava ceea cu orez dulce cu lapte. Uallah ! n-am mai auzit vreodată că orezul cu lapte ar putea să săvîrşească asemenea minuni.

Şi plecară, dîndu-şi fiecare cu părerea.

În ce privește pe Zumurrud, ea aștepta cu o nerăbdare de neînchipuit căderea nopții, spre-a putea într-un sfîrșit să rămînă singură cu iubitul inimii ei. Așa încît, de-ndată ce soarele apuse și muezinii chemară pe dreptcredincioși la rugăciune, Zumurrud se dezbrăcă și se întinse în culcușul ei, nepăstrînd pe ea drept orice haină decît cămașa-i de mătase. Și lăsă jos perdelele, ca să rămînă în umbră, și le porunci celor doi eunuci să-l poftească să intre pe Alișar, care aștepta în odaia de la intrare.

În ce privește pe musaipii și pe dregătorii de la serai, aceștia nu se mai îndoiră de gîndurile regelui, cînd îl văzură purtîndu-se într-un fel atît de neobișnuit față de frumosul Alișar. Și își ziseră :

— Acuma-i cu totul și cu totul neîndoielnic că regele s-a îndrăgostit de flăcăul acesta. Și-i neîndoielnic că mîine are să-l facă musaip ori căpetenie a oastei.

Și uite-așa cu ei.

În ce-l privește pe Alișar, acesta, cînd fu față cu regele, sărută pămîntul dinainte-i, mărturisindu-i cinstirea și înălțîndu-i urările sale, și așteptă să fie întrebat. Și Zumurrud gîndi în sufletul ei : „Nu pot să-i dezvălui numaidecît cine sînt ; căci, de m-ar recunoaște așa, dintr-odată, ar muri de tulburare". Se întoarse, deci, către el și-i spuse :

— O, drăgălașule flăcău, vino mai lîngă mine. Spune : ai fost la hamam ?

El răspunse :

— Da, o, stăpîne al meu !

Ea urmă :

— Te-ai spălat peste tot, și te-ai parfumat, și te-ai răcorit ?

El răspunse :

— Da, o, stăpîne al meu !

Ea întrebă :

— De bună seamă că baia îți va fi trezit pofta de mîncare, o, Alișar ! Iată colea, la îndemîna ta, o tavă plină cu pui de găină și cu plăcinte. Începe, dar, prin a-ți stîmpăra foamea.

Atunci Alișar răspunse că ascultă și că se supune, și mîncă pînă ce se sătură și fu mulțumit. Și Zumurrud îi spuse :

— Trebuie să-ți fie sete acum ! Iată, pe celălalt taburet, tava cu băuturi. Bea cît ți-e sete, și-apoi vino colea lîngă mine.

Și Alișar bău cîte o ceașcă din fiecare cană cu băuturi și se apropie de culcușul regelui.

Atunci regele îl luă de mînă și îi spuse :

— Tare-mi placi, o, flăcăule ! Ai un chip frumos, și mie îmi sînt dragi chipurile frumoase. Te rog să-mi faci un masaj.

Și Alișar se lăsă jos și, suflecîndu-și mînecile, începu să fricționeze picioarele regelui.

După o bucată de vreme, regele îi zise :

— Freacă-mă acum pe pulpe și pe coapse.

Și Alișar, fiul lui Glorie, începu să frece pulpele și coapsele regelui. Și fu uimit, și totodată și încîntat, găsindu-le de o gingășie, și de o mlădiere, și de o albeață fără de pereche. Și își zicea : „Uallahi ! coapsele regelui sînt tare albe. Și n-au nici un fir de păr pe ele."

În clipa aceea, Zumurrud îi spuse :

— O, flăcăule cu mîini așa de iscusite în arta masajului, dealungește-ți fricționările și mai sus.

Alişar însă se opri deodată şi spuse :

— Iartă-mă, o, măria ta, dar eu nu ştiu să fac masaj trupului mai sus de coapse. Tot ceea ce ştiu, aceea am făcut.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizecea noapte

Ea urmă :

La aceste cuvinte, Zumurrud luă un glas plin de mînie şi strigă :

— Cum ! Cutezi să nu faci ce-ţi cer ? Pe Allah ! dacă mai şovăieşti, noaptea aceasta are să fie cumplită pentru capul tău ! Grăbeşte-te, dar, să te apleci şi să-mi împlineşti dorinţa. Şi eu, în schimb, am te numesc emir peste toţi emirii şi căpetenie a oştilor peste toate căpeteniile oştilor mele.

Alişar întrebă :

— Nu prea pricep ce vrei tu, o, rege. Ce trebuie să fac, ca să-ţi fiu pe plac ?

Ea răspunde :

— Dezbracă-ţi pantalonii şi întinde-te cu faţa în jos !

Alişar strigă :

— Aşa ceva n-am făcut în viaţa mea. Aşa că dacă vrei să mă sileşti, am să-ţi cer seamă în

ziua învierii. Lasă-mă, dar, să ies de-aici şi să plec în ţara mea.

Dar Zumurrud adăugă pe un glas şi mai mînios :

— Îţi poruncesc să faci ce-ţi spun, că de unde nu, pun pe dată să ţi se taie capul. Vino, deci, o, flăcăule, şi culcă-te lîngă mine. N-ai să te căieşti !

Atunci Alişar, deznădăjduit, nu putu face altceva decît să se supună. Zumurrud îl luă numaidecît în braţe...

Cînd Alişar văzu aşa, îşi zise : „Are să mă betejească, fără putinţă de scăpare !“ Dar îndată simţi ceva ce-l alinta dulce, ca de mătase, şi îşi zise : „Uallah ! regele ăsta are o piele mai ispititoare decît a femeilor !“ Dar, după un răstimp de şedere în acel fel, fără a simţi nimic rău, îl văzu pe rege desprinzîndu-se deodată şi întinzîndu-se alături de el. Şi gîndi : „Binecuvîntat şi slăvit fie Alah, care n-a îngăduit să pat nici un rău. Ce m-aş fi făcut dacă ar fi fost altminteri ?“ Şi începu să răsufle mai în voie, cînd deodată regele îi spuse :

— Cum se face de nu-ţi recunoşti slujnica, o, stăpîne al meu preaiubit ?

Alişar însă nu înţelegea nimic şi întrebă :

— Care slujnică şi care stăpîn, o, rege al vremurilor ?

Ea răspunse :

— O, Alişar, eu sînt Zumurrud, roaba ta. Nu mă mai cunoşti ?

La cuvintele acestea, Alişar privi mai cu luare-aminte pe rege şi recunoscu în el pe preiubita-i Zumurrud. Şi o luă în braţe şi o sărută cu cea mai mare revărsare de bucurie. Şi Zumurrud îl întrebă :

— Acum ai să-mi mai fii împotrivă ?

Şi Alişar, drept orice răspuns, o cuprinse în braţe...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi una noapte

Ea urmă :

Cînd se făcu ziuă, Zumurrud se îmbrăcă iarăşi în hainele ei regeşti şi porunci să se adune în curtea cea mare a seraiului toţi vizirii, toţi musaipii, toţi sfetnicii, toţi emirii, toţi capii de oşti şi toţi mai-marii dintre locuitori şi le spuse :

— Vă dau învoire, o, credincioşii mei supuşi, să vă duceţi de-acum pe drumul pe care m-aţi întîlnit şi să căutaţi pe-un altul să-l alegeţi ca rege al vostru în locul meu. Am hotărît să las domnia şi să mă duc să trăiesc în ţara acestui tînăr pe care mi l-am ales ca iubit al meu pe viaţă ; căci vreau să-i dăruiesc numai lui toate clipele mele, aşa cum i-am dăruit şi dragostea mea. Uassalam !

La cuvintele acestea, toţi cei de faţă îi răspunseră că ascultă şi că se supun ; şi numaidecît robii se repeziră, întrecîndu-se în zel, să facă pregătirile de plecare şi umplură tot felul de lăzi cu merinde pentru drum, cu giuvaeruri, cu haine cu lucruri

scumpe, cu aur și cu argint, și le încărcară în spinarea catîrilor și a cămilelor. Și, de cum fu gata totul, Zumurrud și Alișar se suiră într-un palanchin de catifea așezat pe o dromaderă și, urmați numai de cei doi hadîmbuți, se întoarseră la Corasan, în orașul în care se aflau casa și rudele lor. Și ajunseră acolo în tihnă. Și Alișar fiul lui Glorie nu pregetă să facă daruri mari săracilor, văduvelor și orfanilor, și să împartă nemaipomenite plocoane prietenilor, cunoscuților și vecinilor săi, Și trăiră amîndoi ani mulți, înconjurați de copiii pe care li-i dărui Atoatedătătorul. Și fură peste măsură de veseli și de fericiți, pînă ce veni să-i caute sfărîmătoarea plăcerilor și despărțitoarea îndrăgostiților ! Slavă Celui care durează în veșnicie ! Și binecuvîntat fie Allah pururea !

— Dar, urmă Șeherezada, vorbind către regele Șahriar, să nu crezi nici o clipă că povestea aceasta ar fi mai desfătătoare decît povestea celor șase fete, fiecare de altă culoare ! Și dacă versurile pe care le cuprinde nu sînt cu mult mai minunate decît toate cele pe care le-ai auzit pînă acum, să pui să mi se taie capul fără pic de zăbavă.

CUPRINSUL

POVESTEA LUI ALUNIȚĂ 5
POVESTEA PREAÎNVĂȚATEI SIMPATIA . . 100
PĂȚANIA POETULUI ABU-NUWAS 146
POVESTEA LUI SINDBAD-MARINARUL . . 157
Întîia povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i întîia călătorie a sa 164
Cea de a doua povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a doua călătorie a sa 180
Cea de a treia povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a treia călătorie a sa 195
Cea de a patra povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a patra călătorie a sa 212
Cea de a cincea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a cincea călătorie a sa 229
Cea de a șasea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a șasea călătorie a sa 239
Cea de a șaptea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a șaptea și cea din urmă călătorie a sa 253

POVESTEA FRUMOASEI ZUMURRUD ȘI A LUI ALIȘAR, FIUL LUI GLORIE 275

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(6)

(NOPȚILE 332–414)

TRADUCERE DE H. GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Editura Minerva (B.P.T.) 1
Toate drepturile rezervate pentru versiunea românească.

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le *dr. J. C. Mardrus*, tome troisième et tome quatrième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f.a.).

Versiunea aceasta a fost coroborată şi cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskovo *M. A. Salie*, tom 4, Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Şeherezada spuse :

POVESTEA CELOR ŞASE FETIŞCANE FIECARE DE ALT FEL

Se povesteşte că, într-o zi, emirul dreptcredincioşilor, El-Mamun, stînd în jeţul lui din sala palatului, porunci să se adune dinaintea-i toţi vizirii şi toţi emirii, şi căpeteniile cele mai de seamă din împărăţia lui, precum şi poeţii, şi cei ce-i erau lui dragi şi pe care şi-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toţi cei apropiaţi care veniră atunci acolo era Mohammad El-Bassri. Şi califul El-Mamun se întoarse către el şi-i grăi :

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud de la tine o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată.

El răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, lucru-i uşor. Ci vrei de la mine o poveste pe care şi eu s-o fi auzit cu urechile mele, sau mai degrabă o întîmplare pe care, martor fiind, s-o fi văzut cu ochii mei ?

Şi El-Mamun grăi :

— O, Mohammad, fie oricum o fi. N-aş vrea decît să fie cît mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri povesti pe dată :

— Află, o, emire al dreptcredincioșilor, că am cunoscut în vremile din urmă un om bogat foarte, de baștina lui din Yemen, care și-a lăsat țara, ca să vină să se așeze în Bagdad, orașul nostru, și să trăiască aici o viață plăcută și tihnită. Îl chema Ali El-Yamani. Și, întrucît după o bucată de vreme găsi obiceiurile de la Bagdad întocmai pe gustul lui, își aduse aci toate bunurile, precum și haremul alcătuit din șase tinere roabe, frumoase ca niște lune.

Întîia dintre fetișcane era albă, cea de a doua roșcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subțire, cea de a cincea bălaie și cea de a șasea neagră. Și toate șase, în adevăr, erau desăvîrșirea desăvîrșirilor, aveau mintea împodobită cu știința scrierilor frumoase și străluceau în arta dansului și în cea a instrumentelor de muzică.

Fetișcana cea albă se numea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și doua noapte

Ea urmă :

Fetișcana cea albă se numea Față-de-Lună ; cea roșcovană se numea Văpaie-de-Jar ; cea grasă, Lună-Plină ; subțirica, Hurie-de-Rai ; cea bălaie, Soare-n-Amiaz ; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna ce-o gusta în desfătătorul Bagdad și simțindu-se într-o

stare sufletească încă și mai plăcută ca de obicei, le pofti pe toate cele șase roabe ale sale deodată să vină la el în sala de taifas, ca să-i țină tovărășie și să petreacă vremea bînd, glumind și cîntînd cu el. Și toate șase se înfățișară dinaintea lui ; și, cu tot felul de jocuri, de desfătări și de snoave, chicotiră împreună și se veseliră.

Cînd voioșia se înstăpîni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin și, întorcîndu-se către Față-de-Lună, grăi :

— O, tu, roabă albă și dulce, ia să auzim cîteva cîntări suave cîntate de glasul tău.

Și Față-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele și începu să cînte niște cîntece gingașe ce făceau să dănțuiască și pietrele. Pe urmă, însoțindu-se cu lăuta, cîntă aceste stihuri alcătuite pe dată de ea :

Iubitu-mi, fie el departe,
Fie aproape, orișicum,
Și-a încrustat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă,
Și-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adînc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.

Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Devin doar suflet, să-l alint ;
Și ca să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
Devin acum numai privire,
În ochii-mi galeși să-l cuprind.

Mi-a spus clevetitorul aspru,
Vorbindu-mă de rău mereu :
„Oare cînd o să-ţi smulgi din suflet
Iubirea asta suferinţă ?“
Eu îi răspund : „O, pleacă, du-te,
Vrăjmaş clevetitor al meu !
Nu vezi că te-amăgeşti cerîndu-mi
Ceea ce nu e cu putinţă ?“

Auzind aceste stihuri, stăpînul albei Faţă-de-Lună se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi muie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. O umplu apoi a doua oară şi, ţinînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea roşcovană şi îi grăi :

— O, Văpaie-de-Jar, tu, al inimii leac, încearcă şi tu, fără să m-afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, aşadar, cîntînd cîteva stihuri ce-ţi plac.

Şi Văpaie-de-Jar luă lăuta şi-i potrivi strunele pe o altă cheie ; apoi începu un cîntec de joc ce făcea inimile să fiarbă, şi pe urmă cîntă mai cu foc :

Pe chipu-acesta jur că te iubesc !
O, chip pe care sfînta frumuseţe
L-învăluie-n lumină — ca să-nveţe
Şi cele mai frumoase dintre feţe
Ce e frumosul nepămîntenesc.

Cu gingăşia ta i-ai subjugat
Pe toţi — căci tu eşti opera divină
Ieşită luminoasă la lumină
Din mîna celui care ne-a creat.

Auzind aceste stihuri, stăpînul Văpăii-de-Jar se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi înmuie bu-

zele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. O umplu apoi a treia oară şi, ţinînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea trupeşă foarte şi-i grăi :

— O, Lună-Plină, tu, cea prea trupeşă la înfăţişare, dar cu sîngele sprinten şi uşor ca o boare, vrei să ne cînţi ceva, nişte stihuri dulci, tot aşa de frumoase cum e carnea ta ?

Şi fetişcana cea durdulie luă lăuta, o struni şi-ncepu să-nmlădie o cîntare în stare să-nfioare sufletele şi stînca cea tare, şi, după cîteva plăcute murmure, dădu glas unui cîntec uşure :

O, de-aş putea să-ţi fiu pe plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aş înfrunta pămînt şi stele
Doar pentru zîmbetul tău drag.

De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, faţă de tine,
Toţi regii lumii mai prejos.

Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
S-o mîngîi galeş cu-o privire,
Aş ameţi de fericire
Şi, tremurînd în preajma ta,

De-a lungu-ntregii mele vieţi
Ţi-aş sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseţi !

Auzind aceste stihuri, stăpînul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, o întinse fetişcanei care o bău. Atunci

el o umplu iar şi, ţinînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea subţirică şi îi grăi :

— O, subţirică Hurie-de-Rai, acuma-i rîndul tău să ne dai desfătul cu glasul ce-l ai.

Şi fetişcana cea subţirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, şi cîntec începu să zică :

Ah, dorul meu de tine
Nu are-asemănare —
Doar recea-ţi nepăsare
S-ar măsura cu el.
Ce lege-ar putea ţine
O cumpănă-n destine
Ce n-au acelaşi ţel ?
Şi ce judeţ e-n stare
În pricinile rare
De dragoste, amare,
Să judece-un apel,
Să facă mic ce-i mare,
Ce-i mare mic la fel,
Să dea la fiecare,
Egal, iubirea care
Doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine
Să-l treacă-astfel la el,
La mult iubitu-mi care
Nu suferă defel ?

Auzind aceste stihuri, stăpînul zveltei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. După care, iar o umplu şi, ţinînd-o în mînă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...ținînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea bălaie și-i grăi :

— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur și chihlimbar, vrei și tu, așadar, să încerci o stihuire despre gingașul dor de iubire ?

Și fetișcana cea bălaie își aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca niște zori și, după ce făcu strunele să răsune ușor, de trecu un fior și prin sufletele și prin trupurile tuturor, și pe chipul și în inima lor, după ce-i fermecă binișor, dete glasului ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, și cîntă acest cîntec de dor :

Iubitul meu, cînd îi răsar în cale,
Lung mă privește, și-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.

Spun inimii rănite : „Ești neroadă !
De ce nu vindeci dorul rănii tale ?
Și de ce nu te aperi cînd lovește ?“

Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, și mereu pornește
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.

Auzind aceste stihuri, stăpînul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei care o

bău. După care iar o umplu și, ținînd-o în mînă, se întoarse către sclava cea neagră și îi grăi :

— O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atita de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieții-neîntare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cîntare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta și făcu să răsune douăzeci de feluri de cîntec pe strune. După care, se întoarse la întiia cîntare, și cîntă lin și rar stihurile-acestea compuse la modul impar :

Ochi ai mei, lăsați să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topește,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar,
El, cel ce vrăjmașei mele
Își dă sufletul în dar.

Birfitorii-și rîd de mine
Și-mi tot spun să dau uitării
Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar cînd trandafir și floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac ?... Și vinu-n cupe
Și lin zumzet de ghitare
Trup și suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decît dulcea lui suflare !

Jarul dorului mi-usucă
Și obrajii și privirea.
Dar ce-mi pasă ? Trandafirii
Raiului pe fața-i ard.
Îl iubesc — și-atît ajunge !
Vina, vina mea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aș mai vrea să mă despart.

Auzind aceste stihuri, stăpînul Luminii-Ochilor, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău.

După care, toate șase se ridicară deodată și sărutară pămîntul dinaintea stăpînului lor și îl rugară să le spună care dintre ele îl încîntase mai mult și care stihuri și care glas îi păruseră mai plăcute. Și Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură și începu să privească la fiecare și să le cîntărească farmecele și harurile cu priviri șovăitoare ; și i se părea, în inima lui, că și înfățișările și culorile lor toate erau la fel de minunate. Pînă la urmă se hotărî să vorbească și zise :

— Slavă lui Allah, împărțitorul de haruri și de frumuseți, care mi-a dăruit șase fetișcane minunate ca voi, înzestrate cu toate desăvîrșirile ! Ei bine, iată ! Vă mărturisesc că vă prețuiesc la fel pe toate și că nu sînt în stare să iau asupră-mi hotărîrea de a spune despre vreuna dintre voi că e mai presus decît celelalte. Apropiați-vă, dar, mieluțele mele, și sărutați-mă toate deodată !

La cuvintele acestea ale stăpînului lor, cele șase fetișcane se aruncară în brațele lui și îl alintară și-l giugiuliră, și el la fel pe ele, vreme de un ceas.

După care le porunci să se așeze roată dinainte-i și le spuse :

— N-am vrut nicicum să săvîrșesc eu însumi nedreptatea de a hotărî pe care dintre voi o aleg

anume, și să-i dau întîietate asupra tovarășelor ei. Dar ceea ce eu n-am vrut să fac, puteți face voi înșivă. Căci toate, într-adevăr, sînteți la fel de pricepute în citirea *Coranului* și în scrierile frumoase; ați citit însemnările celor vechi, și viețile părinților noștri musulmani; și mai sînteți înzestrate și cu harul de a povesti frumos, și cu o rostire minunată. Vreau, dar, ca fiecare dintre voi să-și înalțe laudele ce socotește că i se cuvin, să-și arate împodobirile și însușirile, și să ponegrească farmecele potrivnicei ei. Așa, lupta să se pornească, de pildă, între două potrivnice de culori sau de înfățișări osebite, între cea albă și cea neagră, între cea slabă și cea grasă, între cea bălaie și cea roșcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfruntați altfel decît prin vorbele cele mai alese, prin cugetările cele mai frumoase, prin spusele celor înțelepți și ale celor învățați, prin stihurile poeților și prin tîlcurile din *Coran*.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și patra noapte

Ea urmă:

...prin stihurile poeților și prin tîlcurile din *Coran*.

Și cele șase fetișcane răspunseră că ascultă și că se supun, și se pregătiră să-nceapă fermecătoarea bătălie.

Cea dintîi care se ridică fu roaba cea albă, Față-de-Lună, care-i făcu semn Luminii-Ochilor să vină și să se așeze înaintea ei. Și pe dată grăi :

— O, neagro, este scris în cărțile învățaților că Albeața a vorbit așa : „Eu sînt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede și strălucitoare. Fruntea mea lucește ca argintul în soare. Și frumusețea mea l-a inspirat pe poetul care a spus :

Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce și ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar !
Și-i dreaptă cum e litera alef ;
Ca litera mim *i se scrie gura ;*
Sprîncenele-i încondeiate par,
Întoarse, două nun *— și-orice privire :*
Săgeată-n arcul genelor, subțire.

Dar mijlocelul ei ? Dar fața-i toată ?
Obrajii-s flori de mirt și de narcise,
Flori albe sînt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaș, cu frunza-n vînturi legănată,
Ce leagănă grădina-n văl de vise,
Și fără care ți se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă."

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit ! Culoarea mea este culoarea zilei. Și-i și culoarea florii de portocal, și-a stelei ca de mărgăritar a zorilor de ziuă.

Află că Allah prea înaltul, în cartea preaslăvită, i-a spus lui Mussa (cu el fie rugăciunea și pacea !) care avea mîna bolnavă de lepră : „Bagă-ți mîna în buzunar ; și cînd ai s-o scoți afară iar, ai s-o vezi albă și curată, adică nevătămată !"

Şi tot aşa mai scrie-n cartea legii noastre : „Cei care au ştiut să-şi păstreze alb chipul, adică neatins de nici o murdărie, vor fi din numărul celor aleşi întru mila lui Allah !"

Culoarea mea, aşadar, e regina culorilor, iar frumuseţea mea-i desăvîrşire, şi desăvîrşirea e frumuseţea mea.

Hainele cele strălucitoare şi podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază şi fac să-lucească şi mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjeşte suflete şi inimi.

Au nu ştii tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă ?

Au nu ştii tu că şi dreptcredincioşii au ales mai cu seamă pînza de muselină albă ca să-şi facă turbane cu ea ?

Şi cîte alte lucruri minunate n-aş mai avea de spus despre culoarea mea ! Ci nu vreau să lungesc mai mult însuşirile mele, pentru că adevărul e vădit prin sine însuşi, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Şi-apoi vreau să încep numaidecît s-arăt care îţi sînt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală şi de fum, zgură de covălie, faţă de cioară, cea mai alimănită dintre păsări.

Şi, mai întîi, ia să-ţi aduci aminte de stihurile-n care un poet vorbeşte despre alb şi despre negru :

Nu ştii că perla are mare preţ
Doar datorită albiciunii sale ?
Cărbunii însă-i cumperi în găleţi
Numai pe cîteva parale !

Nu ştii că un obraz alb e-un indemn
De bună prevestire, şi că poartă
Pecetea raiului ca pe un semn ?

Pe cînd e ca un semn de neagră soartă
Obrazul de catran — cel ca o smoală
Menită să-ntreţină, ca să ardă,
A iadului eternă zăpuşeală !

Şi mai află că-n hronicele celor drepţi este scris că sfîntul Noe dormea într-o zi, iar Sam şi Ham, cei doi feciori ai lui, se aflau lîngă el. Şi iată că porni să bată o pală de vînt care-i vîntură cămaşa dezvelindu-l dintr-odată. Văzînd aşa, Ham începu să rîdă şi, tare veselit de acea privelişte (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era dăruit cu podoabe alese), nu vroi să acopere goliciunea lui tătîne-său. Atunci Sam se ridică hotărît şi se grăbi să acopere totul, punînd la loc cămaşa. Estimp, bătrînul Noe se trezi şi, văzîndu-l pe Ham cum rîdea, îl blestemă ; ci, văzînd chipul îngîndurat al lui Sam, îl binecuvîntă. Şi pe dată faţa lui Sam se făcu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Şi de-atunci, Sam este izvorul din care s-au născut profeţii, păstorii de neamuri, înţelepţii şi regii ; iar Ham, care a fugit din faţa părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii şi sudanezii toţi. Iar tu ştii bine, o, neagro, că toţi învăţaţii şi toţi oamenii îndeobşte sînt lămuriţi în această privinţă, anume că nu se poate vedea nici un om înţelept în părţile locuite de negri şi în ţările negre.

La aceste cuvinte ale roabei celei albe, stăpînul ei spuse :

— Poţi să te opreşti acum. E rîndul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care stătuse nemişcată, o privi pe Faţă-de-Lună şi-i spuse :

— Au nu cunoşti tu, o, albă nepricepută, rîndurile din *Coran* în care Allah preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată şi pe ziua cea luminoasă ? Or, Allah preaînaltul, în acel jură-

mînt, a început prin a pomeni mai întîi noaptea, și numai după aceea ziua. N-ar fi făcut așa de n-ar fi prețuit mai mult noaptea decît ziua.

Și-apoi, culoarea neagră a bărbii și a părului de pe cap nu-i oare semn și podoabă a tinereții, pe cînd culoarea albă este semn de bătrînețe și de sfîrșit pentru toate desfătările vieții ? Și dacă, dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai prețuită dintre culori...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și cincea noapte

Ea urmă :

...cea mai prețuită dintre culori, Allah n-ar fi făcut-o atît de scumpă în mijlocul ochiului și al inimii. Așa încît foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet :

Dacă mi-e drag atîta
Un trup de abanos —
Mi-e drag că este tînăr,
Și tandru, și frumos,
Cu ochi ce ard ca jarul,
Cu sufletul focos.
Dar albul — ce pedeapsă-i !
Vreodată, drept mîncare,
Dacă sînt nevoită

Cumva, din întîmplare,
Să-nghit albuș de ouă,
Sau dacă sînt în stare,
În lipsă de altceva,
Să mă mulțumesc iar
Cu carnea de culoarea
Albușului — măcar
O fac, se înțelege,
Pe cît pot, cît mai rar.

Dar nimeni n-o să poată
Să mă vadă cîndva
Iubind un alb lințoliu
Sau plete tot așa —
N-o să mă vadă nimeni,
Vai, nu, în viața mea !

Iar un alt poet a spus :

De-nnebunesc de prea multa iubire
Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
Prieteni, nu vă fie cu uimire :
Toți doftorii spun că, neîndoios,
E precedată orice nebunie
De negre gînduri, cum de mult se știe.

Un altul a spus de asemenea :

Nu-mi plac femeile acelea albe
Cu pielea parcă dată cu făină,
Pecinginoase, văruite, calpe.
Iubita mea-i la chip ca luna plină,
Și-i ca o noapte neagră la culoare —
Chip și culoare bine se-mpreună :
Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
N-ar mai fi nici vrăjita, blînda lună.

Şi-apoi, oare cînd se petrec întîlnirile cele mai plăcute dintre prieteni, de nu noaptea? Şi cîtă recunoştinţă nu datorează cei îndrăgostiţi întunericului nopţii care le înlesneşte desfătările, îi ocroteşte de cei stînjenitori şi îi fereşte de cîrtelile lumii! Şi, dimpotrivă, cîtă neplăcere simt ei faţă de guraliva lumină care îi stînjeneşte şi îi dă de ruşine! Numai osebirea aceasta şi-ar şi trebui să-ţi fie de-ajuns, o, albo! Ci mai ascultă şi ce-a spus poetul:

Nu-mi place flăcăul acela greoi
Şi puhav şi alb de grăsime.
Mi-i drag ocheşelul cu mersul vioi,
Mlădiu, zvelt şi numai iuţime —

Aşa cum la lupta cu lancea aleg
Pe cel mai focos armăsar
Şi las elefanţii, cu mersul lor bleg,
Pe alţii să-i poarte-n samar.

Iar un altul a spus:

Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopţii strai
Şi-am petrecut atît de bine,
Îmbrăţişaţi şi fără grai,
Pînă ce zorii albi, în fine,
Ne-au dat de gol cu mare hai.

Şi de mai am vreo rugăciune
Să-nalţ către Allah cel sfînt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veşmînt
În negre nopţi — pînă-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blînd.

Aşa că dacă, o, albo, ar fi să-ţi înşir mai departe meritele şi laudele cuvenite culorii negre, aş încălca zicala cea veche : „Cuvîntul scurt şi lămurit e mai de preţ ca un prea lung pălăvrăgit !“ Mai trebuie numai să-ţi spun că meritele tale faţă de meritele mele se-nfăţişează tare pricăjite. Eşti albă, ce-i drept, aşa cum albă este şi lepra cea rău duhnitoare, care-ţi taie răsufletul. Şi de te-asemuieşti cu alba neauă, uiţi oare tu că-n gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face-un ger atîta de năpraznic încît îi chinuie pe păcătoşi mai rău decît arsura focului ? Şi de mă asemuieşti cu cerneala, uiţi oare că şi cartea lui Allah tot cu cerneală neagră este scrisă, şi că tot negru-i şi moscul cel scump pe care şi-l dăruie regii între ei ? Şi-apoi te sfătuiesc, pentru binele tău, să-ţi aminteşti şi-aceste stihuri ale unui poet :

N-ai băgat de seamă, oare,
Că nici moscul n-ar fi mosc,
Dacă n-ar avea culoare
Neagră ? — Şi, pe cît cunosc,
Ipsosul n-are valoare :
Pentru că-i alb la culoare.

Iar pe negrul ochiului
Ce preţ oare n-ai să pui ?
Pe cînd ochiul cu albeaţă
Pacoste-i, de-ţi face greaţă.

La cuvintele acestea ale Luminii-Ochiului, stăpînul ei, Ali El-Yamani grăi :

— Negreşit, o, tu, neagro, şi tu, roaba mea albă, amîndouă aţi vorbit minunat. Acuma-i rîndul altor două roabe !

Atunci cea grăsană și cea subțirică se ridicară, cînd cea albă și cea neagră se întoarseră la locurile lor. Și șezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se pregăti să ia cuvîntul.

Ci mai întîi începu să se dezbrace, dîndu-și la iveală mîinile, și gleznele, și umerii, și coapsele, și pînă la urmă rămase aproape de tot goală, în așa fel încît să i se poată prețui mai bine îmbelșugarea pîntecului, cu mărețele-i cute una peste alta, și rotunzimea buricului ei neguros, și dărnicia vîrtoaselor șolduri. Și nu mai păstră pe ea decît cămășuța-i subțire a cărei pînză ușoară, fără a-i ascunde formele rotunde, i le învăluia desfătător. Și-atuncea numai, după cîteva cutremurături, se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și șasea noapte

Ea urmă :

...se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse :

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit împlinit, care m-a dăruit împodobit, care s-a îngrijit să mă facă trupeșă la iubit, grasă la pipăit, și care,

nesmintit, mi-a mai dăruit și puteri de neclintit, pentru ca, la caz nevoit, să-i pot da vrăjmașului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Căci, o, mărunțico, află că înțelepții așa au grăit : „Bucuria vieții și a plăcerii stă în trei lucruri : să mănînci carne, să strîngi în brațe carne și carnea s-o alinți cu carne".

Cine-ar putea, fără să se înfioare de plăcere, să privească trupul meu cel voinic ? Însuși Allah, în cartea sfîntă, laudă trupurile pline, cînd poruncește să se dea jertfă oi grase, ori miei grași, ori văcuțe grase.

Trupul meu e o livadă, și fructele lui sînt : rodii — sînii mei ; piersici — obrajii ; pepene mare — rotundu-mi.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israil cînd au fugit din Egipt ? Au nu după prepelița cea cu carnea mustoasă și grasă ?

Văzutu-s-a vreodată cineva oprindu-se la măcelar și cerîndu-i să-i dea carne costelivă ? Iar măcelarul nu le dă mușteriilor lui celor mai de seamă chiar bucățile cele mai cărnoase ?

De altminteri, ia ascultă, slăbuțo, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine :

Ia uite-o-n mers lin legănînd
Burdufele ei mari și grele —
Și amîndouă-nchid în ele
Ispita unui tainic gînd.

Ia uite-acolo unde-a stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ți fie-apoi ca o dovadă
De trupu-i falnic și bogat.

Ia uite-o-n danț, jucînd din șold,
Cum dintr-o singură mișcare
S-aprinde sufletul e-n stare
Și inimii să-i dea imbold.

În ce te privește, o, tu, pirpirie ce ești, cu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită ? Și picioarele tale oare-s altfel decît niște gheare de cioară ? Și coapsele-ți nu se asemuie cu vătraiul cel uscat ? Și trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat și tăling ca stîlpul de spînzurătoare ? Și-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului :

Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung
În vreo beteagă-mbrățișare.

Că parcă are cîte-un corn
Înșipt mai peste tot, săraca,
Și oricum dau eu să mă-ntorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grăsanei Luna-Plină, îi spuse :

— Acum poți să te oprești ! E rîndul Hurieide-Rai !

Atunci micuța și zvelta fetișcană o privi zîmbitoare pe grăsana Luna-Plină și-i zise :

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subțire de plop, gingaș ca tulpina de chiparos și legănător ca un crin.

Cînd mă ridic, sînt ca un fulg ; cînd mă așez, sînt ca o umbră ; cînd zburd, sînt ca o boare.

Răsuflarea mi-e gingașă și-nmiresmată, căci sufletul îmi e ușor și neatins de nici o greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-și laude iubita spunînd : „E mare ca un elefant ; e dolofană ca un hipopotam".

Dimpotrivă, totdeauna am auzit pe-ndrăgostiți spunînd, ca să-și zugrăvească iubita : „Are un mijlocel mlădiu și gingaș. Și-atîta calcă de ușor încît de-abia atinge pămîntul cînd trece. Cu puțin se îndestulează, și-un strop de apă-i astîmpără setea. Iar mișcările ei și mîngîierile îi sînt gingașe, și-mbrățișările-i sînt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia și mai zglobie ca o pitulice. Și-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zîmbetul ei e plin de gingășie, și gingașe-i sînt și mișcările. Cînd o cuprind la piept, nu-mi rupe brațul. Și cînd se-nclină peste mine, se-nclină cu sfioasă duioșie ; dacă se-așează pe genunchii mei, nu cade greu, ci se așează dulce ca fulgul unei păsări..."

Află, dar, dolofano, că pentru mine, cea zveltă și subțire, ard toate inimile. Eu stîrnesc patimile cele mai cumplite și-i fac pe cei prea simțitori să-nnebunească.

Pe mine, în sfîrșit, m-asemuie cu vița cea cățărătoare, care se-nlănțuie atît de moale pe trunchiul palmierului. Eu sînt gazela zveltă cu ochi umezi și galeși. Și numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te privește, grăsano, lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute treizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul.

O, morman de grăsime și carne, cînd umbli parcă ești o rață ; cînd mănînci, parcă ești un elefant. În toate ești nesățioasă, iar cînd te culci n-ai vrea să te mai scoli.

De altminteri, care ar fi bărbatul atît de mare încît să te poată cuprinde cu grămezile tale de șunci ?

Că și dacă s-ar afla asemenea bărbat și te-ar cuprinde, tu l-ai ține departe cu pîntecul tău cel umflat.

Și de-aceea nici nu pari că, așa, grasă cum ești, ai mai fi bună și de alteeva decît ca marfă la vreo zahana.

Sufletu-ți și el tot la fel ca trupu-i. Giugiulelile tale așa-s de aspre, că-l înnăbușă pe cel giugiulit. Zbenguielile tale așa-s de grele că îl omoară. Și tot rîsul tău așa-i de înfricoșător, că sparge și osul urechii. Iubitul tău cînd îți suspină-n brațe, abia-abia de poți să mai răsufli ; cînd te strînge la piept, ești leoarcă și năclăită de sudoare.

Cînd dormi, sforăi amarnic ; cînd ești trează, sufli ca bivolițele : de-abia poți să te muți din loc în loc ; și cînd te odihnești, îți ești povară ție însăți. Viața îți trece mestecînd din fălci, ca vacile, și rîgîind ca și cămilele.

De te privește cineva din față, ești bivoliță ; de te privește dintr-o parte, ești cămilă : de te privește dindărăt, ești un burduf umflat.

În sfîrșit, despre tine, de bună seamă, a spus poetul :

Ca un burduf e, greu și plin ;
Cu șold cît dealul, că, mișcîndu-l
Oleacă doar, cît de puțin,
Cutremură sub ea pămîntul.

Și dacă numai ar tuși
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar prăbuși
Ca-ntr-un vîrtej, cu lumea-i toată.

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, Ali El-Yamani, stăpînul ei, grăi :

— În adevăr, o, Huria, vorbirea ta-i de pomină ! Și tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acuma se cade să vă-ntoarceți la locurile voastre, ca să lăsați să vorbească bălaia și roșcovana.

Atunci Soare-n-Amiaz și Văpaie-de-Jar se ridicară și veniră să steie față. Și mai întîi grăi fetișcana cea bălaie către potrivnica ei.

— Eu sînt bălaia cea atît de-ndelung zugrăvită în *Coran !* Pe mine m-a pomenit Allah atunci cînd a rostit : „Galbenul e culoarea care bucură toate privirile !“ Așa-ncît eu sînt cea mai frumoasă dintre culori !

Culoarea mea e o minune, frumusețea mea e un hotar, iar farmecul meu e un vis. Căci culoarea mea dă aurului preț și dă soarelui și celorlalte stele desăvîrșire.

Ea împodobește și mere și piersici, și-i dă șofranului lucire. Eu dau sclipire nestematelor, și grînelor coapte lumină.

Tot eu dărui podoaba toamnelor ! Și nici pămîntul n-ar fi atît de frumos fără covorul lui de frunze pe care razele de soare l-au smălțuit cu strălucirea mea.

Ci tu, ruginio, cînd culoarea ta răsare-n vreun lucru, e de-ajuns ca să-i scadă din preț. Nimica nu-i mai de rînd și mai hîd. Privește bivolii, măgarii, lupii, cîinii : sînt ca și tine.

Spune-mi un singur lucru-n care culoarea ta să fie văzută cu plăcere. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii ; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu ești, nici neagră. Așa-ncît nu te poți făli cu nici un merit al acestor două culori, cu nici o vorbă ce se poate spune întru lauda lor !

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpînul ei grăi :

— Acum să vorbească și Văpaie-de-Jar !

Atunci fetișcana cea roșcovană lăsă un zîmbet să-i strălumineze cele două șiruri de mărgăritare ale dinților și, cum avea, afară de culoarea cea focoasă niște forme gingașe, un mijlocel minunat, niște trăsături potrivite, mișcări alese și plete de jar curgînd în grele cosițe pînă pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-și arăta mai întîi nurii, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica ei cea bălaie :

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meșteșug de minune, culorile cele mai gingașe și formele cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toți poeții au nălțat laudă frumuseților mele în toate limbile de pe lume, și toate vîrstele și toate mințile pe mine m-au rîvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuință, iată numai cîteva stihuri ticluite întru slăvirea mea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și opta noapte

Ea urmă :

...iată numai cîteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

Un poet a spus :

Roșcovanele au în firea lor
Un tainic simț. De știi, și dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simți vreun dor
Să mai privești și alt fel de femei.

Ele cunosc deplin subtila artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Și-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar și pe îngerul Harut.

Un altul a spus :

Mi-e dragă-o roșcovană-ncintătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă și subțire,
Și care m-a vrăjit cu-a ei culoare.

Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neștire
I-mpodobește gîtu,-amăgitoare,
De-atîtea ori m-a fermecat cu totul !

Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfînt aloe.

Iar cînd şi-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Şi-o ţin alături, dulce, lîngă mine,

Pînă ce însăşi noaptea, anevoie,
Îşi schimbă-ncet culoarea şi devine
Ca visurile noastre prea senine.

Ci tu, o, galbeno, eşti veştedă ca frunzele de mulukia cele de soi rău, culese la Bab El-Luk, aţoase şi aspre.

Tu ai culoarea oalei de lut ars, de care se slujesc neguţătorii de căpăţîni de oaie.

Ai luciul humei de olar şi-al orpimentului ce se foloseşte la hamam pentru smulsul perilor ; şi eşti ca iarba cîinelui.

Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpăţîni de dimoni.

Şi despre tine a şi spus poetul :

Mi-a dat destinul o femeie-atît
De galbenă încît, privind-o doar,
Simt că-mi plesneşte capul de amar,
Iar inima şi ochii de urît.

Şi dacă sufletu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gît
Un şireang ori, blestemînd şi amărît,
Să-mi dau cu pumnii-n cap pînă-oi crăpa.

Cînd Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere şi se porni pe-un rîs de se dete cu picioarele-n sus ; după care le spuse celor două fetişcane să se aşeze la locurile lor ; şi, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultîndu-le, le dărui daruri bogate, la

fel la toate, haine frumoase și nestemate de pe pământ și din ape.

— Și-aceasta-i, o, emire al dreptcredincioșilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor șase fetișcane care și-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpînului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.

Califul fu încîntat cum nu se mai poate de povestea aceasta și întrebă :

— Ci, o, Mohammad, știi tu baremi unde se află casa stăpînului acestor fetișcane ? Și te-ai putea tu duce să-l întrebi de nu vrea cumva să le vîndă ? Dacă vrea să le vîndă, cumpără-mi-le și adu-mi-le.

Mohammad răspunse :

— Ceea ce pot să-ți spun, o, emire al dreptcredincioșilor, e că nu am nici o îndoială că stăpînul acestor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucît le-ndrăgește peste poate !

El-Mamun spuse :

— Ia la tine, ca preț pentru fiecare, zece mii de dinari : ceea ce face în totului tot șaizeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acestui Ali El-Yamani și să-i spui că le vreau pe cele șase roabe ale lui !

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciți și se duse să-l caute pe stăpînul roabelor, căruia-i spuse dorința emirului dreptcredincioșilor. Ali El-Yamani, la început, nu cuteză să nu primească cererea califului și, luînd cei șaizeci de mii de dinari, le dădu pe cele șase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

Califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încîntat, și de culoarea, și de purtările lor alese,

și de mintea lor iscusită, și de feluritele lor haruri. Și dădu fiecăreia dintre ele, în haremul lui, cîte un loc de seamă, și, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvîrșirile și de frumusețile lor.

Estimp, stăpînul dintîi al celor șase, Ali El-Yamani, simți singurătatea apăsîndu-l și începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinței califului. Și, într-o zi, ajungînd la cap de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de o deznădejde mare, și în care, printre alte lucruri amare, erau și stihurile următoare:

Salutul meu cel plin de jale
Străbată negură și vînt,
Și-ajungă la acelea care
M-au frînt cu despărțirea grea!
Ele sînt ochii mei, ah, ele
Îmi sînt urechile, și sînt
Și hrana mea, și băutura,
Grădina, cerul, viața mea!

De cînd am fost lipsit de ele,
Mă-nec în jale și dureri.
Nimica nu mă mai încîntă,
Nimica nu mă mai alină.
Iar pleoapele-mi, de doruri arse
Și plînse de nemîngîieri,
Nu mai cunosc, sărman de ele,
Nici dulcea somnului hodină!

De ce nu le-oi fi-nchis, nătîngul,
În ochii mei, pe toate șase?
Să le fi-nchis pe toate șase
Sub negurile pleoapei mele,
Ascunse-adînc, pînă la moarte,
Pe veci iubite și frumoase,
Să le fi fost păstrat ca-n umbra
Unor perdele mari și grele.

Durere ! Neagra mea durere !
Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
Să nu mă fi născut pe lume,
Sau să nu le fi cunoscut,
Decît să-mi lase-nfipte-n coaste
Săgeţile ucigătoare
Ale privirii lor cu care
M-au doborît şi m-au pierdut.

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele şase fetişcane, le dete la fiecare cîte zece mii de dinari, şi haine minunate, şi alte daruri bogate, şi le trimise pe dată îndărăt la stăpînul lor de-altă dată.

Cînd Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decît fuseseră ele vreodată, şi mai bogate, şi mai fericite, fu peste măsură de bucuros, şi trăi mai departe cu ele-mpreună în desfătări şi în plăceri, pînă ce sosi şi a toate Despărţitoarea.

— Ci, spuse Şeherezada mai departe, să nu crezi, o, rege mult fericit, că toate poveştile cîte pînă acuma le-ai auzit sînt mai de preţuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Oraşului-de-Aramă*, pe care am păstrat-o ca să ţi-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Şi micuţa Doniazada strigă :

— O, ce drăguţă ai fi de ne-ai povesti, aşteptîndu-te iar, primele vorbe măcar !

Atunci Şeherezada zîmbi şi grăi :

Se povesteşte că a fost un rege — numai Allah e rege !...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

POVESTEA ORAȘULUI-DE-ARAMĂ

Într-a trei sute treizeci și noua noapte

Șeherezada urmă :

Se povestește că a domnit la Damasc, în scaunul de domnie al califilor ommiazi, un rege — numai Allah e rege ! — care se chema Abdalmalek ben-Mervan. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înțelepții din împărăția lui, despre stăpînul nostru Soliman ben-Daud (cu el fie rugăciunea și pacea !), despre virtuțile lui, despre puterea lui nemărginită asupra fiarelor din pustie, a efriților ce umplu văzduhurile și a giniilor din ape și de pe subpămînturi.

Într-o zi, pe cînd califul, ascultînd istorisirea ce i se istorisea despre niște vase vechi de aramă pline cu un abur negru și ciudat, de forme diavolești, se minuna peste măsură și părea că s-ar îndoi de adevărul unor asemenea fapte de netăgăduit, dintre oaspeți se ridică Taleb ben-Sehl, călător vestit, care adeveri istorisirea ce-o ascultaseră și adăugă :

— Cu adevărat, o, emire al dreptcredincioșilor, aceste vase de aramă nu sînt decît vasele în care

au fost închise, în vremurile de demult, giniile ce n-au vrut să se supună poruncilor lui Soliman, și care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoșătoare, în adîncurile mării muginde, la țărmurile Maghrebului, în Africa de la apus. Și aburul care se scurge din ele nu este altceva decît sufletul cel înghesuit acolo al efriților, și care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod forma lor cea cumplită dintru începuturi.

La cuvintele acestea, dorința de a vedea asemenea minunății, precum și uimirea califului Abdalmalek crescură peste poate, așa încît îi spuse lui Taleb ben-Sehl :

— O, Taleb, mult aș vrea să văd și eu unul dintre acele vase de aramă în care sînt închiși efriții ca un abur. Socoți că lucru-i cu putință? De s-ar putea, sînt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuință. Hai, spune.

Taleb răspunse :

— O, emire al dreptcredincioșilor, poți avea un vas de acesta chiar aci, fără a te duce tu după el, și fără să-ți trudești slăvitul trup. Pentru asta nu ai decît a trimite o scrisoare emirului Mussa, îoctiitorul tău din țara Maghrebului. Căci muntele sub care se află marea unde zac vasele acelea este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pămînt ce poate fi străbătută cu piciorul gol. Emirul Mussa, primind scrisoarea ta, n-are să zăbovească a împlini poruncile stăpînului nostru califul.

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb :

— Şi cine mai bine ca tine, o, Taleb, este în stare să meargă numaidecît în ţara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locţiitorul meu ? Îţi dau puteri depline să iei din visteria mea tot ce socoţi tu că este de trebuinţă pentru cheltuielile de călătorie şi să iei cîţi oameni îţi trebuie ca să te însoţească. Ci dă zor, o, Taleb !

Şi pe loc califul scrise cu mîna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui şi o înmînă lui Taleb care sărută pămîntul dinainte-i şi, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sîrg către Maghreb unde ajunse fără de nici un necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie şi cu toate cinstirile datorate unui trimis al emirului dreptcredincioşilor ; şi Taleb îi înmînă scrisoarea. Şi, după ce o citi şi pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi grăi :

— Ascult şi mă supun !

Şi numaidecît trimise să fie chemat la el şeicul Abdossamad, un bărbat ce străbătuse toate locurile de pe pămînt locuite de oameni, şi care acum îşi petrecea zilele bătrîneţii însemnînd cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate cîte cunoscuse într-o viaţă întreagă de călătorii. Şi cînd şeicul sosi, emirul Mussa îl salută cu multă cuviinţă şi îi spuse :

— O, şeicule Abdossamad, iată că emirul dreptcredincioşilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care giniile răzvrătite au fost închise de către stăpînul nostru, Soliman ben-Daud. Ele zac pe fundul unei mări ce se află la piciorul unui munte care zice-s-ar că se află la ţărmurile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc ţara toată, n-am auzit niciodată pomenindu-se de această mare şi

de vreun drum care să ducă într-acolo ; ci tu, o, şeicule Abdossamad, care ai străbătut lumea întreagă, tu de bună seamă că ştii de muntele acela şi de marea aceea.

Şeicul cugetă vreme de un ceas şi răspunse :

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela şi despre marea aceea am mai auzit eu cîndva ; ci nici pînă astăzi n-am putut, cu toată rîvna mea, să ajung la ele : drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fîntîni ; şi e nevoie de mai bine de doi ani şi cîteva luni spre a ajunge, şi încă şi de mai mult spre-a te întoarce, dacă te mai poţi cumva întoarce dintr-o ţară ai cărei locuitori n-au dat nici un semn de viaţă, niciodată, şi care trăiesc într-un oraş aşezat, zice-se, chiar pe vîrful muntelui cu pricina, un oraş în care nimenea n-a putut încă să intre şi care se numeşte Oraşul-de-Aramă.

Şi, spunînd aceste cuvinte, bătrînul tăcu, mai cugetă o vreme, şi adăugă :

— Şi nu trebuie să-ţi ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul acesta este semănat cu primejdii şi cu piedici înfricoşătoare, şi că el trece printr-o pustie locuită de efriţi şi de ginii, străjeri ai acelor pămînturi neatinse de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, dar, o, Ben-Nossair, că în acele ţinuturi de la marginile cele mai dinspre apus ale pămînturilor africane fiii oamenilor nu au slobozenie să calce ; numai doi dintre aceştia au putut să le străbată : unul este Soliman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-cel-cu-Două-Coarne. Şi din acele vremi apuse, tăcerea s-a înstăpînit peste acele întinderi. Dacă tu ţii, aşadar, fără păsare faţă de atîtea piedici tainice şi faţă de atîtea primejdii, să îndeplineşti poruncile califu-

lui, și te ispitești să faci o asemenea călătorie într-o țară fără urmă de drum și fără nici o altă călăuză decît sluga ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, și alte o mie de cămile cu hrană și cu provizii ; ia cît mai puțini paznici cu tine, căci nici o putere omenească nu ne va putea izbăvi de mînia puterilor cele întunecate a căror stăpînire o s-o încălcăm, și n-avem de ce să le supărăm cu mulțimea noastră de oaste amenințătoare și zadarnică. Și cînd vei fi gata, să-ți faci diata, o, emirule Mussa, și să pornim.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzecea noapte

Ea urmă :

...să-ți faci diata, o, emirule Mussa, și să pornim.

La aceste cuvinte, emirul Mussa, ocîrmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vroi să stea o clipă la șovăială ! îi strînse pe toți maimarii oștilor și ai împărăției lui, lăsă totul cu legămînt în fața lor și îl numi ca înlocuitor al lui pe fiul său Harun. După care, puse să se facă pregătirile cuvenite, nu luă cu sine decît cîțiva oameni aleși pe sprînceană și, însoțit de șeicul Abdossamad și de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de

o mie de cămile încărcate cu apă, și de alte o mie încărcate cu hrană și cu provizii.

Caravana merse prin singurătăți nesfîrșite zile și luni în șir, fără să întîlnească în calea ei nici o ființă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniștită. Și călătoria ținu așa mai departe prin tăcerea neclintită pînă ce într-o zi zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Și văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oțel chinezesc, sprijinită pe patru rînduri de coloane de aur, măsurînd de jur-împrejur cîte patru mii de pași fiecare. Ci bolta acelui palat era de plumb și slujea ca loc de popas pentru miile de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o ușă groasă de abanos vrîstat cu aur, iar pe o placă uriașă de metal roșu se afla o tablă, pe care se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le cunoscu și pe care le tălmăci emirului Mussa și însoțitorilor săi :

Intră și-nvață cu luare-aminte
De la stăpînii de mai înainte.

Dorm toți, trecuți deodată-n somnuri grele,
La umbra lungă-a turnurilor mele.

Căci moartea-n umbră i-a purtat curînd.
S-au spulberat ca niște paie-n vînt.

Emirul Mussa fu cum nu se poate mai tulburat auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea bătrînul Abdossamad, și murmură :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah !

Pe urmă spuse :

— Să intrăm !

Şi, urmat de tovarăşii lui, trecu pragul uşii celei mari şi intră în palat.

În faţa lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari şi negre, în goliciunea lui de piatră, un turn al cărui vîrf se pierdea din privire şi la piciorul căruia se rînduiau roată patru şiruri de morminte ce înconjurau un sarcofag măreţ de cleştar sclipitor, împrejurul căruia se putea citi inscripţia aceasta, săpată în scriere ioniană, cu litere de aur împodobite cu nestemate :

Beţia bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-nceput.

De cîtă faimă şi ce strălucire
M-am bucurat la vremea-mi de mărire !

Cîte cetăţi nu răsunară greu
De sub copitele calului meu !

Ca un simun schimbai oraşe-n fum !
Ca fulgerul arsei domnii în scrum !

De carul meu tîrît-am regi puhoi !
I-am hotărît pămîntului legi noi !

Şi iată-acum ! Beţia a trecut,
Ca un fior de frig abia-nceput,

Fără să lase urma unui chip
Cît măcar lasă spuma pe nisip !

M-a doborît nenduplecata moarte !
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.

Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oştile şi nici curtenii mei.

Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,

Pe cînd trăiam, nu le-a mai spus vreodată!
Păstrează-ţi pururi inima curată!

Bucură-te în pace şi cuminte
De tihna vieţii, şi de cît cuprinde

Din frumuseţea pururea nălucă.
Pentru că moartea mîine-o să te ducă.

Mîine, pămîntul are să răspundă
Celor ce te-or striga cu faţa cruntă:

„E mort! Din sînul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-a închis pe veci!“

Auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea şeicul Abdossamad, emirul Mussa şi tovarăşii lui nu se mai putură opri să nu plîngă. Şi stătură multă vreme în picioare acolo, în faţa sarcofagului şi a mormintelor, repetîndu-şi jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o uşă cu două canaturi de abanos, pe care se citea inscripţia aceasta, săpată şi ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate:

În numele Celui ce-n veci nu piere
Şi care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei şi stăpîn puterii —
Ia bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri: fugi de îngîmfare,
Căci totu-i nălucire-nşelătoare.

Ia bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nșelat de ce-i părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.

Să-ți povestesc de marea mea putere?

În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai bună rasă,
Slujiți de regii prinși în bătălii
Și-aduși ca robi de-oștenii mei acasă.

Zece mii de cadîne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele —
Neștiutoare de dureri și munci,
Din neamuri mari de regi, ca niște stele.

Și mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărîmele minunii,
Cu sîni pietroși și chipuri zîmbitoare,
Mai luminoase decît fața lunii.

Soțiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi regești, cum nu s-au mai văzut,
Urmași viteji ca leii, peste-o mie.

Necîntărite-aveam comori întregi!
Și de la Răsărit pînă-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni și regi,
Sub brațul oastei mele s-au supus!

Și socoteam cu gîndul meu semeț
Cum că puterea mea nu va pieri
Și că durata marii mele vieți
Din veacuri e, și-n veci va dăinui.

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunet de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,

Și-am strîns, gîndind la soarta mea, ostași:
Vitejii-mi călăreți fără de număr,
Și sutele-mi de mii de pedestrași
Cu spade-n mîni și platoșe pe umăr.

Și-am strîns toți regii prinși în lupte grele,
Și toate-ale oștirii-mi căpetenii,
Și toți maimarii-mpărăției mele,
Supușii toți, de-a valma, sumedenii.

Și tot ce-aveam în sipete și-n lăzi,
În fața tuturora am adus,
Comori din trude-amare și din prăzi,
Și tuturora le-am grăit și-am spus:

„Grămezi de aur și argint — comori
Necîntărite — vi le dau pe rînd,
Dacă-mi puteți spori izbăvitor
Cu-o singură zi viața pe pămînt".

Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcînd.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vînt.

Și-ajunse-al morții negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe cînd trăiam, a fost:
Kus ben-Sedadi ben-Aad cel Mare.

Auzind acestea, emirul Mussa și tovarășii lui izbucniră în hohote de plîns. După care, intrară în turn și începură să străbată sălile cele uriașe,

locuite de pustiu și de tăcere. Și așa ajunseră pînă la urmă într-o încăpere, mai mare decît toate celelalte, rotunjită ca o boltă, și care, singura din turn, avea o masă uriașă din lemn de santal, minunat lucrată, și pe care se zărea inscripția aceasta scrisă în litere frumoase, asemenea celor de mai înainte :

Cîndva, aici, la masă,
Ședeau, sub mari cununi,
O mie de regi chiori
Și-o mie cu ochi buni.

Acuma, în mormînt,
Stau, orbi, cu toți, la rînd.

Uimirea emirului Mussa spori și mai mult înaintea acestei taine ; și, neputînd să-i găsească dezlegarea, își însemnă și aceste cuvinte pe pergamentele lui ; apoi ieși din palat, tulburat peste măsură, și porni mai departe, cu însoțitorii lui, pe calea către Orașul-de-Aramă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patru zeci și una noapte

Ea urmă :

...porni mai departe, cu însoțitorii lui, pe calea către Orașul-de-Aramă.

Merseră ei o zi, merseră două, merseră trei, pînă seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor, așezat pe o temelie înaltă și luminat de razele roșii ale soarelui în asfințit, un călăreț stînd nemișcat și ținînd în vînt o lance lată de fier ce părea o flacără vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Cînd ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că și călărețul și calul lui și temelia pe care ședeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea :

„Neînfricați călători ce-ați pătruns pînă la pămînturile oprite, acum nu vă mai puteți întoarce de unde ați venit.

Dacă nu cunoașteți drumul către Oraș, împingeți-mă cu mîinile și rotiți-mă pe temelia mea, apoi îndreptați-vă încotro voi rămîne întors cu fața“.

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreț și îl împinse cu mîna. Și deodată, cu iuțeala fulgerului, călărețul se răsuci și se opri cu fața în partea cu totul dimpotrivă celeia pe care o urmaseră călătorii. Iar șeicul Abdossamad recunoscu că într-adevăr se înșelase și că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana, întorcîndu-se îndărăt, porni pe calea cea nouă și își urmă călătoria, zile și zile în șir, pînă ce ajunse, într-un fapt de seară, în fața unui stîlp de piatră neagră, de care era legată în lanțuri o făptură ciudată, din care nu se vedea decît o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adînc în pămînt. Trunchiul acela

ce ieșea din pământ părea un gurgui hîd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru și mare ca un trunchi de palmier bătrîn și uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriașe și negre, și patru mîini, dintre care două erau ca labele cu gheare ale leilor. Un păr țepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe țeasta lui înfricoșătoare. În găvanele ochilor, ardeau lumini roșii, pe cînd fruntea cu două rînduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba țintă, împietrit, aruncînd sclipiri verzi, ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-și zbată brațele, scoțînd strigăte înfricoșătoare și frămîntîndu-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-și rupă lanțurile ce-l țineau legat de stîlpul cel negru. Și caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiavînd putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către șeicul Abdossamad și îl întrebă :

— Poți tu, cumva, o, preacinstite șeic, să ne spui ce poate fi aceasta ?

Șeicul răspunse :

— Pe Allah ! o, emire, aceasta trece de înțelegerea mea.

Și emirul Mussa zise :

— Atunci du-te mai aproape și întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Și șeicul Abdossamad nu vroi să arate că șovăie : se apropie de arătare și îi strigă :

— În numele Atoatestăpînitorului care ține sub mîna lui împărățiile cele văzute și cele nevăzute, te juruiesc să-mi răspunzi. Spune-mi cine ești, de cînd ești aici, și care-i pricina ce ți-a cășunat o pedeapsă așa de ciudată.

Atunci trunchiul lătră. Şi iată ce vorbe înţeleseră emirul Mussa, şeicul Abdossamad şi tovarăşii lor :

— Sînt un efrit din neamul lui Eblis, tatăl ginnilor. Mă numesc Daeş ben-Alaemaş. M-a înlănţuit aici Puterea cea Nevăzută, pînă la sfîrşitul veacurilor.

Odinioară, în ţara aceasta, ocîrmuită de Regele-Mării, Oraşul de Aramă se afla sub ocrotirea unei zeiţe cioplite din agat roşu, paznic şi locuitor al acelei zeiţe fiind eu. Căci, cu adevărat, îmi alesesem un lăcaş înlăuntrul ei ; şi din toate ţările veneau mulţimi de oameni să-şi afle soarta prin mijlocirea mea şi să asculte prorocirile şi prezicerile mele despre viitor.

Regele-Mării, căruia şi eu îi eram supus, avea sub stăpînirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soliman ben-Daud ; şi mă numise căpetenie peste oastea aceasta, în caz că ar izbucni vreun război între el şi acel înfricoşător stăpîn al ginnilor. Şi războiul acesta nu întîrzie mult, într-adevăr, pînă ce să izbucnească.

Regele-Mării avea o fată aşa de frumoasă, că faima ei ajunsese pînă la urechile lui Soliman. Şi Soliman, dorind s-o aibă printre soţiile lui, trimise un sol la Regele-Mării ca să i-o ceară de soţie şi totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agat şi să mărturisească anume că nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah şi că Soliman este profetul lui. Şi îl ameninţa cu mînia şi cu răzbunarea sa, de nu se va supune numaidecît dorinţelor lui.

Atunci Regele-Mării îşi adună vizirii şi căpeteniile ginnilor şi le spuse :

— Iată că Soliman mă ameninţă cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea

și să sfarm statuia ce slujește de lăcaș căpeteniei voastre Daeș ben-Alaemaș. Ce gîndiți voi despre amenințările lui ? Să mă plec ori să-i stau împotrivă ?

Vizirii răspunseră :

— Și ce ai avea, o, rege al nostru, să te temi de puterea lui Soliman ? Puterile noastre sînt pe puțin tot atîta de tari ca și ale lui. Și vom izbuti noi să i le nimicim.

Apoi se întoarseră către mine și-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei :

— Singurul nostru răspuns către Soliman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.

Și fapta se săvîrși pe dată. Și-i spuserăm trimisului :

— Întoarce-te acuma să-i povestești stăpînului tău ce-ai pățit.

Cînd Soliman a aflat cum a fost pătimit trimisul lui, s-a mîniat peste măsură și a strîns numaidecît toate puterile pe care le avea la îndemînă — duhuri, oameni, păsări și animale. A încredințat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oștile omenești, și lui Domriat, regele efriților, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de șaizeci de milioane, și peste cea a animalelor și a păsărilor de pradă, venite din toate părțile universului și din insulele și din mările pămîntului. Și cînd totul fu gata, Soliman porni în fruntea acelei amarnice oștiri să năpădească țara Regelui-Mării, domnul meu. Și cum ajunse, își orîndui oastea în rînduri de bătălie.

Așeză, mai întîi, la cele două aripi, animalele, rînduite după ranguri, în patru șiruri, și puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să

slujească de străji, spre a-l vesti despre mişcările noastre şi a se repezi deodată asupra luptătorilor noştri ca să le crape şi să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri ; şi puse de-a dreapta lui pe vizirul Assaf ben-Barkhia, iar de-a stînga pe Domriat, regele efriţilor din văzduh. El rămase la mijloc, stînd pe un jeţ de porfiră şi de aur, purtat de patru elefanţi aşezaţi roată. Şi dete semnul de bătălie.

Îndată se auzi o larmă, sporind pe măsură ce se apropiau în galop şi în zbor năvalnic duhurile, oamenii, păsările de pradă şi fiarele de război ; şi scoarţa pămîntului răsuna sub năpraznicul bubuit al paşilor, în vreme ce văzduhurile clocoteau de plesnetele milioanelor de aripi, şi de huiete, şi de strigăte, şi de mugete.

Eu aveam în samă să poruncesc peste oştile aflate în frunte ale duhurilor supuse Regelui-Mării. Detei semn şirurilor mele şi mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmaşe de sub porunca regelui Domriat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patru zeci şi doua noapte

Ea urmă :

...asupra oastei de duhuri de sub porunca regelui Domriat.

Şi, la rîndu-mi, căutai să răzbesc către căpetenia vrăjmaşilor, cînd deodată văzui că acesta se schimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă copleşească şi să mă înnăbuşe sub sfărmăturile aruncate ce cădeau peste noi în pînze aprinse. Eu, îndemnîndu-i pe-ai mei, mă apărai şi atacai cu îndîrjire, multă vreme ; şi numai cînd văzui bine că numărul vrăjmaşilor avea să mă zdrobească fără putinţă de scăpare, detei semnul de retragere şi scăpai fugind cu bătăi dese de aripă prin văzduh. Ci, la porunca lui Soliman, furăm hăituiţi şi împresuraţi din toate părţile deodată de toţi vrăjmaşii noştri — duhuri, oameni, animale şi păsări ; şi furăm unii nimiciţi, alţii zdrobiţi sub picioarele patrupedelor, şi alţii aruncaţi din slava slăvilor, cu ochii scoşi şi cu trupurile sfîşiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci, prins şi strîns de gît, fusei condamnat să fiu legat de acest stîlp negru, pînă la sfîrşitul lumilor, pe cînd toate duhurile de sub porunca mea fură luate prinse, preschimbate în abur şi închise în vase de aramă, pecetluite cu pecetea lui Soliman şi aruncate în adîncurile mării ce scaldă zidurile Oraşului de Aramă.

Ci despre oamenii ce locuiau în această ţară nu ştiu anume ce s-o fi făcut cu ei, înlănţuit cum sînt de cînd s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă o să vă duceţi la Oraşul-de-Aramă, poate că le veţi vedea urmele şi veţi afla povestea lor.

Cînd trunchiul sfîrşi de povestit, începu să se zbuciume amarnic. Iar emirul Mussa şi tovarăşii lui, temîndu-se ca nu cumva să izbutească să se libereze sau să le ceară să ajute la străduaniile lui, nu vroiră să mai stea acolo şi grăbiră să-şi urmeze

calea către Orașul-de-Aramă, ale cărui turnuri și ziduri le și vedeau ivindu-se în depărtări prin roșul înserării.

Cînd nu mai fură decît la o mică depărtare de Oraș, cum noaptea cădea și lucrurile dimprejur luau o înfățișare potrivnică, hotărîră că-i bine să aștepte pînă dimineața spre a se apropia de porți; și își așezară corturile ca să-și petreacă noaptea acolo, sleiți cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiră zorii zilei luminînd culmile munților dinspre răsărit, că emirul Mussa își și deșteptă tovarășii și porni la drum cu ei pentru a ajunge la una dintre porțile de intrare. Atunci văzură înaintea lor, în strălucirea dimineții, ridicîndu-se mărețe zidurile de aramă, atît de lucii de-ai fi zis că sînt ieșite nou-nouțe din tiparele în care fuseseră turnate — și atît de înalte că păreau a fi începutul munților gigantici care le înconjurau și pe coasta cărora păreau încrustate, cum erau făcute la fel, din cine știe ce metal deosebit.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în care îi ținuse acea priveliște, căutară cu ochii o poartă pe unde să intre în Oraș. Ci nu găsiră nici una. Atunci începură să umble de-a lungul zidurilor, nădăjduind că totuși au să găsească o intrare. Ci nu văzură nici o intrare. Și urmară să umble așa ceasuri în șir, fără să vadă nici o poartă și nici o spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Oraș sau care să iasă din el. Și, măcar că era ziua mare, nu auzeau nici un zgomot, nici în afara, nici în lăuntrul cetății, și nu băgau de seamă nici o mișcare, nici pe creasta, nici la piciorul zidurilor. Ci emirul Mussa, fără a-și pierde nădejdea, își îndemna soții să caute mai departe; și umblară așa pînă seara, și nu

văzură deciț desfășurîndu-se înaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmînd îndoiturile pămîntului peste văi și culmi, și părînd ieșite din chiar sînul pămîntului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarășilor lui să se oprească pentru odihnă și pentru masă. Iar el se așeză să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se hodini, le spuse tovarășilor lui să stea acolo să vegheze tabăra pînă ce se va întoarce el, și, urmat de șeicul Abdossamad și de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vîrf înalt de munte spre a cerceta împrejurimile și a vedea ce-i cu acel Oraș...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și treia noapte

Ea urmă :

...și a vedea ce-i cu acel Oraș ce nu vroia să se lase călcat de picior de om.

La început, nu putură zări nimic în întuneric, căci noaptea își și îndesise umbrele peste cîmpie ; ci deodată spre răsărit se făcu o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna, și, într-o clipită, lumină cerul și pămîntul. Și la picioarele lor se desfășură o priveliște care le tăie răsuflarea.

Se aflau deasupra unui oraș de vis.

Sub pînza albă ce cădea de sus, departe-departe, pînă unde putea răzbate privirea în zările cufundate în noapte, bolți de palate, terase de case, grădini liniștite se înșirau una după alta în cuprinsul de aramă, și canale luminate de lună curgeau în mii de șopote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe cînd jos de tot, un lac ca de argint scălda în adîncu-i rece, oglindindu-le, focurile nopții : ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele aprinse ale bolților, terasele albe, canalele și lacul tot, ca și umbrele așternute către apus, să strălucească îngemănîndu-se sub adierea nopții și sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca a unui mormînt. Nici un fel de viață omenească nu părea să se miște acolo jos. Doar niște figuri înalte de aramă, fiecare pe cîte un soclu măreț ; doar niște călăreți mari, ciopliți în marmoră ; doar niște animale cu aripi încremenite într-un zbor nemișcat, toate la fel ; iar în văzduh, la înălțimea clădirilor, se roteau singurele ființe mișcătoare în acea nemișcare : mii de lilieci-vampir uriași, în vreme ce, sfîșiind tăcerea împietrită, buhe nevăzute își aruncau bocetele și jalnicele chemări peste palatele moarte și peste terasele adormite.

După ce emirul Mussa și cei doi tovarăși ai lui își umplură ochii cu priveliștea aceea ciudată, coborîră de pe munte, minunîndu-se peste măsură că nu zăriseră, în acel Oraș uriaș, nici o urmă de ființă omenească vie. Și ajunseră la piciorul zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură patru inscripții săpate în litere ioniene și pe care șeicul Abdossamad le descifră numaidecît și le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintîi inscripție spunea :

O, fiu al omului ! deșarte
Sînt visele ce le visezi,
Căci moartea nu este departe.
În nici un mîine să nu crezi.

E un Stăpîn ce risipește
Și neamuri și oștiri, mereu ;
Pe crai și regi îi prăbușește,
Cu brațu-i nendurat și greu,
Din fala mîndrelor palate
În strîmte neguri de mormînt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pămînt,
Sînt preschimbate într-o mînă
De scrum sărac și de țărînă.

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi :

— O, adevăruri mărețe ! O, deșteptare a sufletului pe netezimea pămîntului !

Și însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci șeicul și începuse să tălmăcească cea de a doua inscripție, care spunea :

O, fiu al omului ! de ce
Ți-acoperi ochii strîns, sub mînă ?
Cum poți să-ți mai clădești credința
Pe-o lume ce n-o să rămînă ?

Au tu nu știi că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decît un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaș prin care treci ?

Ci spune, unde-s marii regi
Care-au durat împărății —
Domni pe Irak, pe Ispahan,

Pe mîndrul Corasan, îi ştii ?
Cuceritori, s-au dus pe rînd,
De parcă n-ar fi fost nicicînd.

Emirul Mussa scrise şi inscripţia aceasta, şi, tulburat foarte, îl ascultă pe şeicul care tălmăcea a treia inscripţie :

O, fiu al omului ! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu priveşti nepăsător
Al vieţii tale jalnic crug.

Ci cugetă la marea zi
A judecăţii celei sfinte,
Cînd Domnului vei sta-nainte
Şi drept în ochi îl vei privi.

Unde sînt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chitai,
Ori peste-al Nubiei sfînt plai ?
Al morţii vînt i-a risipit.

Şi emirul Mussa grăi :

— Unde sînt stăpînii Sinaiului şi ai Nubiei ? Prăvăliţi în nimicnicie !

Or, cea de a patra inscripţie spunea :

O, fiu al omului ! te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Şi nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îţi stă, pîndind orice mişcări.

E lumea pînză de paing,
Şi-n umbra-i fără nici o treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pîndeşte şi aşteaptă.

Unde-s acei bărbaţi vestiţi
Duşi de-a nădejdilor aripă

Și strălucind ca niște sori
Cu visurile lor de-o clipă ?

Au coborît toți în mormînt,
Cu aripa din umeri frîntă,
Lăsînd palatele pustii,
Prin care cucuveaua cîntă.

Emirul Mussa nu-și mai putu stăpîni atunci tulburarea și porni să plîngă îndelung cu tîmplele în mîini, zicîndu-și : „O, taină a nașterii și a morții ! De ce să te mai naști, dacă tot trebuie să mori ? De ce să trăiești, dacă moartea așterne peste viață uitarea ? Ci numai Allah cunoaște sorțile, iar datoria noastră-i să ne plecăm cu supunere tăcută." După ce cugetă așa un răstimp, porni iarăși la drum cu tovarășii săi, către tabără, și porunci oamenilor lui să se aștearnă numaidecît pe treabă și să întocmească din trunchiuri și din crengi de copaci o scară lungă și trainică, cu care să se poată urca pînă pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în acel Oraș fără porți.

Pe dată oamenii alergară să caute lemne și crengi groase și uscate, le ciopliră cum putură mai bine cu săbiile și cu jungherele lor, le înnădiră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frînghiile de la cămile, cu chingile și curelele de la hamuri, și izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă spre a urca pe ea pînă în vîrful zidurilor. Duseră apoi scara pînă la locul cel mai prielnic, o proțăpiră din toate părțile cu pietre mari și, chemînd în ajutor numele lui Allah, începură să se cațere binișor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și patra noapte

Ea urmă :

...începură să se cațere binișor, cu emirul Mussa în frunte. Cîțiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra și împrejurimile.

Emirul Mussa și tovarășii lui umblară ce umblară o vreme și, pînă la urmă, ajunseră dinaintea a două turnuri legate între ele printr-o poartă de aramă, cu canaturile închise și ferecate atît de desăvîrșit că nu s-ar fi putut vîrî nici vîrful unui ac printre ele. Pe poarta aceea era cioplit chipul unui călăreț de aur care ținea brațul întins și palma deschisă ; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ioniene aceste cuvinte pe care șeicul *Abdossamad* le citi numaidecît și le tălmăci astfel : „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se află în buricul meu."

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreț și băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mîna și frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porții se deschiseră larg către o scară de piatră roșie ce cobora răsucită. Numaidecît emirul Mussa și tovarășii lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliță în care se aflau niște străjeri înarmați cu arcuri și cu spade. Și emirul Mussa spuse :

— Să mergem și să vorbim cu ei, pînă ce nu se iau de noi.

Se apropiară, așadar, de străjerii aceia, dintre care unii ședeau în picioare, cu pavezele la mînă și cu săbiile trase, iar alții ședeau pe cîte ceva sau tolăniți pe jos ; și emirul Mussa, întorcîndu-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviință ; ci omul nici nu se clinti și nu-i răspunse la salamalek ; iar ceilalți străjeri rămaseră și ei tot atît de nemișcați și cu ochii țintă, nedîndu-le noilor-veniți mai multă luare aminte decît dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzînd că străjerii nu pricepeau arăbește, îi spuse șeicului Abdossamad :

— O, șeicule, grăiește-le în toate limbile pe care le cunoști.

Și șeicul începu să le vorbească mai întîi în limba grecească ; apoi, văzînd zădărnicia încercării sale, le vorbi în indienește, în evreiește, în persienește, în etiopenește și în graiul de la Sudan ; ci nici unul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise :

— O, șeicule, străjerii aceștia or fi, poate, supărați că nu-i salutăm cu salutul din țara lor. Trebuie, dar, să-i saluți cu salamalekurile din toate țările pe care le cunoști.

Și bătrînul Abdossamad îi salută numaidecît cu salamalekurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci nici unul dintre străjeri nu se clinti și toți rămaseră împietriți ca la început.

Văzînd așa, emirul Mussa, peste măsură de uimit, nu vru să mai stăruiască și le spuse tovarășilor lui să-l urmeze și porni mai departe, neștiind care să fi fost pricina acelei mutenii. Iar șeicul Abdossamad își zicea : „Pe Allah ! niciodată, în

nici una dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atît de nemaipomenit !"

Merseră așa înainte pînă ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porțile deschise și intrară. Sukul era plin de lume care vindea și cumpăra ; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa și tovarășii lui băgară de seamă că toți cumpărătorii și toți vînzătorii, precum și toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers și din mișcare, de îndată ce-i zăriseră ; și parcă nu așteptau decît ca străinii să plece, pentru a-și începe iar treburile obișnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare aminte ivirii acestora, și se mulțumeau să-și arate numai prin tăcere și nepăsare nemulțumirea față de venirea lor nedorită. Și, ca să dea și mai mult înțeles acestei purtări reci, la trecerea lor se așternea peste tot nemișcarea, de nu se mai auzeau răsunînd sub bolta uriașă a sukului, în încremenirea dimprejur, decît pașii lor singuratici. Și străbătură așa, neîntîmpinați de nicăieri cu nici un semn de bunăvoință ori de vrăjmășie, cu nici un zîmbet de bunvenit ori de batjocură, sukul giuvaergiilor, sukul de mătăsuri, sukul șelarilor, sukul negustătorilor de pînzeturi, pe cel al pantofarilor, și sukul negustătorilor de arome și de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piață uriașă peste care soarele revărsa o lumină cu atît mai orbitoare cu cît în sukuri fusese o lumină cernută ce le deprinsese privirile cu dulceața ei. Și tocmai la capătul acelei piețe, între niște coloane de aramă ametitor de înalte, ce slujeau de piedestale unor animale mari

de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmoră mărginit de turnuri de aramă și străjuit de un zid de oameni înarmați și încremeniți, cu lăncile și spadele arzînd fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarășii lui.

Și văzură mai întîi, de-a lungul clădirii și mărginind o curte cu havuze de marmoră colorată, o galerie sprijinită pe coloane de porfir ; iar galeria aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atîrnînd pe coloane, pe ziduri, ba pînă și din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustări scumpe, aduse acolo din toate țările de pe pămînt. De jur-împrejurul galeriei aceleia ajurate erau rezemate lavițe de abanos lucrate desăvîrșit, împodobite cu argint și cu aur, și pe care ședeau sau dormeau războinici îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare și care nu făcură nici o mișcare, fie ca să le închidă oaspeților drumul, fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și cincea noapte

Ea urmă :

...fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

Străbătură, așadar, acea galerie, care avea partea de sus împodobită cu o cornișă nespus de frumoasă, și unde văzură săpate în litere de aur pe un perete de azur o inscripție în limba ioniană, cuprinzînd sfaturi minunate, pe care șeicul Abdossamad le tălmăci întocmai :

„În numele celui neschimbător, stăpînul peste soarta tuturora ! O, fiu al omului, întoarce capul și-ai să vezi moartea gata să-ți răpească sufletul ! Unde este Adam, părintele oamenilor ? Unde este Nuh și neamul urmașilor lui ? Unde este Nemrud cel înfricoșător ? Unde sînt regii și cuceritorii, și toți Cosroes-ii, și Cezarii, și Faraonii, și împărații de la Ind și de la Irak, stăpînii Persiei, și cei ai Arabiei, și Iskandar-cel-cu-Două-Coarne? Unde sînt domnii pămîntului, Hamam și Karun, și Seddad fiul lui Aad, și toți cei din neamul lui Kanaan ? La porunca celui veșnic au părăsit pămîntul și s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplății.

O, fiu al omului ! nu te închina lumii și plăcerilor ei ! Teme-te de Domnul și slujește-l cu inimă cucernică. Teme-te de moarte. Cucernicia față de Domnul și teama de moarte sînt miezul oricărei înțelepciuni. Numai așa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecății.“

După ce însemnară pe pergamentele lor și această inscripție ce-i tulbură nespus, trecură printr-o ușă mare ce se deschidea la mijlocul galeriei și intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmoră străvezie din care țîșnea un șuvoi de apă. Deasupra havuzului se desfășura, în

formă de boltă plăcut colorată, un cort de pînză de mătasă şi de aur, de felurite culori, potrivite între ele cu o măestrie desăvîrşită. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi minunat aşezate în pardoseala sălii, şi fiecare jgheab era de altă culoare : cel dintîi era un jgheab de porfiră trandafirie ; cel de al doilea, de topaze ; cel de al treilea, de smaralde ; iar cel de al patrulea, de peruzele ; aşa de bine rînduite, că apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea şi, luminată de lumina cernută prin mătăsurile de deasupra, aşternea asupra lucrurilor dimprejur şi a pereţilor de marmoră o strălucire dulce ca a apelor mării.

De-acolo trecură pe a doua uşă şi intrară într-o altă sală, pe care o găsiră plină cu bani de aur şi de argint, cu gherdane, cu giuvaieruri, cu mărgăritare şi rubine şi cu tot soiul de nestemate. Şi erau atîtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele şi să intre în a treia sală.

Aceasta era plină cu armuri din metale scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, cu suliţe şi cu platoşe de pe vremile lui Daud şi ale lui Soliman ; şi-aceste arme erau atît de bine păstrate toate, că parcă de-abia în ajun ar fi ieşit din mîinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în a patra sală, plină toată cu dulapuri şi rafturi de lemn scump, în care, aşezate frumos, erau rînduite haine alese, rochii bogate, stofe de preţ şi brocarte minunat lucrate. De-acolo porniră către o uşă deschisă care îi lăsă să intre în a cincea sală.

În ea nu se aflau, de la podea pînă la tavan, nimic altceva decît vase şi lucruri menite băuturilor, mîncărurilor şi sfintelor spălări : vase de aur şi de argint, ligheane de cristal strălucitor, cupe de pietre preţioase, tăvi de jad şi de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, cînd fură ispitiţi să ridice o perdea mare de mătasă şi de aur ce acoperea un perete al sălii. Şi văzură în spatele acelei perdele o uşă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeş şi de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nici o urmă de lăcaş pentru vreo cheie. Aşa că şeicul Abdossamad începu să cerceteze rosturile acelor zăvoare şi, pînă la urmă, găsi un meşteşug ascuns care răspunse la încercările lor. Numaidecît uşa se răsuci în ţiţîni şi se deschise în faţa călătorilor care intrară într-o sală ca vrăjită, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă de marmoră, atîta de lucitoare că părea o oglindă de oţel. Prin geamurile acelei săli, printre giurgiuvelele de smaralde şi de diamante se cernea o lumină ce punea pe toate lucrurile o aură de o strălucire fără seamăn. La mijloc se înălţa, sprijinit pe patru pilaştri de aur, fiecare purtînd în vîrf o pasăre cu pene de smarald şi cu ciocul de rubin, un fel de paraclis înconjurat cu un zaimf de mătase aurită, ce cobora lin peste un şir de trepte de fildeş pînă la podea, unde un chilim minunat, de culori fermecătoare, din lînă aleasă, înflorea de flori fără miros şi de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viaţa închipuită a dumbrăvilor lui pline de păsări şi de animale zugrăvite în toată nesmintita lor frumuseţe firească şi în toate trăsăturile lor aidoma.

Emirul Mussa și tovarășii lui suiră treptele de la acel paraclis și, cînd ajunseră sus, rămaseră încremeniți și muți de uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme și cu diamante, pe un pat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o fată cu un obraz îmbătător, cu pleoape galeșe și cu gene lungi și îndoite. Frumusețea ei strălucea de liniștea minunată a chipului, de cununa de aur ce-i încununa pletele, de diadema de nestemate ce-i înstela fruntea, și de gherdanul strălucitor de mărgăritare ce-i lumina gîtul dauriu. La dreapta și la stînga patului ședeau doi robi, unul alb și altul negru, înarmați cu spadă și cu suliță de oțel. La piciorul patului se afla o tablă de marmoră pe care erau săpate aceste cuvinte :

„Sînt fecioara Tadmor, fiica regelui amaleciților. Orașul acesta este Orașul meu.

Tu, cel care ai izbutit să ajungi pînă aici, călătorule, poți lua cu tine tot ce-ți place să iei.

Ci ferește-te a cuteza, ispitit de farmecele și de frumusețea mea, să mă atingi cu mîna-ți prihănită.“

După ce emirul Mussa se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, spuse tovarășilor săi :

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acuma, după ce am văzut lucruri atît de uimitoare, și să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteți să luați din acest palat tot ce vă ispitește ; numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl spuse :

— O, emire al nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumusețea acestei fete. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar prețui mai mult decît toate vasele cu efriți din adîncul mării.

Emirul Mussa răspunse :

— Nu se cade să ne atingem de domniță. Ar fi s-o supărăm și să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi :

— O, emire al nostru, domnițele nu se supără niciodată de asemenea atingeri, fie că sînt vii, fie că sînt adormite.

Și, spunînd aceste cuvinte, se apropie de fată și vru s-o ridice în brațe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile și de sulițele celor doi robi care îl izbiră amîndoi deodată, și în cap și în inimă, și iarăși rămaseră nemișcați ca piatra.

Văzînd acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, și porunci tovarășilor lui să iasă degrabă și să pornească pe calea către mare.

Cînd ajunseră pe țărmul mării, văzură o mulțime de oameni negri trudind să-și usuce mrejele de pescuit și care răspunseră în limba arăbească

la salamalekurile lor, după datina musulmană. Şi emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vîrstnic dintre ei şi părea că le este căpetenie :

— O, preacinstitule şeic, venim din partea stăpînului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta nişte vase în care se află nişte efriţi de pe vremea profetului Soliman. Ne poţi ajuta să le găsim şi poţi să ne lămureşti taina Oraşului acesta în care toate fiinţele stau neclintite ?

Bătrînul răspunse :

— Fiule, află mai întîi că noi toţi cei de-aici, pescarii de pe ţărmul acesta, sîntem dreptcredincioşi întru cuvîntul lui Allah şi al trimisului lui (cu el fie rugăciunea şi pacea !) ; ci toţi cei ce se află în Oraşul-de-Aramă sînt vrăjiţi din vremurile cele de demult, şi aşa au să rămînă pînă la ziua Judecăţii. Ci în ceea ce priveşte vasele în care se află efriţii, apoi nimica nu este mai uşor decît să le luaţi, de vreme ce avem aici o mulţime, iar noi, după ce le golim, ne slujim de ele ca să ne fierbem peştele şi hrana. Putem să vă dăm cîte poveri de cămile vreţi. Nu trebuie decît ca, înainte de a le goli, să le faceţi să vuiască bătîndu-le cu palmele pînă ce aceia ce se află în ele jură că recunosc adevărul soliei profetului nostru Mahomed, spre a-şi răscumpăra păcatul lor dintîi şi răzvrătirea împotriva puterii lui Soliman ben-Daud.

Pe urmă adăugă :

— Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinţei noastre faţă de stăpînul nostru al tuturora, emirul dreptcredincioşilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi şi care sînt mai frumoase decît toate fiicele oamenilor.

Şi, spunînd aceste cuvinte, moşneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pe-

cetluite cu plumb de pecetea lui Soliman. Și îi mai aduse, după ce le scoase dintr-o baie, și pe cele două Fete ale Mării. Acestea erau două făpturi minunate, cu plete lungi și unduioase ca valurile, cu fețele ca luna, cu sîni minunați, rotunzi și tari ca pita năierilor. Ci erau lipsite, de la mijloc în jos, de podoabele care de obicei sînt fala fetelor oamenilor, și în locul acestora aveau o coadă de pește ce se mișca la dreapta și la stînga cu niște legănări la fel cu cele pe care le fac femeile atunci cînd vor să atragă luarea aminte asupra mersului lor. Glasul le era tare plăcut, iar zîmbetul fermecător, ci nu înțelegeau și nu vorbeau nici una dintre limbile cunoscute, și se mulțumeau doar, la toate întrebările ce li se puneau, să răspundă cu zîmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa și tovarășii lui nu pregetară să-i mulțumească bătrînului pentru darnica lui bunătate și îl poftiră, pe el și pe toți pescarii ce erau cu el, să părăsească acele locuri și să meargă împreună cu ei în țara musulmană, la Damasc, cetatea roadelor și a dulcilor izvoare. Bătrînul și pescarii primiră cele ce li se spusese și cu toții laolaltă se întoarseră mai întîi la Orașul-de-Aramă, de unde luară tot ce putură duce — nestemate, giuvaieruri și aur, și tot ce era ușor ca greutate și greu ca preț. Și, încărcați așa, coborîră îndărăt de pe zidurile de aramă, își umplură sacii și lăzile cu prada aceea fără de asemuire, și porniră apoi mai departe pe calea Damascului. Și ajunseră acolo în tihnă, după o călătorie lungă și fără de necazuri.

Califul Abdalmalek, fermecat și uluit de povestea ce i-o povesti emirul Mussa despre această călătorie, strigă :

— Tare îmi pare rău că n-am mers cu voi la acel Oraș-de-Aramă. Ci, cu îngăduința lui Allah, am să mă duc și eu cît de curînd, să mă minunez de acele minuni și să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, ținu să deschidă chiar cu mîna lui cele douăsprezece vase de aramă. Și le deschise unul cîte unul. Și de fiecare dată ieșea cîte un abur tare des, ce se preschimba într-un efrit înfricoșător, care se arunca numaidecît la picioarele califului și striga :

— Cer îndurare lui Allah și ție pentru nesupunerea mea, o, stăpîne al nostru Soliman !

Și pierea prin tavan, spre uimirea tuturor celor de față.

Apoi califul fu nu mai puțin minunat și de frumusețea celor două Fete ale Mării. Zîmbetul și glasul, și graiul lor necunoscut îl tulburară și îl fermecară numaidecît. Și porunci să fie așezate într-un havuz larg, în care ele trăiră în tihnă. Și el se ducea adeseori să le vadă, însoțit de soțiile și de fiicele lui. Și ele, pînă la urmă, învățară limba arăbească și se făcură musulmane.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduință să se așeze în sfîntul Ierusalim și să-și petreacă acolo restul vieții, cugetînd la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemne pe pergamentele lui. Și muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit și lăudat de toți dreptcredincioșii, care și azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodinește în tihna și binecuvîntarea celui Preaînalt.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea Orașului de Aramă !

Atunci regele Șahriar zise :

— Povestea aceasta, Șeherezada, este într-adevăr minunată !

Ea spuse :

— Da, măria-ta ! ci nu vreau să las această noapte să treacă fără a-ți povesti întîmplarea ce i s-a întîmplat lui Ibn Al-Mansur.

Și regele Șahriar, uimit, spuse :

— Dar cine-i Ibn Al-Mansur ăsta ? Nu-l cunosc.

Atunci Șeherezada, cu un zîmbet, spuse :

— Iată !

POVESTIREA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE CELE DOUĂ FETE

De mult știm, o, preafericitule rege, că Harun Al-Rașid, califul, deseori suferea de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăția. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, și pe-o parte și pe alta, că tot nu izbuti să aţipească ; ba se istovi și mai tare de zădărnicia încercărilor ce le îndura. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el și, bătînd din palme, îl chemă pe Massrur, gealatul, care veghea necurmat la ușă, și-i zise :

— Massrur, găsește ceva cu care să mă veselești, căci nu izbutesc să aţipesc !

Massrur răspunse :

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniștirea sufletului și potolirea simțurilor decît o plimbare în noapte. Afară, în grădini, noaptea e frumoasă. Să coborîm printre copaci și flori ; și să privim stelele și semnele lor măreţe, și să ne minunăm de frumuseţea lunii ce trece lin printre ele și coboară pînă la fluviu ca să se scalde în ape.

Califul spuse :

— Massrur, sufletul meu nu rîvnește să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi :

— Doamne al meu, ai în palatul tău trei sute de cadîne ; și fiecare cadînă are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe după perdelele de la fiecare iatac și ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să știe că ești acolo.

Califul spuse :

— Massrur, palatul acesta este palatul meu, iar aceste tinere sînt roabele mele ; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește nimic din toate acestea.

Massrur spuse :

— Doamne al meu, poruncește și voi aduna înaintea ta pe toți învățații, pe toți înțelepții și pe toți poeții din Bagdad. Cei înțelepți îți vor spune precepte alese ; iar învățații îți vor povesti despre descoperirile lor din hrisoave ; iar poeții îți vor vrăji sufletul cu stihurile lor.

Califul răspunse :

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește nimic din toate astea.

Massrur grăi :

— Doamne al meu, în palatul tău sînt paji fermecători și flăcăiandri desfătători la înfățișare. Mă duc, dacă-mi poruncești, să le spun să vină aici ca să-ți țină tovărășie.

Califul răspunse :

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește asemenea desfătări.

Massrur spuse :

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul ! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Rașid se porni pe un rîs cu hohote ; pe urmă spuse :

— Hei, Massrur, poate că-ntr-o zi ai s-o pățești și pe-asta. Ci, pînă una alta, du-te și vezi de nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat plăcut de privit și de ascultat.

Massrur ieși numaidecît să îndeplinească porunca și se întoarse pe dată să-i spună califului :

— O, emire al dreptcredincioșilor, n-am găsit afară decît pe Ibn Al-Mansur.

Și Al-Rașid întrebă :

— Care Ibn Al-Mansur ? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc ?

Căpetenia hadîmbilor spuse :

— Ba e chiar el, bătrînul cel isteț.

Al-Rașid spuse :

— Adu-l degrabă !

Și Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, emire al dreptcredincioşilor !

Al-Raşid îi răspunse la fel şi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, povesteşte-mi vreo întîmplare de-a ta.

Acela răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, vrei să-ţi povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva mi ce s-a povestit şi mie ?

Califul răspunse :

— De-ai văzut vreun lucru mai uimitor, grăbeşte-te de mi-l povesteşte, căci lucrurile văzute sînt cu mult mai căutate decît cele ce sînt cunoscute numai din poveste !

Al-Mansur spuse :

— Atunci, o, emire al dreptcredincioşilor, ascultă-mă cu urechile deschise şi cu dulce luare-aminte.

Califul răspunse :

— Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul şi să-ţi dăruiesc o dulce luare aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur grăi.

Află, o, emire al dreptcredincioşilor, că eu în fiecare an mă duc la Bassra să-mi petrec cîteva zile împreună cu emirul Mohammad al-Hasemi, locţiitorul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc aşadar la Bassra, după obiceiul meu, şi, cînd ajung la palat, îl văd pe emir gata să încalece pe cal şi să plece la o vînătoare cu gonaci. Cînd mă văzu, nu pregetă, după salamalekurile de cuviinţă, să mă poftească să-l însoţesc ; ci eu îi spusei :

— Iartă-mă, domnia ta ; căci pe mine numai vederea unui cal şi-mi şi tulbură mistuirea, şi de-abia ştiu să mă ţin pe măgar. Şi nu se cade să merg la vînătoare cu gonaci pe spinarea unui măgar !

Emirul Mohammad mă iertă, dar, și-mi lăsă deschis tot palatul lui, poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija și să nu care cumva să-mi lipsească ceva cît voi ședea acolo. Și ei așa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei : „Pe Allah ! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani și ani vii mereu de la Bagdad la Bassra, și pînă astăzi te-ai mulțumit, drept orice plimbare în oraș, să te duci din palat în grădină și din grădină în palat. Asta nu-i de-ajuns pentru tine. Du-te, dar, acuma, cînd ești singur aci, și caută să vezi vreun lucru mai deosebit pe ulițele Bassrei. Căci nici nu este nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire ; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă ; și te-ai îngrășat și te-ai umflat ca un burduf.“ Atunci, mă supusei glasului sufletului meu supărat pe burduhănia mea, și pe dată mă ridicai, îmi pusei cele mai frumoase haine și ieșii din palat ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la întîmplare.

Or, tu bine știi, o, emire al dreptcredincioșilor, că Bassra are șaptezeci de uliție și că fiecare uliță e lungă de șaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Eu atunci, de la o vreme, mă văzui deodată pierdut printre atîtea uliție și, în încurcătura mea, începui să merg tot mai repede, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu ajung de rîs. Așa se făcu de începui să asud amarnic ; și mă mai cuprinse și o sete mare ; și gîndii că soarele năpraznic are să topească fără doar și poate toată grăsimea cea simțitoare din trupul meu.

Grăbii atunci s-o iau pe cea dintîi uliță din cale, cu planul să mă așez oleacă la umbră, și așa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare, cu o înfățișare foarte frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub niște perdele de mătase roșie și dădea către o grădină ce se afla

în fața casei. De fiecare parte, se afla o laviță de marmoră adumbrită de o boltă de viță agățătoare, și care mă poftea parcă să mă așez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe cînd îmi ștergeam fruntea și suflam de căldură, auzii venind din grădină un glas de femeie ce cînta tînguitor cîntecul acesta :

De cînd frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaș de jale-amară.
E deci păcat, așa cum el a spus,
Să mă iubească-o tînără fecioară ?

Glasul care cînta era atît de frumos, iar eu rămăsei atît de nedumerit de aceste cuvinte, încît spusei sufletului meu : „Dacă stăpîna acestui glas este la fel de frumoasă pe cît îmi dă de înțeles cîntecul, trebuie să fie o făptură minunată". Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare și dădui la o parte binișor perdeaua ; și încet-încet începui să privesc, în așa fel ca să nu fiu văzut. Și zării, în mijlocul grădinii, două tinere, dintre care una părea stăpîna, iar cealaltă roaba. Și amîndouă erau fără pereche de frumoase. Și cea mai frumoasă era chiar cea care cînta ; iar roaba o însoțea din lăută. Și mi se păru că văd însăși luna, în cea de a patruspre zecea zi a ei, coborînd în grădină ; și îmi amintii stihurile unui poet în această privință :

Babilonul desfătării
Arde-n ochiul ei vrăjit,
Printre genele-i frumoase
Ce mai repede ucid
Decît lancea, decît spada,
Decît fierul ascuțit.

Iar cînd pletele ei negre
Peste gîtu-i de iasmin
Se revarsă legănate,
Mă întreb cu lung suspin:
Nu e noaptea ce-şi aşterne
Vălul ei peste grădini?

Ce podoabe-s oare-acestea
De pe pieptu-i rotofei?
Două cupe mari de fildeş,
Rodii sînt, ori sînii ei?
Iar sub haina-i străvezie,
Legănîndu-se uşor,
Oare trupu-i se-nmlădie,
Sau nisipul mişcător?

Şi tot ea mă făcu să mă gîndesc şi la aceste stihuri ale poetului:

Ca două petale de dulce narcisă
Sînt dulcile-i pleoape; surîsu-i cuminte
E-o albă-auroră; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine; sub haina-i fierbinte
Îşi leagănă raiul grădinile sfinte.

Atunci eu, o, emire al dreptcredincioşilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! Ya Allah!" şi rămăsei acolo, nemişcat, mîncîndu-le şi sorbindu-le din priviri nurii cei atîta de vrăjitori. Aşa că fata, întorcîndu-şi capul către mine, mă zări şi îşi coborî repede iaşmăcuţul peste faţă; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tînăra roabă, cea care cîntase din lăută, şi care alergă şi, după ce mă ţintui cu privirile, îmi spuse:

— O, șeicule, au nu ți-e rușine să privești așa femeile în casa lor ? Au bătrînețea ta și barba-ți albă nu te îndeamnă să cinstești lucrurile ce se cad a fi cinstite ?

Eu răspunsei cu glas puternic, așa ca să fie auzit de tînăra ce stase jos :

— O, stăpîna mea, ai dreptate, bătrînețea mea este vădită ; ci, în ceea ce privește rușinea mea, aceasta-i cu totul altă ceva.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și opta noapte

Ea urmă :

...aceasta-i cu totul altă ceva.

Cînd tînăra stăpînă auzi aceste cuvinte, se ridică și veni lîngă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură :

— Cum, oare, ce altă rușine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, șeicule, decît faptul de-a te opri la ușa unui harem care nu-i haremul tău și la ușa unei locuințe care nu-i locuința ta ?

Eu mă înclinai și răspunsei :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, pentru o barbă ca a mea rușinea nu-i prea mare, mă jur pe viața ta ! Venirea mea aici are o pricină de iertare.

Ea întrebă :

— Și care-i acea pricină ?

Eu răspunsei :

— Sînt strein şi mă topea o sete de simţeam că mor !

Ea răspunse :

— Înţelegem pricina ta şi te iertăm, căci, pe Allah ! ea-i de crezut.

Şi-ndată se întoarse către tînăra roabă şi-i spuse :

— O, drăguţo, dă fuga şi adu-i să bea.

Micuţa pieri şi se întoarse într-o clipită cu o cană de aur pe o tavă şi cu o năframă de mătasă verde. Mă pofti să beau din cana care era plină cu apă proaspătă şi plăcut înmiresmată cu mosc curat. Eu luai cana şi începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncînd priviri furişate către fetişcana stăpînă, şi priviri vădite de recunoştinţă amîndurora. După un timp, dădui cana îndărăt tinerei roabe care îmi întinse atunci ştergarul de mătase poftindu-mă să-mi şterg gura. Mă ştersei la gură, îi înapoiai ştergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mişcai din loc.

Cînd frumoasa fetişcană văzu că nemişcarea mea trece peste marginile îngăduite, îmi spuse cu glas stînjenit :

— O, şeicule, ce mai aştepţi de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah ?

Eu răspunsei dus pe gînduri :

— O, stăpînă a mea, îmi trec prin minte nişte gînduri şi mă vezi cufundat în nişte cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.

Ea mă întrebă :

— Ce cugetări ?

Eu spusei :

— O, stăpînă a mea, cugetam la răsturnările lucrurilor şi la trecerea întîmplărilor care-s fructele vremilor !

Ea îmi răspunse :

— De bună seamă, astea-s gînduri adînci și noi toți avem de plîns cîte un necaz pe care ni-l pricinuiește timpul. Dar pe tine, o, șeicule, ce te-a putut face să cugeți la asemenea lucruri dinaintea ușii casei noastre ?

Eu spusei :

— Mă gîndeam, o, stăpînă a mea, chiar la stăpînul casei acesteia. Acum îmi amintesc bine. El m-a sfătuit cîndva să locuiesc pe ulicioara aceasta pe care nu se află decît o singură casă cu grădină. Da, pe Allah ! stăpînul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei !

Ea mă întrebă :

— Atunci, de bună seamă că îți amintești și de numele prietenului tău ?

Eu spusei :

— Fără-ndoială, o, stăpînă a mea ! Se numea Ali ben-Mohammad, și era cinstitul staroste al tuturor giuvaergiilor din Bassra. Sînt ani mulți de cînd nu l-am mai văzut și gîndesc că acum se află întru mila lui Allah ! Îngăduie-mi, dar, o, stăpînă a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaș !

La aceste cuvinte, ochii fetei se umeziră, și spuse :

— Pacea și milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad ! Află, o, șeicule, întrucît ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmașă. Și ea-i singura moștenitoare a bunurilor și a multelor lui bogății !

Eu strigai :

— Pe Allah ! binecuvîntata fiică a prietenului meu nu poți fi decît chiar tu, o, stăpînă a mea !

Ea zîmbi și răspunse :

— Pe Allah ! ai ghicit !

Eu spusei :

— Allah reverse asupră-ţi binecuvîntările lui, o, fiică a lui Ali ben-Mohammad ! Ci, din cît pot să judec privind prin mătasea ce-ţi acoperă faţa, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristeţe mare ! Nu te sfii să-mi dezvălui pricina, căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îţi înnegurează frumuseţea.

Ea răspunse :

— Dar cum aş putea să-ţi vorbesc despre nişte lucruri atît de tainice, cîtă vreme nu mi-ai spus nici măcar cum te cheamă, nici cine eşti ?

Eu mă înclinai şi răspunsei :

— Sînt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpînul nostru Harun Al-Raşid îi cinsteşte cu prietenia sa şi pe care şi i-a ales ca tovarăşi ai lui de inimă !

Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, că Sett Badr îmi şi zise :

— Fii binevenit în casa mea, o, şeicule Ibn Al-Mansur, şi deie Allah să te simţi în voie şi oaspete drag !

Şi mă pofti s-o însoţesc şi să intru să iau loc în sala de primire.

Atunci tustrei intrarăm în sala de primire din fundul grădinii. După ce ne aşezarăm şi ne răcorirăm cu obişnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse :

— Pentru că doreşti, o, şeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeţii pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduieşte-mi că ai să păstrezi taina ei.

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, taina ta va fi în inima mea ca într-un sipet a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci :

— Ascultă, dar, povestea mea, o, şeicule !

Şi, după ce tînăra roabă cea atît de drăgălaşă mă pofti să mai iau o linguriţă cu dulceaţă de trandafiri, Sett Badr spuse :

— Află, o, Ibn Al-Mansur, că iubesc un flăcău şi că iubitul meu este departe de mine.

Şi Sett Badr, după aceste cuvinte, scoase un oftat adînc şi tăcu. Iar eu îi zisei :

— O, stăpînă a mea, eşti dăruită cu o frumuseţe desăvîrşită, iar cel pe care îl iubeşti trebuie să fie desăvîrşit de frumos. Cum îl cheamă ?

Ea îmi spuse :

— Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvîrşit de frumos. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Şaiban. Fără de nici o îndoială, el este cel mai minunat flăcău din Bassra şi din Irak.

Eu spusei :

— O, stăpînă a mea, nu poate fi altfel. Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-aţi dat şi alte dovezi prin felurite întîlniri mai lungi ?

Ea spuse :

— De bună seamă, întîlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lunga lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair, numai dintr-o bănuială, a socotit că-i sînt necredincioasă.

La aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, strigai :

— Cum ? Poate fi bănuit crinul că iubeşte noroiul, dacă vîntul îl pleacă spre pămînt? Şi chiar dacă bănuielile emirului Jobair ar fi întemeiate, frumuseţea ta-i pricină vie de iertare, o, stăpînă a mea !

Ea zîmbi şi îmi spuse :

— Şi, o, şeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat! Dar emirul Jobair mă învinuieşte că iubesc o tînără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, drăgălaşa care ne slujeşte.

Eu strigai:

— Cer iertare lui Allah pentru emir, o, stăpînă a mea. Blestemat fie cel rău! Ci cum s-ar putea iubi femeile între ele? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce îşi întemeiază emirul bănuielile sale?

Ea răspunse:

— Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casa mea, mă întinsesem pe patul meu şi mă lăsasem pe mîinile roabei mele dragi, fata aceasta pe care-o vezi, să se îngrijească de mine şi să-mi pieptene părul. Era o căldură înnăbuşitoare, iar roaba mea, ca să mă mai răcoresc, dăduse de-o parte ştergarele ce le aveam pe umeri şi care îmi acopereau pieptul; şi începuse să-mi orînduie cosiţele. Cînd a isprăvit, m-a privit şi, părîndu-i tare frumoasă aşa, mi-a cuprins gîtul cu braţele şi m-a sărutat pe obraz spunîndu-mi: „O, stăpînă a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc şi mai mult decît te iubesc". Şi, drăguţa de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri plăcute. Şi iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul; ne-a aruncat amîndorura o privire ciudată şi a plecat repezit, trimiţîndu-mi nu peste mult timp un bileţel pe care erau scrise aceste cuvinte: *„Dragostea nu înseamnă fericire decît atunci cînd nu se împarte"*. Şi din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată; şi niciodată n-a mai vroit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.

Eu, atunci, o întrebai:

— Dar eraţi legaţi prin vreun senet de căsătorie ?

Ea răspunse :

— Şi de ce să ne fi legat cu senet ? Nu eram legaţi decît prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu şi al vreunui martor.

Eu spusei :

— Atunci, o, stăpînă a mea, de binevoieşti a-mi îngădui, aş vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a şti că se află iarăşi laolaltă două făpturi alese ca voi.

Ea grăi :

— Binecuvîntat fie Allah care ni te-a scos în cale, o, şeicule cu faţă albă ! Şi să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei fiinţe ce uită apoi de preţul facerilor de bine. Am să-i scriu, aşadar, pe dată, cu mîna mea, emirului Jobair o scrisoare pe care să i-o înmînezi, încercînd să-l faci să judece drept.

Şi spuse apoi roabei sale îndrăgite :

— Drăguţa mea, adu-mi călimara şi o foaie de hîrtie.

Ea le aduse, iar Sett Badr scrise :

„Iubitul meu, de ce această lungă despărţire ? Nu ştii, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, şi că nici nu mai recunosc chipul tău, atunci cînd mi se arată în vis, atît de schimbat fiind ?

Mă rog ţie, cu lacrimi în ochi, de ce-ţi laşi deschisă uşa pentru cei ce mă defaimă ? Ridică-te, scutură pulberea gîndurilor urîte şi întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amîndoi ziua ce va vedea împăcarea noastră !“

După ce isprăvi de scris scrisoarea aceasta, o împături și mi-o înmînă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizecea noapte

Ea urmă :

...o împături și mi-o înmînă ; și, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărîi s-o păstrez ca amintire pentru serviciile ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, și ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun rămas de la Sett Badr și mă îndreptai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Șaiban, pe al cărui părinte, mort de mulți ani, de asemenea îl cunoscusem.

Cînd ajunsei la palatul emirului Jobair, mi se spuse că emirul era la vînătoare, așa că așteptai să se întoarcă. Nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă și, de îndată ce auzi cum mă cheamă și cine sînt, trimise o slugă să mă poftească a primi să-i fiu oaspete și să socotesc casa lui ca drept casa mea. Și el însuși veni numaidecît în calea mea să mă întîmpine.

Or, eu, o, emire al dreptcredincioșilor, luînd seama la deplina-i frumusețe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit și simții că începe să mă lase judecata. Iar el, văzînd că nu mă clintesc, socoti că

stau în loc din pricina sfielii, așa încît se apropie zîmbind de mine și, după datină, mă îmbrățișă ; îl îmbrățișai și eu la rîndu-mi, și mi se păru în acea clipă că îmbrățișez soarele și luna. Iar emirul Jobair mă luă de braț și mă pofti să șed jos, lîngă el, pe saltea. Și numaidecît robii așternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu vase de Corasan, făcute din aur și din argint, și cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care și gura, și nasul, și ochii și le puteau dori, într-adevăr. Se aflau acolo, printre alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic și cu stafide, și pești așezați pe plăcinte umflate, și mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzînd-o și mi se și umpluse sufletul de mulțumire. Nu mai vorbesc și de alte bunătăți, de pildă despre un orez minunat cu lapte de bivoliță, în care îmi venea să-mi afund mîinile pînă la coate ; nici despre dulceața de morcovi cu nuci, care-mi place nespus — o ! dulceața asta, fără de îndoială, are să mă omoare într-o zi ; nici despre fructe, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al dreptcredincioșilor, jur pe slava strămoșilor tăi ! mi-am stăpînit pofta sufletului și n-am luat o îmbucătură. Dimpotrivă ! Am așteptat ca gazda să mă poftească de mai multe ori să întind mîna și atunci i-am spus :

— Pe Allah ! fac jurămînt, emire Jobair, să nu mă ating de nici una din bucatele cu care mă ospețești, pînă ce n-ai să te supui unei rugăminți anume pentru care am venit în casa ta !

El mă întrebă :

— Baremi pot să aflu, o, oaspete al meu, înainte de a mă lega să fac un lucru atît de însemnat încît te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospețire, care-i rostul venirii tale ?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sîn scrisoarea și o întinsei către el.

O luă, o deschise și o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucățele, o călcă în picioare și îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur ! cere-mi orice vrei, și vei căpăta acel lucru numaidecît. Ci nu-mi pomeni nimica despre această scrisoare, la care n-am de dat nici un răspuns.

Eu mă ridicai atunci pe dată și vrusei să plec ; el însă mă opri agățîndu-se de hainele mele și mă rugă fierbinte să rămîn, spunîndu-mi :

— O, oaspete al meu ! de-ai ști pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă ! De altminteri, să nu care cumva să crezi că ai fi cel dintîi căruia i s-a încredințat o atare sarcină. Și, dacă vrei, am să-ți spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Și numaidecît îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca și cum ar fi fost de față în clipa cînd fuseseră rostite. Pe urmă adăugă :

— Crede-mă ! dă uitării povestea asta. Și rămîi de te odihnește în casa mea atît cît îți va pofti sufletul

Vorbele acestea mă hotărîră să rămîn. Și petrecui ziua și seara toată mîncînd, bînd și tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucît nu auzeam nici cîntece, nici zvon de lăute, mă minunam băgînd de seamă atare obicei osebit de datinele ospețelor ; și mă hotărîi să-i mărturisesc uimirea mea tînărului emir. Văzui atunci chipul lui înnegurîndu-se și băgai de seamă la el o mare stînjeneală ; pe urmă îmi spuse :

— De multă vreme am alungat cîntecele și muzica de la ospețele mele. Ci, de vreme ce aceasta ți-i dorința, am să ți-o îndeplinesc!

Și pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătasă, și se așeză dinaintea noastră spre-a începe numaidecît să cînte pe rînd în douăzeci și unu de tonuri felurite. Se întoarse apoi la tonul dintîi și cîntă:

Copilele ursitei,
Cu părul despletit,
Plîng toate și suspină,
O, suflete mîhnit!
Și totuși masa-i plină
Cu poame și bucate,
Și trandafirii varsă
Parfumul lor vrăjit,
Zîmbesc narcișii galeși,
Iar apa în havuzuri
Șoptește lin și rîde
În dulce clipocit.

O, fă-ți curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar!
În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar,
Și vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.

Trecu apoi la un ton și mai tînguios, și cîntă:

Cel care n-a gustat dulceața
Iubirii, nici amarul ei,
Nu știe nici măcar ce pierde
Atunci cînd pierde ce-a iubit!
Cel care nu cunoaște rana

Iubirii, nu are temei
Să ştie-a chinului plăcere,
Durerea de-a fi fericit.

Unde sînt nopţile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Şi unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceaţa sărutării nu-i!

Nopţile pînă dimineaţa
Şi zilele pînă-n amurg —
Trecutul, ah, nu-l poţi întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poţi face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărîrea-i fără milă?

Nici nu apucă bine cîntăreaţa să încheie aceste tînguiri din urmă, că-l şi văzui pe tînărul meu emir cum cade leşinat, scoţînd un ţipăt jalnic. Şi roaba îmi spuse :

— O, şeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cîntăm în faţa lui, din pricina tulburării în care îl cufundă şi a zbuciumului pe care i-l stîrneşte orice cîntare de dragoste.

Eu, la rîndu-mi, mă căii amarnic că iscasem supărarea gazdei mele şi, cînd roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stînjenesc şi cu şederea mea acolo lîngă el.

A doua zi, chiar cînd mă pregăteam să plec și tocmai rugam pe o slugă să-i ducă stăpînului său mulțumirile mele pentru ospețire, un rob veni să-mi înmîneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugîndu-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, și spunîndu-mi că are sarcina să primească bunrămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair și mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Cînd ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în ușă, așteptîndu-mă ; și fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, știu că n-ai izbutit nimic în solia ta !

Și îmi povesti, punct cu punct, tot ce se petrecuse între mine și emirul Jobair, și-așa de aidoma încît gîndii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ea să afle. Dar tot o întrebai :

— Cum se face, o, stăpînă a mea, de știi totul atît de bine ? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni ?

Ea îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiților au ochi care văd ceea ce alții nici nu-și pot închipui ! Ci tu nu ești cu nimic vinovat pentru purtarea lui, știu. Asta-i soarta mea !

Pe urmă adăugă, ridicînd ochii spre cer :

— O, stăpîne al inimilor, fă ca de-acum-nainte eu să fiu cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată ! Fă ca tot ce-a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair ! Fă ca să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, și dă-mi puterea să-l fac să sufere !

După care, îmi mulţumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, şi ne despărţirăm. Iar eu mă întorsei la palatul emirului Mohammad şi de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, după obiceiul meu, să mă duc iarăşi la Bassra, pentru neguţătoriile mele ; căci se cuvine să-ţi spun, o, emire al dreptcredincioşilor, că emirul Mohammad îmi era datornic şi n-aveam decît mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis : „Pe Allah ! trebuie să aflu urmarea întîmplării cu cei doi îndrăgostiţi".

Mă dusei mai întîi la casa frumoasei Sett Badr. Găsii poarta de la grădină închisă şi mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porţii şi văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plîngătoare, un mormînt de marmoră încă nou-nouţ, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Şi îmi spusei : „Nu mai este Sett Badr ! Tinereţea ei a fost secerată. Mîhnirea a copleşit-o, de bună seamă, şi i-a năpădit inima."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci şi una noapte

Ea urmă :

„...şi i-a năpădit inima".

Mă hotărîi atunci, cu pieptul sugrumat de amă-

răciune, să mă duc la palatul emirului Jobair. Acolo mă aștepta o priveliște și mai mîhnitoare. Totul era pustiu ; zidurile se prefăceau în ruine ; grădina era veștejită și nu se vedea nicăieri urma unei mîini grijulii. Ușa palatului nu era păzită de nici un rob, și nu era nicăieri o ființă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliștea aceasta, spusei în sufletul meu : „Și el trebuie să fi murit !“ Pe urmă, tare trist și tare amărît, mă așezai la poartă și suspinai această elegie :

O, casă tristă, stau în pragu-ți
Să plîng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.

Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioșie caldă
Pe toți cîți i-au bătut la poartă
I-a ospătatu-i laolaltă ?

Și unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, palat de faimă,
În anii tăi de strălucire ?

Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ți
Cărarea vieții mai departe —
Dar nu uita aceste urme
Lăsate ție peste moarte !

Pe cînd mă lăsam dus așa de mîhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine și îmi spuse răstit :

— Ți s-a urît cumva cu viața ? Pentru ce rostești asemenea bocete la poarta noastră ?

Eu răspunsei :

— Ticluiam și eu niște stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta și care se numea Jobair, din tribul Bani-Șaiban !

Robul grăi :

— Numele lui Allah fie asupra lui și împrejurul lui ! Roagă-te întru Profetul, o, șeicule ! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort ? Slavă lui Allah ! Stăpînul nostru încă mai trăiește, înconjurat de cinste și de bogăție !

Eu strigai :

— Da' atunci ce-i cu toată jalea asta așternută peste casă și peste grădină ?

El răspunse :

— Din pricina dragostei ! Emirul Jobair trăiește, da-i ca și cum s-ar și afla în rîndul celor duși. Zace întins, nemișcat, pe patul lui ; iar cînd îi este foame nu spune niciodată : „Dați-mi să mănînc !“ și cînd îi este sete niciodată nu spune : „Dați-mi să beau !“

La cuvintele acestea ale negrului, spusei :

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah ! o, față neagră, și spune-i că vreau să-l văd... Spune-i : „Ibn Al-Mansur așteaptă la ușă“.

Negrul plecă și, peste cîteva clipe, se întoarse și mă vesti că stăpînul lui putea să mă primească. Mă pofti să intru și-mi spuse :

— Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce-ai să-i vorbești, decît dacă ai să știi să-l înduioșezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben și tras la chip, și chiar necunoscînd pe nimenea. Îl salutai

numaidecît, ci nu răspunse la salamalekul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche :

— Nu pricepe decît graiul versurilor. Nimic altceva !

Or, pe Allah ! eu nici n-aveam trebuință de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai, așadar, o clipă ; apoi, cu glas limpede, ticluii :

Dragostea unei gazele
Inima tot ți-o mai scurmă ?
Sau la țărmul dulce-al tihnei
Ai ajuns pînă la urmă ?

Stai și-acuma nopți de-a rîndul
Tot în jale și-n veghere ?
Ori pleoapa ta cunoaște
Somnul — lina mîngîiere ?

Dacă tot mai curg și astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ți, sărmanul,
Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmînd această cale.

Cînd auzi aceste stihuri, emirul Jobair deschise ochii și îmi spuse :

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur ! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată :

— Aș putea măcar, stăpîne, să-ți fiu de vreun folos ?

El spuse :

— Numai tu mă mai poți scăpa. Aș vrea să trimit, prin mijlocirea ta, o scrisoare către Sett Badr,

căci numai tu ai fi în stare s-o hotărăşti să-mi răspundă.

Eu răspunsei :

— Pe capul şi pe ochii mei !

Atunci, însufleţit oleacă, se ridică în capu oaselor, întinse o foaie de hîrtie pe palma mîinii lui, luă un calam şi scrise :

„Judecata s-a risipit şi deznădejdea i-a luat locul. Pînă acum, socotisem iubirea un lucru fără de preţ, un lucru uşuratic, un lucru fără de însemnătate. Văd însă, în urma înecării mele în valurile ei, că, pentru cel ce se avîntă într-o asemenea ispită, este o mare cumplită şi zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă. Fie-ţi milă de mine şi nu mă uita. De vrei să mor, dă uitării bunătatea“.

Împături scrisoarea şi mi-o înmînă. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingaşei Sett Badr, nu şovăii o clipă : luai scrisoarea şi plecai la grădină. Străbătui curtea şi intrai, fără a bate la uşă, în sala de primire.

Or, care nu-mi fu mirarea cînd zării, stînd pe covoare, zece tinere roabe albe şi, în mijlocul lor, sta, plină de viaţă şi de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăşi Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uimite. Ci mă grăbii să mă plec şi să-i urez bună pace ; iar ea îmi zîmbi, răspunse la salamalekul meu şi îmi spuse :

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur ! Casa mea este casa ta.

Atunci eu îi spusei :

— Toate necazurile ducă-se cît mai departe de-aici, o, stăpîna mea ! Dar pentru ce te văd aşa, în haine cernite ?

Ea răspunse :

— Oh ! nici nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălașă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormîntu-n care doarme.

Și izbucni în plîns, pe cînd toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mîngîie.

Socotii mai întîi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spusei :

— Allah s-o aibă întru mila lui ! Și-n schimb, întoarcă asupră-ți, o, stăpîna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tînără, dulcea ta prietenă, pe care o plîngi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse :

— Chiar ea este, sărmana !

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea aceea de înduioșare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare și i-o înmînai, adăugînd :

— De răspunsul tău, o stăpînă a mea, atîrnă viața sau moartea lui. Căci, în adevăr, așteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pămînt.

Ea luă scrisoarea, o deschise, o ceti, zîmbi și spuse :

— Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele ? N-a trebuit de-atunci decît să păstrez tăcerea și să mă slujesc de nepăsare ca să-l văd întorcîndu-se la mine mai înfocat ca niciodată !

Eu răspunsei :

— De bună seamă, ai dreptate ! Da, de bună seamă ! Ba ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

... ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune. Ci iertarea greșelilor este harul sufletelor mărinimoase. Și-apoi, ce-ai să te faci tu, în acest palat, singură cu durerea ta, acuma, cînd prietena care te alina cu dulceața ei este moartă ?

La aceste cuvinte, îi văzui ochii umplîndu-i-se de lacrimi, și ea însăși rămase pe gînduri vreme de un ceas. După care, îmi spuse :

— Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o emire al dreptcredincioșilor, luă o hîrtie și scrise o scrisoare cum nici cei mai buni dieci din palatul tău n-ar ști să scrie la fel de tulburător și de grăitor. Nu mai țin minte întocmai vorbele din acea scrisoare care, în ciuda anilor, mă tulbură și acum cînd mă gîndesc la ea.

Și Sett Badr închise această scrisoare și mi-o înmînă ; iar eu îi zisei :

— Pe Allah ! iată cu ce se poate stîmpăra setea celui însetat și cu ce se poate lecui beteșugul celui beteag.

Și mă pregăteam să-mi iau rămas bun ca să mă duc să-i duc știrea cea bună celui ce-o aștepta, cînd ea mă mai opri oleacă spre a-mi spune :

— Ya Ibn Al-Mansur, poți să mai adaugi și că noaptea aceasta va fi pentru noi amîndoi o noapte de binecuvîntare !

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii ațintiți la ușa pe unde trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea și pricepu înțelesul, scoase un geamăt și căzu leșinat. Ci își veni degrabă în simțiri și mă întrebă, încă destul de îngrijorat :

— Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mîna ei ?

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! n-am știut pînă acum că se poate scrie și cu piciorul.

Or, o emire al dreptcredincioșilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că și auzirăm un clinchet de brățări la ușă și niște șoapte și un foșnet de mătăsuri și, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata noastră în carne și oase.

Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc să fac o astfel de încercare zadarnică. Am să-ți spun doar, o, emire al dreptcredincioșilor, că cei doi îndrăgostiți se repeziră unul către celălalt și se îmbrățișară ca-n vis, cu buzele împerecheate în tăcere.

După ce se mai dezmeticiră din vraja aceea, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruințele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, așa încît o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse :

— N-am să stau jos decît după ce senetul nostru va fi întocmit !

Eu spusei :

— Ce senet, o, stăpîna mea ?

Ea spuse :

— Un senet ce nu-i privește decît pe îndrăgostiți !

Și se plecă spre urechea iubitului ei și-i spuse ceva în șoaptă. El răspunse :

— Ascult și mă supun !

Chemă apoi un rob de-al lui și îi dete o poruncă ; și robul plecă degrabă.

Nu peste mult timp, văzui că intră cadiul și martorii care întocmiră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiți și apoi plecară dăruiți cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei și eu să plec, ci emirul nu-mi îngădui, spunîndu-mi :

— Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtășit numai tristețea, fără să ne împărtășești și bucuria.

Și mă poftiră la un ospăț ce ținu pînă-n zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce porunciseră să fie orînduită pentru mine.

Dimineața, cînd mă deșteptai, o roabă mărunțică intră la mine în odaie, aducîndu-mi un lighean și un ibric, iar eu mă spălai după datină și-mi făcui rugăciunea de dimineață. După care mă dusei și luai loc în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieșiți proaspeți din hammam, după ce se drăgostiseră, și cei doi soți. Le urai o dimineață fericită și le dorii mult noroc ; pe urmă adăugai :

— Sînt fericit că am ajutat și eu oleacă la unirea voastră. Dar, pe Allah ! emire Jobair, dacă ții să-mi dai o dovadă de bunăvoință, lămurește-mă și pe mine ce-a putut să te supere așa de tare și să te îndemne să te desparți, spre jalea ta, de iubita-ți Sett Badr. Mi-a povestit și ea întîmplarea cînd micuța ei roabă, după ce o pieptănase și îi împletise cosițele, a îmbrățișat-o. Ci, emire Jobair, nu e cu putință ca numai atîta să fi pricinuit supărarea ta, dacă n-ai mai fi avut și alte motive de mînie ori alte dovezi și bănuieli.

Emirul Jobair, la aceste cuvinte, zîmbi și îmi spuse :

— Ibn Al-Mansur, tare mai eşti isteţ! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ţi mărturisesc, fără să-ţi ascund nimic, pricina neînţelegerii noastre. Ea n-a pornit decît de la o glumă, despre care un luntraş care le-a purtat cu luntrea mi-a povestit că şi-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, cînd au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus acela: „Stăpîne, cum de te-ai legat tu cu o femeie care îşi bate joc de tine cu o roabă pe care o iubeşte? Află, dară, că în luntrea mea ele şedeau sprijinindu-se galeş una de alta şi cîntau lucruri păcătoase despre dragostea bărbaţilor. Şi şi-au încheiat cîntecele cu aceste stihuri:

Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpînul meu cînd vine,
Gheaţă-mi creşte pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari şi grele.

Căci stăpînu-mi nu-i ca mine:
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sărutarea-i e sălcie,
Bărbăţia-i neînstare.“

Eu atunci, la această povestire a luntraşului, văzui lumea înnegurîndu-se în faţa ochilor mei şi alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Şi-atîta ajunse ca să-mi întărească bănuielile...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

..ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acuma totul s-a uitat.

Atunci, mă rugă să primesc, ca dovadă de recunoștință a lui pentru slujbele mele, o sumă de trei mii de dinari ; iar eu îi spusei încă o dată urările mele...

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai auzise un sforăit ce-i răsuna în urechi. Era al califului, care adormise adînc, cuprins într-un sfîrșit de somn. Așa că Ibn Al-Mansur, temîndu-se să nu-l trezească, se strecură încetișor pe ușa pe care i-o deschise și mai încetișor căpetenia hadîmbilor. Și-a doua zi fu răsplătit cu dărnicie pentru felul în care îi adusese somnul emirului dreptcredincioșilor.

Iar Șeherezada, isprăvind de povestit, tăcu o clipă, îl privi pe regele Șahriar și îi spuse :

— Într-adevăr, o, preafericitule rege, mă mir că somnul nu te-a cuprins și pe măria ta la fel.

Regele Șahriar spuse :

— Ba deloc ! Te amăgești, Șeherezada. N-am pic de chef să dorm în noaptea asta ; și ia aminte, de nu-mi povestești numaidecît o istorie folositoare, să nu care cumva să îndeplinesc eu cu tine amenințarea cu care îl amenința Al-Rașid pe gealatul lui...

[. . . . . .]

Și Șeherezada începu numaidecît :

POVESTEA REGINEI YAMLIKA, DOMNIȚA DE SUB PĂMÎNT

Se povestește că odată, în vechimea vremilor și în trecutul vîrstelor și al veacurilor, a fost, printre înțelepții Greciei, un înțelept care se numea Danial. Avea o mulțime de învățăcei sîrguincioși, care îi ascultau învățăturile și sorbeau din știința lui ; ci el nu cunoscuse și mîngîierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moștenitorul cărților și al scrierilor sale. Cum nu mai știa ce să facă spre a căpăta un asemenea moștenitor, îi veni în gînd să-l roage pe stăpînul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvîntare. Or, Cel-preaînalt, care nu are nici un fel de străjer la poarta dărniciei sale, îi ascultă ruga, și soția învățatului rămase pe clipă pe dată însărcinată.

În lunile cît ținu sarcina soției lui, înțeleptul Danial, care demult se știa cîtu-i de bătrîn, își zise : „Moartea mea-i aproape și nu știu dacă fiul pe care-l voi avea are să poată găsi neatinse toate cărțile și toate scrierile mele.“ Și numaidecît se apucă să-și folosească tot timpul spre a aduna pe cîteva foi de hîrtie toată știința cuprinsă în mul-

tele și feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte măruntă, ce cuprindeau miezul întregii lui științe și al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, și găsi că și acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme cugetărilor, și sfîrși prin a le cuprinde pe toate cele cinci foi în una singură, care și aceea era de cinci ori mai mică decît cele dintîi. Și cînd isprăvi această muncă simți că sfîrșitul său era aproape.

Atunci bătrînul învățat, de teamă ca nu cumva cărțile și scrierile lui să ajungă în stăpînirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare și nu mai păstră decît foaia aceea micuță. O chemă pe soția lui cea însărcinată și îi spuse :

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, și nu mi-e dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-dărnic ni l-a dăruit și pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moștenire această micuță foaie de hîrtie, pe care să i-o dai numai în ziua cînd îți va cere partea lui din bunurile tatălui său. Și de va izbuti s-o descifreze și să-i înțeleagă tîlcul, va fi omul cel mai învățat din veacul său. Aș vrea să se numească Hassib !

Și, spunînd aceste cuvinte, înțeleptul Danial își dete sufletul întru tihna lui Allah.

I se făcu o înmormîntare la care veniră toți învățăceii săi și toți locuitorii cetății. Și toți îl plînseră și își puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste cîteva zile, soția lui Danial aduse pe lume un băiețel mîndru ca luna, și care, după dorința răposatului, fu numit Hassib. Și femeia trimise totodată să fie chemați la ea astrologii care, după ce-și făcură socotelile și după ce ispră-

viră de cercetat stelele, întocmiră horoscopul copilului și spuseră :

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulți, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atîrnă asupra tinereții lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are să ajungă la o treaptă înaltă și ca știință și ca bogăție.

Și se duseră în drumul lor.

Cînd copilul împlini vîrsta de cinci ani, mama lui îl dete la școală, ca să învețe și el cîte ceva ; ci el nu învăță chiar nimic. Așa că ea îl luă de la școală și se gîndi să-l dea la vreo meserie ; ci el petrecu ani în șir fără să facă vreo ispravă și ajunse la vîrsta de cincisprezece ani fără a fi învățat o buche și fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-și cîștige pîinea și s-o ajute și pe maică-sa cît de cît. Atunci maică-sa se puse pe plîns, iar vecinele îi spuseră :

— Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă ; pentru că atunci ar vedea și el că, avînd o soție, trebuie să muncești ca s-o ții.

Cuvintele acestea o hotărîră pe mamă să se scoale și să caute printre cunoștințele ei o fată ; și, găsind una ce i se păru potrivită, i-o dete de soție. Iar tînărul Hassib se potrivi de minune cu soția sa ; ci și acum tot nu se apucă să facă ceva și nu simți nici un îndemn pentru nici un fel de muncă.

Or, printre vecini, erau și niște tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei :

— Cumpără-i fiului tău un măgar, niște frînghii și o secure, și lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele și o să împărțim cîștigul cu el. În felul acesta,

ar putea să-ți mai ușureze cheltuielile și să-și țină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, niște frînghii și o secure, și îl dete pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lîngă ei să-l ajute.

— Să n-ai nici o grijă în privința lui. Este fiul lui Danial, stăpînul nostru, și vom ști să-l ocrotim și să-l veghem !

Și îl luară cu ei în munte, unde îl învățară să taie lemne și să le așeze pe spatele măgarului, ca să le vîndă apoi la piață. Și Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceasta, care îi îngăduia să hoinărească și totodată să vină și în ajutorul mamei și al soției sale.

Or, într-una din zile, pe cînd tăiau lemne în munte, fură prinși de o furtună, însoțită de ploaie și de tunete, care îi sili să dea fuga și să se adăpostească într-o peșteră ce se afla nu departe de acolo, și unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tînărul Hassib, fiul lui Danial, să frîngă vreascuri și să aibă grijă de foc.

Și pe cînd Hassib, în fundul peșterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, cînd izbea în pămînt, răsunînd, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui și dezveli astfel o piatră veche de marmoră, cu un inel de aramă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și șasea noapte

Ea urmă :

...cu un inel de aramă. Văzînd așa, își strigă tovarășii, care veniră în fugă și izbutiră să ridice placa de marmoră. Deteră atunci de-o groapă largă-largă și adîncă foarte, în care se aflau înșiruite o mulțime nenumărată de chiupuri ce păreau foarte vechi și cu gîtul pecetluit cu grijă. Îl coborîră atunci pe Hassib în afundul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în acele chiupuri și ca să le lege cu aceleași funii, spre a le scoate din groapă.

Tînărul Hassib, odată coborît în groapă, dintruntîi sparse cu securea gîtul unuia dintre acele chiupuri de pămînt ars ; și îndată văzu scurgîndu-se din el o miere galbenă de cel mai bun soi. Îi înștiință despre aceasta pe tăietorii de lemne care, măcar că erau oleacă dezamăgiți că găseau numai niște miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulțumiți la gîndul cîștigului pe care avea să li-l aducă vînzarea acelor nenumărate chiupuri pline. Traseră, așadar, afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tînărul Hassib le lega cu funiile, le încărcară pe măgari în locul lemnelor și, fără a mai vroi să-l scoată și pe tovarășul lor din adîncul gropii, plecară cu toții către oraș spunîndu-și :

— Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiți să mai împărțim și cu el ceea ce vom dobîndi la vînzare. Și, de altminteri, e o haimana care-i mai

bine să moară decît să-şi mai tîrască zilele pe pămînt.

Se duseră, aşadar, la tîrg cu măgarii lor; şi numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună :

— Aflîndu-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci cînd a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană şi l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peşteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău şi să-i mănînce, şi pe el şi pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din ei decît oleacă de sînge şi cîteva oase.

La ştirea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib şi sărmana de soţie îşi deteră cu palmele peste obraji şi îşi puseră ţărînă în cap, plîngînd toate lacrimile deznădejdii lor. Şi-atîta cu ele !

În ce-i priveşte pe tăietorii de lemne, aceştia vîndură chiupurile cu miere pe un preţ cum nu se poate mai bun şi dobîndiră un cîştig atît de mare încît fiecare dintre ei putu să-şi deschidă o prăvălie de negustor, ca să vîndă şi să cumpere. Şi nu se lipsiră de nici o plăcere, mîncînd şi bînd cele mai minunate bunătăţuri în fiece zi. Şi-atîta cu ei !

Ci în ceea ce priveşte pe tînărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să ţipe şi să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de lemne plecaseră şi hotărîseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-şi sape nişte trepte în peretele gropii şi să se caţere pe ele cu mîinile şi cu picioarele ; văzu însă că pereţii erau de stîncă şi nici

nu simțeau oțelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini și îi venea să se trîntească pe piatra gropii, ca să moară acolo, cînd deodată zări un scorpion mare ieșind dintr-o crăpătură a peretelui de stîncă și apropiindu-se de el ca să-l înțepe. Îl zdrobi cu o lovitură de secure și cercetă apoi crăpătura aceea, prin care se strecura o rază de lumină. Îi veni atunci gîndul să înfigă tăișul securii în crăpătură și să apese cu toată puterea; și, spre marea lui uimire, izbuti în felul acesta să dea de o ușă ce se ridică încet-încet, pînă ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă spre a putea să treacă prin ea un trup de om.

Văzînd așa, Hassib nu șovăi o clipită, se strecură prin deschizătură și ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea acea lumină. Merse prin hrubă vreme de un ceas și ajunse la o ușă grozav de mare, făcută din oțel negru și avînd o închizătoare de argint cu o cheie de aur. Deschise ușa aceea și se văzu deodată sub cer deschis, pe un țărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeț de aur strălucind de nestemate, iar de jur-împrejur, oglindindu-se în apă, alte jețuri de aur, de argint, de smarald, de oțel, de lemn de abanos și de santal alb. După ce se sătură de privit frumusețea lor și a priveliștii, și apa în care se oglindeau, se duse de se așeză pe jețul de la mijloc, ca să se bucure mai bine de minunata priveliște a lacului și a muntelui.

Nici nu se așezase bine tînărul Hassib în jețul de aur, că și auzi niște sunete de țimbale și de darabukuri, și văzu ivindu-se de după laturile colinei de smarald și îndreptîndu-se înspre lac un șir de făpturi care mai degrabă lunecau decît um-

blau ; şi nu izbuti să-şi deie seama ce sînt, din pricina depărtării. Cînd ajunseră ceva mai aproape, văzu că erau nişte femei de-o frumuseţe fermecătoare, dar avînd trupul, în jumătatea lui de jos, alungit, şi tîrîndu-se ca trupul şerpilor. Glasurile lor erau tare plăcute şi cîntau în limba ioniană nişte imnuri unei regine pe care el nu o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei-şarpe, purtînd pe mîinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta regina, zîmbitoare şi plină de farmec. Cele patru femei veniră pînă la jeţul de aur de pe care Hassib se grăbi să se ridice, o aşezară pe regină acolo, aranjară cutele vălurilor acesteia, apoi se orînduiră în spatele ei, în vreme ce toate celelalte femei-şarpe lunecară fiecare înspre vreunul din jeţurile cele scumpe aşezate împrejurul lacului. Atunci regina spuse cu un glas minunat cîteva cuvinte către cele ce se aflau în preajma ei ; şi numaidecît se dete un semn din ţimbale, şi toate femeile-şarpe înălţară un imn de laudă reginei şi se aşezară în jeţuri.

După ce îşi isprăviră cîntarea, regina, care îl zărise de la bun început pe Hassib, întoarse cu drăgălăşenie capul către el şi îi făcu semn, încurajîndu-l, să se apropie. Iar Hassib, măcar că era tare tulburat, se apropie, şi regina îl pofti să se aşeze şi îi spuse :

— Fii binevenit în împărăţia mea subpămînteană, o, tinere flăcău, pe care ursita cea bună te-a călăuzit pînă aici. Alungă departe de la tine orice teamă şi spune-mi care-i numele tău, căci eu sînt regina Yamlika, domniţa cea de sub pămînt. Vorbeşte, dar, şi spune-mi cine eşti şi cum de ai putut

să ajungi pînă la acest lac, care-i locul meu de ședere pe vreme de iarnă, și unde vin să-mi petrec cîteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Caucaz.

La aceste cuvinte, tînărul Hassib, după ce sărută pămîntul dinaintea reginei Yamlika, se așează la dreapta ei pe un jeț de smarald și spuse :

— Mă numesc Hassib și sînt fiul răposatului Danial, învățatul. De meserie sînt tăietor de lemne, măcar că aș fi putut să ajung a fi negustător printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învățat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor și a munților, zicîndu-mi că oricînd este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereți ai mormîntului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne și cum, dintr-o întîmplare, izbutise să se strecoare pînă în această împărăție.

Povestea tînărului Hassib îi plăcu tare mult reginei Yamlika, cea de sub pămînt, care îi spuse :

— Hassib, pesemne că, de-atîta timp de cînd ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ți fie și foame și sete.

Și făcu semn către una dintre însoțitoarele sale, care numaidecît lunecă pînă la tînărul Hassib, ducînd pe creștetul capului ei o tavă de aur plină cu struguri, și rodii, și mere, și fisticuri, și alune, și nuci, și smochine proaspete, și banane. Pe urmă, după ce mîncă și își potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese acelę bunătăți se îndepărtă cu tablaua, iar regina Yamlika, întorcîndu-se către Hassib, îi grăi :

— Acum, Hassib, poți să nu te mai îndoiești că, atîta cît va dura șederea ta în împărăția mea, nu

are să ți se întîmple decît lucruri plăcute. Așa că, dacă ai de gînd să-ți petreci o săptămînă sau două printre noi, pe țărmul acestui lac și la umbra acestor munți, am să-ți povestesc, ca să te fac să-ți petreci cît mai plăcut timpul, o poveste ce-ți va sluji de învățătură atunci cînd te vei întoarce pe pămîntul oamenilor !

Și domnița cea de sub pămînt, înconjurată de luarea aminte a celor douăsprezece mii de femei-șarpe așezate pe jețurile lor de smarald și de aur, îi povesti cele ce urmează tînărului Hassib, fiul învățatului Danial :

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăția celor din neamul lui Bani-Israil un rege foarte înțelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmașul lui la domnie, și i-a spus :

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuți pe o hîrtie toate lucrurile ce se află în acest palat, și să nu lași nimic necercetat cu cea mai mare luare aminte !

Și așa, cea dintîi grijă a tînărului Belukia, cînd ajunse rege, fu aceea de a cerceta toate tainele și toate comorile tatălui său, și de a străbate feluritele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preț îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipețel lucrat din lemn de abanos, așezat pe un stîlp scund de marmoră albă, ce se afla chiar în mijlocul acelei încăperi. Belukia nu pregetă să deschidă sipetul de abanos și găsi în el o cutiuță de aur. Deschise cutiuța de aur și văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfășură îndată. Pe el se afla scris în limba greacă :

„Acela care dorește să ajungă stăpîn și domn peste oameni, duhuri, păsări și animale, nu va avea decît să găsească inelul pe care profetul Soliman îl poartă pe deget, în Insula celor Șapte Mări, care este locul mormîntului său. Inelul acesta este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, și care i-a fost luat de înger, care l-a dăruit mai tîrziu înțeleptului Soliman. Ci nici o navă n-ar putea încerca să străbată apele și să ajungă la țărmul acelei insule așezate dincolo de cele Șapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decît acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe talpa picioarelor spre a putea să meargă pe fața apelor. Buruiana aceea se află în împărăția de sub pămînt a reginei Yamlika. Și numai domnița Yamlika știe locul unde crește acea buruiană ; căci domnița Yamlika știe limba tuturor florilor, și le cunoaște toate puterile. Acela care vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întîi în împărăția de sub pămînt a reginei Yamlika. Și dacă el are să fie atîta de norocos încît să izbutească a lua inelul, va putea nu numai să stăpînească toate făpturile văzute și nevăzute, ci și să pătrundă pe Tărîmul Negurilor și să bea apă din Izvorul Vieții, cel care dă frumusețe, tinerețe, știință, înțelepciune și viață fără de sfîrșit.“

După ce regele Belukia citi pergamentul, adună numaidecît pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...adună numaidecît pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil și îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i arate drumul ce duce spre împărăția de sub pămînt a domniței Yamlika. Atunci toți cei de față i-l arătară cu degetul pe înțeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înțeleptul Offan era un preacinstit moșneag care cercetase toate științele cunoscute și stăpînea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei și ale geometriei, și toate dedesubturile alchimiei și ale vrăjitoriei. El veni și se temeni, așadar, dinaintea tînărului rege Belukia, care îl întrebă :

— Poți tu, într-adevăr, o, înțeleptule Offan, să mă duci la împărăția domniței de sub pămînt ?

El răspunse :

— Pot !

Atunci tînărul rege Belukia îl numi pe vizirul său locțiitor în scaunul de domnie pe tot timpul cît va lipsi el, se dezbrăcă de hainele împărătești, își puse mantia de hagiu și se încălță cu încălțări de drumeție. După care, urmat de înțeleptul Offan, ieși din palatul și din orașul său și se afundă în pustie.

Numai atunci înțeleptul Offan îi spuse :

— Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea !

Se opriră, așadar, acolo, și Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviință,

și nu pierdu mult pînă să găsească locul unde se afla, în partea aceea, intrarea spre împărăția mea subpămînteană. El atunci mai făcu niște vrăji, și pămîntul se întredeschise și le lăsă drum slobod amîndorura pînă la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib !

Eu îi primii pe amîndoi cu toate cinstirile cu care întîmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăția mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, și eu îndată poruncii să fiu ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, și îi dusei pe vîrful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile și florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stînga, lăudîndu-și, cu glas mare sau cu glas șoptit, însușirile și puterile ce le au. Și, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roșii, cîntau sub adierea de vînt ce le unduia : „Eu sînt floarea cea minunată care-i dă celui ce-și freacă picioarele cu sucul meu puterea de a merge fără a se scufunda pe fața tuturor apelor izvodite de Allah cel preaînalt !“

Eu le spusei atunci oaspeților mei :

— Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutați !

Iar Offan culese numaidecît atîta cît dori din acea floare, zdrobi lujerii și strînse sucul lor într-un borcan pe care i-l dădui.

Mă gîndii atunci să-l descos pe Offan și îl întrebai :

—O, înțeleptule Offan, poți acuma să-mi spui pricina care vă mînă pe voi doi să străbateți mările ?

El îmi răspunse :

— O, regină, vrem să mergem în Insula celor Șapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soliman, stăpînul ginnilor, al oamenilor, al animalelor și al păsărilor !

Eu îi spusei :

— Dar cum de nu știi tu, o, înțeleptule, că nimeni după Soliman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpînul acelui inel ? Crede-mă, Offan, și tot așa și tu, o, tinere rege Belukia, ascultați-mă pe mine ! Părăsiți gîndul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutați acel inel pe care nimeni nu-l va putea dobîndi. Mai degrabă culegeți de aici iarba care-i dă celui ce o mănîncă o tinerețe fără bătrînețe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte și, luîndu-și bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră...

Regina Yamlika se opri aici din povestit, curăță o banană pe care i-o întinse tînărului Hassib, mîncă și ea o smochină, și zise :

— Înainte de a-ți spune mai departe povestea lui Belukia, și de a-ți povesti călătoria lui pe cele Șapte Mări, și toate cîte i s-au mai întîmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăția mea de la poalele muntelui Caucaz, care înconjură pămîntul ca o cingătoare, și să-i știi întinderea, împrejurimile, ierburile însuflețite și grăitoare, gihnii și femeile-șarpte, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaște ? Nu

cumva vrei să-ți spun cum se sprijină tot muntele Caucaz pe o stîncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aș putea să-ți povestesc despre locul anume din Caucaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuși regelui Jan ben-Jan, și să-ți zugrăvesc locul unde sălășluiește pasărea rokh, în Valea Diamantelor; și, în trecere, ți-aș arăta cîmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tînărul Hassib răspunse:

— O, regină Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întîmplărilor regelui Belukia!

Atunci domnița cea de sub pămînt povesti mai departe așa:

— După ce tînărul Belukia și înțeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Șapte Mări, acolo unde se află trupul lui Soliman, ajunseră la țărmurii Întîiei Mări, și acolo se așezară pe pămînt și începură să-și frece de zor talpa picioarelor și gleznele cu sucul pe care-l strînseseră în borcan. Pe urmă se ridicară și porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decît pe pămîntul tare, prinseră curaj și se așternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră așa pe acea mare, vreme de trei zile și trei nopți, și, în dimineața celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atîta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...socotiră a fi chiar raiul, atîta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Pămîntul pe care păşeau era de şofran auriu ; pietrele erau de jad şi de rubin ; pajiştile se aşterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zîmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeşe ale narciselor, peste tot horeau crinii, macii, violetele, romaniţele şi dediţeii, iar printre crîngurile albe de iasomie zburdau, uşoare, neastîmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe şi de pomi potopiți de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzînd la murmurul izvoarelor ; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare aminte ; izvoarele se ascundeau pe sub gingaşele stufişuri ale trestiei de zahăr, iar pămîntul îşi arăta în voie proaspetele-i străluciri şi răsufla din toată primăvara lui.

Aşa că regele Belukia şi Offan se preumblară pînă seara, încîntați, prin umbra dumbrăvilor, minunîndu-se de acele minunății ce le umpleau sufletele de mulţumire. Pe urmă, întrucît se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culce acolo, şi tocmai se pregăteau să închidă ochii, cînd deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură ; şi zăriră ieşind din valurile mării o dihanie ce ţinea în gură o piatră strălucind ca o flacără şi, numaidecît pe urmele ei, o sumedenie de alte dihănii de mare, ce fiecare ţinea la fel în gură cîte o piatră luminoasă. Aşa că insula fu

în curînd luminată ca ziua de toate acele pietre. Şi totodată, şi din toate părţile, veniră lei, şi tigri, şi leoparzi, într-o asemenea năvală că numai Allah ar fi putut să-i numere. Şi animalele de pe pămînt se întîlniră pe ţărm cu animalele din ape, şi toate începură să tăifăsuiască între ele, pînă dimineaţa. Atunci, dihăniile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăştiară prin păduri. Iar Belukia şi Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atîta de tare îi cuprinsese spaima, se grăbiră să coboare din copac şi să alerge pe ţărm, unde îşi frecară picioarele cu sucul de iarbă, spre a-şi vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră aşa pe cea de a Doua Mare, zile şi nopţi în şir, pînă ce ajunseră la poalele unui lanţ de munţi printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele şi toate stîncile erau de magnet, dar unde nu era nici o urmă de fiară ori de alte animale crunte. Aşa că se preumblară toată ziua, cam la întîmplare, hrănindu-se cu peşte uscat. Şi, pe seară, se aşezară la marginea mării, ca să privească asfinţitul soarelui, cînd deodată auziră un mieunat înfricoşător şi, la cîţiva paşi în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupră-le. De-abia avură răgaz să-şi frece picioarele cu sucul ierbii şi să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or, aceasta era cea de a Treia Mare. Şi noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vînt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru nişte călători sfîrşiţi şi de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întîi, se culcară pe pămînt ca să se hodinească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul şi îl găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii

aceştia aveau minunata ciudăţenie de a creşte pe ramurile lor poame gata zaharisite. Aşa încît cei doi călători se simţiră peste măsură de mulţumiţi pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau fructele zaharisite şi care îşi petrecu ziua întreagă ospătîndu-se. Ba îl sili şi pe înţeleptul Offan să stea cu el acolo încă zece zile în şir, spre a avea putinţa să se sature de fructele acelea gustoase. Ci, la sfîrşitul celei de-a zecea zile, atîta se lăcomise la acele poame, că începu să-l doară pîntecele şi, scîrbit, se grăbi să-şi frece talpa picioarelor şi gleznele cu sucul de iarbă, ca şi Offan, şi să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile şi patru nopţi pe cea de a Patra Mare şi poposiră pe ţărmul unui ostrov ce nu era decît o limbă de nisip mărunt, şi alb, în care cuibăreau şerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare. Cum nu zăreau pe acel ostrov nici un copac şi nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decît numai atîta cît să se hodinească şi să-şi frece picioarele cu sucul din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi şi o noapte, căci dimineaţa deteră peste o insulă micuţă cu nişte munţi de cleştar, cu vine mari de aur şi acoperită cu nişte copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopţii, străluciră ca nişte stele, iar strălucirea lor, răsfrîngîndu-se în stîncile de cleştar, luminau insula şi o făceau mai sclipitoare decît ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia :

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi şi se usucă, se fac ţărînă şi, învîrtoşindu-se, alcătuiesc pînă la

urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decît o bucată desprinsă din soare şi care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreaţă, iar a doua zi îşi frecară picioarele cu zeama cea preţioasă şi intrară în cel de al şaselea tărîm de ape.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizecea noapte

Ea urmă :

...intrară în cel de al şaselea tărîm de ape.

Călătoriră pe cea de a Şasea Mare vreme destul de lungă spre a se simţi cuprinşi de o mare bucurie atunci cînd ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase şi unde putură să se hodinească oleacă. Pe urmă se ridicară şi porniră să se preumble prin insulă. Dar care nu le fu mirarea cînd văzură că din pomi, în loc de poame, atîrnau capete de oameni agăţate de păr. Poamele acestea din capete de oameni nu arătau toate la fel : unele zîmbeau, altele plîngeau sau rîdeau, pe cînd cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin ţărînă şi, pînă la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea şi făceau să pălească lumina soarelui. Şi cei doi călători nu se putură opri să nu gîndească : „Ce pădure ciudată !“ Şi nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se în-

toarseră degrabă la ţărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se aşezară la adăpostul unei stînci şi văzură deodată ivindu-se din apă şi apropiindu-se de ţărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumuseţe fără de asemuire şi cu gîtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde şi să se zbenguiască între ele în nenumărate jocuri, vreme de un ceas. După care începură să cînte sub lumina lunii şi se îndepărtară înotînd prin valuri. Iar Belukia şi Offan, măcar că erau ca vrăjiţi de frumuseţea, de horele şi de cîntările Fiicelor Mării, nu vroiră să-şi mai lungească şederea în acea insulă, din pricina fructelor-cap-de-om. Îşi unseră, aşadar, tălpile şi gleznele cu sucul păstrat în borcan, şi porniră pe cea de a Şaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Şaptea Mare ţinu vreme tare lungă, şi ei merseră două luni în şir, zi şi noapte, fără să dea de nici un petec de pămînt în calea lor. Şi erau nevoiţi, ca să nu moară de foame, să înhaţe cu dibăcie peştii ce veneau din cînd în cînd la faţa apei, şi să-i mănînce cruzi, cum erau. Şi-aşa începură să simtă ce înţelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, şi să se căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci pînă la urmă tot izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Şapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soliman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Şapte Mări acoperită de pomi roditori nespuşi de frumoşi, şi udată de nenumărate izvoare. Şi cum le era tare foame şi aveau gîtul uscat, de atîta timp de cînd erau siliţi să nu mai mănînce altceva decît peşti cruzi, se apropiară cu o plăcere fără de seamăn de un măr uriaş cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor

de mere coapte. Şi Belukia întinse mîna şi vru să culeagă cîteva mere : ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă :

— Dacă vă atingeţi de aceste fructe, aveţi să fiţi retezaţi în două jumătăţi !

Şi, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaş cumplit, înalt de patruzeci de braţe, după măsura acelor vremi ! Şi Belukia, peste poate de înfricoşat, îl întrebă :

— O, căpetenie a uriaşilor, stăm să murim de foame şi nu pricepem de ce nu ne laşi să ne atingem de fructele acestea !

Uriaşul răspunse :

— Cum de puteţi minţi că nu ştiţi pricina pentru care sînteţi opriţi de la aceasta ? Au uitata-ţi oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah şi a mîncat din roadele acestea oprite ? Or, din vremea aceea, am fost însărcinat să străjuiesc copacul acesta şi să ucid pe oricine ar întinde mîna către aceste poame ! Plecaţi, dară, şi căutaţi în altă parte cu ce să vă alinaţi foamea !

La cuvintele acestea, Belukia şi Offan se grăbiră să plece din locul acela şi se afundară în lăuntrul insulei. Căutară alte poame şi le mîncară ; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soliman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi şi o noapte, ajunseră la o colină de stînci de ambră galbenă şi de mosc, şi pe coasta căreia se deschidea o peşteră măreaţă, cu bolta şi cu pereţii de diamant. Şi cum în felul acesta peştera era tot atîta de luminată ca de un soare-n amiaz, ei se afundară tot mai mult în acea peşteră, şi, pe măsură ce înaintau, vedeau lumina sporind şi bolta lărgindu-se. Mergeau aşa, minunîndu-se, şi începuseră

să se întrebe dacă peștera aceea va fi având vreun capăt, când deodată ajunseră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, și care avea la mijloc o laviță mare de aur, pe care ședea întins Soliman ben-Daud, ușor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare și cu nestemate, și după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mîna dreaptă revărsînd niște strălucirи ce făceau să pălească lumina din sala de diamant. Mîna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept, iar mîna cealaltă, întinsă, ținea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliștea aceasta, Belukia și Offan, cuprinși de o sfială adîncă, nu cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia :

— De-am înfruntat atîtea primejdii și de-am trecut prin atîtea amaruri, n-am făcut-o ca să dăm îndărăt acuma, cînd am izbutit să ajungem la țel. Așadar, eu am să mă apropii de jețul acesta în care doarme profetul, iar tu, la rîndu-ți, ai să rostești formulele de vrajă pe care ți le-am spus și care sînt de trebuință spre a face să lunece inelul de pe degetul înțepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeț și întinse mîna ca să scoată inelul. Ci Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, și greșala aceasta fu năprasna lui Offan ; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creștet pînă-n talpă într-o pară de foc și, în cîteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenușă, la picioarele jețului lui Soliman.

Cînd Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peșteră și să ajungă la ieșire, spre a alerga drept la mare. Acolo vru să-și ungă picioa-

rele și să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și una noapte

Ea urmă :

...băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucît Offan fusese ars, iar borcanul cel cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înțelese într-un sfîrșit toată temeinicia și toată dreptatea vorbelor pe care i le spusesem cînd îl prevestisem cîte nenorociri îl așteptau în acea încercare, și porni să rătăcească haihui prin insulă, neștiind ce-o să se întîmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe cînd mergea el așa, văzu un vîrtej mare de pulbere din care ieșea un vuiet ce creștea ajungînd asurzitor ca tunetul ; și auzi în acel vîrtej izbindu-se lănci și spade, și zarva stîrnită de niște tropote și de niște țipete ce n-aveau nimica omenesc ; și deodată zări, ieșind din pulberea împrăștiată, o oaste întreagă de efriți, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvînt toate neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pămînt, din păduri, din izvoare și din pustietăți.

Priveliștea aceasta îi pricinui o spaimă așa de mare, de-nici nu mai încercă să se clintească, și

aşteptă acolo pînă ce căpetenia acelei oşti înfricoşătoare se apropie de el şi îl întrebă :

— Au cine eşti tu, mă ? Şi cum ai făcut de-ai ajuns pînă pe această insulă unde noi în fiecare an venim să veghem peştera în care doarme stăpînul nostru al tuturora, Soliman ben-Daud ?

Belukia răspunse :

— O, căpetenie de viteji, sînt Belukia, regele lui Bani-Israil. M-am rătăcit pe mări şi iată de-aceea mă aflu aici. Ci îngăduie-mi, la rîndul meu, să te întreb şi eu cine eşti şi cine-s toţi aceşti războinici ?

El răspunse :

— Sîntem ginni, din neamul urmaşilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din ţara în care domneşte regele nostru, puternicul Sakhr, stăpînul Pămîntului Alb peste care împărăţea odinioară Seddad fiul lui Aad !

Belukia întrebă :

— Ci unde-i acest Pămînt Alb peste care domneşte puternicul Sakhr ?

El răspunse :

— Este dincolo de muntele Caucaz, care-i la o depărtare de şaptezeci de luni de-aici, după măsura omenească. Ci noi putem să ajungem acolo în cît ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucît eşti fiu de rege, putem să te luăm şi să te înfăţişăm stăpînului nostru !

Belukia nu pregetă să primească şi fu numaidecît dus de ginni în cetatea de scaun a regelui Sakhr, domnul lor.

Acolo Belukia văzu o cîmpie minunată, brăzdată de şanţuri cu jgheaburi de aur şi de argint ; şi toată cîmpia aceea, acoperită de mosc şi de şofran, era adumbrită de copaci frumos plăsmuiţi, cu crengi de smarald şi roade de rubin, şi plină

de corturi măreţe de mătase verde sprijinite pe stîlpi de aur învrîstaţi cu nestemate. În mijlocul cîmpiei se ridica un cort mai înalt decît toate celelalte, făcut din mătase roşie şi albastră, sprijinit pe stîlpi de smarald şi de rubin, şi în care, pe un jeţ greu de aur, sta regele Sakhr, avînd de-a dreapta sa alţi regi, supuşi ai lui, iar de-a stînga vizirii, musaipii şi dregătorii şi curtenii săi.

Cînd ajunse în dreptul regelui, Belukia începu prin a săruta pămîntul dinaintea acestuia şi îi făcu urările cele după datină. Atunci regele Sakhr îl pofti, cu multă bunăvoinţă, să se aşeze pe un jeţ de aur, alături. Pe urmă îi ceru să-şi spună numele şi să-i povestească povestea lui. Şi Belukia îi spuse cine era şi îi povesti, fără a sări peste nici un amănunt, toată povestea lui, de la început pînă la sfîrşit.

Regele Sakhr şi toţi cei ce se aflau împrejurul său, auzind povestea, fură peste măsură de uimiţi. Apoi, la un semn al regelui, se întinse masa pentru ospăţ, iar ginni slujitori aduseră tablalele şi porcelanurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierte, şi cu altele cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpăţîni de oaie ; pe cînd poamele, minunat de mari şi de bune, erau aşezate pe porcelanuri, în rînduri bine întocmite. Şi, după ce totul fu gata, se mîncă şi se bău din plin ; şi, la sfîrşitul mesei, nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în porcelanuri, din bucatele şi din bunătăţile acelea alese ce le umpluseră.

Numai atunci regele Sakhr îi spuse lui Belukia :

— Tu, de bună seamă, nu ştii nimica, o, Belukia, despre istoria şi despre obîrşia noastră. Or, vreau să ţi le înfăţişez în cîteva cuvinte, pentru ca, atunci cînd te vei întoarce printre fiii oame-

nilor, să poți povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și doua noapte

Ea urmă :

...Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremurilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul și l-a închis într-o sferă, cu șapte tărîmuri felurite, așezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întîiul tărîm al focului l-a numit Gehannam și, în gîndul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite și nepocăite. Pe cel de al doilea tărîm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, și l-a menit tuturor acelora care, după venirea viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea !), vor rămîne în păcatul și în bezna lor și nu vor primi să se facă dreptcredincioși ! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărîm și, dîndu-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, și acolo i-a închis pe demonii Gog și Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărîm, l-a numit Sair și a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrătiți, care nu au vroit să se supună lui Adam și să i se închine, nedînd astfel ascultare poruncilor nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe

urmă a hotărnicit cel de al cincilea tărîm, i-a dat numele Sachar și l-a menit celor necredincioși, celor mincinoși și celor mîndri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriașă, a umplut-o cu un aer fierbinte și rău mirositor, a numit-o Hitmat și a menit-o chinuirii evreilor și creștinilor. Iar din cel de-al șaptelea tărîm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricînd să cuprindă prisosul de evrei și de creștini, și pe cei ce nu se vor arăta dreptcredincioși decît pe dinafară. Aceste două tărîmuri din urmă sînt cele mai înfricoșătoare, pe cînd cel dintîi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Așa, în cel dintîi tărîm, Gehannam, nu se numără mai mult de șaptezeci de mii de munți de foc, ce cuprind fiecare cîte șaptezeci de mii de orașe ; fiecare oraș are șaptezeci de mii de turnuri ; fiecare turn are șaptezeci de mii de case, și fiecare casă are șaptezeci de mii de lavițe. Or, fiecare dintre lavițele acelea, al căror număr se poate afla înmulțind toate cifrele acestea între ele, cuprinde șaptezeci de mii de feluri de chinuri și de schingiuiri pe care numai Allah le știe în toată felurimea, tăria și durata lor. Și, cum tărîmul acesta este cel mai puțin arzător dintre cele șapte, poți să pricepi, o, Belukia, cum sînt chinurile cuprinse în celelalte șase tărîmuri.

De ți-am dat aceste învățături și aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am făcut-o pentru că noi, ginnii, sîntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintîi două ființe pe care Allah le-a zămislit din Foc sînt doi ginni, pe care i-a făcut străjerii lui anume, și pe care i-a numit Khallit și Mallit ; și le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului mădulare bărbătești, iar lupului mădulare femeiești. Coada leu-

lui Khallit avea o lungime cît depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani ; iar vulva lupoaicei Mallit era ca o broască țestoasă a cărei mărime era pe potriva lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare tărcată, albă și neagră ; iar lupoaica era roșcovană și albă. Și Allah i-a împerecheat pe Khallit și pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, șerpii, scorpionii și fiarele cele urît duhnitoare, cu care a umplut cele Șapte Tărîmuri, spre pedepsirea celor osîndiți. Pe urmă Allah a poruncit lui Khallit și lui Mallit să se împreune încă odată, iar din această a doua împreunare a făcut să se nască șapte bărbățuși și șapte femeiuști care au crescut întru supușenie. Cînd au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu și lupoaică. Acesta-i chiar cel ce se numește Eblis. Ci mai tîrziu, de cînd cu nesupunerea lui față de orînduielile lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărîm, dimpreună cu toți cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis și urmașii lui au umplut iadul cu demoni, bărbați și femei. Iar ceilalți zece băieți și celelalte fete, rămași supuși, s-au împreunat între ei și au avut drept copii pe ginnii care sîntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puține cuvinte, obîrșia noastră. Nu te minuna, așadar, că ne vezi mîncînd așa, de vreme ce viața noastră se trage dintr-un leu și o lupoiacă. Spre a-ți da o pildă despre puterea pîntecelui nostru, am să-ți spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile și douăzeci de oi, și bea patruzeci de cauce

de ciorbă, fiecare caue cuprinzînd atîta cît încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învățătura să-ți fie desăvîrșită, află că pămîntul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Caucaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Fără de aceasta, pămîntul nostru ar fi cu neputință de locuit, din pricina focului de dedesubt. Și el, la rîndu-i, este alcătuit din șapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul acela stă în picioare pe o stîncă ce se sprijină pe spinarea unui taur ; taurul șade pe un pește uriaș, iar peștele înoată în apele Mării Veșniciei.

Marea Veșniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele șapte tărîmuri ale lui, este cuprins în gura unei dihănii de șarpe, ce va rămîne nemișcat pînă la ziua Judecății. Atunci șarpele acela are să verse din gura lui iadul și tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osînda pe vecii vecilor.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaizeci și treia noapte

Ea urmă :

...dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osînda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede și pe scurt povestită, istoria și obîrșia noastră, precum și zămislirea globului.

Asemenea, mai trebuie să-ți spun, spre a încheia învățătura ta în această privință, că noi rămînem pururea de aceeași vîrstă; noi nu îmbătrînim niciodată, în vreme ce pe pămînt, împrejurul nostru, și firea, și oamenii, și toate ființele zămislite se îndreaptă neabătut către veștejire. Virtutea aceasta a noastră o datorăm izvorului vieții din care ne adăpăm și care, în tărîmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potrivește anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor verzi, face să șopotească apele curgătoare, așterne covorul cel înverzit peste pajiști și, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară și în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile ușoare cu care colorează cerurile în zori de zi și în scăpătat de soare.

Și-acum, o, Belukia, întrucît m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici și dus pînă la intrarea în țara ta, dacă bineînțeles dorești!

La cuvintele acestea, Belukia mulțumi fierbinte regelui Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învățămintele căpătate și pentru poftirea ce-i făcuse și pe care o primi îndată. Își luă, așadar, bun-rămas de la rege, de la vizirii acestuia și de la ceilalți ginni, și încălecă pe umerii unui efrit voinic care, în mai puțin de-o clipită, îl făcu să străbată depărtarea și îl lăsă jos ușurel pe pămînt cunoscut, în preajma hotarelor țării sale.

Și Belukia, după ce cunoscu locurile și drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, cînd văzu, șezînd între două morminte

și plîngînd cu amărăciune, un tînăr de o frumusețe răpitoare, dar galben la chip și părînd tare trist. Belukia se apropie de el, îl salută cu prietenie și îi spuse :

— O, tinere frumos, pentru ce stai plîngînd așa, între aceste două morminte ? Pentru ce ai înfățișarea aceasta mîhnită ? Spune-mi, ca să-ncerc să te mîngîi !

Tînărul își ridică privirile triste către Belukia și îi spuse, cu lacrimi în ochi :

— O, călătorule, de ce te oprești din drumul tău ? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele !

Ci Belukia îi spuse :

— O, frate al meu întru nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poți, dar, fără teamă, să-mi arăți pricina tristeții tale !

Și se așeză pe piatra de marmoră, în fața lui, îi luă mîinile în mîinile sale și, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti toate prin cîte trecuse și el, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu este de folos să le mai înșirăm acum. La sfîrșit îi spuse :

— Dar tu, o frate al meu, tu ce-ai pățit ? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povestești tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioșătoare !

Atunci tînărul cu obraz dulce și trist, care plîngea între cele două morminte, îi spuse tînărului rege Belukia

POVESTEA
FRUMOSULUI FLĂCĂU TRIST

Află, o, frate al meu, că și eu sînt tot un fiu de rege ; iar povestea mea este atît de ciudată

și atît de nemaipomenită, încît, de-ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură mîntuitoare pentru acela ce ar citi-o cu înțelegere. Nu vreau, așadar, să mai zăbovesc a ți-o povesti!

Tăcu apoi un scurt răstimp, își șterse lacrimile și, cu fruntea sprijinită în mînă, începu astfel această minunată istorisire:

— M-am născut, o, frate al meu, în țara Kabul, unde domnește regele Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Șalan și peste Afganistan. Tatăl meu, care este un rege puternic și drept, are ca supuși ai lui trei regi, fiecare domnind peste o sută de orașe și peste o sută de cetăți. El poruncește peste o sută de mii de călăreți neînfricați și peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica regelui Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janșaș.

De cînd eram mic copil, tatăl meu a orînduit să deprind științele, artele și jocurile trupești, așa că la vîrsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai buni călăreți din împărăție și stam în fruntea vînătorilor și alergătorilor pe calul meu mai iute decît o antilopă.

Într-una din zile, la o vînătoare la care se aflau regele tatăl meu și toate căpeteniile din împărăția sa, umblam de trei zile prin păduri și dobîndisem mult vînat, cînd, la căderea nopții, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la cîțiva pași de locul în care mă aflam împreună cu șapte mameluci de-ai mei. Cînd ne văzu, se sperie și, sărind deodată, porni în goană cu toată iuțeala ei. Eu atunci, urmat de mamelucii mei, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri; și ajunserăm așa dinaintea unui fluviu tare larg și tare adînc, unde socotirăm că vom izbuti s-o

împresurăm și s-o prindem. Ci ea, după o scurtă șovăire, se aruncă în apă și începu să înoate îndreptîndu-se către malul celălalt. Iar noi coborîrăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în seama unuia dintre noi, ne aruncarăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la țărm, și vîslirăm de zor să ajungem gazela. Ci cînd ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpîni pe luntrea noastră, pe care vîntul și valurile începură s-o împingă costiș, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Și-așa, furăm tîrîți toată noaptea, cu o iuțeală înfricoșătoare, gîndind în fiece clipă că avem să fim izbiți de vreo stîncă ieșind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Și goana ținu la fel toată ziua și toată noaptea următoare. Și de-abia în cealaltă zi dimineața izbutirăm, într-un sfîrșit, să ne oprim la un mal la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, regele Tigmos, tată meu, aflase de pieirea noastră pe fluviu, întrebîndu-l pe mamelucul ce păzea caii noștri. Și la aflarea acestei știri, fu atîta de deznădăjduit încît izbucni în hohote de plîns, își izbi coroana de pămînt, își mușcă mîinile și trimise grabnic în toate părțile în căutarea mea niște cercetași ce cunoșteau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflînd de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, își sfîșie hainele, își vătămă pieptul, își smulse părul și îmbrăcă haine de moarte.

Noi, la rîndu-ne, după ce ajunserăm la acel țărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, și un om stînd liniștit și răcorindu-și picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioși binețe și îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul însă, fără a ne saluta și el, ne răspunse prin cîteva vorbe de ne-

înțeles, cu un glas asemănător unui ciriit de cioară sau ca al vreunei alte păsări de pradă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și patra noapte

Ea urmă :

...sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărți dintr-o zvîcnire în două bucăți, despicîndu-se pe mijloc, și doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Și în aceeași clipită, din toate părțile pădurii, se iviră alți oameni asemănători cu cel dintîi, care alergară la izvor, se împărțiră în două părți dintr-o zvîcnire de dare îndărăt, și se aruncară asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mameluci mei ce se aflau mai aproape, și începură numaidecît să-i sfîșie lacomi, pe cînd eu și ceilalți trei mameluci ai mei, înfricoșați cum nu se mai poate, ne aruncarăm în luntrea noastră. Și, mai degrabă vrînd să fim înghițiți de o mie de ori de ape, decît să fim mîncați de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de țărm, lăsîndu-ne duși iarăși de valuri. Și-atunci văzurăm alergînd pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mîncau pe cei trei nefericiți mameluci ai mei, toate picioarele și coapsele, într-o fugă ne-

bună, ce ne înghețase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Și eram tare uluiți de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pîntecele tăiat și ne întrebam cum de era cu putință asemenea lucru, plîngînd totodată soarta nefericiților noștri tovarăși.

Valurile ne purtară așa pînă a doua zi, și-atunci ajunserăm la un pămînt acoperit cu pomi roditori și cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la țărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta și îi pusei pe cei trei mameluci ai mei să meargă ei întîi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte și, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pămînt, mergînd și la dreapta și la stînga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleștar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreață luminată de un lac. Intraseră în palat și văzuseră o sală uriașă în care se aflau niște jețuri de fildeș orînduite împrejurul unui jeț de aur împodobit cu diamante și cu bălașe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniștitoare, mă hotărîi să cobor din luntre, și luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întîi prin a ne stîmpăra foamea mîncînd poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă așezai în jețul cel de aur, iar mamelucii mei se așezară pe jețurile de fildeș; și, privind acea priveliște, îmi adusei aminte de *tatăl meu*, de *mama mea* și de jețul meu de domnie pierdut, și începui să plîng; iar mamelucii mei plînseră și ei amarnic.

Pe cînd stam așa cufundați în tristețe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, și văzurăm îndată intrînd în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, și din emiri, și din curteni, și din căpetenii ; ei toți erau din neamul maimuțelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfîrșitul. Ci marele vizir al maimuțelor, care era un goril uriaș, veni, cu semne vădite de supunere, și se temeni dinaintea mea. Și îmi spuse, cu grai de om, că și el și întreg norodul lui mă recunosc de rege al lor, și că pe cei trei mameluci ai mei îi numesc căpeteniî peste oștile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mîncăm gazele fripte, mă pofti să merg să cercetez oastea de maimuțe, supușii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmași, ghulii ce sălășluiau în ținuturile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir și pe ceilalți să mă lase singur, nemaiținînd cu mine decît pe cei trei mameluci ai mei. După ce ne sfătuirăm în privința acestei noi împrejurări în care ne aflam, hotărîrăm să fugim cît mai iute din acel palat și din acele locuri, și ne îndreptarăm către luntrea noastră ; dar, cînd ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, și fuserăm nevoiți să ne întoarcem la palat, unde dormirăm pînă dimineața.

Cînd ne deșteptarăm, marele vizir al noilor mei supuși veni să mi se închine și îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Și, totodată, ceilalți viziri aduseră la ușa palatului, pentru mine și pentru mamelucii mei, patru cîini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai și care aveau frîie cu lanțuri de oțel. Iar eu și mamelucii meu fuserăm siliți să încălecăm pe acești cîini și să trecem înainte, pe cînd în urma noastră, cu urlete și cu

țipete înfricoșătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supușilor mei, maimuțele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi și o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt și negru, unde se aflau vizuinele ghulilor, care nu zăboviră să se arate. Aveau înfățișări osebite, ci toți erau înfricoșători. Unii aveau cap de bou la un trup de cămilă, alții semănau cu hienele, pe cînd alții aveau o înfățișare de o neînchipuită groază și care nu semăna cu nimic cunoscut.

Cînd ghulii ne zăriră, începură să coboare din munte. Și, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supușii mei răspunseră în același fel, și bătălia se făcu în curînd cumplită, și dintr-o parte și din cealaltă. Eu și mamelucii mei, înarmați cu arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulțime de săgeți, care uciseră un mare număr dintre ei, spre bucuria supușilor mei, pe care o priveliște ca aceea îi umplea de înflăcărare. Așa că sfîrșirăm prin a dobîndi biruința și pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu și mamelucii mei hotărîrăm să ne folosim de neorînduiala goanei și, călări pe cîinii noștri, să fugim de la supușii mei maimuțele, luînd-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ca ei să ne zărească. Și, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa cîinii să-și tragă sufletul, și văzurăm în fața noastră o stîncă mare, cioplită în formă de tablă și pe care se afla o inscripție în limba ebraică, spunînd :

„O, tu, cel prins acuma, și pe care ursita te-a aruncat pe acest tărîm spre-a te face regele mai-

muțelor, de vrei să scapi de a fi rege și să fugi, două drumuri ți se deschid înainte pentru a scăpa: Unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, și acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la țărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăți sălbatice, pline de dihănii și de ginnii răufăcători. Celălalt, la stînga, este lung de patru luni de mers, și străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luînd-o pe acest drum și ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Orașul Jidovilor. Eu, Soliman ben-Daud, am scris acestea, spre mîntuirea ta!"

După ce, peste măsură de uimiți, citirăm acea inscripție, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stînga, ce trebuia să ne ducă la Orașul Jidovilor, trecînd prin Valea Furnicilor.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și cincea noapte

Ea urmă:

...trecînd prin Valea Furnicilor.

Dar n-apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că și auzirăm pămîntul tremurînd sub noi și nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră și ajungîndu-ne în goana mare supușii mei maimuțele, cu marele vizir în frunte. Cînd ne

ajunseră, ne înconjurară din toate părțile scoțînd urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se făcu tălmaciul tuturora, rostind un cuvînt de laudă pentru mîntuirea noastră.

Întîlnirea aceasta ne pricinui mare amărăciune, avurăm însă grijă să nu ne-o arătăm, și ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supușii mei, cînd văzurăm ieșind din valea pe care o străbăteam în acea clipă o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cît un cîine. Și, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoșătoare între supușii mei și furnicile cele hidoase. Or, furnicile le prindeau pe maimuțe între fălci și dintr-o crănțănitură le retezau în două, pe cînd maimuțele se aruncau zece cîte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gîndirăm să ne folosim de acea încăierare și să fugim pe cîinii noștri ; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mameluci ai mei fură zăriți de furnici și înșfăcați și retezați în două de fălcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plîngînd pierderea celor de pe urmă tovarăși ai mei, și ajunsei la un fluviu prin care trecui înot, dînd drumul cîinelui, pe celălalt mal, unde mai întîi îmi pusei hainele la uscat ; pe urmă mă cufundai în somn pînă dimineața, socotind că acuma nu mai sînt gonit de nimenea, de vreme ce pusesem apa între mine și furnici și maimuțe, supușii mei.

Cînd mă deșteptai, pornii la drum și umblai zile și zile în șir, hrănindu-mă cu ierburi și rădăcini, pînă ce ajunsei la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr un oraș mare, care era Orașul Jidovilor. Ci un fapt, despre care inscripția nu pomenea nimic și pe care îl băgai de seamă mai tîrziu, mă minună mult în acel oraș ; văzui,

în adevăr, că un fluviu, pe care în ziua aceea îl străbătui cu piciorul uscat spre a ajunge în oraș, era plin cu apă în tot restul săptămînii ; și așa aflai că fluviul acela, bogat în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sîmbătă, care-i o zi de sărbătoare la evrei.

Or, eu intrai în oraș chiar într-o zi de sîmbătă și nu văzui pe nimeni pe străzi. Atunci mă îndreptai către cea dintîi casă pe care o întîlnii în cale, deschisei ușa și intrai. Nimerii într-o sală în care ședeau așezați roată o mulțime de inși cu chipuri preacinstite. Atunci, încurajat de înfățișarea lor, mă apropiai de ei cuviincios și le spusei, după ce îi salutai :

— Sînt Jansaș, fiul regelui Tigmos, stăpînul Kabulului și căpetenia peste Bani-Șalan. Mă rog vouă, o, stăpînii mei, să-mi spuneți la ce depărtare mă aflu de țara mea și pe ce drum să apuc ca să ajung acolo. Ș-apoi, mi-e tare foame !

Atunci toți cei ce se aflau așezați acolo mă priviră fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie șeicul lor îmi spuse, prin semne doar, fără să rostească o vorbă :

— Mănîncă și bea, dar nu vorbi nimic !

Și îmi arătă o tavă cu bucate uimitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, și care, judecînd după mireasma lor, trebuie să fi fost gătite cu ulei. Eu atunci mîncai, băui și păstrai tăcerea.

După ce isprăvii, șeicul evreilor se apropie de mine și mă întrebă, tot numai prin semne :

— Cine ? de unde ? unde?

Atunci eu îl întrebai prin semne dacă puteam răspunde și, la un semn de încuviințare urmat de un altul ce vroia să spună : „Nu rosti decît trei cuvinte !“ întrebai :

— Caravană Kabul cînd ?

El îmi răspunse prin semne :

— Nu știu !

Și cu degetul îmi făcu semn să plec, întrucît îmi isprăvisem masa.

Eu atunci îl salutai, salutai la fel și pe ceilalți care se aflau acolo, și ieșii, minunîndu-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. Ajuns în uliță, vrusei să încerc a mă dumiri, cînd auzii, în sfîrșit, un pristav ce striga :

— Acela care dorește să capete o mie de bani de aur și o tînără roabă de o frumusețe fără seamăn, să mă urmeze ca să facă o treabă de un ceas !

Eu, lipsit cum eram de toate, mă apropiai de pristav și îi spusei :

— Primesc să îndeplinesc acea muncă și totodată și mia de dinari și pe tînăra roabă !

Atunci el mă luă de mînă și mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeț de fildeș, ședea un evreu bătrîn. Pristavul se temeni dinaintea lui, mă înfățișă și spuse :

— Iacătă, într-un sfîrșit, un tînăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei luni o tot strig !

La cuvintele acestea, evreul cel bătrîn, stăpînul casei, mă pofti să șed alături de el, îmi arătă multă bunăvoință, porunci să mi se aducă mîncare și băutură din belșug, iar cînd masa se sfîrși, îmi dete o pungă plină cu o mie de bani de aur necalpi, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de mătase și să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru munca ce trebuia s-o săvîrșesc și despre care eu încă nu știam nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și șasea noapte

Ea urmă :

...și despre care eu încă nu știam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de mătase, mă duseră în încăperea în care mă aștepta tînăra fată. Și aceasta era, în adevăr, o tînără foarte frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Și, găsind-o desăvîrșită, ce-i drept, îmi petrecui cu ea trei zile și trei nopți, mîncînd, bînd și făcînd ceea ce aveam de făcut. În dimineața celei de-a patra zile, însă, bătrînul mă chemă la el și îmi spuse :

— Ești gata acuma să îndeplinești munca pentru care te-am plătit și pe care, de la bun început, ai primit-o ?

Mărturisii că sînt gata să mă achit de acea muncă, fără a ști despre ce era vorba.

Atunci bătrînul evreu porunci robilor lui să pregătească și să aducă doi catîri ; iar robii aduseră doi catîri înșăuați. El încălecă pe unul dintre ei, iar eu pe celălalt, și îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas spornic și călătorirăm așa pînă la nămiază, cînd ajunserăm la poalele unui munte înalt și ascuțit, pe coastele căruia nu se vedea nici o cărare pe care să se poată primejdui cineva a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catîri, iar bătrînul evreu îmi întinse un cuțit, spunîndu-mi :

— Înfige-l în pîntecele catîrului tău. E vremea să te apuci de treabă !

Eu îl ascultai și înfipsei cuțitul în pîntecele catîrului, care muri repede ; pe urmă, la porunca

evreului, jupuii catîrul și netezii pielea. Atunci el îmi spuse :

— Acuma trebuie să te întinzi la pămînt pe această piele, ca să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot așa, și mă întinsei pe piele, și bătrînul mă cusu cu grijă în ea ; pe urmă îmi spuse :

— Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine și să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vîrful acestui munte prăpăstios. Fereşte-te să nu cumva să te mişti atunci cînd ai să te simți în văzduh, căci pasărea ți-ar da drumul și, căzînd, te-ai zdrobi de pămînt ; dar, după ce are să te lase jos pe munte, taie pielea cu cuțitul pe care ți l-am dat și ieși din sac. Pasărea are să se sperie și are să fugă. Tu atunci să strîngi pietrele nestemate cu care este presărat vîrful muntelui și să mi le arunci. Pe urmă, să cobori și să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrînul evreu să sfîrșească de spus toate astea, că mă și simții ridicat în văzduhuri și, în cîteva clipe, fusei lăsat jos pe pămînt. Atunci tăiai sacul cu cuțitul și scosei afară capul. Văzîndu-mă, pasărea cea înfricoșătoare se sperie și se avîntă în zbor, bătînd din aripi. Începui atunci să adun rubine, smaralde și alte pietre scumpe presărate pe jos, și le aruncai bătrînului evreu. Cînd însă vrusei să cobor, văzui că nu era acolo nici o cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Și îl văzui pe bătrînul evreu încălecînd pe catîrul lui și îndepărtîndu-se grabnic, ca să piară din vederea mea.

Eu atunci, deznădăjduit cu desăvîrșire, începui să-mi plîng soarta și mă hotărîi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Pînă la urmă, pornii drept înainte, la întîmplare, și rătă-

cii așa vreme de două luni, pînă ce ajunsei la capătul șirului de munți, la intrarea într-o vale măreață, unde apele, pomii și florile, însoțite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefăcătorul. Acolo văzui un palat uriaș ce se ridica drept în văzduh, și către care mă îndreptai. Ajunsei la ușă și găsii stînd pe o laviță din sala de la intrare un moșneag cu chipul purtînd nimb de lumină. Ținea în mînă un sceptru de rubin și avea pe cap o cunună de diamante. Eu îl salutai, iar el îmi răspunse la salut cu bunăvoință, și îmi spuse :

— Așează-te lîngă mine, fiule !

Și, după ce mă așezai, mă întrebă :

— De unde vii așa, pe acest pămînt pe care niciCînd nu l-a călcat picior de adamit ? Și unde vrei să te duci ?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrînul îmi spuse :

— Contenește-ți plînsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ți curaj, și mai întîi ia de mănîncă și bea, ca să te întărești.

Și mă duse într-o sală mare, unde îmi aduse să mănînc și să beau. Și, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea ; iar eu îi îndeplinii cererea și îl rugai la rîndu-mi să-mi spună și el cine era și al cui era acel palat.

El îmi răspunse :

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpînul nostru Soliman, al cărui locțiitor întru ocîrmuirea păsărilor sînt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pămînt vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în țara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia și să te ducă în țara ta. Dar, ca să-ți treci

vremea pînă la venirea lor, poți să te preumbli peste tot prin acest palat și poți să intri în toate sălile, afară numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ți le dau.

Și bătrînul, căpetenia păsărilor, îmi dete cheile și mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întîi sălile dinspre curtea palatului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orînduite spre a sluji de locuință păsărilor, și mă trezii așa dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

Și stătui acolo mult timp și-o privii, necutezînd nici măcar s-o ating cu mîna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrînul ; dar nu putui să-mi înfrîng pînă la urmă dorința de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în acea încăpere. Vîrîi cheia de aur în încuietoare, descuiai ușa și intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de-a da cu ochii de vreo priveliște înfricoșătoare, văzui mai întîi, în mijlocul unui pavilion cu podeaua încrustată cu nestemate de

toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atît de minunat încît mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele răsunînd în pereţii de argint. De jur-împrejurul havuzului se aflau, împărţite după feluritele şi fermecătoarele lor soiuri, straturi de flori care îşi îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care păşeam era făcut din pulbere de smaralde şi se aşternea pînă la treptele unui jeţ ce se ridica în faţa havuzului celui minunat. Jeţul acela era făcut dintr-un singur rubin, ale cărui feţe revărsau peste grădină strălucirea roşie a razelor lui reci şi făceau să scîpească apa printre nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea acelor lucruri zămislite numai din îmbinarea elementelor; pe urmă mă dusei şi mă aşezai pe jeţul de rubin peste care atîrna un baldachin de mătase roşie, şi închisei o clipă ochii ca să las priveliştea aceea proaspătă să pătrundă adînc în sufletul meu fermecat.

Cînd deschisei ochii, văzui apropiindu-se de havuz, scuturîndu-şi penele albe, trei porumbiţe gingaşe, ce veneau să se scalde. Săriră sprintene pe marginea cea largă a havuzului de argint şi, după ce se îmbrăţişară şi se alintară cu drăgălăşenie în nenumărate chipuri, le văzui aruncîndu-şi de pe ele mantiile de pene albe şi răsărind, într-o goliciune de iasomie, sub înfăţişarea unor fecioare frumoase ca luna. Şi îndată se cufundară în havuz, şi numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe faţa apei.

Cînd văzui aşa, o, frate Belukia, simţii că mi-nţile încep să mi se ducă. Şi, nemaiputîndu-mi stăpîni tulburarea, alergai la havuz şi strigai:

— O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domniţelor!

Cînd mă văzură, scoaseră un țipăt de spaimă și, ieșind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le aruncară peste goliciunea lor. Și zburară în cel mai înalt copac dintre copacii ce adumbreau havuzul, și începură să rîdă privindu-mă.

Atunci eu mă apropiai de copac, ridicai privirile și spusei :

— O, domniţelor, mă rog vouă, spuneți-mi cine sînteți ! Eu sînt Janșaș, fiul regelui Tigmos, stăpînul Kabulului și căpetenia lui Bani-Șalan.

Atunci cea mai tînără dintre cele trei, și chiar aceea ale cărei farmece mă tulburaseră cel mai mult, îmi spuse :

— Sîntem fiicele regelui Nassr, care locuiește în palatul de diamante. Am venit aici ca să ne plimbăm și să ne veselim.

Eu spusei :

— Atunci, o, stăpîna mea, coborîți să vă jucați laolaltă cu mine.

Ea îmi spuse :

— Dar de cînd pot fetele tinere să se joace cu băieții, o, Janșaș ? Ci, de ţii neapărat să mă cunoști mai bine, nu ai decît să mă urmezi la palatul tatălui meu.

Și, spunînd aceste cuvinte, îmi aruncă o privire ce-mi străpunse sufletul ; și plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.

Văzînd așa, deznădăjduit cum nu se mai poate, scosei un țipăt amarnic și căzui fără de simțiri sub copac.

Nu știu cît timp am zăcut așa acolo ; dar, cînd mi-am venit iarăși în fire, bătrînul, căpetenia păsărilor, se afla lîngă mine și îmi stropea fața cu apă de flori. Cînd mă văzu că deschid ochii, îmi spuse :

— Vezi, copile, ce pățești dacă nu mă asculți? Nu ți-am spus eu să nu deschizi ușa de la pavilionul acesta?

Eu, drept orice răspuns, ticluii aceste stihuri:

Mi-e inima răpită
De-o tînără fecioară,
Cu trupul ca un cîntec,
Suavă și ușoară,
Cu mijloc cum nu-i altul
Pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roșii,
Cu un surîs tîrziu,
Fac să se înfioare,
De ciuda lor, pizmașe,
Și pietrele bălașe,
Și trandafirii roșii.
Săgețile din arcul
Sprîncenelor ei reci
Străbat pînă departe
Și lasă răni pe veci.
Frumoaso! nu-i ca tine
O alta. Stingi, zîmbind,
Chiar sfinta frumusețe
Slăvită, de la Ind.

Cînd sfîrșii de rostit stihurile, bătrînul îmi spuse:

— Pricep ce ți s-a întîmplat. Ai văzut tinerele fete-porumbițe care vin să se scalde aici.

Eu strigai:

— Le-am văzut, o, taică al meu, și mă rog ție să-mi spui unde se află palatul în care locuiesc ele împreună cu tatăl lor, regele Nassr?

El răspunse:

— Nu te mai gîndi să te duci acolo, o fiule, căci regele Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor, iar eu tare mă îndoiesc

că are să-ţi deie vreuna din fetele lui de soţie. Îngrijeşte-te mai degrabă să te găteşti a te întoarce în ţara ta. Am să-ţi înlesnesc eu însumi lucrul acesta, dîndu-te în grija păsărilor ce au să vie în curînd să mi se închine şi care au să-ţi slujească de călăuze.

Eu răspunsei :

— Îţi mulţumesc, taică, ci eu n-am să mă mai întorc la părinţii mei, dacă n-am s-o mai pot vedea pe tînăra fată care mi-a vorbit !

Şi, spunînd cuvintele acestea, mă aruncai plîngînd la picioarele bătrînului şi îl rugai să-mi arate prin ce mijloc le pot vedea iarăşi pe tinerele fete-porumbiţe...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi opta noapte

Ea urmă :

...prin ce mijloc le pot vedea iarăşi pe tinerele fete-porumbiţe.

Atunci bătrînul întinse mîna către mine, mă ridică şi îmi spuse :

— Văd că ţi-e arsă inima de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, şi am să-ţi arăt mijlocul de-a o vedea iară. Să te ascunzi, aşadar, pe după aceşti copaci, şi să aştepţi răbdurîu întoarcerea porumbiţelor. Să le laşi să se dezbrace şi să coboare în havuz, şi-atunci, deodată, să te repezi

la mantiile lor de pene și să le înșfaci. Ele atunci au să-ți vorbească tare dulce, au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi și au să te roage fierbinte, spunîndu-ți vorbe cum nu se poate mai drăgălașe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu ferește-te să nu care cumva să te lași înduplecat, căci s-ar sfîrși atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă ! să nu le dai hainele îndărăt cu nici un chip și să le spui : „Tare aș vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aștept pînă ce are să vină șeicul !" Și să aștepți, în adevăr, sosirea mea, spunîndu-le vorbe gingașe ; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc mijlocul de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulțumii din suflet bătrînului ocîrmuitor al păsărilor și alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul său pentru a-și întîmpina supușii.

Șezui acolo multă vreme, așteptînd să se întoarcă fetele. Într-un sfîrșit, auzii niște bătăi de aripi și niște rîsete prin văzduh, și le văzui pe cele trei porumbițe coborînd pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stînga, să vadă de nu cumva le zărise careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două și le spuse :

— Nu socotiți, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină ? Ce s-o fi făcut, oare, tînărul de mai înainte ?

Ci surorile ei spuseră :

— O, Șamsa, nu te mai îngrijora atita și grăbește-te să faci ca noi !

Și tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor și se afundară în apă, albe și goale, ca argintul strălucurat. Și erau ca trei lune oglindite în apă.

Așteptai să înoate pînă la mijlocul havuzului și sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute

ca fulgerul și înșfăcînd mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei țipete de spaimă, și le văzui pe cele trei fete, rușinate că fuseseră prinse în zbenguielile lor, cufundîndu-se în apă cu totul, nelăsînd afară decît capetele și înotînd către mine cu priviri plîngătoare. Ci eu, încredințat că de data aceasta le aveam în mînă, începui să rîd dîndu-mă îndărăt de pe marginea havuzului și fluturînd mantia de pene.

Văzînd așa, tînăra fată care îmi vorbise întîia oară și care se numea Șamsa îmi spuse :

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpînire pe ceea ce nu-i al tău ?

Eu răspunsei :

— O, porumbița mea, ieși din havuz și vino să stăm de vorbă amîndoi.

Ea spuse :

— Tare-aș vrea să stau de vorbă cu tine, o, frumosule flăcău, dar sînt goală cu totul și nu pot să ies din havuz. Dă-mi mantia îndărăt și îți făgăduiesc să ies din apă și să stau de vorbă cu tine.

Eu spusei :

— O, lumină a ochilor mei, o, fruct al inimii mele, de ți-aș da mantia îndărăt ar fi ca și cum mi-aș pune capăt zilelor chiar cu mîna mea. Așa că nu pot să ți-o dau, măcar nu pot să ți-o dau pînă ce n-are să vină aici prietenul meu, șeicul ocîrmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse :

— Fie ! Dar, de vreme ce n-ai luat decît mantia mea, îndepărtează-te oleacă și întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă lași să ies din havuz și să le dai răgaz surorilor mele să se acopere ; iar ele atunci au să-mi împrumute cîteva

pene de-ale lor, ca să-mi ascund ceea ce numai-decît trebuie să ascund.

Iar eu îi spusei :

— *Asta pot să fac.*

Şi mă îndepărtai şi mă aşezai în spatele jeţului de rubin.

Atunci ieşiră din apă întîi cele două surori mai mari şi se îmbrăcară repede cu penele lor ; pe urmă smulseră cîteva dintre penele lor cele mai pufoase şi întocmiră în grabă un soi de şorţuleţ ; *o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din* apă, o încinseră cu acel şorţuleţ şi după aceea mă strigară :

— Acum poţi să vii.

Iar eu alergai dinaintea acelor gazele şi mă aşezai în genunchi la picioarele gingaşei Şamsa şi îi îmbrăţişai picioarele, ţinînd însă strașnic de mantia ei, temîndu-mă ca nu cumva să mi-o ia şi să fugă în zbor. Atunci ea mă ridică şi începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci şi să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă facă să-i dau mantia îndărăt ; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă las înduplecat de dorinţa ei ; şi izbutii s-o aduc pînă la jeţul de rubin în care mă aşezai luînd-o pe genunchii mei.

Văzînd că nu putea să-mi scape, se hotărî într-un sfîrşit să răspundă dorurilor mele. Îşi aruncă braţele împrejurul gîtului meu şi îmi dete sărut pentru sărut şi dezmierdare pentru dezmierdare, în vreme ce surorile ei ne zîmbeau, privind în toate părţile ca să vadă de nu cumva venea cineva.

Pe cînd noi ne aflam în starea aceea, şeicul, ocrotitorul meu, deschise uşa şi intră. Noi atunci ne ridicarăm întru cinstirea lui, îi ieşirăm în întîmpinare şi îi sărutarăm cuviincioşi mîinile. El

ne rugă să ne așezăm și, întorcîndu-se către gingașa Șamsa, îi spuse :

— Sînt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai făcut-o cu acest flăcău. Tatăl său este regele Tigmos, stăpînul Afganistanului. Așa că bine ai face să primești a te uni cu el și să-l hotărăști tot așa și pe regele Nassr, tatăl tău, să-ți dea încuviințarea lui.

Ea răspunse :

— Ascult și mă supun.

Atunci șeicul îi spuse :

— Dacă primești cu adevărat această unire, jură-mi și făgăduiește-mi că ai să-i fii credincioasă soțului tău și că n-ai să te desparți de el niciodată.

Și frumoasa Șamsa se ridică numaidecît și făcu jurămîntul cerut, dinaintea preacinstitului și bătrînului șeic. Atunci el ne spuse :

— Să-i mulțumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Și facă el să fiți fericiți. Iată, chem asupra voastră a amîndorura binecuvîntarea lui. Puteți acum să vă iubiți în voie. Iar tu, Janșaș, poți să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Și, după ce rosti cuvintele acestea, șeicul ne duse într-o sală în care se aflau niște saltele acoperite cu covoare, precum și niște tablale pline cu poame frumoase și cu alte lucruri alese. Iar Șamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta și să-l înștiințeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălașă și vru să curețe cu mîna ei poamele și să le împartă cu mine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaizeci și noua noapte

Ea urmă :

...să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm laolaltă, îmbrățișați, peste măsură de fericiți.

Dimineața, Șamsa se deșteptă înaintea mea. Se îmbrăcă în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi și îmi spuse :

— E vremea să mergem la Palatul de Diamante, la regele Nassr, tatăl meu. Grăbește, dar, și-mbracă-te.

Eu o ascultai numaidecît și, cînd fusei gata, ne duserăm să-i sărutăm mîinile șeicului ocîrmuitor al păsărilor și îi mulțumirăm din tot sufletul. Atunci Șamsa îmi spuse :

— Acum suie-te pe umerii mei și ține-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sînt hotărîtă să merg cît pot de iute.

Și mă luă pe umerii ei și, după cel din urmă bun-rămas de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuțeala fulgerului și nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea Palatului de Diamante. Și de acolo ne îndreptarăm încetișor către palat, în vreme ce ginni slujitori, puși de rege, alergau să vestească sosirea noastră.

Regele Nassr, tatăl gingașei Șamsa și stăpînul ginnilor, fu cuprins de o bucurie de nespus cînd mă văzu. Mă luă în brațe și mă strînse la pieptul său. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu o minunată haină de sărbătoare, îmi puse pe cap o cunună făcută dintr-o singură piatră de diamant, apoi mă duse în fața reginei, mama soției mele,

care îmi mărturisi mulțumirea ei și o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dădu apoi fiicei sale o sumedenie de nestemate, de care palatul era plin, și porunci să fim duși amîndoi la hammam, unde fuserăm spălați și parfumați cu apă de trandafiri, de mosc, de ambră și de uleiuri înmiresmate, care ne înviorară ca prin farmec. După care se deteră în cinstea noastră ospețe ce ținură treizeci de zile și treizeci de nopți în șir.

Atunci eu îmi mărturisii dorința de a o înfățișa și eu la rîndu-mi pe soția mea părinților mei, în țara mea. Iar regele și regina, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduiră dorința mea, dar mă puseră să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă, regele puse să se facă un jeț de o lățime și de o lungime atîta de mare încît putea cuprinde pe treptele lui două sute de ginni bărbați și două sute de ginni femei. Noi doi ne suirăm în jeț, iar cele patru sute de ginni bărbați și femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, ședeau în picioare pe trepte, în vreme ce o întreagă oaste alcătuită din alți ginni slujeau de purtători ai jețului. După ce ne luarăm și cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jețului se ridicară în văzduh cu jețul și porniră să lunece peste pămînt atîta de iute încît în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Și ajunserăm fără de nici un necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Cînd tatăl meu și mama mea mă văzură sosind, după o lipsă ce le răpise orice nădejde de a mă mai vedea vreodată, și după ce se săturară s-o privească pe soția mea și aflară cine era și în ce împrejurări mă însurasem cu ea, fură peste măsură de fericiți și plînseră din suflet sărutîndu-mă

și sărutînd-o și pe multiubita mea Șamsa. Ba biata maică-mea fu atîta de tulburată încît căzu la pămînt fără de simțire și nu-și veni în fire decît cu ajutorul apei de trandafiri adusă de soția mea Șamsa.

După toate ospețele și după toate darurile împărțite cu prilejul sosirii și al nunții noastre, tatăl meu o întrebă pe Șamsa :

— Ce lucru aș putea face, o, fiica mea, care să-ți fie pe plac ?

Iar Șamsa, care nu era deloc pretențioasă, răspunse :

— O, preafericitule rege, nu rîvnesc decît să avem un pavilion al nostru, în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Și regele, tatăl meu, dete numaidecît poruncile cuvenite, și peste un răstimp destul de scurt avuserăm pavilionul nostru și grădina noastră, unde trăirăm peste măsură de fericiți.

După un an petrecut în felul acesta în mijlocul unui potop de desfătări, soția mea Șamsa vru să vadă iar pe tatăl și pe mama ei în Palatul de Diamante, și îmi aduse aminte de făgăduiala ce o făcusem de a merge în fiecare an să petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei s-o supăr, căci o iubeam tare mult ; ci, vai ! nenorocirea trebuia să se abată asupra capetelor noastre din pricina acestei călătorii blestemate.

Ne așezarăm, așadar, în jețul purtat de ginnii ce ne slujeau, și călătorirăm cu mare spor, străbătînd în fiecare zi o întindere de o lună de cale, și poposind, seara, în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne hodinim. Or, într-o zi, poposirăm chiar în locul acesta de-aici, să ne petrecem noaptea, și soția mea Șamsa vroi să meargă să se scalde în apa acestui rîu ce curge

pe dinaintea noastră. Făcui tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii și de răul ce ar putea veni de aci ; nu vroi să mă asculte și luă cîteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcară pe țărm și intrară în apă, unde Șamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hîrjoneau acolo și se jucau între ele, cînd deodată Șamsa scoase un țipăt de durere și se prăbuși în brațele roabelor sale ; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă și s-o aducă pe mal. Ci cînd vrusei să-i vorbesc și s-o îngrijesc, ea era moartă. Și roabele îmi arătară pe călcîiul ei urma mușcăturii unui șarpe de apă.

Cînd văzui așa, mă prăbușii la pămînt fără de simțire. Și atîta de mult timp rămăsei așa, că toți mă socotiră și pe mine mort. Ci, vai ! eu aveam să rămîn în viață după Șamsa, ca s-o jelesc și să-i întocmesc mormîntul pe care-l vezi. Iar celălalt mormînt este chiar mormîntul meu, pe care l-am zidit alături de mormîntul sărmanei mele preaiubite. Și acum îmi trec viața în lacrimi și în aceste amintiri grele, așteptînd clipa cînd voi adormi alături de soția mea Șamsa, departe de regatul meu pe care l-am dat uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în adăpostul acesta singuratic al morții.

După ce frumosul flăcău trist sfîrși de povestit lui Belukia povestea sa, își ascunse fața în mîini și începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse :

— Pe Allah ! o, frate al meu, povestea ta este atîta de uluitoare și de nemaipomenită, încît mi-am uitat pînă și de cele ce am pățit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin niște minu-

năţii de întîmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, frate al meu, şi îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezecea noapte

Ea urmă :

...îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării.

Mai stătu cu el vreme de un ceas, încercînd să-l hotărască a-l însoţi în împărăţia lui, spre a schimba aerul şi priveliştea ; ci zadarnic.

Atunci fu nevoit să-l lase, în adevăr, de teamă să nu-l supere şi, după ce îl îmbrăţişă şi îi mai spuse cîteva vorbe de mîngîiere, porni la drum către cetatea sa de scaun, unde ajunse fără de nici un necaz, după ce lipsise cinci ani.

Şi de-atunci nu mai am nici o ştire despre el ! Şi, de altminteri, acuma, că eşti tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul uitării pe acel tînăr rege Belukia, pe care am nădăjduit pînă astăzi să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăseşti aşa de repede şi chiar gîndesc să te păstrez la mine ani lungi, nelăsînd să duci lipsă de nimic, n-avea îndoială. De altminteri, mai am încă atîtea întîmplări minunate să-ţi povestesc, încît cea a regelui Belukia şi a frumosului flăcău trist au să ţi se pară nişte biete întîmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ţi dau numaidecît o dovadă

de binele pe care ți-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mîncat și de băut, și cum stau gata să-nceapă a ne cînta, ca să ne farmece și să ne odihnească sufletul pînă dimineață !

Cînd regina Yamlika, domnița de sub pămînt, isprăvi de povestit tînărului Hassib, fiul lui Danial cel învățat, povestea lui Belukia și a tînărului flăcău trist, și după ce zaiafetul și cîntecele și dănțurile femeilor-șarpe luară sfîrșit, adunarea se ridică, și se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tînărul Hassib, care își iubea nespus de mult mama și soția, răspunse :

— O, regină Yamlika, eu nu sînt decît un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viață plină de desfătări ; am însă acasă o mamă și o soție. Și nu pot, pe Allah ! să le mai las să mă aștepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, așadar, să mă întorc la ele, altminterea de bunăseamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viața mea că n-am putut să ascult și celelalte povești cu care tu ai de gînd să mă fericești în timpul șederii mele în împărăția ta.

La aceste cuvinte, regina Yamlika înțelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, și îi spuse :

—Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lîngă mama și lîngă soția ta, măcar că mă întristează nespus despărțirea de un ascultător atît de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ți cer decît un jurămînt, fără de care mi-ar fi cu neputință să te las să pleci. Trebuie să-mi făgăduiești că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viața ta. Altminteri, are

să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu-ți pot spune mai mult.

Tînărul Hassib, pe care cererea aceasta îl uluí cu totul, nu vru s-o supere pe regina Yamlika și îi făcu jurămîntul cerut, legîndu-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viața lui. Atunci regina Yamlika, după ce își luă rămas bun de la el, porunci unei femei-șarpe să-l însoțească pînă la ieșirea din împărăția ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă părăginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcașul cel de sub pămînt.

Soarele amurgea în zare cînd Hassib ajunse pe ulița lui și bătu la ușa casei sale. Maică-sa veni să deschidă și, cînd îl cunoscu, scoase un țipăt lung și se aruncă în brațele lui, plîngînd de bucurie. Iar soția lui, la rîndu-i, auzind acel țipăt, alergă la ușă, îl cunoscu și ea și îl salută cuviincioasă, sărutîndu-i mîinile. După care intrară în casă și se lăsară în voie cuprinși de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru veşti despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăși, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi povesti cum aceștia veniseră și-i aduseseră știrea morții lui în colții unui lup, cum ei ajunseseră negustători bogați și stăpîni cu multe averi și prăvălii mari, și cum cu fiecare zi văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă și îi spuse mamei sale :

— Mîine să te duci la ei în suk, să-i strîngi la un loc pe toți și să le dai vestea că m-am întors, spunîndu-le că aș fi tare mulțumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă așa, iar tăietorii de lemne, aflînd vestea, se schimbară la chip și răspunseră că ascultă și că se supun în ce privește întîmpinarea de bun-venit. Pe urmă se sfătuiră între ei și hotărîră să orînduiască lucrurile cît mai bine. Mai întîi îi deteră mamei lui Hassib mătăsuri și stofe frumoase, și o însoțiră pînă acasă, înțelegîndu-se ca fiecare să-i dea lui Hassib jumătate din ceea ce stăpîneau ei ca averi, ca robi și ca bogății.

Ajungînd lîngă Hassib, îl salutară și îi sărutară mîinile. Pe urmă îi înfățișară darurile lor, rugîndu-l să le primească și să uite greșala ce-o săvîrșiseră față de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze dușmănie, primi darurile și spuse :

— Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și nimica n-ar fi putut opri să se întîmple ceea ce trebuia să se întîmple.

Atunci ei își luară rămas bun de la el, încredințîndu-l de recunoștința lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un om bogat, și se așeză în suk ca negustător, deschizînd o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducîndu-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin fața hammamului așezat la intrarea sukului. Or, stăpînul hammamului tocmai sta și se răcorea dinaintea ușii lui și, văzîndu-l pe Hassib, îl salută și îi spuse :

— Fă-mi cinstea și intră în hammamul meu. Nu te-am avut nici măcar o dată ca muștеriu, niciсînd. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai așa, pentru plăcerea mea, iar masagiii au să te frece cu o mănușă nouă de iarbă de mare și au să te săpunească strașnic cu niște mănunchiuri de lifă de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-și de jurămîntul făcut, răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu pot primi poftirea ta, o, șeicule ! căci am făcut jurămînt să nu intru niciodată într-un hammam.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și una noapte

Ea urmă :

...am făcut jurămînt să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele acestea, stăpînul hammamului, care nu putea să creadă într-un asemenea jurămînt, din pricină că nici un bărbat, fie și cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată cînd face treaba obișnuită cu soția lui, se minună :

— De ce nu vrei să primești, o, stăpîne al meu ? Pe Allah ! jur, la rîndu-mi, că dacă mai stărui în hotărîrea ta, eu am să mă despărțesc pe dată de cele trei soții ale mele. Jur de trei ori pe legea despărțeniei !

Ci întrucît Hassib, în ciuda acelui jurămînt atît de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpînul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugîndu-l fierbinte să nu-l silească să-și îndeplinească jurămîntul ; și îi săruta picioarele plîngînd și îi spunea :

— Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta ta, și toate urmările ei.

Și toți trecătorii ce se strînseseră împrejurul lor, aflînd despre ce este vorba și auzind de jurămîntul de despărțenie, începură și ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o baie fără să-i ceară nici o plată. Pe urmă, văzînd zădărnicia vorbelor lor, se hotărîră cu toții să-l ia cu de-a sila, îl înșfăcară pe Hassib și îl duseră, cu toate urletele lui năprasnice, în lăuntrul hammamului, îl despuiară de haine, îi turnară toți de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă pe trup, îl frecară, îl masară, îl săpuniră, îl șterseră și îl învăluiră în ștergare calde, și îi înfășurară capul cu un mare șal, frumos tivit și înflorat. Pe urmă, stăpînul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzînd că fusese dezlegat de jurămîntul lui de despărțire, îi aduse lui Hassib o ceașcă de sorbet înmiresmat cu ambră, și îi spuse :

— Fie-ți baia ușoară și binecuvîntată ! Iar băutura aceasta răcorească-te așa cum m-ai răcorit tu pe mine !

Ci Hassib, pe care toate astea îl umpleau de o spaimă tot mai mare, nu știa de trebuie să se lepede ori să primească această din urmă cinstire, și se pregătea să răspundă, cînd deodată hammamul fu năpădit de străjerii regelui, care se repeziră la el și îl înșfăcară așa cum era, în găteala lui de la baie. Și, cu toate strigătele și împotrivirea lui, îl duseră la palatul regelui și îl deteră pe mîna marelui vizir, care îl aștepta la ușă, peste măsură de nerăbdător.

Marele vizir, la vederea lui Hassib, fu bucuros cum nu se mai poate, îl întîmpină cu cele mai vădite semne de cinstire și îl rugă să-l însoțească

la rege. Și Hassib, hotărît acuma să-și lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea regelui, într-o sală în care se aflau, rînduiți după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaipi dintre cei mai de frunte, și două mii de gîzi cu spadele la brîu, neașteptînd decît un semn ca să reteze capetele. Cît despre rege, acesta ședea culcat pe un pat mare de aur și părea că doarme, cu capul și cu fața acoperite de un șal de mătase.

Văzînd acestea toate, înfricoșatul Hassib se simți că moare și se prăbuși la picioarele patului domnesc, mărturisind în fața tuturor că nu este el vinovat. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire și îi spuse :

— O, fiu al lui Danial, așteptăm de la tine să-l scapi pe regele nostru Karazdan. Fața și trupul lui sînt acoperite de o lepră rămasă pînă acuma fără leac. Și ne-am gîndit la tine, ca să-l lecuiești, căci tu ești fiul învățatului Danial.

Și toți cei de față, valiii, curtenii, musaipii și gîzii strigară de-a valma :

— Numai de la tine așteptăm vindecarea regelui Karazdan !

La cuvintele acestea, buimăcitul Hassib își zise : „Pe Allah ! ei mă cred mare învățat". Pe urmă îi spuse marelui vizir :

— Sînt, în adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sînt decît un neștiutor. Am fost dat la școală și n-am învățat nimic ; au vrut să mă învețe medicina, dar după o lună s-au lăsat păgubași, văzînd proasta înzestrare a minții mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un măgar și niște frînghii și m-a făcut tăietor de lemne. Și asta-i singura mea meserie și tot ce știu.

Dar vizirul îi zise :

— Degeaba, o, fiu al lui Danial, îți mai ascunzi tu priceperea. Știm foarte bine că de-am vîntura noi Răsăritul și Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse :

— Păi cum aș putea eu, o, vizirule plin de înțelepciune, să-l vindec, cînd habar n-am nici de boli, nici de leacuri ?

Vizirul răspunse :

— O, tinere, degeaba mai tăgăduiești. Știm cu toții că vindecarea regelui stă în mîinile tale.

Hassib ridică mîinile spre cer și întrebă :

— Cum așa ?

Vizirul spuse :

— Da, de bunăseamă ! poți să izbutești această vindecare, căci tu o cunoști pe domnița de sub pămînt, regina Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemîncate ori folosit ca balsam, lecuiește bolile cele mai de nevindecat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și doua noapte

Ea urmă :

...lecuiește bolile cele mai de nevindecat.

Auzind aceste cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam și încercă să tăgăduiască. Strigă, dar :

— N-am văzut niciodată acel lapte și habar n-am cine este domnița Yamlika. Acuma aud întîia oară numele ăsta.

Vizirul zîmbi și zise :

— Dacă tăgăduiești, am să-ți dovedesc că tăgada nu-ți poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la regina Yamlika. Or, toți cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră pe pîntece. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus aceasta. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Danial, pielea de pe pîntecele acelora care au fost la regina Yamlika nu se face neagră decît după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pîntecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pîntecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduiești tu acuma.

Și, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi dete la o parte ștergarele ce-l înfășurau și îi lăsă pîntecul gol. Și pîntecul era negru ca pîntecul unui bivol.

Cînd văzu așa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simțire ; pe urmă îi veni un gînd și spuse vizirului :

— Trebuie să-ți mărturisesc, o, stăpîne al meu, că eu m-am născut cu pîntecele negru.

Vizirul zîmbi și zise :

— Nu era așa cînd ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înșele pe domnița de sub pămînt dînd în vileag lăcașul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi gîzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum

era, și începură să-i tragă pe tălpile de la picioare niște lovituri atît de amarnice și atîta de dese, încît ar fi murit, de nu s-ar fi hotărît să strige cerînd iertare și mărturisind adevărul.

Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ștergarele cu care Hassib era înfășurat la sosire să fie schimbate cu o minunată mantie de sărbătoare. După care îl duse el însuși în curtea palatului, unde îi dete să încalece pe cel mai frumos cal din grajdurilor domnești, încălecă și el pe un alt cal și, însoțiți amîndoi de un mare alai, porniră la drum spre casa părăginită pe unde Hassib ieșise de la regina Yamlika.

Acolo vizirul, care învățase din cărțile de știință vrăjile, începu să ardă mirodenii și să rostească vorbele pentru deschiderea porților, în vreme ce Hassib, la rîndu-i, urmînd porunca vizirului, o rugă fierbinte pe regină să i se arate. Și, deodată, se stîrni un cutremur ce-i prăbuși la pămînt mai pe toți cei de față, și se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsînd flăcări, regina cea cu fața de aur, Yamlika.

Îl privi pe Hassib cu ochi plini de mustrare și îi spuse :

— O, Hassib, așa îți ții tu jurămîntul pe care mi l-ai făcut ?

Și Hasib strigă :

— Pe Allah ! o, regină, păcatul este al vizirului, care era să mă ucidă sub lovituri !

Ea spuse :

— Știu. Și de aceea nici nu vreau să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici, și m-au silit și pe mine să ies din locuința mea, pentru lecuirea regelui. Și vii să-mi ceri lapte pentru a săvîrși vindecarea aceasta. Am să-ți dăruiesc ceea ce îmi ceri, în

amintirea găzduirii pe care ți-am dat-o și a luării aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcănașe cu laptele meu. Ca să izbîndești vindecarea regelui, trebuie să te învăț cum să le folosești. Vino, dar, mai aproape.

Hassib se apropie de regină, care îi spuse în șoaptă, așa ca să nu fie auzită decît de el:

— Unul dintre borcănașe, însemnat cu o dungă roșie, slujește la vindecarea regelui. Celălalt, însă, este menit vizirului care a pus să fii ciomăgit. Așa că, după ce vizirul are să vadă vindecarea regelui, o să vrea să bea și el din laptele meu, ca să se ferească de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcănaș.

Pe urmă, regina Yamlika îi dete lui Hassib cele două borcănașe cu lapte și pieri pe loc, în vreme ce pămîntul se închise iarăși peste ea și peste balaurii care o purtau.

Cînd Hassib ajunse la palat, făcu întocmai cum îi arătase regina. Se apropie, așadar, de rege, și îi dete să bea din borcănașul cel însemnat cu dungă roșie. Și regele, cum bău din acel lapte de fecioară, începu să asude din tot trupul și, în cîteva clipe, toată pielea lui atinsă de lepră începu să cadă bucăți-bucăți și, pe măsură ce cădea, în locul acela creștea o piele curată și albă ca argintul. Și se vindecă pe dată. Ci vizirul vru și el să bea din acel lapte al domniței de subpămînt, luă celălalt borcănaș și îl goli dintr-o sorbitură. Și îndată începu să se umfle puțin cîte puțin. Și ajunse mare cît un elefant, plezni deodată din toată pielea lui și muri pe loc. Și se grăbiră să-l ducă și să-l îngroape.

Iar regele, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să se așeze lîngă el, îi mulțumi din tot sufletul și îl numi mare vizir, în locul celui ce

murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-o mantie de fală, împodobită cu nestemate, și puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dete în dar trei sute de mameluci, și trei sute de fecioare drept cadîne, afară de trei domnițe de sînge regesc care, laolaltă cu soția lui, făceau astfel patru soții legiuite. Îi mai dete și trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catîri, trei sute de cămile și o sumedenie de vite : bivoli, boi și oi.

După care, toți musaipii, toți curtenii și toți mai-marii împărăției, urmînd porunca regelui care le spuse : „Cel care mă cinstește pe mine îl cinstește și pe el !", se apropiară de Hassib și îi sărutară mîna, unul după altul, mărturisindu-i supunere și încredințîndu-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpînire palatul vizirului de dinaintea lui și se mută în el cu mama, cu soțiile și cu cadînele lui. Și trăi așa în fală și bogăție ani mulți, avînd vreme să învețe și a citi și a scrie.

După ce Hassib învață să citească și să scrie, își aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învățat și se simți ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrînul îi lăsase ca moștenire cărțile și scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse :

— Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hîrtiile lui și toate scrierile, și nu ți-a lăsat drept moștenire decît o foaie mică de hîrtie, pe care m-a însărcinat să ți-o înmînez atunci cînd ai să-ți mărturisești o asemenea dorință !

Și Hassib spuse :

— Tare aș dori s-o am, căci vreau să învăț acum tot ce este de trebuință spre a cîrmui mai bine treburile împărăției !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și treia noapte

Ea urmă :

...spre a cîrmui mai bine treburile împărăției.

Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care își ascunsese giuvaierurile foaia cea mică de hîrtie, singura diată a învățatului Danial, și veni să i-o înmîneze lui Hassib, care o luă și o despături. Și el citi aceste simple cuvinte : *„Orice știință este deșartă, căci vin vremile cînd alesul lui Allah are să arate oamenilor izvoarele înțelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el și cu tovarășii lui și cu drepteredincioșii lui fie pacea și binecuvîntarea pînă la sfîrșitul veacurilor !"*

Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, și a reginei Yamlika, domnița de sub pămînt. Ci Allah este mai știutor !

După ce Șeherezada isprăvi de povestit această minunată poveste, spuse :

— Şi-acum, o, preafericitule rege, am să-ţi povestesc cîteva istorioare, taman cît să treacă noaptea. Pe urmă, singur Allah e atoateştiutor!

Iar regele Şahriar întrebă:

— Da' cum ai să faci ca să-mi găseşti o poveste şi scurtă şi veselitoare totodată?

Şeherezada surîse şi zise:

— O, preafericitule rege, chiar acestea-s poveştile pe care le ştiu eu cel mai bine. Aşa că am să-ţi povestesc pe dată cîteva istorioare alese din *Florile hazului* şi din *Grădina snoavelor*. Şi pe urmă vreau să mi se taie capul.

Şi numaidecît începu să povestească.

FLORILE HAZULUI ŞI GRĂDINA SNOAVELOR

AL-RAŞID ŞI ŞEICUL CEL CU OCHII BOLNAVI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că Harun Al-Raşid, califul, aflîndu-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli măria ta acum, a ieşit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luînd cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak şi pe poetul Abu-Nuwas.

Pe cînd se plimbau ei aşa, iar califul rămînea cu privirile mohorîte şi cu buzele strînse pungă, iată că tocmai trecea pe drum un şeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar şi îi spuse :

— Întreabă-l pe şeicul ăsta unde se duce !

Şi Giafar, care nu ştia ce să mai născocească spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecît să-l înveselească pe seama şeicului ce-şi vedea liniştit de drum lăsînd să se legene în voie funia pe gîtul blîndului său măgăruş. Se apropie, aşadar, de şeic şi îi spuse :

— De unde şi încotro mergi aşa, o, preacinstite ?

Șeicul răspunse :

— Către Bagdad, și vin de la Bassra, locul meu de baștină.

Giafar întrebă :

— Și pentru care pricină faci un drum atît de lung ?

El răspunse :

— Pe Allah ! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei !

Giafar spuse :

— Norocul și tămăduirea sînt în mîinile lui Allah, o, șeicule. Dar ce mi-i da dacă, scăpîndu-te de atîtea căutări și de atîtea cheltuieli, ți-aș spune, aci pe loc, un leac în stare să-ți tămăduiască ochii numai într-o noapte ?

El răspunse :

— Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif și către Abu-Nuwas, făcîndu-le cu ochiul ; pe urmă îi spuse șeicului :

— Dacă-i așa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăț să faci, căci lucru-i ușor. Ia trei uncii de suflare de vînt, trei uncii de sclipire de soare, trei uncii de lucire de lună și trei uncii de lumină de lampă ; amestecă-le cu grijă într-o piuliță fără fund și lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni și să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vîntului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata și nu mai trebuiește decît să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintîi, folosind de fiecare dată cît poți lua între degete de trei ori,

și-apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah !

Auzind asemenea vorbe, șeicul, în semn de mulțumire și de cinstire, se aplecă înainte, lipindu-și pîntecele de spinarea măgarului, în fața lui Giafar și, deodată, scoase o bubuitură năpraznică, urmată de două pîuituri lungi, și îi spuse lui Giafar :

— Grăbește-te, o, doftorule, și prinde-le pînă n-apucă să se împrăștie. Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulțumire pentru leacul tău vîntuit ; ci, cum m-oi întoarce în țara mea, de-o vrea Allah, am să-ți trimit în dar o roabă cu un dos numai crețuri, ca o smochină uscată. Și care atîta are să te desfete, de-ai să-ți dai și sufletul ; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atîta de îndurerată și atîta de tulburată, încît, bocindu-te, n-o să se mai poată ține, și-are să te fleșcăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu !

Și șeicul își îndemnă liniștit măgarul și își văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zgudu-indu-se tot de rîs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, și pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Cînd auzi năzbîtia aceasta, regele Șahriar se înseninâ deodată și îi spuse Șeherezadei :

— Grăbește-te, Șeherezada, și mai povestește-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atît de hazlie !

Iar micuța Doniazada strigă :

— O, Șeherezada, surioara mea, ce gingașe și ce gustoase sînt vorbele tale !

Atunci, după o scurtă tăcere, ea spuse :

COPILANDRUL ȘI DASCĂLUL SĂU

Se povestește că vizirul Badreddin, ocîrmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumusețe atîta de fără de asemuire încît, la ivirea lui, și bărbații și femeile se opreau să-și scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întîmple băiatului vreo pățanie, îl ținea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor și nu-l lăsa să se adune cu băieții de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la școală, gîndind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un preacinstit și cucernic șeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, și i-l dete în seamă. Iar șeicul se ducea în fiece zi la elevul lui, cu care se închidea cîteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecțiile lor.

După un oarecare timp, frumusețea și farmecele băiatului nu întîrziară să-și arate puterea asupra șeicului, care pînă la urmă începu să-și simtă sufletul, la vederea acestuia, cîntînd din toate păsărelele lui.

Și-așa, nemaiștiind ce să facă spre a-și potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtășească și băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioșat foarte, îi spuse :

— Vai ! știi bine că eu am mîinile legate și că toate mișcările mele sînt vegheate de fratele meu !

Șeicul suspină și spuse :

— Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine !

Copilandrul răspunse :

— Dacă zilele îmi sînt vegheate, cum nu mi-ar fi nopțile ?

Șeicul răspunse :

— Știu și eu bine ! Ci terasa casei mele se află aproape de terasa casei în care ne aflăm acum, și nu ți-ar fi greu, după ce fratele tău s-o culca, să te urci tiptil acolo, de unde te-aș ajuta să sari peste ziduleţul despărţitor, pe terasa mea, unde nimeni n-ar mai veni să ne vegheze !

Băiatul primi cele spuse și zise :

— Ascult și mă supun.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Iar regele Șahriar își zise : „N-am s-o omor, de bună seamă, pînă ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat și dascălul lui !"

Așa încît, în cea de a trei sute șaptezeci și cincea noapte

Șeherezada urmă :

...Ascult și mă supun.

Și, cînd se lăsă noaptea, băiatul se prefăcu că doarme. Și, după ce vizirul se duse în odaia sa, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul lui, șeicul, îl luă numaidecît de mînă și-l trase repede pe terasă, unde îi așteptau rînduite frumos cupele pline și fructele. Se așezară, așadar, pe pătura albă, în lumina lunii și, vrăjiți de simțire și de seninul nopții minunate, începură să cînte și să bea, sub dulcea strălucire a nopții.

Pe cînd îşi petreceau ei vremea aşa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gîndul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, şi rămase tare nedumerit cînd nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa şi, pînă la urmă, se sui şi pe terasă şi se apropie de zidul despărţitor : îi văzu atunci pe fratele său şi pe şeic, cu paharele în mînă, stînd şi cîntînd unul lîngă altul. Ci şeicul apucă să-l zărească de departe apropiindu-se şi, cu o dibăcie desăvîrşită, întoarse cîntarea pe care tocmai o cîntau, ticluind numaidecît, pe aceeaşi melodie, aceste stihuri :

Beau pentru el un vin înmiresmat
Înmiresmat de mierea gurii lui.
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sîlhui.

Cum să-i spun, dacă, fericiţi, părinţii,
Lui frate-său, — uite-i lumina feţii ! —
Nume i-au dat : Lună-Plină-a-Credinţii?...
Să-i spun deci : Lună-Plină-a-Frumuseţii !

Cînd vizirul Badreddin auzi aceste stihuri ce cuprindeau acea laudă gingaşă în privinţa sa, cum era om simţitor şi bine crescut, şi cum de altminteri nici nu vedea petrecîndu-se nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunîndu-şi : „Pe Allah ! n-am să le tulbur petrecerea !“ Iar cei doi petrecură într-o desăvîrşită fericire.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada se opri o clipă şi pe urmă spuse :

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, și i-a spus :

— O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsat de nesomn și tare aș vrea să mi-l simt ușurat !

Giafar răspunse :

— O, emire al dreptelor dincioșilor, am un prieten numit Ali persanul, care are în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele și să potolească gîndurile mohorîte.

Al Rașid răspunse :

— Atunci, adu-mi-l numaidecît pe prietenul tău !

Și Giafar îl aduse numaidecît dinaintea califului pe Ali persanul și îi spuse :

— Ascultă, Ali ! Tu știi poveștî în stare să alunge grijile și amarul. Vreau să ne povestești o poveste de-acestea.

Ali persanul răspunse :

— Ascult și mă supun. Ci nu știu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei !

Al-Rașid spuse :

— Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat și tu parte.

Atunci Ali persanul spuse :

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vînzînd și cumpărînd, cînd un kurd veni să cumpere nu mai știu ce ; deodată, înșfăcă un săculeț ce se afla pe tejgheaua mea și, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al

lui de cînd lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliță, îl înhățai de pulpana mantiei și îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul ; el însă ridică din umeri și îmi spuse :

— Sacul ăsta ? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el !

Eu atunci, simțind că mă înnăbuș, strigai :

— O, musulmanilor ! scăpați-mi bunul din mîinile păcătosului ăstuia !

La strigătele mele, întregul suk se strînse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc și să mă plîng cadiului numaidecît. Făcui așa, și ei mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi și pe kurd, hoțul sacului.

Cînd ajunserăm în fața cadiului, rămaserăm amîndoi cuviincioși în picioare dinaintea lui, și el începu prin a ne întreba :

— Care dintre voi face plîngerea și pentru ce se plînge ?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă cîțiva pași și răspunse :

— Allah ocrotească-l pe stăpînul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, și iacătă că l-am găsit pe taraba din fața prăvăliei acestui om !

Cadiul îl întrebă :

— Cînd l-ai pierdut ?

El răspunse :

— Pe ziua de ieri ! Și, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm toată noaptea.

Cadiul îl întrebă :

— Atunci, ia să-mi înșiri toate lucrurile care se află în el.

Și kurdul, fără să șovăiască o clipă, spuse :

— În sacul meu, o cadiule, stăpîne al nostru, se află două borcănașe de cleștar pline cu kohl, două

beţigaşe de argint pentru întins kohlul, o batistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi viţei, o oaie cu mieii ei, o cămilă şi doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pînză verde, o codoaşă ştirbă, un băiat şi sora lui, şi o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine şi mă întrebă :

— Şi tu ce ai de răspuns ?

Eu, o, emire al dreptcredincioşilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă şi răspunsei :

— Allah înalţe-l şi cinstească-l pe stăpînul nostru cadiul ! Eu ştiu că în sacul meu se află un iatac părăginit, o casă fără bucătărie, o şcoală de băieţi, un bîrlog de tîlhari de teapa kurzilor, o bîtă de cioban, cinci băieţi drăgălaşi, douăsprezece fete fecioare şi o mie de căpetenii de caravane, gata să

pună mărturie că sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el.

Cînd kurdul auzi răspunsul meu, strigă văicărindu-se :

— O, stăpîne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al meu este cunoscut și răscunoscut, și toată lumea știe că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăți întărite, un alambic de alchimist, o iapă și doi mînji, un băiat stricat și doi codoși, un căpitan de navă, un preot creștin, și un cadiu și doi martori, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu !

Cadiul, la aceste cuvinte, fără a se tulbura, se întoarse către mine și mă întrebă :

— Ce ai de răspuns la toate astea ?

Eu, o, emire al dreptcredincioșilor, mă simțeam pleznind de mînie. Ci tot înaintai cîțiva pași și răspunsei cu toată liniștea de care mai eram în stare :

— Allah lumineze și întemeieze judecata stăpînului nostru cadiul ! Trebuie să adaug că în acest sac, ca dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, un leac împotriva durerilor de cap, niște filtre și niște farmece, o mie de berbeci deprinși să se bată în coarne, niște bărbați dedați femeilor, niște stricați, niște umbre și niște năluci, niște proaspeți căsătoriți, cu toată nunta, douăsprezece vînturi puturoase, tot atîtea fîsîieli fără miros, o nevastă ieșind din hammam, douăzeci de cîntărețe, cinci roabe abisinience frumoase, trei indience, patru grecoaice, cincizeci de turcoaice, șaptezeci de persience, patruzeci de caşmirience, optzeci de kurde, tot atîția chinezi, nouăzeci de georgieni, toată țara Irakului, Raiul pămîntesc, un cui, un negru cîntînd din clarinet, douăzeci de dansatoare, palatul lui Khosru-Anușirwan și cel al lui Soli-

man, toate pămînturile cuprinse între Balkh și Ispahan, Indiile și Sudanul, Bagdadul și Khorassanul ; mai cuprinde, pe deasupra — Allah apere-i zilele stăpînului nostru cadiul ! — un giulgiu, un sicriu și un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu n-o să recunoască dreptul meu și să judece că sacul acesta este sacul meu !

Cînd cadiul auzi toate astea, ne privi și îmi spuse :

— Pe Allah ! sacul acesta este Valea-Zilei-Judecății !

Și numaidecît, ca să vadă adevărul spuselor noastre, puse să se deschidă sacul, de față cu martorii. În el se aflau cîteva coji de portocală și niște sîmburi de măsline.

Eu, atunci, îi mărturisii năucit cadiului că sacul acela era sacul kurdului, dar că sacul meu pierise !

Și mă cam dusei.

Cînd califul Harun Al-Rașid auzi această poveste, se prăvăli pe spate în hohote de rîs, și-i dete un dar măreț lui Ali persanul. Și în noaptea aceea dormi adînc pînă dimineața.

Pe urmă, Șeherezada adăugă :

— Dar, o, preafericitule rege, nici una dintre aceste snoave nu face cît aceea în care două femei vroiau să știe dacă este mai bine în dragoste să-ți alegi un flăcău tînăr sau un bărbat copt !

CE SĂ ALEGI ?
UN FLĂCĂU TÎNĂR SAU UN BĂRBAT COPT ?

Snoava aceasta este povestită de Abul-Aina, care spune :

— Stam într-o seară pe terasa casei mele, ca să mă mai răcoresc, cînd auzii niște femei vorbind pe terasa de-alături. Femeile care vorbeau erau cele două soții ale vecinului meu. Fiecare dintre ele avea cîte un drăguț, care le aducea alte răsfățuri decît boșorogul lor de soț. Drăgușul uneia era un flăcău frumos, încă fraged și cu buzele și obrajii rumeni, abia acoperiți cu umbra unui puf ; pe cînd drăgușul celeilalte era un bărbat copt și împodobit cu o barbă mare și deasă. Or, cele două vecine ale mele, neștiind că sînt ascultate, tocmai vorbeau despre meritele fiecăruia dintre drăguții lor. Una spunea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...Una spunea :

— O, soro, cum faci tu de poți să rabzi barba drăgușului tău, cînd îți zgîrie pieptul ; ori mustața, cînd îți înțeapă obrajii și buzele ? Cum faci să nu fii de fiecare dată jupuită și sfîșiată rău ? Crede-mă, soro, schimbă-ți iubitul și fă ca mine : caută-ți vreun flăcăiandru cu obrajii acoperiți de un puf ușor și plăcut, o poamă de carne gingașă ce ți se topește în gură cînd îl sărută. Pe Allah ! acela are să știe să înlocuiască destul de bine față de

tine lipsa lui de barbă prin atîtea alte lucruri pline de dulceață.

La aceste cuvinte, tovarășa ei răspunse :

— Proastă mai ești, soro, și lipsită de pricepere și de dibăcie ! Au tu nu știi că un pom nu este frumos decît încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decît cînd are crețuri și buburuze ? Ce poate fi mai urît pe lume decît un bărbat spîn ca napul ? Află, dar, că barba și mustățile sînt pentru bărbat ceea ce sînt cosițele părului pentru femeie. Lucru-i atîta de învederat încît Allah preaînaltul (slăvit fie el !) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decît să cînte imnuri de preamărire Atoatefăcătorului pentru că le-a dăruit bărbaților barba și pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu atunci să-mi iau de drăguț un tinerel fără barbă ? Au tu crezi că aș primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrățișat, se și desparte, de-abia încălzit, se și răcește, de-abia prins, se și desprinde, de-abia înălțat, se și coboară, de-abia găsit, se și pierde, de-abia început, se și isprăvește, de-abia pornit, se și odihnește, de-abia dezbrăcat, se și îmbracă, și de-abia venit, e gata să plece ? Vezi-ți de treabă, soro dragă ! N-am să mă despart niciodată de un bărbat care de-abia adulmecat se și întoarce, care cînd vine rămîne, cînd începe nu se oprește, cînd sfîrșește nu se isprăvește, cînd te strînge te bucură, cînd asudă te cutremură, cînd dă nu se zgîrcește, și cînd vrea poate !

După ce auzi lămuririle acestea, fèmeia care avea de drăguț un flăcăiandru strigă :

— Pe Domnul sfintei Kaaba ! o, soro dragă, mi-ai stîrnit ispita de a cunoaște și eu un om cu barbă !

Pe urmă, Şeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecît :

PREŢUL CASTRAVEŢILOR

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida întîlni la vînătoare un arab, călare pe un măgar, venind din pustie. Îi ieşi înainte şi, după salamalek, îl întrebă :

— Unde mergi tu aşa, frate arab, şi ce duci înfăşurat cu atîta grijă în săculeţul tău ?

Arabul răspunse :

— Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveţi ce s-au copt mai degrabă de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din cîţi se cunosc, n-am nici o îndoială că are să-mi plătească pe castraveţi un preţ pe potriva mărinimiei lui !

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci, îl întrebă :

— Şi cu cît nădăjduieşti tu să-ţi plătească emirul Moin castraveţii aceştia ?

Arabul răspunse :

— Pe puţin cu o mie de dinari de aur !

Emirul întrebă :

— Şi dacă emirul ţi-o spune că e prea mult ?

Arabul răspunse :

— N-am să mai cer decît cinci sute !

— Şi dacă el o să-ţi spună că e prea mult ?

— Am să cer trei sute !

— Şi dacă el o să-ţi spună că tot e prea mult ?

— O sută !

— Şi dacă o să-ţi spună iar că e prea mult ?

— Cincizeci !
— Și dacă iar o să-ți spună că e prea mult ?
— Treizeci !
— Și dacă o să-ți spună că și atîta e prea mult ?
— Uf ! atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui și-am s-o iau la fugă cu mîinile goale !

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în rîs și dete pinteni calului, ca să-și ajungă alaiul și să se întoarcă repede la palat, unde le porunci robilor și musaipilor să-l lase să intre pe arabul cel cu castraveții.

Și-așa, cînd, peste un ceas, arabul ajunse la palat, cămărașul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde îl aștepta emirul Moin, stînd măreț, împresurat de toată fala de la curtea lui și înconjurat de străjerii săi cu spadele în mînă. Așa că arabul nici pomeneală să recunoască în cel din fața lui pe călărețul întîlnit în drum ; și, cu sacul cu castraveți în mînă, așteptă, după cuvenitele salamalekuri, să-l întrebe mai întîi emirul. Și emirul îl întrebă :

— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab ?

El răspunse :

— Punîndu-mi credința în mărinimia emirului, stăpînul nostru, îi aduc niște trufandale de castraveți tineri, crescuți în bostănăria mea.

— Bun gînd ! Și la cam cît socoți tu să se ridice mărinimia mea ?

— La o mie de dinari !
— E cam prea mult !
— Cinci sute !
— E prea mult !
— Trei sute !
— Prea mult !

— O sută !
— E mult !
— Cincizeci !
— Mult !
— Treizeci !
— Încă-i mult !

Atunci arabul strigă :

— Pe Allah ! ce întîlnire de semn rău mai avusei și eu adineaori, în pustie, cînd detei cu ochii de fața aia de catran ! Nu, pe Allah ! o, emire, nu pot să las castraveții la mai puțin de treizeci de dinari.

Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zîmbi a rîde și nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el și, băgînd de seamă că omul cel întîlnit în pustie nu era altul decît chiar emirul Moin, spuse :

— Pe Allah ! o, stăpîne al meu, poruncește să fie aduși cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă !

La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de rîs de căzu pe spate ; apoi îl chemă pe cămărașul lui și-i spuse :

— Numără-i numaidecît acestui frate arab mai întîi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, și, la sfîrșit de tot, treizeci, ca să-l hotărăști să-și lase măgarul acolo unde este legat !

Și arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveți. Așa era de darnic emirul Moin ! Mila lui Allah fie cu el în veci !

Pe urmă, Șeherezada spuse :

Abu-Suvaid povestește :

Într-o zi, intrînd într-o livadă ca să cumpăr niște fructe, zării de departe, șezînd la umbra unui cais, o femeie ce-și pieptena părul. Mă apropiai de ea și văzui că era o bătrînă și că părul îi era alb ; ci fața îi era desăvîrșit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nici o mișcare să-și tragă iașmacul pe față, nici vreun semn că ar vrea să-și acopere capul ; ci zîmbea mai departe, descurcîndu-și părul cu pieptenul ei de fildeș. Mă oprii dinainte-i și, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei :

— O, tu, cea bătrînă după ani, dar așa de tînără după chip, de ce nu-ți vopsești părul, ca să semeni întru totul cu o fată tînără ? Ce pricină te împiedică să nu faci așa ?

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și opta noapte

Ea urmă :

...Ce pricină te împiedică să nu faci așa ?

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari și îmi răspunse :

L-am mai vopsit odată,
Și iarăși a albit.

Căci doar culoarea vremii
Rămîne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma —
Căci n-are nici un rost,
Și nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

Și Șeherezada spuse apoi :

ÎNCURCĂTURA DESCURCATĂ

Se povestește că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Rașid, nu precupețea nimic spre a-l înveseli cît mai plăcut. Deodată, califul îi spuse :

— Giafar, am auzit că ai cumpărat o sclavă frumoasă foarte, pe care și eu o băgasem de seamă și pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o lași mie, la ce preț îți convine.

Giafar răspunse :

— N-am de gînd s-o vînd, o, emire al dreptcredincioșilor.

El spuse :

— Atunci, dă-mi-o în dar.

Giafar răspunse :

— N-am de gînd așa ceva, o, emire al dreptcredincioșilor.

Atunci Al-Rașid încruntă din sprîncene și strigă :

— Jur de trei ori că mă despart de soția mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi sclava ori să mi-o dăruiești.

Giafar răspunse :

— Jur de trei ori că mă despart pe dată de soția mea, mama copiilor mei, dacă am să-ți vînd sclava sau am să ți-o dăruiesc.

După ce amîndoi făcură asemenea jurămînt, deodată își deteră seama că se lăsaseră tîrîți prea departe, orbiți de aburii vinului, și, amîndoi într-un gînd, se întrebară ce cale să folosească spre a ieși din încurcătură. După cîteva clipe de uluire și de cugetare, Al-Rașid spuse :

— N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decît să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf, cel atîta de priceput în legile ce țin de despărțenie.

Trimiseră numaidecît după el, iar Abi-Yussuf gîndi : „Dacă trimite califul după mine în puterea nopții, trebuie să se fi întîmplat belea mare în Islam". Și ieși degrabă din casă, încălecă pe catîr și îi spuse robului care venea în urma lui :

— Ia cu tine sacul cu grăunțe al catîrului, care n-a isprăvit de mîncat, și nu uita să i-l atîrni la bot, cînd o să ajungem acolo, ca să-și sfîrșească porția.

Iar cînd intră în sala în care îl așteptau califul și Giafar, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să se așeze alături de el : hatîr pe care nu-l făcea niciodată decît numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse :

— Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.

Și îi povesti întîmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise :

— Păi, dezlegarea, o, emire al dreptcredincioșilor, este cum nu se poate mai ușoară !

Se întoarse apoi către Giafar și îi spuse :

— N-ai decît să-i vinzi califului jumătate din sclavă și să-i dăruiești în dar cealaltă jumătate !

Hotărîrea aceasta îl încîntă peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-i iscusință : căci pe amîndoi îi dezlega de jurămîntul făcut. Porunciră, așadar, să vină numaidecît sclava, iar califul îi spuse :

— Nu pot aștepta să treacă răstimpul hotărît de legi pentru slobozenia ce mi-ar îngădui s-o iau pe sclavă de la stăpînul ei dintîi. Așa încît, o, Abi-Yussuf, trebuie să-mi mai afli și mijlocul de a-mi da pe loc această slobozenie.

Abi-Yussuf răspunse :

— Lucru-i încă și mai ușor. Poruncește să vină aici un tînăr mameluc.

Numaidecît Al-Rașid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse :

— Pentru ca această grabnică slobozenie să fie așa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, așadar, de soție acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărțească de ea, fără a o fi atins. Și numai atunci, o, emire al dreptere-dincioșilor, sclava are să poată fi cadîna ta !

Apoi se întoarse către mameluc și îi spuse :

— O primești pe sclava aceasta ca soție legiuită ?

El răspunse :

— O primesc !

Atunci cadiul îi spuse :

— Ești căsătorit. Acuma, ține o mie de dinari pentru tine și despărțește-te de ea.

Mamelucul răspunse :

— De vreme ce sînt căsătorit cu ea după lege, țin să rămîn căsătorit, căci sclava îmi place.

Auzind răspunsul mamelucului, califul își încruntă sprîncenele a mînie și îi spuse cadiului :

— Pe fala strămoșilor mei ! dezlegarea ta are să te lege în ștreang.

Ci Abi-Yussuf spuse blajin :

— Stăpînul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc și să aibă toată încrederea că dezlegămîntul este mai ușor ca oricînd.

Pe urmă adăugă :

— Îngăduie-mi numai, o, emire al dreptcredincioșilor, să mă slujesc de mameluc ca și cum ar fi robul meu.

Califul îi spuse :

— Îți îngăduiesc. Este robul tău și se află în stăpînirea ta !

Atunci Abi-Yussuf se întoarse către fată și îi spuse :

— Îți dăruiesc mamelucul acesta și ți-l dau ca rob cumpărat ! Îl primești așa ?

Ea răspunse :

— Îl primesc !

— Atunci, căsătoria pe care a făcut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu ești dezlegată de el. Așa spune legea căsătoriei. Am judecat !

Auzind judecata aceasta, Al-Rașid, minunîndu-se peste poate, se ridică drept în picioare și strigă :

— O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul !

Și porunci să i se aducă o tablă mare, plină cu aur, și îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulțumi, dar nu știa cum să ducă tot aurul acela. Deodată își aminti de sacul de grăunțe al catîrului și, cerînd să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tablă și plecă.

Or, snoava aceasta ne dovedește că știința legilor duce la onoruri și la bogății. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora !

Pe urmă, Șeherezada spuse :

ABU-NUWAS ȘI BAIA LUI SETT ZOBEIDA

Se povestește că slăvitul calif Harun Al-Rașid, care-o iubea cu o dragoste peste măsură pe soția și verișoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un mare havuz, împrejmuit de un crîngușor de copăcei stufoși, unde se putea scălda fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaților, nici de razele soarelui, atîta de nepătruns și de frunzos era acel crîngușor.

Or, într-o zi de arșiță, Sett Zobeida veni singură-singurică în crîng, se dezbrăcă pînă la piele pe marginea havuzului și intră în apă. Ci nu-și spăla decît picioarele, pînă la genunchi ; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri, și, pe deasupra, nici nu știa să înoate. Doar cu un lighenaș de aur pe care-l adusese cu ea își turna cîte puțină apă pe umeri.

Califul, care o văzuse îndreptîndu-se către havuz, o urmase încetișor și, călcînd fără zgomot, ajunsese la crîngușor tocmai cînd Sett Zobeida era goală. Și, ascuns între frunzișuri, începu s-o privească și să se minuneze de alba ei goliciune din apă. Și cum sta cu o mînă sprijinită pe o creangă, deodată creanga se frînse și Sett Zobeida...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și noua noapte

Ea urmă :

...deodată creanga se frînse și Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punîndu-și repede mîinile la locul de rușine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era așa de binecuvîntată, încît mîinile ei amîndouă nu izbuteau să acopere totul ; așa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga comoară.

Al-Rașid, care pînă atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verișoara lui, fu și uimit și încîntat văzînd-o acum cît de dăruită era, și se grăbi să se îndepărteze pe furiș, așa cum venise. Dar cele văzute îi stîrniseră închipuirea și se simți deodată ispitit să facă versuri. Începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Dar degeaba își mai frămîntă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă și versul următor, cerut de rimă ; și se simțea tare necăjit și asuda repetîndu-și :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Și nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas și îi spuse :

— Ia să vedem dacă tu poți să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Atunci, Abu-Nuwas, care și el dăduse tîrcoale prin preajma havuzului și luase seama la toată întîmplarea de mai înainte, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare :

Văzui argintul gol într-un havuz,
Și ochii mei cu flăcări s-au aprins.
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.

De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoțește
Al frumuseții har — sau într-un pește,
Pentru un ceas ori două, să mă schimb ?

Califul nu încercă să afle cum de știuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atît de aidoma cu faptele întîmplate, și îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulțumirea avută.

Pe urmă, Șeherezada adăugă :

— Dar să nu socoți, o, preafericitule rege, că această iscusință a minții lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decît minunata lui stihuire din snoava ce vine acum la rînd.

ABU-NUWAS FACÎND STIHURI

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid, prins de nesomnu-i greu, se plimba singur pe sub galeriile seraiului său, cînd o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, îndreptîndu-se către pavilionul cel de taină. Se luă după ea și

intră pe urmele acesteia în pavilion. O cuprinse atunci în brațe și începu s-o alinte și să se joace cu ea, pînă ce roabei îi căzu vălul ce-o acoperea și pînă ce tunica îi alunecă de pe umeri.

Văzînd-o așa, dorința se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să meargă cu sclava ; ci ea se trase îndărăt, spunînd :

— Iartă-mă, acum, o, emire al dreptcredincioșilor ! Să amînăm pe mîine, căci în seara aceasta nu mă așteptam că ai să mă cinstești cu vizita ta și nu sînt deloc pregătită. Ci mîine, cu voia lui Allah ! ai să mă găsești parfumată și pe un pat cu iasomii înmiresmate.

Atunci Al-Rașid nu mai stărui și se întoarse la plimbarea lui.

A doua zi, pe la aceeași vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia eunucilor, s-o vestească pe roabă de făgăduita lui venire. Ci fetișcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală și, simțindu-se mai slăbită și mai neînstare decît oricînd, se mulțumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de făgăduiala din ajun, să-i citeze zicala : „Ziua șterge vorbele din timpul nopții !“

În clipa cînd Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetișcanei, intrară poeții Abu-Nuwas, El-Rakași și Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei și le spuse :

— Fiecare dintre voi să-mi ticluiască pe dată cîteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele : „Ziua șterge vorbele din timpul nopții !“

Atunci, poetul El-Rakași spuse cel dintîi :

O, inimă, ia seama
Și fugi de-acea copilă,
Frumoasă și gingașă,
Dar fără pic de milă,

Ce nu vrea 'nici să deie
Şi nici ea să primească,
Făgăduind că „mîine"...
Şi-apoi, cu nefirească
Şi dulce nepăsare,
Nu-şi schimbă vorba-n faptc,
Spunînd că : „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte !"

Pe urmă, Abu-Mossab înaintă şi spuse :

Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflăcărare.

Cînd ochii-mi plîng, şi pieptul
De dorul ei mă arde,
Ea doar se mulţumeşte
Să rîdă mai departe.

De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n şoapte,
Zîmbindu-mi : „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte !"

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înaintă şi spuse :

În seara liniştită.
Ce dulce se-ndoia !
Cît farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura !

În linul vînt al serii,
Suav-ameţitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătîndu-se uşor.

Și-au început deodată
Sub haină să-i tresalte,
Mici, sînii ei, aprinșii,
Ca două rodii calde.

De-atîtea dulci alinturi,
Și jocuri dragi, și glume,
Dibaci purtîndu-mi mîna
Și cu un rost anume,

Iașmacul de pe față
Deodată se-abătu,
Și de pe umeri, moale,
Tunica îi căzu.

Și se ivi deodată,
Pe jumătate goală,
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.

Cum noaptea-și coborîse
A umbrelor perdea,
Aprins de dor, și lacom,
I-am spus : „Te vreau a mea !“

Ci ea șopti doar : „mîine“...
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce :
„Făgăduiala, știi !“...

Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Rîzînd, cu buze coapte,
Răspunse : „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte !“

După ce ascultă toate aceste stihuri, Al-Rașid puse să se dea cîte o sumă mare de bani fiecărui

poet, afară de Abu-Nuwas, și porunci ca acesta să fie ucis numaidecît, strigînd :

— Pe Allah ! tu ești în cîrdășie cu sclava aceea ! Altminterea, de unde ai fi știut să zugrăvești atîta de aidoma o întîmplare la care numai eu am fost de față ?

Abu-Nuwas începu să rîdă și răspunse :

— Califul, stăpînul nostru, uită că adevăratul poet este acela care știe să ghicească ceea ce-i ascuns, numai din atîta cît i se spune ! Și, de altminteri, însuși Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea !) ne-a înfățișat pe noi, poeții, de minune, atunci cînd, vorbind despre noi, a spus : „Poeții umblă pe toate drumurile ca niște smintiți. Numai închipuirea îi călăuzește, și diavolul ! Și povestesc și spun lucruri pe care nu le săvîrșesc !"

Al-Rașid, la cuvintele acestea, nu vroi să mai adîncească o taină ca aceea și, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui de două ori mai mulți bani decît dăduse celorlalți doi poeți.

După ce regele Șahriar auzi această snoavă, strigă :

— Nu, pe Allah ! eu nu l-aș fi iertat pe Abu-Nuwas ăsta, și-aș fi cercetat acea taină, și-aș fi pus să i se taie capul unui fluieră-vînt ca el. Nu vreau, auzi tu, Șeherezada, să-mi mai pomenești de dezmățatul ăsta care nu respecta nici pe califi, nici legile.

Iar Șeherezada spuse :

— Atunci, o, preafericitule rege, am să-ți povestesc snoava cu măgarul.

MĂGARUL

Într-o zi, un om de treabă, ca toți oamenii de treabă, care sînt de-atîtea ori păcăliți de semenii

lor, mergea prin suk, ducînd după el un măgar legat numai cu o funie, ce slujea și de căpăstru animalului. Un hoț iscusit îl zări și se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse și unui tovarăș de-al lui ce are de gînd să facă, iar acela îl întrebă :

— Da cum o să faci ca să nu te simtă stăpînul măgarului ?

Hoțul răspunse :

— Vino după mine și-ai să vezi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzecea noapte

Ea urmă :

...Vino după mine și-ai să vezi.

Se apropie atunci de om pe la spate și, încet-încetișor, scoase căpăstrul măgarului, și-l petrecu apoi pe după cap, fără ca omul să simtă ceva, și merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarășul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Cînd hoțul se încredință că măgarul era destul de departe, se opri deodată din mers ; iar omul, fără a întoarce capul, se străduia, smucindu-l, să-l silească să înainteze. Dar, simțind opunerea, se întoarse să-și îndemne vita la drum și, în loc de măgar, dete cu ochii de hoțul legat cu căpăstrul, stînd cu priviri rugătoare și umile. Și-atîta de uimit se simți, de rămase înmărmurit dinaintea

hoțului ; și, după un răstimp, izbuti într-un sfîrșit să îngaime cîteva șoapte și să întrebe :

— Cine ești ?

Hoțul, cu glas înecat de lacrimi, strigă :

— Sînt măgarul tău, o, stăpîne. Ci povestea mea-i de-a mirările. Află, în adevăr, că în tinerețea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoșenii ticăloase. Într-o zi, m-am întors acasă beat și, scîrbind-o pe maică-mea, care, văzîndu-mă așa, nu mai putea să-și stăpînească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară și vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cît colo și, în beția mea, detei în ea. Atunci, mîniată pe purtarea mea față de ea, mă blestemă, iar urmarea blestemului ei fu că-mi schimbai pe dată înfățișarea și mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpîne al meu, m-ai cumpărat din sukul de măgari, pe cinci dinari, și m-ai ținut așa toată vremea asta, și te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, și m-ai îmboldit din spate atunci cînd, istovit, nu mai vroiam să merg, și îmi aruncai o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez niciodată să le rostesc. Și-așa ! Iar eu nu mă puteam plînge nicicum, de vreme ce graiul îmi fusese luat și tot ce puteam să fac, cîteodată, dar nu prea des, era să izbutesc cîte-un vînt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfîrșit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea și-o fi adus aminte de mine cu părere de rău și pesemne că i s-o fi întors mila în inimă și-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi tu acuma întors la întîia mea înfățișare de om, o, stăpîne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă :

— O, frate, iartă-mi greșelile săvîrșite față de tine, ocroti-te-ar Allah ! și uită grelele poveri ce

te-am făcut să înduri fără de voia mea! Nu este izbăvire decît întru Allah!

Şi se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoţul, şi plecă tare amărît spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atîta se căia şi se amăra.

Peste vreo cîteva zile, bietul om se duse iar la sukul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar, şi care nu-i fu mirarea cînd dete în tîrg peste măgarul lui dintîi, aidoma la înfăţişare cum era înainte de a se fi schimbat! Şi gîndi în sine-şi: „De bună seamă că puşlamaua asta a săvîrşit altă păcătoşenie". Şi se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscîndu-l, se aplecă la urechea lui şi îi strigă din toate puterile:

— O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit şi s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăşi preschimbat aşa în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Şi, mînios, îl scuipă în ochi şi plecă să-şi cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată şi dintr-o mamă de neam măgăresc.

Şi, tot în noaptea aceea, Şeherezada mai spuse:

SETT ZOBEIDA PRINSĂ CU OCARA

Se povesteşte că Harun Al-Raşid, califul drept-credincioşilor, s-a dus într-o zi să-şi facă hodina cea de după masă în iatacul soţiei sale Sett Zobeida şi, dînd să se tolănească pe pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată întinsă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Cînd o văzu, lu-

mea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mînie peste măsură. Porunci numaidecît să vină Sett Zobeida și, cu privirile fulgerînd de supărare și cu barba tremurînd, îi strigă :

— Ce-i pata asta de pe patul nostru ?

Sett Zobeida își aplecă ochii spre pata cu bucucul și spuse :

— Este sămînță de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor !

El țipă, abia-abia mai stăpînindu-și clocotul mîniei :

— Și poți cumva să mă lămurești cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămînă?

Ea strigă, tulburată cu totul :

— Neprihana-i cu mine și împrejurul meu, o, emire al dreptcredincioșilor ! Nu cumva mă bănuiești de preacurvie ?

Al-Rașid spuse :

— Te bănuiesc, și-am să chem numaidecît să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul și să-mi spună care-i părerea lui. Și, pe cinstea strămoșilor noștri ! o, fiică a moșului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu !

Cînd veni cadiul, Al-Rașid îi spuse :

— O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta !

Cadiul se apropie de pat, își puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul nasului, și spuse :

— Este sămînță de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și una noapte

Da urmă :

...o, emire al drepteredincioșilor !

El întrebă :

— De unde poate să fie ?

Cadiul, tare uluit și nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmășia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta și zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Și-așa, un gînd mîntuitor îi strălumină mintea, și spuse :

— Dă-mi o lancie, o, emire al drepteredincioșilor !

Califul îi dete o lancie și Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

— O, emire al drepteredincioșilor, cărțile doftoricești ne învață că sămînța liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încape îndoială că fapta a fost săvîrșită de liliacul acesta, la vederea mîndrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut și tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulțumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăția soției sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rîndu-i, peste măsură de fericită, îi făcu daruri strălucite și îl pofti să rămînă să mănînce cu ea și cu califul cîteva poame și niște trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se așeză, așadar, între calif și Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăță o banană și, întinzîndu-i-o, îi spuse :

— Mai am în grădina mea și alte roade, rare la această vreme a anului ; dorești asemenea roade, în locul bananelor ?

El răspunse :

— Eu am statornic obicei, o, stăpînă a mea, să nu rostesc judecăți în lipsă. Trebuie, dar, ca mai întîi să văd acele roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, și numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătății fiecăreia dintre ele.

Sett Zobeida trimise numaidecît să se culeagă și să se aducă trufandalele din grădina ei și, dîndu-i-le cadiului să le guste, îl întrebă :

— Care dintre aceste poame îți plac mai mult acuma ?

Cadiul zîmbi cu un aer înțelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, și spuse :

— Pe Allah ! răspunsul este tare anevoios ! De-aș zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aș osîndi-o totodată pe cealaltă, și m-aș primejdui să-mi facă vreo tulburare de pîntece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.

Auzind răspunsul, Al-Rașid și Sett Zobeida se porniră pe un rîs de se prăbușiră pe spate.

Iar Șeherezada, văzînd după anumite semne că regele Șahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osîndească fără milă pe Sett Zobeida, punînd în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gîndurile, să-i povestească snoava următoare :

BĂRBAT SAU FEMEIE ?

Se povestește, printre feluritele snoave despre marele Chosroe, regele Persiei, că acestui rege îi

plăcea tare mult peștele. Într-o zi, pe cînd sta pe terasa casei lui împreună cu soția sa, frumoasa Șirin, un pescar veni să-i aducă în dar un pește mare și frumos din cale-afară. Regele fu încîntat de acel dar, și porunci să i se dea pescarului patru mii de drahme. Ci frumoasa Șirin, care niciodată nu lăudase mărinimoasa dărnicie a regelui, așteptă să plece pescarul și spuse :

— Nu-i îngăduit să fii pînă într-atîta de risipitor încît să dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un pește. Trebuie numaidecît să-i iei banii îndărăt, altminteri toți cei care, de aci înainte, îți vor aduce vreun dar, au să-și salte nădejdile de la prețul acesta în sus ; și n-ai să poți face față pretențiilor lor !

Regele Chosroe răspunse :

— Ar fi lucru rușinos pentru un rege să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, așadar, ceea ce s-a petrecut !

Ci Șirin răspunse :

— Nu ! nu este cu putință să lași lucrurile să meargă așa ! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să poată cîrti. Pentru aceasta, nu ai decît să-l chemi îndărăt pe pescar și să-l întrebi : „Peștele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască ?“ Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt spunîndu-i : „Eu vreau unul de parte femeiască !“ ; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot așa îndărăt, spunînd : „Eu vreau unul de parte bărbătească !“

Regele Chosroe, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Șirin, nu vroi s-o supere și se grăbi să facă, măcar că cu părere de rău, ceea ce îl sfătuise ea. Numai că pescarul era un om înzestrat cu iscusință de minte și de vorbă, și-atunci

cînd Chosroe, întorcîndu-l din cale, îl întrebă: „Peștele este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“, el sărută pămîntul și spuse:

— Peștele acesta, o, măria ta, este hermafrodit!

La aceste cuvinte, Chosroe se umplu de plăcere și începu să rîdă, pe urmă porunci cămărașului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămărașul care îi numără cele opt mii de drahme; puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peștelui și plecă.

Cînd ajunse în curtea palatului, lăsă, ca din nebăgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-și pună sacul jos, să caute acea drahmă și s-o găsească, dînd semne de mulțumire mare.

Or, Chosroe și Șirin îl priveau de pe terasă și văzură cele ce se petrecură. Atunci Șirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă...

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și doua noapte

Ea urmă:

...Șirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cărpănoșenie de om! Scapă o drahmă pe jos și, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atîta-i de nemernic încît o adună numaidecît, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaș.

La cuvintele acestea, Chosroe se simți atins pînă în suflet și, trimițînd după pescar, îl mustră :

— O, ființă nevolnică, de bună seamă că tu nu ești om, de vreme ce ai un suflet atît de mișel. Are să te piardă zgîrcenia care te-a îndemnat să lași jos un sac plin de aur ca să cauți o singură drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaș.

Atunci pescarul sărută pămîntul și răspunse :

— Deie-i Allah viață lungă regelui ! De-am luat de jos acea drahmă, n-am făcut lucrul acesta din pricină că aș pune mare preț pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceasta pe o parte chipul regelui, iar pe cealaltă numele lui ? N-am vroit s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător. Și m-am grăbit s-o ridic, urmînd astfel pilda regelui, ce m-a scos din țărînă, pe mine, cel care de-abia prețuiesc cît o drahmă.

Răspunsul acesta îi plăcu atît de mult regelui, încît puse să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, și porunci crainicilor să strige prin toată împărăția : „Niciodată nu trebuie să te lași călăuzit de sfatul femeilor. Căci cel care se ia după ele săvîrșește două greșeli, vrînd să îndrepte o jumătate de greșeală."

Regele Șahriar, auzind această snoavă, spuse :

— Tare-mi place cum s-a purtat Chosroe, precum și neîncrederea lui în femei. Ele-s pricina multor necazuri.

Ci Șeherezada și începuse :

ÎMPĂRȚEALA

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid se plîngea de nesomnul lui, față de vizirul Giafar și de spă-

tarul Massrur, cînd deodată Massrur izbucni într-un hohot de rîs. Califul îl privi încruntînd din sprîncene și îi zise :

— Și de ce rîzi așa ? De nebunie sau de batjocură ?

Massrur răspunse :

— Nu, pe Allah ! o, emire al dreptcredincioșilor, jur pe nemoșenia ta cu Profetul ! dacă rîd, nu rîd nicidecum ca urmare a vreuneia din aceste pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de niște cuvinte de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strînsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

Califul spuse :

— Dacă-i așa, dă fuga iute și caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai ușureze oleacă inima.

Numaidecît Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi și, dacă-l găsi, îi spuse :

— I-am vorbit despre tine califului, care m-a trimis să te caut și să te duc la el, ca să-l faci să rîdă.

Ibn Al-Karabi răspunse :

— Ascult și mă supun.

Massrur adăugă :

— Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bine înțeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părți din ceea ce o să-ți dăruiască el drept răsplată.

Ibn Al-Karabi spuse :

— E prea mult. Îți dau două treimi pentru osteneala ta. Atîta-i de-ajuns.

Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, pînă la urmă lăsă cum spusese Al-Karabi și îl duse la calif.

Al-Rașid, cînd îl văzu intrînd, îi spuse :

— Zice-se că știi să spui vorbe tare de duh. Ia, deapănă-le, ca să le vedem. Ci să știi bine că, de nu izbutești să mă faci să rîd, te-așteaptă o ciomăgeală strașnică.

Primejdia aceasta avu ca urmare că-i îngheță cu totul isteția lui Ibn Al-Karabi, care nu mai știu atunci să născocească decît niște fleacuri nevolnice; iar Al-Rașid, în loc să rîdă, simți cum îi sporește veninul și, pînă la urmă, strigă:

— Să i se deie o sută de lovituri la tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sîngele care i-a astupat creierii!

Numaidecît Ibn Al-Karabi fu întins pe jos și începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, cînd numărul loviturilor ajunse la treizeci, Ibn Al-Karabi strigă:

— Acum să i se numere lui Massrur, după înțelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas!

Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhățară pe Massrur, îl așternură pe jos și începură să-l facă să simtă pe tălpile picioarelor usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintîi lovituri, Massrur strigă:

— Pe Allah! mă mulțumesc numai cu o treime, ba chiar și numai cu un sfert, și-i las lui restul.

La cuvintele acestea, califul se porni pe un rîs de se răsturnă pe spate, și porunci să li se dea cîte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsiți.

Pe urmă, Șeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti și snoava următoare:

DASCĂLUL DE ȘCOALĂ

Odată, un om, a cărui meserie era de a tăia frunze la cîini și de a trăi pe spinarea altora, se

gîndi să se facă dascăl de şcoală, măcar că nu ştia nici să citească, nici să scrie, socotind că dăscălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să cîştige bani fără să facă nimic ; căci toată lumea ştie că poţi să fii dascăl de şcoală şi să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoştinţe despre limbă ; e de ajuns pentru aceasta să fii destul de isteţ încît să-i faci pe ceilalţi să creadă că eşti un mare grămătic ; şi se ştie că un grămătic învăţat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălitor, neisprăvit şi neputincios.

Aşa că haimanaua noastră se închipui dascăl de şcoală, şi nu trebui să-şi dea altă osteneală decît să-şi sporească numărul învîrtiturilor şi al mărimii turbanului, precum şi pe aceea de a deschide, în afundul unei ulicioare, o sală, pe care o împodobi cu table de scris şi cu alte asemenea lucruri, şi unde îşi aşteptă muşteriii.

Or, văzînd un turban atît de măreţ, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de ştiinţa vecinului lor şi se grăbiră să-şi trimită copiii la el.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci şi treia noapte

Ea urmă :

...se grăbi să-şi trimită copiii la el.

El, însă, neştiind nici să citească, nici să scrie, găsise un mijloc grozav de dibaci spre a ieşi din

încurcătură : îi punea pe copiii care mai știau oleacă să citească și să scrie să-i învețe pe cei care nu știau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviințează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Și iacă-așa, școala înflorea, iar negustoriile dascălului luară o înfățișare minunată.

Într-o zi, pe cînd el sta cu nuiaua în mînă și își bulbuca amarnic ochii asupra micuților topiți de spaimă, intră în sală o femeie ținînd în mînă o scrisoare. Se îndreptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu mai știu cum să facă să scape de-o asemenea încercare ; și se ridică zorit, dînd să plece. Ci femeia îl opri, rugîndu-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse :

— Nu pot să mai stau : muezinul a și vestit ceasul rugăciunii de amiază, și trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase și îi spuse :

— Allah fie cu tine ! scrisoarea aceasta mi-a fost trimisă de soțul meu, care lipsește de cinci ani, și numai tu, în toată mahalaua, știi să citești.

Și îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea ; o ținea însă pe dos și, în marea încurcătură în care se afla, începu să-și încrunte sprîncenele, privind literele, să-și sucească pe cap turbanul și să asude de trudă.

Văzîndu-l așa, biata femeie gîndi : „Nu mai încape îndoială ! dacă dascălul e atîta de zdruncinat, pesemne că a citit vești rele. O, ce nenorocire ! poate că soțul meu a murit ?“ Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului :

— Fie-ți milă ! nu-mi ascunde nimic ! A murit ?

Drept orice răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gînditor și păstră tăcerea. Ea strigă atunci :

— O, ce nenorocire pe capul meu ! să-mi rup oare hainele ?

El răspunse :

— Rupe-le !

Ea întrebă, peste măsură de necăjită :

— Să-mi dau palme peste obraji și să-mi sfîșii oare fața ?

El răspunse :

— Dă-ți palme și sfîșie-ți obrajii !

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din școală și alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toți deteră fuga la ea și începură s-o mîngîie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea și, după ce o ceti, îi spuse femeii :

— Da' cine-a putut să-ți spună că soțul tău a murit ? În scrisoare nu se află așa ceva. Ia uite ce scrie aici : *„Primește salamalekul și urările mele ! O, fiică a unchiului meu, află că sînt bine sănătos și că nădăjduiesc să mă întorc lîngă tine pînă-n cincisprezece zile. Ci, pînă atunci, îți trimit, ca să-ți dovedesc că nu te-am uitat, o pînză de in, înfășurată într-o pătură. Uassalam !“*

Femeia luă atunci scrisoarea și se întoarse la școală, ca să-l mustre pe dascăl că o minți se. Îl găsi stînd în pragul ușii și îi spuse :

— Au nu ți-e pic de rușine s-o înșeli așa pe o biată femeie și să-i vestești că soțul ei a murit, atunci cînd în scrisoare stă scris că soțul meu are să se întoarcă în curînd și că îmi trimite mai înainte o pînză de in înfășurată într-o pătură ?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse :

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă certi. Ci iartă-mă, căci în clipa în care ți-

neam în mînă scrisoarea ta eram tare grăbit și, citind-o eam la repezeală și pe sărite, am crezut că pînza și pătura erau o amintire ce ți-o trimeteau dintre lucrurile soțului tău mort.

Șeherezada spuse apoi :

STIHURILE DE PE O CĂMAȘĂ

Se povestește că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducîndu-se într-o zi în ospeție la moșu-său, zări o sclavă tare frumoasă, care cînta din lăută ; și se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cît de mult îl tulburase roaba pe nepotul său ; și, ca să-i facă un dar plăcut, așteptă mai întîi ca tînărul să plece, apoi îi trimise sclava, încărcată cu giuvaieruri și îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moșu-său se și bucurase de prima pîrgă a fetișcanei și că i-o dăruia gustată ; căci îl știa peste poate de lacom la poame încă acrișoare. Așa încît nu vroi să primească roaba și i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă mușcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulcește gura cumpărătorului.

Atunci moșu-său îi porunci fetișcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mînă lăuta și o trimise iarăși la El-Amin, îmbrăcată numai într-o cămașă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri :

Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decît de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-așa
Și să-i admire doar desăvîrșirea.

Cînd văzu nurii sclavei îmbrăcate în acea cămașă străvezie și cînd citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nici o pricină să n-o dorească și primi darul acela care îl cinstea întru totul.

Șeherezada, în noaptea aceea, a mai spus:

STIHURILE DE PE O CUPĂ

Califul El-Motawakkel a căzut bolnav într-o zi, și doftorul lui, Yahia, i-a prescris niște leacuri atît de minunate încît boala s-a risipit și califul s-a vindecat. Atunci, din toate părțile, au început să curgă darurile de firitisire către calif. Or, între alte peșcheșuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tînără și neatinsă, cu sîni mai mîndri ca rodiile. Odată cu frumusețea ei, fata îi mai aducea califului, înfățișîndu-i-se, și o minunată carafă de cleștar, plină cu un vin de soi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și patra noapte

Ea urmă:

Fata ținea carafa într-o mînă, iar în cealaltă mînă o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri:

Care diclam, sau care teriac
Se poate-asemuire oarecînd
Cu vinu-acesta, nentrecutul leac
Al relelor din trupuri și din gînd ?

Or, preaînvățatul doftor Yahia se afla în acea clipă lîngă calif. Citind stihurile, începu să rîdă și îi spuse califului :

— Pe Allah ! o, emire al dreptcredincioșilor, fetișcana aceasta și doftoria ce-ți aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decît toate leacurile cele de demult și cele din vremile noastre !

Pe urmă, Șeherezada, fără să se oprească, începu numaidecît snoava următoare :

CALIFUL ÎN COȘ

Întîmplarea aceasta a fost povestită de vestitul cîntăreț Isac din Mossul, care spunea :

— Ieșisem tîrziu într-o noapte de la un ziafet de la califul El-Mamun și, cum eram tare îmbulzit de-un zor ce mă cam sîcîia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nici o lumină, mă apropiai de un zid și făcui ceea ce făcui. Tocmai isprăvisem, cînd, în bezna aceea, simții ceva căzîndu-mi pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucai lucrul acela și, pipăindu-l pe toate părțile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coș mare, spînzurat la cele patru urechi ale lui cu o frînghie ce atîrna de pe casă. Îl mai pipăii oleacă și văzui că era căptușit cu mătase pe dinlăuntru și împodobit cu două perne ce miroseau frumos

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simții ispitit de mintea mea cea beată să mă sui și să mă așez în acel coș ce se înfățișa singur odihnei mele. Nu mai putui înfrunta ispita și mă suii în coș. Și numaidecît, înainte de-a mai putea să sar jos, mă simții ridicat repede-repede pînă-n dreptul terasei, unde fusei luat, fără o vorbă, de patru fete tinere, care mă lăsară jos pe terasă și mă poftiră să le urmez. Una dintre ele mergea înaintea mea cu o făclie în mînă, iar celelalte trei se ațineau la spate, silindu-mă să cobor o scară de marmoră și să intru într-o sală de o măreție asemenea numai cu cea din palatul califului. Și gîndeam în mintea mea: „Pesemne că sînt luat drept altcineva, cu care și-or fi dat întîlnire în noaptea aceasta. Allah are să limpezească lucrurile."

Cum încă mă aflam în această nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se dete la o parte și zării zece tinere fete minunate, cu mijlocel subțire, cu trupuri fără de seamăn, unele purtînd făclii, iar altele cățui de aur în care ardeau nard și aloe. În mijlocul lor mergea o fetișcană ce-ar fi făcut și stelele să tremure de pizmă. Se legăna în mers și privea drăgălașă în lături, de să facă să zboare pînă și sufletele cele mai greoaie. Or eu, cînd o văzui, sării pe cele două picioare ale mele și mă plecai dinainte-i pînă la pămînt. Iar ea mă privi, îmi zîmbi și îmi spuse:

— Bine-ai venit, oaspete!

Pe urmă se așeză și, cu glas răpitor, îmi spuse:

— Șezi, ya sidi!

Eu mă așezai, cu beția vinului demult risipită și înlocuită cu o ameteală și mai grea. Iar ea îmi spuse:

— Şi cum ai făcut de-ai venit pe uliţa noastră şi de te-ai suit în coş ?

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat pînă în uliţă ; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coş ; iar acum, bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă ameţeală în locul beţiei din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetişcana, vădit mulţumită, mă întrebă :

— Ce meserie ai tu ?

Eu mă ferii să-i spun că sînt cîntăreţul şi muzicianul califului, şi îi răspunsei :

— Sînt ţesător în sukul ţesătorilor din Bagdad.

Ea îmi spuse :

— Purtarea ta este aleasă şi face cinste sukului ţesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva şi cunoaşterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Ştii versuri ?

Eu răspunsei :

— Ştiu.

Ea zise :

— Spune-ne cîteva.

Răspunsei :

— O, stăpînă a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, aşadar, curaj, începînd tu mai întîi să ne reciţi cîteva dintre poeziile care-ţi plac.

Ea îmi răspunse :

— Bucuroasă !

Şi numaidecît îmi recită o sumă de poezii minunate, de-ale poeţilor celor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben-Kalthum, Tharafa şi Şanfara, şi de-ale poeţilor celor mai apropiaţi de vremea noastră, precum Abu-

Nuwas, El-Rakaşi, Abu-Mossab şi alţii. Iar eu mă simţeam tot pe-atîta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cît eram de uimit de frumuseţea ei. Pe urmă îmi spuse :

— Nădăjduiesc că acuma ţi-a trecut tulburarea.

Eu spusei :

— Da ! pe Allah !

Şi alesei, la rîndu-mi, dintre versurile ce le ştiam, pe cele mai gingaşe, şi i le recitai cu multă simţire. Cînd sfîrşii, ea îmi spuse :

— Pe Allah ! nici nu ştiam că se găsesc oameni cu gusturi atît de alese în sukul ţesătorilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

...oameni cu gusturi atîta de alese în sukul ţesătorilor.

Pe urmă, se întinse masa, la care nu se precupeţiră nici fructele, nici florile ; şi ea însăşi îmi servea cele mai bune bucăţi. Şi-apoi, după ce masa fu ridicată, se aduseră băuturile şi cupele, şi ea însăşi îmi turnă să beau şi îmi spuse :

— Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Ştii poveşti frumoase ?

Eu mă plecai dinaintea ei şi-i povestii numaidecît o sumedenie de întîmplări hazlii despre regi,

despre curtea și despre obiceiurile lor, pînă ce ea mă opri deodată ca să-mi spună :

— În adevăr, sînt peste măsură de mirată să văd un țesător cunoscînd atît de bine obiceiurile regilor.

Eu răspunsei :

— Nu este nimic de mirare, de vreme ce sînt vecin cu un om minunat, care este primit deseori la calif și care, cînd are răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu cîte știe.

Ea îmi spuse :

— Dacă-i așa, mă minunează tot atît de mult darul tău de a ține minte așa de bine niște amănunte atîta de aidoma.

Iacă-așa ! Iar eu, simțind parfumurile de nard și de aloe ce înmiresmau sala, și privind-o pe acea gazelă, și ascultînd-o cum îmi vorbea din ochi și din buze, mă simțeam fericit peste măsură și gîndeam în sine-mi : „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu ? De bună seamă că nu și-ar mai putea stăpîni tulburarea și s-ar lăsa răpit de dragoste !"

Fetișcana îmi spuse iarăși :

— În adevăr, ești un om ales, mintea ta-i împodobită cu foarte frumoase cunoștințe, iar purtarea ta este cît se poate de subțire. Nu-mi mai rămîne să te întreb decît un lucru.

Eu răspunsei :

— Pe capul și pe ochii mei !

Ea spuse :

— Aș vrea să te aud cîntîndu-mi cîteva versuri, însoțindu-te cu lăuta.

Or mie, cîntăreț de meserie, nu-mi făcea nici o plăcere să mă apuc să cînt ; așa că răspunsei :

— Cîndva am încercat și eu arta cîntecului ; ci, întrucît n-am ajuns niciodecum la vreun rost mai

de soi, am socotit că-i mai bine să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinței tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neștiința mea. În ce te privește, însă, o, stăpînă a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvîrșit de frumos! Așa că, de-ai vrea, tu să ne cînți ceva, spre a ne face noaptea încă și mai plăcută!

Ea porunci atunci să i se aducă o lăută și începu să cînte. Or, în viața mea nu auzisem un glas mai plin, mai adînc și mai desăvîrșit, și o cunoaștere atît de iscusită a tuturor tonurilor. Ea văzu uimirea mea și mă întrebă:

— Știi de cine sînt versurile și de cine este muzica?

Eu răspunsei, măcar că n-aveam nici o îndoială în această privință:

— Habar n-am, o, stăpînă a mea!

Ea se minună:

— E într-adevăr cu putință să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cîntec? Află, dar, că versurile sînt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cîntăreț Isac din Mossul.

Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag.

— Pe Allah! Isac nu mai este nimic față de tine.

Ea strigă:

— Bakh! Bakh! mare greșală faci! Oare-i cineva pe lume care să se măsoare cu Isac? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.

Pe urmă, începu să cînte iar, oprindu-se din cînd în cînd, ca să vadă de nu-mi lipsește ceva; și petrecurăm așa mai departe, pînă la revărsat de zori.

Atunci, o femeie bătrînă, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înștiințeze că sosise ceasul

pentru curmarea ziafetului ; iar fetișcana, înainte de a ne despărți, îmi spuse :

— Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o, oaspete al meu ? Întîlnirile tainice sînt ca un zălog ce se lasă la ușă înainte de despărțire.

Eu răspunsei, plecîndu-mă dinainte-i :

— Nu sînt dintre cei care au trebuință de astfel de sfaturi.

Și, după ce îmi luai rămas bun de la ea, fusei pus în coș și coborît în uliță.

Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineață și mă suii în pat, dormind pînă seara. Cînd mă deșteptai, mă îmbrăcai degrabă și plecai la palat ; ci musaipii îmi spuseră că stăpînul nostru, califul, era plecat, și că îmi lăsase vorbă să-l aștept pînă la întoarcere, întrucît în noaptea aceea avea o petrecere și era nevoie de mine acolo, ca să cînt. Așteptai, așadar, o bună bucată de vreme ; pe urmă, întrucît califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun și alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coșul atîrnînd. Mă suii în el și, odată ridicat, mă înfățișai fetișcanei.

Cînd mă văzu, îmi spuse, rîzînd :

— Îmi vine să cred, pe Allah ! că ți-ai pus de gînd să-ți muți locuința prin preajma noastră.

Eu mă plecai în fața ei și răspunsei :

— Și cine nu și-ar dori așa ceva ? Da tu știi bine, o, stăpînă a mea, că dreptul la ospeție durează trei zile, iar eu nu sînt decît la cea de a doua zi. De-am să mai vin și după cea de a treia zi, vei avea dreptul să mă pedepsești la sînge.

Petrecurăm acea noapte foarte plăcut, stînd de vorbă, povestind întîmplări, recitînd versuri și cîntînd, ca și în ajun. Dar, cînd să cobor în coș, mă gîndii la mînia califului și îmi zisei : „N-are să mă

ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întîmplarea. Şi n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el însuşi". Mă întorsei, aşadar, către fetişcană şi îi spusei :

— O, stăpînă a mea, văd că-ţi plac cîntecele şi glasurile frumoase. Or, eu am un văr care-i cu mult mai gingaş la chip decît mine, mult mai ales ca purtări, care are mult mai multe haruri decît mine şi cunoaşte mai bine decît oricare altul de pe lume cîntecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mîine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...mîine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii ?

Ea îmi răspunse :

— Iacătă că ai şi început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este atît de plăcut, poţi să mi-l aduci.

Îi mulţumii şi plecai pe drumul ştiut.

Cînd ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întîmpinară cu vorbe rele, mă înşfăcară şi mă tîrîră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif şezînd în jeţ, ca în zilele lui cele mai negre

de mînie, cu ochii arzînd cumplit. Şi, cum mă văzu, îmi şi strigă :

— A, fecior de cîine, cutezi să n-asculţi de porunca mea ?

Eu îi spusei :

— Nu, pe Allah ! o, emire al dreptcredincioşilor. A fost o poveste.

El întrebă :

— Ce poveste ?

Eu răspunsei :

— Nu ţi-o pot spune decît tainic.

Porunci numaidecît tuturor celor ce erau de faţă să iasă afară şi îmi spuse :

— Vorbeşte !

Eu, atunci, îi povestii cu deamănuntul întîmplarea şi adăugai :

— Şi-acuma, fetişcana ne aşteaptă pe amîndoi, în noaptea aceasta ; căci aşa i-am făgăduit.

Cînd El-Mamun auzi cuvintele mele, se însenină şi îmi spuse :

— Hotărît ! socoteala ta este minunată. Şi bine-ai făcut că te-ai gîndit la mine pentru această noapte.

Şi, din clipa aceea, nu mai ştiu ce să mai facă, aşteptînd căderea nopţii. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, şi să mă dea şi pe mine, numindu-mă pe numele meu, faţă cu fetişcana. El îmi făgădui hotărît şi, de îndată ce veni vremea prielnică, se îmbrăcă în straie de neguţător şi merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.

La locul ştiut, găsirăm două coşuri, nu numai unul, şi ne suirăm fiecare în coşul său. Fuserăm ridicaţi numaidecît şi traşi pe terasă, de unde coborîrăm în sala măreaţă, în care nu peste mult veni

și fetișcana să ne salute, mai frumoasă în seara aceea decît fusese ea vreodată.

Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Ci cînd ea mai începu să și cînte, fu o nebunie, mai ales că și vinurile cu care ne îmbia, drăgălașă, ne aprindeau mințile. În voioșia și înflăcărarea lui, califul uită deodată făgăduiala ce-mi dase și îmi spuse :

— Ei bine, Isac, ce mai aștepți de nu-i dai răspuns cu vreun cîntec pe vreo melodie nouă de-a ta ?

Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund :

— Ascult și mă supun poruncii tale, o, emire al dreptcredincioșilor !

Cum auzi aceste cuvinte, fetișcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, își coperi obrazul și fugi. Căci pricepuse, și așa se și cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în fața emirului dreptcredincioșilor.

Atunci El-Mamun, oleacă mîhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse :

— Află îndată cine-i stăpînul acestei case.

O chemai pe bătrîna doică și o întrebai cele ce vroia califul să știe. Ea îmi răspunse :

— Ce belea pe noi ! O, ce rușine pe capul nostru ! Este fata vizirului califului, Hassan ben-Sehl.

Numaidecît El-Mamun spuse :

— Să vie-aici vizirul !

Bătrîna ieși tremurînd și, peste cîteva clipe, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului.

Cînd îl văzu, El-Mamun începu să rîdă și îl întrebă :

— Ai o fată ?

El spuse :

— Da ! o, emire al dreptcredincioșilor !

Califul întrebă :

— Cum se numește ?

El răspunse :

— Khadiga.

Califul întrebă :

— Este măritată sau este fecioară ?

El răspunse :

— Fecioară, o, emire al dreptcredincioșilor !

Califul spuse :

— Vreau să mi-o dai de soție legiuită.

El strigă :

— Și fata mea și eu sîntem robii tăi, o, emire al dreptcredincioșilor !

Califul spuse :

— Adeveresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeți mîine dimineață la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fata ta la serai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, și-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate și o mie de moșii de-ale mele.

Pe urmă, califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieșirăm de data aceasta pe ușa cea mare și califul îmi spuse :

— Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povestești cuiva despre întîmplarea aceasta. Chezaș al tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina pînă la moartea califului și a dulcii Sett Khadiga, care fără de nici o îndoială că a fost femeia cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai știutor !

După ce Șeherezada povesti această snoavă, micuța Doniazada, din locul unde stătea ghemuită, strigă :

— O, surioară, ce dulci și ce frumoase sînt cuvintele tale !

Iar Șeherezada zîmbi și spuse :

— Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi și snoava cu spălătorul de mațe ?

Și numaidecît spuse :

SPĂLĂTORUL DE MAȚE

Se povestește că într-o zi, la Mecca, la vremea hagialîcului, tocmai la ceasul cînd mulțimea deasă de hagii făcea cele șapte înconjoruri ale sfintei Kaaba, un om se desprinse din rînd, se apropie de zidul Kaabei și, prinzînd cu amîndouă mîinile vălul cel sfînt care acoperă altarul, se așeză a rugăciune și, cu un glas ce ieșea din adîncul inimii, strigă :

— Deie Allah ca femeia aceea să se mai mînie o dată pe soțul ei, ca să mă mai pot culca și eu cu ea !

Cînd hagiii auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfînt, atîta se mîniară, încît se repeziră la acel ins, îl doborîră la pămînt și îl spetiră în bătăi. După care îl tîrîră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toți hagiii, cu cele mai depline drepturi, și îi spuseră :

— L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemății spurcate în vreme ce ținea vălul de pe Sfînta Kaaba.

Și îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi :

— Să fie spînzurat !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...să fie spînzurat !

Omul se aruncă la picioarele emirului și îi spuse :

— O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea și pacea !) te rog fierbinte să asculți mai întîi povestea mea, și pe urmă fă cu mine ce-i socoti că e drept să faci.

Emirul încuviință cu un semn din cap, iar osînditul la spînzurătoare grăi :

— Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sînt dintre cei ce strîng murdăriile de pe uliți și, pe deasupra, spăl mațele de oaie, spre a le vinde și a-mi cîștiga traiul. Or, într-o zi, pe cînd mergeam liniștit în urma măgarului meu împovărat cu mațele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, detei peste o mulțime de inși spăimîntați, ce fugeau în toate părțile sau se ascundeau pe după porți. Și, ceva mai încolo, văzui ivindu-se mai mulți robi, înarmați cu ciomege lungi și alungînd de dinaintea lor pe trecători. Întrebai și eu despre ce-o fi vorba și mi se răspunse că are să treacă pe uliță haremul unui om de seamă și că e musai ca strada să fie pustie de orice trecător. Atunci, înțelegînd că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul și mă aciuai cu el într-un

colţ de zid, ascunzîndu-mă pe cît putui şi întorcîndu-mi faţa către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult, auzii trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, şi, pe urmă, cînd tocmai începusem să mă gîndesc că mă pot întoarce să-mi văd de drum, mă simţii cuprins deodată de două braţe de harap şi îmi văzui măgarul în mîinile unui alt harap, care îl luă şi se îndepărtă cu el. Eu atunci, speriat, întorsei capul şi văzui în uliţă, privindu-mă toate, treizeci de fetişcane, printre care se afla şi una ce se asemuia, după privirile ei galeşe, cu o gazelă pe care setea o face mai puţin sălbatică şi, după mijlocelul ei zvelt, semănînd cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mîinile legate la spate de harapul ce mă ţinea, fusei dus cu sila de ceilalţi hadîmbi, în ciuda bocetelor mele şi a ţipetelor şi a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu faţa la zid şi care le spuneau răpitorilor mei :

— N-a făcut nimica ! E un biet spălător de maţe. E o nelegiuire faţă de Allah să-l prinzi şi să-l legi fedeleş pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă tîrîră mai departe în urma haremului.

Estimp, gîndeam în sine-mi : „Ce păcat am putut săvîrşi ? Fără-ndoială că duhoarea mea de maţe trebuie să fi supărat nasul mîndreţei asteia, care pesemne c-o fi însărcinată şi, ca urmare, trebuie să fi simţit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot aşa poate să fie şi înfăţişarea mea, tare dezgustătoare, precum şi mantia mea zdrenţuită, ce lasă să se vadă părţile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decît numai întru unul Allah".

Şi hadîmbii mă tîrîră aşa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinşi de mila mea,

pînă ce ajunserăm cu toţii la poarta unei case mari şi unde mă împinseră într-o curte de intrare atîta de strălucită că eu nici n-aş fi în stare s-o zugrăvesc. Şi gîndii în sufletul meu : „Iată locul menit chinului meu. Am să fiu dat morţii, şi nimenea dintre ai mei n-are să ştie pricina pieirii mele". Şi mă mai gîndii, în acele clipe de pe urmă, şi la măgarul meu, care era atîta de harnic şi care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, şi nu răsturna nici maţele, nici coşurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gîndurile mele grele de sosirea unei roabe micuţe şi drăgălaşe, care veni să mă roage dulce s-o urmez şi mă duse la un hammam, unde mă primiră alte trei sclave frumoase, care îmi spuseră :

— Grăbeşte-te să te lepezi de zdrenţele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mîinile lor, luînd în primire care capul, care picioarele, care pîntecele, mă masară, mă fricţionară, mă parfumară şi mă şterseră. Pe urmă, îmi aduseră nişte haine minunate şi mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, şi nu ştiam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, căci nu mai văzusem haine ca acelea în viaţa mea ; şi le spusei fetelor :

— Pe Allah ! o, stăpînele mele, socot că am să rămîn chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine rîzînd şi mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă şi alintîndu-mă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și opta noapte

Ea urmă :

...giugiulindu-mă și alintîndu-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întîmple cu mine, cînd, după ce isprăviră să mă îmbrace și să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mîini și, așa cum se duce un mire, mă călăuziră către o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată s-o spuie, și împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate și colorate. Și nici nu intrai eu bine acolo, că o și văzui, întinsă galeșă pe un pat de abanos și îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de cîteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Cînd mă văzu, mă chemă făcîndu-mi semn să mă apropii. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să mă așez ; mă așezai. Le porunci atunci roabelor să ne aducă masa ; și ni se aduseră bunătăți nemaipomenite, de eu n-aș putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum altele asemenea nu mai văzusem în viața mea. Golii cîteva castroane, cu care îmi stîmpărai foamea ; pe urmă, mă spălai pe mîini, ca să mănînc poame. Atunci ni se aduseră cupele de băut și cățuile pline cu arome ; și, după ce fuserăm parfumați cu aburi de tămîie și de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mîinile ei să beau, și bău cu mine din aceeași cupă, pînă ce ne amețirăm amîndoi. Atunci ea făcu un semn sclavelor, care pieriră toate și ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase spre ea și mă luă în brațe. Iar eu, atunci, făcui la fel. Și de fiecare dată cînd o

strîngeam la piept, mă simţeam ameţit de mireasma de mosc şi de ambră a trupului ei, şi mi se părea că trăiesc un vis, sau că ţin în braţe vreo hurie din rai.

Rămaserăm înlănţuiţi aşa pînă dimineaţa ; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec ; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc ; şi, cînd îi spusei totul în această privinţă, ea îmi spuse că are să-mi trimită ştire atunci cînd o mai fi vreun ceas prielnic. Şi îmi dete o batistă împodobită cu aur şi cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunîndu-mi :

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreţ pentru măgarul tău.

Şi ieşii de la ea, întocmai aşa cum aş fi ieşit din rai.

Cînd ajunsei la măţelăria unde îmi aveam locuinţa, deznodai batista, spunîndu-mi : „O să dau de cinci bănuţi de aramă, cu care o să-mi pot cumpăra măcar de-o cină". Or, care nu-mi fu mirarea cînd găsii acolo cincizeci de mitkali de aur. Mă grăbii să sap o groapă şi îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar pe doi bănuţi îmi cumpărai pîine şi ceapă, cu care îmi întocmii masa, şi mîncai, stînd pe pragul măţelăriei mele şi visînd la întîmplarea ce mi se întîmplase.

La căderea nopţii, o roabă micuţă veni să mă caute din partea celei care mă iubea ; iar eu o urmai. Cînd ajunsei în sala în care mă aştepta, sărutai pămîntul dinaintea ei ; ci ea mă ridică numaidecît, se aşeză pe patul de bambus şi de fildeş, şi mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvîntată ca şi cea de dinainte. Iar dimineaţa îmi dărui altă batistă, în care se aflau, ca şi în ajun, cincizeci de mitkali de aur. Şi trăii aşa mai departe opt zile în şir, de fiecare dată cu cîte un ospăţ vrăjit şi

de-o parte și de cealaltă, și cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea și mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arșița, ca de obicei, cînd deodată intră o sclavă, îi spuse iubitei mele cîteva vorbe la ureche și mă scoase repede afară din sală, ducîndu-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia și plecă. Iar eu auzii atunci un treapăd mare de cai în uliță, și prin fereastra ce da către curte văzui intrînd în casă un bărbat tînăr și frumos ca luna, însoțit de un mare alai de străjeri și de robi. Intră în sala în care se afla huria mea și petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam și ascultam totul și gîndeam în sufletul meu : „Pe Allah ! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de geme ilăul așa".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și noua noapte

Ea urmă :

Într-un sfîrșit, cînd se făcu dimineață, huietul conteni și îl văzui pe bărbatul acela tînăr ieșind pe ușa cea mare și plecînd urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetișcana și veni la mine și îmi spuse :

— Pesemne că l-ai văzut pe tînărul care a plecat acum !

Eu răspunsei :

— De bună seamă!

Ea îmi spuse:

— Este soțul meu! Ci am să-ți povestesc îndată ce s-a petrecut între noi și am să-ți lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi ședeam lîngă el în grădină, cînd deodată s-a ridicat și a pornit către bucătărie. Am socotit întîi că plecase dus de vreo nevoie grabnică; ci, după trecere de un ceas, văzînd că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gîndeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt și mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Cînd intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe-un preș cu cea mai grosolană dintre slujnice, cea care spăla farfuriile. Văzînd așa, mă trăsei îndărăt în mare grabă și mă legai cu jurămînt că n-am să-l mai primesc în patul meu, pînă ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rîndu-mi unui om de cea mai de jos stare și de cea mai dezgustătoare înfățișare. Și începui numaidecît să străbat orașul în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de cînd străbăteam ulițele căutîndu-l pe acel om, atunci cînd am dat de tine, iar înfățișarea și duhoarea ta m-au hotărît să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurămîntul, împăcîndu-mă cu soțul meu, după ce m-am dăruit ție, poți să pleci, și să n-ai nici o îndoială că, dacă soțul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Și, înainte ca eu să plec, îmi dărui drept răsplată alți patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci și venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soț să se întoarcă la slujnică,

pentru ca soţia lui să trimită să mă cheme la ea. Şi aceasta-i povestea mea, o, stăpîne emir el-hagi !

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de faţă şi le spuse :

— Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osîndă, rostite la Kaaba ; căci povestea lui le îndrituieşte.

Pe urmă, Şcherezada spuse :

FRUMOASA PROSPEŢIMEA-OCHILOR

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

— Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Raşid, zărind la ruda sa, Ali, fiul lui Heşam, o sclavă tînără, numită Prospeţimea-Ochilor, se îndrăgosti năpraznic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui şi să nu împărtăşească nimănuia simţămintele pe care le trăia ; făcu însă tot ce-i era cu putinţă spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vîndă sclava.

După o bună bucată de vreme, văzînd că toate încercările lui în această privinţă rămîneau zadarnice, se hotărî să purceadă altfel. Se duse la fratesău, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Raşid, şi îl rugă să meargă împreună cu el în ospeţie la palatul lui Ali, ruda lor. Califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii şi plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heşam.

Cînd Ali îi văzu sosind, sărută pămîntul dinaintea califului şi porunci să se deschidă sala de ospeţe, în care îi pofti. Şi intrară într-o sală minunată, cu stîlpi şi cu pereţi de marmură de felurite culori, cu încrustări după moda grecească, ce alcă-

tuiau niște zugrăveli plăcute ochiului ; iar podeaua sălii era acoperită cu un preș de India, peste care era așternut un covor de Bassra, făcut numai dintr-o bucată și acoperind toată întinderea sălii și în lung și în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întîi un răstimp, ca să se satură de privit tavanul, pereții și podeaua, după care spuse :

— Ei bine, Ali ! ce-aștepți de nu ne dai să mîncăm ?

Pe dată Ali bătu din palme și sclavele intrară încărcate cu o mulțime de bucate de pui, de porumbei și de fripturi de toate felurile, calde și reci ; și mai erau și tot soiul de alte bunătăți, și de cele lichide, și de cele solide, și mai ales o grămadă de vînat umplut cu stafide și cu migdale ; căci lui Al-Mamun îi plăcea vînatul umplut cu stafide și cu migdale. Cînd sfîrșiră de mîncat, se aduse un vin grozav, stors din ciorchini aleși bob cu bob și fiert cu poame înmiresmate și cu sîmburi plăcut mirositori ; și vinul acela, turnat în cupe de aur, de argint și de cleștar, fu servit de niște băieți ca niște lune, îmbrăcați în haine din pînzeturi ușoare de Alexandria ; iar băieții aceștia, în vreme ce înmînau oaspeților cupele, îi stropeau cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, cu ajutorul unor pămătufuri împodobite cu nestemate.

Califul fu atît de încîntat de toate acestea, încît îmbrățișă pe gazda sa și îi spuse :

— Pe Allah ! o, Ali, de azi înainte n-am să-ți mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseții.

Și Ali, fiul lui Heșam, care, în adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mîna califului, pe urmă făcu un semn cămărașului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, și

se iviră zece tinere cîntăreţe, îmbrăcate în mătase neagră şi frumoase ca un strat de flori. Ele înaintară şi veniră de se aşezară pe nişte jilţuri de aur, pe care zece harapi robi le aşezară roată numaidecît în sală. Ele începură să cînte din strunele lăutelor cu o desăvîrşită pricepere, apoi dădură glas unui cîntec de iubire. Atunci Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare şi o întrebă :

— Cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— Mă cheamă Armonie, o, emire al dreptcredincioşilor !

El spuse :

— Bine ţi se mai potriveşte numele, Armonie ! Aş vrea să te ascult numai pe tine cîntînd ceva !

Atunci Armonie îşi struni lăuta şi cîntă :

Gingăşia-mi
fuge de priviri străine ;
inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaş.
Dar atunci cînd vine
dragul meu, cînd vine,
tremur de plăcere,
mă topesc, şi l-aş
fereca de mine.
Însă cînd se duce,
tremur doar, şi tac,
ca gazela care-şi
pierde puiul drag.

Al-Mamun, fermecat, îi spuse :

— Ai fost minunată, copilo ! Şi cine a făcut aceste versuri ?

Ea răspunse :

— Le-a făcut Amrou Al-Zobaidi ; iar muzica este de Mobed.

Califul goli cupa pe care o ținea în mînă, iar fratele său, Abu-Issa, și Abul-Jamal făcură la fel. Cînd își lăsară jos cupele, intrară alte zece cîntărețe, îmbrăcate în mătase albastră și încinse cu șaluri de Yemen. Se așezară în locul celor zece dintîi, care plecară, își strunirăă lăutele și începură să cînte toate cu deosebită iscusință. Atunci califul își aținti privirile la una dintre ele, care era ca un cleștar, și o întrebă :

— Care este numele tău, o, copilo ?

Ea răspunse :

— Căprioară, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Ei bine, Căprioaro, cîntă-ne ceva.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă :

...cîntă-ne ceva.

Atunci fata care se numea Căprioară își struni lăuta și cîntă :

Hurii slobode și dulci,
Rîdem, ce ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.

Sîntem ca gazelele
De la Mecca sfîntă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vînat, nici pîndă.

Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,

Pentru că, mișcînd un șold,
Ducem la pierzanii
Și-abătem din calea lor
Sfîntă musulmanii.

Al-Mamun găsi tare dulce acest cîntec și o întrebă pe fetișcană :

— De cine este ?

Ea răspunse :

— Versurile sînt de Jarir, iar muzica este de Ibn-Soraij.

Atunci, califul și ceilalți doi își goliră cupele, în vreme ce sclavele plecară, spre a veni numaidecît în locul lor alte zece cîntărețe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu șaluri stacojii, cu pletele desfăcute și unduind pe spate. Și semănau așa, în vălurile acelea roșii, cu niște pietre de rubin sclipind din toate fețele. Se așezară pe jilțurile de aur și cîntară laolaltă, însoțindu-se fiecare cu lăuta ei. Și Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarășele ei și o întrebă :

— Cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— Ispita, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Atunci, o, Ispito, grăbește-te să ascultăm numai glasul tău.

Și Ispita, însoțindu-se de lăută, cîntă :

Nici diamante, nici rubine,
Și nici atlazuri de mătase
Nu sînt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Și restu-ntreg numai mătase.

Califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cîntăreață :

— De cine-i poemul acesta, o, Ispito ?

Ea răspunse :

— Este de Adi ben-Zeid ; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai știe.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa și Ali ben-Heșam își goliră cupele, și alte zece cîntărețe, îmbrăcate în haine de aur și cu mijlocul strîns cu centuri de aur scînteind de nestemate, veniră și luară loc în jilțuri și cîntară ca și cele de dinaintea lor. Și califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaș :

— Numele tău ?

Ea spuse :

— Strop-de-Rouă, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Ei bine, Strop-de-Rouă, așteptăm niște versuri de la tine !

Numaidecît ea cîntă :

Bînd vinul din obrajii lui,
Eu mințile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată

Cu ambră și cu aromate,
Pornii pe ulițele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate...

Cînd auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă :

— Ya Allah ! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfîrșit.

Și Strop-de-Rouă, după ce pișcă strunele lăutei, mai cîntă o dată, pe un ton și mai plin de simțire :

Pornii pe ulițele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate...

Și califul o întrebă :

— De cine sînt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse :

— De Abu-Nuwas, o, emire al dreptcredincioșilor ; iar muzica este de Isak.

Cînd cele zece sclave își isprăviră cîntecul, califul dete să încheie ospățul și să plece. Ci Ali ben-Heșam înaintă și spuse :

— O, emire al dreptcredincioșilor, mai am o sclavă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari și pe care vreau s-o arăt califului ; binevoiește, dar, și mai zăbovește o clipită. De ți-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine ; de nu ți-o plăcea, am s-o las la prețuirea ta.

Al-Mamun spuse :

— Adu-mi-o, atunci, pe sclava aceea !

Într-o clipită se și ivi o fetișcană fără de asemuire, o frumusețe zveltă și gingașă, o ramură de

ban, cu niște ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu niște sprîncene ca arcul îndoit, și cu o piele ca floarea de iasomie ; avea fruntea încununată cu un diadem de aur și de mărgăritare, pe care, înșirate în litere de diamant, stau scrise aceste cuvinte : *„Vrăjitoriţa crescută de ginni răneşte inimile cu săgeţile dintr-un arc fără strună"*.

Fata se apropie călcînd cu pași domoli și veni de se așeză zîmbind pe jilțul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrînd, că și scăpă cupa din mînă și se schimbă la față atîta de îngrijorător încît Al-Mamun băgă de seamă și îl întrebă :

— Ce-ai pățit, frate, de te-ai schimbat așa la față ?

El răspunse :

— O, emire al dreptcredincioșilor, e numai urmarea unei dureri din lăuntru, care-mi cășună cîteodată.

Ci Al-Mamun stărui și îi spuse :

— Nu cumva, din întîmplare, o cunoști pe această fată, și nu cumva ai mai văzut-o pînă acum ?

El nu vroi să tăgăduiască și spuse :

— Oare-i pe lume cineva, o, emire al dreptcredincioșilor, care să nu știe cum arată luna ?

Califul se întoarse atunci către fată și o întrebă :

— Cum te cheamă, copilo ?

Ea răspunse :

— Răcoarea-Ochilor, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cîntă-ne ceva.

Și ea cîntă :

Cum ar putea să știe ce-i iubirea
Acela care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adîncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea și cu amăgirea ?

Cum ar putea iubirea s-o cunoască
Cel cu o inimă de piatră rece
Și care doar pe față își petrece
O umbră de iubire ca o mască ?

Și mi s-a spus că numai despărțirea
E leac la chinul dragostei amare..
Vai, numai eu, cu nici o vindecare
Nu mi-am putut îndupleca iubirea.

Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici așa n-avu priință,
Pentru că cel iubit cu suferință
De dragostea mea n-are nici o știre.

Califul, fermecat de glasul ei, o întrebă :

— Și de cine-i acest cîntec, o, Răcoare-a-Ochilor ?

Ea spuse :

— Versurile sînt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.

Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înnăbușea, spuse fratelui său :

— Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al dreptcredincioșilor.

Califul îi dete îngăduința și Abu-Issa cîntă :

Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Și-o inimă zdrobită
Suspină-n pieptul meu.

Dacă iubesc atîta
Și ochii-mi n-o arată,
De teamă-i : să n-o supăr
Pe luna mea, vreodată.

Cînd Ali Părintele-Frumuseții auzi acest răspuns, înțelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe sclava lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numaidecît și, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi :

— O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorință, fie și numai în minte, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorința să i se împlinească pe dată. Dacă, dar, califul binevoiește să-mi îngăduiască un dar, de față cu el, Răcoarea-Ochilor este sclava ta.

Și califul dîndu-și îngăduința, Abu-Issa o primi pe față.

Așa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali și a celor de pe vremile lui.

[. . . . . .]

...Cînd Șeherezada sfîrși de povestit această snoavă, spuse :

— Și-aceasta-i, o preafericitule rege, tot ce-mi pot aminti din snoavele cuprinse în *Florile hazului* și în *Grădina snoavelor.*

Iar regele Șahriar spuse :

— Într-adevăr, Șeherezada, snoavele acestea m-au încîntat peste măsură și acuma mă fac să doresc a auzi o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Șeherezada răspunse :

— Tocmai așa gîndeam și eu !

Și numaidecît spuse :

CALIFUL CEL CIUDAT

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, cuprins de nesomn, a trimis după vizirul Giafar Al-Barmaki și i-a spus :

— Mi-e inima grea și aș vrea să fac o plimbare pe străzile Bagdadului și să mă duc pînă la Tigru, spre-a încerca să mă veselesc în noaptea asta.

Giafar răspunse că ascultă și că se supune, și se îmbrăcă numaidecît în haine de negustător, după ce mai întîi îl ajută pe calif să se îmbrace la fel. Și îl chemă și pe Massrur, gealatul, să-i însoțească, îmbrăcat la fel ca ei. Pe urmă ieșiră din palat pe poarta cea tainică și porniră să străbată domol uliţele Bagdadului, tăcute la ceasul acela, și așa ajunseră la țărmul fluviului. Acolo văzură într-o luntre legată la mal un luntraș bătrîn ce se pregătea să se învelească în pătura lui ca să se culce. Se apropiară de el și, după salamalekurile de cuviință, îl întrebară :

— O, șeicule, am dori, cu îngăduința ta, să ne iei, dacă binevoiești, în luntre, și să ne plimbi oleacă pe rîu, acuma, cînd vremea este răcoroasă și

adierea vîntului plăcută. Şi iată un dinar pentru osteneala ta.

El răspunse, cu spaimă în glas :

— Au ce-mi cereţi, domniile voastre ? Păi nu ştiţi că nu ne este îngăduit una ca asta ? Şi nu vedeţi venind către noi corabia pe care se află califul nostru cu întreg alaiul lui ?

Ei întrebară, tulburaţi foarte :

— Eşti încredinţat că pe corabia aceea ce vine către noi se află însuşi califul ?

El răspunse :

— Pe Allah ! d-apoi cine din Bagdad nu cunoaşte chipul stăpînului nostru califul ? Este chiar el, domniile voastre, cu vizirul lui, Giafar, şi cu spătarul Massrur ! Şi, împreună cu ei, uite şi mamelucii şi cîntăreţele. Ascultaţi ce strigă crainicul stînd în picioare la provă : „Este oprit şi celor mari şi celor mici, şi tinerilor şi bătrînilor, şi oamenilor de seamă şi oamenilor de rînd să se plimbe pe fluviu. Cine nu se supune acestei porunci va fi descăpăţînat ori va fi spînzurat de catargul corăbiei !“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi patra noapte

Ea urmă :

Auzind aceste cuvinte, Al-Raşid fu peste măsură de uluit, căci nu dăduse niciodată o asemenea poruncă şi, de mai bine de un an, nu se mai plimbase pe fluviu. Îl privi, aşadar, pe Giafar şi îl în-

trebă din ochi despre înțelesul întîmplării aceleia. Giafar însă, tot atît de uluit ca și califul, se întoarse către bătrînul luntraș și îi spuse :

— O, șeicule, ia de colea doi dinari. Numai grăbește-te și ne suie în luntrea ta și ne ascunde sub una dintre tufărișurile celea boltite ce se află pe apă, doar ca să putem, fără a fi văzuți și înhățați, să privim și noi trecerea califului și a alaiului său.

Luntrașul, încă șovăind, primi pînă la urmă să facă așa și, luîndu-i pe tustrei în luntrea lui, îi duse sub un adăpost boltit, și așternu peste ei o pătură, ca să fie și mai bine dosiți.

Nici nu se adăpostiseră ei bine acolo, că și văzură apropiindu-se corabia luminată de lumina torțelor și a făcliilor pe care le ațîțau cu lemn de aloe niște robi tineri, îmbrăcați în satin roșu, cu umerii acoperiți cu mantii galbene și cu capu-mpodobit cu muselină albă. Unii stăteau la provă, alții la pupă, și toți ridicau torțele și făcliile strigînd, din *vreme în vreme, poruncile cu pricina. Mai văzură* și două sute de mameluci în picioare, înșirați de-a lungul marginilor corăbiei și înconjurînd o podeală mai înaltă, așezată la mijloc, unde, pe un jeț de aur, sta un tînăr îmbrăcat într-o mantie de culoare neagră, cum purtau abbassizii, și strălucea din toate broderiile-i de aur. Iar de-a dreapta lui se afla un om semănînd uimitor cu vizirul Giafar, iar de-a stînga-i sta un altul, cu spada în mînă, semănînd aidoma cu Massrur, în vreme ce, în josul podelei, stăteau rînduiți frumos douăzeci de cîntăreți și de lăutari.

Cînd văzu așa, Al-Rașid strigă :

— Giafar !

Vizirul răspunse :

— La poruncile tale, o, emire al dreptcredincioșilor !

Al-Rașid spuse :

— De bună seamă că trebuie să fie vreunul dintre fiii noștri, poate că Al-Mamun, poate că Al-Amin. Iar cei doi care stau în picioare lîngă el seamănă unul cu tine și altul cu spătarul meu Massrur. Și toți cei ce stau în josul podelei seamănă nemaipomenit cu cîntăreții mei obișnuiți. Ce crezi de toate astea ? Eu simt că-mi pierd mințile.

Giafar răspunse :

— Și eu tot așa, o, emire al dreptcredincioșilor, pe Allah !

Ci corabia cea luminată se și îndepărtase din ochii lor, iar bătrînul luntraș, ușurat de temerile lui, strigă :

— Gata ! acuma am scăpat. Nu ne-a văzut nimenea.

Și ieși de sub frunziș și-i duse la țărm pe cei trei călători. După ce coborîră din luntre, califul se întoarse către el și îl întrebă :

— O, șeicule, spui că așa vine califul în fiecare noapte să se plimbe în corabia luminată astfel ?

El răspunse :

— Da, domnia ta, și-asta de un an și mai bine.

El spuse :

— O, șeicule, noi sîntem niște străini călători și ne place să ne bucurăm de orice priveliște și să ne plimbăm peste tot pe unde se află lucruri frumoase de văzut. Vrei, dar, să primești acești zece dinari și să ne aștepți tot aici, mîine, la același ceas ?

El răspunse :

— Vreau, și mă simt îndatorat.

Atunci, califul și cei doi însoțitori ai săi își luară rămas-bun de la el și se întoarseră la seraî, vorbind între ei despre acea întîmplare ciudată.

A doua zi, califul şezu toată ziua la divan, primindu-i pe vizirii, pe dregătorii, pe emirii şi pe locţiitorii lui, şi descurcînd treburile împărăţiei, judecînd şi osîndind şi iertînd, după care se întoarse în iatacurile sale, unde se dezbrăcă de hainele cele domneşti, se îmbrăcă în straie de negustător şi porni cu Giafar şi cu Massrur pe acelaşi drum ca şi în ajun, ajungînd în curînd la fluviu, unde îi aştepta bătrînul luntraş. Coborîră în luntre şi se duseră să se ascundă sub bolta de frunze unde aşteptară sosirea corăbiei luminate.

N-avură vreme nici să-şi piardă răbdarea, căci, nu peste mult, corabia, în zvoană de alăute, se ivi pe apă, încununată de făclii. Şi îi zăriră iarăşi pe toţi cei din ajun, cu tot atîţia mameluci şi tot atîţia oaspeţi, iar în mijlocul lor, pe podea, între ciudatul Giafar şi ciudatul Massrur, sta califul cel ciudat.

Văzînd acestea, Al-Raşid spuse către Giafar :

— O, vizire, văd un lucru pe care niciodată nu l-aş fi crezut, de-ar fi venit careva să mi-l povestească.

Pe urmă, îi spuse luntraşului :

— O, şeicule, mai ia şi aceşti zece dinari, şi du-ne pe urma corăbiei lor ; şi nu te speria deloc, căci n-au cum să ne vadă, de vreme ce ei stau în lumină, iar noi sîntem în negură. Dorinţa noastră-i să ne bucurăm de priveliştea frumoasă a acestor lumini pe apă.

Luntraşul primi cei zece dinari şi, măcar că tremura de spaimă, începu să vîslească fără zgomot pe dîra lăsată de corabie, ferindu-se să intre în cercul de lumină...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

...ferindu-se să intre în cercul de lumină, pînă ce ajunseră la o grădină ce cobora pe povîrnișul malului pînă la fluviu, și unde corabia trase la țărm. Califul cel ciudat și întregul lui alai coborîră de pe corabie și, în sunetul de lăute, intrară în grădină.

După ce corabia se îndepărtă, bătrînul șeic trase luntrea în umbră la mal, ca să le îngăduie celor trei călători să coboare și ei la rîndu-le. Odată pe pămînt, se duseră să se amestece în mulțimea de inși ce țineau făcliile și mergeau în jurul califului cel ciudat.

Or, pe cînd ei urmau așa alaiul, deodată fură băgați de seamă de cîțiva mameluci și dați în vileag. Și pe dată fură înhățați și duși înaintea acelui bărbat tînăr, care îi întrebă :

— Cum ați făcut de-ați ajuns aici, și pentru care pricină ați venit ?

Ei răspunseră :

— O, măria ta, sîntem niște neguțători străini de această țară. Numai astăzi am sosit și-am trecut să ne plimbăm pe-aici, fără a ști că nu este slobod a intra în această grădină. Și mergeam liniștiți, atunci cînd am fost înșfăcați de oamenii domniilor voastre și aduși dinainte-vă, fără ca noi să ne putem da seama de greșala ce-am săvîrșit.

El le spuse :

— Fiți, dar, fără teamă, de vreme ce sînteți străini de Bagdad. De n-ați fi fost străini de Bagdad, aș fi pus numaidecît să vi se reteze capetele.

Pe urmă se întoarse către vizirul său și îi spuse:

— Lasă-i să vină cu noi. Sînt oaspeții noștri, în seara aceasta.

Ei însoțiră atunci alaiul și ajunseră așa la un palat ce nu se putea asemui ca măreție decît cu palatul emirului dreptcredincioșilor. Pe poarta acelui palat erau săpate stihurile următoare :

În palatul acesta în care
Orișice oaspete-i binevenit,
Timpul, cu strălucita lui culoare,
Mari frumuseți a pus și-a risipit ;
Desăvîrșita artelor splendoare
L-a luminat și l-a împodobit ;
Iar dărnicia fără-asemănare
A darnicului ei stăpîn slăvit
E-a sufletului dulce desfătare.

Intrară atunci într-o sală măreață, cu podeaua acoperită de covoare de mătase galbenă, iar califul cel ciudat, așezîndu-se pe un jeț de aur, le îngădui tuturor celorlalți să se așeze împrejurul lui. Se întinse îndată masa pentru zaiafet ; mîncară și-apoi se spălară pe mîini ; pe urmă, după ce băuturile fură rînduite pe masă, băură pe săturatele din aceeași cupă pe rînd. Dar cînd veni rîndul califului Harun Al-Rașid, acesta nu vroi să bea. Atunci califul cel ciudat se întoarse către Giafar și îl întrebă :

— Pentru ce nu vrea să bea prietenul tău ?

Giafar răspunse :

— De multă vreme, o, măria ta, el nu mai bea.

Celălalt spuse :

— Atunci, să poruncesc să-i dea altceva.

Și numaidecît dete poruncă unuia dintre mamelucii lui, care se grăbi să aducă un borcan plin cu

sorbet de mere și îl înfățișă lui Al-Rașid care, de data aceasta, primi și începu să bea cu multă poftă.

Cînd băutura își împlini rostul asupra minților lor, califul cel ciudat, ținînd în mînă o vergelușă de aur, bătu de trei ori cu vergelușa în masă, și numaidecît cele două canaturi ale unei uși mari se deschiseră în fundul sălii, lăsînd să intre doi harapi ce purtau pe umerii lor un jeț de fildeș în care ședea o tînără roabă albă, cu fața ca soarele. Puseră jețul jos dinaintea stăpînului lor și pe urmă rămaseră în picioare în spatele lui, stînd nemișcați. Atunci fata luă o lăută indienească, îi potrivi strunele și începu să cînte, pe rînd, pe douăzeci și patru de moduri felurite, cu o măestrie ce fermeca sufletul ascultătorilor. Pe urmă se întoarse la modul dintîi și cîntă :

Cum poți tu, fără mine, și departe,
Să mai trăiești, cînd inima-mi suspină
De lipsa ta ?
Ah, grea soartă-i desparte
Pe-ndrăgostiți, să plîngă fără vină,
Și-n pustiire
lasă
trista casă
Ce răsuna de cînt și fericire.

Cînd califul cel ciudat auzi aceste versuri cîntate, scoase un țipăt amarnic, își sfîșie frumoasa-i mantie înstelată cu diamante, și cămașa, și toate hainele de pe el, și căzu jos fără de simțire. Numaidecît mamelucii se repeziră și aruncară peste el o pătură de mătase, ci nu chiar atît de repede încît califul Al-Rașid, Giafar și Massrur să nu aibă vreme să bage de seamă că trupul tînărului era tot învrîstat de urme de lovituri de vergi și de bice.

Văzînd acestea, califul spuse lui Giafar :

— Pe Allah ! ce păcat că tînărul acesta, atît de frumos, poartă pe trup semne ce dovedesc limpede că avem de-a face cu cine ştie tîlhar ori cu vreun ucigaş primejdios, scăpat din temniţă.

Ci mamelucii îl şi îmbrăcaseră pe stăpînul lor într-o altă mantie, mai frumoasă decît cea dintîi ; şi tînărul se aşeză la locul lui în jeţ, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Îi văzu atunci pe cei trei oaspeţi ai săi vorbindu-şi în şoaptă şi le spuse :

— Pentru ce vă arătaţi uimiţi şi ce tot şopotiţi acolo ?

Giafar răspunse :

— Tovarăşul acesta al meu îmi spunea că a străbătut toate ţările şi a fost oaspete la mulţi dregători şi la mulţi regi, dar niciodată nu i-a fost dat să vadă pe cineva mai mărinimos decît gazda noastră de-acum. Se minuna, în adevăr, văzîndu-te cum sfîşii o mantie care de bună seamă că preţuieşte pe puţin zece mii de dinari. Şi îmi recita aceste stihuri întru lauda ta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...îmi recita aceste stihuri întru lauda ta :

În palma ta, măreața dărnicie
Ziditu-și-a lăcaș cu temelie.

Iar dacă dărnicia, într-o zi,
Deodată porțile și-ar zăvori,

Ah, mîna ta, cum alta-n lume nu e,
S-ar face cheie, ca să ne-o descuie.

Auzind aceste versuri, tînărul se arătă tare mulțumit și porunci să i se dea lui Giafar o mie de dinari și o mantie tot atît de frumoasă ca mantia pe care o sfîșiase el, și se apucă iar să bea și să se veselească. Ci Al-Rașid, care nu-și putea găsi tihna de cînd văzuse urmele de lovituri de pe trupul tînărului, spuse lui Giafar :

— Cere-i să-ți lămurească pricina.

Giafar răspunse :

— Mai bine-ar fi să mai avem oleacă de răbdare și să nu ne arătăm prea sîcîitori.

Al-Rașid spuse :

— Pe capul meu și pe capul lui Abbas ! dacă nu-l întrebi numaidecît, o, Giafar, sufletul tău n-are să mai fie al tău, atunci cînd vom ajunge la palat.

Or, tînărul, întorcîndu-se către ei, îi văzu șușotind și îi întrebă :

— Ce lucru așa de seamă aveți să vă spuneți, de tot șușotiți acolo tainic ?

Giafar răspunse :

— Numai de bine !

Califul cel ciudat grăi :

— Rogu-te, pentru numele lui Allah, să-mi spui ce șușotiți, fără a-mi ascunde nimic.

Giafar spuse :

— Tovarășul meu a băgat de seamă pe trupul tău, o, măria ta, niște urme de lovituri de vergi și de bice. Și a rămas uimit peste măsură. Și-ar dori fierbinte să afle de pe urma cărei întîmplări stăpînul nostru califul a suferit asemenea pedeapsă, atît de puțin potrivită cu cinul și cu puterile sale.

La cuvintele acestea, tînărul zîmbi și spuse :

— Fie ! am să vă arăt, de vreme ce sînteți străini, care-i pricina. Și-apoi, povestea mea este așa de uluitoare că, de-ar fi scrisă cu acul în colțul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar cîntări-o cu luare aminte.

Pe urmă spuse :

— Aflați, domniile voastre, că eu nu sînt nicidecum emirul dreptcredincioșilor, ci sînt numai fiul starostelui giuvaergiilor din Bagdad. Mă cheamă Mohammad-Ali. Taică-meu, cînd a murit, mi-a lăsat ca moștenire grămezi de aur, de argint, de mărgăritare, de rubine, de smaralde, de giuvaeruri și de podoabe de argintar ; și mi-a mai lăsat, pe deasupra, case, pămînturi, livezi, grădini, prăvălii și hambare ; și m-a lăsat stăpîn peste acest palat și peste tot ce se află în el, sclavi și sclave, paznici și slugi, flăcăi și fete. Or, într-o zi, cum stam în prăvălia mea, între robii mei zoriți să-mi îndeplinească poruncile, văzui oprindu-se la ușă și coborînd de pe un catîr împodobit cu fotaze, o tînără însoțită de alte trei fete, frumoase tustrele ca niște lune. Intră în prăvălia mea și se așeză, în vreme ce eu mă ridicai în cinstea ei ; pe urmă întrebă :

— Tu eşti, nu-i aşa, Mohammad-Ali giuvaergiul ?

Eu răspunsei :

— Ba da, o, stăpîna mea, şi sînt sclavul tău, gata să te asculte.

Ea îmi spuse :

— Ai cumva vreun giuvaer cu adevărat frumos, care-ar putea să-mi placă ?

Eu îi spusei :

— O, stăpîna mea, am să aduc tot ce am mai frumos în prăvălia mea şi am să-ţi dau totul în mînă. Dacă, din ceea ce am să aduc, s-o nimeri ceva care să-ţi placă, nimenea nu s-ar socoti mai fericit decît robul tău ; şi, dacă nimic nu ţi-ar putea opri privirile, mi-aş plînge nenorocul de-a lungul vieţii mele-ntregi.

Or, eu aveam în prăvălia mea o sută de gherdane scumpe, minunat lucrate, pe care mă grăbii să le aduc şi să le înşir dinainte-i. Ea le încercă şi le cercetă îndelung, unul cîte unul, cu mai multă pricepere decît aş fi dovedit eu însumi în locul ei ; pe urmă îmi spuse :

— Aş fi vrut ceva mai bun.

Mă gîndii atunci la un gherdănaş pe care taicămeu îl cumpărase cîndva, pe o sută de mii de dinari, şi pe care îl păstram, închis singur într-o cutie de preţ, ferit de orice privire. Mă ridicai şi, domol, adusei cutia aceea, cu mare grijă, şi o deschisei cu dichis dinaintea fetei spunîndu-i :

— Nu cred ca acesta să aibă pereche la vreun rege ori la vreun sultan, la vreun om de rînd ori la vreunul de seamă.

Cînd fata aruncă o ochiadă repede spre gherdan, scoase un strigăt de bucurie şi se minună :

— Uite ce mi-am tot dorit zadarnic toată viața.

Pe urmă îmi spuse :

— Cît costă ?

Eu răspunsei :

— Prețul pe care l-a cumpărat răposatul taicămeu a fost de o sută de mii de dinari în cap. Dacă îți place, o, stăpînă a mea, aș fi peste măsură de fericit să ți-l dăruiesc pe degeaba.

Ea mă privi, zîmbi ușor și îmi spuse :

— La prețul pe care mi l-ai spus, adaugă cinci mii de dinari, ca dobîndă la banii închiși în el, și gherdanul este al meu.

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, și gherdanul și stăpînul lui sînt bunurile tale și se află în mîinile tale. Nu mai am nimic de adăugat.

Ea zîmbi iar și răspunse :

— Iar eu, de asemenea, am hotărît prețul. Adaug că, prin aceasta, sînt datornica ta ca mulțumire.

Și, spunînd cuvintele acestea, se ridică sprintenă, sări cu mare ușurință pe catîr, fără ajutorul celor ce o urmau și, plecînd, îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, vrei să mă însoțești numaidecît spre a-mi aduce gherdanul și a veni la mine acasă să-ți primești banii ? Crede-mă că, în adevăr, ziua aceasta, datorită ție, este pentru mine ca laptele.

Nu vrusei să stărui mai mult, de teamă să n-o supăr, poruncii slugilor să închidă prăvălia, și o urmai pe fată, încetișor, pînă acasă la ea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...o urmai pe fată, încetișor, pînă acasă la ea.

Acolo, îi înmînai gherdanul, iar ea intră în iatacul ei, după ce mă rugă să iau loc pe laviţa de la intrare și să aștept acolo venirea zarafului ce trebuia să-mi plătească cei o sută de mii de dinari și dobînda lor.

Pe cînd stam pe acea laviță de la intrare, văzui venind o slujnică tînără care îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, binevoiește și intră în sala de intrare a casei, căci șederea la ușă nu este lucru potrivit cu un om de seama ta.

Mă ridicai atunci și intrai în sala de intrare unde mă așezai pe un scăunaș căptușit cu catifea verde, așteptînd așa o bucată de vreme. Atunci văzui intrînd o altă slujnică tînără care îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, te roagă stăpîna mea să intri în sala de primire, unde dorește să te odihnești pînă ce are să sosească zaraful.

Nu pregetai să mă supun și o urmai pe fată în sala de primire. Nici nu mă așezai bine, că se și dete la o parte o perdea mare din fundul sălii și patru tinere sclave intrară aducînd un jeț de aur pe care ședea tînăra lor stăpînă, cu chipu-i ca luna și cu gherdanul cel frumos la gît.

Cînd îi văzui obrazul așa, fără iașmac, și descoperit întru totul, simții că mi se risipesc mințile și

că bătăile inimii mele se înteţesc. Ci ea le făcu semn sclavelor sale să plece, înaintă către mine şi îmi spuse :

— O, lumină a ochilor mei, oare orice făptură frumoasă trebuie, aşa cum faci tu, să se poarte atîta de crud faţă de aceea care o iubeşte ?

Eu îi răspunsei :

— Întreaga frumuseţe este în tine, iar ceea ce a mai rămas din ea, dacă a mai rămas ceva, a fost împărţit celorlalţi oameni.

Ea îmi spuse :

— O, giuvaergiule Mohammad-Ali, află că te iubesc şi că nu m-am folosit de mijlocul de care m-am folosit decît spre a te hotărî să vii în casa mea !

Şi, rostind aceste cuvinte, se plecă gingaşă spre mine şi mă trase spre ea, sorbindu-mă cu ochii-i galeşi. Atunci eu, tulburat cu totul, îi luai în mîinile mele capul, în vreme ce ea îmi întorcea sărutările fără să se zgîrcească, şi mă strîngea la pieptul ei, pe care îl simţeam ca de piatră, apăsat pe pieptul meu. Atunci pricepui că nu se cade să dau îndărăt şi vrusei să fac ceea ce ţinea de vrednicia mea să fac. Ci în clipa cînd tocmai dam să-mi împlinesc gîndul, fata spuse :

— Ce vrei să faci, o, stăpîne al meu ?

Eu răspunsei :

— Să ascund ceea ce trebuie să ascund.

Ea îmi spuse :

— Ia seama că la mine nu poţi să ascunzi ceea ce vrei să ascunzi, căci casa mea nu este deschisă. Ar trebui mai întîi să deschizi uşa. Or, află că sînt neprihănită. Şi-apoi, de socoţi cumva că ai de-a face cu vreo fată de rînd ori cu cine ştie ce lepădătură de prin Bagdad, schimbă-ţi degrabă gîndurile. Să ştii, în adevăr, o, Mohammad-Ali, că, aşa

cum mă vezi, eu sînt sora marelui vizir Giafar ; și sînt fiica lui Yahia ben-Khaled Al-Barmaki.

Auzind cuvintele acestea, o, stăpînii mei, deodată simții înflăcărarea mea potolindu-se cu totul și înțelesei cît de urît fusese din parte-mi că ascultasem de îndemnurile-mi tainice și că vroisem să mi le sting cu ajutorul fetei. Ci tot îi spusei :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, nu-i vina mea dacă am vrut să mă folosesc de prilejul pe care mi l-ai dat. Ci tu ai vrut să te dovedești mărinimoasă față de mine, arătîndu-mi calea către ușile deschise ale bunăvoinței tale !

Ea îmi răspunse :

— Nu ai pentru ce să te cerți, ba dimpotrivă ! Și poți să ajungi acolo unde vrei să ajungi, dacă vrei, ci numai pe căile cele legiuite. Cu voia lui Allah, totul se poate împlini. Căci sînt stăpînă pe faptele mele și nimeni nu are a mi le opri. Mă vrei tu, dar, ca soție legiuită ?

Eu răspunsei :

— De bună seamă !

Numaidecît, trimise să vină cadiul și martorii, și le spuse :

— Iată-l pe Mohammad-Ali, fiul lui Ali, răposatul staroste. Mă cere în căsătorie și îmi aduce ca zestre gherdanul acesta pe care mi l-a dăruit. Eu primesc și mă supun.

Numaidecît fu scris senetul nostru de căsătorie și, odată încheiat, ne lăsară singuri. Sclavele aduseră băuturi, cupe și lăute, și amîndoi băurăm, pînă ce sufletele noastre începură să strălucească.

Ea luă atunci lăuta și cîntă :

De trupul tău înalt, subțire,
De mersul tău legănător,
Ah, jur că sufăr, din iubire,
Și despărțirile mă dor.

Stăpîne, fie-ți îndurare
De-o inimă fără noroc,
Ce arde pururea și moare
Într-al iubirii tale foc.

De aur cupa-i ce-mi aprinde
Al sufletului crunt pojar,
Cu amintirea ta fierbinte
În gîndul meu întoarsă iar.

Cum floarea cea de mirt sclipește
Într-un buchet de trandafiri,
Așa mereu îmi strălucește
Iubirea ta între iubiri.

Cînd sfîrși de cîntat, luai și eu la rîndu-mi lăuta și, după ce dovedii că știam să scot din ea sunete și mai frumoase, spusei aceste versuri ale poetului, acompaniindu-mă în surdină :

Minuneo ! văd pe chipu-ți vrăjitor
Contrariile cum se-mperechează :
Văd și răcoarea apei de izvor,
Și flacăra cu purpuria-i rază.

Iar inimii ce-mi tremură de dor
Răcoare-i ești, și foc ce arde-n pară.
Ah, sufletului meu tremurător,
Ce dulce-i ești mereu, și ce amară !

După ce isprăvirăm de cîntat, văzurăm că era vremea să ne gîndim la culcare. O ridicai pe brațele mele și o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și opta noapte

Ea urmă :

... o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Atunci, dezbrăcînd-o, putui să mă încredințez că era ca un mărgăritar neprihănit. Mă bucurai tare mult și, pe deasupra, vă pot încredința că, pînă dimineața, o ținui strînsă de mine, așa cum un porumbel ținut într-o mînă stă cu aripioarele strînse.

Or, nu numai o noapte petrecui așa, ci o lună întreagă, fără contenire. Și-mi uitai și treburile, și prăvălia, și bunurile toate, pînă ce, într-o zi, și anume în cea dintîi zi din cea de-a doua lună, ea îmi spuse :

— Sînt nevoită să lipsesc cîteva ceasuri, numai atîta cît să mă duc la hammam și să mă întorc. Tu, te rog fierbinte, să nu te dai jos din pat și să stai așa pînă ce mă întorc eu. Și-am să mă-ntorc la tine de la hammam cu totul fragedă, și ușoară, și parfumată.

Pe urmă, ca să fie și mai încredințată de îndeplinirea acestei porunci, mă puse să fac jurămînt că n-am să mă mișc din pat. După care, însoțită de două sclave, ce luară ștergarele și legăturile cu haine, plecă la hammam împreună cu ele.

Or, o, stăpînii mei, nici nu ieșise ea bine din casă, cînd văzui, pe Allah ! că ușa se deschide și în încăpere intră o femeie bătrînă, care îmi spuse, după salamalekurile de cuviință :

— O, stăpîne Mohammad, soția emirului dreptcredincioșilor, Sett Zobeida, mă trimite la tine ca

să te rog să mergi la serai, unde ea dorește să te vadă și unde te așteaptă ; căci i s-a povestit cu vorbe de mare laudă despre purtările tale alese, despre buna ta creștere și despre glasul tău frumos, încît s-a simțit tare dornică să te cunoască.

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! o, mătușă, Sett Zobeida îmi face mare cinste poftindu-mă să-i fiu oaspete ; însă nu pot să părăsesc casa înainte de a se întoarce soția mea, care s-a dus la hammam.

Bătrîna îmi spuse :

— Copilul meu, te sfătuiesc, spre binele tău, să nu zăbovești o clipă a merge acolo unde ești așteptat, de nu vrei ca Sett Zobeida să-ți fie dușmană ! Căci, poate că nu știi, neprietenia stăpînei Sett Zobeida este tare primejdioasă. Ridică-te, dar, și du-te la ea. Pe urmă, n-ai decît să te întorci acasă cît mai grabnic.

Cuvintele acestea mă hotărîră să mă duc, în ciuda jurămîntului ce-i făcusem soției mele, și o urmai pe bătrîna care mergea înaintea mea, și mă duse la serai, unde intrai fără de nici o supărare.

Cînd Sett Zobeida mă văzu intrînd, îmi zîmbi, mă chemă lîngă ea și îmi spuse :

— O, lumină a ochilor ! tu ești drăguțul surorii marelui vizir ?

Eu răspunsei :

— Sînt robul și sluga ta !

Ea îmi spuse :

— În adevăr, cei ce mi-au zugrăvit purtările tale fermecătoare și felul tău ales de a vorbi nu ți-au îngroșat harurile. Doream să te văd și să te cunosc, ca să judec cu ochii mei alegerea și gustul surorii lui Giafar. Acuma-s mulțumită. Ci m-ai face să mă simt peste măsură de bucuroasă, de-ai

binevoi să-mi dai prilejul a-ți auzi glasul, cîntîndu-mi ceva.

Eu răspunsei :

— Cu plăcere și cu cinste !

Și luai o lăută, pe care mi-o aduse o sclavă, și, după ce îi potrivii strunele, începui încetișor și cîntai vreo două-trei strofe despre dragostea împărtășită.

Cînd contenii din cîntat, Sett Zobeida îmi spuse:

— Allah împlinească-și harul făcîndu-te și mai desăvîrșit, o, tinere încîntător ! Îți mulțumesc că ai venit să mă vezi. Acuma, grăbește și te-ntoarce acasă înainte de sosirea soției tale, ca nu cumva să-și închipuie că vreau să te răpesc de la inima ei.

Eu atunci sărutai pămîntul dinaintea ei și ieșii din serai, tot pe poarta pe unde intrasem.

Cînd ajunsei acasă, o găsii pe soția mea, sosită înainte-mi, culcată în pat. Dormea, și nu făcu nici o mișcare de trezire. Mă culcai atunci la picioarele ei și, binișor, începui s-o mîngîi pe picioare. Ci deodată ea deschise ochii și îmi dete mînioasă o lovitură de picior drept în coastă, rostogolindu-mă jos din pat, și îmi strigă :

— O, înșelătorule ! o, sperjurule ! Ți-ai călcat jurămîntul și te-ai dus la Sett Zobeida. Pe Allah ! de nu mi-ar fi teamă să n-ajung de ocară și să-mi afle lumea necazurile, m-aș duce chiar în clipa aceasta la Sett Zobeida, să-i arăt eu cît costă a-i deda la dezmăț pe soții altor femei. Ci, pînă una alta, ai să plătești tu și pentru ea, și pentru tine.

Și bătu din palme și strigă :

— Ya Sauab !

Numaidecît se ivi căpetenia hadîmbilor ei, un harap care totdeauna mă privise ponciș, și îi spuse :

— Taie-i pe dată gîtul înșelătorului, mincinosului și sperjurului ăstuia !

Harapul își fulgeră pe dată sabia, tăie un colț din poala mantiei lui și mă legă la ochi cu fîșia de pînză pe care o dobîndise astfel. Pe urmă îmi zise :

— Fă-ți mărturisirea de credință !

Și se pregătea să-mi taie gîtul.

În acea clipă, însă, intrară toate roabele, față de care totdeauna mă purtasem darnic, și mari și mici, și tinere și bătrîne...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci și noua noapte

Ea urmă :

...și mari și mici, și tinere și bătrîne, și spuseră :

— O, stăpînă a noastră, te rugăm fierbinte să-l ierți, din pricină că n-a știut ce grea greșeală săvîrșește. Nu știa că nimica nu te putea supăra mai tare, decît să se ducă la Sett Zobeida, dușmanca ta. El habar n-avea de vrăjmășia ce putea fi între voi două. Iartă-l, o, stăpînă a noastră !

Ea răspunse :

— Fie ! binevoiesc să-i iert viața, însă doresc să-i las o amintire de neșters a greșalei lui !

Și îi făcu semn lui Sauab să lase sabia și să ia vergile. Și harapul luă numaidecît o vargă, cumplit de mlădioasă, și începu să-mi care la lovituri

în locurile cele mai simțitoare ale trupului meu. După care luă biciul și îmi trase cinci sute de plesnituri, alduite crunt pe părțile mele cele mai gingașe și pe coaste. Asta vă lămurește, domniile voastre, ce-i cu dungile pe care le-ați putut băga de seamă adineaori pe trupul meu.

După ce fusei pedepsit așa, soția mea porunci să fiu luat de acolo și aruncat în drum, ca o găleată cu lături.

Eu, atunci, mă adunai de pe jos cum putui și mă tîrîi pînă la casa mea, însîngerat tot, și, cum ajunsei în odaia mea, pe care o părăsisem de-atîta vreme, căzui leșinat, cît eram de lung.

Cînd, după lung timp, îmi venii în simțiri din leșinul meu, trimesei după un vraci cu mînă ușoară, priceput la îngrijirea vătămăturilor, care îmi unse binișor rănile și, cu ajutorul balsamurilor și al alifiilor, izbuti să mă tămăduiască. Ci tot șezui să zac neputincios, vreme de două luni ; iar cînd ajunsei în stare să pot ieși, mă dusei mai întîi la hammam; și, după ce mă spălai, plecai la prăvălia mea. Acolo, vîndui degrabă la mezat tot ce aveam mai de preț, dobîndii tot ce putui dobîndi și, cu suma adunată, cumpărai patru sute de mameluci tineri pe care îi îmbrăcai strălucit, și corabia pe care m-ați văzut în noaptea aceasta însoțit de ei. Dintre ei, l-am ales pe unul ce seamănă cu Giafar, ca să mi-l pun ca tovarăș de-a dreapta, și un altul ca să-i dau slujba de gealat, după pilda emirului drepteredincioșilor. Și, gîndind să uit de suferințele mele, mă îmbrăcai și eu în haine ca ale califului și luai obiceiul de a mă plimba în fiecare noapte pe fluviu, în corabia mea, înconjurat de lumini, și de cîntece, și de zvon de lăute. Și-așa îmi petrec viața, de un an încoace, făcîndu-mi nălucirea nebună că sînt califul, încercînd să-mi alung din minte amarul care

a pus stăpînire pe mine din ziua cînd soția mea m-a osîndit atîta de crunt, ca să-și mulțumească vrăjmășia pe care și Sett Zobeida și ea o nutresc una față de cealaltă! Și numai eu, neștiutor de nimica, am suferit urmările acestei vrajbe muierești. Or, aceasta-i jalnica mea poveste, o, stăpînii mei! Și nu mai am decît să vă mulțumesc că ați binevoit să veniți cu noi ca să ne petrecem noaptea aceasta prietenește.

Cînd califul Harun Al-Rașid auzi această istorisire, strigă :

— Laudă lui Allah, care a lăsat ca fiecare lucru să aibă o pricină!

Pe urmă se ridică și-i ceru tînărului îngăduința să plece laolaltă cu tovarășii săi. Tînărul le dete îngăduința ; și Al-Rașid plecă de acolo și se întoarse la serai, chibzuind cum să îndrepte nedreptatea săvîrșită de cele două femei față de acel tînăr. Iar Giafar, din parte-i, se amăra cumplit că sora lui fusese pricina unei întîmplări ca aceea, menită acum să fie cunoscută de întregul palat.

A doua zi, califul, împodobit cu toate însemnele puterii sale, stînd între emirii și curtenii lui, spuse către Giafar :

— Să fie adus la mine tînărul care ne-a găzduire as'noapte!

Și Giafar ieși îndată, ca să se întoarcă fără de zăbavă cu tînărul ce sărută pămîntul dinaintea califului și, după salamalekul de cuviință, îi spuse o laudă în versuri. Al-Rașid, încîntat, îl chemă lîngă el, îl pofti să șadă și îi spuse :

— O, Mohammad-Ali, am trimis după tine ca să aud din gura ta istorisirea pe care ai povestit-o ieri celor trei negustători. Căci este minunată și plină de învățăminte folositoare.

Tînărul, tulburat cu totul, spuse :

— N-aş putea grăi, o, emire al dreptcredincioşilor, înainte ca tu să-mi dai năframa ocrotirii.

Califul îi aruncă numaidecît năframa, ca semn de ocrotire, şi tînărul istorisi încă o dată povestea lui, fără a ocoli nici un amănunt. Cînd sfîrşi, Al-Raşid îi spuse :

— Şi-acum, ţi-ar plăcea s-o vezi pe soţia ta întorcîndu-se la tine, în ciuda greşelilor ce le-a săvîrşit împotriva ta ?

El răspunse :

— Orice mi-ar veni din mîna califului ar fi binevenit ; căci degetele stăpînului nostru sînt cheile binefacerii, iar faptele lui sînt salbe scumpe, bune de purtat ca podoabă la gît.

Atunci califul spuse către Giafar :

— Adu-o la mine, o, Giafar, pe sora ta, fiica emirului Yahia !

Şi Giafar o aduse numaidecît pe soră-sa ; iar califul o întrebă :

— Spune-mi, o, fiică a credinciosului nostru Yahia ! îl cunoşti pe acest tînăr ?

Ea răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, de cînd au căpătat femeile învăţul să cunoască bărbaţi ?

Al-Raşid zîmbi şi spuse :

— Ei bine ! am să-ţi spun numele lui. Se numeşte Mohammad-Ali, fiul răposatului staroste al giuvaergiilor. Tot ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi acuma vreau să ţi-l dau ca soţ.

Ea răspunse :

— Darul stăpînului nostru este ca viaţa şi ca ochii noştri.

Califul porunci numaidecît să vină cadiul şi martorii, şi-i puse să scrie, cum cere legea, senetul de căsătorie ce-i lega de data aceasta pe cei doi ti-

neri într-un chip neclătinat, spre fericirea lor, care fu desăvîrşită. Şi hotărî să-l oprească în preajma lui pe Mohammad-Ali, spre a şi-l face sfetnic pînă la sfîrşitul zilelor lui.

Şi uite-aşa ştia Al-Raşid să-şi facă plăcere împerechind ceea ce era desperecheat şi făcîndu-i fericiţi pe cei pe care soarta îi amăgise.

— Dar să nu socoţi cumva, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, că povestea aceasta, pe care nu ţi-am istorisit-o decît anume ca să aduc o schimbare faţă de snoavele cele scurte de mai înainte, s-ar putea asemui cît de cît cu minunata poveste a frumoasei Floare-de-Trandafir şi a lui Desfătul-Lumii !

Iar Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

POVESTEA FRUMOASEI FLOARE-DE-TRANDAFIR

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul anilor și al lumilor, un rege de neam foarte mare, plin de putere și de slavă. Și-avea un vizir pe nume Ibrahim, care avea o fată, minune de gingășie și de frumusețe, mai presus de orice ca strălucire și ca desăvîrșire, și dăruită cu o minte fără de pereche și cu purtări neasemuit de alese. Pe deasupra, îi plăceau peste măsură petrecerile înveselitoare și vinul cel dătător de voioșie, nesfiindu-se să îndrăgească obrazele frumoase, stihurile în ceea ce au ele mai iscusit, și poveștile cele minunate. Și-atîtea gingașe plăceri închidea în sineși, încît atrăgea către ea iubirea sufletelor și a inimilor, așa cum de altminteri a și spus unul dintre poeții care au cîntat-o:

M-a fermecat fermecătoarea fată
A turcilor și-arabilor ispită,
Cea care știe slova legii toată
Și-a scrierii sintaxă nesmintită.

Și-atunci cînd stăm de vorbă împreună
Despre acestea toate, uneori,
Iată ce-ncepe ea domol să-mi spună,
Răutăcioasa cu glas răpitor :

„Eu sînt agent pasiv, iar tu, isteț,
Vrei să mă pui la cazul indirect.
De ce ? Mult mai cuminte-ar fi să-nveți
Cum să-ntrebuințezi în mod corect,

Întotdeauna la acuzativ,
Regimul tău, cum cere legea stării,
Căci rolul lui este a fi activ,
Dar nu-l întoarce spre semnul mirării.“

Eu îi răspund : „Nu doar regimul meu
Îți aparține, o, stăpîna mea,
Ci viața mea, și sufletu-mi, mereu !
Numai, te rog, nu te mai minuna

De inversarea ce ți-am arătat
A rolurilor noastre, nendoios —
Căci vremurile astăzi s-au schimbat
Și lucrurile s-au întors pe dos.

Iar dacă-n ciuda celor cîte-ți spun,
Tu nu vrei totuși să acorzi crezare
Vorbelor mele, este oportun,
Spre-a-ți dovedi această inversare,

Să nu mai șovăiești, ci să privești
Regimul meu, să vezi fără tăgadă
Că nodu-acestor tîlcuri și nădejdi
Se află așezat exact la coadă !“

Or, fata aceasta era atît de fermecătoare, atît de dulce și de o frumusețe atît de strălucitoare, încît se numea Floare-de Trandafir.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru suta noapte

Ea urmă :

... se numea Floare-de-Trandafir.

Iar regelui îi plăcea tare mult s-o aibă pe lîngă el la ospețe, atît de dăruită era ea cu minte iscusită și aleasă. Și regele avea obiceiul să dea, în fiecare an, serbări mari, și, cu acel prilej, să se bucure de venirea la palatul lui a celor mai de seamă oameni din împărăție, spre a se întrece cu ei în jocurile cu mingea și cu ghioaga, atît pe jos, cît și de-a călare.

Și venind ziua cînd oaspeții regelui se strînseră la asemenea jocuri, Floare-de-Trandafir se așeză la fereastra ei, ca să se bucure de întrecere. În curînd, jocul începu să se însufleţească, și fiica vizirului, urmărind jocul și luînd seama la jucători, zări printre ei un tînăr nespus de frumos, cu chip fermecător, cu dinți strălucitori, cu mijloc subțire și cu umeri largi. Și simți o asemenea plăcere văzîndu-l, că nu se mai putea sătura să-l tot privească, nici nu se mai putea împiedica să-i arunce ochiade galeșe. Și, pînă la urmă, o chemă pe doica ei și o întrebă :

— Cunoşti tu cumva numele acelui tînăr fermecător, atît de mîndru, ce se află colo, în mijlocul jucătorilor ?

Doica îi răspunse :

— O, fata mea, sînt frumoşi toţi. Aşa că nu văd despre care dintre ei vorbeşti.

Ea spuse :

— Atunci aşteaptă. Am să ţi-l arăt !

Şi luă pe dată un măr şi îl aruncă în tînărul acela, care se întoarse şi ridică privirile către fereastră. Şi-o văzu atunci pe Floare-de-Trandafir, zîmbitoare şi frumoasă ca luna plină luminînd peste neguri ; şi, deodată, mai nainte de-a avea măcar răgazul să-şi întoarcă privirea, se simţi peste măsură tulburat de iubire ; şi recită aceste versuri ale poetului :

Ce-mi străpunse, oare, inima deodată ?
Ochii tăi, sau numai agera săgeată ?

Ageră săgeată, cine te trimise ?
Luptătorii aprigi sau, aşa cum mi se

Pare, numai arcul cu strună măiastră
Dintr-un ochi ce-mi rîde dulce la fereastră ?

Floare-de-Trandafir o întrebă atunci pe doica ei :

— Şi-acum, într-un sfîrşit, poţi tu să-mi spui numele tînărului ?

Ea răspunse :

— Se numeşte Desfătul-Lumii.

Auzind aceste cuvinte, fiica vizirului clătină capul de plăcere şi de tulburare, se tolăni pe divan, gemu din străfundul inimii şi ticlui aceste stihuri :

N-are de ce să-i pară rău
Celui ce-a născocit numele tău,
Desfăt-al-Lumii, o, tu, care-anume
Cuprinzi tot ce e mai gingaș pe lume
Și tot ceea ce e mai strălucit!
O, lună plină-n ceas de răsărit!
O, chip ce luminează lumea toată
Cu strălucirea lui fără de pată,
Tu — dintre tot ce dă lumină vieții —
Ești singurul sultan al frumuseții!
Și am temeiuri pentru cîte spun:
Nu este oare ca litera nun
Sprînceana ta, scrisă frumos?
Iar, ochiu-ți ca migdala, luminos,
Nu seamănă cu litera sad, *oare,*
Așa cum a fost scrisă cu mirare
De degetul îndrăgostit
Al celui care totu-a zămislit?
Iar mijlocul tău nu-i un ram subțire
Și mlădios cum altul nu-i în fire?
O, dacă nenfricata-ți vitejie
I-a întrecut pe toți cei mai viteji
Din cîți în juru-ți freamătă-a urgie
Și se rotesc în luptă val-vîrtej,
Ce să mai spun de-aleasa-ți semeție
Și de-ale frumuseții tale mreji?

Sfîrșindu-și stihuirea, Floare-de-Trandafir luă o foaie de hîrtie și scrise frumos versurile pe ea. Împături apoi hîrtia și o puse într-o punguță de mătase brodată cu aur, pe care o ascunse sub perna de pe divan.

Or, bătrîna doică, băgînd de seamă toate acestea, începu să-i povestească ba una, ba alta, pînă ce o adormi. Atunci, trase binișor foaia de hîrtie de

sub pernă și, încredințîndu-se astfel de dragostea Floarei-de-Trandafir, puse hîrtia îndărăt la locul ei. Pe urmă, cînd fata se deșteptă, spuse :

— O, stăpîna mea, eu sînt cea mai bună și cea mai dulce sfătuitoare a ta ! Țin, dar, să-ți spun cît de amarnică este patima dragostei și să-ți atrag luarea aminte că, atuncea cînd patima aceasta se strînge într-o inimă fără a se putea revărsa, de-ar fi inima aceea și din oțel făcută, tot o topește și prilejuiește multe boli și beteșuguri trupului. Dimpotrivă, dacă cel ce suferă de răul dragostei mărturisește și altcuiva suferințele lui nu va avea să simtă decît ușurare !

Auzind cuvintele acestea ale doicii sale, Floare-de-Trandafir spuse :

— O, doică, au știi tu care-i leacul dragostei ?

Ea răspunse :

— Știu. Este să te bucuri de cel care ți-e drag !

Fata întrebă :

— Și ce poți face ca să te bucuri de o astfel de plăcere ?

Doica spuse :

— O, stăpîna mea, pentru aceasta, la început, nu ai decît de schimbat niște scrisori pline de cuvinte drăguțe, de salutări și de complimenturi ; căci cel mai bun mijloc pe care îl au doi îndrăgostiți de a se întîlni acesta-i, și tot acesta-i și cel dintîi lucru de făcut pentru a trece piedicile și a ocoli încurcăturile. Dacă, dar...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...Dacă, dar, o, stăpînă a mea, ai vreun lucru ascuns în inimă, nu te sfii să mi-l încredinţezi ; căci, dacă ai vreo taină, eu am s-o păstrez neatinsă de nici o ureche străină şi nimenea n-are să se priceapă să te slujească mai bine ca mine, cu ochii şi cu capul, pentru a-ţi îndeplini pînă şi dorinţele cele mai mărunte şi a-ţi duce tainic bileţelele !

Cînd Floare-de-Trandafir auzi cuvintele acestea ale doicii sale, îşi simţi minţile răpite de bucurie ; ci îşi stăpîni sufletul de la orice vorbă nechibzuită, de teamă să nu-şi dea în vileag tulburarea ce-o frămînta, zicîndu-şi în sine : „Nimeni nu-mi ştie încă taina ; şi-i mai bine pentru liniştea mea să nu i-o spun nici femeii acesteia, decît după ce îmi va da dovezi de netăgăduită credinţă". Ci doica şi adăugă :

— O, copila mea, as'noapte am văzut un om care mi s-a arătat în vis şi mi-a spus : „Află că tînăra ta stăpînă şi Desfătul-Lumii sînt îndrăgostiţi unul de altul, şi că tu ai să înlesneşti întîmplarea, însărcinîndu-te cu scrisorile lor şi făcîndu-le tot felul de înlesniri, în mare taină, de vrei să te bucuri nesmintit de o mulţime de foloase !" Or eu, o, stăpînă a mea, nu-ţi povestesc decît ce mi s-a arătat ! Acum, hotărăşte tu !

Floare-de-Trandafir răspunse :

— O, doică, te simţi tu cu adevărat în stare să-mi păstrezi taina ?

Ea spuse :

— Au cum de poţi să te mai îndoieşti fie şi-o clipă, cînd eu sînt ca o mireasmă a miresmelor inimilor alese ?

Fata atunci nu mai şovăi, îi arătă hîrtia pe care scrisese versurile şi i-o înmînă, spunîndu-i :

— Grăbeşte-te şi du-i-o Desfătului-Lumii, şi adu-mi răspunsul lui !

Doica se ridică numaidecît şi se duse la Desfătul-Lumii, îi sărută mai întîi mîna, pe urmă îl copleşi cu cele mai dulci şi mai măgulitoare laude. După care îi înmînă biletul.

Desfătul-Lumii desfăcu hîrtia şi o citi. Pe urmă, cînd înţelese bine tîlcul cuprinsului, scrise pe spatele foii versurile următoare :

Mi-e inima aprinsă de iubire
Şi pătimaşă bate-n pieptul meu.
Mi-ascund zadarnic apriga simţire
Ce-mi chinuieşte sufletul mereu.

Cînd lacrimile-mi umplu ochii, grele,
Spun celor ce mă-ntreabă : „Sînt bolnav
De ochi", pentru ca taina vieţii mele
S-o-nchid în mine, ca pe-un vis suav.

Ieri încă, eram liber ! Niciodată
În sufletul meu tînăr şi senin
Iubirea n-apucase să răzbată.
Şi-acum, deodată, mă trezesc în chin.

Vă povestesc, deci, dorul meu, şi-mi tînguie
Iubirea ce-a pornit în piept să-mi ardă,
Ca să vă fie milă cît de-adîncu-i
Amarul celui pedepsit de soartă.

Și scriu cu lacrimi și cu vis suspinul
Din sufletul meu, să vă dovedesc
Ce mare este, ce amarnic chinul
Iubirii dulci cu care vă iubesc.

Allah să lumineze totdeauna
Obrazul vostru, scris cu frumusețe,
În fața căruia se-nchină luna,
Și stelele robite-i dau binețe.

Nu-i frumusețe alta, ca a voastră,
Iar de la trupul vostru mlădios
Ia ramu-nvățătura lui măiastră
De a se legăna în vînt frumos.

Cutez, de nu vă e cu supărare,
Să vă rog să veniți la mine-ndată.
O, dacă ați veni, nu știu mai mare,
Mai fericită plată și răsplată.

'Al vostru-i sufletu-mi de jerăgai.
În față-vă, închinîndu-vi-l, cad.
Venirea voastră mi s-ar părea rai,
Refuzul vostru mi s-ar părea iad!

După ce scrise acestea, împături foaia, o sărută și i-o dete doicii, spunîndu-i :

— Maică, mă bizui pe bunătatea ta, ca să înclini spre partea mea bunăvoința stăpînei tale!

Ea răspunse :

— Ascult și mă supun!

Luă apoi biletul și se grăbi să se ducă la stăpînă-sa să i-l dea.

Floare-de-Trandafir, luînd biletul, îl duse la buze, pe urmă la frunte, îl desfăcu și îl citi. După

ce îi înțelese bine tîlcul, scrise dedesubt versurile următoare :

O, tu, a cărui inimă iubește
A noastră frumusețe — încunună
Iubirea care sufletu-ți aprinde
Cu a răbdării ferecată strună !
Aceasta-i poate singura cărare
De-a ne vedea vreodată împreună.

Cînd am văzut că dulcea ta iubire,
Pe cît e de curată și fierbinte,
Pe-atît de mare e, ca și a noastră,
Și-aceeași suferință ne cuprinde,
Cînd am văzut că inima ta bate
Ca și a noastră, și că nu ne minte,

Și noi am tresărit, la fel ca tine,
De-a dorului neistovită vrajă
Și de a ne vedea cumva-mpreună.
Dar teama de cei ce ne stau de strajă
Ne-a-mpiedicat să ne-mplinim dorința
De a ne arunca-n vrăjita mreajă.

Să știi că noaptea, cînd asupra noastră
Coboară haina-i neagră și-nstelată,
În pieptul nostru se aprinde, parcă,
Atîta tremur, încît dintr-odată
Făptura noastră-ncepe-adînc să ardă
Și-i un pojar ființa noastră toată,
Cumplitul chin al dorului de tine
Ne-alungă somnul dimprejur departe,
Și peste trupul nostru își așterne
Velința care ca un foc ne arde.

Ci să nu uiți că-ntîia datorie
Și cea mai sfîntă, a acelui care

Iubește, e ca pururi să păstreze
Iubirea ca pe-o taină foarte mare.
Ferește-te să tragi vreodată vălul
Ce-ascunde al iubirii noastre soare !

Ah, aș striga că-ntreaga mea făptură
Și că întreaga-mi inimă, nebuna,
E plină de-a iubirii strălucire,
Iubește un flăcău frumos ca luna !
O, pentru ce nu vrea el să rămînă
În preajma noastră pentru totdeauna ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute doua noapte

Ea urmă :

După ce isprăvi de scris aceste versuri, împături hîrtia și i-o dete doicii, care o luă și ieși din palat. Ci soarta vroi ca bătrîna să se întîlnească chiar cu cămărașul vizirului, tatăl Floarei-de-Trandafir, care o întrebă :

— Unde-ai plecat așa, la vremea asta ?

La cuvintele acestea, doica fu cuprinsă de un tremur nestăpînit și răspunse :

— Là hammam !

Și își văzu de drum mai departe, ci atîta de tulburată încît, fără ca să bage de seamă, scăpă pe jos biletul pe care îl dosise cam fiecum la brîu. Și-atîta cu ea !

Ci biletul, căzut pe jos lîngă poarta palatului, fu găsit de un eunuc care-l duse numaidecît vizirului.

Or, vizirul tocmai ieșise din haremul său și venise în sala de primire ca să se întindă pe un divan. Și, pe cînd sta el așa, tolănit în tihnă, hadîmbul se apropie ținînd în mînă biletul cu pricina și îi spuse :

— Stăpîne, am găsit pe jos, în casă, biletul acesta, pe care m-am grăbit să-l ridic.

Vizirul i-l luă din mînă, îl desfăcu și găsi scrise pe el versurile cu pricina. Le citi și, cînd le înțelese tîlcul, cercetă scriitura, care i se păru a fi fără de tăgadă cea a fiicei lui, Floare-de-Trandafir.

Văzînd așa, se ridică și se duse la soția lui, mama tinerei fete, plîngînd cu atîta spor încît barba i se fleșcăi toată. Și soția îl întrebă :

— De ce plîngi așa, o, stăpîne al meu ?

El răspunse :

— Ține hîrtia asta și vezi ce cuprinde !

Ea luă hîrtia, o citi și văzu că era o scrisoare între fiica sa Floare-de-Trandafir și Desfătul-Lumii. Cînd văzu așa, lacrimile îi năpădiră în ochi. Ci își stăpîni sufletul, își curmă lacrimile și spuse vizirului :

— O, stăpîne al meu, lacrimile nu pot fi de nici un folos ; singurul lucru bun ar fi să ne gîndim cum să ne scăpăm cinstea și cum să ascundem rușinea fetei tale !

Și-l mîngîie mai departe, ușurîndu-i amărăciunea. El îi răspunse :

— Tare mă tem din pricina patimii acesteia a fiicei mele ! Au tu nu știi că sultanul nutrește o dragoste foarte mare față de Floare-de-Trandafir ? Așa că teama mea în această încurcătură ține de două pricini : cea dintîi mă privește pe mine, căci este vorba de fata mea ; cea de a doua, este în

legătură cu sultanul, și-anume că Floare-de-Trandafir este îndrăgită de sultan, și s-ar putea ca de-aici să iasă niște urmări rele ! Tu cum socoți ?

Ea răspunse :

— Așteaptă oleacă, dîndu-mi răgaz să-mi fac Rugăciunea-de-luat-o-hotărîre !

Și-ndată se așeză să se roage, după datină și după *Sunna*, îndeplinind cuvioasele temenele cerute în asemenea împrejurare.

Cînd sfîrși rugăciunea, îi spuse soțului ei :

— Află că, în mijlocul mării care se numește Bahr Al-Konuz, se află un munte numit muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul. Nimenea nu poate să ajungă la țărmul acela, decît cu anevoințî fără de seamăn. Te sfătuiesc, dar, să așezi acolo locuința fetei tale.

Vizirul, gînd la gînd cu soția lui, hotărî să pună să se zidească pe muntele-Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, un palat la care nimenea să nu poată ajunge și unde s-o închidă pe Floare-de-Trandafir, ci îngrijindu-se s-o îndestuleze cu hrană cît să-i ajungă pentru un an, iar la începutul anului următor să-i trimită alta, dîndu-i și slugi care să-i ție de tovărășie și s-o slujească.

Odată luată această hotărîre, vizirul strînse meșteri tîmplari și zidari și-i trimise la acel munte, unde aceștia nu pregetară să zidească palatul ferecat, cum altul asemenea nu se mai văzuse pe lume vreodată.

Atunci vizirul puse să se pregătească hrana de drum, orîndui caravana și, în toiul nopții, intră la fiica lui și îi porunci să se pregătească de plecare. La porunca aceasta, Floare-de-Trandafir simți durerile cele amarnice ale despărțirii și, cînd fu scoasă din palat și cînd băgă de seamă pregătirile

de plecare, nu se mai putu opri să nu plîngă cu lacrimi grele. Atunci, spre a-l vesti pe Desfătul-Lumii despre cele ce se petreceau în sufletul ei din pricina focului dragostei, atît de năpraznic încît făcea să i se înfioare carnea, să se topească pietrele cele mai tari și să curgă lacrimile, îi veni în gînd să scrie pe poartă versurile următoare :

O, casă ! dacă mîine dimineață
Iubitul meu va trece pe la tine,
Cu pas sfios, cum trec îndrăgostiții,
Să te sărute-așa cum se cuvine,

Tu dă-i din partea noastră-o sărutare
Ca o mireasmă fragedă și dulce,
Căci nu știm unde-amara noastră soartă
În noaptea asta are să ne culce.

Nu știm ursita noastră călătoare
Spre care zări durerea grea ne-o mînă,
Căci iată cum plecăm în mare grabă
Cu hainele tristeților pe mînă.

Doar pasărea cea nevăzută-a nopții
Se tînguie-n desișul ei, mîhnită,
Dînd știre despre trista noastră soartă
Și despre calea ce ne-a fost menită.

Suspină-n graiul ei : „O, ce durere,
Ce crudă jale e cînd se desparte
Cel ce iubește de cel pentru care
Și inima și sufletul îi arde !“

Cînd ale despărțirii negre cupe
Ne-au fost aduse-acum întîia oară,
Și soarta le-a umplut să ni le deie —
Eu am privit licoarea lor amară

Şi am băut-o pîn'la fund pe toată,
Cu cea mai umilită resemnare.
Ci resemnarea, vai ! văd, niciodată
Nu-mi va aduce pace şi uitare !

După ce înşiră pe poartă aceste versuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treia noapte

Ea urmă :

...După ce înşiră pe poartă aceste versuri, luă loc în palanchinul său, şi caravana porni la drum. Străbătură ogoare şi pustietăţi, cîmpii şi munţi prăpăstioşi, şi ajunseră aşa la marea Al-Konuz, unde ridicară pe mal corturile ; întocmiră apoi o corabie mare, în care o duseră pe tînăra fată cu alaiul ei.

Or, cum vizirul detese porunci căpeteniilor caravanei să nu care cumva, după ce fata va fi închisă în palatul de pe vîrful muntelui, să nu se întoarcă pe ţărm şi să nu sfarme corabia, ei se grăbiră să se dovedească ascultători şi îndepliniră întru totul porunca ce le fusese dată, ca să se întoarcă apoi la vizir, plîngînd de toate astea. Şi-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl priveşte pe Desfătul-Lumii, cînd se deşteptă, a doua zi, nu pregetă să-şi facă rugă-

ciunea de dimineață și să încalece pe cal ca să se ducă, așa cum avea obiceiul, în slujba la sultan. Și cum tocmai trecea prin fața porții vizirului, băgă de seamă versurile înscrise pe poartă, și era cît pe-aci, văzîndu-le, să-și piardă mințile ; și focul se aprinse în lăuntrurile lui tulburate. Se întoarse atunci acasă, unde, pradă chinului, îngrijorării și zbuciumului, nu izbuti să stea o clipă locului. Pe urmă, întrucît se lăsa noaptea și se temea să nu-și dea în vileag starea față de slugile din casă, se grăbi să iasă, năuc și buimac, hoinărind pe drumuri aiurea.

Merse așa toată noaptea și o parte din dimineața zilei următoare, pînă ce arșița cumplită și setea chinuitoare îl siliră să se hodinească oleacă. Or, tocmai ajunsese pe malul unui izvor adumbrit de un copac, unde șezu și luă apă în căușul mîinilor ca să bea. Ci, ducînd apa aceea la buze, văzu că nu are nici un gust ; totodată, simți că obrazul îi era schimbat și tare îngălbenit ; își văzu apoi picioarele umflate de umblet și de osteneală. Atunci începu să plîngă amarnic și, cu lacrimile curgîndu-i pe obraji, își recită aceste versuri :

Îndrăgostitul se îmbată
De patima din pieptul lui,
Și dorul de iubită-l face
Mai beat cum altu-n ulme nu-i.

Pornește-apoi să rătăcească,
Dus de-a iubirii nebunie,
Și nici odihnă nu mai află,
Nici gustul hranei nu-l mai știe.

Căci cum ar mai putea vreodată
De bucurii să aibă parte,
Cînd dat îi este să trăiască

De ceea ce-i e drag departe !
Ar fi minune fără seamăn
Să-și ducă viața mai departe !

Ca-n flăcări ard, de cînd iubirea
În mine își făcu sălaș.
Potop de lacrimi varsă ochii-mi,
Și-mi curg aprinse pe obraji.

Oh ! cînd am să-mi mai văd iubita
Sau pe vreun om din neamul ei,
Să-mi potolesc măcar oleacă
Pojaru-n care rămăsei ?

După ce sfîrși de rostit aceste versuri, Desfătul-Lumii se puse pe un plîns de udă pămîntul sub el ; pe urmă, se ridică și se îndepărtă din acele locuri. Pe cînd, deznădăjduit, rătăcea așa prin cîmpii și pustiuri, văzu deodată dinaintea lui un leu cu coama înfricoșătoare, cu capul mare cît o boltă, cu gura mai largă ca o poartă și cu dinții cît niște colți de elefant. Văzîndu-l, nu se mai îndoi o clipă de pieirea lui, se întoarse cu fața către Mecca, rosti mărturisirea de credință și se pregăti de moarte. Deodată, își aduse aminte, chiar în clipa aceea, că citise cîndva în cărțile vechi că leul este simțitor la dulceața cuvintelor, că găsește plăcere în laude și că în felul acesta se lasă lesne domolit. Începu, așadar, să-i spună :

— O, leu al pădurilor, o, leu al cîmpiilor, o, leu curajos, o, căpetenie temută de viteji, o, sultan al animalelor, vezi înaintea strălucirii tale un biet îndrăgostit zdrobit de despărțire, cu capul tulburat,

pe care dragostea l-a împresurat de pretutindeni. Ascultă cuvintele mele și fie-ți milă de tulburarea și de durerea mea !

Cînd leul auzi cuvintele acestea, se trase îndărăt cîțiva pași, se așeză sprijinit în coadă, ridică ochii către Desfătul-Lumii și începu să bată din coadă și din labele de dinainte. Văzînd aceste mișcări ale leului, Desfătul-Lumii recită următoarele versuri :

O, leule-al pustiei, ai să mă iei în gheare
Nainte de-a găsi-o pe-aceea pentru care
Cu inima pierdută pornii în lumea mare ?

Nu-s un vînat de preț, o, nu ! vezi bine
Cît sînt de slab ! Iar carnea de pe mine
S-a mistuit de dor, sau numai chin e !

Ce vrei să faci cu-un mort ce giulgiul doar
Nu și l-a tras deasupra-i, și amar
Suspină ars de-al patimei pojar.

O, leu neînfricat în bătălie,
De-ai să mă rupi fișie cu fișie,
Pizmașii-mi doar avea-vor bucurie.

Eu nu-s decît un biet îndrăgostit,
De lacrimi și mîhnire copleșit,
Zdrobit de lipsa celei ce-a iubit !

Ci unde-i ea ? O, triste gînduri grele
Din nopțile de jale ale mele !
Iată că azi nici măcar nu mai știu
De-s mort demult, sau încă mai sînt viu.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patra noapte

Ea urmă :

După ce leul ascultă aceste versuri, se ridică și, cu ochii plini de lacrimi, se apropie cu multă duioșie de Desfătul-Lumii și începu să-i lingă picioarele și mîinile. După care îi făcu semn să-l urmeze și porni înaintea lui. Desfătul-Lumii se luă după leu și amîndoi merseră așa o bucată de vreme. După ce trecură culmea unuí munte și coborîră pe coasta cealaltă, văzură de-a lungul cîmpiei urmele lăsate de caravană. Atunci Desfătul-Lumii începu să meargă pe aceste urme cu luare aminte, iar leul, văzîndu-l astfel pe calea cea bună, îl lăsă să-și urmeze singur căutările mai departe, iar el făcu cale întoarsă, ducîndu-se în drumul lui.

Iar Desfătul-Lumii merse mai departe, zi și noapte, pe urmele caravanei, și așa ajunse pe țărmul mării vuind din valurile-i zbuciumate, unde pașii se pierdeau la marginea apelor. Înțelese atunci că mult căutata caravană se suise pe corabie și își urmase drumul pe mare, și pierdu orice nădejde de a o mai găsi vreodată pe iubita lui. Atunci lăsă lacrimile-i să curgă și recită aceste versuri :

Atîta-i de departe
Iubita mea, acum,
Că-ntreaga mea răbdare
Se face fum și scrum.

Cum să mai merg de-acuma
Spre ea, în largul zării ?
Cum să înfrunt, sărmanul,
Genunea oarbă-a mării ?

Dar cum să stau, cînd totul
În mine-i foc ce arde,
Cînd somnul de pe gene-mi
Demult fugi departe ?

De cînd ea a fost dusă,
Cu noaptea, dintre noi,
Mi-e inima în flăcări.
Ah, flăcări mari, vîlvoi !

O, fluvii mari ! Seihune,
Geihune, Eufrate —
Curg lacrimile mele
Ca voi, nemăsurate !

Se varsă neoprite,
Ca un puhoi de ape,
Ca niște ploi cumplite,
Ca niște mari potoape.

Iar pleoapele-mi bătute
De cîtă jale-mi plînge,
Sînt roșii, parcă ochii-mi
Plîng lacrimi doar de sînge.

Și sufletu-mi, de-atîta
Amarnică urgie,
De flăcări se aprinse,
Arzînd ca o făclie.

Vin hoardele de patimi
Și de dorințe grele,
Lovesc ca-ntr-o cetate
Zidul inimii mele.

Iar oastea mea, sărmană
Și fără de putere

Înfrîntă e, și geme,
Și fuge-acum, și piere.

Eu, fără preget, viața
I-am dăruit-o ei.
Ci darul mi-e zadarnic
Și fără de temei.

Allah, nu-mi da osîndă
Că-am cutezat cîndva
Să-nalț și eu privirea,
Îndrăgostit, spre ea,

Și mi-am lăsat să ardă,
Vai, inima, nebuna,
De-ntreaga-i frumusețe
Mai mîndră decît luna.

Vai, m-a zdrobit! În pieptu-mi
O ploaie de săgeți
Mi s-au înfipt din arcul
Ochilor ei semeți.

M-a-nfrînt mlădia vrajă
A-ntregii sale firi,
Cum nu-i nici ramul verde
Al sălciei subțiri.

Cu inima răpusă
De doruri, o implor
Să-mi dea-n mîhnirea-mi crudă
Un pic de ajutor.

Ci ea, ispita dulce,
Ea e aceea care
Mă-mpinse-n clipa sfîntă
La neagra mea pierzare.

Vai, numai ea, frumoasa,
Cu dulcea ei privire,
M-aduse dintr-odată
La clipa de pieire.

Cînd sfîrși de rostit aceste stihuri, începu să plîngă atîta, încît se prăbuși fără de simțire și rămase multă vreme în această stare. Ci, de cum se trezi din leșinul lui, întoarse capul și la dreapta și la stînga și, văzîndu-se într-o pustie goală, i se făcu o frică mare să n-ajungă pradă fiarelor, și porni să urce un munte înalt și, cînd ajunse în vîrf, auzi venind dintr-o peșteră niște sunete de glas omenesc. Ascultă cu luare aminte acel glas și înțelese că era glasul unui schimnic ce părăsise lumea și se dăruise evlaviei. Se apropie de peșteră și bătu de trei ori la ușă, fără a căpăta nici un răspuns din partea schimnicului și fără a-l vedea ieșind. Atunci, suspină adînc și recită aceste versuri :

O, doruri ale mele,
Veți mai ajunge-odată
La țelul către care
Vă zbuciumați mereu ?
O, suflete, uita-vei
Mihnirile, necazul,
Vei mai uita amarul
Ce te apasă greu ?

Năpastele-au dat buzna
Asupra-mi, cu duiumul,
Ca să-mi îmbătrînească
Al inimii avînt,
Și capul să-mi albească

Din prima tinereţe,
Şi să mă lase singur
Şi-n lacrimi pe pămînt.

Nu am de nicăierea
Un ajutor, o milă,
Să-mi domolească dorul
De care mă topesc ;
Nici un prieten, care
Să-mi spulbere povara
Ce sufletul mi-apasă,
În lume nu găsesc.

Vai, cine poate spune
Tot zbuciumul din mine,
Acuma, cînd ursita
S-a-ntors în contra mea ?
O, milă pentu bietul
Îndrăgostit ce geme
Bînd din potir tristeţea
Însingurării, grea !

Cît foc e-n bietu-mi suflet !
Mi-e inima, sărmana,
Topită de mîhnirea
Ce m-a împresurat.
Iar mintea, chinuită
De neagra despărţire,
Fără să mă mai ştie,
S-a dus şi m-a lăsat.

N-am cunoscut în viaţă
O zi mai blestemată
Ca ziua-aceea-n care,
Venind la casa ei,
Pe poarta îndrăgită

Citii intîia oară
Răvașul scris în versuri
De tristul ei condei.

Oh, mult am plîns, sărmanul!
Din lacrima-mi fierbinte
Făcui atunci pămîntul,
Însetoșat, să bea.
Dar taina am păstrat-o
Și nimeni n-a știut-o —
Streini ori dragi prieteni
Ce stau în preajma mea.

O, schivnice, tu, care
Ți-ai căutat refugiu
În peștera aceasta
În care te-ai închis,
Pentru ca niciodată
Să nu mai vezi amarul
Cu care soarta lumii
Din veac de veac s-a scris,

Poate și tu vreodată,
Cîndva, demult, gustatai
Iubirea, ca și mine,
Și mintea ta, la fel,
Va fi zburat departe
De tine, rătăcită,
Vei fi umblat pămîntul
Mînat de-același țel!

Ci eu, cu toate cîte
Am îndurat și-ndur,
Cu toate cîte soarta
Mă biciuie la drum,
De-mi voi ajunge țelul

Îmi voi uita amarul,
Îmi voi uita obida
Și patima de-acum.

După ce sfîrși de rostit aceste stihuri, văzu deodată ușa peșterii deschizîndu-se și auzi pe cineva grăind :

— Mila fie cu tine !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincea noapte

Ea urmă :

Atunci el intră pe ușă și îi ură bună pace schimnicului, care îi ură și el la fel și îl întrebă :

— Care-i numele tău ?

El răspunse :

— Numele meu este Desfătul-Lumii !

Schimnicul îl întrebă :

— Care-i pricina venirii tale aici ?

El îi istorisi atunci toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit, precum și tot ce i se mai întîmplase. Iar schimnicul începu, să plîngă și-i spuse :

— O, Desfătul-Lumii, iată-s douăzeci de ani de cînd sălășluiesc pe aceste locuri, și n-am văzut pe nimenea, niciodată, afară doar de ieri. Am auzit, în adevăr, niște plînsete și o zarvă, și, uitîndu-mă dincotro veneau acele glasuri, am văzut o mulțime

de oameni și niște corturi ridicate pe țărm. Pe urmă, i-am văzut pe oamenii aceia întocmind o corabie pe care s-au suit și au pierit spre largul mării. Nu peste multă vreme s-au întors, dar erau mai puțini decît la plecare, au făcut țăndări corabia și s-au dus în calea lor pe unde veniseră. Și chibzuiesc că cei ce s-au dus și nu s-au mai întors aceia-s de bună seamă cei pe care-i cauți tu, o, Desfătul-Lumii! Pricep, dară, amarul chinului tău și te iert! Ci să știi că nici un îndrăgostit nu poate fi neîncercat de chinurile iubirii!

Și schimnicul recită aceste versuri:

Desfăt-al-Lumii, tu mă crezi, pesemne,
Un suflet fără patimi și dureri,
Și nu știi ce frămînt și ce obidă
Îmi chinuie sihastrele tăceri.

Am cunoscut și eu adînc iubirea,
Am cunoscut cumplita ei urgie,
I-am cunoscut durerea vrăjitoare
Din cea mai fragedă copilărie.

Gustatu-i-am îndeajuns mireasma
Și mi-am făcut din asta faimă mare.
De-ai s-o întrebi, are să-ți povestească
Întreaga noastră lungă-mbrățișare.

Și eu golit-am cupele iubirii,
M-am îmbătat cu-amara băutură;
Și trupul meu a ars în suferința-i,
De-i umbră-acum întreaga mea făptură.

Puternic eram eu odinioară;
Acum virtutea-mi toată-i fum și vînt.
Și armia puterii mele-ntreagă
Sub spadele privirii ei s-a frînt.

Ci nu se poate-ajunge la iubire
Fără să-nduri al soartei chin pribeag.
Contrariile doar, pe-această lume,
Din vremi bătrîne știm că se atrag.

Iar dragostea a hotărît de-a pururi
Că, pentru cei ce sînt cu-adevărat
Îndrăgostiți, uitarea-i blasfemie
Și e ca un eres de neiertat.

Și cînd schimnicul sfîrși de rostit versurile, se apropie de Desfătul-Lumii și îl strînse în brațe ; și amîndoi atîta plînseră laolaltă, că răsunau munții de vaietele lor, și pînă ce amîndoi căzură leșinați.

Cînd își veniră iar în simțiri, își jurară unul altuia să se socotească de-aci nainte ca frați întru Allah (preamărit fie el !) ; iar schimnicul îi spuse lui Desfătul-Lumii :

— Eu am să mă rog în noaptea aceasta și am să cer sfatul lui Allah despre ce ai tu de făcut.

Desfătul-Lumii răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și-atîta despre ei !

Cît despre Floare-de-Trandafir, iată :

Cînd slugile care o însoțeau o duseră pe Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, și cînd intră în palatul acela pregătit pentru ea, îl cercetă cu luare aminte și văzu ce frumos era orînduit ; pe urmă, începu să plîngă și strigă :

— O, palatule ! pe Allah ! ești minunat, ci dintre zidurile tale lipsește cel ce mi-e drag !

Pe urmă, băgînd de seamă că insula era plină de păsări, porunci însoțitorilor ei să întindă lațuri ca

să le prindă și, pe măsură ce le prind, să le pună în colivii și să le așeze apoi în palat. Și porunca ei fu îndeplinită pe dată. Atunci, Floare-de-Trandafir își sprijini coatele pe fereastră și își lăsă gîndurile să zboare pe calea amintirilor. Și se treziră iarăși în sufletul ei arșițele trecute, dorințele fierbinți și visele, și o făcură să verse lacrimile părerilor de rău, în vreme ce i se întorceau în minte versurile acestea pe care le recită :

Către cine îndrepta-voi
Tînguirea mea și dorul
Care inima-mi cuprins-au
După cel ce mi-este drag ?
Către cine îndrepta-voi
Chinul care-n pieptu-mi arde
De cînd fără el pe lume
Plînge sufletu-mi pribeag ?

Să mi-ascund adînc mîhnirea,
Căci străjerii-s fără milă !...
Trupu-mi s-a sfîrșit de jale
Ca o așchie uscată,
Iar de greul pătimirii
Carnea-mi arsă se topește,
În suspine lungi și-n lacrimi
Necurmate preschimbată.

Unde-s ochii lui, iubiții,
Ca să vadă în ce stare
Rătăcită mă aduse
Dorul după cel ce nu-i ?
Ah, au întrecut măsura

Cînd m-au surghiunit departe,
Unde nu mai pot ajunge
Niciodată paşii lui.

Du-i săruturile mele,
O, tu soare,-n zori, şi seara !
Du-le celui drag, a cărui
Frumuseţe de nespus
Face să se ruşineze
Luna plină ! Şi mlădiu-i,
Ah, mlădiu îi este trupul,
Decît ramul mai presus !

Dacă trandafirii roşii-ar
Vrea să fie ca obrazu-i,
Trandafirilor le-aş spune :
„În zadar vă e necaz !
N-o să fiţi ca el vreodată,
Doar de fi-ve-ţi şi voi cumva
Numai trandafirii-i, poate,
De pe celălalt obraz !“

Cu licoarea gurii-i dulce
Ar putea să răcorească
Pînă şi pojarul celui
Mai amarnic foc aprins.
Cum să-l uit, cînd el mi-e viaţa,
Sufletul, durerea, chinul,
Doctoria ? Cum putea-voi
Să-l mai uit cu dinadins ?

Dar cînd se apropie noaptea cu negurile ei, Floare-de-Trandafir simţi sporind tăria dorurilor sale...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute șasea noapte

Ea urmă :

...simți sporind tăria dorurilor și aținându-se iarăși amintirea dogorîtoare a patimilor ei. Atunci, recită versurile acestea :

Iată noaptea ce-mi aduce
Pe-ale negurilor unde
Patima de-amaruri grele
Care sufletu-mi pătrunde.
Dorul ca pojaru-n mine
Fiecărui gînd răspunde.

Jalea despărțirii-mi umple
Inima ! Și numai chin e
Gîndul ! Visul mă ucide !
Doru-i viscol și suspine !
Lacrimile-mi dau pe față
Taina care-o port în mine.

Doborîtă de iubire,
Nu mai sînt demult în stare
Suferinței ce mă frînge
Să-i mai aflu dezlegare.
Nu mai știu să scap din lanțul
Suferințelor amare.

Iadul care-l port în mine
Tot mai nendurat se face ;
Tot mai crîncen mă lovește
Soarta cu-ale ei gîrbace,
Și-n văpaia fără cumpăt
Rana inimii se coace !

Eu, în ziua despărțirii,
La întunecatul ceas,
N-am putut în graba tristă
Să-mi iau măcar bun-rămas
De la cel iubit. O, cîtă
Jale-a trebuit să-i las !

Trecătorule pe cale,
Spune-i celui drag, să știe,
Cîte chinuri, cîtă jale
Mi-au fost hărăzite mie.
Nu-i kalam să fie-n stare
Toate cîte-ndur să scrie.

Pe Allah ! Jur : voi rămîne
Credincioasă și cuminte
Celui ce mi-e drag, pe care-l
Port în inimă și-n minte !
Iar în pravila iubirii
Jurămintele sînt sfinte !

O, tu, noapte-ntunecată !
Du-i sărutul meu de jele.
Și să-i spui că-mi știi, o, noapte,
Toate chinurile grele,
Că ești martora de taină
A nesomnurilor mele !

Uite-așa se tînguia Floare-de-Trandafir.

Cît despre Desfătul-Lumii, iacătă : schimnicul îi spuse :

— Coboară în vale și adu-mi o grămadă cît poți de mare de vițe de palmier.

Desfătul-Lumii coborî în vale și se întoarse pe urmă cu vițele cerute ; și schimnicul le luă și întocmi din ele un fel de coș, asemenea cu coșurile

în care se cară paiele ; pe urmă, îi spuse lui Desfătul-Lumii :

— Află că în adîncul văii creşte un soi de dovleac care, odată copt, se usucă şi se desprinde de pe vrejul lui. Coboară de strînge o grămadă de dovleci de-aceştia uscaţi, leagă-i de coşul acesta, şi aruncă totul pe mare. Tu nu pregeta cumva să te sui deasupra, şi-atunci lasă valurile să te ducă spre largul mării şi să te ajute să răzbaţi la ţinta dorurilor tale. Şi să nu care cumva să uiţi că fără a înfrunta primejdiile nu răzbaţi niciodată la ţinta pe care ţi-ai pus-o !

Desfătul-Lumii răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi, după ce schimnicul îi ură noroc, îşi luă rămas bun de la el şi coborî în vale, unde nu pregetă să facă aşa cum fusese sfătuit.

Cînd ajunse, dus pe coşul cu dovleci uscaţi, în mijlocul mării, un vînt se stîrni spornic şi îl împinse degrabă, făcîndu-l să piară din ochii schimnicului. Şi merse legănat aşa de ape, cînd ridicat pe culmea valurilor, cînd cufundat în hăul lor holbat, jucărie a frămîntului mării, vreme de trei zile şi trei nopţi, pînă ce fu aruncat de soartă la poalele Muntelui Mumei-care-şi-a-pierdut-copilul. Ajunse pe ţărm, în starea unui pui luat de vîrtej, chinuit de foame şi de sete ; ci găsi repede, nu departe de acolo, nişte izvoare cu apă limpede, sub ciripit de păsări şi printre pomi plini de ciorchini de roadă ; şi aşa putu să-şi potolească foamea, mîncînd acele poame, şi să-şi stingă setea, bînd acea apă curată. După care, se îndreptă către lăuntrul insulei şi zări de departe ceva alb, de care se apro-

pie ; și văzu că era un palat măreț, cu ziduri înalte, și se îndreptă către poarta pe care o găsi închisă. Atunci se așeză acolo și nu se mai clinti vreme de trei zile, cînd văzu, într-un sfîrșit, poarta deschizîndu-se și ieșind un hadîmb care îl întrebă :

— De unde vii ? Și cum ai făcut de-ai ajuns aici ?

El răspunse :

— Vin de la Ispahan. Călătoream pe mare cu mărfurile mele, cînd corabia pe care mă aflam s-a rupt și valurile m-au aruncat pe insula aceasta !

La cuvintele acestea, sclavul începu să plîngă, pe urmă se aruncă de gîtul lui Desfătul-Lumii și îi spuse :

— Allah păstreze-ți zilele, o, chip drag ! Ispahanul este țara mea de baștină și acolo trăia și fiica moșului meu, cea pe care am îndrăgit-o din copilăria mea dintîi și de care eram peste măsură de legat. Ci, într-o zi, a năvălit peste noi un trib mai tare decît al nostru, care a luat robi o mare parte dintre ai noștri ; și-am fost și eu luat ca pradă de război. Cum pe-atuncea eram încă un copil, mi-au tăiat oușoarele, ca să-mi sporească prețul, și m-au vîndut ca eunuc. Și iată, asta-i starea în care mă vezi tu acuma !

Pe urmă, eunucul, după ce îi mai ură o dată bun venit lui Desfătul-Lumii, îl pofti în curtea cea mare a palatului.

Și Desfătul-Lumii văzu atunci un havuz minunat, împrejmuit de pomi cu crengi dese, printre care păsări închise în colivii de argint, cu ușițe de aur, ciripeau plăcut, binecuvîntîndu-l pe Atoatefăcătorul. Se apropie de cea dintîi colivie, o cercetă cu luare aminte și văzu că în ea se afla o turturea, care îndată scoase un gungurit ce vroia să spună : „O, preabunule !“ Și Desfătul-Lumii, auzind acel

gungurit, se prăbuși la pămînt ; pe urmă, venindu-și în fire...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptea noapte

Ea urmă :

...venindu-și în fire, scoase niște suspine din adînc și recită aceste versuri :

Turturică tristă, și tu plîngi ca mine ?
Și tu gunguri, oare, grelele suspine

Și-nălțîndu-ți ruga blîndă spre Allah,
Ca și mine-ți tîngui dorul : „Vai și ah ?"

Cine-ar ști să spună dacă-n linu-ți cînt
Rîde voioșia sau doar geme-un gînd ?

Poate plîngi de dorul celui ce s-a dus
Și de multa jale care te-a răpus ?

De-i așa, suspină-ți plînsul mai departe
Și iubirea care inima ți-o arde.

Eu mă rog de bunul lumilor părinte
S-o păstreze-n viață pe cea mai cuminte,

Pe cea mai frumoasă, cea pe care eu
Pururi voi iubi-o, suferind mereu.

Și mă leg că-n suflet ea o să-mi rămînă
Chiar și-atunci cînd trupu-mi s-o schimba-n țărînă.

După ce rosti aceste versuri, începu să plîngă pînă ce căzu leșinat. Iar cînd își veni în simțiri, se duse la cea de a doua colivie, în care era un porumbel care, văzîndu-l, începu să cînte, spunînd : „O, veșnicule ! te preamăresc !“ Atunci Desfătul-Lumii suspină lung și recită aceste versuri :

O, porumbel care suspini mereu :
„Allah, te preamăresc și-n chinul greu !“
Și eu la mila Celui-fără-moarte
Nădăjduiesc să-mi facă-odată parte
Cu cea care mi-e scumpă să m-adun
Pe-acest meleag al tristului surghiun.

De cîte ori, din neguri de abis,
Nu mi s-a arătat ea ca-ntr-un vis,
Cu buzele-i de miere-nmiresmată...
Și m-a lăsat cu mintea tulburată !

Și-n timp ce-n flăcări sufletul meu arde,
Și-n scrum se schimbă visele-mi deșarte,
Cu lacrimi ca de sînge plîng amar
Și-mi spăl obrajii-n lacrimi, și strig iar :

„Nici o făptură, știu, nu se călește
Decît prin cîte-ndură vitejește !“

Așa și eu mi-ntîmpin soarta dată :
Cu suflet dîrz și inimă bărbată !

Iar dacă va vroi Allah cîndva
Să mă-mpreune cu stăpîna mea,
Făgăduiesc să dărui tot ce am,

Să dau averea-mi toată de haram,
Spre-ai ospeți pe cei din tribul sfînt,
Îndrăgostiți ca mine pe pămînt.

Și slobozi-voi păsările toate
Cîte-s prin colivii întemnițate,
Și-apoi, în clipa-aceea fericită,
Să-mi zvîrl a jalei haină ponosită !

Cînd sfîrși de spus aceste versuri, se apropie de cea de a treia colivie și văzu că în ea se afla o privighetoare care, îndată ce-l zări, începu să cînte. Auzind-o, Desfătul-Lumii recită aceste versuri :

Privighetoare dulce,
O, glasul tău ceresc
Cum seamănă cu glasul
Celor ce se iubesc !

Aveți milă de bieții
Îndrăgostiți ! Ce vise,
În nopțile lor triste,
Cu chin și-alean sînt scrise !

Atîta-s de cumplite
Mîhnirile lor toate,
Încît parc că, uite,
De jalea peste poate,
Nu mai cunosc, sărmanii,
Și nu mai au, în viață,
Decît nopți fără tihnă
Și fără dimineață !

Eu, de cînd am văzut-o
Pe cea care mi-e dragă,
Ca-n lanțuri mi se pare
Viața mea întreagă ;

Și-astfel, în lanțuri grele,
Îmi pare cum că zale
De lanțuri nesfîrșite
Din ochii-mi curg cu jale.

Și strig : „Din ochii-mi, iată
Cum zale grele curg,
Și cum de-atîtea lanțuri
Legat cumplit mă-ncurc !“

Și-aceste lanțuri, toate,
Sînt dragostea din mine.
Și-a despărțirii jale
În lanțul ei mă ține.

Comorile-ndurării
Din pieptu-mi s-au sfîrșit ;
Puterea mea întreagă
De mult s-a istovit.

Ah, dacă ar fi dreaptă
Amara-mi soartă rea,
M-ar aduna odată
Lîngă iubita mea !

Allah, învăluiește
În vălurile-ți sfinte
Schiloada mea făptură,
Să pot, cînd dinainte
I-oi sta iubitei mele,
Să-mi dezvelesc făptura,
Să vadă și iubita
Cum chinul și arsura
Mi-au supt puterea toată,
Și cumu-s, de mîhnire,
De dor, de așteptare,
De lunga despărțire !

Sfîrșind de spus aceste versuri, se duse la cea de a patra colivie, și văzu în ea un biulbiuli, care numaidecît începu să moduleze cîteva triluri plîngătoare. Iar Desfătul-Lumii, la cîntecul acesta, suspină adînc și recită aceste versuri :

Biulbiuliu-n zori de ziuă
Inimii îndrăgostite
Farmecul iubirii-i cîntă-n
Trilurile lui vrăjite.

O, Desfăt-al-Lumii, jalnic
Sună trista-ți tînguire,
Și ființa ta întreagă
E topită de iubire.

Păsările-nduioșate
Îți repetă neagra tîngă,
Că de jalea ta amară
S-ar topi și fier și stîncă.

Uite cum plutește lină
Alba dimineții boare,
Peste raiuri de cîmpie,
Prin chilimuri largi de floare.

O, voi cîntece de păsări
În senina dimineață !
O, tu, boare-nmiresmată,
Scrisă cu lumini pe față !

O, aleanuri dulci și vise,
Ce vă deșteptați în mine,
Amintindu-mi de iubita
Ce s-a dus și nu mai vine !

Ploi de lacrime, șuvoaie,
Curg atunci din ochii mei,
Și-un pojar s-aprinde-n suflet,
Întețit de dorul ei.

Ci va face, pîn'la urmă,
Bunul cerului părinte,
Să-și găsească-ndrăgostitul
Fericirea dinainte !

Căci nu celui ce iubește
I se și cuvine, oare,
Mai presus de-orice pe lume,
Mîngîiere și-ndurare ?

Fiți încredințați că astfel
Mi se va-ntîmpla și mie !
Și-i menit : îndrăgostiții
Să ghicească ce-o să fie !

Pe urmă, sfîrșind de recitat aceste versuri, Desfătul-Lumii mai merse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute opta noapte

Ea urmă :

...Desfătul-Lumii mai merse oleacă și văzu o colivie minunată, mult mai frumoasă decît toate celelalte la un loc. În colivia aceea era închis un

porumbel sălbatic, care avea la gît o salbă de mărgăritare minunate. Şi Desfătul-Lumii, văzîndu-l pe acel porumbel, vestit pentru cîntecul lui tînguios şi dulce, întemniţat acuma în colivia aceea în care sta cu o înfăţişare nespus de tristă şi de îngîndurată, începu să suspine şi recită aceste versuri :

Porumbel de codru,
Frate cu cei care
Se iubesc — primeşte
Trista mea-nchinare !

O gazelă blîndă
Mi-e şi mie dragă,
Care cu-o privire
Dulce, ca-ntr-o şagă,
Inima-mi străpunse,
Ca un junghi de fier,
De-am rămas să sînger
Pe pămînt, stingher.

Dragostea îmi arde
Inimă şi gînd ;
Trupu-mi ca de boală
Zace suspinînd.

Şi de-amar de vreme,
De cînd plîng pustiu,
Nu mai ştiu ce-i somnul,
Masa n-o mai ştiu.

Liniştea din suflet
Mi-a fugit departe
Numai de durere
Am pe lume parte.

Cum putea-voi, oare,
Fără ea, de-acum,
Bucuria vieții
S-o mai aflu, cum ?

Numai ea-i nădejdea
Sufletului meu,
Inima mea, dorul,
Visele-mi, mereu !

Cînd porumbelul auzi aceste versuri spuse de Desfătul-Lumii, se deșteptă din tristețea lui și începu să îngurluie și să suspine atît de jalnic și de duios, încît părea că se folosește de grai omenesc și, pe limba lui, parcă spunea asemenea versuri :

O, tinere îndrăgostit, tu vii
Să-mi amintești pierduta tinerețe,
Cînd cea dintîi pe care o iubii,
Cea numai gingășie și blîndețe,
Cea care din atîtea bucurii
Nu-mi mai lăsă decît o grea tristețe,
Mă înrobea cu ochii ei nurlii
Și cu desăvîrșita-i frumusețe.

Iar glasul ei, prin ramuri verzi de crîng,
Suna unduitor peste coline,
Și-n cîntecu-i părea că se răsfrîng
Gurluituri de flaute blajine.
Ci într-o zi, pe-al dealului oblînc,
O prinse-un vînător. Printre suspine,
Striga iubita : „După tine plîng,
O fericire ! mă despart de tine !“

Nădăjduiam că asprul vînător,
De-atît amar de lacrimi obidite,
Se va-ndura să-i dea iar drumu-n zbor.

Ci nu așa făcu el, pasă-mi-te !
Iar jalea mea și crîncenul meu dor
În mine ard și azi neostoite,
Și fără ea pe lume sînt că mor,
Răpus de-atîtea chinuri pătimite.

Ah ! apere-i Allah pe toți acei
Ce suferă ca mine din iubire !
Și poate că vreunul dintre ei,
Văzînd nealinata mea mîhnire
Și-amarul scris cu foc în ochii mei,
Se va-ndura să-mi deie slobozire
Din colivia-n care zac sub chei,
Să-mi caut iar pierduta fericire !

Atunci, Desfătul-Lumii se întoarse către prietenul său, eunucul din Ispahan, și îl întrebă :

— Ce palat este acesta ? Cine locuiește în el ? Și cine l-a zidit ?

Eunucul răspunse :

— Vizirul regelui Cutare l-a zidit, pentru fiica lui, ca s-o scape de întîmplările vremilor și de năpraznele soartei ! Și-a surghiunit-o aici, cu slugile și cu alaiul ei. Așa că aici nu se deschid porțile decît o dată la un an, în ziua cînd ni se trimite hrana !

La cuvintele acestea, Desfătul-Lumii gîndi în sufletul lui : „Mi-am ajuns ținta ! Ci mi-i tare greu să aștept atîta vreme s-o văd !“ Și-atîta despre el.

Cît despre Floare-de-Trandafir, iacătă :

De cînd intrase în acel palat, nu mai putuse gusta plăcerea de-a mînca sau de-a bea, nici pe aceea de-a se hodini ori de-a dormi ; dimpotrivă ! Simțea sporind în sufletul ei chinurile dorurilor pătimașe ; și își trecea vremea străbătînd întregul palat, în căutarea vreunei ieșiri. Ci degeaba. Și-n-

tr-o zi, nemaiputînd, izbucni în suspine și recită aceste versuri :

Ca să mă pedepsească-anume
M-au dus departe de cel drag,
Și-n temniță fără de nume
M-au surghiunit, aici, să zac.
De focul patimii amare
Sărmană inima mea arde,
Căci m-au gonit fără cruțare
De ochii îndrăgiți departe.
M-au ferecat în turnuri nalte,
Zidite-ntre prăpastii crunte,
De peste tot împresurate
Cu hăul apelor cărunte.
Oare-au vroit astfel călăii
Să mă îmbete cu uitarea ?
Ci dragostea-mi nu știu ei, răii,
Că a sporit cu depărtarea !
Și cum să uit — cînd tot ce-n mine
S-a zămislit dintr-o privire
Spre chipul de lumini senine,
M-a înrobit cu-a lui iubire ?
În chinuri trec zilele mele,
Și-mi trec și nopțile pe rînd,
În focul gîndurilor grele
Tot suspinînd, tot așteptînd.
Ci și așa, fără iubirea
Celui ce nu e lîngă mine,
Tot îmi rămîne amintirea
Singurătatea să-mi aline.

Sfîrșind de spus aceste versuri, Floare-de-Trandafir se sui pe terasa palatului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute noua noapte

Ea urmă :

...se sui pe terasa palatului și, cu ajutorul unor pînzeturi tari de Baalbek, pe care le legă strașnic între ele, își dete drumul binișor în jos, de pe vîrful zidurilor, pînă la pămînt. Și, îmbrăcată așa cum se afla, în cele mai frumoase haine ale ei, și cu gîtul împodobit de un gherdan de nestemate, străbătu cîmpiile pustii dimprejurul palatului și ajunse la țărmul mării.

Acolo, zări un pescar, plecat la pescuit cu luntrea lui, și pe care vîntul din larg îl aruncase pe coasta aceea. Pescarul o zări și el pe Floare-de-Trandafir și, socotind c-o fi întruparea vreunui efrit, i se făcu o frică mare și începu să vîslească, spre a se îndepărta de acolo cît mai grabnic. Atunci, Floare-de-Trandafir îl strigă de mai multe ori și, tot făcîndu-i o sumedenie de semne, îi recită versurile acestea :

Pescarule, alungă-ți spaima,
Privește-mă și vezi că sînt
O biată ființă omenească
Rătăcitoare pe pămînt.

Răspunde rugăminții mele !
Nu-ți cer decît s-asculți și tu
Povestea-mi tristă cum nu-i alta,
A soartei care mă bătu.

De mine fie-ți milă, biata,
Și-Allah cel pururi fără moarte

Te va feri de focul crîncen
În care inima mea arde,

Atunci cînd o să ți se-ntîmple
Și ție, poate, într-o zi,
S-arunci privirea spre-un prieten
Ce fără milă îți va fi.

Îndrăgostită sînt de-un tînăr
Cu chip atît de luminos,
Încît și soarele și luna
Pălesc naintea lui, sfios.

Pînă și gingașa gazelă,
Privind la cel care-l pierdui,
Striga cuprinsă ca de-o vrajă :
„Sînt sclava frumuseții lui !“

Pe fruntea-i dragă, frumusețea
Cu slove de neșters a scris
Aceste stihuri minunate
Și pline de un tîlc precis :

„Oricine îl privește-n viață
Ca pe-o făclie a iubirii,
Acela nendoios pășește
Pe calea dreaptă-a mîntuirii ;

Dar cel ce se îndepărtează
De chipul lui străluminat,
Acela, bietul, săvîrșește
O grea greșeală, și-un păcat !“

Pescarule, de-mi dai un sprijin
Și mă ajuți să-l regăsesc,
Ah, cît voi fi de fericită
Și cum am să te răsplătesc !

Ți-aș da grămezi de nestemate,
Și scumpe giuvaeruri rare,
Sodom de lucruri prețioase,
Și proaspete mărgăritare.

De-ar vrea Allah să-mi văd iubitul,
Să-mi împlinesc amarul dor!...
Ah, inima mi se topește,
Și-n lunga așteptare mor.

Cînd pescarul auzi aceste versuri, plînse, gemu și se tîngui, amintindu-și și el de zilele tinereții sale, cînd era topit de dragoste, chinuit de așteptări, bătut de vise și de doruri, ars de flăcările patimilor iubirii. Și începu să recite aceste versuri:

E vădită, nendoielnic,
Crunta patimii ardoare:
Trup uscat, potop de lacrimi,
Ochi topiți de veghi amare,
Inimă scăpărătoare
Precum piatra de amnare.

A iubirii grea năpastă
Dată-i fiecărei vieți!
Și eu o cunosc din anii
Primei mele tinereți,
Și-am gustat și eu odată
Mîncinoasele-i dulcеți.

De aceea-s gata, uite,
Să purced neabătut
Și s-ajut la regăsirea
Celui drag ce s-a pierdut,
Chiar de-ar fi să-mi pierd și viața
Căutînd ce n-am avut.

Ci nădejde trag să capăt
La sfîrșit o bună plată,
Căci, se știe: -ndrăgostiții
N-au nărav, în lumea toată,
Să precupețească prețul
Dragostei lor, niciodată.

De-ndată ce pescarul sfîrși de rostit aceste versuri, se apropie de țărm cu luntrea lui și îi spuse fetei:

— Suie în luntre, căci sînt gata, uite, să te duc oriîncotro ai vrea!

Atunci Floare-de-Trandafir se sui în luntre și pescarul se îndepărtă de țărm cu bătăi spornice de vîslă.

Cînd se aflară la oarecare depărtare, se stîrni un vînt ce împinse luntrea din spate atît de repede încît în curînd pierdură din vedere pămîntul, iar pescarul nu mai știu unde se află. Ci peste trei zile furtuna se potoli, vîntul conteni și, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie el!), luntrea ajunse la un oraș așezat pe țărmul mării.

Or, tocmai în clipa cînd luntrea pescarului trăgea la țărm, regele orașului, care se numea regele Derbas, sta așezat cu fiul său în palat, la o fereastră ce dădea către mare; și văzu luntrea pescarului trăgînd la țărm, și o zări și pe fata aceea frumoasă ca luna plină în înaltul cerului senin, purtînd la urechi cercei de rubin strălucitori și la gît o salbă de nestemate minunată. Atunci el înțelese că trebuie să fie o fată de rege ori de împărat și, urmat de fiul lui, coborî din palat și se îndreptă către țărm, ieșind pe poarta ce dădea spre mare.

În clipa aceea, luntrea fusese legată la mal, iar tînăra dormea liniștit.

Atunci regele se apropie de ea și o privi îndelung. Iar ea, de-ndată ce deschise ochii, începu să plîngă. Și regele o întrebă :

— De unde vii ? A cui fiică ești ? Și care-i pricina venirii tale aici ?

Ea răspunse :

— Sînt fiica lui Ibrahim, vizirul regelui Șamikh. Iar pricina venirii mele aici este un lucru fără seamăn și o întîmplare tare ciudată !

Pe urmă, îi istorisi regelui toată povestea ei, de la început pînă la sfîrșit, fără a-i ascunde nimic. După care, scoțînd suspine adînci, vărsă lacrimi amare și recită aceste versuri :

De cît puhoi de lacrimi plîns-am,
Îmi curge sînge de sub pleoape.
Amare chinuri sînt izvorul
Acestor crîncene potoape !

Pricina suferinții crunte
Și-a lacrimilor ca de fiere
E o ființă fără seamăn
Pe care inima-mi o cere,

Cu care încă niciodată
Eu n-am putut să-mi stîmpăr dorul,
Nici setea care arde-n mine,
Nici visurile, nici fiorul !

Și-atît de luminos i-e chipul,
Și-atît e-n totul de frumos,
Că-n fața frumuseții sale
Și turci și-arabi sînt mai prejos.

Văzîndu-l, soarele și luna
Cu dragoste i se închină,

De harurile lui robite,
De orbitoarea lui lumină.

Din vrăjitoarea lui privire,
Sub arcul ochilor semeți,
Nu-i inimă să n-o străpungă
Ucigătoarele-i săgeți.

O, tu, acela către care
Mă plîng acum ca la o stea
Și-ți povestesc de cîte suferi,
Ai milă de durerea mea!

Ai milă de-o îndrăgostită
Ajunsă, biata, ca un joc
În mîna soartei fără milă
Și-al dragostelor nenoroc!

Vai, numai dragostea amară
M-aduse-n țara ta, plîngînd,
Și nu mai am nici o nădejde
Decît în tine pe pămînt!

Tu, bunule, tu, care-i aperi
Pe cei ce gem răpuși de dor
Și cărora întotdeauna
Le stai cu drag ocrotitor,

O, tu, nădejdea mea, întinde
Al ocrotirii tale cort
Și peste dragostea mea mare,
Și peste chinul care-l port,

Și peste tribul celor care,
Îndrăgostiți, suspină greu,

Și-ajută-mi să-mi găsesc iubitul,
O, tu, stăpîne bun al meu!

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute zecea noapte

Ea urmă :

Și, îndată ce recită aceste versuri, îi povesti regelui alte cîteva amănunte, apoi izbucni în lacrimi și ticlui versurile următoare :

De viață să mă bucur am putut
Doar pînă-n ziua cînd, întîia dată,
A dragostei minune-am cunoscut!

Ca luna de Regeb, netulburată,
Iubitului meu, cel demult pierdut,
Așa să-i fie pururi viața toată!

Ci mie-n ziua negrului surghiun,
Cînd au venit, haini, de m-au luat,
Un fapt ca o minune-ntre minuni

Atunci, în ceasul rău, mi s-a-ntîmplat :
Mi s-a părut că-n sufletu-mi nebun
Potopu-amar de lacrimi, zbuciumat,

Cu chinu-mi tot, trecut prin aspre munci,
S-a preschimbat într-un noian de foc
Ce mă ardea cu flăcările-i lungi.

Și, dintr-odată, ca la un soroc,
Din toate lacrimile mele-atunci
Mari ploi de sînge-au izbucnit pe loc.

Și sîngele curgea pe fața mea,
Iar cînd vroiam să-mi șterg obrazul ud,
Năframa dintr-odată se-nroșea,

Încît, privind-o, ți s-ar fi părut
Ca și cămașa lui Iosif, cîndva,
Scăldată-n sînge de la început.

Cînd regele auzi cuvintele Floarei-de-Trandafir, nu se mai îndoi o clipă de cît de adîncă era boala ei din iubire ; și i se făcu milă de ea și-i spuse :

— Să nu-ți fie nici teamă, nici spaimă : ai ajuns la capăt ! Căci gata-s, iată-mă, să te ajut s-ajungi la dorul tău și să ți-l aduc pe cel pe care îl cauți ! Încrede-te în mine, așadar, și ascultă aceste cîteva cuvinte !

Și numaidecît regele îi recită aceste versuri :

O, tu, fiică-a unui neam de soi,
Ajuns-ai la limanul cel dorit.
Cu bucurie ți-l vestesc. La noi
Găsi-vei sprijin. Deci : bine-ai venit !

Și chiar de astăzi, uite,-am să rîdic
Grămezi de bogății fără de preț,
Să le trimitem regelui Șamikh,
Sub pază de viteji și călăreți.

Îi vom trimete sipete cu mosc,
Și suluri de atlazuri strălucind,
Și, ca să vadă că vreau să-l cunosc,
Adăuga-vom aur și argint.

Așa vom face ! Și, ca să se știe,
Într-o scrisoare-apoi avem să-i scrim
Că vrem pe veci prieten să ne fie
Și vrem numaidecît să ne-ncuscrim.

Deci, chiar de astăzi, tot ce pot voi face
Să-ți vin cît mai degrabă-n ajutor
Și să-l aduc fără zăbavă-ncoace
Pe-acela după care arzi de dor.

Iubirii i-am gustat și eu amarul,
Și de atunci știu chinul ei întreg,
Și-i plîng pe cei ce beau plîngînd paharul
Amărăciunii ei, și-i înțeleg.

Sfîrșind de rostit aceste versuri, regele ieși dinaintea ostașilor lui și, chemîndu-și vizirul, îl puse să pregătească poveri fără de număr, cuprinzînd *darurile trebuincioase, îi dete poruncă* să pornească el însuși la drum, spre-a merge să i le ducă regelui Șamikh, unchiul Floarei-de-Trandafir, și îi spuse :

— Pe deasupra, trebuie să-mi aduci cu tine, neabătut, de-acolo, pe unul care se numește Desfătul-Lumii. Și să-i spui regelui : „Stăpînul meu dorește să lege prietenie cu tine, și legămîntul dintre tine și el va fi căsătoria ce se va încheia între supusa ta și Desfătul-Lumii, unul dintre cei din alaiul tău. Trebuie, dar, să mi-l încredințezi pe acel tînăr, ca să-l duc regelui Derbas, pentru ca în fața lui să se încheie sunetul de căsătorie !"

După care regele Derbas scrise o scrisoare în această privință regelui Șamikh, o înmînă vizirului său, *mai spunîndu-i o dată poruncile* despre Desfătul Lumii, și adăugînd :

— Ia bine aminte că, dacă nu mi-l aduci, te mazilesc din slujbă !

Vizirul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și plecă numaidecît la drum cu darurile, către meleagurile regelui Șamikh.

Cînd ajunse la regele Șamikh, îi rosti salamalekul din partea regelui Derbas și îi înmînă scrisoarea și darurile ce le adusese.

Văzînd darurile acelea și citind scrisoarea, în care i se spunea despre Desfătul-Lumii, regele Șamikh vărsă un potop de lacrimi și grăi către vizirul regelui Derbas :

— Vai, vai ! Unde este acum Desfătul-Lumii ? A pierit ! Și deloc nu știm în ce loc se află ! De mi l-ai putea aduce tu îndărăt, o, vizirule-crainic, ți-aș da de două ori mai multe daruri decît mi-ai adus tu !

Și regele, spunînd aceste cuvinte, începu să plîngă în hohote, să geamă, să se jeluiască și să suspine. Pe urmă recită aceste versuri :

Dați-mi îndărăt flăcăul,
Scump ca sufletul din mine !

Nu rîvnesc mărgăritare,
Nici comoară de rubine.

El mi-era ca luna plină
Pe un cer fără de nor.

El îmi bucura privirea,
Chipul lui strălucitor.

Nici gazela cea ușoară
Nu era la mers ca el.

Mijlocu-i era ca ramul
Tînăr — tras ca prin inel.

Faptele-i erau ca rodul
Dulce-al arborelui ban.

Ci a pomului podoabă
N-ar putea, și-ar fi în van,

Cu întreaga-i frumusețe
Tinerească-a roadei lui,

Niciodată să răpească
Judecata nimănui.

L-am crescut din anii-i fragezi,
De pe cînd era un prunc,

În răsfățuri și-n alinturi,
Sărutîndu-i părul lung.

Iată-acum, răpus de jale
Plîng de dorul lui mereu

Și în sufletu-mi se zbate
Chinul despărțirii greu.

După care se întoarse către vizirul trimis, ce-i adusese darurile și scrisoarea, și-i spuse :

— Du-te la stăpînul tău și spune-i : „Desfătul-Lumii a plecat de mai bine de-un an, și regele, stăpînul lui, nu știe ce s-a făcut cu el !“

Vizirul răspunse :

— O, doamne al meu, stăpînul meu mi-a spus : „De nu mi-l aduci pe Desfătul-Lumii, te mazilesc din vizirie, și n-ai să mai pui piciorul niciodată în cetatea mea !“ Cum, dar, aș cuteza să mă întorc fără acel tînăr ?

Atunci regele Şamikh se întoarse către vizirul său Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse :

— Ai să-l însoţeşti pe vizirul trimis, luînd cu tine o pază puternică ; şi aşa să-l ajuţi să facă toate cercetările cele de trebuinţă, prin toate locurile, ca să-l găsească pe Desfătul-Lumii !

El răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi numaidecît porunci să fie însoţit de o oaste de străjeri şi, laolaltă cu vizirul trimis, plecă să-l caute pe Desfătul-Lumii.

Călătoriră aşa vreme lungă, şi, de fiecare dată cînd treceau pe lîngă niscaiva beduini ori pe lîngă vreo caravană, întrebau de nu cumva ştie careva ceva despre Desfătul-Lumii, spunînd :

— N-aţi văzut cumva trecînd careva, pe nume Cutare, şi avînd înfăţişarea cutare şi cutare ?

Şi oamenii răspundeau :

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute unsprezecea noapte

Ea urmă :

...Şi oamenii răspundeau :

— N-am văzut !

Şi tot aşa întrebară mai departe, şi prin sate şi prin oraşe, şi cercetară cîmpiile şi pămînturile prăpăstioase, ogoarele şi pustiurile, pînă ce ajunseră la ţărmul mării. Acolo, se suiră pe puntea unei

corăbii și plecară pe mare, spre a trage la țărm, într-o zi, lîngă Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul.

Vizirul regelui Derbas spuse atunci vizirului regelui Șamikh :

— Pentru care pricină i s-a dat acest nume muntelui ?

Vizirul regelui Șamikh răspunse :

—Am să-ți povestesc îndată ! Află, dar, că în vremurile de demult, o ginnie, de neamul ginnilor chinezi, a coborît pe muntele acesta. Or, s-a întîmplat ca, într-o zi, pe cînd se plimba ea așa pe pămînt, să întîlnească un om și să se îndrăgostească de el cu o dragoste nemăsurată. Ci, temîndu-se de mînia ginnilor din neamul său, împotriva ei, dacă s-ar fi aflat cumva întîmplarea, se apucă, nemaiputîndu-și stăpîni arșița dorințelor, să caute vreun colțișor singuratic unde să-și ascundă iubitul de ochii ginnilor, neamurile ei și, pînă la urmă, găsi muntele acesta, neștiut nici de oameni, nici de ginni, căci nu se afla pe nici unul dintre drumurile străbătute de unii ori de alții. Ea îl luă atunci pe iubitul ei și îl aduse prin văzduhuri pînă pe insula aceasta, unde locui împreună cu el. Și ea nu lipsea niciodată de lîngă el mai mult decît atît cît îi trebuia ca să se ducă din cînd în cînd s-o mai vadă rudele, și grabnic se întorcea numaidecît lîngă drăguțul ei, în ascunzătoare. Și-așa, după o bucată de vreme de asemenea viață, rămase însărcinată în mai multe rînduri și aduse pe lume, în acest munte, o mulțime de copii. Or, de fiecare dată cînd negustorii ce călătoreau pe lîngă coasta aceasta cu corăbiile lor treceau mai pe-aproape de acest munte, auzeau țipetele copiilor, ce semănau grozav cu țipetele de jale ale unei mame bocindu-se, și își ziceau : „Pe muntele acesta trebuie să fie vreo

biată mumă care și-a pierdut copiii !" Și aceasta-i pricina numelui acestuia.

Auzind cuvintele acestea, vizirul regelui Derbas rămase peste măsură de uimit.

Ci și coborîseră și ajunseseră la palat, unde bătură în poartă. Poarta se deschise îndată și se ivi un hadîmb care, cunoscîndu-l numaidecît pe stăpînul său, vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, îndată îi sărută mîna și îi porti în palat, și pe el, și pe tovarășul lui, cu întregul alai.

Vizirul Ibrahim, ajungînd în curtea palatului, zări printre slujitori un om jalnic la înfățișare pe care nu-l cunoscu, și care nu era altul decît Desfătul-Lumii. Așa încît întrebă slugile :

— De unde a venit acesta ?

Ei răspunseră :

— Este un biet negustător care și-a pierdut într-un înec toate mărfurile și n-a izbutit să scape decît el. De altminterea-i om pașnic, un sfînt pururea răpit de farmecele rugăciunii !

Vizirul nu mai stărui și intră în palat.

Se îndreptă către iatacul fiicei sale și, cînd ajunse, n-o găsi acolo pe fată. Le întrebă atunci pe tinerele roabe ale acesteia, care se aflau prin preajmă, și ele îi răspunseră :

— Nu știm cînd a plecat de-aici ! Tot ce putem să-ți spunem este că n-a stat aici cu noi decît puțină vreme ; pe urmă a pierit !

La cuvintele acestea, vizirul vărsă potop de lacrimi și ticlui aceste versuri :

O, casă tu, pe care-n mii de graiuri
Atîtea păsări te-au cîntat cîndva,
Și-a cărei frumusețe ca de raiuri
A strălucit ca-n noaptea neagră-o stea,

În ziua cînd venea ca dintre vise
Îndrăgostita suspinînd de dor,
O aşteptai cu porţile deschise
Să-ţi calce blîndă pragul primitor !

Oh, cine oare va putea să-mi spună
Pe unde s-a pierdut comoara mea.
Stăpîna luminoasă, dulce, bună.
De pari acum pustie fără ea ?

Aici, cîndva, curteni cu multă fală
Trăiau în fericire şi-n huzur,
Şi peste tot, în fiecare sală,
Atlazuri străluceau jur-împrejur.

Spuneţi-mi, dar, cum au putut să piară
Atîtea cîte-acuma s-au pierdut ?
Vai, unde sînt cei de odinioară ?
Vai, unde sînt stăpînii din trecut ?

Pe urmă, sfîrşind de spus aceste versuri, vizirul Ibrahim începu iar să plîngă şi să se tînguie şi zise :

— Nu poţi scăpa de ceea ce a hotărît Allah, nici să abaţi ceea ce ţi-e scris de mai nainte !

Pe urmă, se sui pe terasa palatului şi găsi pînzele de Baalbekh, legate cu un capăt de creasta zidului şi spînzurînd pînă la poalele palatului. Atunci pricepu că fiica sa fugise în felul acela şi, tulburată de patimă şi înnebunită de durere, se pierduse în lume. Totodată zări două păsări mari, una un corb, iar cealaltă o bufniţă ; şi, nemaiavînd nici o îndoială că ele n-ar fi semn de neagră prevestire, izbucni în hohote de plîns şi recită aceste versuri :

Am venit ca-n zbor la casa
Celei care mi-este dragă,
Cu nădejdea că, văzînd-o,
Toată jalea o să-mi treacă,
Tot pojarul despărţirii
Cu durerea mea întreagă.

Ci-n zadar cutreier casa
Din odaie în odaie.
Nimeni nu-i care să-mi stingă
Crunta inimii văpaie.
Nu mi se aţin în cale,
Doar un corb şi-o cucuvaie.

Triste păsări mohorîte !
Le privesc şi-mi spun în mine :
„Tu ai prigonit sălbatic,
Tu ai despărţit, haine,
Două suflete curate,
De-al iubirii soare pline !

Iată-acuma, vine rîndul
Să-ţi lipeşti şi tu de buze
Cupa-n care chinul negru
Al nădejdilor răpuse
Şi-a lăsat pe veci arsura
Necurmatelor lui spuze.

Ţi-a venit şi ţie rîndul
Să te chinui, bînd paharul
Vieţii fără bucurie,
Cu suspinul şi amarul
Lacrimilor necurate
Care curg şi ard ca jarul !“

După care, coborî de pe terasă plîngînd...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăsprezecea noapte

Ea urmă :

...coborî de pe terasă plîngînd și dete poruncă robilor să plece pe munte, s-o caute peste tot pe unde-o fi de trebuință, ca s-o găsească pe stăpîna lor. Iar robii îndepliniră porunca. Ci n-o găsiră pe stăpîna lor. Și-atîta despre ei !

Cît despre Desfătul-Lumii, iacătă !

Cînd tînărul căpătă încredințarea că Floare-de-Trandafir fugise, scoase un țipăt amarnic și căzu leșinat la pămînt. Cum sta întins așa, fără a-și mai veni în fire, oamenii din palat gîndiră că este răpit de vraja rugăciunii și că sufletul lui este cufundat în farmecul sfintelor vedenii ale celui preînalt. Și-atîta despre el !

Cît despre vizirul regelui Derbas, cînd văzu că vizirul Ibrahim pierduse orice nădejde de a-i mai găsi pe fiica sa și pe Desfătul-Lumii, și că inima lui era tare greu amărîtă de toate astea, hotărî să se întoarcă la cetatea regelui Derbas, fără a fi izbîndit în solia cu care fusese însărcinat. Își luă, așadar, bun rămas de la vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de Trandafir, și îi spuse, arătîndu-i pe sărmanul flăcău :

— Tare-aș vrea să-l iau cu mine pe omul acesta sfînt. Poate că, pentru sfinţenia lui, binecuvîntarea celui Atotputernic o coborî şi asupră-ne, şi poate că Allah (preamărit fie el !) va înduioşa inima regelui, stăpînul meu, şi nu-l va lăsa să mă alunge din slujbă ! Iar eu, pe urmă, n-am să pregel a-l trimite pe omul acesta sfînt la Ispahan, cetatea lui, care nu-i departe de ţara noastră.

Vizirul Ibrahim îi răspunse :

— Fă cum vrei !

Pe urmă, cei doi viziri se despărţiră şi fiecare luă calea întoarsă către ţara sa, vizirul regelui Derbas, avînd grijă mai întîi să-l ia cu sine pe Desfătul-Lumii, pe care era departe de a bănui cine este, dată fiind starea de leşin statornic în care acesta se afla. Starea aceea de leşin mai ţinu încă trei zile, de-a lungul călătoriei, şi Desfătul-Lumii habar n-avea de nimic din cîte se petreceau împrejurul lui. Pînă la urmă, se trezi din leşin şi întrebă :

— Unde sînt ?

I se răspunse :

— Eşti în tovărăşia vizirului regelui Derbas !

Pe urmă, careva alergă îndată să-l vestească pe vizir că omul cel sfînt s-a trezit din somnul lui. Atunci vizirul îi trimise apă de trandafiri îndulcită cu zahăr, pe care i-o deteră s-o bea şi izbutiră să-l aducă la viaţă de-a binelea. După care, călătoria urmă mai departe şi ajunseră la cetatea regelui Derbas.

Numaidecît, regele Derbas trimise să i se spună vizirului său :

— Dacă Desfătul-Lumii nu este cu tine, ia seama bine să nu carecumva să te arăţi dinaintea mea !

Primind porunca aceasta, nenorocitul de vizir nu mai ştia încotro s-o ia. În adevăr, el habar n-avea că Floare-de-Trandafir se află lîngă rege, nici pen-

tru ce dorește regele să-l găsească pe Desfătul-Lumii și să se împrietenească cu el ; și, tot așa, habar n-avea că Desfătul-Lumii era acolo, cu el, că era tînărul acela atît de îndelungă vreme căzut în leșin. La rîndu-i, Desfătul-Lumii nici el habar n-avea unde îl duceau, și nici că vizirul fusese trimis anume în căutarea lui.

Or, cînd vizirul văzu că Desfătul-Lumii își venise în simțiri, îi spuse :

— O, sfîntule întru Allah, aș vrea să mă ajuți cu sfaturile tale în amarnica încurcătură în care mă zbat. Află că regele, stăpînul meu, m-a trimis într-o solie pe care n-am izbutit nicicum s-o îndeplinesc. Și-acuma, cînd a aflat că m-am întors, mi-a trimis o scrisoare în care îmi spune : „Dacă n-ai izbîndit în solia ta, nu care cumva să intri în cetatea mea !"

Desfătul-Lumii îl întrebă :

— Și care era solia aceea ?

Vizirul îi istorisi atunci toată povestea, și Desfătul-Lumii îi spuse :

— Să nu te temi de nimic ! Du-te la rege și ia-mă cu tine. Și iau asupra-mi răspunderea întoarcerii lui Desfătul-Lumii !

Vizirul se bucură peste poate și spuse :

— Adevărat vorbești ?

El răspunse :

— De bună seamă !

Atunci vizirul încălecă pe cal, îl luă pe flăcău și se duse cu el la rege.

Cînd se înfățișară dinaintea regelui, regele îl întrebă pe vizir :

— Unde este Desfătul-Lumii ?

Atunci omul cel sfînt înaintă și răspunse :

— O, rege preamărit, știu eu unde se află Desfătul-Lumii !

Regele îi făcu semn să se apropie mai mult și

îl întrebă, tulburat peste măsură :

— Unde se află ?

El răspunse :

— Într-un loc foarte aproape de aici ! Ci, mai întîi, spune-mi ce vrei cu el, iar eu am să-l fac să vină numaidecît dinaintea ta.

Regele spuse :

— Hotărît ! am să-ți spun cu plăcere și ca o datorie ; ci împrejurarea cere să fim singuri !

Și îndată le porunci oamenilor lui să se îndepărteze, îl duse pe tînăr într-o încăpere tainică și îi istorisi povestea, de la început pînă la sfîrșit. Atunci Desfătul-Lumii îi spuse regelui :

— Poruncește să mi se aducă haine frumoase și dă-mi-le să le îmbrac. Și-am să-l fac pe Desfătul-Lumii să vină într-o clipă !

Regele porunci numaidecît să se aducă o mantie strălucitoare, iar Desfătul-Lumii se îmbrăcă în ea și strigă :

— Eu sînt Desfătul-Lumii, deznădejdea pizmașilor !

Și, la cuvintele acestea, săgetînd inimile cu frumoasele lui priviri, ticlui versurile următoare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treisprezecea noapte

Ea urmă :

Amintirea celei care
Mi-e ca sufletul de dragă

Pretutindeni mă-nsoţeşte
În singurătatea mea,
Stă cu mine-ntotdeauna
Şi duioasă mă dezleagă
De amarul depărtării
Şi de suferinţa-i grea.

Nu am alt izvor pe lume
Să-mi adăp cumplita sete,
Decît lacrimile mele,
Lacrimile mele doar.
Ci izvorul lor cel veşnic,
Care curge pe-ndelete,
Setea nu mi-o potoleşte,
Jaru-n piept mi-l lasă jar.

Ah, năprasnică-i arsura !
Jarul dorurilor mele
Nu are asemuire
Cu nimic de pe pămînt,
Nu s-a pomenit vreodată,
Nici sub soare, nici sub stele,
O iubire-atît de mare
Şi un dor atît de sfînt.

Crunte trec nopţile mele,
Fără somn, nealinate,
Tot cu pleoapele deschise,
Tot în plînset fără grai !
Sufletu-mi de neodihna
Dragostei mi se tot zbate
Şi sărmana viaţă-ntreagă-mi
Curge între iad şi rai.

Dacă am avut putere
Să-i îndur cîndva povara,
N-o mai am acum ; pierdute-s
Toate cîte-avut-am ieri.
Doar un bun îmi mai rămase
Din iubirea mea, amara :
Jalea care mă usucă
Și de care am să pier.

Trupul mi se istovește,
Mi se tulbură privirea
De durerea despărțirii
Și de plînsetu-i în van.
Ochii-mi sîngeră de lacrimi,
Dar nu-mi pot opri pieirea !
Lacrimilor ce mă-neacă
Nu le pot găsi alean.

Vai, nimic nu sînt în stare,
Nu mai am nici o putere.
Inima-mi, de chinuri multe,
S-a topit și s-a pierdut.
Vai, în pieptul meu se-adună
Valuri-valuri de durere —
Chinuri multe peste chinuri
Vin potop neabătut.

Azi și inima-mi și capu-mi,
Chinuite laolaltă,
Au încărunțit asemeni
Și-au îmbătrînit așa,
De cînd și-au pierdut iubita
Cea mai bună, cea mai caldă,
Cum nu-i alta mai frumoasă
Să se-asemuie cu ea.

Fără voia ei, sărmana,
Am fost despărțiți pe lume ;
Iar acum, de bună seamă,
Are doar un singur gînd :
Mări și țări să tot străbată,
Fără nume sau cu nume,
Să mă caute pe mine
Pretutindeni pe pămînt.

Cine însă-ar ști să spună,
După-atît amar de vreme
Și atîta despărțire,
Dacă-al soartei noastre drum
Va voi să-mi dea iubita
Pentru care pieptu-mi geme,
Cine știe dacă soarta-mi
Va voi să-nchidă-acum
Cartea despărțirii noastre,
De atîta timp rămasă
La același loc deschisă,
Cine știe de mi-e dat
Să se curme despărțirea
Care sufletul ne-apasă
Și să-nceapă-al regăsirii
Timp frumos înmiresmat ?

Cine știe dacă mîine
Am s-o văd acasă iară
Pe iubita mea frumoasă,
Luminîndu-mi vis și dor ?
Cine știe dacă jalea
Care astăzi mă omoară
N-are să se schimbe mîine
În desfături fără nor ?

Cînd Desfătul-Lumii sfîrși de rostit aceste versuri, regele Derbas îi spuse :

— Pe Allah ! văd bine acuma că voi amîndoi vă iubiţi la fel de curat şi la fel de pătimaş. În adevăr, voi sînteţi pe cerul frumuseţii ca două stele strălucitoare ! Povestea voastră este fără de asemuire şi întîmplările prin care aţi trecut sînt fără de pereche !

Pe urmă, regele îi istorisi cu de-amănuntul povestea Floarei-de-Trandafir. Şi Desfătul-Lumii îl întrebă :

— Poţi tu să-mi spui acum, o, rege al vremurilor, unde se află ea ?

El răspunse :

— Se află în palatul meu !

Şi îndată porunci să vină cadiul şi martorii şi îi puse să întocmească senetul de căsătorie dintre Floare-de-Trandafir şi Desfătul-Lumii. După care, îi copleşi cu cinstiri şi cu binefaceri, şi trimise numaidecît un sol să-l vestească pe regele Şamikh de toate cîte li se întîmplaseră Desfătului-Lumii şi Floarei-de-Trandafir.

Cînd regele Şamikh află vestea, se bucură cum nu se mai poate şi trimise regelui Derbas o scrisoare în care îi spunea :

— De vreme ce senetul de căsătorie s-a şi întocmit, doresc ca sărbătorirea nunţii şi petrecerea să aibă loc în palatul meu !

Şi îndată porunci să se pregătească şi cămile şi cai şi oameni, şi trimise să-i aducă pe proaspeţii căsătoriţi.

La sosirea scrisorii şi a alaiului, regele Derbas le dărui proaspeţilor căsătoriţi o grămadă de bani, porunci să fie urmaţi de un alai măreţ şi îşi luă rămas bun de la ei. Şi ei plecară.

Or, ziua în care ei au sosit în ţara lor, în mijlocul oraşului Ispahan, unde domnea regele Şamikh, a fost o zi de neuitat. Niciodată nu s-a mai văzut

o zi mai frumoasă ori măcar asemenea cu ziua aceea!

Regele Şamikh, în adevăr, ca să sărbătorească acea sărbătoare, a adunat pe toţi cîntăreţii şi a dat mari ospeţe. Şi petrecerile au ţinut trei zile în şir, de-a lungul cărora regele a împărţit bunuri multe norodului şi a dăruit o sumedenie de mantii strălucitoare.

Cît despre tinerii căsătoriţi, iacătă! Desfătul-Lumii, odată ospăţul sfîrşit, din cea dintîi noapte, a intrat în odaia de nuntă a Floarei-de-Trandafir; şi amîndoi s-au aruncat unul în braţele celuilalt, căci în clipa aceea puteau şi ei, într-un sfîrşit, să se privească, de cînd se întîlniseră; şi-atîta de voioşi şi-atîta de fericiţi se simţiră, că-i potopi plînsul. Iar Floare-de-Trandafir ticlui aceste versuri:

Veni şi bucuria,
Veni, într-un sfîrşit,
Să risipească jalea,
Să-mprăştie mîhnirea,
Şi iată-ne-mpreună
Aşa cum am dorit.
Pizmaşilor, de ciudă,
Li s-a-mpîclit privirea.

Zefirul fericirii
Întoarse şi-nspre noi
Înmiresmatu-i zîmbet
De viaţă dătător.
Şi inima-nviază,
Şi trupu-ntreg apoi,
Şi-n suflet e lumină
Şi soare orbitor.

Al revederii soare
Pe chip ni s-a aprins.
Jur-împrejur răsună
Cîntări de bucurie.
Tamburele dau veste
Întregului cuprins
Că sîntem iar alături,
Purtați ca de-o beție.

Nu lacrimi de mîhnire
Din ochii noștri curg !
Nu lacrimi de tristețe
Ne scaldă fața iară !
De fericire plîngem,
Că iată-s la amurg
Mîhnirea noastră lungă,
Tristețea noastră-amară.

Ce chinuri, ce năpaste
Am înfruntat din greu !
Și iată-le pe toate
Deodată risipite.
Cu cîtă îndîrjire
Am îndurat mereu
Potop de suferințe,
Cu inimi neclintite !

În neagra pribegie
Nimic nu ne-a supus,
Măcar că alb ni-e părul
De-a chinului furtună.
Ci iată, într-o clipă,
Ca fumu-n vînt s-au dus
Durerile și jalea,
Văzîndu-ne-mpreună.

Sfîrşindu-şi ticluirea, se îmbrăţişară şi stătură unul în braţele celuilalt, strîns înlănţuiţi, pînă ce căzură doboriţi de plăcere şi de fericire.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patrusprezecea noapte

Ea urmă :

Odată deşteptaţi din visarea lor, Desfătul-Lumii ticlui versurile următoare :

O, nopţi îndelung visate,
O, dulci nopţi de fericire,
Cu iubitul meu alături
Petrecute în neştire,
Nopţi frumoase, poleite
În visare şi-n iubire !

Iată-ne pe totdeauna
Laolaltă, pîn'la moarte,
După lunga pribegie !
Sînt sfărmate-acum şi sparte
Lanţurile ferecate
Care ne ţineau departe.

Soarta, după negre valuri
Cîte ne-a stîrnit în cale,
Ne zîmbeşte-acum şi nouă
Risipind cumplita jale,

Și ne dăruie comoara
Scumpă-a harurilor sale.

Fericirea-n cinstea noastră
Steagurile își desprinde,
Și zîmbindu-ne voioasă
Dulcea-i cupă ne întinde,
A plăcerilor licoare
S-o gustăm de-aci-nainte.

În sfîrșit, după noianul
Suferințelor trecute,
Stăm să povestim alături
Drumurile străbătute,
Nopțile fără de tihnă
În suspine petrecute.

O, Stăpîne, dă-ne harul
Fără de asemănare,
Dă-ne-n mila ta deplină
Harul de-a lăsa să zboare
Sufletele noastre-n slava
Luminată de uitare.

Ah, ce dulce este viața,
Ce frumoasă e, ce bună!
Și cum stăm răpiți de vrajă,
Mînă-n mînă, împreună,
Raza veșnică-a iubirii
Inimile ne-ncunună.

După ce Desfătul-Lumii rosti aceste versuri, cei doi îndrăgostiți se strînseră iarăși în brațe și, prăbușindu-se pe patul lor de nuntă, se înlănțuiră în cele mai desăvîrșite desfătări; și se alintară, și se bucurară, hîrjonindu-se, pînă ce se cufundară cu totul în marea zbuciumată a iubirii. Și alinturile,

mîngîierile, fericirile, plăcerile și bucuriile lor erau atîta de arzătoare, încît se scurseră șapte zile și șapte nopți fără ca ei să-și fi dat seama de fuga timpului și de schimbările de-afară, de parcă cele șapte zile n-ar fi fost decît o singură zi. Numai cînd văzură sosind cîntăreții înțeleseră că se aflau la sfîrșitul celei de a șaptea zile a lor de căsătorie. Așa că Floare-de-Trandafir, peste măsură de uimită, ticlui pe dată versurile acestea :

Prin dureri nemărginite,
Și păzită, și-alungată,
Tot am izbutit, iubite,
Să te strîng la pieptu-mi, iată.

Pe atlaz cu zarafire,
Și pe scumpe catifele,
Amețită-s de iubire
Și de visurile mele.

Pe saltea de piele moale
Și de puf de păsări rare,
Sorb pe buza gurii tale
Dragostea, ca pe-o licoare.

Care altă băutură
Poate să mă mai îmbie,
Cînd de pe frumoasa-ți gură
Sorb licoarea ca-n beție ?

Pentru noi, acum, trecutul
Și prezentul sînt tot una.
Oare-așa e începutul
Fericirii-ntotdeauna ?

Nu e oare de mirare
Că-au trecut în zbor, de-a rîndul,
Șapte nopți ca-ntr-o uitare,
Zborul lor nepricepîndu-l ?

Au venit, în cinstea noastră,
După datini, împreună,
Urătorii la fereastră,
În a șaptea zi, să-mi spună :

„Pururea să dăinuiască
Dragostea ta, și să-ți fie
Scut Allah, să veșnicească
Dulcea ta căsătorie !“

După ce ea recită aceste versuri, Desfătul-Lumii o îmbrățișă de nenumărate ori, pe urmă ticlui și el următoarele stihuri :

Iată ziua fericirii
Și-a urărilor de bine !
M-a desferecat iubita
Din dureri și din suspine

E ca o beție rară
Dulcea ei apropiere.
Și-i e ca o vrajă graiul
Parcă înmuiat în miere.

Mi-a adus să beau sorbetul
Frumuseții ei fecioare,
Și simțirea mi-a purtat-o
Peste-a lumilor hotare.

Fericiți am stat alături,
Beți de vis și de iubire,

Pe atlazurile scumpe,
Tot cîntînd ca în neștire.

Și-n beția fericirii
Am uitat că vremea zboară,
Prima zi ori cea din urmă-i,
Neștiind de-s zori sau seară.

Totdeauna să ne fie
Dragostea la fel de dulce,
Iar iubirea lîngă mine
Doru-n brațe-mi să și-l culce !

A uitat și ea de-acuma
Zilele de chinuri pline.
Blînd, Allah a ocrotit-o
Și pe ea, ca și pe mine.

După ce recită aceste versuri, amîndoi se ridicară, ieșiră din iatacul de nuntă și împărțiră tuturor oamenilor din palat sumedenie de bani, haine de mare preț, plocoane și daruri. După care, Floare-de-Trandafir porunci roabelor să pregătească numai pentru ea hammamul din palat și îi spuse apoi Desfătului-Lumii :

— O, răcoare a ochilor mei, acum vreau să te văd, într-un sfîrșit, la hammam, ca să fim numai noi doi, singuri în toată voia !

Și ajunsă, în clipa aceea, dincolo de marginile fericirii, ticlui aceste versuri :

Iubitule, de-atîta timp, mereu,
Stăpîne dulce-al sufletului meu,

(Nu vreau acum să-ți mai aduc aminte
De cîte-am pătimit mai înainte),

O, tu, iubitul meu, cel fără care
Eu nici să mai trăiesc n-aș fi în stare,

Tu, cel pe care eu nici n-aș putea
Să-l schimb cu altul în inima mea,

Hai la hammam cu mine împreună,
O, tu, lumină-a ochiului meu, bună !

Și acolo, în iadul aburind,
Cu desfătări de rai să te cuprind.

Arome tari de nard și de aloe
Să ardem, veselindu-ne în voie,

Mireasma lor hammamul să-l străbată,
Să ne simțim ca într-un vis deodată.

Pe urmă, nestatorniccei ursite
Îi vom ierta greșelile cumplite,

Și fericiți îl vom slăvi apoi
Pe cel ce privegheazâ peste noi !

Iar eu, privindu-te, de fericire
Îți voi șopti cu șoapte din nefire :

„Această baie, dragul meu, să-ți fie
Desfătătoare ca o bucurie !“

Odată aceste versuri recitate, cei doi îndrăgostiți se ridicară și se duseră la hammam, unde putură să se bucure de clipe tare plăcute. După care, se întoarseră la palat, unde își petrecură viața în cele mai desăvîrșite fericiri, pînă în

clipa cînd veni să-i caute Sfărmătoarea tuturor plăcerilor și Despărțitoarea celor ce se au dragi!
Mărire celui veșnic, Pururea-neschimbător, către carele și ființele și lucrurile curg!

— Ci nu carecumva să socoți, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, că povestea aceasta s-ar asemui cu *Povestea fermecată a calului de abanos!*

Și regele Șahriar spuse:

— M-au fermecat, o, Șeherezada, versurile pe care și le recitau cei doi îndrăgostiți credincioși! Așa că iată-mă-s gata să te-ascult povestindu-mi și această poveste fermecată, pe care eu n-o cunosc!

POVESTEA CELOR ȘASE FETIȘCANE FIECARE DE ALT FEL 5
POVESTEA ORAȘULUI-DE-ARAMĂ 34
POVESTIREA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE DOUĂ FETE 70
POVESTEA REGINEI YAMLIKA, DOMNIȚA DE SUB PĂMÎNT 101
POVESTEA FRUMOSULUI FLĂCĂU TRIST . . 131
FLORILE HAZULUI ȘI GRĂDINA SNOAVELOR . 172
Al-Rașid și șeicul cel cu ochii bolnavi . . . 172
Copilandrul și dascălul său 175
Sacul năzdrăvan 178
Ce să alegi? Un flăcău tînăr sau un bărbat copt? 182
Prețul castraveților 185
Pîinile albe 188
Încurcătura descurcată 189

Abu-Nuwas și baia lui Sett Zobeida . . . 193
Abu-Nuwas făcînd stihuri 195
Măgarul 199
Sett Zobeida prinsă cu ocara 202
Bărbat sau femeie? 205
Împărțeala 208
Dascălul de școală 210
Stihurile de pe o cămașă 214
Stihurile de pe o cupă 215
Califul în coș 216
Spălătorul de mațe 227
Frumoasa Prospețimea-Ochilor 235
CALIFUL CEL CIUDAT 245
POVESTEA FRUMOASEI FLOARE-DE-TRANDAFIR 270

Lector : NICOLAE TEICA
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Apărut 1972. Tiraj 100 160 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 14,39. Coli tipar 11. A. nr. 2238/1972. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 89—31=59.

Tiparul executat sub comanda nr. 20 433 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" Piaţa Scînteii nr. 1 Bucureşti Republica Socialistă România

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor o mie și una de nopți

(7)

(NOPȚILE 416-501)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1973
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.)

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. J. C. Mardrus, tome quatrième et tome cinquième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f. a.).

Versiunea aceasta a fost coroborată cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskovo M. A. Salie, tom 4, tom 6, tom 8, Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

POVESTEA FERMECATĂ A CALULUI DE ABANOS

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea vremilor şi în trecutul veacurilor şi al vîrstelor, un rege dintre regii persani, foarte mare şi foarte puternic, numit Sabur, care de bună seamă că era regele cel mai bogat în comori de toate felurile şi cel mai dăruit cu minte şi cu înţelepciune. Şi mai era şi plin de mărinimie şi de bunăvoinţă, iar mîna lui era deschisă pururi fără de osteneală şi niciodată nu-i alunga pe cei care îi cereau ajutor. Ştia să dea găzduire deplină celor ce nu-i cereau decît un adăpost, şi să îmbărbăteze la necaz inimile zdrobite, cu vorbele şi cu purtările lui pline de dulceaţă şi de bunătate. Era blînd şi milos faţă de cei săraci ; iar străinii niciodată nu vedeau închizîndu-se porţile palatului său la strigarea lor. Cît despre asupritori, aceştia nu aflau nici îndurare, nici îngăduinţă dinaintea asprei lui judecăţi. Şi aşa era el, într-adevăr.

Or, regele Sabur avea trei fete, care erau ca trei lune frumoase pe un cer plin de slavă, sau ca trei flori strălucind minunate într-o grădină bine

îngrijită. Şi mai avea şi un fecior, care era luna însăşi şi se numea Kamaralakmar.

În fiecare an, regele orînduia pentru poporul său două mari ospeţe, cel dintîi, al lui Nuruz, la începutul primăverii, iar al doilea, cel al lui Mihrgan, toamna ; şi, cu aceste două prilejuri, poruncea să se deschidă uşile peste tot în palatul său, împărţea daruri, punea pristavii să strige hotărîrile de iertare a celor osîndiţi, numea dregători noi şi îi înălţa în slujbe pe oşteni şi pe musaipi. Aşa încît din toate părţile nemărginitei lui împărăţii alergau gloatele să dea cinstire regelui lor şi să-l bucure, în acele două zile de sărbătoare, aducîndu-i peşcheşuri de toate felurile, şi robi, şi eunuci în dar.

Or, la una dintre aceste sărbători, ce se nimerise chiar sărbătoarea de primăvară, regele, care la toate harurile ce avea mai adăuga şi dragostea de ştiinţă, de geometrie şi de astronomie, sta în jeţul lui împărătesc, cînd văzu venind dinainte-i trei învăţaţi, oameni tare iscusiţi în felurite ramuri ale cunoştinţelor cele mai tainice şi ale artelor cele mai dibace, ştiind să meşterească tot soiul de închipuiri, cu o desăvîrşire ce uluia mintile şi nelăsînd necercetată nici una dintre tainele care de obicei scapă priceperii omeneşti. Şi aceşti trei învăţaţi sosiseră în oraşul regelui, venind din trei meleaguri osebite şi vorbind fiecare altă limbă; cel dintîi era din ţara Indului, cel de al doilea era rum, iar cel de al treilea era ajami de la hotarele cele mai îndepărtate ale Persiei.

Cel dintîi, învăţatul de la Ind, se apropie de scaunul crăiesc, se temeni în faţa regelui, sărută pămîntul dinaintea lui, şi, după ce îi ură bucurie şi fericire în acea zi de sărbătoare, îi dete un dar cu adevărat împărătesc : un om de aur, învrîstat

cu geme și cu nestemate de mare preț, ținînd în mînă o goarnă de aur. Și regele Sabur îi spuse :

— O, învățatule, la ce folosește această plăsmuire ?

El răspunse :

— O, doamne al meu, folosința acestui om de aur ține de o însușire a lui uluitoare ! Dacă ai să-l așezi la poarta cetății, are să-ți fie un străjer fără de pereche ; căci dacă un vrăjmaș ar răzbi în piață, el l-ar ghici de departe și, suflînd în trîmbița îndreptată către acel vrăjmaș, l-ar țintui locului și l-ar face să cadă mort de spaimă !

Și regele, la cuvintele acestea, tare se mai minună și spuse :

— Pe Allah, o, învățatule, dacă adevăr grăiești, îți făgăduiesc că tot ceea ce rîvnești și dorești are să ți se împlinească !

Atunci se apropie învățatul rum, care sărută pămîntul dinaintea regelui și îi dete în dar o tipsie mare de argint, în mijlocul căreia se afla un păun de aur înconjurat de douăzeci și patru de păunițe tot de aur. Și regele Sabur privi cu mirare și, întorcîndu-se către rum, îi spuse :

— O, învățatule, la ce sînt de folos acest păun și aceste păunițe ?

El răspunse :

— O, stăpîne al meu, ori de cîte ori se scurge un ceas de vreme din zi ori din noapte, păunul lovește o dată cu ciocul în una dintre cele douăzeci și patru de păunițe și o calcă, bătînd din aripi, și tot așa mai departe pînă ce calcă toate păunițele, arătînd în felul acesta cîte ceasuri au trecut ; pe urmă, cînd o lună întreagă s-a scurs astfel, el deschide gura și din fundul gîtlejului său se ivește cornul lunii noi.

Și regele, minunîndu-se, strigă :

— Pe Allah, de grăiești adevărat, toate dorurile ți se vor împlini!

Cel de al treilea care se apropie fu învățatul din Persia. Sărută pămîntul dinaintea regelui și, după laudele și urările de cuviință, îi dărui un cal făcut din cel mai negru și mai ales soi de lemn de abanos, încrustat cu aur și cu nestemate și împodobit minunat cu o șa și cu un frîu și cu niște scări cum nu se mai văd decît la caii de regi. Și acest cal cu strălucire de abanos era întru totul ca un frate al cailor furtunii. Așa încît regele Sabur fu minunat peste poate și uluit de frumusețea și de desăvîrșirile calului; pe urmă spuse:

— Și care sînt însușirile acestui cal de abanos?

Persanul răspunse:

— O, doamne al meu, însușirile pe care le are calul acesta sînt uluitoare, și anume că, atunci cînd e încălecat de cineva, el pornește iute ca fulgerul cu călărețul său prin văzduhuri și îl duce peste tot unde vrea acela să-l îndrepte, străbătînd într-o zi depărtări pentru care unui cal ca toți caii i-ar trebui un an ca să le străbată!

Regele, năuc de uimire față de aceste trei lucruri năucitoare ce i se arătau unul după altul în aceeași zi, se întoarnă către persan și îi spuse:

— Pe Allah cel atotputernic (preamărit fie El!), carele a zămislit toate făpturile și le-a dat ce să mănînce și ce să bea, dacă adevărul vorbelor tale mi se va dovedi, îți făgăduiesc împlinirea tuturor poftelor tale, și pînă și a celei mai mici dorințe ce-i avea!

După care, regele porunci să se pună la încercare de către cei trei învățați vreme de trei zile feluritele însușiri ale celor trei daruri și să îndeplinească feluritele mișcări. Și într-astfel, omul de aur suflă în trîmbița lui de aur, păunul de aur

ciocăni și călcă pe rînd cele douăzeci și patru de păunițe de aur ale lui, iar învățatul din Persia...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaisprecea noapte

Urmă :

...iar învățatul din Persia încălecă pe calul de abanos, îl puse să se ridice în văzduh și să străbată o mare depărtare, cu o iuțeală nemaipomenită, pentru ca, după ce făcu un ocol larg, să coboare iar încetișor pe locul de unde plecase.

Văzînd toate astea, regele Sabur fu mai întîi năucit, pe urmă fu cuprins de un tremur de era gata-gata să-și dea duhul de bucurie. Atunci le spuse învățaților :

— O, strălucitilor învățați, acuma mi s-a dovedit adevărul vorbelor voastre și este rîndul meu să-mi îndeplinesc făgăduiala. Cereți-mi, dară, tot ce doriți, și vi se va da numaidecît !

Atunci cei trei învățați răspunseră :

— De vreme ce regele stăpînul nostru este mulțumit de noi și de darurile noastre, și ne lasă pe noi să hotărîm ce să-i cerem, îl rugăm să ne dea de soții pe cele trei fete ale sale, căci dorim cu tărie să fim ginerii săi ! Și acesta-i un lucru ce n-are cum tulbura într-u nimic liniștea împărăției ! Oricum, regii nu-și întorc niciodată făgăduielile !

Regele răspunse :

— Vă îndeplinesc dorința numaidecît

Și pe dată porunci să vină cadiul și martorii ca să întocmească scrisorile de căsătorie ale celor trei fete ale sale cu cei trei învățați. Și gata !

Or, iată că, estimp, cele trei fete ale regelui se aflau chiar după perdeaua de la sala aceea și auziseră totul. Iar cea mai mică dintre cele trei surori începu să-l măsoare cu luare-aminte pe învățatul ce urma să-i fie menit ca soț, și iată ! Acesta era un moșneag tare bătrîn, în vîrstă de pe puțin o sută de ani, de nu cumva și mai mult, cu o zariște de păr încărunțit de vreme, cu un cap ce se bîțîia, cu sprîncenele mîncate de chelie, cu urechile pleoștite și sfarogite, cu barba și cu mustățile cănite și fără de viață, cu ochii roșii și ciacîri privindu-se ponciș, cu fălcile scofîlcite, galbene și ciuruite de găuri, cu un nas mare ca o pătlăgea vînătă-neagră, cu obrajii scorojiți ca fota unui ciubotar, cu dinții ieșiți din gură ca niște colți de mistreț, și cu niște buze ce spînzurau și se zbăteau ca boașele unui cămiloi ; cu o vorbă, moșneagul acesta era ceva înfricoșător, o sluțenie întocmită din scîrnuri hîde care făceau din el, fără de nici o îndoială, făptura cea mai pocită de pe vremile lui și cea mai de speriat din acele timpuri; căci cum de n-ar fi și fost așa, cu toate acele znamenii ale lui, și, pe deasupra, și cu niște gingii fără măsele și dăruite, în chip de dinți ciinești, cu niște colți care-l făceau să se asemuie cu efriții ce-i sperie pe plozi prin casele pustii și fac să țipe de spaimă găinile din coteț. Și gata !

Și tocmai că domnița, cea mai mică dintre cele trei fete ale regelui, era cea mai frumoasă și cea mai gingașă fecioară a vremurilor acelea, mai zveltă decît cea mai duioasă gazelă, mai dulce și

mai suavă decît cel mai molcom zefir, și mai strălucitoare decît luna în plinătatea ei ; așa încît era anume făcută pentru zbenguielile dragostei ; cînd se mișca ea, ramul cel mlădiu sta năuc de legănările-i unduite ; cînd umbla ea, căprioara cea sprintenă sta înmărmurită de mersu-i gingaș ; și, fără de tăgadă, le întrecea cu mult pe surorile ei în frumusețe, în strălucirea pielii, în farmece și în haruri. Și-așa era ea, într-adevăr.

Așa că, atunci cînd îl văzu pe învățatul căruia urma să-i fie menită, fugi în odaia ei și acolo se prăbuși cu fața la pămînt sfîșiindu-și hainele, zgîriindu-și obrajii și suspinînd și jelindu-se.

Pe cînd se afla ea în starea aceea, fratele ei, prințul Kamaralakmar, care o iubea și o prețuia mai mult decît pe celelalte surori ale sale, tocmai se întorsese de la o vînătoare și, auzind-o pe sora lui care se jelea și plîngea, intră în odaia ei și o întrebă :

— Ce ai ? Ce-ai pățit ? spune-mi degrabă și nu-mi tăinui nimic !

Ea atunci se bătu în piept și țipă :

— O, singurul meu frate, o dragule, n-am să-ți tăinuiesc nimic. Află că și de-ar fi ca palatul să se mistuiască dinaintea tătîne-tău, eu tot sînt gata să mă duc ; iar dacă tatăl tău are să săvîrșească lucruri atît de silnice, eu n-am să șovăiesc a-l părăsi și a fugi de-aici, fără să cer de la el nici măcar merinde de drum ; căci va avea grijă de mine Allah !

La vorbele acestea, prințul Kamaralakmar îi zise :

— Ci spune-mi o dată ce va să zică asemenea vorbe ce-ți sugrumă pieptul și-ți tulbură sufletul?

Tînăra domniță răspunse :

— O, singurul meu frate, o, dragule, află că tatăl meu m-a făgăduit de soție unui învățat bătrîn, o znamie de mag care i-a adus în dar un cal făcut din lemn de abanos și de bună-seamă că i-o fi făcut și vreun farmec cu vrăjitoriile lui și l-o fi amăgit cu vicleșugurile și cu fățărniciile lui ! Ci eu sînt pe deplin hotărîtă ca, decît să mă dărui pocitaniei de moșneag, mai degrabă să nu mai fiu pe lumea asta !

Frate-său atunci se puse s-o potolească și s-o împace, mîngîind-o și alintînd-o, pe urmă se grăbi să se ducă la tatăl său, regele, și îi spuse :

— Ce-i cu vrăjitorul acela căruia tu i-ai făgăduit-o de soție pe sora mea cea mică ? Și ce-i cu darul pe care ți l-a adus ca să te hotărască astfel s-o faci pe sora mea să moară de mîhnire ? Asta nu-i drept și nu se poate întîmpla așa !

Or, persanul nu era prea departe de acolo și auzi aceste vorbe spuse de fiul regelui, și tare se mai mînie și tare se mai simți ugilit.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptesprezecea noapte

Urmă :

Ci regele răspunse :

— O, Kamaralakmar, fiul meu, dacă ai ști ce cal mi-a dăruit învățatul, n-ai mai fi atît de tulburat și atît de nedumerit.

Şi ieşi cu fiul său în curtea cea mare a palatului şi dete poruncă robilor să aducă numaidecît calul cu pricina. Şi aceştia împlinirä porunca.

Cînd tînărul prinţ văzu calul, îl găsi tare frumos şi fu ca vrăjit. Şi cum era un straşnic călăreţ, sări sprinten pe el şi îl îmboldi vîrtos în coaste cu pintenii, punîndu-şi picioarele în scări. Ci calul nici nu se clinti. Şi regele spuse către învăţat :

— Hai oleacă de vezi pentru ce nu se mişcă ; şi ajută-l pe fiu-meu care, la rîndu-i, n-are să lipsească a te ajuta să-ţi împlineşti dorurile !

Or, persanul, zăcaş pe prinţ din pricina împotrivirii la măritişul soră-si, se apropie de prinţul călare şi îi spuse :

— Caută pe oblîncul şeii cuiul acela de aur de acolo din dreapta. Acela-i cuiul pentru înălţare. N-ai decît să-l răsuceşti !

Atunci prinţul răsuci cuiul pentru înălţare şi iacătă ! Calul pe dată îl ridică în văzduhuri cu o iuţeală de pasăre, şi atît de sus încît regele şi toţi cei de faţă îl pierdură din vedere într-o clipită.

Văzîndu-l pe fiul său pierind astfel şi nemaizărindu-l întorcîndu-se nici după ceasuri în şir de adăstare, regele Sabur se nelinişti şi se tulbură de-a binelea şi îi spuse persanului :

— O, învăţatule, cum avem să facem noi acum ca să se întoarcă ?

Acela îi răspunse :

— O, stăpîne al meu, eu nu mai pot nimic ; iar tu n-ai să-l mai vezi pe fiul tău decît la ziua de apoi ! Căci, în loc de a-mi da răgaz să-l învăţ în ce fel să se slujească de cuiul din stînga, care-i cuiul pentru coborîre, prinţul n-a voit să asculte decît de înfumurarea şi de nevolnicia lui, şi l-a făcut pe cal să plece prea repede !

Cînd regele Sabur auzi vorbele acestea ale învățatului, îl năpădi o mînie mare și, turbînd pînă peste marginile turbării, porunci robilor să-i ciomăgească și să-l arunce apoi în temnița cea mai neagră, pe cînd el însuși își zvîrli coroana de pe cap, se izbi amarnic peste față și își smulse barba. După care se afundă în palatul lui, porunci să se închidă toate ușile și se porni să ofteze, să geamă și să se jelească, și el, și soția lui, și cele trei fete, și slugile, și toți cei ce locuiau în palat, precum și cei din oraș. Și așa se preschimbă bucuria lor în jale, și fericirea lor în tristețe și în deznădejde. Și-atîta cu ei!

Cît despre prinț, calul se tot suia cu el în văzduhuri fără a se opri, pînă ce fu mai să ajungă la soare. Atunci el pricepu spre ce primejdie zbura și ce moarte năpraznică îl aștepta în acele zarișți ale slăvilor; și fu cuprins de o mare îngrijorare și se căi amarnic că încălecase pe acel cal, și cugetă în sinea lui: „E neîndoielnic că gîndul învățatului a fost să mă piardă, din pricina surorii mele celei mai mici! Acuma ce-i de făcut? Nu-i tărie și putere decît întru Allah atotputernicul! Iată-mă pierdut fără scăpare!" Pe urmă își zise: „Dar cine știe de n-o mai fi cumva și un al doilea cui, care să fie cel pentru coborîre, așa cum celălalt este pentru urcare?" Și fiind el dăruit cu iscusință, cu pricepere și cu minte, începu să cerceteze pe toate laturile calului și, pînă la urmă, găsi un șurubel mic-mititel, nu mai mare decît un vîrf de ac, pe latura stîngă a șeii, și își zise: „Altul nu văd!" Atunci apăsă pe acel șurub, și îndată urcarea se domoli încet-încet și calul se opri o clipită în slăvi, pentru ca numaidecît după aceea să înceapă a coborî tot atîta de iute, întîlnind

apoi, puțin câte puțin, pe măsură ce se apropia de fața pământului ; și, pînă la urmă, atinse pământul fără nici un fel de zguduială și fără necaz, în vreme ce călărețul său începea să răsufle în voie și să se liniștească în ceea ce privea viața lui.

Odată ce tînărul prinț Kamaralakmar pricepu cum se mînuiesc cuiul și șurubul, tare se mai bucură de cele ce aflase și îi mulțumi lui Allah cel prea înalt care se îndurase a-l mîntui de o moarte neîndoielnică. După care, răsucind cînd cuiul, cînd șurubul, și slujindu-se de frîu, fie la stînga, fie la dreapta, începu să-l facă pe cal să meargă înainte, îndărăt, în sus, în jos, peste tot pe unde voia, cînd cu iuțeala fulgerului, cînd în pas de plimbare, pînă ce ajunse stăpîn de-a binelea pe feluritele lui mișcări. Atunci îl făcu să se urce la o înălțime oarecare și îl îndreptă spre o zare cu o iuțeală nu prea mare, așa fel ca să se poată bucura în voie de privelișteа frumoasă ce se desfășura la picioarele sale, pe pămînt. Și în felul acesta putu să privească după plac minunățiile pămîntului și ale mărilor, și să se uimească de privelișteа ținuturilor și a cetăților pe care niciodată nu le mai văzuse și nu le mai cunoscuse, de cînd era el pe lume.

Or, printre orașele ce se așterneau astfel dedesubtul lui, zări o cetate cu case și clădiri rînduite încîntător, în mijlocul unui ținut zîmbitor, acoperit de plante vrăjitoare, străbătut de nenumărate ape curgătoare, și îmbelșugat cu pajiști prin care se hîrjoneau în tihnă gazelele cele sprintene.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optsprezecea noapte

Urmă :

Cum din firea sa îi plăcea să se veselească şi să privească, tînărul Kamaralakmar îşi zise : „Trebuie să aflu numele acestui oraş şi în ce părţi de lume e aşezat !“ Şi începu să se rotească prin văzduh de jur-împrejurul oraşului, oprindu-se deasupra locurilor cele mai frumoase.

Estimp, ziua se apropia de amurg şi soarele ajunsese în zare la capătul crugului său ; şi prinţul gîndi : „Pe Allah ! de bună seamă că n-am să găsesc un loc mai bun să-mi petrec noaptea decît cetatea aceasta ! Aşa că am să mîn aici, iar mîine, în revărsat de zori, am să pornesc iar la drum către împărăţia mea, ca să mă întorc la părinţii şi la prietenii mei. Şi-am să-i povestesc atunci tatălui meu tot ce mi s-a întîmplat şi tot ceea ce ochii mei au văzut !“ Şi îşi aruncă privirile roată împrejur, ca să aleagă un loc unde să-şi petreacă noaptea în tihnă şi fără tulburare, şi unde să-şi pună calul la adăpost, şi pînă la urmă se hotărî să poposească pe un palat înalt, aşezat în mijlocul oraşului, mărginit de turnuri zimţuite şi păzit de patruzeci de robi negri îmbrăcaţi în tunici de zale şi înarmaţi cu lănci, cu spade, cu arcuri şi cu săgeţi. Îşi zise, dar : „Iacătă un loc minunat!“ şi, apăsînd pe şurubul de coborîre, îşi îndreptă într-acolo calul care, ca o pasăre ostenită, se lăsă uşurel pe terasa palatului. Atunci prinţul zise : „Slavă lui Allah !“ şi descălecă. Pe urmă începu să se învîrtească împrejurul calului şi să-l cer-

ceteze, zicînd : „Pe Allah ! acela care ți-a dat un chip atît de desăvîrșit e om tare iscusit și-i cel mai dibaci meșter. Așa că, dacă cel prea înalt mi-o zăbovi sorocul vieții și m-o strînge iar la un loc cu tatăl meu și cu ai mei, n-am să lipsesc a-l copleși pe învățatul acela cu dărniciile mele și a-l face să se bucure de mărinimia mea !“

Ci noaptea se și pogorîse, iar prințul tot mai zăbovea pe terasă, așteptînd ca palatul să adoarmă cu totul. Pe urmă, chinuit cum era de foame și de sete, de vreme ce de cînd plecase nu mai mîncase și nu mai băuse nimic, își zise : „Un palat ca acesta nu poate fi lipsit de-ale gurii, neîndoielnic !“. Lăsă, așadar, calul pe terasă și, hotărît să găsească ceva de mîncare, se îndreptă către scara palatului și coborî treptele pînă jos. Și se trezi deodată într-o curte largă, podită cu marmură albă și cu alabastru străveziu ce răsfrîngea în noapte lumina lunii. Și se minună de frumusețea palatului și de înfățișarea lui ; ci degeaba se tot uită el mult și bine la dreapta și la stînga, că nu văzu nici un suflet viu și nu auzi nici o șoaptă de om ; și se simți tare tulburat și tare nedumerit, și nu știa ce să mai facă. Ci pînă la urmă se hotărî, gîndind : „N-am nimic mai bun de făcut deocamdată decît să mă sui iarăși pe terasa de pe care am coborît, și să-mi petrec noaptea lîngă calul meu ; și mîine, la întîiul licăr de ziuă, am să încalec iar și-am să mă duc !“ Și cum se pregătea să-și îndeplinească planul acesta, zări o lumină în lăuntrul palatului și se îndreptă într-acolo, ca să vadă cum stă treaba. Și văzu că lumina aceea venea de la o făclie aprinsă, așezată în fața

ușii haremului, la capătul patului unui eunuc negru adormit, care sforăia tare zgomotos, și care părea vreun efrit dintre efriții de sub porunca lui Soliman, ori vreun ginn din semințiа cea neagră a ginnilor; sta întins pe o saltea de-a curmezișul ușii pe care o astupa mai strașnic decît un trunchi de copac ori decît lavița unui ușier; iar mînerul spadei lui sclipea mînios în lumina făcliei, pe cînd deasupra capului, pe un stîlp de granit, spînzura sacul lui de merinde.

La vederea acelui negru înfricoșător, tînărul Kamaralakmar înmărmuri și gîngăvi: „Ajute-mi Allah cel atotputernic! O, tu, singurul stăpîn al cerurilor și al pămîntului, tu cel care m-ai mai izbăvit o dată de la pieirea neîndoielnică, ajută-mă și acum și scapă-mă nevătămat și teafăr din năprazna care mă paște în palatul acesta!“ După care, întinzînd mîna către sacul de merinde al negrului, îl înfășcă frumușel, ieși din odaie, îl deschise și găsi în el bucate de cele mai acătării. Începu să mănînce și, pînă la urmă, goli sacul cu totul; și, după ce se întremă astfel, se duse la havuzul din curte și își potoli setea, bînd din apa ce țîșnea limpede și bună. Pe urmă se întoarse iar la eunuc, spînzură sacul la locul lui și, trăgînd din tesac spada robului, pe cînd acesta dormea și sforăia mai vîrtos ca niciodată, o luă și ieși, neștiind încă dincotro avea să-i iasă în cale ursita.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Se îndreptă, așadar, către lăuntrul palatului și ajunse la o altă ușă, peste care cădea o perdea de mătase. Ridică acea perdea și, într-o sală minunată, zări un pat mare cioplit în fildeșul cel mai alb, încrustat cu mărgăritare și rubine și hiacinte și alte nestemate, și, culcate pe jos, patru roabe tinere adormite. Se apropie atunci încetișor de pat, ca să vadă cine oare putea fi culcat acolo, și dete cu ochii de o fetișcană ce n-avea drept cămașă decît numai pletele ei ! Și-atîta era de frumoasă că ai fi socotit-o nu doar drept luna cînd se ridică în zarea răsăritului, ci drept o altă lună, mai minunată, ieșită chiar atunci din mîinile Ziditorului ! Fruntea-i era un trandafir alb, iar obrajii-i două degețele dulci și rumene, cu cîte o aluniță ce le sporea strălucirea !

Cînd văzu atîta frumusețe și gingășie, atîtea haruri și atîta farmec, Kamaralakmar fu cît pe-aci să se prăbușească pierit, de nu chiar răpus de-a binelea. Și, cînd își putu stăpîni cît de cît tulburarea, se apropie de fata adormită și, tremurînd din toată făptura și din toate vinele, și înfiorat de plăcere și de desfătare, o sărută pe obrazul drept.

La simțirea acelui sărut, tînăra se deșteptă tresărind, făcu ochii mari și, zărindu-l pe tînărul prinț care sta în picioare la căpătîiul ei, strigă :

— Cine ești și cum de ai ajuns aici ?

El răspunse :

— Sînt robul tău și îndrăgostitul de ochii tăi !

Ea întrebă :

— Şi cine te-a călăuzit la mine ?

El răspunse :

— Allah m-a călăuzit, şi steaua mea cea bună !

La cuvintele acestea, domniţa Şamsennahar (că aşa se numea), fără a mai arăta vreo frică ori vreo spaimă, îi spuse tînărului :

— Poate-i fi tu fiul acela de rege de la Ind, care m-a cerut ieri de soţie şi pe care regele, tatăl meu, n-a vrut să-l îngăduie ca ginere din pricina, zice-se, a urîciunii lui. Căci dacă tu eşti acela, pe Allah ! numai urît nu eşti, iar frumuseţea ta m-a şi robit, o, stăpîne al meu !

Şi cum, într-adevăr, el era tot atît de luminos ca şi luna cea strălucitoare, îl trase către ea şi îl îmbrăţişă, iar el o îmbrăţişă la fel, şi amîndoi, beţi de frumuseţea şi de tinereţea lor, schimbară mii de alinturi, pierduţi unul în braţele celuilalt, şi îşi spuseră mii de nebunii, făcîndu-şi mii de *gingăşii* şi *mii de prostii, dulci ori zglobii.*

Pe cînd se veseleau ei aşa, deodată slujnicele se deşteptară şi, zărindu-l pe prinţ cu stăpîna lor, strigară.

— O, stăpînă a noastră, cine-i bărbatul acesta care-i cu tine ?

Ea răspunse :

— Nu ştiu ! Cînd m-am trezit, l-am găsit lîngă mine ! Socot să fie însă cel care m-a cerut de la tata ieri de soţie.

Ele se minunară, pierite de tulburare :

— Numele lui Allah fie cu tine şi-mprejurul tău, o, stăpînă a noastră ! Ăsta nu-i şi nu-i cel care te-a cerut ieri de soţie ; că ăla era tare urît şi tare hîd ; pe cînd flăcăul acesta-i gingaş, şi tare drăgălaş ; şi-i de bună seamă dintr-un neam de

seamă. Iar celălalt, urîtul de ieri, acela nu-i vrednic nici măcar rob să-i fie!

După care slujnicele se ridicară și alergară să-i scoale pe eunucul de la ușă, și-i aruncară spaima în inimă cînd îl întrebară:

— Cum se face că fiind tu de strajă la palat și la harem, lași bărbații să intre la noi în vreme ce dormim?

Cînd hadîmbul cel negru auzi aceste cuvinte, sări în picioare și dete să tragă spada, dar n-o mai află în teacă. Lucru care îl aruncă într-o spaimă și mai mare și, tremurînd tot, ridică perdeaua și intră în sală. Și îl văzu, cu stăpîna lui în pat, pe tînărul cel frumos, care îl ului atît de tare încît îl întrebă:

— O, stăpîne al meu, ești om ori ești ginn?

Prințul răspunse:

— Ci tu, rob netrebnic și cel mai afurisit rob dintre robii cei negri, cum de cutezi să asemui pe fiii regilor Hosroe cu ginnii cei diavolești și cu efriții?

Și spunînd acestea, mînios ca un leu rănit, înșfăcă spada și strigă eunucului:

— Sînt ginerele regelui și el m-a însurat cu fata lui și el m-a mînat să vin la ea!

Auzind aceste cuvinte, hadîmbul răspunse:

— O, stăpîne al meu, dacă ești cu adevărat om din neamul oamenilor, și nicidecum un ginn, tînăra noastră stăpînă e vrednică de frumusețea ta, și ție ți se cuvine mai mult decît oricărui alt fecior de rege ori de sultan!

Și pe dată hadîmbul dete fuga la rege, strigînd cît îl ținea gura, rupîndu-și hainele și punîndu-și țărînă în cap. Așa că, auzind țipetele-i zmintite, regele îl întrebă:

— Ce năpraznă te-a lovit oare? Spune scurt și de grabă, că-mi sare inima!

Eunucul răspunse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzecea noapte

Urmă:

...Eunucul răspunse:

— O, măria-ta, grăbește de zbori în ajutorul copilei tale, pentru că un ginn dintre ginni, luînd înfățișarea unui fecior de rege, a pus stăpînire pe ea și și-a făcut sălaș în ea! Alta nu-i! Dă fuga! Haĭ pe el!

Auzind vorbele acestea ale eunucului său, regele fu cuprins pînă peste poate de mînie, și era gata-gata să-l omoare; pe urmă se zbori la el:

— Cum de-ai cutezat să fii atîta de trîndav de-ai pierdut-o din ochi pe copila mea, cînd eu te-am pus s-o păzești zi și noapte, și cum de l-ai lăsat pe efritul acela diavolesc să intre în iatacul ei și să pună stăpînire pe ea?

Și, nebun de turburare, se repezi către iatacul domniței, unde găsi slujnicele care-l așteptau la ușă, vîlcede și tremurînd, și le întrebă:

— Ce-a pățit copila mea?

Ele răspunseră:

— O, măria-ta, cîtă vreme am dormit, nu știm ce-a pățit: ci cînd ne-am deșteptat am găsit în

patul domniței un flăcău care ni s-a părut că-i chiar luna plină, așa de frumos era, și care sta cu ea de vorbă în chip tare duios și răpitor. Și drept-tu-i că n-am văzut nicicînd pe careva mai frumos decît flăcăiandrul acesta. Ci noi tot l-am întrebat cine este, și el ne-a răspuns : „Sînt cel căruia regele i-a dăruit-o pe fiica sa de soție !" Mai mult decît atît noi nu mai știm nimic ! Și nu putem să-ți spunem nicicum de-i un om ori un ginn. Oricum, te putem încredința că e drăgălaș, binevoitor, nemîndru, bine crescut, neînstare să făptuiască vreo răutate, cît de măruntă ar fi, ori să săvîrșească vreo blestemăție ! Cum ar putea, cînd e așa de frumos, să săvîrșească o blestemăție?

Cînd măria-sa auzi aceste cuvinte, mînia i se domoli și îngrijorarea i se topi ; și, încet-încetișor, și cu mare luare-aminte, săltă oleacă perdeaua și văzu lîngă copila sa, culcat în pat, lîngă ea, și tăinuind cu ea drăgălaș, un prinț cum nu se poate mai fermecător, cu chipul strălucind ca luna plină.

Priveliștea aceasta, în loc de a-l liniști cu totul, avu ca urmare că învilvoră pînă peste margini ciuda lui de părinte și toate spaimele în privința primejdiei ce păștea cinstea copilei sale. Așa că se năpusti de după perdea asupra lor, cu paloșul în mînă, și mînios și crunt ca un gul năprazmic ! Ci prințul, care-l zărise numaidecît, o întrebă pe fetișcană :

— Acesta-i tatăl tău ?

Ea răspunse :

— Păi da !

Îndată prințul sări în picioare și, înșfăcind spada, dete un răcnet atît de cumplit sub nasul regelui, încît măria-sa se opri înfricoșat. Atunci Kamaralakmar, mai vajnic ca oricînd, se gătî să se arîmce asupra-i și să-l înjunghie ; ci, regele, care

pricepu degrabă că el era cel mai slab, se grăbi să-şi bage paloşul în teacă şi să ia o înfăţişare împăciuitoare. Şi-aşa, cînd îl văzu pe flăcău că era aproape asupra-i, îi spuse cu glasul cel mai dulce şi mai binevoitor :

— O, flăcăule, eşti om ori eşti ginn ?

El răspunse :

— Pe Allah ! de nu ţi-aş cinsti volniciile întocmai ca pe ale mele, şi de nu mi-ar păsa de cinstea fiicei tale, ţi-aş fi şi slobozit sîngele ! Cum de cutezi să mă asemui pe *mine* cu *ginnii* şi cu *demonii*, cită vreme eu sînt prinţ din neamul împărătesc al lui Hosroe, care, de-ar vrea să pună stăpînire pe regatul tău, nici n-ar şovăi să te facă-ntr-o joacă să sari din jeţul tău ca de-un cutremur de pămînt, şi care te-ar uşura şi de vilva şi de slava şi de puterea ta !

Cînd regele mai auzi şi vorbele acestea, simţi faţă de prinţ o preţuire încă şi mai mare, şi se înspăimîntă rău, gîndind la tihna sa însăşi. Aşa că se grăbi să răspundă :

— Cum se face atunci, dacă eşti cu adevărat fiu de regi, că nu te-ai sfiit să intri în palatul meu, fără îngăduinţa mea, să-mi spulberi cinstea şi să pui stăpînire pe fata mea, pretinzînd că eşti soţul ei şi vestind că ţi-am dat-o ţie, cîtă vreme eu am ucis atîţia regi şi fii de regi care au vrut să mă silească să le-o dau de soţie ?

Şi măria-sa, stîrnindu-se singur de cele ce spunea, urmă :

— Şi-acuma, şi pe tine cine are să te mai poată scăpa din mîinile puterii mele, cînd am să le strig robilor mei porunca de a te da morţii cu cea mai năpraznică moarte, şi care au să mă asculte pe clipă pe dată ?

Cînd prințul Kamaralakmar auzi vorbele acestea ale regelui, răspunse :

— Într-adevăr, sînt năucit de ce vedere scurtă ai și de puținătatea înțelegerii tale ! Ia spune-mi, au puteare-ai găsi tu vreodată pentru fiică-ta o pereche ca mine ? Și-ai mai văzut tu vreodată un băiat mai isteț, ori mai bine hăruit ca mine, ori mai bogat în oști, în robi și în stăpîniri decît mine?

Regele răspunse :

— Nu, pe Allah ! Ci, o, flăcăule, mi-ar fi fost mai drag să te văd ajungînd soțul fiicei mele după ce treceai pe dinaintea cadiului și a martorilor ! Ci o însurătoare făcută într-un chip tainic ca acesta nu poate decît să-mi vatăme cinstea !

Prințul răspunse :

— Vorbești bine, măria-ta ! Ci au tu nu știi că, dacă robii și străjerii tăi ar urma, cu adevărat, așa cum mă amenințI, să se repeadă asupra mea și să mă dea morții, n-ai face alta decît să grăbești mai neabătut pieirea cinstei tale și a împărăției tale, făcînd să afle toată lumea năpasta ta și silindu-le pînă și pe noroadele tale să se ridice împotrivă-ți ? Crede-mă, o, măria-ta ! Nu-ți rămîne alta de făcut decît să asculți ce am să-ți spun eu și să urmezi sfaturile mele !

Și regele zise :

— Vorbește, dar, să ascult oleacă ce ai să-mi spui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Prințul răspunse :

— Iacătă ! Din două una : ori că primești să te lupți cu mine de unul singur, și-atunci acela care își va birui potrivnicul are să fie recunoscut drept cel mai viteaz și are să capete în felul acesta un drept de seamă la scaunul împărăției ; ori că mă lași aici toată noaptea cu fata ta, și mâine dimineață trimiți împotrivă-mi toată hoața călăreților, pedestrașilor și robilor tăi, și... ci mai înainte, ia spune-mi, care-i numărul lor.

Regele răspunse :

— Sînt în număr de patruzeci de mii de călăreți, fără a-i mai pune la socoteală și pe robii mei și pe robii robilor mei, care-s tot atît de mulți ca și cei dintîi !

Atunci Kamaralakmar zise :

— E bine ! Așadară, de la întîiele lăcărîri ale zorilor, poruncește-le să vină împotrivă-mi în rînduri de bătaie și spune-le : „Bărbatul acesta pe care-l vedeți a venit să-mi ceară să-i dau pe fata mea de soție, dacă, luptînd singur împotriva voastră a tuturora laolaltă, are să vă biruie și să vă pună pe fugă, fără ca voi să izbutiți a-i veni de hac !“ Pe urmă, să mă lași să lupt eu singur cu toți. Dacă m-or ucide, atunci taina ta are să fie pe veci cum nu se poate mai bine păstrată în felul acesta, și cinstea are să-ți rămînă neprihănită. Dacă, dimpotrivă, eu îi voi birui pe ei pe toți și-i voi pune pe fugă, tu îți vei fi găsit un ginere cu care s-ar putea făli și cei mai mari regi!

Regele atunci nu pregetă să împărtășească părerea aceasta din urmă și să primească sfatul

măcar că era uluit de atîta cutezanță și nu știa pe ce s-o fi întemeind o înfumurare atît de nebunească; căci, în adîncul inimii sale, el era încredințat că tînărul prinț are să piară în acea luptă smintită, și că taina lui are să fie păstrată astfel cel mai bine, iar cinstea-i are să rămînă nepătată. Așa că îl chemă pe căpetenia hadîmbilor și îi dete poruncă să se ducă fără de zăbavă la vizir și să-i spună să adune laolaltă toate oștile și să le țină gata călări pe caii lor și îmbrăcate cu armele lor de luptă. Și eunucul duse porunca la vizir, care numaidecît strînse căpeteniile și pe mai-marii împărăției și îi rîndui în șiruri de bătălie în fruntea oștilor lor îmbrăcate cu armele de luptă. Și-atîta cu ei!

Ci regele mai stete o vreme cu tînărul prinț, să tălăsuiască, atît de fermecat era de vorbele lui cugetate, de judecata-i dreaptă, de purtările-i alese și de frumusețea lui, și pentru că nici nu prea-l venea la îndemînă să-l lase cu fiică-sa în noaptea aceea. Ci, de cum se îngemănă de ziuă, se întoarse în palatul lui și se așeză în jilțul său și dete poruncă robilor săi să pregătească pentru prinț cel mai frumos cal din grajdurile împărătești, să-l înșeieze falnic și să-l împodobească cu fotaze bogate. Ci prințul îi spuse:

— Nu vreau să încalec decît atunci cînd mă voi afla dinaintea oștilor!

Regele răspunse:

— Să se facă precum ți-i voia!

Și amîndoi ieșiră pe meidan, unde oștile așteptau rînduite în șiruri de bătălie, și prințul putu să cîntărească astfel numărul și vîrtutea lor. După care, regele se întoarnă către oști și strigă:

— Hei, vitejilor! tinerelul acesta pe care-l vedeți a venit la mine și mi-a cerut fata de soție.

Şi eu, în adevăr, n-am mai văzut niciodată nimic mai frumos ca el, nici viteaz mai cutezător. De altminteri, chiar se laudă că poate, singur-singurel, să vă biruie pe toţi şi să vă pună pe fugă ; şi de-aţi fi voi şi de mii de ori mai mulţi, cică pentru el nu sînteţi mare lucru şi că vă frînge numaidecît. Aşadară, nu pregetaţi, atunci cînd s-o repezi la voi, să-l primiţi în vîrfurile spadelor şi ale sulilor voastre. Ca să se-nveţe minte să vadă cît păgubeşte cînd se bagă în treburi de-acestea amarnice !

Pe urmă regele se întoarnă către flăcău şi îi zise:

— Hai, băiete, arată-ne vitejiile-ţi !

Ci el răspunse :

— O, măria-ta, nu te porţi cu mine nici cu dreptate, nici cu nepărtinire ! Au cum vrei să mă lupt cu toţi aceştia, eu pe jos şi ei călare ?

Regele îi spuse :

— Te-am poftit să încaleci pe cal şi n-ai vrut ! Poţi să faci lucrul acesta încă şi-acum, şi să-ţi alegi dintre toţi caii mei pe acela care îţi place cel mai mult !

Ci el răspunse :

— Nici un cal de-al tău nu-mi place, şi n-am să încalec decît pe acela care m-a adus pînă la cetatea ta !

Regele îl întrebă :

— Şi unde ţi-e calul ?

El răspunse :

— Este pe palatul tău.

El întrebă :

— Cum aşa, pe palatul meu ?

El răspunse :

— Pe terasa palatului tău.

La aceste cuvinte, regele se uită la el cu luare-aminte şi strigă :

— O, nesăbuitule! Iată cea mai bună dovadă a smintelii tale! Cum poate fi un cal pe terasă? Ci hai numaidecît să vedem dacă minți ori dacă spui adevărul!

Pe urmă se înturnă către mai-marele oștilor sale și îi zise:

— Dă fuga la palat, întoarce-te să-mi spui ce-ai să vezi și adu-mi tot ce-ai să găsești pe terasă!

Estimp, gloatele se minunau de vorbele tînărului prinț; și toată lumea se întreba:

— Cum să poată coborî un cal pe scara cea înaltă a palatului? Iată, în adevăr, un lucru despre care noi n-am mai auzit în viața noastră!

În vremea asta, trimisul măriei-sale ajunse la palat și, urcîndu-se pe terasă, găsi acolo calul și gîndi că nu mai văzuse niciodată ceva atît de frumos; ci, cînd se apropie de el și-l cercetă, văzu că era făcut din lemn de abanos și din fildeș! Atunci el și toți cei ce-l însoțeau, văzînd cum stă treaba, se porniră să rîdă și să-și spună între ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

...și să-și spună între ei:

— Pe Allah! ăsta-i calul despre care vorbea copilandrul acela, pe care de-aci-nainte nu se mai

cuvine să-l privim decît ca pe un nebun. Ci tare am vrea să vedem ce poate fi adevărat în toate astea. Căci s-ar putea, la urma urmei, să fie aici un dedesubt mai acătării decît s-ar părea, şi flăcăul acesta să fie cu adevărat de vreo viţă de soi şi de mari vrednicii.

Zicînd acestea, puseră mîna cu toţii, ridicară calul de lemn pe care îl duseră şi îl aşezară dinaintea regelui, în vreme ce toată lumea se înghesuia împrejuru-i să-l privească, minunîndu-se de frumuseţea, de mărimea, de belşugul şeii şi al hamurilor lui. Iar regele îl privi şi el, şi se minună peste poate; pe urmă, îl întrebă pe Kamaralakmar:

— O, tinere, acesta ţi-e calul?

El răspunse:

— Da, o, măria-ta! Acesta-i calul meu, şi ai să vezi numaidecît minunăţiile pe care are să ţi le arate!

Şi regele spuse:

— Atunci ia-l şi încalecă-l!

Prinţul răspunse:

— N-am să-l încalec decît după ce toată lumea asta are să se depărteze dimprejurul lui!

Atunci regele dete poruncă tuturora să se ducă de acolo la depărtare de o aruncătură de săgeată. Şi tînărul prinţ îi spuse:

— O, măria-ta, priveşte-mă cu luare-aminte! Am să sar pe calul meu şi am să mă reped în mare galop asupra oştilor tale, pe care am să le spulber în dreapta şi-n stînga; şi-am să revărs spaima în inimile lor, şi fiorul!

Şi regele răspunse:

— Fă ce vrei acuma! Şi, mai cu seamă, nu-l cruţa, căci nici ei n-au să te cruţe!

Şi Kamaralakmar îşi propti uşor mîna pe grumazul calului şi, dintr-o săritură, fu pe spatele lui.

La rîndu-le, oştile, nerăbdătoare, se rînduiseră mai încolo, în şiruri strînse şi vuitoare : şi vitejii îşi ziceau unii altora : „Cînd flăcăiaşul acesta va ajunge dinaintea rîndurilor noastre, o să-l strîngem între vîrful sulițelor şi o să-l luăm în tăişul iataganelor noastre". Ci alții ziceau : „Pe Allah ! mare belea ! Cum am avea inimă să ucidem un copil aşa de frumos, un flăcău atît de dulce, de zarif, şi de nurliu ?" Iar alți ziceau : „Pe Allah ! ar trebui să fim niște nătărăi dacă am crede că-i venim lesne de cap tinerelului ăstuia ! E neîndoielnic că, dacă s-a băgat într-o daravelă ca asta, a făcut-o fiind încredințat că are să izbîndească. Oricum, fapta aceasta ni-i dovadă a curajului, a virtuții şi a vitejiei sufletului şi inimii lui !"

Ci Kamaralakmar, de îndată ce se înțepeni bine în şa, începu să mînuiască pîrghia de zbor, în vreme ce toți ochii erau întorşi către el, spre a vedea ce avea să facă. Şi pe dată calul începu să se frămînte, să zvîrcolească, să pufăie, să tropote, să se zgîcîie, să se încontreze, să sară înainte şi îndărăt, şi pe urmă, cu o sprinteneală uluitoare, începu să joace, mergînd în două picioare, horind lăturiş, mai desăvîrşit decît au jucat vreodată caii cei mai bine învățați ai tuturor regilor şi sultanilor. Şi deodată vintrele lui se înfiorară şi se umplură cu vînt, şi, mai iute decît o săgeată zvîrlită spre văzduh, îşi luă zborul ridicîndu-se cu călărețul lui drept în vinețeala cerului !

La privelişte a aceasta, regele fu mai-mai să se zburătulească de uluire şi de mînie, şi răcni către căpeteniile străjilor sale :

— Pe el, că e vai de capul vostru ! puneți mîna pe el ! puneți mîna pe el, că fuge !

Ci vizirii şi musaipii săi răspunseră :

— O, măria-ta, au poate un om să ajungă pasăre înaripată ? Acesta de bună seamă că nu-i om ca toţi oamenii, ci vreun vrăjitor năpraznic ori vreun efrit, ori vreun marez dintre efriţii şi marezii văzduhurilor ! Şi Allah te-a scăpat de el, şi pe tine, şi pe noi odată cu tine ! Să mulţumim aşadar celui prea înalt, care a binevoit să te izbăvească din mîinile lui, şi pe tine, şi oştile tale odată cu tine !

Atunci regele, tulburat peste poate de uluire, se întoarse în palatul său şi, intrînd în iatacul fiicei sale, îi povesti cele ce se petrecuseră pe meidan. Şi tînăra fată, la vestea pieirii tînărului prinţ, aşa de îndurerată şi de deznădăjduită fu, şi plînse şi se văicări cu atîta jale, încît căzu la boală grea, şi fu culcată, în patul ei, pradă vipiilor arşiţei şi gîndurilor negre ! Iar tătîne-său, văzînd-o în acea stare, începu s-o alinte, s-o mîngîie, s-o strîngă la piept şi s-o sărute între ochi, mai povestindu-i o dată cele ce văzuse pe meidan şi spunîndu-i :

— Fata mea, mai degrabă să-i mulţumim lui Allah (slăvit fie El !) şi să-l preamărim că ne-a izbăvit din mîinile vrăjitorului acestuia amarnic, amăgitorul şi ispititorul, hoţul şi mişelul !

Ci n-avu el decît să-i turuiască şi s-o alinte mult şi bine ca s-o împace, că ea nici n-auzea, nici nu asculta, nici nu se mîngîia deloc, ba dimpotrivă ! Nu făcea alta decît să suspine şi mai tare, şi să plîngă, şi să geamă sughiţînd :

— Pe Allah ! nu mai vreau nici să mănînc, nici să beau nimic, pînă ce Allah nu m-o împreuna iară cu iubitul meu cel drag ! Şi nu mai vreau să ştiu alta, decît să vărs lacrimi şi să mă îngrop în deznădejdea mea !

Atunci tătîne-său, văzînd că nu-şi poate smulge fata din starea aceea de zăcăşeală şi de mîhnire, se cătrăni de tot, şi inima i se mohorî, şi lumea se înnegură dinaintea ochilor lui. Şi atîta cu regele acesta şi cu fata lui, domniţa Şamsennahar.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci, într-a patru sute douăzeci şi treia noapte

Urmă :

Ci despre prinţul Kamaralakmar, iată ! După ce se înălţă în slava slăvilor, îşi întoarse calul cu capul către pămîntul său părintesc şi, odată pornit pe drumul cel bun, începu să viseze la frumuseţea domniţei şi la nurii ei, şi la căile ce-ar fi de urmat ca să fie iară lîngă ea. Şi lucrul acesta îi părea tare anevoie, măcar că avusese grijă s-o întrebe cum se cheamă cetatea tătîne-său. Şi aşa aflase că cetatea aceea se chema Sana şi că era cetatea de scaun a împărăţiei Al-Yaman.

Cît ţinu drumul, cugetă aşa mai departe la toate astea şi, într-un sfîrşit, ca urmare a iuţelii cu care zbura calul, ajunse la cetatea părintelui său. Atunci îl făcu pe cal să dea mai întîi o roată pe deasupra cetăţii, şi pe urmă să pună piciorul la pămînt pe terasa palatului. Îşi lăsă atunci calul pe terasă şi coborî în palat, unde, văzînd pretutindenea numai semne de doliu şi toate odăile presărate cu cenuşă, gîndi că s-o fi prăpădit careva, şi, după

năravul lui, intră în iatacul părintesc și găsi pe tătîne-său, pe maică-sa și pe surorile lui îmbrăcați în haine de moarte și tare vîlcezi la chip și tare vlăguiți și tare schimbați și triști și zdrobiți. Și iacătă că, la ivirea lui, tătîne-său se ridică deodată zărindu-l și, căpătînd încredințarea că acela era cu adevărat fiul său, scoase un răcnet și se prăbuși la pămînt; pe urmă își veni în sine și se aruncă în brațele feciorului său, și îl sărută și îl strînse la piept, cu semnele celei mai smintite bucurii, și tulburat pînă peste marginile tulburării. Și maică-sa și surorile plîngînd și suspinînd, erau mai-mai să-l topească în sărutări, și jucau și țopăiau de fericire.

După ce se mai potoliră oleacă, îl întrebară ce pățise, și el le povesti isprava, de la început pînă la sfîrșit; ci nu-i de trebuință s-o mai spunem și noi iară. Atunci taică-său strigă:

— Laudă lui Allah pentru mîntuirea ta, o, răcoare a ochilor mei și cuib al inimii mele!

Și porunci să se dea norodului ospețe și praznice mari, vreme de șapte zile în șir, și împărți daruri, în zvon de tilinci și de țimbale, și puse să se împodobească toate ulițele și să se strige pretutindenea iertarea tuturor celor întemnițați, poruncind să se deschidă larg toate ușile temnițelor și ale poprișurilor. Pe urmă, însoțit de fecioru-său, străbătu călare toate mahalalele orașului, ca să dea norodului bucuria de a-l vedea iară pe urmașul la scaunul împărăției, tînărul pe care toți îl socotiseră pierdut pe veci.

Ci, odată sărbătorile sfîrșite, Kamaralakmar spuse tătîne-său:

— O, tată, ce-i cu persanul care ți-a dăruit calul?

Și regele răspunse:

— Bătu-l-ar Allah pe învățatul acela și lipsi-l-ar de mîntuire pe el și ceasul în care ochii mei l-au văzut întîia oară, căci pricina despărțirii tale de noi el este, o, copile al meu! Acuma-i închis în temniță, căci numai el n-a fost iertat!

Ci, la rugămintea fiului său, regele hotărî să fie scos de la popreală și, poruncind să fie adus înainte-i, îl luă în mila lui, îi dărui un caftan împărătesc și se purtă față de el cu multă îngăduință, miluindu-l cu tot soiul de volnicii și de belșuguri; ci nu-i pomeni nimica despre fiică-sa și nici nu-i trecea prin cap să i-o dea de soție! Încît învățatul turba de turbare și tare se mai căia de nesocotința ce-o săvîrșise lăsîndu-l pe tînărul fiu de rege să încalece pe cal: căci pricepuse că taina calului fusese dezlegată, precum și felul de a-l mînui.

Cît despre rege, care încă nu era cu totul liniștit în privința calului, acesta spuse către fiul său:

— Eu socot, fiule, să nu te mai apropii niciodată de-aci înainte de acest cal al prăpădului, și mai cu seamă să nu mai încaleci niciodată pe el, căci tu ești departe de-a cunoaște ce lucruri vrăjitorești mai poate închide în el și nu ești ferit de primejdie pe el!

La rîndu-i, Kamaralakmar îi povesti tătîne-său întîmplarea ce-o avusese la regele din Sana, și cea cu fiica acestuia, și cum scăpase de zăcășia regelui acela: și taică-său răspunse:

— Fiule, dacă era scris să te ucidă regele de la Sana, te-ar fi ucis! Ci ceasul tău n-a fost încă hotărît de ursită!

Estimp, Kamaralakmar, cu toate desfăturile și zaiafeturile pe care tătîne-său le da într-una pentru întoarcerea lui, nici vorbă s-o uite pe domnița Șamsennahar, ci, mîncînd și bînd, nu se gîndea decît la ea. Or, într-o zi, regele, care avea niște

roabe tare pricepute la meșteșugul cîntecului și la zvoana de lăută, le porunci să-și sune strunele și să cînte niscaiva stihuri frumoase. Și una dintre ele își luă lăuta și, culcînd-o pe genunchi cum își pune o mamă copilul la sîn, cîntă, însoțindu-se de sunetele ei, aceste stihuri :

Port amintirea ta ca pe-un odor
În inimă, iubitule, și știu :

Nici negrul depărtărilor zăvor,
Nici chinul despărțirii pămîntiu,

Nici zilele care se duc în zbor,
Nici timpul care-mi roade-n piept morțiu,

Nu pot să stingă crîncenul meu dor,
Și fără tine viața mi-e pustiu.

În dragostea aceasta vreau să mor,
În dragostea aceasta vreau să-nviu.

Cînd auzi șahzadè aceste stihuri, vipia dorului se aprinse în inima lui, flăcările patimii își întețiră para, mîhnirile și negurile îi umplură sufletul cu moarte, și dragostea îi răscoli lăuntrurile. Încît, nemaiputînd să îndure dorurile ce-l zbuciumau din pricina domniței de la Sana, se ridică pe clipă pe dată, se sui pe terasa palatului și, împotriva sfatului ce-i dase tătîne-său, sări în spinarea calului de abanos și răsuci pîrghia de zbor. Numaidecît calul, ca o pasăre, se ridică în văzduh cu el, luîndu-și zborul către vînările cele înalte ale slăvilor.

Or, a doua zi dimineața, tată-său, regele, îl căută prin palat și, negăsindu-l, se sui pe terasă și rămase năuc văzînd că pierise și calul, și își

mușcă mîinile, căindu-se că nu luase calul acela și nu-l făcuse bucățele ; și își zise : „Pe Allah, dacă fiul meu se va mai întoarce vreodată, am să sfărîm calul, ca să-mi știu inima liniștită și sufletul netulburat de-aci-ncolo !“ Și se întoarse în palatul lui, unde începu iar să plîngă, să suspine și să se jelească. Și-atîta cu el !

Estimp, Kamaralakmar își văzu mai departe de călătoria lui vînteață prin văzduh și ajunse la cetatea Sanei. Puse piciorul la pămînt pe terasa palatului, coborî scara, fără de nici un zgomot, și se îndreptă către iatacul domniței. Găsi eunucul dormind, după năravul lui, de-a curmezișul ușii ; păși peste el și, intrînd în iatac, ajunse la cea de a doua ușă. Se apropie atunci binișor de perdea și, înainte de-a o da la o parte, ascultă cu luare-aminte, și iată ! O auzi pe iubita lui cum suspina cu amar și cum spunea stihuri de jale, în vreme ce slujnicele ei se străduiau s-o mîngîie și îi spuneau:

— O, stăpînă a noastră...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și patra noapte

Urmă :

...O, stăpînă a noastră, pentru ce plîngi tu după unul care de bună seamă că nu plînge deloc după tine ?

Ea răspunse :

— Ce tot spuneți voi, o, nesocotitelor? Au voi credeți că flăcăul cel frumos pe care îl iubesc și după care plîng e de cei care uită ori de cei care pot fi uitați?

Și începu și mai tare să plîngă și să geamă, și-atîta de vajnic și-atîta de mult, că leșină. Atunci feciorul regelui își simți inima sfărmîndu-se pentru ea, și fierea năpădindu-i ficații. Încît, fără a mai zăbovi, dete perdeaua la o parte și intră în odaie. Și o văzu pe fată culcată în pat, avînd drept cămașă părul ei și drept pătură un evantai de pene albe. Și cum părea că adîncise, prințul se apropie de ea și, ușurel, o atinse mîngîind-o. Ea deschise numaidecît ochii și îl văzu stînd în picioare, înclinat într-o întrebare plină de îngrijorare și murmurînd:

— De ce plîngi și de ce gemi?

Atunci copila, reînsuflețită de o viață nouă, se ridică pe dată și, aruncîndu-se la pieptul lui, îl cuprinse de după gît cu brațele și începu să-i acopere obrajii cu sărutări, spunîndu-i:

— Păi numai din pricina dragostei tale și a plecării tale, o, lumină a ochilor mei!

El răspunse:

— O, stăpînă a mea, da eu în ce deznădejde n-am fost din pricina ta, toată vremea asta!

Ea urmă:

— Da eu! Cît de deznădăjduită am fost de lipsa ta! De-ai mai fi zăbovit mult să te întorci, aș fi murit, fără doar și poate!

El spuse:

— O, stăpînă a mea, ce zici tu de beleaua cu tătîne-tău și de chipul cum s-a purtat cu mine? Pe Allah! de n-ar fi fost dragostea ta, o, tu, fermecătoarea Pămîntului, a Soarelui și-a Lunii, și ispititoare a celor ce sălășluiesc în Ceruri, pe

Pămînturi și-n Iad, de bună seamă că i-aș fi retezat beregățile și aș fi făcut din el pildă și învățătură celor ce vor să vadă ! Ci, de vreme ce te iubesc pe tine, așa-l iubesc și pe el acum !

Ea îi zise :

— Cum de te-ai putut hotărî să pleci și să mă lași ? Și ce dulce mi-ar fi fost viața lîngă tine !

El zise :

— De vreme ce mă iubești, vrei să mă asculți și să urmezi sfaturile mele ?

Ea răspunse :

— N-ai decît să vorbești, iar eu mă voi supune și îți voi asculta sfaturile și îți voi urma dorințele !

El spuse :

— Începe atunci prin a-mi aduce de mîncat și de băut, căci tare mi-e foame și tare mi-e sete. Și, pe urmă, om vedea ce-i de făcut !

Atunci copila porunci slugilor să aducă demîncare și băutură ; și amîndoi începură să mănînce, să bea și să tăifăsuiască, pînă ce noaptea se scurse aproape cu totul. Atunci, întrucît începea să mijească de ziuă, Kamaralakmar se ridică să-și ia rămas-bun de la fată și să plece pînă a nu se trezi hadîmbul ; ci Șamsennahar îl întrebă :

— Și unde vrei să pleci așa ?

El răspunse :

— Acasă la tata. Ci mă leg cu jurămînt că am să vin să te văd o dată pe săptămînă.

La aceste cuvinte, ea izbucni în suspine și strigă :

— Oh ! te jurnicsc pe Allah cel atotputernic, să mă iei cu tine și să mă duci oriunde vei vrea tu, decît să mă mai lași să gust iar din amarul de pelin al despărțirii !

Iar el, înseninat, o întrebă :

— Vrei de-adevărat să mergi cu mine ?

Ea răspunse :

— Păi da !

El zise :

— Atunci, scoală-te și hai :

Numaidecît ea se sculă, deschise o ladă plină cu rochii făloase și cu lucruri de preț, și se găti ! și își puse pe ea tot ce se afla mai bogat și mai scump printre lucrurile cele frumoase pe care le avea, fără a uita salbele, inelele, brățările și feluritele giuvaieruri învrîstate cu cele mai alese nestemate, pe urmă plecă împreună cu drăguțul ei, fără ca slujnicelor să le fi trecut măcar prin minte s-o oprească.

Atunci Kamaralakmar o luă și o duse sus pe terasa palatului, sări în spinarea calului, o așeză și pe ea la spatele său, o învățâ să se țină strînsă tare de el, și o legă de el cu ajutorul cîtorva legături strașnice. După care, răsuci pîrghia de înălțare, și calul își luă zborul și se sui cu ei în slăvi.

Văzînd acestea, slujnicele scoaseră țipete ascuțite și făcură atîta zarvă încît regele și regina deteră fuga pe terasă, aproape goi, cum săriseră din somn, și de-abia mai apucară să vadă calul cel vrăjit ridicîndu-se în zborul lui prin văzduh cu feciorul de împărat și cu domnița. Și regele, tulburat și uluit pînă peste marginile uluirii, mai avu puterea să-i strige tînărului care se înălță tot mai sus :

— O, fiule de împărat, rogu-mă ție, ai milă de mine și de soața mea, bătrîna aceasta, și nu ne lipsi de fata noastră !

Ci prințul nici nu-i răspunse. Cugetă însă o clipă că poate tînăra fată simțea vreo părere de rău să părăsească așa pe tătîne-său și pe maică-sa, și o întrebă :

— Spune-mi, o, strălucire, o, vrajă a veacului

tău și a ochilor mei, vrei să te las tatălui tău și mamei tale ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și cincea noapte

Urmă :

Șamsennahar răspunse :

— Pe Allah ! o, stăpîne al meu, nu vreau nicidecum ! Nu doresc decît să fiu cu tine, peste tot unde te duci ; căci dragostea ce-o simt pentru tine mă face să las tot și să uit tot, chiar și pe tatăl și pe mama mea !

Auzind cuvintele acestea, prințul se bucură pînă peste poate, și își făcu calul să zboare cît putea de iute, fără ca aceasta s-o sperie ori s-o tulbure cîtuși de puțin pe fată ; și așa, nu peste mult, ajunseră la calea-jumătate, într-un loc unde se așternea o cîmpie minunată, străbătută de ape curgătoare, unde își puseră o clipă piciorul pe pămînt. Mîncară, băură și se odihniră oleacă, și numaidecît încălecară iarăși pe calul lor năzdrăvan și plecară în goana mare spre cetatea de scaun a regelui Sabur, la care ajunseră într-o dimineață. Și prințul tare se mai bucură că ajunseseră fără de nici un necaz, și se simți tare mulțumit gîndind că are să poată într-un sfîrșit să-i arate domniței cîte stăpîniri avea în mîinile lui, cîte avuții și

moșii, și să vadă ea singură puterea și fala tatălui său, regele Sabur, dovedindu-i astfel cu cît este mai bogat și mai mare regele Sabur decît tatăl ei, regele de la Sana! Purcese dar prin a coborî pe pămînt, în mijlocul unei grădini frumoase, ce se afla în afara orașului, unde tatăl său regele avea de obicei să vină să petreacă și să se răcorească la aer curat, o duse pe fată într-un foișor de vară cu acoperișul boltit, pe care regele îl ridicase și îl împodobise pentru sine, și îi spuse:

— Am să te las aici o clipă, ca să mă duc să-l vestesc pe tatăl meu despre sosirea noastră. Pînă mă întorc, îți dau în seamă să veghezi calul de abanos pe care îl las la ușă, și să nu-l pierzi din ochi. Iar eu am să trimit fără de zăbavă pe cineva să te ia de aici și să te aducă la un palat anume, pe care am să poruncesc să-l gătească numai pentru tine.

Și fata, auzind aceste cuvinte, fu cum nu se poate mai încîntată și înțelese că într-adevăr ea nu trebuia să intre în cetate decît cu toată cinstea și cu toată fala datorate slavei sale! Pe urmă prințul își luă rămas-bun de la ea și se îndreptă către palatul tatălui său regele.

Cînd regele Sabur dete cu ochii de fiul său, fu gata-gata să moară de bucurie și de tulburare și, după îmbrățișările și urările de bun-venit, îl dojeni, plîngînd, că plecase lăsîndu-i pe toți în pragul mormîntului. După care, Kamaralakmar îi spuse:

— Ia cată să ghicești pe cine am adus cu mine de pe unde-am fost?

El răspunse:

— Pe Allah! nu ghicesc deloc!

El spuse:

— Chiar pe fata regelui de la Sana, cea mai desăvîrșită fată din Persia și din Arabia ! Am lăsat-o deocamdată afară din oraș, în grădina noastră, și am venit să te vestesc că poți îndată porunci să se gătească alaiul care trebuie să iasă în întîmpinarea ei și care trebuie să fie atît de măreț încît de la bun început să-i vădească și puterea și fala și bogățiile tale !

Și regele răspunse :

— Cu bucurie și cu prisosință, pentru plăcerea ta !

Și numaidecît dete poruncă să fie gătit orașul și împodobit cu cele mai frumoase găteli și cu cele mai alese podoabe ; și chiar el, după ce întocmi un alai fără de pereche, trecu în fruntea călăreților săi, îmbrăcați numai în fireturi, cu toate steagurile desfășurate, și porni în întîmpinarea domniței Șamsennahar, străbătînd toate mahalalele orașului, în mijlocul tuturor locuitorilor, înghesuiți șiruri-șiruri, iar dinainte-i mergînd cîntăreții din tilinci, din goarne, din țimbale și din vuve, și-n urma-i mulțimea fără de număr de străjeri, de oșteni, de oameni de rînd, de femei și de copii.

La rîndu-i, prințul Kamaralakmar își deschise cuferele, sipetele și comorile, și scoase din ele tot ce avea mai frumos ca giuvaiere, pietre scumpe și alte lucruri minunate cu care se împodobesc fetele de regi, spre a-și arăta fala, bogăția și strălucirea : și porunci să se întocmească pentru tînăra fată un baldachin uriaș din atlazuri roșii, verzi și galbene, și-n mijlocul lui porunci să așeze un jeț de aur sclipind de nestemate ; și pe treptele acelui baldachin uriaș, peste care se rotunjea o boltă de mătase aurie, porunci să se rînduiască tinere

roabe indiene, grecoaice și abisinience, unele stînd jos, altele în picioare, pe cînd împrejurul jețului ședeau alte patru roabe, albe, cu evantaiuri mari de pene de la niște păsări de un soi fără de asemuire. Și arapi goi pînă la brîu duceau baldachinul pe umeri urmînd alaiul, înconjurați de o mulțime și mai mare, și, în toiul zarvei de bucurie al gloatei și al liu-liu-urilor ascuțite pe care le scoteau glasurile femeilor de pe baldachin și ale tuturor celor ce se înghesuiau împrejur, luară drumul către grădini.

Ci Kamaralakmar nu se putu hotărî să însoțească alaiul care mergea prea încet, și, îndemnîndu-și calul la galop, apucă pe drumul cel mai scurt și ajunse într-o clipită la foișorul la care o lăsase pe domniță, fiica regelui de la Sana. Și o căută peste tot ; ci n-o mai găsi pe domniță, cum nu mai găsi nici calul de abanos.

Atunci, Kamaralakmar, deznădăjduit pînă peste poate, începu să se bată peste față, își făcu zdrențe hainele de pe el și porni să alerge fără țintă și să se zbuciume ca un nebun prin grădină, țipînd amarnic și chemînd cît îi ținea gura. Da degeaba !

După un timp, se mai liniști oleacă într-un sfîrșit și începu să cugete, și își zise : „Cum de-a putut ea să știe taina mînuirii calului, de vreme ce eu nu i-am arătat nimic în această privință ? Poate dar să fie chiar învățatul persan, cel ce-a născocit calul, cel care să se fi nimerit să cadă asupra ei pe neașteptate și s-o fi răpit, ca să se răzbune din pricina pedepsei cu care l-a pedepsit tătîne-meu !“

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și alergă îndată să caute străjerii grădinii și îi întrebă.

— Ați văzut trecînd pe-aici pe careva ? Răspundeți-mi cinstit, că de nu, vă zbor capetele pe loc !

Străjerii, înfricoșați de amenințarea lui, răspunseră într-un glas :

— Pe Allah ! n-am văzut pe nimeni intrînd în grădină, afară de învățatul persan, care a venit aici să caute buruieni de leac și pe care nu l-am mai văzut ieșind !

La vorbele acestea, feciorul regelui căpătă încredințarea că persanul era cel care o răpise pe tînăra fată, și se simți peste măsură de năucit și de zăpăcit și, tulburat cu totul și descumpănit, ieși înaintea alaiului și, îndreptîndu-se către tătîne-său, îi povesti cele ce se petrecuseră și îi spuse :

— Ia-ți oștile și întoarce-te cu ele la palatul tău ; ci eu n-am să mă mai întorc, pînă ce n-am să limpezesc treaba aceasta întunecată.

Auzind vorbele acestea și văzînd această hotărîre a fiului său, regele începu să plîngă, să se vaicăre și să se bată în piept, și îi zise :

— O, fiul meu, fie-ți milă : potolește-ți mînia, stăpînește-ți amarul și întoarce-te cu noi acasă ! Și-atunci ai să vezi ce fată de rege ori de sultan ți-ai vrea s-o ai, iar eu am să ți-o dau de soție !

Ci Kamaralakmar nu vroi nicidecum să-și plece urechea la vorbele părintelui său, nici să-i asculte rugile, îi spuse cîteva cuvinte de rămas-bun și

plecă pe calul lui, în vreme ce regele, deznădăjduit pînă peste poate, se întoarse la cetate în hohotele de plîns și în gemetele tuturora. Și așa se schimbă bucuria lor în jale, în spaimă și în zbucium. Și-atîta cu ei!

Ci în ce-i privește pe vraci și pe domniță, iacătă!

Așa cum soarta hotărîse dintru început, vraciul persan venise în ziua aceea la grădină ca să culeagă într-adevăr ierburi de leac, fie buruieni de rînd, fie flori frumos mirositoare, și simți o mireasmă tare plăcută de mosc și de alte parfumuri minunate; încît, ridicîndu-și nasul în vînt, se îndreptă către locul dincotro se revărsa spre el acea mireasmă fără de asemuire. Or, aceea era chiar mireasma domniței, ce se revărsa înmiresmînd toată grădina. Iar vraciul, călăuzit de nasul său cel iscusit, nu pierdu mult timp pînă ce să ajungă, după cîteva căutări, chiar la foișorul unde se afla domnița. Și care nu-i fu bucuria cînd văzu, în prag, stînd pe cele patru picioare ale lui, calul cel năzdrăvan, născocirea mîinilor sale! Și care nu fu zvîrlenetul din inimă-i văzînd acea născocire a cărei pierdere îi luase pofta de-a mînca și de-a bea și-i răpise tihna somnului! Începu, dar, să-l cerceteze pe toate părțile și îl găsi nevătămat și în bună stare. Pe urmă, cînd era gata să sară pe el și să-i dea zbor, își zise în sinești: „Se cade mai întîi să văd ce-a putut aduce prințul cu el și a lăsat aici cu calul!" și intră în foișor. O văzu atunci, tolănită șăgalnic pe divan, pe domnița care la început i se păru a fi însuși soarele cînd se ridică pe un cer senin. Și nu se îndoi nici o clipă că în fața ochilor lui nu s-ar afla vreo domniță de viță aleasă, și că prințul n-ar fi adus-o călare și n-ar fi lăsat-o în acel chioșc să-l aștepte, în vreme ce

el se dusese în cetate ca să pregătească un alai măreț. Așa că se apropie de domniță, se temeni și sărută pămîntul dinaintea ei, pe cînd ea își ridică leneș ochii către el și, părîndu-i amarnic de urît și de pocit, se grăbi să-i închidă la loc, ca să nu-l mai vadă, și îl întrebă :

— Cine ești ?

El răspunse :

— O, stăpînă a mea, sînt trimis la tine de prințul Kamaralakmar, ca să te călăuzesc la un alt foișor, mai frumos decît acesta de aici și mai aproape de oraș ; căci stăpîna mea, regina, mama prințului, se află astăzi cam zaifă și, întrucît, de bucuria sosirii tale, n-ar vrea să-ți vie nimeni în cale înaintea ei, a cerut să se facă schimbarea aceasta, ca să nu fie silită să bată un drum prea lung.

Ea întrebă :

— Ci prințul unde-i ?

Persanul răspunse :

— El este în cetate, cu tatăl său regele, și are să iasă în întîmpinarea ta, cu mare vîlvă, împresurat de un alai măreț !

Ea spuse :

— Ci tu, ia spune-mi : oare prințul nu putea găsi pe unul oleacă mai puțin pocit să-l trimită la mine ?

La vorbele acestea, vraciul, măcar că se simți tare atins, începu să rîdă din punga scofîlcită a obrajilor galbeni, și răspunse :

— Da, de bună seamă, pe Allah, o, stăpînă a mea ! nu-i în tot palatul nici un mameluc mai pocit ca mine ! Numai că înfățișarea vitregă a chipului și vajnica urîciune a obrazului meu să nu te ducă în greșală în privința volniciilor mele ! Și poate că într-o bună zi ai să-mi pui la încer-

care însușirile și ai să tragi foloase, ca și prințul, de pe urma aleselor haruri ce le am. Și-atunci ai să mă lauzi, așa cum sînt ! Iar prințul, dacă m-a ales tocmai pe mine spre a mă trimite la tine, a făcut-o anume din pricina urîțeniei și a înfățișării mele îngrețoșătoare ; și anume ca să nu aibă a se teme de nimic, în gelozia lui, din pricina nurilor și a frumuseții tale ! Ci nici de mameluci, nici de robi tineri, nici de arapi frumoși, nici de eunuci, nici de slujitori nu duce lipsă palatul nostru ! Slavă lui Allah, numărul lor este cu neputință de socotit ; și toți sînt care mai de care mai ispititori.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Or, vorbele acestea ale magului avură darul de-a o liniști pe fată, care se ridică numaidecît, își puse mîna în mîna bătrînului învățat și îi spuse :

— O, taică, oare mi-ai adus ceva pe care să pot merge călare ?

El răspunse :

— O, stăpînă, ai să încaleci pe calul pe care ai venit !

Ea spuse :

— Dă nu pot să merg singură călare !

Atunci el zîmbi a rîde și pricepu că de-aci înainte ea se afla sub puterea lui ; și răspunse :

— Am să încalec și eu cu tine !

Și sări pe cal și o sui în crupă și pe tînăra fată pe care o strînse vîrtos și o legă de el cu niște legături strașnice, pe cînd ei nici nu-i trecea prin minte ce are să i se mai întîmple. Învățatul răsuci apoi pîrghia de înălțare, și numaidecît calul se umplu de vînt în pîntecele său, se clătină și se legănă săltînd ca talazurile mării, pe urmă își luă cu ei zborul ridicîndu-se ca o pasăre în văzduh și, într-o clipită, lăsă departe în urmă cetatea și grădinile.

Dacă văzu așa, fata, nedumerită, strigă :

— Hei, tu ! încotro o iei, fără a îndeplini poruncile stăpînului tău ?

El răspunse :

— Stăpînul meu ? Și cine-i stăpînul meu ?

Ea spuse :

— Fiul regelui !

El întrebă :

— Care rege ?

Ea spuse :

— Nu știu !

La aceste cuvinte, solomonarul pufni în rîs și zise :

— Dacă e vorba de tînărul Kamaralakmar, prăpădi-l-ar Allah ! acela-i un zăbăuc de pușlama, un biet copil, zău așa !

Ea strigă :

— Vai de tine, o, barbă a blestemului ! Au cum de cutezi tu să vorbești așa despre stăpînul tău și să-i calci poruncile ?

Magul răspunse :

— Îți mai spun o dată că țîngăul acela nu mi-e nicidecum stăpîn ! Au știi tu cine-s eu ?

Domnița spuse ?

— Nu știu nimic despre tine, afară de ce mi-ai spus tu însuți.

El chicoti și zise :

— Tot ce ți-am spus n-a fost decît un tertip închipuit de mine împotriva ta și a feciorului regelui ! Află, dar, că derbedeul acela izbutise să-mi fure calul, plăsmuit de mîinile mele, care poate să pască întocmai ca și caii cei adevărați, și pe care te afli tu acum ; și așa mi-a ars el multă vreme inima și m-a făcut să plîng de pierderea ce-am avut. Și iată-mă iar stăpîn pe bunul meu, și la rîndu-mi îi ard și eu inima acestui tîlhar și-i fac și eu ochii să plîngă de pierderea ta ! Întremează-ți, dar, inima cu curaj și șterge-ți și înseninează-ți ochii, căci eu am să-ți fiu de mult mai mare folos decît tînărul acela zărpălatic. Eu, pe deasupra, mai sînt și mărinimos, și puternic, și bogat ; slugile și robii mei au să ți se supună ca unei stăpîne a lor ; am să te îmbrac cu hainele cele mai alese și am să-ți îndeplinesc pînă și cele mai mărunte dorințe, mai înainte chiar de a le rosti !

Cînd auzi vorbele acestea, fata începu să se bată peste obraji și să suspine ; pe urmă spuse :

— Ah, nenorocirea mea ! ah, vai de mine ! Am rămas fără iubitul meu și am rămas și fără tatăl meu și fără mama mea !

Și vărsa mai departe lacrimi amare și îmbelșugate, pentru cele ce i se întîmplase, în vreme ce vrăjitorul îndrepta zborul calului său către țara rumînilor și, după o călătorie lungă dar iute, coborî spre pămînt pe o cîmpie verde, plină de pomi și de izvoare.

Or, cîmpia aceea era așezată lîngă o cetate în care stăpînea un rege tare puternic. Și tocmai în acea zi regele ieșise să se învioreze la aer în afara

orașului și își îndreptase pașii către părțile acelei cîmpii. Și îl zări pe învățatul ce se ațînea pe lîngă cal și pe lîngă tînăra domniță. Încît, mai înainte ca vraciul să aibă răgaz a se ascunde, robii regelui se și buluciseră asupra lui și îl înșfăcaseră, și pe el, și pe fată, și calul, și îi duseră pe toți dinaintea regelui.

Cînd regele văzu amarnica urîțenie a moșneagului și înfățișarea-i hîdă, și frumusețea tinerei fete și nurii ei cei răpitori, spuse :

— O, stăpînă a mea, ce rudenie te leagă oare de moșnegăria asta atît de pocită ?

Ci persanul se și repezi să răspundă :

— Ea-i soția mea și fiica unchiului meu !

Atunci fata, la rîndu-i, se repezi și ea să răspundă, înfruntîndu-l pe moșneag :

— O, măria-ta, pe Allah ! habar n-am cine-i pocitul acesta ! Și nu-i soțul meu nicidecum ! Ci-i un proclet de vrăjitor, care m-a răpit prin violențe și silă !

La aceste vorbe ale fetei, regele rumilor dete poruncă robilor să-l cotonogească bine pe vraci ; iar aceștia îl ciomăgiră așa de vrednic, de era mai-mai să-și dea duhul sub loviturile lor. După care regele porunci să-l ducă în oraș și să-l arunce în temniță, în vreme ce pe fată o luă el însuși, după ce orîndui ca minunatul cal năzdrăvan să fie luat și dus pe sus, nici cu gîndul negîndind la însușirile vrăjite ale acestuia ori la meșterșugurile-i tainice. Și-atîta cu vraciul și cu domnița !

Estimp, prințul Kamaralakmar îmbrăcase straie de călător, luase cu el cele de trebuință, merinde și bani, și pornise la drum, cu inima plină de jale și cu gîndurile pustiite. Și porni s-o caute pe domniță, călătorindu-se din țară în țară și din cetate în cetate ; și peste tot iscodea despre calul de aba-

nos, pe cînd toți cei pe care îi cerceta se minunau cu mirare de vorbele sale și li se păreau întrebările lui cu totul uluitoare și anapoda.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și opta noapte

Urmă :

Și tot așa făcu el o bună bucată de vreme, cercetînd zi de zi mai îndîrjit, și zi de zi căutînd vești cît mai multe, fără a izbuti să capete nici o știre ce l-ar fi putut îndruma pe calea cea bună. Pînă la urmă ajunse la cetatea Sanei, unde stăpînea tatăl domniței Șamsennahar, și iscodi despre soarta ei ; ci nimeni nu mai auzise nimic despre ea și nu-i putu spune ce se făcuse de cînd fusese răpită ; și i se povesti în ce stare de prăpăd și de deznădejde era cufundat bătrînul rege. Atunci își cătă mai departe de drumul lui și se îndreptă către țara rumilor, iscodind mereu despre domniță și despre calul de abanos, peste tot pe unde trecea și pe la toate popasurile la care mînea.

Or, într-o zi, poposi din drum la un han unde văzu o ceată de negustători stînd roată și sporovăind între ei ; și se așeză și el alături, și îi auzi pe unul dintre ei care spunea :

— O, prieteni, mi s-a întîmplat în vremea din urmă cea mai minunată minune dintre minuni !

Şi îl întrebară cu toţii :
— Ce minune ?
El răspunse :
— Mă dusesem cu neguţătoriile mele în *cutare* vilaiet în *cutare* cetate (şi spuse numele cetăţii în care se afla domniţa) şi i-am auzit pe locuitorii de-acolo povestindu-şi între ei un lucru tare ciudat, care se petrecuse de curînd. Povesteau că regele acelei cetăţi, ieşind într-o zi la o vînătoare de-a călare, împreună cu alaiul lui, detese peste un moşneag tare sîlos, stînd lîngă o tînără fată de-o frumuseţe fără de pereche şi lîngă un cal de abanos şi de fildeş !

Şi neguţătorul le povesti tovarăşilor săi, ce se minunau cu mare mirare, povestea noastră, pe care nu-i de nici o trebuinţă s-o mai spunem încă o dată.

Cînd auzi povestea aceasta, Kamaralakmar nu se îndoi nici o clipită că n-ar fi vorba chiar de iubita lui şi de calul cel năzdrăvan. Încît, după ce se încredinţă bine de numele şi de locul unde se afla cetatea aceea, porni pe dată la drum îndreptîndu-se într-acolo, şi călători fără de oprire pînă ce ajunse la ea. Ci cînd voi să intre pe poarta cetăţii, fu înhăţat de străjeri, spre a-l duce, după cumu-i datul în acea ţară, dinaintea regelui lor, ca să fie cercetat ce fel de om e, ce vînt îl aduce în ţara lor şi ce meserie învîrteşte. Or, prinţul Kamaralakmar sosise în ziua aceea tîrziu tare la cetate, iar străjerii, ştiindu-l pe rege năpădit de treburi, lăsară să i-l arate a doua zi şi îl duseră la temniţă, să-şi petreacă noaptea acolo. Ci cînd temnicerii văzură frumuseţea şi gingăşia lui, nu se putură hotărî a-l închide, şi îl rugară să stea cu ei şi să le ţină tovărăşie, şi îl poftiră să împartă

cu ei cina lor. Pe urmă, după ce mîncară, începură să tăifăsuiască şi îl întrebară pe prinţ :

— O, flăcăule, din ce ţară eşti ?

El răspunse :

— Din ţara Persiei, stăpînia Hosroeşilor !

La vorbele acestea, temnicierii hohotiră de rîs, iar unul dintre ei spuse tînărului :

— O, tu cel de obîrşie din ţara Hosroeşilor, n-ăi fi şi tu tot atît de mare mincinos ca şi cel de-o baştină cu tine şi care-i închis în temniţa noastră ?

Iar un altul spuse :

— În adevăr, mulţi oameni am văzut şi multora le-am ascultat spusele şi poveştile, şi le-am cercetat firile, dar niciodată n-am întîlnit pe careva atîta de ciudat ca nebunul de bătrîn din temniţa noastră !

Iar un altul adăugă :

— Nici eu, pe Allah, n-am văzut niciodată ceva mai pocit decît chipul lui, ori mai urît şi mai silos decît înfăţişarea lui !

Prinţul întrebă :

— Şi ce minciuni de-ale lui aţi auzit ?

Ei răspunseră :

— Se crede mare învăţat şi vraci vestit ! Or, regele l-a găsit la o vînătoare, în tovărăşia unei tinere fete şi a unui cal minunat de abanos şi de fildeş. Şi regele s-a îndrăgit pînă peste poate de frumuseţea fetei şi ar vrea să se însoare cu ea, ci ea a înnebunit deodată ! Dacă, dar, moşneagul acesta învăţat ar fi, aşa cum se dă, un vraci de seamă, i-ar fi găsit în vreun fel leacul ; căci regele a făcut tot ce-i cu putinţă ca să găsească vreun leac ce-ar putea tămădui sminteala fetei, şi iacătă că a şi trecut un an de cînd el tot cheltuie amarnic la averi cu plata vracilor şi a solomonarilor, fără de nici un folos ! Cît despre calul

de abanos, acela-i închis în vistieria regelui ; iar moșneagul cel urît e-aici, în temniță ; și nu mai contenește din gemete și din văicăreli, citu-i nopticica de lungă, de nu ne dă tihnă să mai dormim și noi !

Cînd auzi vorbele acestea, Kamaralakmar își zise : „Iată-mă într-un sfîrșit pe calea cea mult dorită. Acuma să văd ce mijloc pot găsi ca să ajung la țintă !“ Dar numaidecît temnicerii, văzînd că venise ceasul lor de culcare, îl duseră în lăuntrul temniței și închiseră ușa după el. Atunci îl auzi pe învățat cum plîngea și gemea și își jelea năpasta, în limba persană, spunînd : „Vai, ce belea pe capul meu că n-am știut să-mi plănuiesc mai bine treaba și m-am dat singur pierzării, fără a-mi fi izbîndit dorurile și fără a-mi fi împlinit gîndurile cu această fată ! Toate mi s-au întîmplat numai datorită nesocotinței mele și din pricină că am rîvnit la ce nu mi-era menit !“ Atunci Kamaralakmar îi spuse în graiul persan :

— Pînă cînd ai să tot plîngi și-ai să te tot bocești ? Au crezi că numai tu ai de îndurat năpaste ?

Și învățatul, prinzînd curaj de la aceste cuvinte, legă vorbă cu el și, fără a-l ști cine e, începu să i se plîngă de năpastele și de nenorocirile lui ! Și așa își petrecură noaptea, tăinuind între ei ca doi prieteni.

A doua zi dimineața, temnicerii veniră să-l scoată pe Kamaralakmar din temniță și îl duseră dinaintea regelui, spunînd :

— Tînărul acesta...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...spunînd :

— Tînărul acesta a sosit aseară prea tîrziu și n-am mai putut să-l aducem la tine, o, măria-ta, ca să-l cercetezi :

Atunci regele îl întrebă :

— De unde vii ? Cum te cheamă ? Ce meserie ai ? Și pentru ce ai venit în cetatea noastră ?

El răspunse :

— În ce privește numele, în persană mă numesc Harjah ! În ce privește țara, sînt din Persia ! Iar ca meserie, sînt un învățat ca toți învățații, mai cu seamă priceput la tămăduiri și la meșteșugul de a-i vindeca pe nebuni și pe smintiți. Și, pentru aceasta, străbat țările și cetățile, spre a-mi folosi meșteșugul și a căpăta învățătură nouă, pe care s-o adaug la cea pe care o am ! Și săvîrșesc totul fără a purta straiele cele înzorzonate cu care se îmbracă de obicei astrologii și învățații, fără a-mi mări turbanul ori a-i spori numărul de răsuceli, fără a-mi alungi mînecile, fără a umbla cu un teanc mare de cărți la subsuoară, fără a-mi înnegura pleoapele cu kohl negru, fără a-mi spînzura la gît un șirag lung de mătănii mari și nenumărate ; și îmi tămăduiesc bolnavii fără a le bîigui vorbe tainice, fără a le sufla în ochi și fără a-i mușca de sfîrcul urechii ! Și-aceasta-i, o, măria-ta, meseria mea !

Cînd auzi regele acestea, se umplu de o mare bucurie și îi spuse :

— O, preastrălucitule doftor, ai venit la noi tocmai cînd aveam cea mai amarnică nevoie de priceperea ta !

Și îi povesti de boala tinerei fete, și adăugă :

— Dacă vrei s-o îngrijești și dacă ai s-o tămăduiești de sminteala în care au cufundat-o vîlvele cele rele, nu ai decît să-mi ceri ce dorești, și totul ți se va da !

El răspunse :

— Allah să-l dăruiască pe stăpînul nostru regele, cu milele și cu vredniciile lui cele mai alese ! Ci mai întîi cuvine-se să-mi povestești cu de-amănuntul toate cîte le-ai băgat de seamă la sminteala fetei și să-mi spui de cîte zile se află ea în această stare, fără a uita să-mi spui cum de-au ajuns la tine ea, și persanul cel bătrîn, și calul de abanos !

Și regele îi povesti istoria de șart, de la început pînă la sfîrșit, și adăugă :

— Iar bătrînul se află în temniță.

El întrebă :

— Și calul ?

— Calul se află la mine, păzit cu strășnicie într-una din odăile mele !

Și Kamaralakmar își zise în sine : „Înainte de orice, trebuie să văd calul și să mă încredințez cu ochii mei de starea în care se află. Dacă este întreg și în bună stare, totu-i cum nu se poate mai bine și mi-am atins ținta ; dacă însă mecanismul lui o fi stricat, atunci va trebui să mă gîndesc la vreun alt mijloc de-a o libera pe domnița mea !“ Apoi se întoarse către rege și îi spuse :

— O, măria-ta, mai întîi trebuie să văd calul ; căci n-ar fi cu neputință, cercetîndu-l, să găsesc

ceva ce mi-ar putea fi de folos la vindecarea fetei !

El răspunse :

— Cu plăcere și cu dragă inimă !

Și îl luă de mînă și îl duse în locul unde se afla calul de abanos. Și prințul începu să dea ocol calului, îl cercetă cu luare-aminte și, găsindu-l neatins și în bună stare, se bucură în sine și zise regelui :

— Allah să te miluiască și să te ocrotească, măria-ta ! Iată-mă-s gata să merg la tînăra fată, ca să văd cam ce-ar putea să aibă ! Și nădăjduiesc că am să izbutesc, cu ajutorul lui Allah, s-o vindec cu mîna mea cea tămăduitoare și cu mijlocirea calului acesta de lemn !

Și îi îndemnă pe străjeri să fie cu multă luare-aminte la cal, și se îndreptă cu regele către odăile domniței.

De cum intră în odaia în care locuia domnița, văzu cum își răsucea mîinile și cum se bătea peste piept și cum se prăbușea și se rostogolea pe jos, sfîșiindu-și hainele așa cum știa ea. Și văzu bine că sminteala aceea nu era decît o sminteală prefăcută și că nici un ginn și nici un om nu-i vătămase mințile, ba dimpotrivă ! Și înțelese că nu făcea acestea toate decît cu scopul de a împiedica pe careva să se ia de ea !

Văzînd așa, Kamaralakmar se îndreptă către fată și-i spuse :

— O, fermecătoare a celor Trei Lumi, alungă de la tine grijile și zbuciumul !

Și ea, privindu-l, îl cunoscu numaidecît și fu cuprinsă de o bucurie atît de mare încît scoase un țipăt și se prăbuși fără de simțire. Și regele

fu încredințat că țipătul acela fusese o urmare a spaimei pe care i-o stîrnise vraciul. Ci Kamaralakmar se plecă peste ea și, deșteptînd-o, îi spuse cu glas șoptit :

— O, Șamsennahar, o, lucire a ochilor mei, o cuib al inimii mele, gîndește-te la viața ta și la viața mea și mai ai oleacă de curaj și de răbdare ; căci starea noastră cere multă iscusință și mare grijă, dacă vrem să scăpăm din mîinile regelui acesta asupritor. Eu am să încep îndată prin a-i întări credința ce-o are în privința ta, și anume că ești în stăpînirea ginnilor și că de acolo îți vine sminteală ; ci am să-i spun că eu am să te vindec pe dată cu ajutorul tainicelor însușiri pe care le am ! Tu nu trebuie decît să-i vorbești liniștită și blajin, ca să-i arăți astfel dovada tămăduirii tale prin mijlocirea mea ! Și în felul acesta vom izbuti să ne atingem ținta și vom putea să ne înfăptuim planul !

Și tînăra fată răspunse :

— Ascult și mă supun !

Atunci Kamaralakmar se apropie de rege, care se trăsese mai spre fundul odăii și, cu un obraz vestitor de bine, îi spuse :

— O, preafericitule rege, am izbutit, datorită soartei tale cea bună, să-i dibuiesc boala și să aflu leacul acestei boale. Și ți-am vindecat-o ! Poți, dar, să te apropii de ea și să-i vorbești încetișor și cu blîndețe, și să-i făgăduiești cele ce ai să-i făgăduiești, și orice vei vrea de la ea ți se va împlini !

Și regele, minunat cu totul, se apropie de fata care se ridică în cinstea lui și sărută pămîntul dinaintea lui, pe urmă îi ură bun-venit și îi spuse :

— Slujnica ta e tulburată de cinstea ce i-o faci, venind astăzi în ospeție la ea !

Și regele, auzind și văzînd toate astea, fu mai-mai să se simtă zburînd de fericire...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizecea noapte

Urmă :

...și dete porunci roabelor și eunucilor să se pună în slujba ei, s-o ducă la hammam și să-i pregătească hainele și podoabele. Și femeile și robii intrară și îi spuseră salamalekurile de cuviință, iar ea le răspunse la salamalekuri în chipul cel mai drăgălaș și cu glasul cel mai dulce. Atunci ele o îmbrăcară în haine împărătești, îi puseră la gît o salbă de nestemate și o duseră la hammam, unde o spălară și o slujiră, iar pe urmă o aduseră în iatacul ei, frumoasă ca o lună în cea de a patrusprezecea zi a sa. Și-așa !

Încît regele, cu pieptul plin pînă peste poate și cu sufletul luminat, spuse tînărului prinț :

— O, înțeleptule, o, învățatule doftor, o, împodobitule de filozofie, toată bucuria aceasta pe care o trăim acum se datorește virtuților tale și harului tău. Allah să sporească asupră-ne harurile suflării tale vindecătoare !

El răspunse :

— O, măria-ta, pentru deplinătatea zviduirii, este de trebuință ca tu să ieși împreună cu toți curtenii tăi, cu străjerii și cu oștenii, și să te duci către locul unde ai găsit-o pe fată, luînd-o și pe ea cu tine, și punînd să fie dus acolo și calul de abanos care era cu ea și care nu-i altceva decît un ginn diavolesc; și anume tocmai acela care o stăpînea și îi tulbura mintea. Și eu atunci am să fac descîntecele trebuitoare; altminteri, ginnul acesta are să se întoarcă iar să pună stăpînire pe ea la fiecare început de lună, și totul are să înceapă iar de la cap; pe cînd acum, odată ce am izbutit să-l prind cu totul în puterile mele, am să-l închid și am să-l ucid!

Și regele rumilor strigă:

— Din toată inima mea de prieten și ca o răsplată datorată!

Și numaidecît, însoțit de prinț și de domniță și urmat de toate oștile sale, luă calea către cîmpia noastră.

Cînd toți ajunseră acolo, Kamaralakmar dete poruncă să fie suită fata pe calul de abanos și să fie lăsați, și calul și fata, la o depărtare destul de mare ca să nu poată fi văzuți prea bine nici de rege și nici de oștenii săi. Și porunca lui se împlini pe dată. Atunci spuse regelui rumilor:

— Acuma, cu îngăduința și cu buna ta voie, am să purced la afumări și la farmece, și am să-l ferec pe vrăjmașul acesta al neamului omenesc, în așa chip ca să nu mai poată fi vătămător nimănuia de-aci înainte! După care am să încalec și eu pe calul de lemn ce pare a fi de abanos, și am s-o așez pe fată la spatele meu. Și atunci ai să vezi calul zbuciumîndu-se în toate părțile și legănîndu-se și-apoi luîndu-și numaidecît vînt, ca să vină în goană să se oprească

înaintea ta. Şi în felul acesta ai să capeţi dovada că se află întru totul sub puterea noastră. Pe urmă, ai să poţi să faci ce-i vrea cu tînăra fată!

Cînd regele rumilor auzi vorbele acestea, se bucură pînă peste poate, în vreme ce Kamaralakmar încălecă pe cal şi o legă strașnic dinapoia sa pe tînăra fată. Şi pe cînd ochii toţi erau aţintiţi spre el şi-l priveau ce face, el răsuci pîrghia de înălţare; şi calul, luîndu-şi zborul, se înălţă cu ei drept în sus, pierind în slava slăvilor.

Regele rumilor, care nici habar n-avea cumu-i treaba, rămase mai departe în cîmpie cu oştile lui şi aşteptă întoarcerea lor vreme de o jumătate de zi. Ci, cum nu-i mai zări întorcîndu-se, sfîrşi prin a se hotărî să meargă să-i aştepte la palat. Şi şi-aceasta fu o aşteptare tot pe-atîta de zadarnică. Atunci se gîndi la moşneagul cel urît ce se afla închis în temniţă şi, poruncind să fie adus dinaintea lui, îi spuse:

— Ah, vînzător bătrîn! ah, dos de maimuţă! cum de-ai cutezat să nu-mi spui taina calului acela vrăjit şi stăpînit de ginnii cei diavoleşti? Acum uite că a răpit în văzduhuri pe vraciul care a tămăduit-o pe tînăra fată de sminteală, şi-a răpit-o şi pe fată. Şi cine ştie ce are să li se mai întîmple! Şi te mai fac răspunzător şi de grămada de giuvaieruri şi de lucruri scumpe, care preţuiesc cît o vistierie, cu care am împodobit-o cînd a ieşit de la hammam! O, pe dată are să-ţi zboare capul!

Şi, la un semn al regelui, gîdele se ivi şi, dintr-o fulgerătură, făcu din persan doi persani! Şi gata cu-aceştia!

Estimp, prinţul Kamaralakmar şi domniţa Şamsennahar îşi văzură mai departe liniştiţi de călătoria lor cea iute prin văzduh, şi ajunseră cu

bună pace la cetatea de scaun a regelui Sabur. De data aceasta, nu mai coborîră pe pămînt la foișorul din grădină, ci chiar pe terasa palatului. Și prințul se grăbi să-și pună iubita la adăpost temeinic și să plece fără de zăbavă să vestească pe tatăl și pe mama sa de sosirea lor. Intră, dar, în iatacul în care, cufundați în lacrimi și în deznădejde, ședeau regele, regina și cele trei domnițe, surorile lui, și le ură bună pace, sărutîndu-i, pe cînd, la vederea lui, sufletele li se umplură de fericire și inimile li se ușurară de povara mîhnirii și a durerii.

Atunci, ca să sărbătorească această întoarcere și sosirea domniței, fata regelui de la Sana, regele Sabur dete mari ospețe locuitorilor orașului și petreceri care ținură o lună de zile întreagă. Și Kamaralakmar intră în odaia de nuntă și se veseli cu fata multe nopți lungi și binecuvîntate.

După care, regele Sabur, ca să-și știe de-aci înainte sufletul liniștit, puse să fie făcut bucățele calul de abanos și îi sfărîmă tot zimberecul, el cu mîna lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treizeci și doua noapte

Urmă :

La rîndu-i, Kamaralakmar scrise o scrisoare regelui de la Sana, tatăl soției sale, în care îl înștiință despre toată pățărania lor și îi vesti că-

sătoria și petrecerea lor laolaltă în fericirea cea mai deplină. Și trimise această scrisoare printr-un sol însoțit de o mulțime de purtători de daruri măreț și de lucruri rare de mare preț. Și solul ajunse la Sana, în Yaman, și înmînă scrisoarea și darurile în mîna tatălui domniței, care citind scrisoarea se bucură cum nu se mai poate și primi darurile. După care, pregăti la rîndu-i daruri tare bogate pentru ginerele său, fiul regelui Sabur, și i le trimise prin același sol.

La primirea darurilor de la tatăl soției sale, frumosul prinț Kamaralakmar se bucură foarte ; căci tare greu îi venea să-l știe pe bătrînul rege de la Sana mohorît pentru purtarea lor a amîndorura. Și chiar își făcu o datină de a-i trimite în fiecare an cîte o scrisoare și daruri noi. Și tot așa făcu pînă la moartea regelui de la Sana. Pe urmă, cînd și tatăl său, regele Sabur, muri la rîndu-i, îi urmă în scaunul împărăției și își începu domnia măritînd-o pe soră-sa cea mică, aceea pe care o iubea el atîta, cu noul rege al Yamanului. După care, domni peste împărăția lui cu înțelepciune, și peste supușii săi cu dreptate ; și, în felul acesta, dobîndi stăpînire peste toate pămînturile și credința inimilor tuturor locuitorilor. Iar el cu soția sa Șamsennahar trăiră așa mai departe cea mai plăcută și cea mai dulce, cea mai senină și mai liniștită viață, pînă ce veni și la ei Sfărîmătoarea plăcerilor, Despărțitoarea sindrofiilor și a celor ce se au dragi, Jefuitoarea palatelor și a colibelor, Ziditoarea de morminte și Căpătuitoarea cimitirelor !

Și-acum, mărire celui Singur Viu, carele nu moare niciodată și carele ține în mîinile sale domnia Lumilor și împărăția Văzutelor și a Nevăzutelor !

Și Șeherezada, fiica vizirului, încheindu-și astfel povestea aceasta, tăcu. Atunci regele Șahriar îi spuse :

— Povestea aceasta, o, Șeherezada, este minunată ! Și tare aș vrea să cunosc mecanismul nemaipomenit al acelui cal de abanos !

Șeherezada *spuse* :

— Vai, a fost sfărîmat !

Și Șahriar spuse :

— Pe Allah ! sufletul meu tare-i frămîntat de născocirea asta !

Șeherezada răspunse :

— Atunci, o, preafericitule rege, spre a-ți odihni sufletul, sînt gata, dacă bineînțeles îmi îngădui, să-ți povestesc povestea cea mai de haz pe care o cunosc, aceea în care este vorba de Dalila-cea-Vicleană și de fata ei Zeinab-cea-Isteață !

Și regele Șahriar strigă :

— Pe Allah, poți s-o spui ! Căci habar n-am de povestea aceasta ! Pe urmă, am să hotărăsc ce-i cu capul tău !

Atunci Șeherezada spuse :

POVESTEA DALILEI-CEA-VICLEANĂ

Se povesteşte, o, preafericitule rege, că trăiau la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Raşid, un om care se numea Ahmad-cel-Hoţoman şi un altul care se numea Hassan-cel-Pehlivan, amîndoi ajunşi de pomină din pricina iscusinţei lor la vicleşuguri şi la pungăşii. Isprăvile lor în aceste privinţe erau cu totul şi cu totul uluitoare : drept aceea, califul, care se pricepea să tragă foloase de pe urma tuturor celor dăruiţi cu vreun har, îi chemă la el şi îi numi căpetenii ale agiei. Aşa că-i stepeni în vredniciile lor, dînd fiecăruia cîte un caftan falnic, leafă de cîte o mie de dinari de aur pe lună, şi cîte o strajă de patruzeci de călăreţi vajnici. În felul acesta, Ahmad-cel-Hoţoman era însărcinat cu paza cetăţii pe latura dinspre uscat, iar Hassan-cel-Pehlivan pe latura dinspre ape. Şi amîndoi, la sărbătorile cele mari, mergeau pe lîngă calif, unul de-a dreapta lui, altul de-a stînga.

Or, în ziua ridicării lor în acele vrednicii, ei ieşiră cu valiul Bagdadului, emirul Khaled, înso-

ţiţi de cei patruzeci de zdrahoni ai lor şi cu un pristav înainte, care striga hotărîrea califului şi spunea :

— Hei, voi toţi, locuitori ai Bagdadului ! din porunca marelui calif, aflaţi că aga de la Mîna Dreaptă nu e altul de-aci înainte decît Ahmad-cel-Hoţoman, iar aga de la Mîna Stîngă nu e altul decît Hassan-cel-Pehlivan ! Lor le datoraţi supunere şi cinstire la tot prilejul !

Tot pe-acele vremi, trăia la Bagdad o bătrînă vestită, pe care o chema Dalila, şi care a rămas de pomină de-atunci şi pînă azi pe numele de Dalila-cea-Vicleană. Iar Dalila avea două fete : una măritată şi mamă a unui zăpîrstoc numit Mahmud-Stîrpitura, şi alta încă nemăritată şi rămasă de pomină cu numele de Zeinab-cea-Isteaţă. Soţul Dalilei-cea-Vicleană fusese pe vremuri om de vază, răspunzător peste porumbeii care slujeau să ducă soliile şi scrisorile în toată împărăţia ; iar viaţa lui îi era mai scumpă şi mai de preţ califului decît chiar viaţa copiilor lui, pentru foloasele pe care i le aducea acesta. Încît soţul Dalilei se bucura de huzmeturi şi de volnicii alese, şi de o leafă de o mie de dinari pe lună. Ci el era mort de mult şi uitat, şi de pe urma lui rămăseseră bătrîna şi cele două fete ale ei ! Şi, cu adevărat, Dalila aceasta era o bătrînă măiastră în şiretlicuri, pehlivănii, pungăşii, potlogării şi blestemăţii de toate felurile, o vrăjitoare în stare să amăgească pînă şi şarpele momindu-l afară din cuibul lui, ori să şi-l facă pînă şi pe diavolul Eblis învăţăcel la vicleni şi la tertipuri.

Deci, în ziua căftănirii lui Ahmad-cel-Hoţoman şi a lui Hassan-cel-Pehlivan în slujba de agă,

tînăra Zeinab îl auzi pe pristav vestind norodului ştirea, şi îi spuse mamei sale :

— Ia uite, o, maică, la pramatia aia de Ahmad-cel-Hoţoman ! A venit mai cîndva la Bagdad ca un fugar izgonit din Egipt şi n-a fost blestemăţie pe lume şi ticăloşie pe care să n-o fi săvîrşit aici de cînd a venit. Şi în felul acesta a ajuns atît de vestit încît califul iată că l-a căftănit în slujba de agă de-a Dreapta sa, în vreme ce cumătru-său întru pehlivănii, Hassan-cel-Pehlivan, rîiosul ăla cu căpăţîna cheală ca un dovleac, a fost căftănit agă de-a Stînga sa ! Şi fiecare dintre ei îşi are zi şi noapte masa aşternută la palatul califului, şi o strajă, şi leafă de o mie de dinari pe lună, şi vrednicii şi toate hatîrurile. Şi noi, vai de noi ! Stăm în casa noastră, fără de nimica şi date uitării, fără de nici o cinstire ori hatîr, şi fără nimeni care să se îngrijească de soarta noastră !

Şi bătrîna Dalila ridică fruntea şi zise :

— Da, pe Allah, fata mea !

Atunci Zeinab îi spuse :

— Ridică-te, dar, o, maică, şi găseşte vreo chiţibuşerie vrednică să ne acopere de fală, ori vreo pehlivănie care să ne facă atîta de vestite şi-atîta de cunoscute în Bagdad încît faima noastră să ajungă la urechile califului, care are să ne dea îndărăt huzmeturile şi vredniciile tatălui nostru !

După ce Zeinab-cea-Isteaţă îi spuse aceste cuvinte maică-si, Dalila-cea-Vicleană, aceasta îi răspunse :

— Pe capul tău, o, fata mea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și treia noapte

Urmă :

...Pe capul tău, o, fata mea, îți făgăduiesc să mijmăsesc prin Bagdad vreo două pehlivănii dintre cele mai acătării, care au să întreacă, și încă cu prisosință, tot ce-au săvîrșit Ahmad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan !

Și se ridică pe clipă pe dată, își coperi fața cu feregeaua, se îmbrăcă în haine de sufit sărac, punîndu-și o mantie mare, cu niște mîneci atît de grozave, încît îi cădeau pînă la călcîie, și se încinse peste mijloc cu un brîu lat de lînă ; luă apoi un ulcior pe care îl umplu cu apă pînă în buză și puse trei dinari în gura ulciorului, pe care îl astupă cu un dop făcut din frunze de palmier ; pe urmă își înfășură umerii și pieptul cu o sumedenie de șiruri de mătănii cu niște bumbi mari, grele cît o sarcină de vreascuri, luă în mînă o flamură ca acelea pe care le poartă sufiții cerșetori, făcută din niște fîșii de pînză roșii, galbene și verzi ; și, gătită așa, ieși din casă strigînd cît o ținea gura :

— Allah ! Allah !

Și în felul acesta cu limba se ruga, pe cînd inima ei gonea pe meidanul de alergări al diavolilor, iar gîndul i se vîntura cum să născocească niște isprăvi cît mai dibace și mai grozave.

Străbătu așa mahalalele orașului, trecînd dintr-o uliță în altă uliță, pînă ce ajunse la o fundătură podită cu marmură, măturată și stropită, și în fundul ei văzu o poartă mare adumbrită de o minunată coamă de alabastru, iar pe pragul ei stînd portarul, un moghrabin îmbrăcat tare fălos.

Iar poarta era din lemn de santal, împodobită cu verigi vîrtoase de bronz şi cu un lacăt de argint. Or, casa aceasta era casa ceaușului de la palatul califului, un om de mare vază, stăpîn pe multe bunuri, şi umblătoare şi neumblătoare, şi miluit cu mari lefuri pentru slujbele lui ; ci mai era şi om tare aprig şi cam necioplit ; drept care i se zicea Mustafa-Urgia-Uliţelor, din pricină că la el loviturile o luau totdeauna înaintea vorbelor ! Era însurat cu o muieruşcă nurlie, pe care o îndrăgea amarnic şi faţă de care se jurase, încă din noaptea lor dintîi, că nu are să-şi ia altă soţie cît o trăi ea şi că nu are să doarmă nici măcar o noapte afară din casa lor.

Şi-aşa fu, pînă ce într-o zi Mustafa-Urgia-Uliţelor, ducîndu-se la divan, văzu că fiecare emir avea pe lîngă el cîte un fecior ori chiar doi. Şi tot în ziua aceea se duse pe urmă la hammam şi, uitîndu-se într-o oglindă, văzu că firele de păr albe din barba lui erau mai multe decît firele negre, pe care le copleşeau cu totul, şi îşi zise în sine : „Oare cel care l-a luat de mult pe tatăl tău nu vrea să te miluiască şi pe tine cu un urmaş ?“ Şi se duse la nevastă-sa şi, cu inima zăhăită, se aşeză pe un chilim, fără să se uite la ea şi fără să-i spună o vorbă. Ea atunci se apropie de el şi-i spuse :

— Bună seara, tu !

El răspunse :

— Piei de dinaintea mea ! Din ziua cînd te-am văzut pe tine, nimica bun n-am mai văzut !

Ea întrebă :

— Cum aşa ?

El spuse :

— În noaptea dintîi a noastră, m-ai pus să jur că n-am să mai iau altă nevastă pe lîngă tine !

Şi te-am ascultat ! Or, astăzi, am văzut la divan pe fiecare emir cu cîte-un fiu ori chiar cu doi, şi-atunci mi-am adus aminte de moarte ; şi asta m-a tulburat cum nu se mai poate, căci nu sînt şi eu dăruit nici cu un fecior, nici cu o fată măcar ! Şi eu ştiu că omul care nu lasă nici un urmaş în urma lui nu lasă nici o amintire ! Şi aceasta-i pricina supărării mele, o, sterpiciune ce eşti, o, pămînt de piatră şi de arsură pentru semănăturile mele !

La vorbele acestea, nevestica, înroşindu-se, răspunse :

— Aşa îţi vine ţie să vorbeşti, ai ? Fie Numele lui Allah cu mine şi împrejurul meu. Zăbăvnicia nu-i de la mine ! Şi pricina nu-i din vina mea ! Că eu atîta mă îndop cu tot soiul de leacuri, de-am tocit şi-am găurit piuliţele tot pisînd mirodenii, sfărîmînd buruieni şi zdrobind rădăcini de leac împotriva sterpiei ! Ci tu eşti cel zăbavnic ! Tu nu eşti decît un catîr fără vlavie şi cîrn, iar ouăle ţi-s limpezi, cu sămînţa zemoşită şi rodul nerodnic !

El răspunse :

— Bine !... Da cînd am să mă întorc din călătorie, am să-mi aduc altă soaţă lîngă tine !

Ea răspunse :

— Soarta şi norocul meu sînt la Allah !

El atunci plecă ; ci, cînd ajunse în uliţă, se căi de cele întîmplate ; iar soţia lui, tinerica, se căi şi ea la fel de vorbele ce le rostise, cam acre, faţă de stăpînul ei. Şi-atîta cu stăpînul casei din fundătura poditä cu marmură !

Estimp, Dalila-cea-Vicleană, iacătă ! Cum ajunse sub zidurile casei, o văzu deodată pe soţia emirului stînd la fereastră sprijinită în coate, frumoasă ca o mireasă şi strălucind ca o comoară,

de toate giuvaierurile cu care era împodobită, și luminoasă ca o boltă de cleștar, în hainele de zăpadă cu care era îmbrăcată !

Cînd o văzu așa, bătrîna noastră a răutăților își zise în sufletul ei : „O, Dalila, iată că ți-a venit ceasul să dezlegi sacul vicleșugurilor tale ! Acuma să te vedem dacă ești în stare s-o momești pe tinerica aceasta afară din casa stăpînului ei și s-o ușurezi de giuvaieruri și s-o despoi de hainele cele frumoase, ca să pui mîna pe toată fala ei !“ Se opri, așadar, sub fereastra emirului, să strige cît mai amarnic numele lui Allah, zicînd : „Allah ! Allah ! Și voi toți, prieteni ai lui Allah, valii făcători de bine, luminați-mă !“

Cînd auziră aceste strigăte și cînd o văzură pe acea sfîntă bătrînă îmbrăcată întocmai ca sufiții cerșetori, toate muierile din mahala deteră fuga să-i pupe poalele mantiei și să-i ceară binecuvîntarea ; iar tînăra soție a emirului Urgia-Uliților gîndi : „Allah are să ne binecuvinteze cu mila lui prin mijlocirea acestei sfinte bătrîne !“ Și, cu ochii înmuiați de tulburare, femeiușca chemă o slujnică și-i spuse :

— Coboară repede la portarul nostru, șeicul Abu-Ali, sărută-i mîna și spune-i : „Stăpîna mea Khatun te roagă să lași să intre la noi această sfîntă bătrînă, ca să ne aducă îndurarea lui Allah !“

Și slujnica se duse la portar, îi sărută mîna și-i spuse :

— O, șeicule Abu-Ali, stăpîna mea Khatun îți spune : „Las-o pe această bătrînă să intre la noi, ca să ne aducă îndurările lui Allah !“ Și poate că binecuvîntarea lui Allah se va revărsa peste noi toți !

Atunci portarul se duse la bătrînă şi dete mai întîi să-i sărute mîna ; ci ea se trase repede îndărăt şi nu-l lăsă, spunînd :

— Să nu te apropii de mine ! Tu, care îţi faci rugăciunile ca toţi slujitorii fără să te speli mai întîi după sfînta datină, ai să mă prihăneşti cu mîinile tale necurate şi atunci spălarea mea-i degeaba şi fără de folos ! Mîntuiască-te Allah de slugăria aceasta, o, portarule Abu-Ali, căci te afli întru milele sfinţilor lui Allah şi ale valiilor săi !

Or, urarea aceasta îl tulbură cu totul pe portarul Abu-Ali, căci tocmai se împlineau trei luni de zile de cînd nu-şi mai primise plata de la cumplitul emir Urgia-Uliţelor şi de multă vreme se afla la mare cumpănă în această privinţă şi nu ştia ce să facă spre a căpăta cele ce i se cuveneau. Încît îi spuse bătrînei :

— O, maică, dă-mi să beau oleacă de apă din ulciorul tău, ca să mă pot bucura în felul acesta de binecuvîntarea ta !

Atunci ea coborî ulciorul de pe umăr şi îl învîrti de mai multe ori în juru-i, pînă ce astupuşul din foi de palmier alunecă din gura ulciorului şi cei trei dinari de aur se rostogoliră pe jos, de parcă ar fi căzut din cer ! Şi portarul se repezi să-i adune şi îşi zise în sine : „Mărire lui Allah ! Această bătrînă cerşetoare este mai sfîntă decît toate sfintele care au ascunse comori date în seama lor ! Iată că i s-a vădit că eu sînt un biet portar lipsit de plata lui şi în mare nevoie de bani pentru cheltuielile cele mai grabnice ; şi s-a rugat ca să-mi capete aceşti trei dinari pe care i-a scos din adîncurile cerului !“ Pe urmă îi întinse bătrînei cei trei dinari şi îi spuse :

— Ia, mătușă, acești trei dinari, care au căzut poate din ulciorul tău !

Ea răspunse :

— Fugi de-aci cu banii ăștia ai tăi ! Eu nu-s dintre cei ce au treabă cu lucruri de-acestea lumești, nu, niciodată ! Poți să ții tu banii aceia pentru tine și să-ți mai îmbunezi oleacă traiul, spre a-ți cumpăni în felul acesta simbria pe care ți-o datorează emirul !

Atunci portarul ridică mîinile și strigă :

— Mărire lui Allah pentru mila lui ! Asta-i o faptă din rîndul minunilor !

Estimp slujnica se și apropiase de bătrînă și, după ce îi sărută mîna, se grăbi s-o ducă la tînăra-i stăpînă.

Cînd bătrîna ajunse la femeiușcă, rămase uluită de frumusețea ei ; căci cu adevărat era ca o comoară dezvelită, cu pecețile-i talismanice sfărîmate anume spre-a o arăta în toată vîlva sa.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și patra noapte

Urmă :

Și frumoasa Khatun la rîndu-i se grăbi să se arunce la picioarele bătrînei și să-i sărute mîinile ; iar bătrîna îi zise :

— O, fata mea, nu vin decît din pricină că am înțeles că ai nevoie de sfaturile mele, după îndemnul lui Allah !

Şi Khatun începu prin a-i da mai întîi să mănînce, după cumu-i datina faţă de sfinţii cerşetori ; ci bătrîna nu vru să se atingă de bucate, şi spuse :

— Eu nu vreau să mănînc decît din bucatele raiului ; aşa încît ajunez totdeauna, afară de cinci zile pe an ! Ci, o, copilă a mea, te văd mîhnită şi doresc să-mi povesteşti pricina tristeţii tale !

Ea răspunse :

— O, maică, în ceasul nunţii noastre l-am pus pe soţul meu să jure că n-are să ia niciodată altă soţie pe lîngă mine ; ci a văzut acuma copiii altora şi a rîvnit să aibă şi el unul ; şi mi-a zis : „Eşti o stearpă !“ Eu i-am răspuns : „Ba tu eşti un catîr care nu rodniceşti !“ Atunci el a plecat mînios şi mi-a zis : „Cînd am să mă întorc din călătorie, am să mă însor cu încă una !“ Or, eu, mătuşă, eu tare mă tem acuma să nu-şi împlinească ameninţarea şi să nu mai ia pe lîngă mine încă o soţie care să-i dăruiască urmaşi ! Că el are moşii multe, şi case, şi huzmeturi, sate întregi, şi de-o avea copii de la cealaltă, eu am să fiu lipsită de toate aceste bunuri !

Bătrîna răspunse :

— Fata mea, se vede cît de colo ce neştiutoare eşti despre virtuţile stăpînului meu, şeicul Tatăl-Desfecioririlor, puternicul Stăpînul-Sarcinilor, Înmulţitorul-Plodirilor ! Au tu nu ştii că numai un drum la acest sfînt face dintr-un biet datornic un zaraf bogat şi dintr-o femeie stearpă un hambar de rodnicii ?

Frumoasa Khatun răspunse :

— O, maică, din ziua cînd m-am măritat, eu n-am mai ieşit din casă nici o dată şi n-am putut nici măcar să întorc urările de fericire ori de păreri de rău care mi s-au adus !

Bătrîna spuse :

— O, copilă, am să te duc eu la stăpînul meu, şeicul Tatăl-Desfecioririlor şi Înmulţitorul-Plodirilor. Iar tu să nu te sfieşti a-i mărturisi povara ce te apasă, şi să-i faci un peşcheş. Şi-atunci poţi să nu te îndoieşti că la întoarcerea din călătorie soţul tău are să se culce cu tine ; şi tu ai să prinzi o fată ori un băiat. Dar, fie fată, fie băiat, orice-o fi să fie copilul tău, tu să faci jurămînt că ai să-l meneşti derviş în slujba stăpînului meu Tatăl-Desfecioririlor !

La vorbele acestea, frumoasa Khatun, tulburată de nădejde şi de plăcere, îmbrăcă rochiile ei cele mai frumoase şi se găti cu cele mai scumpe giuvaieruri, pe urmă îi spuse slujnicei sale :

— Ai grijă de casă !

Şi slujnica răspunse :

— Ascult şi mă supun, o, stăpînă a mea !

Atunci Khatun ieşi cu Dalila şi întîlni la poartă pe bătrînul portar, moghrabinul Abu-Ali, care o întrebă :

— Încotro, stăpînă ?

Ea răspunse :

— Mă duc la şeicul Înmulţitorul-Plodirilor !

Portarul spuse :

— Ce binecuvîntare a lui Allah această sfîntă bătrînă, o, stăpînă a mea ! Are în seama ei comori întregi ! Mi-a dat şi mie trei dinari de aur roşu ; şi a ghicit nevoia mea şi a ştiut starea mea, fără să mă fi întrebat nimica ; şi a ştiut că mă aflam la nevoie ! Deie Allah ca răsplata pentru posturile ei de tot anul să se reverse şi asupra capului meu !

Cu asta, Dalila şi tînăra Khatun plecară şi, pe drum, bătrîna cea vicleană spuse soaţei emirului Urgia-Uliţelor :

— Inşallah ! o, stăpînă a mea, cînd ai să te afli dinaintea şeicului Tatăl-Desfecioririlor, ajute-l Allah ca el să-ţi dea şi liniştea sufletului, şi îndeplinirea tuturor dorinţelor, şi întoarcerea dragostei soţului tău, dar să şi facă aşa fel ca niciodată pe viitor să nu mai fie între voi pricină de nemulţumire, ori de supărare, ori să vă mai spuneţi vorbe rele !

Şi Khatun răspunse :

— O, maică, tare aş vrea să ajung cît mai curînd la acel sfînt şeic !

În vremea aceasta, Dalila-cea-Vicleană îşi zicea în sine : „Cum aş putea face, în mijlocul mulţimii de trecători care se duc şi vin, s-o despoi de giuvaieruri şi s-o las goală ?“ Pe urmă îi spuse deodată :

— O, fata mea, mergi cît mai departe în urma mea, dar să nu mă pierzi din ochi, întrucît eu, maica ta, sînt o bătrînă încărcată greu cu poverile cu care mă încarcă aceia care nu le mai pot îndura greutatea ; şi pe tot lungul drumului, oamenii vin să mă încarce cu daruri de pioşenie, pe care le-au menit stăpînului meu şeicul, şi mă roagă să i le duc. Este mai bine, aşadar, să merg singură deocamdată !

Şi femeiuşca merse departe în urma viclenei bătrîne, pînă ce amîndouă ajunseră în sukul cel mare al negustorilor. Şi de departe se auzea sub bolta sukului răsunînd, la paşii tinerelei, zăngănitul zurgălăilor de aur de la picioarele ei gingaşe şi clinchetul ţechinilor de pe capul său, atît de dulce şi de lin de-ai fi zis că e un zvon de ţitere şi de ţimbale !

Aşa trecură prin suk, pe dinaintea prăvăliei unui tînăr negustor, pe nume Sidi-Mohsen, care era un flăcău tare drăgălaş, de-abia avînd o

umbră de pufușor pe obraji. Iar acesta băgă de seamă frumusețea nevesticii și începu să-i arunce pe furiș niște ochiade pe care bătrînei nu-i trebui mult ca să le priceapă. Încît se întoarse către tinerică și îi spuse :

— Vino și te-așază oleacă mai de-o parte colea, fata mea, să te mai hodinești cît mă duc să vorbesc despre o treabă cu negustorul acela tinerel !

Și Khatun se supuse și stătu jos, nu departe de prăvălia flăcăului cel frumos, care putu în felul acesta s-o vadă mai bine și, numai dintr-o privire pe care i-o aruncă ea, îi venea să înnebunească ! După ce fierse așa bine, bătrîna codoașă se apropie de el și-i spuse :

— Au nu ești tu negustorul Sidi-Mohsen ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și cincea noapte

Urmă :

El răspunse :

— Ba da ! Cine ți-a putut spune cum mă cheamă ?

Ea zise :

— Niște oameni de treabă, care m-au trimis la tine. Și am venit ca să-ți spun, o, copile al meu, că fetișcana aceea de colo este fata mea ; iar tată-său, care a fost un mare negustor, a murit

lăsîndu-i multe bogăţii. Ea a ieşit astăzi întîia oară în lume, căci nu-i decît de puţină vreme ajunsă la vîrsta măritişului, şi-asta după felurite semne neîndoielnice. Or, eu n-am mai zăbovit s-o scot la vezală, căci spun înţelepţii : „Votreşte-ţi fata, nu feciorul !“ Drept care, mînată de un îndemn ceresc şi de o simţire tainică, m-am hotărît să vin să te întreb pe tine de n-o vrei de soţie. Şi să nu-ţi faci vreo grijă în privinţa ei : dacă eşti sărac, am să-ţi dau toţi banii ei, şi în locul unei prăvălii am să-ţi deschid două prăvălii ! Şi în felul acesta ai să fii miluit de Allah nu numai cu o fetişcană frumoasă, ci şi cu alte trei lucruri vrednice de rîvnit, ce încep toate cu litera *b* : bani, bunăstare, şi bucurie !

— O, maică, toate-s bune şi nu pun la îndoială cuvintele tale în ce priveşte pe cei dintîi *b*. Însă în privinţa celui de-al treilea *b*, îţi mărturisesc că n-aş fi liniştit decît după ce l-aş vedea şi l-aş cerceta cu ochii mei ; căci mama mea, înainte de a muri, m-a îndemnat stăruitor un lucru şi mi-a spus : „Ce aş mai fi vrut, o, fiul meu, să te însor cu o fată de care să mă fi încredinţat cu ochii mei !“ Iar eu i-am jurat că nu am să mă abat de la dorinţa ei şi că în locul ei voi cerceta eu însumi ! Şi a murit liniştită !

Atunci bătrîna răspunse :

— Dacă-i aşa, ridică-te pe cele două picioare şi hai după mine ! Şi mă însărcinez să ţi-o arăt goală-goluţă ! Numai să ai bine grijă să vii mult departe în urma ei, dar fără s-o pierzi din ochi. Iar eu am să merg înainte, ca să arăt drumul !

Atunci tînărul negustor se ridică şi luă cu el o pungă plină cu o mie de dinari, zicîndu-şi : „Nu se ştie ce se poate întîmpla, şi aş putea în felul

acesta să plătesc pe loc cheltuielile cerute de însurătoare!" Şi se ţinea de departe pe urmele bătrînei codoaşe care deschidea drumul, şi care îşi zicea în sine: „Cum să faci tu acuma, o, Dalilo cea plină de iscusinţă, să-l despoi şi pe viţelul acesta?"

Şi cum mergea aşa, urmată de tînăra femeie, care la rîndu-i era urmată de frumosul neguţător, ajunse în faţa prăvăliei unui boiangiu, unul numit Hagg-Mohammad, vestit în tot sukul din pricina gusturilor lui anapoda. În adevăr, el era asemenea cuţitului vînzătorilor de colocaze, care spinteacă totodată şi părţile bărbăteşti şi pe cele femeieşti ale copii, şi la fel îi plăceau şi gustul dulce al smochinului şi gustul acrişor al rodiei. Or, aşadar, Hagg-Mohammad, auzind clinchetul ţechinilor şi al zingăneilor, înalţă fruntea şi zări pe drăgălaşul de flăcău şi pe frumoasa muieruşcă. Şi simţi ce simţi! Ci Dalila se şi apropiase de el şi, după salamalekurile de cuviinţă, îi spuse aşezîndu-se:

— Tu eşti oare Hagg-Mohammad, boiangiul?

El răspunse:

— Da! Eu sînt Hagg-Mohammad! Ce doreşti?

Ea spuse:

— Mi-au vorbit nişte oameni de treabă despre tine! Ia te uită la fetişcana aceea nurlie, care-i fata mea, şi la flăcăul acela dulce şi zarif, care-i fiul meu! Eu i-am crescut pe amîndoi, şi învăţătura lor m-a costat multă cheltuială! Or, află acuma că locuinţa în care locuim noi este o casă mare şi veche ce se dărîmă, aşa încît am fost nevoită de la o vreme s-o sprijin cu grinzi de lemn şi cu proptele vînjoase; ci meşterul zidar mi-a spus: „Bine-ai face să te duci să stai în altă casă; întrucît s-ar cam putea să se prăvălească

peste tine ! Şi după ce o să ţi-o zidesc iar, ai să poţi veni îndărăt să locuieşti în ea ; da nu mai de vreme !“ Eu atunci am plecat în căutarea altei case în care să stau pînă una alta cu aceşti doi copii ; şi nişte oameni cumsecade m-au îndreptat către tine. Aş vrea, dar, să mă găzduieşti la tine cu aceşti doi copii pe care-i vezi ! Şi să nu te îndoieşti de mărinimia mea !

Cînd auzi vorbele acestea ale bătrînei, boiangiul îşi simţi inima horind în lăuntrurile lui, şi îşi zise în sine : „Ya Hagg-Mohammad, uite cum ţi se îmbie dinţilor tăi un coşcoman de unt pe-o felie !“ Pe urmă spuse către Dalila :

— E-adevărat că am o casă cu o odaie mare la catul de sus ; dar nu am la îndemînă nici o încăpere, întrucît jos locuiesc eu, iar odaia de sus slujeşte să-mi primesc oaspeţii, ţăranii care îmi aduc indigoul !

Ea răspunse :

— Fiule, treaba la casa mea nu cere decît o lună sau două, cel mult ; şi noi nu cunoaştem multă lume pe-aici ! Mă rog, ţie, dar, să împarţi în două odaia cea mare de sus şi să ne dai nouă jumătate. Şi, pe viaţa ta, o, fiule, dacă vei vrea ca oaspeţii tăi, ţăranii ce-ţi aduc indigoul, să ne fie oaspeţi, vor fi bineveniţi ! Sîntem gata să mîncăm şi să dormim împreună cu ei !

Atunci boiangiul se grăbi să-i dea cheile de la casa lui ; avea trei : una mare, una mică şi una răsucită. Şi îi spuse :

— Cheia cea mare este de la poarta casei ; cheia cea mică este de la odaia de intrare ; iar cheia cea răsucită este de la odaia de sus. Poţi, mătuşă dragă, să te slujeşti de tustrele !

Atunci Dalila luă cheile şi plecă, urmată de nevestică, iar nevestica urmată la rîndu-i de ti-

nărul negustor, și așa ajunseră pe ulița unde se afla casa boiangiului și unde baba se grăbi să deschidă poarta cu cheia cea mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Deocamdată începu prin a intra ea mai întîi în casă, împreună cu tînăra nevastă, iar negustorașului îi spuse să aștepte. Și o duse pe frumoasa Khatun în odaia de sus, spunîndu-i :

— Fata mea, jos locuiește preacinstitul șeic Tatăl-Desfecioririlor. Tu așteaptă-mă aici și începe să-ți dai jos feregeaua ! Eu nu zăbovesc mult și mă întorc la tine !

Și coborî numaidecît să-i deschidă tînărului negustător, și îl pofti în odaia de la intrare, spunîndu-i :

— Ia loc aici, și așteaptă-mă, că mă întorc la tine cu fata mea, ca să te încredințezi de ceea ce vrei să te încredințezi cu ochii tăi !

Pe urmă se întoarse iarăși sus la frumoasa Khatun și îi spuse :

— Acuma mergem la Tatăl-Desfecioririlor !

Și tînăra strigă :

— Ce bucurie, o, maică a mea !

Ea răspunse :

— Dar mie, fata mea, mi-e frică de un lucru !

Ea întrebă :

— Și de ce lucru ți-e teamă, maică ?

Ea răspunse :

— Jos se află un copil al meu cam smintit, care-i ucenicul și ajutorul șeicului Tatăl-Desfecioririlor. Iar el nu știe să osebească vremea rece de vremea caldă, și stă mereu gol ! Ci atunci cînd o femeie de vază ca tine intră la șeic, vederea podoabelor și a mătăsurilor cu care-i îmbrăcată îl face să se smintească de tot, și se repede la ea și-i face bucăți hainele și îi smulge cerceii rupîndu-i urechile, și o despoaie de toate giuvaierurile. Așa că ai face mai bine dacă ai începe să-ți scoți aici giuvaierurile și să te dezbraci de toate hainele și cămășile ; și ți le păzesc eu pe toate, așteptîndu-te pînă ce te întorci de la șeicul Tatăl-Desfecioririlor !

Atunci nevestica își scoase toate giuvaierurile, se dezbrăcă de toate hainele, nemaipăstrînd pe ea decît o cămășuță de mătasă, și înmînă totul Dalilei, care îi spuse :

— Mă duc să le pun sub mantia Tatălui-Desfecioririlor, pentru ca în felul acesta, prin atingerea cu el, să se reverse asupra-ți binecuvîntarea lui Allah !

Și coborî, ducînd cu ea bocceaua pe care, deocamdată, o ascunse sub bolta scării; pe urmă se duse la tînărul negustor și îl găsi așteptînd-o pe tinerică. El o întrebă :

— Unde este, dar, fiică-ta, ca să pot s-o cercetez ?

Ci deodată bătrîna începu să se bată peste obraji și peste piept, în tăcere. Și tînărul negustor o întrebă :

— Ce-ai pățit ?

Ea răspunse :

— Uf ! dare-ar Allah să li se curme zilele vecinelor mele răuvoitoare şi pizmaşe şi bîrfitoare ! Te-au văzut cînd ai intrat în casă cu mine şi m-au întrebat cine eşti ; eu le-am spus că te-am ales ca viitor soţ al fetei mele. Ci ele, pesemne zavistioase pe mine şi pizmuindu-mi norocul cu tine, s-au dus la fata mea şi i-au spus : „Oare maică-ta' s-o fi săturat să-ţi dea de mîncare de vrea să te mărite aşa cu unul molipsit de rîie şi de lepră ?“ Eu atunci i-am jurat, aşa cum te-ai juruit şi tu mamei tale, că n-am să te unesc nicicum cu ea mai înainte de-a te vedea gol-goluţ !

La vorbele acestea, tînărul negustor strigă :

— Chem ajutorul lui Allah împotriva acestor pizmaşe şi voitoare-de-rău !

Şi spunînd acestea, se dezbrăcă de toate hainele de pe el, şi rămase gol şi nevătămat şi alb ca argintul cel străcurat. Şi bătrîna îi spuse :

— De bună seamă ! frumos şi curat cum eşti, nu ai nimica de teamăt !

Şi el strigă :

— Să vină să mă vadă acum !

Şi puse alături frumoasa lui şubă de jder, centura, jungherul de argint şi aur, şi toate celelalte haine, ascunzînd sub ele punga cu cei o mie de dinari ! Şi bătrîna îi spuse :

— Nu trebuie să laşi în odaia de intrare toate aceste lucruri ispititoare. Le pun eu la loc ferit !

Şi strînse toate lucrurile, aşa cum făcuse şi cu hainele femeiuştii, şi, lăsîndu-l pe tînărul negustător singur, încuie cu cheia uşa în urma ei, se duse şi luă de sub scară legătura dintîi şi ieşi fără pic de zăbavă din casă, ducînd totul cu ea.

De cum ajunse în uliţă, purcese mai întîi să pună la loc în adevăr ferit cele două legături de

haine, ducîndu-le la un negustător de mirodenii pe care-l cunoștea, și se întoarse la boiangiul cel nesătios, care o aștepta nerăbdător și care o și întrebă, de cum o zări :

— Ei bine, tușică ? Inșallah ! nădăjduiesc că ți-a plăcut casa mea !

Ea răspunse :

— Casa ta-i o casă binecuvîntată ! Sînt mulțumită pînă peste poate. Acuma vreau ca primul drum să-l fac în căutarea hamalilor, ca să-i pun să ne aducă lucrurile și hainele ! Numai că, tare prinsă cum sînt cu toate astea, și cum copiii mei n-au mîncat nimic de azi dimineață, ține colea un dinar, rogu-te, și cumpără-le niște ciulama deasă și plină cu bucăți de carne, și du-te de mănîncă împreună cu ei prînzul de astăzi, acasă, și ține-le tovărășie !

Boiangiul răspunse :

— Bine, da cine-o să-mi păzească în vremea aceasta prăvălia și lucrurile mușteriilor ?

Ea spuse :

— Pe Allah ! păi ajutorul tău cel micuț !

El răspunse :

— Fie și-așa !

Și luă o farfurie și un castron, și plecă să cumpere și să ducă ciulamaua aceea cu carne. Și-așa cu boiangiul ! Altmintrelea, ne mai întoarcem noi la el !

Ci estimp, Dalila-cea-Vicleană dete fuga numaidecît să-și ia cele două legături pe care le lăsase la băcan și se întoarse repede la boiangerie, ca să-i spună ucenicului boiangiului :

— M-a trimis stăpînu-tău să te duci degrabă după el la negustătorul de ciulama ! Pînă ce te întorci, o să stau eu să păzesc prăvălia. Nu zăbovi mult !

Băiatul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și ieși din prăvălie, în vreme ce bătrîna și începuse să înșface hainele mușteriilor și ce mai putu strînge de prin prăvălie. Pe cînd era ocupată astfel, iată că tocmai trece prin fața prăvăliei, cu măgarul său, un măgărar care de-o săptămînă nu mai găsise nimica de lucru și care era un mîncător de haşiş cu asupra de măsură, și, bătrîna codoașă îl chemă strigîndu-i :

— Hei, măgărarule, ia vino încoace !

Și măgărarul se opri cu măgarul lui la ușă, iar bătrîna îl întrebă :

— Îl cunoști cumva pe feciorul meu, boiangiul ?

El răspunse :

— Ya Allah ! da cine-l cunoaște mai bine decît mine, o, stăpînă a mea ?

— Atunci află, o, măgărarule binecuvîntat, că sărmanul copil...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și șaptea noapte

Urmă :

...află că bietul copil nu mai are cu ce să-și plătească datoriile, și de fiecare dată cînd a fost întemnițat am izbutit să-l scap. Ci azi, ca să se isprăvească odată, vreau să se deie falit. Și

de-acuma, iacătă, mă trudesc să string hainele mușteriilor și să le duc stăpînilor lor. Aș vrea, dar, să-mi împrumuți măgarul tău ca să încarc pe el toate bulendrele astea, și uite, ține colea un dinar ca plată pentru măgar. Tu, pînă ce mă întorc, apucă-te și fă bucăți-bucățele tot ce mai e pe-aici, sparge oalele de boiele și sfarmă putinile toate ; așa încît atunci cînd au să vină oamenii trimiși de cadiu ca să cerceteze mufluzlîcul să nu mai poată găsi nimic de luat din prăvălie !

Măgărarul răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, stăpînă a mea ! Căci fiul tău, meșterul boiangiu, m-a coperit cu binefacerile lui și, cum îi datorez recunoștință, vreau să-i fac binele acesta pe degeaba, și-am să sparg și-am să zdrobesc tot din prăvălie, pe Allah !

Atunci bătrîna îl lăsă și, după ce încărcă totul pe măgar, se îndreptă către casă, ducînd măgarul de căpăstru.

Cu ajutorul și ocrotirea Atoateocrotitorului, ajunse acasă fără de nici un necaz și intră la fiica ei Zeinab, care o aștepta stînd ca o tigaie pe jar și care îi spuse :

— O, mamă, inima mea a fost lîngă tine ! Ce isprăvi ai săvîrșit ?

Dalila răspunse :

— În această întîie dimineață, am înșelat patru inși : un negustător tînăr, o nevastă de ceauș năpraznic, un boiangiu dezmățat și un măgărar. Și ți-am adus toate boarfele și toate lucrurile lor pe măgarul măgărarului !

Și Zeinab strigă :

— O, mamă, de-acuma-nainte n-ai să mai poți umbla prin Bagdad, din pricina ceaușului pe a cărui nevastă ai despuiat-o, a tînărului negustor

pe care l-ai lăsat gol, a boiangiului de la care ai luat hainele mușteriilor lui, și a măgărarului!

Dalila răspunse :

— Aa, fata mea, nici că-mi pasă mie de ei, afară numai de măgărar, care mă cunoaște!

Și-atîta, pînă una alta, despre Dalila!

Ci, estimp, meșterul boiangiu, după ce cumpără ciulamaua aceea grasă, i-o dete în brațe ucenicului său și luă împreună cu el drumul către casă, trecînd iarăși prin dreptul boiangeriei. Și ia te uită! Îl văzu în prăvălie pe măgărar sfărîmînd și spărgînd de zor olurile cele mari și putinile, și toată prăvălia nu mai era decît o grămadă de sfărîmături și de fleașcă albastră. La priveliștea aceasta, boiangiul strigă :

— Ho, măgărarule!

Și măgărarul se opri din zdroaba lui și-i spuse boiangiului :

— Slavă lui Allah că ai scăpat de temniță, meștere boiangiu! Drept îți spun că inima mea era lîngă tine!

El întrebă :

— Ce tot spui, o, măgărarule, și ce va să zică toate astea?

Măgărarul spuse :

— Păi, cît ai lipsit, s-a strigat mufluzlîcul tău!

El întrebă cu sufletul în gît, cu buzele tremurînd și cu ochii bulbucați :

— Cine ți-a spus?

El răspunse :

— Mama ta mi-a spus, și mi-a poruncit, spre folosul tău, să sfărîm și să sparg aici tot, așa ca trimișii cadiului să nu mai găsească nimica de luat!

Boiangiul, peste măsură de buimăcit, răspunse :

— Trăsni-l-ar Allah pe Cel Depărtat ! E multă vreme de cînd mama mea a murit !

Şi se bătea amarnic în piept, ţipînd cît îl ţinea gura :

— Vai, cum am pierdut eu şi bunurile mele şi bunurile muşteriilor mei !

Şi, la rîndu-i, asinarul începu şi el să se boceaască şi să ţipe :

— Vai, cum mi-am pierdut eu măgarul !

Pe urmă răcni către boiangiu :

— O, boiangiu dezmăţat, dă-mi îndărăt măgarul pe care mi l-a luat mama ta !

Şi boiangiul se repezi la stăpînul măgarului, îl apucă de beregată şi începu să-i care la pumni, ţipîndu-i :

— Unde ţi-e codoaşa aia bătrînă ?

Ci măgărarul se porni să urle din toate străfundurile lui :

— Măgarul meu ! Unde-i măgarul meu ? Dă-mi îndărăt măgarul !

Şi se înhăţară unul pe altul, muşcîndu-se, înjurîndu-se, dăruindu-şi pe-ntrecutele la ghionţi şi izbindu-se cu capetele în pîntece ! În vremea asta, o mulţime de oameni se strînsese în juru-le şi sporea mereu ; şi oamenii izbutiră pînă la urmă să-i despartă, nu fără pagubă, şi unul dintre cei de faţă îl întrebă pe boiangiu :

— Ya Hagg-Mohammad, ce s-a întîmplat între voi ?

Ci stăpînul măgarului se şi repezi să răspundă, urlîndu-şi povestea cît îl ţinea gura, şi încheie spunînd :

— Eu am făcut toate astea spre a-i fi de folos boiangiului !

Atunci îl întrebară pe boiangiu :

— Ya Hagg-Mohammad, de bună seamă că tu trebuie s-o cunoşti pe bătrîna aceea, de vreme ce i-ai lăsat în grijă să-ţi păzească prăvălia ?

El răspunse :

— Habar n-am avut de ea pînă în ziua de astăzi ! Ci ea s-a dus să locuiască în casa mea cu fiul şi cu fata ei !

Atunci unul dintre cei de faţă îşi dete cu vorba :

— Eu, pe cît mă duce gîndul, socot că boiangiul este răspunzător de măgar ; căci dacă stăpînul măgarului n-ar fi văzut că boiangiul şi-a lăsat prăvălia în grija bătrînei, nici el la rîndu-i nu i-ar fi dat bătrînei aceleia măgarul.

Iar un altul adăugă :

— Ya Hagg-Mohammad, de vreme ce ai găzduit-o pe bătrîna aceea la tine în casă, eşti dator să-i dai asinarului îndărăt asinul, ori să-i plăteşti o despăgubire !

Pe urmă toţi, laolaltă cu cei doi potrivnici, luară drumul către casa boiangiului. Şi-aşa !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci şi opta noapte

Urmă :

Estimp, nevestica şi tînărul negustător, iacătă ! Pe cînd negustorul aştepta în odaia de la intrare sosirea ei, spre a o cerceta, aceasta la rîndu-i aştepta în odaia de sus să se întoarcă

sfînta bătrînă şi să-i aducă învoirea smintitului, ciracul Tatălui-Desfecioririlor, de a intra la schimnic. Ci, cum bătrîna nu mai venea, frumoasa Khatun, îmbrăcată numai cu acea cămăşuţă uşoară, ieşi din odaie şi coborî scara. Atunci îl simţi din odaia de la intrare pe tînărul negustor care, auzind şi el clinchetul zurgălăilor pe care ea nu izbutise să şi-i scoată de la glezne, începu să strige :

— Grăbeşte-te odată ! Şi vino încoace cu maică-ta, care te-a adus ca să te mărite cu mine !

Ci femeia răspunse :

— Mama mea este moartă. Da tu nu care cumva eşti smintitul ? Şi nu eşti ciracul Tatălui-Desfecioririlor ?

El răspunse cum îi veni :

— Nu, pe Allah, o, lumină a ochilor mei, încă nu sînt chiar smintit ! Ci că aş fi Tatăl-Desfecioririlor, apoi sînt vestit că-s aşa !

La vorbele acestea, ruşinoasa nevestică nu mai ştiu ce să facă şi se hotărî, în ciuda dodăielilor tînărului negustor, pe care ea îl socotea tot smintitul, ciracul Tatălui-Desfecioririlor, să aştepte acolo lîngă scară venirea cuvioasei bătrîne.

Şi iată că tocmai atunci sosiră şi oamenii ce-i însoţeau pe boiangiu şi pe stăpînul măgarului ; bătură la uşă şi aşteptară un timp să li se deschidă dinlăuntru. Ci cum nimeni nu răspundea, împinseră uşa şi năvăliră mai întîi în odaia de la intrare, unde îl găsiră pe tînărul neguţător gol-goluţ şi străduindu-se să-şi ascundă cu mîinile ruşinea. Şi boiangiul ţipă :

— A ! fecior de cătea, unde-i blestemata de maică-ta ?

El răspunse :

— Maică-mea a murit demult. Dar dacă-i vorba de bătrîna din casa aceasta, apoi ea nu este decît mama viitoarei mele soții.

Și povesti de șart boiangiului, asinarului și întregii mulțimi de față întreaga poveste. Apoi adăugă :

— Iar cea pe care trebuie s-o cercetez se află colea, după ușă !

La cuvintele acestea, împinseră ușa și o găsiră pe năuca de nevestică goală-goluță, doar cu cămășuța aceea pe ea, și încercînd să-și acopere pe cît se putea goliciunea coapselor sale falnice. Și boiangiul o întrebă :

— A, fată păcătoasă, unde-i codoașa de maică-ta ?

Ea răspunse, plină de rușine :

— Mama mea a murit demult. Dar dacă-i vorba de bătrîna care m-a adus aici, apoi aceea-i o cuvioasă în slujba sfîntului părinte, șeicul Tatăl-Desfeciorirlor !

La cuvintele acestea, toți cei de față, pînă și boiangiul, în ciuda pustiirii prăvăliei lui, pînă și asinarul, în ciuda pierderii asinului său, pînă și tînărul negustoraș, în ciuda pieirii pungii și a hainelor lui, se puseră pe-un rîs de se tăvăleau pe jos !

După care, pricepînd că bătrîna își făcuse batjocură de ei, tustrei amăgiții hotărîră cum că să-i plătească ; și, pînă una alta, îi deteră niște haine zăpăcitei de neveste, care se îmbrăcă și se întoarse fără de zăbavă la casa ei, unde o s-o găsim iarăși numaidecît, cînd s-o întoarce bărbatu-său de pe drumuri.

Iar Hagg-Mohammad și stăpînul asinului se împăcară și își cerură iertare unul altuia și ple-

cară laolaltă cu tînărul negustător la valiul cetății, emirul Khaled, să-i povestească întîmplarea și să-i ceară pedeapsa împotriva ticăloasei de bătrîne. Și valiul le răspunse :

— O, dragii mei, năstrușnică poveste mi-ați mai povestit !

Ei răspunseră :

— O, stăpîne al nostru, pe Allah și pe viața capului emirilor drept-credincioșilor ! nu ți-am spus decît adevărul-adevărat !

Și valiul le zise :

— O, dragii mei, și ce să fac eu ca să găsesc o bătrînă printre toate bătrînele din Bagdad ? Știți și voi că nu pot trimite oamenii noștri să răscolească haremurile și să smulgă de pe obraze îașmacele femeilor !

Ei strigară :

— Uf, ce belea ! Vai, prăvălia mea ! Vai, măgarul meu ! Vai, punga mea cu galbeni !

Atunci valiul, înduioșat de necazul lor, le spuse :

— O, dragii mei, duceți-vă și vînturați tot orașul și încercați s-o găsiți pe bătrîna aceea, și puneți mîna pe ea ! Și vă făgăduiesc că, dacă izbutiți, am s-o supun la cazne grele și am s-o silesc să mărturisească tot !

Și cei trei înșelați de Dalila-cea-Vicleană plecară de la valiu și se împrăștiară, luînd-o fiecare în altă parte, s-o caute pe blestemata de babă. Și, așteptîndu-i, atîta cu ei ! Ci avem să-i mai întîlnim !

Estimp, Dalila-cea-Vicleană spuse fiică-si Zeinab :

— O, fata mamii, toate astea nu-s nimic ! Am să dibuiesc ceva și mai grozav !

Și Zeinab îi spuse :

— O, mamă, acum tare mi-e frică să nu pățești ceva !

Ea răspunse :

— Să nu-ți fie frică, fata mamii ! Sînt ca bobu-n păstaie, și nu mă vatămă nici focul, nici apa.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii nujind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și noua noapte

Urmă :

Și se ridică, aruncă hainele de sufit, și se îmbrăcă în haine de slujnică de pe la casele celor bogați, și plecă gîndind la vreo nouă pehlivănie pe care s-o mai tragă prin Bagdad.

Ajunse așa pe o uliță singuratică, toată dichisită și împodobită de-a lungul și de-a latul cu chilimuri frumoase și cu fanare de toate culorile ; iar pe jos erau așternute preșuri de preț. Și auzi dintr-acolo glasurile cîntăreților și bubuitul vuvelor și zarva dairalelor cele răsunătoare și zvoana țimbalelor. Și văzu la ușa casei împodobite o roabă care purta călare pe umerii ei un băiețel îmbrăcat în haine minunate de urșinic cu fir de aur și de argint, și avînd pe cap un fesuleț roșu învrîstat cu trei rînduri de mărgăritare, la gît atîrnîndu-i un lănțișor de aur bătut cu nestemate, iar umerii-i fiind acoperiți cu o manteluță de atlaz. Și află de pe la mulțimea de gură-cască dimprejur și de pe la oaspeții care intrau și ieșeau că acea casă

era casa starețului negustorilor din Bagdad și că băiețelul acela era copilul lui. Și tot așa află că starostele mai avea și o fată, fecioară și ajunsă la vîrsta măritișului, și chiar în ziua aceea se sărbătorea logodna ei ; și din această pricină se făcuseră acele găteli și împodobeli. Și cum mama copilului era prinsă cu primirea oaspetelor sale și cu datoriințele cerute de cinstea casei, luase copilul, care se tot ținea după ea și i se tot agăța de poalele rochiei, și-l detese unei roabe, cu sarcina de a-l înveseli și de a-l ține la joacă pînă la plecarea oaspeților.

Or, cînd bătrîna Dalila îl văzu pe acel copil călărind în cîrca roabei, și după ce se dumiri în felul cum am spus despre toate rosturile părinților lui și despre sărbătorirea ce avea loc, își zise în sine : „O, Dalila, treaba de făcut deocamdată este de-a șterpeli copilul, luîndu-l de la această roabă !“ Și se apropie de ea văicărindu-se :

— Ce rușine pe capul meu să vin așa de tîrziu la vrednica soție a starostelui !

Pe urmă, spuse tinerei roabe, care era cam toantă, punîndu-i în mînă un ban calp :

— Ia de colea un dinar pentru osteneala ta, și du-te, fata mea, pînă la stăpînă-ta și spune-i : „Bătrîna ta doică Omm Al-Khair se bucură tare mult pentru tine, în virtutea mulțumirii ce-ți datorează pentru bunătatea ta ! Încît, în ziua cea mare a nunții, are să vină să te vadă cu toți copiii ei, și n-are să pregete a înmîna drușteloi daruri de nuntă alese cumu-i datina !“

Roaba răspunse :

— Măicuță, aș face cu dragă inimă cele ce-mi ceri ; ci micuțul meu stăpîn, copilul acesta, de cum o vede pe maică-sa, se ia după ea și i se agață de haine !

Ea răspunse :

— Atunci dă-mi-l să-l țin eu pînă te duci tu și te întorci !

Și roaba luă dinarul cel calp, dete copilul în brațele babei și plecă repede.

Iar Dalila nu pregetă s-o șteargă cu copilul, luînd-o pe-o ulicioară lăturalnică, unde îl despuie de toate lucrurile de preț pe care le avea pe el, și își zise în sine : „Acum, o, Dalila, atîta nu-i destul ! Dacă ești cu adevărat mai isteață decît toate istețele, se cade să tragi de pe urma plodului ăsta tot folosul ce se poate trage, zălogindu-l, de pildă, pe un preț cît mai mare !“ La gîndul acestă, sări în cele două picioare ale ei și se duse în sukul argintarilor, unde îl văzu într-o prăvălie pe un ovrei, giuvaergiu de seamă, stînd pe scaun în dosul galantarului prăvăliei lui ; și intră în prăvălia ovreiului, zicîndu-și : „Iacătă că mi-am și găsit zarafu l !“ Cînd ovreiul o văzu intrînd, se uită la copilul pe care baba îl ținea în brațe și cunoscu numaidecît că este copilul starostelui negustătorilor. Or, ovreiul acesta, măcar că era putred de bogat, totdeauna era pizmaș pe vecinii lui dacă aceștia vindeau ceva atunci cînd el se întîmpla să nu vîndă nimic în tot acea clipă. Încît, bucuros foarte de intrarea bătrînei, o întrebă :

— Ce dorești, o, stăpîna mea ?

Ea răspunse :

— Au tu ești Izra ovreiul ?

El răspunse :

— Naam !

Ea îi spuse :

— Sora copilului acesta, fata bulibașei negustătorilor, s-a logodit astăzi, și-acuma se sărbătorește unirea tinerilor. Or, e nevoie numaidecît pentru ca de niște giuvaieruri, și-anume : două

perechi de brățări de aur, pentru pus la gleznă ; o pereche de brățări obișnuite de aur ; o pereche de cercei de mărgăritar ; un briu de aur lucrat în filigran ; un jungher cu mînerul de jad încrustat cu pietre de rubin ; și un inel cu pecete.

Numaidecît ovreiul se repezi să-i dea cele cerute și care făceau pe puțin o mie de dinari de aur ! Și Dalila îi spuse :

— Le iau pe toate și le duc pînă acasă, ca să-și aleagă stăpîna mea ce i-o plăcea mai mult. Pe urmă mă întorc și-ți aduc banii pentru ceea ce și-o opri ! Pînă mă întorc eu, ai grijă, rogu-te, de copilul acesta !

Ovreiul răspunse :

— Cum vrei tu !

Și ea luă giuvaierurile și se zori să se întoarcă drept acasă la ea.

Cînd tînăra Zeinab-cea-Isteață o văzu pe mai-că-sa intrînd, îi zise :

— Ce ispravă ai mai săvîrșit, o, mamă ?

Ea răspunse :

— Numai una măruntă, de data aceasta. M-am mulțumit să-l răpesc și să-l despoi pe copilul bulibașei negustorilor și să-l las zălog la ovreiul Izra pentru niște giuvaieruri ce prețuiesc o mie de dinari !

Atunci fiică-sa strigă :

— Hotărît, de data asta s-a isprăvit ! N-ai să mai poți ieși și n-ai să mai poți umbla prin Bagdad !

Ea răspunse :

— Tot ce-am făcut pînă acuma nu-i nimic, nici măcar o măsură dintr-o mie ! Da, tu, fata mamei, să n-ai nici o grijă în privința mea !

Estimp, roaba cea toantă se duse în sala de primire și spuse :

— O, stăpînă a mea, doica ta, Omm Al-Khair, îți trimite salamalekurile și urările ei de bine, și îți spune că-i bucuroasă tare pentru tine, și că are să vină aici cu toți copiii ei în ziua nunții, și că are să fie darnică mult cu druștele !

Stăpînă-sa o întrebă :

— Unde l-ai lăsat pe stăpînul tău cel mic ?

Ea răspunse :

— L-am lăsat cu ea, de teamă să nu se agațe de fustele tale ! Și uite un ban de aur pe care mi l-a dat bătrîna pentru cîntărețe !

Și întinse cîntăreției celei mai de seamă banul, spunînd :

— Uite, ia-l să-ți fie de saftea !

Și cîntărcața luă banul și văzu că era de aramă. Atunci stăpîna se zborși la slujnică :

— A, dezmățato, dă fuga la stăpînul tău cel mic !

Și roaba coborî degrabă, dar nu mai găsi nici copilul, nici baba. Atunci dete un țipăt și căzu cu nasu-n pămînt, pe cînd toate femeile veniră în goană din casă, și bucuria se preschimbă în jale în inimile lor. Și iacă-tă că, tocmai atunci, sosi și starostele ! Iar nevastă-sa, cu fața răvășită de tulburare, se grăbi să-i povestească cele ce se petrecuseră. Numaidecît, starostele plecă să caute copilul, urmat de toți negustătorii, oaspeții săi, care începură la rîndu-le să caute și ei pretutindenea. Și, pînă la urmă, după spaime amarnice, îl găsiră pe copil aproape gol pe pragul prăvăliei evreului, iar starostele, nebun de bucurie și de mînie, se repezi la ovrei, răcnind :

— A, afurisitule ! Ce vroiai să faci cu copilul meu ? Și de ce l-ai dezbrăcat așa ?

Evreul răspunse, tremurînd de spaimă și uluit pînă peste poate :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu! eu n-aveam nici o trebuință de un așa zălog! Da bătrîna a ținut să mi-l lase, după ce a luat de la mine giuvaieruri de o mie de dinari pentru fata ta!

Starostele, tot mai mîniat, strigă:

— Mă afurisitule, au tu socoți că fata mea nu are destule giuvaiere și-ar avea nevoie să ia de la tine? Dă-mi degrabă îndărăt hainele și podoabele pe care le-ai luat de pe copil!

La vorbele acestea, ovreiul strigă înmărmurit:

— Ajutați-mă, o, musulmanilor!

Și se iviră, venind pe căi osebite, chiar în clipa aceea, cei trei înșelați dintîi: stăpînul măgarului, tînărul negustor și boiangiul. Și întrebară ce s-a întîmplat și, după ce aflară despre ce este vorba, nu se mai îndoiră că aceasta n-ar fi fost o nouă ispravă a blestematei de babe, și strigară:

— O știm pe bătrînă! E o ticăloasă care și pe noi ne-a înșelat înaintea voastră!

Și își povestiră întîmplarea, iar toți cei de față rămaseră năuci, și tot așa și starostele care, neavînd altceva mai bun de făcut, strigă:

— Bine că am avut noroc să-mi găsesc copilul! N-am să mai cer acuma hainele pierdute! Să-i fie ca preț de răscumpărare! Poate numai să le pretind într-o bună zi de la bătrînă!

Și nu vru să mai zăbovească o clipă, ci dete fuga să-i ducă și soției bucuria că a găsit copilul.

Iar ovreiul îi întrebă pe cei trei:

— Unde gîndiți să vă duceți acum?

Ei răspunseră:

— Ne ducem să căutăm mai departe!

El spuse:

— Luați-mă și pe mine!

Pe urmă întrebă:

— Este printre voi vreunul care s-o fi cunoscut pe babă înainte de isprava ei ?

Cel cu măgarul răspunse :

— Eu !

Ovreiul zise :

— *Atunci e mai bine să nu mergem laolaltă, ci* să căutăm despărțiți, ca să nu prindă de veste !

Atunci cel cu măgarul răspunse :

— Dreptu-i ! Și, ca să ne mai putem găsi, hai să luăm ca loc de întîlnire, la prînz, prăvălia bărbierului moghrabin Hagg-Mass'ud !

Se învoiră, dar, să se întîlnească așa, și plecară la drum, fiecare în altă parte.

Or, era scris ca stăpînul măgarului să fie cel dintîi care s-o întîlnească pe bătrîna cea vicleană...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patruzeci și una noapte

Urmă :

...tocmai cînd ea ieșise în cetate să dibuiască vreo altă pehlivănie. În adevăr, de cum o văzu, măgărarul o și cunoscu, oricît își schimbase ea hainele și înfățișarea, și se năpusti asupra ei țipînd :

— Vai de tine, babă veșcăită, scorbură uscată ! Am pus mîna pe tine pînă la urmă !

Ea întrebă :

— Ce-ai pățit, fiule ?

El urlă :

— Măgarul ! Dă-mi îndărăt măgarul !

Ea răspunse cu glas înduioşat :

— Fiule, vorbeşte domol şi acoperă ceea ce Allah a acoperit cu vălul lui ! Ia să vedem ? Ce-mi ceri ? Măgarul tău ori poate lucrurile celorlalţi ?

El răspunse :

— Numai măgarul meu !

Ea spuse :

— Fiule, te ştiu sărac şi n-am vrut nicidecum să te lipsesc de măgarul tău. Ţi l-am lăsat la bărbierul moghrabin Hagg-Mass'ud, care are prăvălia uite colea peste drum ! Mă duc numaidecît la el şi-l rog să-mi dea măgarul. Aşteaptă oleacă !

Şi plecă înaintea lui la bărbierul Hagg-Mass'ud. Intră în prăvălie plîngînd, îi sărută mîna, şi spuse:

— Vai de mine şi de mine !

El o întrebă :

— Ce ai, tuşă dragă ?

Ea răspunse :

— Nu te uiţi la fiu-meu, acela care stă în picioare colo, peste drum de prăvălia ta ? Era de meseria lui asinar, mîna măgari. Ci într-o zi a căzut bolnav şi-a fost vînturat de-o pală de vînt care i-a stricat şi i-a stregheţat sîngele şi, ca urmare, l-a făcut să-şi piardă minţile şi să se sminteaască ! Din ziua aceea, nu mai conteneşte să-şi ceară măgarul. Dacă se scoală, strigă : „Măgarul meu !" ; dacă pleacă, strigă : „Măgarul meu !" Atunci un doftor dintre cei mai doftori mi-a spus : „Fiul tău are minţile clătinate şi în mare tulburare. Şi nimic nu l-ar mai putea vindeca şi nu l-ar mai putea pune iar în balamalele sale, decît dacă i s-ar scoate cele două măsele de minte din fundul gurii şi dacă ar fi apoi ars bine la tîmple cu nişte gonghiţe de cantaridă ori cu un fier încins !" Ia, dar, colea un dinar pentru truda ta, şi cheamă-l

și spune-i : „Măgarul tău este la mine. Vino încoace !“

La vorbele acestea, bărbierul răspunse :

— Să rămîn nemîncat un an, dacă n-am să-i dau eu măgarul în brațe, tușică !

Și-ndată, cum avea în slujba lui ca ajutoare doi flăcăi deprinși cu toate treburile meseriei, spuse unuia dintre ei :

— Ia și înroșește două piroane !

Pe urmă, strigă la măgărar :

— Hei, băiete, ia vino-ncoa ! Măgarul tău este la mine !

Și, în vreme ce măgărarul intra în prăvălie, bătrîna se trase către prag, gata de ducă.

Așadar, odată asinarul intrat în prăvălie, bărbierul îl luă de mînă și îl duse în odaia din dos a bărbieriei, unde îl aldui deodată cu un pumn în pîntece, aruncîndu-i totodată și-o piedică, de-l întinse lat pe spate la podea, unde cei doi flăcăiași îl legară cobză de mîini și de picioare, nemaiîngăduindu-i să facă nici cea mai mică mișcare. Atunci meșterul bărbier se ridică și îi înfipse dintru început în gură două clește mari cît niște clește de fierar, și de care se folosea spre a potoli dinții abrași ; pe urmă, dintr-o răsucitură de mînă, îi smulse amîndouă măselele deodată. După care, cu toate urletele și zvîrcolelile lui, luă cu un cleștișor cele două piroane înroșite și îi arse tîmplele din belșug, rostind numele lui Allah, ca să fie tămăduirea cu leac...

Cînd isprăvi aceste două isprăvi, bărbierul îi spuse asinarului :

— Uallahi ! maică-ta are să fie mulțumită de mine ! Mă duc s-o chem ca să vadă sporul lucrului meu și vindecarea ta !

Şi, pe cînd catîrgiul se zbătea în mîinile flăcăilor, bărbierul intră în prăvălie, şi-acolo !... prăvălia era goală, curăţată ca bătută de vînt ! Nu mai era nimic ! Bricele, oglinzile cu mîner de sidef, foarfecele, curelele de ascuţit, tasurile, ibricele, ştergarele, scăuşele, totul pierise ! Nu mai era nimic ! Nici măcar umbra lor ! Iar bătrîna pierise şi ea ! Nimic ! Nici măcar mireasma bătrînei ! Şi, pe deasupra, prăvălia era proaspăt măturată şi stropită, de parcă tocmai ar fi fost gata de închiriat numaidecît.

La privelişteа aceasta, bărbierul, peste poate de mînios, se repezi în odăiţa din fund şi, înhăţîndu-l pe măgărar de beregată, îl zgudui ca pe-o tăgîrţă şi ţipă :

— Unde-i codoaşa de maică-ta ?

Bietul asinar, nebun de durere şi de turbare, îi spuse :

— Ah, fecior de zdrenţe ! Maică-mea ? Păi maică-mea e în tihna lui Allah !

Bărbierul îl zgîlţîi iar şi-i ţipă :

— Unde-i maică-ta, cotoroanţa care te-a adus aici şi care a plecat după ce mi-a furat toată prăvălia ?

Asinarul, cu trupul zguduit de zgîlţîielile bărbierului da să-i răspundă, cînd deodată intrară în prăvălie, venind din căutările lor zadarnice, ceilalţi trei păcăliţi : boiangiul, tînărul negustor şi ovreiul. Şi-i văzură încăieraţi pe bărbierul cu ochii ieşiţi din cap şi pe măgărarul cu tîmplele arse, brăzdate de două vîrşti mari umflate şi cu o spumă de sînge pe buze, cu cele două măsele spînzurînd încă de-o parte şi de alta a gurii. Şi se minunară :

— Au ce-i aici ?

Iar măgărarul răcni din toţi boşogii lui :

— O, musulmanilor, cer dreptate împotriva acestui apucat !

Şi le povesti ce se petrecuse. Atunci ei îl întrebară pe bărbier :

— De ce ai făcut aşa cu măgărarul, o, meşter Mass'ud ?

Şi bărbierul le povesti la rîndu-i cum fusese curăţată de către bătrînă prăvălia lui. Atunci ei nu mai avură nici o îndoiala că era chiar bătrîna lor, care în felul acesta mai săvîrşise o pehlivănie, şi strigară :

— Pe Alah ! numai afurisita aceea de babă este făptaşa tuturor necazurilor acestea !

Şi, pînă la urmă, se dumiriră cu toţii şi se învoiră în această privinţă. Atunci bărbierul se grăbi să-şi închidă prăvălia şi să se împreune cu ceilalţi patru înşelaţi, ca să-i ajute în căutările lor. Şi bietul asinar nu mai contenea să se vaicăre :

— Valeu, măgarul meu ! Valeu, măselele mele duse !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci şi doua noapte

Urmă :

Colindară aşa mult timp prin feluritele mahalale ale oraşului ; şi deodată, după un colţ de uliţă, tot măgărarul, şi de data aceasta, fu cel dintîi care o zări şi o recunoscu pe Dalila-cea-Vicleană,

despre care, altminteri, nici unul dintre ei nu știa nici cum o cheamă, nici unde șade ! Și, de cum o văzu, asinarul se repezi pe ea strigînd :

— Iacăt-o ! Are să ne plătească acuma pentru toate !

Și o tîrîră la valiul orașului, emirul Khaled.

Cînd ajunseră la palatul valiului, o deteră pe bătrînă pe mîna paznicilor și le spuseră :

— Vrem să-l vedem pe valiu !

Ei răspunseră :

— Doarme. Așteptați oleacă pînă ce se trezește!

Și cei cinci pîrîși așteptară în curte, în vreme ce paznicii o deteră pe bătrînă în seama eunucilor ca s-o închidă în vreo odaie din harem pînă ce s-o scula valiul.

Cînd se văzu în harem, bătrîna cea vicleană izbuti să se furișeze pînă la iatacul soției valiului și, după salamalekurile și sărutările de mînă cuvenite, îi spuse acesteia, care nici cu gîndul nu gîndea cum stă treaba :

— O, stăpînă a mea, tare aș vrea să-l văd pe stăpînul nostru, valiul.

Ea răspunse :

— Valiul își face tabietul de după masă ! Da ce treabă ai cu el ?

Ea spuse :

— Soțul meu, care-i negustător de robi, mi-a dat în seamă, înainte de a pleca într-o călătorie, cinci mameluci, cu porunca de a-i vinde cui i-o plăti mai bine. Și tocmai i-a văzut cu mine valiul, stăpînul nostru, și mi-a spus că îmi dă pe ei o mie două sute de dinari, iar eu m-am învoit să i-i las la prețul acesta ! Și acuma am venit să-i aduc !

Or, valiul avea în adevăr nevoie de niște robi, și chiar în ajun îi detese soției sale o mie de dinari

pentru această cumpărătură. Așa că ea nu șovăi să creadă vorbele bătrînei și o întrebă :

— Unde sînt cei cinci robi ?

Ea răspunse :

— Colea, sub ferestrele tale, în curtea palatului!

Și soția valiului se uită în curte și îi zări pe cei cinci păcăliți, care așteptau să se scoale valiul. Atunci spuse :

— Pe Allah ! sînt tare frumoși, iar unul dintre ei prețuiește numai el cei o mie de dinari !

Pe urmă își deschise sipetul și înmînă bătrînei mia de dinari, spunîndu-i :

— Măicuță, mai lipsesc două sute de dinari ca să împlinesc prețul. Ci, întrucît nu-i am, te rog să aștepți să se trezească valiul.

Bătrîna răspunse :

— O, stăpînă a mea, din acei două sute de dinari, o sută ți-o las pentru ulcica de sirop pe care mi-ai dat-o s-o beau, și cu o sută rămîi îndatorată să mi-o dai cînd oi mai veni altă dată pe la tine ! Acuma te rog să mă scoți din palat pe ușa cea dosnică a haremului, ca să nu mă mai vadă robii mei !

Și soția valiului porunci să fie îndrumată pe ușa de taină, iar Atoateocrotitorul o ocroti și o ajută să ajungă fără de nici un necaz acasă la ea.

Cînd fiică-sa Zeinab o văzu intrînd, o întrebă :

— O, mamă, azi ce-ai mai făcut ?

Ea răspunse :

— Fata mea, am păcălit-o pe soția valiului, vînzîndu-i ca robi, pentru o mie de dinari, pe măgărar, pe boiangiu, pe ovrei, pe bărbier și pe tînărul negustor ! Dar, o, fata mea, dintre toți numai de unul mi-e grijă și numai de ochiul lui mă tem : și-anume de măgărar ! Feciorul ăsta de tîrfă mă cunoaște de fiecare dată.

Și fiică-sa îi zise :

— Atunci, o, mamă, gata cu drumurile tale ! Stai acasă acuma și nu uita de zicala care spune :

Urciorul care merge prea des la apă,
Pînă la urmă, oricum ar fi, tot crapă !

Și încercă s-o hotărască pe maică-sa să nu mai iasă de-aci înainte prin oraș, dar degeaba.

Estimp, cei cinci, iacătă ! Cînd valiul se trezi din somnul lui de după prînz, soția sa îi spuse :

— Deie Allah ca somnul să-ți fi fost cu priință ! M-am bucurat de bucuria ta, pentru cei cinci robi pe care i-ai tîrguit.

El întrebă :

— Care robi ?

Ea spuse :

— De ce vrei să-mi tăinuiești lucrul acesta ? Deie Allah atunci să pățești și tu o păcăleală la fel de urîtă ca aceea pe care mi-o faci tu !

El spuse :

— Pe Allah ! n-am cumpărat nici un rob ! Cine ți-a spus una ca asta ?

Ea răspunse :

— Chiar femeia de la care i-ai cumpărat pe o mie două sute de dinari, bătrîna care mi i-a adus și mi i-a arătat, colo, în curte, îmbrăcat fiecare în cîte-o mantie care numai ea prețuiește o mie de dinari.

El întrebă :

— Și i-ai dat banii ?

Ea spuse :

— Da, pe Allah !

Atunci valiul coborî zorit în curte, unde nu-i văzu decît pe măgărar, pe bărbier, pe ovrei, pe tînărul negustor și pe boiangiu ; și îi întrebă pe paznicii săi :

— Unde sînt cei cinci robi pe care bătrîna negustorească i-a vîndut stăpînei voastre ?

El răspunse :

— De cînd te-ai culcat domnia-ta, nu i-am văzut decît pe aceştia cinci de-aici !

Atunci valiul se întoarse către cei cinci şi le spuse :

— Apucaţi-vă de treabă şi, mai întîi, curăţaţi şanţurile de la privăţi.

La vorbele acestea, cei cinci pirişi, peste poate de uluiţi, strigară :

— Dacă asta ţi-e dreptatea, nu mai avem decît să ne plîngeam împotriva ta stăpînitorului nostru califul ! Sîntem oameni slobozi, pe care nimenea nu poate să ne vîndă, nici să ne cumpere. Yallah ! hai cu noi la calif !

Cînd povestea ajunse aici, Şcherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci şi treia noapte

Urmă :

...Yallah ! hai cu noi la calif !

Atunci valiul le spuse :

— Dacă nu sînteţi robi, apoi atunci sînteţi nişte derbedei şi nişte pungaşi ! Voi aţi adus-o pe baba aceea în palatul meu şi aţi ticluit împreună cu ea o pungăşie ca aceasta ! Or, pe Allah ! la rîndu-mi, şi eu am să vă vînd la nişte străini, pe o sută de dinari fiecare !

Tocmai atunci intră în curtea palatului ceaşul Urgia-Uliţelor, care venea să se plîngă califului

de ocara pe care-o pătise frumușica de nevastă-sa. În adevăr, la întoarcerea lui din călătorie, își găsise soția la pat, doborîtă de rușine și de zbucium, și aflase de la ea tot ce pătise ; și ea adăugase :

— Toate acestea nu mi s-au întîmplat decît din pricina vorbelor tale crude, care m-au hotărît să cer ajutorul mijlocitoarei șeicului Ploditor !

Încît, de îndată ce îl zări pe valiu, ceaușul Urgie răcni :

— Oare tu ai dat slobozie babelor codoașe să intre așa în haremuri și să pungășească soțiile emirilor ? Asta ți-e meseria ? Or, pe Allah ! te fac răspunzător de hoția săvîrșită față de mine și de pagubele pricinuite soției mele.

La vorbele acestea ale ceaușului Urgia-Ulițelor, cei cinci strigară :

— O, emire, o, viteazule ceauș Urgie, și noi ne punem în mîinile tale necazul nostru.

Și el îi întrebă :

— Da voi de ce-aveți a vă plînge ?

Atunci ei îi povestiră de șart toată întîmplarea lor, pe care nu are rost s-o mai spunem încă o dată. Și ceaușul Urgie zise :

— Hotărît ! și pe voi v-a hoțit ! Da valiul se înșeală amarnic dacă socoate acum că ar putea să vă întemnițeze !

Cînd auzi toate astea, valiul spuse ceaușului Urgie :

— O, emire, iau în seama mea daunele pentru ceea ce ți se datorează și înapoierea lucrurilor soției tale ; și mă pun zălog pentru hoața de cotoroanță !

Pe urmă se întoarse către cei cinci și îi întrebă :

— Care dintre voi poate s-o cunoască pe bătrînă ?

Măgărarul răspunse, însoţit de ceilalţi :

— Toţi putem s-o cunoaştem !

Şi asinarul adăugă :

— Eu aş cunoaşte-o şi dintre o mie de cotoroanţe, după ochii ei albaştri şi sclipitori ! Dă-ne numai zece paznici de-ai tăi ca să ne ajute să punem mîna pe ea !

Şi valiul le dete paznicii ceruţi şi ieşiră din palat.

Or, de-abia făcură cîţiva paşi pe uliţă, cu măgărarul în frunte, că şi căzură tama-n pe bătrînă, care dete să fugă. Ci ei izbutiră s-o înhaţe, îi legară mîinile la spate şi o tîrîră dinaintea valiului, care o întrebă :

— Ce-ai făcut cu lucrurile furate ?

Ea răspunse :

— Eu n-am furat nimic de la nimeni ! Şi n-am văzut nimic ! Şi nu pricep nimic !

Atunci valiul se întoarse către căpetenia temnicerilor şi îi spuse :

— Arunc-o pînă mîine dimineaţă în cea mai mucegăită chilie a ta.

Ci temnicerul răspunse :

— Pe Allah ! nu pot să iau asupra mea o atare răspundere ! N-am nici o îndoială că baba are să găsească vreun şiretlic ca să fugă !

Atunci valiul îşi zise : „Cel mai bine-i s-o ţin sub privirile tuturor, ca să nu poată fugi, şi s-o vegheze toţi toată noaptea aceasta, ca s-o putem judeca mîine !“ Şi încălecă pe cal şi, cu toată ceata, o tîrîră în afara zidurilor Bagdadului şi o priponiră cu coadele de un stîlp, într-o cîmpie goală. Pe urmă, ca să nu pată vreo amăgeală, îi însărcină pe cei cinci pîrîşi s-o străjuiască în acea noapte pînă dimineaţa.

Aşadar, cei cinci, şi mai ales măgărarul, începură să-şi verse asupra ei năduful, spurcînd-o cu toate ocările cîte le veneau pe limbă, stîrnite de avaniile şi de pungăşiile ce le înduraseră ! Dar, cum toate lucrurile au un sfîrşit, pînă şi sacul fără fund al înjurăturilor unui asinar, pînă şi ligheanul de răutăţi al unui bărbier, pînă şi hîrdăul cu acreli al unui boiangiu, şi cum de altminteri nesomnul de trei zile şi zbuciumările îi zdrobiseră, cei cinci pîrîşi, odată ce-şi isprăviră cina, aţipiră pînă la urmă în preajma stîlpului de care era legată de păr Dalila-cea-Vicleană.

Or, se făcuse noapte adîncă şi cei cinci tovarăşi sforăiau împrejurul stîlpului, cînd doi beduini călare, care vorbeau între ei mergînd la pas, se apropiară de locul unde era legată Dalila. Şi Dalila îi auzi cum îşi împărtăşeau dorurile. Unul dintre beduini, în adevăr, îl întrebă pe soţul său :

— Tu, măi frate, ce lucru mai bun ai făcut cît ai hălăduit prin Bagdadul cel minunat ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci şi patra noapte

Urmă :

Celălalt răspunse, după un răstimp :

— Eu, pe Allah ! am mîncat nişte clătite tare bune, cu miere şi cu smîntînă, aşa cum îmi plac

mie ! Şi, hotărît, ăsta-i lucrul cel mai bun pe care l-am făcut la Bagdad !

Atunci, celălalt, adulmecînd cu zgomot mireasma închipuită a clătitelor coapte în ulei şi umplute cu smîntînă şi îndulcite cu miere, strigă :

— Pe cinstea mea de arab ! am să mă duc drept la Bagdad să mănînc şi eu bunătăţile acelea, de care n-am gustat niciodată în zilele mele vînturate pe drumurile pustiei !

Atunci beduinul care mîncase clătite umplute cu smîntînă şi cu miere îşi luă rămas-bun de la soţul său cel dornic de ele, apucînd calea îndărăt, pe cînd cestălaltul, urmîndu-şi drumul către Bagdad, ajunse la stîlp şi dete de Dalila cea legată de păr şi cu cei cinci adormiţi împrejuru-i.

La priveliştea aceasta, beduinul se apropie de bătrînă şi o întrebă :

— Cine eşti ? Şi de ce eşti aici ?

Ea spuse, plîngînd :

— O, şeicule de arabi, mă pun sub ocrotirea ta !

El spuse :

— Allah este Atoateocrotitor ! Dar pentru ce eşti legată de acest stîlp ?

Ea răspunse :

— Află, o, şeicule de arabi, o, preacinstitule, că am de duşman un cofetar care face clătite umplute cu smîntînă şi cu miere, şi-i cel mai vestit din Bagdad pentru cît de iute ştie să coacă aceste clătite. Or eu, mai deunăzi, ca să-i plătesc o blestemăţie ce-mi făcuse, m-am apropiat de taraba lui şi am scuipat pe clătite. Atunci cofetarul s-a dus cu plîngere împotriva mea la valiu, care m-a pedepsit să fiu legată de stîlp şi să fiu lăsată aşa, dacă n-am să pot mînca dintr-o dată zece tăvi întregi pline cu clătite. Şi mîine dimineaţa au să mi se aducă cele zece tăvi cu clătite. Or, pe

Allah ! o, şeicule, sufletul meu totdeauna s-a silit de orice zaharicale, şi mai cu seamă nu poate înghiţi clătite umplute cu smîntînă şi cu miere ! Vai de mine şi de mine ! Au să mă lase să mor de foame aici !

La cuvintele acestea, beduinul strigă :

— Pe cinstea mea de arab ! eu n-am plecat de la cortul meu şi nu mă duc la Bagdad decît anume ca să-mi împlinesc dorinţa de clătite ! Dacă vrei, dragă mătuşă, mănînc eu tăvile în locul tău !

Ea răspunse :

— N-au să te lase, decît dacă ai fi legat aici de stîlp în locul meu ! Şi chiar că, întrucît niciodată n-am umblat decît cu iaşmacul tras peste faţă, nimeni nu m-a văzut şi n-ar putea să bage de seamă schimbarea ! Drept aceea, n-ar trebui decît să-ţi schimbi hainele cu mine, după ce m-ai dezlega !

Beduinul, care atîta aştepta, se grăbi s-o dezlege şi, după ce îşi schimbă hainele cu ea, se lăsă legat de stîlp în locul ei, pe cînd ea, îmbrăcată cu burnusul beduinului şi încinsă la cap cu panglicele lui negre din păr de cămilă, sări pe cal şi pieri în depărtare, către Bagdad.

A doua zi dimineaţa, cînd cei cinci deschiseră ochii ca să-i ureze zi bună bătrînei, începură iarăşi cu ocările lor de cu seară. Ci beduinul le spuse :

— Unde-s clătitele ? Burta mea arde de dorul lor !

Auzind glasul acela, cei cinci strigară :

— Pe Allah ! ăsta-i un bărbat ! Şi vorbeşte ca un beduin !

Şi catîrgiul sări în picioare şi se apropie de el şi îl întrebă :

— Ya badavi, ce cauţi aici ? Şi cum de-ai îndrăznit s-o dezlegi pe bătrînă ?

El răspunse :

— Unde-s clătitele ? N-am mîncat nimica toată noaptea ! Mai cu samă, nu precupeţiţi mierea ! Biata bătrînă avea un suflet pe care-l sîleau zaharicalele ; da al meu moare după ele !

La vorbele acestea, cei cinci înţeleseră că fusese păcălit ca şi ei de babă şi după ce, în deznădejdea lor, se bătură peste obraji, strigară :

— Nu poţi scăpa de ce ţi-e ursit şi nu poţi abate să se împlinească ceea ce-i scris de Allah !

Şi pe cînd şedeau ei aşa şovăind cu gîndul la ce le mai rămînea de făcut, sosi şi valiul, însoţit de străjerii lui, la locul unde se aflau cei cinci, şi se apropie de stîlp. Atunci beduinul îl întrebă :

— Unde-s tăvile cu clătite cu miere ?

La aceste cuvinte, valiul ridică ochii către stîlp şi-l zări acolo pe beduin în locul bătrînei ; şi îi întrebă pe cei cinci :

— Ce-i asta ?

Ei răspunseră :

— Soarta !

Şi adăugară :

— Bătrîna a fugit, înşelîndu-l pe beduinul acesta. Iar pe tine, o, valiule, te facem răspunzător dinaintea califului pentru fuga ei ; căci dacă ne-ai fi dat paznicii tăi ca s-o străjuiască, n-ar fi izbutit să scape. Noi nu sîntem străjeri, tot aşa cum nu sîntem nici robi de cumpărat ori de vîndut !

Atunci valiul se întoarse către beduin şi îl întrebă ce s-a petrecut ; şi acela, cu amarnice strigăte după clătitele lui, îi povesti întîmplarea şi încheie spunînd :

— Acuma să-mi daţi clătitele !

La cuvintele acestea, valiul şi paznicii izbucniră într-un hohot de rîs nestăvilit, pe cînd cei cinci

rostogoleau niște ochi roșii de sînge și de mînie, și-i spuneau valiului :

— N-avem să te slăbim pînă ce n-ai să vii la stăpînul nostru, emirul drept-credincioșilor !

Și beduinul, pricepînd și el pînă la urmă că fusese înșelat, spuse valiului :

— Eu numai pe tine te fac răspunzător de pierderea calului și a hainelor mele !

Atunci valiul fu nevoit să-i ia și să-i ducă la Bagdad, la palatul emirului drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și cincea noapte

Urmă :

Califul îi primi numaidecît, iar ei intrară la divan, unde mai înaintea lor venise și ceaușul Urgia-Uliților care își înfățișase plîngerea.

Și Harun Al-Rașid, care cercetă el însuși toate pricinile, începu să-i descoase pe toți la rînd, cel dintîi pe asinar și cel de pe urmă pe valiu. Și fiecare îi povesti pe de șart califului povestea sa.

Atunci califul, minunat peste poate de cîte auzea, le spuse tuturora :

— Pe cinstea strămoșilor mei Bani-Abbas, vă dau încredințare că vi se va da înapoi tot ce vi s-a furat ! Tu, măgărarule, îți vei căpăta măgarul

și o despăgubire ! Tu, bărbierule, îți vei căpăta bărbieria și sculele ! Tu, negustorule, punga și hainele ! Tu, evreule, giuvaierurile ! Tu, boiangiule, o prăvălie nouă ! Iar tu, șeicule de arabi, și calul, și hainele, și atîtea tăvi de clătite cu miere cît își poate dori burdihanul sufletului tău ! Însă mai întîi trebuie să fie găsită bătrîna !

Și se întoarse către valiu și către ceaușul Urgie și le spuse :

— Și ție, emire Khaled, la fel îți va fi dată înapoi mia ta de dinari ! Și ție, emire Mustafa, giuvaierurile și hainele soției tale, precum și o despăgubire. Dar voi doi trebuie s-o găsiți pe bătrînă ! Vă dau în seamă această grijă.

La cuvintele acestea, emirul Khaled își scutură hainele și ridică brațele către cer, strigînd :

— Pe Allah ! o, emire al drept-credincioșilor, iartă-mă ! Nu cutez să mă mai încarc și cu îndeplinirea unei sarcini ca asta ! După toate înșelăciunile pe care mi le-a tras bătrîna, nu pot chezăși că n-o să mai găsească iar vreun șiretlic ca să scape cu fața curată în paguba mea !

Și califul începu să rîdă și îi spuse :

— Atunci însărcinează pe altcineva cu treaba asta !

El răspunse :

— Dacă-i așa, o, emire al drept-credincioșilor, dă tu porunca s-o caute pe bătrînă insul cel mai dibaci din Bagdad, însuși căpetenia străjilor de la Dreapta-Ta, Ahmad-cel-Hoțoman ! Pînă acuma, cu toată dibăcia lui, cu toate slujbele pe care poate să le facă și lefurile cele mari pe care le capătă în fiece lună, n-a săvîrșit încă nimic !

Atunci califul strigă :

— Ya mokaddem Ahmad !

— Şi Ahmad-cel-Hoţoman înaintă numaidecît dinaintea califului şi spuse :

— La poruncile tale, o, emire al drept-credincioşilor !

Califul îi spuse :

— Ascultă, căpitane Ahmad ! este o bătrînă care a făcut *cutare* şi *cutare* lucru ! Te însărcinez s-o găseşti şi s-o aduci la mine !

Şi Ahmad-cel-Hoţoman spuse :

— Răspund de ea, o, emire al drept-credincioşilor !

Şi ieşi, urmat de cei patruzeci de arcaşi ai lui, pe cînd califul îi opri lîngă el pe cei cinci şi pe beduin.

Or, mai-marele peste arcaşii lui Ahmad-cel-Hoţoman era un bărbat hărtănit în căutări de soiul acesta, şi care se numea Ayub Spinare-de-Cămilă. Şi cum avea de obicei să-i vorbească slobod mai-marelui său Ahmad-cel-Hoţoman, se apropie de el şi îi zise :

— Căpitane Ahmad, nu este decît o bătrînă în Bagdad ; şi a o prinde are să fie anevoie, crede bărbii mele !

Şi Ahmad-cel-Hoţoman îl întrebă :

— Atunci ce ai să-mi spui în această privinţă, o, Ayub Spinare-de-Cămilă ?

El răspunse :

— Nicicînd n-o şă fim destul de mulţi ca să izbutim s-o învăluim pe bătrînă ; şi sînt de părere să-l hotărîm pe căpitanul Hassan-cel-Pehlivan să ne însoţească, dimpreună cu cei patruzeci de arcaşi ai lui ; întrucît el e mai frecat cu daraveli de soiul acesta !

Ci Ahmad-ce-Hoţoman, care nu vroia nicicum să împartă cu celălalt căpitan cinstea prinderii bătrînii, răspunse cu glas tare, aşa fel ca să fie

auzit de Hassan-cel-Pehlivan, care se ațînea pe lîngă poarta cea mare a palatului :

— Pe Allah ! o, Spinare-de-Cămilă, au de cînd avem noi trebuință de alții ca să ne facem treburile ?

Și trecu mîndru călare, cu cei patruzeci de arcași ai lui, pe dinaintea lui Hassan-cel-Pehlivan, otrăvit amarnic de răspunsul acela și de hotărîrea pe care o luase califul, alegîndu-l numai pe Ahmad-cel-Hoțoman și negîndindu-se și la el, Hassan ! Și își zise : „Pe viața capului meu ras ! au să aibă trebuință de mine !“

Ci Ahmad-cel-Hoțoman, odată ajuns pe locul ce se așternea dinaintea palatului califului, își dodeli oamenii, ca să le dea curaj, și le spuse :

— O, vitejii mei, acuma ne despărțim în patru cete, ca să scotocim cele patru mahalale ale Bagdadului. Și mîine, pe la prînz, să veniți toți la mine la cîrciuma de pe ulița Mustafa, ca să-mi dați sama ce-ați făcut ori ce-ați găsit !

Și după ce hotărîră în felul acesta locul întîlnirii, se împărțiră în patru cete, care porniră să străbată fiecare cîte o mahala, în vreme ce Ahmad-cel-Hoțoman la rîndu-i începu să adulmece vîntul.

Estimp, Dalila și fiică-sa Zeinab aflară degrabă și ele, din zvoana lumii, despre zeberelele cu care îl însărcinase califul pe Ahmad-cel-Hoțoman ca s-o găbjească pe-o bătrînă pezevenghe ale cărei pișicherlîcuri umpluseră de zarvă Bagdadul. La auzul zvonului acesta, Dalila îi spuse fiică-si :

— O, fata mea, n-am a mă teme întru nimic de nimenea, de vreme ce Hassan-cel-Pehlivan nu e cu ei ; căci Hassan e singurul om din Bagdad de care mi-e frică, pentru că numai el e în stare să mă cunoască și să te cunoască ; și, dacă vrea el, chiar și astăzi poate să vină și să ne ridice pe

amîndouă, fără ca noi să putem găsi nici cel mai mic şiretlic de scăpare. Să mulţumim, dar, Atoate-ocrotitorului care ne ocroteşte !

Fiică-sa Zeinab răspunse :

— O, mamă, ce prilej frumos ar fi, aşadar, pentru noi să-i tragem o păcăleală straşnică acestui hoţoman de Ahmad şi celor patruzeci de hăndrălăi ai lui. Ce haz ar fi, o, mamă !

Dalila răspunse :

— O, fată a pîntecului meu, astăzi mă simt cam zaifă, şi mă bizui pe tine să le joci un renghi acestor patruzeci şi unu de golani ! Treaba-i lesne de făcut, şi mă încumet pe iscusinţa ta !

Atunci Zeinab, care era o fetişcană tare zarifă, cu nişte ochi întunecoşi şi cu o faţă dulce şi luminată...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci şi şasea noapte

Urmă :

...se ridică numaidecît şi se îmbrăcă dichisit, punîndu-şi peste faţă un văl uşor de borangic, încît strălucirea ochilor să-i fie şi mai moale şi ispititoare. Atunci, gătită aşa, o sărută pe maică-sa şi-i spuse :

— O, mamă, mă juruiesc pe viaţa lăcătului meu cel neatins şi ferecat, că am să pun gajba pe cei patruzeci şi unu şi am să-mi fac rîs de ei !

Și plecă și se duse în ulița Mustafa și intră în cîrciuma ținută de Hagg-Karim din Mosul.

Începu mai întîi prin a face un salamalek tare drăgălaș crîșmarului Hagg-Karim care, vrăjit, îi întoarse salamalekul îndoit. Atunci ea îi spuse :

— Ya Hagg-Karim, iacătă cinci dinari pentru tine, dacă vrei să-mi închiriezi pînă mîine sala ta cea mare din fund, unde vreau să poftesc niște prieteni, fără ca mușterii tăi cei de toată ziua să poată intra peste noi !

El răspunse :

— Pe viața ta, o, stăpînă a mea, și pe viața ochilor tăi, mă învoiesc să-ți dau sala mea cea mare pe degeaba, numai cu datoria din parte-ți de a nu precupeți băuturile pentru oaspeții tăi.

Ea zîmbi și îi spuse :

— Cei pe care îi poftesc eu aici, ya Hagg, sînt niște ulcioare la care olarul a uitat să pună fund ! Toate băuturile din pivnița ta au să treacă prin ele ! Să nu ai nici o teamă în această privință.

Și numaidecît se întoarse acasă, luă măgarul măgărarului și calul beduinului, îi încărcă cu saltele, cu pături, cu taburete, cu fețe de masă, cu tăvi, cu farfurii și cu alte tacîmuri, și se întoarse repede la han, unde descărcă măgarul și calul de toate aceste lucruri, pe care le orîndui în sala cea mare luată cu chirie. Pe urmă așternu fețele de masă, orîndui oalele de băutură, stacanele și mîncarea pe care o cumpărase și, cînd isprăvi totul, se duse și se așeză la ușa cîrciumii.

Nu trecu multă vreme de cînd sta acolo, că și văzu răsărind zece arcași de-ai lui Ahmad-cel-Hoțoman, în frunte cu Spinare-de-Cămilă, care era tare încruntat la chip. Spinare-de-Cămilă porni

drept către prăvălie, împreună cu ceilalți nouă, și o văzu acolo pe frumoasa fetișcană, care avu grijă să dea ușor de-o parte, ca din întîmplare, vălul cel ușor de borangic ce-i acoperea fața. Și Spinare-de-Cămilă fu și uluit și vrăjit de frumusețea ei tinerească, atîta de plăcută, și o întrebă :

— Ce faci aici, o, copilă ?

Ea răspunse, aruncîndu-i din coada ochiului o privire șăgalnică :

— Nimic ! Îmi aștept norocul ! Nu cumva ești viteazul Ahmad ?

El spuse :

— Nu, pe Allah ! Da îi pot ține locul, dacă-i vorba să-i ceri vreun ajutor, căci sînt șeful arcașilor lui, sînt Ayub Spinare-de-Cămilă, robul tău, o, ochi de gazelă !

Ea îi zîmbi iar și îi spuse :

— Pe Allah ! o, căpetenie de arcași, dacă buna-cuviință și aleasa-purtare ar vroi să-și caute un adăpost de temei, pe voi patruzeci v-ar alege ca să le călăuziți ! Intrați, dar, aici, și fiți bine-veniți ! Primirea prietenească de care o să vă bucurați la mine nu este decît cinstirea datorată unor oaspeți atîta de aleși !

Și îi pofti în sala pregătită și, îmbiindu-i să se așeze în jurul tăvilor cele mari cu bunătățuri, îi îndemnă să bea niște vin amestecat cu bang adormitor, încît, de la cele dintîi stacane golite, cei zece căzură lați, ca niște elefanți beți ori ca niște bivoli cuprinși de amețeală, și se cufundară într-un somn adînc.

Atunci Zeinab îi tîrî pe rînd de picioare și îi aruncă de-a valma în fundul prăvăliei, înghesuindu-i claie peste grămadă, îi ascunse sub o pătură

mare, trase peste ei o perdea, puse totul în bună rînduială în încăpere, și ieși să se așeze iarăși la ușa circiumii.

În curînd se ivi și cea de a doua ceată, cu alți zece arcași, care și ei la fel mușcară din vraja ochilor întunecoși și a obrajilor luminoși ai frumoasei Zeinab, și la fel pățiră ca și cei de dinaintea lor ; și tot așa și cea de-a treia ceată, și cea de-a patra. Iar fetișcana, după ce îi înghesui pe toți arcașii claie peste grămadă în dosul perdelei celei mari, puse totul în bună rînduială în sală și ieși să aștepte și sosirea lui Ahmad-cel-Hoțoman.

Nu șezu multă vreme acolo, că se și ivi Ahmad-cel-Hoțoman, călare pe calul lui, și mînios, cu ochii numai fulgere și cu barba și mustățile zbîrlite ca blana unei hiene flămînde. Cum ajunse în fața ușii, descălecă de pe cal și legă animalul cu frîul de una dintre verigile de fier prinse în peretele circiumii, și strigă :

— Unde-or fi feciorii ăia de căței ? Au nu le-am poruncit să mă aștepte aici ? Hei, nu cumva i-ai văzut tu ?

Atunci Zeinab își legănă șoldurile, aruncă o ochiadă dulce la stînga, pe urmă la dreapta, zîmbi din buze și spuse :

— De cine întrebi, o, stăpîne ?

Or, Ahmad, din două priviri pe care i le aruncă fata, își și simți lăuntrurile cum îi vînzolesc pîntecul, și își auzi cum geme ceea ce avea ca moștenire. Atunci spuse zîmbăreței Zeinab, care sta moale și parcă neștiutoare de nimic :

— O, măi fetițo, cei patruzeci de arcași ai mei !

La cuvintele acestea, Zeinab deodată cuprinsă parcă de un val mare de respect, înaintă către Ahmad-cel-Hoţoman şi îi sărută mîna spunînd :

— O, căpitane Ahmad, căpetenie a Dreptei califului, cei patruzeci de arcaşi mi-au lăsat vorbă să-ţi spun că au zărit-o în fundul ulicioarei pe bătrîna Dalila pe care o cauţi şi că se duc s-o ulmească mai departe, fără a se mai opri aici ; dar te încredinţează că se întorc degrabă cu ea ; şi n-ai decît să-i aştepţi în sala cea mare a circiumii, unde chiar eu cu mîinile mele am să te slujesc !

Atunci Ahmad-cel-Hoţoman se luă după fetişcană şi intră în prăvălie, unde nu zăbovi mult pînă ce, beat de farmecele pungăşoaicei şi robit de izmenelile ei, bînd stacan după stacan, căzu ca mort, de pe urma sporului adăugat minţii lui de bangul cel adormitor turnat în băutură.

Atunci Zeinab, fără a mai zăbovi, se apucă să-l dezbrace pe Ahmad-cel-Hoţoman de toate hainele şi de tot ce avea pe el, nelăsîndu-i decît cămaşa şi izmenele cele largi ; pe urmă trecu la ceilalţi şi îi dezbrăcă şi pe ei la fel. După care, strînse toate lucrurile şi toate hainele furate, le încărcă pe calul lui Ahmad-cel-Hoţoman, pe calul beduinului şi pe măgarul măgărarului şi, căpătuită aşa cu toate acele pleanuri ale biruinţei sale, se întoarse acasă fără de nici un necaz şi înmînă totul maică-si Dalila, care o sărută plîngînd de bucurie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

Iar Ahmad-cel-Hoțoman și cei patruzeci de soți ai lui rămaseră adormiți vreme de două zile și două nopți, iar cînd, a treia dimineață, se deșteptară din somnul lor cel neobișnuit, habar n-avură dintru-ntîi cum să-și lămurească pricina pentru care se aflau grămădiți în colțul acela, și, pînă la urmă, din presupunere în presupunere, nu mai avură nici o îndoială că fuseseră trași pe sfoară. Atunci, se simțiră tare umiliți, mai ales Ahmad-cel-Hoțoman, care se arătase așa de avan față de Hassan-cel-Pehlivan și care acuma trăia rușinea cea mare de a se arăta în uliță gătit așa cum se afla. Se hotărî cu chiu cu vai să iasă din cîrciumă și, cel dintîi ins cu care dete ochii în drum se nimeri să fie tocmai tovarășul său Hassan-cel-Pehlivan care, văzîndu-l numai în cămașă și-n izmene, cu cei patruzeci de arcași ai lui după el gătiți asemenea, pricepu dintr-o ochiadă pățania pe care o pățiseră cu toții. La priveliștea aceea, Hassan-cel-Pehlivan, înveselit cum nu se mai poate, începu să cînte :

Copilele cele neștiutoare
Cred că bărbații-s toți la fel.
Habar n-au că ei sînt asemeni
Doar la turban, și nici la el !

Căci printre ei sînt unii înțelepți,
Iar alții-s niște gugumani zurlii.
Au, nu și-n cer sînt stele-aproape stinse,
Iar altele-s mărgăritare vii ?

Vulturii nu se-ating de carnea moartă,
Nici şoimii care fulgeră în zbor ;
Dar ciorile spurcate se înfruptă
Din orice stîrv găsit în calea lor.

După ce sfîrşi de cîntat, Hassan-cel-Pehlivan veni la Ahmad-cel-Hoţoman şi, prefăcîndu-se că numai atunci îl zărea, îi spuse :

— Pe Allah ! mokaddem Ahmad, dimineţile sînt cam răcoroase pe Tigru şi-i cam cu primejdie să ieşiţi aşa, numai în cămăşi şi-n izmene !

Iar Ahmad-cel-Hoţoman răspunse :

— Dar tu, ya Hassan, tu eşti chiar mai uricios şi mai rece la inima ta decît dimineaţa aceasta ! Nimenea nu scapă de ce-i este ursit, şi nouă ne-a fost ursit să fim vicleniţi de o copilandră. Nu cumva o cunoşti ?

El răspunse :

— O cunosc, şi-o cunosc şi pe maică-sa ! Şi, dacă vrei, mă pot duce să ţi le înhaţ într-o clipită !

El întrebă :

— Cum aşa ?

El răspunse :

— Nu ai decît să te înfăţişezi dinaintea califului şi, ca mărturie de nevolnicie, să-ţi scuturi salba de la gît şi să-i spui să mă însărcineze pe mine în locul tău cu prinderea lor !

Atunci Ahmad-cel-Hoţoman, după ce se îmbrăcă, plecă la divan cu Hassan-cel-Pehlivan, şi califul îl întrebă :

— Unde-i bătrîna, mokaddem Ahmad ?

El îşi scutură salba şi răspunse :

— Pe Allah ! o, emire al drept-credincioşilor, eu n-am cunoscut-o ! Mokaddemul Hassan poate îndeplini mai bine ca mine această treabă ! El o

cunoaşte, ba chiar mărturiseşte că bătrîna n-a săvîrşit toate pehlivăniile astea decît ca să ajungă de pomină şi ca să-l facă pe stăpînul nostru califul să o ia în seamă !

Atunci Al-Raşid se întoarse către Hassan şi îl întrebă :

— Aşa este, mokaddem Hassan ? O cunoşti pe bătrînă ? Şi crezi că n-a săvîrşit toate astea decît ca să dobîndească hatîrurile mele ?

El răspunse :

— Aşa este, o, emire al drept-credincioşilor !

Atunci califul strigă :

— Pe mormîntul şi pe cinstea strămoşilor mei ! dacă bătrîna dă îndărăt tuturor acestora ceea ce le-a luat, o iert !

Iar Hassan-cel-Pehlivan spuse :

— Atunci, o, emire al drept-credincioşilor, dă-mi pentru ea zălogul de slobozenie !

Şi califul îşi aruncă batista către Hassan-cel-Pehlivan, ca zălog de slobozenie pentru bătrînă.

Pe dată Hassan, după ce ridică zălogul de slobozenie, ieşi de la divan şi dete fuga drept acasă la Dalila, pe care o cunoştea de mult. Bătu la poartă şi Zeinab veni să-i deschidă. El întrebă :

— Unde-i maică-ta ?

Ea spuse :

— E sus !

El spuse :

— Du-te şi spune-i că Hassan, mokaddemul de-a Stînga, este jos şi îi aduce din partea califului batista de slobozenie, însă cu învoiala să dea îndărăt tot ce-a luat. Şi spune-i să coboare aşa cum se cuvine, altminteri am să mă anevoiesc s-o ridic cu sila !

Or Dalila, care auzise tot, strigă de sus :

— Aruncă-mi batista de slobozenie ! Și merg la calif cu toate lucrurile luate !

Atunci Pehlivanul îi aruncă batista, pe care Dalila și-o legă numaidecît la gît ; pe urmă, ajutată de fiică-sa, se apucă să încarce pe măgar și pe cei doi cai toate lucrurile șterpelite. Cînd isprăviră, Hasan îi spuse Dalilei :

— Mai lipsesc hainele lui Ahmad-cel-Hoțoman și ale celor patruzeci ai lui.

Ea răspunse :

— Pe Numele cel sfînt ! nu le-am luat eu !

El începu să rîdă și spuse :

— Dreptu-i ! Le-a luat fiică-ta Zeinab ! Bine, fie ! Alea să-ți rămînă ție.

Și, urmat de cele trei animale legate unul după altul cu o funie, o duse pe Dalila la divan, dinaintea califului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

Cînd Al-Rașid o văzu intrînd pe împieliţata de bătrînă, nu se putu opri să nu răcnească porunca de-a fi zvîrlită numaidecît pe chilimul de sînge, ca să fie isprăvită. Atunci ea strigă :

— Mă aflu sub ocrotirea ta, o, Hassan !

Iar Hassan-cel-Pehlivan se repezi și sărută mîinile califului și îi spuse :

— Iart-o, o, emire al drept-credincioşilor ! I-ai dat zălog de slobozenie ! Pe care iată-l la gîtul ei !

Califul răspunse :

— Asta aşa-i. Încît o iert, pentru preţuirea ce-ţi port !

Pe urmă se întoarse către Dalila şi îi zise :

— Vino încoace, o, bătrîno ! Care-i numele tău ?

Ea răspunse :

— Numele meu este Dalila, şi-s soţia celui ce-a fost răspunzător peste porumbeii tăi !

El spuse :

— În adevăr eşti o pehlivancă plină de şiretlicuri. Şi de-acuma-nainte ai să te numeşti Dalila-cea-Vicleană.

Pe urmă îi spuse :

— Poţi baremi să-mi spui cu ce scop ţi-ai bătut joc de oamenii aceştia aci de faţă, şi de ce ne-ai făcut atîtea necazuri, chinuindu-ne inimile ?

Atunci Dalila se aruncă la picioarele califului şi răspunse :

— Eu, o, emire al drept-credincioşilor, n-am făcut nimica din lăcomie ! Dar, cînd am auzit ce se povestea despre hoţiile de demult şi despre pehlivăniile săvîrşite odinioară la Bagdad de agiii tăi de la Dreapta şi de la Stînga, Ahmad-cel-Hoţoman şi Hassan-cel-Pehlivan, mi-a venit în gînd să fac şi eu la rîndul meu ca ei, de nu şi să-i întrec, ca să pot căpăta de la stăpînul nostru califul huzmeturile şi slujba răposatului meu soţ, părintele bietelor mele copile !

La cuvintele acestea, asinarul se ridică înverşunat şi strigă :

— Allah să judece şi să hotărască între mine şi baba aceasta ! Nu s-a mulţumit numai să-mi fure măgarul, l-a mai pus şi pe moghrabinul aci de faţă să-mi smulgă cele două măsele din fundul

gurii şi să-mi ardă tîmplele cu nişte cuie de fier înroşite în foc !

Iar beduinul se ridică şi el şi strigă :

— Allah să judece şi să hotărască între mine şi baba aceasta ! Nu s-a mulţumit numai să mă lege de stîlp în locul ei şi să-mi fure calul, mi-a mai pricinuit şi alt necaz lăuntric, împiedicîndu-mă să-mi împlinesc dorinţa de clătite umplute cu miere !

Şi boiangiul, şi bărbierul, şi tînărul neguţător, şi ceauşul, şi ovreiul, şi valiul, se ridicară fiecare la rînd, cerînd de la Allah daune pentru ponoasele ce le pricinuise bătrîna. Încît califul, mărinimos şi îndurător cum era, începu prin a da fiecăruia îndărăt lucrurile ce li se furaseră, şi îi despăgubi din belşug din chiar vistieria lui. Şi mai cu seamă măgărarului, din pricină că el pierduse şi cele două măsele şi îndurase şi acele arsuri, porunci să i se dea o mie de dinari de aur şi îl căftăni căpetenie peste breasla catîrgiilor. Şi toţi plecară de la divan firitisindu-se pentru dărnicia califului şi pentru dreptatea lui, şi îşi uitară toate necazurile.

Iar califul îi spuse Dalilei :

— Acum, o, Dalila, îmi poţi cere ce doreşti !

Ea sărută pămîntul dinaintea califului şi răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, nu doresc decît numai un lucru de la mila ta, şi anume să capăt îndărăt slujba şi huzmeturile răposatului meu soţ, cel care îngrijea de porumbeii tăi călători ! Iar eu pot să îndeplinesc slujba aceasta, căci şi pe vremea cînd trăia soţul meu tot eu, ajutată de fata mea Zeinab, dam grăunţe porumbeilor şi curăţam porumbarul şi agăţam scrisorile la gîtul lor. Şi tot eu vegheam şi asupra foişorului cel mare, care a fost ridicat din porunca ta, ca adă-

post pentru porumbei, și pe care îl străjuiau zi și noapte patruzeci de negri și patruzeci de câini, câinii aceia pe care chiar tu i-ai luat de la regele afganilor, urmașii lui Soliman, când cu biruința ta asupra acelui rege!

Și califul răspunse:

— Fie, o, Dalila! am să poruncesc să ți se scrie numaidecît firmanul de numire în slujba de căpetenie peste foișorul cel mare al porumbeilor călători și de stăpînă peste cei patruzeci de negri și peste cei patruzeci de câini ridicați de la regele afganilor, urmașii lui Soliman! Și, în felul acesta, ai să răspunzi cu capul de pierderea vreunuia dintre acei porumbei care îmi sînt mai scumpi chiar decît viața copiilor mei. Ci nu mă îndoiesc de vrednicia ta!

Atunci Dalila adăugă:

— Aș mai vrea, o, emire al drept-credincioșilor, ca și fiica mea Zeinab să locuiască împreună cu mine la foișor, ca să-mi dea ajutor la vegherea porumbeilor!

Și califul îi dete îngăduința.

Atunci Dalila, după ce sărută mîinile califului, se întoarse acasă și, ajutată de fiică-sa Zeinab, își mută toate ale casei și toate lucrurile la foișorul cel mare, și își alese ca locuință încăperile de la intrarea în foișor. Și chiar din ziua aceea îi luă în stăpînire pe cei patruzeci de negri și, îmbrăcată în straie bărbătești și cu un coif de aur pe cap, încălecă pe un cal și se duse la calif să capete porunci și să întrebe de soliile ce le avea de trimis în împărăție! Și, când se lăsă noaptea, slobozi din lanț în curtea cea mare a foișorului pe cei patruzeci de câini din neamul câinilor ciobănești ai lui Soliman, ca să steie de pază. Și, în fiecare zi, se ducea la divan, călare, purtînd pe

cap coiful de aur împodobit cu un porumbel de argint, şi însoţită de alaiul celor patruzeci de negri ai ei, îmbrăcaţi numai în mătăsuri roşii şi în atlazuri. Şi, ca să-şi împodobească locuinţa cea nouă, agăţă pe ea hainele lui Ahmad-cel-Hoţoman, ale lui Ayub Spinare-de-Cămilă şi ale tovarăşilor lor. Şi în felul acesta Dalila-cea-Vicleană şi fiică-sa Zeinab-cea-Şireată dobîndiră la Bagdad, după dibăcia şi isteţia lor, slujba atît de falnică a îngrijirii acelor porumbei şi stăpînirea peste cei patruzeci de negri şi peste cei patruzeci de ciini care păzeau la vreme de noapte foişorul cel mare! Ci Allah ştie mai bine!

— Or, acum, o, prealfericitule rege, urmă Şeherezada, a venit vremea să-ţi povestesc şi de Ali Argint-Viu, şi de necazurile lui cu Dalila şi cu fiică-sa Zeinab, şi cu fratele Dalilei, Zoraik, negustătorul de peşte prăjit, şi cu ovreiul vrăjitor Azaria! Căci isprăvile acestea sînt cu mult mai de mirare şi mai de pomină decît toate cîte ai ascultat pînă acum!

Iar regele Şahriar îşi zise în sine: „Pe Allah! n-am s-o scurtez de cap decît după ce am să ascult şi isprăvile lui Ali Argint-Viu!" Iar Şeherezada, dacă văzu zorii mijind, tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patruzeci şi noua noapte

Urmă:

Am auzit, o, prealfericitule rege, că la Bagdad, pe vremile cînd trăiau Ahmad-cel-Hoţoman şi Hassan-cel-Pehlivan, mai era acolo şi un alt pun-

gaș, atît de șiret și atît de ager încît niciodată oamenii agici n-au putut să pună mîna pe el; căci, de îndată ce credeau că l-au înșfăcat, el le și scăpa, așa cum lunecă printre degete un strop de argint-viu pe care ai vrea să-l apuci. Drept aceea, încă mai dinainte, de la Cairo, locul lui de baștină, fusese poreclit Ali Argint-Viu.

În adevăr! Înainte de-a fi venit la Bagdad, Ali Argint-Viu trăise la Cairo și nu s-a hotărît să plece la Bagdad decît în urma unor împrejurări vrednice de pomenire și care au de ce fi istorisite la începutul acestei povestiri.

Ședea într-o zi trist și fără de nici o treabă, între soții săi, în odaia de sub pămînt ce le slujea ca loc de întîlnire; iar soții săi, văzîndu-l cu inima opărită și cu pieptul uscat, se străduiau să-l înveselească, ci el rămînea crunt în colțul lui, cu chipul mohorît, cu fruntea întunecată și cu sprîncenele încrîncenate. Atunci unul dintre ei îi spuse:

— O, căpetenie a noastră, ca să-ți ușurezi pieptul nu-i nimica mai bun decît o preumblare pe ulițele și prin sukurile din Cairo!

Iar Ali Argint-Viu, ca să curme vorba, se ridică și plecă să colinde mahalalele orașului Cairo, fără ca neagra-i supărare să i se însenineze vreun pic. Și-așa, ajunse pe strada Roșie, pe cînd la trecerea lui toată lumea se da cu grabă de-o parte, din cinstire și respect față de el.

Cînd intră pe strada Roșie și tocmai da să coboare într-o cîrciumă în care avea el năravul să se îmbete, văzu lîngă ușă un vînzător de apă ce-și ținea burduful din piele de capră în spinare și își vedea de treaba lui, izbind între ele cele două tasuri de aramă în care turna apa de băut pentru cei însetați. Și își cînta strigările de vînzător pe

străzi, strigări în care apa lui era cînd miere, cînd vin, după pofta inimii ! Iar în ziua aceea își cînta strigătul însoțindu-l cu zăngănitul celor două tasuri lovite între ele :

Din strugure este căpătată
Băutura cea mai minunată !
Nu-i fericire-adevărată
Fără un prieten cu inima curată !
Plăcerea toată
Numai așa se arată !
Iar locul cel mai fălos
E al cui știe să vorbească frumos !

Cînd îl zări pe Ali Argint-Viu, vînzătorul de apă își zăngăni în cinstea lui cele două tasuri răsunătoare și cîntă :

O, trecătorule,
Ia apă,
Curată,
Dulce,
Minunată !
Apă
Proaspătă !
Ochi de cocoș,
Apa mea !
Cleștar,
Apa mea !
Ochi neatins,
Apa mea !
Bucuria gîtului !
Adamant urîtului,
Apa,
Apa,
Apa mea !

Pe urmă întrebă :

— Stăpîne, nu vrei un tas de apă ?

Argint-Viu răspunse :

— Dă-mi !

Și vînzătorul îi umplu un tas, pe care avu grijă să-l clătească mai întîi tacticos, și i-l întinse, spunînd :

— Plăcerea !

Ali însă, luînd tasul, îl privi o clipă, îl scutură și vărsă apa pe jos, spunînd :

— Dă-mi alta !

Atunci vînzătorul, supărat, îl măsură din ochi și strigă :

— Pe Alah ! și ce găsești tu în apa aceasta, mai curată decît lacrima unui ochi de cocoș, de-o arunci așa pe jos ?

El răspunse :

— Așa-mi place mie ! Mai toarnă-mi una !

Și vînzătorul umplu cu apă tasul a doua oară și i-l întinse cu sfințenie lui Ali Argint-Viu, care îi luă și iarăși îl vărsă, spunînd :

— Mai umple-mi-l o dată !

Și vînzătorul strigă :

— Ya sidi, dacă nu vrei să bei, lasă-mă să-mi văd de drum !

Și îi întinse al treilea tas cu apă. Ci, de data aceasta, Argint-Viu goli cupa dintr-o sorbitură și i-o dete vînzătorului îndărăt, punînd în ea un dinar de aur, drept bacșiș. Or, vînzătorul, departe de a se simți mulțumit cu acel chilipir, îl fulgeră cu privirile din cap pînă-n picioare pe Argint-Viu și îi spuse cu un glas uscat :

— Noroc, stăpîne, noroc ! Oamenii cei mărunți sînt una, iar domnii cei mari sînt cu totul altceva !

La vorbele acestea, Ali Argint-Viu, căruia nu-i prea trebuia mult ca să-i sară țîfna, îl înșfăcă

pe apagiu de cămașă, îi aldui un ghiont de-l zgudui cu burduf cu tot, îl propti cu spinarea în ghizdurile havuzului de pe strada Roșie și țipă la el :

— A, plod de codoașă ! îți pare că un dinar de aur e puțin pentru trei tasuri de apă ? A ! e prea puțin ? Da burduful tău, cu tot ce e în el, nu prețuiește nici trei bănuți de argint, iar apa pe care am vărsat-o și cea pe care am băut-o nu umple nici măcar o oca !

Vînzătorul răspunse :

— Așa este, stăpîne !

Argint-Viu întrebă :

— Atunci pentru ce mi-ai vorbit așa ! Ai mai dat în viața ta de vreun om mai darnic decît m-am dovedit eu față de tine ?

Vînzătorul de apă răspunse :

— Asta da, pe Allah ! Am întîlnit în viața mea un om mai darnic decît tine ! Întrucît atîta vreme cît muierile or să plodească, au să se găsească pururea pe pămînt și oameni cu inimi darnice !

Argint-Viu întrebă :

— Și-ai putea să-mi spui cine-i acel om, mai darnic decît mine, pe care l-ai întîlnit ?

Vînzătorul de apă răspunse :

— Dă-mi mai întîi drumul, și șezi colea pe marginea fîntînii ! Și-am să-ți povestesc întîmplarea mea, care-i poate de ciudată !

Atunci Ali Argint-Viu îl slobozi pe vînzătorul de apă și, după ce amîndoi șezură pe una din treptele de marmură ale havuzului, lîngă burduful pus jos, vînzătorul de apă începu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincizecea noapte

Urmă :

...vînzătorul de apă începu :

Află, o, mult darnic stăpîne al meu, că tatăl meu a fost şeicul breslei vînzătorilor de apă din Cairo, nu al aparilor care vînd apa cu sacaua pe la casele oamenilor, ci al celor care, ca mine, o vînd cu ulceaua purtînd-o pe uliţi în spinarea lor. Şi cînd părintele meu a murit mi-a lăsat moştenire cinci cămile, un catîr, prăvălia şi casa. Era mai mult decît îi trebuia unui om de teapa mea ca să trăiască fericit ! Ci, o, stăpîne al meu, săracul nu e niciodată mulţumit ; iar în ziua cînd, din vreo întîmplare, e şi el mulţumit o dată, atunci moare ! Eu, dar, m-am socotit în sufletul meu : „Am să-mi sporesc moştenirea făcînd afaceri şi neguţătorie !“ Şi îndată am plecat în căutare de chilipiruri, şi am găsit pe unii care să-mi încredinţeze mărfurile lor. Am încărcat acele mărfuri pe cămilele şi pe catîrul meu şi am plecat să le neguţătoresc în Hedjaz, la vremea hagialîcului la Mecca. Ci, o, stăpîne al meu, săracul nu se îmbogăţeşte niciodată ; că, dacă se îmbogăţeşte, moare ! Eu am făcut o neguţătorie atîta de păguboasă încît, pînă la isprăvirea hagialîcului, am pierdut tot ce aveam şi m-am văzut silit să-mi vînd cămilele şi catîrul, ca să pot face faţă nevoilor celor mai grabnice. Şi mi-am zis : „Dacă mă întorc la Cairo, creditorii au să mă înhaţe şi au să mă arunce în temniţă !“ Atunci, m-am lipit de-o caravană din Siria şi am plecat la Damasc, pe urmă la Alep, şi de-acolo la Bagdad. Odată

ajuns la Bagdad, am întrebat de starostele breslei vînzătorilor de apă și m-am dus la el. Am început, ca tot musulmanul, prin a-i rosti sura de la început a *Coranului* și i-am urat bună-pace. Atunci el m-a întrebat ce-i cu mine, iar eu i-am povestit tot ce pățisem. Și el, fără a pregeta deloc, mi-a dat o cămașă lungă, un burduf și două tasuri ca să-mi pot ține zilele. Și am ieșit pe calea lui Allah într-o bună dimineață cu burduful meu în spinare, și am pornit să umblu prin mahalalele orașului ca vînzătorii de apă din Cairo. Ci, o, stăpîne al meu, săracul rămîne sărac, de vreme ce asta-i ursita lui. În adevăr, nu mi-a trebuit mult pînă să văd ce mare osebire era între locuitorii de la Bagdad și cei de la Cairo. La Bagdad, o, stăpîne al meu, oamenilor nu le e sete; iar dacă, din întîmplare, se hotărăște vreunul să bea, apoi acela nu plătește! Că apa cică-i de la Allah! Am văzut, așadar, cît de păguboasă mi-era meseria, după răspunsurile celor dintîi inși pe care i-am îmbiat cu cîntecele mele. În adevăr, cum i-am întins unuia tasul meu, mi-a și răspuns: „Au mi-ai dat tu ceva să mănînc, de mă îmbii să beau?“ Eu atunci mi-am văzut mai departe de drum, minunîndu-mă de purtarea aceluia și de acel semn rău de început, și am întins tasul către alt trecător; ci el mi-a răspuns: „Agonisita-i la Allah! cată-ți de cale, o, aparule!“ Eu n-am vrut să mă dau biruit și am colindat mai departe sukurile, oprindu-mă dinaintea prăvăliilor cu vaduri bune, ci nimenea nu-mi făcea semn să-i dau să bea ori să se lase ispitit de îmbierile sau de clinchetul cețtilor mele de aramă. Și am rămas așa pînă la nămiezi, fără a fi cîștigat cu ce să-mi cumpăr o coajă de pîine și un castravete. Pentru că, o, stăpîne al meu, soarta săracului îl silește să-i fie

și foame uneori. Ci foamea, o, stăpîne al meu, nu-i atîta de grea ca umilința ! Că și bogatul are parte de destule umiliri, dar nu le îndură cum le îndură săracul, care nu are nimic nici de pierdut, nici de cîștigat. Așa și eu, de-o pildă, dacă m-am necăjit de purtarea ta, n-am făcut-o din pricina mea, ci din pricina apei mele, care-i un dar mi-nunat de la Allah ! Ci, o, stăpîne al meu, și pur-tarea ta față de mine se datorește tot vreunor pri-cini care te rod în lăuntru ! Așadar, văzînd eu că ședérea mea la Bagdad începe într-un chip atîta de întristător, m-am gîndit în cugetul meu : „Mai bine-ar fi fost pentru tine, o, sărace, să fi murit într-o temniță din țara ta, decît între oamenii aceștia cărora nu le place apa !“ Și, cum mă gîr-boveam sub povara gîndurilor mele, am văzut deodată iscîndu-se în suk un mare zulum și oame-nii dînd fuga într-o parte. Eu atunci, cum cere meseria mea, de a mă găsi unde-i lume multă, am dat fuga din toate puterile într-acolo, cu burdu-ful în spinare, ținîndu-mă după ceilalți. Și am văzut atunci un alai măreț, alcătuit din niște oa-meni ce mergeau în două șiruri, cu niște bețe lungi în mîini, pe cap cu niște tichiuțe împodobite cu mărgăritare, îmbrăcați în burnusuri de mătase tare frumoase, iar pe șolduri spînzurîndu-le niște spade minunate, învrîstate bogat. Iar în fruntea lor mergea un viteaz cu înfățișare cumplită, la ivirea căruia toate capetele se temeneau pînă la pămînt. Eu atunci am întrebat : „Ce-i cu acest alai ? Și cine-i viteazul acesta ? !“ Careva mi-a răs-puns : „Se vede limpede, după vorba ta de egip-tean și după neștiința ta, că nu ești din Bagdad ! Alaiul acesta este alaiul mokaddemului Ahmad-cel-Hoțoman, aga de-a Dreapta califului, care are datorința să păstreze tihna în mahalale. Și chiar

el e acela pe care îl vezi călare. Se bucură de mare cinstire și de huzmeturi de o mie de dinari pe lună, întocmai ca și soțul său Hassan-cel-Pehlivan, care-i aga de-a Stînga califului! Și toți oamenii lor primesc o sută de dinari pe lună! Tocmai au ieșit de la divan și se duc la ei acasă să prînzească!" Eu, atunci, o, stăpîne al meu, am început să-mi cînt strigătele, după regula de la Egipt, întocmai cum m-ai auzit și tu mai adineaoarea, însoțindu-mă de zăngănitul ceștilor mele cele răsunătoare. Și am strigat atît de amarnic încît mokaddemul Ahmad m-a auzit și m-a zărit și, îndemnîndu-și calul către mine, mi-a spus: „O, frate egipteanule, te-am recunoscut după cîntec! Dă-mi un tas cu apă!" Și a luat tasul pe care i l-am întins, l-a clătinat, a vărsat apa pe jos, cerîndu-mi să i-l umplu iar; și iar a vărsat apa pe jos, întocmai ca și tine, o, stăpîne al meu; ca apoi să bea dintr-o înghițitură cel de-al treilea tas pe care m-a pus să i-l umplu. Pe urmă a strigat cu glas mare: „Trăiască orașul Cairo, cu toți locuitorii lui, o, aparule, fratele meu! Pentru ce ai venit tu în orașul acesta unde vînzătorii de apă nu sînt prețuiți și răsplătiți?" Și eu i-am povestit povestea mea și i-am dat de înțeles că eram dator vîndut și că am fugit tocmai din pricina datoriilor și a prăpădului meu! Atunci el a strigat: „Fii, dar, binevenit la Bagdad!" Și mi-a dat cinci dinari de aur și, întorcîndu-se către oamenii din alaiul lui, le-a spus: „Pentru iubirea lui Allah, îl înfățișez pe omul acesta din țara mea dărniciei voastre!" Numaidecît, fiecare ins din alai mi-a cerut cîte un tas de apă și, după ce l-a golit, mi-a pus în el un dinar de aur! Încît, cînd am isprăvit, aveam mai bine de o sută de dinari de aur în cutiuța cea de aramă care atîrnă la cingătoarea

mea. Pe urmă, mokaddemul Ahmad-cel-Hoţoman mi-a zis : „Cîtă vreme ai să stai la Bagdad, aceasta are să-ţi fie plata de fiecare dată cînd ai să ne dai să bem !“ Şi-aşa, în puţine zile, cutiuţa mea de aramă s-a umplut de mai multe ori ; iar eu mi-am socotit dinarii şi am văzut că erau o mie şi încă vreo cîţiva ! Atunci am cugetat în cugetul meu : „Acuma a venit ceasul pentru tine să te întorci în ţara ta, o, aparule ! Căci, cît de bine ţi-ar fi pe pămînt străin, tot mai bine-i în ţara ta ! Şi, de altminteri, mai ai şi nişte datorii, şi se cade să te duci să le plăteşti !“ Atunci m-am îndreptat către divan, unde începuseră să mă cunoască toţi şi unde mă întîmpinau cu multă bună-voinţă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci şi una noapte

Urmă :

...şi am intrat să-mi iau bun-rămas de la binefăcătorul meu, recitîndu-i aceste versuri :

Celui străin şederea-n ţări străine
Îi e asemeni unei case mari
Pe temelia vîntului durată.
Se umflă vîntul la o vreme iar,
Şi casa se preface în ruine,
Iar el pe drum scăparea-n fugă-şi caută.
Mai bine i-ar fi fost, aş vrea să zic,
De n-ar mai fi zidit nimic, nimic !

Pe urmă i-am spus : „De altminteri, iacătă că pleacă o caravană către Cairo, şi tare aş vrea să mă lipesc de ea, ca să mă întorc între ai mei !“ El atunci mi-a dăruit un catîr şi o sută de dinari, şi mi-a zis : „Şi eu, la rîndu-mi, aş vrea să te încarc, o, şeicule, cu o sarcină de taină. Cunoşti multă lume la Cairo ?“ Eu am răspuns : „Cunosc pe toţi oamenii de fală care locuiesc la Cairo“. El mi-a spus : „Atunci, ia de colea scrisoarea aceasta şi dă-o în mîinile soţului meu de odinioară, Ali Argint-Viu din Cairo ; şi spune-i din partea mea : «Nene-tău îţi trimite salamalekurile şi urările lui de bine ! El acuma-i cu califul Harun-Al-Raşid !» Eu atunci am luat scrisoarea, am sărutat mîna mokaddemului Ahmad şi am plecat din Bagdad la Cairo, unde am ajuns acuma-s abia cinci zile. Dintru-ntîi, m-am dus la cei la care eram îndatorat şi mi-am plătit datoriile toate, cu banii ce-i cîştigasem la Bagdad din mila darnicului Ahmad-cel-Hoţoman. După care mi-am îmbrăcat cămaşa cea lungă de piele, mi-am luat burduful în spinare, şi m-am făcut iar vînzător de apă, ca mai înainte, aşa cum mă vezi, o, stăpîne al meu ! Ci degeaba l-am căutat eu prin tot Cairo pe Ali Argint-Viu, prietenul lui Ahmad-cel-Hoţoman, că n-am izbutit să dau de el ca să-i înmînez scrisoarea pe care o port şi-acuma la mine, în tivul cămăşii mele ! Şi-aceasta-i, o, stăpîne al meu, întîmplarea pe care am avut-o cu cel mai darnic dintre mușteriii mei !

Cînd vînzătorul de apă îşi sfîrşi de povestit întîmplarea, Ali Argint-Viu se ridică şi îl sărută aşa cum un frate îl sărută pe fratele său, şi îi zise :

— O, aparule, semenul meu, iartă-mi purtarea de adineaori faţă de tine ! De bună seamă, omul acela mai darnic decît mine, cum altul mai darnic

decît mine nici nu poate fi, cel pe care l-ai întîlnit la Bagdad, este mai-marele meu de odinioară! Căci chiar eu sînt Ali Argint-Viu, acela pe care îl cauți, tovarășul cel dintîi al lui Ahmad-cel-Hoțoman. Însenînează-ți, dar, sufletul, luminează-ți ochii și inima, și dă-mi scrisoarea de la mai-marele meu!

Atunci, vînzătorul de apă îi dete scrisoarea, pe care Ali o deschise și în care citi cele ce urmează:

„Salamalekul mokaddemului Ahmad, către cel mai de faimă și cel dintîi dintre flăcăii lui, Ali Argint-Viu!

Îți scriu, o, podoabă a podoabelor, pe o foaie ce are să zboare la tine pe aripa vînturilor.

De-aș fi eu o pasăre, aș zbura de dor în brațele tale! Dar cum să mai zboare o pasăre cu aripile tăiate?

Află, dar, o, tu, cel mai frumos, că acum sînt căpetenie peste cei patruzeci de voinici ai lui Ayub Spinare-de-Cămilă, tuspatruzeci viteji încercați, ca și noi, făptași de multe isprăvi strălucite. Și am fost căftănit de califul Harun Al-Rașid, stăpînul nostru, agă de-a Dreapta sa, însărcinat cu paza cetății și a mahalelor, cu leafă de o mie de dinari pe lună, bașca ce mai pică de la cei care vor să capete oblăduirea noastră.

Dacă, dar, o, tu, cel mai drag, vrei să-ți așterni pe un medean cît mai larg zborul minții și să-ți deschizi poarta voliciilor și a bogățiilor, nu ai decît să vii să-l cauți pe bătrînul tău la Bagdad. Ai să săvîrșești pe-aici cîteva isprăvi de seamă și îți făgăduiesc să capăt pentru tine hatîrurile califului, un cin vrednic de tine și de prietenia noastră, și o slujbă tot atît de făloasă ca și a mea.

Vino, dar, copilul meu, vino la mine și bucură-mi inima cu tovărășia ta mult dorită!

Și pacea lui Allah și binecuvîntarea lui fie cu tine, ya Ali !".

După ce Ali Argint-Viu citi scrisoarea aceasta de la Ahmad-cel-Hoțoman, mai-marele său, se cutremură de bucurie și de tulburare, și, vînturîndu-și bastonul cel lung într-o mînă și scrisoarea în cealaltă mînă, trase un danț turbat pe treptele havuzului, zborșindu-se la babele și la cerșetorii dimprejur. Pe urmă, sărută de nenumărate ori scrisoarea, ducînd-o apoi la frunte ; și își deschise brîul de piele și îl goli în mîinile apagiului de toți galbenii, drept mulțumire pentru vestea cea bună și pentru osteneală. Și plecă fără de zăbavă în odaia de sub pămînt, la haidamacii lui, ca să le vestească plecarea-i grabnică la Bagdad.

Cînd se văzu în mijlocul lor, le spuse :

— Copiii mei, vă las să vedeți unul de altul !

Atunci ciracul lui cel mai apropiat strigă :

— Ce spui, stăpîne ? Au vrei să ne lași ?

El răspunse :

— Norocul meu mă așteaptă la Bagdad, în mîinile părintelui meu, Ahmad-cel-Hoțoman !

El spuse :

— Clipa-i tare grea acuma pentru noi ! Zahereaua noastră-i goală ! Și, fără tine, ce-avem să ne facem ?

El răspunse :

— Chiar mai înainte de-a ajunge la Bagdad, de-ndată ce voi intra în Damasc, am să izbutesc eu să dobîndesc ceva, ca să vă trimit să răzbiți nevoile. Fiți dar fără teamă, copiii mei !

Pe urmă se dezbrăcă de hainele cu care era îmbrăcat, se spălă după sfînta datină și puse pe el o cămașă lungă, strînsă peste mijloc, o rantie

mare de călătorie cu mînecî largi, înfipte la chimir două hangere și un jungher, își împodobi capul cu un fes strașnic și luă în mînă o lancie năpraznică, lungă de patruzeci și doi de coți, făcută din reteveie de bambus ce se puteau strînge unul în altul după vrere. Pe urmă, sări în spinarea calului și se duse.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

Nici nu ieși bine din Cairo, că și dete ochii cu o caravană, de care se apropie și la care se alipi, aflînd că se îndrepta către Damasc și Bagdad. Caravana aceea era caravana starostelui negustătorilor din Damasc, om putred de bogat, care se întorcea de la Mecca și se ducea în țara lui. Or, Ali, care era tînăr, frumos și fără pic de barbă pe obraz, plăcu pînă peste poate și starostelui negustătorilor, și cămilarilor, și catîrgiilor, și știu, ferindu-se de feluritele lor încercări la vreme de noapte, să și-i îndatoreze cu multe, ocrotindu-i împotriva hoților de beduini și a leilor din pustie ; așa încît, cînd ajunseră la Damasc, toți își arătară recunoștința, cinstindu-l fiecare cu cîte cinci dinari ; iar starostele negustătorilor îi dete o mie de dinari. Și Ali, care nu-și uitase de soții

lui din Cairo, nu pregetă să le trimită toți banii, nepăstrînd pentru sine decît atîta cît îi era de trebuință ca să-și urmeze drumul și să ajungă într-un sfîrșit la Bagdad !

Și iată așa își lăsă țara de baștină Ali Argint-Viu, ca să se ducă la Bagdad, să-și caute norocul în mîinile lui Ahmad-cel-Hoțoman, părintele său, căpetenia de zamparagii de odinioară.

De cum ajunse în oraș, începu să caute casa prietenului său și întrebă mai mulți inși, care ori nu știură, ori nu voiră să i-o arate. Și, în felul acesta, ajunse într-o piață, numită Al-Nafz, unde văzu niște țînci ce se jucau între ei, sub căpitănia unuia, mai mic decît toți, și pe care ei îl strigau Mahmud stîrpitura. Și plodul acela era chiar Mahmud-Stîrpitură, copilul surorii isteței Zeinab, cea măritată. Și Ali Argint-Viu gîndi în sine : „Ya Ali, știrile despre oameni se capătă de la copiii lor !“ Și numaidecît, ca să-i momească pe țînci, se duse la prăvălia unui negustător de zaharicale și cumpără o bucată mare de halva cu susan și cu zahăr ; pe urmă se apropie de țîncii care se zbenguiau și strigă :

— Care vrea halva caldă încă ?

Ci Mahmud-Stîrpitură nu-i lăsă pe copii să se apropie de Ali ; veni numai el dinaintea lui și îi zise :

— Dă-mi halvaua !

Atunci Ali îi dete calupul de halva și, totodată, îi strecură în mînă un bănuț de argint. Dar, cînd văzu argintul, Stîrpitură gîndind că i-l dedese spre a-l ispiti și a-l strica, țipă :

— Cară-te de-aici ! Eu nu mă vînd. Eu nu mă țin de ticăloșii ! întreabă-i și pe ceilalți, și-ai să vezi !

Argint-Viu, care nici cu gîndul nu gîndea atunci la ticăloşii ori la alte asemenea, îi spuse puşlamalei aceleia micuţe.

— Copile dragă, ceea ce ţi-am dat este preţul pentru o întrebare pe care vreau să ţi-o pun : şi te plătesc aşa, pentru că oamenii de treabă plătesc totdeauna serviciile pe care le cer de la alţi oameni de treabă. Poţi tu să-mi spui unde-i casa mokaddemului Ahmad-cel-Hoţoman ?

Stîrpitură răspunse :

— Dacă-i numai atîta, ceea ce îmi ceri este lucru lesne ! Am să merg înaintea ta şi, cînd am să ajung la casa lui Ahmad-cel-Hoţoman, am să apuc o piatră cu degetele de la picioarele mele desculţe şi am s-o arunc înspre poartă. În felul acesta, nimeni n-are să vadă că eu ţi-am arătat unde şade. Iar tu ai să afli aşa care-i casa lui Ahmad-cel-Hoţoman !

Şi, în adevăr, o luă la fugă înaintea lui Argint-Viu şi, după un timp, apucă o piatră, cu degetele de la picior, şi o aruncă pe furiş înspre poarta unei case ! Şi Argint-Viu, minunîndu-se de grija, de deşteptăciunea, de iscusinţa, de neîncrederea şi de dibăcia pezevenghiului, strigă :

— Inşallah, ya Mahmud, în ziua cînd şi eu am să fiu numit căpitan de străji ori vătaf de agii, pe tine am să te aleg cel dintîi între voinicii mei !

Pe urmă, Ali bătu la poarta lui Ahmad-cel-Hoţoman.

Cînd Ahmad-cel-Hoţoman auzi bătăile în poartă, sări în picioare, tulburat cum nu se mai poate, şi răcni către Spinare-de-Cămilă, ajutorul său :

— O, Spinare-de-Cămilă, dă fuga de-i deschide celui mai frumos dintre feciorii oamenilor ! Cel care bate la poartă nu-i altul decît ciracul meu

din Cairo de odinioară, Ali Argint-Viu ! Îl cunosc după cum bate !

Și Spinare-de-Cămilă nu se mai îndoi o clipă că acela care se afla la poartă n-ar fi chiar Ali Argint-Viu, și dete fuga să-i deschidă și să-l aducă la Ahmad-cel-Hoțoman. Și cei doi prieteni de odinioară se îmbrățișară cu drag ; și Ahmad-cel-Hoțoman, după cele dintîi dovezi de bucurie și după salamalekurile de cuviință, îl duse dinaintea celor patruzeci de străjeri ai lui, care îi urară bun-venit ca unui frate al lor. După care, Ahmad-cel-Hoțoman îl îmbrăcă într-o rantie strălucită și-i spuse :

— Atunci cînd califul m-a numit agă de-a Dreapta lui și mi-a dat hainele pentru oamenii mei, am pus de-o parte pentru tine rantia aceasta, gîndind că într-o zi ori alta am să mă întîlnesc iară cu tine !

Pe urmă îl pofti să stea jos între ei, la locul de cinste ; și porunci să se dea un ospăț îmbelșugat, ca să sărbătorească venirea lui Ali ; și toți începură să mănînce, să bea și să se veselească, cît ținu noaptea aceea !

A doua zi de dimineață, cum tocmai era vremea ca Ahmad să se ducă la divan în fruntea celor patruzeci ai lui, îi spuse prietenului său Ali :

— Ya Ali, trebuie să fii cu mare grijă la începutul șederii tale în Bagdad. Ferește-te, dar, să nu care cumva să ieși în oraș, ca să nu tragi asupra-ți luarea-aminte a locuitorilor de aici, care-s tare sîcîitori ! Nu cumva să crezi că Bagdadu-i Cairo ! Bagdadul este cetatea de scaun a califului, și iscoadele mișună pe-aici cum mișună în Egipt muștele, iar pușlamalele și ticăloșii foiesc ca pe acolo gîștele și broaștele !

Și Ali Argint-Viu răspunse :

— O, părinte al meu, oare am venit la Bagdad ca să mă închid ca o fecioară între pereții unei case ?

Ahmad însă îl îndemnă să aibă răbdare, și plecă la divan în fruntea arcașilor lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

Și Ali Argint-Viu avu răbdare să stea închis vreme de trei zile în casa prietenului său. Într-a patra zi însă își simți inima zburlită și pieptul apăsat, și îl întrebă pe Ahmad dacă nu cumva a venit ceasul pentru el să înceapă isprăvile care să-l facă vestit și care să-l facă să merite bunăvoința califului ! Ahmad răspunse :

— Tot lucrul la vremea lui, fiule. Lasă-mi mie toată sarcina de a mă îngriji de tine și de a-i vorbi califului despre tine, mai înainte chiar ca tu să săvîrșești vreo ispravă.

Dar, de cum plecă Ahmad-cel-Hoțoman, Argint-Viu nu-și mai putu afla locul și își zise : „Mă duc numai așa, să răsuflu oleacă de aer și să-mi răcoresc pieptul !“ Și ieși din casă și porni să străbată ulițele Bagdadului, trecînd dintr-un loc în altul și oprindu-se din cînd în cînd pe la vreo prăvălie cu dulciuri ori pe la vreo prăvălie cu

de-alc gurii, ca să mănînce vreo bucățică ori să înfulece vreo plăcintă de foi. Și iacătă că zări un alai de patruzeci de negri îmbrăcați în mătase roșie, pe cap cu niște tichii înalte de pîslă albă și înarmați cu niște cuțitoaie de oțel. Mergeau doi cîte doi, rînduiți frumos, iar în urma lor, călare pe un catîr înfoțăzat falnic, purtînd pe cap un coif de aur împodobit cu un porumbel de argint și îmbrăcată cu o cămașă de zale de oțel, venea în toată slava și strălucirea ei căpitănceasa porumbeilor, Dalila-cea-Vicleană !

Tocmai ieșea de la divan și se întorcea la han. Dar, cînd trecu pe dinaintea lui Ali Argint-Viu, pe care nu-l cunoștea și care nici el n-o cunoștea, bătrîna fu izbită de frumusețea, de tinerețea, de mijlocelul cel subțire, de boiul zarif, de înfățișarea plăcută și mai cu seamă de asemănarea lui la privire cu Ahmad-cel-Hoțoman, neprietenul ei. Și pe dată îi șopti o vorbă unuia dintre negri, care se și duse să iscodească în taină pe la negustătorii din suk despre numele și despre rosturile frumosului flăcău ; ci nimeni nu știu să-i spună nimic. Încît, atunci cînd ajunse în foișorul ei de la han, Dalila o chemă pe fiică-sa, Zeinab și îi ceru să-i aducă tipsia cu nisipurile de prorocit ; pe urmă adăugă :

— Fata mea, am văzut în suk un tinerel atît de frumos încît pînă și frumusețea și l-ar alege de prieten ! Ci, o, fata mea, privirea lui seamănă tare ciudat cu privirea vrăjmașului nostru Ahmad-cel-Hoțoman ! Și tare mă tem că străinul acesta, pe care nimeni din suk nu-l cunoaște, să nu fi venit la Bagdad ca să ne facă vreun pocinog ! Drept care vreau să cercetez în privința lui tipsia mea de ghicit !

La cuvintele acestea, scutură nisipul, după datina cabalistică, bombănind niște vorbe talismanice și citind de la coadă către cap niște rînduri ebraice ; pe urmă făcu pe o zăloagă de farmece niște socoteli cu numere și cu litere algebrice și alchimistice și, întorcîndu-se către fiică-sa, îi spuse :

— O, fata mea, tinerelul cel frumos se cheamă Ali Argint-Viu din Cairo ! Este prietenul vrăjmașului nostru Alimad-cel-Hoțoman, care nu l-a adus la Bagdad decît ca să ne facă vreo pehlivănie și să se răzbune așa de ponosul pe care i l-ai adus cînd l-ai îmbătat și ai luat hainele lui și ale celor patruzeci ai lui ! De altmintrelea, șade chiar în casa lui Alimad-cel-Hoțoman !

Ci fiică-sa Zeinab îi răspunse :

— O mamă, și mai cam ce-o fi la urma-urmei ? Au nu vezi că prea te-ai speriat de tinerelul acela ?

Ea răspunse :

— Tipsia de nisip mi-a mai arătat, pe deasupra, că norocul tinerelului este mai presus, și încă cu mult, ca norocul meu și al tău !

Ea spuse :

— O să vedem noi, o, mamă !

Și se și îmbrăcă în rochia cea mai frumoasă, după ce își înmuie privirile cu bețișorul ei de kohl și își împreună sprîncenele cu unsoarea ei neagră și înmiresmată, și plecă să încerce a da de tînărul nostru.

Și începu să străbată agale sukurile din Bagdad, legănîndu-și șoldurile și rotindu-și ochii sub fașmac, și aruncînd priviri zdrobitoare de inimi, cu zîmbete către unii, cu făgăduieli tainice către alții, cu fandoseli, cu marghiolcli, cu fițe, cu întrebări din ochi, cu chemări din sprîncene, cu ucideri din gene, cu sunări din brățări, cu zvoană din zingălăi și cu jar din toate lăuntrurile-i, pînă

ce îl întîlni, dinaintea tejghelei unui negustor de chenafa, chiar pe Ali Argint-Viu, pe care îl cunoscu numaidecît după frumusețea lui. Atunci se apropie de el și, ca din greșeală, îl izbi cu umărul de-l clătină din loc și, parcă necăjită că-l lovise, îi spuse :

— Trăiască orbii, o, bine-văzătorule !

La cuvintele acestea, Ali Argint-Viu se mulțumi să zîmbească, întinzîndu-se la frumoasa fetișcană ale cărei priviri îl și străpungeau dintr-o parte în cealaltă, și răspunse :

— Oh, ce frumoasă ești, o, fetițo ! A cui ești ?

Ea, de sub iașmac, își închise pe jumătate ochii cei minunați și răspunse :

— A oricărei făpturi frumoase care să semene cu tine !

Argint-Viu întrebă :

— Ești măritată ori ești fată ?

Ea răspunse :

— Măritată, spre norocul tău !

El spuse :

— Atunci, mergem la tine ori la mine ?

Ea răspunse :

— Aș vrea mai degrabă la mine ! Află că sînt măritată cu un negustor ; și sînt fata unui negustor. Și astăzi, pentru întîia oară, am putut să ies în sfîrșit din casă, dat fiind că soțul meu are să lipsească o săptămînă. Or eu, de îndată ce a plecat soțul, am vrut să mă veselesc și i-am spus slujnicei mele să-mi gătească niște bucate gustoase. Dar, întrucît bucatele cele mai gustoase nu pot fi dulci decît în tovărășia prietenilor, am ieșit din casă să caut pe vreunul frumos și bine crescut, cum ești tu, ca să-l poftesc la masa mea și să-și petreacă noaptea cu mine ! Și te-am văzut, și dra-

gostea ta mi-a pătruns în inimă. Vei binevoi oare să-mi bucuri sufletul, să-mi alini inima și să primești a mînca o îmbucătură la mine ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Cu într-a patru sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

El răspunse :

— Cînd ești poftit, nu poți să nu primești !

Atunci fata o luă înaintea lui, iar el se ținu după ea, din uliță în uliță, mergînd în urmă-i la oarecare depărtare.

Or, pe cînd pășea în felul acesta pe urmele ei, Ali gîndea : „Ya Ali, ce nesocotință săvîrșești, străin nou venit aici cum ești ! Cine știe de nu te dai pradă mîniei soțului, care ar putea să cadă asupra ta deodată în vreme ce dormi, și, ca să se răzbune pe tine, să-ți reteze ce ai mai scump ! Și, de altfel, un înțelept a spus : «Acela care se dedă dezmățului într-o țară străină în care se află ca oaspete, va fi pedepsit de Găzduitorul-cel-Mare !» Mai cuminte ar fi, așadar, pentru tine, să-ți ceri iertare cuviincios de la ea, spunîndu-i cîteva cuvinte drăguțe". Se prilejui, deci, de o clipă cînd se aflau într-un loc mai îngust, se apropie de fată și îi spuse :

— O, tinerico, na, ia dinarul acesta, și să lăsăm pe altă dată întîlnirea noastră !

Ea răspunse :

— Pe Numele-cel-mai-de-seamă ! trebuie numaidecît să-mi fii oaspete astăzi, căci niciodată nu m-am simțit atît de dornică de zbeg și de bucurii ca acuma !

Atunci el o urmă și ajunse cu ea în fața unei case mari, la o ușă încuiată cu un zăvor vîrtos de lemn. Și tînăra se prefăcu a căuta în rochia ei cheia ca să descuie, pe urmă strigă, descumpănită :

— Ia uite că mi-am pierdut cheia ! Acuma cum să fac să descui poarta ?

Pe urmă se prefăcu a-și lua seama și îi spuse :

— Deschide-o tu !

El spuse :

— Cum aș putea să deschid un zăvor, fără cui și fără lacăt ? Nu pot să mă hotărăsc nici să-l descui cu de-a sila !

Drept orice răspuns, ea îi aruncă pe sub iașmac două ochiade care îi descuiară lui Ali toate zăvoarele cele mai ascunse ; pe urmă adăugă :

— Nu trebuie decît să-l atingi, și are să se și descuie !

Și Argint-Viu puse mîna pe zăvorul de lemn, iar Zeinab bolborosi asupra lui numele mamei lui Moise ! Și pe dată zăvorul se trase la o parte și ușa se deschise. Intrară amîndoi, și fata îl duse într-o sală plină cu arme scumpe și coperită cu chilimuri alese, unde îl pofti să ia loc. Și, fără a mai zăbovi, așternu masa și, așezîndu-se lîngă el, începu să mănînce cu el și să-i dea ea însăși îmbucăturile în gură, pe urmă să bea cu el și să se veselască, ci fără a-i îngădui s-o atingă ori să-i fure vreun sărut ori vreo ciupitură măcar sau vreo muș-cătură cît de cît ; căci, de fiecare dată cînd Ali se apleca dînd s-o sărute, ea își punea repede mîna

între obrazul ei și buzele tînărului, și sărutarea flăcăului nu-i atingea în felul acesta decît mîna. Și, la ghesurile lui, Zeinab răspundea :

— Plăcerea nu-i deplină decît noaptea !

Masa se încheie în felul acesta ; și se ridicară să se spele pe mîini, și ieșiră la puțul din curte ; și Zeinab vru să tragă cu mîinile ei funia și roata, și să scoată ciutura din fundul fîntînii ; ci deodată dete un țipăt și se aplecă peste ghizduri, bătîndu-se în piept și frîngîndu-și brațele, pradă unei deznădejdi amarnice ; și Argint-Viu o întrebă :

— Ce-ai pățit, o, tu, ochi al meu ?

Ea răspunse :

— Inelul meu de rubin, care-mi era prea larg pe deget, mi-a alunecat și a căzut în adîncul fîntînii. Soțul meu mi l-a cumpărat ieri, pe cinci sute de dinari ! Iar eu, văzînd că e prea larg, l-am înțepenit cu niște ceară ! Da degeaba, că uite că mi-a căzut aici !

Pe urmă adăugă :

— Am să mă dezbrac numaidecît și am să mă bag în fîntînă, care nu-i adîncă, să-mi caut inelul ! Întoarce-te, dar, cu fața la perete, ca să pot să mă dezbrac !

Ci Argint-Viu răspunse :

— Ce ocară ar fi pentru mine, o, stăpînă a mea, dacă aș îndura să cobori tu în fîntînă, cu mine de față ! Mă bag eu să-ți caut inelul !

Și se și dezbrăcă, apucă cu mîinile amîndouă funia din fișii de palmier de pe vîrtej și se lăsă cu ciutura în adîncul fîntînii. Cînd ajunse în apă, dete drumul funiei și se cufundă să caute inelul ; iar apa îi ajungea pînă la umeri, rece și neagră

în beznă. Și, în clipa aceea, Zeinab-cea-Isteață trase iute ciutura în sus și-i strigă lui Argint-Viu :

— Acum poți să-l chemi în ajutor pe prietenul tău Ahmad-cel-Hoțoman !

Și plecă din casa aceea fără a mai zăbovi, ducînd cu ea și hainele lui Argint-Viu. Pe urmă, fără să mai închidă poarta după ea, se întoarse la maică-sa.

Or, casa în care Zeinab îl ademenise pe Argint-Viu era casa unui emir divanit, care se afla plecat din oraș pentru niște treburi. Încît, atunci cînd se întoarse acasă și cînd văzu ușa deschisă, fu încredințat că în casa lui intrase vreun hoț, așa că își strigă vizitiul și începu să cerceteze peste tot ; ci, văzînd că nimica nu lipsea și că nu era nici urmă de vreun hoț, se liniști cu totul. Pe urmă, vrînd să-și facă spălările cele după sfînta datină, îi spuse rîndașului :

— Ia ulciorul și du-te de-l umple cu apă proaspătă din fîntînă !

Și sluga se duse la fîntînă și coborî ciutura și, cînd socoti că s-a umplut, dete s-o tragă în sus ; ci băga de seamă că e cumplit de grea. Atunci se uită în fîntînă și văzu, stînd pe ciutură, un fel de umbră neagră, care gîndi să fie vreun efrit ! Atunci dete drumul funiei și, înfricoșat, o luă la fugă țipînd :

— Ya sidi, în fîntîna noastră este un efrit ! Stă în ciutură !

Atunci emirul îl întrebă :

— Și cum e ?

El spuse :

— Este năprasnic și negru ! Și groaznic ca un porc !

Și emirul îi spuse :

— Fugi degrabă și caută patru dascăli cititori de *Coran*, ca să vină și să citească din *Coran* asupra acestui efrit și să-l descînte.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

Și grăjdarul dete fuga să-i aducă pe dascălii cititori din *Coran*, care se așezară împrejurul fîntînii și începură să rostească surele cele alungătoare de demoni, în vreme ce grăjdarul și stăpînul său trăgeau de funie și scoteau ciutura din puț. Și toți, peste măsură de înfricoșați, îl văzură pe efritul cu pricina, care nu era altul decît Ali Argint-Viu, cum sări în picioare afară din ciutură, strigînd :

— Allahu akbar !

Și cei patru dascăli își ziseră :

— Ăsta-i un efrit dintre cei drept-credincioși, de vreme ce rostește Numele !

Emirul însă pricepu numaidecît că era un om ca toți oamenii, și îi spuse :

— Nu cumva ești vreun hoț ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! da sînt un biet păcătos ! Adormisem pe țărmul Tigrului, și am visat ceva ; cînd m-am trezit și am băgat de seamă că am pătit ocara, am intrat în apă să mă spăl ; da o volbură

m-a dus la fund și un vîrtej de valuri m-a împins prin pînza de apă de sub pămînt pînă în fîntîna aceasta, unde mă aștepta norocul și izbăvirea prin mijlocirea ta!

Emirul nu se îndoi nici o clipită de adevărul spuselor lui Ali și zise:

— Totul se împlinește după cum a fost scris!

Și îi dete o mantie veche de-a lui să se acopere, și îl lăsă să plece, căinîndu-l pentru șederea în apa rece din fîntînă.

Cînd Argint-Viu ajunse acasă la Ahmad-cel Hoțoman, unde era mare îngrijorare din pricina lui, și povesti ce pățise, tare își mai rîseră de el, mai cu seamă Ayub Spinare-de-Cămilă, care îi spuse:

— Pe Allah! cum de-ai putut să fii căpitan de hoți la Cairo și să te lași înșelat și jefuit la Bagdad de-o fetișcană?

Iar Hassan-cel-Pehlivan, care tocmai se afla în ospeție la soțul lui, îl întrebă pe Argint-Viu:

— O, biet egipteanule, cunoști baremi numele fetișcanei care te-a amăgit, și știi cine-i ea și a cui fată este?

El răspunse:

— Da, pe Allah! este fata unui negustor și soția unui negustor! Da cum o cheamă nu mi-a spus!

La cuvintele acestea, Hassan-cel-Pehlivan izbucni într-un hohot de rîs năpraznic și zise:

— Păi să-ți spun eu! Aceea pe care o socoți femeie măritată este fată mare, pun mîna-n foc! Și numele ei este Zeinab! Și nu e fata nici unui negustor, ci-i fata Dalilei-cea-Vicleană, căpităneasa porumbeilor noștri călători! Ea și cu maică-sa ar putea să învîrtească tot Bagdadul pe degetul lor cel mic, ya Ali! Și tot ea-i și cea care și-a

făcut rîs de mai-marele tău și l-a lăsat fără țoale, și pe el și pe cei patruzeci pe care-i vezi colea !

Și cum Ali Argint-Viu cugeta adînc, Hassan-cel-Pehlivan îl întrebă :

— Ce gîndești acuma să faci ?

El răspunse :

— Să mă însor cu ea ! Căci, cu toate cîte-au fost, mi-i amarnic de dragă !

Atunci Hassan îi spuse :

— Apoi dacă-i așa, copile dragă, am să-ți spun eu ce să faci, căci, fără de mine, poți de la bun început să dai uitării un gînd atîta de năstrușnic, să-ți faci jurămîntul de lepădare și să-ți molcomești sufletul în privința fetișcanei celei dulci !

Argint-Viu strigă :

— Ya Hassan, ajută-mă și sfătuiește-mă !

El îl spuse :

— Cu toată inima ! ci numai cu învoiala ca de acuma înainte să nu mai bei decît din palma mea și să nu mai umbli decît sub flamura mea ! Iar eu, dacă-i așa, îți făgăduiesc biruința în ceea ce gîndești și împlinirea dorurilor tale !

El răspunse :

— Ya Hassan, sînt copilul și ucenicul tău !

Atunci Pehlivanul îi spuse :

— Începe dar de te dezbracă !

Și Argint-Viu aruncă de pe el mantia cea veche și rămase gol-goluț !

Atunci Hassan-cel-Pehlivan luă un vas plin cu smoală și o pană de găină, și înnegri tot trupul lui Argint-Viu și toată fața, așa de bine încît îl făcu să semene întocmai cu un negru ; pe urmă, ca să desăvîrșească asemănarea, îi zugrăvi cu un roșu aprins buzele și marginile pleoapelor, îl lăsă să se usuce oleacă, îi ascunse sub un ștergar prea-

cinstita moștenire de la tătîne-său, pe urmă îi zise :

— Iacătă-te preschimbat într-un harap ya Ali ! Și tot așa ai să te faci acuma bucătar. Află că bucătarul Dalilei, cel care gătește bucatele pentru Dalila, pentru Zeinab, pentru cei patruzeci de negri și pentru cei patruzeci de cîini din neamul cîinilor ciobănești ai lui Soliman, este, ca și tine, un negru ! Ai să te duci să cauți a-l întîlni și ai să vorbești cu el în graiul negrilor și, după salamalekuri, ai să-i spui : „Multă vreme-i, o, frate negru, de cînd n-am mai băut laolaltă acea minunată buză, băutura noastră, și n-am mai mîncat chebab de miel ! Hai să ne cinstim acuma !“ El are să-ți răspundă că îndatoririle și grijile bucătăriei nu-i îngăduie, și are să te poftească la bucătăria lui ! Tu atunci, acolo, ai să încerci să-l îmbeți și să-l iscodești ce fel de bucate, și cîte, bucătărește el pentru Dalila și fiică-sa, și ce dă de mîncare celor patruzeci de negri și celor patruzeci de cîini, și în ce loc se află cheile de la bucătărie și de la haznaua cu zaherea, și despre tot ! Și el are să-ți spună tot ! Întrucît un om beat nu mai tăinuiește nimic din cele despre care n-ar pomeni nimic atunci cînd nu este beat. De cum ai să scoți de la el toate aceste amănunte, ai să-l adormi cu niște bang, ai să te îmbraci cu hainele lui, ai să înfigi cuțitoaiele lui la chimirul tău, ai să iei coșul lui de cumpărături, ai să te duci la suk să cumperi carne și legume, ai să te întorci la bucătărie, ai să te duci apoi pe la prăvălii să iei cele ce-ți mai trebuie, unt, ulei, orez și alte asemenea lucruri, ai să gătești mîncărurile după învățătura căpătată, ai să le pui frumos în farfurii, ai să amesteci în ele bangul, și ai să te duci să le dai Dalilei, fiică-si, celor patruzeci de negri și celor patru-

zeci de câini, pe care în felul acesta ai să-i adormi. Atunci, ai să-i despoi pe toți de haine și de tot ce au pe ei, și ai să aduci totul la mine. Ci dacă, ya Ali, rîvnești să ajungi a o dobîndi pe Zeinab de soție, mai trebuie, pe deasupra, să pui mîna și pe cei patruzeci de porumbei călători ai califului, să-i închizi într-o colivie și să-i aduci la mine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii ivindu-se și făcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

Auzind acestea, Ali Argint-Viu, drept orice alt răspuns, își duse mîna la frunte și, fără a rosti o vorbă, plecă să-l caute pe bucătarul cel negru. Dete de el în suk și, după salamalekurile de bun-întîlnire, îl pofti să bea buză. Bucătarul însă îi răspunse că nu are vreme și îl pofti pe Ali să-l însoțească la foișor. Acolo, Argint-Viu făcu întocmai cum îl învățase Hassan-cel-Pehlivan și, de îndată ce își îmbătă gazda, îl iscodi despre mîncărurile zilnice. Bucătarul răspunse :

— O, frate negru, în fiecare zi, ca masă de prînz trebuie să gătesc pentru Sett Dalila și Sett Zeinab cinci feluri osebite și de culori osebite ; și tot atîtea feluri ca masă de seară. Ci astăzi mi-au poruncit să mai gătesc două tăvi pe deasupra. Încît uite colea felurile pe care trebuie să le gătesc de prînz :

linte, mazăre, o tocană de berbec cu sos și niște sorbet de trandafir ; iar tăvile cele două cerute pe deasupra, acelea-s una cu niște orez cu miere și cu șofran, iar alta cu boabe de granată cu migdale descojite, cu zahăr și cu frișcă și mirodenii !

Ali îl întrebă :

— Și cum le servești masa de obicei stăpînelor tale ?

El răspunse :

— Le aștern masa osebit fiecăreia.

El întrebă :

— Da celor patruzeci de negri ?

El răspunse :

— Le dau bob fiert și legume fierte cu unt și cu ceapă, și, ca băutură, o cană cu buză ! E de-ajuns pentru ei !

El întrebă :

— Da cîinilor ?

El răspunse :

— Cîinilor le dau trei uncii de carne fiecăruia și oasele care rămîn de la masa stăpînelor mele !

După ce află toate astea, Argint-Viu amestecă repede niște bang în băutura bucătarului care, cum o sorbi, cum se și prăbuși pe jos ca un bivol negru. Atunci Argint-Viu înșfăcă cheile care erau agățate într-un cui, și cunoscu cheia de la bucătărie după foițele de ceapă și după fulgii lipiți pe ea, iar cheia de la cămară o cunoscu după uleiul și după untul cu care era unsă. Și plecă să ia ori să cumpere toate cîte îi erau de trebuință ca să gătească și, călăuzit de pisica bucătarului, care pînă și ea fu amăgită de asemănarea lui Ali cu stăpînul ei, se vîntură prin tot hanul, de parcă acolo ar fi locuit de cînd era copil, găti bucatele, așternu mesele și le dete să mănînce, Dalilei, fi-

ică-si Zeinab, negrilor și cîinilor, după ce le puse în mîncare bangul, fără ca să fi băgat de seamă carevă schimbarea bucătarului ori a bucatelor. Și-așa!

Cînd Argint-Viu văzu că toată lumea din foișor adormise, ca urmare a înghițirii bangului, o dezbrăcă mai întîi pe bătrînă și o găsi peste măsură de urîtă și în totului-tot îngrețoșătoare. Îi luă, așadar, hainele de fală și coiful, și trecu în odaia frumoasei Zeinab, pe care o îndrăgise și pentru care săvîrșea acel furtișag. O lăsă goală-goluță și o găsi minunată, și vrednică de rîvnit, și îngrijită, și curată, și plăcut mirositoare; ci, fiind el băiat foarte la locul lui, nu vroi să se bucure de ea fără buna ei voie, și se mulțumi numai să-i cerceteze pielea, ca să-i poată cîntări mai bine prețul viitor, și ca tărie, și ca dulceață, și ca fierbințeală, și ca simțire; și anume spre a cerceta mai bine această însușire din urmă, o gîdili la tălpi și văzu, după năpraznica zvîcnitură de picior cu care fata îl plezni, că era peste măsură de simțitoare. Atunci, încredințat în felul acesta despre firea ei, îi luă hainele și se duse să-i despoaie și pe harapi; pe urmă, se sui pe terasă, intră în porumbar și înhăță toți porumbeii pe care îi puse într-o colivie și, liniștit, fără a mai închide ușile, se întoarse acasă la Ahmad-cel-Hoțoman, unde îl aștepta Hassan-cel-Pehlivan, căruia îi dete toată prada, precum și porumbeii. Iar Hassan-cel-Pehlivan, minunat de iscusința lui, îl firitisi și îi făgădui sprijin ca s-o dobîndească pe Zeinab de soție.

Estimp, Dalia-cea-Vicleană se trezi cea dintîi din somnul în care o cufundase bangul. Îi trebui o bună bucată de vreme pînă ce să-și vină de-a

binelea în simțiri : ei, cînd pricepu că fusese adormită, sări în picioare, se îmbrăcă cu hainele-i obișnuite de femeie bătrînă și dete fuga întîi și-ntîi la porumbărie, pe care o găsi goală-goluță de toți porumbeii. Coborî atunci în curtea hanului și își văzu ciinii cum mai dormeau încă, întinși ca morți în cuștile lor. Îi căută apoi pe negri, și-i găsi cufundați în somn, și tot așa și pe bucătar. Atunci, alergă, minioasă cum nu se mai poate, în odaia fiică-si Zeinab, și o găsi și pe fată adormită, goală toată, cu o bucată de hîrtie agățată la git cu un firicel. Despături hîrtia și citi slovele acestea : „Eu, Ali Argint-Viu din Cairo, și nimeni altul decît eu, sînt îndrăznețul, neînfricatul, iscusitul și dibaciul făptaș al acestei isprăvi !“ Văzînd cele scrise, Dalila gîndi : „Cine știe dacă afurisitul ăsta nu i-o fi spart lăcățelul !“ Și se aplecă degrabă asupra fiică-si, o cercetă și văzu că lăcățelul era neatins. Faptul o mai alină oleacă și o hotărî s-o trezească pe Zeinab, dîndu-i să răsufle un leac împotriva bangului. Pe urmă, îi povesti fetei tot ce se petrecuse și adăugă :

— O, fata mea, se cade totuși să-i fii recunoscătoare acestui Argint-Viu că nu ți-a spart lăcățelul, cînd i-ar fi fost atîta de lesne ! În loc să-ți ceară teze porumbița, s-a mulțumit să ia porumbeii califului. Ce să ne facem acuma ?

Ci pe dată și găsi un mijloc de a căpăta îndărat porumbeii, și-i spuse fiică-si :

— Așteaptă-mă aici ! N-am să lipsesc mult.

Și ieși din foișor, și se îndreptă către casa lui Ahmad-cel-Hoțoman, și bătu la poartă.

Numaidecît, Hasan-cel-Pehlivan, care era acolo, strigă :

— Asta-i Dalila-cea-Vicleană ! O cunosc după cum bate. Dă fuga de-i deschide, ya Ali !

Și Ali, însoțit de Spinare-de-Cămilă, se duse să-i deschidă Dalilei, care intră, cu chipul zîmbitor, și-i salută pe toți cei de față.

Or, Hassan-cel-Pehlivan, Ahmad-cel-Hoțoman și toți ceilalți se aflau tocmai în clipa aceea tolăniți pe jos în jurul mesei și prînzeau, mîncînd porumbei fripți, cu castraveți și ridichi de lună. Încît, atunci cînd Dalila intră, Pehlivanul și Hoțomanul se ridicară în cinstea ei și îi spuseră :

— O, mătușă plină de har, maică a noastră, ia șezi de mănîncă dimpreună cu noi din porumbeii aceștia ! Ți-am păstrat neatinsă partea ta de ospăț!

La vorbele acestea, Dalila simți lumea înnegurîndu-se dinaintea ochilor ei și strigă :

— Au vouă nu vi-i pic de rușine să furați și să frigeți porumbeii pe care califul îi prețuiește mai mult chiar decît pe copiii lui ?

Ei răspunseră :

— Păi cine-a furat porumbeii califului, o, maică a noastră ?

Ea spuse :

— Egipteanul ăsta, Ali Argint-Viu !

Ali răspunse :

— O, mamă a frumoasei Zeinab, atunci cînd am fript porumbeii aceștia, habar n-am avut că sînt hulubi călători. Oricum ar fi, iacătă-l pe cel ce ți se cuvine !

Și îi întinse unul dintre porumbeii fripți.

Atunci Dalila luă o bucățică din aripa porumbelului, o duse la gură, gustă oleacă și strigă :

— Pe Allah, porumbeii mei încă-s vii ! Căci nu-i asta carnea lor ! I-am hrănit cu boabe amestecate cu mosc și i-aș cunoaște numai după mireasma și gustul cărnii lor !

La vorbele acestea ale Dalilei, toți cei de față începură să rîdă, și Hassan-cel-Pehlivan îi zise :

— O, maică a noastră, porumbeii tăi se află în bună pază la mine ! Și mă învoiesc să ți-i dau îndărăt, dar numai cu o înțelegere !

Ea zise :

— Vorbește, ya Hassan ! Primesc de mai înainte orice vei cere ; și iacătă-mi capul dat în mîinile tale !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă :

Hassan zise :

— Ei bine, dacă vrei să capeți îndărăt porumbeii, nu ai decît să împlinești dorința lui Ali Argint-Viu din Cairo, fruntea flăcăilor noștri !

Ea întrebă :

— Și care-i este dorința ?

El zise :

— Dorința lui este de a se însura cu fiică-ta Zeinab !

Ea răspunse :

— Asta-i o cinste și pentru mine și pentru ea ! Pe capul și pe ochii mei ! Ci nu o pot sili pe fiică-mea să se mărite fără de voia ei. Dă-mi, așadar, mai întîi porumbeii îndărăt ! Căci nu cu furtișa-

guri se cuvine a o dobîndi pe fata mea, ci cu drăgălășeniile cele plăcute !

Atunci Hassan îi spuse lui Ali :

— Dă-i îndărăt porumbeii !

Argint-Viu îi dete Dalilei colivia. Dalila îi spuse :

— Acum, copile dragă, dacă dorești cu adevărat să te unești în bună dațină cu fata mea, nu cu mine trebuie să vorbești, ci cu moșu-său, fratele meu Zoraik, negustătorul de pește prăjit. Întrucît el este ocrotitorul legiuit al fetei mele ; și nici eu, nici ea, nu putem nimic fără îngăduiala lui ! Da îți făgăduiesc că am să-i vorbesc despre tine fetei mele și că am să stăruiesc pentru tine pe lîngă Zoraik, fratele meu !

Și plecă rîzînd, să-i povestească fiicăi-si Zeinab cele ce se petrecuseră, și cam cum o cerea Ali Argint-Viu de soție. Și Zeinab răspunse :

— O, maică a mea, din parte-mi n-am nimic împotriva acestei căsătorii ; Ali este frumos și drăguț și, pe deasupra, s-a purtat tare cuviincios față de mine, nesfărîmînd ceea ce putea să sfarme pe cînd dormeam !

Dalila însă răspunse :

— O, fata mea, mi se pare că pînă o izbuti să te dobîndească de la moșu-tău Zoraik, Ali are să-și cam piardă mîinile și picioarele, de nu cumva și zilele, în amarnica încercare.

Și-atîta cu ele !

Estimp, Ali Argint-Viu îl întrebă pe Hassan-cel-Pehlivan :

— Da ia spune-mi, cine-i acest Zoraik și unde se află prăvălia lui, ca să mă duc numaidecît la el s-o cer de soție pe fata soră-si !

Pehlivanul răspunse :

— Fiule, de-acuma poți să-ți faci mărturisirea de lepădare în privința frumoasei Zeinab, dacă socoți s-o capeți de la pehlivanul acela afurisit care se cheamă Zoraik! Află, dar, ya Ali, că bătrînul Zoraik, negustător acuma de pește prăjit, a fost odinioară căpitan de hoți, vestit în tot Irakul pentru isprăvile lui, mai de pomină decît ale mele, ale tale și ale fratelui nostru Ahmad-cel-Hoțoman! E un pungaș atîta de viclean și de dibaci, că e în stare, fără a se mișca din loc, să găurească un munte, să șparlească toate stelele de pe cer și să fure kohlul care împodobește ochiul lunii. Nici unul dintre noi nu se poate asemui cu el în vicleni, în răutăți și în tot felul de șiretlicuri. Dreptu-i că acuma s-a potolit și că, lăsîndu-se de meseria-i de hoț și de căpitan de hoți de odinioară, a deschis prăvălie și s-a făcut negustător de pește prăjit. Da asta nu l-a silit nicidecum să nu-și mai păstreze cîte ceva din istețiile-i de altă dată. Încît, ya Ali, ca să pricepi cîte ceva despre iscusința acestui hoțoman, n-am să-ți povestesc decît cea mai proaspătă înșelăciune pe care a ticluit-o și de care se slujește ca să aducă mușterii la prăvălia lui și să-și desfacă peștele. La mijlocul ușii de intrare de la prăvălia lui, a atîrnat, de capătul unei sfori de mătase, o pungă cu o mie de dinari, averea lui toată, și a pus pristavul să dea de știre în tot sukul: „O, voi toți, lotri din Irak, hoțomani din Bagdad, tîlhari din pustie, furi din Egipt, ascultați și aflați! Și voi toți, ginni și efriți din văzduhuri și de sub pămînturi, ascultați și aflați! Orișicine-orișicare o putea să șterpelească punga atîrnată în prăvălia lui Zoraik, negustătorul de pește prăjit, a aceluia să fie pe bun drept!“ Or, lesne poți pricepe dacă după atare

strigare mușteriii nu s-au grăbit să dea fuga și să încerce să ciordească punga, cumpărînd pește ; dar nici cel mai dibaci dintre ei n-a izbutit ; căci vicleanul de Zoraik a meșterșugit o mahinărie întreagă, legată printr-o frînghie de punga aceea agățată. Or, punga, oricît de ușor ai atinge-o, pune în mișcare mahina întocmită dintr-un șir vuitor de clopoței și de zurgălăi, care fac atîta zarvă încît Zoraik, dacă se află cumva prin fundul prăvăliei ori dacă e ținut cu vorba de vreun mușteriu, aude zarva și are vreme să-și scape punga de la șterpeleală. Pentru aceasta, nu are decît să se plece și să ia o bucățoaie de plumb dintr-un morman de asemenea bucățoale, pe care și l-a grămădit la picioare, și s-o zvîrle din toate puterile după hoț, sfărîmîndu-i fie o mînă, fie un picior, ori zdrobindu-i chiar căpățîna. Încît, ya Ali, te sfătuiesc să te lași de gîndul tău ; altminteri, ai să fii ca acei inși care se iau după cîte o înmormîntare și se jelesc fără ca baremi să știe numele celui mort. Nu poți să te lupți cu un hoțoman ca ăsta. Eu, în locul tău, aș uita-o și pe Zeinab și însurătoarea cu ea ; căci uitarea este începutul fericirii ; și cine a uitat un lucru, de-aci înainte poate să trăiască fără el !

După ce Ali Argint-Viu ascultă vorbele acestea ale chibzuitului Hassan-cel-Pehlivan, strigă :

— Nu, pe Allah ! nu m-aș putea hotărî s-o uit vreodată pe fata aceea cu ochi întunecoși, atîta de simțitoare și de focoasă ! Ar fi o ocară pentru un om ca mine ! Se cuvine, dar, să mă duc să încerc a șterpeli punga și, în felul acesta, să-l silesc pe lotrul cel bătrîn să îngăduie însurătoarea mea, dîndu-mi fata în schimbul pungii !

Şi pe dată plecă să-şi cumpere nişte haine de fată şi se îmbrăcă în ele, după ce-şi alungi ochii cu kohl şi îşi văpsi degetele cu hennea. După care, îşi trase sfios iaşmacul de mătase peste faţă şi începu să păşească, de încercare, legănîndu-se ca femeile, şi izbuti de minune. Dar nu se mulţumi cu atîta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci şi opta noapte

Urmă :

...Dar nu se mulţumi cu atîta ! Trimise să i se aducă o oaie, o înjunghie, îi strînse sîngele într-un vas, îi scoase burta, i-o umplu cu sîngele strîns şi şi-o aşeză pe pîntece, sub haine, aşa fel încît să-l facă să semene cu o femeie însărcinată. După care, tăie gîtul la două găini, le scoase pipotele, pe care le umplu cu lapte călduţ, şi îşi puse cîte una pe fiecare sîn, aşa fel ca să pară cît mai trupeş în părţile acelea şi să se asemuie cu o femeie pe cale de a naşte. Şi-apoi, ca nimica să nu lase de dorit, îşi aşternu peste poponău cîteva rînduri de ştergare înmuiate în scrobeală care, odată uscate, îi făcură un dos înfricoşător şi, totodată, vîrtos ! Preschimbat aşa, Argint-Viu ieşi în drum şi se îndreptă încetişor către prăvălia lui Zoraik, neguţătorul de peşte prăjit, în vreme ce, la vederea lui, oamenii strigau :

— Ya Allah, ce fund mare !

Pe drum, Argint-Viu, pînă la urmă începînd să se simtă stingherit din pricina ştergarelor scrobite ce-l zgîriau, strigă după un măgărar care tocmai trecea cu măgarul pe acolo şi se cocoţă pe măgar cu mare grijă, ca nu cumva să plesnească băşica umplută cu sînge ori pipotele cele pline cu lapte, şi aşa ajunse în faţa prăvăliei cu peşte prăjit unde în adevăr văzu punga spînzurată la uşă şi pe Zoraik frigîndu-şi peştele, pe care îl privea cu un ochi, pe cînd cu ochiul celălalt veghea forfota de du-te-vino a muşteriilor şi a trecătorilor. Atunci Argint-Viu îi spuse măgărarului :

— Ya hammar, am simţit în nas mirosul de peşte prăjit şi, femeie însărcinată cum sînt, rîvnesc să mă înfrupt şi eu cu o bucăţică ! Dă fuga şi adu-mi una să gust numaidecît, că de nu, am să lepăd iacă aci în drum, fără de nici o îndoială !

Atunci măgărarul îşi opri măgarul dinaintea prăvăliei şi îi zise lui Zoraik :

— Dă-mi degrabă un peşte prăjit pentru femeia aceasta însărcinată, căci copilul, din pricina mirosmei de peşte prăjit, stă să se zbată amarnic şi-i în primejdie să iasă lepădat !

Lotrul cel bătrîn răspunse :

— Aşteaptă oleacă. Peştele încă nu-i prăjit ! Şi-apoi, dacă nu poţi s-aştepţi, poţi să-mi arăţi cam cît de lat ţi-e fundul !

Măgărarul spuse :

— Dă-mi unul din cei de pe tejghea !

El răspunse :

— Aceia nu-s de vînzare !

Pe urmă, fără a mai lua seama la măgărarul care o ajuta pe prepusa femeie însărcinată să se dea

jos de pe măgar și o aducea să se rezeme, plină de griji și de spaime, de usciorul prăvăliei, Zoraik, cu zîmbetul meseriei pe buze, își învîrtea mai departe peștii în tigaie, cîntîndu-și strigătele-i de negustător :

Bucate pentru cei cu gusturi rare,
O, carne a păsărilor din mări și izvoare !
Aur și argint ce se capătă
Pe-un bănuț de aramă, fără camătă !
O, pești care vă zvîrcoliți
În uleiul în care vă prăjiți !
O, bucate pentru cei cu gusturi rare !

Or, în vreme ce Zoraik își cînta în felul acesta strigătele, femeia cea însărcinată scoase deodată un țipăt greu, pe cînd un val de sînge năboia de sub fustele ei și curgea în prăvălie, și gemu cu mare cazmă :

— Ai ! Ai ! Ui ! Ui ! Rod al sufletului meu ! Ai ! mi se rupe pîntecul ! Uf ! vintrele mele ! Of ! copilul meu !

Văzînd acestea, măgărarul urlă către Zoraik :

— Na, barbă afurisită ! Ți-am spus ! N-ai vrut și-i potolești jindul, și-acuma a lepădat ! Ai să răspunzi dinaintea lui Allah și a soțului ei !

Atunci Zoraik, cam speriat de întîmplare și temîndu-se să nu se murdărească de sîngele ce curgea din femeie, se trase mai către fundul prăvăliei, pierzînd din vedere o clipită punga spînzurată la intrare. Atunci, Argint-Viu dete să se slujească de acel scurt prilej și să înhațe punga ; ci nici nu întinse bine mîna către ea, că și răsună o zarvă cumplită de clopoței, de zurgălăi și de fierării, din toate colțurile prăvăliei, vestindu-l pe Zoraik, care sări și, zărind mîna întinsă a lui Ar-

gint-Viu, pricepu dintr-o aruncătură de ochi tertipul cu care vroia să-l înşele, apucă o bucăţoaie de plumb şi i-o zvîrli drept în pîntece, răcnindu-i :

— A, păsăruică de spînzurătoare ! na, ţine de colea !

Şi plăcinta de plumb fu aruncată atît de năprazmic, încît Ali se duse de-a berbeleacul pînă în uliţă, zvîrcolindu-se în ştergarele lui scrobite, în sîngele şi în laptele din pipotele pleznite, şi gata să-şi dea duhul din pricina loviturii. Ci izbuti cu chiu cu vai să se scoale şi să se tîrască pînă la casa lui Ahmad-cel-Hoţoman, unde îşi povesti încercarea cea fără de rod, în vreme ce trecătorii se strîngeau în faţa prăvăliei lui Zoraik şi îi strigau :

— Tu eşti oare negustor în suk ori mai degrabă un bătăiaş de meserie ? Dacă eşti negustor, vezi-ţi fără gîlceavă de meseria ta, dă jos punga aceea blestemată şi cruţă lumea de vicleniile şi de răutăţile tale !

El răspunse, zborşindu-se :

— În Numele lui Allah ! Bismillah ! Pe capul şi pe ochii mei !

Estimp, Ali Argint-Viu, ajuns acasă şi venindu-şi în sine după amarnica lovitură pe care o îndurase, nu vroi în ruptul capului să se lase de gîndul lui. Se duse de se spălă şi se curăţi, se îmbrăcă în haine de rîndaş, luă o farfurie goală într-o mînă şi cinci bani de aramă în mîna cealaltă, şi plecă la prăvălia lui Zoraik să cumpere peşte.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Îi întinse, așadar, lui Zoraik cei cinci bănuți de aramă și îi spuse :

— Pune-mi niște pește în farfurie !

Și Zoraik răspunse :

— Pe capul meu, o, stăpîne !

Și vru să-i dea rîndașului din peștele ce se afla așezat în tava de pe tejghea ; rîndașul însă nu vroi să ia din acela, spunînd :

— Vreau să fie cald !

Și Zoraik răspunse :

— Păi, să-l prăjesc ! Așteaptă oleacă să ațiț focul !

Și se duse în odăița din spate a prăvăliei.

Numaidecît, Argint-Viu se și folosi de clipa aceea și duse mîna către pungă ; ci deodată întreaga prăvălie vui de zarva asurzitoare a clopoțeilor, a tinichelelor și a lănțușurilor ; și Zoraik, sărind dintr-o parte în cealaltă a prăvăliei, înșfăcă o bucățoaie de plumb și o aruncă din toate puterile lui în capul prefăcutului rîndaș, strigîndu-i :

— A, neisprăvitule, socoteai că nu te-am mirosit dintru început, după cum țineai farfuria și banii ?

Argint-Viu însă, care se învățase minte de la întîia încercare, se feri de lovitură, lăsîndu-și capul repede în jos, și o zbughi din prăvălie, pe cînd bucățoaia cea grea de plumb se opri drept într-o tavă cu castroane pline de lapte covăsit, pe care o purta pe cap o roabă de-a cadiului ! Și tot laptele covăsit fu împroșcat drept în ochii și în

barba cadiului, și îi spoi caftanul și turbanul. Iar trecătorii, strînși împrejurul prăvăliei, începură să țipe la Zoraik :

— De data asta, o, Zoraik, cadiul are să te pună să-i plătești daune din punga ta pentru toți bănișorii, o, bătăușu-bătăușilor !

Estimp, Argint-Viu, ajungînd acasă la Ahmad-cel-Hoțoman, povesti și această cea de a doua încercare zadarnică, dar nu-și pierdu curajul, căci dragostea pentru Zeinab îi da tărie. Se îmbrăcă în haine de vrăjitor de șerpi și de pehlevan, și se întoarse la prăvălia lui Zoraik. Se așeză jos pe pămînt, scoase din sac trei șerpi cu gușile umflate și cu limbile ascuțite ca sulița, și începu să le fluiere din trișcă, oprindu-se din loc în loc, ca din întîmplare, spre a săvîrși fel de fel de panglicării și de scamatorii ; și, dintr-o dată, cu o lunecare iute, îl slobozi pe șarpele cel mai mare drept în prăvălie, peste picioarele lui Zoraik care, speriat, căci de nimica nu-i era mai tare frică decît ca de șerpi, o luă urlînd la fugă către fundul prăvăliei. Și Argint-Viu sări îndată la pungă și dete s-o smulgă. Își făcuse însă socoteala fără Zoraik care, cu toată spaima lui, îl pîndea cu un ochi, și care izbuti mai întîi să-i alduiască șarpelui cu un dărab de plumb o lovitură atît de bine ochită încît îi zdrobi capul, pe urmă, cu mîna cealaltă, zvîrli din toate puterile altă plăcintă de plumb în capul lui Argint-Viu, care se feri, lăsîndu-se în jos, și o zbughi, pe cînd plumbul cel înfricoșător nimerea drept într-o biată babă, pe care-o făcu terci. Atunci, toată lumea îmbulzită împrejur începu să țipe la el :

— Ya Zoraik, așa ceva nu-i de îngăduit, pe Allah ! Numaidecît să dezlegi de-acolo afurisita

aceea de pungă, ori ți-o luăm noi cu de-a sila! Ai pricinuit destule necazuri cu blestemăția ta!

Și Zoraik răspunse :

— Pe capul meu!

Și se hotărî, măcar că fără pic de plăcere, să dezlege punga de-acolo și s-o ducă în casă, unde o ascunse, zicîndu-și „Licheaua asta de Ali Argint-Viu, căpătînos cum e, cine știe de nu izbutește să se furișeze noaptea în prăvălie și să-mi șterpelească punga!"

Or, Zoraik era însurat cu o arăpoaică, roabă cîndva a lui Giafar Al-Barmaki și, mai pe urmă, din bunătatea lui Giafar, slobozită. Și Zoraik avea și un copil cu această arăpoaică, un băiețel care în curînd urma să-și sărbătorească tăierea-împrejur. Încît, atunci cînd Zoraik îi dete neveste-si punga, aceasta îi spuse :

— Iacătă o mărinimie care nu-ți prea stă în fire, o, taică, Zoraik! Tăierea-împrejur a lui Abdallah are să fie sărbătorită, care va să zică, măreț!

El răspunse :

— Păi ce, tu socoți că ți-am adus punga ca s-o golești cu cheltuiala pentru tăierea-împrejur? Ba deloc, pe Allah! Dă fuga și-o ascunde jos, în vreo tainiță din bucătărie! Și întoarce-te degrabă să te culci!

Și arăpoaica dete fuga jos să sape o ascunzătoare în bucătărie, îngropă acolo punga și se întoarse să se culce la picioarele lui Zoraik. Iar pe Zoraik îl fură somnul, din pricina căldurii arăpoaicei, și visă un vis în care parcă se făcea că vedea o pasăre mare cum săpa cu ciocul o gaură în bucătărie, cum dezgropa punga, cum o lua în gheare și cum zbura cu ea în văzduh! Și sări din somn strigînd :

— O, mamă a lui Abdallah, punga a fost furată ! Dă fuga în bucătărie de vezi !

Şi arăpoaica, ruptă din somn, coborî fuga în bucătărie cu o lumînare şi văzu în adevăr nu o pasăre, ci un om care, cu punga în mînă, o tulea pe uşa deschisă şi se mistuia în uliţă ! Era Argint-Viu, care se furişase după Zoraik, îl pîndise frumos-frumuşel şi pe el şi pe nevastă-sa şi, pînă la urmă, pitit după uşa de la bucătărie, izbutise într-un sfîrşit să şterpelească punga aceea atîta de jinduită.

Cînd Zoraik se încredinţă de pierderea pungii, strigă :

— Pe Allah ! am s-o iau îndărăt chiar în seara aceasta !

Iar nevastă-sa, arăpoaica, îi zise :

— Dacă n-ai să te întorci cu ea, n-am să-ţi mai deschid uşa casei noastre şi-am să te las să dormi în drum !

Atunci Zoraik...

Cînd povestea ajunse aici, Şcherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute şaizecea noapte

Urmă :

...Atunci Zoraik ieşi în fuga mare din casă şi, apucînd-o pe nişte scurtături, ajunse înaintea lui Ali Argint-Viu la casa lui Ahmad-cel-Hoţoman, unde ştia că e tras Ali, descuie zăvorul porţii cu

niște cîrlige de tot soiul, din care avea la el un tacîm întreg, închise poarta la loc în urma lui și îl așteptă liniștit pe Ali Argint-Viu, care nu zăbovi să sosească și el și să bată, cum avea de obicei. Atunci Zoraik, prefăcîndu-și glasul ca al lui Hassan-cel-Pehlivan, întrebă :

— Cine-i acolo ?

El răspunse :

— Ali egipteanul !

El îl întrebă :

— Și-ai adus și punga tîlharului ăla de Zoraik ?

El răspunse :

— E la mine !

El spuse :

— Pînă să-ți deschid, dă-mi-o iute prin crăpătura asta, căci am făcut cu Hoțomanu un rămășag de care am să-ți spun numaidecît !

Și Argint-Viu strecură prin crăpătura porții punga, iar Zoraik se și cățără cu ea pe terasă și de-acolo trecu pe terasa unei case de-alături, de-acolo coborî pe scară și, descuind poarta, se furișă în uliță și porni iavaș-iavaș către casa lui.

Iar Ali Argint-Viu așteptă o bună bucată de vreme în uliță ; și cînd văzu că nimeni nu se hotăra să-i deschidă, bătu o dată în poartă năprazнic, de deșteptă toată casa, și Hassan-cel-Pehlivan strigă :

— Ali-i la poartă ! Fugi degrabă și-i deschide, o, Spinare-de-Cămilă !

Pe urmă, cînd Argint-Viu întră în casă, îl întrebă mucalit :

— Da punga tîlharului ?

Argint-Viu strigă :

— Nu mai șugui, o, taică al meu! Știi bine că ți-am strecurat-o pe lîngă poartă!

La vorbele acestea, Hassan-cel-Pehlivan se prăbuși pe spate de tăria cu care îl potopi rîsul, și strigă:

— Trebuie să iei totul iarăși de la cap, ya Ali! Ăla a fost Zoraik, care și-a luat îndărăt bunul!

Atunci Argint-Viu cugetă o clipă și strigă:

— Pe Allah, o, taică al meu! dacă de data aceasta n-am să-ți aduc punga aia, n-am să mă mai socotesc vrednic de numele meu!

Și, fără a mai zăbovi, o luă la fugă pe niște drumuri scurte de tot către casa lui Zoraik, unde ajunse înaintea acestuia, se strecură înlăuntru folosindu-se de terasa unei case de-alături și intră mai întîi în odaia în care dormea arăpoaica și copilul ei, băiețașul ce urma să fie tăiat-împrejur a doua zi dimineața. Se repezi numaidecît pe arăpoaică, o legă belci de mîini și de picioare pe saltea și îi astupă gura cu un căluș; pe urmă, luă copilul, îi astupă și lui gura cu un căluș, îl puse într-un coș plin cu plăcinte calde încă și care urmau să fie date oaspeților la sărbătoarea de a doua zi, și se așeză la fereastră, sprijinit în coate și așteptînd venirea lui Zoraik, care nu zăbovi mult pînă să bată la poartă.

Atunci Argint-Viu, prefăcîndu-și glasul și vorba ca arăpoaica, întrebă:

— Tu ești, ya sidi?

El răspunse:

— Da, eu sînt!

El spuse:

— Ai adus îndărăt punga?

El spuse:

— Iacăt-o!

El spuse :

— Nu o văd în beznă ! Şi nu-ţi deschid pînă ce nu număr banii ! Am să las jos pe fereastră un coş şi tu să-mi pui punga în el ! Şi pe urmă am să-ţi deschid poarta !

Şi Argint-Viu lăsă jos pe fereastră un coş în care Zoraik puse punga ; şi Ali ridică fără de zăbavă coşul. Luă punga, copilul şi coşul cu plăcinte, şi fugi pe calea pe care venise, ca să ajungă acasă la Ahmad-cel-Hoţoman şi să-i dea într-un sfîrşit în mînă lui Hassan-cel-Pehlivan falnica-i pradă întreită. Atunci Hassan-cel-Pehlivan îl firitisi din toată inima şi fu mîndru de el pînă peste poate ; şi toţi pe urmă începură să mănînce plăcintele gătite pentru ospăţ, făcînd mare haz pe seama lui Zoraik.

Estimp, Zoraik aşteptă în uliţă o bună bucată de vreme să-i deschidă nevastă-sa, arăpoaica ; arăpoaica însă nu se arăta neam, şi, pînă la urmă, pierzîndu-şi răbdarea, începu să bată în poartă tot mai îndîrjit, trezind vecinii şi stîrnind toţi ciinii din mahala. Şi nimenea nu-i deschidea. Atunci, sparse poarta şi, mînios, urcă sus la nevastă-sa şi văzu ce văzu.

Cînd auzi de la nevastă-sa, după ce o dezlegă, tot ce se petrecuse, începu să se bată amarnic peste faţă, îşi smulse barba şi alergă, în starea aceasta, să bată la uşa lui Ahmad-cel-Hoţoman. Se lumina de ziuă şi toată lumea era în picioare. Încît Spinare-de-Cămilă se duse să deschidă şi îl lăsă pe Zoraik să intre, spăşit, în sala de primire, unde fu întîmpinat cu un hohot de rîsete. Atunci, Zoraik se întoarse către Argint-Viu şi îi spuse :

— Pe Allah, ya Ali ! în ce priveşte punga, ai dobîndit-o ! Da dă-mi îndărăt copilul !

Și Hassan-cel-Pehlivan răspunse :

— Află, o, Zoraik, că fiul meu Ali Argint-Viu este gata să-ți dea îndărăt copilul, ba chiar și punga, dacă vrei să încuviințezi a-i da de soție pe fata surorii tale Dalila, pe frumoasa Zeinab, care i-i dragă !

El răspunse :

— Da de cînd i se pune sula-n coaste unui părinte ca să-i ceri fata de soție ? Să-mi dea mai întîi îndărăt copilul și punga, și pe urmă om sta de vorbă !

Atunci Hassan îi făcu semn lui Ali, care numaidecît îi dete lui Zoraik copilul și punga, și îi spuse :

— Pe cînd nunta ?

Iar Zoraik zîmbi a rîde și răspunse :

— Ușurel, ușurel ! Au tu crezi, ya Ali, că pot hotărî de Zeinab ca de-o oaie ori de-un pește prăjit ? Nu pot să ți-o dau, decît dacă îi aduci zestrea pe care o cere !

Argint-Viu răspunse :

— Sînt gata să-i aduc zestrea pe care o cere ! Care-i aceea ?

Zoraik spuse :

— Află că Zeinab s-a juruit că n-are să se lase vreodată cuiva, pînă ce acela n-are să-i aducă, drept dar de nuntă, rochia din zarafir a tinerei Kamaria, fata ovreiului Azaria, precum și cununa ei de aur, brîul de aur și papucii ei de aur.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și Argint-Viu strigă :

— De-i numai atîta, atunci, dacă n-am să aduc chiar în seara aceasta darurile cerute, n-am să mai am nici o pretenție să mă însor cu Zeinab !

La aceste cuvinte, Hassan-cel-Pehlivan îi spuse :

— Vai de păcatele tale, ya Ali ! amarnic legămînt ai făcut ! Ești un om mort ! Au tu nu știi că ovreiul Azaria este un vrăjitor șiret, viclean și plin de răutate ? Are sub poruncile lui pe toți ginnii și pe toți efriții ! Locuiește afară din oraș, într-un palat cu pereții făcuți din cărămizi de aur și de argint rînduite frumos, o cărămidă de aur, o cărămidă de argint ! Ci palatul acela, care nu se vede decît atunci cînd vrăjitorul se află în el, piere la vremea zilei, cînd stăpînul lui vine în oraș la treburile sale de cămătărie. Și în fiecare seară, cînd se întoarce acasă, ovreiul se așcază la fereastră și arată pe o tipsie de aur rochia fiică-si, strigînd : „Hei, voi toți, hoți de meserie și pungași din Irak, din Persia și din Arabia, veniți, dacă puteți, și furați rochia fiicei mele Kamaria. Și o dau pe Kamaria de soție aceluia care are să poată să-i fure rochia !“ Or, ya Ali, nici cei mai dibaci hoți, nici cei mai vicleni pungași dintre noi n-au izbutit pînă acuma să încerce isprava, decît spre paguba lor ; întrucît afurisitul de vrăjitor i-a prefăcut pe cei ce au cutezat să săvîrșească hoția fie în catîri, fie în urși, fie în măgari, fie în maimuțe. Te sfătuiesc, dar, să te lepezi de o treabă ca aceasta și să rămîi aci cu noi !

Ci Ali strigă :

— Ce ocară m-ar paște dacă m-aș înfricoșa, din pricina greutăților, și m-aș lepăda de dragostea mea față de focoasa Zeinab ! Pe Allah ! am să aduc rochia de zarafir și am s-o îmbrac cu ea pe Zeinab în noaptea nunții, și am să-i pun cununa de aur pe cap, brîul de aur împrejurul mijlocului ei gingaș, și papucii de aur în picioare !

Și plecă pe dată în căutarea prăvăliei ovreiului Azaria, vrăjitorul și cămătarul.

Cînd ajunse în sukul zarafilor, Ali întrebă unde se află prăvălia și i se arătă ovreiul care tocmai cîntărea niște aur în cîntarele lui, aur pe care îl vărsă pe urmă în niște saci și încărca sacii pe spinarea unui catîr legat la ușă. Era amarnic de urît și amarnic de grețos ! Și Ali se simți oarecum tulburat de înfățișarea lui. Ci tot așteptă pînă ce ovreiul isprăvi de rînduit sacii, de închis prăvălia și de încălecat pe catîr, și se luă după el fără a fi băgat de seamă. Ajunse, mergînd în felul acesta pe urmele lui, afară din oraș.

Ali tocmai începea să se întrebe pînă unde are să meargă așa, cînd îl văzu deodată pe ovrei cum scoate din buzunarul caftanului un sac, cum bagă mîna în el, cum ia de acolo un pumn de nisip și cum aruncă nisipul în văzduh, după ce suflase peste el. Și pe loc văzu cum se ridică dinainte-i un palat împopistrat din cărămizi de aur și de argint, cu o poartă uriașă de alabastru și cu trepte de marmură, pe care ovreiul sui cu catîrul lui, ca să se afunde în lăuntru. Ci nu peste mult se ivi la fereastră cu o tipsie de aur pe care se afla o rochie minunată de zarafir, o cunună, un brîu și papucii de aur ; și strigă :

— Hei, voi toți, hoți de meserie și pungași din Irak, din Persia și din Arabia, veniți, de puteți,

să furați toate acestea, iar fiica mea Kamaria a voastră să fie !

Dacă văzu și auzi toate acestea, Argint-Viu, care era dăruit cu multă judecată, își zise : „Cel mai înțelept lucru este tot acela de a mă duce la acest blestemat de ovrei și să-i cer rochia cu vorbă bună, spunîndu-i lămurit care-i treaba mea cu Zoraik !“ Și ridică un deget în sus și-i strigă vrăjitorului :

— Eu, Ali Argint-Viu, cel dintîi între flăcăii lui Alimad, mokaddemul califului, vreau să stau de vorbă cu tine !

Și ovreiul îi spuse :

— Poți să urci !

Și cînd Ali ajunse dinaintea lui, îl întrebă :

— Ce vrei ?

Și Ali îi povesti povestea lui și-i spuse :

— Or, acuma îmi trebuie această rochie de aur și celelalte lucruri, ca să le îmbrace Zeinab, fata Dalilei !

La cuvintele acestea, ovreiul începu să rîdă arătîndu-și dinții cei înfricoșători, luă o tipsie cu nisip de ghicit și, după ce făcu horoscopul lui Ali, spuse :

— Ascultă ! dacă ți-e dragă viața și dacă nu ții să te prăpădești fără de nici o scăpare, urmează-mi sfatul ! Lasă-te de gîndul acesta ! Căci cei care te-au împins la o treabă ca asta n-au făcut-o decît ca să te piardă, cum s-au pierdut toți cei care au încercat pînă acum același lucru ! De altminteri, de nu ți-aș fi făcut horoscopul și n-aș fi văzut în nisip că norocul tău e mai presus decît norocul meu, de bună seamă că n-aș fi pregetat să-ți zbor capul !

Ci Ali, pe care vorbele acestea de la urmă îl înflăcărară și îl ațîțară dintr-o dată, își trase iute

iataganul și, punîndu-l în pieptul ovreiului vrăjitor, strigă :

— Dacă nu vrei să-mi dai numaidecît acele lucruri și, pe deasupra, să te lepezi de ereticiile tale și să te faci musulman, rostind mărturisirea de credință, sufletul tău are să ți se ducă din trup !

Atunci ovreiul întinse mîna ca spre a rosti mărturisirea de credință și spuse :

— Să ți se usuce mîna dreaptă !

Și pe loc mîna dreaptă a lui Ali, cea în care ținea iataganul, se uscă, așa cum era întinsă, și iataganul căzu jos. Ci Ali îl înșfăcă în mîna stîngă și îl împunse către pieptul vrăjitorului ; și acesta rosti :

— O, mînă stîngă, usucă-te !

Și mîna stîngă a lui Ali se uscă și iataganul căzu jos. Atunci Ali, mînios cum nu se mai poate, ridică piciorul stîng și dete să-l repeadă în pîntecele ovreiului ; ci acesta, întinzînd mîna, grăi :

— O, picior drept, usucă-te !

Și piciorul ridicat în sus al lui Ali se uscă așa cum era întins, și Ali nu mai rămase decît într-un picior, cel stîng...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și doua noapte

Urmă :

...Ali nu mai rămase decît într-un picior, cel stîng ! Și degeaba mai vru el să se slujească de trupul lui, că nu izbuti decît să-și piardă cumpănul

şi ba să se prăbuşească, ba să se mai ridice oleacă, pînă ce se vîtrui de tot, şi vrăjitorul îi spuse :

— Te laşi de gîndul tău ?

Ci Ali răspunse :

— Îmi trebuie neapărat lucrurile fiică-ti !

Atunci ovreiul îi zise :

— A, vrei lucrurile fetei ? Bine ! Am să ţi le dau să le duci !

Şi luă o ulcea plină cu apă, îl stropi pe Ali şi strigă :

— Fă-te măgar !

Şi pe dată Ali Argint-Viu se preschimbă în măgar, cu cap de măgar, cu copitele proaspăt potcovite şi cu nişte urechi cît toate zilele. Şi începu să răgească fără contenire, ca un măgar, ridicînd nările în sus, şi coada, şi sforăind de zor. Şi ovreiul rosti asupra lui descîntecele de stăpînire, ca să-l domolească de-a binelea, şi îl sili să coboare treptele pe picioarele de dindărăt ; şi, odată ajunşi în curtea palatului, trase împrejurul lui un cerc de vrajă pe nisip ; şi numaidecît se ridică un perete întocmind o îngrăditură tare strîmtă, din care Ali nu mai avea cum să scape.

Dimineaţa, ovreiul veni la el, îl înşeuă, îi puse frîul, încălecă pe el şi-i zise la ureche :

— O să ţii locul catîrului meu !

Şi îl mînă afară din palatul fermecat, care se mistui numaidecît, şi îl cîrmi pe drumul către prăvălie, unde nu peste mult ajunseră. Deschise prăvălia, îl legă pe măgarul Ali acolo unde cu o zi mai înainte fusese legat catîrul, şi îşi văzu de tereziile, de talgerele, de aurul şi de argintul lui. Şi măgarul Ali, care îşi păstrase în pielea lui toate însuşirile de om, atît ca minte cît şi ca simţire, afară de darul vorbirii, fu silit, ca să nu moară de foame, să rontăie în dinţi voavele uscate ale por-

ției lui de nutreț ; ei, ca să se aline, își slobozea amarul în cîte-un șir de pîrțîituri zgomotoase, în nasul mușteriilor.

Estimp, un tînăr negustător, sărăcit de răsturnarea vremurilor, veni la ovreiul cămătar Azaria și-i spuse :

— Sînt părăduit, și trebuie să-mi țin măcar zilele și să scot hrana pentru soția mea. Iacătă, îți aduc brățările de aur ale soției mele, tot ce ne-a mai rămas la urmă din avutul nostru, ca să-mi dai în loc prețul lor în bani, ca să-mi pot cumpăra vreun catîr ori vreun măgar și să mă apuc să vînd apă cu sacaua !

Ovreiul răspunse :

— Și de bună seamă că ai să-l cam asuprești pe măgarul pe care ai să-l cumperi, și ai să-i faci viața cît mai amară, dacă n-o vrea să tragă ori n-o vrea să poarte poverile cele mari de apă ?

Viitorul măgărar răspunse :

— Pe Allah ! de n-o vrea să tragă ori să muncească, o să-i vîr ciomagul unde-l doare și o să-l silesc să-și facă meseria !

Iacă-așa !

Și măgarul Ali auzi aceste vorbe și, în chip de supărare, slobozi o bubuitură de spaimă.

Iar ovreiul Azaria îi răspunse mușteriului său :

— Dacă-i așa, îți dau pe brățări chiar măgarul meu, acela legat colea la ușă ! Nu-l cruța deloc, de nu vrei să capete năravul leneviei ; eu îl împovărez cît mai vîrtos, că-i puternic și tînăr.

Pe urmă, după ce tîrgul fu încheiat, vînzătorul de apă îl luă pe măgarul Ali și plecă, în vreme ce acesta gîndea în sinești : „Ya Ali, stăpînul tău e în stare să-ți împodobească spinarea cu un samar de lemn și cu niște burdufoaie grele ; și are să te

pună să baţi zece drumuri, ori şi mai multe, pe zi ! Hotărît, te-ai nenorocit fără putinţă de scăpare !“

După ce vînzătorul de apă duse măgarul la el acasă, îi spuse nevesti-si să coboare la grajd şi să-i dea porţia de nutreţ. Şi soţia, care era tinerică şi tare dulce de privit, luă tainul de boabe şi coborî la măgarul Ali, ca să i-l atîrne la gît în straiţa de grăunţe. Ci măgarul Ali, începu să se uite la ea cu coada ochiului, şi deodată porni să forăie năpraznic şi o izbi o dată cu capul de-o răsturnă în iesle, cu fustele zuvelcate, zmîngîlindu-i obrajii cu buzele-i tremurînde cu care da s-o alinte, şi scoţîndu-şi în vileag năsărîmba cea avană, lăsată lui moştenire de la strămoşii-i măgari.

Dacă văzu aşa, soţia neguţătorului de apă începu să ţipe atîta de ascuţit încît toţi vecinii deteră fuga speriaţi la grajd şi, văzînd privelişteа, se repeziră să-l tragă pe măgarul Ali de deasupra celei răsturnate. Şi iacătă că veni şi soţul la rîndu-i, şi o întrebă pe răsturnată :

— Ce-ai păţit ?

Ea îl scuipă în ochi şi-i zise :

— A, fecior din buruieni, n-ai putut găsi să cumperi în tot Bagdadul decît măgarul ăsta lacom la muieri ? Pe Allah ! ori te desparţi de mine, ori dai îndărăt măgarul !

El întrebă :

— Păi ce-a făcut măgarul ăsta ?

Ea spuse :

— M-a dat peste cap şi s-a repezit pe mine ! Şi, de n-ar fi fost vecinii, m-ar fi prăpădit !

Atunci vînzătorul de apă căşună pe măgar cu toroipanul şi, pînă la urmă, îl duse îndărăt ovreiului, căruia îi povesti isprăvile cele nesocotite pe care le săvîrşise, şi îl sili să şi-l ia şi să-i dea îndărăt brăţările.

După ce vînzătorul de apă plecă, vrăjitorul Azaria se întoarse către măgarul Ali şi-i zise :

— Iacătă că te-ai apucat şi de ticăloşii cu muierile, o, dezmăţatule ! Aşteaptă numai ! De vreme ce eşti aşa de mulţumit cu viaţa de măgar şi nu vrei să-ţi stăpîneşti nicidecum pornirile cele sfruntate, am să te dichisesc altfel ! Şi-ai să fii de batjocura tuturora, şi-a celor mici, şi-a celor mari !

Şi îşi încuie prăvălia, încălecă pe măgar şi ieşi afară din oraş.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute şaizeci şi treia noapte

Urmă :

Ca şi în ajun, scoase din pămînt şi din vînătările văzduhului palatul cel fermecat, şi băgă măgarul în îngrăditura din fundul curţii. Începu dintîi să bolmojească asupra măgarului Ali vorbele de descîntec şi îl stropi cu cîteva picături de apă care îi deteră iarăşi chipul de om de la început ; pe urmă, ţinîndu-l la oarecare depărtare, îi spuse :

— Nici acuma nu vrei, ya Ali, să-mi urmezi sfaturile şi, mai-nainte de-a te preschimba într-un alt chip, mai rău decît cel dintîi, să te lepezi de gîndul tău cel nesăbuit şi să te duci în calea ta ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! de vreme ce este scris că norocul meu este mai mare decît al tău, trebuie ori să te ucid, ori să dobîndesc rochia fiicei tale Kamaria și să te trec la credința Islamului !

Și dete să se năpustească la vrăjitorul Azaria care, dacă văzu așa, întinse mîna și îi aruncă în obraz cîțiva stropi de apă din tasul cel încrustat cu vrăji talismanice, strigîndu-i :

— Fă-te urs !

Și pe dată Ali Argint-Viu se schimbă în urs, cu un lănțoi legat de o verigă de fier ce-i trecea prin nas, și cu botniță în bot, și gata deprins să joace. Pe urmă, Azaria se aplecă la urechea lui și-i zise :

— A, smintitule ! ești întocmai ca nucile care nu se pot folosi pînă ce nu le spargi coaja și nu le cureți de ea !

Și îl priponi de un țăruș înfipt în zidul împrejmuirii și nu mai veni să-l ia decît a doua zi. Încălecă atunci pe catîrca-i din zilele de mai înainte și îl tîrî în urma lui pe ursul Ali pînă la prăvălie, după ce făcu să piară palatul cel fermecat, și îl legă alături de catîrcă, văzîndu-și apoi de aurul și de mușterii lui. Iar ursul Ali auzea și înțelegea tot, dar nu putea să vorbească !

Și tocmai atunci, iacătă că trece un om prin fața prăvăliei, vede ursul din lanț și intră degrabă să-l întrebe pe ovrei :

— O, jupîne Azaria, nu vrei să-mi vinzi mie ursul ? Soția mea-i bolnavă și i s-a dat să mănînce carne de urs și să se ungă cu untură de urs ; dar n-am găsit nicăierea !

Vrăjitorul răspunse :

— Vrei să-l spînteci numaidecît, ori vrei mai întîi să-l îngrași, ca să aibă mai multă untură ?

El răspunse :

— E destul de gras și așa cum e, pentru soția mea. Și l-aș măcelări chiar azi !

Vrăjitorul, peste poate de bucuros, răspunse :

— De vreme ce-l iei spre tămăduirea soției tale, îți dau ursul pe degeaba !

Atunci omul luă ursul, îl duse acasă și chemă un zalhanagiu ce veni cu două cuțitoaie pe care începu să le ascută unul de altul, după ce își suflecă mînecile. Dacă văzu așa, nesațul de viață spori puterile ursului Ali care, în clipa cînd cei doi îl răsturnau să-l înjunghie, se smuci deodată din mîinile lor și mai mult zbură decît alergă pînă la palatul vrăjitorului.

Cînd Azaria îl văzu pe ursul Ali întorcîndu-se, își zise : „Să mai fac o încercare cu el !" Îl stropi, ca de obicei, și îi dete iarăși înfățișare omenească, după ce, de data aceasta, o chemase și pe fiică-sa Kamaria să fie de față la schimbare. Și tînăra fată îl văzu pe Ali în înfățișarea lui omenească și i se păru atîta de frumos, încît în inima ei se simți cuprinsă de o dragoste năprasnică după el. Încît, întorcîndu-se către Ali, îl întrebă :

— Este adevărat, o, mult preafrumosule flăcău, că nu pe mine mă dorești, ci numai rochia și lucrurile mele ?

El răspunse :

— Este adevărat ! Căci le-am făgăduit preagingașei Zeinab, fata șiretei Dalila !

Vorbele acestea o cufundară pe tînăra fată într-o adîncă durere și o înnegurare, încît pe dată tatăl ei strigă :

— Îl auzi și tu pe smintit ! Nu vrea să se căiască !

Și îl stropi numaidecît pe Ali cu apă din tasul talismanic, strigîndu-i :

— Fă-te cîine !

Și Ali se văzu pe dată schimbat în cîine, cumu-s javrele acelea care bat ulițele ; și vrăjitorul îl scuipă în ochi și îl lovi cu piciorul, izgonindu-l din palat.

Cîinele Ali porni să rătăcească în afara cetății ; ci, întrucît nu găsea nimic de mîncare, se hotărî să intre în Bagdad. Aci însă fu numaidecît întîmpinat de zarva amarnică a tuturor cîinilor de prin mahalele prin care trecea ; și toate potăile, la vederea acelui străin pe care nu-l cunoșteau și care le încălca așa meleagurile peste care străjuiau, începură să-l fugărească mușcîndu-l, pînă la hotarele stăpîniei fiecăruia. Și veneticul cădea în felul acesta dintr-o stăpînire în altă stăpînire, fugărit de peste tot și mușcat amarnic ; ci izbuti într-un sfîrșit să să adăpostească într-o prăvălie deschisă, care se nimerise să se afle pe un pămînt sloboď. De altminteri stăpînul prăvăliei, un mămular de chilipiruri, văzînd acel cîine prăpădit, cu coada între picioare, fugărit vajnic de oastea celorlalți cîini, își luă ciomagul și îl apără de zavragiii care pînă la urmă se risipiră lătrînd în depărtări. Atunci cîinele Ali, ca să-și arate recunoștința față de chilipirgiu, se culcă la picioarele lui, cu ochii în lacrimi, și începu să-l lingă și să bîțîie din coadă cu înfrigurare. Și șezu lîngă el pînă seara, zicîndu-și : „Oricum, e mai bine să fii cîine decît, de pildă, maimuță, ori și mai rău !“ Și seara, cînd mămularul închise prăvălia, se lipi și se ținu de chilipirgiu pînă acasă la el.

Or, nici nu intră bine mămularul în casă, că fiică-sa își și coperi obrazul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

... și strigă :

— O, tată, ce te-a apucat de aduci așa în casă peste fata ta un bărbat străin ?

Mămularul spuse :

— Care bărbat străin ?

Ea răspunse :

— Cîinele acesta nu-i altul decît Ali Argint-Viu din Cairo, care a fost vrăjit de ovreiul Azaria, solomanarul, și anume din pricina rochiei fiicei sale Kamaria !

La vorbele acestea, chilipirgiul se întoarse către cîine și îl întrebă :

— Adevăratu-i ?

Și cîinele făcu din cap un semn care vroia să zică :

— Da !

Și tînăra fată urmă :

— Eu sînt gata, dacă vrea să primească a se însura cu mine, să-i dau îndărăt înfățișarea omenească dintîi !

Și mămularul strigă :

— Pe Allah, o, fata mea ! dă-i îndărăt înfățișarea aceea, și de bună seamă că are să se însoare cu tine !

Pe urmă, se întoarse către cîine și-l întrebă :

— Tu ai priceput ? Primești să te însori cu ea ?

El mișcă din coadă și făcu un semn din cap, care vroia să zică :

— Da !

Atunci fata luă o ulcea talismanică plină cu apă și începu să rostească vorbele de vrajă, cînd de-

odată se auzi un țipăt cumplit și tînăra roabă a tinerei fete intră în odaie, spunîndu-i stăpînei sale:

— Unde ți-e făgăduiala, o, stăpînă a mea, și unde-i învoiala pe care am făcut-o între noi? Mi te-ai juruit, atunci cînd te-am învățat tainele vrăjitoriei, că niciodată n-ai să săvîrșești vreo fermecătorie fără să mă întrebi și pe mine! Or, și eu aș fi vrut să mă însor cu tînărul Ali Argint-Viu, cîinele de-acuma; și n-am să îngădui să-l preschimbi în om decît dacă are să fie al nostru al amîndorura delaolaltă și dacă are să-și petreacă o noapte cu mine și-o noapte cu tine!

Și, după ce tînăra stăpînă primi această învoială, tatăl ei, uluit de-a binelea de toate astea, o întrebă:

— Și de cînd ai învățat tu vrăjitoria?

Ea răspunse:

— De cînd a venit la noi roaba aceasta de-aici, care și ea a învățat-o de pe cînd se afla în slujba ovreiului Azaria și putea să frunzărească pe furiș zodiacele și zăloagele cele vechi ale acestui solomonar vestit!

După care, cele două fete luară fiecare cîte o ulcea talismanică și, murmurînd niște descîntece în limba ebraică, îl stropiră pe cîinele Ali cu apă, spunîndu-i:

— În numele puterilor și harurilor lui Soliman, fă-te iarăși făptură omenească vie!

Și Ali Argint-Viu sări numaidecît în cele două picioare ale lui, mai tînăr și mai frumos decît oricînd. Ci chiar în aceeași clipită, se auzi un țipăt năpraznic și năvăli în odaie o tînără fată minunată, ducînd pe brațele ei două tăvi de aur puse una peste alta: pe tava de aur de dedesubt se afla rochia de zarafir, cununa de aur, brîul de aur și papucii de aur, iar pe tava mai mică

de deasupra se afla capul tăiat şi plin de sînge şi cu ochii bulbucaţi al ovreiului Azaria !

Or, această cea de-a treia fată, atît de frumoasă, nu era alta decît Kamaria, fiica vrăjitorului, care, punînd cele două tăvi la picioarele lui Ali Argint-Viu, îi spuse :

— O, Ali, întrucît m-am îndrăgit de tine, îţi aduc lucrurile pe care le-ai rîvnit şi capul tatălui meu ovreiul ! Pentru că eu acum m-am făcut musulmană !

Şi rosti :

— Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah ! Şi Mohamed este trimisul lui Allah !

La cuvintele acestea, Ali Argint-Viu răspunse :

— Primesc cu plăcere să mă căsătoresc cu tine, delaolaltă cu aceste două fete de aici, întrucît îmi aduci, tu, femeie, împotriva obişnuitelor datini, un dar de nuntă atît de frumos ! Ci numai dacă te învoieşti să dăruieşti la rîndu-mi aceste lucruri frumoasei Zeinab, fata Dalilei, pe care vreau s-o am ca a patra soţie, întrucît legea îngăduie să ai patru soţii legiuite !

Kamaria primi învoiala, la fel şi celelalte două fete. Şi mămularul întrebă :

— Da baremi ne făgăduieşti că n-ai să-ţi mai iei nici o cadînă pe lîngă aceste patru soţii legiuite?

El răspunse :

— Făgăduiesc !

Şi luă tava pe care se aflau lucrurile aduse de Kamaria şi plecă să le ducă frumoasei Zeinab, fata Dalilei.

Şi, cum se îndrepta către casa Dalilei, zări un zahargiu cu tablaua pe cap, plină cu zumaricale, cu halva şi cu migdale date prin zahăr, şi îşi zise : „N-aş face rău să iau cu mine nişte dulciuri,

ca să i le duc frumoasei Zeinab !" De altminteri, negustătorul, care parcă-l pîndea, spuse :

— O, stăpîne al meu, nu este altul în Bagdad care să știe face ca mine dulceață de morcovi cu nuci ! Cîtă vrei ? Ci, mai nainte de-a cumpăra, gustă bucățica asta și spune-mi ce părere ai despre ea !

Și Argint-Viu luă bucata și o înghiți. Ci pe loc se și prăbuși din picioare, ca fulgerat. Dulceața aceea fusese amestecată cu bang ; iar negustătorul nu era altul decît Mahmud-Stîrpitură, care se apucase de meseria aceasta, spre a-și jefui mușterii. Văzuse lucrurile scumpe ce le ducea Argint-Viu și îl adormise, ca să le fure. În adevăr, de îndată ce Argint-Viu căzu lat nemișcat, Stîrpitură puse gajba pe rochia de aur și pe celelalte lucruri, și se răsuci să fugă ; ci deodată se ivi Hassan-cel-Pehlivan călare, însoțit de cei patruzeci de străji ale lui, îl zăpsi pe hoț și îl și înhăță. Și Stîrpitură fu nevoit să mărturisească tot și să-i arate lui Hassan trupul întins pe jos. Îndată Hassan, care, de cînd Ali nu se mai arătase nicăieri, vîntura cu caraulele lui toate mahalalele Bagdadului căutîndu-l, trimise să i se aducă leac împotriva bangului și i-l dete lui Ali pe gît. Și, cînd Ali se deșteptă, cel dintîi strigăt al lui fu să întrebe unde-s lucrurile pe care i le ducea mîndrei Zeinab. Și Hassan i le arătă și, după ce se bucurară că se vedeau iară, îl firitisi pentru dibăcia lui și-i spuse :

— Pe Allah ! tu ne întreci pe toți !

Pe urmă, îl duse acasă la Ahmad-cel-Hoțoman și, după alte salamalekuri și dintr-o parte și din cealaltă, își povesti toată pățania, iar Hassan îi zise :

— Păi atunci palatul cel vrăjit este al tău după pravilă, devreme ce o iei pe Kamaria ca una din-

tre cele patru soții ale tale ! Acolo avem să sărbătorim nunțile tale cele patru ! Și dau fuga numaidecît să-i duc tinerei Zeinab din partea ta darurile și să-l hotărăsc pe moșu-său Zoraik să ți-o dea de soție. Și-ți făgăduiesc că de data aceasta bătrînul tîlhar n-are să mai dea îndărăt ! Cît despre Mahmud-Stîrpitură, nu-l mai putem pedepsi, întrucît acuma tu ești părintele lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și cincea noapte

Urmă :

După ce spuse acestea, Hassan-cel-Pehlivan luă rochia de zarafir, cununa de aur, brîul de aur și papucii de aur, și se duse la foișorul cu porumbei, unde găsi pe Dalila și pe Zeinab tocmai cînd erau pe cale să dea grăunțe porumbeilor. După salamalekurile de cuviință, le spuse să-l cheme pe Zoraik ; și, după ce veni și Zoraik, le arătă darurile de nuntă pe care le ceruse de zestre Zeinab, și le spuse :

— Acuma nu mai încape nici un tertip ! De nu, ocara cade pe mine, Hassan !

Și Dalila și Zoraik primiră darurile și îi deteră tinerei Zeinab învoirea să se mărite cu Ali Argint-Viu.

Or, chiar în ziua următoare, Ali Argint-Viu se duse să ia în stăpînire palatul ovreiului Azaria ;

și, în aceeași seară, dinaintea cadiului și a martorilor de-o parte, și a lui Ahmad-cel-Hoțoman cu cei patruzeci ai lui de cealaltă parte, fu scris și senetul de căsătorie al lui Ali Argint-Viu cu Zeinab, fata Dalilei, cu Kamaria, fata lui Azaria, cu fata chilipirgiului și cu tînăra roabă a chilipirgiului. Și sărbătorirea celor patru nunți fu sărbătorită măreț. Și, fără de nici o îndoială, după spusele tuturor femeilor din alaiul nunții, Zeinab era cea mai tulburătoare, sub vălurile ei de mireasă, și cea mai frumoasă. De altminteri, era îmbrăcată în rochia de zarafir, cu cununa de aur, cu brîul de aur și cu papucii de aur ; iar celelalte trei fetișcane mergeau în preajma ei ca niște stele în preajma lunii.

Încît, chiar în noaptea aceea, Ali Argint-Viu își începu treaba lui de ginere, intrînd la soția sa Zeinab, și văzu că era în adevăr ca un mărgăritar nepătat și ca o cîrlană neînhămată. Și se desfătă cu ea pînă peste marginile desfătării, și pe urmă se duse și pe la fiecare dintre celelalte trei soții ale lui, rînd pe rînd. Și, găsindu-le pe toate desăvîrșite întru totul, se desfătă și cu ele la fel, și luă de la ele ceea ce avea să ia și le dete ceea ce avea să dea, cu toată mărinimia, și dintr-o parte și din cealaltă, și cu deplină mulțumire.

Iar ospețele date cu prilejul nunților durară treizeci de zile și treizeci de nopți ; și nu se precupeți nimic spre a fi pe măsura celui ce plătea. Și petrecură, și rîseră, și cîntară, și se veseliră, pînă peste poate.

Cînd ziafeturile se isprăviră, Hassan-cel-Pehlivan veni la Argint-Viu și, după ce-l firitisi iarăși, îi zise :

— Ya Ali, iacătă că a venit și ceasul tău să te înfățișăm dinaintea stăpînului nostru califul, ca să-ți dăruiască hatîrurile lui!

Și îl duse la divan, unde califul nu zăbovi mult pînă să se arate.

Califul, cînd îl văzu pe tînărul Ali Argint-Viu, fu nespus de încîntat; căci, în adevăr, înfățișarea lui plăcută nu-i putea aduce decît bună-voie, iar frumusețea însăși putea mărturisi că și-l dorește de tovarăș ales. Și Ali Argint-Viu, îndemnat de Hassan-cel-Pehlivan, veni în fața califului și sărută pămîntul dinaintea lui. Pe urmă, se ridică și, luînd din mîinile lui Spinare-de-Cămilă o tavă coperită cu o pînză de mătase, o dezveli dinaintea califului. Și toți văzură atunci capul tăiat al ovreiului Azaria, solomonarul.

La priveliștea aceasta, califul, uimit, întrebă:

— Al cui este acest cap?

Și Argint-Viu răspunse:

— Al celui mai mare vrăjmaș al tău, o, emire al drept-credincioșilor! Stăpînul lui era un mag vestit, în stare să spulbere Bagdadu-ntreg, cu toate palatele lui!

Și îi povesti lui Harun Al-Rașid toată povestea, de la început pînă la sfîrșit, cu tot șartul ei.

Povestea aceasta îl minună pînă într-atîta pe calif, încît îl și căftăni numaidecît pe Ali Argint-Viu în slujba de căpetenie peste toate agiile, la fel în cin, în huzmeturi și în leafă ca și Alimad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan, și îi spuse:

— Să trăiască cei viteji ca tine, ya Ali! Mai cere-mi și altceva!

Argint-Viu răspunse:

— Viață în veci califului și îngăduința de-a aduce de la Cairo, țara mea de baștină, pe cei patruzeci de ciraci ai mei de odinioară, să-i am

ca străjeri aici, după pilda ciracilor celor doi mai-mari ai mei, emirul Hassan și emirul Ahmad !

Și califul răspunse :

— Poți !

Pe urmă, porunci celor mai iscusiți dieci de la palat să scrie cu grijă povestea aceasta și s-o lege între zăloagele împărătești, ca să slujească deopotrivă de învățătură și de veselire neamurilor musulmane și la toți cei din vremile ce vor veni, drept-credincioși întru Allah și întru profetul său Mohamed, cel mai desăvîrșit dintre oameni (cu el fie rugăciuneă și pacea !).

Și toți văcuiră cea mai plăcuta și mai voioasă viață, pînă ce veni să-i caute Sfărmătoarea Bucuriilor și Despărțitoarea celor Dragi !

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, în toate deamăruntele, așa cum am auzit-o și eu, povestea adevărată a Dalilei-cea-Vicleană și a fiicei sale Zeinab-cea-Isteață, cu Ahmad-cel-Hoțoman, cu Hassan-cel-Pehlivan, cu Ali Argint-Viu și cu Zoraik, neguțătorul de pește prăjit. Ci Allah (slăvit și premărit fie el !) este mai știutor și mai înțelept ca toți !

Pe urmă Șeherezada adăugă :

— Da nu cumva să socoți, o, preafericitule rege, că istoria aceasta ar fi mai adevărată decît cea a lui Juder pescarul și a fraților săi !

Și numaidecît începu

SACUL FERMECAT SAU POVESTEA LUI JUDER PESCARUL

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odinioară un om, negustător, pe nume Omar, care a avut drept urmași trei copii : unul se numea Salem, cel de al doilea se numea Salim, iar cel mai mic se numea Juder. I-a crescut pînă ce au ajuns la vîrsta de bărbați ; ci, întrucît Omar îl iubea pe Juder mai mult decît pe frații săi, aceștia, băgînd de seamă, au fost cuprinși de pizmă și au început să-l zavistuiască pe Juder. Încît, atunci cînd negustătorul Omar, care era un om tare înaintat în zile, a băgat de seamă și el ura celor doi fii ai săi față de fratele lor, temîndu-se ca nu cumva, după ce-o muri el, Juder să nu aibă de pătimit ceva cu frații săi, i-a strîns pe toți ai casei, precum și pe vreo cîțiva oameni cu carte și alți vreo cîțiva care, din porunca dată de cadiu, se îndeletniceau cu moștenirile, și le-a spus :

— Să se aducă aici toate bunurile mele și toate stofele din prăvălia mea !

Și cînd i s-a adus tot, a spus :

— Oameni buni, împărțiți aceste bunuri și aceste stofe în patru părți, după lege!

Și ei le-au împărțit în patru părți. Și bătrînul a dat fiecărui copil de-al său cîte o parte, păstrînd pentru sine cea de a patra parte, și a spus:

— Asta-i toată averea mea, și am împărțit-o, aflîndu-mă încă în viață, pentru ca fiii mei să nu mai aibă nimic de cerut de la mine, și nici între ei, și pentru ca, după ce-oi muri, să nu aibă de ce să se gîlcevească. Iar această a patra parte pe care am luat-o eu, i se cade soției mele, mama acestor copii, ca să aibă cu ce să-și țină zilele!

Or, nu peste mult, bătrînul a murit; cei fiii lui, Salem și Salim, n-au vrut nicidecum să se mulțumească cu împărțeala făcută, și au cerut de la Juder o parte din ceea ce i se cuvenise, spunîndu-i:

— Averea tatălui nostru a căzut în mîinile tale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

Și Juder fu nevoit să ceară ajutorul judecătorilor împotriva lor și să-i cheme de martori pe musulmanii care fuseseră de față la împărțeală și care mărturisiră cele ce știau; încît judecătorul îi opri pe cei doi frați să ceară partea lui Juder. Numai

că cheltuielile cu judecata îi făcu, pe Juder și pe frații lui, să piardă o bună parte din ceea ce stăpîneau. Lucrul acesta însă nu-i opri pe Salem și pe Salim să nu unelteaască iarăși, peste o vreme, împotriva lui Juder, care iarăși fu nevoit să ceară ajutorul judecătorilor împotriva lor; și judecătorii iarăși îi ajutară pe tustrei să mai piardă o bună parte din avutul lor, pentru cheltuielile de judecată. Ci nu se potoliră nici acum, și merseră la un al treilea judecător, și pe urmă la al patrulea, și tot așa, pînă ce judecătorii izbutiră să le toace toată moștenirea, iar ei tustrei ajunseră niște sărăcani, fără nici măcar de un bănuț de aramă cu care să-și cumpere o coajă de pîine și-o ceapă.

Cînd cei doi frați, Salem și Salim, se văzură în starea aceea și cum nu mai puteau pretinde nimic de la Juder, care era tot atît de sărman ca și ei, se apucară să vicelenească împotriva mamei lor, pe care izbutiră s-o înșele și s-o jefuiască, după ce o chinuiră amarnic. Și biata femeie veni plîngînd la fiul ei Juder și îi spuse:

— Frații tăi mi-au făcut *cutare* și *cutare* lucru! Și m-au jefuit de partea mea de moștenire!

Și începu să-i blesteme. Ci Juder îi zise:

— O, maică a mea, nu-i blestema! căci Allah are să știe mai bine cum să-l chivernisească pe fiecare după faptele lui! În ce mă privește, eu nu-i mai pot chema dinaintea cadiului și a celorlalți judecători, căci judecata cere cheltuială, iar eu mi-am pierdut cu judecățile tot ce-am avut. Așa că-i mai bine să ne împăcăm cu soarta, și eu și tu, fără a mai spune nimic. De altminteri, o, maică a mea, n-ai decît să rămîi la mine; și pîinea pe care o mănînc eu ai s-o mănînci și tu!

Iar tu, o, maică a mea, roagă-te numai lui Allah să mă ajute, și Allah are să-mi dea cu ce să te hrănesc! În ce-i privește pe frații mei, lasă-i să primească de la Judecătorul cel Mare răsplata pentru fapta lor, și mîngîie-te cu vorbele poetului :

Cînd cel nedrept te-apasă,
Îndură răbdător,
Și-așteaptă să-i plătească
Timpul răzbunător.
Dar nu-ți lăsa mînia
Cu el să se înfrunte!
Căci și-un munte de piatră,
De-ar da piept cu alt munte,
Tot s-ar sfărma la rîndu-i,
Cu stîncile puhoi,
Și praful se alege
Atunci de amîndoi.

Și Juder îi spuse mai departe vorbe de-acestea bune mamei sale, o alină și o liniști, și izbuti în felul acesta s-o împace și s-o hotărască să rămînă în casa lui. Iar el, spre a-și cîștiga hrana, rostul un năvod și începu să se ducă în fiecare zi să pescuiască fie în Nil, la Bulak, fie în bălțile cele mari, fie în alte locuri bogate în apă ; și, în felul acesta, agonisea cînd zece bănuți de aramă, cînd douăzeci, cînd treizeci : și cheltuia tot, ca să-și țină zilele, el și maică-sa : și, în felul acesta, o duceau bine.

În ce-i privește pe cei doi frați ai lui, apoi aceștia nu mai aveau nimic : nici meserie, nici ce să vîndă, nici ce să cumpere. Lipsurile, nevoia și toate necazurile îi năpădiră ; și, cum nu zăboviseră prea mult pînă ce să risipească tot ce răpiseră de la maica lor, ajunseră grabnic în cea mai neagră stare și

niște amărîți de milogi goi, fără de nici unele. Încît se văzură siliți să vină la mama lor să se roage și să se umilească dinaintea ei și să se milogească din pricina foamei care îi vitruia. Or, inima de mamă este bună și miloasă ! Și mama, înduioșată de sărăcia lor, le da cojile de pîine rămase și care nu ararcori se mai nimereau și cam mucede; și bătrîna le mai dăruia și rămășițele de la cina din ajun, spunîndu-le :

— Mîncați degrabă și plecați, pînă n-apucă să vină fratele vostru ; căci, dacă v-ar găsi aici, nu i-ar părea bine și inima lui s-ar supăra pe mine ; și, în felul acesta, m-ați face vinovată față de el !

Și ei se grăbeau să mănînce și plecau. Ci, într-o bună zi, veniră la mama lor, care, după obiceiul ei, le puse dinainte demîncarea și pîine ca să mănînce ; și deodată intră Juder. Iar maică-sa se simți tare rușinată și tare încurcată ; și, de teamă că Juder are să se supere pe ea, își lăsă fruntea în pămînt, cu niște priviri tare umile către fiul ei. Ci Juder, departe de a se arăta supărat, zîmbi văzîndu-i pe frații lui și le spuse :

— Fiți bineveniți, o, frații mei ! Și binecuvîntată vă fie ziua ! Ce s-a-ntîmplat de v-ați hotărît într-un sfîrșit să veniți la noi în ziua aceasta binecuvîntată ?

Și se aruncă la pieptul lor și îi sărută cu dragoste, spunîndu-le :

— În adevăr, rău ați făcut că m-ați lăsat să mă topesc așa de jalea dorului vostru ! N-ați mai dat pe la mine, ca să întrebați ce mai fac, ori ce mai face maica voastră !

Ei răspunseră :

— Pe Allah, o, frate al nostru, dorul de tine ne-a mistuit și pe noi ; și nu te-am ocolit de cît din

pricina ruşinii pentru cele ce s-au petrecut între noi şi tine ! Ci iată-ne căindu-ne amarnic ! Şi-apoi, toate acelea n-au fost decît lucrarea celui Necurat (afurisit fie el de Allah cel Preamărit !) şi acum nu mai avem altă bucurie decît la tine şi la mama noastră !

Şi Juder, tulburat cu totul de vorbele acestea, le spuse :

— Nici eu nu am altă bucurie în afară de voi doi, o, fraţii mei !

Atunci maică-sa se întoarse către Juder şi îi spuse :

— O, copile al meu, Allah lumineze-ţi chipul cu lumina lui şi sporească-ţi belşugul, căci tu eşti cel mai bun dintre noi toţi, o, copile al meu !

Şi Juder spuse :

— Fiţi bineveniţi şi rămîneţi la mine ! Allah este darnic, şi bunurile se află din belşug în casă!

Şi se împăcă într-un sfîrşit cu fraţii săi, care cinară cu el şi îşi petrecură noaptea în casa lui.

A doua zi, luară cu toţi masa de dimineaţă împreună, iar Juder, cu năvodul în spate, plecă plin de încredere în Truditorul cel Mare, în vreme ce fraţii lui plecară şi ei şi lipsiră pînă la prînz, cînd se întoarseră iarăşi să mănînce cu mama lor. Iar Juder nu se întoarse decît seara, aducînd carne şi legume, toate cumpărate cu ce agonisise în ziua aceea. Şi trăiră aşa răstimp de o lună, Juder pescuind peşte ca să-l vîndă şi să-şi cheltuiască rodul muncit cu mama şi cu fraţii lui, care mîncau şi se veseleau.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă :

Or, într-o bună zi, Juder aruncă năvodul în apă și, cînd îl trase, văzu că era gol ; îl mai aruncă o dată, și îl scoase tot gol ; atunci își zise în sine : „În locul acesta nu este pește !" Și își schimbă locul și, aruncînd năvodul, îl scoase iarăși gol ! Își schimbă locul a doua oară, a treia oară și tot așa mai departe, de dimineață pînă seara, fără a izbuti să pescuiască nici măcar un crăpcean.

Atunci strigă : „Na minune ! Oare să nu mai fie pește în apă ? Ori să fie mai degrabă altă pricină?" Și, cum se lăsa seara, își luă năvodul în spinare și se întoarse acasă tare necăjit, tare amărît, și ducînd cu el mîhnirea și grija pentru frații și pentru mama sa, fără să știe ce are să le dea la cină, și așa trecu pe dinaintea unei brutării, de unde obișnuia, cînd se întorcea acasă, să cumpere pîine pentru seară. Și văzu mulțimea de mușterii ce se înghesuiau să cumpere pîine, cu banii în mînă, fără ca brutarul să ia prea mult seama la ei. Și Juder se opri trist de-o parte, privind la mușterii și oftînd. Atunci brutarul îi spuse :

— Bine-ai venit, o, Juder ! Îți trebuie pîine ?

Ci Juder tăcu. Brutarul îi spuse :

— Dacă nu ai bani, ia acuma ce-ți trebuie, și te las să-mi plătești altădată !

Și Juder îi spuse atunci :

— Dă-mi pîine de zece bănuți de aur și ține năvodul ca zălog !

Ci brutarul răspunse :

— Ba nu, o, bietul de tine ! năvodu-i ușa agonisitei tale și, dacă ți l-aș lua, ți-aș închide ușa

aceasta. Na, dar, de colea pîinile pe care le cumperi de obicei! Și ia de la mine zece bănuți de aramă, de care s-ar putea să ai trebuință. Și mîine, ya Juder, ai să-mi aduci pește de douăzeci de bănuți!

Și Juder răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și, după ce-i mulțumi din inimă brutarului, luă pîinea și cei zece bănuți, și se duse să cumpere carne și legume, spunîndu-și: „Mîine Atotputernicul are să-mi dea cele cu care să-mi plătesc datoria; și are să-mi împrăștie grijile". Și se întoarse acasă, unde maică-sa pregăti de mîncare, ca de obicei. Și Juder cină și se culcă.

A doua zi, își luă năvodul și dete să plece; ci maică-sa îi zise:

— Pleci fără să-ți mănînci pîinea de dimineață?

El răspunse:

— O, maică, mănînc-o tu împreună cu frații mei!

Și se duse la rîu, unde își aruncă năvodul o dată, și încă o dată, și încă o dată, schimbînd locul de mai multe ori, și tot așa pînă la ceasul rugăciunii de după-amiază; ci nu pescui nimic. Atunci, își luă năvodul și se întoarse acasă, deznădăjduit pînă peste poate; și fu nevoit, neavînd nici o altă cale de întors acasă, să treacă iar prin fața prăvăliei brutarului, care îl zări și îi numără alte zece pîini și alți zece bănuți, și-i spuse:

— Ia astea și du-te! Și dacă ceea ce a hotărît soarta nu a ajuns la tine astăzi, are să ajungă mîine!

Și Juder vroi să-și ceară iertare; ci brutarul îi spuse:

— Hai, necăjitule, n-ai de ce să-mi ceri iertare! Dacă ai fi pescuit ceva, ai fi avut cu ce să-mi plătești! Și dacă nici mîine n-ai să pescuiești iarăși nimic, să vii fără de sfială aici; și ai să găsești toată înțelegerea și tot ajutorul!

Or, chiar că nici a doua zi Juder nu pescui nimic-nimicuța ; și iarăși fu nevoit să se ducă la brutar ; și tot așa n-avu nici un spor vreme de șapte zile în șir, după care fu cuprins de o mare îngrijorare în inima lui, și își zise în sineși : „Astăzi am să mă duc să pescuiesc în lacul Karun. Poate că acolo s-o fi aflînd norocul meu !“

Se duse așadar la lacul Karun, așezat nu departe de Cairo, și se pregătea să-și arunce năvodul în apă, cînd văzu venind către el un moghrabin călare pe un catîr. Era îmbrăcat într-o mantie nespus de frumoasă, și era așa de strîns învăluit în burnuzul său și în vălul de pe cap, încît nu i se zărea decît un ochi. Catîrul era și el îmbrăcat la fel și înfoțăzat cu urșinic de zarafir și cu mătăsuri, și pe crupă avea niște desagi de lînă colorată.

Cînd moghrabinul ajunse lîngă Juder, coborî de pe catîr și spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, Juder, o, fiu al lui Omar !

Și Juder răspunse :

— Și cu tine fie pacea lui Allah, o, călătorule. stăpîne al meu !

Moghrabinul spuse :

— O, Juder, am trebuință de tine ! Dacă ai să mă asculți, ai să dobîndești mari foloase și un bun nemăsurat ; și vei fi prietenul meu ; și îmi vei mîntui toate treburile !

Juder răspunse :

— O, călătorule stăpîne al meu, spune-mi ce ai în minte și am să te ascult fără de cîrtire !

Atunci moghrabinul îi spuse :

— Începe, dar, să rostești surata cea de început din *Coran !*

Și Juder rosti împreună cu el surata fatihà din *Coran*. Atunci moghrabinul scoase din desagi niște frînghii de mătase și-i spuse :

— O, Juder, fiu al lui Omar, să-mi legi mîinile cu aceste frînghii de mătase, cît mai strașnic vei putea ! După care, să mă arunci în lac, și să aștepți o bucată de vreme. Dacă ai să vezi ivindu-se la fața apei mîna mea înaintea trupului, nu pregeta să-ți arunci năvodul și să mă scoți la țărm ; ci dacă ai să vezi ivindu-se piciorul meu afară din apă, să știi că sînt mort. Atunci, nu te mai îngriji de mine, ia catîrul cu desagii și du-te în sukul negustorilor, unde ai să găsești un evreu cu numele de Șamayaa. Să-i lași catîrul, iar el are să-ți dea o sută de dinari, pe care să-i iei și să te duci în calea ta ! Ci numai să nu spui nimănuia nimic despre toate astea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și opta noapte

Urmă :

Atunci Juder răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și legă mîinile moghrabinului, care îi tot spunea :

— Mai vîrtos oleacă !

Și, după ce îl legă bine, îl înșfăcă și îl aruncă în lac. Pe urmă, așteptă un răstimp, să vadă ce are să se întîmple.

Or, peste o vreme, văzu deodată ridicîndu-se și ieșind deasupra apei amîndouă picioarele moghrabiului.

Atunci înțelese că omul murise și, fără a se mai îngriji de el, luă catîrul și se duse la sukul negustorilor, unde chiar că îl văzu pe evreul acela stînd pe un scaun în ușa prăvăliei lui și care, la vederea catîrului, strigă :

— Nu mai încape nici o îndoială ! A pierit !

Pe urmă adăugă :

— A pierit din pricina lăcomiei lui !

Și, fără a mai adăuga o vorbă, luă catîrul și îi numără lui Juder o sută de dinari de aur, sfătuindu-l să păstreze taina.

Juder luă așadar banii de la evreu și se duse degrabă la brutar, de la care luă pîine ca de obicei și, întinzîndu-i un dinar, îi spuse :

— Iată banii pe care ți-i datorez, o, stăpîne al meu !

Și brutarul îi făcu socoteala și-i spuse :

— Mai ai de luat pîine de la mine încă pe două zile !

Și Juder îl lăsă și plecă la măcelar, pe urmă la zarzavagiu și, dînd fiecăruia cîte un dinar, le spuse :

— Dați-mi ce-mi trebuie, și păstrați restul de bani în seama mea !

Și luă carnea și legumele, și duse totul acasă, unde îi găsi pe frații săi tare înfometați și pe mama sa care le spunea să aibă răbdare pînă la întoarcerea fratelui lor. Atunci Juder puse dinainte cumpărăturile, la care ei se repeziră ca niște ghuli și, pînă să se gătească mîncarea, începură să înfulece pîine goală.

A doua zi, înainte de a pleca, Juder îi dete mamei sale aurul tot, spunîndu-i :

— Ține pentru tine și pentru mîncarea fraților mei, ca să nu le lipsească niciodată nimic !

Și își luă năvodul și se întoarse la lacul Karun ; și se pregătea să-și înceapă lucrul, cînd văzu alt moghrabin, asemenea cu cel dintîi, venind către el, mult mai bogat îmbrăcat și călare pe un catîr înfoțăzat și mai strălucitor. Puse piciorul la pămînt și spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, Juder, fiu al lui Omar !

El răspunse :

— Și cu tine fie pacea lui Allah, o, călătorule stăpîne al meu !

El spuse :

— Nu cumva ai văzut ieri un moghrabin venind la tine călare pe un catîr ca acesta ?

Juder însă, temîndu-se să nu fie învinuit de moartea omului, își zise că mai bine ar fi să tăgăduiască tot, și răspunse :

— Nu, n-am văzut pe nimeni !

Cel de al doilea moghrabin zîmbi și zise :

— O, sarace Juder, tu habar nu ai că eu știu tot ce se întîmplă pe pămînt ! Omul pe care l-ai aruncat în lac, și pe al cărui catîr l-ai vîndut evreului Șamayaa pe o sută de dinari, era fratele meu ! De ce cauți să tăgăduiești ?

El răspunse :

— De vreme ce știi tot, pentru ce mă mai întrebi?

El spuse :

— Pentru că, o, Juder, am trebuință să faci și cu mine ce-ai făcut cu fratele meu.

Și scoase din desaga lui cea scumpă niște frînghii groase de mătase, pe care i le dete lui Juder, spunîndu-i :

— Leagă-mă tot atît de strașnic cum l-ai legat și pe el, și aruncă-mă în apă ! Dacă ai să vezi ieșind mai întîi piciorul meu, sînt mort ! Să iei atunci catîrul și să-l vinzi evreului, pe o sută de dinari !

Juder răspunse :

— Vino-ncoace atunci !

Și moghrabinul veni, și Juder îl legă de mîini și, aburcîndu-l, îl aruncă în lac, unde se cufundă pînă la fund.

Or, peste puține clipe, văzu două picioare ieșind din apă ! Și Juder pricepu că moghrabinul murise ; și își zise : „A murit ! Să nu se mai întoarcă ! Și ducă-se păcatului ! Inșallah ! de-ar da Allah să văd venind la mine în fiecare zi cîte un moghrabin pe care să-l arunc în apă și de la care să capăt o sută de dinari !“ Și luă catîrul și se duse la evreul care, văzîndu-l, strigă :

— A murit și cel de-al doilea !

Juder răspunse :

— Capul tău să trăiască !

Și evreul adăugă :

— Aceasta-i răsplata celor îndărătnici !

Și luă catîrul, și-i plăti o sută de dinari lui Juder, care se duse și-i dete maică-si. Iar maică-sa îl întrebă :

— Ci, o, copile al meu, de unde ai tu atîta aur ?

El atunci îi povesti ce i se întîmplase ; iar ea, speriată rău, îi zise :

— Ai face mai bine să nu te mai duci la lacul Karun ! Tare mi-e frică să nu pățești ceva cu moghrabinii aceștia !

El răspunse :

— Păi, o, maică a mea, doar nu-i arunc în apă decît după voia lor ! Și-apoi, de ce să nu mai fac așa, cînd meseria de înecător îmi aduce o sută de dinari pe zi ? Pe Allah ! nu m ar supăra să mă duc

zi de zi la lacul Karun, pînă ce-aș îneca cu mîinile mele și pe cel mai de pe urmă moghrabin, și pînă ce n-ar mai rămînea nici urmă de ei!

În cea de a treia zi, Juder se întoarse așadar la lacul Karun și, tot atunci, îl văzu venind pe al treilea moghrabin, care semăna nemaipomenit cu cei doi de mai înainte, pe care însă îi întrecea și în bogăția hainelor și în frumusețea fotazelor cu care era împodobit catîrul pe care-l călărea; și, la spatele lui, în desagi, și de o parte și de cealaltă, se afla cîte un borcan mare de sticlă cu învelitoare. Se apropie de Juder și-i spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, fiu al lui Omar!

El îi răspunse la salamalek, cugetînd: „Cum se face oare că și tu mă știi și-mi știi și numele?"

Moghrabinul îl întrebă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

...Moghrabinul îl întrebă:

— N-ai văzut trecînd pe-aici niște moghrabini?

El răspunse:

— Doi!

El întrebă:

— Încotro au luat-o?

El spuse:

— Le-am legat mîinile și i-am aruncat în lac, unde s-au înecat! Și, dacă rîvnești soarta lor, am și pentru tine pusă de-o parte una la fel!

La cuvintele acestea, moghrabinul începu să rîdă și răspunse:

— O, sărmane, tu nu știi că orice viață își are sorocul ei hotărît dinainte!

Și se dete jos de pe catîr și adăugă liniștit:

— O, Juder, doresc să faci și cu mine ce-ai făcut cu ei!

Și scoase din desagi niște frînghii groase de mătase și i le dete; și Juder îi spuse:

— Atunci, întinde-ți mîinile ca să ți le leg la spate; și hai degrabă, căci sînt tare zorit, și vremea nu stă! De altminteri, sînt deprins cu meseria aceasta; și poți să ai toată încrederea în dibăcia mea de înecător!

Atunci moghrabinul își dete brațele și Juder i le legă la spate; pe urmă pescarul îl ridică și-l aruncă în lac, unde îl văzu cum se cufundă și piere. Și, înainte de a pleca grăbit cu catîrul, așteptă ca picioarele moghrabinului să se ivească la fața apei; ci, spre cea mai mare nedumerire a lui, răsăriră din apă mai întîi cele două mîini, apoi capul, apoi moghrabinul întreg, care îl strigă:

— Nu știu să înot! Pescuiește-mă degrabă cu năvodul tău, o, sărace!

Și Juder aruncă peste el năvodul și izbuti să-l scoată la mal. Atunci văzu în mîinile lui, lucru pe care nu-l băgase de seamă de la început, doi pești roșii ca de coraliu, cîte un pește în fiecare mînă. Și moghrabinul dete fuga la catîrul lui, luă cele două borcane de sticlă, puse cîte un pește în fiecare borcan, închise borcanele cu un capac și le puse la loc în desagi. După care, se întoarse iar la Juder

şi, luîndu-l în braţe, începu să-l sărute cu mare bucurie, şi pe obrazul drept şi pe obrazul stîng ; şi îi spuse :

— Pe Allah ! fără tine, n-aş mai fi acuma în viaţă şi n-aş fi izbutit nici să prind peştii aceia doi !

Şi-asta-i !

Or, Juder, care nu-şi mai venea în fire din nedumerirea lui, îi zise pînă la urmă :

— Pe Allah ! o, călătorule stăpînc al meu, dacă socoţi în adevăr că am fost de vreun folos la mîntuirea ta şi la pescuirea acestor doi peşti, grăbeşte de-mi spune şi mie, drept orice mulţumire, ce ştii în privinţa celor doi moghrabini înecaţi, şi care-i adevărul cu cei doi peşti şi cu evreul Şamayaa din suk !

Atunci moghrabinul spuse :

— O, Juder, află că cei doi moghrabini care s-au înecat erau fraţii mei. Unul se numea Abd Al-Salam, iar celălaltul se numea Abd Al-Ahad. Iar eu mă numesc Abd Al-Samad. Iar cel pe care tu îl crezi a fi un evreu, nu este nicidecum evreu, ci un adevărat musulman, de rit malekit ; numele lui este Abd Al-Rahim, şi-i şi el tot frate cu noi. Or, ya Juder, tatăl nostru, care se numea Abd Al-Vadud, era un mare solomonar care stăpînea pe deplin toate ştiinţele tainice, şi ne-a învăţat şi pe noi, cei patru fii ai lui, magia, vrăjitoria şi meşteşugul de a descoperi şi de a deschide comorile cele mai ascunse. Încît noi ne-am aşternut cu sîrg pe învăţarea acestor ştiinţe, în care am ajuns la o treaptă de cunoaştere atîta de înaltă că pînă la urmă am izbutit să-i supunem sub poruncile noastre pe toţi ginnii, marezii şi efriţii. După ce tatăl nostru a murit, ne-a lăsat bunuri mari şi bogăţii nemăsurate. Noi atunci am împărţit între noi,

după dreptate, comorile lăsate, feluritele talismane şi cărţile de ştiinţă; însă în privinţa stăpînirii anumitor manuscrise n-am putut cădea la înţelegere. Cel mai de seamă dintre aceste manuscrise era o carte cu titlul de *Însemnările-celor-de-demult,* şi care este cu adevărat peste putinţă de socotit ca preţ şi ca însemnătate, şi aşa încît n-ar putea fi plătită nici chiar cu nestemate în greutatea ei ! În adevăr, în cartea aceea se aflau însemnări despre toate comorile ascunse în sînul pămîntului, precum şi dezlegarea tuturor tainelor şi a tuturor semnelor magice. Şi era tocmai manuscrisul din care părintele nostru scosese toată ştiinţa pe care o stăpînea. Pe cînd zîzania începuse să se cuibărească între noi, văzurăm intrînd în casa noastră un preacinstit şeic, chiar acela care l-a crescut pe tatăl nostru şi l-a învăţat vrăjitoria şi ghicirea viitorului. Iar şeicul acela, care se numea Cel-Mai-Tainic-Cohen, ne spuse : „Aduceţi-mi cartea aceea !“ Şi noi îi aduserăm *Însemnările-celor-de-demult,* pe care el o luă şi ne spuse : „O, copiii mei, sînteţi copiii copilului meu, şi nu pot fi de partea unuia, în paguba celorlalţi ! Trebuie, aşadar, ca acela dintre voi care doreşte să aibă cartea aceasta să se ducă şi să deschidă comoara numită Al-Şamardal şi să-mi aducă de-acolo sfera cerească, şipul cu kohl, spada şi inelul cu pecete ! Căci toate aceste lucruri se află în acea comoară. Iar însuşirile lor sînte peste fire ! În adevăr, inelul cu pecete este în sama unui ginn, care te înfricoşează numai prin rostirea numelui : se cheamă efritul Trăznet-Trăznitor ! Iar omul care ajunge stăpînul acelui inel poate înfrunta fără de teamă puterile tuturor regilor şi sultanilor ; şi, dacă vrea, poate

stăpîni pămîntu-n lung şi-n lat. Iar spada ! acela care o are poate, dacă-i place, să spulbere toate oştile, numai fluturînd-o : căci pe dată încep să ţîşnească din ea flăcări şi fulgere care fac praf şi pulbere din toţi războinicii. Iar sfera cerească ! acela care o are poate, după cum doreşte, să călătorească în orice colţ de pe pămînt, fără nici să se mişte din locul lui, şi să străbată toate locurile, de la soare-răsare pînă la soare-apune ! Pentru aceasta, nu are decît să atingă cu degetul locul unde vrea să se ducă şi ţinuturile pe care vrea să le străbată, şi sfera şi începe să se învîrtească, trecîndu-i pe sub ochi toate lucrurile mai de seamă din acele ţări, precum şi pe locuitorii lor, de parcă ar fi dinaintea lui. Şi dacă, cine ştie, are să se plîngă de felul cum l-au găzduit băştinaşii din vreo ţară, ori de felul cum l-a întîmpinat vreo cetate dintre acele cetăţi, nu are decît să întoarcă spre soare locul unde se află acea lume vrăjmaşă lui, şi pe dată locul acela va fi prada flăcărilor şi va arde cu toţi locuitorii săi. În ce priveşte şipul de kohl ! acela care îşi unge pleoapele cu kohlul din şip vede pe dată toate comorile ascunse în pămînt! Asta-i ! Totodată, cartea nu va fi pe drept decît a aceluia care va izbîndi în încercarea lui ; iar cei care nu vor izbuti, nu vor putea să ridice nici o pretenţie. Primiţi învoiala ?“ Noi răspunserăm : „Primim, o, şeik al tatălui nostru ! Nu ştim însă nimic în privinţa acelei comori a lui Şamardal !“ Atunci el ne spuse : „Aflaţi, copiii mei, că această comoară a lui Şamardal...“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...„această comoară a lui Șamardal se află în puterea celor doi fii ai împăratului Roșu. Tatăl vostru, odinioară, a încercat să pună stăpînire pe ea ; dar, pentru ca s-o deschidă, trebuia mai înainte să pună stăpînire pe cei doi fii ai lui Roșu împărat. Or, în clipa cînd tatăl vostru a dat să-i înșface, ei i-au scăpat și-au fugit de s-au aruncat, prefăcuți în pești roșii, în adîncul lacului Karun, lîngă Cairo. Și cum lacul acela este și el fermecat, tatăl vostru s-a zbătut mult și bine, și tot n-a mai ajuns să-i prindă pe cei doi pești. Atunci, a venit la mine și mi s-a plîns de neizbînda încercărilor lui. Iar eu am făcut numaidecît socotelile mele astrologicești și am întocmit horoscopul ; și mi s-a arătat că acea comoară a lui Șamardal nu putea fi deschisă decît cu mijlocirea și sub privirile unui tînăr din Cairo, pe nume Juder ben-Omar, pescar de meserie. Și că acel Juder poate fi găsit pe țărmurile lacului Karun. Iar vraja acelui lac nu poate fi dezlegată decît de acel Juder, care va trebui să lege brațele celui a cărui ursită este să coboare în acel lac ; și să-l arunce apoi în apă. Iar cel care va fi aruncat, va avea de luptat împotriva celor doi feciori fermecați ai împăratului Roșu ; și dacă soarta lui e să-i biruiască și să-i prindă, n-are să se înece, și mîna lui are să se arate mai întîi la fața apei. Și Juder are să-l pescuiască cu năvodul lui ! Ci acela care va pieri, va scoate la fața apei mai întîi picioarele, și va trebui să fie părăsit !“ Auzind cuvintele acestea ale șeicului Cel-Mai-Tainic-Cohen, noi răspunserăm : „Hotărît!

vrem să facem încercarea, chiar de-ar fi să pierim!" Numai fratele nostru Abd Al-Rahim nu vroi nicidecum să se lase ispitit, şi ne spuse: „Eu nu vreau!" Atunci noi îl hotărîrăm să se îmbrace ca un negustător evreu, şi ne învoirăm cu toţii să-i trimitem catîrul şi desagii, pe care să-i cumpere de la pescar, dacă vom pieri în încercarea noastră! Or, tu ştii, o, Juder, ce s-a întîmplat! Cei doi fraţi ai mei au pierit în lac, jertfe ale fiilor lui Roşu împărat! Şi eu, la rîndu-mi, după ce m-ai aruncat în lac, era să mă prăpădesc în lupta cu ei; ci am izbutit, cu ajutorul unui descîntec pe care l-am rostit în gînd, să mă desfac din legăturile mele, să dezleg vraja cea de nebiruit a lacului şi să pun mîna pe cei doi feciori ai împăratului Roşu, care sînt cei doi peşti de culoarea coraiului pe care m-ai văzut cînd i-am vîrît în bocalurile din desagii mei. Or, aceşti doi peşti vrăjiţi, feciorii lui Roşu împărat, sînt în totuluitot doi efriţi tare puternici; şi, ca urmare a prinderii lor, am să pot într-un sfîrşit să deschid comoara lui Şamardal. Numai că, spre a deschide acea comoară, trebuie numaidecît să fii şi tu de faţă, întrucît horoscopul întocmit de Cel-Mai-Tainic-Cohen prorocea că lucrul nu se poate face decît sub ochii tăi! Vrei tu, dar, o, Juder, să primeşti a veni cu mine în Maghreb, într-un loc nu departe de Fas şi de Miknas, ca să mă ajuţi să deschid comoara lui Şamardal? Iar eu am să-ţi dau tot ce ai să-mi ceri! Şi ai să fii pe totdeauna fratele meu întru Allah! Şi, după această călătorie, ai să te întorci cu inima voioasă între ai tăi!

Cînd Juder auzi aceste cuvinte, răspunse:

— O, călătorule stăpîne al meu, eu am pe capul meu pe mama şi pe fraţii mei! Şi eu mă îngrijesc să le aduc cele de trebuinţă traiului! Dacă,

dar, aș primi să merg cu tine, cine le-ar mai da pîinea cea de toate zilele ?

Moghrabinul răspunse :

— Pricina șovăielii tale nu-i decît zăcășeala ! Dacă în adevăr numai lipsa de bani și grija pentru mama ta te oprese să pleci, sînt gata să-ți dau numaidecît o mie de dinari de aur pentru cheltuielile maicăi tale, pînă ce te vei întoarce, după o lipsă de patru luni numai !

Cînd auzi de o mie de dinari, Juder strigă :

— O, călătorule, dă-mi cei o mie de dinari să-i duc mamei mele, și pe urmă merg cu tine !

Și moghrabinul îi înmînă numaidecît mia de dinari, pe care Juder o luă și o dete maicăi sale, spunîndu-i :

— Ia acești o mie de dinari pentru cheltuielile tale și ale fraților mei, întrucît eu am să plec cu un moghrabin într-o călătorie de patru luni în Maghreb ! Iar tu, o, maică a mea, roagă-te pentru mine, cît am să lipsesc, și eu am să fiu acoperit de noroc cu binecuvîntarea ta asupra mea !

Ea răspunse :

— O, copile al meu, ce jale are să-mi fie de lipsa ta ! Și ce frică mi-e să nu pați ceva !

El spuse :

— O, maică bună, n-are de ce să-ți fie frică pentru cineva care se află sub paza lui Allah ! Și-apoi moghrabinul este un om tare de treabă !

Și i-l lăudă pe moghrabin pînă peste poate. Iar maică-sa îi spuse :

— Allah aplece către tine inima acelui moghrabin cumsecade ! Du-te cu el, fiul meu ! Poate că are să fie mărinimos față de tine !

Atunci Juder își luă bun-rămas de la maică-sa și se duse la moghrabin.

Cînd îl văzu venind, moghrabinul îl întrebă :

— Te-ai sfătuit cu mama ta ?

El răspunse :

— Da, de bună seamă ! Iar ea s-a rugat pentru mine și m-a binecuvîntat !

El îi spuse :

— Urcă-te pe catîr, în spatele meu !

Și Juder se urcă în spatele moghrabinului pe spinarea catîrului, și călători așa de la prînz pînă pe la chindie.

Or, călătoria îi făcu o mare poftă de mîncare lui Juder, care nu mai putea de foame.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și una noapte

Urmă :

Cum însă nu vedea nimic de mîncare la moghrabin, îi spuse acestuia :

— O, stăpîne călător, eu tare socot că ai uitat să iei de mîncare, ca să ne hrănim de-a lungul acestei călătorii !

El răspunse :

— Ți-o fi foame ?

El spuse :

— Eh ! uallah !

Atunci moghrabinul opri catîrul, se dete jos, tot așa făcu și Juder, iar moghrabinul spuse :

— Dă-mi încoace sacul !

Şi după ce Juder îi aduse sacul, moghrabinul îl întrebă :

— Ce-ţi doreşte sufletul, o, frate al meu ?

El răspunse :

— Orice-o fi !

Şi moghrabinul spuse :

— Allah să te aibă în grija lui ! Spune-mi ce vrei să mănînci ?

E răspunse :

— Nişte pîine cu brînză !

El zîmbi şi spuse :

— O, sărace, pîine cu brînză ? Asta-i ceva în adevăr nepotrivit cu starea ta ! Cere-mi, dar, ceva mai de seamă !

Juder răspunse :

— Eu, la ceasul acesta, aş zice că orice-o fi este de seamă !

Moghrabinul îl întrebă :

— Îţi plac puii fripţi ?

El spuse :

— Ya Alllah, da !

El îl întrebă :

— Îţi place orezul cu miere ?

El spuse :

— Mult !

El îl întrebă :

— Îţi plac vinetele umplute ? capetele de pasăre cu roşii ? napii cu pătrunjel şi cu colocase ? căpăţîna de oaie la cuptor ? orzul rîşnit şi fiert şi bătut ? sarmalele în foi de viţă ? prăjiturile ? *cutare* şi *cutare* şi *cutare* lucru ?

Şi îi înşiră aşa douăzeci şi patru de feluri de bucate, în vreme ce Juder gîndea : „Au doar n-o fi nebun ? Căci de unde are să-mi aducă bucatele pe care mi le înşiră, cînd aici nu văd nici o

bucătărie și nici un bucătar ? Am să-i spun pe dată că mi-e prea destul !“ Și îi spuse moghrabinului :

— E destul ! Da pînă cînd o să mă faci să rîvnesc atîtea feluri de bucate, fără să-mi arăți nimica ?

Ci moghrabinul răspunse :

— Ospăț plăcut, o, Juder !

Și bagă mîna în sac și scoase de acolo o tavă de aur cu doi pui fripți și căldicei ; pe urmă, mai bagă o dată mîna și scoase o tavă de aur cu niște frigărui de miel, și tot așa mai departe, una după alta, toate cele douăzeci și patru de feluri pe care le înșirase, nici una mai mult, nici una mai puțin !

La priveliștea aceasta, Juder rămase năuc. Și moghrabinul îi zise :

— Ia de mănîncă, sărmane prieten !

Ci Juder strigă :

— Uallah ! o, stăpîne călător, fără de nici o îndoială că trebuie să fi așezat în sacul acesta o bucătărie întreagă, cu toate ale ei și cu o liotă de bucătari !

Moghrabinul începu să rîdă și răspunse :

— O, Juder, sacul acesta este fermecat ! Și este slujit de un efrit care, dacă am vrea, ne-ar aduce pe dată o mie de mîncăruri siriene, o mie de mîncăruri egiptene, o mie de mîncăruri indiene, o mie de mîncăruri chinezești !

Și Juder se minună :

— O, ce sac frumos ! și cîte minuni cuprinde ! și cîtă îmbelșugare !

Pe urmă, mîncară amîndoi pe săturate și aruncară ceea ce rămase de la prînzul lor. Și moghrabinul puse tăvile de aur în sac ; pe urmă, bagă mîna în cealaltă despărțitură a desagilor și scoase

de acolo un ulcior de aur plin cu apă proaspătă și bună. Și băură și își făcură spălările cele după sfînta datină și rostiră rugăciunea de după prînz, și-apoi puseră ulciorul la loc în sac, lîngă unul dintre cele două bocale, sacul pe spinarea catîrului, și încălecară și ei pe catîr, și își urmară drumul mai departe.

După un răstimp, moghrabinul îl întrebă pe Juder :

— Tu știi, o, Juder, cît drum am bătut de la Cairo pînă aici ?

El răspunse :

— Pe Allah ! nu știu !

El spuse :

— Am străbătut, în aceste două ceasuri, o depărtare care cere pe puțin o lună de umblet !

El întrebă :

— Cum așa ?

El spuse :

— Află, o, Juder, că această catîrcă pe care ne aflăm noi este în totului-tot o ginnă ca toți ginii ! Într-o zi ea străbate de obicei o depărtare de un an de umblet ; ci astăzi, ca să nu te ostenesc, a mers încetișor, la pas !

Și cu asta își urmară drumul către Maghreb ; și în fiecare zi, dimineața și seara, sacul le îndestula toate nevoile ; și Juder nu avea decît să-și dorească o mîncare, de-ar fi fost oricît de anevoioasă și de nemaipomenită, pentru ca numaidecît mîncarea să se și afle în fundul sacului, gata caldă și orînduită frumos pe o tavă de aur. Și ajunseră în felul acesta, după cinci zile de umblet, în Maghreb, și intrară în cetatea Fasului și a Miknasului.

Or, peste tot, de-a lungul străzilor, toți trecătorii îl recunoșteau pe stăpînul mograbin și îl întîmpi-

nau cu salamalekuri, ori mai adesea veneau să-i sărute mîna, pînă ce ajunseră la o casă unde moghrabinul descălecă şi bătu la poartă. Şi numaidecît poarta se deschise şi în pragul ei se ivi o tînără fată, întocmai ca o lună, şi frumoasă şi uşoară ca o gazelă uscată de sete, care le zîmbi cu un zîmbet de bun-venit. Şi moghrabinul îi spuse părinteşte :

— O, Rahma, fata mea, dă fuga şi deschide-ne sala cea mare a palatului !

- Şi tînăra Rahma răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei !

Şi o luă înaintea lor, înlăuntrul palatului, legănîndu-şi şoldurile. Şi minţile lui Juder se zburătăciră ; şi îşi zise în sineşi : „Asta-i ! fata aceasta de bună seamă că este fata vreunui rege !“

Iar moghrabinul luă mai întîi sacul de pe spatele catîrcii şi spuse :

— O, catîrcă, întoarce-te de unde ai venit ! Şi Allah să te binecuvînteze !

Şi iacătă că deodată pămîntul se deschise şi o cuprinse pe catîrcă în sînul lui, după care se închise la loc numaidecît. Şi Juder strigă :

— O, Ocrotitorule ! Mărire lui Allah care ne-a mîntuit şi ne-a ocrotit cîtă vreme am stat pe spinarea ei !

Ci moghrabinul îi zise :

— Pentru ce te minunezi, o, Juder ? Nu ţi-am spus de la început că este o ginnă din ceata efriţilor ? Să ne grăbim însă a intra în palat şi să mergem în sală !

Şi merseră după tînăra fată.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Cînd Juder intră în palat, rămase uluit de strălucirea și de belșugul de bogății ce se aflau acolo și de frumusețea policandrelor de argint și a lanțurilor de aur de care atîrnau, ca și de risipa de nestemate și de alămuri. Și, după ce se așezară jos pe chilimuri, moghrabinul îi spuse fetei sale :

— Ya Rahma, du-te degrabă și adu legătura de mătasă pe care o știi !

Și fata se duse numaidecît să aducă legătura aceea și o dete tatălui ei care o desfăcu și scoase o rantie care prețuia pe puțin o mie de dinari și, dîndu-i-o lui Juder, spuse :

— Îmbracă-te cu ea, o, Juder, și fii aici oaspete bine venit !

Și Juder o îmbrăcă și se făcu atîta de strălucitor, încît părea asemeni vreunui fiu de rege dintre regii Arabiei de la soare-apune !

După care moghrabinul, care sta cu sacul dinainte, băgă mîna în sac și scoase din el o grămadă de tăvi, pe care le orîndui pe fața de masă întinsă de către fiică-sa, și nu se opri decît după ce înșirui așa patruzeci de tăvi de felurite culori și de felurite bucate. Pe urmă, îi spuse lui Juder :

— Întinde mîna și ia de mănîncă, o, stăpîne al meu, și fii îngăduitor față de noi pentru puținătatea cu care te ospătam ; căci noi încă nu-ți știm gusturile și bucatele pe care le dorești ! Nu ai, așadară, decît să ne spui ce-ți place mai mult și ce-ți poftește sufletul, și noi îți aducem fără de zăbavă !

Juder răspunse :

— Pe Allah ! o, călătorule stăpîne al meu, mie îmi plac toate bucatele, fără osebire, şi nu mă dau în lături de la nici una ! Nu mă mai întreba, dar, ce-mi place, şi adu-mi tot ce-ţi trece prin gînd ! Întrucît eu mănînc orice ! Şi-asta-i tot ce-mi place cel mai mult pe lume ! Mănînc strașnic ! Iacătă !

Şi mîncă strașnic în seara aceea şi, de altminteri, în fiecare zi, fără ca pentru aceasta să se vadă vreodată fum de bucătărie. Căci moghrabinul nu avea decît să-şi bage mîna în sac, gîndind la vreun fel de mîncare, şi numaidecît scotea mîncarea aceea pe o tavă de aur ! Şi tot aşa şi cu poamele ori cu dulciurile. Şi Juder trăi în felul acesta în palatul moghrabinului vreme de douăzeci de zile, schimbîndu-şi rantia în fiecare dimineaţă ; şi fiecare rantie era mai minunată decît sora ei.

În cea de a douăzeci şi una dimineaţă, moghrabinul veni la el şi-i spuse :

— Scoală-te, o, Juder ! Iacătă ziua hotărîtă pentru deschiderea comoarei lui Şamardal !

Şi Juder se ridică şi se duse cu moghrabinul. Iar cînd ajunseră dincolo de zidurile cetăţii, deodată se iviră două catîrce, pe care încălecară, şi doi robi negri care mergeau în urma catîrcelor. Şi drumeţiră aşa pînă la amiază, cînd ajunseră pe ţărmurii unei ape curgătoare ; şi moghrabinul puse piciorul la pămînt şi îi spuse lui Juder :

— Descalecă !

Şi după ce Juder descălecă, moghrabinul făcu un semn cu mîna către cei doi negri, spunîndu-le :

— Haide !

Numaidecît, cei doi negri luară cele două catîrce, care se mistuiră, pe urmă se întoarseră pe malul apei, aducînd în spinare un cort și covoare și perne, și ridicară cortul și îl îmbrăcară cu chilimuri și rînduiră de jur-împrejur pernele și perniţele. După care aduseră sacul și cele două bocaluri în care se aflau închiși cei doi peşti de culoarea coralului. Pe urmă aşternură masa și întinseră, scoţîndu-le din sac, douăzeci și patru de tăvi cu bucate. După care se mistuiră.

Atunci moghrabinul se ridică, aşeză dinaintea lui cele două bocaluri, pe un scăuieș, și începu să murmure deasupra lor descîntecele de vrajă și farmecele, pînă cînd cei doi peşti începură să strige din lăuntru :

— Iartă-ne ! o, stăpîne vraci, fie-ţi milă de noi !

Și i se rugară aşa mai departe, în vreme ce el rostea descîntecele. Și dintr-odată cele două bocale pocniră și se făcură ţăndări, pe cînd dinaintea moghrabinului se iviră două fiinţe, cu braţele încrucișate a umilinţă, care spuneau :

— Mîntuire și iertare, o, atotputernice ghicitor ! Ce gînd ai cu noi ?

El răspunse :

— Gîndul meu este să vă sugrum și să vă ard ! afară doar dacă îmi făgăduiţi să deschideţi comoara lui Șamardal !

Ei spuseră :

— Îţi făgăduim ! Și avem să-ţi deschidem comoara ! Ci trebuie numaidecît să-l aduci aici pe Juder, pescarul din Cairo. Căci este scris în cartea Soartei că în nici un fel nu poate fi deschisă comoara decît sub privirile lui Juder ! Și nimenea nu poate intra în locul unde se află ea, decît numai acel Juder, fiul lui Omar !

El răspunse :

— Pe acela despre care vorbiți l-am și adus ! Se află chiar aci de față ! Iacătă-l ! Vă vede și vă aude !

Și cele două făpturi se uitară cu luare-aminte la Juder și spuseră :

— Acuma nu mai este nici o piedică ! Și te poți bizui pe noi ! Ne juruim pe Nume !

Încît moghrabinul le îngădui să se ducă unde aveau să se ducă. Și ei pieriră în apa rîului.

Atunci moghrabinul luă o trestie lungă și goală, pe care așeză două tipsioare de cornalină roșie ; și pe aceste tipsii puse un tas de aur plin cu cărbune, peste care suflă numai o dată. Și numaidecît cărbunele se aprinse și se schimbă în jar fierbinte. Atunci moghrabinul presără tămîie peste jar și spuse :

— O, Juder, iacătă că aburii tămîii se ridică, iar eu acum am să rostesc descîntecele de vrajă pentru deschidere. Ci, întrucît odată ce am să încep descîntecele n-am să mai pot să mă opresc fără primejdia de a face zadarnice puterile talismanice, vreau să te învăț mai întîi ce ai de făcut ca să ne atingem ținta pe care ne-am pus-o cînd am venit în Maghreb !

Și Juder răspunse :

— Învață-mă, o, stăpîne deplin al meu !

Și moghrabinul spuse :

— Află, o, Juder...

* Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Află, o, Juder, că atunci cînd am să încep a rosti descîntecele de vrajă peste fumul de tămîie, apa rîului are să înceapă să scadă încet-încet, și rîul pînă la urmă are să se usuce cu totul și să-și arate vadul gol. Atunci ai să vezi ivindu-se, pe clinul uscat al vadului, o poartă de aur, mare și înaltă cît poarta unei cetăți, cu două verigi tot de aur. Tu să te îndrepți către această poartă și să bați în ea ușor cu una dintre cele două verigi care închid poarta și să aștepți o clipă. Pe urmă să bați încă o dată, mai tare decît întîia oară, și iar să aștepți ! Apoi să bați a treia oară, mai tare decît înainte, și să stai neclintit. Și după ce vei fi bătut în felul acesta de trei ori la rînd, ai să auzi dinlăuntru pe careva strigînd : „Cine bate la poarta Comorilor și nu știe să dezlege vrăjile ?“ Tu să răspunzi : „Sînt Juder pescarul, fiul lui Omar din Cairo !“ Și poarta are să se deschidă, iar în prag are să se ivească un ins care, cu spada în mînă, are să-ți spună : „Dacă ești cu adevărat omul acela, întinde gîtul să-ți tai capul !“ Iar tu să întinzi gîtul fără de teamă ; și el are să ridice spada asupra ta, dar numai pentru ca să se prăbușească pe loc la picioarele tale ; și n-ai să mai vezi decît un trup fără suflet ! Și tu n-ai să pățești nimic ! Ci dacă, de frică, n-ai să faci ce-ți spune, are să te ucidă pe clipă pe dată. Cînd în felul acesta vei fi rupt cea dintîi vrajă, ai să intri înlăuntru și ai să vezi a doua poartă, în care să bați numai o dată,

dar cît mai tare. Atunci are să ți se arate un călăreț cu o lance mare pe umăr și care are să-ți spună, amenințîndu-te cu lancea ridicată deodată : „Ce pricină te aduce în aceste locuri pe care niciodată nu le bat și nu le calcă nici cetele omenești, nici semințiile ginilor ?“ Iar tu, drept orice răspuns, să-i arăți semeț pieptul deschis, ca să te lovească ; și el are să te lovească cu lancea lui. Ci tu n-ai să pățești nimic ; iar el are să se prăbușească la picioarele tale și n-ai să mai vezi decît un trup fără de suflet ! Dar dacă ai să dai îndărăt, are să te ucidă ! Ai să ajungi pe urmă la a treia poartă, de unde are să iasă în întîmpinarea ta un arcaș, care să-și încordeze arcul cu săgeata împotriva ta ; ci tu să-i arăți curajos pieptul ca pe o țintă, și el are să cadă la picioarele tale, trup fără de suflet ! Or, dacă ai să șovăi, te ucide ! Ai să mergi mai departe și ai să ajungi la a patra poartă, de unde are să se repeadă la tine un leu cu chip înfricoșător, cu gura căscată, dînd să te mănînce. Tu să nu te sperii și să nu fugi ; ci întinde mîna către el ; și, de îndată ce mîna ta va fi între dinții lui, leul are să se prăbușească la picioarele tale, fără să-ți facă vreun rău. Atunci să te îndrepți către a cincea poartă, de unde ai să vezi ieșind un arap negru, care are să te întrebe : „Cine ești ?“ Tu să spui : „Sînt Juder !“ și el are să-ți răspundă : „Dacă ești cu adevărat omul acela, încearcă atunci să deschizi cea de a șasea poartă !“ Tu numaidecît să te duci drept la cea de a șasea poartă și să strigi : „O, Isuse, poruncește lui Moise să deschidă poarta !“ Și poarta are să se deschidă dinaintea ta și ai să vezi ivindu-se doi balauri năpraznici, unul din dreapta și unul din stînga, care, cu gurile căscate, au să sară asupra ta. Să nu-ți fie frică ! Ci

să-ți întinzi către fiecare cîte o mînă, iar ei au să dea să ți le muște ; ci zadarnic : căci se și vor zvîrcoli neputincioși la picioarele tale. Și, mai cu seamă, să nu dai vreun semn că te-ai sfii de ei ; de nu, moartea ta-i neîndoielnică. Ai să ajungi la urmă și la cea de-a șaptea poartă, și ai să bați. Iar ființa care are să-ți deschidă și să ți se arate în prag are să fie maica ta ! Și are să-ți spună : „Fii binevenit, fiul meu ! Apropie-te de mine, ca să-ți urez bună pace !“ Ci tu să-i răspunzi : „Stai acolo unde ești ! Și dezbracă-te !“ Ea are să-ți spună : „O copilul meu, sînt mama ta ! Și îmi datorezi oarecare mulțumire și oarecare cinstire, ca răsplată că te-am alăptat și că ți-am dat o creștere aleasă ! Cum de-mi ceri să mă dezbrac față de tine ?“ Tu să-i răspunzi cu gura mare : „Dacă nu-ți lepezi numaidecît hainele, te omor !“ Și să înhați o spadă pe care ai s-o găsești atîrnată la dreapta, pe perete, și să-i spui : „Hai, începe !“ Și ea are să încerce să te înduplece și are să caute să te amăgească atunci, căindu-și soarta. Ci tu ia seama să nu te lași tulburat de vorbele ei, și, de fiecare dată cînd are să-și lepede o haină de pe ea, tu să-i strigi : „Leapădă-le și pe celelalte !“ Și mereu s-o amenințî cu moartea, pînă ce are să rămînă goală de tot ! Ci atunci ai s-o vezi cum fuge și piere ! Și în felul acesta, o, Juder, ai să rupi toate vrăjile și ai să spulberi toate farmecele, mîntuindu-ți zilele. Și nu-ți mai rămîne pe urmă decît să culegi roadele strădaniilor tale. Pentru acesta, nu ai decît să treci dincolo de a șaptea poartă și ai să găsești înlăuntru aur strîns mormane. Ci să nu iei aminte la el, și să te duci drept la un foișor micuț, aflat în mijlocul comorilor și peste care este trasă o perdea. Dă atunci la o parte

perdeaua aceea, și ai să-l vezi, culcat într-un jeț de aur, pe vrăjitorul cel mare, Șamardal, chiar acela care-i stăpînul acelei comori ! Și lîngă capul lui ai să vezi lucind ceva rotund ca luna : aceea-i sfera cercască. Și ai să-l vezi pe mag încins cu spada despre care ți-am vorbit, și avînd pe deget inelul cu pecetea, și, atîrnat cu un lanț de aur la gîtul lui, șipul cu kohl ! Tu să nu șovăi atunci ! Ia acele patru lucruri de preț și grăbește-te să ieși din comoară și să vii să mi le dai ! Ci, o, Juder, ai grijă să nu uiți nimic din toate cîte te învățai, ori să faci altmintrelea de cum te-am sfătuit. De nu, ai să te căiești amarnic și ai să ai multe necazuri de îndurat !

Și, sfîrșind de spus toate acestea, moghrabinul îi mai înșirui lui Juder aceleași sfaturi, o dată, de două ori, de trei ori și de patru ori, ca să i le vîre cît mai bine în cap, pînă ce Juder spuse singur :

— Acuma țin minte tot ! Da care-i ființa omenească...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și patra noapte

Urmă :

...care-i ființa omenească în stare să înfrunte atîtea înfricoșătoare talismanuri de care mi-ai spus, și să îndure atîtea amarnice primejdii ?

Moghrabinul răspunse :

— O, Juder, să n-ai nici o frică în privința aceasta! Toate făpturile pe care ai să le vezi la porți nu sînt decît niște năluci fără de suflet! Poți, dar, să fii pe deplin liniștit!

Și Juder rosti :

— Îmi pun nădejdea în Allah!

Numaidecît moghrabinul își începu afumările vrăjitorești. Mai puse niște tămîie pe jarul din cățuie și începu să rostească descîntecele. Și iată că apa riului scăzu încet-încet și se scurse, iar vadul apei se ivi uscat, cu poarta cea mare a Comorii.

Dacă văzu așa, Juder, fără a mai șovăi, se lăsă în albia riului și se îndreptă către poarta de aur, în care bătu întîia oară încetișor, pe urmă a doua și a treia oară. Și din lăuntru se auzi un glas care întreba :

— Cine bate la poarta Comorilor fără a ști să rupă vrăjile ?

El răspunse :

— Sînt Juder ben-Omar !

Și poarta pe dată se deschise și în prag se ivi o ființă care, cu spada în mînă, răcni :

— Întinde gîtul !

Și Juder își întinse gîtul ; iar celălalt abătu asupra-i spada ; ci numai ca să se și prăbușească tot atunci. Și așa se petrecură lucrurile pînă la cea de a șaptea poartă, întocmai cum îi prorocise și cum îl dădăcise moghrabinul. Și de fiecare dată Juder rupse vrăjile, cu mare curaj, pînă ce i se arătă maică-sa, ieșind de după cea de a șaptea poartă. Ea îl privi și-i zise :

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, copile al meu !

Ci Juder îi strigă :

— Da cine-mi ești tu ?

Ea răspunse :

— Eu sînt maica ta, o, fiul meu ! Sînt cea care te-a purtat nouă luni în pîntecele ei, și te-a alăptat, și ți-a dat creșterea pe care o ai, o, copilul meu !

El răcni :

— Leapădă-ți hainele !

Ea răspunse :

— Tu ești fiul meu ; cum de-mi ceri să mă dezbrac față de tine ?

El spuse :

— Dezbracă-te, că de nu îți tai capul cu spada aceasta !

Și întinse mîna către perete, apucă spada agățată acolo și o flutură strigînd :

— Dacă nu te dezbraci, te omor !

Atunci ea se hotărî să-și scoată vreo două haine ; ci el îi spuse :

— Scoate-le pe toate !

Și ea mai dezbracă vreo două. El îi spuse :

— Mai departe !

Și o hărțui așa mereu, pînă ce bătrîna își lepădă toate hainele și nu mai rămase pe ea decît cu izmănuțele, și, rușinată, îi spuse :

— Ah, copile al meu, m-ai jefuit de toată truda cea îndelungată pe care am risipit-o ca să te cresc ! O, ce amar ! Au inima ta-i de piatră ? Și oare chiar vrei să mă aduci într-o stare atît de rușinoasă, silindu-mă să-mi arăt goliciunea în fața ta ? O, fiul meu, oare nu-i asta o nelegiuire și o blestemăție ?

El zise :

— Adevăratu-i ! Poți, dar, să lași pe tine izmănuțele !

Ci nici nu rosti bine Juder cuvintele acestea, că bătrîna și strigă :

— S-a înduplecat ! Daţi-i !

Şi numaidecît, din toate părţile, se abătu peste umerii lui un potop de lovituri, dese şi multe ca ploaia, date de toţi străjerii cei nevăzuţi ai comorii. Şi, pentru Juder, chiar că aceasta fu o mamă de bătaie cum nu mai căpătase vreodată, de să n-o mai uite toată viaţa lui ! Pe urmă, efriţii cei nevăzuţi îl zvîrliră, cît ai clipi din ochi, cu lovituri amarnice, afară din sălile comorii şi dincolo de poarta pe care o închiseră la loc, ca mai înainte !

Or, moghrabinul văzuse cum îl aruncau afară pe poartă şi se repezi să-l tragă de-acolo, întrucît apele, năboind cu mare huiet, cuprindeau vadul rîului şi îşi porneau curgerea lor oprită. Şi îl duse leşinat pe ţărm şi începu să rostească asupra lui sure din *Coran*, pînă ce îşi veni iarăşi în simţiri. Atunci îi spuse :

— Ce-ai făcut, o, bietul de tine !

El răspunse :

— Trecusem toate piedicile şi rupsesem toate vrăjile ! Şi a fost ca tocmai izmănuţele mamei mele să-mi pricinuiască pierderea a tot ce dobîndisem, şi să fie pricina acestei ciomăgéli care m-a zăgrăvit !

Şi îi povesti tot ce i se întîmplase în lăuntru.

Atunci moghrabinul îi zise :

— Nu te-am sfătuit eu să nu te abaţi de la ce te-am învăţat ? Uite-acuma ! Mi-ai făcut şi mie necazuri, ţi-ai făcut şi ţie, şi toate astea numai pentru că n-ai vrut s-o sileşti să-şi scoată izmănuţele ! Gata pentru anul acesta ! Acuma trebuie să aşteptăm anul următor, ca să mai încercăm iară ! Pînă atunci, ai să rămîi la mine !

Şi îi chemă pe cei doi negri, care se iviră numaidecît şi strînseră cortul, adunară ce era de adunat,

și pieriră o clipă, ca să se întoarcă numaidecît cu cei doi catîri pe care Juder și moghrabinul încălecară și porniră pe dată îndărăt către cetatea Fasului.

Juder rămase așadar în casa moghrabinului un an întreg, îmbrăcînd în fiece zi o rantie nouă, de mare preț, și mîncînd și bînd bine tot ce i se scotea din sac, după cum îi plăcea și rîvnea.

Or, iacătă și ziua hotărîtă, la începutul anului cel nou, pentru ecalaltă încercare ; și moghrabinul veni la Juder și îi spuse :

— Scoală-te ! Și să mergem unde trebuie să mergem !

El răspunse :

— De bună seamă !

Și ieșiră din cetate, și-i văzură pe cei doi negri care le aduseră cele două catîrce, pe care încălecară numaidecît și îndemnară către rîu, pe ale cărui țărmuri ajunseră în curînd. Cortul fu ridicat și întins și împodobit ca și întîia oară. Și, după ce mîncară, moghrabinul luă trestia aceea goală, tipsiile de cornalină roșie, cățuia plină cu jăratic și cu tămîie ; și, înainte de a începe afumările magice, îi spuse lui Juder :

— O, Juder, am să-ți dau un sfat !

Juder strigă :

— O, stăpîne călător al meu, chiar că nu mai trebuie să-ți dai osteneala. De-aș fi uitat ciomăgeala, aș fi uitat și minunatele tale sfaturi de anul trecut.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Moghrabinul îl întrebă :

— Atunci, chiar ții minte ?

El răspunse :

— Uf, de bună-seamă că țin !

El spuse :

— Ei bine, Juder, păzește-ți sufletul ! Și, mai cu seamă, nu te mai gîndi că bătrîna aceea este mama ta, cînd ea nu-i decît o vedenie care a luat chipul mamei tale ca să te amăgească ! Or, dacă întîia oară ai ieșit de acolo cu oasele întregi, de data asta, dacă mai greșești, să nu te îndoiești că ai să le lași în comoară !

El răspunse :

— Am greșit ! Ci dacă și de data asta mai greșesc, mi se cuvine să fiu ars !

Atunci moghrabinul puse tămîia pe jăratec și rosti descîntecele. Și numaidecît rîul secă și îi îngădui lui Juder să meargă la poarta de aur. Bătu în poarta aceea care se deschise ; și Juder izbuti să biruie vrăjile de la toate porțile, pînă ce ajunse dinaintea maicii sale, care-i spuse :

— Fii binevenit, o, copile al meu !

El răspunse :

— Și de cînd și cum oi fi eu copilul tău, o, blestemato ? Scoate-ți hainele !

Atunci ea începu, da tot mai căutînd să-l amăgească, să-și scoată încet și una cîte una hainele, pînă ce nu mai rămase decît cu izmănuțele pe ea. Și Juder răcni :

— Scoate-le, o, blestemato !

Şi ea îşi scoase izmănuţele, ci numaidecît pieri, nălucă fără suflet !

Şi Juder intră fără de nici o piedică în comoară, şi văzu mormanele de aur adunat în şiruri strînse ; ci, fără a lua seama nicidecum la aur, se duse drept la foişorul cel micuţ şi, dînd perdeaua la o parte, îl văzu pe solomonarul cel mare Al-Şamardal, culcat în jeţul lui de aur, cu spada talismanică la brîu, cu inelul pe deget, cu şipul de kohl atîrnînd la gît de lanţul de aur şi, deasupra capului, cu sfera cerească strălucind şi rotundă ca luna.

Atunci, fără a mai pregeta, înaintă şi desprinse spada de la brîu, scoase inelul talismanic, dezlegă şipul de kohl, luă sfera cerească şi se trase îndărăt să plece. Şi pe dată începu să răsune împrejurul lui un zvon dulce de lăute şi de clopoţei nevăzuţi, care îl însoţi pe biruitor pînă la ieşire, pe cînd din toate părţile vistieriei de sub pămînt glasurile străjilor se ridicau în slava lui strigînd :

— De mare folos să-ţi fie, o, Juder, ceea ce ai dobîndit ! Plecăciune ! Plecăciune !

Şi cîntecele nu mai conteniră să răsune şi glasurile nu mai conteniră să-l firitisească pînă ce ieşi din vistieria de sub pămînt.

Cînd îl văzu că vine încărcat cu talismanele, moghrabinul se opri din afumări şi din descîntece, şi se ridică şi începu să-l îmbrăţişeze strîngîndu-l la piept şi rostindu-i salamalekuri din inimă. Şi după ce Juder îi înmînă cele patru talismane, moghrabinul îi chemă din adîncurile văzduhurilor pe cei doi negri care sosiră, strînseră cortul şi aduseră cele două catîrce, pe care Juder şi moghrabinul încălecară ca să se întoarcă în cetatea Fasului.

Cînd ajunseră la palat, se așezară împrejurul mesei întinse și pline cu o mulțime de tăvi scoase din sac, și moghrabinul îi spuse lui Juder :

— O, frate al meu, o, Juder, ia de mănîncă !

Și Juder mîncă și se sătură. Atunci tăvile goale fură puse în sac, masa fu strînsă, și moghrabinul Abd Al-Samad spuse :

— O, Juder, ți-ai lăsat pămîntul și țara din pricina mea ! Și ai dus la bun sfîrșit treburile mele ! Iar eu, în felul acesta, îți sînt îndatorat cu bunurile pe care le-ai agonisit pentru mine ! Nu ai decît să hotărăști tu însuți plata ce ți se cuvine ; întrucît Allah (preamărit fie el !) are să fie darnic față de tine, prin mijlocirea mea ! Cere-mi, dar, orice vrei ; și să nu te simți stînjenit, căci ți se cuvine orice !

Juder răspunse :

— O, stăpîne al meu, nu doresc de la Allah și de la tine decît să-mi dai sacul !

Și moghrabinul îi puse numaidecît sacul în mînă, spunîndu-i :

— Fără de nici o îndoială că l-ai meritat ! Și de-ai fi dorit orice altceva, ai fi căpătat ! Ci, o, sărace, sacul acesta nu ar putea să-ți fie de folos decît ca să mănînci !

El răspunse :

— Și ce-aș putea să-mi doresc mai bun ?

El spuse :

— Ai îndurat multe necazuri cu mine ; și ți-am făgăduit că am să te duc îndărăt în țara ta mulțumit și îmbelșugat. Or, sacul acesta nu-ți poate da decît demîncarea ; dar n-are să te îmbogățească ! Iar eu vreau, pe deasupra, să te și îmbogățesc ! Ia, dar, sacul, ca să scoți din el orice bucate vei dori ; ci am să-ți mai dau, pe deasupra, și un sac plin cu aur și cu giuvaieruri de toate felurile,

pentru ca, atunci cînd ai să te întorci în țara ta, să te faci un mare negustător și să poți răzbi, și încă din prisosință, toate nevoile tale și alor tăi, fără să ai a te zgîrci vreodată !

Pe urmă adăugă :

— În ce privește sacul cu bucate, am să te învăț cum să te slujești de el spre a ți le scoate pe cele pe care le dorești ! Pentru aceasta, nu ai decît să-ți afunzi mîna în el, rostind : „O, slujitor al acestui sac, te juruiesc întru vîrtutea Vajnicelor Nume Magice, care au toată puterea asupra ta, să-mi aduci *cutare* mîncare !“ și pe dată ai să găsești în fundul sacului toate bucatele pe care ți le-ai rîvni, de-ar fi ele în fiecare zi de o mie de feluri și de o mie de gusturi osebite !

Pe urmă, moghrabinul făcu să se ivească unul dintre cei doi negri, cu una dintre cele două catîrce, luă un sac mare cu două despărțituri, asemenea cu sacul de bucate, și umplu una dintre despărțituri cu galbeni și cu drugi de aur, iar celălaltă despărțitură cu giuvaieruri și cu nestemate, puse sacul acesta pe spinarea catîrcei, îl coperi cu sacul de bucate care părea cu totul gol, și-i spuse lui Juder :

— Încalecă pe catîrcă ! Negrul are să meargă înaintea ta și are să-ți arate calea de urmat, și are să te călăuzească în felul acesta pînă la poarta casei tale din Cairo. Și, cînd ai să ajungi acolo, să iei cei doi saci și să dai negrului catîrca, iar acesta are să mi-o aducă îndărăt ! Și să nu spui nimănuia taina noastră ! Și-acuma, te las cu bine întru Allah !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Juder răspunse :

— Allah sporească-ţi avuţiile şi harurile ! Îţi mulţumesc din suflet !

Şi încălecă pe catîrcă, avînd la spate cei doi desagi, şi porni la drum, cu negrul înaintea lui.

Or, catîrca se ţinu pe urmele arapului, care o călăuzi tot drumul, zi şi noapte ; şi, de data aceasta, nu-i trebui decît o singură zi ca să străbată drumul din Maghreb pînă la Cairo ; căci în dimineaţa celei de a doua zile, Juder se văzu dinaintea zidurilor oraşului Cairo, şi intră pe Poarta Biruinţii în cetatea lui de baştină. Şi ajunse la casa lui. Şi o văzu pe maică-sa stînd pe prag, cu mîna întinsă către trecători, la care cerea de pomană, zicînd :

— Făceţi-vă milă şi pomană, în numele lui Allah !

Dacă o văzu aşa, minţile lui Juder se întunecară. Se dete jos de pe catîrcă şi se repezi cu braţele deschise către maică-sa care, cînd îl cunoscu, începu să plîngă. Şi Juder o duse în casă, după ce luă cei doi saci şi lăsă catîrca pe mîna arapului s-o dea moghrabinului îndărăt : întrucît catîrca era o ginnă, iar arapul un ginn !

După ce Juder intră în casă cu maică-sa, o pofti să şadă jos pe rogojină şi, cum era necăjit rău că o găsise cerşind în uliţă, îi spuse :

— O, maică a mea, fraţii mei sînt bine sănătoşi ?

Ea răspunse :

— Sînt bine sănătoşi !

El întrebă :

— Da pentru care pricină cerşeai în uliţă ?

Ea răspunse :

— O, fiul meu, din pricină că-mi era foame !

El spuse :

— Cum aşa ? Pînă să plec, ţi-am dat o sută de dinari într-o zi, o sută de dinari a doua zi, şi o mie de dinari în ziua cînd am plecat !

Ea răspunse :

— O, copilul mamii, fraţii tăi au ticluit o vicleşenie împotriva mea şi au izbutit să-mi ia tot bănetul acela, şi pe urmă m-au izgonit din casă. Şi eu, ca să nu mor de foame, am fost silită să cerşesc pe uliţe !

El spuse :

— O, maică a mea, de-acuma n-ai să mai rabzi nimic, căci m-am întors şi sînt aici ! Nu te mai necăji ! Uite un sac plin cu aur şi cu giuvaieruri ! Şi casa-i plină de îmbelşugare !

Ea răspunse :

— O, copilul mamii, tu cu adevărat te-ai născut binecuvîntat şi norocos ! Aibă-te Allah în paza lui şi sporească-şi binefacerile asupra ta ! Du-te, fiul meu, du-te de cumpără pentru noi amîndoi oleacă de pîine să mîncăm, căci m-am culcat aseară fără să fi pus nimic în gură, şi nici în dimineaţa aceasta n-am mîncat nimic !

Şi Juder, cînd auzi de pîine, zîmbi a rîde şi spuse :

— Binecuvîntarea şi belşugu-s împrejurul tău, o, măicuţă ! Nu ai decît să-mi ceri bucatele pe care le doreşti, şi eu ţi le dau numaidecît, fără a mai trebui să mă duc să le cumpăr din suk ori să le gătesc la cuhnie !

Ea spuse :

— O, copilul meu, da nu văd să ai nimica la tine ! Şi n-ai adus decît sacii aceia doi, iar unu-i gol !

El spuse :

— Am tot ce vrei, şi de toate felurile !

Ea spuse :

— Copile drag, fie ce-o fi, numai să potolească foamea !

El spuse :

— Adevărat vorbeşti ! La nevoie, omul se mulţumeşte cu puţin ! Dar cînd are belşug de toate, îi place să facă nazuri şi nu mai mănîncă decît delicateţuri ! Or, eu am cu mine de toate din belşug, şi tu nu trebuie decît să alegi !

Ea spuse :

— Copilul meu, vreau atunci o plăcintă caldă şi o bucată de brînză !

El răspunse :

— O, maică a mea, numai atîta nu este potrivit pentru tine !

Ea spuse :

— Tu ştii mai bine decît mine ce este potrivit ! Nu ai, dar, decît să faci ce socoţi că este potrivit !

El spuse :

— O, maică, eu socot că este potrivit şi vrednic de cinul tău un miel fript ; şi, tot aşa, nişte pui fripţi şi nişte orez cu oleacă de boia de ardei ! Mai socot potrivit cu cinul tău nişte cîrnăciori dolofani, nişte dovlecei copţi, nişte friptură de oaie, nişte costiţe prăjite, nişte kenafa cu migdale, cu miere de albine şi cu zahăr, nişte plăcinte de foi umplută cu fistic şi inmiresmată cu ambră, şi nişte baclavale.

Auzind asemenea vorbe, biata femeie socoti că fiu-său ori îşi ride de ea, ori şi-a pierdut minţile, şi strigă :

— Yuh ! Yuh ! Ce-ai pățit, o, fiul meu, o, Juder ? Visezi ori te-ai smintit de-a binelea ?

El spuse :

— Și de ce ?

Ea răspunse :

— Păi ce-mi tot înșiri tu acolo felurile acelea de bucate atîta de năstrușnice, și-atîta de scumpe, și-atîta de anevoie de gătit, pe care-i cu neputință să le avem !

El spuse :

— Pe viața mea ! trebuie numaidecît să-ți dau să mănînci din toate lucrurile pe care ți le-am înșirat !

Ea răspunse :

— Da nu văd pe-aici pe nicăieri nimic din toate cîte-ai înșirat !

El spuse :

— Adu-ncoace sacul !

Și ea îi aduse sacul, pe care îl pipăi și văzu că e gol. Ci i-l dete ; iar Juder își băgă numaidecît mîna în sac și scoase mai întîi o tavă de aur, pe care se lăfăiau, miresmați și aburind și înotînd în sosul lor cel ispititor, niște cîrnăciori umpluți ; pe urmă, băgă iarăși mîna în sac, și iarăși, și iarăși, scoțînd rînd pe rînd toate bunătățurile pe care le înșirase, și încă și altele, despre care nici nu pomenise. Și maică-sa îi spuse :

— Copilul meu, sacu-i tare mic și gol-goluț, iar tu ai scos din el o grămadă de bucate și de tăvi ! Unde erau toate astea ?

El spuse :

— O, maică a mea, află că sacul acesta mi-a fost dăruit de moghrabin ! Și sacul acesta-i fermecat ! Este slujit de un ginn care ascultă de poruncile ce i se dau după ce rostești *cutare* vorbe !

Şi îi spuse vorbele. Iar maică-sa îl întrebă :

— Atuncea şi eu, dacă bag mîna în acest sac şi cer nişte bucate spunînd vorbele astea, am să găsesc în el bucatele acelea ?

El spuse :

— De bună seamă !

Atunci ea băgă mîna în sac şi zise :

— O, slujitor al acestui sac, întru puterea Numelor Vrăjite care au stăpînire peste tine, te jurui-esc să-mi mai aduci o costiţă prăjită.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute şaptezeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi îndată simţi sub mîna ei tava, pe care o scoase din sac. Şi era o costiţă prăjită minunat şi înmiresmată cu praf de cuişoare şi cu mirodenii alese ! Atunci bătrîna spuse :

— Ci eu tot aş rîvni o pituşcă proaspătă şi nişte brînză ; căci sînt deprinsă cu ele şi nimic nu-mi prieşte mai mult !

Şi băgă mîna în sac, rosti vorbele şi scoase ce-şi dorise !

Atunci Juder îi zise :

— O, maică a mea, cînd isprăvim de mîncat, să pui îndărăt în sac tăvile goale ; căci talismanul

cere să avem grija aceasta ! Şi, mai ales, să nu spui la nimeni taina ; şi ascunde bine sacul în ladă la tine, ca să nu-l scoţi decît la nevoie. Da să nu te simţi stînjenită din pricina aceasta ; să fii darnică faţă de toată lumea, faţă de toţi vecinii şi faţă de toţi săracii ; şi dă-le şi fraţilor mei să mănînce, şi cînd sînt eu aici, şi în lipsa mea !

Or, nici nu sfîrşi Juder de spus acestea, că cei doi fraţi ai lui se şi iviră şi văzură masa cea minunată !

În adevăr, tocmai aflaseră ştirea că Juder sosise, de la careva din mahala, care le spusese :

— Fratele vostru s-a întors adineaori din călătorie, călare pe o catîrcă, pe care o ducea un arap, şi îmbrăcat în nişte haine fără de asemuire !

Şi ei îşi ziseră atunci :

— De-ar fi dat Allah să n-o fi chinuit pe maica ! Pentru că acuma, fără de nici o îndoială, ea are să-i povestească tot ce-am făcut-o noi să îndure ! Şi-atunci, o, tare ne-o mai fi fost ruşine faţă de el !

Ci unul dintre ei adăugă :

— Maica-i miloasă ! Da, oricum, şi dacă i-o povesti cum stă treaba, fratele nostru este şi mai milos şi mai iertător decît ea ! Iar dacă născocim vreo pricină de cum ni s-a căşunat purtarea noastră, el are să se încreadă şi are să ne ierte !

Şi-atunci se hotărîră să vină la el.

Încît, cînd intrară în casă şi cînd Juder îi văzu, acesta se şi ridică în cinstea lor şi le ură bună pace, cu cele mai vădite semne de bucurie, şi le spuse :

— Şedeţi şi mîncaţi cu noi !

Iar ei şezură şi mîncară. Şi erau tare lihniţi şi sfarojiţi de foame şi de lipsuri !

Cînd sfîrşiră de mîncat şi se săturară, Juder le spuse :

— O, fraţii mei, luaţi ce-a mai rămas de la masa noastră şi împărţiţi la cei săraci şi la cerşetorii din mahala !

Ei răspunseră :

— O, frate, poate c-ar fi mai bine să păstrăm acestea pentru cina noastră !

El le spuse :

— La ceasul de cină o să aveţi ceva mai acătării decît aceste rămăşiţe !

Ei atunci strînseră rămăşiţele de la masă şi ieşiră să le împartă săracilor şi cerşetorilor care treceau pe uliţă, spunîndu-le :

— Luaţi de mîncaţi !

După care îi aduseră îndărăt tăvile goale lui Juder, care le dete mamei sale spunîndu-i :

— Pune-le în sac !

Seara, la vremea cinei, Juder luă sacul şi scoase din el patruzeci de feluri de tăvi, pe care maică-sa le orîndui una după alta pe masă ; pe urmă, îi pofti şi pe fraţii lui să vină să mănînce. Şi, cînd sfîrşiră, le scoase şi nişte prăjituri, ca să-şi îndulcească gura ; şi ei se îndulciră. Atunci el le zise :

— Luaţi ce-a rămas de la masa noastră şi daţi săracilor şi cerşetorilor !

Pe urmă, a doua zi, îi ospătă iar, tot atîta de îmbelşugat ; şi tot aşa, vreme de zece zile în şir.

Or, după ce trecură aceste zece zile, Salem îi spuse lui Salim :

— Tu pricepi cum face fratele nostru de ne dă nişte mese atîta de strălucite în fiece zi, o dată dimineaţa, o dată la prînz, o dată seara, şi o dată dulciuri la vreme de noapte ? Păi nici sultanii nu fac decît tot aşa ! De unde-au putut să-i pice un

noroc ca ăsta și atîta îmbelșugare ? Și noi nici nu ne punem întrebarea de unde-o fi scoțînd toate aceste bucate uluitoare și aceste prăjituri, de vreme ce nu-l vedem cumpărînd nimica niciodată, și nici focul nu-l face, nici de bucătăreală nu se ține, nici vreun bucătar nu are !

Și Salim răspunse :

— Pe Allah ! habar n-am ! Da poate că-i fi știind tu pe careva care să ne poată da vreo lămurire cumu-i tîlcul în treaba asta !

El spuse :

— Numai a bătrînă ar putea să ne dumirească în această privință !

Și pe dată născociră o viclenie și se duseră la mama lor, în lipsa fratelui, și-i spuseră :

— O, maică a noastră, tare ni-i foame !

Ea răspunse :

— Fiți pe pace, căci numaidecît aveți să fiți mulțumiți !

Și se duse în odaia în care se afla sacul, băgă mîna în el, cerînd slujitorului cîteva bucate cît mai calde, și scoase îndată acele bucate, pe care le duse fiilor ei, care îi spuseră :

— O, maică, bucatele acestea sînt calde, iar noi nu te-am văzut nici să le fi gătit, nici măcar să fi suflat în foc !

Ea răspunse :

— Le scot din sac !

Ei întrebară :

— Care sac ?

Ea răspunse :

— Un sac fermecat ! Și orice-i ceri, îți aduce duhul slujitor al acelui sac !

Și le destăinui vorbele vrăjite și le spuse :

— Să păstrați taina !

Ei răspunseră :

— N-avea nici o grijă! Nu spunem la nimeni nimic!

Şi, după ce se încredinţară bine de însuşirile sacului şi izbutiră să scoată din el mai multe feluri de bucate, şezură cuminţi în seara aceea.

A doua zi însă, Salem îi spuse lui Salim:

— O, fratele meu, da pînă cînd o să tot stăm noi la Juder în starea aceasta de slugi, mîncînd din mila lui? Nu socoţi că mai bine ar fi să ticluim vreo viclenie şi să punem mîna pe sacul acesta, ca să nu mai fie decît al nostru?

Salim răspunse:

— Ce viclenie am putea iscodi?

El spuse:

— Păi, să-l vindem pe fratele nostru Juder căpeteniei de pe marea de la Suez!

El întrebă:

— Şi cum să facem ca să-l vindem?

Salem răspunse:

— Păi să ne ducem, tu şi cu mine, la căpitanul acela, care acuma tocmai se află la Cairo...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute şaptezeci şi opta noapte

Urmă:

...şi să-l poftim, pe el şi pe încă vreo doi corăbieri, să vină să ia masa cu noi! Şi-ai să vezi! Tu n-ai decît să adevereşti vorbele pe care am să i

le spun eu lui Juder, şi-ai să vezi ce-am să fac pînă a nu se afirşi acea noapte !

După ce se învoiră pe deplin în privinţa acestei plănuite vînzări a fratelui lor, se duseră să-l caute pe mai-marele Suezului şi îi spuseră, după salamalekurile de cuviinţă :

— O, căpitane, am venit la domnia-ta pentru o treabă care negreşit că are să te bucure !

El răspunse :

— Bun !

Ei spuseră :

— Noi sîntem fraţi amîndoi ; dar mai avem un frate, o lichea care nu-i bun de nimica. Şi cînd tatăl nostru a murit, ne-a lăsat o moştenire pe care am împărţit-o între noi trei ; iar fratele nostru şi-a luat partea lui şi s-a grăbit s-o vîntuiască în dezmăţuri şi-n zamparlîcuri ! Şi, cînd a ajuns nevoiaş, a început să se poarte faţă de noi cu o mişelie aprigă şi, pînă la urmă, ne-a chemat dinaintea judecătorilor, oameni răi şi asupritori, învinuindu-ne că l-am înşelat la partea lui de moştenire ! Şi judecătorii, mitarnici şi ticăloşi, nu pregetară a ne face să prăpădim cu cheltuielile judecăţilor toată moştenirea de la părintele nostru ! Ci el nu s-a mulţumit numai cu această răutate ! Ne-a chemat şi a doua oară dinaintea asupritorilor şi, în felul acesta, a izbutit să ne aducă la cea mai neagră sărăcie ! Şi-acum, habar n-avem ce mai urzeşte iarăşi împotriva noastră ! Am venit, dar, la domnia-ta, ca să-ţi cerem să ne scapi de el, cumpărîndu-l de la noi spre a-ţi sluji ca vîslaş pe vreuna dintre navele domniei-tale !

Căpitanul răspunse :

— N-aţi putea să născociţi vreun tertip ca să-l aduceţi aici ? Iar eu, atunci, mă însărcinez să-l duc pe sus pînă la mare, fără zăbavă !

Ei răspunseră :

— Ne-ar fi cam peste mînă să-l aducem aici ! Mai bine-i să primeşti a ne fi oaspete astă seară ; şi adu cu tine doi oameni de-ai tăi, nu mai mult. Şi, după ce fratele nostru are să adoarmă, noi tuscinci o să-l înşfăcăm, o să-i punem un căluş în gură şi o să ţi-l dăm în seamă ! Iar tu, sub coperişul nopţii, ai să-l scoţi afară şi-ai să faci ce-i vrea cu el !

El le răspunse :

— Cu toată grija şi bunăvoinţa ! Vă învoiţi să mi-l lăsaţi la patruzeci de dinari ?

Ei răspunseră :

— Atîta chiar că prea-i puţin ! Ci, pentru tine, hai treacă ! Şi, la căderea nopţii, să vii în *cutare* uliţă, lîngă *cutare* geamie, unde-ai să găseşti pe unul dintre noi aşteptîndu-te ! Şi să nu uiţi să aduci cu tine doi oameni de-ai tăi !

Pe urmă, se duseră la fratele lor Juder, steteră cu el de lafuri ba despre una, ba despre alta, iar la o vreme Salem îi sărută mîna cu o înfăţişare prin care parcă i-ar fi cerut ceva. Şi Juder îl întrebă :

— Ce doreşti, o, fratele meu ?

El răspunse :

— Află, o, fratele meu, o, Juder, că am un prieten care m-a poftit de multe dăţi în casa lui, pe vremea cît ai lipsit tu, şi totdeauna s-a purtat faţă de mine cu multă dărnicie, şi tare m-a îndatorat în felul acesta. M-am dus, aşadar, astăzi, să-i mulţumesc, şi el m-a poftit să rămîn să cinez cu el ; ci eu i-am spus : „Păi n-aş cam putea să-l

las pe fratele meu Juder singur acasă!" El mi-a spus: „Adu-l încoace cu tine!" Eu am răspuns: „Nu cred că are să primească! Da ai putea tu să primești în seara aceasta să ne fii oaspete, dimpreună cu frații tăi!" Or, frații lui tocmai se aflau acolo de față, și i-am poftit și pe ei, socotind în mintea mea că n-au să primească și că, în felul acesta, am să pot scăpa frumos cu fața curată; da, din păcate, ei nu s-au codit nicidecum, iar fratele lor, văzîndu-i că primesc, a primit și el și mi-a spus: „Să mă aștepți la capătul uliței tale, lîngă poarta geamiei, și am să vin să ne întîlnim acolo, dimpreună cu frații mei!" Or, acuma, o, frate Juder, tare mă tem că ei s-or și afla acolo, iar tu mă vezi ce tare încurcat sînt față de tine, din pricina acestei îngăduințe pe care mi-am luat-o. Și, dacă vrei cu adevărat să-ți rămîn datornic pe viață, primește-i ca oaspeți în seara aceasta! Binefacerile tale ne-au copleșit de mult, și belșugul îți umple casa, o, frate al meu! Ci dacă, din vreo pricină ori alta, nu vrei nicidecum să-i ai ca oaspeți în casa ta, îngăduie-mi să-i poftesc în casa vecinilor noștri, unde am să-i cinstesc cum oi putea!

Juder răspunse:

— Și pentru ce, dar, să-i poftești în casa vecinilor noștri, o Salem? Oare casa noastră să fie atîta de strîmtă și de neprimitoare? Ori poate n-om avea ce să le dăm să mănînce? În adevăr, cum de nu-ți este rușine să mă mai întrebi în privința aceasta? Nu ai decît să-i aduci încoace și să-i cinstești din belșug cu mîncare și cu dulciuri, fără să te zgîrcești, în așa chip încît să prisosească din plin! Și de-aci înainte, dacă ai să chemi ca

oaspeți prieteni de-ai tăi, nu ai decît să ceri mamei noastre toate bucatele de trebuință și cît mai multe ! Du-te dar, și cheamă-ți prietenii din seara aceasta ! Toate binecuvîntările s-au pogorît asupra noastră odată cu asemenea oaspeți, o, frate al meu !

La cuvintele acestea, Salem sărută mîna lui Juder și se duse la poarta geamiei să-i întîmpine pe inșii aceia, pe care îi aduse degrabă acasă. Iar Juder se ridică în cinstea lor și le spuse :

— Bună-venirea fie cu voi !

Pe urmă, îi pofti să stea lîngă el și începu să tăifăsuiască prietenește cu ei, fără a avea habar despre ce-i ascundea ursita ! Și o rugă pe maică-sa să aștearnă masa și să-i ospăteze cu patruzeci de tăvi de felurite mîncăruri, spunîndu-i :

— Adu-ne cutare fel, și cutare fel, și iarăși cutare fel !

Iar ei mîncară și se săturară, socotind că acea minunată cină se datora dărniciei fraților Salem și Salim. Pe urmă, cînd întîia parte a nopții se scurse, li se aduseră dulcețurile și prăjiturile ; și mîncară pînă la miezul nopții. Atunci, la un semn al lui Salem, corăbierii se repeziră la Juder, îi înnodară brațele strașnic, îi priponiră picioarele și îl duseră pe sus afară din casă, coperiți de negură, ca să ia numaidecît drumul către Suez, unde, cum ajunseră, îl aruncară în fundul unei corăbii de-a lor, cu fiare la picioare, în mijlocul altor robi și al altor osîndiți, și îl trimiseră să slujească pe scîndura vîslașilor, un an întreg. Și-atîta cu Juder !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Estimp, frații săi, cînd se sculară dimineața, se duseră la mama lor, care nu știa nimic din cele întîmplate, și-i spuseră :

— O, maică, Juder încă nu s-a sculat !

Ea spuse :

— Duceți-vă și sculați-l !

Ei răspunseră :

— Unde-i culcat :

Ea spuse :

— În odaia de oaspeți !

Ei grăiră :

— Nu este nimenea în odaia aceea ! Poate că a plecat asnoapte cu corăbierii ! Căci, maică, fratele nostru Juder a dat de gustul călătoriilor îndepărtare ! Și, de altminteri, l-am și auzit cum vorbea cu streinii aceia care-i spuneau : „Te luăm cu noi, ca să descui comorile ascunse pe care le știm !“

Ea spuse :

— Atunci pesemne că o fi plecat cu ei, fără să ne fi înștiințat ! Ci putem să n-avem nici o grijă în privința lui ; Allah are să știe a-l îndruma pe calea cea bună ; și, cum s-a născut cu noroc, și-i ocrotit de soartă, are să se întoarcă în curînd iarăși la noi, cu bogății strașnice !

Pe urmă, întrucît oricum lipsa fiului este un lucru greu pentru o mamă, începu să plîngă. Atunci ei strigară la ea :

— O, alimănito și smintito, atîta de mult îl iubești dar pe Juder, în vreme ce noi, tot copiii tăi,

de s-ar întîmpla să plecăm ori să venim, nici nu te-ai întrista, nici nu te-ai bucura! Au nu sîntem şi noi fiii tăi, aşa cum ţi-e fiu Juder?

Ea răspunse:

— Ba şi voi sînteţi copiii mei, da voi sînteţi doi tîlhari şi doi ticăloşi! Din ziua cînd a murit tatăl vostru, nu mi-aţi făcut nici un bine şi n-am avut o clipă bună cu voi, ori vreo alinare din parte-vă! Da de la Juder numai bunătate am avut; la inima lui n-a stat decît grija cum să-mi facă o bucurie şi cum să-mi arate ascultare şi să se poarte frumos cu mine. De bună seamă că merită să plîng amarnic după el, căci de binefacerile lui mă bucur şi eu, cum vă bucuraţi şi voi amîndoi!

Cînd auziră spusele bietei lor mame, cei doi ticăloşi începură s-o înjure şi s-o bată; apoi trecură în odaia cealaltă şi scotociră peste tot după sacul cel fermecat şi după sacul cu nestemate; şi, pînă la urmă, deteră de saci şi îi înhăţară; după care, scoaseră din sacul cu nestemate tot aurul ce se afla într-unul din buzunarele lui şi toate giuvaierurile şi pietrele de preţ ce se aflau în celălalt buzunar; şi spuseră:

— Astea-s bunuri de la tatăl nostru!

Ci bătrîna strigă:

— Nu, pe Allah! Sînt bunurile fratelui vostru Juder! Şi le-a adus din ţara moghrabinilor!

Ei ţipară:

— Minţi! Sînt bunuri de la tatăl nostru! Şi avem drept să ne folosim de ele cum ne place!

Şi se repeziră să le împartă pe loc între ei amîndoi. Ci nu izbutiră să ajungă la învoială cine să ia sacul cel năzdrăvan. Căci Salem spunea:

— Îl iau eu !
Iar Salim spunea :
— Îl iau eu !
Şi se iscă zarva între ei, şi gîlceava ! Atunci mama lor spuse :

— O, copiii mei, aţi împărţit între voi sacul cu aur şi nestemate ; ci sacul cestălalt nu poate să fie nici împărţit, nici despicat, căci vraja lui s-ar rupe atunci şi şi-ar pierde însuşirile. Ci lăsaţi-mi-l mai bine mie ; şi eu, în fiecare zi, am să scot din el bucatele pe care le-ţi vrea, şi de cîte ori o să vreţi. Şi, pentru mine, făgăduiesc că am să mă mulţumesc cu o bucată de pîine ori cu îmbucătura pe care mi-aţi lăsa-o voi. Şi de-o să vreţi cumva să-mi daţi, pe deasupra, ce mi-o fi de trebuinţă ca să nu umblu goală, asta ar fi numai şi numai ca un dar din partea voastră şi nu ca o îndatorire. În felul acesta, fiecare dintre voi o să puteţi face orice v-o place, fără de nici o opreliştе ! Eu nu uit că amîndoi sînteţi copiii mei şi că eu sînt mama voastră. Să rămînem laolaltă şi în înţelegere, pentru ca, atunci cînt s-o întoarce fratele vostru, să n-aveţi nimica de ce să vă căiţi şi să nu vă fie ruşine dinaintea lui din pricina faptelor voastre !

Ci ei nu voiră neam să asculte de sfaturile bătrînei, şi îşi trecură, noaptea gîlcevindu-se cu mare zarvă şi înjurîndu-se atîta de amarnic încît un arcaş de-al regelui, aflîndu-se ca oaspete în casa de-alături, auzi tot ce-şi strigau şi înţelese bob cu bob toată pricina gîlcevei. Încît, cum se lumină de ziuă, dete fuga la palat şi ceru să fie primit de regele Egiptului care se chema Şams Al-Daula, şi îi povesti tot ce auzise. Şi regele trimise numaidecît după cei doi fraţi ai lui Juder şi îi

supuse la cazne pînă ce mărturisiră tot. Regele atunci le luă amîndoi sacii, iar pe ei îi azvîrli cu mîna măriei sale în temniță. După care, porunci să se deie mamei lui Juder o danie care să-i ajungă pentru nevoile ei zilnice.

Și-atîta cu ei !

Estimp, Juder iată că tocmai și împlinise anul de cînd se afla rob pe corabia căpitanului cel mare de la Suez, cînd o furtună se ridică într-o zi împotriva navei, o dezgărdină și o izbi de niște stînci, atîta de năprasnic încît o zdrobi și toți oamenii se înecară, afară de Juder, care izbuti să ajungă la țărm înotînd. Și izbuti să se cațere pe uscat ; și ajunse în felul acesta la o tabără de beduini rătăcitori, care îl descusură ce-i cu el și dacă este corăbier. Și el le povesti că, în adevăr, fusese corăbier pe o navă care se scufundase ; și le povesti pe șart toate pățaniile lui.

Or, se afla acolo, în trecere prin tabăra aceea, un negustător, de baștina lui din Jedda, care se simți tare înduioșat de soarta lui Juder și care îi spuse :

— Vrei să intri în slujba mea, o, egipteanule ? Iar eu, în schimb, am să-ți fac rost de haine și am să te duc la Jedda !

Și Juder primi să intre în slujba lui și plecă împreună cu el și ajunse la Jedda, unde negustătorul se purtă cu multă mărinimie față de el și îl coperi cu binefaceri. Pe urmă, după un timp, negustătorul plecă în hagialîc la Mecca și îl luă și pe Juder cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Cînd ajunse la Mecca, Juder dete fuga şi se băgă şi el în alaiul dimprejurul sfintei Kaaba, ca să facă cele şapte sfinte ocoluri, şi iată că tocmai acolo, în mijlocul hagiilor din alai, dete ochii cu prietenul lui, şeicul Abd Al-Samad, moghrabinul, care şi el îşi împlinea cele şapte ocoluri. Şi moghrabinul îl văzu şi el la rîndu-i, şi îi închină un salamalek frăţesc şi îl întrebă ce mai face. Atunci Juder începu să plîngă. Pe urmă povesti toate cîte le păţise. Şi moghrabinul îl luă de mînă şi îl duse în casa unde trăsese, se purtă cu multă dărnicie faţă de el, îl îmbrăcă cu o minunată rantie fără de pereche şi-i spuse :

— Necazul s-a depărtat acuma de tine, o, Juder !

Pe urmă îşi scoase horoscopul, citi în el tot ce păţiseră fraţii lui Juder şi-i spuse :

— Află, o, Juder, că fraţii tăi au păţit *cutare* şi *cutare* lucru, şi că ei se află la ceasul de-acuma închişi în temniţa regelui de la Egipt. Ci tu fii binevenit în casa mea, unde ai să rămîi pînă ce-ai să-ţi îndeplineşti toate sfintele datini ! Şi ai să vezi că de-acuma înainte totul are să fie bine !

Juder răspunse :

— Îngăduie-mi, o, stăpîne al meu, să mă duc pînă la neguţătorul cu care am venit, ca să-i cer slobozire şi să-mi iau bun-rămas de la el ! Şi mă întorc numaidecît la tine !

Celălalt îl întrebă :

— Îi datorezi bani ?

El răspunse :

— Nu !

Celălalt spuse :

— Du-te, dar, să-i ceri slobozire şi să-ţi iei rămas-bun de la el, fără de zăbavă ; căci, dreptu-i, pîinea ce ţi s-a dat de mîncare este o îndatorire de netăgăduit cînd eşti un om cinstit !

Şi Juder se duse la stăpînul său, neguţătorul din Jedda, îi ceru slobozire şi-i spuse :

— M-am întîlnit cu un prieten al meu, care-mi este mai scump ca un frate !

El răspunse :

— Du-te şi cheamă-l, să dăm un ospăţ în cinstea lui !

Juder spuse :

— Pe Allah ! nu duce lipsă de nici un ospăţ ! E unul dintre fiii belşugului şi are o grămadă de slujitori !

Atunci neguţătorul îi dete douăzeci de dinari, spunîndu-i :

— Ia-i, şi slobozeşte-mi cugetul şi răspunderea !

Juder răspunse :

— Allah să-ţi întoarcă tot ce mi-ai dat !

Şi se despărţi de el şi plecă la prietenul său, moghrabinul. Ci întîlni pe cale un sărman şi îi dete de pomană cei douăzeci de dinari ; pe urmă, ajunse la moghrabin, şi locui la el pînă sfîrşi de împlinit toate sfintele datini şi îndatoriri ale hagialîcului.

Atunci moghrabinul veni la el şi, scoţîndu-şi de pe deget inelul cu pecete pe care i-l adusese odinioară Juder din comoara lui Şamardal, i-l dete spunîndu-i :

— Ia inelul acesta cu pecete, o, Juder, care are să-ţi împlinească toate dorinţele. Află, dar, că pecetea aceasta are în slujba ei un ginn, numit Trăznet-Trăznitor, care va sta la poruncile tale

pentru orice ai să ceri. Nu ai decît să freci nestemata din pecete, şi numaidecît are să se ivească Trăznet-Trăznitor, care are să ia asupră-şi împlinirea tuturor vrerilor tale şi are să-ţi aducă, dacă ai să-i ceri, tot ce ţi-ai dori din bunurile de pe lume !

Şi, ca să-i arate cum să se folosească de pecete, o frecă dinaintea lui cu degetul cel gros. Pe dată efritul Trăznet-Trăznitor se ivi şi, ploconindu-se dinaintea moghrabinului, spuse :

— Iacătă-mă, ya sidi ! Porunceşte şi vei fi ascultat ! Cere şi vei căpăta ! Vrei să zideşti la loc o cetate prăbuşită, ori mai degrabă să pustieşti o cetate în floare ? Vrei să omori şi să deşcăpăţînezi ? Vrei să spulberi sufletul unui rege ori numai să-i zvînturi oştile ? Porunceşte !

Moghrabinul răspunse :

— O, Trăznetule, iată-l pe cel care-ţi va fi stăpîn de aci înainte ! Ţi-l încredinţez stăruitor ! Slujeşte-l cu sîrg !

Pe urmă, îi dete slobozie şi, întorcîndu-se către Juder, îi spuse :

— Să nu uiţi, o, Juder, că vei putea, cu ajutorul acestei peceţi, să-i înfrîngi pe toţi vrăjmaşii tăi şi să te răzbuni pe ei ! Şi nu cumva să te îndoieşti de marea lui putere !

Juder spuse :

— Dacă-i aşa, o, stăpîne al meu, tare aş vrea să mă întorc în ţara mea, şi la casa mea !

El răspunse :

— Freacă pecetea şi, cînd efritul Trăznet ţi se va arăta şi-ţi va spune : „Iacătă-mă ! Cere şi vei căpăta !“ tu să-i răspunzi : „Vreau să mă sui în spinarea ta ! Du-mă chiar acum în ţara mea !“ Şi el are să ţi se supună !

Atunci Juder își luă rămas-bun de la Abd Al-Samad moghrabinul și frecă pecetea. Și pe dată se ivi Trăznet-Trăznitor care îi spuse :

— Iacătă-mă ! Cere și vei căpăta !

Și Juder răspunse :

— Du-mă la Cairo astăzi chiar !

El spuse :

— E lesne !

Și îndoindu-se, îl luă în cîrcă și porni cu el în zbor ! Și călătoria ținu de la prînz pînă la miez de noapte ; și efritul îl lăsă jos pe Juder, chiar în casa mamei sale, și pieri.

Cînd maică-sa îl zări pe Juder, se ridică și începu să plîngă, urîndu-i bună pace. Pe urmă, îi povesti ce-au pățit frații lui și cum i-a ciomăgit regele și cum le-a luat sacul cel năzdrăvan și sacul cu aur și cu nestemate ! Și Juder, dacă auzi toate astea, nu putu să rămînă nepăsător de soarta fraților lui, și spuse mamei sale :

— Nu te mai amărî ! Pe dată am să-ți arăt ce sînt în stare să fac, și am să ți-i aduc pe frații mei !

Și totodată frecă gema pecetei ; și numaidecît se ivi slujitorul care spuse :

— Iacătă-mă ! Cere și vei căpăta !

Juder spuse :

— Îți poruncesc să te duci și să-i ridici din temnița regelui pe frații mei pe care să mi-i aduci aici !

Și ginnul pieri, ducîndu-se să îndeplinească porunca.

Or, Salem și Salim zăceau în chilia lor, pradă durerilor cumplite și unor gînduri și căinți tare negre, din pricina caznelor și a lipsurilor îndurate, de-și doreau moartea ca pe o alinare și ca pe un sfîrșit al necazurilor lor. Și tocmai își îm-

părtășeau cu mare amărăciune asemenea gînduri, chemîndu-și moartea, cînd văzură deodată pămîntul cum se întredeschide sub picioarele lor și cum se ivește Trăznet-Trăznitor care, fără a le da răgaz să se privească mai bine, îi înșfăcă pe amîndoi și pieri cu ei în adîncul pămîntului, pe cînd ei își pierduseră sinea de spaimă în brațele lui, ca să nu-și mai vină în simțire decît în casa mamei lor și să se vadă întinși pe chilim între fratele lor Juder și mama lor care îi îngrijea cu luare-aminte. Și Juder, cînd îi văzu că deschid ochii, le spuse :

— Toate salamalekurile fie asupra voastră, o, frații mei ! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și una noapte

Urmă :

Ei lăsară capu-n jos și începură să plîngă în tăcere. Atunci el le spuse :

— Nu plîngeți ! Căci numai diavolul și nesațul v-au împins să faceți ce-ați făcut ! Ci cum de v-ați putut hotărî voi să mă vindeți ? Da nu mai plîngeți ! Căci cu adevărat mi-e ca o mîngîiere să socot că în aceasta mă asemuiesc lui Iosif, fiul lui Iacob, cînd a fost vîndut de frații lui ! La urma-urmei, frații lui Iosif s-au purtat încă și mai rău față de el, decît voi față de mine ; întrucît ei, pe

deasupra, l-au mai aruncat și în fundul unui puț! Cereți numai iertare lui Allah, cu mare căință, și el are să vă ierte — întrucît el este Îndurătorul-cel-fără-de-margini și Atoateiertătorul — așa cum și eu vă iert! Fiți, dar, binecuvîntați! Și fiți de-aci înainte fără de nici o sfială și fără de nici o stînjeneală!

Și-i mîngîie așa mai departe și îi liniști, pînă ce-și simțiră inimile întremate; pe urmă, începu să le povestească toate pățaniile și toate patimile cîte le îndurase pînă ce l-a întîlnit la Mecca pe șeicul Abd Al-Samad. Și le arătă și lor pecetea vrăjită.

Ei atunci îi răspunseră:

— O, fratele nostru, iartă-ne de data aceasta! Dacă om mai face vreodată ce-am făcut, să ne pedepsești cum ai să socoți tu!

El răspunse:

— Să nu mai aveți, dar, nici o grijă și nici un amar! Și nu pregetați să-mi povestiți și voi ce v-a făcut regele!

Ei spuseră:

— A poruncit să fim bătuți bine cu vergile, și ne-a speriat că are să ne fie și mai rău; pe urmă, ne-a luat cei doi saci!

El spuse:

— Atunci, are să vadă el!

Și frecă nestemata pecetei; și numaidecît se ivi efritul Trăznet-Trăznitor.

Cînd îl văzură, cei doi frați se înfricoșară amarnic și socotiră în inima lor că Juder nu-i adusese acolo decît ca să-i dea morții. Și se înghesuiră la pieptul mamei lor, strigînd:

— O, maică bună, ne punem sub ocrotirea ta cea duioasă! O, maică bună, stăruie tu întru apărarea noastră!

Ea le răspunse :

— O, copiii mei, nu vă fie frică !

Estimp, Juder îi și spusese lui Trăznet :

— Îți poruncesc să-mi aduci toate giuvaierurile și toate lucrurile de preț care se află acuma în sipeturile regelui, fără a mai lăsa nimica, și să-mi aduci totodată sacul cel fermecat, precum și sacul cu nestemate, care au fost luați cu sila de la frații mei !

Și ginnul pecetei răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și pe dată plecă să îndeplinească porunca și se întoarse punînd în mîinile lui Juder cei doi saci, neatinși ca dintru început, și toate comorile regelui, spunînd :

— Ya sidi, n-am mai lăsat prin sipeturi nimica !

Juder atunci dete mamei sale sacul cu nestemate, precum și comorile regelui, sfătuind-o să le păstreze cu grijă, și puse dinaintea lui sacul cel fermecat. Pe urmă spuse ginnului pecetei :

— Îți poruncesc să-mi ridici chiar în noaptea aceasta un palat înalt și strălucitor, să-l împodobești cu aur, și să-l umpli cu covoare și cu tot ce e mai îmbelșugat pe lume. Și doresc ca totul să fie gata pînă-n ziuă !

Și ginnul pecetei, Trăznet-Trăznitor, răspunse :

— Vrerea îți va fi îndeplinită !

Și pieri în adîncul pămîntului, pe cînd Juder scotea din sacul fermecat niște bucate minunate, pe care le mîncă împreună cu mama și cu frații săi, peste poate de mulțumit, că pe urmă să doarmă pînă dimineața.

Estimp, ginnul pecetei se duse numaidecît să-și adune soții, efriții cei de sub pămînt, alegînd din-

tre ei pe cei mai iscusiți în meseria de zidari ; și toți își începură munca. Se apucară unii să taie pietrele, alții să le clădească, alții să le zugrăvească, alții să le cioplească și să le scrie, și alții într-un sfîrșit să întindă covoare și să umple cu *lucruri de preț sălile, așa de spornic încît pînă-n* zori de zi palatul era isprăvit și împodobit întru totul ! Atunci ginnul pecetei se înfățișă dinaintea lui Juder, de îndată ce acesta se deșteptă, și-i spuse :

— Ya sidi, palatul este gata și împodobirea lui s-a isprăvit. Dacă vrei, să vii să-l vezi și să-l cercetezi.

Juder atunci se sculă și chemă pe mama și pe frații săi ; și cu toții împreună cercetară palatul și găsiră că nu-și avea perechea, așa de tare uluia *mințile cu frumusețea liniilor și cu uimitoarea* lui înfățișare. Și Juder fu mulțumit privind fața cu adevărat măreață a palatului, și se minună gîndind că toate astea nu-l costaseră nimic. Și se întoarse către maică-sa și-o întrebă :

— Vrei să locuiești în palatul acesta ?

Ea răspunse :

— Tare-aș vrea !

Și se închină lui Allah pentru Juder, fiul ei, și chemă binecuvîntările Atotputernicului asupra capului lui.

Juder atunci frecă pecetea talismanică și spuse ginnului care numaidecît se și ivise :

— Îți poruncesc să-mi aduci pe dată patruzeci de tinere roabe albe, frumoase coz, patruzeci de tinere arăpoaice, bine clădite, patruzeci de flăcăi și patruzeci de arapi !

El răspunse :

— Vei avea totul !

Şi-şi luă zborul, cu patruzeci de soţi de-ai lui, către ţările Indului, ale Sindului şi ale Persiei ; şi cu toţii începură să ridice toate fetele care li se păreau îndeajuns de frumoase şi toţi flăcăii îndeajuns de frumoşi. Şi, în felul acesta, strînseră cîte patruzeci din fiecare fel. După care, aleseră patruzeci de arăpoaice frumoase şi patruzeci de arapi frumoşi, şi duseră pe sus toată mulţimea aceasta la palatul lui Juder. Şi efritul Trăznet îi puse să treacă, unul cîte unul, pe dinaintea lui Juder, care găsi că toţi sînt pe placul lui, şi spuse :

— Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci şi doua noapte

Urmă :

El răspunse :

— Iacătă !

Juder spuse :

— Mai trebuie să aduci o rochie pentru mama mea şi o rantie pentru mine !

Şi Trăznet aduse totul, şi el însuşi îmbrăcă tinerele roabe albe şi negre, spunîndu-le :

— Acuma, duceţi-vă de sărutaţi mîna stăpînei voastre, mama stăpînului vostru ! Şi să urmaţi

cu credință poruncile pe care are să vi le dea, și s-o urmați ca pe ochii voștri, o, albelor și negrelor!

Pe urmă, ginnul Trăznet se duse să-i îmbrace tot așa și pe flăcăi și pe arapi, și-i trimise să sărute mîna lui Juder. După care, îi îmbrăcă și pe Salem și pe Salim, cu multă luare-aminte. Și, după ce toată lumea fu îmbrăcată, Juder păru cu adevărat asemenea unui rege, iar frații săi ca niște viziri.

Și, cum palatul era foarte mare, Juder îl puse pe fratele său Salem să locuiască într-o latură, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui, iar în cealaltă latură pe fratele său Salim, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui. Iar el și cu maică-sa se așezară în odăile de la mijloc ale palatului. Și fiecare domnea la locul lui întocmai ca un sultan. Și-atîta cu ei!

Însă în ce-l privește pe rege, iacătă! Cînd vistiernicul cel mare veni de dimineață să ia din lada vistieriei niște lucruri de care avea regele trebuință, deschise și nu găsi nimic! Și chiar că la această ladă se puteau potrivi zisele poetului:

Acest trunchi de copac bătrîn
Ce mîndru și ce-mbelșugat
A fost cît timp în el a stat
Zumzăitorul roi stăpîn,
Cît timp sclipise aurie
În pieptu-i mierea — vrajă vie!
Dar cînd albinele-au pierit,
Ori s-au mutat în altă parte,
Cînd s-a-ncuibat tăcuta moarte
În tot știubeiul părăsit —
Întreg copacu-acesta cîndva viu,
O scorbură e — plină de pustiu.

Și vistiernicul, la privelișteа aceasta, dete un răcnet mare și se prăbuși fără de simțire. Iar cînd își veni iarăși în sine, se năpusti, cu mîinile ridicate, afară din sala vistieriei și dete fuga la regele Șams Al-Daula, ca să-i spună :

— O, emire al drept-credincioșilor, vin să te înștiințez că toată vistieria a fost golită astă noapte !

Și regele strigă :

— O, ticăloase ! ce-ai făcut cu bogățiile închise în vistieria mea ?

El răspunse :

— Pe Allah ! eu n-am făcut nimic ! Și habar n-am nici ce s-a făcut cu ele, nici cum a fost golită vistieria ! Aseară, după năravul meu, am cercetat vistieria și-am văzut-o plină ; și-n dimineața aceasta, cînd m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimic în ea ! Ci ușile n-au fost deschise în nici un fel, le-am găsit încuiate fără nici o urmă de descuiere ori de spargere, cu lacătele neatinse și cu zăvoarele la locul lor ! Încît acela care a golit vistieria nu este un hoț !

Regele întrebă :

— Au pierit și sacii ?

El răspunse :

— Da !

La cuvintele acestea, mințile regelui își luară zborul din căpățîna lui ; și el se ridică în picioare și zbieră la vistiernicul cel mare :

— Ia-o înaintea mea !

Și vistiernicul porni către vistierie ; și regele venea pe urmele lui și ajunse la vistieria pe care o văzu, în adevăr, goală cu totul pe dinlăuntru și neatinsă pe dinafară ; și regele rămase descumpănit și nedumerit, și zise :

— Ia uite că mi s-a jefuit vistieria, fără teamă de puterea și de mînia mea!

Și fu cuprins ca de o turbare amarnică și se duse pe dată să adune divanul; și emirii și maimarii de la curte veniră la divan și fiecare se întreba cu spaimă de nu cumva era el pricina mîniei regelui! Ci regele le spuse:

— O, voi toți, aflați că vistieria mea a fost prădată în noaptea aceasta; și nu știu cine-i acela care a săvîrșit această faptă, făcîndu-mi atîta ocară și umilindu-mă cu asemenea umilință, fără a se sfii de mînia mea!

Și toți întrebară:

— Da cum așa?

Regele răspunse:

— N-aveți decît să-l întrebați pe vistiernicul cel mare, care-i aci de față!

Și ei îl întrebară, iar el le spuse:

— Aseară vistieria era plină, iar astăzi, cînd m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimica în ea, iar pe dinafară fără nici o urmă de descuiere ori de spargere a ușii!

Și toți rămaseră nespus de uimiți, și, neștiind ce să răspundă, își lăsară capetele în pămînt dinaintea privirilor scăpărînde ale regelui, și șezură în tăcere.

Ci tot atunci intră și arcașul care-i pîrîse odinioară pe Salem și Salim, și spuse:

— O, rege al vremilor, toată noaptea aceasta mi-am trecut-o stînd de veghe, căci lucruri tare nemaipomenite mi-a fost dat să văd!

Și regele întrebă:

— Și ce-ai văzut?

El spuse:

— Află, o, rege al vremilor, că mi-am trecut noaptea aceasta petrecînd şi veselindu-mă plăcut la vederea unor zidari care zoreau cu zidăritul şi cu mînuitul ciocanelor, al mistriilor şi al tuturor sculelor lor. Şi, în zorii zilei, am văzut pe locul acela un palat măreţ, gata pe de-a-ntregul, şi care nu are seamăn pe lume. Eu atunci m-am dus să capăt deslușiri şi iată ce deslușiri am căpătat : „Juder, fiul lui Omar, s-a întors din călătorie şi a zidit palatul acela ! Şi a adus cu el o grămadă de robi şi sumedenie de flăcăi ! Şi-i muiat în bogăţii şi coperit de bunuri ! Şi i-a scos pe fraţii lui din temniţă ! Şi-acuma şade-n palatul lui ca un sultan !“

La vorbele acestea ale cavazului, regele spuse :

— Vedeţi numaidecît ce-i la temniţă !

Şi careva dete fuga la temniţă şi se întoarse să-l vestească pe rege că Salem şi Salim nu mai sînt acolo ! Atunci regele strigă :

— Am aflat hoţul ! Acela care i-a scos din temniţă pe Salem şi Salim, tot acela a furat şi vistieria mea !

Şi vizirul cel mare întrebă :

— Cine-i, dară ?

El răspunse :

— Juder, fratele lor ! Şi tot el a furat şi sacii ! Dar, o, vizire al meu, ai să trimiţi pe dată asupra lor un emir cu cincizeci de oşteni să-i ridice, şi emirul, după ce are să pună peceţile de zebereală pe toate bunurile lor, să mi-i aducă aici ca să-i spînzur.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și, tot sporindu-și mînia, țipă :

— Așa ! și să dea fuga degrabă să mi-l ridice ! căci vreau să-i ucid !

Vizirul cel mare răspunse :

— O, măria-ta, fii milos și îngăduitor, întrucît și Allah este milos, și nu se pripește să-l pedepsească pe robul care a greșit și s-a răzvrătit ! Și-apoi, acela care a putut să ridice un palat numai într-o noaptea nu-i un om care să aibă a se teme cu adevărat de cineva pe lume ! Iar mie tare mi-e frică pentru emirul trimis și tare mă tem pentru el de supărarea lui Juder ! Rabdă, dar, pînă ce am să găsesc pentru tine mijlocul cel mai bun de a ajunge să aflăm care-i adevărul în treaba aceasta ; și numai atunci ai să poți împlini, fără neajunsuri, ce ai hotărît să împlinești !

Și regele răspunse :

— Atunci, o vizire al meu, ia spune-mi tu ce am de făcut !

El spuse :

— Trimite un emir care să-l poftească la palat. Iar eu atunci am să văd cum să-l luăm, am să-i arăt multă prietenie și am să-l iscodesc cu dibăcie despre tot ce face și despre tot ce nu face ! Și-atunci avem să vedem ! Dacă puterea lui este cu adevărat mare, avem să-l luăm cu viclenie ; iar dacă puterea i-i slabă, îl luăm cu sila ; și ți-l dăm pe mînă ! Și-ai să faci cu el ce ți-o plăcea !

Regele spuse :

— Poftiți-l !

Şi vizirul dete unui emir, pe nume emirul Otman, porunca de a se duce la Juder şi de a-l pofti, spunîndu-i : „Regele doreşte să te vadă astăzi la el, printre oaspeţii lui !“ Şi regele însuşi adăugă :

— Şi mai cu seamă să nu te întorci fără el !

Or, acest emir Otman era un prostălău, un îngîmfat şi un înfumurat, plin de el. Şi, cînd ajunse dinaintea porţii palatului, văzu un eunuc stînd la prag, într-un scaun frumos de bambus. Şi se duse drept la el ; ci hadîmbul nici nu se ridică în cinstea lui şi nici nu se clinti în vreun chip, de parcă nici nu l-ar fi văzut. Măcar că emirul Otman era cît se poate de limpede de văzut, şi-avea cu el cincizeci de oameni tare lesne de văzut şi ei ! Se apropie, aşadar, şi întrebă :

— Hei, robule, unde ţi-e stăpînul ?

El răspunse :

— În palat !

Şi nici măcar nu întoarse capul, ori să-şi fi scuturat nepăsarea de pe chip şi să-şi fi schimbat cumva înfăţişarea senină. Atunci emirul Otman, cuprins de o mînie mare, strigă :

— A, mă afurisit hadîmb de păcură ! Au nu ţi-i ruşine ţie ca, în vreme ce eu vorbesc cu tine, tu să stai întins aşa într-un peş, ca un băietan dezmăţat ?

Eunucul răspunse :

— Cară-te ! Şi să nu mai rosteşti o vorbă !

La cuvintele acestea, emirul Otman fu cuprins peste măsură de supărare şi, vînturîndu-şi buzduganul, dete să-l lovească pe eunuc. Or, emirul habar n-avea că hadîmbul acela nu era altul decît efritul pecetei, Trăznet-Trăznitor, care fusese pus de Juder să ţie locul de portar al palatului. Încît atunci cînd presupusul eunuc zări mişcarea emi-

rului Otman, se ridică şi-l privi numai cu un ochi, în vreme ce ochiul celălalt îl ţinea închis, îi suflă o dată în nas şi, din suflarea aceea, îl prăvăli la pămînt. Pe urmă îi luă din mînă buzduganul şi îi arse cu el patru lovituri, nici mai mult, nici mai puţin !

Dacă văzură aşa, cei cincizeci de oşteni ai emirului, făcuţi foc şi neputînd îndura jignirea maimarelui lor, traseră spadele şi se năpustiră la eunuc să-l căsăpească. Ci eunucul zîmbi a rîde cu domolul şi le zise :

— A, trageţi spadele, o, ciinilor ! Ia-n staţi oleacă !

Şi-i înşfăcă pe vreo cîţiva şi-i împunse în pîntece chiar cu săbiile lor, şi-i înecă în chiar sîngele lor ! Şi-i dumică aşa unul cîte unul, pînă cînd ceilalţi, cuprinşi de spaimă, o luară la fugă şi nu se mai opriră, cu emirul lor în frunte, decît dinaintea regelui, în vreme ce Trăznet-Trăznitor, liniştit, se aşeza la loc în scaunul lui.

Cînd află de la emirul Otman tot ce se petrecuse, regele, peste poate de mînios, spuse :

— O sută de viteji să pornească împotriva acelui eunuc !

Şi cei o sută de viteji, cînd ajunseră la poarta palatului, fură întîmpinaţi cu loviturile de buzdugan ale eunucului, şi cotonogiţi bine, şi puşi pe fugă cît ai clipi.

Iar ei se întoarseră să-i spună regelui :

— Ne-a spulberat şi ne-a prăpădit !

Şi regele spuse :

— Două sute să tabere asupra lui !

Şi cei două sute tăbărîră, şi eunucul îi hărtăni în bucăţele.

Atunci regele ţipă la vizirul lui cel mare :

— Acuma ai să taberi chiar tu pe el, cu cinci sute de viteji, și ai să-l tîrăști pe dată dinaintea mea ! Și tot așa să mi-i aduci și pe stăpînu-său Juder, cu cei doi frați ai lui !

Ci vizirul răspunse :

— O, rege al vremilor, eu mai degrabă n-aș lua cu mine nici un oștean și m-aș duce singur-singurel la el, fără de nici o armie !

Regele spuse :

— Du-te ! Și fă ce ți s-o părea de cuviință !

Atunci vizirul își lepădă armele departe de el și se îmbrăcă într-o rantie lungă și albă ; pe urmă, luă în mînă un șirag lung de mătănii și porni încetișor către poarta palatului lui Juder, numărîndu-și mătăniile. Și îl zări pe eunucul cu pricina șezînd în scaunul lui, se apropie de el cu un surîs pe buze, șezu jos dinaintea lui, cu multă bună-cuviință, și-i spuse :

— Pacea lui Allah fie asupra *domniei voastre !*

El răspunse :

— Și-asupra *ta* fie pacea lui Allah, o, făptură omenească ! Ce vrei ?

Cînd vizirul auzi vorba aceea de „făptură omenească", pricepu că eunucul era un ginn, și se înfioră de spaimă. Pe urmă, întrebă ugilit :

— Stăpînul tău, domnia sa Juder, o fi aici ?

El răspunse :

— Da, este în palat !

El urmă :

— Ya sidi, te-aș ruga să mergi la el și să-i spui : „Ya sidi, regele Șams Al-Daula te poftește să-i fii oaspete, întrucît dă un ospăț în cinstea ta. Și-ți trimite din parte-i salamalekul său și te roagă să-i cinstești casa, primind a-i fi oaspete !"

Trăznet-Trăznitor răspunse :

— Aşteaptă-mă pînă mă duc să-l întreb dacă binevoieşte !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci şi patra noapte

Urmă :

Şi marele vizir aşteptă, stînd cît mai cuviincios, în vreme ce maredul se duse la Juder şi-i spuse :

— Află, ya sidi, că regele ţi-a trimis întîi un emir tare puternic, pe care l-am bătut ; şi avea cu el cincizeci de viteji, pe care i-am înfrînt ! Pe urmă a trimis împotriva mea o sută de viteji, pe care i-am bătut ; pe urmă, două sute, pe care i-am înfrînt şi i-am pus pe fugă. Atunci, l-a trimis pe vizirul lui cel mare, fără de nici o armă şi îmbrăcat în alb, ca să te poftească să mănînci bucatele ospeţiei lui ! Ce zici de asta ?

El răspunse :

— Du-te şi adu-l încoace pe marele vizir !

Şi Trăznet-Trăznitor coborî la poartă şi-i spuse :

— O, vizirule, hai să vorbeşti cu stăpînul meu !

El răspunse :

— Pe capul meu !

Şi sui în palat, şi intră în sala de primire, unde îl văzu pe Juder, mai mîndru ca regii, stînd în-

tr-un jeț cum nici un sultan n-ar fi putut să aibă unul asemenea, și avînd întins sub picioarele lui un covor cu totul și cu totul minunat. Și vizirul, înmărmurit, rămase năuc, cu gura căscată și cu ochii bulbucați de frumusețea palatului, de podoabele, de zugrăvelile, de sculpturile și de toate lucrurile de acolo ; și se văzu, între acele străluciri, mai prăpădit ca un cerșetor față de atîtea frumuseți și față de stăpînul acelor lucruri. Încît se plecă și sărută pămîntul dinainte-i și-i ură tihnă și bucurie. Și Juder îl întrebă :

— Ce vrei să-mi ceri, o, vizirule ?

El răspunse :

— O, doamne al meu, prietenul tău, regele Șams Al-Daula, îți trimite salamalekul ! Și dorește fierbinte să-și bucure ochii cu chipul tău ; și, drept aceea, dă un ospăț în cinstea ta ! Vei *binevoi*, așadar, să primești a-i face plăcere ?

Juder răspunse :

— De vreme ce-mi este prieten, du-i salamalekul meu și spune-i că mai degrabă să vină el la mine !

Vizirul spuse :

— Pe capul meu !

Atunci Juder frecă gema pecetei ; și, cînd Trăznet-Trăznitor se ivi dinaintea lui, îl spuse :

— Adu-mi un caftan, cît se poate mai frumos !

Și cînd Trăznet-Trăznitor aduse caftanul, Juder spuse vizirului :

— Acesta-i pentru tine, o, vizirule ! Îmbracă-l !

Și cînd vizirul îmbrăcă acel caftan, Juder îi spuse :

— Du-te și spune-i regelui tot ce-ai auzit și ai văzut !

Şi vizirul coborî, îmbrăcat cu acel caftan cum nimeni pe lume nu mai îmbrăcase altul asemenea, şi se duse la rege, îi arătă cumu-i treaba cu Juder, îi zugrăvi cu prisos de laude palatul şi toate cîte se aflau în el, şi-i spuse :

— Juder te poftește !

Regele spuse :

— Haidați, o, ostașilor !

Şi toţi săriră în picioare ; şi el le spuse :

— Încălecaţi pe cai ! Şi aduceţi-mi bidiviul de luptă, ca să merg să-l văd pe Juder !

Pe urmă, încălecă pe cal şi, cu toţi străjerii şi cu toţi ostaşii după el, se îndreptă către palatul lui Juder.

Cînd Juder văzu de departe cum venea regele cu liota lui, îi spuse efritului pecetei :

— Vreau să mi-i aduci aici pe soţii tăi efriţi aşa ca, luînd chipuri de fiinţe omeneşti, să se rînduiască în şir în curtea cea mare a palatului, cînd are să treacă regele. Şi regele, văzînd numărul şi vînjoşia lor, are să rămînă uluit şi înfricoşat, şi are să i se înfioare inima. Şi atunci are să ştie că puterea mea este mai mare decît a lui ; şi are să-şi vadă de treabă !

Şi pe dată efritul Trăznet-Trăznitor chemă şi scoase la iveală două sute de efriţi ce arătau ca nişte străjeri înarmaţi şi îmbrăcaţi în zăle grele, şi tare amarnici şi năpraznici ca statură.

Şi regele intră în curte şi trecu printre cele două şiruri de ostaşi ; şi cînd văzu înfăţişarea lor cumplită, îşi simţi inima cutremurîndu-se. Pe urmă, urcă în palat şi intră în sala în care se afla Juder ; şi îl găsi pe Juder stînd în jeţ, cu o înfăţişare şi cu o privire pe care chiar că nu le-au avut

vreodată nici vreun rege, nici vreun sultan ! Și îi aruncă salamalekul și se temeni dinaintea lui Juder și își îngînă urările, fără ca Juder să se ridice în cinstea lui, ori să-i arate vreo luare-aminte, ori să-l poftească să șadă. Ba dimpotrivă ! Îl lăsă în picioare, anume ca să se arate și mai fălos, pînă ce regele își pierdu toată stăpînia de sine și nu mai știu dacă era bine să mai stea acolo ori să plece. Iar Juder, după un răstimp, îi spuse într-un sfîrșit :

— În adevăr, oare-i un chip frumos de a te purta, așa cum ai făcut tu, asuprind oamenii fără de apărare și jefuindu-le bunurile ?

El răspunse :

— O, doamne al meu, binevoiește de mă iartă ! Numai din pîrdălnicie și din ciudă am fost ispitit să mă port așa, și încă pentru că așa mi-a fost ursita ! Și-apoi, de n-ar fi greșala, n-ar mai fi nici iertarea !

Și își ceru iertare așa mai departe de toate cîte putuse săvîrși în trecut și îl rugă de îngăduință și de iertăciune ; ba, pe lîngă multe altele, îi recită și aceste stihuri :

O, tu preabunule, o, tu
Născutule din neam ales,
Din mari strămoși de fală și
Cum astăzi alții nu mai ies —

Nu mă certa și pedepsi
Pentru ceea ce am făcut
Și pentru mare vina mea
Față de tine, din trecut !

Așa cum și noi am dori,
De-am fi avut cîndva pricină,
Dacă ne-ai fi greșit cumva,
Să te iertăm de orice vină —

Asemenea fă, dar, și tu,
Și dă pustiei neagra ceartă !
Iar dacă sîntem vinovați,
Închide ochii și ne iartă !

Și nu mai conteni să se umilească așa dinaintea lui Juder, pînă ce Juder nu-i spuse :

— Allah să te ierte !

Și îi îngădui să șadă. Și el șezu.

Atunci Juder îi dărui un caftan ca semn de împăcăciune, și dete poruncă fraților săi să aștearnă masa și să aducă bucatele cele mai nemaipomenite și cît mai multe. Și, după ce mîncară, dărui haine frumoase tuturor oamenilor din alaiul regesc, și îi omeni și-i cinsti din belșug. Numai atunci regele își luă rămas-bun de la Juder și plecă din palat ; ci numai spre a se întoarce în fiecare zi ca să-și petreacă vremea cu Juder ; ba încă tot la Juder își aduna divanul și tot acolo diriguia și treburile împărăției. Iar prietenia și tovărășia dintre ei doi sporea și se întărea. Și așa trăiră o bună bucată de vreme.

Ci, într-o zi, regele, aflîndu-se singur cu marele-vizir al lui, îi spuse :

— O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă.

Vizirul răspunse :

— O, rege al vremilor, în ce privește scaunul tău de domnie, n-ai de ce te teme că ți l-ar lua Juder ! Întrucît puterea și bogăția lui Juder sînt cu mult mai mari decît ale oricărui rege ! Ce vrei atunci să facă el cu scaunul tău de domnie ? Și-apoi, scaunul tău de domnie n-ar fi pentru el decît un semn de cădere, în starea în care se află ! Da-n ce privește că te-ar omorî, dacă în adevăr ți-e frică de asta, ai o fată ! N-ai avea, dar, decît să i-o dai de soție și, în felul acesta, ai împărți cu el toată puterea ; și amîndoi v-ați afla la fel de tari !

El răspunse :

— O, vizirule, fii tu dar mijlocitorul dintre noi !

El spuse :

— Pentru aceasta, nu ai decît să-l poftești la tine ; și noi avem să ne petrecem seara în sala palatului. Tu, atunci, să-i poruncești fetei tale să se împodobească cu podoabele ei cele mai frumoase și să treacă pe dinaintea ușii de la sală, ca un fulger. Iar Juder are s-o zărească ; și, cum ispita are să-l piște și mințile au să-l abată către domnița întrezărită, are să se îndrăgostească de ea cu înfocare ; și are să mă întrebe cine-i fata. Eu atunci am să mă aplec tainic către el și am să-i spun : „Este fata regelui !“ Și am să încep să tăinuiesc cu el despre ea și am să iau și am să arunc anume vorbe, și am să mă bag și am să ies cu el la niște vorbe, fără ca el să știe că măria-ta știi totul, pînă ce am să-l hotărăsc să vină să ți-o

ceară pe fată de soție ! Și, după ce ai să-l însori așa cu fata, legăturile dintre voi de-aci înainte au să fie neclătinate ; iar la moartea lui, ai să moștenești aproape tot ce are !

Și regele spuse :

— Așa-i cum spui tu, o, vizirule !

Și dete ospățul, și-l pofti pe Juder, care se duse la palat și șezu în sala cea mare, în mijlocul voioșiei și al bunei primiri, pînă la amurgitul zilei.

Or, regele trimisese vorbă soției sale s-o gătească pe fată cu cele mai alese găteli și s-o împodobească cu cele mai frumoase podoabe, și s-o pună să treacă pe dinaintea ușii de la sala de ospețe. Și mama tinerei fete făcu așa cum i se poruncise să facă. Încît, atunci cînd fata trecu ca o fulgerare pe la ușa sălii de ospăț, frumoasă și gătită și strălucitoare și minunată, Juder o zări și scoase un strigăt de minunare și un oftat adînc, și făcu : „Ah !“ picioarele și mîinile i se înmuiară, și se îngălbeni de tot la față ! Și dragostea, și patima, și dorul, și pojarul intrară în sufletul lui și puseră stăpînire pe el.

Atunci vizirul îi grăi :

— Ferească-te Allah de tot necazul și de toată sila, doamne al meu ! Pentru ce te văd schimbat așa dintr-odată, și suferind, și zaif ?

El răspunse :

— O, vizirule, fata aceea ! A cui fată o fi ? M-a subjugat și mi-a luat mințile !

El răspunse :

— Este fata prietenului tău regele ! Dacă îți place în adevăr, am să vorbesc cu măria sa să ți-o dea de soție !

El spuse :

— O, vizirule, vorbește ! Iar eu, pe viața mea, am să-ți dăruiesc orice mi-ai cere ! Și am să-i dau

regelui orice mi-o pretinde ca zestre pentru fata lui ! Și-avem să fim prieteni și rude !

Vizirul răspunse :

— Am să mă slujesc de toată trecerea mea și să-ți dobîndesc ceea ce dorești !

Și șezu de vorbă cu măria sa în taină și-i spuse :

— O, măria ta Șams Al-Daula, iată că prietenul măriei tale, Juder, vrea să se încuscrească cu măria ta ! Și mi s-a încredințat, să vorbesc cu măria ta ca să-i dai de soție pe fiica ta El-Sett Asia ! Nu mă făcea de ocară și primește votria mea ! Și orice ai să ceri ca zestre pentru fiica măriei tale, Juder are să-ți plătească !

Regele răspunse :

— Zestrea a și fost toată plătită și primită ! Iar fata-i o roabă în slujba lui ! I-o dau de soție ; și, primindu-l de ginere, îmi face cea mai aleasă cinstire !

Și își petrecură noaptea aceea fără a hotărî nimica mai mult.

Ci a doua zi de dimineață, regele strînse divanul și chemă acolo și pe cei mari și pe cei mici, și pe stăpîni și pe slugi ; și porunci să vină și șeicul al-Islam, după datină. Și Juder rosti cererea lui de căsătorie, iar regele o primi și zise :

— În ce privește zestrea, am și primit-o !

Și fu scris senetul.

Juder atunci trimise să i se aducă sacul cu giuvaeruri și nestemate, și i-l dărui regelui, ca zestre pentru fata măriei sale. Și numaidecît zvoniră țimbalele și tamburele, și răsunară triștele și clanaretele, și petrecerea și nunta se porniră din plin, pe cînd Juder intra în odaia de nuntă ca să-și petreacă cu tînăra fată.

Și Juder și regele trăiră laolaltă strîns legați, multe și fericite zile. După care, regele se săvîrși.

Atunci oştile începură să-l ceară pe Juder de sultan şi, întrucît el nu vroia să primească, toţi stăruiră a-l cere, pînă ce primi. Şi îl ridicară sultan.

Or, cea dintîi faptă a lui Juder, ca sultan, fu să clădească o geamie pe mormîntul regelui Şams Al-Daula ; şi adăugă la ea danii îmbelşugate ; şi alese, ca aşezare pentru geamia aceea, mahalaua Bundukaniya, pe cînd palatul lui se afla în mahalaua Yamaniya. Şi, de atunci, geamia şi mahalaua cu geamia luară numele de Juderiya.

Sultanul Juder nu zăbovi pe urmă să-i căftănească viziri pe cei doi fraţi ai săi, Salem ca vizir de-a Dreapta, şi Salim ca vizir de-a Stînga lui. Şi trăiră aşa, în pace, numai un an, nici mai mult, nici mai puţin.

După ce trecu anul, Salem îi spuse lui Salim :

— O, frate al meu, da pînă cînd oare...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci şi şasea noapte

Urmă :

...da pînă cînd oare avem să stăm noi în starea aceasta ? Doar n-avem să ne trecem toată viaţa ca slugi ale lui Juder, fără a ne bucura la rîndu-ne, cît o trăi el, de putere şi de fericire ?

Salim răspunse :

— Cum am putea face să-l ucidem şi să punem mîna pe pecete şi pe sac ? Numai tu ai şti să urzeşti vreun tertip de a-l ucide, căci tu eşti mai iscusit şi mai deştept decît mine !

Salem zise :

— Dacă aş dibăci eu vreun tertip pentru moartea lui, tu ai primi ca eu să ajung sultan, cu tine vizir de-a Dreapta mea ? Şi pecetea şi sacul să rămînă la mine ?

El spuse :

— Primesc !

Şi se învoiră să-l piardă pe Juder, ca să ajungă la puterea cea mare şi să se bucure ca nişte regi de bunurile acestei lumi.

După ce urziră vînzarea, se duseră la Juder şi-i spuseră :

— O, frate al nostru, tare am vrea să primeşti a veni în seara aceasta să ne faci plăcerea de a gusta din bucatele noastre, după atîta vreme de cînd nu te-am mai văzut trecînd pragul ospeţiei noastre !

El spuse :

— Nu vă mai mohoriţi ! La care dintre voi trebuie să vin ca oaspe ?

Salem răspunse :

— La mine mai întîi ! Şi, după ce ai să guşti din bucatele ospeţiei mele, ai să te duci ca oaspe şi la fratele meu !

El răspunse :

— Nimica nu stă împotrivă !

Şi se duse cu Salem în latura palatului unde locuia acesta.

Or, el habar n-avea ce-l aştepta ! Încît, de cum înghiţi prima îmbucătură la acel ospăţ, se şi pră-

buşi făcut bucăţi-bucăţele cu totul, carnea într-o parte şi oasele în cealaltă ! Otrava îl şi isprăvise.

Atunci Salem se ridică şi dete să-i scoată inelul de pe deget ; ci, întrucît inelul nu vroia nicicum să iasă, reteză degetul cu un cuţit. Luă atunci inelul şi frecă nestemata. Numaidecît se ivi efritul Trăznet-Trăznitor, slujitorul pecetei, care spuse :

— Iacătă-mă ! Cere şi vei căpăta !

Salem îi zise :

— Îţi poruncesc să-l înşfaci pe fratele meu Salim şi să-l ucizi. Pe urmă să-l ridici, şi totodată să-l ridici şi pe Juder, care zace colea fără de viaţă, şi să te duci să arunci amîndouă leşurile, şi pe cel otrăvit şi pe cel sugrumat, dinaintea căpeteniilor cele mari ale oştilor !

Şi numaidecît efritul Trăznet-Trăznitor, care se supunea la orice poruncă ce i-ar fi dat oricine era stăpînul pecetei, se duse de-l luă pe Salim şi-l omorî ; pe urmă, luă leşurile şi se duse de le aruncă dinaintea căpeteniilor oştilor, care tocmai se aflau strînse la masă, în sala de mese !

Cînd căpeteniile oştilor văzură leşurile lui Juder şi Salim, se opriră din mîncat şi ridicară mîinile către cer, înfricoşaţi şi înfiorati, şi îl întrebară pe mared :

— Cine a săvîrşit asta asupra trupului regelui şi vizirului ?

El răspunse :

— Fratele lor Salem !

Şi, tot atunci, intră şi Salem şi le spuse :

— O, căpetenii ale oştilor mele, şi voi toţi, ostaşi ai mei, mîncaţi şi staţi cuminte ! Am ajuns stăpîn pe inelul acesta pe care i l-am luat fratelui meu Juder. Şi maredul ăsta, aci de faţă, este maredul Trăznet-Trăznitor, slujitorul pecetei. Şi eu i-am

poruncit să-l dea morții pe fratele meu Salim, ca să nu mai fie nici un rîvnitor la scaunul de domnie! De altminteri, era un mișel și tare mi-era teamă să nu mă vîndă! Și-apoi, întrucît Juder este mort, eu rămîn singur sultan! Vreți, dar, să mă primiți de rege, ori vreți mai degrabă să frec pecetea și să-l pun pe efrit să vă omoare pe toți, și pe cei mari, și pe cei mici, pînă la unul?

La vorbele acestea, căpeteniile oștilor, cuprinse de o spaimă mare, nu cutezară să se pună împotrivă și răspunseră:

— Te primim de rege și de sultan!

Atunci Salem porunci să se pregătească înmormîntările fraților lui. Pe urmă, strînse divanul și, cînd toată lumea se întoarse de la înmormîntare, se așeză în jețul domnesc; și primi, ca rege, închinăciunile supușilor lui. După care spuse:

— Acuma vreau să scriu senetul meu de căsătorie cu soția fratelui meu!

Divanul răspunse:

— Nimica nu stă împotrivă. Ci trebuie să așteptați să se scurgă cele patru luni și zece zile de văduvie!

El răspunse:

— Eu nu vroi să știu de zăbovelile astea și nici de altele asemenea! Pe viața capului meu, vroi să intru numaidecît, chiar în noaptea aceasta, la soția fratelui meu!

Atunci trebuiră să scrie senetul de căsătorie și se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:

— Să poftească!

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

Și Salem, la căderea nopții, intră peste soția lui Juder, care îl primi cu cele mai calde semne de bucurie și cu urări de bun-venit. Și îl pofti să bea, ca să se răcorească, o ceașcă de sorbet, pe care el o bău, dar numai pentru ca numaidecît să se și prăbușească făcut fărîme, trup fără duh. Și-așa muri și el.

Atunci, El-Sett Asia luă pecetea cea vrăjită și o zdrobi bucăți-bucățele, așa ca nimenea de-acolo înainte să nu se mai folosească de ea pentru fărădelegi, și sfîșie în două și sacul cel fermecat, rupînd în felul acesta vraja pe care o avea.

După care, trimise să-l vestească pe șeicul al-Islam despre toate cîte se întîmplaseră, și să dea de știre mai-marilor împărăției să aleagă alt rege, spunîndu-le :

— Alegeți-vă, ca să vă cîrmuiască, alt sultan !

— Și-asta-i, urmă Șeherezada, tot ce știu despre istoria lui Juder, a fraților lui, și a sacului, și a pecetei fermecate ! Ci tot așa mai știu, o, preafericitule rege, o istorie nemaipomenită, care se numește...

POVESTEA LUI ABU-KIR ȘI A LUI ABU-SIR

Șeherezada începu :

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că au fost odată în orașul Iskandaria doi inși, unul dintre ei boiangiu, pe numele lui Abu-Kir, iar celălalt bărbier, pe numele lui Abu-Sir. Și amîndoi erau vecini în suk, cu prăvăliile ușă în ușă.

Or, boiangiul Abu-Kir era un pungaș sadea, un mincinos din cap pînă-n picioare, o secătură ! Așa ! Și de bună seamă că tîmplele lui or fi fost cioplite din cine știe ce bolovan vîrtos, iar căpățîna i-o fi fost șlefuită cu pietrele de pe la treptele vreunei capiști, fără de nici o îndoială ! Altminteri, de unde ar fi avut atîta îndrăzneală nerușinată, în toate răutățile și ticăloșiile ? Avea năravul, printre multe alte pungășii de-ale lui, să le ceară mușteriilor să-i plătească dinainte, pe motiv că îi trebuiau banii ca să cumpere vopselile, și nu mai da niciodată îndărăt hainele care-i erau aduse la boit, ba dimpotrivă ! Nu numai că cheltuia banii pe care pusese gabja dintru-ntîi, mîncînd și bînd nesinchisit de nimic, da mai și vindea pe furiș hainele lăsate la el, și în felul acesta își plătea tot soiul de che-

furi și de plăceri dintre cele mai alese. Și, cînd mușteriii veneau să-și ceară îndărăt lucrurile, el găsea tertipuri cum să-i amăgească și să-i facă să aștepte la nesfîrșit, ba pentru un motiv, ba pentru altul. Așa, de pildă, spunea : „Pe Allah ! o, stăpîne al meu, mi-a născut nevasta ieri și a trebuit să fac tot soiul de alergături, ba la dreapta, ba la stînga, toată ziua". Sau, mai adesea, spunea : „Am avut ieri niște oaspeți și am fost ținut toată vremea de îndatoririle mele de ospeție față de ei ; dar, dacă vii peste două zile, ai să-ți găsești hainele gata cu totul încă de cu zori". Și tot lungea așa povestea, pînă ce, scos din răbdări, vreunul striga : „Ajunge ! ia mai bine spune-mi care-i adevărul cu hainele mele ! Dă-mi-le îndărăt ! Nu mai vreau să le vopsesc !" Atunci el răspundea : „Pe Allah ! sînt nenorocit !" Și-și ridica mîinile către cer, făcînd tot soiul de jurăminte că are să spună adevărul. Și, văicărindu-se și bătîndu-și mîinile una de alta, striga : „Închipuiește-ți, o, stăpîne al meu, că, odată hainele vopsite, le-am pus la uscat, întinse frumos pe frînghiile din fața prăvăliei ; și am lipsit și eu numai o clipită, ca omul ; și cînd m-am întors, pieriseră ; le-a furat cine știe ce pungaș din suk, poate chiar vecinul meu, afurisitul ăsta de bărbier !" La asemenea vorbe, dacă mușteriul era om cumsecade și liniștit, se mulțumea să răspundă : „Allah are să mă despăgubească " și pleca. Dar dacă mușteriul era vreun ins repezit, se înfuria și-l copierea pe boiangiu cu înjurături, și ajungea cu el la lovituri și la încăierare pe uliță, de față cu toată lumea strînsă grămadă. Și, cu tot tărăboiul, și în ciuda poruncilor cadiului, nu mai izbutea să-și capete îndărăt lucrurile, întrucît nici dovezi nu avea și, pe de altă parte, nici în prăvălia boiangiului nu se afla nimic care să se

poată lua și vinde. Și negustoria asta izbuti atîta de strașnic și dăinui atîta de mult, încît fu vreme destulă ca toți neguțătorii din suk și toți locuitorii din mahala să fie păcăliți unul după altul. Și boiangiul Abu-Kir își văzu atunci toată lefteria mîncată pe deplin și negustoria lui sfîrșită, cînd pricepu că nu mai era nimeni care să mai poată fi jefuit. Ajunse de rîsul lumii, și era pomenit în zicători atunci cînd cineva vroia să vorbească despre pungășiile oamenilor de rea credință.

Cînd boiangiul Abu-Kir se văzu ajuns în starea aceea de ticăloșie, se duse și șezu dinaintea prăvăliei vecinului său, bărbierul Abu-Sir, îi zugrăvi ce rău îi merg treburile, și-i spuse că nu-i mai rămînea alta decît să moară de foame. Atunci bărbierului Abu-Sir, care era un om ce umbla numai pe căile lui Allah, și care, măcar că sărac, era harnic și cinstit, i se făcu milă de amarurile unuia mai sărac decît el, și răspunse :

— Vecinul este dator să-și ajute vecinul ! Rămîi aici și mănîncă și bea și folosește-te de ce ne dă Allah, pînă la zile mai senine !

Și-l primi cu bunăvoință și-l ajută la toate necazurile, o bucată de vreme.

Or, într-o zi, bărbierul Abu-Sir i se plînse boiangiului Abu-Kir de asprimea vremilor și-i spuse :

— Iată, măi frate ! Eu nu sînt nicidecum un bărbier nepriceput, și-mi cunosc meseria, iar mîna mea-i ușoară pe fața mușteriilor. Ci întrucît prăvălia mea este săracă, și întrucît și eu sînt sărac, nimenea nu vine să se bărbierească la mine ! Și numai în cîte-o dimineață, la hammam, vine la mine vreun hamal ori vreun fochist ca să-l rad la subțiori sau ca să-i curăț cu aluatul meu părul de pe burtă ! Și cu puținii bănuți de aramă pe care acei săraci îi dau săracului de mine ajung

să mă hrănesc și eu, să te hrănesc și pe tine, și să fac față nevoilor familiei pe care o am în spinare ! Ci Allah este mare și darnic !

Bolangiul Abu-Kir răspunse :

— Tu chiar că ești cam sărac cu duhul, măi frate, de înduri atita de răbdător prăpădul și răutatea vremilor, cînd ai avea putință să te îmbogățești și să trăiești nestrîmtorat. Tu ești scîrbit de meseria ta, care nu-ți aduce nimic ; iar eu nu pot să mi-o fac pe-a mea, în țara aceasta plină de oameni răuvoitori. Nu ne mai rămîne așadar decît să părăsim țara aceasta amarnică și să ne luăm poteca de-aici, în căutarea vreunui oraș unde să ne putem îndeplini meșteșugul cu folos și cu mîngîiere. Altmintrelea, știi și tu cîte foloase poți trage de pe urma călătoriilor ! Să călătorești înseamnă să te bucuri, să răsufli un aer curat, să te odihnești de grijile vieții, să vezi țări noi și pămînturi noi, să-ți îmbogățești mintea și, cînd ai în mînă o meserie așa de cinstită și de minunată cum e a mea și a ta, și mai cu seamă așa de bine privită în toate locurile și la noroadele cele mai osebite, înseamnă s-o faci cu cele mai mari cîștiguri, vrednicii și huzururi. Și, pe deasupra, știi și tu ce-a spus poetul despre călătorie :

Din țara ta departe
Spre alte locuri pleacă,
De vrei s-ajungi vreodată
La fapte mari pe lume !
Larg sufletul ți-avîntă
La drum — și-are să-ți placă !
Pămînturi noi te-așteaptă
Și praguri fără nume,
Cu prietenii alese

Şi bucuria-ntreagă.
Iar dacă ţi s-ar spune :
„Ce valuri ai să-nduri,
De griji şi de necazuri,
De mari primejdii grele,
Pe-ndepărtate locuri !“
Tu poţi răspunde : „Jur :
Mai bună este moartea,
Decît să zaci sub rele,
Pe-acelaş loc de-a pururi,
Supus spurcatei uri,
Şi negrelor zavistii,
Şi frînt în temenele.“

Aşa că, măi frate, n-avem nimica mai bun de făcut decît să ne închidem prăvăliile şi să ne călătorim amîndoi către o soartă mai acătării !

Şi vorbi aşa înainte, cu vorbe atîta de frumoase încît bărbierul Abu-Sir fu încredinţat de grabnica nevoie a plecării, şi nu mai zăbovi să se gătească de drum, adică să-şi înfăşoare într-o cîrpă zdrenţuită lighenaşul, bricele, foarfecele, cureaua de tras bricele şi alte cîteva scule mărunte, pe urmă să se ducă să-şi ia bun-rămas de la ai lui şi să se întoarcă la prăvălie unde îl aştepta Abu-Kir.

Şi boiangiul îi zise :

— Nu ne mai rămîne decît să rostim fatihaua de început din *Coran*, ca să ne mărturisim că de-acuma înainte sîntem fraţi şi să ne legăm amîndoi că avem să punem laolaltă într-o cutie tot ce-om agonisi, şi că avem să împărţim între noi cîştigul, întru totul, atunci cînd ne-om întoarce la Iskandaria. Tot aşa trebuie să ne legăm că acela dintre noi care are să găsească de lucru este da-

tor să-l țină pe seama lui pe acela care n-are să poată cîștiga nimic !

Bărbierul Abu-Sir nu avu nimica împotrivă și recunoscu că toate aceste învoieli erau îndreptățite ; și amîndoi atunci, ca să pecetluiască învoiala, rostiră fatihaua de început din *Coran*.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și opta noapte

Urmă :

După care, cinstitul Abu-Sir își închise prăvălia și dete stăpînului casei cheia, și plăti tot ce avea să plătească ; pe urmă, luară amîndoi calea spre port și se îmbarcară, fără nimica de mîncare la ei, pe o corabie care tocmai își înălța pînzele.

Soarta le fu prielnică de-a lungul călătoriei și le veni în ajutor prin mijlocirea unuia dintre ei. Căci, dintre toți călătorii și din tot echipajul, al cărui număr se ridica la o sută patruzeci de oameni, afară de căpitan, nu se mai afla nici un alt bărbier decît Abu-Sir ; și, prin urmare, numai el putea să-i radă cum se cuvine pe cei ce aveau nevoie să fie rași. Încît, de cum corabia își ridică pînzele, bărbierul spuse tovarășului său :

— Fratele meu, sîntem aici în largul mării și trebuie numaidecît să facem rost de mîncare și de băutură. Așa că am să încerc să-i îmbiu cu meșteșugul meu pe călători și pe marinari, cu nădej-

dea că vreunul are să-mi spună : „Hai, o, bărbierule, și rade-mi capul !“ Și eu o să-i rad capul, căpătînd o pîine, ori ceva bănuți, ori un gît de apă, cu care să putem, eu și cu tine, să ne ținem zilele !

Boiangiul Abu-Kir răspunse :

— Nu am nimica împotrivă !

Și se întinse pe punte, își așeză capul cît putu mai bine și începu să tragă la aghioase, pe cînd bărbierul se pregătea să caute de lucru.

Pentru aceasta, Abu-Sir își luă sculele și un tas cu apă, își aruncă pe umăr o cîrpă, drept ștergar, fiind sărac, și începu să se preumble printre călători. Atunci unul dintre ei îi zise :

— Ia vino, o, meștere, de mă rade !

Și bărbierul îl rase pe cap. Și, după ce isprăvi, cum călătorul îi întindea cîțiva bănuți, Abu-Sir îi spuse :

— O, frate al meu, ce-aș putea să fac aici cu banii aceștia ? Dacă ai binevoi să-mi dai mai degrabă o turtă de pîine, aceea mi-ar prinde mai bine și mi-ar părea mai binecuvîntată aici pe mare ; întrucît am cu mine și un tovarăș de drum, iar merindea noastră nu-i prea mare lucru !

Atunci călătorul îi dete o turtă de pîine, încă și o bucată de brînză, și-i umplu cu apă tasul. Și Abu-Sir luă totul, se întoarse la Abu-Kir și-i spuse :

— Na bucata aceasta de pîine și bucata aceasta de brînză, și mănîncă ; și bea apa din tasul acesta !

Și Abu-Kir le luă, și mîncă și bău totul.

Atunci bărbierul Abu-Sir își luă iarăși sculele, își aruncă pe umăr cîrpa, luă tasul gol în mînă și porni să străbată corabia, printre șirurile de călători, unii stînd ciuciți, alții culcați, și îl rase pe unul pentru două turte de pîine, pe altul pentru

o bucată de brînză, ori pentru un castravete, ori pentru o felie de lubeniță, ori pentru vreun ban ; și făcu o treabă așa de frumoasă, încît la sfîrșitul zilei strînsese treizeci de turte, treizeci de jumătăți de drahmă și o grămadă de brînză, și măsline, și castraveți, și cîteva turtițe de lapți uscați de Egipt, din aceia de care se scot din peștii cei minunați de la Damietta. Și, pe deasupra, se pricepuse atît de bine să dobîndească prietenia călătorilor, de-ar fi putut să le ceară orice și ar fi căpătat. Ba ajunse atîta de îndrăgit, încît vestea despre dibăcia lui ajunse și la urechile căpitanului, care dori și el să fie ras pe cap ; și Abu-Sir îl rase și pe căpitan pe cap, și nu pregetă să i se plîngă de asprimile soartei și de lipsurile în care se afla și de puținătatea merindelor pe care le avea. Și-i spuse și că mai avea cu el un tovarăș de călătorie. Atunci căpitanul, care era un om cu mînă largă, și care mai fu și încîntat de felul frumos de a se purta și de mîna ușoară a bărbierului, răspunse :

— Fii binevenit ! Doresc ca în fiecare seară să vii dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine. Și să nu mai aveți nici unul dintre voi nici o grijă de nimica, atîta cît are să țină călătoria voastră cu noi !

Bărbierul se duse dar la boiangiu, care, după năravul lui, dormea-nainte, și care, odată deșteptat, cînd văzu la capul său tot belșugul acela de turte, de brînză, de lubenițe, de măsline, de castraveți și de lapți uscați, strigă uluit :

— De unde toate astea ?

Abu-Sir răspunse :

— De la mila lui Allah (preamărit fie el !)

Atunci boiangiul se repezi la toată merindea deodată, de parcă ar fi vrut s-o înșface dintr-o

îmbucătură în scumpul lui pîntec ; ci bărbierul îi spuse :

— Nu mînca nimica din lucrurile acestea, frate-le meu, căci poate ne vor fi de folos la vreun ceas de nevoie ; şi ascultă la mine. Află, dar, că l-am ras pe căpitan ; şi m-am plîns lui de lipsa noastră de merinde ; şi el mi-a răspuns : „Fii binevenit şi să vii în fiecare seară dimpreună cu tovarăşul tău să luaţi masa cu mine !“ Or, chiar în seara aceasta avem să mîncăm cea dintîi masă cu el !

Ci Abu-Kir răspunse :

— N-am nici o treabă cu căpitanul tău ! Mi-e rău din pricina mării şi nu pot să mă scol de-aici. Lasă-mă dar să-mi potolesc foamea cu merindele astea, şi du-te de mănîncă singur cu căpitanul !

Şi bărbierul spuse :

— Nu este nimica împotrivă !

Şi, în aşteptarea ceasului mesei, începu să-l privească pe tovarăşul său cum mînca.

Or, boiangiul se apucă să rupă şi să sfîşie bucatele, ca un tăietor de piatră care sparge bucăţile de stîncă dintr-o carieră, şi să înfulece cu zarva pe care o face un elefant nemîncat de zile şi zile în şir, şi care înghite clefăind şi hăpăind ; şi înfulecăturile veneau să ajute înfulecăturile, împingîndu-le pe strunga gîtlejului ; şi îmbucătura intra pînă ce îmbucătura de mai înainte să fi coborît în pîntece ; şi ochii boiangiului se bulbucau la fiecare bucată, ca ochii unui ghul, şi o topeau cu strălucirile lor arzătoare ; şi icnea şi gîfîia ca un bou care icneşte dinaintea tainului de uruială şi de fîn.

Estimp, se ivi un marinar care-i spuse bărbierului :

— O, meştere bărbier, căpitanul îţi trimite vorbă : „Ia-ţi tovarăşul şi vino la cină !“

Atunci Abu-Sir îl întrebă pe Abu-Kir :

— Tot nu te hotărăşti să mă însoţeşti ?

El răspunse :

— N-am putere să umblu !

Şi bărbierul se duse singur, şi-l văzu pe căpitan stînd jos dinaintea unei mese mari, pe care se aflau douăzeci de bucate felurite, de nu mai multe ; şi nu aştepta decît sosirea lui ca să înceapă ospăţul, la care mai erau poftiţi şi alţi inşi de pe corabie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci şi noua noapte

Urmă :

Şi, văzîndu-l singur, căpitanul îl întrebă :

— Unde îţi este tovarăşul ?

El răspunse :

— O, stăpîne al meu, îi e rău din pricina mării şi e năucit de tot !

Căpitanul spuse :

— Asta nu e o boală grea. Ameţeala aceasta are să-i treacă ! Ia loc colea jos lîngă mine, în numele lui Allah !

Şi luă o farfurie şi o umplu cu toate felurile de bucate, atîta de mărinimos încît fiecare porţie ar fi putut să ajungă din plin pentru zece inşi. Şi,

după ce bărbierul sfîrşi de mîncat, căpitanul îi întinse altă farfurie, spunîndu-i :

— Du-i farfuria aceasta prietenului tău !

Şi Abu-Sir dete fuga să-i ducă farfuria plină lui Abu-Kir, pe care îl găsi gata să înceapă iar a măcina cu colţii şi a mesteca din fălci ca o cămilă, în vreme ce bucăţoaiele se perindau mai departe pe beregăţile lui, una după alta, la iuţeală.

Şi Abu-Sir îi zise :

— Nu ţi-am spus să nu-ţi strici foamea cu merindele alea ? Priveşte ! Ia uite ce lucruri minunate îţi trimite căpitanul. Ce zici de bucăţelele astea de chebab de miel, care vin de la masa căpitanului nostru ?

Abu-Kir grohăi :

— Dă-ncoa !

Şi se repezi la farfuria pe care i-o întindea bărbierul, şi începu să înşface totul cu mîinile amîndouă, lacom ca un lup, ori furios ca un leu, ori crud ca un vultur cînd se repede pe un porumbel, ori năpraznic ca un flămînd care fusese gata să moară de foame şi nu mai face nazuri cînd e să se îndoape pe săturate. Şi, în cîteva clipite, o linse şi o lustrui, aruncînd-o goală-goluţă. Atunci bărbierul luă farfuria şi o dete oamenilor de la bucătărie ; pe urmă se duse să bea cu căpitanul, după care se întoarse să-şi petreacă noaptea lîngă Abu-Kir, care şi începuse să sforăie din toată găurile lui, făcînd o zarvă tot atîta de mare ca şi apa ce se izbea de corabie.

În dimineaţa şi în ziua următoare, bărbierul Abu-Sir îi rase mai departe pe călători şi corăbieri, dobîndi merinde şi zaherea destulă, seara cină iarăşi cu căpitanul şi îşi ospătă cu toată mărinimia tovarăşul, care, în ce-l privea, se mulţumea să

doarmă şi să nu se trezească decît ca să mănînce ori să-şi facă nevoile, şi-aşa vreme de douăzeci de zile de călătorie pe apă, pînă ce, în cea de a douăzeci şi una dimineaţă, corabia intră în portul unui oraş necunoscut.

Atunci Abu-Kir şi Abu-Sir coborîră pe uscat şi se duseră să închirieze la han un adăpost, unde bărbierul rostui numaidecît o rogojină, cumpărată din sukul rogojinarilor, şi două pături de lînă. Pe urmă, bărbierul, după ce răspunse la toate nevoile boiangiului, care se tot plîngea de ameţeli, îl lăsă să doarmă la han, iar el plecă în oraş, încărcat cu tot tacîmul lui, ca să-şi facă meseria pe la colţurile uliţelor, în drum, şi să radă ba vreun hamal, ba vreun măgărar, ba vreun măturător, ba vreun bocceagiu, ba chiar şi vreun neguţător mai de seamă, ispitit de priceperea lui. Şi se întoarse seara să înşiruie bucatele dinaintea tovarăşului său, pe care-l găsi adormit şi pe care nu izbuti să-l trezească decît dîndu-i să adulmece mirosul de frigărui de miel.

Şi starea aceasta ţinu aşa, Abu-Kir plingîndu-se într-una de o rămăşiţă de rău de mare, vreme de patruzeci de zile bătute ; şi în fiecare zi, o dată la namiază şi o dată la asfinţitul soarelui, bărbierul se întorcea la han ca să-l slujească şi să-l îndoape pe boiangiu, după agonisita cu care îl dăruia norocul din acea zi şi meseria lui ; şi boiangiul înfuleca azimele, castraveţii, ceapa verde şi bucăţelele de chebab, fără de nici o osteneală pentru pîntecele lui cel scump ; şi degeaba îi lăuda bărbierul frumuseţile fără de pereche ale acelui oraş necunoscut, şi îl poftea să-l însoţească la o plimbare prin sukuri şi prin grădini, că Abu-Kir răspundea mereu :

— Îmi vuiește capul de amețeala de pe mare!

Și, după ce rîgîia un șir de rîgîieli și vîntura un șir de vînturi de tot felul, se cufunda iarăși în somnul lui adînc. Și bunul și vrednicul bărbier Abu-Sir se ferea cu mare grijă să nu-i aducă nici cea mai mică dojană ticălosului său de tovarăș, ori să-l supere cu vreun necaz ori cu vreo vorbă.

Ci, după aceste patruzeci de zile, bărbierul, săracul, căzu bolnav și, nemaiputînd ieși ca să-și vadă de meseria lui, îl rugă pe portarul hanului să aibă grijă de tovarășul său Abu-Kir și să-i cumpere tot ce-o avea trebuință. Ci, după cîteva zile, starea bărbierului se înrăutăți așa de tare încît sărmanul își pierdu orice simțire și rămase nemișcat și aproape ca mort. Încît, cum Abu-Sir nu mai era în stare să-l îndoape pe boiangiu ori să trimită să i se cumpere cele de trebuință, acesta pînă la urmă începu să simtă cum îl arde foamea amarnic și fu nevoit să se scoale și să caute și la dreapta și la stînga ceva de luat în gură. Da de mult zvîntase tot din casă și nu mai găsi de mîncare nimicnimicuța ; atunci, scotoci hainele tovarășului său care zăcea pe jos nemișcat, găsi o pungă în care se afla agoniseala sărmanului, strînsă bănuț cu bănuț în vremea cît călătoriseră pe mare și în cele patruzeci de zile de muncă în oraș, și-o puse la brîu și, fără să-i pese cît de cît de tovarășul său bolnav, de parcă nici n-ar fi fost acolo, plecă încuind cu zăvorul în urma lui ușa de la locuința lor. Și, întrucît portarul hanului era plecat în clipa aceea, nimenea nu-l văzu pe Abu-Kir cînd plecă și nimenea nu-l întrebă unde se duce.

Or, cea dintîi grijă a lui Abu-Kir fu să dea fuga la un plăcintar unde își plăti o tavă plină cu che-

nafà și o tavă plină cu plăcintă de foi uscate ; și bău și-o cană cu sorbet cu mosc și alta cu ambră și cu gingifar. După care...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzecea noapte

Urmă :

...După care, se duse în sukul negustorilor și își cumpără niște haine și alte lucruri frumoase și, gătit falnic, începu să se plimbe cu pas domol pe uliță, și să se bucure și să se veselească de lucrurile cele noi ce i se dezvăluiau la fiecare pas în acel oraș care i se părea fără de seamăn pe lume. Ci, printre alte multe, un fapt ciudat îl tulbură cu deosebire. Băgă de seamă, în adevăr, că toți locuitorii, fără de nici o abatere, erau îmbrăcați la fel, în haine aidoma în ce privește culoarea : nu se vedea decît albastru și alb, nimic altceva. Pînă și în prăvăliile negustorilor nu erau decît stofe albe și stofe albastre, nici o altă culoare mai mult ; ba pînă și kholul era vădit albastru. La neguțătorii de sorbeturi nu vedeai în carafe decît sorbeturi albe și nici un sorbet roșu, ori trandafiriu, ori vinețiu. Și faptul acesta îl uimi peste măsură. Ci nedumerirea lui ajunse peste poate la ușa unui boiangiu : în căzile boiangiului nu văzu, în adevăr, decît boia albastră-vineție, nimic altceva.

Atunci, nemaiputîndu-şi stăpîni înciudarea şi uimirea, Abu-Kir intră în prăvălie şi scoase din buzunar o basma albă, pe care i-o întinse boiangiului, spunîndu-i :

— Cît îmi iei, o, meştere boinagiu, ca să-mi vopseşti basmaua aceasta ? Şi ce culoare poţi să-i dai ?

Meşterul boiangiu răspunse :

— Nu ţi-aş lua, ca să-ţi vopsesc basmaua aceasta, decît douăzeci de drahme ! În ce priveşte culoarea, are să fie albastră-vineție, fără de nici o îndoială !

Abu-Kir, sugrumat de o cerere atîta de uluitoare, strigă :

— Ce ? Îmi ceri douăzeci de drahme ca să-mi vopseşti o basma, şi încă şi în albastru ? Păi în ţara mea aşa ceva nu costă decît o jumătate de drahmă !

Meşterul boiangiu răspunse :

— Dacă-i aşa, apoi întoarce-te şi vopseşte-o în ţara ta, măi neiculiţă ! Aici nu putem decît pe douăzeci de drahme, nici un bănuţ de aramă mai puţin !

Abu-Kir spuse iar :

— Fie ! Da nu vreau s-o vopsesc în albastru. Vreau s-o vopsesc în roşu !

Celălalt întrebă :

— Ce limbă vorbeşti tu ? Şi ce înţelegi tu cu vorba asta : roşu ? Unde ai văzut tu vopsea roşie ?

Abu-Kir, năucit, spuse :

— Atunci vopseşte-o în verde !

El întrebă :

— Ce-i aceea vopsea verde ?

El spuse :

— Atunci în galben !

El răspunse :

— Nu cunosc vopseaua asta !

Şi Abu-Kir îi înşiră mai departe feluritele culori de vopsele, fără ca meşterul boiangiu să poată pricepe despre ce este vorba. Şi, cînd Abu-Kir îl întrebă dacă şi ceilalţi boiangii erau la fel de nepricepuţi ca şi el, boiangiul răspunse :

— Sîntem în oraşul acesta patruzeci de boiangii, care alcătuim o breaslă închisă pentru toţi ceilalţi locuitori ; iar meseria noastră se moşteneşte din tată în fiu, numai la moartea vreunuia dintre noi. Iar a folosi altă vopsea afară de albastru, aşa ceva nu s-a mai pomenit la noi !

La cuvintele acestea ale boiangiului, Abu-Kir spuse :

— Află, o, meştere boiangiu, că şi eu sînt boiangiu şi ştiu să vopsesc stofele nu numai în albastru, ci într-o sumedenie de culori care ţie nici nu-ţi trec prin minte. Ia-mă, dar, în slujba ta, plăteşte-mi leafă, şi eu am să te-nvăţ toate tainele meşteşugului meu, iar tu atunci ai să poţi să te bucuri de toată slava ştiinţei tale dinaintea întregei breasle a boiangiilor !

El răspunse :

— Nu putem primi nicicum vreun străin în breasla şi în meseria noastră !

Abu-Kir întrebă :

— Şi dacă aş deschide pe seama mea o prăvălie de boiangiu ?

Celălalt răspunse :

— Nici aceasta n-ai să poţi niciodată !

Atunci Abu-Kir nu stărui mai mult, ieşi din prăvălie şi se duse la alt boiangiu, pe urmă la al treilea, şi la al patrulea, şi la toţi ceilalţi boiangii din oraş ; şi toţi îl întîmpinară la fel şi îi deteră răspunsuri la fel, fără a-l primi nici ca meşter, nici ca ucenic. Şi se duse să-şi povestească necazul şeicului staroste al breaslei, care îi răspunse :

— Nu pot să fac nimic. Datinile și obiceiurile noastre nu ne îngăduie să primim un străin printre noi.

Față de o primire rea ca aceea din partea tuturor boiangiilor, Abu-Kir își simți inima clocotind de mînie și se duse la palat și se înfățișă dinaintea regelui cetății și-i spuse :

— O, rege al vremilor, sînt un străin și, de meserie, sînt boiangiu, și știu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și una noapte

Urmă :

...Și iacătă că mi s-a întîmplat *cutare* și *cutare* lucru cu boiangii din cetatea aceasta, care nu știu să vopsească decît în albastru. Eu știu să dau unei țesături culoarea cea mai încîntătoare : roșie, cu feluritele-i trepte, de pildă roșie ca trandafirul, ori roșie ca finapul ; verde, cu feluritele-i trepte, de pildă verde ca iarba, verde-fistic, verde-măsliniu, ori verde-papagai ; neagră, cu feluritele-i trepte, de pildă neagră-cărbune, neagră-catran, neagră-kohl ; galbenă, cu feluritele-i trepte, de pildă galbenă-de-chitră, galbenă-de-naramză, galbenă-de-lămîie și galbenă-de-aur ; și alte multe culori minunate ! Și-așa ! Și iacătă că boiangiii nu m-au primit nici ca meșter, nici ca ucenic cu simbrie !

Auzind vorbele acestea ale lui Abu-Kir și înșiruirea aceea minunată de vopseli despre care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, regele fu ca fermecat și se înfioră de plăcere și strigă :

— Ya Allah ! asta-i de minunare !

Pe urmă îi spuse lui Abu-Kir :

— Dacă spui adevărul, o, boiangiule, și dacă chiar poți cu meșteșugul tău să ne bucuri ochii cu atîtea culori minunate, nu-ți rămîne decît să alungi de la tine toată grija și să-ți liniștești sufletul. Am să-ți deschid chiar eu o boiangerie, și am să-ți dau toți banii de care ai trebuință. Și nu ai a te teme de nimic din partea breslașilor ; căci dacă pe vreunul dintre ei l-ar ispiti păcatul să te necăjească, am să poruncesc să fie spînzurat la ușa prăvăliei lui !

Și numaidecît îi chemă pe meșterii zidari ai palatului și le spuse :

— Duceți-vă cu meșterul acesta minunat, străbateți împreună cu el toată cetatea și, cînd are să găsească un loc pe gustul lui, fie vreo prăvălie, fie vreun han, fie vreo casă ori vreo grădină, alungați-l îndată pe stăpînul acelui loc și ziditi acolo fără de zăbavă o boiangerie mare, cu patruzeci de căzi mari și cu alte patruzeci de căzi mai mici. Și tot ce faceți să faceți așa cum are să vă arate acest mare meșter boiangiu ; să-i urmați întocmai poruncile și să luați seama să nu care cumva să strîmbați din nas la nimica !

Pe urmă regele îi dărui lui Abu-Kir un caftan frumos de fală și o pungă cu o mie de dinari, spunîndu-i :

— Cheltuiește banii aceștia pentru plăcerile tale, pînă ce are să fie gata boiangeria !

Și, pe deasupra, îi mai dete în dar doi flăcăiași care să-l slujească, și un cal minunat, împodobit

cu o șea frumoasă de catifea albastră și cu harșea de mătase tot albastră. Și-i mai puse la îndemînă, ca să locuiască, o casă mare, îmbrăcată bogat pe cheltuiala măriei-sale și slujită de o ceată de robi.

Încît Abu-Kir, muiat acuma în atlaz și călare pe calul lui cel frumos, părea strălucitor și măreț ca un emir, fecior de emiri! Iar a doua zi, nu pregetă să plece, tot călare pe cal și împreună cu doi meșteri zidari și cu doi tineri ce mergeau înaînte-i dînd la o parte lumea din calea lui, și să străbată ulițele și sukurile, în căutarea unui loc unde să-și ridice boiangeria. Și, pînă la urmă, puse ochii pe o prăvălie mare și cu boltă, așezată chiar în mijlocul sukului, și zise :

— Locul acesta este minunat!

Numaidecît, meșterii zidari și robii îl izgoniră pe stăpînul prăvăliei și începură îndată să dărîme într-o parte și să zidească în cealaltă, și puseră atîta de mult sîrg să-și îndeplinească sarcina, sub poruncile lui Abu-Kir călare, care le spunea : „Faceți aici *cutare* și *cutare* lucru, iar dincoace *cutare* și *cutare* alt lucru!", încît, într-o nimica-vreme, isprăviră zidirea unei boiangerii fără de seamăn nicăierea pe pămînt.

Atunci regele îl chemă la el și-i spuse :

— Acuma nu mai trebuie decît să faci boiangeria să meargă ; ci fără de bani nimica nu poate să meargă. Iată, dar, pentru început, cinci mii de dinari de aur, drept cheagul de bani dintîi. Și iată-mă plin de nerăbdare să văd rodul meșteșugului tău de boiangiu!

Și Abu-Kir luă cei cinci mii de dinari, pe care-i duse frumușel la el acasă, și, cu cîteva drahme, așa de ieftine erau prafurile de care avea el trebuință și care ședeau nevîndute, cumpără de la

un negustător de prafuri toate vopselile grămădite în saci rămași neatinși, și puse să fie duse la boiangeria lui, unde le pregăti și le topi în căzile cele mari și în căzile cele mici.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și doua noapte

Urmă :

Estimp, regele îi trimise cinci sute de bucăți de pînzeturi albe, de mătase, de lînă și de in, ca să le vopsească după priceperea lui. Și Abu-Kir le vopsi în osebite chipuri, dîndu-le fie culori simple, neamestecate cu nimic, fie culori amestecate, așa fel ca nici una dintre acele pînzeturi să nu se asemuie cu alta ; pe urmă, ca să le usuce, le puse pe frînghiile ce se întindeau dinaintea prăvăliei lui, de la un capăt al uliței pînă la celălalt ; și pînzeturile vopsite, pe măsură ce se zvîntau, căpătau o înviorare minunată și iscau sub strălucirea soarelui o priveliște fermecătoare.

Cînd locuitorii cetății văzură lucrul acesta atît de nou pentru ei, rămaseră cu gurile căscate ; iar negustătorii își închiseră prăvăliile, ca să dea fuga să vadă minunea, iar femeile și copiii scoteau strigăte de minunare, iar și unii și alții îl întrebau pe Abu-Kir :

— O, meștere boiangiu, cum se cheamă culoarea aceea ?

Și el le răspundea :

— Aceea-i roșu-granat ! Cealaltă-i verde-uleios ! ceastălaltă-i galben-chitros !

Și le spunea numele tuturor culorilor, în toiul strigătelor de minunare și al brațelor ridicate întru mărturisirea unei preamăriri fără de margini.

Ci deodată regele, care fusese înștiințat că pînzeturile erau gata, năvăli călare pe cal în mijlocul sukului, pe urma călărașilor lui, care dedeau la o parte lumea din cale, și însoțit de paza lui de fală. Și, la vederea pînzeturilor care unduiau de culori în adierea ce le făcea să se legene sub văzduhul aprins, fu fermecat peste poate și rămase nemișcat multă vreme, fără de răsuflet, cu ochii albiți întru totul de atîta holbare. Și pînă și caii, departe de-a se speria de acea priveliște neobișnuită, se arătară tulburați de culorile cele frumoase și, întocmai cum se îmburdează la zvoana de țitere și de goarne, începură să dănțuie costiș, îmbătați de toată slava aceea care învilvora văzduhul *și fremăta în vînt.*

Iar regele, neștiind cum să-l mai cinstească pe boiangiu, porunci vizirului său cel mare să descalece de pe cal și îl sui pe Abu-Kir în locul lui, punîndu-l de-a dreapta sa și, cînd toate pînzeturile fură strînse, luă drumul îndărăt către palat, unde îl coperi pe Abu-Kir cu aur, cu daruri și cu huzmeturi. Pe urmă, puse să se croiască din pînzeturile vopsite haine pentru el, pentru soțiile lui și pentru mai-marii de la palat ; și-i dete lui Abu-Kir încă o mie de bucăți ca să le vopsească tot așa de minunat ; încît, nu peste multă vreme, toți emirii mai întîi, pe urmă toți slujbașii avură haine colorate. Și comenzile curgeau atîta de multe la Abu-Kir, numit boiangiu al regelui, încît acesta ajunse în curînd omul cel mai bogat din oraș ;

iar ceilalți boiangii, cu șeicul breaslei în cap, veniră la el să-și ceară iertare pentru felul cum se purtaseră în trecut, și-l rugară să-i primească la el ca ucenici, fără de nici o leafă. Ci el nu le primi cererea de iertare și-i alungă cu mare ocară. Și nu se mai vedeau, pe toate ulițele și prin toate sukurile, decît oameni îmbrăcați în haine falnice de toate culorile, vopsite de Abu-Kir, boiangiul regelui. Și-așa cu el !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

În ce-l privește însă pe Abu-Sir, iacătă !

Odată ce fu prădat și părăsit de boiangiu, care plecase după ce îl încuiase în odaie, zăcu întins ca mort vreme de trei zile, pînă ce portarul hanului începu să se mire că nu mai vedea ieșind pe nici unul dintre ei ; și își zise : „Or fi plecat fără să-mi plătească prețul de chirie al odăii ! Or fi, poate, morți ! Sau poate-o fi altceva, nu știu !" Și porni către odaia lor, și găsi cheia de lemn în broasca încuiată cu amîndouă zăvoarele ; și parcă auzi dinăuntru un geamăt slab. Atunci descuie ușa și intră și-l văzu pe bărbier întins pe rogojină, galben și de necunoscut ; și-l întrebă :

— Ce ai, frate al meu, de te-aud gemînd așa ? Și unde-i tovarășul tău ?

Bietul bărbier, cu glasul topit de tot, răspunse :

— Numai Allah știe ! De-abia acum izbutii să deschid ochii. Habar n-am de cînd mă aflu așa ! Ci tare mi-e sete, și mă rog ție, o, frate le meu, să iei punga pe care o am legată la chimir și să-mi cumperi ceva de-ale gurii.

Portarul răsuci chimirul în toate felurile ; ci, negăsind nici un ban, pricepu că tovarășul îl furase, și spuse bărbierului :

— Nu te îngrija de nimica, o, sărmanule ! Allah are să-i plătească fiecăruia după faptele lui ! Am să caut eu de tine și am să te îngrijesc ca pe ochii mei !

Și nu mai zăbovi să plece să-i gătească o ciorbă, umplu o strachină cu ciorba aceea și i-o aduse. Și îl ajută s-o soarbă, și îl învălui cu o pătură de lînă, și îl lăsă să asude.

Și așa făcu el vreme de două luni, luînd în seama lui toate cheltuielile, încît iacătă că după acele două luni Allah se milui să-l zviduiască pe bărbier prin mijlocirea portarului. Și Abu-Sir putu atunci să se scoale și îi spuse bunului portar :

— Dacă Cel Prea Înalt are să-mi mai dea îndărăt vreodată puterea, am să știu să te despăgubesc pentru tot ce-ai cheltuit cu mine, și-am să-ți fiu recunoscător pentru îngrijirile și bunătatea ta. Ci singur Allah ar fi în stare să te plătească după dreapta ta prețuire, o, om ales !

Bătrînul portar al hanului îi răspunse :

— Slavă lui Allah pentru tămăduirea ta, frate al meu ! Eu nu m-am purtat așa față de tine decît numai din dorința de a fi după chipul lui Allah cel plin de milă !

Pe urmă, bărbierul dete să-i sărute mîna ; ci portarul nu-l lăsă ; și se despărțiră, chemînd unul asupra celuilalt toate binecuvîntările lui Allah.

Şi bărbierul ieşi de la han, încărcat cu calabalîcul lui, şi începu să colinde sukurile. Or, norocul îl aştepta în ziua aceea şi îl mînă tocmai dinaintea boiangeriei lui Abu-Kir, unde văzu o mulţime mare de lume care privea pînzele vopsite şi întinse pe frînghii în faţa prăvăliei şi se minuna cu mare zarvă. Şi îl întrebă pe unul dintre privitori :

— A cui este boiangeria aceasta ? Şi pentru ce s-a adunat aici atîta lume ?

Omul întrebat răspunse :

— Este prăvălia jupînului Abu-Kir, boiangiul sultanului ! Vopseşte pînzele în tot felul de culori minunate, iacătă, prin nişte mijloace nemaipomenite ! Este un mare învăţat în meşteşugul boiangeriei !

Cînd auzi vorbele acestea, Abu-Sir se bucură în sufletul lui pentru izbînda fostului său tovarăş, şi gîndi : „Mărire lui Allah, care i-a deschis uşile bogăţiei ! Ai păcătuit, ya Abu-Sir, cînd l-ai gîndit de rău pe fostul tău tovarăş ! Dacă te-a părăsit şi te-a uitat, a făcut-o din pricină că a fost prea prins cu munca lui ! Şi dacă ţi-a luat punga, a făcut-o din pricină că n-avea nici un bănuţ în mînă ca să-şi cumpere vopseli ! Da ai să vezi tu acuma, cînd te-o zări, cu ce căldură are să te primească şi cum are să-şi amintească de îngrijirile pe care i le-ai dat tu odinioară şi de binele pe care i l-ai făcut cînd se afla la nevoie ! Ce bucurie are să fie pentru el să te primească !“ Pe urmă, bărbierul izbuti să se fofileze printre mulţimea de lume şi să ajungă în faţa intrării în boiangerie. Şi se uită înăuntru. Şi îl văzu pe Abu-Kir tolănit pe un divan înalt, sprijinit pe un morman de perne, şi cu braţul drept pe o pernă, şi

cu brațul sting pe altă pernă, și înveșmîntat într-un caftan asemenea cu caftanele regilor, și dinaintea lui cu patru tineri robi negri și cu patru tineri robi albi, îmbrăcați îmbelșugat ; și așa, i se părea lui Abu-Sir că e tot atîta de falnic ca un vizir și tot atîta de măreț ca un sultan ! Și îi văzu pe lucrători, în număr de zece, cum munceau de zor cu mîinile și cum îndeplineau poruncile pe care li le da el numai prin cîte un semn.

Atunci, Abu-Sir mai făcu un pas și se opri drept dinaintea lui Abu-Kir, gîndind : „Am să aștept pînă își coboară ochi asupra mea și atunci îi rotesc salamalekul meu ! Ba s-ar putea chiar ca el să mă salute mai întîi și să se arunce la pieptul meu ca să mă strîngă în brațe și să-mi spună vorbele lui de părere de rău și să mă mîngîie !"

Or, nici nu li se întîlniră bine privirile și abia deteră ochi unul cu altul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

...abia deteră ochii unul cu altul, că boiangiul și sări strigînd :

— A ! mișelule și hoțule, de cîte ori ți-am spus să nu te mai oprești în fața prăvăliei mele ! Au nu cumva vrei să mă nenorocești și să mă faci de

risul lumii ? Hei, flăcăi ! înşfăcaţi-l ! puneţi mîna pe el !

Încît, robii cei albi şi robii cei negri tăbărîră pe bietul bărbier, şi-l doborîră la pămînt, şi-l jucară în picioare ; şi boiangiul însuşi se sculă, apucă un ciomag şi spuse :

— Întindeţi-l pe burtă !

Şi îi trase pe spinare o sută de ciomege. Pe urmă spuse :

— Întoarceţi-l pe spate !

Şi îi trase şi peste pîntece alte o sută de lovituri. După care strigă :

— O, puşlama ticăloasă, o, mişelule ! Dacă am să te mai prind vreodată pe dinaintea prăvăliei mele, am să te trimit la măria sa regele care are să te jupoaie de viu şi are să te înfigă în ţeapă dinaintea porţii palatului ! Cară-te ! Blestemate-ar Allah, o, mutră de catran !

Atunci bietul bărbier, umilit şi învineţit de primirea aceasta, şi cu inima zdrobită şi cu sufletul ars, se tîrî de acolo şi luă drumul îndărăt către han, plîngînd în tăcere, huiduit şi hăituit de mulţimea asmuţită împotriva lui şi de blestemele proslăvitorilor boiangiului Abu-Kir.

Cînd ajunse la odăiţa lui, se întinse cît era de lung pe rogojină şi începu să cugete la toate cîte îi fusese dat să pată din partea lui Abu-Kir ; şi aşa îşi trecu toată noaptea, fără a putea să închidă ochii, atîta de nenorocit şi de amărît se simţea. Ci dimineaţa, vînătăile loviturilor mai răcorindu-se, izbuti să se scoale şi să iese din casă, cu gîndul de a se duce să se îmbăieze la hammam, spre a se înviora şi a-şi curăţa trupul, după atîta vreme de cînd zăcuse bolnav fără să-şi facă spălă-

turile cele îndătinate. Îl întrebă, dar, pe un trecător :

— Frate, pe unde se ajunge la hammam ?

Omul răspunse :

— Hammam ? Ce-i aceea hammam ?

Abu-Sir spuse :

— Păi e locul unde te duci să te speli și să dai jos murdăriile și jegul de pe trup ! Este cel mai plăcut loc care poate fi pe lume !

Omul răspunse :

— Atunci du-te și bagă-te în apa mării ! Acolo se scaldă lumea !

Abu-Sir zise :

— Eu aș vrea să mă spăl la hammam !

Celălalt răspunse :

— Noi habar n-avem ce vrei tu să spui cu hammamul acela. Noi, cînd vrem să ne spălăm, ne ducem la mare ; și pînă și regele, cînd vrea să se spele, face ca noi : se duce și se scaldă în mare !

Cînd află Abu-Sir în felul acesta că hammamul era un lucru necunoscut pentru locuitorii din orașul acela, și cînd se încredință că habar n-aveau de folosința băilor fierbinți și a masagiului, de curățarea jegului și de darea jos a părului de pe trup, luă calea către palatul regelui și ceru să i se îngăduie a vorbi cu măria-sa. Intră, dar, la măria-sa și, după ce sărută pămîntul dinaintea lui și chemă asupră-i binecuvîntările lui Allah, îi spuse :

— O, rege al vremilor, sînt un străin și, de meseria mea, sînt bărbier. Mai știu să fac și alte meserii, mai cu seamă aceea de fochist la hammam, și de masagiu, măcar că în țara mea fiecare dintre aceste meserii este făcută de oameni care nu mai fac altceva decît muncile acestea toată viața

lor. Și astăzi am vrut să mă duc la hammamul din cetatea ta ; ci nimenea n-a știut să-mi arate drumul și nimenea n-a priceput ce însemnează vorba hammam. Or, e lucru tare de mirare ca un oraș atîta de frumos ca orașul tău să fie lipsit de hammamuri, cîtă vreme nu se află nimic pe lume așa de minunat spre a face bucuriile și frumusețea unui oraș ! În adevăr, o, rege al vremilor, hammamul este un rai pe pămînt !

La vorbele acestea, regele fu uimit peste poate și întrebă :

— Atunci poți tu să mă lămurești ce este hammamul acela despre care-mi spui ? Căci nici eu n-am auzit niciodată pomenindu-se de așa ceva !

Atunci Abu-Sir spuse :

— Află, măria ta, că hammamul este o clădire zidită în *cutare* și *cutare* chip, și acolo se îmbăiază lumea în *cutare* și *cutare* fel, și se bucură de *cutare* și *cutare* plăceri, întrucît acolo se fac *cutare* și *cutare* lucruri !

Și povesti de șart toate însușirile, toate foloasele și toate plăcerile unui hammam bine întocmit. Pe urmă adăugă :

— Ci de bună seamă că mi-ar crește părul pe limbă pînă să ajung a-ți zugrăvi întocmai un hammam și toate plăcerile lui. Trebuie să vezi, ca să pricepi ! Iar orașul tău nu are să fie un oraș cu adevărat desăvîrșit decît în ziua în care are să aibă un hammam !

Auzind aceste vorbe ale lui Abu-Sir, regele se umflă de plăcere și se lumină și strigă :

— Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă :

Și îl îmbrăcă chiar cu mîinile măriei sale într-un caftan ce nu-și avea pereche, și îi spuse :

— Tot ce vei vroi are să ți se dea, și încă și mai mult ! Numai zidește degrabă hammamul, căci tare-s nerăbdător să-l văd și să mă bucur de el !

Și-i dărui un cal falnic, doi negri, doi flăcăi, patru fetișcane și o casă minunată. Și se arătă față de el încă și mai mărinimos decît se dovedise față de boiangiu, și puse sub poruncile lui Abu-Sir pe cei mai buni meșteri zidari ai măriei sale, spunîndu-le :

— Trebuie să ziditi hammamul pe locul pe care are să-l aleagă el !

Și Abu-Sir îi luă pe meșterii zidari și colindă cu ei orașul tot, și pînă la urmă găsi un loc care i se păru potrivit, unde dete poruncă să se zidească hammamul. Și, după arătările lui, meșterii zidari clădiră un hammam care nu-și avea seamăn pe lume, și îl împodobiră cu desene întrețesute, și cu marmură de felurite culori, și cu podoabe nemaipomenite ce fermecau mințile. Și toate numai după poruncile lui Abu-Sir.

Cînd zidirea fu isprăvită, Abu-Sir puse ca bazinul de la mijloc să fie făcut din alabastru străveziu, iar celelalte două bazine să fie făcute din marmură de preț. Pe urmă, se duse la rege și-i spuse :

— Hammamul este gata ; nu mai lipsesc decît mărunțișurile și ștergarele !

Și regele îi dădu zece mii de dinari, pe care Abu-Sir nu pregetă să-i folosească spre a cumpăra

feluritele ştergare şi mărunţişuri, precum cearceafuri de in şi mătase, miroasnele cele rare, aromele, tămîia şi celelalte. Şi puse fiecare lucru la locul lui, şi nu precupeţi nimica pentru ca totul să fie din belşug. Pe urmă, îi ceru regelui zece ajutoare voinice, care să-l ajute la munca lui ; şi regele îi dete pe dată douăzeci de flăcăi bine clădiţi şi frumoşi ca nişte lune, pe care Abu-Sir nu zăbovi să-i înveţe meşteşugul de masagii şi meşteşugul scăldatului, frămîntîndu-i şi scăldîndu-i cu mîna lui, şi punîndu-i să facă şi ei feluritele încercări pe trupul lui. Şi cînd ajunseră meşteri întru totul în meşteşugul de băieşi, Abu-Sir hotărî în sfîrşit ziua deschiderii hammamului şi îl înştiinţă pe rege.

Şi, în ziua aceea, Abu-Sir puse să se încălzească hammamul şi apa din bazine, şi arse tămîie şi miroasne în căţui, şi lăsă apele din havuze să curgă cu un zvon atît de minunat că orice muzică ar fi părut zarvă pe lîngă zvonul acela ! Cît priveşte şuvoiul de apă din bazinul cel mare de la mijloc, acela chiar că era o minune fără de seamăn şi care, fără de nici o îndoială, avea să farmece sufletele răpite ! Şi pretutindenea o curăţenie şi o reveneală domneau peste toate lucrurile, cu nimica mai prejos de curăţia crinilor şi a iasomiilor.

Încît atunci cînd regele, însoţit de vizirii şi de emirii săi, intră pe uşa cea mare a hammamului, fu plăcut tulburat, şi cu ochii, şi cu nasul, şi cu urechile, de frumuseţea încîntătoare a locului şi de miresmele şi de muzica apei în căzile fîntînilor. Şi, minunat cu totul, întrebă :

— Ce-i aceasta ?

Abu-Sir răspunse :

— Aceasta-i hammamul ! Ci aici nu este decît intrarea !

Și îl pofti pe rege să intre în prima sală și îl rugă să se suie pe laviță, unde îl dezbrăcă și îl înveli în cearceafuri din creștet pînă-n talpă, și îi puse în picioare saboți înalți de lemn, și îl duse în cea de a doua sală, unde îl lăsă să asude din belșug. Atunci, ajutat de flăcăii lui, îi frecă mîinile și picioarele cu niște mănuși de crin, și-i scoase niște șuvițe de rapăn lungi ca niște viermi, și toată murdăria lăuntrică strînsă în piele ; și îi arătă toate regelui, care se minună cu mare mirare. Pe urmă îl spălă cu apă multă și cu o grămadă de clăbuc, după care îl puse să coboare în cada de marmură, umplută cu apă înmiresmată cu miroasnă de trandafiri, unde îl lăsă o bucată de vreme, după care îl scoase și-l spălă pe cap cu apă de trandafiri și cu miroasne rare. Pe urmă, îi vopsi degetele de la mîini și de la picioare cu henea, care le dete o culoare galbenă-aurie. Și, cît ținură toate acestea, în jurul lor fumegau frunze de aloe și de nard înmiresmat, și îi pătrundeau de prospețime.

La sfîrșit, regele simți cum se făcuse ușor ca o pasăre și cum răsufla din toate largurile inimii ; iar trupu-i se făcuse atîta de neted și de mătăsos că dacă-l atingeai cu mîna scotea un sunet dulce. Da care nu-i fu plăcerea cînd flăcăii începură să-i frămînte mîinile și picioarele cu o gingășie și cu o iscusință pe care și le închipuia că ar putea fi trecute pe lăută și pe țimbal ! Și simțea cum o putere fără de seamăn îl înviorează, de-i venea să răcnească întocmai ca un leu. Și strigă :

— Pe Allah ! nu m-am simțit în viața mea atîta de puternic. Acesta-i hammamul, o, meștere bărbier ?

Abu-Sir răspunse :

— Întocmai, o, rege al vremilor !

Regele spuse :

— Pe capul meu ! orașul meu nu este un oraș decît din clipa cînd s-a zidit hammamul acesta !

Și, după ce se uscă în ștergarele îmbibate cu mosc, cînd se urcă iar pe laviță ca să bea sorbeturile amestecate cu înghețată, îl întrebă pe Abu-Sir...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă :

...îl întrebă pe Abu-Sir :

— Și cît socotești tu să coste o îmbăietură ca aceasta, și ce preț gîndești să ți se plătească pentru o spălare ?

El răspunse :

— Cît are să hotărască regele !

Regele spuse :

— Eu hotărăsc o mie de dinari pentru o baie ca asta, pe puțin !

Și porunci să i se numere lui Abu-Sir o mie de dinari, și-i spuse :

— Și de-acuma-nainte, pe fiecare mușteriu care o veni să se îmbăieze la hammamul tău să-l pui să-ți plătească o mie de dinari !

Ci Abu-Sir răspunse :

— Iartă-mă, o rege al vremilor ! Nu sînt toți oamenii la fel ! Unii sînt bogați, alții sînt săraci ! Dacă, dar, aș vrea să iau de la toți mușterei cîte o mie de dinari, hammamul n-ar mai face nimic și s-ar închide, căci nu-i pe puterea săracilor să plătească o mie de dinari pentru o îmbăiere !

Regele întrebă :

— Atunci cum gîndești să faci ?

El răspunse :

— În ce privește prețul, am să-l las la voia mușteriului ! În felul acesta, fiecare are să plătească după putințele și după dărnicia sufletului său ! Iar cel sărac nu are să dea decît atîta cît o putea să dea. În ce privește prețul de o mie de dinari, acesta-i un dar de rege !

Și emirii și vizirii, auzind aceste cuvinte, îl încuviințară pe deplin pe Abu-Sir și adăugară :

— Așa-i cum spune el, o, rege al vremilor, și așa-i cu dreptate ! Căci tu, o, preaiubite al nostru, socoți că toată lumea poate face ca tine !

Regele spuse :

— E cu putință ! Oricum, omul acesta este un străin, un om tare sărac, și-i de datoria noastră să ne purtăm față de el cu dărnicie și cu mărinimie, cu atît mai mult cu cît ne-a împodobit cetatea cu hammamul acesta cum n-am mai văzut altul asemenea în viața noastră, și datorită căruia orașul nostru a dobîndit o însemnătate și o strălucire fără de pereche. Da de vreme ce îmi spuneți că nu se poate plăti nicicum o mie de dinari pentru o îmbăiere, vă îngădui să nu-i plătiți de data aceasta decît numai o sută de dinari de fiecare și să-i dați pe deasupra un rob tînăr, un negru și o fetișcană ! Și, pe viitor, dacă el socoate așa,

aveți să-i plătiți fiecare atîta cît v-or lăsa puterile și dărnicia inimii voastre !

Ei răspunseră :

— De bună seamă ! primim !

Și, după ce se îmbăiară la hammam, în ziua aceea plătiră fiecare lui Abu-Sir cîte o sută de dinari de aur, cîte un tînăr rob alb, cîte un negru și cîte o fetișcană. Or, întrucît numărul emirilor și al nevabilor care se îmbăiaseră, după rege, se ridica la patruzeci, Abu-Sir primi patru mii de dinari, patruzeci de tineri robi albi, patruzeci de negri și patruzeci de fete ; iar din partea regelui primi zece mii de dinari, zece tineri flăcăi albi, zece tineri negri și zece fetișcane ca niște lune.

Cînd Abu-Sir văzu tot aurul și toate darurile acelea, înaintă și, după ce sărută pămîntul dinaintea regelui, spuse :

— O, preafericitule rege, o, chip bine-vestitor, o, doamne cu cugetul drept și plin de bunătate, unde am să mă pot adăposti eu cu toată oastea aceasta de tineri flăcăi albi, și de negri, și de fete ?

Regele răspunse :

— Eu am pus să ți se dea toate astea ca să te îmbogățesc cum se cade ; căci m-am gîndit că poate ai să vrei într-o zi să te întorci îndărăt în țara ta, lîngă cei dragi ai tăi, dornic să-i vezi ; și atunci să poți pleca de la noi cu destulă avere spre a trăi la tine împreună cu ai tăi, la adăpost de orice nevoie !

El răspunse :

— O, rege al vremilor, Allah să te ție în îmbelșugare ! ci toți robii aceștia sînt buni pentru regi, și nu pentru mine, care nu am trebuință de toate astea ca să-mi mănînc pîinea și brînza cu ai mei ! Cum să fac eu să hrănesc și să îmbrac toată liota

aceasta de tineri albi, de tineri negri și de fete ? Pe Allah ! cu dinții lor cei tineri au să mistuie repede toată agoniseala mea, și și pe mine după agoniseală !

Regele începu să rîdă și zise :

— Pe viața mea, drept vorbești ! Au ajuns o oaste de-ale mari ; și, de unul singur, n-ai să poți izbuti să le faci față în nici un chip ! Vrei, dar, să mi-i vinzi mie, ca să scapi de ei, pe cîte o sută de dinari fiecare ?

Abu-Sir răspunse :

— Ți-i vînd la prețul acesta !

Numaidecît regele trimise să fie chemat vistiernicul său, care îi vărsă lui Abu-Sir prețul pentru acei robi ; iar regele, la rîndu-i, îi trimise pe toți îndărăt la stăpînii lor de mai înainte, ca dar. Și Abu-Sir îi mulțumi regelui pentru bunătatea lui și-i spuse :

— Allah să-ți aline sufletul cum ai alinat tu sufletul meu, izbăvîndu-mă de dinții năpraznici ai acestor ghuli tineri și mîncăi, pe care numai Allah i-ar putea sătura !

Și regele începu să rîdă de vorbele acestea, și se arătă încă și mai darnic față de Abu-Sir ; după care, urmat de mai-marii împărăției sale, plecă de la hammam și se întoarse la palat.

Iar Abu-Sir își petrecu toată noaptea aceea acasă, strîngîndu-și aurul în saci și pecetluind fiecare sac cu mare grijă. Și, pentru nevoile casei sale, avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri și patru fetișcane.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă :

A doua zi, Abu-Sir puse pristavi să strige prin toată cetatea :

— O, făpturi ale lui Allah, dați fuga toți de vă îmbăiați la hammamul sultanului ! Vreme de trei zile, nimeni nu are a plăti nimica !

Și un sodom de lume năvăli vreme de trei zile să se îmbăieze pe degeaba la hammamul numit hammamul sultanului. Ci din dimineața zilei a patra, însuși Abu-Sir se așeză la ușa cea mare a hammamului și începu să ia prețul de intrare, care fu lăsat la bună-voia fiecăruia, la ieșirea din baie. Și, pînă-n seară, Abu-Sir strînsese de la mușterii atîția bani cît umpluse o lădiță, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie El !). Și, în felul acesta, începu să îngrămădească mormanele de aur pe care i le aducea norocul.

Și-așa ! Iar regina, care îl auzise pe soțul ei regele vorbind cu atîta căldură despre acele îmbăieri, hotărî să se scalde și ea o dată, ca încercare mai întîi. Și îi trimise vorbă despre dorința ei lui Abu-Sir care, ca să-i fie pe plac și ca să le ademenească și pe femei ca mușterii, hotărî ca de atunci înainte bărbații să se îmbăieze dimineața, iar femeile să se îmbăieze după-amiază. Și dimineața sta el însuși la intrare și lua banii, iar după-amiază o puse să aibă grijă de aceasta pe o femeie pe care o numi în slujba sa. Așa că, după ce intră în hammam și văzu și ea urmările cele desfătătoare ale acelor îmbăieri de modă nouă, regina fu atîta de încîntată încît hotărî să vină

acolo în fiecare vineri după-amiaza, și nu se arătă față de Abu-Sir mai puțin darnică decît regele, care își făcuse obiceiul de a veni să se îmbăieze în zilele de vineri dimineața, plătind de fiecare dată cîte o mie de dinari de aur, bașca alte daruri.

În felul acesta, Abu-Sir purcese mai departe pe calea bogăției, a măririlor și a falei ! Ci el, dacă se văzu așa, nu se arătă mai mîndru ori mai semeț, ba dimpotrivă ! Ca și odinioară, se arătă mai departe binevoitor, zîmbitor și plin de bună-cuviință față de mușterii, și mărinimos față de oamenii săraci de la care niciodată nu vroia să primească nici un ban. Și mărinimia aceasta fu și temeiul mîntuirii lui, așa cum are să se dovedească de-a lungul povestirii noastre. Dar, încă de pe acuma, să se știe că mîntuirea aceea are să-i vină prin mijlocirea unui căpitan de corabie care, într-o zi, fiind cam la strîmtoare cu banii, putu totuși să facă o baie cît se poate de minunată, fără să plătească chiar nimica ! Și întrucît, pe deasupra, mai fusese cinstit și cu niște sorbeturi răcoritoare și fusese însoțit pînă la ieșire cu cele mai alese dovezi de prietenie de către însuși Abu-Sir, căpitanul începu să cugete cum ar putea să-și dovedească mai bine mulțumita față de Abu-Sir, fie prin vreun dar, fie altfel ! Și nu trecu mult pînă ce să i se ivească prilejul. Și-atîta cu căpitanul de corabie !

Estimp, boiangiul Abu-Kir auzi și el vorbindu-se de acel hammam nemaipomenit, despre care vuia cu mare laudă toată cetatea spunînd : „De bună seamă ! este raiul pe pămînt !“ Și hotărî să meargă să încerce și el desfătările acelui rai, la care nici habar n-avea de numele celui ce-i era păzitor. Se îmbrăcă, așadar, cu hainele lui cele mai frumoase, încălecă pe un catîr înfoțăzat falnic, porunci să

se înșiruie înaintea și în urma lui robii înarmați cu ciomege lungi, și porni către hammam. Cînd ajunse la intrare, simți odoarea lemnului de aloe și a miroasnelor de nard ; și văzu mulțimea de oameni care intrau și care ieșeau, și pe cei ce ședeau pe laviță așteptîndu-și toți rîndul, fie ei navabi de cei mari, fie săraci de cei mai săraci, ori umili de cei mai umili.

Intră atunci în sala de intrare și îl zări pe Abu-Sir, tovarășul său de odinioară, stînd pe scaun, rotofei, proaspăt și zîmbitor. Ba chiar îi trebui oleacă de vreme pînă să-l recunoască, așa de mult scofîlciturile de altădată ale feței i se umpluseră acuma cu o grăsime sănătoasă, și așa de strălucitor îi era obrazul, și așa de mult priincios arăta la chip ! Dacă văzu așa, boiangiul, măcar că tare uimit și buimăcit, se prefăcu a fi cuprins de o mare bucurie și, cu o nerușinare fără de măsură, înaintă către Abu-Sir, care se ridicase în cinstea lui, și-i spuse cu glas plin de dojană prietenească :

— He-he, ya Abu-Sir ! Așa se poartă un prieten și așa face un om care știe ce-i aceea buna-purtare și omenia ? Știai că am ajuns boiangiul cel mare al regelui și n-ai venit o dată măcar să mă vezi și să afli cum o duc ! Și nu te-ai întrebat nici baremi : „Ce-o mai face oare Abu-Kir, tovarășul meu de odinioară ?“ Că eu degeaba am tot întrebat peste tot, și degeaba am trimis în toate părțile robii mei să te caute, pe la hanuri și pe la prăvălii : nimenea n-a știut să-mi spună nimica despre tine, ori să mă pună pe urmele tale !

La cuvintele acestea, Abu-Sir clătină din cap cu mare tristețe și răspunse :

— Ya Abu-Kir, au tu uiți cîte m-ai făcut să pat, cînd am venit la tine, și uiți bătaia pe care

mi-ai dat-o, și ocara cu care m-ai coperit față de lume, cînd m-ai făcut hoț și mișel și ticălos ?

Și Abu-Kir se arătă tare nedumerit și strigă :

— Ce tot spui tu ? Au n-ai fi fost tu ăla pe care l-am bătut ?

El răspunse :

— Păi da, eu am fost !

Abu-Kir atunci începu să înșire mii de jurăminte, că nu l-a cunoscut, spunînd :

— Hotărît ! te-am luat drept altul, un hoț care încercase de o grămadă de ori să-mi șterpelească pînzeturile ! Erai așa de slab și de galben, că mi-a fost cu neputință să te recunosc !

Pe urmă, începu să se blesteme pentru ceea ce făcuse, să-și bată mîinile una de alta, spunînd :

— Nu este ajutor și putere decît într-unul Allah, Slăvitul și Preamăritul ! Cum de-am putut eu să mă înșel așa ! Da tot așa, vina-i mai ales a ta, că, dacă tu m-ai văzut întîi, de ce nu ți-ai spus numele dinaintea mea, să-mi fi spus : „Sînt cutare !“ mai cu seamă că în ziua aceea eram tare tulburat și cu gîndurile duse în altă parte, din pricina treburilor multe de care eram împovărat peste măsură ! Mă rog, dar, ție, Allah fie cu tine, o, fratele meu, să mă ierți și să uiți necazul acela, care fusese scris în ursita noastră !

Abu-Sir răspunse :

— Allah să te ierte, o, tovarășe al meu ! În adevăr, așa a fost tainica hotărîre a ursitoarelor ; iar plata-i la Allah !

Boiangiul zise :

— Iartă-mă, dar, cu totul !

El răspunse :

— Allah să-ți ușureze sufletul, așa cum ți-l ușurez eu ! Ce putem noi împotriva hotărîrilor

care vin din afundul veciei ? Intră, dar, în hammam, scoate-ți hainele și fă o baie care să-ți fie plină de desfătare și de înviorare !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și opta noapte

Urmă :

Și Abu-Kir îl întrebă :

— Și de unde ți-a venit huzurul acesta ?

El răspunse :

— Acela care ți-a deschis porțile belșugului mi le-a deschis și mie la fel !

Și îi povesti povestea lui, din ziua cînd fusese ciomăgit după poruncile lui Abu-Kir. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem și noi încă o dată. Și Abu-Kir îi spuse :

— Sînt peste poate de bucuros să aflu că te bucuri de bunăvoința regelui. Am să fac așa ca bunăvoința aceasta să sporească, povestindu-i regelui că tu ești prietenul meu de totdeauna.

Ci fostul bărbier răspunse :

— La ce folosește ajutorul omului față de hotărîrile soartei ? Singur Allah ține în mîinile lui huzururile și prigoana ! În ce te privește, nu mai zăbovi să te dezbraci și să intri în hammam, ca să te bucuri de binefacerile apei și ale curăției !

Și îl petrecu el însuși pînă în sala cea scumpă și cu chiar mîinile lui, îl frecă, îl săpuni, îl fră-

mîntă și-l spălă pînă la sfîrșit, nevroind să lase această sarcină pe seama nici unuia dintre ajutoarele lui. Pe urmă îl sui pe lavița din sala de odihnă și îl cinsti el însuși cu sorbeturi și cu alte băuturi înviorătoare, și toate acestea cu atîta grijă încît toți mușterii de rînd erau uimiți să-l vadă pe Abu-Sir însuși îndeplinind acele slujbe și dîndu-i acele cinstiri deosebite boiangiului, atunci cînd de obicei numai regele avea parte de ele.

Cînd veni clipa să plece, Abu-Kir vru să-i plătească lui Abu-Sir ; ci Abu-Sir se feri să primească banii, spunînd :

— Nu ți-e sfială să-mi dai bani, atunci cînd eu sînt tovarășul tău și cînd între noi nu este nimica despărțit ?

Abu-Kir spuse :

— Fie ! Da-n schimb, lasă-mă să-ți dau un sfat, care are să-ți fie de mare folos. Hammamul acesta este minunat, ci, ca să fie de tot desăvîrșit, îi mai lipsește un lucru !

Abu-Sir întrebă :

— Și care-i acela ?

El spuse :

— Aluatul de curățat părul de pe trup ! În adevăr, am băgat de seamă odată, cînd ai isprăvit de ras capul unui mușteriu de-al tău, că pentru părul de pe alte părți ale trupului te-ai slujit tot de brici sau de cleștișorul de smuls perii. Or, nimica nu prețuiește cît aluatul de curățat care știu eu cum se face, și am să-ți spun și ție, fără să-ți cer nici un ban !

Abu-Sir răspunse :

— Asta așa este, ai dreptate, o, prietene al meu ! Nu vreau mai mult decît să învăț de la tine cum se face aluatul acela !

Abu-Kir zise :

— Iacătă ! Iei șoricioaică galbenă și var nestins, le bați împreună, adăugînd oleacă de untdelemn, amesteci un strop de mosc, ca să-i iei mirosul cel neplăcut, și închizi aluatul dobîndit astfel într-o oală de pămînt smălțuită, ca să te slujești de el la nevoie. Și răspund eu de izbînda pe care ai s-o dobîndești, mai cu seamă cînd regele are să vadă cum îi cad perii ca printr-o vrajă, fără de nici o ciupitură ori julitură, și cum pielea i se ivește de dedesubt albă toată !

Și Abu-Kir, după ce îi dete fostului său soț învățătura aceasta, ieși din hammam și se îndreptă cu mare grabă către palat.

Și cînd ajunse dinaintea regelui și se temeni cumu-i datina, îi spuse :

— Vin la tine ca să-ți dau un sfat, o, rege al vremilor !

Regele zise :

— Și ce sfat îmi dai ?

El răspunse :

— Slavă lui Allah, care te-a izbăvit pînă acuma de mîinile blestemate ale păcătosului acela, ale vrăjmașului acela al scaunului împărătesc și al dreptei-credințe, ale lui Abu-Sir, stăpînul hammamului !

Regele, tare nedumerit, întrebă :

— De ce-i vorba ?

El spuse :

— Află, o, rege al vremilor, că dacă, din nenorocire, ai mai fi intrat o dată în hammam, ai fi fost pierdut fără de nădejde !

El spuse :

— Da cum așa ?

Abu-Kir, cu ochii plini de spaimă mincinoasă și cu o mișcare largă de înfricoșare, șuieră :

— Cu otravă ! A pregătit anume pentru măriața o alifie făcută din șoricioaică galbenă și din var nestins, care, numai pusă pe părul de pe piele, te arde ca focul. Și are să te îmbie cu alifia aceea, spunîndu-ți : „Nimica nu prețuiește cît alifia aceasta spre a face să cadă părul de pe spate, cu gingășie și fără de nici o suferință pentru piele !" Și are să întindă aluatul pe spatele regelui nostru, și are să-l facă să moară otrăvit pe calea aceasta, care-i cea mai dureroasă dintre toate căile ! Căci stăpînul acesta al hammamului nu-i alta decît o iscoadă tocmită de regele creștinilor spre a curma în felul acesta sufletul regelui nostru ! Și eu m-am grăbit să vin să te prevestesc, căci binefacerile tale sînt asupra mea !

Auzind vorbele acestea ale boiangiului Abu-Kir, regele simți cum îl năpădește o spaimă năpreznică, de se înfioră tot, de parcă ar fi și fost muncit de otrava cea pîrjolitoare. Și îi spuse boiangiului :

— Am să mă duc îndată la hammam, dimpreună cu vizirul meu cel mare, ca să cercetez spusele tale. Ci de-acuma să păstrezi cu grijă taina lucrului !

Și îl luă pe vizirul său cel mare și plecă împreună cu el la hammam.

Atunci, ca de obicei, Abu-Sir îl duse pe rege în sala de fală, și dete să-l frece și să-l spele ; ci regele îi spuse :

— Începe mai întîi cu vizirul !

Și se întoarse către vizir și-i spuse :

— Întinde-te !

Și vizirul cel mare, care era destul de dolofan, și păros ca un țap bătrîn, răspunse că ascultă și că se supune, se întinse pe marmură și se lăsă frecat, săpunit și spălat zdravăn. După care, Abu-Sir spuse regelui :

— O, rege al vremilor, am găsit o alifie cu niște însușiri de a curăța părul de pe trup, față de care orice brici este de prisos !

Regele spuse :

— Încearcă alifia aceea pe părul vizirului !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și noua noapte

Urmă :

Și Abu-Sir luă olul de pămînt smălțuit, scoase din el o bucată mare cam cît o migdală din coca aceea și o întinse pe partea de sus a burții vizirului, numai ca încercare. Și puterile alifiei se dovediră atîta de uluitoare, încît regele nu se mai îndoi că n-ar fi vorba de o otravă înfricoșătoare ; și, umflat de mînie la acea priveliște, se întoarse către flăcăii hammamului și le strigă :

— Înșfăcați-l pe mișelul acesta !

Și îl arătă cu degetul pe Abu-Sir, pe care năprazna îl amuți și îl năuci. Pe urmă, regele și vizirul se îmbrăcară cu mare zor, îl deteră pe Abu-Sir pe mîna străjilor de-afară și se întoarseră la palat.

Acolo regele porunci să fie chemat căpitanul portului şi al corăbiilor şi îi spuse :

— Înşfacă-l pe mişelul numit Abu-Sir şi ia un sac plin cu var nestins, în care să-l bagi, şi să te duci să arunci totul în mare, sub ferestrele palatului meu. Şi, în felul acesta, ticălosul are să moară de două morţi deodată : şi înecat, şi ars !

Căpitanul răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Or, căpitanul portului şi al corăbiilor era chiar căpitanul de corabie pe care îl îndatorase Abu-Sir odinioară. Se grăbi dar să se ducă la Abu-Sir în temniţă, îl luă de-acolo, îl sui pe o corăbioară şi îl duse pe o insuliţă, nu departe de oraş, unde putu în sfîrşit să-i vorbească în voie. Îl întrebă :

— O, *Cutare !* eu nu pot uita bunăvoinţa pe care ai arătat-o faţă de mine, şi vreau să răspund la bine cu bine. Povesteşte-mi, dar, necazul tău cu măria sa şi nelegiuirea pe care ai săvîrşit-o, de-ai pierdut bunăvoinţa lui şi de-ai ajuns să dobîndeşti cruda moarte la care te-a osîndit !

Abu-Sir răspunse :

— Pe Allah, o, frate al meu, jur că nu mă ştiu vinovat cu nici o greşeală şi că n-am săvîrşit niciodată vreo faptă pentru care să mi se cuvină asemenea pedeapsă !

Căpitanul spuse :

— Atunci, de bunăseamă că trebuie să ai niscaiva duşmani care te-or fi ponegrit dinaintea regelui ! Căci tot omul care ajunge la vază, prin vreo bunăstare prea vădită şi prin bunăvoia soartei, are totdeauna zavistnici şi pizmaşi ! Ci să nu-ţi fie frică de nimic ! Aici, pe insula aceasta, te afli la adăpost de orice. Fii, dar, bine venit şi linişteşte-te ! Ai să-ţi petreci vremea pescuind, pînă

ce am să pot să te trimit în țara ta. Acuma, mă duc să mă prefac dinaintea regelui ca și cum te-aș omorî !

Și Abu-Sir sărută mîna căpitanului de corabie, care îl lăsă și plecă degrabă de luă un sac mare plin cu var nestins și se duse la palatul regelui pînă sub ferestrele care dau către mare.

Regele tocmai sta acolo proptit în coate și aștepta împlinirea poruncii sale ; și căpitanul, ajungînd sub ferestre, ridică privirile, ca să capete de la rege semnul de osîndă. Și regele întinse mîna afară pe fereastră și făcu semn cu degetul să se arunce sacul în mare. Și porunca fu numaidecît îndeplinită. Ci tot în clipa aceea regele, care făcuse cu mîna o mișcare prea repezită, scăpă în apă un inel de aur care-i era scump ca sufletul.

În adevăr, inelul acela căzut în mare era un inel talismanic vrăjit, de care atîrnau stăpînia și puterea regelui, și care slujea de frîie spre a ține în supunere norodul și oștile ; căci cînd regele vroia să dea porunca de a fi osîndit vreun vinovat, nu avea decît să ridice mîna la care se afla inelul, și din inel țîșnea deodată o fulgerare iute, care îl prăbușea pe cel vinovat la pămînt, mort de-a binelea, retezîndu-i capul de pe umeri !

Încît, atunci cînd regele văzu inelul căzînd în felul acela în mare, nu vroi să spună nimănuia nimic și păstră cea mai mare taină asupra pierderii ; fără de care i-ar fi fost cu neputință să-și țină supușii prea multă vreme în teamă și supunere. Și-așa cu măria sa !

Estimp, Abu-Sir, rămas singur pe insulă, luă năvodul de pescuit pe care i-l dedese căpitanul de corabie, și, ca să-și mai înseninеze gîndurile cele chinuitoare și să-și agonisească hrana, începu

să pescuiască în mare. Și, după ce aruncă năvodul și așteptă o clipă, îl trase și îl găsi plin cu pește de toate soiurile și de toate mărimile. Și își zise : „Pe Allah ! iacătă că a trecut atîta vreme de cînd n-am mai mîncat pește ! Am să iau unul și am să-l dau băieților de la bucătărie, despre care mi-a vorbit căpitanul, ca să mi-l prăjească în ulei." În adevăr, căpitanul portului și al corăbiilor mai avea și sarcina de a rostui în fiece zi pește proaspăt pentru bucătăria regelui ; și, în ziua aceea, cum nu putuse să vegheze el însuși la pescuirea peștelui, îl însărcinase pe Abu-Sir cu grija aceasta, și îi spusese despre doi flăcăi bucătari care au să vină să ia peștele pescuit și menit regelui. Și Abu-Sir, de la cea dintîi aruncătură a năvodului, fu binecuvîntat cu pescuitul acela spornic. Așadar, înainte de-a da ceea ce pescuise în seama celor doi băieți care aveau să vină, începu prin a-și alege pentru sine peștele cel mai mare și mai frumos ; trase pe urmă jungherul cel mare pe care-l purta înfipt la chimir, și-l trecu dintr-o parte într-alta prin burta peștelui care se zbătea. Dar care nu-i fu mirarea cînd văzu că scoate de acolo, agățat în vîrful cuțitului, un inel de aur, înghițit de pește, fără de nici o îndoială !

Dacă văzu așa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însușirile înfricoșătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul regelui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

... și fără a da mare însemnătate lucrului, luă inelul, ce i se cuvenea acuma pe bun drept, și și-l petrecu pe deget.

Tocmai atunci iacătă că sosiră și cei doi flăcăiași, slujitori la bucătăria regelui, și-i spuseră :

— O, pescarule, nu cumva știi să ne spui ce-i cu căpitanul portului care ne dă în fiecare zi peștele pentru bucătăria regelui ? A trecut o bună bucată de vreme de cînd îl așteptăm să vină ! În ce parte a luat-o ?

Abu-Sir răspunse, întinzînd mîna către ei :

— A luat-o în partea aceea !

Ci tot atunci capetele flăcăiașilor de la bucătărie se și retezară de pe grumaji și se rostogoliră pe pămînt, cu stăpînii lor cu tot !

Fulgerul aruncat de inelul de la degetul lui Abu-Sir îi și ucisese pe cei doi copilandri.

Cînd îi văzu pe băieți cum cad pustiiți de viață, Abu-Sir se întrebă : „Cine oare o fi putut să le zboare așa capetele ăstora doi !“ Și se uită peste tot împrejuru-i, și în văzduh, și la picioarele lui ; și începu să tremure de spaimă, gîndindu-se la puterea cea ascunsă a ginnilor răufăcători, cînd iacătă că dete cu ochii de căpitanul care se întorcea. Și căpitanul, de cum îl văzu de departe, zări totodată și cele două trupuri moarte de pe jos, cu capetele lor alături, și inelul pe care îl purta Abu-Sir, sclipind în soare. Și pricepu dintr-o aruncătură de ochi tot ce se petrecuse. Încît nu mai pregetă să-i strige, ferindu-se :

— O, fratele meu, nu-ți mișca mîna la care ai inelul, ori sînt un om mort ! N-o mișca, fie-ți milă !

Auzind vorbele acestea, care izbutiră să-l uluiască și să-l năucească întru totul, Abu-Sir înlemni de-a binelea, măcar că ar fi vrut să dea fuga în întîmpinarea căpitanului, care, cînd ajunse lîngă el, i se repezi în brațe și-i spuse :

— Tot omul își poartă norocul atîrnat la gît. Norocul tău este cu mult mai presus decît norocul regelui ! Ci povestește-mi cum de ai căpătat inelul acesta, și-apoi am să-ți spun și eu ce puteri are !

Și Abu-Sir îi povesti căpitanului de corăbii toată întîmplarea, pe care n-are rost s-o mai spunem o dată. Și, la rîndul lui, căpitanul, uimit, îi zugrăvi înfricoșătoarele puteri ale inelului, și adăugă :

— Acuma, viața ta-i în afară de orice năpastă, iar a regelui este în primejdie. Poți acuma să mergi fără de nici o teamă cu mine în cetate și numai cu un semn din degetul pe care porți inelul poți să faci să cadă capetele vrăjmașilor tăi și poți să faci să zboare și capul regelui de pe umeri !

Și îl sui pe Abu-Sir într-o luntre alături de el, îl aduse în cetate și îl duse la palat, dinaintea regelui.

Tocmai atunci, regele se afla în divan, înconjurat de mulțimea lui de viziri, de emiri și de sfetnici ; și măcar că era nădufit de griji și de mînie pînă-n vîrful nasului, din pricina inelului pierdut, nu cuteza să-și dea în vileag necazul și nici să dea porunci să se caute în mare ca să-l găsească, de teamă să nu-i vadă pe neprietenii domniei cum se bucură de paguba măriei sale !

Da cînd îl văzu pe Abu-Sir intrînd, nu mai avu nici o îndoială de urzeala pieirii sale și strigă :

— A, mișelule ! cum ai făcut de te-ai întors din afundul mării, și cum de-ai scăpat să mori înecat și ars ?

Abu-Sir răspunse :

— O, rege al vremilor, mare-i puterea lui Allah !

Și îi povesti regelui cum fusese scăpat de căpitanul de corăbii, drept mulțumită din parte-i pentru o baie fără plată, cum găsise inelul și cum, fără a ști puterea acelui inel, pricinuise moartea celor doi flăcăiași, slugile de la bucătărie. Pe urmă adăugă :

— Și acuma, o, măria ta, vin să-ți dau îndărăt acest inel, drept mulțumită pentru facerile tale de bine asupra mea, și ca să-ți dovedesc că, dacă aș fi un ucigaș în sufletul meu, m-aș fi și slujit de inelul acesta ca să-i nimicesc pe vrăjmașii mei și să-l omor pe regele lor ! Și mă rog măriei tale, în schimb, să cerceteze cu mai multă luare-aminte nelegiuirea de care eu nu mă știu vinovat și pentru care m-ai osîndit, și să poruncești să pier în chinuri dacă am să fiu dovedit cu adevărat ucigaș !

Și, spunînd vorbele acestea, Abu-Sir scoase inelul de pe deget și-l dete regelui, care îl petrecu degrabă pe degetul său, răsuflînd de ușurare și de mulțumire, și simțindu-și sufletul cum i se întoarce în trup.

Regele se ridică atunci în picioare și își aruncă brațele împrejurul gîtului lui Abu-Sir, spunîndu-i :

— O, omule ! hotărît, tu ești floarea cea mai aleasă dintre toți oamenii de treabă de pe pămînt ! Mă rog ție să nu mă ocărăști prea tare, și să mă ierți pentru răul pe care ți l-am cășunat și pentru necazul ce ți-am pricinuit. Cu-adevărat, altul afară de tine nu mi-ar mai fi dat niciodată îndărăt inelul acesta !

Bărbierul răspunse :

— O, rege al vremilor, dacă chiar dorești să-ți ușurez sufletul, nu ai decît să-mi spui și mie fărădelegea ce mi s-a pus în vină și care mi-a adus mînia și neprietenia ta.

Regele spuse :

— Uallah ! la ce bun ? Acuma sînt încredințat că ai fost învinuit pe nedrept. Ci, de vreme ce vrei să afli fărădelegea ce ți s-a pus în vină, iacătă ! Boiangiul Abu-Kir mi-a spus despre tine *cutare* și *cutare* lucru !

Și îi povesti toate de cîte îl învinuise boiangiul, în privința alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

Cînd povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute și una noapte

Urmă :

Și Abu-Sir, cu lacrimile în ochi, răspunse :

— Uallah ! o, rege al vremilor, eu habar nu am de regele nazareenilor, și n-am călcat în viața mea pe pămîntul țării nazareenilor. Ci iacătă care-i adevărul !

Și îi povesti regelui cum el și cu boiangiul se legaseră cu jurămînt, după ce citiseră fatihaua din Sfînta Carte, să se întrajutoreze unul pe altul, cum pleçaseră împreună, și toate ticăloșiile și toate tertipurile pe care i le jucase boiangiul,

și ciomăgeala pe care îl făcuse s-o îndure, și învățul cu aluatul de curățat părul, pe care chiar el îl sfătuise cum să-l facă. Și adăugă :

— Oricum, o, măria ta, alifia aceea, pusă pe piele, este un lucru cum nu se poate mai minunat ; și nu-i otrăvitoare decît dacă o înghiți. În țara mea, bărbații și femeile nu se slujesc decît de ea, în loc de briciul de ras, spre a-și da jos fără de caznă părul de pe trup ! În ce privește însă tertipurile pe care mi le-a jucat și a ocării pe care m-a făcut s-o pat, regele nu are decît să trimită după portarul de la han și după ucenicii boiangiului, și să-i întrebe, spre a cerceta adevărul mărturisit de mine !

Și regele, ca să-i facă plăcere lui Abu-Sir, măcar că pentru el dovada era făcută întru totul, porunci să fie adus portarul de la han și ucenicii ; și toți, după ce fură întrebați, adeveriră vorbele bărbierului, sporindu-le încă prin mărturiile lor despre purtarea ticăloasă a boiangiului.

Atunci regele strigă către străjeri :

— Să mi-l aduceți pe boiangiu, cu capul gol și desculț, și cu mîinile legate la spate !

Și străjerii numaidecît deteră fuga și năvăliră în prăvălia boiangiului, care nu se afla atunci acolo. Îl căutară așadar acasă la el, unde îl găsiră stînd să deguste bucuria plăcerilor tihnite, și visînd fără doar și poate la moartea lui Abu-Sir. Și-așa că străjerii se repeziră asupra-i, care pocnindu-l cu pumnul după ceafă, care pocnindu-l cu piciorul în fund, care pocnindu-l cu capul în burtă, și îl jucară în picioare, și îl despuiară de haine, afară de cămașă, și îl tîrîră, cu capul gol, desculț, și cu mîinile legate la spate, pînă dinaintea jețului regesc. Și-acolo îl văzu pe Abu-Sir de-a dreapta regelui și pe portarul hanului în picioare

în sală, iar lîngă portar pe ucenicii de la boiangerie. Văzu, în adevăr, toate acestea ! Şi, de spaimă, făcu ce făcu, chiar în mijlocul sălii tronului ; căci pricepu că era pierdut fără de scăpare. Ci regele, privindu-l chiorîş, îi spuse :

— Nu poţi tăgădui că acesta n-ar fi tovarăşul tău de odinioară, sărmanul pe care l-ai furat, l-ai despuiat, l-ai bătut, l-ai izgonit, l-ai ocărît, l-ai pîrît şi, pînă la urmă, l-ai dus la moarte !

Şi portarul hanului şi ucenicii de la boiangerie ridicară mîinile şi strigară :

— Aşa este, pe Allah ! nu poţi să tăgăduieşti. Sîntem martori dinaintea lui Allah şi dinaintea regelui !

Şi regele spuse :

— Ori că tăgăduieşti, ori că mărturiseşti, tot n-ai să scapi de pedeapsa pe care ţi-a scris-o soarta !

Şi strigă la străjeri :

— Luaţi-l, tîrîţi-l de picioare prin tot oraşul, pe urmă băgaţi-l într-un sac plin cu var nestins şi aruncaţi-l în mare, ca să moară de cele două morţi : ars şi înecat !

Atunci bărbierul strigă :

— O, rege al vremilor, mă rog măriei tale să-mi îngăduieşti a cere iertare de la măria ta pentru el, întrucît eu îl iert de toate cîte mi-a făcut !

Ci regele spuse :

— Dacă tu îl ierţi de fărădelegile săvîrşite faţă de tine, eu nu-l iert de fărădelegile săvîrşite faţă de mine !

Şi mai strigă o dată la străjerii lui :

— Luaţi-l şi îndepliniţi poruncile mele !

Străjerii atunci îl luară pe boiangiul Abu-Kir, îl tîrîră de picioare prin tot oraşul, strigînd ce ticăloşii săvîrşise, şi la urmă îl băgară într-un

sac plin cu var nestins și îl aruncară în mare. Și muri înecat și ars ! Întrucît așa îi fusese datul.

Iar regele îi spuse lui Abu-Sir :

— O, Abu-Sir, acuma vreau să-mi ceri tot ce îți dorești, și ți se va da numaidecît !

Abu-Sir răspunse :

— Nu cer regelui decît să mă trimită în țara mea ; căci tare-mi mai vine greu să stau departe de-ai mei, și nu mai am nici o plăcere să rămîn aici !

Și regele, măcar că tare mîhnit de plecarea lui, căci gîndea să-l căftănească mare-vizir, în locul rotofeiului cel păros care îndeplinea acea slujbă, porunci să i se pregătească o corabie mare, pe care o încărcă cu bărbați robi și cu femei roabe și cu daruri bogate, și îi spuse lui Abu-Sir, luîndu-și rămas-bun :

— Atunci, nu vrei să ajungi vizirul meu cel mare ?

Și Abu-Sir răspunse :

— Tare aș vrea să mă întorc în țara mea !

Atunci regele nu mai stărui, și corabia se îndepărtă cu Abu-Sir și robii lui către Iskandaria.

Or, Allah le trimise o călătorie bună, și atinseră Iskandaria bine-sănătoși. Ci nici nu coborîră bine pe țărm, că unul dintre robi și zări pe nisip un sac pe care marea îl aruncase la mal. Și Abu-Sir desfăcu sacul și găsi în el stîrvul lui Abu-Kir, pe care apele îl purtaseră pînă acolo ! Atunci Abu-Sir porunci ca leșul să fie îngropat nu departe de locul acela, pe țărmul mării, și ridică deasupra-i un mormînt, și mormîntul acela ajunse loc de popas pentru toți trecătorii ; și Abu-Sir adăugă la acel mormînt, spre a putea fi îngrijit, o danie nestrămutătoare ; și puse să se sape pe ușa mormîntului această însemnare pilduitoare :

Ferește-te de a săvîrși răul !
Nu te-mbăta din plosca răutății,
Căci vine-amară ziua judecății.
Pe cel mișelnic îl mănîncă hăul !

La fața apei ies și trec cu tîngă
Golașe oase din pustii amare.
Ci-n tihnă odihnesc mărgăritare.
Jos, pe nisipul mării-n apă-adîncă.

Sus, în văzduh, stă scrisă legea-ntreagă,
Pe pagini străvezii : „Cel ce sădește
Ceea ce-i bine, bine dobîndește !“
Căci toate se întorc de unde pleacă.

Și-acesta fu sfîrșitul lui Abu-Kir boiangiul, și începutul lui Abu-Sir în viața de-aci înainte fericită și fără de griji. Și de atunci golfulețul unde a fost îngropat boiangiul se numește *golful Abu-Kir !* Slavă celui care trăiește în veci și care prin voia lui face zilele să-și urmeze crugul și iarna și vara !

Pe urmă, Șeherezada spuse :

— Și iacătă, o, preafericitule rege, tot ce mi s-a povestit despre întîmplarea aceasta !

Și Șahriar strigă :

— Pe Allah ! povestea aceasta este plină de grea pildă. De aceea acuma mi-a venit cheful să te aud povestind vreo două-trei snoave de învățătură.

Și Șeherezada spuse :

— Păi acestea-s tocmai cele pe care le știu eu cel mai bine !

Dar în clipita aceea Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

CUPRINS

POVESTEA FERMECATĂ A CALULUI DE ABANOS 5
POVESTEA DALILEI-CEA-VICLEANĂ . . . 66
SACUL FERMECAT SAU POVESTEA LUI JUDER PESCARUL 200
POVESTEA LUI ABU-KIR ŞI A LUI ABU-SIR 269

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(8)

(NOPȚILE 502—615)

TRADUCERE DE H. GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1973
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate
Editurii Minerva (B.P.T)

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le *dr. J. C. Mardrus*, tome quatrième, tome cinquième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f. a.).

Versiunea aceasta a fost coroborată şi cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskovo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Şi într-a cinci sute doua noapte

Şeherezada spuse :

SNOAVE PILDUITOARE DIN GRĂDINA ÎNMIRESMATĂ

— Snoavele pilduitoare, o, preafericitule rege, sînt cele pe care eu le ştiu cel mai bine. Am să-ţi povestesc una, ori două, ori trei, scoase din Grădina înmiresmată.

Şi regele Şahriar spuse :

— Dacă-i aşa, grăbeşte de-ncepe, căci îmi simt sufletul năpădit de un mare alean în seara aceasta ! Şi nu mai sînt încredinţat că ai să-ţi păstrezi capul pe grumaji pînă dimineaţă !

Şi Şeherezada, zîmbind, spuse :

— Iacătă ! Ci te prevestesc, o, preafericitule rege, că snoavele acestea, oricît de pilduitoare ar fi, pot să treacă drept snoave slobode în ochii oamenilor necioplţi şi înguşti la minte !

Şi regele Şahriar spuse :

— Nu te opri din pricina unei temeri ca aceasta, Şeherezada ! Dar dacă socoţi că asemenea snoave pilduitoare nu pot fi ascultate de micuţa aceasta care te aude, ghemuită pe chilim la picioarele tale, spune-i să plece cît mai degrabă. De altminteri, nici nu prea pricep ce caută aici copila asta !

La vorbele acestea ale regelui, micuţa Doniazada, de frică să nu fie izgonită, se aruncă în braţele surorii sale mai mari, care o sărută pe ochi, o strînse la piept şi îi potoli sufletul iubit. Pe urmă, Şeherezada se întoarse către regele Şahriar şi spuse :

— Eu socot că ar putea să rămînă ! Căci nu este nicidecum necuviincios să vorbeşti despre lucrurile aşezate de la brîu în jos, de vreme ce „toate lucrurile sînt curate şi neprihănite, pentru sufletele curate şi fără de prihană !"

Şi numaidecît începu :

CELE TREI DORINŢE

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că un anume ins plin de bunăcuviinţă îşi petrecuse întreaga viaţă tot aşteptînd noaptea de minuni făgăduită de Sfînta Carte drept-credincioşilor înzestraţi cu focul credinţei, noaptea aceea numită Noaptea putinţelor atotputerii, cînd un om cuvios îşi poate vedea împlinită orice dorinţă. Or, într-o noapte dintre cele mai de pe urmă nopţi din luna Ramadan, insul acela, după ce postise amarnic toată ziua, se simţi însufleţit deodată de duhul dumnezeiesc şi o chemă pe soţia sa şi îi spuse :

— Ascultă-mă, femeie ! În seara aceasta mă simt într-o stare de mare curăţie dinaintea Celui-veşnic, şi de bună seamă că noaptea aceasta are să fie pentru mine Noaptea putinţelor atotputerii. Şi, întrucît de bună seamă că toate dorurile şi nădejdile au să-mi fie împlinite de către Atoateîmplinitorul, te chem ca să-ţi cer dintru-ntîi sfatul despre cererile pe care ar fi să i le fac, căci te ştiu bună de sfaturi, şi nu arareori părerile tale mi-au fost de folos. Ia spune-mi, dar, ce dorinţe să-i mărturisesc !

Soţia răspunse :

— O, bărbate, cîte dorinţe poţi să-i mărturiseşti ?

El spuse :

— Trei !

Ea spuse :

— Începe, dar, prin a-i mărturisi lui Allah cea

dintîi dintre cele trei dorințe. Știi și tu că desăvîrșirea unui bărbat și a desfătărilor sale stă în vîrtutea lui, și că bărbatul nu poate să fie desăvîrșit dacă este feciorelnic, hadîmb ori neputinte. Încît, cu cît un bărbat este mai bine dăruit, cu atîtea vîrtutea lui este mai spornică și bucuria cu el merge pe căile deplinătății. Pleacă-te, dar, cu umilință dinaintea feței celui Prea-înalt și spune-i : „O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură !"

Și bărbatul îngenunche și, întorcîndu-și palmele către cer, zise :

— O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură !

Or, nici n-apucă el bine să rostească dorința aceasta, că-i și fu împlinită, și cu asupra de măsură, pe clipă pe dată. Încît numaidecît preacucernicul om se văzu dintr-odată dăruit cum nici nu gîndise. [...] Și-atîta de nelaîndemînă îi venea, încît de da să se culce trebuia să se scoale, iar de da să se ridice trebuia să se culce.

Iar soția fu atîta de înfricoșată de ce văzu, încît o luă la fugă țipînd, atunci cînd preacucernicu-i bărbat vroi s-o cheme. [...]

Și bietul om îi zise într-un sfîrșit :

— O, femeie păcătoasă, ce să mă fac eu acuma ? Asta-i numai lucrarea ta, o, blestemato !

Ea răspunse :

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău ! Roagă-te întru Profetul, o, moșnege cu ochi goi ! Eu, pe Allah ! nu am trebuință de toată ceea și nu ți-am spus să ceri atîta ! Roagă-te, dar, cerului să te mîntuiască de danie ! Asta are să-ți fie cea de a doua dorință !

Preacucernicul ridică atunci ochii către cer și zise :

— O, Allah, mă rog ție să mă izbăvești de dania aceasta și de necazurile pe care mi le aduce !

Şi numaidecît, mîntuit cu totul de orice urmă, se văzu asemenea unei fetiţe.

Ci şi această izbăvire nu-l mulţumi întru nimica, nu atîta pe el cît pe nevastă-sa, care începu să-l dodelească şi să-l certe că a lipsit-o pe veci de bunul ei. Încît ciuda preacucernicului ajunse peste poate ; şi îi spuse nevestei-si :

— Asta-i numai din vina ta şi din pricina sfaturilor tale smintite ! O, femeie fără de minte, aveam voie să cer trei lucruri de la Allah şi aş fi putut să-mi aleg după bunul meu plac tot ce mi-aş fi dorit cel mai mult din bunurile lumii acesteia şi ale celeilalte. Şi iacătă că două dintre aceste putinţe mi s-au şi prăpădit, şi totu-i ca şi cum n-ar fi fost nimica. Şi iacătă-mă într-o stare încă şi mai rea decît cea de dinainte ! Ci, întrucît mai am voie să cer o minune, am să cer de la Domnul meu să-mi dea îndărăt ce am avut dintru începutul-începutului !

Şi se rugă domnului său, care îi împlini rugămintea. Şi dobîndi tot ce avusese dintru început.

Iar pilda acestei snoave este că trebuie să te mulţumeşti cu ceea ce ai.

Pe urmă Şeherezada începu :

FLĂCĂUL ŞI MASAGIUL DE LA HAMMAM

Se povesteşte, o, prealericitule rege, că un oarecare masagiu de la un hammam avea ca muşterei, de obicei, pe fiii de navabi şi de mai-mărimi, căci hammamul unde îşi făcea el meseria era cel mai căutat din tot oraşul. Or, într-o bună zi, în sala unde masagiul îşi aştepta muşteriii intră un flăcăiaş încă neîmpodobit cu nici un fir de barbă, dar durduliu şi bine rotunjit peste tot ; şi flăcăiaşul acela era tare frumos la chip şi era chiar feciorul vizirului-cel-mare al

regelui acelei cetăți. Încît masagiul fu bucuros să frămînte trupul cel atîta de dulce al gingașului copilandru, și își zise în cugetul său : „Iacătă un trup în care grăsimea și-a pus peste tot perniţele-i mătăsoase ! Ce forme îmbelșugate, și ce durduliu e !" Și îl ajută să se întindă pe marmura fierbinte din sala cea caldă și începu să-l frece cu o grijă cu totul aparte. Și, cînd ajunse aproape de șolduri, fu peste poate de uimit băgînd de seamă că flăcăiașul n-avea decît ceva așa, cam cît o alună...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treia noapte

Urmă :

...ceva așa, cam cît o alună. Și, dacă văzu aceasta, începu să se căinеze în cugetul său, și să-și plesnească palmele una de alta, oprindu-se deodată din masagiul pe care îl începuse.

Cînd flăcăul îl văzu pe masagiu pradă unei așa de amarnice mîhniri și cu chipul răvășit de deznădejde, îi spuse :

— Ce ai, o, masagiule, de te căinezi atîta din tot sufletul și îți plesnești mîinile una de alta ?

El răspunse :

— Vai, doamne al meu, deznădejdea și căineala mea sînt din pricina ta ! Căci te văd bătut de cea mai mare năpastă de care poate să fie lovit un bărbat ! Ești tînăr, voinic și frumos, și te bucuri de toate desăvîrșirile trupului și ale înfățișării și de toate binefacerile dăruite de către Atotcreătătorul

celor aleşi de el. Ci tocmai ceea ce face desfătul vieţii îţi lipseşte, lucrul fără de care un bărbat nu este bărbat şi nu se poate bucura de vîrtutea cea deopotrivă darnică şi primitoare ! Oare viaţa mai poate fi viaţă, fără de lucrul acesta şi fără de tot ce ţine de el ?

La vorbele acestea, fiul vizirului îşi plecă trist capul şi răspunse :

— Unchiule, ai mare dreptate ! Şi iacătă că îmi aduci aminte tocmai de lucrul care-i pricina singurului meu necaz ! Dacă ceea ce mi-e lăsat ca moştenire de la tatăl meu este atîta de nemernic, de vină-s numai eu, care pînă astăzi n-am avut grijă să fac să dea în pîrgă această moştenire. Cum vrei tu, oare, ca un ieduţ să ajungă ţap voinic, dacă se ţine departe de caprele cele ispititoare, ori ca un copac să dea în floare fără să fie udat ? Eu, pînă astăzi, m-am ţinut departe de femei şi nu m-am simţit mînat de nici un fel de îndemn către ele ! Ci mai este vreme, socot, ca să se trezească cel care doarme, şi ciobanul să se sprijinească pe bîta lui !

La mărturisirea aceasta a feciorului vizirului, hammamgiul spuse :

— Ci cum are să facă oare ciobanul ca să se sprijinească pe o bîtă care nu-i mai mare decît degetul cel mic ?

Băiatul răspunse :

— Pentru aceasta mă bizui, unchiule, pe mărinimoasa ta bunăvoinţă. Du-te la laviţa pe care mi-am lăsat hainele şi ia punga pe care ai s-o găseşti la chimirul meu ; şi cu aurul din punga aceea du-te şi caută vreo fetişcană vrednică să-mi facă începutul...

Şi hammamgiul răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi se duse la laviţă, luă punga şi ieşi din hammam să caute vreo fetişcană potrivită.

Pe drum, îşi zise : „Săracul copil ! el socoate că ceea ce îi lipseşte este ca o cocă moale de acadea,

ce se poate întinde de îndată ce începi să tragi de ea ! Ori o fi socotind că un castravete se face castravete de la o zi la alta, sau că banana se coace pînă a nu ajunge banană !"

Şi, rîzînd de toată povestea, se duse la soţia sa şi-i spuse :

— O, maică a lui Ali, află că tocmai spălam la hammam un copilandru frumos ca luna plină. Este copilul vizirului-cel-mare, şi are toate desăvîrşirile ; ci, săracul de el, nu are ce are toată lumea ! Ce are el, de-abia dacă este cît o alună. Şi, cum am început să mă căinez de mila tinereţii lui, el mi-a dat punga aceasta plină cu aur, ca să-i fac rost de vreo fetişcană vrednică să-i sporească într-o clipită amărîta de moştenire pe care o are de la tătîne-său ; căci, nepriceput cum e, îşi închipuie că aluna aceea are să se schimbe numaidecît, de la cea dintîi încercare ! Eu atunci m-am gîndit că ar fi mai bine ca tot aurul acesta să rămînă în casa noastră ; şi am venit să te îndemn să mergi cu mine la hammam, unde să te prefaci că faci tu această încercare fără de nădejde pentru bietul copil. Nu este nici o piedică. Şi ai să poţi chiar şi să-ţi petreci un ceas de vreme, rîzîndu-ţi cu el, fără de nici o primejdie ori de teamă ! Iar eu am să vă veghez pe amîndoi, şi am să fac aşa ca să vă feresc de privirile muştereilor.

Dacă auzi vorbele acestea ale soţului ei, tînăra nevastă răspunse că ascultă şi că se supune, şi se ridică, se gătì şi se îmbrăcă în hainele ei cele mai frumoase. De altminteri, şi fără de găteli ori împodobiri, ea putea să facă toate capetele să se întoarcă şi toate inimile să se vîlvorezc, întrucît era cea mai frumoasă nevastă dintre nevestele de pe vremea ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Hammamgiul o luă aşadar pe soţia lui şi o băgă peste tînărul fecior al vizirului, care aştepta întins pe marmura din sala cea caldă ; îi lăsă acolo singuri şi ieşi să se aşeze, de pază spre a-i opri pe cei nedoriţi să-şi vîre capul pe uşă. Şi le spuse celor doi să încuie uşa pe dinlăuntru.

Cînd tînăra nevastă îl văzu pe flăcăiandru, rămase vrăjită de frumuseţea lui de lună ; iar el tot aşa.

Şi ea îşi zise : „Ce păcat că nu are şi el ceea ce au toţi bărbaţii ! Căci ceea ce mi-a povestit soţul meu este tare adevărat : de-abia dacă-i cît o alună !" Ci, cînd se văzu lîngă femeie, aluna aceea se schimbă dintr-odată [...], iar soţia hammamgiului, dacă văzu aşa, dete un ţipăt de minunare şi îşi repezi braţele împrejurul gîtului flăcăului... Şi-aşa ! [...]

Şi, de dincolo de zăbreaua uşii, masagiul vedea tot şi nu cuteza să facă gură ori să spargă uşa, de teamă să nu ajungă de ocara lumii. Şi se mulţumea s-o strige în şoaptă pe nevastă-sa, care nu-i răspundea neam ! Şi el îi spunea :

— O, mamă a lui Ali, ce aştepţi de nu ieşi ? Ziua-i pe sfîrşite şi tu ţi-ai uitat de copilul care aşteaptă acasă să-l alăptezi !

[. . . . .]

Iar fiul vizirului îi spuse femeii :

— Ci ai putea să dai fuga o clipită să-l alăptezi şi pe urmă să te întorci repede !

[. . . . .]

Ci bietul masagiu, dacă o văzu pe nevastă-sa aşa, [...] se simţi cuprins de o deznădejde şi de o mînie

atîta de năprasnice, încît se sui pe terasa hammamului și se aruncă de acolo, de-și sfărmă capul pe caldarîm.

Și muri.

Or, istorisirea aceasta dovedește că omul înțelept nu trebuie să se încreadă în ceea ce numai i se pare.

— Ci, spuse Șeherezada, snoava pe care am să ți-o mai povestesc vădește încă și mai limpede cît de amăgitoare-s părelniciile și cît de primejdios este să te lași călăuzit de ele.

ALB ȘI ALB

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că un om ca toți oamenii s-a îndrăgit peste poate de o tinerică frumoasă și minunată. Și tinerica aceea, pildă de gingășie și de desăvîrșire, era măritată cu un bărbat pe care-l iubea și care și el o iubea pe ea. Și, mai fiind, pe deasupra, cuminte și cinstită, îndrăgostitul nu izbutea să afle mijlocul de a o ispiti. Și, cum se scursese destulă vreme de cînd el își mistuia răbdarea fără de nici o izbîndă, gîndi să se folosească de un tertip, fie spre a se răzbuna pe ea, fie spre a i frînge dîrzia.

Or, soțul acelei tinerele avea ca slugă de credință un băiețandru pe care îl crescuse de mic și care veghea asupra casei în vremea cînd stăpînii lipseau. Iar îndrăgostitul cel mofluz se ținu după băiețandrul acesta și se împrieteni cu el, făcîndu-i felurite daruri și copleșindu-l cu cinstiri, ba așa, ba altminteri, pînă ce într-un sfîrșit băiețandrul îi ajunse cu totul credincios și i se supuse, fără de nici o cîrtire, la orice i-ar fi cerut.

Cînd, dar, treaba ajunse aici, îndrăgostitul îi spuse într-o zi băieţandrului :

— O, Cuţărică, tare-aş vrea să văd şi eu astăzi casa stăpînului tău, cînd stăpînul şi stăpîna ta au să plece în oraş !

El răspunse :

— De bună seamă !

Şi, după ce stăpînu-său plecă la prăvălie, iar stăpînă-sa plecă la hammam, se duse şi îşi chemă prietenul, îl luă de mînă şi, după ce îl băgă în casă, îl duse prin toate odăile şi îi arătă toate lucrurile din casă. Or, îndrăgostitul, hotărît să se răzbune amarnic pe tînăra femeie, îşi pregătise de mult renghiul pe care să i-l tragă. Încît, cînd ajunse în odaia de dormit, se apropie de pat şi vărsă acolo nişte albuş de ou pe care avusese grijă să-l aducă într-o sticluţă. Şi aşa de pe furiş făcu lucrul acesta, că băieţandrul nu băgă de seamă nimic. După care, ieşi din odaie şi îşi văzu de drum...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincea noapte

Urmă :

...îşi văzu de drum. Şi-atîta cu el !

Estimp, soţul, iacătă ! După ce, pe la asfinţit de soare, îşi închise prăvălia, se întoarse acasă şi, fiind ostenit de-o zi întreagă de vînzări şi de cumpărări, se duse la pat şi dete să se întindă, spre a se odihni ; ci băgă de seamă o pată mare ce se lăbărţa pe cear-

ceaf, şi se trase îndărăt uimit şi bănuitor pînă peste poate. Pe urmă, îşi zise: „Cine a putut să între în casa mea şi să facă ce-a făcut cu soţia mea? Căci ceea ce văd este o urmă de bărbat, fără de nici o îndoială!"

Şi răcni:

— Chiar aşa-i!

Atunci, plin de mînie, vru mai întîi să-l ucidă pe băieţandru; ci se răzgîndi, zicîndu-şi: „o urmă atîta de mare nu poate să fie de la un copilandru..." Îl chemă, aşadar, şi, cu glasul tremurînd de mînie, îi strigă:

— Lepădătură ticăloasă, unde-i stăpînul tău?

El răspunse:

— S-a dus la hammam!

La cuvintele acestea, bănuiala nu făcu altă decît să se înfigă şi mai tare în mintea negustorului, întrucît legea dreptei-credinţe cere ca şi bărbatul şi femeia să se ducă la hammam şi să se spele după sfintele datini, din creştet pînă-n talpă, ori de cîte ori au avut treabă între ei. Şi ţipă la băiat:

— Dă fuga şi zoreşte-o să vie acasă!

Şi băiatul dete fuga să îndeplinească porunca.

Şi cînd soţia veni, negustorul, bulbucîndu-şi ochii la dreapta şi la stînga prin odaia în care se afla patul cu pricina, şi fără a rosti o vorbă, se repezi la ea, o apucă de păr, o tăvăli pe jos şi începu să-i ardă o mamă de bătaie cu mare prisos de lovituri de picior şi de lovituri de pumni. După care, o legă de mîini, luă un cuţitoi, şi se pregăti să-i taie beregata. Ci, cînd văzu aşa, femeia începu să ţipe amarnic şi să urle din rărunchi, şi-aşa de tare, încît toţi vecinii şi toate vecinele săriră în ajutorul ei şi o

găsiră pe cale de a fi înjunghiată. Atunci îl traseră îndărăt cu de-a sila pe soţ şi întrebară de pricina care dusese la o pedeapsă ca aceea. Şi femeia strigă :

— Nu ştiu care-i pricina !

Atunci cu toţii îi strigară neguţătorului :

— Dacă ai a te plînge împotriva ei, eşti slobod fie să te desparţi de ea, fie s-o mustri cu gingăşie şi cu blîndeţe. Da nu poţi s-o omori, căci de cuminte e cuminte, şi-aşa o ştim toţi, şi-aşa punem mărturie pentru ea dinaintea lui Allah şi dinaintea cadiului ! Este vecina noastră de multă vreme şi n-am băgat de seamă în purtarea ei nimica necuviincios !

Neguţătorul răspunse :

— Lăsaţi-mă să-i tai beregăţile dezmăţatei ăsteia ! Şi de vreţi s-aveţi dovada stricăciunii ei, n-aveţi decît să vă uitaţi la urma pe care au lăsat-o bărbaţii aduşi de ea în patul meu !

La vorbele acestea, vecinii şi vecinele se apropiară de pat şi toţi pe rînd îşi puseră degetul în urmă şi spuseră :

— Este o urmă de bărbat !

Ci tot atunci, copilandrul se apropie şi el la rîndu-i, adună pe o tigaie albuşul care încă nu fusese supt de către cearceaf, puse tigaia deasupra focului şi prăji albuşul. După care, luă ceea ce se prăjise, mîncă jumătate şi împărţi cealaltă jumătate celor de faţă, spunîndu-le :

— Luaţi de gustaţi ! este albuş de ou !

Şi toţi, după ce gustară, se încredinţară în felul acesta că era cu adevărat albuş de ou ; pînă şi soţul, care înţelese atunci că soţia lui era nevinovată şi că o învinuise şi o pedepsise pe nedrept. Încît nu pregetă să se împace numaidecît cu ea şi, ca să pecetluiască împăcarea, îi dărui o sută de dinari de aur şi o salbă de galbeni.

Or, povestirea aceasta scurtă dovedește că este alb și alb, și că în orice lucru trebuie să știi să faci deosebirea.

După ce îi povesti regelui snoavele acestea, Șeherezada tăcu.

Și regele zise :

— În adevăr, Șeherezada, povestirile acestea sînt cum nu se poate mai pilduitoare ! Și, pe deasupra, mi-au odihnit gîndurile așa de frumos, încît iată-mă-s gata să te-ascult cum îmi povestești o poveste cît mai ciudată.

Și Șeherezada spuse :

— Întocmai ! Aceea pe care am să ți-o povestesc este chiar ce dorești măria-ta !

Și Șeherezada îi spuse regelui Șahriar :

POVESTEA LUI ABDALLAH-DE-PE-USCAT ŞI A LUI ABDALLAH-DIN-MARE

Se povesteşte — ci Allah este mai ştiutor ! — că a fost odată un om, pescar de meserie, care se numea Abdallah. Şi pescarul acesta avea de hrănit pe cei nouă copii ai săi şi pe mama lor, şi era sărac, tare sărac, aşa de sărac că n-avea nici o altă avere afară de năvodul lui. Şi astfel că năvodul acesta îi ţinea loc şi de prăvălie, şi de putinţă de a-şi agonisi pîinea cea de toate zilele, şi de singura uşă a sporului la casa lui. Şi-aşa că avea de obicei să se ducă în fiecare zi să pescuiască la mare ; şi dacă pescuia mai puţin, vindea, şi, cu ce dobîndea, cumpăra cele de trebuinţă pentru copiii săi, în măsura în care îl miluia şi pe el Atoatedătătorul ; iar dacă pescuia mai mult, atunci, cu banii dobîndiţi, punea pe nevastă-sa să gătească o masă minunată, şi cumpăra poame, şi cheltuia totul pentru ai lui, fără de nici o stăpînire ori chibzuială, pînă ce nu-i mai rămînea nimica în mîini ; că îşi zicea : „Pîinea de mîine are să ne vină mîine !“ Şi trăia aşa, de pe o zi pe alta, fără să-şi bată vreodată capul cu grija zilei următoare.

Or, într-o zi, nevastă-sa născu al zecelea băiat, căci şi ceilalţi nouă erau tot băieţi, din mila lui Allah ! Şi tocmai în ziua aceea nu se afla chiar nimica de mîncare în casa cea săracă a pescarului Abdallah. Şi femeia îi spuse omului ei :

— O, stăpîne al meu, casa noastră acuma s-a mai îmbelşugat cu un suflet, iar pîinea zilei de azi încă n-a venit ! N-ai vrea să te duci să rostuieşti ceva pentru noi, care să ne ţină sufletul în clipa aceasta grea ?

El răspunse :

— Tocmai vream să ies, punînd credinţa în bunătatea lui Allah, şi să mă duc la pescuit să-mi arunc năvodul în mare întru norocul acestui copil nou născut, ca să văd în felul acesta măsura norocului lui în viaţă !

Femeia îi spuse :

— Pune-ţi nădejdea în Allah !

Şi pescarul Abdallah îşi luă năvodul în spinare şi plecă la mare.

Cînd povestea ajunse aici, Şcherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şasea noapte

Urmă :

Şi aruncă năvodul şi îl întinse în apă, întru norocul acelui copil nou-născut, şi spuse : „O, dumnezeul meu, fă ca viaţa să-i fie uşoară şi nu anevoioasă, îmbelşugată şi nu neîndestulată !“ Şi, după ce aşteptă un răstimp, trase năvodul şi îl găsi plin cu murdării,

cu nisip, cu mîl și cu ierburi de apă, dar nu văzu nici urmă de pește, nici mai mare, nici mai mic, nimic-nimic! Atunci se minună și se mîhni în sufletul lui, și zise: „Oare Allah l-o fi zămislit pe micuțul acela fără a-i fi menit nici o parte și nici un noroc? Asta nu se poate și nu se poate! Întrucît acela carele a dat fălci omului și i-a lăsat două buze drept gură n-a făcut treaba asta degeaba, ci a luat asupră-și sarcina de a răspunde la nevoile lor, de vreme ce el este Atoateștiutorul și Atoatedătătorul. Preamărit fie el!" Pe urmă, își încărcă în spinare năvodul și se duse să-l arunce în mare în alt loc.

Și stete răbdător o bună bucată de vreme, după care se căzni mult pînă să-l scoată, căci se dovedi tare greu. Și găsi în el un măgar mort, umflat cu totul și împrăștiind o duhoare înfricoșătoare. Și pescarul își simți sufletul năpădit de silă; și dete zor să-și scuture năvodul de măgarul acela mort și să se îndepărteze cît mai degrabă în altă parte, zicînd: „Nu este ajutor și putere decît întru slăvitul și falnicul Allah cel preaînalt! Tot ce mi se întîmplă acuma și tot nenorocul ăsta este din vina blestematei de nevastă-mea! De cîte ori nu i-am spus: «Nu se mai află în apă nimica pentru mine, și trebuie să caut altundeva pîinea noastră. Nu mai pot cu meseria asta! Nu, adevăratu-i, nu mai pot! Lasă-mă, dar, o, femeie, să mă apuc de altă meserie decît de aceea de pescar!» Și de-atîtea ori i-am tot dogănit vorbele astea, de mi-a ieșit păr pe limbă! Da ea nu-mi răspunde decît cu: *«Allah Karim! Allah Karim!* Mila lui este fără de margini! Nu deznădăjdui, o, tată al copiilor mei!» Or, asta-i toată mila lui Allah? Oare măgarul ăsta mort să fie partea menită acelui sărac de copil, ori poate că mîlul sau nisipul culese în năvod?"

Şi pescarul Abdallah rămase nemişcat vreme lungă, pradă unei mîhniri tare amare. După care, pînă la urmă, se hotărî să mai arunce o dată năvodul în apă, cerînd iertare de la Allah pentru vorbele nesocotite pe care le grăise, şi zise: „Fii-mi priincios la pescuit, o, tu, Atoatedătătorule, carele împarţi făpturilor tale huzururile şi bunătăţurile, şi carele le însemnezi dintru începuturi ursita. Şi fii-i priincios copilului acesta născut acuma, iar eu îţi făgăduiesc că într-o bună zi are să-ţi fie un preacucernic drept-credincios, vrednicind să-ţi slujească numai ţie!" Pe urmă îşi zise: „M-aş mulţumi de-a pescui fie şi numai un peşte, măcar ca să pot să-l duc brutarului, binefăcătorul meu, care în zilele cele negre, cînd mă vede că stau dinaintea prăvăliei lui şi adulmec de-afară mireasma de pîine caldă, îmi face semn cu mîna să mă duc la el şi îmi dăruie din belşug pîinea cu care să-i mulţumesc pe cei nouă şi pe mama lor!"

După ce îşi aruncă năvodul pentru a treia oară, Abdallah aşteptă vreme tare lungă, şi pe urmă începu să se pregătească să-l tragă afară. Ci, întrucît năvodul era şi mai greu decît de celelalte dăţi, şi atîrna cu totul peste măsură, Abdallah se necăji amarnic cu el pînă ce să-l scoată la mal; şi nu izbuti decît după ce îşi însîngeră mîinile trăgînd de sfori. Şi atunci, peste poate de uluit, găsi prinsă în ochiurile năvodului o făptură omenească, un adamit, asemenea cu toţi ibn-adamii, numai cu osebirea că trupu-i se sfîrşea cu o coadă de peşte; ci, afară de coada aceea, avea cap, faţă, barbă, piept şi mîini, întocmai ca ale unui om de pe pămînt.

Cînd îl văzu, pescarul Abdallah nu mai avu nici o îndoială că n-ar fi de faţă cu vreun efrit dintre efriţii care, în vremile de demult, s-au răzvrătit împotriva poruncilor stăpînului nostru Soliman Ibn-Daud şi au fost închişi în vase de aramă roşie şi

aruncați în mare. Și își zise: „De bună seamă că-i unul dintre aceia! Din pricină că arama a fost roasă de apă și de ani, efritul a putut să iese din vasul pecetluit și să se agațe în năvodul meu!" Și, scoțînd țipete de spaimă și ridicîndu-și poalele cămășii pînă deasupra genunchilor, pescarul o luă la goană pe țărm, fugind de să-și dea sufletul, și urlînd:

— Aman! Aman! Fie-ți milă de mine, o, efrite al lui Soliman!

Ci adamitul din năvod îi strigă:

— Hei, pescarule! Nu fugi de mine! Căci sînt o făptură de om ca și tine, nu-s nici mared și nici efrit! Vino îndărăt mai degrabă și-ajută-mă să ies din năvodul acesta, și nu-ți fie teamă de nimic! Am să te răsplătesc din plin! Și Allah are să ție seama de asta în Ziua Judecății!

La vorbele acestea, inima pescarului se domoli; și Abdallah se opri din fugă și se întoarse către năvod, da cu pași sfiiți, cu un picior apropiindu-se, iar cu celălalt depărtîndu-se. Și îi spuse adamitului prins în năvod:

— Atunci nu ești un ginn din neamul ginnilor?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptea noapte

Urmă:

Adamitul răspunse:

— Nu sînt! Sînt făptură omenească și cred în Allah și în trimisul lui!

Abdallah întrebă:

— Păi, atunci, cine te-a aruncat în mare ?

El spuse :

— Nimeni nu m-a aruncat în mare, pentru că eu în mare m-am născut ! Căci sînt un fiu dintre fiii mării. Întrucît sîntem multe noroade care locuim în adîncurile mărilor. Şi noi răsuflăm şi trăim în apă, aşa cum voi ceilalţi trăiţi pe pămînt, iar păsările în văzduh. Şi toţi sîntem drept-credincioşi întru Allah şi Profetul lui (cu el fie rugăciunea şi pacea !) şi sîntem prietenoşi şi ajutători faţă de oameni, fraţii noştri, care locuiesc pe faţa pămîntului ; căci ne călăuzim după poruncile lui Allah şi după învăţăturile Cărţii celei sfinte !

Pe urmă adăugă :

— Şi-apoi, de-aş fi un ginn ori un efrit răufăcător, oare nu ţi-aş fi rupt pînă acuma năvodul, în loc de-a te ruga să vii şi să mă ajuţi să ies din el fără a-l vătăma, întrucît cu el îţi ţii zilele şi numai el este uşa sporului casei tale ?

La vorbele acestea de netăgăduit, Abdallah simţi cum i se spulberă şi cele mai de pe urmă şovăieli şi temeri, şi, cînd se aplecă să-l ajute pe locuitorul din ape să iasă din năvod, acela îi spuse :

— O, pescarule, soarta a vroit ca să fiu prins spre binele tău. Mă preumblam, în adevăr, prin ape, cînd năvodul tău s-a abătut asupra mea şi m-a prins în laţurile lui. Doresc, dar, să vă aduc bunăstarea ţie şi alor tăi ! Vrei să ne legăm prieteni între noi, să dăm şi să primim daruri unul de la celălalt ? Aşa, de pildă, în fiecare zi să vii aici la mine şi să-mi aduci roade de pe pămînt, dintre cele care cresc la voi : struguri, smochine, lubeniţe, cantalupi, piersici, prune, rodii, banane, curmale şi de altele ? Şi eu am să primesc cu mare bucurie tot ce ai să-mi aduci. Şi, în schimb, eu am să-ţi dau, de fiecare

dată, roade de-ale mării, care cresc în străfundul apelor : mărgeane, mărgăritare, hrizolite, beriluri, smaralde, rubinuri, metaluri scumpe și toate gemele și nestematele din mări. Și, de fiecare dată, am să-ți umplu coșul pe care ai să mi-l aduci cu poame ! Primești ?

Auzind vorbele acestea, pescarul care, de bucurie și de încîntarea pe care i le pricinuiau acea minunată înșiruire de nume, nu mai sta decît într-un picior, strigă :

— Ya Allah ! Da cine n-ar primi !

Pe urmă, spuse :

— Da ! Ci, mai-nainte de orice, să punem între noi *fatihaua*, ca să pecetluim cu ea legămîntul nostru !

Și băștinașul apelor încuviință. Și amîndoi atunci rostiră cu glas tare *fatihaua* de început din *Coran*. Și, pe urmă, numaidecît, Abdallah pescarul îl slobozi din năvod pe băștinașul apelor.

Atunci pescarul îl întrebă pe prietenul său din ape :

— Cum te cheamă ?

El răspunse :

— Mă cheamă Abdallah. Încît, în fiecare dimineață cînd ai să vii aici, dacă în vreo zi, din întîmplare, n-ai să mă vezi, nu ai decît să strigi : „Ya Abdallah, hei, tu cel din ape !“ Și eu pe dată am să te aud și ai să mă vezi ivindu-mă dinainte-ți din ape.

Pe urmă întrebă și el :

— Da pe tine, o, frate al meu, cum te cheamă ?

Pescarul răspunse :

— Și pe mine mă cheamă tot Abdallah, ca și pe tine !

Atunci cel din ape se minună :

— He-he, tu ești Abdallah-de-pe-uscat, iar eu sînt Abdallah-din-mare ! Și, în felul acesta, sîntem de

două ori fraţi : fraţi de nume şi fraţi de prietenie. Aşteaptă-mă, dar, o clipită aici, o, prietene al meu, numai atîta cît să mă cufund şi să-ţi aduc cel dintîi dar din ape !

Şi Abdallah-de-pe-uscat răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi numaidecît Abdallah-din-mare sări de pe ţărm în mare şi pieri din ochii pescarului.

Atunci Abdallah-de-pe-uscat, după un timp, nemaivăzîndu-l pe Cel-din-mare ivindu-se, începu să se căiască amarnic că-l slobozise din năvod, şi îşi zise în sine-şi : „De unde ştiu eu că are să se mai întoarcă ? E fără de nici o îndoială că şi-a rîs de mine şi că mi-a spus toate alea ca să-l slobozesc. Uf, de ce mai degrabă nu l-oi fi luat cu prins ? Aş fi putut, în felul acesta, să-l duc spre vedere în faţa oamenilor din oraş şi să cîştig o grămadă de bani ! Şi tot aşa l-aş fi dus prin casele celor bogaţi, care nu vor să se obosească prea tare, şi să li-l arăt acasă la ei. Şi m-ar fi plătit straşnic pentru aceasta !" Şi se căina aşa mai departe în sufletul lui şi îşi zicea : „Peştele tău ţi-a scăpat din mînă, o, pescarule !"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute opta noapte

Urmă :

Ci, tot atunci, iacătă-l pe Cel-din-mare că se arătă la faţa valurilor, ţinînd oarece deasupra capului ; şi veni de şezu pe ţărm lîngă Cel-de-pe-uscat. Şi Cel-din-apă avea mîinile amîndouă pline cu mărgăritare, cu mărgeane, şi smaralde, şi matostate, şi

rubine şi tot soiul de nestemate. Şi i le întinse pe toate pescarului şi îi spuse :

— Ia astea, o, fratele meu Abdallah, şi iartă-mă că sînt atîta de puţine. Căci, de data aceasta, nu am avut un coş pe care să ţi-l umplu ; ci, data viitoare, ai să-mi aduci tu un coş, iar eu am să ţi-l dau îndărăt plin cu aceste roade de mare !

Văzînd acele gemme scumpe, pescarul se bucură pînă peste poate. Şi le luă şi, după ce le prefiră printre degete minunîndu-se, le ascunse în sîn. Iar Celdin-apă îi spuse :

— Să nu uiţi de legămîntul nostru ! Şi să vii aici în fiecare dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui !

Şi îşi luă rămas-bun de la el şi se cufundă în mare.

Iar pescarul se întoarse în oraş plin de bucurie, şi trecu mai întîi pe dinaintea prăvăliei acelui brutar care îi fusese atîta de binevoitor în zilele negre, şi îi spuse brutarului :

— O, frate al meu, soarta cea bună şi norocul încep într-un sfîrşit să umble şi în calea noastră ! Mă rog, dar, ţie, să faci socoteala la tot ce-ţi datorez !

Brutarul răspunse :

— Socoteala ? Şi de ce să fac socoteala ? E oare trebuinţă de vreo socoteală între noi ? Da, dacă chiar ai mai mulţi bani, dă-mi atîţia cît poţi ! Şi, dacă nu ai deloc, ia pîine cîtă îţi trebuie ca să-i hrăneşti pe-ai tăi, şi aşteaptă să-mi plăteşti atuncea cînd bunăstarea s-o aşeza pe totdeauna în casa ta !

Pescarul spuse :

— O, prietene al meu, bunăstarea s-a aşezat temeinic în casa mea, întru norocul copilului meu nounăscut, din bunătatea şi dărnicia lui Allah ! Şi tot ce aş putea eu să-ţi dau are să fie prea puţin faţă de tot ce ai făcut tu pentru mine, cînd mă strîngeau de gît lipsurile ! Da ia de colea, pînă una alta !

Și își bagă mîna în sîn și scoase un pumn plin cu nestemate, ba chiar atîta de multe de nu-i mai rămase pentru el aproape nici jumătate din cît îi detese Cel-din-mare. Și i le întinse pe toate brutarului, spunîndu-i :

— Nu-ți cer decît să-mi împrumuți ceva bani, pînă ce am să vînd în suk gemmele acestea de mare.

Și brutarul, uluit de cele ce vedea și de cele cîte căpăta, își goli cutiuța cu bani în mîinile pescarului și vru să-i ducă el însuși sarcina de pîine trebuitoare pentru casă. Și îi spuse :

— Sînt robul și sluga ta !

Și, cu voie, cu nevoie, luă pe cap coșul cu pîine și merse în spatele pescarului pînă la acesta acasă, unde își lăsă jos sarcina. Și plecă, după ce îi sărută mîinile. Iar pescarul înmînă mamei copiilor săi coșul, pe urmă dete fuga să le cumpere carne de miel, pui, legume și fructe. Și o puse pe nevastă, în seara aceea, să gătească o masă nemaipomenită. Și, laolaltă cu copiii și cu nevasta lui, se ospătă de minune, bucurîndu-se pînă peste poate de venirea pe lume a acelui nou-născut care aducea cu sine norocul și belșugul.

După care, Abdallah îi povesti neveste-si tot ce i se întîmplase și cum pescuitul lui se isprăvise cu prinderea lui Abdallah-cel-din-apă și, pînă la urmă, toată întîmplarea cu de-amănuntul. Și îi dete femeii tot ce-i mai rămăsese din darul cel scump al prietenului său ce sălășluia în mare. Și soția se bucură de toate ; ci îi zise :

— Păstrează cu grijă taina acestei întîmplări ! De nu, oamenii stăpînirii ar putea să-ți facă necazuri !

Și pescarul răspunse :

— Hotărît ! n-am să spun nimica la nimeni, afară de brutar ! Căci, măcar că de obicei trebuie să-ți

ascunzi norocul, nu pot să-mi tăinuiesc bunăstarea față de cel mai dintîi binefăcător al meu !

A doua zi dimineața, de cu zori, Abdallah pescarul se duse cu un coș plin de fructe frumoase de toate soiurile și de toate felurile la țărmul mării, unde ajunse înainte de răsăritul soarelui. Și puse coșul jos pe nisipul de pe țărm, și, întrucît nu-l zărea nicăierea pe Abdallah, bătu din palme și strigă :

— Unde ești, o, Abdallah-cel-din-apă ?

Și pe dată, din afundul valurilor, un glas de apă răspunse :

— Iacătă-mă, o, Abdallah-de-pe-uscat ! Iacătă-mă la poruncile tale !

Și băștinașul mării sări din apă și se ivi pe mal. Și, după salamalekurile și urările de cuviință, pescarul îi dărui coșul cu poame. Și Cel-din-apă luă coșul, mulțumi și se cufundă îndărăt în fundul mării. Ci nu peste mult timp se ivi iarăși, ținînd în mîini coșul gol de poame, greu însă de smaralde, de bălașe și de toate gemmele și roadele mării. Și pescarul, după ce își luă bun-rămas de la prietenul său, își puse coșul pe cap și apucă drumul îndărăt către oraș, trecînd pe la cuptorul brutarului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincisute noua noapte

Urmă :

Și îi spuse binefăcătorului său cel dintru-ntîi :

— Pacea fie cu tine, o, taică al meu cu mîini darnice !

Acela răspunse :

— Şi cu tine fie pacea, şi mîlele, şi binecuvîntările lui Allah, o, chip vestitor de bine ! Tocmai ţi-am trimis acasă o tavă cu patruzeci de plăcinte, pe care le-am făcut anume pentru tine, şi în coca lor n-am precupeţit nici untul străcurat, nici scorţişoara, nici corcoma, nici pelinița, nici nucşoara, nici anisonul, nici chiminul !

Şi pescarul îşi cufundă mîna în coşul din care se revărsa o ploaie de lumini sclipitoare, luă trei pumni plini cu nestemate pe care i le dete brutarului. Pe urmă îşi văzu de drum mai departe şi ajunse acasă. Acolo lăsă coşul jos, alese cea mai frumoasă piatră din fiecare soi şi din fiecare culoare, puse totul într-o cîrpă şi se duse la sukul giuvaiergiilor. Şi se opri dinaintea şeicului giuvaiergiilor, îi aşternu dinainte pietrele cele minunate şi îi spuse :

— Vrei să le cumperi ?

Şeicul giuvaiergiilor se uită la pescar cu nişte ochi plini de îndoială şi îl întrebă :

— Mai ai şi altele ?

El răspunse :

— Am acasă un coş plin.

Celălalt întrebă :

— Şi unde-i casa ta ?

Pescarul răspunse :

— Casă n-am, pe Allah ! Ci numai o cocioabă de scînduri putrede, în fundul uliţei Cutare, pe lîngă sukul de peşte !

La vorbele acestea ale pescarului, giuvaergiul îşi strigă ucenicii :

— Puneţi mîna pe el ! Acesta-i hoţul despre care s-a dat de ştire că a furat giuvaierurile reginei, soţia sultanului !

Şi le porunci să-l ciomăgească bine. Şi toţi giuvaiergii şi neguţătorii îl împresurară şi îl năpădiră cu vorbe de ocară.

Iar unii ziceau :

— De bună seamă că acesta-i cel care a prădat luna trecută prăvălia lui hagi Hassan.

Iar alţii ziceau :

— Tot ticălosul ăsta a curăţat şi casa lui Cutare !

Şi fiecare povestea cîte o poveste de hoţie în care nu se dovedise hoţul şi era învinuit acuma pescarul ! Şi Abdallah, toată vremea aceasta, stete tăcut şi fără să facă vreun semn de tăgadă. Şi, după ce căpătă ciomăgeala de început, se lăsă tîrît dinaintea regelui de către şeicul-giuvaiergiu care vroia să-l facă să-şi mărturisească fărădelegile şi să pună să fie spînzurat la poarta palatului.

Cînd ajunseră cu toţii la divan, şeicul giuvaiergiilor spuse către rege :

— O, rege al vremilor, cînd gherdanul reginei a pierit, tu ne-ai dat de veste şi ne-ai dat în seamă să-l aflăm pe făptaş. Am făcut, aşadar, tot ce ne-a stat în putinţă şi, cu ajutorul lui Allah, am izbîndit ! Iacătă-l, dar, în mîinile tale pe făptaş şi nestematele pe care le-am găsit asupra lui !

Şi regele spuse către căpetenia hadîmbilor :

— Ia nestematele acestea şi du-te de le arată stăpînei tale. Şi întreab-o dacă acestea-s cu adevărat nestematele din gherdanul pe care l-a pierdut !

Şi mai-marele hadîmbilor se duse la regină şi, înfăţişîndu-i acele gemme minunate, o întrebă :

— Acestea-s, oare, o, stăpînă a mea, pietrele din gherdanul măriei-tale ?

Dacă văzu nestematele, regina fu peste poate de minunată, şi-i răspunse eunucului :

— Ba nu-s deloc ! Întrucît mi-am găsit gherdanul într-un sipet. Da pietrele acestea-s cu mult mai frumoase decît ale mele, şi nu-şi au seamăn pe lume ! Du-te, dar, o, Massrur, şi spune-i regelui să cumpere aceste pietre, ca să-i facem un gherdan fiicei noastre Îmbelşugare, care-i la anii măritişului !

Cînd află de la eunuc răspunsul reginei, regele fu cuprins de o mînie peste măsură împotriva şeicului giuvaiergiilor, care ridicase şi căşunase aşa pe un nevinovat ; şi-l afurisi cu toate afuriselile lui Aad şi ale lui Thamud ! Şi şeicul giuvaiergiilor, tremurînd tot, răspunse :

— O, rege al vremilor, ştiam că omul acesta este un pescar şi un sărăcan ; şi, cînd l-am văzut că are asemenea nestemate, şi cînd am aflat că mai are acasă un coş plin cu vîrf, am cugetat că asta-i o avere prea mare ca s-o fi putut cumpăra cu mijloace cinstite un sărăntoc ca el !

La vorbele acestea, supărarea regelui spori şi mai mult, şi măria-sa se bulbuci la şeicul giuvaiergiilor şi la soţii lui :

— A, mişeilor şi imoşilor ! A, ereticilor de la credinţa cea dreaptă ! Suflete ticăloase ! Au voi nu ştiţi că nici o avere, oricît de pe neaşteptate şi oricît de ca printr-o minune ar veni ea, nu este cu neputinţă în soarta unui drept-credincios ? A, nelegiuiţilor ! Şi daţi zor aşa să-l osîndiţi pe sărmanul acesta, fără să-l ascultaţi şi fără să-l cercetaţi, pe motiv că atîta avere este prea multă pentru el ? Şi-i ziceţi hoţ, şi-l necinstiţi faţă de semenii lui ? Şi nici o clipită nu vă trece prin cap că preaslăvitul Allah, cînd împarte huzmeturile lui, niciodată nu se zgîrceşte ? Au ştiţi voi oare cît belşug curge din izvoarele fără de sfîrşit din care Preaînaltul îşi scoate binefacerile lui, o, proştilor şi neştiutorilor, de judecaţi aşa, pe potriva socotelilor voastre ticăloase de făpturi de

norei, despre cele greutăți cu care-i încărcată terezia unei ursite a norocului ? Duce-ți-vă, ticăloșilor ! Pieriți din fața mea ! Și lipsi-v-ar Allah în veci de binefacerile lui ! Și-i izgoni cu ocară ! Și atîta cu ei !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute zecea noapte

Urmă :

În ce-l privește pe Abdallah pescarul, iacătă ! Regele se întoarse către el și, înainte de a-i pune vreo întrebare cît de cît, îi spuse :

— O, sărace, Allah să te binecuvînteze întru darurile ce ți le-a făcut ! Ocrotirea este cu tine. Eu ți-o dăruiesc !

Pe urmă adăugă :

— Vrei acuma să-mi povestești adevărat și să-mi spui cum ai dobîndit nestematele acestea, așa de frumoase de nici un rege de pe pămînt nu are unele asemenea ?

Pescarul răspunse :

— O, rege al vremilor, mai am acasă un coș de pescar plin cu nestemate de-aiestea ! Sînt un dar de la prietenul meu Abdallah-cel-din-mare !

Și îi povesti regelui toată întîmplarea lui cu Cel-din-apă, fără să tăinuiască nimica ! Ci nu este de nici un folos s-o mai spunem și noi o dată.

Pe urmă adăugă :

— Or, eu am făcut un legămînt cu el, pecetluit prin rostirea *fatihaei* din *Coran!* Şi ne-am legat aşa: eu să-i duc în fiecare dimineaţă, de cu zori, un coş plin cu poame de pe pămînt; iar el s-a legat să-mi umple acel coş cu toate roadele mării, cu-mu-s aceste nestemate pe care le vezi!

Cînd auzi aceste spuse ale pescarului, regele se minună de dărnicia Atoatedătătorului faţă de drept-credincioşii săi, şi îi zise:

— O, pescarule, aşa ţi-a fost ursit! Lasă-mă numai să-ţi spun că bogăţia cere să fie ocrotită, şi că omul bogat trebuie să aibă un cin înalt! Vreau dar să te iau sub ocrotirea mea, atîta cît oi trăi, ba şi mai mult! Căci nu pot eu să hotărăsc asupra viitorului, şi nu ştiu ce soartă ţi-ar putea meni urmaşul meu, de s-ar întîmpla să mor ori să rămîn fără scaunul de domnie. S-ar putea să te ucidă din lăcomie şi din patima pentru bunurile acestei lumi. Vreau, dar, să te pun la adăpost de vitregiile soartei, atîta vreme cît mă aflu în viaţă. Şi cea mai bună cale, gîndesc eu, este să te însor cu fata mea Îmbelşugare, fată de măritat, şi să te căftănesc în slujba de cel dintîi vizir al meu, lăsîndu-ţi de moştenire în felul acesta scaunul domniei mele de-a dreptul, mai înainte de moartea mea!

Şi pescarul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Atunci regele chemă robii şi le zise:

— Duceţi-l la hammam pe stăpînul vostru pe care-l vedeţi aici!

Şi robii îl duseră pe pescar la hammamul saraiului, şi îl spălară cu luare-aminte, şi îl îmbrăcară în haine împărăteşti, şi îl aduseră îndărăt dinaintea regelui care, tot atunci, îl căftăni vizir. Şi îi dete sfaturile de trebuinţă pentru o asemenea slujbă, iar Abdallah răspunse:

— Sfaturile tale, o, măria-ta, sînt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc !

Pe urmă, regele trimise acasă la pescar o liotă de străjeri și de soli, dimpreună cu cîntăreți din triște, din clarinete, din țimbale, din vuve și din cavale, și femei pricepute în meșteșugul îmbrăcăminții și al împodobitului, cu sarcina să îmbrace și să împodobească pe nevasta pescarului și pe cei zece copii ai ei, s-o suie într-un palanchin purtat de douăzeci de negri, și s-o aducă la palat înconjurată de un alai strălucitor și în zvoană de cîntece. Și poruncile fură îndeplinite ; și soția pescarului, ținîndu-l pe noul-născut la piept, fu așezată dimpreună cu ceilalți nouă copii ai ei într-un palanchin falnic ; și, cu liota de străjeri și de cîntăreți înainte, și însoțită de femeile puse în slujba ei, și de nevestele emirilor și ale mai-marilor cetății, fu adusă la palat unde o aștepta regina, care o primi cu semnele unei prețuiri nemărginite, în vreme ce regele îi întîmpină pe copiii ei, luîndu-i rînd pe rînd pe genunchi și alintîndu-i părintește, cu atîta dragoste de parcă ar fi fost chiar copiii lui. Și regina, la rîndu-i, vru să-și arate dragostea față de soția proaspătului vizir și o puse în fruntea tuturor femeilor din harem, numind-o mare-vizireasă peste iatacurile sale.

Pe urmă, regele, care nu mai avea altă fată afară de Îmbelșugare, nu pregetă să-și țină făgăduiala și i-o dete ca a doua soție vizirului Abdallah. Și, cu prilejul acesta, regele dete un mare ospăț norodului și oștenilor, și puse să se împodobească și să se lumineze cetatea. [...]

Or, a doua zi, în zori, cînd regele, trezindu-se la un ceas mai devreme decît de obicei, din pricina zbuciumului din ajun, se așezase la fereastră, îl văzu

pe proaspătul mare-vizir, soțul fiicei lui Îmbelșugare, cum ieșea din palat, ducînd pe cap un coș de pescar plin cu poame. Și strigă după el și îl întrebă :

— Ce duci tu acolo, o, ginere al meu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute unsprezecea noapte

Urmă :

...Ce duci tu acolo, o, ginere al meu ? Și încotro ai luat-o ?

El răspunse :

— Este un coș cu poame pe care vreau să-l duc prietenului meu Abdallah-din-mare !

Regele spuse :

— Dar acesta nu este un ceas la care oamenii ies din casa lor. Și-apoi, nu-i deloc potrivit ca ginerele meu să ducă așa pe cap o povară de hamal !

El răspunse :

— Asta așa-i ! Ci mi-a fost frică să nu lipsesc la ceasul de întîlnire și să nu trec în ochii Celui-din-apă drept un mincinos fără de credință, și să-l aud cum îmi dojenește purtarea și îmi spune : „Lucrurile lumii acuma te îndepărtează de la datoria ce-o ai, și te fac să-ți uiți făgăduielile !"

Și regele zise :

— Ai dreptate ! Du-te la prietenul tău, și Allah fie cu tine.

Și Abdallah luă drumul către mare, străbătînd șukurile. Iar negustorii sculați de dimineață, care își deschideau prăvăliile, spuneau cînd dedeau cu ochii de el :

— Acesta-i Abdallah, vizirul cel mare, ginerele regelui, care se duce la mare să schimbe fructe pe nestemate !

Iar cei care nu-l cunoșteau îl opreau din drum și îl întrebau :

— O, vînzătorule de fructe, cu cît dai măsura de caise ?

Și el la toată lumea răspundea :

— Nu-s de vînzare. Sînt vîndute de mai-nainte !

Și spunea acestea cu multă gingășie, făcînd astfel plăcere tuturora. Și-așa ajunse pe țărm, unde îl văzu pe Abdallah-din-mare cum ieșea din valuri, îi dete fructele în schimbul altor nestemate de toate culorile. Pe urmă luă drumul îndărăt către cetate și trecu pe dinaintea prăvăliei prietenului său brutarul. Ci rămase tare nedumerit cînd văzu că ușa brutăriei este închisă ; și așteptă un răstimp să vadă dacă nu se ivește prietenul său. Și, pînă la urmă, îl întrebă pe brutarul vecin :

— O, frate al meu, ce-i cu brutarul de-alături ?

Acela răspunse :

— Habar n-am ce i-o fi menit Allah ! O fi bolnav acasă !

El întrebă :

— Și unde-i casa lui ?

El spuse :

— Pe cutare uliță !

Și Abdallah luă calea către ulița pomenită și, după ce găsi casa brutarului, bătu la ușă și așteptă. Și, peste puțină vreme, băgă de seamă la o bagea de sus cum se ițea fața speriată a brutarului, care, după

ce văzu coşul pescarului plin ca de obicei cu nestemate, se mai linişti şi coborî să descuie. Şi se aruncă la pieptul lui Abdallah şi, cu lacrimi în ochi, îl îmbrăţişă şi îi zise :

— Păi, atunci n-ai fost spînzurat din porunca regelui ? Eu, cînd am aflat că ai fost înşfăcat ca hoţ, m-am speriat să nu mă ridice şi pe mine ca părtaş, mi-am încuiat degrabă cuptorul şi brutăria, şi m-am ascuns în fundul casei mele. Ci ia lămureşte-mă, o, prietene al meu, cum se face de eşti îmbrăcat ca un vizir ?

Atunci Abdallah îi povesti tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrşit, şi adăugă :

— Şi regele m-a făcut vizirul lui cel mare, şi mi-a dat-o pe fiică-sa de soţie. Şi-acuma am un harem peste care se află soţia mea dintîi, mama copiilor mei !

Pe urmă spuse :

— Ia coşul acesta cu tot ce-i în el. Este al tău, căci scris a fost astăzi la norocul tău !

Pe urmă îl lăsă, şi se întoarse la palat cu coşul gol.

Cînd regele îl văzu cum venea cu coşul gol, îi spuse rîzînd :

— Iacătă, vezi ? prietenul tău Cel-din-mare te-a dat uitării !

El răspunse :

— Dimpotrivă ! Nestematele cu care mi-a umplut astăzi coşul erau şi mai frumoase decît cele din zilele celelalte. Ci le-am dăruit pe toate prietenului meu brutarul, care, odinioară, cînd mă rodeau nevoile, mi-a dat de mîncare mie, şi a dat de mîncare şi copiilor mei şi mamei lor. Iar eu, la rîndu-mi, aşa cum mi-a fost el milos în zilele sărăciei mele, n-am să-l uit acuma în zilele mele de belşug ! Căci, pe

Allah ! trebuie să mărturisesc că el niciodată n-a îngnit sufletul meu de biet nevoiaș lesne bănuielnic !

Și regele, dumirit întru totul, îl întrebă :

— Cum îl cheamă pe prietenul tău ?

El răspunse :

— Îl cheamă Abdallah-brutarul, așa cum pe mine mă cheamă Abdallah-cel-de-pe-uscat, și așa cum pe prietenul meu din apă îl cheamă Abdallah-cel-din-mare !

La vorbele acestea, regele se minună și se cutremură de uimire, și strigă :

— Și așa cum pe mine mă cheamă regele-Abdallah ! Și așa cum pe noi toți ne cheamă slujitorii lui Allah ! Și, întrucît toți slujitorii lui Allah sînt de-o seamă dinaintea celui preaînalt, și frați întru credință și obîrșie, o, Abdallah-de-pe-uscat, vreau să te duci numaidecît și să-l chemi aici pe prietenul tău Abdallah-brutarul, ca să-l căftănesc al doilea vizir al meu !

Numaidecît, Abdallah-cel-de-pe-uscat se duse după Abdallah-brutarul, pe care regele, tot atunci, îl căftăni cu caftanul viziriei, numindu-l vizir de-a stînga sa, așa cum Abdallah-cel-de-pe-uscat era vizir de-a dreapta.

Și Abdallah, pescarul de odinioară, își îndeplinea slujba cea nouă cu toată strălucirea, fără a uita nici într-o zi să meargă la prietenul său Abdallah-din-mare, și să-i ducă un coș cu poame, pe care le schimba cu aur, cu argint și cu nestemate. Și, cînd veni toamna și nu mai găsi poame nici în grădini, nici pe la neguțătorii de trufandale, își umplu coșul cu stafide, cu migdale, cu alune, cu fistic, cu nuci, cu smochine uscate, cu caise uscate și cu dulciuri uscate de toate soiurile și de toate culorile. Și, de fiece dată, aducea îndărăt pe cap coșul plin cu giuvaieruri, ca de obicei. Și-așa, vreme de un an.

Or, într-o zi, Abdallah-cel-de-pe-uscat, ajungînd de cu zori ca întotdeauna pe țărm, șezu lîngă prietenul său Abdallah-din-mare și începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiele locuitorilor mării.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a cinci sute aouăsprezecea noapte

Urmă :

Și, printre altele, îi spuse :

— O, frate al meu, o, tu Cel-din-mare, tare frumos o fi acolo la voi ?

El răspunse :

— De bună seamă ! Și, dacă vrei, te iau cu mine în apă și îți arăt tot, și te duc să vezi orașul meu, și te poftesc în casa mea, cu cea mai deplină dragoste !

Și Abdallah-cel-de-pe-uscat răspunse :

— O, fratele meu, tu ai fost zămislit în apă și apa-i lăcașul tău. Și-așa că nu te simți stînjenit nicidecum să trăiești în mare. Da poți să-mi spui, înainte de a-ți răspunde la poftirea ce-mi faci, de nu ți-ar fi peste poate de neprielnic să zăbovești pe pămînt ?

El spuse :

— De bună seamă ! pielea mea s-ar usca ! iar vînturile de pe pămînt, suflînd peste mine, m-ar omorî !

Cel-de-pe-uscat spuse :

— Și eu tot așa ! Eu am fost zămislit pe pămînt și pămîntul este lăcașul meu. Și-așa că vînturile de pe pămînt nu-mi dăunează. Da dacă aș intra cu tine

în mare, apa ar intra în lăuntrurile mele şi m-ar înnăbuşi, şi-aş muri !

Cel-din-mare răspunse :

— În această privinţă să nu ai nici o teamă, întrucît am să-ţi aduc o unsoare cu care să-ţi ungi trupul, şi apa n-are să mai aibă nici o putere vătămătoare asupra ta, chiar dacă ar fi să-ţi petreci în mare toate zilele vieţii tale. Şi, în felul acesta, vei putea să te cufunzi cu mine şi să străbaţi marea în toate părţile, şi să dormi şi să te scoli în apă, fără ca să păţeşti vreodată nici cel mai mic neajuns, oriunde te-ai afla !

La vorbele acestea, Cel-de-pe-uscat îi spuse Celui-din-mare :

— Dacă-i aşa, apoi nimica nu stă împotrivă ca să mă cufund în apă cu tine. Adu-mi, aşadar, unsoarea cu pricina, ca să fac încercarea !

Cel-din-mare răspunse :

— Aşa am să fac !

Şi luă coşul cu poame, şi se cufundă în mare, şi nu peste multă vreme se întoarse ţinînd în mîini un ol plin cu o unsoare asemuitoare cu seul de vacă, şi cu o culoare ca de aur, şi cu o mireasmă cu totul şi cu totul minunată.

Şi Abdallah-cel-de-pe-uscat întrebă :

— Din ce-i făcută unsoarea aceasta ?

El răspunse :

— Este făcută din grăsimea ficatului unui soi de peşte numit dandan. Şi acest peşte dandan este cel mai uriaş dintre toţi peştii mării, încît dintr-o înghiţitură ar înfuleca fără de nici o cazană ceea ce voi pămîntenii numiţi un elefant ori o cămilă !

Şi pescarul de odinioară, înfricoşat, strigă :

— Şi cu ce s-o fi hrănind acea fiară amarnică, o, frate al meu ?

El răspunse :

— De obicei, se hrăneşte cu făpturile cele mai mărunte care se nasc în străfundurile mării. Căci ştii şi tu acea zicală care spune : „Cei slabi sînt mîncaţi de cei tari !"

Cel-de-pe-uscat spuse :

— Adevăr grăieşti ! Ci la voi acolo oare-s mulţi dandani de aceştia ?

El răspunse :

— Mii de mii, şi numai Allah le ştie socoata !

Cel-de-pe-uscat strigă :

— Atunci, mîntuieşte-mă de o călătorie ca aceasta, o, fratele meu, căci tare mi-e teamă ca soiul ăsta de peşte să nu dea de mine şi să mă mănînce !

Cel-din-mare spuse :

— Să nu ai nici o teamă, căci peştele dandan, măcar că este amarnic de crud, se teme de ibn-Adam, întrucît carnea de ibn-Adam este o otravă năprasnică pentru el !

Pescarul de odinioară strigă :

— Ya Allah ! păi ce-mi foloseşte mie să fiu otravă pentru dandan, după ce m-o înghiţi ?

Cel-din-mare răspunse :

— Să nu ai nici cea mai mică teamă de acest dandan, întrucît el, de îndată ce-l vede pe un ibn-Adam, o şi ia la fugă, aşa de tare-i e frică de el ! Şi-apoi, cum eşti uns cu grăsimea lui, are să te cunoască după miros şi n-are să-ţi facă nici un rău !

Şi Cel-de-pe-uscat, pe temeiul încredinţărilor prietenului său zise :

— Îmi pun nădejdea în Allah şi în tine !

Şi se dezbrăcă, săpă în nisip o groapă în care îşi piti hainele, ca să nu i le fure cineva cîtă vreme o lipsi. După care, se unse din creştet pînă în talpă cu unsoarea aceea, fără a ocoli nici cele mai mărunte găurele, şi, pe urmă, îi spuse Celui-din-mare :

— Iată-mă-s gata, o, fratele meu Cel-din-mare !

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarășul său de mînă și se cufundă cu el în străfundurile mării.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii zăpezii și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treisprezecea noapte

Urmă :

Și îi spuse :

— Deschide ochii !

Și, cum Cel-de-pe-uscat nu se simțea înăbușit nicidecum și nici apăsat de straturile uriașe ale apelor, și cum răsufla acolo în valuri mai ușor decît în văzduh, pricepu că era cu adevărat ferit împotriva apei ; și deschise ochii. Și, din clipa aceea, fu oaspete al mării.

Și văzu valurile deasupra capului său cum își arcuiau bolta de smarald, așa cum pe pămînt albastrul cerului se bolțește peste mări ; iar la picioare i se așterneau adîncurile apelor pe care nici un ochi de pămîntean nu le atinsese, din ceasul zămislirii dintîi ; și o tihnă adîncă domnea peste munții și peste șesurile din afund ; iar lumina era moale și tremura împrejurul făpturilor și al lucrurilor, în străvezimile fără de margini și în sclipirea apelor ; și priveliști domoale îl vrăjeau mai presus decît toate priveliștile vrăjite de sub cerul sub care se născuse ; și văzu păduri de mărgean roșu, și păduri de mărgean

alb, şi păduri de mărgean trandafiriu, înmărmurite în tăcerea crengilor lor ; şi peşteri de diamant cu stîlpi de rubine, de hrizolite, de beriluri, de safire aurii şi de topaze ; şi o nesfîrşire de ierburi aiuritoare ce se unduiau în zări, nesfîrşite cît nişte împărăţii ; şi, pe nisipurile de argint, scoicile de mii de forme şi de culori, oglindindu-şi strălucirile în cleştarul apelor ; şi, de jur-împrejurul lui, scăpărau peşti ce se asemuiau cu florile, şi peşti ce se asemuiau cu fructele, şi peşti ce se asemuiau cu păsările, şi alţii, acoperiţi cu solzi de aur şi de argint, ce se asemuiau cu nişte şopîrle mari, şi alţii care închipuiau mai degrabă nişte bivoli, nişte vaci, nişte cîini, ba şi nişte adamiţi ; şi grămezi nemăsurate de nestemate ce împrăştiau potopuri de focuri în mii de culori, pe care apele, departe de a le stinge, le făceau şi mai vii ; şi grămezi de stridii învoalte, pline cu mărgăritare albe, şi cu mărgăritare trandafirii, şi cu mărgăritare daurite ; şi bureţi uriaşi care se mişcau anevoie pe temeliile lor, rînduiţi frumos în şiruri fără de capăt, ca nişte oşti, şi parcă hotărnicind feluritele întinderi de sub ape şi stînd ca nişte străji întemeiate ale acelor singurătăţi nesfîrşite.

Ci deodată Abdallah-cel-de-pe-uscat, care, mereu dus de mînă de către prietenul său, privea cum se rotesc împrejuru-i, în goana aceea repede prin străfunduri, toate acele privelişti minunate, zări o înşiruire nenumărată de peşteri de smarald, săpate la fel toate în coasta unui munte de gemmă verde, şi la uşa fiecăreia stînd pe laviţe ori tolănite pe jos nişte fetişcane frumoase ca nişte lune, cu pletele de culoarea chilimbarului şi a mărgeanului. Şi ar fi fost asemenea cu fetele de pe pămînt, de n-ar fi avut o coadă ce le ţinea loc de şolduri, de coapse şi

de picioare. Or, acestea erau Fetele-Mării. Şi oraşul acela de peşteri verzi era aşezarea lor.

La priveliştea aceea, Cel-de-pe-uscat îl întrebă pe Cel-din-mare :

— O, fratele meu, oare fetele acestea nu-s măritate, de nu zăresc printre ele nici un bărbat ?

El răspunse :

— Cele pe care le vezi sînt fete fecioare, şi aşteaptă în pragul casei lor ivirea unui soţ, care să vină şi s-o aleagă pe aceea care i-o plăcea. Întrucît în alte locuri din mare se află oraşe locuite de bărbaţi şi de femei, şi de acolo vin flăcăii care îşi caută o tînără de soţie ; căci numai aici au voie să stea fetele tinere care se adună din toate părţile împărăţiei noastre şi trăiesc între ele aşteptîndu-şi soţul !

Şi, cum sfîrşi această lămurire, iacătă că ajunseră la un oraş locuit de bărbaţi şi de femei ; şi Abdallah-cel-de-pe-uscat spuse :

— O, frate al meu, văd aici un oraş locuit, da nu bag de seamă nici o prăvălie unde să se vîndă şi să se cumpere ! Şi-apoi, trebuie să-ţi spun că sînt tare nedumerit cînd văd că nici unul dintre locuitori nu este acoperit cu hainele care să-i ferească părţile ce se cade a fi ţinute ascunse !

El răspunse :

— În ce priveşte vînzarea şi cumpărarea, nu avem nici un fel de trebuinţă, întrucît viaţa noastră-i uşoară şi hrana noastră-i peştele pe care nu avem decît să întindem mîna ca să-l pescuim. Ci, în ce priveşte cele ce ar fi de ascuns, anumite părţi ale trupului nostru, mai întîi că noi nu vedem ce nevoie am avea să le ascundem, cînd noi în părţile acelea sîntem întocmiţi altfel decît voi ; şi-apoi, de-am vrea să le ascundem, tot n-am putea, întrucît nu avem nici un fel de stofe spre a le acoperi !

El spuse :

— Dreptu-i ! Ci cum se fac căsătoriile la voi cei de aici ?

El spuse :

— La noi nu se face nici un fel de căsătorie, căci nu avem nici un fel de lege care să hotărnicească și să călăuzească dorințele și plăcerile noastre ; ci, cînd ne place o fată, o luăm ; și, cînd nu ne mai place, o lăsăm altuia ! De altminteri, noi nu sîntem toți musulmani ; printre noi sînt și mulți creștini și ovrei ; și aceia nu primesc căsătoria legiuită, căci tare mult le mai plac femeile, iar căsătoria legiuită îi stînjenește. Numai noi, musulmanii, care trăim despărțiți de ei, într-un oraș în care nu intră nici un necredincios, ne însurăm după învățătura Cărții, și sărbătorim căsătoriile noastre care-s privite cu ochi buni de către cel preaînalt și de către Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea !). Ci, o, fratele meu, într-un sfîrșit vreau să grăbesc a te duce în orașul nostru ; căci, de mi-aș trece o mie de ani ca să-ți arăt priveliștile împărăției noastre și orașele ei, tot n-aș putea să sfîrșesc și tu tot n-ai putea să judeci măcar o măsură din douăzeci și patru de măsuri !

Și Cel-de-pe-uscat spuse :

— Așa-i, măi frate, mai ales că mi-e și tare foame și nu pot să mănînc ca tine pește crud !

Și Cel-din-mare întrebă :

— Și atunci cum mîncați peștele voi, pămîntenii ?

El răspunse :

— Noi îl frigem ori îl prăjim în ulei de măsline ori în ulei de susan !

Cel-din-mare zîmbi a rîde și zise :

— Și cum să facem noi, cei care locuim în apă, ca să dobîndim ulei de măsline ori de susan, și să prăjim peștele pe un foc care nu s-ar stinge ?

Cel-de-pe-uscat spuse :

— Ai dreptate, fratele meu ! Mă rog, dar, ție, să mă duci în orașul tău, pe care nu-l cunosc !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute paisprezecea noapte

Urmă :

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse străbătînd în grabă felurite locuri pe unde priveliștile se schimbau rînd pe rînd sub ochii lui, și ajunseră într-un sfîrșit la un oraș mai mic decît celelalte, unde casele erau toț niște peșteri, unele mari, altele mici, după numărul celor ce locuiau în ele. Și Cel-din-mare îl duse dinaintea uneia dintre acele peșteri și îi zise :

— Intră, o, frate al meu ! Aceasta-i casa mea !

Și îl pofti să intre în casă și strigă :

— Hei, fata mea, vino repede încoace !

Și numaidecît, ieșind de după o tufă de mărgean trandafiriu, se ivi o fetișcană cu plete lungi și unduitoare, cu sîni frumoși, cu un pîntec minunat, cu un mijloc gingaș și cu ochi frumoși și verzi, adumbriți de gene negre, dar cu trupul, ca la toți ceilalți locuitori ai mării, terminat cu o coadă de pește ce-i ținea loc de șolduri și de picioare. Și, cînd îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, se opri uluită și îl privi cu o nedumerire peste măsură ; pe urmă, pufni în rîs și strigă :

— O, tată, cine-i acest Fără-coadă pe care ni-l aduci ?

El răspunse :

— Fata mea, acesta-i prietenul meu Cel-de-pe-uscat, care mi-a dat în fiecare zi coşul cu fructe pe care îl aduceam şi din care şi tu ai mîncat cu atîta poftă ! Apropie-te, dar, cuviincios, şi urează-i bună-pace şi bun-venit !

Şi ea înaintă şi îi ură bună-pace, cu multă cuviinţă şi cu vorbe alese ; şi, pe cînd Abdallah, peste poate de încîntat, se pregătea să-i răspundă, soţia Celui-din-mare intră şi ea în încăpere, ţinînd la sîn pe cei doi fii ai săi mai mici, fiecare pe cîte un braţ ; şi fiecare copil avea în mînă cîte un peşte, destul de mare, din care rupea cu toţi dinţii, aşa cum copiii pămîntenilor muşcă dintr-un castravete.

Or, cînd îl văzu pe Abdallah care sta lîngă Cel-din-mare, soţia acestuia se opri în prag, înmărmurită de uimire, după ce îşi lăsase jos cei doi copii, şi deodată strigă, rîzînd din toate puterile ei :

— Pe Allah ! acesta-i un Fără-coadă ! Cum de poate fi fără coadă ?

Şi veni mai aproape de Cel-de-pe-uscat ; şi cei doi copiii ai săi şi fiică-sa se apropiară şi ei ; şi cu toţii, înveseliţi pînă peste poate, începură să-l cerceteze din creştet pînă-n talpă, şi să se minuneze, mai cu seamă de fundul lui, întrucît în viaţa lor nu mai văzuseră nici un fel de fund ori altceva care să se asemuie cu un fund. Iar copiii şi fata, care la început fuseseră oleacă speriaţi de acea rotunjitură, prinseră atîta curaj încît îndrăzniră să-l şi atingă de cîteva ori cu degetele, aşa de tare-i minuna şi îi înveselea. Şi rîdeau între ei, zicînd :

— Este un Fără-coadă !

Şi dănţuiau de bucurie !

Încît, Abdallâh-cel-de-pe-uscat, pînă la urmă, se supără de purtarea lor şi de lipsa lor de ruşine, şi îi spuse lui Abdallah-cel-din-mare :

— O, frate al meu, oare m-ai adus pînă aici spre a face din mine rîsul copiilor tăi şi al soţiei tale ?

El răspunse :

— Îţi cer iertare din suflet, o, fratele meu, şi mă rog ţie să treci cu vederea şi să nu iei seama la felul de a se purta al acestor două muieri şi al acestor doi copii, căci mintea lor este puţină !

Pe urmă, se întoarse către copii şi strigă :

— Tăceţi odată !

Şi ei se speriară şi tăcură.

Atunci, Cel-din-mare spuse oaspetelui său .

— Ci să nu te minunezi prea tare de cele ce vezi, o, fratele meu, căci la noi acela care nu are coadă nu este socotit om !

Or, cum isprăvi de rostit vorbele acestea, se şi iviră zece inşi mari, graşi şi voinici, care îi spuseră stăpînului casei :

— O, Abdallah, regele-mării a aflat că ai primit în casa ta pe un Fără-coadă dintre cei Fără-coadă de pe pămînt. Adevăratu-i ?

El răspunse :

— Este adevărat. Şi-i chiar acesta pe care îl vedeţi în faţa voastră. Este prietenul şi oaspetele meu, şi vreau să-l duc îndată îndărăt pe ţărmul de unde l-am luat !

Ei spuseră :

— Fereşte-te să faci una ca asta ! Căci regele ne-a trimis după acest ins, întrucît doreşte să-l vadă şi să cerceteze cum este făcut ! Şi se pare că ar avea ceva nemaipomenit dindărăt, şi ceva încă şi mai nemai-

pomenit dinainte ! Şi regele ar vrea să vadă aceste două lucruri şi să afle cum se cheamă ele !

La vorbele acestea, Abdallah-cel-din-mare se întoarse către oaspetele său şi îi spuse :

— O, fratele meu, iartă-mă, căci vezi bine cît de mare nevoie am să fiu iertat. Nu putem să nu ne supunem poruncilor regelui nostru !

Cel-de-pe-uscat spuse :

— Tare mi-e frică de regele acesta, care s-ar putea mînia de ce am eu şi nu are el, şi să mă dea pierzării din pricina aceasta !

Cel-din-mare spuse :

— Am să fiu acolo ca să te apăr şi să fac aşa încît să nu ţi se căşune nici un rău !

El spuse :

— Atunci, mă dau în seama hotărîrii tale, îmi pun credinţa în Allah şi te urmez !

Şi Cel-din-mare îl luă pe oaspetele său şi îl duse dinaintea regelui.

Cînd îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, regele începu să rîdă aşa de tare de se dete peste cap ; pe urmă spuse :

— Fii bine-venit printre noi, o, Fără-coadă !

Şi toţi mai-marii care se aflau împrejurul regelui rîdeau de se prăpădeau şi îşi arătau unul altuia cu degetul fundul lui Cel-de-pe-uscat, spunînd :

— Da, pe Allah ! este un Fără-coadă !

Şi regele îl întrebă :

— Cum se face că nu ai pic de coadă ?

— Nu ştiu, măria-ta ! Da noi toţi, cei care locuim pe uscat, aşa sîntem !

Regele întrebă :

— Şi cum numiţi voi partea aceasta care vă ţine loc de coadă dindărăt ?

El răspunse :

— Unii o numesc c..., alţii o numesc fund, pe cînd alţii o numesc la plural şi îi zic buci, din pricină că este făcută din două părţi.

Şi regele îl întrebă :

— Şi la ce vă slujeşte fundul ăsta

El răspunse :

— Să şedem pe el, cînd sîntem osteniţi, şi-atîta ! Ci, la femei, el poate fi şi o podoabă foarte preţuită !

Regele întrebă :

— Şi ceea ce se află dinainte, aceea cum se cheamă ?

El spuse :

— Zebb !

Regele întrebă :

— Şi la ce vă slujeşte zebbul ăsta ?

El răspunse :

— La multe şi la tot felul de foloase, pe care nu pot a le zugrăvi, din cuviinţă faţă de rege. Da folosele acestea-s atîta de trebuitoare, încît la un bărbat din lumea noastră nimica nu este mai preţuit, întocmai cum la femei nimica nu este mai lăudat decît un fund falnic !

Iar regele şi curtenii lui se puseră pe un rîs fără de cumpăt la vorbele acestea, şi Abdallah-cel-de-peuscat, nemaiştiind ce să zică, ridică mîinile către cer şi strigă :

— Slavă lui Allah care a zămislit fundul spre a fi podoabă de fală într-o lume şi pricină de rîs în alta !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Şi, tare stînjenit de a se vedea slujind în felul acesta la lămurirea nedumeririlor băştinaşilor mării, nu mai ştia cum să-şi sucească trupul, cum să-şi ascundă fundul şi celelalte ; şi gîndea în cugetul său : „Pe Allah ! tare aş vrea să fiu cît mai departe de aici, ori să am cu ce să-mi acopăr goliciunea !

Ci regele, pînă la urmă, îi spuse :

— O, Fără-de-coadă, atîta m-ai înveselit cu fundul tău, încît vreau să-ţi îndeplinesc toate dorinţele. Cere-mi, aşadar, orice ai vrea !

El răspunse :

— Două lucruri aş vrea, o, măria-ta ! Să mă întorc pe uscat, şi să duc cu mine cît mai multe giuvaieruri de-ale mării !

Şi Abdallah-cel-din-mare spuse :

— Mai cu seamă, o, măria-ta, că prietenul meu n-a mîncat nimic de cînd se află aici, şi că nu-i place carnea de peşte crud !

Atunci regele spuse :

— Să i se dea cîte giuvaieruri doreşte şi să fie dus acolo de unde a venit !

Numaidecît, toţi băştinaşii mării se repeziră să aducă o grămadă de scoici goale şi cît mai mari şi, după ce le umplură cu nestemate de toate culorile, îl întrebară pe Abdallah-cel-de-pe-uscat :

— Unde trebuie să ţi le ducem ?

El răspunse :

— Nu aveţi decît să veniţi după mine şi după prietenul meu Abdallah, fratele vostru, care are să-mi dea ca de obicei coşul plin cu nestematele acestea !

Pe urmă, îşi luă bun-rămas de la rege şi, însoţit de prietenul său şi urmat de toţi băştinaşii care duceau scoicile pline cu nestemate, ieşi din împărăţia din mare şi se sui iarăşi la faţa apei.

Acolo, şezu jos pe ţărm ca să se odihnească o bună bucată de vreme şi ca să răsufle aerul străbun. Pe urmă, îşi dezgropă hainele şi se îmbrăcă la loc ; şi îşi luă rămas-bun de la prietenul său Abdallah-cel-din-mare şi îi spuse :

— Lasă-mi pe ţărm toate scoicile acestea şi coşul, pînă ce găsesc nişte hamali care să mi le ducă !

Şi plecă să caute hamalii, care îi cărară la palat toată comoara aceea ; pe urmă, intră în sala regelui.

Cînd îşi văzu ginerele, regele îl primi cu dovezi de mare bucurie şi îi spuse :

— Am fost cu toţii tare îngrijoraţi de lipsa ta !

Şi Abdallah îi povesti întîmplarea ce-o avusese în ape, de la început pînă la sfîrşit ; ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Şi îi puse în braţe coşul şi scoicile pline cu nestemate.

Şi regele, măcar că tare minunat de povestea ginerelui său şi de bogăţiile pe care le adusese din mare, fu foarte necăjit şi jignit de felul prea puţin cuviincios în care cei din mare se purtaseră faţă de fundul ginerelui său şi faţă de toate fundurile, în general, şi îi spuse :

— O, Abdallah, nu vreau ca de aici înainte să te mai duci pe ţărm să te întîlneşti cu Abdallah-cel-din-mare, căci dacă, de data aceasta, n-ai păţit cine ştie ce necaz că l-ai urmat, n-ai de unde să ştii ce ţi se poate întîmpla pe viitor, căci urciorul dus de multe ori la apă, odată şi-odată tot crapă ! Şi-apoi, tu eşti ginerele şi vizirul meu, şi nu-mi convine nicidecum să te văd cum pleci în fiecare dimineaţă la mare cu un coş de pescar pe cap, ca să ajungi pe urmă pricină

de rîs în ochii tuturor acelor inşi mai mult sau mai puţin cu coadă şi mai mult sau mai puţin necuviincioşi. Rămîi, aşadar, la palat, şi, în felul acesta, tu vei avea tihnă, iar noi vom fi liniştiţi în privinţa ta !

Atunci, Abdallah-cel-de-pe-uscat, nevrînd să-l supere cumva pe regele Abdallah, socrul său, rămase de aci înainte la palat cu prietenul său Abdallah-brutarul, şi nu se mai duse să se întîlnească pe ţărm cu Abdallah-cel-din-mare, despre care de altminteri nu mai auzi nimic, pesemne că s-o fi supărat !

Şi trăiră cu toţii în cea mai fericită stare şi întru virtute, în mijlocul desfătărilor, pînă ce veni să-i cerceteze Sfărmătoarea bucuriilor şi Despărţitoarea de cei dragi. Şi muriră toţi ! Ci slavă Celui-viu care singur nu moare, care domneşte peste împărăţia Celor-văzute şi a Celor-nevăzute, care este atotputernic peste toate şi veghetor de bine pentru cei care-l slujesc şi cărora le ştie gîndurile şi nevoile !

Şi Şeherezada, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, tăcu.

Atunci, regele Şahriar strigă :

— O, Şeherezada, povestea aceasta-i cu adevărat nemaipomenită !

Şi Şeherezada spuse :

— Da, măria-ta ; ci, fără de nici o îndoială, şi măcar că ea a avut norocul să-ţi placă, nu este mai minunată decît aceea pe care am să ţi-o mai povestesc şi care este povestea tînărului cel galben.

Şi regele Şahriar zise :

— De bună seamă ! poţi să începi !

Atunci, Şeherezada spuse :

POVESTEA TÎNĂRULUI CEL GALBEN

Se povestește, printre alte povești, o, preafericitule rege, că într-o noapte califul Harun Al-Rașid a ieșit din palatul său împreună cu vizirul Giafar, vizirul Al-Fazl, cîntărețul Abu-Isac, poetul Abu-Nowas, spătarul Massrur și căpetenia de cavazi Ahmad-cel-Hoțoman. Și cu toții, îmbrăcați teptil în straie de negustători, s-au îndreptat către Tigru și au coborît într-o luntre pe care o lăsară să lunece în voia ei de-a lungul apei. Căci Giafar, văzîndu-l pe calif cuprins de nesomn și cu gînduri mohorîte, îi spusese că nimic nu este mai priincios spre a risipi mohorala decît a vedea ceea ce nu ai mai văzut, a auzi ceea ce nu ai mai auzit și a umbla prin locuri pe care nu le-ai mai umblat.

Or, după un răstimp, cînd luntrea ajunse sub ferestrele unei case ce se înălța deasupra fluviului, auziră dinlăuntrul casei un glas frumos și trist, care cînta, însoțindu-se cu lăuta, aceste stihuri :

E acolò cu vin o cupă plină.
Dintr-un tufiș, o pasăre hazar
Duiosu-i cîntec tainic îl suspină.
Iar eu îmi spun în suflet iar și iar :

„Ci cît vrei tu, N-a-vede și N-aude,
Să fugi de fericire, orb și surd ?
Trezește-te, căci viața împrumut e,
Ce ni s-a dat cu un soroc prea scurt.

Și cupa și cuparu-aici, sînt, iată.
Frumos și tînăr e acest cupar !
Privește-l, deci, și ia-i din mînă-ndată
Licoarea ce ți-o-ntinde-acum în dar.

Cu galeșe priviri de bucurie,
Ivite pe sub pleoape moi și dulci,
Te farmecă, te cheamă, te îmbie.
De lucruri ca acestea să nu fugi.

Cu trandafiri sădisem, mi se pare,
Obrazu-i fraged și copilăros.
Iar cînd am vrut apoi să-i strîng, în floare,
Ei rodii se făcuseră, frumos.

O, să nu fugi de lucruri ca acestea,
Tu, inima mea, floarea mea de foc !
Căci ceasu-acuma-i de-nceput povestea —
Obrajii-i dau în pîrgă și se coc !"

Auzind aceste stihuri, califul spuse :

— O, Giafar, ce glas frumos !

Și Giafar răspunse :

— O, doamne al nostru, de bună seamă că de cînd sînt eu pe lume glas mai frumos și mai duios ca acesta nu mi-a mai răsunat în urechi ! Ci, o, stăpîne al meu, a asculta un glas de după un zid înseamnă a-l asculta numai pe jumătate ! Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea ?

Atunci califul spuse :

— Să intrăm, o, Giafar, în casa aceasta, și să cerem găzduire de la stăpînul locului, cu nădejdea că avem să ascultăm mai bine glasul cîntăreței !

Și opriră luntrea și coborîră pe uscat. Pe urmă, bătură în poarta casei și cerură îngăduință să intre de la eunucul care veni să le deschidă. Și eunucul se duse să-l vestească pe stăpînul său, care nu pregetă să vină înaintea lor și să le spună :

— Toți ai mei, și îndestularea, și belșugul stau gata pentru oaspeți ! Fiți bineveniți în casa aceasta și *simțiți-vă* ca acasă !

Și îi duse într-o sală largă și răcoroasă, cu tavanul zugrăvit cu linii plăcute pe un perete de aur și de azur întunecat, și la mijlocul ei cu un havuz de alabastru din care țîșnea un șuvoi de apă ce scotea un sunet minunat.

Și le spuse :

— O, stăpînii mei, nu știu care dintre voi este cel mai de seamă ori cel mai presus ca stare și cin. Bismillah asupra voastră a tuturora ! Binevoiți, așadar, de vă așezați pe locurile care vi se par potrivite !

Pe urmă, se întoarse către fundul sălii, unde, pe o sută de scaune de aur și de catifea, ședeau o sută de fetișcane, și făcu un semn. Și numaidecît cele o sută de tinerele se ridicară și ieșiră una după alta, în tăcere. Și pe urmă făcu iarăși un semn, și niște robi, cu hainele strînse peste mijloc în centuri, aduseră tăvi mari pline cu bucate de toate soiurile și gătite

din tot ce zboară în văzduhuri, din tot ce umblă pe pămînt și din tot ce înnoată în ape : și cu zaharicale, și cu cofeturi, și cu prăjituri pe care erau scrise cu boabe de fistic și cu migdale stihuri întru preamărirea oaspeților.

Și, după ce mîncară și băură și se spălară pe mîini, stăpînul casei îi întrebă :

— O, oaspeții mei, acuma, dacă m-ați cinstit cu ospeția voastră anume spre a-mi face plăcerea de a mă întreba ceva, vorbiți cu toată încrederea. Întrucît dorințele voastre vor fi îndeplinite, pe capul și pe ochii mei !

Giafar răspunse :

— De bună seamă, o, gazdă a noastră, am intrat în casa ta ca să auzim mai bine glasul cel minunat pe care l-am auzit numai pe jumătate și de departe, pe apă !

La cuvintele acestea, stăpînul casei răspunse :

— Sînteți bineveniți !

Și bătu din palme și spuse către robii care veniseră în fugă :

— Spuneți stăpînei voastre Sett Jamila să ne cînte ceva !

Și, peste cîteva clipe, de după perdeaua cea mare din fund, un glas ce nu-și avea seamăn pe lume cîntă însoțit gingaș de lăute și de țitere :

Ia cupa și bea vinul acesta, cătinel :
Nici un bărbat vreodată n-a mai băut din el.

Ci timpul fuge grabnic de un iubit ce-n van
Făgăduie că vine cu dor și cu alean.

Ah, cîte nopți trecut-am privind pe Tigru-n jos
Cum curge apa neagră sub cerul neguros.

De cîte ori văzut-am în apele roşind
Cum îşi înfige luna hangerul de argint.

Cînd sfîrşi de cîntat, glasul tăcu, şi numai strunele mai vuiră domol, însoţind stihurile cele de pe urmă. Şi califul, minunat şi vrăjit, se întoarse către Abu-Isak şi spuse :

— Pe Allah ! niciodată nu am mai auzit ceva la fel !

Iar stăpînului casei îi spuse :

— Fără de îndoială că stăpîna acestui glas este îndrăgostită şi-i despărţită de iubitul ei !

El răspunse :

— Ba nu ! tristeţea ei are alte pricini ! Aşa, de pildă, s-ar putea să fie din pricina despărţirii de tatăl şi de mama sa, şi să cînte aşa pentru că şi-a amintit de ei !

Al-Raşid spuse :

— Este cam ciudat că despărţirea de părinţi stîrneşte asemenea tristeţe !

Şi, pentru întîia oară, se uită mai cu luare-aminte la gazda sa, de parcă să-i citească pe faţă o lămurire mai de crezut. Şi văzu că era un bărbat tînăr, cu nişte trăsături pline de frumuseţe, însă cu obrazul de culoare galbenă ca şofranul. Şi rămase tare nedumerit, şi îi spuse :

— O, gazdă a noastră, mai avem să rostim o dorinţă, înainte de a ne lua bun-rămas de la tine şi de a ne duce de unde am venit !

Şi tînărul cel cu obrazul galben răspunse :

— Orice dorinţă este îndeplinită dinainte !

El întrebă :

— Aş vrea, şi cei care-s cu mine tot aşa ar vrea şi ei, să aflăm de la tine dacă această culoare galbenă ca de şofran ai dobîndit-o cumva de-a lungul vieţii tale ori dacă aşa te-ai născut !

Atunci tînărul spuse :

— O, voi, oaspeţi ai mei, pricina culorii galbene ca de şofran a pielii mele este o poveste atîta de ciudată încît, de ar fi scrisă cu andrelele pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar putea să slujească de învăţătură celui care ar citi-o cu preţuire. Daţi-mi, dar, ascultare, şi staţi cu toată luarea-aminte a cugetului vostru !

Şi toţi răspunseră :

— Ascultarea şi cugetul nostru sînt ale tale ! Şi iacătă-ne nerăbdători să te auzim.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaptesprezecea noapte

Urmă :

Atunci tînărul cel cu pielea galbenă povesti.

Aflaţi, o, stăpînii mei, că eu de baştină sînt din ţara Omanului, unde tatăl meu era cel mai de seamă negustător dintre negustătorii de pe mare, şi avea în stăpînia lui deplină treizeci de corăbii, care îi aduceau în fiecare an un cîştig de trei mii de dinari. Şi tatăl meu, care era un om luminat, m-a dat la învăţătură, să deprind scrierea, precum şi tot ce este trebuincios de ştiut. După care, întrucît ceasul lui cel de pe urmă se apropia, m-a chemat şi mi-a împărtăşit sfaturile lui, pe care eu le-am ascultat cu luare-aminte. Pe urmă, Allah l-a luat şi l-a primit întru mila lui. Facă el, o, oaspeţii mei, ca viaţa voastră să fie cît mai lungă !

Or, la un răstimp după moartea tatălui meu, eu acuma fiind stăpîn peste toate bunurile lui, stam în casa mea, în mijlocul oaspeților mei, cînd un rob mă vesti că la poartă se afla unul dintre căpitanii mei de corăbii și că îmi aduce un coș cu trufandale. Și îl poftii să intre în casă, și primii darul lui, alcătuit, în adevăr, din poame necunoscute pe pămîntul nostru, și cu adevărat întru totul minunate. Și eu îi dete, în schimb, o sută de dinari de aur, ca să-i dovedesc plăcerea ce-mi făcuse. Pe urmă, împărții oaspeților mei fructele și îl întrebai pe căpitanul de corabie :

— De unde-s fructele acestea, o, căpitane !

El îmi răspunse :

— De la Bassra și de la Bagdad !

Și, la cuvintele acestea, toți oaspeții mei începură să se minuneze de pămîntul cel minunat al Bassrei și al Bagdadului, să-mi laude viața care se trăiește acolo, dulceața aerului și bunăcuviința locuitorilor ; și nu mai pridideau cu laudele în această privință, care mai de care adăugînd altceva la vorbele celorlalți. Iar pe mine toate astea așa de tare mă înfierbîntară încît, fără să mai cercetez nimica, mă ridicai tot atunci, pe clipă pe dată, și, nemaiputîndu-mi înfrîna sufletul care dorea fierbinte să pornească la drum, îmi vîndui la mezat bunurile și proprietățile, mărfurile și corăbiile, afară de una, pe care o păstrai numai pentru folosul meu, și toți robii bărbați, și toate roabele femei, și schimbai totul în bani, adunînd în felul acesta o mie de mii de dinari, fără a mai pune la socoteală și giuvaierurile, pietrele nestemate și drugii de aur din lăzile mele. După care, cu toate bogățiile strînse în felul acela în greutatea lor cea mai ușoară, mă suii pe corabia pe care mi-o păstrasem și poruncii să se ridice pînzele pentru Bagdad.

Or, Allah îmi hărăzi o plutire norocoasă și ajunsei, cu bine și sănătos, împreună cu bogățiile mele, la Bassra, de unde, trecînd pe altă corabie, pornii pe Tigru în sus pînă la Bagdad. Acolo, întrebai care-i locul cel mai potrivit de locuit, și mi se spuse că mahalaua Karkh este mahalaua cea mai căutată și că acolo stau de obicei oamenii cei mai de seamă. Și mă dusei în mahalaua aceea și închiriai o casă frumoasă de pe strada Zaafaran, și poruncii să mi se aducă toate bogățiile și toate lucrurile acolo. Pe urmă, mă spălai după sfînta datină și, cu sufletul voios și cu pieptul plin că mă aflam, în sfîrșit, în vestitul Bagdad, ținta dorurilor mele și pizmuitul de toate orașele, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase și plecai să mă plimb în voie de-a lungul străzilor celor mai umblate.

Or, ziua aceea era tocmai o zi de vineri, și toți locuitorii erau în haine de sărbătoare și se plimbau ca și mine, bucurîndu-se de aerul proaspăt de afară. Iar eu mă luai după ceilalți și pornii și eu încotro mergeau toți. Și-așa, ajunsei la Karn-al-Sirat, ținta obișnuită a tuturor celor ce se plimbă prin Bagdad. Și văzui, în locul acela, printre alte clădiri tare frumoase, o clădire mai arătoasă decît toate și cu fața către fluviu. Și pe pragul de marmoră văzui șezînd un bătrîn îmbrăcat în alb, cu o înfățișare preacinstită și cu o barbă albă ca de filigran de argint, care îi ajungea pînă la brîu, despărțită în două părți aidoma. Și în jurul lui ședeau cinci tinerei frumoși ca niște lune, și parfumați ca și el cu parfumuri alese.

Eu atunci, fermecat de chipul bătrînului cel alb și de frumusețea tinerilor, îl întrebai pe un trecător :

— Cine-i acest preacinstit șeic ? Și care-i numele lui ?

Acela îmi răspunse :

— Este şeicul Tahel Abul-Ola, prietenul celor tineri ! Şi toţi cei care intră în casa lui nu au decît să mănînce, să bea şi să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii şi cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optsprezecea noapte

Urmă :

Iar eu, la vorbele acestea, încîntat pînă peste marginile încîntării, strigai :

— Slavă celui care, de cînd am coborît de pe corabie, m-a îndrumat pe drumul către acest şeic cu chip vestitor de bine ! Întrucît n-am venit din fundul ţării mele la Bagdad decît cu gîndul de a da de un om ca acesta !

Şi mă îndreptai către bătrîn şi, după ce îi urai bună pace, îi spusei :

— O, stăpîne al meu, aş îndrăzni să te întreb ceva !

Iar el îmi zîmbi, aşa cum un părinte îi zîmbeşte fiului său, şi îmi răspunse :

— Şi ce doreşti ?

Eu spusei :

— Doresc fierbinte să-ţi fiu oaspete în noaptea aceasta !

El se uită la mine iarăşi şi îmi răspunse :

— Cu dragă inimă şi cu cinstire ! Pe urmă adăugă : În noaptea aceasta, o, fiul meu, am primit marfă proaspătă — nişte fete tinere, al căror preţ, pe o seară, este după însuşirile lor. Unele sînt socotite la zece dinari pe seară, altele la douăzeci, iar altele ajung pînă la cincizeci, ori pînă la o sută de dinari pe seară. Poţi să-ţi alegi !

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! vreau mai întîi, de încercare, să încep cu una dintre cele care nu ajung decît la zece dinari pe seară. Pe urmă, Allah Karim ! Apoi adăugai : Iacătă trei sute de dinari pentru o lună, întrucît o bună încercare cere o lună !

Şi îi numărai cei trei sute de dinari şi i-i cîntării în terezia pe care o avea alături.

Atunci el chemă pe unul dintre copilandrii ce se aflau acolo şi îi spuse :

— Îndrumă-l pe stăpînul tău !

Şi copilandrul mă luă de mînă şi mă duse mai întîi în hammamul casei, unde mă îmbăie minunat şi mă copleşi cu cele mai alese şi mai amănunţite îngrijiri. După care mă duse într-o latură a casei şi bătu la o uşă.

Şi numaidecît veni să deschidă o fetişcană cu chip zîmbitor şi plin de făgăduinţe, care îmi făcu o temenea de frumoasă primire. Şi tînărul îi spuse :

— Îţi încredinţez acest oaspete !

Şi plecă.

Fata atunci mă luă de mîna pe care mi-o ţinuse flăcăul şi mă pofti într-o încăpere împodobită vrăjit, unde din prag ne întîmpinară două roabe micuţe, puse în slujba ei, frumoase ca nişte stele. Iar eu o privii mai cu luare-aminte pe fetişcană, stăpîna lor, şi mă

încredinţai în felul acesta că era cu adevărat ca o lună în plinătatea ei. Atunci fata mă pofti să stau jos, şi se aşeză şi ea lîngă mine ; pe urmă, le făcu un semn celor două micuţe, care ne aduseră numaidecît o tablă mare de aur pe care se aflau pui fripţi, carne friptă, prepeliţe fripte, porumbei fripţi şi cocoşi sălbatici fripţi. Şi mîncarăm pînă ce ne săturarăm. Şi bucate mai gustoase decît acelea nu mai mîncasem în viaţa mea, nici băuturi mai bune nu băusem, decît acelea cu care m-a cinstit ea, după ce a fost ridicată tablaua cu fripturi, nici flori mai înmiresmate n-am mirosit, nici nu mă mai îndulcisem cu fructe, cu coteturi şi cu prăjituri atîta de minunate ! Şi pe urmă dovedi atîta gingăşie, atîta farmec şi atîta dulce căldură, încît îmi petrecui cu ea luna toată, fără să-mi dau seama de repedea curgere a zilelor.

Cînd trecu luna, robul cel tinerel veni la mine şi mă duse la hammam, de unde ieşii şi mă dusei la şeicul cel alb şi îi spusei :

— O, stăpîne al meu, vreau una dintre acelea care-s de douăzeci de dinari pe o seară !

El îmi răspunse :

— Scoate aurul !

Şi mă dusei acasă să iau aurul, şi mă întorsei să-i număr şase sute de dinari pentru o lună de încercare cu o fetişcană de douăzeci de dinari pe seară. Iar el chemă un flăcău de-al lui şi îi spuse :

— Iacătă-l pe stăpînul tău !

Şi flăcăul mă duse la hammam şi mă pofti pe urmă să merg într-un iatac cu uşa străjuită de patru roabe micuţe care, de îndată ce ne văzură, deteră fuga s-o vestească pe stăpîna lor. Şi uşa se deschise şi văzui ivindu-se o tînără creştină din ţara frîncilor, mult mai frumoasă decît cea dintîi şi mult mai bogat îmbrăcată. Şi ea mă luă de mînă, zîmbindu-mi,

și mă duse în odaia ei, care mă uimi cu bogăția podoabelor și a zugrăvelilor de pe pereți.

Și fata îmi spuse :

— Binevenit fie oaspetele cel fermecător...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăsprezecea noapte

Urmă :

...Binevenit fie oaspetele cel fermecător !

Și, după ce îmi aduse să mănînc și să beau mîncăruri și băuturi încă și mai minunate decît întîia oară, cum avea un glas tare frumos și știa să cînte și din felurite instrumente de muzică, vru să mă amețească și mai mult decît eram, și, luînd o lăută persienească, începu să cînte :

O, dulci parfumuri din prea dulcea țară
În care Babilonul strălucește,
Duceți-vă cu vîntul care zboară
Să-i dați iubitei despre mine veste.

Într-un ținut de farmece, departe,
Stă cea care sădește-adînc fiorul
În pieptu-ndrăgostiților, și-i arde
Fără-a le da ceea ce stinge dorul.

Or, eu, o, stăpînii mei, îmi petrecui luna toată cu fata aceea din țara frîncilor, și trebuie să vă mărturisesc că o găsii peste măsură mai învățată la gin-

găşii decît iubita mea dintîi. Şi văzui că în adevăr nu plătisem un preţ prea mare pentru desfătările pe care mă făcu să le trăiesc din cea dintîi pînă în cea de a treizecea zi.

Încît, atunci cînd băiatul veni să mă ia şi să mă ducă la hammam, nu pregetai să trec pe la şeicul cel alb şi să-l firitisesc pentru alegerea plină de pricepere pe care o dovedea faţă de fetişcanele lui, şi îi spusei :

— Pe Allah ! o, şeihule, vreau să rămîn pururea în casa ta îmbelşugată, unde se găseşte bucuria ochilor, plăcerea simţurilor şi farmecul unei adunări alese !

Iar şeihul fu bucuros peste poate de laudele mele şi, ca să-mi arate cît era de mulţumit, îmi zise :

— Noaptea aceasta, o, oaspete al meu, este o noapte de sărbătoare deosebită ; iar la această sărbătoare deosebită nu au îngăduinţă să ia parte decît muştereii cei mai de seamă ai casei mele. Iar noi o numim Noaptea-minunatelor-înfăţişări. Încît nu ai decît să te urci pe terasă şi să judeci cu ochii tăi !

Iar eu îi mulţumii bătrînului şi urcai pe terasă.

Or, cel dintîi lucru pe care îl zării, odată ajuns pe terasă, fu o perdea mare de catifea ce despărţea terasa în două. Şi, în spatele acelei perdele, pe un chilim frumos, luminat de lună, şedeau întinşi unul lîngă altul doi tineri frumoşi, o fată şi iubitul ei, ce se sărutau gură-n gură. Iar eu, dacă văzui fata aceea şi frumuseţea ei fără de seamăn, rămăsei uluit şi vrăjit, şi şezui s-o privesc îndelung, fără de răsuflare, nemaiştiind unde mă aflu. Izbutii, într-un sfîrşit, să mă smulg din nemişcarea mea şi, nemaiputîndu-mi găsi tihna pînă a nu afla cine este, coborîi de pe terasă şi detei fuga la fetişcana cu care îmi petrecusem cea de a doua lună de dragoste ; şi îi po-

vestii cele ce văzusem. Şi ea văzu starea în care mă aflam şi îmi zise :

— Da ce zor ai tu de mă întrebi de fata aceea ?

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! mi-a răpit şi mintea şi sufletul !

Ea îmi spuse zîmbind :

— Atunci, doreşti să fie a ta ?

Eu răspunsei :

— Acesta-i oful sufletului meu, căci mi-a supus inima !

Ea spuse :

— Ei bine, află că fata aceea este chiar fiica şeicului Taher Abul-Ola, stăpînul nostru, şi noi toate sîntem nişte roabe la poruncile ei ! Au ştii tu cît costă o noapte petrecută cu ea ?

Eu răspunsei :

— De unde să ştiu ?

Ea îmi spuse :

— Cinci sute de dinari de aur ! Este o roadă vrednică de gura regilor.

Eu răspunsei :

— Uallah ! Sînt gata să-mi cheltuiesc toată averea ca să mă bucur de ea, fie măcar şi numai pentru o seară !

Şi îmi trecui toată noaptea aceea fără a izbîndi să închid ochii, aşa de zbuciumat îmi era sufletul cu gîndul la fata gazdei mele.

Şi-aşa că a doua zi mă grăbii să mă îmbrac cu cele mai frumoase haine ale mele şi, împodobit ca un rege, mă înfăţişai dinaintea şeicului Taher, tatăl ei, şi îi spusei :

— O doresc pe aceea care preţuieşte cinci sute de dinari pe noapte !

El îmi răspunse :

— Plăteşte aurul !

Şi eu îi plătii pe dată preţul pentru treizeci de nopţi, în totul cincisprezece mii de dinari. Şi el îi luă, şi îi spuse unuia dintre băieţi :

— Du-l pe stăpînul tău la stăpîna ta Cutare.

Şi băiatul mă luă şi mă pofti să intru într-un iatac cum ochii mei nu mai văzuseră altul asemenea ca frumuseţe şi ca belşug pe faţa pămîntului. Şi o văzui, culcată galeş, cu un evantai în mînă, pe tînăra aceea şi, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiţi oaspeţi ai mei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzecea noapte

Urmă :

Căci cu adevărat era ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei, şi numai cu felul în care răspunse la salamalekul meu izbuti să-mi răpească de tot minţile cu sunetul glasului ei mai fermecător decît mlădierile unei lăute ; şi tare mai era frumoasă, şi tare mai era gingaşă şi dulce, în adevăr ! Şi fără de nici o îndoială că despre ea este vorba în stihurile acestea ale poetului :

Frumoasă e ! Dacă vreodată,
Ca o minune, s-ar ivi
Printre păgîni, atunci păgînii,
Privind-o, s-ar despăgîni,
Şi i s-ar închina cucernici,
Şi doar pe ea o ar sluji.

Şi dacă-ntîmplător vreodată
Ivi-s-ar goală, dintr-o zare,
Pe-o mare tulbure, cu valuri
Cît de sărate şi amare,
De mierea gurii ei s-ar face
Atunci ca mierea-ntreaga mare.

Iar dinspre Răsărit, vreunui
Creştin călugăr, din Apus,
De i s-ar arăta vreodată,
Călugărul ar sta răpus,
Cu ochii-ntorşi spre Răsăritul
În care minţile-i s-au dus.

Ci eu, în bezna luminată
De flacăra din ochii ei,
Strigai : „O, beznă ! Ce văd oare ?
Nălucă-i ? Vis fără temei ?
Sau o fecioară care arde
De dor, aci, sub ochii mei ?"

Iar ea, la vorbele acestea,
Cu mîna-şi prinse, pentru sine,
Mijlocul ca un fir de floare —
Şi-n unduiri de ape line
Îmi spuse suspinînd într-una
Cu triste şi adînci suspine :

„Aşa cum dinţii albi şi tineri
Nu-şi dau întreaga strălucire
Decît frecaţi cu dulcea plantă
Ce-o folosim spre curăţire,
La fel şi-o fată : se arată
Cît de frumoasă-i, prin iubire !

O, musulmani ! O, nu se află,
Vai, pentru buzele-mi zbătute,
Nici unul printre voi în stare
Să mi le-alinte și sărute ?
Vai, ajutor !" Și eu, deodată,
Simții atunci cum, pe tăcute,
În mine tremură năvalnic
Și crește-o aprigă vîrtute,
Și-nfiorată de avînturi
Se zbuciumă și se asmute,
Și-n graiul ei îi strigă fetei :
„Ba este ! Este ! Vine iute !"

Și năvălii. Ci ea, cu frică,
Mă întrebă atunci așa :
„Dar cine ești ?" Detei răspunsul :
„Sînt musulmanul ce l-ai vrea !
Sînt, iată, un flăcău, în stare
Să vină la chemarea ta !"

Pe urmă, fără de zăbavă,
Arzînd, mă-mbrățișai cu ea.

[. . . . . .
. . . . . .]

Apoi, șopti cu șoaptă dulce,
La cea de-a treia-mbrățișare :
„Mai strîns, flăcăule, iubite !
Îmbrățișează-mă mai tare !"
Și-i răspunsei : „Te strîng, iubito,
Te strîng, iubito, sînt în stare !"

Or, eu îi urai bunăpace, și ea îmi răspunse la urare, aruncîndu-mi niște priviri ucigător de galeșe, și îmi zise :

— Prietenia, belşugul şi bună-voinţa fie cu oaspetele !

Şi mă luă de mînă, o, stăpînii mei, şi mă pofti să şed lîngă ea ; şi nişte fete cu sîni frumoşi intrară şi ne aduseră şi fructe rare, şi bucate alese, şi un vin minunat, cum nu se bea decît în palatele împărăteşti ; şi ne deteră trandafiri şi iasomii, pe cînd împrejurul nostru pomişorii înmiresmaţi şi lemnul de aloe ce ardea în căţui de aur îşi revărsau suavele parfumuri. Pe urmă, una dintre roabe îi aduse într-o învelitoare de zarafir o alăută de fildeş, pe care ea o luă, îi potrivi strunele şi pe urmă cîntă stihurile acestea :

Să nu bei niciodată vinul,
Decît turnat de un flăcău
Cu mînă gingaşă ; căci vinul
Ce te îmbată, metehău,
Flăcăul îl preschimbă-n ambră,
De-ar fi el, vinul, cît de rău.

Căci vinul, pentru cine-l gustă,
Nu poate fi o desfătare
Cînd nu-i paharnic pe potrivă
Şi cu obrajii ca o floare
De trandafir, neprihănită,
Şi fragedă, şi-ameţitoare.

Or, eu, oaspeţi ai mei, după stihurile acestea, prinsei inimă, şi mîna mea se făcu mai îndrăzneaţă, iar ochii şi buzele mele o mistuiau ; şi cunoscui în felul acesta că avea nişte însuşiri aşa de minunate, atît ca ştiinţă, cît şi ca frumuseţe, încît nu numai că petrecui cu ea luna pe care o plătisem, ci îi plătii mai departe bătrînului cel alb, tatăl ei, o lună după alta, şi tot aşa pînă ce, din pricina atîtor cheltuieli nemăsurate, nu-mi mai rămase nici măcar un dinar

din toată bogăția pe care o adusesem cu mine din țara Omanului, patria mea. Și-atunci, gîndind că în curînd am să fiu silit să mă despart de ea, nu putui opri lacrimile să-mi curgă șuvoaie pe obraji, și nu mai izbutii să osebesc ziua de noapte.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și una noapte

Urmă :

Iar ea, dacă mă văzu așa, cu totul în lacrimi, îmi spuse :

— De ce plîngi ?

Eu spusei :

— O, stăpînă a mea, plîng pentru că nu mai am bani, iar poetul a spus :

Te face sărăcia și-n casa ta străin ;
Ci banul îți ridică și-ntre străini cămin !

Iată pentru ce, o, lumină a ochilor mei, plîng eu, de teamă că tatăl tău are să mă despartă de tine !

Ea îmi spuse :

— Află, dar, că atunci cînd vreun mușteriu de-al casei noastre și-a prăpădit averea la noi, tatăl meu are obiceiul de a-l mai găzdui vreme de încă trei zile, cu toată dărnicia cuvenită și fără a-l lipsi de nici una dintre plăcerile obișnuite ; după care, îl roagă să plece și să nu se mai arate în casa noastră ! În ce te privește, o, dragule, întrucît îți port în inimă

o dragoste mare, să nu ai nici o teamă, pentru că am să găsesc eu un mijloc de a te păstra aici atîta cît ai să vrei tu, inşallah ! Căci toată averea mea se află în mîinile mele, iar tata nici habar n-are cît de mare este averea aceasta. Aşa că am să-ţi dau în fiecare zi o pungă cu cinci sute de dinari, preţul pentru o seară ; iar tu, la rîndu-ţi, ai s-o dai tatălui meu, spunîndu-i : „De-acuma-nainte am să-ţi plătesc serile de pe o zi pe alta !" Iar tatăl meu, ştiindu-te bun platnic, are să primească învoiala aceasta ; şi, după obiceiul lui, are să vină să-mi dea banii aceştia ce mi se cuvin ; şi eu iarăşi am să ţi-i dau, ca să-i plăteşti iarăşi o seară ; şi-aşa are să fie atîta vreme cît o vrea Allah şi cît tu n-ai să te saturi de mine !

Eu atunci, o, oaspeţii mei, în bucuria mea, mă simţii deodată uşor ca pasărea, şi îi mulţumii, şi îi sărutai mîna ; pe urmă, rămăsei cu ea, vreme de un an, ca un cocoş într-o poiată.

Or, cînd trecu anul, soarta cea rea vroi ca iubita mea, într-o clipă de mînie, să se supere pe una dintre roabele ei şi s-o lovească amarnic ; şi roaba strigă :

— Pe Allah ! am să te lovesc în inimă, întocmai cum m-ai lovit tu !

Şi dete fuga pe dată la părintele iubitei mele, şi îi dezvălui toată povestea, de la început pînă la sfîrşit.

Cînd bătrînul Taher Abul-Ola auzi spusele roabei, sări în picioare şi dete fuga la mine ; pe cînd eu, neştiind nimica din cele ce se petrecuseră, şedeam lîngă iubita mea, gata să mă las desfătărilor celor mai alese ; şi bătrînul strigă la mine :

— Hei, măi Cutare !

Eu răspunsei :

— La poruncile tale, o, unchiule !

El îmi spuse :

— Obiceiul nostru de-aici, atunci cînd un muşteriu şi-a prăpădit banii, este de a-l găzdui pe acel muşteriu, fără a-l lipsi de nimica, vreme de trei zile. Ci tu iacătă că de un an de zile te bucuri prin înşelăciune de găzduirea noastră, mîncînd, bînd şi desfătîndu-te după plac ! Pe urmă, se întoarse către robi şi strigă : Alungaţi-l de aici pe feciorul ăsta stricat !

Iar ei mă înhăţară şi mă aruncară gol-goluţ pe uşă afară, punîndu-mi în mînă zece bănuţi de argint şi dîndu-mi o rantie veche şi jegoasă, din care curgeau petecile, ca să-mi acopăr goliciunea.

Iar şeicul cel alb îmi spuse :

— Pleacă ! nu vreau nici să te bat, nici să te blestem ! Da nu mai zăbovi pe-aici ! Că de te-o paşte păcatul să mai tîndăleşti prin Bagdad, cetatea noastră, sîngele tău are să-ţi ţîşnească deasupra capului !

Eu atunci, o, oaspeţii mei, fusei silit să plec, în ciuda dorurilor mele, fără a şti încotro să mă îndrept în oraşul acesta, pe care nu îl cunoşteam deloc, măcar că locuiam în el de cincisprezece luni. Şi simţii cum se abăteau grele peste inima mea toate năpastele lumii, şi peste gîndurile mele toate deznădejdile, toate tristeţile şi toate necazurile ! Şi zisei în cugetul meu : „Oare cum de am putut eu, care am venit peste mări pînă aici aducînd o mie de mii de dinari de aur şi, pe deasupra, şi preţul vînzării celor treizeci de corăbii ale mele, cum de am putut să prăpădesc atîta avere în casa acestui amarnic bătrîn cu faţă de păcură, ca să ies acuma gol-goluţ, cu inima zdrobită şi cu sufletul înjosit ? Ci nu este ajutor şi

putere decît întru Allah Slăvitul și preaînaltul !" Și, cufundat în gînduri amare, cum tocmai ajunsesem la țărmul Tigrului, văzui o corabie ce se gătea să coboare către Bassra. Și mă suii pe puntea corăbiei aceleia, intrînd în slujba căpitanului, ca să-mi pot plăti călătoria. Și-așa ajunsei la Bassra.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și doua noapte

Urmă :

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucît mă chinuia foamea, și în suk mă băgă de seamă un băcan care se apropie de mine repede, mă cuprinse pe după gît și mă îmbrățișă, și îmi spuse că este un prieten de odinioară de-al părintelui meu ; pe urmă, întrebă în ce stare mă aflu. Și eu îi povestii, fără a ocoli nimica, tot ce mi se întîmplase. Iar el îmi spuse :

— Uallah ! astea nu-s fapte de om cugetat ! Da acuma, ce-a fost a fost ! Ia spune, ce ai de gînd să faci ?

Eu răspunsei :

— Nu știu !

El îmi spuse :

— Vrei să primești să rămîi la mine ? Și, întrucît știi să scrii, vrei să însemnezi intrările și ieșirile

mărfurilor mele, şi să capeţi ca simbrie o drahmă de argint pe zi, afară de mîncarea şi de băutura ta?

Iar eu primii cu mulţumire, şi rămăsei la el ca logofăt pentru ieşirile şi intrările vînzărilor şi cumpărăturilor. Şi-aşa trăii la el destulă vreme, ca să pun de-o parte o sută de dinari.

Atunci, închiriai pe seama mea o casă micuţă la ţărmul mării, ca să aştept acolo sosirea vreunei corăbii plină cu mărfuri aduse de departe, pe care să le cumpăr cu banii mei şi cu care să întocmesc o încărcătură bună de vîndut la Bagdad, unde vroiam să mă întorc, cu nădejdea că am să găsesc un prilej spre a o vedea iarăşi pe iubita mea.

Or, norocul vroi ca într-o zi să se ivească din depărtări o corabie plină cu mărfurile pe care le aşteptam; iar eu, vîrîndu-mă printre ceilalţi negustori, mă îndreptai către corabie şi mă urcai pe punte. Şi iată că, din fundul corăbiei, ieşiră doi oameni care se aşezară pe două scaune şi îşi aşternură dinaintea noastră mărfurile. Şi ce mărfuri! Şi cum îţi mai luau ochii. Nu vedeam acolo nimic altceva decît giuvaieruri, mărgăritare, mărgeane, rubine, agate, hiacinte şi nestemate de toate culorile! Şi-atunci, unul dintre cei doi oameni se întoarse către negustorii locului şi spuse:

— O, fraţilor negustori, toate astea nu sînt de vînzare astăzi, întrucît eu încă sînt ostenit de mare; nu vi le-am arătat decît spre a vă da o dovadă de ce are să fie vînzarea de mîine!

Ci negustorii atîta stăruiră, încît acela primi a începe vînzarea pe dată, şi telalul începu să strige vînzarea nestematelor, bucată cu bucată. Şi negustorii începură să ridice preţul de fiecare dată, unii peste

alţii, pînă ce întîiul săculete cu nestemate ajunse la preţul de patru sute de dinari. În clipita aceea, stăpînul sacului, care îl cunoscuse odinioară în ţara mea pe tatăl meu, căpetenia negoţului din Oman, se întoarse către mine şi mă întrebă :

— Tu de ce nu spui nimic şi nu dai şi tu un preţ mai mare, aşa cum fac ceilalţi negustori ?

Eu răspunsei :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, nu mi-au mai rămas din bunurile acestei lumi decît o sută de dinari !

Şi mă simţii tare ruşinat spunînd vorbele acestea, şi lacrimile începură să-mi curgă din ochi. Şi, dacă mă văzu aşa, stăpînul sacului îşi plesni palmele una de alta şi strigă, plin de uimire :

— O, omanitule, cum de nu ţi-au mai rămas dintr-o avere atîta de nemăsurată decît o sută de dinari ?

Şi mă privi cu multă milă şi îmi înţelese necazurile ; pe urmă, deodată, se întoarse către negustori şi le spuse :

— Fiţi martori că vînd acestui tînăr, pentru o sută de dinari, un sac cu tot ce se află în el, gemme, metaluri şi lucruri scumpe, măcar că ştiu că preţul lui adevărat se ridică la peste o mie de dinari. Aşa încît este un dar pe care i-l fac !

Iar negustorii, uluiţi, mărturisiră că văd şi că pricep ; şi negustorul îmi înmînă sacul cu tot ce se afla în el, ba îmi mai dărui şi chilimul şi scaunul pe care şezuse. Iar eu îi mulţumii pentru dărnicia lui ; şi coborîi pe uscat şi mă îndreptai către sukul giuvaiergiilor.

Acolo închiriai o prăvălie şi mă apucai să vînd şi să cumpăr, şi în fiecare zi dobîndeam un cîştig destul de vrednic. Or, printre lucrurile de preţ ce se aflau în sac, era şi o bucată de baga roşie, de un roşu în-

tunecat, şi care, judecînd după semnele talismanice săpate ca nişte picioruşe de furnici pe cele două feţe ale ei, trebuie să fi fost vreo amuletă lucrată de vreun meşter tare iscusit în meşteşugul amuletelor. Aşa că pusei de mai multe ori telalul să strige în suk că o vînd ; ci nu mi se dete pe ea decît zece pînă la cincisprezece drahme. Iar eu, cu gîndul la vreun chilipir mai bun, nevroind s-o dau aşa, oricum, pe un preţ de nimic, aruncai bucata aceea de baga într-un ungher din prăvălie, unde rămase vreme de un an.

Or, într-o zi, pe cînd mă aflam în prăvălia mea, văzui cum intră...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci şi treia noapte

Urmă :

...văzui cum intră un străin, care îmi ură bună pace şi care, cînd văzu bucata de baga, cu tot praful care o acoperea, strigă :

— Slavă lui Allah ! Am găsit, într-un sfîrşit, ceea ce căutam !

Şi luă bucata de baga, o duse la buze şi la frunte, şi îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, vrei să mi-o vinzi ?

Eu răspunsei :

— Firește că vreau !

El întrebă :

— Care îi este preţul ?

Eu spusei :

— Dar tu cît dai ?

El răspunse :

— Douăzeci de dinari de aur !

Iar eu, la vorbele acestea, gîndii că străinul îşi bătea joc de mine, aşa de mare mi se părea preţul acela ; şi îi spusei cu un glas tare acru :

— Du-te-n calea ta !

El atunci gîndi că socotesc preţul prea mic, şi îmi spuse :

— Îţi dau cincizeci de dinari !

Ci eu, tot mai încredinţat că îşi rîde de mine, nu numai că nu mai vrusei să-i răspund nimic, da nici nu mă mai uitai la el şi mă prefăcui că nici nu mai bag de seamă că este acolo, ca să plece.

El atunci îmi spuse :

— O mie de dinari !

Şi aşa ! Iar eu, o, oaspeţii mei, nu răspundeam nimic ; iar el zîmbea de tăcerea mea plină de mînie îndîrjită şi îmi spunea :

— De ce nu vrei să-mi răspunzi ?

Iar eu, pînă la urmă, îi răspunsei iar :

— Du-te-n calea ta !

El atunci începu să adauge o mie de dinari peste altă mie, pînă ajunse să-mi dea douăzeci de mii de dinari. Ci eu nu răspundeam nimic !

Şi-aşa ! Iar trecătorii şi vecinii, stîrniţi de o vînzare ciudată ca aceea, se strînseseră împrejurul nostru în prăvălie şi în uliţă, şi se burzuluiau amarnic împotriva mea şi făceau o larmă tare supărătoare faţă de mine, spunînd :

— Nu se cade să-i îngăduim a cere mai mult pe bucata aceea amărîtă de baga !

Iar alţii spuneau :

— Uallah ! cap sec, ochi orbi ! Dacă n-are să-i dea bagaua, să-l alungăm din oraş !

Şi-aşa ! Iar eu încă nu ştiam ce vroiau de la mine. Încît, ca să sfîrşesc, îl întrebai pe străin :

— Vrei să-mi spui odată dacă o cumperi cu adevărat ori îţi baţi joc ?

El răspunse :

— Da tu vrei cu adevărat s-o vinzi, ori vrei să-ţi baţi joc ?

Eu spusei :

— Să vînd !

Şi el spuse :

— Atunci, ca preţul cel de pe urmă, îţi dau treizeci de mii de dinari ! Şi să încheiem vînzarea şi cumpărarea !

Iar eu atunci mă întorsei către cei de faţă şi le spusei :

— Vă iau de martori la vînzarea aceasta ! Mai înainte însă, vreau să aflu de la cumpărător pentru ce îi trebuie bucata aceasta de baga !

El răspunse :

— Să încheiem mai întîi tîrgul, şi pe urmă am să-ţi spun puterile şi folosul ei !

Eu răspunsei :

— Ţi-o vînd !

El spuse :

— Allah e martor la ceea ce grăim !

Şi scoase un sac plin cu aur, îmi numără şi îmi cîntări treizeci de mii de dinari, luă amuleta, o puse în buzunar, scoase un oftat adînc şi îmi spuse :

— Atunci, ai vîndut-o, şi gata !

Eu răspunsei :

— E vîndută, şi gata !

Iar el se întoarse către cei de faţă şi le spuse :

— Sînteţi martori cu toţii că mi-a vîndut amuleta şi că a luat preţul la care ne-am înţeles, de treizeci de mii de dinari !

Şi, după aceea, se întoarse către mine şi, cu un glas plin de o milă şi de o batjocură vădite, îmi spuse :

— O, săracul de tine, pe Allah ! de-ai fi ştiut să-ţi stăpînească mîna în vînzarea aceasta şi să n-o întinzi aşa de repede, aş fi ajuns să-ţi plătesc ca preţ pentru această amuletă nu numai treizeci de mii sau o sută de mii de dinari, ci o mie de mii de dinari, de nu şi mai mult !

Or, eu, o, oaspeţii mei, auzind acele vorbe şi văzîndu-mă furat aşa, din pricina lipsei mele de dibăcie, de preţul acela de basm, simţii cum o tulburare mare se petrece în lăuntrurile mele ; şi o răzvrătire mare în trupul meu făcu sîngele să mi se scurgă din obraji, şi în locul lui să se ridice culoarea aceasta galbenă, care mi-a rămas de atunci şi care a tras luarea voastră aminte în seara aceasta, o, oaspeţii mei !

Am rămas, aşadar, năucit o clipă, pe urmă i-am spus străinului :

— Poţi acuma să-mi spui puterile şi folosul acestei bucăţi de baga ?

Şi străinul îmi răspunse :

— Află că regele de la Ind are o fată tare scumpă, de o frumuseţe fără de seamăn nicăirea pe faţa pămîntului ; da-i chinuită de nişte dureri de cap amarnice. Încît regele, tatăl său, ajuns la capătul puterilor şi al doftoriilor în stare s-o aline, a poruncit să se adune toţi scribii cei mai de frunte din împărăţia lui şi toţi învăţaţii şi vracii ; da nici unul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

— Eu atunci, fiind de faţă în acea adunare, spusei regelui : „O, măria-ta, ştiu un om care se numeşte Saadallah babilonianul, şi care, în cunoaşterea tuturor leacurilor, nu are nici seamăn, nici pe altul mai presus ca el pe faţa pămîntului ! Dacă, dar, socoţi potrivit să mă trimiţi la el, trimite-mă !" Regele îmi răspunse : „Du-te la el !" Eu spusei : „Dă-mi o sută de mii de dinari şi o bucată de baga roşie, de un roşu întunecat ! Şi, pe deasupra, un dar !" Şi regele îmi dete tot ce îi cerusem, şi plecai de la Ind către ţara Babilonului. Şi acolo întrebai de înţeleptul Saadallah şi fusei călăuzit la el ; şi mă înfăţişai dinaintea lui şi îi înmînai o sută de mii de dinari şi darul de la rege ; pe urmă, îi detei bucata de baga şi, după, ce îi arătai rostul venirii mele, îl rugai să-mi întocmească o amuletă atotputernică împotriva durerilor de cap. Şi înţeleptul de la Babilon a cheltuit şapte luni întregi ca să cerceteze stelele şi, pînă la urmă, cînd au trecut acele şapte luni, a ales o zi de semn bun ca să scrie pe bucata de baga aceste litere talismanice pline de vrajă de pe cele două feţe ale acestei amulete pe care tu mi-ai vîndut-o ! Iar eu am luat amuleta aceasta, m-am întors la regele de la Ind şi i-am dat-o. Or, regele a intrat în odaia fetei lui dragi şi a găsit-o pe fată, după poruncile date, înlănţuită cu patru lanţuri atîrnate în cele patru colţuri ale odăii, aşa ca ea să nu poată, în toiul durerilor, să sară pe fereastră şi să se omoare. Şi, de cum puse amuleta pe fruntea fiicei sale, fata se simţi tămăduită pe clipă pe dată. Iar regele, dacă o văzu aşa, se bucură pînă

peste marginile bucuriei, și mă acoperi cu daruri bogate, și mă luă pe lîngă măria-sa, printre prietenii măriei-sale. Iar fata regelui, vindecată în felul acesta atîta de tainic, își agăță amuleta de salba de la gît, și nu se mai despărțea de ea. Ci, într-o zi, domnița, pe cînd se preumbla într-o luntre, jucîndu-se cu însoțitoarele ei, una dintre ele, cu o mișcare nefericită, rupse firul pe care era prinsă salba, și amuleta căzu în apă. Și se duse amuleta. Și tot atunci, răutatea aceea se întoarse în domniță, și fata intră iar în stăpînia celui amarnic, care îi dete niște dureri de cap atîta de năpraznice încît fata își pierdu mințile. La știrea aceasta, durerea regelui fu mai presus de toate vorbele ; și mă chemă și mă însărcină să mă duc iară la șeihul Saadallah babilonianul, ca să-mi facă altă amuletă. Și plecai. Da cînd ajunsei la Babil, aflai că șeihul Saadallah murise. Și, de-atunci, însoțit de alți zece, care să mă ajute în căutările mele, străbat toate țările de pe pămînt cu gîndul de a găsi, la vreun negustor, ori la vreun chilipirgiu, ori la vreun trecător, o amuletă dintre amuletele acelea pe care numai șeihul Saadallah din Babilon știa să le înzestreze cu puteri tămăduitoare și alungătoare de rele. Și a vrut ursita să te scoată în calea mea și să mă aducă să găsesc și să cumpăr din prăvălia ta talismanul acesta, pe care nu mai nădăjduiam să-l găsesc vreodată !

Pe urmă, o, oaspeți ai mei, străinul, după ce mi-a povestit povestea aceasta, și-a strîns chimirul și s-a dus.

Și-aceasta-i, așa cum v-am spus-o, pricina culorii galbene a chipului meu !

Iar eu, atunci, preschimbai în bani tot ce aveam, îmi vîndui prăvălia și, bogat de-acuma, plecai degrabă la Bagdad, unde, cum ajunsei, zburai la palatul bătrînului cel alb, tatăl preaiubitei mele. Căci, de

cînd ne despărțisem, zi și noapte numai ea îmi umplea gîndurile ; și a o mai vedea o dată era țința tuturor dorurilor și a vieții mele. Iar despărțirea nu făcuse decît să-mi ațîțe pojarurile din suflet și să-mi aprindă mințile.

Îl întrebai, dar, despre fată pe un băiat de la ușa de intrare. Iar băiatul îmi spuse să ridic capul și să privesc. Și văzui cum casa cădea în ruină, cum la fereastra la care de obicei sta iubita mea nu era nimeni și cum o umbră de jale și de deznădejde adîncă stăpînea peste tot. Atunci lacrimile îmi năpădiră ochii și îi spusei robului cel tinerel :

— Ce-a făcut Allah cu șeicul Taher, o, fratele meu ?

El îmi răspunse :

— Voioșia a pierit din casa aceasta și jalea s-a abătut asupra noastră, de cînd ne-a părăsit un tînăr din țara Omanului, pe nume Abul-Hassan Al-Omani. Acel tînăr negustător șezuse un an cu fata șeicului Taher ; ci întrucît după acest răstimp, flăcăul n-a mai avut bani, șeicul, stăpînul nostru, l-a alungat din casă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și cincea noapte

Urmă :

...Da stăpîna noastră, care îl iubea cu iubire mare, a fost atît de zdruncinată de plecarea lui, încît a căzut bolnavă de o boală așa de grea, încît a ajuns în pragul morții. Atunci stăpînul nostru, șeicul Taher,

a început să se căiască amarnic de ce făcuse, când a văzut zăcăşia de moarte în care se afla fata lui ; şi a trimis pristavi în toate părţile şi în toate ţările, ca să-l caute pe Abul-Hassan, şi a făgăduit o sută de mii de dinari drept răsplată aceluia care l-o aduce îndărăt ! Ci, pînă acuma, toate strădaniile căutătorilor s-au dovedit zadarnice, căci nimenea n-a izbutit să-i afle urma ori să capete vreo ştire despre el. Încît tînăra, fata şeicului, acuma e pe cale să-şi dea ultimul suspin !

Eu atunci, cu sufletul rupt de durere, îl întrebai pe copil :

— Da şeicul Taher, el cum o duce ?

Copilul răspunse :

— Toate astea l-au adus într-o jale şi într-o deznădejde aşa de mare, încît a vîndut şi fetele şi flăcăii, şi s-a căit amarnic dinaintea lui Allah preaînaltul !

Atunci eu îi spusei tînărului rob :

— Vrei să-ţi arăt unde se află Abul-Hassan Al-Omani ? Ce-ai zice ?

El răspunse :

— Allah fie cu tine, o, fratele meu ! Spune-mi ! Şi-i dai îndărăt vieţii o îndrăgostită, tatălui ei îi dai o fată, iubitei îi dai un iubit, şi îl scapi din sărăcie pe robul tău şi pe părinţii robului tău !

Eu atunci îi spusei :

— Du-te, dar, la stăpînul tău, şeicul Taher, şi spune-i : „Îmi datorezi răsplata făgăduită, pentru ştirea cea bună ! Căci la uşa casei tale se află, în carne şi oase, Abul-Hassan Al-Omani !"

La cuvintele acestea, robul cel tinerel zbură iute ca o piatră aruncată dintr-o praştie ; şi, cît ai clipi, se întoarse însoţit de şeicul Taher, părintele iubitei

mele. Şi ce schimbat era ! Şi cum i se vestejise chipul cel odinioară atîta de proaspăt şi de tinerese în ciuda anilor ! Îmbătrînise, în doi ani, cu mai bine de douăzeci de ani. Ci mă recunoscu numaidecît, şi se aruncă la gîtul meu, şi începu să mă sărute plîngînd, şi îmi zise :

— O, stăpîne al meu, unde ai fost de-ai lipsit atîta vreme ? Fata mea, din pricina ta, e în pragul mormîntului. Haide ! Intră cu mine în casa ta !

Şi mă pofti să intru şi începu să se arunce în genunchi pe pămînt, înălţînd slavă lui Allah care îngăduise să ne găsim ; şi nu pregetă să-i dea robului cel mititel răsplata cea făgăduită, de o sută de mii de dinari. Şi robul începu să cheme asupra mea binecuvîntările lui Allah.

După care, şeicul Taher intră dintr-untîi numai el la fata lui, ca să-i vestească cu binişorul sosirea mea. Îi spuse, aşadar :

— Îţi vestesc, o, fata mea, ştirea cea bună ! Dacă vrei să primeşti a mînca oleacă şi a merge să te îmbăiezi la hammam, am să te fac să-l vezi chiar astăzi pe Abul-Hassan !

Ea strigă :

— O, tată, spui adevărat ?

El răspunse :

— Pe Allah preaslăvitul, ceea ce îţi spun este adevărat !

Atunci ea strigă :

— Uallahi ! Dacă-i văd chipul, nu mai am trebuinţă nici să mănînc, nici să beau !

Atunci bătrînul se întoarse către uşa după care mă aflam şi strigă :

— Intră, ya Abul-Hassan !

Şi intrai.

Or, o, oaspeţii mei, de îndată ce mă văzu şi mă cunoscu, fata căzu leşinată, şi multă vreme trecu pînă

ce să-şi vină în fire. Izbuti într-un sfîrşit să se trezească şi, printre plînsete de bucurie şi rîsete, ne aruncarăm unul în braţele celuilalt, şi şezurăm mult timp îmbrăţişaţi, tulburaţi şi fericiţi pînă peste poate. Şi cînd izbutirăm să luăm seama la ce se petrecea împrejurul nostru, văzurăm în mijlocul sălii de primire pe cadiul şi pe martorii pe care şeicul îi chemase cu mare zor, şi care scriseră senetul nostru de căsătorie acolo, pe loc. Şi nunta noastră fu sărbătorită cu o strălucire nemaipomenită, în vîlvora unor petreceri care ţinură treizeci de zile şi treizeci de nopţi.

Şi, de-atunci, o, oaspeţi ai mei, fata şeicului Taher este soţia mea cea dragă. Şi pe ea aţi auzit-o domniile voastre cîntînd acele cîntece triste, care îi plac pentru că îi aduc aminte de ceasurile de jale ale despărţirii noastre, şi o fac să simtă şi mai mult fericirea în care se scurg zilele căsniciei noastre, binecuvîntate de naşterea unui fecior la fel de frumos ca şi mama lui ! Şi pe feciorul acesta vreau eu acuma să-l înfăţişez domniilor voastre o, oaspeţii mei !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci şi şasea noapte

Urmă :

Şi, după ce spuse acestea, tînărul cel galben ieşi o clipă şi se întoarse ţinînd de mînă un băieţel de zece ani, frumos ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Şi îi spuse :

— Urează bună pace oaspeților noștri !

Și copilul ură bună pace cu o gingășie aleasă. Iar califul și tovarășii lui, rămași tot neștiuți, fură încîntați pînă peste poate, atît de frumusețea copilului, de gingășia și de drăgălășia lui, cît și de povestea nemaipomenită a tatălui său. Și, după ce își luară bun-rămas de la gazda lor, plecară minunîndu-se de ceea ce văzuseră și auziseră.

Iar a doua zi, de dimineață, califul Harun Al-Rașid, care nu contenise să cugete la întîmplarea aceea, îl chemă pe Massrur și îi zise :

— O, Massrur !

El răspunse :

— La poruncile tale, o, stăpîne al meu !

El spuse :

— Strînge numaidecît în sala aceasta tot aurul haraciului de pe un an pe care l-am dobîndit din Bagdad, tot haraciul din Bassra și tot haraciul din Khorassan !

Și Massrur, pe dată, puse să fie aduse tustrelele haraciuri dinaintea califului, și îngrămădi în sală aurul din tustrele părțile acelea ale împărăției ; și erau atîția galbeni, încît numai unul Allah ar fi putut să-i înnumere. Atunci califul îi zise lui Giafar :

— O, Giafar !

El răspunse :

— Aicea sînt, o, emire al drept-credincioșilor !

El spuse :

— Du-te degrabă și adu-mi-l pe Abul-Hassan Al-Omani !

El răspunse :

— Ascult și mă supun.

Și plecă numaidecît și îl aduse pe Abul-Hassan tremurînd tot în fața califului, unde sărută pămîntul

dinaintea acestuia și stătu cu ochii plecați, în neștiința fărădelegii pe care o putuse săvîrși, ori a pricinii care nevoise să fie adus acolo.

Atunci califul îi spuse :

— O, Abul-Hassan, știi cumva numele negustorilor care ți-au fost oaspeți aseară ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor !

Califul se întoarse atunci către Massrur și îi spuse :

— Dă la o parte învelitoarea sub care se află grămezile de galbeni !

Și, cînd învelitoarea fu dată la o parte, califul îi spuse tînărului :

— Da ai putea să-mi spui baremi dacă, da ori ba, bogățiile acestea sînt mai mari decît acelea cu care ai fost păgubit de vînzarea ta pripită a bucății de baga ?

Și Abul-Hassan, uluit că îl vede pe calif știindu-i acea întîmplare, îngăimă bulbucînd ochii mari :

— Uallah, o, stăpîne al meu, bogățiile acestea sînt cu mult mai mari !

Și califul îi zise :

— Află atunci că oaspeții tăi de aseară au fost cei de al cincelea Bani-Abbas și vizirii și tovarășii lui, și că tot aurul îngrămădit aici este al tău, ca dar din partea mea, spre a te despăgubi de ce ai pierdut la vînzarea acelei bucăți de baga talismanice !

Cînd auzi vorbele acestea, Abul-Hassan fu atît de tulburat, încît lăuntrurile lui tresăriră de o răscolire nouă, și gălbeneala îi coborî de pe chip, și în locul ei sîngele roșu îi năpădi pe dată în obraji și îi dete iarăși culoarea albă-trandafirie de odinioară, strălucind ca luna în noaptea deplinătății ei. Iar califul ceru să i se aducă o oglindă și o puse dinaintea feței lui Abul-Hassan, care căzu în genunchi ca să înalțe mulțumire Izbăvitorului. Și califul, după ce porunci

ca tot aurul grămădit acolo să fie dus acasă la Abul-Hassan, îl pofti pe acesta să vină cît mai des spre a-i ține tovărășie în mijlocul prietenilor săi de taină, și îi grăi :

— Nu este alt Dumnezeu decît singur Allah! Slavă Lui, carele poate să săvîrșească schimbare peste schimbare și care singur rămîne neschimbat și nestrămutat !

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea tînărului cel galben. Ci de bună seamă că ea nu poate fi asemuită cu povestea Floarei-de-Granată și a lui Zîmbet-de-Lună !

Iar regele Șahriar grăi :

— O, Șeherezada, nu mă îndoiesc de ceea ce spui ! Grăbește-te, dar, de-mi povestește povestea Floarei-de-Granată și a lui Zîmbet-de-Lună, căci nu o știu !

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA FLOAREI-DE-GRANATĂ ŞI A LUI ZÎMBET-DE-LUNĂ

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea veacurilor, şi a anilor, şi a zilelor, demult de tot, în ţările ajamite, un rege pe nume Şahraman, care stăpînea peste Khorassan. Şi regele acesta avea o sută de cadîne, toate zăticnite de sterpiciune, încît nu putuse avea cu nici una dintre ele un moştenitor, fie el şi de parte femeiască. Or, pe cînd se afla într-o zi în sala de primire, între vizirii, emirii şi mai-marii împărăţiei, şi sta cu ei de vorbă, nicidecum despre treburile cele ostenitoare ale stăpînirii, ci despre poezie, despre ştiinţă, despre istorie şi despre medicină, şi oarecum despre tot ce l-ar fi putut face să uite mîhnirea singurătăţii fără de urmaşi şi durerea de a nu putea să lase moştenitori la scaunul de domnie ce-i fusese lăsat şi lui de către bunii şi străbunii săi, intră în sală un tînăr mameluc şi îi spuse :

— O, doamne al meu, se află la uşă, împreună cu un neguţător, o roabă tînără şi atîta de frumoasă cum ochii n-au mai văzut vreodată !

Şi regele spuse :

— Adu-mi-i, dar, pe negustător și pe roabă !

Și mamelucul se grăbi să aducă pe negustător și pe roaba cea frumoasă.

Or, cînd o văzu în sală, regele, dintr-o singură aruncătură de ochi, o asemui în sufletul său cu o lancie subțire ; și, întrucît purta un iașmac albastru, învrîstat cu zarafir, ce-i învăluia capul și îi acoperea fața, negustătorul o dezveli ; și numaidecît sala se lumină de frumusețea fetei, iar pletele ei se slobozîră peste spate în șapte cosițe lungi ce-i ajungeau pînă la zdrăngăncii de la glezne : precum atîrnă măturînd pămîntul coada îmbelșugată din crupa unei cîrlane de soi. Și era ca o crăiță, și minunat arcuită, și mai mlădioasă decît tulpina cea gingașă a smochinului banian. Ochii-i negri și migdalați erau plini de sclipiri menite să fulgere inimile ; iar bolnavii și betegii s-ar fi putut tămădui numai uitîndu-se la ea o dată. În ce privește binecuvîntatele-i șolduri, țintă de jinduri și de doruri, erau așa de falnice, în adevăr, încît negustătorul nici nu putuse găsi un văl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Încît regele fu minunat pînă peste marginile minunării și îl întrebă pe negustor :

— O, șeicule, cît ceri pe roaba aceasta ?

El răspunse :

— O, doamne al meu, am cumpărat-o de la stăpînul ei dintîi pe două mii de dinari ; ci, de-atunci, am călătorit cu ea vreme de trei ani ca să ajung pînă aici, și așa am cheltuit cu ea alte trei mii de dinari, încît nu vin ca să te îmbiu cu vreo vînzare, ci ți-o aduc ca pe un dar al meu către măria-ta !

Și regele fu încîntat de felul cum vorbi negustătorul, pe care îl cinsti cu un caftan falnic și strălucitor, și porunci să i se dea zece mii de dinari de aur. Iar negustătorul sărută mîna regelui, îi mulțumi pentru bunătatea și pentru dărnicia sa, și își căută de drum.

Regele atunci spuse către musaipii și către femeile din serai :

— Duceți-o pe fată la hammam și îngrijiți-o, și, după ce aveți s-o curățați de urmele călătoriei, nu zăboviți s-o ungeți cu nard și cu parfumuri, și să-i dați ca locuință iatacul din latura saraiului cu ferestrele înspre mare.

Și poruncile regelui fură îndeplinite pe clipă pe dată.

Or, cetatea de scaun în care domnea regele Șahraman se afla, în adevăr, așezată la marginea mării, și numele ei era Cetatea-Albă. Și-așa că slujnicele de la sarai putură s-o ducă pe fetișcana cea străină, după îmbăiere, în latura palatului ce privea către mare.

Atunci regele, care nu aștepta decît ceasul acela, intră la ea. Ci rămase tare nedumerit cînd văzu că fata nu se ridică în cinstea lui și nu se arată tulburată defel că măria-sa se afla acolo. Și gîndi în sineși : „Pesemne că a fost crescută printre oameni care nu au învățat-o buna purtare !“ Și o privi mai bine, și nu se mai gîndi la lipsurile purtării fetei, așa de fermecat fu de frumusețea ei și de chipu-i rotund ca

luna, ori ca un răsărit de soare pe un cer senin. Şi zise :

— Slavă lui Allah care a zămislit frumuseţea pentru ochii slujitorilor lui !

Şi se aşeză lîngă fată şi o strînse cu dragoste la piept. Pe urmă, o luă pe genunchi şi o sărută pe buze, şi îi cunoscu dulceaţa gurii, pe care o găsi mai dulce ca mierea. Ci ea nu scotea o vorbă şi se lăsa în voia lui fără a arăta nici vreo împotrivire, nici vreo bunăvoinţă. Iar regele dete poruncă să se întindă în iatac un ospăţ minunat şi începu să-i dea fetei să mănînce cu mîna lui şi să-i ducă bucatele la gură. Şi, în răstimp, o întreba cu gingăşie cum o cheamă şi din ce ţară este. Ea însă sta tăcută, fără a rosti o vorbă şi fără a înălţa capul ca să se uite la rege, care o vedea aşa de frumoasă încît nu se putea hotărî să se mînieze pe ea. Şi gîndi : „Poate că e mută ! Ci nu este cu putinţă ca Atoatefăcătorul să fi izvodit o frumuseţe ca aceasta şi s-o lase fără grai ! Ar fi un beteşug nevrednic de degetele Atoatezămislitorului !" Pe urmă, chemă slujnicele ca să-i toarne apă pe mîini ; şi, prilejuindu-se de clipa cînd ele îi aduceau ibricul şi ligheanul, le întrebă în şoaptă :

— În vreme ce-o îngrijeaţi, aţi auzit-o spunînd vreo vorbă ?

Ele răspunseră :

— Tot ce putem să-i spunem regelui este că tot timpul cît am stat în preajma ei ca s-o slujim, s-o scăldăm, s-o parfumăm, s-o pieptănăm şi s-o îmbrăcăm, o dată n-am văzut-o să-şi mişte buzele şi să ne spună : „Aşa e bine ! Aşa nu e bine !" Şi nu ştim dacă din silă faţă de noi, ori că din neştiinţa limbii noastre, ori că din muţenie, da n-am izbutit nicidecum s-o facem să scoată măcar o vorbă, fie de mulţumire, fie de supărare !

La spusele acestea ale roabelor și ale dădacelor, regele fu peste poate de nedumerit și, gîndind că mutenia aceea se datora vreunei suferințe lăuntrice, vru să încerce a o veseli. Drept care, porunci să se adune în iatac toate femeile din sarai și toate cadînele, ca fata să se veselească și să petreacă laolaltă cu ele; și cele care știau să înstrune vreo strună o înstrunară, pe cînd cele care știau să cînte din gură cîntară din gură, dansară, ori și cîntară și dansară totodată. Și toată lumea era plină de voioșie, afară de fetișcană, care rămase mai departe nemișcată la locul ei, cu capu-n jos și cu brațele încrucișate, fără să rîdă ori să spună ceva.

Regele, dacă văzu așa, își simți pieptul cuprins de o grea apăsare, și porunci femeilor să plece. Și rămase singur cu fata.

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

...începu să se pregătească s-o dezbrace. Îi scoase mai întîi cu gingășie vălurile ușoare care o învăluiau; pe urmă, scoase una cîte una cele șapte rochii de culori și de stofe felurite care o acopereau; iar la sfîrșit, scoase cămașa cea subțire și șalvarii cei largi cu ciucuri verzi de mătasă. Și, de dedesubt, se ivi trupul strălucind alb și pielea fără de prihană, ca

de argint străcurat. Şi o îndrăgi cu o dragoste mare, şi se îndreptă de îi luă fecioria, şi o găsi întreagă şi neatinsă. Şi se bucură şi se desfătă pînă peste poate ; şi gîndi : „Pe Allah ! oare nu este un lucru de minune că atîţia feluriţi negustori i-au lăsat neatinsă fecioria unei fete aşa de frumoase şi aşa de nurlii ?" Şi regele se simţi atîta de îndrăgostit de noua lui roabă, încît, pentru ea, le dete uitării pe celelalte soţii ale sale din sarai, şi pe cadîne, şi treburile împărăţiei, şi se închise cu fata un an întreg, fără să se satură o clipită de farmecele fragede pe care le afla zi de zi la ea. Ci, cu toate astea, nu izbuti o dată să-i smulgă vreo vorbă ori vreo încuviinţare, nici să-i trezească vreo luare-aminte la ce se făcea cu ea ori în jurul ei.

Şi-aşa ! Iar regele nu mai ştia cum să-i tîlcuiască tăcerea şi muţenia. Şi nu mai nădăjduia să ajungă a-i dezlega limba vreodată şi a schimba vreo vorbă cu ea.

Or, într-o zi ca toate zilele, regele, după obiceiul lui, şedea lîngă roaba sa cea frumoasă şi nepăsătoare, iar dragostea-i pentru ea era mai năpraznică decît oricînd ; şi îi zise :

— O, dor al sufletelor, o, inimă a inimii mele, o, lumină a ochilor mei, au nu vezi tu dragostea pe care ţi-o port şi cum pentru frumuseţea ta am dat uitării toate iubitele, şi toate cadînele, şi toate treburile împărăţiei mele, şi că am făcut aceasta cu bucurie, şi că dealtminteri sînt departe de a-mi părea rău că am făcut aşa ? Nu vezi că te-am păstrat ca pe singurul meu noroc şi ca pe singura mea bucurie, din toate bunurile acestei lumi ? Şi iată, e mai bine de un an de cînd lungesc răbdarea din sufletul meu în ce priveşte pricina acestei muţenii şi a acestei nepăsări pe care nu izbutesc să le pricep nicicum ! Dacă eşti cu adevărat mută, dă-mi măcar de înţeles

printr-un semn, ca să nu mai trag nici o nădejde că am să te pot asculta vreodată, o, mult-iubita mea! Dacă nu, deie Allah să ți se înduioșeze inima și, în bunătatea lui, să te facă să pui într-un sfîrșit capăt acestei tăceri care nu mi se cade! Iar dacă o asemenea mîngîiere nu are să-mi fie îngăduită niciodată, deie Allah să fi prins copil de la mine și să-mi dăruiești un fecior scump, care să poată să-mi urmeze în scaunul de domnie ce mi-a fost lăsat moștenire de bunii și de străbunii mei! Of, tu nu vezi că îmbătrînesc însingurat și fără de urmași, și că nu peste mult n-am să mai pot nici măcar să nădăjduiesc a rodnici vreun pîntec de femeie, zdrobit cum am să fiu de mîhnire și de ani? Of, of! o, tu, dacă simți pentru mine vreo umbră de milă cît de mică, ori vreo apropiere, răspunde-mi, spune-mi numai dacă ai prins ori dacă nu ai prins rod, mă rog ție, întru numele lui Allah! Și, pe urmă, să mor!

La cuvintele acestea, roaba cea frumoasă, care, după obiceiul ei, îl ascultase pe rege tot cu ochii în pămînt, cu mîinile strînse pe genunchi și stînd nemișcată, deodată, pentru întîia oară de cînd intrase în sarai, arătă o umbră de zîmbet. Atîta, și nimic mai mult!

Da cînd o văzu, regele fu cuprins de o tulburare așa de mare, încît i se păru că tot palatul se luminează ca negurile de un fulger. Și se înfioră în sufletul lui și se cutremură de bucurie și, întrucît după un semn ca acela nu mai avu nici o îndoială că fata s-a hotărît să vorbească, se aruncă la picioarele ei și așteptă acea clipă cu mîinile ridicate și cu buzele întredeschise ca într-o rugăciune.

Şi deodată fata ridică fruntea şi, zîmbitoare, vorbi aşa :

— O, rege bun, o, doamne al nostru, o, leu scump, află dar...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci şi noua noapte

Urmă :

... află dar că Allah a răspuns la rugăciunea ta, întrucît am prins rod cu tine ! Şi ceasul sorocului meu este aproape ! Ci nu ştiu dacă pruncul pe care îl port în pîntecele meu este un băieţel ori o fetiţă ! Mai află că, de n-aş fi rodit cu tine, eram întru totul hotărîtă să nu-ţi vorbesc niciodată şi să nu-ţi spun un cuvînt toată viaţa mea !

Cînd auzi vorbele acestea nemaînădăjduite, regele fu cuprins de o bucurie aşa de mare încît la început nu fu în stare nici să îngaime ceva, nici să facă nimic ; pe urmă, faţa i se lumină şi i se schimbă ; şi pieptul i se umflă ; şi, în răbufnirea lui de bucurie, se simţi săltat de pe pămînt. Şi îi sărută fetiş-canei mîinile, şi o sărută pe cap şi pe frunte şi strigă :

— Slavă lui Allah, care mi-a dăruit două bucurii pe care le jinduiam, o, lumină a ochilor mei : să te văd că-mi vorbeşti şi să te aud că-mi spui vestea pe care mi-ai spus-o ! Alhamdolillah ! preamărit fie Allah !

Pe urmă, regele se ridică şi ieşi de la ea, după ce îşi ceru îngăduinţă să lipsească oleacă, şi se duse să stea cu mare fală în scaunul de domnie al împărăţiei lui ; şi era peste poate de mulţumit şi de fericit. Şi-i dete poruncă vizirului să vestească la tot norodul pricina bucuriei lui şi să împartă o sută de mii de dinari la săraci, la văduve şi la toţi cei bătuţi de nevoi, drept mulţumită lui Allah (proslăvit fie el !). Şi vizirul îndeplini pe dată porunca pe care o primise.

Atunci regele se întoarse la roaba lui cea frumoasă şi şezu lîngă ea şi o strînse la inima lui şi o sărută şi îi spuse :

— O, stăpîna mea, o, regină a vieţii mele şi a sufletului meu, poţi oare să-mi spui acum pentru ce ai păstrat faţă de mine şi faţă de noi toţi tăcerea aceea neclintită zi şi noapte, iacătă-i anul de cînd ai intrat în casa noastră ? Şi pentru ce te-ai hotărît să-mi vorbeşti abia astăzi ?

Tînăra răspunse :

— Cum să nu fi păstrat tăcere, o, măria-ta, atunci cînd, căzută în starea de roabă, mă vedeam aici ajunsă o biată străină cu inima zdrobită, despărţită pe veci de mama mea, de fratele meu, de rudele mele, şi departe de ţara mea de naştere ?

Regele răspunse :

— Mă pun în locul tău şi îţi înţeleg necazurile ! Cî cum poţi să spui că eşti o biată străină, cînd în saraiul acesta eşti stăpînă şi regină, cînd tot ce se află aici este al tău, şi cînd pînă şi eu, regele, sînt un rob în slujba ta ! Cu adevărat, vorbele tale nu sînt vorbe la locul lor ! Şi, dacă eşti mîhnită de despărţirea de rudele tale, pentru ce nu mi-ai spus, ca să trimit după ele şi să ţi le aduc aici ?

La vorbele acestea, roaba cea frumoasă îi spuse regelui :

— Află, dar, o, măria-ta, că pe mine mă cheamă Ghiul-i-anar, care în graiul din țara mea înseamnă Floare-de-Granată ; și m-am născut în mare, unde tatăl meu a fost rege. Cînd tatăl meu a murit, am avut o ceartă cu mama mea, care se numește Lăcusta, și cu fratele meu care se numește Saleh ; și m-am jurat că n-am să mai stau în mare laolaltă cu ei, și că am să ies pe țărm și am să mă dărui celui dintîi om de pe uscat care o să mă placă. Încît într-o noapte, pe cînd regina, mama mea, și fratele meu Saleh se culcaseră de cu vreme, și pe cînd palatul nostru era cufundat în tăcerea de sub ape, m-am strecurat afară din odaia mea și, ieșind la fața apei, m-am dus de m-am întins pe țărmul unui ostrov, sub lumina lunii. Și acolo, cuprinsă de răcoarea dulce care cădea din stele, și mîngîiată de boarea pămîntului, am lăsat să mă toropească somnul. Și deodată m-am deșteptat, simțind că se abătuse asupră-mi ceva, și m-am văzut în stăpînirea unui om care m-a luat în spinare și, cu toate țipetele și împotrivirile mele, m-a dus în casa lui, unde m-a răsturnat pe spate și a vrut să se bucure de mine cu sila. Or, eu, dacă am văzut că omul acela era hîd și duhnea urît, n-am vrut să mă las nicicum, și, adunîndu-mi toate puterile, i-am dat drept în față un pumn atîta de năpraznic încît l-am aruncat de-a rostogolul la picioarele mele, și m-am repezit pe el și i-am tras o bătaie de nici n-a mai vrut să mă ție în casa lui, și m-a dus degrabă în suk, unde m-a strigat la mezat și m-a vîndut negustorului acela de la care m-ai cumpărat tu, o, măria-ta ! Și, întrucît acel negustător era un om plin de cuviință și de judecată, n-a vroit nicicum, la rîndu-i, dacă m-a văzut așa de copilă, să se bucure de fecioria mea ; și m-a luat cu el la drum și m-a adus dinaintea ta. Și asta-i povestea mea ! Or, eu, cînd am intrat aici, eram tare

hotărîtă să nu mă las luată în ruptul capului ; și eram hotărîtă ca, la întîia încercare de siluire din partea ta, să mă arunc în mare, pe fereastra de la iatac, și să mă duc îndărăt la mama și la fratele meu. Și din mîndrie am păstrat tăcerea toată vremea asta. Ci cînd am văzut că inima ta mă iubește cu adevărat și că ți-ai părăsit pentru mine toate cadînele, am început să mă simt înlănțuită de purtarea ta frumoasă ; și, cînd m-am văzut că am prins copil cu tine, am început să te iubesc și am dat deoparte orice gînd de a mai fugi și de a sări în mare, locul meu de baștină. Și-apoi, cu ce ochi și cu ce inimă aș mai putea să fug acuma, cînd sînt însărcinată și cînd mama și fratele meu, dacă m-ar vedea în starea aceasta și dacă ar afla că m-am legat cu un pămîntean, ar putea să moară de durere, și nu m-ar crede cînd le-aș spune că am ajuns regină peste Persia și peste Khorassan, și soția celui mai strălucit sultan ! Și iacătă tot ce aveam să-ți spun, o, mărite rege Șahraman ! Uassalam !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii nițind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizecea noapte

Urmă :

La cuvintele acestea, regele o sărută pe soția sa între ochi și îi spuse :

— O, fermecătoare Floare-de-Granată, o, tu, cea născută în mare, o, minunato, o, domniță, lumină a ochilor mei, ce minune mi-ai dezvăluit ! Fără în-

doială că, dacă m-ai părăsi vreodată, fie și măcar numai pentru o clipită, eu aș și muri chiar în clipita aceea !

Pe urmă adăugă :

— Ci, o, Floare-de-Granată, mi-ai spus că te-ai născut în mare și că mama ta Lăcusta și fratele tău Saleh locuiesc în mare, laolaltă cu celelalte rude ale tale, și că tatăl tău, pe cînd trăia, era regele mării ! Or, eu nu pricep deloc cum pot să trăiască niște oameni sub mare, și pînă acuma am socotit lafuri de babe poveștile care mi s-au povestit despre asemenea făpturi. Ci, devreme ce și tu îmi spui lucrul acesta, și de vreme ce chiar tu ești o băștinașă de-a mării, nu mai pun la îndoială adevărul unor atari fapte și te rog să mă lămurești și pe mine mai bine despre neamul tău și despre noroadele necunoscute care trăiesc în patria ta. Spune-mi mai ales cum se face că pot să trăiască, să umble și să se miște în apă, fără a se înăbuși ori îneca. Întrucît lucrul acesta este lucrul cel mai uluitor pe care l-am auzit în viața mea !

Atunci Floare-de-Granată răspunse :

— De bună seamă ! Am să-ți spun tot, și cu dragă inimă ! Află că, datorită puterii numelor săpate pe pecetea lui Soliman ben-Daud (cu ei cu amîndoi fie rugăciunea și pacea !), noi trăim și mergem pe fundul mării întocmai cum trăiesc și cum merg oamenii aici pe pămînt ; și răsuflăm în apă întocmai cum se răsuflă în văzduh ; iar apa, nu numai că nu ne înăbușe, dar ne și ține în viață, și nu poate nici măcar să ne înmoaie hainele ; și nu ne împiedică întru nimic să vedem în mare, unde putem să ținem ochii deschiși, fără de nici o supărare ; și avem ochi așa de buni încît putem străbate adîncurile apelor, cu toată întinderea lor nemăsurată, și putem osebi toate lucrurile tot așa de bine atunci

cînd soarele își strecoară razele pînă la noi, ca și atunci cînd luna și stelele se oglindesc în unde. În ce privește împărăția noastră, ea este cu mult mai întinsă decît toate împărățiile de pe pămînt, și este împărțită în multe vilaiete, în care se află orașe mari, cu mulți locuitori. Și aceste popoare, întocmai ca și cele de pe pămînt, au obiceiuri și datini osebite, după locurile în care trăiesc și, tot așa, au și trupurile alcătuite osebit : unele sînt pești ; altele sînt jumătate-pești și jumătate-oameni, cu coadă în loc de picioare și de șolduri ; iar altele sînt, așa cum sîntem noi, întru totul oameni, care cred în Allah și în Profetul lui, și vorbesc o limbă care-i la fel cu limba în care este săpată vraja de pe pecetea lui Soliman. Ci, în ce privește casele noastre, apoi acelea-s niște palate minunate, clădite cum nici n-o să puteți să vă închipuiți vreodată aici pe pămînt ! Sînt făcute din cleștare, din sidefuri, din mărgeane, din smaralde, din rubine, din aur, din argint și din toate felurile de metale scumpe, și din nestemate, fără a mai pomeni și de mărgăritarele care, oricît de mari și oricît de frumoase ar fi, nu prea sînt prețuite la noi și nu împodobesc decît locuințele celor săraci și pe ale nevoiașilor. Și-apoi, în ce privește mijloacele noastre de drumeție, întrucît trupul nostru este dăruit cu o sprinteneală și cu o lunecare minunate, noi nu avem trebuință, ca voi, nici de cai, nici de care, măcar că se află destui în grajdurile noastre, dar nu ne folosim de ei decît la zile de sărbătoare, la petreceri obștești și la călătorii îndepărtate. De bună seamă, carele noastre sînt făcute din sidef și din metale scumpe, iar caii noștri de mare sînt așa de frumoși cum nici un rege de pe pămînt nu are asemeni ! Ci nu vreau, o, măria-ta, să-ți povestesc prea multe acuma despre țările de sub ape întrucît, în curgerea vieții noastre, care are să fie lungă, de-o

vrea Allah, am de gînd să-ţi povestesc despre nenumărate alte amănunte, care pînă la urmă au să te lămurească pe deplin asupra acestor lucruri despre care vrei să afli totul. Deocamdată, mă grăbesc să ajung la un lucru mult mai zornic şi care te pasă mai de-a dreptul. Vreau să-ţi spun despre felul cum nasc femeile mării. Află, dar, o, stăpîne al meu, că felul cum nasc femeile mării este cu totul altfel de cum nasc femeile de pe pămînt! Or, întrucît ceasul meu de a naşte este aproape de tot, tare mă tem că moaşele din ţara ta să nu mă moşească altminteri! Te rog, dar, să-mi îngădui a chema la mine pe mama mea Lăcusta şi pe fratele meu Salch şi pe celelalte rude ale mele; şi să mă împac cu ei; iar verişoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie şi au să aibă grijă de noul-născut, moştenitorul scaunului tău de domnie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci şi una noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea, regele, uluit, strigă:

— O, Floare-de-Granată, dorinţele tale sînt pravila purtării mele, iar eu sînt robul care se supune la poruncile stăpînei lui! Da ia spune-mi, cum ai să poţi într-un răstimp atît de scurt să dai de veste mamei tale, fratelui tău şi verişoarelor tale, şi să-i

faci să ajungă aici înainte ca tu să naşti, cînd ceasul este aşa de aproape? Oricum, ţin să ştiu cît mai din timp, ca să mă străduiesc să fac pregătirile de trebuinţă şi să-i primesc pe oaspeţi cu toată cinstirea ce li se cuvine!

Şi tînăra regină răspunse:

— O, stăpîne al meu, între noi nu este nevoie de nici un fel de fandoseli! Şi-apoi, rudele mele au să fie aici într-o clipită. Şi dacă ţii să vezi în ce chip au să vină, nu ai decît să intri în odaia aceasta de alături, şi să te uiţi la mine şi să te uiţi şi pe fereastra dinspre mare.

Numaidecît, regele Şahraman intră în odaia de alături şi privi cu luare-aminte şi la ce avea să facă Floare-de-Granată şi la ce avea să se întîmple pe mare.

Şi Floare-de-Granată scoase de la sîn două bucăţi de lemn de aloe din Insulele Comore, le puse într-o căţuie de aur şi le aprinse. Şi, de îndată ce fumul începu să se înalţe, fata dete un şuierat lung şi ascuţit, şi rosti deasupra căţuii nişte vorbe necunoscute şi nişte descîntece vrăjitoreşti. Şi tot atunci marea se învîlvoră şi se zbuciumă, pe urmă se întredeschise, şi ieşi din ea mai întîi un flăcău ca luna, frumos şi zarif la trup, şi semănînd şi la chip şi la gingăşie cu Floare-de-Granată, sora lui; iar obrajii-i erau albi şi trandafirii, iar părul şi mustaţa, care abia-i mijea, erau verzi ca marea; şi, cum spune poetul, era mai minunat decît însăşi luna, căci dacă luna nu are ca lăcaş obişnuit decît un singur colţ de cer, flăcăul acesta sălăşluia în toate inimile de-a valma! După care, ieşi din mare o femeie bătrînă foarte, cu părul alb, care era doamna Lăcustă, mama flăcăului şi a Floarei-de-Granată. Iar pe urma ei veniră numaidecît cinci fete ca nişte lune, semănînd întrucîtva cu Floare-de-Granată, şi care-i erau ve-

rișoare. Iar flăcăul și cele șase femei se apropiară, mergînd pe apă și pe urmă pe uscat, pînă sub ferestrele de la iatac. Și acolo, își luară vînt și săriră ușor, una după alta, pe fereastra unde li se arătase Floare-de-Granată, care se dete repede la o parte spre a le lăsa să intre.

Atunci, prințul Saleh și mama sa și verișoarele se aruncară de gîtul Floarei-de-Granată și o îmbrățișară cu căldură, plîngînd de bucurie că o găsiseră ; și îi spuseră :

— O, Ghiul-i-anar, cum de-ai putut avea inimă să ne părăsești și să ne lași vreme de patru ani fără nici o știre de la tine și fără să ne arăți măcar locul unde te afli ? Uallah ! se prăbușise lumea peste noi, așa de împovărați eram de durerea lipsei tale ! Și nu mai simțeam nici o plăcere nici să mîncăm, nici să bem, căci tot ce luam în gură ni se părea sălciu și fără gust ! Și nu mai știam decît să plîngem și să oftăm zi și noapte, cu toată durerea sfîșietoare a despărțirii ! O, Ghiul-i-anar ! ia uită-te cum ni s-a topit fața și cum ni s-a gălbejit obrazul de tristețe !

Și Floare-de-Granată, la vorbele acestea, sărută mîna mamei sale și mîna fratelui său, prințul Saleh, și le îmbrățișă iar pe verișoarele ei dragi, și le spuse tuturor :

— Așa e ! am săvîrșit o mare greșeală față de dragostea voastră, cînd am plecat fără să vă las nici o vorbă ! Dar ce putem noi împotriva ursitei ? Să ne bucurăm că ne-am găsit iarăși acuma, și să dăm mulțumire lui Allah binefăcătorul !

Pe urmă, pofti pe toată lumea să șadă jos lîngă ea și le povesti toată povestea ei, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată,

Și adăugă :

— Şi-acuma, că sînt măritată cu acest rege minunat şi desăvîrşit pînă peste marginile desăvîrşirii, care mă iubeşte şi pe care îl iubesc, şi cu care am prins rod, v-am poftit să veniţi ca să mă împac cu voi şi ca să vă rog să mă vegheaţi la naştere. Căci nu am încredere în moaşele pămîntene, care habar nu au cum nasc femeile mării !

Atunci, doamna Lăcustă, mama ei, răspunse :

— O, fata mea, cînd te-am văzut în saraiul acesta al unui domn pămîntean, ne-a fost frică să nu fii nefericită ; şi eram gata să te îndemnăm să vii cu noi în ţara noastră ; căci tu ştii dragostea noastră pentru tine şi ştii cît de mult te iubim şi te preţuim, şi cît vrem să te ştim fericită, mulţumită şi fără de griji ! Da, de vreme ce ne mărturiseşti că eşti fericită, ce-am putea face noi pentru tine ca să-ţi fie şi mai bine ?...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci şi doua noapte

Urmă :

...Şi, fără de îndoială, ar fi să ispitim ursita dorindu-ţi, împotriva soartei, să te măriţi cu vreun prinţ de-al nostru de sub ape !

Şi Floare-de-Granată răspunse :

— Da, pe Allah ! aici sînt ca în sînul mulţumirii, al desfătărilor, al cinstirii, al fericirii şi al tuturor dorurilor mele !

Și-așa ! Iar regele auzea ce spunea Floare-de-Granată ; și se bucura în inima lui și îi mulțumea în suflet pentru vorbele acelea bune ; și o îndrăgi de o mie de mii de ori mai mult ca pînă aci ; și dragostea ce i-o purta se statornici pe veci în adîncul inimii lui ; și se jurui să-i dea încă și mai tari dovezi de credință și de supunere, prin toate mijloacele cu putință !

După care, Floare-de-Granată bătu din palme spre a-și chema roabele și le dete poruncă să întindă masa și să aducă bucatele, și se duse ea însăși la bucătărie să vegheze cum sînt gătite. Și roabele aduseră tăvi pline cu fripturi, cu zaharicale și cu fructe ; și Floare-de-Granată își pofti rudele să șadă cu ea împrejurul mesei și să mănînce :

Ci ele răspunseră :

— Nu, pe Allah ! nu facem nimic pînă ce n-ai să te duci să-l vestești pe rege, soțul tău, de sosirea noastră. Întrucît i-am intrat în casă fără îngăduința lui, și nu ne cunoaște ! Ar fi, dar, o mare necuviință să mîncăm în palatul lui și să ne bucurăm de găzduirea lui, fără ca el să știe ! Du-te, dar, de-l vestește și spune-i că am fi fericite să-l vedem și să facem în așa fel ca să punem între noi pîinea și sarea !

Atunci, Floare-de-Granată se duse la rege, care sta ascuns în odaia de alături, și îi spuse :

— O, stăpîne al meu, de bună seamă că ai auzit cum te-am lăudat față de rudele mele, și cum ele erau hotărîte să mă ia de aici, dacă le-aș fi spus ceva care să le facă să creadă cît de cît că n-aș fi fericită cu tine !

Și regele răspunse :

— Am auzit şi am văzut ! Uallahi ! Şi, în ceasul acesta binecuvîntat, am căpătat dovada dragostei tale faţă de mine, şi nu mai am de ce să mă îndoiesc de tine !

Floare-de-Granată zise :

— Încît, după toate laudele pe care le-am rostit despre tine, trebuie să-ţi spun că mama mea şi fratele meu, şi verişoarele mele au prins o mare dragoste faţă de tine, şi te pot încredinţa că n-au să vrea a se întoarce în ţara lor fără să te vadă, fără să-ţi aducă cinstirea şi urările lor, şi fără să stea de vorbă prietenește cu tine ! Te rog, dar, să răspunzi dorinţelor lor şi să vii să primeşti şi să le întorci urările, ca să le cunoşti şi ca să te cunoască, şi pentru ca între voi să se statornicească dragostea şi prietenia !

Şi regele răspunse :

— Te ascult, şi înseamnă că mă supun ! căci tot aceasta i şi dorinţa mea !

Şi se ridică pe dată şi o însoţi pe Floare-de-Granată în sala în care se aflau rudele ei.

Şi, de cum intră în sală, le ură bună pace în chipul cel mai călduros, iar rudele îi răspunseră la salamalek ; şi el sărută mîna bătrînei regine Lăcusta, şi îl îmbrăţişă pe prinţul Saleh, şi-i pofti pe toţi cei de faţă să ia loc. Atunci, prinţul Saleh îl firitisi şi îi mărturisi bucuria pe care o simţeau cu toţii de a o vedea pe Floare-de-Granată soţie a unui rege mare, în loc de a fi căzut pe cine ştie ce mîini păcătoase, care s-o fi prihănit şi s-o fi dat pe urmă de soţie vreunui musaip ori bucătarului casei. Şi îi spuse cît o iubeau cu toţii pe Floare-de-Granată şi cum doriseră ei odinioară, mai înainte chiar ca ea să fi ajuns la vîrsta căsătoriei, s-o mărite cu un prinţ din mare ;

dar că, mînată de ursitoarea ei, fata fugise din ţările de sub ape, spre a se căsători după pofta sa !

Şi regele răspunse :

— Da ! Allah mi-a ursit-o ! Şi vă mulţumesc, şi ţie, mamă-soacră, regină Lăcustă, şi ţie, prinţe Saleh, şi vouă, verişoarele mele cele atîta de drăguţe, pentru urările şi pentru firituselile voastre, şi pentru că binevoiţi a vă da îngăduinţa să mă însor !

Pe urmă, regele îi pofti să şadă la masă şi tăifăsui cu ei îndelung, cu toată dragostea, şi îi duse apoi el însuşi pe fiecare la iatacul lor !

Rudele Floarei-de-Granată rămaseră aşadar la palat, în vîlvora ospeţelor şi a petrecerilor date în cinstea lor, pînă ce reginei îi veni ceasul să nască, ceas care nu zăbovi mult. În adevăr, la vremea sorocită, regina născu între mîinile reginei Lăcusta şi ale verişoarelor ei un băieţel, ca luna în plinătatea sa, şi trandafiriu şi durduliu. Şi, înfăşat în scutece strălucitoare, pruncul îi fu înfăţişat regelui Şahraman, părintele său, care îl primi cu izbucnirile unei bucurii atîta de năpraznice că nici pana, nici graiul n-ar putea să le zugrăvească. Şi, ca dovadă de mulţumită faţă de Cel-de-Sus, făcu danii bogate săracilor, văduvelor şi orfanilor, şi porunci să li se dea drumul celor întemniţaţi, şi să se dea slobozenie la toţi robii lui, fie bărbaţi, fie femei ; ci robii nu voiră nicidecum să primească slobozenia, aşa de fericiţi se simţeau la un stăpîn ca acela. Pe urmă, după şapte zile de petreceri fără de contenire, în vîlvora atîtor bucurii, regina Floare-de-Granată, cu îngăduinţa soţului, a mamei şi a verişoarelor ei, îi dete copilului numele de Zîmbet-de-Lună.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și treia noapte

Urmă :

Atunci, prințul Saleh, fratele Floarei-de-Granată și unchiul lui Zîmbet-de-Lună, îl luă pe prunc în brațe și începu să-l sărute și să-l alinte în fel și fel de chipuri, plimbîndu-l prin odaie și ținîndu-l în mîini ridicat sus ; și deodată își luă vînt și, de la înălțimea palatului, sări în mare, unde se cufundă și se mistui împreună cu băiețelul.

Cînd văzu așa, regele Șahraman, cuprins de spaimă și de durere, începu să scoată țipete de deznădejde și să-și repeadă niște lovituri așa de năpraznice peste față, de era mai-mai să-și dea sufletul. Ci regina Floare-de-Granată, departe de a se arăta speriată ori tulburată de cele petrecute, îi spuse cu glas liniștit regelui :

— O, rege al vremilor, nu te lăsa pradă deznădejdii pentru un lucru atît de mic, și nu avea nici o teamă în privința fiului tău ! Întrucît eu, care de bună seamă că îl iubesc pe acest copil mai mult decît tine, iacătă-s liniștită știindu-l cu fratele meu, care, dacă ar socoti că micuțul ar putea să aibă cea mai mică neplăcere, ori să răcească, ori măcar să se ude, n-ar fi făcut ceea ce a făcut. Fii încredințat că băiețelul nu e primejduit de nici un necaz și de nici o supărare din partea mării, măcar că pe jumătate-i din sîngele tău ! Ci, datorită celeilalte jumătăți, care se trage din sîngele meu, poate să trăiască nevătămat în apă, ca și pe pămînt. Nu mai fi, dar, îngrijorat, și, pe deasupra, fii încredințat că fratele meu nu are a zăbovi să se întoarcă numaidecît cu copilul bine sănătos !

Şi regina Lăcusta şi tinerele mătuşi ale copilului întăriră vorbele spuse regelui de către soţia sa. Ci regele nu începu să se liniştească decît atunci cînd văzu marea că se tulbură şi se mişcă şi că, din sînul ei întredeschis, iese, ţinîndu-l în braţe pe prunc, prinţul Saleh, care dintr-o săritură se înalţă în văzduh şi se întoarse în sala de sus, prin fereastra pe unde ieşise. Şi micuţul era tot atîta de liniştit de parcă s-ar fi aflat la sînul maicii sale, şi zîmbea ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei.

Cînd văzu aşa, regele se simţi cu totul liniştit şi minunat ; iar prinţul Saleh îi spuse :

— Fără de îndoială, o, măria-ta, că trebuie să fi simţit o mare spaimă cînd m-ai văzut că sar şi mă cufund în mare cu copilul !

Şi regele răspunse :

— De bună seamă ! O, fiule al unchiului meu, am fost speriat peste poate, ba nici nu mai trăgeam nădejde să-l mai văd vreodată teafăr şi nevătămat !

Prinţul Saleh spuse :

— De-acuma-nainte să nu mai ai nici o teamă în privinţa lui, întrucît e ferit pe totdeauna de primejdiile apei, de înec, de înăbuşire, de udat şi de alte asemenea lucruri, şi are să poată, cît o trăi, să se afunde în mare şi să umble prin apă în toată voia ; întrucît l-am făcut să dobîndească harul pe care îl au toţi copiii noştri născuţi în mare, frecîndu-i genele şi pleoapele cu un anume kohl ştiut de mine, şi rostind asupra-i cuvintele tainice săpate pe pecetea lui Soliman ben-Daud (cu ei cu amîndoi fie pacea şi rugăciunea !).

După spusele acestea, prinţul Saleh îl puse pe micuţ îndărăt în braţele mamei sale, care îi dete să sugă ; pe urmă scoase de la chimir un sac pecetluit la gură, îi rupse pecetea, şi, după ce îl deschise, îl luă de fund şi vărsă pe covor tot ce se afla în el.

Și regele văzu atunci cum scînteiau niște diamante mari cît ouăle de porumbel, niște vergi de smarald lungi de o jumătate de picior, niște șiraguri grozave de mărgăritare, niște rubine de o culoare și de o tăietură nemaipomenite, și tot felul de giuvaieruri, care de care mai minunate. Și toate nestematele acelea împrăștiau un potop de flăcări de toate culorile, ce străfulgerau sala cu o steblă de lumini asemuitoare cu minunile ce se văd în vise.

Și prințul Saleh îi spuse regelui :

— Acesta-i un dar pe care ți-l aduc, spre a-mi cere iertare că întîia dată am venit aici cu mîinile goale. Ci atunci habar nu aveam unde se află sora mea Floare-de-Granată, și nu-mi da prin gînd că soarta ei cea norocită a dus-o în calea unui rege cum ești tu ! Darul acesta însă nu este mai nimic față de darurile pe care am să ți le fac în zilele ce vor veni !

Și regele nu știu cum să-i mai mulțumească lui cumnatu-său pentru acel dar, și se întoarse către Floare-de-Granată și îi zise :

— Chiar că sînt cum nu se poate mai stînjenit de dărnicia fratelui tău față de mine, și de măreția acestui dar ce nu-și are seamăn pe pămînt, și din care numai o piatră prețuiește cît toată împărăția mea întreagă !

Și Floare-de-Granată îi mulțumi fratelui ei că s-a gîndit să-și îndeplinească datoriile de rudenie ; ci prințul Saleh se întoarse către rege și îi spuse :

— Pe Allah, o, măria-ta, darul acesta nici măcar nu-i vrednic de fala ta ! În ce ne privește, niciodată n-o să putem să ne plătim îndeajuns datoriile cu care ne-a îndatorat bunătatea ta ; și chiar de ar fi ca noi toți să ne petrecem o mie de ani slujindu-te, tot n-am putea, pe chipurile și pe ochii noștri ! să-ți dăm îndărăt ceea ce îți datorăm ; întrucît totul este prea puțin, față de drepturile tale asupra noastră !

La vorbele acestea, regele îl îmbrăţişă pe prinţul Saleh şi îi mulţumi călduros. Pe urmă, îl rugă stăruitor să mai rămînă în sarai patruzeci de zile, dimpreună cu mama şi cu verişoarele lui, în vîlvora ospeţelor şi a petrecerilor. Ci, cînd acest răstimp trecu, prinţul Saleh se înfăţişă regelui şi sărută pămîntul dinaintea lui. Şi regele îl întrebă :

— Vorbeşte, o, Saleh ! Ce dorinţă ai ?

El răspunse :

— O, rege al vremilor, sîntem cu adevărat scăldaţi în huzururile tale ; ci venim să-ţi cerem îngăduinţa de a pleca, întrucît sufletul nostru tînjeşte greu de dorul după ţara noastră, după rudele şi după casele noastre, de atîta vreme de cînd am plecat ! Şi-apoi, o şedere prea îndelungată pe pămînt este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi sîntem deprinşi cu viaţa de sub apă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci şi patra noapte

Urmă :

Şi regele răspunse :

— Ce necaz pentru mine, o, Saleh !

El spuse :

— Şi pentru noi este la fel ! Ci, o, măria-ta, avem să mai venim din cînd în cînd spre a-ţi aduce salutul nostru şi spre a mai vedea pe Floare-de-Granată şi pe Zîmbet-de-Lună.

Şi regele spuse :

— Da, pe Allah ! așa să faceți ! și cît mai des ! În ce mă privește, sînt tare mîhnit că nu pot să vă însoțesc, pe tine, pe regina Lăcustă și pe verișoarele mele, în țara voastră din mare, întrucît eu tare mă tem de apă !

Atunci, cu toții își luară bun-rămas și, după ce sărutară pe Floare-de-Granată și pe Zîmbet-de-Lună, se aruncară pe fereastră, unul după altul, și se afundară în mare. Și-atîta cu ei !

Ci, în ceea ce îl privește pe micuțul Zîmbet-de-Lună, iacătă ! Maică-sa, Floare-de-Granată, nu vroi nicidecum să-l lase în seama doicilor, și îi dete ea însăși sîn, pînă ce pruncul ajunse la vîrsta de patru ani, ca să sugă odată cu laptele toate vîrtuțile marine. Și copilul, dacă fu alăptat atîta de multă vreme cu laptele maicii sale, născută în mare, se făcu din zi în zi mai frumos și mai voinic ; și, pe măsură ce creștea, sporea și în putere și în haruri ; în așa fel că, atunci cînd ajunse la cei cincisprezece ani ai lui, se făcuse flăcăul cel mai frumos, cel mai voinic, cel mai sprinten la întrecerile trupești, cel mai cuminte și mai învățat dintre fiii de regi de pe vremea lui. Și, în toată nemărginita împărăție a părintelui său, nu se mai vorbea, în fiecare zi și la toate taifasurile, decît despre harurile, despre frumusețile și despre desăvîrșirile lui ; căci, cu adevărat, era frumos ! Și poetul nu înflorea nimic, cînd spunea despre el :

Puf fecioresc așterne două umbre
Pe rumenii-i obraji fermecători ;
Așterne parcă două pete sumbre
Pe niște trandafiri strălucitori ;
Ca niște-ntunecate chihlimbare
Pe fața unor dulci mărgăritare ;
Ca niște negre-vineț'i agate
Pe roșul unor mere-mbujorate.

Sub pleoapele lui galeşe se-ascund
Săgeţi ucigătoare, ca-ntr-o doară.
Privirile lui toate îţi răspund,
Dar uităturа lui de foc omoară.
Nu căuta beţia-n vinuri rare :
Nu-i vin pe lume să te-mbete, nu-i,
Ca rumeni-i obrajii arşi de dogoarea
Dorinţei tale şi-a sfielii lui !
O, negre chindiseli, o minunate
Flori pe obrajii lui strălucitori,
Şir de mătănii scumpe, adunate
Din boabe mari de mosc îmbătător,
Şi parcă din adînc străluminate
De-o lampă-aprinsă-n negre nopţi de dor !

Încît regele, care îl iubea pe fiul său cu o dragoste mare, şi care vedea în el atîtea însuşiri regeşti, vroi, simţindu-se că îmbătrîneşte şi că i se apropie sorocul ursit, să-i întemeieze încă din viaţă moştenirea în scaunul de domnie. Drept care, îşi strînse vizirii şi mai-marii împărăţiei, care ştiau cît de vrednic este tînărul prinţ din toate privinţele să-i urmeze la domnie, şi îi puse să rostească jurămîntul de credinţă faţă de regele lor cel nou ; pe urmă, coborî dinaintea lor de pe tron, îşi scoase coroana de pe cap şi o puse cu chiar mîinile lui pe capul fiului său Zîmbet-de-Lună ; şi îl sprijini de subţiori şi îl ajută să se suie şi să şadă pe scaunul de domnie, în locul lui ; şi, ca să arate şi mai limpede că îi trecea de aci înainte toată stăpînirea şi toată puterea lui, sărută pămîntul dinainte-i şi, ridicîndu-se, îi sărută mîna şi pulpana mantiei împărăteşti, şi coborî să se aşeze la picioarele tronului, de-a dreapta, pe cînd de-a stînga steteau vizirii şi emirii.

Numaidecît, noul rege Zîmbet-de-Lună începu să judece, să orînduiască treburile împărăţiei, să dea

slujbe celor ce li se cuvenea vreun huzmet, să-i mazilească pe cei necinstiți, să apere drepturile celui slab împotriva celui puternic și pe ale celui sărac împotriva celui bogat, și să se îngrijească de ceea ce este drept, cu atîta înțelepciune și dreptate și pricepere, încît și tatăl său, și bătrînii viziri ai tatălui său, și toți cei de față rămaseră minunați. Și nu ridică divanul decît pe la nămiază.

Atunci, însoțit de părintele său regele, se duse în iatacul mamei sale regina, cea născută în mare; și purta pe cap cununa de aur a împărăției și, în felul acesta, era chiar ca luna. Iar maică-sa, dacă îl văzu așa de frumos cu coroana aceea, se repezi la el, plîngînd de tulburare, și i se aruncă la gît sărutîndu-l cu dragoste și cu bucurie; pe urmă, îi sărută mîna și îi ură domnie fericită, viață lungă și biruințe asupra vrăjmașilor.

Și tustrei trăiră așa, în vileagul fericirii și al dragostei supușilor lor, vreme de un an, după care bătrînul rege Șahraman își simți, într-o zi, inima bătînd grăbit, și nu mai avu răgaz decît atîta cît să-și sărute soața și fiul, și să le dea sfaturile cele de pe urmă. Și muri cu o foarte mare liniște, și se duse întru mila lui Allah (preamărit fie el!).

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și *sfioasă, tăcu.*

Ci într-a cinci șute treizeci și cincea noapte

Urmă:

Și mare mai fură jalea și mîhnirea Floarei-de-Granată și ale regelui Zîmbet-de-Lună, care îl plînseră o lună întreagă, fără a vedea pe nimeni,

și îi zidiră un mormînt vrednic de pomenirea lui, pe care îl dăruiră cu bunuri nestrămutătoare, spre miluirea săracilor, a văduvelor și a orfanilor.

Și, în acest răstimp, nu lipsiră să vină, spre a lua parte la mîhnirea tuturora, nici bunica, regina Lăcustă, nici unchiul regelui, prințul Saleh, nici mătușile regelui, cele născute în mare. Și, de altminteri, rudele acestea mai veniseră de multe ori în ospeție pe la ei, încă pe cînd trăia bătrînul rege. Și plînseră îndelung că nu putuseră veghea la clipele lui cele de pe urmă. Și își puseră cu toții durerea laolaltă ; și se mîngîiau unul pe altul, rînd pe rînd ; și, într-un sfîrșit, după lungă vreme, izbutiră să-l facă pe rege să mai uite oleacă moartea părintelui său, și îl hotărîră să înceapă iarăși a-și vedea de sfaturile divanului și să se îngrijească de treburile împărăției. Iar el, după multe împotriviri, îi ascultă și primi să-și îmbrace hainele împărătești lucrate în aur și înstelate cu pietre scumpe, și să-și pună cununa. Și luă iarăși puterea în mînă și împărți dreptatea, cu încuviințarea tuturora și cinstit și de cei mari și de cei mici ; și-așa, vreme de încă un an.

Or, într-o după-amiază, prințul Saleh, care de o bună bucată de vreme nu mai venise să-și vadă sora și nepotul, ieși din mare și intră în sala în care, la ceasul acela, ședeau regina și Zîmbet-de-Lună. Și le spuse salamalekurile cele de cuviință și îi sărută ; și Floare-de-Granată îi zise :

— O, fratele meu, cum o mai duci, și cum o mai duce mama, și cum o mai duc verișoarele mele ?

El răspunse :

— O, sora mea, ele o duc tare bine, și trăiesc în tihnă și mulțumire, și nu le lipsește decît vederea chipului tău și a chipului nepotului meu, regele Zîmbet-de-Lună !

Şi începură să tăifăsuiască ba de una, ba de alta, mîncînd alune şi fistic ; şi prinţul Saleh aduse vorba, cu potop de laude, despre harurile nepotului său Zîmbet-de-Lună, despre frumuseţea, despre farmecele, despre înfăţişarea, despre purtarea-i aleasă, despre dibăcia lui la întreceri, şi despre înţelepciunea lui. Şi Zîmbet-de-Lună, care se afla acolo, întins pe un divan şi cu capul sprijinit pe perne, cînd auzi ce vorbesc despre el maică-sa şi unchiu-său, nu vru să pară că i-ar asculta, şi se prefăcu adormit. Şi, în felul acesta, putu să asculte în tihnă ce-şi spuneau ei mai departe pe seama lui.

Şi chiar că prinţul Saleh, dacă îl văzu pe nepotusău adormit, vorbi mai în voie cu Floare-de-Granată, sora lui, şi îi spuse :

— Tu uiţi, sora mea, că fiul tău are să împlinească în curînd şaptesprezece ani, şi că la vîrsta aceasta se cuvine a cugeta la însurătoarea copiilor ! Or, cînd îl văd aşa de frumos şi de voinic, şi cînd ştiu că la anii lui orice tînăr are anumite nevoi ce trebuiesc împlinite într-un fel ori în altul, mi-e tare frică să nu i se întîmple cine ştie ce lucru nedorit. Aşa încît este de mare trebuinţă să-l însurăm, căutîndu-i printre fetele mării o domniţă care să-i fie pe potrivă şi ca haruri şi ca frumuseţe !

Şi Floare-de-Granată răspunse :

— De bună seamă ! tot aşa-i şi dorinţa mea lăuntrică, întrucît nu am decît un copil, şi a venit vremea să aibă şi el un urmaş la scaunul de domnie al străbunilor săi ! Te rog, dar, o, fratele meu, să mi le aduci aminte pe tinerele din ţara mea, întrucît e atîta de mult de cînd am părăsit marea, încît nu le mai ţin minte pe cele care-s frumoase şi pe cele care-s urîte !

Atunci Saleh începu să-i înşiruie surorii sale pe cele mai frumoase domniţe din mare, una după alta, cîntărindu-le cu grijă însuşirile, şi pe cele prielnice, şi pe cele potrivnice, şi foloasele, şi nefoloasele. Şi, de fiecare dată, regina Floare-de-Granată răspundea : „A, nu ! n-o vreau pe aceea, din pricina maică-si ; nici pe aceea, din pricina lui taică-său ; nici pe aceea, din pricina mătuşe-si, care are limba ascuţită ; nici pe aceea, din pricina bunică-si, care miroase urît ; nici pe aceea, din pricină că e căpăţînoasă şi cu ochii goi!" — şi tot aşa, neînvoindu-se pentru nici una dintre domniţele pe care i le pomenea Saleh.

Atunci Saleh îi spuse :

— O, sora mea, dreptu-i să-ţi vină aşa de anevoie a alege o soţie pentru fiul tău, care nu-şi află seamăn nici pe pămînt, nici în mare ! Ci ţi le-am înşirat pe toate fetele de măritat, şi nu mi-a mai rămas decît una pe care să ţi-o pomenesc !

Pe urmă se opri şi, şovăind, spuse :

— Mai întîi trebuie să mă încredinţez dacă nepotu-meu doarme cu adevărat ; întrucît nu pot să-ţi vorbesc despre fata aceea faţă cu el ; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci şi şasea noapte

Urmă :

Atunci, Floare-de-Granată se apropie de fiu-său, şi îl atinse cu mîna, şi îl pipăi, şi îl ascultă cum răsuflă ; şi, întrucît părea că este cufundat într-un

somn greu, căci mîncase o farfurie întreagă de ceapă, care îi plăcea tare mult și care îi da de obicei o poftă de somn adîncă, regina îi spuse lui Saleh :

— Doarme ! Poți să deșiri ce ai !

El spuse :

— Află, dar, o, sora mea, că, dacă mă feresc așa, o fac pentru că acuma vreau să-ți vorbesc despre o domniță din mare, care-i peste poate de anevoie a fi dobîndită de soție, nu din pricina ei, ci din pricina regelui, părintele ei. Încît nu este de nici un folos ca nepotul meu să audă vorbindu-se despre ea, mai înainte ca noi să fim încredințați cum stă treaba ; căci dragostea, o, sora mea, știi și tu, se stîrnește mai adesea prin ureche decît prin ochi, la noi, la musulmani, la care femeile și fetele au obrazul acoperit cu iașmacul cuviinței.

Și regina spuse :

— O, fratele meu, ai dreptate ! căci dragostea este la început un șuvoi de miere care nu zăbovește să se preschimbe într-o baltă a pierzării, largă și sărată ! Ci grăbește, rogu-mă ție, de-mi spune numele acelei domnițe și al tatălui ei !

El spuse :

— Este domnița Gemma, fata regelui Solomîzdrudin-apă.

Cînd auzi numele acesta, Floare-de-Granată strigă :

— Ah ! acuma îmi aduc aminte de domnița aceea Gemma ! Pe vremea cînd mai trăiam în mare, era o copilă de vreun an, dar mai frumoasă decît toate fetițele de seama ei. Ce minunată trebuie să se fi făcut de-atunci !

Saleh răspunse :

— Minunată-i, în adevăr, și nici pe pămînt, nici în împărățiile de sub apă nu s-a mai văzut o frumusețe asemenea ! Oh, sora mea, ce plăcută-i, și ce gingașă, și ce dulce, și ce zarifă, și ce fermecătoare !

Și are o piele ! Și niște plete ! Și niște ochi ! Și un mijlocel ! Și un spate, uf ! și greu, și zburdatic, și vîrtos totodată, și galeș, și rotund pe toate părțile, fără de greș ! Dacă fata asta se leagănă, tulpina de ban crapă de zavistie ! Dacă se mlădie, antilopele și gazelele se ascund ! Dacă se dezvelește, soarele și luna se simt umilite ! Dacă se mișcă, totul se prăbușește ! Dacă se sprijină, ucide ! Și dacă se așează, urma pe care o lasă e așa de adîncă încît nu mai piere ! Cum, dar, cînd este așa de strălucitoare și de desăvîrșită, nu s-ar numi Gemma ?

Și Floare-de-Granată răspunse :

— De bună seamă că mama ei, dacă i-a dat numele acesta, a fost călăuzită de atoateștiutorul Allah ! Iat-o, în adevăr, pe fata ce i se cade de soție fiului meu Zîmbet-de-Lună !

Și-așa ! Iar Zîmbet-de-Lună se prefăcea că doarme ; ci în sufletul lui se desfăta și se înfiora cu gîndul la nădejdea de a o avea în curînd pe acea domniță din ape, atîta de voinică și de gingașă !

Ci Saleh adăugă numaidecît :

— Numai că, o, sora mea, ce să-ți spun despre tatăl domniței Gemma, regele Solomîzdru ? E un amarnic, un bădăran, un nesuferit ! Pînă acuma a și oprit-o de mai multe ori pe fiică-sa să se mărite cu niște prinți care o cereau de soție, ba i-a și alungat cu mare ocară, după ce le-a zobit oasele ! Încît, nu prea știu cum are să ne primească, și nici cu ce ochi are să privească cererea noastră ! Și iacătă-mă peste măsură de încurcat din pricina aceasta !

Regina răspunse :

— Treaba-i tare gingașă ! Și se cade să ne gîndim îndelung, și să nu care cumva să scuturăm pomul pînă ce nu s-a copt rodul !

Și Saleh încheie :

— Da, să cugetăm și pe urmă om vedea !

După care, întrucît în clipa aceea Zîmbet-de-Lună se făcea că se trezește, își curmară vorba, urmînd s-o înceapă iar mai tîrziu, de acolo de unde o lăsau. Și-atîta cu ei !

Iar Zîmbet-de-Lună se ridică de mijloc ca și cum n-ar fi auzit nimic, și se întinse liniștit ; ci, înlăuntru-i, inima-i ardea de iubire...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și șaptea noapte

Urmă :

...inima-i ardea de iubire și dudуia ca o sobă plină cu jeratic !

Or, Zîmbet-de-Lună se feri cu grijă să spună mamei sale și unchiului său vreo vorbă cît de mică în această privință, și plecă devreme la culcare și își petrecu singur toată noaptea aceea, pradă acelui zbucium atîta de nou pentru el ; și cugetă și el la cel mai potrivit mijloc de a ajunge cît mai grabnic la capătul dorurilor sale. Și nu-i de nici un folos să spunem că rămase pînă dimineața fără a putea să închidă o clipă ochii.

Încît, de cu zori, se sculă și se duse să-l trezească pe moșu-său Saleh, care își petrecuse noaptea în palat, și îi spuse :

— O, unchiule, vreau să merg în dimineața aceasta să mă plimb pe țărm, căci mi-e pieptul greu, iar

boarea mării are să mi-l ușureze. Te rog, dar, să mă însoțești la această plimbare!

Și prințul Saleh răspunse:

— A asculta înseamnă a te supune!

Și sări în picioare, și plecă împreună cu nepotul său pe țărm.

Merseră mult laolaltă, fără ca Zîmbet-de-Lună să-i spună unchiului său nici o vorbă. Și tînărul era galben la chip, cu lacrimi în colțul ochilor. Ci deodată se opri și, șezînd pe o stîncă, ticlui aceste stihuri, și le cîntă, privind în mare:

Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
În vreun pîrjol de foc încins,
Cînd arde-ar inima-mi nebună,
Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
Cu dinadins:

„Iacăt-o, tot pe ea o vrei,
Sau poate-acuma vrei să bei
Un gît de apă rece, bună",
Cam ce-ai răspunde-atunci, în zor?
„S-o văd pe ea, și-apoi să mor!"

O, inima mea, dodă, dodă,
Ce tare mi te-ai mai schimbat
De cînd în tine s-a-ncrustat
Gemma lui Solomîzdru-vodă!

Cînd prințul Saleh auzi stihurile acelea, cîntate cu tristețe de nepotul său regele, își plesni palmele peste măsură de deznădăjduit, și strigă:

— La ilah ill'Allah! ua Mohammad rassul Allah! Și nu este măreție și putere decît întru slăvitul Allah preamăritul! O, copile al meu, așadar ai auzit ce am vorbit ieri cu mama ta despre domnița Gemma, fata regelui Solomîzdru-din-mare? O, păcatele noas-

tre ! căci văd, o, copile al meu, că mintea și inima ta se și chinuie amarnic din pricina ei, cînd nimic nu s-a făcut și cînd lucrul este anevoie de tocmit !

Zîmbet-de-Lună răspunse :

— O, unchiule, numai domnița Gemma îmi trebuie, și alta nu ! Fără de care am să mor !

El spuse :

— Atunci, o, copile al meu, să ne întoarcem la mama ta, ca să-i spun și ei în ce stare te afli, și să-i cer îngăduința de a te lua cu mine în mare, spre a ne duce la împărăția lui Solomîzdru-din-mare, să-i cer pentru tine pe domnița Gemma de soție !

Ci Zîmbet-de-Lună strigă :

— Nu, o unchiule, nu vreau să-i cer mamei mele o îngăduință pe care nu are să mi-o dea, fără de nici o îndoială ! Întrucît are să-i fie frică pentru mine de regele Solomîzdru, care are năravuri urîte ; și are să-mi mai spună că împărăția mea nu poate să rămînă fără rege, și că neprietenii tronului au să se prilejească de lipsa mea spre a-mi răpi domnia ! O știu eu pe maica și știu de mai înainte ce are să-mi spună !

Pe urmă, Zîmbet-de-Lună începu să plîngă amarnic dinaintea moșului său, și adăugă :

— Vreau să merg pe dată cu tine la regele Solomîzdru, fără a-i mai spune nimic maică-mi ! Și-avem să ne întoarcem cît mai iute, mai înainte ca ea să aibă vreme a afla de lipsa mea !

Prințul Saleh, dacă văzu că nepotul său se îndîrjește în acea hotărîre, nu vroi să-l necăjească și mai tare, și spuse :

— Îmi pun nădejdea întru Allah pentru tot ce s-o întîmpla !

Pe urmă, își scoase de pe deget un inel pe care erau săpate cîteva Nume dintre Nume, și îl puse pe degetul nepotului sau, spunîndu-i :

— Inelul acesta are să te apere și mai bine împotriva primejdiilor de sub ape, și are să te dăruiască pe deplin cu toate vîrtuțile vieții noastre din mare!

Și se ridică ușor în văzduh, de pe stînca pe care ședeau. Iar Zîmbet-de-Lună, ca să facă și el la fel, bătu cu piciorul în pămînt, și se ridică de pe piatră, înălțîndu-se cu moșul său în văzduh. Și de acolo făcură o arcuitură, coborînd către mare, unde se cufundară amîndoi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și opta noapte

Urmă:

Și Saleh vroi mai întîi să-i arate nepotului palatul lui din mare, pentru ca regina Lăcustă să-l poată primi cum se cuvine pe copilul fiică-si, iar verișoarele Floarei-de-Granată să aibă bucuria de a-l vedea pe verișorul cel drag. Și nu le trebui multă vreme pînă ce să ajungă acolo; și prințul Saleh îl duse numaidecît pe Zîmbet-de-Lună în iatacul bunicii. Or, bătrîna Lăcusta tocmai ședea între niște fetișcane, rude de-ale ei; și, de cum îl văzu intrînd pe Zîmbet-de-Lună, îl și cunoscu și strănută de plăcere. Iar Zîmbet-de-Lună se duse de-i sărută mîna, și sărută și mîinile verișoarelor lui; și toate îl sărutară tulburate, scoțînd strigăte de bucurie, cu niște glasuri tare ascuțite; și bunica îl pofti să

șadă lîngă ea, și îl sărută între cei doi ochi, și îi spuse :

— O, ce sosire fericită ! o, ce zi de lapte ! Tu ne luminezi casa, o, copilul meu ! Da ce mai face mama ta, Floare-de-Granată ?

El răspunse :

— Este cum nu se poate mai sănătoasă și desăvîrșit de fericită, și m-a însărcinat să vă aduc salamalekurile sale, ție și fetelor unchiului ei !

Iată ce-i spuse el ! Da nu spunea adevărat, căci plecase fără a-și lua rămas-bun de la mama lui. Or, pe cînd Zîmbet-de-Lună, luat de verișoarele sale, care vroiau să-i arate toate minunățiile palatului lor, se îndepărtase cu ele, prințul Saleh îi povesti degrabă mamei sale despre dragostea care îi intrase în ureche nepotului său și care îi năpădise inima, numai auzind de nurii domniței Gemma, fata craiului Solomîzdru. Și îi povesti toată întîmplarea, de la început pînă la sfîrșit, și adăugă :

— Și n-a venit aici cu mine decît ca s-o ceară de soție de la tatăl ei !

Cînd bunica regelui Zîmbet-de-Lună auzi cele spuse de Saleh, fu peste poate de supărată pe fiul ei, și îl certă aprig că nu avusese destulă grijă să nu vorbească despre domnița Gemma de față cu Zîmbet-de-Lună, și îi zise :

— Că tu știi prea bine ce om amarnic este regele Solomîzdru-din-mare, plin de îngîmfare și de prostie, și cît de fălos e de fiică-sa, pe care n-a vrut s-o dea pînă acuma atîtor tineri prinți ! Și nu ți-e teamă să ne pui într-o grea încurcătură umilitoare față de el, ducîndu-ne să-i facem o cerere pe care nu are s-o primească, fără de nici o îndoială ! Și-atunci noi, care ținem la cinstea noastră, avem să fim tare umiliți și avem să ne întoarcem cu nasul în

pămînt, hotărît! În adevăr, fiul meu, în nici o împrejurare și în nici un fel, n-ar fi trebuit să rostești numele acestei domnițe, mai ales dinaintea fiului sorei tale, de-ar fi fost el adormit chiar cu vreo buruiană de somn!

Saleh răspunse:

— Da! ci lucrul acuma s-a petrecut, iar băiatul este atîta de îndrăgostit de fată, încît mi-a mărturisit că, dacă nu are să fie a lui, el moare! Și-apoi cum adică, la urma urmei? Zîmbet-de-Lună este pe puțin tot atîta de frumos ca și domnița Gemma, și-i urmașul unui neam de regi vestit, și-i el însuși rege peste o puternică împărăție pămîntească! Și doar n-o fi rege numai otrăvitul acesta de Solomîzdru! Și-apoi cam ce pretenții ar putea el să-mi ridice, pe care să nu pot să i le spulber, aducînd altele împotrivă? Are să-mi spună că fata lui este bogată; eu am să-i spun că fiul nostru este și mai bogat! Că fiică-sa e frumoasă; da feciorul nostru este și mai frumos! Că fiică-sa e de viță aleasă; da băiatul este de o viță și mai aleasă! Și tot așa, o, mamă a mea, pînă ce am să-i dovedesc că, la urma urmei, el are de cîștigat totul primind căsătoria aceasta! Oricum, eu, cu trăncăneala mea, sînt pricina încurcăturii; și-i drept să iau asupra-mi sarcina de a o duce la bun sfîrșit, chiar cu primejdia de a mi se zdrobi oasele și de a-mi da sufletul!

Iar bătrîna regină Lăcustă, văzînd că nu mai era, în adevăr, altă cale, spuse cu un oftat:

— Ce bine ar fi fost, fiul meu, dacă n-ai fi stîrnit niciodată o treabă primejdioasă ca aceasta! Dar, dacă așa a fost ursit, mă supun, ci numai de nevoie, și te las să te duci. Ci pe Zîmbet-de-Lună am să-l țin pe lîngă mine pînă ce te întorci; căci nu vreau să-l las să se încurce așa, fără a ști nimic temeinic! Du-te, dar, fără el, și mai ales

măsoară-ţi vorbele, ca nu cumva să-l înfurii cu vreun cuvînt mai tare pe regele acela necioplit şi bădăran, care nu ţine seamă de nimic şi se poartă faţă de toată lumea la fel de urît !

Şi Saleh răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Se ridică atunci şi luă cu el doi saci mari, plini cu daruri scumpe, menite regelui Solomîzdru ; şi încărcă aceşti doi saci în spinarea a doi robi, şi luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul regelui Solomîzdru.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci şi noua noapte

Urmă :

Cînd ajunse la palat, prinţul Saleh ceru îngăduinţă să intre ca să vorbească cu regele ; şi i se îngădui. Şi intră în sala în care, pe un jeţ de smarald şi de hiacint, şedea regele Solomîzdru-din-mare. Şi Saleh i se temeni cu salamalekurile sale de bună pace în chipul cel mai ales, şi-i puse la picioare cei doi saci mari, plini cu strălucite daruri, aduşi de robi în spinare. Şi regele, văzînd acestea, îi întoarse lui Saleh urările de bună pace, îl pofti să şadă şi îi spuse :

— Fii binevenit, prinţe Saleh ! De mult nu te-am mai văzut, şi-s tare mîhnit din pricina aceasta ! Ci grăbeşte-te de-mi cere lucrul pentru care ai venit

la mine ; întrucît atunci cînd cineva face un dar, îl face totdeauna cu nădejdea să capete în schimb altceva pe măsură ! Vorbește, dară, și am să văd dacă pot să fac ceva pentru tine !

Atunci Saleh mai făcu o temenea adîncă dinaintea regelui și spuse :

— Da ! am venit cu sarcina unui lucru pe care nu vreau să-l dobîndesc decît de la Allah și de la regele cel strălucit, de la leul cel viteaz, de la bărbatul cel mărinimos, a cărui faimă de slavă, de măreție, de dărnicie, de gingășie, de blîndețe și de bunătate s-a întins de-a lungul pămînturilor și al mărilor, și despre care își povestesc cu minunare, seara, la corturi, caravanele !

Și regele Solomîzdru, la cuvîntarea aceasta, își domoli cumplita încrîncenare a sprîncenelor împreunate, și spuse :

— Înfățișează-ți cererea, o, Saleh, și ea are să intre într-o ureche simțitoare și într-un suflet binevoitor ! Dacă pot să ți-o îndeplinesc, am s-o îndeplinesc scutindu-te de orice zăbavă ; iar dacă n-am să pot, nu are să fie din rea-voință ! Întrucît Allah, o, Saleh, nu cere de la un suflet nimic mai mult decît poate sufletul acela să cuprindă !

Atunci Saleh se ploconi dinaintea regelui încă și mai adînc decît în cele două dăți de mai înainte, și spuse :

— O, rege al vremurilor, lucrul pe care am venit să ți-l cer poți, cu adevărat, să mi-l dărui, întrucît este în puterea ta și numai sub voia ta ! Iar eu de bună seamă că nu m-aș fi nevoit să vin să ți-l cer, dacă n-aș fi avut dintru întîi încredințarea că este cu putință ! Căci spune înțeleptul : „Dacă vrei să fii plăcut, nu cere ceea ce nu este cu putință !" Iar eu, o, măria-ta (păstreze-te Allah întru fericirea noastră !) nu sînt nici smintit, nici înfumurat ! Or, așadar,

iacătă ! Află, o, rege plin de slavă, că vin la tine numai ca mijlocitor ! Şi anume, o, rege preamărite o, mărinimosule, o, falnicule, vin spre a peţi de la tine mărgăritarul cel fără de asemuire, giuvaierul cel fără de preţ, comoara cea pecetluită, pe fata ta, domniţa Gemma, de soţie pentru nepotul meu, regele Zîmbet-de-Lună, fiul regelui Şahraman şi al reginei Floare-de-Granată, sora mea, şi stăpînul peste Cetatea-Albă şi peste împărăţiile pămînteşti care se întind de la hotarele Persiei pînă la marginile cele mai depărtate ale Khorassanului !

Cînd auzi cuvîntarea aceasta a lui Saleh, regele Solomîzdru-din-mare se puse pe un rîs de se răsturnă pe spate, şi, căzut aşa, chicotea mai departe şi se hurduca zvîcnind cu picioarele în sus cît putea ! După care, se ridică şi, privindu-l pe Saleh în tăcere, răcni deodată la el :

— Ho ! Ho !

Şi iar se puse pe rîs şi pe hurducat, şi atîta de amaric şi atîta de mult, că pînă la urmă dete şi-o bubuitură răsunătoare. Şi, în felul acesta, se potoli şi îi spuse lui Saleh :

— În adevăr, o, Saleh, eu totdeauna te-am crezut om măsurat şi cumpănit, ci văd bine acuma cît de tare m-am înşelat ! ! Or, atunci, ia spune-mi, ce-ai făcut cu bunul tău simţ şi cu minţile tale, de cutezi să-mi înfăţişezi o cerere atîta de smintită ?

Ci Saleh, fără a se tulbura ori a-şi ieşi din fire, răspunse :

— Nu ştiu ! Da-i lucru neîndoielnic că regele Zîmbet-de-Lună, nepotul meu, este pe puţin la fel de frumos, şi la fel de bogat, şi dintr-un neam la fel de ales ca şi fata ta, domniţa Gemma ! Şi dacă

domnița Gemma nu este făcută pentru o căsătorie ca aceasta, pentru ce altceva-i făcută, spune-mi ? Căci n-a zis oare înțeleptul : „Pentru o fată nu este decît măritișul sau mormîntul“ ? Și, drept aceea, la noi, la musulmani nu se află fete bătrîne ! Nu mai pregeta, dar, să te folosești de prilejul acesta de a-ți scăpa fata de mormînt !

La vorbele acestea, regele Solomîzdru fu cuprins de o mînie peste poate, și ridicîndu-se pe cele două picioare ale sale, cu sprîncenele încruntate și cu sîngele în ochi, țipă la Saleh :

— O, cîine de om, oare pot cei de-o teapă cu tine să rostească în fața lumii numele fetei mele ? Au ce ești tu, de nu un cîine, fecior de cîine ? Și cine-i nepotu-tău Zîmbet-de-Lună ? și cine-i soră-ta ? Toți sînteți niște cîini, odrasle de cîini !

Pe urmă, se întoarse către străji și strigă:

— Hei, voi ! ia găbjiți-l pe codoșul ăsta și zdrobiți-i oasele !

Pe dată, străjerii se năpustiră la Saleh și deteră să-l înșface și să-l doboare ; ci, iute ca fulgerul, Saleh se smulse din mîinile lor și se repezi afară, ca să fugă. Ci acolo văzu cu mare uimire o mie de călăreți călări pe cai de mare, și coperiți cu platoșe de oțel, și înarmați din creștet pînă în talpă, și care toți erau rudele lui și oamenii lui de casă ! Și iacă-tă că picau tocmai la vreme, trimiși de mama lui, regina Lăcustră, care, presupuind ce primire urîtă ar putea să-i facă regele Solomîzdru, gîndise că-i bine să-i trimită pe acei o mie de oameni, care să-l apere împotriva oricărei năpaste !

Atunci Saleh le povesti în două-trei vorbe ce se întîmplase și le strigă :

— Și acuma, hai pe regele acesta înfumurat și smintit !

Atunci, cei o mie de călăreţi săriră jos de pe cai, îşi traseră spadele şi se năpustiră grămadă după prinţul Saleh în sala împărătească.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzecea noapte

Urmă :

Iar regele Solomîzdru, cînd văzu cum năvăleşte pe neaşteptate şi cu mare zarvă puhoiul acela de vrăjmaşi ce se revărsa ca negurile nopţii, nu-şi pierdu firea, ci strigă către străjile sale.

— Săriţi pe ţapul fricoşilor ăstora şi pe ciurda lui ! Şi săbiile să vă fie mai aproape de capetele lor decît li-e scuipatul de limbă !

Şi pe dată străjerii deteră strigătul lor de bătălie :

— Ya-le Solomîzdru !

Iar vitejii lui Saleh deteră şi ei strigătul de bătălie :

— Ya-le-Saleh !

Şi cele două tabere se năpustiră şi se izbiră între ele ca valurile unei mări în furtună ! Şi inima vitejilor lui Saleh era mai tare ca stînca, şi săbiile lor rotitoare începură să împlinească hotărîrile ursitei ! Şi Saleh cel vrednic, voinicul cu inima ca de piatră, viteazul săbiei şi al suliţei, reteza grumaji şi junghia piepturi, cu nişte izbituri de să doboare şi stîncile munţilor ! Uf, cumplit vălmăşag ! Şi înfricoşător măcel ! Ce răgete înăbuşite în beregăţi de vîrful

lăncilor negre! Cîte femei lăsate văduve, cu copiii lor rămași fără tată!... Și lupta se desfășura înverșunată, izbiturile răsunau, trupurile gemeau de rănile cele amarnice, și pămînturile de sub ape tremurau de loviturile grele ale oștenilor! Dar ce pot săbiile și ce pot toate armele împotriva hotărîrilor soartei? Și de cînd oare pot oamenii să zăbovească ori să grăbească ceasul ce li s-a scris drept soroc de jale? Și-așa că, peste un ceas de luptă, inimile străjerilor lui Solomîzdru nu pregetară să ajungă asemenea cu niște ulcele plăpînde; și toți pînă la unul acoperiră pămîntul împrejurul jețului împărătesc al domnului lor. Și Solomîzdru, dacă-i văzu așa, fu cuprins de o turbare atîta de cumplită încît boașele lui amarnice, care îi atîrnau pînă la genunchi, se zbîrciră pînă la buric! Și se năpusti spumegînd la Salch, care îl primi în vîrful suliței și îi strigă:

— Iacătă-te, o, mișelule și hainule, la capătul cel de pe urmă al mării pierzaniei!

Și, cu o lovitură vuitoare, îl doborî la pămînt și îl ținu acolo neclintit, pînă ce veniră oștenii de-l ajutară pe stăpînul lor să-l pună în lanțuri și să-l lege cu mîinile la spate! Și-atîta cu toți aceștia!

Estimp, domnița Gemma și Zîmbet-de-Lună, iacătă!

De la cele dintîi vuiete ale bătăliei ce se pornise în palat, domnița Gemma, înfricoșată, fugise împreună cu o slujitoare de-a ei, pe nume Mirta, și, străbătînd adîncurile mării, se ridicase la fața apei și își urmase fuga pînă ce ajunse la un ostrov pustiu, unde se adăposti, pitindu-se în vîrful unui copac înalt și plin de frunze. Iar slujnica ei Mirta făcu și ea la fel, și se ascunse tot așa în vîrful unui alt pom în care se cățără.

Or, soarta vroi ca lucrurile să se petreacă aidoma și în palatul reginei celei bătrîne, Lăcusta. În adevăr, cei doi robi, care îl însoțiseră pe prințul Saleh la palatul lui Solomîzdru ducînd sacii cu *darurile*, nu mai zăboviseră, de cum începuse bătălia, să-și scape pielea și să dea fuga să-i ducă știrea despre primejdie reginei Lăcusta. Iar Zîmbet-de-Lună, regele cel tînăr, după ce îi descususe pe robi cînd veniseră, fusese tare speriat de știrile acelea prea puțin liniștitoare, și se socotise, în sufletul lui, drept pricina dintîi a primejdiei grele în care căzuse unchiul său, și a tulburării aduse în împărăția de sub ape. Încît, cum era tare sfios față de bunică-sa, Lăcusta, nu mai avu curaj să se înfățișeze dinaintea ei, după primejdia în care, din pricina lui, se afla prințul Saleh, moșu-său. Și se folosi de clipa cînd bunică-sa era ținută să asculte spusele robilor, se ridică la fața apei și porni să se întoarcă la maică-sa, Floare-de-Granată, în Cetatea-Albă. Dar cum nu știa pe *ce drum să meargă, se rătăci și ajunse și el tot pe* ostrovul acela pustiu, pe care se adăpostise domnița Gemma.

De cum atinse pămîntul, întrucît se simțea ostenit de greaua alergătură pe care o făcuse, se duse să se întindă tocmai sub pomul în care se afla domnița Gemma. Și nu știa că soarta fiecărui om îl însoțește oriunde s-ar duce, de-ar fugi el mai iute ca vîntul, și nu știa că nu încape tihnă în a-i sluji ! Și habar nu avea despre ce-i menise, din adînc de vecii, ursita-cea tainică.

Așa încît, odată întins sub copacul acela, își sprijini capul pe mînă, ca să se hodinească, și deodată, ridicînd ochii către vîrful pomului, dete de privirea domniței și de fața ei, și i se păru dintru-nții că vede chiar luna între ramuri. Și rosti :

— Slavă lui Allah, care a zămislit luna ca să împodobească serile şi să lumineze nopţile !

Pe urmă, cînd se uită mai cu luare-aminte, băgă de seamă că era o frumuseţe lumească, şi că acea frumuseţe era o fetişcană ca luna.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci şi una noapte

Urmă :

Şi gîndi : „Pe Allah ! am să mă sui numaidecît s-o înşfac şi s-o întreb cum o cheamă ! Căci seamănă nemaipomenit cu chipul cel minunat al domniţei Gemma pe care mi l-a zugrăvit moşul Saleh ! Şi cine ştie de n-o fi chiar ea ? Pesemne că trebuie să fi fugit din palatul tatălui ei cînd a început lupta !" Şi, tulburat pînă peste poate, ridică ochii către fată şi îi spuse :

— O, ţinta cea mai de pe urmă a oricărui dor, cine eşti şi pentru care pricină te afli pe ostrovul acesta, în vîrful acestui copac ?

Atunci, domniţa se înclină oleacă înspre tînărul cel frumos, îi zîmbi şi îi spuse cu un glas ca un cîntec de ape :

— O fermecătorule flăcău, o, preafrumosule, sînt domniţa Gemma, fiica regelui Solomîzdru-din-mare ! Şi mă aflu aici, întrucît mi-am părăsit ţara şi aşezările din ţara mea, şi pe tatăl meu, şi pe toţi ai mei, ca să scap de soarta jalnică a celor învinşi !

Căci prințul Saleh, la ceasul acesta, pesemne că l-a și luat în robie pe tatăl meu, după ce i-a măcelărit pe toți străjerii lui. Și pesemne că mă caută peste tot prin palat ! Of ! Of ! O, greu surghiun departe de ai mei ! O, amarnică soartă e soarta regelui, tatăl meu ! Of ! Of !

Și lacrimi mari căzură din ochii ei frumoși pe fața lui Zîmbet-de-Lună, care de tulburare și de mîhnire își ridică mîinile în sus și strigă într-un sfîrșit :

— O, domniță Gemma, suflet al sufletului meu, o, vis al nopților mele fără de somn, fie-ți milă și coboară din copacul acesta, întrucît eu sînt regele Zîmbet-de-Lună, fiul Floarei-de-Granată, regina născută ca și tine în mare ! Oh ! coboară, căci sînt ucis de ochii tăi, sînt robul prins de frumusețea ta !

Și fata, ca vrăjită, strigă :

— Ya Allah ! o, stăpîne al meu, așadar tu ești frumosul Zîmbet-de-Lună, nepotul lui Saleh și fiul reginei Floare-de-Granată ?

El spuse :

— Păi da ! Coboară, rogu-te !

Ea spuse :

— Oh ! ce neînțelept a fost tatăl meu cînd n-a vrut să primească pentru fata lui un soț așa cum ești tu ! Ce ar fi putut să-și dorească mai bun ? Și unde ar putea să găsească un prinț mai frumos și mai minunat, pe pămînt ori sub ape ! O, iubitul meu, nu osîndi prea tare hotărîrea necugetată a tatălui meu, întrucît eu te iubesc ! Și, dacă tu mă iubești de-o șchioapă, eu te iubesc de o mînă întreagă ! De cum te-am văzut, dragostea pe care o ai pentru mine s-a mutat în sufletul meu, și am ajuns osîndita frumuseții tale !

Și, după ce rosti aceste cuvinte, fata se lăsă să alunece din copac în brațele lui Zîmbet-de-Lună

care, peste măsură de mulțumit, o strînse la piept și o topi în sărutări peste tot, pe cînd ea îi întorcea mîngîiere pentru mîngîiere și gingășie pentru gingășie. Iar Zîmbet-de-Lună, la atingerea aceea dulce, își simțea sufletul cum cîntă din toate păsările lui, și strigă :

— O, stăpînă a inimii mele, o, domniță Gemma cea atîta de dorită, tu, cea pentru care mi-am părăsit și împărăția, și mama, și palatul părinților mei, hotărît că unchiul meu Saleh nu mi-a zugrăvit decît a patra parte din farmecele tale, pe cînd celelalte trei părți rămîn încă neștiute pentru mine ! Și n-a măsurat dinaintea mea din frumusețea ta decît un carat din cele douăzeci și patru de carate, o, tu, cea toată numai de aur !

Și, după ce spuse vorbele acestea, o coperi mai departe cu sărutări, și o giugiuli într-o mie de chipuri. Pe urmă, arzînd de dorința de a se desfăta, într-un sfîrșit, din binecuvîntatele-i haruri, mîna lui coborî îndrăzneață către ciucurii de la brîul fetei. Și fetișcana, ca spre a-l ajuta în treaba aceasta, se ridică, se depărtă cîțiva pași, și deodată își întinse mîna drept către el, și, scuipîndu-l în obraz, căci nu avea apă la îndemînă, îi strigă :

— O, pămînteanule, lasă-ți chipul de om și schimbă-te într-o pasăre mare și albă, cu ciocul și cu picioarele roșii !

Și pe dată Zîmbet-de-Lună, peste măsură de uluit, fu schimbat într-o pasăre cu penele albe, cu aripile grele, neînstare să zboare, și cu ciocul și cu picioarele roșii ! Și începu, cu lacrimi în ochi, s-o privească pe fată !

Atunci, domnița Gemma o chemă pe slujnica sa Mirta, și îi spuse :

— Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaș al părintelui meu, al codoșului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, și du-o în Ostrovul-Secat, care nu-i departe de aici, ca să moară de sete și de foame acolo !

Și-așa !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și doua noapte

Urmă :

Căci domnița Gemma nu se arătase atîta de drăgăstoasă față de Zîmbet-de-Lună decît ca să se apropie de el fără de nici o supărare, și să poată în felul acesta să-l preschimbe în pasăre menită să moară de foame, și să-și răzbune astfel tatăl ei și străjerii tatălui ei. Și-așa cu ea !

Ci, în ce privește pasărea cea albă, iacătă ! După ce Mirta, slujnica, o luă, în ciuda bătăilor ei deznădăjduite de aripi și a țipetelor răgușite pe care le scotea, i se făcu milă și nu avu inimă s-o ducă pe Ostrovul-Secat, unde o aștepta o moarte așa de cumplită ! Și își zise în inima ei miloasă : „Am s-o duc mai degrabă într-un loc unde să nu poată muri într-un chip atîta de cumplit și unde să-și aștepte soarta ! Căci cine știe dacă stăpîna-mea nu are să se căiască în curînd de fapta ei dintîi, cînd i-o trece mînia, și n-o să mă certe că am ascultat-o prea repede !“ Și-așa că duse pe cel prins într-o insulă înverzită, plină cu tot soiul de pomi roditori și

udată de izvoare reci, şi îl lăsă acolo, după care se întoarse la stăpînă-sa.

Or, să lăsăm pasărea pînă una-alta pe insula cea verde, iar pe domniţa Gemma în ostrovul dintîi, şi să ne întoarcem să vedem ce-i cu prinţul Saleh, biruitorul lui Solomîzdru.

Acesta, după ce îl ferecă pe regele Solomîzdru, îl încuie într-un iatac din palat şi se făcu rege în locul lui. Pe urmă, se apucă fără de zăbavă s-o caute peste tot pe domniţa Gemma ; ci, se înţelege, n-o găsi nicăieri. Şi, dacă văzu că toate căutările lui rămîn zadarnice, se întoarse la palatul său ca s-o înştiinţeze pe regina Lăcusta, mama lui, despre toate cîte se întîmplaseră.

Pe urmă, întrebă :

— O, mamă a mea, unde este nepotul meu Zîmbet-de-Lună ?

Ea răspunse :

— Nu ştiu ! O fi plecat să se plimbe cu verişoarele lui. Da trimit numaidecît să-l caute !

Şi, tocmai cînd spunea vorbele acestea, verişoarele intrară, iar flăcăul nu era cu ele. Şi regina trimise oameni să-l caute peste tot, dar, se înţelege, nu-l găsiră nicăieri. Atunci, durerea regelui Saleh, a bunicii şi a verişoarelor fu peste poate ; şi se bociră şi plînseră amarnic. Pe urmă, Saleh, cu pieptul greu, fu nevoit firește să-i trimită ştire despre treaba aceasta surori-si, regina Floare-de-Granată, cea născută în apă, mama lui Zîmbet-de-Lună.

Şi Floarea-de-Granată, peste măsură de înspăimîntată, se cufundă degrabă în mare şi dete fuga la palatul Lăcustei, mama ei. Şi, după îmbrăţişările şi lacrimile dintîi, întrebă :

— Unde este fiul meu, regele Zîmbet-de-Lună ?

Şi mama cea bătrînă, după lungi ocolişuri şi după tăceri pline de lacrimi, şi în potopul de suspine al

verișoarelor ce ședeau roată, îi povesti fiică-si toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Ci n-ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată. Pe urmă adăugă :

— Iar frate-tău Saleh, care s-a fost ridicat rege în locul lui Solomîzdru, degeaba a căutat el mult și bine peste tot, că n-a izbutit să dea nici de urmele copilului nostru Zîmbet-de-Lună, și nici de urmele domniței Gemma, fata lui Solomîzdru !

Cînd Floare-de-Granată auzi vorbele acestea, lumea se înnegură dinaintea ochilor săi, și jalea intră în inima ei, și suspinele de deznădejde o zguduiau toată. Și, o bună bucată de vreme, nu se mai auziră în palatul de sub apă decît bocetele de jale ale femeilor și sughițurile lor de durere.

Ci trebuiră numaidecît să cugete cum să îndrepte o stare de lucruri atîta de ciudată și de jalnică. Și bunica fu cea dintîi care își șterse lacrimile și zise :

— Fata mea, nu-ți mohorî peste măsură sufletul din pricina întîmplării acesteia ; căci nu-i nici un temei ca fratele tău să nu-l găsească pînă la urmă pe fiu-tău Zîmbet-de-Lună ! În ce te privește, dacă îți iubești cu adevărat copilul și dacă îți pasă de rosturile lui, ai face mai bine să te întorci în împărăția ta, ca să veghezi treburile și să ții în deplină taină lipsa fiului tău. Și Allah are să dezlege lucrurile !

Și Floare-de-Granată răspunse :

— Ai dreptate, mamă. Am să mă întorc. Ci te-aș ruga, oh, fie-ți milă ! să te gîndești necontenit la fiul meu, și nimenea să nu dea uitării căutările ! Și de i s-ar întîmpla odată vreun rău, aș muri fără de izbavă, căci nu văd viața decît prin el și nu gust bucuria decît la vederea lui !

Și regina Lăcustă răspunse :

— Hotărît, fata mea, din toată dragostea inimii! Fii, dar, fără de teamă în privinţa aceasta, şi linişteşte-ţi gîndurile întru totul!

Atunci, Floare-de-Granată îşi luă rămas-bun de la mama ei, de la frate-său şi de la verişoare, şi, cu pieptul apăsat greu şi cu sufletul tare trist, se întoarse la împărăţia şi la cetatea ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci şi treia noapte

Urmă:

Or, acuma, să ne întoarcem la insula verde, în care tînăra Mirta cea cu suflet milos îl lăsase pe Zîmbet-de-Lună, schimbat de domniţa Gemma în pasăre cu penele albe şi cu ciocul şi cu picioarele roşii!

După ce Zîmbet-de-Lună se văzu părăsit de prea-buna Mirta, începu să plîngă din belşug; pe urmă, întrucît i se făcuse foame şi sete, începu să mănînce poame şi să bea din apa curgătoare, tot cugetînd la soarta lui cea cruntă şi minunîndu-se că se vedea făcut pasăre. Şi degeaba îşi încercă el aripile a zbor, căci nu izbîndi să se ţină în văzduh, întrucît era prea mare şi prea greu. Şi, pînă la urmă, se împăcă şi el cu soarta, gîndind: „La ce mi-ar şi sluji să plec de pe ostrovul acesta, de vreme ce nu ştiu încotro să mă îndrept şi de vreme ce nimeni, după înfăţişarea-mi de pasăre, nu are să mă cunoască drept regele care am rămas în sinea mea?“ Şi urmă să

trăiască pe insulă, tare trist ; şi, seara, se cocoţa în vreun copac ca să se culce.

Or, într-o zi, pe cînd se plimba mîhnit pe labele lui, cu capul plecat, de mohorît ce era, îl zări un vînător de păsări, care venise pe insulă să-şi întindă laţurile. Şi păsărarul, fermecat de înfăţişarea strălucită a acelei păsări mari care nu-şi avea saman pe lume, şi al cărei cioc roşu şi ale cărei picioare roşii se vădeau într-un chip aşa de drăgălaş din albeaţa penelor, tare s-ar mai fi bucurat să poată avea o pasăre ca aceea, de un soi care îi era cu desăvîrşire necunoscut. Se pregăti aşadar cu toată grija să-i amăgească şi, cu o iscusinţă domoală, se apropie de el pe la spate şi, dintr-o zvîrlitură dibace, aruncă plasa şi îl prinse. Şi, bogat cu acest vînat de soi, se întoarse în oraşul din care venise, ducînd cu gingăşie pe umeri pasărea cea mare, pe care o ţinea atîrnată de picioare.

Şi păsărarul, dacă ajunse în cetate, îşi zise : „Pe Allah ! n-am mai văzut în viaţa mea o pasăre ca aceasta, nici la vînătorile mele de pe uscat, nici la cele de pe mare. Încît, ia să mă feresc de a o vinde vreunui cumpărător de rînd, care nu-i poate şti nici preţul, nici folosul, şi care pesemne că ar tăia-o şi ar mînca-o împreună cu ai lui ; ci am să i-o duc în dar regelui cetăţii, care are să se minuneze de frumuseţea ei şi are să mă răsplătească scump !“ Şi se duse la palat şi o duse regelui care, cînd o văzu, fu încîntat pînă peste poate şi se minună mai cu seamă de culoarea roşie atîta de frumoasă a ciocului şi a aripilor. Şi o primi şi dete zece dinari de aur păsărarului, care sărută pămîntul şi plecă.

Atunci regele puse să se întocmească o colivie mare, cu zăbrele de aur, şi închise în ea pasărea cea frumoasă. Şi-i puse dinainte boabe de porumb şi de grîu ; ci pasărea nici nu-şi întoarse ciocul către ele.

Iar regele, nedumerit, își zise : „Nu mănîncă ! Am să-i aduc altceva !" Și scoase pasărea din colivie și îi puse dinainte piept de pui, felii de carne și fructe. Și numaidecît pasărea începu să mănînce cu o plăcere vădită, scoțînd țipete scurte și umflîndu-și penele albe. Iar regele, dacă văzu așa, se cutremură de bucurie și îi spuse unui rob :

— Dă fuga și spune stăpînei tale, regina, că am cumpărat o pasăre nemaipomenită, care-i o minune dintre minunile vremilor, și să vie să ne desfătăm amîndoi cu ea, și să vadă în ce chip minunat mănîncă din aceste bucate cu care păsările nu se hrănesc de obicei !

Și robul plecă degrabă s-o cheme pe regină, care nu pregetă să vină.

Ci, de cum zări pasărea, regina își coperi repede fața cu iașmacul și, mîniată, se trase îndărăt spre ușă și dete să iese. Iar regele fugi după ea și o întrebă, ținînd-o de văl :

— Pentru ce îți acoperi fața, cînd aici nu sîntem decît eu, soțul tău, și eunucii și slujnicele ?

Ea răspunse :

— O, măria-ta, află că pasărea aceasta nu este o pasăre, ci este un bărbat ca și tine ! Și nu-i altul decît regele Zîmbet-de-Lună, fiul lui Șahraman și al Floarei-de-Granată cea născută în apă. Și a fost preschimbat așa de domnița Gemma, fata lui Solomîzdru-din-mare, care l-a răzbunat în felul acesta pe tatăl ei cel biruit de către Saleh, unchiul lui Zîmbet-de-Lună !

Cînd auzi vorbele acestea, regele se minună pînă peste marginile minunării, și strigă :

— Prăpădi-o-ar Allah pe domnița Gemma, și frînge-i-ar mîna ! Ci, în numele lui Allah, o, fiică a moșului meu, spune-mi de șart cum stă treaba !

Și regina, care era vrăcița cea mai de seamă de pe vremurile acelea, îi povesti toată povestea, fără a ocoli nici un amănunt. Și regele, minunat peste măsură, se întoarse către pasăre și o întrebă :

— E adevărat ?

Iar pasărea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

....Iar pasărea lăsă capu-n jos, a semn de adeverire, și bătu din aripi.

Atunci regele spuse către soția sa :

— Allah să te binecuvînteze, o, fiică a moșului meu ! Ci, pe viața mea, dinaintea ochilor tăi ! grăbește-te de-l slobozește din vraja aceasta ! nu-l lăsa în chinuri !

Atunci regina, după ce își coperi cu totul obrazul, îi spuse pasării :

— O, Zîmbet-de-Lună, intră în acest dulap !

Și pasărea se supuse numaidecît și intră într-un dulap mare, zidit în perete, pe care regina îl deschisese ; și intră și ea după el, ținînd în mînă o ulcea cu apă, peste care rosti niște vorbe necunoscute ; și apa începu să clocotească în ulcea. Atunci regina luă cîțiva stropi din apa aceea, pe care i-i aruncă în obraz, spunîndu-i :

— Întru harurile Numelor celor Magice și ale Cuvintelor Atotputernice, și întru măreția lui Allah cel mai presus de toate, Ziditorul cerului și al pămîntului, Învietorul morților, Hotărnicitorul soroacelor și Împărțitorul ursitelor, îți poruncesc să lași înfățișarea aceasta de pasăre și să-ți iei îndărăt chipul care ți-a fost dat de Ziditor !

Și numaidecît pasărea se cutremură de un tremur și se zgudui de o zguduitură, și se întoarse la înfățișarea ei dintîi. Și regele, uimit, văzu că era un flăcău care nu-și avea seamăn pe fața pămîntului. Și strigă :

— Pe Allah ! îșî merită numele de Zîmbet-de-Lună !

Or, de îndată ce Zîmbet-de-Lună se văzu întors la starea lui dintîi, strigă :

— La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah !

Pe urmă, se duse la rege, îi sărută mîna și îi ură viață lungă.

Iar regele îl sărută pe frunte și îi spuse :

— Zîmbet-de-Lună, te-aș ruga să-mi povestești toată povestea ta, de cînd te-ai născut și pînă astăzi !

Și Zîmbet-de-Lună îi povesti regelui, care se minună peste poate, toată viața lui, fără a ocoli nici un amănunt.

Atunci regele, simțindu-se peste măsură de încîntat, îi spuse tînărului rege slobozit din vrajă :

— O, Zîmbet-de-Lună, ce dorești tu acuma să fac eu pentru tine ? Spune-mi cu toată încrederea !

— O, rege al vremilor, tare aș vrea să mă întorc în împărăția mea ! Întrucît a trecut prea lungă vreme de cînd lipsesc, și tare mă tem că neprietenii domnici s-or prileji de lipsa mea ca să-mi ia locul. Și-apoi maică-mea trebuie să fie tare îngrijorată de plecarea mea ! Și cine știe dacă nu cumva, cuprinsă de spaimă, o mai fi putut trăi, de durere și de gînduri ?

Şi regele, mişcat de frumuseţea lui Zîmbet-de-Lună, şi cucerit de tinereţea şi de cuviinţa lui, răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi porunci să se pregătească pe dată o corabie, încărcată cu toată zahereaua de trebuinţă, cu pînzele, cu năierii şi cu căpitanul ei ; şi regele Zîmbet-de-Lună, după urările de despărţire şi după multe mulţumiri, se sui pe corabia aceea, încredinţîndu-se ursitei lui.

Ci ursita aceasta îi mai păstra, în nevăzut, alte păţanii ! În adevăr, la cinci zile de la plecare, se stîrni o furtună năpraznică, luă corabia şi o zdrobi de un colţ de stîncă ; şi singur Zîmbet-de-Lună, datorită însuşirilor lui din naştere, izbuti să scape de la înec şi să ajungă pe un ţărm liniştit.

Şi zări ivindu-se în depărtări o cetate ca o porumbiţă tare albă, şi care, aşezată pe un vîrf de munte, se înălţa deasupra mării. Şi deodată, din culmea acelui munte, văzu cum se apropie şi coboară la vale către el, cu iuţeala unei vijelii, un galop înverşunat de cai, de catîri şi de măgari, fără de număr ca firele de nisip. Şi toată turma aceea vînzolită şi năucă se opri în jurul lui. Şi măgarii toţi, dimpreună cu caii şi cu catîrii începură să-i facă din cap nişte semne vădite care voiau să spună : „Întoarce-te de unde ai venit !“ Ci, întrucît el se încăpăţîna să stea pe loc, caii începură să necheze, şi catîrii începură să sforăie, şi măgarii începură să răgească ; ci erau nişte nechezături, nişte sforăituri şi nişte răgete de jale şi de deznădejde. Ba vreo cîţiva începură vădit să plîngă smiorcăindu-se. Şi îl împingeau încetişor cu botul pe Zîmbet-de-Lună, care sta nemişcat şi nu vroia să se întoarcă la mare. Pe urmă, întrucît în loc să se întoarcă îndărăt, el

pornise înainte către cetate, toate acele făpturi cu patru picioare începură să meargă şi ele, care înaintea lui, care dindărăt, alcătuindu-i un fel de alai de moarte, cu atîta mai tulburător cu cît lui Zîmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tînguă, în limba arăbească, asemenea cu tînga pe care o scot dinaintea celor morţi cititorii din *Coran.*

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci şi cincea noapte

Urmă :

Şi Zîmbet-de-Lună, fără a mai şti dacă doarme, dacă e treaz, ori dacă totul nu este altceva decît o urmare amăgitoare a stării lui de oboseală, începu să meargă ca într-un vis, şi ajunse în felul acesta pe culme, la poarta cetăţii cocoţate în vîrful muntelui. Şi văzu la uşa unei prăvălii cu leacuri, stînd jos, un şeic cu barbă albă, şi se grăbi să-i ureze bună pace. Şi şeicul, la rîndu-i, cînd îl văzu aşa de frumos, fu peste poate de încîntat, şi se ridică, îi răspunse la salamalek şi începu să le facă semne cu mîna animalelor acelea cu patru picioare să plece de acolo. Şi ele plecară, tot întorcîndu-şi capul din vreme în vreme, parcă anume ca să arate cît de rău le pare ; pe urmă, se împrăştiară în toate părţile şi pieriră.

Atunci, Zîmbet-de-Lună, la întrebarea bătrînului șeic, își povesti în cîteva vorbe pățaniile, pe urmă îi spuse șeicului :

— O, moșule al meu preacinstit, oare poți să-mi spui, la rîndul tău, ce oraș este acesta și ce-i cu viețuitoarele acestea cu patru picioare care m-au însoțit bocindu-se ?

Șeicul răspunse :

— Fiul meu, intră mai întîi colea în prăvălie și stai jos ! Căci ți-o fi foame, pesemne. Și apoi am să-ți spun tot ce pot să-ți spun !

Și îl pofti să intre și să șadă pe un divan, în fundul prăvăliei, și îi aduse să mănînce și să bea. Și, după ce Zîmbet-de-Lună se înfruptă și se răcori, bătrînul îl sărută între ochi și îi spuse :

— Mulțumește lui Allah, o, fiul meu, care te-a adus să mă întîlnești înainte de a te vedea regina de aici ! Dacă nu ți-am spus încă nimic, nu ți-am spus din pricină că mi-a fost frică să nu te tulbur și să te împiedic în felul acesta să mănînci cu plăcere ! Află, dar, că această cetate se numește Cetatea-Vrăjilor, și că aceea care domnește aici se numește regina Almanakh ! E o vrăjitoriță înfricoșătoare, o fermecătoare fără de pereche, o adevărată șeitană ! Or, regina aceasta este arsă necurmat de dorințe ! Și ori de cîte ori întîlnește vreun străin tînăr, voinic și frumos, care ajunge pe insula aceasta, îl ispitește și îl pune să se culce mereu cu ea, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți. Or, întrucît la sfîrșitul acestui răstimp l-a topit pe flăcău cu totul, regina îl preschimbă în animal. Și întrucît, în proaspăta înfățișare de animal, flăcăul își dobîndește iarăși puterile și vîrtuțile, se schimbă și ea după cum i-i voia, de fiecare dată, în animalul cu care are de-a face, fie în iapă, fie în măgăriță [...]. După care, își ia îndărăt înfățișarea

de om, ca să-şi caute alţi flăcăi şi alte jertfe printre flăcăii frumoşi pe care-i găseşte [...]. Şi-aşa-i viaţa ei ! Or, eu, întrucît îmi eşti tare drag, copilul meu, n-aş vrea să te văd ajuns pe mîinile vrăjitoarei acesteia nesăţioase, care nu trăieşte decît pentru ce îţi povestii ! Şi, întrucît, fără de nici o îndoială, tu eşti cel mai frumos dintre toţi flăcăii cîţi au pus piciorul pe insula aceasta, cine ştie ce are să se întîmple, de te-o vedea regina Almanakh ! În ce priveşte măgarii, catîrii şi caii care, cînd te-au văzut, au coborît din munte devale în întîmpinarea ta, aceia-s flăcăii preschimbaţi de către Almanakh. Or, întrucît te vedeau aşa de tînăr şi de frumos, li s-a făcut milă de tine şi au vrut mai întîi, cu semnele lor din cap, să te hotărască să te întorci la mare. Pe urmă, văzînd că te îndărătniceşti să rămîi, în pofida dojenelii lor, te-au însoţit pînă aici, tînguindu-se, pe limba lor, în bocete de moarte, ca şi cum ar fi însoţit un om mort pentru viaţa de om ! Or, fiul meu, viaţa cu această tînără regină Almanakh, vrăjitoriţa, n-ar fi chiar cu totul neplăcută, de n-ar fi necazul că prea îl trudeşte pe acela pe care soarta i-l aduce la pat. De mine îi e frică şi mă cinsteşte, căci ştie că sînt mai priceput decît ea în meşteşugul vrăjitoriei şi al farmecelor. Numai că eu, fiul meu, întrucît sînt un drept-credincios întru Allah şi întru Profetul său (cu el fie rugăciunea şi pacea !), nu mă slujesc niciodată de vrăjitorie spre a săvîrşi rele ! Căci răul totdeauna se întoarce pînă la urmă împotriva celui ce l-a săvîrşit !

Or, nici nu isprăvi bine bătrînul şeic să rostească vorbele acestea, că se şi ivi dinspre partea lui un alai falnic de o mie de fete ca nişte lune, îmbrăcate în purpură şi în aur, care veniră şi se rînduiră în două şire de-a lungul prăvăliei, ca să-i facă loc unei fetişcane mai frumoasă decît ele toate, călare pe un

cal arab sclipind de nestemate. Și era chiar regina Almanakh, vrăjitoriţa. Și se opri dinaintea prăvăliei, puse piciorul pe pămînt, ajutată de două roabe care ţineau frîiele calului, și intră la şeicul cel bătrîn, pe care îl salută cu multă cuviinţă. Pe urmă, şezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zîmbet-de-Lună. Și ce privire...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și șasea noapte

Urmă :

...Și ce privire ! Lungă, răscolitoare, mîngîietoare, scăpărătoare ! Și Zîmbet-de-Lună se simţi străpuns ca de o suliţă, ori ars ca de un jar încins. Și tînăra regină se întoarse către şeic și îi spuse :

— O, şeicule Abderrahman, de unde ai putut să dobîndeşti tu un asemenea flăcău ?

El răspunse :

— Este băiatul fratelui meu. Tocmai a sosit la mine din călătorie !

Ea spuse :

— Este tare frumos, o, şeicule ! N-ai vrea să mi-l împrumuţi numai pentru o noapte ? N-am să fac altceva decît am să stau de vorbă cu el, nimic mai mult ; și ţi-l aduc îndărăt mîine dimineaţă, neatins !

El spuse :

— Te legi cu jurămînt față de mine că nu ai să încerci niciodată să-l vrăjești ?

Ea răspunse :

— Fac jurămînt dinaintea Stăpînului vrăjitorilor și dinaintea ta, o, preacinstite moșule !

Și puse să i se dea în dar șeicului o mie de dinari de aur, ca să-și dovedească mulțumirea, și îl pofti pe Zîmbet-de-Lună să încalece pe un cal minunat, coperit cu nestemate, și îl luă cu ea la sarai. Și, în mijlocul alaiului, flăcăul părea ca luna între stele.

Or, Zîmbet-de-Lună, care se împăcase cu gîndul ca de aci înainte să se lase în voia soartei, nu scotea o vorbă și se lăsa dus, fără a arăta în nici un fel ce simte.

Iar vrăjitorița Almanakh, care își simțea lăuntrurile arzînd după flăcăul acesta mult mai aprig decît arseseră vreodată pentru drăguții ei de mai înainte, îl duse degrabă într-o sală cu pereții ziditi din aur și unde aerul era răcorit de un șuvoi de apă ce țîșnea dintr-un havuz de peruzea. Și merse de se prăbuși cu el pe un pat mare de fildeș, unde începu să-l alinte într-un chip așa de nemaipomenit, încît flăcăul porni să cînte și să dănțuiască din toate păsărelele lui ! Și regina nu era nicidecum amarnică, dimpotrivă ! Tare gingașă, într-adevăr ! [...] Și flăcăul își zise : „Pe Allah ! este peste poate de pricepută ! Și nu mă înghesuie deloc ! Își face rînd, iar eu la fel ! Și, întrucît tare mă bate gîndul că este cu neputință ca domnița Gemma să fie tot așa de minunată ca vrăjitorița aceasta, vreau să rămîn aici toată viața mea, și să nu mă mai gîndesc nici la fata lui Solomîzdru, nici la rudele mele, nici la împărăția mea !"

Şi-aşa că rămase acolo patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, trecîndu-şi vremea toată cu tînăra vrăjitoriţă, în petreceri, în danţuri, în cîntece, în alinturi, în zbeguri, în giugiuleli, în desfătări, şi altele de-acestea, peste măsura plăcerilor şi a voioşiei.

Şi, din cînd în cînd, ca să rîdă, Almanakh îl întreba :

— O, ochiul meu, ţi-e mai bine cu mine, decît în prăvălie cu moşu-tău ?

Şi el răspundea :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea, unchiul meu este un biet neguţător de leacuri, da tu eşti chiar tiriacul !

Or, cum erau tocmai în cea de a patruzecea seară, vrăjitoreasa Almanakh, după o sumedenie de zbeguieli de tot felul cu Zîmbet-de-Lună, fu mai zbuciumată ca de obicei şi se întinse să se culce. Ci, pe la miez de noapte, Zîmbet-de-Lună, care se prefăcea că doarme, o văzu cum se scoală din pat, cu faţa aprinsă. Şi se duse în mijlocul sălii, de unde luă de pe o tablă de aramă un pumn de boabe de orz, pe care le aruncă în apa din havuz. Şi, în cîteva clipite, boabele de orz încolţiră, şi tulpinele lor ieşiră din apă, şi spicele li se coapseră şi se auriră. Atunci, vrăjitoreasa culese boabele cele noi, le zdrobi într-o piuliţă de marmură, le amestecă cu nişte prafuri pe care le luă din fel de fel de cutii, şi făcu un aluat rotund ca o gogoaşă. Pe urmă, puse gogoaşa, întocmită în felul acesta, într-un tuci fierbinte, şi o prăji la foc domol. Pe urmă, scoase gogoaşa, o înfăşură într-un ştergar şi se duse de-o ascunse într-un dulap, după care se întoarse şi se culcă iarăşi în pat, lîngă Zîmbet-de-Lună, şi adormi.

Ci dimineaţa, Zîmbet-de-Lună, care, de cînd intrase în saraiul vrăjitoarei, îl detese uitării pe bă-

trînul şeic Abderrahman, îşi aduse aminte acuma de el şi gîndi că ar fi de trebuinţă să se ducă şi să-i spună ce-a văzut că făcuse Almanakh în noaptea aceea. Şi se duse la prăvălia şeicului, care fu bucuros să-l vadă iară, îl sărută cu drag, îl pofti să şadă şi îl întrebă :

— Nădăjduiesc, fiul meu, că n-ai avut a te plînge de vrăjitoriţa Almanakh, oricît de necredincioasă ar fi ea !

El răspunse :

— Pe Allah, moşule al meu bun, s-a purtat faţă de mine toată vremea asta cu multă gingăşie, şi nu m-a asuprit cu nimic. Ci, în noaptea aceasta, am simţit că s-a sculat şi, cînd i-am văzut obrajii aprinşi, m-am prefăcut că dorm, şi am văzut-o cum se îndeletnicea cu o treabă ce mă face să mă tem cu totul de ea ! Drept aceea, o, preacinstite unchiule al meu, am venit să-ţi cer sfatul !

Şi îi povesti ce făcuse noaptea vrăjitoriţa.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci şi şaptea noapte

Urmă :

La vorbele acestea, şeicul Abderrahman fu cuprins de o mînie năpraznică, şi strigă :

— O, blestemata ! o, haina ! o, sperjura care nu vrea să-şi ţină jurămîntul ! Nimica, dar, n-o s-o lecuiască de blestemata ei de vrăjitorie ?

Pe urmă adăugă :

— E vremea să pun cap blestemăţiilor ei !

Şi se duse la un dulap, scoase de acolo o gogoaşă asemenea în toate privinţele cu gogoaşa întocmită de vrăjitoare, o înfăşură într-un ştergar şi i-o dete lui Zîmbet-de-lună, spunîndu-i :

— Cu pita aceasta pe care ţi-o dau, răul pe care vrea să ţi-l facă are să cadă asupra ei. În adevăr, cu ajutorul acelei gogoşi frămîntate de ea, şi pe care, la capătul celor patruzeci de zile, le-o dă flăcăilor ei s-o mănînce, îi schimbă în animalele acelea cu patru picioare care umplu insula. Ci tu, copilul meu, să te fereşti ca nu cumva să te atingi de gogoaşa aceea cu care are să te îmbie ! Încearcă, dimpotrivă, s-o faci să înghită o bucată din gogoaşa ce ţi-am dat-o eu ! Pe urmă, să-i faci întocmai ce are să încerce ea să-ţi facă, drept vrăjitorie, rostind asupra ei vorbele întocmai cum are să le rostească ea asupra ta. Şi, în felul acesta, ai s-o preschimbi în ce animal ţi-o plăcea ! Şi să încaleci pe ea, şi să vii la mine. Şi-atunci, am să ştiu eu ce-mi rămîne de făcut.

Şi Zîmbet-de-Lună, după ce îi mulţumi şeicului pentru dragostea şi pentru grija ce-i purta, îl lăsă şi se întoarse la saraiul vrăjitoarei.

Şi o găsi pe Almanakh, care îl aştepta în grădină, stînd dinaintea unei mese întinse, iar la mijlocul mesei era o tabla pe care se afla gogoaşa gătită în toiul nopţii. Şi, întrucît ea începu să se plîngă de lipsa lui, el îi spuse :

— O, stăpînă a mea, trecuse multă vreme de cînd nu-l mai văzusem pe moşul meu, şi m-am dus pe la el ; şi m-a primit cu bucurie şi mi-a dat să mănînc ; şi, printre alte lucruri minunate, erau şi nişte gogoşi, aşa de bune încît nu m-am putut opri să-ţi aduc şi ţie una, ca să-ţi dau să guşti !

Şi scoase legăturica, desfăcu gogoaşa şi o rugă pe Almanakh să mănînce o bucată. Şi Almanakh, ca să nu-l supere, rupse gogoaşa şi luă o bucată pe care o înghiţi. Pe urmă, la rîndu-i, îl pofti să guste şi el din gogoaşa ei ; iar Zîmbet-de-Lună, ca să n-o supere, luă o bucată, ci, prefăcîndu-se că o mănîncă, îi dete drumul să lunece pe gura cămăşii.

Numaidecît, vrăjitoarea, socotind că el înghiţise cu adevărat bucata de gogoaşă, se ridică repede, luă în căuşul palmei oleacă de apă din havuzul de alături şi îl stropi pe Zîmbet-de-Lună, strigîndu-i :

— O, tinere sleit, fă-te un măgar putinte !

Da care nu fu mirarea vrăjitoriţei cînd văzu că flăcăul, departe de a se schimba în măgar, se ridică la rîndu-i şi se apropie repede de havuz, de unde luă un strop de apă, cu care o stropi strigîndu-i :

— O, haino, leapădă-ţi înfăţişarea omenească şi prefă-te în măgăriţă !

Şi, tot atunci, pînă să aibă vreme să se dezmeticească din uluială, vrăjitoriţa Almanakh fu preschimbată în măgăriţă. Iar Zîmbet-de-Lună încălecă pe ea şi dete fuga la şeicul Abderrahman, să-i povestească tot ce se întîmplase. Pe urmă, îi dete în seamă măgăriţa, care făcea pe nărăvaşa.

Atunci, şeicul Abderrahman petrecu pe după gîtul măgăriţei Almanakh un lanţ îndoit, pe care îl legă de o verigă din peretele casei. Pe urmă, îi spuse lui Zîmbet-de-Lună :

— Acuma, fiul meu, am să mă apuc să fac rînduială în treburile cetăţii noastre, şi am să încep cu dezlegarea vrăjii care-i ţine pe aţîţia flăcăi schimbaţi în animale cu patru picioare. Ci, mai întîi, măcar că aceasta mă costă despărţirea de tine, vreau să-ţi ajut să te întorci în împărăţia ta, ca să se curme zbuciumul mamei tale şi al supuşilor tăi ! Şi, pentru aceasta, am să te ajut să urmezi drumul cel mai scurt.

Şi, rostind aceste cuvinte, şeicul îşi puse două degete între buze şi dete un şuierat lung şi puternic, şi numaidecît se ivi dinaintea lui un ginn mare, cu patru aripi, care se opri smirnă în vîrful picioarelor şi îl întrebă pricina pentru care fusese chemat. Iar şeicul îi spuse :

— O, ginnule Fulgerătură, ai să-l iei în cîrcă pe regele Zîmbet-de-Lună, aci de faţă, şi ai să-l duci de sîrg la palatul lui, din Cetatea-Albă !

Iar ginnul Fulgerătură se încovoie în două, lăsînd capu-n jos ; şi Zîmbet-de-Lună, după ce sărută mîna şeicului, izbăvitorul său, şi după ce îi mulţumi, se sui în cîrca lui Fulgerătură şi, lăsîndu-şi picioarele să-i atîrne peste pieptul acestuia, se prinse de gîtul lui. Şi ginnul se ridică în văzduhuri şi zbură cu o iuţeală de porumbel călător, făcînd cu aripile lui un vuiet ca de moară de vînt.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci şi opta noapte

Urmă :

Şi ginnul drumeţi aşa, neostenit, vreme de o zi şi o noapte, şi străbătu în felul acesta o depărtare de şase luni de drum. Şi ajunse deasupra Cetăţii-Albe, şi îl lăsă pe Zîmbet-de-Lună chiar pe terasa palatului său. Pe urmă se mistui.

Iar Zîmbet-de-Lună, cu inima topită de adierea aburului ţării sale, coborî degrabă în iatacul unde,

de cînd pierise el, şedea maică-sa, Floare-de-Granată, plîngînd în tăcere şi purtîndu-şi jalea tainic în suflet, ca să nu se dea în vileag şi să-i ispitească în felul acesta pe cei ce rîvneau la scaunul de domnie. Şi Zîmbet-de-Lună dete la o parte perdeaua de la sala în care tocmai se aflau în ospeţie la regină bătrîna mamă-mare Lăcusta, regele Saleh şi verişoarele. Şi intră în sală, urînd bună-pace celor de faţă, şi se repezi în braţele mamei sale, care, cînd îl văzu, căzu leşinată de bucurie şi de tulburare. Ci nu zăbovi mult pînă să-şi vină iarăşi în fire şi, strîngîndu-şi feciorul la piept, plînse îndelung, zguduită toată de suspine, în vreme ce verişoarele sărutau picioarele vărului lor, iar bunica îl ţinea de o mînă şi moşul Saleh de cealaltă. Şi stătură aşa, în bucuria întoarcerii, fără a putea să rostească o vorbă.

Ci, după ce le fu cu putinţă, într-un sfîrşit, să-şi descarce sufletele în vorbe, îşi povestiră cu toţii toate păţaniile, şi îl binecuvîntară laolaltă pe Allah cel binefăcător, care îngăduise să fie mîntuiţi şi să se vadă laolaltă iarăşi.

După care, Zîmbet-de-Lună se întoarse către mama sa şi către bunică-sa şi le spuse :

— Nu-mi mai rămîne acuma decît să mă însor ! Şi stărui a nu vroi să mă însor decît cu domniţa Gemma, fata lui Solomîzdru ! întrucît, în adevăr, ea este o adevărată gemmă, aşa cum o arată numele !

Şi bunica cea bătrînă răspunse :

— Acuma, o, copile al meu, lucru-i lesne, întrucît încă îl mai avem prins pe tatăl ei în palatul său.

Şi trimise numaidecît după Solomîzdru, pe care robii îl aduseră legat cu lanţuri de mîini şi de picioare. Ci Zîmbet-de-Lună porunci să fie numaidecît

slobozit din lanțuri ; și porunca fu îndeplinită pe dată.

Atunci, Zîmbet-de-Lună se duse lîngă Solomîzdru și, după ce își ceru iertare că fusese pricina necazurilor întîmplate, îi luă mîna, i-o sărută cuviincios, și spuse :

— O, rege Solomîzdru, cinstea de a mă înrudi cu tine nu ți-o mai cere un mijlocitor ; ci chiar eu, Zîmbet-de-Lună, regele peste Cetatea-Albă și peste cea mai mare împărăție de pe pămînt, îți sărut mîinile și ți-o cer de soție pe fiica ta Gemma. Iar dacă nu vrei să mi-o dai, am să mor. Iar dacă primești, nu numai că ai să fii iarăși rege peste împărăția ta, ci și eu am să fiu robul tău !

La vorbele acestea, Solomîzdru îl sărută pe Zîmbet-de-Lună și spuse :

— Hotărît, o, Zîmbet-de-Lună, nimenea mai mult decît tine n-ar putea fi vrednic de fata mea ! Or, întrucît ea este supusă puterii mele, are să primească această dorință cu dragă inimă ! Încît trebuie să trimit s-o cheme din ostrovul unde stă ascunsă de cînd am fost lipsit de scaunul domniei mele.

Și, spunînd vorbele acestea, porunci să vină din mare un sol, pe care îl însărcină să plece numaidecît s-o caute pe domnița din insulă și să i-o aducă fără de zăbavă. Iar solul pieri și nu zăbovi mult pînă să se întoarcă dimpreună cu domnița Gemma și cu slujnica ei Mirta.

Atunci, regele Solomîzdru o sărută mai întîi pe fiică-sa, pe urmă o duse să se închine dinaintea bătrînei regine Lăcusta și dinaintea reginei Floare-de-Granată, și îi spuse, arătîndu-i-l cu degetul pe Zîmbet-de-Lună, cel pierit de bucurie.

— Află, o, fata mea, că te-am făgăduit acestui tînăr rege falnic, acestui leu viteaz, Zîmbet-de-Lună, fiul reginei Floare-de-Granată-din-mare, întrucît

fără de nici o îndoială că el este cel mai frumos dintre oamenii vremilor lui, și cel mai minunat, și cel mai puternic, și cel mai presus ca stirpe și cin, și încă și mai mult ! Încît, socot că el este făcut pentru tine, și că tu ești făcută pentru el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

La vorbele acestea ale tatălui său, domnița Gemma lăsă ochii în jos, cuminte, și răspunse :

— Sfaturile tale, o, părinte al meu, sînt pravila mea de purtare ; iar dragostea ta plină de grijă este umbra sub care huzuresc ! Și, întrucît așa-i dorința ta, de acuma înainte chipul celui pe care mi l-ai ales are să fie în ochii mei, numele lui are să fie pe gura mea, iar locuința lui are să fie în inima mea !

Cînd auziră cuvintele acestea, verișoarele lui Zîmbet-de-Lună și celelalte doamne de față umplură palatul cu strigătele lor de bucurie și cu liu-liu-liu-urile lor ascuțite. Pe urmă, regele Saleh și Floare-de-Granată trimiseră numaidecît după cadiu și după martori, ca să scrie senetul de căsătorie dintre regele Zîmbet-de-Lună și domnița Gemma. Și nunta se sărbători cu mare vîlvă și cu o fală așa de nemaipomenită încît, pentru datina îmbrăcării hainelor, rochia miresei fu schimbată de nouă ori. În ce privește celelalte, ar crește păr pe limbă pînă a izbuti

să povestești totul cum se cuvine. Încît, slavă lui Allah care unește între ele lucrurile frumoase și nu zăbovește bucuria decît ca să dăruiască fericirea !

Cînd sfîrși de povestit povestea aceasta, Șeherezada, tăcu.

Atunci, micuța Doniazada strigă :

— O, surioara mea, ce dulci, și ce gingașe, și ce gustoase sînt vorbele tale ! Și ce minunată-i povestea aceasta !

Iar regele Șahriar spuse :

— Hotărît, o, Șeherezada, m-ai învățat multe lucruri despre care habar nu aveam ! Căci n-am știut pînă astăzi mai nimic despre lucrurile de sub ape. Iar povestea lui Abdallah-din-mare, precum și cea a Floarei-de-Granată m-au mulțumit pe deplin ! Ci, o, Șeherezada, nu cumva știi vreo povestire cu totul diavolească ?

Iar Șeherezada zîmbi a rîde și răspunse :

— Tocmai, o, măria-ta, știu una, pe care am să ți-o povestesc numaidecît !

Și Șeherezada spuse :

SEARA DE IARNĂ A LUI ISAC DIN MOSSUL

De la meșterul cîntăreț Isac din Mossul, cel îndrăgit de Al-Rașid, ne-a rămas povestirea suoavei care urmează.

El spunea :

Într-o noapte, stam la mine acasă, iarna, și, pe cînd afară vînturile urlau ca niște lei și norii se descărcau cu vuiet ca niște guri de burdufe pline cu apă și larg deschise, îmi încălzeam mîinile deasupra plitei mele de aramă și eram trist că nu puteam, din pricina noroiului de pe drumuri, a ploii și a negurii, nici să ies, nici să nădăjduiesc în venirea vreunui prieten care să-mi țină tovărășie. Și, cum pieptul îmi era din ce în ce mai apăsat, i-am spus robului meu :

— Dă-mi ceva de mîncare, ca să-mi trec vremea !

Și, pe cînd robul se pregătea să-mi îndeplinească porunca, eu nu izbuteam să nu mă gîndesc la nurii unei fetișcane pe care o văzusem mai înainte la palat ; și nu știam de ce amintirea ei îmi stăruia atîta în minte, nici din ce pricină gîndul mi se oprea mai des la obrazul ei decît la al oricărei alteia din-

tre toate cele multe cîte îmi încîntaseră mie vreodată nopţile. Şi atîta de tare mă apăsa acea desfătătoare dorinţă, că pînă la urmă nici n-am mai băgat de seamă că robul se şi înfăţişase dinaintea mea, stînd drept, cu braţele încrucişate, şi, după ce isprăvise de întins masa, nu mai aştepta decît un semn din ochii mei ca să aducă tăvile. Iar eu, plin de visătoria mea, am strigat cu glas tare :

— Ah, dacă tînăra Saiieda cea cu glasul atîta de dulce ar fi aici, n-aş mai fi eu aşa de mohorît !

Am rostit vorbele acestea cu glas tare, în adevăr, ţin minte ca acum, măcar că de obicei gîndurile mele sînt tăcute. Iar uimirea mea a fost peste poate cînd mi-am auzit aşa sunetul glasului, dinaintea robului meu, care rămăsese cu ochii căscaţi.

Or, nici nu mi-am rostit eu bine dorul, că s-a şi auzit o bătaie în uşă, de parcă ar fi fost acolo cineva care nu putea răbda să aştepte, şi un glas tînăresc a suspinat :

— Multiubitul îi poate oare deschide uşa iubitei lui ?

Eu atunci am gîndit în cugetul meu : „Pesemne că este cineva care, pe negură, a greşit casa ! Ori şi-o fi dat roadele pomul sterp al dorinţelor mele ?" Ci tot m-am grăbit să sar în picioare şi am dat fuga să deschid chiar eu uşa ; şi, în prag, am văzut-o pe Saiieda cea mult dorită, da cu ce fel de haine şi cu ce înfăţişare ciudată ! Era îmbrăcată cu o rochie scurtă de mătasă verde, iar pe capu-i era întinsă o basma de zarafir, care n-o putuse apăra de ploaie şi de apa ce şuroia de pe streşinile de la terase. Pe deasupra, trebuie să se fi afundat adesea în noroi pe drum, aşa cum mărturiseau limpede picioarele ei. Iar eu, dacă am văzut-o în starea aceea, m-am minunat :

— O, stăpînă a mea, de ce te-ai primejduit să ieşi aşa din casă, şi încă şi pe o noapte ca asta !

Ea mi-a spus, cu glasul ei gingaş :

— Eh, aş fi putut oare să nu mă plec la dorinţa pe care solul tău mi-a adus-o adineaori acasă ? Mi-a spus ce tare ţi-e dor de mine şi, în ciuda vremii acesteia amarnice, iată-mă !

Or, eu, măcar că nu-mi aminteam deloc să fi dat o atare poruncă, iar, de-aş fi dat-o, singurul meu rob tot n-ar fi putut s-o îndeplinească, de vreme ce şezuse lîngă mine, n-am vrut să-i arăt nicicum iubitei mele cît de tulburate îmi erau minţile de toate astea ; şi i-am spus :

— O, stăpîna mea, mărire lui Allah care a îngăduit să ne întîlnim şi care schimbă în miere amărăciunea dorinţii ! Venirea ta să înmiresmeze casa şi să aducă tihna în inima stăpînului casei ! În adevăr, dacă n-ai fi venit tu, aş fi plecat eu după tine, aşa de tare îmi era chinuit sufletul de dorul tău în seara aceasta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizecea noapte

Urmă :

După care, m-am întors către robul meu şi i-am spus :

— Du-te repede şi adu nişte apă caldă şi miresme !

Şi, după ce robul a îndeplinit porunca mea, am început să spăl chiar eu picioarele iubitei mele, şi

i-am turnat pe ele un șip întreg cu miresme de trandafiri. Pe urmă, am îmbrăcat-o într-o rochie frumoasă de muselină de mătasă verde, și am poftit-o să șadă alături de mine, lîngă o tablă cu poame și cu băuturi. Și, după ce a băut cu mine de mai multe ori dintr-o cupă, am vrut, ca să-i fac plăcere, eu, care de obicei nu mă apuc să cînt decît după multe rugăminți și stăruințe, am vrut, dar, să-i cînt un cîntec nou, pe care tocmai îl făcusem. Ci ea mi-a spus că sufletul ei nu avea chef să mă asculte.

Iar eu i-am zis :

— Atunci, o, stăpîna mea, binevoiește de ne cîntă tu ceva !

Ea a răspuns :

— Ba nici eu ! Căci *sufletul meu nu vrea* !

Eu i-am spus :

— Ci, o, tu, ochi al meu, bucuria nu poate fi întreagă fără de cîntec și fără de muzică ! Tu ce crezi ?

Ea mi-a spus :

— Ai dreptate ! În seara aceasta însă, nu știu de ce, nu am nici un chef să aud pe cineva cîntînd, afară doar de vreun om din gloată, ori vreun cerșetor de pe uliță. Nu vrei să te duci să vezi de nu cumva trece pe la ușa ta vreunul care să-mi poată îndeplini dorința ?

Și eu, ca să n-o supăr, și măcar că eram încredințat că pe o noapte ca aceea nu era nici un trecător pe drum, m-am dus să deschid ușa de la intrare și am scos capul pe crăpătură. Și, spre marea mea nedumerire, am văzut un cerșetor bătrîn, sprijinit în bîta lui și rezemat de zidul din față, vorbind singur : „Ce mai vuiește și furtuna asta ! Vîntul îmi spulberă glasul, de nu mă aude nimenea ! Vai de bietul orb, săracul ! Cînd cîntă, nimenea nu-l ascultă ! Și dacă nu cîntă, moare de foame !“ Și, după ce a

rostit vorbele acestea, orbul cel bătrîn a început să bîjbîie cu bîta lui pe pămînt şi pe lîngă pereţi, dînd să-şi urmeze drumul.

Eu atunci, uimit şi încîntat totodată de întîlnirea aceea neaşteptată, i-am spus :

— O, moşule, oare ştii să cînţi !

El a răspuns :

— Se zice că aş şti să cînt !

Iar eu i-am spus :

— Dacă-i aşa, o, şeicule, nu vrei să-ţi încheie noaptea cu noi şi să ne bucuri cu tovărăşia ta ?

El mi-a răspuns :

— Dacă aşa ţi-e vrerea, ia-mă de mînă, căci sînt orb de amîndoi ochii !

Şi l-am luat de mînă, şi, după ce l-am băgat înlăuntru şi am încuiat cu grijă uşa casei în urmă, i-am spus iubitei mele :

— O, stăpînă a mea, îţi aduc un cîntăreţ care, pe deasupra, mai este şi orb ! Are să poată să ne dăruiască plăcere, fără a vedea ce facem noi. Iar tu n-ai să te simţi stînjenită, şi nu mai trebuie să-ţi acoperi obrazul.

Ea mi-a zis :

— Adu-l degrabă !

Şi eu l-am adus în odaie.

Am început dintru-întîi să-l poftesc să ia loc dinaintea noastră şi l-am îmbiat să mănînce oleacă. Iar el atunci a mîncat cu multă cuviinţă, din vîrful degetelor. Şi, după ce a isprăvit şi s-a spălat pe mîini, l-am poftit să bea, iar el a băut trei cupe pline, şi atunci m-a întrebat :

— Poţi să-mi spui la cine mă aflu ca oaspe ?

Eu i-am răspuns :

— La Isac, fiul lui Ibrahim din Mossul !

Or, numele meu nu l-a tulburat peste măsură ; şi s-a mulţumit să-mi răspundă :

— A, da, am auzit de tine. Şi sînt bucuros că mă aflu în casa ta.

Eu i-am zis :

— O, stăpîne al meu, sînt cu adevărat bucuros să te primesc în casa mea !

El mi-a spus :

— Atunci, o, Isac, dacă vrei, ia să-ţi aud glasul, care se zice că e tare frumos ! Căci gazda-i datoare să înceapă mai întîi a face plăcere musafirilor săi !

Iar eu i-am răspuns :

— Ascult şi mă supun !

Şi, întrucît treaba începea să mă înveselească, am luat lăuta şi am cîntat cu tot harul de care sînt în stare. Şi, cînd am isprăvit şi partea de sfîrşit a cîntecului, pe care l-am cîntat cu cea mai deosebită grijă, şi cînd cele mai de pe urmă sunete s-au risipit, cerşetorul cel bătrîn a zîmbit zefliu şi mi-a zis :

— Dreptu-i, ya Isac ! Nu-ţi mai lipseşte decît puţin ca să ajungi un muzician desăvîrşit şi un cîntăreţ deplin !

Or, eu, cînd am auzit lauda aceea, care mai degrabă era o ocară, am simţit că mă fac mic de tot în ochii mei şi, de ciudă şi de mîhnire, am aruncat lăuta cît colo. Dar, întrucît nu vroiam să mă arăt nicicum lipsit de cuviinţă faţă de musafirul meu, n-am socotit că se cade a-i răspunde, şi n-am mai spus nimic. Atunci el mi-a zis :

— Nu mai cîntă nimeni ? Oare nu mai este nimeni altcineva aici ?

Eu am spus :

— Mai este o tînără roabă.

El a spus :

— Porunceşte-i să cînte, ca s-o aud şi eu !

Am spus :

— Pentru ce să mai cînte, de vreme ce ţi-a şi fost deajuns ce ai auzit ?

El a spus :

— Să cînte totuşi !

Atunci fetişcana, iubita mea, a luat lăuta, da vădit fără voie-bună, şi, după ce a preludat cu pricepere, a cîntat cît a putut mai bine. Ci bătrînul cerşetor a oprit-o numaidecît şi i-a zis :

— Tu mai ai mult de învăţat !

Şi iubita mea, mînioasă, a aruncat lăuta departe de ea, şi a dat să se ridice. Iar eu n-am izbutit s-o fac să mai stea decît cu mare greutate, şi numai după ce am căzut la genunchii ei. Pe urmă, m-am întors către cerşetorul cel orb şi i-am zis :

— Pe Allah, o, tu, oaspete al meu, sufletul nostru nu poate să dea decît atîta cît cuprinde în el ! Ci noi am făcut tot ce am ştiut mai bine, ca să te mulţumim. E rîndul tău acuma să dai în vileag ceea ce ai, ca dovadă de bună-cuviinţă !

El a zîmbit de la o ureche la alta şi mi-a spus...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci şi una noapte

Urmă :

...şi mi-a spus :

— Atunci, adu-mi mai întîi o lăută neatinsă de nici o mînă pînă acum !

Iar eu m-am dus şi am deschis un sipet, şi i-am adus o lăută nouă-nouţă, pe care i-am pus-o în

mîini. Şi el a strîns între degete pana ascuţită, de gîscă, şi a atins încetişor strunele răsunătoare. Şi, de la cele dintîi sunete, am cunoscut că acel cerşetor orb era de departe cel mai bun muzician al vremurilor noastre. Da care nu mi-a fost mirarea şi tulburarea cînd l-am văzut cîntînd o bucată într-un chip ce îmi era cu totul necunoscut, măcar că nu pot fi socotit un neştiutor în meşteşugul meu! Pe urmă, cu un glas fără de pereche, a cîntat stihurile acestea:

Atunci, ieşind afară-n ploaia deasă,
Iubita pleacă repede de-acasă,
Şi-n toiul nopţii o aud la prag.
Şi pînă-a-mi ura bună-pace-n grabă,
După ce bate-n uşă scurt, întreabă:
„Poate veni iubita la cel drag?“

Cînd am auzit cîntecul acesta al bătrînului orb, eu şi cu iubita mea ne-am uitat unul la altul, uluiţi pînă peste poate. Pe urmă, ea s-a făcut roşie la faţă de mînie şi mi-a spus, aşa ca numai eu s-o aud:

— O, vicleanule! au nu ţi-a fost ruşine ca în acele cîteva clipe, cînd te-ai dus de i-ai deschis uşa, să mă vinzi, spunîndu-i acestui bătrîn cerşetor de venirea mea aici? În adevăr, o, Isac, nu aş fi crezut că ai un piept atîta de mic, încît să nu poată ţine în el o taină, măcar vreme de un ceas! Ruşine să le fie celor asemenea ţie!

Ci eu i-am jurat de mii de ori că nu mă ştiam cu nimica vinovat, şi i-am spus:

— Îţi jur pe mormîntul tatălui meu Ibrahim că n-am spus nimica acestui orb bătrîn!

Şi iubita mea a binevoit să mă creadă şi, pînă la urmă, m-a lăsat s-o mîngîi şi s-o sărut, fără a se teme că ar fi văzută de orb. Iar eu, ba o sărutam pe obraji şi pe buze, ba o alintam, ba o mîngîiam pe

piept, ba o giugiuleam ; şi ea rîdea nestăvilit. După care, m-am întors către moşneagul nostru şi i-am spus :

— Nu vrei să ne mai cînţi ceva, o, dascăle al meu ?

El a zis :

— De ce nu ?

Şi a luat iarăşi lăuta şi a început :

Adeseori, ah, sorb eu, ca-n beţie,
Nurii iubitei mele, rînd pe rînd,
Şi mîna mi-o cobor cu gingăşie
Pe trupu-i gol, arzînd şi fremătînd.

Strîng rodiile sînilor, vîrtoase,
De fildeş tînăr, şi mă-nfrupt cu har
Din merele obrajilor ei grase.
Şi tot aşa pe urmă, iar şi iar.

Eu atunci, auzind cîntecul acela, n-am mai avut nici o îndoială despre înşelătoria orbului cel calp, şi am rugat-o pe iubita mea să-şi acopere faţa cu iaşmacul. Iar cerşetorul mi-a spus deodată :

— Am mare zor să merg afară ! Unde-i umblătoarea ?

Eu, atunci, m-am ridicat şi am ieşit o clipă să caut o lumînare, şi m-am întors să-l duc pe orb la umblătoare. Ci, cînd m-am întors, n-am mai găsit pe nimeni : şi orbul pierise, şi fetişcana ! Iar eu, cînd m-am dezmeticit din uluiala mea, i-am căutat prin toată casa, dar nu i-am mai găsit nicăieri. Ci uşile erau încuiate, iar zăvoarele de la uşi erau închise pe dinlăuntru, şi-aşa că nu mai pricepeam : ori că ieşiseră prin tavan, ori că intraseră în pămîntul care s-o fi deschis şi-apoi s-o fi închis la loc ! Da

de-atunci am rămas încredințat că altceva n-a fost, decît că însuși Eblis, în carne și oase, îmi slujise mai întîi de codoș, și pe urmă mi-o luase și-o dusese cu el pe fetișcana aceea care n-a fost decît o vedenie amăgitoare și o nălucire.

Pe urmă, Șeherezada, după ce sfîrși de povestit această snoavă, tăcu. Și regele Șahriar, tulburat pînă peste poate, strigă :

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău !

Iar Șeherezada, văzîndu-l că își încrîncena sprîncenele, voi să-l domolească și îi spuse următoarea povestire :

FELAHUL DE LA EGIPT ŞI COPIII SAI CEI ALBI

Iacătă ce scrie emirul Mohammad, zabetul cetăţii Cairo, în cărţile hronicilor. El spune :

Pe cînd mă aflam într-o călătorie prin Egiptul-de-Sus, am poposit o noapte în casa unui felah care era şeih-al-balad peste acele locuri. Era un om în vîrstă, oacheş cu totul la piele, cu o barbă ce începuse să încărunţească. Ci am băgat de seamă că avea nişte copii cruzi de ani, şi bălai, de o culoare tare bălaie, sporită de rumeneala din obraji, cu nişte plete aurii şi cu ochii albaştri. Pe urmă, întrucît, după ce ne-a făcut o primire frumoasă şi ne-a dat să mîncăm bine, a venit să stea la taifas în tovărăşia noastră, i-am spus, în chip de întrebare :

— Hei, Cutare, cum se face că tu, care eşti atît de oacheş, ai nişte copii aşa de luminoşi, cu pielea aşa de albă şi de trandafirie, şi cu ochii şi părul aşa de limpezi ?

Iar felahul, strîngîndu-şi la sine copiii pe care a început să-i mîngîie, mi-a spus :

— O, stăpîne al meu, mama copiilor mei este o fată de frînci, iar eu am cumpărat-o ca pe o prinsă

de război, pe vremea lui Saladin Biruitorul, după bătălia de la Hattin, care ne-a izbăvit pe totdeauna de creștinii străini, răpitorii împărăției Ierusalimului. Ci-i tare mult de atunci, că astea s-au petrecut la zilele tinereții mele !

Iar eu i-am zis :

— Atunci, o, șeicule, te rugăm să ne faci hatîrul de a ne povesti întîmplarea aceasta !

Și felahul a spus :

— Din toată inima, prietenește, și ca pe un dar datorat oaspeților ! Căci povestea cu soția mea, fata frîncilor, este tare minunată !

Și ne-a povestit.

Trebuie să știți că, de meseria mea, eu sînt cresc ător de in ; și tatăl meu și bunicul meu au semănat și ei in, înaintea mea ; iar, de neam și de obîrșie, sînt felah ca toți felahii din țara aceasta. Or, într-un an, s-a nimerit, din mila Celui-de-sus, ca inul semănat, îngrijit, curățat și adus la desăvîrșire de mine să se ridice la un preț de cinci sute de dinari de aur. Și, întrucît îl pusesem în vînzare, dar nu izbuteam să capăt pe el prețul cuvenit, negustătorii mi-au spus :

— Du-ți inul la cetatea Acrei, în Siria, unde ai să-l vinzi cu cîștig foarte mare !

Iar eu, dîndu-le ascultare, mi-am luat inul și m-am dus în cetatea Acrei, care, pe vremurile acelea, era în mîinile frîncilor. Și, cu adevărat, am început cu o vînzare bună, lăsînd jumătate din inul meu unor misiți, pe o veresie de șase luni ; iar jumătatea cea-laltă am păstrat-o, și am rămas în cetate, s-o vînd cu mărunțișul, dobîndind cîștiguri strașnice.

Or, într-o zi, pe cînd îmi vindeam inul, o tînără frîncă, cu obrazul dezvelit și fără iașmac pe cap, după obiceiul frîncilor, veni să cumpere in de la mine. Și ședea acolo, dinaintea mea, frumoasă, albă

și gingașă ; iar eu puteam să mă bucur în voie privindu-i nurii și prospețimea. Și, cu cît mă uitam mai mult la fața ei, cu atîta dragostea îmi năpădea mințile ! Și zăbovii mult pînă să-i vînd inul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

Într-un sfîrșit, îi cîntării marfa și i-o dete la un preț tare lesnicios. Iar ea plecă, urmată de privirile mele.

Or, peste cîteva zile, fata veni iarăși să cumpere in de la mine, și eu i-l vîndui și mai ieftin decît întîia dată, fără s-o las să se tocmească. Iar fata pricepu că eram îndrăgostit de ea, și plecă ; ci aceasta fu spre a veni iară, nu peste multă vreme, însoțită de o femeie bătrînă, care rămase acolo, în răstimpul vînzării, și care o întovărăși pe urmă de fiece dată cînd fata avea trebuință să cumpere in.

Eu atunci, întrucît dragostea îmi năpădise de-a binelea inima, o luai de-o parte pe bătrînă și îi zisei :

— Au s-ar putea, în schimbul vreunui dar ce ți-aș face, să-mi înlesnești o bucurie cu ea ?

Bătrîna îmi răspunse :

— Aș putea să-ți înlesnesc o întîlnire, spre a te bucura de ea, ci numai cu învoiala ca lucrul să rămînă o taină între noi trei, tu, eu și ea ; și, pe deasupra, să te învoiești a mișca și ceva bănișori !

Eu răspunsei :

— O, izbăvitoare mătușă, dacă sufletul și viața mea ar fi să fie prețul pentru bunăvoia ei, i-aș da și sufletul și viața. Ci, dacă-i vorba numai de bani, nu-i mare lucru !

Și ne învoirăm să-i dau, pentru samsarlîc, cincizeci de dinari ; și-i numărai banii pe dată. Și, după ce încheiarăm tîrgul așa, bătrîna mă lăsă, se duse la fată, și se întoarse numaidecît cu un răspuns priincios. Pe urmă îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, tinerica aceasta nu are nici un fel de loc pentru asemenea întîlniri, întrucît ea-i încă fecioară la trup, și habar nu are de lucruri ca acestea. Trebuie, dar, s-o primești în casa ta, unde are să vină, și are să stea pînă dimineața !

Iar eu primii cu mare sîrg, și mă dusei acasă să pregătesc tot ce se cuvenea, și mîncăruri, și băutură, și zaharicale. Și rămăsei să aștept.

Și în curînd o văzui pe tînăra frîncă sosind, și îi deschisei ușa, și o poftii să intre în casă. Și, fiind vară, orînduisem totul pe terasă. Și o poftii să stea jos lîngă mine, și mîncai și băui cu ea. Iar casa în care locuiam se afla pe țărmul mării ; iar terasa era minunată sub lumina de lună ; iar noaptea era plină de stele, care se oglindeau în apă. Iar eu, privind toate astea, îmi întorsei gîndul către mine și cugetai în sinea mea : „Nu ți-e ție rușine ca aci, de față cu Allah preaînaltul, sub lumina cerului și dinaintea mării, în țara aceasta străină, să te ridici împotriva Celui-slăvit, dezmățîndu-te cu această creștină, care nu-i nici de neamul, nici de legea ta ?“ Și, măcar că mă și aflam întins alături de fata care se ghemuise drăgăstoasă lîngă mine, îmi zisei în cugetul meu : „Doamne-Dumnezeule al Slavei și al Adevărului, fii-mi martor că mă înfrînez cu toată neprihana de

la această fată, fiică de frînci!" Şi, gîndind aşa, mă întorsei cu spatele către fată, fără s-o ating nici cu mîna; şi adormii, sub strălucirea blîndă a cerului.

Disdedimineaţă, tînăra frîncă se sculă, fără să-mi spună o vorbă, şi plecă mohorîtă rău. Iar eu mă dusei la prăvălia mea, unde mă apucai să-mi vînd inul, ca de obicei. Ci, pe la prînz, fata, însoţită de bătrînă, iacătă că trecu pe dinaintea prăvăliei mele, cu o faţă îmbufnată; şi eu iarăşi o rîvnii, din toată fiinţa mea, de-mi venea să mor. Căci, pe Allah! era ca luna; şi nu mă putui lepăda de ispită; şi gîndii, mustrîndu-mă: „Au cine eşti tu, o, felahule, de-ţi struneşti aşa dorul după o fetişcană ca aceasta? Nu cumva ai fi vreun schivnic, ori vreun sufist, ori vreun eunuc, ori vreun scopit, ori te pomeneşti că ai fi vreun înghesuit de prin Bagdad ori de prin Persia? Nu cumva că n-ai fi din neamul cel volnic al felahilor din Egiptul-de-Sus, ori poate că maică-ta o fi uitat să te alăpteze?" Şi, cu asta, detei fuga pe urmele bătrînei şi, trăgînd-o de-o parte, îi spusei:

— Tare aş vrea să mă mai întîlnesc o dată!

Ea îmi spuse:

— Pe Messia, acuma lucrul nu se poate face decît la preţul de o sută de dinari!

Iar eu, pe dată, numărai cei o sută de dinari de aur şi i-i detei. Şi tînăra frîncă veni la mine a doua oară. Ci eu, dinaintea cerului gol, mă simţii iarăşi cuprins de şovăieli, şi nu mă folosii nici de această a doua întîlnire mai mult decît de cea dintîi, şi mă înfrînai de la fetişcană cu toată neprihana. Iar ea, cu o ciudă amarnică, se ridică de lîngă mine, ieşi şi se duse.

Or, eu, a doua zi, iarăşi, pe cînd fata trecea pe dinaintea prăvăliei mele, simţii în mine acelaşi tremur,

şi inima-mi bătu, şi mă dusei după bătrînă, şi îi spusei cum stă treaba. Ci ea se uită la mine cu mînie şi îmi spuse :

— Pe Messia, o, musulmanule ! oare aşa se poartă cu fecioarele cei de credinţa ta ? N-ai să te mai poţi bucura niciodată de ea, afară doar dacă vrei să-mi dai de data aceasta cinci sute de dinari !

Pe urmă se duse.

Eu, dar, tremurînd tot de tulburare, şi cu para dragostei arzînd în mine, hotărîi să strîng toţi banii pe care îi căpătasem pe in şi să jertfesc pentru viaţa mea cei cinci sute de dinari de aur. Şi, după ce legai banii într-o basma, pe cînd mă pregăteam să-i duc bătrînei, deodată...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci şi treia noapte

Urmă :

...deodată îl auzii pe telalul pieţii cum striga :

— Hei, breasle de musulmani, voi, care aţi venit pentru neguţătoriile voastre în oraşul nostru, aflaţi că pacea şi învoiala pe care am încheiat-o cu voi s-a sfîrşit. Şi vi se dă o săptămînă, ca să vă orînduiţi negustoriile şi să plecaţi din oraşul nostru şi să vă întoarceţi în ţara voastră !

Eu atunci, dacă auzii vestea aceea, dete zor să vînd inul care îmi mai rămăsese, strînsei banii ce mi se cuveneau de la inul dat pe veresie, cumpărai mărfuri

bune de vîndut în țara și în împărăția noastră și, lăsînd cetatea Acriei, plecai, cu inima potopită de mîhnire și de păreri de rău după fata aceea creștină care îmi năpădise mintea și gîndul.

Or, mă dusei la Damasc, în Siria, unde îmi vîndui marfa de la Acra cu mare folos și cîștig, ca urmare a opririi drumurilor, din pricina începerii iarăși a încăierărilor. Și făcui niște treburi negustorești tare frumoase și, cu ajutorul lui Allah (preamărit fie el !), toate sporiră în mîinile mele. Și, în felul acesta, izbutii să fac, cu mare cîștig, negustătorie largă cu fete de creștini roabe, luate ca prinse de război. Și-așa trecură trei ani de la întîmplarea mea de la Acra și, încet-încet, amărăciunea grabnicei mele despărțiri de tînăra frîncă începu să se mai domolească în inima mea.

Iar noi dobîndeam mai departe mari biruințe împotriva frîncilor, atît în țara Ierusalimului, cît și în țara Siriei. Și, cu ajutorul lui Allah, sultanul Saladin, după multe bătălii izbînditoare, îi birui pînă la urmă cu totul pe frînci și pe toți necredincioșii ; și îi duse robi la Damasc pe regii și pe mai-marii lor, pe care îi luase prinși, după ce pusese stăpînire peste orașele de pe coaste, și întemeie pacea în toată țara. Slavă lui Allah !

Estimp, mă dusei într-o zi, cu o roabă tare frumoasă, s-o vînd, la corturile unde pusese tabără sultanul Saladin. Și îi arătai roaba, pe care vru s-o cumpere. Iar eu i-o lăsai la numai o sută de dinari. Ci sultanul Saladin (aibă-l Allah întru mila lui !) nu avea la el decît nouăzeci de dinari, întrucît își cheltuise toți banii din vistierie ca să ducă la bine războiul împotriva necredincioșilor. Atunci sultanul Saladin, întorcîndu-se către unul dintre străjerii lui, îi spuse:

— Ia şi du-l pe neguţătorul acesta la cortul în care se află adunate fetele luate prinse în încăierarea de pe urmă, şi să-şi aleagă dintre ele pe aceea care i-o plăcea mai mult, în locul celor zece dinari pe care i-i datorez !

Aşa făcea, cu dreptate, sultanul Saladin.

Straja mă duse, aşadar, la cortul cu frîncele prinse, iar eu, trecînd printre acele fete, de cum îmi aruncai ochii pe una dintre ele, o şi cunoscui pe tînăra frîncă de care fusesem aşa de îndrăgostit la Acra. Iar ea, de atunci, ajunsese nevasta unei căpetenii de cavaleri frînci. Eu, dar, dacă o cunoscui, o cuprinsei în braţe, ca să pun stăpînire pe ea, şi zisei :

— Pe aceasta o vreau !

Şi o luai şi plecai.

Atunci, după ce o dusei în cortul meu, îi spusei :

— O, fetişcano, nu-ţi mai aduci aminte de mine ?

Ea îmi răspunse :

— Nu, nu-mi aduc !

Eu îi spusei :

— Sînt prietenul tău, chiar acela la care, în Acra, ai venit de două ori, prin mijlocirea bătrînei, pentru suma de cincizeci de dinari întîia oară, şi pentru o sută de dinari a doua oară, şi care nu s-a atins de tine în toată curăţia, lăsîndu-te să pleci, tare necăjită, din casa lui ! Şi-s acela care tot ar fi vrut, şi a treia oară, să te aibă o noapte, pentru cinci sute de dinari, pe cînd acuma sultanul mi te-a dat pe zece dinari !

Ea îşi lăsă capu-n jos şi, deodată, ridicîndu-l, spuse:

— Ceea ce s-a petrecut, este o minune islamică, întrucît ridic degetul şi mărturisesc că nu este alt Dumnezeu fără numai Allah şi că Mahomed este trimisul lui Allah !

Şi, în felul acesta, rosti, cumu-i datina, mărturisirea noastră de credinţă ; şi pe dată se încunună întru Islam !

Eu, atunci, din parte-mi, gîndii : „Pe Allah ! n-am să mă bucur de ea, de data aceasta, decît după ce am s-o slobozesc de robie şi am să mă însor cu ea legiuit !" Şi mă dusei pe dată la cadiul Ibn-Şeddad, pe care îl lămurii cum stă treaba şi care veni în cortul meu, dimpreună cu martorii, să scrie senetul meu de căsătorie.

Atunci, mă bucurai de ea. Iar ea prinse copil cu mine. Şi ne aşezarăm la Damasc.

Trecură, în felul aceasta, cîteva luni, cînd sosi la Damasc un sol al regelui frîncilor, trimis la sultanul Saladin ca să ceară, potrivit cu învoielile hotărîte între regi, schimbul prinşilor de război. Şi toţi prinşii, bărbaţi şi femei, fură daţi pînă la unul îndărăt frîncilor, în locul prinşilor musulmani. Ci, cînd solul frînc îşi cercetă însemnările, băgă de seamă că îi mai lipsea la număr nevasta cavalerului Cutare, chiar aceea care fusese soţul dîntîi al femeii mele. Şi sultanul îşi trimise străjerii s-o caute peste tot, şi pînă la urmă li se spuse că femeia se afla în casa mea. Şi ei veniră să mi-o ceară. Iar eu mă schimbai de tot la obraz, şi mă dusei plîngînd la nevastă-mea şi-i povestii cumu-i treaba. Ci ea se ridică şi îmi spuse :

— Du-mă numaidecît dinaintea sultanului ! Ştiu eu ce am să-i spun, cînd oi fi de faţă cu el !

Eu, dar, luîndu-mi femeia, o dusei, coperită cu iaşmacul, dinaintea sultanului Saladin ; şi îl văzui pe solul frîncilor stînd jos lîngă sultan, de-a dreapta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

După care, sărutai pămîntul dinaintea sultanului Saladin și îi spuse :

— Iacătă femeia cu pricina !

Și el se întoarse către soața mea și îi spuse :

— Tu ce ai de zis ? Vrei să te duci în țara ta cu solul, ori vrei mai degrabă să rămîi cu soțul tău ?

Ea răspunse :

— Rămîn cu soțul meu, căci sînt musulmană și am prins copil cu el, și tihna sufletului meu n-a rămas la frînci !

Atunci sultanul se întoarse către sol și îi spuse :

— Ai auzit ? Ci, dacă vrei, vorbește și tu cu ea !

Și trimisul frîncilor o dojeni și o ceră pe soția mea, și la urmă îi zise :

— Vrei să rămîi cu soțul tău musulman, ori vrei să te întorci la căpetenia de cavalerie Cutare, frîncul?

Ea răspunse :

— Nu mă despart de soțul meu egipteanul, căci tihna sufletului meu este la musulmani !

Și trimisul, tare necăjit, bătu din picior și îmi zise :

— Ia-o atunci pe femeia aceasta !

Iar eu îmi luai soața și ieșii cu ea de acolo. Și deodată solul ne strigă îndărăt și îmi spuse :

— Mama soției tale, o frîncă bătrînă, care locuiește la Acra, mi-a dat pentru fiică-sa bocceaua aceasta !

Și el îmi dete bocceaua și adăugă :

— Și bătrîna aceea m-a însărcinat să-i spun fiică-si că nădăjduia s-o vadă cu bine și sănătoasă !

Eu, dar, luai bocceaua și mă întorsei cu femeia mea acasă.

Şi, cînd dezlegarăm boccеaua, găsirăm în ea hainele pe care soţia mea le purta la Acra, precum şi cei cincizeci de dinari dintîi pe care i-i dedesem, şi ceilalţi o sută de dinari de la a doua întîlnire a noastră, înnodaţi chiar în basmaua în care îi înnodasem eu! Atunci cunoscui, din asta, binecuvîntarea pe care mi-o adusese neprihana mea, şi dedei slavă lui Allah!

Pe urmă, o adusei pe soţia mea, frînca făcută musulmană, în Egipt, chiar aici. Şi ea, o, musafirii mei, este aceea care m-a făcut părintele acestor copii albi, care îl proslăvesc pe Zămislitorul lor. Şi pînă în ziua aceasta am trăit în tihna înţelegerii, mîncînd pîinea noastră aşa cum ne-am copt-o dintru-ntîi! Şi asta-i povestea mea! Ci Allah ştie mai bine!

Iar Şeherezada, după ce povesti întîmplarea aceasta, tăcu. Şi regele Şahriar zise:

— Fericit este felahul acela, o, Şeherezada!

Iar Şeherezada spuse:

— Aşa-i, o, măria-ta! Ci de bună seamă că nu este mai fericit decît a fost Khalif-cel-Sărac, cu maimuţele de mare şi cu califul!

Iar regele Şahriar întrebă:

— Şi care-i, dar, acea Poveste a lui Khalif-cel-Sărac?

Şeherezada răspunse:

— Am să ţi-o povestesc numaidecît!

Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA LUI KHALIF-CEL-SĂRAC

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al clipelor, în orașul Bagdadului, un om, pescar de meserie, și care se numea Khalif. Și era așa de sărac, așa de amărît și de lipsit de toate, încît nu izbutise nicicum să adune cei cîțiva bănuți de aramă trebuitori ca să se însoare ; așa că rămăsese neînsurat, cînd pînă și săracii săracilor aveau muiere și copii.

Or, într-o zi, își luă, ca de obicei, năvoadele în spinare și plecă la malul Tigrului, ca să le arunce în apă de cu zori, înainte de a se ivi și alți pescari. Ci de zece ori la rînd le aruncă fără să prindă chiar nimic. Și, dintru-ntîi, se înciudă pînă peste poate ; pieptul i se zburli și mințile i se năuciră ; și șezu jos pe țărm, pradă deznădejdii. Ci, pînă la urmă, își domoli gîndurile cele negre și zise : „Iertе-mi Allah pornirea dintîi ! Nu este scăpare decît la el ! Are el grijă de hrana făpturilor lui, și ceea ce dă el nimenea nu ne mai poate răpi ; iar ceea ce nu vrea

el nimenea nu poate să ne dea ! Să luăm, dară, şi zilele cele bune şi pe cele rele aşa cum vin, şi să ne tăbăcim pieptul cu multă răbdare împotriva necazurilor. Căci nenorocul este ca buboiul, care nu se sparge şi nu se tămăduieşte decît îngrijit cu multă caznă !"

Pe urmă, pescarul Khalif, întărindu-şi sufletul cu vorbele acestea, se ridică plin de hotărîre şi, — după ce îşi sufecă mînecile, îşi strînse brîul şi îşi sumese poalele cămăşii — îşi zvîrli năvoadele în apă, cît putu mîna lui mai departe ; şi aşteptă o bună bucată de vreme ; după care, apucă frînghia şi trase din toate puterile ; ci năvoadele erau aşa de grele, că trebui să lucreze cu multă luare-aminte ca să le strîngă fără a le rupe. Izbuti pînă la urmă, canonindu-se cu băgare de seamă ; şi, cînd le avu dinainte, le desfăşură, cu inima bătînd ; ci nu găsi în ele decît o maimuţă bondoacă, chioară şi beteagă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci şi cincea noapte

Urmă :

La vederea maimuţei, amărîtul de Khalif strigă : „Nu este tărie şi putere decît întru Allah ! Cu adevărat, ai lui Allah sîntem şi la el ne întoarcem ! Da ce blestem mă bate astăzi ? Şi ce să însemne nenorocul acesta amarnic şi beleaua asta afurisită ? Ce

mi-e dat să pat în ziua aceasta binecuvîntată ? Ci totu-i scris de la Allah (preamărit fie el !)." Şi, spunînd acestea, luă maimuţa şi o legă cu o frînghie de un copac de pe malul apei ; pe urmă, apucă un bici pe care îl avea la el şi, ridicîndu-l, vru să abată asupra maimuţei nişte lovituri bine aduse, ca să-şi potolească aşa focul. Ci deodată maimuţa, cu ajutorul lui Allah, îşi mişcă limba şi, cu un grai limpede, îi spuse lui Khalif :

— O, Khalif, opreşte-ţi mîna şi nu mă lovi ! Mai degrabă lasă-mă legată de pomul acesta şi du-te de-ţi mai aruncă o dată năvodul în apă, punîndu-ţi credinţa în Allah, care are să-ţi dea pîinea acestei zile !

Dacă auzi ce spunea maimuţa aceea chioară şi beteagă, Khalif se opri din pornirea lui ameninţătoare şi se duse la apă, unde îşi aruncă năvodul, lăsînd frînghia să se desfăşoare. Iar cînd vru să tragă năvodul afară, văzu că era şi mai greu ca de data cealaltă ; ci, lucrînd cu binişorul şi cu grijă, izbuti să-l aducă la mal, şi iacătă ! Găsi în năvod tot o maimuţă, dar nu chioară sau oarbă, ci tare frumoasă, cu ochii alungiţi cu khol, cu unghiile vopsite cu heneă, cu dinţii albi şi bine rînduiţi, şi cu un funduleţ trandafiriu şi nicidecum de culoarea aceea verde, ca fundul celorlalte maimuţe ; şi avea prinsă peste mijloc o fustiţă roşie şi albastră, tare plăcută la vedere, şi nişte brăţări de aur la încheieturile mîinilor şi la glezne, şi cercei de aur la urechi ; şi rîdea uitîndu-se la pescar, şi-i făcea cu ochiul şi plescăia din limbă.

La privelişteа aceasta, Khalif strigă : „Care va să zică astăzi este ziua maimuţelor ! Slavă lui Allah,

carele a schimbat în maimuțe peștele din apă ! Așadară, n-am venit aici decît la un pescuit ca acesta ! O, zi de păcură, iacătă cum începi ! Ești ca o carte în care știi tot ce se află, de îndată ce i-ai cetit întîia foaie ! Ci nu pățesc toate astea decît din pricina sfatului maimuței dintîi !" Și, după ce rosti vorbele acestea, se repezi la maimuța cea chioară legată de pom, și își ridică asupra ei biciul, din care pliuți mai întîi de trei ori în vînt, strigînd :

— O, față de rea-vestire, ia uită-te cu ce m-am ales de pe urma sfatului pe care mi l-ai dat ! Dacă te-am ascultat și dacă mi-am început ziua cu privelișlea ochiului tău cel chior și a pocelii tale, iacătă-mă osîndit să mor de osteneală și de foame !

Și îi arse o fișcă peste fund, și era să-i tragă așa mai departe, cînd maimuța îi strigă :

— O, Khalif, decît să mă bați, mai bine du-te de vorbește întîi cu tovarășa mea, maimuța pe care ai scos-o adineaori din apă ! Întrucît, o, Khalif, bătaia pe care vrei să mi-o tragi nu are să-ți slujească la nimic, ba dimpotrivă ! Ascultă-mă, dar, că e spre binele tău.

Și Khalif, tare încurcat, o lăsă pe maimuța cea chioară și se întoarse la cealaltă, care îl întîmpină rîzînd din toți dinții. Iar Khalif țipă :

— Și tu, o, față de catran, cine-ai mai fi și tu ?

Iar maimuța cea cu ochi frumoși răspunse :

— Cum, o, Khalif ! Au nu mă mai cunoști ?

El zise :

— Nu ! nu te cunosc ! Spune degrabă, că de nu, biciul acesta are să se abată pe spinarea ta.

Și maimuța răspunse :

— Nu este cuviincios, o, Khalif, să vorbești așa ! Și ai face mai bine să vorbești altminteri cu mine,

şi să iei aminte la răspunsurile mele, care au să te îmbogăţească !

Atunci Khalif aruncă biciul departe de el şi îi spuse maimuţei :

— Iacătă-mă-s gata să te ascult, o, doamnă maimuţă, crăiasă peste toate maimuţele !

Iar maimuţa spuse :

— Află atunci, o, Khalif, că eu sînt maimuţa stăpînului meu, evreul Abu-Saada, zaraful, şi că averea lui şi norocul lui la neguţătorii mie mi le datoreşte !

Khalif întrebă :

— Da cum aşa ?

Maimuţa răspunse :

— Păi, iacă numai aşa că, în fiecare dimineaţă, eu sînt făptura cea dintîi la al cărei chip se uită, şi sînt cea de pe urmă de la care îşi ia bun-rămas seara înainte de a se culca !

Iar Khalif, la vorbele acestea, strigă :

— Aşadar, nu-i adevărată zicala care spune : „Păgubos ca un chip de maimuţă"... ?

Pe urmă, se întoarse către maimuţa cea chioară şi ţipă :

— Tu pricepi, nu-i aşa ? Chipul tău nu mi-a adus în dimineaţa asta decît trudă şi necaz ! Nu eşti ca soră-ta asta de-aici !

Ci maimuţa cea cu ochi frumoşi spuse :

— Las-o în pace pe sora mea, o, Khalif, şi ascultă-mă odată ! Începe, dar, ca să te încredinţezi de adevărul vorbelor mele, şi mă leagă de capătul frînghiei de la năvoadele tale, şi mai aruncă-le odată în apă. Şi, în felul acesta, ai să vezi dacă îţi port noroc.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Khalif, atunci, făcu așa cum îl sfătuise maimuța și, aruncîndu-și năvoadele, scoase un pește falnic, mare cît un berbec, cu niște ochi ca doi dinari de aur și cu solzii ca niște diamante. Și, mîndru de parcă ar fi ajuns stăpînul pămîntului și al tuturor cîte țin de pămînt, i-l înfățișă biruitor maimuței cea cu ochi frumoși, care îi spuse :

— Iacătă, vezi ? Acuma, du-te de strînge niște iarbă înmiresmată și înrourată, pune-o pe fundul coșului tău, așază peștele deasupra, acoperă totul cu alt braț de iarbă și, lăsîndu-ne pe noi maimuțele, pe amîndouă, legate de copacul acesta, ia coșul pe umăr și du-te cu el în orașul Bagdadului. Și dacă te-or întreba cei întîlniți pe cale ce duci în coș, să nu le răspunzi o vorbă. Și să intri în sukul zarafilor, și acolo ai să vezi în mijlocul sukului dugheana stăpînului meu Abu-Saada, evreul, șeicul zarafilor. Și ai să-l vezi și pe el stînd pe un divan, cu o pernă dindărăt și cu două lăzi dinainte, una pentru aur și una pentru argint. Și ai să vezi acolo la el o mulțime de flăcăi, și de robi, și de slugi, și de slujbași. Tu, atunci, să te duci drept la el, să pui coșul cu peștele jos, dinaintea lui, și să-i spui : „O, Abu-Saada, ia uite ! M-am dus la pescuit astăzi și am aruncat năvoadele, în numele tău, și Allah mi-a trimis peștele acesta care se află în coșul acesta !“ Și să dai la iveală binișor peștele. Atunci, zaraful are să te întrebe : „L-ai mai arătat spre vînzare și altcuiva afară de mine ? Tu să-i spui : „Nu, pe Allah !“ Și el are să ia peștele și are să te îmbie, ca preț, cu un dinar,

Ci tu să i-l dai îndărăt. Iar el are să te îmbie cu doi dinari ; ci tu să i-i dai îndărăt. Şi, de cîte ori o încerca să te îmbie, tu să nu te învoieşti, de ţi-ar da pînă şi greutatea în aur a peştelui ! Să nu primeşti, dar, nimic de la el, ia bine aminte ! Şi el are să-ţi zică :„Spune-mi, atunci, ce doreşti !“ Iar tu să-i răspunzi : „Pe Allah, nu vînd peştele decît pe două vorbe !“ Şi, dacă te-o întreba : „Care sînt acele două vorbe“ ?, tu să-i răspunzi : „Ridică-te în picioare şi spune : «Fiţi martori, o, voi toţi cîţi vă aflaţi de faţă în suk, că mă învoiesc să schimb maimuţa lui Khalif pescarul cu maimuţa mea, că facem troc între noi, eu dînd norocul meu pentru norocul lui, şi partea mea de fericire pentru partea lui de fericire !»“ Iar tu să adaugi, vorbind către Abu-Saada : „Acesta-i preţul pentru peştele meu. Întrucît eu cu aurul nu am ce să fac ! Nu-i ştiu nici mirosul, nici gustul, nici folosul !“ Aşa să-i spui, o, Khalif ! Şi, dacă evreul are să se învoiască să facă tîrgul, eu, ajungînd în stăpînirea ta, în fiecare zi dis-de-dimineaţă am să-ţi urez ziuă-bună, iar seara am să-ţi urez seară-bună ; şi, în felul aceasta, am să-ţi port noroc, iar tu ai să dobîndeşti o sută de dinari în fiecare zi. Iar Abu-Saada evreul are să-şi înceapă toate dimineţile zilelor lui uitîndu-se la chipul maimuţei acesteia chioare şi betege, şi tot aşa are să-şi încheie şi serile ; şi Allah are să-l blagoslovească în fiecare zi cu cîte o pagubă, ori cu cîte o pacoste, ori cu cîte o belea ; şi, în felul acesta, nu peste mult, are să fie ticăloşit cu totul şi, nemaiavînd nimica, are să ajungă un cerşetor ! Aşa că, o, Khalif, ia bine aminte la ce ţi-am spus, şi ai să te vezi înflorind şi pe calea cea dreaptă a norocului !

Cînd auzi cele spuse de maimuţă, Khalif pescarul răspunse :

— Primesc sfatul tău, o, crăiasă peste toate maimuţele ! Da atunci, ce să fac cu chioara asta a pacostei ? S-o las legată de copac ? Căci tare-s nedumerit în privinţa ei ! N-ar mai binecuvînta-o Allah în veci !

Maimuţa răspunse :

— Mai degrabă sloboade-o, ca să se întoarcă în apă. Şi sloboade-mă şi pe mine. E mai bine !

El răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi se duse la maimuţa cea chioară şi beteagă, şi o dezlegă de la pom ; şi tot aşa o slobozi şi pe maimuţa cea sfetnică. Şi, numaidecît, din două ţopăituri, amîndouă săriră în apă, unde se cufundară şi pieriră.

Atunci Khalif luă peştele, îl spălă, îl puse în coş pe iarba verde şi proaspătă, îl coperi cu altă iarbă la fel, aburcă totul pe umăr, şi plecă la oraş, cîntînd cît îl ţineau băierile beregăţilor.

Or, cînd ajunse la sukuri, oamenii şi trecătorii îl cunoscură şi, cum de obicei toţi îl luau peste picior, începură să-l întrebe :

— Ce duci acolo, o, Khalif ?

Ci el nu le răspundea nimica şi nici măcar nu se uita la ei, şi-aşa pe tot lungul drumului. Şi ajunse în felul acesta în sukul zarafilor şi, trecînd de la dugheană la dugheană, ajunse şi la dugheana evreului. Şi îl şi văzu pe zaraf cum sta falnic în mijlocul dughenei, pe un divan, şi, în juru-i, zorind să-l slujească, văzu o liotă de slugi de toate vîrstele şi de toate culorile ; şi, cum sta aşa, parcă era un rege de la Khorassan ! Şi Khalif, după ce se bine-încredinţă

că acela era chiar evreul pe care îl căuta, se duse pînă dinaintea lui şi se opri. Iar evreul ridică fruntea către el şi, după ce îl cunoscu, spuse :

— Belşug şi spor, o, Khalif ! Fii binevenit...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci şi şaptea noapte

Urmă :

...Fii binevenit ! Şi ia zi-mi, ce te aduce şi ce dorinţă ai ? Şi, dacă s-a întîmplat să-ţi spună careva niscaiva vorbe rele, ori dacă te-a ocărît, ori dacă ţi-o fi dat vreun ghiont, nu pregeta să-mi spui, ca să merg cu tine la valiu şi să-i cerem daune pentru necazul ori pentru paguba ce ţi s-a căşunat !

El îi răspunse :

— Nu, pe viaţa capului tău, o, căpetenie a ovreilor, nimenea nu mi-a spus vorbe rele, nici nu m-a ocărît, nici nu m-a ghiontit, ba dimpotrivă ! Da am plecat astăzi de-acasă, şi m-am dus pe ţărm şi, în norocul şi în numele tău, mi-am aruncat năvoadele în apă. Şi le-am tras şi am găsit în ele peştele acesta !

Şi, pe cînd vorbea în felul acesta, îşi deschise coşul, luă binişor peştele de pe stratul de iarbă şi îl înfăţişă fălos zarafului. Iar cînd evreul văzu peştele, îl găsi minunat şi strigă :

— Pe *Pentateuc* și pe cele *Zece Porunci!* află, o, pescarule, că ieri, pe cînd dormeam, am văzut-o în vis pe Sfînta Fecioară, care mi s-a arătat și mi-a zis: „O, Abu-Saada, mîine ai să capeți un dar de la mine!" Or, chiar peștele acesta trebuie să fie darul cu pricina, fără de nici o îndoială!

Pe urmă adăugă:

— Pe legea ta, spune-mi, o, Khalif, ai mai arătat sau ai mai vrut să vinzi peștele acesta și altcuiva decît mie?

Și Khalif îi răspunse:

— Nu, pe Allah, mă jur pe viața lui Abu-Bekr Iubitorul-de-Adevăr, o, căpetenie a ovreilor și cunună a lor, afară de tine nu l-a mai văzut nimenea!

Atunci evreul se întoarse către unul dintre robii lui cei tineri și îi zise:

— Vino-ncoace! Ia peștele acesta și du-l acasă, și spune-i fetei mele Saada să-l curețe, să pună să prăjească jumătate, iar cealaltă jumătate s-o frigă, și să-mi ție totul la cald, pînă ce-oi sfîrși cu treburile și-oi putea să mă întorc și eu acasă!

Iar Khalif, ca să întărească porunca, îi spuse băiatului:

— Ci, o, băiete, s-o sfătuiești pe stăpîna ta să nu-l ardă, și dă-i să vadă ce culoare frumoasă au urechile lui!

Și băiatul răspunse:

— Ascult și mă supun, o, stăpîne al meu!

Și plecă.

Estimp, evreul îi întinse cu vîrful degetelor un dinar pescarului Khalif, spunîndu-i:

— Ia ăsta pentru tine, o, Khalif, și cheltuiește-l cu ai tăi!

Și, după ce Khalif, din nărav, luă dinarul, cînd îl văzu cum strălucea în palmă-i, el, care în viața

lui nu mai văzuse aur pînă atunci şi nici măcar n-avea habar cît preţuieşte, strigă :

— Slavă lui Allah, stăpînul vistieriilor şi domnul bogăţiilor şi al averilor !

Pe urmă, făcu vreo cîţiva paşi să plece, cînd deodată îşi aduse aminte de sfatul maimuţei celei cu ochi frumoşi şi, întorcîndu-se îndărăt, aruncă dinarul dinaintea evreului şi îi spuse :

— Ia-ţi aurul şi dă îndărăt peştele săracului lumii! Au tu socoţi că poţi să-ţi baţi joc nepedepsit de cei sărmani ca mine ?

Cînd auzi vorbele acestea, evreul gîndi că pescarul Khalif vrea să glumească ; şi, rîzînd de glumă, îi întinse trei dinari de aur, în loc de unul ! Ci Khalif îi zise :

— Nu, pe Allah ! Destul cu joaca asta fără de haz ! Au tu chiar crezi că m-aş hotărî vreodată să-mi vînd peştele la un preţ de batjocoră ca ăsta ?

Evreul, atunci, îi întinse cinci dinari, în loc de trei, şi îi zise :

— Ia de colea cinci dinari ca preţ pentru peştele tău, şi lasă păcatelor lăcomia !

Şi Khalif luă cei cinci dinari în mînă şi plecă tare mulţumit ; şi se uita la dinarii aceia de aur, şi se minuna, şi îşi zicea : „Slavă lui Allah ! De bună seamă că nici la califul Bagdadului nu se află ceea ce am eu în mînă astăzi !“ Şi îşi văzu de drum mai departe, pînă ce ajunse la capătul sukului. Atunci, îşi aduse aminte de vorbele maimuţei şi de sfatul pe care i-l dedese ; şi se întoarse îndărăt la evreu şi îi aruncă aurul cu scîrbă.

Şi evreul îl întrebă :

— Oare ce ai tu, o, Khalif, şi ce-mi ceri ? Vrei să-ţi schimb dinarii de aur în drahme de argint ?

El răspunse :

— Nu vreau nici drahmele, nici dinarii tăi, ci vreau să-mi dai îndărăt peștele omului sărac !

La vorbele acestea, evreul se supără, și țipă, și spuse :

— Cum, o, pescarule ? Îmi aduci un pește care nu prețuiește nici un dinar, și eu îți dau cinci dinari pe el, iar tu nu ești mulțumit ! Ești nebun ? Au binevoiești, la urma-urmei, să-mi spui cu cît vrei să mi-l dai ?

Khalif răspunse :

— Nu vreau să-l dau nici pe argint, nici pe aur ; ci vreau să-l vînd numai pe două vorbe !

Cînd îl auzi pe Khalif că nu vrea decît două vorbe, evreul gîndi că astea nu pot fi decît cele două vorbe care slujesc de legămînt la mărturisirea de credință întru Islam, și că pescarul îi cerea, pentru un pește, să se lepede de credința lui ! Încît, de mînie și de ciudă, ochii i se bulbucară pînă în creștetul capului, și răsuflarea i se precurmă, și pieptul i se goli, și dinții-i scrîșniră ; și răcni :

— O, unghie lepădată de musulmani ! vrei, dar, să mă despart de religia mea pentru peștele tău, și să mă leapăd de credința și de legea mea, cele în care s-au închinat părinții mei înainte de mine ?

Și își strigă slugile, care veniră pe fugă dinaintea lui, și țipă :

— Urgie ! Săriți pe mutra asta de catran și înșfăcați-mi-l de ceafă și ardeți-i o ciomăgeală bună, de să-i pleznească pielea-n dungi ! Și să nu-l cruțați cumva !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și slugile numaidecît tăbărîră asupra-i cu lovituri de ciomege, și nu conteniră să mai dea în el decît după ce îl rostogoliră pînă jos sub scara dughenei ! Și evreul le zise :

— Lăsați-l acuma să se ridice !

Și Khalif se ridică drept în picioare, în ciuda loviturilor primite, de parcă n-ar fi pățit nimic ! Și evreul îl întrebă :

— Vrei să-mi spui acuma ce preț dorești să capeți pentru peștele tău ? Sînt gata să-ți dau cît ceri, ca să isprăvim ! Și cugetă la pățania cea de nedorit pe care ai pățit-o !

Khalif începu să rîdă și răspunse :

— Să n-ai nici o teamă, în ce mă privește, o, stăpîne al meu, din pricina loviturilor de ciomag ; că eu pot să duc atîtea lovituri cîte pot să capete zece măgari la un loc ! Nici că-mi pasă de ele !

Și evreul începu și el să rîdă la vorbele acestea, și zise :

— Allah fie cu tine ! Spune-mi cît vrei, și îți jur pe adevărul credinței mele că atîta am să-ți dau !

Atunci Khalif răspunse :

— Ți-am mai spus ! Nu îți cer pentru pește decît două vorbe ! Și nu-ți mai face gînduri că aș vrea să rostești mărturisirea noastră musulmană de credință! Căci, pe Allah, o, ovreiule ! dacă te-ai face musulman, islamizarea ta nu ar fi pentru musulmani de nici un folos, iar pentru ovrei nu ar fi de nici o pagubă ; și dacă, dimpotrivă, te îndîrjești să rămîni în legea ta cea păcătoasă și în greșala ta de necredincios, ne-

credința ta nu are să fie de nici o pagubă pentru musulmani și de nici un folos pentru ovrei ! Ci vorbele cele două pe care ți le cer sînt cu totul altceva ! Vreau ca să te ridici în picioare și să spui : „Fiți martori ai vorbelor mele, o, locuitori ai acestui suk, o, negustători de dreaptă-credință : mă învoiesc, de bună voie, să schimb maimuța mea pe maimuța lui Khalif, și să facem trocul, dîndu-i partea și ursita mea din lumea aceasta pentru partea și ursita lui, și norocul meu pentru norocul lui !"

Cînd auzi ce vroia pescarul, evreul zise :

— Dacă numai atîta ceri de la mine, apoi lucrul îmi este la îndemînă !

Și, pe clipă pe dată, se ridică în picioare și spuse vorbele pe care i le ceruse Khalif pescarul. După care, se întoarse și îl întrebă :

— Îți mai datorez ceva ?

El răspunse :

— Ba !

Evreul zise :

— Atunci, du-te-n bună pace !

Și Khalif, fără a mai zăbovi, se ridică, își luă coșul gol și năvoadele, și se întoarse la malul apei.

Atunci, încrezîndu-se în făgăduiala maimuței cea cu ochi frumoși, își aruncă năvoadele în apă, și pe urmă le strînse ; ci cu mare cazană, atîta de grele erau ; și le găsi pline cu pește de toate neamurile. Și numaidecît trecu pe lîngă el o femeie care ținea în cumpănă pe cap o tabla, și care îi ceru pește pentru un dinar ; și el îi vîndu peștele cerut. Și, tot așa, iacătă că trecu și un rob, și luă și el pește pentru un dinar. Și, la fel, mai departe, pînă ce Khalif vîndu pește de o sută de dinari, în ziua aceea ! Atunci, mîndru cum nu se mai poate, luă suta de

dinari și se întoarse la amărîta de cocioabă de lîngă tîrgul de pește unde sălășluia. Și, cînd se lăsă noaptea, se simți tare îngrijorat din pricina banilor pe care îi avea, și își zise în sine-și, înainte de a se întinde pe rogojina lui ca să doarmă : „O, Khalif, toată lumea din mahala te știe că ești om sărac, un pîrlit de pescar fără nimica la zilele lui ! Or, acuma, iacătă-te că ai ajuns să ai o sută de dinari de aur ! Și oamenii au să afle, și califul Harun Al-Rașid are să afle și el pînă la urmă, și, într-o zi, cînd are s-o ducă prost cu paralele, are să-și trimită la tine străjile ca să-ți spună : «Am lipsă de atîția bani, și am aflat că tu ai acasă o sută de dinari. Or, vreau să mi-i împrumuți !» Eu, atunci, am să iau înfățișarea mea cea mai jalnică și am să mă căinez, lovindu-mă amarnic peste ochi, și am să răspund : «O, emire al drept-credincioșilor, sînt om sărac și un nimic pe lume ! De unde să am au atîția bani ? Pe Allah ? ! cine ți-a povestit una ca asta este un mincinos de pomină ! N-am avut de cînd sînt și n-o să am cît oi fi atîta bănet !» Atunci, ca să pună gajba pe banii mei, și ca să mă facă să mărturisesc locul unde am să-i ascund, are să mă dea pe mîna căpeteniei de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care are să pună să mi se dea jos nădragii și are să mă ciomăgească pînă ce am să mărturisesc și am să-i dau suta de dinari. Or, eu, acuma, ca să scap din beleaua asta, gîndesc că lucrul cel mai bun de făcut este să nu mărturisesc nimica ! Și, ca să nu mărturisesc nimica, trebuie să-mi deprind pielea cu bătaia, măcar că, Allah fie lăudat, e și-așa destul de tăbăcită ! Da se cade să fie bine de tot, încît gingășia mea din născare să nu șovăiască și să nu mă facă să săvîrșesc ceea ce sufletul meu nu are de gînd !"

Cugetînd în felul acesta, Khalif nu mai pregetă nici o clipită şi îşi puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mîncător de haşiş. Se ridică, aşadar, numaidecît, se dezbrăcă de tot...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci şi noua noapte

Urmă :

...se dezbrăcă de tot, luă un burduf vîrtos, care-i slujea de căpătîi, şi îl agăţă într-un cui din perete ; pe urmă, înşfăcînd un bici cu o sută optzeci de noduri, începu să tragă, rînd pe rînd, cînd o lovitură pe spinarea lui, cînd o lovitură pe pielea burdufului, scoţînd totodată nişte ţipete amarnice, de parcă s-ar fi şi aflat dinaintea căpeteniei de agii şi ar fi fost silit să se apere de învinuire. Şi ţipa : „Au ! Văileu ! Pe Allah, o, doamne al meu, este o minciună ! Au ! e o mare minciună ! Văileu ! Au ! sînt vorbe care să mă piardă ! Uf ! Uf ! tare mă mai doare ! Nişte mincinoşi ! Au ! nu am nici un bun pe lume !" Şi, în felul acesta, se împărtăşea mai departe cu leacul acela, trăgînd pe rînd cîte o lovitură, ba pe pielea lui, ba pe burduful ce-i slujea de căpătîi ; şi, dacă îl durea prea tare, mai sărea peste rîndul lui, şi trăgea două lovituri în căpătîi ; ba, pînă la urmă, nu-şi mai da decît cîte o lovitură din trei, apoi din patru, apoi din cinci ! Şi-aşa !

Şi-atunci, pe toţi vecinii şi pe toţi neguţătorii din mahala, dacă auziră cum răsunau în toi de noapte ţipetele şi loviturile, îi cuprinse îngrijorarea şi, pînă la urmă, îşi ziseră : „Au ce-o fi păţit bietul de el de ţipă aşa ? Şi ce-o fi cu loviturile alea care plouă asupra lui ? Poate-or fi niscaiva hoţi, care au tăbărît pe el şi-l bat de-l omoară !"

Şi-atunci, întrucît ţipetele şi urletele nu făceau decît să sporească tot mai tare, iar loviturile bubuiau tot mai dese, ieşiră cu toţii de prin case şi deteră fuga la casa lui Khalif. Ci, găsind uşa încuiată, îşi ziseră : „Hoţii trebuie să fi intrat pe partea cealaltă, coborînd de pe terasa de alături !" Şi se suiră pe terasa casei de alături, iar de acolo săriră pe terasă la Khalif şi coborîră la el, strecurîndu-se prin bageaua de sus. Şi îl găsiră singur şi gol-goluţ, trăgîndu-şi de zor lovituri cu biciul, pe rînd, şi scoţînd totodată urlete, şi strigînd că este nevinovat. Şi se frămînta ca un efrit, ţopăind amarnic.

Vecinii, dacă îl văzură aşa, îl întrebară uluiţi :

— Au ce-ai păţit, Khalif ? Şi care-i treaba ? Loviturile care se auzeau şi urletele tale au sculat toată mahalaua şi nu ne-au mai lăsat să dormim ! Şi iacătă-ne aici, cu inimile zvîcăind !

Şi Khalif răcni la ei :

— Ce vreţi bre de la mine ? Ce, nu mai sînt stăpîn pe pielea mea şi nu pot să mi-o deprind în tihnă cu bătăile ? De unde ştiu eu ce mă mai aşteaptă mîine ? Hai, oameni buni ! Ar fi mai bine să faceţi şi voi ca mine şi să vă deprindeţi cu leacul acesta ! Că nici voi nu sînteţi mai la adăpost ca mine de răutăţi şi de năpaste !

Şi, fără a mai lua seama la cei de faţă, Khalif îşi văzu mai departe de urletele lui, sub loviturile care bubuiau de zor pe burduf, gîndind că bubuiau chiar pe pielea lui.

Atunci vecinii, dacă văzură aşa, se puseră pe un rîs de se tăvăleau pe jos, şi, pînă la urmă, plecară cum veniseră.

Iar Khalif osteni şi el după o bucată de vreme ; ci nu vroi să închidă ochii o clipă, de frica hoţilor, atîta de rău intrase la griji din pricina proaspetei lui averi. Şi dimineaţa, înainte de a pleca la muncă, tot se mai gîndea la suta aceea de dinari ai lui, şi îşi zicea : „Dacă-i las aici acasă, de bună seamă că mi-i fură careva ; dacă mi-i pun la brîu în chimir, au să fie băgaţi de seamă de vreun pungaş, care are să se aşeze la pîndă în vreun ungher singuratic şi are să mă aştepte cînd trec, şi are să sară pe mine, să mă omoare şi să mă jefuiască. Aşa că mai bine am să fac altceva !"

Atunci, se ridică, îşi rupse în două turbanul, întocmi dintr-o jumătate un săculeţ, şi puse aurul în săculeţul acela, pe care şi-l legă de gît cu o sfoară. Pe urmă, îşi luă năvoadele, coşul şi băţul, şi se duse pe malul apei. Şi, cînd ajunse acolo, apucă năvoadele şi, cu toată puterea braţului său, le aruncă în apă. Ci mişcarea pe care o făcu fu atîta de repezită şi de nesocotită, încît legătura cu aurul se desprinse de la gît şi se duse în apă după năvoade ; iar valurile o purtară departe spre adîncuri.

Dacă văzu aşa, Khalif îşi lăsă năvoadele, se dezbrăcă într-o clipită şi, aruncîndu-şi hainele pe mal, sări în apă şi se cufundă să-şi caute săculeţele ; ci nu izbuti nicidecum să dea de el. Atunci, se cufundă a doua oară, şi a treia oară, şi tot aşa mai departe, pînă de o sută de ori, da degeaba. Atunci, amărît şi la capătul puterilor, se întoarse sus pe mal şi vru să se îmbrace ; ci văzu că hainele pieriseră şi nu-şi mai găsi decît năvodul, coşul şi bîta. Atunci, îşi plesni palmele şi strigă : „A ! ticăloşii şi hoţomanii ! mi-au furat hainele ! Da toate astea nu le păţesc decît ca

să se adevereaască zicala care spune : „Pentru cămilar, hagialîcul nu se isprăveşte decît după ce şi-a belit cămila."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaizecea noapte

Urmă :

Se hotărî atunci să se înfăşoare cu năvodul, neavînd altceva cu ce să se îmbrace ; pe urmă, îşi luă bîta în mînă şi, cu coşul în spinare, începu să alerge pe ţărm, cu paşi mari, umblînd de colo pînă colo, ba la dreapta, ba la stînga, ba înainte, ba îndărăt, pufnind, şi anapoda, şi turbat ca o cămilă în călduri, şi asemenea întru totul cu vreun efrit răzvrătit, scăpat din strîmta închisoare de aramă în care îl ferecase Soliman !

Şi-atîta, în ce îl priveşte pe Khalif pescarul !

Ci, în ce îl priveşte pe califul Harun Al-Raşid, de care are să vină vorba acuma, iacătă !

Trăia la Bagdad, pe vremile celea, ca misit şi giuvaiergiu al califului, un mare navab, pe nume Ibn Al-Kirnas. Şi-acesta era un slujbaş atîta de falnic în suk, încît tot ce se vindea în Bagdad, fie serasiruri, fie giuvaieruri, fie orice alte lucruri de preţ, fie băieţi ori fete, nimica nu se vindea decît prin mijlocirea lui, ori după ce trecuse prin mîinile lui, ori fusese supus cercetării lui. Or, într-o zi ca toate zilele, pe cînd Ibn Al-Kirnas şedea în prăvălia

sa. îl văzu venind la el pe şeicul telalilor, care ţinea de mînă o fetişcană cum nici o privire de om nu mai avusese parte să privească vreodată una la fel de minunată, fiind peste măsură de frumoasă, de zarifă, de gingaşă şi fără de cusur. Şi fata aceea, afară de harurile pe care le avea făptura ei, stăpînea toate ştiinţele, şi toate artele, şi poetica, şi cîntecul cu lăuta, şi cîntecul cu glasul, şi danţul. Încît, acolo pe loc, Ibn Al-Kirnas nu pregetă s-o cumpere pe cinci mii de dinari de aur ; şi, după ce o îmbrăcă în haine de o mie de dinari, o duse s-o arate emirului drept-credincioşilor. Şi fata îşi petrecu noaptea la calif. Iar califul putu, în felul acesta, să-i pună la cercare el însuşi harurile şi feluritele cunoştiinţe. Şi o găsi măiastră în toate, şi fără de seamăn pe vremile ei. Şi o chema Kut-al-Kulub [1], şi avea o piele oacheşă şi proaspătă.

Atunci, emirul drept-credincioşilor, mulţumit de roaba lui cea nouă, îi trimise a doua zi lui Ibn Al-Kirnas zece mii de dinari, drept preţ de cumpărare. Şi fu cuprins de o patimă atîta de năprazmică pentru fetişcana aceea, şi inima îi fu atîta de înrobită de ea, încît califul, din pricina ei, îşi uitase de Sett Zobeida, vară-sa, fiica lui Al-Kassim ; şi îşi lăsă în părăsire toate cadînele ; şi şezu o lună încheiată închis cu ea, neieşind decît la rugăciunea de vinerea, şi întorcîndu-se îndărăt numaidecît, fără de zăbavă. Încît, mai-marii împărăţiei găsiră tare nepotrivit ca lucrul să dureze mai mult, şi se duseră să-şi spună păsurile la vizirul cel mare Giafar Al-Barmaki. Şi Giafar le făgădui că, fără de zăbavă, are să aducă îndreptarea acelei stări de lucruri ; şi, spre a sta de vorbă cu marele calif, aşteptă rugăciunea din vinerea următoare. Şi intră în geamie, şi

[1] Puterea-Inimilor.

se întîlni cu el, și putu să-i vorbească pe îndelete despre felurite întîmplări de dragoste și despre urmările lor. Și califul, după ce îl ascultă fără a-l opri, îi răspunse :

— Pe Allah, o, Giafar, nu sînt întru nimic ca în poveștile și ca în împrejurările acelea ; ci vina-i numai a inimii mele, care s-a lăsat prinsă în năvoadele iubirii, de nu mai știu ce să fac ca să scap !

Și vizirul Giafar răspunse :

— Află, o, emire al drept-credincioșilor, că draga ta Kut-al-Kulub este acuma în mîinile tale, supusă poruncilor tale, o roabă printre roabele tale ; și tu știi că atunci cînd mîna stăpînește un lucru, inima nu-l mai rîvnește. Or, eu aș vrea să-ți arăt o cale, pentru ca inima ta să nu se satură de aceea care ți-e dragă ; și anume să te desparți de ea din vreme în vreme, ducîndu-te, de pildă, la vînătoare ori la pescuit ; întrucît s-ar putea ca năvoadele pescarului să-ți dezlege inima din năvoadele în care o ține priponită dragostea ! Așa ar fi deocamdată mai bine să faci, decît să te îngrijești de treburile ocîrmuirii, întrucît, în starea în care te afli, asemenea griji ți-ar pricinui prea mare silă !

Și califul răspunse :

— Minunat ți-e gîndul, o, Giafar ! Haidem fără de zăbavă și fără de preget să ne plimbăm oleacă.

Și, de îndată ce se sfîrși rugăciunea, califul și Giafar ieșiră de la geamie, încălecară fiecare pe cîte un catîr și trecură în fruntea alaiului lor, ca să plece afară din oraș și să colinde cîmpurile.

După ce hălăduiră îndelung de colo pînă colo, prin arșița zilei, ajunseră de lăsară departe în urmă alaiul, prinși cum erau de tăifăsuiala lor ; iar lui Al-Rașid i se făcu tare sete și zise :

— O, Giafar, mă chinuie o sete amarnică !

Şi se uită peste tot de jur-împrejur, căutînd vreun sălaş, şi zări în depărtare, pe o măgură, ceva ce se mişca ; şi îl întrebă pe Giafar :

— Tu vezi ce văd eu acolo în zare ?

El răspunse :

— Ba văd, o, căpetenie a drept-credincioşilor ! văd parcă ceva pe un dîmb. Trebuie să fie vreun zarzavagiu ori vreun grădinar de castraveţi ! Oricum, întrucît de bună seamă că omul acela trebuie să aibă pe undeva prin preajmă vreo apă, dau fuga să-ţi aduc !

Al-Raşid răspunse :

— Catîrul meu este mai iute decît catîrul tău ! Rămîi, dar, aici, şi aşteaptă alaiul nostru, în vreme ce eu am să mă duc singur să-mi astîmpăr setea la grădinarul acela ; şi pe urmă mă întorc !

Şi, spunînd acestea, Al-Raşid îşi îndemnă catîrul într-acolo, şi se depărtă iute ca o pală de furtună, ori ca un puhoi de apă cînd cade din vîrful unei stînci ; şi, cît ai clipi din ochi, ajunse la acel ins, care nu era altul decît Khalif pescarul. Şi califul îl văzu gol şi înfăşurat pînă la gît în năvoadele lui, şi plin de sudoare şi de ţărînă, şi cu ochii roşii, holbaţi şi rătăciţi, şi cu o înfăţişare greu de privit.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu

Ci într-a cinci sute şaizeci şi una noapte

Urmă :

Şi, în felul acesta, părea unul dintre efriţii aceia făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii. Şi Harun îi ură bună-pace, iar Khalif îi răspunse

la urare posomorît şi aruncîndu-i o privire ca de foc. Şi Harun îi zise :

— Măi omule, nu cumva ai să-mi dai o gură de apă ?

Şi Khalif îi răspunse :

— Păi ce, tu eşti orb ori eşti nebun ? Nu vezi apa cum curge pe după dîmbul ăsta ?

Atunci Harun ocoli măgura şi coborî la Tigru, unde, culcîndu-se cu burta pe pămînt, bău şi îşi stîmpără setea ; pe urmă, duse şi catîrul să se adape. După care, se întoarse la Khalif şi îi spuse :

— Ce faci tu aici, bre omule, şi ce meserie ai ?

Khalif răspunse :

— Chiar că întrebarea asta e şi mai anapoda şi mai smintită decît a cu apa. Păi nu vezi pe umerii mei unealta meseriei mele ?

Şi Harun, privind năvodul, zise :

— Trebuie să fii pescar, fără de nici o îndoială !

El spuse :

— Tu zici !

Şi Harun îl întrebă :

— Da unde-ţi sînt turbanul, şi cămaşa, şi sacul ?

La vorbele acestea, Khalif, care îşi pierduse toate acele lucruri pe care i le înşira Al-Raşid, nu se mai îndoi nici o clipă că n-ar fi chiar el hoţul care le furgăsise pe mal şi, repezindu-se ca un fulger, din vîrful măgurii, la Al-Raşid, înhăţă catîrul de frîu şi răcni :

— Dă-mi îndărăt lucrurile, şi pune capăt glumei acesteia neroade !

Harun răspunse :

— Eu, pe Allah ! nici nu ţi-am văzut hainele, nici habar nu am ce vrei să spui !

Or, Al-Raşid, după cum se ştie, avea obrajii graşi şi buhăiţi, şi gura tare mică. Încît Khalif, uitîndu-se

la el cu mai multă luare-aminte, gîndi că trebuie să fie vreun clarinetist, și îi strigă :

— Vrei au ba, o, clanaretistule, să-mi dai îndărăt lucrurile ? Ori vrei mai degrabă să dănțuiești sub loviturile mele de ciomag, pînă ți-ai fleșcăi hainele ?

Și califul, dacă văzu toroipanul cel năpraznic al pescarului ridicat deasupra capului său, își zise : „Pe Allah ! n-am să pot sprijini nici baremi jumătate de lovitură de la un ciomăgoi ca acesta !“ Și, fără a mai sta o clipă pe gînduri, se dezbrăcă de frumoasa lui mantie de zarafir și, dîndu-i-o lui Khalif, spuse :

— Măi omule, ia mantia aceasta, în schimbul lucrurilor tale pierdute !

Și Khalif luă mantia, o întoarse pe toate părțile, și zise :

— O, clanaretistule, lucrurile mele prețuiesc de zece ori mai mult decît pîrlita asta de mantie împodobită.

Al-Rașid spuse :

— Fie ! da îmbracă-te cu ea, oricum, pînă ce mă duc să-ți caut lucrurile !

Și Khalif luă mantia și se îmbrăcă ; părîndu-i însă prea lungă, își luă cuțitul care atîrna la toarta coșului său de pescar și, dintr-o șuierătură, îi reteză toată partea de jos, din care își întocmi numaidecît un turban, pe cînd haina acuma de-abia îi ajungea pînă la genunchi ; ci lui mai bine îi venea așa, că nu-i mai stînjenea la umblet. Pe urmă, se întoarse către calif și îi zise :

— Allah cu tine, o, clanaretistule ! Ia spune-mi : cam cît agonisești tu pe lună cu meseria ta de clanaretist ?

Califul, necutezînd să-l mai înfrunte pe cel care îl întreba, răspunse :

— Meseria mea de clarinetist îmi aduce ca la zece dinari pe lună !

Iar Khalif, făcînd un semn de mare milă, zise :

— Pe Allah, o, sărmane, tare mi-e milă de tine ! Eu, drept să-ţi spun, aceşti zece dinari ţi-i cîştig într-un ceas de vreme, numai aruncîndu-mi năvodul şi strîngîndu-l ; întrucît am în apă o maimuţă care şi-a luat asupra-şi nevoile mele, şi care de fiecare dată are grijă să-mi strîngă peştii în năvoade. Vrei, dară, o, obraz umflat, să intri în slujbă la mine, ca să înveţi meseria de pescar şi, într-o bună zi, să ajungi părtaş cu mine la cîştig ? Pînă una alta, de-nceput, ca ucenic al meu, ai dobîndi cinci dinari pe zi. Şi, pe deasupra, te-ai mai bucura şi de ocrotirea acestui ciomag împotriva vreunei asupriri din partea dascălului tău de mai înainte, clanaretistul, pe care mă însărcinez, de-o trebui, să-l deşel dintr-o lovitură !

Şi Al-Raşid răspunse :

— Primesc tîrgul !

Khalif spuse :

— Atunci, dă-te jos de pe catîr şi leagă vita pe undeva, ca să putem, la nevoie, s-o folosim spre a duce peştele la tîrg cu ea ! Şi hai degrabă să-ţi începi ucenicia de pescar !

Atunci califul, măcar că oftînd în sufletul lui şi aruncînd ochi pierduţi împrejuru-i, se dete jos de pe catîr, îl legă pe undeva prin preajmă, îşi încinse ce-i mai rămăsese din haine, îşi prinse-n brîu poalele cămăşii, şi veni de se rîndui lîngă pescar, care îi spuse :

— O, clanaretule, apucă năvodul ăsta de la un capăt, adu-l pe după mînă în cutare fel, şi repede-l în apă în cutare fel !

Şi Al-Raşid îşi chemă în inima lui toată isteţia de care se simţea în stare şi, făcînd ce-i poruncise

Khalif, aruncă năvodul în apă ; şi, după un răstimp, dete să-l tragă ; ci îl găsi atîta de greu încît nu putu să-i dea de hac singur, şi trebui să-l ajute Khalif ; şi îl traseră amîndoi pe mal, în vreme ce Khalif ţipa către ajutorul său :

— O, clanaret al belelii mele, de-o da păcatul să-mi găsesc năvodul rupt ori vătămat în vreun fel de pietrele de la fund, te belesc ! Şi, întocmai cum mi-ai luat tu mie hainele, aşa am să-ţi iau şi eu catîrul !

Ci, spre norocul lui Harun, năvodul fu scos afară neatins şi plin cu peşte de cea mai aleasă frumuseţe ! Altminteri, de bună seamă că Harun ar fi trecut prin beleaua pescarului, şi numai Allah ştie cum ar fi putut el să îndure o sarcină ca aceea. Or, nu fu nimic ! Dimpotrivă, pescarul îi spuse lui Harun :

— O, clanaretule, tare mai eşti hîd, şi chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu ; ci, pe Allah, dacă iei aminte bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar straşnic...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaizeci şi doua noapte

Urmă :

...într-o zi ai să ajungi un pescar straşnic ! Pînă atunci, cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut este să încaleci iar pe catîr şi să te duci la suk să-mi cumperi două coşuri mari, ca să pun în ele prisosul pescuitului acesta minunat, în vreme ce eu, pînă te

întorci, am să stau să păzesc peștele. Și nu te mai îngriji de nimic altceva, întrucît am aici și terezia de pește, și greutățile, și tot ce este de trebuință pentru vînzarea cu amănuntul. Iar tu nu o să ai altă sarcină, cînd o să ajungem în sukul de pește, decît să-mi ții terezia și să strîngi banii de la mușterii ! Da dă fuga iute și cumpără coșurile. Și, mai ales, ia seama să nu care cumva să-mi umbli gură-cască, auzi ? Că de unde nu, are să-ți joace bîta pe șerteață !

Și califul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Pe urmă, zori să-și dezlege catîrul și să încalece pe el, dîndu-i galop grabnic ; și, rîzînd de să-și dea sufletul, se duse la Giafar care, cînd îl văzu împopoțonat așa de anapoda, ridică mîinile către cer și strigă :

— O, cap al drept-credincioșilor, fără de nici o îndoială că în calea ta ai dat pesemne de vreo grădină frumoasă, în care te-ai culcat și te-ai tăvălit prin iarbă !

Și califul, cînd auzi vorbele lui Giafar, se puse iar pe rîs. Pe urmă, barmecizii din alai, rudele lui Giafar, sărutară pămîntul dinaintea lui și spuseră :

— O, emire al drept-credincioșilor, deie Allah să zăbovească asupra ta bucuriile și să se spulbere departe toate grijile ! Da care-i pricina care te-a ținut atîta de mult departe de noi, cînd nu plecasei decît să bei o gură de apă ?

Și califul răspunse :

— Mi s-a întîmplat o întîmplare de-a mirările, dintre cele mai de haz și mai osebite !

Și le povesti tot ce pățise cu pescarul Khalif și cum, în locul hainelor pe care acela era încredin-

ţat că i le furase, îi dedese în schimb caftanul lui de zarafir. Atunci Giafar strigă :

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor ! cînd am văzut că te depărtezi singur-singurel, îmbrăcat atîta de falnic, am avut ca un fel de presimţire să nu ţi se întîmple ceva. Da necazul nu-i mare, mă duc eu numaidecît să răscumpăr de la pescar mantia pe care i-ai dat-o !

Califul începu să rîdă şi mai tare, şi zise :

— Ar fi trebuit, o, Giafar, să te gîndeşti la asta mai de vreme, întrucît şugubăţul acela, ca să şi-o potrivească pe statura lui, i-a şi tăiat poalele ; iar din poale şi-a şi făcut un turban ! Ci, o Giafar, mie mi-e prea destul un peşcuit, şi nu mă simt ispitit nicidecum să iau iarăşi de la cap o trudă ca aceea. Şi, de altminteri, am peşcuit dintr-o dată atîta peşte cît să mă pot lipsi de aci înainte să rîvnesc o izbîndă mai mare, întrucît peştele scos din năvodul meu este atîta de mult de parcă ar fi fost o vrăjitorie la mijloc ; şi tot peştele acela se află colo jos, pe malul apei, în paza lui Khalif, stăpînul meu, care nu aşteaptă decît să mă întorc la el cu nişte coşuri, ca să ne ducem să vindem apoi în suk rodul pe care l-am agonisit !

Şi Giafar spuse :

— O, emire al drept-credincioşilor, aşadar eu nu am decît a mă duce să abat cumpărătorii către voi !

Harun strigă :

— O, Giafar ! pe harurile strămoşilor mei cei neprihăniţi, făgăduiesc un dinar pentru fiecare peşte, tuturor acelora care au să cumpere de la Khalif, stăpînul meu, peştele peşcuit de mine.

Atunci Giafar strigă străjerilor din alai :

— Hei, străjeri şi oameni din alai ! daţi fuga pe malul apei şi siliţi-vă să-i aduceţi peşte emirului drept-credincioşilor !

Şi numaidecît toţi cei din alai deteră fuga la locul arătat, şi îl găsiră pe Khalif păzind peştele ; şi îl împresurară cum împresoară ereţii o pradă, şi îşi smulseră peştii grămădiţi dinaintea lui, bătîndu-se pe ei, în pofida toroipanului cu care ameninţa Khalif rotindu-l amarnic. Şi Khalif, pînă la urmă, fu biruit cu totul de mulţimea lor, şi strigă :

— Nu încape îndoială că peştele acesta-i chiar peştele raiului !

Şi, împărţind lovituri de zor, putu izbîndi să scape de la pradă doi peşti, cei mai frumoşi din tot pescuitul acela ; îi luă şi, cu cîte unul în fiecare mînă, fugi în apă, ca să scape de cei pe care îi credea a fi niscaiva ucigaşi, tîlhari de drumul mare. Şi, ajungînd în felul acesta departe în apă, îşi ridică mîinile în care ţinea peştii şi strigă :

— O, Allah ! pentru harurile peştilor aceştia din raiul tău, fă ca tovarăşul meu, clanaretistul, să nu zăbovească a se-ntoarce !

Or, cum îşi sfîrşi această rugă, un harap din alaiul de pază al califului, rămas mai pe urma celorlalţi, din pricina calului care i se oprise în drum să se uşureze, ajunse şi el la malul apei şi, nemaivăzînd nici urmă de peşte, se uită la dreapta, se uită la stînga, şi îl zări pe Khalif în apă, ţinînd cîte un peşte în fiecare mînă. Şi îi strigă :

— O, pescarule, ia fă-te-ncoace !

Khalif răspunse :

— Întoarce dosul, o, înghiţitorule de belele !

La vorbele acestea, negrul, peste măsură de mînios, îşi ridică suliţa şi, aţintind-o înspre Khalif, strigă :

— Vrei să vii încoace şi să-mi vinzi peştii ăia doi, la ce preţ ai hotărî tu, ori vrei mai degrabă să-ţi împlînt suliţa asta în coastă ?

Şi Khalif răspunse :

— Stai aşa, bre puşlamao ! Mai bine îţi dau peştele, decît să-mi pierd viaţa !

Şi ieşi din apă şi veni de-i aruncă în silă cei doi peşti harapului, care îi luă de pe jos şi îi puse într-o basma de mătasă bogat înflorată ; pe urmă îşi duse mîna la buzunar, ca să scoată banii ; ci văzu că buzunarul era gol ; şi îi spuse pescarului :

— Pe Allah, o, pescarule, nu ai noroc, căci nu am acuma în buzunar nici măcar o drahmă ! Da să vii mîine la palat şi să întrebi de hadîmbul negru Sandal. Şi slugile au să te îndrume la mine, şi am să te întîmpin cu o primire mărinimoasă şi cu ce ţi-o meni norocul tău ; şi pe urmă ai să te duci în calea ta !

Şi Khalif, necutezînd să facă pe năzurosul, îi aruncă eunucului o privire care spunea mai mult decît o mie de înjurături, ori de ameninţări cu belitul, ori de dezmăţuri cu mama sau cu sora celuilalt ; şi se îndepărtă înspre Bagdad, pleznindu-şi palmele una de alta şi grăind, cu un glas zefliu şi plin de amărăciune : „Iacătă, cu adevărat, o zi care, dintru început, a fost mai blagoslovită decît toate zilele blagoslovite ale vieţii mele ! E vădit !" Şi, în felul acesta, trecu pragul cetăţii şi intră în sukuri.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaizeci şi treia noapte

Urmă :

Or, cînd trecătorii şi prăvăliaşii îl văzură pe Khalif pescarul, care, pe de-o parte, îşi purta în spinare năvoadele, coşul şi bîta, iar, pe de altă parte,

era îmbrăcat cu un caftan și avea pe cap un turban care numai ele două prețuiau mai bine de o mie de dinari, îl împresurară și porniră pe urma lui, ca să vadă ce putea să fie cu el, pînă ce ajunse în dreptul croitoriei pe care o ținea croitorul califului. Și croitorul, de la cea dintîi privire aruncată asupra lui Khalif, cunoscu pe dată că haina de pe el era chiar haina pe care o lucrase nu demult pentru căpetenia drept-credincioșilor. Și strigă către pescar :

— O, Khalif, de unde ai căpătat haina aceea de pe tine ?

Și Khalif, cu sufletul cătrănit, îi răspunse fulgerîndu-l cu privirile :

— Da ce te bagi tu, chip neisprăvit ? Ci să știi, ca să pricepi că nu am nimica de ascuns : mantia aceasta mi-a fost dată de ciracul meu, pe care îl învăț pescuitul, și pe care mi l-am luat ca ajutor. Și nu mi-a dat mantia decît ca să scape cu mîna neretezată, pentru hoția de care s-a făcut vinovat cînd mi-a șterpelit hainele !

La vorbele acestea, croitorul pricepu că însuși califul, în plimbările lui, trebuie să se fi întîlnit cu pescarul și să-i fi făcut vreun renghi, ca să-și rîdă de el. Și îl lăsă pe Khalif să-și vadă în tihnă de drum și să ajungă la el acasă, unde avem să-l găsim iarăși mîine.

Ci acuma este timpul să aflăm ce s-a petrecut la palat, în lipsa califului Harun Al-Rașid. Apoi acolo s-au petrecut lucruri cu urmări grele.

Știm, dar, că marele calif nu plecase cu Giafar decît ca să se ducă să ia oleacă de aer pe cîmpuri și să-și mai uite o clipă de patima-i cea aprigă după Kut-al-Kulub. Or, califul nu era nicidecum singurul suflet pe care îl chinuia patima aceea pentru roabă. Soția și verișoara lui, Sett Zobeida, de la veni-

rea în harem a fetişcanei aceleia, ajunsă cadîna cea mai dragă a emirului drept-credincioşilor, nu mai putea nici să mănînce, nici să bea, nici să doarmă, nimica ! Atîta de plin îi era sufletul de zavistia care le cuprinde de obicei pe femei din pricina potrivnicelor lor. Şi, ca să-şi uşureze veninul stîrnit de ocara aceea necurmată care o umilea şi în ochii ei şi în ochii celor din preajma ei, Sett Zobeida nu mai aştepta decît un prilej, fie vreo lipsă nevoită a califului, fie vreo călătorie, fie vreo altă treabă, care să-i îngăduie a săvîrşi în voie ceea ce îşi pusese de gînd. Încît, de îndată ce află că marele calif plecase la vînătoare şi la pescuit, porunci să se pregătească, în iatacurile ei, un ospăţ falnic, de la care să nu lipsească nici băuturile, nici tăvile de porţelan pline cu zumaricale şi cu dulceţuri. Şi trimise să fie poftită, cu mare pohfală, şi cadîna Kut-al-Kulub, poruncind roabelor să-i spună :

— Stăpîna noastră Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soţia emirului drept-credincioşilor te pofteşte astăzi, o, stăpînă a noastră Kut-al-Kulub, la un ospăţ pe care îl dă în cinstea ta. Căci Sett Zobeida a băut astăzi o doctorie şi, ca să dobîndească o vindecare cît mai deplină, trebuie să-şi veselească sufletul şi să-şi odihnească gîndurile ; şi socoate că tihna cea mai bună şi voioşia cea mai aleasă nu le poate căpăta decît privindu-te pe tine, şi ascultînd cîntecele tale minunate, despre care l-a auzit pe calif vorbind cu multă desfătare. Şi tare mai doreşte să se încredinţeze şi ea !

Iar Kut-al-Kulub răspunse :

— Ascultare şi supunere datorăm lui Allah şi stăpînei noastre Sett Zobeida !

Şi se ridică pe clipă pe dată ; şi habar nu avea ce-i menise ursita în hotărîrile ei cele trainice. Şi

își luă alăutele de trebuință, și plecă împreună cu căpetenia hadîmbilor la iatacurile aprigei Sett Zobeida.

Cînd ajunse în fața soției califului, fata sărută pămîntul de mai multe ori dinainte-i, pe urmă se ridică și, cu un glas nespus de dulce, spuse :

— Pacea fie asupra acestei perdele ridicate și asupra vălului neprihănit al acestui harem, asupra urmașului Profetului și moștenitor al volniciilor neamului lui Abbass ! Deie Allah să dăinuie fericirea stăpînei noastre atîta vreme cît s-or urma ziua și noaptea una după alta !

Și, după ce rosti lauda aceasta, se trase îndărăt între celelalte soții și cadîne.

Atunci, Sett Zobeida, care sta tolănită într-un peș pe divanul larg de catifea, își ridică alene ochii către cadînă și o privi țintă. Și rămase năucă de ce vedea...

Cînd poveștea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și patra noapte

Urmă :

...Și rămase năucă de frumusețea pe care o vedea la fetișcana aceea desăvîrșită, care avea niște plete ca noaptea, niște obraji ca bobocii de trandafiri, niște sîni ca de granate, niște ochi strălucitori, pleoapele galeșe, o frunte luminoasă și un chip de lună. Și, de bună seamă că soarele sta să răsară de după cîrlionții de pe frunte-i, și că bezna nopții se înnegura

de la pletele ei ; iar moscul nu putea fi cules, fără de nici o îndoială, decît din răsuflarea ei, şi numai ei îşi datorau florile gingăşia şi mireasma ; luna nu lumina decît luînd cu împrumut din strălucirea frunţii ei ; ramul nu se legăna decît după pilda mijlocului ei, iar stelele nu sclipeau decît de la sclipirea ei ; arcul vitejilor nu se încorda decît ca să fie asemeni cu sprîncenele sale ; iar mărgeanul de pe mări nu se înroşea decît de la buzele ei cele roşii ! Dacă era supărată, cei îndrăgostiţi de ea se prăbuşeau la pămînt, pieriţi de viaţă ! Dacă era liniştită, sufletele se întorceau să dea viaţă iarăşi trupurilor moarte ! Dacă arunca o privire, vrăjea şi supunea lumile amîndouă sub stăpînia sa. Căci, cu adevărat, era o minune de frumuseţe şi era fala Aceluia carele o zămislise şi o desăvîrşise !

După ce Sett Zobeida o privi cu uimire îndelungă şi o cercetă cu de amănuntul, îi zise :

— Pace, dragoste şi noroc ! Fii binevenită printre noi, o, Kut-al-Kulub ! Şezi colea şi veseleşte-ne cu meşteşugul tău şi cu frumuseţea cîntărilor tale !

Şi fetişcana răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Pe urmă, şezu jos şi, întinzînd mîna, luă mai întîi o dairea minunată ; şi-aşa, chiar că i se puteau potrivi vorbele poetului :

O, cîntăreaţo cu dairea,
Tot ascultîndu-te, vrăjită,
A-nnebunit inima mea !
Şi pe cînd degetele tale
Bat ritmul, cu mişcări egale,
Iubirea-n pieptul meu palpită
În tactul dulcelui tău cînt
Ce-mi sună-n piept, adînc şi blînd.

N-am să-ţi mai pot da-ntr-un sfîrşit
Decît o inimă rănită !
De cînţi un cîntec fericit,
Ori gemi ca sub dureri zdrobită,
Tu-nfigi în inimile noastre
Potop de suliţi, şi dezastre.

Ridică-te, ah ! zvîrle iute
Veşmintele-ţi ! şi, ah ! aruncă
Iaşmacul, şi pe întrecute,
Cu pasul zvelt, şi cu-ndelungă
Pricepere, dansează-apoi,
O, preafrumoaso, pentru noi,
Nebunul dans ce ne răpune
Al dragostei noastre nebune !

Şi, după ce zăngăni iar din dairea, începu să cînte, însoţindu-se de zdrăngănelile ei, stihurile acestea, ticluite pe loc :

Surorile inimii mele,
Gingaşele, dulci păsărele,
I-au spusu-i-au inimii : „Fugi !
Să fugi de bărbaţi şi de lume !"
Ci inimii mele, anume,
I-am spus : „Orişiunde te duci,
O, inimă, să te supui
Bărbaţilor ! Cată să-ţi pui
În aripe largi evantaie
Să freamăte lin, să se-nfoaie.
Şi veselă fii, cum se cere,
Să faci tuturora plăcere !

Şi cîntă apoi aceste două strofe, cu un glas atîta de minunat încît, de farmecul lor, păsările cerului se opriră din zbor, iar palatele începură să dănţuiască din toate zidurile. Atunci, Kut-al-Kulub lăsă

daireaua și luă o trișcă de trestie, pe care își lipi buzele și degetele. Și, în felul acesta, chiar că i se potriveau stihurile poetului :

O, tu, cea care cînți măiestru
Din fluierul acela rece,
Din trestia aceea moartă
Ce-o ții cu degetele-ți lungi
La jarul buzelor frumoase,
Prin care un nou suflet trece
Din răsuflarea ta ca focul
În trișca răsucită-n dungi,

Mai bine-n inima mea suflă !
Ea ar suna cu mult mai bine
Ca trestia acelui fluier
Cu șapte găuri puse-n șir,
Căci nu-s doar șapte răni cioplite
În inima mea și în mine,
Ce-ar tresări înfiorate
Sub degetele-ți prea-subțiri !

După ce le vrăji pe toate femeile de față cu cîntecul din trișcă, fata puse jos fluierul și luă o lăută minunată, îi potrivi strunele și și-o sprijini pe sîn, plecîndu-se peste pîntecele ei, cu o gingășie ca de mamă ce se pleacă peste pruncul său, așa de frumos încît de bună seamă că despre ea și despre lăuta ei a zis poetul :

O, cîntăreață din lăută,
Cum știi cu degetele tale
Să-aprinzi pe strunele persane
Sau să adormi pojar și jale,
Întocmai cum dorești, ca vraciul
Ce știe, meșter, după voie,
Să lase sîngele să curgă

Cuminte — sau, de e nevoie,
Să-l facă să țîșnească-afară
Din toate rosturile sale.

Ce-adîncă vrajă se-nfioară
Cînd degetele-ți diafane
Grăiesc cu grai de alăută
Pe limba strunelor persane,
Iar cei ce nu știu graiu-acela
Ascultă vraja-i fără nume
Și limba-i fără de cuvinte
Venind de dincolo de lume,
Și toți pricep ce spune graiul
Din strunele vuind de zvoane.

Și atunci fata porni să sune strunele pe paisprezece glasuri osebite, și cîntă, ținînd hangul cu alăuta, un cîntec întreg, care le topi de încîntare pe cele care o priveau, și le cufundă în plăcere pe cele care o ascultau.

Pe urmă, Kut-al-Kulub, după ce zvoni din strunele feluritelor alăute, și după ce cîntă felurite cîntece dinaintea mîndrei Sett Zobeida, se ridică în toată strălucirea și în toată mlădioasa ei gingășie și începu să dănțuiască. După care, stete jos și făcu o mulțime de giumbușlucuri, de panglicării și de pozne, și toate astea cu o mînă atîta de ușoară și cu atîta dibăcie și îndemînare, încît Sett Zobeida, în pofida geloziei, a ciudei și a zăcășiei ce-o rodeau, era mai-mai să cadă îndrăgostită și să-i mărturisească patima pe care o simțea. Ci izbuti să-și curme la vreme atare pornire, gîndind în cugetul ei : „Hotărît ! vărul meu Al-Rașid nu are întru nimic de ce fi osîndit că este atîta de îndrăgostit de ea".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și Sett Zobeida le porunci roabelor să aștearnă masa, și își lăsă ura să biruie aceste întîie simțăminte. Da nu-și lăsă mila să i se topească întru totul din inimă și, în loc să-și înfăptuiască planul ce și-l întocmise de-a o otrăvi pe potrivnica ei și de a scăpa astfel de ea pe totdeauna, se mulțumi a pune să se amestece în prăjiturile date frumoasei Kut-al-Kulub o porție strașnică de bang adormitor. Și, de cum își duse la gură o bucată din acele prăjituri, cadîna se și prăvăli cu capul pe spate și se cufundă în negurile somnului. Iar Sett Zobeida, prefăcîndu-se cuprinsă de mare durere, porunci roabelor s-o ducă într-un iatac de taină. Pe urmă, puse să se împrăștie știrea că murise, spunînd că se înecase la masă, din lăcomie la mîncare, și îi ridică degrabă un mormînt falnic, chiar în grădinile saraiului.

Toate astea se petrecură așadar în lipsa califului. Cînd însă, după pățania cu pescarul Khalif, acesta se întoarse la sarai, cea dintîi grijă a lui fu aceea de a-i întreba pe hadîmbi despre draga sa Kut-al-Kulub. Iar hadîmbii, pe care Sett Zobeida îi prevestise că-i spînzură dacă dau în vileag ceva, îi răspunseră califului cu un glas de înmormîntare :

— Vai, o, doamne al nostru, sporească-ți Allah zilele și întoarcă asupra capului tău zilele datorate stăpînei noastre Kut-al-Kulub ! Lipsa ta, o, emire al drept-credincioșilor, i-a pricinuit o mîhnire și o

durere atîta de mari, încît n-a putut să îndure zguduirea, şi moartea cea grabnică a răpus-o ! Şi acuma se află întru tihna Stăpînului ei !

La vorbele acestea, califul începu să alerge ca un smintit prin palat, astupîndu-şi urechile şi întrebîndu-i cu ţipete amarnice despre mult iubita lui pe toţi cei pe care îi întîlnea. Şi toată lumea, la trecerea lui, se arunca degrabă cu pieptul la pămînt, ori se ascundea pe după stîlpi. Şi califul ajunse, în felul acesta, în grădina unde se ridica mormîntul cel închipuit al cadînei, şi se prăbuşi cu fruntea pe marmură şi, întinzînd mîinile şi plîngînd cu toate lacrimile lui, strigă :

O, trist mormînt ! cum poate să închidă
Adînca noapte-a umbrei tale reci
Pe-aceea care-a fost cea mai iubită ?

O, trist mormînt ! răspunde, dar : pe veci
Se şterse frumuseţea ei vrăjită ?
Acel desfăt al ochilor mei, deci,
Se încheie şi el, într-o clipită ?

O, trist mormînt ! tu nu eşti, văd eu bine,
Nici măcar adevărul, nici minciuna :
Nici Raiul Desfătărilor senine,
Nici cerul pămîntesc dintotdeauna. —
Oh, pe Allah ! oare de ce în tine
Dă-n floare ramul şi sclipeşte luna ?

Şi, în felul acesta, califul îşi oftă şi îşi vărsă durerea vreme de un ceas. După care, se ridică şi se duse iute de se închise în iatacurile lui, fără a vroi să mai asculte nici o mîngîiere, nici s-o primească pe soţia lui ori pe celelalte soţii dragi !

În ce o priveşte pe Sett Zobeida, apoi aceasta, dacă văzu izbînda vicleniei sale, porunci ca frumoasa

Kut-al-Kulub să fie închisă într-o ladă de haine (întrucît fata tot se mai afla sub puterea adormitoare a bangului) și puse două roabe de încredere să ducă lada afară din palat și s-o vîndă în suk celui dintîi cumpărător care s-o ivi, cu înțelegerea ca vînzarea să se facă fără a se deschide capacul!

Și-atîta cu toți aceștia!

Ci în ceea ce îl privește pe Khalif pescarul, apoi acesta, dacă se sculă, a doua zi după pescuit, cel dintîi gînd al lui fu la harapul cel scopit, care nu-i plătise cei doi pești, și își zise: „Tare socotesc că tot ce am mai bun de făcut acuma este să mă duc la palat și să întreb de acel Sandal hadîmbul, fiul blestematei cu nas borcănat, de vreme ce așa m-a îndemnat chiar el! Și de n-o vrea să-și plătească datoria, pe Allah! am să-l belesc!" Și luă drumul către palat.

Or, cînd ajunse acolo, Khalif găsi toată lumea întoarsă pe dos; și, chiar în poartă, cel dintîi ins pe care îl întîlni fu harapul Sandal hadîmbul, stînd jos în mijlocul unei roate cuviincioase de harapi și de hadîmbi, vorbind și dînd din mîini. Și Khalif se îndreptă către el; iar cînd un mameluk tînăr dete să-i aţină calea, pescarul îl împinse și strigă:

— Cară-te de-aici, fecior de codoș!

La răcnetul acela, eunucul Sandal întoarse capul și îl văzu pe Khalif pescarul. Și hadîmbul, rîzînd, îi spuse să se apropie; iar Khalif se apropie și zise:

— Pe Allah! te-aș fi cunoscut dintr-o mie, o, balaoacheșule, o, firicel de lalea!

Și hadîmbul, auzind vorbele acestea, pufni în rîs și zise cu gingășie:

— Stai colea jos oleacă, o, stăpîne al meu Khalif! Am să-ți plătesc numaidecît ceea ce îți datorez!

Şi îşi băgă mîna în buzunar ca să scoată banii şi să-i dea, cînd deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieşea de la calif.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaizeci şi şasea noapte

Urmă :

Aşa că eunucii, robii şi tinerii mameluci se ridicară şi se aşezară pe două rînduri ; iar Sandal, la un semn făcut cu mîna de către vizir că are să-i spună ceva, îl lăsă pe pescar şi dete fuga să audă porunca lui Giafar. Şi amîndoi începură să vorbească de zor, plimbîndu-se în lung şi în lat.

Khalif, dacă văzu că eunucul zăbovea să se întoarcă la el, socoti că era o viclenie din partea acestuia ca să nu-i plătească, mai ales că hadîmbul părea a-l fi uitat cu totul şi că nu-i mai păsa de pescar, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Atunci, începu să se frămînte şi să-i facă semne de departe eunucului, semne ce voiau să zică : „Întoarce-te odată !" Şi, întrucît acela nu lua deloc aminte la el, Khalif îi strigă cu un glas zefliu :

— O, stăpîn-al meu Lalea, dă-mi ce îmi datorezi, ca să mă duc !

Şi hadîmbul, din pricină că se afla de faţă cu Giafar, rămase tare încurcat la strigătul acela, şi nu vroi să răspundă nimic. Ba dimpotrivă, începu să

vorbească și mai însuflețit, ca să nu care cumva să ia seama marele vizir în partea aceea ; ci fu o trudă zadarnică. Întrucît Khalif se apropie și mai mult și, cu un glas năpraznic, răcni, făcînd semne mari :

— O, mișelule care nu-ți plătești datoriile, prăpădi-i-ar Allah pe oamenii de rea-credință și pe toți care-i jefuiesc de bunul lor pe cei săraci !

Pe urmă, schimbă glasul și strigă batjocoritor :

— Mă pun sub ocrotirea ta, o, stăpîne Burtă-Goală al meu ! Și mă rog ție să-mi dai ce îmi datorezi, ca să pot să mă duc.

Iar eunucul rămase peste poate de încurcat, căci Giafar, de data aceasta, văzuse și auzise tot ; ci, întrucît încă nu-și da seama despre ce e vorba, îl întrebă pe hadîmb :

— Ce-o fi păţit oare, bietul om ? Și cine l-o fi păgubit de bunul lui ?

Și eunucul răspunse :

— O, doamne al meu, tu nu știi cine-i omul acesta ?

Giafar spuse :

— Pe Allah ! de unde să știu, de vreme ce acuma îl văd întîia oară ?

Eunucul spuse :

— O, doamne al nostru, este chiar pescarul de la care am luat ieri peștele de l-am dus califului ! Iar eu, întrucît i-am făgăduit niște bani pentru cei doi pești care îi mai rămăseseră la urmă, i-am spus să vină astăzi la mine, să-i plătesc ce i se cuvine ! Și tocmai vroiam să-i dau banii, atunci cînd a trebuit să alerg dinaintea ta ! Și, drept aceea, omul, pierzîndu-și răbdarea, mă bruftuluiește acuma în felul acesta !

Vizirul Giafar, dacă auzi vorbele lui Sandal, zîmbi a rîde şi îi spuse eunucului :

— Cum ţi-ai făcut tu socoteala, o, căpetenie de hadîmbi, de te-ai dovedit atîta de lipsit de cinstire, de luare-aminte şi de cuviinţă tocmai faţă de chiar dascălul emirului drept-credincioşilor ? Sărace Sandal ! ce-o să zică marele calif, cînd are să afle că n-a fost cinstit pînă peste poate tovarăşul şi dascălul său, pescarul Khalif ? Pe urmă, Giafar adaugă deodată : O, Sandal, mai întîi de toate să nu-l laşi să plece, întrucît nici nu se putea să pice mai la ţanc ! Califul, cu pieptul apăsat, cu inima mîhnită, cu sufletul cernit, tocmai se află cufundat în deznădejde, din pricina morţii cadînei dragi lui, Kut-al-Kulub ; iar eu degeaba am căutat să-l mîngîi, prin toate mijloacele obişnuite. Da poate cu ajutorul acestui pescar Khalif, avem să izbîndim a-i uşura pieptul. Ţine-l, dar, pînă ce mă duc să dibuiesc gîndurile califului în privinţa lui !

Şi eunucul Sandal răspunse :

— O, doamne al meu, fă cum socoteşti potrivit ! Şi Allah să te ţie şi să te apere pururea, ca pe sprijinul, stîlpul şi piatra de temelie a împărăţiei şi a neamului emirului drept-credincioşilor ! Şi asupra ta şi a lui fie umbra ocrotitoare a Celui-prea-înalt ! Şi deie el ca ramul, trunchiul şi rădăcina să rămînă neatinse în veci !

Şi dete fuga la pescarul Khalif, în vreme ce Giafar se întoarse la califul Harun Al-Raşid. Şi pescarul, dacă îl văzu pe eunuc că vine într-un sfîrşit, îi zise :

— Iacătă-te, dară, o, Maţe-Goale !

Şi, cînd eunucul le porunci mamelucilor să-l ţie pe pescar şi să nu-l lase să plece, acela strigă :

— A, iacătă şi năpasta la care mă aşteptam ! Cel care a dat a ajuns datornic, iar pîrîşul a ajuns pîrît ! A, Lalea a belelei mele, eu vin aici să-mi cer dreptul, şi voi mă popriţi de parcă n-aş fi dat toate birurile ori nu mi-aş fi plătit adeturile ?

Şi-aşa cu el !

În ce îl priveşte pe calif, cînd intră la el Giafar, îl găsi frînt în două, cu capu-n mîini şi cu pieptul zguduit de suspine ! Şi îşi recita încetişor aceste stihuri :

Prietenii mă ceartă că gem necontenit
Şi nu mai uit durerea şi chipul ce-am iubit.
Dar ce să fac, prieteni, cînd n-am nici o putere
Asupra bietei inimi ce nu vrea mîngîiere,
Şi cînd nu sînt în stare să-ndur, fără să mor,
Gingaşa amintire ce mă îngroapă-n dor,
Copila minunată şi dulce, ah, de care
Mi-e inima legată pe veci, fără scăpare.
Ah, nu mai am putere s-o uit — cînd am băut
Din cupa scumpă vinul privirii ei, pierdut,
Ah, vinul fără seamăn din care-nfiorat
Băui odinioară şi sînt şi-acuma beat.

Şi, cînd ajunse dinaintea califului, Giafar îi zise :

— Pacea fie cu tine, o, emire al drept-credincioşilor, o, apărătorule al cinstei Legii noastre, o, coborîtorule din unchiul Sultanului Profeţilor ! Rugăciunea şi pacea lui Allah fie asupra lui şi asupra tuturor urmaşilor lui, fără de abatere !

Şi califul îşi ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi şi o privire îndurerată, şi răspunse...

Cînd povestea **ajunse** aici, **Şeherezada** văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...și răspunse :

— Și asupra ta, o, Giafar, fie pacea lui Allah și mila și binecuvîntările lui !

Și Giafar întrebă :

— Căpetenia drept-credincioșilor îngăduie robului să vorbească, ori mai degrabă îl oprește ?

Iar Al-Rașid răspunse :

— Da de cînd, o, Giafar, îți este oprit să vorbești ție, stăpînul și capul peste toți vizirii mei ? Spune-mi tot ce ai să-mi spui !

Iar Giafar spuse atunci :

— O, doamne al meu, plecînd de dinaintea ta ca să mă întorc la mine acasă, am întîlnit, afară, la poarta palatului, în mijlocul eunucilor, pe stăpînul și dascălul și tovarășul tău, pescarul Khalif, care avea multe pîre de adus împotriva ta, și se plîngea de tine, zicînd : „Slavă lui Allah ! nu pricep nimica din tot ce mi se întîmplă ! Eu l-am învățat meșteșugul pescuitului, și el nu numai că nu mi-a păstrat nici o mulțumire, da a mai și plecat să-mi aducă două coșuri și tare s-a ferit să se mai întoarcă ! Asta-i tovărășie cinstită și ucenicie cuminte ? Ori te pomenești că așa s-or fi plătind dascălii ?“ Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, m-am grăbit să vin a te înștiința cum stă treaba ; ca, dacă tot mai ai de gînd să-i fii tovarăș-să-i fii ; de nu, să-i dai de știre despre încetarea înțelegerii dintre voi doi, pentru ca să-și poată găsi alt tovarăș ori părtaș !

Cînd auzi vorbele acestea ale vizirului său, califul, în ciuda suspinelor care îl sugrumau, nu mai putu să se oprească a zîmbi, pe urmă a rîde în hohote, şi deodată îşi simţi pieptul uşurîndu-se ; şi îi spuse lui Giafar :

— Pe viaţa mea şi a ta, o, Giafar, spune-mi adevărat ! Chiar aşa-i, se află acuma pescarul Khalif la poarta palatului ?

Şi Giafar răspunse :

— Pe viaţa ta, o, emire al drept-credincioşilor, chiar pescarul Khalif, cu ochii lui amîndoi, este la poartă !

Şi Harun zise :

— O, Giafar, pe Allah ! trebuie să-i fac numai-decît dreptate astăzi, după meritele lui, şi să-i dau ce i se cuvine ! Dacă, dar, Allah, prin mijlocirea mea, i-o trimite chinuri ori dureri, are să le capete pe de-a-ntregul ; dacă, dimpotrivă, are să-i scrie la soartă sporul şi norocul, are să le capete întocmai !

Şi, rostind vorbele acestea, califul luă o foaie mare de hîrtie, o rupse în bucăţele aidoma, şi spuse :

— O, Giafar, scrie tu cu mîna ta, pe douăzeci dintre aceste hîrtii, mai întîi sume de bani mergînd de la un dinar la o mie de dinari, apoi numele tuturor dregătorilor din împărăţia mea, de la dregătoria de calif, de emir, de vizir şi de musaip, pînă la cele mai mărunte slujbe de la sarai ; pe urmă, scrie, pe alte douăzeci de hîrtii, toate soiurile de osînde şi de schingiuiri, de la bătaia cu vergi pînă la spînzurătoare şi moarte !

Şi Giafar răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi luă un calam şi scrise cu mîna lui, pe bucăţile de hîrtie, toate cele poruncite de calif, precum : *o mie de dinari, slujba de musaip, dregătoria de emir,*

sarcina de calif; și: *pedeapsa cu moartea, înțepenirea, ciomăgeala*, și alte asemenea lucruri. Pe urmă, le împături pe toate la fel, le aruncă într-un ligheanaș de aur, și dete totul califului, care îi spuse:

— O, Giafar, jur pe sfintele haruri ale preasfinților mei strămoși, cei neprihăniți, și pe împărăteasca mea spiță care suie pînă la Hamzà și la Akil, că, atunci cînd pescarul Khalif are să se afle aici, am să-i poruncesc numaidecît să tragă o hîrtie dintre aceste hîrtii, pe care numai eu și cu tine știm ce stă scris, și am să-i dăruiesc tot ce i-o meni hîrtia pe care are s-o tragă, oricare ar fi lucrul scris! Și, de-ar fi să i se nimerească chiar și dregătoria de calif, am să cobor pe dată din scaunul de domnie și am să i-l las lui, cu toată bucuria sufletului! Da dacă, dimpotrivă, spînzurătoarea, sau tăierea, sau scopirea, sau orice alt fel de moarte are să-i fie partea, am să poruncesc s-o îndure nesmintit! Du-te, dar, de-l ia și mi-l adu fără de zăbavă!

Cînd auzi vorbele acestea, Giafar își zise în sineși: „Nu este domnie și putere decît întru Allah slăvitul și atotputernicul! S-ar prea putea ca hîrtia trasă de către acest sărman să fie o hîrtie de năpastă, care să-i prilejuiască pieirea! Și-așa că eu, fără de voia mea, am să fiu pricina dintîi a nenorocirii lui! Întrucît califul s-a legat cu jurămînt, și n-ai cum nădăjdui să-l faci să-și schimbe hotărîrea! Nu am, dar, decît a mă duce după acest sărman! Și nu are să se întîmple decît ce e scris de Allah!" Pe urmă, ieși să-l caute pe Khalif pescarul și, luîndu-l de mînă, vru să-l ducă în lăuntrul palatului. Khalif însă, care nu mai contenise să se frămînte, să se plîngă de popreala sa și să se căiască de faptul că venise la curte, era mai-mai să-și vadă mințile rătăcite întru totul, și strigă:

— Mare prost am fost să-i dau ascultare şi să vin aici după eunucul ăsta negru, Laleaua pacostei, plodul cel buzat al blestematei cu nas borcănat, Maţe-Goale ăsta !

Giafar însă îi zise :

— Hai, vino după mine !

Şi îl duse înconjurat de o mulţime de robi şi de flăcăi, pe care Khalif nu mai contenea să-i blesteme. Şi, după ce îl trecu prin şapte săli de intrare nemăsurate, Giafar îi spuse :

— Ia seama, o, Khalif ! Ai să te afli dinaintea emirului drept-credincioşilor, apărătorul dreptei-credinţe !

Şi, ridicînd o perdea mare, îl împinse în sala de primire, unde Harun Al-Raşid sta aşezat în jeţul lui, înconjurat de emirii şi de mai-marii de la curtea sa. Iar Khalif, care habar n-avea de ce vede, nu se simţi întru nimic tulburat ; ba, uitîndu-se cu cea mai mare luare-aminte la Harun Al-Raşid în vîlva slavei sale, se duse la el hohotind de rîs şi îi zise :

— A, iacătă-te, o, clanaretule ! Au tu socoţi că te-ai purtat cinstit, ieri, cînd m-ai lăsat să păzesc singur peştele, pe mine, care te-am învăţat meseria şi te-am însărcinat să te duci să-mi cumperi două coşuri ? Încît m-ai lăsat fără de apărare şi la cheremul unei liote de hadîmbi care au venit, ca un potop de ciori, să-mi fure şi să-mi ia peştele, care ar fi putut să-mi aducă pe puţin o sută de dinari ! Şi tot tu eşti pricina pentru tot ce mi-e dat să păţesc şi acuma, în mijlocul inşilor ăstora care mă ţin aici ! Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mîna şi pe tine şi să te înşface şi să te lege în scaunul ăla ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

La vorbele acestea ale lui Khalif, califul zîmbi şi, luînd cu mîinile amîndouă ligheanul de aur în care se aflau hîrtiile scrise de Giafar, zise :

— Apropie-te, o, Khalif, şi vino de trage o hîrtie dintre hîrtiile acestea !

Khalif însă, izbucnind în rîs, strigă :

— Ce, o, clanaretule, ţi-ai şi schimbat meseria şi te-ai lăsat de muzică ? Acuma iacătă că ai ajuns astrolog ! Şi ieri erai ucenic de pescar ! Crede-mă, clanaretule, treaba asta n-o să te ducă departe ! Căci cu cît te apuci de mai multe meserii, cu atîta cîştigi mai puţin ! Lasă, dar, deoparte astrologia şi fă-te iar clanaret, ori mai degrabă întoarce-te la mine, să-ţi faci ucenicia de pescar !

Şi-ar fi ţinut-o aşa înainte, cînd deodată Giafar se duse la el şi îi zise :

— Gata cu vorbele astea ! Şi vino de trage o hîrtie, aşa cum ţi-a poruncit emirul drept-credincioşilor !

Şi îl împinse către scaunul împărătesc.

Atunci Khalif, tot împotrivindu-se la împingerea lui Giafar, şi bodogănind, se lăsă dus pînă la ligheanul de aur, şi cufundîndu-şi deodată mîna în el, scoase un pumn întreg de hîrtii. Giafar însă, care îl veghea, îi porunci să le dea drumul şi îi spuse să nu ia decît una. Şi Khalif, împingîndu-l cu cotul, îşi băgă iar mîna în lighean şi nu scoase de data aceasta decît o hîrtie, zicînd :

— Departe de mine orice gînd de a-l mai lua de-acuma-ncolo în slujba mea pe clanaretistul ăsta

cu bucile obrajilor umflate, astrologul ăsta întocmitor de horoscoape!

Şi, zicînd acestea, despături hîrtia şi, ţinînd-o de-andoaselea, căci nu ştia să citească, o întinse califului şi zise:

— Vrei, o, clanaretule, să-mi spui horoscopul scris pe hîrtia asta? Şi ia seama să nu care cumva să-mi ascunzi ceva!

Iar califul luă hîrtia şi, fără a o citi, o întinse la rîndul său lui Giafar, zicîndu-i:

— Spune-ne cu glas tare ce stă scris acolo!

Şi Giafar luă hîrtia şi, citind-o, ridică braţele şi strigă:

— Nu este domnie şi nu este putere decît întru Allah slăvitul şi atotputernicul!

Iar califul, zîmbind, îl întrebă pe Giafar:

— Veşti bune, nădăjduiesc, o, Giafar! Ce este? Spune! Trebuie să cobor din scaunul de domnie? Trebuie să-l înalţ în el pe Khalif? Ori te pomeneşti că trebuie să-l spînzur?

Şi Giafar răspunse, cu glas înduioşat:

— O, emire al drept-credincioşilor, pe hîrtia aceasta stă scris: *O sută de lovituri de ciomag pescarului Khalif!*

Atunci califul, cu toate ţipetele şi împotrivirile lui Khalif, spuse:

— Să se îndeplinească hotărîrea!

Şi spătarul Massrur porunci să fie luat pescarul, care urla deznădăjduit, şi să fie întins pe burtă, să i se tragă, numărat, o sută de lovituri de ciomag, nici una mai mult, nici una mai puţin! Iar Khalif, măcar că nu simţea nici o durere, datorită învîrtoşirii pe care o dobîndise, scotea nişte ţipete înfricoşătoare şi arunca un potop de ocări asupra clarinetistului. Şi califul rîdea să se topească! Şi, cînd se

sfîrşiră de dat cele o sută de lovituri, Khalif se sculă, de parcă n-ar fi păţit nimic, şi strigă :

— Blestema-ţi-ar Allah zbegul ăsta, o, buhăitule ! Au de cînd o fi ajuns bătaia cu ciomagul prilej de şotii între oamenii cum se cade ?

Iar Giafar, care avea un suflet milos şi o inimă duioasă, se întoarse către calif şi spuse :

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie-i pescarului să mai tragă o hîrtie ! Poate că soarta are să-i fie mai priincioasă de data aceasta ! Şi-apoi, doar n-ai să vrei ca fostul tău dascăl să plece de la apa bunătăţii tale fără a-şi fi potolit setea !

Şi califul răspunse :

— Pe Allah, o, Giafar, eşti tare nechibzuit ! Tu ştii că regii nu prea au obiceiul să-şi întoarcă jurămintele sau făgăduielile ! Or, trebuie să fii încredinţat de la început că dacă pescarul, trăgînd a doua hîrtie, are să aibă parte de spînzurătoare, va fi spînzurat fără de abatere ! Şi tu ai să fii pricina morţii lui !

Iar Giafar răspunse :

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor, pentru omul nenorocit moartea este mai de dorit decît viaţa !

Iar Califul spuse :

— Fie ! Să mai tragă o hîrtie !

Khalif însă, întorcîndu-se către calif, strigă :

— O, clanaret al pacostei, plăti-ţi-ar Allah dărniciile ! Da ia spune-mi, nu puteai să găseşti în Bagdad alt ins în locul meu, ca să pui să i se facă mîndreţea asta de dovadă ? Ori n-o mai fi fost altul afară de mine mai la îndemînă în tot Bagdadul ?

Giafar însă veni lîngă el şi îi zise :

— Mai ia o hîrtie, şi Allah are să ţi-o aleagă !

Atunci Khalif îşi băgă mîna în ligheanul de aur, şi, într-o clipită, scoase o hîrtie pe care o dete lui

Giafar. Și Giafar o despături, o citi, și lăsă ochii în pămînt fără a spune nimic. Iar califul, cu un glas liniștit, îl întrebă :

— Pentru ce nu spui nimic, o, fiu al lui Yahia ?

Și Giafar răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, pe hîrtia aceasta nu stă scris nimic ! Este o hîrtie albă !

Și califul zise :

— Vezi și tu ! Nu la noi îl așteaptă norocul pe acest pescar ! Spune-i, dar, acuma, să plece cît mai degrabă de dinaintea feței mele ! L-am văzut de-ajuns !

Giafar însă spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, pe sfintele haruri ale preasfinților tăi strămoși, cei neprihăniți, îngăduie-i pescarului să mai tragă și a treia hîrtie ! Poate că așa are să poată dobîndi cu ce să nu moară de foame.

Și Al-Rașid răspunse :

— Bine ! Să ia, dar, a treia hîrtie, și gata !

Și Giafar îi spuse lui Khalif :

...Hai, o, săracule, ia a treia hîrtie și cea de pe urmă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și noua noapte

Urmă :

— Hai, o, săracule, ia a treia hîrtie și cea de pe urmă. Și Khalif mai trase o dată, iar Giafar, luînd hîrtia, citi cu glas tare :

— Un dinar pescarului !

Cînd auzi vorbele acestea, Khalif strigă :

— Afurisit să fii, o, clanaret al belelelor ! Un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag ! Cîtă-mai dărnicia ! Da-ţi-o-ar îndărăt Allah la ziua judecăţii !

Iar califul începu să rîdă din tot sufletul, şi Giafar, care izbutise pînă la urmă să-l înveselească pe stăpînul său, îl luă de mînă pe Khalif pescarul şi îl scoase din sala tronului.

Cînd ajunse la poarta palatului, Khalif dete de eunucul Sandal, care îi zise :

— Vino încoace, Khalif. Hai de ne fă oleacă de parte şi nouă din cele cu cîte te-a cinstit dărnicia emirului drept-credincioşilor !

Şi Khalif îi răspunse :

— A, harap de păcură, vrei oleacă de parte ? Hai, dar, de ia jumătate din suta de lovituri de ciomag, pe pielea ta aia neagră ! Pînă ţi le-o da Eblis în iad, na ! ţine dinarul pe care mi l-a dăruit clanaretistul de stăpînu-tău !

Şi îi aruncă în obraz dinarul pe care i-l pusese Giafar în mînă, şi vru să iasă pe poartă şi să se ducă în drumul lui. Eunucul se repezi însă după el şi, scoţînd din buzunar o pungă cu o sută de dinari, i-o întinse lui Khalif, spunînd :

— O, pescarule, ia dinarii aceştia ca preţ pentru peştele pe care l-am cumpărat ieri de la tine ! Şi du-te în pace !

Iar Khalif, dacă văzu aşa, se bucură din plin şi luă punga cu o sută de dinari, precum şi dinarul dat de Giafar, şi, uitîndu-şi belelele şi necazul pe care le îndurase, îşi luă rămas-bun de la eunuc şi se întoarse acasă, plin de fală şi peste poate de mulţumit. Acum ! Întrucît Allah, dacă a hotărît el odată un lucru, îl înfăptuieşte nesmintit, şi întrucît de data aceasta hotărîrea lui era tocmai în privinţa lui Khalif, voinţa sa trebuia să se împlinească. Aşa că,

pe cînd străbătea sukurile spre a se întoarce acasă, Khalif fu oprit, în faţa tîrgului de robi, de o mare roată de oameni, care toţi priveau spre acelaşi loc. Şi Khalif se întrebă : „La ce s-o uita aşa toată lumea asta strînsă ciotcă ?“ Şi, mînat de nedumerire, porni să-şi croiască drum cu coatele printre neguţători şi telali, printre bogătani şi săracani, care, dacă îl cunoscură, începură să rîdă, zicîndu-şi unii altora :

— Loc ! faceţi loc navabului cel grozav care are să cumpere tot tîrgul ! Loc preastrălucitului Khalif, şeicul belitorilor !

Şi Khalif, fără a se tulbura, şi tare pe el, întrucît se simţea ghiftuit cu dinarii de aur strînşi la şerpar, ajunse la mijlocul rîndului din faţă şi căută să vadă care-i treaba. Şi văzu un bătrîn care avea dinainte-i o ladă pe care şedea un rob. Şi bătrînul acela tocmai striga cu glas mare, zicînd :

— O, negustorilor ! o, bogătanilor ! o, preacinstiţilor locuitori din cetatea noastră ! care dintre voi vrea să-şi bage banii într-o tîrguială de sută la sută, cumpărînd, cu tot ce se află în ea, fără ca noi să ştim ce, lada aceasta bine gătită, venită de la saraiul preaslăvitei Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soţia emirului drept-credincioşilor ? N-aveţi decît a spune cît daţi ! Şi Allah să-l blagoslovească pe acela care are să dea cel mai mult !

Ci o tăcere largă răspundea la chemarea lui, căci neguţătorii nu cutezau să-şi arunce bănetul pe o ladă ca aceea, în care nu ştiau ce se află, şi se temeau să nu care cumva să fie la mijloc vreun matrapazlîc ! Da pînă la urmă unul dintre ei dete glas şi zise :

— Pe Allah ! tîrgul acesta-i cam la noroc ! Şi poate fi tare păgubos ! Ci eu tot am să dau ceva, da să nu mi se ia în nume de rău ! Aşa că am să zic o

vorbă, da să nu mă certaţi ! Iacătă ! douăzeci de dinari, nici unul mai mult !

Ci un alt neguţător ridică numaidecît preţul şi zise :

— Eu dau cincizeci !

Şi alţi neguţători ridicară iarăşi ; şi preţul ajunse la o sută de dinari. Atunci telalul strigă :

— Dă careva dintre voi mai mult, o, neguţătorilor ? Preţul cel de pe urmă ! O sută de dinari ! Cine dă mai mult ?

Atunci Khalif ridică glasul şi zise :

— Eu ! Dau o sută şi unu de dinari !

La vorbele acestea ale lui Khalif, negustorii, care îl ştiau tot atîta de lefter ca un preş scuturat şi bătut, socotiră că glumeşte, şi începură să rîdă. Khalif însă îşi descinse chimirul şi iar strigă cu glas mare şi mînios :

— O sută şi unu de dinari !

Atunci telalul, cu toate rîsetele neguţătorilor, spuse :

— Pe Allah ! lada este a lui Khalif ! Iar eu nu i-o vînd decît lui !

Pe urmă, adăugă :

— Poftește, o, pescarule ! plătește o sută şi unu, şi ia lada cu tot ce este în ea ! Allah să binecuvînteze vînzarea ! Şi sporul fie asupra-ţi, odată cu această cumpărare !

Şi Khalif îşi întoarse chimirul, în care se aflau taman o sută şi unu de dinari, pe care îi scutură în mîinile telalului ; şi tîrgul se făcu în deplină învoială a amînduror părţile. Şi tot atunci lada intră în stăpînirea lui Khalif pescarul.

Şi pe dată hamalii din suk, dacă văzură tîrgul încheiat, se repeziră asupra lăzii, bătîndu-se care s-o

ducă, nu pe degeaba, firește. Ci treaba nu-i era nicidecum la îndemînă lui Khalif care, cu tîrguiala asta, se scuturase de toți banii dobîndiți și nu mai avea acuma nici cu ce să-și cumpere o ceapă! Iar hamalii se luptară mai departe, smulgîndu-și care mai de care lada, pînă ce negustătorii se băgară între ei de-i despărțiră și le spuseră:

— Hamalul Zoraik a fost cel dintîi! Așa că lui i se cade s-o care!

Și îi alungară pe ceilalți hamali, afară de Zoraik, și, cu toate împotrivelile lui Khalif, care vroia să-și ducă singur cumpărătura, aburcară lada în spinarea hamalului și îi spuseră să-l urmeze, cu povara aceea, pe stăpînul ei Khalif. Și hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezecea noapte

Urmă:

Și Khalif, mergînd pe drum, își zise în cugetul său: „Nu mai am nici un ban, nici de aur, nici de argint, nici de aramă, nici măcar mireasma vreunui ban! Și ce-o să mă fac, cînd o să ajung acasă și-o trebui să-l plătesc pe afurisitul ăsta de hamal? Și ce nevoie aveam eu de hamal? Și, de altminteri, ce nevoie aveam eu și de pacostea asta de ladă? Și cine păcatelui a putut să-mi bage în cap gîndul cu tîrguiala asta? Da ce e scris trebuie să se împli-

nească ! Pînă una alta, ca să scap din bleaua cu hamalul ăsta, am să-l fac să alerge şi să umble şi să rătăcească drumul de-a lungul uliţelor, pînă ce o să se sfîrşească de trudă. Atunci, are să se oprească de bunăvoia lui şi nu are să mai vrea să meargă. Iar eu am să mă folosesc de nevrerea lui şi n-am să voiesc nici eu la rîndu-mi să-i plătesc, şi am să-mi iau singur lada în spinare !"

Şi, după ce îşi întocmi aşa planul acesta, îl şi puse numaidecît în fapt. Începu, dar, să rătăcească de pe o uliţă pe alta şi de la o piaţă la alta, şi să-l ocolească pe hamal după el prin tot oraşul, şi-aşa de la prînz pînă în amurgit de soare, încît hamalul se vlăgui de tot şi, într-un sfîrşit, începu să bombănească şi să mormăie, şi se hotărî să-i spună lui Khalif :

— O, stăpîne al meu, da unde ţi-e casa ?

Şi Khalif răspunse :

— Pe Allah ! ieri ştiam bine unde este, ci astăzi am uitat de-a binelea. Şi iacătă-mă nevoit să caut împreună cu tine unde-o fi aşezată !

Şi hamalul zise :

— Dă-mi plata şi ia-ţi lada !

Şi Khalif zise :

— Mai rabdă oleacă, mergînd încetişor, ca să-mi dai răgaz să-mi adun gîndurile şi să cuget în ce loc se află casa mea.

Pe urmă, după o vreme, întrucît hamalul începuse iar să se văicărească şi să bombăne printre dinţi, îi zise :

— O, Zoraik, nu am la mine nici un ban ca să-ţi pot plăti aci pe loc ! Căci mi-am lăsat banii acasă, iar casa am uitat unde se află !

Şi, cum hamalul se oprise, nemaiputînd să umble, şi pusese povara jos, iacătă că trece un cunoscut de-al lui Khalif, care îl bate pe umăr şi îi zice :

— Na ! tu eşti, Khalif ? Ce cauţi prin mahalaua asta, aşa de departe de mahalaua ta ? Şi ce l-ai pus pe omul ăsta să-ţi care ?

Ci, pînă ce Khalif, descumpănit, să apuce să-i răspundă, hamalul Zoraik se şi întoarse către trecătorul cu pricina şi îl întrebă :

— O, unchiule, unde se află casa lui Khalif ?

Omul răspunse :

— Pe Allah ! auzi ce întrebare ! Păi, casa lui Khalif se află tocmai în partea cealaltă a Bagdadului, la hanul năruit de la tîrgul de peşte, în mahalaua Rawassin !

Şi plecă rîzînd.

Atunci, Zoraik hamalul îi spuse lui Khalif pescarul :

— Hai, mişcă-te o, neisprăvitule ! Dare-ar să nu mai trăieşti ori să umbli !

Şi îl sili să meargă înaintea-i şi să-l ducă la locuinţa lui, la hanul năruit, de la tîrgul de peşte ! Şi nu mai conteni, pînă ce ajunseră acolo, să-l tot dodelească şi să-l certe pentru purtarea lui, zicîndu-i :

— O, chip de pacoste, lipsi-te-ar Allah de pîinea cea de toate zilele pe lumea asta ! De cîte ori n-am mai trecut noi pe dinaintea prăpăditei tale de case, şi nu mi-ai facut un semn să mă opresc ! Hai ! Acuma ajută-mă să dau jos din spinare lada asta ! Şi dare-ar Allah să fii pe dată închis în ea pe veci !

Şi Khalif, fără a scoate o vorbă, îl ajută să dea jos lada, iar Zoraik, ştergîndu-şi de pe frunte cu dosul mîinii broboanele mari de sudoare, spuse :

— Să vedem acuma cît de larg eşti la suflet şi cît de darnică ţi-e mîna, la plata ce mi-o datorezi

după toate ostenelile astea pe care m-ai făcut să le îndur degeaba! Şi grăbeşte-te, ca să mă laşi să plec în calea mea!

Şi Khalif îi spuse:

— De bună seamă, o, tovarăşe al meu! Ai să fii răsplătit strașnic! Au vrei să-ţi aduc aur, ori argint? Poţi să-ţi alegi!

Iar hamalul răspunse:

— Tu ştii mai bine decît mine ce mi se cuvine!

Atunci Khalif, lăsîndu-l pe hamal la poartă cu lada, intră în casă şi se întoarse numaidecît, ţinînd în mînă un bici înfricoşător de curele, ţintuite fiecare cu patruzeci de ţinte ascuţite, taman bun să doboare o cămilă dintr-o lovitură! Şi se repezi la hamal, cu mîna ridicată şi, învîrtind biciul, i-l aldui pe spinare, şi iar de la cap, şi încă o dată, aşa de vîrtos încît hamalul începu să urle din rărunchi şi, dînd dosul, o luă la fugă drept înainte, cu mîinile întinse, şi se mistui pe după un colţ de uliţă.

Descotorosit în felul acesta de hamal, care, la urma urmei, se încărcase de buna lui voie cu lădoiul acela, Khalif se pregătea să tragă lada în casă. Ci, de toată zarva aceea, vecinii se strînseseră ciotcă şi, cînd îl văzură pe Khalif împopoţonat aşa de ciudat cu caftan de zarafir scurtat pe sub genunchi şi cu turban tot de zarafir, şi cînd mai văzură şi lada pe care o căra, îi ziseră:

— O, Kalif, de unde ai caftanul acela şi lada aceea atîta de grea?

El răspunse:

— De la un băiat, ucenic la mine şi clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Raşid.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

La vorbele acestea, pe locuitorii din hanul năruit, vecini ai lui Khalif, îi prinse spaima pentru sufletele lor, şi îşi ziseră între ei : „De nu l-ar auzi nimenea pe smintitul ăsta vorbind aşa ! Că-l înhaţă agiii şi-l spînzură numaidecît ! Şi ne spulberă hanul cu totul, şi poate, din pricina lui, să ne spînzure şi pe noi dinaintea hanului, ori să ne osîndească la vreo caznă năpraznică !“ Şi, speriaţi pînă peste poate, îl siliră să-şi încuie limba în gură şi, ca să sfîrşească mai iute, îl ajutară să-şi care lada în casă şi împinseră uşa după el.

Or, odaia lui Khalif era atît de strîmtă încît lada o umplu cu totul, de parcă ar fi fost anume făcută spre a se îmbuca tocmai pe tocmai între pereţi. Şi Khalif, nemaiştiind unde să se aşeze spre a-şi trece noaptea, se întinse cît era de lung pe ladă, şi, în felul acesta, începu să cugete la cele cîte i se întîmplaseră în ziua aceea. Şi deodată se întrebă : „Da la urma urmei, ce-aştept de nu deschid lada ca să văd ce-o fi în ea ?“ Şi sări în picioare şi se căzni din toate puterile cu mîinile, încercînd s-o deschidă, da degeaba. Şi îşi zise : „Unde mi-or fi fost minţile cînd m-am hotărît aşa, deodată, să cumpăr lada asta, pe care nu pot nici măcar s-o deschid ?“ Şi iar se încercă să-i spargă lacătul şi să-i sfarme încuietoarea, că tot nu izbuti mai mult ! Atunci îşi zise : „Să aşteptăm pînă mîine, ca să vedem mai bine cum s-o luăm !“ Şi iarăşi se întinse de-a lungul pe lădoi,

și nu zăbovi mult pînă să înceapă a dormi din toate sforăiturile lui !

Or, cum dormea așa de vreun ceas de vreme, se trezi deodată, sărind de spaimă, și se izbi cu capul de tavanul odăii ! Căci simțise cum se mișca ceva în lăuntrul lăzii. Și dintr-o dată somnul îi și zbură din cap, cu minte cu tot ; și Khalif strigă : „Fără de nici o îndoială că acolea în lăuntru se află niscai ginni ! Slavă lui Allah că mi-a dat gîndul să nu deschid capacul ! Că dacă-l deschideam, ar fi sărit pe mine, în bezna asta, și cine știe ce mi-ar fi făcut ! Hotărît ! mare bine nu mi-ar fi fost, oricum !" Ci, pe cînd își rumega el în felul acesta gîndul de spaimă, iată că zgomotul din lăuntrul lăzii spori, și îi ajunse la urechi ca un soi de geamăt. Khalif atunci, speriat peste poate, căută pierit o lumînare, ca să facă lumină ; ci uitase că sărăcia nu-i îngăduise niciodată să aibă vreo lumînare și, bîjbîind într-una cu mîinile pe pereții odăii, clănțănea din dinți și își zicea : „De data asta, e prăpăd ! prăpăd de tot !" Pe urmă, cu spaimă sporită, deschise ușa și năvăli afară, în dric de noapte, țipînd cît îl ținea gura :

— Ajutor ! O, locuitori din han ! o, vecinii mei ! săriți ! ajutor !

Iar vecinii, dintre care cei mai mulți erau cufundați în somn, se treziră speriați rău și ieșiră afară, pe cînd femeile își scoteau capetele, acoperite pe jumătate, prin crăpătura ușilor. Și toți îl întrebară :

— Au ce-ai pățit, bre Khalif ?

El răspunse :

— Iute, dați-mi iute o lumînare căci la mine au venit ginnii !

Și vecinii începură să rîdă, iar unul dintre ei îi dete pînă la urmă o lumînare. Și Khalif luă lumînarea

și se întoarse în odaia lui, mai stăpîn pe el. Ci deodată, cum se plecase peste ladă, auzi un glas care suspina :

— Ah, unde sînt ?

Și, încă și mai speriat, Khalif lăsă tot și se repezi afară ca un nebun, țipînd :

— O, vecinilor ! scăpați-mă !

Iar vecinii îi spuseră :

— O, Khalif, afurisitule ! da ce pacoste a dat peste tine ? N-ai de gînd odată să nu ne mai chinuiești ?

El răspunse :

— Bre, oameni buni, ginul este în ladă ! Se mișcă și vorbește !

Ei îl întrebară :

— O, mincinosule, și ce spune ginul ăla ?

El răspunse :

— A întrebat : „Unde sînt ?"

Vecinii îi răspunseră rîzînd :

— Păi, în iad, fără de nici o îndoială, bre afurisitule ! De n-ai mai gusta somn pîn'la moarte ! Ai sculat tot hanul și toată mahalaua ! Dacă n-ai să taci, avem să coborîm să-ți sfărîmăm oasele !

Și Khalif, măcar că murea de frică, se hotărî să se întoarcă iarăși în odaia lui și, adunîndu-și curajul tot, luă un pietroi și sfărmă încuietoarea de la ladă, și dete dintr-o dată capacul la o parte ! Și văzu, întinsă acolo în ladă, lîncedă și cu pleoapele întredeschise, o fetișcană frumoasă ca o hurie, și selipind de nestemate. Era Kut-al-Kulub ! Și, dacă se simți slobozită și răsuflînd cu tot pieptul aer proaspăt, se dezmetici de-a binelea, iar somnul dat de bangul cel adormitor se risipi pe deplin. Și sta acolo, palidă și atît de frumoasă și de ispititoare, în adevăr !

Cînd o văzu, pescarul, care în viaţa lui nu mai privise aşa, descoperită, nu numai o frumuseţe ca aceea, da nici măcar o femeie de rînd, căzu în genunchi dinaintea ei şi o întrebă :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, cine eşti ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă :

Fata deschise ochii, nişte ochi negri cu gene încondeiate, şi spuse :

— Unde este Iasomia ? Unde este Narcisa ?

Or, acestea erau numele celor două copile roabe care o slujeau la sarai. Şi Khalif, închipuindu-şi că fata îi cerea iasomii şi zarnacadele, răspunse :

— Pe Allah ! o, stăpîna mea, nu am aici acuma decît nişte flori uscate de henneà.

Şi fetişcana, cînd auzi răspunsul acela şi glasul lui Khalif, îşi veni în fire întru totul şi, deschizîndu-şi ochii larg, întrebă :

— Cine eşti tu ? Şi unde mă aflu ?

Şi spuse astea cu un glas mai dulce ca zahărul, însoţit de un semn cu mîna tare încîntător ! Şi Khalif, care de altminteri avea un suflet gingaş, fu nespus de mişcat de ce vedea şi de ce auzea, şi răspunse :

— O, stăpîna mea, o, cu adevărat prea-frumoaso, eu sînt Khalif pescarul ; iar tu te afli chiar în casa mea.

Şi Kut-al-Kulub întrebă :

— Atunci, nu mai sînt în saraiul califului Harun Al-Raşid ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! eşti acasă la mine, în odaia mea care-i un sarai numai întrucît te adăposteşte pe tine ! Şi ai ajuns roaba mea, cu învoială şi cu tîrguială, întrucît te-am cumpărat astăzi, cu lada ta cu tot, după strigarea din tîrg, pe o sută şi unu de dinari ! Şi te-am adus, adormită în lada aceasta, la casa mea ! Şi n-am ştiut că eşti în ladă decît cînd ai început să te mişti şi cînd, dintru-ntîi, m-am speriat ! Şi-acuma văd limpede că steaua mea suie în zarea norocului, măcar că pînă acuma o ştiam atîta de pe jos şi de păguboasă !

Şi Kut-al-Kutub, la vorbele acestea, zîmbi şi zise :

— Aşa că, o, Khalif, m-ai cumpărat din suk, fără să mă fi văzut ?

El răspunse :

— Aşa, pe Allah ! fără măcar să am habar că eşti în ladă !

Şi Kut-al Kulub pricepu atunci că tot ce păţise fusese urzit împotriva ei de Sett Zobeida, şi îl puse pe pescar să-i povestească toate cîte i se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrşit. Şi şezu aşa de vorbă cu el pînă dimineaţa. Şi atunci ea îi spuse :

— O, Khalif, oare tu nu ai nimic de mîncat ? Căci mi-e cam foame !

El răspunse :

— Nici de mîncat, nici de băut, nimic, chiar nimic ! Nici eu, pe Allah, iacătă că de două zile n-am pus o bucătură în gură !

Ea întrebă :

— Da măcar ceva bani ?

El spuse :

— Bani, o, stăpînă a mea? Allah să-mi ție lada aceasta pe care, îndemnat de ursitoarea și de neștiința mea, mi-am dat pînă la cel mai pe urmă bănuț! Și iacătă-mă lefter uscat!

Iar fata, la vorbele acestea, începu să rîdă și zise:

— Du-te, oricum, și adu-mi ceva de mîncare; cere de pe la vecini, care n-au să te lase! Căci vecinii trebuie să se într-ajute unul cu altul!

Atunci Khalif se ridică și ieși în curtea hanului și, în tăcerea zorilor, începu să strige:

— O, locuitori ai hanului, o, vecinilor! Iacătă că ginnul din ladă îmi cere acuma de mîncare! Și eu nu am nimica la îndemînă să-i dau!

Iar vecinii, temîndu-se de glasul său, și mai fiindu-le și milă de el din pricina sărăciei lui, coborîră și-i aduseră care o jumătate de pîine rămasă de la cina din ajun, care vreo bucată de brînză, care vreun castravete, care vreo ridichi. Și i le puseră pe toate în poala caftanului, și se întoarseră la ei. Iar Khalif, mulțumit cu cele dobîndite, se întoarse în odaia lui și puse totul dinaintea fetei, spunîndu-i:

— Mănîncă, mănîncă!

Și ea zîmbi a rîde și zise:

— Cum aș putea să mănînc, dacă nu am o oală ori o căniță cu apă să beau? Altfel, de bună seamă că înghițiturile mi s-ar opri în gît și aș muri!

Și Khalif răspunse:

— Departe de tine orice rău, o, preafrumoaso! Dau fuga și îți aduc nu o căniță, ci un ulcior de-al mare!

Și ieși în curtea hanului și răcni din toate beregățile:

— O, vecinilor! o, locuitori ai hanului!

Și din toate părțile glasurile supărate începură să-l ocărască și să-i strige:

— Zi, blestematule, ce mai este ?

El răspunse :

— Ginnul din ladă cere acuma de băut !

Şi vecinii coborîră la el, aducîndu-i care un ulcior, care un chiup, care un ol, care un stacan ; şi Khalif le strînse de la ei, luînd una într-o mînă, alta în cealaltă mînă, alta în cumpănă pe cap, alta la subsuoară, şi se grăbi să ducă totul la Kut-al-Kulub, spunîndu-i :

— Îţi aduc ce-ţi doreşte sufletul. Mai vrei ceva ?

Ea spuse :

— Nu ! darurile lui Allah sînt din destul !

El spuse :

— Atunci, o, stăpîna mea, spune-mi la rîndu-ţi vorbele tale atîta de dulci, şi povesteşte-mi povestea ta, pe care n-o ştiu !

Atunci, Kut-al-Kulub se uită la Khalif, zîmbi şi spuse :

— Află, dar, o, Kalif, că povestea mea se poate spune în două vorbe ! Zavistia potrivnicei mele, El Sett Zobeida, soţia califului Harun Al-Raşid, m-a aruncat în starea aceasta din care, spre norocul soartei tale, m-ai scăpat tu ! Căci sînt Kut-al-Kulub, cadîna cea mai dragă a emirului drept-credincioşilor ! În ce te priveşte, belşugul vieţii tale este neîndoielnic de aci înainte !

Şi Khalif o întrebă :

— Da Harun ăsta e totuna cu ăla pe care l-am învăţat eu meseria de pescar ? Şi-i totuna cu spăimăilă ăla pe care l-am văzut la palat, şezînd pe un scaun mare ?

Ea răspunse :

— Întocmai, chiar el este !

Khalif spuse :

— Pe Allah ! n-am întîlnit în viaţa mea un clanaretist mai neisprăvit şi un ticălos mai mare ! Nu

numai că pezevenghiul ăla cu obrajii buhăiți m-a furat, da mi-a mai și dat un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Dacă m-oi mai întîlni cu el vreodată, am să-i spintec burduhanul cu ţăruşul ăsta!

Ci Kut-al-Kulub, cerîndu-i să tacă, îi spuse:

— Să lași de-acuma felul acesta necuviincios de a vorbi, pentru că, în starea cea nouă în care ai să te afli, trebuie, înainte de toate, să-ți deschizi ochiul minții și să te deprinzi cu gingășiile și cu purtarea aleasă! Și, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ți se treacă peste piele gealăul purtării frumoase și ai să ajungi un orășean de vază și un om de frunte, plin de strălucire și de cuviință.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

Dacă auzi vorbele acestea spuse de Kut-al-Kulub, Khalif simți dintr-o dată cum se săvîrșește în el o schimbare, și cum i se deschid ochii minții, și cum i se lărgește înțelegerea *lucrurilor*, și cum i se ascute cugetul! Și totul întru norocul lui! Atîta-i de adevărat că sufletele gingașe pot schimba mult sufletele necioplite! Astfel, de la o clipă la alta, datorită vorbelor blajine spuse de Kut-al-Kulub, pescarul Khalif, nesimțitor și bădăran pînă atunci, se schimbă într-un orășean subțire, dăruit cu purtări minunate și cu un fel de a vorbi foarte ales.

În adevăr, după ce Kut-al Kulub îi arătă, în felul acesta, cum trebuie să se poarte, mai ales dacă va mai fi chemat în fața emirului drept-credincioșilor, pescarul Khalif răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei ! Sfaturile tale, o, stăpînă a mea, sînt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc ! Ascult și mă spun ! Allah să te acopere cu binecuvîntările lui și să-ți împlinească și cele mai mici dorințe ! Iată-l dinaintea ta, supus și plin de respect față de harurile tale, pe cel mai credincios dintre robii tăi, Khalif pescarul !

Pe urmă, adăugă :

— Grăiește, o, stăpînă a mea ! Ce aș putea să fac ca să-ți fiu de folos ?

Ea răspunse :

— O, Khalif, nu-mi trebuie decît un calam, o călimară și o foaie de hîrtie.

Și Khalif dete fuga fără de zăbavă la un vecin, care îi făcu rost de acele lucruri ; iar el le duse la Kut-al Kulub, care numaidecît scrise o scrisoare lungă către misitul care avea grijă de daraverile califului, giuvaiergiul Ibn Al-Kirnas, chiar acela care o cumpărase odinioară și o dusese în dar califului. Și, în scrisoarea aceea, îl înștiința despre tot ce i se întîmplase și îi arăta că se afla în casa pescarului Khalif, care o avea în stăpînirea lui, vîndută și cumpărată. Și împături scrisoarea și i-o dete lui Khalif, spunînd :

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în sukul giuvaiergiilor de i-o înmînează lui Ibn Al-Kirnas, omul care se îngrijește de daraverile califului, și care are o prăvălie pe care toată lumea o știe ! Și să nu uiți ce te-am învățat în privința purtărilor frumoase și a felului cum să vorbești !

Şi Khalif răspunse că ascultă şi că se supune, luă scrisoarea, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi dete fuga degrabă la sukul giuvaiergiilor, unde întrebă de prăvălia lui Ibn Al-Kirnas, care îi fu arătată. Şi se duse la prăvălie şi, într-un chip cît se poate de ales, se temeni dinaintea giuvaiergiului şi îi ură bună pace. Şi giuvaiergiul îi răspunse la urare, da numai din vîrful buzelor, abia uitîndu-se la el, şi îl întrebă :

— Ce vrei ?

Şi Khalif, drept orice răspuns, îi întinse scrisoarea. Şi giuvaiergiul luă cu vîrful degetelor scrisoarea şi o puse pe chilim lîngă el, fără a o citi sau măcar a o deschide, căci gîndea că-i vreo jalbă, cerînd vreo pomană, şi că pescarul Khalif o fi vreun milog. Şi îi spuse unui slujitor de-al său :

— Dă-i o jumătate de drahmă !

Khalif însă împinse îndărăt, cu multă mîndrie, acea pomană, şi îi spuse giuvaiergiului :

— Nu am ce să fac cu pomana ! Te rog numai să citeşti scrisoarea !

Şi giuvaiergiul luă de jos scrisoarea, o despături şi o citi ; şi deodată o sărută şi o duse la frunte cu cinstire, şi îl pofti pe Khalif să şadă, şi îl întrebă :

— O, fratele meu, unde-i casa ta ?

El răspunse :

— În cutare mahala, pe cutare uliţă, la cutare han !

El spuse :

— E bine !

Şi îi chemă pe cei doi slujbaşi ai lui de credinţă şi le spuse :

— Duceţi-l pe acest preacinstit la prăvălia zarafului meu Mohsen, ca să-i dea o mie de dinari de

aur. Pe urmă, aduceţi-l îndărăt la mine, cît mai degrabă !

Şi cei doi lefegii îi duseră pe Khalif la zaraf, căruia îi spuseră :

— O, Mohsen, dă acestui preacinstit o mie de dinari de aur !

Şi zaraful cîntări o mie de dinari de aur şi i-i dete lui Khalif, care se întoarse cu cei doi slujbaşi la Ibn Al-Kirnas ; şi îl găsi pe misit călare pe un catîr înfoţăzat falnic, înconjurat de o sută de robi îmbrăcaţi în haine scumpe. Şi giuvaiergiul îi arătă un alt catîr, nu mai puţin frumos, şi îi spuse să încalece pe el şi să-l urmeze. Khalif însă zise :

— Pe Allah ! o, stăpîne al meu, în viaţa mea nu m-am suit pe un catîr, şi habar n-am să merg nici pe cal, nici pe măgar !

Şi giuvaiergiul îi spuse :

— Nu-i nici o supărare din asta ! Ai să înveţi astăzi, şi gata !

Şi Khalif zise :

— Tare mi-e frică să nu mă trîntească şi să-mi rupă coastele !

El răspunse :

— N-avea nici o teamă şi încalecă !

Şi Khalif zise :

— În numele lui Allah !

Şi încălecă pe catîr dintr-o săritură, însă de-a-ndoaselea, şi apucă de coadă în loc să apuce de frîu. Şi catîrul, care era gîdilicos nevoie mare, se încontră şi, începînd să zvîrle cu picioarele din toate puterile lui, nu dură mult pînă să-l arunce la pămînt. Şi Khalif, vătămat, se ridică şi spuse :

— Ştiam eu bine că n am să pot călători niciodată decît pe picioarele mele !

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif ! Şi, de-acuma înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă :

...pe calea sporului. În adevăr, giuvaiergiul grăi către doi dintre robii săi :

— Duceţi-l pe acest stăpîn al vostru la hammam, şi spune-ţi să i se facă o baie de cea mai bună ! Şi pe urmă aduceţi-l acasă la mine, unde am să-l aştept !

Şi se duse numai el singur la locuinţa lui Khalif, s-o ia pe Kut-al Kulub şi s-o aducă şi pe ea la el acasă.

În ce-l priveşte pe Khalif, cei doi robi îl duseră la hammam, unde nu pusese piciorul în viaţa lui, şi îl deteră pe seama celui mai bun masagiu şi a celor mai buni băieşi, care se apucară numaidecît să-l spele şi să-l frece. Şi îi scoaseră din piele şi din păr grămezi peste grămezi de tot soiul de necurăţenii, şi de păduchi, şi de căpuşi de toate neamurile ! Şi îl curăţiră şi îl frăgeziră şi, după ce îl şterseră, îl îmbrăcară într-un caftan de mătase pe care cei doi robi deteseră fuga şi-l cumpăraseră. Şi, dichisit aşa, îl duseră acasă la Ibn Al-Kirnas, stăpînul lor, care şi sosise acolo împreună cu Kut-al-Kulub.

Şi Khalif, cînd intră în sala cea mare a casei, o văzu pe tînăra Kut-al-Kulub stînd pe un divan frumos şi înconjurată de o mulţime de slujnice şi de roabe care dau zor s-o slujească. Şi, de altminteri, încă de la poarta casei chiar, portarul, cînd îl văzuse, se grăbise să se ridice în cinstea lui şi să-i sărute mîna cuviincios. Şi toate astea îl aruncară pe Khalif în cea mai mare uluială. Ci el nu lăsă să se vadă nimic, de teamă să nu pară prost crescut. Ba încă, atunci cînd toată lumea se înghesui împrejuru-i ca să-i spună : „Plăcută fie-ţi baia !", ştiu să răspundă cu bună-cuviinţă şi cu vorbe frumoase ; şi vorbele pe care le rostea, răsunîndu-i în urechi, îl fermecau şi îl mîngîiau plăcut pînă şi pe el.

Atunci, ajungînd în faţa lui Kut-al-Kulub, se plecă dinaintea-i şi aşteptă să-i vorbească ea mai întîi ! Şi Kut-al-Kulub se ridică în cinstea lui, şi îl luă de mînă, şi îl pofti să şadă lîngă ea pe divan. Pe urmă, fata îi dete o cană plină cu sorbet de zahăr, înmiresmat cu apă de trandafiri ; iar el luă cana şi bău încetişor, fără a sorbecăi şi, ca să-şi arate şi mai bine buna creştere, nu o goli decît pînă la jumătate, în loc s-o dea pe gît pe toată şi să-şi mai bage la sfîrşit şi degetul în ea, ca să şi-l lingă, aşa cum de bună seamă că ar fi făcut mai înainte. Ba mai şi puse cana, fără s-o spargă, pe tabla, şi spuse, cu nişte vorbe foarte iscusite, mulţamul care se spune de către oamenii bine-crescuţi, atunci cînd au primit ceva de mîncat ori de băut :

— Fie ca să dăinuie în veci ospitalitatea casei acesteia !

Iar Kut-al-Kulub, fermecată, îi spuse :

— Atîta cît şi viaţa ta !

Şi, după ce îl cinsti cu un ospăţ strălucit, îi spuse :

— Acum, o, Khalif, iată că a venit şi clipa să-ţi arăţi iscusinţa minţii şi harurile ! Ascultă-mă, dar, cu luare-aminte, şi nu uita ce ai să auzi ! Ai să te duci de aici la palatul emirului drept-credincioşilor şi ai să ceri să fii primit de calif ; şi lucrul are să ţi se îngăduie ; şi, după plecăciunile cuvenite califului, ai să-i spui : „O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie, în amintirea învăţăturii pe care ţi-am dat-o, să-mi îngăduieşti un hatîr !" Şi el are să ţi-l îngăduie de la bun început ! Şi tu să-i spui : „Doresc să-mi faci cinstea de a fi musafirul meu în noaptea aceasta !" Atîta tot ! Şi ai să vezi şi tu dacă primeşte sau nu !

Numaidecît, Khalif se ridică şi plecă însoţit de un alai mare de robi puşi în slujba lui, şi îmbrăcat cu un caftan de mătasă care putea să preţuiască mai bine de o mie de dinari. Şi, în felul acesta, frumuseţea din naştere a trăsăturilor lui ieşea la iveală pe deplin ; şi era tare uimitor ! Căci zicala spune : „Pune nişte haine frumoase pe un băţ, şi băţul are să arate ca un ginere !"

Cînd ajunse la sarai, fu zărit de departe de eunucul Sandal care, năucit de schimbarea lui, dete fuga cît îl ţineau picioarele în sala împărătească şi îi spuse califului :

— O, emire al drept-credincioşilor, nu ştiu, da Khalif pescarul a ajuns rege ! Întrucît iacătă-l că vine îmbrăcat într-un caftan care preţuieşte mai bine de o mie de dinari, şi însoţit de o vîlvă falnică !

Şi califul spuse :

— Adu-l degrabă în lăuntru !

Or, Khalif fu adus în sala împărătească, unde sta Harun Al-Raşid în mijlocul falei lui. Şi se temeni,

așa cum știu să se temenească numai cei mai de frunte dintre emiri, și zise :

— Pacea fie cu tine, o, căpetenie a drept-credincioșilor, o, calif al stăpînului celor Trei Lumi, apărător al noroadelor de credincioși și al legii noastre ! Allah cel preaînalt să-ți alungească zilele și să-ți cinstească domnia și să-ți sporească fala și s-o ridice pînă la cea mai de sus slavă !

Și califul, dacă văzu și dacă auzi toate astea, rămase peste poate de minunat. Și nu pricepea nicicum pe ce cale îi venise lui Khalif atîta de repede averea. Și îl întrebă pe Khalif :

— Poți să-mi spui mai întîi, o, Khalif, de unde ai luat hainele acestea frumoase ?

El răspunse :

— De la palatul meu, o, emire al drept-credincioșilor !

El întrebă :

— Așadar, ai un palat, o, Khalif ?

El răspunse :

— Tu zici, o, emire al drept-credincioșilor ! Și am venit anume ca să te poftesc să mi-l luminezi în noaptea aceasta cu chipul tău ! Așa încît ești musafirul meu.

Și Al-Rașid, tot mai uluit, zîmbi a rîde și întrebă :

— Musafirul tău ? Fie ! da numai eu, ori și cu și toți care sînt aici cu mine ?

El răspunse :

— Și tu, și toți cei pe care dorești să-i aduci cu tine...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Şi tu, şi toţi cei pe care doreşti să-i aduci cu tine !

Iar Harun se uită la Giafar, şi Giafar se duse lîngă Khalif şi îi spuse :

— Vom fi oaspeţii tăi în noaptea aceasta, o, Khalif ! Emirul drept-credincioşilor primeşte !

Şi Khalif, fără a mai adăuga nici un cuvînt, sărută pămîntul dinaintea califului şi, după ce îi spuse lui Giafar unde se află noua lui locuinţă, se întoarse la Kut-al-Kulub şi îi dete socoteală despre izbînda drumului său.

În ce îl priveşte pe calif, apoi acesta rămăsese năuc de-a binelea ; şi îi spuse lui Giafar :

— Cum poţi tu să pricepi, o, Giafar, schimbarea aceasta atîta de neaşteptată a lui Khalif, nătărăul cel caraghios de ieri, într-un orăşean aşa de subţire şi de iscusit la vorbă, şi bogat ca emirii ori ca negustorii cei mai bogaţi ?

Şi Giafar răspunse :

— Singur Allah, o emire al drept-credincioşilor, ştie scurtăturile drumului pe care umblă soarta.

Ci cînd se lăsă seara, califul, însoţit de Giafar, de Massrur şi de alţi cîţiva dintre tovarăşii lui de credinţă, încălecă pe cal şi se duse la casa unde fusese poftit. Şi, cînd ajunse acolo, văzu pămîntul acoperit pe jos peste tot, de la poartă pînă la uşa de intrare, numai cu chilimuri frumoase şi scumpe, iar chilimurile erau presărate cu flori de toate culorile. Şi îl zări, stînd în picioare la scară, pe

Khalif zîmbind, care îl aştepta şi care se grăbi să-i ţină scara de la şea, spre a-l ajuta să coboare de pe cal. Şi îi ură bun venit, temenindu-se pînă la pămînt, şi îl pofti în casă, spunînd :

— Bismillah !

Şi califul se văzu într-o sală mare, cu tavan înalt, falnică şi bogată, iar la mijloc cu un jeţ pătrat de aur greu şi de fildeş, ridicat pe patru picioare de aur ; şi Khalif îl pofti să se aşeze pe el. Şi numaidecît întrară, aducînd nişte tablale mari de aur şi de porţelan, nişte tineri paharnici frumoşi ca nişte lune, care îi îmbiară cu nişte cupe scumpe pline cu siropuri îngheţate, cu mosc curat, şi cu nişte răcoritoare tare plăcute ! Pe urmă, alţi tineri intrară, îmbrăcaţi în alb, şi mai frumoşi decît cei de dinainte, care le aduseră bucate de culori minunate, gîşte umplute, pui de găină, miei la cuptor, şi tot felul de păsări fripte. Apoi intrară alţi robi albi, tineri şi fermecători, încinşi peste mijloc şi tare zarifi, care curăţară mesele şi aduseră tăvile cu băuturi şi cu zaharicale. Şi vinurile se colorau în vasele de cristal şi în stacanele de aur împodobite cu nestemate ! Şi cînd vinurile acelea curseră din mîinile albe ale paharnicilor, împrăştiară o mireasmă fără de seamăn, şi chiar că li s-ar fi putut potrivi, într-adevăr, versurile acestea ale poetului :

Paharnice, toarnă-mi din vinul acesta bătrîn,
Şi toarnă-i şi-acestei copile pe care-o iubesc.
O, vin minunat, ce nume să-ţi dau pe potriva virtuţilor tale ?

„Licoarea miresei" — cu numele-acesta am să te numesc.

Încît califul, tot mai uluit, îi spuse lui Giafar :

— O, Giafar, pe viaţa capului meu ! nu ştiu de ce se cade să mă minunez mai mult aici : de strălucirea

acestei primiri, ori de purtarea gingaşă, aleasă şi măreaţă a gazelei noastre ! În adevăr, aceasta este mai presus de înţelegerea mea !

Giafar însă răspunse :

— Tot ce vedem noi aici nu este nimic pe lîngă ceea ce mai poate face Acela carele nu are decît să le spună lucrurilor : „Fiţi !" pentru ca ele să şi fie ! Oricum, o, emire al drept-credincioşilor, ce mă minunează pe mine mai cu osebire la Khalif este încrederea cu care vorbeşte şi înţelepciunea lui desăvîrşită ! Şi mi se pare că acestea-s semn al frumuseţii soartei lui ! Întrucît Allah, cînd le împarte oamenilor bunurile sale, dăruieşte înţelepciune aceluia pe care voia lui l-a ales dintre toţi, şi el o împerechează de obicei cu bunurile acestei lumi !

Estimp, Khalif, care lipsise o clipă, se întoarse şi, după alte urări de bunvenit, îi spuse califului :

— Emirul drept-credincioşilor binevoieşte să-i îngăduie robului său a-i aduce o cîntăreaţă şi lăutăreasă care să-i desfete ceasurile nopţii ? Şi nu se află acuma în Bagdad cîntăreaţă mai pricepută ori lăutăreasă mai iscusită ca aceasta !

Iar califul răspunse :

— De bună seamă ! ţi se îngăduie !

Şi Khalif se ridică, şi se duse la Kut-al-Kulub, şi îi spuse că a venit clipa.

Atunci Kut-al-Kulub, care era demult gătită şi parfumată, nu avu decît să se învăluie cu izarul ei cel mare şi să-şi arunce peste cap şi peste faţă iaşmacul cel subţire de mătasă, ca să fie gata să se înfăţişeze. Şi Khalif o luă de mînă şi o duse, învăluită aşa, în sală, care se tulbură de mersul ei regesc.

Şi după ce sărută pămîntul dinaintea califului, care nu putea ghici cine este, se aşeză nu departe de el, potrivi strunele lăutei, şi începu să cînte un cîntec

care îi răpi de încîntare pe toți cei de față. Pe urmă cîntă :

Va mai aduce timpul
Vreodată, înapoi,
Ce-am îndrăgit din suflet
Și-i viu și-acum în noi ?

O, dulce fericire
A celor ce cîndva
Gustau cu drag iubirea,
Ah, te voi mai gusta ?

O, nopți de farmec pline
În dulcele iatac,
O, fericiri trăite
La pieptul celui drag,
În vraja fără nume
Care mă-nvălui,
Fără nădejdea voastră
Am să mai pot trăi ?

Auzind glasul acesta de odinioară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă :

...Auzind glasul acesta de odinioară, ale cărui mlădieri le știa atît de bine, califul, cu o tulburare peste poate de năpraznică, se făcu galben la chip și,

cînd cele de pe urmă cuvinte ale cîntecului se stinseră, căzu fără de simţire ! Şi toată lumea se repezi împrejurul lui, neprecupeţind să-i dea îngrijiri degrabă. Kut-al-Kulub însă îl chemă pe Khalif şi îi spuse :

— Spune-le la toţi să treacă pentru o clipă în sala de alături şi să ne lase singuri !

Şi Khalif îi rugă pe musafiri să treacă alături, pentru ca să poată Kut-al-Kulub să-i dea califului îngrijirile de cuviinţă în toată voia. Şi, după ce aceştia ieşiră din sală, Kut-al-Kulub, cu o mişcare iute, aruncă departe de ea izarul cel mare care o învăluia şi iaşmacul care îi acoperea faţa, şi se arătă îmbrăcată într-o rochie întru totul aidoma cu cele pe care le purta la sarai, atunci cînd califul era cu ea. Şi se apropie de Al-Raşid care zăcea fără de mişcare, şi şezu jos lîngă el, şi îl stropi cu apă de trandafiri, şi îl vîntură cu evantaiul şi, pînă la urmă, îl deşteptă.

Şi califul deschise ochii şi, cînd o văzu pe Kut-al-Kulub lîngă el, era să leşine iar ; ci ea, zîmbind şi cu lacrimi în ochi, se grăbi să-i sărute mîna ; şi califul, peste poate de tulburat, strigă :

— Oare sîntem la ziua Învierii şi se scoală morţii din morminte, sau mai degrabă-i un vis al meu ?

Şi Kut-al-Kulub răspunse :

— O, emîre al drept-credincioşilor, nu-i nici ziua Învierii şi nici tu nu visezi ! Căci sînt Kut-al-Kulub, şi trăiesc ! Iar moartea mea nu a fost decît o adormire !

Şi îi povesti, în cîteva cuvinte, tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrşit. Pe urmă adăugă :

— Şi toată fericirea pe care o trăim acuma, o datorăm lui Khalif pescarul !

Şi Al-Raşid, auzind toate astea, ba plîngea şi suspina, ba rîdea de fericire. Şi cînd Kut-al-Kulub sfîrşi de povestit, o trase la el şi o sărută lung pe gură, strîngînd-o la piept. Şi nu putu să rostească o vorbă! Şi şezură aşa amîndoi, vreme de un ceas.

Atunci Khalif se ridică şi spuse:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor, nădăjduiesc că acuma n-ai să mai pui să fiu ciomăgit!

Şi califul, venindu-şi în fire cu totul, începu să rîdă şi îi spuse:

— O, Khalif, tot ce aş putea să fac de-acuma înainte pentru tine nu va însemna nimic faţă de ceea ce îţi datorăm! Ci vrei să-mi fii prieten şi să ocîrmuieşti o ţară din împărăţia mea?

Şi Khalif răspunse:

— Oare poate robul să nu primească darurile de la preastrălucitul lui stăpîn?

Atunci Al-Raşid îi spuse:

— Ei bine, Khalif, nu numai că eşti numit valiu peste un vilaiet, cu huzmeturi de zece mii de dinari pe lună, da vreau ca însăşi Kut-al-Kulub să-ţi aleagă, după gustul ei, dintre tinerele din sarai ori dintre fetele emirilor şi ale oamenilor de vază, o copilă pe care s-o iei de soţie! Iar de hainele şi de zestrea pe care ai să le primeşti de la părintele ei am să mă îngrijesc chiar eu! Şi, de-acuma înainte, vreau să te văd în fiecare zi şi să te am alături de mine la ospeţe, în rîndul dintîi al prietenilor mei! Şi vreau să ai o casă vrednică de slujbele şi de cinul tău, şi tot ce ţi-ar putea dori sufletul!

Şi Khalif sărută pămîntul dinaintea califului. Şi toate acele huzururi se împliniră, şi încă multe alte bucurii! Şi puse capăt şi burlăciei, şi trăi ani şi ani cu tînăra soţie pe care i-o alese Kut-al-Kulub, şi care era cea mai frumoasă şi cea mai cuminte femeie

de pe vremurile ei ! Aşa ! Slavă Celui care dăruie harurile lui, fără a se precupeţi, făpturilor sale, şi care împarte cum i-i voia bucuriile şi huzururile !

Pe urmă, Şeherezada spuse :

— Da nu carecumva să crezi, o, preafericitule rege, că povestea aceasta ar fi mai minunată decît aceea pe care ţi-o păstrez spre a încheia noaptea aceasta !

Şi regele Şahriar strigă :

— De bună seamă, o, Şeherezada, nu mă mai îndoiesc de vorbele tale ! Da spune-mi repede cum se cheamă povestea aceea ! Căci trebuie să fie nemaipomenită, dacă este mai minunată decît cea a lui Khalif pescarul !

Şi Şeherezada zîmbi şi spuse :

— Aşa-i, o, măria-ta ! Acestea-s păţaniile lui Hassan Al-Bassri şi ale preafrumoasei Strălucire.

Şi Şeherezada îi spuse regelui Şahriar :

PĂȚANIILE LUI HASSAN AL-BASSRI ȘI ALE PREAFRUMOASEI STRĂLUCIRE

Află, o, preafericitule rege, că povestea aceasta minunată are un început cu totul nemaipomenit, pe care trebuie să ți-l înfățișez, înainte de a începe; altminteri, nu ar fi prea ușor de înțeles așa cum a ajuns ea pînă la mine.

În adevăr, a fost odată, în anii și în vremile tare de demult, un rege dintre regii Persiei și ai Khorassanului, care avea sub stăpînirea lui țările Indiei, ale Sindului și ale Chitaiului, precum și noroadele care locuiesc dincolo de Oxus, în pămînturile sălbatice. Se numea regele Kendamir. Și era un viteaz neînfricat și un voinic tare de vîrtute, care știa să mînuiască strașnic sulița, și era pătimaș după întreceri la lupte, după vînătoare și după năvale războinice; ci, dintre toate desfătările, îndrăgea cel mai mult taifasurile cu oamenii plăcuți și de soi ales, iar la ospețe le da poeților și povestitorilor locul de cinste de lîngă el. Ba mai mult: cînd vreun străin, după ce căpătase găzduire la el și se bucurase de dărnicia și de mărinimia lui, îi povestea vreo poveste

încă nemaiauzită ori vreo istorisire frumoasă, regele Kendamir îl coperea cu huzmeturi şi huzururi, şi nu îi da drumul să se întoarcă în ţara lui decît după ce îi îndeplinea pînă şi cele mai mici dorinţe, şi atunci punea să-l însoţească de-a lungul întregei călătorii un alai falnic de călăreţi şi de robi la poruncile lui. Iar în ce-i priveşte pe povestitorii lui obişnuiţi şi pe poeţi, apoi faţă de aceştia se purta la fel de filotim ca şi faţă de vizirii şi de emirii săi. Şi, în felul acesta, palatul lui ajunsese lăcaşul îndrăgit de toţi cei care ştiau să ticluiască un vers, să întocmească o laudă în stihuri ori să facă să învieze în cuvînt trecuturile stinse şi lucrurile moarte.

Aşa că nu poate fi de nici o mirare că regele Kendamir, după un răstimp, ascultase toate poveştile cunoscute la arabi, la persani şi la indieni, şi le aşezase în mintea lui, dimpreună cu stihurile cele mai frumoase ale poeţilor şi cu învăţăturile dascălilor dedaţi cu cercetarea neamurilor cele de demult, încît, atunci cînd a prefirat prin minte tot ce auzise, a văzut că nu-i mai rămăsese nimica de învăţat şi nimica de ascultat.

Şi, dacă se văzu într-o asemenea stare, fu cuprins de o tristeţe pînă peste poate şi se cufundă într-o grea zăcăşenie! Şi, nemaiştiind cum să-şi treacă obişnuitele lui ceasuri de tihnă, se întoarse către căpetenia hadîmbilor săi şi îi zise :

— Du-te repede şi adu-mi-l pe Abu-Ali !

Or, Abu-Ali era povestitorul cel mai îndrăgit de regele Kendamir ; şi era atîta de dibaci la vorbă şi atîta de plin de har, încît putea să facă să ţină o poveste vreme de un an întreg, fără a se opri vreodată, şi fără să osteneaască, nici măcar o noapte, luarea-aminte a celor care îl ascultau. Ci şi el, ca

toți tovarășii lui, își mistuise demult tot ce știa și toate izvoadele lui de povești, și demult se afla într-o mare lipsă de istorisiri noi.

Hadîmbul se grăbi, așadar, să se ducă după el și să-l aducă dinaintea regelui. Și regele îi spuse :

— Iacătă, o, taică al vorbelor, că ți-ai mistuit toate poveștile și te găsești la mare lipsă de istorii noi ! Or, eu am trimis după tine pentru că, mai presus de orice, trebuie numaidecît să-mi găsești vreo poveste nemaipomenită și nemaiștiută, așa cum eu să nu mai fi auzit vreuna asemenea ! Căci, mai mult decît oricînd, îmi plac istorisirile și povestirile cu întîmplări rare. Dacă, dar, ai să izbutești să mă desfeți cu vorbele frumoase pe care ai să mi le înșiri, eu, în schimb, am să-ți dăruiesc moșii nemăsurate, peste care să fii stăpîn, și cetăți și palate, cu firman care să te ferească de toate birurile și de toate dajdiile ; și am să te mai numesc și vizirul meu cel mare, și am să te așez de-a dreapta mea ; și ai să domnești, așa cum vei vrea tu, cu putere deplină și întreagă, peste supușii și peste noroadele împărăției mele. Ba, de ai să dorești, am să-ți las ca moștenire și scaunul domniei după moartea mea, și, chiar din viața mea, tot ce este al meu are să fie și al tău ! Ci, dacă ursitoarea ta o fi atîta de jalnică încît să nu poți îndeplini dorința pe care ți-am mărturisit-o, și care în sufletul meu atîrnă cu mult mai mult decît a stăpîni întreg pămîntul, poți de pe-acuma să te duci să-ți iei bun-rămas de la rudele tale, și să le spui că te așteaptă țeapa !

La vorbele acestea ale regelui Kendamir, băsmașul Abu-Ali pricepu că era pierdut fără de scăpare, și răspunse :

— Ascult și mă supun !

Şi îşi plecă fruntea, galben cu totul la chip şi pradă unei deznădejdi fără de leac. Ci, după un răstimp, ridică iar capul şi zise :

— O, rege al vremilor, robul tău cel neştiutor cere un hatîr de la mila ta, înainte de a muri !

Şi regele întrebă :

— Şi care-i hatîrul ?

El spuse :

— Este acela de a-i dărui numai un răgaz de un an, spre a-i îngădui să găsească ceea ce îi ceri. Şi dacă, după ce o trece acest răgaz, povestea cerută nu va fi găsită, ori dacă, găsită, nu are să fie cea mai frumoasă, cea mai minunată şi cea mai osebită din cîte au ajuns vreodată la urechea oamenilor, am să-mi îndur, fără de nici o amărăciune în sufletul meu, osînda cu ţeapa !

La vorbele acestea, regele Kendamir zise :

— Răgazul este tare lung ! Şi nimenea nu ştie dacă mai are de trăit pînă mîine ! Pe urmă, adăugă : Ci dorinţa mea de a mai asculta o istorisire este atîta de mare, încît îţi dau răgazul acesta de un an ; da numai cu învoiala să nu te mişti de acasă. în tot acest răstimp !

Şi povestitorul Abu-Ali sărută pămîntul dinaintea regelui şi se întoarse în mare grabă acasă la el.

Acolo, după ce cugetă îndelung, chemă cinci tineri mamalici de-ai lui, care ştiau să citească şi să scrie, şi care, pe deasupra, erau cei mai deştepţi, cei mai credincioşi şi cei mai cuminţi dintre toţi ciracii săi, şi dete fiecăruia cinci mii de dinari de aur. Pe urmă le spuse :

— Nu v-am crescut şi nu v-am îngrijit şi nu v-am hrănit în casa mea, decît pentru o zi ca aceasta ! Acuma-i rîndul vostru să-mi fiţi de folos şi să mă ajutaţi să scap din mîinile regelui !

Ei răspunseră :

— Porunceşte, o, stăpîne al nostru ! Sufletele noastre sînt ale tale, şi stăm ca preţ de răscumpărare pentru tine !

El spuse :

— Iacătă ! Plecaţi fiecare prin cele ţări străine, pe feluritele drumuri ale lui Allah ! Străbateţi toate împărăţiile şi toate locurile de pe pămînt, şi bateţi la uşile tuturor învăţaţilor, înţelepţilor şi poeţilor cei mai vestiţi ! şi întrebaţi-i, ca să-mi aduceţi răspuns, dacă nu cumva ştie vreunul povestea păţaniilor lui Hassan Al-Bassri ! Şi dacă, din mila Celui-preaînalt, vreunul dintre ei o ştie, rugaţi-l să v-o povestească ori să v-o scrie, la orice preţ o fi ! Întrucît numai cu ajutorul acelei poveşti îl puteţi scăpa pe stăpînul vostru de la ţeapa care îl aşteaptă !

Pe urmă, se întoarse către fiecare dintre ei pe rînd ; şi îi spuse celui dintîi mamalic :

— Tu ai să te duci la ţările Indului şi ale Sindului, şi la locurile şi tărîmurile care ţin de ele.

Iar celui de al doilea îi spuse :

— Tu ai să te duci la Persia şi la China, şi la ţările vecine cu acestea !

Şi îi spuse celui de al treilea :

— Tu ai să străbaţi Khorassanul şi locurile care ţin de el !

Şi îi spuse celui de al patrulea :

— Tu ai să cercetezi Maghrebul, de la răsărit pînă la apus !

Şi celui de al cincelea îi spuse :

— Iar tu, o, Mobarak, tu ai să baţi ţara Egiptului şi a Siriei !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Aşa le grăi povestitorul Abu-Ali celor cinci mamalici credincioşi ai lui. Şi, pentru plecare, le hotărî o zi blagoslovită şi le spuse :

— Plecaţi în ziua aceasta binecuvîntată ! Şi să vă întoarceţi cu povestea de care atîrnă mîntuirea mea !

Şi ei îşi luară bun-rămas de la el şi se împrăştiară pe cinci drumuri osebite.

Or, cei dintîi patru flăcăi, după unsprezece luni, se întoarseră unul cîte unul, cu nasul în pămînt, şi spuseră dascălului lor că ursita, în pofida tuturor căutărilor lor cele mai cu de amănuntul, prin ţările cele îndepărtate pe care le străbătuseră, nu-i dusese pe urmele povestitorului ori ale învăţatului pe care îl căutau, şi că nu întîlniseră nicăieri, nici în cetăţi, nici pe la corturi, decît povestitori şi poeţi de rînd, ale căror poveşti le ştie toată lumea ; dar că, în ce priveşte isprăvile lui Hassan Al-Bassri, nimenea nu le ştia !

La vorbele acestea, pieptul bătrînului povestitor Abu-Ali se zbîrci pînă peste poate, şi lumea se înnegură pe chipul lui. Şi strigă :

— Nu este ajutor şi putere decît întru Allah atotputernicul ! Văd bine acuma că în cartea Îngerului stă scris că sorocul meu mă aşteaptă în ţeapă !

Şi îşi făcu cele de datorinţă, şi adiata toată, înainte de a se duce să moară de moartea aceea ca păcura ! Şi-atîta cu el !

Ci, în ceea ce îl priveşte pe cel de al cincelea mamalic, care se numea Mobarak, acela şi străbătuse

toată țara Egiptului și o bună parte din Siria, fără să fi dat de urma a ce căuta. Și nici chiar povestitorii cei vestiți de la Cairo nu-i putuseră da vreo lămurire, măcar că știința lor întrece orice închipuire. Ba mai mult! Nici măcar nu-i auziseră pe părinții ori pe bunicii lor, povestitori ca și ei, spunînd că s-ar fi pomenit vreodată de vreo poveste ca aceea! Încît tînărul mamalic luase calea Damascului, ci fără ca să nădăjduiască a izbîndi cumva în acea căutare.

Or, de cum ajunse la Damasc, fu cuprins pe dată de farmecul aerului de acolo, de grădinile orașului, de apele și de strălucirea lui. Și încîntarea sa ar fi întrecut orice măsură, dacă nu i-ar fi fost mintea atîta de prinsă de sarcina aceea fără de nădejde. Și, cum se înserase, străbătea ulițele cetății căutînd vreun han unde să mîne peste noapte, cînd văzu, vînzolindu-se prin sukuri, o grămadă de hamali, de măturători, de măgărari, de săpători, de negustori și de apagii, precum și o mulțime de alți inși, care alergau de zor înspre același loc, cît puteau mai iute. Și își zise: „Cine știe încotro se duce toată lumea asta!" Și, pe cînd se pregătea s-o ia și el la fugă după ei, fu izbit strașnic de către un tînăr care tocmai se împiedicase, prinzîndu-și un picior în poalele caftanului, din pricina zorului cu care alerga. Iar mamalicul îl ajută să se ridice și, după ce îl scutură pe spate, îl întrebă:

— Încotro așa? Te văd tare grăbit și plin de nerăbdare, și nu știu ce să cred cînd mă uit că și alții fac la fel ca tine?

Tînărul răspunse:

— Văd bine că ești un străin, de vreme ce nu știi încotro ne grăbim așa. Află dar că, în ce mă privește, vreau să ajung printre cei dintîi în sala aceea boltită în care șade șeicul Isac Al-Monabbi, stră-

lucitul povestitor din cetatea noastră, acela care povesteşte cele mai minunate poveşti de pe lume. Şi, întrucît acolo, întotdeauna, şi în lăuntru, şi pe afară, se strînge o mare mulţime de ascultători, iar cei care vin la urmă nu pot să se mai bucure cum se cade de povestea povestită, te rog să mă ierţi că acuma mă grăbesc să te las !

Ci tînărul mameluc se agăţă de hainele locuitorului din Damasc şi îi spuse :

— O, fecior de oameni de treabă, mă rog ţie să mă iei cu tine, ca să pot afla şi eu un loc bun lîngă şeicul Isac. Căci şi eu tare aş mai vrea să-l ascult, şi am venit anume pentru el din ţara mea, din adîncă depărtare !

Şi flăcăul răspunse :

— Ţine-te, dar, după mine, şi dă zor !

Şi amîndoi, dînd coate la dreapta şi la stînga printre oamenii ce se întorceau liniştiţi pe la casele lor, se repeziră înspre sala unde şeicul Isac Al-Monabbi îşi spunea poveştile.

Or, cînd intră în sala aceea cu tavanul boltit, din care cobora o răcoare dulce, Mobarak zări pe un jeţ, în mijlocul cercului tăcut de hamali, de negustori, de oameni de vază, de apagii şi de alţii, un preacinstit şeic cu chipul pecetluit de binecuvîntare, cu fruntea încununată de strălucire, care vorbea cu un glas domol, urmîndu-şi mai departe povestea pe care o începuse de o lună de zile, dinaintea credincioşilor lui ascultători. Ci glasul şeicului nu zăbovi mult pînă să se înviioreze, povestind vitejiile fără de seamăn ale viteazului său. Şi deodată şeicul se ridică din jeţ, nemaiputînd să-şi stăpînească însufleţirea, şi începu să alerge printre cei care îl ascultau, de la un cap la altul al sălii, făcînd să se învîrtească spada voinicului retezător de capete, şi căsăpindu-i în mii de bucăţi pe vrăjmaşi :

„Aşadar ! Să moară cei care se ţin de hainii ! Şi blestemaţi să fie ei, şi arşi în focul gheenei ! Şi Allah să-l mîntuie pe cel viteaz ! E mîntuit ! Ba nu ! Unde-s săbiile noastre, unde-s buzduganele noastre, să zboare în ajutorul lui ? iată-l ! Iese biruitor din încăierare, zdrobindu-şi duşmanii doborîţi, cu ajutorul lui Allah ! Atunci, slavă Atotputernicului, stăpînul vitejiei ! Şi-acuma viteazul să se ducă în cortul lui, unde îl aşteaptă iubita, şi toate frumuseţile fetişcanei să-l facă să uite primejdiile înfruntate pentru ea ! Şi preamărit fie Allah, carele a zămislit femeia spre a pune balsam în inima voinicului şi pojar în mărunţaiele lui !"

Întrucît cu vorbele acestea şeicul Isac îşi isprăvea povestea din seara aceea, ascultătorii, peste măsură de încîntaţi, se ridicară şi, repetînd vorbele de la urmă ale povestitorului, ieşiră din sală. Iar mamelucul Mobarak, fermecat de măiestria atîta de desăvîrşită a povestitorului, se apropie de şeicul Isac şi, după ce îi sărută mîna, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, sînt un străin şi vreau să-ţi pun o întrebare.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute şaptezeci şi opta noapte

Urmă :

Iar şeicul îi răspunse la-salamalek şi spuse :

— Vorbeşte ! Străinul nu ne este nicidecum străin ! Ce necaz ai ?

El răspunse :

— Vin tare de departe, spre a-ți aduce din partea stăpînului meu, povestitorul Abu-Ali din Khorassan, un dar de o mie de dinari de aur! Căci te socotește ca dascăl al tuturor povestitorilor acestor vremi, și vrea să-ți dovedească prin aceasta prețuirea lui!

Șeicul Isac răspunse:

— De bună seamă! Nimenea n-ar putea să nu știe de faima vestitului Abu-Ali din Khorassan. Primesc cu drag și din toată inima darul de la stăpînul tău, și aș vroi să-i trimit și eu în schimb ceva, prin mijlocirea ta. Spune-mi, dar, ce l-ar bucura mai mult, pentru ca ploconul meu să-i fie cît mai pe plac!

La vorbele acestea, atîta de îndelung așteptate, mamelucul Mobarak își zise: „Iacătă-mă la țel! Și aceasta-i nădejdea mea din urmă!" Și răspunse:

— Allah, o, stăpîne al meu, coperească-te cu toate binecuvîntările lui! Ci numeroase-s bunurile acestei lumi asupra capului lui Abu-Ali, care nu-și dorește decît numai un lucru, acela de a-și împodobi mintea cu ceea ce nu cunoaște! Încît, m-a trimis la tine ca să-ți cer, ca pe un hatîr, să-i spui vreo poveste nouă, cu care i-ar putea îndulci urechile regelui nostru! Așa, de pildă, nimica nu l-ar bucura mai mult decît să afle de la tine, dacă o știi cumva, povestea care se cheamă *Pățaniile lui Hassan Al-Bassri!*

Șeicul răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! dorința îți va fi îndeplinită, căci știu povestea aceea! Și, de altminteri, eu sînt singurul povestitor de pe fața pămîntului care o știe! Și mare dreptate are stăpînul tău Abu-Ali s-o caute, căci fără de nici o îndoială că ea este una dintre cele mai grozave povești de pe

lume şi mi-a fost povestită şi mie cîndva de un sfînt derviş, mort acuma, care o ţinea de la alt derviş, mort şi el. Iar eu, ca să răspund la mărinimia stăpînului tău, nu numai că am să ţi-o povestesc, da am să ţi-o şi dau ca s-o scrii, cu toate amănuntele ei, de la început pînă la sfîrşit. Numai că, la această danie din partea mea, adaug o învoială anume, pe care să te legi cu jurămînt că ai s-o îndeplineşti, dacă vrei să capeţi această poveste.

Mamelucul răspunse :

— Sînt gata să primesc orice învoială, de-ar fi să-mi pun în primejdie pînă şi sufletul !

El zise :

— Iacătă : întrucît povestea aceasta este dintre cele care nu se povestesc dinaintea oricui, şi nu-i făcută pentru toată lumea, ci numai pentru oamenii aleşi, ai să te juri, în numele tău şi în numele stăpînului tău, că nu ai să spui o vorbă din ea la cinci soiuri de oameni : celor săraci cu duhul, întrucît cu mintea lor vîrtoasă nu ar şti s-o preţuiască ; făţarnicilor, care s-ar socoti jigniţi ; dascălilor de şcoală, care, îngusti la minte şi întunecaţi, nu ar pricepe-o ; nerozilor, întrucît aceştia sînt ca şi dascălii ; şi necredincioşilor, care nu ar şti să tragă din ea nici o învăţătură folositoare !

Şi mamelucul strigă :

— Jur dinaintea feţei lui Allah şi dinaintea ta, o, stăpîne al meu !

Pe urmă, îşi descinse brîul şi scoase din el o pungă, în care se aflau o mie de dinari de aur, şi o dete şeicului Isac. Iar şeicul, la rîndu-i, îi aduse o călimară şi un calam, şi îi zise :

— Scrie !

Şi începu să-i spună, vorbă cu vorbă, toată povestea păţaniilor lui Hassan Al-Bassri, aşa cum îi

fusese spusă și lui de către derviș. Și treaba aceasta dură șapte zile și șapte nopți, necurmat. După care, mamelucul citi dinaintea șeicului tot ce scrisese, iar șeicul mai meșteșugări anumite părți și îndreptă greșelile de scris. Și mamelucul Mobarak, bucuros pînă peste poate, sărută mîna șeicului și, după ce își luă rămas-bun de la el, nu mai zăbovi să ia calea spre Khorassan. Și cum bucuria îl făcea ușor, nu-i trebui, ca să ajungă, decît jumătate din timpul care le trebuie de obicei caravanelor.

Or, nu mai rămăseseră decît zece zile pînă să se încheie anul ce fusese hotărît ca răgaz și pînă ce țeapa să fie înălțată întru osînda lui Abu-Ali, dinaintea porții palatului. Și nădejdea se topise cu totul din sufletul bietului povestitor, care își strînsese toate rudele și toți prietenii, ca să-l ajute să îndure cu mai puțină spaimă ceasul cel înfricoșător care îl aștepta. Și iată că, în toiul bocetelor, mamelucul Mobarak, fluturînd manuscriptul, își făcu intrarea și se duse la stăpînul său și, după ce îi sărută mîna, îi înmînă foile cele scumpe, pe cea dintîi dintre ele fiind scris, cu litere mari, titlul: *Povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri.*

Cînd le văzu, povestitorul Abu-Ali se ridică și îl îmbrățișă pe mamelucul său, și îl pofti să șadă de-a dreapta sa, și se dezbrăcă de hainele de pe el, ca să-l îmbrace și să-l copere pe acesta cu semnele cinstirii și ale binefacerii; pe urmă, după ce îl slobozi din robie, îi dete în dar zece cai de soi ales, cinci iepe, zece cămile, zece catîri, trei harapi și doi copilandri. După care, luă manuscriptul ce-i

izbăvea viața și îl scrise iarăși, cu mîna lui, pe o hîrtie minunată, cu litere de aur și cu cea mai frumoasă caligrafie a lui, lăsînd depărtare mare între cuvinte, așa fel încît citirea să fie plăcută și lesnicioasă. Și folosi pentru munca aceasta nouă zile întregi, abia luîndu-și cîte un răgaz să închidă ochii ori să mănînce o curmală. Și, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în țeapă, puse manuscrisul într-un sipet de aur și urcă la rege.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

, Numaidecît, regele Kendamir îi adună pe vizirii, pe emirii și pe musaipii săi, precum și pe poeți și pe învățați, și îi spuse lui Abu-Ali :

— Ceea ce spune un rege trebuie să se îndeplinească ! Citește-ne, dar, povestea făgăduită ! Iar eu, la rîndu-mi, nu am să uit ceea ce a fost hotărît între noi de la început !

Și Abu-Ali scoase manuscriptul cel minunat din sipetul de aur, și desfășură cea dintîi foaie, și își începu citirea. Și desfășură și cea de-a doua foaie, și pe cea de-a treia foaie, și citi mai departe, înconjurat de uimirea și de încîntarea tuturor celor de față. Și regele fu atîta de peste măsură de fermecat, încît nici nu mai vroi să pună capăt citirii

din ziua aceea! Şi mîncară şi băură, după care Abu-Ali citi mai departe; şi tot aşa mereu, pînă la sfîrşit.

Atunci, regele Kendamir, vrăjit pînă peste marginile vrăjirii, şi încredinţat că de aci înainte nu va mai avea nici o clipă de zăcăşie, de vreme ce în mîinile lui se afla o poveste ca aceea, se ridică în cinstea lui Abu-Ali şi îl căftăni pe loc în slujba de mare vizir, mazilindu-l pe vizirul de mai înainte din slujba viziriei, şi, după ce îl îmbrăcă în mantia lui împărătească, îi dărui, ca moşie de veci, o parte întreagă din împărăţia lui, cu toate oraşele, satele şi cetăţile ei; şi îl opri în prejama lui, ca tovarăş de taină şi sfetnic. Pe urmă, porunci ca sipetul cu manuscriptul cel scump să fie încuiat în dulapul cu izvoade împărăteşti, ca să poată fi scos de acolo şi citit ori de cîte ori zăcăşia s-ar înfăţişa la porţile sufletului său.

— Şi tocmai povestea aceasta minunată, o, preafericitule rege, spuse Şeherezada mai departe, am să pot eu acuma să ţi-o povestesc, datorită unei copii aidoma, care a ajuns pînă la mine.

Se povesteşte — ci Allah este atoateştiutor, şi atoateînţelept, şi prea bun! — că a fost odată — între cîte au fost şi s-au dus de-a lungul anilor celor de demult — în cetatea Bassrei, un copilandru care era cel mai gingaş, cel mai frumos şi cel mai dulce dintre toţi băieţii de pe vremea lui. Se numea Hassan, iar tatăl şi mama lui îl iubeau cu o mare dragoste, întrucît nu-l dobîndiseră decît la zilele lor de bătrîneţe adîncă, şi numai în urma sfatului unui învăţat cititor de zodiace, care le dedese să mănînce bucăţile dintre capul şi coada unui şarpe din neamul şerpilor celor mari, după învăţă-

tura stăpînului nostru Soliman (cu el fie pacea şi rugăciunea !). Or, la ceasul menit, Allah cel atoateascultător şi cel atoatevăzător hotărî chemarea neguţătorului, tatăl lui Hassan, în sînul îndurării lui ; şi neguţătorul răposă în pacea Domnului său (aibă-l Allah pe veci întru mila lui !). Şi, în felul acesta, tînărul Hassan se pomeni singur moştenitor al bunurilor tatălui său. Ci, întrucît fusese tare rău crescut de către părinţii săi, care îl dumnezeiau, băiatul se încîrdui degrabă cu nişte flăcăiandri de teapa lui şi, în tovărăşia lor, nu zăbovi mult pînă ce să toace în chefuri şi risipă agoniseala tătîne-său. Şi nu-i mai rămase în mînă nimica. Atunci, maică-sa, care avea inima miloasă, nu putu să îndure a-l vedea amărît, şi, cu partea ei de moştenire, îi deschise în suk o făurărie de aurar.

Or, în curînd, frumuseţea lui Hassan, cu îngăduinţa lui Allah, începu să întoarcă înspre făurăria aceea ochii tuturor trecătorilor ; şi nimeni nu trecea prin suk fără să se oprească dinaintea uşii, ca să privească lucrarea Atoatezămislitorului şi să se minuneze de ea. Şi, în felul acesta, prăvălia lui Hassan ajunse un loc de necontenită grămădire de neguţători, de femei şi de copii, care se strîngeau acolo, ca să-l vadă cum mînuieşte ciocanul de aurar şi să se minuneze în toată tihna de frumuseţea lui.

Or, într-o zi ca toate zilele, pe cînd Hassan şedea în făurăria sa, iar afară grămada obişnuită de privitori începea să se îndesească, iată că tocmai trece pe acolo un persan cu o barbă lungă albă, şi cu un turban mare de muselină albă. Şi hainele şi călcătura lui arătau îndeajuns că era om ales şi de vază. Şi ţinea în mînă o carte veche. Şi se opri în faţa prăvăliei şi începu să se uite la Hassan cu o luare-aminte stăruitoare. Pe urmă, se duse mai aproape de el şi spuse, aşa fel ca să fie auzit :

— Pe Allah, ce aurar minunat !

Și începu să clatine din cap cu semnele cele mai vădite ale unei încîntări fără de margini. Și șezu acolo, neclintit, pînă ce trecătorii se risipiră pentru rugăciunea de după-amiază. Atunci, intră în făurărie și îl salută pe Hassan, care îi răspunse la salamalek și îl pofti cu gingășie să șadă. Și persanul șezu jos, zîmbindu-i cu multă dulceață, și îi spuse :

— Copilul meu, chiar că ești un tînăr pînă peste poate de plăcut ! Iar eu, cum nu am nici un copil, aș vroi să te înfiez, spre a te învăța tainele meșteșugului meu, cum nu-i altul pe lume, și pe care mii și mii de inși m-au rugat în zadar să-i învăț. Și-acuma sufletul meu și dragostea care s-a născut în sufletul meu pentru tine mă îndeamnă să-ți dezvăluiesc ceea ce pînă astăzi am ascuns cu grijă ; ca să fii, după moartea mea, păstrătorul științei mele. Și, în felul acesta, am să pun între tine și sărăcie o stavilă de netrecut, și am să te cruț de truda aceasta grea cu ciocanul, și de meseria aceasta prea puțin bănoasă, nevrednică de făptura ta cea minunată, o, fiul meu, și pe care o îndeplinești potopit de praf, de zgură și de flăcări !

Și Hassan răspunse :

— Pe Allah, o, preacinstitule unchi al meu, nu doresc decît să fiu feciorul tău și moștenitorul științei tale ! Cînd vrei, dar, să începi a mă îndruma ?

El răspunse :

— Mîine !

Și, ridicîndu-se pe dată, luă cu mîinile amîndouă capul lui Hassan și îl sărută. Pe urmă, ieși fără să mai adauge nici un cuvînt...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...fără să mai adauge nici un cuvînt.

Atunci Hassan, tulburat pînă peste poate de toate astea, își închise degrabă făurăria și dete fuga acasă, spre a-i povesti și maică-si ce se petrecuse. Iar mama lui Hassan, îngrijorată foarte, răspunse :

— Ce-mi tot povestești tu acolo, ya Hassan ? Și cum de poți să te încrezi în vorbele unui păgîn de persan ?

El spuse :

— Acest preacinstit învățat nu este nicidecum un păgîn, întrucît turbanul lui era din muselină albă, ca al drept-credincioșilor !

Ea răspunse :

— Ah, copile al meu, dezmeticește-te ! Persanii aceștia sînt niște vicleni și niște amăgitori ! Iar știința lor este alchimia ! Și numai Allah știe uneltirile pe care le urzesc ei în întunecimea sufletului lor, și cîte ticăloșii săvîrșesc ca să-i prade pe oameni !

Ci Hassan începu să rîdă și spuse :

— O, maică a mea, noi sîntem oameni săraci și nu avem chiar nimic ce ar putea să stîrnească lăcomia cuiva ! Cît despre acest persan, nu se află în toată cetatea Bassrei nimenea care să aibă un chip și o înfățișare mai îndatoritoare ! Și am văzut la el semnele cele mai vădite ale bunătății și ale cinstei ! Mai degrabă să-i mulțumim lui Allah, carele a făcut să i se înduioșeze inima față de starea mea !

La vorbele acestea, mama nu mai răspunse nimic. Și Hassan nu putu să închidă ochii în noaptea aceea, atîta era de tulburat și de nerăbdător.

A doua zi, plecă de cu zori la suk cu cheile lui și deschise prăvălia mai înainte de toți ceilalți negustori. Și, numaidecît, îl și văzu pe persan că vine ; și Hassan se ridică repede în cinstea lui și dete să-i sărute mîna ; ci persanul nu vroi să-l lase, și îl strînse în brațe, și îl întrebă :

— Ești însurat, o, Hassan ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! sînt flăcău, măcar că maică-mea nu mai contenește să mă îndemne la însurătoare !

Persanul zise :

— Atunci e de minune ! Întrucît, dacă ai fi fost însurat, nu ai fi putut niciodată să intri în tainele științei mele !

Pe urmă adăugă :

— Fiul meu, ai niște aramă în făurăria ta ?

El spuse :

— Am colea o tavă veche, găurită toată, de aramă galbenă !

El spuse :

— E tocmai ce îmi trebuie ! Începe, dar, și aprinde-ți vatra, pune-ți cazanul pe cărbuni și dă drumul la foale ! Pe urmă, ia tava aceea veche de aramă și tai-o cu foarfeca în bucăți mărunte !

Și Hassan nu pregetă a îndeplini porunca. Iar persanul îi zise :

— Pune acuma bucățile de aramă în cazan și întețește focul pînă ce toată arama aceea are să se topească !

Și Hassan aruncă bucățile de aramă în cazan, aţîţă focul și începu să sufle în aramă cu țeava de

suflat, pînă ce arama se topi. Atunci, persanul se ridică şi veni la cazan, şi îşi deschise cartea, şi citi asupra aramei topite, care clocotea, nişte descîntece într-o limbă necunoscută ; pe urmă, ridicînd glasul, răcni :

— *Hakh ! makh ! bakh !* O, aramă de rînd, soarele să te pătrundă cu însuşirile lui ! *Hakh ! makh ! bakh !* O, aramă de rînd, însuşirile aurarului să te spele de necurăţeniile tale ! *Hakh ! makh ! bakh !* o, aramă, schimbă-te în aur !

Şi, rostind cuvintele acestea, persanul îşi duse mîna la turban şi scoase de sub îndoiturile muselinei un top de hîrtie împăturit, pe care îl desfăcu ; şi luă cu vîrful degetelor un strop de făină galbenă ca şofranul, pe care o aruncă degrabă în mijlocul aramei topite din cazan ! Şi, pe dată, arama topită se întări şi se prefăcu într-o turtă de aur, din aurul cel mai curat !

Cînd văzu aşa, Hassan rămase uluit pînă peste poate ; şi, la un semn al persanului, luă pila de aurar şi frecă, la un colţ, turta cea strălucitoare ; şi se încredinţă că era chiar de aur, de aurul cel mai curat şi mai scump. Atunci, pierit de uimire, dete să ia mîna persanului şi să i-o sărute ; ci acela nu vroi să-l lase, şi îi spuse :

— O, Hassan, du-te degrabă în suk şi vinde turta aceasta de aur ! Şi ia cît poţi pe ea, şi întoarce-te la tine acasă să pui banii bine, fără a spune o vorbă despre ceea ce ştii !

Şi Hassan se duse în suk şi dete turta telalului care, după ce o cercetă ca greutate şi ca însuşiri, o strigă spre vînzare, şi se dete pe ea mai întîi o mie de dinari de aur, pe urmă două mii, la cea de a doua strigare. Şi turta îi fu vîndută la preţul

acesta unui negustător ; iar Hassan luă cele două mii de dinari şi se duse să-i dea mamei sale, zburînd de bucurie. Iar mama lui Hassan, la vederea aurului acela, nu putu mai întîi să rostească nici o vorbă, atîta era de plină de uimire ; pe urmă, cînd Hassan, rîzînd, îi povesti că dobîndise aurul acela de la ştiinţa persanului, ridică mîinile şi strigă cu mare spaimă :

— Nu este alt Dumnezeu afară de Allah, şi nu este tărie şi putere decît întru Allah ! Ce ai făcut tu, o, fiul meu, cu persanul acela dedat la alchimie ?

Ci Hassan răspunse :

— O, maică a mea, chiar că acest preacinstit învăţat este pe cale să mă înveţe alchimia ! Şi a început prin a mă face să văd cum se preschimbă o aramă de rînd în aurul cel mai curat !

Şi, fără să se mai sinchisească de dojenile maică-si, Hassan luă din bucătărie piuliţa cea mare de aramă, în care bătrîna pisa usturoiul şi ceapa, şi cu care zobea grîul ca să facă turte de pîine, şi dete fuga la persanul care îl aştepta în făurărie. Şi puse jos piuliţa de aramă şi se apucă să aţîţe focul. Şi persanul îl întrebă :

— Au ce vrei să faci, ya Hassan ?

El răspunse :

— Vreau să prefac în aur piuliţa mamei mele !

Şi persanul izbucni în rîs şi spuse :

— Eşti cam necugetat, Hassane, dacă vrei să te arăţi în suk, de două ori într-o zi, cu nişte drugi de aur, şi să stîrneşti în felul acesta bănuielile negustorilor, care au să ghicească lesne că ne ţinem de alchimie, şi ai să ne aduci pe cap o tare afurisită belea !

Hassan răspunse :

— Ai dreptate ! Da tare aș vrea să învăț de la tine taina științei tale !

Și persanul începu să rîdă și mai nestăvilit decît prima oară, și spuse :

— Ești necugetat, Hassane, dacă îți închipui că știința și tainele științei se învață așa, în mijlocul drumului, ori în piața orașului, și că poți să-ți faci ucenicia în mijlocul sukului, sub ochii agiei ! Da dacă, în adevăr, ya Hassan, dorești cu hotărîre să înveți cum se cade, nu ai decît să-ți strîngi toate sculele și să mă urmezi la mine acasă !

Și Hassan, fără a șovăi, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, ridicîndu-se, își strînse sculele, închise prăvălia și se duse cu persanul.

Or, pe drum, lui Hassan îi veniră în minte vorbele mamei sale despre persani, și un potop de gînduri începu să-i vîlvorească mințile ; așa că se opri din mers, fără a ști prea bine ce face și, cu capul plecat, începu să cugete adînc. Și persanul, întorcîndu-se, îl văzu în starea aceea și se porni să rîdă ; pe urmă îi zise :

— Ești necugetat, Hassane ! Căci, dacă ai avea și minte tot pe atîta cîtă drăgălășenie, nu te-ai opri dinaintea soartei plăcute care te așteaptă ! Cum adică ? eu îți vreau binele, și tu șovăiești ?

Pe urmă adăugă :

— Ci, o, fiul meu, ca să nu ai nici cea mai ușoară îndoială în ce privește gîndurile mele, am să-ți dezvălui tainele științei mele chiar în casa ta !

Și Hassan răspunse :

— Da, pe Allah ! asta are s-o liniștească pe mama !

Și persanul spuse :

— Mergi, dar, înaintea mea, ca să-mi arăți drumul !

Și Hassan o luă pe drum înainte, iar persanul după el ; și ajunseră în felul acesta la bătrînă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și una noapte

Urmă :

Și Hassan îl rugă pe persan să aștepte în sala de intrare și, alergînd ca un mînz care zburdă primăvara pe imaș, se duse s-o vestească pe maică-sa că persanul venise în ospeție la ei. Și adăugă :

— De vreme ce are să mănînce din mîncarea noastră, în casa noastră, are să fie între noi legătura pîinii și a sării ; și, în felul acesta, nu o să mai ai de ce să-ți chinuiești gîndurile din pricina lui.

Bătrîna însă răspunse :

— Allah să ne ocrotească, fiul meu ! Legătura de pîine și de sare este sfîntă la noi ; ci la păcătoșii aceștia de persani, care sînt închinători focului, niște stricați și niște sperjuri, nu are nici o prețuire ! Ah, fiul meu, te paște pacoste grea !

El spuse :

— După ce ai să-l vezi pe acest preacinstit învățat, nu ai să mai vrei să-l lași să plece din casa noastră !

Ea spuse :

— Nu ! pe mormîntul tatălui tău, nu am să stau o clipită în casa aceasta, cîtă vreme are să se afle aici păgînul ! Şi, după ce are să plece, am să spăl duşumeaua odăii, şi am să afum cu tămîie, şi nici nu am să te ating vreme de o lună întreagă, de frică să nu mă întinez de la tine !

Pe urmă adăugă :

— Ci, întrucît el se şi află în casa noastră, iar noi avem aurul pe care ni l-a dăruit el, am să vă pregătesc la amîndoi ceva de mîncare, pe urmă am să plec degrabă pe la vecini !

Şi, pe cînd Hassan se ducea îndărăt la persan, bătrîna aşternu masa şi, după ce făcu nişte tîrguieli bogate, puse pe tablale pentru ei pui rumeniţi, şi castraveţi, şi zece feluri de zaharicale şi de prăjituri ; şi plecă degrabă să se aciuiască pe la vecini.

Atunci Hassan îl aduse pe prietenul său persanul în sufragerie şi îl pofti să ia loc, spunîndu-i :

— Trebuie să ne legăm între noi cu pîinea şi cu sarea !

Şi persanul răspunse :

— De bună seamă ! Legătura aceasta este un lucru de nesmintit !

Şi se aşeză lîngă Hassan şi începu să mănînce cu el, sporovăind într-una. Şi îi spunea :

— O, Hassan, fiul meu, pe sfînta legătură de pîine şi de sare, care se află acuma între noi, dacă nu te-aş iubi cu o dragoste atîta de fierbinte, nu te-aş învăţa lucrurile tainice pentru care ne aflăm aici !

Şi, spunînd acestea, scoase din turban săculeţul cu praful cel galben şi, arătîndu-i-l, adăugă :

— Vezi praful ăsta ? Află, dar, că numai cu oleacă de pulbere de aceasta poţi să schimbi în aur zece oca de aramă. Căci praful acesta nu este altceva decît

elixirul chintesențial, învîrtoșat și pe urmă făcut pulbere, pe care l-am scos din zeama de la o sumedenie de buruieni de leac și de la o sumedenie de mirodenii, care de care mai osebite. Și nu am ajuns la născocirea aceasta decît după munci și osteneli pe care ai să le afli și tu într-o zi !

Și îi dete lui Hassan săculețul, iar Hassan începu să se uite la el cu atîta luare-aminte încît nu-l mai văzu pe persan cum scoate repede din turban o bucată de bang, din bangurile ce se fac în insula Creta, și cum o amestecă într-o prăjitură. Și persanul îi dete lui Hassan prăjitura s-o mănînce, iar Hassan, tot uitîndu-se mai departe la făină, mîncă prăjitura și, pe dată, se prăbuși lat, fără de simțire, cu capul mai greu decît picioarele !

Numaidecît persanul, scoțînd un strigăt de biruință, sări în picioare și rosti : „Ah, minunatule Hassan, de cîți ani te tot caut fără să te găsesc ! Da acuma iată-te în mîinile mele, și n-ai să mai scapi de sub puterea mea !" Și își sufleca mînecile, își strînse cingătoarea și, apropiindu-se de Hassan, îl îndoi frumos, cu capul pe genunchi, și, ținîndu-l așa, îi legă brațele de fluierele picioarelor, și mîinile de tălpi. Pe urmă, luă o ladă de haine, o goli și îl puse în ea pe Hassan, cu tot aurul făurit de lucrarea lui de alchimie. Pe urmă, ieși să caute un hamal, îi încărcă lada în spinare și îi porunci să i-o ducă la țărmul mării, unde se afla o corabie gata să-și întindă pînzele. Și căpitanul, care nu mai aștepta decît sosirea persanului, ridică ancora. Și corabia, împinsă de vîntul dinspre uscat, se îndepărtă de țărm, cu pînzele umflate ! Și-așa cu persanul, răpitorul lui Hassan și al lăzii în care îl închisese !

Estimp, mama lui Hassan, iacătă ! Cînd văzu că fiul ei pierise odată cu lada şi cu aurul, şi că hainele din ladă erau împrăştiate prin toată odaia, şi că uşa casei fusese lăsată descuiată, pricepu că din ceasul acela Hassan era pierdut pentru ea şi că hotărîrea ursitoarei era împlinită ! Atunci, se lăsă pradă deznădejdii şi începu să se bată amarnic peste obraji, şi să-şi sfîşie hainele de pe ea, şi să geamă, să suspine, să ţipe de durere şi să verse lacrimi, zicînd : „Vai, o, copilul meu, of ! Vai, rod al sufletului şi al inimii mele, of !" Şi îşi trecu noaptea toată alergînd înnebunită pe la toţi vecinii, ca să întrebe de feciorul ei ; ci fără de nici un folos. Iar vecinii încercară s-o aline ; ea însă nu mai putea fi alinată. Şi, din ceasul acela, începu să-şi treacă zilele şi nopţile în lacrimi şi în jale, lîngă mormîntul pe care îl ridică în mijlocul casei sale, şi pe care scrise numele fiului ei Hassan şi ziua în care acesta fusese rupt de la dragostea ei. Şi mai puse să se scrie şi aceste stihuri pe marmora de pe mormînt, ca să le poată citi fără de contenire şi să plîngă :

În fiecare noapte,
Cînd somnul trist mă fură,
O umbră se strecoară,
Încet, pe sub perdele —
La patu-mi vine tainic,
Ca-ntr-o fermecătură,
Şi amăgeşte visul
Singurătăţii mele.

Dau să cuprind în braţe
Făptura lui iubită,
A fiului meu care
S-a dus şi nu mai vine ;

Și sar din visul nopții,
Dar, vai! acea clipită
S-a dus, și-n casa goală
Nu-i nimeni lîngă mine

Și iacă-așa trăia biata mamă, cu durerea ei. Iar persanul, plecat cu lada pe corabie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și doua noapte

Urmă :

...Era cu adevărat un vrăjitor tare înfricoșător ; și îl chema Bahram magul, și de meseria lui era alchimist. Și, în fiecare an, își alegea dintre fiii de musulmani cîte un flăcăiandru bine făcut, ca să-l răpească și să facă din el ceea ce îl îndemna să facă păgînia, stricăciunea și soiul lui blestemat ; întrucît, așa cum a spus Părintele Zicalelor, vrăjitorul acesta nu era decît „un cîine, fecior de cîine ; și toți strămoșii lui erau niște cîini ! Atunci, cum dar să fie el altceva decît un cîine, ori cum să facă altceva decît ceea ce face un cîine ?" Or, așadar, tot timpul cît ținu călătoria pe mare, Bahram magul cobora o dată pe zi în afundul corăbiei, acolo unde se afla lada, sălta capacul și îi da lui Hassan să mănînce și să bea, punîndu-i chiar el în gură îmbucăturile, dar lăsîndu-l mereu în starea de somnoială. Și, cînd corabia ajunse la capătul călătoriei,

Bahram porunci să se dea jos lada, și coborî și el pe uscat, în vreme ce corabia lua iarăși largul.

Atunci, vrăjitorul Bahram deschise lada, deznodă legăturile lui Hassan și spulberă puterea bangului, dîndu-i flăcăului să miroase niște oțet și aruncîndu-i în nas niște praf împotriva somnului. Iar Hassan pe dată își veni iară în simțiri, și se uită la dreapta, și se uită la stînga, și se văzu întins pe un țărm de mare, unde pietrele și nisipul erau colorate în roșu, în verde, în alb, în albastru, în galben și în negru ; și, din aceasta, pricepu că nu se afla pe țărmul mării lui de baștină. Atunci, tare nedumerit că se vedea în acel loc pe care nu îl cunoștea, se ridică și îl zări pe persan în spatele lui, stînd pe o stîncă, și privindu-l cu un ochi deschis și cu un ochi închis. Și Hassan, numai dacă îl văzu așa, simți pe dată în sufletul lui că fusese amăgit și că de aci încolo se afla în puterea vrăjitorului. Și își aduse aminte de nenorocirile pe care i le prorocise maică-sa, și se împăcă în inima lui cu hotărîrile soartei, zicîndu-și : „Îmi pun nădejdea în Allah !" Pe urmă, se duse la persan, care îl lăsă să se apropie fără a se clinti, și îl întrebă cu un glas tare tulburat :

— Ce vrea să însemne asta, taică ? Și oare nu ne-am legat noi între noi cu legămîntul pîinii și sării ?

Iar Bahram magul pufni în rîs și spuse :

— Pe Foc și pe Lumină ! Ce-mi tot vorbești de pîine și de sare mie, Bahram, care mă închin Flăcării și Jarului, Soarelui și Luminii ? Au tu nu știi că, în felul acesta, eu de mult am sub puterea mea nouă sute nouăzeci și nouă de tineri musulmani, pe care i-am răpit, și că tu ești al o mielea ? Ci, pe Foc și pe Lumină ! fără de îndoială că tu ești cel mai fru-

mos dintre toți! Și n-aș fi crezut, o Hassan, că ai să-mi cazi atîta de ușor în năvod! Ci, slavă Soarelui! iată-te în mîinile mele, și ai să vezi în curînd cît de mult te iubesc!

Pe urmă, adăugă:

— Ai să începi, deocamdată, prin a te lepăda de credința ta și a te închina la ceea ce mă închin eu!

La vorbele acestea, uimirea lui Hassan se schimbă într-o supărare pînă peste poate, și strigă la vrăjitor:

— O, șeic al blestemului, la ce cutezi tu să mă îndemni? Și ce ticăloșie vrei să mă pui să săvîrșesc?

Cînd persanul îl văzu pe Hassan atîta de mîniat, întrucît avea alte gînduri cu el, nu vroi să stăruie mai mult în ziua aceea, ci îi zise:

— O, Hasan, ceea ce ți-am spus, cînd ți-am cerut să te lepezi de legea ta, nu a fost decît o prefăcătorie din parte-mi, ca să-ți pun credința la încercare și să-ți ajut să dovedești, în felul acesta, o mare vrednicie dinaintea Atoate-răsplătitorului! Pe urmă, adăugă: Singurul meu gînd, dacă te-am adus aici, este de a te învăța, în singurătate, tainele științei! Ia te uită la muntele acesta ascuțit, care se ridică deasupra mării! Este Muntele-Norilor! Și în el se află lucrurile cele trebuincioase pentru elixirul preschimbărilor. Și, dacă vrei să te lași dus pe vîrful lui, mă jur ție, pe Foc și pe Lumină, că n-o să ai a te căi de nimic! Căci, de-aș fi vrut să te duc fără de voia ta acolo, aș fi făcut lucrul acesta pe cînd dormeai! Or, de îndată ce o să ajungem pe culme, avem să culegem tulpinile de buruieni care cresc pe tărîmul acela de deasupra norilor. Și am să-ți arăt atunci ce trebuie să faci!

Iar Hassan, care, fără de voia lui, se simțea stăpînit de vorbele vrăjitorului, nu îndrăzni să nu se supună nicicum, și spuse :

— Ascult și mă supun !

Pe urmă, aducîndu-și aminte cu jale de mama și de țara lui, începu să plîngă cu amar.

Atunci Bahram îi zise :

— Nu plînge, Hassane ! Ai să vezi în curînd ce dobîndești urmînd sfaturile mele !

Și Hassan întrebă :

— Da cum o să putem sui noi pe muntele acesta drept ca un perete ?

Vrăjitorul răspunse :

— Asemenea piedică să nu te sperie ! Avem să ajungem mai lesne ca pasărea !

Spunînd vorbele acestea, persanul scoase de sub haină o tobiță de aramă, peste care era întinsă o piele de cocoș, și pe care erau săpate niște litere talismanice. Și începu să bată cu degetele în daireaua aceea. Și pe dată se ridică un nor de pulbere, și din mijlocul lui se auzi un nechezat prelung ; și, într-o clipită, se și ivi dinaintea lor un cal negru înaripat, care începu să bată în pămînt cu copita, aruncînd foc pe nări. Și persanul încălecă pe el îndată și îl ajută și pe Hasan să se aburce la spatele lui. Și, numaidecît, calul bătu din aripi și porni în zbor ; și, în mai puțin timp decît ar fi de trebuință ca să deschizi o pleoapă și s-o închizi pe cealaltă, îi și duse pînă pe vîrful Muntelui-Norilor. Pe urmă, pieri.

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atîta de crunt ca și pe țărmul mării, pufni într-un hohot de rîs năpraznic, și strigă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă tăcu.

Urmă :

... pufni într-un hohot de rîs năpraznic, și strigă :

— Acuma, Hassane, te afli cu totul sub puterea mea ; și nimenea nu are să te mai poată scăpa ! Pregătește-te, dar, să-mi îndeplinești cu inimă supusă orice voie, și începe, pînă una alta, cu a te lepăda de credința ta și a mărturisi că singura putere este Focul, părintele Luminii !

Cînd auzi vorbele acestea, Hassan se trase îndărăt strigînd :

— Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah ! Și Mahomed este trimisul lui Allah ! Ci tu, o, ticăloase persane, nu ești decît un necredincios și un păgîn ! Și Stăpînul Atotputerii are să te pedepsească prin mine !

Și Hassan, iute ca fulgerul, se repezi la vrăjitor și îi smulse din mîini daireaua ; pe urmă, îl împinse înspre marginea muntelui cel ascuțit și, încordîndu-și voinicește amîndouă mîinile, îl aruncă în prăpastie. Și vrăjitorul cel sperjur și necredincios, dîndu-se de-a rostogolul, căzu și se zdrobi de stîncile mării, și își dete duhul întru păgînie. Și Eblis îi înhăță sufletul, ca să aţîțe cu el focul gheenei. Și iacătă de ce moarte muri Bahram magul, vrăjitorul cel ticălos și alchimist.

Iar Hassan, scăpînd în felul acesta de insul care vroia să-l facă a săvîrși toate mișeliile, începu dintru-ntîi să cerceteze pe toate fețele daireaua cea vrăjită, pe care era întinsă pielea de cocoș. Ci, ne-

ştiind cum să se slujească de ea, socoti că-i mai bine să nu se slujească nicicum; aşa că şi-o atîrnă la centură. După care, rotindu-şi ochii împrejur, văzu că în adevăr vîrful de munte pe care se afla era atît de înalt încît se ridica deasupra norilor strînşi pe la poalele lui. Şi o cîmpie fără de sfîrşit se întindea pe acea culme şi închipuia, între cer şi pămînt, un fel de mare fără apă. Şi departe de tot ardea un foc mare şi sclipitor. Şi Hassan gîndi: „Acolo unde-i foc, se află şi o făptură omenească!" Şi porni într-acolo afundîndu-se în acea cîmpie unde, drept orice suflet, nu era decît sufletul lui Allah! Şi, cînd se apropie de ţintă, putu într-un sfîrşit să bage de seamă că focul cel sclipitor nu era, în bătaia de soare, decît strălucirea unui palat de aur, ridicat pe patru stîlpi înalţi, tot de aur.

La priveliştea aceea, Hassan se întrebă: „Ce rege ori ce ginn o fi putînd să locuiască prin asemenea locuri?" Şi, cum era tare ostenit de toate zbuciumările prin cîte trecuse, ca şi de drumul cel lung pe care îl străbătuse, îşi zise: „Cu mila lui Allah, am să mă duc la palatul acesta şi am să cer portarului să-mi dea oleacă de apă şi ceva de mîncare, ca să nu mor de foame. Şi, de-o fi un om de bine, are să mă adăpostească pe o noapte în vreun ungher!" Şi, dîndu-se în voia soartei, ajunse dinaintea porţii celei mari, care era tăiată dintr-o piatră de smarald; şi, trecînd pragul, intră în curtea de la intrare.

Or, nici nu făcu bine cîţiva paşi în acea curte, că Hassan şi zări două fete, frumoase de te ameţeau, care şedeau pe o laviţă de piatră şi jucau şah. Şi, întrucît erau tare cufundate în jocul lor, nu băgară de seamă dintru început intrarea lui Hassan.

Cea mai tînără însă, cînd auzi călcătura paşilor lui, săltă capul şi îl văzu pe frumosul Hassan, care şi el se oprise cînd le zărise. Şi fata se ridică repede şi spuse surorii sale :

— Ia te uită, sora mea, ce flăcău frumos ! De bună seamă că acesta trebuie să fie nefericitul pe care vrăjitorul Bahram îl aduce în fiecare an de pe Muntele-Norilor ! Da cum o fi putut să facă, de-a scăpat din mîinile diavolului acela ?

La vorbele acestea, Hassan, care dintru-ntîi nu cuteza să se mişte din loc, înaintă către fete şi, aruncîndu-se la picioarele celei mai tinere, strigă :

— Aşa-i, o, stăpînă a mea, sînt chiar sărmanul acela !

Şi fata, dacă îl văzu la picioarele ei pe flăcăul cel atît de frumos, cu stropi de lacrimi pe marginea ochilor lui negri, se simţi tulburată pînă în străfundurile inimii ; şi, cu o faţă plină de milă, se ridică şi îi spuse surori-si, arătîndu-l pe tînărul Hassan :

— Fii martoră, sora mea, că din clipa aceasta mă jur, dinaintea lui Allah şi dinaintea ta, că mi-l fac frate pe tînărul acesta şi că vreau să împart cu el plăcerile şi bucuriile din zilele frumoase, şi necazurile şi supărările din zilele mai puţin fericite !

Şi îl luă pe Hassan de mînă, şi îl ajută să se ridice de jos, şi îl îmbrăţişă aşa cum o soră iubitoare îl îmbrăţişează pe un frate drag. Pe urmă, ţinîndu-l mai departe de mînă, îl duse în lăuntrul palatului, unde, mai înainte de orice, începu prin a-i face la hammam o baie care îl învioră cu totul ; după care, îl îmbrăcă în nişte haine falnice, aruncînd hainele lui cele vechi şi murdare de drum, şi, ajutată de sora sa, care veni după ei la hammam, îl

duse în odaie la ea, sprijinindu-l de un braț, în vreme ce soră-sa îl ținea de celălaltul. Și cele două fete îl poftiră pe tînărul lor oaspete să șadă jos între ele, ca să mănînce. Pe urmă, cea mai tînără îi zise :

— O, frate al meu prea iubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei să dănțuiască de bucurie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și patra noapte

Urmă :

...vrei să ne spui numele cel fermecător pe care îl porți și pricina care te-a adus la poarta casei noastre ?

El răspunse :

— Află, o, soră care mă întrebi, și tu, mai marea noastră, că mă cheamă Hassan. Ci, în ce privește pricina care m-a adus la palatul vostru, apoi aceea-i soarta mea cea norocoasă ! Este însă adevărat că, dacă am ajuns aici, nu am ajuns decît după ce am îndurat tare mari necazuri !

Și povesti toate cîte le pățise cu vrăjitorul Bahram magul, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu este de nici un folos să le mai spunem încă o dată. Și cele două surori, mîniate de purtarea persanului, strigară amîndouă deodată :

— O, cîinele afurisit ! Că și-a meritat moartea, și

bine ai făcut, o, frate al nostru, de i-ai precurmat pe veci putința de a se mai bucura de răsuflarea vieții !

După care, cea mai mare se întoarse către cea mai mică și îi zise :

— O, Boboc-de-Trandafir, acuma este rîndul tău să-i povestești fratelui nostru povestea noastră, ca s-o țină minte !

Și fermecătoarea Boboc-de-Trandafir spuse :

— Află, o, frate al meu, o, prea-frumosule, că noi sîntem niște domnițe ! Pe mine mă cheamă Boboc-de-Trandafir, iar pe sora mea, care-i aci de față, o cheamă Boabă-de-Mirtă ; și, tot așa, mai am alte cinci surori, încă și mai frumoase decît noi, care acuma sînt plecate la vînătoare, și care nu au să mai zăbovească mult pînă să se întoarcă. Pe cea mai mare dintre noi o cheamă Steaua-Dimineții, pe cea de a doua o cheamă Steaua-Serii, pe cea de a treia o cheamă Cornalina, pe cea de a patra o cheamă Smaralda, pe cea de a cincea o cheamă Dediței. Iar eu sînt cea mai mică dintre toate șapte. Și sîntem toate surori după tată, dar nu și după mamă ; iar eu și cu Boabă-de-Mirtă sîntem surori și după mamă. Or, tatăl nostru, care este unul dintre regii cei atotputernici peste ginni și peste marezi, este un înfumurat și un asupritor care, socotind că nimenea nu este vrednic să ajungă soț al vreuneia dintre fetele lui, s-a jurat că nu are să ne mărite niciodată. Și, ca să fie încredințat că voința lui nu are să fie încălcată vreodată, și-a chemat vizirii și i-a întrebat : „Nu cumva știți vreun loc pe unde nu umblă nici oamenii și nici ginnii, și care ar putea să le slujească de locuință celor șapte fete ale mele ?“ Vizirii răspunseră : „Și oare pentru ce, o, rege al nostru ?“ El spuse : „Ca să le pun pe cele șapte fete ale mele la adăpost de oamenii și de ginnii de parte bărbătească !“ Ei

spuseră : „O, rege al nostru, noi gîndim că femeile şi fetele nu au fost zămislite de către Cel-binefăcător decît ca să se împreune cu bărbaţii prin părţile cele mai simţitoare ale trupului lor ! Şi, de altminteri, însuşi Proorocul (cu el fie rugăciunea şi pacea !) a spus : «Nici o femeie nu va îmbătrîni fecioară în Islam !» Ar fi, dar, o mare ruşine pe capul regelui, dacă fetele lui ar îmbătrîni cu fecioria lor ! Şi-apoi, pe Allah ! păcat de tinereţele lor !" Ci părintele nostru răspunse : „Mai bine să le văd moarte, decît să le mărit !" Şi adăugă : „Dacă nu-mi arătaţi numaidecît locul de care vă întreb, capetele voastre au să vă zboare de pe grumaji !" Atunci vizirii răspunseră : „Dacă-i aşa, o, măria-ta, află că este un loc gata găsit spre a-ţi pune fetele la adăpost : este Muntele-Norilor, în care, pe vremurile de demult, sălăşluiau efriţii cei răzvrătiţi împotriva poruncilor lui Soliman. Acolo se află un palat de aur, zidit odinioară de efriţii cei răzvrătiţi, spre a le sluji de adăpost, dar care de atunci a rămas părăsit şi şade pustiu. Iar locul unde-i aşezat este prielnic, căci se bucură de un aer minunat şi-i coperit cu belşug de copaci roditori, şi cu ape plăcute, mai reci ca gheaţa şi mai dulci ca mierea !" La vorbele acestea, tătînele nostru nu mai zăbovi a ne trimite aici, cu o liotă falnică de ginni şi de marezi care, odată ce ne aşezară în pustietate, se întoarseră la împărăţia tatălui nostru. Or, noi, de cum am ajuns aici, am şi văzut că în adevăr locul acesta, departe de toate făpturile lui Allah, este un loc înflorit, bogat în păduri, cu pajişti însorite, cu livezi şi cu izvoare de ape vii ce curg din belşug, asemenea unor salbe de mărgăritare şi unor năvlapi de argint ; şi văzurăm că pîraiele se îmbulzesc unele peste altele, ca să privească şi să oglindească florile care le zîmbesc ; şi văzurăm

că văzduhul este vrăjit de ciripeli și de miresme; și că porumbeii guleraţi și turturelele psalmodiază pe ramurile primăverii și cîntă laude Atoatefăcătorului; și că lebedele plutesc mîndre pe ape; și că păunii, în straiele lor falnice, învrîstate cu corai și cu nestemate în mii de culori, sînt ca niște tineri însurăţei; că pămîntul este un pămînt neprihănit și amirosind a pomișori de camfor, împodobit cu toate podoabele raiului; și că, într-un sfîrșit, este o ţară aleasă și binecuvîntată! Încît, o, frate al meu, nu ne simţim deloc nefericite că trăim într-o ţară ca aceasta, în palatul acesta de aur; și, mulţumindu-i pururea celui Atoaterăsplătitorului pentru huzururile sale, nu ne pare rău decît de un lucru, și anume că nu avem în tovărășia noastră nici un bărbat care să ne bucure cu chipul lui cînd ne deșteptăm dimineaţa, și care să aibă o inimă iubitoare și gingașă. Pentru aceasta, o, Hassan, ne vezi acuma atîta de bucuroase de venirea ta!

Și, după ce vorbi așa, fermecătoarea Boboc-de-Trandafir îl muie pe Hassan în alinturi și daruri, așa cum se face între fraţi și între prieteni, și șezu cu drag la taifas mai departe cu el.

Estimp, veniră și celelalte cinci domniţe, surorile frumoaselor Boboc-de-Trandafir și Boabă-de-Mirtă; și, vrăjite și răpite de vederea unui flăcău atîta de frumos și a unui frate atîta de plăcut, îi făcură cea mai dulce și mai călduroasă primire. Și, după salamalekurile și cele dintîi urări și cuvinte, îl puseră să jure că are să rămînă cu ele o lungă bucată de vreme.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și Hassan, care nu vedea nici o piedică împotriva acelei dorinți, se jurui din toată inima. Și rămase pe lîngă ele, în palatul acela plin de minuni, și, din acea clipă, fu soțul lor la toate vînătorile și la toate plimbările. Și se bucura și se simțea fericit că are niște surori așa de fermecătoare și așa de gingașe ; iar ele se simțeau minunat că au un frate așa de frumos și de desfătător. Și își petreceau zilele zburdînd împreună prin poieni și de-a lungul pîraielor ; iar seara se dăscăleau laolaltă, Hassan povestindu-le despre obiceiurile din țara lui de baștină, iar fetele povestindu-i datinile ginnilor, ale marezilor și ale efriților. Și viața aceasta plăcută îl făcea tot mai frumos din zi în zi, și da chipului său o înfățișare chiar ca a lunii. Și dragostea lui de frate cu cele șapte surori, mai ales cu tinerica Boboc-de-Trandafir, se întemeia întocmai ca frăția unor copii născuți din același tată și din aceeași mamă.

Or, într-o zi, pe cînd ședeau împreună și cîntau într-un crîng, zăriră deodată un vîrtej mare de pulbere ce se ridica pînă la cer și acoperea fața soarelui ; și venea iute către ei, cu un vuiet ca de tunet. Și cele șapte domnițe, cuprinse de spaimă, îi spuseră lui Hassan :

— Oh ! fugi repede și ascunde-te în foișorul din grădină !

Și Boboc-de-Trandafir îl luă de mînă și se duse cu el să-l ascundă în foișor. Și iacătă că trîmba se risipi, și de sub ea se ivi o oaste întreagă de ginni și de marezi ! Or, oastea aceea era un alai pe care

îl trimisese la fetele lui regele din Ginnistan, ca să le aducă la el, să fie de față la ospețele cele mari pe care avea de gînd să le dea în cinstea unuia dintre regii megieși. Și, la vestea aceasta, Boboc-de-Trandafir dete fuga la ascunzătoarea lui Hassan ; și îl îmbrățișă, cu lacrimi în ochi și cu pieptul uscat de sughițuri jalnice, și îl înștiință că și ea și surorile ei au să plece, și îi spuse :

— Însă, o, frate al meu, tu să aștepți întoarcerea noastră în palatul acesta, peste care ești stăpîn deplin ! Și iată cheile de la toate odăile ! Și îi dete cheile, adăugînd : Numai că, te rog fierbinte, ya Hassan, și te juruiesc pe sufletul tău drag, să nu care cumva să deschizi odaia care se încuie cu cheia ce poartă ca semn peruzeaua aceasta încrustată în ea!

Și îi arătă cheia cu pricina. Și Hassan, tare mîhnit de plecarea ei și a surorilor ei, o îmbrățișă plîngînd și îi făgădui că are să aștepte, neclintit, întoarcerea lor, și că nu are să deschidă ușa a cărei cheie avea ca semn peruzeaua încrustată în ea. Și fata, dimpreună cu cele șase surori ale ei, care veniră pe furiș să-l vadă pe fratele lor înainte de plecare, își luară bun-rămas cu multă duioșie de la Hassan, și toate îl sărutară, una cîte una ; pe urmă, împreună cu alaiul, își luară numaidecît drumul către țara părintelui lor.

Iar Hassan, dacă se văzu singur în palat, fu cuprins de o mare mîhnire ; și, dacă se pomeni în singurătate, după ce fusese în tovărășia cea minunată a celor șapte surori, își simți pieptul tare apăsat ; și, căutînd să-și spulbere și să-și domolească părerile de rău, se apucă să cerceteze, una cîte una, odăile fetelor. Și, văzînd locul în care trăiau ele și lucrurile lor frumoase, își simțea sufletul cuprins de foc și inima bătînd tulburată. Și ajunse în felul acesta dinaintea ușii care se descuia cu cheia ce era însem-

nată cu peruzeaua încrustată în ea. Ci nu vroi nicidecum să se slujească de acea cheie, și se întoarse de la ușă. Pe urmă, gîndi: „Cine știe pentru ce m-o fi sfătuit atîta sora mea Boboc-de-Trandafir să nu deschid ușa asta! Și ce s-o fi putînd afla, acolo în lăuntru, așa de tainic încît să-mi fie pusă o atare oprelişte? Da, dacă așa-i voința surorii mele, nu am decît să răspund că ascult și că mă supun!" Și plecă, și, întrucît se lăsa noaptea și îl apăsa singurătatea, se duse să se culce, ca să-și adoarmă mîhnirea. Ci nu izbuti să închidă ochii, atîta stăruia în mintea lui ușa aceea oprită; și gîndul acesta îl chinuia atît de tare încît își spuse: „Da dacă tot m-aș duce s-o deschid?" Ci gîndi: „Mai bine să aștept pînă mîine dimineață!" Pe urmă, nemaiputînd să aștepte așa, neadormit, se ridică, zicîndu-și: „Mai bine mă duc să descui acuma, numaidecît, ușa aceea și să văd ce-o fi în iatacul pe care îl închide, măcar de-ar fi să-mi găsesc și moartea acolo!" Și, ridicîndu-se, aprinse un opaiț și se duse la ușa cea tainică. Și bagă cheia în broască, iar zăvorul se descuie fără de nici o cazną; și ușa se deschise ca de la sine, fără de nici un zgomot; și Hassan intră în odaia în care da acea ușă.

Or, degeaba privi el în toate părțile, căci nu văzu dintru-ntîi chiar nimic: nici un lucru, nici o rogojină, nici un preș. După ce însă dete o roată prin încăpere, zări într-un ungher, lipită de perete, o scară de lemn negru, care ducea sus la o bageacă tăiată în tavan. Și Hassan, fără a șovăi, își puse jos opaițul și, cățărîndu-se pe scară, se sui pînă la tavan și, de acolo, se strecură prin bageacă. Și, cînd scoase capul prin bageaca aceea, se pomeni deodată afară, la fața unei terase ce se întindea chiar peste tavanul odăii.

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa aceea era plină cu ierburi și cu copăcei, întocmai ca o

grădină ; și acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu așternîndu-se, în mijlocul tăcerii pămîntului, cea mai frumoasă priveliște care a vrăjit vreodată un ochi de om...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și șasea noapte

Urmă :

...cea mai frumoasă priveliște care a vrăjit vreodată un ochi de om. La picioarele lui, dormind în tihnă, se întindea un lac mare, în care se oglindea toată strălucirea cerului și unde țărmul, cu toate creșturile dulci ale apei, surîdea de frunzișurile clătinale ale dafinilor, de mirții înfloriți, de migdalii încununați cu zăpada lor, de steblele de glicine, și cînta imnul nopții din toate glasurile păsărelelor lui. Și pînza de mătasă, cuprinsă între piepturi de tufișuri bătrîne, se întindea mai departe, să scalde temeliile unui palat cu liniile zidirii ciudate, cu niștea bolte străvezii, țîșnind în limpezimea și în cleștarul cerurilor. Și, de la palatul acela, se întindea pînă la apă, peste o punte de marmoră și de mozaic, o podea împărătească, pardosită cu lespezi puse rînduri-rînduri, și cu pietre de rubin, și pietre de smarald, și pietre de argint, și pietre de aur. Și pe podina aceea se boltea, sprijinit de patru stîlpi subțiri de alabastru trandafiriu, un uranisc de mătase verde, ce ocrotea cu dulceața umbrei lui un jeț cioplit din

lemn de aloe și din aur, măiestrit lucrat, pe care spînzura o viță de vie cu ciorchini grei și cu boabe de mărgăritar mari cît ouăle de porumbel. Și totul era înconjurat de o împletitură făcută din foițe de aur roșu și de argint. Și peste toate acele lucruri neprihănite dăinuia atîta armonie și atîta frumusețe, încît nici o făptură omenească, să fi fost însuși Khosroe ori Kaissar, nu ar fi putut să închipuiască ori să dureze niște minunății ca acelea.

Încît Hassan, înmărmurit, nu mai cutează nici să se miște, de frică să nu tulbure tihna plăcută a acelor locuri; cînd, dintr-o dată, văzu cum se desprinde de pe cer și cum coboară vădit către lac un stol de păsări mari. Și iacătă că se lăsară chiar pe țărmul apei; și erau în număr de zece; și penele lor frumoase, albe și dese, măturau iarba în mersul lor legănat și galeș. Și, în toate mișcările lor, parcă ar fi ascultat de o pasăre mai mare și mai frumoasă decît toate celelalte, și care se îndreptase încetișor către podina aceea, și se așezase în jeț. Și, deodată, toate zece laolaltă, cu o mișcare gingașă, se despuiară de penele lor. Și, aruncînd mantiile acelea, se iviră zece lune, de o frumusețe neprihănită, în chip de zece fecioare, goale din creștet pînă în talpă. Și, rîzînd, săriră în apa care le întîmpină cu o ploaie de nestemate. Și se scăldară cu mare încîntare, hîrjonindu-se laolaltă: iar cea mai frumoasă se repezea după ele, le prindea și le tăvălea într-un potop de alinturi, și le gîdila și le mușluia! Și ce mai chicoteli! Și ce mai dezmierdări!

Cînd sfîrșiră scalda, ieșiră din lac; iar cea mai frumoasă se sui iarăși pe podină și se duse să șadă în jeț, neavînd altă îmbrăcăminte pe ea decît pletele ei. Și Hassan, privindu-i nurii, simți cum își pierde mințile; și gîndi: „Ah! acuma știu bine de ce Boboc-de-Trandafir, sora mea, m-a oprit să des-

chid ușa aceasta! Iacătă că tihna mea s-a dus pe veci!" Și cerceta mai departe cu de amănuntul feluritele frumusețî ale fecioarei goale. Ce minunăție! ah! și ce nu văzu el atunci! În adevăr, nu începe nici o îndoială, fata aceea era cel mai desăvîrșit lucru ieșit din mîinile Atoateziditorului. Oh! ce goliciune strălucită! Giogășia gîtului ei și lumina ochilor cei negri erau mai presus decît a gazelelor; iar mijlocul ei înalt și subțire îmbăta mai tare decît arakaua. Părul ei de neguri era o noapte de iarnă, deasă și întunecată. Gura-i aidoma cu un trandafir era gemma pecetei lui Soliman. Dinții-i de fildeș tînăr erau o salbă de mărgăritare, ori niște pietricele de grindină croite pe-o măsură; gîtu-i era un stîlp de argint; pîntecele avea unghere și cotloane, iar spatele gropițe și caturi; buricul ei era atît de larg încît ar fi putut cuprinde o uncie întreagă de mosc negru; coapsele-i erau voinice, și deopotrivă de tari și de mlădioase, ca niște perne umplute cu puf de struț; iar deasupra lor, în cuibu-i cald și vrăjitor, aidoma unui iepuraș fără urechi, sta o istorie plină de slavă, cu terasa și cu bătătura ei, și cu vîlcelele ei ca pîlnia, în care să te tot lași să luneci, ca să uiți negrele amaruri. Și tot așa ai fi putut gîndi că-i și ca o boltă de cleștar, rotundă pe toate părțile și clădită pe o temelie vîrtoasă; ori că-i un tas de argint, stînd răsturnat. Și chiar că numai unei fecioare cumu-i aceasta i s-ar potrivi versurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine,
În frumusețea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sîni ca două rodii, dintr-odată
„Iată un trandafir și două rodii!"
Strigai vrăjit, din inima mea toată.

Ci mă-nșelam ! A-ți semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă față,
Și sînii-ți tari cu niște biete rodii,
Greșeală e ! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mîndre n-au să poată
Să-ți fie-asemeni — căci pe trandafiri
Poți să-i miroși ; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poți culege ; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mîndrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată ?

Și-așa era fecioara care se suise să stea, falnică și goală, în jeț, pe malul lacului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

După ce se odihni de scaldă, fata spuse către tovarășele sale, culcate lîngă ea pe podeaua aceea :

— Dați-mi hainele de îmbrăcat pe dedesubt !

Și fetele veniră și îi puseră, drept veșmînt, numai o năframă de zarafir pe umeri, o basma străvezie pe cap, și o centură de atlaz peste mijloc. În felul acesta o împodobiră ! Și era ca o mireasă, și mai minunată decît toate minunile. Și Hassan se uita la ea, ascuns pe după pomii de pe terasă și, cu toată dorința care îl îndemna să i se arate înainte, nu izbuti să facă nici

o mișcare, atîta de înlemnit era de uimire, și atîta de pierit era de tulburare. Și fata spuse :

— O, domniţelor, iacătă că se face ziuă și-i vremea să ne pregătim de plecare, căci ţara noastră-i departe și ne-am răsfăţat destul !

Atunci fetele o îmbrăcară în mantia ei de pene, se îmbrăcară apoi și ele la fel, și toate laolaltă își luară zborul, punînd lumină pe cerul dimineţii.

Atîta ! Și Hassan, înmărmurit, le urma cu ochii și, încă mult timp după ce pieriseră, el tot mai scruta zarea îndepărtată, năpădit amarnic de o dragoste cum niciodată nu i se mai aprinsese în suflet la vederea nici unei fete de pe pămînt. Și lacrimi de dor și de iubire începură să-i curgă pe obraji, și strigă : „Ah, Hassan, sărmane Hassan ! Iacătă-ţi acuma inima în mîinile fetelor acestea de ginni, pe tine, pe care nici o frumuseţe nu te-a putut opri în ţara ta !" Și, cufundat într-o visare adîncă, și cu obrazul în palmă, ticlui versurile acestea :

Ce zori de ziuă albe te alină
În roua albă-a zării de argint ?
Învesmîntată-ntr-o lumină lină
Și-n frumuseţea ta de mărgărint,
O, tu, cea dusă, te iviși, senină,
Doar ca să-mi pui în suflet flori ce mint
Și chinul care inima-mi dezbină ?
Cum de pot spune unii, cum pretind
Că dragostea e de dulceaţă plină ?
Ah, chinu-acesta dacă e alint,
Atunci amarul smirnei ce-i, regină ?

Și tot așa oftă într-una, mai departe, fără să închidă ochii, pînă se ivi soarele. Pe urmă, coborî pe ţărmul lacului și începu să rătăcească încolo și încoace, adulmecînd în văzduhul proaspăt mireșmele lăsate de domniţe. Și se mistui așa ziua întreagă,

așteptînd să vină iar noaptea, ca să se suie iarăși pe terasă, nădăjduind că păsările au să se mai întoarcă. Ci nimeni nu mai veni în noaptea aceea, și nici în nopțile următoare. Și Hassan, deznădăjduit, nu mai vroi nici să mănînce, nici să bea, nici să se culce, și nu făcu alta decît să se îmbete tot mai tare de dorul lui după necunoscuta aceea. Și, în felul acesta, se subția și slăbea ; și puterile îl părăsiră încet încet, și bietul Hassan se lăsă să cadă moale la pămînt, zicîndu-și: „Moartea-i mai de dorit decît această viață de suferință!"

Estimp, cele șapte domnițe, fetele regelui de peste Ginnistan, se întoarseră de la ospețele unde fuseseră poftite de tatăl lor. Și cea mai mică dintre ele, chiar pînă a-și schimba hainele de drum, dete fuga să-l caute pe Hassan. Și îl găsi în odaia lui, întins pe pat, tare îngălbenit și tare schimbat ; și sta cu pleoapele închise, și lacrimile îi curgeau domol pe obraji. Și fata, cînd îl văzu așa, dete un țipăt de spaimă și se repezi la el și îl cuprinse în brațe, așa cum face o soră cu fratele ei, și îl sărută pe frunte și pe ochi, zicîndu-i :

— O, frate al meu preaiubit, pe Allah ! mi se rupe inima cînd te văd în starea aceasta ! Ah, spune-mi ce te doare, ca să-ți caut leacul !

Și Hassan, cu pieptul zguduit de suspine, făcu din cap și din mînă un semn care vroia să însemne : „Nu !" și nu rosti nici o vorbă. Și fata, năpădită de lacrimi, și cu mîngîieri nemărginite în glas, îi spuse :

— Fie-ți milă, o, frate al meu Hassane, suflet al sufletului meu, desfătare a pleoapelor mele : cînd îți văd ochii cufundați de slăbiciune în găvanele lor, și trandafirii stinși din obrajii-ți scumpi, viața mi se întunecă și nu mai are nici un farmec ! Te juruiesc, pe sfînta dragoste care ne leagă, nu-ți mai tăinui suferințele și chinul față de o soră care este gata

să-ţi răscumpere viaţa cu preţul a o mie de vieţi de-ale ei !

Şi, pierdută, îl acoperea cu sărutări şi îi ţinea mîinile amîndouă strînse la sînul ei, şi aşa îl ruga, stînd în genunchi lîngă patul lui. Şi Hassan, după un răstimp, scoase un şir de suspine grele şi, cu glasul stins, ticlui stihurile acestea :

De m-ai privi mai cu luare-aminte,
Pricina suferinţei mi-ai vedea,
Şi n-ar mai trebui să-nşir cuvinte.
Ci la ce bun să-mi ştii durerea grea,
Cînd nici un leac nu am de-aci-nainte ?

Vai, inima mea s-a pierdut cu firea,
Şi ochii-mi pururi treji nimic nu văd !
Iar ceea ce a dus cu ea iubirea,
Numai iubirea poate da-ndărăt !

Pe urmă, lacrimile lui Hassan se revărsară din belşug ; şi adăugă :

— Ah, sora mea, ce ajutor ai mai putea să-i aduci cuiva care suferă din vina lui ? Şi-apoi, tare mi-e teamă că nu ai să poţi decît să mă laşi să mor de chinul şi de nenorocul meu !

Ci fata strigă :

— Numele lui Allah fie cu tine şi împrejurul tău, o, Hassan ! Ce tot spui tu ? De-ar fi să-mi pierd şi sufletul, eu nu pot face altceva decît să-ţi vin în ajutor !

Atunci Hassan, cu suspine în glas, spuse :

— Află, dar, o, sora mea Boboc-de-Trandafir că sînt zece zile de cînd n-am mai mîncat nimic, şi aceasta din pricina cutăror şi cutăror lucruri care mi s-au întîmplat !

Şi îi povesti toată păţania lui, fără a uita nici un amănunt.

Şi, dacă auzi istorisirea lui Hassan, Boboc-de-Trandafir, departe de a se arăta necăjită, cum ar fi putut să fie, se simţi cuprinsă cu totul de jalea lui şi începu să plîngă laolaltă cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci şi opta noapte

Urmă :

După care, Boboc-de-Trandafir spuse :

— O, fratele meu, linişteşte-ţi sufletul drag, limpezeşte-ţi ochii şi şterge-ţi lacrimile ! Căci mă jur ţie că sînt gata să-mi primejduiesc viaţa care îmi este dragă şi sufletul meu cel scump, ca să îndrept ce ai păţit şi să-ţi împlineşti dorul, ajutîndu-te s-o ai pe acea necunoscută pe care ai îndrăgit-o, inşallah ! Ci te sfătuiesc, o, frate al meu, să ţii în taină lucrul acesta, şi să nu le spui surorilor mele nici o vorbă, altminteri te primejduieşti să te pierzi, şi mă pierzi şi pe mine odată cu tine. Şi dacă ţi-or pomeni ele ceva despre uşa cea oprită, şi dacă te-or întreba despre ea, tu să le spui : „Habar nu am de uşa aceea !“ Şi dacă s-or mîhni că te văd atîta de zaif, şi dacă ţi-or pune vreo întrebare, să le spui : „Dacă sînt aşa, sînt din pricină că am tînjit prea mult singur de lipsa voastră. Şi inima mea s-a zbuciumat prea mult de dorul vostru !“

Şi Hassan răspunse :

— Hotărît ! așa am să le spun ! Căci sfatul tău este minunat !

Și o sărută pe Boboc-de-Trandafir, și își simți sufletul că se liniștește și pieptul că i se alină, ușurat în felul acesta de teama cea mare care îl apăsa că are s-o vadă pe sora lui cum se supără pe el din pricina ușii celei tainice ! Și, înseninat pe deplin, răsuflă din adînc și ceru de mîncare. Și Boboc-de-Trandafir îl mai sărută o dată și plecă fără de zăbavă, cu lacrimile în ochi, la surorile ei, să le spună :

— Vai, surorile mele ! bietul meu frate Hassan este tare bolnav ! De zece zile nici un strop de mîncare nu i-a mai intrat în gură, din pricina lipsei noastre și a mîhnirii în care s-a cufundat ! L-am lăsat aici singur, bietul de el, fără nimeni care să-i țină de urît ; și atunci și-a adus aminte de mama și de țara lui, și amintirile acestea l-au umplut de amărăciune. Of, tare-i vrednică de milă soarta lui, surorile mele !

La vorbele acestea ale blîndei Boboc-de-Trandafir, domnițele, care erau împodobite cu un suflet bun și ușor de înduioșat, deteră fuga să-i ducă de mîncat și de băut fratelui lor ; și se străduiră să-l mîngîie și să-l învioreze cu chipurile și cu vorbele lor ; și, ca să-l înveselească, îi povestiră toate ospețele și toate minunățiile pe care le văzuseră la palatul tatălui lor, în Ginnistan. Și, vreme de o lună de zile, nu conteniră să-i dovedească cele mai alese și mai duioase îngrijiri, ci fără să izbutească a-l tămădui întru totul.

La sfîrșitul lunii aceleia, domnițele, afară de Boboc-de-Trandafir, care le rugă să-i îngăduie să rămînă în palat, ca să nu-l lase singur pe Hassan, plecară la vînătoare, după obiceiul lor ; și ele se mărturisiră îndatorate surorii lor mai mici pentru grija ce-o avea față de oaspetele lor. Or, de îndată ce ele plecară, Boboc-de-Trandafir îl ajută pe Hassan să se

scoale, îl luă în brațe și îl duse pe terasa peste care se întindea lacul. Și acolo, luîndu-l la sîn și odihnindu-i capul pe umărul ei, îi zise :

— Spune-mi acuma, mieluşelul meu, în care dintre chioşcurile acestea care se înşiruiesc pe malul lacului ai văzut-o pe aceea care îți pricinuiește atîtea lacrimi ?

Și Hassan răspunse :

— N-am văzut-o în nici unul dintre chioşcurile acestea, ci mai întîi în apa lacului, și apoi pe jețul de pe podeaua aceea !

La vorbele acestea, fata se îngălbeni cu totul la chip și strigă :

— O, păcatele noastre ! Păi, atunci, o, Hassan, aceea-i chiar fiica împăratului ginnilor, acela care domnește peste împărăția cea nemărginită în care tatăl meu nu este decît unul dintre locțiitorii lui ! Și țara în care se află scaunul de domnie al împăratului nostru este la o depărtare de neajuns, și este înconjurată de o mare pe care nici oamenii și nici ginnii nu pot s-o străbată. Și el are șapte fete, iar aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai tînără. Și regele are o pază alcătuită numai din niște fecioare războinice, de neam ales, și fiecare dintre ele se află în fruntea unei oști de cinci mii de călărețe viteze. Or, tocmai aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai frumoasă și cea mai otelită dintre toate tinerele împărătești ; și le întrece pe toate la vitejie și la dibăcie. O cheamă Strălucire ! Și vine să se preumble pe aici la fiecare lună nouă, însoțită de fetele curtenilor tatălui său. În ce privește mantiile lor de pene, care le poartă prin văzduhuri ca pe niște păsări, apoi acelea-s din dulapurile de haine ale duhurilor ! Și numai cu ajutorul acelor haine avem să izbîndim noi să ne atingem ținta. Află, dar, o Hassan, că altă cale nu ai ca să ajungi stăpîn pe

făptura ei, decît să pui mîna pe haina ei cea fermecată. Pentru aceasta, nu ai decît să stai ascuns aici și să aștepți întoarcerea ei ; și ai să te folosești de clipa cînd ea are să coboare să se scalde în lac, și ai să-i iei mantia, și nimic altceva nu ai să-i mai iei ! Și, cu aceasta, o ai și pe ea ! Și atunci, ia seama bine să nu care cumva să te înduioșezi de rugămințile ei și nu care cumva să-i dai mantia îndărăt, altminteri ai să fii pierdut fără de izbavă, iar noi toate avem să fim la fel prețul răzbunării ei, și tot așa și tatăl nostru odată cu noi ! Mai degrabă înhață-o de coade și trage-o după tine ; și ea are să ți se supună și să te asculte ! Și are să se petreacă ce s-o petrece !

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și noua noapte

Urmă :

La vorbele acestea spuse de Boboc-de-Trandafir, Hassan fu cuprins de bucurie și simți cum o viață nouă se revarsă în el și îi dă îndărăt deplinătatea puterilor. Și se ridică singur pe picioare și luă în mîini capul surorii sale și îl sărută cu duioșie, mulțumindu-i pentru bunătatea ei. Și amîndoi coborîră în palat și își petrecură vremea tăifăsuind plăcut, ba despre una, ba despre alta, laolaltă cu celelalte fete.

Or, a doua zi, care se nimerise tocmai o zi de lună nouă, Hassan aşteptă noaptea ca să se ducă şi să se pitească sub podeaua de pe malul lacului. Şi nu şezu acolo mai mult de cîteva clipite, că se şi auzi un fîlfîit de aripi în tăcerea nopţii şi, la lumina lunii, păsările cele cu atîta nerăbdare aşteptate se iviră şi intrară în lac, după ce îşi scoaseră mantiile de pene şi mătăsurile de dedesubt. Iar minunata Strălucire, fiica regelui regilor ginnilor, îşi cufundă şi ea în apă trupul falnic şi gol. Şi era încă şi mai frumoasă şi mai ispititoare decît întîia oară. Şi Hassan, cu toată încîntarea şi tulburarea care îl cuprinseseră, izbuti să se strecoare, nevăzut, pînă la locul unde fuseseră lăsate hainele, luă mantia de pene a fetei regelui şi se piti degrabă sub podină.

Cînd frumoasa Strălucire ieşi din apă, pricepu, dintr-o aruncătură de ochi, după neorînduiala hainelor împrăştiate pe iarbă, că o mînă străină le pribănise lucrurile. Şi se duse la haine şi văzu că mantia ei pierise. Şi scoase un ţipăt amarnic de spaimă şi de deznădejde, şi începu să se bată peste faţă şi peste piept. Oh, ce frumoasă era aşa, sub lună, deznădăjduita de ea! Ci tovarăşele ei, cînd auziră ţipătul, se repeziră să vadă ce-i acolo şi, pricepînd ce se întîmplase, îşi luară fiecare degrabă hainele şi, fără a se mai gîndi să-şi şteargă goliciunea udă şi să-şi mai pună mătăsăriile de pe dedesubt, se acoperiră cu penele lor de zburătoare şi, iuţi ca nişte gazele speriate sau ca nişte porumbiţe vînate de erete, fugiră înnebunite către văzduhuri. Şi într-o clipită pieriră, lăsînd-o singură, la marginea lacului, pe plînsa, pe îndurerata, pe necăjita Strălucire, fata regelui lor.

Atunci Hassan, măcar că tremura de tulburare, se repezi din ascunzătoarea lui la fata goală, care o luă la fugă. Iar el se luă după ea împrejurul lacului,

strigînd-o cu numele cele mai gingașe și încredințînd-o că nu vroia să-i facă nici un rău. Ci ea, ca o căprioară hăituită de cîini, fugea cu mîinile înainte, gîfîind, cu pletele în vînt, înspăimîntată că fusese prinsă așa, în goliciunea trupului ei de fecioară. Hassan însă, alergînd după ea, o prinse, într-un sfîrșit, și o înșfăcă de pletele pe care și le înfășură pe după mînă, și o sili să vină cu el. Atunci ea închise ochii și, supunîndu-se soartei, se lăsă tîrîtă, fără a mai pune nici o împotrivire. Și Hassan o duse în odaia lui, unde, fără a se lăsa înduioșat de rugămințile și de plînsetele ei, o încuie, și fugi numaidecît s-o înștiințeze pe sora lui și să-i ducă vestea cea bună a izbînzii.

Iar Boboc-de-Trandafir dete fuga numaidecît în odaia lui Hassan la prăpădita de Strălucire, care de jale își mușca mîinile și plîngea cu toate lacrimile din ochii ei. Și Boboc-de-Trandafir se aruncă la picioarele ei, ca să-i dovedească cinstire și, după ce sărută pămîntul, îi spuse :

— O, domniță a mea, pacea fie cu tine, și mila lui Allah, și binecuvîntările lui! Tu luminezi locuința aceasta și o înmiresmezi cu venirea ta !

Și Strălucire răspunse :

— Cum ? Tu ești, Boboc-de-Trandafir ? Care va să zică așa îngădui tu să se poarte fiii oamenilor cu fata regelui tău ? Tu știi ce putere are tatăl meu ; și știi că regii ginnilor sînt supușii lui, și că el poruncește peste oștiri întregi de efriți și de marezi nenumărate ca firele de nisip ale mării ; și ai cutezat să primești un om în casa ta, ca să mă prindă, și ai vîndut-o pe stăpîna ta ! Altminteri, cum ar fi găsit omul acesta drumul către lacul în care mă scăldam ?

La vorbele acestea, sora lui Hassan răspunse :

— O, domniță; fiică a regelui nostru, o, tu, cea mai frumoasă și cea mai minunată dintre fetele ginnilor și ale oamenilor! Află că acela care te-a găsit la scaldă, o, neprihănito, este un flăcău fără de pereche. Și-i cu adevărat împodobit cu purtări mult prea fermecătoare ca să nu fi avut nici cel mai mic gînd de a te supăra. Ci atunci cînd ursitoarea a hotărît un lucru, lucrul acela trebuie să se întîmple! Și chiar că numai ursita acestui flăcău frumos care te-a prins l-a făcut să se îndrăgostească de tine cu patimă; iar cei care iubesc sînt vrednici de iertare! Și, dacă te iubește așa cum te iubește, nu are de ce să fie vinovat în ochii tăi! Și-apoi, n-a zămislit oare Allah femeile pentru bărbați? Dacă ai ști, o, stăpînă a mea, cît de bolnav a fost din ziua cînd te-a văzut pentru întîia oară! Era să-și dea și sufletul! Așa!

Și îi povesti mai departe domniței toată năprazna patimei aprinse în inima lui Hassan, și sfîrși spunînd:

— Și să nu uiți, o, stăpînă a mea, că te-a ales, dintre cele zece însoțitoare ale tale, ca pe cea mai frumoasă și mai minunată! Și măcar că și ele erau goale la fel ca tine, și tot atît de lesne ca și tine să fie prinse la scaldă!

Cînd auzi cele spuse de sora lui Hassan, frumoasa Strălucire văzu bine că trebuia să lase orice gînd de fugă, și se mulțumi să scoată un oftat adînc de supunere. Și Boboc-de-Trandafir dete fuga numaidecît să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniță.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

După care, îi dete să mănînce şi făcu tot ce putu spre a-i risipi supărarea. Şi frumoasă Strălucire, pînă la urmă, se mai împăcă oleacă şi spuse :

— Văd bine că aşa mi-a fost scris de ursitoare, să fiu despărţită de tatăl meu, de rudele mele şi de locurile din ţara mea ! Şi trebuie să mă supun ursitei !

Iar sora lui Hassan nu pregetă s-o întărească în acest gînd, şi izbuti atîta de bine încît lacrimile domniţei conteniră cu totul şi ea se împăcă într-un sfîrşit cu soarta ei. Atunci, sora lui Hassan pieri o clipă, ca să dea fuga la frate-său şi să-i spună :

— Dă zor şi du-te numaidecît la preaiubita ta, căci clipa este prielnică. Şi, de cum ai să intri în odaie, repede-te de-i sărută picioarele, pe urmă mîinile, pe urmă obrajii. Şi numai după aceea să-i vorbeşti, şi cît mai frumos şi mai drăgălaş cu putinţă !

Şi Hassan, tremurînd de tulburare, se duse la domniţa care, cînd îl văzu, se uită la el cu luare-aminte şi, în ciuda supărării ei, fu peste măsură de încîntată de frumuseţea lui. Ci îşi lăsă ochii în jos, iar Hassan îi sărută picioarele, şi mîinile, şi pe urmă o sărută pe frunte, între ochii amîndoi, spunîndu-i :

— O, domniţă peste cele mai frumoase domniţe, viaţă a sufletelor, bucurie a privirilor, grădină a înţelepciunii, o, regină, o, împărăteasă a mea ! fie-ţi milă, linişteşte-ţi inima şi înseninează-ţi ochii, căci soarta îţi este plină de fericire ! Eu nu am alt gînd faţă de tine decît să-ţi fiu singur sclav credincios, aşa cum sora mea îţi este slujnică. Iar dorinţa mea

nu este să te silnicesc, ci să mă căsătoresc cu tine, după legea lui Allah și a Profetului! Și-atunci, am să te duc la Bagdad, în țara mea, unde am să-ți cumpăr robi și roabe, și o casă vrednică de tine în strălucirea ei. Ah! dacă ai ști ce țară minunată este țara în care se află Bagdadul, cetatea păcii, și ce plăcuți și de treabă și primitori sînt locuitorii săi, și ce dulce și prietenoasă este vecinătatea lor! Și-apoi, am o mamă care-i cea mai bună dintre femei și care are să te iubească întocmai ca pe o fată a ei, și are să-ți gătească cele mai minunate mîncăruri, întrucît, fără de îndoială, mama mea este femeia care știe să gătească cele mai bune mîncăruri din toată țara Irakului!

Așa îi vorbi Hassan tinerei Strălucire, fata regelui de peste Ginnistan! Iar domnița nu-i răspunse nici cu o vorbă, nici cu o literă, nici cu un semn! Și, deodată, se auzi o bătaie la poarta palatului. Și Hassan, care avea în seama lui să deschidă și să închidă porțile, spuse:

— Iartă-mă, o, stăpînă a mea! Am să lipsesc numai o clipită!

Și dete fuga să deschidă poarta. Or, erau surorile lui, care se întorceau de la vînătoare și care, cînd îl văzură însănătoșit și cu obrajii iarăși luminoși, se bucurară și fură încîntate pînă peste marginile încîntării. Iar Hassan se feri să le pomenească de domnița Strălucire, și le ajută să-și ducă belșugul vînatului lor, alcătuit din gazele, din vulpi, din iepuri, din bivoli și din toate soiurile de jivine. Și se purtă față de ele cu o drăgălășenie deosebită, sărutîndu-le rînd pe rînd pe frunte și alintîndu-le și dovedindu-le dragostea sa, cu o căldură cu care nu prea erau dedate din partea lui, întrucît el își păstra toate alinturile pentru sora lor, Boboc-de-Trandafir! Așa că tare plăcut fură uimite de schimbarea aceasta;

ba, celei mai mari dintre fete îi dete prin gînd, pînă la urmă, că trebuie să fie vreo pricină anume care prilejuia o atare voioşie ; şi se uită la el cu un zîmbet zefliu, şi îi făcu din ochi, şi îi spuse :

— O, Hassan, chiar că ne uimeşte voioşia aceasta nestăpînită a ta, cînd pînă astăzi tu doar primeai mîngîierile noastre, fără-a vroi vreodată să răspunzi la ele ! Oare îţi părem mai frumoase în hainele noastre de vînătoare, ori poate că îţi sîntem mai dragi acum, ori mai degrabă-s amîndouă pricinile deodată ?

Hassan însă îşi lăsă ochii în jos şi scoase un suspin de să topească pînă şi cea mai aspră inimă ! Iar domniţele, uluite, îl întrebară :

— De ce suspini aşa, o, fratele nostru ? Şi ce ţi-a putut tulbura liniştea ? Vrei oare să te întorci lîngă mama ta, în ţara ta ? Spune, Hassane, deschide-ţi inima faţă de surorile tale !

Ci Hassan se întoarse către sora sa Boboc-de-Trandafir, care tocmai venea şi ea acolo, şi îi spuse, îmbujorîndu-se peste măsură :

— Spune tu, mai bine ! Căci mie tare mi-e ruşine să le spun pricina care mă tulbură !

Şi Boboc-de-Trandafir spuse :

— Surorile mele, nu-i nimic deosebit ! Numai că fratele nostru a prins o pasăre tare frumoasă din văzduh, şi doreşte din partea voastră să-l ajutaţi s-o îmblînzească !

Şi toate strigară :

— De bună seamă ! nu-i nimic deosebit ! Da pentru ce s-a îmbujorat Hassan aşa din pricina aceasta !

Ea răspunse :

— Iacătă ! Din pricină că Hassan s-a îndrăgostit rău, da cu ce dragoste, de pasărea aceea !

Ele spuseră :

— Pe Allah ! şi cum ai să faci, o, Hassan, spre a-ţi dovedi dragostea faţă de o pasăre de-a văzduhului ?

Şi Boboc-de-Trandafir spuse, în vreme ce Hassan îşi lăsa capu-n pămînt şi se înroşea şi mai tare :

— Cu vorba, cu alintul şi cu tot ce mai urmează !

Ele spuseră :

— Păi, atunci, trebuie să fie destul de mare pasărea fratelui nostru !

Boboc-de-Trandafir spuse :

— Este cît noi de mare ! Ascultaţi-mă, mai bine ! Şi adăugă : Aflaţi, o, surorile mele, că mintea fiilor lui Adam este tare ciudată ! Din pricina aceasta, atunci cînd l-am lăsat aici singur-singurel pe bietul nostru Hassan, întrucît îşi simţea pieptul tare apăsat, a început să rătăcească prin palat, ca să se înveselească. Da mintea îi era atîta de tulburată, încît a încurcat cheile de la odăi şi, din nebăgare de seamă, a deschis uşa de la iatacul cel tainic, unde se află terasa ! Şi i s-a întîmplat cutare şi cutare lucru !

Şi povesti, însă micşorînd vina lui Hassan, toată întîmplarea, şi adăugă :

— Oricum, fratele nostru este de iertat, întrucît fata e frumoasă ! Ah, de-aţi şti, surorile mele, ce frumoasă e !

La vorbele acestea ale bunei Boboc-de-Trandafir, surorile ei spuseră :

— Dacă-i atîta de frumoasă precum spui, începe, mai înainte de a ne-o arăta, prin a ne-o zugrăvi mai îndeaproape !

Boboc-de-Trandafir spuse :

— Cine-ar putea, ya Allah, să vi-o zugrăvească ? Mi-ar creşte mai degrabă părul pe limbă, înainte de a vă putea spune farmecele ei, fie cît de cît.

Ci am să încerc totuşi, măcar ca să nu vă las, atunci cînd o s-o vedeţi, să vă prăbuşiţi pe spate ! Bismillah, o, surorile mele ! laudă Aceluia carele a îmbrăcat în strălucire goliciunea ei de iasomie ! Frumuseţea gîtului şi strălucirea ochilor ei negri este mai presus de frumuseţea şi de strălucirea gazelelor, iar mijlocelul ei este mai mlădiu ca al ramului de araka! Părul-i este o noapte de iarnă, deasă şi neagră ; gura, aidoma cu un trandafir, este însăşi gemma de la pecetea lui Soliman ; dinţii-i de fildeş tînăr sînt o salbă de mărgăritare, ori nişte pietre de grindină croite pe-o măsură ; gîtu-i e un stîlp de argint ; pîntecu-i are colţuri şi unghere, iar spatele cute şi caturi ; buricu-i e atîta de larg încît poate să cuprindă în el o uncie de mosc negru ; coapsele-i sînt voinice şi, pe cît de tari, pe-atît de mlădioase, ca nişte perne umplute cu pene de struţ şi, deasupra lor, în cuibul ei cald şi fermecător, asemeni unui iepure fără urechi, o istorie plină de slavă, cu terasa şi cu bătătura ei, şi cu vîlceaua ei ca o pîlnie, unde să te tot laşi să aluneci ca să-ţi uiţi de negrele amaruri. Şi să nu vă amăgiţi întru nimic, o, surorile mele ! Întrucît, cînd o s-o vedeţi, aţi putea tot aşa s-o luaţi drept o boltă de cleştar, rotundă pe toate părţile şi aşezată pe o temelie voinică, ori un tas de argint stînd răsturnat. Şi unei fete ca aceasta i se potrivesc pe drept stihurile poetului :

Fecioară, cum venea atunci spre mine
În frumuseţea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sîni ca două rodii, dintr-odată :
„Iată un trandafir şi două rodii !“
Strigai vrăjit, din inima mea toată.

Ci mă-nşelam ! A-ţi semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă faţă,
Şi sînii-ţi tari cu nişte biete rodii,
Greşeală e ! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mîndre n-au să poată
Să-ţi fie-asemeni — căci pe trandafiri
Poţi să-i miroşi ; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poţi culege ; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mîndrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată ?

Şi iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domniţa Strălucire, fata regelui regilor din Ginnistan.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, [illegible]

Ci într-a cinci sute nouăzeci şi una noapte

Urmă :

După ce fetele auziră vorbele acestea ale surorii lor, strigară vrăjite :

— Cîtă dreptate ai, o, Hassane, să fii îndrăgostit de tînăra aceea minunată ! Da, pe Allah ! du-ne degrabă la ea, ca s-o vedem şi noi, cu ochii noştri !

Şi Hassan, înseninat în ce priveşte surorile lui, le duse în foişorul în care se afla frumoasa Strălucire. Şi ele, cînd văzură frumuseţea ei fără de pereche, sărutară pămîntul dinainte-i şi, după salamalekurile de bun-venit, îi spuseră :

— O, fiică a regelui nostru, de bună seamă că întîmplarea ta cu flăcăul, fratele nostru, este nemaipomenită ! Ci noi toate, cîte ne aflăm aici dinaintea ta, îţi prorocim fericire în viitor şi te încredinţăm că, toată viaţa ta, n-o să ai decît să te mîndreşti nespus cu flăcăul acesta, fratele nostru, şi cu gingăşia purtărilor lui, şi cu iscusinţa lui la toate, şi cu dragostea lui ! Gîndeşte-te, pe deasupra, că în loc să se slujească de un peţitor, ţi-a mărturisit el singur dragostea, şi nu ţi-a cerut nimica neîngăduit ! Iar noi, dacă nu am fi încredinţate că fetele nu pot să se lipsească de bărbaţi, nu am face pe lîngă tine, fata regelui nostru, o încercare atîta de îndrăzneaţă! Lasă-ne, dar, să te măritäm cu fratele nostru, şi ai să fii mulţumită de el, te încredinţăm pe capul nostru!

Şi, zicînd vorbele acestea, aşteptară răspunsul. Ci, întrucît frumoasa Strălucire nu spunea nici da, nici ba, Boboc-de-Trandafir se duse lîngă ea, îi luă mîna în mîinile ei şi îi zise :

— Cu îngăduinţa ta, o, stăpînă a noastră ! Şi se întoarse către Hassan şi îi zise : Dă mîna încoace !

Şi Hassan întinse mîna, şi Boboc-de-Trandafir i-o luă şi o împreună în mîinile ei cu mîna domniţei Strălucire, spunîndu-le la amîndoi :

— Cu voia lui Allah şi întru legea Trimisului lui, vă căsătoresc !

Şi Hassan, fericit peste măsură, ticlui stihurile acestea :

Hurie, tu, cîte minuni îmbini
Şi cîtă vrajă-ntruchipezi în tine !
Privindu-ţi chipul neasemuit,
Scăldat în apa frumuseţii line,
Cine-ar putea vreodată să mai uite
Strălucitoarele-i comori depline ?

Ochii-mi văd minunatu-ţi trup zidit
Pe jumătate din rubine rare,
Pe-a treia parte-l văd alcătuit
Din mari gherdane de mărgăritare,
Pe-a cincea din mosc negru, iar pe-a şasea
Din ambră, o, tu, aur şi lucoare !

Printre fecioarele ce s-au născut
Din Eva care-a fost întîia dată,
Şi printre cîte-n raiul cu grădini
Îşi poartă frumuseţea nentinată,
Nu este măcar una ce-ar putea
Cu tine să se-asemuie vreodată !

Ah, de nu vrei decît să mă ucizi,
Atunci nu mă ierta ! Aci-s, de faţă !
Iubirea a ucis sărmani destui !
Iar dacă vrei să mă întorci la viaţă,
Atunci coboară-ţi ochii către mine,
O, tu, podoabă-a lumilor, măreaţă !

Şi fetele, cînd auziră aceste versuri, strigară toate deodată, întorcîndu-se către Strălucire :

— O, domniţă, oare ai să ne mai cerţi acuma că ţi-am dat un flăcău care poate să-şi spună gîndurile în versuri atîta de frumoase ?

Şi Strălucire întrebă :

— Este poet ?

Ele spuseră :

— De bună seamă ! ticluieşte oricînd şi izvodeşte cu o uşurinţă minunată poeme şi ode lungi de mii de versuri, în care totdeauna pune o simţire foarte caldă !

Vorbele acestea, care arătau atît de limpede încă un har de-al lui Hassan, izbutiră într-un sfîrşit să cucerească inima proaspetei neveste. Şi se uită la

Hassan, zîmbind pe sub lungile-i gene. Şi Hassan, care nu aştepta decît un semn din ochii ei, o luă în braţe şi o duse în odaia lui. Şi acolo, cu îngăduinţa fetei, descuie ceea ce avea de descuiat, şi sparse ceea ce avea de spart, şi despecetlui ceea ce era pecetluit! Şi se îndulci cu de toate, pînă peste marginile îndulcirii; şi ea la fel. Şi, în puţină vreme, gustară amîndoi toate bucuriile de pe lume. Şi dragostea pentru tinerica domniţă se încrustă în inima lui Hassan mai presus de toate dragostile. Şi cîntă îndelung din toate păsărelele sale! Or, mărire lui Allah care îi împreună în desfătări pe drept-credincioşii săi şi nu-şi drămuieşte darurile preafericite! Pe tine, Doamne, te preamărim, pe tine te chemăm într-ajutor! Îndrumă-ne pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea celora pe care i-ai coperit cu binefacerile tale, şi nu pe a celora care au stîrnit mînia ta, nici pe calea celora care umblă în rătăcire!

Or, Hassan şi Strălucire petrecură în felul acesta laolaltă patruzeci de zile, în sînul tuturor plăcerilor pe care le dă iubirea. Şi cele şapte domniţe, mai cu seamă Boboc-de-Trandafir, se străduiră să înnoiască în fiecare zi bucuriile celor doi soţi, şi să le facă şederea în palatul lor cît de plăcut le era cu putinţă. Ci, după acele patruzeci de zile, Hassan o văzu în vis pe mama lui, care îl dojenea că a uitat-o pe cînd biata de ea îşi trecea zi şi noapte plîngînd pe mormîntul pe care îl zidise pentru el în mijlocul casei. Şi se deşteptă din vis, cu lacrimi în ochi şi scoţînd nişte suspine de-ţi rupea sufletul! Şi cele şapte domniţe, surorile sale, deteră fuga la el, cînd îl auziră plîngînd; şi Boboc-de-Trandafir, mai îndurerată decît toate celelalte, o întrebă pe fata re-

gelui ginnilor ce se întîmplase cu sotul ei ! Şi Strălucire răspunse :

— Nu ştiu !

Şi Boboc-de-Trandafir zise :

— Atunci, am să-l întreb pe el care-i pricina tulburării lui ! Şi îl întrebă pe Hassan : Ce ai, micuţul meu ?

Şi lacrimile lui Hassan începură să curgă şi mai amarnic ; şi, pînă la urmă, îşi povesti visul, jeluindu-se îndelung...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă :

...pînă la urmă, îşi povesti visul, jeluindu-se îndelung.

Atunci, fu rîndul blîndei Boboc-de-Trandafir să plîngă şi să bocească, în vreme ce surorile ei spuneau lui Hassan :

— Dacă-i aşa, o, Hassan, noi nu putem să te silim să mai stai cu noi, nici să te oprim să te întorci în ţara ta, ca să-ţi vezi mama cea dragă. Te rugăm numai să nu ne uiţi niciodată şi să ne făgăduieşti că ai să vii să ne vezi, o dată în fiecare an !

Şi sora lui cea mică, Boboc-de-Trandafir, se aruncă sughiţînd de plîns la gîtul lui şi, pînă la urmă, căzu

leşinată de durere. Şi, cînd îşi veni în simţire, recită cu jale versuri de bun-rămas şi îşi ghemui capul pe genunchi, nevroind să asculte nici o alinare. Şi Hassan începu s-o sărute şi s-o mîngîie ; şi îi făgădui cu jurămînt că are să vină s-o vadă o dată pe an. Şi, în vremea aceasta, la rugămintea lui Hassan, celelalte surori ale sale începură să facă pregătirile de călătorie. Şi, cînd totul fu gata, fetele îl întrebară :

— În ce chip vrei să te întorci la Bassra ?

El spuse :

— Nu ştiu !

Pe urmă, îşi aduse deodată aminte de daireaua magică pe care o luase de la vrăjitorul Bahram şi pe care era întinsă pielea de cocoş. Şi strigă :

— Pe Allah ! asta-i calea ! Da habar nu am cum să mă slujesc de ea !

Atunci, Boboc-de-Trandafir, care plîngea, îşi şterse o clipă lacrimile şi, ridicîndu-se, îi spuse lui Hassan:

— O, fratele meu multiubit, am să te învăţ eu cum să te slujeşti de daireaua aceea !

Şi luă daireaua şi, sprijinind-o pe un şold, se făcu a bate cu degetele în pielea de cocoş. Pe urmă, îi spuse lui Hassan :

— Uite, aşa trebuie să faci !

Şi Hassan zise :

— Am priceput, sora mea !

Şi luă la rîndu-i daireaua din mîinile fetei, şi bătu în ea în chipul în care o văzuse pe Boboc-de-Trandafir, însă cu mai multă putere. Şi numaidecît, din toate părţile zărilor, se iviră nişte cămile mari, şi nişte dromadere bune de goană, şi nişte catîri, şi nişte cai. Şi toată turma, alergînd în galop, se orîn-

dui, tropotind, într-un şir lung, mai întîi cămilele, pe urmă dromaderele cele sprintene, pe urmă catîrii şi caii.

Atunci, cele şapte domniţe aleseră animalele cele mai bune, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Şi încărcară pe cele pe care le aleseseră grămezi întregi de daruri preţioase, şi haine şi zaherea de drum. Şi puseră pe spinarea unei dromadere mari un palanchin falnic cu două locuri, pentru cei doi soţi. Şi atunci începură să-şi ia bun-rămas. Oh, ce jale! Biată Boboc-de-Trandafir, ce tristă erai, şi cum mai plîngeai! Cum ţi se rupea inima ta de soră, cînd îl îmbrăţişai pe Hassan, care pleca împreună cu fata regelui! Şi cum mai suspinai ca o turturea despărţită năpraznic de soţiorul ei! Ah, tu nu ştiusei pînă acuma, o, dulce Boboc-de-Trandafir, cîtă amărăciune zace în cupa despărţirii! Şi nici nu gîndeai că preaiubitul tău Hassan, a cărui fericire o pregăteai, o, tu, cea plină de duioşie, avea să fie smuls atîta de curînd de la dragostea ta! Ci ai să-l mai vezi, fii încredinţată! Linişteşte-ţi, dar, sufletul scump, şi înseninează-ţi ochii! De-atîta plînset, obrajii tăi, din trandafirii cum erau, s-au făcut ca florile de granată! Curmă-ţi plînsetele, Boboc-de-Trandafir, linişteşte-ţi sufletul scump şi înseninează-ţi ochii! Ai să-l vezi iarăşi pe Hassan, întrucît aşa vrea ursitoarea!

Or, iacătă caravana pornind la drum, în vîlvora ţipetelor sfîşietoare ale despărţirii, şi pierind în depărtări, pe cînd Boboc-de-Trandafir se prăbuşea iarăşi fără de simţire. Şi, iute ca pasărea, caravana străbătu munţi şi văi, cîmpii şi pustiuri şi, cu voia lui Allah, care îi menise bună pace, sosi fără de necaz la Bassra.

Cînd ajunseră la uşa casei, Hassan o auzi pe maică-sa cum gemea şi cum plîngea cu jale lipsa fiului

ei ; și ochii lui Hassan se umplură de lacrimi ; și atunci flăcăul bătu în ușă. Și glasul zdrobit al bietei bătrîne întrebă din lăuntru :

— Cine este la ușă ?

Și Hassan zise :

— Deschide-ne !

Și bătrîna, tremurînd pe bietele ei picioare, veni și deschise ușa și, măcar că privirile-i erau slăbite de lacrimi, îl cunoscu pe fiul ei Hassan. Atunci, suspină o dată adînc și căzu leșinată ! Și Hassan îi dete toate îngrijirile cu putință, ajutat de soția lui, și o făcu să-și vină în fire. Atunci, i se aruncă la piept și se sărutară cu drag, plîngînd de bucurie. Și, după cele dintîi revărsări ale inimilor, Hassan îi spuse mamei sale :

— O, mamă, iat-o pe fiica ta, soția mea, pe care ți-o aduc ca să te slujească !

Și bătrîna o privi pe Strălucire și, dacă o văzu atîta de frumoasă, rămase înmărmurită și gata-gata să-și piardă mințile. Și îi spuse :

— Oricine ai fi, fata mea, fii binevenită în casa aceasta pe care o luminezi !

Și îl întrebă pe Hassan :

— Fiul meu, cum o cheamă pe soția ta ?

El răspunse :

— Strălucire, o, maică a mea !

Ea zise :

— O, ce nume potrivit ! Tare bine a mai fost călăuzit cine ți-a găsit numele acesta, o, fiică a binecuvîntării !

Și o luă de mînă și șezu jos lîngă ea pe chilimul cel vechi din casă. Și Hassan atunci începu să-i povestească mamei sale toată povestea lui, de la plecarea cea neașteptată pînă la întoarcerea îndărăt la Bassra, fără a uita nici un amănunt. Și maică-sa

rămase uluită de ce auzea, pînă peste marginile uluirii, şi nu mai ştia ce să facă spre a o cinsti, după fala ei, pe fata regelui regilor din Ginnistan.

Or, de început, dete fuga la suk să cumpere tot soiul de bucate, dintre cele mai alese ; şi, pe urmă, se duse la sukul de mătăsuri şi cumpără zece rochii minunate, tot ce se afla mai scump la neguţătorii cei mari ; şi le aduse soţiei lui Hassan, şi o înveşmîntă cu ele, punîndu-i-le pe toate zece deodată, una peste alta, ca să-i arate în felul acesta că nimica nu este prea mult pentru fala şi pentru harurile ei. Şi o sărută de parcă ar fi fost chiar fata sa. Şi începu pe urmă să-i gătească nişte mîncăruri nemaipomenite şi nişte prăjituri fără de seamăn pe lume. Şi nu precupeţi nimic spre a o mulţumi, copleşind-o cu bunătăţi şi cu cele mai gingaşe îngrijiri. După care, se întoarse către fiul său şi îi spuse :

— Nu ştiu, Hassane, da eu tare socot că oraşul Bassra nu-i vrednic de stepena soţiei tale ; şi ar fi mai bine pentru noi, din toate privinţele, dacă ne-am duce să trăim la Bagdad, Cetatea Păcii, sub aripa cea ocrotitoare a califului Harun Al-Raşid. Şi-apoi, o, fiul meu, iacătă-ne că am ajuns dintr-o dată prea bogaţi, şi tare mă tem că dacă am rămîne la Bassra, unde toată lumea ne ştie de oameni săraci, am trage asupra noastră luarea-aminte a tuturora, într-un chip bănuielnic, şi s-ar putea să fim învinuiţi, din pricina bogăţiilor noastre, că ne-am îndeletnici cu alchimia ! Cel mai bine, după credinţa mea, este să plecăm cît mai curînd la Bagdad, unde, de la început, ne-am da drept nişte prinţi ori nişte emiri de departe !

Şi Hassan răspunse mamei sale

— Gîndul tău este minunat !

Și se ridică pe clipă pe dată și vîndu lucrurile și casa. După care, luă daireaua cea magică și bătu în pielea de cocoș.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

Și, numaidecît, din adîncul văzduhurilor se și iviră dromaderele cele mari, care veniră și se rînduiră în șir de-a lungul casei. Și Hassan și mama lui Hassan și soția lui Hassan luară ce păstraseră mai de soi dintre lucrurile grele ca preț și ușoare ca greutate, și, suindu-se în palanchin, deteră zor dromaderelor la drum. Și, în mai puțină vreme decît ar trebui spre a osebi mîna dreaptă de mîna stîngă, ajunseră pe malurile Tigrului, la porțile Bagdadului. Și Hassan o luă înainte și se duse să caute un mișii pe care îl puse să-i cumpere, la prețul de o sută de mii de dinari, un palat cît mai falnic de pe la vreun vizir dintre vizirii califului. Și fără de zăbavă le duse acolo pe mama și pe soția sa. Și împodobi palatul cu un belșug strălucit, și cumpără robi și roabe, și băieți și eunuci. Și nu precupeți nimic pentru ca strălucirea casei lui să fie cea mai falnică din toată cetatea Bagdadului.

Căpătuit în felul acesta, Hassan duse de atunci, în Cetatea Păcii, o viață tare plăcută, împreună cu Strălucire, soția lui, înconjurați amîndoi de îngrijirile

pricepute ale preacinstitei bătrîne mame, care se străduia în fiecare zi să născocească o mîncare nouă şi să gătească felurite alte mîncăruri de care afla de pe la vecinele ei, mîncăruri care se osebeau cu mult de bucatele de la Bassra ; căci, la Bagdad, se găteau fel de fel de mîncăruri ce nu se puteau izbuti în nici o altă parte de pe faţa pămîntului. Încît, după nouă luni de viaţă minunată şi de hrană aleasă ca aceasta, soţia lui Hassan născu în tihnă doi băieţei gemeni, ca nişte lune. Şi pe unul îl numiră Nasser, iar pe celălalt îl numiră Manssur.

Or, cînd trecu anul, în mintea lui Hassan se deşteptă dorul după cele şapte domniţe şi simţi chemarea jurămîntului pe care îl făcuse faţă de ele. Şi fu cuprins aprig de dorinţa de a o vedea mai ales pe Boboc-de-Trandafir, sora lui. Îşi făcu, aşadar, pregătirile cerute de călătoria aceea, cumpără stofele cele mai scumpe şi lucrurile cele mai frumoase, vrednice să fie duse ca daruri, pe care le găsi în Bagdad şi în tot Irakul, şi îi împărtăşi mamei sale planul pe care şi-l întocmise, adăugînd :

— Cîtă vreme am să lipsesc, nu vreau să te îndemn, pînă peste marginile îndemnării decît atîta : să păstrezi cu mare grijă mantia de pene a soţiei mele Strălucire, pe care am ascuns-o în locul cel mai tainic din casă. Întrucît, o, maică a mea, să ştii bine că, dacă soţia mea scumpă ar avea prilejul, spre marea noastră nenorocire, de a vedea mantia aceea, şi-ar aduce numaidecît aminte de deprinderea ei dintîi, care-i pornirea de a zbura ca păsările, şi nu s-ar putea opri să-şi ia zborul de aici, măcar că poate inima n-ar lăsa-o ! Ia, dar, seama bine, o, maică a mea, să nu care cumva să-i arăţi mantia aceea ! Căci, dacă s-ar întîmpla o asemenea năpraznă, eu, fără de nici o îndoială, ori aş muri de mîhnire, ori

m-aș omorî ! Te mai sfătuiesc, pe deasupra, s-o îngrijești bine, întrucît este alintată și-i deprinsă răsfățat, și să nu pregeți s-o slujești tu însăți, mai degrabă decît slujnicele, care nu știu, ca tine, ce se cade și ce nu se cade, ce se potrivește și ce nu se potrivește, ce este gingaș și ce este necioplit. Și, mai cu seamă, o, maică a mea, să nu care cumva s-o lași să facă un pas afară din casă, nici măcar să-și scoată capul pe fereastră, necum să iasă pe terasă ; căci tare mă tem că largul văzduhului și vineața cerului ar ispiti-o în vreun fel, cine știe unde. Încît, iacătă, astea-s sfaturile mele ! Și, dacă vrei să mor, nu ai decît să nu ții seama de ele !

Și mama lui Hassan răspunse :

— Feri-m-ar Allah să nu te ascult, o, copilul meu ! Să ne rugăm în numele Profetului ! Că doar n-oi fi înnebunit, ca să am trebuință de atîtea îndemnuri, ori ca să încalc cea mai mică poruncă a ta ! Du-te, dar, în pace, o, Hassan, și liniștește-ți sufletul ! Și, cînd te-i întoarce, cu voia lui Allah, nu ai decît s-o întrebi pe Strălucire dacă totul s-a petrecut așa cum ai vrut tu ! Ci și eu, la rîndu-mi, vreau să-ți cer un lucru, o, copile al meu, și anume să nu-ți lungești șederea departe de noi mai mult decît răstimpul trebuitor ca să te duci și să te întorci, după un scurt popas la cele șapte domnițe !

Așa își vorbiră între ei Hassan și mama lui Hassan. Și nu știau ce le păstrează necunoscutul în cartea ursitei, atunci cînd frumoasa Strălucire asculta toate vorbele pe care și le spuneau ei și pe care ea și le însemna în minte !

Or, așadar, Hassan îi făgădui mamei sale că nu are să lipsească decît răstimpul trebuitor, și își luă bun-rămas de la ea, și se duse să sărute pe Strălucire.

soția lui, și pe cei doi fii ai săi, Nasser și Manssur, care sugeau la sînul mamei lor. După care, bătu în pielea de cocoș a dairalei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

...și încălecă pe dromadera cea sprintenă, care se înfățișă numaidecît, și, după ce îi mai spuse mamei sale încă o dată toate sfaturile acelea, îi sărută mîna. Pe urmă își îndemnă dromadera îngenuncheată, care se ridică numaidecît pe cele patru picioare ale ei și care mai degrabă zburâ prin văzduh, decît alergă pe pămînt, aruncîndu-și picioarele în vînt și mistuind depărtările sub pașii ei. Și în curînd nu mai fu decît un punct în zare.

Or, chiar că nu este de nici un folos să mai spunem cu ce mare bucurie fu întîmpinat Hassan cînd ajunse la cele șapte domnițe, și mai cu seamă ce fericită fu Boboc-de-Trandafir, și cum împodobiră ele palatul cu ghirlănzi de flori, și cum îl luminară. Mai degrabă să-l lăsăm să povestească surorilor lui toate despre cîte are de povestit, mai ales despre nașterea celor doi băieți gemeni ai lui, Nasser și Manssur ; să-l lăsăm, pe deasupra, să se desfete cu ele la vînătoare și la jocuri ; și făceți-mi cinstea, o, preacinsti-

ţilor şi preamărinimoşilor ascultători ce mă înconjuraţi, de a vă întoarce cu mine îndărăt la palatul lui Hasssan, în Bagdad, unde am lăsat-o pe bătrîna sa mamă şi pe Strălucire, soţia lui. Îngăduiţi-mi hatîrul acesta, o, domnii mei cei cu mînă darnică, şi aveţi să vedeţi şi să auziţi ceea ce preacinstitele voastre urechi şi preaminunaţii voştri ochi niciodată în viaţa lor nici n-au mai auzit, nici n-au mai pomenit, nici nu şi-au închipuit ! Şi coboare asupra-vă binecuvîntările Atoateîmpărţitorului, şi cele mai alese din huzururile lui. Ascultaţi-mă cu luare-aminte, o, domnii mei !

Aşadar, o, preafalnicule, după ce Hassan plecă, Strălucire, soţia lui, nu se îndepărtă şi n-o părăsi nici o clipă pe mama lui Hassan ; şi tot aşa, vreme de două zile. Ci, în dimineaţa celei de a treia zile, Strălucire sărută mîna bătrînei, urîndu-i ziuă bună, şi îi spuse :

— O, maică a mea, tare aş vrea să mă duc la hammam, după atîta vreme de cînd nu m-am mai îmbăiat din pricina alăptării lui Nasser şi a lui Manssur !

Şi bătrîna spuse :

— Ya Allah ! o, ce vorbe necugetate, fata mea ! Cum să te duci la hammam, o, păcatele noastre ? Au tu nu ştii că şi eu şi tu sîntem nişte străine, care nu cunoaştem hammamurile din oraşul acesta ? Şi cum ai putea să mergi acolo fără a fi însoţită de bărbatul tău, care s-ar duce înaintea ta, să-ţi arvunească mai întîi o odaie, şi să se încredinţeze că totul este curat acolo în lăuntru şi că din tavan nu cad nici libărci, nici şvabi, nici alţi gîndaci ! Or, soţul tău este plecat acuma, iar eu nu ştiu pe nimeni care ar putea să-i ţină locul într-o împrejurare atîta

de însemnată ca aceasta ; şi nu pot nici să te însoţesc măcar eu, din pricina vîrstei mele înaintate şi a slăbiciunii mele ! Dar, fata mea, dacă vrei, am să-ţi încălzesc nişte apă chiar aici, şi am să te iau şi să te scald de minune în hammamul din casa noastră ! Că am chiar tot ce îmi trebuie pentru aceasta, şi chiar am primit ieri o cutie cu praf de Alep parfumat, şi nişte ambră, şi nişte alifie de curăţat părul de pe picioare, şi nişte henneà ! Aşa încît, fata mea, poţi să fii liniştită în această privinţă. Are să fie minunat !

Ci Strălucire răspunse :

— O, stăpînă a mea, de cînd oare nu li se mai dă femeilor îngăduinţa de a se scălda la hammam ? Pe Allah ! dacă i-ai fi spus una ca asta fie şi unei roabe, nici ea n-ar fi îndurat şi, decît să mai rămînă în casa voastră, ţi-ar fi cerut mai degrabă să fie vîndută în suk, la mezat ! Ci, o, stăpîna mea, ce necugetaţi sînt bărbaţii care îşi închipuie că toate femeile sînt la fel, şi că trebuie să te porţi faţă de ele cu o mie de popreli, care mai de care mai vajnice, ca să le împiedici să facă lucruri oprite ! Ci tu de bună seamă că ştii că atunci cînd o femeie este întru totul hotărîtă să facă un lucru, găseşte ea cumva mijlocul de a-şi ajunge ţinta, în pofida tuturor opreliştilor, şi nimic nu o poate împiedica în vrerile ei, de-ar fi ele oricît de peste putinţă de înfăptuit şi oricît de pline de necazuri ! Of ! vai de tinereţea mea ! sînt bănuită, şi nimeni nu mai are nici o credinţă în virtutea mea ! Şi nu mi-a mai rămas decît să mor !

Şi, spunînd vorbele acestea, începu să verse lacrimi amare, să suspine şi să-şi cheme asupra capului năpastele cele mai negre !

Atunci, mama lui Hassan, pînă la urmă, se lăsă înduioşată de plînsetele şi de văicărelile ei, pricepînd de altminteri că nu mai avea nici o putinţă de aci înainte s-o mai întoarcă pe Strălucire de la gîndul ei. Se ridică, dar, în ciuda anilor cei mulţi şi a opreliştii poruncite de fiul său, şi pregăti tot ce era de trebuinţă pentru îmbăiere, atît rufe curate cît şi parfumuri. Pe urmă, spuse către Strălucire :

— Gata, fata mea ! hai să mergem, şi nu mai sta tristă ! Şi să ne izbăvească Allah de mînia soţului tău !

Şi ieşi cu ea din palat, şi o însoţi la cel mai vestit hammam din oraş.

Ah ! ce bine ar fi făcut mama lui Hassan dacă nu s-ar fi lăsat defel înduplecată de plînsetele Străluciriі, şi dacă n-ar fi trecut pragul acelui hammam ! Dar cine poate să citească în cartea ursitelor, afară de Singurul-atoatevăzător ? Şi cine poate să spună de mai înainte ce se bizuie să facă între doi paşi de drum ? Ci noi, care sîntem musulmani, credem şi ne punem nădejdea în vrerea Celui-de-sus ! Şi rostim : „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah !“ Rugaţi-vă în numele Profetului, o, dreptcredincioşilor luminaţi ascultători ai mei !

Cînd frumoasa Strălucire, urmînd-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atîta de uluite fiind de frumuseţea ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și nu le mai slăbiră din ochi ! Or, dacă așa le fu uimirea cînd tînăra nevastă era încă învăluită cu izarul și cu iașmacul ei, care nu le fu năucirea atunci cînd, după ce se dezbrăcă, Strălucire rămase într-un sfîrșit goală de tot ! O, harpă a regelui Daud, care îl vrăjea pe leul de Saul ; și tu, fiică a pustiei, iubito a lui Antara, viteazul cel cu păr cîrlionțat, o, fecioară Abla cea cu șolduri frumoase, care stîrneai în lung și în lat, încăierîndu-le, toate triburile Arabiei ; și tu, Sett Budur, fiică a regelui Ghiaur, stăpînul peste El-Buhur și El-Kussur, tu, cea care cu ochii tăi de jar ai tulburat pînă peste poate ginnii și efriții ; și, tu, șopot al izvoarelor ; și tu, cîntec primăvăratic de păsărele, — ce mai însemnați voi față de goliciunea gazelei acesteia ? Mărire lui Allah carele te-a zămislit, o, Strălucire, și carele a împerecheat în trupul tău de slavă rubinele și moscul, chilimbarul străcurat și mărgăritarele, o, tu, cea întru totul de aur !

Așa încît, femeile din hammam, ca s-o cerceteze mai în voie, își lăsară scalda și tihna, și se ținură pe urmele ei pas cu pas. Și zvonul despre farmecele ei se răspîndiră numaidecît din hammam în toată vecinătatea, și, într-o clipită, sălile fură năpădite, de nici nu se mai putea trece prin ele, de femeile aduse de dorința de a o vedea pe acea minune de frumusețe. Și, printre acele femei necunoscute, tocmai se afla și o roabă de-a soției califului Harun Al-Rașid, sultana El Sett Zobeida. Și acea roabă tînără, pe

numele ei Tohfa, fu încă şi mai uluită decît toate celelalte femei de frumuseţea desăvîrşită a acelei lune vrăjite ; şi, cu ochii larg deschişi, înmărmuri în rîndul dintîi, privind-o cum se scaldă în havuz. Şi, după ce Strălucire îşi sfîrşi scalda şi se îmbrăcă, micuţa roabă nu putu face altceva decît să se ia pe urmele ei, afară din hammam, trasă după Strălucire ca de o piatră de magnet, şi începu să meargă în spatele ei pe uliţă, pînă ce Strălucire şi mama lui Hassan ajunseră la casa lor. Atunci, tînăra roabă Tohfa, neputînd intra în palat, se mulţumi să-şi ducă degetele la buze şi să-i trimită frumoasei Strălucire, odată cu un trandafir, un sărut răsunător. Dar, spre nenorocul ei, hadîmbul de la poartă văzu trandafirul şi sărutul şi, mîniat pînă peste poate, începu să-i arunce nişte înjurături înfricoşătoare, bulbucîndu-şi ochii ; lucru care o hotărî pe Tohfa, însă cu suspine, să ia calea îndărăt. Şi se întoarse la palatul califului, unde se duse degrabă la stăpîna ei, Sett Zobeida.

Or, Sett Zobeida văzu că roaba ei cea dragă era galbenă toată la chip şi tare tulburată ; şi o întrebă :

— Oare unde ai fost, o, drăguţa mea, de mi te-ai întors în starea aceasta de tulburare, şi atîta de galbenă la chip ?

Ea spuse :

— La hammam, o, stăpîna mea !

Ea întrebă :

— Şi ce ai văzut oare la hammam, Tohfa a mea, de mi te-ai întors atîta de răvăşită şi cu nişte ochi atîta de topiţi ?

Ea răspunse :

— O, stăpîna mea, da cum nu mi s-ar topi şi ochii şi sufletul, şi cum nu mi-ar năpădi în inimă dorul după aceea care mi-a răpit mintile ?

Sett Zobeida începu să rîdă şi zise :

— Ce-mi descînţi tu, o, Tohfa, şi despre ce îmi vorbeşti ?

Ea spuse :

— Care flăcău gingaş, sau care fetişcană, care cerb, sau care gazelă, o, stăpînă a mea, s-ar putea asemui vreodată cu farmecele şi frumuseţea ei ?

Sett Zobeida spuse :

— O, nebuno de Tohfa, vrei să te hotărăşti odată să-mi spui cum o cheamă ?

Ea spuse :

— Nu ştiu, o, stăpînă a mea ! Ci, o, stăpîna mea, îţi jur pe multele binefaceri cu care m-ai coperit ! nici o făptură de pe faţa pămîntului, în vremile apuse, în vremile de azi, ori în vremile care vor veni, nu se poate asemui cu ea ! Tot ce ştiu despre ea este că locuieşte în palatul acela de pe malul Tigrului, şi care are o poartă mare în partea dinspre oraş şi o altă poartă în partea dinspre apă. Şi, pe deasupra, am auzit la hammam că ar fi soţia unui negustor bogat pe care îl cheamă Hassan Al-Bassri ! Ah, stăpîna mea, dacă mă vezi tremurînd toată dinaintea ta, nu-i doar de tulburarea pricinuită de frumuseţea ei, ci şi de teama care m-a cuprins gîndind la urmările năpraznice care s-ar stîrni dacă, din nenorocire, stăpînul nostru califul ar auzi de ea. De bună seamă că ar pune să fie omorît soţul şi, în pofida tuturor legilor dreptăţii, ar lua-o de soţie pe tînăra aceea vrăjită ! Şi, în felul acesta, şi-ar vinde toate bunurile nepreţuite ale sufletului său nemuritor, pentru stăpînirea vremelnică a unei făpturi, e drept, frumoase, dar pieritoare !

La vorbele acestea ale micuţei roabe Tohfa, Sett Zobeida, care o ştia cît de înţeleaptă şi de cumpănită la vorbă este de obicei, fu nespus de uluită şi îi zise :

— Ci, o, Tohfa, eşti măcar pe deplin încredinţată că n-ai văzut cumva numai în vis o asemenea minune de frumuseţe ?

Ea răspunse :

— Mă jur pe capul şi pe picioarele supunerii pe care o datorez bunătăţii tale faţă de mine, o, stăpîna mea ! după ce am văzut-o, i-am şi aruncat un trandafir şi o sărutare acelei copilandre cum nici o ţară şi nici un tărîm, nici la arabi, nici la turci, nici la persani, n-a mai văzut născîndu-se una asemenea !

Şi Sett Zobeida atunci strigă :

— Pe viaţa strămoşilor mei cei neprihăniţi ! trebuie să văd şi eu acea nestemată fără de pereche, şi să mă minunez şi eu de ea, cu ochii mei amîndoi !

Şi pe dată porunci să vină spătarul Massrur şi îi zise...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă :

....şi îi spuse, după ce spătarul sărută pămîntul dinaintea ei :

— O, Massrur, du-te cît mai degrabă la palatul cel cu două porţi, una care dă către Tigru şi alta care se află în partea din către oraş ! Şi acolo s-o cauţi

pe copilandra care locuieşte în palatul acela, şi s-o aduci la mine ! Altminteri îţi pierzi capul !

Şi Massrur răspunse :

— A asculta este a te supune !

Şi ieşi, cu capu-naintea picioarelor, şi dete fuga la palatul cu pricina, care, în adevăr, era palatul lui Hassan. Şi ajunse la poarta cea mare, şi trecu pragul pe dinaintea eunucului, care îl cunoscu şi se temeni dinainte-i pînă la pămînt. Şi ajunse la uşa de intrare, în care bătu.

Numaidecît, veni să deschidă însăşi bătrîna mamă a lui Hassan. Şi Massrur intră în odaia de la intrare, şi îi ură bună pace bătrînei. Şi mama lui Hassan îi răspunse la salamalek şi îl întrebă :

— Ce doreşti ?

El spuse :

— Eu sînt Massrur, spătarul ! M-a trimis aici El-Saieda Zobeida, fiica lui El-Kassem, soţia lui Al-Emir Al-Mumenin Harun Al-Raşid, al şaselea urmaş al lui Al-Abbas, moşul Profetului (asupra lui fie pacea lui Allah şi binecuvîntările sale !). Şi am venit ca s-o iau cu mine la palat, la stăpîna mea, pe tînăra cea frumoasă care locuieşte în casa aceasta !

La vorbele lui Massrur, mama lui Hassan, înspăimîntată şi tremurînd, strigă :

— O, Massrur, noi sîntem străine aici, iar fiul meu, soţul acelei tinere, lipseşte, este plecat în călătorie ! Şi, înainte de a pleca, anume mi-a poruncit să n-o las pe soţia lui să iese din casă, nici cu mine, nici cu altcineva, şi pentru nimica-n lume ! Şi tare mi-e teamă că dacă aş lăsa-o să iese s-ar întîmpla cine ştie ce belea, din pricina frumuseţii ei, care l-ar sili pe fiul meu, cînd s-o întoarce acasă, să-şi facă moarte ! Te rugăm, dar, fierbinte, o, preabunule Massrur, fie-ţi milă de jalea noastră şi nu ne cere

un lucru care este mai presus de voința noastră și de putința noastră de a ți-l împlini !

Massrur răspunse :

— Nu-ți fie frică de nimic, buna mea stăpînă ! Fii încredințată că nici un necaz nu are să i se întîmple tinerei. Este vorba numai ca stăpîna mea Sett Zobeida s-o vadă pe această tînără frumusețe, spre a se încredința cu ochii ei dacă faima nu-i înfloreşte cumva podoaba farmecelor și a strălucirii. De altminteri, nu-i acum întîia dată cînd sînt însărcinat cu asemenea solie ; și te pot încredința că nu o să aveți, nici una, nici alta, vreo pricină să vă căiți că v-ați supus unei dorințe ca aceasta, ba dimpotrivă ! Și, mai mult încă : așa cum am să vă duc ferite de orice primejdie dinaintea stăpînei noastre Sett Zobeida, tot așa mă îndatorez să vă aduc îndărăt, întregi și nevătămate, la casa voastră !

Cînd mama lui Hassan văzu în felul acesta că orice împotrivire este zadarnică, ba chiar primejdioasă, îl lăsă pe Massrur în odaia de intrare și se duse s-o îmbrace pe Strălucire și s-o gătească ; și, tot așa, să-i îmbrace și pe cei doi micuți Nasser și Manssur. Și îi luă pe băieței cîte unul pe fiecare braț, și îi spuse Strălucirei :

— De vreme ce trebuie să ne plecăm dinaintea dorinței stăpînei El-Sett Zobeida, atunci hai să mergem la ea împreună !

Și trecu cea dintîi în odaia de intrare și îi spuse lui Massrur :

— Sîntem gata !

Și Massrur ieși și deschise drumul, urmat de mama lui Hassan, care îi ducea pe cei doi copilași, urmată

la rîndu-i de Strălucire, învăluită cu totul în vălurile ei. Şi Massrur le duse aşa la palatul califului, pînă dinaintea jeţului cel scund şi larg, pe care sta falnică, tolănită într-un peş, El-Saieda Zobeida, înconjurată de liota ei de roabe şi de cadîne, printre care, în rîndul dintîi, se afla micuţa Tohfa.

Atunci, mama lui Hassan, după ce îi dete pe cei doi copilaşi Strălucirei, care sta învăluită în izarul şi în iaşmacul ei, sărută pămîntul dinaintea mîndrei Sett Zobeida şi, după salamalek, făcu temeneaua cuvenită. Şi Sett Zobeida îi răspunse la salamalek, îi întinse mîna, pe care bătrîna o duse la buze, şi o rugă să se ridice. Pe urmă, se întoarse înspre soţia lui Hassan şi îi zise :

— O, binevenito, pentru ce nu-ţi dai jos iaşmacul ? Aici nu se află nici un bărbat !

Şi făcu un semn către Tohfa, care se apropie de Strălucire numaidecît, îmbujorîndu-se, şi atinse mai întîi pulpana izarului, ducîndu-şi apoi la buze şi la frunte degetele cu care pipăise izarul. Pe urmă, o ajută pe Strălucire să-şi dea jos izarul şi îi ridică apoi iaşmacul de pe faţă.

O, Strălucire ! Nici luna cînd iese din nor în deplinătatea ei, nici soarele în toată strălucirea lui, nici dulcea legănare a ramului în calda adiere a primăverii, nici boarea amurgului, nici sclipirea izvorului, nimic din tot ce farmecă fie văzul, fie auzul, fie mintea oamenilor, n-ar fi putut, aşa cum ai făcut tu, să răpească minţile celor ce te priviră ! De strălucirea frumuseţii tale întregul palat se lumină şi străluci ! De bucuria vederii tale inimile zburdau ca nişte miei şi dănţuiau în piepturi ! Iar nebunia bîntuia prin toate capetele ! Iar roabele se uitau la tine înmărmurite şi şuşoteau : „O, Strălucire !“ Ci noi, o, ascultători ai mei, să spunem :

„Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, şi l-a dăruit drept-credincioşilor săi ca pe un semn din rai!"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouazeci şi şaptea noapte

Urmă :

După ce Setu Zobeida îşi veni în fire din uluiala care o năpădise, se ridică de pe jeţul ei şi se apropie de Strălucire, pe care o cuprinse în braţe şi o strînse la piept, sărutînd-o pe ochi. Pe urmă, o pofti să stea jos lîngă ea pe jeţul cel larg, şi îşi scoase, spre a i-o petrece Strălucirei pe după gît, o salbă făcută din două şire de mărgăritare mari, pe care o purta de cînd se măritase cu Al-Raşid. Pe urmă îi zise :

— O, sultană a încîntărilor, chiar că roaba mea Tohfa s-a înşelat cînd mi-a vorbit de frumuseţea ta! Căci frumuseţea ta este mai presus de toate cuvintele! Ci ia spune-mi, o, desăvîrşito, ştii să dănţuieşti, ori să cînţi fie din gură, fie din vreo lăută? Întrucît, atunci cînd cineva este ca tine, străluceşte în toate privinţele!

Strălucire răspunse :

— Chiar că nu ştiu deloc, o, stăpînă a mea, nici să dănţuiesc, nici să cînt, nici din gură, nici din lăută ori din ţimbale; şi nu mă pricep la nici una

dintre cîte le știu de obicei femeile tinere! Însă, trebuie să-ți spun, am și eu un dar, care poate că are să ți se pară minunat: pot să zbor prin văzduhuri, ca păsările!

La vorbele acestea ale Strălucirei, toate femeile se minunară:

— O, ce fermecătorie! O, ce minunăție!

Iar Sett Zobeida spuse:

— Cum aș putea, o, fermecătoareo, măcar că sînt peste poate de uimită, să șovăiesc a te crede înzestrată cu un atare dar? Au nu ești tu mai minunată decît lebedele și mai ușoară privirilor noastre decît păsările? Ci, dacă vrei să ne duci inimile după tine, ai să te învoiești a face înaintea ochilor noștri dovada unui zbor fără de aripi?

Ea spuse:

— Tocmai că, o, stăpînă a mea, am și aripi; ci ele nu se mai află la mine! Aș putea totuși să le capăt, dacă așa ți-ar fi voia! Pentru aceasta, nu ai decît să-i ceri mamei soțului meu să-mi aducă mantia mea de pene!

Numaidecît, Sett Zobeida se întoarse către mama lui Hassan și îi spuse:

— O, preacinstită bătrînă, maică a noastră, vrei să te duci să ne aduci mantia aceea de pene, ca să văd și eu cum se slujește de ea fiica ta cea încîntătoare?

Și biata femeie gîndi: „Iacătă-ne pe toți pierduți fără de scăpare! Cînd are să-și vadă mantia de pene, are să i se trezească în minte deprinderea ei dintru începuturi, și numai Allah știe ce are să se mai întîmple!" Și răspunse cu glas tremurat:

— O, stăpînă a mea, fata mea Strălucire este tulburată de măreția ta și nu mai știe ce vorbește! S-a mai pomenit oare să poarte cineva vreodată

haine de pene, cînd asemenea soi de veşminte nu li se potrivesc decît păsărilor ?

Ci Strălucire îi curmă vorba şi spuse către Sett Zobeida :

— Pe viaţa ta, o, stăpînă a mea, mă jur ţie că mantia mea de pene este închisă într-un sipet ascuns în casa noastră !

Atunci Sett Zobeida îşi scoase de la mînă o brăţară scumpă, care preţuia cît toate vistieriile lui Khosroe şi ale lui Kaissar, şi o întinse mamei lui Hassan, spunînd :

— O, maică a noastră, viaţa mea este în mîinile tale ! mă rog ţie din inimă să te duci acasă şi să ne aduci mantia aceea de pene, numai ca s-o vedem şi noi o dată ! Şi pe urmă ai s-o iei îndărăt aşa cum este !

Ci mama lui Hassan se jură că ea nu a văzut niciodată vreo mantie de pene, nici nimica asemenea. Atunci, Sett Zobeida strigă :

— Ya Massrur !

Şi pe dată spătarul califului se înfăţişă dinaintea sultanei lui, care îi zise :

— Massrur, dă fuga degrabă la casa acestor cinstite femei şi caută peste tot o mantie de pene, care este încuiată într-un sipet ascuns !

Şi Massrur o sili pe mama lui Hassan să-i înmîneze cheile de la casă şi dete fuga să cerceteze peste tot, pînă ce, într-un sfîrşit, găsi mantia de pene într-un sipet ascuns sub pămînt. Şi duse mantia la Sett Zobeida care, după ce o privi îndelung şi se minună de măestria cu care fusese croită, i-o dete frumoasei Strălucire.

Atunci Strălucire o cercetă mai întîi pană cu pană şi se încredinţă că era tot atîta de nevătămată ca în ziua cînd i-o furase Hassan. Şi o desfăcu, şi intră în ea, strîngînd împrejuru-i cele două pulpane

și potrivindu-le. Și se făcu asemenea cu o pasăre mare și albă ! Și, o, ce se mai minunară femeile care erau de față ! mai întîi făcu o roată largă, lunecînd ușor ; apoi se întoarse iarăși, fără a atinge pămîntul, și se ridică legănîndu-se pînă sus la tavan ! Pe urmă, coborî iarăși, plutind ușor, și își luă cei doi copii, călare fiecare pe cîte un umăr, spunînd către Sett Zobeida și către celelalte femei :

— Văd că zborul meu vă place. Așa că am să vă mulțumesc și mai deplin.

Și își luă avînt și se ridică pînă la fereastra de sus, așezîndu-se pe pervaz. Și, de acolo, strigă :

— Ascultați-mă ! căci mă duc de la voi !

Și Sett Zobeida, tulburată pînă peste poate, îi zise :

— Cum, o, Strălucire, te și duci de la noi, lipsindu-ne pe veci de frumusețea ta, o, sultăniță a sultăniților !

Strălucire răspunse :

— Vai, o, stăpînă a mea ! Cine pleacă nu se mai întoarce !

Pe urmă, se înturnă înspre biata mamă a lui Hassan, cea deznădăjduită, cea înlăcrimată, cea prăbușită jos pe covoare, și îi zise :

— O, mamă a lui Hassan, de bună seamă că plecarea aceasta mă îndurerează amarnic și mă întristează, din pricina ta și a fiului tău Hassan, soțul meu, căci zilele despărțirii au să-i sfîșie inima și au să vă înnegureze viața ; ci, vai, nu pot să fac nimic ! Simt că beția cerului îmi cuprinde sufletul și trebuie să zbor în văzduh. Iar dacă fiul tău o vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decît să vină și să mă caute în insulele Wak-Wak. Rămas-bun, așadar, o, maică a soțului meu !

Și, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor și se duse de se mai lăsă o clipită pe vîrful pala-

tului, spre a-şi netezi penele. Pe urmă, porni iarăşi în zbor şi se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci şi opta noapte

Urmă :

Iar sărmana mamă a lui Hassan fu aproape să-şi dea sufletul de durere, şi rămase doborîtă la pămînt, nemişcată. Iar Sett Zobeida se aplecă asupra-i şi îi dete cu mîna ei toate îngrijirile de trebuinţă ; şi, după ce o mai însufleţi oleacă, îi zise :

— Ah, maică a mea, de ce, în loc să tăgăduieşti totul, nu mi-ai spus dintru început că Strălucire se putea sluji în felul acesta de rochia aceea fermecată, de mantia aceea a năpastei ! Că m-aş fi ferit atunci s-o dau în puterea ei ! Da de unde putea să-mi treacă mie prin gînd că soţia fiului tău este din neamul ginnilor din văzduhuri ? Mă rog, dar, ţie, o, maică a mea bună, iartă-mi neştiinţa şi nu mă osîndi prea tare pentru o faptă la care n-am gîndit !

Şi biata bătrînă spuse :

— O, stăpînă a mea, numai eu sînt vinovată ! Iar roaba nu are ce să-i ierte stăpînei ei ! Fiecare îşi duce agăţată de gît soarta lui ! Şi soarta mea şi a fiului meu este să murim de durere !

Şi, cu vorbele acestea, ieşi din palat, lăsînd toate femeile plîngînd amarnic, şi se tîrî pînă acasă la ea. Iar acolo îi căută pe copilaşi şi nu-i găsi ; şi o

căută pe soția fiului ei, și nu o găsi ! Atunci, izbucni în lacrimi și în suspine, mai aproape de moarte decît de viață. Și puse să se ridice în casă trei morminte, unul mare și două mici, și lîngă ele își petrecea zilele și nopțile, gemînd și plîngînd. Și rostea stihurile :

Oh, bieții mei copii, sărmanii mei !
Oh, pe obraji-mi veșteji, necurmat,
Curg lacrimile mele, ca o ploaie
Pe crengile unui copac uscat.
Oh, bun-rămasul vostru-i bun-rămasul
Și de la viața care mi-ați luat.
Pierzîndu-vă pe voi, cu voi odată
Și sufletul din piepturi ne-a plecat.
Oh, copilașii mei, doar eu, sărmana,
Rămîn să plîng aici neîncetat.
Că voi îmi erați sufletul ! Cum oare
Să mai trăiesc, atunci cînd m-ați lăsat ?
Oh, bieții mei copii, o, voi, sărmanii !
Rămîn să plîng aici, neîncetat !

Și-atîta cu ea ! Ci, în ceea ce îl privește pe Hassan, apoi acesta, după ce petrecu trei luni împreună cu cele șapte domnițe, se gîndi să plece ca să nu facă să se îngrijoreze mama și soția lui. Și bătu în pielea de cocoș a dairelei ; și dromaderele se și înfățișară. Iar surorile aleseră zece dintre ele, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Și încărcară pe cinci dromadere drugi de aur și de argint, iar pe alte cinci încărcară pietre nestemate. Și îl puseră pe Hassan să le făgăduiască tuturora că are să se întoarcă să le vadă peste un an. Pe urmă, îl sărutară, una cîte una, așezîndu-se toate pe-un șir ; și fiecare la rînd îi spuseră cîte o strofă sau două, tare gingașe, în care îi mărturiseau ce mîhnite le

lăsa plecarea lui. Și se legănau agale din șolduri, bătînd măsura stihurilor. Și Hassan le răspunse cu poemul acesta, ticluit atunci pe loc :

Din lacrimile mele,
Mărgăritare albe,
O, dragi surori, vă dărui
Neprihănite salbe.
În clipa despărțirii,
Înfipt în șea, stau drept,
Și frîu-n altă parte
Nu știu să-l mai îndrept.

Surorilor iubite,
Cum mă pot smulge, oare,
De lîngă pieptul vostru,
Din scumpa-mbrățișare ?
Vai, trupul meu se duce,
Dar sufletu-mi rămînă !
Cu talpa-n scara șeii,
Strîng frîiele în mînă.

Pe urmă, Hassan porni călare pe dromadera lui, în fruntea convoiului, și ajunse cu bine la Bagdad, Cetatea Păcii.

Or, cînd intră în casa lui, Hassan abia de-o mai cunoscu pe maică-sa, atîta de tare o schimbaseră lacrimile și nemîncarea și veghile, pe amărîta de ea. Și, întrucît Hassan nu o vedea nicăieri ieșindu-i fuga înainte pe soția lui cu copiii, o întrebă pe maică-sa :

— Unde-i nevastă-mea ? Și unde-s copiii ?

Și maică-sa nu putu să răspundă decît cu suspinele ei. Și Hassan începu să alerge ca un smintit din odaie în odaie, și văzu, în sala de primire, deschis și gol, sipetul în care încuiase mantia cea

fermecată. Şi se întoarse şi văzu, în mijlocul odăii, cele trei morminte! Atunci, se prăbuşi lat, cu fruntea pe piatră, fără de simţire. Şi, cu toate îngrijirile ce-i dete maică-sa, care sărise în ajutorul lui, rămase în acea stare, de dimineaţă pînă seara. Ci, într-un sfîrşit, îşi veni în simţire, şi îşi sfîşie hainele, şi îşi coperi capul cu cenuşă şi cu ţărînă. Pe urmă, deodată, se repezi la spadă şi dete să se înjunghie cu ea. Ci maică-sa se repezi între el şi spadă, cu mîinile întinse. Şi îi luă capul şi-l puse pe pieptul ei; şi îl sili să şadă jos, măcar că, de deznădejde, Hassan se zvîrcolea pe pămînt ca un şarpe. Şi bătrîna începu să-i povestească, una cîte una, toate cîte se petrecuseră în lipsa lui; şi încheie spunîndu-i:

— Vezi şi tu, fiul meu, că, oricît de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ţi intre în inimă, atîta vreme cît mai poţi s-o găseşti pe soţia ta în insulele Wak-Wak.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincisute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale mamei sale, Hassan simţi o nădejde cum îi înviorează dintr-odată băierile sufletului, şi, ridicîndu-se numaidecît, îi spuse maică-si:

— Mă duc la insulele Wak-Wak!

Pe urmă, cugetă : „Oare unde s-or fi aflînd insulele acestea cu numele ca un țipăt de pasăre de pradă ? Or fi în mările Indului, ori ale Sindului, ori ale Persiei, ori ale Chinei ?" Și, ca să se dumirească în această privință, ieși din casă, măcar că totul i se părea negru și nelămurit în fața ochilor, și se duse să-i caute pe învățații și pe dascălii de la curtea califului, și să-i întrebe, pe fiecare în parte, dacă știu în ce mări se află așezate insulele Wak-Wak. Și toți răspunseră :

— Nu știm ! Și de cînd sîntem noi nu am auzit niciodată pomenindu-se că s-ar afla undeva insulele acelea !

Atunci Hassan începu iarăși să-și piardă nădejdea, și se întoarse acasă, cu pieptul bîntuit de vîntul morții. Și îi spuse maicăi-si, lăsîndu-se să cadă la pămînt :

— O, maică, nu la insulele Wak-Wak trebuie să mă duc, ci mai degrabă acolo unde și-a lăsat zdrențele Mama-Vulturilor [1].

Și izbucni în lacrimi, cu capu-n covor. Ci deodată se ridică și îi spuse maicăi-si :

— Allah mi-a trimis gîndul să mă întorc la cele șapte domnițe care mă socotesc fratele lor, și să le întreb care-i drumul către insulele Wak-Wak.

Și, fără a mai zăbovi, își luă rămas-bun de la biata lui maică, amestecîndu-și lacrimile cu lacrimile ei, și încălecă iar pe dromaderul pe care încă nu-l slobozise de cînd se întorsese acasă. Și ajunse cu bine la palatul celor șapte surori, din Munțele-Norilor.

Cînd îl văzură iar, surorile îl întîmpinară cu toate semnele unei bucurii peste poate de călduroase. Și

[1] Moartea.

îl sărutară, scoţînd ţipete de veselie şi urîndu-i bun-venit. Iar cînd veni şi rîndul bunei Boboc-de-Trandafir să-l sărute pe fratele ei, aceasta văzu, cu ochii inimii ei iubitoare, schimbarea petrecută pe chipul lui Hassan şi tulburarea din sufletul său. Şi, fără a-i pune nici cea mai mică întrebare, izbucni în lacrimi pe umărul lui. Şi Hassan începu să plîngă şi el împreună cu ea, şi îi zise :

— Ah, Boboc-de-Trandafir, sora mea, pătimesc amarnic, şi am venit la tine ca să caut singurul leac care îmi poate alina chinurile ! O, miresme ale Strălucirii mele, vîntul nu are să vă mai abată către mine ca să-mi învioreze sufletul !

Şi Hassan, rostind vorbele acestea, scoase un strigăt greu şi se prăbuşi fără de simţire.

Cînd îl văzură aşa, domniţele, speriate, se înghesuiră împrejurul lui, plîngînd, iar Boboc-de-Trandafir îl stropi pe faţă cu apă de trandafiri şi îl scăldă cu lacrimile ei. Şi Hassan de şapte ori dete să se scoale, şi de şapte ori căzu iar la pămînt. Într-un sfîrşit, izbuti să întredeschidă ochii, după un leşin mai lung decît toate celelalte, şi le povesti surorilor sale trista lui poveste, de la început pînă la sfîrşit. Pe urmă, adăugă :

— Şi acuma, o, surorile mele miloase, am venit să vă întreb de drumul care duce la insulele Wak-Wak ! Căci soţia mea Strălucire, cînd a plecat, i-a spus bietei mele mame : „Dacă fiul tău o vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decît să vină şi să mă caute în insulele Wak-Wak !"

Cînd surorile lui Hassan auziră vorbele acestea din urmă, îşi plecară capul, pradă unei tulburări nemărginite, şi se priviră multă vreme fără a vorbi. Într-un sfîrşit, rupseră tăcerea şi strigară toate deodată :

— Ridică-ți mîna către bolta cerului, o, Hasssan, și încearcă să ajungi la ea, ori s-o atingi. Ți-ar fi cu mult mai ușor, decît să răzbați pînă la acele insule Wak-Wak unde se află soția ta cu copiii tăi!

La cuvintele acestea, lacrimile lui Hassan năboiră ca un șuvoi și îi udară cu totul hainele. Iar cele șapte domnițe, tot mai înduioșate de durerea lui, se străduiră să-l aline. Și Boboc-de-Trandafir îi înconjură drăgăstos gîtul cu brațele și îi zise, sărutîndu-l:

— O, frate al meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, pe urmă cată să ai răbdare față de potrivnicia soartei; căci Dascălul Zicalelor a zis: „Răbdarea este cheia liniștii, iar liniștea te ajută să răzbați la capăt!" Și tu știi, o, frate al meu, că orice ursită trebuie să se împlinească, și că niciodată cel căruia îi este dat să trăiască zece ani nu moare în anul al nouălea! Prinde, dar, inimă, și șterge-ți lacrimile; iar eu am să fac tot ce-mi stă în putință ca să încerc să-ți înlesnesc calea de a răzbate pînă la femeia și la copiii tăi, dacă asta-i voia lui Allah (proslăvit fie el!). Ah! blestemata aceea de mantie de pene! De cîte ori nu m-a bătut gîndul să-ți spun s-o arzi, și de fiecare dată m-am oprit, de teamă să nu te supăr. Gata! Ce-i scris, e scris! Avem să ne străduim să îndreptăm, dintre toate relele, pe acela care-i mai de îndreptat!

Și se întoarse către surorile ei, și se aruncă la picioarele lor, și le jurui să se unească cu ea, spre a chibzui prin ce mijloc ar putea fratele lor să afle drumul la insulele Wak-Wak. Iar surorile îi făgăduiră călduros, din toată inima.

Or, cele șapte domnițe aveau un moș, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul și

cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori ; și venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moșul acesta al lor îl chema Abd Al-Kaddus...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a șasea suta noapte

Urmă :

...Pe moșul acesta al lor îl chema Abd Al-Kaddus. Și, cu prilejul venirii lui din urmă, îi dăruise celei mai mari dintre domnițe, cea pe care o avea mai dragă, un săculeț plin cu aromate, spunîndu-i că nu avea decît să ardă un pic din acele aromate, dacă s-ar ivi vreodată vreo împrejurare în care fata ar socoti că are nevoie de ajutorul lui. Încît, atunci cînd Boboc-de-Trandafir le rugă așa de fierbinte pe surorile sale să îi stea alături, cea mai mare dintre domnițe gîndi că moșul ei poate că ar putea să-l scoată pe bietul Hassan din necaz. Și spuse către Boboc-de-Trandafir :

— Dă fuga și adu-mi sacul cu miresme și cățuia de aur !

Și Boboc-de-Trandafir dete fuga să caute sacul și cățuia, și le aduse surorii ei, care deschise sacul, luă oleacă de aromată și o aruncă în cățuie, peste cărbunii aprinși, îndreptîndu-și gîndul către moșul ei Abd Al-Kaddus și chemîndu-l.

Or, de îndată ce fumul se învîlvoră din cățuie, iacătă că se și ridică un vîrtej de praf ce se apropia, și din el se ivi, călare pe un elefant alb, șeicul

Abd Al-Kaddus. Şi coborî de pe elefantul lui, şi îi zise celei mai mari dintre surori şi domniţe, fiica fratelui său :

— Iată-mă ! Pentru ce am simţit mireasma de aromate ? Şi cu ce îţi pot fi de folos, o, fata mea ?

Şi fata se aruncă la gîtul lui, şi îi sărută mîna, şi răspunse :

— O, moşule al nostru drag, iată că a şi trecut mai bine de un an de cînd n-ai mai venit să ne vezi, şi lipsa ta ne-a îngrijorat şi ne-a îngîndurat. De aceea am ars miresme, ca să te văd şi să fiu liniştită.

El spuse :

— Eşti cea mai dulce dintre fetele fratelui meu, o, mult iubita mea. Da să nu crezi că, dacă am zăbovit să vin anul acesta, te-aş fi uitat. Vroiam să vin să te văd chiar mîine ! Da să nu-mi ascunzi nimica, întrucît de bună seamă că trebuie să ai tu a-mi cere ceva !

Ea răspunse :

— Allah să te ocrotească şi să-ţi sporească zilele, o, moşule al meu ! De vreme ce îmi îngădui, aş vrea, în adevăr, să-ţi cer un lucru !

El zise :

— Spune ! Ţi l-am şi dăruit !

Atunci, fata îi povesti toată povestea lui Hassan, şi adăugă :

— Şi-acuma îţi cer să-mi faci cel mai mare bine şi să-i spui fratelui nostru Hassan cum să ajungă în acele insule Wak-Wak !

La vorbele acestea, şeicul Abd Al-Kaddus lăsă capu-n jos şi îşi puse un deget în gură, cugetînd adînc preţ de un ceas de vreme. Pe urmă, îşi scoase degetul din gură, înălţă capul şi, fără a rosti un cuvînt, se apucă să tragă nişte linii pe nisip. Într-un

sfîrșit, rupse tăcerea și, clătinînd din cap, le spuse domnițelor :

— Fetele mele, spuneți-i fratelui vostru că se zbuciumă zadarnic ! Este peste puterile lui să ajungă la insulele Wak-Wak !

Atunci fetele, cu lacrimi în ochi, se întoarseră către Hassan și spuseră :

— Vai, o, fratele nostru !

Ci Boboc-de-Trandafir îl luă de mînă, îl trase mai aproape, și spuse șeicului Abd Al-Kaddus :

— Moșule al meu bun, fă-i dovada despre ce ne-ai spus acuma, și dă-i cîteva sfaturi înțelepte, pe care el are să le asculte cu inimă supusă !

Și bătrînul îi dete mîna lui Hassan să i-o sărute, și îi zise :

— Află, fiul meu, că degeaba te zbuciumi ! Este cu neputință ca tu să ajungi în insulele Wak-Wak, măcar și de ar fi să-ți vină în ajutor toată călărimea cea zburătoare a ginnilor, toate cometele cele rătăcitoare și toate planetele rotitoare ! Întrucît insulele acelea Wak-Wak, fiul meu, sînt niște insule locuite de amazoane fecioare, și peste ele domnește însuși regele regilor Ginnistanului, părintele soției tale Strălucire. Și tu, față de insulele acelea, unde nimenea n-a ajuns vreodată și de unde nimenea nu s-a întors, te afli aici la o depărtare de șapte mări fără de margini, șapte văi fără de fund și șapte munți fără de capete. Iar ele sînt așezate la marginile cele mai depărtate ale pămîntului, dincolo de care nu se mai află nimica de cunoscut ! Așa că nu socot că ai să poți izbuti, cu nici un chip, să birui feluritele piedici care îți stau în drum. Și gîndesc că, pentru tine, cea mai bună hotărîre de luat este de a te întoarce iară acasă la tine, ori de a rămîne aici cu surorile tale, care sînt minunate ! Și nici nu te mai gîndi la insulele Wak-Wak !

La vorbele acestea ale şeicului Abd Al-Kaddus Hassan se făcu galben ca şofranul la chip, dete un ţipăt greu şi căzu pierit. Iar domniţele nu-şi mai putură opri suspinele ; iar cea mai mică dintre ele îşi sfîşia hainele şi îşi zgîria obrajii ; şi toate laolaltă se puseră pe gemete şi pe văicăreli împrejurul lui Hassan. Şi, de îndată ce îşi veni iarăşi în simţiri, Hassan nu mai putu decît să plîngă, cu capul pe genunchii blîndei Boboc-de-Trandafir. Şi bătrînul, pînă la urmă, se înduioşă de priveliştea aceea, şi împărtăşind şi el durerea tuturora, se întoarse către domniţele care ţipau jalnic, şi le spuse cu un glas mohorît :

— Tăceţi odată !

Şi domniţele îşi înghiţiră dintr-o dată ţipetele pe care le scoteau, şi aşteptară cu nerăbdare ce avea să le spună moşul lor. Iar şeicul Abd Al-Kaddus îşi propti mîna pe umărul lui Hassan şi îi zise :

— Conteneşte-ţi gemetele, fiul meu, şi fă-ţi curaj inimii ! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, şi urmează-mă !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute, una noapte

Urmă :

Şi Hassan, pe care vorbele acestea îl întoarseră pe dată la viaţă, sări în picioare, îşi luă în grabă rămas-bun de la surorile lui, o sărută de mai multe ori pe Boboc-de-Trandafir, şi îi spuse moşneagului :

— Sînt robul tău !

Atunci, şeicul Abd Al-Kaddus îl pofti pe Hassan să se suie la spatele lui pe elefantul cel alb, şi vorbi cu animalul acela uriaş care începu să se mişte. Şi, iute ca bătaia de grindină, ca lovitura de trăsnet şi ca sclipirea de fulger, elefantul cel mare îşi aruncă picioarele în vînt şi porni în zbor, şi se afundă în nesfîrşirile zării, mistuind sub paşii lui depărtările !

Or, în trei zile şi trei nopţi de goană, străbătură o cale de şapte ani. Şi ajunseră lîngă un munte albastru, cu toate împrejurimile lui albastre, şi în mijlocul lui cu o peşteră cu intrarea închisă de o poartă de oţel albastru. Şi şeicul Abd Al-Kaddus bătu în poarta aceea, şi din lăuntru ieşi un negru albastru, care ţinea într-o mînă o sabie albastră, iar în cealaltă o pavăză albastră. Iar şeicul, cu o sprinteneală de neînchipuit, smulse armele acelea din mîinile negrului, care se dete numaidecît la o parte spre a-l lăsa să treacă ; şi moşneagul, cu Hassan după el, intră în peşteră, iar negrul cel albastru închise poarta în urma lor.

Ei, atunci, merseră ca la vreo milă de cale, printr-o boltă lungă în care era o lumină albastră, iar stîncile erau şi ele străvezii şi albastre, iar la capătul acelei bolte se pomeniră dinaintea a două porţi de aur uriaşe. Iar şeicul Abd Al-Kaddus deschise una dintre acele două porţi uriaşe de aur, şi îi spuse lui Hassan să-l aştepte pînă ce s-o întoarce. Şi se mistui în lăuntru. Ci, peste un ceas, se întoarse ţinînd de frîu un cal albastru, înşăuat şi înfotăzat tot numai în albastru, şi îl pofti pe Hassan să încalece. Şi atunci deschise cea de a doua poartă de aur, şi dinainte li se aşternu dintr-odată o mare întindere albastră, iar la picioarele lor o

cîmpie largă, fără de zare. Şi-atunci şeicul îi spuse lui Hassan :

— Fiul meu, tot mai eşti hotărît să mergi mai departe şi să înfrunţi primejdiile cele fără de număr care te aşteaptă ? Ori n-ai vrea mai degrabă să-mi urmezi sfatul şi să te întorci la cele şapte domniţe, nepoatele mele, care ar şti ele cum să te mîngîie de pierderea soţiei tale Strălucire ?

Hassan răspunse :

— Mai degrabă înfrunt de o mie de ori primejdia morţii, decît să mai îndur chinurile despărţirii !

Şeicul stărui :

— Hassane, fiul meu, au tu nu ai o mamă pentru care lipsa ta-i un izvor de lacrimi nesecat ? Şi nu ţi-ar plăcea mai degrabă să te întorci la ea, ca s-o mîngîi ?

El răspunse :

— N-am să mă întorc nicicum la maica mea, fără de soţia şi copiii mei !

Atunci şeicul Abd Al-Kaddus îi zise :

— Ei bine, dar, Hassane, du-te, sub ocrotirea lui Allah !

Şi îi dete o scrisoare pe care erau scrise cu cerneală albastră următoarele : *„Către cel mai luminat şi cel mai strălucit şeic al şeicilor, dascălul nostru, preacinstitul Părintele-Penelor !“* Pe urmă, îi spuse :

— Ia scrisoarea aceasta, fiul meu, şi du-te unde te-o duce calul tău. Are să ajungă la un munte negru, cu toate împrejurimile lui negre, dinaintea unei peşteri negre. Atunci să descaleci şi, după ce ai să legi frîul de oblînc, să laşi calul să intre numai el singur în peşteră. Iar tu să aştepţi la poartă ; şi ai să vezi că iese un moşneag negru, îmbrăcat în negru, şi negru peste tot, fără numai de barba-i

lungă și albă, care-i atîrnă pînă la genunchi. Atunci, tu să-i săruți mîna, să-ți tragi pe cap pulpana caftanului lui, și să-i înmînezi scrisoarea aceasta, pe care ți-o dau spre a-ți ajuta să intri la el. Întrucît el este Părintele-Penelor! Și-i dascălul meu, și-i cununa capului meu! Și numai el pe pămînt te poate ajuta în înfricoșătoarea ta încercare! Să te străduiești, dar, să ți-l faci binevoitor, și să îndeplinești tot ce ți-o spune să îndeplinești. Uassalam!

Atunci Hassan își luă bun-rămas de la șeicul Abd Al-Kaddus și dete pinteni calului albastru, care necheză și porni ca o săgeată. Iar șeicul Abd Al-Kaddus se întoarse în peștera cea albastră.

Or, vreme de zece zile, Hassan lăsă calul să meargă în voia lui, cu o iuțeală de nu l-ar fi putut întrece nici zborul de pasăre, nici volburile vijeliilor. Și așa, străbătu o cale de zece ani în linie dreaptă! Și, într-un sfîrșit, ajunse la poalele unui șir de munți negri, cu vîrful nevăzut, care se întindeau de la Răsărit pînă la Scăpătat. Și, pe cînd se apropiau de munții aceia, calul începu să necheze, domolindu-și goana...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute doua noapte

Urmă:

...calul începu să necheze, domolindu-și goana. Și numaidecît, din toate-părțile deodată, fără de număr ca picăturile de ploaie, se ivîră în goană niște cai

negri, care veniră să-l adulmece pe calul lui Hassan şi să se frece de el. Şi Hassan se sperie de mulţimea lor şi se înfricoşă că au să-i împiedice calea mai departe ; ci calul său îşi văzu de drum înainte şi ajunse la peştera cea neagră, înconjurată de nişte stînci mai negre decît aripa nopţii. Şi era chiar peştera despre care îi vorbise şeicul Abd Al-Kaddus. Descălecă, dar, şi, după ce legă frîul de oblîncul de la şea, îşi lăsă calul să intre în peşteră ; iar el şezu jos la intrare, aşa cum îi poruncise şeicul.

Or, nici nu trecu bine un ceas de cînd sta acolo, că Hassan şi văzu ieşind din peşteră un preacinstit moşneag, îmbrăcat în negru, şi negru şi el tot, din tălpi pînă-n creştet, afară de barba-i lungă şi albă care îi atîrna pînă la brîu. Era şeicul şeicilor, preastrălucitul Ali Părintele-Penelor, fiul reginei Balkis, soţia lui Soliman (cu ei cu toţi fie pacea lui Allah şi binecuvîntările lui !). Şi Hassan, cînd îl văzu, se aruncă la genunchii lui şi îi sărută mîinile şi picioarele, şi îşi trase pe cap poala caftanului lui, punîndu-se astfel sub ocrotirea lui. Pe urmă îi dete scrisoarea de la Abd Al-Kaddus. Iar şeicul Părintele-Penelor luă scrisoarea şi, fără a grăi măcar o vorbă, se întoarse în peşteră. Şi Hassan, dacă nu-l mai văzu, începu să se deznădăjduiască ; cînd iacătă-l pe moşneag că se ivi iar, însă de data aceasta îmbrăcat cu totul şi cu totul în alb. Şi îi făcu semn lui Hassan să vină după el, şi intră înaintea lui în peşteră. Şi Hassan merse după el, şi ajunse în felul acesta într-o sală uriaşă, pătrată, pardosită cu nestemate ; şi în fiecare colţ al ei se afla cîte un bătrîn îmbrăcat în negru, stînd jos pe un covor, şi fiecare bătrîn era împresurat de un morman de terfeloage, iar dinainte avea cîte o

căţuie de aur, în care ardeau mirodenii ; şi fiecare dintre cei patru înţelepţi era înconjurat de alţi şapte învăţaţi, ucenicii lor, care copiau terfeloagele, ori citeau, ori cugetau. Ci, atunci cînd şeicul Ali Părintele-Penelor intră în sală, toţi aceşti preacinstiţi învăţaţi se ridicară în cinstea lui ; şi cei patru învăţaţi de frunte se ridicară din ungherele lor şi veniră de şezură lîngă el, în mijlocul sălii. Şi, după ce toată lumea şezu jos, Şeic Ali se întoarse către Hassan şi îi spuse să povestească povestea lui în faţa acelei adunări de înţelepţi.

Atunci Hassan, tare tulburat, începu dintru-întîi să verse un potop de lacrimi ; pe urmă, izbutind să şi le curme, începu, cu un glas întretăiat de suspine, să povestească toată povestea, de la răpirea lui de către Bahram magul, pînă la întîlnirea cu şeicul Abd Al-Kaddus, ucenicul şeicului Părintele-Penelor şi moşul celor şapte domniţe. Şi, cît ţinu toată povestirea aceasta, înţelepţii nu îl opriră niciodată ; ci, atunci cînd isprăvi, strigară cu toţii deodată, întorcîndu-se către învăţătorul lor :

— O, preacinstite dascăl, o, fiu al reginei Balkis, soarta tînărului acesta este vrednică de milă, căci suferă şi ca soţ şi ca tată. Şi poate că vom putea să-i dăm o mînă de ajutor ca să-şi ia îndărăt acea copilandră atîta de frumoasă şi acei doi copii atîta de frumoşi !

Iar şeicul Ali răspunse :

— Preacinstiţi fraţi ai mei, asta-i o treabă grea. Şi ştiţi şi voi, ca şi mine, cîtu-i de anevoie să ajungi la insulele Wak-Wak, şi mai cu seamă cîtu-i de anevoie să te întorci de acolo. Şi ştiţi toată greutatea care urmează, odată ce ai ajuns la acele insule, după ce ai trecut atîtea piedici, să te apropii

de amazoanele fecioare, străjerele regelui regilor de peste ginni, și ale fiicelor lui. În asemenea împrejurare, cum vreți voi ca Hassan să răzbată pînă la domnița Strălucire, fata puternicului lor rege ?

Șeicii răspunseră :

— Preacinstite taică, ai dreptate, cine ar putea tăgădui ? Ci tînărul acesta ți-a fost trimis anume de către fratele nostru, cinstitul și strălucitul șeic Abd Al-Kaddus, și nu poți nicicum să nu împlinești prietenește dorințele lui !

Și Hassan, la rîndu-i, dacă auzi vorbele acestea, se aruncă la picioarele șeicului, își coperi capul cu pulpana mantiei lui și, înconjurîndu-i genunchii cu brațele, îl jurui să-i dea îndărăt soția și copiii. Și tot așa sărută mîinile la toți șeicii, care își împreunară rugămințile lor cu ale lui, cerîndu-i fierbinte dascălului lor întru toate, șeicul Părintele-Penelor, să aibă milă de acel tinerel nefericit ! Și șeicul Ali răspunse :

— Pe Allah ! în viața mea n-am mai văzut pe cineva lepădîndu-se de zilele lui mai hotărît decît acest tînăr Hassan ! Habar nu are neînfricatul acesta nici ce grozăvie doreşte, nici ce îl așteaptă ! Ci fie, am să fac pentru el tot ce ține de mine !

După ce spuse acestea, șeicul Ali Părintele-Penelor cugetă vreme de un ceas, înconjurat cuviincios de bătrînii lui ucenici ; pe urmă, își ridică iar fruntea și îi spuse lui Hassan :

— Înainte de toate, am să-ți dau ceva care să te scape, la caz de primejdie !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și își smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul unde era mai lungă, și i-l dete lui Hassan, spunîndu-i :

— Iată ce fac pentru tine ! Dacă ai să te afli vreodată în vreo primejdie mare, nu ai decît să dai foc unui fir de păr din smocul acesta, și am să-ți vin pe dată în ajutor !

Pe urmă, își ridică ochii înspre bolta sălii și bătu din palme, ca și cum ar fi chemat pe cineva. Și numaidecît se înfățișă dinaintea lui, coborînd din boltă, un efrit dintre efriții cei înaripați. Și șeicul îl întrebă :

— Cumă te cheamă, o, efritule ?

El spuse :

— Robul tău Dahnaș ben-Forktaș, o, șeicule Ali Părintele-Penelor !

Iar șeicul îi zise :

— Vino încoace !

Și efritul Dahnaș se duse lîngă șeicul Ali, care îi puse gura la ureche și îi spuse ceva în șoaptă. Și efritul răspunse cu un semn din cap, care vroia să însemneze : „Da !" Iar șeicul se întoarse către Hassan și îi spuse :

— Suie-te, fiul meu, suie-te în spinarea acestui efrit. El are să te ducă pe tărîmul norilor, și de acolo are să te coboare pe un pămînt de camforă albă. Și-acolo, o, Hassan, efritul are să te lase, căci mai departe el nu poate să meargă. Și tu, atunci, are să trebuiască să te descurci singur-singurel, prin țara aceea de camforă albă. Și, de cum ai să ieși

din ea, ai să te afli față cu insulele Wak-Wak ! Și-acolo, cum te-o lumina Allah !

Atunci Hassan sărută iar mîinile șeicului Părintele-Penelor, își luă bun-rămas de la ceilalți înțelepți, mulțumindu-le pentru bunătatea lor, și încălecă pe umerii lui Dahnaș, care se sui cu el în văzduh. Și efritul îl duse pînă la tărîmul norilor, iar de acolo coborî cu el în țara de camforă albă, unde îl lăsă și pieri.

Încît, o, Hassane, o, tu cel de obîrșie din Bassra, tu cel care odinioară uimeai sukurile din cetatea ta de baștină, și care învolburai toate inimile, și-i făceai pe toți cei care te vedeau să se topească de frumusețea ta, tu cel care ai trăit atîta vreme fericit lîngă cele șapte domnițe și care ai stîrnit în sufletele lor atîta iubire și atîta durere, iacătă că, mînat de dragostea ta pentru Strălucire, ai ajuns, pe aripile efritului, la țara aceea de camforă albă, unde ai să înfrunți ceea ce nimenea pînă la tine și nimenea după tine nu a mai înfruntat vreodată !

În adevăr, după ce efritul îl lăsă jos în țara aceea, Hassan porni la drum drept înainte, pe un pămînt sclipitor și înmiresmat. Și merse el așa multă vreme și, într-un sfîrșit, întrezări în depărtare, în mijlocul unei cîmpii, ceva ce se asemuia cu un cort. Și se îndreptă într-acolo și, într-un sfîrșit, ajunse aproape de tot de cortul acela. Ci, cum în clipa aceea tocmai mergea printr-o iarbă tare deasă, lovi cu piciorul ceva ce se afla ascuns în iarba aceea ; și, cînd se uită, văzu că era ceva alb, ca o grămadă de argint, și mare, ca o coloană din cetatea Iramului. Or, era un uriaș, iar cortul pe care îl vedea Hassan nu era altceva decît urechea lui, care îi slujea de pavăză împotriva soarelui. Și uriașul,

trezit în felul acesta din somnul lui, se ridică mugind și cuprins de o mînie atîta de năpraznică încît i se umflă pîntecul de aerul pe care îl înghiți, iar fundul i se cutremură atîta de amarnic încît începu să-i geamă din greu : fapt care stîrni un șir de bubuituri cumplite, ca de tunet, care îl zvîrliră pe Hassan cu fața la pămînt, pe urmă îl aruncară în sus, încît, de spaimă, ochii i se deteră peste cap ! Și, pînă să cadă iarăși jos pe pămînt, încă din zbor, uriașul îl înhăță de ceafă, tocmai de acolo unde este pielea mai moale, și îl ținu așa, cu tăria brațului său, spînzurat în aer ca o vrabie în gheara unui vultur. Și se pregătea, rotindu-l prin văzduh, să-l turtească de pămînt, zobindu-i oasele și făcîndu-l în felul acesta să-și amestece lungimea cu lățimea.

Cînd văzu ce avea să pată, Hassan începu să se zbată din toate puterile lui, și strigă :

— Ah, cine să mă mai scape ? Ah, cine să mă mai slobozească ? O, uriașule, fie-ți milă de mine !

Cînd auzi țipetele acestea, uriașul își zise : „Pe Allah ! Nu cîntă urît păsărica asta ! Îmi place ciripitul ei. Încît, am s-o duc numaidecît regelui nostru !" Și îl apucă gingaș de un picior, cu teamă să nu-l vatăme, și intră într-o pădure deasă, unde, în mijlocul unui luminiș, sta regele uriașilor din țara de camforă albă, așezat pe o stîncă ce-i ținea loc de jeț. Și era înconjurat de străjerii lui, cincizeci de uriași, fiecare înalt de cincizeci de coți. Iar acela care îl aducea pe Hassan se apropie de rege și îi zise :

— O, rege al nostru, ia uite o păsărică pe care am prins-o de un picior și pe care ți-o aduc pentru glasul ei frumos ! Căci ciripește plăcut !

Şi îl lovi pe Hassan uşurel peste nas, zicîndu-i :
— Cîntă oleacă dinaintea regelui !

Iar Hassan, care nu pricepea graiul uriaşului, socoti că i-a venit ceasul cel de pe urmă şi începu să se zbată, ţipînd :

— Ah, cine m-o mai scăpa ? Ah, cine m-o mai slobozi ?

Şi regele, cînd auzi glasul acela, se zgudui şi se bîţîi de plăcere, şi îi zise uriaşului :

— Pe Allah ! e minunat ! Trebuie să-l duci numaidecît fiicei mele, pe care are s-o farmece !

Şi adăugă, întorcîndu-se către uriaş :

— Da ! pune păsărica numaidecît într-o colivie şi du-te de-o atîrnă în odaia fetei mele, lîngă patul ei, ca s-o poată veseli cu cîntecele şi ciripelile ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a şase sute patra noapte

Urmă :

Atunci uriaşul dete fuga şi-l puse pe Hassan într-o colivie, cu două străchini mari, una pentru mîncare şi una pentru apă. Şi îi mai puse şi două stinghii, pe care să se poată cocoţa şi să cînte în voie ; şi duse colivia în odaia fetei regelui, şi o atîrnă la capul patului ei.

Cînd îl văzu pe Hassan, fata regelui, fu ca vrăjită de chipul şi de înfăţişarea lui, şi începu să-i facă

tot soiul de ghiduşii, şi să-l răsfeţe în toate felurile. Şi îi vorbea cu glas nespus de dulce, spre a-l îmblînzi, măcar că Hassan nu pricepea nimica din vorbele ei. Dar, cum vedea că fata nu-i vroia răul, încercă s-o înduioşeze faţă de soarta lui, plîngînd şi gemînd. Iar domniţa, de fiecare dată, îi lua gemetele şi suspinele drept nişte cîntece gingaşe ; şi simţea o plăcere pînă peste poate ; şi nu mai putea să se despartă de el nici ziua, nici noaptea, o clipită măcar. Şi simţea, cînd se uita la el, că toată fiinţa ei se topea după el. Şi nu ştia ce ar putea face mai bine cu o păsărică atîta de mică, şi cum să se poarte cu ea. Şi adesea îi făcea cu degetul, şi îi vorbea prin semne ; dar nici el nu o pricepea, şi era departe de a ghici tot folosul pe care l-ar fi putut dobîndi de la o fată, este adevărat că uriaşă, dar atîta de prietenoasă.

Or, într-o zi, fata regelui îl scoase pe Hassan din colivie, ca să-l cureţe şi să-i schimbe hainele. Şi, după ce îl dezbrăcă, văzu, o, minunea minunilor ! că nu era întru nimic lipsit de ceea ce aveau uriaşii tatălui ei, măcar că toate celea erau, ca mărime, peste poate de micuţe. Şi fata gîndi : „Pe Allah ! asta-i întîia oară cînd văd o pasăre cu asemenea lucruri !“ Şi începu să se joace cu Hassan şi să-l întoarcă şi răsîntoarcă pe toate părţile, minunîndu-se de ceea ce afla la el în fiecare clipă. Iar Hassan, în mîinile ei, era întocmai ca o vrabie în mîinile vînătorului. Şi tînăra uriaşă, dacă văzu că sub degetele ei castravetele se preschimba în bostan, se puse pe un rîs de se tăvălea pe jos. Şi strigă : „Ce pasăre minunată ! Cîntă ca păsările, şi se poartă cu femeile la fel de drăguţ ca şi bărbaţii cei uriaşi !“ Şi, vrînd să-i răspundă cu drăgălăşenie la drăgălăşenie, îl lipi cu totul de ea şi începu să-l alinte peste tot, ca

pe un bărbat, îndemnîndu-l în fel și chip, nu cu vorbe, întrucît o pasăre nu ar fi putut să le pricepă, ci cu semne și cu fapte, și atîta de iscusit încît, pînă la urmă, se purtă și el cu ea întocmai ca un vrăbioi cu vrabia lui. Și, din clipa aceea, Hassan ajunse pasărea fetei regelui !

Or, Hassan, oricît era de alintat și de răsfățat și de giugiulit ca o pasăre, și în pofida celor ce trăia între fălniciile uriașei, fata regelui, și, de altminteri, a celor ce la rîndul lui, o făcea și el să simtă, și în ciuda deplinei bunăstări în care trăia în colivia sa, era departe de-a o uita pe Strălucire, soția lui, fiica regelui regilor de peste Ginnistan și de peste insulele Wak-Wak, ținta călătoriei sale, de care știa că nu mai este prea departe ! Și, spre a ieși din acel bucluc, s-ar fi slujit bucuros de daireaua cea vrăjită și de smocul de păr ; ci, cînd îi schimbase hainele, fata regelui uriașilor îi luase și acele lucruri scumpe ; și degeaba i le cerea el cu mîinile și cu tot felul de semne care se fac în arăbește, că ea nu pricepea neam ce-i cerea el, și de fiecare dată socotea că îi cere să se zbenguiască. Lucru ce făcea ca, ori de cîte ori își cerea el daireaua, să i se răspundă cu o desfătare ; și, ori de cîte ori își pretindea smocul de barbă, trebuia să se dedea unei desfătări ; atîta și-atîta, încît chiar că, după cîteva zile, ajunse într-un hal fără de hal, și nu mai cuteza să facă nimic, nici cel mai mic semn, de frică să nu vadă la lucru răspunsul amarnicei uriașe.

Iacă-așa ! Și starea lui Hassan nu se schimba nicicum ; și, bietul de el, se sfîrșea și îngălbenea în colivia lui, nemaiștiind ce hotărîre să ia, cînd, într-o zi, după alinturi mai spornice decît de obicei, uriașa aținti în vreme ce se slujea de el, și îl lăsă să scape. Și Hassan se repezi numaidecît la sipetul în care se

aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă și aprinse un fir de păr, chemîndu-l în gînd pe șeicul Ali Părintele-Penelor. Și iacătă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a șase sute cincea noapte

Urmă :

...și iacătă că palatul se cutremură, iar șeicul cel îmbrăcat în negru ieși din pămînt dinaintea lui Hassan, care se aruncă la picioarele lui. Atunci șeicul îl întrebă :

— Ce vrei, Hassane ?

Și tînărul îi spuse :

— Mă rog ție, nu făcea gură, că se trezește fata asta ! Și-atunci ajung fără de izbavă iarăși în mîinile ei, ca să fac iarăși pe pasărea !

Și o arătă cu degetul pe uriașa cea adormită. Atunci șeicul îl luă de mînă și, cu harul puterii lui cea tainice, îl duse afară din palat. Pe urmă îi spuse :

— Povestește-mi ce ți s-a întîmplat.

Și Hassan îi povesti tot ce făcuse de cînd ajunsese în țara de camforă albă, și adăugă :

— Și-acuma, pe Allah ! o zi de-aș mai fi rămas lîngă uriașa aceasta, mi-aș fi dat sufletul pe nas !

Iar șeicul spuse :

— Eu te-am prevestit de cîte o să ai de pătimit ! Ci asta nu-i decît începutul ! Și, pe deasupra, trebuie să-ți mai spun încă o dată, o, copile al meu, ca să

te hotărăsc să faci cale întoarsă, că în insulele Wak-Wak vraja bărbii mele nu mai are nici o putere, şi acolo ai să fii lăsat numai în seama puterilor tale!

Şi Hassan spuse :

— Eu trebuie să mă duc, fie ce-o fi, după soţia mea ! Şi nu-mi mai rămîne decît daireaua aceasta vrăjită, care mi-ar putea sluji la caz de primejdie să mă scape din necaz !

Iar şeicul Ali se uită la dairea şi spuse

— A, o ştiu ! Este daireaua lui Bahram magul, un ucenic de-al meu de odinioară ; numai el, dintre toţi ciracii mei, s-a abătut de la calea lui Allah ! Ci, o, Hassane, află că şi daireaua aceasta, tot aşa, nu va putea să-ţi fie de nici un folos în insulele Wak-Wak, unde toate vrăjile se dezleagă şi unde ginnii de pe acele insule nu se supun decît numai regelui lor !

Şi Hassan zise :

— Cui îi este dat să trăiască zece ani nu are să moară în cel de al nouălea an ! Dacă, dar, mi-o fi scrisa să mor în insulele acelea, nu-i nici o supărare ! Mă rog, dar, ţie, o, preacinstite şeic al şeicilor, să-mi spui care este drumul pe care trebuie să apuc ca să ajung acolo !

Şeicul Ali, atunci, drept orice răspuns, îl luă de mînă şi îi spuse :

— Închide ochii, şi pe urmă deschide-i !

Şi Hassan închise ochii ; pe urmă, după o clipită, îi deschise. Şi totul pierise, atît şeicul Părintele-Penelor, cît şi palatul fetei regelui şi ţara de camforă albă. Şi se pomeni pe o insulă, cu ţărmul acoperit de nestemate de felurite culori, şlefuite de apele mării. Şi habar nu avea că ajunsese într-un sfîrşit la insulele cele atîta de rîvnite.

Or, nici nu apucă bine Hassan să-şi arunce un ochi la dreapta şi un ochi la stînga, că se şi repeziră asupra-i, ieşind din stîncile de pe mal şi din spuma valurilor, stoluri întregi de păsări mari şi albe, care acoperiră cerul cu un nor gros şi apăsător Şi zborul vrăjmaş se năpusti înspre el ca un vîrtej, cu un vuiet de pliscuri năpraznice şi de aripi zbătute ; şi toate gîtlejurile înaripate scoaseră laolaltă un ţipăt răguşit, repetat de mii de ori, în care Hassan cunoscu într-un sfîrşit vorbele Wak-Wak, numele insulelor acelea ! Atunci pricepu că ajunsese pe pămînturile cele tainice şi că păsările îl vedeau că este străin şi căutau să-l alunge către mare. Iar Hassan fugi să se adăpostească într-o colibă ce se ridica nu departe de acolo, şi începu să cugete cum stă treaba.

Deodată, auzi pămîntul bubuind şi simţi cum i se cutremură sub picioare ; şi îşi ciuli urechea, ţinîndu-şi răsuflarea, şi văzu în depărtare îngroşîndu-se un alt nor, din care treptat-treptat se iviră în soare vîrfuri de lănci şi de coifuri, şi străluciră armuri. Erau amazoanele ! Unde să mai fugi ? Iar galopul cel mînios, iute ca bătaia de grindină, ori ca strălucirea de fulger, fu lîngă el cît ai clipi din ochi. Şi i se înfăţişară dinainte, strînse într-un pătrat mişcător şi năpraznic, războinicele călări pe nişte iepe galbene ca aurul străcurat, cu cozile lungi, cu àrmurii vînjoşi, purtîndu-şi hăţurile sus şi slobode, mai iuţi ca vîntul de la miazănoapte cînd suflă cu urgia mării înfuriate. Şi războinicele acelea, înarmate de luptă, purtau fiecare cîte o sabie grea la şold, cîte o lancie lungă într-o mînă, iar în mîna cealaltă cîte o ghioagă care înfiora minţile ; şi mai aveau, strînse la subţioară, patru suliţi care îşi arătau vîrfurile înfricoşătoare

Or, de îndată ce războinicele acelea îl zăriră pe nepoftitul de Hassan stînd în pragul colibei, își strunir deodată iepele cele abraşe. Şi tot potopul de copite, oprindu-se, făcu să sară pînă în slăvile cerului pietrele de pe țărm, iar picioarele iepelor se afundară adînc în nisip. Şi nările lor largi şi fornăitoare se umflau odată cu nările fecioarelor cele războinice; şi chipurile dezvelite sub coifurile cu vizierele ridicate erau frumoase ca niște lune; iar şoldurile lor rotunde şi grele se împreunau şi păreau totuna cu şoldurile cele galbene ale iepelor. Iar pletele lor lungi, galbene, negre şi roşcate se amestecau, unduindu-se, cu părul din cozile şi din coamele iepelor. Iar coifurile de oțel şi platoşele de smarald sclipeau în soare ca niște giuvaieruri, şi ardeau fără să se mistuie.

Şi-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decît toate celelalte...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a cinci sute şasea noapte

Urmă:

...o amazoană mai voinică decît toate celelalte, cu fața nedezvelită sub coif, ci acoperită cu totul de viziera lăsată, şi cu pieptul îmbelşugat de niște sîni, strălucind sub ocrotirea unei tunici de zale de aur mai strînsă ca aripile de lăcustă. Şi îşi opri scurt iapa la cîțiva paşi de Hassan. Iar Hassan,

neştiind dacă îi era potrivnică ori binevoitoare, se aruncă dintru început dinaintea ei, cu fruntea în ţărînă, pe urmă săltă capul şi îi spuse :

— O, sultană a mea, sînt un străin pe care ursita l-a adus pe aceste tărîmuri, şi mă pun sub ocrotirea lui Allah şi sub pavăza ta ! Nu mă izgoni ! O, sultana mea, fie-ţi milă de un nefericit care îşi caută soţia şi copiii !

La vorbele acestea ale lui Hassan, călăreaţa sări jos de pe cal şi, întorcîndu-se către războinicele ei, le făcu un semn să plece. Şi veni la Hassan, care îi sărută pe dată picioarele şi mîinile, şi îşi duse la frunte marginea de la mantia ei. Şi ea îl cercetă cu luare-aminte ; pe urmă, ridicîndu-şi viziera, i se arătă dezvelită. Iar Hassan, cînd o văzu, scoase un ţipăt mare şi se dete îndărăt speriat ; întrucît, în loc de o tînără, pe puţin la fel de frumoasă ca şi fecioarele războinice pe care le văzuse, avea dinaintea lui o bătrînă cu o înfăţişare tare urîtă, cu un nas mare cît o pătlăgea vînătă, cu nişte sprîncene strîmbe, cu nişte obraji scofîlciţi şi fleşcăiţi, cu nişte ochi care se huleau unul pe altul, şi cu cîte o năpastă la fiecare dintre cele nouă colţuri ale chipului ei ! Ceea ce o făcea să semene întru totul cu un porc.

Încît Hassan, ca să nu trebuiască să se mai uite la faţa aceea, îşi acoperi ochii cu pulpana hainei. Iar baba luă acea mişcare drept semn de mare cinstire, socotind că Hassan nu făcuse aşa decît ca să nu pară necuviincios privind-o în faţă ; şi fu înduioşată pînă peste poate de dovada aceea de cinstire, şi îi zise :

— O, străinule, potoleşte-ţi spaima. Din ceasul acesta te afli sub ocrotirea mea ! Şi îţi făgăduiesc ajutorinţă la orice nevoie ! Pe urmă adăugă : Însă, mai înainte de orice, nimenea nu trebuie să te

vadă pe insula aceasta ! Drept care, şi măcar că sînt nerăbdătoare să-ţi aud povestea, am să dau fuga să-ţi aduc cele de trebuinţă ca să te îmbraci ca o amazoană, aşa încît să nu mai poţi de aci înainte să fii osebit dintre tinerele fecioare războinice, străjerele regelui şi ale fetelor regelui !

Şi plecă, şi se întoarse peste cîteva clipite cu o platoşă, o sabie, o lance, un coif şi alte arme întru totul asemenea cu cele pe care le purtau amazoanele. Şi le dete lui Hassan, care se împodobi cu ele. Atunci bătrîna îl luă de mînă şi îl duse pe o stîncă înaltă de pe malul mării şi, şezînd jos acolo împreună cu el, îi spuse :

— Acuma, o, străinule, grăbeşte-te de-mi povesteşte pricina care te-a mînat pînă în aceste insule, unde pînă la tine nici un adamit n-a cutezat să pună piciorul !

Şi Hassan răspunse, după ce îi mulţumi pentru bunătatea ei :

— O, stăpînă, povestea mea este povestea unui nefericit care a pierdut singurul bun pe care îl avea, şi care străbate pămîntul cu nădejdea că îşi va găsi bunul acela !

Şi îi povesti păţaniile lui, fără a ocoli nici un amănunt. Iar amazoana cea bătrînă îl întrebă :

— Şi cum o cheamă pe tînăra aceea, soţia ta ? Şi cum îi cheamă pe copiii tăi ?

El spuse :

— În ţara mea, copiii mei se numeau Nasser şi Manssur, iar soţia mea se numea Strălucire ! Ci numele pe care îl poartă în ţara ginnilor eu nu-l ştiu !

Şi Hassan, după ce sfîrşi de spus totul, începu să plîngă cu lacrimi îmbelşugate.

Iar bătrîna, dacă auzi povestea aceasta a lui Hassan şi dacă îi văzu durerea, se simţi cuprinsă cu totul de milă, şi îi spuse :

— Mă jur ţie, o, Hassane, că nici o mamă nu s-ar îngriji de copilul ei mai mult decît am să mă îngrijesc eu de soarta ta. Şi, întrucît spui că soţia ta s-ar putea afla printre amazoanele mele, am să te duc, chiar mîine, să le vezi la mare pe toate goale. Şi, pe urmă, am să le pun să treacă pe dinaintea ta, una cîte una, ca să-mi spui dacă ai s-o cunoşti pe soţia ta printre ele !

Aşa grăi bătrîna Maica-Lăncilor către Hassan Al-Bassri. Şi îl linişti, încredinţîndu-l că prin viclenia aceea nu vor avea cum să n-o afle pe tînăra Strălucire ! Şi îşi petrecu ziua întreagă cu el, şi îl plimbă prin insulă, ducîndu-l să se minuneze de toate minunăţiile. Şi, pînă la urmă, bătrîna începu să-l iubească pe Hassan cu o dragoste mare, şi îi spuse :

— Linişteşte-te, copilul meu ! Te-am pus în ochii mei ! Şi, chiar dacă mi-ai cere, pentru plăcerea ta, toate războinicele mele, care sînt toate fecioare tinere, ţi le-aş dărui din toată căldura inimii mele !

Iar Hassan îi răspunse :

— O, stăpîna mea, eu, pe Allah, nu am să te părăsesc decît atunci cînd m-o părăsi sufletul !

Or, a doua zi, aşa cum îi făgăduise, bătrîna Maica-Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Şi Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, şedea pe stînca înaltă care se ridica deasupra mării. Şi, în felul acesta, semăna cu o fată de rege.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii miijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a şase sute şaptea noapte

Urmă :

Estimp, fecioarele cele războinice, descălecînd de pe iepele lor, la un semn făcut de bătrîna Maica-Lăncilor care le era căpetenie, îşi lepădară armele şi platoşele. Şi, subţiri şi strălucitoare, se iviră, o, aiurire de crini şi de trandafiri ! ca nişte crini dintre frunzele lor, şi ca nişte trandafiri dintre ghimpii lor. Şi, albe şi uşoare, coborîră în mare. Şi spuma apei se amestecă cu pletele lor slobode şi despletite, ori împletite şi înalte ca nişte turle. Şi zbaterea talazurilor repeta zbaterea şoldurilor lor de fecioare. Şi erau ca nişte flori deschise pe ape.

Ci, printre atîtea fete ca luna şi printre atîtea boiuri mlădioase, printre atîţia ochi negri şi printre atîţia dinţi albi, printre atîtea plete de felurite culori şi printre atîtea binecuvîntate şolduri, degeaba se tot uită Hassan, că nu văzu frumuseţea cea fără de asemuire a multiubitei lui Strălucire. Şi îi spuse bătrînei :

— O, maică bună, Strălucire nu se află printre ele !

Iar bătrîna amazoană răspunse :

— Cine ştie, fiul meu ? Poate că depărtarea nu îţi îngăduie să judeci bine !

Şi bătu din palme, şi toate fetele ieşiră din apă şi veniră să se înşire pe nisip, încă jilave de boabele de apă, ca de nişte nestemate. Şi, una după alta, mlădii şi legănate, trecură pe dinaintea stîncii pe care sta Hassan cu Maica-Lăncilor, neavînd pe ele, drept orice armură, decît pletele lor atîrnînd pe spate, şi grele numai de giuvaierurile trupului lor gol.

Şi-atunci văzuşi tu, o, Hassane, ceea ce văzuşi ! O, voi iepurițe de toate culorile şi de toate soiurile, între coapsele acelor fetişcane, copile de regi ! Eraţi şi grase, şi rotunde, şi dolofane, şi bălaie, şi ca nişte bolte, şi voinice, şi arcuite, şi înalte, şi netede, şi umflate, şi strînse şi neatinse, şi ca nişte jeţuri, şi ca nişte scoici, şi grele, şi mofluze, şi mute, şi ca nişte cuiburi, şi fără de urechi, şi calde, şi ca nişte corturi, şi fără de păr, şi botoase, şi surde, şi ghemuite, şi mici, şi gîdilicioase, şi genuni, şi uscate, şi minunate, însă, fără de nici o îndoială, nu eraţi întru nimic asemenea cu iepurița multiubitei Strălucire !

Încît Hassan lăsă toate fetele să treacă, şi grăi către bătrîna Maica-Lăncilor :

— O, stăpînă a mea, viața ta fie cu mine ! nu se află nici una printre toate aceste fete tinere care, cît de cît, să se asemuie cu Strălucire !

Iar bătrîna războinică, nedumerită, îi zise :

— Atunci, o, Hassane, după toate acestea pe care le-ai văzut, nu mai rămîn decît cele şapte fete ale regelui nostru ! Binevoieşte dar să-mi spui după ce semn aş putea, cu vreun prilej, s-o cunosc pe soția ta, şi zugrăveşte-mi-o cu ce are ea mai aparte ! Iar eu am să îmi însemnez totul în minte ! Şi îți făgăduiesc că, ştiind în felul acesta totul, nu am să zăbovesc mult pînă s-o găsesc pe aceea după care umbli !

Şi Hassan răspunse :

— Să ți-o zugrăvesc, o, stăpînă a mea, ar fi să mor fără a izbuti ; căci nu-i limbă care să poată spune toate desăvîrşirile ei. Ci am să mă străduiesc să-ți arăt măcar cam cum aduce. Are un chip, o, stăpînă a mea, ca o zi binecuvîntată ; un mijloc atîta de subțire încît soarele n-ar putea să-i aştearnă umbra pe pămînt ; un păr negru şi lung, atîrnînd pe spate, ca noaptea peste zi ; nişte sîni care sfre-

delesc pînă și haina cea mai tare ; o limbă ca de albină ; o miere în gură ca apa din fîntîna Salsabil ; niște ochi ca izvorul Kausar ; este mlădie ca firul de iasomie ; dinții-i sînt ca niște boabe de grindină ; are o aluniță pe obrazul drept, și un neg sub buric ; o gură ca o cornalină, de nu-ți mai trebuie nici cupă, nici ibric ; niște obraji ca bujorii din Neman ; un pîntec mlădios și vrăjitor, aidoma de larg și de alb ca o cadă de marmoră ; șalele mai voinic și mai strașnic zidit decît bolta templului din Iram ; niște coapse întocmite în tiparul desăvîrșirii, dulci ca zilele regăsirii după amara despărțire, între care domnește jețul califului, altarul tihnei și al beției, al cărui logogrif [1] a fost înfățișat de poet așa

Numele meu — care-i prileju-atîtor
Fiori și tulburări — este ușor,
Că-i doar din două litere vestite
Alcătuit : pe-ntîia, păsămite,
O afli înmulțindu-le-ntre ele
Pe cinci cu patru ; iar pe-a doua, tot
Numa-nmulțind la fel șase cu zece !
Așa ajungi la tîlcurile mele,
Și-n felu-acesta-i dat să se dezlege
Cuvîntul ce-l închipui eu, socot !

Și, după ce spuse vorbele acestea, Hassan nu-și putu ține mai mult lacrimile, și începu să plîngă. Pe urmă strigă :

— Jalea mea, o, Strălucire, este amară ca jalea dervișului care și-a pierdut strachina, ori cumu-i chinul hagiului care are o bubă în călcîi, ori cumu-i durerea celui căruia i s-au tăiat mîinile și picioarele !

[1] Cuvîntul arab *koss* (grecescul *kussos)* se scrie cu două litere : cea dintîi, litera *kaf*, fiind redată prin semnul grafic ce reprezintă și cifra 20 ; iar cea de a doua, litera *sin*, este redată prin semnul grafic cu care se reprezintă și cifra 60.

După ce ascultă toate astea, bătrîna amazoană lăsă capu-n jos o clipă, cufundîndu-se într-o cugetare adîncă ; pe urmă, îi spuse lui Hassan :

— Ce năpastă, o, Hassane ! Te pierzi fără de izbavă, și mă pierzi și pe mine odată cu tine ! Căci fetișcana pe care mi-o zugrăvești tu este, fără de nici o îndoială, una dintre cele șapte fete ale regelui nostru preaputernic ! Ce năluca mai ai și tu, și ce smintită cutezanță te bîntuie ! Între tine și ea este o depărtare ca de la pămînt la cer ! Și, dacă stărui în dorința ta, către pieirea ta zoreşti ! Ascultă-mă, dar, Hassane ! Leapădă-te de gîndul acesta nesăbuit, și nu-ți da sufletul pierzării !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a șase sute opta noapte

Ucnă :

La vorbele acestea ale bătrînei, Hassan fu așa de tulburat încît se prăbuși fără de simțire ; și, cînd își veni iarăși în fire, se porni pe un plîns atîta de amarnic, de i se scăldară hainele în lacrimile ce le vărsa, și, peste poate de deznădăjduit, strigă :

— Iacătă, dar, o, tușă a mea plină de milă, că trebuie să mă întorc deznădăjduit, după ce am bătut atîta cale, și chiar în clipa în care sînt aproape să ajung la țintă ! Cum aș mai fi putut să mă îndoiesc, după încredințarea ce mi-ai dat-o, de izbînda încercării mele și de atotputerea ta ? Au nu chiar tu

porunceşti şi eşti căpetenie peste oştile din cele Şapte Insule, şi pentru care nici o încercare de felul acesta nu este cu neputinţă ?

Ea răspunse :

— De bună seamă, fiul meu, pot multe asupra oştilor mele, precum şi asupra fiecărei amazoane din aceste oşti ! Încît, ca să te întorc de la gîndul tău cel nesocotit, îţi dau să-ţi alegi, dintre toate aceste fecioare războinice, pe aceea care ţi-o plăcea cel mai mult ; ia-o din partea mea în locul soţiei tale ! Şi, pe urmă, întoarce-te cu ea în ţara ta, şi ai să fii la adăpost de răzbunarea regelui nostru ! Altminteri, pieirea mea şi pieirea ta sînt de neînlăturat !

Hassan însă nu răspunse la sfatul acesta al bătrînei decît cu alte lacrimi şi cu alte suspine. Iar bătrîna, înduioşată de atîta prisos de iubire, îi spuse :

— Allah fie cu tine, o, Hassane ! Ce vrei, dar, să fac eu pentru tine ? Dacă s-ar afla că te-am lăsat să pui piciorul pe insulele noastre, capul meu nu ar mai zăbovi pe umerii mei. Şi, dacă s-ar afla vreodată că te-am dus să le vezi la scaldă, goale, pe toate războinicele mele, tinere fecioare pe care nici o privire de bărbat nu le-a întrezărit şi pe care nici un deget de om nu le-a atins, sufletul meu nu ar mai fi al meu !

Şi Hassan strigă :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea, te încredinţez că eu nu m-am uitat la fetele acelea în chip necuviincios, şi nu am prea luat seama la goliciunea lor !

Iar bătrîna spuse :

— Păi chiar că rău ai făcut, o, Hassane, întrucît în toată viaţa ta nu ai să mai vezi asemenea privelişte ! Oricum, dacă nici una dintre aceste fecioare

nu te ispitește, ca să te hotărăsc să te întorci în țara ta și să-ți mîntuiești în felul acesta sufletul, am să te încarc cu bogățiile și cu scumpele roade din insulele noastre, și am să te acopăr cu bunuri care au să te facă bogat și fericit pentru toate zilele cîte le mai ai de trăit !

Ci Hassan se aruncă la picioarele bătrînei, îi sărută genunchii și zise plîngînd :

— O, binefăcătoarea mea, o, lumină a ochilor mei, o, sultana mea, cum aș putea să mă întorc în țara mea după ce am îndurat atîtea strădanii și am înfruntat atîtea primejdii ? Cum aș putea să plec de pe insula aceasta, fără s-o văd pe multiubita mea, cînd dragostea pentru ea m-a adus pînă aici ? Ah, gîndește-te, o, stăpînă a mea, că poate-i voia soartei ca s-o găsesc pe soția mea, după toate suferințele cîte le-am îndurat !

Și, după ce rosti vorbele acestea, Hassan nu mai putu să-și stăpînească aleanul din suflet, și ticlui stihurile acestea :

Sultană-a frumuseții, fie-ți milă
De cel robit de pleoapele-ți nurlii
Ce subjugară țara lui Khosroe
Și lumea-ntregii lui împărății !

Nici nardurile tari, nici trandafirii,
Nici cele mai alese mirodenii,
Pe lîngă răsuflarea ta nu-nseamnă
Decît o-ntruchipare de slutenii.

Iar boarea care-adie-nmireasmată
Prin florile grădinilor din rai
E toată-n părul tău, să-i fericească
Pe cei alături de care stai.

Pleiadele cînd se aprind pe ceruri,
Din ochii tăi iau calda lor scînteie!
Şi stelele doar ţi-ar putea fi salbă
La gîtul alb, o, tînără femeie!

Cînd bătrîna amazoană auzi versurile acestea ale lui Hassan, văzu că ar fi în adevăr o răutate să-i ia pe totdeauna nădejdea de a-şi mai găsi soţia, şi îi înţelese durerea, şi îi zise :

— Fiul meu, alungă-ţi din gînduri întristarea şi deznădejdea. Căci sînt pe deplin hotărîtă acuma să încerc totul ca să-ţi dau soţia îndărăt! Pe urmă adăugă : Am să mă apuc numaidecît să mă îngrijesc cu tot sufletul de treburile tale, o, săracul de tine! Căci văd limpede că îndrăgostitul nici nu aude, nici nu pricepe nimic! Te las, dar, şi mă duc la palatul reginei de pe insula aceasta pe care ne aflăm, şi care-i una dintre cele şapte insule Wak-Wak. Căci cată să ştii că fiecare dintre aceste şapte insule este locuită şi stăpînită de una dintre cele şapte fete ale regelui nostru, surori între ele după tată, ci nu şi după mamă. Iar aceea care este stăpînă aici peste noi, este cea mai mare dintre surori, şi o cheamă domniţa Nur Al-Huda. Iar eu am să mă duc s-o caut şi să-i vorbesc în folosul tău. Potoleşte-ţi, dar, sufletul, înseninează-ţi ochii, şi aşteaptă-mă cu inimă liniştită, pînă ce mă întorc!

Şi îşi luă rămas-bun de la el, şi se îndreptă înspre palatul domniţei Nur Al-Huda.

Odată ajunsă în faţa domniţei, bătrîna amazoană, care era cinstită şi iubită de fetele regelui şi de regele însuşi, pentru înţelepciunea ei şi pentru creşterea şi îngrijirea pe care le dedese tinerelor domniţe, se ploconi şi sărută pămîntul dinaintea domniţei Nur Al-Huda. Şi domniţa se ridică numaidecît

în cinstea ei, și o îmbrățișă, și o pofti să șadă jos lîngă ea ; și îi zise :

— Inșallah ! Fie ca știrile pe care mi le aduci să fie vestitoare de bine ! Iar de ai să-mi faci vreo rugăminte, ori să-mi ceri vreun hatîr, grăiește ! Iată-mă-s gata să te ascult...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute noua noapte

Urmă :

...Iată-mă-s gata să te ascult !

Bătrîna Maica-Lăncilor răspunse :

— O, regină a veacului și a vremii noastre, o, fiica mea, vin la tine ca să-ți povestesc o întîmplare cum nu s-a mai pomenit, și care nădăjduiesc că are să-ți placă și să te veselească. Află, dar, că am găsit pe malul insulei noastre, aruncat de valuri, un bărbat tînăr, de o frumusețe vrăjită, care plîngea cu amar. Și, cînd l-am întrebat ce-i cu el, mi-a răspuns că l-a aruncat ursita pe țărmurile noastre, pe cînd se afla în căutarea soției lui ! Și, cînd l-am rugat să-mi spună cine este soția lui, mi-a zugrăvit-o într-un chip atîta de uluitor, încît m-a cufundat într-o mare spaimă în privința ta și în privința celorlalte domnițe, surorile tale ! Și mai trebuie să-ți arăt, o, regina mea, ca să spun tot adevărul, că ochii mei n-au mai văzut vreodată, nici printre ginni, nici printre efriți, un tinerel așa de frumos ca tînărul acesta !

Cînd auzi cele ce spunea bătrîna, domniţa Nur Al-Huda fu cuprinsă de o mînie cumplită şi ţipă la bătrîna amazoană :

— O, bătrînă a blestemului, o, ploditură dintr-o liotă de încornoraţi ai ticăloşiei, cum ai făcut de-ai strecurat un bărbat printre fecioarele noastre, pe tărîmurile noastre ? A, plod al neruşinării, cine-o să-mi dea să beau o înghiţitură din sîngele tău, ori să mănînc o îmbucătură din carnea ta ?

Şi bătrîna războinică începu să tremure ca o trestie în furtună, şi căzu în genunchi la picioarele domniţei, care îi strigă :

— Au ţie nu ţi-e frică de osînda care te paşte de la răzbunarea şi de la mînia mea ? Pe capul tatălui meu, regele cel mare al ginnilor ! nu ştiu ce mă ţine în clipa aceasta de nu poruncesc să fii tăiată bucăţi, ca să slujeşti de pildă pe viitor călăuzilor întru ticăloşie, care ar mai vrea să strecoare vreun străin în insulele noastre ! Pe urmă adăugă : Ci, înainte de toate, dă fuga de mi-l adu pe adamitul acela îndrăzneţ, care a cutezat să încalce hotarele noastre !

Şi bătrîna se ridică, nemaiştiind, în spaima ei, nici să-şi deosebească mîna dreaptă de mîna stîngă, şi ieşi spre a se duce să-l caute pe Hassan. Şi gîndea : „Năpasta aceasta amarnică, pe care mi-o trimite Allah prin mijlocirea reginei, îmi e pricinuită numai de tînărul Hassan ! De ce nu l-oi fi silit eu mai degrabă să plece de pe insulă şi să ne arate lăţimea dosului său ?“

Şi-aşa, ajunse la locul unde se afla Hassan ; şi, de cum îl zări, îi spuse :

— Ridică-te, o, tu, cel al cărui soroc de pe urmă este aproape ! Şi hai cu mine la regină, că vrea să-ţi vorbească !

Şi Hassan porni după bătrînă, zicîndu-şi: „Ya salam! În ce prăpastie am să mă prăvălesc!" Şi-aşa, ajunse la palat, dinaintea domniţei. Şi ea îl primi, stînd în jeţul ei şi cu faţa acoperită întru totul de iaşmac. Şi Hassan nu găsi nimic mai bun de făcut, în acea împrejurare cumplită, decît să se apuce să sărute pămîntul dinaintea jeţului şi, după salamalekul de cuviinţă, să-i înalţe domniţei o laudă în versuri. Ea, atunci, se întoarse înspre bătrînă şi îi făcu un semn care vroia să însemne: „Întreabă-l!" Şi bătrîna îi spuse lui Hassan:

— Preaputernica regină a noastră îţi răspunde la salamalek şi te întreabă, ca să-i răspunzi: Cum te cheamă, care-i ţara ta de baştină, cum o cheamă pe soţia ta şi cum îi cheamă pe copiii tăi!

Şi Hassan, ajutat de ursita lui, răspunse, întorcîndu-se către domniţă:

— Regină a lumilor, sultană a veacului şi a vremilor, o, tu, cum alta nu-i nici în timp, nici în răstimp, în ce priveşte numele meu cel ticălos, mă numesc Hassan cel plin de necazuri, de obîrşie din cetatea Bassra, din Irak. Iar în ce o priveşte pe soţia mea, nu-i ştiu numele! Iar copiii mei, pe unul îl cheamă Nasser, şi pe celălalt Manssur!

Regina îl întrebă, prin mijlocirea bătrînei:

— Şi pentru ce te-a părăsit soţia ta?

El spuse:

— Pe Allah, nu ştiu! Da trebuie să fi fost fără de voia ei!

Ea îl întrebă:

— De unde a plecat? Şi cum?

El spuse:

— A plecat din Bagdad, chiar din palatul califului Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor! Şi, pentru aceasta, nu a avut decît să se îmbrace cu mantia ei de pene şi să se ridice în văzduh!

Ea întrebă :

— Şi nu ţi-a spus nimic cînd a plecat ?

El răspunse :

— I-a spus mamei mele : „Dacă fiul tău, chinuit de durerea lipsei mele, o vrea vreodată să mă mai vadă, nu are decît să vină să mă caute în insulele Wak-Wak ! Şi-acuma, bun-rămas, o, maică a lui Hassan ! Hotărît că tare mă întristează să plec aşa, şi mă mîhnesc în sufletul meu, căci zilele despărţirii au să-mi sfîşie inima şi au să vă înnegureze viaţa ; ci, vai ! nu pot nimic ! Simt dorul zborului cum îmi năpădeşte sufletul, şi trebuie să mă ridic în văzduh !" Aşa a grăit soţia mea ! Şi s-a dus în zbor ! Şi, de-atunci, lumea este neagră dinaintea ochilor mei, iar pieptul mi s-a umplut de jale !

Domniţa Nur Al-Huda răspunse, clătinînd din cap :

— Pe Allah ! e neîndoielnic că dacă soţia ta nu ar fi vrut să te mai vadă, nu i-ar fi dezvăluit mamei tale locul unde pleca ! Pe de altă parte însă, dacă te-ar fi iubit cu adevărat, nu te-ar fi părăsit în felul acesta !

Hassan se jură atunci, cu jurămintele cele mai grele, că soţia sa îl iubea cu adevărat, că îi dedese o sumedenie de dovezi despre dragostea şi despre credinţa ei, dar că nu putuse să-şi înfrîne chemarea către văzduh şi pe cea a deprinderii ei dintîi, care este zborul păsărilor !

Şi adăugă :

— O, măria-ta, ţi-am povestit jalnica mea poveste ! Şi iacătă-mă dinaintea ta, cerîndu-ţi din suflet milă şi îndurare pentru jalba mea prea îndrăzneaţă de a mă ajuta să-mi găsesc soţia şi copiii ! Allah fie cu tine, o, sultana mea, nu mă alunga !

Cînd auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domniţa Nur Al-Huda cugetă preţ de un ceas ; pe urmă, sălta capul şi îi spuse lui Hassan :

— Am cugetat mult ce fel de chin ţi se cuvine, şi nu găsesc nici unul care să fie îndeajuns spre a-ţi pedepsi cutezanţa !

Atunci bătrîna, măcar că era tare înfricoşată, se aruncă la picioarele stăpînei sale şi îi luă pulpana rochiei, cu care îşi acoperi capul, şi îi spuse :

— O, preafalnică regină...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute zecea noapte

Urmă :

...preafalnică regină, pe vredniciile mele de doică ce te-a crescut, nu te zori să-l osîndeşti, mai cu seamă acuma, cînd ştii că este un biet străin care a înfruntat potop de primejdii şi a trăit sodom de amaruri ! Şi numai datorită vieţii multe pe care i-a hărăzit-o ursitoarea a putut să îndure necazurile prin cîte a trecut. Şi-i mai pe măsura ta, şi mai vrednic de stirpea ta, o, măria-ta, să-l ierţi şi să nu încalci cumva, în dauna lui, legile găzduirii ! Şi-apoi, socoate şi măria-ta că numai dragostea l-a aruncat în această încercare năpraznică, şi că mult trebuie să li se ierte celor care iubesc. Într-un sfîrşit, o, regină a mea şi cunună pe capetele noastre, află că, dacă am cutezat să vin şi să-ţi vorbesc despre tînărul acesta atîta de frumos, am făcut-o din pricină că nimenea nu ştie mai bine ca el, printre fiii oamenilor, să ticluiască versuri şi să izvodească laude. Şi, ca să te încredinţezi

de spusele mele, nu ai decît să-i arăți chipul tău dezvelit, și ai să vezi cum are să știe a-i preamări frumusețea !

La vorbele acestea ale bătrînei, regina zîmbi a rîde și spuse :

— Chiar că numai atîta îi mai lipsea ca să treacă orice măsură !

Ci, tainic, domnița Nur, cu toată asprimea pe care o arăta, fusese mișcată în lăuntrurile ei de frumusețea lui Hassan, și nu cerea mai mult decît să-i pună la încercare vîrtutea, și la stihuri, și la ceea ce urmează totdeauna după stihuri. Așa că se prefăcu a se lăsa înduplecată de vorbele doicii și, ridicîndu-și iașmacul, își arătă chipul dezvelit.

Cînd o văzu așa, Hassan scoase un țipăt lung, de vui tot palatul, și căzu fără de simțire. Iar bătrîna îi dete îngrijirile de trebuință și îl aduse în sine ; pe urmă, îl întrebă :

— Ce-ai pățit, oare, fiul meu ? Și ce-ai văzut de te-ai tulburat așa ?

Și Hassan răspunse :

— Ah, ce-am văzut, ya Allah ? Regina este chiar soția mea, ori măcar seamănă cu soția mea așa cum o jumătate de păstaie seamănă aidoma cu cealaltă jumătate soră cu ea !

Și regina, cînd auzi vorbele acestea, se puse pe un rîs de se prăbuși într-un peș, și-i zise :

— Tînărul acesta este nebun ! Cică sînt soția lui ! Pe Allah, da de cînd plodesc fecioarele fără de ajutorul bărbatului, și de cînd nasc copii cu văzduhul vremii ? Pe urmă, se întoarse către Hassan și îi spuse rîzînd : O, dragul meu, vrei baremi să-mi spui, ca să aflu și eu, în ce seamăn cu soția ta, și în ce nu seamăn ? Întrucît văd că deocamdată ești tare nedumerit în privința mea !

El răspunse :

— O, sultană a regilor, o, adăpost al celor mari și al celor mici, numai frumusețea ta m-a înnebunit! Căci te asemeni cu soția mea la ochii mai luminoși decît stelele, la frăgezimea pielii, la îmbujorarea din obraji, la forma dreaptă a sînilor frumoși, la dulceața glasului, la mlădierea și la subțirimea mijlocului, și la mulți alți nuri, pe care nu am să-i spun, din sfială față de ceea ce este ascuns! Ci, dacă mă uit mai bine la farmecele tale, văd că între tine și ea este o osebire, pe care numai ochii mei de îndrăgostit o pot vedea, și pe care nu pot s-o zugrăvesc cu vorba!

Cînd auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domnița Nur Al-Huda pricepu că inima lui nu are să se lipească niciodată de ea; și o cuprinse o ciudă năprazznică, și se jură că are să afle care-i aceea dintre domnițe, surorile ei, care se măritase cu Hassan, fără de învoirea regelui, tatăl lor! Și își zise: „Am să pedepsesc, în felul acesta, și pe Hassan și pe soția lui, potolindu-mi astfel toată ciuda mea cea întemeiată!" Ci își ascunse aceste gînduri în adîncul cugetului și, întorcîndu-se către bătrînă, spuse:

— O, doică, du-te degrabă după cele șase surori ale mele, pe rînd, în insula în care se află fiecare, și spune-le că despărțirea de ele mă apasă pînă peste poate, de mai bine de doi ani de cînd nu au mai fost pe la mine. Și poftește-le din partea mea să vină să mă vadă, și adu-le cu tine! Ci mai ales ia seama bine să nu le spui vreo vorbă despre ce s-a întîmplat, ori să le vestești despre sosirea la noi a unui tînăr străin care își caută soția! Du-te, și nu zăbovi!

Numaidecît, bătrîna, care nu avea de ce să pună la îndoială gîndurile domniței, ieși din palat și zbură, iute ca fulgerul, către insulele în care se aflau cele șase domnițe, surorile reginei Nur Al-Huda. Și izbuti,

fără de nici o greutate, să le hotărască pe cele dintîi cinci să vină cu ea. Ci atunci cînd ajunse la cea de a şaptea insulă, unde locuia domniţa cea mai mică laolaltă cu tatăl ei, regele ginnilor, întîmpină destul de multă împotrivire pînă s-o facă să se supună dorinţei domniţei Nur Al-Huda. În adevăr, atunci cînd domniţa cea mai mică, la sfatul bătrînei, se duse să ceară de la tatăl ei îngăduinţa de a pleca, împreună cu Maica-Lăncilor, s-o vadă pe sora cea mai mare, regele, tulburat pînă peste marginile tulburării de o asemenea cerere, strigă :

— Ah, fata mea cea mult iubită, comoara inimii mele, am în sufletul meu ceva care îmi spune că nu am să te mai văd, dacă ai să te îndepărtezi de palatul meu. Şi-apoi, am mai şi avut în noaptea aceasta un vis înfricoşător, pe care am să ţi-l povestesc. Află, dar, o, fata mea, o, lumină a ochilor mei...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute unsprezecea noapte

Urmă :

...Află, dar, fata mea, o, lumină a ochilor mei, că un vis mi-a împovărat somnul şi mi-a apăsat pieptul în noaptea aceasta. Se făcea, în visul meu, că mă preumblam printr-o vistierie ascunsă de orice privire şi plină cu nişte bogăţii care nu se arătau decît numai ochilor mei. Şi mă minunam de toate cîte le vedeam ; ci privirile mele nu se opreau decît la şapte pietre

nestemate, care sclipeau între toate celelalte, cu o strălucire minunată. Iar cea mai frumoasă şi mai ispititoare era tocmai cea mai mică dintre ele. Încît, ca să mă pot bucura mai bine de ea şi ca s-o pun la adăpost de alte priviri, am cuprins-o în palmă, am strîns-o la inima mea şi, luînd-o cu mine, am ieşit din vistierie. Şi, cum o ţineam dinaintea ochilor mei, sub razele soarelui, dintr-odată o pasăre, dintr-un soi neobişnuit şi cum nu se văd niciodată pe insulele noastre, s-a repezit la mine, mi-a smuls piatra cea scumpă şi a pierit în zbor. Iar eu am rămas cufundat în uluire şi în cea mai vie durere. Şi, cînd m-am deşteptat din somn, după o noapte întreagă de zbucium, am chemat la mine pe tălmăcitorii de vise şi le-am cerut să-mi tălmăcească tot ce văzusem în vis. Şi ei mi-au răspuns: „O, rege al nostru, cele şapte pietre nestemate sînt cele şapte fete ale măriei-tale, iar piatra cea mai mică, pe care pasărea a răpit-o din mîinile tale, este fata ta cea mai mică, şi care are să fie răpită cu sila de la dragostea ta!" Or, mie, acuma, fata mea, tare mi-e frică să te las să pleci cu surorile tale şi cu Maica-Lăncilor, şi să te duci la Nur Al-Huda, sora ta cea mai mare; căci nu ştiu ce necaz ţi se poate întîmpla la drumul acesta, fie la dus, fie la întors!

Şi Strălucire (căci chiar ea era, soţia lui Hassan) răspunse:

— O, doamne şi părinte al meu, o, preamăritule rege, tu nu ştii că sora mea cea mai mare, Nur Al-Huda, a pregătit pentru mine un ospăţ, şi mă aşteaptă cu cea mai fierbinte nerăbdare! Şi iacătă-s doi ani şi mai bine de cînd mă tot gîndesc să mă duc s-o văd, fără ca acest lucru să-mi fi fost îngăduit; iar acuma ea trebuie să aibă tot felul de pricini să fie cam nemulţumită de purtarea mea. Ci nu-ţi face

griji, o, părintele meu ! Şi nu uita că nu demult, atunci cînd am făcut o călătorie mai depărtată cu tovarăşele mele, tu m-ai crezut pierdută pe totdeauna, şi îţi şi pusesei hainele de jale după mine. Ci eu tot m-am întors, fără de nici un necaz şi bine sănătoasă ! Tot aşa şi de data aceasta, nu am să lipsesc mai mult de o lună, după care am să mă întorc iar la tine, cu voia lui Allah ! Şi-apoi, de m-aş duce undeva departe de împărăţia noastră, aş înţelege spaima ta ; da aici, în insulele noastre, de ce vrăjmaş aş putea să mă tem ? Cine ar putea să ajungă pînă la insulele Wak-Wak, după ce ar străbate Munţele-Norilor, Munţii Albaştri, Munţii Negri, Cele Şapte Văi şi Ţara de Camforă albă, fără a-şi da de o mie de ori duhul pe drum ? Alungă-ţi, dar, din minte orice îngrijorare, o, părinte al meu, înseninează-ţi ochii şi linişteşte-ţi inima !

Dacă auzi vorbele acestea ale fiicei lui, regele ginnilor binevoi să îngăduie a o lăsa să plece ; ci numai cu multă părere de-rău, şi numai după ce o puse să-i făgăduie că nu are să stea decît cîteva zile la sora ei. Şi îi dete o pază de o mie de amazoane, şi o sărută cu dragoste. Iar Strălucire îşi luă rămas-bun de la el ; după care se strecură la locul unde îi ascunsese, la adăpost de orice primejdie, pe cei doi copii ai săi, ca să-i sărute şi pe ei, despre care nimeni nu ştia nimic, întrucît, de cum se întorsese, îi dedese în grija a două roabe de credinţă ale ei ; pe urmă, plecă laolaltă cu bătrîna şi cu cele cinci surori ale sale spre insula unde domnea Nur Al-Huda.

Or, pentru a-şi primi surorile, Nur Al-Huda se îmbrăcase cu o rochie de mătase roşie, împodobită cu nişte păsări de aur care aveau ochii, ciocul şi ghearele făcute din rubine şi din smaralde ; şi, încărcată de podoabe şi de nestemate, sta în jeţul ei, din sala de primire. Iar dinaintea ei şedea Hassan în picioare ;

iar de-a dreapta-i, şedeau înşiruite nişte fete cu spadele trase ; iar de-a stînga-i, alte fete ţineau nişte lănci lungi şi ascuţite.

Tocmai atunci iacătă că sosi Maica-Lăncilor cu cele şase domniţe. Şi ceru să intre în sala de primire ; iar regina îi porunci s-o aducă în lăuntru mai întîi pe cea mai mare dintre cele şase domniţe, care se numea Fala-Neamului. Şi domniţa aceasta era îmbrăcată cu o rochie de mătasă albastră, şi era şi mai frumoasă decît Nur Al-Huda. Şi veni lîngă jeţ, şi sărută mîna surorii ei, care se ridică în cinstea sa şi o sărută şi o pofti să stea lîngă ea. Pe urmă, se întoarse înspre Hassan şi îi zise :

— Spune-mi, o, adamitule, aceasta-i soţia ta ?

Şi Hassan răspunse :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea ! domniţa aceasta este minunată, şi-i frumoasă ca luna cînd răsare ; are părul de cărbune, obrajii gingaşi, gura zîmbitoare, sînii drepţi, încheieturile subţiri, şi totul în ea-i plin de farmec ; iar ca s-o preamăresc în stihuri, voi spune :

Ea se iveşte, minunată,
În haină-albastră îmbrăcată
Şi-asemeni unui giuvaier !
Şi-i ruptă pare că din cer !
Ah, buza ei, numai plăcere,
E fagure bogat de miere !
Obrajii-i dulci şi zîmbitori
Sînt strat înmiresmat, de flori !
Iar trupu-i, cum se înmlădie,
E-un fir înalt de iasomie !
Privind mijlocu-i subţirel
Şi spatele-i cît un crenel,
O trestie-i — îţi vine-a spune —
Înfiptă-n vîrful unei dune !

Așa o văd eu, o, stăpînă a mea ! Ci între ea și soția mea este o osebire pe care limba mea se oprește s-o rostească !

Atunci Nur Al-Huda făcu semn bătrînei doici s-o aducă în lăuntru pe cea de a doua soră. Și domnița intră, îmbrăcată într-o rochie de mătasă de culoarea caisei. Și era și mai frumoasă decît cea dintîi ; și se numea Fericirea-Casei. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea jos lîngă cealaltă, și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăsprezecea noapte

Urmă :

Și Hassan răspunse :

— O, sultana mea, aceasta răpește mințile celor care o privesc, și înlănțuie inimile celor care se apropie de ea ; și iată ce stihuri îmi stîrnește :

Nici luna de pe-un cer de vară,
Cînd s-ar ivi cumva vreodată
Pe bolta iernii-nvălmășite,
În toi de noapte-ntunecată,
N-ar fi, o, n-ar fi mai frumoasă,
Nu poate fi mai minunată
Decît ivirea ta de-acuma,
O, sultăniță fermecată !
Iar pletele-ți ca niște neguri
Lăsate-n voia lor să cadă,
Jos, pîn'la gleznele gingașe ;

Şi panglica aceea lată
Cu care-ai prins cunună neagră
Pe fruntea ta ca de zăpadă —
Privindu-le cu minunare,
Mă-ndeamnă să-ţi şoptesc deodată :
„Tu adumbreşti cu-aripa nopţii
Lumina zorilor curată !"
Ci tu, la şoapta mea fierbinte,
Răspunzi cu şoaptă-nmiresmată :
„Nu ! Nu ! E doar un nor ce-ascunde
Al lunii chip, cînd se arată !"

Aşa o văd eu, o, sultana mea ! Ci între ea şi soţia mea este o osebire pe care limba mea nu este în stare s-o zugrăvească !

Atunci, Nur Al-Huda făcu semn Maicii-Lăncilor, care o aduse degrabă pe cea de a treia soră. Şi domniţa intră îmbrăcată într-o rochie de mătasă vişinie ; şi era şi mai frumoasă decît cele două dintîi, şi o chema Sclipirea-Nopţii. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea lîngă cea de dinainte, şi îl întrebă pe Hassan dacă o cunoştea în ea pe soţia lui. Şi Hassan răspunse :

— O, regina mea şi cunună a capului meu, hotărît ! aceasta face să zboare şi minţile celor mai înţelepţi, iar minunarea mea faţă de ea mă face să ticluiesc stihurile acestea :

O, tu, cea înmuiată-n vrajă,
Tu, care-n mers te înmlădii
Uşoară, lin, ca o gazelă,
Şi care-n pieptul celor vii
Arunci din pleoapele-ţi arcate,
Cu o mişcare ce-o-ntîrzii,
Potopul de săgeţi mătiastre,
Ucigătoare şi nurlii !

O, soare-al frumuseții-ntîie,
Ivirea ta, atunci cînd vii,
Și ceruri și pămînturi umple
De slavă și de bucurii,
Iar cînd te duci își pune noaptea
Pe lumea-ntreagă temelii!

Așa o văd eu, o, regină a vremilor! Ci sufletul meu tot nu vrea să cunoască în ea pe soția mea, în ciuda asemănării desăvîrșite dintre trăsăturile și călcătura lor!

Atunci amazoana cea bătrînă, la un semn al reginei Nur Al-Huda, o aduse în lăuntru pe cea de a patra soră, pe care o chema Neprihana-Cerului. Și domnița era îmbrăcată într-o rochie de mătasă galbenă, cu dungi de aur în lat și în lung. Și o sărută pe sora ei, care o pofti să șadă lîngă celelalte. Și Hassan, cînd o văzu, ticlui aceste stihuri:

Ea se ivește, precum luna plină
În noaptea fericită și senină.
Vrăjita ei privire luminează
Cărarea noastră-n neguri, ca o rază.
La flacăra din ochiul ei ceresc
Cînd vreau să vin și să mă încălzesc,
Numaidecît m-alungă hăt-departe,
Cu-o suliță ce scapără și arde,
Străjerii-i falnici: sînii ei vîrtoși,
Mai tari ca piatra, și mai nemiloși!

Și nu o zugrăvesc întru totul, căci pentru aceasta s-ar cere o cîntare cu mult mai lungă. Ci, o, stăpînă a mea, trebuie să-ți spun că nu este soția mea, măcar că asemănarea dintre ele este izbitoare în multe cele!

Atunci, Nur Al-Huda porunci să fie adusă în lăuntru cea de a cincea soră a ei, care se numea Ziurea-

de-Ziuă, şi care se apropie legănîndu-şi şoldurile ; şi era mlădie ca o ramură de ban, şi uşoară ca un pui de căprioară. Şi, după ce o sărută pe sora ei cea mare, şezu pe locul care i se arătă, lîngă celelalte, şi îşi potrivi cutele rochiei de mătasă verde cusută cu fir de aur. Şi Hassan, cînd o văzu, ticluí stihurile acestea :

Nici floarea purpurie de granată,
În frunzele ei verzi, nu-i mai măiestru
Şi nu e mai gingaş înfăşurată,
Decît eşti tu, o, tînără domniţă,
În rochia aceasta fermecată !
Iar dacă te întreb : „Care e haina
Cea mai aleasă şi mai minunată
Pentru obrajii tăi cei rupţi din soare ?“
Tu-mi dai răspunsu-atunci, îmbujorată :
„Nu are nici un nume haina ceea,
Pentru că-i sub cămaşa-mi fără pată !“
Atunci eu strig cu deznădejde mare :
„O, ce cămaşă, o, ce blestemată,
De-i pricină-a atîtor răni de moarte !
Am s-o numesc : cămaşa nendurată !“
Au nu eşti tu, o, tînără domniţă,
Cum nu-i pe lume nici o altă faţă ?
Cînd te ridici, în mîndra-ţi frumuseţe,
Să tulburi ochii tuturor, pe dată
Spun şoldurile-ţi : „Stai ! Stai ! Nu e bine !
Cea care peste noi vrea să se-abată
E mult prea grea pentru puterea noastră !“
Dar dacă mă apropiu, cu-nfocată
Şi-adîncă rugă, frumuseţea-ţi caldă
Îmi spune-atunci : „Hai ! Fă-o ! Fă-o-ndată.
Ci, cînd dau să te-ascult, atunci sfiala-ţi
Îmi strigă-amarnic : „Nu ! Nu ! Niciodată !“

După ce Hassan rosti versurile acestea, toate cele ce se aflau de față rămaseră înmărmurite de harul lui ; și pînă și regina, cu toată ciuda ei, nu se putu opri să nu-i arate prețuirea. Încît, amazoana cea bătrînă, ocrotitoarea lui Hassan, se prilejui de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile, spre a încerca să-l ridice iarăși pe Hassan în bunăvoința reginei celei zăcașnice :

— O, sultana mea, te-am amăgit oare atunci cînd ți-am spus despre priceperea cea minunată a acestui tînăr la întocmirea de stihuri ? Și nu-i el atîta de gingaș și de sfios în izvodirile sale ? Te rog, dar, să uiți cu totul îndrăzneala încercărilor lui, și să ți-l iei de acuma înainte pe lîngă tine ca poet, și să te slujești de harul lui, la ospețele și la prilejurile cele mari !

Regina îi răspunse :

— Da ! Mai întîi însă aș vrea să sfîrșim cercetarea ! Adu numaidecît aici pe sora mea cea mezină !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treisprezecea noapte

Urmă :

Și bătrîna ieși afară, apoi, într-o clipită, se și întoarse, ținînd-o de mînă pe fata cea mai mică, și pe care o chema Podoaba-Lumii, și care nu era alta decît Strălucire !

Încît, intraşi şi tu, o, Strălucire, şi nu erai îmbrăcată decît numai cu frumuseţea ta, nepăsătoare la găteli şi la văluri amăgitoare! Da ce ursită plină de năpaste îţi însoţea paşii! Habar nu aveai, neştiind încă ce fusese scris pentru tine în cartea sorţii!

Iar cînd Hassan, care sta în picioare în mijlocul sălii, o văzu pe Strălucire, dete un ţipăt mare şi căzu la pămînt, fără de simţire. Iar Strălucire, dacă auzi strigătul acela, se întoarse şi îl cunoscu pe Hassan. Şi, uluită că îl vedea pe soţul ei pe care îl credea aşa de departe, se întinse cît era de lungă, fără de simţire, răspunzînd cu un alt ţipăt la ţipătul lui Hassan.

Dacă văzu acestea, regina Nur Al-Huda nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi aceasta sora care ajunsese soţia lui Hassan, şi nu mai putu să-şi prefacă pizma şi mînia. Şi strigă către amazoanele ei:

— Înşfăcaţi-l pe adamitul acesta şi duceţi-l de-l lepădaţi afară din cetate!

Şi străjerele îndepliniră porunca şi îl luară pe Hassan şi se duseră de-l aruncară pe ţărm, afară din cetate. Pe urmă regina se întoarse înspre sora ei, care fusese trezită din leşin, şi ţipă la ea:

— O, dezmăţato! cum ai făcut de l-ai cunoscut pe adamitul acesta? Şi cum de te-ai purtat atîta de nelegiuit, în toate chipurile? Nu numai că te-ai măritat cu el fără îngăduinţa tatălui tău şi a rudelor tale, da l-ai mai şi părăsit pe soţul tău şi ai fugit din casa lui! Şi, în felul acesta, ţi-ai necinstit şi neamul şi fala neamului tău! Or, o ticăloşie ca aceasta nu poate fi spălată decît cu sîngele tău! Şi ţipă către slujitoarele ei: Aduceţi o scară şi spînzuraţi-o de ea pe nelegiuita aceasta, chiar cu pletele ei cele lungi, şi băteţi-o pînă la sînge cu vergile!

Pe urmă ieşi din sala de primire împreună cu celelalte surori şi se duse în iatacul ei să-i scrie tătîne-său, regele, o scrisoare în care îl vestea, cu toate amănuntele ştiute, de povestea cu Hassan şi sora sa, şi îi mai vestea, odată cu necinstea ce se abătuse asupra întregului neam al ginnilor, şi osînda cu care socotise de datoria ei s-o pedepsească pe vinovată. Şi îşi sfîrşea scrisoarea cerîndu-i lui tătîne-său să-i răspundă cît mai degrabă, spre a-i spune care socoate el a fi pedeapsa deplină cu care să fie pedepsită ticăloasa. Şi înmînă scrisoarea unei crainice sprintene, care zori s-o ia şi s-o ducă regelui.

Iar cînd regele citi scrisoarea de la Nur Al-Huda, văzu lumea înnegurîndu-se dinaintea ochilor lui şi, mîniat pînă peste marginile mîniei de purtarea fetei lui mezine, îi răspunse fetei celei mai mari că orice pedeapsă este mică faţă de *nelegiuirea* săvîrşită, şi că vinovata trebuie să fie dată morţii, însă că îi lasă ei întru totul grija de a îndeplini porunca aceasta, după înţelepciunea şi judecata sa.

Or, în vreme ce Strălucire, lăsată în felul acesta pe mîinile surorii ei, gemea spînzurată cu pletele de scară, şi îşi aştepta caznele, Hassan, care fusese aruncat pe ţărm, se trezi pînă la urmă din leşin ; se trezi însă numai spre a cugeta la amarul nenorocirii lui, despre care de altminteri nici habar nu avea cîtu-i de mare. Ce mai putea el să nădăjduiască ? Acuma, cînd nici o putere nu mai putea să-l ajute, ce mai putea el să încerce, şi pe unde să mai caute vreo ieşire de pe insula aceea blestemată ? Şi se ridică, pradă deznădejdii, şi porni să rătăcească de-a *lungul mării, nădăjduind* încă să afle vreun leac năpastelor lui. Şi atunci îi veniră în minte versurile acestea ale poetului :

Cînd nu erai decît un sîmbur
În sînul cald al mamei tale,
În sînu-mi ţi-am durat ursita

Şi i-am menit un tîlc şi-o cale,
În rostul Cugetării Mele
Şi peste-a Plîngerilor Vale.

Deci lasă-a vieţii întîmplare
Să-şi meargă drumul mai departe :
Nu poţi să-ntorci cărarea care
I-a fost menită să te poarte.
Iar cînd se-abate peste tine
Năpasta unor vremi deşarte,
Tu lasă-i soartei tale grija
De-a te-ndrepta în altă parte.

Acest sfat înţelept îi mai însufleţi curajul oleacă lui Hassan, care, rătăcind mai departe la întîmplare pe ţărm, se străduia să-şi închipuie ce s-o fi putut întîmpla pe cînd era leşinat, şi pentru ce fusese lăsat în părăsire pe prundul mării. Şi, pe cînd cugeta el în felul acesta, întîlni două copile amazoane, ca de vreo zece anişori, care se băteau pe nisip cu lovituri amarnice de pumni. Şi văzu, nu departe de ele, aruncată pe jos, o tichie de piele, pe care erau scrise nişte chipuri şi nişte litere. Şi se apropie de fetiţele acelea, încercă să le despartă, şi le întrebă pentru care pricină se ceartă. Iar ele îi spuseră că se certau a cui să fie tichia aceea ! Atunci Hassan le întrebă dacă nu vroiau să primească a le fi el judecător şi să-l lase să hotărască el a cui să fie tichia. Şi fetiţele primiră, iar Hassan luă de jos tichia şi le spuse :

— Ei bine ! am să arunc o piatră în sus, şi care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii ruşinînd şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și fetițele spuseră :

— Este minunat !

Atunci Hassan luă o piatră de pe prund și o azvîrli din toate puterile lui cît mai departe. Și, pe cînd fetițele fugeau după piatră, Hassan își puse tichia pe cap, de încercare, și o lăsă așa. Or, peste un timp, fetițele se întoarseră, iar aceea care găsise piatra strigă :

— Unde ești, măi omule ? Iată, am cîștigat !

Și ajunse la locul unde sta Hassan și începu să se uite în toate părțile, fără a-l vedea pe acesta. Iar sora ei se uita și ea la fel de jur-împrejur, în toate părțile, ci nu îl vedea nicăieri. Iar Hassan se întreba : „Doar nu-s oarbe, amazonuțele astea ! Cum se face, oare, de nu mă văd ?“ Și strigă :

— Sînt aici ! Haideți odată !

Și micuțele priviră înspre locul de unde venea glasul, ci nu-l văzură pe Hassan ; și li se făcu frică, și începură să plîngă. Iar Hassan se apropie de ele și le puse mîna pe umăr și le spuse :

— Iacată-mă ! De ce plîngeți, micuțelor ?

Și fetițele ridicară capul, ci nu-l văzură. Și-așa de tare se speriară, încît o luară la fugă din toate puterile lor, țipînd amarnic, de parcă ar fi fost fugărite de vreun ginn din soiul celor răufăcători.

Și Hassan își zise atunci : „Nu mai încape nici o îndoială ! Tichia aceasta este fermecată ! Și vraja ei stă în aceea că îl face nevăzut pe cel care o poartă pe cap !“ Și începu să joace de bucurie, zicîndu-și : „Allah mi-a trimis-o ! Căci, cu tichia aceasta pe cap, am să pot da fuga s-o văd pe soția

mea, fără ca nimenea să mă vadă!" Şi se întoarse pe dată la cetate, şi, ca să se încredinţeze mai bine de virtuţile acelei tichii, vru să-i încerce puterea dinaintea amazoanei celei bătrîne. Şi o căută pe bătrînă peste tot şi, pînă la urmă, o găsi într-o odaie din palat, legată în lanţuri, din porunca domniţei, la o verigă înfiptă în perete. Atunci, ca să se încredinţeze că este cu adevărat nevăzut, se apropie de un raft pe care erau rînduite nişte vase de porţelan, şi făcu să cadă pe jos vasul cel mai mare, care căzu şi se sparse la picioarele bătrînei. Iar bătrîna scoase atunci un ţipăt de spaimă, gîndind că o fi vreo poznă pe care i-o joacă vreunul dintre efriţii cei răi, credincioşi poruncilor reginei Nur Al-Huda. Şi se aşeză după datină să rostească descîntecele alungătoare de duhuri, şi spuse :

— O, efritule, îţi poruncesc, întru numele săpat pe gemma de la pecetea lui Soliman, să-mi spui cum te cheamă !

Şi Hassan răspunse :

— Nu sînt nici un efrit, ci sînt cel pe care îl ocroteşti tu, Hassan Al-Bassri ! Şi am venit ca să te slobozesc !

Şi, spunînd aceste vorbe, îşi scoase tichia cea năzdrăvană şi se făcu văzut şi cunoscut ! Iar bătrîna strigă :

— Of, vai de tine, of, amărîtule Hassane ! că tu nu ştii că regina se căieşte că nu te-a dat dintru început morţii, sub ochii ei, şi nu ştii că şi-a trimis roabele în toate părţile să te caute, făgăduind un chintal de aur drept răsplată aceleia care te-o aduce îndărăt la ea, mort sau viu ! Nu mai zăbovi, dar, nici o clipită, şi scapă-ţi capul cu fuga !

Pe urmă, îi povesti lui Hassan ce cazne cumplite punea la cale regina ca s-o omoare pe sora ei, cu îngăduinţa regelui ginnilor. Ci Hassan răspunse :

— Allah are s-o scape, şi are să ne scape şi pe noi pe toţi din mîinile acestei domniţe crunte! Ia uită-te la tichia aceasta! Este fermecată! Şi datorită ei pot să mă fac nevăzut!

Şi bătrîna strigă:

— Slavă lui Allah, o, Hassane, care poate să dea viaţă şi osemintelor morţilor, şi care ţi-a trimis tichia aceasta spre mîntuirea noastră! Grăbeşte-te de mă dezleagă, ca să-ţi arăt chilia unde este închisă soţia ta!

Şi Hassan reteză legăturile în care se afla bătrîna, şi o luă de mînă, şi îşi puse pe cap tichia fermecată. Şi pe dată se făcură amîndoi nevăzuţi. Iar bătrîna îl duse la temniţa unde zăcea Strălucire, soţia lui, legată cu pletele de o scară şi aşteptîndu-şi cu fiecare clipită moartea în cazne grele. Şi o auzi cum spunea în şoaptă versurile acestea:

Ce jalnică singurătate!
Ce neagră noapte fără stele!
Vai, ochii mei, lăsaţi să curgă
Izvorul lacrimilor mele!
Iubitul meu e-acum departe!
De unde să mai am nădejde,
Cînd inima mea şi nădejdea-mi
Nu-l ştiu pe unde pribegeşte?
O, lacrimile mele, curgeţi
Din ochii-mi arşi, pe mai departe!
Ci o să izbutiţi vreodată
Să stingeţi focul ce mă arde?
Iubitule pierdut, o, scumpe,
Te port în suflet şi în gînd,
Şi chipul tău nu mi-l va şterge
Nici stihul trist de pe mormînt!

Şi Hassan, măcar că n-ar fi vrut să se arate aşa, dintr-odată, ca să o ferească de o tulburare prea mare pe soţia lui, nu putu, cînd o auzi şi cînd o văzu pe Strălucire, multiubita lui, să mai îndure zbuciumul care îl frămînta, ci îşi scoase tichia şi se repezi la ea s-o ia în braţe. Iar ea îl cunoscu, şi se topi la pieptul lui. Iar Hassan, ajutat de bătrînă, îi dezlegă legăturile, şi o aduse încetişor la viaţă, şi o luă pe genunchi făcîndu-i vînt cu mîinile. Iar ea deschise ochii şi, cu lacrimile pe obraji, îl întrebă :

— Ai coborît din cer, ori ai ieşit din sînul pămîntului ? O, soţul meu, vai, vai ! ce putem noi împotriva soartei ? Ceea ce este scris trebuie să se întîmple ! Grăbeşte-te, dar, şi fugi pînă a nu fi găsit aici, şi lasă soarta mea să-şi urmeze calea, iar tu întoarce-te pe unde ai venit, ca să nu-mi mai pricinuieşti durerea de a te vede şi pe tine căzut pradă cruzimii surorii mele !

Ci Hassan răspunse :

— O, multiubita mea, o, lumină a ochilor mei, am venit ca să te slobozesc şi să te iau cu mine la Bagdad, departe de ţara aceasta crudă !

Ci ea strigă :

— Ah, Hassane, ce nesocotinţă mai vrei să săvîrşeşti ? Fie-ţi milă ! du-te, şi nu mai spori chinurile mele şi cu cele ale tale !

Ci Hassan răspunse :

— O, strălucire, o sufletul meu, află că n-am să ies din palatul acesta decît împreună cu tine şi cu ocrotitoarea noastră, mătuşa cea bună de colea. Şi, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ţi arăt tichia aceasta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și Hassan îi dete să vadă tichia cea fermecată, o puse pe cap dinaintea ei, pierind numaidecît ; pe urmă, îi povesti cum i-o scosese Allah în cale, spre a le fi de mîntuire ! Și Strălucire, cu obrajii scăldați în lacrimi de bucurie și de căință, îi spuse lui Hassan :

— Ah, toate relele pe care le-am îndurat nu vin decît de la greșala pe care am săvîrșit-o eu, cînd am părăsit casa noastră din Bagdad, fără de îngăduința ta ! O, stăpînul meu preaiubit, fie-ți milă și cruță-mă de dojenelile care mi se cuvin, căci văd și eu acuma că o femeie trebuie să învețe a-și prețui soțul ! Și iartă-mi greșeala, pentru care mă rog de ispașă dinaintea lui Allah și dinaintea ta ! Și încearcă să mă înțelegi cît de cît, întrucît sufletul meu n-a fost în stare să nu asculte de îndemnul care l-a năpădit atunci cînd a văzut mantia de pene !

Și Hassan răspunse :

— Pe Allah, o, Strălucire, numai eu sînt vinovat că te-am lăsat singură la Bagdad. Ar fi trebuit să te iau cu mine totdeauna ! Da de-acuma-nainte așa am să fac, poți să fii liniștită !

Și, după ce spuse vorbele acestea, o aburcă în cîrcă, o luă și pe bătrînă de mînă, și își coperi capul cu tichia. Și tustrei se făcură nevăzuți. Și ieșiră din palat, și se îndreptară în goana mare înspre cea de a șaptea insulă, unde se aflau ascunși cei doi copilași ai lor, Nasser și Manssur.

Atunci Hassan, măcar că fu peste poate de tulburat cînd îşi văzu iarăşi cei doi copii teferi şi sănătoşi, nu vroi să mai piardă vremea cu îmbrăţişări de dragoste, ci pe amîndoi micuţii îi încredinţă bătrînei, care îi luă călare pe umerii ei. Pe urmă, fără a fi văzută de nimeni, Strălucire izbuti să ia trei mantii de pene, noi-nouţe ; şi se îmbrăcară cu ele. Pe urmă, se luară tustrei de mînă şi, părăsind fără părere de rău insulele Wak-Wak, porniră în zbor către Bagdad.

Or, Allah le meni bună pace şi, după o călătorie cu popasuri scurte, ajunseră într-o dimineaţă în Cetatea Păcii. Şi se lăsară pe terasa casei lor, şi coborîră scara, şi intrară în sala unde şedea biata maică a lui Hassan, pe care de mult durerea şi gîndurile o betejiseră şi o orbiseră aproape de tot. Şi Hassan ascultă o clipită la uşă, şi o auzi în lăuntru pe săraca femeie cum gemea şi cum se jeluia. Atunci, bătu în uşă, şi glasul bătrînei întrebă :

— Cine este la uşă ?

Hassan răspunse :

— O, maică a mea, este ursita care vrea să-şi îndrepte asprimile !

La vorbele acestea, mama lui Hassan, neştiind încă dacă nu era o nălucire ori adevăr-adevărat, dete fuga, pe bietele ei picioare, să deschidă uşa. Şi îl văzu pe fiul ei Hassan, cu soţia şi cu copiii lui, şi cu amazoana cea bătrînă, care sta la spatele lor, cuviincioasă. Şi tulburarea fiind prea tare pentru ea, căzu leşinată în braţele lor. Şi Hassan o ajută să-şi vină iarăşi în simţire, scăldînd-o cu lacrimile lui, şi o strînse cu drag la piept. Iar Strălucire veni la ea şi o coperi cu un potop de mîngîieri, cerîndu-i ier-

tare că se lăsase biruită de pornirea ei din născare. Pe urmă, o poftiră şi pe Maica-Lăncilor şi i-o înfăţişară ca pe ocrotitoarea şi pe izbăvitoarea lor. Şi-atunci Hassan îi povesti maică-si toate întîmplările cele de pomină cîte le păţise, şi pe care nu ar avea nici un rost să le mai spunem o dată. Şi îl preamăriră laolaltă pe Cel-preaînalt, care le îngăduise să se vadă iarăşi la un loc.

Şi de-atunci trăiră cu toţii împreună în viaţa cea mai plăcută şi cea mai plină de fericire. Şi, în fiecare an, nu lipsiră o dată să se ducă toţi, cu caravana chemată de daireaua cea vrăjită, să le vadă pe cele şapte domniţe, surorile lui Hassan, în palatul cel cu bolta verde, de pe Munţii-Norilor.

Şi-aşa că numai după tare mulţi ani veni să-i caute Sfărîmătoarea cea de neoprit a bucuriilor şi a plăcerilor ! Ci mărire şi slavă Aceluia carele stăpîneşte peste împărăţia văzutelor şi a nevăzutelor, Cel pururea viu, Cel veşnic, şi carele nu cunoaşte moarte !

După ce Şeherezada povesti astfel povestea aceasta fără de asemuire, micuţa Doniazada îi sări de gît, şi o sărută pe gură, şi îi zise :

— O, sora mea, ce minunată-i povestea aceasta, şi ce plină de miez, şi ce fermecătoare, şi ce plăcută este ! Ah, ce tare mi-e drag de Boboc-de-Trandafir, şi ce rău îmi pare că Hassan nu a luat-o şi pe ea de soţie, laolaltă cu Strălucire !

Iar regele Şahriar spuse :

— Şeherezada, povestea aceasta este uluitoare ! Şi era aproape să mă facă să uit o mulţime de treburi pe care, mîine chiar, am să pun să se îndeplinească !

Iar Şeherezada spuse :

— Da, o, măria-ta, ci ea nu-i nimic pe lîngă aceea pe care vreau să ţi-o mai povestesc, despre bubuitura de pomină.

Iar regele Şahriar strigă :

— Ce tot spui tu, Şeherezada ? Şi ce bubuitură de pomină este aceasta, de care eu habar nu am ?

Şeherezada spuse :

— *Este aceea pe care am să i-o spun mîine regelui, dacă am să mai fiu în viaţă !*

Iar regele Şahriar îşi zise : „Hotărît ! nu am s-o omor decît după ce are să mă lămurească despre ce-i vorba !"

Iar Şeherezada, în clipita aceea, văzu zorii mijind, şi tăcu sfioasă.

CUPRINS

SNOAVE PILDUITOARE DIN GRĂDINA ÎNMIRESMATĂ 5
CELE TREI DORINȚE 6
FLĂCĂUL ȘI MASAGIUL DE LA HAMMAM . 8
ALB ȘI ALB 13
POVESTEA LUI ABDALLAH-DE-PE-USCAT ȘI A LUI ABDALLAH-DIN-MARE 18
POVESTEA TÎNĂRULUI CEL GALBEN 54
POVESTEA FLOAREI-DE-GRANATĂ ȘI A LUI ZÎMBET-DE-LUNĂ 91
SEARA DE IARNĂ A LUI ISAC DIN MOSSUL . 162
FELAHUL DE LA EGIPT ȘI COPIII SĂI CEI ALBI 172
POVESTEA LUI KHALIF-CEL-SĂRAC 183
PĂȚANIILE LUI HASSAN AL-BASSRI ȘI ALE PREAFRUMOASEI STRĂLUCIRE 264

Lector : NICOLAE TEICA
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Tiraj 102 660 ex. Broşate 97.560 ex. Legate 5 100 ex. Coli ed. 17,59. Coli tipar 13.

Tiparul executat sub comanda nr. 30 378 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(9)

(NOPȚILE 616 – 731)

TRADUCERE DE H. GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1973
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.).

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le *dr. J. C. Mardrus*, tome cinquième şi tome sixième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f. a.).

Versiunea românească a fost coroborată şi cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci, perevod s arabskovo M. A. Salie* (8 volume), Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

DIVANUL OAMENILOR DE RÎS ŞI DE BATJOCURĂ

BUBUITURA DE POMINĂ

Se povesteşte — ci Allah este mai ştiutor ! — că a fost odată în oraşul Kokaban, din Yaman, un beduin din tribul fazli, pe care îl chema Abul-Hossein şi care, cu mulţi ani în urmă, părăsise viaţa de beduin şi ajunsese un orăşan de vază şi un neguţător dintre neguţătorii cei mai bogaţi. Şi, întîia oară, se însurase pe vremea tinereţii sale ! Ci Allah o chemase pe nevastă-sa întru mila sa, după un an de căsnicie. Încît prietenii lui Abul-Hossein nu mai conteneau să-l tot îndemne să se însoare iar, procitindu-i vorbele poetului :

Ridică-te odată, prietene-al meu drag !
Nu aştepta să-ţi treacă voioasa primăvară —
Ia uite ce copile frumoase ! Hai, te-nsoară !
Tu nu ştii că femeia, pe după-al casei prag,
E-un almanah măestru cu care anul zboară ?

Şi Abul-Hossein, pînă la urmă, nemaiputînd să înfrunte îndemnurile prietenilor săi, se hotărî să înnădească nişte vorbe cu bătrînele peţitoare ; şi se însură într-un sfîrşit cu o fetişcană frumoasă ca luna cînd străluceşte pe mare. Şi, de nuntă, dete ospeţe mari la

care îi pofti pe toți prietenii și pe toți cîți îi cunoștea, precum și ulemalele, fachirii, dervișii și cuvioșii. Și deschise larg toate ușile casei sale, și orîndui să li se deie musafirilor mîncăruri de toate felurile, și, printre altele, orez de șapte culori osebite, și sorbeturi, și miei umpluți cu alune, cu migdale, cu fistic și cu stafide, și o cămilă tînără friptă întreagă și pusă la masă netăiată. Și toată lumea mîncă și bău și fu cuprinsă de veselie, de bucurie și de mulțumire. Și mireasa fu plimbată și arătată tuturora de șapte ori pe rînd, îmbrăcată de fiecare dată cu altă rochie, mai frumoasă decît cea de dinainte. Ba o plimbară și-a opa oară printre musafiri, spre deplina mulțumire a celor care nu izbutiseră să-și sature ochii cu vederea ei. După care, muierile cele bătrîne o duseră în odaia de nuntă și o culcară într-un pat înalt ca un crivat împărătesc, și o pregătiră în toate privințele pentru sosirea mirelui.

Atunci, Abul-Hossein, în mijlocul alaiului, intră la soția sa, călcînd rar și falnic. Și se așeză o clipă pe divan, ca să-și dovedească sieși și ca să arate soției sale și femeilor din alai cît de plin este el de gingășie și de măsură. Pe urmă, se ridică măreț, spre a primi urările femeilor și a-și lua rămas-bun de la ele, înainte de a se apropia de patul în care fetișcana îl aștepta sfioasă ; cînd, deodată, iacătă ! slobozi, o, păcatele lui ! din pîntecele-i prea plin de cărnuri grele și de băuturi, o răsuflătură pînă peste poate de bubuitoare, cumplită și mare ! Ferească-ne Allah de Cel-Rău !

La bubuitul acela, fiecare femeie se întoarse înspre vecina ei, vorbind cu glas tare și făcîndu-se că n-ar fi auzit nimic ; iar fetișcana la fel și ea, în loc să rîdă ori să-și bată joc, începu să-și zdrăngănească brățările. Ci Abul-Hossein, fîstîcit pînă peste poate, se prefăcu a fi chemat de niște treburi grabnice și, cu ocara în inimă, coborî în curte, puse șaua pe iapă, sări în spinarea ei și, lăsînd și casă și nuntă și soție,

fugi mistuindu-se în negurile nopții. Și ieși din oraș și se afundă în pustie. Și ajunse în felul acesta la țărmul mării, unde văzu o corabie gata de plecare spre India. Și se îmbarcă pe corabia aceea și ajunse pe coasta Malabarului.

Acolo, cunoscu cîțiva inși, băștinași din Yaman, care îl duseră și îl înfățișară regelui acelei țări. Și regele îi dete o slujbă de încredere și îl numi căpitan peste straja sa. Și Abul-Hossein rămase în țara aceea zece ani, cinstit și respectat, și în tihna unei vieți plăcute. Și de fiecare dată cînd își aducea aminte de bubuitura cea păcătoasă, își alunga gîndul acela așa cum se alungă miasmele cele urîte.

Ci, după ce trecură cei zece ani, fu cuprins de tristețea dorului de țara părintească ; și încet-încet ajunse să gogească de alean ; și ofta fără contenire, gîndindu-se la casa și la orașul lui ; și simțea că moare de dorul acela înăbușit. Ci, într-o zi, nemaiputînd să-și îndure chinurile sufletului, nu-și mai luă nici măcar bun-rămas de la rege, și fugi și se întoarse în țara Hadramut, din Yaman. Acolo se îmbrăcă teptil în straie de derviș și plecă pe jos înspre orașul Kokaban ; și ajunse, în felul acesta, tăinuindu-și numele și necazul, pe dealul care străjuiește orașul. Și, cu lacrimi în ochi, văzu terasa bătrînei sale case și terasele învecinate, și își zise : „De nu m-ar cunoaște careva ! Deie Allah să fi uitat cu toții povestea mea !“ Și, cugetînd așa, coborî dealul și apucă pe drumuri ocolite înspre casa lui. Și, din drum, văzu stînd jos, în pragul unei porți, o bătrînă care despăduchea capul unei fetițe de vreo zece ani ; iar fetița îi spunea bătrînei :

— O, maică a mea, tare aș vrea să știu cîți ani am, căci o prietenă de-a mea vrea să-mi facă horoscopul. Vrei să-mi spui în ce an m-am născut ?

Și bătrîna cugetă o clipă și răspunse :

— Te-ai născut, o, fata mea, chiar în anul bubuiturii.

Cînd auzi vorbele acestea, amărîtul de Abul-Hossein făcu cale întoarsă şi o luă la fugă, aruncîndu-şi picioarele în vînt. Şi îşi zicea: „Iacătă că bubuitura ta a ajuns o zi de pomenire în hronici! Şi are să dăinuiască prin veacuri, atîta cît s-or împodobi cu flori palmierii!" Şi nu se mai opri din fugă şi din umblet decît atunci cînd ajunse în ţara Indiei. Şi trăi cu amar în surghiun pînă la moarte. Cu el fie îndurarea şi mila lui Allah!

Pe urmă, Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

CEI DOI POZNAŞI

Tot aşa am auzit, o, preafericitule rege, că au fost odată în cetatea Damascului, în Siria, un om ajuns de pomină din pricina renghiurilor, a tertipurilor şi a poznelor lui, şi un altul la Cairo, tot atîta de vestit pentru aceleaşi virtuţi. Or, pezevenghiul de la Damasc, care adeseori auzise vorbindu-se despre semenul lui de la Cairo, ar fi dorit să-l cunoască pe acela, cu atît mai mult cu cît meşteriii săi obişnuiţi îi spuneau fără încetare:

— Nu începe îndoială! hotărît că egipteanul este mult mai viclean, mai isteţ, mai bine dăruit şi mai pişicher decît tine! Iar tovărăşia lui este cu mult mai înveselitoare decît a ta. De altminteri, dacă nu vrei să ne crezi, nu ai decît să te duci să-l vezi la treabă, la Cairo, şi ai să te încredinţezi că te întrece!

Şi atîta îl zădărîră, pînă ce omul îşi zise: „Pe Allah! nu-mi mai rămîne decît să mă duc la Cairo, ca să văd cu ochii mei cele ce se spun despre el!"

Şi îşi făcu pregătirile şi plecă din Damasc, oraşul lui, şi porni la drum spre Cairo, unde ajunse, cu voia lui Allah, bine şi sănătos. Şi întrebă, fără să piardă vremea, de casa semenului său, şi se duse la el în ospeţie. Şi fu primit cu toată strălucirea unei ospeţii cît se poate de alese, şi fu cinstit şi găzduit, după urările de bun venit cele mai prieteneşti. Pe urmă, amîndoi începură să-şi povestească întîmplările mai de seamă de pe lume, şi îşi petrecură noaptea tăifăsuind plăcut. Or, a doua zi, cel de la Damasc îi spuse celui de la Cairo :

— Pe Allah, o, tovarăşe al meu, nu am venit de la Damasc la Cairo decît ca să judec cu ochii mei renghiurile şi poznele pe care le joci fără încetare în oraş ! Şi nu aş vrea să mă întorc în ţara mea decît îmbogăţit cu învăţătură ! Vrei, dar, să mă faci martor la ceea ce atîta de fierbinte doresc să văd ?

Celălalt spuse :

— Pe Allah ! o, tovarăşe al meu, cei care ţi-au vorbit despre mine te-au amăgit, fără îndoială ! Eu de-abia dacă ştiu să deosebesc mîna mea stîngă de mîna mea dreaptă ! Cum să ştiu, dar, să dau lecţii de subţirime şi de deşteptăciune unui damaschin ales, cum eşti tu ? Dar, întrucît este de datoria mea de gazdă să te duc să vezi lucrurile frumoase din oraşul nostru, hai să mergem să facem o plimbare !

Ieşi, aşadar, cu el şi îl duse, înainte de toate, să vadă moscheea Al-Azhar, pentru ca să poată povesti locuitorilor din Damasc minunile învăţăturii şi ale ştiinţei. Şi, pe drum, trecînd pe lîngă neguţătorii de flori, îşi întocmi un buchet din ierburi frumos mirositoare, din maci, din trandafiri, din busuioc, din iasomii, din fire de romaniţă şi de măghiran. Şi, aşa, ajunseră amîndoi la moschee şi intrară în curte. Or, cînd intrară acolo, zăriră în faţa fîntînii unde se făceau spălările cele cerute de datină, ciuciţi în umblă-

toare, pe cei care își ușurau niște nevoi grabnice. Și însul de la Cairo zise către cel de la Damasc :

— Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă înșilor aceștia ciuciți la rînd, cum ai ticlui lucrurile ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute optsprezecea noapte

Urmă :

Celălalt răspunse :

— Lucrul este cît se poate de la îndemînă. Aș trece pe la spatele lor cu o mătură de mărăcini și, ca din greșeală, măturînd înainte, i-aș înțepa în fund.

Cel din Cairo spuse :

— Felul acesta de pozne este cam greoi și cam grosolan, prietene ! Ba e chiar și lipsită de gingășie o atare glumă ! Iată ceea ce aș face eu !

Și, vorbind astfel, se apropie cu o înfățișare prietenească și îndatoritoare de cei care ședeau ciuciți în umblătoare și îi îmbie pe toți pe rînd cu cîte un mănunchi de flori, zicînd :

— Cu îngăduința ta, o, stăpîne al meu !

Și fiecare îi răspundea, tulburat și mîniat pînă peste poate :

— Prăpădi-ți-ar casa Allah, o, fecior de codoș ! Ce, aici sîntem la ospăț ?

Şi toţi cei ce se aflau strînşi în curtea moscheei, văzînd chipurile mofluze ale inşilor cu pricina, rîdeau de nu mai puteau.

Aşa că, după ce văzu toate astea cu chiar ochii lui, păcăliciul de la Damasc se întoarse înspre cel de la Cairo şi îi spuse :

— Pe Allah, m-ai biruit, o, şeicule al păcălicilor ! Şi are dreptate zicala care spune : Şiret ca un egiptean care trece şi prin gaură de ac !

Pe urmă Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse :

VICLENIE MUIEREASCĂ

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că într-un oraş ca toate oraşele, o nevastă tînără, de neam mare, al cărei soţ lipsea adeseori plecînd în călătorii mai apropiate ori mai depărtate, pînă la urmă nu a mai putut să îndure ghiesurile clocotului din ea şi şi-a ales, ca balsam alinător, un flăcăiandru care nu-şi avea samăn printre flăcăiandrii acelei vremi. Şi amîndoi se iubiră cu o dragoste nemaipomenită ; şi se simţeau mulţumiţi unul cu celălalt, în toată voioşia şi în toată tihna, sculîndu-se ca să mănînce, mîncînd ca să se culce, şi culcîndu-se ca să se zbeguiască. Şi trăiră în starea aceasta o bună bucată de vreme.

Or, într-o zi, flăcăul fu luat pieptiş de un şeic cu barbă albă, un stricat cu două feţe, întocmai ca şi cuţitul cu două tăişuri al vînzătorilor de colocase. Ci flăcăul nu vroi nicicum să se supună la ceea ce îi cerea celălalt şi, luîndu-se la ceartă cu el, îl lovi vîrtos peste faţă şi îi smulse ticăloasa de barbă. Iar şeicul se duse şi se plînse valiului oraşului de bătaia pe care o îndurase ; şi valiul porunci ca flăcăul să fie pripăşit şi aruncat în temniţă.

Estimp, nevestica află ce pățise drăguțul ei și, știindu-l la popreală, fu cuprinsă de o ciudă amarnică. Încît nu zăbovi să-și ticluiască un plan spre a-și slobozi iubitul și, împodobindu-se cu cele mai frumoase haine ale ei, se duse la palatul valiului, ceru să fie primită de el și fu poftită în sala de judecată. Or, pe Allah ! numai arătîndu-se așa, în toată frumusețea ei, nevestica ar fi și dobîndit de la bun început cîștig la toate judecățile de pe tot pămîntul în lung și-n lat. Într-adevăr, după salamalekuri, îi spuse valiului :

— O, valiule, stăpîne al nostru, flăcăul *Cutare*, pe care ai poruncit să-l bage la opriș, este chiar fratele meu și stîlpul casei mele. Și a fost învinuit pe nedrept de martorii șeicului și de șeic, care este un ticălos și un dezmățat. Vin, dar, să cer de la dreptatea ta să-l slobozești, altminteri casa mea are să cadă în prăpăd ; iar eu aș muri de foame !

Or, de cum o văzu pe tinerică, inima valiului începu să fiarbă strașnic de dragul ei ; și, împătimit după nevestică, îi zise :

— Hotărît ! sînt gata să-l slobozesc pe fratele tău ! Ci, mai întîi, intră în haremul casei mele și, cînd s-or sfîrși judecățile, am să vin la tine ca să stăm de vorbă mai pe îndelete !

Ea însă, pricepînd ce vrea valiul, își zise : „Pe Allah ! o, barbă de catran, n-ai să mă atingi tu decît cînd o face plopul mere !“ Și răspunse :

— O, valiule, stăpîne al nostru, este mai bine să vii tu la mine acasă, unde am avea tot răgazul să vorbim despre toate, mai în tihnă decît aici, unde eu nu sînt decît o străină.

Și valiul, bucuros pînă peste poate, o întrebă :

— Și unde se află casa ta ?

Ea spuse :

— În *cutare* loc ! Şi am să te aştept acolo, în seara aceasta, pe la scăpătat de soare !

Şi plecă de la valiu, pe care îl lăsă cufundat într-o mare zbuciumată, şi se duse să-l caute şi pe cadiul oraşului.

Intră, aşadar, în casa cadiului, care era un om în vîrstă, şi îi spuse :

— O, cadiule, stăpîne al nostru !

El spuse :

— Da !

Ea urmă :

— Mă rog ţie să-ţi arunci privirile asupra necazului meu, şi Allah are să se bucure de tine !

El întrebă :

— Cine te-a asuprit ?

Ea răspunse :

— Un ticălos de şeic care, cu ajutorul martorilor lui mincinoşi, a izbutit să-l bage la temniţă pe fratele meu, singurul stîlp al casei mele. Şi vin ca să te rog să mijloceşti pe lîngă valiu să-i dea drumul fratelui meu !

Or, cînd cadiul o văzu şi o auzi pe tinerică, căzu îndrăgostit de ea nebuneşte, şi îi zise :

— Hotărît ! am să mă îngrijesc de fratele tău. Ci, pînă una alta, intră colea în haremul meu şi aşteaptă-mă acolo. Şi avem să tăinuim cum stă treaba. Şi ai să ajungi să-ţi izbîndeşti dorinţa !

Şi tinerica îşi zise : „A ! fiu de codoş, ai să mă ai cînd o face plopul mere !“ Şi răspunse :

— O, stăpîne al nostru, ar fi mai bine să te aştept la mine acasă, unde nimenea nu ne-ar supăra !

El întrebă :

— Şi unde se află casa ta ?

Ea spuse :

— În *cutare* loc ! Și am să te aștept acolo, chiar în seara aceasta, după scăpătatul soarelui !

Și plecă de la cadiu și se duse să-l caute pe vizirul regelui.

Cînd ajunse dinaintea vizirului, îi povesti despre întemnițarea flăcăului, pe care îl da drept fratele ei, și îl rugă să poruncească a fi slobozit. Și vizirul îi spuse :

— Nu este nimic împotrivă ! Ci, pînă atunci, intră colea în haremul meu, unde am să vin la tine, ca să stăm de vorbă despre treaba aceasta !

Ea spuse :

— Pe viața capului tău, o, stăpîne al nostru, eu sînt tare rușinoasă și nu aș ști nici măcar pe unde să umblu prin haremul măriei tale. Casa mea însă este mult mai potrivită pentru taifasuri de soiul acesta, și am să te aștept acolo chiar în seara aceasta, la un ceas după scăpătatul soarelui !

Și îi spuse în ce loc se afla casa ei, și plecă de la el ca să se ducă la palat la regele orașului.

Or, cînd intră în sala împărătească, regele, uimit de frumusețea ei, își zise : „Pe Allah ! ce bucățică bună de înfulecat caldă încă și pe nemîncate !" Și o întrebă :

— Cine te-a asuprit ?

Ea spuse :

— Nu sînt asuprită, întrucît mai este și dreptatea regelui !

El zise :

— Allah singur este drept ! Dar ce pot să fac eu pentru tine ?

Ea spuse :

— Să dai poruncă să i se dea drumul fratelui meu întemnițat pe nedrept !

El spuse :

— Lucru-i ușor ! Du-te, copila mea, și așteaptă-mă în harem ! Și nu are să se întîmple decît ceea ce te poate mulțumi !

Ea spuse :

— Dacă-i așa, o, măria ta, m-aș duce să te aștept mai degrabă acasă la mine. Căci regele nostru știe că pentru lucruri de soiul acesta este nevoie de multe pregătiri, ca de pildă de o baie, de primeneli și de altele asemenea. Și toate acestea nu aș putea să le fac cum se cuvine decît în casa mea, care, de-ar fi călcată de pașii regelui nostru, ar fi pe veci cinstită și binecuvîntată !

Regele spuse :

— Atunci fie așa !

Și amîndoi se învoiră în privința ceasului și a locului de întîlnire. Și tinerica plecă de la palat și se duse să caute un tîmplar...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzecea noapte

Urmă :

...și se duse să caute un tîmplar. Și îi spuse :

— Să-mi trimiți în seara aceasta acasă un dulap mare cu patru despărțituri puse una peste alta, și fiecare despărțitură avînd o ușă aparte care să se închidă strașnic cu un lacăt !

Tîmplarul răspunse :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, lucrul nu se poate face pînă-n seară !

Ea spuse :

— Am să-ţi plătesc orice ai să-mi ceri !

El spuse :

— Dacă-i aşa, are să fie gata. Nu îţi cer însă ca preţ nici aur, nici argint, o, stăpîna mea, ci numai ceea ce ştii şi tu ! Intră, dar, în odaia din fund, ca să pot sta de vorbă cu tine !

La vorbele acestea ale tîmplarului, nevestica răspunse :

— O, tîmplar al binecuvîntării, ce om lipsit de pricepere mai eşti şi tu ! Pe Allah ! oare acea prăpădită de odaie din fundul prăvăliei tale se poate potrivi cu o tăifăsuială de soiul celei cum vrei tu să tăifăsuieşti ? Mai degrabă vino în seara aceasta acasă la mine, de îndată ce ai să-mi trimiţi dulapul, şi ai să mă găseşti gata să stau de vorbă cu tine pînă dimineaţa !

Şi tîmplarul răspunse :

— Cu toată dragostea inimii şi ca o cinstire datorată !

Şi nevestica urmă :

— Da atunci, să nu-mi mai faci un dulap cu patru despărţituri, ci unul cu cinci ! Întrucît îmi trebuie chiar unul cu cinci despărţituri, ca să strîng în el tot ceea ce am de strîns !

Şi, după ce îi spuse unde şade, plecă şi se întoarse acasă la ea.

Acolo, scoase dintr-o ladă cinci rochii, de croieli şi de culori osebite, le orîndui cu grijă, şi puse de pregăti mîncărurile şi băuturile, şi orîndui florile, apoi aprinse mirodenii. Şi aşteptă în felul acesta sosirea oaspeţilor săi.

Or, pe înserate, hamalii tîmplarului aduseră dulapul cu pricina ; şi nevestica le spuse să-l aşeze în odaia de primire. Pe urmă îi lăsă pe hamali să plece şi, pînă să aibă ea răgazul să cerceteze lacătele dulapului, se şi auziră bătăi la uşă. Şi, numaidecît după aceea, cel dintîi dintre oaspeţi se şi ivi, anume valiul oraşului. Şi ea se ridică în cinstea sa, şi sărută pămîntul dinaintea lui, şi îl pofti să guste din răcoritoare. Pe urmă, începu să lunece înspre el nişte ochi lungi de-o palmă, şi să-i arunce nişte priviri arzătoare, aşa de iscusit încît valiul se ridică de mijloc şi, cu mişcări repezite şi cutremurate, vru să se bucure de ea pe dată. Ci muieruşca, desfăcîndu-se din strînsoare, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, ce lipsit eşti de iscusinţă ! Mai întîi începe prin a te dezbrăca, spre a fi slobod în mişcări !

Iar valiul spuse :

— Nu am nimica împotrivă !

Şi îşi scoase hainele. Iar muieruşca îi dete, aşa cum se face de obicei la petrecerile muieraticilor, în locul hainelor lui de culoare întunecată, o rochie de mătasă galbenă şi de o croială ciudată, şi o tichie de aceeaşi culoare. Şi valiul se împopoţonă cu rochia cea galbenă şi cu tichia cea galbenă, şi se pregătea să se veselească. Ci, tot atunci, se auzi o bătaie repezită la uşă. Şi valiul, tare îmbufnat, întrebă :

— Aşteptai vreo vecină, ori vreo ghicitoare ?

Ea răspunse, speriată :

— Nu, pe Allah ! ci am uitat că soţul meu se întoarce în seara aceasta din călătorie ! Şi chiar el bate acuma la uşă !

El întrebă :

— Şi-acu ce are să fie cu mine ? Şi ce să fac ?

Ea spuse :

— Nu ai decît o cale de scăpare, şi-anume să intri în dulapul de colea !

Şi deschise uşa de la întîia despărţitură a dulapului, şi îi spuse valiului :

— Intră în lăuntru !

El spuse :

— Păi cum să fac ?

Ea spuse :

— Să te ghemuieşti pe vine !

Şi valiul, frînt în două, se ciuci în dulap. Iar nevestica încuie uşa cu cheia şi se duse să deschidă celui care bătea.

Or, acesta era cadiul. Şi femeia îl primi întocmai cum îl primise şi pe valiu, şi, la ceasul potrivit, îl înveşmîntă într-o rochie roşie, de o croială nemaipomenită, şi cu o tichie de aceeaşi culoare ; şi, cum el vroia să se repeadă la ea, îi zise :

— Nu, pe Allah ! nu mai înainte de a-mi scrie un bilet în care să poruncească slobozirea fratelui meu !

Şi cadiul îi scrise biletul cerut, şi i-l dete chiar în clipa cînd se auziră bătăi la uşă. Şi tînăra nevastă, cu un chip speriat, strigă :

— Este soţul meu, care se întoarce din călătorie !

Şi îl puse pe cadiu să se cocoţeze în cel de al doilea cat al dulapului, şi se duse să-i deschidă celui care bătea la uşa casei.

Şi era însuşi vizirul. Şi păţi şi el ceea ce păţiseră şi ceilalţi doi ; şi, gătit cu o rochie verde şi cu o tichie verde, fu înghesuit la cel de al treilea cat al dulapului, în clipa în care sosea la rîndu-i şi regele oraşului. Şi regele, în acelaşi chip, fu dichisit cu o rochie albastră şi cu o tichie albastră, şi, în clipa cînd da să facă lucrul pentru care venise, uşa răsună iarăşi, şi, văzînd spaima tinerei neveste, fu nevoit şi el să

se ghemuiască tare anevoie, întrucît era dolofan pînă peste poate.

Atunci, intră tîmplarul, cu niște ochi mistuitori și, drept preț pentru dulap, vru numaidecît să se repeadă la tinerică. Ea însă îi zise :

— O, tîmplarule, de ce ai făcut atîta de strîmt cel de al cincelea cat al dulapului ? De-abia dacă se poate vîrî în el atîta cît încape într-o lădiță !

El spuse :

— Pe Allah ! catul acela poate cuprinde și patru inși chiar mai mari decît mine !

Ea spuse :

— Încearcă, să văd și eu dacă poți să intri !

Și tîmplarul, cocoțîndu-se pe niște scăunașe puse unul peste altul, intră în cea de a cincea despărțitură, unde fu numaidecît încuiat cu cheia.

Pe dată, luînd biletul pe care i-l dedese cadiul, nevestica se duse la paznicii temniței, care, cînd văzură pecetea pusă în josul scrisului, îl slobozira pe flăcău. Atunci amîndoi se întoarseră acasă în graba mare și, de bucurie, ca să-și sărbătorească întîlnișul, se zbeguiră vîrtos și îndelung, cu zarvă și cu gîfîieli strașnice. Și, în lăuntrul dulapului, cei cinci încuiați auzeau toate celea, ci nu cutezau și nici nu puteau să crîcnească. Și, ghemuiți unul deasupra altuia în cele cinci caturi, habar nu aveau cînd o să fie scoși de acolo.

Or, după ce tinerica și flăcăul își sfîrșiră zbegurile, strînseră de prin casă tot ce putură strînge din lucrurile mai de preț, puseră totul într-o ladă, vîndură lucrurile celelalte, și plecară din orașul acela, mutîndu-se în alt oraș și în altă împărăție. Și-atîta cu ei !

Ci, în ceea ce îi privește pe cei cinci, iacătă ! Cînd se împliniră două zile de cînd se aflau acolo, fură cuprinși tuscinci de o nevoie amarnică de a se ușura.

Şi cel dintîi dintre ei care îşi dete drumul udului fu tîmplarul. Şi, cum se uşura aşa, udul începu să curgă în capul regelui. Şi regele, tot atunci, se slobozi şi el în capul vizirului, care se slobozi în capul cadiului, care se slobozi în capul valiului. Atunci toţi deteră glas, afară de rege şi de tîmplar, strigînd :

— O, ce porcărie !

Şi cadiul cunoscu glasul vizirului, care cunoscu şi el glasul cadiului. Şi îşi spuseră între ei :

— Iacătă-ne că am căzut în laţ ! Noroc că regele a scăpat !

Ci, în clipa aceea, regele, care tăcuse, din mîndrie, strigă :

— Tăceţi odată ! Sînt aici ! Şi habar nu am cine s-a uşurat în capul meu !

Atunci tîmplarul strigă :

— Înalţe Allah fala regelui ! Tare socot că eu sînt acela ! Căci eu mă aflu în cel de al cincelea cat !

Pe urmă adăugă :

— Pe Allah ! eu sînt pricina tuturor năpastelor acestea, întrucît dulapu-i lucrat de mine !

Estimp, soţul muieruştii se întoarse din călătorie ; şi vecinii, care nu băgaseră de seamă plecarea femeii, îl văzură sosind şi bătînd la uşa lui zadarnic. Şi îi întrebă de ce nu răspunde nimeni din lăuntru. Iar ei nu ştiură să-i spună nimic. Atunci cu toţii laolaltă, după ce aşteptară destul, sparseră uşa şi intrară în casă ; ci văzură casa goală, şi fără nimic altceva în ea decît dulapul cu pricina. Şi auziră din lăuntrul dulapului glasuri de oameni. Şi nu socotiră alta decît că dulapul trebuie să fie locuit de niscaiva ginni.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și doua noapte

Urmă :

Și hotărîră, cu glas mare, să dea foc dulapului și să-l ardă cu tot ce s-o fi aflînd în el. Și, cum se pregăteau să-și ducă planul la îndeplinire, se auzi glasul cadiului din adîncul dulapului, strigînd :

— Opriți-vă, oameni buni ! Nu sîntem nici ginni, nici hoți ! Ci sîntem *Cutare* și *Cutare !*

Și, în cîteva vorbe, le povesti toată vicleșia care îi dăulase. Atunci vecinii, cu soțul în cap, sfărmară lacătele și îi sloboziră pe cei cinci încuiați, pe care îi găsiră împopoțonați cu hainele acelea ciudate pe care îi pusese tinerica să le îmbrace. Acu, dacă îi văzură așa, nimenea nu mai putu să nu rîdă de acea pățanie. Iar regele, ca să-l aline pe soț de fuga soției, îi zise :

— Te căftănesc al doilea vizir al meu !

Și-așa cu povestea aceasta. Ci Allah este mai știutor !

Și, sfîrșind, Șeherezada îi spuse regelui Șahriar :

— Ci nu carecumva să crezi, o, măria ta, că toate acestea pot fi asemuite cu *Povestea Adormitului treaz !*

Și, întrucît regele își împreunase sprîncenele la auzul numelui acelei povești despre care nu știa nimic, Șeherezada, fără a zăbovi mai mult, spuse :

POVESTEA ADORMITULUI TREAZ

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odinioară la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Raşid, un tînăr, holtei, pe care îl chema Abul-Hassan, şi care ducea o viaţă tare ciudată şi tare anapoda. În adevăr, vecinii lui nu-l vedeau niciodată să primească două zile la rînd acelaşi om, sau să poftească în casa lui vreun locuitor din Bagdad ; căci toţi cei care veneau la el erau străini. Încît oamenii din mahalaua lui, nepricepînd nimica din tot ce putea face acesta, îl porecliseră Abul-Hassan cel Dezmăţat.

În fiecare seară, Abul-Hassan avea obiceiul să se ducă la capătul podului din Bagdad şi acolo aştepta să se ivească vreun străin ; şi, de cum zărea vreunul, fie bogat, fie sărac, fie tînăr ori bătrîn, se îndrepta către el, zîmbitor şi plin de curtenie şi, după salamalekuri şi urări de bun-venit, îl poftea să primească a fi găzduit în casa lui pentru cea dintîi noapte a aceluia la Bagdad. Şi îl ducea la el acasă şi îl ospăta cît putea mai bine ; şi, cum era tare prietenos şi avea o fire plăcută, îi ţinea tovărăşie oaspetelui toată noaptea şi nu precupeţea nimic spre a-i da cea mai

bună părere despre mărinimia sa. A doua zi însă îi spunea :

— O, oaspetele meu, să ştii că dacă te-am poftit la mine, atunci cînd în oraşul acesta numai Allah te cunoştea, am făcut-o pentru că aveam pricinile mele să mă port aşa. Ci m-am juruit să nu găzduiesc niciodată două zile la rînd acelaşi străin, de-ar fi el cel mai minunat şi cel mai plăcut dintre fiii oamenilor. Încît, aşadar, iată-mă nevoit să mă despart de tine ; şi chiar te rog, dacă mă întîlneşti vreodată pe uliţele Bagdadului, să te faci că nu mă cunoşti, ca să nu mă sileşti cumva să te ocolesc !

Şi, vorbindu-i astfel, Abul-Hassan îşi ducea oaspetele la vreun han din oraş, îi da toate sfaturile de care acela s-ar fi putut să aibă trebuinţă, îşi lua bun-rămas de la el şi nu-l mai vedea. Şi dacă, din întîmplare, se nimerea să întîlnească prin sukuri pe vreunul dintre străinii pe care îi găzduise, se prefăcea a nu-l cunoaşte, spre a nu fi nevoit cumva să se oprească şi să-i dea bineţe. Şi tot aşa se purta mai departe, fără a pregeta nici măcar o seară să aducă în casa lui un alt străin.

Or, într-o seară, pe la scăpătatul soarelui, cum sta el aşa, după obiceiul său, la capul podului de la Bagdad, aşteptînd sosirea vreunui străin, văzu venind către el un negustor bogat, îmbrăcat în felul negustorilor de la Mossul şi urmat de un rob înalt şi cu înfăţişare falnică. Or, era însuşi califul Harun Al-Raşid, îmbrăcat teptil, cum avea el obiceiul să facă în fiecare lună, ca să vadă şi să cerceteze cu chiar ochii lui cele ce se petreceau prin Bagdad. Şi Abul-Hassan, cînd îl văzu, fu departe de a ghici cine era ; şi se ridică din locul unde şedea, şi se îndreptă înspre el, şi, după salamalekul cel mai gingaş şi după urarea de bun-venit, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, binecuvîntată să fie sosirea ta printre noi! Fă-mi hatîrul de a primi în noaptea aceasta găzduirea mea, în loc să te duci să dormi la han. Şi mîine dimineaţă o să fie vreme să-ţi cauţi în tihnă o locuinţă după placul tău!

Şi, spre a-l hotărî să primească, îi povesti, în cîteva cuvinte, că de multă vreme avea obiceiul să dea găzduire, numai pentru o noapte, celui dintîi străin pe care îl vedea trecînd pe pod. Pe urmă adăugă:

— Allah este darnic, o, stăpîne al meu! În casa mea ai să găseşti o găzduire deplină, pîine caldă şi vin limpede!

Cînd califul auzi vorbele lui Abul-Hassan, i se păru întîmplarea atîta de ciudată şi Abul-Hassan atîta de fistichiu, încît nu şovăi o clipă să-şi urmeze ispita de a-l cunoaşte. Încît, după ce se lăsă rugat oleacă, numai aşa, de ochii lumii şi ca să nu pară a fi un om prost crescut, primi rugămintea, zicînd:

— Pe capul şi pe ochii mei! Allah să-şi sporească binefacerile asupra ta, o, stăpîne al meu! Iată-mă gata să te urmez!

Şi Abul-Hassan îi arătă oaspetelui său drumul şi îl duse la casa lui, tăinuind cu el într-una foarte plăcut.

Or, mama lui Hassan, în seara aceea, gătise o masă minunată. Le dete mai întîi nişte gogoşi prăjite în unt şi umplute cu carne tocată şi cu sîmburi de pin, pe urmă un clapon tare gras, împresurat de patru pui mari de găină, pe urmă o gîscă umplută cu stafide şi cu fistic, şi la sfîrşit o tocăniţă de porumbei. Şi toate astea, în adevăr, erau alese la gust şi plăcute la vedere.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și patra noapte

Urmă :

Așa că amîndoi, așezîndu-se dinaintea tablalelor, mîncară cu mare poftă ; și Abul-Hassan alegea, ca să le dea oaspetelui său, bucățile cele mai bune. Pe urmă, cînd sfîrșiră de mîncat, robul le aduse ibricul și ligheanul ; și se spălară pe mîini, în vreme ce mama lui Hassan strîngea tăvile de mîncăruri, spre a servi castroanele de fructe, pline cu struguri, și curmale, și pere, precum și alte tablale pe care se aflau tăvile pline cu prăjituri, cu magiun de migdale și cu tot felul de zaharicale. Și mîncară pe săturate, după care începură să bea.

Atunci Abul-Hassan umplu cu vin cupa de ospăț și, ținînd-o în mînă, se întoarse înspre oaspetele său și îi spuse :

— O, oaspete al meu, tu știi că niciodată cocoșul nu bea mai înainte de a fi chemat și găinile, cu cotcodăceli ușoare, să vină să bea cu el. Or, eu, dacă ar trebui să duc cupa aceasta la buzele mele ca să beau de unul singur, băutura mi s-ar opri în gît, și de bună seamă că aș muri. Te rog, dar, pentru noaptea aceasta, să lași cumpătarea pe seama inșilor cu inima rea, și să cauți bucuria împreună cu mine în fundul cupei. Căci, cu adevărat, o, oaspete al meu, fericirea mi-e peste poate să am în casa mea un om atîta de falnic ca tine !

Și califul, care nu vroia nicidecum să-l supere, și care pe deasupra dorea să-l facă să vorbească, nu depărtă cupa, ci începu să bea laolaltă cu el. Și cînd vinul începu să le ușureze sufletele, califul îi spuse lui Abul-Hassan :

— O, stăpîne al meu, acuma, cînd ne-am împărtăşit cu pîinea şi cu sarea, nu vrei să-mi spui care este pricina de te porţi aşa faţă de străinii pe care nu-i cunoşti, şi nu vrei să-mi povesteşti, ca s-o ştiu şi eu, povestea ta, care trebuie să fie uimitoare ?

Şi Abul-Hassan răspunse :

— Află, o, oaspete al meu, că povestea mea nu este deloc uimitoare, ci numai plină de învăţăminte. Mă numesc Abul-Hassan, şi sînt fiul unui negustor care, la moartea lui, mi-a lăsat cu ce să trăiesc din belşug în Bagdad, cetatea noastră. Or, întrucît fusesem ţinut tare din scurt pe cînd trăia taică-meu, mă grăbii să fac tot ce-mi sta în putere pentru ca, în puţină vreme, să ajung din urmă timpul pierdut în tinereţele mele. Ci, întrucît am fost dăruit din fire cu înţelepciune, am avut grijă să-mi împart moştenirea în două părţi, una pe care am schimbat-o în aur, şi alta pe care am păstrat-o în bunuri. Şi luai aurul pe care îl dobîndisem de la partea dintîi, şi mă apucai să-l cheltuiesc, cu mînă spartă, în tovărăşia unor tineri de vîrsta mea, pe care îi ospătam şi îi ţineam pe seama mea şi pentru plăcerea mea, cu o dărnicie şi o mărinimie de emir. Şi nu precupeţii nimic pentru ca viaţa noastră să fie plină de plăceri şi de bucurie. Or, făcînd aşa, mă trezii că după un an nu-mi mai rămăsese nici măcar un singur dinar pe fundul bisactelei mele, şi mă întorsei către prietenii mei, ci ei pieriseră. Atunci, mă apucai să-i caut şi să le cer la rîndul meu să mă ajute în împrejurarea grea în care mă vedeam. Ci toţi, unul după altul, îmi ticluiră vreo pricină care nu le îngăduia să-mi dea cu ce să trăiesc măcar pentru o zi. Eu, atunci, mă întorsei în mine şi pricepui cîtă dreptate avusese tătîne-meu, răposatul, să mă crească aspru. Şi mă întorsei acasă la mine şi începui să cuget la ce îmi mai rămînea de

făcut. Şi atunci mă oprii la o hotărîre pe care din ziua aceea o ţin necurmat. M-am jurat, într-adevăr, dinaintea lui Allah, să nu mai am de-a face cu nici un om din ţara mea şi să nu mai găzduiesc în casa mea decît străini ; ci, pe deasupra, necazul m-a învăţat că prietenia scurtă şi caldă este cu mult mai de dorit decît prietenia lungă şi care se sfîrşeşte rău, şi mă legai să nu stau două zile la rînd cu acelaşi străin poftit în casa mea, de-ar fi el cel mai minunat şi cel mai plăcut dintre fiii oamenilor ! Căci simţisem amarnic cît de crude sînt legăturile sufletului şi cum te opresc ele să guşti pe deplin bucuriile prieteniei. Aşa că, o, oaspete al meu, să nu te minunezi cumva mîine de dimineaţă, după noaptea aceasta în care prietenia ni se arată sub înfăţişarea ei cea mai îndatoritoare, dacă am să fiu nevoit să-mi iau rămas-bun de la tine. Şi chiar dacă, mai tîrziu, ai să mă întîlneşti pe uliţele Bagdadului, să nu ţi se pară urît din partea mea că nu am să te mai cunosc !

Cînd auzi povestea aceasta a lui Abul-Hassan, califul îi spuse :

— Pe Allah ! purtarea ta este o purtare minunată, şi în viaţa mea nu am văzut un petrecăreţ purtîndu-se cu atîta înţelepciune ca tine ! Încît preţuirea mea faţă de tine este pînă peste poate ; tu ai ştiut, cu bunurile pe care le-ai păstrat din cea de a doua parte a moştenirii tale, să duci o viaţă cuminte, care îţi îngăduie să ai în fiecare noapte tovărăşia unui alt om cu care poţi totdeauna să-ţi înnoieşti plăcerile şi taifasurile, şi de care nu ai nici cum să te sastiseşti, nici cum să suferi vreo neplăcere !

Pe urmă adăugă :

— Ci, o, stăpîne al meu, ceea ce mi-ai spus în privinţa despărţirii noastre de mîine îmi pricinuieşte o supărare pînă peste poate. Întrucît aş fi vrut să-ţi

răsplătesc în vreun fel facerea de bine față de mine și găzduirea din noaptea aceasta. Te rog, dar, să-mi spui acum o dorință și, îți jur pe Kaaba cea sfîntă, că mă leg să ți-o îndeplinesc. Rostește-te, așadar, deschis, și să nu te sfiești cumva să-mi ceri cît de mult, căci bunurile lui Allah se află cu prisosință asupra negustorului care sînt, și nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și cincea noapte

Urmă :

La vorbele acestea ale califului străvestit în negustător, Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a arăta nici cea mai mică uimire, răspunse :

— Pe Allah ! o, oaspete al meu, ochiul meu este răsplătit din plin cu vederea ta, iar binefacerile tale ar fi pe deasupra. Îți mulțumesc, dar, pentru grija ta față de mine ; ci, cum nu am nici o dorință de jinduit și nici o rîvnă de împlinit, sînt tare încurcat cum să răspund la gîndurile tale ! Întrucît soarta mea îmi ajunge, și nu mai doresc nimic alta decît să trăiesc așa cum trăiesc, fără a avea vreodată nevoie de cineva !

Ci califul spuse iar :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu, nu-mi strica bucuria și lasă-ți sufletul să-mi spună o dorință, ca să ți-o îndeplinesc ! Altminteri, aș pleca de aici cu inima tare chinuită și tare umilită ! Întrucît o facere de bine pe care ai primit-o este mai grea de purtat decît o răutate, iar omul de soi ales trebuie să plătească totdeauna îndoit binele ! Așa că vorbește și nu te teme că m-ai sili cumva !

Atunci Abul-Hassan, văzînd că nu poate să facă altfel, lăsă capu-n jos și începu să cugete adînc la dorința pe care se vedea silit s-o aibă ; pe urmă, deodată, ridică fruntea și grăi :

— Ei bine, am găsit ! Da asta-i dorința unui nebun, fără de nici o îndoială. Și tare socotesc că nu ar fi să ți-o spun, ca să nu ne despărțim lăsîndu-ți un gînd așa de urît despre mine !

Califul spuse :

— Pe viața capului meu ! Da cine poate să spună dintru început dacă un gînd este nebun ori cuminte ? Eu, ce-i drept, nu sînt decît un negustor, însă pot să fac cu mult mai mult decît ar lăsa de crezut despre puterea mea meseria pe care o am ! Grăbește, dar, și spune !

Abul-Hassan răspunse :

— Am să spun, o, stăpîne al meu, ci îți jur pe virtuțile Profetului nostru (cu el fie pacea și rugăciunea !) că numai califul ar putea să împlinească ceea ce vreau eu ! Ori ar trebui să fiu eu calif, măcar pe-o zi, în locul stăpînului nostru emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid !

Califul întrebă :

— Da la urma urmei, ya Abul-Hassan, ce ai face tu dacă ai fi calif măcar o zi ?

El răspunse :

— Iacătă !

Şi Abul-Hassan se opri o clipă ; pe urmă, spuse :

— Află, o, stăpîne al meu, că oraşul Bagdad este împărţit în mahalale, şi că fiecare mahala are în fruntea ei cîte un şeic care se numeşte şeicul al-balad. Or, spre pacostea mahalalei acesteia în care locuiesc eu, şeicul al-balad de aici este un om atîta de urît şi de plin de silă încît pesemne că s-o fi născut, fără de nici o îndoială, din împreunarea vreunei hiene cu un vier. Apropierea lui duhneşte, căci gura-i nu este nicidecum o gură ca oricare, ci un găoz îngălat, ca o gură de umblătoare ; ochii lui, de culoarea peştelui, bat în lături şi stau gata să-i cadă la picioare ; buzele-i umflate seamănă cu o bubă rea, iar cînd vorbeşte aruncă fleoaşte de scuipat ; urechile-i sînt nişte urechi de porc ; obrajii fleşcăiţi şi puhavi seamănă cu fundul unei maimuţe bătrîne ; fălcile-i au rămas fără dinţi, de cîte scîrne au mestecat ; trupu-i este ros de toate beteşugurile ; în ce-i priveşte dedesubtul, n-a mai rămas nimic din el : atîta a slujit de cloacă năsărîmbelor de măgărari, de haznagii şi de măturători, încît a ajuns o putreziciune, şi-acum în locul lui nu mai sînt decît nişte ghemotoace de lînă care-i ţin măruntaiele să nu se povîrne. Or, tocmai ticălosul acesta dezmăţat, ajutat de alţi doi dezmăţaţi, pe care am să ţi-i zugrăvesc, îşi îngăduie să stîrnească tulburare în toată mahalaua. În adevăr, nu este mîrşăvie pe care să n-o săvîrşească, şi nu este clevetire pe care el să n-o vînture ; şi, cum are un suflet scîrnav, îşi varsă răutăţile de muiere bătrînă tocmai împotriva oamenilor de treabă, liniştiţi şi curaţi. Ci, întrucît nu poate să umble singur peste tot ca să împută mahalaua cu duhorile lui, are în slujba sa doi ciraci, tot atîta de mişei ca şi el. Cel dintîi dintre aceşti mişei este un rob spîn la chip ca un eunuc, cu ochii galbeni şi cu un glas la fel de greţos ca sunetele scă-

pate din fundurile măgarilor. Şi robul acesta, fiu de tîrfoştină şi de cîine, se dă drept arab sadea, măcar că nu este decît un rum dintre cei mai ticăloşi şi din cel mai nevolnic soi. Meseria lui este de a se duce să se încîrduie cu bucătarii, cu slugile şi cu hadîmbii de pe la casele vizirilor şi ale mai-marilor împărăţiei, ca să dibuiască tainele stăpînilor şi să le ducă dascălului său, şeicul al-balad, şi să le împrăştie pe la cîrciumi şi prin tot felul de locuri păcătoase. Nu-i e silă de nici o murdărie, şi linge orice fund, dacă pe fundul pe care îl linge poate să găsească un dinar de aur. În ce-l priveşte pe cel de al doilea ticălos, apoi acela este un fel de rîsul-lumii, cu nişte ochi mari, a cărui îndeletnicire este să spună tot soiul de măscări şi de blestemăţii prin sukuri, unde-i sînt vestite şi ţeasta capului său chel ca o coajă de ceapă şi behăiturile-i atîta de urîte încît, la fiecare vorbă pe care o scoate, ai zice că stă să-şi sloboadă maţele. De altminteri, nici un negustător nu îl pofteşte să vină şi să şadă în prăvălia lui, din pricină că-i atîta de greoi şi de mare încît, dacă se aşează pe un scaun, scaunul numaidecît se face ţăndări sub greutatea lui! Or, acesta nu este chiar la fel de ticălos cum este cel dintîi, da este mult mai nărod! Dacă, dar, o, stăpîne al meu, aş ajunge numai pe-o zi emir al drept-credincioşilor, nu aş căuta nici să mă îmbogăţesc pe mine, nici să-mi îmbogăţesc neamurile, ci nu aş zăbovi să izbăvesc mahalaua noastră de nemernicii aceştia trei, şi i-aş mătura la groapa cu murdării, după ce l-aş pedepsi pe fiecare după măsura spurcăciunii lui. Şi, în felul acesta, aş da îndărăt liniştea locuitorilor din mahalaua noastră. Şi-asta-i tot ceea ce doresc.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Cînd auzi vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, califul îi zise :

— În adevăr, ya Abul-Hassan, dorința ta este dorința unui om care se află pe calea cea dreaptă, și a unei inimi care este o inimă minunată, căci numai oamenii cei drepți și inimile minunate nu pot să îndure ca nepedeapsa să fie norocul celor răi. Ci să nu socoți că dorința ta ar fi atîta de anevoioasă pe cît îmi dedeai tu de gîndit ; întrucît tare sînt încredințat că, dacă emirul drept-credincioșilor ar auzi de ea, el care nu îndrăgește nimic mai mult decît întîmplările cele ciudate, s-ar bucura să-și lase puterea în mîinile tale pe o zi și-o noapte !

Ci Abul-Hassan se puse pe rîs și zise :

— Pe Allah ! văd bine acuma că tot ce vorbirăm noi nu fu alta decît o glumă. Și sînt încredințat la rîndu-mi că, dacă ar auzi de năzdrăvănia mea, califul ar da poruncă să fiu închis la casa de nebuni ! Așa că, mă rog ție, dacă întîmplarea te-o duce prin preajma oamenilor de la palat, să nu care cumva să pomenești vreodată despre cele ce tăinuirăm noi colea, în aburii băuturii !

Și califul, ca să nu-și supere gazda, îi spuse :

— Mă jur că n-am să pomenesc despre asta nimănuia !

Ci, în sinea lui, se jură că nu are să lase să-i scape prilejul acela de a se veseli așa cum niciodată nu se mai veselise de cînd își străbătea orașul îmbrăcat

străvestit în tot felul de teptiluri. Şi îi spuse lui Abul-Hassan :

— O, gazdă a mea, acuma se cade să-ţi torn şi eu să bei, căci pînă acuma numai tu te-ai ostenit să-mi torni mie !

Şi luă bărdaca şi cupa, turnă vin în cupă, strecurînd în ea şi un strop de bang cretan curat, şi îi întinse cupa lui Abul-Hassan, spunîndu-i :

— Să-ţi fie cu noroc şi cu sănătate !

Iar Abul-Hassan răspunse :

— Se poate oare să nu primesc băutura pe care ne-o dă musafirul nostru ? Ci, Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu ! întrucît mîine de dimineaţă nu am să pot să mă scol ca să te însoţesc la plecarea din casa mea, te rog să nu uiţi, cînd pleci, să închizi uşa bine în urma ta !

Şi califul îi făgădui că aşa are să facă. Iar Abul-Hassan, liniştit în privinţa aceasta, luă cupa şi o goli dintr-o înghiţitură. Ci pe dată bangul îşi îndeplini rostul, şi Abul-Hassan se prăvăli pe jos, cu capul dinaintea picioarelor, într-un chip atîta de fulgerător încît califul începu să rîdă. După care, îl chemă pe robul ce rămăsese la poruncile sale şi îi spuse :

— Ia-l în spinare pe omul acesta şi vino după mine !

Iar robul se supuse şi, luîndu-l pe Abul-Hassan în spinare, porni după calif, care îi zise :

— Ia seama bine unde se află casa aceasta, încît să poţi s-o găseşti atunci cînd am să-ţi poruncesc !

Şi ieşiră în uliţă, uitînd să închidă uşa după ei, în ciuda rugăminţii lui Abul-Hassan.

Cînd ajunseră la palat, intrară în lăuntru pe uşa cea tainică şi se duseră în iatacul califului, unde se afla odaia de culcare. Iar califul îi spuse robului său :

— Scoate hainele omului acesta, îmbracă-l cu hainele mele de noapte, şi întinde-l în patul meu !

Şi, după ce robul îndeplini porunca aceasta, califul îl trimise să-i aducă acolo pe toţi dregătorii de la palat, pe viziri, pe musaipi şi pe hadîmbi, precum şi pe toate femeile din harem ; şi cînd toţi se aflară dinaintea lui, le spuse :

— Mîine de dimineaţă să fiţi cu toţii în odaia aceasta şi fiecare dintre voi să staţi zornici la poruncile omului acesta care se află culcat aci în patul meu şi îmbrăcat cu hainele mele. Şi să nu pregetaţi să-i arătaţi aceleaşi cinstiri pe care le aveţi faţă de mine şi să vă purtaţi faţă de el, la orice-o fi, întocmai ca şi cum el aş fi chiar eu. Şi, cînd aveţi să răspundeţi la întrebările lui, să-l numiţi emir al drept-credincioşilor ; şi să luaţi seama să nu carecumva să vă împotriviţi la vreuna dintre dorinţele lui. Întrucît dacă vreunul dintre voi, de-ar fi el chiar şi fiul meu, s-ar cugeta să nu ia în seamă poruncile pe care vi le dau, are să fie spînzurat pe clipă pe dată la poarta cea mare a palatului !

La vorbele acestea ale califului, toţi cei de faţă răspunseră :

— A auzi înseamnă a ne supune !

Şi, la un semn al vizirului, ieşiră toţi, în tăcere, pricepînd că emirul drept-credincioşilor, dacă le dedese acele porunci, avea de gînd să se veselească într-un chip fără de pereche.

După ce ei plecară, Al-Raşid se întoarse înspre Giafar şi înspre spătarul Massrur, care rămăseseră în sală, şi le zise :

— Aţi auzit ce-am spus. Ei bine ! mîine trebuie ca voi să vă sculaţi cei dintîi şi să veniţi cei dintîi în odaia aceasta, ca să staţi la poruncile acestuia care îmi va ţine locul ! Şi să nu vă arătaţi nedumeriţi de nici una dintre poruncile pe care vi le-o da ; şi să vă prefaceţi că îl luaţi drept însuşi califul, orice v-ar spune el spre a vă scoate din greşeala voastră

prefăcută. Şi să faceţi orice cheltuială pe care v-ar pune s-o faceţi, de-ar fi să vîntuiţi toată haznaua împărăţiei ; şi să răsplătiţi, şi să pedepsiţi, şi să spînzuraţi, şi să omorîţi, şi să căftăniţi, şi să maziliţi, întocmai cum are să vă ceară el. Şi să nu vă îngrijiţi cumva să veniţi mai întîi să mă întrebaţi pe mine. De altminteri, am să fiu şi eu ascuns pe undeva pe-aproape, şi am să văd şi să aud tot ce are să se petreacă ! Şi, mai cu seamă, să faceţi în aşa fel încît să nu-i dea nicicum prin cap nici o clipă că tot ce i se întîmplă ar fi vreo petrecere ticluită la poruncile mele ! Asta-i tot ! Şi-aşa să fie !

Pe urmă adăugă :

— Nu cumva să uitaţi, cînd vă treziţi, să veniţi să mă sculaţi şi pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineaţă !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute douăzeci şi noua noapte

Urmă :

Or, a doua zi, la ceasul hotărît, Giafar şi Massrur nu zăboviră să vină şi să-l scoale pe calif, care îndată dete fuga să se ascundă pe după o perdea din odaia în care dormea Abul-Hassan. Şi, de acolo, putea să audă şi să vadă tot ce avea să se întîmple, fără a fi în primejdie de a-l băga de seamă nici Abul-Hassan, nici ceilalţi care se aflau de faţă.

Atunci Giafar și Massrur intrară, dimpreună cu toți dregătorii, cu toate femeile și cu toți robii ; și toți se așezară, după cinuri, la locurile lor obișnuite. Și domnea în odaie o rînduială și o tăcere, întocmai de parcă ar fi fost vorba de scularea emirului drept-credincioșilor. Și, cînd toți se așezară așa după rînduială, robul ce fusese hotărît de mai înainte se apropie de Abul-Hassan, încă adormit, și îi puse sub nas un ghemotoc îmbibat cu oțet. Și numaidecît Abul-Hassan strănută o dată, a doua oară și a treia oară, zvîrlind pe nas niște murdării lungi, pricinuite de bang. Iar robul culese acele murdării pe o tavă de aur, ca să nu cadă pe pat ori pe covor ; pe urmă, șterse nasul și fața lui Abul-Hassan și îl stropi cu apă de trandafiri. Iar Abul-Hassan se dezmetici pînă la urmă din toropeala lui și, trezindu-se, deschise ochii.

Și se văzu mai întîi într-un pat falnic, cu un polog de atlaz roșu dauriu înstelat cu mărgăritare și cu nestemate ! Și își ridică ochii și se văzu într-o sală mare și cu tavanul îmbrăcat cu satin, cu ușile perdeluite cu mătăsuri, iar în colțuri cu niște vase de aur și de cleștar ! Și își aruncă ochii împrejur și se văzu înconjurat de niște femei tinere și de niște roabe tinere stînd plecate, de o frumusețe răpitoare ; și, în spatele lor, zări mulțimea de viziri, de emiri, de musaipi, de eunuci negri și de lăutărese gata să atingă strunele cele vuitoare și să cînte laolaltă cu cîntărețele care ședeau roată pe un pod. Și, lîngă el, pe un taburet, cunoscu, după culoarea lor, hainele, caftanul și turbanul emirului drept-credincioșilor.

După ce văzu toate acestea, Abul-Hassan închise ochii la loc, ca să adoarmă iar, atîta de încredințat fu că se afla în vraja vreunui vis. Ci, tot atunci, vizirul cel mare Giafar se apropie de el și, după ce sărută de trei ori pămîntul, îi spuse cu un glas supus :

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie robului tău să te îmbrace, întrucît este ceasul rugăciunii de dimineaţă !

La vorbele acestea ale lui Giafar, Abul-Hassan se frecă la ochi de mai multe ori, pe urmă îşi ciupi braţul cu atîta mînie încît scoase un ţipăt de durere, şi îşi zise : „Nu, pe Allah ! nu visez ! Iacătă că am ajuns calif !“ Da tot mai şovăia, şi spuse cu glas tare :

— Pe Allah ! toate acestea-s o închipuire a minţilor mele ameţite de toate băuturile pe care le-am băut azi-noapte cu negustorul de la Mossul, şi-s şi urmarea celor ce am vorbit cu el ca un nebun !

Şi se întoarse cu faţa înspre perete, ca să adoarmă iarăşi. Şi, întrucît nu se mai clinti deloc, Giafar se apropie şi mai mult de el şi îi zise :

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie-i robului tău să se minuneze că îl vede pe domnul lui cum se abate de la datina de a se scula pentru rugăciune !

Şi, tot atunci, la un semn al lui Giafar, lăutăresele începură un cîntec de harpe, de lăute şi de ţimbale, şi glasurile cîntăreţelor răsunară dulce. Şi Abul-Hassan se întoarse înspre cîntăreţe, zicîndu-şi cu glas tare :

— Da de cînd, ya Abul-Hassan, cei care dorm aud ceea ce auzi tu şi văd ceea ce vezi tu ?

Şi se ridică de mijloc, pînă peste poate de uluit şi de minunat, ci tot îndoindu-se că ar fi aievea toate acelea. Şi îşi puse mîinile deasupra ochilor, ca să poată vedea mai bine şi ca să-şi dovedească mai bine cele ce trăia, şi îşi zise : „Uallah ! Au nu-i ciudat ? Au nu-i de-a mirările ? Unde eşti, dară, Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale ? Visezi ori nu visezi ? De cînd palatul acesta, patul acesta, dregătorii aceştia, hadîmbii aceştia, femeile acestea minunate, lăutăresele acestea, cîntăreţele acestea fermecătoare, şi toate astea,

şi toate alea ?" Ci, în clipa aceea, muzica se opri, şi Massrur spătarul se apropie de pat, sărută pămîntul de trei ori la rînd şi, ridicîndu-se, îi spuse lui Abul-Hassan :

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie-i robului tău cel mai de pe urmă să-ţi spună că a şi trecut ceasul rugăciunii şi că este vremea să vii la divan pentru treburile împărăţiei !

Iar Abul-Hassan, tot mai năuc şi nemaiştiind, în buimăceala lui, ce hotărîre să ia, îl privi pînă la urmă pe Massrur între cei doi ochi şi îi spuse cu mînie :

— Cine eşti, mă, tu ? Şi eu cine sînt, mă ?

Massrur răspunse cu glas supus :

— Tu eşti stăpînul nostru, emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid, al cincelea din neamul lui Bani-Abbas, coborîtorul din moşul Profetului (cu el fie rugăciunea şi pacea !). Iar robul care îţi vorbeşte este bietul, săracul, umilitul nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinţei domnului nostru.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute treizecea noapte

Urmă :

Auzind vorbele acestea ale lui Massrur, Abul-Hassan strigă :

— Minţi, fecior dintr-o mie de încornoraţi !

Ci Massrur, fără a se tulbura, răspunse :

— O, stăpîne al meu, hotărît ! altul în locul meu, dacă l-ar auzi pe calif că-i vorbeşte aşa, ar muri de durere ! Ci eu, bătrînul tău rob, care sînt de atîţia ani în slujba ta şi care trăiesc în umbra binefacerilor tale şi a bunătăţii tale, eu ştiu că locţiitorul Profetului nu îmi vorbeşte aşa decît ca să-mi pună credinţa la încercare ! Fie-ţi, dar, milă, o stăpîne al meu, şi, mă rog ţie, nu mă pune prea îndelung la încercare ! Sau, mai degrabă, dacă vreun vis urît ţi-a frămîntat somnul, scutură-te de el şi dă-i linişte robului tău cel îngrijat !

La cuvîntarea aceasta a lui Massrur, Abul-Hassan nu putu să se stăpînească mai mult şi, pufnind într-un hohot năpraznic de rîs, se răsturnă în pat şi începu să se rostogolească zvîrcolindu-se printre pături şi aruncîndu-şi picioarele peste cap. Şi, de după perdea, Harun Al-Raşid, care auzea şi vedea tot, îşi umfla bucile obrajilor ca să-şi înăbuşe rîsul ce-l scutura.

După ce rîse în felul acesta vreme de un ceas, Abul-Hassan, într-un sfîrşit, se mai potoli oleacă şi, ridicîndu-se de mijloc, îi făcu semn unui rob micuţ şi negru să se apropie, şi îi zise :

— Ia spune-mi, ţîcă, mă cunoşti ?

Micuţul lăsă ochii în jos cu supuşenie şi cu sfială, şi răspunse :

— Eşti stăpînul nostru, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, califul Profetului (binecuvîntat fie el !) şi locţiitorul pe pămînt al Domnului Pămîntului şi al Cerului.

Abul-Hassan îi strigă însă :

— Minţi, o, chip de catran, o, fiu dintr-o mie de codoşi !

Se întoarse atunci înspre una dintre roabele cele tinere care se aflau de față și, făcîndu-i semn să se apropie, îi întinse un deget spunîndu-i :

— Mușcă-mă de degetul ăsta ! Am să mă dumiresc mai bine dacă dorm sau dacă sînt treaz !

Și fetișcana, care știa că și califul vede și aude tot ce se petrece, își zise în sine : „Iacătă prilejul pentru mine să-i arăt emirului drept-credincioșilor ce știu să fac eu spre a-l veseli !" Și, strîngînd din dinți cu toate puterile ei, mușcă degetul pînă la os. Și Abul-Hassan, scoțînd un urlet de durere, strigă :

— Au ! Ah ! Văd bine că nu dorm ! Hotărît ! nu dorm !

Și o întrebă tot pe tinerica aceea :

— Poți tu să-mi spui dacă mă cunoști și dacă sînt cu adevărat acela care se spune !

Și roaba răspunse, întinzînd mîinile :

— Numele lui Allah fie asupra califului și împrejurul lui ! Ești, o, stăpîne al meu, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, locțiitorul lui Allah !

La vorbele acestea, Abul-Hassan strigă :

— Iacătă-te că ai ajuns într-o noapte locțiitorul lui Allah, o, Abul-Hassan, o, fiule al maicii tale !

Pe urmă, scuturîndu-se, strigă la tînăra roabă :

— Minți, o, tearfo ce ești ! Au nu știu eu cel mai bine cine sînt ?

Ci, tot atunci, căpetenia eunucilor se apropie de pat și, după ce sărută de trei ori pămîntul, se ridică și, frînt în două, îi spuse lui Abul-Hassan :

— Să mă ierte stăpînul nostru ! Da este ceasul la care stăpînul nostru merge la umblătoare să-și ușureze trupul !

Și își petrecu brațele pe sub subțiorile lui, și îl ajută să se dea jos din pat. Și, de îndată ce se ridică drept

pe picioare, sala și palatul răsunară de strigătul cu care toți cei de față îl întîmpinară :

— Allah să dea biruință califului !

Și Abul-Hassan gîndi : „Pe Allah ! au nu-i ăsta un lucru de-a minunelea ! Ieri eram Abul-Hassan ! Și astăzi sînt Harun Al-Rașid !" Pe urmă își zise : „De vreme ce este ceasul să mă duc să mă ușurez, hai să mă ușurez ! Ci nu sînt tocmai lămurit acuma dacă acesta este ceasul pentru amîndouă felurile de ușurare !" Ci fu smuls din aceste cugetări de către căpetenia eunucilor, care îi întinse o pereche de iminei chindisiți cu aur și cu mărgăritare, iminei care, fiind înalți la călcîi, erau meniți anume spre a fi încălțați la umblătoare. Ci Abul-Hassan, care în viața lui nu mai văzuse asemenea iminei, îi luă și, socotind că sînt niscaiva lucruri scumpe ce i se dedeau în dar, îi puse în una din mînecile cele largi ale caftanului de pe el !

Cînd văzură și-asta, cei de față, care pînă aci izbutiseră să-și stăpînească rîsul, nu putură să-și înnăbușe veselia mai mult. Și unii întoarseră capul, pe cînd alții, prefăcîndu-se că sărută pămîntul dinaintea strălucirii califului, se prăbușiră pe covoare, icnind. Și, de după perdea, califul fusese cuprins de un rîs înfundat, atîta de amarnic, încît căzuse într-un peș, întins pe jos.

Estimp, căpetenia hadîmbilor, ținîndu-l pe Abul-Hassan pe după umeri, îl duse la o umblătoare pardosită cu marmoră albă, pe cînd toate celelalte odăi din sarai erau coperite cu chilimuri bogate. După care, îl aduse îndărăt în odaia de culcare, între dregători și femei, toți așezați în două șiruri. Și numaidecît alți robi se apropiară, anume însărcinați cu îmbrăcarea, și scoaseră de pe el hainele de noapte și îi aduseră

ligheanul de aur, umplut cu apă de trandafiri, pentru spălările cele de dimină. Şi, după ce se spălă, trăgînd cu plăcere pe nas apa înmiresmată, îl îmbrăcară cu hainele împărăteşti, îi puseră cununa şi îi înmînară schiptrul de aur.

Dacă văzu aşa, Abul-Hassan gîndi: „Să vedem! Sînt eu sau nu sînt Abul-Hassan?" Şi cugetă o clipă şi, cu un glas hotărît, strigă tare, în aşa fel ca să fie auzit de toţi cei de faţă:

— Nu sînt Abul-Hassan! Cel care are să spună că sînt Abul-Hassan are să fie tras în ţeapă! Sînt însuşi Harun Al-Raşid!

Şi, după ce rosti aceste cuvinte, Abul-Hassan, cu un glas poruncitor şi stăpîn pe sine de parcă s-ar fi născut în scaunul de domnie, porunci:

— Porniţi!

Şi numaidecît alaiul se alcătui; şi Abul-Hassan, trecînd la urmă, porni după alaiul care îl duse la sala împărătească. Şi Massrur îl ajută să se urce pe tron, unde se aşeză, în uralele tuturor celor de faţă. Şi îşi puse schiptrul pe genunchi, şi privi împrejur. Şi văzu că toată lumea era aşezată în bună rînduială în sala cea cu patruzeci de uşi; şi văzu străjile cu spade strălucitoare, şi vizirii, şi emirii, şi navabii, şi mai-marii tuturor neamurilor din împărăţie, şi alţii încă, fără de număr. Şi cunoscu, în mulţimea tăcută, chipuri pe care le ştia bine: vizirul Giafar, Abu-Nuwas, Al-Ijli, Al-Racaşi, Ibdan, Al-Farazdac, Al-Loz, Al-Sacar, Omar Al-Tartis, Abu-Isac, Al-Calia şi Jadim.

Or, pe cînd îşi plimba el în felul acesta privirile peste fiecare chip, Giafar înaintă, urmat de dregătorii cei mai de seamă, toţi îmbrăcaţi în haine strălucite; şi, ajungînd dinaintea tronului, se ploniră cu faţa la

pămînt și rămaseră așa pînă ce le porunci el să se ridice. Giafar, atunci, trase de sub mantie un sul mare pe care îl desfășură și din care scoase un teanc de hîrtii, pe care începu să le citească una cîte una, și care erau judecățile din ziua aceea. Și Abul-Hassan, măcar că nu mai avusese niciodată pînă atunci prilejul nici barem să audă despre asemenea treburi, nu fu nici o clipă încurcat ; și se rosti asupra fiecăreia dintre pricinile ce i se înfățișară, cu atîta iscusință și dreptate, încît califul, care venise de se ascunsese după o perdea din sala tronului, rămase cu totul minunat.

Cînd Giafar sfîrși de citit, Abul-Hassan îl întrebă :

— Unde este căpetenia agiei ?

Și Giafar i-l arătă cu degetul pe Ahmad-cel-Hoțoman, căpetenia agiei, și îi zise :

— Acela-i, o, emire al drept-credincioșilor !

Iar căpetenia agiei, dacă se văzu arătat, ieși numaidecît de la locul unde se afla și se apropie falnic de tron, și se ploconi la picioarele lui, cu fața la pămînt. Și Abul-Hassan, după ce îi îngădui să se ridice, îi spuse :

— O, căpetenie a agiei, ia cu tine zece străjeri și du-te pe dată în *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* casă ! Acolo ai să găsești un porc grețos care este șeicul al-balad al mahalalei, și ai să-l vezi stînd între cei doi ciraci ai lui, doi nemernici nu mai puțin ticăloși decît el. Zebărește-i numaidecît, și începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage cîte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizeci și doua noapte

Urmă :

...cîte p̄atru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare. După care, să-i sui pe o cămilă rîioasă, îmbrăcați în zdrențe și cu fața întoarsă înspre coada cămilei, și să-i plimbi prin toate mahalalele orașului, punînd p̄ristavul să strige : „Iată începutul osîndei clevetitorilor, al sp̄urcătorilor de femei, al celor care tulbură vecinii și își varsă balele asupra oamenilor cumsecade !“ După care, să pui să fie tras șeicul al-balad în țeapă prin gură, întrucît pe acolo a păcătuit și întrucît fund nici nu mai are ; și să-i arunci hoitul putred drept hrană cîinilor. Pe urmă, să-l iei pe cel spîn și cu ochii galbeni, cel mai ticălos dintre cei doi ciraci care îl ajutau pe șeicul al-balad la treaba lui cea spurcată, și să p̄ui să fie înecat în groapa cu scîrnc a casei lui Abul-Hassan, vecinul său. Pe urmă, are să vie rîndul celuilalt cirac ! Aceluia, care e un măscărici și un năred de rîsul lumii, să nu-i dai altă p̄edeapsă decît aceasta : să-l pui pe un tîmplar dibaci să facă un scaun durat în așa fel încît să se sfarme cu troznet de fiecare dată cînd insul cu p̄ricina are să vrea să se așeze pe el, și să-l osîndești pe măscăros să se așeze toată viața lui pe scaunul acela ! Du-te ! Și îndeplinește poruncile mele !

Dacă auzi cuvintele acestea, căpetenia de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care primise de la Giafar porunca să îndeplinească toate cîte i-o cere Abul-Hassan, își puse mîna pe cap, ca să arate limpede cu aceasta că e gata să-și dea el însuși capul, dacă nu are să îndeplinească întocmai p̄oruncile primite. Pe urmă,

mai sărută o dată pămîntul dinaintea lui Abul-Hassan şi ieşi din sala tronului.

Şi-aşa ! Iar califul, cînd îl văzu pe Abul-Hassan îndeplinindu-şi cu atîta măreţie sarcinile împărăteşti, se simţi cuprins de o mare plăcere. Iar Abul-Hassan îşi văzu mai departe de judecăţi, de căftăniri, de maziliri şi de încheierea treburilor domneşti, pînă ce căpetenia agiei se întoarse la picioarele tronului. Şi Abul-Hassan îl întrebă :

— Ai îndeplinit poruncile mele ?

Iar căpetenia agiei, după ce se temeni ca de obicei, scoase o hîrtie din sîn şi i-o dete lui Abul-Hassan, care o despături şi o citi în întregime. Or, hîrtia era chiar senetul în care se arăta osînda dobîndită de cei trei cumetri, iscălit de martori domneşti şi de oameni bine cunoscuţi din mahala. Şi Abul-Hassan spuse :

— E bine ! Sînt mulţumit ! Aşa să fie pedepsiţi totdeauna clevetitorii, spurcătorii de femei şi toţi cei care se bagă în treburile altuia !

După care, Abul-Hassan făcu semn căpeteniei vistieriei să se apropie şi îi spuse :

— Ia numaidecît din vistierie o pungă cu o mie de dinari de aur, du-te în mahalaua în care l-am trimis pe căpetenia agiei, întreabă unde se află casa lui Abul-Hassan, acela care este poreclit Dezmăţatul. Şi, întrucît acel Abul-Hassan, departe de a fi dezmăţat, este mai degrabă un om minunat şi un tovarăş de inimă şi, cum este bine cunoscut în mahalaua sa, toată lumea are să se grăbească să-ţi arate casa lui. Atunci să intri în casă şi să ceri să vorbeşti cu bătrîna şi vrednica lui mamă ; şi, după salamalekuri şi cinstirile datorate acelei bătrîne minunate, să-i spui : „O, mamă a lui Abul-Hassan, iată o pungă cu o mie de dinari de aur pe care ţi-i trimite stăpînul nostru califul. Iar acest

dar nu este nimic față de vredniciile tale. Ci vistieria, la vremea aceasta este goală, și califului îi pare rău că nu poate astăzi să facă mai mult pentru tine." Și, fără să mai aștepți, să-i întinzi punga și să te întorci să-mi dai seamă ce-ai făcut.

Și căpetenia vistieriei răspunse că ascultă și că se supune, și zori să ducă la îndeplinire porunca.

După asta, Abul-Hassan arătă, cu un semn, că marele-vizir Giafar trebuie să închidă divanul. Și Giafar trecu semnul mai departe vizirilor, emirilor, dregătorilor și tuturor celor de față, și toți, după ce se temeniră la picioarele scaunului domnesc, ieșiră în aceeași rînduială în care veniseră. Și nu mai rămaseră lîngă Abul-Hassan decît marele-vizir Giafar și spătarul Massrur, care se apropiară de el și îl ajutară să se ridice, luîndu-l unul de sub brațul drept, iar celălalt de sub brațul stîng. Și îl duseră în sarai, la iatacurile cele dinlăuntru ale femeilor, unde era pregătit ospățul acelei zile. Și femeile de slujbă veniră numaidecît să ia pe lîngă el locul lui Giafar și al lui Massrur și îl duseră în sufragerie.

Pe dată se auzi un zvon de alăute, de cobze, de țimbale, de fluiere, de clarinete și de cavale, care însoțeau glasurile proaspete de fetișcane, cu atîta farmec, cu atîta dulceață și cu atîta limpezime, încît Abul-Hassan, vrăjit pînă peste marginile vrăjirii, nu mai știa ce să creadă. Și, într-un sfîrșit, își zise : „Acuma, nu am cum să mă mai îndoiesc ! Sînt cum nu se poate mai aievea emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid. Căci toate astea nu pot fi vis ! Întrucît altminteri cum aș putea să văd, să aud, să simt și să umblu așa cum fac ? Hîrtia asta, cu senetul de osîndire al celor trei ticăloși, o țin în mînă ; cîntecele acestea, glasurile acestea, le aud ; și toate celelalte, și

cinstirile acestea, sînt pentru mine! Sînt califul, ce mai!"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute treizeci şi patra noapte

Urmă:

Şi se uită la dreapta, şi se uită la stînga, şi ceea ce văzu îl întări şi mai mult în credinţa fălniciei sale. Era în mijlocul unei săli minunate în care aurul ardea pe toţi pereţii, în care culorile cele mai plăcute străluceau în felurite chipuri pe perdele şi pe chilimuri, şi în care, spînzurînd din tavanul de azur, şapte policandre de aur, cu şapte braţe, aşterneau o strălucire fără de seamăn. Şi în mijlocul sălii, pe nişte sofraţele, se aflau şapte tablale mari, de aur greu, pline cu mîncăruri minunate, al căror abur îmbălsăma aerul cu ambră şi cu mirodii. Şi, împrejurul acelor sofrale, steteau în picioare, aşteptînd un semn, şapte fetişcane, de o frumuseţe fără de pereche, înveşmîntate în haine de culori şi de croieli felurite. Şi fiecare ţinea în mînă cîte un evantai, gata să învioreze aerul în jurul lui Abul-Hassan.

Atunci, Abul-Hassan, care din ajun nu mai mîncase nimic, se aşeză dinaintea tablalelor; şi numaidecît cele şapte fetişcane începură toate deodată să vînture evantaiele, ca să facă răcoare în preajma lui. Ci,

cum nu era încă deprins să se bucure de atîta vînturătură în vreme ce mînca, le privi pe cele șapte fetișcane pe rînd, cu un zîmbet dulce, și le spuse :

— Pe Allah, o, fetelor, socot că una singură ar fi de-ajuns să-mi facă vînt. Veniți, dar, toate, și așezați-vă împrejurul meu, ca să-mi țineți tovărășie. Și spuneți-i arăpoaicei de colo să vină să ne facă ea vînt !

Și le sili să vină și să se așeze la dreapta, la stînga și dinaintea lui, în așa fel încît, înspre orice parte s-ar fi întors, să aibă dinaintea ochilor o priveliște plăcută.

Atunci, începu să mănînce ; ci, peste cîteva clipe, băgă de seamă că fetele nu cutezau nicicum să se atingă de mîncare, din supușenie față de el ; și le îmbie de mai multe dăți să mănînce fără sfială, și le dete cu chiar mîna lui cîteva bucăți alese. Pe urmă, le iscodi pe fiecare în parte cum le cheamă ; și ele îi răspunseră :

— Ne cheamă Boabă-de-Mosc, Gît-de-Alabastru, Foaie-de-Trandafir, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucșoară-Înmiresmată și Trestie-de-Zahăr !

Și, cînd auzi numele cele atîta de gingașe, Abul-Hassan strigă :

— Pe Allah ! numele acestea vi se potrivesc, o, fetelor ! Căci nici moscul, nici alabastrul, nici trandafirul, nici mărgeanul, nici nucșoara cea înmiresmată, nici trestia-de-zahăr nu-și pierd harurile trecînd în gingășia voastră !

Și, cît ținu masa, le spuse așa mai departe cuvinte atîta de frumoase, încît califul, ascuns pe după perdea, și care îl veghea cu mare luare aminte, se firitisea tot mai tare că pusese la cale o petrecere ca aceea. Cînd masa se sfîrși, fetele îi vestiră pe hadîmbi,

care numaidecît aduseră cele de trebuință pentru spălarea mîinilor. Și fetișcanele se repeziră și luară din mîinile eunucilor ligheanul de aur, ibricul și ștergarele și, îngenunchind dinaintea lui Abul-Hassan, îi turnară apă în mîini. Pe urmă, îl ajutară să se spele ; și eunucii, dînd în lături o perdea mare, îl poftiră în altă sală, în care erau orînduite poame pe niște tablale de aur. Și fetele îl însoțiră pînă la ușa acelei săli, de unde se traseră îndărăt.

Atunci, Abul-Hassan, sprijinit de doi eunuci, intră în sala aceea, care era încă și mai frumoasă și mai bine împodobită decît cea dintîi. Și, de îndată ce șezu jos, alte cîntece, cîntate de un taraf de lăutărese și de cîntărețe din gură, se auziră răsunînd minunat. Și Abul-Hassan, răpit cu totul, zări pe tablale zece rînduri de poame dintre cele mai rare și mai alese ; și erau acolo șapte tablale ; și fiecare tabla se afla sub un policandru spînzurat în tavan ; și, dinaintea fiecărei tablale, ședea cîte o fetișcană, încă mai frumoasă și mai împodobită decît cele de dinainte ; și fiecare avea, tot așa, cîte un evantai. Și Abul-Hassan le cercetă rînd pe rînd și fu încîntat de frumusețea lor. Și le pofti să șadă jos împrejurul lui ; și, spre a le face curaj să mănînce, nu pregetă să le dea cu chiar mîna lui, în loc să le lase pe ele să-l slujească. Și le întrebă cum le cheamă, și spuse fiecăreia cîte o drăgălășenie potrivită, îmbiindu-le fie cu o smochină, fie cu un ciorchin de strugure, fie cu o felie de lubeniță, fie cu o banană. Și califul, care îl auzea, se veselea pînă peste poate și era tot mai mulțumit să vadă de fiecare dată măsura pe care Abul-Hassan putea s-o dea.

După ce Abul-Hassan gustă din toate poamele ce se aflau pe tablale, și după ce le dete și fetelor

să guste, se ridică, ajutat de eunuci, care îl duseră în a treia sală, hotărît încă şi mai frumoasă decît cele două de mai înainte.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute treizeci şi şasea noapte

Urmă :

Or, aceea era sala pentru dulciuri. Se aflau acolo, într-adevăr, şapte sofrale, fiecare sub cîte un policandru, şi dinaintea fiecărei sofrale sta o fetişcană în picioare ; şi pe sofralele acelea se aflau tăvi cu vase de cleştar şi castroane zmălţuite pline cu prăjituri minunate. Şi erau de toate culorile şi de toate felurile. Erau prăjituri moi, şi prăjituri uscate, şi plăcinte de foi, şi de toate ! Şi Abul-Hassan, împresurat de alte cîntece şi de zvoana altor lăute, gustă cîte oleacă din toate dulciurile acelea înmiresmate, şi le puse să guste şi pe fete, pe care le pofti, în acelaşi chip, să-i ţină tovărăşie. Şi ştiu să spună fiecăreia cîte o vorbă plăcută, întrebînd-o cum o cheamă.

După care, fu dus într-a patra sală, care era sala băuturilor, şi care era de departe cea mai uluitoare şi cea mai minunată. Sub cele şapte policandre de aur din tavan se aflau şapte tablale, şi pe fiecare tabla se aflau oluri de toate soiurile şi de toate mărimile, rînduite frumos ; şi se auzeau nişte

lăute și niște glasuri de cîntăreți, nevăzute pentru ochiul care se afla acolo ; și dinaintea tablalelor ședeau în picioare șapte fetișcane, ce nu mai erau îmbrăcate în haine grele, ca surorile lor din sălile celelalte, ci acoperite numai cu o cămașă de mătasă, și erau de neamuri osebite și de înfățișări osebite : cea dintîi era smeadă, cea de a doua neagră, cea de a treia albă, cea de a patra bălaie, cea de a cincea grasă, cea de a șasea slabă, și cea de a șaptea roșcovană. Și Abul-Hassan le cercetă cu atît mai multă plăcere și luare-aminte, cu cît putea să judece în voie și asupra formelor și asupra nurilor lor, prin străvezimea mătăsurilor subțiri. Și le pofti cu o plăcere pînă peste poate să șadă jos împrejurul lui și să-i toarne de băut. Și începu să le întrebe pe rînd cum le cheamă, pe măsură ce îi dedeau cupa să bea. Și de fiecare dată cînd golea o cupă, fura de la fetișcană ba un sărut, ba o mursecătură, ba o ciupitură de bucă. Și se jucă așa cu ele mai departe, pînă ce copilul cel moștenit începu să țipe. Atunci, ca să-l potolească, le întrebă pe cele șapte fetișcane :

— Pe viața mea ! care dintre voi vrea să aibă grijă de copilul ăsta afurisit ?

Și cele șapte fetișcane, la întrebarea aceea, drept orice răspuns, se repeziră la sugar și vrură să-l alăpteze. Și fiecare îl trăgea spre ea dintr-o parte și din cealaltă, rîzînd și chicotind, pînă ce tatăl copilului, nemaiștiind nici ce să aștepte, nici ce să dorească, îl ghemui la sînu-i, spunînd :

— A adormit iar !

Și-așa !

Iar califul, care se ținea peste tot după Abul-Hassan, ascunzîndu-se pe după perdele, se bucura în tăcere de ceea ce vedea și auzea, și binecuvînta soarta care îi scosese în cale un om ca acela.

Ci, estimp, una dintre fetişcane, care primise de la Giafar poruncile de cuviinţă, luă o cupă şi aruncă în ea cu dibăcie un strop de făină adormitoare din aceea de care califul se folosise în noaptea dinainte ca să-l adoarmă pe Abul-Hassan, şi îi zise :

— O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie, mai bea şi cupa aceasta, care poate că are să trezească iar băiatul cel drag !

Şi Abul-Hassan, izbucnind în rîs, răspunse :

— He, uallah !

Şi luă cupa pe care i-o întindea fetişcana, şi o bău dintr-o sorbitură. Pe urmă se întoarse înspre fata care îl îmbiase şi dete să vorbească, ci nu mai izbuti să deschidă gura, bîigui ceva şi se rostogoli deodată cu capu-înaintea picioarelor.

Atunci califul, care se veselise de toate astea pînă peste marginile veseliei, şi care nu mai aştepta decît somnul acela al lui Abul-Hassan, ieşi de după perdea, nemaiputînd să se ţină pe picioare de cît rîsese. Şi se întoarse înspre robii ce veniseră în fugă, şi le porunci să-l dezbrace pe Abul-Hassan de hainele împărăteşti cu care îl îmbrăcaseră dimineaţa şi să-l îmbrace cu hainele lui obişnuite. Şi, după ce porunca aceasta fu îndeplinită, îl chemă pe robul care îl cărase pe Abul-Hassan şi îi porunci să-l aburce iarăşi în spinare, să-l ducă acasă şi să-l culce în patul lui. Căci califul îşi zise în sinea sa : „Dacă asta ţine mai mult, ori mor eu de rîs, ori înnebuneşte el !“ Şi robul îl luă în cîrcă pe Abul-Hassan, îl scoase din sarai pe uşa cea tainică şi dete fuga de-l culcă în patul lui, în casa lui, avînd grijă de data aceasta să încuie uşa la plecare. În ce îl priveşte pe Abul-Hassan...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă :

...În ce îl priveşte pe Abul-Hassan, apoi acesta rămase cufundat într-un somn adînc pînă a doua zi la amiază, şi nu se deşteptă decît atunci cînd puterea bangului asupra creierilor lui se risipi cu totul. Şi, înainte de a izbuti să deschidă ochii, gîndi : „Cea care îmi place cel mai mult, dacă mă gîndesc bine, dintre toate fetişcanele, este fără nici o îndoială tînăra Trestie-de-Zahăr ; şi după ea Gură-de-Mărgean ; şi numai în al treilea rînd Mănunchi-de-Mărgăritare, bălăioara, cea care mi-a dat cupa de pe urmă aseară !" Şi strigă cu putere :

— Hai, veniţi, o, fetelor ! Trestie-de-Zahăr, Gură-de-Mărgean, Mănunchi-de-Mărgăritare, Zori-de-Ziuă, Steaua-Dimineţii, Boabă-de-Mosc, Gît-de-Alabastru, Faţă-de-Lună, Inimă-de-Rodie, Floare-de-Măr, Foaie-de-Trandafir ! Hai ! Veniţi degrabă ! Ieri, am fost oleacă ostenit ! Astăzi însă, copilul are să se poarte cuminte !

Şi aşteptă o clipă. Ci, întrucît nimeni nu răspundea şi nimeni nu da fuga la glasul său, se mînie şi, deschizînd ochii, se ridică de mijloc. Şi se văzu atunci în odaia lui, şi nicidecum în saraiul cel falnic în care locuise în ajun şi unde poruncise ca un stăpîn peste tot pămîntul. Şi se gîndi că se află sub puterea vreunui vis şi, ca să se scuture de acel vis, începu să strige din toate puterile lui :

— Hei, Giafar, o, fiu de căţea, şi tu, Massrur, codoşule, unde sînteţi ?

La strigătele acestea, maică-sa cea bătrînă veni în fugă şi îi spuse-:

— Ce ai, copile al meu! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău! Ce-ai visat, o, fiul meu, o, Abul-Hassan?

Și Abul-Hassan, mîniat că o vedea pe bătrînă la capul patului lui, strigă:

— Cine ești, bătrîno? Și cine-i Abul-Hassan acela?

Ea zise:

— Pe Allah! Sînt mama ta! Și tu ești fiul meu, tu ești Abul-Hassan, o, copile al meu! Ce vorbe anapoda mi-e dat să aud din gura ta? Parcă nu m-ai cunoaște!

Ci Abul-Hassan îi strigă:

— Îndărăt, o, bătrînă blestemată! Vorbești cu emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid! Piei din fața locțiitorului lui Allah pe pămînt!

La vorbele acelea, biata femeie începu să se bată amarnic peste obraji, strigînd:

— Numele lui Allah fie cu tine, o, copile al meu! Fie-ți milă, nu ridica glasul să rostești asemenea sminteală! Te aud vecinii, și-atunci avem să fim pierduți fără de scăpare! Deie Allah să coboare asupra minții tale judecata și tihna!

Abul-Hassan strigă:

— Îți spun să ieși de aici pe dată, o, bătrînă ticăloasă! Tu ești smintită, cînd mă iei drept fiu-tău! Eu sînt Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor, stăpînul Răsăritului și al Apusului!

Ea se bătu iar peste față și spuse, văicărindu-se:

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Rău! Și mila Celui-preaînalt să te slobozească din stăpînia lui, o, copilul meu! Cum de-a putut să-ți intre în cap un gînd atîta de smintit? Au tu nu vezi că odaia asta în care te afli este departe de a fi saraiul califului, și că de cînd te-ai născut tot aici ai trăit, și niciodată nu ai locuit altundeva decît aici, niciodată cu altcineva

decît cu maica ta cea bătrînă care te iubește. Fiul meu, ya Abul-Hassan ! Ascultă-mă și alungă de la tine din minte visurile acestea zadarnice și cu primejdie care te-au zbuciumat în noaptea asta, și bea, ca să te liniștești, oleacă de apă din ulciorul acesta !

Atunci Abul-Hassan luă ulciorul din mîinile mamei sale, bău un gît de apă și spuse, oleacă mai liniștit :

— S-ar putea, în adevăr, să fiu și Abul-Hassan !

Și își lăsă capu-n jos și, cu mîna sprijinită în obraz, cugetă vreme de un ceas și, fără a ridica fruntea, spuse, vorbindu-și sie, ca unul care se trezește dintr-un somn adînc :

— Da, pe Allah ! se cam poate să fiu Abul-Hassan ! Sînt Abul-Hassan, fără de nici o îndoială ! Odaia aceasta este odaia mea, uallah ! Acuma o cunosc ! Iar tu ești mama mea ! Și eu sînt fiul tău ! Așa-i, sînt Abul-Hassan !

Și adăugă :

— Da prin ce fermecătorie mi-au putut năpădi mințile niște zăticneli ca acelea ?

Auzind vorbele acestea, biata bătrînă plînse de bucurie, încredințată că fiu-său s-a potolit întru totul. Și, după ce își șterse lacrimile, tocmai se pregătea să-i aducă de mîncare și să-l iscodească pe fiul ei mai cu de-amănuntul despre visul cel ciudat pe care îl avusese, cînd Abul-Hassan, care, vreme de o clipă, privise țintă dinaintea lui, sări deodată ca un nebun și, înșfăcînd-o pe biata femeie de haine, începu s-o zgîlțîie și să-i strige :

— A, ticăloasă de bătrînă ! dacă nu vrei să te strîng de gît, să-mi spui numaidecît cine sînt vrăjmașii care m-au dat jos din scaunul de domnie, și cine-i acela care m-a închis în temnița aceasta, și

cine eşti şi tu, cea care mă veghezi în cocioaba aceasta păcătoasă! A! teme-te de urmările mîniei mele, cînd am să mă întorc la scaunul domnesc! Gîndeşte-te la răzbunarea preaînaltului tău stăpîn, califul care rămîn eu, Harun Al-Raşid!

Şi, zgîlţîind-o aşa, pînă la urmă o scăpă din mîni. Iar ea se duse şi se ghemui pe rogojină, suspinînd şi bocind. Şi Abul-Hassan, mînios pînă peste poate, se aruncă îndărăt în pat şi rămase cu capu-n mîini, pradă unei vîlvore de gînduri.

Ci, după o bucată de vreme, bătrîna se ridică iar şi, cum inima ei era plină de dragoste faţă de fiul său, nu pregetă să-i aducă, măcar că tremura, oleacă de sorbet cu apă de trandafiri şi să-l îndemne să ia o înghiţitură; şi îi spuse, ca să-l facă să-şi schimbe gîndurile:

— Ascultă, fiul meu, ceea ce am să-ţi povestesc! Este un lucru care, sînt încredinţată, are să-ţi facă o tare mare plăcere. Află, în adevăr, că a venit ieri căpetenia agiei să-i zeberească, din partea califului, pe şeicul al-balad şi pe cei doi ciraci ai lui; şi, după ce a pus să li se tragă la fiecare cîte patru sute de vergi la talpa picioarelor, a poruncit să fie plimbaţi, aşezaţi de-a-ndoaselea pe o cămilă rîioasă, prin toate mahalalele oraşului, în huiduielile şi scuipiturile femeilor şi copiilor. Pe urmă, a pus să fie tras în ţeapă prin gură şeicul al-balad, pe urmă cel dintîi dintre ciracii lui să fie aruncat în haznaua cu scîrne a casei noastre, şi l-a osîndit pe cel de-al treilea la un chin tare ciudat, şi anume de a-l pune să şadă toată viaţa lui pe un scaun care se sfărîmă sub el.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute treizeci şi noua noapte

Urmă :

După ce Abul-Hassan auzi povestea aceasta care, aşa cum gîndea bătrîna cea bună, ar fi trebuit să ajute la împrăştierea tulburării din sufletul lui întunecat, fu mai încredinţat decît oricînd de măreţia lui domnească şi de cinul moştenit, de emir al drept-credincioşilor. Şi îi spuse maică-si :

— O, bătrînă a nenorocirilor, vorbele tale, departe de a mă tulbura, nu fac decît să mă întărească în gîndul, pe care de altminteri nu mi l-am schimbat niciodată, că sînt Harun Al-Raşid. Şi, ca să-ţi dovedesc şi ţie lucrul acesta, află că chiar eu am poruncit căpeteniei agiei, lui Ahmad-cel-Hoţoman, să-i pedepsească pe cei trei mişei din mahalaua aceasta ! Conteneşte, dar, să-mi mai spui că sînt stăpînit de duhul lui Şeitan. Temeneşte-te, aşadar, în faţa mea, sărută pămîntul dinainte-mi şi cere-ţi iertare de la mine pentru vorbele tale cele necugetate şi pentru îndoielile pe care le-ai arătat în privinţa mea !

La vorbele acestea ale fiului ei, mama nu mai avu nici o îndoială în privinţa nebuniei lui Abul-Hassan, şi îi spuse :

— Allah milosîrdnicul facă să coboare asupra capului tău roua binecuvîntării sale, o, Abul-Hassan, şi să te ierte şi să-şi facă milă de tine, ajutîndu-te să fii iarăşi un om cu minte şi cu judecată ! Ci, mă rog ţie, o, fiul meu, conteneşte să mai rosteşti numele califului şi să ţi-l dai ţie, căci pot să te audă vecinii şi-i spun vorbele tale valiului, care

are să te zeberească atunci, şi are să te spînzure la poarta palatului !

Pe urmă, nemaiputînd să-şi stăpînească tulburarea, începu să se văicărească şi să se bată peste piept cu deznădejde.

Or, această privelişte, în loc să-l potolească pe Abul-Hassan, nu făcu decît să-l întărîte şi mai tare ; şi se ridică în picioare drept, apucă un ciomag şi, repezindu-se la maică-sa, în turbarea mîniei lui, ţipă la ea cu glas înfricoşător :

— Nu îţi îngăduiesc, o, blestemat-o, să-mi mai zici Abul-Hassan ! Sînt Harum Al-Raşid însuşi şi, dacă te mai îndoieşti, am să-ţi bag în cap adevărul acesta cu lovituri de ciomag !

Şi bătrîna, la vorbele acelea, măcar că tremurînd toată de spaimă şi de tulburare, nu uită că Abul-Hassan este fiul ei şi, privindu-l aşa cum îşi priveşte o mamă copilul, îi spuse cu glas dulce :

— O, fiul meu, nu socot că legea lui Allah şi a Profetului său ţi s-a vînturat din minte pînă într-atîta cît să ajungi a uita cuviinţa pe care un fiu o datorează faţă de mama lui care l-a purtat nouă luni în pîntecele ei şi l-a hrănit cu laptele şi cu dragostea ei ! Lasă-mă mai bine să-ţi spun, pentru cea de pe urmă dată, că nu faci bine cînd îţi laşi minţile să se cufunde într-o visătorie ciudată ca aceea, şi cînd te împăunezi cu numele acela împărătesc de calif, care nu este dat decît stăpînului şi domnului nostru, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid. Şi, mai cu seamă, nu te făcea vinovat de o nerecunoştinţă atîta de mare faţă de calif, chiar a doua zi după ce el ne-a coperit cu binefacerile sale. Află, în adevăr, că a venit ieri în casa noastră căpetenia vistieriei palatului, trimis de chiar emirul drept-credincioşilor, şi mi-a dat, din porunca

lui, o pungă cu o mie de dinari de aur, însoţind-o cu cereri de iertăciune că n-a putut să trimită mai mulţi bani, şi făgăduindu-mi că acesta nu are să fie cel de pe urmă dar al mărinimiei sale.

Cînd auzi vorbele acestea ale mamei sale, Abul-Hassan îşi pierdu şi cele mai de pe urmă îndoieli în ceea ce priveşte starea lui de dinainte, şi fu încredinţat că a fost totdeauna califul, de vreme ce el însuşi trimisese punga cu cei o mie de dinari mamei lui Abul-Hassan. Se uită, aşadar, la biata femeie, cu nişte ochi mari şi ameninţători, şi ţipă :

— Mărturiseşti tu, spre nenorocirea ta, o, bătrînă păcătoasă, că nu chiar eu ţi-am trimis punga cu aur şi că nu chiar din porunca mea căpetenia vistieriei mele a venit ieri să ţi-o aducă ? Şi mai cutezi tu, după toate astea, să mă numeşti fiul tău şi să-mi spui că sînt Abul-Hassan Dezmăţatul ?

Şi, întrucît maică-sa îşi astupase urechile ca să nu mai audă asemenea înfricoşate vorbe, Abul-Hassan, aţîţat pînă peste marginile aţîţării, nu mai putu să se stăpînească şi se repezi la ea, cu ciomagul în mînă, şi porni s-o stîlcească în bătăi.

Atunci, biata femeie, nemaiputînd să tacă de durere şi de mînie faţă de o purtare ca aceea, începu să ţipe şi să cheme vecinii în ajutor, strigînd :

— O, vai de păcatele mele ! Săriţi, o, musulmanilor !

Şi Abul-Hassan, pe care strigătele acelea nu făceau decît să-l îndîrjească şi mai mult, îi da mai departe cu lovituri de ciomag asupra bătrînei, ţipînd la ea din cînd în cînd :

— Sînt ori nu sînt eu emirul drept-credincioşilor ?

Şi maică-sa răspundea, în ciuda loviturilor :

— Tu eşti fiul meu ! Eşti Abul-Hassan Dezmăţatul !

Estimp, vecinii deteră fuga la ţipetele şi la zarva...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute patruzecea noapte

Urmă :

...vecinii deteră fuga, la ţipetele şi la zarva aceea, năvăliră în odaie şi se repeziră între mamă şi fiu, ca să-i despartă, şi smulseră ciomagul din mîinile lui Abul-Hassan şi, mînioşi pe purtarea unui astfel de fiu, îl înhăţară vîrtos, ca să nu-i mai lase putinţa să se mişte, şi îl întrebară :

— Ai înnebunit oare, Abul-Hassan, de ridici aşa mîna asupra mamei tale, această biată bătrînă ? Şi-ai uitat cu totul învăţăturile Cărţii celei sfinte ?

Ci Abul-Hassan, cu ochii arzînd de mînie, le strigă :

— Care Abul-Hassan ? Cui îi spune-ţi voi Abul-Hassan ?

Şi vecinii, la întrebarea aceasta, rămaseră pînă peste poate de năuci, şi, într-un sfîrşit, îl întrebară :

— Ce ? Nu eşti tu Abul-Hassan Desmăţatul ? Şi bătrîna aceasta de treabă nu este mama ta, care te-a crescut şi te-a hrănit cu laptele şi cu dragostea ei ?

El răspunse :

— A, fii de cîini, lipsiți din fața mea ! Eu sînt stăpînul vostru, califul Harun Al-Rașid, emirul dreptcredincioșilor !

Cînd auziră vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, vecinii se încredințară pe deplin de nebunia lui ; și, nevrînd să-l lase slobod pe un om pe care îl văzuseră în orbia turbării sale, îl legară de mîini și de picioare și trimiseră pe unul dintre ei să-l cheme pe portarul de la bolnița de nebuni. Și, peste un ceas, portarul de la bolnița de nebuni, urmat de doi paznici voinici, veni cu tot tacîmul de lanțuri și de cătușe, și ținînd în mînă o cravașă din vînă de bou. Și, întrucît Abul-Hassan, la vederea acestuia se zvîrcolea amarnic să scape din legături și îi înjura cu foc pe cei ce se aflau acolo, portarul îi arse peste umeri vreo două-trei lovituri cu vîna lui de bou. După care, fără a mai lua seama la țipeteele lui și la numele pe care și-l da, îl legară în fiare și îl duseră la bolnița de nebuni, împresurat de o mare înghesuială de trecători, care îi dau unii cîte o lovitură de pumn, alții cîte o lovitură de picior, socotindu-l nebun.

Cînd ajunse la bolniță, fu închis într-o cușcă de fier, ca o fiară sălbatică, și preacinstit cu o mamă de bătaie de cincizeci de lovituri, cu vîna de bou, drept leacul cel dintîi. Și, din ziua aceea, căpătă, o dată dimineața și o dată seara, cîte o chelfăneală de cincizeci de vine de bou, încît după zece zile de doftoriceală de-aceasta căzu pielea de pe el și năpîrli ca un șarpe. Atunci, se întoarse în sinești și cugetă : „Iacătă la ce stare am ajuns acuma ! De bună seamă că m-am înșelat, de vreme ce toată lumea mă ia de nebun ! Ci nu este cu putință ca tot ce mi s-a întîmplat la palat să fie numai urmarea unui vis ! Ce mai ! Nu vreau să adîncesc

mai mult treaba aceasta, ori să mai încerc să pricep ceva, întrucît aș înnebuni de-a binelea ! De altminteri, nu numai acesta este lucrul pe care mintea omului nu poate dovedi să-l priceapă, și mă las în seama lui Allah să dezlege el cum stă taina !"

Or, pe cînd se cufundase în aceste cugetări noi, veni maică-sa să vadă în ce stare se mai află și dacă își venise la rosturi mai cuminți. Și, cînd îl văzu așa de vitruit și așa de sfîrșit, izbucni în suspine ; ci izbuti să-și stăpînească durerea și, pînă la urmă, putu să-i dea binețe cu dragoste ; și Abul-Hassan îi răspunse la salamalek, cu glas liniștit, ca un om cu mintea întreagă, rostind :

— Asupra ta fie izbăvirea și mila lui Allah, o, maică a mea !

Iar bătrîna simți o mare bucurie cînd auzi că este numită astfel, cu numele de mamă, și îi zise :

— *Numele lui* Allah fie asupra ta, o, copilul meu ! Binecuvîntat fie Allah care ți-a dat îndărăt judecata și care ți-a întors la locul lui sănătos creierul cel zăticnit !

Și Abul-Hassan, cu un glas tare pocăit, răspunse :

— Îmi cer iertare de la Allah și de la tine, o, maică a mea ! În adevăr, nu pricep cum de am putut să spun toate smintelile pe care le-am spus, și să mă port așa de anapoda, cum numai un smintit e în stare să se poarte ! De bună seamă că am fost stăpînit de Șeitan, care m-a împins la niște trăznăi ca acelea ! Și nu încape nici o îndoială că altul în locul meu ar fi ajuns la smuceli și mai mari ! Da bine că s-a sfîrșit tot, și că iată-mă scăpat din nebuneala mea !

Și, la vorbele acestea, mama își simți lacrimile de durere cum i se schimbă în lacrimi de fericire, și strigă :

— Mi-e inima atîta de bucurată, o, copile al meu, de parcă te-aş fi adus pe lume a doua oară. Binecuvîntat fie Allah în veci !

Pe urmă, adăugă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu sfioasă.

Ci într-a şase sute patruzeci şi una noapte

Urmă :

...Pe urmă adăugă :

— Hotărît că tu nu ai să-ţi bagi nici o vină, o, copile al meu, căci tot răul care l-am păţit nu ne-a venit decît de la negustorul acela străin pe care l-ai poftit tu în ultima noapte să mănînce şi să bea cu tine, şi care a plecat dimineaţa fără să aibă grijă să închidă uşa în urma lui. Or, ştii şi tu că, ori de cîte ori uşa unei case rămîne deschisă înainte de răsăritul soarelui, Şeitan intră în casa aceea şi pune stăpînire pe minţile celor ce locuiesc în ea ! Şi atunci se întîmplă ceea ce se întîmplă ! Să-i mulţumim, aşadar, lui Allah, care nu a îngăduit rele şi mai mari asupra capetelor noastre !

Iar Abul-Hassan răspunse :

— Ai dreptate, o, maică ! A fost lucrarea stăpîniei lui Şeitan ! În ce mă priveşte, eu m-am rugat de negustorul de la Mossul să nu carecumva să uite a închide uşa după el, ca să nu poată Şeitan să intre în casa noastră ; ci negustorul n-a făcut aşa, şi, în felul acesta, ne-a pricinuit toate necazurile !

Pe urmă, adăugă :

— Acuma, cînd simt limpede că mințile nu îmi mai sînt tulburate și că smintelile s-au sfîrșit, mă rog ție, o, dulce maică a mea, să vorbești cu portarul de la bolnița de nebuni să-mi dea drumul din cușca aceasta și de la aceste chinuri pe care le îndur aici în fiecare zi !

Și mama lui Abul-Hassan dete fuga, fără a mai sta pe gînduri, să-l vestească pe portar că fiului ei îi veniseră mințile la loc. Și portarul se duse împreună cu ea să-l cerceteze și să-l iscodească pe Abul-Hassan. Și, întrucît răspunsurile erau cuminți și Abul-Hassan mărturisea că el este Abul-Hassan și nu Harun Al-Rașid, portarul îl scoase afară din cușcă și îl slobozi din lanțuri. Și Abul-Hassan, abia putînd să se mai țină pe picioare, se întoarse încetișor acasă, ajutat de maică-sa, și rămase acolo culcat mai multe zile, pînă ce se întremă iarăși și pînă ce urmările bătăilor primite se mai zviduiră oleacă.

Atunci, întrucît începuse să se cam mohorească de atîta singurătate, se hotărî să înceapă iarăși viața lui de mai înainte și să se ducă, pe la scăpătat de soare, să stea la capul podului și să aștepte sosirea oaspetelui străin pe care i-l putea trimite ursitoarea.

Or, seara aceea era tocmai cea dintîi a lunii ; iar califul Harun Al-Rașid, care, după obiceiul lui, se îmbrăca asemenea unui negustător la fiecare început de lună, ieșise și el tainic din palatul său, în căutarea vreunei întîmplări, și, de asemenea, ca să vadă el însuși dacă în oraș domnește buna orînduială așa cum dorea el. Și, în felul acesta, ajunse pe pod, la capul căruia ședea Abul-Hassan. Și lui Abul-Hassan, care pîndea ivirea vreunui străin, nu-i trebui mult pînă ce să-l zărească pe negustorul de la Mossul pe care îl găzduise și care se îndrepta înspre el, urmat, ca și întîia oară, de un rob voinic.

Cînd îl văzu, Abul-Hassan, fie pentru că îl socotea pe negustor pricina dintîi a necazurilor sale, fie pentru că avea obiceiul să se facă a nu-i cunoaşte pe cei pe care îi poftise o dată în casa lui, întoarse capul degrabă înspre apa rîului, ca să nu fie nevoit să dea bineţe musafirului său de odinioară. Califul însă, care, prin iscoadele sale, aflase tot ce i se întîmplase lui Abul-Hassan de la început, precum şi doftoriceala pe care o îndurase la bolniţa de nebuni, nu vroi să lase cumva să-i scape prilejul de a se mai veseli oleacă pe seama unui om atîta de ciudat. Şi, de altminteri, califul, care avea o inimă bună şi darnică, se hotărîse, tot aşa, ca, într-o zi, să îndrepte, pe cît îi sta în putere s-o facă, paguba suferită de Abul-Hassan, şi să răsplătească, într-un fel ori altul, cu faceri de bine, veselia pe care o gustase în tovărăşia lui. Încît, de cum îl zări pe Abul-Hassan, se apropie de el şi, aplecîndu-şi capul pe sub umărul său, din pricină că Abul-Hassan sta dîrz cu capu-ntors înspre apă, şi, privindu-l în ochi, îi zise :

— Salamalekul fie asupra ta, o, prietene al meu, Abul-Hassan ! Sufletul meu doreşte să te îmbrăţişeze !

Ci Abul-Hassan, fără a se uita la el şi fără a se clinti, îi răspunse :

— Nu încape nici un fel de salamalek între mine şi tine ! Du-te ! Nu te cunosc !

Şi califul se minună :

— Cum, Abul-Hassan ? Nu-l cunoşti pe oaspetele pe care l-ai găzduit o noapte întreagă la tine în casă ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu te cunosc ! Cată-ţi de cale !

Ci Al-Raşid stărui pe lîngă el şi îi zise :

— Da eu te cunosc prea bine şi nu pot să cred că m-ai fi uitat chiar de tot, cîtă vreme nu s-a

scurs decît abia o lună de cînd ne-am întîlnit cea din urmă oară şi de la seara aceea plăcută pe care am petrecut-o între patru ochi cu tine, în casa ta !

Şi, întrucît Abul-Hassan tot nu vroia să răspundă nimic, califul îi aruncă braţele împrejurul gîtului, începu să-l sărute şi îi spuse :

— O, Abul-Hassan, frate al meu, tare-i urît din partea ta să-mi faci o glumă ca aceasta ! În ce mă priveşte, apoi eu sînt foarte hotărît să nu te las pînă ce n-ai să mă mai duci o dată în casa ta şi pînă ce nu ai să-mi povesteşti pricina supărării tale pe mine. Căci văd limpede, din felul cum îmi răspunzi, că ai să mă mustri de ceva !

Abul-Hassan, cu glas stîrnit, strigă :

— Eu să te mai duc o dată în casa mea, o, chip aducător de belele, după tot răul pe care l-am tras din pricina venirii tale în casa mea ? Hai, întoarce dosul şi arată-mi lăţimea umerilor tăi !

Califul însă îl mai sărută o dată şi îi spuse :

— Ah ! prietene al meu, Abul-Hassan, tare aspru te porţi cu mine ! Dacă este adevărat că venirea mea în casa ta ţi-a fost o pricină de necazuri, fii pe deplin încredinţat că iacătă-mă-s gata să îndrept tot răul pe care fără voia mea l-am pricinuit ! Povesteşte-mi, dar, ce s-a întîmplat, şi răul pe care ai putut să-l suferi, ca să pot să aduc un leac la el !

Şi, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lîngă el şi îi înlănţui gîtul cu braţele, aşa cum face un frate cu fratele său, şi aşteptă răspunsul.

Cînd povestea ajunge aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

Atunci, Abul-Hassan, îmbunat de acele mîngîieri, sfîrși cu a spune :

— Fie, am să-ți povestesc lucrurile tare ciudate care mi s-au întîmplat din seara aceea a noastră, și nenorocirile care au urmat. Și toate astea din pricină că ai uitat să închizi ușa după tine, și așa a intrat Stăpînia în casa mea !

Și îi povesti tot ceea ce i se păruse că văzuse aievea și ceea ce presupunea el, fără de nici o îndoială, că n-a fost decît o amăgire stîrnită de Șeitan, și toate nenorocirile, și doftoriceala cea amarnică pe care o îndurase la bolnița de nebuni, și zarva cășunată în mahala de toată tevatura aceea, și faima cea proastă pe care o dobîndise pentru totdeauna față de toți vecinii săi ! Și nu sări peste nici un amănunt, și puse în povestea lui atîta foc, și înșiră cu atîta încredințare istoria cu închipuita lui stăpînire de către Șeitan, încît califul nu se putu opri să nu izbucnească într-un hohot lung de rîs ! Și Abul-Hassan, neputînd pricepe nicicum ce pricină stîrnea rîsul acela, îl întrebă :

— Au nu ți-e milă defel de năpasta care s-a abătut asupra mea, de-ți rîzi așa de mine ? Ori poate gîndești că mi-aș rîde eu de tine, povestindu-ți o poveste născocită ? Dacă-i așa, am să-ți spulber îndoielile și am să-ți aduc toate dovezile despre cele ce-ți înșirai !

Și, spunînd acestea, își scoase mîinile din mînecile caftanului, și își dezgoli umerii, spinarea și fundul, și îi arătă califului, în felul acesta, rănile și vînătăile de pe pielea lui cea dubăcită de bătăile cu vîna de bou.

La priveliștea aceea, califul nu se putu opri să nu se înduioșeze de soarta amărîtului de Abul-Hassan. Și, din clipita aceea, își curmă orice gînd de a mai face vreo șotie cu el, și îl îmbrățișă de data aceasta cu mult mai multă dragoste adevărată, și îi zise :

— Allah fie cu tine, o, Abul-Hassan, fratele meu ! mă rog ție fierbinte să mă mai iei în casa ta și în noaptea aceasta, căci doresc să-mi bucur sufletul cu bună-primirea ta. Și ai să vezi că mîine Allah are să-ți dea îndărăt însutit binefacerea ta !

Și îi spuse mai departe vorbe atîta de dulci, și îl sărută atîta de drăgăstos, încît îl înduioșă ca, în ciuda hotărîrii sale de a nu primi niciodată de două ori același ins, să-l ducă în casa lui. Ci, pe drum, îi zise :

— Mă las biruit de stăruințele tale, da numai cu mare părere de rău ! Și în schimb nu vreau să-ți cer decît numai un lucru, și anume de a nu mai uita și de data aceasta ușa deschisă, cînd ai să pleci mîine de dimineață din casa mea !

Și califul, înăbușind în lăuntrul său rîsul care îl zguduia la credința pe care Abul-Hasan tot o mai avea că intrase Șeitan în casa lui pe ușa deschisă, îi făgădui cu jurămînt că are să aibă grijă s-o închidă. Și ajunseră în felul acesta acasă.

Cînd se văzură în casă, și după ce se mai hodiniră oleacă, robul le așternu masa, și, după ce mîncară, le aduse băuturile. Și, cu pocalul în mînă, începură să tăifăsuiască plăcut, ba despre una, ba despre alta, pînă ce băutura începu să fiarbă în mințile lor. Atunci califul aduse cu dibăcie vorba despre dragoste, și îl întrebă pe gazda sa dacă i se întîmplase vreodată să se aprindă năpraznic de vreo femeie, ori dacă nu cumva se și însurase, sau dacă se păstrase totdeauna becher. Și Abul-Hassan răspunse :

— Se cade să-ţi spun, o, stăpîne al meu, că pînă astăzi nu am îndrăgit cu adevărat decît tovarăşii cei veseli, bucatele alese şi parfumurile ; şi nu am găsit în viaţă nimic mai presus de un taifas, cu pocalul în mînă, dimpreună cu prietenii. Ci aceasta nu vrea să însemne că la un prilej nu m-aş pricepe să preţuiesc nurii unei femei, mai ales dacă s-ar asemui cu vreuna dintre acele fetişcane minunate pe care Şeitan m-a lăsat să le văd în visele de pomină care m-au înnebunit ; una dintre acele fetişcane pururea voioase, care ştiu să cînte din gură ori din lăută, să dănţuiască şi să potolească pruncul pe care îl avem de moştenire ; care îşi hărăzesc viaţa întru desfătarea noastră şi se străduiesc să ne bucure şi să ne veselească. Hotărît ! dacă aş întîlni vreodată o fată ca aceea, n-aş pregeta s-o cumpăr de la tatăl ei, şi să mă însor cu ea, şi să-i dovedesc o dragoste adîncă. Ci asemenea soi nu se află decît la emirul drept-credincioşilor şi, al mult, la Giafar, vizirul cel mare ! Drept care, o stăpîne al meu, în loc să mă leg cu o muiere cu care m-aş primejdui să-mi amărăsc viaţa din pricina sufletului ei acru şi a beteşugurilor ei, îmi place cu mult mai mult tovărăşia unor prieteni trecători şi a bătrînelor butelci de colea. În felul acesta, viaţa mi-e liniştită şi, dacă aş rămînè sărac, mi-aş mînca singur pîinea cea neagră a sărăciei !

Şi, rostind vorbele acestea, Abul-Hasan goli dintr-o sorbitură pocalul pe care i-l întindea califul, şi se rostogoli numaidecît pe covor, cu capu-naintea picioarelor. Pentru că emirul drept-credincioşilor avusese grijă, şi de data aceasta, să-i amestece în vin oleacă de făină de bang cretan. Şi pe dată robul, la un semn al stăpînului său, îl aburcă în spinare pe Abul-Hassan şi ieşi din casă, urmat de califul care, de data aceasta, nemaiavînd de gînd să-l trimită pe Abul-Hassan

îndărăt la casa lui, nu mai uită să încuie cu grijă uşa în urma sa. Şi ajunseră la sarai şi, fără zgomot, se strecurară înlăuntru, prin poarta cea tainică, şi intrară în iatacurile...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute patruzeci şi patra noapte

Urmă :

...şi intrară în iatacurile domneşti. Acolo, califul porunci ca Abul-Hassan să fie întins chiar în patul măriei-sale, ca şi întîia oară, şi puse să fie îmbrăcat ca şi-atunci. Şi dete porunci la fel, şi îi ceru lui Massrur să vie să-l scoale de cu ziuă, înainte de ceasul de rugăciune. Şi se duse să se culce într-o odaie de alături.

Or, a doua zi de dimineaţă, la ceasul hotărît, califul, trezit de Massrur, se duse în odaia în care se afla încă aţipit Abul-Hassan, şi porunci să vină dinaintea sa toate fetişcanele care, întîia oară, se aflaseră în felurile săli prin care trecuse Abul-Hassan, precum şi toate cîntăreţele din gură şi din alăute. Şi le puse să se aşeze frumos, în bună rînduială, şi le spuse ce au de făcut. Pe urmă, după ce porunci să i se dea să răsufle oleacă de oţet lui Abul-Hassan, care strănutînd scoase pe nas un muculeţ, se ascunse pe după o perdea şi dete semnul hotărît.

Numaidecît, cîntăreţele îşi îmbinară laolaltă glasurile cele plăcute cu zvoana de harpe, de flaute şi

de cavale, și făcură să răsune niște cîntece asemănătoare cu cîntecele îngerilor din rai. Și Abul-Hassan, tot atunci, ieși din starea lui de somnie și, înainte de a deschide ochii, auzi cîntecele acelea pline de farmec, care îl treziră cu totul. Și deschise ochii, atunci, și se văzu înconjurat de cele douăzeci și opt de fetișcane pe care le întîlnise, șapte cîte șapte, prin cele patru săli ; și le cunoscu dintr-o clipire, și tot așa cunoscu și patul, și odaia, și zugrăvelile, și podoabele. Și cunoscu, la fel, și glasurile care îl fermecaseră întîia oară. Și, atunci, se ridică de mijloc, cu ochii zgîiți, și își petrecu de mai multe ori mîna peste față, ca să se încredințeze și mai bine de starea sa de trezie.

În clipita aceea, așa cum fusese hotărît de mai înainte, cîntecele conteniră, iar în odaie se așternu o tăcere mare. Și toate femeile își lăsară ochii în jos, sfioase, dinaintea ochilor împărătești care le priveau. Atunci, Abul-Hassan, uluit pînă peste poate, își mușcă degetele și strigă în tăcerea aceea :

— Vai de păcatele tale, ya Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale ! Acuma-i amăgirea ; ci, mîine, vine vîna de bou, și-lanțurile, și bolnița de nebuni, și cușca de fier !

Pe urmă, strigă iar :

— Ah ! ticăloase negustător de la Mossul, dare-ar Allah să te înăbuși în brațele lui Șeitan, stăpînul tău, în fundul iadului. Tot tu și-acuma, fără de îndoială, n-ai încuiat ușa și l-ai lăsat pe Șeitan să intre în casa mea și să pună stăpînie pe mine. Și iacătă cum Cel-Rău îmi întoarce pe dos mințile și mă face să văd lucruri anapoda. Allah să te prăpădească, o, Șeitane, pe tine și pe toți cei care s-au vîndut ție, și pe toți negustătorii de la Mossul ! Și prăbuși-s-ar orașul Mossulului tot peste locuitorii lui, și îngropa-i-ar sub dărîmături !

Pe urmă, închise ochii iar, şi îi deschise, şi iar îi închise, şi iar îi deschise, şi tot aşa de mai multe ori, şi strigă :

— O, sărmane Abul-Hassane, tot ceea ce ai mai bun de făcut este să te culci liniştit la loc şi să nu te mai scoli decît atunci cînd ai să simţi limpede că a ieşit Cel-Rău din trupul tău şi că minţile ţi s-au aşezat la locul lor obişnuit ! De nu, ştii ce te aşteaptă mîine !

Şi, spunînd vorbele acestea, se aruncă îndărăt în pat, îşi trase pătura peste cap şi, ca să-şi dea singur închipuirea că doarme, începu să sforăie ca o cămilă în călduri ori ca o turmă de bivoli în apă.

Or, califul, de după perdea, văzînd şi auzind toate astea, fu zguduit de un rîs de mai-mai să se înăbuşe.

În ce-l priveşte pe Abul-Hassan, apoi acesta nu izbuti să adoarmă, întrucît Trestie-de-Zahăr, cea îndrăgită, se apropie, urmînd poruncile pe care le primise, de patul în care acesta sforăia fără a dormi şi, cu un glas dulce, îi spuse lui Abul-Hassan :

— O, emire al drept-credincioşilor, dau de ştire înălţimii tale că este ceasul de a te scula pentru rugăciunea de dimineaţă !

Ci Abul-Hassan, cu glas înfundat, strigă de sub pătură :

— Blestemat fie Cel-Rău ! Pici, o, Şeitane !

Trestie-de-Zahăr, fără a se tulbura, spuse iar :

— Fără de îndoială, emirul drept credincioşilor se află în prada vreunui vis urît ! Nu Şeitan îţi vorbeşte, o, stăpîne al meu, ci Trestie-de-Zahăr cea mărunţică ! Alungat fie Cel-Rău ! Eu sînt Trestie-de-Zahăr cea mărunţică, o, emire al drept-credincioşilor !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

La vorbele acestea, Abul-Hassan aruncă pătura de pe el şi, deschizînd ochii, o văzu, într-adevăr, stînd pe marginea patului, pe micuţa Trestie-de-Zahăr, cea dragă lui, şi, în picioare, dinainte-i, în trei rînduri, pe celelalte fetişcane, pe care le cunoscu, una cîte una : Foaie-de-Trandafir, Gît-de-Alabastru, Mănunchi-de-Mărgăritare, Steaua-Dimineţii, Zori-de-Ziuă, Boabă-de-Mosc, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucşoară-Înmiresmată, Vraja-Inimilor şi celelalte ! Şi, dacă le văzu, îşi frecă ochii, de mai să şi-i bage în fundul capului, şi strigă :

— Cine sînteţi voi ? Şi cine sînt eu ?

Şi ele răspunseră cu toate deodată, pe glasuri felurite :

— Slavă stăpînului nostru, califul Harun Al-Raşid, emirul drept credincioşilor, regele lumii !

Şi Abul-Hassan, pînă peste poate de uluit, întrebă :

— Au nu sînt eu Abul-Hassan cel Dezmăţat ?

Ele răspunseră toate laolaltă, pe glasuri felurite :

— Izgonit fie Cel-Rău ! Nu eşti Abul-Hassan, ci Abul-Hossn ! Tu eşti domnul nostru şi cununa de pe capetele noastre !

Şi Abul-Hassan îşi zise : „De data aceasta, am să văd eu limpede dacă dorm ori sînt treaz !" Şi, întorcîndu-se înspre Trestie-de-Zahăr, îi zise :

— Micuţo, ia vino colea !

Şi Trestie-de-Zahăr îşi întinse capul, iar Abul-Hassan îi zise :

— Muşcă-mă de ureche !

Şi Trestie-de-Zahăr îşi înfipse dinţii ei micuţi în ciucurele urechii lui Abul-Hassan, ci atîta de strașnic încît bietul de el începu să ţipe ascuţit şi într-un chip înfricoşător. Pe urmă, răcni :

— Hotărît ! sînt emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid însuşi !

Numaidecît, alăutele începură să cînte toate de îndată, în pas îmbietor la dănţuială, şi cîntăreţele începură toate deodată un cîntec vesel. Şi toate fetiscanele, luîndu-se de mînă, întinseră în odaie o horă mare şi, săltînd sprintene din picior, începură să dănţuiască împrejurul patului, dînd răspuns cîntecului cu liu-liurile lor, şi cu atîta voioşie şi cu atîta zurbă, încît Abul-Hassan, stîrnit deodată şi cuprins de înflăcărare, zvîrli şi pături şi perne, îşi aruncă tichia de noapte în sus, sări din pat, se dezbrăcă de tot, smulgîndu-şi hainele de pe el şi, cu năsărîmba înainte şi cu fundul gol, se repezi între fetişcane şi se încinse la danţ cu ele, răsucindu-se în toate chipurile, şi scuturîndu-şi pîntecele, dănănăia şi fundul, în toiul hohotelor de rîs şi al zarvei care sporea. Şi făcu atîtea caraghiozlîcuri, şi săvîrşi atîtea scălîmbăieli ghiduşe, încît califul, de după perdea, nu-şi mai putu stăpîni năvala veseliei şi se porni să sloboadă un şir de hohote de rîs atîta de năprasnice încît răsunau mai tare decît tot vuietul danţului şi al cîntecelor şi al dairalelor, al strunelor şi al clarinetelor ! Şi, prins de sughiţuri, se prăbuşi pe spate şi era mai-mai să leşine. Ci izbuti să se ridice şi, dînd perdeaua la o parte, scoase capul şi strigă :

— Abul-Hassan, ya Abul-Hassan, au tu te-ai jurat să mă faci să mor de rîs ?

La vederea califului şi la sunetul glasului său, danţul conteni dintr-o dată, fetişcanele încremeniră care pe unde se aflau, şi larma se potoli atîta de desăvîrşit încît s-ar fi auzit căderea unui ac pe jos. Şi

Abul-Hassan, înmărmurit, se opri și el ca toți ceilalți și întoarse capul înspre locul dincotro venea glasul. Și îl zări pe calif și, tot din acea privire, îl cunoscu pe negustătorul de la Mossul. Atunci, cu iuțeala unui fulger, înțelegerea pricinei tuturor necazurilor câte i se întîmplaseră îi străbătu mintea. Și, dintr-odată, ghici tot tigh ilul. Încît, departe de a se fîstîci ori de a se tulbura, se prefăcu a nu-l cunoaște pe calif ; și, vrînd să se veselească și el la rîndu-i, se duse spre calif și îi zise :

— He ! He ! iacătă-mi-te, dară, o, negustător al fundului meu ! Stai oleacă ! ai să vezi tu acuma cum am să te învăț să mai lași deschise ușile oamenilor de treabă !

Iar califul începu să rîdă din toate beregățile lui și răspunse :

— Pe volniciile preasfinților mei strămoși, o, Abul-Hassan, fratele meu, fac jurămînt că, spre a te despăgubi de toate necazurile pe care ți le-am pricinuit, am să-ți dăruiesc tot ce ți-o putea dori sufletul ! Și ai să fii socotit de aici înainte, în palatul acesta, ca un frate al meu !

Și îl sărută cu voioșie, ținîndu-l strîns la pieptul său.

După care, se întoarse înspre fetișcane și le porunci să-l îmbrace pe Abul-Hassan, fratele lui, cu niște haine scoase din dulapul său și să-i aleagă tot ceea ce este acolo mai bogat și mai falnic. Și fetele deteră zor să îndeplinească porunca. Iar cînd Abul-Hassan fu îmbrăcat cu totul, califul îi spuse :

— Acum, Abul-Hassane, vorbește ! Tot ce ai să-mi ceri are să ți se și deie pe dată !

Iar Abul-Hassan sărută pămîntul dinaintea califului și răspunse :

— Nu vreau să cer decît numai un lucru de la preadarnicul nostru stăpîn, și anume acela de a-mi face

hatîrul să mă lase să trăiesc toată viața mea la umbra lui !

Și califul, mișcat pînă peste poate de frumusețea simțămintelor lui Abul-Hassan, îi zise :

— Scumpă mi-e lipsa ta de lăcomie, ya Abul-Hassan ! Încît, nu numai că te aleg chiar din clipa de-acum ca tovarăș al meu de pahar și ca frate al meu, dar îți mai dau și intrare slobodă la palat, și plecare slobodă, la orice ceas din zi ori din noapte, fără a avea trebuință să ceri învoirea de-a veni ori de-a pleca. Mai mult ! Vreau chiar ca iatacurile soției mele Sett Zobeida, fiica moșului meu, să nu-ți fie oprite niciodată, ca altora. Și, cînd am să intru la ea, tu ai să mergi cu mine, la orice ceas o să fie din zi ori din noapte !

Totodată, califul îi dărui lui Abul-Hassan un iatac minunat în sarai și, de început, îi dete o simbrie de zece mii de dinari de aur. Și îi făgădui că are să vegheze chiar el ca nu care cumva să ducă lipsă de ceva vreodată. După care, îl lăsă și se duse la divan să vadă de trebile împărăției.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și șasea noapte

Urmă :

Atunci, Abul-Hassan nu vroi să zăbovească mai mult și se duse și el s-o vestească pe maică-sa despre toate cîte i se întîmplaseră. Și dete fuga la ea și îi povesti de

șart lucrurile cele ciudate care se petrecuseră, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu ar fi de nici un folos să le mai spunem o dată. Și nu pregetă să i le lămurească de rost, dat fiind că mintea ei singură nu izbutea să ajungă a pricepe că însuși califul fusese acela care îi jucase toate acele renghiuri, numai așa, ca să se veselească. Și adăugă :

— Ci dacă totul, pînă la urmă, s-a întors întru folosul meu, fie preamărit Allah cel Făcător-de-bine !

Pe urmă, Abul-Hassan o lăsă degrabă, făgăduindu-i că are să vină s-o vadă în fiecare zi, în vreme ce zvonul despre întîmplarea lui cu califul și despre starea lui cea nouă se împrăștia în toată mahalaua, și de acolo în tot Bagdadul, pentru ca mai apoi să ajungă și în părțile mai apropiate și mai depărtate ale împărăției.

Iar Abul-Hassan, în loc ca trecerea de care se bucura pe lîngă calif să-l facă îngîmfat ori grețos, nu făcu decît să-i stîrnească și mai mult voioșia, firea cea zîmbitoare și hazul. Și nu trecea o zi fără ca el să nu înveselească pe calif și pe toți cei ce trăiau la palat, mari și mici, cu giumbușlucurile lui pline de haz și cu snoavele lui. Și califul, care nu mai putea să trăiască fără el, îl lua peste tot, pînă și în iatacurile domnești, ori la soția sa, Sett Zobeida : un hatîr pe care nu-l făcuse vreodată nici baremi lui Giafar, vizirul său cel mare.

Or, Sett Zobeida băgă de seamă în curînd că Abul-Hassan, ori de cîte ori se afla împreună cu califul în iatacurile femeilor, rămînea cu ochii ațintiți la una dintre însoțitoarele ei, și anume chiar la aceea care se numea Trestie-de-Zahăr ; și copilandra, sub privirile lui Abul-Hassan, se înroșea toată de plăcere. Drept aceea, Sett Zobeida îi zise într-o zi soțului ei :

— O, emire al drept-credincioșilor, de bună seamă că ai băgat de seamă și tu, ca și mine, semnele de

dragoste neîndoielnice pe care le schimbă Abul-Hassan și micuța Trestie-de-Zahăr. Ce gîndești tu, dară, despre o împreunare între ei doi ?

El răspunse :

— Se poate ! Și nu văd nimica împotrivă. De altminteri, ar fi trebuit să mă gîndesc și eu la lucrul acesta mai de mult. Ci treburile împărăției m-au făcut să uit de o asemenea grijă. Și mă simt tare stînjenit, întrucît îi făgăduisem lui Abul-Hassan, încă de cînd am fost pentru a doua oară în casa lui, că am să-i găsesc o soție de soi. Or, văd că Trestie-deZahăr s-ar cam potrivi. Și nouă nu ne mai rămîne decît să-i întrebăm pe amîndoi și să vedem dacă le-ar fi pe plac să se împreune.

Numaidecît, îi chemară la ei pe Abul-Hassan și pe Trestie-de-Zahăr și îi întrebară dacă primesc să se însoare amîndoi. Și Trestie-de-Zahăr, drept orice răspuns, se mulțumi să se înroșească pînă peste poate, și se aruncă la picioarele falnicei Sett Zobeida, sărutîndu-i poala rochiei, în semn de mulțumire. Ci Abul-Hassan răspunse :

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioșilor, robul tău Abul-Hassan este înecat de mărinimia ta. Ci, pînă a o lua la el acasă, ca soție, pe această fată desfătătoare, al cărei nume singur este de ajuns spre a-i zugrăvi alesele însușiri, aș vroi, cu îngăduința ta, ca stăpîna noastră Sett Zobeida să-i pună o întrebare...

Iar Sett Zobeida zîmbi și spuse :

— Și care-i întrebarea aceea, o, Abul-Hassan ?

El răspunse :

— O, stăpînă a mea, aș vroi să știu dacă soației mele îi este drag ceea ce îmi este drag mie. Or, trebuie să-ți mărturisesc, o, stăpînă a mea, că singurele lucruri pe care le prețuiesc sînt voioșia vinului, plăcerea bucatelor și desfătarea cîntecului și a stiturilor frumoase ! Dacă, dar, Trestie-de-Zahăr îndrăgește și ea lucrurile acestea,

şi dacă, pe deasupra, mai este şi simţitoare şi nu zice niciodată ba la ceea ce ştii şi tu, stăpînă a mea, sînt gata s-o îndrăgesc cu o dragoste mare. Dacă nu, pe Allah ! rămîn holtei !

Şi Sett Zobeida, la vorbele acestea, se întoarse rîzînd înspre Trestie-de-Zahăr şi o întrebă :

— Ai auzit... Ce ai de răspuns ?

Şi Trestie-de-Zahăr răspunse făcînd un semn cu capul, care însemna da.

Atunci califul porunci să vină fără de zăbavă cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Şi, cu prilejul acela, se deteră la palat ospeţe mari şi mari petreceri, vreme de treizeci de zile şi treizeci de nopţi, după care cei doi soţi putură să se bucure unul de altul în toată tihna. Şi îşi petreceau viaţa mîncînd, bînd, rîzînd în hohote, şi cheltuind fără de socoteală ! Şi tablalele cu bucate, cu poame, cu dulciuri şi cu băuturi nu se aflau niciodată goale în casa lor, şi bucuria şi desfăturile le luminau toate clipele. Încît, după o bucată de vreme, tot risipindu-şi banii în ospeţe şi petreceri, nu le mai rămase nimica în mînă. Şi, întrucît califul, luat cu treburile împărăţiei, uitase să-i hotărască lui Abul-Hassan o leafă statornică, se treziră într-o dimineaţă fără de para chioară şi nu putură în ziua aceea să-i plătească pe negustorii ce le dedea de toate pe veresie. Şi se văzură tare amărîţi, şi nu cutezară, din mîndrie, să se ducă şi să ceară, fie ce-ar fi fost, de la calif ori de la Sett Zobeida. Atunci, lăsară capu-n pămînt şi începură să cugete la starea în care se aflau. Ci Abul-Hassan ridică cel dintîi capul şi zise :

— Hotărît ! am fost tare risipitori ! Şi nu vreau să mă fac de ruşine şi să mă duc să cer bani ca un cerşetor. Şi nu vreau nici ca tu să te duci şi să ceri de la Sett Zobeida ! Încît, am chibzuit la ce ne mai rămîne de făcut, o, Trestie-de-Zahăr ! '

Şi Trestie-de-Zahăr răspunse, suspinînd :

— Spune ! Sînt gata să te ajut în gîndurile tale, căci nu putem să ne ducem şi să ne milogim, şi, pe de altă parte, nu putem nici să ne schimbăm felul de viaţă de pînă acum şi să îngrădim cheltuielile, întrucît atunci i-am vedea pe ceilalţi cum ne privesc de sus !

Şi Abul-Hassan spuse :

— Ştiam bine, o, Trestie-de-Zahăr, că tu niciodată nu ai să te dai în lături şi să nu mă ajuţi în multele împrejurări în care ne-am afla aduşi de hotărîrile soartei ! Ei bine, află că pentru noi nu mai este decît o singură cale ca să ieşim din încurcătură, o, Trestie-de-Zahăr !

Ea răspunse :

— Spune-o degrabă !

El zise :

— Este aceea de a ne hotărî să murim.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute patruzeci şi şaptea noapte

Urmă :

La vorbele acestea, tînăra Trestie-de-Zahăr, înspăimîntată, strigă :

— Nu, pe Allah ! eu nu vreau să mor ! Şi poţi să te slujeşti singur, numai pentru tine, de calea aceasta !

Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a se supăra, răspunse :

— A, fiică de muiere, știam eu bine, încă de pe cînd eram holtei, că nimica nu este mai scump decît singurătatea ! Și nevolnicia răspunsului tău mă încredințează mai mult decît oricînd ! Dacă, în loc să-mi fi răspuns cu acea repezeală cu care mi-ai răspuns, te-ai fi ostenit să-mi ceri lămuriri, atunci te-ai fi veselit pînă peste poate de moartea cu care te-am îmbiat și cu care încă te mai îmbiu ! Au tu nu pricepi, ca să avem bani pentru toate zilele cîte ne-au mai rămas, că e vorba să murim de o moarte prefăcută și nicidecum de o moarte adevărată ?

La vorbele acestea, Trestie-de-Zahăr începu să rîdă și întrebă :

— Păi cum așa ?

El spuse :

— Ascultă, dar ! Și să nu uiți nimica din cîte am să te învăț. Iacătă ! De îndată ce eu am să fiu mort, ori mai degrabă de îndată ce am să mă prefac că sînt mort, căci cel dintîi am să mor eu, tu să iei un giulgiu și să mă învelești cu el. După ce ai să faci asta, să mă așezi în mijlocul odăii acesteia în care ne aflăm acuma, în chipul cerut de datină, cu turbanul așezat peste față, și cu fața și cu picioarele întoarse înspre sfînta Kaaba de la Mecca. Pe urmă, să începi să scoți niște țipete ascuțite, să verși lacrimile cele de datină, precum și pe cele de nedatină, să-ți sfîșii hainele și să te prefaci că-ți smulgi părul ! Și, după ce ai să te orînduiești cum se cade în starea aceasta, să te duci, plîngînd necontenit și cu părul despletit, la stăpîna ta Sett Zobeida și, cu vorbe tăiate de suspine și de felurite leșinuri, să-i povestești cu mare înduioșare de moartea mea, pe urmă să te lași jos pe pămînt și să stai așa, vreme de un ceas, și să nu-ți vii în simțiri decît după ce ai să fii scăldată în apă de trandafiri, cu care nu au să pregete să te

stropească. Şi-atunci ai să vezi, o, Trestie-de-Zahăr, cum are să intre aurul în casa noastră !

La vorbele acelea, Trestie-de-Zahăr răspunse :

— Hotărît ! o moarte ca asta e cu putinţă. Şi mă învoiesc a te ajuta s-o izbîndeşti !

Pe urmă, adăugă :

— Da eu cînd are să trebuiască să mor, şi în ce fel ?

El spuse :

— Deocamdată fă ce-ţi spusei eu să faci. Şi, mai departe, are să aibă grijă Allah !

Şi adăugă :

— Iacătă ! Eu sînt mort.

Şi se întinse în mijlocul odăii, şi se făcu mort.

Atunci, Trestie-de-Zahăr îl dezbrăcă, îl înveli în giulgiu, îl întoarse cu picioarele înspre Mecca şi îi aşeză turbanul peste faţă. După care, începu să îndeplinească tot ce îi spusese Abul-Hassan să facă, adică să ţipe jalnic, să urle amarnic, să plîngă cu lacrimi obişnuite şi neobişnuite, să-şi rupă hainele, să-şi smulgă părul şi să se zgîrie pe obraji. Şi, după ce ajunse în starea hotărîtă, plecă galbenă la chip cum e şofranul şi cu părul despletit să se înfăţişeze dinaintea măreţei Sett Zobeida şi, de-nceput, se lăsă să cadă de-a lungişul la picioarele stăpînei sale, scoţînd un geamăt de să topească şi inima pietrelor.

Dacă o văzu aşa, Sett Zobeida, care auzise de la bun început din iatacul ei ţipetele de jale şi bocetele de moarte pe care le scotea Trestie-de-Zahăr de departe, nu mai avu nici o îndoială, văzînd-o pe iubita sa Trestie-de-Zahăr în starea aceea, că moartea nu şi-ar fi îndeplinit rosturile asupra soţului ei Abul-Hassan. Încît, întristată pînă peste marginile întristării, îi dete cu chiar mîna sa toate îngrijirile pe care le cerea starea ei, şi o luă pe genunchi, şi izbuti s-o aducă îndărăt la viaţă. Ci Trestie-de-Zahăr, deznă-

dăjduită şi cu ochii scăldaţi în lacrimi, gemea mai departe şi se zgîria cu unghiile şi îşi smulgea părul şi se bătea peste faţă şi peste piept şi, printre hohote, suspina numele lui Abul-Hassan. Şi, într-un sfîrşit, povesti, în vorbe rupte, că Abul-Hassan murise, în timpul nopţii, de o tulburare de pîntece. Şi adăugă, mai dîndu-şi o lovitură peste piept :

— Nu-mi mai rămîne decît să mor şi eu la rîndu-mi. Ci Allah să alungească tot cu atîta viaţa stăpînei noastre !

Şi se mai lăsă o dată să cadă la picioarele bunei Sett Zobeida ; şi leşină de durere.

Cînd văzură toate astea, femeile începură să se jeluiască împrejurul ei şi să căineze moartea acelui Abul-Hassan care atîta le veselise, pe cînd trăia, cu ghiduşiile şi cu inima lui voioasă. Şi, cu lacrimile şi cu suspinele lor, îi dovediră Trestiei-de-Zahăr, trezită din leşin cu ajutorul apei de trandafiri cu care fusese stropită, că luau parte la jalea şi la durerea ei.

Iar Sett Zobeida, care şi ea plîngea, împreună cu soaţele sale, moartea lui Abul-Hassan, într-un sfîrşit, după toate vorbele de părere de rău care se spun în asemenea împrejurări, o chemă pe vistieriţa sa şi îi spuse :

— Du-te degrabă şi ia din visteria mea un sac cu zece mii de dinari de aur şi adu-i-l sărmanei acesteia, amărîtei de Trestie-de-Zahăr, ca să aibă cu ce să rînduiască aşa cum se cuvine înmormîntarea soţului ei Abul-Hassan !

Şi vistieriţa zori să îndeplinească porunca şi puse ca sacul cu aur să fie încărcat în spinarea unui eunuc, care îl duse la uşa casei lui Abul-Hassan.

Pe urmă, Sett Zobeida o sărută pe iubita ei şi îi mai spuse alte vorbe dulci, ca s-o aline, şi o însoţi pînă la ieşire, zicîndu-i :

— Ajute-ţi Allah să-ţi uiţi necazul, o, Trestie-de-Zahăr, şi tămăduiască-ţi rănile, şi lungească-ţi viaţa cu toţi anii pe care i-a pierdut răposatul.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute patruzeci şi opta noapte

Urmă :

Iar cernita Trestie-de-Zahăr sărută plîngînd mîna stăpînei sale, şi se întoarse singurică acasă la ea.

Şi intră, dar, în odaia în care Abul-Hassan o aştepta, întins neclintit ca un mort şi învăluit în giulgiu, şi închise uşa după ea, şi începu cu un hohot de rîs de bună-vestire. Şi îi spuse lui Abul-Hassan :

— Scoală-te, dar, din morţi, o, taică al iscusinţii, şi vino să cari cu mine sacul acesta cu aur, rodul şireteniei tale ! Pe Allah ! astăzi încă n-avem să murim de foame !

Şi Abul-Hassan dete zor, ajutat de soaţa sa, să se descotorosească de giulgiu şi, sărind în picioare, se repezi la sacul cu aur şi îl tîrî în mijlocul odăii şi începu să ţopăiască într-un picior împrejurul lui. După care, se întoarse înspre Trestie-de-Zahăr şi o firitisi pentru acea ispravă şi îi spuse :

— Ci asta nu este tot, o, nevastă ! Acuma este rîndul tău să mori, şi este rîndul meu să-mi dobîndesc sacul ! Şi-o să vedem, în felul acesta, dacă am să fiu şi eu tot atît de dibaci pe lîngă calif cum ai fost tu

pe lîngă Sett Zobeida. Căci se cam cade ca emirul drept-credincioşilor, care s-a veselit atîta pe seama mea odinioară, să afle că nu numai el se pricepe să izbîndească la pozne ! Ci nu are nici un rost acuma să pierdem vremea cu vorbe de clacă ! Gata ! ai murit !

Şi Abul-Hassan o potrivi pe nevastă-sa în giulgiul în care fusese învelit el, o aşeză în mijlocul odăii în care zăcuse şi el întins, o întoarse cu picioarele înspre Mecca şi o sfătui să nu mai dea nici un semn de viaţă, orice-ar fi să se mai întîmple ! Cînd sfîrşi, se îmbrăcă anapoda de cum se îmbrăca de obicei, îşi desfăşă turbanul pe jumătate, îşi frecă ochii cu ceapă ca să plîngă cu belşug de lacrimi şi, sfîşiindu-şi hainele şi smulgîndu-şi barba şi bătîndu-se în piept cu lovituri amarnice de pumn, dete fuga să-l caute pe calif, care în clipa aceea sta cu marele vizir Giafar şi cu Massrur şi cu o sumedenie de curteni, în mijlocul divanului. Şi califul, dacă îl văzu în starea aceea de mîhnire şi de deznădejde pe acel Abul-Hassan pe care îl ştia de obicei atîta de glumeţ şi de senin, fu pînă peste poate de uimit şi de tulburat, şi, curmînd sfatul divanului, se ridică de la locul său şi dete fuga la Abul-Hassan, pe care îl zori să-i spună pricina durerii sale. Ci Abul-Hassan, cu o năframă la ochi, nu răspunse decît cu nişte plînsete şi cu nişte suspine îndoite, ca să lase să-i scape într-un sfîrşit, printre un potop de oftaturi şi un potop de leşinuri prefăcute, numele Trestiei-de-Zahăr, zicînd :

— Vai ! o, biata Trestie-de-Zahăr ! vai, o, tu, cea fără de noroc ! Ce-am să mă fac eu fără tine ?

La vorbele şi la suspinele acelea, califul pricepu că Abul-Hassan venea să-i vestească moartea Trestiei-de-Zahăr, soţia sa, şi fu peste poate de tulburat. Şi îi deteră lacrimile în ochi, şi îi spuse lui Abul-Hassan, punîndu-i mîna pe umăr :

— Aibă-o Allah întru mila sa ! Şi lungească-ţi el zilele cu toate cele cîte i le-a luat acelei roabe dulci şi minunate ! Noi ţi-o dăruisem spre a-ţi fi prilej de bucurie, şi iacătă că ţi-a ajuns pricină de jale ! Biata de ea !

Şi califul nu se putu opri să nu plîngă cu lacrimi fierbinţi. Şi îşi şterse ochii cu năframa. Şi Giafar şi ceilalţi viziri şi toţi cei ce se aflau de faţă plînseră la fel, cu lacrimi fierbinţi, şi îşi şterseră şi ei ochii, aşa cum făcuse califul.

Pe urmă, califul avu acelaşi gînd ca şi Sett Zobeida ; şi porunci să vină vistiernicul şi îi spuse :

— Numără-i numaidecît lui Abul-Hassan zece mii de dinari, ca să aibă cu ce plăti cheltuielile de înmormîntare ale răposatei lui soţii ! Şi pune să-i fie duşi la uşa casei sale !

Şi vistiernicul răspunse că ascultă şi că se supune, şi dete fuga să îndeplinească porunca ! Şi Abul-Hassan, mai deznădăjduit decît oricînd, sărută mîna califului şi plecă suspinînd.

Cînd ajunse în odaia unde îl aştepta Trestie-de-Zahăr, stînd tot învelită în giulgiu, strigă :

— Hei, socoteai că numai tu eşti în stare să dobîndeşti atîţia galbeni cîte lacrimi ai vărsat ? Na ! Iacătă şi sacul meu !

Şi trase sacul pînă în mijlocul odăii ; şi, după ce o ajută pe Trestie-de-Zahăr să iasă din giulgiu, îi spuse :

— Da ! Ci asta nu este încă totul, o, nevastă ! Acuma trebuie să facem aşa fel încît, atunci cînd s-o da în vileag matrapazlîcul nostru, să nu carecumva să tragem asupra noastră mînia califului şi a miloasei Sett Zobeida. Iacătă, aşadar, ce avem să facem...

Și se apucă s-o învețe pe Trestie-de-Zahăr ce gînduri are în privința aceasta. Și-atîta cu ei doi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

...Și-atîta cu ei doi !

În ce-l privește însă pe calif, apoi acesta, după ce sfîrși sfatul de la divan, pe care de altminteri îl scurtă în ziua aceea, nu mai zăbovi să-l ia pe Massrur și să se ducă la sarai, la Sett Zobeida, și să-i spună acesteia părerile lui de rău pentru moartea roabei sale dragi. Și întredeschise ușa de la iatacul soției sale și o zări, întinsă pe patul ei și înconjurată de slujnicele care îi ștergeau ochii și o alinau. Și califul se apropie de ea și îi spuse :

— O, fiică a moșului meu, deie Allah să trăiești tu anii pe care i-a pierdut sărmana ta roabă Trestie-de-Zahăr !

La vorbele acelea de părere de rău, Sett Zobeida, care aștepta venirea califului spre a-i spune ea vorbe de părere de rău pentru moartea lui Abul-Hassan, rămase uimită pînă peste poate și, crezînd că emirul drept-credincioșilor căpătase o veste greșită, rosti :

— Ocrotească Allah viața scumpei mele Trestie-de-Zahăr, o, emire al drept-credincioșilor ! Mai de-

grabă eu se cuvine a lua parte la jalea ta! Deie Allah să trăiești și să răstrăiești tu cu mult mai mult decît prietenul tău, răposatul Abul-Hassan! Căci, dacă mă vezi, într-adevăr, atîta de mîhnită, nu sînt așa decît din pricina morții prietenului tău, și nicidecum din pricina morții Trestiei-de-Zahăr, care, slavă lui Allah, este bine sănătoasă!

La vorbele acestea, califul, care avea toate temeiurile să creadă că i se spusese adevărul cel mai adevărat, nu se putu opri să nu zîmbească; și, întorcîndu-se înspre Massrur, îi spuse:

— Pe Allah! o, Massrur, ce crezi tu de vorbele acestea ale stăpînei tale? Ea, cea atîta de cuminte și de înțeleaptă de obicei, ia uite ce lipsită de judecată se dovedește, întocmai ca toate femeile! Așa de adevărat este că toate sînt ca una, pînă la urmă! Eu vin s-o alin, și ea încearcă să-mi facă în ciudă și să mă amăgească, dîndu-mi o veste de care eu știu că nu este adevărată! Mă rog, ia spune-i chiar tu! Și povestește-i ce ai văzut și ce ai auzit întocmai ca și mine! Poate că atunci are să-și schimbe gîndul și nu are să mai vrea a ne vinde altele!

Și Massrur, ca să se supună califului, îi spuse sultanei:

— O, stăpînă a mea, stăpînul nostru, emirul dreptcredincioșilor, are dreptate! Abul-Hassan este bine sănătos și într-o stare minunată, da plînge și se jelește de pierderea soției sale Trestie-de-Zahăr, cea scumpă ție, moartă în noaptea aceasta din pricina unei tulburări de pîntece! Află că, în adevăr, Abul-Hassan a plecat adineaori de la divan, unde a venit să ne vestească el însuși moartea soției sale. Și s-a întors acasă la el, tare amărît, și dăruit de mila mult darnică a califului nostru cu un sac cu zece mii de dinari de aur, pentru cheltuielile de înmormîntare!

Vorbele lui Massrur, departe de a o tulbura pe Sett Zobeida, nu făcură decît s-o întărească în credința că emirul drept-credincioșilor vroia să glumească, și strigă :

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor, astăzi nu este deloc vremea potrivită să te ții de șotii, cum ai obiceiul ! Știu eu bine ce spun ; iar vistieria mea are să-ți spună cît mă ține înmormîntarea lui Abul-Hassan. S-ar fi căzut mai degrabă să luăm și noi mai mult parte la durerea roabei noastre, și nu să rîdem, așa cum facem, fără de cuviință și fără de măsură !

Și califul, la vorbele acestea, simți cum îl năpădește mînia, și strigă :

— Ce tot spui tu, o, fiică a moșului meu ? Pe Allah, nu cumva ai înnebunit de rostești asemenea lucruri ? Îți spun că Trestie-de-Zahăr este cea care a murit ! Și-apoi, degeaba ne mai certăm asupra acestui lucru ! Am să-ți dau dovada despre cele ce ți-am împărtășit !

Și șezu jos pe chilim și se întoarse înspre Massrur și îi spuse :

— Dă fuga acasă la Abul-Hassan și vezi, măcar că n-aș mai avea trebuință de altă dovadă afară de aceea pe care o știu, care dintre cei doi soți a murit ! Și întoarce-te repede să ne spui care este !

Și, pe cînd Massrur da fuga să îndeplinească porunca emirului drept-credincioșilor, califul se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse :

— O, fiică a moșului meu, avem să vedem noi acuma limpede care dintre noi doi are dreptate ! Ci, de vreme ce stăruiești atîta într-un lucru care este destul de limpede, vreau să pun rămășag împotriva ta orice-ai vrea tu să zălogesc !

Ea răspunse :

— Primesc ! Și vreau să pun zălog împotriva ta lucrul care îmi este cel mai drag pe lume, adică

chioscul meu zugrăvituri, împotriva a orice ai vrea tu să pui, oricît de mic ar fi prețul acelui lucru!

El spuse :

— Pun, ca zălog împotriva zălogului tău, tot ce am mai drag pe lume, adică palatul meu de petreceri! Socot că, în felul acesta, nu mă prilejuiesc de slăbiciunea ta! Căci saraiul meu de desfătări este cu mult mai presus ca preț și ca frumusețe decît chioscul tău de zugrăvituri!

Sett Zobeida, pînă peste poate de îmbufnată, răspunse :

— Nu este vorba acuma să știm, ca să ne certăm și mai rău, dacă palatul tău este mai presus decît chioscul meu! În privința aceasta, nu ai decît să asculți ce se spune în spatele tău! Da este vorba mai degrabă să dăm o chezășie rămășagului nostru. Așa încît să ne legăm pe *fatiha!*

Iar califul spuse :

— Bine, să ne legăm pe *fatihaua* din *Coran!*

Și rostiră împreună sura de început a Cărții celei sfinte, ca să pecetluiască rămășagul dintre ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizecea noapte

Urmă :

Și rostiră împreună sura de început a Cărții celei sfinte, ca să pecetluiască rămășagul dintre ei. Și, într-o tăcere vrăjmașă, așteptară întoarcerea spătarului Massrur. Și-atîta cu ei!

În ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta sta la pîndă ca să vegheze toate cîte s-ar fi putut întîmpla, și îl zări de departe pe Massrur venind, și pricepu scopul pentru care îl căuta. Și îi spuse Trestiei-de-Zahăr :

— O, Trestie-de-Zahăr, ia uite că Massrur vine drept la casa noastră ! Și, fără de nici o îndoială, trebuie să fi fost trimis la noi din pricina gîlcevii care de bună seamă că a izbucnit, în privința morții noastre, între calif și Sett Zobeida. Acuma se cade a începe cu a-i da dreptate califului împotriva darnicei Sett Zobeida. Grăbește-te, dar, și mai fă o dată pe moarta, ca să te învăluiesc fără de zăbavă !

Și Trestie-de-Zahăr se prefăcu numaidecît moartă ; iar Abul-Hassan o învălui în giulgiu și o așeză ca și întîia dată ; și, pe urmă, șezu jos repede lîngă ea, cu turbanul desfășat, cu chipul lungit și cu năframa la ochi.

Or, tot atunci, intră și Massrur. Și, dacă o văzu pe Trestie-de-Zahăr înzovonită, în mijlocul odăii, și pe Abul-Hassan cufundat în deznădejde, nu se putu opri să nu se întristeze și rosti :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah ! Mîhnirea mea după tine este nespus de mare, o, sărmană Trestie-de-Zahăr, sora noastră, o, tu cea odinioară atîta de gingașă și de dulce ! Ce jalnică este soarta ta pentru noi toți ! Și ce grabnică a fost pentru tine porunca de a te întoarce la Acela carele te-a zămislit ! Măcar aibă-te Atoaterăsplătitorul întru mila și întru tihna lui !

Pe urmă, îl sărută pe Abul-Hassan și, tare trist, se grăbi să-și ia rămas bun de la el și să se ducă să-i dea seamă califului despre cele cercetate. Și nu se simțea întru nimic stînjenit să-i arate, în felul

aceeta, dîrzei Sett Zobeida cît este de îndărătnică şi de greşită atunci cînd îl înfruntă pe calif.

Intră, aşadar, la Sett Zobeida şi, după ce sărută pămîntul, îi spuse :

— Allah să lungească viaţa stăpînei noastre ! Răposata zace înzovonită, în mijlocul odăii, iar lutul său a şi început să se umfle sub giulgiu şi să miroase ! În ce-l priveşte pe bietul Abul-Hassan, tare mă tem că nu are să mai vieţuiască mult după soţia lui !

La vorbele acestea ale lui Massrur, califul se umplu de plăcere şi se înfioră de mulţumire ; pe urmă, întorcîndu-se înspre Sett Zobeida, îngălbenită de tot la faţă, îi spuse :

— O, fiică a moşului meu, ce mai aştepţi de nu trimiţi după calemgiu ca să scrie pe numele meu chioscul cu zugrăveli ?

Ci Sett Zobeida începu să-l ticăloşească pe Massrur şi, pînă peste poate de mîniată, îi spuse califului :

— Cum de poţi tu să crezi vorbele hadîmbului ăsta mincinos şi fiu de mincinoşi ? Ce, n-am văzut-o eu cu ochii mei, şi roabele mele nu au văzut-o şi ele odată cu mine, aici, acum un ceas, pe mult iubita mea Trestie-de-Zahăr, amărîtă şi plîngînd moartea lui Abul-Hassan ?

Şi, îndîrjindu-se de chiar vorbele ei, zvîrli papucul în capul lui Massrur şi ţipă :

— Ieşi de-aici, o, fecior de cîine !

Şi Massrur, încă şi mai uluit decît califul, nu vroi s-o stîrnească mai mult pe stăpîna sa şi, frîngîndu-se în două, nu mai zăbovi să se cărăbănească, cu capu-n pămînt.

Atunci, Sett Zobeida, plină de mînie, se întoarse înspre calif şi îi spuse :

— O, emire al drept-credincioşilor, n-aş fi gîndit vreodată că într-o zi ai să te învoieşti cu eunucul

ăsta ca să-mi stîrneşti o durere atîta de mare şi să mă faci să cred ceea ce nu este ! Căci nu mai am de ce să nu socot că vorbele lui Massrur n-ar fi fost ticluite de mai înainte spre a mă necăji pe mine ! Oricum, ca să-ţi dovedesc limpede că dreptatea este de partea mea, vreau să trimit şi eu la rîndu-mi pe cineva să vadă care dintre noi doi a pierdut rămăşagul. Şi, dacă tu vei fi cel care a spus adevărul, înseamnă că eu sînt o smintită şi că toate însoţitoarele mele sînt smintite ca şi stăpîna lor ! Iar dacă, dimpotrivă, am dreptate eu, atunci vreau să-mi dai, peste zălogul rămăşagului nostru, şi capul neobrăzatului ăsta de hadîmb de păcură !

Şi califul, care ştia, din alte păţanii, cît de ţîfnoasă este verişoara lui, îşi dete numaidecît învoirea la tot ceea ce Sett Zobeida îi ceruse. Şi Sett Zobeida porunci să vină pe dată la ea bătrîna-i doică, în care avea toată încrederea, şi îi spuse :

— O, doică, du-te fără de zăbavă acasă la Abul-Hassan, prietenul stăpînului nostru calif, şi vezi numai cine a murit în casa aceea, dacă a murit Abul-Hassan, ori soţia lui, Trestie-de-Zahăr. Şi întoarce-te degrabă să-mi spui ce ai văzut şi ce ai aflat !

Şi doica răspunse că ascultă şi că se supune şi, în pofida picioarelor ei bătrîne, porni zornic la drum înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, Abul-Hassan, care veghea cu ochi grijuliu toate mişcările din faţa casei sale, o zări de departe pe bătrînă venind cu mers trudnic ; şi pricepu numaidecît pricina pentru care fusese trimisă şi, întorcîndu-se înspre soţia lui, spuse rîzînd :

— O, Trestie-de-Zahăr, am murit...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...O, Trestie-de-Zahăr, am murit !

Și, cum nu mai avea vreme de pierdut, se înveli singur în giulgiu și se întinse pe jos, cu picioarele înspre Mecca. Și Trestie-de-Zahăr îi puse turbanul pe față și, cu părul despletit, începu să se bată peste obraji și peste piept, scoțînd țipete de jale. Și, în clipa aceea, intră în odaie bătrîna doică. Și văzu ceea ce văzu ! Și, tare tristă, se duse la deznădăjduita Trestie-de-Zahăr și îi spuse :

— Allah să reverse asupra capului tău anii pierduți de răposatul ! Vai, fata mea, Trestie-de-Zahăr, iacătă-te singurică, în văduvie, în toiul tinereții tale ! Ce-ai să te faci tu acuma fără Abul-Hasssan, o, Trestie-de-Zahăr ?

Și se porni să plîngă laolaltă cu ea o bucată de vreme. Pe urmă îi spuse :

— Vai, fata mea, sînt nevoită să te las, măcar că-mi pare tare rău ! Ci trebuie să mă întorc în mare grabă la stăpîna mea Sett Zobeida, ca s-o scot din amărnica tulburare în care a cufundat-o mincinosul acela sfruntat de Massrur, care i-a spus că te-a lovit moartea pe tine, în locul soțului tău Abul-Hassan !

Și Trestie-de-Zahăr, gemînd, zise :

— De-ar fi dat Allah, o, maică a mea, ca eunucul acela să fi spus adevărul ! N-aș mai fi eu aici ca să plîng așa cum plîng acuma ! Da de altminteri nu are să zăbovească prea mult nici moartea mea ! Mîine de dimineață, cel tîrziu, au să mă îngroape și pe mine, răpusă de jale.

Și, spunînd vorbele acestea, își îndoi plînsetele, suspinele și bocetele. Și doica, mai mohorîtă ca oricînd, o mai sărută o dată și ieși binișor, ca să n-o tulbure, și închise ușa după ea. Și se duse să dea seamă stăpînei-si despre cele ce văzuse și auzise. Și, cînd sfîrși de povestit, șezu jos, cu sufletul la gură, de cîte făcuse la vîrsta ei înaintată.

Cînd Sett Zobeida auzi cele spuse de doică, se întoarse mîndră înspre calif și îi zise :

— Înainte de toate, trebuie să-l spînzuri pe robul tău Massrur, eunucul acela neobrăzat !

Și califul, pînă peste poate de năucit, porunci să vină numaidecît Massrur dinaintea sa și îl privi cu mînie și vru să-l certe pentru minciuna lui. Ci Sett Zobeida nu-i dete răgaz. Întărîtată de vederea hadîmbului, se întoarse înspre doică și îi spuse :

— Mai povestește o dată, o, doică, de față cu odrasla asta de cîine, ceea ce ne-ai spus adineaori !

Și doica, fără a fi apucat măcar să-și tragă sufletul, fu nevoită să mai povestească o dată, de față cu Massrur. Și Massrur, întărîtat de vorbele ei, cu toate că se aflau de față și califul și Sett Zobeida, nu se putu opri să nu strige la ea :

— A, babă știrbă ce ești, cum de cutezi să minți cu atîta nerușinare și să-ți îngălezi așa părul cel alb ? Vrei să mă faci să cred că n-am văzut-o eu cu ochii mei pe Trestie-de-Zahăr moartă și învăluită în giulgiu ?

Și doica atunci, cu toată răsuflarea tăiată, întinse gîtul mînioasă și țipă la el :

— Nu este alt mincinos în afară de tine, o, harap negru ! Nu în spînzurătoare ar trebui să pieri, ci tăiat bucățele, și să fii pus să-ți mănînci singur carnea ruptă din tine !

Și Massrur îi răspunse :

— Să taci, babă farfara ! Du-te și povestește-ți gogoșile la muierile din harem !

Ci Sett Zobeida, scoasă din fire de obrăznicia lui Massrur, se porni dintr-o dată pe niște hohote cu suspine, zvîrlindu-i în cap perinile, vasele, ibricele și taburetele, și îl scuipă în ochi și, într-un sfîrșit, zdrobită, se prăbuși pe pat plîngînd.

Cînd văzu și auzi toate astea, califul rămase pînă peste poate de buimăcit, își plesni mîinile una de alta și spuse :

— Pe Allah ! Massrur nu este numai el mincinos ! Și eu sînt un mincinos, și doica este la fel de mincinoasă, și tu tot așa ești o mincinoasă, o, fiică a unchiului meu !

Pe urmă, își lăsă capu-n jos și nu mai zise nimic. Ci, după un ceas de vreme, ridică iar capul și spuse :

— Pe Allah ! trebuie să aflăm numaidecît adevărul. Nu ne mai rămîne, așadar, decît să ne ducem cu toții la casa lui Abul-Hassan și să vedem singuri care dintre noi este mincinos și care spune adevărat !

Și se ridică, și o pofti pe Sett Zobeida să-l însoțească ; și, urmat de Massrur, de doică și de liota de femei, porni înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, cînd zări alaiul acela care venea la ei, Trestie-de-Zahăr, măcar că fusese dăscălită dintru bun început că treaba s-ar cam putea dovedi tare încurcată și tulbure, nu se putu opri să nu strige :

— Pe Allah ! *nu de fiecare dată cînd este aruncat, rămîne ulciorul nevătămat !*

Ci Abul-Hassan începu să rîdă și zise :

— Acuma avem să murim amîndoi, o, Trestie-de-Zahăr !

Și o culcă pe nevastă-sa pe jos, o învălui în giulgiu, se băgă și el într-un cearceaf de mătasă pe care îl scoase dintr-o ladă, și se întinse lîngă ea, fără a uita să-și pună turbanul peste față, cumu-i datina. Și

de-abia sfîrşi pregătirile acelea, că alaiul şi intră în casă.

Cînd califul şi Sett Zobeida văzură priveliştea aceea de moarte ce li se înfăţişa dinaintea ochilor, rămaseră înmărmuriţi şi muţi. Pe urmă, deodată, Sett Zobeida, pe care atîta zbucium în atîta de scurtă vreme o vlăguise de tot, se îngălbeni de-a binelea, se schimbă la faţă şi căzu leşinată în braţele femeilor. Şi, cînd se deşteptă din leşinul ei, vărsă un potop de lacrimi şi strigă :

— Vai de tine, o, Trestie-de-Zahăr ! n-ai mai putut să trăieşti după soţul tău, şi-ai murit de durere !

Califul însă, care nu vroia nicicum să înţeleagă lucrurile în felul acesta, şi care de altminteri plîngea şi el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida şi îi spuse :

— Nu, pe Allah ! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soaţei sale ! Asta-i neîndoielnic...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute cincizeci şi treia noapte

Urmă :

Califul însă, care nu vroia să înţeleagă lucrurile în felul acesta, şi care de altminteri plîngea şi el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida şi îi spuse :

— Nu, pe Allah ! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soaţei sale ! Asta-i neîndoielnic !

Şi adăugă :

— Aşa ! ci tu plîngi şi leşini, şi socoţi că în felul acesta ai avea dreptate !

Iar Sett Zobeida răspunse :

— Şi tu crezi că ai avea dreptate împotriva mea, numai pentru că te-a minţit robul acesta blestemat !

Şi adăugă :

— Aşa ! Ci unde sînt slugile lui Abul-Hassan ? Daţi fuga degrabă şi căutaţi-mi-le ! Şi-au să ştie ele să ne spună întocmai, pentru că ele i-au învelit pe stăpînii lor, care dintre cei doi soţi a murit cel dintîi şi care-i acela care a murit de durere !

Iar califul spuse :

— Ai dreptate, o, fiică a moşului meu ! Iar eu, pe Allah ! făgăduiesc zece mii de dinari de aur aceluia care are să-mi aducă încredinţarea !

Or, nici nu isprăvi bine de rostit vorbele acestea, că se şi auzi un glas de sub giulgiu, care spunea :

— Să mi se numere cei zece mii de dinari ! Îi dau încredinţare califului nostru că eu, Abul-Hassan, am murit la urmă, numai de durere, de bună seamă !

La glasul acela, Sett Zobeida şi femeile, cuprinse de spaimă, deteră un ţipăt mare, îmbulzindu-se către uşă, pe cînd, dimpotrivă, califul, care pricepu pe dată pozna ticluită de Abul-Hassan, fu năpădit de un rîs atîta de năprasnic încît căzu pe spate, în mijlocul odăii, şi strigă :

— Pe Allah, ya Abul-Hassan, acuma am să mor eu, de-atîta rîs !

Pe urmă, după ce califul se potoli din rîs, iar Sett Zobeida se scutură de spaima ei, Abul-Hassan şi Trestie-de-Zahăr ieşiră de sub giulgii şi, în toiul

hohotelor tuturora, se apucară să povestească pricina ce-i îndemnase să facă acea poznă. Şi Abul-Hassan se aruncă la picioarele califului ; iar Trestie-de-Zahăr sărută picioarele stăpînei sale ; şi amîndoi, cu o înfăţişare tare spăsită, îşi cerură iertare. Iar Abul-Hassan adăugă :

— Cîtă vreme am fost holtei, o, emire al drept-credincioşilor, n-am avut nici o grijă din pricina banilor ! Ci Trestie-de-Zahăr aceasta, pe care am dobîndit-o de la mila ta, e atîta de fometoasă încît ar mînca pungile cu tot ce se află în ele, şi, pe Allah ! ar fi în stare să mistuie toată vistieria împărăţiei tale, cu vistier cu tot !

Iar califul şi Sett Zobeida se puseră iar pe rîs în hohote. Şi îi iertară pe amîndoi şi, pe deasupra, porunciră să li se numere, acolo pe loc, cele zece mii de dinari dobîndite în urma răspunsului lui Abul-Hassan, şi încă zece mii de dinari că scăpaseră de moarte.

Pe urmă, califul, pe care această snoavă îl luminase în privinţa cheltuielilor şi a nevoilor lui Abul-Hassan, nu vroi să-l mai lase de aci înainte pe prietenul său să ducă lipsă de o simbrie statornică. Şi porunci vistiernicului să-i numere în fieçare lună o danie tot atîta cît şi cea a vizirului său cel mare. Şi binevoi, mai mult încă decît odinioară, ca Abul-Hassan să rămînă prietenul său credincer şi tovarăşul său de pahar. Şi trăiră cu toţii viaţa cea mai desfătătoare, pînă ce veni Despărţitoarea celor ce se au dragi, Doborîtoarea palatelor şi Ziditoarea de morminte, Cea-de-neabătut şi Cea-de-neînlăturat !

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, sfîrşind astfel de povestit povestea aceasta, îi spuse regelui Şahriar :

— Asta-i tot ceea ce ştiu eu, o, măria ta, în privinţa Adormitului trezit. Ci, dacă îmi îngăduieşti, am să-ţi povestesc o altă po-

veste, care-i cu mult mai presus, şi în toate privinţele, decît aceea pe care ai ascultat-o acuma !

Şi regele Şahriar spuse :

— Vreau mai întîi, pînă a-ţi da îngăduinţa, să-mi spui, o Şeherezada, cum se cheamă povestea aceea !

Ea spuse :

— Este povestea *Dragostei dulcei Zein Al-Mawassif !*

El spuse :

— Şi care-i povestea aceasta, pe care eu nu o ştiu ?

Şeherezada zîmbi şi spuse :

DRAGOSTEA DULCEI ZEIN AL-MAWASSIF

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vremile şi în anii tare de demult, un flăcău frumos întru totul, pe care îl chema Anis şi care, fără de nici o îndoială, era cel mai bogat, cel mai darnic, cel mai gingaş, cel mai minunat şi cel mai plăcut flăcău de pe vremea lui. Şi cum, pe deasupra, mai şi iubea tot ceea ce este de iubit pe pămînt, femeile, prietenii, mîncarea bună, poezia, muzica, parfumurile, florile, izvoarele cele frumoase, plimbările şi toate plăcerile, trăia în huzurul unei vieţi fericite.

Or, într-o după-amiază, frumosul Anis dormea în tihnă, după tabietul lui, sub un roşcov din grădină. Şi visă un vis în care se făcea că parcă se juca şi se vesela cu patru păsări frumoase şi cu o porumbiţă strălucitor de albă. Şi parcă se făcea că tot mai mult îi plăcea să le alinte, să le mîngîie pe pene şi să le sărute, cînd deodată un corb mare şi hîd se repezi cu pliscul ameninţător la porumbiţă şi o răpi, vîntuindu-le pe celelalte patru păsări drăgălaşe, tovarăşele porumbiţei. Şi Anis se deşteptă tare mohorît, şi se ridică şi

plecă să caute pe careva care ar fi putut să-i tălmăcească visul. Ci rătăci multă vreme fără să găsească pe nimeni. Şi tocmai începuse a se gîndi să se întoarcă acasă, cînd, trecînd pe lîngă o locuinţă tare frumoasă ca înfăţişare, auzi răsunînd din lăuntru, la apropierea sa, un glas de femeie, minunat şi duios, care cînta stihurile acestea :

Mireasma dulce-a dimineţii,
Cu prospeţimea-i strălucind,
Pe-ndrăgostiţi îi răcoreşte
Şi le revarsă-n piept alint.
Ci pieptul meu robit mai poate
Să guste-al liniştilor jind ?

O, prospeţime-a dimineţii,
Ai mai stins oare vreun alean
Ca dragostea ce-n mine arde
După un căprior-sultan,
Mai mîndru, mai mlădiu, mai gingaş
Ca ramul arborelui ban ?

Şi Anis îşi simţi sufletul pătruns de duioşia glasului acela ; şi, mînat de dorinţa de a o vedea pe cea care cînta, se apropie de poartă, pe care o găsi deschisă pe jumătate, şi privi în lăuntru. Şi văzu o grădină minunată în care, departe pînă unde răzbăteau privirile, nu erau decît straturi de flori frumoase, umbrare înverzite şi tufişuri de trandafiri, de iasomii, de vineţele, de narcise şi de nenumărate alte flori, printre care vieţuia, sub cerul lui Allah, un neam întreg de cîntăreţi.

Încît, îmbiat de limpezimea acelor locuri, Anis nu mai şovăi să treacă pragul porţii şi să intre în grădină. Şi zări, în adîncul verdeţii, la capătul unei

cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

...Și zări, în afundul verdeții, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure. Și porni înspre ele, și ajunse în dreptul celei dintîi bolți, pe care se putea citi înscrisul acesta, săpat în litere de culoarea chinovarului :

O, casă, fie ca nicicînd
Tristețea să nu-ți calce pragul,
Nicicînd al vremii greu comînd
N-apese pe cei din ogeagul
Căruia-i ești coperămînt !

Și fie să durezi în veci,
Iar poarta pururea adaste-ți
Cu bucurie oști întregi
De musafiri, și vechi, și proaspeți,
Și gata oricînd să petreci
Cu dragi prieteni și cu oaspeți !

Și ajunse la cea de a doua boltă, și putu să citească pe ea înscrisul acesta, săpat în litere de aur :

O, casă-a fericirii, fie să dăinuieşti
Atît timp cît aceste tufişuri de poveşti
S-or bucura de cîntec şoptit de păsărele !

Prietenia toarne-şi mireasma peste tine
Atît timp cît aceste flori sta-vor să suspine
De-ntreaga frumuseţe pe care-o strîng în ele !

Stăpînii să-ţi trăiască în tihnă şi plăcere
Atît timp cît în fructe vor strînge pomii miere
Şi cît a lumii boltă va străluci de stele !

Ajunse în felul acesta sub cea de a treia boltă, unde putu să citească aceste stihuri săpate în litere albastre ca apele mării :

O, casă, numai vis şi slavă,
Fie să străluceşti de-a pururi
Cu frumuseţea ta suavă,
Şi-ntr-ale soarelui azururi,
Şi-n dulcea nopţilor otavă,
Neîncercată de cusururi
Sub greaua timpului zăbavă
Ori ale trecerii huzururi !

Or, după ce trecu de această cea de a treia boltă, ajunse la capătul cărării ; şi, dinaintea lui, în josul treptelor de marmoră spălată, care suiau la intrarea casei, văzu o fetişcană ce trebuie să fi avut mai bine de paisprezece ani, dar care, fără de nici o îndoială, nu atinsese cincisprezece ani. Şi sta întinsă pe un covor de catifea, sprijinită pe nişte perne. Şi alte patru fetişcane şedeau lîngă ea, la poruncile sale. Şi era frumoasă şi albă ca luna, cu nişte sprîncene izbăvite, tot atîta de gingaşe ca un arc făcut din mosc scump, cu nişte ochi mari şi negri plini de măceluri şi de

tîlhării, cu o gură de corai tot atîta de micuță cît o nucșoară, și cu o bărbiță ce șoptea cu desăvîrșire : „Iacătă-mă !“ Și neîndoielnic că ar fi pîrjolit de dor, cu atîtea farmece, pînă și inimile cele mai reci și mai neîndurate.

Încît, frumosul Anis merse drept la fetișcana cea frumoasă, se temeni pînă la pămînt, își duse mîna la inimă, la buze și la frunte, și spuse :

— Salamalekul fie asupra ta, o, sultană a neprihănirii !

Ci ea îi răspunse :

— Cum de ai cutezat, o, tinere neobrăzat, să intri într-un loc oprit și care nu este al tău ?

El răspunse :

— O, stăpînă a mea, vina nu este nicidecum a mea, ci a ta și a acestei grădini ! De la poarta deschisă pe jumătate am văzut grădina aceasta, cu straturile ei de flori, cu iasomiile, cu mirții și cu vineţelele ei, și am văzut grădina întreagă, cu tufișurile și cu florile sale, cum se ploconea dinaintea lunii frumuseții care ședea chiar aici unde stai tu ! Și sufletul meu n-a putut să mai îndure dorul care-i da ghies să vină și să se plece și să-ți aducă laude dimpreună cu florile și cu păsările !

Și fetișcana începu să rîdă și îi spuse :

— Cum te cheamă ?

El spuse :

— Robul tău Anis, o, stăpînă a mea !

Ea spuse :

— Îmi place de tine pînă peste poate, ya Anis ! Vino și șezi lîngă mine !

Îl pofti, așadar, să stea lîngă ea, și îi spuse :

— Ya Anis, tare am chef să mă veselesc oleacă ! Știi să joci șah ?

El spuse :

— Da, firește !

Iar ea făcu semn uneia dintre tinerele dimprejur, care numaidecît le aduse cutia de şah făcută din abanos şi din fildeş, cu colţuri de au, şi cu pionii roşii şi albi, pionii roşii fiind ciopliţi în rubin, iar pionii alb fiind ciopliţi din cleştar. Şi fata îl întrebă :

Vrei să iei pe cele roşii ori pe cele albe ?

El răspunse :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea, am să le iau pe cele albe, căci cele roşii sînt de culoarea gazelelor şi, din această privinţă, ca şi din multe altele încă, ţi se potrivesc cu desăvîrşire !

Ea spuse :

— Se poate !

Şi porni să aşeze pionii. Şi jocul începu.

Ci Anis, care lua seama mai mult la nurii potrivnicei sale decît la pionii de şah, era pierit de minunare faţă de frumuseţea mîinilor ei, care i se păreau asemenea cu o plămadă de migdale, şi faţă de minunăţia şi de gingăşia degetelor ei, asemenea camforei celei albe. Şi, într-un sfîrşit, Anis strigă :

— Cum aş putea să joc fără de primejdie, o, stăpînă a mea, împotriva unor degete atîta de frumoase ?

Ci ea, cu luare aminte la joc, îi răspunse :

— Şah la rege ! Şah la rege, ya Anis ! Ai pierdut !

Pe urmă, întrucît îl vedea pe Anis că nu lua deloc seama la joc, îi spuse :

— Anis, ca să iei seama mai cu grijă la joc, hai să jucăm pe o sută de dinari de fiecare partidă !

El răspunse :

— De bună seamă !

Şi aşează pionii. Şi, la rîndu-i, fetişcana, care se numea Zein Al-Mawassif, tot atunci ridică vălul de mătasă ce-i cobora pletele, şi se arătă ca un stîlp strălucitor de lumină. Şi Anis, care nu izbutea să-şi mai desprindă privirile de la potrivnica sa, jucă mai departe tot fără să ştie ce face : ba lua pionii cei

roșii drept pioni albi, ba muta anapoda, și-așa că pierdu cinci partide la rînd, de cît o sută de dinari fiecare. Și Zein Al-Mawassif îi spuse :

— Bag de seamă că nu ești mai cu luare aminte nici acuma ! Hai să jucăm pe mai mult ! O mie de dinari de partidă !

Ci Anis, în ciuda sumei pe care jucau, nu se dovedi mai grijuliu, și pierdu iar partida. Atunci ea îi spuse :

— Hai să jucăm pe tot aurul tău și al meu !

El primi, și pierdu. Atunci Anis jucă pe prăvăliile, pe grădinile și pe robii lui, și pierdu tot, rînd pe rînd. Și nu îi mai rămase nimica în mîini.

Atunci, Zein Al-Mawassif se întoarse înspre el și îi spuse :

— Anis, ești un smintit. Și nu vreau să te căiești că ai intrat în grădina mea și că m-ai cunoscut. Așa că îți dau îndărăt tot ce ai pierdut ! Ridică-te și pleacă liniștit pe unde ai venit !

Ci Anis răspunse :

— Nu, pe Allah, o, sultană a mea, nu îmi pare deloc rău după cele ce am pierdut ! Iar dacă ai să-mi ceri și viața, are să fie a ta pe dată. Ci, fie-ți milă ! nu mă sili să plec !

Ea spuse :

— De vreme ce nu vrei să iei îndărăt ceea ce ai pierdut du-te măcar și caută cadiul și martorii, ca să scrie o danie în toată legea cu bunurile acestea pe care le-am cîștigat !

Iar Anis plecă numaidecît să-i aducă pe cadiu și pe martori. Și cadiul, măcar că era să scape calamul din mînă cînd văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

...Și cadiul, măcar că era să scape calamul din mînă cînd văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse. Atunci, Zein Al-Mawassif se întoarse înspre Anis și îi spuse, rîzînd :

— Acuma, Anis, poți să pleci și tu. Nu ne mai cunoaștem !

El spuse :

— O, sultană a mea, mă lași, așadar, să plec fără a-mi împlini dorința ?

Ea spuse :

— Tare aș vrea, Anis, să-ți împlinesc ceea ce zici, dar mi-au mai rămas cîteva lucruri pe care să ți le cer ! Are să trebuiască să-mi mai aduci patru burdufuri cu mosc curat, patru uncii de chihlimbar cenușiu, patru mii de viguri de atlaz de aur de cea mai frumoasă lucrătură, și patru catîri cu tot tacîmul lor !

El spuse :

— Pe capul meu, o, stăpînă a mea !

Ea întrebă :

— Cum ai să faci ca să mi le dai ? Că nu mai ai nimic !

El spuse :

— Are să aibă grijă Allah ! Am destui prieteni care să-mi împrumute banii de care duc lipsă.

Ea spuse :

— Atunci, dă fuga să-mi aduci cele ce ți-am cerut.

Și Anis, fără a se îndoi că prietenii săi nu i-ar veni în ajutor, ieși și se duse să-i caute.

Atunci, Zein Al-Mawassif îi spuse uneia dintre însoțitoarele sale, pe care o chema Hubub :

— Du-te după el, o, Hubub, și iscodește-i drumurile. Și, cînd ai să vezi că toți prietenii despre care vorbește n-au binevoit să-i vină în ajutor, și că, pentru o pricină ori alta, s-au descotorosît de el, să te duci și să-i spui : „O, stăpîne al meu Anis, stăpîna mea Zein Al-Mawassif m-a trimis la tine ca să-ți spun că vrea să te vadă numaidecît !" Și să-l aduci cu tine și să-l poftești în odaia de oaspeți. Și atunci are să se întîmple ce s-o întîmpla !

Iar Hubub răspunse că ascultă și că se supune, și zori să plece după Anis și să-l urmeze peste tot pe unde umbla.

În ce o privește pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta intră în casă și se duse la hammam să se scalde. Iar însoțitoarele sale îi deteră după scaldă toate îngrijirile *de trebuință unei găteli fără de seamăn, pe urmă* deteră jos părul care era de dat jos, frichiniră ceea ce aveau de frichinit, parfumară ceea ce aveau de parfumat, alungiră ceea ce aveau de alungit, și subțiară ceea ce aveau de subțiat. Pe urmă, o îmbrăcară cu o rochie chindisită cu zarafir și îi puseră pe cap o cunună de argint pe care se sprijinea un diadem bogat de mărgăritare, avînd la spate un nod cu două capete, fiecare împodobit cu cîte o piatră de rubin mare cît un ou de porumbel, și care îi spînzurau pe umerii strălucitori ca argintul străcurat. Pe urmă, se apucară să-i împletească părul cel frumos și negru, înmiresmat cu mosc și cu ambră, în douăzeci și cinci de cosițe care îi atîrnau pînă la călcîie. Și, cînd isprăviră s-o gătească și cînd se arătă asemenea unei mirese, se aruncară la picioarele sale și îi spuseră, cu un glas tremurînd de minunare :

— Păstreze-te Allah întru strălucirea ta, o, stăpînă a noastră, şi depărteze pururea de la tine privirile pizmaşilor, şi ferească-te de deochi !

Şi, în vreme ce ea începu să se preumble cu paşi cît mai ispititori prin sală, ele nu mai conteneau să-i spună, din adîncul inimii lor, fel şi fel de laude. Estimp, tînăra Hubub se întoarse cu frumosul Anis, pe care îl pofti acasă la Zein Al-Mawassif, de îndată ce prietenii acestuia se descotorosiseră de el fără a binevoi să-i vină în ajutor. Şi îl duse în sala în care se afla stăpîna sa Zein Al-Mawassif.

Cînd frumosul Anis o zări pe Zein Al-Mawassif în toată strălucirea frumuseţii ei, se opri înmărmurit şi se întrebă : „Oare ea să fie, sau mai degrabă-i una dintre tinerele mirese care nu se văd decît în rai ?" Ci Zein Al-Mawassif, bucuroasă de uimirea pe care i-o stîrnise lui Anis, se duse la el zîmbind, îl luă de mînă, îl călăuzi pînă la divanul cel larg şi scund, pe care se aşeză, şi îl pofti şi pe el să stea jos lîngă ea. Pe urmă, făcu un semn înspre slujitoarele ei, care numaidecît aduseră o tablă întinsă, lucrată dintr-o bucată de argint pe care se aflau săpate stihurile acestea despre mîncăruri :

Întinge-n farfuriile bogate
Cu dumicatul tău, şi ia cu zel,
Şi bucură-ţi privirile de toate,
Şi bucură-ţi şi inima la fel
Cu-aceste fără seamăn dulci bucate,
Gustoase, felurite, miresmate :

Şi sosuri, şi tocănuri, şi fripturi,
Fie la tavă, fie la grătar,
Şi colărezi mustoşi, şi prăjituri,
Dulcеţuri, şi sorbeturi, şi lictar,
Magiunuri, chisăliţe, uscături —
Spre desfătarea fericitei guri !

O, prepeliţe, o, clapon voinic,
O, voi puiandri — haideţi, să mă bucur !
Voi, mici gingaşi, hrăniţi doar cu fistic
Şi-acuma împănaţi vîrtos cu struguri,
Măcar că n-aveţi pene nici un pic,
Eu vă iubesc, şi n-am să mă dezic !

Cît despre tine, fragede chebap,
Allah cel mare bine te cuvînte !
De daurita-ţi carne la protap
Mi-s poftele de-a pururea flămînde !
Nici un prilej pe lume n-am să scap
Cu tine orişicînd să-mi fac de cap !

Iar tu, cea care în castronul plin,
Salată, tu, de portulacă verde,
Te scalzi pare că-n suflet de măslin —
Simt sufletu-mi de dragu-ţi cum se pierde !
Al tău sînt, şi la tine mă închin,
Iubita mea, cu care mă alin !

Te zbaţi în piept, de drag, şi chinuieşti,
Oh, inimă, cînd vezi dormind pe tavă
Perechea ceea proaspătă de peşti,
Culcaţi acolo-n frageda otavă
De izmă-nmiresmată — şi rîvneşti
Să guşti minunea lor ca din poveşti.

Acum nici un cuvînt să nu mai scoată
Preafericita-mi gură ! Tacă doar !
Să tacă şi, cu mult dichis, să vadă
Cum să deguste acest praznic rar,
Pe care n-o să-l ştie scri vreodată
Calamul nice unui hronicar,
Nici un izvod din lumea asta toată !

Atunci, slujnicele puseră dinaintea lor bucatele înmiresmate. Şi mîncară laolaltă pe săturatele şi îşi îndulciră gurile. Şi li se aduseră pocalele cu vin, şi băură din aceeaşi cupă. Şi Zein Al-Mawassif se plecă înspre Anis şi îi zise :

— Iacătă că am mîncat împreună pîinea şi sarea, iar tu, în felul acesta, eşti oaspetele meu ! Aşa că acuma nu ai cum să poţi gîndi că aş putea să mai păstrez nici cel mai mărunt lucru care a fost al tău. Încît, fie că vrei, fie că nu vrei, îţi dau îndărăt tot ce am cîştigat !

Iar Anis fu nevoit, vrînd-nevrînd, să primească în dar bunurile care fuseseră ale lui. Şi se aruncă la picioarele codanei, şi îi mulţumi îndelung. Ci ea îl ridică şi spuse :

— Dacă vrei cu adevărat, o, Anis, să-mi mulţumeşti pentru darul acesta, nu ai decît să vii cu mine în patul meu. Şi acolo, de data aceasta fără şagă, ai să-mi dovedeşti dacă ştii să joci bine şah.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute cincizeci şi opta noapte

Urmă :

Şi Anis, sărind în picioare, răspunse :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea, ai să vezi în pat cum regele alb are să-i dovedească pe toţii potrivnicii !

Şi, spunînd vorbele acestea, o luă în braţe şi, împovărat cu luna aceea, se repezi înspre odaia de culcare, unde tînăra Hubub îi deschise uşa. Şi acolo

jucă o partidă de şah cu fetişcana, după toate legile unei arte desăvîrşite ; şi pe urmă jucă a doua partidă, şi a treia partidă, şi tot aşa mai departe, pînă la cea de a cincisprezecea partidă, făcîndu-l pe rege, la fiecare atac, să se poarte atîta de vitejeşte, încît codana, minunîndu-se şi totodată rămasă fără de răsuflare, se mărturisi învinsă şi strigă :

— Eşti desăvîrşit, o, taică al lăncierilor şi al călăreţilor !

Pe urmă, adăugă :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu ! Spune-i regelui să se hodinească !

Şi, rîzînd, se sculă şi puse capăt, pentru seara aceea, partidelor de şah.

Atunci, cu sufletul şi cu trupul cufundat în oceanul desfătărilor, se odihniră o clipă unul în braţele celuilalt. Şi Zein Al-Mawassif îi spuse lui Anis :

— Acesta-i un ceas de tihnă dobîndit pe drept, o, neînvinsule Anis ! Ci, ca să-ţi pot judeca mai bine virtuţile, aş vrea să aflu de la tine dacă eşti şi la stihuri le fel de desăvîrşit ca la şah ! Ai putea, dar, să orînduieşti pe ritm feluritele clipe ale întîlnirii noastre şi ale jocului nostru, aşa ca să ni le putem săpa mai temeinic în amintire ?

Şi Anis răspunse :

— Lucrul mi-i uşor, o, stăpînă a mea !

Şi şezu jos pe patul înmiresmat şi, în vreme ce Zein Al-Mawassif sta cu braţul în jurul gîtului lui şi îl mîngîia cu drag, el ticlui oda aceasta cerească :

Hai şi-ascultaţi povestea vrăjitoare
A unei fetişcane ca din vis,
De paisprezece ani şi-un sfert, pe care
Am întîlnit-o într-un paradis !

Ca ea frumoasă nu-i nici luna plină
Pe cerul lui Allah ! Se legăna
Ca o gazelă zveltă prin grădină,
Şi totul fremăta în preajma sa.

Se temeneau din ramuri, mlădioase,
Nainte-i, pomii ; păsările, sus,
O preamăreau în cîntece voioase
Cînd m-am oprit în faţa ei şi-am spus :

„O, chip strălucitor, cu tine fie
Senina pace-a lui Allah, mereu !
Sultană mîndră, rogu-mă-adînc ţie
Să-mi spui, ca să-l cunosc de-acum şi eu,

Ce nume poartă-aceea ce-mi aprinde
Numai cu o privire-a ei de jar
Vîrtejul nebuniilor în minte
Şi-al dragostei nepotolit pojar ?“

Cu sunet dulce de mărgăritare
Jucate într-o cupă de argint,
Aşa-mi răspunse-atunci la întrebare
Suavul glas al ei ca un alint :

„Nu poţi ghici şi singur acel anume ?
E oare chipul meu atît de-ascuns
Că nici un har nu-l oglindeşte cum e
Şi-l face-n ochii tăi de nepătruns ?“

Eu răspunsei : „Nu ! Nu ! Fără-ndoială :
Tu eşti Podoaba Harurilor [1], eşti
Cea căreia mă rog cerîndu-i : Ia-mă !
Podoabă-a Lumii, să nu mă goneşti !

[1] Zein Al-Mawassif înseamnă Podoabă a Harurilor.

Şi-n schimb, o, preafrumoaso, am să-ţi măsur
Mărgăritare, ambră, aur, mosc,
Nard, gemme, giuvaieruri şi mătăsuri,
Podoabe-n valuri, cîte se cunosc !"

Lucînd, lumina zîmbetului, caldă,
Pe dinţii-i tineri fulgeră atunci :
„Ia-mă, dar, ochi iubit ! Şi, laolaltă,
Să ne supunem dulcilor porunci !"

O, suflete-al meu, salţi de bucurie !
O, cingătoarea desfăcută-a ei !
Pe urmă, ah, cămaşa-i străvezie !
Şi trupu-i gol apoi, zvîrlind scîntei !

O, alinare-a dorurilor mele !
Sărut al ei, de miere şi parfum !
Miresmele de flacără din piele,
Gropiţele-i din care foc băum !

Zavistnicilor care tot îngaimă
Scorniri prosteşti cu limba lor cea rea,
Am să le-o zugrăvesc cu-ntreaga-i faimă,
Doar vor pricepe-atunci beţia mea :

Bogatu-i păr, ca noaptea la culoare,
Pe spatele-i alb curge la pămînt ;
Ci trandafirii care dau în floare
Îi sînt pe faţă ca un iad arzînd.

Sprîncenele-i subţiri sînt arcuri crunte,
Iar pleoapele-i, cu-o ploaie de săgeţi,
Ucid pe cel ce stă să le înfrunte !
Privirea-i e hanger de mare preţ !

Pocal cu tămîios i-i gura ! Fagur
Sărutul ei ! Sau apă de izvor !
Mărgăritare-s dinții albi — șiraguri
Culese din adîncul mărilor !

Ca gîtul de gazelă-i gîtu-i, iată,
Subțire și înmiresmat cu nard ;
Iar pieptu-i e-o tabla de smalț curată
Pe care două cupe-ntoarse ard.

Gropița-i miresmată de pe pîntec
E o beție de parfum ceresc ;
Iar dedesubt, al vieții mele cîntec,
E dorul după care jinduiesc !

Stă falnic, ca un jilț măreț de rege,
Cu cei doi stîlpi de slavă nalți și drepți,
În stare nebunia s-o dezlege
Și-n mințile celor mai înțelepți.

Învăluit în șuba lui vrăjită,
Nesfiicios, și tînăr, și ghidici —
Cînd i-o atingi, se zbate vălurită,
Ca pielea pe-un catîr lovit de bici.

Ah, ochiu-i abia poate să se lase
Privit în roșul său mistuitor ;
Iar buzele îi sînt dulci și cărnoase,
Cu vîrful mîndru și strălucitor.

De te apropii dîrz și vitejește,
Te-așteaptă cald, voios și hotărît ;
De trudă, de loviri nu se sfiește,
Și nici de bătălii nu, cît de cît !

Zein Al-Mawassif, aşa eşti — mreajă
Şi patimă ! În veci nu voi uita
Nici nopţile de dragoste şi vrajă,
Nici luminoasa frumuseţe-a ta !

Auzind oda aceasta ticluită atunci în cinstea sa, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de plăcere şi se lumină de o strălucire pînă peste marginile strălucirii.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute cincizeci şi noua noapte

Urmă :

...Cînd auzi oda aceasta ticluită în cinstea ei, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de plăcere şi se lumină de o strălucire pînă peste marginile strălucirii. Şi îl îmbrăţişă pe Anis şi îi spuse :

— O, Anis, ce desăvîrşire ! Nu vreau să mai trăiesc decît cu tine !

Şi îşi petrecură împreună noaptea toată, cu fel de fel de zbeguri, cu giugiuleli şi cu alte lucruri asemenea, pînă dimineaţa. Şi îşi petrecură ziua unul lîngă altul, ba mai hodinindu-se, ba mai mîncînd şi bînd, ba mai veselindu-se, pînă seara. Şi trăiră aşa mai departe, vreme de o lună, în dîrdora plăcerilor şi a desfătării.

Or, cînd se încheie luna, tînăra Zein Al-Mawassif, care era femeie măritată, primi o scrisoare de

la soțul său, prin care i se vestea grabnica sosire a acestuia. Și, după ce citi scrisoarea, strigă :

— Fire-ar să-și rupă picioarele ! Fire-ar depărtată sluțenia ! Iacătă că desfătătoarea noastră viață de-acum are să fie tulburată de sosirea chipului acesta de reavestire !

Și îi arătă iubitului său scrisoarea, și îi spuse :

— Ce să facem noi acuma, o, Anis ?

El răspunse :

— Mă las întru totul pe seama ta, o, Zein ! Pentru că, în ceea ce privește vicleniile și șiretlicurile, femeile au fost totdeauna mai presus decît bărbații !

Ea spuse :

— Da ! Însă bărbatul meu este tare amarnic, și nu are margini de zuliar ce e ! Și are să ne fie tare anevoie să nu-i stîrnim bănuielile !

Și cugetă vreme de un ceas, și spuse :

— Nu văd altă cale ca să te aduc în casă, după afurisita lui de venire, decît aceea de a te înfățișa drept un negustător de parfumuri și de mirodenii ! Cugetă, dar, la meseria asta, și, mai cu seamă, ia bine aminte, cînd o fi la toemeală, să nu-l superi întru nimic !

Și se înțeleseră amîndoi în ce chip să-l învăluiască pe soț.

Și iacătă că soțul se întoarse de pe drumurile lui, și rămase peste poate de uimit cînd o văzu pe nevastă-sa gălbejită toată, din creștet pînă-n talpă. Or, vicleana, se adusese ea însăși în acea stare, frecîndu-se singură cu șofran. Iar bărbatu-său o întrebă, tare speriat, de ce boală se bolnăvise ; și ea îi răspunse :

— Dacă mă vezi așa de gălbejită, vai, nu este din pricina vreunei boli, ci din pricina jalei și a îngrijorării care m-au năpădit cîtă vreme ai fost plecat ! Tare mă rog ție să nu mai pleci de-acuma încolo la drum fără a lua cu tine un soț care să te poată apăra ori să te în-

grijească ! Şi-atunci am să fiu mai liniştită în privinţa ta !

El răspunse :

— Din toată inima, aşa am să fac ! Pe viaţa mea, gîndul tău este întemeiat ! Linişteşte-ţi, aşadar, sufletul, şi caută să te întorci la culoarea strălucitoare de altădată a feţei tale !

Pe urmă, o sărută şi plecă la prăvălia sa, întrucît era un mare negustător, evreu de credinţa lui. Iar soţia, fetişcana, tot aşa, era evreică, întocmai ca şi el.

Or, Anis, care luase toate învăţăturile în privinţa meseriei celei noi pe care urma s-o îmbrăţişeze, îl aştepta pe soţ în pragul prăvăliei. Şi, ca să lege cît mai grabnic prietenie cu el, îl îmbie cu parfumuri şi cu mirodenii la un preţ cu mult mai mic decît preţul obişnuit. Iar soţul lui Zein Al-Mawassif, care avea un suflet hapsîn, fu atîta de mulţumit de afacerea aceea şi de felul de a negustători şi de a se purta al lui Anis, încît ajunse musteriul său statornic. Şi nu peste multe zile ajunse să-l îmbie a se întovărăşi cu el, dacă ar fi putut să aducă o sumă de bani mulţumitoare. Iar Anis nu pregetă să primească o atare îmbiere care, fără de nici o îndoială, avea să-l apropie de preaiubita sa Zein Al-Mawassif ; şi îi răspunse că şi el avea aceeaşi dorinţă şi că rîvnea să fie tovarăş cu un negustător atîta de preţuit. Şi întocmiră fără de zăbavă senetul lor de întovărăşire, şi îl pecetluiră cu peceţile lor, de faţă cu doi martori dintre mai-marii din suk.

Or, în seara acelei zile chiar, soţul frumoasei Zein Al-Mawassif, spre a cinsti senetul de întovărăşire, îl pofti în casa lui pe noul său tovarăş, să împartă cina cu el. Şi îl duse acasă ; şi, cum era evreu, şi cum evreii nu le ţin pe femeile lor ascunse de privirile străinilor, vroi să-l arate neveste-si. Şi se duse

s-o vestească de sosirea tovarășului său Anis, și îi spuse :

— Este un tînăr bogat și cu purtări frumoase. Și doresc să vii să-l vezi !

Iar Zein Al-Mawassif, bucuroasă pînă peste poate de știrea aceea, nu vroi totuși să lase nicidecum să i se vadă simțămintele și, prefăcîndu-se a fi amarnic de supărată, strigă :

— Pe Allah ! cum de cutezi tu, o, taică al bărbii, să aduci străini în lăuntrul casei tale ? Și cu ce fel de ochi socoți tu să mă supui lá greaua nevoință de a mă arăta lor, fie cu fața descoperită, fie cu ea acoperită ? Numele lui Allah să fie cu mine și împrejurul meu ! Trebuie să-mi uit acum sfiala ce se cade s-o aibă orice femeie tînără, numai pentru că ți-ai găsit un tovarăș ? Mai degrabă mă las tăiată în bucăți !

Ci el răspunse :

— Ce vorbe necugetate mai spui și tu, o, femeie ! Și oare de cînd am hotărît noi să facem ca musulmanii, care au în credința lor să-și ascundă femeile ? Și ce mai rușine anapoda la tine, și ce mai sfială aiurea ! Noi sîntem mozaici, iar fandoseala asta a ta este chiar cu totul din cale afară pentru o mozaică !

Și-așa îi vorbi el. Ci, în cugetul său, gîndea : „Ce binecuvîntare a lui Allah asupra casei mele să am o soție atîta de cuminte, de cumpătată, de înțeleaptă și de plină de măsură !" Pe urmă, începu să-i vorbească cu atîta rîvnă, încît, pînă la sfîrșit, o hotărî să vină și să îndeplinească chiar ea datoriile de gazdă față de tovarășul lui cel nou.

Or, Anis și Zein Al-Mawassif, cînd se văzură, se ferira să lase a ieși în vileag că se cunoșteau. Și Anis, cît ținu cina, șezu cu ochii în jos, tare rușinos ; și se făcea plin de o mare sfiiciune, și nu se uita decît la soț. Iar evreul gîndea în sinea lui : „Ce tînăr minunat !" Încît, la sfîrșitul cinei, nu pregetă să-l

poftească pe Anis să vină şi a doua zi să-i fie musafir la masă. Şi Anis veni a doua zi, şi în ziua cealaltă ; şi, de fiecare dată, se purtă întru totul cu o iscusinţă şi cu o cumpătare desăvîrşite.

Ci evreul tot fusese tulburat de un lucru ciudat, care se petrecea de fiecare dată cînd se afla Anis în casă. Căci, cu adevărat, neguţătorul avea în casă o pasăre îmblînzită...

Cînd povestea ajunse aici Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a şase sute şaizeci şi una noapte

Urmă :

...cu adevărat, neguţătorul avea în casă o pasăre îmblînzită, care fusese crescută de evreu şi care îl cunoştea şi îl îndrăgea pe stăpînul ei. Ci, în vremea cît evreul lipsise de acasă, pasărea îşi mutase dragostea asupra lui Anis şi se deprinsese să vină şi să se aşeze pe capul şi pe umerii lui, şi să se alinte în fel şi chip, pînă într-atîta că, atunci cînd stăpînul ei, evreul, se întoarse din călătorie, pasărea nu mai vroi să-l cunoască, privindu-l ca pe un străin. Şi nu mai avea nici ţipete de bucurie, nici bătăi din aripi şi nici alinturi decît pentru tînărul Anis, tovarăşul stăpînului ei. Şi evreul cugetă în sineşi : „Pe Mussa şi Aarun ! pasărea aceasta m-a uitat ! Iar purtarea ei faţă de mine îmi face şi mai de preţ simţămintele soţiei mele, care s-a îmbolnăvit de durere cînd am lipsit !“ Aşa gîndea el ! Ci un alt lucru ciudat îl

tulbură nu peste mult şi îi stîrni o sumedenie de prepuneri chinuitoare.

În adevăr, băgă de seamă că soţia sa, cea atîta de cumpănită şi de aşezată de faţă cu Anis, îndată ce adormea avea nişte vise tare ciudate. Îşi întindea mîinile, gîfîia, suspina şi se răsucea în fel şi chip, rostind numele lui Anis şi vorbindu-i aşa cum vorbesc îndrăgostiţii cei mai pătimaşi. Iar evreul fu pînă peste poate de uimit să vadă că lucrul acesta se petrecu mai multe nopţi în şir, şi gîndi: „Pe Pentateuc! asta-i ca să mi se dovedească anume că femeile sînt toate la fel şi că, atunci cînd vreuna dintre ele este cuminte şi curată şi cumpătată, aşa cum este soţia mea, tot trebuie ca într-un fel ori în altul să-şi împlinească dorurile cele spurcate, fie chiar şi numai în vis! Departe de noi fie Cel-rău! Ce blestem mai sînt şi făpturile astea zămislite din para iadului!" Pe urmă, îşi zise: „Trebuie numaidecît s-o pun la încercare pe nevastă-mea! Dacă s-o lepăda de ispită şi dacă are să rămînă curată şi cuminte, înseamnă că şi purtarea păsării şi zvîrcolelile din vise nu sînt decît nişte întîmplări ca toate întîmplările, fără de nici o însemnătate!"

Or, cînd veni ceasul de masă obişnuit, evreul spuse soţiei sale şi tovarăşului său că este poftit la valiu pentru o vînzare mare de mărfuri; şi îi rugă să-l aştepte cu masa pînă ce s-o întoarce şi el. Pe urmă, îi lăsă singuri şi ieşi prin grădină. Ci, în loc să se ducă la valiu, se întoarse degrabă pe unde plecase şi se sui la catul de deasupra al casei; de acolo, dintr-o odaie care avea o lucarnă ce da înspre sala de oaspeţi, putea să iscodească tot ce urma să se petreacă.

Or, nu avu de aşteptat multă vreme urmarea, care se arătă din partea lor în chip de sărutări şi de giugiuleli de o tărie şi de o patimă de necrezut. Şi, întrucît nu vroia să se dea în vileag că se află acolo,

şi nici să le dea de bănuit că nu plecase la valiu, fu nevoit să privească, vreme de un ceas, la toate desfătările vajnice ale celor doi îndrăgostiţi. Ci, după acea aşteptare chinuită, coborî la ei şi intră în sală, cu un chip zîmbitor, întocmai ca şi cum habar nu ar fi avut de nimic. Şi, cît ţinu masa, se feri cu grijă să-i lase să ghicească simţămintele ce-l munceau, şi se purtă cu mai multă cinstire şi cu mai multă drăgălăşenie faţă de tînărul Anis, care, de altminteri, se arătă încă şi mai aşezat şi mai sfios ca de obicei.

Dar, cînd masa se sfîrşi şi tînărul Anis plecă, evreul îşi zise : „Pe coarnele Domnului nostru Mussa ! am să le ard inimile despărţindu-i !" Şi scoase de la piept o scrisoare pe care o deschise şi o citi ; pe urmă, strigă :

— Iacătă că iar am să fiu silit să plec într-o călătorie lungă. Căci scrisoarea aceasta îmi vine de la nişte prieteni ai mei din străinătăţi, şi trebuie să mă duc la ei ca să punem împreună la cale o mare afacere negustorească !

Iar Zein Al-Mawassif ştiu cum să-şi ascundă în chip desăvîrşit bucuria pe care i-o aducea ştirea aceea, şi spuse :

— O, soţul meu mult-iubit, ai să mă laşi, aşadar, să mor de lipsa ta ? Spune-mi măcar cîtă vreme ai să rămîi departe de mine !

El spuse :

— Vreme de vreo trei-patru ani, nici mai mult, nici mai puţin !

Iar ea strigă :

— Ah, sărmană Zein Al-Mawassif ! ce soartă mai ai şi tu, să nu te bucuri niciodată de şederea cu tine a soţului tău ! O, deznădejde a sufletului meu !

Ci el îi spuse :

— Nu te mai necăji ! Căci de data aceasta, ca să nu te mai las singură şi să te primejduiască boala şi

mîhnirea, vreau să mergi şi tu cu mine ! Ridică-te, dară, şi cheamă-le pe slujnicele tale Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub să te ajute să-ţi strîngi calabalîcurile de plecare !

La vorbele acestea, Zein Al-Mawassif, zdrobită, îngălbeni de tot la chip, şi ochii i se umplură de lacrimi, şi nu mai putu să rostească nici măcar un cuvînt. Iar soţul ei, care în lăuntrul său se simţea gîlgîind de mulţumire, o întrebă cu un glas plin de duioşie :

— Ce ai, Zein ?

Ea răspunse :

— Nimic, pe Allah ! Sînt numai oleacă tulburată de ştirea aceasta plăcută, ştiind că n-am să mai rămîn singură fără tine !

Pe urmă, se sculă şi începu să se pregătească de plecare, ajutată de slujnicele sale, sub ochiul evreului, soţul ei. Şi Zein nu ştia cum să facă să afle şi Anis trista veste. Într-un sfîrşit, izbuti să se folosească de o clipă prielnică spre a însemna pe poartă stihurile acestea de despărţire pentru iubitul ei :

Anis, îţi las tristeţea mea, s-o plîngi !
Acuma, iată, singur vei rămîne,
Cu suflet sfîşiat de răni adînci !
Sînt pradă unei crunte anasîne.
Numai un suflet rău şi zuliar,
Mai mult decît nevoia, ne desparte.
Îşi face bucuria hîd cuibar
În inima pizmaşului de moarte,
Cînd vede cît nealinat amar
Mă macină pe mine şi mă arde.
Ci pe Allah cel neclintit mă jur,
Anis, că-a nimănui, afar' de tine,
N-am să mai fiu, de-ar năpădi pe mine
Mijlocitori cît frunza din păduri !

După care, se sui pe cămila ce fusese pregătită pentru ea și, știind că avea să nu-l mai vadă niciodată pe Anis, se afundă în lectica ei, spunînd versuri de rămas-bun casei și grădinii. Și caravana toată porni la drum, cu evreul în frunte, cu Zein Al-Mawassif la mijloc, și cu slujnicele la coadă. Și-atîta cu Zein și cu evreul, soțul ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a șase sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

...Și-atîta cu Zein și cu soțul ei, evreul.

Iar în ceea ce îl privește pe tînărul Anis, iacătă! A doua zi, cînd nu-l mai văzu venind la suk, după obiceiul său, pe negustorul evreu, tovarășul lui, fu peste poate de nedumerit și îl așteptă să sosească pînă seara. Ci degeaba. Atunci, se hotărî să se ducă și să vadă el însuși pricina unei lipse ca aceea. Și, în felul acesta, ajunse dinaintea porții de la intrare și citi însemnarea pe care Zein Al-Mawassif o săpase cu mîna ei acolo. Și îi pricepu înțelesul și, năucit, se lăsă să cadă jos la pămînt, pradă deznădejdii. Iar cînd își mai veni oleacă în sine din tulburarea pe care i-o pricinuia plecarea aceea a iubitei lui, începu să-i întrebe pe vecini despre ea. Și așa află că evreul, soțul ei, o dusese dimpreună cu slujnicele și cu o

mulțime de calabalîc, pe două cămile, și cu zaherea pentru o călătorie tare lungă.

La știrea aceasta, Anis începu să se învîrtească întocmai ca un smintit prin singurătățile grădinii ; și ticlui versurile acestea :

Să ne oprim să plîngem
La dulcea amintire
A mult iubitei noastre,
Aici, unde sfîrșesc
Copacii din grădina-i
Privită cu iubire,
Și unde casa-i doarme
În somnul nefiresc,
Iar urmele-i rămase,
Ca-n inimă-mi, cu șoapte,
Nu pot să le mai șteargă,
Oricît s-ar vînzoli,
Nici vînturile crunte
Ce bat din miazănoapte,
Nici vînturile blînde
Ce bat din miazăzi !

S-a dus ! Dar bietu-mi suflet
E lîngă ea oriunde,
Legat de strămurarea
Ce dă îndemn la drum
Cămilelor ! Ah, vino,
Tu, noapte, din afunde
Nemărginiri, ah, vino,
Și răcorește-acum
Obrajii mei în flăcări,
Și potolește jarul
Ce inima mi-o arde
Și mi-o preface-n scrum.

O, vînt dinspre deşerturi,
Tu, cel ce în suflare
Aduci mireasma scumpă
A răsuflării ei,
Nu ţi-a spus oare leacul
Care-ar mai fi în stare
Să curme-aceste lacrimi
Ce curg din ochii mei ?
Nu ţi-a spus oare leacul
Ah, leacul sfînt cu care
Să-ntorc al vieţii licăr
În trupul meu de stei ?

Vai mie ! mokademmul
A dat semnal de ducă,
Şi-n toi adînc de noapte
Cernita chervanea
Stă gata de plecare —
Cînd zorii nici n-apucă
Pe văi să-şi pună vălul
Luminii pentru ea !
Cămilele-ngenunche !
Calabalîcu-i gata !
Iar ea se suie tristă
În lectică. S-a dus !
S-a dus, vai ! Şi mă lasă
Pe urmele ei, biata,
Pierdut fără nădejde,
Cu sufletul răpus.

Şi o urmez departe
Pe drumurile rele
Stropind ţărîna zării
Cu lacrimile mele !

Pe urmă, cum se lăsase să lunece în felul acesta pe calea gîndurilor şi a amintirilor, auzi croncănind un corb ce-şi avea cuibul într-unul din palmierii din preajmă. Şi ticlui stihurile acestea :

O, corbule, ce cauţi tu-n grădina
Iubitei mele ? Oare plîngi aşa,
Cu glasul tău de jale, jalea mea
Şi dragostea-mi ce şi-a pierdut lumina ?
Vai ! Vai ! ţipi tu în tristu-ţi grai,
Şi toate ţipă-n jurul tău : Vai ! Vai !

Pe urmă, Anis nu mai putu să îndure atîtea chinuri şi amaruri, şi se întinse pe pămînt, şi îl fură somnul. Şi iată că i se arătă în vis iubita lui ; şi se simţea fericit lîngă ea ; şi o strîngea în braţele lui, şi ea tot aşa pe el. Ci deodată se trezi, şi nălucile pieiră. Şi nu mai putu decît să ticluiască stihurile acestea :

Icoană sfîntă a iubitei mele !
În toi de noapte-adîncă îmi apari,
Şi vii, povara dorurilor grele
O clipă s-o alini, atît măcar !

Ah, visele sînt trista fericire
Ce le rămîne celor despărţiţi !
Dar cît de grele-s ele la trezire,
Nălucile din ochii veştejiţi !

Ea îmi vorbeşte, rîde, mă mîngîie ;
Eu fericirea lumii-o ţin la piept ;
Din toate însă nu-i dat să rămîie
Decît suspinu-atunci cînd mă deştept !

Aşa se jeluia tînărul Anis. Şi trăia aşa mai departe, la umbra casei părăsite, neîndepărtîndu-se decît ca să mănînce şi el cît de cît acasă la el. Şi-atîta cu Anis.

Estimp, caravana, cînd ajunse la depărtare de o lună de la orașul cu pricina, așeză conac. Iar evreul puse să se ridice corturile nu departe de un oraș ce se afla lîngă mare. Acolo, o dezbrăcă pe nevastă-sa de hainele cele bogate, luă o nuia lungă și mlădioasă, și îi spuse :

— Ah, stricato și destrăbălato, pielea ta cea prihănită nu mai poate fi curățată decît cu asta ! Să vină acuma să te scape din mîinile mele tînărul acela Anis, dezmățatul !

Și, cu toate țipetele și împotrivirile ei, o șfichiui amarnic, cînd cu dreapta, cînd cu stînga. Pe urmă, aruncă peste ea o mantie aspră din păr de capră, și plecă în oraș să caute un potcovar, și îi spuse potcovarului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

...Și îi spuse potcovarului :

— Să potcovești cît mai vîrtos picioarele roabei acestea ; după care, să-i potcovești și mîinile. Și-așa are să-mi slujească de vită de călărit !

Iar potcovarul, înmărmurit, îl privi pe bătrîn și îi zise :

— Pe Allah ! este întîia oară cînd sînt chemat să potcovesc o făptură omenească ! Au ce-a săvîrșit roaba aceasta tînără ca să i se cadă o atare osîndă ?

Bătrînul spuse :

— Pe Pentateuc ! aceasta este osînda cu care noi evreii îi pedepsim pe robii noştri, atunci cînd avem a ne plînge de purtarea lor.

Ci potcovarul, uluit de frumuseţea strălucitei Zein Al-Mawassif, şi tulburat pînă peste poate de farmecele ei, îl sfruntă pe evreu cu silă şi cu mînie, şi îl scuipă în ochi ; şi, în loc de a se atinge de tînăra fetişcană, ticlui acolo pe loc stihurile acestea :

Tu, mai degrabă, o, catîr smintit,
Să fii pe toată pielea potcovit,
Mai înainte de a fi sluţite
Picioarele ei preablagoslovite !
Că de-ai avea un pic de minte-n glavă,
Ai fi văzut şi tu că nu potcoavă
Se cade-acestor gingaşe picioare,
Ci aur, în inele lucitoare !
Şi să fii bine-ncredinţat aşa :
Că o făptură mîndră cum e ea,
De-o fi s-ajungă poate că vreodată
Naintea Celui-sfînt, la judecată,
Judecătoru-o scoate-ntr-o clipită
Nevinovată şi neprihănită.

Pe urmă, potcovarul dete fuga la valiul cetăţii şi îi povesti tot ce văzuse, zugrăvindu-i frumuseţea cea minunată a strălucitei Zein Al-Mawassif şi osînda la care vrea s-o supună evreul, soţul ei. Iar valiul porunci cavazilor să se ducă pe dată la corturi şi să aducă dinaintea lui pe roaba cea frumoasă, pe evreu şi pe celelalte femei din caravană. Şi străjerii zoriră să îndeplinească porunca. Şi, peste un ceas, se întoarseră şi împinseră în sala de judecată, dinaintea valiului, pe evreu, pe Zein Al-Mawassif şi pe cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub. Şi

valiul, uluit de frumusețea mîndrei Zein Al-Mawassif, o întrebă :

— Cum te cheamă, fiica mea ?

Ea spuse, scuturîndu-și șoldurile :

— Roaba ta Zein-Al-Mawassif, o, stăpîne al nostru !

Și el o întrebă :

— Da insul ăsta atîta de urît, cine este ?

Ea răspunse :

— Este un evreu, o, stăpîne al meu, care m-a luat de la mama și de la tatăl meu, și m-a necinstit, și a vroit, cu tot soiul de chinuri amarnice, să mă silească să mă leapăd de sfînta lege musulmană a părinților mei ! Și în fiecare zi mă pune să îndur schingiuri grele, și încearcă, în acest chip, să-mi frîngă dîrzia ! Și, ca dovadă pentru cele ce mărturisesc eu aici, o, stăpîne al meu, ia uite urmele loviturilor cu care mă zobește necurmat !

Și își dezvălui, cu multă sfiiciune, partea de sus a brațului, și arătă dungile cu care era învrîstată. Pe urmă, adăugă :

— Și-apoi, o, stăpîne al nostru, preacinstitul potcovar are să mărturisească la ce schingiuire păgînească a vrut evreul acesta să mă supună ! Iar slujnicele mele au să adeverească și ele cele spuse de mine ! În ce mă privește, eu sînt o musulmană, o drept-credincioasă, și mărturisesc că nu este alt Dumnezeu afară de Allah, și că Mahomed este trimisul lui Allah !

La vorbele acestea, valiul se întoarse înspre slujnicele Hubub, Khutub, Sukub și Rukub, și le întrebă :

— Este adevărat ce spune stăpîna voastră ?

Ele răspunseră :

— Este adevărat !

Atunci valiul se întoarse înspre evreu și, cu ochii scăpărînd, îi strigă :

— Afurisit să fii tu, vrăjmaș al lui Allah ! De ce ai rupt-o pe tinerica aceasta de la tatăl și de la mama ei, de la casa și de la țara ei, și ai schingiuit-o, și ai încercat s-o faci să-și lepede sfînta noastră credință și s-o arunci în ticăloasele de blestemății ale credinței tale păcătoase ?

Evreul răspunse :

— O, stăpîne al nostru, pe viața capului lui Yacub, al lui Mussa și al lui Aarun ! mă jur ție că tînăra aceasta este soția mea legiuită !

Atunci valiul strigă :

— Să fie ciomăgit !

Iar străjerii îl întinseră la pămînt și îi traseră la talpa picioarelor o sută de lovituri de ciomag, și pe spinare tot o sută de lovituri de ciomag, și peste fund altă sută de lovituri de ciomag. Și, cum evreul țipa și răcnea fără contenire, împotrivindu-se și urlînd că Zein Al-Mawassif era a lui după legĕ, valiul spuse :

— De vreme ce nu vrea să mărturisească, să i se reteze mîinile și picioarele, și să fie biciuit !

Cînd auzi osînda aceea năpraznică, evreul strigă :

— Pe coarnele cele sfinte ale lui Mussa ! dacă numai atîta trebuie ca să scap, ei bine ! mărturisesc că femeia aceasta nu este soția mea și că am răpit-o de la ai ei !

Atunci valiul grăi :

— De vreme ce mărturisește, să fie aruncat în temniță ! Și acolo să rămîie cîte zile o mai avea de trăit ! Așa să fie pedepsiți evreii cei necredincioși !

Și cavazii îndeplinirā pe dată porunca. Și îl tîrîră pe evreu în temniță. Și de bună seamă că acolo avea să se sfîrșească, întru necredința și urîțenia lui. Nu l-ar mai avea Allah în veci întru mila sa ! Și zvîrli-i-ar sufletul în pojarul din catul cel mai de la urmă al iadului ! Ci noi sîntem drept-credincioși !

Şi noi mărturisim că nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah, şi că Mahomed este trimisul lui Allah !

În ce o priveşte pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta sărută mîna valiului şi, însoţită de cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub, se întoarse la corturi şi porunci cămilarilor să ridice tabăra şi să pornească la drum înspre ţara iubitului ei Anis.

Or, caravana călători fără de necaz şi, în seara celei de-a treia zile, ajunse la o mînăstire creştinească, locuită de patruzeci de călugări şi de patriarhul lor. Şi patriarhul acela, pe care îl chema Danis, tocmai sta jos înaintea porţii mînăstirii, să se bucure de reveneală, cînd fetişcana cea frumoasă trecu călare pe cămila ei, cu capul scos afară din lectică. Şi patriarhul, la vederea chipului acela de lună, simţi cum i se înviorează bătrîna carne moartă ; şi se cutremură şi în picioare, şi în spinare, şi în inimă, şi în capul său. Şi se ridică din jilţul lui şi, ploconindu-se pînă la pămînt dinaintea lecticei frumoasei Zein Al-Mawassif, o pofti pe fetişcană să coboare şi să se odihnească acolo cu toată liota ei. Şi stărui pe lîngă ea să-şi petreacă noaptea la mînăstire, încredinţînd-o că la vreme de noapte mişună peste tot tîlharii de drumul mare. Şi Zein Al-Mawassif, nevrînd să se încăpăţîneze a nu primi acea găzduire, măcar că era din partea unor creştini şi călugări, coborî din lectică şi intră în mînăstire, urmată de cele patru slujnice ale sale.

Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumuseţea şi farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaizeci şi cincea noapte

Urmă :

...Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumuseţea şi farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif, nu ştia cum să facă să-i mărturisească patima lui. Căci lucrul acesta era, în adevăr, tare anevoios. Într-un sfîrşit, socoti că a găsit calea cea mai bună, şi anume de a trimite la fetişcană pe călugărul cel mai bun de gură dintre cei patruzeci de călugări ai mînăstirii. Şi călugărul acela se duse la codană, cu gîndul de a-i vorbi în folosul patriarhului său. Ci, la vederea acelei lune de frumuseţe, îşi simţi limba înnodată în gură cu o mie de noduri şi, dimpotrivă, degetul lui cel de sub pîntec începu să vorbească tare lămurit de sub mantia lui, ridicîndu-se ca un nas de elefant. Şi, la priveliştea aceea, Zein Al-Mawassif începu să rîdă din tot gîtul ei, împreună cu Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub. Pe urmă, cînd îl văzu pe călugăr că stă mut, cu nasul în sus, Zein făcu un semn înspre slujnice, care săriră numaidecît şi îl împinseră afară din odaie.

Atunci, patriarhul Danis, dacă îl văzu pe călugăr că se întoarce cu o înfăţişare tare amărîtă, îşi zise : „Fără îndoială, n-a izbutit s-o înduplece !" Şi mînă alt călugăr la ea. Şi cel de al doilea călugăr se duse la Zein Al-Mawassif ; ci i se întîmplă şi lui întocmai ce i se întîmplase şi celui dintîi. Şi fu izgonit, şi se întoarse cu capul plecat la patriarh ; iar patriarhul, atunci, trimise pe al treilea, şi pe al patrulea, şi pe al cincelea, şi tot aşa mai departe, pînă la al patruzecilea. Şi, de fiecare dată, călugărul trimis cu votria se întorcea mofluz, fără a fi izbutit să înfăţişeze solia

patriarhului său şi fără a-şi fi arătat altceva în faţa fetişcanei decît tulburarea moştenirii ce i-o lăsase tătîne-său.

Cînd văzu toate astea, patriarhul îşi aduse aminte de zicala care spune : „Cel mai bine este să te scarpini cu unghiile tale, şi să mergi pe picioarele tale!" Şi se hotărî să facă singur ceea ce era de făcut.

Atunci, se ridică şi intră cu pas falnic şi măsurat în odaia în care se afla Zein Al-Mawassif. Şi iacătă ! întocmai ca şi celorlalţi călugări, i se întîmplă tot ce li se întîmplase şi lor, adicătelea rămase cu limba înnodată cu o mie de noduri şi cu graiul numai al sculei. Şi, faţă de rîsul şi de zeflemelile codanei şi ale tovarăşelor ei, ieşi din odaie cu nasul atîrnîndu-i pînă la pămînt.

Or, de îndată ce plecă el, Zein Al-Mawassif se ridică şi le spuse soaţelor :

— Pe Allah ! trebuie să fugim din mînăstirea aceasta cît mai iute, căci tare mi-e teamă că aceşti călugări amarnici şi cu patriarhul lor cel duhnos să nu vină şi să ne siluiască în noaptea aceasta şi să ne spurce cu atingerea lor pîngăritoare !

Şi, prilejindu-se de negurile nopţii, se furişară toate cinci afară din mînăstire şi, încălecînd iarăşi pe cămile, porniră la drum mai departe, înspre ţara lor. Şi-atîta cu ele.

În ce-i priveşte pe patriarh şi pe cei patruzeci de călugări, apoi aceştia, cînd se treziră dimineaţa şi cînd băgară de seamă lipsa strălucitei Zein Al-Mawassif, îşi simţiră măruntaiele cum se zvîrcolesc de ciudă. Şi se strînseră în biserică, să cînte ca asinii, după năravul lor. Ci, în loc să-şi cînte antifoanele şi să-şi îngaime rugăciunile obişnuite, ia uite ce ticluiau :

Călugărul cel dintîi cînta :

Strîngeţi-vă, fraţii mei, laolaltă,
Pînă ce nu v-o părăsi sufletul meu,
Căci mi-a bătut ceasul cel de pe urmă !
Pojarul dragostei îmi arde oasele,
Patima îmi sfîşie inima,
Şi mă mistui de-o frumuseţe rară
Care-a venit la noi să ne ucidă
Cu săgeţile ucigaşe
Zvîrlite de genele pleoapelor ei.

Iar cel de al doilea călugăr răspunse cu această cîntare :

O, tu, cea care acuma
Drumeţeşti departe de mine,
De ce, dacă mi-ai răpit inima,
Nu m-ai luat de tot cînd ai plecat ?
Te-ai dus,
Şi duci şi tihna mea cu tine !
Ah, dare-ar Domnul să te-ntorci curînd,
Ca să mă vezi cum îmi dau sufletul
În braţele tale !

Cel de al treilea călugăr cîntă :

O, tu, cea al cărei chip străluceşte în ochii mei,
Şi-mi umple sufletul,
Şi-mi năpădeşte inima,
Pentru dubul meu amintirea ta
Este mai dulce decît este mierea
Pentru buzele de copil !
Iar dinţii tăi care zîmbesc viselor mele
Sînt mai strălucitori ca sabia lui Azrael.
Ca o umbră-ai trecut,
Şi ai turnat în lăuntrurile mele
O flacără mistuitoare.

Dacă vreodată în vreun vis
Ai veni lîngă patul meu,
L-ai găsi scăldat
De lacrimile mele.

Cel de al patrulea călugăr răspunse :

Să punem strajă gurii noastre,
O, fraţii mei,
Şi să nu lăsăm slobode
Vorbele cele zadarnice
Care mohorăsc
Inimile noastre chinuite.
O, tu, lună plină a frumuseţii,
Dragostea ta şi-a cernut
Strălucitele-i raze
Peste capul meu neguros
Şi m-a aprins de-o patimă
Fără de sfîrşit.

Cel de al cincelea călugăr, suspinînd, cîntă :

Eu nu mai am decît un dor —
Dorul după iubita mea !
Frumuseţea ei întunecă
Strălucirea lunii !
Şoldurile ei falnice îl preamăresc
Pe-Acela carele le-a zămislit !
Şi iată că inima mea
E mistuită de dragostea pe care
Mi-a deşteptat-o frumuseţea ei !
Şi lacrimile curg din ochii mei
Ca nişte picături de onix.

Cel de al şaselea călugăr, atunci, duse mai departe :

O, tufişuri pline de trandafiri,
O, stele de pe ceruri,

Unde-i aceea care s-a ivit
Pe zarea noastră,
Şi-a căreia putere ucigaşă,
Fără de sprijinul nici unei arme,
Îi biruieşte pe bărbaţi
Numai cu privirile sale ?

Pe urmă, cel de al şaptelea călugăr cîntă cîntarea aceasta :

Ochii mei care au pierdut-o
Se umplu de lacrimi ;
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.
O, vrăjitoare dulce,
Ivită în căile noastre —
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.

Şi, la fel mai departe, toţi călugării deteră glas, unul după altul, cîte unei cîntări ticluite atunci, pînă ce veni şi rîndul patriarhului lor, care, cu un glas plîngăreţ, cîntă :

Sufletul mi-e plin de tulburare,
Şi nădejdile m-au părăsit.
O frumuseţe răpitoare
A trecut pe cerul nostru
Şi mi-a dus tihna cu ea.
Acuma somnul
A pierit de pe pleoapele mele,
Şi jalea mi le mistuie.
Doamne, mă plîng ţie
De chinurile mele !
Doamne,
Fă ca sufletul meu să se ducă

Şi făptura mea să piară
Ca o umbră!

Cînd îşi sfîrşiră de cîntat cîntecele, călugării se aruncară cu faţa pe podelele bisericii lor şi plînseră îndelung. După care, hotărîră să zugrăvească din minte chipul celei fugite şi să-l aşeze pe altarul păgîniei lor. Ci nu putură să-şi împlinească gîndul, întrucît îi ajunse moartea şi puse capăt chinurilor lor, după ce îşi săpară singuri mormintele, în mînăstire...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaizeci şi şasea noapte

Urmă:

...după ce îşi săpară singuri mormintele, în mînăstire. Şi-aşa cu cei patruzeci de călugări şi cu patriarhul lor!

Estimp, veghea lui Allah îi meni caravanei bună tihnă şi, după o călătorie fără supărări, sosi cu bine în ţara de obîrşie. Şi Zein Al-Mawassif, ajutată de soaţele sale, se dete jos din lectică şi puse piciorul la pămînt în grădina ei. Şi intră în casă şi numaidecît porunci să se gătească totul şi să se parfumeze patul cu ambră scumpă, pînă a nu o trimite pe Hubub să-l vestească de întoarcerea sa pe mult-iubitul Anis.

Or, la ceasul acela, Anis, care își trecea zilele și nopțile numai într-un plîns, sta și somnolea, întins pe patul lui, și avea un vis în care o vedea limpede pe iubita sa cum se întorsese acasă. Și, întrucît credea în vise, se ridică tare tulburat și plecă numaidecît la casa iubitei Zein Al-Mawassif ca să se încredințeze dacă visul era adevărat. Și intră pe poarta de la grădină. Și îndată simți în văzduh mireasma de ambră și de mosc a mult-iubitei sale. Și zbură către casă și intră în odaia în care, gata de mult, Zein Al-Mawassif îl aștepta să vină. Și căzură unul în brațele celuilalt, și șezură mult timp înlănțuiți așa, vădindu-și semnele pătimașei lor iubiri. Și, ca să nu leșine de bucurie și de tulburare, băură dintr-un ulcior plin cu o băutură răcoritoare de zahăr cu lămîie și cu apă de flori. După care, își descărcară sufletele, povestindu-și tot ce li se întîmplase în vremea despărțirii lor ; și nu tăceau decît ca să se alinte și să se sărute cu drag. Și numai Allah știe socoata și dîrzia dovezilor lor de dragoste din noaptea aceea. Și, a doua zi, o trimiseră pe tînăra Hubub după cadiu și după martori, care scriseră pe loc senetul lor de căsătorie. Și trăiră amîndoi o viață preafericită, pînă ce veni Secerătoarea flăcăilor și a fetișcanelor ! Ci slavă și mărire aceluia carele, întru dreptatea sa, împarte frumusețea și plăcerile ! Și rugăciunea și pacea fie cu sultanul trimișilor, Mahomed, care a menit raiul pentru drept-credincioșii săi !

După ce Șeherezada povesti în felul acesta povestea lui Anis și a frumoasei Zein Al-Mawassif, micuța Doniazada strigă :

— O, surioara mea, cîtă dulceață, cîtă desfătare, cîtă curățiе și cîtă desăvîrșire în vorbele tale !

Iar Șeherezada spuse :

— Dar ce este toată această poveste pe lîngă aceea pe care vreau s-o mai povestesc, dacă, bineînțeles, vrea regele să-mi îngăduie, despre Tînărul cel Leneș ?

Și regele Șahriar spuse :

— De bună seamă, Șeherezada ! am să-ți mai îngădui și noaptea aceasta, căci vorbele tale m-au mulțumit, iar eu nu cunosc *Povestea Tînărului Leneș !*

Și Șeherezada spuse :

POVESTEA TÎNĂRULUI LENEŞ

Se povesteşte — printre multe altele — că într-o zi, pe cînd califul Harun Al-Raşid şedea în scaunul lui de domnie, a intrat în sală un eunuc tînăr, care ţinea în mîini o cunună de aur roşu, încrustată cu mărgăritare şi de rubine şi cu tot soiul de gemme şi de nestemate dintre cele mai scumpe. Şi copilul acela eunuc a sărutat pămîntul dinaintea califului şi a spus :

— O, emire al drept-credincioşilor, stăpîna noastră Sett Zobeida m-a trimis să-ţi aduc salamalekurile şi supunerea ei şi, totodată, să-ţi spun că acestei cunune minunate, pe care tu o ştii bine, îi lipseşte din vîrf o gemmă mare, şi că nu s-a putut găsi niciodată una destul de frumoasă spre a fi pusă în locul gol. Şi a poruncit să se caute pe la toţi negustorii, şi a scotocit prin toată vistieria sa, dar pînă acuma încă nu a izbutit să găsească o piatră vrednică să stea în vîrful cununei acesteia ! Drept care, doreşte să poruncească tu să se facă cercetările de cuviinţă, spre a-şi împlini plăcerea.

Atunci, califul s-a întors înspre vizirii, emirii, curtenii şi musaipii săi, şi le-a spus :

— Căutaţi cu toţii gemma aceea, cît de mare şi de frumoasă o doreşte Sett Zobeida !

Or, au căutat cu toţii gemma aceea printre nestematele soţiilor lor ; ci nu au găsit nimic pe potriva dorinţei stăpînei Sett Zobeida. Şi au dat seamă califului de zădărnicia căutărilor lor. Iar califul şi-a simţit inima tare strînsă la vestea aceea şi le-a spus :

— Cum de se poate să fiu calif şi regele regilor de pe pămînt, şi să nu se poată să am un lucru atîta de nevolnic cum este o piatră ? Vai de căpăţînile voastre ! Duceţi-vă şi cercetaţi pe la negustori !

Iar ei au cercetat pe la toţi negustorii, care au răspuns la fel :

— Nu mai căutaţi degeaba ! Stăpînul nostru califul nu va putea să găsească o gemmă ca aceea, decît la un tînăr din Bassra, care se numeşte Abu-Mohammad-Oase-Moi !

Iar ei s-au dus să-i dea seamă califului despre cele ce aflaseră, spunîndu-i :

— Stăpînul nostru califul nu va putea să găsească gemma aceea decît la un tînăr din Bassra, care se numeşte Abu-Mohammad-Oase-Moi !

Atunci califul i-a poruncit lui Giafar, vizirul său, să-i dea de ştire emirului de la Bassra să se ducă să-l caute numaidecît pe acel Abu-Mohammad-Oase-Moi şi să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Urmă :

Şi Giafar a scris pe dată o scrisoare în privinţa aceasta, şi l-a însărcinat pe spătarul Massrur să plece cu mare grabă la Bassra şi s-o ducă chiar el emirului El-Zobeidi, cîrmuitorul cetăţii. Şi Massrur a plecat, fără a mai zăbovi, să-şi îndeplinească solia.

Cînd cîrmuitorul Bassrei, emirul El-Zobeidi, a primit scrisoarea califului, a răspuns că ascultă şi că se supune ; şi, după ce i-a dat trimisului califului toate cinstirile şi supunerile datorate, i-a pus la îndemînă nişte străji care să-l ducă acasă la Abu-Mohammad-Oase-Moi. Şi Massrur a ajuns îndată la palatul în care locuia tînărul acela, şi a fost întîmpinat la poartă de o ceată de robi îmbrăcaţi bogat, cărora le-a spus :

— Daţi de ştire stăpînului vostru că emirul drept-credincioşilor îl cheamă la Bagdad !

Şi robii au intrat să ducă stăpînului lor ştirea.

Într-o clipită, tînărul Abu-Mohammad s-a şi ivit în pragul casei sale şi l-a văzut pe trimisul califului cu străjile emirului de la Bassra ; şi s-a plecat pînă la pămînt dinaintea lui şi a spus :

— Mă supun poruncilor emirului drept-credincioşilor !

Pe urmă, a adăugat :

— Ci mă rog măriilor voastre, o, prealuminaţilor, să intraţi pe-o clipă ca să-mi cinstiţi casa !

Massrur a răspuns :

— Nu prea putem să zăbovim pe-aici, din pricina poruncilor grabnice ale califului, care nu aşteaptă decît sosirea ta la Bagdad !

El a spus :

— Ci tot trebuie să-mi daţi răgazul de trebuinţă ca să-mi fac pregătirile de drum. Intraţi, dară, şi hodiniţi-vă !

Massrur şi însoţitorii săi au mai făcut, chipurile, oleacă de nazuri, dar pînă la urmă au intrat după tînăr.

Şi au văzut, încă din odaia de la intrare, nişte perdele falnice de catifea albastră ţesute cu aur subţire, şi marmure scumpe, şi lucruri de lemn ciplit, şi tot felul de minunăţii, şi peste tot, şi pe covoare şi pe lucruri, şi pe pereţi ori pe tavane, numai aurării şi argintării şi nestemate strălucitoare. Şi gazda i-a dus la o sală de scaldă, sclipind de curăţenie şi parfumată ca un boboc de trandafir, atîta de minunată cum nici palatul califului nu avea una asemenea. Iar după scaldă, robii i-au îmbrăcat în nişte mantii falnice de atlaz verde, împodobite cu flori făcute din mărgăritare, din aur subţire şi din nestemate de toate culorile. Şi, spunîndu-le urările de după scaldă, robii le-au adus pe două tăvi de smalţ aurit cupele cu sorbeturi şi răcoritoare. După care, au intrat cinci tineri, frumoşi ca îngerul Harut, care au înmînat fiecăruia din partea stăpînului lor, după urările de scaldă, cîte o pungă cu cinci mii de dinari, ca dar. Şi atunci au intrat robii dintîi, aceia care îi duseseră la hammam ; şi i-au poftit să vină după ei, şi i-au dus în sala de oaspeţi, unde îi aştepta Abu-Mohammad, stînd pe un divan de mătasă şi cu coatele sprijinite pe nişte perne tivite cu mărgăritare. Şi s-a ridicat în cinstea lor, şi i-a poftit să şadă jos lîngă el, şi a mîncat, şi a băut, laolaltă cu ei, tot felul de mîncăruri minunate şi de băuturi cum nu se află decît la palatele kaisarilor.

Atunci, tînărul s-a ridicat şi le-a spus :

— Sînt robul emirului drept-credincioşilor ! Pregătirile de drum au fost făcute, şi putem să plecăm la Bagdad !

Şi au ieşit din Bassra, şi au luat calea către Bagdad. Şi, după o călătorie fericită, au ajuns în Cetatea Păcii şi au intrat în palatul emirului drept-credincioşilor.

Cînd s-a văzut în faţa califului, Abu-Mohammad a sărutat pămîntul dinaintea lui şi a luat o înfăţişare plină de cuviinţă şi de cumpătare. Şi califul l-a poftit să şadă jos. Şi el a şezut sfios pe marginea scaunului şi, cu o vorbire foarte aleasă, a rostit :

— O, emire al drept-credincioşilor, robul tău cel supus a aflat, fără să-i fi spus cineva, pricina pentru care este chemat dinaintea domnului său. Drept care, în loc de numai o gemmă, a socotit de datoria lui de nevrednic supus să-i aducă emirului drept-credincioşilor tot ceea ce i-a hărăzit soarta !

Şi, spunînd vorbele acestea, a adăugat :

— Dacă stăpînul nostru îmi îngăduie, am să pun să se deschidă lăzile pe care le-am adus cu mine, ca dar al unei slugi pentru domnul său !

Şi califul i-a spus :

— Nu văd nimica împotrivă !

Atunci, Abu-Mohammad a poruncit să fie adusă cea dintîi ladă, şi a scos din ea, printre alte minunăţii ce răpeau mintile, trei pomi de aur, cu tulpinile de aur, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi de beril verde-albastru, şi cu poamele de rubine, de mărgăritare şi de topaze, în loc de portocale, de mere şi de granate. Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumuseţea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaizeci şi opta noapte

Urmă :

...şi, printre alte bogăţii, a scos un chiosc de mătase şi de aur, încrustat cu mărgăritare, hiacinte, rubine, safire şi multe alte gemme cu nume necunoscute ; şi stîlpul din mijloc al acelui chiosc era făcut din lemn de aloe indian ; şi toţi pereţii chioscului erau tigheliţi cu gemme de toate culorile, iar în lăuntrul său era împodobit cu desene de un meşteşug minunat, înfăţişînd zbeguri de animale şi zboruri de păsări ; şi toate acele animale şi acele păsări erau făcute din aur, din crisolite, din granate, din smaralde şi din multe alte soiuri de gemme şi de metaluri scumpe.

Şi, după ce a scos din ladă acele felurite lucruri, pe care le-a aşternut pe covoare una peste alta, la nimereală, Abu-Mohammad s-a ridicat în picioare lîngă ele şi, fără a-şi mişca nici măcar capul, şi-a săltat şi şi-a coborît pleoapele. Şi pe dată chioscul întreg s-a orînduit singur în mijlocul sălii, cu atîta iuţeală, rînduială şi potriveală de parcă ar fi fost întocmit de douăzeci de inşi pricepuţi ; şi cei trei pomi minunaţi s-au dus şi s-au aşezat singuri la intrarea chioscului, adăpostindu-l cu umbra lor.

Atunci, Abu-Mohammad s-a mai uitat o dată la pavilion şi a dat un şuierat foarte slab. Şi numaidecît păsările-gemme din lăuntru au început să cînte, şi animalele de aur au început să le răspundă cu dulceaţă şi cu gingăşie. Şi Abu-Mohammad, peste o clipită, a scos alt şuierat, şi corul întreg a tăcut numaidecît pe nota începută.

Cînd şi-a mai venit oleacă în fire din uluirea în care îl cufundase vederea acelor lucruri cum altele

asemenea nu mai văzuse niciodată, califul i-a spus tînărului :

— Poţi tu să-mi spui, o, tinere, de unde ai dobîndit toate lucrurile acestea, cîtă vreme nu eşti decît un supus dintre supuşii mei ? Toată lumea te cunoaşte pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, şi ştiu că tatăl tău nu era decît un biet ventuzar la hammam, care a murit fără să-ţi fi lăsat nici un fel de moştenire ! Cum se face, dar, de-ai ajuns, în atîta de puţină vreme, şi atîta de tînăr încă, la treapta aceasta de bogăţie, de fală şi de putere ?

Şi Abu-Mohammad a răspuns :

— Am să-ţi spun, dară, povestea mea, o, emire al drept-credincioşilor, care este o poveste atîta de minunată şi de plină de întîmplări nemaipomenit de vrăjite, încît dacă ar fi scrisă cu acul, ca tatuaj, pe colţul din lăuntru al ochiului, ar fi o învăţătură de mari foloase pentru acela care ar vroi să se bucure de ea !

Şi Al-Raşid, pînă peste poate de zădărit, a spus :

— Grăbeşte-te, dar, şi ne deapănă ceea ce ai să ne spui, ya Abu-Mohammad !

Şi tînărul a spus :

— Află, dar, o, stăpîne al drept-credincioşilor (Allah înalţe-te întru putere şi slavă !) că, în adevăr, sînt cunoscut îndeobşte pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, şi că sînt fiul unui biet ventuzar de pe vremuri de la hammam, care a murit fără să ne lase, mie şi maică-mi, nici cele de trebuinţă ca să facem faţă nevoilor. Încît, aceia care ţi-au povestit amănuntele acestea ţi-au spus adevărat ; ci ei nu ţi-au spus nici pentru ce şi nici cum am dobîndit eu porecla aceasta ! Or, iacătă ! Încă din copilăria mea, o, emire al drept-credincioşilor, eu am fost copilul cel mai leneş şi mai molîu din cîţi se pot găsi pe faţa pămîntului. Şi, în adevăr, aşa de mare erau netruda şi lene-

veala mea, încît, dacă mă aflam culcat pe pămînt şi dacă soarele cădea cu toate flăcările lui pe căpăţîna mea goală, în toiul amiezii, eu nu aveam inimă să-mi schimb locul ca să mă mut la umbră, şi mă lăsam copt ca o colocasă, mai degrabă decît să mişc un picior sau o mînă.

Or, la moartea răposatului meu tată (aibă-l Allah întru mila sa !), eram un copilandru de cincisprezece ani ; da parcă n-aş fi avut decît doi ani ca vîrstă, căci nu vroiam nici să muncesc, nici să mă mişc din locul meu ; iar biata maică-mea era nevoită să slugărească pe la oamenii din mahala, ca să nu murim, pe cînd eu îmi petreceam zilele întins pe-o latură şi nu aveam nici măcar putere să-mi ridic mîna ca să gonesc muştele care îşi aşezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaizeci şi noua noapte

Urmă :

Or, într-o zi, dintr-o întîmplare destul de rară printre întîmplări, maică-mea, care ostenise o lună întreagă slugărind pe la cine-i da de muncă, intră în odaia mea, ţinînd în mînă cinci bănuţi de argint, rodul trudei ei întregi. Şi îmi spuse : „O, copile al meu, tocmai am

auzit că vecinul nostru, şeicul Muzaffar, pleacă spre ţara Chinei ! Or, ştii şi tu, copile al meu, că acest preacinstit şeic este un om minunat, un om de bine care nu-şi rîde de nişte sărăcani ca noi şi nu-i alungă niciodată. Ia, dar, aceste cinci drahme de argint şi scoală-te să mergi cu mine la şeic ; şi să-i dai aceste cinci drahme şi să-l rogi să-ţi cumpere din China niscaiva mărfuri pe care să le vinzi apoi aici şi cu care (de-ar da Allah, întru mila lui faţă de noi !) să dobîndeşti, fără de nici o îndoială, un cîştig frumos. Iată, aşadar, pentru noi, prilejul să ne îmbogăţim ! Iar acela care nu vrea să primească pîinea lui Allah este un păgîn !" Or, eu, la predica aceea a mamei mele, îmi sporii şi mai mult trîndăvia şi mă prefăcui mort de-a binelea. Iar maică-mea mă rugă şi mă răsrugă în toate chipurile, în numele lui Allah şi pe mormîntul tatălui meu, şi pe toate ! Da degeaba ! Căci mă făceam că sforăi ! Atunci ea îmi zise : „Pe harurile răposatului ! te juruiesc, o, Abu-Mohammad-Oase-Moi, dacă nu vrei să mă asculţi şi să mergi cu mine la şeic, că n-am să-ţi mai dau nici să bei, nici să mănînci, şi-am să te las să mori de foame !" Şi rosti vorbele acestea cu un glas atîta de hotărît, o, emire al drept-credincioşilor, încît pricepui că de data aceasta are să se ţie de cele ce spunea : şi scosei atunci un grohăit surd, care vroia să zică : „Ajută-mă să mă scol !" Şi ea mă luă de mînă şi mă ajută să mă ridic şi să şed pe scaun. Eu atunci, sfîrşit de trudă, începui să plîng şi, printre geamăte, suspinai : „Dă-mi tîrlicii !" Şi ea mi-i aduse, iar eu îi zisei : „Pune-mi-i în picioare !" şi ea mi-i puse în picioare. Şi eu îi zisei : „Ajută-mă să mă ridic !" Şi ea mă ridică şi mă sprijini să stau drept. Iar eu, gemînd de să-mi dau sufletul, îi zisei : „Sprijină-mă să merg !" Iar ea veni în spatele meu şi mă sprijini, împingîndu-mă încetişor spre a mă face să calc. Iar eu începui să merg cu paşi rari, oprindu-mă la fiecare pas să răsuflu şi plecîndu-mi capul pe

umeri de parcă mi-aş fi dat sufletul. Şi, într-un sfîrşit, ajunsei, în felul acela, la malul mării, la şeicul Muzaffar, care, împresurat de apropiaţii şi de prietenii lui, se pregătea să se suie pe corabie pentru plecare. Iar sosirea mea fu întîmpinată cu mare uimire de toţi cei de faţă, care strigau, uitîndu-se la mine : „O, ce minune ! E întîia dată cînd îl vedem pe Abu-Mohammad-Oase-Moi umblînd ! Şi este întîia dată cînd iese din casa lui !" Or, eu, cînd ajunsei lîngă şeic, îi spusei : „O, unchiule al meu, tu eşti şeicul Muzaffar ?" El îmi spuse : „La poruncile tale, o, Abu-Mohammad, o, fiu al prietenului meu, răposatul ventuzar (Allah aibă-l întru bunăvoia şi mila sa !)". Eu îi zisei, întinzîndu-i cele cinci drahme de argint : „Ia aceste cinci drahme, o, şeicule, şi cumpără-mi pe ele niscaiva mărfuri de la China ! Şi poate că aşa, prin mijlocirea ta, are să fie un prilej să ne îmbogăţim şi noi !" Iar şeicul Muzaffar nu vroi să nu primească cele cinci drahme ; şi le vîrî la chimirul său, zicînd : „În numele lui Allah !" Şi îmi spuse : „Binecuvîntarea lui Allah !" Şi îşi luă rămas bun de la mine şi de la mama mea ; şi, însoţit de o mulţime de neguţători care se întovărăşiseră cu el pentru acea călătorie, se sui pe corabia care să-l ducă în China. Or, Allah meni bună pace şeicului Muzaffar, care ajunse fără de supărare în ţările Chinei. Şi cumpără, şi tot aşa făcură şi ceilalţi negustori care erau cu el, ce era de cumpărat, şi vîndu ce avea de vîndut, şi tîrgui şi făcu tot ce avea de tîrguit şi de făcut. După care, se sui, ca să se întoarcă în ţara noastră, tot pe corabia pe care o închiriase de la Bassra, împreună cu soţii săi. Şi ridicară pînzele, şi lăsară China în urmă. După zece zile de plutire, şeicul Muzaffar se sculă deodată, într-o dimineaţă, îşi plezni cu deznădejde palmele una de alta, şi strigă : „Să se strîngă pînzele !" Şi negustorii, tare nedumeriţi, îl întrebară : „Care-i treaba, o, şeicule Muzaffar ?" El

spuse : „Trebuie să ne întoarcem îndărăt în China !“ Şi ei, pînă peste poate de uluiţi, îl întrebară : „Da de ce aşa, o, şeicule Muzaffar ?“ El spuse : „Aflaţi, dar, că am uitat să cumpăr mărfurile pentru care Abu-Mohammad-Oase-Moi mi-a dat cele cinci drahme de argint !“ Şi negustorii îi spuseră : „Allah fie cu tine, o, şeicule al nostru ! nu ne sili, după toate ostenelile îndurate şi după toate primejdiile înfruntate şi după o lipsă atîta de lungă din ţara noastră, să ne întoarcem în China pentru un fleac ca acesta !“ El spuse : „Trebuie numaidecît să ne întoarcem în China ! Căci m-am juruit pe credinţa mea cu făgăduiala faţă de Abu-Mohammad şi de biata maică-sa, soţia prietenului meu, răposatul ventuzar !“ Ei spuseră : „Asta să nu te apese întru nimic, o, şeicule ! Căci sîntem gata să-ţi plătim fiecare cîte cinci dinari de aur ca dobîndă la cele cinci drahme de argint pe care ţi le-a înmînat Abu-Mohammad-Oase-Moi ! Şi ai să dai tot aurul acesta la sosirea noastră acasă !“ El spuse : „Primesc darul vostru, în numele lui !“ Atunci, negustorii îi plătiră fiecare cîte cinci dinari de aur, în numele meu, şeicului Muzaffar, şi îşi văzură de drum mai departe. Or, de-a lungul drumului, corabia se opri, ca să ia merinde, la o insulă de printre cele multe insule. Şi negustorii şi şeicul coborîră să se preumble pe uscat. Iar şeicul, după ce se preumblă şi se bucură de reveneala de pe insula aceea, se întoarse să se urce pe corabie, cînd văzu, pe ţărmul mării, un neguţător de maimuţe care avea de vînzare vreo douăzeci de asemenea făpturi. Ci, printre toate acele maimuţe, avea şi una care era tare prăpădită la înfăţişare, cheală, tremurînd întruna şi cu ochii urduroşi. Iar maimuţele celelalte, de fiecare dată cînd stăpînul lor întorcea capul ca să stea de vorbă cu mușteriii, nu pregetau să se repeadă la tovarăşa lor cea ticăloasă şi s-o muşte şi s-o zgîrîie şi să i se ude pe cap. Iar şeicul Muzaffar, care avea o inimă

miloasă, tare fu mișcat de starea acelei sărmane maimuțe și îl întrebă pe negustător : „Cu cît dai maimuța aceea ?“ El spuse : „Aceea, o, stăpîne al meu, nu este scumpă. Ți-o las, ca să scap de ea, cu cinci drahme numai !“ Iar șeicul își zise : „Este taman cît mi-a dat orfanul ! Și am să-i cumpăr jivina aceasta, că doar o putea să se slujească de ea, arătînd-o prin sukuri, și să-și cîștige pîinea lui și a mamei sale !“ Și plăti negustorului cele cinci drahme, și puse pe unul dintre corăbierii de pe corabie să prindă maimuța. După care, se sui pe corabie, împreună cu soții săi negustori, gata de plecare. Or, pînă să se desfășoare pînzele, văzură niște pescari care se cufundau în adîncurile mării și, de fiecare dată cînd ieșeau din apă, țineau în mîini niște scoici pline cu mărgăritare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezecea noapte

Urmă :

Și maimuța văzu și ea lucrul acela. Și numaidecît făcu o săritură și se cufundă în apă. Și se băgă pînă la fundul mării, și ieși peste o bucată de vreme, ținînd în mîini și în gură niște scoici pline cu mărgăritare de o mărime și de o frumusețe uluitoare. Și se cățără pe corabie și veni să-i dea șeicului tot ce pescuise. Pe urmă, îi făcu din mînă mai multe semne care vroiau să spună : „Leagă-mi ceva la gît !“ Și șeicul îi legă un sac la gît, și maimuța sări iarăși în mare, și ieși iar cu sacul

umplut de scoici pline cu mărgăritare, mai frumoase şi mai mari decît cele dintîi. Pe urmă, iar sări în mare, de mai multe ori la rînd, şi de fiecare dată se întoarse să-i aducă şeicului sacul plin cu pescuitul ei minunat. Şi-aşa ! Iar şeicul şi toţi neguţătorii erau pînă peste fire de uluiţi. Şi îşi spuneau : „Nu este putere şi tărie decît întru Allah atotputernicul ! Maimuţa aceasta stăpîneşte taine pe care noi nu le putem pătrunde ! Ci toate astea-s întru norocul lui Abu-Mohammad-Oase-Moi, fiul ventuzarului !" După care, plecară de la insula mărgăritarelor. Şi, după o călătorie minunată, ajunseră la Bassra. Or, de cum puse piciorul pe uscat, şeicul Muzaffar veni să bată la poarta noastră. Şi maică-mea întrebă din lăuntru : „Cine este acolo ?" Şi el răspunse : „Sînt eu ! Deschide, o, mamă a lui Abu-Mohammad ! M-am întors din China !" Şi maică-mea strigă : „Scoală-te, Oase-Moi ! Iacătă şeicul Muzaffar care s-a întors din China ! Du-te şi deschide-i poarta şi temeneşte-te dinainte-i şi spune-i bun-venit ! Pe urmă, să-l întrebi ce ţi-a adus, în nădejdea că Allah ţi-o fi trimis, prin mijlocirea lui, cu ce să ne îndestulăm nevoile !" Iar eu îi spusei : „Ajută-mă să mă scol şi să umblu !" Şi ea aşa făcu. Şi mă tîrîi, împiedicîndu-mă în poalele mantiei, pînă la poartă, pe care o deschisei. Şi şeicul Muzaffar, urmat de robii lui, intră în odaia de primire şi îmi spuse : „Salamalekul şi binecuvîntarea fie asupra aceluia ale cărui cinci drahme au fost noroc călătoriei noastre ! Ia uite, o, fiul meu, ce ţi-am adus !" Şi porunci să se înşire în odaie sacii de mărgăritare, îmi înmînă aurul pe care i-l deteseră negustorii şi îmi puse în palmă sfoara cu care era legată maimuţa. Pe urmă, îmi spuse : „Asta este tot ceea ce ţi-au dobîndit cele cinci drahme ! În ce priveşte maimuţa aceasta, o, fiul meu, să n-o chinuieşti, întrucît este o maimuţă binecuvîntată !" Şi

își luă rămas-bun de la noi, și plecă împreună cu toți robii săi. Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă întorsei înspre maică-mea și îi spusei : „Vezi și tu, o, maică a mea, cine avea dreptate dintre noi doi ! Mi-ai asuprit viața în fiecare zi spunîndu-mi : «Scoală-te, Oase-Moi, și muncește !» Iar eu îți spuneam : „Cel care m-a zămislit are să-mi dea cu ce să trăiesc !»" și maică-mea îmi răspunse : „Dreptu-i, fiul meu ! Fiecare își poartă ursita legată la gît și, orice-ar face, nu poate să scape de ea !" Pe urmă, mă ajută să număr mărgăritarele și să le împart pe mărimi și pe frumusețe. Și mă scuturai de moleșeala și de trîndăvia mea, și începui să mă duc la suk în fiecare zi și să vînd mărgăritare la negustori. Și dobîndii cîștig strașnic, care îmi îngădui să cumpăr pămînturi, case, prăvălii, grădini, palate și mulțime de robi — bărbați, femei și copilandri. Or, maimuța mergea cu mine peste tot, și mînca tot ce mîncam eu, și bea ce beam eu, și nu mă scăpa din ochi niciodată. Ci, într-o zi, pe cînd mă aflam în palatul care pusesem să mi se zidească, maimuța îmi făcu semn că vrea o călimară, hîrtie și calam. Și eu îi adusei cele trei lucruri. Și ea luă hîrtia, pe care o așeză pe mîna ei stîngă, așa cum fac scribii, și luă calamul, pe care îl înmuie în călimară, și scrise : „O Abu-Mohammad, du-te de-mi caută un cocoș alb ! Și vino cu el în grădină, după mine !" Iar eu citii rîndurile acelea, și mă dusei să caut un cocoș alb, și alergai în grădină să i-l dau maimuței, pe care o găsii ținînd un șarpe în mîini. Și maimuța luă cocoșul și îl slobozi asupra șarpelui. Și pe dată cele două făpturi se luară la luptă, și cocoșul îl birui pînă la urmă pe șarpe și îl ucise. Pe urmă, altminterea de cum fac cocoșii, îl mîncă pe tot, pînă la capăt. Maimuța, atunci, luă cocoșul, îi smulse penele toate și le sădi una lîngă alta în grădină. Pe urmă, omorî co-

coşul şi udă cu sîngele lui toate penele. Şi luă pipota cocoşului, o curăţă şi o puse în mijlocul grădinii. După care...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaptezeci şi una noapte

Micuţa Doniazada îi spuse surorii sale:

— O sora mea, te rog mult! grăbeşte de ne spune ce-a făcut maimuţa lui Abu-Mohammad după ce a sădit penele cocoşului în grădină şi le-a udat cu sîngele cocoşului!

Iar Şeherezada spuse:

— Din toată inima şi cu drag!

Şi urmă:

...După care, se duse dinaintea fiecărei pene, îşi clămpăni fălcile scoţînd nişte ţipete pe care eu nu le putui pricepe, şi se întoarse iar lîngă mine, ca să facă o săritură de-a mirărilea, ridicîndu-se de pe pămînt şi pierind din ochii mei, în văzduhuri. Şi-n clipita aceea, toate penele de cocoş din grădina mea se preschimbară în pomi de aur, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi de beril verde-albastru, şi avînd drept roade rubine, mărgăritare şi toate soiurile de nestemate. Iar pipota cocoşului se preschimbă în chioşcul acesta vrăjit, pe care mi-am îngăduit să ţi-l dăruiesc, o, emire al dreptcredincioşilor, dimpreună cu trei pomi din grădina mea! Eu atunci, îmbogăţit de aici înainte cu bunurile acestea fără de socoată, dintre care fiecare nestemată preţuieşte cît o vistierie, trăiesc astăzi în huzur şi fericire! Şi toate astea numai fiindcă în tinereţele mele

mi-am pus credința în bunătatea cea fără de margini a Atoateîmpărțitorului, care nu-i lasă niciodată în nevoie pe drept-credincioșii săi !

După ce califul a ascultat povestea aceasta, s-a minunat pînă peste marginile minunării și a strigat :

— Bunăvoința lui Allah este fără capăt !

Și l-a oprit pe Abu-Mohammad pe lîngă sine, ca să poată să povestească povestea aceasta diecilor de la palat spre a fi scrisă. Și nu l-a lăsat să plece din Bagdad decît după ce l-a coperit de cinstiri și de daruri, cu o dărnicie pe potriva celei pe care o dovedise oaspetele său față de el. Ci Allah este cel mai darnic și mai puternic !

După ce regele Șahriar ascultă povestea, îi spuse Șeherezadei :

— O, Șeherezada, povestea aceasta mă mulțumește, pentru învățătura ei !

Iar Șeherezada zise :

— Da, măria ta, ci ea nu-i nimic față de aceea pe care vreau să ți-o povestesc în seara aceasta !

Și spuse :

POVESTEA TÎNĂRULUI NUR ŞI A VITEZEI FRÎNCE

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea vremilor şi în curgerea timpilor şi a clipelor, în ţara Egiptului, un om dintre oamenii de vază, pe care îl chema Cunună şi care îşi trecuse viaţa călătorind pe uscat şi pe mări, prin insule şi prin deşerturi, şi prin tărîmurile cunoscute şi necunoscute, fără vreo teamă nici de primejdii, nici de osteneli, nici de necazuri, şi înfruntînd amaruri atîta de năpraznice încît, numai ascultîndu-le, ar încărunţi părul de-a binelea, chiar şi pe capul ţîncilor. Ei, după ce a ajuns bogat, fericit şi cinstit de toţi, neguţătorul Cunună s-a lăsat de călătorii, ca să trăiască în palatul lui, liniştit, stînd în tihnă pe divan şi cu fruntea încinsă de turbanul de muselină albă fără de pată. Şi nimic nu-i lipsea pentru împlinirea dorinţelor sale. Întrucît iatacurile lui, haremul, dulapurile şi sipeturile, pline cu bogăţii, cu haine de la Mordin, cu pînzeturi de la Baalbeck, cu mătăsuri de la Homs, cu arme de la Damasc, cu atlazuri de la Bagdad, cu marame de la Mossul, cu caftane de la Maghreb şi cu chindiseli de la Ind, nu-şi aveau perechea ca strălucire nici în saraiu-

rile regilor ori ale sultanilor. Şi stăpînea o mulţime de robi, şi negri şi albi, şi mameluci turci, şi cadîne, şi hadîmbi, şi cai de soi ales, şi catîri, şi cămile de la Bactriana, şi dromadere bune de goană, şi băieţi de la Grecia şi de la Siria, şi fetişcane de la Circasia, şi eunuci micuţi de la Abisinia, şi femei din toate ţările. Şi-aşa că era, fără de nici o îndoială, negustorul cel mai mulţumit şi cel mai lăudat de pe vremurile lui.

Ci bunul cel mai de preţ şi cel mai strălucit pe care îl stăpînea negustorul Cununa era însuşi fiul său, un flăcăiaş de paisprezece ani, care hotărît că era mai frumos, şi încă cu mult, decît luna în cea de a paisprezecea zi a ei. Căci nimic, nici frăgezimea primăverii, nici ramura mlădie a arborelui ban, nici bobocul de trandafir, nici alabastrul cel străveziu nu se putea asemui cu gingăşia răpitoarei lui tinereţi, cu umbletul lui zarif, cu dulcile culori ale chipului său şi cu albeaţa cea neprihănită, a făpturii lui vrăjitoare. Şi de altminteri poetul, stîrnit de desăvîrşirile sale, l-a şi cîntat aşa :

Prietenu-mi cel tînăr şi-atîta de frumos
Îmi spune : „O, poete, ţi-e harul cam sărac !"
Eu îi răspund : „O, doamne al meu, neîndoios,
În cazu-acesta-al nostru nici nu am ce să fac
Cu harul ! Frumuseţii îi eşti cel mai chipos
Sultan — fără prihană în trupul tău răvac !
Ci — de-i cu-ngăduinţă să-nalţ şi eu prinos —
O, cît e de frumoasă, pe chipul tău cel drag,
Aluna ceea neagră, un strop întunecos
De chihlimbar, ce iese mai bine în vileag
Pe albul unei mese de marmoră, lucios !
Şi ia uite ce spade stau gata de atac,
Din pleoapele-ţi pornite la luptă, arţăgos,
Cu cei ce ca-n orbire nepăsătoare zac !"

Iar un alt poet a spus :

I-am întrebat, cînd i-am văzut buimaci,
În zarva luptei, căsăpind vîrtos,
Pe cei care se omorau posaci :
„De ce atîta sînge dat prinos ?“
Ei mi-au răspuns crunți : „Pentru ochii dragi
Ai unui flăcăiandru preafrumos !“

Iar un al treilea a spus :

Veni la mine singur,
Veni în ospeție.
Și cînd văzu cum tremur
Și cum mă înfior,
Îmi spuse : „Ce-i cu tine ?
Tie rău, cumva ?“ Și mie,
Simțind că ard de dor,
Atîta doar, cu spaimă,
Pe limbă fu să-mi vie,
Și îngăimai de zor :
„Săgețile acelea,
Vai, dă-le în pustie,
Săgețile acelea
Din ochii tăi — că mor !“

Iar un altul a spus :

Și lune și gazele au venit
Să se măsoare-n nuri și-n frumusețe
Cu el. Ci eu le-am spus atunci cinstit :
„Gazelelor, fugiți, nu fiți semețe,
Căci nu e chip să vă asemuiți
Cu puiu-acesta zvelt de căprioară !
Iar voi, o, lune, nu vă mai trudiți,
Căci frumusețea lui nu se măsoară !“

Iar un altul a spus :

Zarif flăcău ! Din negru-i păr
Și albul frunții lui, să știi,

Se-mbracă lumea,-ntr-adevăr,
Pe rînd, în noapte şi în zi.
Dar ia priviţi cu luare-aminte
Şi aluniţa-i din obraz ! —
Că şi bujorul, cînd aprinde
Împurpuratul lui atlaz,
Şi-mpodobeşte mîndra-i floare
Cu bumbul mic şi negricios,
Prin care mai aprins apare
Şi care-l face mai frumos !

Iar un altul a spus :

Se limpezeşte apa frumuseţii
Doar de-i atinge limpezimea feţii !
Şi de la pleoapele lui iau săgeţi
Arcaşii care vor să-i săgeteze,
În inimă, pe cei de el iubeţi !
Ci mai cu seamă trei virtuţi alese
Să-i fie lăudate-n vieţi de vieţi :
Întîi, ah, frumuseţea lui ; apoi,
Zarifu-i trup, cu mlădiosul boiu ;
Şi-n urmă, dragostea ce-i purtăm noi !

Veşmintele-i uşoare-abia-nfăşoară,
Întreaga-i strălucire de comoară.
Aşa cum norii străvezii abia
Ascund oleacă faţa lunii pline,
Ca şi mai mîndră să se-arate ea !
Ci mai cu seamă trei virtuţi depline
Să fie lăudate-n cinstea sa :
Acele mult prea străvezii veşminte,
Frumosul trup ce-n ele se cuprinde,
Şi dragostea mea mare şi fierbinte !

Ah, negri îi sînt ochii de cărbune,
Şi neagră-i pata gingaşei alune
Ce-i rîde pe obrazul drag — podoabă !

Atît de negre şi de dulci sînt ele,
Încît se zbate inima mea, roabă,
Şi curg de-a valma lacrimile-mi grele
Din care focul dorului se-adapă.
Să fie lăudate, ah, de-a pururi,
Şi-aceste lacrimi, şi-aceste huzururi,
Şi-atîtea frumuseţi fără cusururi!

Şi fruntea lui, şi chipul lui vrăjit,
Şi trupul meu, de patimi chinuit,
Se-asemuie cu cornul mîndru-al lunii:
Ah, ele pentru strălucirea lor,
Iar trupul meu, în care ard cărbunii,
Prin faptul că, topit de lungul dor,
S-a-ncovoiat ca-n ceasul rugăciunii.
Aşa încît, şi pînă peste poate,
Ah, pururea să-i fie lăudate
Desăvîrşirile acestea toate!

Luminile ochilor lui, chiar dacă
I s-au făcut sîngelui meu bărdacă,
Nu se-nroşesc, oricît potop ar strînge,
Şi nu ştiu cum de pot rămîne-aşa —
Oricît m-aş zbuciuma şi-oricît aş plînge —
Duioase, moi, dulci, ca de catifea,
În care nu se vede-un strop de sînge.
De trei ori, dar, cu-naltă bucurie,
Slăvite, şi acuma şi-n vecie,
Luminile ochilor lui să fie!

Nu-mi stinse jarul şi amara sete
Decît în ziua cînd, pe îndelete,
Cu buzele şi zîmbetu-i frumos
Îmi dărui tot ce-mi visam anume.
Iar eu, în schimb, să-i fie de folos,
Îi dăruiesc tot ce am eu pe lume,

Şi dacă ia ce-i dau, sînt bucuros ;
Avere, rosturi, suflet, viaţă, nume !
De-a pururi lăudate-i fie, dară,
Şi buzele-i aprinse ca de pară,
Şi zîmbetele lui ca de fecioară !

Şi un alt poet, printre cei fără de număr care l-au cîntat, a spus :

Cu arcurile-ncovoiate
Ce-i stau ochilor lui de straje ;
Cu ochii-i care-aruncă suliţi
Din vrăjitoarele ochiade ;
Cu agerele iatagane
Ale privirii-i ucigaşe ;
Cu-nfăţişarea-i fără seamăn ;
Cu mult zarifele lui nade ;
Cu pletele-i ca noaptea neagră ;
Cu uitătura lui cea blîndă
Ce-ţi fură somnul şi domneşte
Peste-a iubirii-mpărăţie ;
Cu cîrlionţii-i de pe frunte,
Ca nişte scorpioni ce-mplîntă
Veninul deznădejdii-n inimi ;
Cu trandafirii ce-şi îmbie
Roşeaţa-n crinii daţi în floare
De pe obrajii lui senini ;
Şi cu acele dulci rubine
Ce-i ard pe buze-n zîmbet moale ;
Cu dinţii lui — mărgăritare
Bătute-n patimi şi în chin ;
Şi cu suavele miresme
Care-l înfăşură-n petale ;
Cu undele de vin şi miere
Ce-i umplu gura cînd vorbeşte ;
Cu mijlocu-i mlădiu ca ramul ;
Cu mersul lui ca un alint ;

Cu-mbelşugatu-i spate falnic
Care, şi cînd se odihneşte
Şi-n mers grăbit, la fel se-arată,
Aceleaşi frumuseţi rotind ;
Cu pielea-i de caisă dulce ;
Cu nurii care paşii-i poartă ;
Şi cu purtările-i blajine ;
Cu-nmiresmatele-i cuvinte ;
Şi cu obîrşia-i înaltă ;
Cu-averea-i ; cu aleasa-i soartă ;
Cu toate-aceste daruri rare,
Jur că nici soarele-n amiază
Nu străluceşte precum chipu-i
Strălucitor şi fără pată ;
Iar luna nouă cînd răsare
Nu-i, cît ar fi de luminoasă,
Decît o aşchie desprinsă
Din unghia lui minunată !

Ca răsuflarea-i aromită
Nici mirosul de ambră nu-i ;
Iar boarea-mbălsămată-a serii
Se-mbălsămează-n părul lui !

Or, într-o zi, pe cînd copilandrul cel minunat, fiul lui Cununâ neguţătorul, şedea în prăvălia tatălui său...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă :

...cîţiva tineri, prieteni de-ai lui, veniră să stea la taifas cu el, şi îl poftiră să meargă în plimbare la o grădină a unuia dintre ei, şi îi spuseră :

— O, Nur, ai să vezi ce frumoasă este grădina aceea !

Şi Nur le răspunse :

— Vreau să merg ! Ci, mai întîi, trebuie să-mi cer îngăduinţă de la tatăl meu.

Şi se duse la tatăl lui să-i ceară îngăduinţa. Iar negustătorul Cunună nu avu de ce să fie împotrivă şi, dîndu-i lui Nur învoirea, îi mai dărui, pe deasupra, şi o pungă plină cu galbeni, ca să nu fie la cheremul prietenilor lui.

Atunci, Nur şi cu ceilalţi băieţi încălecară pe catîri şi pe măgari şi se duseră la o grădină în care se afla tot ce putea să bucure ochii şi să îndulcească gura. Şi intrară în grădină, pe o poartă boltită, frumoasă ca poarta raiului, zidită din rînduri de cărămizi de marmură de feluriţe culori, şi adumbrită de viţe de vie agăţătoare, pline cu ciorchini roşii şi negri, albi şi aurii, întocmai cum a spus poetul :

O, ciorchini de struguri, doldora de vin,
Negri precum corbii, dulci ca un sorbet,
Printre frunze late bobul vostru plin
Pare-un deget tînăr, neted şi boghet !

Ni-i beţia voastră dată să dezmierde :
Şi cînd staţi pe coarde, sărutaţi de soare,
Frumuseţea voastră sufletul ni-l pierde,
Şi cînd vă striveşte teascu-n zdrobitoare,
Şi vă schimbă-n mierea cea îmbătătoare,

Şi, pe cînd intrau, văzură sus, pe fruntea acelei porţi boltite, stihurile acestea, săpate în litere frumoase de azur :

Vino, prietene, de vrei
Să te îmbeţi de frumuseţe !
Sînt o grădină cum nu-i alta !
Te-aştept din prag, să-ţi dau bineţe !

Şi inima-ţi are să-şi uite
Aici necazurile toate,
La răcoroasa mîngîiere
A adierii ce străbate
Cărările-mi cu umbră moale,
Şi la priveliştea vrăjită
A florilor ce mă îmbracă
În haina lor ca-ntr-o ispită,
Şi care rîd înveselite
În falnicele lor petale.
Cu dărnicie ceru-şi varsă
Din plin belşugurile sale,
În pomii mei cu crengi plecate
Sub greul roadelor peşchir.
Şi ai să vezi cum legănate
Sub degetele de zefir
Voioase joacă şi dansează
În aer crengile subţiri,
Şi cum duioasele Pleiade
Cu mîinile strălucitoare,
Aruncă ploaia lor de aur
Şi norii de mărgăritare.
Şi dacă, obosind deodată
De joaca lui prin crengi, zef
Le lasă, ca s-alinte unda
Pîraielor care-şi torc firul
Şi care-i ies voioase-n cale,
Le lasă şi pe ele-apoi
Şi fuge să-mi sărute gingaş
Pe gură florile-n zăvoi.

După ce trecură de poarta aceea, îl zăriră pe paznicul grădinii stînd la umbră, sub bolta foşnitoare de viţă, şi frumos ca îngerul Rizwan, cel care păzeşte comorile raiului. Şi paznicul se ridică în cinstea lor şi le ieşi înainte şi, după salamalekuri şi urările de bun

venit, îi ajută să descalece din șei, și țin să le slujească el însuși de călăuză, ca să le arate, în toate amănuntele, frumusețile grădinii. Și copiii putură astfel să admire și apele cele frumoase care șerpuiau printre flori și nu le părăseau decît cu părere de rău, și crîngurile grele de miresme, și pomii osteniți de giuvaerurile lor, și păsările cîntătoare, și tufărișurile înflorite, și copăceii cu mirodii, și tot ceea ce făcea din acea grădină minunată un colț rupt din grădina raiului. Dar ceea ce îi încîntă mai presus de toate cuvintele, fu priveliștea, ce nu-și avea nicăieri asemuire, a vrăjiților pomi roditori, cîntați rînd pe rînd de toți poeții, așa cum aduc mărturie aceste cîteva poeme dintre mii de poeme :

RODIILE

Frumoasă-i haina-n care stați sclipind,
Dulci rodii abia-ntredeschise, mine
De-nflăcărate, gingașe rubine
Închise-n sipetele de argint.
Voi sînteți fermecate picături
Al unui sînge fără de cusur !

O, rodii dulci, cu pielița subțire,
Ca niște feciorelnici, falnici bumbi,
Țîșnind din piept, ispititori și scumpi,
Și stîrnitori de patimi și iubire —
Privindu-vă, pricep ce meșteșug
Pretinde o aleasă arhitectură ;
Iar de vă gust, ținîndu-vă în gură,
Mă vindec de oricare beteșug.

MERELE

Frumoaselor cu chip vrăjit,
O, mere dulci și-nmiresmate,

Surîsul vostru-nvăluit
În roşu şi în galben poate
Să fie-oricînd asemuit,
Prin roşul care îl străbate,
Cu un obraz de-ndrăgostit,
Plin de noroc şi sănătate ;
Iar galbenu-i ca un pălit
Obraz de-ndrăgostit, ce-l bate
Un nenoroc fără sfîrşit !
Pe faţa voastră-s adunate,
Deci, două semne, desluşit :
Şi-al celui fericit în toate,
Şi-al celui deznădăjduit !

CAISELE

Caise dragi, cu sîmburi minunaţi,
Cine-ar putea să pună la-ndoială
Desăvîrşirea voastră numai fală ?
Voi, cînd eraţi doar flori, v-asemănaţi
Cu stelele ; acum, ca fructe pline,
Rotunde printre frunze, şi-ntru tot
De aur, vă asemuiţi, socot,
Cu nişte sori gingaşi, cu pete line.

SMOCHINELE

O, albelor smochine, şi negre, ca de soare,
Binevenite pe tablaua mea !
Îmi sînteţi dragi ca albele fecioare
Ale Greciei ; vă iubesc aşa
Ca pe-ale Etiopiei fierbinţi
Copile-ntunecate de dorinţi.

O, voi, din toate, cele mai iubite !
Voi, care nu vă îndoiţi deloc

De dragostea-mi și dulcile-i ispite
Pe care le stîrniți ca pe un foc,
Încît nici nu vă pasă cum arată
Făptura voastră pururea visată!

Ah, dacă vă iubesc atît, și dacă
Atîtea doruri îmi stîrniți în piept,
E pentru că eu știu să-mi fie dragă,
Așa cum alții nu știu, și-i nedrept,
Maturitatea voastră, dulci smochine,
O, voi, cele de-atîta taină pline!

Iubite dulci, cu fața numai cute
De-atîtea deziluzii cîte-ați tras
Pe crengile de-amar de vînt bătute
Și care v-a scris chinul pe obraz,
Ce dulci sînteți, și cît de-nmiresmate,
Ca florile de mușețel, uscate.

Și numai voi, dintre atîtea poame,
În clipa rară-a coaptelor dorinți,
O, voi, preadăruitelor cu-aroame,
Știți să lăsați, topindu-vă-ntre dinți,
Suavul strop îmbătător, pe care
L-ați zămislit din miere și din soare!

PERELE

O, tinere copile, o, candide fecioare,
De must răcoritor și-arome pline,
Oleacă dulci, oleacă acrișoare,
Eline, sinaite, alepine,

Voi, care, legănîndu-vă sfioase,
Stați atîrnate-n ramuri, dolofane,
Cu talii suple și cu șolduri grase,
Și așteptați, ca niște mari sultane,

Să vină-ndrăgostiții voștri-odată
Și gingaș de pe ramuri să vă strîngă —
Să n-aveți teamă, vor veni îndată
Să vă culeagă, și vă și mănînce !

Fie că sînteți galbene ori crude,
Fie grăsane, fie ascuțite,
Fie că singuratice și nude,
Fie perechi pe crengile-nfrunzite,

O, pere, voi veți fi întotdeauna
Pe gustul nostru ! Carnea voastră pură,
Rîvnita pururi, frageda și buna,
Și care parcă se topește-n gură,

Întotdeauna are să ne pară
Uluitoare ca și-ntîia oară !

PIERSICILE

Cu strat de puf ne apărăm obrazul
De aerul prea crud ori prea fierbinte ;
Din catifea ne-am întocmit veșminte,
Să ne-nvelească pielea ca atlazul.

Rotunde sîntem, roșii ca de sînge,
Căldate-n nentinată feciorie ;
De-aceea pielea noastră-i purpurie,
Și-atîta strălucire-n ea răsfrînge.

Deci cu toți dinții ia fără zăbavă
Și mușcă mierea-n carnea noastră strînsă ;
Doar inima nu ne-o atinge însă,
Că te-ar ucide dulcea ei otravă !

MIGDALELE

Dulce-mi şoptesc : „Sfioase şi fecioare,
Noi în trei mantii verzi ne învălim,
Ca perlele-n cochilia lor tare.
Şi-n miezul nostru, cît de dulci să fim
Şi cît de-alese pentru cel în stare
Să spargă-asprimea noastră — aferim !
Ne place să fim aspre şi amare
Cît sîntem încă tinere ; dar ştim
Că vîrsta curge, şi-ar fi de mirare
Tot aspre şi fecioare să trăim ;
Şi-atunci deschidem inima în soare
Şi, proaspătă, cu drag ne-o dăruim
Oricui o vrea, cînd trece pe cărare !"

Iar eu strigai : „O, gingaşe migdale,
Mărunte giuvaiere şi ispite,
Mă uit cum staţi în verzile mantale,
Cu mare sfiiciune învălite,
Şi puful vostru subţirel şi verde
Îmi aminteşte dulcele obraz
Al unui copilandru ce mă pierde ;
Iar ochii lui, pare că s-ar fi tras
Din cele două jumătăţi prelungi
Ce-alcătuiesc întreaga-vă făptură ;
Iar unghiile lui îmi par atunci
Croite pe măsura voastră pură.

Chiar necredinţa voastră e un har,
Căci chiar dacă-mpărţită-n două-adese
Vi-i inima nehotărîtă — dar
Rămîne albă, fără ca să-i pese,
Şi miezul ei stă pururea curat,
Ca perla în cochilia-i de jad."

JUJUBELE

Ia uite și jujubele-n ciorchine
Cum spînzură, ca niște clopoței
De aur, prinși la glezne de femei,
În lanț de flori, pe ramurile pline.

Sînt roadele copacului Sidrah.
Huriile se-alintă-n umbra lui.
Și falnic stă, cum nici un altul nu-i,
De-a dreapta lîngă jețul lui Allah.

Iar tablele lui Moise cîndva
Din lemnul lui s-au întocmit, săvai!
Și cele patru rîuri sfinte-n rai
Purced chiar de la rădăcina sa!

PORTOCALELE

Sus pe colină, cînd zefiru-adie,
Se clatină-aromații portocali
Din ramurile toate-nfiorate,
Și rîd din tot belșugul lor floral,
Și hohotesc din frunzele lor toate,
Cu foșnet dulce, acolo pe deal.

O, portocale, voi sînteți asemeni
Unor femei care și-au pus veșminte,
Croite din atlaz de aur roșu,
Pe tinerele trupuri, să se-alinte
Și să se-mpodobească fericite,
Ca-n zilele de sărbătoare, sfinte!

Flori după miros, fructe după gust,
Voi sînteți însă niște mingi de foc
În care-ați strîns răcoare de zăpezi!
Zăpezi ce-n foc nu se topesc deloc!
Un foc vrăjit, fără de vîlvătăi,
Și cu zăpezi vrăjite la mijloc!

Iar cînd mă uit la pielea voastră coaptă,
La sclipătu-i vrăjit şi nepătat,
Cum aş putea să nu-mi aduc aminte
De al iubitei zîmbet luminat,
De fetişcana cu obrajii roşii,
De trupu-i ca de aur brobonat ?

LĂMÎILE

Cu crengile-aplecate la pămînt,
Lămîii se-ncovoaie sub povara
Belşugului de roadă, fremătînd.
Iar fructele lor, ce-nfioară nara,
Căţui de aur sub frunzişul blînd,
Revarsă-n inimi vrăji îmbătătoare,
Şi cu mireasma lor de abur sfînt
Dau sufletu-ndărăt celui ce moare.

CHITRELE

Priveşte-le : încep să dea în pîrg
Şi chitrele acestea ! E-o zăpadă
Care se-mpodobeşte-acum de sîrg
In haine de şofran ; e, totodată,
Argintul ce se face aur tras ;
E luna care se preschimbă-n soare.
O, chitre voi baloane de topaz,
Pur chihlimbar, sîni tineri de fecioare,
O, chitre voi, o, chitre sclipitoare !...

BANANELE

Bananelor, cu forme îndrăzneţe
Şi carnea grasă ca o prăjitură,
Bananelor, cu dulce piele pură
Ce ardeţi ochii fetelor iubeţe,
Bananelor, cînd vă topiţi în gură,

Ne vindecați de dor și de tristețe,
Și ne-mbătați precum o băutură !

Fie că spînzurați în mari ciorchini,
Lungi drugi de aur care greu apasă
Pe-ai mamei voastre umeri mult prea plini ;
Fie că sub tavan, la noi în casă,
Vă pîrguiți puțin cîte puțin —
O, șipuri scumpe cu mireasmă-aleasă
Și gust cum altul nu e mai deplin,

Voi totdeauna știți să fiți pe plac
Și simțurilor noastre totodată
Și dorului după cel dus și drag !
Din toată poama dulce din livadă,
Doar voi vă scoateți inima-n vileag
Cu milă și privire-nduioșată
De-o văduvă cu doruri fără leac,
Ori de-o femeie, biata, divorțată !

CURMALELE

Sîntem copilele voinice
Crescute-n mîndri palmieri,
Noi, oacheșele beduine
Blînd legănate-n adieri
Ce fluieră prin părul nostru
Învăluindu-ne-n plăceri.

Iar tatăl nostru, sfîntul soare,
Ne-a dat drept hrană, din pruncie,
Lumina lui fără de seamăn ;
Și din adînc bogat de glie,
Ca de la sînul unei mame,
Am supt licoare și tărie.

Sîntem iubitele cîntate
De neamul corturilor, care

De veci trăieşte-n libertate
Şi care nici habar nu are
De-orăşeneştile palate
Cu porţi şi strajă la intrare,

Ah, neamul slobod al pustiei,
Al costelivelor cămile,
Al iepelor nedomolite,
Al răpitoarelor copile,
Al iataganelor cumplite,
Şi-al ospeţiei fără sile !

Iar cel ce a gustat vreodată
Sub palmii noştri umbra dulce,
Acela numai anevoie
Din vraja noastră se mai smulge,
Şi-ar vrea să-i adumbrim de-a pururi
Mormîntu-n care-o să se culce !

Or, acestea-s, printre altele, sumedenii, cîteva dintre poemele despre fructe. Ci ar trebui o viaţă întreagă pentru a spune versurile despre nişte flori ca acelea care se aflau în acea grădină minunată, iasomii, hiacinte, crini de apă, mirţi, maci, narcise şi trandafiri de toate soiurile.

Însă paznicul grădinii îi şi dusese pe băieţi, purtîndu-i pe alei, la un chioşc ascuns în mijlocul verdeţii. Şi îi pofti să intre acolo să se odihnească, şi îi îmbie să şadă jos, împrejurul unui havuz, pe nişte perne de atlaz, rugîndu-l pe tînărul Nur să ia loc la mijloc. Şi îi dete...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute şaptezeci şi treia noapte

Urmă :

Şi îi dete, ca să-şi răcorească faţa, un evantai din pene de struţ, pe care erau scrise aceste versuri :

Aripă albă-s, şi neostenită !
Înmiresmatele mele-adieri,
Care alintă faţa-ndrăgostită,
Stîrnesc ispita dulcilor plăceri,
Şi-n umbra mea de simplu evantai
Guşti revenceala vîntului din rai.

Pe urmă, tinerii, după ce îşi scoaseră caftanele şi turbanele, începură să tăifăsuiască şi să înşire lafuri împreună, şi nu mai puteau să-şi desprindă privirile de pe frumosul lor prieten Nur. Iar paznicul le aşternu chiar el masa, care fu cum nu se poate mai aleasă, cu fripturi de pui, de gîşte, de prepeliţe, de porumbei, de potîrnichi şi de miel umplut, fără a mai socoti coşurile cu fructe culese de pe ramuri. Şi, după masă, tinerii se spălară pe mîini cu săpun înmiresmat cu mosc, şi se ştersera cu ştergare de mătase chindisite cu aur.

Atunci, paznicul intră cu un mănunchi minunat de trandafiri şi zise :

— Se cuvine, o, prietenii mei, ca, pînă a vă desfăta cu băuturile, să vă pregătiţi sufletul pentru plăcere cu aceste culori şi miresme de trandafir.

Iar ei strigară :

— Adevărat spui, o, paznicule !

El zise :

— Aşa-i ! Nu vreau să vă dau însă aceşti trandafiri decît în schimbul unui poem frumos despre această floare minunată !

Atunci, tînărul care era stăpînul acelei grădini luă coşul cu trandafiri din mîinile paznicului, îşi cufundă capu-n ele, mirosi îndelung florile, pe urmă făcu un semn cu mîna cerînd tăcere, şi ticlui :

Fecioară plină de miresme
Şi-atît de ruşinoasă-alt'dată,
În tinereţea ta cuminte,
Cînd roşul mîndrului obraz
Ţi-l ascundeai cu sfiiciune,
De-un gînd de foc cutremurată,
Sub verdele fără prihană
Al mînecilor de atlaz,
O, floare peste flori regină,
Eşti ca sultana între roabe,
Şi ca în ceata-i de războinici
Un tînăr şi frumos emir !
În bumbul tău plin cu balsamuri
Parfumul lumii-ntregi încape,
O, floare pururi îndrăgită,
Boboc vrăjit de trandafir !
Petalele-ţi întredeschise
Sub lina zării adiere
Sînt buzele unei cadîne
Dînd să-l sărute pe cel drag !
În prospeţimea ta curată,
Eşti mai gingaşă la vedere
Decît obrazul fără barbă
Al unui tinerel ravac ;
Şi-s ca un zîmbet de copilă
Podoabele-ţi de foc, învoalte ;
Iar sîngele ce-ţi colorează
Făptura de fecioară, viu,
Te face-asemeni aurorei

În razele-i de aur, calde,
Te face-asemeni unei cupe
Cu vin într-însa purpuriu,
Te face-o salbă de rubine
Pe-o creangă pură de smaralde !
O, floare-aprinsă-a voluptății,
Dar care știi să fii și crudă
Cînd unii, cu grosolănie,
Te smulg din cuibu-ți liniștit !
Pe-aceia-i pedepsești amarnic
Și îi alungi cu mare ciudă,
Scoțînd din tolba ta de aur
Săgeți cu vîrful ascuțit !
Ce minunată, ce plăcută,
Cît ești de înveselitoare !
Cum știi tu să-i vrăjești pe-aceia
Cari, gingași, știu ce scumpă ești !
Cum știi să-mbraci atunci făptura-ți
În rochii mult strălucitoare,
Și, pentru ei, cum știi, frumoaso,
Să capeți aure cerești,

Și să rămîi iubita fără pată
De care nu te saturi niciodată !

Cînd auziră această minunată laudă a trandafirului, tinerii nu-și mai putură stăpîni încîntarea și scoaseră un potop de strigăte și repetară laolaltă, legănîndu-și capul :

Și să rămîi iubita fără pată
De care nu te saturi niciodată.

Iar cel care își sfîrșise poemul cel ticluit goli numaidecît coșul și îi coperi cu trandafiri pe oaspeții săi. Pe urmă, umplu cu vin cupa cea mare și o trecu

apoi roată pe la toți. Și tînărul Nur, cînd îi veni rîndul, luă cupa cu o oarecare stînjeneală ; căci niciodată nu mai băuse vin, iar cerul gurii lui nu cunoștea gustul băuturilor dospite, așa cum nici trupul lui nu cunoștea atingerea cu femeia. Era fecior, în adevăr, și părinții săi, dat fiind anii-i tineri, încă nu-i dăruiseră nici o cadînă, cum e obiceiul la cei bogați, care vor, înainte de însurătoare, să le dea deprindere și știință, în aceste treburi, fiilor lor tinerei. Iar prietenii lui știau amănuntul despre fecioria lui Nur, și se învoiseră, poftindu-l la acea plimbare prin grădină, să-l dumirească în privința aceasta.

Așa că, atunci cînd îl văzură că ținea cupa și șovăia ca dinaintea unui lucru oprit, tinerii începură să rîdă cu hohote nestăpînite, încît Nur, necăjit și, oricum, umilit, duse pînă la urmă hotărît cupa la gură și o goli dintr-o sorbitură pînă la cel din urmă strop. Și tinerii, dacă văzură așa, scoaseră un strigăt de biruință ; iar grădinarul cel iscusit veni lîngă Nur, cu bărdaca umplută la loc, și îi zise :

— Bun temei ai, o, Nur, să nu te lepezi mai mult de licoarea aceasta scumpă a beției ! Ea este mama virtuților, leacul împotriva tuturor necazurilor, tiriacul pentru toate relele trupului și ale sufletului ! Săracilor le dă bogăție, fricoșilor curaj, slabilor putere și tărie ! O, Nur, prietene al meu minunat, și eu sînt, și noi toți cei de aici sîntem slujitorii și robii tăi ! Ci ia cupa aceasta, rogu-te, și bea vinul acesta, care este mai puțin îmbătător decît ochii tăi !

Și Nur nu putu să nu primească și, dintr-o sorbitură, goli cupa pe care i-o întinsese gazda sa.

Atunci, aburul beției începu să i se învîlvoreze în cap ; și unul dintre flăcăi strigă către gazdă :

— E bine așa, o, preabune prietene! Ci plăcerea noastră n-ar putea să fie întreagă fără de cîntecul și fără de glasul buzelor de femeie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

...Și nu știi vorbele poetului?:

Hai, să se treacă vinul, roată,
Și-n cupa mică și-n cea mare!
Prietene, ia, bea licoare
Din mîna asta minunată
A unei frumuseți ce pare
Ca luna plină cînd se-arată!
Dar, ca să poți goli pocalul,
Părîndu-ți mai ispititor,
Ascultă-o muzică de dor! —
Eu știu că totdeauna calul
Dat la adăp lîngă izvor
Mult mai cu sete soarbe valul
Cînd i se fluieră ușor!

Cînd auzi versurile acestea, tînărul stăpîn al grădinii răspunse cu un zîmbet, pe urmă se ridică numaidecît și ieși din odaia în care petreceau, ca să se

întoarcă peste o clipă ţinînd de mînă o fetişcană îmbrăcată toată în mătase albastră. Or, fata aceea era o egipteancă zarifă şi minunat croită, dreaptă ca litera alef, cu ochi babilonieni, cu părul negru ca negurile, şi albă ca argintul dintr-o mină sau ca o migdală descojită. Şi era aşa de frumoasă şi aşa de strălucitoare în rochia ei întunecată, că ai fi luat-o drept o lună de vară în toiul unei nopţi de iarnă. Încît, cum să nu fi avut nişte sîni de fildeş alb, un pîntec pe potrivă, nişte coapse falnice şi nişte podoabe rotunde ca nişte perne, şi dedesubtul lor o minune moale, trandafirie şi înmiresmată, asemenea unui săculeţ pus într-un pachet mare? Şi oare nu chiar despre egipteanca aceea va fi spus poetul :

Ea trece mîndră — ca o căprioară
Tîrînd în urmă-i turmele de lei
Pe care lungi săgeţi din ochii ei
I-a biruit acum întîia oară.

Frumoasa-i noapte neagră, de cărbune,
A părului, cu-ntunecatu-i rost,
Întinde peste ea, drept adăpost,
Un cort fără de stîlpi, un cort minune.

Cu mîneca-şi ascunde, ruşinată,
Calzi, trandafirii-i roşii din obraz.
Ci inimile totuşi, ca-n extaz,
De ambra pielii sale se îmbată.

Iar dacă şi-ar da la o parte voalul
Sub care-şi adumbreşte chipul pur,
Ce umilit te-ai temeni, azur
Al cerului curat cum e cristalul!

Voi, diamante pline de lucoare,
V-aţi temeni atunci şi voi la fel,
Cînd ochii ei şăgalnici de sub el
Ar răsări ca două pietre rare !

Şi tînărul stăpîn al grădinii îi spuse fetişcanei :

— O, frumoasă domniţă a stelelor, află că nu te-am poftit să vii în grădina noastră decît spre a-i face plăcere musafirului şi prietenului nostru Nur, aci de faţă, şi care ne cinsteşte astăzi, întîia oară, cu ospeţia lui !

Atunci, tînăra egipteancă se duse şi şezu lîngă Nur, aruncîndu-i o ochiadă năpraznică ; pe urmă, scoase de sub izar un săcuţ de satin verde ; şi îl dezlegă şi scoase din el treizeci şi două de bucăţele de lemn pe care le împereche două cîte două, aşa cum se împerechează bărbaţii cu femeile şi femeile cu bărbaţii, şi într-un sfîrşit înjghebă o minunată alăută indiencască. Şi îşi suflecă mînecile pînă la coate, dezvelindu-şi astfel încheieturile mîinilor şi braţele, strînse alăuta la sîn, aşa cum îşi strînge o mamă copilul, şi o pipăi cu unghiile degetelor. Şi alăuta, la atingerea aceea, se înfioră şi gemu cu vuiet ; şi nu putu să nu-şi aducă aminte dintr-odată de obîrşia şi de menirea ei : îşi aminti de pămîntul în care fusese sădită ca arbore ; de apele care o udaseră, de locurile unde crescuse în nemişcarea tulpinei sale, de păsările pe care le adăpostise, de toporarii care o retezaseră, de meşterul cel iscusit care o şlefuise, de lustruitorul care o îmbrăcase în strălucire, de corabia care o adusese, şi de toate mîinile cele frumoase prin care trecuse. Şi, la amintirile acestea, gemu şi cîntă dulce, şi parcă răspundea pe limba sa cu aceste cuplete ritmate unghiilor care o alintau :

Am fost un arbor verde-odinioară,
Plin tot de frunze şi privighetori ;
Cînd îmi cîntau, cu triluri ce nfioară,
De dragoste, le legănam uşor.

Da, ele mi-au dat patima cîntării !
Iar eu, ca-n vrajă, nici nu cutezam
Să-mi mişc o frunză doar în boarea zării,
Şi le-ascultam cu fiecare ram.

Ci într-o zi, o mînă grea mă curmă,
Şi mă doboară-n huiet la pămînt,
Şi mă preschimbă, cum vedeţi, pe urmă
În mica alăută care sînt.

Ci nu mă plîng de soarta mea — e bună !
Cînd unghiile gingaşe mă prind,
Eu freamăt lung din fiecare strună,
Sub mîinile frumoase, dănţuind.

Drept plată a robiei mele toate,
Mă culc pe sînii fetelor, de foc,
Şi-n braţe dulci de hurii parfumate
Ce mă cuprind duios peste mijloc.

Ştiu să vrăjesc cu limpedea-mi cîntare
Prietenii iubiţi, şi să-i alin ;
Ca trilurile de privighetoare,
Îmbăt fără paharnic, fără vin.

După începutul acesta fără cuvinte, în care alăuta grăise într-un grai pe care numai sufletul îl pricepe, egipteanca cea frumoasă se opri o clipă din cîntare...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă :

...pe urmă, întorcîndu-și privirile către tînărul Nur, cîntă aceste stihuri, acompaniindu-se cu alăuta :

Noaptea-i plină de lumină,
Iar privighetoarea, lin,
În frunzișul verde-și cîntă
Pătimașul ei suspin,
Cum își cîntă-ndrăgostitul
Al iubirii dulce chin.
Ah, trezește-te ! Deasupra
Vraja cerului senin
Sufletele ni le-mbată
Cu al fericirii vin,
Și în noaptea de lumină,
Cînd de farmec totu-i plin,
Sub sclipirea lunii blînde,
Vino, dragostea mea, vin' !
Teamă nici să nu ne fie
Să ne folosim de somnul
Celor vajnici și haini,
Să ne bucurăm în voie
De-ale dragostei lumini.
Noaptea nu e-ntotdeauna
Ca un falnic baldachin,
Plină de sclipiri de stele
Și miresme ! Vino, vin' !
Oare nu ai, ca să-ți bucuri
Sfîntul inimii alin,
Mirți și trandafiri de-a valma,
Flori de aur și rubin,

Şi parfumuri care-mbată ?
Oare nu ai, ca tain,
Toate cele patru haruri
Ce-ncunună un destin :
Un prieten, o iubită,
Bani la teşcherea, şi vin ?
Ce-ţi mai trebuie pe lume,
Pentru-al bucuriei cin ?
Nu mai zăbovi o clipă !
Foloseşte-acest festin !
Mîine totul va să piară !
Iată, ţi se dă peşin
Cupa fericirii plină —
Ia-o, soarbe-o-acum ! Amin !

Cînd auzi stihurile acestea, tînărul Nur, beat de vin şi de dragoste, aruncă nişte priviri înflăcărate înspre roaba cea frumoasă, care îi răspunse cu un zîmbet făgăduitor. El atunci se plecă înspre ea, mînat de dorinţă ; şi ea, pe dată, îşi împinse în el de-a binelea vîrful sînilor, îl sărută între ochi, şi se lăsă toată în mîinile lui. Şi Nur, supunîndu-se tulburării simţurilor şi învîlvorării care îl cuprindea, îşi lipi buzele de gura copilandrei şi o adulmecă întocmai ca pe un trandafir. Ci fata, chemată de privirile celorlalţi băieţi, se desprinse din această îmbrăţişare dintîi a flăcăiandrului, spre a-şi lua iar alăuta şi ca să cînte :

Pe frumuseţea feţei tale,
Pe-obrajii-ţi — strat de trandafiri —
Pe vinul scump al gurii tale,
Jur că tu eşti, fără-ngrădiri,
Lumină pentru ochii mei, alint.
Al pleoapei mele, şi că doar pe tine,
Numai pe tine te iubesc cu jind,
O, viaţă, tu, a inimii din mine !

Cînd auzi mărturisirea aceasta arzătoare, Nur, răpit de iubire, ticlui şi el la rîndu-i :

O, tu, care te-arăţi strălucitoare,
Ca o corabie de hoţi pe mare,
Frumoaso cu priviri de şoim tîlhare,
O, fată dulce, strînsă-n cingătoare,
Cu gura-mpodobită, cum îmi pare,
De două şiruri de mărgăritare,
Şi cu obrajii trandafiri în floare
Dintr-o grădină-nchisă cu zăvoare,
O, tu, ce-ţi laşi a părului lucoare
Lungimea-ntreagă să şi-o desfăşoare,
În două despărţit de-acea cărare,
Lin unduind din creştet la picioare,
Şi negru ca harapul tînăr care,
Scos la mezat, e gata de vînzare —

Tu, gînd tiran al sufletului meu,
La care mă închin de-acum mereu,

Vederea doar a farmecelor tale
I-a şi croit iubirii dreapta cale
În inima mea, şi, ca-ntr-un tertip,
Mi-a zugrăvit cîrmîzul ei pe chip
Şi-mi mistuie acum, şi-mi ia zălog
Ficatul ars de-al patimilor foc !
Ah, ţie-aş vrea să-ţi dau, de-ar fi să pot,
Şi-averea mea, şi sufletul, pe tot !
Iar dacă tu te-ai ridica să-ntrebi :
„Mi-ai dărui şi somnul tău, şi trebi ?“
Eu aş răspunde : „Hotărît că da !
Şi ochii-mi, vrăjitoareo, ţi i-aş da !“

Cînd tînărul stăpîn al grădinii văzu starea în care se afla prietenul său Nur, socoti că venise clipa s-o

lase pe egipteana cea nurlie să înceapă a-l învăţa jocurile dragostei. Şi le făcu semn băieţilor, care se ridicară unul cîte unul şi ieşiră din sala de ospăţ, lăsîndu-l pe Nur singur-singurel cu egipteana cea frumoasă.

Cînd fetişcana se văzu singură cu frumosul Nur, numaidecît se şi ridică în sus, dreaptă, şi se despuie de podoabele şi de hainele de pe ea, ivindu-se goală pe de-a-ntregul, şi avînd drept izar numai pletele ei. Şi se duse de se aşeză pe genunchii lui Nur şi îl sărută între ochi şi îi zise :

— Află, o, ochi al meu, că darul este totdeauna pe măsura dărniciei celui care îl dă. Or, ţie, pentru frumuseţea ta, şi întrucît îmi place de tine, îţi dau tot ce am ! Ia-mi buzele, ia-mi limba, ia-mi sînii, ia-mi pîntecul şi tot ce vrei !

Şi Nur primi darul cel minunat, şi îi dete şi el, în loc, un dar încă şi mai minunat. Iar fetişcana, deopotrivă de fermecată şi de uimită de dărnicia şi de iscusinţa lui, îl întrebă, cînd sfîrşiră :

— Şi iacătă, o, Nur, prietenii tăi ziceau că erai fecior ?

El spuse :

— Da, eram !

Ea spuse :

— Tare-i uluitor ! Şi ce priceput te-ai dovedit de la cea dintîi încercare a ta !

El spuse, rîzînd :

— Cînd izbeşti într-o cremene, totdeauna sar scîntei !

Şi, iacătă, în felul acesta, în vîlva de trandafiri, de veselie şi de desfătări sporite, tînărul Nur cunoscu

dragostea în brațele unei egiptence frumoase și sănătoase ca un ochi de cocoș, și gingașă ca o migdală descojită.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă :

Or, așa îi fusese scris de la ursitoare că trebuia să fie pentru începutul învățăturii lui. Căci fără de aceasta, cum s-ar pricepe lucrurile încă și mai minunate care aveau să-i însemne pașii pe calea cea dreaptă a vieții fericite ?

Încît, de îndată ce zbeguielile lor luară sfîrșit, tînărul Nur se sculă, căci stelele începeau să sclipească pe cer și răsuflarea lui Allah se ridica în vîntul nopții. Și îi spuse fetișcanei :

— Cu îngăduința ta !

Și, cu toate rugămințile ei de a-l mai ține, flăcăul nu vroi să zăbovească, ci se duse de încălecă pe catîrul lui și se întoarse cît mai degrabă acasă, unde îl așteptau îngrijorați tatăl său Cununa și mama sa.

Or, de cum trecu pragul, maică-sa, plină de îngrijorare din pricina acelei întîrzieri neobișnuite a fiului ei, dete fuga în întîmpinarea lui, îl strînse în brațe și îi spuse :

— Unde ai fost, scumpul meu, de-ai zăbovit atîta vreme departe de casă ?

Ci, de îndată ce Nur deschise gura, maică-sa băgă de seamă că e amețit de vin și îi simți duhoarea răsuflării. Și îi zise :

— Ah, Nur, păcătosule, ce-ai făcut ? Dacă taică-tău are să simtă cum duhnești, e prăpăd !

Căci Nur, care dusese bine beția cît timp stătuse în brațele egiptencei, fusese răzbit de aerul tare de afară, și mințile lui tulburate îl făceau să se clatine la dreapta și la stînga ca un bețiv. Încît maică-sa îl duse repede la patul lui și îl culcă, învelindu-l bine.

Ci, în clipa aceea, intră în odaie negustorul Cunună, care era un păstrător credincios al legii lui Allah ce-i oprește pe drept-credincioși să bea băuturi dospite. Și, cînd îl văzu pe fiul lui culcat, galben la față și pierit, o întrebă pe soția sa :

— Ce are ?

Ea răspunse :

— Îl doare rău capul, din pricina aerului tare din grădina aceea unde i-ai îngăduit să se ducă la plimbare cu prietenii lui !

Și negustorul Cununa, cam necăjit de dojana ce i-o făcea soția și de durerea de cap a fiului său, se aplecă înspre Nur ca să-l întrebe cum îi mai este ; ci îi simți duhoarea răsuflării și, mîniat, îl zgîlțîi de mînă și strigă :

— Cum, fiu dezmățat ? ai încălcat legea lui Allah și a profetului său, și cutezi să intri în casă fără a-ți curăța gura de ticăloșie ?

Și îl certă așa, mai departe, cu asprime.

Atunci Nur, care era beat de tot, fără să-și dea bine seama ce face, ridică mîna și îi trase tatălui său, negustorul Cununa, un ghiont care îl lovi în ochiul

drept, și atîta de năpraznic încît îl doborî la pămînt. Iar bătrînul Cununã, peste poate de mîniat, făcu jurămînt, pe despărțenia de nevastă-sa, că de-a doua zi chiar are să-l alunge pe fiul său Nur, după ce are să-i taie mîna dreaptă. Pe urmă, ieși din odaie.

Cînd mama lui Nur auzi jurămîntul acela cumplit, împotriva căruia nu mai încăpea nici un fel de scăpare ori de leac, își sfîșie hainele deznădăjduită și își petrecu noaptea toată bocindu-se și plîngînd la piciorul patului fiului ei cufundat în beție. Ci, întrucît treaba era amarnică, biata de ea, făcîndu-l să asude și să se ușureze cît mai mult, izbuti să-i împrăștie aburii vinului. Și, cum flăcăul nu-și mai aducea aminte nimic din tot ce se întîmplase, îi povesti ea ce faptă săvîrșise și jurămîntul cel cumplit al tatălui său Cununã. Pe urmă îi spuse :

— Vai de noi ! acuma căințele sînt degeaba ! Și nu-ți mai rămîne altă hotărîre să iei, pînă ce ursita o schimba fața lucrurilor, decît să pleci cît mai degrabă, o, Nur, din casa părintelui tău ! Du-te, fiul meu, în orașul El-Iskandaria, și ia de colea o pungă cu o mie de galbeni și o sută de dinari ! Cînd ai să sfîrșești banii aceștia, ai să-mi ceri alții, numai să ai grijă să-mi dai de știre.

Și începu să plîngă, sărutîndu-l.

Nur, atunci, după ce vărsă și el la rîndu-i un potop de lacrimi de căință, agăță punga la brîu, își luă bun-rămas de la maică-sa, și ieși tainic din casă, îndreptîndu-se grabnic înspre portul Bulak și, de acolo, pe Nil în jos, cu o corabie, pînă la Al-Iskandaria, unde coborî bine sănătos.

Or, Nur văzu că Al-Iskandaria era o cetate strălucită, locuită de niște oameni cu totul minunați și dăruită cu un aer foarte plăcut, cu grădini pline de

roade și de flori, cu străzi frumoase și cu sukuri falnice. Și porni să străbată încîntat feluritele mahalale din oraș și toate sukurile, unul după altul. Și, cum trecea prin sukul osebit de plăcut al negustătorilor de flori și de fructe...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă :

...văzu un persan care trecea călare pe un catîr, avînd la spatele lui, pe crupă, o fetișcană minunată, cu înfățișarea plăcută și cu un mijloc de cinci palme pline. Era albă cum e ghinda în coaja ei, ca albișoara în eleșteu, ca o zerboa [1] în deșert. Fața ei era mai orbitoare decît strălucirea soarelui, iar de sub straja arcurilor întinse ale sprîncenelor scăpărau doi ochi mari și negri, de obîrșie babilonică. Și, prin pînza străvezie care o învăluia, se ghiceau în ea minunății fără de pereche pe lume : obrajii lucitori ca satinul cel mai frumos și presărați cu trandafiri ; dinții care erau două șiraguri de mărgăritare ; sînii drepți și împungători ; șoldurile mlădioase ; coapsele asemănătoare cu cozile durdulii ale oilor siriene, și adăpostind, către vîrful lor de zăpadă, o comoară de neasemuit, și sprijinind un spate alcătuit întru totul dintr-un

[1] Gazelă.

amestec de mărgăritare, de trandafiri și de iasomii. Slavă celui carele a zămislit-o !

Încît, atunci cînd tînărul Nur o văzu pe tînăra aceea, care o întrecea în strălucire pe egipteana cea oacheșă din grădină, nu se putu opri să nu se ia după preafericitul catîr care o ducea. Și începu să meargă așa, după ea, pînă ce ajunseră la locul unde se afla tîrgul de robi.

Acolo, persanul se dete jos de pe catîr și, după ce o ajută pe fată să descalece și ea la rîndu-i, o luă de mînă și o înfățișă telalului, ca s-o strige spre vînzare. Și telalul, dînd mulțimea la o parte, o pofti pe fetișcană să se așeze într-un jilț de fildeș împodobit cu aur, în mijlocul tîrgului. Pe urmă, își plimbă privirile peste cei care îl înconjurau și strigă :

— O, negustorilor ! O, cumpărătorilor ! o, stăpînilor de bogății ! orășeni și beduini ! o, lume care te afli împrejurul meu, mai aproape ori mai departe, deschid mezatul ! Nici o ocară asupra aceluia care deschide mezatul ! Prețuiți și rostiți-vă ! Allah este atoateputinte și atoateștiutor ! Deschid mezatul !

Atunci, veni în rîndul din față un bătrîn, care era starostele negustorilor din oraș, și dinaintea lui nimenea nu îndrăznea să ridice glasul spre a da mai mult. Și făcu domol un ocol împrejurul jiltului pe care ședea fata și, după ce o cercetă cu mare luare aminte, spuse :

— Deschid mezatul cu nouă sute douăzeci și cinci de dinari !

Numaidecît telalul strigă cît îl ținea gura :

— Mezatul se deschide la nouă sute douăzeci și cinci de dinari ! O, deschizătorule ! O, atoateștiutorule ! O, darnicule ! La nouă sute douăzeci și cinci de dinari ca preț de mezat pentru mărgăritarul cel fără de asemuire !

Pe urmă, cum nimenea nu vroia să ridice mezatul, din prețuire față de preacinstitul staroste, telalul se întoarse către fetișcană și o întrebă :

— Primești, o, sultăniță a lunelor, să fii a preacinstitului nostru staroste ?

Și fata răspunse, de sub maramele ei :

— Nu cumva ești smintit, o, telalule, ori măcar lovit de vreo scrînteală la limbă, de-mi pui o întrebare ca asta ?

Iar telalul, fîstîcit, întrebă :

— Și de ce, mă rog, o, sultăniță a mîndreților ?

Și fetișcana, dezvelindu-și într-un zîmbet mărgăritarele gurii, spuse :

— O, telalule, au nu ți-e rușine înaintea lui Allah și a bărbii tale, cînd vrei să dai fete de soiul meu unui moșneag ca acesta, matofit și neputinte, pe care nevastă-sa, fără de nici o îndoială, și nu numai o dată, l-o fi dodelit amarnic și plină de ciudă din pricina nevolniciii lui ? Și nu știi că unui moșneag ca acesta i se potrivesc întocmai versurile poetului :

Am o zestre de ocară,
Fără vreo nădejde.
E făcută dintr-o ceară
Care se topește.

Și cu cît mă zbat mai tare,
Cu atît, greoaie,
Ca lovită de dogoare,
Și mai rău se-nmoaie.

Nu spun astea într-o doară !
Rea-i, și mișelească !
Ea se stinge, bunăoară,
Cînd să se trezească

o porți în chip de nas ? Și nu știi că ție ți se potrivesc, mai mult decît oricui, vorbele acestea ale poetului :

Pe fața lui se-nalță-un minaret
Atît de mare-ncît întreaga lume
Prin ușile lui două, berechet,
S-ar duce dintr-odată, fără nume,
Și-ntinderea întreagă pămîntească
Ar fi deodată să se pustiască !

Cînd auzi vorbele acestea ale fetișcanei, negustorul cel năsos fu cuprins de o mînie atîta de mare încît strănută deodată năpraznic, pe urmă, înșfăcîndu-l pe telal de guler, îi aldui o grămadă de ghiolduri după ceafă, zbierînd :

— Telal blestemat ! nu ne-ai adus-o pe nerușinata asta de roabă decît ca să ne ocărască și să ne facă de batjocură ?

Și telalul, tare mohorît, se întoarse înspre fetișcană și îi zise :

— Pe Allah, de cînd îmi fac meseria de telal n-am mai avut o zi atîta de afurisită ca asta ! Au tu nu poți să-ți struneşti destrăbălările limbii și să ne lași să ne cîștigăm pîinea ?

Pe urmă, ca să pună capăt zarvei, începu iar strigarea.

Atunci se ivi un al treilea negustor, tare bărbos, care vroi s-o cumpere pe roaba cea frumoasă. Ci, pînă să apuce el să-și deschidă gura ca să rostească prețul, fetișcana se puse pe rîs și strigă :

— Ia te uită, o, telalule ! La asta rînduiala firii s-a răsturnat : e un berbec cu o coadă strașnică, da coada i-a crescut în bărbie ! Și de bună seamă că nu ai de gînd să mă dai unui om cu o barbă atîta de lungă și, drept urmare, cu o minte tare mărginită ! Că doar știi și tu că mintea și judecata sînt cu atîta mai scurte cu cît e mai lungă barba !

La vorbele acestea, telalul, deznădăjduit pînă peste poate, nu vroi să ducă mai departe vînzarea aceea. Şi strigă :

— Nu, pe Allah ! astăzi nu-mi mai fac meseria !

Şi, luînd-o pe fată de mînă, cu sufletul plin de spaimă o dete îndărăt persanului, stăpînul ei, spunîndu-i :

— Noi nu putem s-o vindem ! Deschidă-ţi Allah prin alte locuri poarta vînzării şi a cumpărării !

Şi persanul, fără a se tulbura ori a se supăra, se întoarse înspre fetişcană şi îi zise :

— Allah este cel mai darnic ! Haide, fata mea ! o să izbutim noi să găsim cumpărătorul care ţi se potriveşte !

Şi o luă şi plecă, ţinînd-o cu o mînă, pe cînd cu mîna cealaltă îşi ducea catîrul de căpăstru, iar fetişcana arunca din ochi, către cei care o priveau, nişte săgeţi negre şi ascuţite.

Or, de-abia atunci îl zărişi tu pe tînărul Nur, o, minunato, şi la vederea lui simţişi dorinţa cum îţi muşcă sufletul şi dragostea cum îţi răsuceşte lăuntrurile ! Şi te oprişi deodată şi îi spuseşi stăpînului tău, persanul :

— Pe acesta îl vreau ! Vinde-mă lui !

Şi persanul se întoarse şi îl zări şi el la rîndu-i pe flăcăiandrul cel împodobit cu toate farmecele tinereţii şi ale frumuseţii, şi îmbrăcat zarif cu un caftan de culoarea prunei coapte. Şi îi zise fetei :

— Tînărul acesta era şi el mai adineaori printre cei care priveau la vînzare, şi nu s-a apropiat nicidecum de mezat. Cum vrei, dar, să mă duc şi să-i spun să te cumpere, dacă el nu vrea ?

Ea răspunse :

— Asta nu-i pricină de necaz ! Nu vreau să fiu decît a flăcăului acesta. Şi numai a lui am să fiu.

Şi se duse hotărîtă la tînărul Nur şi îi spuse, scurgînd înspre el o privire plină de ispite :

— Oare nu-s frumoasă deloc, o stăpîne al meu, de n-ai binevoit să dai nici un preţ pe mine la mezat ?

El răspunse :

— O, sultană a mea, oare se mai află pe lume o frumuseţe asemenea cu a ta ?

Ea întrebă :

— Pentru ce, dar, nu m-ai vrut deloc, atunci cînd eram spre vînzare celui care dă mai mult ? De bună seamă că din pricină că nu mă găseai pe gustul tău !

El răspunse :

— Allah să te binecuvînteze, o, stăpînă a mea ! Hotărît că, dacă aş fi fost în ţara mea, te-aş fi cumpărat la preţul bogăţiilor mele toate şi pentru toate bunurile pe care le am sub mîna mea. Aici însă nu sînt decît un străin şi nu am altă avere decît o pungă cu o mie de dinari !

Ea spuse :

— Dă-o drept cumpărare a mea şi n-ai să te căieşti !

Şi tînărul Nur, neputînd să se împotrivească vrăjii din privirea aţintită spre el, îşi descinse brîul, în care se afla înghesuită mia de dinari, şi numără şi cîntări aurul dinaintea persanului. Şi încheiară tîrgul amîndoi, după ce chemară cadiul şi martorii ca să legiuiască în scris învoiala de vînzare şi de cumpărare. Şi, ca să adeverească legămîntul, fata rosti :

— Mă învoiesc să fiu vîndută flăcăului acesta frumos, la preţul de o mie de dinari, daţi stăpînului meu persanul !

Şi cei de faţă îşi spuseră între ei :

— Uallah ! tare-s făcuţi unul pentru altul !

Şi persanul îi spuse lui Nur :

— Deie Allah ca fata aceasta să fie pentru tine un temei de binecuvîntare ! Bucurați-vă laolaltă de tinerețea voastră...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

...vi se cuvine întru totul fericirea care vă așteaptă !

Atunci tînărul Nur, urmat de fetișcana cea cu șolduri legănătoare, se îndreptă către hanul cel mare al orașului și închirie degrabă o odaie în care să găzduiască. Și își ceru iertare față de fetișcană că nu-i putea da ceva mai bun, zicînd :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea, dacă aș fi la Cairo, orașul meu, te-aș găzdui într-un sarai vrednic de tine ! Ci, să-ți mai spun o dată, aici nu sînt decît un străin ! Și nu mai am la mine, ca să facem față nevoilor, decît numai atît cît să plătesc locuința de-aici !

Ea răspunse, zîmbind :

— Fii fără de nici o grijă în privința aceasta !

Și își scoase de pe deget un inel în care era prins un rubin de mare preț, și îi spuse :

— Ia inelul acesta și du-te de-l vinde în suk. Și cumpără tot ce este de trebuință pentru un ospăț în doi ; și nu te zgîrci la cheltuieli, ci ia tot ce se găsește mai bun de mîncare și de băutură, fără să uiți nici florile, nici fructele, nici mirodeniile !

Şi Nur plecă grabnic să îndeplinească porunca, şi nu zăbovi mult pînă să se întoarcă încărcat cu bunătăţi de toate felurile. Şi îşi sufleca mînecile şi poalele caftanului, şi aşternu masa, şi pregăti cu multă grijă ospăţul. Pe urmă, se aşeză lîngă fata care se uita la el surîzînd ; şi începură, pînă una alta, să mănînce şi să bea bine. Iar după ce se săturară, şi băutura începu să-şi facă rostul, tînărul Nur, care era oleacă sfios de ochii cei strălucitori ai roabei sale, nu vroi să se lase mînat de dorinţele cele aprige care îl fierbeau, înainte de a întreba de ţara şi de obîrşia fetişcanei. Şi o luă de mînă şi îi zise :

— Allah fie cu tine, o, stăpîna mea, nu ai putea acuma să-mi spui cum te cheamă şi care-i ţara ta ?

Ea răspunse ;

— Tocmai, o, Nur, despre asta vroiam şi eu să-ţi spun mai întîi.

Şi se opri o clipă ; pe urmă, grăi :

— Află, o, Nur, că mă cheamă Mariam, şi că sînt singura fată a puternicului rege al frîncilor care domneşte în cetatea Constantinia. Încît, să nu te minuneze deloc cînd ai să afli că am primit din copilărie cea mai aleasă creştere şi că am avut dascăli de toate felurile. Am fost învăţată deopotrivă să mînuiesc şi acul şi igliţa, să fac marame şi horbote, să ţes chilimuri şi brîuri, şi să chindisesc mătasa fie cu aur pe beteală de argint, fie cu argint pe beteală de aur. Şi la fel am învăţat tot ce poate să împodobească mintea şi să sporească frumuseţea. Şi, în felul acesta, am crescut în palatul tatălui meu, departe de toate privirile. Iar femeile din palat spuneau, uitîndu-se la mine cu ochi drăgăstoşi, că eram minunea vremilor. Încît, o mulţime de prinţi şi de regi, care domneau peste pămînturi şi peste insule, n-au pregetat să vină şi să mă ceară de soţie ; ci tatăl meu, regele, nu a primit nici una dintre cere-

rile lor, nevroind să se despartă de singura lui fată, care îi era mai scumpă ca viața și mai mult decît liota de copii ai lui, băieți, frații mei! Estimp, îmbolnăvindu-mă, m-am juruit că, dacă m-oi mai însănătoși, am să mă duc să mă închin la o mînăstire foarte cinstită printre frînci. Și, cînd m-am vindecat, am vrut să-mi îndeplinesc jurămîntul și m-am suit pe o corabie împreună cu una dintre fetele de neam din alaiul meu, fata unuia dintre mai marii cei mai de vază de la curtea tatălui meu regele. Ci, de cum am pierdut din vedere pămîntul, corabia noastră a fost lovită de niște musulmani, tîlhari de mare; iar eu, cu alaiul meu tot, am fost luată roabă și adusă în Egipt, unde am fost vîndută negustorului persan pe care l-ai văzut și care, spre norocul fecioriei mele, se nimerise să fie suferind de hadîmbie. Și, tot spre norocul meu și pentru că așa a vrut ursitoarea mea, stăpînul meu, de cum m-a adus în casa lui, a căzut bolnav de o boală lungă și grea, și, cît a zăcut el așa, n-am pregetat să-i dau îngrijirile cele mai statornice. Încît, de îndată ce s-a întors iar la sănătate, a ținut să-mi arate mulțumirea lui pentru dovezile de dragoste ce-i dedesem cîtă vreme gogise, și m-a rugat să-i cer orice-o putea să-mi dorească sufletul. Iar eu nu i-am cerut, decît numai un hatîr, și anume să mă vîndă cuiva care să se poată folosi de ceea ce am eu de folosit, și să nu mă dea decît unuia pe care să mi-l aleg eu singură. Și persanul mi-a făgăduit numaidecît, și m-a adus degrabă să mă vîndă la tîrgul de robi, unde, în felul acesta, am putut să-mi îndrept alegerea asupra ta, o, ochi al meu, spre paguba tuturor acelor moșnegi și a acelor inși matofiți care mă jinduiau.

Și, după ce spuse toate astea, tînăra frîncă se uită la Nur cu niște ochi în care ardea aurul ispitelor, și îi zise:

— Aș putea, oare, așa cum sînt, să fiu a altcuiva, o, flăcăule ?

Și, cu o mișcare iute, își aruncă la o parte maramele și se dezbrăcă pe de-a-ntregul, ca să se ivească în toată goliciunea ei dintru-ntîi. Binecuvîntat fie pîntecul care a purtat-o ! Numai atunci putu să judece Nur ce binecuvîntare coborîse peste capul său ! Și văzu că domnița era o frumusețe dulce și albă ca o pînză de in, și că revărsa din toate părțile lina mireasmă de ambră, ca trandafirul care își zămislește singur mireasma lui fără de pereche. Și o strînse în brațe și găsi în ea, după ce o cercetă în adîncurile-i cele tainice, un mărgăritar încă neatins. Și se bucură de ceea ce găsise, pînă peste marginile bucuriei, și se înflăcără pînă peste marginile înflăcărării. Și începu să-și plimbe mîna peste umerii și peste gîtul ei gingaș, și să și-o strecoare printre vălurile și buclele părului ei, făcînd sărutările-i să pliuțăie pe obrajii ei, ca niște pietre vuitoare în apă ; și se dedulcea cu buzele ei [...]. Chiar că așa ! Iar ea, la rîndu-i, nu pregetă să dea la iveală o bună parte din darurile și din minunatele haruri pe care le avea în ea ; căci fata aceasta îngemăna patima grecoaicelor cu puterea de iubire a egiptencelor, alinturile desfătătoare ale arăboaicelor cu căldura etiopincelor, nevinovăția sperioasă a frîncelor cu iscusința cea meșteră a indiencelor, priceperea fetelor din Circasia cu dorințele de foc ale nubienelor, drăgălășeniile femeilor din Yaman cu tăria trupească a femeilor din Egiptul-de-Sus, tainica frăgezime a chinezoaicelor cu jarul fetelor din Hedjaz, și nesațul femeilor din Irak cu gingășia persanelor. Încît înlănțuirile nu conteniră să urmeze după îmbrățișări, sărutările după mîngîieri, și desfăturile după zbeguri, cît ținu noaptea toată, pînă ce, osteniți oleacă de atîtea nebunii și de atîta zbucium, adormiră într-un sfîrșit unul în brațele celuilalt, beți de

plăcere. Slavă lui Allah carele n-a izvodit privelişte mai răpitoare decît aceea a doi îndrăgostiţi fericiţi care, după ce s-au ameţit cu dulceaţa voluptăţii, se odihnesc în patul lor, cu braţele înlănţuite, cu mîinile împreunate şi cu inimile bătînd la fel !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte suta noapte

Urmă :

A doua zi, cînd se deşteptară, nu zăboviră să-şi înceapă iarăşi zbegurile, cu şi mai multă dîrzie, căldură, spor, îndemnuri, tărie şi pricepere decît făcuseră în ajun. Încît domniţa frîncă, încîntată şi minunîndu-se pînă peste poate că vedea atîtea vîrtuţi îngemănate în fiii de musulmani, îşi zise : „Hotărît ! cînd o credinţă trezeşte şi stîrneşte la drept-credincioşii ei asemenea dovezi de bărbăţie, de vitejie şi de vîrtute, ea este, fără putinţă de tăgadă, cea mai bună, cea mai omenească şi singura adevărată dintre toate credinţele !" Şi vru să se încunune şi ea pe dată întru islam. Se întoarse, aşadar, înspre Nur şi îl întrebă :

— Ce se cere să fac, ochiul meu, ca să mă încunun şi eu întru islam ? Căci vreau să fiu musulmană ca tine, întrucît pacea sufletului meu nu se mai află nicidecum la frînci, care socotesc vîrtute amarnica postire şi nu preţuiesc nimica mai mult decît un popă jugănit ! Sînt nişte rătăciţi care habar nu au de bucuria

cea de nepreţuit a vieţii ! Sînt nişte amărîţi pe care soarele nu-i încălzeşte cu dulceaţa razelor lui ! Încît, sufletul meu vrea să rămînă aici, unde are să înflorească din toţi trandafirii lui şi are să cînte din toate păsările sale ! Spune-mi, dar, ce se cere să fac ca să fiu şi eu musulmană !

Şi Nur, plin de fericire că ajuta astfel şi el oleacă, pe măsura puterilor lui, s-o aducă la dreapta credinţă pe domniţa frîncă, îi spuse :

— O, stăpîna mea, credinţa noastră este lesnicioasă şi nu cunoaşte nici un fel de greutăţi lăturalnice ! Mai de vreme ori mai tîrziu, toţi necredincioşii au să vadă limpede cu cît este mai presus credinţa noastră, a drept-credincioşilor, şi au să purceadă şi ei de bună voie înspre noi, aşa cum se merge de la întuneric înspre lumină, de la ceea ce este de neînţeles înspre pricepere şi de la ceea ce este cu neputinţă înspre ceea ce este firesc ! În ce te priveşte, o, domniţă a binecuvîntării, ca să te speli într-un sfîrşit de slinul creştinesc, nu ai decît să rosteşti aceste două mărturisiri : „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah !" Şi pe dată te-ai şi făcut drept-credincioasă şi musulmană !

La vorbele acestea, domniţa Mariam, fata regelui frîncilor, ridică degetul şi rosti :

— Mărturisesc şi adeveresc că nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah !

Şi pe dată se încununâ întru islam ! Slavă aceluia carele, pe căi drepte, deschide ochii celor orbi, dă auz urechilor celor surzi, dezleagă limba celor mulţi şi luminează inimile celor amăgiţi — Stăpînul virtuţilor, Împărţitorul harurilor, Multplinul de bunătate faţă de drept-credincioşii săi ! Amin !

Lucrul acesta de seamă fiind împlinit astfel (Allah fie lăudat !), amîndoi se ridicară din patul plăcerilor lor şi se duseră de se răcoriră, pentru ca, apoi, să-şi

facă spălările cele îndătinate și rugăciunile cele de cuviință. După care, mîncară și băură și începură să tăifăsuiască cu mult drag și să se bucure laolaltă. Și Nur se minuna tot mai mult de știința cea multă a domniței și de înțelepciunea și de agerimea minții ei.

Or, după amiază, pe la ceasul rugăciunii asr, tînărul Nur plecă la geamie, iar domnița Mariam se duse să se plimbe pe la Columna Fanarului. Și atîta cu ei !

Estimp, regele frîncilor de la Constantinia, tatăl domniței Mariam, cînd află de răpirea fiicei sale de către musulmanii tîlhari de mare, fu cuprins de o durere pînă peste marginile durerii și se simți deznădăjduit de moarte. Și trimise în toate părțile călăreți și patricii să facă cercetările cuvenite și s-o răscumpere pe domniță și s-o scape, fie tîrguind-o, fie cu de-a sila, din mîinile răpitorilor ei. Ci toți cei pe care îi însărcinase cu aceste cercetări se întoarseră de la o vreme fără să fi aflat nimic. Atunci regele porunci să vină la el vizirul său, căpetenia agiei, un moșneag, chior de ochiul drept și șchiop de piciorul stîng, da un adevărat diavol al iscoadelor ; care era în stare să descîlcească, fără a le rupe, firele încurcate ale unei pînze de păianjen ; ori să smulgă dinții unui om adormit fără a-l trezi ; ori să ciordească îmbucătura din gura unui beduin flămînd [...]. Și îi dete poruncă să colinde toate țările musulmane și să nu se întoarcă la el decît atunci cînd are s-o aducă și pe domniță. Și îi făgădui tot soiul de răsplăți și de hatîruri cînd s-o întoarce, însă îi mai dete de înțeles și că, în caz de neizbîndă, îl așteaptă țeapa. Și vizirul cel chior și șchiop plecă la drum fără de zăbavă. Și începu să colinde, îmbrăcat teptil, toate țările prietene și neprietene, fără a da de nici o urmă, pînă ce ajunse la El-Iskandaria.

Şi taman în ziua aceea ieşise împreună cu toţi robii care îl însoţeau să facă o raită de plăcere pe la Columna Fanarului. Şi vru soarta ca în felul acesta să dea de domniţa Mariam, care se bucura de reveneală prin locurile acelea. Încît, de îndată ce o cunoscu, chiorul zvîcni de bucurie şi se repezi în calea ei. *Şi, cînd ajunse dinainte-i, puse un genunchi la* pămînt şi dete să-i sărute mîna.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute una noapte

Urmă :

Domniţa, însă, care îşi însuşise toate virtuţile musulmane, precum şi sfiala faţă de bărbaţi, îi trase o palmă straşnică vizirului frînc, cel atîta de urît, şi ţipă la el :

— Cîine blestemat ! ce cauţi pe pămînt musulman ? Şi socoţi că ai să mă faci să cad în puterea ta ?

Frîncul răspunse :

— O, domniţă, eu nu sînt întru nimic vinovat de treaba aceasta. Nu trebuie să te superi decît pe tatăl tău regele, care m-a ameninţat cu tragerea în ţeapă dacă n-am să te găsesc ! Aşa încît trebuie să te întorci cu noi, de voie ori de silă, ca să mă scapi de osînda cea înfricoşată. Şi-apoi tătîne-tău moare de deznădejde, că te ştie luată prinsă de necredincioşi, iar maică-ta plînge la gîndul răutăţilor pe care

trebuie să le înduri în mîinile acestor tîlhari nesăţioşi !

Ci domniţa Mariam răspunse :

— Ba nicidecum ! Pacea sufletului meu mi-am găsit-o chiar aici. N-am să plec în ruptul capului din ţara aceasta binecuvîntată ! Întoarce-te, dară, de unde ai venit, ori cugetă să nu care cumva să te trag tocmai eu în ţeapă aci pe loc, în vîrful Columnei Fanarului !

La vorbele acestea, frîncul cel şchiop pricepu că n-are s-o poată hotărî pe domniţă să meargă cu el de bunăvoia ei, şi îi spuse :

— Cu îngăduinţa ta, o, stăpîna mea !

Şi le făcu semn robilor lui s-o înşface, care, numaidecît, o împresurară, îi puseră căluş în gură şi, oricît se apără şi oricît de amarnic îi zgîrie ea, o aburcară în spinare şi o duseră, la căderea nopţii, pe puntea unei corăbii ce-şi ridica pînzele înspre Constantinia. Şi-atîta cu vizirul cel chior şi şchiop şi cu domniţa Mariam !

Estimp, tînărul Nur nu o vedea de nicăieri pe domniţa Mariam întorcîndu-se la han şi nu ştia care să fie pricina acelei zăbave. Şi, cum noaptea creştea, iar îngrijorarea lui sporea, Nur ieşi din han şi începu să rătăcească pe uliţele pustii, cu nădejdea de-a o găsi, şi ajunse pînă la urmă în port. Acolo, nişte luntraşi îi spuseră că tocmai plecase o corabie şi că pe puntea acelei corăbii fusese dusă o tînără ale cărei trăsături se potriveau întocmai cu cele date de Nur.

Aflînd, în felul acesta, de răpirea mult-iubitei sale, Nur începu să se văicărească şi să plîngă, necurmîndu-şi suspinele decît ca să strige „Mariam ! Mariam !“ Atunci un bătrîn, dacă îl văzu plîngînd aşa, înduioşîndu-se de frumuseţea şi de deznădejdea lui, se duse la el şi îl întrebă cu blîndeţe care-i pricina

Şi taman în ziua aceea ieşise împreună cu toţi robii care îl însoţeau să facă o raită de plăcere pe la Columna Fanarului. Şi vru soarta ca în felul acesta să dea de domniţa Mariam, care se bucura de reveneală prin locurile acelea. Încît, de îndată ce o cunoscu, chiorul zvîcni de bucurie şi se repezi în calea ei. Şi, cînd ajunse dinainte-i, puse un genunchi la pămînt şi dete să-i sărute mîna.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute una noapte

Urmă :

Domniţa, însă, care îşi însuşise toate virtuţile musulmane, precum şi sfiala faţă de bărbaţi, îi trase o palmă straşnică vizirului frînc, cel atîta de urît, şi ţipă la el :

— Cîine blestemat ! ce cauţi pe pămînt musulman ? Şi socoţi că ai să mă faci să cad în puterea ta ?

Frîncul răspunse :

— O, domniţă, eu nu sînt întru nimic vinovat de treaba aceasta. Nu trebuie să te superi decît pe tatăl tău regele, care m-a ameninţat cu tragerea în ţeapă dacă n-am să te găsesc ! Aşa încît trebuie să te întorci cu noi, de voie ori de silă, ca să mă scapi de osînda cea înfricoşată. Şi-apoi tătîne-tău moare de deznădejde, că te ştie luată prinsă de necredincioşi, iar maică-ta plînge la gîndul răutăţilor pe care

trebuie să le înduri în mîinile acestor tîlhari nesăţioşi !

Ci domniţa Mariam răspunse :

— Ba nicidecum ! Pacea sufletului meu mi-am găsit-o chiar aici. N-am să plec în ruptul capului din ţara aceasta binecuvîntată ! Întoarce-te, dară, de unde ai venit, ori cugetă să nu care cumva să te trag tocmai eu în ţeapă aci pe loc, în vîrful Columnei Fanarului !

La vorbele acestea, frîncul cel şchiop pricepu că n-are s-o poată hotărî pe domniţă să meargă cu el de bunăvoia ei, şi îi spuse :

— Cu îngăduinţa ta, o, stăpîna mea !

Şi le făcu semn robilor lui s-o înşface, care, numaidecît, o împresurară, îi puseră căluş în gură şi, oricît se apără şi oricît de amarnic îi zgîrie ea, o aburcară în spinare şi o duseră, la căderea nopţii, pe puntea unei corăbii ce-şi ridica pînzele înspre Constantinia. Şi-atîta cu vizirul cel chior şi şchiop şi cu domniţa Mariam !

Estimp, tînărul Nur nu o vedea de nicăieri pe domniţa Mariam întorcîndu-se la han şi nu ştia care să fie pricina acelei zăbave. Şi, cum noaptea creştea, iar îngrijorarea lui sporea, Nur ieşi din han şi începu să rătăcească pe uliţele pustii, cu nădejdea de-a o găsi, şi ajunse pînă la urmă în port. Acolo, nişte luntraşi îi spuseră că tocmai plecase o corabie şi că pe puntea acelei corăbii fusese dusă o tînără ale cărei trăsături se potriveau întocmai cu cele date de Nur.

Aflînd, în felul acesta, de răpirea mult-iubitei sale, Nur începu să se văicărească şi să plîngă, necurmîndu-şi suspinele decît ca să strige „Mariam ! Mariam !“ Atunci un bătrîn, dacă îl văzu plîngînd aşa, înduioşîndu-se de frumuseţea şi de deznădejdea lui, se duse la el şi îl întrebă cu blîndeţe care-i pricina

lacrimilor acelea. Şi Nur îi povesti nenorocirea ce i se întîmplase. Atunci bătrînul îi zise :

— Nu mai plînge, copilul meu, şi nu deznădăjdui ! Corabia care a plecat a îndreptat pînzele către Constantinia şi tocmai că şi eu, care sînt căpitan de corabie, ridic pînzele tot către oraşul acela, în noaptea aceasta, cu cei o sută de musulmani care se află pe puntea mea. Nu trebuie, aşadar, decît să te sui pe corabia mea şi ai să găseşti iară lumina dorurilor tale !

Şi Nur, cu lacrimile în ochi, sărută mîna căpitanului de corabie şi se îmbarcă degrabă cu el pe corabia care zbură, cu toate pînzele în vînt, peste mare.

Or, Allah le meni bună pace şi, la capătul unei călătorii de cincizeci şi una de zile, ajunseră cu corabia în faţa Constantiniei, unde traseră grabnic la ţărm. Ci numaidecît fură înhăţaţi de oştenii frînci care vegheau ţărmul, şi fură prădaţi şi aruncaţi în temniţă, aşa cum poruncise regele, care vroia, în felul acesta, să-şi răzbune pe toţi neguţătorii străini ocara adusă fetei lui în ţările musulmane.

În adevăr, domniţa Mariam ajunsese la Constantinia chiar în ajunul acelei zile. Şi, de îndată ce ştirea despre întoarcerea ei se răspîndi în cetate, toate uliţele fură împodobite în cinstea sa şi tot norodul ieşi s-o întîmpine. Iar regele şi regina încălecară pe cai, cu toţi mai-marii şi dregătorii de la palat, şi veniră s-o aştepte la coborîrea de pe corabie. Iar regina, după ce o sărută cu dragoste pe fiică-sa, o întrebă îngrijorată, înainte de orice, dacă mai era fecioară ori dacă, spre amarul ei şi spre ocara numelui său, îşi pierduse pecetea cea fără de preţ. Ci domniţa, izbucnind în rîs dinaintea tuturor celor ce se aflau de faţă, răspunse :

— Ce mă întrebi tu, o, maică a mea? Au tu crezi că poţi să rămîi fecioară în ţara musulmanilor? Şi tu nu ştii că în cărţile musulmanilor se spune: „Nici o femeie nu are să îmbătrînească fecioară în islam...“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute doua noapte

Urmă:

...„Nici o femeie nu are să îmbătrînească fecioară în islam!“

Şi regina — care nu-i pusese fetei sale această întrebare de faţă cu toată lumea decît ca să se ducă vestea, încă de la întoarcerea ei, că fecioria îi era nevătămată, iar cinstea lor era neatinsă, — cînd auzi vorbele acelea neaşteptate, şi încă rostite şi dinaintea întregii curţi, îngălbeni toată la chip şi căzu leşinată în braţele însoţitoarelor ei, tulburate de pocinogul acela atîta de pîrdalnic. Iar regele, tot aşa, amarnic de furios de întîmplare, şi mai ales de felul deschis în care fiică-sa dezvăluia cele ce i se întîmplase, îşi simţi băşica fierii cum plesneşte în mijlocul ficatului şi, oţărît pînă peste marginile oţărălii, o luă pe domniţă şi intră cu mare grabă în palat, împresurat de uluirea tuturora, de nasurile alungite ale dregătorilor şi de chipurile acre ale bătrînelor curtence rămase fără de răsuflare. Şi acolo îşi chemă numaidecît sfetnicii, şi ceru părerea vizirilor şi a patriarhilor. Şi vizirii şi patriarhii întrebaţi răspunseră:

— Noi sîntem de părere că, spre-a o curăți pe domniță de murdăria musulmanilor, nu este decît o cale, și anume să fie spălată în sîngele lor. Încît, trebuie să fie scoși din temniță o sută de musulmani, nici unul mai mult, nici unul mai puțin, și să li se taie capul! Și să fie strîns sîngele de la gîtul lor și în acel sînge să fie scăldat trupul domniței, ca pentru un botez nou!

Drept urmare, regele porunci să fie aduși cei o sută de musulmani care tocmai fuseseră aruncați în temniță, și printre care, cum s-a spus, se afla și tînărul Nur. Și se începu cu tăierea capului căpitanului de corabie. Pe urmă se tăie capul tuturor negustătorilor. Și, de fiecare dată, se strîngea într-un bazin mare sîngele care țîșnea din gîturile fără cap. Și veni și rîndul tînărului Nur. Și fu dus la locul de tăiere, fu legat la ochi, fu întins pe preșul cel însîngerat, și călăul își roti spada ca să-i reteze capul de la gît, cînd o femeie bătrînă se apropie de rege și îi zise:

— O, rege al vremilor, cele o sută de capete au și fost tăiate, iar bazinul este plin de sînge! Încît acest musulman tînăr care a mai rămas s-ar cădea să fie cruțat, și mai degrabă să-mi fie dat mie ca să-mi slugărească la biserică!

Și regele strigă:

— Pe Mesia! adevărat ai vorbit! Cele o sută de capete se află aci, iar bazinul este plin. Ia-l, dară, pe acesta și folosește-l ca slugă la biserică!

Și bătrîna, care era căpetenia paznicelor de la biserică, îi mulțumi regelui și, pe cînd măria-sa ieșea din sală laolaltă cu vizirii lui spre a purcede la botezul de sînge al domniței, bătrîna îl luă pe tînărul Nur. Și, fermecată de frumusețea lui, îl duse fără de zăbavă la biserică.

Acolo, bătrîna îi porunci lui Nur să se dezbrace și îi dete o haină lungă și neagră, un potcap lung de popă,

un văl mare, negru, pe care să şi-l pună peste acel potcap, un patrafir şi un brîu lat. Şi îl îmbrăcă ea însăşi, ca să-l înveţe cum trebuie să facă ; şi îi dete sfaturile de trebuinţă, ca să-şi îndeplinească aşa cum se cuvine slujba la biserică. Şi, vreme de şapte zile în şir, îi veghe munca şi îl îndemnă să se străduiască, pe cînd el se jeluia în inima lui de drept-credincios că e silit să facă o slugărie ca aceea în slujba necredincioşilor.

Or, în seara celei de a şaptea zile, bătrîna îi spuse lui Nur :

— Află, fiul meu, că peste cîteva clipite domniţa Mariam, care a fost curăţată prin botezul de sînge, are să vină la biserică să-şi petreacă noaptea toată în rugăciune, ca să i se ierte astfel blestemăţiile. Te înştiinţez, aşadar, de venirea ei, pentru ca, atunci cînd eu m-oi duce să mă culc, tu să stai la uşă ca să îndeplineşti orice slujbă pe care s-ar putea să ţi-o ceară, ori ca să mă chemi la caz că ea ar cădea leşinată de căinţă din pricina păcatelor ce le-a săvîrşit. Ai priceput ?

Şi Nur, cu ochii scăpărînd, răspunse :

— Priceput, o, stăpînă a mea !

Estimp, domniţa Mariam, îmbrăcată în negru din creştet pînă-n talpă, şi cu faţa coperită de un văl negru, ajunse în tinda bisericii şi, plecîndu-se adînc dinaintea lui Nur, pe care, din pricina hainelor de pe el, îl socoti vreun popă, intră în biserică, după ce bătrîna paznică îi descuie uşa, şi, cu pas domol, se duse la un fel de paraclis lăuntric, tare întunecat la înfăţişare. Atunci bătrîna, nevrînd s-o stînjenească nicidecum, se grăbi să plece ; şi după ce îl dodeli pe Nur să vegheze la uşă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treia noapte

Urmă :

...se duse să se culce în chilia ei.

Iar Nur, după ce se încredinţă că bătrîna paznică adormise şi sforăia ca o căpcăună, se strecură în biserică şi se duse drept la locul unde se afla domniţa Mariam, şi care era un paraclis luminat de o candelă ce ardea dinaintea chipurilor necredinţei (arde-le-ar focul !)'. Şi intră încetişor în paraclisul acela şi, cu un glas tremurînd, spuse :

— Eu sînt Nur, o, Mariam !

Şi domniţa, cînd auzi glasul mult-iubitului ei, crezu dintru-ntîi că visează, pe urmă se aruncă în braţele lui. Şi amîndoi, tulburaţi pînă peste poate, începură să se sărute în tăcere şi îndelung. Şi, cînd izbutiră să vorbească, îşi povestiră tot ce păţiseră din ziua despărţirii. Şi laolaltă deteră laudă lui Allah, care le îngăduise să se afle iar împreună.

După care, domniţa, spre a sărbători bucuria acelei clipe a întîlnirii lor, se grăbi să-şi scoată hainele cele cernite pe care regina, maică-sa, o silise să le poarte spre a-şi aminti necontenit de pierderea fecioriei sale. Şi, cînd se dezbrăcă de tot, şezu pe genunchii lui Nur, care, la rîndu-i, aruncase departe de el rasa şi hainele de popă creştinesc. Şi se porniră pe un potop de alinturi nemaipomenite, şi cum unele asemenea nu mai văzuse vreodată petrecîndu-se locul acela de pierzanie al sufletelor necredincioşilor. Şi nu conteniră, cît ţinu noaptea toată, să se dedea, fără de nici un fel de oprelişti, celor mai osebite plăceri ale desfătării, dîndu-şi unul altuia dovezile cele mai vădite ale dragostei lor vajnice. Şi Nur, în clipa aceea, simţea cum se întoarce

la viață cu atîta năpraznă, încît ar fi putut să sugrume, fără de oprire, unul după altul, o mie de popi, cu patriarhii lor cu tot ! Allah să-i stingă pe păgîni și să dea tărie și vîrtute drept-credincioșilor lui !

Cînd, către zori, clopotele bisericii sunară cea dintîi chemare a necredincioșilor, domnița Mariam se grăbi — da cu cîte lacrimi de jale ! să se îmbrace în hainele ei cernite ; iar Nur, la fel, se îmbrăcă și el cu hainele necredinței (ierte-l Allah, cel care vede adîncul cugetului, în această cruntă anevoință în care se află !). Ci, înainte de a pleca și după ce îl mai sărută pentru o ultimă oară, domnița îi spuse lui Nur :

— Acuma, o, Nur, după cele mai bine de șapte zile de cînd te afli în această cetate, cunoști pesemne temeinic locurile și împrejurimile bisericii acesteia ?

Și Nur răspunse :

— Da, o, stăpîna mea !

Ea spuse :

— Ei bine, atunci, ia aminte la vorbele mele și să nu le uiți ! Căci mi-am ticluit în gînd un plan care are să ne îngăduiască să scăpăm pe totdeauna din țara aceasta ! Drept care, mîine, la cea dintîi strajă a nopții, nu ai decît să deschizi ușa bisericii care dă înspre mare și să te duci fără de zăbavă pe țărm. Acolo, ai să găsești o corăbioară cu zece oameni ; iar căpitanul lor, cînd are să te vadă că vii, are să se repeadă să-ți dea mîna. Ci tu să aștepți să te strige pe nume ; și, mai ales, să nu zorești nimic ! În ce mă privește, să nu ai nici o grijă din partea mea : am să pot eu să dau de tine fără de nici o supărare. Și Allah are să ne slobozească din mîinile lor.

Pe urmă, înainte de a-l lăsa singur, mai adăugă :

— Ci, o, Nur, spre a le face un pocinog cît mai strașnic patriarhilor, să nu uiți să șterpelești din vistieria bisericii tot ce ai să găsești mai greu ca preț și mai ușor ca greutate, și să golești, înainte de a pleca, toată

cutia în care necredincioşii îşi pun darurile de aur pe care le aduc căpeteniilor credinţei acesteia mincinoase.

Şi domniţa, după ce îi ceru lui Nur să spună şi el, vorbă cu vorbă, sfaturile pe care i le dedese, ieşi din biserică şi, cu ochii tare mohorîţi, se întoarse la palat, unde maică-sa o aştepta ca să-i predice căinţa şi lepădarea de plăcerile trupului. Ferească-i Allah în veci pe drept-credincioşii săi de lepădarea aceea necurată şi facă el să nu aibă a se căi decît de răul săvîrşit faţă de aproapele lor ! Amin !

Aşadar, la cea dintîi strajă de noapte, Nur, după ce veghe sforăiturile bătrînei căpcăune a bisericii, nu pregetă să pună gabja pe toate lucrurile de preţ din vistieria de sub pămînt şi să golească în brîul lui de popă tot aurul şi argintul ce se afla în cutia patriarhilor. Şi, încărcat cu acea pradă luată de la necredincioşi, o tuli în graba mare, pe uşa ce-i fusese arătată, spre ţărmul mării. Şi acolo, urmînd ce-i spusese domniţa, găsi corabia, iar căpitanul, după ce îi întinse mîna şi îl chemă pe nume, îl primi cu toată dragostea, dimpreună cu povara lui cea de preţ. Şi numaidecît dete semnalul de plecare.

Or, corăbierii, în loc să se supună poruncilor date de căpitanul lor şi să dezlege parîmele care ţineau corabia legată de stîlpii de pe ţărm, începură să cîrtească, iar unul dintre ei ridică glasul şi spuse :

— O, căpitane, da tu ştii prea bine că am primit cu totul altfel de porunci de la stăpînul nostru, regele, care vrea să-l pornească mîine pe vizirul său cu corabia noastră, ca să se ducă să-i dovedească pe piraţii musulmani care s-au ivit prin preajmă, ameninţînd s-o răpească pe domniţa Mariam !

Căpitanul însă, oţărît pînă peste poate de împotrivirea aceea, strigă :

— Cine cutează să se împotrivească poruncilor mele ?

Şi, rotindu-şi sabia, reteză dintr-o lovitură capul celui care vorbise. Şi sabia lumina, în beznă, roşie de sînge, ca o făclie. Însă fapta aceea aprigă nu-i opri pe corăbierii ceilalţi, oameni dîrzi, să nu cîrtească mai departe. Încît, împărtăşiră cu toţii, într-o clipită, sub sabia cea iute ca fulgerul, soarta tovarăşului lor, pierzîndu-şi tuszece, unul după altul, capul de pe grumaji. Şi căpitanul împinse cu piciorul leşurile lor în mare.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patra noapte.

Urmă :

La sfîrşit, se întoarse înspre Nur şi, cu un glas poruncitor ce nu îngăduia cîrtire, ţipă :

— Yallah ! Hai ! Desfă parîmele, întinde pînzele şi strînge frînghiile, în vreme ce eu am grijă de cîrmă !

Şi Nur, înspăimîntat de volnicia aprigului căpitan, şi-apoi şi fără vreo armă cu care să se apere şi să încerce să scape fugind pe uscat, fu nevoit să se supună şi, măcar că nu se pricepea la treburile marinăreşti, îndeplini cît putu mai bine munca la frînghii. Şi corabia, călăuzită de mîna hotărîtă a căpitanului la cîrmă, se îndepărtă, cu toate pînzele umflate, înspre larg şi, împinsă de vîntul prielnic, puse cap către El-Iskandaria.

În vremea aceasta, bietul Nur se căina în sufletul său, fără a cuteza să se plîngă deschis față de căpitanul cel bărbos care se uita la el cu niște ochi strălucitori ; și își zicea : „Ce năpastă s-a abătut, dar, pe capul meu, tocmai cînd socoteam că necazurile mele s-au isprăvit ! Și fiecare nenorocire e mai rea decît cea de dinaintea ei ! Baremi de-aș pricepe ceva din toate astea ! Și-apoi, ce-am să mai pățesc și cu insul ăsta amarnic ? Fără de nici o îndoială că n-am să mai ies viu din mîinile lui !" Și se lăsă așa mai departe dus de gînduri negre, cît ținu noaptea toată, veghind pînzele și saulele.

Dimineața, cum se aflau în fața unui oraș unde urmau să tragă la țărm spre a năimi cîțiva corăbieri, căpitanul se ridică deodată, cuprins parcă de un mare zbucium, și își aruncă mai întîi turbanul la picioare ! Pe urmă, întrucît Nur, uluit, se uita la el fără să priceapă nimic, izbucni în rîs și, cu amîndouă mîinile, își smulse barba și mustățile, și, pe dată, se schimbă într-o fetișcană ca luna cînd se ridică peste mare. Și Nur o cunoscu pe domnița Mariam. Și, de îndată ce tulburarea i se potoli, se aruncă la picioarele ei, peste poate de minunat și de bucuros, și îi mărturisi că fusese cuprins de o mare spaimă din pricina acelui căpitan cumplit care făcea să zboare atîta de ușor capetele oamenilor de pe grumajii lor. Și mult mai rîse domnița Mariam de spaima lui ; și, după ce se sărutară, fiecare se grăbi să se aștearnă iarăși pe muncă spre a intra în portul orașului. Și, de cum ajunseră pe uscat, luară în slujba lor cîțiva corăbieri, și plecară pe mare mai departe. Iar domnița Mariam, care se pricepea la tainele năieritului și cunoștea drumurile mării și curgerea vîntului și a apelor, dete mai departe poruncile de trebuință, ziua întreagă, cît ținu drumul. Ci, cînd se lăsă noaptea, nu pregetă să se ducă și să se culce lîngă preaiubitul ei Nur, și să deguste cu

el, în reveneala mării și sub cerul gol, toate desfătările dragostei. Allah să-i apere și să-i țină și să sporească asupra lor hatîrurile Lui !

Or, Allah le hărăzi, pînă la sfîrșitul călătoriei, o plutire fără de necazuri, și ei zăriră în curînd Columna Fanarului. Și, după ce corabia fu legată la țărm în port, iar oamenii de pe corabie coborîră pe uscat, Nur îi spuse domniței Mariam :

— Iacătă-ne, într-un sfîrșit, pe pămînt musulman ! Așteaptă numai o clipă aici, pînă mă duc să-ți cumpăr tot ce îți trebuiește ca să intri în cetate așa cum se cuvine ; căci văd că nu ai nici rochie, nici iașmac, nici papuci !

Și Mariam răspunse :

— Da, du-te să-mi cumperi toate astea, da să nu zăbovești prea mult pînă să te întorci !

Și Nur coborî pe uscat, ca să cumpere lucrurile acelea. Și-atîta cu ei !

Ci, în ceea ce îl privește pe regele frîncilor din Constantinia, iacătă ! A doua zi, de cu zori, după plecarea la ceas de noapte a domniței Mariam, i se aduse vestea că fata pierise și nu i se putu da nici un alt amănunt, afară doar că fusese să-și facă rugăciunile în biserica cea mare a patriarhiei. Ci tot atunci veni și îngrijitoarea cea bătrînă să-i aducă știrea că sluga cea nouă de la biserică pierise și, îndată după aceea, i se vesti și fuga din port a corăbiei celei micuțe și moartea celor zece năieri, ale căror leșuri fuseseră găsite pe țărm descăpățînate. Și regele frîncilor, fierbînd de turbarea strînsă în pîntece, cugetă vreme de un ceas, și spuse :

— Dacă acea corabie a mea a pierit, nu mai încape nici o îndoială că a fost luată de fata mea !

Și, pe loc, porunci să vină la el căpitanul portului și vizirul cel chior și șchiop, și le spuse :

— Aţi auzit ce s-a întîmplat ! Or, fata mea, fără de nici o îndoială, trebuie să se fi îndreptat înspre ţările musulmane să-şi caute hăndrălăii. Dacă, dar, nu mi-o aduceţi îndărăt, vie ori moartă, nimica nu are să vă mai scape, la rîndu-vă, de ţeapa care vă aşteaptă ! La drum !

Atunci, vizirul cel bătrîn şi chior şi şchiop, precum şi căpitanul portului înarmară degrabă o corabie şi o îndreptară în zbor, fără de zăbavă, înspre El-Iskandaria, unde ajunseră la acelaş ceas cu cei doi fugari. Şi cunoscură numaidecît corabia cea micuţă, trasă în port. Şi o zăriră, ca să nu mai aibă vreo îndoială, şi pe domniţa Mariam stînd pe o grămadă de parîme pe punte. Şi pe dată porunciră să coboare într-o luntre o ceată de oameni înarmaţi, care se strecurară pe nesimţite la corabia fugară, izbutiră s-o înşface pe domniţă pe neaşteptate, o legară belci şi o duseră pe puntea lor, după ce deteră foc corăbiei celei micuţe. Şi, fără a mai zăbovi, se întoarseră în larg şi puseră cap spre Constantinia, unde fură destul de norocoşi să ajungă fără de nici un necaz. Şi deteră zor să se ducă şi s-o dea pe domniţa Mariam tatălui său, regele.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincea noapte

Urmă :

Cînd regele frîncilor o văzu intrînd pe fiica lui şi cînd ochii lui deteră de ochii ei, nu putu să-şi stăpînească furtuna simţămintelor şi, aplecîndu-se peste jeţul lui, cu pumnul întins, strigă la ea :

— Vai de tine, fată blestemată ! De bună seamă că te-ai lepădat de credința strămoșilor tăi, dacă ți-ai părăsit așa casa părintească și te-ai dus să cauți adăpost la necredincioșii care te-au despecetluit ! Hotărît, numai moartea ta ar putea să mai spele ocara pe care ai adus-o numelui de creștin și cinstei neamului nostru ! Ah, ticăloaso, gătește-te să fii spînzurată la ușa bisericii !

Ci domnița Mariam, departe de a se tulbura, răspunse :

— Tu, tată, știi ce suflet deschis am eu. Or, nu sînt vinovată, așa cum mă crezi. Oare ce păcat am săvîrșit dacă am vrut să mă întorc la un pămînt pe care soarele îl scaldă în razele lui și unde bărbații sînt puternici și tari de vîrtute ? Și ce să fi rămas să fac printre popii și jugăniții de-aici ?

La vorbele acestea, mînia regelui ajunse pînă peste poate, și răcni către gealații lui :

— Lua-ți-o de dinaintea ochilor mei pe fata aceasta păcătoasă și duce-ți-o de-o dați morții celei mai crunte !

Și pe cînd călăii se pregăteau s-o înșface pe domniță, vizirul cel bătrîn și chior veni șchiopătînd pînă dinaintea tronului și, după ce sărută pămîntul în fața regelui, spuse :

— O, rege al vremurilor, îngăduie robului tău să rostească o rugăminte înainte de moartea domniței !

Regele spuse :

— Grăiește, o, vizire al meu bătrîn și credincios, o, stîlp al creștinătății !

Și vizirul spuse :

— Află, o, măria-ta, că robul tău cel nevrednic este de tare multă vreme îndrăgostit de farmecele domniței. Drept aceea, vin acuma să te rog să n-o dai morții și, ca singură răsplată pentru multele dovezi de credință ale mele față de rosturile scaunului domniei

tale și ale creștinătății, să mi-o dai de soție. Și-apoi, eu sînt atîta de urît, încît căsătoria aceasta, care pentru mine însemnează un hatîr, ar putea sluji totodată și ca osîndă pentru greșelile domniței ! Pe deasupra, mă îndatorez s-o țin încuiată în afundul casei mele, ferită, de aci înainte, de orice putință de fugă și de orice căutare a musulmanilor !

Dacă auzi vorbele acestea al vizirului său, regele spuse :

— Nu este nici o piedică ! Da ce ai să faci tu, o, sărmanule, cu jarul acesta aprins de la focul iadului ? Și nu te temi de urmările cele încornoroase ale unei căsătorii ca aceasta ? Pe Mesia ! eu, în locul tău, aș sta multă vreme cu degetul în gură ca să cuget la o treabă atîta de amarnică !

Ci vizirul răspunse :

— Pe Mesia ! nu-mi fac nici o amăgire în privința aceasta, și știu întru totul cît de amarnică-i împerecherea noastră. Da am să știu eu să mă port cu destulă înțelepciune ca s-o împiedic pe soția mea să se dedea la destrăbălări scîrbavnice !

Și regele frîncilor, la aceste vorbe, izbucnind în rîs, se cutremură în jețul lui și îi spuse vizirului cel bătrîn :

— O, moșneag boșorog, tare-aș vrea să văd cum îți cresc în frunte doi colți de elefant ! Da te prevestesc că dacă ai s-o lași pe fiică-mea să scape din palatul tău, ori dacă n-ai s-o împiedici să mai adauge vreo năzbîtie la năzbîtiile cele care au adus atîta ocară numelui nostru, are să-ți zboare capul de pe umeri ! Numai cu înțelegerea aceasta îți dau învoirea mea !

Și bătrînul vizir primi tîrgul și sărută picioarele regelui.

Numaidecît, popii, călugării și patriarhii, precum și toți dregătorii creștinătății, fură vestiți despre căsătoria pusă la cale. Și, cu prilejul acesta, se deteră ospețe mari

la palat. Şi, cînd petrecerile se sfîrşiră, vizirul cel bătrîn şi îngreţoşător intră în odaia domniţei. Oprire-ar Allah urîciunea să aducă vreo prihană strălucirii ! Şi facă el ca porcul acela împuţit să-şi deie sufletul pînă s-ajungă a murdări lucrurile cele neîntinate !

Da o să ne mai întoarcem la el !

Estimp, Nur, care coborîse pe uscat să cumpere lucrurile cele de trebuinţă pentru îmbrăcatul domniţei, cînd se întoarse cu iaşmacul şi rochia şi o pereche de papuci din piele galbenă ca portocala, văzu o mulţime mare ce se ducea şi se întorcea din port. Şi întrebă care-i pricina acelei forfoteli ; şi i se spuse că năierii de pe o corabie frîncă năvăliseră pe neaşteptate asupra unei corăbii trasă nu departe de acolo şi îi dedese foc, după ce răpise o fată ce se afla pe acea corabie. Şi, la ştirea aceea, Nur se schimbă deodată la faţă şi căzu la pămînt fără de simţire.

După o bucată de vreme, cînd se deşteptă din pieire, le povesti celor de faţă trista lui întîmplare. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Şi toţi începură să-l învinuiască pentru purtarea lui şi să-i arunce un potop de dojeni, spunîndu-i :

— Nu ai decît ceea ce ţi se cuvine ! De ce ai lăsat-o singură ? Ce nevoie aveai să te duci să-i cumperi iaşmac şi papuci noi din piele galbenă ca portocala ? Au nu putea să coboare pe uscat cu hainele ei cele vechi şi să-şi copere faţa, pînă una alta, cu o bucată de pînză de corabie sau cu orice altă cîrpă ? Asta-i, pe Allah ! nu ai decît ce ţi se cuvine !

Estimp, veni acolo şi un şeic, care era stăpînul hanului în care şezuse Nur şi domniţa, cînd se întîlniseră întîia oară. Şi îl cunoscu pe bietul Nur şi, dacă îl văzu într-o stare atîta de jalnică, îl întrebă care-i pricina. Şi, cînd află toată povestea, îi zise :

— Hotărît ! iaşmacul era cu totul şi cu totul de prisos ; şi tot aşa şi rochia cea nouă, şi papucii cei galbeni ! Da şi mai de prisos ar fi acuma să mai vorbim despre asta. Hai cu mine, fiul meu ! Eşti tînăr şi, în loc să plîngi ca o femeie şi să te laşi pradă deznădejdii, eşti dator să te foloseşti mai degrabă de tinereţea şi de voinicia ta. Gata ! Neamul fetelor frumoase încă nu s-a stins în ţara noastră ! Şi-o să izbutim noi să-ţi găsim o egipteancă frumoasă şi pricepută care, fără de nici o îndoială, are să te despăgubească şi să te mîngîie...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şasea noapte

Urmă :

...să te mîngîie de pierderea acelei domniţe frînce !

Nur însă, plîngînd necontenit, răspunse :

— Nu, pe Allah, o, bunule unchi al meu, nimica nu are să mă poată despăgubi de pierderea domniţei, nici să mă facă să-mi uit durerea :

Şeicul întrebă :

— *Da atunci ce ai să faci acuma ?* Corabia s-a dus cu domniţa, iar lacrimile tale nu au nici o putere !

El spuse :

— Tocmai de-aia vreau să mă întorc în cetatea regelui frîncilor şi s-o scot de acolo pe iubita mea !

El spuse :

— Ah, fiul meu, nu da ascultare îndemnurilor sufletului tău neînfricat ! Dacă ai izbutit s-o scapi

întîia dată, ia bine seama la cea de a doua încercare, şi nu uita de proverbul care spune : „Olul prea adesea aruncat, nu scapă nevătămat !"

Ci Nur răspunse :

— Îţi mulţumesc, unchiule, pentru sfaturile tale cuminţi, da pe mine nimica nu mă sperie şi nimica nu are să mă împiedice să mă duc s-o dobîndesc iarăşi pe iubita mea, chiar de-o fi să-mi primejduiesc de moarte sufletul cel scump !

Şi cum, din voia sorţii, se afla în port o corabie gata să-şi desfăşoare pînzele înspre insulele frîncilor, tînărul Nur se îmbarcă degrabă pe ea ; şi ancora fu ridicată numaidecît.

Or, şeicul, stăpînul hanului, mare dreptate avusese cînd îl îndemnase pe Nur să se gîndească în ce dîrdoră de primejdii are să se arunce fără de nici o socoteală. În adevăr, regele frîncilor, după năzbîtia din urmă a fiică-si, se jurase pe Mesia şi pe cărţile păcătoşeniei că are să stingă de pe faţa pămîntului şi a mărilor neamul musulmanilor ; şi poruncise să se gătească de război o sută de corăbii care să pornească să dea piept cu vasele musulmanilor şi să pustiască ţărmurile şi să semene peste tot prăpădul, măcelul şi moartea. Încît, în clipa cînd corabia pe care se afla Nur intra în apele insulelor, fu întîmpinată de unul dintre acele vase de război şi luată prinsă şi dusă în portul regelui frîncilor, chiar în ziua dintîi a petrecerilor ce se dedeau întru sărbătorirea nunţii vizirului cel chior cu domniţa Mariam. Şi regele, ca să sărbătorească mai falnic acele petreceri şi ca să-şi potolească zăcăşia din suflet, dete poruncă să fie ucişi în ţeapă toţi musulmanii prinşi.

Se îndeplini, dar, porunca aceea năpraznică, şi toţi prinşii, unul după altul, fură traşi în ţeapă dinaintea porţii unde avea loc nunta. Şi nu mai rămăsese decît tînărul Nur, cînd regele, care împreună cu toată

curtea lui se afla de față la acea osîndă, se uită la el cu luare aminte și spuse :

— Nu știu, da, pe Mesia ! tare socot că tînărul acesta este tînărul pe care l-am dăruit, nu de mult, paznicei de la biserică ! Cum se face că se află aici, după ce a fugit o dată ?

Și adăugă :

— Ha ! Ha ! să fie tras în țeapă pentru vina de a fi fugit !

Ci, în clipa aceea, vizirul cel chior înaintă și spuse regelui :

— O, rege al vremilor, am făcut și eu un jurămînt ! Și anume, să jertfesc, la poarta palatului meu, spre a coborî binecuvîntarea asupra căsniciei mele, trei tineri musulmani ! Mă rog, dar, ție, să-mi dai putința de a-mi îndeplini jurămîntul și să mă lași să aleg trei prinși de la corabia cu prinși de război !

Și regele zise :

— Pe Mesia ! nu știam nimica de jurămîntul tău ! Că ți-aș fi dăruit nu doar trei, ci treizeci de prinși ! Nu mi-a mai rămas decît acesta de-aici ; ia-l, pînă ce or mai fi aduși alții !

Și vizirul îl luă pe Nur cu el, gîndind să-și spele cu sîngele lui pragul palatului ; ci, după ce cugetă că jurămîntul său nu ar fi îndeplinit cu totul dacă nu i-ar jertfi pe toți cei trei musulmani deodată, porunci ca tînărul Nur, pus în lanțuri, să fie aruncat în grajdul palatului, unde, pînă una alta, gîndea să-l lase chinurilor foamei și setei.

Or, vizirul cel chior avea în grajdul lui doi cai gemeni, de o frumusețe vrăjită, din cel mai ales soi de Arabia, și ai căror strămoși erau scriși și agățați la gîtul lor într-o punguță legată cu un lanț de peruzele și de aur. Unul era alb ca o porumbiță și se numea Sabik, iar celălalt era negru ca un corb și se numea Lahik. Și amîndoi caii aceia erau vestiți printre

frînci şi printre arabi, şi stîrneau pizma regilor şi a sultanilor. Ci unul dintre cai avea o pată de albeaţă pe ochi ; şi nici iscusinţa celor mai iscusiţi potcovari nu izbutise să facă albeaţa aceea să piară. Şi vizirul cel chior se străduise şi el să o tămăduiască, întrucît era meşter în leacuri şi în doftoriceli ; da nu făcuse decît să înrăutăţească şi mai mult beteşugul şi să sporească întinderea petei.

Încît, atunci cînd Nur, dus de vizir, ajunse în grajd, băgă de seamă pata de pe ochiul calului şi zîmbi a rîde. Iar vizirul îl văzu că zîmbeşte aşa şi îi zise :

— O, musulmanule, de ce zîmbeşti ?

El spuse :

— Din pricina petei de pe ochiul calului !

Vizirul zise :

— O, musulmanule, ştiu, că oamenii din neamul tău sînt tare iscusiţi la cai şi că se pricep mai bine decît noi la meşteşugul de a-i îngriji ! Oare din pricina aceasta zîmbeşti ?

Şi Nur, care chiar că se pricepea de minune să vindece beteşugurile cailor, răspunse :

— Tu zici ! Nu se află nimenea în toată împărăţia creştinilor care să ştie tămădui calul acesta ! Ci eu pot să-l vindec ! Ce mi-ai dărui dacă mîine ţi-ai găsi calul cu nişte ochi sănătoşi ca ai unei gazele ?

Vizirul răspunse :

— Ţi-aş dărui viaţa şi slobozenia, şi te-aş face pe loc căpetenie peste grajdurile mele şi vraci al palatului !

Nur spuse :

— Dacă-i aşa, dezleagă-mă !

Şi vizirul dezlegă lanţurile care ferecau mîinile lui Nur ; şi Nur, numaidecît, luă nişte seu, nişte ceară, nişte var şi nişte usturoi, le mestecă bine cu zeamă tare de ceapă, şi făcu o alifie cu care obloji ochiul

bolnav al calului. După care se culcă pe crivatul de scînduri din grajd și îi lăsă lui Allah grija zviduirii albeței de pe ochiul calului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptea noapte

Urmă :

A doua zi dimineața, vizirul cel chior veni chiar el, șchiopătînd, să dea jos alifia. Și uimirea și bucuria lui fură cum nu se poate mai mari cînd văzu ochiul calului limpede ca lumina dimineții. Și fericirea lui fu atîta de nemărginită, încît îl îmbrăcă pe Nur chiar cu mantia lui și îl numi pe loc căpetenie peste grajdurile sale și peste vracii cailor de la palat. Și îi hotărî ca locuință odăile de deasupra grajdurilor, față în față chiar cu iatacurile lui și de care nu le despărțea decît curtea. După care se duse să ia parte la petrecerile ce se dedeau pentru nunta domniței. Și habar n-avea el că omul nu scapă în veci de ursita lui, și nu știa ce lovituri păstrează soarta pentru aceia care dîntru început sînt meniți să slujească de pildă neamurilor !

Or, așadar, ajunseră în cea de a șaptea zi de ospețe, și iacătă și seara cînd moșneagul cel slut tocmai trebuia să intre s-o ia în stăpînire pe domniță. (Izgonit fie Cel-Rău !) Or, domnița tocmai sta sprijinită în coate la fereastră și asculta cele de pe urmă vuiete și strigăte

ce se ridicau în cinstea ei. Şi, tare tristă, se gîndea la iubitul ei Nur, flăcăul cel voinic şi frumos de la Egipt, care îi culesese floarea fecioriei. Şi o mare jale îi scălda sufletul, la amintirea aceea, şi făcea să i se ridice lacrimile în ochi. Şi îşi zicea : „Hotărît ! n-am să mă las atinsă niciodată de bătrînul cel îngreţoşător ! Mai degrabă îl omor, şi pe urmă mă arunc pe fereastră în mare !" Şi, pe cînd se lăsa cuprinsă de amărăciunea acelor gînduri, auzi sub ferestrele ei un glas frumos de flăcău care cînta, în înserare, nişte stihuri arăbeşti despre despărţirea celor ce se au dragi. Or, era chiar Nur, care, în clipa aceea, sfîrşind de dat cele de pe urmă îngrijiri cailor, se suise în iatacul său şi se aşezase şi el cu coatele pe fereastră, ca să se gîndească la iubita lui. Şi cînta vorbele acestea ale poetului :

Ah, fericire dusă !
Pe urme-ţi, am venit,
Departe de pămîntul
Străbun şi fericit,
În ţara asta crudă,
Pe căile-i străine,
Cu amăgirea sfîntă
Că am să dau de tine.
Ah, vai de mine, vai !

Iar simţurile mele,
De-al amăgirii dor,
Te recunosc, iubito,
Te strigă-n graiul lor,
În tot ce-i gingăşie
Şi mi se-arată-n cale,
În tot ce-mi pare-un farmec
Din farmecele tale.
Ah, vai de mine, vai !

Cînd undeva departe
Un fluier plînge stins,
Şi cînd îi dă răspunsuri
Lăuta, dinadins,
Curg lacrimile mele
Topite de suspine,
Şi gîndul meu visează
La mine şi la tine.
Ah, vai de noi, vai, vai!

Auzind cîntecul acela în care iubitul inimii ei îşi mărturisea simţămintele dragostei lui credincioase, domniţa Mariam cunoscu numaidecît glasul şi fu cuprinsă de o tulburare pînă peste poate. Ci, cum era înţeleaptă şi iscusită, ştiu să se stăpînească şi să nu se dea de gol faţă de însoţitoarele care o înconjurau, şi începu prin a le ruga s-o lase singură. Pe urmă, luă o hîrtie şi un calam şi scrise cele ce urmează :

„În numele lui Allah cel Atoatedătător şi Atoatefăcător! Şi toate celelalte! Pacea lui Allah fie cu tine, o, Nur, precum şi mila şi binecuvîntarea lui!

Vreau să-ţi spun că roaba ta Mariam te salută şi arde de dorul de a se vedea iarăşi laolaltă cu tine! Ascultă, dar, ce îţi spune ea aici, şi fă ceea ce îţi porunceşte.

La întîia strajă de noapte, la ceasul prielnic îndrăgostiţilor, ia cei doi cai, Sabik şi Lahik, şi du-i afară din cetate, dincolo de poarta Sultania, unde ai să mă aştepţi. Şi dacă te-o întreba careva unde duci caii, tu să răspunzi că îi duci la plimbare!"

Pe urmă, împături scrisoarea, o legă într-o basma de mătasă şi flutură basmaua la fereastră, înspre Nur. Şi, cînd văzu că el o băgase de seamă şi că vine într-acolo, aruncă basmaua pe fereastră. Şi Nur luă basmaua

de jos, o desfăcu și găsi în ea scrisoarea, pe care o citi, pe urmă o duse la buze și la frunte, în semn de învoire. Și dete fuga la grajduri, unde aștepta cu cea mai mare nerăbdare straja dintîi a nopții. Atunci, puse șaua pe cei doi cai de soi ales și ieși afară din cetate, fără ca pe drum să fie supărat de cineva. Și o aștepta pe domniță la poarta Sultania, ținînd cei doi cai de căpăstru.

Or, tocmai în clipa aceea, cînd petrecerile se sfîrșiseră și se lăsă noaptea, chiorul de moșneag cel atîta de slut și de îngrețoșător intrase în odaia domniței, ca să săvîrșească ceea ce avea de săvîrșit. Și domnița Mariam, tremurînd de scîrbă, atîta de silos era la înfățișare, îl văzu intrînd. Ci, întrucît fata își avea un plan al ei de urmat, pe care nu vroia să-l zădărnicească, se strădui să-și stăpînească simțămintele de scîrbă și, ridicîndu-se în cinstea moșneagului, îl pofti să ia loc lîngă ea pe divan. Iar bătrînul cel șchiop îi zise :

— O, doamnă a mea, tu ești mărgăritarul Răsăritului și al Apusului, și numai la picioarele tale am să mă închin !

Iar domnița răspunse :

— Fie ! da să curmăm cu laudele. Unde-i demîncarea ? Mi-e tare foame și, înainte de toate, se cade a începe să mîncăm !

Numaidecît, bătrînul își chemă robii și, într-o clipită, fură aduse tăvile pline cu bunătățurile cele mai rare și mai alese, făcute din tot ce zboară în văzduhuri, înoată în ape, umblă pe pămînturi și crește în pomii din livezi și în copăceii din tufărișuri. Și amîndoi începură să mănînce laolaltă ; iar domnița se silea să-l îmbie cu bucate ; și bătrînul era vrăjit de grijile ei și se umfla în piept și se bucura că o să-și ajungă scopurile mai ușor decît gîndise. Ci deodată se prăvăli pe spate, cu capul mai greu decît picioarele, fără de simțire. Căci domnița izbutise să-i arunce în cupă pe sub mînă un

strop de bang marocan, în stare să doboare un elefant şi să-l fac să-şi amestece înălţimea cu lăţimea.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii miijnd şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute opta noapte

Urmă :

Slavă lui Allah carele nu îngăduie uriciunii să întineze ceea ce este curat !

Cînd îl văzu pe vizir rostogolindu-se în felul acela, ca un porc umflat, domniţa Mariam se ridică pe clipă pe dată, luă doi saci pe care îi umplu cu nestemate şi cu giuvaeruri, înfăşcă o spadă cu lama călită în sînge de lei, şi-o prinse la brîu, se coperi cu o maramă şi, cu ajutorul unei frînghii, se lăsă să lunece pe fereastră în curte, iar de acolo, fără a fi zărită de nimeni, ieşi din palat şi fugi înspre poarta Sultania, unde ajunse fără de nici un necaz. Şi, de cum îl văzu pe Nur, dete fuga la el şi, fără a-i lăsa răgaz nici măcar s-o sărute, sări pe calul Lahik şi îi strigă lui Nur :

— Încalecă pe Sabik, şi după mine !

Şi Nur, lăsînd la o parte orice alt gînd, sări la rîndu-i pe cel de al doilea cal şi îl slobozi în galopul cel mare, spre a o ajunge din urmă pe iubita lui, care era de mult departe. Şi goniră aşa toată noaptea, pînă în zori.

Cînd socoti că pusese o depărtare destul de mare între ei şi cei care s-ar fi putut să-i urmăreàscă, domniţa se învoi să se oprească o clipă ca să se hodinească şi să

dea răgaz harnicilor bidivii să-şi mai tragă sufletul. Şi cum locul unde poposiseră era tare plăcut, cu pajişti verzi, cu umbră, cu pomi roditori, cu flori şi cu ape curgătoare, şi cum prospeţimea acelui ceas îi îmbia la plăcerea cea dulce, se simţiră fericiţi că puteau, într-un sfîrşit, să se aşeze unul lîngă altul, în tihna acelor locuri, şi să-şi povestească între ei tot ce pătimiseră cît fuseseră despărţiţi. Şi, după ce băură din apa aceluiaşi izvor şi se înviorară cu poame culese din acelaşi pom, îşi făcură spălările cele de după datină şi se lăsară unul în braţele celuilalt, proaspeţi, voioşi şi drăgăstoşi. Şi, dintr-o bucată, îndreptară toată vremea pierdută în post. Pe urmă, răpiţi de dulceaţa văzduhului şi de liniştea locului, se lăsară furaţi de somn, sub mîngîierile adierii de dimineaţă.

Or, şezură aşa adormiţi pînă pe la amiază, şi nu se deşteptară decît cînd auziră pămîntul bubuind sub nişte izbituri parcă de mii de copite. Şi deschiseră ochii, şi văzură ochiul soarelui întunecat de un vîrtej de pulbere şi, din vîlvora prafului acela, ţîşneau fulgere ca dintr-un cer furtunos. Şi cunoscură în curînd tropotul cailor şi zăngănitul armelor. Or, era o oaste întreagă, care se luase pe urmele lor !

Cu adevărat, în dimineaţa acelei zile, regele frîncilor se sculase de cu zori ca să se ducă el însuşi să afle veşti despre domniţă, fiica lui, şi să se liniştească în privinţa acesteia. Întrucît el era departe de a se simţi fără de griji faţă de împlinirea căsătoriei domniţei cu un bătrîn a cărui vlavie de bună seamă că demult trebuie să se fi topit. Însă uimirea lui ajunse pînă peste poate cînd n-o găsi pe fiică-sa şi cînd îl văzu pe vizir întins pe jos, lipsit de simţire şi cu capu-ntre picioare. Şi, cum regele vroia mai întîi de toate să afle ce-i cu domniţa, turnă nişte oţet în nasul vizirului, care îşi căpătă pe dată folosinţa simţurilor. Şi regele, cu un glas înfricoşător, răcni :

— O, blestematule, unde este fiica mea Mariam, soția ta ?

El răspunse :

— O, măria ta, nu știu !

Atunci regele, plin de mînie, își trase spada și, dintr-o fulgerătură, despică în două capul vizirului său ; și spada răzbi, strălucind, prin fălcile chiorului. Allah așeze-i pe veci sufletul păcătos în catul cel mai de la urmă al gheenei !

Tot atunci, năvăliră și grăjdarii, tremurînd, să-i aducă regelui vestea că vraciul cel proaspăt al cailor pierise, precum și bidiviii Sabik și Lahik. Și regele nu mai avu nici o îndoială că fiică-sa fugise cu căpetenia grajdurilor, și numaidecît strigă să vină la el cei dintîi trei patrici ai săi și le porunci să treacă fiecare în fruntea a cîte trei mii de oameni și să-l însoțească la căutarea fiicei sale. Și adăugă pe lîngă oastea aceea pe patriarhii și pe mai-marii de la curtea sa, se așeză el însuși în fruntea oștilor, și purcese pe urmele fugarilor, pe care îi ajunse în pajiștea cu pricina.

Și, cînd văzu oastea apropiindu-se, domnița Mariam sări pe cal și strigă către Nur :

— Vreau, o, Nur, să stai de-o parte, întrucît am să-i lovesc eu singură pe vrăjmașii noștri, și să te apăr și să mă apăr împotriva lor, măcar de-ar fi ei nenumărați ca firele de nisip !

Și, rotindu-și spada, ticlui versurile acestea :

Vreau astăzi să-mi arăt puterea,
Și vitejia vreau s-arăt !
Pe toți vrăjmașii mei de-a valma
Să-i dau amarului prăpăd !
Să spulber pînă-n temelie
Și frînce lănci și metereze !
Și capete de-oșteni năprasnici
Cumplita-mi spadă să reteze !

Ca noaptea-i calul meu cu care
M-arunc în luptă, fără frică ;
Iar vitejia mea-i ca ziua
Cînd zorii limpezi se ridică !

Urmarea la ce spun acumă
Se va vedea chiar azi ; căci sînt
O călăreață nenfricată
Cum nu e alta pe pămînt !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute noua noapte

Urmă :

...Iar regele o văzu cum venea, rotind în fundul capului ochii ei ca de argint-viu. Și strigă :

— Pe credința în Mesia ! este destul de smintită ca să ne înfrunte !

Și opri mersul oștilor sale și se duse singur înspre fata lui, strigînd la ea :

— O, fiică a stricăciunii ! iacătă că îndrăznești să mă înfrunți și să te arăți gata să lovești oastea frîncilor ! O, smintito, au tu te-ai dezbrăcat de orice rușine și te lepezi de credința părinților tăi ? Și nu știi că, dacă nu te supui îndurării mele, te așteaptă moartea neabătută ?

Ea răspunse :

— Ceea ce a trecut s-a dus și nu se mai întoarce ! Și aceasta-i o taină a legii musulmane ! Cred într-unul singur Allah și în Mohamed, trimisul lui, cel binecuvîntat, fiul lui Abdallah ! Și n-am să mă lepăd în veci de credința mea și de dragostea mea față de flăcăul din Egipt, de-ar fi să sorb pentru aceasta cupa prăpădului meu !

Spuse, și își făcu calul înspumat să se rotească pe picioarele de dindărăt în fața oștii frîncilor, și cîntă stihurile acestea de luptă, spintecînd aerul cu spada ei sclipitoare :

Ce dulce e să lupți cînd sună
Al bătăliei ceas cumplit !
Hai, de-ndrăzniți, veniți degrabă,
Nevolnicilor strînși în gloată !
Veniți, creștini fricoși, la mine,
Să înfruntați neocolit
Tăria loviturii mele
Cu care-am să vă sfărm îndată !

Cu capetele retezate
Am să vă samăn în țărînă,
Iar inima puterii voastre
Am s-o dobor cu scîrbă jos !
Peste cetatea voastră neagră
Nimica n-o să mai rămînă —
Doar corbii, ca să dea de veste
Sfîrșitul vostru rușinos !

Sub ascuțișul spadei mele
Aveți să beți numaidecît
Cumplite-nghițituri, amare
Ca zeama crudă de dovleac,
Iar regele cel crunt al vostru

Are să dea acum pe gît
Întreaga cupă-a deznădejdii,
Să nu-i mai fie sete-n veac !

Hei, ia ieşiţi-mi înainte,
Dacă se află vreun viteaz
În rîndurile voastre ! Haide !
Veniţi să-mi alinaţi aleanul,
Şi-n sîngele spurcat al vostru
Să-mi vindec aprigul necaz,
Să-mi zviduiesc durerea toată
Din inima-mi cum e catranul !

Hai, dar ! Înaintaţi odată !
Hai, dacă n-a-nghețat în voi
Şi sufletul cel plin de spaimă !
Hai să vedeţi cum vă dărînă
Amarnicu-ascuţiş al spadei
Şi cum v-aruncă la gunoi,
Şi cum vă-ngroapă pe vecie
Sub neagra haină de ţărînă !

Aşa cîntă viteaza domniţă. Şi se aplecă pe calul ei, îl sărută pe gît, îl mîngîie cu palma şi îi spuse la ureche : „Astăzi, o, Lahik, este ziua să arăţi din ce neam şi de ce fală eşti !" Şi sîngele lui de arab se înfioră, şi calul necheză o dată şi ţîşni mai iute ca vîntul dinspre miază-noapte, vărsînd flăcări pe nări. Iar domniţa Mariam, dînd un răcnet înfricoşător, făcu o roată pe aripa stîngă a frîncilor şi, în galopul bidiviului ei, seceră cu sabia nouăsprezece capete de călăreţi. Pe urmă, se întoarse în mijlocul cîmpului de luptă şi îi sfruntă pe frînci cu strigăte amarnice.

Dacă văzu aşa, regele îl chemă pe unul dintre cei trei patrici, care se numea Barbut, căpetenia oştilor

sale. Or, acesta era un războinic dibaci, iute ca focul ; era sprijinul cel mai de temei al scaunului regelui frînc, și era cel dintîi între mai-marii din împărăția și de la curtea sa, ca putere și ca vitejie ; și meseria de cavaler era toată viața lui. Și patriciul Barbut, la chemarea regelui său, înaintă clocotind de dor de luptă, călare pe calul lui de soi ales, cu vine voinice ; și era apărat de o tunică de aur încărcată cu podoabe și făcută din zale înguste ca aripile de lăcustă. Și armele lui erau o sabie ageră și vînjoasă, o lance cît un catarg de corabie și care numai cu o lovitură ar fi dat peste cap un munte ; și mai avea patru sulițe ascuțite și o măciucă înfricoșătoare țintuită cu piroane. Și așa, leit în fire și în arme de atac și de apărare, se asemuia cu un turn.

Or, regele îi spuse :

— O, Barbut, vezi și tu măcelul făcut de fata asta descreierată ! Trebuie s-o birui și să mi-o aduci, vie ori moartă !

Pe urmă, îi puse pe patriarhi să-l blagoslovească, îmbrăcați cu veșmintele lor bălțate și ridicînd crucile deasupra capetelor, și să-i procitească deasupra *Evangheliei*, rugîndu-se să-i vie în ajutor idolii păcătoșeniei și ai păgînei lor. Ci noi, musulmanii, nu ne rugăm decît unuia singur Allah, carele este plin de putere și de măreție !

De îndată ce patriciul Barbut sfîrși de sărutat steagul crucii, se repezi pe cîmpul de luptă, mugind ca un elefant înfuriat și vărsînd, pe limba lui, înjurături cumplite împotriva credinței musulmane. Blestemat fie el ! Ci, la rîndu-i, domnița îl văzu venind asupra sa, și răgi ca o leoaică, mamă de pui de leu ; și mormăind, mugind și iute ca o pasăre de pradă, își năpusti calul Lahik în calea potrivnicului. Și amîndoi se izbiră ca doi munți mișcători, și se înfruntară piept în piept cu îndîrjire, urlînd năpraznic ca niște demoni. Pe urmă, se

despărțiră și făcură o sumedenie de ocolișuri, și se întoarseră iarăși cu turbare să se izbească încă o dată, ferindu-se de lovituri fiecare cu o dibăcie și cu o iuțeală uluitoare, care înfricoșau privirile înmărmurite. Și pulberea stîrnită de copite le sărea adesea în ochi ; și arșița copleșitoare era atîta de mare, încît pietrele ardeau ca niște tufișuri. Și lupta ținu un ceas, cu o vitejie la fel și de-o parte și de cealaltă.

Ci, începînd să-și piardă răsuflarea, patriciul Barbut vru să sfîrșească ; și își trecu buzduganul din mîna dreaptă în mîna stîngă, apucă una dintre cele patru sulițe și o zvîrli înspre domniță, însoțind-o cu un răcnet ca un bubuit de tunet. Și arma porni din mîna lui ca fulgerul care orbește privirea. Ci domnița văzu sulița cum venea, așteptă să ajungă în dreptul ei și o abătu iute cu dosul sabiei ; și sulița, șuierînd, se înfipse hăt departe în nisip. Și toată oastea văzu aceasta și fu cuprinsă de mirare.

Atunci Barbut luă altă suliță și o aruncă mînios strigînd : „Să lovească și să omoare !" Ci domnița se feri din calea ei și o făcu zadarnică. Și cea de a treia și cea de a patra suliță avură aceeași soartă. Numaidecît, Barbut, spumegînd de mînie și de umilință, luă iarăși măciuca în mîna dreaptă, răgi o dată ca un leu și năpusti arma cu toată puterea brațului, țintindu-și potrivnica. Și ghioaga cea uriașă zbură vuvuind prin văzduh și ajunse deasupra domniței Mariam, pe care ar fi zdrobit-o fără de izbăvire, dacă viteaza n-ar fi prins-o din zbor și n-ar fi înșfăcat-o deodată : întrucît pe domniță Allah o dăruise cu dibăcie, cu sprinteneală și cu tărie. Și roti și ea la rîndu-i ghioaga ! Și privirile tuturor care o văzură fură orbite de minunare !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute zecea noapte

Urmă :

Și, ca o leoaică, se repezi la patriciu și îi strigă, pe cînd răsuflarea ei șuiera cum șuieră vipera cu corn :

— Vai de tine, blestematule ! Vino să înveți cum se mînuiește un buzdugan !

Cînd patriciul Barbut o văzu pe potrivnica lui cum prinde buzduganul din zbor, i se păru că și cerul și pămîntul se mistuie din ochii lui. Și, pierdut, uitîndu-și tot curajul și toată vîrtutea, dete dosul, nemaiocrotindu-și fuga decît cu pavăza. Ci domnița cea viteză îl urmă strîns, îl ținti și, rotind ghioaga cea amarnică, i-o zvîrli în spinare. Și, vuind, buzduganul izbi pavăza, mai vîrtos decît un bolovan aruncat dintr-o catapultă. Și îl doborî pe patriciu de pe cal, frîngîndu-i patru coaste. Și Barbut se rostogoli în țărînă, se zvîrcoli în sîngele lui și scurmă pămîntul cu unghiile. Și moartea îi veni degrabă, întrucît Azrael, îngerul morții, se apropie de el cu ceasul cel de pe urmă și îi înșfăcă sufletul care se duse să dea seamă de păcatele și de păgînia lui față de acela carele știe toate tainele și pătrunde toate simțămintele.

Atunci domnița Mariam, în galopul cel mare, se aplecă iute de-a lungul pîntecelui calului pînă la pămînt, culese de jos lancea uriașă a vrăjmașului ucis și se trase la oarecare depărtare. Iar acolo înfipse lancea adînc în pămînt și, punînd piept la toată oștirea tătîne-său, își opri scurt calul cel ascultător, se sprijini cu spatele de lancea cea lungă și șezu așa nemișcată, cu fruntea sus și sfidătoare. Și, în felul acesta, făcînd o singură făptură cu calul și cu lancea înfiptă

în pămînt, era de neclintit ca un munte și de neabătut ca ursita.

Cînd îl văzu pe patriciul Barbut dîndu-și sufletul în felul acela, regele frîncilor, în durerea lui, începu să se bată peste față, își sfîșie hainele și îl chemă la el pe cel de al doilea patriciu, căpetenia oastei lui, care se numea Bartus și era un viteaz vestit printre frînci pentru curajul și pentru bărbăția sa la lupta în doi. Și îi zise :

— O, patriciule Bartus, răzbună moartea lui Barbut, fratele tău de arme !

Și patriciul Bartus răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, dînd pinteni calului înspre cîmpul de luptă, se năpusti asupra domniței.

Ci viteaza, stînd mai departe sfidătoare, nici nu se mișcă ; iar calul rămase neclintit și arcuit pe picioarele lui, ca un pod. Și iacătă că sosi asupra-i galopul cel năpraznic al patriciului, care slobozise frîiele calului și gonea ținîndu-și înainte lancea, al cărei fier semăna cu acul scorpionului. Și izbitura fu năpraznică.

Atunci, toată ostășimea făcu un pas înainte ca să vadă mai bine cumplitele minunății ale acelei lupte, cum alta asemenea ochii lor nu mai văzuseră vreodată. Și un murmur de minunare trecu prin toate rîndurile.

Ci luptătorii, învăluiți într-o pulbere deasă, se și încăieraseră amarnic și își împărțeau lovituri de gemea văzduhul. Și se luptară așa vreme lungă, cu ura în suflet, și aruncîndu-și blesteme înfricoșătoare.

Iar patriciul, de la un timp, pricepu că potrivnica lui e mai tare și își zise : „Pe Mesia ! acuma e ceasul să-mi dovedesc toată puterea !" Și înșfăcă o suliță vestitoare a morții, o cumpăni și o zvîrli drept înspre vrăjmașa lui, răcnind : „Na !"

Ci nu știa că domnița Mariam era voinica fără de asemuire a Răsăritului și a Apusului, viteaza pămînturilor și a deșerturilor, și războinica munților și a cîmpiilor !

Or, ea băgase de seamă mișcarea patriciului și îi pricepuse gîndul. Și, cînd arma vrăjmașă porni înspre ea, domnița așteptă pînă ce vîrful suliței îi ajunse aproape de piept, și-atunci deodată o prinse din zbor și, întorcîndu-se înspre patriciul uluit, îl țintì drept în mijlocul pîntecelui cu arma aceea, care ieși strălucind printre oasele din șira spinării. Și patriciul căzu ca un turn cînd se prăbușește ; și huietul armelor lui umplu de larmă văzduhurile.

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute unsprezecea noapte

Urmă :

Și sufletul i se duse să stea pe veci laolaltă cu al tovarășului său în flăcările cele nestinse pe care le-a aprins mînia judecătorului cel mare.

Atunci, domnița Mariam își roti iarăși calul Lahik împrejurul oștimii, răcnind :

— Unde-s robii ? Unde-s cavalerii ? Unde-s vitejii ? Unde-i vizirul cel chior, cîinele ăla șchiop ? Să iasă la iveală cel mai viteaz, dacă are curaj ! Rușine să vă fie, o, creștinilor, care tremurați înaintea brațului unei femei !

Dacă auzi și dacă văzu toate astea, regele frîncilor, mohorît pînă peste poate și tare necăjit de pierderea celor doi patrici ai săi, îl chemă pe cel de al treilea patriciu, care se numea Fîsian, adică Împuțitul, întrucît era vestit pentru fîsîielile și împuțiciunile lui, și care era un fătălău de pomină, și îi zise :

— O, Fîsian, tu, a cărui cea mai mare vîrtute este fătălia, acuma-i rîndul tău să te lupți cu dezmățata aceasta și să răzbuni cu moartea ei moartea tovarășilor tăi !

Și patriciul Fîsian, după ce răspunse că ascultă și că se supune, dete galop calului, slobozind în urma lui un potop de bubuituri asurzitoare, în stare să albească de spaimă părul unui copil din leagăn și să facă să se umfle pînzele unei corăbii.

Ci, dinspre partea ei, Sett Mariam își și luase avînt și îl și pornise pe Lahik într-un galop mai iute decît fulgerul cînd scapără și decît grindina cînd bate. Și amîndoi se năpustiră unul înspre celălalt, ca doi berbeci, și se izbiră cu atîta năprazna de-ai fi zis că se loviseră doi munți. Și patriciul, repezindu-se la domniță, scoase un răcnet cumplit și dete o lovitură mînioasă. Ci ea se feri cu sprinteneală, lovi cu dibăcie lancea vrăjmașului și i-o frînse în două. Pe urmă, în clipa cînd patriciul, dus de avîntul ce și-l luase, trecea pe lîngă ea, Sett Mariam se suci deodată, făcînd iute o întoarcere și, chiar cu coada de la lancea lui, îl lovi pe potrivnicul ei între umeri cu atîta putere, încît îl doborî jos din șea. Și, însoțind lovitura aceea cu un răcnet cumplit, se repezi la el, pe cînd patriciul zăcea răsturnat pe spate, și, dintr-o lovitură, îi înfipse lancea în gură și îi țintui capul de pămînt, împingînd vîrful lancei cît mai adînc.

La privelișlea aceasta, toată oștirea rămase dintruntîi mută de uluire. Pe urmă, dintr-o dată, toți simțiră cum bate peste capetele lor fiorul spaimei ; căci nici

nu mai știau dacă viteaza care săvîrșise asemenea isprăvi este făptură omenească ori demon. Și, dînd dosul, își căutară scăparea în fugă, aruncîndu-și picioarele în vînt. Ci Sett Mariam zbură după ei, mistuind sub pași depărtările. Și îi ajungea cînd pe mai mulți laolaltă, cînd pe cîte unul, îi fulgera cu sabia cea rotitoare și îi făcea să-și soarbă moartea dintr-o înghițitură, afundîndu-i în marea ursitelor. Și inima îi era atîta de voioasă încît i se părea că lumea nu mai poate s-o încapă! Și îi tăie pe care-i tăie, și îi betegi pe care-i betegi, și așternu pămîntul cu morți, în lung și în lat. Și regele frîncilor, cu mîinile ridicate înspre cer de deznădejde, fugea și el laolaltă cu toți ostașii lui, ținîndu-se la mijloc între oștile vînzolite, între patriarhii și popii lui, cum fuge un cioban, gonit de furtună, în mijlocul turmei sale de oi. Iar domnița nu mai contenea să-i jăituiască în felul acesta și să-i măcelărească amarnic, pînă la ceasul cînd soarele se coperi întru totul cu mantia întunericului.

Numai atunci domnița Mariam se gîndi să se oprească din goana ei biruitoare. Se întoarse, așadar, îndărăt, și se duse la multiubitu-i Nur, care începuse să fie tare îngrijorat din pricina ei, și se odihni în noaptea aceea în brațele lui, uitîndu-și, în alinturile împărtășite și în desfătările dragostei, ostenelile și primejdiile pe care le înfruntase ca să-l scape și ca să se mîntuie pe totdeauna de asupritorii ei creștini. Și a doua zi, după ce se sfătuiră laolaltă îndelung despre locul care ar fi cel mai plăcut unde să se așeze de aci înainte, hotărîră să se ducă să încerce dulceața Damascului. Și porniră la drum înspre cetatea aceea plăcută. Și-atîta cu ei!

În ce-l privește însă pe regele frîncilor, apoi acesta, cu nasu-n pămînt și cu burdihanul întors pe dos din pricina morții celor trei patrici, Barbut, Bartus și

Fîsian, și din pricina înfrîngerii oștirii sale, se întoarse îndărăt la palatul lui din Constantinia, unde își strînse sfetnicii și, după ce prefirară năpastele pățite, îi întrebă ce hotărîre ar fi mai bine să ia. Și adăugă :

— Nu știu unde s-o fi putut duce acum fiica aceea de încornorați ai nerușinării ! Da îmi vine să cred că trebuie să se fi dus în țările musulmane, acolo unde, după spusele ei, bărbații sînt niște bărbați vînoși și neostoiți ! Căci fiica aceasta de tîrfă este un jar aprins de la pojarul iadului ! Și nu putea să afle printre creștini niște haidamaci care să-i potolească patimile cele nesățioase ! Vă cer, așadar, să-mi spuneți, o, patriarhilor, ce trebuie să fac eu la o ananghie atîta de afurisită !

Și patriarhii și călugării și mai-marii crăiei cugetară vreme de un ceas, pe urmă răspunseră :

— Noi socotim, o, rege al vremilor, că nu-ți mai rămîne decît una de făcut, după toate cîte s-au petrecut, și anume să trimiți o scrisoare, cu niște daruri bogate, preaputernicului rege al musulmanilor, califul Harun Al-Rașid, care este stăpîn peste pămînturile și peste țările unde s-au dus cei doi fugari ; și, în acea scrisoare pe care să i-o scrii cu chiar mîna măriei tale, să-i faci tot felul de făgăduieli și de jurăminte de prietenie, ca să se învoiască a porunci să fie prinși fugarii, și să ți-i trimită în lanțuri la Constantinia. Și lucrul acesta nu are să te îndatoreze și nu are să ne îndatoreze nici pe noi cu nimic față de căpetenia aceea de necredincioși, întrucît, de îndată ce ni-i va da îndărăt pe fugari, noi avem să ne și repezim să-i măcelărim pe musulmanii din alai și avem să uităm jurămintele și făgăduielile date, așa cum facem noi de obicei de fiecare dată cînd încheiem vreo înțelegere cu necredincioșii aceia închinați lui Mahomed !

Aşa grăiră patriarhii şi sfetnicii regelui frîncilor. Blestemaţi fie ei şi în viaţa aceasta şi în cealaltă, pentru păgînia şi hainia lor !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăsprezecea noapte

Urmă :

Or, regele frîncilor din Constantinia, care avea o inimă tot atîta de ticăloasă ca şi patriarhii lui, nu pregetă să urmeze sfatul acela plin de viclenie. Da ei nu ştiau că ticăloşia se întoarce, mai de vreme ori mai tîrziu, împotriva acelora care o săvîrşesc, şi că ochiul lui Allah veghează pururea asupra drept-credincioşilor săi şi îi apără împotriva şiretlicurilor vrăjmaşilor lor preascîrbavnici !

Regele luă, aşadar, un calam şi scrise, cu litere greceşti, o scrisoare către califul Harun Al-Raşid, în care, după urările cele mai cuviincioase şi mai pline de laude şi de prietenie, îi spunea :

„O, *preaputernice emir al fraţilor noştri musulmani, am o fată deşucheată, pe nume Mariam ; şi fata aceasta a mea s-a lăsat amăgită de un tînăr egiptean din Cairo, care a răpit-o şi a dus-o în ţările ce se află sub puterea şi sub stăpînirea ta. Mă rog, dar, ţie, o, preaputernicule emir al musulmanilor, să binevoieşti a porunci să se facă cercetările de cuviinţă spre a fi*

găsită, şi să mi-o trimiţi cît mai curînd cu putinţă, sub strajă straşnică.

Iar eu, în schimb, am să acopăr cu cinstiri şi cu hatîruri straja aceea pe care ai să mi-o trimiţi cu fiica mea, şi am să fac tot ce oi putea ca să-ţi fiu pe plac! Aşa, ca să-ţi arăt recunoştinţa mea şi ca să-ţi fac dovadă de gîndurile mele de prietenie, îţi făgăduiesc, printre altele, că am să poruncesc unor zidari chiar de tine aleşi să zidească o geamie în cetatea mea de domnie. Şi am să-ţi trimit, pe deasupra, bogăţii de nedescris, cum nici un om n-a mai văzut vreodată unele asemenea: tinere fecioare ca nişte hurii, băieţi tineri fără fir de păr în barbă ca nişte lune, comori pe care focul n-ar putea să le mistuie, mărgăritare, nestemate, cai, iepe şi mînji, cămile şi pui de cămile, şi catîri încărcaţi cu poveri scumpe cu cele mai alese roade de pe pămînturile noastre. Şi, dacă toate astea nu ţi-or fi destul, mi-oi strînge hotarele regatului meu, ca să sporesc stăpînirile şi hotarele crăiei mele, ca să sporesc stăpînirile şi hotarele tale! Şi făgăduielile acestea le pecetluiesc cu pecetea mea, cu, Cezar, regele acelora care se închină Crucii!"

Şi regele frîncilor, după ce pecetlui scrisoarea aceasta, o înmînă proaspătului vizir pe care îl numise în locul bătrînului cel chior şi şchiop, şi îi grăi vorbele acestea:

— De vei căpăta îngăduinţă să fii primit de Harun ăla, să-i spui: „O, preaputernicule calif! vin s-o cer de la măria ta pe domniţa noastră; întrucît aceasta-i pricina sarcinii celei de seamă ce ni s-a încredinţat. Dacă primeşti cu priinţă cererea noastră, te poţi bizui pe recunoştinţa regelui, stăpînul nostru, care are să-ţi trimită cele mai îmbelşugate peşcheşuri!"

Pe urmă, ca să aţîţe şi mai mult rîvna vizirului său, pe care îl trimitea în felul acesta ca sol, regele frîncilor

îi făgăduí şi lui, la fel, că dacă solia are să dobîndească fericită izbîndă, are să i-o dea pe fiică-sa de soţie şi are să-l umplă de averi şi de huzmeturi. Pe urmă, îi dete păs şi îl îndemnă cu multă cricealâ să puie scrisoarea în chiar mîna califului. Şi vizirul, după ce sărută pămîntul dinaintea regelui, porni la drum.

Or, după o călătorie lungă, sosi cu alaiul lui la Bagdad, unde, pentru început, se odihni vreme de trei zile. Apoi, întrebă unde este palatul califului şi, după ce i se arătă, se duse acolo ca să ceară să fie primit de emirul drept-credincioşilor. Şi, cînd fu îngăduit la divanul de primire, vizirul, aruncîndu-se la picioarele califului, sărută de trei ori pămîntul dinaintea sa, îi spuse în cîteva cuvinte pricina soliei care îi fusese încredinţată, şi îi înmînă scrisoarea de la stăpînu-său, regele frîncilor, tatăl domniţei Mariam. Şi Al-Raşid despecetlui scrisoarea, o citi şi, după ce îi desluşi bine cuprinsul, se arătă binevoitor cererii ce i se făcea, măcar că venea de la un rege necredincios. Şi puse să se scrie pe dată tuturor valiilor din ţările împărăţiei musulmane, ca să li se zugrăvească înfăţişarea domniţei Mariam şi a tovarăşului ei, cu poruncă anume să se facă toate cercetările de trebuinţă spre a-i găsi, ameninţînd cu cele mai grele osînde la caz de neizbîndă ori de nepăsare, şi să i-i trimită fără de zăbavă, sub strajă bună, la curtea sa, de îndată ce au să fie dibuiţi. Şi olăcari călări pe cai ori în spinarea dromaderelor fugarnice plecară în toate părţile, ducînd fiecare cîte o scrisoare către un valiu de vilaet. Şi, în aşteptare, califul îl opri pe lîngă sine, la palat, pe solul frînc, dimpreună cu tot alaiul lui.

Şi-atîta cu aceşti regi osebiţi şi cu învoielile lor!

Ci, în ceea ce îi priveşte pe cei doi îndrăgostiţi, iacătă! După ce domniţa puse pe fugă, ea singură, oastea regelui frîncilor, părintele ei, şi după ce dete hrană vulturilor pe cei trei patrici care se măsuraseră

cu ea, porni la drum, împreună cu Nur, înspre Siria, și ajunse cu bine la porțile Damascului. Ci, cum călătoreau în conacuri scurte, poposind prin locurile frumoase spre a se deda plăcerilor dragostei lor, și nici cu gîndul nu gîndeau la ticăloșiile puse la cale de vrăjmașii lor, ajunseră la Damasc la cîteva zile după ce olăcarii cei iuți ai califului, care le-o luaseră înainte, aduseseră valiului poruncile în privința lor. Și, întrucît habar nu aveau despre ce îi așteptă acolo, își spuseră fără de nici un ocoliș numele față de iscoadele agiei care îi dibuiră numaidecît și care puseră caraulele valiului să-i priponească pe loc. Și caraulele, fără a mai pierde vremea, îi puseră să facă pe dată cale întoarsă, fără a le îngădui să intre în cetate și, împresurîndu-i cu armele cele crunte, îi siliră să meargă cu ei la Bagdad, unde, după zece zile de drum zorit prin mijlocul pustiului, sosiră zobiți de trudă. Și fură duși la divanul de primire, împresurați de străjile palatului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii miijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treisprezecea noapte

Urmă :

Și, cînd se aflară în fața califului cel mare, se temeniră și sărutară pămîntul dinaintea lui. Iar musaipul care era de slujbă atunci zise :

— O, emire al drept-credincioșilor, iacătă pe domnița Mariam, fata regelui frîncilor, și pe Nur,

răpitorul ei, fiul negustătorului Cunună din Cairo. Şi au fost zeberiţi amîndoi la Damasc, după poruncile valiului cetăţii !

Atunci califul îşi aruncă ochii înspre Mariam şi fu cucerit de înfăţişarea ei nurlie şi de frumuseţea chipului ei, şi o întrebă :

— Chiar tu eşti numita Mariam, fiica regelui frîncilor ?

Ea răspunse :

— Da, chiar eu sînt domniţa Mariam, roaba numai a ta, o, emire al drept-credincioşilor, ocrotitorule al credinţei, coborîtorule din emirul trimişilor lui Allah !

Şi califul, tare uimit de răspuns, se întoarse apoi înspre Nur şi fu la fel de încîntat de harurile tinereţii sale şi de înfăţişarea lui aleasă ; şi îi zise :

— Iar tu eşti chiar tînărul Nur, fiul lui Cunună, negustătorul din Cairo ?

El răspunse :

— Da, eu sînt, robul tău, o, emire al drept-credincioşilor, sprijinitorule al împărăţiei, apărătorule al credinţei !

Şi califul îi spuse :

— Cum de ai cutezat s-o furi pe domniţa aceasta frîncă, sfruntînd legea ?

Atunci Nur, prilejuindu-se de îngăduinţa de a vorbi, îşi povesti de şart toate păţaniile, cu toate amănuntele, iar califul îl ascultă cu multă luare-aminte. Ci nu are nici un rost să le mai spunem şi noi o dată.

Atunci, Al-Raşid se întoarse înspre domniţa Mariam şi îi zise :

— Află că tatăl tău, regele frîncilor, mi l-a trimis pe solul acesta pe care îl vezi aici, cu o scrisoare

scrisă de chiar mîna lui. Şi mă încredinţează de recunoştinţa lui şi de dorinţa ce o are de a zidi o geamie în cetatea lui de seaun, dacă mă învoiesc să te trimit îndărăt în ţara lui. Or, tu ce ai a răspunde ?

Iar Mariam ridică fruntea şi, cu un glas şi hotărît şi plăcut totodată, răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, tu eşti locţiitorul lui Allah pe pămînt şi aperi legea lui Mahomed, Profetul lui (cu el fie pururea pacea şi rugăciunea !). Or, eu m-am făcut musulmană şi cred într-unul singur Allah, şi îmi mărturisesc credinţa aceasta dinaintea măriei tale, şi rostesc : „Nu este alt Dumnezeu decît Allah, şi Mohamed este trimisul lui Allah !" Ai putea tu, dară, o, emire al drept-credincioşilor, să mă trimiţi în ţara necredincioşilor care îl fac pe Allah seamăn cu alţii, care cred că Isus, un fiu de om, este Dumnezeu, care se închină la idoli, care proslăvesc crucea şi înalţă rugi ereticeşti la tot soiul de fiinţe moarte în păgînie şi azvîrlite în flăcările mîniei lui Allah ? Or, dacă ai să săvîrşeşti una ca asta şi să mă dai pe mîna creştinilor aceştia, eu, la ziua Judecăţii, cînd toate mărirele nu au să mai însemneze nimic şi cînd numai inimile cele curate au să fie luate în seamă, am să te învinuiesc pentru purtarea ta, dinaintea lui Allah şi dinaintea Profetului nostru, vărul tău (cu el fie rugăciunea şi pacea !).

Cînd auzi cuvintele acestea ale domniţei Mariam şi mărturisirea ei de credinţă, califul se umplu de bucurie în sufletul său aflînd că o vitează ca aceea s-a făcut musulmană ; şi, cu lacrimi în ochi, strigă :

— O, Mariam, fata mea, fie ca Allah să nu îngăduie niciodată să dau pe mîna necredincioşilor o musulmană care crede într-unul Allah şi în Profetul său ! Allah să te apere şi să te păstreze şi să reverse

asupra ta mila și binecuvîntările lui, sporindu-ți puterea credinței ! Și acuma, pentru vitejia și bărbăția ta, poți să ceri orice de la mine ; și mă leg cu jurămînt că nu am să precupețesc nimic, de-ar fi și jumătate din împărăția mea ! Înveselește-ți, așadar, ochii, dezleagă-ți inima și alungă orice grijă ! Și spune-mi, spre a putea să fac cele de trebuință, dacă nu cumva ai fi mulțumită ca tînărul acesta, fiul supusului nostru Cununâ, negustătorul de la Cairo, să-ți fie soț legiuit ?

Și Mariam răspunse :

— Au cum să nu doresc, o, emire al drept-credincioșilor ? Au nu-i el acela care m-a cumpărat ? Au nu-i el acela care a culeș de la mine ceea ce era de culeș ? Au nu el și-a primejduit de atîtea ori viața pentru mine ? Și, într-un sfîrșit, au nu el a adus pacea sufletului meu, dezvăluindu-mi curăția credinței musulmane ?

Numaidecît califul trimise să fie aduși cadiul și martorii și ticluiră pe loc senetul de căsătorie. Pe urmă, îl chemă dinaintea lui pe solul regelui frîncilor, vizirul, și îi spuse :

— Vezi bine și tu, cu chiar ochii tăi, și bine auzi, cu chiar urechile tale, că nu pot să îndeplinesc cererea stăpînului tău, de vreme ce domnița Mariam, făcîndu-se musulmană, este de-a noastră. Altminterea, aș săvîrși o faptă de care ar trebui să dau seama lui Allah și Profetului său, la ziua Judecății ! Căci scris este la Cartea lui Allah : „Niciodată nu are să le fie dat celor necredincioși să-i stăpînească pe drept-credincioși !“...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Întoarce-te, aşadar, la stăpînul tău şi spune-i tot ce ai văzut şi auzit !

Iar solul, dacă pricepu în felul acesta că emirul drept-credincioşilor nu vrea să i-o dea pe fata regelui frîncilor, cuteză să se lase dus de furie, plin de ciudă şi de sumeţie, întrucît îl orbise Allah să nu mai vadă urmările vorbelor ce le rostea ; şi strigă :

— Pe Mesia ! de-ar fi ea musulmană încă de douăzeci de ori pe-atîta, şi tot trebuie s-o duc la tatîne-său, stăpînul meu ! Altminterea, are să vie el să-ţi cotropească împărăţia şi are să-ţi umplă cu oştile lui toată ţara, de la Eufrat pînă în Yaman !

La vorbele acestea, califul, mîniat pînă peste poate, răcni :

— Ce ? cîinele ăsta de ghiaur cutează să ne arunce ameninţări ? Să i se reteze capul şi să fie pus la intrarea în cetate, cu trupul răstignit pe cruce, ca să slujească de aci înainte drept pildă solilor necredincioşilor !

Ci domniţa Mariam strigă :

— O, emire al drept-credincioşilor, nu întina sabia ta slăvită cu sîngele cîinelui acesta ! Vreau să-l răsplătesc chiar eu, aşa cum i se cuvine !

Şi, rostind cuvintele acestea, smulse sabia pe care vizirul frînc o purta la şold, şi, rotind-o vajnic, dintr-o fulgerătură îi şi reteză capul şi i-l aruncă pe fereastră. Şi împinse hoitul cu piciorul, făcînd semn robilor să-l ducă de acolo.

La privelişteа aceasta, califul rămase uimit de iuţeala cu care domniţa îndeplinise osînda, şi o înveş-

mîntă cu chiar caftanul lui. Şi porunci ca tot aşa să fie îmbrăcat şi Nur cu un caftan măreţ, şi îi covîrşi pe amîndoi cu daruri scumpe ; şi, după dorinţa pe care şi-o mărturisiră, le dete o strajă falnică să-i însoţească pînă la Cairo, şi le mai dete şi nişte scrisori cu care să se înfăţişeze la valiul Egiptului şi la ulemale. Şi Nur, dimpreună cu domniţa lui, se întoarse în felul acesta în Egipt, la bătrînii lui părinţi. Iar neguţătorul Cunună, cînd îl văzu pe feciorul său că îi aduce în casă o domniţă ca noră, fu peste poate de mîndru şi îl iertă pe Nur pentru purtarea lui de odinioară. Şi, în cinstea tînărului, îi pofti la un ospăţ măreţ pe toţi mai-marii din Cairo, care îi covîrşiră cu daruri pe tinerii însuraţi, întrecîndu-se de sîrg unii pe alţii.

Şi tînărul Nur cu domniţa Mariam trăiră ani lungi, bucuroşi şi voioşi pînă peste poate, nelipsindu-se de nimic şi mîncînd bine, şi bînd bine, şi drăgostindu-se vîrtos, spornic şi îndelung, în vîlva preţuirii şi a belşugului, în cea mai tihnită şi mai plăcută viaţă, pînă ce veni să-i cerceteze Sfărîmătoarea fericirilor, Despărţitoarea de prieteni şi de sindrofii, aceea care pustieşte casele şi umple pîntecele mormintelor ! Ci slavă celui Singur Viu, carele nu cunoaşte moarte şi ţine în mîinile lui cheile Văzutelor şi Nevăzutelor ! Amin !

După ce auzi povestea aceasta, regele Şahriar se ridică deodată de mijloc şi strigă :

— Ah, Şeherezada, povestea aceasta de vitejie chiar că m-a fermecat !

Şi, după ce se rosti astfel, se sprijini iarăşi în coate pe perne, zicîndu-şi : „Tare nu-mi vine a crede că ar mai avea, după asta, şi alte poveşti să-mi mai povestească ! Şi-aşa că trebuie să cuget ce-mi rămîne de făcut în privinţa capului ei !"

Ci Şeherezada, dacă îl văzu că îşi încruntă sprîncenele, îşi zise: „Nu-i vreme de zăbovit!“ Şi grăi:

— Aşa-i, o, măria ta, povestea aceasta de vitejie este minunată, da ce-i ca pe lîngă aceea pe care aş mai vrea să ţi-o povestesc, dacă mi-ai mai îngădui?

Şi regele întrebă:

— Ce ziceai tu, Şeherezada? Şi ce poveşti gîndeşti să-mi mai povesteşti care să fie mai minunate ori mai uimitoare decît aceasta?

Iar Şeherezada zîmbi a rîde şi zise:

— Măria-ta ai să judeci! Ci, în noaptea aceasta, ca să ne sfîrşim veghea, nu vreau să-ţi povestesc decît o snoavă scurtă, dintre acelea care nu-s greu de ascultat! Şi-i scoasă din *Sfaturile mărinimiei şi ale ştiinţei de a te purta în viaţă.*

Şi numaidecît spuse:

SFATURILE MĂRINIMIEI ȘI ALE ȘTIINȚEI DE A TE PURTA ÎN VIAȚĂ

SALADIN ȘI VIZIRUL SĂU

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că vizirul sultanului Saladin, regele cel biruitor, avea ca bun al său, printre mulțimea de robi ce se bucurau de hatîrurile lui, un copilandru de lege creștină, desăvîrșit de frumos, pe care îl iubea pînă peste poate și care era atît de gingaș cum ochii oamenilor nu mai zăriseră vreodată unul asemenea. Or, într-o zi, pe cînd se plimba cu copilul acela de care nu se putea despărți, fu băgat de seamă de către sultanul Saladin, care îi făcu semn să se apropie. Și sultanul, după ce aruncă o privire vrăjită asupra copilului, îl întrebă pe vizir :

— De unde ai băiețelul acesta ?

Și vizirul, cam stînjenit, răspunse :

— De la Allah, o, stăpîne al meu !

Iar sultanul Saladin zîmbi și zise, urmîndu-și drumul :

— Iată, o, vizire al nostru, că acuma ți s-a ivit prilejul să ne înlănțuiești cu frumusețea unui astru și să ne faci robi cu farmecele unei lune !

Or, vorbele acestea îi deteră de gîndit vizirului, care își zise : „Chiar că nu îmi mai este cu putință să-l păstrez pe copilul acesta, după ce l-a băgat de seamă sultanul!" Și pregăti un peșcheș bogat, îl chemă pe copilul creștin cel atît de frumos și îi spuse :

— Pe Allah, o, flăcăule, de n-ar fi nevoia, sufletul meu nu s-ar fi despărțit de tine niciodată!

Și îi înmînă darul, spunînd :

— Ai să duci peșcheșul acesta din partea mea stăpînului nostru, sultanul, și tu însuți ai să fii o parte din acest peșcheș, întrucît din ceasul de-acum te dăruiesc stăpînului nostru!

Și, totodată, îi mai dete, ca s-o ducă sultanului, o scrisoare în care așternuse aceste strofe :

Iacătă-o lună plină, doamne bune,
Să lumineze-n cerul tău înalt ;
Și nicăieri pe lume nu-i un alt
Cer pe potrivă-acestei mîndre lune.

Iar eu, mărite, fără șovăială,
Anume, doamne, ca să-ți fiu pe plac,
Mă despărțesc de sufletul meu drag
Și ți-l trimit în dar, cu mare fală.

O faptă-asemeni eu nu știu vreuna —
Nu că mă laud, dar pe lume nu-i
Un ins ce s-ar lipsi, din voia lui,
De sufletul său, pentru totdeauna!

Or, peșcheșul îi plăcu într-un chip cu totul deosebit sultanului Saladin care, mărinimos și falnic, cum îi era obiceiul, nu pregetă să-l despăgubească pe vizirul său de jertfa aceea, coperindu-l cu huz-

meturi și cu huzururi, și făcîndu-l să simtă, cu orice prilej, cît de mult îi intrase în suflet și în dragostea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincisprezecea noapte

Urmă :

Estimp, vizirul își spori numărul fetișcanelor din haremul său cu o tînără dintre tinerele cele mai plăcute și cele mai desăvîrșite de pe acea vreme. Și tînăra, de cum sosi, izbuti să cucerească inima vizirului ; însă vizirul, pînă a nu se simți legat de ea așa cum pățise cu băiatul, își zise : „Cine știe dacă nu cumva faima acestui mărgăritar nou nu are să ajungă la urechile sultanului ? Așa că ar fi mai bine pentru mine, înainte de a-mi lăsa inima să se aprindă după tînăra roabă, s-o dau și pe ea în dar sultanului. În felul acesta, durerea are să-mi fie mai mică, iar pierderea are să-mi fie mai puțin grea !" Gîndind așa, o chemă la el pe fetișcană, o încărcă pe dată cu un dar pentru sultan, încă și mai bogat decît întîia oară, și îi spuse :

— Și tu însăți ai să fii o parte din peșcheș !

Și îi dete, ca s-o ducă sultanului, o scrisoare în care așternu versurile acestea :

O, doamne-al meu, pe falnica ta zare
De mult e-o lună — iată-acum și-un soare!
Așa încît, pe-un singur cer se-mbină
Aceste două astre de lumină,
Să-nchipuie, deasupra slavei voastre,
Perechea cea mai falnică de astre.

Or, de la fapta aceasta, trecerea vizirului spori încă pe-atîta în sufletul sultanului Saladin, care nu mai scăpa nici un prilej ca să-i dovedească, de față cu toată curtea sa, prețuirea și dragostea ce le simțea pentru el. Fapt care îi aduse în felul acesta vizirului o mulțime de neprieteni și de pizmași care, uneltind să-l piardă, hotărîră ca mai întîi să-l pună-n greașcă la sufletul sultanului. Așa că îi deteră de înțeles lui Saladin, prin tot felul de vorbe și de scorneli, pe cum că vizirul tot ar mai păstra o slăbiciune pentru copilandrul creștin, și că nu contenește, mai cu seamă cînd boarea vîntului reavăn dinspre miază-noapte îi stîrnește amintirea plimbărilor de odinioară, să-l dorească aprig și să-l cheme din tot sufletul. Și îi spuseră că asfel se căinează amarnic pentru darul pe care îl făcuse, ba chiar că, de ciudă și de părere de rău, își mușcă mîinile și își sfarmă măselele. Ci sultanul Saladin, departe de a-și pleca urechea la astfel de născociri nevrednice de vizirul în care el își pusese toată încrederea, țipă cu un glas zădărît către cei care îi torceau asemenea vorbe:

— Potoliți-vă limbile cele haine împotriva vizirului, că de unde nu, pe dată au să vă zboare capetele de pe grumaji!

Pe urmă, întrucît avea o minte iscusită și dreaptă, le spuse:

— Ci vreau totuși să vă dovedesc de mincinoși și de zavistnici, și să las ca ticăloșiile voastre să se întoarcă împotriva voastră. Așa că am să pun la încercare cinstea sufletului vizirului meu!

Şi îl chemă pe copilul cu pricina şi îl întrebă :
— Ştii să scrii ?
El răspunse :
— Ştiu, o, doamne al meu !
El zise :
— Ia atunci o hîrtie şi un calam şi scrie ce am să-ţi spun !

Şi, ca şi cum copilul ar fi scris aşa de la el, îl puse să-i scrie vizirului următoarea scrisoare :

„O, stăpîne al meu preaiubit de odinioară, tu, după ceea ce şi tu trebuie să simţi faţă de mine, ştii dragostea pe care ţi-o port şi amintirile pe care le-au lăsat în sufletul meu bucuriile noastre de altădată. Drept aceea, vin să mă plîng ţie de soarta mea de acum de la palat, unde nimic nu a izbutit să mă facă să uit bunătatea ta, mai ales că aici măreţia sultanului şi sfiala pe care o simt faţă de el mă opresc să mă bucur de hatîrurile lui. Mă rog, dar, ţie, să găseşti vreun tertip spre a mă lua îndărăt de la sultan, fie într-un fel, fie în altul. De altminteri, pînă acuma sultanul nu s-a aflat niciodată numai cu mine singur, şi ai să mă afli aşa cum m-ai lăsat !"

Şi, după ce scrisoarea fu scrisă, sultanul i-o dete unui rob micuţ de la palat s-o ducă şi s-o dea în mînă vizirului şi să-i spună :
— Robul tău de odinioară, copilul de creştini, m-a trimis să-ţi aduc scrisoarea aceasta din partea lui.

Şi vizirul luă scrisoarea, o privi o clipă şi, fără ca măcar s-o desfacă spre a o citi, scrise pe spatele ei următoarele :

Au de cînd, doamne, un om care ştie
Şi care a-nvăţat al vieţii rost
S-ar repezi deodată, ca un prost,
In gura unui leu prins de mînie ?

Eu nu sînt dintre-acei a căror minte
Se lasă-n voia patimii şi-atît ;
Nici dintre-acei de care răii-şi rîd.
Iar pizma lor haină nu mă prinde !

De-am rupt, să-l dărui, sufletul din mine,
Ştiam un adevăr ce s-a mai spus :
Că sufletul, odată ce s-a dus,
În trupul părăsit nu mai revine !

La primirea acestui răspuns, sultanul Saladin se umplu de bucurie şi nu pregetă să citească stihurile dinaintea nasurilor alungite ale zavistnicilor. Pe urmă, porunci să fie chemat vizirul său şi, după ce îi dete noi dovezi de prietenie, îl întrebă :

— Oare poţi să ne spui, o, taică al înţelepciunii, cum faci tu de ai atîta putere asupra ta însuţi ?

Şi vizirul răspunse :

— Nu-mi las niciodată patimile să ajungă la pragul voinţii mele !

Da Allah este încă şi mai înţelept !

Pe urmă, Şeherezada spuse :

— O, prefericitule rege, acuma, că ţi-am povestit cum îl ajută voinţa pe cel înţelept să-şi biruiască patimile, vreau să-ţi povestesc o întîmplare cu o dragoste pătimaşă !

Şi spuse :

MORMÎNTUL ÎNDRĂGOSTIŢILOR

Abdallah, fiul lui Al-Kaisi, ne-a lăsat în scrierile sale povestea aceasta. El spune :

Plecasem într-un an în hagialîc la casa cea sfîntă a lui Allah. Şi, după ce mi-am îndeplinit toate datorinţele de hagiu, m-am întors la Medina, ca să

mai văd o dată mormîntul Profetului — cu el fie pacea şi binecuvîntarea lui Allah ! Or, într-o noapte, pe cînd şedeam într-o grădină, nu departe de mormîntul cel proslăvit, auzii un glas care cînta încetişor în liniştea nopţii. Şi, fermecat, îmi ascuţii toată luarea-aminte şi, ascultînd aşa, desluşii versurile acestea pe care le cînta :

O, tu privighetoare a sufletului meu,
În cîntecele tale-i iubita mea mereu !
O, glas al ei, cu gungur vrăjit, de turturea,
Cînd vei răspunde, oare, la suspinarea mea ?
Ce lungă eşti, o, noapte, în chinul aşteptării
Cînd doru-aprinde-n suflet pojarul nerăbdării !
O, nalta mea lumină, oare n-ai strălucit,
Precum o stea în cale-mi, doar ca să pieri grăbit
Şi să mă laşi pe urmă prin bezne rătăcind
Ca orbii, fără-o rază şi fără un alint ?

Pe urmă se făcu tăcere. Şi mă uitam în toate părţile ca să-l văd pe cel care cîntase cîntecul acela pătimaş, cînd se ivi dinaintea mea stăpînul glasului. Şi, la lumina care se cernea din cerul nopţii, văzui că era un flăcău frumos de să-ţi dai sufletul şi care avea faţa scăldată în lacrimi. Şi mă întorsei spre el şi nu mă putui opri să nu-mi strig : „Ya Allah ! ce tînăr frumos !" Şi îmi întinsei mîinile amîndouă către el. Iar el mă privi şi mă întrebă :

— Cine eşti ? Şi ce vrei de la mine ?

Iar eu răspunsei, ploconindu-mă dinaintea frumuseţii lui :

— Ce alta aş putea să vreau, decît să-l binecuvîntez pe Allah uitîndu-mă la tine ? În ce priveşte cine-s eu, apoi sînt robul tău Abdallah, fiul lui Ma'amar Al-Kaisi. O, doamne al meu, tare ar mai vrea sufletul meu să te cunoască ! Întrucît cîntecul

tău de adineaori m-a tulburat pînă peste poate, iar chipul tău m-a vrăjit de tot. Şi iată-mă-s gata să-ţi jertfesc şi viaţa mea, dacă poate să-ţi fie de vreun folos!

Atunci flăcăul se uită la mine, ah! cu ce ochi! şi îmi spuse:

— Şezi, dară, jos lîngă mine!

Şi şezui lîngă el, cu sufletu-mi tremurînd, şi el îmi spuse:

— De vreme ce inima ta suferă pentru mine, ascultă acum ce mi s-a întîmplat!

Şi grăi mai departe, în felul acesta:

— Sînt Otbah, fiul lui Al-Hubab, fiul lui Al-Mundhir, fiul lui Al-Yamuh ansaritul. Or, ieri dimineaţă, pe cînd îmi făceam rugăciunile în geamia tribului, văzui că intră, mlădiindu-se din mijloc şi din şolduri, mai multe femei frumoase de să mori, care o însoţeau pe o fetişcană aproape copilă, şi ale cărei farmece făceau să se stingă farmecele însoţitoarelor ei. Şi, deodată, luna aceea se apropie de mine în mijlocul mulţimii de credincioşi, fără a fi băgată de seamă de nimeni, şi îmi spuse: „Otbah! de multă vreme pîndesc prilejul acesta să-ţi vorbesc! O, Otbah! ce ai zice să te împreuni cu aceea care este iubita ta şi doreşte să-ţi fie soţie?" Pe urmă, pînă ce eu să apuc să deschid gura şi să-i răspund, mă lăsă şi se pierdu printre tovarăşele ei. Pe urmă, ieşiră împreună toate din geamie şi se amestecară în mulţimea de hagii. Şi eu, în ciuda străduaniilor de a o găsi, nu am izbutit s-o mai văd vreodată din clipa aceea. Iar sufletul şi inima mea sînt cu ea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...şi sufletul şi inima mea sînt cu ea. Şi, pînă ce mi-o fi dat s-o văd iarăşi, nu am să pot să gust nici o bucurie, de-aş fi chiar în mijlocul desfătărilor raiului !

Aşa vorbi el, şi obrajii i se îmbujorau treptat, şi dragostea mea pentru el sporea la fel. Şi, cînd tăcu, îi spusei :

— O, Otbah, o, prietene al meu ! pune-ţi nădejdea în Allah şi roagă-te lui să-ţi dea iertarea greşalelor ! În ce mă priveşte, iată-mă-s gata să te ajut, cu toate puterile şi cu toate mijloacele mele, spre a-ţi înlesni s-o găseşti pe fetişcana care ţi-a vrăjit gîndurile. Căci, de cum te-am văzut, mi-am simţit sufletul purtîndu-se de la sine înspre minunata ta făptură, şi de atunci tot ce aş face pentru tine nu ar fi decît ca să văd ochii tăi cei frumoşi abătîndu-se mulţumiţi către mine !

Şi, vorbind astfel, îl strîngeam cu dragoste şi îl sărutam aşa cum un frate îl sărută pe un frate ; şi, toată noaptea, nu contenii să-i potolesc sufletul drag. Şi, hotărît ! în viaţa mea nu am să uit acele clipe desfătătoare şi pline de nesaţ, petrecute lîngă el prieteneşte.

Or, a doua zi, mă dusei cu el la geamie şi îl lăsai să intre el întîi, ca să-i arăt preţuirea mea. Şi stăturăm acolo amîndoi, de dimineaţă pînă la amiază, ceasul la care vin de obicei femeile la moschee. Ci, spre marea noastră supărare, băgarăm de seamă că toate femeile veniseră în geamie, dar

fetişcana nu se afla printre ele. Iar eu, văzînd tristeţea pe care lucrul acela i-o pricinuia tînărului meu prieten, zisei :

— Asta să nu te necăjească ! Am să aflu eu ştiri despre iubita ta de la aceste femei, întrucît ieri fata era împreună cu ele !

Şi numaidecît mă furişai pînă la femeile acelea şi izbutii să aflu de la ele că fetişcana noastră era o tînără fecioară, de viţă aleasă, că o chema Riya şi că era fiica lui Al-Ghitrif, căpetenia tribului Bani-Sulem. Şi întrebai :

— O, preabunelor femei, pentru ce n-a mai venit ea astăzi cu voi ?

Ele răspunseră :

— Da cum ar fi putut ? Tătîne-său, care a adus nişte hagii sub ocrotirea lui prin pustie, de la Irak pînă la Mecca, s-a întors ieri cu călăreţii săi la tribul lor de pe malurile Eufratului, şi a luat-o şi pe fiică-sa Riya.

Iar eu le mulţumii pentru lămuririle acestea, şi mă întorsei la Otbah ; şi îi zisei :

— Ştirile pe care ţi le aduc nu sînt, vai ! aşa cum aş dori !

Şi îi spusei că Riya plecase, cu tatăl ei, înspre tribul lor. Pe urmă adăugai :

— Ci linişteşte-ţi sufletul, o, Otbah, o, prietenul meu ! întrucît Allah m-a dăruit cu multe bogăţii şi sînt gata să le cheltuiesc ca să te ajut să ajungi la ţintă. Şi, din ceasul acesta, am să mă îngrijesc de necazul tău şi am să izbîndesc, cu ajutorul lui Allah !

Şi mai spusei :

— Binevoieşte numai să vii cu mine !

Şi se ridică şi merse cu mine la geamia ansariţilor, rudele sale.

Acolo, aşteptarăm pînă ce se strînse toată lumea ; iar eu detei bineţe adunării şi spusei :

— O, drept-credincioşilor ansariţi strînşi aici ! care este părerea voastră despre Otbah şi despre tatăl lui Otbah ?

Şi toţi răspunseră, într-un glas :

— Mărturisim cu toţii că sînt nişte arabi dintr-un neam vestit şi dintr-un trib ales !

Şi eu le spusei :

— Aflaţi, dar, că Otbah, fiul lui Al-Hubab, este mistuit de o dragoste amarnică. Şi vin la voi anume ca să vă rog să vă alăturaţi strădaniile la strădaniile mele, spre a-i dobîndi fericirea !

Ei răspunseră :

— Din toată inima şi cu bucurie.

Eu spusei.

— Dacă-i aşa, trebuie să mă însoţiţi pînă la corturile tribului Bani-Sulem, la şeihul Al-Ghitrif, căpetenia lor, ca să i-o cerem pe fiică-sa Riya de soţie pentru vărul vostru Otbah, fiul lui Al-Hubab.

Şi toţi răspunseră că ascultă şi că se supun. Eu, atunci, încălecai pe cal, şi tot aşa şi Otbah ; şi toată adunarea făcu la fel. Şi deterăm zor cailor, în goana mare, fără de oprire. Şi izbutirăm în felul acesta să ajungem la corturile călăreţilor şeicului Al-Ghitrif, la şase zile de Medina.

Cînd ne văzu venind, şeicul Al-Ghitrif ieşi în întîmpinarea noastră pînă în uşa cortului său ; iar noi, după salamalekurile de cuviinţă, îi spuserăm :

— Am venit să-ţi cerem găzduire, o, părinte al arabilor !

El răspunse :

— Fiţi bineveniţi sub corturile noastre, o, musafiri de viţă aleasă !

Şi, vorbind astfel, dete numaidecît poruncile de trebuinţă robilor lui ca să ne primească aşa cum se

cuvine. Şi robii aşternură în cinstea noastră mesele şi covoarele ; şi tăiară oi şi cămile, ca să ne dea un ospăţ falnic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optsprezecea noapte

Urmă :

Şi, cînd veni clipa să ne aşezăm la masă, noi ne trăserăm cu toţii îndărăt ; iar eu, în numele tuturora, îi mărturisii şeicului Al-Ghitrif :

— Pe harul cel sfînt al pîinii şi al sării, şi pe credinţa noastră arăbească ! nu avem să ne atingem de nici una dintre bucatele tale, pînă ce nu ai să împlineşti cererea noastră !

Şi Al-Ghitrif spuse :

— Şi care este cererea voastră ?

Eu răspunsei :

— Venim să ţi-o cerem de soţie pe fiica ta cea de neam ales, Riya, pentru Otbah, fiul lui Al-Hubab ansaritul, fiul lui Al-Mundhir, fiul lui Al-Yamuh, cel viteaz, cel bun, cel vestit, cel falnic, cel minunat !

Iar tatăl tinerei Riya, schimbîndu-se cu totul deodată şi la faţă şi la ochi, ne spuse cu glas domol :

— O, fraţi arabi, aceea pe care îmi faceţi cinstea să mi-o cereţi de soţie pentru vestitul Otbah, fiul lui Al-Hubab, este stăpîna deplină a răspunsului. Iar eu nu am să stau împotriva vrerii ei. Aşa că ea se cade

să se rostească ! Şi am să mă duc pe dată să-i cer răspunsul !

Şi se ridică dintre noi, tare galben, cu nasul plin de ciudă şi cu o faţă care tăgăduia vădit înţelesul vorbelor lui.

Se duse, aşadar, în cort la fata lui, Riya, care, speriată de tulburarea de pe chipul său, îl întrebă :

— O, taică al meu, pentru care pricină mînia zbuciumă atîta de năpraznic lăuntrul sufletului tău ?

Iar el şezu jos lîngă ea, în tăcere, şi, cum am auzit mai pe urmă, îi spuse într-un sfîrşit :

— Află, dar, o, Riya, fata mea, că le-am dat găzduire unor ansariţi ; care au venit la mine ca să te ceară de soţie pentru unul dintre ei !

Ea spuse :

— O, taică, neamul ansariţilor este un neam de vază printre arabi ! Şi, hotărît, găzduirea pe care le-ai dat-o este de datorinţă ! Ci ia spune-mi : pentru care dintre ei au venit să mă ceară de soţie ?

Ea răspunse :

— Pentru Otbah, fiul lui Hubab !

Ea spuse :

— Este un tînăr vestit ! Şi este vrednic să intre în neamul tău !

Ci el strigă, plin de mînie :

— Ce vorbe grăieşti tu ? Au nu cumva ai şi înnodat vreo legătură cu el ? Păi eu, pe Allah ! m-am juruit odinioară faţă de fratele meu că am să te dau fiului lui, şi nimenea altcineva, mai mult decît fiul unchiului tău, nu este vrednic să intre în spiţa neamului meu !

Ea spuse :

— O, taică, şi ce răspuns ai să le dai ansariţilor ? Aceştia sînt nişte arabi plini de fală şi tare simţitori în tot ce priveşte mîndria şi cinstea lor ! Iar dacă tu nu vrei să mă dai de soţie unuia dintre ei, ai să atragi asupra ta şi a tribului nostru zăcăşia şi urmarea răz-

bunării lor. Întrucît au să se socotească umiliți de tine și n-au să te mai ierte niciodată !

El spuse :

— Dreptu-i ce spui ! Ci am să-mi învăluiesc nedorința cerînd, ca preț pentru tine, o zestre pînă peste poate. Căci spune o zicală : „Dacă nu vrei să-ți măriți fata, cere o zestre cît mai mare !"

O lăsă, așadar, pe fiică-sa și veni la noi ca să ne spună :

— Fata tribului, o, musafiri ai mei, nu se împotrivește cererii voastre de a se mărita ; ci pretinde o zestre care să fie pe potriva harurilor ei. Care dintre voi, așadar, are să-mi poată da prețul acestui mărgăritar fără de asemuire ?

La vorbele acestea, Otbah înaintă și spuse :

— Eu !

El spuse :

— Ei bine ! fata mea cere o mie de brățări de aur roșu, cinci mii de galbeni cu pecetea lui Hajar, un gherdan de cinci mii de mărgăritare, o mie de viguri de mătasă indiene, douăsprezece perechi de cizme de piele galbenă, zece saci de curmale din Irak, o mie de capete de vită, o iapă de la tribul Anazi, cinci burdufe cu mosc, cinci șipuri cu parfum de trandafiri, și cinci burdufe de chilimbar !

Și adăugă, întorcîndu-se înspre Otbah :

— Ești în stare să te învoiești cu cererea aceasta ?

Și Otbah răspunse :

— O, părinte de arabi, te mai îndoiești ? Nu numai că mă învoiesc să plătesc zestrea cerută, ci am să dau încă și mai mult !

Eu, atunci, mă întorsei la Medina, cu prietenul meu Otbah, și izbutirăm, nu fără destulă alergătură și cazne, să facem rost de toate lucrurile cerute. Iar eu plătii cu banii mei, fără să șovăiesc, cu mai multă plăcere decît dacă aș fi făcut toate acele cumpărături pentru mine.

Şi ne întoarserăm la corturile celor din tribul Bani-Sulem, cu toate cumpărăturile noastre, şi ne grăbirăm să le dăm şeicului Al-Ghitrif. Iar şeicul, în felul acesta, nemaiputînd să-şi ia vorba îndărăt, fu nevoit să-i primească pe toţi ansariţii, oaspeţii săi, care se strînseră să-i aducă firitiselile lor pentru măritişul fiicei sale. Şi se porniră ospeţele şi ţinură patruzeci de zile. Şi fură înjunghiate o sumedenie de cămile şi de oi, şi fură puse la gătit în cazane bucate de toate felurile, şi toţi oamenii din trib putură să mănînce pe săturate.

Or, la sfîrşitul răstimpului acesta, pregătirăm un palanchin falnic, pus pe spinările a două cămile în şir, şi în el îi suirăm pe tinerii însuraţei. Şi plecarăm cu toţi, peste poate de voioşi, urmaţi de o caravană întreagă de cămile încărcate cu daruri. Iar prietenul meu Otbah nu mai putea de nerăbdare să ajungă şi ziua cînd să se vadă, într-un sfîrşit, singur-singurel cu iubita lui. Şi, cît ţinu călătoria, nu se depărtă de ea o clipită, şi şezu cu ea, în palanchin, de unde nu se da jos decît ca să vină şi să mă bucure la vreun taifas, cu toată prietenia, încrederea şi mulţămita...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăsprezecea noapte

Urmă :

...Iar eu mă bucuram în sufletul meu şi îmi spuneam : „Iacătă-te, o, Abdallah, că ai ajuns prieten pe totdeauna cu Otbah ! întrucît ai izbutit, uitînd de chiar

simțămintele tale, să-i cucerești inima, împerechindu-l cu frumoasa Riya ! Într-o zi, să nu ai nici o îndoială, jertfa ta are să fie răsplătită, și încă cu prisosință ! Și ai să te bucuri și tu de dragostea lui Otbah, în tot ce are ea mai plăcut și mai ales !"

Or, nu mai aveam decît o zi de mers pînă la Medina și, la căderea nopții, ne-am oprit la o mică oază, ca să ne hodinim. Și era o liniște desăvîrșită ; și lumina lunii surîdea la bucuria din tabăra noastră ; și, peste capetele noastre, douăsprezece palmieri, ca niște fete tinere, însoțeau cu foșnetul palmilor lor cîntecul adierilor de noapte. Iar noi, ca începătorii de lume din vremile cele de demult, ne bucuram de ceasul acela de liniște, de apa cea proaspătă, de iarba cea grasă și de dulceața adierii. Ci, vai ! nu poți să scapi de ce îți este ursit, măcar de-ai fugi și cu aripile zborului. Și tocmai prietenului meu Otbah îi era dat să bea pînă la drojdia de pe fund, dintr-o sorbitură, cupa de neînlăturat ! În adevăr, am fost smulși deodată din odihnă de o năvală năpraznică a unor călăreți înarmați care se repeziră asupra noastră țipînd și urlînd. Or, aceștia erau niște călăreți din tribul Bani-Sulem, trimiși de șeicul Al-Ghitrif s-o fure pe fata lui. Căci nu cutezase să încalce, sub corturile lui, datinile ospeției, și așteptase să ne depărtăm, ca să ne lovească în felul acesta, fără a nesocoti legile pustiei. Ci își făcuse socotelile fără a ține seama de prețul lui Otbah și al călăreților noștri care, cu mare vitejie, înfruntară lovitura călăreților tribului Bani-Sulem și, după ce omorîră o mulțime dintre ei, îi puseră pînă la urmă pe fugă. Ci, în vîlvora încăierării, prietenul meu Otbah primi o lovitură de lance și, cînd ajunse îndărăt în tabără, căzu mort în brațele mele.

Cînd îl văzu așa, tînăra Riya dete un țipăt mare și se aruncă peste trupul celui drag. Și își trecu toată noaptea jelindu-se. Și, cînd se făcu dimineață, o găsirăm moartă de jale.

Aibă-i Allah pe amîndoi întru mila sa ! Iar noi le săpărăm în nisip un mormînt şi îi îngropărăm acolo, unul lîngă altul. Şi, cu inimile pline de mîhnire, plecarăm la Medina. Iar eu, după ce isprăvii ce aveam de isprăvit la Medina, mă întorsei în ţara mea. Ci, peste şapte ani, mă prinse gîndul să mai fac un hagialîc la Locurile Sfinte. Şi în sufletul meu încolţi dorul să mă duc să văd mormîntul lui Otbah şi al frumoasei Rya. Şi, cînd ajunsei la mormînt, îl văzui adumbrit de un pom frumos dintr-un soi necunoscut, răsădit acolo cu evlavie de cei din tribul ansariţilor. Şi şezui, plîngînd, pe piatră, la umbra pomului acela, cu sufletul meu mohorît. Şi îi întrebai pe cei care se aflau acolo cu mine :

— O, prietenii mei, spuneţi-mi : cum se numeşte pomul acesta care plînge cu mine moartea lui Otbah şi a Riyei ?

Şi ei îmi răspunseră :

— Se numeşte Copacul Îndrăgostiţilor.

Ah, fie ca tu, o, Otbah să te odihneşti în pacea Stăpînului cel fără de moarte, la umbra pomului acesta care se tînguie peste mormîntul tău !

— Şi asta-i tot ce ştiu, o, preafericitule rege, despre Mormîntul Îndrăgostiţilor !

Pe urmă, întrucît îl văzu pe regele Şahriar mohorît de poveste, Şeherezada se grăbi, în noaptea aceea, să-i povestească şi povestea tinerei Hind, cu divorţul şi căsătoria ei.

DIVORŢUL TINEREI HIND

Se povesteşte că Hind, fiica lui Al-Neman, era cea mai frumoasă fată dintre fetele de pe vremurile ei, şi că era întocmai ca o gazelă la ochi, la gingăşie şi la

farmece. Or, faima frumuseții sale ajunse pînă la urechile lui Al-Hajaj, valiul Irakului ; și Al-Hajaj o ceru de soție. Tatăl Hindei însă nu vru să i-o dea decît cu prețul unei zestre de două sute de mii de drahme de argint, plătite înainte de nuntă, și cu învoiala să-i mai plătească, în caz de despărțire, alte două sute de mii de drahme. Și Al-Hajaj primi toate învoielile acestea și o aduse pe Hind în casa lui.

Or, Al-Hajaj, spre amarul și năpasta lui, era neputincios. Și venise pe lume cu totul sărman în ce privește... zestrea lui [...]. Și întrucît, plămădit așa, copilul nu vroia să trăiască, diavolul se arătă maică-si, în chip de om, și o sfătui, dacă vroia ca pruncul ei să rămînă în viață oricum, să-i dea să sugă, în loc de laptele ei, sîngele de la două capre negre, de la un țap negru și de la un șarpe negru. Și maică-sa urmă sfatul acela și dobîndi ceea ce dorea să dobîndească. Numai că neputința și beteșugul, care sînt un dar de la Satan și nicidecum de la Allah cel Darnic, rămăseseră zestrea copilului, ajuns acuma bărbat.

Încît Al-Hajaj, după ce o aduse pe Hind în casa lui, rămase o lungă bucată de vreme fără a îndrăzni să se apropie de ea alt fel decît la lumina zilei, și fără s-o atingă, măcar că tare ar mai fi vrut. Iar Hindei nu-i trebui prea mult pînă să afle pricina unei atari cumpătări, și tare se mai tîngui, laolaltă cu toate roabele ei.

Or, într-o zi, Al-Hajaj veni s-o vadă, după obiceiul lui, ca să-și bucure ochii cu frumusețea sa. Și o găsi cu spatele întors înspre ușă, privindu-se într-o oglindă și cîntînd ghiersurile acestea :

Hind, cîrlană năzdrăvană
Dintr-un soi arab, de foc,
Ești ursită să-ți duci viața
Cu catîrul boșorog.

Grea mi-e purpura cea scumpă —
Aruncați-o jos, cu silă !
Dați-mi zdrențele sărace
Din păr aspru de cămilă !

Sînt sătulă de palate !
Vreau la tribu-mi din pustie
Să mă-ntorc, s-ascult iar vîntul
Peste corturi cum adie,

Cum adie, și-i răspunde
Fluierul din cort, duios.
Nici lăuta, nici dairaua
Nu au sunet mai frumos.

Tinerii din trib, acolo,
Lacomi sînge beau, de lei,
Și puternici sînt, și mîndri,
Ca și leii-paralei —

Pe cînd Hind aici se-ngroapă,
Fără-acel preasfînt hatîr
De-a lăsa urmași pe lume
Cu nevolnicul catîr.

Cînd Al-Hajaj auzi cîntecul în care Hind îl asemuia cu un catîr, ieși din odaie, plin de deznădejde, fără ca soția lui să-i fi băgat de seamă nici ivirea, nici plecarea, și trimise pe dată după cadiul Abdallah, fiul lui Taher, ca să-i ceară să dezlege căsătoria. Și Abdallah se duse la Hind și îi spuse :

— O, fiică a lui Al-Neman, iacătă că Al-Hajaj Abu-Mohammad îți trimite două sute de mii de drahme de argint și îmi cere totodată să îndeplinesc, în numele său, toate cele legiuite pentru despărțenia lui de tine !

Şi Hind strigă :

— Mărire lui Allah ! Iată-mi ruga împlinită şi iată-mă slobodă să mă întorc la tatăl meu ! O, fiu al lui Taher, n-ai fi putut să-mi dai o veste mai plăcută decît aceasta de a-mi spune că am scăpat de cîinele cel boşorog. Păstrează, dar, pentru tine acele două sute de mii de drahme, ca răsplată pentru ştirea cea fericită pe care mi-o aduci.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzecea noapte

Urmă :

Estimp, califul Abd Al-Malek ben Mervan, care auzise vorbindu-se despre neasemuita frumuseţe şi despre deşteptăciunea Hindei, o rîvni pe faţă şi trimise să-i fie cerută de soţie. Ea însă îi răspunse printr-o scrisoare în care, după proslăvirile lui Allah şi mărturiile de supuşenie, îi spunea : „Află, o, emire al drept-credincioşilor, că un cîine a întinat ulcica, muşluind-o cu nasul, ca s-o adulmece !“ Iar califul, primind scrisoarea aceea, începu să rîdă cu hohote şi scrise numaidecît răspunsul acesta : „O, Hind, dacă un cîine a întinat ulcica, muşluind-o cu nasul, noi avem s-o spălăm de şapte ori şi, în urma răzuirii pe care o să i-o facem, avem s-o curăţăm de orice pată !“

Atunci Hind, dacă văzu că împotriva piedicilor pe care le ridica ea califul tot o dorea fierbinte, nu putu

face altminteri decît să se supună. Încît primi, punînd însă o învoială, așa cum îi scrise în a doua scrisoare în care, după proslăviri și urări, spunea : „Află, o, emire al drept-credincioșilor, că nu am să plec decît cu învoiala următoare : Al-Hajaj, desculț, să-mi ducă de căpăstru cămila, de-a lungul acestei călătorii, pînă la palatul tău !"

Or, scrisoarea îl făcu pe calif să se pună pe un rîs și mai dihai ca întîia oară. Și trimise pe dată poruncă lui Al-Hajaj să ducă de căpăstru cămila Hindei. Și Al-Hajaj, cu toată ciuda lui, știa bine că nu avea cum să nu se supună poruncilor califului. Se duse, dar, desculț, pînă la sălașul Hindei și luă cămila de căpăstru. Iar Hind se sui în baldachinul ei și nu pregetă, cît ținu drumul, să se veselească din tot sufletul pe seama cămilarului. Și o chemă pe doica ei și îi zise :

— O, mancă a mea, dă o leacă mai la o parte perdelele baldachinului !

Și doica dete la o parte perdelele ; și Hind își scoase capul printre perdele și aruncă un dinar de aur, jos, în noroi. Și se întoarse înspre fostul ei soț și îi zise :

— O, vizirule, dă-mi de jos banul acela de argint !

Și Al-Hajaj ridică de jos banul și i-l dete Hindei, spunîndu-i :

— Este un dinar de aur, nu un ban de argint !

Iar Hind, pufnind de rîs, strigă :

— Slavă lui Allah, care face să se preschimbe argintul în aur, în ciuda întinării cu noroi !

Și Al-Hajaj văzu limpede, din vorbele acelea, că totul nu fusese decît o batjocură a Hindei, ca să-l umilească. Și se împurpură tot de rușine și de mînie. Ci își plecă fruntea și fu nevoit să-și tăinuiască supărarea pe Hind, ajunsă acuma soția califului !

După ce povesti snoava aceasta, Şeherezada tăcu. Iar regele Şahriar îi zise :

— Snoavele acestea, Şeherezada, îmi plac. Ci acuma aş vrea să ascult o poveste cu minunăţii. Iar dacă nu mai ai nici una, spune-mi, ca să ştiu şi eu.

Ci Şeherezada sări :

— Da unde se află vreo poveste mai plină de minunăţii decît aceea pe care *tocmai am să i-o povestesc numaidecît măriei sale*, dacă, bineînţeles, îmi îngăduie !

Şi Şahriar zise :

— Poţi !

Şi Şeherezada îi spuse regelui Şahriar :

POVESTEA OGLINZII FECIOARELOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu gînduri minunate, că a fost odată, în vechimea vremilor şi în curgerea veacurilor şi a clipelor, în cetatea Bassrei, un sultan care era un flăcău minunat şi tare plăcut, plin de mărinimie şi de vitejie, şi care se numea sultanul Zein. Însă acel tînăr şi tare frumos sultan Zein, în pofida însuşirilor lui cele alese şi a darurilor de tot felul care îl făceau să nu-şi aibă saman pe lume în lung şi în lat, era un cheltuitor de bogăţii ce nu s-a mai pomenit, un risipitor care nu cunoştea nici un frîu şi nici o cumpătă, şi care, mînă spartă cum era la daruri pentru toţi ciracii lui, nişte flăcăiandri mîncăi pînă peste poate, şi cu tainurile ce plătea pentru muierile fără de număr, de toate soiurile şi de toate boiurile, pe care le ţinea pe seama lui în saraiurile cele strălucite, şi cu necurmatele cumpărări de tot alte fetişcane ce îi erau votrite în fiece zi, fecioare neprihănite, la nişte preţuri smintite, ca să le deguste, izbutise pînă la urmă să vîntuiască de tot visteriile cele fără de fund strînse veacuri în şir de sultanii cei

osîrdnici, strămoşii săi. Şi, într-o zi, vizirul lui veni şi, după ce sărută pămîntul dinaintea-i, îi dete de ştire că lăzile cu galbeni erau lefterite şi că de mîine zaheregii palatului nu mai aveau cu ce să fie plătiţi ; şi, după ce îi dete ştirea aceea neagră, vizirul, de spaimă să nu fie tras în ţeapă, plecă degrabă aşa cum venise.

Cînd află, în felul acesta, că toate averile lui se topiseră, tînărul sultan Zein se căi amarnic că nu-l bătuse gîndul să-şi păstreze o parte din bunuri pentru zilele cele negre ale soartei ; şi se mohorî în sufletul lui pînă peste marginile mohorelii. Şi îşi zise : „Nu-ţi mai rămîne alta, sultane Zein, decît să fugi de aici pe furiş şi, părăsindu-ţi la voia norocului ciracii cei atîta de dragi, cadînele cele copilandre, soţiile şi daravelile domniei, să laşi tronul secătuit al împărăţiei părinţilor tăi în seama cui o vrea să pună mîna pe el. Căci mai de dorit este să fii un cerşetor pe căile lui Allah, decît un rege fără de avere şi fără de faimă ; că tu ştii zicala care spune : Mai bine-i să zaci în mormînt, decît în sărăcie !“ Şi, cugetînd aşa, aşteptă să se facă noapte ca să se îmbrace teptil şi, nebăgat în samă de nimenea, să iese pe poarta cea tainică a saraiului. Şi tocmai se pregătea să-şi ia un toiag şi să pornească la drum, cînd Allah Atoate-văzătorul şi Atoate-înţelegătorul îi aduse în minte vorbele şi sfaturile cele mai de pe urmă ale lui tătîne-său. Căci părintele lui, pînă să moară, îl chemase la el şi, printre altele, îi spusese : „Şi mai cu seamă, o, fiul meu, să nu uiţi că, dacă ursita s-o întoarce într-o zi împotriva ta, ai să găseşti în Dulapul-cu-izvoade o comoară care are să-ţi îngăduie a face faţă la toate loviturile soartei !“

Cînd Zein îşi aduse aminte vorbele acelea, care i se şterseseră cu totul din minte, dete fuga, fără de zăbavă,

la Dulapul-cu-izvoade și îl deschise, tremurînd de bucurie. Da degeaba se uită el mult și bine, și degeaba scotoci și căută peste tot, răscolind hîrtiile și catastifele și lăsînd talmeș-balmeș letopisețele domniei, că tot nu găsi în acel dulap nici aur și nici mireasmă de aur, nici argint și nici mireasmă de argint, nici giuvaieruri, nici nestemate, nici nimic-nimicuța care să se asemuie cît de cît cu așa ceva. Și, deznădăjduit pînă peste marginile deznădejdilor pe care pieptul lui chinuit le putea cuprinde, și tare mînios că așteptările îi fuseseră amăgite, se porni să răvășească și să arunce în toate părțile hîrtiile împărătești, și să joace cu picioarele pe ele mînios, cînd deodată simți sub mîna lui pustiitoare ceva tare, parcă un lucru de metal. Și scoase afară lucrul acela și, cînd îl privi, văzu că era un sipețel greu de aramă roșie. Și se grăbi să-l descuie ; și nu găsi în el decît un bilețel împăturit și pecetluit cu pecetea tatălui său. Atunci, măcar că era tare înciudat, rupse pecetea și citi pe hîrtie cuvintele astea, însemnate de mîna tătîne-său : „Du-te, o, fiul meu, la *cutare* loc din palat, cu un hîrleț, și sapă cu chiar mîinile tale pămîntul, rostind numele lui Allah !"

După ce citi biletul acela, Zein își zise : „Iacătă că acuma trebuiește să fac și munca aspră de săpător ! Ci, de vreme ce aceasta-i voința cea de pe urmă a tatălui meu, nu vreau să fiu neascultător !" Și coborî în grădina palatului, luă un hîrleț rezemat de zidul casei grădinarului și se duse la locul arătat, unde era o hrubă așezată dedesubtul palatului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzeci şi una noapte

Micuţa Doniazada, sora Şeherezadei, se ridică de pe chilimul pe care şedea ghemuită şi strigă :

— *O, sora mea, ce dulci şi ce gingaşe şi ce înmiresmate sînt* vorbele tale proaspete !

Iar Şeherezada spuse, sărutîndu-şi surioara pe ochi :

— Aşa-i ! Dar ce-s ele pe lîngă ceea ce am să povestesc în noaptea aceasta, dacă bine înţeles îmi va mai îngădui regele acesta bine crescut şi dăruit cu purtări alese !

Şi regele Şahriar zise :

— Poţi !

Atunci Şeherezada povesti mai departe aşa :

...Tînărul sultan Zein luă, aşadar, hîrleţul şi se duse la hruba de dedesubtul palatului. Şi aprinse o făclie şi la lumina ei începu să bată cu coada hîrleţului în pămînt şi, în felul acesta, auzi într-un sfîrşit un răsunet adînc. Şi îşi zise : „Aici trebuie să sap !" Şi începu să desfunde pămîntul cu hotărîre ; şi dedese la o parte mai bine de jumătate din lespezile pardoselii fără să zărească nici un fel de semn al vreunei comori. Şi se opri din lucru ca să se odihnească şi, sprijinindu-se cu spinarea de zid, gîndi : „Pe Allah ! da de cînd, sultane Zein, ţi s-a năzărit să fugi după ursitoarea ta şi să te duci s-o cauţi pînă în inima pămîntului, în loc s-o aştepţi fără de grijă, fără de necaz şi fără de trudă ? Au tu nu ştii că ceea ce s-a dus e dus şi că ceea ce-i scris e scris şi trebuie să se împlinească ?" Ci, după ce se mai odihni oleacă, se apucă iarăşi de cazna lui şi începu iar să scoată cărămizile, fără prea mare nădejde ; şi iacătă că deodată dete la iveală o piatră albă, pe care o răsturnă ; şi dedesubtul ei văzu o uşă încuiată cu un lacăt de oţel. Şi sultan Zein

sfărmă lacătul acela izbindu-l cu hârleţul şi intră pe uşă.

Atunci, se trezi în vîrful unei scări falnice de marmoră albă, care cobora înspre o sală pătrată şi largă, toată numai din porţelan alb de China şi din cleştar, şi în care pereţii şi tavanul şi grinzile erau din lazulită azurie. Şi văzu în sala aceea podine de sidef, şi pe fiecare se aflau cîte zece urne de alabastru şi zece urne de porfiră. Şi se întrebă: „Cine ştie ce s-o afla în aceste chiupuri frumoase ! Pesemne că răposatul taică-meu o fi pus să fie umplute cu vreun vin bătrîn, care acuma trebuie să fi ajuns pînă peste poate de minunat !" Şi, gîndind aşa, se sui pe una dintre cele patru podine, se apropie de una dintre urne şi îi scoase capacul. Şi, o, ce uimire ! o, ce bucurie ! o, ce danţ ! văzu că era plină, pînă-n gură, cu pulbere de aur. Şi, ca să se încredinţeze şi mai bine, îşi băgă mîna în lăuntru, fără a putea să ajungă la fund, şi o scoase daurită toată şi sclipind ca soarele. Şi, zorit, scoase şi capacul de la cea de a doua urnă, şi văzu că aceea era plină cu dinari de aur şi cu ţechini de aur de toate mărimile. Şi le cercetă, una cîte una, pe toate cele patruzeci de urne, şi văzu că toate urnele de alabastru erau pline pînă în gură cu pulbere de aur, şi toate surorile lor de porfiră erau pline cu dinari şi cu ţechini de aur.

La privelişte aceea, tînărul Zein se însenină şi se lumină, şi se zbînţui şi dănţui ; pe urmă începu să răcnească de bucurie şi, după ce îşi înfipse făclia într-o gaură din peretele de cleştar, întoarse înspre el una dintre urnele de alabastru şi îşi vărsă pe cap, pe umeri, pe pîntec, şi peste tot, pulberea de aur ; şi se scăldă în aur cu mai multă desfătare decît simţise vreodată în

cele mai desfătătoare hammamuri. Şi striga : „Ha ! Ha ! sultan Zein, îţi şi luasei cîrja de derviş şi te şi găteai să baţi cerşind drumurile lui Allah ! Şi iacătă că binecuvîntarea a coborît asupra capului tău, întrucît nu te-ai îndoit de mărinimia Atoatedătătorului şi ţi-ai cheltuit cu mînă spartă bunurile dintîi pe care ţi le dăruise ! Însenineazâ-ţi, aşadar, ochii şi linişteşte-ţi sufletul scump ! Şi să nu-ţi fie teamă să înşfaci, atîta cît te ţin băierile, din chiar darurile cele necurmate ale aceluia care te-a zămislit !" Şi, totodată, povîrni toate celelalte chiupuri de porfiră ; şi vărsă tot ce se afla în ele în sala de porţelan. Şi la fel făcu şi cu chiupurile de alabastră, iar dinarii şi ţechinii, zuruind şi zornăind în căderea lor sunătoare, făceau să răsune ecourile porţelanului şi vuitorul cleştar. Şi, de plăcere, îşi cufundă trupul în mijlocul mormanului de aur, în vreme ce, sub lumina făcliei, sala cea albă şi albastră îngemăna strălucirea pereţilor ei fermecaţi cu sclipirile fulgerătoare şi cu jerbele falnice care ţîşneau din pojarul acela rece.

După ce tînărul sultan se scăldă astfel în aurul cel atîta de îmbătător încît să-l facă să uite de sărăcia care îi primejduise viaţa şi care era să-l împingă a părăsi palatul părinţilor săi, se ridică din năhlapii aprinşi care curgeau gîrlă de pe el şi, mai potolindu-se oleacă, începu să cerceteze totul cu o uimire pînă peste poate, minunîndu-se că regele, tatăl său, izbutise să sape borta aceea şi să zidească sala aceea strălucitoare atîta de tainic încît nimenea din palat nu auzise vreodată pomenindu-se de ea.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Şi ochii lui cercetători băgară de seamă, pînă la urmă, într-un colţişor, pitit între două coloniţe de cleştar, un sipeţel mărunt, asemenea întru totul, însă mult mai mic, cu cel pe care îl găsise în Dulapul-cu-izvoade. Şi îl deschise şi găsi în lăuntru o cheie de aur încrustată cu nestemate. Şi îşi zise : „Pe Allah ! cheia aceasta trebuie să fie cheia care descuie lacătul pe care l-am spart !" Pe urmă cugetă şi gîndi : „Da atunci cum se face că lacătul a fost închis pe dinafară ? Prin urmare, cheia aceasta trebuie să slujească la altceva." Şi începu să caute peste tot, ca să vadă de nu cumva poate să afle ce rost ar avea cheia aceea. Şi cercetă pereţii sălii cu toată luarea-aminte şi, pînă la urmă, găsi în căptuşala de pe un perete, la mijloc, o încuietoare. Şi, socotind că aceea trebuie să fie încuietoarea potrivită cu cheia pe care o găsise, o încercă pe loc. Şi numaidecît peretele se mişcă, şi se deschise o uşă destul de mare. Şi Zein putu astfel să treacă într-o altă sală, încă şi mai minunată decît cealaltă. În adevăr, din podea pînă în tavan, toată sala aceea era făcută din piatră smălţuită verde, cu un lustru poleit cu aur, de-ai fi zis că e parcă tăiată în smarald de mare. Şi era cu adevărat aşa de frumoasă, în lipsa ei de orice podoabă, cum nici un vis nu şi-ar fi putut închipui una asemenea. Şi, în mijlocul acelei săli, sub boltă, şedeau în picioare şase fetişcane ca nişte lune şi strălucind de o strălucire care lumina toată sala. Şi şedeau pe nişte piedestale de aur greu, şi nu scoteau o vorbă. Şi Zein, vrăjit şi înmărmurit totodată, se duse înspre ele ca să le vadă mai de aproape,

şi îşi rosti salamalekul ; ci atunci băgă de seamă că nu erau vii, ci că erau făcute fiecare din cîte un singur diamant.

La priveliştea aceea, Zein, minunîndu-se pînă peste poate, strigă : „Ya Allah ! cum o fi putut face răposatul taică-meu să stăpînească asemenea minunăţii ?“ Şi le cercetă cu încă şi mai multă luare-aminte, şi băgă de seamă că stînd astfel drepte pe piedestalele lor, ele înconjurau un al şaptelea piedestal, fără nici un fel de fetişcană de diamant, ci numai aşternut cu un covor de mătasă pe care erau scrise cuvintele acestea :

„Află, o Zein, fiul meu, că pentru fetişcanele acestea de diamant am cheltuit multă cazną să le dobîndesc. Ci, măcar că sînt nişte minunăţii de frumuseţe, nu carecumva să crezi că ele sînt tot ce-i mai minunat pe pămînt. Întrucît se mai află încă o fetişcană, cea de a şaptea, mai strălucitoare şi nespus mai frumoasă, care le întrece şi care preţuieşte ea singură cu mult mai mult decît o mie ca acelea pe care le vezi tu aici. Dacă, dar, doreşti s-o vezi şi pe aceea şi să fie a ta, spre a o aşeza pe cel de al şaptelea piedestal care o aşteaptă, nu ai decît să faci tu ceea ce moartea mie nu mi-a îngăduit să îndeplinesc. Du-te în oraşul Cairo, şi caută-l acolo pe unul dintre robii mei cei credincioşi de odinioară, Mubarak pe numele său, pe care de altminteri ai să-l găseşti lesne. Şi, după salamalekurile de cuviinţă, să-i povesteşti tot ce ţi s-a întîmplat. Iar el are să te recunoască drept fiul meu, şi are să te ducă pînă la locul unde se află acea fetişcană fără de seamăn. Şi tu ai s-o dobîndeşti. Iar ea are să-ţi bucure privirea pe restul zilelor tale. Uassalam, ya Zein !“

După ce citi cuvintele acestea, Zein îşi zise : „Hotărît, nu trebuie să zăbovesc deloc cu drumul acesta la Cairo ! Căci, chiar că această a şaptea fată trebuie să fie încă şi mai minunată, de vreme ce tatăl meu mă

încredințează că ea singură prețuiește cît toate cele de aici și alte o mie asemenea !" Și, hotărîndu-se astfel să plece la drum, ieși pentru o clipă din tainița aceea de sub pămînt și dete fuga să aducă o ladă pe care o umplu cu dinari și cu țechini de aur. Și duse lada în iatacul său. Și își cheltui o parte din noapte spre a căra la el în iatac o parte din aurul acela, fără ca nimeni să fi băgat de seamă acele du-te vino ale lui. Și încuie la loc ușa bortei, și se sui să se culce și să se hodinească oleacă.

Or, a doua zi, își chemă la sfat vizirii, emirii și pe mai-marii împărăției ; și le dete în vileag gîndul ce-l avea de a pleca la Egipt, ca să mai schimbe aerul. Și îl însărcină pe vizirul său cel mare, chiar acela care tremura de frica țepei pentru știrea cea rea pe care i-o vestise, să ocîrmuiască împărăția cît o lipsi el. Iar paza care urma să-l însoțească la drum era alcătuită din cîțiva robi de soi, aleși cu grijă. Și porni la drum fără nici o vîlvă și fără nici un alai. Și Allah îi meni bună pace, și ajunse fără de nici un necaz la Cairo.

Acolo, nu pregetă să caute a afla vești despre Mubarak ; și i se răspunse că nu se știa în Cairo, cu numele acela, decît un negustător foarte bogat, starostele sukului, care trăia cu mare belșug și huzur în palatul lui, ale cărui porți erau deschise celor săraci și celor străini. Și Zein fu călăuzit la palatul acelui Mubarak ; și găsi la poartă un mare număr de robi și de hadîmbi, care se repeziră, după ce îl vestiră pe stăpînul lor, să-i ureze bun-venit. Și îl poftiră să treacă printr-o curte mare și să străbată o sală împodobită falnic, unde, stînd pe un divan de mătasă, îl aștepta stăpînul casei. Iar robii și hadîmbii îi lăsară singuri.

Atunci, Zein se îndreptă înspre gazdă, care se ridică în cinstea lui și care, după salamalekuri, îl rugă să șadă jos lîngă el, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, binecuvîntarea a intrat în casa mea odată cu paşii tăi !

Şi se purtă cu multă bunăvoinţă, ferindu-se să nu încalce cumva datorinţele ce se cuvin oaspeţilor şi să-l întrebe care îi este numele şi care este pricina ce îl aducea acolo. Încît Zein fu acela care îl întrebă cel dintîi pe gazda sa, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, aşa cum mă vezi, tocmai am sosit de la Bassra, ţara mea, să-l caut pe un om pe care îl cheamă Mubarak şi care odinioară a fost unul dintre robii răposatului rege, al cărui fiu sînt eu. Şi dacă ai să mă întrebi care îmi este numele, am să-ţi spun că mă numesc Zein. Şi chiar eu sînt acuma sultan la Bassra.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzeci şi treia noapte

Urmă :

La vorbele acestea, neguţătorul Mubarak, pînă peste poate de tulburat, se ridică de pe chilim şi, aruncîndu-se în genunchi la picioarele lui Zein, sărută pămîntul dinainte-i şi strigă :

— O, stăpîne al meu, mărire lui Allah, carele a îndăduit să se întîlnească stăpînul şi robul ! Porunceşte şi am să-ţi răspund cu ascultare şi cu supunere ! Întrucît chiar eu sînt acel Mubarak, robul răposatului rege, părintele tău ! Omul care are urmaşi nu moare niciodată ! O, copile al stăpînului meu, palatul acesta este palatul tău, iar eu sînt averea ta !

Atunci, după ce îl ridică pe Mubarak, Zein îi povesti tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrșit, fără a ocoli nici un amănunt. Ci nu este de nici un folos să mai povestim și noi încă o dată. Și adăugă :

— Am venit, așadar, în Egipt, ca să mă ajuți să găsesc minunăția aceea de fată de diamant !

Și Mubarak răspunse :

— Din toată inima mea supusă și ca o datorie de credință ! Sînt rob neslobozit, iar viața și bunurile mele sînt ale tale de drept. Ci, pînă a pleca în căutarea fetișcanei de diamant, o, stăpîne al meu, este bine să te hodinești de ostenelile drumului și să-mi îngădui să dau un ospăț în cinstea ta !

Ci Zein răspunse :

— Află, o, Mubarak, că, în ce privește starea ta de rob, de acuma înainte te poți socoti slobod ; căci te dezleg și te scot dintre bunurile și din stăpînirile mele. În ce privește fata de diamant, trebuie să pornim fără de zăbavă în căutarea ei, căci drumul nu m-a obosit, iar nerăbdarea în care mă aflu m-ar opri să degust orice fel de mîncare !

Atunci Mubarak, dacă văzu că hotărîrea prințului Zein era bine statornicită, nu vroi să-l supere nicidecum ; și, după ce mai sărută o dată pămîntul dinainte-i, spre a-i mulțumi pentru darul slobozeniei ce-i făcuse, și după ce îi sărută pulpana mantiei și și-o puse pe cap, se ridică și îi spuse lui Zein :

— O, doamne al meu, da baremi ai cugetat la primejdiile pe care le ai de înfruntat în această încercare ? Căci fata de diamant se află în palatul Bătrînului din cele Trei Insule ! Și cele Trei Insule sînt așezate într-o țară al cărei hotar este oprit pentru pămînteni. Ci eu am să pot să te călăuzesc pînă acolo, căci știu vraja pe care s-o rostesc ca să ajung la ele.

Iar prințul Zein răspunse :

— Sînt gata să înfrunt toate primejdiile, ca s-o dobîndesc pe minunăţia aceea de fată de diamant, căci nimic nu poate să se întîmple, afară de ce trebuie să se întîmple. Şi iacătă-mă cu tot pieptul căptuşit de bărbăţie, spre a merge la Bătrînul din cele Trei Insule !

Atunci Mubarak le porunci robilor să aibă toate lucrurile gata pentru plecare. Şi, după ce se spălară şi se rugară cum cere datina, încălecară pe cai şi porniră la drum. Şi călătoriră zile şi nopţi în şir, prin cîmpii şi prin pustietăţi şi prin sihăstrii pe unde nu se afla decît iarbă şi duhul lui Allah. Şi, pe tot drumul acela, erau fără de încetare uluiţi de priveliştea lucrurilor tot mai ciudate pe care le vedeau pentru întîia oară în viaţa lor. Şi, într-un sfîrşit, ajunseră într-o cîmpie tare plăcută, unde descălecară de pe cai ; şi Mubarak, întorcîndu-se înspre robii care veneau după ei, le spuse :

— Voi rămîneţi în cîmpia aceasta ca să păziţi caii şi zahereaua pînă ne întoarcem !

Şi îl pofti pe Zein să-l urmeze, şi îi spuse :

— O, doamne al meu, nu este ajutor şi nu este putere decît întru Allah atotputernicul ! Iacătă-ne la pragul pămînturilor oprite, unde se află fecioara de diamant. Or, trebuie să mergem singuri acolo, fără a avea nici o clipă de şovăială de aici înainte. Şi-acuma trebuie să ne dovedim hotărîrea şi neînfricarea !

Şi prinţul Zein porni după el ; şi merseră multă vreme, fără de oprire, pînă ce ajunseră la poalele unui munte înalt şi drept, care astupa toată zarea cu peretele lui de neatins.

Atunci, prinţul Zein se întoarse înspre Mubarak şi îi zise :

— O, Mubarak, şi ce fel de putere are să ne ajute acuma să trecem peste muntele acesta de netrecut ? Şi

cine să ne dea niște aripi spre a ajunge în vîrful lui ?

Și Mubarak răspunse :

— Nu avem nici o trebuință să călcăm peste el ori să ajungem în vîrful lui cu niște aripi ca să răzbatem dincolo !

Și scoase din buzunar o terfeloagă pe care erau scrise, deandoaselea, niște litere necunoscute, asemenea unor dîre de furnici ; și începu să citească cu glas tare, dinaintea muntelui, clătinîndu-și capul, niște stihuri într-o limbă de neînțeles. Și numaidecît muntele, învîrtindu-se din amîndouă părțile deodată, se despică în două jumătăți, lăsînd la fața pămîntului o deschidere îndeajuns de largă încît să îngăduie trecerea unui om singur. Și Mubarak îl luă pe sultanzadea de mînă și porni hotărît înainte prin strunga aceea îngustă. Și merseră în felul acesta, unul după altul, vreme de un ceas, și ajunseră la celălalt capăt al despicăturii. Și, de îndată ce păși dincolo, cele două jumătăți ale muntelui se strînseră la loc și se îmbinară într-un chip atît de desăvîrșit încît nu mai rămase între ele nici o crăpătură, măcar cît să intre în ea vîrful unui ac.

Și se pomeniră, la ieșirea din munte, pe țărmul unui lac cît o mare, din adîncul căruia se iveau la suprafață, în depărtare, trei insule coperite cu verdeață. Și țărmul pe care se aflau bucura privirea cu pomii și cu tufărișurile și cu florile care se priveau în apă și îmbălsămau văzduhul cu cele mai dulci miresme, în vreme ce păsările, pe toate trilurile, cîntau cîntece duioase care fermecau mintea și vrăjeau inima.

Și Mubarak șezu jos pe țărm și îi spuse lui Zein :

— O, doamne al meu, vezi și tu, ca și mine, insulele acelea din depărtare. Or, tocmai acolo trebuie să ajungem noi !

Și Zein, uluit de-a binelea, întrebă :

— Şi cum am putea oare să străbatem lacul acesta cît o mare, ca să ajungem la insulele acelea ?

El răspunse :

— N-avea nici o grijă în privinţa aceasta. Întrucît, peste cîteva clipite, un caic are să vină să ne ia şi să ne ducă la insulele acelea, frumoase ca pămînturile făgăduite de Allah drepteredincioşilor săi. Acolo se află Bătrînul, stăpînul fetei aceleia de diamant. Numai că, o, doamne al meu, mă rog ţie fierbinte, orice o fi să se întîmple şi orice o fi să vezi, să nu grăieşti nimica. Şi, mai ales, o, doamne al meu, oricît de ciudat ţi s-o părea chipul caicgiului nostru, şi oricît de nemaipomenit ţi s-o părea fie ce-o fi la el, ia bine aminte să nu arăţi nimic ! Căci dacă, odată suiţi în caic, ai să greşeşti să rosteşti măcar şi numai o vorbă, luntrea are să lunece cu noi sub ape !

Şi Zein, tulburat pînă peste poate, răspunse :

— Am să-mi ţin limba între dinţi şi gîndurile în minte !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzeci şi patra noapte

Urmă :

Or, pe cînd vorbeau ei aşa, văzură deodată ivindu-se pe lac un caic mînat de un caicgiu, şi-atîta de aproape de ei încît nu-şi puteau da seama dacă ieşise din afundul apei ori coborîse din adîncul văzduhului.

Şi caicul acela era făcut din lemn de sandal roşu, iar în mijlocul lui avea un cataarg făcut din chilimbarul cel mai scump, şi nişte frînghii de mătasă. Iar caicgiul avea un trup de fiinţă omenească, întocmai ca orice fiu al lui Adam ; capul lui însă semăna cu un cap de elefant şi avea două urechi ce-i spînzurau pînă la pămînt şi care îi atîrnau pe spate ca vălul lui Agar.

Cînd nu mai fu decît la cinci coţi de ţărm, caicul se opri ; iar caicgiul cel cu cap de elefant îşi întinse trompa şi îi luă, unul cîte unul, pe cei doi ; şi îi mută în luntre, atîta de uşor de parcă ar fi fost două pene ; şi îi lăsă jos binişor. Şi pe dată îşi cufundă trompa în apă şi, slujindu-se de ea ca de vîsle şi ca de cîrmă totodată, se depărtă de la ţărm. Şi îşi ridică urechile cele uriaşe şi spînzurînde ; şi le desfăşură deasupra capului, în vîntul care le umflă ca pe nişte pînze, vuind. Şi se slujea de ele, făcîndu-le să se întoarcă în bătaia vîntului, cu mai multă îndemînare decît se slujeşte un căpitan de pînzele corăbiei sale. Şi caicul, mînat astfel, zbură pe lac, ca o pasăre mare.

Cînd ajunseră la ţărmul uneia dintre insule, caicgiul îi luă iarăşi unul cîte unul cu trompa şi îi coborî uşurel pe nisip, pierind apoi numaidecît cu caic cu tot.

Atunci Mubarak îl luă iar pe sultan Zein de mînă şi se afundă împreună cu el în lăuntrul insulei, mergînd pe o cărare pardosită, nu cu pietre, ci cu nestemate de toate culorile. Şi merseră aşa pînă ce ajunseră dinaintea unui palat zidit cu totul şi cu totul numai din pietre de smarald, înconjurat de un şanţ larg avînd răsădiţi pe maluri, din loc în loc, nişte pomi atîta de înalţi încît acopereau cu umbra lor tot palatul. Şi, faţă în faţă cu poarta cea mare de la intrare, făcută din aur greu, era un pod făcut din baga scumpă şi avînd pe puţin şase stînjeni în lungime şi trei în lăţime. Iar

Mubarak, necutezînd să treacă peste podul acela, se opri şi îi spuse emirului :

— Mai departe nu putem merge. Iar dacă vrem să-l vedem pe Bătrînul din cele Trei Insule, trebuie să rostim un descîntec de vrajă !

Şi, spunînd acestea, scoase dintr-un săcuţ, pe care îl avea ascuns sub mantie, patru panglici de mătasă galbenă. Şi cu una se legă peste mijloc, iar pe o alta şi-o puse pe spate. Pe urmă îi dete celelalte panglici emirului, care şi le puse şi el la fel. Şi-atunci Mubarak scoase din săculeţele său două preşuri de rugăciune făcute din mătasă uşoară, le aşternu pe pămînt şi presără peste ele cîteva boabe de mosc şi de chihlimbar, mormăind nişte descîntece magice. Pe urmă şezu jos, cu picioarele ghemuite sub el, pe unul dintre acele preşuri, şi îi spuse stăpînului său :

— Aşează-te pe celălalt preş !

Şi Zein îndeplini porunca ; iar Mubarak îi spuse :

— Acuma, am să-l chem pe Bătrînul din cele Trei Insule, care sălăşluieşte în palatul acesta. Or, deie Allah ca să vină la noi fără de mînie ! Întrucît îţi mărturisesc, o, doamne al meu, că nu sînt deloc liniştit asupra felului cum are să ne primească, şi nici nu sînt fără de grijă în ce priveşte urmările încercării noastre. Căci, dacă sosirea noastră pe această insulă nu are să-i fie pe plac, are să se arate ochilor noştri în chipul unei znamii înfricoşătoare ; dar dacă nu este supărat de venirea noastră, are să se arate în chipul unui adamit de neam ales. Ci tu, de îndată ce are să se afle dinaintea noastră, trebuie să te ridici în cinstea lui şi, fără a ieşi de pe preş, să-i închini salamalekurile cele mai cuviincioase şi să-i spui : „O, puternice stăpîne, sultan al sultanilor, iată-ne aici stînd în cuprinsul stăpînirii tale şi trecuţi pe sub slava ocrotirii tale ! Or, eu, robul tău, sînt Zein, sultanul de la

Bassra, fiul răposatului sultan care a fost luat și dus de îngerul morții, după ce s-a zăvîrșit în pacea Domnului său. Și vin să cer de la dărnicia și de la puterea ta bunăvoința pe care i-ai dăruit-o și răposatului meu părinte, sluga ta!" Iar de te-o întreba ce hatîr vrei să-ți împlinească, tu să-i răspunzi: „O, doamne al meu, vin să cer de la mila ta pe cea de a șaptea fecioară!"

Și Zein răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci Mubarak, sfîrșind în felul acesta povățuiala emirului Zein, începu rugile, afumările, descîntecele, vrăjile și fermecăturile care pentru Zein nu aveau nici un înțeles. Și, numaidecît pe urmă, soarele fu acoperit de o îngrămădire de nori negri, și toată insula se învălui în neguri dese, și un fulger lung scăpără, urmat de o bubuitură de trăznet. Și se stîrni un vînt mînios care bătea înspre ei; și auziră un strigăt înfricoșător care zgîlțîi văzduhurile; și pămîntul se zgudui de un cutremur asemenea cu acela pe care îngerul Izrafil are să-l stîrnească la ziua Judecății de Apoi.

Iar Zein, dacă văzu și auzi toate astea, se simți cuprins de o mare tulburare, pe care însă avu grijă să n-o dea în vileag; și gîndi în sinești: „Pe Allah! ăsta-i un semn tare răuvestitor!" Ci Mubarak, care pricepu ce simțea sultan Zein, zîmbi a rîde și îi zise:

— Nu-ți fie teamă, o, doamne al meu! Semnele acestea, dimpotrivă, pot să ne liniștească! Cu ajutorul lui Allah, totul merge bine!

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și cincea noapte

Urmă :

În adevăr, chiar în clipa cînd Mubarak rostea acele cuvinte, Bătrînul din cele Trei Insule se ivi dinaintea lor, în chip de adamit, cu înfățișare de prea cinstit moșneag, și atîta de frumos încît nu se mai afla altul să-l întreacă în desăvîrșire decît numai Acela carele este stăpîn peste toată frumusețea, peste toată puterea și peste toată slava ! (Preamărit fie el !) Și se apropie de Zein, zîmbindu-i așa cum un tată îi zîmbește copilului său. Și Zein se ridică grabnic în cinstea lui, însă fără să se desprindă de pe preș, și pe urmă se temeni și sărută pămîntul dinainte-i. Și avu grijă să-i facă salamalekurile și firitiselile pe care îl învățase Mubarak să le spună. Și numai atunci îi arătă pricina venirii sale pe insulă.

După ce Bătrînul din Insule auzi vorbele lui Zein și înțelese tot ce vroia el, zîmbi cu un zîmbet încă și mai îndatoritor, și îi spuse lui Zein :

— O, Zein, în adevăr, eu l-am iubit pe tatăl tău cu o dragoste mare ; și, ori de cîte ori venea pe la mine, îi dăruiam cîte o fecioară de diamant ; și eu însumi mă îngrijeam să-i fie dusă la Bassra, de teamă ca nu cumva cămilarii s-o vatăme. Da să nu carecumva să crezi că pe tine te-aș îndrăgi mai puțin, o, Zein ! Află, dar, că chiar eu, mînat numai de plăcerea mea, am vrut să-i făgăduiesc părintelui tău că am să te iau sub ocrotirea mea, și l-am îndemnat să scrie cele două înștiințări pentru tine și să le ascundă, pe una în Dulapul-cu-izvoade și pe cealaltă în sipetul din hrubă. Și iată-mă gata să-ți dau și fata de diamant cea care

singură prețuiește cît toate celelalte la un loc și cît încă o mie altele asemenea. Numai că, o, Zein, nu aș putea să-ți fac darul acesta minunat decît în schimbul altuia pe care vreau să ți-l cer !

Și Zein răspunse :

— Pe Allah, o, doamne al meu, tot ceea ce am este al tău, și la fel și eu fac parte din bunurile tale !

Și bătrînul zîmbi și răspunse :

— Așa-i, o, Zein ; însă cererea mea are să fie tare anevoie de îndeplinit ! Și nu știu dacă tu ai să poți vreodată să mă mulțumești !

El întrebă :

— Și care este cererea aceea ?

El spuse :

— Este aceea că trebuie să-mi găsești și să-mi aduci pe insula aceasta o fată de cincisprezece ani, care să fie o fecioară neprihănită și să fie totodată o frumusețe fără de seamăn !

Și Zein strigă :

— Dacă asta-i tot ce îmi ceri, o, doamne al meu, pe Allah ! are să-mi fie destul de lesne să te mulțumesc. Căci nimic nu se află mai din belșug în țara mea decît fetele de cincisprezece ani, fecioare și frumoase totodată !

La vorbele acestea, Bătrînul îl privi pe Zein și se porni pe un rîs de căzu pe spate. Și, după ce se mai potoli oleacă, îl întrebă pe Zein :

— Așa că îți este destul de ușor să găsești ceea ce îți cer, o, Zein ?

Și Zein răspunse :

— O, doamne al meu, pot să-ți fac rost nu numai de una, ci de zece fete ca aceea pe care mi-o ceri ! În ce mă privește, am și avut în palatul meu un număr destul de mare de fete de soiul ăsta, și toate erau neprihănite, și cu toate m-am desfătat luîndu-le fecioria !

Şi Bătrînul, auzind vorbele acelea, nu se putu opri să nu izbucnească în rîs a doua oară. Pe urmă, cu un glas plin de dojană, îi spuse lui Zein :

— Află, o, fiul meu, că ceea ce îţi cer este un lucru atîta de rar, încît pînă astăzi nimeni nu a putut să mi-l aducă. Şi, dacă tu socoţi că fetişcanele pe care le-ai avut erau fecioare, te înşeli şi te amăgeşti ! Căci tu habar nu ai că femeile ştiu o mie de mijloace de a face să se creadă că sînt fecioare ; şi izbutesc să-i înşele pînă şi pe bărbaţii cei mai pricepuţi la treaba aceasta. Ci, întrucît văd, din credulitatea vorbelor tale, că nu ştii nimic în privinţa lor, vreau să-ţi dau mijloacele de a cerceta starea descuietorii ori a încuietorii lor, fără a le atinge nici cu degetul, fără a le dezbrăca şi fără ca ele să bage de seamă ceva ! Căci, de vreme ce îţi cer o fată fecioară, este cel mai de seamă ca nici un bărbat să n-o fi atins şi să nu-i fi văzut cu ochii lui părţile cele gingaşe ale trupului !

Cînd auzi vorbele acestea ale Bătrînului din Insule, tînărul Zein îşi zise : „Pe Allah ! pesemne că e smintit ! Dacă, aşa cum mărturiseşte el, este atîta de greu să ştii cînd o fată este neprihănită, cum vrea ca eu să-i pot găsi una fără s-o văd şi fără s-o ating ?“ Şi cugetă o clipă, şi deodată strigă :

— Pe Allah ! ştiu acuma. Am să mă pot călăuzi după mirosul ei !

Bătrînul zîmbi şi zise :

— Fecioria nu are miros !

El spuse :

— Poate că privindu-le ţintă în ochi !

Bătrînul spuse :

— Fecioria nu se citeşte în ochi !

El întrebă :

— Atunci cum ?

Bătrînul răspunse :

— Tocmai asta am să-ţi arăt !

Şi deodată pieri din ochii lor ; ci numai ca să se ivească iarăşi peste o clipită ; şi avea în mînă o oglindă. Şi se întoarse înspre Zein şi îi spuse :

— Trebuie să-ţi spun, o, Zein, că îi este cu neputinţă unui fiu de-al lui Adam să cunoască după înfăţişarea ei dacă o fiică de-a Evei este fecioară ori nefecioară. Încît, pentru că nu pot să merg cu tine şi să te ajut, am adus o oglindă pe care să ţi-o dau şi care are să fie mai neîndoielnică decît toate prepunerile bărbaţilor. Or, tu, de îndată ce ai să vezi o fată de cincisprezece ani desăvîrşit de frumoasă, şi care să ţi se pară fecioară, sau care o să se dea drept fecioară, nu ai decît să te uiţi în oglinda aceasta. Şi numaidecît ai să vezi ivindu-se în oglindă chipul fetişcanei aceleia. Şi tu să nu te sfieşti să-i cercetezi cu luare-aminte înfăţişarea : căci privirea unui trup printr-o oglindă nu aduce nici un fel de atingere fecioriei acelui trup, aşa cum i-ar aduce dacă ai privi trupul de-a dreptul. Or, dacă fetişcana nu este fecioară, ai să vezi limpede, cercetîndu-i pricina, care are să ţi se arate mărită şi cît o genune de adîncă ; şi ai să vezi, tot aşa, oglinda întunecîndu-se ca de un abur...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzeci şi şasea noapte

Urmă :

...Însă dacă, dimpotrivă, o vrea Allah ca fata să fi rămas fecioară, ai să vezi cum ţi se arată o pricină

nu mai mare decît o migdală descojită ; iar oglinda are să rămînă limpede, curată şi neadumbrită de nici un fel de abur !

Şi, spunînd acestea, Bătrînul din Insule îi înmînă lui Zein oglinda cea vrăjită, adăugînd :

— Îţi urez, o, Zein, ca ursita să-ţi ajute să dai cît mai curînd de fecioara de cincisprezece ani pe care ţi-o cer. Şi să nu uiţi că trebuie să fie desăvîrşit de frumoasă ! Căci la ce foloseşte fecioria fără de frumuseţe ? Şi ai bine grijă de oglinda aceasta, pe care dacă o pierzi are să-ţi fie o pagubă de neînlocuit !

Şi Zein răspunse că ascultă şi că se supune şi, după ce îşi luă rămas-bun de la Bătrînul din cele Trei Insule, apucă iarăşi calea peste lac împreună cu Mubarak. Şi caicgiul cel cu cap de elefant veni la ei cu caicul şi îi trecu dincolo, la fel cum îi adusese. Iar muntele se deschise iarăşi, ca să le facă loc să treacă. Şi grăbiră să se ducă la robii care păzeau caii. Şi se întoarseră la Cairo.

Or, sultan Zein primi să-şi ia într-un sfîrşit cîteva zile de odihnă, în palatul lui Mubarak, ca să se întremeze după ostenelile şi tulburările călătoriei. Şi gîndea : „Ya Allah ! ce nepriceput este Bătrînul acesta din Insule, care nu pregetă să-mi dea cea mai minunată dintre fetele lui de diamant în schimbul unei fecioare adamite ! El îşi închipuie că s-a stins de pe faţa pămîntului neamul fecioarelor !" Pe urmă, cînd socoti că se odihnise îndeajuns, îl chemă pe Mubarak şi îi spuse :

— O, Mubarak, să ne ridicăm şi să ne ducem la Bagdad şi la Bassra, unde fetele fecioare sînt multe ca lăcustele. Şi avem să alegem dintre ele pe cea mai frumoasă. Şi avem să ne întoarcem să i-o dăm Bătrînului din cele Trei Insule, în schimbul fecioarei de diamant.

Ci Mubarak răspunse :

— Da de ce, o, doamne al meu, să ne ducem atîta de departe ca să căutăm ceea ce avem la îndemînă

colea ? Au nu ne aflăm la Cairo, orașul orașelor, locul de petrecere al oamenilor plăcuți, și de întîlnire al tuturor frumuseților de pe pămînt ? Nu te îngrija, dară, de căutarea aceasta, și lasă-mă pe mine să fac cele de trebuință !

El întrebă :

— Și cum ai să faci ?

El spuse :

— Cunosc, printre multe ființe, o bătrînă vicleană, tare pricepută la fete și care are să ne facă rost de mai multe decît dorim noi. Așa că am să-i dau în grijă să ni le aducă aici pe toate codanele de cincisprezece ani cîte se află nu numai în Cairo, ci în tot Egiptul. Și am s-o povățuiesc, ca să ne facă truda mai ușoară, să purceadă și ea la o alegere de început, și să nu ni le aducă aici decît pe acelea pe care le-o socoti vrednice să fie date în dar regilor și sultanilor. Și am să-i făgăduiesc, ca să-i sporesc rîvna, un bacșiș gras. Și, în felul acesta, nu are să mai lase în Egipt nici o tînără chipeșă pe care să nu ne-o aducă aici, cu știrea sau fără de știrea părinților. Iar noi avem să ațintim alegerea noastră asupra aceleia care ni se va părea cea mai frumoasă dintre egiptence, și o s-o cumpărăm ; ori, dacă este dintr-un neam de vază, am s-o cer pentru tine de soție, iar tu ai să te însori cu ea numai de formă ; căci bineînțeles că nici nu ai să te atingi de ea. Numai pe urmă avem să ne ducem la Damasc, și la Bagdad, și la Bassra ; și acolo avem să punem să se facă aceleași cercetări. Și din fiecare oraș avem s-o cumpărăm, sau s-o dobîndim printr-o însurătoare prefăcută, pe aceea care ne-o tulbura cel mai mult cu frumusețea ei ; după care, bineînțeles, avem să-i cercetăm fecioria cu ajutorul oglinzii. Și numai atunci avem să le strîngem la un loc pe toate fetele pe care le-om dobîndi în felul acesta și avem să alegem dintre ele pe aceea care fără de tăgadă ni s-o părea cea mai minunată. Și, în felul

acesta, doamne al meu, ai să-ţi ţii făgăduiala faţă de Bătrînul din cele Trei Insule care, la rîndu-i, are să-şi ţină şi el făgăduiala lui şi, în schimbul acelei minunate fecioare de cincisprezece ani, are să-ţi dea fata de diamant !

Şi Zein răspunse :

— Gîndul tău, o, Mubarak, este cum nu se poate mai bun întru totul ! Iar limba ta a rodit vorbe înţelepte şi iscusite !

Atunci Mubarak se duse s-o caute pe bătrîna aceea iscusită, care nu îşi avea pereche la vicleniı şi la tertipuri de tot soiul, de era în stare să-i dea lecţii de dibăcie, de şiretenie şi de deşteptăciune pînă şi lui Eblis. Şi, după ce îi puse în mînă, pentru început, un bacşiş îndeajuns de gras şi îi arătă ce pricină îl aducea la ea, adăugă :

— Căci fata aceasta fără seamăn de frumoasă şi întru totul fecioară, pe care ţi-o cer să mi-o alegi dintre toate fetele de cincisprezece ani cîte se află în Egipt, este menită să fie soţia fiului stăpînului meu. Şi să fii bine încredinţată că truda şi căutările tale au să fie răsplătite din belşug. Şi nu vei avea decît să te făleşti cu dărnicia noastră.

Şi bătrîna răspunse :

— O, stăpîne al meu, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, căci, pe Allah, eu am să mă străduiesc să-ţi îndeplinesc dorinţa mai presus decît ce îmi ceri tu. Află, într-adevăr, că am la îndemînă nişte tinere fecioare de cincisprezece ani, fără seamăn ca gingăşie şi ca frumuseţe, şi care toate sînt fete de oameni de vază şi cu stare. Şi am să ţi le aduc pe toate, una cîte una ; şi ai să fii tare încurcat să faci o alegere între toate acele lune, care de care mai minunate !

Aşa vorbi bătrîna cea iscusită. Ci, cu toată isteţimea şi priceperea ei, nu ştia chiar nimic în privinţa oglinzii.

Încît, credulă ca de obicei, plecă să străbată orașul, pe drumurile și pe căile tertipurilor sale, în căutare de fecioare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Și chiar că bătrîna nu zăbovi mult pînă ce să aducă la palatul lui Mubarak cel dintîi stol, destul de mare, de fete alese, toate în vîrstă de cincisprezece ani, mai degrabă mai puțin decît mai mult, și toate neatinse în ce privește fecioria lor. Și le aduse înlăuntru una cîte una, învăluite în izarurile lor, cu ochii plecați sfios, în sala în care le aștepta sultan Zein, cu oglinda lui și stînd jos lîngă negustătorul Mubarak. Și, în adevăr, văzînd toate acele pleoape plecate și toate acele chipuri nevinovate și acea purtare rușinată, nimeni nu ar fi putut să se îndoiască de curăția și de fecioria fetelor aduse de bătrînă. Ci iacătă ! Se afla acolo oglinda, și pe oglindă nimic nu putea s-o înșele, nici pleoapele plecate, nici chipurile nevinovate, nici purtarea rușinată. Căci, de fiecare dată cînd era adusă înlăuntru o fată, sultan Zein, fără a rosti o vorbă, întorcea înspre fata de cercetat fața oglinzii și se uita la ea. Și fata se arăta goală toată, în ciuda hainelor cele multe care o copereau ; și nici o parte a trupului ei nu rămînea nevăzută ; și istorioara ei se oglindea astfel pînă în cele mai mici amă-

nunte, întocmai ca și cum s-ar fi aflat așezată într-un sipet de cleștar străveziu.

Or, de fiecare dată cînd sultan Zein cerceta în oglindă copilandrele care intrau în sală, era departe de a vedea vreo istorioară mărunțică, în formă de migdală fără coajă ; și se minuna pînă peste poate, băgînd de seamă în ce prăpastie fără de fund ar fi putut să se arunce necugetat, ori să-l arunce pe Bătrînul din cele Trei Insule, de n-ar fi fost ajutorul oglinzii celei năzdrăvane. Și le dedea drumul, după cercetare, tuturor fetelor care intrau, fără însă a-i spune bătrînei adevărata pricină a hotărîrii lui ; căci nu vroia să le cășuneze nici un rău acelor fete tinere, dezvăluind ceea ce Allah a învăluit, și dînd în vileag ceea ce de obicei este ascuns. Și se mulțumea, de fiecare dată, să șteargă cu dosul mînecii aburul gros care, după ce chipul pierea, întuneca fața oglinzii. Și bătrîna, fără a-și pierde curajul, și stîrnită de nădejdea răsplății, îi aduse al doilea stol de fete, încă și mai numeros decît cel dintîi, și pe urmă al treilea, și al patrulea, și al cincelea stol, ci fără mai multă izbîndă decît întîia dată. Și, în felul acesta, văzuși tu, o, Zein, podoabele egiptencelor, ale copheelor, ale nubiencelor, ale abisiniencelor, ale sudanezelor, ale maghrebinelor, ale arăboaicelor și ale beduinelor ! Și hotărît ! în mulțimea lor se aflau multe care erau cît se poate de minunate, iar stăpînele lor erau frumoase și plăcute fără de asemuire. Ci nici măcar o dată, printre toate podoabele acelea, nu văzuși podoaba cerută, fecioară de orice prihănire, asemănătoare cu o migdală descojită !

Și-așa că emirul și Mubarak, neputînd să găsească în Egipt, nu numai printre fetele de neam, da nici printre cele din oamenii de rînd, o fată care să îndeplinească însușirile cerute, socotiră că nu le mai rămînea decît să lase țara aceea și să meargă mai întîi în Siria,

ca să-şi ducă mai departe căutările. Şi plecară la Damasc, şi închiriară un palat falnic în mahalaua cea mai frumoasă din oraş. Şi Mubarak luă legătura cu bătrînele peţitoare şi cu mijlocitoarele, şi le arătă ceea ce avea să le arate. Şi toate îi răspunseră că ascultă şi că se supun. Şi acestea intrară în vorbă cu copilele, fete de mai-mari şi de mai-mici, şi cu musulmane, şi cu evreice, şi cu creştine, deopotrivă. Şi, fără să aibă habar de puterile oglinzii năzdrăvane, despre care de altminteri nici nu ştiau că s-ar afla pe lume aşa ceva, le aduseră pe fete rînd pe rînd în sala hărăzită pentru cercetare. Se întîmplă însă cu siriencele întocmai cum se întîmplase şi cu egiptencele şi cu celelalte ; căci cu toată înfăţişarea lor sfioasă, şi cu toată curăţia din privirile lor, şi cu toată roşeaţa ruşinată din obraji, şi cu toţi cei cincisprezece ani ai lor, toate se dovediră a fi vătămate în ce priveşte istorioara lor. Şi, în atare împrejurare, nici una dintre ele nu fu găsită pe plac. Iar mijlocitoarele şi celelalte bătrîne fură nevoite să se întoarcă cu nasul alungit pînă la pămînt. Şi-aşa cu ele !

Ci, în ceea ce îi priveşte pe sultan Zein şi pe Mubarak, iacătă ! Dacă se încredinţară că Siria, întocmai ca şi Egiptul, era cu totul lipsită de fete cu istorioarele încă pecetluite, rămaseră uluiţi de-a binelea ; şi Zein gîndi : „Asta-i nemaipomenit !“ Şi îi spuse lui Mubarak :

— O, Mubarak, socot că nu mai avem nimic de făcut prin ţara aceasta, şi trebuie să căutăm pe alte tărîmuri ceea ce căutam. Întrucît inima şi gîndul meu se frămîntă în privinţa celei de a şaptea fete de diamant ; şi sînt gata oricînd să urmez mai departe căutările spre-a găsi fecioara de cincisprezece ani care trebuie să fie dată Bătrînului din Insule, în schimbul darului său !

Şi Mubarak răspunse :
— Ascult şi mă supun !
Şi adăugă :
— Părerea mea-i că este zadarnic să mergem altundeva decît în Irak. Căci numai acolo putem avea nădejde să găsim ceea ce căutăm. Să ne pregătim, aşadar, caravana, şi să plecăm la Bagdad, Cetatea Păcii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute douăzeci şi opta noapte

Urmă :

...Să ne pregătim, aşadar, **caravana**, şi să plecăm la Bagdad, Cetatea Păcii !

Şi Mubarak făcu **pregătirile de plecare** şi, cînd caravana fu încheiată, luă **împreună cu sultan Zein** drumul care duce prin pustie la **Bagdad. Şi Allah le hărăzi** bună pace ; şi nu avură nici un **fel de lovire cu** beduinii, hoţi la drumul mare ; şi ajunseră bine **sănătoşi** în Cetatea Păcii.

Or, mai întîi, aşa cum făcuseră şi la Bagdad, luară cu chirie un palat aşezat pe ţărmul Tigrului şi care avea o vedere minunată, şi o grădină asemenea cu Grădina-Desfătărilor a califului. Şi duseră acolo o viaţă nemaipomenită, mîncînd strălucit şi dînd ospeţe fără asemuire. Şi, după ce oaspeţii lor mîncau şi beau pînă se săturau, puneau ca rămăşiţele să se împartă ce-

lor săraci și dervișilor. Și printre dervișii aceia se afla și unul pe care îl chema Abu-Bekr, și care era o pramatie, un ticălos cu totul și cu totul de nesuferit, care îi ura pe oamenii bogați, chiar numai din pricină că ei erau bogați iar el era sărac. Căci sărăcia înrăiește inima omului dăruit cu suflet mic, în vreme ce luminează inima omului dăruit cu suflet mare. Și, văzînd îmbelșugarea și bunurile lui Allah în locuința acelor venetici, nu-i trebui mai mult ca să fie cuprins de dușmănie față de amîndoi. Încît, într-o zi ca toate zilele, veni la geamie pentru rugăciunea de după prînz și se ridică în mijlocul norodului strîns acolo, și strigă :

— O, musulmanilor, trebuie să fi aflat și voi că în mahalaua noastră au venit și s-au așezat doi străini care cheltuiesc în fiecare zi o grămadă de bani și se fudulesc cu bogățiile lor, numai așa ca să ia ochii unor sărmani ca noi. Or, noi habar nu avem cine sînt străinii aceștia, și nici nu știm de n-or fi niscaiva tîlhari care, după ce au furat averi nemăsurate în țara lor, au venit să-și cheltuiască la Bagdad roadele tîlhăriilor lor și banii văduvelor și ai orfanilor ! Vă juruiesc, dar, în numele lui Allah și al harurilor Stăpînului nostru Mohamed (cu el fie rugăciunea și pacea !) să vă feriți cu grijă de străinii aceștia și să nu primiți nimica de la dărnicia lor prefăcută ! Și-apoi, dacă stăpînul nostru califul ar afla că în mahalaua noastră se află niște oameni de teapa asta, ne-ar face răspunzători pe toți pentru ticăloșiile lor și ne-ar pedepsi că nu i-am dat de știre. Ci, în ce mă privește, țin să vă mărturisesc că îmi scot mîinile amîndouă din povestea aceasta și că nu am nici o legătură cu străinii aceștia și cu aceia care primesc să le fie oaspeți și intră în casa lor !

Și toți cei care se aflau de față răspunseră într-un glas :

— Hotărît, așa-i o, șeicule Abu-Bekr ! Și te însărcinăm pe tine să întocmești o plîngere către calif în privința aceasta, ca să poruncească să se cerceteze străinii !

Pe urmă, toată lumea ieși din geamie. Iar dervișul Abu-Bekr se întoarse la el acasă, să cugete în ce fel să-i încondeieze pe cei doi străini.

Estimp, Mubarak află în curînd, printr-o hotărîre a ursitoarei, tot ce se petrecuse la geamie ; și fu cuprins de mare spaimă în privința uneltirilor dervișului ; și socoti că, dacă s-ar face multă vîlvă, n-ar mai putea să dobîndească încrederea mijlocitoarelor și a peștitoarelor. Încît, fără să mai piardă vreme, puse cinci sute de dinari de aur într-un săculete și dete fuga la casa dervișului. Și bătu la poartă ; și dervișul veni să-i deschidă și, cînd îl cunoscu, îl întrebă cu glas mînios :

— Cine ești ? Și ce vrei ?

Și Mubarak răspunse :

— Sînt Mubarak, robul tău, o, stăpîne al meu, imame Abu-Bekr ! Și vin la tine din partea emirului Zein, care a auzit vorbindu-se despre priceperea ta, despre știința ta și despre vaza de care te bucuri în oraș ; și m-a trimis să-ți aduc închinăciunile lui și încredințarea că se pune întru totul la voia ta. Și, ca să-ți dovedească buna lui voință, m-a însărcinat să-ți înmînez punga aceasta cu cinci sute de dinari, ca plocon din partea unui supus către stăpînul său, cerîndu-ți iertăciune că darul acesta nu este nicicum pe măsura vredniciilor tale. Ci, de-o vrea Allah, nu are să pregete, în zilele care vin, să-ți dovedească cu prisosință cît de îndatorat îți este și cît este de pierdut în pustiul fără de margini al bunăvoii tale !

Cînd văzu săculețele cu aur și cînd cîntări ce se afla în el, dervișul Abu-Bekr se făcu tare blajin în ce privește ochii și tare dulce în ce privește gîndurile sale. Și răspunse :

— O, doamne al meu, îmi cer iertare fierbinte de la stăpînul tău emirul pentru vorbele pe care limba mea a putut să le rostească necugetat pe seama lui ; şi mă căiesc pînă peste marginile căinţii că nu mi-am îndeplinit datorinţele faţă de el ! Mă rog, dar, ţie, să fii solul meu pe lîngă el şi să-i arăţi pocăinţa mea pentru cele ce au fost, precum şi gîndurile mele pentru cele ce au să vie. Căci, de astăzi, de-o vrea Allah, am să îndrept faţă de toată lumea cele ce am putut să săvîrşesc necugetat, şi să-mi dobîndesc în felul acesta bunăvoinţa emirului !

Şi Mubarak răspunse :

— Mărire lui Allah carele îţi umple inima cu gînduri bune, o stăpîne al meu Abu-Bekr ! Ci mă rog ţie stăruitor să nu care cumva să uiţi a veni, după rugăciune, să ne cinsteşti pragul cu ospeţia ta şi să ne bucuri sufletul cu tovărăşia ta ! Căci ştim că binecuvîntarea ta are să însoţească, în casa noastră, paşii evlaviei tale !

Şi vorbind în felul acesta, Mubarak sărută mîna dervişului şi se întoarse acasă.

În ce-l priveşte pe Abu-Bekr, apoi acesta nu pregetă să se ducă la moschee, la vremea rugăciunii ; şi acolo, stînd în mijlocul drept-credincioşilor adunaţi, strigă :

— O, musleminilor, fraţii mei, ştiţi şi voi că nu este nimeni care să nu aibă duşmani ; şi tot aşa ştiţi că zavistia se ia mai cu seamă pe urmele celora peste care au coborît bunăvoia şi binecuvîntările lui Allah ! Or, astăzi, ca să-mi uşurez sufletul, ţin să vă spun că acei doi străini despre care v-am vorbit ieri necugetat sînt nişte oameni dăruiţi cu mărinimie, cu pricepere, cu vîrtuţi şi cu însuşiri nepreţuite. Pe deasupra, cercetările pe care le-am făcut în privinţa lor mi-au îngă-

duit să mă încredințez că unul dintre ei este un emir de mare faimă și cu volnicii alese ; iar dacă locuiește aici nu poate să fie decît de folos pentru mahalaua noastră. Se cade, dar, să-l cinstiți oriunde l-ați întîlni, și să-i dați cinstirile datorate cinului și neamului lui. Uassalam !

Și dervișul Abu-Bekr spulberă în felul acesta din mintea ascultătorilor săi vorbele pe care le rostise în ajun. Și îi lăsă, și se duse acasă să-și schimbe hainele și să-și pună un caftan nou-nouț, cu poalele atîrnînd pînă în pămînt și cu niște mînecile largi care ajungeau pînă la genunchi. Și se duse în ospeție la sultan Zein, și intră în sala de musafiri...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și noua noapte

Urmă :

...Și se temeni pînă la pămînt dinaintea emirului, care îi închină salamalekul său și îl primi cu prietenie și îl pofti să șadă alături de el pe divan. Pe urmă, porunci să i se aducă de mîncat și de băut, și îi ținu tovărășie, așezîndu-se la masă împreună cu el și cu Mubarak. Și tăifăsuiră ca doi prieteni minunați. Și dervișul, cucerit cu totul de purtarea emirului, îl întrebă :

— O, doamne al meu Zein, gîndești să ne luminezi mai multă vreme orașul cu șederea ta ?

Şi Zein, care, măcar că era tînăr de ani, era tare iscusit şi ştia să tragă folos din prilejurile ce i le ivea soarta, îi răspunse :

— Da, o, stăpîne imam al meu ! Gîndul meu este să rămîn la Bagdad pînă ce îmi voi atinge scopul !

Şi Abu-Bekr spuse :

— O, doamne emire al meu, care-i scopul cel măreţ pe care îl urmăreşti ? Robul tău ar fi tare bucuros dacă ar putea să te ajute cît de cît, şi s-ar dărui cu toată dragostea inimii lui întru folosul tău !

Şi emirul Zein răspunse :

— Află, atunci, o, preacinstite şeic Abu-Bekr, că gîndul meu este să mă însor. Încît doresc să găsesc, ca s-o iau de soţie, o fată de cincisprezece ani, care să fie totodată deosebit de frumoasă şi întru totul fecioară. Şi frumuseţea ei trebuie să fie aşa cum să nu mai aibă seamăn printre tinerele vremii sale, iar fecioria ei să fie de soiul cel mai ales, atît pe dinafară cît şi pe dinlăuntru. Iată, acesta-i scopul pe care îl urmăresc şi pricina care m-a adus la Bagdad, după ce m-a făcut să poposesc în Egipt şi în Siria.

Şi dervişul răspunse :

— Hotărît, o, stăpîne al meu, ceea ce cauţi este un lucru destul de rar şi destul de greu de găsit. Şi, dacă Allah nu m-ar fi scos în calea ta, şederea ta la Bagdad nu şi-ar fi văzut niciodată sorocul, şi toate peţitoarele şi-ar fi pierdut vremea degeaba cu căutările. Or, eu ştiu unde vei putea să găseşti mărgăritarul acela fără de pereche ; şi am să-ţi spun, dacă, firește, îmi îngădui !

La cuvintele acestea, Zein şi Mubarak nu se putură opri să nu zîmbească. Şi Zein îi zise :

— O, sfinte derviş, eşti, aşadar, destul de încredinţat de fecioria aceleia despre care îmi vorbeşti ? Şi, dacă-i aşa, cum ai făcut să ai această încredinţare ?

Dacă ai văzut chiar tu la acea fată ceea ce trebuie să fie ascuns, cum mai poate fi fecioară ? Căci fecioria ei stă tot atîta în păstrarea pecetei sale cît și în nevederea ei.

Și Abu-Bekr răspunse :

— Hotărît, nu am văzut-o nicicum ! Da mi-aș tăia mîna dreaptă dacă nu ar fi așa cum ți-o zugrăvesc eu ! Și, la urma urmei, chiar tu, o, doamne al meu, cum ai să poți face, înainte de noaptea nunții, să dobîndești o încredințare atîta de deplină ?

Și Zein răspunse :

— Asta are să fie foarte ușor : nu o să trebuiască decît s-o văd o clipă, îmbrăcată cu totul și învăluită pe de-a-ntregul în vălurile ei !

Și dervișul, din cinstire față de gazda lui, nu vroi să rîdă deloc, ci se mulțumi să răspundă :

— Stăpînul nostru emirul trebuie să se priceapă la înfățișările omenești, de vreme ce poate ghici în felul acesta, nevăzînd decît niște ochi de după un iașmac, starea fecioriei unei fete pe care nu a cunoscut-o vreodată !

Și Zein spuse :

— Așa este ! Iar tu nu ai decît să mă ajuți s-o văd pe fată, dacă chiar socoți că treaba este cu putință ! Și să fii încredințat că am să știu să-ți prețuiesc ajutorul dat, și am să ți-i răsplătesc pînă peste prețul lui !

Și dervișul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și plecă să se ducă după fata cu pricina.

Or, Abu-Bekr cunoștea, în adevăr, o fată care putea să îndeplinească însușirile cerute, și care nu era alta decît fata șeicului dervișilor din Bagdad. Iar tatăl ei o crescuse departe de orice privire, într-o viață curată și ferită, după învățăturile cele dumnezeiești ale sfintei Cărți. Și nu ieșise niciodată din casă, neștiutoare de

vreo faptă urîtă, şi îngrijită ca o floare. Şi era albă, şi frumoasă, şi cu o înfăţişare dulce, ieşită fără cusur din tiparul frumuseţii. Şi minunate îi erau liniile trupului, şi negri îi erau ochii, şi strălucitoare ca rupte din lună picioarele şi mîinile-i gingaşe. Şi era rotundă cu totul într-o parte, şi subţire cu totul deasupra ! În ce priveşte ceea ce se afla între pilaştri, nimenea nu ar şti s-o zugrăvească, întrucît nimenea nu a văzut-o vreodată. Drept aceea, numai oglinda cea magică are s-o oglindească pentru întîia oară şi are să îngăduie a fi zugrăvită, cu îngăduinţa lui Allah !

Dervişul Abu-Bekr se duse, aşadar, la casa şeicului breaslei sale şi, după salamalekurile şi urările cuvenite dintr-o parte şi din cealaltă, îi ţinu o cuvîntare lungă, sprijinită pe fel de fel de învăţături din sfînta Carte, în privinţa nevoii de a le mărita pe fetişcanele ajunse la anii măritişului ; şi, într-un sfîrşit, îi arătă de şart cum stă treaba, adăugînd :

— Or, emirul acesta atîta de falnic, de bogat şi de mărinimos este gata să-ţi plătească orice zestre i-ai cere pentru fiică-ta : şi în schimb nu vrea decît să arunce numai o privire asupra ei, pe cînd ea să stea îmbrăcată cu totul, învăluită pe de-a-ntregul în iaşmacul şi în izarul ei !

Iar şeicul dervişilor, tatăl fetei, cugetă vreme de un ceas şi răspunse :

— Nu stă nimica împotrivă !

Şi se duse la nevastă-sa, mama fetei, şi îi spuse :

— O, maică a tinerei Latifah, scoală-te şi ia-o pe fata noastră Latifah şi mergi după fiul nostru, dervişul Abu-Bekr, care are să te ducă la un palat unde soarta fetei tale o aşteaptă astăzi !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizecea noapte

Urmă :

Iar soția dervișului se supuse numaidecît și se învălui cu vălurile ei, și se duse în odaia fetei și îi zise :

— O, fata mea Latifah, tatăl tău dorește ca astăzi, pentru întîia dată, să ieși din casă împreună cu mine !

Și, după ce o pieptănă și o îmbrăcă, ieși din casă cu ea și se ținură după dervișul Abu-Bekr, la zece pași în urma lui ; și Abu-Bekr le duse la palatul unde, stînd pe divanul din sala de oaspeți, așteptau Zein și Mubarak.

Și intrași tu, o, Latifah, cu ochii tăi cei mari și negri, uluiți de-a binelea sub iașmăcuțul de pe fața ta. Căci tu în viața ta nu mai văzusei alt chip de bărbat afară de chipul preacinstitului șeic al dervișilor, părintele tău. Și nu-ți lăsași ochii în jos nicidecum, căci nu știai sfiala cea prefăcută, nici rușinea cea prefăcută, nici nimica din cîte învață de obicei fetele oamenilor ca să răpească inimile ! Ci te uitai la toate din jurul tău cu ochii tăi frumoși și negri de gazelă speriată, șovăitoare și minunată ! Și craiul Zein, la ivirea ta, își simți mințile că-și iau zborul ; căci, printre toate femeile din saraiul lui de la Bassra, și printre toate fetișcanele din Egipt și din Siria, nu mai văzuse nici una care să se apropie, cît de cît, de frumusețea ta. Și te arătași răsfrîntă în oglindă și goală toată. Iar el putu să vadă astfel, ghemuită între vîrfurile celor doi pilaștri, și semănînd cu o mititică porumbiță albă, o minunăție de istorioară pecetluită cu pecetea cea neprihănită a lui Soliman (cu el fie pacea și rugăciunea !). Și emirul o cer-

ceilă cu cea mai mare luare aminte şi, bucuros pînă peste poate, văzu că istorioara ta, o, Latifah, era întru totul asemenea cu o migdală descojită. Slavă lui Allah carele ocroteşte comorile şi le păstrează pentru drepţi-credincioşii săi !

După ce sultan Zein, cu ajutorul oglinzii fermecate, găsi astfel fata pe care o căuta, îl însărcină pe Mubarak să facă numaidecît cererea de căsătorie. Şi Mubarak, însoţit de Abu-Bekr dervişul, se duse pe dată la şeicul devişilor, îi spuse cererea prinţului, şi primi învoirea lui. Şi îl aduse la palat ; şi-i chemară pe cadiu şi pe martori ; şi fu întocmit sunetul de căsătorie. Şi nunta fu sărbătorită cu o vîlvă pînă peste poate ; şi Zein dete ospeţe mari şi făcu daruri bogate săracilor din mahala. Iar cînd toţi oaspeţii plecară, Zein îl opri pe dervişul Abu-Bekr şi îi spuse :

— Află, o, Abu-Bekr, că noi plecăm în seara aceasta înspre o ţară tare depărtată. Şi, pînă ce m-oi întoarce la Bassra, în ţara mea, iacătă pentru tine zece mii de dinari de aur ca plată a ostenelilor tale cele cu folos. Ci Allah este cel mai mare ! Şi într-o zi am să ştiu să-ţi dovedesc şi mai bine mulţumita mea !

Şi îi dete cei zece mii de dinari, rămînînd să-l numească într-o zi mare dregător, atunci cînd s-o întoarce la împărăţia lui. Şi, după ce dervişul îi sărută mîinile, emirul dete semnalul de plecare. Şi tînăra fecioară fu aşezată într-un baldachin pe spinarea unei cămile. Şi Mubarak deschise calea, şi Zein venea la urmă. Şi, însoţiţi de alaiul lor, luară drumul înspre cele Trei Insule.

Or, cele Trei Insule fiind departe foarte de Bagdad, călătoria ţinu luni lungi, în care sultan Zein se simţea din zi în zi tot mai înrobit de farmecele minunatei copile fecioare, ajunsă soţia lui după lege. Şi o îndrăgi, în inima lui, pentru toată dulceaţa, şi pentru nurii, şi

pentru gingășia, și pentru virtuțile firești pe care le avea în ea. Și, pentru întîia dată simți și el focul dragostei adevărate, de care habar nu avusese pînă atunci. Încît numai cu o mare amărăciune în inima lui văzu venind clipa cînd s-o dea pe față Bătrînului din cele Trei Insule. Și de multe ori fu el ispitit să schimbe drumul și să se întoarcă la Bassra, luînd-o și pe față. Ci se simțea oprit de jurămîntul pe care îl făcuse față de Bătrînul din cele Trei Insule ; și nu putea să nu-și țină acel jurămînt !

Estimp, intrară pe tărîmul cel oprit și, pe același drum și cu aceleași mijloace de odinioară, răzbătură pînă la insula unde locuia Bătrînul. Și, după salamalekuri și urări, Zein îi înfățișă fata, învăluită toată în izar. Și îi dete îndărăt și oglinda totodată. Și Bătrînul din Insule se uită la fată cu luare aminte, fără să se slujească de oglindă ; și ochii lui parcă erau chiar ei două oglinzi. Și, după un răstimp, se apropie de Zein și, aruncîndu-se la pieptul lui, îl îmbrățișă cu multă dragoste și îi spuse :

— Sultan Zein, sînt, în adevăr, tare mulțumit de osîrdia pe care ai pus-o ca să mă mulțumești, și de rodul căutărilor tale. Căci fata pe care mi-o aduci este întru totul aceea ce am dorit ! Este minunat de frumoasă și le întrece în farmece și în desăvîrșiri pe toate fetele de pe pămînt ! Pe deasupra, este fecioară de o feciorie fără cusur, întrucît este ca pecetluită cu pecetea stăpînului nostru Soliman ben-Daud (cu ei, cu amîndoi, fie rugăciunea și pacea !). În ce te privește, nu mai ai decît să te întorci la casa ta ; și, cînd ai să intri în cea de a doua sală de smalț, unde sînt cele șase fecioare, ai s-o găsești acolo și pe cea de a șaptea, pe care ți-am făgăduit-o, și care, numai ea, prețuiește mai mult decît altele o mie la un loc !

Şi adăugă :

— Acuma, fă-o pe fată să priceapă că mi-o laşi mie şi că ea nu are nici un fel de treabă cu tine !

La vorbele acestea, fermecătoarea Latifah, care şi ea era tare robită de frumuseţea emirului Zein, scoase un suspin adînc şi începu să plîngă. Şi Zein începu să plîngă şi el la fel. Şi, tare trist, îi lămuri tot ce fusese hotărît între el şi Bătrînul din Insule, şi îi zise :

— Eşti divorţată !

Şi, suspinînd, plecă de la Bătrînul din Insule, pe cînd Latifah, de durere, se prăbuşea fără simţire. Şi, după ce sărută mîna Bătrînului, craiul luă iar drumul îndărăt către Bassra, împreună cu Mubarak. Şi, cît ţinu călătoria, nu mai contenea să se gîndească la aceea atîta de minunată şi atîta de dulce Latifah ; şi se căina amarnic că o amăgise, făcînd-o să creadă că o ia de soţie ; şi se socotea drept pricină a nenorocirii lor a amîndurora. Şi nu se putea alina nicicum.

Or, aşa ajunse, într-un sfîrşit, în starea aceasta de mîhnire, la Bassra, unde şi mari şi mici, bucuroşi de întoarcerea lui, îl sărbătoriră cu mare vîlvă. Ci sultan Zein, trist de nespus, nu luă parte nicicum la ospeţele acelea, şi, în ciuda stăruinţelor credinciosului său Mubarak, nu vroi să coboare în borta unde trebuia să se afle fata de diamant cea atîta timp aşteptată şi atîta timp dorită. Într-un sfîrşit, supunîndu-se sfaturilor lui Mubarak, pe care îl căftănise vizir de cum sosise la Bassra, se învoi să coboare în bortă. Şi trecu prin sala de porţelan şi de cleştar, care sclipea de dinari şi de pulbere de aur, şi intră în sala de smalţ verde şi împodobit cu aur...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Şi le văzu pe cele şase fecioare la locurile lor obişnuite ; şi aruncă o privire a lehamite înspre cel de al şaptelea piedestal de aur. Şi iacătă ! Dreaptă şi zîmbitoare, sta acolo o fată goală, mai strălucitoare ca diamantul ; şi sultan Zein, tulburat pînă peste fire, cunoscu în ea pe aceea pe care o dusese în cele Trei Insule. Şi, înlemnit, nu putu decît să caşte gura, fără a putea să rostească nici un cuvînt. Şi Latifah îi spuse :

— Da, chiar eu sînt, Latifah, aceea pe care nu te aşteptai s-o găseşti aici ! Vai, venisei cu nădejdea că ai să dobîndeşti ceva mult mai de preţ decît mine !

Şi Zein izbuti într-un sfîrşit să grăiască şi strigă :

— Nu, pe Allah ! o, stăpîna mea, nu am coborît aici decît în ciuda inimii mele care se chinuia numai şi numai cu gîndul la tine ! Ci binecuvîntat fie Allah care a îngăduit să ne găsim iară !

Şi, pe cînd rostea el aceste vorbe din urmă, se auzi o bubuitură de trăznet care zgudui borta şi, tot atunci, se şi ivi Bătrînul din Insule. Şi zîmbea cu blîndeţe. Şi veni lîngă Zein, şi îl luă de mînă, şi îi puse mîna în mîna fetei, spunîndu-i :

— O, Zein, află că, de cînd te-ai născut, te-am luat sub ocrotirea mea. Aşa că era de datoria mea să-ţi întemeiez fericirea. Şi nu puteam să fac mai bine acest lucru decît dîndu-ţi o comoară care singură este nepreţuită. Şi comoara aceasta este mai frumoasă decît toate fetele de diamant şi decît toate nestematele pămîntului, şi anume fata aceasta fecioară. Căci fecioria îngemănată cu frumuseţea trupului şi cu desăvîrşirea

sufletului este tiriacul care te scutește de toate celelalte leacuri și ține loc de toate bogățiile

Și, spunînd acestea, îl sărută pe Zein și pieri.

Iar sultan Zein și soția lui, Latifah, fericiți pînă peste poate, se iubiră cu o iubire mare, și trăiră ani lungi în cea mai plăcută și mai aleasă viață, pînă ce veni să-i caute Despărțitoarea neabătută a celor ce se au dragi și a celor ce stau laolaltă ! Slavă celui singur pururea Viu, carele nu cunoaște moarte !

Cînd sfîrși de povestit povestea aceasta, Șeherezada tăcu. Și regele Șahriar zise :

— Oglinda aceasta a fecioărelor, Șeherezada, este peste poate de uluitoare !

Iar Șeherezada zîmbi și spuse :

— Da, o, măria ta ! Dar ce-i ea pe lîngă *Lampa fermecată* ?

Și regele Șahriar întrebă :

— Ce-i cu lampa aceasta despre care eu habar nu am ?

Și Șeherezada spuse :

— Este lampa lui Alladin ! Și chiar despre ea am să-ți povestesc în seara aceasta !

CUPRINSUL

DIVANUL OAMENILOR DE RÎS ŞI DE BATJOCURĂ 5

Bubuitura de pomină 5
Cei doi poznaşi 8
Viclenie muierească 11

POVESTEA ADORMITULUI TREAZ . . . 22
DRAGOSTEA DULCEI ZEIN AL-MAWASSIF 101
POVESTEA TÎNĂRULUI LENEŞ 142
POVESTEA TÎNĂRULUI NUR ŞI A VITEZEI FRÎNCE 158
SFATURILE MĂRINIMIEI ŞI ALE ŞTIINŢEI DE A TE PURTA ÎN VIAŢĂ 254

Saladin şi vizirul său 254
Mormîntul îndrăgostiţilor 259
Divorţul tinerei Hind 270

POVESTEA OGLINZII FECIOARELOR . . 276

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 29.10.1973. Tiraj 100160 ex. Broşate 95 060 ex. Legate ½ 5100 ex. Coli ed. 12,44. Coli tipar 10.

Tiparul executat sub comanda nr. 30 564 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1
Bucureşti
Republica Socialistă România

Ilustrația coperții : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(10)

(NOPȚILE 732–794)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1974
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Editura Minerva (B.P.T.)
Toate drepturile rezervate pentru versiunea românească

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f. a.).

Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă : ***Kniga tîsiaci i odnoi noci***, perevod s arabskogo M. A. Salie (8 volume). Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA LUI ALADDIN ȘI A LĂMPII FERMECATE

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu alese purtări, că a fost cîndva — ci Allah este mai știutor — în vechimea vremilor și în curgerea vîrstelor și a clipelor, într-un oraș dintre orașele Chinei, de al cărui nume nu-mi aduc aminte acuma, un om care era croitor ca meserie și sărac ca stare. Și omul acela avea un fiu pe nume Aladdin, care era un băiat întru totul zăbavnic la învățătură și care, din copilăria lui, părea să fie un derbedeu tare leneș. Or, cînd ajunse la vîrsta de zece ani, taică-său vroi mai întîi să-l dea să învețe vreo meserie cinstită ; dar, cum era foarte sărac, nu putu să facă față cheltuielilor cu învățătura și trebui să se mulțumească să-l ia pe copil cu el la prăvălie, ca să-l deprindă cu meseria lui, lucrul cu acul. Ci Aladdin, care era un copil ticălos, dedat să se joace cu copilandrii din mahala, nu se putu sili să stea barem o zi în prăvălie. Dimpotrivă ! în loc să ia seama la lucru, pîndea clipita cînd tatăl său era nevoit fie să lipsească pentru vreo treabă, fie să întoarcă spatele ca să vadă de vreun mușteriu, și numaidecît își lua tălpășița sprinten și da fuga să se înhăiteze pe uliță și prin grădini cu haimanalele de seama și de teapa lui. Și iacă așa era purtarea lichelei aceleia

care nu vroia nici să asculte de părinții săi, nici să învețe *meseria de croitor. Încît tătîne-său, tare mîhnit și* deznădăjduit că are un fiu pornit spre toate tîcăloșiile, pînă la urmă ridică mîinile de pe el și îl lăsă în seama strîcăciunii lui ; și, în durerea sa, căzu la boală și muri. Ci lucrul acesta nu îl lecui nicidecum pe Aladdin de proasta lui purtare, deloc-delocuța !

Atunci, mama lui Aladdin, văzînd că omul ei s-a săvîrșit din viață și că feciorul său nu este decît o haimana cu care nu putea să facă nimic, se hotărî să vîndă prăvălia și toate sculele de croitorie, ca să poată trăi un răstimp cu ceea ce dobîndise din vînzare. Ci, cum totul se zvîtui repede, fu nevoită să-și facă obiceiul de a-și petrece zilele și nopțile torcînd lînă și bumbac spre a încerca să mai cîștige ceva cu care să se hrănească și să-l hrănească și pe puștamaua de fiu-său.

În ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă se văzu scăpat de spaima față de tătîne-său, nu mai avu nici un fel de frîu și se cufundă și mai mult în puștamalîcuri și desmățuri. Și își petrecea astfel toate zilele afară din casă, unde nu se întorcea decît numai la ceasurile de masă. Și biata maică-sa, amărîta de ea, în ciuda tuturor necazurilor pe care i le făcea fiu-său și a părăsirii în care o lăsa, îi da mai departe demîncare din munca mîinilor ei și din roada veghilor sale, plîngînd singură-singurică lacrimi tare amare. Și așa ajunse Aladdin la vîrsta de cincisprezece ani. Și era frumos și bine făcut, într-adevăr, cu doi ochi negri și minunați, și cu un obraz de iasomie, și cu o înfățișare ispititoare întru totul.

Or, într-una din zile, pe cînd sta în mijlocul pieței de la intrarea în sukurile mahalalei, prins numai cu joaca laolaltă cu țîngăii și cu haimanalele de soiul lui, iacătă că trece pe acolo un derviș maghrebin, care se opri să-i privească stăruitor pe copii. Și, pînă la urmă, își lipi privirile pe Aladdin și începu să-l cerceteze într-un chip tare ciudat și cu o luare-aminte cu totul osebită, fără

a mai lua seama la copiii ceilalți, tovarășii lui. Și dervișul acela, care venea tocmai din străfundul străfundurilor Maghrebului, de prin părțile acelea îndepărtate, era un vrăjitor de seamă, tare iscusit în astrologie și în știința chipurilor omenești ; și, cu puterea vrăjitoriei lui, era în stare să facă să se miște și să se bată între ei pînă și munții cei mai înalți. Îl scrută, așadar, pe Aladdin mai departe cu multă stăruință, gîndind „Iacătă, într-un sfîrșit, băiatul de care am trebuință..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și doua noapte

Urmă :

...„Iacătă, într-un sfîrșit, băiatul de care am trebuință, acela pe care îl caut de atîta timp și pentru care am plecat din Maghreb, țara mea !" Și se apropie cu dulceață de unul dintre băieței, fără însă a-l scăpa pe Aladdin din ochi, îl luă de-o parte tainic și îl iscodi cu de-amănuntul despre tatăl și despre mama lui Aladdin, precum și cum îl cheamă și ce face. Și, dobîndind aceste lămuriri, se apropie zîmbind de Aladdin, izbuti să-l tragă într-un colț, și îi spuse :

— O, copilul meu, au nu cumva ești Aladdin, fiul croitorului *Cutare ?*

Și Alladdin răspunse :

— Ba da, sînt Aladdin. Cît despre taica, e tare multă vreme de cînd a murit !

La vorbele acestea, dervișul maghrebin se aruncă la gîtul lui Aladdin, și îl luă în brațe, și începu să-l pupe

pe obraji tare lung, plîngînd asupra lui, pînă peste poate de tulburat. Iar Aladdin, buimăcit cu totul, îl întrebă :

— Din care pricină plîngi domnia ta ? Și de unde îl cunoști pe răposatul taică-meu ?

Și maghrebinul, cu un glas de jale, și parcă spart, răspunse :

— Ah, copile al meu, cum aș putea să nu vărs lacrimi de jale și durere, de vreme ce sînt moșul tău și de vreme ce îmi dezvăluiși într-un chip atîta de pe neașteptate moartea bietului meu frate, răposatul taică-tău ? O, copile al fratelui meu, află, așadar, că am venit în țara aceasta, părăsind țara mea și înfruntînd primejdiile unei lungi drumeții, numai cu nădejdea bucuriei de a-l mai vedea pe tătîne-tău și de a gusta cu el fericirea întoarcerii și a întîlnirii ! Și iacătă, of ! că tu îmi dai știrea că a murit !

Și se opri o clipă, parcă sugrumat de tulburare ; pe urmă, adăugă :

— De altminteri, trebuie să-ți spun, o, copile al fratelui meu, că, de îndată ce te-am zărit, sîngele meu s-a și îndreptat înspre sîngele tău și m-a făcut să te cunosc degrabă, fără de șovăire, din mijlocul tuturor prietenilor tăi ! Și măcar că în ceasul cînd ne-am despărțit de tătîne-tău tu nici nu te născusei, întrucît el nici nu se însurase pe atunci, n-am șovăit să cunosc la tine trăsăturile lui și asemuirea cu el ! Și tocmai lucrul acesta mă mai alină oleacă de pierderea lui ! Of, ce jale pe capul meu ! Unde ești tu acuma, fratele meu, tu cel pe care trăgeam nădejde să-l mai îmbrățișez barem o dată, după o despărțire atîta de lungă și pînă ce moartea să vie și să ne despartă pe totdeauna ? Vai, cine poate să se fălească, oare, că știe opri să se împlinească ceea ce s-a împlinit ? Și cine poate să fugă de soarta lui ori să ocolească ce i i-a fost scris mai dinainte de către Allah cel preaînalt ?

Pe urmă, după un răstimp de tăcere, îl luă iarăși pe Aladdin în brațele sale, îl strînse la piept, și îi spuse :

— Ci, o, copile al meu, slăvit fie Allah carele m-a ajutat să te întîlnesc ! Tu de-acuma înainte ai să fii alinarea mea și ai să-i ții locul părintelui tău în dragostea mea, întrucît ești sîngele și urmașul lui ; căci spune zicala : „Acela care a lăsat un urmaș nu e mort !“

Pe urmă, maghrebinul scoase de la chimir zece dinari de aur și îi puse în mîna lui Aladdin, pe care îl întrebă :

— O, Aladdin, fiul meu, au unde locuiește mama ta, soața fratelui meu ?

Și Aladdin, răpit cu totul de dărnicia și de chipul zîmbitor al maghrebinului, îl luă de mînă, îl duse pînă la capătul pieței și îi arătă cu degetul drumul înspre casa lor, spunînd :

— Pe-acolo este casa ei !

Și maghrebinul îi spuse :

— Cei zece dinari pe care ți i-am dat, o, copilul meu, să-i duci soției răposatului frate-meu, dimpreună cu salamalekurile mele. Și să-i dai de știre că mosul tău a venit din călătorie, după îndelungă lipsă prin străinătăți, și că, în ziua de mîine, nădăjduiește de-o vrea Allah, că are să poată să se înfățișeze acasă la voi spre a-i aduce soției fratelui său urările lui de bine și ca să vadă locurile în care răposatul și-a petrecut viața, și să meargă și el să-i vadă mormîntul !

Cînd auzi vorbele acestea ale maghrebinului, Aladdin vru să se dovedească zornic în a-i îndeplini dorințele și, după ce îi sărută mîna, se grăbi, în bucuria lui, să dea fuga acasă, unde ajunse, altminterea de cum avea năravul, la un ceas care nu era ceasul de masă, și, intrînd pe ușă, strigă :

— O, maică, am venit să-ți dau de veste că mosul meu, după îndelungata-i ședere prin străinătăți, tocmai s-a întors din călătorie și îți trimite salamalekurile lui !

Iar mama lui Aladdin, tare uluită de acest fel nou de a vorbi și de venirea cea neobișnuită acasă a fiului ei, răspunse :

— S-ar zice, fiul meu, că vrei să-ți faci rîs de maică-ta ! Cine-i, dară, moșul acela despre care îmi spui ? Și de unde și de cînd să mai ai tu vreun unchi în viață ?

Și Aladdin spuse :

— Cum de poți tu, o, maică, să spui că nu mai am nici un unchi ori vreo rudă în viață, de vreme ce omul despre care e vorba este fratele răposatului taică-meu ? Și dovada-i că m-a strîns la pieptul său, și m-a sărutat plîngînd, și m-a însărcinat să vin să-ți aduc vestea și să-ți spun cum stă treaba !

Iar mama lui Aladdin spuse :

— Păi, copile al meu, știam și eu că ai avut un unchi, ci sînt ani mulți de cînd acela-i mort. Și nu știu ca de atunci să mai fi avut vreodată alt moș !

Și se uită cu niște ochi plini de nedumerire la fiul ei Aladdin, care se și apucase de altele. Și, în ziua aceea, femeia nu-i mai pomeni nimic în privința aceasta. Iar Aladdin, la rîndu-i, nu-i mai pomeni nici el nimic despre darul maghrebinului.

Or, a doua zi dimineață, de la cel dintîi ceas, Aladdin plecă de acasă ; iar maghrebinul, care se și afla în căutarea lui, îl întîlni tot pe locurile pe unde îl întîlnise și în ajun, gata să se apuce de zgoande, după năravul pe care îl avea, cu derbedeii de seama lui. Și maghrebinul se duse repede la el, îl luă de mînă, îl strînse la inima sa și îl sărută cu drag. Pe urmă scoase doi dinari de la chimir și i-i dete, spunîndu-i :

— Du-te la maică-ta, dă-i dinarii aceștia doi și spune-i : „Moșu-meu are de gînd să vină diseară să mănînce cu noi ; drept care îți trimite banii aceștia, ca să poți să ne gătești niște bucate minunate !“ Pe urmă adăugă, plecîndu-se la urechea lui Aladdin :

— Și-acuma, ya Aladdin, mai arată-mi o dată drumul la casa ta!

Și Aladdin răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, moșule al meu!

Și o luă înainte, și îi arătă drumul înspre casa lor. Și maghrebinul se despărți de el și plecă în calea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și treia noapte

Urmă:

Și Aladdin intră în casă, povesti totul mamei lui și îi dete cei doi dinari, spunîndu-i:

— Moșul meu are să vină diseară să mănînce cu noi!

Atunci, mama lui Aladdin, dacă văzu cei doi dinari, își zise: „Poate că nu i-oi ști pe toți frații răposatului!" Și se sculă și plecă în mare grabă la suk, de unde cumpără tîrguielile cele de trebuință pentru o masă ca lumea, și se întoarse ca să se apuce pe dată de gătit bucatele. Ci, întrucît săraca de ea nu avea nici un fel de lucruri de bucătărie, se duse să împrumute de pe la vecine cele ce-i trebuiau, ba cratițe, ba farfurii, ba văsărie. Și bucătări toată ziua, și, pe seară, îi spuse lui Aladdin:

— Fiul meu, iacătă că masa este gata, iar moșu-tău poate că nu știe drumul la casa noastră. Așa că bine ai face să te duci înaintea lui, ori să-l aștepți în drum!

Și Aladdin răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, pe cînd se pregătea să plece, bătu cineva la ușă. Și el dete fuga să deschidă. Or, era maghrebinul. Și era

însoțit de un hamal care aducea pe cap o povară de fructe, de dulciuri și de băuturi. Și Aladdin îi pofti înăuntru pe amîndoi. Și hamalul, după ce își lăsă jos povara în casă, își primi plata și plecă în treaba lui. Iar Aladdin îl duse pe maghrebin în odaia în care se afla maică-sa. Iar maghrebinul, cu un glas tare tulburat, se vemeni și spuse :

— Pacea fie cu tine, o, nevastă a fratelui meu !

Și mama lui Aladdin îi răspunse la salamalek. Atunci maghrebinul începu să plîngă în tăcere. Pe urmă, întrebă :

— Care-i locul unde avea de obicei răposatul să stea ?

Și mama lui Aladdin îi arătă locul acela ; și pe dată maghrebinul se aruncă la pămînt și se porni să sărute locul și să ofteze, cu lacrimi în ochi, și să spună :

— Of, ce noroc mai am și eu ! Of, ticăloasa mea soartă de-a te fi pierdut, o, fratele meu, o, lumină a ochilor mei !

Și-atîta plînse și se văicări așa mai departe, și cu un chip atîta de mohorît și cu atîtea zguduiri în lăuntrurile lui, că fu mai-mai să-și piardă simțirea, iar mama lui Aladdin nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi chiar fratele răposatului ei soț. Și femeia veni lîngă el, îl ridică de jos și îi zise :

— O, frate al soțului meu, ai să te omori fără de nici un rost cu atîtea plînsete ! Uf ! ceea ce-i scris trebuie să se împlinească !

Și îl alină mai departe cu vorbe bune, pînă ce îl îndupleca să bea oleacă de apă, ca să se liniștească, și să șadă la masă, ca să mănînce.

Or, după ce mama lui Aladdin așternu masa, maghrebinul începu să stea de taină cu ea. Și îi povesti ce avea el de povestit, spunîndu-i :

— O, nevastă a fratelui meu, să nu-ți pară lucru ciudat că încă nu ai avut prilejul să mă vezi și că nu m-ai cunoscut nicidecum pe vremea lui frate-meu, răposatul. Iacătă-s treizeci de ani, într-adevăr, de cînd am părăsit

locurile acestea și am plecat în lume, lăsîndu-mi țara. Și de-atunci încoace n-am contenit să tot drumăresc prin olaturile Indului, și ale Sindului, și să vîntur țara arabilor, și pămînturile altor neamuri. Și-am fost și în Egipt, și am locuit în Masr, cetatea cea măreață, care-i minunea lumii! Și, după ce am șezut acolo o lungă bucată de vreme, m-am dus în țara din inima Maghrebului, unde, într-un sfîrșit, m-am așezat vreme de douăzeci de ani. Și, după asta, o, nevastă a fratelui meu, pe cînd ședeam într-o zi ca toate zilele în casa mea, începui să mă gîndesc la țara mea de baștină și la fratele meu. Și se boboti în mine dorul să-mi văd ruda de sînge, și începui să plîng și să mă văicăresc de șederea mea în țară străină. Și, la urmă, părerile de rău din pricina plecării și a depărtării mele de făptura care îmi era scumpă se făcură atîta de amarnice încît mă hotărîi să pornesc la drum înspre locurile care au văzut ivirea capului meu de nou-născut. Și m-am cugetat în sufletul meu: „O, omule! cîți ani s-au scurs din ziua cînd ți-ai lăsat orașul și țara și casa și singurul frate pe care îl ai pe lume? Ridică-te, dară, și du-te să-l mai vezi o dată, pînă a nu muri! Căci cine cunoaște, oare, loviturile soartei, năprazne le zilelor, și răsturnările vremilor? Și n-ar fi, oare, blestemul blestemului să mori înainte de a-ți fi bucurat ochii cu chipul fratelui, mai ales acuma cînd Allah (preamărit fie el!) ți-a dăruit bogăție și cînd poate că fratele tău e tot în stare de sărăcie amarnică? Nu uita, dar, că, dacă pleci, ai să faci două fapte minunate: ai să-ți mai vezi o dată fratele, și ai să-l ajuți!“ Or, eu, la gîndurile acestea, o, femeie a fratelui meu, mă și ridicai pe clipă și mă gătii de plecare. Și, după ce rostii rugăciunea cea de vinerea și *fatihaua* din *Coran* încălecai pe cal și pornii înspre țara mea. Și, după multe primejdii și după ostenelile cele lungi ale drumului, ajunsei, într-un sfîrșit, cu ajutorul lui Allah (preamărit și preaslăvit fie el!), în

pace la cetatea mea, aceasta de-aici. Și mă apucai numaidecît să bat ulițele și mahalalele, căutînd casa fratelui meu. Și Allah îngădui să dau în felul acesta peste acest copil pornit să se joace cu soții lui. Și eu, pe Allah cel atotputernic ! o, femeie a fratelui meu, numai ce-l văzui și îmi și simții inima topindu-se de tulburare din pricina lui, și întrucît sîngele cheamă sîngele, nu pregetai să văd în el pe fiul fratelui meu. Și, toi atunci, îmi și uitai ostenelile și îngîndurările, de-mi venea să zbor de bucurie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și patra noapte

Urmă :

...Of, Of ! de ce-o fi trebuit să și aflu îndată din gura copilului acesta că fratele meu răposase întru mila lui Allah preaînaltul ? Of, ce năpraznică știre, care era mai-mai să mă facă să cad lat de amar și de durere ! Ci, o, nevastă a fratelui meu, pesemne că ți-o fi povestit copilul cum a izbutit cu înfățișarea și cu asemănarea lui cu cel răposat să mă aline oleacă, făcîndu-mă să-mi amintesc astfel zicătoarea care spune : „Omul care lasă un urmaș nu moare'.

Așa vorbi maghrebinul. Și băgă de seamă că mama lui Aladdin, la amintirile acelea pomenite despre soțul ei, plîngea cu amar. Și, ca s-o facă să-și uite jalea, și ca să-i schimbe gîndurile cele negre, se întoarse înspre Aladdin și, ca să lege vorba, îl întrebă :

— Aladdine, copilul meu, ce meserie ai învățat și ce muncă faci, ca să-i vii în ajutor maicii tale, sărmana aceasta, și ca să vă țineți zilele amîndoi ?

Cînd auzi asta, Aladdin, cuprins de rușine, întîia oară în viața lui, lăsă capu-n jos, privind pămîntul. Și, cum nu scotea o vorbă, răspunse maică-sa în locul lui :

— Ce meserie, o, frate al soțului meu, ce meserie să aibă Aladdin ? Și cum așa ? Pe Allah, nu știe nimic, nimic ! Of, un copil mai îndărătnic ca ăsta n-am mai văzut în viața mea ! Toată ziua bate țala drumurile cu copiii din mahala, niște haimanale, niște derbedei, niște ticăloși ca și el ! Și asta în loc să se ia după pilda copiilor de treabă care stau în prăvălie cu părinții lor ! Of, că și taică-său n-a murit, o, ce căințe amarnice ! decît tot din pricina lui ! Și-apoi acuma și eu am ajuns la mare amar cu sănătatea ! Și-aproape că nici nu mai pot să văd deloc cu ochii mei uscați de lacrimi și de veghi, tot muncind fără de contenire și tot cheltuindu-mi zilele și nopțile să torc la bumbac ca să dobîndesc cu ce să cumpăr două turte de mei, taman atît cît să nu murim amîndoi. Și-asta-i starea mea ! Și mă juruiesc ție, pe viața ta, o, frate al soțului meu, că nu se întoarce acasă decît la ceasurile mesei ! Și pe urmă gata ! Încît, de cîte ori, cînd mă tot lasă așa, eu, mama lui, nu m-am gîndit să încui ușa casei și să nu i-o mai deschid, ca să-l silesc să plece să-și caute vreo muncă din care să trăiască ! Și pe urmă nu am tăria s-o fac, că inima de mamă-i iertătoare și miloasă ! Ci anii trec, și eu am ajuns o femeie tare bătrînă, o, frate al soțului meu ! Și umerii mei nu mai îndură ostenelile ca odinioară ! Și-acuma degetele mele de-abia mai izbutesc să răsucească fusul. Și nu știu cît o să mai pot să duc o trudă ca asta, și cît m-or mai ține zilele, părăsită cum sînt de fiul meu, Aladdin ăsta de colea, de dinaintea ta, o, frate al soțului meu !

Și se puse pe suspinat.

Atunci, maghrebinul se întoarse înspre Aladdin și îi zise :

— A, o, fiu al fratelui meu, cu adevărat că nu știam toate astea despre tine ! De ce umbli pe cărarea aceasta a haimanalîcului ? Ce ocară pe tine, o, Aladdin ! Asta nu-i nicidecum potrivit pentru oamenii ca tine ! Ești dăruit cu deșteptăciune, copilul meu, și ești fiu dintr-un neam de oameni de treabă ! Nu ți-e ție rușine s-o lași așa pe biata maică-ta, femeie bătrînă, să se îngrijească de mîncarea ta, cîtă vreme ești bărbat la anii cînd să-ți faci o meserie care să vă ajute pe amîndoi să vă ții zilele ?... Și-apoi, o, copile al meu, ia uite ! slavă lui Allah, întru nimica nu este mai îmbelșugat orașul nostru decît în meșteri de la care să înveți o meserie ! Nu ai, așadar, decît să-ți alegi singur meseria care-ți place cel mai mult, și iau asupra-mi să te dau la ea ! Și, în felul acesta, cînd ai să fii mare, fiul meu, ai să fii stăpîn pe o meserie care să te ferească de loviturile soartei ! Așa că zi-i ! Iar dacă meșteșugul răposatului taică-tău, truda cu acu, nu e pe gustul tău, caută altceva, și spune-mi ! Iar eu am să te ajut cu tot ce-mi stă în putință, o, copilul meu !

Ci Aladdin, în loc să răspundă, sta mai departe cu capu-n jos și păstra tăcerea, ca să arate astfel că nu vroia nici o altă meserie decît meseria de haimana. Și maghrebinul îi pricepu sila față de meșteșugurile de mînă, și încercă să-l ia altminteri. Și zise dar :

— O, fiu al fratelui meu, stăruința mea să nu te supere, nici să nu te necăjească ! Lasă-mă numai să adaug, că, de nu te ispitesc meșteșugurile, eu, dacă firește ți-ar plăcea să ajungi un om de treabă, sînt gata să-ți deschid o prăvălie frumoasă de negustător de mătăsuri, în sukul cel mare ! Și am să-ți împodobesc prăvălia cu stofele cele mai scumpe și cu atlazurile de cel mai ales soi. Și, în felul acesta, ai să-ți faci legături temeinice cu lumea negustătorilor cei mari ! Și ai să capeți deprinderea de-a

vinde și de-a cumpăra, de-a lua și de-a da. Iar faima ta are să fie minunată în oraș. Și ai să cinstești în felul acesta amintirea răposatului tău părinte ! Ce zici, o, Aladdin, fiul meu ?

După ce ascultă vorbele acestea ale moșului său și înțelese că avea să ajungă un mare negustător în suk, un om de vază, îmbrăcat în haine frumoase, cu un turban de mătase și cu brîu strălucit de felurite culori, Aladdin fu peste poate de bucuros. Și se uită la maghrebin zîmbind și plecîndu-și capu-ntr-o parte, ceea ce, pe limba lui, însemna limpede : „Primesc..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și cincea noapte

Urmă :

Și maghrebinul pricepu în felul acesta că vorbele lui fuseseră pe plac, și îi zise lui Aladdin :

— De vreme ce chiar vrei să ajungi un om de vază, un negustător într-o prăvălie, străduiește-te de aci înainte să te arăți vrednic de starea cea nouă. Și, de-acunainte, o, fiu al fratelui meu, fii om ! Iar eu, mîine, de-o vrea Allah, am să te iau la suk și am să încep cu a-ți cumpăra o mantie nouă și frumoasă, așa cum poartă negustorii cei bogați, și toate cîte mai cere negustoria. Și, după asta, avem să căutăm împreună o prăvălie frumoasă, ca să te așezi în ea !

Și-așa ! Iar mama lui Aladdin, care asculta aceste îndemnuri și vedea această mărinimie, îl binecuvînta pe Allah cel atît de bine făcător, care îi trimitea într-un

chip atîta de puțin nădăjduit o rudă care o izbăvea din sărăcie și îl punea pe calea cea dreaptă pe fiul ei Aladdin. Și aduse bucatele la masă cu o inimă atîta de ușoară de parcă ar fi întinerit cu douăzeci de ani. Și mîncară și băură, tăinuind mai departe despre același lucru, care îi învîlvora atîta pe toți! Și maghrebinul începu să-l dăscălească pe Aladdin despre viața și despre felul de a se purta al negustorilor, și a-l stîrni cît mai mult la starea lui cea proaspătă. Pe urmă, întrucît văzu că noaptea se și scursese pe jumătate, se ridică și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin și îl sărută pe Aladdin. Și plecă, după ce le făgădui că are să vină iarăși a doua zi. Și, în noaptea aceea, Aladdin, în bucuria lui, nu putu să închidă un ochi și nu făcu altceva decît să se gîndească la viața cea desfătătoare care îl aștepta.

Or, a doua zi, la cel dintîi ceas, se auziră niște bătăi la ușă. Și mama lui Aladdin se duse chiar ea să deschidă, și văzu că era cu adevărat fratele soțului ei, maghrebinul, care își ținea făgăduiala din ajun. Ci nu vroi să intre nicicum în casă, în pofida stăruințelor mamei lui Aladdin, pe motiv să acela nu era un ceas de venit în musafirlîc; și nu ceru decît să-l ia pe Aladdin cu el la suk. Și Aladdin, de mult sculat și îmbrăcat, alergă la iuțeală la moșu-său și îi ură bună-dimineața și îi sărută mîna. Iar maghrebinul îl luă de mînă și plecă la suk cu el. Și intră cu el în prăvălia neguțătorului cel mai mare și ceru o mantie, care să fie cea mai frumoasă și cea mai bogată dintre mantii, pe potriva lui Aladdin. Și negustorul îi dete să vadă mai multe, care erau unele mai frumoase ca altele. Și maghrebinul îi spuse lui Aladdin:

— Alege-o chiar tu, fiul meu, pe aceea care îți place!

Și Aladdin, încîntat pînă peste poate de dărnicia lui unchiu-său, alese una făcută numai din mătasă dungată și strălucitoare. Și își alese un turban făcut din muselină de mătasă, împodobit cu fir de aur subțire,

un brîu de cașmir, și niște cizme de piele roșie-cîrmiziu. Și maghrebinul plăti totul negustorului, și îi dete tîrguielile lui Aladdin, spunîndu-i :

— Acuma să mergem la hammam, căci, pînă a te îmbrăca în hainele cele noi, se cade să fii curat !

Și îl duse la hammam, și intră cu el într-o sală aleasă, și îl scăldă cu chiar mîinile lui ; și se scăldă și el, tot așa. Pe urmă, porunci să li se aducă răcoritoarele de după scaldă ; și amîndoi băură cu desfătare și se simțiră mulțumiți. Și-atunci Aladdin se îmbrăcă în mantia aceea fabrică de mătase dungată și strălucitoare, își puse pe cap turbanul cel frumos, se încinse peste mijloc cu brîul de la Indii și se încălță cu cizmele de irmizea. Și se făcu, în felul acesta, frumos ca luna, și semăna cu un fecior de rege ori de sultan. Și, pînă peste poate de încîntat că se vedea preschimbat așa, se îndreptă înspre moșul său și îi sărută mîna și îi mulțumi îndelung pentru dărnicia lui. Și maghrebinul îl sărută și îi zise :

— Toate astea nu sînt decît începutul !

Și ieși cu el de la hammam, și îl duse pe la sukurile cele mai umblate, și îi arătă prăvăliile negustorilor cei mari. Și îl lăsă să se minuneze de stofele cele mai scumpe și de lucrurile de preț, învățîndu-l cum se numește fiecare lucru în parte ; și îi spunea :

— Se cade, întrucît ai să fii și tu negustor, să știi amănuntele vînzărilor și ale cumpărărilor !

Pe urmă, îl duse să vadă clădirile cele de seamă ale cetății, și moscheele de frunte, și hanurile la care poposeau caravanele. Și încheie preumblarea ducîndu-l să vadă saraiul sultanului și grădinile care îl înconjurau. Și, la urmă, îl duse la hanul cel mare, la care trăsese el, și îl înfățișă negustorilor cunoscuți cu el, spunîndu-le :

— Este fiul fratelui meu !

Și îi pofti pe toți la un ospăț pe care îl dete în cinstea lui Aladdin, și îi desfătă cu bucatele cele mai alese, și șezu cu ei și cu Aladdin pînă seara.

Atunci, se ridică și își luă rămas-bun de la mosafirii lui, spunîndu-le că pleacă să-l ducă îndărăt acasă pe Aladdin. Și chiar că nu voi să-l lase pe Aladdin să se întoarcă singur acasă, ci îl luă de mînă și se duse cu el pînă acasă la maică-sa. Și mama lui Aladdin, cînd îl văzu pe fiul ei îmbrăcat atîta de falnic, era mai să-i zboare mințile de bucurie, biata de ea! Și se porni să-i mulțumească lui cumnatu-său și să-l binecuvînteze, spunîndu-i :

— O, frate al soțului meu, n-am să ajung vreodată, măcar de ți-aș mulțumi toată viața mea să-ți întorc atîta facere de bine!

Și maghrebinul răspunse :

— O, femeie a fratelui meu, într-adevăr nu am de ce mă mîndri că m-am purtat așa, cu adevărat nu am de ce mă mîndri, întrucît Aladdin este fiul meu, și este datoria mea să-i slujesc de tată în locul răposatului! Nu-ți mai face așadar nici o grijă în privința lui și fii fericită!

Și mama lui Aladdin spuse, ridicînd mîinile înspre cer :

— Mă rog lui Allah, întru slava sfinților celor de demult și a celor de mai încoace, să te ție și să te apere, o, frate al soțului meu, și să-ți alungească zilele pentru noi, ca să fii aripa care să-l ocrotească pururea la umbra ei pe copilul acesta fără de tată! Și fii încredințat că el, la rîndu-i, are să fie pururea supus la poruncile tale și nu are să facă decît ce ai să-l înveți tu!

Și maghrebinul spuse :

— O, femeie a fratelui meu, Aladdin s-a făcut om cuminte, întrucît este un băiat minunat, fecior de oameni de treabă. Și am toată nădejdea că are să fie urmaș vrednic al părintelui său și că are să-ți însenineze ochii!

Pe urmă, adăugă :

— Să mă ierți, o, femeie a fratelui meu, că nu pot mîine, vineri, să-i deschid prăvălia făgăduită ; căci știi că vinerea sukurile sînt închise și că nu se pot încheia

negu̧ătorii. Da poimîine, sîmbătă, treaba are să fie făcută, de-o vrea Allah ! Ci mîine tot am să vin să-l iau pe Aladdin, ca să-i dau învățătură mai departe, și să-l duc să cunoască locurile de seamă din oraș și grădinile care se află afară din oraș, pe unde se duc negustorii cei bogați să se preumble, pentru ca în felul acesta să se poată deprinde și el cu vederea bogățiilor și a lumii bune. Căci pînă astăzi el nu a umblat decît cu copiii, și se cuvine să cunoască într-un sfîrșit și bărbați, iar aceștia să-l cunoască și ei !

Și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin, îl sărută pe Aladdin și ieși.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și șasea noapte

Urmă :

Și Aladdin visă cît ținu noaptea la toate lucrurile frumoase pe care le văzuse și la bucuriile pe care le trăise ; și era încredințat că alte desfătări îl așteptau pe-a doua zi. Încît, de cu zori, se sculă, fără a fi putut să dea geană în geană, și se îmbrăcă în hainele cele frumoase, și începu să se preumble în lung și-n lat, tot încurcîndu-și picioarele în mantia cea lungă cu care nu era dedat. Pe urmă, întrucît în nerăbdarea lui gîndea că maghrebinul prea zăbovea să vină, ieși să-l aștepte în fața porții, și, într-un sfîrșit, îl văzu ivindu-se. Și alergă în calea lui ca un armăsar tînăr, și îi sărută mîna. Și maghrebinul îl sărută și îl alintă îndelung, și îi spuse să se ducă la maică-sa să-i dea de știre că îl ia cu el.

Pe urmă, îl luă de mînă și plecară împreună. Și merseră amîndoi tăifăsuind despre una și alta ; și trecură dincolo de porțile cetății, pe unde Aladdin nu mai fusese niciodată. Și în calea lor începură să se arate conacele cele frumoase și saraiurile cele mărețe, împrejmuite de grădini ; și Aladdin se uita la ele minunîndu-se și i se părea că fiecare este mai frumos decît cel de mai înainte. Și așa se afundară tare afund în cîmpuri, apropiindu-se pas cu pas de ținta pe care și-o hotărîse maghrebinul. Ci, la o vreme, Aladdin începu să oboseacă și îi spuse maghrebinului :

— O, unchiule al meu, mai avem de umblat ? Iacătă că am trecut de mult grădinile, și nu se mai află în fața noastră decît muntele ! Or, tare-s ostenit și aș vrea să mănînc oleacă !

Iar maghrebinul scoase de la brîu o legătură în care avea niște poame și niște turte, și îi zise lui Aladdin :

— Iacătă, o, fiul meu, pentru foamea și pentru setea ta. Ci trebuie să mai mergem o bucățică de drum, ca să ajungem într-un loc minunat pe care vreau să ți-l arăt și care nu-și are seamăn pe lume ! Adună-ți așadar puterile și fă-ți curaj, Aladdin, acuma cînd ești un bărbat !

Și îl îmbărbătă mai departe, tot dîndu-i sfaturi cum să se poarte pe viitor și îndemnîndu-l să se dezbare de hăndrălăiala cu copiii, ca să se apropie mai degrabă de oamenii înțelepți și cuminți. Și se pricepu să-l învăluiască în așa chip, încît izbuti să ajungă cu el la poalele muntelui, în fundul unei văi goale, unde nu se afla nimic alta decît numai sufletul lui Allah !

Or, chiar că acolo era capătul călătoriei maghrebinului ! Și anume spre a ajunge în valea aceea plecase el din fundul Maghrebului și venise la marginile Chinei !

Se întoarse, așadar, înspre Aladdin cel sleit de osteneală și îi spuse zîmbind :

— Am ajuns la țel, Aladdin, fiul meu !

Și șezu jos pe o stîncă, și îl pofti și pe Aladdin să șadă lîngă el, și îl înconjură cu brațele tare duios, și îi spuse :

— Odihnește-te oleacă, Aladdin. Întrucît am să pot într-un sfîrșit să-ți arăt ceea ce ochii oamenilor n-au mai văzut niciodată. Așa-i Aladdin, tu ai să vezi numai-decît, chiar aici, o grădină mai frumoasă decît toate grădinile de pe pămînt. Și numai după ce ai să te minunezi de minunile acestei grădini, vei avea temei să-mi mulțumești și ai să uiți ostenelile drumului, și ai să binecuvîntezi ziua cînd m-ai întîlnit întîia oară.

Și îl lăsă să se odihnească o clipă, cu ochii mari de uimire la gîndul de-a vedea o grădină într-un loc unde nu erau decît stînci răsturnate și spinării. Pe urmă, maghrebinul îi spuse :

— Ridică-te, acuma, Aladdin, și strînge de printre tufărișurile astea vreascurile și surcelele mai uscate pe care ai să le găsești, și adu-le la mine ! Și ai să vezi atunci priveliștea cea fără de plată la care te-am poftit.

Și Aladdin se ridică și plecă degrabă să strîngă de printre tufișuri și mărăcini o mulțime de surcele și de vreascuri, și le aduse maghrebinului, care îi spuse :

— Asta-i tot ce-mi trebuie. Acum dă-te îndărăt și treci de stai în spatele meu !

Și Aladdin îl ascultă pe moșu-său, și trecu de se așeză la oarecare depărtare în spatele lui.

Atunci, maghrebinul trase din chimir un amnar pe care îl ciocni și aprinse focul în grămada de crengi și de vreascuri uscate, care se învolburară pîrîind. Și îndată scoase din buzunar o cutie de baga, o deschise și luă din ea o pișcătură de tămîie, pe care o aruncă în vîlvoarea focului. Și se ridică un fum tare gros, pe care începu să-l vînture încolo și încoace între mîini, mormăind niște vrăji într-o limbă cu totul necunoscută de Aladdin. Și, tot atunci, locul se cutremură, iar stîncile se mișcară din temeliile lor, și pămîntul se întredeschise pe o

lățime de vreo zece coți. Și, în afundul afundului acelei crăpături, se ivi o lespede de marmură pusă de-a latul, mare de cinci coți, avînd la mijloc un belciug de bronz.

Cînd văzu așa, Aladdin scoase un țipăt și, luîndu-și poalele mantiei în dinți, dete dosul și o rupse la fugă, aruncîndu-și picioarele în vînt. Ci maghrebinul, dintr-o săritură, îl și ajunse și îl înhăță. Și se uită la el cu niște ochi înfricoșători, îl zgîlții ținîndu-l de ureche, ridică mîna și îi altoi o palmă atîta de grea încît era mai-mai să-i rupă dinții din gură, năucindu-l cu totul pe Aladdin, care se lăsă pe prag, moale.

Or, maghrebinul nu se purtase cu el în felul acela decît ca să-l înfricoșeze o dată pentru totdeauna, fapt de mare trebuință pentru lucrarea lui și dat fiind că, fără de el, n-ar fi putut să încerce a săvîrși treaba care îl adusese acolo. Încît, dacă îl văzu cum zace năucit pe jos, îl ridică și îi spuse cu un glas pe care se sili a-l face dulce :

— Află, Aladdine, că dacă m-am purtat cu tine în felul acesta, am făcut-o ca să te învăț să fii om ! Căci sînt unchiul tău, fratele părintelui tău, și îmi datorezi ascultare !

Pe urmă, adăugă cu un glas dulce de tot :

— Hai, Aladdine, ascultă colea ceea ce am să-ți spun, și să nu pierzi o vorbă ! Căci, la urmă, ai să dobîndești mari foloase, și ai să uiți degrabă necazurile cele grele care te așteaptă !

Și îl sărută și, de-aci înainte potolindu-l și stăpînindu-l întru totul, îi spuse :

— Ai văzut adineaori, copile al meu, cum s-a deschis pămîntul la puterea afumăturilor și a vrăjilor pe care le-am rostit ! Or, se cade să știi că n-am făcut așa decît spre binele tău ; căci dedesubtul lespedei acelea de marmură, pe care o vezi în fundul crăpăturii, cu un belciug de bronz, se află o comoară care-i scrisă și menită pe numele tău, și care nu poate să fie descuiată decît sub

privirea ta! Şi comoara aceea, care îţi este hărăzită, are să te facă mai bogat decît toţi regii! Şi, ca să-ţi dovedesc pe deplin că acea comoară îţi este menită, anume ţie şi nu altuia, află că nu este cu putinţă decît numai tu pe lume să atingi lespedea de marmură şi s-o ridici; căci pînă şi eu, în ciuda puterii mele, care-i destul de mare, tot n-aş putea să duc mîna la belciugul de bronz, şi nici să ridic lespedea, de-aş fi şi de o mie de ori mai puternic şi mai voinic decît sînt. Şi, odată placa ridicată, nu mi-ar fi îngăduit nici baremi să intru în tainiţa comorii sau să cobor măcar o treaptă! Şi, de-aceea, nu ai decît să îndeplineşti întocmai cele ce am să-ţi spun! Şi-aşa, ai să fii stăpîn pe comoara pe care avem s-o împărţim, după toată dreptatea, în două părţi la fel, una pentru tine şi una pentru mine!

La vorbele acestea ale maghrebinului...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă:

La aceste vorbe ale maghrebinului, Aladdin, sărmanul de el, uită şi de osteneală, şi de scatoalca agonisită, şi răspunse:

— O, unchiule, al meu, porunceşte-mi orice vrei, iar eu am să mă supun!

Şi maghrebinul îl luă în braţe şi îl sărută de mai multe ori pe obraji şi îi spuse:

— O, Aladdine, tu îmi eşti ca un fiu al meu, ba şi mai scump! căci nu mai am pe pămînt alte rude afară

de tine ; și numai tu ai să fii moștenitorul și urmașul meu, o, copile al meu ! Și, într-un sfîrșit, pentru tine, la urma-urmei, mă trudesc eu în clipa de-acum, și pentru tine am venit de-atîta de departe. Și dacă te-am bruftuluit oleacă, pricepi acuma că am făcut-o numai ca să te hotărăsc să nu care cumva să-ți lași ursita cea minunată să te aștepte degeaba. Ia uite, așadar, ce ai de făcut ! Dintr-untîi, începe a coborî cu mine în afundul crăpăturii, și acolo apucă belciugul de bronz și ridică lespedea de marmură !

Și, după ce vorbi în felul acesta, sări el cel dintîi în crăpătură și îi întinse mîna lui Aladdin, ca să-l ajute să coboare. Și Aladdin, odată coborît, îi spuse :

— Da cum o să fac eu, o, moșule al meu, ca să ridic o lespede atîta de grea, cîtă vreme nu-s decît un băiețel ? Măcar dacă ai vrea să mă ajuți, m-aș sili bucuros !

Maghrebinul răspunse :

— A, nu ! a, nu ! Dacă, din nenorocire, aș pune mîna pe ea, nu ai mai putea să faci nimic, iar numele tău ar fi șters pe veci de pe comoară ! Încearcă numai tu și ai să vezi cum ai să dai la o parte lespedea, atîta de lesne de parcă ai ridica o pană de pasăre de pe jos ! Nu vei avea decît să rostești, atunci cînd apuci belciugul, numele tău și numele tatălui tău și numele bunicului tău !

Atunci, Aladdin se aplecă și apucă belciugul și trase de el, zicînd :

— Eu sînt Aladdin, fiul croitorului Mustafa, fiul croitorului Alî !

Și cu mare ușurință ridică lespedea de marmură și o dete îndată de-o parte. Și zări o groapă care cobora cu douăsprezece trepte de marmură înspre o ușă cu două canaturi de aramă roșie și cu niște zăvoare mari. Și maghrebinul îi spuse :

— Aladdine, fiul meu, coboară acuma în groapa aceasta. Și, cînd ai să ajungi dincolo de cea de a douăsprezecea treaptă, ai să intri pe ușa de aramă, care are să se

deschidă singură dinaintea ta. Și ai să ajungi sub o boltă largă, împărțită în trei săli, care dau din una în alta. Or, ai să găsești în sala dintîi patru căzi mari de bronz pline cu aur topit, iar în cea de a doua sală patru căzi mari de argint pline cu pulbere de aur, iar în cea de a treia sală patru căzi mari de aur pline cu dinari de aur. Ci tu să mergi înainte, fără să te oprești ! Și să-ți ridici cît mai sus mantia și s-o strîngi bine în jurul mijlocului, cu grijă ca nu carecumva să se atingă de pereții căzilor : căci, de-ai avea nenorocul să atingi cu degetele ori măcar să vînturi cu hainele de pe tine vreuna dintre căzi, sau ceea ce se află în ele, ai fi preschimbat pe dată într-o stană de piatră neagră. Să intri, dară, în sala dintîi, și să treci cît mai iute în cea de a doua, de unde, fără să te oprești o clipită, să intri în cea de a treia, unde ai să găsești o ușă ferecată, asemenea cu cea de la intrare, care are să se deschidă numaidecît dinaintea ta. Și să intri pe ușa aceea, și ai să te afli deodată într-o grădină falnică, plină de pomi gîrboviți sub povara lor de roade. Ci nici acolo să nu carecumva să te oprești ! Să străbați grădina, mergînd drept înainte, și ai să ajungi la o scară cu niște stîlpi și cu treizeci de trepte, pe care să o urci ca să ajungi la o terasă. Or, cînd ai să te afli pe terasa aceea, Aladdine, ia bine aminte ! ai să vezi, chiar înaintea ta, un fel de firidă fără de tavan ; și în firida aceea ai să găsești, pe o laviță de bronz, o lămpiță de aramă. Și lampa aceea are să fie aprinsă. Or, ia bine aminte, Aladdine ! tu să iei lampa aceea, s-o stingi, să verși pe jos uleiul din ea, și s-o ascunzi degrabă în sîn ! Și să nu-ți fie teamă că ți-ai murdări cumva mantia, întrucît uleiul acela pe care ai să-l arunci nu este ulei ca toate uleiurile, ci-i un ulei care nu lasă nici un fel de urmă pe haine. Și să te întorci apoi la mine, pe calea pe care te-ai dus ! Și, la întoarcere, vei putea să te oprești oleacă în grădină, dacă are să-ți placă, și să cu-

legi cîte poame vei vrea din grădina aceea. Și, odată ajuns lîngă mine, ai să-mi dai lampa — ținta și rostul călătoriei noastre, și temeiul bogăției și al faimei noastre de mîine, o, copilul meu !

După ce vorbi în felul acesta, maghrebinul scoase un inel pe care îl avea pe deget, îl puse pe degetul cel mare al lui Aladdin, și spuse :

— Inelul acesta, fiule, are să te scape din toate primejdiile și are să te ferească de orice rău. Întărește-ți, dar, sufletul și umple-ți pieptul de bărbăție, căci nu mai ești copil, ci om întreg ! Și, cu ajutorul lui Allah, nu are să ți se întîmple decît bine ! Iar noi, mulțumită lămpii, avem să ajungem la bogății și la vrednicii pe toată viața !

Pe urmă, adăugă :

— Numai că, încă o dată, Aladdine, ia seama bine să-ți salți cît mai sus mantia și s-o strîngi mereu pe lîngă tine ! de nu, ești pierdut, și odată cu tine și comoara !

Pe urmă, îl sărută, bătîndu-l ușor de mai multe ori cu palma pe obraji, și îi spuse :

— Mergi cu bine !

Atunci Aladdin, îmbărbătat pînă peste poate, coborî în fugă treptele de marmură și, ridicîndu-și mantia pînă peste brîu, și ținînd-o cît mai strîns în jurul lui, trecu pe poarta de aramă, care își deschise singură cele două canaturi la ivirea lui. Și fără a uita nici una dintre poveţele maghrebinului, străbătu cu mare grijă sala dintîi, sala de-a doua, și sala de-a treia, ocolind căzile cele pline cu aur, ajunse dinaintea ușii celei din urmă, trecu dincolo, străbătu grădina, fără să se oprească deloc, urcă treptele scării cu stîlpi, se sui pe terasă, și merse drept la firida ce se afla înaintea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și noua noapte

Urmă :

Și văzu pe podina de bronz lampa aprinsă. Și întinse mîna și o luă. Și vărsă pe jos uleiul din ea și, văzînd că pereții lămpii se și uscară numaidecît, o ascunse grabnic în sîn, fără a se teme că și-ar păta mantia. Și coborî de pe terasă, și ajunse iarăși în grădină.

Atunci, slobozit de grijile lui, se opri o clipită pe treapta din urmă a scării, ca să privească grădina. Și începu să se minuneze de pomii aceia plini de roade, pe care nu avusese răgaz să-i vadă la venirea lui acolo. Și văzu, într-adevăr, că pomii din grădina aceea se frîngeau sub povara roadelor, care erau nemaipomenit de frumoase, de mari și de colorate. Și văzu că, altminteri decît la pomii de prin livezi, fiecare ram din fiecare pom avea poame de culori felurite. Erau unele ramuri care aveau poame albe, de o albeață străvezie cumu-i cleștarul, ori de o albeață tulbure cumu-i camfora, ori de o albeață întunecată cumu-i ceara cea albă ! Și erau altele care aveau poame roșii, de un roșu cumu-s boabele de granate, ori de un roșu cumu-i portocala cea sîngerie. Și erau altele care aveau poame verzi, de un verde închis și de un verde dulce ; și altele care erau albastre și vinete și galbene ; și altele care aveau niște culori și niște străluciri fără de socoteală. Și Aladdin, bietul de el, habar nu avea că poamele cele albe erau diamante, mărgăritare, sidefuri și pietre de lună : că poamele cele roșii erau rubine, bălașe, hiacinte, coraliuri și cornaline ; că poamele cele verzi erau smaralde, beriluri, jaduri, zaramfuri și acvemarine ; că poamele cele albastre erau safire, peruzele, lapisuri și lazulite ; că poamele cele vinete erau ametiste, matostate și sardiuri ; că poamele cele galbene erau topaze, chihlimbare și agate ; și că

poamele celelalte, de culori neștiute, erau opale, beici, crisolite, cimofane, granate, turmaline, peridoturi, gagate și crisopraze! Și soarele cădea cu toate razele lui peste grădină! Și copacii ardeau din toate roadele lor fără să se mistuie.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de fermecat, se apropie de unul dintre acei pomi și dete să culeagă cîteva fructe ca să le mănînce. Și băgă de seamă atunci că nu erau în nici un fel bune de luat în gură, și că nu se asemuiau decît ca înfățișare cu portocalele, cu smochinele, cu bananele, cu strugurii, cu pepenii, cu merele și cu toate celelalte poame minunate din țara Chinei. Și rămase tare dezamăgit cînd le atinse; și nu le găsi nicidecum pe gustul său. Și gîndi că nu erau decît niște gogoloaie de sticlă colorată, întrucît în viața lui nu avusese prilejul să vadă pietre nestemate. Ci, măcar că tare înciudat, gîndi să culeagă cîteva ca să le dăruiască băieților, soții lui de mai înainte, precum și mamei sale, sărmana de ea! Și luă mai multe din fiecare culoare, și își umplu cu ele chimirul, buzunarele și dosul mantiei, și sînul mantiei, și sînul cămășii; și-atîta sumedenie de poame înghesui în felul acesta, de ajunse să se asemuie cu un asin împovărat pe amîndouă laturile. Și, burdușit cu toată prada aceea, își suflecă frumușel mantia, adunînd-o strîns pe lîngă mijloc, și, cu multă sfială și cu multă grijă, străbătu ușurel cele trei săli cu căzi, și ajunse iarăși la scara bortei, unde, la intrare, îl aștepta maghrebinul, arzînd de gînduri.

Or, de îndată ce Aladdin ieși pe ușa de aramă și sui treapta cea dintîi a scării, maghrebinul, care ședea deasupra crăpăturii, chiar lîngă intrarea în hrubă, nu mai avu răbdare să aștepte ca el să ajungă în vîrful scării și să iasă de-a binelea din groapă, și îi zise:

— Hei, Aladdine, unde-i lampa?

Și Aladdin răspunse:

— Este colea în sîn!

El spuse :

— Scoate-o degrabă și dă-mi-o numaidecît !

Ci Aladdin îi spuse :

— Cum vrei să ți-o dau numaidecît, o, unchiule, de vreme ce-i amestecată în sumedenia asta de gogoloaie de sticlă cu care mi-am ticsit hainele pe toate părțile ! Mai bine lasă-mă să urc scara și ajută-mă să ies din groapă ; și-atunci, am să mă descarc de toate gogoloaiele acestea, pe un loc tihnit, și nu pe treptele de aici unde ar fi primejdie să se rostogolească și să se spargă ! Și, în felul acesta, slobozit de greutatea cea de nebiruit, am să pot să scot lampa din sîn și să ți-o dau ! De altminteri, mi-a și cam alunecat înspre spinare, și mă zgîrie amarnic ! și tare ușurat m-aș mai simți să scap de ea !

Ci maghrebinul, mînios pe tărăgăneala lui Aladdin și încredințat că Aladdin nu născocea acele zăbovnicii decît din pricină că vroia să păstreze el lampa, răcni cu un glas înfricoșător ca de dimon :

— O, fecior de cîine, vrei să-mi dai numaidecît lampa aceea, ori vrei să mori ?

Și Aladdin, care nu știa neam de unde să se tragă schimbarea aceea din purtarea unchiului său, și înspăimîntat că-l vede cuprins de-o asemenea mînie, și temîndu-se să nu mai dobîndească a doua scatoalcă, mai amarnică decît cea dintîi, își zise : „Pe Allah ! este mai bine să nu dau acum ochii cu el. Și am să mă întorc îndărăt în bortă, să aștept pînă s-o potoli !“ Și dete dosul și, sumețindu-și mantia, se întoarse cu mare grijă în hrubă.

Maghrebinul, dacă văzu așa, scoase un răget de turbare și pînă peste poate de mînios, tropăi din picioare și se schimonosi, smulgîndu-și barba, în deznădejdea și în neputința lui de a alerga după Aladdin în tainița aceea, care lui îi era oprită de puterile cele magice. Și răcni :

— A ! alimănitule de Aladdin, ai să fii pedepsit după cum ți se cade !

Și dete fuga la focul care încă nu se stinsese, și aruncă în jar oleacă de praf din tămîia pe care o avea la el, mormăind niște descîntece vrăjitorești. Și pe dată lespedea de marmură care slujea ca să închidă intrarea în bortă se mișcă singură și se așeză la locul ei dintîi, astupînd cu totul gura scării ; și pămîntul se cutremură și se închise iarăși ; și locul se făcu neted, întocmai ca înainte de a se fi deschis. Și Aladdin se pomeni în felul acesta încuiat în hrubă.

Or, maghrebinul, așa cum s-a mai spus, era un vrăjitor de seamă venit, din creierii Maghrebului, și nu-i era nicidecum tînărului Aladdin nici moș, nici rubedenie, nici mai de aproape, nici mai de departe. Și de fapt se născuse pe tărîmurile Africii...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzecea noapte

Urmă :

...Și de fapt se născuse pe tărîmurile Africii, țara și cuibarul magilor și al vrăjitorilor de soiul cel mai păcătos. Și, din tinerețele lui, se străduise cu dîrzenie să învețe vrăjitoria și farmecele, și meșteșugul geomanției, al alchimiei, al astrologiei, al afumăturilor, și al descîntecelor. Și, în treizeci de ani de cazne farmazonicești, izbutise, cu puterea vrăjitoriei, să afle că, într-un loc tainic de pe pămînt, se găsea o lampă fermecată cum nu-i alta și a cărei virtute era de a-l face mai puternic decît toți regii și decît toți sultanii pe însul cel atîta de norocit încît să ajungă stăpînul ei. Atunci, își sporise

fumegările și vrăjitoriile și, cu încă o lucrare geomantică, izbutise să afle că lampa cu pricina se găsea într-o hrubă așezată prin împrejurimile cetății Kolo-ka-tse, în țara Chinei. (Și locul acela era tocmai locul pe care l-am văzut noi adineaori în toate amănuntele lui.) Și magul, fără a mai zăbovi, pornise la drum și, după o călătorie lungă, ajunsese la Kolo-ka-tse, unde pe dată și începuse să cerceteze împrejurimile și, pînă la urmă, să dibuiască întocmai așezarea hrubei, cu tot ce se afla în ea. Și cu tabla lui de ghicitor, dibăcise că acea comoară și lampa cea magică fuseseră scrise, de către puterile subpămîntene, pe numele lui Aladdin, fiul lui Mustafa, croitorul, și că numai el putea izbîndi să facă a se deschide hruba și să ia lampa, pe cînd oricare alt ins și-ar pierde fără de abatere viața dacă ar face vreo încercare cît de cît în privința aceasta! Și pentru aceea pornise el în căutarea lui Aladdin și se slujise, după ce îl găsise, de toate șiretlicurile și vicleșugurile ca să și-l apropie și să-l ducă în acel loc pustiu, fără să stîrnească bănuielile nici ale lui, nici pe ale maică-si. Și, odată ce Aladdin izbîndise în încercarea sa, nu-i ceruse cu atîta zor lampa decît pentru că vroia să i-o șterpelească și să-l zidească pe veci în hrubă. Ci am văzut cum Aladdin, de frică să nu se mai căpătuiască cu încă o scatoalcă, fugise în lăuntrul hrubei, unde vrăjitorul nu putea să calce, și cum magul, ca să se răzbune, îl închisese numaidecît acolo în lăuntru, ca să moară de foame și de sete!

Or, de cum săvîrși lucrul acesta, magicianul, spumegînd și scrîșnind, se duse-n calea sa, pesemne în Africa, țara lui. Și-așa cu el! Ci de bună seamă că avem să-l mai întîlnim.

Însă în ce îl privește pe Aladdin, iacătă!

De îndată ce se întoarse în hrubă, auzi cutremurul de pămînt stîrnit de magia maghrebinului și, înfricoșat, și temîndu-se să nu-i cadă bolta în cap, se repezi îndărăt spre ieșire. Ci, cînd ajunse la scară, văzu că ieșirea

era astupată de lespedea cea grea de marmură ; și rămase tulburat și înspăimîntat cum nu se mai poate. Căci, pe de o parte nu putea să-l bănuiască de răutate pe un om pe care îl credea a fi unchiu-său și care atîta îl alintase și îl giugiulise, iar pe de altă parte nici măcar nu avea cum să-i treacă prin minte să dea la o parte lespedea de marmură, întrucît nici nu putea să ajungă pînă la ea. În atare împrejurări, deznădăjduitul de Aladdin începu să scoată țipete amarnice, strigîndu-l pe moșu-său și făgăduindu-i, cu tot soiul de jurăminte, că e gata să-i dea numaidecît lampa. Ci e limpede că țipetele și suspinele lui nu mai fură auzite de vrăjitor, care de mult era departe foarte. Și Aladdin, dacă văzu că unchiu-său nu-i răspunde, începu să fie cuprins de unele bănuieli în privința lui, mai ales cînd își aminti că îl făcuse fecior de cîine, ocară tare grea și pe care un unchi adevărat nu i-o face niciodată fiului fratelui său. Oricum ar fi fost, Aladdin hotărî atunci să se ducă în grădină, unde era lumină, și să caute acolo vreo cale de scăpare din locurile acelea întunecate. Ci, cînd ajunse la ușa care da înspre grădină, văzu că era închisă și că nu se mai deschidea dinaintea lui. Atunci, pierzîndu-și mințile, dete iarăși fuga la ușa hrubei și se aruncă plîngînd pe treptele scării. Și se și vedea îngropat de viu între cei patru pereți ai acelui mormînt plin de bezne și de groază, în ciuda aurului care se afla în el. Și suspină îndelung, cufundat în durerea lui. Și, pentru întîia oară în viață, începu să se gîndească la toată bunătatea mamei lui și la toate jertfele ei neostoite, în ciuda purtării lui rele și a nerecunoștinței pe care o dovedea. Și moartea în hruba aceea i se păru încă și mai amară, dat fiind că nu știuse, cît trăise, să răcorească inima maică-si cu vreo schimbare în bine a firii lui și cu vreo dovadă de recunoștință. Și plînse sughițînd îndelung la gîndurile acestea, și începu să-și frîngă mîinile și să-și încleșteze degetele, așa cum de obicei fac cei deznădăjduiți, spunînd în chip de lepădare

de viață : „Nu este ajutor și putere decît întru Allah !“ Or, făcînd atunci o mișcare, fără să vrea Aladdin își frecă inelul pe care îl avea pe degetul cel gros și pe care i-l pusese vrăjitorul spre a-i fi de apărare împotriva primejdiilor de sub pămînt. Și habar nu avea maghrebinul acela blestemat că inelul urma tocmai să-i mîntuie viața lui Aladdin, că de-ar fi știut de bună seamă că nu i l-ar fi dăruit, ori s-ar fi repezit să i-l smulgă, ori nici nu ar fi închis hruba decît după ce i l-ar fi luat îndărăt. Ci vrăjitorii toți, chiar din firea lor, sînt asemenea cu maghrebinul acesta, fratele lor : în ciuda puterii lor vrăjitorești și a științei lor blestemate, nu știu să cugete la urmările faptelor cele mai obișnuite, și nu se gîndesc niciodată să se apere din timp împotriva primejdiilor pe care un om de rînd le vede. Întrucît, în mîndria și încrederea pe care o au în ei, nu l-au chemat niciodată în ajutor pe stăpînul tuturor făpturilor, și mintea lor rămîne pururea înnegurată de un fum mai gros decît fumul de la fumegăriile lor, și ochii le sînt acoperiți de o basma, și bîjbîie prin neguri !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și una noapte

Urmă :

Așadar, după ce deznădăjduitul de Aladdin, fără să vrea, frecă inelul pe care îl purta la degetul cel mare și despre care nici cu gîndul nu gîndea ce fel de putere are, văzu dintr-odată răsărind dinainte-i, ca ieșit din pămînt, o matahală de efrit uriașesc, semănînd cu un

harap negru, avînd un cap cît o căldare, și un chip înfricoșător, și niște ochi roșii, mari și scînteietori, care se temeni înaintea lui și, cu un glas ce răsuna ca un bubuit de tunet, îi spuse :

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Slujitorul acestui inel
Și al celui care-i împodobit cu el,
Și în văzduh, și în apă, și pe pămînt !

La toate astea, Aladdin, care nu prea era viteaz, rămase înmărmurit ; și, de-ar fi fost în alt loc ori în altă împrejurare, ar fi căzut jos leșinat ori și-ar fi luat călcîiele la spinare. Ci, în gropnița aceea în care se și vedea mort de foame și de sete, *ivirea efritului i* se păru o mare mîntuire, mai ales cînd mai auzi și întrebarea pe care acela i-o punea. Și izbuti să-și miște limba și să răspundă :

— O, cap al șeicilor de efriți din văzduh, de pe pămînt și din ape, scoate-mă repede din hruba aceasta !

Or, de-abia rosti Aladdin vorbele acestea că pămîntul se și mișcă și se deschise deasupra capului său și, cît ai clipi din ochi, băiatul se și văzu dus afară din hrubă, chiar în locul în care maghrebinul aprinsese focul. Iar efritul se și mistuise.

Atunci Aladdin, încă mai tremurînd de spaimă, dar tare bucuros că se întorsese afară sub cer, îi mulțumi lui Allah cel făcător de bine, carele îl izbăvise de la moartea neîndoielnică și îl mîntuise din vicleniile maghrebinului. Și se uită de jur-împrejur și văzu, în depărtare, cetatea înconjurată de grădinile ei. Și porni degrabă îndărăt pe drumul pe care îl adusese vrăjitorul, fără a întoarce capul nici măcar o dată în urmă, spre vale. Și, pe la dricul nopții, istovit și aproape fără de răsuflet ajunse acasă, unde maică-sa, tare îngrijorată de zăboveala lui, îl aștepta văicărindu-se. Și femeia dete fuga să-i

deschidă, și nu mai avu decît răgazul cît să-l prindă în brațe, căci, nemaiputînd de-atîta zbucium, Aladdin căzu fără de simțire.

Cînd, după multe îngrijiri, își veni iarăși în fire, maică-sa îi dete să mai bea oleacă de apă de trandafiri. Pe urmă, tare speriată, îl întrebă ce pățise. Și Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, tare mi-e foame ! Mă rog, dar, ție, să-mi dai să mănînc, căci de azi-dimineață nu am luat nimic în gură !

Și mama lui Aladdin dete fuga să-i aducă tot ce avea prin casă. Și Aladdin începu să mănînce atîta de zorit încît maică-sa, de spaimă să nu se înece, îi zise :

— Nu te zori așa, fiul meu, că-ți rupi bereglejul ! Iar dacă mănînci așa de repede numai ca să-mi povestești cît mai degrabă ce ai de povestit, află că avem răgaz destul ! Acuma, că te-am văzut acasă, m-am potolit ! ci știe Allah cîtă spaimă am tras cînd am văzut că se face noapte și tu nu mai vii !

Pe urmă, se opri ca să-i spună

— Ah, fiul meu, stăpînește-te, mă rog ție ! mănîncă dumicații mai mici !

Și Aladdin, izbutind degrabă să înfulece tot ce se afla dinaintea lui, ceru de băut, luă urciorul cu apă și îl dete pe gît fără să se oprească. După care fu mulțumit, și îi spuse maică-si :

— Am să pot acuma, o, maică, să-ți povestesc tot ce mi s-a întîmplat cu omul pe care îl credeai a fi mosul meu și care m-a făcut să văd moartea la două degete de ochi ! Of, nu știai că nu îmi era întru nimic unchi, frate cu taica, amăgitorul acela care mă giugiulea atîta și mă săruta așa de drăgăstos, blestematul ăla, maghrebinul ăla, farmazonul ăla, mincinosul ăla, vicleanul ăla, pezevenghiul ăla, ticălosul, cîinele ăla, mîrșăvenie ăla, diavolul ăla, care nu-și are seamăn printre diavoli, pe fața pămîntului ! Izgonit fie Cel-rău !

Pe urmă, adăugă :

— Mai bine ia ascultă, o, maică a mea, ce mi-a făcut !

Și mai spuse :

— A, ce bine-mi pare că am scăpat din mîinile lui !

Pe urmă, se opri o clipă, răsuflă de mai multe ori și, deodată, dintr-o răsuflare, începu să povestească tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrșit, precum și scatoalca, și înjurăturile și totul, de șart. Ci nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Și, cînd își sfîrși istorisirea, își desfăcu brîul și lăsă să cadă pe salteaua întinsă pe jos zahereaua cea minunată de poame străvezii și colorate pe care le culesese din grădină. Și lampa se afla și ea în grămada aceea, în mijlocul gogoloaielor de nestemate.

Și adăugă, ca să isprăvească :

— Iacătă, o, maică, pățania mea cu vrăjitorul acela blestemat, și iacătă tot ce am dobîndit din călătoria mea în tainița de sub pămînt !

Și, spunînd acestea, îi arătă maică-si gogoloaiele cele minunate, ci cu o strîmbătură tare scîrbită, care părea a spune : „Nu mai sînt copil să mă joc cu gogoloaie de sticlă !“

Or, tot răstimpul cît fiul său Aladdin vorbise, bătrîna îl ascultase aruncînd, în clipele mai uluitoare ori mai înfricoșătoare ale istorisirii, niște strigăte de mînie față de vrăjitor, ori de milă față de Aladdin. Și, de îndată ce băiatul sfîrși de povestit acea pățanie ciudată, nu mai putu să se stăpînească și izbucni în blesteme împotriva maghrebinului, ocărîndu-l cu toate ocările pe care supărarea și mînia unei mame ce era să-și piardă copilul le poate găsi spre a blestema purtarea celui ticălos. Și, după ce se mai ușură oleacă, îl strînse pe fiul ei Aladdin la piept și îl sărută plîngînd și spuse :

— Să-i mulțumim lui Allah, o, fiul meu, carele te-a scos viu și teafăr din mîinile vrăjitorului acela maghrebin ! A, ticălosul și blestematul ! Ți-a vrut moartea, fără

de nici o îndoială, ca să pună stăpînire pe afurisita asta de lampă de aramă, care nu prețuiește nici o jumătate de drahmă! Tare-mi mai e silă de el! Tare nu-l mai pot suferi! Bietul meu copil, fiul meu Aladdin, bine că te-ai întors! Da în ce primejdie ai intrat numai din vina mea, că eu oricum eram datoare să ghicesc, după ochii cei ponciși ai maghrebinului ăla, că nu-ți era nici moș, nici nimic apropiat, ci un vrăjitor afurisit și un necredincios!

Și, vorbind așa, bătrîna îl luase pe fiul ei Aladdin strîns lîngă ea, pe saltea, și îl săruta și îl legăna cu duioșie. Iar Aladdin, care nu mai dormise de trei zile, prins cum fusese de întîmplările cu maghrebinul, nu zăbovi mult, legănat în felul acela, să închidă ochii și să adoarmă în poalele maică-si. Iar ea îl culcă cu multă grijă pe saltea, și nu zăbovi mult, nici ea, pînă să se întindă lîngă el și să adoarmă.

Or, a doua zi, la sculare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Or, a doua zi, la sculare, începură să se sărute îndelung, și Aladdin îi spuse mamei lui că pățania aceea îl lecuise pe totdeauna de pozne și de haimanalîc, și că de aci înainte avea să-și caute de lucru, ca un bărbat. Pe urmă, cum tot îi mai era foame, îi ceru maică-si de mîncare, iar maică-sa îi spuse:

— Vai, fiul meu, tot ce-a fost prin casă ți-am dat aseară, și nu mai am nici o coajă de pîine. Da ai un pic de răbdare, pînă oi putea să mă duc să vînd bruma de bumbac pe care am tors-o zilele acestea din urmă și să-ți cumpăr ceva cu banii pe care i-oi căpăta !

Ci Aladdin răspunse :

— Lasă bumbacul pe altă dată, o, maică, și acuma ia lampa aceasta veche pe care am adus-o din hrubă, și du-te de-o vinde în sukul neguțătorilor de aramă. Și pesemne că ai să dobîndești ceva bani care să ne îngăduie să avem ce mînca toată ziua aceasta !

Și mama lui Aladdin răspunse :

— Adevărat vorbești, fiul meu ! Iar mîine, am să iau gogoloaiele de sticlă pe care tot așa le-ai adus din locul acela blestemat, și am să mă duc să le vînd în mahalaua harapilor, care au să mi le cumpere la un preț mai bun decît negustorii noștri !

Mama lui Aladdin luă așadar lampa, ca să se ducă s-o vîndă ; ci i se păru cam murdară, și îi spuse lui Aladdin :

— Mai întîi, fiul meu, am să curăț lampa aceasta, care-i cam murdară, și am s-o fac sclipitoare, ca să pot să scot un preț cît mai bun pe ea !

Și se duse în bucătărie, luă în mînă oleacă de cenușă pe care o amestecă cu apă, și începu să curețe lampa. Or, nici nu începu ea s-o frece bine, că și răsări deodată, ieșit cine știe de unde, un efrit înfricoșător, hotărît că mai urît decît cel din hrubă, și atîta de uriaș, încît capul lui ajungea pînă la tavan. Și se temeni dinaintea ei și spuse cu un glas asurzitor :

Iacătă-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt al lămpii slujitor,
Fie că prin văzduhuri zbor,

Fie că umblu străbătînd
În lung și-n lat acest pămînt.

Cînd mama lui Aladdin văzu ivirea aceea, la care nici cu gîndul nu gîndise, și, cum nu era deprinsă cu asemenea treburi, rămase țintuită locului, de spaimă; și limba i se înnodă, și gura i se deschise; și, înnebunită de frică și de groază, nu putu să îndure mai mult a avea sub ochii ei un chip atît de hîd și de înfricoșător ca acela, și se prăbuși fără de simțire.

Atunci Aladdin, care se afla și el în bucătărie, și care se mai deprinsese oleacă cu chipuri de soiul acela, de cînd cu efritul, poate că mai urît și mai pocit, pe care îl văzuse în hrubă, nu se dovedi atîta de tulburat ca maică-sa. Și pricepu că lampa aceea era pricina ivirii efritului; și se repezi de luă lampa din mîinile maică-si, care zăcea leșinată; și, ținînd-o cu strășnicie între cele zece degete ale lui, îi spuse efritului:

— O, slujitor al lămpii, îmi e cam foame și doresc să-mi aduci, ca să mănînc, niște lucruri cît se poate de bune!

Și ginnul pieri numaidecît, ci ca să se ivească iarăși, peste o clipită, purtînd pe creștet o tablă mare de argint greu, pe care erau rînduite douăsprezece farfurii de aur, pline cu bucate mirositoare și alese ca gust și ca înfățișare, cu șase pîini proaspete și calde și albe ca zăpada și rumenite la mijloc, cu două șipuri dintr-un vin bătrîn și limpede și minunat, și aducînd în mîini o sofra de fildeș învrîstată cu sidef și cu argint, și două cești de argint. Și puse tablaua pe sofra, rîndui repede ce era de rînduit, și pieri pe nesimțite.

Atunci Aladdin, văzînd că maică-sa zace mai departe leșinată, îi turnă niște apă de trandafiri pe față, iar răcoreala aceea, dimpreună cu mireasma plăcută a bucatelor aburinde, nu zăbovi mult pînă ce să-i adune la loc

mințile care se împrăștiaseră și s-o facă pe biata femeie să-și vină în fire. Și Aladdin se grăbi să-i spună :

— Hei, o, maică a mea, asta nu-i nimic ! Scoală-te și vino să mîncăm ! Mulțumită lui Allah, iacătă avem cu ce să ne întremăm cît de cît inima și sufletul, și cu ce să ne ostoim foamea ! Fă bine și hai, ca să nu lăsăm să se răcească bucatele acestea minunate !

Cînd mama lui Aladdin văzu tablaua de argint așezată pe sofraua aceea frumoasă, și cele douăsprezece farfurii de aur cu tot ce se afla pe ele, și cele șase pite minunate, și cele două șipuri, și cele două cești, și cînd nasul îi fu atins de olmul acela ceresc care se revărsa din toate acele bucate alese, uită de pricina leșinului ei și îi zise lui Aladdin :

— O, fiul meu, Allah să ocrotească viața sultanului nostru ! De bună seamă că măria-sa a auzit de sărăcia noastră și ne-a trimis tablaua aceasta cu vreun bucătar de-al lui ?

Ci Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, nu-i acuma vremea de prepusuri ori de întrebări ! Pînă una alta, ia să începem a mînca, și am să-ți povestesc pe urmă ce s-a întîmplat.

Atunci, mama lui Aladdin veni de șezu lîngă el, căscînd ochii plini de uluire și de mirare dinaintea acelor minunății nemaivăzute de ea pînă atunci ; și amîndoi începură să mănînce cu mare poftă. Și atîta de mult le plăcu mîncarea, încît rămaseră în jurul tablalei vreme lungă, nemaisăturîndu-se să tot guste din cele bucate așa de bine gătite, și haida-hai, haida-hai, pînă ce izbutiră să întindă masa de amiază pînă la masa de cină. Și, cînd isprăviră, într-un sfîrșit, puseră de-o parte rămășițele de la masă, pentru ziua de mîine. Iar mama lui Aladdin se duse să așeze în dulapul din bucătărie toată văsăria și ce mai rămăsese, ci numaidecît se întoarse la Aladdin, ca să asculte ce avea să-i povestească în privința darului acela

măreț. Și Aladdin îi dezvălui atunci tot ce se petrecuse, și cum ginnul cel slujitor al lămpii îi îndeplinise porunca, fără de șovăire.

Atunci, mama lui Aladdin, care ascultase istorisirea fiului ei cu o spaimă tot mai mare, fu cuprinsă de un zbucium amarnic și strigă :

— Of, fiul meu, te juruiesc, pe laptele cu care te-am alăptat în pruncia ta, să arunci cît mai departe de tine lampa aceasta vrăjitorească și să te dezbari de inelul acela, dăruit de efriții cei păcătoși ! că eu n-aș mai fi în stare să mai îndur o dată vederea unor chipuri atîta de balhîze și de înfricoșătoare, și aș muri, fără doar și poate. De altminteri, simt că bucatele pe care le-am mîncat mi se suie în gît și au să mă înnăbușe. Și-apoi, profetul nostru Mahomed (binecuvîntat fie el !) ne-a povățuit stăruitor să fim cu grijă față de ginni și de efriți, și niciodată să nu căutăm tovărășia lor !

Aladdin răspunse :

— Vorbele tale, maică, sînt asupra capului și asupra ochilor mei ! Ci chiar că nu pot să mă dezbar nici de lampă, nici de inel ! Întrucît inelul mi-a fost de mare ajutor, izbăvindu-mă de la o moarte neîndoielnică în hrubă ; și-apoi iacătă că ai fost martoră chiar tu la folosul pe care ni l-a adus lampa aceasta de colea, și care-i atîta de scumpă încît procletul acela de maghrebin n-a pregetat să vină atîta de departe după ea. Ci, maică, spre a-ți îndeplini dorința, și din cinstire față de tine, am să ascund lampa, ca nu cumva vederea ei să-ți supere ochii, și să nu fie pentru tine o pricină de spaimă în zilele ce vin !

Și mama lui Aladdin răspunse :

— Fă cum vrei, fiul meu. Da din parte-mi îți mărturisesc că nu vreau să mai am treabă cu efriții, nici cu slujitorul inelului, nici cu slujitorul lămpii ! Și-aș

vrea să nu-mi mai pomenești nimica despre ei, orice-ar fi să se mai întîmple !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

Or, a doua zi, cînd merindele cele minunate se sfîrșiră, Aladdin, ca s-o ferească pe maică-sa de alte spaime, nemaivroind să se slujească numaidecît de lampă, luă una dintre tăvile de aur, o ascunse sub mantie, și plecă cu gîndul s-o vîndă în suk și, cu banii din vînzare, să facă rost de cele de trebuință pentru casă. Și se duse la prăvălia unui ovrei, care era mai viclean decît Șeitan. Și își scoase de sub mantie farfuria de aur și i-o dete ovreiului, care o luă, o cercetă, o zgîrie și, cu un chip nepăsător, îl întrebă pe Aladdin :

— Cît ceri pe asta ?

Și Aladdin, care în viața lui nu mai văzuse tipsii de aur și habar nu avea de prețul unor mărfuri ca acelea, răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, tu știi mai bine decît mine cît poate să prețuiască ; și mă las, în privința aceasta, la prețuirea ta și la buna ta credință !

Și ovreiul, care văzuse limpede că talgerul era din aurul cel mai curat, își zise : „Iacătă un copilandru care habar nu are de prețul bunului său. E un chilipir strașnic, pe care mi-l trimite binecuvîntarea lui Abraham !“ Și deschise un sertar ascuns în peretele prăvăliei, și scoase din el numai un galben, pe care i-l întinse lui

Aladdin, și care nu făcea nici baremi a mia parte din prețul farfuriei, și îi zise :

— Ține, fiul meu, iacătă pentru tipsia ta ! Pe Moise și pe Aaron ! niciodată nu am mai dat un preț ca ăsta altcuiva în afară de tine ! Da n-am făcut-o decît ca să te capăt de mușteriu pe viitor !

Iar Aladdin luă dinarul de aur, grăbindu-se de zor și, fără ca măcar să mai întoarcă privirile îndărăt, atîta de mulțumit era, nu mai zăbovi să-și arunce picioarele în vînt. Și ovreiul, văzînd bucuria lui Aladdin și graba lui de a se duce, se căi amarnic că nu-i dedese un preț încă și mai prăpădit, și era cît pe-aci s-o ia la fugă după el, ca să încerce să mai capete îndărăt o parte din galben ; ci se răzgîndi, dacă văzu că nu mai are cum să-l ajungă.

Iar Aladdin, fără a mai zăbovi, dete fuga la brutar, cumpără pîine, schimbă în mărunțiș dinarul de aur, și se întoarse acasă, ca să-i dea maică-si și pîinea și mărunțișul, spunîndu-i :

— Maică, acuma du-te de ne cumpără, cu banii aceștia, merindele cele de trebuință ; întrucît eu nu mă pricep la treaba asta !

Și bătrîna se sculă și plecă la suk să cumpere tot ce le lipsea. Și, în ziua aceea, mîncară și fură mulțumiți. Și Aladdin începu atunci, de fiecare dată cînd nu mai avea bani, să se ducă la suk, ca să-i vîndă o farfurie de aur ovreiului acela ; care îi da tot cîte un dinar, necutezînd, după ce îi dedese întîia oară prețul acesta, să-i dea acuma mai puțin, de frică să nu-l vadă că se duce să-și arate marfa la alt ovrei, care așa ar dobîndi în locul lui cîștigul cel nemăsurat al acelei neguțătorii. Încît Aladdin, care tot nu avea habar de prețul bunului său, îi vîndu în felul acesta cele douăsprezece tăvi de aur. Și se gîndi atunci să-i ducă și tablaua cea mare de argint greu ; ci, văzînd că e tare grea, se duse de-l chemă pe ovrei, care veni acasă, cercetă tablaua cea scumpă, și îi spuse lui Aladdin :

— Asta face vreo doi galbeni.

Și Aladdin, bucuros, se învoi s-o vîndă, și luă banii pe care ovreiul nu vru să-i dea decît după ce mai dobîndi, pe deasupra prețului, și un samsarlîc, alcătuit din cele două cești de argint.

În felul acesta, Aladdin și cu maică-sa mai avură cu ce să trăiască încă vreo cîteva zile. Iar Aladdin se deprinsese să se ducă prin sukuri și să stea de vorbă cum se cuvine cu negustorii și cu oamenii de vază ; căci, de cînd se întorsese acasă, se înfrînase cu grijă să se mai înhăiteze cu soții lui de mai înainte, copilandrii din mahala ! și se străduia acuma să se lumineze la minte, ascultînd spusele celor vîrstnici ; și dobîndi, în scurtă vreme, dat fiind că era plin de deșteptăciune, tot felul de învățăminte de preț, pe care prea puțini de seama lui erau în stare să le dobîndească.

Estimp, iarăși începură să nu se mai ajungă banii în casă, și Aladdin, neputînd face altfel, fu nevoit, cu toată spaima maică-si, să ceară ajutor de la lampa cea magică. Maică-sa însă, prevestită de planul lui Aladdin, se grăbi să plece de acasă, neputînd să îndure gîndul de a se afla acolo în clipa ivirii efritului. Și Aladdin, slobod atunci să facă după cum îl tăia capul, luă lampa în mînă și căută locul anume pe care trebuia să-l atingă, și care putea să fie lesne dibuit după urma pe care o lăsase cea dintîi curățire cu cenușă ; și îl frecă, fără grabă, și binișor-binișor. Și pe dată ginnul se și ivi, se temeni și, cu glas foarte liniștit, tocmai din pricina frecării celei ușoare, îi spuse lui Aladdin :

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu sînt al lămpii slujitor,
Fie că străbat văzduhurile în zbor,
Fie că sînt,
Jos pe pămînt !

Și Aladdin se grăbi să răspundă :

— O, slujitorule al lămpii, mi-e cam foame, și dorese o tablă cu bucate, întru totul asemenea cu aceea pe care mi-ai adus-o întîia dată !

Și ginnul pieri, ci numai ca să se întoarcă iar, în mai puțin de o clipită, încărcat cu tablaua cu pricina, pe care o așeză pe sofra ; și plecă, cine știe unde...

Or, în scurtă vreme, mama lui Aladdin se întoarse ; și văzu tablaua, și aburul ei, și încărcătura cea atîta de plăcută ; și nu fu întru nimic mai minunată decît întîia oară. Și șezu jos lîngă fiul ei, și gustă din bucatele pe care le găsi încă și mai bune decît cele de pe tablaua dintîi. Și, în ciuda spaimei pe care i-o stîrnea ginnul slujitor al lămpii, se înfruptă cu mare poftă ; și nu putu nici ea, la fel ca și Aladdin, să se mai smulgă de dinaintea tablalei, pînă să se fi săturat de tot ; ci, întrucît bucatele acelea atîțau pofta de mîncare pe măsură ce le mîncai, bătrîna nu se mai sculă de la masa decît la căderea nopții, împreunînd în felul acesta masa de dimineață cu cea de la prînz și cu cea de seară. Și Aladdin la fel.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

După ce merindele de pe tablă se sfîrșiră, ca și întîia oară, Aladdin nu pregetă să ia unul dintre talgerele de aur și să se ducă la suk, după obiceiul lui, ca să-l vîndă ovreiului, cum mai făcuse și cu celelalte farfurii. Și, pe

cînd trecea pe dinaintea prăväliei unui preacinstit şeic musulman, argintar foarte preţuit pentru cinstea şi pentru buna lui credinţă, se auzi strigat pe nume, şi se opri. Iar preacinstitul argintar îi făcu semn cu mîna şi îl pofti să intre o clipă în prăvălie. Şi îi zise :

— Fiul meu, am mai avut de cîteva ori prilejul să te văd trecînd prin sûk, şi am băgat de seamă că de fiecare dată duceai sub mantie un lucru pe care cereai să-l ascunzi ; şi intrai în prăvălia ovreiului vecin cu mine, ca să ieşi pe urmă fără lucrul pe care îl ascundeai. Or, sînt dator să te prevestesc, fiul meu, despre un lucru de care tu poate că nici habar nu ai, din pricina vîrstei tale fragede ! Află, dar, că ovreiul la care mergi tu este cel mai păcătos, cel mai viclean, cel mai ticălos şi cel mai plin de vrăjmăşie negustor. Dacă, dar, o, copile al meu, ai vreun lucru de vîndut, arată-mi-l mie mai întîi, iar eu, pe adevărul lui Allah cel preaînalt ! am să ţi-l cîntărese după dreptate cît preţuieşte, ca, dacă-l dai cumva, să ştii întocmai ce faci ! Arată-mi, aşadar, fără de teamă ori sfială, ce ascunzi tu sub mantie ! şi Allah să-i bată pe ticăloşi şi să-l prăpădească pe Cel-rău ! Izgonit fie el pe veci !

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrînului argintar, Aladdin, plin de încredere, nu şovăi să scoată talerul de aur de sub mantie şi să i-l arate. Iar şeicul cîntări de la cea dintîi aruncătură de ochi preţul farfuriei şi îl întrebă pe Aladdin :

— Poţi tu să-mi spui acum, fiul meu, cîte talere de soiul acesta i-ai vîndut ovreiului, şi la ce preţ i le-ai dat ?

Iar Aladdin răspunse :

— Pe Allah, o, moşule, i-am şi dat douăsprezece farfurii la fel cu aceasta, pe un dinar fiecare.

Şi bătrînul aurar, la vorbele acestea, fu pînă peste poate de mîniat şi strigă :

— A, afurisitul de ovrei, puiul de cîine, ploditura lui Ebiis !

Şi, totodată, puse talerul pe o terezie, îl cîntări, şi spuse :

— Află, fiul meu, că farfuria aceasta este făcută din aurul cel mai ales, şi că preţuieşte nu un dinar, ci taman două sute de dinari ! Ceea ce vrea să însemne că ovreiul te-a furat, singur-singurel, de atîta cît fură, într-o zi, în ponosul musulmanilor, toţi ovreii din suk la un loc !

Pe urmă adăugă :

— Vai, fiul meu, ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi nu putem, din lipsă de martori, să cerem a fi tras în ţeapă ovreiul acela păcătos ! Oricum, pe viitor, ştii cît trebuie să ceri ! Şi, dacă vrei, îţi număr aci pe loc două sute de dinari pentru farfuria ta. Ba chiar mi-ar plăcea, pînă a ţi-o cumpăra, să o duci spre cercare, şi ca să ţi-o preţuiască, şi pe la negustorii ceilalţi ; iar dacă ei au să-ţi dea mai mult, eu mă îndatorez să-ţi plătesc atîta cît ţi-or da ei, şi încă şi ceva mai mult peste preţul lor !

Ci Aladdin, care nu avea nici o pricină să se îndoiască de cinstea preaştiută a argintarului cel bătrîn, fu bucuros foarte să-i dea lui farfuria la un preţ atît de frumos. Şi luă cei două sute de dinari. Şi, pe urmă, ca să vîndă celelalte unsprezece farfurii şi tablaua, nu pregetă să se ducă tot la acel preacinstit giuvaergiu musulman.

Or, ajungînd în felul acesta bogat, Aladdin şi mama lui nu-şi pierdură măsura de pe urma facerilor de bine ale Atoatedătătorului. Ci duseră mai departe o viaţă cumpătată, împărţind celor săraci şi celor nevoiaşi ceea ce le prisosea peste nevoile lor. Iar Aladdin, în acest răstimp, nu pierdea nici un prilej să-şi lumineze mintea şi să-şi şlefuiască duhul, împrietenindu-se cu oamenii din suk, negustorii de seamă şi inşii de gust ales care veneau prin sukuri. Şi, în acest chip, nu peste multă vreme căpătă felul de a se purta al lumii bune, şi legă prietenii statornice cu argintarii şi cu giuvaiergiii pe la care se

ducea cît mai des. Și luă seama, în acest chip, deprinzîndu-se cu vederea giuvaerurilor și a nestematelor, că poamele pe care le aducese din grădină, și care își închipuise că ar fi niscai gogoloaie de sticlă colorată, erau niște minuni fără de preț, ce nu-și aveau seamăn nici la regii și la sultanii cei mai mari și mai bogați ! Și, cum se făcuse tare cuminte și înțelept, avu iscusința de a nu spune nimic nimănuia, nici măcar maică-si. Doar că, în loc să mai lase acele poame de nestemate să zacă pe sub pernele de pe divan și prin toate ungherele, le strînse cu multă grijă și le încuie într-un sipet pe care îl cumpărase anume. Or, avea să vadă în curînd foloasele înțelepciunii lui, în chipul cel mai strălucit și cel mai minunat.

Cînd povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și cincea noapte

Urmă :

Într-adevăr, într-una din zile, pe cînd sta la taifas dinaintea unei prăvălii, cu niște negustori prieteni de-ai lui, văzu cum se roteau prin sukuri doi pristavi ai sultanului, împodobiți cu niște bîte lungi, și îi auzi cum strigau laolaltă, cu glas mare :

— Hei, voi toți, neguțători și locuitori ! din porunca preamăritului nostru stăpîn, regele vremilor și domnul veacurilor și al clipelor, aflați că trebuie să vă închideți prăvăliile numaidecît și să vă ferecați în casele voastre, cu toate ușile încuiate pe dinăuntru și pe dinafară !

întrucît mărgăritarul cel fără de seamăn, minunata, binefăcătoarea, stăpîna noastră Badru'l-Budur, luna plină a tuturor lunilor pline, fiica slăvitului nostru sultan, are să treacă pe aici, ca să meargă să-și facă scalda la hammam! Fie-i scalda desfătătoare! Iar cei ce ar cuteza să încalce porunca și să se uite pe uși ori pe ferestre, au să fie pedepsiți cu spada, cu țeapa și cu streangul! Se dă, dară, de știre acelora care țin să-și păstreze sîngele în beregată!

Dacă auzi strigarea pristavilor, Aladdin fu cuprins de îmboldul neînfrînt de-a o vedea în trecere pe fata sultanului, minunea aceea de Badru'l-Budur, despre care vorbea tot orașul, lăudîndu-i frumusețea de lună și desăvîrșirile. Încît, în loc să facă și el ca toată lumea și să dea fuga să se închidă în casă, îi trecu prin gînd să se ducă în mare grabă la hammam și să se pitească pe după poarta cea mare, în așa chip încît să poată, fără a fi văzut, s-o privească prin crăpătură și să se minuneze după plac de fata sultanului, atunci cînd are să intre în hammam.

Or, Aladdin nu se afla acolo decît de cîteva clipite cînd și văzu cum vine alaiul domniței, cu mulțimea de eunuci înainte. Și o văzu și pe ea, între însoțitoarele ei, ca luna între stele, acoperită de vălurile-i de mătase. Ci, de cum ajunse pe pragul hammamului, nu mai zăbovi să-și dezvelească chipul; și se arătă în toată strălucirea ei de soare, într-o frumusețe care întrecea tot ce s-ar mai putea spune. Era, într-adevăr, o codană de vreo cincisprezece ani, mai degrabă mai puțin decît mai mult, dreaptă ca litera alef, cu un mijlocel care făcea de ocară pînă și ramura cea fragedă a arborelui ban, cu o frunte vrăjită ca răsăritul de lună la vremea Ramadanului, cu niște sprîncene subțirele și desăvîrșit încondeiate peste ochii negri, mari și galeși ca ochii de gazelă însetată, cu niște pleoape lăsate sfios în jos și ca două foi de tran-

dafir, cu un nas fără de cusur ca o spadă de preț, cu un obraz de o albeață spălată cu apele din izvorul Salsabil, cu o bărbiță zîmbitoare, cu niște dinți ca niște boabe de grindină tăiate pe-o măsură, cu un gît de turturea, și în totului tot, care nu se vedea, croită după același tipar. Și chiar că despre ea a zis poetul :

Vrăjitorești-i ochi, cei luminați
De kholul negru, ei, de bună seamă,
Străpung, tîlharii, inimi de bărbați
Cu agerele lor săgeți ce cheamă !
Iar de la trandafirii-i fără seamăn
Din fragezii-i obraji sînt colorați
Și trandafirii roșii din grădină !
Iar părul ei e-o noapte-ntunecată
Ce se aprinde toată, dintr-odată,
De fruntea ei cea plină de lumină !

Cînd ajunse în ușa hammamului, și întrucît nu avea de ce să se teamă de nici un ochi străin, domnița își ridică iașmacul de pe obraz, și se ivi atunci în toată frumusețea ei. Și Aladdin o văzu și, dintr-odată, își simți sîngele cum i se învîrtește de trei ori mai repede prin cap, și numai atunci pricepu și el, cel care nu avusese prilejul vreodată să vadă un chip de femeie descoperit, că puteau fi pe lume femei frumoase și femei urîte, și că nu toate erau bătrîne și asemenea maică-si. Și priceperea aceasta, dimpreună cu frumusețea cea fără de seamăn a domniței, îl năuci și îl țintui în minunare dindărătul ușii. Iar domnița intrase demult în hammam, pe cînd el încă mai sta acolo înmărmurit și tremurînd tot de tulburare. Și, cînd izbuti să-și mai vină oleacă în fire, se hotărî să se strecoare afară din ascunzișul lui și să se întoarcă acasă, dă cît de schimbat și de răscolit ! Și gîndea : „Pe Allah ! cine și-ar fi putut închipui vreodată pe pămînt o făptură atît de frumoasă ! Binecuvîntat fie acela carele a ză-

mislit-o și a dăruit-o cu desăvîrșiri!" Și, cuprins de-a binelea de un vuiet de gînduri, intră în casă și, cu spinarea frîntă de tulburare și cu inima întru totul pătrunsă de iubire, se lăsă să cadă pe divan și nu se mai clinti.

Or, maică-sa băgă de seamă numaidecît, cînd îl văzu în starea aceea atîta de neîndătinată, și se duse la el, și începu să-l descoase îngrijorată. Ci el nu vroi să dea nici un fel de răspuns. Ea atunci îi aduse tava cu bucate, ca să mănînce; da el nu vroi să mănînce nimic. Iar ea îl întrebă:

— Ce ai, o copile al meu? Te doare ceva? Spune-mi! ce ai?

Iar el îi răspunse, într-un sfîrșit:

— Lasă-mă!

Ci ea stărui să-l facă să mănînce, și atîta îl îndemnă, încît el se îndură să se atingă de bucate; da mîncă tare puțin față de cît mînca el de obicei; și ținea ochii coborîți, și sta tăcut, și nu vroia să răspundă la întrebările îngrijorate ale mamei lui. Și rămase în starea aceasta de visătoreală, de serbezie și de mohorală pînă a doua zi.

Atunci, mama lui Aladdin, peste sămă de speriată, se duse lîngă el, cu lacrimi în ochi, și îi zise:

— O, fiul meu, Allah fie asupra ta! spune-mi ce te doboară, și nu-mi mai chinui inima cu tăcerea aceasta! Dacă ai vreo boală, nu mi-o tăinui! că mă duc numaidecît să-ți caut vraciul. Că tocmai astăzi s-a nimerit în trecere prin cetatea noastră un doftor vestit din țara arabilor, pe care sultanul nostru l-a chemat anume ca să-i caute și pe măria-sa de sănătate. Și toată lumea nu mai vorbește decît de priceperea și de leacurile lui cele minunate! Au vrei să mă duc să ți-l chem?...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Au vrei să mă duc să ți-l chem ?

Aladdin atunci sălță capul și, cu un glas tare trist, răspunse :

— Află, o, maică a mea, că nu mi-e rău de nimic și că nu sufăr de nici o boală ! Și dacă mă vezi în starea aceasta de mohorală, este din pricină că pînă acuma eu mi-am închipuit că toate femeile se asemuie cu tine ! Și numai ieri am văzut și eu că sînt cu totul altfel !

Și mama lui Aladdin ridică mîinile și spuse :

— Izgonit fie Cel-rău ! ce tot îndrugi tu, Aladdine ?

El răspunse :

— Știu eu bine ce spun, fii liniștită ! Într-adevăr, am văzut-o, cînd a intrat la hammam, pe domnița Badru'l-Budur, fata sultanului ! și numai vederea ei mi-a dezvăluit ce frumusețe se află pe lume ! Și nu mai sînt bun de nimic ! Și din pricina aceasta nu o să mai am tihnă și nu o să-mi mai vin în fire decît atunci cînd am s-o capăt de soție de la tătîne-său, sultanul !

Dacă auzi vorbele acestea, mama lui Aladdin gîndi că fiul ei își pieduse mințile, și îi spuse :

— Numele lui Allah fie asupra ta, copile al meu ! vino-ți în minți ! ah, sărmane Aladdine, cugetă la starea ta, și scutură-te de smintelile astea !

Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, nu am nicidecum să-mi vin în minți, întrucît nu sînt din tagma celor smintiți. Și vorbele tale nu au să mă facă în nici un fel să mă leapăd de gîndul meu de însurătoare cu El Sett Badru'l-Budur, fata sultanului cea atîta de frumoasă ! Și gîndul meu este mai mult decît oricînd de-a o cere la tătîne-său !

Ea zise :

— O, fiul meu, pe viața mea și a ta ! nu rosti asemenea vorbe, și ia bine seama să nu carecumva să se audă prin vecini, și vorbele tale să-i fie duse sultanului care are să poruncească să fii spînzurat fără de izbăvire. Și-apoi, dacă chiar ai luat o hotărîre atîta de smintită, crezi că ai să găsești pe cineva pe care să-l poți trimite cu o solie ca aceea ?

El răspunse :

— Și pe cine aș putea să-l încarc cu o solie atîta de gingașă, cîtă vreme te am aici pe tine, o, maică ? și în cine aș putea eu să am mai multă credință decît în tine ? Da, hotărît ! tu ai să te duci să-i faci sultanului, pentru mine, cererea de însurătoare !

Ea strigă :

— Ferească-mă Allah de o cerere cumu-i aceasta, o, fiul meu ! Eu nu am ajuns, ca tine, la marginile smintelii ! Of, văd bine acuma cum că tu uiți că ești băiatul unui croitor dintre cei mai sărmani și dintre cei mai nevolnici din oraș și că nici eu, mama ta, nu sînt din vreun neam mai de soi și mai răsărit ! Cum de cutezi, dară, să gîndești la o domniță pe care părintele ei nu ar da-o nici măcar unor feciori de regi ori de sultani de-ai mari ?

Și Aladdin rămase tăcut un răstimp, pe urmă răspunse :

— Află, o, maică a mea, că m-am și gîndit și că am cugetat mult la toate cîte mi le spui tu ; da asta nu m-a oprit să iau hotărîrea despre care ți-am vorbit, ba dimpotrivă ! Mă rog, așadar, ție, dacă chiar îți sînt fiu și dacă ții la mine, să-mi faci binele pe care ți-l cer ! De nu, moartea are să mi se pară mai de dorit decît viața ; și m-ai pierde repede, fără de nici o îndoială ! Încă o dată, o, măicuță a mea, nu uita că eu sînt tot fiul tău Aladdin !

Cînd auzi vorbele acestea ale fiului ei, bătrîna izbucni în suspinuri și spuse printre lacrimi :

— O, fiul meu, așa-i, hotărît ! sînt mama ta, și tu ești singurul meu copil, sîmburul inimii mele ! Și dorul meu cel mai scump este să te văd însurat într-o zi și să mă bucur de fericirea ta, înainte de a mă duce din lume ! Încît, dară, dacă chiar vrei să te însori, am să mă duc degrabă să-ţi caut o femeie printre oamenii de teapa noastră ! Ba încă ar trebui să știu și ce am a le răspunde atunci cînd mi-or cere seama despre tine, despre meseria pe care o ai, despre cîștigul pe care îl agonisești și despre bunurile și pămînturile pe care le stăpînești ! Și lucrul acesta mă tulbură rău ! Da ce-aș păți cînd ar fi vorba să mă duc, nu la niște oameni de rînd și de teapa noastră, ci s-o cer pentru tine de la sultanul Chinei pe singura lui fată, pe El Sett Badru'l-Budur ! Ia să vedem, o, fiul meu ! cugetă mai cu măsură o clipită ! Știu prea bine că sultanul nostru este plin de bunăvoință și că nu-l alungă niciodată pe vreun supus de-al său fără a-i face dreptatea pe care o cere necazul aceluia ! Și tot așa știu că e darnic pînă peste poate și că niciodată nu pregetă a-l dărui cu de toate pe acela care și-a dobîndit pe dreptate milele sale pentru vreo treabă strălucită, pentru vreo faptă de vitejie ori pentru vreo slujbă, mai mare ori mai mică ! Ci poți tu să spui cu ce te-ai dovedit de vreo ispravă pînă acuma, și ce volnicii vei fi avînd care să te poată învrednici pentru hatîrul cel fără asemuire pe care i-l ceri ? Și-apoi ! unde-s plocoanele ce se cuvin, asemenea oricărui ins care cere niște huzururi, a le trimite în dar regelui, drept semn de cinstire din partea unui preasupus credincios față de domnul și stăpînul său ?

El răspunse :

— Tocmai ! Dacă nu e vorba decît de dat un plocon falnic spre a dobîndi ceea ce sufletul meu își dorește atîta, păi atunci socot că nici un om de pe pămînt nu

se poate măsura cu mine într-o treabă cumu-i aceasta ! Află dar, o, maică a mea, că poamele cele de toate culorile, pe care le-am adus din grădina de sub pămînt și pe care le-am socotit a fi numai niște gogoloaie de sticlă fără de nici un preț și bune numai să slujească de joacă țîncilor, sînt niște pietre nestemate cum nici un sultan de pe pămînt nu are unele asemenea. Şi, de altminteri, ai să le poți prețălui și tu, oricît de puțin te-ai pricepe la lucruri de soiul acesta ! Pentru aceasta, nu ai decît să-mi aduci de la bucătărie o tavă de porțelan îndeajuns de mare ca să pot să le pun în ea, și ai să vezi atunci urmarea cea de minunare.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zodii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

Şi mama lui Aladdin, măcar că tare uluită de toate cîte auzea, se duse în bucătărie să caute o tavă mare de porțelan alb, curată, și i-o aduse fiului ei. Iar Aladdin, care și strînsese toate poamele cu pricina, începu să le orînduiască cu multă dibăcie pe tavă, ținînd seama de feluritele lor culori, de înfățișările și de soiurile lor. Şi, cînd isprăvi, le puse sub ochii mamei sale, care rămase uluită de-a binelea, atît din pricina strălucirii cît și a frumuseții lor. Şi nu se putu opri, măcar că nu fusese deprinsă vreodată cu vederea nestematelor, să se minuneze :

— Ya Allah ! ce minunăție !

Și fu nevoită, peste o clipă, să închidă ochii, de sclipirile acelea. Și, într-un sfîrșit, spuse :

— Văd acuma și eu, o, fiul meu, că peșcheșul tău ar putea să-i fie pe plac sultanului. Ci necazul nu mai stă în asta ! ci în drumul pe care l-aș avea de făcut ; întrucît bag de seamă că n-aș putea să înfrunt nicicum fălosia *sultanului și că aș rămîne înmărmurită și cu limba înnodată*, ori poate că mi-aș pierde firea de sfială și de tulburare ! Da chiar de-am presupune că, silindu-mă asupră-mi, ca să-ți mulțumesc sufletul cel plin de dor, aș izbuti să ajung a înfățișa cererea ta sultanului în ce privește pe fata sa Badru'l-Budur, ce are să se întîmple ? Chiar, ce are să se întîmple ? Păi atunci, fiul meu, ori are să se socoată că sînt o zărghită, și au să mă izgonească de la palat, ori sultanul, mîniat de o cerere ca aceea, are să ne pedepsească pe amîndoi cu o osîndă amarnică ! Da dacă tu socoți dimpotrivă, și dacă sultanul ar fi să dea urmare cererii tale, tot o să mă întrebe despre starea și despre cinurile tale. Și are să-mi zică : „Da ! darul este tare frumos, o, femeie ! Da cine ești tu ? Și cine este fiul tău Aladdin ? Și ce face el ? Și cine-i tatăl lui ? Și ce pricopseală are ?“ Și eu, atunci, am să fiu nevoită oricum să-i spun că nu ai nici o meserie și că tatăl tău nu era decît un biet croitor dintre croitorii din suk !

Ci Aladdin răspunse :

— O, maică, fii liniștită ! este peste putință ca sultanul să-ți pună niște întrebări ca acelea atunci cînd are să vadă minunățiile de nestemate orînduite ca niște poame pe tava de porțelan ! Fii, dar, fără de teamă, și nu te mai îngrija de ce are să se întîmple. Dimpotrivă, ridică-te numai și du-te să-i dăruiești tava cu ce se află pe ea, și cere-o pentru mine de soție pe fiica sa Badru'l-Budur ! Și nu te mai apuca să-ți împovărezi gîndurile într-o treabă atîta de ușoară și de limpede ! Și, la urma urmei, nu uita, dacă te mai încearcă vreo îndoială în

privința izbînzii, că am în stăpînirea mea o lampă care pentru mine are să țină locul la toate meseriile și la toate agoniselile !

Și îi vorbi tot așa mai departe mamei sale, cu atîta căldură, și cu atîta încredințare, încît pînă la urmă o încredință și pe ea pe deplin. Și o îndemnă să-și pună hainele ei cele mai frumoase ; și îi dete tava de porțelan, pe care bătrîna o înveli degrabă într-o basma pe care o legă în patru colțuri, ca s-o ducă în mînă. Și plecă de acasă, și se îndreptă spre saraiul sultanului. Și intră în sala de primire, dimpreună cu mulțimea de jelbași. Și se așeză chiar în rîndul dintîi, ci cu o înfățișare tare sfioasă, în mijlocul tuturor celor de față, care ședeau cu mîinile încrucișate și cu ochii în jos, plini de cel mai adînc respect. Și sala divanului se deschise, cînd sultanul își făcu intrarea, urmat de vizirii, de emirii și de străjile sale ! Și căpetenia calemgiilor sultanului începu să-i strige, unul după altul, pe împricinați, după rînduiala jalbelor. Și pricinile fură judecate pe dată. Iar pricinașii plecară, unii mulțumiți de cîștigarea pricinei lor, alții cu nasurile tare alungite, iar ceilalți rămînînd nechemați, din lipsă de timp. Și mama lui Aladdin fu chiar din mulțimea acestora de pe urmă.

Încît, dacă văzu că divanul se sfîrși și că sultanul pleacă, urmat de vizirii lui, pricepu că nu mai avea ce să facă, decît să plece și ea. Și ieși din palat și se întoarse acasă. Și Aladdin, care în nerăbdarea lui o aștepta la poartă, o văzu cum se întoarce ținînd în mînă tava de porțelan ; și tare tulburat mai fu ; și tare nedumerit, și, speriat, de vreo nenorocire ce s-ar fi întîmplat ori de vreo știre proastă, nu vroi să-i pună nici un fel de întrebare în uliță, ci grăbi s-o tragă în casă, unde, îngălbenit de tot la chip, o iscodi prin semne și din ochi, dat fiind că nu putea să deschidă gura, de tulburare. Și biata femeie îi povesti ce se întîmplase, adăugînd :

— Se cade s-o ierți pe maica ta de data aceasta, fiul meu, întrucît nu am fost dedată cu palatele ; iar vederea sultanului m-a tulburat pînă într-atîta de nici n-am putut să mă duc la el ca să-i spun cererea ta. Ci mîine, de-o vrea Allah, am să mă duc iarăși la palat și o să am mai multă virtute decît de data asta !

Și Aladdin, cu toată nerăbdarea lui, fu oricum bucuros să afle că nu din vreo pricină prea amarnică se afla tava de porțelan în mîinile mamei lui, la întoarcere. Ba chiar fu mulțumit că încercarea cea mai anevoioasă fusese făcută fără de nici un necaz și fără de urmări rele pentru mama lui și pentru el. Și se mîngîie cu gîndul că zăboveala are să fie repede îndreptată. Într-adevăr, a doua zi, bătrîna plecă iar la palat, ținînd în mînă cele patru colțuri ale basmalei în care era legat ploconul de nestemate.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

Și bătrîna era tare hotărîtă să-și biruiască sfiala și să-i înfățișeze sultanului cererea. Și intră la divan, și se așeză în rîndul dintîi, dinaintea sultanului. Ci, ca și întîia oară, nu izbuti să facă nici un pas și nici o mișcare care să abată asupra ei luarea-aminte a căpeteniei de dîrci. Și judecata fu ridicată, fără de nici o urmare ; și se întoarse iarăși acasă, cu capul plecat, să-l vestească pe Aladdin de neizbînda încercării ei, ci făgăduindu-i

biruința de data următoare. Și Aladdin fu nevoit iar să-și mai rostuiască un tain de răbdare, mustrînd-o însă pe maică-sa pentru lipsa ei de cutezanță și de tărie. Da asta nu prea sluji la mare lucru, întrucît biata femeie șase zile în șir se tot duse la palat, cu tava de porțelan, și se așeză mereu tot dinaintea sultanului, da tot fără de mai multă cutezanță ori fără de mai multă izbîndă ca întîia oară. Și de bună seamă că s-ar fi întors și de-o sută de ori tot așa, și Aladdin ar fi murit de deznădejde și de nerăbdare înăbușită, dacă pe însuși sultanul, care pînă la urmă o băgase de seamă, întrucît se afla în rîndul dintîi la fiecare județ al divanului, nu l-ar fi cuprins dorința să întrebe de ea și despre pricina care o aducea acolo. În adevăr, în cea de a șaptea zi, după încheierea divanului, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi zise :

— Ia uită-te la femeia aceea bătrînă care ține în mînă o legătură făcută dintr-o basma. De mai multe zile vine neabătut la divan și stă țeapănă fără să ceară nimic. Poți cumva să-mi spui ce caută aici, sau ce vrea ?

Și vizirul cel mare, care nu o cunoștea nicidecum pe mama lui Aladdin, nu vroi să rămînă cumva sărac la răspunsuri, ci îi spuse sultanului :

— O, stăpîne al meu, e și ea o bătrînă dintre multele bătrîne care nu vin la divan decît pentru niște fleacuri. Și aceasta de-aici, fără de nici o îndoială, trebuie să aibă a se plînge, de pildă, că i-a vîndut vreun negustător niscaiva orz stricat, sau că vecina i-a spus vorbe de ocară, sau că a bătut-o bărbatu-său !

Ci sultanul nu vroi să se mulțumească deloc cu lămurirea aceea, și îi spuse vizirului :

— Eu, cu toate astea, doresc s-o cercetez pe biata femeie. Spune-i să se apropie, pînă a nu pleca împreună cu ceilalți !

Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, ducîndu-și mîna la frunte. Și făcu cîțiva pași înspre mama lui Aladdin și îi făcu semn cu mîna să se apropie. Și biata femeie, tremurînd toată, veni pînă la piciorul scaunului împărătesc și se prăbuși, mai degrabă decît se temeni, și sărută pămîntul dintre mîinile sultanului, cum văzuse că făcuseră și ceilalți pricinași. Și rămase în starea aceea, pînă ce vizirul cel mare veni și o bătu pe umăr și o ajută să se ridice. Iar ea se ridică în picioare, plină de sfială ; și sultanul îi spuse :

— O, femeie, iacătă-s mai multe zile de cînd te tot văd că vii la divan și stai nemișcată fără să ceri nimic. Spune-mi, dar, ce te aduce aici și ce dorești, ca să pot să-ți fac dreptate ?

Și mama lui Aladdin, mai prinzînd oleacă de inimă la glasul binevoitor al sultanului, răspunse :

— Allah coboare-și facerile sale de bine asupra capului sultanului nostru ! Roaba ta, o, rege al vremilor, te roagă, înainte de a-ți înfățișa cererea ei, să te înduri să-i dărui făgăduiala ocrotirii tale, altminteri tare mi-ar fi spaimă să supăr urechile sultanului, întrucît cererea mea ar putea să pară ciudată sau anapoda !

Or, sultanul, care era om bun și mărinimos, nu pregetă să-i făgăduiască ocrotirea ; ba chiar dete și porunci să fie golită sala cu totul, spre a-i îngădui femeii să-și spună păsul în toată slobozenia. Și nu îl opri pe lîngă sine decît pe vizirul cel mare. Și se întoarse înspre bătrînă și îi zise :

— Poți să vorbești ! Ocrotirea lui Allah este asupra ta, o femeie !

Ci mama lui Aladdin, care își căpătase tot sufletul, în urma primirii celei pline de bunătate a sultanului, răspunse :

— Mai cer iertare sultanului nostru, tot așa, dintru început, pentru tot ce ar putea să i se pară necuviincios

în jalba mea, și pentru cutezanța cea neasemuită a vorbelor mele !

Și sultanul, tot mai zădărît, spuse :

— Grăbește-te și vorbește fără de sfială, o, femeie ! Iertarea lui Allah este asupra ta, precum și mila lui, pentru orice ai putea să-mi spui și să ceri !

Atunci mama lui Aladdin, după ce se mai ploconi o dată înaintea scaunului împărătesc, și după ce chemă asupra sultanului toate binecuvîntările și huzururile Celui preaînalt, începu să-i povestească tot ce i se întîmplase fiului ei, din ziua cînd îi auzise pe pristavii împărătești crăinicind tîrgoveților porunca de a se ascunde prin casele lor ca să deschidă calea alaiului măritei Sett Badru'l-Budur. Și nu uită să-i spună starea în care se află acum Aladdin, care se juruise că se omoară dacă nu o capătă pe domniță de soție. Și povesti pe de șart toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu are nici un rost s-o mai luăm de la capăt. Pe urmă, dacă sfîrși de spus tot, pradă unei tulburări mari, adăugă :

— Și nu îmi mai rămîne, o, rege al vremilor, decît să mă rog luminăției tale să nu carecumva să mă certi de sminteala fiului meu, și să mă ierți dacă dragostea de mamă m-a îndemnat să vin și să-ți înfățișez o cerere atît de nemaipomenită !

Sultanul, care îi ascultase vorbele cu multă luare-aminte, dat fiind că era drept și bun, dacă văzu că mama lui Aladdin tăcuse, departe de a se arăta mîniat de cererea ei, începu să rîdă cu duioșie și îi spuse :

— O, sărmano, și ce-i fi avînd în basmaua aceea pe care o ții legată în patru colțuri ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

Atunci, mama lui Aladdin deznodă basmaua, în tăcere, și, fără a mai adăuga vreo vorbă, îi înfățișă sultanului tava de porțelan pe care se aflau rînduite fructele de nestemate. Și pe dată divanul fu luminat de sclipirea lor, mai abitir decît de o strălucire de policandre și de făclii. Iar sultanul fu uluit de lucirea lor și rămase năucit de frumusețea ce-o vedea. Pe urmă luă tava din mîinile bătrînei și cercetă pietrele cele minunate rînd pe rînd ținîndu-le între degete. Și șezu multă vreme să le privească și să le pipăie, minunîndu-se pînă peste poate. Și, într-un sfîrșit, întorcîndu-se înspre vizirul cel mare, grăi :

— Pe viața capului meu ! o, vizirule, ce frumoase sînt toate astea, și ce poame minunate ! Ai mai văzut tu vreodată ceva asemenea ori baremi ai auzit vreodată să se pomenească a fi pe fața pămîntului niște lucruri atîta de mîndre ? Ce socoți ? Ia spune-mi ?

Și vizirul răspunse :

— Cu adevărat, o, rege al vremilor, nu am văzut niciodată și nu am auzit pomenindu-se vreodată despre niște lucruri atîta de de-a mirărilea ! Hotărît, nestematele acestea sînt fără de seamăn în soiul lor ! Și nici giuvaierurile cele mai scumpe din sipeturile regelui nostru nu prețuiesc, toate la un loc, cît poama cea mai măruntă de aici ! nu, nu cred !

Iar regele zise :

— Și nu-i așa, o, vizire al meu, că tînărului Aladdin, cel care îmi trimite cu mama sa un pesches atîta de frumos, i se cuvine, fără de nici o îndoială, și mult mai mult decît oricărui fecior de rege, să-și vadă primită cererea de însurătoare cu fata mea Badru'l-Budur ?

La întrebarea aceasta a regelui, la care nici cu gîndul nu gîndea, vizirul se schimbă la față de-a binelea, și limba i se înnodă de-a binelea, și se mohorî de-a binelea ! Întrucît sultanul îi făgăduise, de tare multă vreme, că n-are s-o dea de soție pe domniță altcuiva decît unui fiu de-al lui, care se mistuia de dragoste după ea încă din pruncie. Așa că, după un lung răstimp de uluială, de tulburare și de tăcere, răspunse, pînă la urmă, cu un glas tare trist :

— Da, o, rege al vremilor ! Ci luminăția ta uită că i-a făgăduit-o pe domniță fiului robului tău ! Cer, dară, de la mila ta, dacă ploconul acesta de la un om neștiut te bucură într-adevăr, să-mi îngădui numai un răgaz de trei luni, în care mă îndatorez să-ți găsesc chiar eu un dar încă și mai frumos decît acesta, ca să-l aduc ca zestre, pentru fiul meu, regelui nostru !

Or, regele, care știa prea bine, dată fiind priceperea pe care o avea el în privința giuvaierurilor și a nestematelor, că nici un om de pe pămînt, de-ar fi fost el chiar fecior de rege ori de sultan, nu ar fi fost în stare să găsească un dar care să se asemuie, mai de aproape ori mai pe departe, cu acele minunății fără de pereche în soiul lor, nu vroi să-l supere nicidecum pe bătrînul său vizir și să nu-i facă hatîrul pe care acela i-l cerea, orișicît de zadarnic s-ar fi dovedit ; și, în buna lui vrere, îi răspunse :

— Bine ! O, vizire al meu, îți dau răgazul pe care-mi-l ceri. Ci să știi limpede că, la trecerea celor trei luni, dacă nu ai să izbîndești a găsi pentru fiul tău o zestre de dăruit fetei mele, și care să întreacă sau măcar să se asemuie cu zestrea pe care mi-o aduce, în numele fiului ei Aladdin, femeia aceasta de treabă, eu am făcut pentru fiul tău tot ce era cu putință, datorită slujbelor tale vrednice și credincioase !

Pe urmă, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi spuse, cu multă dragoste :

— O, mamă a lui Aladdin, poți să te duci în toată bucuria și liniștea îndărăt la fiul tău și să-i spui că cererea lui a fost primită și că fata mea este de aci înainte pe numele lui! Ci spune-i că nunta nu are să se poată face decît numai peste trei luni, spre a ne da vreme să punem să se lucreze hainele de măritiș ale fetei și toate lucrurile ce se cuvin la casa unei domnițe de stepena ei!

Și mama lui Aladdin, tulburată pînă peste poate, își ridică mîinile înspre cer și se rugă pentru îmbelșugarea și lungirea vieții sultanului, își luă rămas-bun și, numaidecît, odată ieșită din palat, apucă de bucurie zborul înspre casă. Și, de cum intră în casă, Aladdin îi văzu obrazul luminat de fericire, și dete fuga la ea și, tare tulburat, o întrebă:

— Ei, o, maică, trebuie să trăiesc ori trebuie să mor?

Și biata femeie, sleită de osteneală, șezu mai întîi pe divan și își scoase iașmacul de pe față, și spuse:

— Îți aduc vestea cea bună, o, Aladdin! Fata sultanului este de acuma înainte pe numele tău! Iar darul tău, precum vezi, a fost primit cu bucurie și cu mulțumire! Numai că nunta cu Badru'l-Budur nu are să se poată face decît peste trei luni! Iar zăboveala se datorează vizirului cel mare, barba aceea a năpastelor, care i-a șoptit în taină nu știu ce regelui și l-a îndemnat să mai tărăgăneze însurătoarea, nu știu pentru care pricină! Ci, inșallah! nu are să se întîmple decît de bine! Iar dorul tău are să-ți fie împlinit pînă peste toate așteptările, o, fiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Iar pe vizirul cel mare, o, fiul meu, Allah să-l bată și să-l aducă la starea cea mai păcătoasă! Căci tare sînt îngrijorată de ce-o fi putut să spună la urechea regelui! Fără de el, nunta s-ar fi săvîrșit, pe cît părea, astăzi ori mîine, așa de răpit era regele de poamele cele nestemate de pe tablaua de porțelan!

Pe urmă, fără să se oprească și fără să răsufle, îi povesti fiului ei tot ce se întîmplase de la intrarea ei în divan pînă ce plecase, și sfîrși spunînd :

— Allah să ocrotească viața sultanului nostru cel slăvit, și pe tine să te apere, pentru fericirea care te așteaptă, o, Aladdin, fiul meu !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizecea noapte

Urmă :

Și Aladdin, dacă auzi cele ce îi vestea maică-sa, se cutremură de drag și de mulțumire, și strigă :

— Preaslăvit să fie Allah, o, maică a mea, cel carele a făcut să coboare milele sale asupra casei noastre și să-ți dea ca fiică o domniță din sîngele regilor celor mai mari !

Și sărută mîna maică-si, și îi mulțumi îndelung pentru toate ostenelile pe care și le dedese spre aducerea la îndeplinire a celei trebi atîta de gingașe. Iar maică-sa îl sărută cu dragoste, și îi ură tot felul de huzururi, și plînse gîndind că soțul ei, croitorul, părintele lui Aladdin, nu mai era, ca să vadă și el norocul și roadele cele minunate ale ursitei fiului lor, pușlamaua de mai înainte !

Și, din ziua aceea, Aladdin și maică-sa, cu o nerăbdare pînă peste poate, începură să socotească ceasurile care îi despărțeau de fericirea pe care o așteptau, după ce aveau să treacă acele trei luni. Și nu mai conteneau să tot tăinuiască despre planurile și despre ospețele și despre pomenile pe care socoteau să le dea celor săr-

mani, aducîndu-și aminte că și ei, încă ieri, se aflau în ticăloșie, și că, fără de nici o îndoială, lucrul cel mai vrednic în ochii Atoatedătătorului era dărnicia.

Or, două luni se scurseră în felul acesta. Și mama lui Aladdin, care pleca de acasă în fiecare zi spre a face tîrguielile îndătinate de dinainte de nuntă, se duse la suk într-o dimineață și porni să bată prăvăliile făcînd o grămadă de cumpărături, și mai mari și mai mici, cînd deodată băgă de seamă un lucru pe care nu îl văzuse atunci cînd venise. Văzu, în adevăr, că toate prăvăliile erau dichisite și împodobite cu frunzare, cu felinare și cu panglici colorate, de la un cap al uliței pînă la celălalt, și că toți prăvăliașii, toți meșterii și toți oamenii din suk, fie bogați, fie săraci, făceau o mare zarvă de bucurie, și toate ulițele erau înțesate de slujbași de la sarai, îmbrăcați falnic în atlazurile lor de sărbătoare și călări pe cai înfoțăzați minunat, și toată lumea se vînzolea încolo și încoace într-o forfotă neobișnuită. Încît se încumetă să-l întrebe pe un neguțător de ulei, de la care își făcea cumpărăturile, ce fel de sărbătoare, despre care ea habar nu avea, sărbătorea mulțimea aceea voioasă, și ce însemnau toate acele vînzoleli. Și neguțătorul de ulei, nedumerit pînă peste poate de o întrebare ca aceea, o privi închiondorat și răspunse :

— Pe Allah ! s-ar zice că-ți faci bătaie de joc ! Ori ești vreo străină, de nu știi așa, nimica, despre însurătoarea feciorului vizirului cel mare cu domnița Badru'l-Budur, fata sultanului ? Și-acuma-i taman ceasul cînd iese ea de la hammam ! Și toți călăreții aceștia, îmbrăcați falnic cu haine de zarafir, sînt străjile care au să-i alcătuiască paza pînă la sarai !

Cînd auzi vorbele neguțătorului de ulei, mama lui Aladdin nu vroi să afle nimica mai mult și, înnebunită și zdrobită, o luă la fugă, de-a curmezișul sukurilor, uitîndu-și tîrguielile la neguțător, și ajunse acasă, unde intră și, cu răsuflarea tăiată, se aruncă pe divan și rămase

așa un răstimp, fără a putea să vorbească nici un cuvînt. Iar cînd izbuti să vorbească, îi spuse lui Aladdin, care venise în fugă :

— Ah, copilul meu ! ursitoarea a întors împotriva ta foaia cea rea a cărții sale ! și iacătă că totul este pierdut, și că fericirea înspre care pășeai s-a mistuit pînă a nu se fi împlinit !

Iar Aladdin, tare speriat de starea în care o vedea pe maică-sa și de vorbele pe care le auzea, o întrebă :

— Au ce s-a întîmplat atît de rău, o, maică a mea ? Grăbește de-mi spune !

Ea zise :

— Vai, fiul meu ! sultanul și-a uitat de făgăduiala pe care ne-a făcut-o ! Și chiar astăzi o mărită pe fiică-sa Badru'l-Budur cu feciorul vizirului cel mare, fața aia de catran, năpastă ăla de care mi-era mie atîta de spaimă ! Și cetatea toată e împodobită, ca la sărbătorile cele mari, pentru nunta din seara aceasta !

Și Aladdin, dacă auzi vestea, simți cum fierbințeala îi năpădește mințile și cum îi face sîngele să zvîcîie năpraznic. Și un răstimp rămase uluit și năucit, de parcă sta să cadă și să moară pe loc. Ci nu zăbovi să se îmbărbăteze, aducîndu-și aminte de lampa cea fermecată pe care o avea la mîna lui și care, mai mult decît oricînd, avea să-i fie de mare ajutor. Și se întoarse înspre maică-sa și îi spuse, cu un glas tare liniștit :

— Pe viața ta, o, maică, eu mă cam socotesc că feciorul vizirului nu prea are să se bucure în noaptea aceasta de desfătările pe care le nădăjduiește în locul meu ! Fii, dar, fără de nici o teamă în privința aceasta, și, fără a mai zăbovi, scoală-te și pregătește-ne ceva de mîncare. Și avem să vedem noi pe urmă ce ne mai rămîne de făcut, cu ajutorul Celui preaînalt !

Atunci mama lui Aladdin se ridică și pregăti demîncarea, pe care Aladdin, cu mare poftă, o mîncă, și, îndată ce sfîrși, se duse în odaia lui, spunînd :

— Vreau să rămîn singur și să nu fiu supărat de nimenea!

Și zăvorî ușa după el cu cheia, și scoase lampa cea fermecată din ungherul unde o ținea ascunsă. Și o luă și o frecă la locul pe care îl știa. Și, tot atunci, efritul rob lămpii se ivi dinainte-i și spuse:

Iată aci dinainte
Stă robul tău cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sînt al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că umblu de-a rînd
Aici pe pămînt!

Și Aladdin îi spuse:

— Ascultă-mă bine, o slujitor al lămpii! căci nu mai este vorba acuma să-mi aduci de mîncat și de băut, ci să mă slujești într-o daravelă cu mult mai însemnată! Află, dar, că sultanul mi-a făgăduit-o de soție pe fata lui cea minunată, pe Badru'l-Budur, primind de la mine un plocon de poame nestemate. Și mi-a cerut un răgaz de trei luni pînă să sărbătorim nunta. Și acuma și-a uitat făgăduiala și, fără măcar să-i treacă prin minte să-mi trimită îndărăt darul pe care i l-am dat, o mărită pe fiică-sa cu feciorul vizirului cel mare! Or, lucrurile nu trebuie să se petreacă nicidecum în felul acesta! Și îți cer să mă slujești ca să-mi duc la îndeplinire un plan al meu!

Și efritul răspunse:

— Spune, o, Aladdin, stăpîne al meu! Și nu e nici o trebuință să-mi dai atîtea lămuriri! Poruncește, și am să mă supun!

Și Aladdin răspunse:

— În seara aceasta, deci, de îndată ce însurăței s-or culca în patul lor de nuntă, și pînă ce să aibă ei vreme nici măcar să se atingă, să-i ridici cu pat cu tot și

să-i aduci chiar aici, unde am să văd eu ce îmi mai rămîne de făcut !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și una noapte

Urmă :

Iar efritul lămpii își duse mîna la frunte și răspunse :
— Ascult și mă supun !
Și pieri.

Iar Aladdin se duse la maică-sa și șezu jos lîngă ea, și începu să tăifăsuiască liniștit, ba de una, ba de alta, fără să se mai îngrijeze de măritișul domniței, de parcă nimic din toate acelea nu s-ar fi întîmplat. Și, la culcare, și intră în odaia lui unde iarăși se zăvorî cu cheia și aștepta întoarcerea efritului. Și-așa cu el !

În ce privește nunta feciorului vizirului cel mare, iacătă ! Cînd ospețele și zaifeturile și chilomanele și veselirile ajunseră la capăt, proaspătul însurățel, cu căpetenia eunucilor înainte, intră în odaia de nuntă. Și căpetenia eunucilor dete zor să plece și să închidă ușa în urma lui. Și ginerele, după ce se dezbrăcă, dete la o parte pologul de mătase de la pat și se băgă acolo, ca să aștepte venirea domniței. Or, domnița nu zăbovi mult pînă să se arate, însoțită de mama sa și de femeile din alaiul ei, care o dezbrăcară, o înveșmîntară cu o cămășuță de mătase și îi despletiră părul. Pe urmă o suiră în pat ca parcă silind-o, în vreme ce, cumu-i datina mireselor în astfel de împrejurări, domnița se pre-

făcea că se împotrivește, și se smucea în toate părțile, dînd să le scape din mîini. Și, după ce o suiră în pat, fără a se ispiti să se uite la feciorul vizirului, care se afla de mult în pat, femeile plecară toate împreună, făcînd urări pentru îndeplinire.

Iar mama domniței, care plecă la urmă de tot, închise ușa odăii, scoțînd cumu-i datina, un oftat adînc.

Or, de îndată ce tinerii însurăței se văzură singuri, și pînă să aibă răgazul să-și facă vreo mîngîiere cît de mică, se simțiră deodată ridicați cu pat cu tot, fără a putea să-și dea seama ce li se întîmplă. Și, cît ai clipi din ochi, se văzură scoși din palat și puși jos într-un loc pe care nu-l cunoșteau, și care nu era altul decît odaia lui Aladdin. Și, pe cînd ei se cufundau în spaimă, efritul se duse de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îi zise :

— Porunca ta, o stăpîne al meu, a fost îndeplinită. Și iată-mă-s gata să te ascult, la tot ce mai ai a mă pune să-ți fac !

Și Aladdin îi răspunse :

— Mai am să-ți cer a-l înșfăca pe pezevenghiul acesta tinerel și a-l duce să-l încui, pe toată noaptea, în umblătoare ! Și mîine dimineață să te întorci aici, ca să capeți poruncile mele !

Și ginul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să îndeplinească porunca. Îl înșfăcă, așadar, cu asprime, pe feciorul vizirului și îl duse de-l încuie la privăți, înfundîndu-l cu capul într-o gaură. Și vărsă asupră-i o suflare rece și împuțită, care îl țintui ca pe o bucată de lemn în starea în care se afla. Și-așa cu el !

Ci în ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă rămase singur cu domnița Badru'l-Budur, nu se gîndi o clipită măcar, în ciuda dragostei amarnice pe care o simțea pentru ea, să se prilejească de împrejurare. Și, dintru început, se temeni dinaintea domniței, ținîndu-și mîna pe inimă, și, cu un glas plin de patimă, îi spuse :

— O, domniță, află că aici ești mai la adăpost decît în saraiul sultanului, părintele tău ! Dacă te afli în locul acesta pe care nu îl cunoști, este numai ca să nu înduri mîngîierile acelui copilandru năvleg, feciorul vizirului tatălui tău ! Iar eu, măcar că sînt acela căruia i-ai fost făgăduită de soție, am să mă feresc cu grijă să mă ating de tine, mai înainte de a fi venit vremea și mai înainte ca tu să fi ajuns soția mea, după pravila Cărții celei sfinte și după *sunnà !*

Ci din vorbele acestea ale lui Aladdin domnița nu putu să priceapă nimic, mai întîi din pricină că era tare tulburată, și-apoi pentru că ea habar nu avea nici de făgăduiala dată de tătîne-său și nici de toate dedesubturile acelei trebi. Și, neștiind ce să spună, se mulțumi să plîngă cu amar. Și Aladdin, ca să-i dovedească și mai apriat că nu avea nici un gînd rău în privința ei, și ca s-o liniștească, se aruncă în pat îndărăt, chiar pe locul pe care șezuse feciorul vizirului, și avu grijă să așeze o sabie între fată și el, ca să-i arate și mai limpede prin aceasta că înțelegea să-și facă mai degrabă moarte decît să se atingă de domniță, nici măcar cu vîrfurile degetelor. Ba chiar se și întoarse cu spatele înspre ea, ca nu carecumva s-o stînjenească în vreun fel. Și adormi în deplină liniște, fără a se mai îngrija că se afla acolo Badru'l-Budur cea atîta de dorită, de parcă ar fi fost singur-singurel în patul lui de flăcău.

Pe domniță însă tulburarea pe care i-o pricinuia întîmplarea aceasta atît de ciudată, și starea cea nouă în care se vedea, și gîndurile învălmășite care o chinuiau, ba de spaimă, ba de uluire, nu o lăsară să dea geană în geană toată noaptea. Ci fără de îndoială că ea era cu mult mai puțin de plîns decît fiul vizirului, care se afla la umblători, cu capul vîrît într-o gaură, și care nu putea să facă nici o mișcare, din pricina suflării celei înfricoșătoare pe care o aruncase efritul peste el spre a-l înțepeni. Oricum, soarta celor doi însurăței, în cea

dintîi noapte a lor de nuntă, nu avea nimic alta decît lucruri tare mîhnitoare și tare păcătoase.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

A doua zi dimineața, fără ca Aladdin să mai trebuiască să frece iarăși lampa, efritul — după porunca dată de cu seară — veni singur să aștepte trezirea stăpînului lămpii. Și, întrucît acesta zăbovea, scoase un șir de strigăte, înspăimîntînd-o pe domniță, care nu avea putința să-l zărească. Și Aladdin deschise ochii ; și, de îndată ce îl văzu pe efrit, se ridică de lîngă domniță și se dete oleacă mai de-o parte, ca să nu fie auzit decît de efrit, căruia îi spuse :

— Dă fuga de-l scoate de la umblători pe feciorul vizirului, și întoarce-te de-l pune în pat, pe locul unde se afla. Pe urmă, însfacă-i și du-i pe amîndoi în palatul sultanului, chiar acolo de unde i-ai luat. Și, mai cu seamă, veghează-i cu luare-aminte ca nu cumva să-i lași să se sărute ori măcar să se atingă !

Și efritul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să se ducă mai întîi să-l scoată pe tinerelul cel năpăstuit de la umblători și să-l așeze pe pat, lîngă domniță și-apoi, numaidecît, în mai puțină vreme de cît ar fi de trebuință ca să bați o dată din pleoape, îi mută pe amîndoi în odaia de nuntă din palatul sultanului, fără ca ei să poată vedea ori să poată pricepe nici ce se întîmplă cu ei, nici pe ce cale își schimbau așa de

iute locuința. Și, de altminteri, asta era tot ce li se putea întîmpla mai bine, întrucît numai dacă l-ar fi văzut o dată pe ginnul cel înfricoșător, slujitorul lămpii, fără de îndoială că s-ar fi speriat de moarte.

Or, nici nu-i așeză bine efritul pe cei doi însurăței în odaia lor din sarai, că sultanul și soția lui, arzînd să afle cum își petrecuse domnița, fata lor, cea dintîi noapte a ei de nuntă, și dornici s-o firitisească și să fie cei dintîi care s-o vadă spre a-i ura fericire și huzur statornic, își făcură intrarea de dimineață, și se apropiară tulburați foarte de patul fetei lor, și o sărutară cu duioșie între cei doi ochi, spunîndu-i :

— Binecuvîntată să-ți fie însoțirea, o, fiică a inimii noastre ! Și deie Allah să vezi zămislindu-se din rodnicia ta un șir lung de urmași frumoși și vestiți, care să ducă din neam în neam fala și mîndria spiței noastre ! Ah, spune-ne cum ți-ai petrecut noaptea aceasta dintîi, și cum s-a purtat soțul tău față de tine !

Și, după ce vorbiră așa, tăcură, așteptînd răspunsul. Și iacătă că deodată domnița, în loc să arate un chip proaspăt și zîmbitor, o văzură cum izbucnește în suspine și cum îi privește cu niște ochi triști și plini de lacrimi.

Ei, atunci, deteră să-l întrebe și pe soțul ei, și se uitară la locul din pat unde credeau că încă se mai afla culcat ; dar el taman ieșise din odaie, chiar în clipa intrării lor, ca să se ducă să se spele de toate spurcăciunile care îl mînjiseră pe față. Și gîndiră că s-o fi dus la hammamul din serai, ca să se scalde după împreunare. Și-așa că se întoarseră iar înspre fata lor și o iscodiră îngrijorați, din semne, din priviri și din grai, despre pricina lacrimilor și a mîhnirii ei. Și, întrucît ea tăcea mai departe, socotiră că numai rușinea de după cea dintîi noapte de nuntă o oprea să vorbească, și că lacrimile ei erau lacrimi ca pentru asemenea împrejurări ; și steteră un răstimp liniștiți, nevroind să mai stăruiască, dintru început. Cum însă starea aceea amenința să dăinuiască

prea lungă vreme, și cum lacrimile nu făceau decît să sporească, regina nu putu să îndure mai mult ; și, cu un glas plin de haz, îi spuse într-un sfîrșit domniței :

— Hai, fata mea, vrei pînă la urmă să-mi răspunzi, și să-i răspunzi și tatălui tău ? Și mult ai să mai faci cu noi nazurile astea, care chiar că țin de cam prea multă vreme ! Și eu, fata mea, am fost mireasă, ca tine, și înainte de tine ! da eu am știut să pun o măsură și să nu prea întind mofturile astea de găină plouată. Și, pe deasupra, tu uiți că te dovedești acuma lipsită de cinstirea pe care ne-o datorezi, dacă te încăpățînezi așa mai departe să nu răspunzi la întrebările noastre !

La vorbele acestea supărate ale mamei sale, biata domniță, copleșită din toate părțile deodată, se văzu silită să se rupă din tăcerea pe care o păstra și, scoțînd un suspin adînc și tare jalnic, răspunse :

— Allah să mă ierte dacă m-am dovedit lipsită de cinstirea pe care o datorez tatălui meu și mamei mele ! ci pricina este că sînt tulburată pînă peste poate și tare speriată, și tare tristă, și tare năucită, de tot ce mi s-a întîmplat în noaptea aceasta !

Și începu să povestească tot ce i se întîmplase, nicidecum așa cum se petrecură lucrurile aievea, ci așa cum putuse ea să le priceapă numai cu ochii. Spuse cum, de îndată ce se culcase în patul ei, lîngă soțul ei, feciorul vizirului, simțise că patul se mișcă sub ea, cum se văzuse mutată într-o clipită din odaia de nuntă într-o casă în care nu mai fusese niciodată pînă atunci, cum soțul ei fusese dus de acolo, fără ca ei să poată ști în ce fel fusese el luat și dus, cum locul lui, cît ținuse noaptea toată, fusese luat de un flăcău frumos, tare cuviincios și pînă peste poate de îndatoritor care, ca nu cumva să se vadă ispitit a se bucura de ea, își pusese sabia goală între ei și adormise, cu fața întoarsă la perete, și cum, într-un sfîrșit, dimineața, de îndată ce soțul ei se întorsese în pat, fusese mutată iarăși, dimpreună cu el,

în odaia lor de miri, din palat, de unde el atunci se grăbise să se scoale spre a da fuga la hammam, ca să se curețe de un strat de lucruri amarnice care îi copereau chipul ! Și adăugă :

— Și tocmai atunci v-am văzut pe amîndoi că intrați pe ușă, ca să-mi urați ziua-bună și să-mi cereți vești ! Vai de mine și de mine ! Nu-mi mai rămîne decît să mor !

Și, după ce spuse astea, își ascunse capu-n perne, pradă unor suspine grele.

Dacă auziră vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, fiica lor, sultanul și soția lui rămaseră cu gura căscată și se priviră cu niște ochi albi și cu niște chipuri lungi, și nu mai avură nici o îndoială că fata lor nu și-ar fi pierdut mințile din pricina nopții aceleia, cînd fecioria ei fusese berbecită întîia oară. Și nu vroiră să dea nici un fel de crezare vorbelor ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

...Iar maică-sa îi spuse cu glas șoptit :

— Așa se petrec lucrurile întotdeauna, fata mea ! Ci să te ferești să nu carecumva să mai spui și altcuiva, căci lucrurile astea nu se povestesc niciodată ! Și cine te-ar auzi te-ar lua de zmintită ! Scoală-te, dar, și nu te mai îngrijora în privința aceasta, și fă în așa fel ca să nu tulburi, cu chipul tău mohorît, ospețele care se dau astăzi la sarai, în cinstea ta, și care au să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, nu numai în cetatea noastră,

ci și în toată împărăția ! Hai, fata mea, fii mulțumită și uită degrabă pățaniile din noaptea aceasta !

Pe urmă, regina chemă femeile sale și le dete în seamă s-o dichisească pe mireasă ; iar ea, împreună cu sultanul, care era tare nedumerit, ieși să-l caute pe ginerele său, feciorul vizirului. Și regina, ca să se dumirească de cele ce-i spusese fiică-sa, începu să-l iscodească pe amărîtul de flăcău despre cele ce se întîmplaseră. Ci el nu vroi să-i mărturisească nimic din cîte îndurase. Și, tăinuindu-le toată pățania, de teamă să nu fie luat în rîs și alungat de părinții soției sale, se mulțumi să răspundă :

— Pe Allah ! dă ce să se fi întîmplat de aveți, cînd mă întrebați, un chip atîta de ciudat ?

Și sultana, atunci, și mai încredințată că tot ce-i povestise fiică-sa era urmarea vreunui vis urît, socoti că face bine să nu mai stăruiască deloc pe lîngă ginere-său, și îi spuse :

— Preamărit să fie Allah că totul s-a petrecut fără de vătămare și fără de durere ! Te sfătuiesc, fiul meu, să te porți cu multă gingășie față de soția ta, întrucît ea-i tare firavă !

Și îl lăsă cu vorbele acestea, și se duse în iatacurile ei, să vegheze zaiafeturile și zamparlîcurile din ziua aceea. Și-atîta cu ea și cu tinerii însurăței !

Estimp, Aladdin, care cam bănuia el ce se petrecea la palat, își petrecu ziua veselindu-se la gîndul renghiului cel iscusit pe care i-l jucase feciorului vizirului. Ci nu se ținu de mulțumit, și vroi să deguste pînă la capăt umilirea potrivnicului său. Încît, socoti potrivit să nu-i lase o clipită de tihnă, și, de cum căzu noaptea, luă lampa și o frecă. Iar ginnul se și ivi dinaintea lui, rostind cele ce rostise și de dățile celelalte. Și Aladdin îi spuse :

— O, slujitor al lămpii, du-te la saraiul sultanului ! Și, de îndată ce ai să-i vezi pe tinerii însurăței culcîndu-se

laolaltă, ia-i cu pat cu tot și adu-mi-i aici, cum ai făcut și asnoapte !

Și ginnul plecă de zor să îndeplinească porunca, și nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă cu povara pe care o puse jos în odaia lui Aladdin, ca apoi să-l înșface pe feciorul vizirului și să-l înfunde cu capu-nainte, în usna umblătoarei. Și Aladdin nu pregetă să ia locul cel gol și să se culce lîngă domniță ; ci cu tot atîta cuviință ca și întîia oară. Și, după ce așeză sabia între ei, se întoarse cu fața la perete și adormi liniștit. Și, a doua zi, lucrurile se petrecură întocmai ca în ajun, carevasăzică efritul, urmînd poruncile lui Aladdin, îl aduse pe pătimitul de ginerel îndărăt lîngă Badru'l-Budur, și îi purtă pe amîndoi, cu patul, în odaia de nuntă din palatul sultanului.

Or, sultanul, mai nerăbdător ca oricînd să afle știri de la fiica lui, după cea de a doua noapte, ajunse taman în clipita aceea în odaia de noapte, numai el singur de data aceasta ; căci, mai presus de toate, sultanul se temea de bosumflările sultanei, soția lui, și mai degrabă vroia să-o descoase el însuși pe domniță. Și, de îndată ce fiul vizirului, ugilit pînă peste poate, auzi pașii sultanului, sări din pat și o zbughi afară din odaie, ca să dea fuga la hammam să se curețe pe față. Iar sultanul intră și se duse lîngă patul fiicei sale, și ridică pologul de zarafir : și, după ce o sărută pe domniță, îi zise :

— Spune-mi, fata mea ! nădăjduiesc că în noaptea aceasta nu ai mai avut visele acelea atîta de amarnice, din care ne-ai povestit, ieri, acele pățanii nemaipomenite ! Hai, poți să-mi spui cum ți-ai trecut noaptea aceasta ?

Ci domnița, în loc să răspundă, izbucni în suspine și își ascunse fața în mîini, ca să nu vadă ochii înroșiți ai tatălui ei, care nu mai pricepea nimic din toate astea. Și așteptă o bună bucată de vreme, ca să-i dea răgaz să se liniștească ; ci, întrucît ea tot plîngea și sughița mai

departe, sultanul, pînă la urmă, chiar că se înfurie și își trase sabia și strigă :

— Pe viața mea, dacă nu vrei să-mi spui numaidecît adevărul, are să-ți zboare capul de pe umeri !

Atunci, biata domniță de două ori înfricoșată, fu nevoită să-și curme pe dată lacrimile și, cu glas sfîșiat, spuse :

— O, tată al meu preaiubit, fie-ți milă ! nu te mînia pe mine ! Căci, dacă ai binevoi să mă asculți, acuma, cînd mama nu mai este aici ca să te stîrnească împotriva mea, m-ai ierta, fără de nici o îndoială, și m-ai plînge, și ai avea grijă cum se cuvine ca să nu mă lași să mor de tulburare și de spaimă ! Întrucît, de bună seamă, dacă m-ar mai încerca o dată întîmplările cele atîta de amarnice pe care le-am încercat în noaptea aceasta din urmă, m-ai găsi mîine dimineață moartă în pat ! Fie-ți, dar, milă de mine, o părinte ale meu, și fă așa ca urechea și inima ta să se îndure de necazurile și de spaima mea !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

Și sultanul, care avea o inimă blajină, și care nu mai simțea în preajma lui duhul asmuțitor al soției sale, se plecă înspre fiică-sa, și o sărută, și o mîngîie, și îi alină inima scumpă. Pe urmă îi spuse :

— Și acuma, fata mea, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii ! Și povestește-i cu toată încrederea părintelui tău, în toate de-amănuntele, întîmplările care te-au

adus noaptea aceasta într-o stare de tulburare și de spaimă atîta de amarnice !

Și domniţa, cu capul pe pieptul tatălui ei, povesti, fără să uite nimic, toate năpraznele cîte i se întîmplaseră în acele două nopți trecute, și își sfîrși istorisirea adăugînd :

— Și-apoi, o tată al meu mult-iubit, ar fi mult mai bine să-l întrebi și pe fiul vizirului, ca să-ți poată adeveri și el spusele mele !

Și sultanul, după ce ascultă întîmplarea aceea nemaipomenită, rămase năucit pînă peste marginile năucirii și împărtăși necazul fiicei lui, și își simți ochii cum i se înmoaie de lacrimi, așa de tare o iubea. Și îi spuse :

— Hotărît, fata mea, numai și numai eu sînt pricina la toate năpastele cîte ți s-au întîmplat, întrucît te-am măritat cu un amărît care nu știe cum să te apere și să te ferească de asemenea năprazne ciudate. Căci, cu adevărat, eu ți-am vroit fericirea, cu căsătoria aceasta, și niciodecum jalea și pieirea ta ! Or, pe Allah, am să poruncesc numaidecît să vină vizirul și fiul lui, năvlegul, și să le cer samă despre toate lucrurile astea ! Ci, orice-ar fi, tu poți să fii liniștită, fata mea ! căci necazurile acestea nu au să se mai întîmple, mă jur ție pe viața capului meu !

Pe urmă o lăsă, dînd-o în grija femeilor, și se duse în iatacurile sale, clocotind de mînie.

Și pe dată porunci să vină la el vizirul său cel mare ; și, de cum vizirul i se înfățișă dinainte, sultanul îi strigă :

— Unde-i pramatia de fiu-tău ? Și ce ți-a spus în privința celor cîte s-au întîmplat în aceste două nopți din urmă ?

Vizirul el mare, înmărmurit, răspunse :

— Habar nu am, o, rege al vremilor, despre ce este vorba ! Fiul meu nu mi-a spus nimic care să poată să-mi

lămurească mînia regelui nostru ! Ci, dacă îmi îngădui, dau fuga numaidecît să-l caut și să-l întreb :

Și sultanul zise :

— Du-te ! Și întoarce-te de grabă să-mi dai răspunsul !

Și vizirul cel mare, cu nasul tare alungit, ieși îndoindu-și spinarea, și se duse să-l caute pe fiu-său, pe care îl găsi la hammam, pregătindu-se să se spele de scîrnele care îl acopereau. Și îi strigă :

— O, pui de cățea, pentru ce mi-ai tăinuit adevărul ? Dacă nu-mi dai sama numaidecît despre aceste două nopți, ziua de astăzi are să fie ziua ta cea de pe urmă !

Și fiu-său lăsă capu-n jos și răspunse :

— Vai, o, părinte al meu, numai rușinea m-a oprit pînă acuma să-ți dezvăluiesc amarnicele întîmplări din aceste două nopți, și năpastele cele de nespus pe care le-am îndurat, fără a avea putință să mă apăr, ori barem să știu cum și din blestemul căror puteri vrăjmașe am pățit amîndoi tot ce am pățit, în patul nostru !

Și îi povesti lui tătîne-său toată tărășenia, de șart, fără a uita nimic ! Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă :

— În ce mă privește, o, părinte ale meu, mai degrabă îmi vreau moartea decît o asemenea viață ! Și, dinaintea ta, fac jurămîntul cel întreit de despărțenie pe totdeauna de fata sultanului ! Mă închin, dar, ție, să te duci la sultan și să-l faci să primească, mărturisirea despărțeniei mele de fata sa Badru'l-Budur ! Întrucît aceasta este singura cale de a vedea sfîrșindu-se năpastele mele și de a-mi dobîndi liniștea ! Și am să pot și eu atunci să dorm în patul meu, în loc să-mi petrec nopțile prin umblători !

Cînd auzi vorbele fiului său, vizirul cel mare rămase mohorît. Căci dorul vieții lui fusese de a-l vedea pe fecioru-său însurat cu fata sultanului, și greu îi mai venea să se lepede de o cinste atîta de mare. Încît, măcar că era încredințat de nevoința despărțirii în atare împrejurări, îi spuse fiului său :

— Hotărît, o, fiul meu, nu este cu putinţă să înduri mai mult nişte năprazne ca acelea. Cugetă însă la ce pierzi odată cu despărţenia aceasta! Au nu ar fi mai bine să-ţi îmbărbătezi inima încă o noapte, în care noi avem să veghem în preajma odăii de nuntă, cu hadîmbii înarmaţi cu săbii şi cu toroipane? Ce zici, fiul meu?

El răspunse :

— Fă ce vrei, o părinte al meu, vizirule! Din parte-mi, eu sînt bine hotărît să nu mai intru în odaia aceea de nuntă!

Atunci vizirul îl lăsă pe fiu-său şi se întoarse la rege. Şi şezu smirnă dinaintea lui, cu capu-n pămînt. Şi regele îl întrebă :

— Ce ai a-mi spune?

El răspunse :

— Pe viaţa stăpînului nostru, ceea ce a povestit domniţa Badru'l-Budur este chiar adevărat! Ci vina nu-i nicidecum a feciorului meu! Oricum, o, rege al vremilor, nu trebuie ca domniţa să rămînă iarăşi în primejdia altor necazuri din pricina fiului meu. Şi, dacă îngăduieşti, mai bine ar fi ca de acuma aceşti doi soţi să se lase unul de altul, după datina despărţeniii!

Şi regele spuse :

— Pe Allah, ai dreptate! Da dacă soţul fiicei mele nu ar fi fost fiu-tău, cu moartea l-aş fi despărţit de fata mea! Să fie, dară, despărţiţi!

Şi tot atunci sultanul dete poruncile de trebuinţă ca să se curme toate zaiafeturile, atît în sarai precum şi în cetate şi în toată împărăţia Chinei; şi porunci să se strige despărţenia fiicei sale Badru'-Budur de feciorul vizirului cel mare, dînd de înţeles limpede că nimica nu fusese săvîrşit şi că mărgăritarul rămăsese neprihănit şi nevătămat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

Iar pe feciorul vizirului cel mare, din prețuire față de tatînele lui, sultanul îl căftăni valiu peste un meleag îndepărtat de-al Chinei, și îi dete poruncă să plece fără de zăbavă. Lucru care și fu îndeplinit.

Cînd Aladdin află, odată cu locuitorii cetății, din strigătele pristavilor domnești, despre despărțenia domniței Badru'l-Budur, fără de săvîrșirea nuntișului, și despre plecarea ponositului, își simți pieptul umflîndu-se pînă peste poate și își zise : „Binecuvîntată fie lampa aceasta făcătoare de minuni, izvorul cel dintîi al tuturor huzururilor mele ! Ba chiar că-i mai bine dacă despărțenia s-a săvîrșit fără nici un amestec mai de-a dreptul al ginnului lămpii, care, fără de nici o îndoială, l-ar fi nimicit fără de scăpare pe nătîngul ăla !“ Și tot așa se mai bucură și că răzbunarea lui ajunsese la izbînda aceea fără ca nimenea, nici regele, nici vizirul cel mare, nici măcar maică-sa, să fi priceput ce parte avusese el în toată povestea. Și, fără să-și mai bată capul, de parcă nimica peste fire nu s-ar fi întîmplat de cînd o ceruse el pe domniță de soție, așteptă, în toată liniștea, să se scurgă cele trei luni de răgaz cerute de sultan și, chiar de cu zori, după cea mai din urmă zi, o trimise la palat pe maică-sa, înveșmîntată cu hainele ei cele mai frumoase, să-i aducă aminte sultanului de făgăduială.

Or, de îndată ce mama lui Aladdin intră la divan, sultanul, care după obiceiul său era pe cale să înceapă a orîndui treburile domniei, își aruncă ochii înspre ea și o cunoscu numaidecît. Și nu fu de trebuință să vorbească ea, întrucît sultanul își aminti singur de făgăduiala pe care i-o făcuse, și îi spuse :

— O, vizirule, iacăt-o pe mama lui Aladdin ! Ea este aceea care acum trei luni ne-a adus tablaua cea minunată de porţelan, plină cu nestemate. Şi tare mă socotesc că vine, la trecerea sorocului, să-mi ceară îndeplinirea făgăduielii pe care i-am făcut-o în privinţa fetei mele ! Binecuvîntat fie Allah, carele nu a îngăduit căsătoria cu fiul tău, ca să nu mă facă să-mi aduc aminte de vorba dată, pe cînd eu mi-am uitat legămintele, din pricina ta !

Şi vizirul, care în inima lui rămăsese tare cătrănit de toate cîte se întîmplaseră, răspunse :

— De bună seamă, o, stăpîne al meu, regii nu se cade niciodată să-şi uite făgăduielile ! Ci, cu adevărat, cînd cineva îşi măritä fata, se cuvine să cerceteze cine este soţul ! Iar stăpînul nostru regele nu a făcut nici un fel de cercetare despre Aladdin şi despre obîrşia lui ! Or, eu am aflat că acesta-i fiul unui croitor sărman, mort în sărăcie, şi dintr-o stare de jos ! De unde, dară, poate să-i vină bogăţia unui fecior de croitor ?

Regele spuse :

— Bogăţia vine de la Allah, o, vizirule !

El spuse :

— Aşa-i, o, măria ta ! Da noi nu ştim dacă Aladdin acesta este într-adevăr aşa de bogat pe cît ne-a dat de presupus ploconul lui ! Ca să ne încredinţăm, regele nu ar avea decît să ceară, ca preţ pentru domniţă, o zestre atîta de mare cît să n-o poată plăti decît un fiu de rege ori de sultan. Şi, în chipu-acesta, regele nu şi-ar mărita fata decît după o bună cercetare, fără a se primejdui a-i mai da o dată un soţ nevrednic de harurile ei !

Şi regele spuse :

— Limba ta mustreşte miere, o, vizirule ! Poftcşte-o, dar, pe femeie-să vină mai aproape ca să-i vorbesc !

Iar vizirul făcu semn căpeteniei străjerilor, care o pofti pe mama lui Aladdin să înainteze pînă la piciorul tronului.

Atunci, mama lui Aladdin se temeni și sărută pămîntul de trei ori, dinaintea regelui, care îi zise :

— Află, o, mătușă, că nu mi-am uitat deloc făgăduiala ! Ci pînă acuma încă nu ți-am spus nimic despre zestrea cerută ca preț pentru fata mea, ale cărei haruri sînt mari foarte ! Să-i spui, dar, fiului tău că însurătoarea lui cu fata mea, El Sett Badru'l-Budur, are să se săvîrșească de îndată ce are să-mi trimită ceea ce îi cer ca zestre pentru fata mea, adicătelea : patruzeci de tablale mari de aur greu, pline pînă-n buză cu soiurile acelea de nestemate, în chip de poame de toate culorile și de toate mărimile, din care mi-a mai trimis în tava de porțelan ; și tablalele acelea de aur să fie aduse la palat de patruzeci de copile roabe, frumoase ca niște lune, care să fie însoțite de patruzeci de robi negri, tineri și voinici, și toți să meargă în alai, îmbrăcați cît mai falnic, și să vină să pună jos dinaintea mea acele patruzeci de tablale cu nestemate ! Și iacătă, aceasta-i toată cerința mea, tușa mea cea bună ! Căci nu vroi a pretinde mai mult de la fiul tău, ținînd seama de peșcheșul pe care mi l-a și trimis !

Iar mama lui Aladdin, doborîtă de-a binelea de cererea aceea fără de asemuire, se mulțumi să se mai temenească o dată dinaintea jețului împărătesc, și se trase îndărăt, spre a se duce să-i dea samă lui fecioru-său despre solia ei. Și îi spuse :

— Ah, fiul meu, te sfătuisem eu bine, dintru început, să nu te gîndești la însurătoarea aceasta cu domnița Badru'l-Budur !

Și, cu un potop de suspine, îi povesti fiului ei felul, de altminteri binevoitor, cum o primise regele, și pretențiile pe care le ridică pînă a se învoi cu totul la însurătoare !

Și adăugă :

— Ce nebunie și pe tine, o, copilul meu ! Că nu mă gîndesc la tablalele de aur și la nestematela cerute ! În-

trucît mintea mea îmi spune că ai să fii atîta de smintit și să te duci în tainița de sub pămînt ca să despoi toți pomii de poamele lor cele vrăjite ! Da-n ceea ce privește pe cele patruzeci de fetișcane roabe și pe cei patruzeci de flăcăiași negri, cum ai să faci, ia spune-mi ? Ah, fiul meu, și cererea aceasta atît de nemăsurată este tot un pocinog de-al afurisitului acela de vizir ; că l-am văzut, cînd am intrat, cum s-a aplecat la urechea regelui și i-a spus ceva în taină ! Crede-mă, Aladdine, leapădă-te de gîndul acesta care are să te mîie la pieirea ta, fără de izbavă !

Ci Aladdin se mulțumi să zîmbească, și îi răspunse maică-si :

— Pe Allah ! o, maică a mea, cînd te-am văzut că vii cu obrazul cătrănit, am gîndit că o să-mi vestești vreo știre tare rea ! Da văd bine acuma că tu totdeauna te îngrijorezi pentru niște lucruri care chiar că nici nu merită osteneala ! Află, dar, că tot ce îmi cere regele ca preț pentru fata lui nu este nimic pe lîngă ce aș putea eu să-i dau într-adevăr ! Însenineaz-ți, așadar, ochii, și potolește-ți sufletul ! Și, din parte-ți, nu te mai gîndi decît să ne gătești ceva de mîncare, întrucît tare mi-e foame. Și lasă în seama mea grija de a-l mulțumi pe măria sa.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

Or, de îndată ce bătrîna ieși ca să se ducă la suk să cumpere merindele de trebuință, Aladdin dete fuga și se încuie în odaia lui. Și luă lampa, și o frecă în locul pe

care îl știa. Și numaidecît se și ivi ginnul care, după ce i se ploconi dinainte, spuse :

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Al acestei lămpi slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că alerg pe pămînt !

Și Aladdin îi spuse :

— Află, o efritule, că sultanul binevoiește să mi-o dea pe fata lui, minunata Badru'l-Budur, pe care o știi, da numai dacă îi trimit cît mai degrabă patruzeci de tablale de aur greu, din cel mai curat soi, pline ochi cu poame de nestemate asemenea cu cele de pe tava de porțelan, pe care le-am culeș chiar din pomii din grădina în care am găsit lampa pe care o slujești tu. Da asta nu-i tot ! Regele îmi mai cere, pe deasupra, spre a-i duce tablalele acelea de aur greu, pline cu nestemate, patruzeci de fetișcane roabe, frumoase ca niște lune, care să fie însoțite de patruzeci de flăcăi negri, frumoși, voinici și falnic îmbrăcați. Iacătă, dar, ce îți cer eu, la rîndu-mi ! Grăbește, așadar, să mă mulțumești, în temeiul puterii pe care o am asupra ta, ca stăpîn ce mă aflu al lămpii !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun :

Și pieri, ci numai spre a se și întoarce peste o clipită.

Și era însoțit de cei optzeci de robi cu pricina, atît bărbați cît și femei, pe care îi rîndui în curte, de-a lungul zidului casei. Iar roabele femei purtau pe cap, fiecare, cîte un lighean mare de aur greu, plin pînă în buză cu mărgăritare, cu diamante, cu pietre de rubin, cu smaralde, cu peruzele și cu alte sumedenii de soiuri de nestemate, în chip de poame de toate culorile și de toate mărimile. Și fiecare lighean era acoperit cu un văl

străveziu de borangic, țesut cu alesături de zarafir. Și chiar că nestematele erau mai minunate, și încă cu mult, decît cele înfățișate întîia dată sultanului, pe tablaua de porțelan. Și ginnul, după ce sfîrși de orînduit lîngă zid pe cei optzeci de robi, veni de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îl întrebă :

— O, stăpîne al meu, mai ai de cerut ceva de la slujitorul lămpii ?

Și Aladdin îi spuse :

— Nu, nimic altceva, deocamdată.

Și numaidecît efritul pieri.

Or, tot atunci, mama lui Aladdin se întoarse încărcată cu merindele pe care le cumpărase din suk. Și rămase tare uluită cînd văzu casa năpădită de atîta lume ; și gîndi, în clipa dintîi, că sultanul o fi trimis după Aladdin să-l priponească, spre a-l pedepsi pentru neobrăzarea cererii lui. Ci Aladdin nu o lăsă mai mult în greșala ei, întrucît, pînă să aibă ea răgazul a-și scoate iașmacul de pe față, îi spuse :

— Nu pierde vremea să-ți mai scoți iașmacul, o, maică, dat fiind că ești nevoită să pleci iarăși, fără de zăbavă, spre a însoți la palat pe robii pe care îi vezi rînduiți în curtea noastră ! Cele patruzeci de roabe, așa precum bagi de seamă, poartă zestrea cerută de sultan ca preț pentru fata lui ! Te rog, dar, mai înainte chiar de a găti masa, să-mi faci binele de a însoți alaiul, spre a i-l înfățișa sultanului !

Numaidecît, mama lui Aladdin îi puse pe cei optzeci de robi să iasă în bună rînduială din casa ei, așezîndu-i unul după altul, în perechi : cîte o fetișcană roabă avînd înainte-i cîte un flăcău negru, și tot așa pînă la perechea cea mai de pe urmă. Și fiecare pereche era despărțită de cea de dinainte-i la o depărtare de zece pași. Și, cînd perechea cea mai de pe urmă ieși pe poartă, mama lui Aladdin porni și ea după alai. Și Aladdin, tare liniștit

în privința izbînzii, închise poarta și se duse în odaia lui, să aștepte în tihnă întoarcerea maică-si.

Or, de îndată ce perechea cea dintîi ajunse în uliță, trecătorii și începură să se adune împrejur; și, cînd alaiul se ivi în întregime, ulița se umplu de o mulțime nenumărată, plină de larmă și de strigăte de uimire. Și sukul tot dete fuga împrejurul alaiului, ca să se minuneze de o priveliște atîta de falnică și de nemaipomenită. Căci fiecare pereche, în parte, era o minunăție întreagă! întrucît hainele-i desăvîrșite ca gust și ca strălucire, frumusețea-i alcătuită dintr-o frumusețe albă de femeie și dintr-o frumusețe neagră de harap, înfățișarea-i aleasă, ținuta-i mîndră, umbletu-i încet și rînduit la depărtare măsurată, strălucirea ligheanului cu nestemate pe care îl purta pe cap fiecare fetișcană, sclipirile aruncate de giuvaierurile învîrstate din brîurile de aur ale harapilor, scînteierile care țîșneau din tichiile lor de zarafir, la care fluturau penele celc albe, toate astea închipuiau o priveliște vrăjită, fără de asemuire, care făceau norodul să se îndoiască o clipită că n-ar fi vorba de sosirea la palat a vreunui strălucit fecior de crai ori de sultan.

Și alaiul, în mijlocul uimirii întregului norod, ajunse, într-un sfîrșit, la palat. Și, de îndată ce străjerii și portarii zăriră perechea cea dintîi rămaseră atîta de uluiți încît, cuprinși de sfială și de minunare, se înșiruiră singuri pe două rînduri la trecerea lui. Și căpetenia lor, la vederea celui dintîi harap, gîndind că însuși sultanul harapilor venea în ospeție la mărja-sa regele, îi ieși înainte și se temeni și dete să-i sărute poala hainei; ci o văzu atunci pe fata cea minunată care venea în urma aceluia. Și, totodată, harapul dintîi, zîmbind îi spuse, după cum îi detese efritul sfaturile de trebuință:

— Eu nu sînt, și noi toți nu sîntem decît robii aceluia care va să vină, atunci cînd va sosi ceasul!

Și, după ce rosti acestea, intră pe poartă, urmat de fetișcana care purta ligheanul de aur, și de întreg șirul

cel mîndru de perechi. Şi cei optzeci de robi trecură prin curtea dintîi şi se duseră de se rînduiră frumos în cea de a doua curte, care da de-a dreptul spre divanul împărătesc.

Or, de îndată ce sultanul, care la ceasul acela judeca treburile împărăţiei, văzu în curte acel alai falnic care adumbrea cu măreţia lui toată strălucirea cîtă se afla în palat, puse să fie golit pe dată divanul şi dete poruncă să fie primiţi noii veniţi. Iar ei intrară falnici, doi cîte doi, şi se rînduiră încet, alcătuind un corn de lună dinaintea scaunului împărătesc. Şi fetişcanele roabe, ajutate de însoţitorii lor cei negri, puseră fiecare jos pe covor ligheanul pe care îl aduseseră. Pe urmă, cei optzeci, toţi laolaltă, se ploconiră şi sărutară pămîntul dinaintea sultanului, ca să se ridice numaidecît şi, toţi odată, să dezvelească dintr-o mişcare sprintenă ligheanele prevestite cu poamele lor cele minunate. Şi, cu braţele încrucişate pe piept, rămaseră smirnă, cu chipurile pătrunse de cuviinţa cea mai adîncă.

Numai atunci mama lui Aladdin, care venea la urmă de tot, păşi pînă la mijlocul cornului de lună alcătuit de cele patruzeci de perechi şi, după temenelile şi salamalekurile îndătinate, îi spuse regelui, care rămăsese mut de-a binelea dinaintea acelei privelişti fără de seamăn:

— O, rege al vremilor, fiul meu Aladdin, robul tău, mă trimite cu zestrea pe care ai cerut-o ca preţ pentru Sett Badru'l-Budur, preacinstita-ţi fată! Şi mă însărcinează să-ţi spun că ai greşit în ce priveşte preţul domniţei, şi că toate astea sînt cu mult mai prejos de harurile ei! Ci nădăjduieşte că ai să-l ierţi pentru puţinătatea darului, şi că ai să primeşti acest peşcheş mărunt, aşteptînd cele ce are să mai facă el pe viitor!

Aşa vorbi mama lui Aladdin. Ci regele, care nu era în stare să priceapă prea bine ce-i spunea ea, sta mai departe năuc şi cu ochii holbaţi dinaintea priveliştii ce

se înfățișa privirii sale. Și se uita pe rînd cînd la cele patruzeci de lighene, cînd la fetișcanele roabe care aduseseră lighenele, și cînd la harapii cei tineri care le însoțiseră pe aducătoarele lighenelor. Și nu știa de ce să se minuneze mai mult : de giuvaierurile acelea care erau cele mai strălucite din cîte s-au văzut vreodată pe lume, ori de fetișcanele roabe care erau ca niște lune, ori de robii cei negri care erau fiecare ca un rege ! Și șezu așa un ceas de vreme, fără a putea să rostească o vorbă și nici să-și desprindă privirile de la minunile pe care le avea dinaintea lui. Și, în loc să se întoarcă înspre mama lui Aladdin ca să-i mărturisească simțămintele sale în privința celor ce-i aducea, izbuti, într-un sfîrșit, să se întoarcă înspre vizirul său cel mare, și îi spuse :

— Pe viața mea ! ce mai sînt bogățiile pe care le avem, noi, și ce mai este palatul meu, față de o strălucire cumu-i aceasta ? Și ce mai avem să gîndim noi despre omul care, în mai puțină vreme de cît îți trebuie ca să le dorești, poate să dobîndească asemenea minuni și să ni le trimită ? Și ce mai sînt harurile fetei mele, față de un potop de frumusețe ca acesta ?

Și vizirul, cu toată ciuda și pica pe care le simțea după toate cîte i se întîmplaseră lui fecioru-său, nu putu a se opri să nu spună :

— Așa-i, pe Allah ! toate-s frumoase ; ci tot nu prețuiesc cît comoara cea fără de pereche care-i domnița Badru'l-Budur !

Iar regele zise :

— Pe Allah ! ba prețuiesc și o întrec cu mult ! Drept care, nu mai socot că fac un tîrg prost dînd-o de soție unui ins atîta de bogat, atîta de darnic și atîta de falnic cumu-i stăpînul Aladdin, fiul nostru !

Și se întoarse înspre ceilalți viziri și înspre emirii și mai-marii care îl înconjurau, și îi întrebă din ochi. Și

toți răspunseră ploconindu-se adînc pînă la pămînt, de trei ori, ca să-și arate limpede deplina învoială cu vorbele regelui lor.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și opta noapte

Urmă :

Atunci regele nu mai șovăi. Și, fără a se mai îngrija să afle dacă Aladdin avea toate însușirile ce se cuvin din partea cuiva menit să ajungă soțul unei fete de rege, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi zise :

— O, preacinstită mamă a lui Aladdin, mă rog ție să te duci să-i spui fiului tău că, din ceasul acesta, a intrat în casa mea și în neamul meu, și nu mai aștept decît să-l văd, ca să-l sărut așa cum un tată își sărută copilul, și ca să-l împreun, după sfînta *Carte* și după *sunna,* cu fiica mea Badru'l-Budur !

Și mama lui Aladdin, după salamalekurile de cuviință dintr-o parte și din cealaltă, grăbi să plece, ca numaidecît, sfruntînd iuțeala vîntului, să zboare către casa ei și să-i dea de știre lui fiu-său despre cele ce se petrecuseră. Și îl îndemnă să dea zor a merge să se înfățișeze regelui, care era cum nu se poate mai nerăbdător să-l vadă. Și Aladdin, pe care vestea aceasta îl mulțumea întru toate dorințele sale, după o așteptare atîta de lungă, nu vroi deloc să lase a se vedea cît de beat era de bucurie. Ci, cu o înfățișare tare liniștită și cu un glas măsurat, răspunse :

— Toată fericirea aceasta îmi vine de la Allah și de la binecuvîntarea ta, o, maică, și de la osîrdia ta neostoită !

Și îi sărută mîinile, și îi mulțumi îndelung, și îi ceru îngăduința să intre în odaia lui spre a se găti de plecare la sultan.

Or, de cum se văzu singur, Aladdin luă lampa cea fermecată, care îi fusese pînă atunci de un ajutor atîta de mare, și o frecă ușor, ca de obicei. Și pe dată se și ivi efritul care, după ce se temeni dinainte-i, îl întrebă, cu vorbele obișnuite, ce slujbă putea să-i împlinească. Și Aladdin răspunse :

— O, efritule al lămpii, doresc să fac o baie ! Și, după scaldă, vreau să-mi aduci o mantie fără de asemuire ca bogăție nici la sultanii cei mai mari de pe pămînt, și atîta de frumoasă încît cei care se pricep să o poată prețui la peste o mie de mii de dinari de aur, pe puțin ! Și-atîta tot, deocamdată !

Atunci efritul lămpii, după ce se plecă în semn de supunere, își îndoi spinarea întru totul și îi spuse lui Aladdin :

— O, stăpîne al lămpii, suie-te pe umerii mei !

Și Aladdin se sui pe umerii efritului, lăsîndu-și picioarele să spînzure peste pieptul acestuia ; și efritul îl ridică în văzduhuri, făcîndu-l nevăzut ca și pe el, și îl duse într-un hammam atîta de frumos, de nu i s-ar fi putut găsi fratele nici pe la regi ori pe la chezari. Și hammamul era numai de jad și de alabastru străveziu, cu havuzuri de cornalină trandafirie și de corai alb, și cu niște înfloriturî din piatră de smarald de o gingășie vrăjită. Și ochii și simțurile puteau cu adevărat, acolo, în lăuntru, să se bucure după plac, întrucît nimic nu putea acolo să supere privirea, fie în mare, fie în mic ! Iar reveneala de acolo era desfătătoare, iar căldura era peste tot la fel, iar fierbințeala era măsurată și potrivită.

Şi nici un băieş nu se afla acolo, ca să tulbure cu făptura ori cu glasul lui pacea boltelor albe. Dar, de îndată ce ginnul îl lăsă pe Aladdin jos pe podina din sala de intrare, un efrit tinerel, de toată mîndreţea, semănînd, da mult mai ispititor, cu o fetişcană, se ivi dinainte-i şi îl ajută să se dezbrace, şi îi aruncă pe umeri un ştergar mare, şi îl sprijini cu multă grijă şi dulceaţă, şi îl duse în sala cea mai frumoasă, care era poditä toată cu nestemate de felurite culori. Şi numaidecît alţi tineri efriţi, nu mai puţin frumoşi şi nu mai puţin ispititori, veniră să-l ia din mîinile tovarăşului lor, şi îl aşezară dulce pe o laviţă de marmură, şi începură să-l frece şi să-l spele cu mai multe feluri de ape înmiresmate ; şi îl frămîntară cu o pricepere minunată, şi iar îl scăldară cu apă de trandafir, îmbălsămată cu mosc. Şi îngrijirile lor măiestrite îi deteră o culoare la fel de luminoasă ca a unei foi de trandafir, şi albă şi rumenă, după plac. Iar el simţi că se face uşor, de ar fi putut să zboare ca păsările. Şi efritul cel tînăr şi frumos, care îl adusese acolo, veni să-l ia iarăşi şi să-l ducă îndărăt pe podina din sala de intrare, unde îi dete, spre înviorare, un sorbet desfătător de ambră gălbuie. Şi îl găsi pe ginnul lămpii ţinînd în mîini nişte haine de o bogăţie fără de asemuire. Şi, ajutat de efritul cel tinerel şi cu mîini atîta de dulci, se îmbrăcă în podoabele acelea, şi se făcu asemenea, da şi mai plin de măreţie, cu un fiu de rege dintre regii cei mari ! Şi efritul lămpii îl luă iarăşi pe umeri şi îl duse îndărăt în odaia din casa lui, fără de nici o zguduire.

Atunci Aladdin se întoarse înspre efritul lămpii şi îi spuse :

— Şi-acuma, ştii ce-ţi mai rămîne de făcut ?

El răspunse :

— Nu, o, stăpîne al lămpii ! Da porunceşte şi am să mă supun, fie că prin văzduhuri zbor, fie că pe pămînt dau zor !

Şi Aladdin zise :

— Doresc să-mi aduci un cal de soi ales, care să nu aibă frate, ca frumusețe, nici în grajdurile sultanului și nici la cei mai puternici crai de pe lume. Și trebuie ca tacîmul lui, numai el, să prețuiască pe puțin o mie de mii de dinari de aur. Totodată, ai să-mi mai aduci patruzeci și opt de robi tineri, frumoși la făptură, potriviți la stat și plini de farmec, îmbrăcați cu multă fală și risipă și bogăție, pentru ca douăzeci și patru dintre ei, rînduiți în două șiruri de cîte doisprezece, să poată deschide calea înaintea calului meu, în vreme ce alți douăzeci și patru să vină în urma mea, în două șiruri de cîte doisprezece, la fel. Pe deasupra, să nu uiți mai ales să găsești, spre a o sluji pe maică-mea, douăsprezece fete tinere, ca niște lune, fără de seamăn în soiul lor, îmbrăcate cu multă pricepere și măreție, și purtînd fiecare pe brațe cîte o rochie de țesături și de culori felurite, cu care să se poată îmbrăca, în toată încrederea, o fată de rege! Într-un sfîrșit, ai să dai la fiecare dintre cei patruzeci și opt de robi ai mei, ca să și-o agațe la gît, cîte o pungă cu cinci mii de dinari de aur, cu care să pot să fac ce mi-o plăcea. Și iacătă tot ce doresc de la tine, pe ziua de astăzi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și noua noapte

Urmă :

Or, nici nu sfîrși Aladdin bine de vorbit, că ginnul, după răspunsul de ascultare și de supunere, zori numaidecît să piară, ci spre a se întoarce peste o clipită cu

calul, cu cei patruzeci și opt de robi tineri, cu cele douăsprezece fete, cu cele patruzeci și opt de pungi de cîte cinci mii de dinari fiecare, și cu cele douăsprezece rochii de țesături și de culori osebite. Și totul era cu desăvîrșire din soiul cerut, de nu încă și mai frumos. Și Aladdin luă în primire tot și îl slobozi pe ginn, spunîndu-i :

— Am să te chem cînd o să am trebuință de tine !

Și, fără a mai tărăgăni, își luă ziua-bună de la maică-sa, mai sărutîndu-i încă o dată mîinile și dîndu-i în slujbă pe cele douăsprezece fetișcane roabe, pe care le dăscăli să nu precupețească nimic spre a o mulțumi pe stăpîna lor și spre a o învăța felul cum să se îmbrace cu hainele cele frumoase pe care i le aduseseră.

După care, Aladdin grăbi să încalece pe cal și să iese din curtea casei lui. Și, măcar că atunci se afla pentru întîia oară pe spinarea unui cal, știu să se țină călare cu o gingășie și cu o îndemînare de pînă și călăreții cei mai desăvîrșiți l-ar fi pizmuit. Și porni la drum, după întocmirea alaiului așa cum îl închipuise el, avînd înainte pe cei douăzeci și patru de robi, rînduiți pe două șire de cîte doisprezece, însoțit pe de laturi de patru robi care țineau panglicile de la harșaua calului, și urmat de ceilalți, care încheiau rîndurile.

Or, de îndată ce alaiul se înșirui pe ulițe, o gloată fără de număr, cu mult mai mare decît cea care dedese fuga în calea alaiului dintîi, se strînse din toate părțile, și prin sukuri, și pe la geamuri, și pe terase. Iar cei patruzeci și opt de robi, urmînd poruncile ce le fuseseră date de Aladdin, începură atunci să scoată galbenii din pungi, și să-i arunce cu pumnii, ba la dreapta, ba la stînga, înspre norodul care se înghesuia pe urmele lor. Și uralele răsunau în tot orașul, atît pentru dărnicia împărătească a aceluia care făcea acele danii, cît și pentru frumusețea călărețului și a robilor lui cei sclipitori. Întrucît Aladdin, pe calul său, chiar că era tare plăcut de văzut, cu obrazu-i făcut încă și mai mîndru de puterea lămpii cea

fermecate, cu înfățișarea lui crăiască și cu surguciu-i de adamante care i se legăna deasupra turbanului. Și-așa, în totul uralelor și al minunării întregului norod, ajunse Aladdin la saraiul împărătesc, unde zvonul venirii lui i-o luase înainte, și unde totul fusese pregătit spre a-l întîmpina cu toate cinstirile datorate soțului domniței Badru'l-Budur.

Or, sultanul îl aștepta chiar în capul scării celei mari, care cobora spre cea de a doua curte. Și de îndată ce Aladdin, ajutat de însuși vizirul cel mare, care îi ținu scara șeii, puse piciorul la pămînt, sultanul coborî vreo două-trei trepte, în cinstea lui. Și Aladdin urcă scara pînă la el și dete să i se temenească dinainte ; ci nu fu lăsat de sultan, care, minunat de fălnicia, de înfățișarea frumoasă și de bogăția hainelor lui, îl primi în brațe și îl sărută de parcă ar fi fost chiar copilul său. Și, tot atunci, văzduhul răsună de uralele scoase de toți emirii și vizirii, și străjerii, și de sunetele goarnelor, ale trîmbițelor, ale fligoarnelor și ale dairalelor. Și sultanul, cu brațul petrecut pe după gîtul lui Aladdin, îl duse în sala de primire cea mare, și îl pofti să șadă alături de el pe laviția jețului împărătesc, și îl mai sărută o dată, și îi spuse :

— Pe Allah ! o, Aladdine, fiul meu, tare îmi pare rău că ursitoarea nu mi-a hărăzit să te întîlnesc pînă astăzi, și, în felul acesta, să nu mai fi zăbovit vreme de trei luni însurătoarea ta cu fiica mea Badru'l-Budur, roaba ta !

Și Aladdin se pricepu să-i răspundă într-un chip atît de plăcut, încît sultanul simți cum îi sporește dragostea pentru el, și îi spuse :

— Hotărît ! o, Aladdin, ce rege ar putea să nu te dorească de soț al fetei lui ?

Și se porni la taclale cu el, și îl iscodi cu multă dragoste, și se minună de deșteptăciunea răspunsurilor și

de frumusețea graiului și de agerimea vorbelor lui. Și puse să se rînduiască, chiar în sala împărătească, un ospăț măreț, și mîncă numai el și cu Aladdin, poruncind să fie slujiți chiar de vizirul cel mare, cu nasul alungit de ciudă pînă peste marginile alungirii, și de emirii și de ceilalți curteni de frunte.

Și, cînd masa se sfîrși, sultanul, care nu vroia să-și mai tărăgănească întru nimic făgăduiala, ceru să vină cadiul și martorii, și le porunci să scrie pe loc senetul de căsătorie al lui Aladdin cu fiica sa, domnița Badru' l-Budur. Și cadiul, de față cu martorii, zori să îndeplinească porunca și să scrie senetul după toate pravilele cerute de *Sfînta Carte* și de *sunna*. Și, cînd isprăvi, sultanul îl sărută pe Aladdin și îi spuse :

— O, fiul meu, vrei chiar în noaptea aceasta să intri în odaia de nuntă pentru împlinire ?

Și Aladdin răspunse :

— O, rege al vremilor, hotărît că, de n-aș asculta decît de dragostea cea mare pe care o port soției mele, chiar în seara aceasta aș intra pentru împlinire ! Ci doresc ca lucrul să se facă într-un palat vrednic de domniță, și care să fie numai al ei. Îngăduie-mi, dar, să amîn deplina izbîndă a fericirii mele, pînă ce am să pun să se zidească palatul pe care i-l doresc. Și, pentru aceasta, mă rog ție să-mi dai spre folosință locul cel larg ce se află chiar peste drum de palatul tău, așa ca soția mea să nu fie prea departe de părintele ei, și ca și eu să pot să fiu totdeauna în preajma ta, spre a te sluji ! Iar eu, din parte-mi, mă leg să pun a se zidi palatul acesta în cel mai scurt timp !

Și sultanul răspunse :

— Ah, fiul meu, nu ai de ce să-mi ceri îngăduință ! Ia de peste drum de palatul meu oricît loc îți trebuie. Ci zorește, mă rog ție, ca palatul să fie gata cît mai de-

grabă, căci tare vreau să mă bucur, pînă a nu-mi da obștescul sfîrșit, de urmașii neamului meu !

Iar Aladdin zîmbi a rîde și zise :

— Măria sa să-și liniștească sufletul în privința aceasta ! Palatul are să fie zidit cu o sîrguință cum nici nu și-ar putea dori !

Și își luă rămas-bun de la sultan, care îl sărută cu drag, și se întoarse acasă la el, tot cu alaiul care îl însoțise, în vîlvora de chiote ale norodului și a urărilor de fericire și de noroc.

Or, de îndată ce se văzu în casa lui, Aladdin îi povesti maică-si tot ce se petrecuse, și nu mai zăbovi să se ducă, singur-singurel, în odaie, la el. Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizecea noapte

Urmă :

...Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei. Iar efritul nu zăbovi să se arate și să se pună la poruncile lui. Și Aladdin îi spuse :

— O, efrite al lămpii, mai întîi am a te lăuda pentru sîrgul pe care l-ai pus ca să mă slujești. Și, pe urmă, am a-ți cere un lucru, socotesc eu, ceva mai anevoios de îndeplinit decît tot ce ai făcut pentru mine pînă astăzi, în temeiul puterii pe care o au asupra-ți virtuțile stăpînei tale, lampa aceasta, pe care o am în stăpînirea mea. Or, iacătă ! vreau ca în cel mai scurt răstimp cu putință

să-mi zidești, chiar peste drum de palatul sultanului, un sarai care să fie vrednic de soția mea El Sett Badru'l-Budur ! Și, pentru aceasta, las în seama ta, cum ți-o plăcea ție și după priceperile tale, pe deplin dovedite, grija pentru toate amănuntele împodobirii și pentru lucrurile scumpe trebuitoare zidirii, cumu-s pietrele de jad, de porfiră, de alabastru, de agat, de lazulită, de jasp, de marmură și de granit. Ia numai seama să-mi ridici în mijlocul palatului o boltă mare de cleștar, întocmită pe niște stîlpi de aur greu și de argint, puși perechi, cîte un stîlp de aur și unul de argint — și cu nouăzeci și nouă de ferestre împodobite cu diamante și rubine și smaralde și alte nestemate ; ci să veghezi ca fereastra cea de-a nouăzeci și noua să rămînă neterminată, nu ca zidire, ci ca podoabe. Întrucît am eu un gînd în privința ei. Și nu uita să întocmești și o grădină frumoasă, cu niște havuzuri, și cu niște ape, și niște crînguri largi. Și, mai cu seamă, o, efritule, orînduiește-mi într-o hrubă, și să-mi arăți unde, o tainiță mare foarte, plină cu dinari de aur. Iar pentru tot ceea ce mai este de trebuință, cum ar fi bucătăriile, grajdurile și slugile, îți las deplină slobozenie și mă încredințez iscusinței și bunăvoinței tale !

Și adăugă :

— De îndată ce totul are să fie gata, să vii să-mi dai de știre !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și pieri.

Or, a doua zi, în revărsat de zori, Aladdin se mai afla în patul lui cînd văzu ivindu-se dinainte-i efritul lămpii care, după salamalekurile de cuviință, îi spuse :

— O, stăpîne al lămpii, poruncile tale au fost îndeplinite și te poftesc să vii să cercetezi lucrarea !

Iar Aladdin se învoi cu aceasta, și efritul îi duse pe dată la locul știut și îi arătă, peste drum de saraiul sultanului, în mijlocul unei grădini falnice, și avînd în față două curți uriești de marmură, un palat cu mult mai frumos decît acela pe care îl aștepta Aladdin. Și ginnul, după ce îl lăsă să se minuneze de felul zidirii și de înfățișarea palatului, îl pofti să cerceteze cu deamănuntul totul. Și Aladdin găsi că lucrurile fuseseră făcute cu o măreție, cu o strălucire și cu o bogăție de neînchipuit, și găsi, într-o hrubă uriașească, o tainiță plină pînă în tavan cu saci puși unul peste altul și ghiftuiți cu dinari de aur. Și cercetă la fel și bucătăriile, și cămările, și magaziile cu zahereaua, și grajdurile — pe care le găsi întocmite întru totul pe gustul său, și în mare curățenie ; și se minună de caii și de iepele care mîncau din ieslele de argint, în vreme ce grăjdarii îngrijeau de bidivii și îi țesălau. Și prefiră cu privirile pe toți robii și pe toate roabele și pe toți eunucii, înșirați în bună rînduială, după însemnătatea slujbelor lor. Și, după ce văzu tot și cercetă tot, se întoarse înspre efritul lămpii, pe care nu-l vedea decît el, și care îl însoțea pretutindeni, și îl firitisi pentru rîvna, pentru priceperea și pentru dibăcia de care dedese dovadă la acea lucrare desăvîrșită. Pe urmă, adăugă :

— Nu ai uitat, o, efritule, decît să așterni de la poarta palatului meu pînă la palatul sultanului un covor moale care să-i îngăduie soției mele să nu-și ostenească picioarele cînd are să străbată acest drum !

Și ginnul răspunse :

— O, stăpîne al lămpii, ai dreptate ! Ci într-o clipită lucrul are să fie făcut !

Și, cu adevărat, cît ai clipi din ochi, un chilim falnic de urșinic fu așternut pe întinderea care despărțea cele două palate, cu niște culori care se potriveau de minune cu smălțuiala pajiștilor și a straturilor de flori.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de mulțumit, îi spuse efritului :

— Acuma totu-i desăvîrșit ! Du-mă îndărăt acasă !

Și efritul îl luă și îl duse în odaia lui, în vreme ce în palatul sultanului slujitorii începeau să deschidă ușile spre a se apuca de treburile lor.

Or, de cum deschiseră ușile, robii și portarii rămaseră năuci pînă peste poate cînd văzură că peste drum de palat, unde în ajun încă se mai vedea un meidan nesfîrșit, de întreceri la trînte și la jocuri și la călărie, locul era acuma astupat privirii. Și văzură mai întîi covorul cel falnic de urșinic, care se așternea printre pajiștile cele proaspete, și care își logodea culorile cu smălțătura florilor și a pomilor. Și zăriră atunci, urmînd cu privirea covorul acela de-a lungul pajiștilor din grădina cea minunată, palatul cel măreț, clădit din pietre scumpe, și cu bolta lui de cleștar strălucind ca soarele. Și, neștiind ce să mai creadă, socotiră cuminte să dea fuga și să-i spună vizirului cel mare cum stă treaba ; și vizirul cel mare, la rîndu-i, după ce se uită înspre palatul cel nou, se duse să-l prevestească pe sultan cumu-i treaba spunîndu-i :

— Nu mai încape nici o îndoială, o, rege al vremilor ! Soțul domniței Badru'l-Budur este un vrăjitor răzvedit !

Ci sultanul îi răspunse :

— Tare mă mai minunezi, o, vizirule, cînd dai să-mi bagi în minte gîndul că palatul despre care spui ar fi o lucrare vrăjitorească ! Ci tu știi prea bine că omul care mi-a și trimis un peșcheș cu atîtea daruri minunate este foarte în stare, date fiind bogățiile pe care de bună seamă că le stăpînește, și dată fiind mulțimea nenumărată a zidarilor pe care trebuie să-i fi folosit pe potriva averii lui, să pună a se clădi un palat întreg numai într-o noapte ! Pentru ce, dar, șovăiești a crede că a dobîndit acest lucru pe calea puterilor firești ? Și au

nu carecumva este mai degrabă zavistia ta care te orbește și te face să judeci urît faptele, și te împinge să-l vorbești de rău pe ginerele meu Aladdin ?

Și vizirul, pricepînd din vorbele acestea că sultanul îl are drag pe Aladdin, nu mai cuteză să stăruiască, de frică să nu-și facă belea singur, și amuți cu băgare de seamă. Și-atîta cu el !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și una noapte

Urmă :

Estimp, Aladdin, de îndată ce efritul lămpii îl aduse îndărăt în casa lui cea veche, îi spuse uneia dintre cele douăsprezece fetișcane roabe să se ducă s-o scoale pe maică-sa, și le porunci tuturora s-o îmbrace cu una dintre rochiile cele frumoase pe care le aduseseră, și s-o împodobească pe cît puteau mai bine. Și, cînd maică-sa fu îmbrăcată așa cum dorea el, îi spuse că venise ceasul să se ducă la palatul sultanului, ca s-o ia pe mireasă și s-o poftească la palatul pe care i-l clădise. Și mama lui Aladdin, după ce primi toate povețele de trebuință în privința aceasta, plecă de la casa ei, însoțită de cele douăsprezece roabe ale sale, și fu urmată numaidecît de Aladdin călare în mijlocul alaiului lui. Ci, cînd ajunseră mai pe-aproape de palat, se despărțiră, spre a se duce Aladdin la palatul lui cel nou, iar maică-sa la sultan.

Or, de îndată ce străjile sultanului o zăriră pe mama lui Aladdin, în mijlocul celor douăsprezece fete care

alcătuiau alaiul ei, deteră fuga să-l vestească pe sultan, care zori să-i vină în întîmpinare. Şi o primi cu toate semnele de cinstire şi de preţuire datorate cinului ei cel nou. Şi dete porunci căpeteniei hadîmbilor s-o ducă în harem la Sett Badru'l-Budur. Şi, de îndată ce El Sett Badru'l-Budur o văzu şi află că era mama soţului său Aladdin, se şi ridică în cinstea ei şi se duse s-o sărute. Pe urmă, o pofti să şadă lîngă ea, şi o îmbie cu fel de fel de dulciuri şi de bunătăţuri, în vreme ce femeile o îmbrăcau pe domniţă şi o împodobeau cu giuvaierurile cele scumpe care îi fuseseră dăruite de Aladdin, soţul ei. Şi nu mult după aceea veni şi sultanul, care putu, pentru întîia oară, dată fiind proaspăta încuscrire, să vadă obrazul dezvelit al mamei lui Aladdin. Şi băgă de seamă, după gingăşia trăsăturilor ei, că trebuie să fi fost tare plăcută în tinereţele sale, şi că acuma, îmbrăcată cum era într-o rochie frumoasă şi dichisită cu pricepere, avea o înfăţişare mai arătoasă decît multe domniţe şi soţii de viziri şi de emiri. Şi îi aduse multe laude în privinţa aceasta: lucru care bucură şi tulbură adînc inima bietei neveste a răposatului croitor Mustafa, cea atîta amar de vreme necăjită, şi îi umplu ochii de lacrimi.

După care, tustrei se aşezară la taifas, plini de bunăvoinţă, cunoscîndu-se, în felul acesta, mai pe larg, pînă ce sosi şi sultana, mama domniţei Badru'l-Budur. Or, sultana cea bătrînă era departe de a vedea cu ochi buni măritişul fiică-si cu fiul unor oameni oarecari, şi ţinea partea vizirului cel mare, care, în taină, era tot mai cătrănit de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile în paguba lui. Însă sultana nu cuteza, în pofida dorinţei ce-o avea, să strîmbe din nas dinaintea mamei lui Aladdin; şi, după salamalekurile de cuviinţă dintr-o parte şi din cealaltă, şezu alături de ceilalţi, ci fără să ia aminte la ce vorbeau ei.

Or, cînd veni vremea bun-rămasurilor de plecare la saraiul cel nou, domniţa Badru'l-Budur se ridică şi

sărută cu mult drag pe tătîne-său și pe maică-sa, amestecîndu-și sărutările cu multe lacrimi, de ochii lumii. Pe urmă, sprijinită de mama lui Aladdin, care mergea de-a stînga ei, și avînd înainte zece eunuci îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, și urmată de o sută de fete roabe îmbrăcate cu o strălucire de libelule, luă drumul înspre saraiul cel nou, între două rînduri de cîte patru sute de robi albi și negri, puși perechi-perechi, înșirați de la un palat pînă la celălalt, și fiecare ținînd cîte un sfeșnic de aur în care ardea o lumînare mare de ambră și de camforă albă. Și, domol-domol, domnița porni înconjurată de alaiul acesta, călcînd pe preșul de catifea, în vreme ce, la trecerea ei, un zvon minunat de lăute răsuna și pe cărările din grădină și sus pe terasele palatului lui Aladdin. Și, în depărtare, se auzeau uralele scoase de întreg norodul care venise fuga în preajma celor două saraiuri, îmbinînd larma de veselie cu slava aceea toată. Iar domnița, într-un sfîrșit, ajunse la intrarea palatului cel nou, unde o aștepta Aladdin.

Și Aladdin veni zîmbind în întîmpinarea ei ; iar ea, dacă îl văzu așa de frumos și de strălucitor, rămase vrăjită. Și intră cu el în sala de ospețe, sub bolta cea mare cu ferestre de nestemate. Și se așezară tustrei dinaintea tablalelor de aur orînduite cu grijă de efritul lămpii ; iar Aladdin ședea la mijloc, cu soția lui de-a dreapta și cu maică-sa de-a stînga. Și începură să mănînce, în sunetele unor cîntece pe care le cîntau un taraf nevăzut de efriți și de efrite. Și Badru'l-Budur, vrăjită de toate cîte vedea și auzea, își zicea în sine : „În viața mea nu mi-am închipuit lucruri atîta de frumoase !“ Și chiar că se și opri din mîncat, ca să asculte mai bine cîntecele efriților. Iar Aladdin și maică-sa nu mai conteneau s-o îmbie și să-i toarne de băut băuturi, de care altminteri domnița putea să se și lipsească, atîta era de îmbătată de uimire. Și ziua aceea fu pentru ei o zi minunată, care

nu și-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și doua noapte

Urmă :

Și, cînd se lăsă noaptea, masa fu strînsă, și pe dată o ceată de dănțuitoare intră în sala cea boltită. Și ceata era alcătuită din patru sute de fetișcane, fiice de marezi și de efriți, îmbrăcate ca florile și ușoare ca păsările. Și, la sunetele unui taraf din văzduhuri, începură să dănțuiască fel de fel de hore și de danțuri, cum nu se pot vedea decît pe tărîmurile raiului. Și numai atunci Aladdin se ridică și, luîndu-o pe soția sa de mînă, porni cu ea, în pas de joc, înspre odaia de nuntă. Și fetișcanele roabe, cu mama lui Aladdin în frunte, îi urmară în bună rînduială. Și Badru'l-Budur fu dezbrăcată ; și nu i se mai puse pe trup decît taman atîta cît îi era de trebuință pentru noapte. Și domnița, în felul acesta, se făcu întocmai ca o zarnacadea cînd iese din bobocul ei. Și, după ce li se urară plăceri și bucurie, fură lăsați singuri în odaia de nuntă. Și Aladdin, pînă peste poate de fericit, putu într-un sfîrșit să se vadă la un loc cu Badru'l-Budur, fata regelui. Și noaptea lor, întocmai ca și ziua aceea, nu și-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Or, a doua zi, după o noapte întreagă de desfătări, Aladdin se ridică din brațele domniței Badru'l-Budur, soția sa, ca să se îmbrace pe dată într-o mantie încă și

mai făloasă decît cea din ajun, și se pregăti să meargă la sultan. Și puse să i se aducă un cal minunat din grajdurile întocmite de efritul lămpii, și încălecă pe el și se îndreptă înspre palatul tatălui soției sale, înconjurat de un alai falnic. Și sultanul îl privi cu semnele de bucurie cele mai alese, și îl sărută și, cu multă neră bdare, îi ceru știri despre el și despre Badru'l-Budur. Și Aladdin îi dete în privința aceasta răspunsurile de cuviință, și îi spuse :

— Vin fără de zăbavă, o, rege al vremilor, ca să te poftesc să-mi luminezi cu chipul tău casa astăzi, și să împarți cu noi masa cea dintîi de după nuntă ! Și mă rog ție, să aduci cu măria ta, spre a vedea palatul fiicei tale, pe vizirul cel mare, și pe emiri !

Și sultanul, ca să-i dovedească și mai bine prețuirea și dragostea sa, nu ridică nici o împotrivire, ci primi poftirea și se sculă pe clipă pe dată, și, urmat de vizirul cel mare și de emiri, plecă împreună cu Aladdin.

Or, pe măsură ce sultanul se apropia de palatul fiicei sale, uimirea îi sporea tot mai tare, iar strigătele lui de minunare se făceau tot mai aprinse, tot mai mari și tot mai dese. Și toate astea pe cînd se afla încă în afara palatului. Da cînd intră înlăuntru, ce mai minunări ! Nu vedea peste tot decît frumusețI, belșug, bogăție, podoabe, chindiseli și fală ! Dar lucrul care îl uimi de-a binelea fu sala cu bolta de cleștar, în care nu se mai sătura să privească liniile zvelte ale zidirii și podoabele. Și ținu să numere ferestrele cele înflorite cu nestemate, și văzu că în adevăr erau în număr de nouăzeci și nouă, nici una mai mult, nici una mai puțin. Și se minună grozav. Ci băgă de seamă numaidecît că fereastra cea de a nouăzeci și noua rămăsese neterminată și că nu avea nici un fel de podoabă ; și, tare nedumerit, se întoarse înspre Aladdin și îi spuse :

— O, fiul meu, Aladdine, iacătă de bună seamă palatul cel mai minunat din cîte s-au aflat vreodată pe

fața pămîntului ! Și sînt uimit de tot ce văd ! Ci poți tu să-mi spui pricina care te-a împiedicat să sfîrșești lucrarea la fereastra aceasta, care sluțește așa, cu nedesăvîrșirea ei, frumusețea celorlalte surori ale sale ?

Iar Aladdin zîmbi a rîde și răspunse :

— O, rege al vremilor, mă rog ție să nu carecumva să crezi că din pricina uitării ori a zgîrceniei ori din vreo nebăgare de seamă aș fi lăsat fereastra aceasta în starea neterminată în care o vezi ; întrucît am avut eu un anume gînd cînd am vrut-o așa. Iar gîndul acela a fost să las măriei tale grija de-a pune să se desăvîrșească lucrarea aceasta, spre a pecetlui astfel, în piatra acestui palat, numele tău slăvit, și pomenirea domniei tale. Pentru aceea te rog fierbinte să sfințești cu învoirea ta zidirea acestei case, care, oricît de mulțumitoare ar fi, tot rămîne nevrednică față de harurile fiicei tale, soția mea !

Iar regele, măgulit cum nu se mai poate de gingășia gîndului lui Aladdin, îi mulțumi și dori ca pe dată să și înceapă lucrul. Și, pentru aceasta, dete poruncă străjerilor lui să cheme la palat, fără de zăbavă, pe giuvaergiii cei mai dibaci și cei mai bogați în nestemate, ca să sfîrșească încrustarea ferestrei. Și, în așteptarea venirii lor, se duse s-o vadă pe fiică-sa și îi ceru știri despre cea dintîi noapte a ei de nuntă. Și, numai din zîmbetul pe care i-l aruncă domnița și din înfățișarea ei mulțumită, sultanul pricepu că era fără de rost să mai stăruiască. Și îl sărută pe Aladdin, firitisindu-l îndelung, și se duse cu el în sala în care era pregătită masa cu toată strălucirea cuvenită. Și mîncă de toate, și găsi că bucatele erau cele mai minunate pe care le gustase el vreodată, și că slujitorii erau cu mult mai presus decît slujitorii de la palatul său, și că argintăria și tacîmurile erau întru totul uimitoare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

Estimp, sosiră giuvaergiii și argintarii, pe care se duseseră străjerii să-i strîngă de prin toată cetatea de scaun a împărăției ; și i se dete de știre regelui, care numaidecît se duse sub bolta cea cu nouăzeci și nouă de ferestre. Și le arătă meșterilor giuvaergii fereastra neterminată, spunîndu-le :

— Trebuie ca, în cel mai scurt răstimp, să isprăviți lucrarea pe care o cere fereastra aceasta, adică s-o încrustați cu mărgăritare și cu nestemate de toate culorile !

Și aurarii și giuvaergiii răspunseră că ascultă și că se supun, și începură să cerceteze cu multă luare-aminte lucrarea și încrustările de la celelalte ferestre, privindu-se între ei cu niște ochi tare holbați de uimire. Și, după ce se sfătuiră între ei, se întoarseră lîngă sultan și, plecoindu-se, îi spuseră :

— O, rege al vremilor, noi, cu toate grămezile noastre de nestemate, nu avem în prăvăliile noastre cu ce să împodobim nici măcar a suta parte din fereastra aceasta !

Iar regele zise :

— Am să vă dau eu tot ce trebuiește !

Și porunci să fie aduse poamele de pietre scumpe pe care i le dedese Aladdin în dar, și le spuse :

— Să vă slujiți de atîtea cîte-s de trebuință, și să-mi dați îndărăt ceea ce o să mai rămînă !

Iar giuvaergiii măsurară și socotiră, de mai multe ori, și răspunseră :

— O, rege al vremurilor, tot ceea ce ne dai tu și tot ceea ce avem noi nu ajunge să împodobim decît a douăzecea parte a ferestrei !

Atunci regele se întoarse înspre străjile lui și le spuse :

— Duceți-vă de scotociți casele vizirilor mei, și mari și mici, ale emirilor mei și ale tuturor bogătașilor din împărăția mea, și cereți-le să vă dea, cu voie ori fără de voie, toate pietrele scumpe pe care le au !

Și străjile plecară zornic să îndeplinească porunca.

Or, așteptînd întoarcerea lor, Aladdin, care vedea limpede că regele începea să fie îngrijorat în privința izbînzii lucrării lui, și care, în sufletul său, se bucura pînă peste poate de treaba aceasta, vru să-l înveselească numaidecît cu niște cîntece. Și făcu semn unuia dintre tinerii efriți, robi ai lui, care numaidecît aduse în sală o ceată de cîntărețe atîta de frumoase încît fiecare dintre ele ar fi putut să-i spună lunii : „Ridică-te tu, ca să șed eu în locul tău !" și dăruite cu un glas vrăjitor care ar fi putut să-i spună filomelei : „Taci tu, ca să mă asculți cum cînt !" Și chiar că fetele acelea izbutiră, cu cîntecul lor, să-l facă pe rege să mai capete oleacă de răbdare.

Ci, de îndată ce străjerii sosiră, sultanul dete numaidecît giuvaergiilor și meșterilor nestematele strînse din jefuirea celor avuți, și le spuse :

— Ei bine, acuma ce mai ziceți ?

Ei răspunseră :

— Pe Allah, o, stăpîne al nostru, sîntem încă tare departe de socoteală ! Și ne-ar mai trebui giuvaeruri de opt ori pe-atîta cît avem acuma ! Ba, ca să ducem treaba cu bine la cap, ne trebuie pe puțin un răstimp de trei luni, dacă stăm să lucrăm zi și noapte !

La vorbele acestea, regele rămase peste măsură de dezamăgit și de năucit, și își simți nasul cum i se alungește pînă la picioare, de rușinea pe care o simțea de-a se vedea în niște împrejurări atîta de amarnice pentru mîndria lui. Atunci Aladdin, nevrînd să lungească mai mult încercarea la care îl supunea, și socotindu-se mulțumit, se întoarse înspre meșteri și înspre giuvaergii și le spuse :

— Luați-vă îndărăt ceea ce este al vostru și plecați !

Şi le spuse străjerilor :

— Duceţi nestematele îndărăt stăpînilor lor !

Şi îi spuse regelui :

— O, rege al vremilor, nu se cade nicicum să-ţi iau ceea ce ţi-am dat dintîia oară ! Te rog, dar, să binevoieşti a primi să-ţi dau îndărăt aceste poame de nestemate, şi să fac eu în locu-ţi ceea ce a mai rămas de făcut spre a duce cu bine la capăt împodobirea ferestrei acesteia ! Şi te rog numai să mă aştepţi în iatacul soţiei mele Badru'l-Budur, întrucît nu pot nici să lucrez, nici să dau vreo poruncă în vreme ce ştiu că mă priveşte cineva ! .

Şi regele se duse la fiică-sa Badru'l-Budur, ca să nu-l stînjenească pe Aladdin.

Atunci, Aladdin scoase din fundul unui sipet de sidef lampa cea fermecată, pe care avusese grijă să nu o uite cînd se mutase din casa lui bătrînească la palatul împărătesc, şi o frecă aşa cum îşi luase obiceiul să facă. Şi efritul se ivi pe dată şi se temeni dinaintea lui Aladdin, aşteptîndu-i poruncile. Şi Aladdin îi spuse :

— O, efritule al lămpii, te-am chemat să vii ca să faci şi cea de a nouăzeci şi noua fereastră întru totul aidoma cu surorile ei !

Şi nici nu sfîrşi el bine de rostit cererea aceasta, că efritul şi pieri. Şi Aladdin auzi parcă un potop de lovituri de ciocane şi de hîrşcăituri de pile la fereastra cu pricina, şi, în mai puţină vreme de cît ar trebui să-l umpli, spre a-l bea, un pahar cu apă rece, văzu cum se iveşte şi se desăvîrşeşte împodobeala cea fermecată de nestemate a ferestrei. Şi nu putu în nici un fel s-o deosebească de celelalte. Şi se duse să-l caute pe sultan şi îl rugă să-l însoţească în sala boltită.

Cînd sultanul ajunse dinaintea ferestrei, pe care o văzuse atîta de nedesăvîrşită cu cîteva clipite mai înainte, gîndi că s-o fi înşelat şi că s-o fi uitînd la alta, nemaicunoscînd-o. Ci, după ce privi roată de mai multe

ori turnul boltei, dacă văzu că lucrarea fusese făcută într-un răstimp atîta de scurt, în vreme ce toți giuvaergiii și meșterii strînși laolaltă îi ceruseră trei luni întregi ca s-o isprăvească, rămase pînă peste poate de minunat, și îl sărută pe Aladdin între amîndoi ochii.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a sapte sute șaizeci și patra noapte

Urmă :

...îl sărută pe Aladdin între amîndoi ochii și îi spuse :

— Ah, Aladdine, fiul meu, cu cît te cunosc, cu atît îmi pari mai minunat !

Și trimise să fie chemat vizirul cel mare, și îi arătă cu degetul minunăția care îl fermeca, și îi spuse cu un glas zefliu :

— Ei, vizire, de asta ce mai socoți ?

Și vizirul, care nu-și uitase vechea lui pică, fu și mai încredințat, văzînd lucrarea aceea, că Aladdin era un vrăjitor, un eretic și un filozof alchimist. Da se feri cu mare grijă să lase a-i scăpa vreun gînd față cu sultanul, pe care îl știa tare legat de ginerele lui cel proaspăt și, fără a intra în cîră cu el, îl lăsă în minunarea sa și se mulțumi să-i răspundă :

— Allah este cel mai mare !

Or, din ziua aceea, sultanul începu să vină neabătut, după ce încheia treburile la divan, să petreacă în fiecare seară cîteva ceasuri în tovărășia ginerelui său Aladdin și a fiicei sale Badru'l-Budur, spre a privi îndelung minunățiile palatului în care, de fiecare dată, găsea tot alte

lucruri noi, mai strălucite decît cele de dinainte, și care îl uimeau și îl fermecau.

Iar Aladdin, departe de a se înfumura ori a se lăsa moleșit de viața lui cea nouă, avu grijă să se îndeletnicească, în răstimpul ceasurilor pe care nu le petrecea lîngă soția sa Badru'l-Budur, cu facerile de bine în preajma lui și să cerceteze care-s oamenii săraci, spre a le ușura nevoile. Căci nu-și uitase starea sa de odinioară și de lipsurile în care trăise, cu maică-sa, pe vremea anilor copilăriei lui. Și, pe deasupra, de fiecare dată cînd ieșea în cetate, călare, punea să fie însoțit de cîțiva robi care, după poruncile sale, nu pregetau, pe toate drumurile străbătute, să arunce pumni întregi de dinari de aur gloatei care da fuga din toate părțile. Și, în ficcare zi, după masa de prînz și după cea de seară, punea să se împartă săracilor rămășițele de la masa lui, care ajungeau să hrănească mai bine de cinci mii de inși. Încît purtarea lui darnică și bunătatea lui și neîngîmfarea lui îi dobîndiră dragostea întregului norod și traseră asupra-i binecuvîntările tuturor locuitorilor. Și nu era nimenea care să nu i se juruie cu numele și cu viața lui.

Dar ceea ce îi aduse de-a binelea toate inimile și puse vîrf faimei sale fu o biruință mare pe care o dobîndi asupra unor neamuri răzvrătite împotriva sultanului, și cînd dete dovadă de o vitejie uluitoare și de haruri războinice care lăsau departe în urmă toate isprăvile vitejilor cei mai vestiți. Iar Badru'l-Budur nu făcea decît să-l îndrăgească și mai tare, și să se firitisească tot mai mult de ursita ei cea norocoasă care îi dăruise de soț tocmai pe bărbatul căruia chiar că i se potrivea. Și Aladdin trăi în felul acesta un șir de ani de fericire desăvîrșită, între soția și maica sa, înconjurat de dragostea și de credința celor mari și a celor mici, și mai iubit și mai prețuit decît însuși sultanul care, de altminteri, îl

ținea mai departe la mare cinste și avea față de el o dragoste nemărginită ! Și-așa cu Aladdin !

Estimp, vrăjitorul de la Maghreb, acela care s-a aflat la obîrșia tuturor acestor întîmplări și care, fără voia lui, fusese pricina dintîi a huzurului lui Aladdin, iacătă !

După ce îl părăsise pe Aladdin în tainița de sub pămînt, ca să-l lase să moară acolo de sete și de foame, se întorsese în țara lui, în afundul Maghrebului cel îndepărtat. Și își trecu toată vremea mohorîndu-se de întorsătura cea proastă a călătoriei lui, și căindu-se de necazurile și de truda pe care și le zădărîse fără de nici un folos spre a dobîndi lampa cea fermecată. Și cugeta la nenorocul care îi smulsese dintre buze îmbucătura cu care se canonise atîta pînă s-o întoarcă. Și o zi nu se scurgea fără ca amintirea cea plină de amărăciune a acelor lucruri să nu-i vină în minte și să-l facă a-l blestema pe Aladdin și ceasul cînd îl întîlnise.

Și, la urmă, într-o zi, pe cînd era mai plin ca de obicei de ciuda aceea statornică, fu cuprins de dorința să afle de șart cum murise Aladdin. Și, întru aceasta, cum era tare dibaci în geomanție, își luă tava cu nisipul de ghicit, pe care o scoase dintr-un fund de sipet, șezu jos pe o rogojină pătrată, în mijlocul unui cerc tras cu tibișir roșu, netezi nisipul, orîndui punctele bărbătești și punctele femeiești, mumînele și copiii, mormăi descîntecele geomanticești, și zise : „Ia să vedem, o, nisipule, ia să vedem ! Ce mai este cu lampa cea fermecată ? Și cum a murit puiul acela de lele, pușlamaua aceea care se chema Aladdin ?“ Și, rostind vorbele acestea, scutură nisipul, cumu-i datina vrăjitorească. Și iacătă că liniile se întocmiră și că horoscopul se închipui. Și maghrebinului, pînă peste poate de nedumerit, i se dezvălui, fără a se mai îndoi o clipită, după o cercetare cu de amănuntul a chipurilor din horoscop, că Aladdin nu era mort deloc, ba viu de-a binelea, că era stăpîn pe lampa cea fermecată, și că se afla în fală, bogății și cinstiri, însurat cu dom-

niţa Badru'l-Budur fata regelui de la Chitai, pe care o îndrăgea şi care şi ea îl îndrăgea, şi că, într-un sfîrşit, nimenea nu-i mai spunea în toată împărăţia Chinei, şi pînă la hotarele lumii, decît pe numele de emirul Aladdin !

După ce magul află în felul acesta, cu lucrările geomanţiei şi ale păgînismului lui, asemenea treburi de care era departe a se aştepta, începu să spumege de mînie şi să stupească în sus şi pe jos, zicînd : „Scuip pe chipul tău, o, pui de lele şi de fleanduri ! Mă ud pe capul tău, o, Aladdin, codoşule, o, cîine, plod de cîine, o, cobe afurisită, o, chip de smoală şi de păcură !"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi cincea noapte

Urmă :

Şi se porni, vreme de un ceas, să tot scuipe şi în sus şi pe jos, să-l calce sub picioare pe un Aladdin închipuit, şi să-l spurce cu înjurături amarnice şi cu ocări de toate soiurile, pînă ce se mai potoli oleacă. Da atunci se hotărî, fie ce-o fi, să se răzbune pe Aladdin şi să-l facă a-şi ispăşi huzururile de care se bucura în dauna lui, ca urmare a stăpînirii acelei lămpi fermecate pentru care irosise el, magicianul, atîtea strădanii şi atîtea cazne zadarnice. Şi, fără a mai şovăi o clipită, porni la drum spre ţara Chitaiului. Şi, cum furia şi dorul de răzbunare îi dedeau aripi, călători fără de popas, cugetînd îndelung la mijloacele cele mai bune de folosit ca să-i dea de hac lui Aladdin ; şi nu peste mult sosi în capitala împărăţiei

Chinei. Și trase la un han, unde luă cu chirie o odaie. Și, a doua zi de la sosire, începu să bată pieţele și locurile cele mai umblate ; și, peste tot, nu auzea vorbindu-se decît despre emirul Aladdin, despre frumuseţea emirului Aladdin, despre filotimia emirului Aladdin și despre strălucirea emirului Aladdin. Și își zise : „Pe foc și pe lumină ! în curînd numele acesta nu are să mai fie rostit decît la judeţul de moarte !“ Și așa ajunse dinaintea palatului lui Aladdin, și se minună cînd văzu ce falnic arăta : „Ah ! Ah ! aci sălășluiește acum plodul croitorului Mustafa, cel care nu avea de mîncare nici o coajă de pîine la sfîrșitul unei zile ! Ah ! Ah ! Aladdine, ai să vezi tu în curînd dacă ursita mea nu are s-o biruiască pe a ta și dacă nu am s-o silesc pe maică-ta să toarcă lînă, cum făcea odinioară, ca să nu moară de foame, și dacă nu am să sap cu chiar mîinile mele groapa la care să vină să te plîngă !“

Pe urmă, se apropie de poarta cea mare a palatului și, după ce înnădi vorbă cu portarul, izbuti să afle de la el că Aladdin plecase la vînătoare pe mai multe zile. Și cugetă : „Iacătă că a și început căderea lui Aladdin ! Am să pot lucra slobod aici, cîtă vreme are să lipsească el ! Ci trebuie să știu, înainte de orice, dacă Aladdin a luat lampa cu el la vînătoare, ori dacă a lăsat-o în palat !“ Și zori să se întoarcă în odaia lui de la han, unde luă tabla geomanticească și o cercetă. Și horoscopul îi dezvălui că Aladdin lăsase lampa la palat.

Atunci maghrebinul, beat de bucurie, se duse la sukul tinichigiilor și intră în dugheana unui negustător de felinare și de lămpi de aramă, și zise :

— O, stăpîne al meu, îmi trebuie vreo douăsprezece lămpi de aramă, nou-nouțe și bine lustruite !

Și negustătorul răspunse :

— Am ce îți trebuie !

Și îi înșiră dinainte douăsprezece lămpi tare strălucitoare, și îi ceru un preț pe care magicianul i-l plăti fără de

tocmeală. Și le luă și le puse într-un coș pe care îl cumpărase de la împletitorul de coșuri. Și plecă din suk.

Și porni atunci să bată ulițele, cu coșul cu lămpi pe braț, și strigînd :

— Lămpi noi ! Lămpi noi ! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi ! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă !

Și se îndreptă în felul acesta înspre palatul lui Aladdin.

Or, de îndată ce țîncii care hăimănăleau pe ulițe auziră strigarea aceea ciudată și văzură turbanul cel lat al maghrebinului, se opriră din joacă și deteră fuga de-a valma înspre el. Și porniră să țopăie laolaltă :

— Huo ! nebunul ! huo ! nebunul !

Ci el, fără a lua seama cîtuși de puțin la poznele țîncilor, își vedea mai departe de strigările lui, care întreceau huiduielile lor :

— Lămpi noi ! Lămpi noi ! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi ! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă !

Și ajunse în felul acesta, urmat de leandra urlătoare de copii, în piața în care se întindea dinaintea porții palatului, și începu s-o străbată de la un capăt la altul, ca iar să se întoarcă și s-o ia de la cap, strigîndu-și strigarea tot mai tare, neostoit. Și izbuti atîta de bine, încît domnița Badru'l-Budur, care se afla la ceasul acela în sala cea cu nouăzeci și nouă de ferestre, auzi ghilaiul cel neobișnuit și deschise una dintre ferestre și privi înspre piață. Și văzu gloata cea zbînțuită și urlătoare a pușlamalelor, și auzi strigarea aceea ciudată a maghrebinului. Și începu să rîdă. Iar slujnicele ei auziră și ele strigarea, și la fel începură să rîdă, laolaltă cu domnița. Și una dintre ele îi spuse :

— O, stăpînă a mea, tocmai am băgat de seamă astăzi, pe o sofra, cînd dereticam odaia stăpînului nostru Aladdin, o lampă veche de aramă ! Îngăduie-mi, dară, să mă duc s-o iau și să i-o arăt maghrebinului acesta bătrîn, spre a vedea dacă e chiar atîta de smintit pe cît

ne dă de bănuit strigarea lui, și dacă ar primi să ne-o schimbe cu o lampă nouă !

Or, lampa cea veche despre care vorbea roaba noastră era tocmai lampa cea fermecată a lui Aladdin. Și, dintr-o osîndă scrisă de ursitoare, Aladdin, înainte de a pleca, uitase s-o închidă în sipetul de sidef unde o ținea de obicei ascunsă, și o lăsase pe sofra ! Da cine poate oare să lupte împotriva hotărîrilor soartei ?

Or, domnița Badru'l-Budur habar nu avea nici de lampa aceea, nici de puterile ei cele fermecate. Încît nu văzu nici o piedică în calea schimbului despre care îi vorbea roaba sa, și răspunse :

— Păi de bună seamă ! Ia lampa aceea și dă-i-o agăi eunucilor, ca să se ducă să o schimbe pe o lampă nouă și ca să putem rîde pe seama smintitului acela !

Atunci, roaba cea tînără se duse în odaia lui Aladdin, luă lampa fermecată de pe sofra și i-o dete lui aga al eunucilor. Și aga coborî numaidecît în fața casei, îl chemă pe maghrebin, îi arătă lampa pe care o aducea și îi zise :

— Stăpîna mea dorește să schimbe lampa aceasta pe una dintre lămpile cele noi pe care le ai în coș !

Cînd maghrebinul văzu lampa, o cunoscu de la cea dintîi aruncătură de ochi și începu să tremure de tulburare. Și eunucul îi spuse :

— Ce ai ? Poate că lampa asta ți s-o fi părînd prea veche spre a o schimba ?

Ci farmazonul, care își și domolise zbuciumul, întinse mîna cu iuțeala unui vultur care se repede pe o turturea, înșfăcă lampa pe care i-o întindea eunucul și o și făcu pierită în sîn. Pe urmă, îi înfățișă hadîmbului coșul, spunînd :

— Ia-o pe care ți-o plăcea cel mai mult !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Iar eunucul alese o lampă bine lustruită și sclipind de nouă, și dete fuga să i-o ducă stăpîne-si Badru'l-Budur, ienind de haz și rîzîndu-și de sminteala maghrebinului. Și-așa cu aga al eunucilor și cu schimbul lămpii fermecate, în vremea lipsei lui Aladdin de acasă !

În ce îl privește pe maghrebin, apoi acesta numaidecît o și luă la picior, aruncîndu-și coșul în capul haimanalelor, care îl huiduiau necontenit, cu tot ce se afla în el, spre a-i împiedica să se mai țină pe urmele lui. Și, descotorosindu-se în felul acesta de ei, ieși dintre zidurile palatelor și ale grădinilor și se afundă pe ulițele cetății, făcînd o sumedenie de ocolișuri, ca să-i piardă urma acei care ar fi vrut să se ia după el mai departe. Și, cînd ajunse într-o mahala pustie de tot, scoase lampa din sîn și o frecă. Iar efritul lămpii răspunse la chemarea aceea, ivindu-se numaidecît dinainte-i și rostind :

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu rămîn al lămpii s'ujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că-mi fac rînd
Aici pe pămînt.

Întrucît efritul se supunea fără de nici o osebire oricui era stăpînul lămpii aceleia, măcar de-ar fi umblat el, așa cum umbla magicianul, și pe calea ticăloșici și-a pierzării.

Atunci maghrebinul îi spuse :

— O, efrite al lămpii, îți poruncesc să iei palatul pe care l-ai durat pentru Aladdin și să-l muți, cu toate făp-

turile și cu toate lucrurile ce se află în el, în țara mea, pe care o știi, în afundul Maghrebului, între grădini. Și, tot așa, să mă duci și pe mine odată cu palatul!

Și maredul, rob al lămpii, răspunse :

— Ascult și mă supun ! Închide un ochi și-apoi deschide un ochi, și ai să te și afli în țara ta, în palatul lui Aladdin !

Și chiar că, într-o clipită, lucrul se și făcu. Și maghrebinul se văzu mutat, cu palatul lui Aladdin, în inima țării sale, în Maghrebul din Africa. Și iacă-așa cu el !

Dar, în ceea ce îl privește pe sultan, părintele domniței Badru'l-Budur, apoi acesta, a doua zi, la sculare, ieși din palatul său, ca să se ducă, așa cum își făcuse obiceiul, pe la fiică-sa cea dragă. Și nu văzu, pe locul în care se înălța palatul cel minunat, decît un maidan mare, brăzdat de șanțurile goale ale temeliilor. Și, peste măsură de nedumerit, nu știu de nu cumva și-a pierdut mințile ; și începu să se frece la ochi, ca să-și dea mai bine seama de ceea ce vedea. Și se dumeri că, în strălucirea răsăritului de soare și în limpezimea dimineții, nu avea nici o putință să se înșele și că palatul nu mai era acolo ! Ci vru să se încredințeze și mai bine de faptul acesta, care îl scotea din minți, și se întoarse în palatul său la catul de sus și deschise fereastra ce da înspre fiică-sa. Și nu văzu nici palat și nici urmă de palat, nici grădini și nici urmă de grădini, nimic, decît un maidan întins pe care călăreții, de n-ar fi fost șanțurile, ar fi putut să se întreacă în bună voia lor.

Atunci, părintele cel nefericit, sfîșiat de spaimă, începu să-și bată mîinile una de alta și să-și smulgă barba plîngînd, măcar că nu putea să-și dea bine seama de tîlcul și de întinderea nenorocirii lui. Și, pe cînd sta prăbușit așa pe divan, vizirul lui cel mare intră ca să-i dea de știre, după obiceiul său, că a fost deschis divanul judecăților. Și îl văzu pe sultan în ce stare era, și nu știu ce să creadă. Și sultanul îi zise :

— Vino încoace !

Iar vizirul se duse, și sultanul îi zise :

— Ce s-a făcut cu palatul fetei mele ?

El zise :

— Allah să-l ocrotească pe sultan ! Ci nu pricep ce vrea să spună !

El zise :

— S-ar părea, o, vizirule, că tu habar nu ai de întîmplarea cea jalnică !

El răspunse :

— Deloc, o, stăpîne al meu, pe Allah ! nu știu nimic, chiar nimic-nimic !

El spuse :

— Înseamnă că nu te-ai uitat înspre palatul lui Aladdin !

El spuse :

— M-am plimbat aseară prin grădinile din jurul palatului, da nu am băgat de seamă nimic ciudat anume ! afară doar că poarta cea mare era închisă, din pricina lipsei de acasă a emirului Aladdin !

El spuse :

— Dacă-i așa, o, vizirule, apoi ia te uită pe fereastra asta, și spune-mi dacă nu bagi de seamă nimica ciudat anume, la palatul acela, la care ai văzut ieri poarta cea mare închisă !

Și vizirul își scoase capul pe fereastră și se uită, ci numai că să ridice mîinile spre cer strigînd :

— Izgonit fie Cel-rău ! Palatul a pierit !

Pe urmă, se întoarse înspre sultan și îi spuse :

— Și-acuma, o, doamne al meu, mai șovăiești a crede că palatul acela, de care atîta te minunai ce linii frumoase avea și ce împodobit era, ar fi fost altceva decît o lucrare de cea mai desăvîrșită vrăjitorie ?

Iar sultanul lăsă capu-n jos și cugetă vreme de un ceas. După care, ridică fruntea, iar chipul său era coperit de mînie. Și strigă :

— Unde-i nelegiuitul acela, și zburdaticul, și farmazonul, și calpul, și plodul acela dintr-o haită de câțele, care se cheamă Aladdin ?

Și vizirul, cu inima umflată de biruință, răspunse :

— Este plecat, este la vînătoare ! Da a trimis veste că are să se întoarcă astăzi, înainte de rugăciuneă de la amiază ! Și, dacă vrei, mă îndatorez să mă duc chiar eu și să-l cercetez ce s-a făcut cu palatul și cu tot ce se afla în el !

Și sultanul răcni iarăși, spunînd :

— Nu, pe Allah ! Se cade să fie luat ca hoții și ca amăgitorii ! Să meargă străjile și să mi-l aducă ferecat în fiare !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă :

Numaidecît, vizirul cel mare ieși să spună căpeteniei străjilor porunca sultanului, povățuindu-l în ce chip să se poarte, ca nu carecumva Aladdin să izbutească să le scape ! Și căpetenia străjilor, însoțit de o sută de călăreți, ieși din cetate pe drumul pe care urma să se întoarcă Aladdin, și îl întîlni la o depărtare de cinci parasanje de la porți. Și îl împresură numaidecît cu călărașii lui, și îi zise :

— Emire Aladdin, o, stăpîne al nostru, mă rog ție de iertăciune ! ci sultanul, iar noi toți sîntem robii lui, ne-a dat poruncă să te poprim și să te ducem dinaintea lui, ferecat în fiare, ca pe tîlhari ! Și nu putem să nu ne su-

punem poruncii domnești ! Ci, încă o dată, iartă-ne că ne purtăm cu tine așa, după ce pe toți ne-ai îndopat cu dărnicia ta !

La vorbele acestea ale căpeteniei străjilor, lui Aladdin i se înnodă limba de uluială și de tulburare. Ci, pînă la urmă, izbuti să vorbească și spuse :

— O, preacinstiților, da știți baremi pentru care pricină v-a dat sultanul asemenea poruncă, pe cînd eu nu mă cunosc vinovat cu nici o vină față de el ori față de împărăție ?

Și capul străjilor răspunse :

— Pe Allah ! habar nu avem !

Atunci Aladdin descălecă de pe cal și spuse :

— Faceți cu mine ce v-a poruncit sultanul ! Întrucît poruncile sultanului sînt asupra capului și-a ochiului nostru !

Și străjerii îl zeberiră pe Aladdin, da cu mare căință, îi priponiră mîinile, îi petrecură pe după gît un lanț tare gros și tare greu, pe care i-l legară tot așa și peste brîu, și îl tîrîră înspre oraș, la capătul lanțului acela, silindu-l să meargă pe jos în urma lor, pe cînd ei își urmară drumul călări.

Și, cînd străjile ajunseră la mahalaua cea mai de la margine a cetății, trecătorii care îl văzură pe Aladdin tîrît în felul acela nu mai avură nici o îndoială că sultanul, din vreo pricină de care ei habar nu aveau, nu s-ar pregăti să poruncească a i se tăia capul. Și, întrucît Aladdin, cu filotimia și cu bunătatea lui, dobîndise dragostea tuturor supușilor împărăției, toți cei ce-l văzură deteră fuga după ei, înarmîndu-se care cu săbii, care cu măciuci, care cu pietroaie și cu reteveie. Și numărul lor sporea pe măsură ce alaiul se apropia de palat, încît atunci cînd ajunse pe locul maidanului se adunaseră mii și mii. Și toți strigau și se răzvrăteau, vînturîndu-și armele și amenințîndu-i pe străjerii care numai cu mare caznă izbutiră să-i dovedească și să intre la palat fără a fi ciomăgiți. Și,

în vreme ce ei țipau și urlau mai departe pe maidan, cerînd să li se dea îndărăt, viu și nevătămat, stăpînul lor, Aladdin, străjerii îl aduseră pe Aladdin, tot împovărat de lanțuri, în sala în care, cufundat în mînie și în mohoralâ, îl aștepta sultanul.

Or, de îndată ce Aladdin îi fu înfățișat, sultanul, cuprins de o turbare de neînchipuit, nu-și făcu nici măcar timp să-l întrebe ce se întîmplase cu palatul în care se afla Badru'l-Budur, fiica sa, ci îi strigă gîdelui :

— Retează numaidecît capul hainului acesta blestemat !

Și nu vroi nici să-l mai asculte, nici să-l mai vadă o clipă baremi. Și gîdea îl duse pe Aladdin pe terasa care da înspre maidanul unde era strînsă gloata cea vuitoare, îl puse pe Aladdin să îngenuncheze pe pielea cea roșie a osîndiților, după ce îl legase la ochi, îi scoase lanțul pe care îl avea la gît și la brîu, și îi spuse :

— Fă-ți mărturisirea de credință de dinaintea morții !

Și se găti să-i dea lovitura de moarte, învîrtindu-se de trei ori împrejurul lui și făcîndu-și sabia să sclipească de trei ori prin văzduh. Ci, taman în clipita aceea, mulțimea, văzînd că gîdele urma să-l omoare pe Aladdin, se pregăti, scoțînd răgnete amarnice, să sară peste zidurile palatului și să spargă porțile. Iar sultanul, văzînd zulumul acela și temîndu-se de vreun bucluc năpraznic, fu cuprins de o spaimă mare. Și se întoarse înspre călău și îi spuse :

— Pînă una alta, nu-i mai tăia capul ticălosului ăstuia !

Și îi spuse căpeteniei străjilor :

— Strigă norodului că îi dăruiesc iertarea sîngelui acestui blestemat !

Și porunca, strigată pe dată de sus de pe terasă, potoli zulumul și mînia gloatelor, și îi făcu să se oprească din năvala lor pe cei care se buluceau la porți și pe cei care săreau peste zidurile palatului.

Atunci, Aladdin, pe care cineva, fără a se sfii, avusese grijă să-l dezlege la ochi și să-i desfacă legăturile care îi priponeau mîinile la spate, se sculă de pe pielea osîndelor pe care șezuse îngenuncheat și își ridică fruntea înspre sultan și, cu ochii plini de lacrimi, îl întrebă :

— O, rege al vremilor, mă rog înălțimii tale să-mi spună numai ce nelegiuire am săvîrșit de-am stîrnit mînia ta și năpăstuirea aceasta !

Și sultanul, tare șofrănit la chip și cu un glas plin de mînie clocotită, îi spuse :

— Nelegiuirea ta, ticălosule ? Te prefaci, așadară, că n-ai știi-o ? Da n-ai să te mai prefaci, cînd am să te pun s-o vezi cu chiar ochii tăi !

Și îi strigă :

— Vino după mine !

Și o luă înaintea lui, și îl duse la capătul celălalt al palatului, înspre cel de al doilea maidan, unde se ridica pînă atunci palatul domniței Badru'l-Budur, înconjurat de grădini, și îi zise :

— Ia uită-te pe fereastra asta și spune-mi, că trebuie să știi prea bine, ce s-a întîmplat cu palatul în care se afla fata mea ?

Și Aladdin scoase capul pe fereastră și se uită. Și nu văzu nici palat, nici grădină, și nici urmă de palat ori de grădină, ci numai maidanul cel nesfîrșit și gol, așa cum era în ziua în care dase el poruncă efritului lămpii să zidească acolo casa cea minunată. Și fu cuprins de o uluire și de o durere și de o tulburare așa de mari încît fu mai-mai să se prăbușească fără de simțire. Și nu putu să rostească nici o vorbă. Iar sultanul țipă la el :

— Ei, hain alimănit, unde este palatul și unde este fata mea, rodul inimii mele, singurul meu copil ?

Și Aladdin scoase un oftat adînc și izbucni în plîns ; pe urmă, zise :

— O, rege al vremilor, nu știu !

Iar sultanul îi zise :

— Ascultă la mine! N-am să-ți cer a pune la loc palatul tău cel blestemat, da îți poruncesc să-mi dai îndărăt fata. Și, dacă nu faci lucrul acesta numaidecît, ori dacă nu vrei să-mi spui ce este cu ea, pe capul meu! am să-ți zbor căpățîna!

Și Aladdin, pînă peste poate de urgisit, lăsă ochii în jos și cugetă vreme de un ceas. Pe urmă, ridică fruntea și spuse:

— O, rege al vremilor, nimenea nu scapă de ce-i e ursit! Și dacă ursita mea este să mi se taie capul pentru o nelegiuire pe care nu am săvîrșit-o, nici o putere nu are să poată să mă izbăvească! Îți cer numai, pînă a nu muri, un răgaz de patruzeci de zile spre a face cercetările de trebuință în privința soției mele preaiubite, care a pierit odată cu palatul, pe cînd mă aflam la vînătoare și fără ca eu să-mi pot da cu gîndul în ce chip s-a abătut asupra noastră năpasta aceasta, mă juruiesc ție pe adevărul dreptei noastre credințe și pe harurile domnului nostru Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!)

Și sultanul răspunse:

— Fie, binevoiesc a-ți îngădui cele ce îmi ceri. Da să știi că, la trecerea răstimpului, nimica nu are să poată a te izbăvi din mîinile mele, dacă nu mi-o aduci îndărăt pe fata mea! Întrucît, în orice loc de pe pămînt ai putea să te ascunzi, am să te ajung și am să te pedepsesc!

Și Aladdin, cu vorbele acestea, plecă de dinaintea sultanului și, cu capul tare plecat, străbătu palatul, printre dregătorii care se mohorau de mila lui cînd îl vedeau, așa de tare se schimbase dintr-o dată, de tulburare și de jale. Și ajunse în mijlocul mulțimii de oameni și începu să întrebe, cu ochii rătăciți: „Unde este palatul meu? Unde este soția mea?“ Și toți cei care îl vedeau și îl auzeau își ziceau: „Bietul de el! și-a pierdut mințile! Năpăstuirea din partea sultanului și vederea morții l-au smintit!“ Și Aladdin, văzîndu-se că pentru toată lumea nu mai era decît un lucru care stîrnea mila, plecă grabnic,

fără să aibă cineva inimă să se ia după el. Şi ieşi din cetate şi, fără a şti ce face, începu să rătăcească pe cîmpuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi opta noapte

Urmă :

Şi-aşa, ajunse pe malul unei ape mari, curgătoare, cuprins de deznădejde şi zicîndu-şi : „Unde să-ţi cauţi palatul, Aladdine, şi unde s-o cauţi pe soţia ta Badru'l-Budur, o, săracul de tine ? Prin ce ţară străină ai s-o mai găseşti, dacă o mai trăi ? Şi ştii tu măcar în ce chip a pierit ea de-aici ?“ Şi, cu sufletul mohorît de gîndurile acestea şi nemaivăzînd decît neguri şi jale dinaintea ochilor, vru să se arunce în apă şi să-şi înece în ea viaţa şi durerea. Ci, în clipa aceea, îşi aduse aminte că este musulman, dreptcredincios, un suflet curat. Şi rosti mărturisirea de credinţă întru unul Allah şi întru mîntuirea adusă de trimisul său. Şi, întărit de mărturisirea sa de credinţă şi de lăsarea lui întru voia celui Preaînalt, în loc de a se arunca în apă, se pregăti să-şi facă spălările cele îndătinate pentru rugăciunea de seară. Şi se lăsă pe vine, acolo, pe malul apei, şi luă apă în căuşul mîinilor, şi începu să-şi frece degetele şi palmele. Or, făcînd mişcările acestea, frecă şi inelul pe care i-l dase maghrebinul, cînd cu intrarea în hrubă. Şi, în clipita aceea, se şi ivi efritul inelului, care se temeni dinainte-i, rostind :

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Slujitorul acestui inel

Și al celui care este împodobit cu el ;
Și în văzduh, și în apă, și pe pămînt !

Iar Aladdin îl cunoscu numaidecît, după înfățișarea-i hîdă și după glasu-i înfricoșător, pe efritul care îl slobozise odinioară din tainița de sub pămînt. Și, bucuros uimit de ivirea aceea, la care nici cu gîndul nu gîndea, în starea jalnică în care se afla, puse capăt spălărilor și se ridică în picioare, și îi spuse efritului :

— O, efrit al inelului, o, izbăvitorule, o minunatule ! Allah să te binecuvînteze și să te aibă întru dulce mila lui ! Da zorește de-mi adu îndărăt palatul meu și pe soția mea Badru'l-Budur !

Ci efritul inelului îi răspunse :

— O, stăpîne al inelului, ce îmi ceri tu acuma nu stă nicidecum în puterea mea, întrucît pe pămînt, în văzduhuri și pe apă eu nu sînt decît slujitorul inelului ! Și-s tare mîhnit că nu pot să te mulțumesc în privința aceasta de-acum, care-i de rostul slujitorului lămpii ! Și nu ai decît a-l chema pe efritul acela ; iar el are să te mulțumească !

Atunci Aladdin, tare uluit, îi spuse :

— Dacă-i așa, o efrite al inelului, și de vreme ce nu poți să te bagi în lucruri care nu te privesc aducîndu-mi aici palatul soției mele, îți poruncesc, întru puterile inelului pe care îl slujești, să mă duci pe mine la locul de pe pămînt unde se află palatul meu, și să mă lași fără de vătămare sub ferestrele domniței Badru'l-Budur, soția mea !

Or, nici nu sfîrși bine Aladdin de rostit dorința aceasta, că efritul inelului și răspunse că ascultă și că se supune și, într-un răstimp de numai cît să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt, îl duse în inima Maghrebului, în mijlocul unei grădini falnice, unde se înălța

cu liniile frumuseții lui palatul domniței Badru'l-Budur. Și îl puse ușor-ușurel sub ferestrele domniței, și pieri.

Atunci Aladdin, văzîndu-și saraiul, simți inima cum i se umflă și sufletul cum i se liniștește, și ochii cum i se răcoresc. Și nădejdea se întoarse iarăși în el, cu mare bucurie. Și întocmai cum stă îngrijorat și nu poate să doarmă acela care încredințează o căpățînă de oaie vînzătorului de căpățîni rumenite la cuptor, tot așa și Aladdin, cu toate caznele și necazurile lui, nu vroi să se odihnească deloc. Își înălță numai sufletul înspre zămislitorul său, ca să-i mulțumească pentru bunătatea lui și să mărturisească supus că drumurile Domnului sînt de nepătruns pentru mintea cea mărginită a omului. După care, se ridică și se arătă de-a binelea sub ferestrele soției sale Badru'l-Budur.

Or, de cînd fusese răpită cu palatul ei cu tot de către maghrebinul farmazon, domnița, în durerea-i de a fi fost despărțită de părintele său și de soțul său multiubit, și ca urmare a atîtor năprazne cîte îndurase din partea blestematului de maghrebin, ci fără a se da supusă, își făcuse obiceiul de a se scula din pat în fiecare zi, de la revărsat de zori, și să-și treacă vremea plîngînd, iar nopțile să vegheze năpădită de gîndurile ei negre. Și nici nu dormea, nici nu mînca, nici nu bea nimic. Or, în seara aceea, dintr-o orîndă a soartei, slujnica sa venise la ea ca să încerce s-o mai veselească. Și deschise ferestrele de la sala de cleștar, și se uită afară, spunînd :

— O, stăpînă a mea, ia vino să vezi ce frumoși sînt pomii în seara aceasta și ce boare plăcută adie !

Pe urmă, deodată, dete un țipăt ascuțit, strigînd :

— Ya setti, ya setti ! Ia uite-l pe stăpînul meu Aladdin ! E colea sub ferestrele palatului !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi noua noapte

Urmă :

La vorbele acestea ale slujnicei sale, Badru'l-Budur se repezi la fereastră şi îl văzu pe Aladdin, care şi el o văzu pe ea. Şi la amîndoi le venea să zboare de bucurie. Şi Badru'l-Budur izbuti cea dintîi să deschidă gura şi să-l strige pe Aladdin :

— O, dragule, vino iute, vino iute ! Slujnica mea coboară să-ţi deschidă uşa cea tainică ! Poţi să urci aici fără de teamă. Blestematul de vrăjitor nu este acasă deocamdată !

Şi, după ce slujnica îi deschise uşa cea tainică, Aladdin se sui la iatacul soţiei sale şi o cuprinse la pieptul lui. Şi se sărutară, beţi de bucurie, plîngînd şi rîzînd. Şi, cînd se mai ostoiră oleacă, şezură jos unul lîngă altul, iar Aladdin îi spuse soţiei sale :

— O, Badru'l-Budur, doresc, înainte de orice altceva, să te întreb ce s-a făcut cu lampa de aramă pe care o lăsasem în odaia mea, pe o sofra, pînă a fi plecat la vînătoare !

Şi domniţa strigă :

— Ah, dragul meu, tocmai lampa aceea este pricina nenorocirii noastre ! Ci eu şi numai eu sînt vinovată de tot ce s-a întîmplat !

Şi îi povesti lui Aladdin tot ce se întîmplase la palat în lipsa lui şi cum, cu gîndul de a rîde de sminteala vînzătorului de lămpi, schimbase lampa de pe sofra pe o lampă nouă, şi tot ce urmase după aceea, fără a uita nici un amănunt. Ci nu-i de nici un folos să le mai înşiruim şi noi încă o dată. Iar domniţa încheie, spunînd :

— Şi numai după mutarea noastră aici, cu palat cu tot, a venit afurisitul de maghrebin să-mi dezvăluiască anume cum izbutise el, cu ajutorul puterilor lui vrăji-

torești și cu harul lămpii schimbate, să mă rupă de la dragostea ta, ca să mă aibă a lui. Și mi-a spus că este maghrebin și că aici sîntem în Maghreb, țara lui !

Atunci Aladdin, fără a-i aduce nici cea mai mică dojană, o întrebă :

— Și ce vrea să facă blestematul acela cu tine ?

Ea spuse :

— În fiecare zi, o dată, nu mai mult, vine să mă vadă și încearcă pe toate căile să mă ispitească. Și, cum e plin de haine, n-a contenit, spre a-mi birui dîrzia, să-mi tot spună că sultanul a poruncit să ți se taie capul ca unui viclean și că, la urma urmei, nu erai decît fiul unor sărăcani, al unui prăpădit de croitor pe nume Mustafa, și că numai lui, vrăjitorului, îi datorezi averea și huzururile la care ajunsesei ! Da pînă acuma n-a căpătat de la mine, drept orice răspuns, decît tăcerea scîrbei și întoarcerea capului. Și e nevoit, de fiecare dată, să plece cu urechile pleoștite și cu nasul pînă-n pămînt ! Și mi-era frică, de fiecare dată, să nu încerce a mă lua cu sila ! Ci iacătă-te aici, preamărit fie Allah !

Iar Aladdin îi spuse :

— Ia să-mi spui acuma, o, Badru'l-Budur, în ce loc din palat se află ascunsă, dacă știi, lampa pe care a izbutit să mi-o răpească afurisitul de maghrebin !

Ea spuse :

— Nu o lasă în palat niciodată ; ci o poartă necontenit la sîn. De cîte ori nu l-am văzut eu cum o scotea dinaintea mea, ca să mi-o arate ca pe o cunună !

Atunci Aladdin îi spuse :

— Bine !... Da pe viața ta ! nu are s-o mai arate multă vreme !

Pe urmă adăugă :

— Știu în ce fel am să-l pedepsesc pe vrăjmașul nostru cel hain ! Drept aceea, nu am să-ți cer decît să mă lași o clipă singur în odaia aceasta ! Și am să te chem eu, cînd are să fie vremea !

Şi Badru'l-Budur ieşi din sală şi se duse să stea cu slujitoarele ei.

Atunci Aladdin frecă inelul cel fermecat pe care îl avea la deget, şi spuse către efritul care se înfăţişă :

— O, efrite al inelului, au te pricepi la feluritele soiuri de prafuri adormitoare ?

El răspunse :

— Asta-i treaba la care mă pricep cel mai bine !

El spuse :

— Apoi dacă-i aşa, îţi poruncesc să-mi aduci o uncie de bang cretan, din care numai cu o tuţie poate fi adormit un elefant !

Şi efritul pieri, ci spre a se întoarce într-o clipită, ţinînd cu degetele o cutiuţă pe care i-o dete lui Aladdin, spunînd :

— Iacătă, o, stăpîne al inelului, nişte bang cretan de soiul cel mai ales !

Şi se duse. Iar Aladdin o chemă pe soţia sa Badru'l-Budur, şi îi zise :

— O, stăpînă a mea Badru'l-Budur, dacă vrei să-l birui pe blestematul de maghrebin, nu ai decît a urma sfatul pe care ţi-l dau. Iar vremea ne cam dă ghes, întrucît mi-ai spus că maghrebinul ar fi pe cale să vină încoace, spre-a încerca să te dobîndească ! Iacătă, dar ce ai să fii nevoită a face !

Şi o lămuri :

— Ai să faci cutare şi cutare lucru, şi ai să-i spui cutare şi cutare lucru !

Şi o povăţui îndelung despre felul în care urma să se poarte faţă cu magicianul. Şi adăugă :

— Estimp, eu am să mă ascund colea în dulap. Şi am să ies cînd o veni vremea !

Şi îi dete bisacteaua cu bang, spunînd :

— Să nu uiţi ce te-am învăţat să faci !

Şi o lăsă, şi se duse să se închidă în dulap.

Atunci, domnița Badru'l-Budur, cu toată sila pe care o avea de-a îndeplini un rost ca acela, nu vroi să piardă prilejul de a-și răzbuna pe vrăjitor, și se pregăti a urma cele ce-o învățase soțul ei Aladdin. Și se sculă, așadar, și le puse pe însoțitoarele ei s-o pieptene și să-i dichisească părul, așa ca să-i stea cît mai bine cu obrazul ei de lună, și puse să fie îmbrăcată cu cea mai frumoasă rochie din dulapurile sale. Pe urmă, se încinse peste mijloc cu un brîu de aur bătut cu diamante, și își împodobi gîtul cu o salbă de mărgăritare scumpe, toate pe-o potrivă de mari, afară de mărgăritarul de la mijloc, care era mare cît o nucă ; și își petrecu la încheieturile mîinilor și la glezne niște brățări de aur bătute cu nestemate care se potriveau de minune cu culorile celorlalte podoabe. Și, parfumată și semănînd cu o hurie aleasă, și mai strălucită decît cele mai strălucite crăițe și sultănițe, se privi cu înduioșare în oglindă, pe cînd slujnicele se holbau la frumusețea sa și se liliau de minunare. Iar ea se întinse galeș pe perne, așteptînd să vină magicianul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezecea noapte

Urmă :

Or, magicianul nu zăbovi să vină la ceasul știut. Iar domnița, împotriva obiceiurilor ei, se ridică în cinstea lui și îl pofti cu un zîmbet să șadă lîngă ea pe divan. Iar magicianul, tare tulburat de primirea aceea și ametit

de strălucirea ochilor cei frumoși care îl priveau și de mîndrețea vrăjitoare a acelei domnițe atîta de rîvnite, ca dovadă de bună cuviință și de prețuire, nu vroi să șadă decît pe marginea divanului. Și domnița, zîmbind mereu, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, să nu te minunezi deloc dacă mă vezi astăzi în starea aceasta schimbată, întrucît inima mea, care-i din firea ei cu totul neprielnică tristeții, a izbutit pînă la urmă să biruiască mîhnirea și grija. Și-apoi, am cugetat la vorbele tale în privința soțului meu Aladdin, și sînt acuma încredințată că este mort de pe urma mîniei celei cumplite a regelui, tatăl meu. Or, ceea ce este scris trebuia să se împlinească ! Și nici lacrimile, nici părerile mele de rău nu au să-i dea viață îndărăt unui mort. Pentru aceea, m-am lepădat de tristețea și de jalea mea și m-am hotărît să nu mai fug de îmbierile și de gingășiile tale. Și iacătă pricina schimbării sufletului meu !

Pe urmă, adăugă :

— Ci eu încă nu te-am poftit să guști din răcoritoarele prieteniei !

Și se ridică, în frumusețea-i amețitoare, și se duse la sofraua cea mare pe care era așezată tablaua cu vinuri și cu sorbeturi și, pe cînd o chema pe una dintre însoțitoarele ei spre a ridica tablaua, aruncă o pișcătură de bang cretan în cupa de aur de pe ea. Și maghrebinul nu știa cum să-i mai mulțumească pentru bunăvoința ei. Și, cînd însoțitoarea cea tînără veni cu tablaua de sorbeturi, el luă cupa și îi spuse domniței Badru'l-Budur :

— O, domniță, băutura aceasta, oricît de desfătătoare ar fi, nu ar putea să mă răcorească atîta cît zîmbetul ochilor tăi !

Și, rostind acestea, duse cupa la gură și o goli dintr-o sorbitură, fără a se mai opri să răsufle. Ci asta fu spre

a se rostogoli pe dată jos pe chilim, la picioarele domniței Badru'l-Budur, cu capu-naintea picioarelor !

Or, la zgomotul căderii lui, Aladdin scoase un strigăt mare de izbîndă, ieși din dulap și dete fuga numaidecît la trupul cel nemișcat al vrăjmașului său. Și se repezi asupra lui, îi deschise mantia la piept și îi scoase de la sîn lampa care era ascunsă acolo. Și se întoarse înspre Badru'l-Budur care, bucuroasă pînă peste poate, sări să-l ia în brațe. Iar Aladdin îi spuse :

— Mă rog ție să mă mai lași o dată singur ! Căci totul trebuie să se sfîrșească astăzi !

Și, după ce Badru'l-Budur ieși din odaie, Aladdin frecă lampa la locul pe care îl știa bine, și îl văzu numaidecît pe efritul lămpii, care se ivi rostind vorbele lui obișnuite și așteptînd porunca. Și Aladdin îi spuse :

— O, efrite al lămpii, îți poruncesc, întru harurile lămpii, stăpîna ta, să muți palatul acesta, cu tot ce cuprinde el, în cetatea de seaun a împărăției Chinei, chiar pe locul de unde l-ai ridicat spre a-l aduce aici ! Și fă așa fel încît mutarea aceasta să se petreacă fără de vătămătură, fără de necazuri și fără de zguduituri !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și pieri. Și tot atunci, într-un răstimp de cît să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt, mutarea se și săvîrși, fără ca să-și fi dat seama cineva de asta ; întrucît totul nu se simți decît de-abia prin două clătinături ușoare, una la plecare și alta la oprire.

Atunci Aladdin, după ce se încredință că într-adevăr palatul ajunsese și fusese bine așezat peste drum de palatul sultanului, pe locul pe care se aflase mai înainte, se duse la soția sa Badru'l-Budur și o sărută îndelung și îi spuse :

— Iacătă-ne ajunși în orașul tatălui tău ! Ci, întrucît s-a și făcut noapte, ar fi mai bine să așteptăm pînă mîine dimineață spre a ne duce să-l vestim pe sultan de întoarcerea noastră ! Iar pînă una alta, că nu ne mai gîndim decît a ne bucura de izbînda noastră și de fericirea că ne-am găsit iarăși, o, Badru'l-Budur !

Și, întrucît Aladdin nu mai mîncase nimic încă din ajun, șezură amîndoi jos și porunciră roabelor să le aducă o cină bogată, în sala cea cu nouăzeci și nouă de geamuri. Pe urmă, își petrecură laolaltă noaptea aceea, în desfăt și fericire.

Or, a doua zi, sultanul ieși din palatul lui spre a se duce, ca de obicei, s-o plîngă pe fiică-sa, în locul unde nu gîndea să găsească decît șanțurile temeliilor. Și, tare trist și tare îndurerat, își aruncă ochii înspre partea aceea, și rămase înmărmurit cînd văzu cîmpul maidanului acoperit iarăși de palatul cel falnic, și nicidecum gol, așa cum își închipuise. Și, dintru-ntîi, socoti că totul nu era decît vreo plăsmuire de pîcle ori vreo nălucire a minții lui zbuciumate, și se frecă la ochi de mai multe ori. Ci, întrucît privelișteа dăinuia mai departe, nu mai putu să se îndoiască de adevăr și, fără a-i mai păsa de făloșenia lui de sultan, o luă la fugă rotindu-și mîinile și scoțînd strigăte de bucurie și, dînd buzna printre străjile și printre paznicii palatului, sui scara cea de alabastru, fără a-și mai trage sufletul, în ciuda vîrstei lui înaintate, și intră sub bolta de cleștar, în sala cu nouăzeci și nouă de ferestre, unde Aladdin și Badru'l-Budur, zîmbind, tocmai așteptau venirea lui. Și amîndoi se ridicară cînd îl văzură și se repeziră să-l întîmpine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și o sărută pe fiică-sa, vărsînd lacrimi de bucurie, pînă peste poate de înduioșat ; și ea la fel. Și, cînd putu să deschidă gura și să dobîndească iar grai, spuse :

— O, fata mea, mă uit cu nedumerire că fața ta, după atîtea năpaste cîte ți s-au întîmplat, nu este deloc mai schimbată ori mai galbenă decît în ziua cînd te-am văzut cea din urmă dată ! Ci, o, copila inimii mele, trebuie să fi îndurat multe în răstimpul lipsei tale de lîngă noi, că doar nu fără de necazuri mari și fără de spaime amarnice trebuie să te fi văzut mutată dintr-un loc în altul, cu palat cu tot ! Întrucît iată, eu numai cînd mă gîndesc la asta mă și simt năpădit de un fior de spaimă ! Grăbește-te, dar, o fata mea, de-mi spune care-i pricina de nu te-ai schimbat decît atîta de puțin la față, și povestește-mi, fără a-mi ascunde nimic, tot ce s-a întîmplat, de la început pînă la sfîrșit !

Și Badru'l-Budur răspunse :

— O, părinte al meu, află că, dacă sînt atîta de puțin schimbată la față și atîta de puțin îngălbenită, este pentru că mi-am găsit iar ceea ce pierdusem cînd am fost dusă de lîngă tine și de lîngă soțul meu Aladdin. Căci bucuria de a vă găsi iar pe amîndoi îmi dă îndărăt prospețimea și culoarea de mai înainte a chipului. Ci am suferit mult, și mult am plîns, atît că fusesem răpită de la dragostea ta și a soțului meu multiubit, cît și că picasem în puterea unui blestemat de magician maghrebin, care-i pricina a toate cîte s-au întîmplat și care îmi tot moșmondea niște vorbe care nu-mi plăceau, și tot vroia să mă ispitească, după ce mă răpise. Da toate astea nu se datoresc decît nechibzuinței mele, care m-a împins să schimb cu altul ceea ce nu era al meu !

Şi îi povesti tatălui ei, fără să se oprească, toată povestea, pînă în cele mai mici amănunte, fără a uita nimic. Ci nu are nici un rost să o mai spunem şi noi încă o dată. Şi, cînd isprăvi de povestit, Aladdin, care pînă atunci nu deschisese gura, se întoarse înspre sultanul uluit pînă peste marginile uluielii, şi îi arătă, în dosul unei perdele, trupul fără de simţire al magicianului, cu chipul tot înnegrit de puterea bangului, şi îi spuse :

— Iacătă-l pe viclean, pricina necazului îndurat de noi şi pricina năpăstuirii mele ! Ci Allah l-a pedepsit !

La privelişteа aceea, sultanul, pe deplin încredinţat de nevinovăţia lui Aladdin, îl sărută tare drăgăstos, strîngîndu-l la pieptul său, şi îi spuse :

— O, Aladdine, fiul meu, nu mă osîndi prea greu din pricina felului cum m-am purtat faţă de tine, şi iartă-mă pentru mijloacele de care m-am slujit împotriva ta ! Întrucît mi se cade oleacă de iertăciune, pentru iubirea pe care i-o port singurei mele copile Badru'l-Budur, şi întrucît tu ştii prea bine că inima unui părinte este plină de dragoste şi că eu, din parte-mi, aş fi vrut mai degrabă să-mi pierd împărăţia toată decît un fir de păr de pe capul fiicei mele multiubite !

Şi Aladdin răspunse :

— Dreptu-i, o, părinte al domniţei Badru'l-Budur ! Eşti vrednic de iertare, întrucît numai dragostea ce o ai pentru copila ta, pe care o credeai pierdută din vina mea, te-a făcut să te foloseşti de nişte mijloace aspre faţă de mine. Şi nu mi se cade mie să te osîndesc nicidecum ! Întrucît eu eram dator, într-adevăr, să cuget la gîndurile viclene ale ticălosului acela de magician, şi să mă pregătesc împotriva lui. Şi tu nu vei putea să înţelegi cu adevărat cît de hain este, decît atuncea cînd oi avea răgazul să-ţi istorisesc toată povestea mea cu el !

Iar sultanul îl mai sărută o dată pe Aladdin şi îi spuse :

— Hotărît, o, Aladdine, trebuie numaidecît să-ţi găseşti cît mai curînd răgazul de a-mi povesti toate astea. Ci-i cu mult mai grabnic, la ceasul de-acum, să ne izbăveşti de priveliştea hoitului acesta blestemat, care zace fără de suflare la picioarele noastre, şi să ne bucurăm laolaltă de biruinţa ta !

Şi Aladdin dete poruncă efriţilor săi cei tineri să ia leşul maghrebinului şi să-l ardă în mijlocul ariei meidanului, pe un pat de bălegar, şi cenuşa să i-o arunce într-o hazna cu scîrne. Lucru care fu îndeplinit întocmai, de faţă cu tot oraşul, care se bucură de osînda aceea şi de întoarcerea emirului Aladdin la nazarul sultanului.

După care, sultanul puse pristavii să crăiniceaască, împresuraţi de cîntăreţii din trîmbiţe, din timpine şi din dairale, că dă slobozie celor întemniţaţi, în semn de bucurie a tuturora ; şi puse să se împartă danii mari săracilor şi nevoiaşilor. Şi, seara, puse să fie luminată cetatea toată, precum şi palatul său şi cel al lui Aladdin şi al domniţei Badru'l-Budur. Şi aşa Aladdin, datorită binecuvîntării lui Allah, pe care o purta asupra lui, scăpă a doua oară din primejdia morţii. Şi tocmai binecuvîntarea aceea avea să-l scape şi a treia oară, aşa cum aveţi să auziţi numaidecît, o, ascultătorii mei !

Într-adevăr, se împliniseră cîteva luni de cînd Aladdin se întorsese şi de cînd, sub ochiul înduioşat şi treaz al maicii sale, ajunsă acuma o preacinstită femeie din lumea de vază, cu o înfăţişare tare măreaţă, ci neîntinată de îngîmfare şi de fumuri, ducea o viaţă plină de desfătări, cînd soţia sa, într-o zi, intră cu un chip cam mohorît şi cam apăsat în sala cea cu bolta de cleştar, în care sta el de obicei spre a se bucura de priveliştea grădinilor, şi se apropie de el şi spuse :

— O, Aladdin, stăpîne al meu, Allah cel carele ne-a coperit pe amîndoi de hatîrurile lui, nu a vrut să-mi

dea pînă acuma mîngîierea de a avea un copil. Întrucît a și trecut destulă vreme de cînd ne-am luat amîndoi, și nu-mi simt lăuntrurile zămislite de viață...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și doua noapte

Urmă :

Or, vin acuma să te rog a-mi îngădui să aduc în palat o sfîntă bătrînă, pe nume Fatmah, venită de vreo cîteva zile în cetatea noastră, și pe care toată lumea o cinstește pentru tămăduirile și pentru leacurile cele făcătoare de minuni pe care le face și pentru rodnicia pe care o dă femeilor sterpe numai punîndu-și mîinile pe ele.

Și Aladdin, care nu vroia s-o supere cumva pe soția sa Badru'l-Budur, nu pregetă să se învoiască la dorința ei, și porunci la patru hadîmbi să meargă în cetate ca s-o caute pe prea cuvioasă și s-o ia la sarai.

Și eunucii îndepliniră porunca și nu zăboviră mult pînă s-o aducă pe bătrîna cea sfîntă, care avea obrazul acoperit cu un iașmac tare des, și gîtul înfășurat cu un șirag de mătănii tare lung, răsucit de trei ori, care-i atîrna pînă dedesubtul pieptului. Și ținea în mînă o cîrjă mare, pe care își sprijinea umbletul măcinat de ani și de canoanele schivniciei. Și domnița, de cum o văzu, se duse grăbită în calea ei și îi sărută mîna cu evlavie, și îi ceru binecuvîntarea. Și bătrîna, cu un glas tare cucernic, chemă asupra ei binecuvîntările lui Allah, și milele lui, și făcu pentru ea o rugăciune lungă spre a

se ruga lui Allah să dureze și să sporească în ea belșugul și fericirea și să-i împlinească pînă și cele mai mărunte dorinți. Și Badru'l-Budur o rugă să stea jos, la locul de cinste de pe divan, și îi spuse :

— O, sfîntă a lui Allah, îți mulțumesc pentru urările tale cele bune și pentru rugăciunile tale. Și, întrucît știu că Allah are să-ți împlinească tot ce ai să-i ceri, trag nădejde că am să dobîndesc de la bunătatea lui, cu mijlocirea ta, lucrul pe care îl dorește cel mai aprins sufletul meu !

Și sfînta răspunse :

— Eu sînt cea mai smerită dintre făpturile lui Allah, ci el este atotputernic și minunat ! nu te sfii, dară, o, Badru'l-Budur, stăpînă a mea, să rostești ce-ți dorește sufletul !

Și Badru'l-Budur se făcu la chip roșie de tot și, scăzîndu-și glasul și cu un val de mare înflăcărare, zise :

— O, sfîntă a lui Allah, doresc să am de la mila lui Allah un copil ! Spune-mi ce trebuie să îndeplinesc pentru aceasta, și ce faceri de bine și ce fapte bune trebuie să săvîrșesc, ca să mi se binecuvînă un atare har ! Sînt gata de orice — spre a dobîndi binele acesta, care îmi este mai scump decît chiar viața mea ! Iar eu, în schimb, ca să-ți dovedesc mulțumita mea, am să-ți dau tot ce ți-ai putea rîvni ori dori, nu numai pentru tine care știu, o, maică a noastră a tuturora, ești la adăpost de nevoile unor biete făpturi, ci pentru ușurarea celor năpăstuiți și sărmani ai lui Allah !

La vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, ochii sfintei, care pînă atunci rămăseseră coborîți, se deschiseră sub iașmac și se luminară de o sclipire fără de asemuire, iar fața îi străluci ca de un pojar din lăuntru, și toate trăsăturile chipului ei mărturisiră căldura unei bucurii pline de încîntare. Și o privi pe domniță vreme de o clipită, fără a grăi o vorbă ; pe urmă, întinse mîinile înspre ea și își puse palmele pe capul său, mișcîndu-și

buzele într-o rugăciune parcă lăuntrică și, într-un sfîrșit, rosti :

— O, fata mea, o, stăpîna mea Badru'l-Budur, sfinții lui Allah vin să-mi șoptească de care cale fără de greș se cade să te slujești spre-a vedea rodnicia sălășuindu-se în lăuntrurile tale ! Ci, o, fata mea, socot că această cale este tare anevoioasă, de nu peste putință de folosit, întrucît este trebuință de o putere mai presus de oameni spre-a făptui un lucru care cere tărie și voinicie !

Iar domnița Badru'l-Budur, dacă auzi vorbele acelea, nu putu să-și stăpînească mai mult tulburarea, și se aruncă la genunchii sfintei, cuprinzîndu-i cu brațele, și spuse :

— Fă-ți milă, o, maică a noastră, arată-mi mijlocul acela, oricare ar fi ! căci nimica nu este cu neputință de îndeplinit pentru soțul meu preaiubit, emirul Aladin ! Ah, spune-mi, sau am să mor la picioarele tale, din pricina dorinței neîmplinite !

Atunci sfînta ridică un deget în sus și spuse :

— Fata mea, pentru ca rodnicia să pătrundă în tine, se cere să ai agățat de bolta sălii acesteia un ou de-al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt din muntele Caucaz. Și vederea oului, la care să te uiți cît de multă vreme vei putea, de-a lungul zilelor, are să schimbe alcătuirea ta lăuntrică și are să răscolească adîncul cel nemișcat al plodirii tale ! Și asta-i ce aveam să-ți spun, fata mea !

Și Badru'l-Budur strigă :

— Pe viața mea, o, maică a noastră, eu nu știu ce este pasărea rokh și nu am văzut niciodată ouăle ei, da nu mă îndoiesc că Aladdin n-ar fi în stare, într-o clipită, să-mi rostuiască un ou prăsitor ca acela, de s-ar afla el chiar și în cuibarul de pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz !

Pe urmă, domnița vroi s-o mai țină la ea pe sfînta care se și ridicase să plece, ci sfînta îi spuse :

— Nu, fata mea, lasă-mă acuma să mă duc să ușurez și pe alți necăjiți, și alte dureri, încă și mai mari decît durerea ta. Ci mîine, inșallah, am să vin eu singură să te văd și să aflu de la tine vești pentru care pun mare preț!

Și, cu toate stăruințele și rugămințile domniței Badru'l-Budur cea plină de îndatorință, care vroia să-i dea în dar o grămadă de salbe și de giuvaieruri de un preț nemăsurat, sfînta nu vroi să mai stea nici o clipită în palat și plecă, așa cum venise, neprimind nici un fel de dar.

Or, la puține clipe după plecarea sfintei, Aladdin se întoarse lîngă soția lui și o sărută drăgăstos cum făcea de fiecare dată cînd lipsea de acasă, măcar și numai pe-o clipită...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

...Ci i se păru limpede că domnița Badru'l-Budur avea o înfățișare tare dusă și îngîndurată ; și, cu multă tulburare, o întrebă care-i pricina. Atunci Sett Badru'l-Budur, dintr-o răsuflare, îi spuse :

— Hotărît că am să mor, dacă nu voi avea cît mai curînd un ou de al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz!

Și Aladdin, la vorbele acelea, începu să rîdă și zise :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea Badru'l-Budur, dacă nu este vorba decît de-a avea oul acela ca să nu mai

mori, răcorește-ți ochii ! Ci spune-mi numai, ca să știu, ce nădăjduiești să faci cu oul de la pasărea aceea ?

Și Badru'l-Budur răspunse :

— A fost aici bătrîna cea sfîntă, și mi-a spus că vederea acelui ou este leacul fără de greș pentru tămăduirea sterpiciuni femeilor. Și vreau să-l am, ca să-l agăț în mijlocul bolții de cleștar a sălii cu nouăzeci și nouă de ferestre !

Și Aladdin răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, stăpînă a mea Badru'l-Budur ! Vei avea pe dată oul de rokh !

Numaidecît, o lăsă pe soția sa și se duse să se încuie în odaia lui. Și își scoase din sîn lampa cea fermecată pe care o purta mereu la el, de cînd cu primejdia amarnică prin care trecuse din vina lui, și o frecă. Și, tot atunci, se și ivi dinaintea lui efritul lămpii, gata să-i îndeplinească poruncile. Și Aladdin îi spuse :

— O, preabunule efrit, care mi te supui datorită puterilor lămpii, stăpîna ta, îți cer să-mi aduci pe dată, spre a-l agăța la mijlocul bolții de cleștar, un ou de-al păsării celei uriești rokh, care trăiește pe vîrful cel mai înalt din creierii muntelui Caucaz !

Or, nici nu rosti Aladdin bine vorbele acestea, că efritul se și schimonosi într-un chip înfricoșător, și ochii i se aprinseră, și-i aruncă în obraz lui Aladdin un răgnet atîta de înspăimîntător, de tot palatul se zgudui din temeliile lui, iar Aladdin fu aruncat, ca o piatră dintr-o praștie, drept în peretele sălii, și atîta de năpraznic încît lungimea lui era mai-mai să i se mestece cu lățimea. Și efritul, cu glasul plin de tunete, îi strigă :

— Adamit ticălos, ce-ai cutezat să-mi ceri ? O, nerecunoscătorule, cel mai nerecunoscător dintre toți inșii de teapa ta, iacătă că acuma, după toate slujbele pe care ți le-am slujit cu toată ascultarea și supunerea, ai neobrăzarea să-mi poruncești a mă duce să ți-l aduc pe fiul stăpînului meu cel mai de sus, rokhul, ca să-l spîn-

zuri de bolta palatului tău ! Au tu nu știi, smintitule, că și eu, și lampa, și toți slujitorii lămpii sîntem robii rokhului cel mare, tatăl acelor ouă ? O, ai noroc că te afli sub ocrotirea stăpînei mele, lampa, și că porți la deget inelul acela plin de haruri mîntuitoare ! Că de nu, lungimea ta ți s-ar fi și mestecat cu lățimea !

Și Aladdin, năuc și lipit de perete, bîigui :

— O, *efrite al lămpii, pe Allah ! nu de la mine vine* cererea asta, ci i-a fost șoptită soției mele Badru'l-Budur de către bătrîna cea sfîntă, maica zămislirilor și tămăduitoarea sterpiei !

Atunci efritul se liniști dintr-odată și luă glasul lui obișnuit față de Aladdin, și îi spuse :

— Habar n-am avut de asta ! A, care va să zică așa ! care va să zică de la tîlharul acela vine nelegiuirea ! Ai mare noroc, Aladdine, că nu vine de la tine povestea asta ! Află, dar, că pe calea aceasta a vroit să aducă pierea și a ta, și a soției tale, și-a palatului tău ! Aceea pe care tu o numești bătrîna cea sfîntă nu e nici un fel de sfîntă și nici un fel de bătrînă, ci este un ins străvestit în femeie. Și insul acela nu este altul decît însuși fratele maghrebinului, vrăjmașul tău cel nimicit. Și seamănă *cu frate-său așa cum o jumătate de păstaie* seamănă cu sora ei. Și-i adevărat zicala care spune : „Cățelandrul cel tînăr este mai ticălos decît fratele lui mai mare", întrucît spița unui cîine se ticălosește din plodire în plodire ! Și vrăjmașul acesta cel nou, despre care tu habar nu aveai, este însăși mai iscusit la vrăjitorii și la vicleni decît fratele lui mai mare. Și, cînd a aflat, cu lucrările lui geometricești, că fratele său a fost nimicit de tine și a fost ars din porunca sultanului, tatăl soției tale Badru'l-Budur, a hotărît să se răzbune pe voi, și a venit aici din Maghreb, străvestit într-o sfîntă bătrînă, ca să ajungă pînă la palatul acesta. Și a izbutit să intre în lăuntru și să-i bage în cap soției tale cererea aceea aducătoare de năpaste, care-i nelegiuirea cea mai grea

împotriva stăpînului meu cel mare, rokhul ! Te prevestesc, dar, ce gînduri ticăloase are, ca să poţi să te fereşti ! Uassalam !

Şi efritul pieri, după ce îi spuse toate astea lui Aladdin.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de mînios, dete fuga în sala cea cu nouăzeci şi nouă de ferestre s-o caute pe soţia sa Badru'l-Budur. Şi, fără a-i dezvălui nimic din cele cîte aflase de la efrit, îi spuse :

— O, Badru'l-Budur, ochi al meu ! este de mare trebuinţă, înainte de a-ţi aduce oul păsării rokh, s-o aud şi eu, cu urechile mele, pe sfînta care ţi-a spus de leacul acesta. Aşa că mă rog ţie să trimiţi după ea cît mai degrabă şi, pe cînd eu am să stau pitit pe după perdea, s-o faci să-ţi mai spună o dată leacul, pe motiv că nu ţi-ai mai aduce aminte întocmai cum să-l ţii !

Şi Badru'l-Budur răspunse :

— Pe capul şi pe ochiul meu !

Şi trimise numaidecît după bătrîna cea sfîntă.

Or, de îndată ce bătrîna intră în sala cea cu bolta de cleştar şi de îndată ce, tot coperită cu iaşmacul cel gros de pe faţa ei, se apropie de Badru'l-Budur...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă :

...Aladdin se şi repezi pe ea, sărind din ascunzătoarea lui, cu paloşul în mînă şi, pînă ce ea să poată zice : „Cîrc !“ dintr-o fulgerătură îi reteză capul de pe umeri !

Cînd văzu toate astea, Badru'l-Budur, înmărmurită, strigă :

— O, stăpîne al meu, Aladdin, ce păcat !

Aladdin însă se mulţumi să zîmbească şi, drept orice răspuns, se aplecă, înşfăcă de moţul din creştet capul tăiat şi i-l arătă domniţei Badru'l-Budur. Şi domniţa, pînă peste poate de uluită şi de scîrbită, văzu că acea căpăţînă era rasă ca a unui bărbat, afară se smocul din creştet, şi că obrazul era amarnic de bărbos. Şi Aladdin, nevroind s-o sperie mai mult, îi povesti cumu-i adevărul cu acea haină de Fatmah, sfînta cea prefăcută şi bătrîna cea prefăcută, şi sfîrşi astfel :

— O, Badru'l-Budur, să dăm mulţumire lui Allah, carele ne-a scăpat pe totdeauna de vrăjmaşii noştri !

Şi amîndoi se aruncară unul în braţele celuilalt, mulţumindu-i lui Allah pentru multe milele lui.

Şi de-atunci au trăit o viaţă tare fericită, laolaltă cu maica cea bătrînă a lui Aladdin, şi cu sultanul, părintele domniţei Badru'l-Budur. Şi au avut nişte copii frumoşi ca luna. Şi Aladdin, la moartea sultanului, a domnit peste împărăţia Chinei. Şi nimica nu a mai lipsit huzurului lor, pînă ce a venit şi neabătuta Sfărmătoare a desfătărilor şi Despărţitoarea celor ce se au dragi.

Iar Şeherezada, după ce povesti astfel povestea aceasta, spuse :

— Şi iacătă, o norocitule rege, tot ce ştiu despre Aladdin şi despre Lampa cea fermecată. Ci Allah este cel mai ştiutor !...

Iar regele Şahriar spuse :

— Povestea aceasta, Şeherezada, este tare frumoasă. Ci mult mă minunează buna ei cuviinţă.

Iar Şeherezada spuse :

— Dacă-i aşa, o, măria ta, îngăduie roabei tale Şeherezada să-ţi povestească *Povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima.*

Şi regele Şahriar strigă :

— De bună seamă, Şeherezada !

Şi ea zîmbi a rîde şi răspunse :

— Da, măria ta ! Ci, mai înainte, spre a-ți dezvălui prețul virtuții de-a avea răbdare, și ca să te fac să asculți, fără mînie împotriva slujitoarei tale, felul plin de fericire pe care i-l menește Allah spiței neamului tău prin mijlocirea mea, am să-ți povestesc îndată ceea ce ne-au lăsat de moștenire părinții noștri cei de demult despre căile de a dobîndi adevărata știință a vieții...

Iar regele spuse :

— O, fiică a vizirului meu, dă zor de-mi arată calea dobîndirii unei agoniseli ca aceea. Ci, o, Șeherezada care-u ursita pe care Allah, prin mijlocirea ta, o menește neamului meu, de vreme ce eu nu am nici un urmaș ?

Iar Șeherezada spuse :

— Îngăduie slujnicei tale, o, măria ta, să nu-ți spună încă nimic despre lucrurile tainice care s-au petrecut în cele douăzeci de nopți de tăcere, pe care bunătatea ta i le-a dăruit spre a se zvidui de o suferință, și în care slujnicei tale i s-a dezvăluit strălucirea ursitei tale !

Și, fără a mai adăuga nimic în privința aceasta, Șeherezada, fata vizirului, spuse :

PARABOLA ADEVĂRATEI ŞTIINŢE A VIEŢII

Se povesteşte că într-un anume oraş, în care se învăţau toate ştiinţele, trăia un tînăr frumos şi plin de sîrg la învăţătură. Şi, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieţii sale, era chinuit de dorinţa de a şti tot mai mult. Or, i se dezvălui, într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o ţară tare îndepărtată un învăţat care era omul cel mai sfînt din Islam şi care el singur avea atîta ştiinţă de carte, atîta înţelepciune şi atîta har cît toţi învăţaţii veacului la un loc. Şi află că învăţatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră şi tătîne-său şi bunicu-său.

Şi, dacă auzi vorbele acestea, tînărul se întoarse la el acasă, îşi luă papucii şi traista şi băţul, şi plecă pe dată din oraşul şi dintre prietenii săi. Şi porni înspre ţara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfînt, cu gîndul de a se pune sub îndrumarea lui şi de a dobîndi oleacă de ştiinţă şi de înţelepciune. Şi merse vreme de patruzeci de zile şi de patruzeci de nopţi şi, după multe primejdii şi osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în oraşul fierarului. Şi se duse drept

în sukul fierarilor, și se înfățișă dinaintea aceluia a cărui fierărie toți trecătorii i-o arătau. Și, după ce îi sărută poala cămășii, șezu înaintea lui, cu o înfățișare plină de sfială. Iar fierarul, care era un om în vîrstă și cu fața pecetluită de binecuvîntare, îl întrebă :

— Ce dorești, fiul meu ?

El răspunse :

— Doresc să învăț știința !

Și covaliul, drept răspuns, îi puse în mînă funia de la foalele covăliei și îi spuse să tragă. Și învățăcelul cel nou răspunse că ascultă și că se supune, și începu numaidecît să întindă și iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul cînd ajunsese acolo pînă la asfințitul soarelui. Și a doua zi îndeplini aceeași muncă, la fel ca și în zilele următoare, vreme de săptămîni, de luni și de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulți, care fiecare aveau cîte o sarcină tot atîta de aspră ca și a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvînt, și fără ca nimeni să se plîngă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele și tăcute. Și învățăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura și să spună :

— Învățătorule !

Iar fierarul se opri din munca lui. Și toți învățăceii, pînă peste măsură de tulburați, făcură la fel. Și, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tînăr și îl întrebă :

— Ce vrei ?

El spuse :

— Știința !

Iar fierarul spuse :

— Trage de funie !

Și fără nici un cuvînt mai mult, tînărul își luă iarăși de la capăt munca de făurar. Și alți cinci ani se scurseră, în care, de dimineața pînă seara, învățăcelul trăgea de funia foalelor, fără de răgaz și fără ca nimeni să-i spună

măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuință să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare și să dea țidula dascălului, dimineața, cînd intra în fierărie. Și meșterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hîrtia în jarul din vatră ori, mai adesea, o punea în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hîrtia în foc, o făcea, fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea nici un fel de răspuns. Dar dacă hîrtia era pusă la turban, ucenicul care o dedese găsea, seara răspunsul meșterului, scris cu slove daurite, pe peretele chiliei sale.

Și, cînd se scurseră zece ani așa, bătrînul fierar veni la tînărul învățăcel și îl bătu pe umeri. Și tînărul, pentru întîia oară, după acei zece ani, dete drumul funiei covăliei. Și o bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicînd :

— Fiul meu ! poți să te întorci în țara ta și la casa ta, cu știința toată a lumii și a vieții în inima ta. Căci pe toată ai dobîndit-o, dobîndind virtutea răbdării !

Și îi dete sărutul păcii. Iar învățăcelul se întoarse luminat în țara sa, între prietenii lui ; și își trăi limpede viața.

Și regele Șahriar strigă :

— O, Șeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Și cît îmi mai dă de cugetat !

Și rămase cufundat un răstimp în gîndurile lui. Pe urmă, adăugă :

— Grăbește-te, acuma, o, Șeherezada, de-mi povestește povestea lui Kamar și a preapriceputei Halima.

Ci Șeherezada spuse :

— Îngăduie-mi, o măria ta, să mai amîn oleacă istorisirea acestei povești ; întrucît sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea ; și îngăduie-mi mai degrabă să-ți încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă și cea mai curată din cîte știu !

Și regele spuse :

— Hotărît, o, Șeherezada, sînt gata să te ascult, căci și eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Și-apoi, zăboveala are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare !

Atunci Șeherezada spuse :

FARIZADA SAU
ZÎMBET DE TRANDAFIR

Mi s-a povestit, o, preafericitulle rege, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci — ci numai unul Allah e atoateștiutor! — un rege al Persiei, pe nume Khosru Şah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinerețe și cu frumusețe, și îi pusese în inimă atîta dor de dreptate încît, sub domnia lui, tigrul și iedul umblau grumaz la grumaz și se adăpau laolaltă dintr-un pîrîu. Şi regele acela, căruia îi plăcea să-și dea seamă singur, cu chiar ochii lui, de toate cîte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, strävestit în neguțător străin, întovărășit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe cînd da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecînd pe o uliță auzi niște glasuri tinerești care răzbăteau limpede pînă la el. Şi se apropie, împreună cu soțul său, de căsuța cea umilă din care ieșeau glasurile acelea și, lipindu-și ochiul de o crăpătură a ușii, se uită înlăuntru. Şi zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfîrșindu-și masa, ședeau de taină. Şi cele trei fete, care semănau

între ele așa cum seamănă niște surori, erau desăvîrșit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, și cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Și cea dintîi spunea :

— Eu, surorile mele, mi-aș dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorință, să ajungă soția plăcintarului sultanului. Că știți și voi cît de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului". Și numai baș-plăcintarul sultanului poate să le izbutească așa ! Ah, surorile mele, ce m-ați mai pizmui în inima voastră, cînd ați vedea hrana aceea de cofeturi alese cum îmi rotunjește șoldurile cu grăsimea lor cea albă, și cum m-ar face frumoasă, și cum mi-ar subția obrazul !

Iar cea de a doua dintre fete spunea :

— Eu, surorile mele, nu rîvnesc atîta de sus : Eu m-aș mulțumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aș mai vrea ! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbușite de-atîta timp de cînd tot jinduiesc să gust și eu din cele bucate minunate din care nu se mănîncă decît la palat ! mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveți umpluți și copți la cuptor, care, numai cînd le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospețelor date de sultan, îmi și simt inima plină cu totul de tulburare ! Of, ce le-aș mai mînca ! Și n-aș uita să vă poftesc și pe voi, din cînd în cînd, dacă soțul meu, bucătarul, mi-ar îngădui ; da nu cred că mi-ar îngădui !

Și, după ce surorile cele două își mărturisiră astfel dorințele, se întoarseră înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, și o întrebară, rîzîndu-și de ea :

— Da tu, o, prîsleo, ce-ți dorești ? Și pentru ce îți lași ochii în jos și nu spui nimic ? Ci fii pe pace ! îți făgăduim că, atunci cînd o să fim soțiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te măritățm și pe tine fie cu vreun rîndaș de-al sultanului, fie cu vreun alt

slujbaș de cinul lui, ca să fii și tu totdeauna pe lîngă noi ! Spune, tu ce-ți dorești ?

Și copila, tulburată și înroșindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor :

— O, surorile mele !

Și nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, rîzînd de sfiala ei, atîta îi deteră ghes cu întrebările și cu zeflemelile, pînă ce o hotărîră să vorbească. Iar ea, fără a-și ridica ochii, spuse :

— O, surorile mele, eu mi-aș dori să ajung soția stăpînului nostru, sultanul ! Și i-aș dărui niște moșteni blagosloviți ! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fata, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zîmbetul cerului ; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă ; lacrimile ei, dacă ar plînge, ar fi ca niște mărgăritare curgătoare ; rîsul ei, cînd ar rîde, ar fi ca un zuruit de dinari de aur ; iar zîmbetele ei, numai cînd ar surîde oleacă, ar fi toate ca niște bumbi de trandafiri care i s-ar deschise pe buze !

Și-așa !

Iar sultanul Khosru Șah și vizirul său vedeau și ascultau. Ci, temîndu-se să nu fie băgați de seamă, se hotărîră să plece fără a asculta mai multe. Și Khosru Șah, veselit pînă peste poate, simți cum i se stîrnește în suflet ispita de a împlini cele trei dorințe ; și, fără a-i împărtăși nimica din gîndurile sale tovarășului de drum, îi dete poruncă să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori și să i le aducă la palat. Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, iar a doua zi dete zor să îndeplinească porunca sultanului, aducîndu-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Și sultanul, care ședea în jețul său, le făcu din cap și din ochi un semn care vroia să zică : „Veniți încoace !“

Iar ele se duseră, tremurînd toate și împiedicîndu-se în săracele lor rochii de pînză ; și sultanul le spuse, cu un zîmbet binevoitor :

— Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor ! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se împlinească dorințele ! Iar dorințele acestea, o, fetelor, eu le știu ; căci regilor nimica nu le rămîne ascuns ! Și, mai întîi tu, cea mai mare, ai să-ți vezi dorința cu ochii, și căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soțul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeți de soț pe baș-bucătarul meu !

Și regele, după ce vorbi astfel, se opri și se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată pînă peste poate, își simți inima că-i stă-n loc, și păru gata să se prăbușească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare și, luînd-o de mînă, o pofti să șadă lîngă el, pe lavița jețului, spunîndu-i :

— Ești regină ! Iar palatul acesta este palatul tău, și eu sînt soțul tău !

Și, cu adevărat, nunțile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea — nunta sultăniței cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soției bucătarului și cea a soției plăcintarului după datinile de rînd ale nunților. Încît zavistia și ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari ; și, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se ferira cu grijă să-și dea pe față cele ce simțeau, și primiră cu mulțumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupețea să li le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărătești, să stea în preajma ei, măcar că aveau niște cinuri atîta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulțumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simțeau față de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii și ale pizmei.

Și nouă luni trecură așa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai

nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorința sultanei, o vegheau la naștere și țineau locul moașelor, departe de a fi înduioșate față de bunătatea surorii lor mai mici și față de frumusețea pruncului, găsiră într-un sfîrșit prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei mame. Luară, așadar, copilul, pe cînd mama se mai afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coșuleț de răchită pe care îl ascunseră pentru o clipită, și în locu-i, așezară un cățeluș mort, pe care îl înfățișară dinaintea tuturor femeilor din palat, dîndu-l drept rod al pîntecului sultanei. Iar sultanul Khosru Șah, la vestea aceea, se duse și se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească de treburile domniei. Iar sultănița se cufundă în jale, și sufletul i se cerni, și inima i se zdrobi.

Cît despre noul-născut, apoi pe acesta mătușile lui îl duseră cu coșul și îl lăsară pe apa din șanțul ce curgea în jurul palatului. Și ursitoarea vroi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblîndu-se de-a lungul malului acelui șanț, să zărească acel coș ce se legăna pe firul apei. Și trase cu o cazma coșul înspre malul pîrîului, îl cercetă și dete de pruncul cel frumos. Și rămase la fel de uluit ca și fata faraonului cînd a dat de Moise în păpuriș.

Or, erau ani mulți de cînd paznicul grădinilor era însurat și de cînd își tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvînteze pe zămislitorul lor. Ci dorurile sale și ale soției sale nu fuseseră deloc luate în seamă pînă acuma de Cel preaînalt. Și amîndoi erau apăsați de singurătatea cea stearpă în care trăiau. Încît, atunci cînd paznicul grădinilor dete de copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coș și, bucuros pînă peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, și intră în odaia nevesti-si și, cu glas tulburat, spuse :

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moșului meu ! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvîntată, pe care ni-l tri-

mite Cel preamărinimos ! Copilul acesta, pe care ți-l aduc, să ne fie ca un copil al nostru, așa cum este copilul ursitoarei !

Și îi povesti cum îl găsise în coș, plutind pe pîrîul din șanțuri ; și îi spuse că însuși Allah li-l trimitea, răsplătind, într-un sfîrșit, în felul acesta, statornicia rugăciunilor lor.

Or, slavă lui Allah cel carele a pus simțirea de mamă în sînul femeilor sterpe, așa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă :

Or, în anul următor, biata mamă, cea atîta de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduința Atoatedătătorului alt băiat, și mai frumos decît cel dintîi. Însă cele două surori vegheau nașterea, cu niște ochi plini de luare-aminte în afară și plini de ură în lăuntru ; și, fără a avea mai multă milă decît întîia oară față de sora lor și față de pruncul ei, luară pe furiș copilul și îl deteră, cum făcuseră și cu cel dintîi, într-un coș pe pîrîu. Și înfățișară dinaintea palatului întreg un pisicuț, spunînd tuturor că îl născuse sultana. Și uluirea și mîhnirea intră în inimile toate. Iar sultanul, pînă peste poate de umilit, fără de nici o îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare și de mînie dacă nu ar fi nutrit în sufletul

său virtutea supunerii față de orîndele judeţului cel ne nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune şi în deznădejde, şi inima ei plînse toate lacrimile durerii.

Ci cît despre copil, Allah, carele veghează asupra soartei celor prunci, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pîrîului. Şi, ca şi întîia oară, acesta îl mîntui din ape şi îl duse soţiei lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, şi îl crescu la fel de cu grijă ca şi pe cel dintîi.

Or, pentru ca dorurile dreptcredincioşilor lui să nu rămînă niciodată neîmplinite, Allah sădi sămînţa rodniciei în pîntecele sultăniţei, care născu şi a treia oară. Ci acuma născu o domniţă. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mîntuire a mezinei lor, făcură şi cu fetiţa ceea ce făcuseră cu frăţiorii ei. Ci şi ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca şi cei doi fraţi împărăteşti ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită şi îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, cînd cele două surori, după ce săvîrşiră ticăloşia, arătară lumii, în locul copilei nou-născute, un şoricuţ orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpîni mai mult şi strigă :

— Allah îmi blestemă neamul, din pricina femeii cu care m-am însurat ! Este o pocitanie pe care am luat-o ca mamă a urmaşilor mei ! Şi numai moartea poate să-mi cureţe casa de ea !

Şi rosti osînda de moarte asupra domniţei, şi îl puse pe gîdea al lui să-şi îndeplinească slujba. Ci, cînd o văzu dinainte-i, topită în lacrimi şi în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simţi cum coboară în el o milă mare. Şi, întorcînd capul, porunci să fie dusă şi închisă, pe toate zilele ei, într-un turn din afundul palatului. Şi, din ceasul acela, lăsînd-o lacrimilor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscu toate durerile de pe pămînt.

Iar cele două surori cunoscură toate bucuriile urii împlinite, și putură să guste, fără vreo umbră de aici înainte, bucatele și plăcintele pe care le găteau soții lor.

Și trecură zile și ani, la fel de repede peste capul celor nevinovați ca și peste capul celor ticăloși, aducînd și unora și altora curgerea ursitei lor.

Or, cînd cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăție pentru ochi. Și îi chema așa : pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Și Farizada era chiar zîmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă parte ; lacrimile ei, cînd plîngea, erau mărgăritare topite ; rîsul ei, cînd rîdea, era zurnet de dinari de aur ; iar zîmbetele-i era bumbi de trandafiri deschiși pe buzele-i rumene.

Lucru pentru care toți cei din preajma ei, și tătîne-său, și maică-sa, și frații săi, nu se puteau opri, atunci cînd o strigau pe nume, spunînd : „Farizada !“ să nu adauge și : „cea cu zîmbet de trandafir“, însă cel mai adesea o strigau numai așa : „Zîmbet de trandafir“.

Și toți se minunau de frumusețea, de înțelepciunea, de dulceața, de îndemînarea ei la întreceri, cînd încăleca pe cal spre a-i însoți pe frații săi la vînătoare, cînd trăgea cu arcul, ori cînd arunca jungherul sau sulița ; de gingășia purtării ei, de pricepera ei la stihuri și la științele cele tainice, și de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă. Și, cînd o vedeau așa de frumoasă și de desăvîrșită totodată, prietenele mamei sale plîngeau de tulburare.

Și iacă așa se făcură mari copiii crescuți de chehaia sultanului. Și el însuși, înconjurat de dragostea și de ascultarea lor, și cu ochii răcoriți de frumusețea lor, ajunse nezăbavnic la bătrînețele adînci. Iar soția lui, trăindu-și sorocul de viață, i-o luă în curînd înainte, întru mila Atoatedătătorului. Și moartea ei fu pentru toți pricină de atîtea păreri de rău și de atîta mîhnire, încît

chehaia grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătății și al fericirii lor. Și se duse de se aruncă la picioarele sultanului, și i se rugă a-i îngădui să-și lase dinaintea măriei sale slujbele pe care le îndeplinea de atîta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărțirea de un slujitor atîta de credincios, nu se învoi cu jalba ce i se făcea, decît cu multă părere de rău. Și nu îl lăsă pe grădinar să plece decît după ce îi dărui o moșie falnică, în preajma cetății, cu niște delnițe de pămînturi bune pentru plugărie, și cu niște livezi și pășuni, și cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvîrșit de măestru trasă de chiar chehaia, și cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte și plină cu păsări de toate culorile, și cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Și acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Și acolo înconjurat de grija lor drăgăstoasă, se săvîrși și el în pacea Stăpînului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Și fu plîns de copiii lui fiaștri, așa cum niciodată n-a fost plîns un tată adevărat. Și duse cu el, sub lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina nașterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o știuse prea bine pe cînd trăia.

Și acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieți, în tovărășia surorii lor mezine. Și, cum fuseseră crescuți în înțelepciune și curăție, nu aveau nici un alt vis și nici o altă dorință decît să trăiască la fel mai departe, toată viața lor, în acea tihnă desăvîrșită și în acea fericire dulce.

Or, Farid și Faruz plecau adesea la vînătoare prin pădurile și prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei cea cu zîmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Și, într-o zi, pe cînd se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrînă de treabă, cu un obraz luminat de binecuvîntare, cerea îngăduința de a se odihni un ceas două la

umbra acelor grădini frumoase. Și Farizada, care avea o inimă tot pe atît de miloasă pe cît îi era de bun sufletul și pe cît de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăși pe biata bătrînă. Și îi dete să mănînce și să bea, și pe urmă îi puse dinainte o tablă de farfurii împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi și cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, știind că este oricînd folositor să ții tovărășie celor care au trăit multe, și să asculți vorbele înțelepciunii.

Și se preumblară împreună prin grădini. Și Farizada cea cu zîmbet de trandafir sprijinea mersul bunei bătrîne. Și, cînd ajunseră amîndouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofti să șadă la umbra acelui copac frumos. Și, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfîrșit, pe bătrînă, ce zice de locul în care se afla, și dacă îi era pe plac.

Atunci bătrîna, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea și răspunse :

— De bună seamă, o, stăpîna mea, eu mi-am petrecut viața umblînd pămînturile lui Allah în lung și-n lat, și niciodată nu m-am hodinit într-un loc mai plăcut. Ci, o, stăpîna mea, așa precum tu ești fără de seamăn pe pămînt, precum sînt pe cer soarele și luna, la fel aș vrea să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie și ea tot așa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc !

Iar Farizada cea cu zîmbet de lună fu pînă peste poate de uimită aflînd că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire ; și îi spuse bătrînei :

— Mă rog ție, maica mea cea bună, grăbește de-mi spune, ca să aflu, care sînt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le știu ?

Și bătrîna răspunse :

— O, stăpîna mea, ca să-ți mulțumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atîta de miloasă față de o

bătrînă străină, am să-ți dezvălui care sînt acele trei podoabe.

Și mai tăcu un răstimp ; pe urmă, spuse :

— Află, dar, că podoaba cea dintîi dintre aceste trei podoabe fără de asemuire, o, stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă și, văzînd-o, ar începe să cînte laolaltă. Întrucît și filomelele și turturelele, și ciocîrliile și silviile, și cintezoii și sticleții, o, stăpîna mea, și toate neamurile cele fără de sfîrșit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumusețe. Iar aceea, o, stăpîna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare ! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, pînă și adierea care face să cînte toți pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte ; iar lăutele și harfele și țimbalele dintre aceste ziduri și-ar vedea strunele rupte. Întrucît adierea care face să cînte toți pomii de prin grădini, ca și lăutele și harfele și țimbalele, o, stăpîna mea, mărturisesc că ea este mai presus decît ele în frumusețe. Și minunea aceea este Pomul-Cîntător ! Și nici adierea vîntului printre ramuri, o, stăpîna mea, nici alăutele, nici harfele, nici țimbalele nu scot un cîntec care să se asemuie cu dulceața acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cîntător ! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădinile acestea, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor și ar privi-o. Întrucît toate apele, și cele de pe pămînt, și cele din mări, și cele din izvoare ori din rîuri, și cele din orașe ori din grădini mărturisesc că ea este mai presus de ele ca frumusețe. Și minunea aceea este Apa-ca-de-Aur ! Și, o, stăpîna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla și s-ar ridica fremătînd în șuvoaie de aur, și n-ar mai conteni să țîșnească în sus și să cadă iarăși, fără ca să se verse vreodată peste marginile havuzului.

Și cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place să-și stîmpere setea și lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare ; și cu apa aceea de aur toată, și limpede ca peruzeaua cea limpede, le place să-și stîmpere setea și gurilor cele fără de număr din pomul cu frunze cîntărețe.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă :

O, stăpînă a mea, dacă minunățiile acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ți-ar fi frumusețea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii !

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrînei, Farizada cea cu zîmbet de trandafir strigă :

— O, chip binecuvîntat, măicuță a mea, toate-s minunate ! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei minunății fără de asemuire !

Și bătrîna răspunse, sculîndu-se să-și ia drumul :

— O, stăpînă a mea, acele trei minunății vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Dacă, dar, vrei să trimiți pe cineva să ți le aducă, nu ai decît a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile și, în cea de a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintîi om pe care l-o vedea în cale : „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur ?“ Și drumețul acela nu are să pregete a-l lămuri în această privință. Și Allah răsplătească-ți su-

fletul cel bun cu darul acelor minunății zămislite pentru frumusețea ta! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito!

Și bătrîna, după ce spuse toate astea, își strînse frumușel năframele pe lîngă ea și plecă murmurîndu-și binecuvîntările.

Or, bătrîna și pierise atunci cînd Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre acele trei lucruri atîta de minunate, se gîndi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele și despre căile de-a ajunge la ele. Ci dacă văzu că era prea departe, începu să-și prefire prin minte vorbă cu vorbă puținele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Și simți astfel cum sporea în sufletul ei dorința de neînfrînt de-a avea ori numai de-a vedea acele minunății, măcar că se silea să nu se mai gîndească la ele. Și porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, și ungherele știute care îi erau atîta de dragi; ci toate i se părură fără de nici un farmec și pline de urît; și tare sîcîitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dedeau binețe în cale.

Și Farizada cea cu zîmbetul de trandafir se întristă de tot și începu să plîngă pe cărările grădinii. Și, umblînd așa, cu lacrimile șiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritar, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid și Faruz, frații ei, se întoarseră de la vînătoare. Și, negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aștepta de obicei întoarcerea lor, rămaseră nedumeriți de nepăsarea ei și porniră s-o caute. Și văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, și își ziseră:

— O, ce tristă este sora noastră! Și oare ce pricină de mîhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plîngă așa?

Și merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, și o găsiră scăldată de lacrimi în afundul tufi-

surilor. Şi deteră fuga la ea şi o sărutară şi o mîngîiară, ca să-i aline sufletul iubit. Şi îi spuseră :

— O, Farizadă, surioara noastră, unde îţi sînt trandafirii bucuriei şi unde-i aurul voioşiei tale ? O, surioara noastră, răspunde !

Şi Farizada le zîmbi, întrucît îi iubea ; şi un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei ; şi le spuse :

— O, fraţii mei !

Şi nu cuteză, ruşinată toată de cea dintîi dorinţă a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră :

— O, Farizada cea cu zîmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îţi tulbură aşa sufletul ? Ci povesteşte-ne mîhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră !

Şi Farizada, hotărîndu-se să vorbească, într-un sfîrşit le spuse :

— O, fraţii mei, nu-mi mai plac grădinile mele !

Şi o năpădi plînsul, iar mărgăritarele şiroiră din ochii ei.

Şi, întrucît ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o ştire atîta de grea, le spuse :

— Oh, nu-mi mai plac grădinile mele ! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cîntător, nici Apa-ca-de-Aur !

Şi Farizada, lăsîndu-se furată deodată de focul dorinţelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraţilor ei cum o găzduise pe bătrîna cea bună, şi îi lămuri, cu un glas aţîţat pînă peste poate, ce minunăţii sînt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător şi Apa-ca-de-Aur.

Iar fraţii săi, după ce o ascultară, rămaseră pînă peste poate de uimiţi şi îi spuseră :

— O, sora noastră, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi şi pe piscul cel mai de neajuns al muntelui Kaj, noi tot ne-am

duce să le dobîndim. Ci, spre a ne ușura căutările, poți tu să ne spui numai în ce loc pot fi găsite ?

Și Farizada, înroșindu-se toată că-și mărturisise dorința ei cea dintîi, îi lămuri cu ce știa despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Și adăugă :

— Asta-i tot ce știu, și nimic mai mult !

Iar ei strigară amîndoi deodată :

— O, sora noastră, ne ducem să le căutăm !

Ci ea țipă speriată :

— O, nu ! o, nu ! Să nu vă duceți !

Și Farid, fratele cel mai mare, spuse :

— Dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri, o, Farizada ! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înșeuat, și are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunății, pe care am să ți le aduc, de-o vrea Allah !

Și se întoarse înspre fratele său Faruz și îi spuse :

— Tu, fratele meu, rămîi aici, ca s-o veghezi, cît oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă !

Și dete fuga tot atunci la calul său, sări în spinarea lui și, aplecîndu-se, sărută pe fratele său Faruz și pe sora sa Farizada, care îi spuse, plîngînd de zor :

— O, naică al nostru, mă rog ție, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, și descalecă. Decît să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu am vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur !

Ci Farid îi spuse, sărutînd-o iar :

— O, surioara mea, lasă-ți pustiei spaimele, întrucît lipsa mea nu are să fie prea lungă și, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întîmple nici un necaz și nici o supărare la drumul acesta. Și-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cît am să lipsesc, iacătă un jungher pe care ți-l las !

Și scoase de la brîu un jungher, cu minerul bătut cu mărgăritarele dintîi căzute din ochii Farizadei pe cînd era copilă, și i-l dete spunîndu-i :

— Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ți arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoți din teacă și să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot așa de curat și de lucitor cum e acuma, are să însemne că sînt tot viu și plin de sănătate ; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei ști că mi s-a întîmplat vreo năpraznă, sau că *mă aflu robit undeva ; și de-ai să-l vezi picurînd de* sînge, să fii încredințată că eu nu mai sînt printre cei vii ! Și, de-o fi așa, tu și cu fratele meu să chemați asupra mea mila Celui preaînalt !

Spuse și, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre țara Indului.

Și merse el așa vreme de douăzeci de zile și de douăzeci de nopți, prin pustietăți în care nu se afla nimic altceva decît iarba verde și Allah. Și în cea de a douăzecea zi de mers ajunse într-o cîmpie, la poalele unui munte. Și în cîmpia aceea era un copac. Și sub copac ședea un șeic tare bătrîn. Și fața acelui prea bătrîn șeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprîncenelor și sub fuiorul unei bărbi cumplite și albe ca lîna proaspăt dărăcită. Iar mîinile și picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brîncile și tălpile i se sfîrșeau cu niște unghii amarnic de lungi. Și depăna cu mîna stîngă un șirag de mătănii, pe cînd mîna dreaptă o ținea nemișcată în dreptul frunții, cu degetul arătător ridicat în sus, așa cumu-i sfînta datină, spre a adeveri că Unul singur este Cel preaînalt. Și nu încape îndoială că moșneagul acela era un schivnic bătrîn, care părăsise lumea cine mai știe din ce vremuri uitate.

Și, întrucît chiar el era întîiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întîlnea în cale, crăișorul Farid

descălecă și, ținîndu-și calul de dîrlogi, se duse pînă la șeic și îi spuse :

— Salamalekul fie asupra ta, o, preacuviosule !

Și bătrînul îi răspunse la salamalek, ci cu un glas atîta de înăbușit sub desetul mustăților și al bărbii, că prințul Farid nu putu să audă decît niște murmure de neînțeles.

Atunci crăișorul Farid, care nu se oprise acolo decît spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atîta de departe de țara sa, își zise : „Trebuie numaidecît să aud ce spune !“ Și scoase din desaga de drum niște foarfeci, și îi spuse șeicului :

— O, preacinstite unchește, îngăduie-mi să-ți dau cele cîteva îngrijiri de care nu ai vreme să vezi tu însuți, cufundat cum ești, fără de contenire, în cugetările cuviosiei !

Și, întrucît șeicul cel bătrîn nu ridică nici o împotrivire și nu arătă nici o supărare, Farid începu să taie, să reteze și să potrivească și barba și mustățile și sprîncenele și pletele și unghiile, cîte-un pic, cîte-un pic, pînă ce șeicul ieși întinerit cu douăzeci de ani, pe puțin. Și, dacă îi făcu binele acesta moșneagului, îi spuse după datina bărbierilor :

— Să-ți fie cu priință și cu desfătare !

Iar șeicul cel bătrîn, dacă se simți ușurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulțumit pînă peste poate și zîmbi înspre drumeț. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse :

— Allah coboare-și asupra ta binecuvîntările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ți-l datorează moșneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumețule de treabă, sînt gata și eu să te ajut cu sfaturile și cu priceperea mea !

Și Farid nu pregetă să-i răspundă :

— Vin tare de departe, să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul Cîntător și Apa-ca-de-Aur. Poți oare să-mi spui

unde pot să le găsesc ? Or nu știi chiar nimic despre ele ?

Cînd auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, șeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atîta de tulburat fu. Și nu răspunse nimic. Iar Farid îl întrebă :

— Unchișule taică, pentru ce nu grăiești nimic ? Nu zăbovi să-mi spui, ca să-nu-mi las calul să înghețe aici, dacă știi ceva ori dacă nu știi despre ce te întreb !

Iar șeicul, pînă la urmă, îi spuse :

— De bună seamă, o, fiul meu, știu și locul unde se află acele trei lucruri, și drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atîta de mare în ochii mei, că nu îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năpraznele cele amarnice ale unei încercări ca aceea !

Pe urmă, adăugă :

— Of, fiul meu, mai bine zorește de te-ntoarce pe unde ai venit și du-te îndărăt în țara ta ! Cîți flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, și nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată !

Iar Farid, plin de bărbăție, spuse :

— Unchișule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, și nu te îngrija mai mult. Întrucît Allah m-a dăruit cu niște brațe care se pricep să-l apere pe cel care le are !

Iar șeicul îl întrebă domol :

— Păi cum să-l apere de niște Navede, o, copilul meu, mai ales cînd acei Navede sînt mii și mii ?

Iar Farid scuturâ din cap și răspunse :

— Nu este putere și tărie decît întru Allah preaslăvitul, o, precinstitule șeic ! Ursita mea se află la gîtul meu, și oricît aș fugi, ea tot are să mă urmeze ! Spune-mi, dar, de vreme ce știi, spune-mi ce-mi rămîne de făcut ! Și, în felul acesta, ai să mă îndatorezi !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă :

Dacă văzu că nu poate dovedi să-l întoarcă pe drumeț cel tinerel din rostul lui, Bătrînul-Copacului băgă mîna la chimirul cu care era încins și scoase un gogoloi de cremene roșie. Și îi întinse drumețului gogoloiul acela, spunînd :

— Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal și azvîrle-o înaintea ta. Și ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei pînă unde s-o opri. Atunci să descaleci și să legi calul cu frîul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc pînă ce te-i întoarce. Iar tu să te cațeri pe muntele acela, pînă la piscul pe care îl zărești de aici. Și peste tot pe unde au să te ducă pașii, ai să vezi niște pietre mari, negre, și ai să auzi niște glasuri care nu sînt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vînturilor în genuni ; ci sînt glasurile miilor de Navede. Și au să-ți urle niște vorbe care îngheață sîngele în om. Ci tu să nu le iei în seamă, întrucît dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiți îndărăt, pe cînd ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stîncile negre din acel munte ; ci dacă, împotrivindu-te acelor chemări, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-vorbitoare. Și să-i spui : „Salamalekul fie asupra ta, o, Biulbiul-El Hazar ! Unde este Pomul-Cîntător ? Unde este Apa-ca-de-Aur ?“ Și Pasărea-vorbitoare are să-ți spună tot. Uassalam !

Iar șeicul cel bătrîn, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adînc. Și nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal ; și zvîrli piatra înainte din toate puterile lui. Și gogoloiul cel de cremene roșie se duse, se duse de-a rostogolul. Și calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se țină după el printre tufărișurile pe care le străbătea, peste văiugile pe care le sărea și peste piedicile pe care le trecea în zbor. Și se rostogoli așa mai departe, cu o iuțeală nedomolită, pînă ce se izbi de cea dintîi stîncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăișorul Farid se dete jos de pe cal și răsuci frîul pe după piatra de cremene. Și calul împietri pe cele patru picioare ale lui, și nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pămînt.

Și pe dată prințul Farid începu să se cațere pe munte. Și nu auzi dintru-ntîi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pămîntul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriți. Și el nu știa că acelea erau trupurile feciorilor de crai care călcaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdii. Și deodată, dintre stînci, se auzi un țipăt cum nu mai auzise el în viața lui, și care fu urmat numaidecît, și din dreapta și din stînga, de alte țipete care nu aveau nimica omenesc. Și nu erau nici urletele vînturilor turbate de prin pustietăți, nici mugetele piraielor umflate de prin munți, nici vuietul vînturișurilor de ape cînd se prăbușesc în genuni, întrucît erau glasurile acelor Navede. Și unele ziceau : „Ce vrei ? Ce vrei ?“ Iar altele ziceau : „Opriți-l ! Opriți-l !“ Iar altele ziceau : „Dați-i brînci ! Prăvăliți-l îndărăt !“ Iar altele îl batjocoreau, strigînd : „Ho ! Ho ! Prăpăditule ! Prăpăditule ! Ho ! Ho ! Haida-hai ! Haida-Hai !“

Ci crăișorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui piepțiș muntele mai departe, cu sîrguință și dîrzenie. Iar glasurile se făcură în curînd atîta de multe și atîta de amarnice și, adeseori, răsuflarea lor îi trecea atîta de aproape de obraz, și atîta de înfricoșătoare ajunse zarva lor, și de-a dreapta și de-a stînga, și înainte și în-

dărăt, și atîta erau de năpraznice, și atîta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încît prințul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur și, uitînd sfatul Bătrînului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasurile acelea. Și, tot atunci, un urlet spăimîntător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Și crăișorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Și, la poalele muntelui, la fel păți și calul, care fu prefăcut într-o stîncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roșie, rostogolindu-se, își luă drumul îndărăt înspre Bătrînul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domnița Farizada, după obiceiul ei, scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brîu. Și se gălbeni și începu să tremure, cînd văzu că fierul, cel încă în ajun atîta de curat și atîta de strălucitor, se înceţoșase acuma și ruginise de tot. Și, prăbușindu-se în brațele prințului Faruz, care venise fuga la chemarea ei, strigă :

— Ah, fratele meu, unde ești ? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci ? Ce-ai pățit tu în acele țări străine ? Vai de păcatele mele ! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine !

Și o înăbușeau sughițurile care îi zguduiau inima. Și crăișorul Faruz, tot atîta de amărît ca și soră-sa, începu s-o aline ; pe urmă, îi spuse :

— Ceea ce s-a întîmplat s-a întîmplat, o, Farizada, întrucît ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rîndul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru și, totodată, să-ți aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemne că a căzut acuma.

Iar Farizada, rugîndu-se de el, strigă :

— Nu, nu ! fie-ți milă, nu te duce, dacă te duci să cauți ce a jinduit sufletul meu nesățios ! O, fratele meu, dacă ți s-ar întîmpla vreo năpastă, eu aș muri !

Ci plînsetele și lacrimile ei nu-l clătinară pe crăișorul Faruz din hotărîrea lui. Și încălecă pe cal și, după ce își

luă bun-rămas de la soră-sa, îi dete un șirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de prunc ă ai Farizadei atunci cînd plînsese ea a doua oară, și îi spuse :

— Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă printre degetele tale unele după altele, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că și eu am urmat soarta fratelui nostru !

Și Farizada, foarte tristă, spuse sărutîndu-l :

— Deie Allah, o, multdragul meu, să nu pățești nimic ! Și să te întorci acasă cu naica al nostru !

Și, la rîndu-i, prințul Faruz luă calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Și, în cea de a douăzecea zi de călătorie, dete peste Bătrînul-Copacului, care ședea, cum îl găsise crăișorul Farid, cu degetul arătător de la mîna dreaptă în dreptul frunții. Și, după salamalekuri, moșneagul, întrebat, îi povesti prințului tot ce pățise frate-său, și stărui din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să ajungă la nici un căpătîi cu stăruința aceea, îi dete gogoloiul de piatră roșie. Și piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Și prințul Faruz se avîntă pe panta muntelui, și glasurile se stîrniră la pașii lui. Ci el nu le asculta. Și, la hulirile, la amenințările și la strigătele lor, nu răspundea nimic. Și iacătă că și ajunsese la jumătatea urcușului, cînd auzi deodată un strigăt în urma lui :

— *Fratele meu ! Fratele meu ! să nu fugi de mine !*

Și Faruz, uitînd de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, și fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Și, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mînă șiragul de mărgăritare nici zi nici noapte, și care prefira necurmat boabele printre degete, simți deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, și văzu că se lipiseră unele de altele. Și strigă : „O, sărmanii frați

ai mei, supuși toanelor mele, am să vă găsesc !“ Și își sugrumă toată durerea în sine și, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, își luă armele, se încinse cu ele, și porni călare, luînd calea pe care o luaseră și frații ei.

Și, în cea de a douăzecea zi, dete de șeicul cel bătrîn, care sta sub copac, la marginea drumului. Și domnița îi dete binețe și îi spuse :

— O, preacuvioase moșule taică, nu cumva ai văzut trecînd pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăișori tineri și frumoși, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur ?

Și bătrînul răspunse :

— O, Farizada, stăpîna mea cu zîmbet de trandafir, i-am văzut și i-am îndrumat. Iar ei, vai ! ca și atîția alți crăișori înainte de ei, au fost opriți în drumul lor de către cei Navede !

Și Farizada, dacă văzu că moșneagul îi spune pe nume, rămase pînă peste poate de nedumerită ; iar bătrînul îi zise :

— O, domniță a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ți-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atîția crai și crăișori. Da ei nu ți-au spus și primejdiile care sînt de înfruntat într-o încercare atîta de grea ca încercarea în care ai intrat !

Și îi spuse Farizadei toate cîte avea de înfruntat, dacă se ducea să-și caute frații și cele trei minunății. Iar Farizada îi spuse :

— O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucît sufletu-i ușor de înfricoșat ! Ci cum să dau eu îndărăt, cînd sînt datoare să-mi găsesc frații ? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare și povățuiește-mă cum să-i dezleg din vrajă !

Iar șeicul cel bătrîn răspunse :

— O, Farizada, fiică de rege, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poți să-i dezlegi din vrajă decît atunci cînd ai să fii stăpîna celor trei minunății. Și întrucît nu-ți primejduiești sufletul decît din pricina dragostei de frații tăi, și nu mînată de dorința de a dobîndi ceea ce nu este cu putință, atunci ceea ce este cu neputință are să-ți fie rob. Află, dar, că nici unul dintre fiii oamenilor nu au putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbești pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusință, întrucît Navede are mare putere. Iar iscusința fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede !

Și, după ce spuse toate astea, Bătrînul-Copacului îi dete Farizadei gogoloiul de piatră roșie ; pe urmă, scoase de la brîu un smoc de lînă și spuse :

— Cu smocul ăsta ușurel de lînă, o, Farizada, ai să-i biruiești pe toți ai lui Navede !

Și adăugă :

— Apleacă-ți înspre mine cununa capului tău, o, Farizada !

Iar ea își aplecă înspre moșneag capul cel cu pletele pe o parte de aur iar pe cealaltă de argint. Și bătrînul spuse :

— Fiică a oamenilor, cu smocul acesta ușurel ai să biruiești puterile celor din văzduhuri și toate șiretlicurile lui Navede !

Și, făcînd smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche cîte un ghemotoc, și îi făcu semn cu mîna să purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moșneag și zvîrli cu dibăcie piatra înspre munte.

Și ajunse astfel la cea dintîi stîncă, și descălecă de pe cal și porni să urce spre piscuri, iar glasurile se și stîrniră sub pașii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoșătoare. Ci ea de-abia dacă auzea un

murmur surd, neprinzînd nici un cuvînt, nepricepînd nici un strigăt și, ca urmare, neîncercînd nici o spaimă. Și își văzu de suiș, fără a se opri, măcar că era gingașă și măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decît nisipișul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Și ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Și, în mijlocul podișului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stîlp de aur. Și în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Și Farizada se repezi și puse mîna pe colivie, strigînd :

— Pasăre ! Pasăre ! ești a mea ! ești a mea ! Și n-ai să-mi scapi !

Și, tot atunci, își scoase, aruncîndu-le cît colo, doapele de lînă din urechi, rămase acuma de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele și la hulele lui Navede. Întrucît toate glasurile lui Navede tăcuseră acuma, și o liniște mare domnea peste munte.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

Și în adîncul acelei tăceri mari, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Și spuse, cu toți clopoțeii din ea, cîntînd pe limba ei de pasăre :

Ah, cum, ah cum,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Tu, cea cu zîmbet

De trandafir,
Cum aș putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum
Spre nicăiri
Să-mi caut drum ?
O, noapte, ah !
Ah, ochi, priviri !
Eu știu, eu știu,
Eu, decît tine,
Eu știu mai bine
Cine ești tu !

O, Farizadă, o, Farizadă !
Ah, ochii, ah !
Ah, nopți senine !
Eu știu mai bine,
Ah, decît tine,
Cine ești tu,
Cine ești tu !
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii !
Eu
Roaba ta sînt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, Farizadă,
O, Farizadă !

Așa cînta, o, alăutelor ! așa cînta Pasărea-Vorbitoare. Iar Farizada, vrăjită pînă peste marginile vrăjirii, își uită și supărările și chinurile ; și, încrezîndu-se în vorba

păsării năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună :

— O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi ești roabă, dovedește-mi, dovedește-mi !

Și Biulbiul, drept răspuns, cîntă :

Farizadă, Farizadă,
Poruncește, poruncește,
Poruncește, Farizadă !
Întrucît, fără tăgadă,
A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine însemnează
A mă și supune
La dorința ta !

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, și începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cîntător. Și Biulbiul, în cîntecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre panta cealaltă a muntelui. Și Farizada se întoarse înspre panta dimpotriva pantei pe care urcase și privi. Și văzu la mijlocul povîrnișului acela un pom atît de uriaș că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Și se minună în cugetul ei, și nu-i dă prin gînd cum ar putea să scoată din rădăcini și să ia cu ea pomul acela. Și Biulbiul, văzîndu-i nedumerirea, o lămuri, cîntînd, că nu era deloc trebuință să scoată din rădăcini copacul cel bătrîn, și că era destul să rupă o crenguță din el și s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, și are să vadă pe dată cum prinde rădăcini și cum ajunge un pom tot așa de frumos ca și acela pe care îl vede aici. Și Farizada se duse la Copac și auzi cîntecul care se ridica din el. Și înțelese că se afla dinaintea Copacului-Cîntător ! Întrucît nici adierea vîntului în grădinile persienești, nici alăutele indienești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu au scos nicicînd vreun cîntec

asemuitor cu zvonul cel dulce al gurilor cele fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului acela cîntăreț.

Și, după ce Farizada, venindu-și în fire din vraja în care o cufundase cîntecul, rupse o ramură din Copacul-Cîntător, se întoarse la Pasărea Biulbiul și o rugă să-i arate unde se afla Apa-ca-de-Aur. Și Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soare-apune, și să se ducă să privească pe după stînca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune și văzu o stîncă de peruzea curată. Și se duse înspre ea și, pe după stînca de peruzea curată, văzu cum izvora un pîrîiaș, subțire, ca de aur topit. Și apa aceea, toată de aur, a pîrîiașului pe care îl asuda stînca de peruzea, era încă și mai de-a mirările s-o vezi străvezie și limpede ca însăși apa peruzelelor.

Și pe stîncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleștar. Și Farizada luă vasul și îl umplu cu apa cea strălucitoare. Și se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleștar pe umăr și cu creanga cea cîntătoare în mînă.

Și iacătă că Farizada cea cu zîmbet de trandafir ajunse stăpînă pe cele trei minunății fără de asemuire.

Și îi spuse păsării Biulbiul :

— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugăminte să-ți fac. Și anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atîta de departe după tine !

Și, întrucît Pasărea o pofti să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător :

— Frații mei, o, Biulbiul, frații mei !

Biulbiul, dacă auzi vorbele acestea, păru tare stînjenită. Întrucît știa că nu sta în puterile ei să lupte împotriva celor mulți ai lui Navede și împotriva vrăjilor lor, și știa că și ea le era supusă dintotdeauna. Și își zise pe dată că, dacă ursita o ajutase pe domniță să izbîndească, îi era îngăduit și ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slu-

jească și să se lepede acuma de stăpînii ei de pînă atunci. Și, drept răspuns, cîntă :

Cu stropii, cu stropii, cu stropii
De apă, din vasul cel plin, de cleștar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropește, o, trandafirule al meu rar,
Stropește stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă !

Și Farizada luă într-o mînă olul de cleștar, iar în mîna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul și creanga cea cîntătoare, și porni pe brîna muntelui în jos. Și oridecîteori da de o stană de piatră neagră, o stropea cu cîteva picături de Apă-ca-de-Aur. Și piatra prindea viață și se schimba în om. Și Farizada, fără a lăsa nici o stană nestropită, dete în felul acesta și de frații ei.

Iar Farid și Faruz, dezlegați așa din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Și toți voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mîna. Și se făgăduiră robi ai ei. Și toți laolaltă coborîră iarăși înspre cîmpie, și încălecară iarăși pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă și pe aceștia din vrajă. Și porniră înspre Copacul-Moșneagului.

Ci Moșneagul nu se mai afla pe pajiște, iar Copacul nici el nu mai era pe pajiște. Și Biulbiul, cînd fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintrodată :

— Pentru ce vrei să-l vezi iarăși, o, Farizadă ? El i-a dat fetei oamenilor învățătura de a se sluji de smocul de lînă care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmașe, glasurile potrivnice și toate glasurile care tulbură lăuntrurile sufletului și îl opresc să ajungă în piscuri. Și precum dascălul pălește dinaintea învățăturii sale, tot așa și Moșneagul-Copacului s-a mistuit cînd ți-a trecut ție

învățătura lui, o, Farizadă! Și de-acuma înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulți dintre oameni nu au să mai aibă nici o putere asupra sufletului tău. Întrucît ai să știi să nu-ți mai lași sufletul să asculte de întîmplări din afara ta, care nu au putere decît din pricina acestei ascultări. Și ai învățat să cunoști netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Așa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălța înainte Copacul-Moșneagului. Și toți se minunară de frumusețea felului ei de a vorbi și de adîncimea cugetului său.

Și oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceața începu să scadă, întrucît voinicii slobozi din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfățișau unul cîte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată vorbele lor de mulțumire și, sărutîndu-i mîna, își luau bun-rămas de la ea și de la frații ei. Și, în seara celei de a douăzecea zile, domnița Farizada și prinții Farid și Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, de îndată ce se dete jos de pe cal, Farizada nu zăbovi să atîrne colivia în grădină, sub un umbrar. Și pe dată ce Biulbiul scoase cel dintîi tril al glasului ei, toate păsările deteră fuga s-o vadă și, dacă o văzură, îi deteră binețe laolaltă. Întrucît și filomelele și turturelele și ciocîrliile și silviile și cintezoii și sticleții și toate neamurile cele fără de sfîrșit ale păsăreturilor care sălășluiesc prin livezi mărturisiră că frumusețea ei este mai presus de frumusețea lor. Și, cu glasuri mai subțiri ori mai groase, ca niște almee, ținură hangul cu ciripitul lor la manelele ei singuratice. Și de fiecare dată cînd ea încheia un tril dibaci, ele își vădeau încîntarea cu niște urale pline de farmec, în limba lor de păsări.

Și Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă își făcuse obiceiul să-și privească pletele-i cele de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă,

și vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleștar. Și picătura de aur se umflă și se ridică și crescu în șuvoaie lucitoare, și nu conteni să țîșnească în sus și să cadă iarăși frîntă, revărsînd o revceneală de peșteră de mare în aerul aprins.

Și Farizada sădi, cu chiar mîinile sale, creanga luată din Pomul-Cîntător. Și creanga prinse numaidecît rădăcină și, în cîteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca și acela din care odrăslise. Și se porni un cîntec atîta de frumos, că nici adierea vîntului prin livezile Persiei, nici alăutele indiențești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cîntec așa de ceresc! Și, ca să asculte gurile cele nevăzute și fără de număr din frunzele cîntărețe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însăși își curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări își strînse mătăsăriile.

Și viața își începu iarăși în casa și în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada își luă iarăși plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în șir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cîntător și să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid și Faruz se dedară iarăși petrecerilor lor vînătorești și goanelor de-a călare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atîta de strîmtă încît ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi

frați se întîlniră cu sultanul, care se afla la vînătoare. Și se deteră jos de pe cal, cu mare grabă, și se temeniră cu frunțile la pămînt. Și sultanul, peste măsură de uimit că vedea în pădurea aceea doi crăișori viteji de care el nu știa nimic, îmbrăcați falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simți ispitit să-i privească mai bine la chip și le spuse să se ridice. Și frații cei doi se ridicară în picioare, și șezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreție care se potrivea de minune cu înfățișarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumusețea lor și îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurîndu-i din creștet pînă în talpă. Pe urmă, îi întrebă cine sînt și unde locuiesc. Întrucît inima îi era fermecată de ei și se tulburase foarte. Iar ei răspunseră :

— O, rege al vremilor, sîntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, și locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a îndatorat dărnicia ta !

Și sultanul se bucură nespus cunoscîndu-i pe feciorii slujitorului său cel credincios ; da se miră că nu se înfățișaseră la palat pînă în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Și îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Și ei răspunseră :

— O, rege al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit pînă astăzi să ne înfățișăm dinaintea mîinilor tale darnice ; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, și pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gîndi a o părăsi !

Și sultanul fu înduioșat pînă peste măsură de legătura aceea frățească, și se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întîlniri, zicîndu-și : „N-aș fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăția mea doi flăcăi atîta de desăvîrșiți și totodată atîta de dezlegați de orice lăcomie !“ Și îi veni dorința de neînfrînt să-i vadă în casa lor, spre a-și răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Și le mărturisi

numaidecît dorința sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă și că se supun, și grăbiră să-i fie străji. Și craiul Farid o luă curînd înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Și Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeți, nu știa cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în fața sultanului. Și, în fîstîceala ei, nu găsi altceva mai bun decît să se ducă și să se sfătuiască cu prietena sa Biulbiul, Pasărea-Cîntătoare. Și îi spuse :

— O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbește, dar, de mă învață cum am putea să facem față, în așa fel ca el să plece mulțumit !

Și Biulbiul răspunse :

— O, stăpîna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi și tăvi de bucate. Întrucît numai o tavă i se potrivește astăzi sultanului și numai ea se cere să i se servească. Și aceasta-i o tavă cu castraveți umpluți cu mărgăritare !

Iar Farizada, de tot nedumerită și gîndind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunînd :

— Pasăre ! Pasăre ! nu te gîndești ! Castraveți îndopați cu mărgăritare ! Păi o mîncare ca asta unde s-a mai pomenit ? Dacă regele ne face cinstea să vină la noi la masă, fără îndoială că vrea să mănînce ceva, nu să ronțăie mărgăritare ! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveți cu umplutură de orez", o, Biulbiul ?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată :

— Ba deloc ! Ba deloc ! Ba deloc ! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare ? Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez !

Și Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bucătăresei cea bătrînă să gătească tava de castraveți cu mărgăritare.

Și, întrucît mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoțit de craiul Faruz, intră în grădină. Și Farid, care îl aștepta în poartă, îi ținu scara șeii și îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zîmbet de trandafir, cu fața ascunsă întîia oară sub iașmac (întrucît așa o povățuise Biulbiul), veni să-i sărute mîna. Și sultanul fu încîntat pînă peste poate de gingășia ei aleasă și de curăția de iasomie ce se revărsa din toată făptura sa, și, gîndindu-se la bătrînețea lui fără de urmași, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvîntînd-o :

— Acela care lasă urmași după el nu moare ! O, părinte al unor copii atîta de frumoși, dăruiască-ți Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiți !

Pe urmă adăugă, coborîndu-și iarăși privirile asupra Farizadei care sta tot plecată :

— Ci, o, fiică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiș unde să ne adăpostim de arșița zilei !

Și sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, și cu cei doi frați ai ei în urmă, porni spre umbrar.

Și cel dintîi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Șah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Și se opri o clipă să privească minunîndu-se, și strigă :

— Ce apă minunată, ce plăcere-i să te uiți la ea !

Și se duse s-o vadă mai de aproape. Și deodată auzi cîntarea Pomului-Cîntător. Și întinse o ureche fermecată înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Și ascultă îndelung. Pe urmă strigă :

— O, ce cîntare cum n-am mai auzit vreodată !

Și întrucît, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cîntecul, iacătă că deodată cîntecul încetă și o tăcere mare adormi grădina toată. Și din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vor-

bitoare, într-un cîntec singuratic, răsunător și pătimaș. Și zicea :

— Binevenit... sultanul... Khosru Șah ! Binevenit ! Binevenit ! Binevenit !

Și, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descîntă văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa :

— Binevenit ! Binevenit ! Binevenit !

Și sultanul Khosru Șah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, cel atîta de tulburat de toate cîte văzuse într-un răstimp atîta de scurt, fu înduioșat pînă peste poate. Și strigă :

— Aici este casa fericirii ! Oh, mi-aș da și puterea și scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu !

Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba pe Farizada și pe frații săi de obîrșia minunățiilor despre care el nu izbutea să-și dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cîntător și Pasărea Vorbitoare. Și Farizada îi spuse :

— În ce privește minunățiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului nostru stăpînul, după ce are să se odihnească !

Și îl pofti pe sultan să șadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, și unde tocmai erau aduse bucatele pe o tablă mare. Și sultanul șezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Și i se deteră să mănînce castraveții cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.

Și sultanul, căruia chiar că îi plăceau castraveții umpluți, cînd îi văzu pe farfuria pe care însăși Farizada i-o punea dinainte, fu încîntat de grija aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecît rămase peste măsură de nedumerit cînd văzu că în loc de a fi umpluți, ca de obicei, cu orez și cu fistic, castraveții erau îndopați cu mărgăritare. Și spuse Farizadei și fraților ei :

— Pe viața mea ! ce noutate și la umplutura aceasta de castraveți ! Da de cînd oare se pun mărgăritare în loc de orez și de fistic ?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua și s-o ia la fugă de tulburare, cînd Pasărea-Vorbitoare, dînd glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunînd :

— O, stăpîne al nostru Khosru Șah !

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea vorbitoare, care vorbi mai departe cu un glas adînc :

— O, stăpîne al nostru Khosru Șah ! Da de cînd copiii unui sultan al Persiei pot, de la naștere, să fie schimbați în alte viețuitoare ? Dacă, dar, o rege al vremilor, ai crezut odinioară un lucru atîta de peste putință de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru așa de mărunt ca acesta de acum !

Pe urmă adăugă :

— Adu-ți aminte, o, stăpîne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă ! De le-ai uitat, o, stăpîne al nostru, îngăduie roabei Farizadei să ți le mai spună o dată !

Și Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse :

— O, surorile mele ! cînd am să fiu soția sultanului, am să-i dăruiesc niște urmași binecuvîntați ! Întrucît feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privințele ; iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zîmbetul cerului ! Părul ei ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă ; lacrimile ei, cînd ar plînge, ar fi mărgăritare ; rîsetele ei ar fi dinari de aur, iar zîmbetele ei boboci de trandafir !

Și sultanul, la vorbele acestea, își ascunse capu-n palme și începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decît în zilele amare ale trecutului. Și toate gîndurile înăbușite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă și i-o sfîșiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăși, cîntînd voios. Și spunea :

— Dă-ți de-o parte iașmacurile, o, Farizadă, dinaintea tatălui tău !

Și Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dete la o parte iașmacurile. Și, odată cu ele, căzu și panglica sub care îi sta strîns părul. Și sultanul văzu totul și, cu mîinile întinse înainte, se ridică scoțînd un strigăt mare. Și glasul Păsării Biulbiul îi strigă :

— Copila ta, o, rege !

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, și de argint pe partea cealaltă ; și avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, și un boboc de trandafir pe buze.

Și regele, tot atunci, se uită și la cei doi frați, care ședeau cuminți. Și se văzu în ei. Și glasul Păsării Biulbiul strigă :

— Copiii tăi, o, rege !

Și, pe cînd sultanul Khorsu Șah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, și lui și copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

Și nici nu-și sfîrșise ea bine povestea, că sultanul și copiii săi, strînși unii în brațele altora, își amestecau lacrimile și săruturile. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărțit, lui Allah Atotputernicul și Atotnepătrunsul !

Și, după ce își mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse :

— O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră !

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut atunci cînd biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soțul ei sultanul, și cînd află că este mama Farizadei cea cu zîmbet de trandafir, și a celor doi flăcăi minunați, frații Farizadei. Și mărire

lui Allah a căruia bunătate este fără de sfîrșit și al căruia județ nu greșește nicicînd, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, și carele a menit desfături lungi și viață plină de fericire regelui Khosru Șah, sultăniței soția sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz și domniței cea frumoasă Farizada, pînă ce a venit Despărțitoarea celor ce se au dragi și Spărgătoarea sindrofiilor. Și slavă Acelui carele, în veșnicia sa, nu cunoaște schimbarea.

Și-aceasta-i povestea cea minunată a Farizadei cea cu zîmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai știutor!

După ce Șeherezada povesti povestea aceasta, micuța Doniazada strigă :

— O, sora mea, ce dulci sînt vorbele tale, și ce vrăjitoare, și ce proaspete, și ce gustoase! Și ce minunată este povestea aceasta!

Iar regele Șahriar zise :

— E adevărat!

Și Doniazadei i se păru că vede ochii regelui umeziți, și îi spuse Șeherezadei încet de tot :

— O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stîng al regelui, și parcă altă lacrimă în ochiul lui cel drept!

Și Șeherezada se uită la rege cu o uitătură furișă, zîmbi și spuse, sărutînd-o pe micuță :

— Fie ca regele să nu simtă o plăcere mai mică ascultînd povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima!

Iar regele Șahriar zise :

— Nu cunosc povestea aceasta, Șeherezada, și știi că o aștept și că o doresc!

Ea spuse :

— De-o vrea Allah, și dacă regele îmi îngăduie, am s-o încep mîine.

Iar regele Şahriar, amintindu-şi de parabola adevăratei ştiinţe, spuse :

— Binevoiesc să am răbdare pînă mîine spre a asculta şi povestirea aceasta !

Şi cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzecea noapte

Micuţa Doniazada strigă :

— O, Şeherezada sora mea, Allah fie asupra ta ! grăbeşte de ne povesteşte povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima.

Şi Şeherezada spuse :

POVESTEA LUI KAMAR ȘI A MULTPRICEPUTEI HALIMA

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor — ci Allah este mai știutor ! — un negustător foarte prețuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atotedătător îl binecuvîntase cu o fată și cu un fecior. Și negustătorul dedese numele de Steaua-Dimineții fetei sale, dată fiind frumusețea ei desăvîrșită, și de Kamar băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Ci cînd crescură mai mari, negustătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec și ca desăvîrșire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i viclenească vreun desmățat, și îi ținu închiși în casă pînă la vîrsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrînă care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, cînd negustătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioșie, soția lui, mama copiilor, îi spuse :

— O, părinte al lui Kamar, iacătă că fiul nostru Kamar are să ajungă la vremea însurătoarei și poate să se poarte de-aci înainte ca un bărbat. Da tu ce socoți ? Au este el fată ori băiat, ia spune-mi ?

Și negustorul Abd el-Rahman, pînă peste poate de nedumerit, îi răspunse :

— Băiat !

Ea spuse :

— Apoi atunci pentru ce te încăpățînezi să-l ții ascuns, ca pe o fată, de ochii întregii lumi, și nu-l iei cu tine în suk, și nu-l duci să stea lîngă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea și ca să-l cunoască și lumea pe el și să știe măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moștenească și să rostuiască treburile vînzărilor și ale cumpărărilor ? Altminteri, după viața cea lungă (Allah meniți-o-ar fără de sfîrșit !), nimenea habar n-ar avea de urmașul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor : „Eu sînt fiul negustorului Abd el-Rahman !“ că nu are să audă decît răspunsul plin de necrezală supărată, și pe bună dreptate : „Nu te-am văzut niciodată ! Și nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai de-aproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu !“ Și atunci, o, ce năpraznă pe capetele noastre ! stăpînirea are să vină și să pună gajba pe bunurile tale, și să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui !

Și, după ce spuse toate astea cu mare însuflețire, femeia urmă cu același glas :

— Și tot așa-i și cu fata noastră Steaua-Dimineții ! Aș vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soție, și că noi, la rîndu-ne, avem să ne putem bucura la nunta ei ! Căci lumea, o, taică al lui Kamar, este făcută din viață și din moarte, și noi nu știm ziua sorocului nostru !

La vorbele acestea ale soției sale, negustorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă sălță capul și răspunse :

— O, fiică a moșu-meu, dreptu-i ! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gît. Ci tu știi

bine că nu mi-am ținut copiii ascunși în casă decît pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva ! De ce, dar, mă învinuiești pentru chibzuința mea și uiți de grija ce m-a călăuzit ?

Ea spuse :

— Alungat fie Cel-rău, Procletul ! Roagă-te în numele Profetului, o, șeicule !

El spuse :

— Binecuvîntarea lui Allah să fie asupra sa și asupra tuturor alor săi !

Ea urmă :

— Și-acuma, pune-ți încrederea în Allah care are să știe cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase și de ochiul cel rău. Și-apoi, iacătă colea turbanul din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar și în care am avut grijă să cos cutiuța de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate ! Poți, dară, în toată liniștea, să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul și să-i arăți, într-un sfîrșit, prăvălia tatălui său !

Și, fără a mai aștepta încuviințarea soțului ei, dete fuga să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, și îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine și se lumină la vederea lui, și murmură :

— Mașallah ! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, ya Kamar !

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mînă și plecă cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Or, de cum trecură de pragul casei lor și făcură cîțiva pași în uliță, se pomeniră înconjurați de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburați pînă peste marginile tulburării, de flăcău și de frumusețea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva cînd ajunseră la poarta sukului. Acolo, trecătorii se opriră de-a binelea din umblat și unii se duseră să-i sărute mîinile lui Kamar, după ce se temeniră cu salamalekurile de cuviință dinaintea tătîne-său, iar alții strigau :

— Ya Allah ! Soarele se arată a doua oară în dimineața aceasta ! Crai-nou strălucește ca-n luna Ramadan peste făpturile lui Allah ! Lună-nouă se ivește astăzi peste suk !

Și-așa se minunau din toate părțile, beți de încîntare și făcîndu-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mînie sugrumată și încurcat de tot, degeaba îi suduia și îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduți în minunare față de frumusețea cea peste fire care își făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvîntare. Și, în felul acesta, îi dedeau dreptate poetului, întorcînd asupra lor înșiși vorbele acestea :

Doamne, tu zămislit-ai frumusețea
Ca să ne iei și mințile cu ea !
Și tot tu spui : „Păziți-vă cu teamă
De ce-i poprit, și de mînia-mi grea !“

Doamne, tu frumuseților izvor,
Și care tot ce e frumos iubești,
Cum ar putea niște făpturi supuse

Să nu iubească ce-i ca din povești,
Cum să-și sugrume dorul care-i mînă
Spre ce-i scăldat în frumuseți cerești ?

Cînd negustorul Abd el-Rahman se văzu așa, în mijlocul șirurilor de bărbați și de muieri stînd grămadă dinaintea lui și înlemniți de minunare dinaintea fiu-său, rămase pînă peste poate de năucit și începu, în sufletul lui, s-o încarce cu blesteme pe nevastă-sa și s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechematilor aceia, punîndu-i în seamă toate cîte i se întîmplau atîta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezit pe cei care îl împresurau și se furișă grabnic în prăvălia sa, pe care o deschise și în care, numaidecît, îl puse pe Kamar să stea jos, da în așa fel ca neobrăzarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decît de departe. Iar prăvălia ajunse locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala și-a celor mari și-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă : întrucît cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă și ei cît de cît.

Și iacătă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviș cu privirea pierdută ca o rugăciune, și care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stînd lîngă tatăl său, și atîta de chipeș, se opri scoțînd niște oftaturi adînci și, cu un glas tulburat pînă peste poate, rosti stihurile acestea :

Ia uite ramul arborelui ban
Cum șade pe-o tulpină de șofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Și cînd întreb apoi anume :
„Cum îți zice pe nume ?
Cum te numești tu ?“
El răspunde : „Lu-lu !“

Iar eu îl strig atunci de-aci :
„Li-li !“
Ci el răspunde-atunci așa :
„La-la !“ [1]

După care, dervișul cel bătrîn, alintîndu-și într-una barba, pe care-o avea lungă și albă, se duse pînă lîngă prăvălie, între rîndurile de privitori care se deteră la o parte dinainte-i, din cinstire față de vîrsta lui înaintată. Și îl privi pe băiat cu niște ochi plini de lacrimi, și îi dărui un mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă, șezu jos pe lavița tejghelei, pe locul cel mai de lîngă băietan. Și, cum sta așa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului :

Pe cînd băiatul cel cu chip frumos
Ședea în tihnă, iar vrăjita-i față
Era ca răsăritul luminos
Al lunii-n Ramadan — cu o măreață
Și rară călcătură iată vine
Un preacinstit șeic, cu-nfățișare
De derviș ars în schivnicii haine.
Cu osteneli și rîvne îndelungi
Liubovul cercetînd cu prisosință,
Întreaga-i taină, după-atîtea munci,
O dobîndise-n vrednică știință.
Neprecurmat, și fete și feciori
Oblăduise inima-i miloasă,

[1] Sau, cu alte cuvinte :
Eu îl întreb anume :
„Cum îți zice pe nume ?“
El răspunde : „Mărgăritar !“
Eu strig : „Vino la mine, așadar !“
Ci el răspunde-așa :
„Iaca ba ! Iaca ba !“

De-ajunse-ntocmai unei scobitori —
Bătrîne oase într-o piele roasă.
Gustînd ospățul ca un maghrebin,
Și-avea drăguțu-n preajmă-i totdeauna !
Ci, după cîte se spune, nu deplin
Pornit femeii să-i îndure struna,
Măcar că se vădise priceput
Și la mai acrișor, și la mai dulce,
Și tînărul Zeid fiind plăcut,
Și tînăra Zeinab, cînd să și-i culce :
Cu inima-nmuiată-n duioșie,
Iar restul tare pururi ca de piatră.
Era cu-adevărat minunăție !
Fie un țap cu cătătură șoatră,
Fie o capră smulsă din juvăț,
Fie o barbă ori obraz mai lin,
Șeicu-i gata la orice răsfăț,
Apururi sprinten, ca un magrebin !

Cînd oamenii care se buluceau fermecați dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervișului, începură să-și împărtășească între ei cele ce cugetau zicînd :

— Uallah ! toți dervișii sînt la fel ! Seamănă cu jungherul negustătorului de colocase : nu fac nici o osebire între bărbătesc și femeiesc !

Iar alții strigau :

— Alungat să fie Cel-rău ! Dervișul scapără după băiatul cel drăgălaș ! Prăpădi-i-ar Allah pe dervișii de soiul ăsta !

Cît despre negustătorul Abd el-Rahman, părintele tînărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate acestea, își zise : „Cel mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai devreme decît de obicei". Și, spre a-l hotărî pe derviș să plece, scoase de la chimir un galben și i-l dărui, spunînd :

— Ia-ți partea ta de astăzi, o, dervișule !

Și, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar și îi spuse :

— Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atîtea neplăceri !

Ci, întrucît dervișul nu se clintea de pe locul său și nu întindea mîna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse :

— Scoală-te, moșule, ca să închidem dugheana și să ne ducem în calea noastră !

Și, grăind așa, se ridică în picioare și dete să tragă obloanele amîndouă. Atunci dervișul fu nevoit să se scoale de pe laviță pe care se pironise și coborî în uliță, ci fără a putea să-și desprindă o clipă privirile de pe tînărul Kamar. Și cînd negustătorul și fiul său, după ce încuiară prăvălia, își tăiară drum prin bulucul de lume și porniră înspre ieșirea din suk, dervișul se luă după ei și merse, pășind pe urmele lor și însoțindu-le fiecare călcătură cu țăcănitul bățului său, pînă la poarta casei lor. Iar negustătorul, văzînd stăruința dervișului și necutezînd să-l suduiască, din cinstire față de dreapta credință, precum și din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta și îl întrebă :

— Ce dorești, o, dervișule ?

El răspunse :

— O, stăpîne al meu, tare doresc să mă poftești la tine în noaptea aceasta, și tu știi că acela, care este poftit este oaspetele lui Allah — proslăvit fie el !

Și părintele lui Kamar spuse :

— Binevenit fie oaspetele lui Allah ! Intră, dară, o, dervișule !

Ci își zise în sinești : „Pe Allah — ! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta ! De-o avea vreun gînd ascuns față de fiu-meu, și dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreșit că am să-l omor, am să-l îngrop în grădină, și am să scuip pe mormîntul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea

demîncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ți-l scoate în cale!" Și îl bagă în casă și porunci unei arăpoaice să-i ducă ibricul și ligheanul de spălat, și mîncare și băutură. Iar dervișul, după ce se spălă rostind numele lui Allah, se așeză a rugă și nu se mai ridică pînă ce nu îngînă toată *surata vacii*, pe care o lungi cu *surata mesei* și cu aceea a *pocăinții*. După care spuse *bismillah* și începu să ia din mîncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie și cu multă cumpătare. Și mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Cînd negustătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervișul sfîrșise de mîncat, își zise: „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba!" Și se întoarse înspre fiul său și-i spuse:

— O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervișul, și întreabă-l dacă are tot ce-i trebuiește, și stai cu el de vorbă o vreme, întrucît vorbele dervișilor care străbat pămîntul în lung și în lat sînt deseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sînt cu folos de ascultat pentru suflet. Șezi dară jos cît mai aproape de el și, dacă te-o lua de mînă, să nu ți-o tragi, întrucît aceluia care dă învățăminte îi place să simțească între el și învățăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învățătura. Și, în toate cele, să arăți față de el luarea-aminte și supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete și vîrsta-i înaintată!

Și, după ce îl povățui pe fiul său așa, îl trimise la derviș și dete fuga să se pitească la catul de deasupra, într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă și să audă tot din odaia în care se afla dervișul.

Or, de îndată ce flăcăiașul cel frumos se ivi în prag, dervișul fu cuprins de o tulburare așa de mare că lacrimile îi țîșniră din ochi și se porni să suspine întocmai ca o mamă care și-a pierdut și și-a găsit iarăși copilul. Iar Kamar se duse lîngă el și, cu un glas dulce de să prefacă în miere și amarul smirnei, îl întrebă dacă mai ducea

lipsă de ceva și dacă își avusese parte de bunurile lui Allah pentru făpturile sale. Și șezu jos aproape de el, cu gingășie și cu îngrijire și, pe cînd se așeza, își dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă și fragedă ca un aluat de migdale. Și anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezmințit :

O, voi, drepteredincioșilor, e-o coapsă
Numai migdale și mărgăritare !
Ci nu vă minunați că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nicicînd mai strălucită ca atunci
Cînd coapsele sclipesc duios și lungi.

Însă dervișul, dacă se văzu singur cu flăcăiașul, departe de a se lăsa ispitit față de el la vreo ușurătate de orice fel să fi fost, se trase cu cîțiva pași mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo, pe rogojină, cu o înfățișare răzvedită de cuviință și de cinstire de sine-însuși. Și se uita la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi și pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl țintuise pe lavița din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acesta de a se purta al dervișului ; și îl întrebă pentru ce se ferea așa și dacă are a se plînge de el ori de găzduirea din casa lor. Și dervișul, drept orice răspuns, recită într-un chip plin de simțire aceste cuvinte frumoase ale poetului :

Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseții chip vrăjit,
Căci dragostea de Frumusețe
Te face-a fi desăvîrșit.

Ci nu vă minunați că astăzi este
Și neatinsă de dorinți,
Și slobodă de tot ce leagă
De simțuri și porniri fierbinți.

Doar din atare Frumusețe
Mi-am făurit al vieții țel ;
Și mi-e lehamite și scîrbă
De toți care iubesc altfel.

Iacătă ! Și tatăl lui Kamar vedea și auzea, și era pînă peste măsură de uluit. Și își zicea : „Mă plec dinaintea lui Allah pe care l-am supărat, prepuindu-l de gînduri desmățate pe dervișul acesta sfînt ! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispitește pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor !“ Și, dumirit asupra rosturilor dervișului, se dete jos în mare grabă și intră în odaie. Și îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalekurile și urările de cuviință, iar la urmă îi spuse :

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturisești pricina tulburării și a lacrimilor tale. și pentru ce te face vederea fiului meu să scoți niște oftaturi atîta de adînci. Întrucît atare amar trebuie numaidecît să aibă o pricină !

Dervișul spuse :

— Adevărat grăiești, o, taică al găzduirilor !

El spuse :

— Dacă-i așa, nu mă mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini !

El spuse :

— O, stăpîne al meu, pentru ce mă silești să zădărăsc o rană care se zviduise. si să-mi răsucesc jungherul în carne ?

El spuse :

— În temeiul hatîrurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ție, o, fratele meu, să-mi stîmperi nedumeririle !

Atunci dervișul spuse :

— Află, dar, o, stăpîne al meu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și doua noapte

Urmă :

...Atunci dervișul spase :

— Află, dar, o, stăpîne al meu, că sînt un biet derviș care străbate necurmat pămînturile și olaturile lui Allah, minunîndu-se de lucrurile de zi și de noapte ale Zidito-rului. Or, într-o zi de vineri, dimineața, m-a dus ursita în orașul Bassra. Și, intrînd eu în cetate, am băgat de seamă că și sukurile și prăvăliile și dughenele erau deschise, cu toate mărfurile așezate pe tarabe, și cu toate merindele și cu tot ceea ce îndeobște se vinde și se cum-pără, tot ce se mănîncă și se bea ; da mai băgai de seamă la fel că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de negustător sau de cumpărător, de femeie ori de fetiș-cană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, și peste tot era atîta părăsire și atîta pustietate, de nu se afla pe nici o uliță nici măcar un cîine ori vreo pisică ori vreun zbeg de copii ; ci pretutindenea numai pustiul și tăcerea, și numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă mi-nunam de toate astea, și îmi ziceam în cugetul meu : „Cine știe în ce parte or fi putut să se ducă tîrgo-vești din orașul acesta, cu pisicile și cu cîinii lor, de și-au părăsit așa pe tejghele toate aceste mărfuri !“ Ci, întrucît mă chinuia pe dinlăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gînduri și, ducîndu-mă la tejgheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mîncai toate plăcintele pe care le rîvneam și la care mă îndemna dorința. Pe urmă, pornii înspre taraba unui grataragiu și mîncai vreo trei-patru frigărui grase de miel și vreo doi pui fripți, calzi încă de la cuptor, cu cîteva gogoși nimse cu zahăr, cum de cînd sînt derviș călător limba mea n-a mai gustat și nasul meu n-a mai mirosit ; și mulțumii lui Allah pentru daru-rile lui asupra capului săracilor săi. După care, mă urcai în dugheana unui negustător de sorbeturi și băui vreo

două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard și cu smirnă, cu care de-abia îmi stîmpărai oleacă cele mai dintîi dureri ale gîtului meu de atîta amar de vreme dezvățat de băuturile tîrgoveților cei bogați. Și detei mulțam Atoate-binefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioșii săi și le dă încă de pe pămînt o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii oleacă în felul acesta lăuntrurile, mă apucai să cuget la starea anapoda a orașului acela, care neîndoielnic că numai de puține clipe fusese părăsit de locuitorii săi. Și nedumerirea mea sporea pe măsură ce cugetam ; și începu să mi se facă o frică mare de vuietul pașilor mei prin singurătatea aceea, cînd auzii răsunînd o zvoană de alăute care, din cîte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu mințile cam vălmășite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nici o îndoială că nu m-aș afla acolo într-un oraș fermecat, și că acele cîntări pe care le auzeam n-ar fi cîntate de efriții și de ginnii cei procleți — prăpădi-i-ar Allah ! Și, cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul afundului unei dugheni de grăunțe, și mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucît eu din fire, o, stăpîne al meu, mă aflu sub stăpînia păcatului iscodirilor — ierta-m-ar Allah ! — nu mă lăsă inima să nu mă așez în așa chip încît să pot să mă uit pe uliță, de după sacul meu, și să văd fără ca să fiu văzut. Și nici nu sfîrșii eu bine să mă ghemuiesc cît mai mulțumitor, că și văzui cum se ivea în uliță un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efriți, ci hotărît că de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetișcane, cu chipuri de lună, care veneau în frumusețea lor fără de văluri, pe două șiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cîntec. Iar înaintea lor pășea o liotă de cîntărețe din alăute și de dănțuitoare care își legănau după bătaia cîntecului mișcările lor de păsări. Că păsărí erau, chiar de adevăratelea, și erau mai albe ca porumbițele și mai ușoare ca ele, de bună seamă. Căci

cum ar fi putut niște fete de oameni să fie atîta de gingașe și de ușoare ? Și nu erau mai degrabă decît niște făpturi venite din palatele Iramului-cel-cu-pilaștri, ori din grădinile raiului, ca să farmece pămîntul cu ivirea lor ? Orice-ar fi fost, o, stăpîne al meu, de îndată ce trecu și cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o iapă cu stea în frunte și cu hățurile ținute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atîta tinerețe și cu atîta frumusețe încît vederea ei îmi zbură mințile de tot, îmi pierdui răsuflarea și era mai-mai să mă prăbușesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpîne al meu ! Și femeia aceea era cu atîta mai amețitoare cu cît hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gîtul, încheieturile de la mîini și de la picioare piereau sub focul adamantelor și sub salbele și brățările de mărgăritare și de geme năstrăpate. Și de-a dreapta ei mergea o roabă care ținea în mînă o sabie trasă, cu mînerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea pășea ca o regină mîndră de cununa de pe cap. Și arătarea aceea de strălucire se depărtă legănîndu-se, și mă lăsă cu o inimă înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, și cu doi ochi care nu mai uită și care spun față de orice frumusețe : „Ce ești tu pe lîngă ce am văzut eu ?“ Cînd alaiul pieri cu totul din vedere și cînd muzica acelor cîntărețe nu mai răzbătea pînă la mine decît ca niște sunete îndepărtate, mă hotărîi să ies de după sacul de bob, și din prăvălie în uliță. Și-o brodii bine, întrucît tot atunci, spre marea mea uimire, văzui sukurile însuflețindu-se și toți negustorii ieșind ca din pămînt, spre a veni să-și ia în primire locurile la tejghelele lor, iar stăpînul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămînțarul, ivindu-se, răsărit de nu știu unde, și apucîndu-se să-și vîndă grăunțele la cresc ătorii de orătănii și la alți cumpărători. Și eu, tot mai buimac, mă hotărîi să-l opresc pe unul dintre trecători și să-l

întreb ce va să însemne toate cîte văzusem, și cum o chemă pe domnița aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip și, suflecîndu-și poalele mantiei, îmi întoarse spatele și își slobozi picioarele în vînt, într-o fugă mai sprintenă decît dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, și îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, el se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, și își văzu de drumul lui, uitîndu-se în altă parte. Și mai întrebai așa o mulțime de lume; da nici unul nu vru să răspundă la întrebările mele; și toată lumea fugea de mine de parcă aș fi fost ieșit din vreo groapă cu scîrne ori de parcă aș fi vînturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci, îmi zisei în mine: „O, dervișule *cutărică*, nu-ți mai rămîne, ca să luminezi cumu-i treaba, decît să intri în prăvălia vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap și, totodată, să-l iscodești. Întrucît, precum știi, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mîncărici la limbă și stau cu vorba pururea pe vîrful buzelor. Și numai unul ca acesta poate că ți-ar spune ce vrei tu să afli!" Și, cugetînd în felul acesta, intrai la un bărbier și, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate cîte îmi ședeau pe inimă să le știu, și îl întrebai cine era domnița cea peste fire de frumoasă. Și bărbierul, tare înfricoșat, își roti ochii în dreapta și în stînga, și într-un sfîrșit răspunse: „Pe Allah, o, dervișule, moșule al meu, dacă ții să-ți păstrezi capul pe grumaz și gîtul întreg și nevătămat, ferește-te să nu carecumva să pomenești cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina ta tihnă, să părăsești numaidecît cetatea noastră, ori ești pierdut fără de izbavă! Și asta-i tot ce pot să-ți spun în privința aceasta; întrucît este vorba de o taină care bagă în sperieți toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele dacă îi paște pacostea să nu se

ascundă înaintea venirii alaiului. Cu adevărat, roaba care ține spada trasă retează capul celor necugetați pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Și iacătă tot ce pot să-ți spun !“ Eu, atunci, o, stăpîne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie și dete zor să ies din cetate ; și nu avusei liniște decît cînd mă văzui dincolo de ziduri. Și călătorii, pe cîmpuri și prin pustietăți, pînă ce ajunsei în cetatea voastră. Și îmi era sufletul mereu plin de acea frumusețe întrezărită, și atîta mă tot gîndeam la ea că deseori și uitam să mai mănînc și să mai beau. Și în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, și îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumusețea lui îmi învie în minte întocmai frumusețea acelei copilandre mîndre peste fire din Bassra, și cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Și atîta de tulburat fusei de asemuirea aceasta de nici nu mai putui să-mi țin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit ! Și aceasta-i, o, stăpîne al meu, pricina oftaturilor și a tulburării mele !

Și, după ce își încheie în felul acesta istorisirea, dervișul izbucni iarăși în plînset, uitîndu-se la tînărul Kamar ; și adăugă, în toiul lacrimilor :

— Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu, acuma, dacă ți-am povestit ce ți-am povestit, și întrucît nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi ușa de ieșire și lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Și, dacă am o rugă de rostit asupra creștetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah, carele a zămislit două fapturi atîta de desăvîrșite ca feciorul tău și ca tinereaua din Bassra, să-și împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune !

Și, spunînd acestea, dervișul se sculă, cu toate rugămințile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, și mai chemă o dată binecuvîntarea asupra gazdelor sale, și plecă, oftînd, cum venise. Și-atîta cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe tînărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atîta de muncit fiind de povestirea dervișului, și atîta de tulburat de zugrăvirea fetișcanei. Și, dis-de-dimineață, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deșteptă și îi spuse :

— O, maică, pune-mi niște lucruri într-o legăturică, întrucît trebuie să plec numaidecît la cetatea Bassrei, unde mă așteaptă scrisa mea !

Și maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plîngînd, și îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtășească și lui vestea cea atîta de uluitoare și de neașteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte nici un sfat și care, în chip de încheiere, spuse :

— Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor fără doar și poate !

Iar tatăl și mama lui Kamar, față cu spusele acestea răspicate și cu o hotărîre atîta de neclintită, nu putură decît să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Și tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-si toate belelele cîte i se întîmplaseră din ceasul cînd se luase după sfaturile ei și îl dusese pe Kamar la suk. Și își zicea : „Iacătă unde s-au sfîrșit toate grijile și toată fereala ta, ya Abd el-Rahman ! Nu este ajutor și putere decît întru Allah cel atotputernic ! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, și nimenea nu poate să se lupte cu hotărîrile soartei !“ Iar maica lui Kamar, de două ori amărîtă — și că se vedea în felul acesta ținta îmboldelilor soțului ei, și de durerea pe care i-o pricinuia hotărîrea feciorului — fu oricum nevoită să-i facă pregătirile de plecare. Și îi dete o punguță în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant și de smarald, spunîndu-i :

— Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu ! Că ți-o fi de folos, dacă ai să ajungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dete nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum și de ședere prin străini. Și amîndoi îl sărutară, plîngînd, și își luară rămas-bun de la el. Și tătîne-său îl dete în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Și Kamar, după ce sărută mîna tătîne-său și a maică-si, plecă înspre Bassra, însoțit de urările părinților săi. Și Allah îi meni bună-pace ; și ajunse cu bine în cetatea aceea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și treia noapte

Urmă :

Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineața ; și Kamar putu să se încredințeze că tot ce îi povestise dervișul era aidoma întru totul. Văzu, în adevăr, că sukurile erau goale, ulițele pustii, iar prăvăliile deschise însă fără nici un negustător și fără nici un meșteriu. Și, întrucît îi era foame, mîncă și bău tot ce-i plăcu, pe săturatele. Și numai ce-și sfîrși masa, că și auzi cîntarea și se repezi să se ascundă, așa cum făcuse și dervișul. Și o văzu ivindu-se în curînd pe domnița copilandră cu cele patruzeci de însoțitoare ale ei. Și, la vederea frumuseții ei, fu cuprins de o tulburare atîta de aprigă, încît căzu fără de simțire în ungherul lui.

Cînd își veni în fire, văzu că sukurile erau însuflețite și pline de lume, întocmai de parcă niciodată viața tîrgului nu s-ar fi oprit. Și, prefirîndu-și prin minte farmecele peste fire ale fetișcanei, se duse dintru-ntîi să-și cumpere niște haine falnice, tot ce putu să găsească mai

bogat și mai strălucit pe la negustorii de vază. Și pe urmă se duse la hammam de unde, după ce se scăldă îndelung și cu de-amănuntul, ieși luminos ca un rege tinerel. Și numai atunci porni să caute dugheana bărbierului cel care răsese altădată capul dervișului, și nu avu mult de căutat pînă s-o găsească. Și intră în bărbierie și, după salamalekurile de cuviință și dintr-o parte și din cealaltă, îi zise bărbierului :

— O, taică al mîinilor ușoare, vreau să-ți spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ți închizi prăvălia pentru mușteriii pe care ai obiceiul să-i primești, și iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută !

Și îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o prețălui cu o mișcare ușară de mînă, se grăbi s-o înghesuie la briu. Și, cînd rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse :

— O, taică al mîinilor ușoare, sînt străin în cetatea aceasta. Și de la tine nu vreau să aflu decît pricina pentru care au fost părăsite de dimineață sukurile, în ziua aceasta de vineri !

Și bărbierul, cîștigat de dărnicia tînărului și de înfățișarea lui de emir, îi răspunse :

— O, stăpîne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac și eu ca toată lumea și am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineața. Da dacă treaba aceasta îți stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aș face nici pentru fratele meu. Am să te pun, așadar, în legătură cu femeia mea, care știe tot ce se petrece în cetate, întrucît vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra și pe la saraiurile celor mari și ale sultanului. Și, întrucît văd de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba și că, pe de altă parte, cele spuse de mine îți plac, dau fuga într-o clipeală pînă la fiica moșului meu, să-i spun tărășenia. Așteaptă-mă, dar, liniștit în prăvălie, pînă ce mă întorc !

Şi bărbierul îl lăsă pe Kamar în prăvălie şi dete fuga la nevastă-sa, ca să-i spună pricina ce-l aducea ; şi totodată îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute şi inima săritoare, răspunse :

— Să fie binevenit în cetatea noastră ! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul şi cu ochii mei ! Du-te la el şi adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să ştie !

Şi bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stînd şi aşteptîndu-l, şi îi spuse :

— O, fiul meu, scoală-te şi hai cu mine la maica ta, fiica moşului meu, care m-a trimis să-ţi spun : „Treaba se poate face !“

Şi îl luă de mînă şi îl duse acasă, unde soţia sa îi ură bunvenit cu o înfăţişare binevoitoare şi îndatoritoare, şi îl pofti să şadă la locul de cinste, pe divan, şi îi spuse :

— Deie-i Allah copii şi spor oaspetelui cel frumos ! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sînt stăpînii casei ! Eşti domn peste capetele şi peste ochii noştri. Porunceşte ! A asculta înseamnă a ne supune !

Şi zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele şi dulceţurile datorite oaspeţilor, şi îl îmbie să ia cîteoleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită :

— Plăcerea şi reveneala în inima oaspetelui nostru !

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur şi îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind :

— Fie-mi cu iertăciune puţinătatea ! Ci, inşallah ! am să ştiu eu să-ţi preţuiesc şi mai bine bunătatea !

Pe urmă îi spuse :

— Acuma, măicuţă, povesteşte-mi tot ce ştii despre ceea ce ştii !

Iar nevasta bărbierului spuse :

— Află, o, copilul meu, o lumină a ochilor şi cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din ţara Indului ca peşcheş un mărgăritar

atîta de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo geană de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era și alb și dauriu, după felul în care îl priveai, și parcă frămînta în inima lui un pojar scăldat în lapte. Și regele se tot uită la el o zi întreagă, și dori, spre a nu se mai despărți de el nicicînd, să-l poarte legat la gît cu panglică de mătasă. Ci, întrucît mărgăritarul era nesmintit și neatins, porunci să vină toți giuvaergiii din Bassra și le spuse : „Vreau să găuriți cu meșteșug mărgăritarul acesta năstrăpat. Și cine se va pricepe să facă treaba fără a-i vătăma cumva miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară tot ce îi va pofti inima ; și va fi răsplătit, și cu prisosință ! Dar dacă nu va izbîndi cu desăvîrșire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatăme fie cît de cît, poate să se aștepte la cea mai neagră dintre morți ; întrucît am să pun să i se taie capul, după ce mai întîi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păcătoasa lui de neîndemînare ! Ce ziceți, o, giuvaiergiilor ?“ Cînd auziră vorbele acestea ale sultanului și cînd văzură la ce își primejduiau sufletele, giuvaergiii se speriară cu mare spaimă și răspunseră : O, rege al vremilor, e lucru tare gingaș cu un mărgăritar ca acesta ! Și noi știm că și pentru un mărgăritar de rînd se cere o iscusință și o îndemînare aparte, și puțini meșteri giuvaergii ajung la bun sfîrșit fără nici un necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ție să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre slabe nu pot să ducă, întrucît mărturisim că o iscusință cumu-i aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mîinile noastre. Ci putem să-ți spunem pe unul care ar ști să săvîrșească această vrăjitoarească artă, și care-i șeicul nostru !“ Iar regele întrebă : „Și cine-i șeicul vostru ?“ Ei răspunseră : „Este meșterul giuvaergiu Obeid ! El este nemăsurat mai dibaci decît noi, și are cîte un ochi în fiecare vîrf de deget, și o gingășie peste fire în fiecare ochi !“ Și

regele zise : „Duceți-vă să mi-l aduceți, și nu zăboviți !“ Iar giuvaergiii zoriră să se supună și se întoarseră cu șeicul lor, meșterul Obeid care, după ce sărută pămîntul între mîinile regelui, rămase încremenit, așteptînd poruncile. Și regele îi arătă ce lucru cerea de la el și ce răsplată sau ce osîndă îl aștepta, după izbîndă ori neizbîndă. Și, totodată, îi arătă mărgăritarul. Iar giuvaergiul Obeid luă mărgăritarul cel minunat și îl cercetă vreme de un ceas, și răspunse : „Să mor eu dacă nu-l găuresc !“ Și, pe loc, se ghemui pe vine, cu îngăduința regelui, și scoțîndu-și de la brîu niște scule gingașe puse mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strînse și, cu o dibăcie și cu o ușurință de neînchipuit, își mînui sculele așa cum ar face un copil cu un titirez și, în mai scurtă vreme decît ar trebui spre a găuri un ou, sfredeli mărgăritarul dintr-o parte pînă în cealaltă, fără de nici un cusur și fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură și pe-o potrivă. Pe urmă îl șterse cu mîneca și i-l întinse regelui, care se umplu și se înfioră de încîntare și de mulțumire. Și și-l petrecu pe după gît, legat cu un șiret de mătasă, și se sui să șadă pe tronul lui. Și se uita în toate părțile cu niște ochi luminați de bucurie, pe cînd mărgăritarul era ca un soare atîrnat de gîtul lui. După care, se întoarse înspre giuvaergiul Obeid și îi zise : „O, meștere Obeid, acuma-i rîndul dorinței tale !“ Iar giuvaergiul cugetă vreme de un ceas și răspunse : „Sporească Allah zilele regelui ! ci robul, care cu mîinile lui betege a avut neprețuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat și de a i-l da îndărăt găurit stăpînului nostru, după dorința sa, are o soție tare tînără pe care este dator s-o bucure cît mai des, dat fiind că el este tare bătrîn și că bărbații trecuți, care nu vor să se facă urîți de soțiile lor, se cade să se poarte față de ele cu tot soiul de gingășii și să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău, o, rege al vremilor. El ar vroi să se

ducă să afle părerea soției sale în privința cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpînului nostru cel preadarnic, și să vadă de nu are chiar ea vreo dorință de rostit, mai bună decît aceea pe care aș putea eu s-o închipui. Întrucît Allah a dăruit-o nu numai cu tinerețe și cu farmec, ci și cu o minte rodnică și pătrunzătoare și cu o judecată de toată minunea!" Și regele răspunse: „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te sfătuiești cu soția ta și să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decît atunci cînd am să-mi îndeplinesc făgăduiala!" Și giuvaergiul plecă de la palat și se duse la nevastă-sa și îi povesti tărășenia. Și nevestica strigă: „Preamărit fie Allah, cel care face să vină și ziua mea mai nainte de soroc! Am, cu adevărat, o dorință de rostit și un gînd, cam ciudat, ce-i drept, de îndeplinit! Noi, din mila lui Allah și din sporul negustătoriilor tale, sîntem de mult bogați și la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimica de rîvnit în privința aceasta, iar dorința pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nici o drahmă din vistieria domnească. Iacătă! Du-te de-i cere regelui să-mi dea numai îngăduința de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de regi, prin sukurile și pe ulițele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe uliță, sub pedeapsa de a-și pierde capul! Și iacătă tot ce doresc de la rege ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit!" Cînd auzi vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaergiul fu peste poate de uluit și își zise: „Allah Karim! Chiar că-i tare ascuțit la minte acela care se poate lăuda că ar ști ce se petrece în capul unei femei!" Ci întrucît o iubea pe nevastă-sa, și fiind bătrîn și de altminteri tare urît, nu vroi s-o supere și se mulțumi să răspundă: „O, fiică a moșului meu, dorința ta este asupra capului și a ochiului meu! Ci dacă negustătorii din sukuri au să-i lase prăvăliile ca să se ducă

să se ascundă, cît o trece alaiul, cîinii și pisicile au să le prade tarabele și au să se săvîrșească niște stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul" Ea spuse : „Ca să nu pată așa, să se dea poruncă la toți locuitorii și la toți paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toți cîinii și toate pisicile. Întrucît eu vreau ca prăvăliile să rămînă deschise la trecerea alaiului meu ! Și toată lumea, mari și mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă ușile, așa ca nimenea să nu poată scoate capul și să se uite afară !" Atunci giuvaergiul Obeid se duse la rege și, pînă peste poate de fîstîcit, îi povesti ce vrea nevastă-sa. Iar regele spuse : „Prea bine !" Și porunci numaidecît să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domnești, poruncii ca toți locuitorii să-și lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, și să se ducă să se ascundă în moschei și să se ferească strașnic de a-și arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a și le vedea zburate de pe grumazi. Și să le dea de știre să-și închidă cîinii și pisicile, măgarii și cămilele, și toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Și de-atunci nevasta giuvaergiului se preumblă așa în fiecare vinere, două ceasuri pînă-n rugăciune, fără ca nici om, nici cîini, nici pisică să cuteze a se arăta pe drumuri. Și-i chiar ea, negreșit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineața aceasta, în mîndrețea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetișcane și avînd-o în frunte pe roaba cea tînără care ține sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea cînd trece.

Și nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zîmbind și adăugă :

— Da văd eu bine, o, îmbelșugatule cu chip de vrajă, o, stăpîne al meu binecuvîntat, că istorisirea asta nu îți este de-ajuns și că mai vrei de la mine și altele, de

pildă să-ți spun vreo cale de-a o mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soția giuvaergiului cel bătrîn !

Și Kamar răspunse :

— O, maică a mea, acesta-i, în adevăr, dorul cel mai adînc al inimii mele. Întrucît numai ca s-o văd pe ea am venit din țara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată și o mama care tare mă mai iubesc.

Și soția bărbierului spuse :

— Dacă-i așa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe și de preț ai la tine !

El spuse :

— O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, niște pietre scumpe, de patru soiuri : pietrele de cel dintîi soi prețuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur ; cele de al doilea soi prețuiesc fiecare șapte sute de dinari de aur ; cele de al treilea opt sute cincizeci ; iar cele de al patrulea o mie de dinari de aur, pe puțin, fiecare !

Ea întrebă :

— Și sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, cîte una din fiecare soi ?

El răspunse :

— Sufletul meu e cît se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am și tot ce e al meu !

Ea spuse :

— Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, o cunună a capului celor mai mărinimoși, și du-te de-l caută în sukul giuvaergiilor și al aurarilor pe giuvaergiul Osta-Obeid, și fă întocmai cum am să-ți spun !

Și îi arătă tot ce ea vroi să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, și adăugă :

— În tot ce vei face, se cere multă grijă și răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învățat, să nu

uiți să vii să-mi dai seama și să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soțul meu, care-i un om sărac.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și patra noapte

Urmă :

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și ieși din casa bărbierului, prefirîndu-și încă o dată prin gînd, ca să și le sape adînc în minte, poveștele neguțătoarei de parfumuri, soția bărbierului. Și îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Și așa ajunse în sukul giuvaergiilor și al argintarilor, unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia șeicului giuvaergiilor, Osta-Obeid. Și intră în prăvălie și îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaergiul pe care îl salută cu cea mai mare cuviință, ducîndu-și mîna la inimă, la buze și la cap, rostind :

— Pacea fie cu tine !

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalekul și îl întîmpină cu bunăvoință și îl rugă să șadă jos. Și Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din soiul celor mai puțin frumoase dintre cele patru soiuri pe care le avea, și îi spuse :

— O, meștere, doresc nespus să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meșteria ta, însă în chipul cel mai simplu, și greu de un *miskal*, nu mai mult !

Și îi puse în palmă totodată și douăzeci de galbeni, spunînd :

— Aceștia, o, meștere, nu sînt decît o arvună măruntă față de plata cu care m-am socotit să-ți răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci !

Și tot așa dete cîte un galben la fiecare dintre mulții ucenici, în chip de bacșiș ; și la fel și mulțimii de cerșetori care se iviseră în uliță de cum îl văzuseră intrînd în prăvălie pe tînărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Și, după ce făcu în felul acesta, plecă, lăsînd pe toată lumea uluită de filotimia, de frumusețea și de purtările-i alese.

Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nici o zăboveală la facerea inelului, și, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamăn, și cum avea la îndemîna sa toate mijloacele pe care nici un alt giuvaergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu și îl isprăvi, gata șlefuit și lustruit, pînă la sfîrșitul acelei zile. Și, întrucît tînărul Kamar nu urma să vie decît a doua zi, giuvaergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate și soției sale, tinerica despre care este vorba, atîta de minunată i se părea piatra și de o limpezime de-ți venea s-o duci la gură și s-o bei.

Cînd tinerica, soția lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos și întrebă :

— Pentru cine-i ?

El răspunse :

— Pentru un tînăr străin care este și mai strălucitor, și încă cu mult, decît această gemmă minunată. Află, în adevăr, că stăpînul acestui inel, care m-a și plătit dinainte așa cum niciodată n-am fost plătit, este frumos și zarif, cu niște ochi care te bagă-n boală de dor, cu niște obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu niște buze scăldate-n sîngele cornalinelor, și cu un gît cum e gîtul de antilopă, care își poartă așa de gingaș capul cum își poartă un fir de floare bobocul. Și, ca să spun tot ceea

ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, și dulce pe cît e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvîrșiri, ci tot așa și la tinerețe și la trăsăturile chipului.

Așa giuvaergiul i-l zugrăvi soției sale pe tînărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năpraznică și cu atîta mai cruntă cu cît cel îndrăgit nu fusese văzut. Și acest stăpîn al unei frunți pe care, ca niște castraveți pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoșlîc, nici izbîndă mai neîndoielnică, decît codoșlicul unui soț care laudă dinaintea neveste-si, fără să ia aminte la urmări, harurile și frumusețea unui necunoscut. Și iacă-așa, atunci cînd Allah preaînaltul vrea să pună în rotire hotărîrile menite făpturilor zămislite de el le face să bîjbîie prin negurile orbirii.

Or, tînăra nevestică a giuvaergiului îi ascultă vorbele și le așternu în adîncul minții ei, ci fără să-și dea pe față nimic din ispitele care o frămîntau. Și îi spuse soțului său, cu un glas nepăsător :

— Dă-mi să văd și eu inelul acela !

Și Osta-Obeid i-l dete, iar ea îl privi cu un ochi sastisit și și-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse :

— Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu ! Ia te uită ce bine îmi vine !

Și giuvaergiul răspunse :

— Trăiască degetele huriilor ! Pe Allah, o, stăpînă a mea, stăpînul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie și-i tare îndatoritor, și chiar mîine am să-l rog să mi-l vîndă la orice preț o fi, și am să ți-l aduc !

În vremea aceasta, Kamar se dusese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învățăturile ei ; și îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac ! Și o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămînea de făcut. Iar ea îi spuse :

— Iacătă! Cînd ai să te duci la giuvaergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ți-l facă. Ci prefă-te că este prea strîmt pentru degetul tău, și dă-i-l în dar; și arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decît cea dintîi, dintre acelea care prețuiesc șapte sute de dinari bucata; și spune-i să ți-o pună la un inel într-un fel cît mai îngrijit. Totodată, dă-i șaizeci de dinari de aur lui, și mai dă cîte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacșiș. Și să nu-i uiți nici pe milogii de la ușă. Și, de-ai să faci așa, lucrurile au să se întoarcă spre mulțumirea ta. Și nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, și să aduci cu tine cîte ceva și pentru soțul meu bărbierul, săracul acela!

Și Kamar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Plecă dar de la soția bărbierului și, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaergiul Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui și, după salamalekuri și firitisiri, îi înfățișă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, și spuse apoi:

— Pe Allah, o, meștere Obeid, inelul este foarte bine făcut, da-i puțin cam mic pentru degetul meu. Ia-l! Ți-l las ca să-l dăruiești vreuneia dintre roabele cele multe din haremul tău! Și iacătă acuma altă gemmă, care îmi place mai mult decît cea dintîi, și care are să fie și mai arătoasă pe un ghiul frumos.

Și, grăind acestea, îi înfățișă o gemmă de șapte sute de dinari de aur; și totodată, îi dete șaizeci de dinari de aur lui, și mai dete cîte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunînd:

— Numai ca să vă răcoriți cu un sorbet! Și nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveți să fiți mulțumiți toți de felul cum veți fi răsplătiți!

Și plecă, împărțind în dreapta și-n stînga bani de aur cerșetorilor adunați dinaintea ușii prăvăliei.

Cînd văzu atîta dărnicie la mușteriul său cel tînăr, giuvaergiul fu peste poate de uimit. Și seara, cînd se întoarse acasă, nu mai prididea să-l laude, dinaintea neveste-si, pe străinul cel filotim, despre care spunea :

— Pe Allah ! nu se mulțumește să fie frumos cum n-au fost niciodată nici cei mai frumoși, da are și-o mînă largă ca beizadelele !

Și cu cît vorbea, cu atîta făcea să se învîrsteze și mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simțea pentru tînărul Kamar. Iar cînd giuvaergiul îi puse în palmă inelul, darul de la mușteriul său, ea și-l trecu încet pe deget și întrebă :

— Și nu ți-a cerut să-i faci altul ?

El spuse :

— Ba da ! Și am lucrat la el toată ziua, cu atîta sîrg încît iacătă-l gata !

Ea spuse :

— Dă să-l văd !

Și ea îl luă, se uită la el zîmbind și spuse :

— Tare-aș vrea să-mi rămînă mie !

El spuse :

— Cine știe ? Tînărul acela ar fi în stare să mi-l lase, așa cum a făcut și cu fratele său !

Estimp, Kamar se dusese să-i povestească soției bărbierului tot ce se întîmplase, și să pună la cale ce mai avea de făcut. Și îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soțul ei bărbierul, săracul acela ! Iar ea îi spuse :

— Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Cînd ai să te duci la giuvaergiu, să nu iei inelul pe care l-ai poruncit ; ci mai degrabă fă-te că e prea mare, și lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care prețuiesc nouă sute de dinari bucata ; și, așteptînd ca lucrarea să fie terminată, dă o sută de dinari meșterului și cîte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Și să nu uiți, fiul meu, cînd ai să vii să-mi povestești ce-ai făcut, să-i aduci și omului meu, bărbierul, săracul

acela, cu ce să-și cumpere o bucată de pîine ! Și Allah să te apere și să-ți sporească zilele scumpe, o, copile al dărniciei !

Or, Kamar urmă întocmai sfatul neguțătoarei de parfumuri. Și giuvaergiul nu mai găsea cu ce vorbe și cu ce proslăviri să zugrăvească soției sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercînd inelul cel nou :

— Nu-ți este oarecum, o, fiule al moșului meu, că nu l-ai poftit pînă acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atîta de darnic față de tine ? Și nu ești, totuși, mulțumită milei lui Allah, nici zgîrcit și nici nu te tragi din vreun neam de zgîrciți ; da mi se cam pare că tu uneori uiți de cele ce se cuvin ! Încît e de datoria ta să-l rogi numaidecît pe străinul acela să vină mîine și să guste din sarea găzduirii tale !

La rîndu-i, Kamar, după ce se sfătui cu soția bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier — cu care numai să-și cumpere o bucată de pîine — nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaergiului ca să încerce al treilea inel. Și-așa, după ce și-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, și spuse :

— E destul de bine făcut ; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, așadar, pentru vreuna dintre roabele tale, și fă-mi din gemma de colea un inel așa cum se cuvine ! Și iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, și cîte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Și iartă-mă de toată supărarea pe care ți-o pricinuiesc.

Și, spunînd acestea, îi dete o gemmă albă și minunată, care prețuia o mie de dinari de aur. Și giuvaergiul, peste măsură de uluit, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, au nu vrei să-mi cinstești casa cu chipul tău, și să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine ? Întrucît milele tale sînt asupra-mi, și inima mea s-a legat de mîna ta cea darnică !

Iar Kamar răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei !

Și îi spuse unde se află hanul la care trăsese.

Or, venind seara, giuvaergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și cincea noapte

Urmă :

Și îl duse acasa, unde îl sărbători cu o primire falnică și cu un ospăț strălucit. Și, după ce fură strînse tablalele de mîncăruri și de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mîinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroi nicicum să încalce datinele sindrofiilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, și rămase în harem. Și trebui să aștepte acolo pînă ce viclenia ei să-și împlinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar și gazda lui din sorbetul cel minunat, că și căzură amîndoi într-un somn adînc : devreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri numaidecît ce-i văzu întinși fără de nici o mișcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămășuța și gătită toată ca pentru cea dintîi noapte a ei de nuntă, dete la o parte perdeaua și intră în sala de ospețe. Și cine-ar fi văzut-o pe junișcuța aceea în toată mîndrețea ei, cu ochii plini de omoruri, și-ar fi simțit inima făcută fărîme și mințile zvînturate. Se duse, așadar, pînă lîngă Kamar,

pe care pînă atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, cînd intrase în casă, și începu să-l privească lung. Și văzu că era întru totul pe potriva ei. Și, dintru-ntîi, șezu lîngă el și începu să-l mîngîie dulce cu mîna pe obraz. Și deodată puiculcana cea flămîndă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău și începu să-i ciugulească de buze și de obraji atîta de amarnic de țîșnea sîngele...

Și toată noaptea se scurse cu jocul acesta. Iar cînd se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, și scoase din sîn patru osișoare de miel și le puse în buzunarul lui Kamar. Și, după asta, îl lăsă și se întoarse în harem. Și o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ținea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tînărului Kamar și al bătrînului giuvaergiu, le suflă în nas un praf potrivnic prafului de adormit. Și puterea acelui praf nu zăbovi mult pînă să se arate ; întrucît cei doi adormiți se deșteptară numaidecît după ce strănutară. Iar roaba cea tînără îi spuse giuvaergiului :

— O, stăpîne al nostru, stăpîna noastră Halima m-a trimis să te trezesc și să-ți spun : Este ceasul rugăciunii de dimineață și iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe dreptcredincioși. Și mai iacătă, pe deasupra, ligheanul și apa pentru spălatul cel de datină !

Și bătrînul, încă buimac, strigă :

— Pe Allah ! tare adînc se mai doarme în odaia asta ! Ori de cîte ori mă culc aici, nu mă trezesc decît cînd soarele e sus !

Iar Kamar ce să răspundă ? Ci, ridicîndu-se să se spele, simți că buzele și fața, fără a mai vorbi și despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Și rămase pînă peste poate de nedumerit și îi spuse giuvaergiului :

— Nu știu, da simt că buzele și fața îmi ard ca focul, iar șoldurile îmi sînt ca jarul. Ce să fie asta ?

Și bătrînul răspunse :

— A, nu-i nimica ! Sînt pișcături de țînțari ! Întrucît am făcut greșeala să dormim fără a ne coperi cu vălul !

Iar Kamar spuse :

— Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înțepături de țînțar pe fața ta, de vreme ce și tu ai dormit lîngă mine !

El răspunse :

— Pe Allah ! dreptu-i ! Numai că tu trebuie să știi, o, multchipeșule, că țînțarilor le place obrazul cel fraged și fără păr, și li-i silă de fețele bărboase. Și vezi bine și tu ce sînge gingaș curge sub fața ta cea frumoasă, și ce barbă lungă atîrnă de pe obrajii mei amîndoi.

Spunînd acestea, se spălară, își făcură datoria rugăciunii, și mîncară masa de dimineață împreună. După care Kamar își luă rămas-bun de la gazda sa și plecă la nevasta bărbierului.

Or, o găsi așteptîndu-l. Și îl primi rîzînd, și îi spuse :

— Hai, o, fiule, povestește-mi întîmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău !

El spuse :

— În ce privește semnele, nu sînt decît niște mușcături de țînțari, măicuță a mea, și nimic altceva !

Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un rîs și mai vîrtos, și spuse :

— Chiar niște mușcături de țînțari ? Da ospeția ta în casa celei care ți-e dragă n-a mai avut și alte urmări ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! afară de patru arșice, cu care se joacă copiii, și pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să știu în ce fel or fi ajuns acolo !

Ea spuse :

— Ia arată-mi-le !

Și bătrîna le luă, le cîntări o clipă și spuse apoi:

— Tare mai ești copil, o, fiul meu, dacă nu ai priceput că porți pe față nu urmele înțepăturilor de țînțari, ci urmele sărutărilor împătimite ale femeii ce ți-e dragă. Iar arșicele acestea, pe care ea ți le-a pus în buzunar, sînt o mustrare ce-ți face că ți-ai trecut timpul dormind, cînd ai fi putut să ți-l folosești mai bine cu ea. Și cu asta a vrut să-ți spună: „Ești un copil care își trece timpul dormind. Iată niște arșice pe potrivea unui copil care nu știe să se veselească cu altfel de joc." Or, iacătă, ăsta-i rostul arșicelor acestea, o, fiul meu. Și-i un fel de a vorbi cît se poate de limpede dintru-ntîia dată. Și de altminteri nu ai decît să faci cercarea chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuiești, așadar, de poftirea pe care o să ți-o facă giuvaergiul care, nu am nici o îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiți să te porți într-un chip care să te mulțumească, dar și pe ea, și s-o fericească și pe bătrînica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Și adu-ți aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci cînd ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soțului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărît!

Și Kamar răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarse la hanul la care locuia. Și-atîta cu el.

Estimp, tînăra Halima îl întrebă pe soțul său, bătrînul giuvaergiu, atunci cînd veni la ea în harem:

— Cum te-ai purtat față de străinul cel tînăr, oaspetele tău?

El răspunse:

— Cu toată cuviința și cu toată cinstirea, o, *Cutăriță!* Da pesemne că a petrecut o noapte tare rea, întrucît l-au pișcat țînțarii amarnic!

Ea spuse:

— Asta-i numai din vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vălul pologului. Da în noaptea aceasta fără de îndoială

că are să fie mai puțin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai poftești o dată. Și asta-i cel mai puțin lucru pe care poți să-l faci față de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit!

Iar giuvaergiul nu putu să răspundă decît că ascultă și că se supune, cu atît mai mult cu cît și el simțea la fel o mare dragoste față de flăcău.

Și-așa, atunci cînd Kamar veni la prăvălie, giuvaergiul nu pregetă să-l poftească iarăși, și toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca și în noaptea de dinainte, în ciuda vălului împotriva țînțarilor. Întrucît toată noaptea, de îndată ce băutura cea toropitoare își făcuse rostul, tînăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume și să se frămînte într-un chip încă și mai năpraznic ca întîia oară. Și cînd tînărul Kamar, dimineața, în urma prafului suflat în nas, ieși din somnul lui greu, își simți fața ca de foc și tot trupul zdrobit de suplături, de mușcături și de altele asemenea din partea iubeței lui cea pojarnice. Ci nu dete nimica în vileag față de giuvaergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, și, după ce își luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întîmplate. Și, cînd se uită în buzunar, găsi un cuțit ce-i fusese pus acolo. Și arătă cuțitul acele ocrotitoarei sale, punîndu-i în palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soțul ei, sărăcanul acela! Iar bătrîna, după ce îi sărută mîna, strigă atunci cînd văzu cuțitul:

— Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu! Iacătă că drăguța ta s-a mîniat și că te amenință cu moartea, dacă te mai găsește adormit. Întrucît acesta-i tîlcul cuțitului ăsta pus în buzunarul tău!

Și Kamar, tare năucit, întrebă:

— Da, cum aș putea face să nu mai adorm? Că eu și în noaptea asta eram tare hotărît să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit!

Ea răspunse :

— Păi, pentru asta, nu ai decît să-l lași pe giuvaergiu să bea numai el ; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verși în spatele tău ; pe urmă să te prefaci adormit, cît o fi roaba de față. Și, în felul acesta, ai să ajungi la ținta cea dorită !

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și nu pregetă să urmeze întocmai acele povețe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către bătrînă. Întrucît giuvaergiul, la sfatul soției sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rînd. Și atunci cînd roaba care adusese sorbeturile îi văzu adormiți pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpînă-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceasta, pojarnica de Halima, mînioasă că-l vedea pe flăcău *nepricepînd nimic* din semnele ei, intră în sala de ospețe, cu jungherul în mînă, gata să-l împlînte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, rîzînd, se ridică în picioare și se temeni pînă la pămînt dinaintea tineruicii, care îl întrebă :

— A ! da cine te-a învățat o viclenie ca asta ?

Și Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse așa urmînd sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zîmbi a rîde și spuse :

— E isteață bătrîna ! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decît cu mine. Și n-o să ai a te plînge !

Și, spunînd acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femeie, și îl mînui într-un chip atîta de *priceput*...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și șasea noapte

Urmă :

...și îl mînui într-un chip atîta de priceput încît pe loc învață să decline fără de șovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, și să treacă forma directă în rostul ei activ, încît noaptea aceea fu cu totul și cu totul noaptea cocoșului ! Slavă lui Allah, cel carele dă aripi rostului dintîi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naște, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gîlgîie rîul de îndată ce iese din stîncă, și carele pune în inima dreptcredincioșilor săi un har de neînfrînt și frumos cum e cîntecul de ziuă al cocoșului !

Și, după ce multpriceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier proaspăt ieșit din ou, își potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi :

— Să știi, o, roadă a inimii mele, că eu nu aș mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu carecumva să socoți că o noapte sau două, o săptămînă sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul ! Vreau să-mi petrec viața toată cu tine, să-l las pe soțul acesta bătrîn și urît, și să te urmez în țara ta. Ascultă-mă, așadar, și, dacă îți sînt dragă și dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulțumit, fă ceea ce am să-ți spun. Iacătă ! Dacă bătrînul de soț al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi : „Pe Allah, moșule al meu, Ibn-Adam este tare nevolnic din fire, și are sîngele cam greu ! Iar cînd își sporește musafirlîcul la cineva, ajunge de se scîrbesc de el și cei bogați și cei săraci, deopotrivă ! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucît mi-e teamă că aș săvîrși o necuviință ținîndu-te

așa trei sau patru nopți la rînd departe de haremul tău !" Și, după ce ai să-i vorbești în felul acesta, roagă-l să-ți închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că astfel ați putea amîndoi să vă vedeți mai lesne și să petreceți rînd pe rînd o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, știu bine, soțul meu, are să vină să se sfătuiască cu mine în privința aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă așa. Și cînd avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut !

Iar tînărul Kamar răspunse :

— A asculta înseamnă a mă supune !

Și i se jurui că are să facă întocmai după dorințele ei și, spre a-i pecetlui jurămîntul, mai făcu o lecție cu ea, de declinare, încă și mai amănunțită ca întîia oară. Și, hotărît ! în noaptea aceea cîrja hagiului lucră cu sîrg pe cărarea netezită acuma.

Pe urmă, după sfatul drăguței sale, Kamar se duse și se culcă lîngă giuvaergiu, ca și cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineața, după ce giuvaergiul se trezi de praful deșteptător, Kamar vroi să-și ia ziua-bună de la el, ca de obicei. Ci giuvaergiul nu-l lăsă să plece și îl pofti să mai vină iarăși să mănînce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitînd povața drăguței lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaergiului ; îl înfățișă însă socoteala ce fusese pusă la cale, și îi spuse că numai așa era cu putință să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrînul giuvaergiu răspunse :

— Nu este nici o piedică !

Și, fără a mai zăbovi, se ridică și se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbrăcă bogat și îl așeză în ea pe tînărul său prieten. Și dibacea Halima avu grijă, la rîndu-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă și pe-o parte și pe cealaltă cu un dulap.

Și-așa că, a doua zi, Kamar fu pînă peste poate de uluit cînd o văzu, de parcă-ar fi ieșit din nimic, pe iubita sa intrînd în odaia lui. Ci ea, după ce îl potopi cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul și, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-și îndeplinească datoria cocoșească. Iar Kamar se supuse cu sîrguință și cu grăbire, și mînui de șapte ori la rînd cîrja hagiască. După care, tînăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sîn un jungher minunat al soțului ei giuvaergiul, pe care și-l luase el însuși cu cea mai mare grijă, și pe care îl împodobise cu nestemate rare și frumoase ; și i-l dete lui Kamar, spunîndu-i :

— Pune-ți jungherul acesta la brîu și du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soțul meu, arată-i jungherul și întreabă-l dacă îl găsește pe gustul lui și cît prețuiește. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai ; atunci să-i spui că, trecînd prin sukul armurierilor, ai auzit doi inși care ședeau de vorbă, și unul îi spunea celuilalt : „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguța mea, care îmi dă lucrurile soțului ei bătrîn, cel mai urît și mai scîrbos dintre soții babalîci !“ Și să adaugi că omul care vorbea așa a venit la tine și că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie și să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găsești în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul !

Și Kamar, luînd jungherul, se duse la prăvălia giuvaergiului, unde juca pozna pe care iubita lui o ticluise.

Cînd văzu jungherul și cînd auzi vorbele lui Kamar, giuvaergiul fu cuprins de o mare tulburare, și răspunse cu niște vorbe frînte, ca un ins cu mințile pierdute. Iar Kamar, văzînd starea giuvaergiului, ieși din prăvălie și dete fuga să-i ducă jungherul drăguței sale, care îl aștepta în dulap. Și flăcăul îi zugrăvi starea amarnică și rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaergiu, soțul ei

Estimp, amărîtul de Osta-Obeid la rîndu-i dete fuga acasă, pradă vîrtejurilor bănuielii și suflînd ca un șarpe cuprins de furii. Și intră în casă, cu ochii ieșiți din cap, răcnind :

— Unde mi-e jungherul ?

Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbînd niște ochi mari de nedumerire :

— Este la locul lui, în bisactea. Ci, pe Allah, o, fiule al moșului meu, te văd cu mintea tulbure și am să mă feresc să ți-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva !

Iar giuvaergiul stărui, jurîndu-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisacteaua, Halima îi înfățișă jungherul. Și bătrînul strigă :

— Na minune !

Ea întrebă :

— Ce este oare așa de uluitor ?

El spuse :

— Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brîul prietenului meu cel tînăr !

Ea spuse :

— Pe viața mea ! ai putea să ai vreo bănuială cît de cît asupra soției tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soți ?

Iar giuvaergiul îi ceru iertare și își dete toate silințele spre a-i potoli mînia.

Or, a doua zi, după ce jucă cu iubitul ei o partidă de șah împărțită în șapte părți, se gîndi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaergiul cel bătrîn să se despărțească de ea, și îi spuse lui Kamar :

— Vezi și tu că mijlocul cel dintîi nu ne-a izbutit. Or, acuma am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soțului meu. Și ai să-mi dai iașmacul la o parte, spunîndu-i bătrînului că tocmai m-ai cumpărat din tîrg. Și o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii !

Și se ridică și se îmbrăcă într-adevăr ca o roabă, și îl însoți pe iubitul ei pînă la prăvălia soțului. Iar Kamar îi spuse bătrînului giuvaergiu :

— Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îți place !

Și, grăind acestea, îi ridică iașmacul. Iar giuvaergiul era mai-mai să cadă jos cînd o văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, și purtînd pe deget inelele pe care Kamar i le dedese în dar. Și strigă :

— Cum o cheamă pe roaba aceasta ?

Iar Kamar răspunse :

— Halima !

Și giuvaergiul, la vorbele acelea, își simți beregățile cum i se umflă, și căzu pe spate. Iar Kamar și tinerica se folosiră de leșinul lui spre a pieri de acolo.

Cînd se trezi din leșin, Osta-Obeid dădu fuga acasă cît putu el de iute și, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire și de spaimă găsind-o pe soția sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse și strigă :

— Nu este putere și adăpost decît întru Allah cel atotputernic !

Iar ea îi spuse :

— O, fiule al moșului meu, da de ce te minunezi așa ?

El spuse :

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău ! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tînărul meu prieten, și care parcă erai chiar tu alta, așa îți semăna !

Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă :

— Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă jignești cu niște bănuieli atît de nerușinate ? Du-te să te încredințezi cu ochii tăi, hai dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găsești acolo pe roaba aceea ?

El spuse :

— Ai dreptate ! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta !

Și coborî scara, și ieși din casa lui, spre a se duce la prietenul său Kamar.

Or, Halima, trecînd prin dulap, se și afla acolo atunci cînd sosi soțul ei. Și bietul de el, năucit de o asemănare atîta de mare, nu putu decît să îngaime :

— Mare-i Allah ! El zămislește jocurile firii, și tot ce i se năzare !

Și se întoarse acasă, pînă peste măsură de tulburat și de buimăcit, și, găsind-o pe nevastă-sa așa cum o lăsase, nu putu decît s-o potopească cu laude și să-i ceară iertăciune. Pe urmă, se întoarse la prăvălia lui.

Estimp Halima, trecînd prin dulap, se întoarse la Kamar și îi spuse :

— Vezi și tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moșneagului acesta cu barbă de rușine ! Nu ne mai rămîne așadar decît să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am și orînduit lucrurile, iar cămilele sînt gata încărcate, și tot așa și caii, iar caravana nu ne mai așteaptă decît pe noi ca să pornească !

Și se ridică și, învăluindu-se cu iașmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Și amîndoi încălecară pe caii care îi așteptau, și plecară. Iar Allah le scrise bună-pace, și ajunseră în Egipt fără de nici o întîmplare neplăcută.

Cînd sosiră la casa părintelui lui Kamar și cînd preacinstitul negustor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit într-un potop de lacrimi de fericire. Și cînd Halima intră în casă, toți ochii rămaseră robiți de frumusețea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său :

— O, fiul meu, au este o domniță ?

El răspunse :

— Nu este o domniță, ci este aceea a cărei frumusețe a fost pricina plecării mele. Întrucît ea este femeia despre care ne-a povestit dervișul. Și acuma am de gînd s-o iau de soție după *sunna* și după lege !

Și îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflînd toată întîmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă :

— O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, și pe lumea aceasta și pe cealaltă, dacă vei stărui în dorința de a te însura cu femeia asta ieșită din iad ! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte și față de tine într-un fel tot atît de ticălos ca și față de soțul ei dintîi ! Mai degrabă lasă-mă să-ți caut aici o soție printre fetele de neam bun !

Și îl dojeni îndelung și îi vorbi atîta de înțelept încît Kamar răspunse :

— Am să fac cum dorești tu, o, taică al meu !

Și preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, și porunci numaidecît ca Halima să fie închisă într-un foișor lăturalnic, unde să aștepte pînă ce bătrînul are să ia o hotărîre în privința ei.

După care se apucă să caute prin tot orașul o soție potrivită pentru fiul său. Și, după multe alergături ale mamei lui Kamar pe la neveste de dregători și de negustori bogați, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărît că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Și, cu acest prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupeți nici ospețele, nici luminațiile, nici dănțurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfîrșit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftească să ia loc împrejurul tablalelor aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuși slugile în vremea acestui ospăț, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decît cei mai săraci, și ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi și ale unor amaruri grele. Și, oprindu-și asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaergiul Osta-Obeid. Și dete fuga să-i spună și lui tătîne-său, care zise :

— Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cît stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvîrșit la îndemnul desfrînatei pe care am întemnițat-o !

Și se îndreptă înspre bătrînul giuvaergiu care era pe cale să plece și, strigîndu-l pe nume, îl îmbrățișă cu duioșie și îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag și să nu poată da dușmanilor săi prilejul de a-și rîde de el, dar că în deșert căzuse în mîinile unor arabi hoți care îi despuiaseră de tot ce avea ! Și preacinstitul Abd el-Rahman porunci ca giuvaergiul să fie dus degrabă la hammam și, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese ; pe urmă îi spuse :

— Ești oaspetele meu și îți datorez adevărul ! Află dar că soția ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foișor lăturalnic. Și mă gîndisem să ți-o trimit sub pază la Bassra ; ci, devreme ce Allah te-a îndrumat pînă aici, înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărîtă dinainte. Așa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierți sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucît nu trebuie să-ți ascund că știu toată întîmplarea cea urîtă, de care numai soția ta este vinovată ; întrucît bărbatul care se lasă ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dat fiind că bărbatul nu poate să înfrîngă pornirea pe care Allah a sădit-o în el ; ci femeia nu este alcătuită în același fel, iar dacă nu fuge de căutarea și de înghesuiala bărbaților, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele

meu, se cere o mare vistierie de înțelepciune și de răbdare bărbatului care are o muiere !

Iar giuvaergiul spuse :

— Ai dreptate, fratele meu ! Numai soția mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i ?

Și tatăl lui Kamar spuse :

— În foișorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, și iacătă cheile !

Iar giuvaergiul luă cheile cu o mare bucurie și porni înspre foișor, unde deschise ușile și intră la femeia sa. Și se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, și cu amîndouă mîinile, repezite deodată înspre ea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

...o strînse de gît, strigînd :

— Așa să moară dezmățatele de teapa ta !

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvîrși de îndreptat greșelile fiului său Kamar față de giuvaergiu, găsi drept și de cuviință dinaintea lui Allah cel preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunții lui Kamar pe fiica sa Steaua-Dimineții cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare și mai darnic !

Iar Șeherezada, dupa ce povesti astfel întîmplarea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar strigă :

— Deie Allah, o, Șeherezada, ca toate muierile cele desfrînate să îndure soarta soției giuvaergiului. Întrucît așa ar fi trebuit să se sfîrșească multe istorii dintre cîte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mîniat în sufletul meu, Șeherezada, văzînd că unele femei aveau un sfîrșit potrivnic gîndurilor și socotelilor mele. Întrucît, în ce mă privește, știi bine ce-am făcut cu dezmățata și ticăloasa de soție — pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa — ca și cu toate roabele ei cele stricate!

Ci Șeherezada, nevrînd ca regele să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gînduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privința aceasta, și se grăbi să înceapă, precum urmează, povestea cu pulpa de berbec.

POVESTEA PULPEI DE BERBEC

Se povestește — ci Allah este mai știutor ! — că trăia la Cairo, sub domnia unui rege dintre regii acelei țări, o femeie dăruită cu atîta viclenie și cu atîta iscusință încît a bea o înghițitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cît de mic era pentru ea un lucru la fel de ușor. Or Allah — care dăruiește cum vrea el însușirile bune sau rele — pusese în femeia aceea o fire atîta de pojarnică încît de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman și să împartă după dreptate nopțile în patru, cîte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor și de așteptare. Și-așa că se pricepuse să-și orînduiască treburile atîta de bine încît izbutise să ajungă nu numai singura soție a unui bărbat, ci să se și mărite cu doi bărbați deodată, amîndoi din spița cocoșilor din Egiptul-de-Sus, care știu să mulțumească douăzeci de găini, una după alta. Și se folosise de atîta viclenie, și știuse atîta de bine să-și rostuiască lucrurile încît nici unuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărțanie atîta de potrivnică legii și obiceiurilor dreptcredincioșilor. Și, de altminteri, era ajutată în matrapazlîcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi

soți, întrucît unul era hoț de noapte, iar celălaltul pungaș de zi. Fapt care făcea ca atunci cînd unul se întorcea seara acasă, celălalt să se și afle plecat în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce privește numele lor, apoi ei se numeau : hoțul Haram și pungașul Akil.

Și trecură zile și luni, iar hoțul Haram și pungașul Akil își îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoși, în casă, și pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoțul Haram, după ce moștenirea ce-o avea de la tatîne-său o mulțumi pe fiica lui socru-său, chiar cu mai multă vrednicie decît de obicei, îi spuse soției sale :

— O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă silește să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbîndă, încît să mă întorc cît mai degrabă lîngă tine !

Iar femeia răspunse :

— Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, o, frunte a oamenilor ! Da ce are să se facă amărîta de mine în vremea cît bărbatul ei are să fie plecat ?

Și se mohorî cumplit, și îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, și nu îl lăsă să plece decît după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Și hoțul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevestica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încîntat și plesnind din limbă de mulțumire.

Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de cînd acesta plecase, că Akil pungașul se întoarse acasă. Și soarta vroi ca, avînd o pricină ca și el să lipsească din oraș tocmai atunci, să-i vestească soției că are să plece. Iar nevestica nu pregetă să-i mărturisească și celui de al doilea soț toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui și, după felurite și spornice dovezi de o înflăcărare peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru drum, și își luă rămas-bun de la el, chemînd asupra capu-

lui său binecuvîntările lui Allah — preamărit fie el! Și pungașul Akil plecă, mîndru că are o soție atîta de caldă și atîta de grijulie, și pocnind din limbă de mulțumire.

Și întrucît soarta oricărui ins îl așteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soți aveau s-o găsească pe a lor tocmai în clipa cînd se gîndeau cel mai puțin la ea. În adevăr, la sfîrșitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gîndind să-și petreacă noaptea acolo. Și, cînd intră în han, nu găsi acolo decît un călător, cu care, după salamalekurile și urările de datină și dintr-o parte și din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoțul Haram, care luase aceeași cale ca și tovarășul său, pe care nu-l cunoștea. Iar cel dintîi îi spuse celui de-al doilea:

— O, prietene, pari tare ostenit!

Iar celălalt răspunse:

— Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsuflare drumul de la Cairo pînă aici! Da tu, prietene, de unde vii?

El răspunse:

— Tot de la Cairo! Și slăvit fie Allah care îmi scoate în drum un tovarăș atît de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul — asupra-i fie rugăciunea și pacea! — „un tovarăș este cea mai bună merinde la drum!“ Da pînă una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărțim între noi pîinea și să întingem în aceeași sare! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, niște curmale proaspete și niște friptură cu usturoi!

Iar celălalt răspunse:

— Allah sporească-ți bunurile, o, prietene! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc și eu obolul.

Și pe cînd cel dintîi își scotea din sac merindele, celălalt le așternea pe ale sale pe masa la care ședeau.

După ce amîndoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mîncare, văzură că au întocmai aceleași me-

rinde : turte de pîine cu susan, curmale și cîte o jumătate de pulpă de berbec. Și rămaseră pe dată uluiți pînă peste marginile uluirii cînd băgară de seamă că cele două jumătăți de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potrivеală desăvîrșită. Și strigară :

— Allahu akbar ! a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-și vadă strînse alături amîndouă jumătățile, în pofida morții, a prăjelii și a îmbălsămatului !

Pe urmă, pungașul îl întrebă pe hoț :

— Pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec ?

Iar hoțul răspunse :

— Mi-a dat-o fiica lui socru-meu, cînd am plecat de-acasă ! Ci, pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu la rîndu-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă ?

Iar panglicarul zise :

— Tot fiica lui socru-meu mi-a pus-o și mie în sac ! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ți casă ?

El spuse :

— Lîngă Poarta Biruințelor !

Iar celălalt strigă :

— Și eu tot așa !

Și repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungași ajunseră să dobîndească încredințarea că, din ziua cînd se însuraseră, amîndoi erau sîmbrași fără să știe pe același culcuș și pe aceeași pătură. Și strigară :

— Alungat să fie Cel-rău ! Iacătă-ne că amîndoi sîntem amăgiți de păcătoasa aceea !

Pe urmă, măcar că dovedirea aceasta era cît pe-aici dintru-ntîi să-i stîrnească la vreo năpraznă, izbutiră într-un sfîrșit, întrucît erau oameni cu cap, trecuți prin ciur și prin dîrmon, să priceapă că hotărîrea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă și de a răzvedi, cu chiar ochii și cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit

cu ticăloasa. Și, căzînd la învoială în privința aceasta, luară amîndoi drumul îndărăt spre Cairo, și nu peste mult ajunseră la casa lor.

Cînd nevestica, deschizîndu-le ușa, îi văzu pe cei doi soți ai ei laolaltă, nu mai avu cum să se îndoiască de faptul că viclenia îi fusese dovedită și, întrucît era femeie cu cap, trecută prin ciur și prin dîrmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiță spre a mai oborocl o vreme adevărul. Și gîndi : „Inima și a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e dragă !“ Și deodată, izbucnind în suspine și smulgîndu-și părul, se aruncă la picioarele celor doi soți, cerîndu-le milostivire.

Or, amîndoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încît, cu toată ticăloșia sa vădită, simțiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se știrbise întru nimic ; și o ridicară și îi deteră iertarea, ci numai după ce totuși îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucați. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfățișare tare spășită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecît să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atîta de potrivnică datinilor și legii dreptcredincioșilor. Și adăugară :

— Trebuie numaidecît să te hotărăști, pe loc, și să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ții ca soț !

La vorbele acestea ale celor doi soți, nevestica lăsă capu-n jos și chibzui adînc. Și degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărîre, fu cu neputință s-o facă să-l arate pe cel pe care și l-ar fi vrut mai mult, căci pe amîndoi îi găsea deopotrivă ca bărbăție, ca vrednicie și ca sîrguință. Ci, întrucît cei doi, stîrniți de tăcerea sa, țipau la ea cu glas amenințător ca să-și rostească alegerea, ridică într-un sfîrșit capul și spuse :

— Nu este ajutor și milă decît întru Allah Cel-Atotputernic ! O, soții mei, de vreme ce mă siliți să aleg între voi, și să iau o hotărîre care sfîșie dragostea pe care v-am

dovedit-o deopotrivă, și întrucît, cugetînd și cumpănind urmările, nu am nici o pricină să țin la unul mai mult decît la celălalt, iată ce zic eu ! Voi amîndoi trăiți din îndemînarea voastră, și în privința aceasta vi-s sufletele liniștite, iar Allah, care judecă faptele făpturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor nu are să vă alunge de la sînul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să șterpelești la lumina zilei, iar tu, Haram, hoțești noaptea. Și-așa că, mărturisesc dinaintea lui Allah și dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soț pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, și are să săvîrșească isprava cea mai iscusită !

Și amîndoi răspunseră că ascultă și că se supun, plăcîndu-le numaidecît hotărîrea aceea, și se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintîi trecu la fapte pungașul Akil, care plecă împreună cu sîmbrașul său Haram în sukul zarafilor. Și acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrîn ce se preumbla iavaș-iavaș de la o prăvălie la alta, și spuse :

— Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela ? Iacătă că eu, pînă a apuca el să-și sfîrșească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da sacul lui de zaraf, plin cu aur !

Și rostind acestea, se apropie, ușor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, și îi șterpeli sacul plin cu dinari de aur, pe care îl avea la el. Și se întoarse la tovarășul său, care dintru-ntîi, cuprins de mare spaimă, dete să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaș, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atîta de îndemînatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, și îi spuse :

— Pe Allah ! tare mă tem că eu, la rîndu-mi, n-am să pot niciodată să săvîrșesc o ispravă atîta de strălucită ! Eu gîndeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui drepteredincios !

Ci pungașul începu să rîdă și îi spuse :

— O, bietul de tine ! ăsta nu este decît un început, întrucît nu așa mă laud eu că am să pun gajba pe sacul lui ! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea și să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpînul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcînd în așa fel ca însuși cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptușit cu aur !

Și spunînd acestea, deschise sacul, numără galbenii cîți se aflau în el, luă zece dinari și puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă sacul și, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură ușurel sacul în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemînarea este un dar de la Allah, o, drepteredincioșilor !

Or, nici nu făcu zaraful bine cîțiva pași că pezevenghiul se și repezi înspre el, da cît mai fățiș de data aceasta și țipînd :

— Ticăloase, osînda ta-i aproape ! Dă-mi sacul meu îndărăt, ori haidem numaidecît amîndoi la cadiu !

Și zaraful, pînă peste poate de uimit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoștea nici după mamă, nici după tată, și pe care nu-l mai văzuse niciodată în viața lui, începu dintru-ntîi, spre a se feri de lovituri, să-și ceară un potop de iertăciuni și să se juruiască pe Ibrahim, pe Isac și pe Yacub că năpăstuitorul său se înșela și că, în ce îl privește, nu se gîndise nicicînd să-i răpească sacul ! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuți împotriva lui tot sukul și, într-un sfîrșit, îl luă de caftan, strigînd :

— Haidem amîndoi la cadiu !

Și, întrucît zaraful se împotrivea, îl înșfăcă de barbă și îl tîrî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Și cadiul întrebă :

— Care-i necazul ?

Iar Akil răspunse degrabă :

— O, doamne al nostru, cadiule, de bună seamă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mîinilor tale împărțitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoț care a intrat vreodată în sala ta de județe. Iacătă că, după ce mi-a furat sacul plin cu aur, cutează să se preumble prin suk liniștit, ca un musulman fără de vreo vină !

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu :

— O, stăpîne al nostru, cadiule, nu este adevărat ! Niciodată nu l-am văzut și nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit și m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stîrnit sukul împotriva mea și mi-a spulberat pe totdeauna lefteria și mi-a stricat faima de zaraf fără de pată !

Akil însă strigă :

— O, blestematule, au de cînd a ajuns cuvîntul unui cîine de zaraf mai presus decît cuvîntul unui dreptcredincios ? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduiește că a furat, cu tot atîta nerușinare ca și negustătorul acela din țara Indului, a cărui poveste aș putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o știi !

Iar cadiul răspunse :

— Nu știu povestea negustătorului din țara Indului ! Da cumu-i ? Spune-mi-o pe scurt !

Și Akil spuse :

— Pe capul și pe ochii mei ! O, stăpîne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, negustătorul acela din țara Indului era un ins care izbutise să dobîndească atîta încredere la oamenii din suk încît într-o zi i s-a încredințat o hazna mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el se folosi de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredințase vreun ban, în ziua cînd stăpînul haznalei veni să-și

ia bunul îndărăt. Și, întrucît nu avea împotriva ticălosului nici un martor și nici un înscris, de bună seamă că tîlharul ar fi putut să mănînce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul orașului, cu iscusința lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Și, dobîndind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, și l-a izgonit din oraș !

Pe urmă Akil mai spuse :

— Și-acuma nădăjduiesc de la Allah, o, stăpîne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înțelepciune și de agerime, lesne ai să găsești calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta ! Și, dintru-ntîi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoiești a da poruncă să fie scotocit hoțul, spre a-l dovedi de hoț !

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Și nu le trebui multă vreme pînă să găsească la el sacul cu pricina. Și învinuitul, gemînd, o ținea morțiș că sacul este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurăminte și de blesteme aruncate necredinciosului, că își cunoștea fără de șovăire sacul ce-i fusese șterpelit. Și cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaș să spună ce pretindea că ar fi avînd în sacul cu pricina. Iar ovreiul spuse :

— În sacul meu, o, stăpîne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin, pe care i-am pus acolo azi-dimineață !

Iar Akil strigă :

— Minți, cîine ! doar dacă o să întorci îndărăt ceea ce nu este al tău ! Or, eu mărturisesc că în sacul acesta nu sînt decît patru sute nouăzeci de dinari, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo și un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea, de nu cumva l-ai fi și prăpădit !

Și cadiul desfăcu sacul, dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în sac nu putu decît să dea dreptate hoțomanului. Și numaidecît cadiul îi dete lui Akil sacul, și porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuțise !

Cînd hoțul Haram văzu izbînda renghiului cel atîta de dibaci al sîmbrașului său Akil, îl firitisi pe acesta și îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înțelese totuși cu el să se întîlnească iarăși pe scară, în preajma palatului sultanului, spre a putea să încerce și el la rîndu-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică față de șiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încît, la căderea nopții, cei doi tovarăși se și aflau la locul de întîlnire hotărît. Și Haram îi spuse lui Akil :

— Tovarășe al meu, tu ai izbutit să-ți rîzi de barba unui zaraf și de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacătă așadar o scară de frînghie cu care am să ajung în iatacul sultanului ! Ci trebuie să mă însoțești, spre a fi martor la ce are să se petreacă !

Și Akil, care nu era deprins nicicum cu hoția adevărată, ci numai cu pungășia, fu dintru-ntîi tare speriat de cutezanța unei încercări ca aceea ; ci îi fu rușine să dea îndărăt față de sîmbrașul lui, și îl ajută să arunce scara de frînghie pe zidul saraiului. Și se cățărară amîndoi pe scară, coborîră pe partea cealaltă, străbătură grădinile și se strecurară chiar în palat, ocrotiți de noapte.

Și se furișară, de-a lungul coridoarelor, pînă chiar la iatacul sultanului ; și Haram, dînd de-o parte o perdea de la o ușă, i-l arătă tovarășului său pe sultanul adormit, lîngă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi opta noapte

Urmă :

...un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Şi copilandrul acela care, prin acea frecare uşura somnul regelui, părea toropit şi el de somn şi, spre a nu se lăsa să aţipească, mesteca o bucată de saciz.

La privelişte aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbuşească pe spate ; dar Haram îi spuse la ureche :

— Pentru ce te sperii aşa, tovarăşe al meu ? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rîndu-mi, vreau să vorbesc cu măria sa regele !

Şi, lăsîndu-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse căluş în gură, îl legă burduf şi îl agăţă, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se aşeză în locul băiatului şi începu să-l frece pe rege la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Şi, după un răstimp, îşi mişcă mîinile în aşa fel încît să-l trezească pe sultan, care se porni să caşte. Iar Haram, prefăcîndu-şi glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului :

— O, rege al vremilor ! întrucît înălţimea ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva ?

Şi sultanul răspunse :

— Poţi !

Iar Haram spuse :

— A fost o dată, o, rege al vremilor, într-un oraş oarecare, hoţ cu numele de Haram şi un pungaş cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală şi la dibăcie !

Şi îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, şi împinse cutezanţa pînă la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar palat acolo, schimbînd doar numele

sultanului și locul întîmplării. Și, cînd sfîrși istorisirea, spuse :

— Și-acuma, o, rege al vremilor, pe care dintre cei doi soți îl socoate măria ta cel mai iscusit ?

Iar sultanul răspunse :

— Apoi, fără de nici o cîrtire, acela-i hoțul care s-a strecurat în palatul regelui !

Cînd auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuință de a ieși afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Și se îndreptă înspre tovarășul său, care tot timpul cît ținuse povestea își simțea sufletul cum își ia zborul de spaima nasului său. Și își luară drumul îndărăt pe unde veniseră, și ieșiră din palat la fel de norocoși cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu pînă peste poate de uluit cînd îl văzu agățat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Și numaidecît dobîndi încredințarea că chiar el fusese cel înșelat de hoțul cel îndrăzneț. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască ; și, drept aceea, porunci să se dea de știre de către pristavii domnești că îl iertă pe insul care se furișase noaptea în saraiul său și că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfățișa dinainte-i. Și Haram, cu credința în acea făgăduială, se duse la palat, și se înfățișă dinaintea sultanului, care îl lăudă strașnic pentru curajul lui și, spre a răsplăti atîta iscusință, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăției. Și, la rîndul ei, nevestica nu pregetă, cînd află întîmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soț, și trăi cu el în huzur și în bucurie. Ci Allah este mai știutor !

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe rege cu simțămintele stîrnite de istorisirea aceasta, și începu numaidecît să-i istorisească năstrușnica poveste care urmează.

CHEILE URSITEI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Egiptului, califul Mohammad ben-Theilun, era un stăpîn pe atîta de înțelept și de bun pe cît fusese de crud și de asupritor părintele său Theilun. Încît, departe de a se purta ca tatîne-său, schingiuindu-și supușii spre a-i face să plătească de trei și de patru ori aceleași biruri și poruncind să fie ciomăgiți spre a-i sili să dezgroape cele cîteva drahme pe care le ascunseseră în pămînt de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăși tihna și să aducă dreptate îndărăt la norodul său. Și de toate comorile pe care tatîne-său Theilun le strînsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeți și pe învățați, spre a-i răsplăti pe viteji și spre a veni în ajutorul celor nevoiași și năpăstuiți. Așa că Atoateîmpărțitorul făcea ca totul să izbîndească sub domnia lui blagoslovită: întrucît niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atîta de statornice și de îmbelșugate, niciodată holdele nu au mai fost atîta de rodnice și de spornice, niciodată cîmpurile de lucernă și de cafeluțe nu au fost atîta de verzi, și niciodată negustătorii nu au văzut curgînd atîta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toți dregătorii de pe lîngă palatul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute și despre leafa pe care o primeau de la vistierie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuși muncile și mijloacele lor de trai, zicîndu-și : „Dacă aflu vreunul cu o slujbă grea și cu o leafă ușoară, am să-i scad sarcinile și am să-i sporesc simbria ; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare și cu o slujbă ușoară, am să-i scad simbria și am să-i sporesc munca !“

Și cei dintîi care se înfățișară între mîinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toți niște preacinstiți moșnegi, cu bărbi lungi și albe și cu chipuri pecetluite de înțelepciune. Și purtau pe cap niște mitre cu trei rînduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe ; și se sprijineau pe niște cîrje lungi cu vîrful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valiii de vilaiete, căpeteniile de oști, și toți cei care, mai mult ori mai puțin, aveau în seamă să păstreze liniștea și să împartă dreptatea. Și rînd pe rînd îngenunchează și sărutară pămîntul între mîinile califului, care îi cercetă îndelung, și îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfățișă cel mai de pe urmă fu hadîmbul de gîdea, împlinitorul județelor. Și măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfățișare și, în loc să calce falnic, cu spada goală pe umăr, mergea cu capu-n jos și cu sabia în teacă. Și cînd ajunse între mîinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pămîntul și zise :

— O, doamne și cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptății are să strălucească într-un sfîrșit și pentru robul împlinitor al județelor tale ! O, măria-ta, o, rege al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun — aibă-l Allah întru mila sa — zi de zi am tot văzut cum se împuținează treburile slujbei mele

și cum pier cîștigurile pe care le dobîndeam de pe urma ei. Iar viața mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorîtă și zadarnică. Și dacă Egiptul are să se bucure tot așa de tihnă și de belșug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa nici baremi cu ce să mi se cumpere un giulgiu — lungească-i Allah viața stăpînului nostru!

Cînd auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme și pricepu că plîngerile gîdei erau întemeiate, întrucît chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine știe ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca diate, de la cei pe care îi ucidea. Și strigă :

— Venim de la Allah și la el ne întoarcem! Iacătă că-i adevăr adevărat că fericirea tuturora este o nălucire, și că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi! O, călăule, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucît de-aci înainte, spre a te ajuta să trăiești, acuma, cînd slujbele tale nu mai sînt plătite, ai să primești în fiecare an cîte două sute de dinari drept leafă! Și deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ți rămînă la fel de zadarnică precît este în ceasul acesta, și să se învăluiască în rugina cea pașnică a tihnei!

Și gîdele sărută pulpana mantiei califului și se orîndui la locul lui. O, toată întîmplarea aceasta nu dovedește decît ce stăpîn drept și milos era sultanul Mohammad.

Și, pe cînd divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele șirurilor de dregători, un tare bătrîn șeic, cu chipul plin de crețuri și cu spinarea gîrbovită, pe care încă nu-l cercetase. Și îi făcu semn să se apropie și îl întrebă care era sarcina lui la palat. Iar șeicul răspunse :

— O, rege al vremilor, sarcina mea stă, întru totul și cu totul, numai în a veghea asupra unui sipețel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău.

Și, pentru slujba aceasta, mi-a hotărît să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună !

Iar sultanul Mahommad se minună și zise :

— O, șeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atîta de ușoară ! Da ce se află în sipețel ?

El răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al nostru, iacătă se împlinesc patruzeci de ani acum de cînd am sipețelul în samă, și habar nu am ce se află în el !

Și sultanul spuse :

— Du-te și adu-l aici, cît mai degrabă !

Iar șeicul dete zor să îndeplinească porunca.

Or, sipețelul pe care șeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu și era bogat împodobit. Iar șeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întîia oară. Or, nu se afla înlăuntru decît un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Și mai era, la fund de tot, și un piculeț de pămînt roșu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă și vru să citească ce spune. Ci, măcar că măria-sa era tare priceput la scriere și la învățătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvînt din literele necunoscute cu care era scris. Și nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de față nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rînd pe rînd, toți învățații cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia și din țările Indului ; ci nici unul dintre ei nu știu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela. Întrucît învățații nu sînt de obicei decît niște bieți neștiutori înzorzonați cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de știre în toată împărăția că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăți pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atîta de învățat încît să știe citi literele cele necunoscute.

Or, la puțină vreme după strigarea știrii acesteia, un bătrîn cu turbanul alb se înfățișă spre a sta de vorbă cu sultanul și, după ce căpătă îngăduința de a vorbi, spuse :

— Allah să-i lungească viața stăpînului nostru sultanul ! Robul care se află între mîinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, și tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osîndit ! Aibă-l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osîndit la izgonirea aceasta ! Or, mă înfățișez acuma între mîinile tale, o, doamne și stăpîne al nostru, spre a-ți spune că numai un om știe să citească manuscriptul scris pe pielea de gazelă ! Și omul acela-i stăpînul de drept al manuscriptului, șeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Așar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniță, din porunca răposatului sultan. Și Allah știe de-o mai geme acolo ori de-o fi murit !

Iar sultanul întrebă :

— Și pentru care pricină a fost închis șeicul Hassan Abdallah la temniță ?

El răspunse :

— Din pricină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe șeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise !

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecît pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toți întemnițații, cu nădejdea de a-l mai găsi printre ei pe șeicul Hassan Abdallah încă în viață, și de a-l scoate de acolo. Și vru soarta ca șeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbrăcă într-o mantie falnică și îl aduse dinaintea stăpînului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfățișare preacinstită și cu chipul bătut de suferinți. Și se ridică în cinstea lui, și îl rugă să ierte răutatea nedreptății pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lîngă el și,

dîndu-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse :

— O, preacinstitule șeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpîn pe toate comorile pămîntului !

Cînd auzi vorbele acestea ale sultanului, șeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi și, întorcîndu-și palmele înspre cer, strigă :

— Doamne, tu ești fîntîna înțelepciunii și tu faci să crească din același pămînt și otrava și iarba cea lecuitoare ! Iacătă patruzeci de ani din viața mea trecuți în afundul unei temnițe ! și-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare ! Doamne, mărire și slavă ție, ale căruia județe sînt de nepătruns !

Pe urmă se întoarse înspre sultan și zise :

— O, stăpîne și doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătății ! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viața ca să ajungă în stăpînirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept ! El este începutul și sfîrșitul tuturor științelor și el este singurul bun pe care l-am adus din orașul lui Ședad ben-Aad, cetatea cea tainică în care nici un om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaștri !

Iar califul îl sărută pe bătrîn și îi spuse :

— O, taică al meu, grăbește, rogu-mă ție, să-mi spui ce știi despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, și despre cetatea lui Ședad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaștri !

Iar șeicul Hassan Abdallah răspunse :

— O, măria-ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieți. Și dacă ea ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu cinstire !

Și povesti :

Află, o, rege, al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogați și cei mai respectați din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Și tatăl meu n-a precupețit nimic pentru învățătura mea, și m-a dat la dascălii cei mai buni din Egipt. Încît, încă la douăzeci de ani, ajunsesem vestit printre ulemale pentru știința și pentru priceperea mea la cărțile celor de demult. Iar tatăl meu și mama mea, vrînd să se bucure de nunta mea, îmi deteră de soție o tînără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu și gingaș, și ca o gazelă de zarifă și de subțire. Iar nunta mea fu împărătească. Și petrecui cu soția mea zile de bucurie și nopți de fericire. Și trăii așa zece ani, tot atîta de frumoși ca și în noaptea cea dintîi de nuntă. Ci, o, stăpîne al meu, cine poate să știe ce-i păstrează soarta pentru ziua de mîine ? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniștită, ajunsei prada soartei, și toate urgiile se abătură dintr-odată peste fericirea casei mele. Întrucît, în răspas de cîteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghițiră corăbiile care negustau în depărtări bogățiile mele. Și sărac și gol ca pruncul cînd iese din sînul maicii sale, nu mai avusei, drept mijloc de trai, decît îndurarea lui Allah și mila drept-credincioșilor. Și începui să bat curțile pe la moschei, cu cerșetorii lui Allah ; și trăiam în cîrdășie cu sfinții fachiri cei cu vorba aleasă. Și mi se întîmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nici o coajă de pîine la sălașul meu și, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mîncare. Și mă chinuiam pînă peste poate, și de ticăloșia mea și de cea a maicăi mele, a soției și a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese nici un fel de pomană cerșetorului său, soția mea își scoase haina cea mai de pe urmă și mi-o dete plîngînd, și îmi spuse :

— Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noștri o bucată de pîine.

Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vînd, întru norocul copiilor noștri...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și noua noapte

Urmă :

...Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vînd, întru norocul copiilor noștri. Și, cum mă îndreptam înspre suk, mă întîlnii cu un beduin călare pe o cămilă roșie. Și beduinul își opri deodată cămila, cînd mă zări, o făcu să se lase în genunchi, și îmi spuse :

— Salamalekul fie asupra ta, o, fratele meu ! Nu cumva ai putea să-mi arăți unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă șeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Așar ?

Iar eu, o, stăpîne al meu, mă rușinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca și bogăția, ne vine de la Allah, și răspunsei, lăsînd capu-n jos :

— Și asupra ta să fie salamalekul și binecuvîntarea lui Allah, o, taică de arabi ! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din cîte știu, nici un om cu numele pe care l-ai rostit tu !

Și detei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei și, luînd mîinile mele în mîinile lui, îmi spuse cu un glas dojenitor :

— Allah este mare și îndurător, o, fratele meu !, da nu chiar tu ești șeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Așar ?

Și cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ți-l trimite, și să-ți ascunzi numele ?

Eu atunci, pînă peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpînesc lacrimile și, rugîndu-l într-una să mă ierte, îi luai mîinile ca să i le sărut ; ci el nu vroi să mă lase și mă cuprinse în brațe, așa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Și, mergînd așa cu beduinul, care își ducea cămila de căpăstru, inima și mintea îmi erau chinuite de gîndul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Și, cînd ajunsei acasă, detei fuga să-i spun și fiicei moșului meu despre întîlnirea aceea a mea ; iar ea îmi spuse :

— Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, și pînă și pîinea copiilor este a lui ! Întoarce-te, așadar, și vinde rochia pe care ți-am dat-o și, cu banii pe care ai să-i capeți, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Și de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim și noi !

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de la intrare, unde îl lăsasem pe beduin. Și, cum ascundeam rochia, el îmi spuse :

— Fratele meu, au ce duci tu sub haină ?

Iar eu răspunsei, lăsînd capu-n jos încurcat :

— Nu duc nimic !

Ci el stărui, zicînd :

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ție să-mi spui ce duci sub haină ?

Iar eu, tare stînjenit, răspunsei :

— Este rochia fiicei moșului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui știe să cîrpească rochiile !

Iar beduinul stărui mai departe și îmi spuse :

— Dă să văd rochia aceea, o, fratele meu !

Iar eu, înroșindu-mă, îi arătai rochia, și el strigă :

— Allah este îndurător și darnic, o, fratele meu ! Iacătă că vreai să te duci și să vinzi la mezat rochia so-

ției tale, mama copiilor tăi, spre a-ți îndeplini față de un străin îndatoririle ospeției !

Și mă sărută și îmi spuse :

— Ține, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sînt de trebuință pentru nevoile noastre și pentru nevoile casei tale !

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, și luai banii de aur. Și belșugul și bunătatea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atîția bani și, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în același chip. Și așa a ținut cincisprezece zile. Și îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineața celei de a șaisprezecea zile, beduinul oaspetele meu îmi spuse, după salamalekuri :

— Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie ?

Și eu răspunsei :

— O, stăpîne al meu, demult sînt robul tău și îți sînt dator vîndut !

Ci el îmi spuse :

— Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înțeleg eu lucrul ! Dacă îți cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Așa încît nu vreau nicidecum să mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăști singur prețul la care vrei să fii vîndut !

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi așa decît spre a glumi ; și răspunsei, în chip de șagă :

— Prețul unui om slobod, o, stăpîne al meu, este hotărît de Cartea cea sfîntă la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăți, făcîndu-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părți, atunci prețul lui ajunge să fie de o mie cinci sute de dinari !

Iar beduinul îmi spuse :

— Nu este nici o piedică, Hassan Abdallah ! am să-ți plătesc prețul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoiești cu vînzarea ta !

Iar eu, pricepînd atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărît să mă cumpere, cugetam în sufletul meu : „Allah ți l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ți mîntui copiii de la foame și de la prăpăd, ya șeicule Hassan ! Dacă îți este ursita să fii tăiat în bucăți, nu ai cum să scapi !“ Și răspunsei :

— O, frate arab, primesc să mă vînd ! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privința aceasta !

Iar el îmi răspunse :

— Fie !

Și mă lăsă, plecînd la treburile lui.

Or, eu, o, rege al vremilor, mă dusei la maica, la soția și la copiii mei, și le spusei :

— Allah vă izbăvește de prăpăd !

Și le povesti ce vroia beduinul. Și, cînd auziră vorbele mele, maică-mea și nevastă-mea începură să se bată peste față și peste piept strigînd :

— O, ce urgie pe capul nostru ! Ce vrea să-ți facă beduinul acela ?

Iar copiii se repeziră la mine și se agățară de hainele mele. Și plîngeau toți. Iar soția mea, care era femeie înțeleaptă și iscusită la sfaturi, urmă :

— Cine știe dacă blestematul acesta de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încît, ca să nu fii luat pe neașteptate, trebuie să te duci cît mai degrabă să găsești pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărîtă, cel mai de pe urmă bun care ți-a mai rămas, și, cu banii pe care ai să-i dobîndești, să-ți plătești datoria față de beduin. Și, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic și ai să fii slobod în făptura ta.

Şi izbucni în suspine, gîndind că îi şi vedea pe copiii noştri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, şi eram pînă peste poate de încurcat. Şi gîndeam necurmat : „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ţi-l trimite Allah ! Cu banii pe care ţi-i dă beduinul ca să te cumpere, nu mai ai grija pîinii pentru casa ta !“ Pe urmă gîndii : „Bine, bine ! da pentru ce vrea el să te cumpere ! Şi ce vrea să facă cu tine ? Baremi de-ai mai fi tînăr şi frumos ! Da barba ta este ca poalele fustei bietei Agar ! şi nu l-ai ispiti nici măcar pe un băştinaş din Egiptul-de-Sus ! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăţi, de vreme ce te plăteşte urmînd cea de a doua preţuială !“

Ci, atunci cînd beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută şi hotărîrea luată. Şi îl întîmpinai cu o faţă zîmbitoare şi, după salamalekuri, îi spusei :

— Sînt al tău !

Atunci el se desfăcu la chimir, scoase o mie cinci sute de dinari de aur şi mi-i numără, spunînd :

— Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah !

Iar eu răspunsei :

— Cu el fie rugăciunea, pacea şi binecuvîntările lui Allah !

Şi el îmi spuse :

— Ei bine, frate al meu, acuma, că te-ai vîndut, poţi să fii fără de teamă, întrucît viaţa are să-ţi fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Cînd te-am tîrguit, nu am dorit decît să am un tovarăş plăcut şi credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci ştii şi tu că Profetul — aibă-l Allah întru mila sa — a spus : „Un tovarăş este merindea cea mai bună la drum !“

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau maică-mea şi nevastă-mea, şi pusei dinaintea lor,

pe rogojină, cei o mie și cinci sute de dinari ai vînzării mele. Iar ele, cînd îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată niște țipete amarnice, smulgîndu-și părul și bocindu-se, cum se face peste racla celor morți. Și strigau :

— Ăsta-i prețul sîngelui ! O, ce nenorocire ! o, ce nenorocire ! Niciodată n-avem să ne atingem de prețul sîngelui tău ! Și mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot !

Iar eu, văzînd zădărnicia străduințelor mele de a le potoli, le lăsai o vreme să-și verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurîndu-le că beduinul era om de treabă, cu gînduri minunate ; și, pînă la urmă, le mai potoli oleacă văicărelile. Și mă folosii de liniștea aceea spre a le îmbrățișa, și pe copii la fel, și să-mi iau rămas-bun. Și, cu inima frîntă, îi lăsai în lacrimile jalei. Și plecai de-acasă, în tovărășia beduinului, stăpînul meu.

Și, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorința lui, cîte o cămilă bine prețuită pentru iuțeala ei. Și, după porunca stăpînului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Și, sfîrșind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpînul meu să încalece pe cămilă, încălecai și eu pe a mea și, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum.

Și călătorirăm fără de popas, și ajunserăm curînd în pustie, unde drept orice suflet nu era decît numai sufletul lui Allah, și unde nu se vedea nici o urmă de călător pe nisipul mișcător. Iar stăpînul meu beduinul se călăuzea, prin acele nemărginiri, după niște semne numai de el știute și de cămila pe care călărea. Și merserăm așa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, și fiecare zi mi se părea mai lungă decît o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei cîmpii mari, cu un pămînt scînteietor ce părea făcut din fluturași de argint.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzecea noapte

Urmă :

...Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei cîmpii mari cu un pămînt scînteietor făcut parcă din fluturași de argint. Și în mijlocul acelei cîmpii, se înălța un stîlp de granit, tare înalt. Iar în vîrful stîlpului sta în picioare un bărbat tînăr, făcut din aramă roșie, și la mîna lui dreaptă, întinsă și desfăcută, atîrna pe fiecare dintre cele cinci degete cîte o cheie. Și cheia cea dintîi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Și fiecare dintre cheile acelea erau un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpînul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucît acelea erau cheile ursitei : cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morții, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înțelepciunii și a fericirii.

Ci, eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpînul meu le știa. Iar neștiința mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca și norocirile, ne vin de

la Allah ce Atoateîmpărțitorul. Și orice făptură trebuie să le primească cu umilință.

Așadar, o, rege al vremilor, atunci cînd ajunserăm la piciorul stîlpului, stăpînul meu beduinul își îngenunchie cămila și se dete jos pe pămînt. Și făcui și eu ca el. Și-atunci, stăpînul meu scoase din torbă un arc de o înfățișare ciudată, și puse în el o săgeată. Și struni arcul și zvîrli săgeata înspre tînărul cel de aramă roșie. Ci, fie că dintr-o neîndemînare adevărată, fie că dintr-o neîndemînare prefăcută, săgeta nu ajunse pînă la înălțimea țintită. Iar beduinul îmi spuse atunci :

— Ya Hassan Abdallah, iacătă acuma poți să-ți plătești datoria față de mine și, dacă vrei, să-ți răscumperi slobozenia. Căci știu că ești puternic și dibaci, și numai tu poți să nimerești ținta. Ia, dar, arcul acesta, și fă așa ca să doboare cheile.

Eu, atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria și să-mi răscumpăr slobozenia, nu șovăii deloc să fac cele cerute de stăpînul meu. Și luai arcul și, cercetîndu-l, cunoscui că era lucru indienesc și ieșit din mîinile unui meșter iscusit. Și, dornic să-i arăt stăpînului meu priceperea și dibăcia mea, înstrunai arcul cu nădejde și țintii mîna tînărului de pe stîlp. Și de la cea dintîi săgeată făcui să cadă o cheie, și era cheia de aur. Și, tare mîndru și bucuros, o ridicai și o înfățișai stăpînului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia și, lepădîndu-se de ea, îmi spuse :

— Ia-o tu, o, săracule ! să fie ca preț pentru dibăcia ta !

Iar eu îi mulțumii și pusei cheia de aur la brîu. Și habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu vroi nicidecum s-o atingă, și o pusei la chimirul meu lîngă cea dintîi. Și habar nu aveam că aceea era cheia suferințelor.

După care, cu alte două săgeți, mai doborîi două chei : cheia de fier și cheia de plumb. Și una era cea a foamei, iar cealaltă a înțelepciunii și a fericirii. Ci eu habar nu aveam. Și stăpînul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le și înhăță, scoțînd chiuituri de bucurie și strigînd :

— Binecuvîntat să fie sînul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah ! Binecuvîntat să fie Acela carele ți-a îndrumat brațul și te-a învățat cum să ochești !

Și mă strînse în brațe și îmi spuse :

— De-acuma înainte îți ești singur stăpîn !

Iar eu îi sărutai mîna și vrusei iarăși să-i dau cheia de aur și cheia de argint. Ci el nu vroi să primească, spunînd :

— Sînt ale tale !

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată și mă pregăteam să dobor și cheia de pe urmă, cea din aramă chinezească, de care nu știam că este cheia morții. Ci stăpînul meu se împotrivi strașnic dorinței mele, apucîndu-mă de mînă și strigînd :

— Ce ai de gînd să faci, nenorocitule ?

Iar eu, luat pe neașteptate, lăsai din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pămînt. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stîng, pe care mi-l înțepă făcîndu-mi o rană grea. Și acesta fu începutul unui șir întreg de năpaste !

După ce stăpînu-meu, necăjit de pățania mea, îmi obloji cît putu mai bine rana, mă ajută să încalec pe cămila mea. Și ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile și trei nopți de umblat tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajiște, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Și în pajiștea aceea se aflau niște pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viața mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase și coapte, care cu înfățișarea lor proaspătă și îmbietoare împingeau mîna să le culeagă. Și eu, îndemnat

de sete, mă tîrîi pînă la unul dintre pomii aceia și mă grăbii să culeg o poamă de-acelea. Și poama era de o culoare roșie aurită și avea o mireasmă amețitoare. Și o dusei la gură și mușcai. Și na ! Iacătă că dinții mi se înfipseră atîta de tare încît fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă din ea. Și detei să strig, ci din gura mea nu ieși decît un muget fără rost și înfundat. Și mă înnăbușeam înfricoșător. Și începui să fug dintr-o parte în cealaltă, șonticăind din piciorul meu șchiop și cu fructul acela înfipt între fălcile înțepenite, și dînd din mîini ca un zmintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pămînt, cu ochii ieșiți din cap.

Atunci, stăpînul meu beduinul, văzîndu-mă în starea aceea, dintru-ntîi se sperie rău. Iar cînd înțelese pricina zbuciumului meu, veni la mine și încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decît să-mi sporească durerea. Și, dacă văzu așa, mă lăsă și se duse de strînse de pe sub copaci vreo cîteva dintre poamele căzute pe jos. Și le cercetă cu luare-aminte și, într-un sfîrșit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Și se întoarse la mine și îmi spuse :

— Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah ! Iacătă gîngăniile cum o rod și o mistuie ! Ei bine, astea-n gîngăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă liniște și răbdare !

Apoi adăugă :

— Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îți închide gura cîteva gîngănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama și, în două trei zile cel mult, ai să scapi !

Și, cum era un om trecut prin multe, îl lăsai să facă așa, măcar că gîndeam : „Ya Allah ! trei zile și trei nopți într-un chin ca acesta ! Of, mai bună ar fi moartea !“ Iar stăpînul meu, șezînd jos lîngă mine, la umbră, făcu precum spusese, punînd pe afurisita de poamă gîngăniile cele izbăvitoare.

Şi, în vreme ce gîngăniile rozătoare îşi începeau treaba, stăpînul meu scoase din sacul de merinde nişte curmale şi nişte pîine uscată, şi se apucă să mănînce. Şi se oprea din cînd în cînd, spre a mă îndemna să am răbdare, spunîndu-mi :

— Vezi şi tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ţine din drum lăcomia ta şi cum mă zăboveşte de la împlinirea rosturilor mele. Ci sînt om cuminte şi nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta ! Fă şi tu ca mine !

Şi se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel. Ci eu, vai ! îmi trecui noaptea şi ziua următoare numai în chin. Şi, pe deasupra durerilor din fălci şi din picior, mă mai chinuiau şi setea şi foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredinţa că lucrul gîngăniilor înaintează. Şi, în felul acesta, mă făcu să am răbdare pînă în cea de a treia zi. Şi, în dimineaţa celei de a treia zile, simţii într-un sfîrşit că mi se descleştează fălcile. Şi, rostind şi binecuvîntînd numele lui Allah, zvîrlii cît colo poama cea blestemată cu gîngăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintîi fu să socotesc în sacul de merinde şi să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpînul meu zviduise tot în cele trei zile ale chinurilor mele, şi mă pornii pe plîns, învinuindu-l de toate cîte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceaţă :

— Drept eşti tu, Hassan Abdallah ? Şi oare-ar fi trebuit să mă las şi eu să mor de foame şi de sete ? Pune-ţi, dar, mai degrabă credinţa în Allah şi în profetul său, şi scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi !

Iar eu mă sculai atunci şi pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce priveşte poamele, nu se aflau pe acolo decît cele din soiul cel primejdios şi pe care le văzusem ce pot. Într-un sfîrşit, tot căutînd, dibuii pînă la urmă, într-o crăpătură de stîncă, un pîrîiaş cu

apa strălucitoare și proaspătă care te îmbia s-o bei. Și mă opream o clipă, și iarăși beam.

După care, oleacă mai potolit, mă încumetai să pornesc la drum și să mă iau pe urma stăpînului meu, care se și îndepărtase pe cămila lui roșie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de pași, că-mi și simții lăuntrurile cuprinse de niște junghieturi atîta de năprasnice încît gîndeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Și începui să țip :

— O, mama mea ! Ya Allah ! O, mama mea !

Și mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu pași mari alerga cît putea de repede pe urmele tovarășei sale vîntețe. Și, de săriturile pe care le făcea și de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atîta de mari încît începui să scot niște urlete înfricoșătoare și să mă revărs cu niște înjurături pe cămila mea, pe mine însumi, și pe tot, încît beduinul mă auzi într-un sfîrșit și, întorcîndu-se înspre mine, mă ajută să opresc cămila și să mă dau jos de pe ea. Și mă ghemuii pe nisip, și — benevoiește a ierta păcătoșenia robului tău, o, rege al vremilor ! — dedei drumul flăcării din lăuntrul meu ! Și parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Și o vijelie întreagă se învălmăși în bietul meu pîntec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpînul meu beduinul îmi spunea :

— Ya Hassan Abdallah, ai răbdare !

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pămînt, leșinat. Și nu știu cît timp o fi ținut leșinul meu. Da cînd îmi venii în fire, mă văzui iarăși în spinarea cămilei care mergea în urma tovarășei ei. Și era seara. Și soarele se culca în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curînd. Și oprirăm să poposim acolo. Iar stăpînul meu îmi spuse :

— Allah să fie lăudat, cel carele nu îngăduie să rămînem flămînzi astăzi ! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic,

și să stai liniștit, întrucît viața pe care am trăit-o eu prin pustiuri și drumurile multe cîte le-am făcut o să mă ajute să găsesc de mîncare ceva bun și întremător, acolo unde tu n-ai ști să dai decît de otrăvuri !

Și, grăind acestea, se duse înspre un tufăriș de ierburi cu frunzele groase, cărnoase și acoperite cu țepi, și începu să taie cîteva cu sabia. Și le jupui de coajă, și scoase la iveală un miez galben și zaharos, asemenea la gust cu miezul de smochină. Și îmi dete cîte vrusei, și mîncai pînă ce mă săturai, și mă învigorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferințele ; și nădăjduiam că într-un sfîrșit am să-mi pot petrece liniștit noaptea într-un somn căruia de atîta timp îi uitasem gustul. Și, pe la răsărit de lună, îmi așternui pe pămînt mantia din păr de capră și mă pregăteam să mă culc, cînd beduinul, stăpînul meu, îmi zise :

— Ya, Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cît de cît...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și una noapte

Urmă :

...Ya Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cît de cît. Întrucît vreau ca în noaptea aceasta să te sui pe muntele acesta și, cînd ai să ajungi în vîrful lui, să aștepți acolo răsăritul soarelui. Atunci, stînd în picioare, întors cu fața înspre răsărit, să rostești rugăciunea de dimineață ;

pe urmă să cobori de pe munte. Și acesta-i ajutorul pe care ți-l cer ! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Așar, să nu carecumva să te lași furat de somn. Întrucît aburea la acelui pămînt este cum nu se poate mai rea, și-așa că sănătatea ți-ar fi vătămată fără de mîntuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguielii amarnice și a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult și că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul dedese pîinea copiilor, a soției și a maicăi mele, și mă mai gîndeam și că poate, de n-aș fi vrut să-i dau acel ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punîndu-mi, așadar, încrederea în Allah, pornii pe munte în sus și, în ciuda stării piciorului și a pîntecelui meu, ajunsei în vîrf cam pe la miezul nopții. Și pămîntul acolo era jilav și gol, fără de nici un copăcel și fără de nici un firicel de iarbă. Și vîntul înghețat care sufla năpraznic pe vîrful acela, și osteneala din toate zilele acelea de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală așa de grea că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pămînt și, cu toate strădaniile voinței mele, să nu dorm pînă la ziuă.

Cînd mă deșteptai, soarele tocmai se ivea pe zare. Și vrusei să îndeplinesc pe dată dorința beduinului. Așa încît detei să sar în picioare, ci căzui numaidecît îndărăt, fără simțire, la pămînt ; căci picioarele mele se făcuseră groase cît ale unui elefant, și erau moi și mă dureau, și nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul și pîntecele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul mi-atîrna pe umeri mai greu decît dacă ar fi fost de plumb, și nu izbuteam să-mi ridic mîinile rămase înțepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinței mele și, cu toate suferințele cumplite pe care le înduram, izbutii să mă țin pe picioare. Și mă întorsei înspre răsărit și rostii

rugăciunea de dimineață. Și soarele răsărind îmi lumina bietul trup și îmi așternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povîrnișul era atîta de drept, iar eu eram atîta de slăbit, încît, de la pasul cel dintîi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui și mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuțeală înfricoșătoare. Iar pietrele și spinările, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăța, departe de a-mi opri căderea, nu făceau decît să rupă fîșii-fîșii din carnea și din hainele mele. Și nu putui să pun capăt rostogolirii aceleia, stropind pămîntul cu sîngele meu, decît jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpînul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pămînt și trăgea niște linii pe nisip, cu o luare-aminte atita de mare încît nu-și dete deloc seama că eram acolo și nu văzu deloc în ce fel venisem. Și, cînd gemetele mele necontenite îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine și fără a mă privi :

— Al hamdù lillah ! Ne-am născut sub zodia norocului și totul ne-a izbîndit ! Iacătă că datorită ție, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfîrșit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurînd umbra pe care o așternea din vîrful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii :

— Vino degrabă de-mi ajută să sap pămîntul, colea unde am înfipt lancea !

Ci, întrucît eu nu răspundeam decît cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfîrșit capul și se înturnă înspre mine. Și mă văzu în ce stare eram, nemișcat pe pămînt și ghemuit în mine ca un bulgăre. Și veni înspre mine, țipînd :

— Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat și ai dormit pe munte. Și aburii cei răi ți-au trecut în sînge, și te-au otrăvit !

Și, cum clănțăneam din dinți și eram jalnic de văzut, se potoli și îmi zise :

— Asta-i ! ci să nu te îndoiești de ajutorul meu ! Am să te lecuiesc !

Și, grăind acestea, trase de la brîu un cuțit cu limba subțire și ageră și, pînă a apuca eu să mă feresc, îmi și spintecă strașnic, în mai multe locuri, pîntecele, mîinile, șoldurile și picioarele. Și numaidecît porni să curgă din mine apa șuvoaie ; și mă desumflam ca un burduf cînd se golește. Și pielea începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simții oleacă mai ușurat ; și izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol și să-l ajut pe stăpînul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, așadar, să scormonim pămîntul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Și nu peste mult deterăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei și găsi dedesubt niște oseminte de om și manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu purpură pe care îl ții în mînă, o, rege al vremilor, și pe care erau înșiruite niște litere de aur care ardeau.

Și, stăpînul meu, tremurînd, luă manuscriptul și, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Și, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroșea de plăcere, iar ochii îi sticleau de bucurie. Și, într-un sfîrșit, strigă :

— O, Hassan Abdallah, bucură-te ! în curînd avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaștri, cetatea în care nici un adamit n-a mai călcat vreodată. Și acolo avem să

găsim obîrșia tuturor bogățiilor de pe pămînt, și sîmburele tuturor metalurilor de preț : pucioasa roșie.

Or, eu, pe care gîndul de a porni iarăși la drum mă înspăimînta pînă peste marginile spaimei, strigai cînd auzii vorbele acelea :

— Ah, doamne, iartă-l pe robul tău ! Întrucît acesta, măcar că îți împărtășește bucuria, socotește că toate comorile îi sînt de puțin folos, și ar vrea mai degrabă să fie sărac și sănătos la Cairo, decît bogat și îndurînd toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaștri !

Și stăpînul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine și îmi spuse :

— O, săracul de tine ! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atîta cît și pentru a mea ! Și pînă acuma tot așa am făcut mereu !

Iar eu strigai :

— Este adevărat, pe Allah ! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău ! și soarta s-a asmuțit amarnic asupra mea !

Iar stăpînul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile și la cîrtelile mele, strînse pentru drum o grămadă mare de buruiene cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu fusei nevoit, vrînd-nevrînd, să fac ca el. Și ne urmarăm drumul mai doparte înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Și călătorirăm iarăși vreme de trei zile și trei nopți. Și, în cea de a patra zi, dimineața, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă întinsă ce răsfrîngea soarele. Și, apropiindu-ne, văzurăm că era un rîu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Și peste el trecea o punte de cleștar fără primblă, așa de îngustă, așa de povîrnită și așa de lunecoasă încît un om cu mintea

întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păși pe ea.

Ci stăpînul meu beduinul, fără a șovăi o clipită, descălecă de pe cămilă și îmi porunci să fac și eu la fel, și deterăm jos șeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă, scoase din desagi o pereche de papuci de lînă cu care se încălță, și îmi dete și mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Și îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stînga. Și, cu pas hotărît, trecu puntea de cleștar. Iar eu, tremurînd tot, fusei nevoit, vrînd-nevrînd, să-l urmez. Și Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Și ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste cîteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părțile de stînci negre, și în care nu creșteau decît niște pomi negri. Și, printre frunzișurile negre, văzui lunecînd niște șerpi înfricoșători, mari și negri, acoperiți cu solzi negri. Și, cuprins de spaimă, dedei dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucît peste tot împrejurul meu stîncile cele negre se ridicau ca niște pereți de fîntînă.

La privelișteа aceea, mă lăsai să cad la pămînt, plîngînd, și strigai înspre stăpînul meu :

— O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor și al năpastelor ? Vai de mine și de mine ! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, și nici pe mama lor, și nici pe mama mea ! Ah, pentru ce m-ai scos din viața mea săracă, da atîta de liniștită ? Nu eram, este adevărat, decît un cerșetor pe drumurile lui Allah, da mă vînzoleam prin curțile de la moschei, și ascultam zicalele cele alese ale sfinților cerșetori...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă :

...şi ascultam zicalele cele alese ale sfinţilor cerşetori !

Iar stăpînul meu, fără a se tulbura, îmi spuse :

— Fii bărbat, Hassan Abdallah, şi prinde inimă ! Căci nu ai să mori aici, ci în curînd ai să te întorci la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat decît cel mai bogat dintre regi !

Şi, după ce spuse acestea, stăpînul meu şezu jos pe pămînt, desfăcu manuscrptul scris pe piele de gazelă şi începu să-l prefire, înmuindu-şi degetul arătător în gură, şi să-l citească, aşa de liniştit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea şi îmi zise :

— Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieşim de aici cît mai degrabă şi să ne vedem la capătul călătoriei noastre ?

Iar eu strigai :

— Ya Allah ! dacă vreau ? Păi de bună seamă că vreau !

Şi adăugai :

— Numai spune-mi, mă rog ţie, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *surele* din *Coran ?* Ori mai degrabă să spun toate numele şi toate harurile cele sfinte ale lui Allah ? Ori mai degrabă să mă leg că am să mă duc în hagialîc zece ani în şir la Mecca şi la Medina ? Spune, o, stăpîne al meu, sînt gata de orice, ba şi la mai mult decît de orice !

Atunci stăpînul meu, privindu-mă într-una cu bunătate, îmi spuse :

— Nu Hassan Abdallah, nu ! Ce vreau să-ţi cer este ceva mai lesne decît toate astea. Nu ai decît să iei arcul

și săgeata de colea, și să străbați valea aceasta pînă ce ai să dai de un șarpe mare cu coarne negre. Și, cum ești îndemînatic, să-l ucizi dintr-o lovitură și să-mi aduci capul și inima lui ! Și asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale !

Iar eu, la vorbele acelea, strigai :

— Vai ! Vai ! Au acesta-i un lucru atîta de ușor ? Pentru ce atunci, o, stăpîne al meu, nu-l săvîrșești chiar tu ? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viață !

Ci beduinul mă bătu pe umăr și îmi spuse :

— Adu-ți aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soției tale și de pîinea casei tale !

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi și mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun întru totul omului care îmi izbăvise casa și pe cei din casa mea. Și luai tremurînd arcul și săgeata, și mă îndreptai înspre stîncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoșătorii balauri. Și nu peste mult detei de șarpele pe care îl căutam, și pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru și hîd. Și, chemînd în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi și slobozii săgeata. Iar șarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimîntător, și se întinse o dată, ca să cadă apoi nemișcat pe pămînt. Și, cînd mă încredințai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuțitul și, despicîndu-i pîntecele, îi scosei inima. Și dusei cele două bucăți la stăpînul meu beduinul.

Iar stăpînul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăți de șarpe, și îmi spuse :

— Acuma, hai de mă ajută să fac focul !

Iar eu strînsei niște iarbă uscată și niște surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă,

scoase din sîn un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, și făcu să țîșnească o rază de lumină care aprinse numaidecît grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaș de fier și un șipuleț tăiat dintr-o singură bucată de rubin, și în care se afla ceva roșu. Și îmi zise :

— Te uiți la acest șipuleț de rubin, Hassan Abdallah ? Ci habar nu ai ce se află în el !

Și se opri o clipită și spuse :

— Este sînge de Phoenix !

Și, spunînd acestea, destupă șipul și îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima și creierul șarpelui cu coarne. Și puse ceaunul la foc și, deschizînd manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înțeles pentru urechile mele.

Și deodată se ridică în picioare, își dezveli umerii așa cum fac hagiii la plecarea de la Mecca și, înmuind un capăt de la brîul lui în sîngele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul și cu inima șarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare și pe umeri cu capătul acela al brîului. Și mă apucai să îndeplinesc porunca. Și, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele și de pe umerii lui începe să se umfle și să strălucească, lăsînd încet-încet să se ivească niște aripi care creșteau văzînd cu ochii și care în curînd ajunseră pînă la pămînt. Iar beduinul le scutură cu putere, stînd pe pămînt, și dintr-odată, luîndu-și vînt, se ridică în văzduh. Iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decît să rămîn părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea și toată bărbăția ce-mi mai rămăseseră și îl înșfăcai strașnic pe stăpînul meu de brîul care, din fericire, spînzura încă de el. Și zburai laolaltă cu bedu-

înul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Și ajunserăm pînă în slava norilor.

Or, n-aș putea să-ți spun, o, doamne al meu, cît timp a ținut drumul nostru prin văzduh. Da știu că am ajuns degrabă deasupra unei cîmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brîu de cleștar albastru. Iar pămîntul din cîmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Și, în mijlocul acelei cîmpii, se ridica un oraș plin cu palate și cu grădini.

Iar stăpînul meu strigă :

— Iată Aram-cel-cu-Pilaștri !

Și, oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg și fără a le mai mișca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Și, atinserăm pămîntul chiar la temelia zidurilor cetății lui Ședdad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpînului meu se micșorară încet-încet și pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rînduri de cărămizi de aur puse peste rînduri de cărămizi de argint, și aveau șapte porți asemuitoare cu porțile raiului. Poarta dintîi era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a șasea de argint, iar cea de a șaptea de aur.

Și intrarăm în cetate pe poarta de aur, și merserăm înainte chemînd în ajutor numele lui Allah. Și trecurăm pe niște ulițe mărginite de palate împodobite cu niște șiruri de stîlpi de alabastru și de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar rîurile erau de ape înmiresmate. Și ajunserăm la un palat care domnea peste oraș, și care era zidit cu o măiestrie și cu o măreție pînă peste marginile închipuirii, și cu terasele sprijinite pe mii de stîlpi de aur, cu niște primbluri din cleștar colorat și cu pereții bătuți în smaralde și în safire. Și în mijlocul acelui palat se răsfăța o grădină fermecată,

în care pămîntul mirosind a mosc era scăldat de trei rîuri de vin curat, de apă de trandafiri și de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foișor, și sub bolta făcută dintr-un singur smarald se adăpostea un jeț de aur roșu bătut în pietre de rubin și în mărgăritare. Iar pe jeț se afla un sipețel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, rege al vremilor, se află acum în mîinile tale.

Iar beduinul, stăpînul meu, luă sipetul și îl deschise. Și găsi în el un praf roșu, și strigă :

— Iacătă pucioasa cea roșie, ya Hassan Abdallah ! Aceasta-i Kimia învățaților și a filozofilor, care toți au murit fără s-o găsească !

Iar eu zisei :

— Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpîne al meu, și hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghiftuiesc palatul !

Iar stăpînul meu se uită la mine cu milă și îmi spuse :

— O, bietul de tine ! Pulberea aceasta este însăși obîrșia tuturor bogățiilor de pe pămînt ! Și numai un firicel din praful acesta este deajuns ca să prefacă în aur pînă și metalele cele mai de rînd. Asta-i Kimia ! Acesta-i sulful cel roșu, o, biet neștiutor ce ești ! Cu praful acesta, dacă aș vrea, aș zidi niște palate mai frumoase decît cel de aici, aș întemeia niște orașe mai strălucitoare decît cel de aici, aș cumpăra oameni, precum și sufletul celor neprihăniți, aș duce întru ispită însăși virtutea, și m-aș face fiu de rege !

Iar eu îi spusei :

— Și poți, oare, o stăpîne al meu, cu praful acesta, să-ți lungești viața măcar cu o zi, ori să ștergi un ceas din anii care ți s-au dus ?

Iar el îmi răspunse :

— Allah singur este mare !

Și eu, nefiind încredințat de rostul puterilor acelui sulf roșu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cel scumpe și mărgăritarele. Și îmi și tixisem cu ele chimirul, buzunarele și turbanul, cînd stăpînul meu răcni la mine :

— Vai de tine și de tine, om cu mintea grosolană ! Ce faci acolo ? Au tu nu știi că, dacă am răpi fie și numai o piatră din pămîntul acesta și din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiți cu moartea ?

Și ieși cu pași mari din palat, ducînd cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mîhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul și turbanul, și plecai după stăpînul meu, ci tot întorcîndu-mi mereu capul spre bogățiile acelea fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpînul meu, care de frică să nu mă las ispitit de toate cîte mi se înfățișau vederii și îmi ședeau la îndemînă, mă luă de braț, s-o străbatem. Și ieșirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar cînd ajunserăm aproape de zarea de cleștar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră și ne lăsă să trecem. Și, după ce trecurăm, ne întoarserăm să mai vedem o dată cîmpia de minuni și cetatea lui Aram ; ci și cîmpia și cetatea pieriseră. Și ne pomenirăm pe țărmul apei de mercur, peste care trecurăm, ca și întîia oară, pe puntea de cleștar.

Și ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al rîului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Și, după ce strînsei la loc curelele de la șei, încălecarăm pe cămile ; iar stăpînul meu îmi spuse :

— Ne întoarcem în Egipt !

Iar eu ridicai mîinile, mulțumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur și cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale chinurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

...iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale durerilor.

Și-așa, cît ținu drumul tot, pînă ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi și multe lipsuri, și dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfărîmată. Ci, ca-ntr-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpînul meu, tihnit, voios și pînă peste poate de mulțumit, parcă înflorea de pe urma tuturor necazurilor care mă bîntuiau. Și trecea peste primejdii și printre năpaste surîzînd, și călca prin viață ca pe un preș de mătase.

Și așa ajunserăm la Cairo, iar cea dintîi grijă a mea fu să dau fuga pe dată pînă acasă. Și găsii acolo ușa spartă și aruncată ; iar cîinii fără de stăpîn își făcuseră adăpost în casa mea. Și nimenea nu era acolo să mă întîmpine. Și nu văzui nici urmă de maica, de soția și de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse cînd intrasem și care auzea țipetele jalei mele, deschise ușa casei lui și îmi spuse :

— Ya Hassan Abdallah, fie-ți zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toți ai tăi din casă s-au prăpădit!

Iar eu, la vestea aceea, căzui la pământ, leșinat.

Or, cînd mă deșteptai din leșin, îl văzui lîngă mine pe stăpînul meu beduinul, care mă îngrijea și mă stropea pe față cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbușindu-mă de lacrimi și de suspine, nu putui de data aceasta să mă opresc de a-i arunca niște sudalme și de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Și multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcîndu-l răspunzător de relele care se strîngeau și se asmuțeau asupra mea. Ci el, fără a-și pierde nimica din seninătate și fără a se clinti din liniștea lui, mă bătu pe umăr și îmi spuse:

— Toate ne vin de la Allah și la Allah se duc toate!

Și, luîndu-mă de mînă, mă scoase afară din casă. Și mă duse într-un palat falnic, pe țărmurile Nilului, și mă sili să locuiesc cu el acolo. Și, întrucît vedea că nimica nu izbutește să-mi scuture sufletul de mîhnire și de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Și, împingînd filotimia pînă peste marginile firii, se apucă să mă învețe științele cele tainice, și mă dăscăli cum să citesc în cărțile de alchimie și cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Și adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de plumb, pe care îl punea să se topească pînă da în clocot și, aruncînd atunci în el un strop din sulful cel roșu din sipet, preschimba metalul acela de rînd în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor și împresurat de voioșia și de ospețele pe care stăpînul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborît de dureri și sufletul îmi era amărît. Și nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate și stofele cele scumpe cu care mă silea el să mă îmbrac. Și mi se aduceau bucatele cele mai alese și băuturile cele mai plăcute, ci cu totul și cu totul zadarnic,

întrucît eu nu simțeam decît silă și greață față de toate. Și aveam niște iatacuri strălucite, și niște paturi făcute din lemn aromitor, și niște divanuri de purpură ; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei mai aleși, aduși cu multă cheltuială din țările Indului, din Persia, din China și din Insule ; și niște jgheaburi întocmite cu meșteșug ridicau apa Nilului și o făceau să cadă îndărăt în șuvoaie răcoritoare în niște havuzuri de marmoră și de porfir ; ci eu nu mă înfruptam din nici unul dintre acele farmece, întrucît o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul și sufletul.

Ci în ce îl privește pe stăpînul meu beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor și al desfătărilor, iar nopțile lui erau un început al bucuriilor din rai. Și locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase țesută cu fir de zarafir, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufișuri de portocali și de lămîi printre care se îngemănau iasomiile și trandafirii. Și acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alți oaspeți, pe care îi cinstea împărătește. Și cînd inimile și simțurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi și cu muzici și cîntări, punea să li se perinde pe dinaintea ochilor niște fetișcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la tîrgurile din Egipt, din Persia și din Siria. Iar cînd vreunul dintre oaspeți arunca o privire de dorință înspre vreuna dintre ele, stăpînul meu o lua de mînă și, înfățișînd-o celui care o dorea, îi spunea acestuia :

— O, doamne al meu, îndatorează-mă luînd-o în casa ta pe roaba aceasta.

Și-așa, toți care îl cunoșteau îi ajungeau prieteni. Și nu i se mai spunea decît Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpînul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care beteșugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neașteptate, aducînd cu el o copilandră proaspătă. Și beduinul avea un chip luminat de beție și de plăcere, și niște ochi pătimași în care ardea un foc fără de pereche. Și veni de șezu lîngă mine, și îmi zise :

— Ya Hassan Abdallah, vreau să cînt ! Tu nu mi-ai auzit pînă acuma glasul. Ia ascultă !

Și, luîndu-mă de mînă, începu să cînte stihurile acestea, cu un glas vrăjit, legănînd din cap :

Vino, copilă ! E un înțelept
Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viața, și o poartă-n piept.
Habotnicii să-și bea habotnicia
Cu apă goală — tu să-mi torni din plin
Din vinul care-aprinde în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Pînă-am să-mi pierd și mințile deplin,
Ci bea tu mai întîi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adînc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i nici un martor care să ne vadă,
Doar portocalii ce-și trimit prin vînt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Și apele doar, care curg rîzînd...
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cînte,
Și-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încît și șilomelele înfrînte
Să tacă și să-și pară de prisos.
Hai, cîntă-mi, scumpo, cîntă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult !

Iar tu, în noaptea care-și cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decît cum se deschide trandafirul
Și inima mea cu fiori bătînd.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubire !
Ah, scoate-ți vălul, că numai eu sînt,
Alți martori nu avem —poate doar luna
Și poate doar tovarășele ei.
Apleacă-ți fruntea și mă lasă-ntr-una
Să ți-o sărut ! Și lasă-mă, de vrei,
Și ochii mari să ți-i sărut, și gura,
Și sînu-ți alb ca neaua să-l sărut.
Ah, fără teamă-apleacă-ți lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Și-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrățișare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, și mai întîi de toate,
Ascunde-te după iașmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aș mai scăpa de ochiul lui gelos.

Și, după ce cîntă astfel, beduinul stăpînul meu scoase un oftat adînc de fericire, își lăsă capul pe pieptul meu și păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din brațele lui, ca să nu-i tulbure tihna, și se dete la o parte binișor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l acopăr și să-i sprijin capul cu o pernă ; și atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase ; și mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, și văzui că își dedese sufletul ca un fericit, surîzînd vieții ! Aibă-l Allah întru mila sa !

Eu, atunci, cu inima strînsă de pieirea stăpînului meu, care, cu toate cîte-au fost, totdeauna se dovedise față de mine plin de blîndețe și de bunăvoință și uitîndu-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua cînd îl întîlnisem pe el, poruncii să i se facă o înmormîntare împărătească. Îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprîncenele, îi cănii genele, și îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pînzuindu-l în loc de giulgiu cu o pînză minunată ce fusese țesută pentru un rege de-al Persici, și îl așezai într-o raclă făcută din lemn de aloe încrustat cu aur.

După care chemai pe toți prietenii pe care stăpînul meu și-i făcuse cu dărniciile lui ; și poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcați toți cu haine pe potriva împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Și, după ce alaiul se alcătui, pornirăm înspre cimitir. Și o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoțînd țipete de jale și fluturîndu-și basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cîntînd *surele* cele sfinte, la care mulțimea răspundea, pe rînd „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah ! Și Mahomed este trimisul lui Allah !“ Și toți musulmanii întîlniți în cale se înghesuiau să vină și să ajute la ducerea raclei, fie și măcar numai atingînd-o cu mîna. Și îl îngroparăm, în vuietul plînsetelor unui întreg norod. Și pusei să fie înjunghiată pe mormîntul lui o turmă întreagă de oi și de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datorința față de răposatul meu stăpîn, și după ce șezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca

să încep a pune orînduială în treburile moșteniții. Și grija cea dintîi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea dacă se mai află în el praful de pucioasă roșie. Ci nu găsii acolo decît puținul care se mai vede și acum, și pe care îl ai sub ochi, o, rege al vremilor! Întrucît stăpînul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădise pe tot, preschimbînd în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puținul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogățească și pe cel mai mare dintre regi. Și nu eram deloc îngrijorat în privința aceasta. Și, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogății, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să știu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpînul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învățase să buchisesc literele talismanice. Și îl desfăcui și-l străbătui. Și-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ți le spun într-o zi, însușirile prielnice și neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Și pricepui că beduinul nu mă cumpărase și nu mă luase cu el decît ca să ocolească amarnicile însușiri ale celor două chei, cheia de aur și cheia de argint, abătînd asupra mea puterile lor cele rele. Și trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului — asupra-i fie rugăciunea și pacea! — ca să nu-l blestem pe beduin și să nu scuip pe mormîntul lui.

Încît, nu mai zăbovii să scot de la brîu cele două chei afurisite și, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncai într-un ceaun și aprinsei focul spre a le topi și a le face să piară pe veci. Și, totodată, începui să caut cele două chei — cheia slavei și cheia înțelepciunii și a fericirii. Ci degeaba scotocii palatul tot pînă în cele mai

ascunse unghere, că nu le găsii. Și mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

...Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta și nădăjduiam că, nimicind cele două chei aducătoare de rău, am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, și pe cînd întețeam focul, spre a ușura topirea care nu se făcea atîta de repede pe cît aș fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupră-mi și mă tîrîră dinaintea stăpînului lor.

Și califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că știa că eu cunosc taina alchimiei, și că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc și lui, și să-l fac să se bucure de ea. Ci eu, știind, vai ! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de știință împotriva dreptății și pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, pînă peste măsură de mînios, puse să fiu legat în lanțuri și mă aruncă în temnița cea mai întunecată. Și, totodată, puse să fie pustiit și dărîmat tot palatul nostru, din creștet pînă în temelie, și se făcu stăpîn pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum și cele cîteva grăunțe de pulbere roșie. Și îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit șeic, care îl aduse acum între mîinile tale, o rege al vre-

milor. Şi în fiecare zi califul poruncea să fiu pus la schingiuiri, nădăjduind că aşa are să dobîndească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Şi vreme de ani şi ani am trăit aşa, aşteptîndu-mi de la moarte slobozenia.

Şi-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniştit, întrucît prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui şi întrucît pot să mă apropii de cel mai drept şi de cel mai mare dintre regi !

După ce ascultă povestea aceasta a bătrînului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jeţul său şi îl sărută pe moşneag, strigînd :

— Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea şi să aline năpastele !

Şi îl căftăni numaidecît pe Hassan Abdallah în slujba de mare-vizir, şi îl îmbrăcă cu chiar mantia sa împărătească. Şi îl dete în grija vracilor cei mai iscusiţi din împărăţie, ca aceştia să ajute la zviduirea sa. Şi porunci diecilor cei mai îndemînatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, şi să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăţiei.

După care, încredinţat întru totul de însuşirile sulfului cel roşu, califu vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Şi porunci să fie aduse şi să fie puse la topit, în nişte cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb ; şi aruncă peste ele sulful cel roşu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le şoptea bătrînul Hassan Abdallah. Şi numaidecît tot plumbul se preschimbă în aur strecurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Şi se gîndi să dureze o moscheie care să nu-şi aibă asemuirea în toate ţările musulmane. Şi chemă pe arhitecţii cei mai

vestiți din împărăția lui, și le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua seama la greutățile zidirii ori la gîndul grămezilor de bani cît ar putea să coste. Și arhitecții așternură la poalele unei coline care se ridica deasupra orașului un pătrat uriaș cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părți de seamă ale zării. Și în fiecare colț puseră cîte un turn îngemănat de minune, cu vîrful împodobit cu un cerdac și încununat cu o boltă de aur. Și pe fiecare latură a moscheii ridică un șir de pilaștri pe care se sprijineau niște arcuituri mărunte, vîrtoase, dar bortelite dulce, și-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Și, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atît de ușoară și de înalt durată, de părea că stă fără nici un fel de sprijin între cer și pămînt. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalț de culoarea azurului, și presărat cu stele de aur. Și niște marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sidef cu mărgăritare și gemme scumpe. Iar stîlpii și arcuiturile fură acoperite cu sure din *Coran* întrețesute, sculptate și zugrăvite în culori alese. Și, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nici o bucățică de lemn. Și șapte ani întregi și șapte mii de oameni și șapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiți pentru săvîrșirea acelei moschei. Și fu numită Moscheia sultanului Mohammad ben-Theilun. Și cu numele acesta este cunoscută și în zilele noastre.

În ceea ce îl privește pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme își dobîndi iarăși sănătatea și puterile și trăi, cinstit și slăvit, pînă la vîrsta de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai știutor ! Că el singur este fără de moarte !

Iar Șeherezada după ce istorisi astfel povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar zise :

— Hotărît, nimeni nu poate să scape de ursita lui ! Ci, o, Șeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Șeherezada spuse :

— Să mă ierte măria ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ți povestesc numaidecît povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc*, scoasă din *Divanul năzbîtiilor ușuratice și al înțelepciunii vesele* al șeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care copere-l Allah cu îndurarea sa și aibă-l întru mila lui !

CUPRINSUL

POVESTEA LUI ALADDIN ŞI A LÀMPII FERMECATE . 5

PARABOLA ADEVĂRATEI ŞTIINŢE A VIEŢII 150

FARIZADA SAU ZÎMBET DE TRANDAFIR 154

POVESTEA LUI KAMAR ŞI A MULTPRICEPUTEI HALIMA 193

POVESTEA PULPEI DE BERBEC 240

CHEILE URSITEI 252

295

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 28.06.1974. Tiraj 60 090 ex. broşate.
Coli ed. 15,89. Coli tipar 9,25.

Tiparul executat sub comanda
nr. 40 366 la Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1
Bucureşti
Republica Socialistă România

Ilustrația copertei : *Adrian Ionescu*

cartea celor

o mie şi una de nopţi

(11)

(NOPŢILE 795–844)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1974
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

Pentru versiunea românească, toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.)

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le *dr. J. C. Mardrus*, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f. a.) — tomurile 6 și 7.

Versiunea românească a fost confruntată și cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskovo *M.A. Salie* (opt volume), Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

DIVANUL NĂZBÎTIILOR UȘURATICE ȘI AL ÎNȚELEPCIUNII VESELE

PAPUCII CARE NU SE MAI PRĂPĂDESC

Se povestește că a fost odată la Cairo un negustător de leacuri, pe nume Abu-Cassem El-Tamburi, care ajunsese de pomină pentru zgîrcenia lui. Or, măcar că Allah îl dăruise cu bogăție și cu spor în treburile de vînzare și cumpărare, el trăia și se îmbrăca aidoma cu cel mai milog cerșetor ; iar hainele pe care le purta nu mai erau decît niște plotoage și niște zdrențe ; iar turbanul lui era atîta de vechi și atîta de jegos, încît nu se mai putea ghici ce culoare avusese vreodată ; ci, dintre toate lucrurile lui, mai cu seamă papucii îi arătau cărpănoșenia ; întrucît nu numai că erau ferecați cu niște cuie mari, și trainici ca un car de luptă, cu niște pingele mari cît o căpățînă de hipopotam, și peticite de mii de ori, ci cu căputele atîta de cîrpite încît, de douăzeci de ani de pe cînd papucii fuseseră papuci, cei mai iscusiți cîrpaci și peticari din Cairo își irosiseră toată priceperea spre a mai alipi între ele rupturile. Și, după atîta meștereală, papucii lui Abu-Cassem ajunseseră atîta de grei încît de multă vreme trecuseră în zicale în tot Egiptul ; întrucît, atunci cînd cineva vroia să spună că un lucru este greu, papucii aceia erau totdeauna luați ca măsură. Așa, dacă un oaspete cam zăbovea în casa gazdei, se zicea despre el : „Are sîngele greu ca pa-

pucii lui Abu-Cassem !“ Ori dacă vreun dascăl de școală, din soiul dascălilor de școală loviți de dăscăleală, vroia să se arate plin de minte, se zicea despre el : „Izgonit fie Cel-rău ! Ăsta are mintea grea ca papucii lui Abu-Cassem !“ Ori cînd vreun hamal era covîrșit de greutatea poverii, ofta și zicea : „Bătu-l-ar Allah pe stăpînul poverii acesteia ! E grea ca papucii lui Abu-Cassem !“ Ori cînd prin vreun harem vreo bătrînă din soiul cel afurisit al bătrînelor posomorîte vroia să le oprească pe soțiile cele tinere ale stăpînului să se veselească între ele, se zicea : „Chiorî-o-ar Allah pe pacostea asta ! E grea ca papucii lui Abu-Cassem !“ Ori dacă vreo mîncare mai amarnică pica greu și stîrnea furtuna în lăuntrurile pîntecelui, se zicea : „Mîntui-m-ar Allah ! Afurisita asta de mîncare este grea ca papucii lui Abu-Cassem !“ Și, tot așa, în toate împrejurările cînd greutatea își arăta fața.

Or, într-o zi, după ce încheie o negustorie mai norocoasă ca de obicei, Abu-Cassem se simți cuprins de o voioșie aparte. Încît, în loc să dea și el vreun aldămaș, mai mare ori mai mic, după datina negustorilor cînd Allah îi ajută să izbîndească un tîrg, găsi mai de folos să se ducă să facă o baie la hammam, unde, de cînd țineau oamenii minte, nu-i călcase piciorul. Și, încuindu-și prăvălia, porni înspre hammam, luîndu-și papucii la spinare, în loc să-i încalțe ; căci de multă vreme tot așa făcea, spre a-i ocroti să nu se prăpădească. Și, ajungînd la hammam, își puse papucii pe prag, laolaltă cu toate încălțările ce se aflau rînduite acolo, cumu-i obiceiul. Și intră să se scalde.

Or, pielea lui Abu-Cassem era atîta de bătucită de jeg încît băieșii care îl frecară și masagiii avură de trudit peste măsură pînă să-i dea de hac ; și nu izbutiră decît înspre sfîrșitul zilei, cînd toți cei care veniseră să se îmbăieze plecaseră de mult. Și Abu-Cassem putu într-un sfîrșit să iasă din hammam, și își căută papucii ; ci papucii nu se mai aflau unde îi lăsase, iar în locul lor

era o pereche de iminei frumoși, făcuți dintr-o piele galbenă ca lămîia. Și Abu-Cassem își zise : „Fără de nici o îndoială că Allah mi i-a trimis, acela carele știe că de mult tînjesc să-mi cumpăr unii ca aceștia. Ori poate că i-o fi schimbat careva cu ai mei, din greșeală !“ Și, plin de bucurie că se vedea astfel cruțat de a-și mai cumpăra alții, îi luă și plecă.

Or, imineii cei de piele galbenă-portocalie erau papucii cadiului, care se mai afla încă în hammam. Iar în ce privește papucii lui Abu-Cassem, apoi pe aceștia omul însărcinat cu paza încălțărilor, văzînd scîrboșeniile acelea care duhnea de împuțeau intrarea de la hammam, se repezise să-i ia și să-i ascundă într-un colț. Pe urmă, cînd ziua se sfîrșise și cînd ceasul lui de veghe se împlinise, paznicul plecase, fără a-și mai aduce aminte să-i pună la loc.

Încît, atunci cînd cadiul își isprăvi îmbăiatul, slujitorii de la hammam, zorind la poruncile lui, îi căutară zadarnic imineii, și, pînă la urmă, găsiră într-un colț papucii cei de pomină, pe care îi cunoscură numaidecît că erau ai lui Abu-Cassem. Și o luară la fugă după el și, ajungîndu-l, îl întoarseră la hammam, cu dovada furtișagului pe umăr. Și cadiul, după ce își luă ceea ce era al lui, porunci să i se dea lui Abu-Cassem îndărăt papucii și, cu toate împotrivirile lui, îl trimise la închisoare. Și Abu-Cassem, ca să nu moară în temniță, trebui, măcar că fără inimă bună, să se arate darnic la bacșișuri cu caraliii și cu cavazii de la agie ; întrucît toți știindu-l că era tot atîta de putred de bani pe cît era de otrăvit de zgîrcenie, nu-l socotiră izbăvit cu una cu două.

Și Abu-Cassem putu, în felul acesta, să iasă din închisoare ; ci, păcurit și înciudat peste măsură, și socotind că papucii-s pricina nenorocirii lui, dete fuga și-i aruncă în Nil, ca să se scape de ei.

Or, peste cîteva zile, niște pescari, trăgîndu-și cu mare caznă năvodul mai greu ca de obicei, găsiră în nă-

vod papucii, pe care îi cunoscură numaidecît că erau ai lui Abu-Cassem. Și văzură, plini de mînie, că grămada de cuie cu care erau împodobiți le rupsese ochiurile năvodului. Și se duseră la dugheana lui Abu-Cassem și zvîrliră papucii năpraznic înlăuntru, blestemîndu-l pe stăpînul lor. Iar papucii, aruncați prea tare, izbiră șipurile cu apă de trandafir și cu alte ape ce se aflau pe rafturi, și le răsturnară, spărgîndu-le într-o puzderie de cioburi.

La priveliștea aceea, jalea lui Abu-Cassem ajunse pînă peste poate, și amărîtul de el strigă :

— Ah, papuci blestemați, vă țineți de fundul meu ! Da nu mult aveți să-mi mai pricinuiți voi necazuri !

Și îi ridică de pe jos și se duse în grădină și se apucă să sape o groapă în care să-i astruce. Ci un vecin, care avea un dinte împotriva lui, găsi prilejul să se răzbune și dete fuga numaidecît să-l vestească pe valiu că Abu-Cassem dezgroapă de zor la o comoară, în grădină. Iar valiul, știind bogăția și zgîrcenia neguțătorului de leacuri, nici nu puse vreun pic la îndoială știrea aceasta, și trimise numaidecît străjerii să-l înșface pe Abu-Cassem și să-l aducă dinaintea sa. Și amărîtul de Abu-Cassem degeaba se tot jură că nu găsise nici un fel de comoară, ci că numai vroise să-și îngroape papucii, valiul nu vroi să creadă nicidecum un lucru atîta de ciudat și atîta de potrivnic cu zgîrcenia de pomină a celui zeberit ; și, întrucît la valiul acela totul, orice-ar fi fost, se măsura în bani, îl sili pe păcuritul de Abu-Cassem, spre a-și dobîndi slobozenia, să-i numere o mare grămadă de bani.

Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorință...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă :

...Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorință, și luîndu-și papucii, se jură că are să se descotorosească de ei cu orice preț. Și rătăci multă vreme, chibzuind la calea de izbîndă cea mai bună și, pînă la urmă, hotărî să se ducă și să-i arunce într-o gîrlă departe, undeva în cîmp. Și socoti că de data aceasta nu are să mai audă pomenindu-se de ei. Ci soarta vroi ca apa gîrlei să ducă papucii pînă la un scoc de moară, la care ierecul făcea roțile să se învîrtească. Iar papucii se prinseră în roți și le dezgărdinară, smucindu-le din șleaul lor. Iar stăpînii morii se repeziră să dreagă stricăciunea și văzură că pricina se datora papucilor cei mari, pe care îi găsiră înțepeniți în dinții roților, și pe care îi cunoscură numaidecît a fi papucii lui Abu-Cassem. Și amărîtul de negustător de leacuri fu iarăși aruncat în temniță și osîndit de data aceasta să plătească niște daune mari stăpînilor morii, pentru paguba pe care le-o pricinuise. Și, pe deasupra, mai trebui să plătească și niște bacșișuri strașnice, spre a-și dobîndi iarăși slobozenia. Și, totodată, i se deteră și papucii îndărăt.

Atunci, pînă peste poate de uluit, se duse acasă și, suindu-se pe terasă, se propti în coate și se porni să cugete adînc la ce-i mai rămînea de făcut. Și pusese papucii nu departe de el, pe terasă ; ci se întorsese cu spatele înspre ei, ca să nu-i mai vadă. Și, tocmai în clipa aceea, un cîine de-al vecinilor văzu papucii și, repezindu-se de pe terasa stăpînilor lui pe terasa lui Abu-Cassem, luă în gură unul dintre papuci și începu să se joace cu el. Și, din zbeaga aceea a cîinelui, papucul sări deodată cît colo, și soarta cea blestemată îl prăvăli de pe terasă drept în capul unei babe care trecea pe uliță. Și

greutatea năpraznică a papucului cel îmbrăcat în fier o strivi pe babă, făcînd-o să-și amestece lungimea cu lățimea.. Iar rudele babei cunoscură papucul lui Abu-Cassem și se duseră cu plîngere la cadiu, cerînd prețul pentru sîngele rudei lor, sau moartea lui Abu-Cassem. Și bietul de el fu silit să plătească prețul sîngelui, după lege. Și, pe deasupra, trebui să mai plătească și niște bacșișuri grase caraliilor și cavazilor de la agie.

De data aceasta însă hotărîrea lui era luată. Se întoarse prin urmare acasă, luă cei doi afurisiți de papuci și, venind iarăși la cadiu, ridică amîndoi papucii deasupra capului și strigă cu o dîrzenie ce-i făcu să izbucnească în rîs și pe cadiu și pe martori și pe toți cei care se brodiseră de față :

— O, domnia ta cadiule, iacătă pricina belelelor mele ! Și-n curînd am să ajung să cerșesc prin curțile de pe la moschei. Mă rog, dar, să te miluiești a da o poruncă prin care să se adeverească precum că Abu-Cassem nu mai este stăpînul acestor papuci, că le dă cu legată cui o vrea să-i ia și că el, Abu-Cassem, nu mai este răspunzător de pacostele pe care au să le mai pricinuiască pe viitor !

Și, după ce spuse acestea, aruncă papucii în mijlocul sălii de judecată și o rupse la fugă în picioarele goale, în vreme ce toți cei de față, de-atîta rîs, se prăbușiră pe spate. Ci Allah știe mai bine !

Iar Șeherezada, fără a se opri, povesti mai departe :

BAHLUL, MĂSCĂRICIUL LUI AL-RAȘID

Cică emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid, avea un măscărici, care trăia la el la palat și care avea sarcina de a-l înveseli pe calif în ceasurile sale de inimă rea. Și pe măscăriciul acela îl chema Bahlul-cel-Înțelept. Iar califul îi zise într-o zi :

— Ya Bahlul, știi tu cumva cîți nebuni sînt în Bagdad ?

Și Bahlul răspunse :

— O, doamne al meu, înșiruirea ar fi cam lungă !

Iar Harun zise :

— Îți dau în seamă s-o întocmești. Și aștept să fie întocmai !

Iar Bahlul scoase din gîtlej un hohot lung de rîs. Și califul îl întrebă :

— Ce-i cu tine ?

Iar Bahlul spuse :

— O, doamne al meu, eu sînt vrăjmaș pe orice trudă care ostenește. Drept care, spre a te mulțumi, am să mă apuc pe dată să întocmesc socoteala cu înțelepții cîți se află în Bagdad ! Întrucît asta-i o trudă care nu-mi va cere mai multă vreme decît să beau o gură de apă. Și, cu socoteala asta, care o să fie tare scurtă, tu ai să știi, pe Allah ! și cîți zmintiți se află în cetatea de scaun a împărăției tale !

Și tot Bahlul acesta, așezîndu-se într-o zi pe jețul califului, a căpătat din partea slugilor de la palat, pentru neobrăzarea aceea, o ploaie de lovituri de băț. Iar țipetele înfricoșătoare pe care le-a scos el în împrejurarea aceea, au stîrnit tot palatul și l-au adus acolo pînă și pe calif. Iar Harun, văzînd că măscăriciul său plîngea cu lacrimi fierbinți, încercă să-l aline. Ci Bahlul îi spuse :

— Of, o, emire al drept-credincioșilor, durerea mea-i fără de alinare, întrucît nu pe mine mă plîng, ci pe stăpînul meu califul ! Că dacă iacătă eu căpătai atîtea lovituri numai pentru că am șezut o clipită pe jețul lui domnesc, ce potop are să-l pască pe el care șade de-atîta amar de ani !

Și, iarăși, tot Bahlul a fost atîta de înțelept încît să-i fie greață de însurătoare. Iar Harun, spre a-i juca un renghi afurisit, l-a pus să se însoare cu de-a sila cu o fetișcană dintre roabele sale, încredințîndu-l că fata are să-l facă fericit și că el, Harun însuși, se pune chezaș pentru aceasta. Iar Bahlul fu nevoit să se supună vrînd-

nevrînd și intră în odaia de nuntă în care îl aștepta tînăra-i nevastă, care era de o frumusețe fără de cusur. Ci nici nu se întinsese el bine lîngă ea, că și sări deodată cu spaimă și o zbughi din odaie, de parcă l-ar fi alungat niște vrăjmași nevăzuți, și o luă la fugă ca un nebun prin sarai. Iar califul, înștiințat despre cele ce se petrecuseră, porunci să vină Bahlul dinaintea sa și îl întrebă cu glas aspru :

— Pentru ce, o, afurisitule, i-ai făcut rușinea asta soției tale ?

Iar Bahlul răspunse :

— O, doamne al meu, spaima este o boală fără de leac ! Or, eu nu am, de bună seamă, nimica de ce s-o învinuiesc pe soția pe care dărnicia ta mi-a dăruit-o, întrucît este frumoasă și cuminte. Ci, o, doamne al meu, nici nu am intrat eu bine în patul de nuntă, că am și auzit limpede un potop de glasuri care ieșeau laolaltă din soția mea. Și una îmi cerea o rochie, iar alta îmi cerea un iașmac de mătase ; una vroia niște papuci, alta o hăinuță cu horbote, iar cealaltă alte lucruri iarăși. Eu, atunci, n-am mai putut să-mi stăpînesc spaima și, în ciuda poruncilor tale și a nurilor fetei, am luat-o la fugă cît mă țineau călcîiele, de frică să nu ajung încă și mai nebun și mai amărît decît sînt !

Și tot Bahlul nu a vroit într-o zi să primească un dar de o mie de dinari cu care, de două ori, l-a îmbiat califul. Și, întrucît califul, nedumerit pînă peste măsură de atîta nelăcomie, îi cerea lămuriri, Bahlul, care ședea jos, cu un picior întins și cu celălalt strîns, se mulțumi drept orice răspuns să întindă, destul de neobrăzat, dinaintea califului Al-Rașid, amîndouă picioarele deodată. Și, văzînd obrăznicia aceea nemaipomenită și lipsa de cuviință față de calif, căpetenia hadîmbilor dete să-l înșface și să-l pedepsească ; ci Al-Rașid îl opri cu un semn, și îl întrebă pe Bahlul care-i pricina unei atare uitări a bunei-cuviințe. Iar Bahlul răspunse :

— O, doamne al meu, dacă aș fi întins mîna ca să iau darul tău, mi-aș fi pierdut pe veci slobozenia de a-ți întinde picioarele !

Și, într-un sfîrșit, tot Bahlul, intrînd într-o zi în cortul lui Al-Rașid, care se întorsese de la un război, îl găsi pe calif însetoșat și cerînd cu strigăte amarnice un pahar cu apă. Iar Bahlul dete fuga de-i aduse un pahar cu apă proaspătă și, arătîndu-i-l, îi spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție să-mi spui, înainte de a bea, cu ce preț ai fi plătit paharul acesta cu apă, dacă, din întîmplare, nu s-ar fi găsit ori ar fi fost anevoie să se capete ?

Și Al-Rașid spuse :

— De bună seamă că aș fi dat, ca să-l am, jumătate din împărăția mea !

Iar Bahlul zise :

— Acuma bea-l, și Allah să-l umplă cu desfătare în inima ta !

Și, după ce califul sfîrși de băut, Bahlul îi zise :

— Și dacă, o, emire al drept-credincioșilor, acuma, că l-ai băut, paharul acesta nu ar vroi să mai iasă din trupul tău, din pricina vreunei zăpreli în preacinstita-ți băsică, cu ce preț ai plăti leacul care l-ar făcea să iasă ?

Și Al-Rașid răspunse :

— Pe Allah ! mi-aș da atunci toată împărăția în lung și-n lat !

Iar Bahlul, mohorîndu-se dintr-odată, spuse :

— O, doamne al meu, unei împărății care nu trage în cumpănă mai mult decît un pahar cu apă ori decît o țîșnitură de ud, nu ar trebui să i se închine toate grijile pe care ți le dă și toate războaiele scăldate în sînge pe care ni le pricinuiește !

Și Harun, auzind acestea, începu să plîngă.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse :

Se povestește că un preacinstit șeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o tare frumoasă poiată pe care o îngrijea cu toată luarea-aminte și care era bine împodobită și cu orătănii de parte bărbătească și cu orătănii de parte femeiască, și care îi dedeau și ouă frumoase și niște pui minunați buni de mîncat. Or, printre păsările de parte bărbătească, șeicul avea și un cocoș mare și minunat, cu glas limpede, cu penet strălucitor și aurit, și care, peste însușirile frumuseții de pe dinafară, mai era dăruit și cu agerime, cu înțelepciune și cu pricepere la treburile lumești, la schimbările de vreme și la chițibușurile vieții. Și era plin de dreptate și de grijă cu soțiile lui, și își îndeplinea datoriile față de ele pe cît de vrednic, pe atîta de nepărtinitor ca să nu lase zîzania să le intre în inimi și ura în priviri. Și era dat de pildă pentru toată gloata din curtea de păsări, ca soț, ca putere și ca bunătate. Iar stăpînul său îi pusese numele de Glasul-Zorilor.

Or, într-o zi, pe cînd soțiile lui își vedeau de puișorii lor și își dichiseau penele, Glasul-Zorilor ieși să cerceteze pămînturile gospodăriei. Și, tot minunîndu-se de cîte vedea, scormonea și ciugulea ba ici, ba colo, pe măsură ce da în drumul lui de boabe de grîu, sau de orz, sau de porumb, sau de șesam, sau de hrișcă, sau de mei. Și, tîrît de găselile și de căutările lui mai departe decît ar fi vrut, se văzu de la o vreme dincolo de marginile satului și ale gospodăriei, și singur cu totul într-un loc sălbatic pe care nu-l mai văzuse vreodată. Și degeaba se tot uită el ba la dreapta, ba la stînga, că nu zări nici o față de prieten și nici o făptură cunoscută. Și începu să se simtă tulburat, și scoase cîteva țipete scurte, de îngrijorare. Și, în vreme ce se pregătea să facă drum întors...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Și, în vreme ce se pregătea să facă drum întors, iacătă că privirea îi căzu pe un vulpan care, de departe, venea înspre el alergînd în copci mari. Și, văzînd așa, începu să tremure pentru viața sa, dete dosul înspre dușman, își luă vînt din toate puterile aripilor întinse și izbuti să ajungă pe creasta unui zid dărăpănat, unde nu avea decît numai atîta loc cît să-și pună picioarele, și unde vulpanul nu putea să-l ajungă în nici un chip.

Și vulpanul se opri cu sufletul la gură sub zid, adulmecînd și scheunînd. Ci, văzînd că nu are nici o putință de a se cățăra pînă la pasărea dorurilor sale, ridică înspre ea capul și îi zise :

— Pacea fie asupra-ți, o, chip de bunăvestire, o, fratele meu, o, tovarășe minunat !

Ci Glasul-Zorilor nu-i întoarse salamalekul și nu vroi nici măcar să se uite la el. Iar vulpanul, dacă văzu așa, îi spuse :

— O, prietene al meu, o, gingașule, o, frumosule, pentru ce nu vrei nici măcar să-mi faci nazîrul unei bineți ori al unei priviri, cînd eu aș dori atîta să-ți dau o veste mare ?

Ci cocoșul, prin tăcerea lui, se scutură de toate vorbele acelea dulci și de toate ispitele, iar vulpanul urmă :

— Ah, fratele meu, dacă ai ști numai ce știre sînt trimis să-ți aduc, te-ai da jos cît mai iute să mă îmbrățișezi și să mă săruți pe gură !

Ci cocoșul se făcea mai departe n-aude n-avede, și, fără a-i răspunde nimic, se uita în zare, cu niște ochi rotunzi și nemișcați. Iar vulpanul urmă :

— Află, dar, o, fratele meu, că sultanul animalelor, care-i măria sa Leul, și sultanul păsărilor, care-i măria sa

Vulturul, s-au întîlnit de curînd în inima unei poieni înverzite, împodobită cu flori și cu izvoare, și au adunat împrejurul lor pe trimișii tuturor jivinelor zămislite de Allah — și tigri, și hiene, și leoparzi, și rîși, și pantere, și șacali, și antilope, și lupi, și iepuri, și dobitoace de pe lîngă casa omului, și șoimi, și ereți, și ciori, și porumbei, și turturele, și prepelițe, și potîrnichi, și orătănii, și toate păsările. Și cei doi împărați ai noștri, cînd solii tuturor supușilor s-au aflat dinaintea lor, au dat de știre, cu ucaz domnesc, că de-acuma înainte, peste tot întinsul pămîntului cel locuit, au să domnească stăpîne tihna, frăția și buna-învoire ; și că numai prețuirea, prietenia, tovărășia și dragostea au să fie simțămintele îngăduite între neamurile jivinelor din pădure, ale dobitoacelor de pe lîngă casa omului și ale păsărilor ; că uitarea trebuie să se aștearnă peste vechile vrăjmășii și peste urile dintre neamuri ; și că fericirea tuturora și a fiecăruia în parte este ținta înspre care trebuie să tindă toate strădaniile. Și au hotărît că oricine va încălca starea aceasta de lucruri va fi adus fără de zăbavă dinaintea județului cel mare și va fi judecat și osîndit fără de milă. Și mi-au dat slujba de crainic al proaspătului ucaz, și mi-au dat în seamă să mă duc să vestesc peste tot pămîntul hotărîrea adunării, cu porunca de a însemna numele tuturor care vor cîrti, spre a fi osîndiți pe măsura răzvrătirii lor. Și, o, cocoșule, fratele meu, drept aceea mă vezi tu acum la temelia acestui zid pe care te-ai cocoțat, întrucît eu, într-adevăr, eu, cu chiar ochii mei, eu și nu altul, sînt trimisul, solul, crainicul și împuternicitul cu puteri depline al stăpînilor și domnilor noștri. Și, pentru aceasta, adineauri, te-am întîmpinat cu urarea de pace și cu vorbele prieteniei, o, fratele meu !

Și-așa ! Ci cocoșul, fără să ia aminte la toată polilogbia aceasta mai mult decît dacă n-ar fi înțeles nimic, se uita mai departe în zări, cu o înfățișare nepăsătoare,

și cu niște ochi rotunjiți și pieriți, pe care îi închidea din cînd în cînd, legănînd din cap. Iar vulpanul, cu inima arsă de dorul de-a ronțăi prada aceea dulce, urmă :

— O, fratele meu, pentru ce nu vrei să mă cinstești cu un răspuns, ori să catadicsești a-mi spune măcar un cuvînt, ori numai să-ți cobori privirile înspre mine, care-s trimisul sultanului nostru Leul, stăpînul jivinelor, și al sultanului nostru Vulturul, stăpînul păsărilor ? Or, îngăduie-mi a-ți aduce aminte că, dacă stăruiești în tăcerea ta față de mine, am să fiu nevoit să spun lucrul acesta sfatului ; și tare mă tem că ai să cazi sub pedeapsa legii celei noi, care este neînduplecată în dorința de a statornici pacea peste întreg pămîntul, chiar cu primejdia de-a omorî jumătate din viețuitoare. Te rog, așadar, pentru ultima oară, o, fratele meu cel chipeș, să-mi spui măcar pentru ce nu vrei să-mi răspunzi !

Atunci cocoșul, care pînă aci se înțepenise într-o nepăsare mîndră, întinse gîtul și, plecîndu-și capul pe-o parte, își coborî privirea ochiului său din dreapta înspre vulpan, și spuse :

— Într-adevăr, o, fratele meu, vorbele tale sînt asupra capului și asupra ochilor mei, și te cinstesc în inima mea ca pe un trimis și ca pe un pristav și ca pe un crainic și ca pe un împuternicit și ca pe un sol al stăpînului nostru Vulturul. Ci, dacă nu ți-am răspuns, să nu carecumva să crezi că am făcut-o din sfruntare ori din răzvrătire ori din orice alt simțămînt vinovat, o, nu ! pe viața ta ! am făcut-o numai și numai pentru că eram tare tulburat de ceea ce vedeam și încă mai văd în depărtare, colo jos, înaintea mea !

Și vulpanul întrebă :

— Allah fie cu tine, o, fratele meu, și ce vedeai tu, și ce încă mai vezi acolo ? Alungat fie Cel-viclean ! Nimica de rău, nădăjduiesc, ori nimica dăunător ?

Iar cocoșul întinse iarăși încă și mai mult gîtul, și spuse :

— Cum, o, fratele meu, tu nu zărești ceea ce zăresc eu, cu toate că Allah a pus deasupra preacinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, măcar că oleacă ciacîri — fie zis fără a te simți jignit !

Iar vulpanul întrebă cu îngrijorare :

— Da spune-mi odată, ce zărești, rogu-mă ție ! Că eu nu-ș' ce am astăzi la ochi, măcar că nu mă știu nicidecum zbanghiu — fie zis fără a te supăra !

Iar cocoșul Glasul-Zorilor spuse :

— Într-adevăr, văd cum se ridică un nor de pulbere, și văd în văzduh un stol de șoimi de vînătoare într-un cerc rotitor !

Iar vulpanul, la vorbele acelea, începu să tremure și întrebă, pînă peste poate de îngrijorat :

— Asta-i tot ce zărești, o, chip vestitor de bine ? Da pe jos nu vezi nimica gonind ?

Iar cocoșul își aținti îndelung privirea în zare, răsucindu-și capul și pe dreapta și pe stînga și, pînă la urmă, spuse :

— Da ! văd ceva cu patru picioare gonind pe jos, cu niște labe sprintene, lung, subțire, cu un cap micuț și ascuțit, și cu niște urechi clăpăuge. Și vine iute înspre noi !

Iar vulpanul, tremurînd din toate mădularele, întrebă :

— Au nu-i un ogar ceea ce vezi tu, o, fratele meu ? Allah să ne apere !

Iar cocoșul spuse :

— Nu știu dacă este un ogar, întrucît eu încă nu am văzut asemenea dihanie și numai Allah știe ! Da sînt încredințat, oricum, că e un cîine, o, chipeșule !

Cînd auzi cuvintele acestea, vulpanul strigă :

— Sînt silit, o, fratele meu, să-mi iau rămas bun de la tine !

Și, rostind acestea, dete dosul și își aruncă picioarele în vînt, încredințîndu-se Maicii-Scăpării. Iar cocoșul strigă după el :

— Hei, tu ! Hei, tu ! frate-al meu, mă dau jos, mă dau jos ! De ce nu mă aștepți ?

Iar vulpanul zise :

— Păi, vezi tu, mie mi-e cam silă de ciinele ogar, cu care nu sînt nici prieten, nici nimic !

Iar cocoșul urmă :

— Ci, o, chip al binecuvîntării, nu-mi spuneai tu mai adineaori că vii ca trimis și ca pristav din partea domnitorilor noștri, spre a vesti ucazul păcii între toate neamurile de pe pămînt, așa cum s-a hotărît în divanul tuturor trimișilor ginților noastre ?

Iar vulpanul răspunse de foarte departe :

— Da, așa e ! Da, așa e ! o, fratele meu, cocoșule, numai că pramatia asta de ogar — bătu-l-ar Allah ! — s-a ținut să nu vină la divan, iar neamul lui nu și-a trimis nici un sol, iar numele lui nu a fost rostit cînd s-au strigat numele ginților care au hotărît chemarea la pace peste tot pămîntul. Și de aceea, o, cocoșule plin de gingășie, dăinuie încă neprietenia între neamul meu și neamul lui, și vrăjmășia între mine și el ! Ci Allah să te ție bine sănătos, pînă ce m-oi întoarce !

Și vulpanul, după ce grăi toate astea, pieri în depărtare. Iar cocoșul scăpă astfel de colții dușmanului, mulțumită iscusinței și deșteptăciunii sale. Și se grăbi să se dea jos de pe culmea zidului și să se întoarcă la gospodăria șeicului, preamărindu-l pe Allah, carele îl aduse îndărăt în tihna poiatei sale. Și le povesti numaidecît soțiilor și vecinilor săi păcăleala pe care i-o trăsese asupritorului său din neam de neam. Și toți cocoșii din ogradă ridicară spre văzduhuri chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători izbînda Glasului-Zorilor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse :

Se povestește că un rege ca toți regii ședea într-o zi în jețul său, în mijlocul divanului, și-i primea pe supușii săi veniți cu plîngeri, cînd intră un șeic, grădinar de meserie, și care purta pe cap un coș cu poame frumoase și cu felurite legume, numai trufandale. Și grădinarul sărută pămîntul între mîinile regelui, și chemă asupra măriei sale binecuvîntarea cerului, și îi dete în dar coșul cu trufandale. Iar regele, după ce îi răspunse la salamalek, îl întrebă :

— Da ce ai în coșul acela acoperit cu frunze, o, șeicule ?

Iar grădinarul spuse :

— O, rege al vremilor, sînt niște legume proaspete și niște poame, din cea dintîi pîrgă de pe pămînturile mele, și ți le aduc ca trufandale !

Iar regele zise :

— Cu dragă inimă ! Sînt primite !

Și regele dete la o parte frunzele care fereau de deochi cele ce se aflau în coș, și văzu că erau acolo și niște minunați castraveți brobonați, și bame tare ispititoare, și banane, și pătlăgele vinete, și lămîi, și felurite alte fructe, și legume pretimpurii. Și strigă :

— Mașallah !

Și luă un castravete brobonat și cronțăi din el cu mare poftă. Pe urmă, spuse hadîmbilor să ducă totul la harem. Iar hadîmbii zoriră să îndeplinească porunca. Și femeile, la rîndu-le, mîncară cu multă desfătare trufandalele acelea. Și fiecare luă ceea ce vroi, firitisindu-se una pe alta și spunînd :

— Trufandalele din anul care vine să ne aducă sănătate și să ne găsească tot bine și frumoase !

Pe urmă, împărțiră roabelor ce mai rămăsese în coș. Și toate de-un gînd spuseră :

— Pe Allah ! trufandalele acestea sînt lucru rar ! Şi trebuie numaidecît să-i dăm un bacşiş insului care ni le-a adus !

Şi îi trimiseră felahului, prin mijlocirea hadîmbilor, o sută de dinari de aur. Iar regele, tot aşa, fu mulţumit peste măsură de castravetele cel brobonat pe care îl mîncase, şi mai adăugă şi el două sute de dinari de aur la darul soţiilor sale. Iar felahul căpătă în felul acesta, pentru coşul lui plin cu trufandale, trei sute de dinari de aur. Ci cu asta nu se isprăvi treaba. Întrucît sultanul, punîndu-i felurite întrebări despre rosturile pomăritului şi ale grădinăritului, şi despre încă alte multe, îl găsi a-i fi întru totul folositor şi îi plăcură răspunsurile ; căci felahul avea o vorbă dulce, limba spornică, răspunsul pe buze, mintea rodnică, purtarea frumos şlefuită, şi graiul cuminte şi ales. Iar sultanul vroi să şi-l facă îndată tovarăş de ospeţe, şi-i spuse :

— O, şeicule, ştii cumva cum se ţine tovărăşie regilor ?

Iar felahul răspunse :

— Ştiu.

Iar sultanul îi zise :

— Asta-i bine, o, şeicule ! Întoarce-te degrabă în satul tău, să le duci alor tăi cele de care Allah ţi-a făcut parte astăzi, şi vino cît mai iute îndărăt la mine, spre a-mi fi de-acuma înainte tovarăş de ospeţie !

Şi felahul răspunse că ascultă şi că se supune şi, după ce duse alor lui cele trei sute de dinari de aur trimişi de Allah, se întoarse la rege, care tocmai atunci se aşezase la cină. Şi regele îl pofti să şadă lîngă el, dinaintea tablalei, şi să mănînce şi să bea cît o putea. Şi îl găsi încă şi mai plăcut decît întîia oară, şi îl îndrăgi de-a binelea, şi îl întrebă :

— De bună seamă că tu trebuie să ştii nişte poveşti frumoase de povestit şi de ascultat, o, şeicule ?

Iar felahul răspunse :

— Așa-i, pe Allah! Iar la noapte am să-i povestesc regelui!

Și regele, la vestea aceea, se învoioși pînă peste poate și se înfioră de mulțumire. Și, spre a-i da tovarășului său de ospăț o dovadă de grijă și de prietenie, porunci să vină din harem cea mai tînără și cea mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă, fecioară și pecetluită...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

...porunci să vină din harem cea mai tînără și mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă fecioară și pecetluită, și i-o dete în dar, măcar că și-o pusese deoparte pentru sine, încă din ziua cînd fusese cumpărată, păstrîndu-și-o ca pe o bucățică aleasă. Și puse la îndemîna celor doi proaspeți însurăței un iatac frumos, în saraiul de lîngă palatul său, și îmbrăcat măreț, și dăruit cu toate cele de trebuință. Și, după ce le ură toate desfătările pe noapte, îi lăsă singuri și se întoarse la haremul său.

Or, tinerica, după ce se dezbrăcă, așteptă culcată să vină la ea noul ei stăpîn. Iar șeicul grădinar, care în viața lui nici nu gustase, nici nu văzuse trup alb, rămase uluit de ceea ce văzu acum, și îl preamări în inima lui pe acela carele a zămislit pielea albă. Și veni lîngă fată și începu să se joace cu ea toate jocurile îndătinate într-o împrejurare ca aceea. Și iacătă că, fără ca el să-și dea seama nici cum, nici pentru ce, copilul cel moștenit de la tă-

tîne-său nu vroi să ridice capul, ci rămase ațipit, cu un ochi fără de viață, și bleojdit în jos. Și grădinarul degeaba îl tot dojeni și îl îmbărbătă, că el nu vroi să audă de nimic, și rămase surd la toate îndemnurile, împotrivindu-se cu o neclintire și o încăpățînare fără de nici un înțeles. Și bietul grădinar, pînă peste poate de nedumerit, strigă :

— Chiar că asta-i o treabă de-a mirările !

Iar fata, cu gîndul de-a trezi dorințele copilului, începu să șuguiască cu el, și să-l dezmierde cu toate mîngîierile, și să-l îndemne ba cu alintări, ba cu zgîlțîieli, ci nu izbuti neam să-l facă să se trezească. Și, într-un sfîrșit, strigă :

— O, stăpîne al meu, deie Allah să-și desfășoare sporul !

Și, văzînd că nimica nu slujea la nimica, zise :

— O, stăpîne al meu, mă cam socotesc că tu habar nu ai din ce pricină copilul-de-la-tătîne-tău nu vrea să se trezească !

El zise :

— Nu, pe Allah ! habar nu am !

Ea spuse :

— Păi din pricină că stăpînul lui este înnodat la brăcinări !

El întrebă :

— Și ce-i de făcut, o, preacinstito, ca să dezlegăm brăcinările acelea ?

Ea spuse :

— Nu-ți bate capul cu asta. Știu eu ce-i de făcut !

Și se ridică pe clipă pe dată, luă niște tămîie tare și, aruncînd-o într-o cățuie, începu să-l afume pe soțul ei, așa cum se tămîiază trupul celor morți, rostind :

— Allah să-i scoale pe cei morți ! Allah să-i scoale pe cei adormiți !

Și, după asta, luă un ulcior plin cu apă și începu să stropească pruncul-cel-moștenit, așa cum se stropesc trupurile celor morți înainte de a fi pînzuite cu giulgiul. Și, după ce îl scăldă așa, luă o năframă de moselină și

îl învălui pe copilul cel adormit, așa cum se pînzuiesc morții cu giulgiul. Și, după ce îndeplini toate aceste pregătiri îndătinate pentru o înmormîntare prefăcută, tinerica le chemă pe roabele cele multe pe care sultanul le pusese în slujba ei și a soțului ei ; și le arătă ce le arătă la bietul grădinar, care sta nemișcat, cu trupul pe jumătate acoperit cu năframa și învăluit de un nor de tămîie. Și, la priveliștea aceea, femeile, scoțînd țipete de veselie și icnete de rîs, o luară la fugă prin sarai povestind ceea ce văzuseră tuturor celor care nu văzuseră.

Or, dimineața, sultanul, sculat mai de vreme ca de obicei, trimise după grădinar, tovarășul său de ospețe, și îi făcu urările de dimineață, și îl întrebă :

— Cum ți-a trecut noaptea, o, șeicule ?

Și felahul îi povesti sultanului toate cîte le pățise, fără să-i ascundă nici un amănunt. Iar sultanul, cînd auzi pățania, se porni pe un rîs de căzu pe spate ; pe urmă, strigă :

— Pe Allah, fata care a doftoricit în felul acesta bine chibzuit înnodarea brăcinărilor tale este o fată dăruită cu știință, cu iscusință și cu minte ! Și o iau îndărăt, pentru a mă sluji eu însumi de ea !

Și porunci să vină fata la el și o puse să-i povestească toate cîte se întîmplaseră. Și fata îi spuse și ea regelui totul așa cum se urmase, și îi istorisi cu toate amănuntele truda cu care se căznise spre-a risipi somnul copilului cel îndărătnic, lăsat moștenire, și leacul de care pînă la urmă se slujise, fără de izbîndă ! Iar regele, învoioșindu-se peste măsură, se întoarse înspre felah, și îl întrebă :

— Adevăratu-i ?

Iar felahul dete din cap în semn că este adevărat, și lăsă ochii în jos. Iar regele, rîzînd din tot gîtlejul, îi spuse :

— Pe viața mea și-a ta, o, șeicule, mai povestește-mi o dată cum a fost !

Și, după ce bietul om îi mai spuse o dată povestea, sultanul începu să lăcrimeze de plăcere, și strigă :

— Uallah ! ăsta-i un lucru de pomină !

Pe urmă, întrucît muezinul tocmai își începea din minaret chemarea la rugăciune, sultanul și grădinarul își îndepliniră datorințele față de Atoatefăcătorul, apoi sultanul spuse :

— Acuma, o, șeicule, să-mi povestești istoriile făgăduite !

Iar grădinarul spuse :

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată preadarnicului stăpîn !

Și, șezînd jos, cu picioarele ghemuite sub el, dinaintea regelui, povesti :

POVESTEA CELOR DOI MÎNCĂTORI DE HAȘIȘ

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că într-un oraș ca toate orașele era un om, pescar ca îndeletnicire, și mîncător de hașiș ca deprindere. Or, după ce își aduna rodul unei zile de muncă, o parte din agoniseală și-o cheltuia pe merindea gurii, iar partea care îi mai rămînea o da pe iarba cea înveselitoare din care se scoate hașișul. Și lua trei tainuri de hașiș pe zi : una pe care o înghițea pe nemîncate, dimineața, una la prînz și una la scăpătatul soarelui. Și, în felul acesta, își trecea viața în voioșie și în aiureală. Da asta nu-l împiedica să-și vadă de munca lui, pescuitul ; ci adeseori o făcea într-un fel tare ciudat. Așa, într-o seară, luînd o tuție de hașiș mai mare ca de obicei, aprinse mai întîi o lumînare de seu, și șezu jos, dinaintea ei, și începu să vorbească cu sine însuși, punîndu-și întrebări și răspunzîndu-și singur, și bucurîndu-se de toate huzururile visului și ale desfătării tihnite. Și rămase multă vreme așa, și nu fu scos din visătoria lui cea minunată decît de răcoarea nopții și de strălucirea

lunii în plinătatea ei. Și spuse atunci, vorbindu-și singur : „Măi, Cutare ! ia te uită ! ulița-i tăcută, boarea nopții este curată. iar strălucirea lunii cheamă la preumblare. Așa că ai face mai bine să ieși din casă și să iei oleacă de aer și să privești fața lunii, la un ceas cînd oamenii nu umblă pe drumuri și nu pot să-ți tulbure plăcerea și desfătarea singuratică !“ Și, cugetînd astfel, pescarul ieși din casă și își îndreptă preumblarea înspre țărmul apei. Or, era tocmai în cea de a patrusprezecea zi a lunii, și noaptea era plină de lumină. Iar pescarul, văzînd pe caldarîm oglindirea talgerului cel argintiu, luă strălucirea aceea a lunii drept apă, iar închipuirea lui bezmetică îi zise : „Pe Allah, o, pescarule Cutare, iacătă că ai ajuns pe țărmul apei și nici un alt pescar în afară de tine nu se mai află pe mal. Așa încît bine ai face să te întorci repede să-ți iei undița și să vii să te apuci să pescuiești ce ți-o dărui norocul în noaptea aceasta !“ Așa gîndi, în sminteala lui, și așa făcu. Și, aducîndu-și undița, veni și șezu pe o piatră de drum, și se apucă să pescuiască în inima străluciriii lunii, aruncînd firul cu nada pe fața albă oglindită de caldarîm.

Or, iacătă că un dulău peste măsură de mare, ademenit de miasma cărnurilor ce slujeau de momeală, se repezi la cîrlig, și îl înghiți. Iar cîrligul i se înfipse în beregată și îi pricinui o vătămare atîta de amarnică încît începu să scuture deznădăjduit de ața undiței spre a putea să se descotorosească de ea. Iar pescarul, care socotea că a prins vreun pește strașnic, trăgea din toate puterile ; iar cîinele, care începea să nu mai poată să îndure durerea, trăgea și el în partea celalaltă, scoțînd niște urlete de te lua groaza ; pînă ce, într-un sfîrșit, pescarul, nevrînd să lase să-i scape vînatul, fu smucit din loc și răsturnat pe jos. Și-atunci, gîndind că are să se înece în rîul pe care i-l năzărea hașișul lui, se porni să scoată niște țipete înfricoșătoare strigînd după ajutor. Și, la zarva

aceea, străjerii din mahala deteră năvală, iar pescarul, cînd îi văzu, strigă :

— Săriți, o, musulmanilor ! Ajutați-mă să scot peștele acesta năpraznic din adîncurile apei în care mă tîrăște. Yallah, yallah ! săriți odată, voinicilor ! Mă înec !

Iar străjerii, tare nedumeriți, îl întrebară :

— Ce-ai pățit, o, pescarule ? Și despre ce apă vorbești ? Și despre ce pește e vorba ?

Iar el le spuse :

— Bătu-v-ar Allah, o, pui de cățea ! Acuma-i vreme de glumit, ori de-a mă ajuta să-mi scap sufletul de la înec și să scot peștele din apă ?

Iar străjerii, care dintru-ntîi rîseseră de năzbîtia lui, se mîniară cînd îl auziră că-i face pui de cățea, și se repeziră la el și, după ce îl tumbăciră în bătaie, îl duseră la cadiu.

Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare dedat hașișului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și opta noapte

Urmă :

...Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare dedat hașișului. Și, cînd își dete seama, dintr-o singură privire aruncată asupra pescarului, că insul pe care străjerii îl învinuiau că a tulburat tihna mahalalei se afla sub puterea prafului cel înveselitor pe care și el îl gusta la fel de tare, nu pregetă să-i certe aspru pe străjeri și să le

poruncească să plece. Şi dete în seama robilor săi să aibă mare grijă de pescar şi să-i orînduiască un pat bun în care să-şi treacă noaptea în deplină linişte.

Într-adevăr, după ce îşi petrecu noaptea toată tihnit şi netulburat, şi toată ziua următoare hrănindu-se bine, pescarul fu chemat seara la cadiu, care îl primi cu toată prietenia şi se purtă faţă de el ca faţă de un frate. Şi, după ce cinară laolaltă, şezu jos lîngă el, înaintea lumînărilor aprinse şi, punîndu-i dinainte nişte haşiş, începură să se înfrupte din el amîndoi. Şi mistuiră singuri atîta haşiş cît ar fi fost deajuns să răstoarne cu tuspatru-i picioarele în sus pînă şi-un elefant trecut de o sută de ani.

Iar cînd haşişul li se încuibă bine în minte, începu să le stîrnească pornirile cele păcătoase ale firii lor.

Or, la ceasul acela, sultanul şi vizirul său tocmai se preumblau prin oraş, amîndoi străvestiţi în neguţători. Şi auziră toată zarva ce se revărsa din casa cadiului ; şi, cum uşile nu erau încuiate, intrară şi găsiră pe cadiu şi pe pescar în nebunia veseliei. Iar cadiul şi tovarăşul său, cînd îi văzură pe oaspeţii aduşi de soartă că intră peste ei, se opriră din dănţuială şi le urară bun-venit şi îi poftiră cu prietenie să şadă jos, fără a părea stingheriţi în vreun fel de venirea lor. Iar sultanul, cînd îl văzu pe cadiul cetăţii dănţuind aşa, gol teacă, dinaintea unui om tot atîta de gol, îşi zgîi ochii şi, plecîndu-se la urechea vizirului, spuse :

— Pe Allah ! cadiul nostru nu este tot aşa de bine înzestrat ca tovarăşul său cel negru.

Iar pescarul se întoarse înspre el şi zise :

— Ce ai, mă ăla, de vorbeşti aşa la urechea ăstuia ? Staţi jos amîndoi, cum vă poruncesc eu, stăpînul vostru, sultanul cetăţii ! Că de nu, îl pun pe vizirul meu, dănţuitorul, să vă reteze căpăţînile. Întrucît mă socotesc că

veți fi știind că eu îs chiar sultanul, că acesta-i vizirul meu, și că eu țin lumea întreagă, ca pe un pește, în pumnul mîinii mele drepte !

Iar sultanul și vizirul, la vorbele acelea, pricepură că se aflau de față cu doi mîncători de hașiș, din cel mai amarnic soi. Iar vizirul, spre a-l înveseli pe sultan, îi spuse pescarului.

— Și de cînd, o, stăpîne al meu, ai ajuns sultan al cetății ? Și-ai putea să-mi spui ce s-a făcut cu stăpînul nostru cel vechi, de dinaintea ta ?

— Păi l-am dat jos și i-am spus : „Cară-te !« și s-a dus. Și m-am așezat în locul lui !

El întrebă :

— Da sultanul nu s-a împotrivit ?

El răspunse :

— Deloc ! Ba s-a și foarte bucurat să-și descarce asupra-mi povara cea grea a domniei. Iar eu, ca să-i răsplătesc politețurile, l-am oprit pe lîngă mine, să mă slujească. Și mă gîndesc să-i istorisesc niscaiva povești, de i-o părea rău că s-a lepădat de domnie !

Și, după ce vorbi așa, pescarul adăugă :

— Mă trece-o nevoie !

Iar cadiul, la rîndu-i, spuse :

— Și pe mine !

Și se apropie de vizir, și vroi să facă și el la fel ca pescarul. Și, dacă văzură așa, sultanul și vizirul, potopiți de rîs, săriră în picioare și își luară tălpășița, strigînd :

— Bătu-i-ar Allah pe mîncătorii de hașiș !

Și-avură mult de caznă pînă ce să scape de cei doi tovarăși smintiți.

Or, a doua zi, vroind să-și împlinească rîsetele din preseara aceea, sultanul porunci străjilor să-i dea de știre cadiului să se înfățișeze la palat, dimpreună cu oas-

petele din casa lui. Şi cadiul, însoţit de pescar, nu zăbovi să vină între mîinile sultanului, care îi zise :

— Te-am chemat, o, apărătorule al legii, pentru ca să poţi, laolaltă cu soţul tău, să-mi arăţi care este calea cea mai lesnicioasă de a te uşura !...

Cînd cadiul auzi vorbele acestea ale sultanului, şi cum pe de altă parte cunoştea că sultanul avea obiceiul să se preumble străvestit, noaptea, pricepu că la trăsnaia şi la sminteala lui din ajun fusese martor însuşi sultanul, şi se simţi pînă peste poate de înfricoşat gîndind că se dovedise fără de cuviinţă faţă de sultan şi de vizir. Şi, căzu în genunchi, strigînd :

— Aman ! Aman ! o, doamne al meu, haşişul m-a împins la mişelii şi la necuviinţă !

Da pescarul, care din pricina prea multului haşiş pe care îl înghiţea în fiece zi se afla şi acuma tot în stare de beţie, îi spuse sultanului :

— Şi-apoi ce ? Dacă tu acuma eşti în palatul tău, aseară şi noi eram în palatul nostru.

Şi sultanul, pînă peste poate de înveselit de purtările pescarului, îi spuse :

— O, tu, cel mai desfătător trăsnit din împărăţia mea, devreme ce şi tu eşti sultan, şi devreme ce şi eu sînt la fel, te juruiesc să-mi ţii tovărăşie de-acuma înainte în palatul meu. Şi, întrucît ştii să istoriseşti poveşti, nădăjduiesc că ai să vrei să ne îndulceşti auzul cu vreuna dintre ele !

Iar pescarul răspunse :

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată ! Ci, hotărît, nu pînă n-ai să dai iertare vizirului meu, care-i îngenuncheat la picioarele tale !

Şi sultanul nu pregetă a-i da cadiului poruncă să se ridice, şi îl iertă de boacăna lui din ajun, şi îi spuse să se întoarcă la casa şi la slujbele lui. Şi îl opri la sine numai pe pescar, care, fără a mai zăbovi, îi povesti, precum urmează, povestea cadiului Tata-al Vîntuiturilor !

Se povestește că trăia odată în orașul Trablus din Siria, pe vremea lui Harun al-Rașid, un cadiu care îndeplinea puterile slujbei sale cu o asprime și cu o neînduplecare pînă peste poate. Și-așa, ajunsese de pomină pentru toată lumea.

Or, cadiul acela al prăpădului avea, spre a-l sluji, o arăpoaică bătrînă, cu pielea aspră și groasă ca pielea unui bivol de pe Nil. Și asta-i tot ce-avea el ca femeie în haremul lui. Izgoni-l-ar. Allah de la mila sa! Întrucît cadiul acela era de o cărpănoșenie ce nu se putea asemui decît cu neînduplecarea lui la osîndele pe care le da. Bătu-l-ar Allah! Și, măcar că era bogat, nu trăia decît cu pîine uscată și cu ceapă. Și, după toate, mai era și plin de fudulie, și-i era rușine să se arate zgîrcit, și totdeauna vroia să dea dovadă de belșug și de dărnicie, da trăia cu legumeala unui cămilar ajuns la capătul merindelor. Și, spre a amăgi cu o strălucire care nici gînd să se afle în casa lui, își făcuse năravul de-a coperi sofraua cu o față de masă chindisită cu horbote de aur. Și, în felul acesta, dacă din întîmplare intra careva în casa lui, cu vreun necaz, la ceasul mesei, cadiul nu pregeta s-o cheme pe arăpoaică și să-i spună cu glas tare:

— Pune fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și gîndea că așa oamenii au să creadă că masa lui era îmbelșugată și că bucatele erau tot atîta de bune și de multe pe cît de frumoasă era fața de masă cea cu ciucuri de aur. Ci nimenea n-a fost vreodată poftit la vreuna dintre acele mese așternute pe acea față strălucită; și nimenea nu se amăgea, ba dimpotrivă, în privința adevărului despre calicenia cea ticăloasă a cadiului. Pînă într-atîta, că se și spunea deobște, atunci cînd la vreun ospăț se mînca prost: „Am fost poftiți la fața de masă a cadiului!“ Și-așa că omul acela, pe care Allah îl dăruise

cu bogății și cu fălnicii, trăia o viață cu care nu s-ar fi mulțumit nici cîinii de pe uliță. Fir-ar el afurisit să fie!

Or, într-o zi, niște inși, care vroiau să și-l facă binevoitor la o pricină, îi spuseră :

— O, stăpîne al nostru, cadiule, pentru ce nu îți iei tu o soție? Întrucît arăpoaica cea bătrînă pe care o ai în casă nu este vrednică de însușirile tale!

Și el răspunse :

— Este careva printre voi care vrea să-mi găsească o femeie?

Iar unul dintre cei de față răspunse :

— O, stăpîne al nostru, eu am o fată tare frumoasă, iar tu l-ai preacinsti pe robul tău dacă ai vroi s-o iei de soție.

Și cadiul primi tîrgul ; și nunta se sărbători repede ; și fata fu dusă chiar în seara aceea în casa soțului ei. Și tinerica era tare nedumerită că nu se pregătea de nici un fel de masă, și că nici măcar nu se pomenea de masă ; ci, întrucît era fată la locul ei, și cu mult bun-simț, nu puse nici o întrebare și, vrînd să se supună deprinderilor soțului ei, încercă să-și treacă vremea. La rîndu-le, martorii de la căsătorie și oaspeții prepuneau că nunta aceea a cadiului avea să prilejuiască vreun ospăț, sau măcar o masă ; ci nădejdile și așteptarea lor se dovediră zadarnice, iar ceasurile trecură fără ca scîrțanul de cadiu să le facă vreo poftire. Și toți plecară blestemîndu-l pe mațe-pestrițe.

Ci, în ceea ce o privește pe tînăra mireasă, apoi aceasta, după ce îndură amarnic un post atîta de aprig și atîta de îndelung, îl auzi într-un sfîrșit pe soțul ei că o cheamă pe arăpoaica cea cu piele de bivol și îi poruncește să pregătească sofraua și să aștearnă pe ea fața cu ciucuri de aur și podoabele cele mai frumoase. Și amărîta de mireasă nădăjduia atunci că are să poată într-un sfîrșit să se despăgubească de postul cel greu la care fusese osîndită, ea care totdeauna trăise, în casa tatălui ei, în mijlocul

belșugului și al bunăstării. Ci vai de ea și de ea! Ce să mai facă, atunci cînd arăpoaica aduse, drept orice altă tabla cu mîncăruri, o farfurie pe care erau trei bucăți de pîine neagră și trei cepe? Și, întrucît mireasa nu cuteza să facă nici o mișcare și nu pricepea nimic, cadiul luă cu multă luare-aminte o bucată de pîine și o ceapă, îi dete o parte la fel și arăpoaicei, și o pofti pe tinerica-i nevastă să cinstească ospățul, spunîndu-i :

— Nu te sfii să guști din darurile lui Allah !

Și începu să mănînce cu o duioșie care vădea cît de mult prețuia el minunăția mesei aceleia. Iar arăpoaica și ea, la fel, mîntui repede ceapa, de vreme ce asta era toată masa din ziua aceea. Și biata nevastă amăgită dete să-ncerce a face și ea ca ei. Și, pînă la urmă, se ridică de la masă, nemîncată, blestemînd în suflet întunecimea soartei sale. Și trei zile trecură așa, în cumpătare, cu tot aceeași chemare de la ceasul mesei, cu tot aceleași podoabe frumoase pe sofra, cu tot același chindeu cu ciucuri de aur, cu pîinea cea neagră și cu cepele jalnice. Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și noua noapte

Urmă :

...Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare ieșind din harem. Iar arăpoaica veni să-i dea de știre, ridicînd mîinile înspre cer, că stăpîna ei în casă se răzvrătise împotriva lumii întregi, și că a trimis după

taică-său. Iar cadiul, mînios, se duse la soție cu ochii aprinși, îi răcni tot felul de lucruri urîte și, învinuind-o că s-ar fi dedat la tot soiul de dezmățuri, îi tăie părul cu de-a sila și se lepădă de ea, spunîndu-i :

— Ești despărțită de mine, cu cele trei lepădări !

Și o izgoni cu mînie, și încuie poarta după ea. Bătu-l-ar 'Allah ! Că i se și cade să fie blestemat !

Or, nu la multe zile de la despărțenia de nevastă, se mai găsi un mușteriu care să-l îmbie pe cărpănosul acela, plod de cărpănoși, a-i lua fata de soție, mulțumită slujbei care îl făcea de mare folos pentru multă lume. Și se însură cu fata, care fu ospătată în același fel și care, neputînd să îndure mai mult de trei zile ajunarea cu ceapă, se răzvrăti, și fu și ea, tot așa, alungată. Da asta nu sluji de învățătură și altora ; întrucît cadiul mai găsi încă multe fete de măritat, și se însură cu ele rînd pe rînd, ca să le alunge apoi după o zi sau două, din pricina răzvrătirii lor împotriva pîinii celei negre și a cepelor.

Da cînd despărțeniile de soții se înmulțiră într-un chip atîta de peste măsură, zvonul despre zgîrcenia cadiului răzbătu și la urechile la care pînă atunci nu răzbătuseră, iar purtarea lui față de soțiile sale ajunse să fie de poveste la toate taifasurile din haremuri. Și cadiul își pierdu toate lefteriile cu putință față de toate mijlocitoarele, și nu mai se putu cu nici un chip să se mai însoare.

Or, într-o seară, chinuit de moștenirea de la tătîne-său, întrucît nici o femeie nu-l mai vroia, cadiul se preumbla pe-afară din oraș, cînd văzu venind înspre el o femeie călare pe o catîrcă de culoarea sturzului. Și rămase tulburat de înfățișarea ei cilibie și de hainele-i bogate. Încît, ridicîndu-și sfîrcurile mustăților, se îndreptă înspre ea cu o legănare dulce, îi făcu o temenea adîncă și, după salamalekuri, îi spuse :

— O, preaalească domniță, de unde vii ?

Ea răspunse :

— De pe drumul care se află îndărătul tău !

Iar cadiul zîmbi a rîde și spuse :

— Da, de bună seamă ! da, de bună seamă ! știu ! Da din ce oraș ?

Ea răspunse :

— Din Mossul !

El întrebă :

— Ești fată ori ești măritată ?

Ea spuse :

— Sînt încă fată !

El întrebă :

— Nu vrei, dacă-i așa, să-mi slujești de-acuma înainte de soție, iar eu în schimb să-ți fiu bărbat ?

Ea răspunse :

— Spune-mi unde locuiești, iar eu am să mă îngrijesc să capeți răspunsul chiar mîine.

Și cadiul o lămuri cine-i el și unde stă. Da ea știa ! Și îl lăsă, lunecîndu-și înspre el zîmbetul cel mai făgăduitor, din coada ochiului.

Or, a doua zi dimineața, fetișcana îi trimise știre cadiului, spre a-l vesti că primește să se mărite cu el, dacă-i dă de zestre cincizeci de dinari. Iar mațe-fripte, zbuciumîndu-se amarnic împotriva cărpănoșeniei din el, scoase și numără, dată fiind patima pe care o simțea pentru fată, cei cincizeci de dinari, și o însărcină pe arăpoaică să se ducă s-o cheme. Și fetișcana, nelepădîndu-se de făgăduiala dată, veni, într-adevăr, în casa cadiului ; iar căsătoria fu repede încheiată dinaintea martorilor, care apoi numaidecît plecară, fără a fi fost omeniți în nici un fel.

Și cadiul, credincios deprinderilor lui, îi spuse arăpoaicei, cu un glas plin de fală :

— Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur !

Și, ca de obicei, pe masa falnic împodobită, se aduseră, drept orice bucate, cele trei coji de pîine și cele trei cepe.

Iar tînăra mireasă luă cu o înfățișare foarte mulțumită cea de a treia porție și, cînd sfîrși, spuse :

— Alhamdu lillah ! Mărire lui Allah ! Ce masă minunată am mîncat !

Și însoți strigarea aceea cu un zîmbet de nemăsurată mulțumire. Iar cadiul, dacă văzu și dacă o auzi așa, strigă:

— Slăvit să fie Cel-preaînalt, carele într-un sfîrșit mi-a hărăzit, în dărnicia sa, o soție ce îngemănează în ea toate desăvîrșirile și știe să se mulțumească cu ce i se dăruiește, mulțumindu-i Atoateziditorului și pentru mult și pentru puțin !

Da orbul de scîrțan, rîtanul — prăpădi-l-ar Allah ! — habar nu avea că ursitoarea îl și osîndise, în mintea cea afurisită a tinerei lui mirese.

Or, a doua zi dimineața cadiul plecă la divan, iar nevestica, în lipsa lui, începu să cerceteze una după alta toate ungherele casei. Și-așa, ajunse la o încăpere cu ușa bine zăvorîtă, și lăcătuită cu trei lăcățoaie cît toate zilele, și întărită cu trei rînduri de drugi de fier vîrtoși, care îi stîrniră o aprigă dorință de-a vedea ce se află înlăuntru. Și, după ce se învîrti o bună bucată de vreme de jur împrejur, și după ce cercetă bine ceea ce avea de cercetat, pînă la urmă băgă de seamă o crăpătură pe lîngă ciubucăria zidului, cam cît un deget de mare. Și se uită prin crăpătura aceea, și fu pînă peste poate de uluită și de bucuroasă cînd văzu că acolo înlăuntru era înghesuită averea cadiului, numai aur și argint, în niște căldări de aramă puse pe jos. Și numaidecît îi trecu prin minte să se prilejuiască fără de zăbavă de norocul acela nenădăjduit ; și dete fuga să caute o ramură lungă de palmier, pe care o mînji bine la vîrf cu niște aluat lipicios, și o vîrî pe gaura din perete. Și tot învîrtind binișor ramura, cîțiva bani de aur se lipiră de vîrful ramurii pe care tinerica îi trase numaidecît afară. Și se duse în iatacul ei, o chemă pe arăpoaică și îi spuse, întinzîndu-i banii de aur:

— Du-te degrabă la suk și adu-ne niște pită caldă încă din cuptor, presărată cu susan, niște orez cu șofran, niște carne fragedă de miel, și tot ce vei putea să găsești mai bun ca poame și ca dulciuri !

Și arăpoaica, uluită, răspunse că ascultă și că se supune, și dete zor să îndeplinească poruncile stăpîne-si, care, cînd tuciuria se întoarse din suk, o puse să întindă tăvile și împărți cu ea lucrurile cele gustoase pe care le adusese. Iar negricioasa, care întîia oară în viața ei mînca o masă atîta de bună, strigă :

— Ținea-te-ar Allah, o, stăpînă a mea, și făcea-te-ar să schimbi în grăsimea cea mai aleasă minunățiile cu care mă hrănești tu acuma ! Pe viața ta ! mi-ai dat să mănînc, numai la masa aceasta, datorată dărniciei palmei tale, niște bunătățuri pe care eu nu le-am gustat vreodată de cînd mă aflu în slujbă la cadiu !

Iar tinerica îi spuse :

— Ei, dacă dorești în fiecare zi niște bucate la fel, ba și mai bune decît cele de astăzi, nu ai decît a te supune la tot ce ți-oi spune eu și să-ți ții limba încuiată în gură față de cadiu.

Și balaoacheșa chemă asupra stăpîne-si toate binecuvîntările, și îi mulțumi, și îi sărută mîna, făgăduindu-i supunere și credință. Întrucît nu avea de șovăit nici baremi o clipă să aleagă între belșug și bunăstare pe de-o parte, și lipsuri și legumeală amară pe de alta.

Și cînd, către prînz, cadiul se întoarse acasă, strigă la arăpoaică :

— O, roabo, așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și, după ce cadiul se așeză la masă, nevastă-sa se ridică și îi aduse ea însăși ceea ce mai rămăsese de la ospățul cel minunat. Iar el mîncă cu mare poftă și se bucură de o mîncare atîta de bună, și întrebă :

— De unde-s bucatele acestea ?

Iar ea răspunse :

— O, stăpîne al meu, eu am în orașul acesta foarte multe rude, și una dintre ele mi-a trimis astăzi bunătățile acestea, pe care nu am pus preț decît cu gîndul de a le împărți cu stăpînul meu !

Iar cadiul se firitisi în sine-și că s-a însurat cu o femeie ce are niște rude atîta de scumpe.

Or, a doua zi, creanga de palmier lucră ca și întîia oară, și scoase din comoara cadiului cîțiva bani de aur, cu care soția lui trimise să se cumpere niște bucate minunate, printre care și un miel îndopat cu fistic, și pofti și vreo cîteva vecine să împartă cu ea masa aceea strălucită. Și își petrecură vremea între ele în chipul cel mai plăcut, pînă la ceasul de întoarcere a cadiului. Și femeile se despărțiră atunci, cu făgăduiala că ziua aceea de binecuvîntare se va mai înnoi, cu toată dragostea. Iar cadiul, de cum intră în casă, îi strigă arăpoaicei :

— Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur !

Și, cînd masa fu întinsă, scîrțogarul — bătu-l-ar Allah ! — rămase tare uimit văzînd pe tablale cărnuri și bucate încă și mai bune și mai alese decît cele din ajun. Și plin de îngrijorare, întrebă :

— Pe capul meu ! de unde-s lucrurile acestea atîta de scumpe ?

Iar tînăra nevastă, care îl slujea chiar ea, răspunse :

— O, stăpîne, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, și, fără a te frămînta mai mult în privința bunurilor pe care Allah ni le trimite, nu te gîndi decît să le mănînci cît mai bine și să-ți bucuri lăuntrurile. Întrucît tablalele acestea cu bucate mi-au fost trimise de o mătușă de-a mea, și m-aș socoti fericită dacă stăpînul meu va fi mulțumit !

Iar cadiul, peste măsură de bucuros că are o soție atîta de bine înrubedenită, și atîta de drăgăstoasă, și atîta de grijulie, nu se mai gîndi decît să se folosească pe cît putea de atîta fericire neplătită. Încît, după un an de asemenea

trai, cadiul prinse atîta grăsime, iar burdihanul lui se buici într-un chip atîta de vădit, că locuitorii din oraș, cînd vroiau să dea o asemuire pentru un lucru mare, spuneau: „E mare ca pîntecele cadiului!“ Ci maţe-fripte — alungat fie Pîrdalnicul! — habar nu avea despre ce îl aștepta și că femeia lui făcuse jurămînt să le răzbune pe toate bietele femei cu care el se însurase și-apoi aproape că le făcuse să moară de foame, și le izgonise după ce le tăiase părul și se lepădase de ele rostind pe totdeauna despărțania de trei ori. Și iacătă ce se apucă să facă muierușca, spre a-și ajunge ținta și spre a-i juca renghiul.

Printre vecinele pe care le ospăta ea zi de zi, se afla și o sărmană femeie însărcinată, care mai avea cinci copii, și al cărei soţ era un hamal ce de-abia cîștiga atîta cît să facă față la nevoile cele mai apăsătoare ale casei. Iar soția cadiului îi spuse într-o zi:

— O, vecina mea, Allah ți-a dăruit o casă plină de plozi, iar bărbatul tău nu are cu ce să vă hrănească. Și iacătă-te că iarăși ești însărcinată, din vrerea Celui preaînalt! Au n-ai vrea tu, după ce ai să-l aduci pe lume pe noul-născut, să mi-l dai să-l îngrijesc și să-l cresc eu ca pe copilul meu, de vreme ce Allah nu m-a binecuvîntat și pe mine cu darul rodirii? Și îți făgăduiesc, în schimb, că n-ai să duci lipsă niciodată de nimic, și că belșugul are să-ți binecuvînteze casa! Ci nu-ți cer decît să nu spui la nimeni nimica, și să-mi dai copilul pe ascuns, așa ca nimeni din mahala să nu știe nimica!

Iar nevasta hamalului primi tîrgul și făgădui să păstreze taina. Iar în ziua cînd născu, în mare taină, îi dete soției cadiului copilul nou-născut, care era un băiat gras cît doi copii de seama lui.

Or, în ziua aceea, nevestica găti chiar ea, pentru ceasul mesei, o cratiță plină cu un amestec de bob, de mazăre, de fasole albă, de varză, de linte, de ceapă, de căței de usturoi, de felurite făinuri și de tot soiul de semințe piperate

și de mirodenii pisate. Și, cînd cadiul se întoarse acasă, tare înfometat din pricina burdihanului său cel mare care era gol-goluț, nevasta îi dete să mănînce amestecătura aceea bine înmiresmată, pe care el o găsi foarte bună și din care se înfruptă hăplește. Și mai ceru de cîteva ori, și înfulecă pînă la urmă tot ce se afla în cratiță, spunînd :

— N-am mai mîncat niciodată o mîncare atîta de ușor lunecătoare pe gît ! Vreau, o, nevastă, să-mi gătești în fiecare zi o cratiță și mai mare decît asta ! Întrucît nădăjduiesc că rubedeniile tale nu au să-și curme dărnicia !

Iar nevestica răspunse :

— Fie-ți toate astea plăcute și ușoare de mistuit !

Iar cadiul îi mulțumi pentru urare și se firitisi încă o dată că are o soție atîta de desăvîrșită și atîta de grijulie față de plăcerile lui.

Ci nici nu se scursese bine un ceas de vreme de la masă, că pîntecele cadiului și începu să se umfle și să sporească văzînd cu ochii ; și o mare hărmălaie, ca un vuiet de furtună, răzbătu din lăuntrurile lui ; și niște bubuituri înfundate, ca un tunet înfricoșător, îi zguduiră temeliile, însoțindu-se numaidecît cu niște junghieturi cumplite, cu niște săgetături și cu niște dureri prin vintre. Și îngălbeni de tot la față, și începu să geamă și să se rostogolească pe jos ca un ulcior, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de burtă și țipînd :

— Ya Allah ! e-o furtună în pîntecele mele ! Of, cine-o să mă scape !

Și în curînd nu mai putu să se oprească a nu începe să urle, chinuit de zvîcniturile tot mai amarnice din burta care ajunsese mai umflată ca un burduf plin. Iar la țipetele lui, nevastă-sa dete fuga la el și, căutînd să-l ușureze, îi dete să înghită un pumn de praf de anison și de fenicel, care aveau să-și împlinească pe dată rostul. Și, totodată, spre a-l alina și a-l îmbărbăta, începu să-l mîngîie peste tot, așa cum se mîngîie un elefant bolnav, și să-l frece ușurel pe partea îndurerată, trecîndu-și mîna

peste ea. Și deodată se opri, scoțînd un țipăt ascuțit, urmat de un șir de strigăte de minunare și de uluială, și zicînd :

— Yuh ! Yuh ! ce minune ! minunea minunilor ! o, stăpîne al meu ! o, stăpîne al meu !

Iar cadiul, cu toate durerile cele amarnice care îl făceau să se zvîrcolească, întrebă :

— Ce ai ? Și de ce minune e vorba ?

Ea spuse :

— Yuh ! Yuh ! o, stăpîne al meu, o, stăpîne al meu !

El întrebă :

— Ce ai, spune-mi odată !

Iar ea răspunse :

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejurul tău !

Și iarăși își petrecu mîna peste pîntecele cel bîntuit de furtună, adăugînd :

— Preamărit să fie cel preaînalt, carele poate și carele face orice vrea el ! Fie-i tainele lui împlinite, o, stăpîne al meu !

Iar cadiul, între două urlete, întrebă :

— Ce ai, o, femeie ? Spune ! Bătute-ar Allah, că mă chinuiești așa !

Ea zise :

— O, stăpîne al meu, o, stăpîne al meu, împlinească-i-se vrerea ! Ești însărcinat ! Iar nașterea stă să înceapă !

La vorbele acelea ale soției, cadiul se ridică, în pofida junghieturilor și a zvîcniturilor, și strigă :

— Ai înnebunit, o, muiere ? Da de cînd rămîn însărcinați bărbații ?

Ea spuse :

— Pe Allah ! nu știu ! Da copilul se mișcă în pîntecele tale ! și-l simt cum dă din picioare, și-i pipăi capul cu mîinile mele !

Și adăugă :

— Allah aruncă semințele zămislirii unde vrea el ! Fie el preamărit ! Roagă-te întru Profetul, o, bărbate !

Și cadiul, pradă junghiurilor, spuse :

— Asupra-i fie toate binecuvîntările și toate milele !

Și, sporindu-i durerile, începu iarăși să se zvîrcolească, urlînd de te lua groaza ; și își frîngea mîinile, și nu mai putea să răsufle, atîta de cumplită era frămîntarea din pîntecele lui. Și deodată iacătă ușurarea ! Lungă și răsunătoare, o vîntuitură înfricoșătoare se slobozi din lăuntrurile lui, de făcu să se cutremure casa toată, și îl lăsă pe cadiu leșinat sub năpraznica repezitură a răbufnirii ei. Și un șir întreg de alte multe vîntuituri, bubuind tot mai stins, se rostogoliră mai departe prin aerul tremurat al casei. Pe urmă, cu cea mai de pe urmă borboroseală, asemeni unui vuiet de tunet, în casă se așternu liniștea. Și încet-încet își veni și cadiul în fire, și văzu, culcat pe o salteluță dinaintea lui, un prunculet, înfășurat în scutece, și care țipa și se zbuciuma. Și o văzu și pe nevastă-sa, care spunea :

— Mărire lui Allah și Profetului său pentru nașterea aceasta fericită ! Alhamdu lillah, o, bărbate !

Și se porni să îngîne toate numele cele sfinte asupra culcușului pruncului și asupra capului soțului ei. Iar cadiul nu mai știa dacă dormea, dacă era treaz, ori dacă durerile prin care trecuse îi vîntuiseră puterile minții. Însă nu avea cum să tăgăduiască mărturia simțurilor lui ; și vederea acelui prunc nou-născut, și încetarea durerilor, și amintirea furtunii care se dezlănțuise din pîntecele lui îl sileau să dea crezare nașterii aceleia uluitoare. Iar pornirea de mamă fu mai tare și îl făcu să primească pruncul, și să spună :

— Allah aruncă sămînța și zămislește unde vrea el ! Și pînă și bărbații, dacă așa-s meniți, pot să prindă rod și să nască la soroc !

Pe urmă, se întoarse înspre soție și-i spuse :

— O, nevastă, trebuie să te îngrijești a-i găsi o doică acestui copil ! Întrucît eu nu pot să-l alăptez !

Iar ea răspunse :

— M-am gîndit și la asta ! Iar doica este colea, așteaptă în harem ! Da ești încredințat, o, stăpîne al meu, că sînii tăi n-ar fi crescut și că n-ai putea să-l alăptezi pe copilul acesta ? Întrucît, știi bine, nimica nu este mai bun ca laptele mamei !

Iar cadiul, tot mai năuc, își pipăi pieptul cu spaimă și răspunse :

— Nu, pe Allah ! sînt precum erau, fără nimic în ei !

Și-așa ! Iar pîrdalnica de muierușcă se veselea în sufletul ei de izbînda tertipului. Pe urmă, vroind să-și ducă viclenia pînă la capăt, îl îndemnă pe cadiu să se culce în pat și să stea așa, ca femeile după ce nasc, patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fără să iasă din casă. Și se apucă să-i dea de băut băuturile ce se dau de obicei lăuzelor, și să-l îngrijească și să-l răsfețe în toate chipurile. Și cadiul, peste măsură de vlăguit de junghieturile cele grele din vintre, pe care le îndurase, și de toată răscoleala din măruntaiele sale, nu întîrzie mult pînă ce să adoarmă adînc, spre a nu se mai deștepta decît hăt tîrziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt suta noapte

Urmă :

...spre a nu se mai deștepta decît hăt tîrziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte. Și cea dintîi grijă a lui fu de a o ruga pe nevastă-sa să păstreze cu grijă taina acelei întîmplări, spunîndu-i :

— O, vai de păcatele noastre dacă oamenii ar afla de cadiu că a născut un prunc viu !

Iar afurisita, departe de a-l liniști în privința aceasta, se apucă să-i sporească îngrijorarea, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, nu numai noi știm despre întîmplarea aceasta minunată și binecuvîntată ! Întrucît toți vecinii noștri o și știu, de la doica noastră, care s-a dus, în ciuda îndemnurilor mele, să le dezvăluie minunea și să trăncănească în dreapta și-n stînga ; și e tare greu să oprești o doică să pălăvrăgească, tot așa cum e greu acuma să mai pui capăt zvonului acesta în oraș !

Și cadiul, pînă peste poate de doborît știindu-se de povestea tuturora, și prilej de bîrfeli mai mult ori mai puțin supărătoare, își petrecu cele patruzeci de zile de zăcere nemișcat în pat, neîncumetîndu-se să se clintească, de frica vreunor beteșuguri și a sîngerărilor, și chibzuind, cu sprîncenele încruntate, la starea lui cea jalnică. Și își zicea : „Neîndoielnic ! răutatea vrăjmașilor mei, care-s mulți, are să mă învinuiască de lucruri mai mult sau mai puțin de rîs, de pildă că m-aș fi lăsat ticăloșit în vreun chip nemaipomenit, și au să spună : «Cadiul este un ticălos ! Hotărît, cadiul este un ticălos ! A, chiar că degeaba s-a mai arătat atîta de aspru în judecățile lui, dacă avea să ajungă la ticăloșie și la fătășug ! Pe Allah ! cadiul nostru este un ticălos ciudat !» Or, eu, pe Allah, e mult de cînd habar nu mai am de niște lucruri ca acelea, și nu la vîrsta mea aș mai putea să-i ispitesc pe cei dornici !“

Așa cugeta cadiul, neștiind că numai cărpănoșenia lui îl adusese la toată vînzoleala asta. Și cu cît chibzuia mai mult, cu atîta i se întuneca mai tare lumea dinaintea ochilor, și cu atîta mai de rîs și mai de jale i se părea starea lui. Încît, de îndată ce nevastă-sa hotărî că putea să se scoale fără teamă de beteșugurile de după naștere, grăbi să se dea jos din pat și să se spele, da fără să se încumete a ieși din casă spre a se duce la hammam. Și, ca să ocolească

zeflemelile și înțepăturile, de care nu avea cum să mai scape de-aci înainte, dacă ar mai fi stat în oraș, hotărî să se mute din Trablus, și își deschise inima față de nevastă-sa care, tot prefăcîndu-se că-i pare rău să-l vadă cum își lasă casa și cum se lipsește de slujba lui de cadiu, nu pregetă să se învoiască și să-l îndemne să se ducă, spunîndu-i :

— Hotărît, o, stăpîne al meu, ai dreptate să te muți din orașul acesta blestemat, plin de limbi afurisite, da numai pentru o bucată de vreme, pînă ce s-o uita întîmplarea aceasta. Și-atunci ai să te întorci ca să-l crești pe copilul acesta, căruia îi ești și tată și mamă totodată, și pe care, dacă vrei, avem să-l numim, spre a ne aduce aminte de nașterea lui cea de-a mirările, Izvorul-Minunăților !

Și cadiul răspunse :

— Nu este nimica împotrivă !

Și, pe noapte, se strecură afară din casă, lăsîndu-și nevasta să aibă grijă de Izvorul-Minunăților și de lucrurile și de hainele din casă. Și ieși din oraș, ferind ulițele umblate, și plecă înspre Damasc.

Și ajunse la Damasc, după o călătorie grea, da mîngîindu-se cu gîndul că, în orașul acela, nimeni nu știa nici de el, nici de povestea lui. Ci avu pacostea să audă istorisindu-se povestea lui, prin toate locurile de adunare ale oamenilor, de către povestașii la ale căror urechi și ajunsese. Și, așa cum se temuse, povestitorii din oraș, ori de cîte ori spuneau povestea, mai adăugau cîte un amănunt și, spre a-i face pe ascultători să rîdă, îl înzestrau pe cadiu cu niște mădulare de pomină, și îl împănau cu toate sculele catîrgiilor din Trablus, și îl numeau cu vorba de care el atîta se înspăimîntase, făcîndu-l fiu, nepot și strănepot al unuia pe care îl numeau cu un nume pe care el nu și-l rostea lui însuși. Da, spre norocul său, nimeni nu-l știa cum arăta la chip, și putu în felul acesta să treacă nebăgat de seamă. Și seara, cînd străbătea

locurile pe unde se ațineau povestașii, nu se putea stăpîni să nu se oprească, spre a-și asculta povestea care, în gurile lor, ajunsese peste fire ; întrucît acuma nu numai un copil avusese, ci o droaie de copii în șir unul după altul, și, pînă la urmă, atîta de mare era hazul în mijlocul celor de față, că pînă și el începea să rîdă cu ceilalți de povestea lui, bucuros că nu-l cunoaște nimeni, și zicîndu-și : „Pe Allah ! să-mi pună în cîrcă tot ce-or vrea, numai să nu mă cunoască vreunul !“ Și trăi așa, tare schivnicit, într-o calicie încă și mai aprigă ca înainte. Și, cu toate acestea, își lefteri pînă la urmă toți banii pe care îi adusese cu el și, într-un sfîrșit, ajunse de-și vîndu, ca să trăiască, pînă și hainele ; întrucît nu-i venea a se hotărî să ceară bani, prin vreun sol, de la nevastă-sa, spre a nu se vedea nevoit să-i dezvăluie locul unde își ținea gălbiorii. Căci nu-i da prin gînd nicidecum, amărîtul de el, că gălbiorii aceia fuseseră dibuiți de multă vreme. Și se amăgea că soția lui trăia mai departe pe spinarea rudelor și a vecinilor, precum îl făcuse ea să creadă. Și starea lui de sărăcie ajunsese atîta de mare încît fu nevoit, el, cadiul de odinioară, să intre cărător de moloz, cu ziua, la un zidar.

Și-așa se scurseră vreo cîțiva ani. Și, prăpăditul de el, ducînd povara tuturor blestemurilor aruncate asupra-i de toți oropsiții județelor lui și de toți oropsiții zgîrceniei lui, se scovîrgise ca o mîță uitată încuiată într-un pod. Și-atunci se gîndi să se întoarcă la Trablus, nădăjduind că anii or fi șters amintirea pățaniei lui. Și plecă din Damasc și, după un drum tare greu pentru trupul lui slăbit, ajunse la porțile Trablusului, orașul său. Și, tocmai cînd intra pe poarta cetății, văzu niște copii ce se jucau și îl auzi pe unul dintre ei spunînd altuia :

— Cum vrei să cîștigi la joc, cînd te-ai născut în anul cel rău al cadiului Tata-al-Vîntuiturilor ?

Și bietul de el fu bucuros dacă auzi vorbele acelea, gîndind : „Pe Allah ! pățania ta s-a uitat, de vreme ce alt

cadiu, nu tu, slujește acuma de zicală pentru copii !“ Și se duse la copilul care vorbise despre anul cadiului Tata-al-Vîntuiturilor și îl întrebă :

— Cine-i cadiul acela despre care ai pomenit, și pentru ce i se zice Tata-al-Vîntuiturilor ?

Și copilul istorisi toată povestea răutății nevestei cadiului, cu de-amănuntul, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu-i de nici un folos s-o mai spunem o dată.

Cînd scîrțanul cel bătrîn auzi istorisirea copilului, nu mai avu ce să se îndoiască de pacostea lui și pricepu că fusese de rîsul și de batjocura răutății neveste-si. Și, lăsîndu-i pe copii să-și vadă de jocul lor, se repezi înspre casă, vrînd în mînia lui s-o pedepsească pe afurisita care își rîsese de el atîta de crud. Ci, cînd ajunse, găsi casa cu toate ușile vraiște, cu tavanul spart, cu zidurile pe jumătate năruite, și pustiită din culme pînă-n temelii, și dete fuga la comoară, dar nu mai era nici comoară, nici urmă de comoară, nici mireasmă de comoară, nimic-nimica. Iar vecinii, cînd îl văzură venind, deteră fuga și-i povestiră în hazul tuturora că e multă vreme de cînd soția lui plecase, socotindu-l mort, și că luase cu ea, nu știau în ce țară depărtată, tot ce se găsea în casă. Și, aflîndu-și în felul acesta nenorocirea lui întreagă, și văzîndu-se ținta rîsului lumii, cărpănosul cel bătrîn părăsi degrabă orașul, fără să mai întoarcă îndărăt capul. Și nu se mai auzi nimica despre el niciodată.

Și asta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe mîncătorul de hașiș, povestea cadiului Tata-al-Vîntuiturilor, cum a ajuns ea pînă la urechile mele. Ci Allah știe mai bine !

Iar sultanul, după ce auzi istorisirea aceasta, se zgîțînă de plăcere și de mulțumire, și îi dărui pescarului un caftan falnic, și îi spuse :

— Allah fie cu tine, o, gură de zahăr ! mai istorisește-mi o poveste din poveștile pe care le știi.

Şi mîncătorul de haşiş răspunse :
— Ascult şi mă supun !
Şi povesti :

MĂGARUL CADIU

Am auzit, o, norocitule rege, că a fost odată, într-un oraş din ţara Egiptului, un om care avea slujba de zapciu şi care, drept aceea, era deseori nevoit să lipsească de acasă. Şi, cum nu prea era dăruit cu bărbăţie, întru ceea ce se cheamă bărbat dăruit, soţia lui nu pregeta să se folosească de plecările lui spre a se întîlni cu drăguţul ei, un flăcăiandru ca luna şi gata pururea să-i mulţumească dorurile. Încît femeia îl îndrăgise pînă peste poate, şi, în schimbul plăcerilor pe care i le dăruia acesta, nu se mulţumea a-i da să se înfrupte cu tot ce era mai bun în grădina sa, ci, cum flăcăul nu era bogat şi încă nu ştia să cîştige bani cu alişverişurile, îi plătea toate de cîte avea nevoie, necerîndu-i vreodată să-i dea banii îndărăt altminteri decît în alinturi, în giugiuleli, şi în altele asemenea. Şi-aşa, amîndoi trăiau cel mai dulce trai, ghiftuindu-se şi drăgostindu-se între ei cît îi ţineau puterile. Slavă lui Allah, acela carele dăruieşte unora putinţă, iar pe alţii îi blestemă cu neputerea ! De nepătruns sînt gîndurile lui !

Or, într-o zi, mumbaşirul, soţul muieruştii, înainte de-a pleca la slujbele lui, îşi pregăti catîrul, umplu una dintre desage cu hîrţoagele şi cu hainele trebuitoare, şi îi spuse neveste-si să-i umplă celălalt sac al desagilor cu merindea de drum. Iar tinerica, bucuroasă că scapă de el, îi dete degrabă tot ce dorea, da nu putu să-i găsească pîine ; întrucît pîinea de săptămîna aceea se sfîrşise, iar arăpoaica tocmai se pregătea să frămînte alta pentru săptămîna următoare. Atunci zapciul, nemaiputînd să aştepte pînă să se coacă pîinea acasă, se duse să cumpere din

suk. Și își lăsă măgarul, pînă una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute una noapte

Urmă :

...Și își lăsă măgarul, pînă una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle. Iar nevastă-sa rămase în curte, ca să aștepte acolo, pînă ce s-o întoarce bărbatu-său; și deodată îl văzu venind pe drăguțul ei, care credea că taxidarul plecase de mult. Și îi spuse femeii :

— Am mare nevoie de niște bani. Trebuie să-mi dai numaidecît trei sute de drahme !

Și ea răspunse :

— Mă jur pe Profet ! Nu am acuma, și nu știu de unde să-i iau !

Iar flăcăul spuse :

— E aci măgarul, o, sora mea ! Ai putea să-mi dai măgarul soțului tău, pe care-l văd cu samarul pe el, legat la iesle, și să mă duc să-l vînd. Și capăt pe el, pe puțin, cele trei sute de drahme de care am trebuință, mare trebuință !

Iar nevestica, uluită de tot, strigă :

— Pe Profetul, habar nu ai ce vorbești ! Da bărbatu-meu, cînd s-o întoarce și n-o mai găsi măgarul ? ! La asta nu te gîndești ? Are să mă învinuiască, de bună seamă, că eu i-am prăpădit măgarul, întrucît m-a lăsat să aștept aici, și are să mă bată !

Ci flăcăul luă o înfățișare atîta de amărîtă, și o rugă cu atîta iscusință să-i dea măgarul, încît muierușca nu putu să se împotrivească rugăminții lui și, cu toată spaima pe care i-o stîrnea soțul ei, zapciul, îl lăsă să ia măgarul, da numai după ce îl descotorosi de tot tărhatul.

Or, nu peste mult se întoarse și soțul, cu daraburile de pîine la subsuoară, și se duse la staul să le pună în desagi și să-și ia măgarul. Și văzu căpăstrul măgarului agățat într-un cui, și samarul și desagii așezați pe paie, da măgarul nu, nici urmă de măgar, nici miros de măgar. Și, pînă peste poate de nedumerit, se întoarse înspre nevastă-sa și-i spuse :

— O, femeie, ce-i cu măgarul ?

Iar soția, fără a se tulbura, răspunse cu glas liniștit :

— O, fiu al moșului meu, măgarul a plecat mai adineaori și, din pragul porții, s-a întors înspre mine și mi-a spus că se duce să judece împricinații la divanul de județuri al orașului !

Cînd auzi asemenea vorbe, taxirgiul, plin de mînie, ridică pumnul asupra neveste-si și răcni :

— O, deșănțato, cutezi să-ți bați joc de mine ! Au tu nu știi că numai dintr-o lovitură pot să te turtesc ?

Iar ea, fără a-și pierde nimica din seninătate, spuse :

— Numele lui Allah fie asupra ta și asupra mea, și împrejurul meu și împrejurul tău ! Cum să-mi bat joc de tine, o, fiu al moșului meu ? Și-apoi de cînd aș fi eu în stare să te înșel cu ceva ? Și-apoi, și de-aș vrea să cutez, iscusința și agerimea minții tale ar dibăci pe dată născocirile mele cele stîngace și necioplite. Da, cu îngăduința ta, o fiu al moșului meu, trebuie să-ți spun, într-un sfîrșit, un lucru pe care pînă acuma nu m-am încumetat să ți-l spun, de teamă ca nu cumva darea lui în vileag să nu tragă asupră-ne vreo năpastă fără de mîntuire ! Alfă, dar, că măgarul tău este vrăjit și, din vreme în vreme, se preschimbă în cadiu !

Iar mumbașirul, cînd auzi una ca asta, se minună :
— Ya Allah !

Ci nevestica, fără a-i da răgaz să mai scoată și alte strigăte de uimire, nici să cugete, nici să vorbească, urmă cu același glas plin de încredere liniștită :

— Într-adevăr, întîia oară cînd am văzut dintr-odată ieșind din staul un om necunoscut, pe care nu-l văzusem cînd intrase, și pe care nici mai înainte nu-l mai văzusem vreodată, mi s-a făcut o spaimă înfricoșătoare și, întorcîndu-i spatele și acoperindu-mi repede fața cu poala rochiei, pe care mi-am ridicat-o, întrucît atuncea nu aveam nici un fel de iașmac pe cap, am dat să-mi zvîrlu picioarele în vînt și să-mi caut scăparea în fugă, căci tu nu erai acasă. Ci omul s-a apropiat de mine și mi-a spus cu un glas plin de greutate și de bunătate, fără să-și ridice ochii înspre mine, de frică să nu-mi facă rușine : „Liniștește-ți sufletul, fata mea, și însenin-ează-ți ochii ! Nu sînt nicidecum un străin pentru tine, întrucît eu sînt măgarul fiului moșului tău ! Da din firea mea cea adevărată sînt făptură omenească, și sînt cadiu ca îndeletnicire. Și am fost prefăcut în măgar de către vrăjmașii pe care-i am, și care-s dedați la vrăjitorii și la farmece. Și, întrucît eu nu cunosc științele lor cele tainice, mă aflu fără de scăpare și fără de nici o armă împotriva lor. Da cum ei sînt, oricum, niște drept-credincioși, îmi îngăduie din cînd în cînd, în zilele de judecăți, să-mi iau chipul de om, din măgarul care sînt, ca să mă duc să împart județele la divan. Și trebuie să-mi duc zilele astfel, ba măgar, ba cadiu, pînă ce Allah preaînaltul va binevoi să mă dezlege din descîntecele vrăjmașilor mei și să sfarme vraja pe care mi-au scris-o ! Ci fie-ți milă, o, binevoitoarea mea ! mă rog ție, pe părintele tău, pe maica ta și pe toți ai tăi, să nu pomenești la nimeni despre starea mea, nici măcar fiului moșului tău, birarul. Căci, dacă ar afla de taina mea, ar fi în stare, întrucît e om de credință luminată și un tare grijuliu păstrător al datinelor credinței, să se descoto-

rosească de mine, ca să nu mai aibă în casa lui o făptură ce se află sub puterea vrăjilor ; și are să mă vîndă la vreun felah, care m-ar chinui de dimineața pînă seara, și mi-ar da să mănînc niscaiva pleavă mucedă, pe cîtă vreme aici o duc bine în toate privințele !“ Pe urmă, a adăugat : „Mai am ceva să te rog, o, stăpîna mea ! o, preabuno ! o, binevoitoareo ! și-anume de-al ruga pe stăpînul meu zapciul, fiul moșului tău, să nu mai mă înțepe prea tare în fund, cînd e grăbit, întrucît partea aceea a trupului îmi e dăruită, spre păcatele mele, cu o simțire peste măsură și cu o gingășie de neînchipuit !“ Și, după ce mi-a vorbit așa, măgarul nostru, preschimbat în cadiu, m-a lăsat într-o mare nedumerire și s-a dus să judece la divan. Și-acolo ai să-l găsești, dacă vrei. Or, eu, o, fiu al moșului meu, nu puteam să țin prea îndelungată vreme numai pentru mine taina aceasta grea, mai cu seamă acuma cînd mă aflu învinuită și cînd mă primejduiesc a-ți stîrni mînia și izgoana ! Și îmi cer iertare de la Allah că mi-am încălcat în felul acesta făgăduiala ce i-o făcusem amărîtului de cadiu de-a nu spune la nimeni despre starea lui de măgar! Și, de vreme ce fapta s-a săvîrșit, îngăduie-mi, o, stăpîne al meu, să-ți dau un sfat, și-anume de a nu te despărți de măgarul acesta, care nu numai că e un dobitoc minunat, plin de rîvnă, și cuminte, și care nu se vîntuie niciodată, și e plin de sfială, nearătîndu-și decît foarte arare scula cînd este privit, da care, la caz de nevoie, ar putea să-ți dea niște sfaturi tare bune în treburile cele încîlcite ale pravilniciilor și despre temeiurile cutărui ori cutărui lucru de-al legilor !

După ce zapciul auzi vorbele acestea ale soției sale, pe care o ascultase cu o înfățișare tot mai minunată, rămase pînă peste măsură de uluit și spuse :

— Da, pe Allah ! treaba asta-i de-a mirările ! Da ce am eu de făcut acuma, cînd nu mai am măgarul la îndemînă, și cînd trebuie să plec să strîng dările din cutare și din cutare sat din împrejurimi ? Da măcar știi la care

ceas urmează să se întoarcă ? Ori te pomenești că nu ți-a spus nimica în privința aceasta ?

Iar muierușca răspunse :

— Nu, n-a spus la care ceas. Nu mi-a spus decît că se duce să judece la divan ! Or, eu știu prea bine ce-aș face dacă aș fi în locul tău ! Da nu-i de nici o nevoie să dau povețe unuia mai deștept și, fără de tăgadă, mai iscusit și mai ager decît mine !

Iar tăntălăul zise :

— Ci chiar și-așa, ia scoate ce ai ! Am să văd limpede dacă chiar ești proastă de-a binelea !

Ea spuse :

— Păi eu, în locul tău, m-aș duce drept la divan, unde se lăfăie cadiul, aș lua în mînă un pumn de boabe și, cînd aș ajunge dinaintea amărîtului cel vrăjit care se află în capul divanului, i-aș arăta de departe ceea ce am în mînă, și i-aș da de înțeles, prin semne, că am trebuință de slujbele lui de măgar. Și el m-ar pricepe și, întrucît are simțămîntul datoriei, ar ieși de la divan și ar veni după mine, mai ales cînd ar vedea boabele, hrana lui cea mai plăcută, și nu s-ar putea opri să nu vină după mine !

Or, cînd auzi vorbele acelea, strîngătorul de biruri socoti tare înțelept gîndul soției sale, și zise :

— Socot că asta-i tot ceea ce am mai bun de făcut. Hotărît, ești o femeie tare la sfaturi.

Și plecă de-acasă, după ce luă un pumn de boabe, pentru ca, de n-o putea să-l înduplece pe măgar cu vorba bună, măcar să-l poată amăgi cu ispita mîncării, meteahna lui cea mai de seamă. Și, pe cînd se depărta, nevasta îi mai strigă :

— Și mai cu seamă, o, fiu al moșului meu, ferește-te să nu care cumva să te mînii pe el și să-l lovești ; întrucît știi bine cît e de năzuros și, pe deasupra, mai este, atît ca măgar cît și ca un cadiu ce se află, de două ori îndărătnic și zăcaș !

Și, cu povața asta de pe urmă, zapciul îndemnă înspre divan și intră în sala de județe, unde, pe o podină, ședea cadiul.

Și se opri la capătul sălii, în spatele celor ce se aflau acolo, și, ridicînd mîna în care ținea pumnul de boabe, începu cu cealaltă mînă să-i facă semne de grabnică poftire cadiului, semne ce vroiau să zică răzvedit : „Hai iute ! Trebuie să-ți spun ceva ! Vino încoace !“ Și cadiul, pînă la urmă, văzu semnele acelea și, cunoscînd în însul care i le făcea pe unul dintre zapciii de frunte, gîndi că o fi vrînd să-i spună aparte niscaiva lucruri de seamă, ori să-i dea vreo știre grabnică din partea valiului. Și se ridică pe dată, oprind mersul județelor, și se duse în sala de la intrare după zapciu, care, spre a-l ademeni mai vîrtos, mergea înainte-i, arătîndu-i boabele și îndemnîndu-l prin semne și prin viu grai, așa cum se face cu măgarii.

Or, de îndată ce amîndoi ajunseră în sala de la intrare, zapciul se aplecă la urechea cadiului și îi spuse :

— Pe Allah ! o, prietene, sînt tare necăjit și tare mîhnit și tare amărît de fermecătoria care te ține vrăjit. Și, de bună seamă, nu ca să te supăr am venit aici după tine, da trebuie numaidecît să plec pe dată la slujba mea, și nu pot să te aștept pînă să-ți isprăvești ziua aici. Mă rog dar ție să te preschimbi fără de zăbavă în măgar și să mă lași să încalec pe spinarea ta !

Și, văzîndu-l pe cadiu că se trage îndărăt cu spaimă, pe măsură ce asculta, zapciul luă un glas plin de mare duioșie și adăugă :

— Mă jur ție pe Profetul — asupra-i fie rugăciunea și tihna ! — că, dacă vrei să vii îndată după mine, niciodată nu am să te mai înțep în fund cu strămurarea, căci știu că ești tare gingaș și tare plăpînd în ceea ce privește partea aceea a trupului tău ! Hai, vino, măgărușul meu, prietene al meu bun ! Și ai să capeți, în seara aceasta, un tain de două ori mai mare de boabe și de lucernă proaspătă !

Şi-aşa ! Iar cadiul, gîndind că are de-afface cu un nebun scăpat de la maristan, se trase încetişor încetişor înspre uşa sălii, pînă peste măsură de năucit şi de speriat, şi mai galben ca şofranul la faţă. Ci zapciul, văzînd că are să-l scape, făcu o săritură sprintenă şi trecu între el şi uşa dinspre divan, tăindu-i în felul acesta calea. Iar cadiul, nevăzînd nici un străjer şi nici pe nimenea pe care să-l cheme în ajutor, găsi cu cale să se poarte cu dulceaţă, cu grijă şi cu gingăşie, şi îi spuse zapciului :

— S-ar părea, o, stăpîne al meu, că ţi-ai pierdut măgarul, socotesc eu, şi ai vrea altul în locul lui. Or, nimica nu-i mai întemeiat, după părerea mea. Iacătă, dar, din parte-mi, trei sute de drahme, pe care ţi le dau spre a putea să-ţi cumperi altul. Şi, cum astăzi este zi de tîrg la sukul de vite, are să-ţi fie lesne să-ţi alegi, la preţul acesta, cel mai frumos măgar.

Şi, spunînd acestea, scoase de la chimir cele trei sute de drahme, le dete zapciului, care primi tîrgul, şi se întoarse în sala de judeţe, luînd o înfăţişare aşezată şi îngîndurată, ca şi cum tocmai i s-ar fi dat o veste despre vreo treabă de mare însemnătate. Şi îşi zicea în sineşi : „Pe Allah ! e vina mea că am pierdut în felul acesta trei sute de drahme ! Da-i mai bine aşa, decît să fi stîrnit gîlceavă de faţă cu împricinaţii mei. Şi-apoi, am să izbutesc eu să-mi capăt îndărăt banii, pe spinarea pricinaşilor !“ Şi şezu pe locul lui, şi duse mai departe judeţele. Şi-atîta cu el !

Estimp, zapciul, iacătă ! Cînd ajunse la sukul de vite, spre a-şi cumpăra un măgar, începu să cerceteze cu luare-aminte şi pe îndelete toţi măgarii, unul cîte unul. Şi, pînă la urmă, zări un măgar tare bun, care-i păru să aibă toate însuşirile cerute, şi deodată cunoscu că acela era chiar măgarul său. Iar măgarul îl cunoscu şi el şi, dîndu-şi urechile pe spate, începu să fornăie şi să răgească de bucurie. Ci zapciul, tare cătrănit de obrăznicia

asinului, după toate cîte se petrecuseră, se trase îndărăt, scuturîndu-și mîinile, și strigă :

— Nu, pe Allah ! nu pe tine am să te cumpăr, dacă am trebuință de măgar credincios, întrucît, ba cadiu, ba măgar, n-ai să poți să-ți faci cu adevărat treaba !

Și se depărtă, scos din fire de cutezanța măgarului său, care îndrăznea să-l îmbie a-l cumpăra. Și se duse de cumpără altul, și se întoarse degrabă acasă, spre a-l însămăna și a încăleca pe el, după ce îi povesti neveste-si toate cîte i se întîmplaseră.

Și, în felul acesta, datorită minții pline de rod a muierușții, soția zapciului, toată lumea fu mulțumită și nimenea nu rămase păgubit. Întrucît, dacă flăcăiandrul dobîndise banii de care avea trebuință, iar soțul rostuise un măgar mai bun, fără să dea o drahmă din buzunarul său, nici cadiul nu zăbovise să-și capete banii, cîștigînd cinstit, de pe urma împricinaților îndatoritori, de două ori mai mult decît îi dedese zapciului.

Și asta-i, o, preafericitule rege, tot ce știu eu despre măgarul cadiu. Ci Allah știe mai bine !

După ce sultanul ascultă istorisirea aceasta, strigă :

— O, gură de zahăr, o, tu, cel mai desfătător dintre tovarășii mei, te căftănesc căpetenie peste cămărași !

Și porunci să fie gătit pe dată cu însemnele slujbei lui, și îl pofti să șadă jos lîngă el, și îi spuse :

— Pe viața mea și-a ta, o, cap al cămărașilor mei, tu de bună seamă că trebuie să mai știi vreo poveste. Și mult mi-ar plăcea să te aud cum mi-o povestești !

Iar pescarul mîncător de hașiș, ajuns cămăraș peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse :

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată !

Și, bălăngănind din cap...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Iar pescarul mîncător de haşiş, ajuns cămăraş peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse :

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată !

Şi, bălăngănind din cap, istorisi :

CADIUL ŞI MAGARUŞUL

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că trăiau odată, într-un oraş ca toate oraşele, un om cu femeia lui, oameni săraci, vînzători de porumb copt, şi care aveau o fată ca luna, ajunsă la vîrsta de măritiş. Şi vru Allah ca un cadiu s-o ceară de nevastă şi s-o capete de la părinţii ei, care îşi deteră degrabă învoirea, măcar că preacinstitul cadiu era de o urîţenie cumplită, cu o barbă aspră ca ţepii ariciului, şi ceacîr de-un ochi, şi-aşa de bătrîn încît ar fi putut să treacă drept tată al fetişcanei. Da era om avut şi se bucura de mare vază.

Iar părinţii fetei, nejinduind decît la îmbunătăţirea pe care măritişul acela avea s-o aducă stării şi vieţii lor, nu se gîndiră că, dacă bogăţia poate să înlesnească fericirea, nu ea îi este şi temeiul. Da de altminteri cadiul avea să simtă în curînd, pe pielea lui, necazurile şi belelele unei însurători ca aceea.

Începu, cadiul, aşadar, spre-a încerca să se facă plăcut, în ciuda cusururilor legate de trupul lui, din pricina bătrîneţii şi a urîciunii, s-o copleşească în fiecare zi cu tot alte daruri pe soţia sa cea tinerică, şi să-i îndeplinească pînă şi cele mai mărunte nazuri. Da el uita că nici darurile, nici îndeplinirea nazurilor nu preţuiesc cît dragostea cea tinerească şi care stinge pojarurile. Şi se

plîngea în sufletul său că nu găsea nimic din ceea ce aștepta el de la soția lui, care, altminteri, și fără de nici o pricepere, nu avea cum să-i dea ceea ce nu știa, din pricina lipsei ei de învățătură.

Or, cadiul avea de cirac un diac tînăr, pe care îl îndrăgise mult și despre care nu putea să se oprească a-i vorbi deseori soției sale. Și, tot așa, nu putea să se oprească, măcar că lucrul acesta este potrivnic obiceiurilor, să-i povestească flăcăului despre frumusețea soției și despre iubirea pe care el i-o purta, și despre nepăsarea soției sale față de el, în pofida a toate cîte făcea pentru ea. Întrucît așa îl orbește Allah pe insul căruia i se cuvine pierzania! Ba mai mult! Pentru ca să se împlinească scrisele, cadiul împinse sminteala și orbia pînă la a i-l arăta într-o zi pe flăcăiandru, de la fereastră, tinerei lui soții. Și, cum flăcăul era frumos și plăcut, tinerica se îndrăgi de tinerel. Și, cum două inimi care se caută tot ajung pînă la urmă să se găsească și să se împreune, împotriva oricăror piedici, cei doi tinerei izbutiră să înșele ochii cadiului și să-i adoarmă veghea zuliară. Iar copilandra îl îndrăgi pe copilandru mai mult decît ca pe lumina ochilor și, dîndu-i sufletul, i se dărui și cu tot trupul. Iar calemgiul cel tinerel i-l dete îndărăt sporit și o făcu să guste ceea ce bătrînul cadiu nu izbutise niciodată să trezească. Și amîndoi trăiră în felul acesta peste măsură de fericiți, văzîndu-se mereu și îndrăgindu-se zi de zi tot mai mult. Iar cadiul se arăta mulțumit că o vedea pe nevastă-sa cum se făcea tot mai frumoasă de tinerețe, de sănătate și de prospețime. Și toată lumea era fericită în felul său.

Or, nevestica, spre a putea să se întîlnească fără de nici o spaimă cu drăguțul ei, se înțelesese cu el că, dacă are să agațe la fereastra dinspre grădină o năframă albă, flăcăul poate să vină la ea să-i țină tovărășie; dar, dacă năframa va fi roșie, flăcăul trebuia să se ferească a veni,

întrucît năframa aceea vroia să însemne că bătrînul cadiu este acasă.

Ci vru soarta ca într-o zi, tocmai cînd întinsese năframa cea albă, după ce cadiul plecase la divan, nevestica să audă niște bătăi grăbite la ușă și niște strigăte ; și îl văzu îndată pe soțul ei, sprijinit de brațele unor hadîmbi, și galben tot, și schimbat tot la chip și la înfățișare. Iar hadîmbii o lămuriră că bietul cadiu fusese cuprins pe neașteptate la divan de un zor, și că nu mai zăbovise să vină acasă să se îngrijească și să se odihnească. Și chiar că bietul moșneag avea o față atîta de jalnică încît tinerica, nevastă-sa, în ciuda ceasului nedorit la care picase și a tulburării pe care sosirea aceea o stîrnea, începu a-l stropi cu apă de trandafiri și a-i da îngrijirile de trebuință. Și, după ce îl ajută să se dezbrace, îl culcă în patul pe care i-l așternu chiar ea, și unde, ușurat ca urmare a îngrijirilor ce-i dase soția, nu peste mult adormi. Iar tinerica vroi să se folosească de răgazul pe care i-l aducea întoarcerea aceea fără de veste a soțului, spre a merge să facă o scaldă la hammam. Și, în zorul în care se afla, uită să dea jos năframa cea albă a întîlnirilor și s-o pună în loc pe cea a opreliștilor. Și, luînd într-o legătură rufe înmiresmate, plecă de-acasă și se duse la hammam.

Or, diacul cel tînăr, văzînd năframa albă la geam, se sui cu pas sprinten pe terasa vecină, de unde, după năravul lui, sări pe terasa cadiului și intră în odaia unde de obicei o găsea pe drăguța sa așteptîndu-l goală goluță sub învelitoarele patului. Și, întrucît ferestrele de la odaie erau închise de tot, iar în odaie, tocmai spre a ocroti somnul cadiului, stăpînea un întuneric mare, și cum nevestica adesea, ca să se joace, îl primea pe flăcău în tăcere și nu da semn de viață, se apropie de pat rîzînd și, ridicînd păturile, își duse mîna repede, ca pentru o mîngîiere. Și, na beleaua ! La atingerea aceea, calemgiul își trase mîna cu scîrbă și cu spaimă, da nu îndeajuns de

repede, încît cadiul, sărind din somn, și lecuit dintr-odată de răul lui, înșfăcă mîna aceea și sări cu mînie asupra stăpînului ei. Și, dîndu-i puteri mînia, în vreme ce pe stăpînul mîinii uluiala îl țintuia în nemișcare, îl trînti la pămînt, în mijlocul odăii, cu o piedică și, înhățîndu-l bine și apucîndu-l pe după brîu, pe negură, îl aruncă în lădoiul în care se țin saltelele în timpul zilei, și care acum era deschis și gol, întrucît saltelele fuseseră scoase afară. Și puse capacul repede, și încuie lada cu cheia, fără a avea vreme să vadă chipul celui încuiat. Iar toată vînzoleala aceea care îi încinsese sîngele, pricinuind în el o întoarcere mîntuitoare, făcu să-și capete pe deplin puterile ; așa că, îmbrăcîndu-se, cadiul îl întrebă pe hadîmbul de la poartă unde a plecat nevastă-sa, și dete fuga s-o aștepte la ieșire, dinaintea porții hammamului. Întrucît își zicea : „Mai înainte de a-l omorî pe cel nepoftit, trebuie să știu dacă a fost în înțelegere cu nevastă-mea. Pentru aceea, am s-o aștept colea la ieșire și am s-o duc apoi acasă, și, dinaintea martorilor, am s-o pun față cu cel din ladă. Întrucît, dat fiind că sînt cadiu, trebuie ca lucrurile să se petreacă așa cum scrie la lege. Și-atunci, am să văd lămurit dacă este numai un vinovat, ori dacă sînt doi părtași. În cea dintîi împrejurare, am să-l sting de pe fața pămîntului cu chiar mîna mea, dinaintea martorilor, pe cel închis ; iar în cel de al doilea caz, am să-i sugrum pe amîndoi, cu cele zece degete ale mele !“

Și, chibzuind așa și tot răsucindu-și în minte gîndurile acestea de răzbunare, începu să oprească, una cîte una, pe băieșițele care intrau în hammam, spunînd fiecăreia :

— Allah fie cu tine ! spune-i femeii mele cutare să iasă afară pe dată, întrucît am de vorbit cu ea numaidecît !

Da spunea vorbele acestea cu atîta repezeală și cu atîta foc, și avea ochii atîta de aprinși și fața atîta de galbenă, și da din mîini atîta de anapoda, și glasul îi era atîta de tremurător și înfățișarea atîta de plină de mînie,

încît femeile, înfricoșate, o luau la fugă, scoțînd țipete subțiri și luîndu-l drept nebun. Iar cea dintîi dintre ele care își duse pînă la capăt solia, în mijlocul sălii hammamului, îi aduse aminte dintr-odată copilandrei, soția cadiului, de negrija ei și de uitarea în ce privește năframa cea albă pusă în geam. Și își zise : „Gata ! sînt pierdută, fără de scăpare ! Și numai Allah știe ce-o fi pățit drăguțul meu !“ Și dete zor să-și isprăvească scalda, pe cînd în sală soliile băieșițelor veneau repede-repede, una după alta, iar soțul ei, cadiul, ajunsese singurul sîmbure de vorbă al femeilor speriate. Ci, spre norocul ei, nici una nu o cunoștea pe copilandra care, de altminteri, se prefăcea că nu ia aminte nicidecum la ceea ce se spunea, de parcă lucrul nu o privea deloc. Și, după ce se îmbrăcă, se duse în sala de la intrare, unde văzu o vînzătoare săracă de năut, ce sta jos dinaintea grămezii ei de boabe, din care vindea la băieșițe. Și o chemă și îi spuse :

— Tușa mea cea bună, iacătă colea un dinar de aur pentru tine, dacă vrei să-mi împrumuți pe-un ceas iașmacul tău cel albastru și coșul cel gol de lîngă tine !

Iar bătrîna, bucuroasă de chilipirul acela, îi dete coșul de răchită și prăpăditul de iașmac făcut dintr-o pînză amărîtă. Iar copilandra se învălui cu iașmacul, luă coșul în mînă și, străvestită așa, ieși din hammam.

Și, în uliță, îl zări pe bărbatu-său, care se vînzolea de colo colo, dînd din mîini, dinaintea porții, și blestemînd cu glas mare hammamurile, și pe femeile care se duc la hammam, și pe stăpînii hammamurilor, și pe zidarii de hammamuri.

Iar ochii-i ieșeau din cap, și făcea spume la gură. Și femeiușca se duse la el și, schimbîndu-și glasul, și prefăcîndu-și-l ca al vînzătoarelor de pe uliție, îl întrebă dacă vrea să cumpere năut. Iar el atunci începu să afurisească năutul, și pe vînzătoarele de năut, și pe cei care seamănă năut, și pe cei care mănîncă năut. Iar tinerica, rîzînd de nebunia lui, îl lăsă și o luă înspre casă, fără a

fi cunoscută, sub străvestirea ei. Și intră în casă, și se sui repede în odaia ei, și auzi niște gemete. Și, nevăzînd pe nimeni în odaia la care deschisese degrabă ferestrele, i se făcu frică și tocmai se pregătea să cheme hadîmbul ca s-o liniștească, și deodată auzi limpede că gemetele ieșeau din lada de saltele. Și dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, și o deschise strigînd :

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul și milosîrdnicul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treia noapte

Urmă :

...Și dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, și o deschise strigînd :

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul și milosîrdnicul !

Și îl văzu pe iubitul ei, gata să-și dea sufletul din pricina înnăbușelii. Și, cu toată spaima din ea, femeiușca nu se putu' opri să nu pufnească în rîs cînd îl văzu pe flăcăul ei ghemuit acolo, cu ochii încrucișați. Ci se și repezi să-l stropească cu apă de trandafiri și să-l învioreze. Și, cînd îl văzu bine întremat și în fire, află degrabă tot ce pățise ; și pe dată copilandra își și făcu socoteala cum să orînduiască totul.

Și-aveau, în grajdul lor, o asină care, chiar în ajun, fătase un pui de măgăruș. Și copilandra dete fuga la grajd, luă în brațe puișorul cel mititel de măgar și, aducîndu-l în odaia ei, îl așeză în lada în care fusese încuiat

diacul, și închise capacul cu cheia. Și, după ce își sărută drăguțul, îl trimise de-acolo, spunîndu-i să se întoarcă atunci cînd o vedea ca semn năframa cea albă. Și, la rîndu-i, se întoarse degrabă la hammam, și îl văzu pe bărbatu-său cum se vînzolea într-una în lung și-n lat, afurisind hammamurile și tot ce urmează. Și, cînd o văzu că intră în hammam, strigă după ea și îi spuse :

— O, vînzătoareo de boabe de năut, spune-i femeii mele Cutare că, dacă mai zăbovește acolo înăuntru, mă jur pe Allah că am s-o omor pînă-n seară, și că îi dărîm hammamul în cap !

Iar copilandra, rîzînd în sufletul ei, ajunse în sala de la intrare a hammamului, dete îndărăt vînzătoarei de boabe de năut iașmacul și coșul, și ieși numaidecît, cu legăturica de rufe la subsuoară, mișcîndu-și șoldurile.

Or, de cum o zări, cadiul, soțul ei, se repezi la ea și țipă :

— Unde-ai fost ? unde-ai fost ? Te-aștept aici de două ceasuri ! Hai, ia-o după mine ! Vino după mine, o, vicleano, o, stricato ! Haide !

Iar copilandra, oprindu-se din mers, răspunse :

— Pe Allah ! ce ai ? Numele lui Allah fie asupra-ți ! Cei ai, o, bărbate ? Te-ai smintit, dintr-odată, de faci atîta zarvă pe uliță, tu, cadiul orașului ? Ori te pomenești că boala ceea ți-o fi spulberat judecata și ți-o fi scrîntit mințile, de nu mai ai nici un fel de cuviință în lume și pe uliță față de fiica moșului tău ?

Iar cadiul se burzului :

— Destul cu vorbele de clacă ! O să spui tu acasă ce ai de spus ! hai după mine !

Și porni înainte, dînd din mîini, țipînd și vărsîndu-și otrava, fără ca totuși să-i spună vreo vorbă de-a dreptul neveste-si, care venea după el, tăcută, la zece pași în urmă.

Şi, cînd ajunseră acasă, cadiul o închise pe nevastă-sa în odaia de sus, şi se duse să cheme şeicul mahalalei şi încă patru martori, cum cere legea, precum şi pe toţi cu care putu să se întîlnească de prin vecini. Şi îi aduse pe toţi în odaia cu lada, unde se afla soţia lui, şi unde el dorea să-i aibă de martori la ce avea să urmeze.

Cînd intrară în odaie, cadiul şi toţi cei care îl însoţeau o văzură pe tînăra nevestică, acoperită încă de iaşmacurile ei, care se trăsese într-un ungher, spre fund, vorbind singură, da în aşa fel încît să fie auzită de toţi. Şi spunea : „O, vai de păcatele noastre ! bietul bărbatu-meu ! Boala ceea l-a smintit ! De bună seamă că a înnebunit de-a binelea, dacă a ajuns să mă potopească aşa cu înjurăturile şi dacă aduce în harem nişte bărbaţi străini ! O, păcatele noastre ! Bărbaţi străini în haremul nostru ! şi-au să se uite la mine ! Vai ! Vai ! e nebun, e nebun de tot !“

Şi într-adevăr că bătrînul cadiu era într-o asemenea stare de mînie, de gălbeneală şi de tulburare, încît, cu barba care-i tremura şi cu ochii care îi ardeau, chiar că, după chip, părea să fie lovit de frigurile nebuniei şi de dambla. Aşa că vreo cîţiva dintre cei care îl însoţeau căutau să-l liniştească şi îl sfătuiau să-şi vină în fire ; ci vorbele nu făceau decît să-l întărîte şi mai rău, şi zbiera la ei :

— Intraţi ! Intraţi ! N-o ascultaţi pe ticăloasă ! Nu vă lăsaţi înduioşaţi de bocetele vicleniei ! Aveţi să vedeţi ! Aveţi să vedeţi ! Aceasta-i ziua ei cea de pe urmă ! Acesta-i ceasul judecăţii ! Intraţi ! Intraţi !

Or, după ce toată lumea intră, cadiul închise uşa şi se duse drept la lada de saltele, şi săltă capacul. Şi iacătă că măgăruşul scoase capul, scutură din urechi, se uită la toată lumea cu ochii lui mari, negri şi dulci, sforăi răsuflînd şi, ridicîndu-şi coada şi ţinînd-o dreaptă, începu să răgească, în bucuria lui că vedea iarăşi lumină şi ca să-şi cheme mama.

La privelișteа aceea, cadiul ajunse pînă peste poate de turbat și de mînios, și fu cuprins de tremurături și de zvîrcoleli ; și deodată se repezi la nevastă-sa, dînd s-o sugrume. Iar ea începu să țipe, luînd-o la fugă prin odaie :

— Pe Profetul ! vrea să mă strîngă de gît. Țineți-l pe nebun, o, musulmanilor ! Ajutor !

Iar cei de față, văzînd într-adevăr spuma turbării pe buzele cadiului, nu se mai îndoiră de nebunia lui, și se repeziră între el și nevastă-sa, și îl luară în brațe, și îl puseră cu sila jos pe covor, în vreme ce el horcăia vorbe fără de înțeles și încerca să le scape spre-a o omorî pe nevastă-sa. Iar șeicul mahalalei, peste măsură de tulburat că îl vedea pe cadiul orașului într-un hal ca acela, nu putu totuși să se oprească, luînd aminte la nebunia lui îndîrjită, să le spună celor de față :

— Vai, trebuie să-l ținem sub veghe, nemișcat, pînă ce Allah l-o potoli și l-o face să-și vină în fire !

Și toți strigară :

— Allah să-l lecuiască ! Un om de vază ca el ! Ce boală rea !

Iar cîțiva spuneau :

— Cum se poate să fie zuliar pe un măgăruș !

Iar alții întrebau :

— Cum de-a intrat măgărușul în lada aceasta de saltele ?

Iar alții ziceau :

— Vai, păi tot el l-o fi închis acolo înlăuntru pe măgărușul acesta, luîndu-l drept vreun bărbat !

Iar șeicul mahalalei adăugă, ca încheiere :

— Allah să-i vie în ajutor ! și alunga-l-ar pe Cel-viclean !

Și toți răspunseră :

— Izgonit să fie Cel-viclean !

Și toată lumea plecă, afară de cei care îl țineau pe cadiu țintuit jos pe covor. Da de altminteri nu zăboviră

prea multă vreme acolo, întrucît cadiul fu cuprins dintr-odată de un val de mînie atîta de năpraznic, și începu să țipe atîta de tare niște vorbe de neînțeles, și să se zbată cu atîta înverșunare, dînd mereu să se repeadă la nevastă-sa care, de departe, îi făcea pe furiș niște strîmbături și niște semne de batjocură, încît vinele gîtului i se rupseră și, vărsînd un bolboroș de sînge, își dete sufletul. Aibă-l Allah întru mila sa ! întrucît nu numai că era un cadiu fără de cusur, da îi mai și lăsa neveste-si, copila cu pricina, destulă avere cît să poată să trăiască în belșug și să se mărite cu calemgiul cel tinerel pe care îl îndrăgise, și care o îndrăgise și el !

Și, după ce istorisi așa povestea aceasta, pescarul mîncător de hașiș, văzînd că regele îl asculta cu încîntare, își zise : „Am să-i mai povestesc una !“ Și spuse :

CADIUL CEL ISTEȚ

Se povestește că a fost odată la Cairo un cadiu care săvîrșise atîtea potlogării și dedese atîtea județe mituite încît fusese mazilit din huzmeturile lui, și era nevoit, ca să nu moară de foame, să trăiască din pezevenlîcuri.

Or, într-o zi, degeaba își tot bătu el capul, că nu mai găsi nici un mijloc de a face rost de niscaiva bani, întrucît își mistuise toate istețimile minții, tot așa cum le prăpădise și pe cele ale vieții sale. Și, văzîndu-se ajuns la capătul acela, îl chemă pe singurul rob ce-i mai rămăsese și îi zise :

— O, Cutăricâ, sînt cam bolnav astăzi și nu pot să ies din casă, da cată să te duci tu să ne găsești ceva de mîncare, ori să-mi trimiți pe vreunii care au trebuință

de sfaturi pentru judecăți. Și-am să mă pricep eu să-i fac să-mi plătească osteneala !

Și robul, care era o pramatie tot atîta de trecută prin ciur și prin dîrmon ca și stăpînu-său, în ce privește pișicherlîcurile și tertipurile, și care era tot atîta de dornic ca și el în izbînda acelui gînd, plecă zicîndu-și : „Am să mă leg de vreo cîțiva trecători, la rînd, și am să mă iau la gîlceavă cu ei. Și, întrucît nu toată lumea știe că stăpînul meu a fost dat afară din slujbă, am să-i tîrăsc dinaintea lui, sub cuvînt de-a ne judeca pricina, și am să-i fac să-și golească chimirul în mîinile lui !“ Și, chibzuind așa, puse ochii pe un trecător ce mergea înaintea sa, și care pășea liniștit sprijinindu-și bastonul cu amîndouă mîinile pe ceafă ; și, cu o piedică bine adusă, îl dete de-a rostogolul în noroi. Și bietul om, cu hainele murdărite și cu imineii beliți, se ridică mînios, cu gîndul de a-l pedepsi pe cel care îl doborîse. Da cunoscîndu-l că e robul cadiului, nu mai vroi să se înfrunte cu el și, otrăvit de tot, se mulțumi să spună, luîndu-și tălpășița :

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean !

Și, robul, pezevenghiul acela, văzînd că încercarea dintîi nu-i izbutise, își urmă drumul mai departe, zicîndu-și : „Mijlocul acesta nu-i bun. Trebuie să căutăm altul, căci toată lumea ne cunoaște, pe stăpînul meu și pe mine !“ Și, cum chibzuia la ce-i rămînea de făcut, dete cu ochii de un slujitor ce ducea pe cap o tabla pe care se afla o gîscă minunată, umplută și împodobită de jur împrejur cu pătlăgele roșii, cu dovlecei și cu vinete, toate iscusit orînduite. Și se luă după slujitorul acela, care se îndrepta înspre cuptorul unui cuptoragiu, ca să dea gîsca acolo la copt ; și îl văzu cum intră și cum îi dă stăpînului cuptorului tablaua spunîndu-i :

— Am să vin s-o iau peste un ceas !

Și plecă.

Atunci, robul cadiului își zise : „Iacătă chilipirul !“ Și, după o bucată de vreme, intră la cuptorar și spuse :

— Salamalleikum, ya hagg Mustafa !

Iar stăpînul cuptorului îl cunoscu pe robul cadiului, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme, dat fiind că în casa cadiului nu mai era niciodată ceva de trimis la cuptor ; și răspunse :

— Și asupra ta să fie pacea lui Allah, o, Mubarat, fratele meu ! Ce vînt te aduce ? E multă vreme de cînd cuptorul meu nu a mai ars pentru stăpînul nostru cadiul ! Cu ce pot să te ajut astăzi, și ce mi-aduci ?

Iar robul spuse :

— Nimic altceva pe lîngă ceea ce ai acuma ; și-am venit să iau gîsca umplută care se află în cuptor !

Iar cuptorarul răspunse :

— Păi da gîsca aceea, o, fratele meu, nu este a ta !

El zise :

— Nu vorbi așa, o, șeicule ! gîsca aceea nu-i a mea, spui tu ? Păi da eu sînt acela care am văzut-o cînd a ieșit din ou, care am hrănit-o, care am tăiat-o, care am umplut-o și care am pregătit-o !

Iar cuptorarul spuse :

— Pe Allah, aș vrea și eu să fie așa ! Da ce-am să-i spun aceluia care mi-a adus-o, cînd are să vină după ea ?

El răspunse :

— Nu cred că are să mai vină ! Oricum, să-i spui atît, în chip de glumă, întrucît e om hîtru și-i place să rîdă : „Uallah, o, fratele meu, chiar cînd împingeam tava în cuptor, gîsca deodată a dat un țipăt ascuțit și și-a luat zborul...“

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

„...Uallah, o, fratele meu, chiar cînd împingeam tava în cuptor, gîsca deodată a dat un țipăț ascuțit și și-a luat zborul !“

Și-apoi robul cadiului adăugă :

— Dă-mi gîsca aceea, că acuma trebuie să fie îndeajuns de coaptă !

Iar cuptoragiul, rîzînd de vorbele pe care le auzea, scoase tava din vatră și o dete cu toată încrederea robului cadiului, care zori să se ducă s-o dea stăpînului său, și să mănînce gîsca împreună cu el lingîndu-și degetele.

Estimp, aducătorul gîștei se duse la cuptoragiu și își ceru tava, zicînd :

— Gîsca acuma trebuie să fie taman gata, o, stăpîne !

Iar cuptorarul răspunse :

— Uallah ! tocmai cînd o puneam la cuptor, a dat un ghigăit ascuțît și și-a luat zborul !

Și omul, care era departe de a fi ins glumeț, fu cuprins de mînie, încredințat că stăpînul cuptorului vroia să-și bată joc de el, și strigă :

— Cum de cutezi să-ți rîzi de barba mea, o, nimicura lumii ?

Și, din vorbă în vorbă și din sudalmă în sudalmă, cei doi inși ajunseră la bătaie. Iar mulțimea nu zăbovi mult pînă ce să se strîngă, la auzul țipetelor, și să dea năvală pe dată în odaia unde era cuptorul. Și își spuneau unii altora :

— Hagg Mustafa se bate cu un om din pricina unei gîște fripte care a înviat !

Și cei mai mulți îi luau partea și apărarea stăpînului cuptorului, a cărui bună-credință și cinste o cunoșteau de

multă vreme, pe cînd numai vreo cîțiva își îngăduiau să ridice o umbră de îndoială în privința acelei învieri.

Or, printre inșii ce se înghesuiau așa împrejurul celor doi care se băteau, se afla și o femeie însărcinată, pe care pîrdalnicul o împinsese în rîndul din față. Da asta fu spre nenorocul ei, întrucît în clipa cînd cuptoragiul se răsuci ca să-l atingă mai vîrtos pe potrivnicul său, femeia primi drept în pîntece lovitura aceea năpraznică, menită altcuiva decît ei. Și căzu la pămînt, scoțînd un țipăt de găină speriată, și lepădă pe clipă pe dată.

Or, soțul femeii cu pricina, care locuia într-o dugheană de poame, în vecinătate, fu vestit numaidecît și veni pe fugă, cu un toroipan amarnic, și răcnind :

— Am să-l betejesc pe cuptoragiu, și pe tata-al cuptoragiului, și pe bunicu-său, și-am să-l sting de pe pămînt !

Iar cuptoragiul, istovit și-așa de bătaia dintîi, și văzînd cum vine asupra-i omul acela mîniat și înarmat cu toroipanul cel vîrtos, nu putu să țină mai mult și își slobozi picioarele în vînt, fugind în curte. Și, dacă văzu că potrivnicul se luase după el, sări peste niște ziduri, se cățără pe o terasă de-alături, și de acolo își dete drumul să cadă la pămînt. Și vru ursita să cadă drept pe un măghrebin care dormea la temelia casei, înfășurat în păturile lui. Și cuptorarul, care cădea de sus și care era tare greu la trup, îi dezgărdină toate coastele. Iar maghrebinul, fără a șovăi, își dete sufletul pe loc. Și toți cunoscuții lui, ceilalți maghrebini din suk, deteră fuga și-l înhățară pe cuptoragiu, snopindu-l în bătăi, și se porniră să-l tîrască dinaintea cadiului. Iar aducătorul gîștei, la rîndu-i, cînd îl văzu pe cuptoragiu înșfăcat, se alipi și el repede maghrebinilor. Și, în huietul de țipete și răcnete, toată lumea luă calea înspre divanul de județe.

Or, tocmai atunci, sluga cadiului, mîncătorul gîștei, care, vîrîndu-se printre oameni, venise îndărăt să vadă ce se mai petrece pe acolo, spuse către toți cei încăierați :

— Haideți după mine, o, preafericiților! vă arăt eu drumul!

Și îi duse la stăpînul său.

Iar cadiul, cu o înfățișare aspră, începu prin a-i pune pe toți împricinații să plătească de două ori huzmetul județului. Pe urmă, se întoarse înspre pîrît, împotriva căruia erau îndreptate toate degetele, și îi spuse :

— Ce ai a răspunde în privința gîștei, o, cuptorarule?

Și bietul om, pricepînd că era mai bine, în împrejurarea de față, din pricina robului cadiului, să stăruiască în mărturia lui dintîi, răspunse :

— Pe Allah! o, stăpîne al nostru, cadiule, pasărea a dat un ghigăit ascuțit și, așa umplută toată cum era, s-a sculat din mijlocul tăvii și și-a luat zborul!

Iar aducătorul gîștei, cînd auzi, strigă :

— A, pui de cățea, tot mai stărui să spui una ca asta și dinaintea domniei sale cadiului?

Iar cadiul, luînd o înfățișare supărată, îi spuse aducătorului gîștei :

— Da tu, o, necredinciosule, o, păgînule, cum de îndrăznești să nu crezi că acela carele are să învieze toate făpturile la Ziua Învierii, adunînd la loc oasele lor risipite pe toată fața pămîntului, nu poate să dea îndărăt viața unei gîște care are toate oasele și căreia numai penele îi lipsesc?

Iar mulțimea, la vorbele acelea, strigă :

— Slavă lui Allah, carele învia morții!

Și se porni să-l huiduiască pe nenorocitul de aducător al gîștei, care își luă valea, căindu-se de lipsa lui de credință.

Pe urmă, cadiul se întoarse înspre soțul femeii care lepădase și îi spuse :

— Da tu ce ai de spus împotriva omului acesta?

Și, după ce ascultă plîngerea, spuse :

— Pricina-i limpede și nu îngăduie nici o șovăire. Hotărît, cuptoragiul este vinovat de-a fi pricinuit lepădarea pruncului. Și poate fi osîndit cu legea talionului, întocmai !

Și se întoarse înspre soț și îi spuse :

— Pravila îți dă dreptate, iar eu îți dau volnicie s-o trimiți pe soția ta la vinovat, ca să ți-o facă la loc însărcinată. Și poți s-o lași pe seama lui toate cele șase luni dintîi ale sarcinii, întrucît lepădarea s-a petrecut cînd femeia ajunsese în luna a șasea !

Iar soțul, dacă auzi judecata aceea, strigă :

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plîngerea, și Allah să-l ierte pe pîrîtul meu !

Și plecă.

Atunci cadiul le spuse rudelor maghrebinului mort :

— Da, voi, o, maghrebinilor, care-i pricina plîngerii voastre împotriva omului acesta, cuptorar de meserie ?

Iar maghrebinii, dînd din mîini de zor, într-un potop de cuvinte, își înfățișară plîngerea și arătară trupul neînsuflețit al nemoteniei lor, cerînd prețul sîngelui. Și cadiul le spuse :

— Hotărît, o, maghrebinilor, prețul sîngelui vi se cuvine, întrucît dovezile sînt din prisos împotriva cuptorarului. Încît, nu aveți decît să-mi spuneți dacă vreți ca prețul acesta să vă fie plătit cu altă viață, care va să zică sînge pentru sînge, ori în vreo despăgubire ?

Iar maghrebinii, vlăstare dintr-un neam crunt, răspunseră laolaltă :

— Cu viața, o, domnia ta, cadiule !

Iar el le spuse :

— Atunci așa să fie ! Luați-l pe cuptorarul acesta, înfășurați-l în păturile rudei moarte, și puneți-l sub minaretul de la moscheea sultanului Hassan. Și, după asta, fratele celui ucis să se suie în minaret și să-și dea drumul din vîrful moscheei peste cuptorar, ca să-l zdrobească așa cum l-a zdrobit cuptorarul pe fratele vostru !

Și adăugă :

— Unde ești, dară, o, frate al celui ucis ?

Și, la vorbele acelea, un maghrebin ieși dintre maghrebini și strigă :

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plîngerea împotriva omului acesta ! Și Allah să-l ierte.

Și plecă, urmat de ceilalți maghrebini.

Și mulțimea care fusese de față la județul acela plecă și ea, minunată de priceperea pravilnicească a cadiului, de simțul lui de dreptate, de adîncimea și de agerimea minții lui. Iar zvonul despre întîmplarea aceea ajungînd pînă la urechile sultanului, cadiul dobîndi iarăși dragostea măriei-sale și fu pus iarăși în slujbele de mai înainte, pe cînd cadiul care îi luase locul se vedea mazilit, fără să fi săvîrșit nimic pentru aceasta, ci numai că nu avea iscusința de minte a celui care mîncase gîsca.

Iar pescarul care mînca hașiș, văzînd că regele îl asculta tot cu o luare-aminte fermecată, se simți peste măsură de fălos în mîndria lui, și povesti :

POVEȚELE UNUIA CARE SE PRICEPE LA FEMEI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că erau odată la Cairo doi tineri, unul însurat, iar celălalt burlac, și care erau legați cu mare prietenie între ei. Pe cel care era însurat îl chema Ahmad, iar pe cel care nu era îl chema Mahmud. Or, Ahmad, care era cu doi ani mai mare decît Mahmud, se prilejuia de întîietatea pe care osebirea aceea de vîrstă i-o da, spre a face pe dascălul și pe dădaca față de prietenul său, mai cu seamă în ce privește priceperea la femei. Și necontenit îi tot vorbea despre asta, istorisindu-i o sumedenie de întîmplări din viața lui, și spunîndu-i totdeauna ca încheiere :

— Acuma, o, Mahmud, poți spune că ai cunoscut în viața ta pe unul care le știe pînă în străfunduri pe făpturile acelea afurisite! Și se cade să te socotești tare norocos că ești prieten cu mine, pentru a te povățui cum să te ferești de toate vicleniile lor!

Și Mahmud era, din zi în zi, tot mai minunat de cîte știa prietenul său, și era încredințat că niciodată vreo femeie, oricît de vicleană ar fi fost ea, n-ar fi putut să-l înșele ori măcar să ascundă ceva de ochii lui. Și adeseori îi spunea:

— O, Ahmad, ce grozav ești tu!

Și Ahmad se umfla în gușă, cu o înfățișare ocrotitoare, bătîndu-l pe umăr pe prietenul său și spunîndu-i:

— Am să te învăț să fii și tu ca mine!

Or, într-o zi, cînd Ahmad îi spuse iarăși: „Am să te învăț să fii și tu ca mine! Căci te luminezi pe lîngă unul care a trăit multe, și nu pe lîngă unul care te dăscălește fără a fi trăit nimic!“ tînărul Mahmud îi zise:

— Pe Allah, pînă a mă învăța cum trebuie să dejoci răutățile femeilor, n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele!...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincea noapte

Urmă:

...n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?

Și Ahmad răspunse, cu glasul lui de dascăl de școală :

— Pe Allah, acesta-i lucrul cel mai lesne ! Nu ai decît să te duci mîine, la sărbătoarea Muled el-Nabi, sub corturi, și să iei seama bine la femeile care colcăiesc pe acolo. Și să-ți alegi una care să fie însoțită de vreun copilaș, și care totodată să aibă o călcătură frumoasă și niște ochi sclipitori sub iașmacul de pe fața ei. Și, după ce ți-ai ales-o, să cumperi niște curmale și niște năut zăhărit, și să i le dai copilului, și să te joci cu el, ferindu-te să nu prea ridici ochii înspre maică-sa ; și să-l mîngîi cu gingășie și să-l săruți. Și, după ce copilul are să se deprindă bine cu tine, atunci numai să-i ceri îngăduință maică-si, da fără să te uiți la ea, să porți copilul în locul ei. Și, pe tot drumul, să alungi muștele de pe fața copilului, și să-i vorbești pe limba lui, povestindu-i o mulțime de znoave. Iar maică-sa, pînă la urmă, are să înceapă să vorbească și ea cu tine. Și, dacă începe să vorbească, poți să fii încredințat că ai să fii cocoșelul !

Și, după ce îi spuse toate astea, Ahmad plecă. Iar Mahmúd, minunat pînă peste poate de prietenul său, își petrecu toată noaptea aceea spunîndu-și neîntrerupt dăscăleala pe care o căpătase.

Or, a doua zi, dis-de-dimineață, dete zor să se ducă la Muled, cu o nesovăire ce dovedea cît de încredințat era de priceperea prietenului său, și să pună în fapt povețele din ajun. Și, spre marea lui minunare, izbînda îi întrecu așteptările. Și vru soarta ca femeia pe care o însoți pînă acasă la ea, și pe al cărei țînc îl luase în cîrcă, să fie tocmai soția prietenului său Ahmad. Și, ducîndu-se la ea, era departe de-a gîndi că își înșeală prietenul, întrucît pe deoparte el nu mai fusese niciodată în casa acestuia, iar pe de altă parte nu avea de unde să ghicească, de vreme ce nu o mai văzuse niciodată, nici cu fața descoperită, nici cu fața acoperită, că femeia aceea era soția lui Ahmad. Iar femeia, la rîndu-i, era bucuroasă că poate, într-un sfîrșit, să pună la încercare puterea de pătrundere a

soțului ei, care tot așa o sîcîia și pe ea cu priceperea lui la femei și cu iscusința de-a le dibui vicleniile.

Or, acea întîlnire dintîi dintre tînărul Mahmud și soția lui Ahmad se petrecu foarte plăcut pentru amîndoi. Iar flăcăul, care era încă fecior și neștiutor, gustă din plin mulțumirea de a fi prins între mîinile și între picioarele unei egiptence dedată bine cu meseria. Și rămaseră atîta de mulțumiți unul de altul încît mai puseră în fapt povestea de destule ori în zilele următoare. Iar femeia se bucura că astfel îl dovedește de ageamiu, fără ca el să știe, pe soțul său cel credul ; iar soțul se minuna că nu-l mai întîlnea pe prietenul său Mahmud la ceasul cînd îl întîlnea de obicei, și își zicea : „Trebuie să fi găsit vreo femeie, folosindu-se de învățăturile și de sfaturile mele !“

Totuși, după o bucată de vreme, pe cînd se ducea într-o vinere la geamie, îl zări în curte, lîngă puțul pentru spălările cele sfinte, pe prietenul său Mahmud. Și se duse la el și, după salamalekuri și bun-întîlnișuri, îl întrebă cu o înfățișare înțelegătoare dacă a izbutit în căutările lui, și dacă femeia este frumușică. Iar Mahmud, peste măsură de fericit să-și deschidă inima față de prietenul său, strigă :

— Ya Allah ! dacă-i frumușică ? E numai unt și lapte ! Și-i grasă și albă ! Numai mosc și iasomie ! Și ce deșteaptă-i ! Și ce bucate mai face ca să mă ospăteze, la fiecare întîlnire a noastră ! Da soțul ei, o, prietene Ahmad, îmi pare-a fi un nătăfleț fără de leac și un neisprăvit !

Iar Ahmad se puse pe rîs și spuse :

— Pe Allah ! așa-s mai toți bărbații însurați ! Hei, văd că te-ai cam priceput să te folosești de sfaturile mele ! Ține-o tot așa, o, Mahmud !

Și intrară împreună în moschee, pentru rugăciune, și-apoi se pierdură din vedere.

Or Ahmad, cînd ieși din geamie, în ziua aceea de vineri, neștiind cum să-și treacă vremea, dat fiind că prăvăliile erau închise, se duse în ospeție la un vecin, care sta poartă în poartă cu el, și se urcă să șadă cu vecinul

la fereastra care da înspre uliță. Și deodată îl văzu venind pe prietenul său Mahmud, chiar el, cu ochii lui, și intrînd repede în casă fără ca măcar să bată, ceea ce era o dovadă răzvedită că înlăuntru fusese cineva în înțelegere cu el și că aștepta sosirea lui. Și Ahmad, năucit de ceea ce vedea, se gîndi dintru-ntîi să dea buzna drept în casă și să-și prindă prietenul cu soția, și să-i pedepsească pe amîndoi. Ci socoti că, la zarva pe care are s-o facă bătînd în poartă, soția lui, care era isteață, ar putea prea bine să-l ascundă pe flăcău ori să-i dea drumul pe sus, pe terasă ; și chibzui să intre în casă în alt fel, fără să trezească luarea-aminte.

Se afla, într-adevăr, în curtea lui o fîntînă, cu gura despărțită în două jumătăți, una din jumătăți dînd înspre curtea lui, iar cealaltă jumătate înspre curtea vecinului la care se afla acum. Și Ahmad își zise : „Pe-acolo am să-i pot lua pe neașteptate !“ Și îi spuse vecinului :

— Pe Allah, vecine, ia uite că mi-adusei aminte că mi-a căzut azi-dimineață punga în fîntînă. Și îți cer îngăduința să intru s-o caut. Și pe urmă am să ies din fîntînă la mine în curte.

Și vecinul răspunse :

— Nu am nimica împotrivă ! Ba chiar merg să-ți țin lumină, o, fratele meu !

Ci Ahmad nu vroi să primească ajutorul acela, gîndind să coboare pe dibuite, pentru ca nu cumva lumina ieșind din puț să nu dea deșteptarea la el în casă. Și, după ce își luă ziua-bună de la vecin, coborî în fîntînă.

Or, lucrurile merseră cît se poate de bine în timpul coborîrii ; da cînd trebui să se urce pe partea cealaltă, soarta se împotrivi într-un chip tare ciudat. Într-adevăr, Ahmad se și cățărase, ajutîndu-se cu mîinile și cu picioarele, pînă pe la jumătatea fîntînii, cînd arăpoaica slujnică veni să scoată apă din puț și, auzind oarecare zgomot în fîntînă, se aplecă să vadă ce-i. Și văzu o umbră neagră, ce se zbuciuma în negura fîntînii și, nici gînd să-l cunoască pe stăpînul ei, fu cuprinsă de spaimă și, dînd

drumul din mîini funiei cu ciutura, o luă la fugă țipînd ca o smintită :

— Efritul ! Efritul ! Iese din fîntînă, o, musulmanilor ! Ajutor !

Iar ciutura, slobozită în felul acesta, căzu cu toată greutatea ei drept în capul lui Ahmad, de-aproape să-l omoare.

Cînd deșteptarea fu astfel dată de către arăpoaică, soția lui Ahmad zori să-l facă scăpat pe iubitul ei, apoi coborî în curte și, aplecîndu-se peste ghizdul puțului, întrebă :

— Cine-i în fîntînă ?

Și cunoscu atunci glasul soțului ei, care, în ciuda căderii, găsi putere să arunce un potop de sudalme înfricoșătoare împotriva fîntînii, și împotriva celor care au fîntîni, și a celor care se bagă în fîntîni, și a celor care scot apă din fîntîni.

Și ea îl întrebă :

— Pe Allah și pe Nabi ! ce-i fi căutînd în fundul fîntînii ?

Iar el răspunse :

— Taci odată, o, afurisito ! M-am băgat să-mi caut punga care mi-a căzut azi-dimineață ! În loc să mă tot întrebi, ai face mai bine să mă ajuți să ies afară !

Și nevestica, rîzînd în sufletul ei, căci pricepuse pricina adevărată a coborîrii în fîntînă, se duse să strige vecinii, care veniră să-l scoată cu niște funii pe amărîtul de Ahmad, care nici nu mai putea să se miște, atîta de cumplită fusese lovitura ciuturii. Și se lăsă dus în pat, fără a zice nici cîrc, știind că-i mai de folos într-o împrejurare ca acea să-și tăinuiască supărarea. Și se simțea tare umilit, nu numai în mîndria lui, cît mai cu seamă în priceperea lui la femei și în dibăcirea vicleniilor lor. Și chibzui în sinești să fie mai cu grijă altă dată, și începu să cugete ce mijloace ar fi de urmat ca s-o prindă pe ticăloasă.

Și-așa, cînd după o bucată de vreme putu să se ridice din pat, nu mai avu altă grijă decît să stea la pînda răzbu-

nării lui. Şi într-o zi, stînd pitit pe după un colţ de uliţă, îl zări pe prietenul său Mahmud cum tocmai se furişa în casă pe uşa întredeschisă, care fu numaidecît închisă după ce el intră. Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt-sute şasea noapte

Urmă :

...Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă. Iar soţia lui, fără a şovăi, îi spuse lui Mahmud :

— Ridică-te şi hai după mine !

Şi coborî cu el şi, după ce îl aşeză într-un ungher, chiar în dosul uşii dinspre uliţă, îi deschise soţului, spunîndu-i :

— Pe Allah ! ce ai de baţi aşa ?

Ci Ahmad, înşfăcînd-o de mînă şi tîrînd-o mîniat înlăuntru, răcnind, dete fuga în odaia de sus, ca să pună gabja pe Mahmud care, în vremea asta, deschise liniştit uşa în dosul căreia stătuse pitit, şi îşi luă tălpăşiţa. Iar Ahmad, văzînd cît de zadarnice îi erau strădaniile, mai-mai să moară de turbare, şi hotărî să se lepede de nevastă-sa pe loc. Pe urmă, chibzui însă că ar fi mai bine să mai aibă oleacă de răbdare, şi îşi înghiţi veninul în taină.

Or, prilejul pe care îl pîndea nu zăbovi mult pînă ce să se înfăţişeze singur, la cîteva zile după întîmplarea aceea. Într-adevăr, unchiul lui Ahmad, tatăl soţiei lui, da un ospăţ cu prilejul tăierii-împrejur a unui copil pe care îl avusese la bătrîneţele lui. Iar Ahmad şi cu nevastă-sa fură poftiţi să se ducă să petreacă la el ziua şi seara

aceea. Şi Ahmad puse atunci la cale un gînd la care chibzuise. Se duse aşadar să-l caute pe prietenul său Mahmud, care rămăsese mai departe singurul care habar nu avea că-l înşela pe chiar prietenul său, şi, găsindu-l, îl pofti să vină cu el să ia parte la cumetria de la socru-său. Şi toată lumea şezu jos dinaintea tăvilor pline cu bucate, în mijlocul curţii, luminată şi aşternută cu preşuri, şi împodobită cu panglici şi cu năframe. Iar femeile puteau în felul acesta să vadă de la ferestrele haremului tot ce se petrecea în curte, fără a fi văzute, şi să audă tot ce se vorbea. Şi Ahmad, în timpul mesei, aduse vorba despre znoavele deocheate care îi plăceau în chip osebit tatălui soţiei sale. Şi, după ce fiecare povesti ce ştia mai hazliu, Ahmad spuse, arătîndu-l pe prietenul său Mahmud :

— Pe Allah ! fratele meu Mahmud, colea de faţă, mi-a povestit odată o întîmplare adevărată, care i s-a întîmplat chiar lui, şi care-i cu mult mai hîtră decît tot ce am auzit noi aici.

Iar socrul strigă :

— Povesteşte-ne-o, o, saiied Mahmud !

Şi toţi cei de faţă adăugară :

— Chiar, Allah fie cu tine, povesteşte-ne-o !

Şi Ahmad îi spuse :

— Da ştii care ! întîmplarea cu nevestica aceea grasă şi albă ca untul !

Şi Mahmud, mîndru că se vedea rugat aşa de toată lumea, începu să povestească cea dintîi întîlnire a lui cu tînăra soţie, care era însoţită de copilul ei, sub corturi, la Muled. Şi începu să dea nişte amănunte atîta de adevărate despre femeie şi despre casa ei, încît socrul lui Ahmad nu zăbovi mult pînă să priceapă că era vorba de chiar fata lui. Iar Ahmad se şi veselea în sufletul său, încredinţat că are să poate, într-un sfîrşit, să facă dovada, dinaintea martorilor, despre necredinţa soţiei lui, şi să se lepede de ea, lipsind-o de drepturile ei la zestrea de căsătorie. Iar moşul, cu sprîncenele încruntate, sta gata să se

scoale și să facă cine știe ce, cînd un țipăt de durere ascuțit se auzi, ca de copil înțepat ; și Mahmud, trezit deodată la țipătul acela, avu iuțeala de minte să schimbe firul istorisirii, încheind astfel :

— Or, eu, cum purtam copilul tinerei femei pe umerii mei, vrusei, odată ajuns în curte, să mă sui în harem cu copilul. Ci — alungat fie Cel-viclean ! — dedesem, spre nenorocul meu, de o femeie cinstită, care, pricepînd îndrăzneala mea, îmi smulse copilul din brațe și îmi arse un pumn drept în obraz, mai am urma și-acuma. Și mă luă la goană, speriindu-mă că cheamă vecinii ! Bătu-o-ar Allah !

Și bătrînul, părintele tinerei neveste, auzind sfîrșitul acela al povestirii, începu să rîdă în hohote, la fel ca toți cei de față. Ci numai Ahmad nu avea chef de rîs, și se întreba, fără a putea să înțeleagă pricina, pentru ce schimbase Mahmud așa sfîrșitul poveștii lui. Și, cînd ospățul se curmă, se apropie de el, și îi întrebă :

— Allah fie asupra-ți ! poți să-mi spui, oare, pentru ce n-ai povestit lucrurile așa cum s-au petrecut ?

Iar Mahmud răspunse :

— Păi să-ți spun ! Pentru că am priceput, din țipătul acela de copil, pe care l-a auzit toată lumea, că acel copil și mama lui se aflau în harem și că, prin urmare, și soțul trebuia să se afle printre musafiri. Și m-am grăbit s-o scot nevinovată pe femeie, ca nu carecumva să dăm amîndoi de vreo belea ! Da nu-i așa, o, fratele meu, că povestea mea, întoarsă așa, l-a veselit strașnic pe socrul tău ?

Ci Ahmad, îngălbenind de tot, plecă și îl lăsă pe prietenul său fără a-i răspunde la întrebare. Și, chiar a doua zi, se lepădă de soția sa și plecă la Mecca, spre a se sfinți într-un hagialîc.

Și, în felul acesta, Mahmud putu, după răstimpul cerut de datini, să se însoare cu drăguța lui și să trăiască fe-

ricit cu ea ; întrucît el nu avea nici o pretenție că le-ar cunoaște pe femei și că ar fi meșter să le dibăcească vicleniile și să le dezlege șiretlicurile. Ci singur Allah este atoateștiutor !

Și, după ce povesti așa întîmplarea aceasta, pescarul mîncător de hașiș, care fusese făcut căpetenie de musaipi, tăcu.

Iar sultanul, pînă peste măsură de încîntat, strigă

— O, musaipule, o, limbă de miere, te căftănesc să fii vizirul meu cel mare !

Și cum, tocmai atunci, doi împricinați intrau în sala de județe, cerînd dreptate la sultan, pescarul, ajuns mare-vizir, fu însărcinat, pe loc, să le asculte plîngerea, să le judece pîra și să rostească asupra pricinei o hotărîre. Și vizirul cel proaspăt, gătit cu însemnele slujbei sale, spuse celor doi împricinați :

— Apropiați-vă și povestiți-mi pricina care vă aduce dinaintea sultanului, stăpînul nostru !

Și iacătă istoria lor :

JUDECATA MÎNCĂTORULUI DE HAȘIȘ

După ce, o, preafericitule rege — spuse mai departe grădinarul care adusese castraveții — vizirul cel proaspăt le porunci celor doi împricinați să vorbească, întîiul dintre ei zise :

— O, doamne al meu, am o plîngere împotriva acestui om !

Și vizirul întrebă :

— Și care ți-e plîngerea ?

El spuse :

— O, doamne al meu, am colea afară, la poarta divanului, o vacă cu vițelul ei. Or, în dimineața aceasta, mă

duceam cu ei la cîmpul meu cu lucernă, ca să-i pasc ; și vaca mergea înaintea mea, cu vițelul zburdînd după ea, cînd îl văzui venind înspre noi pe omul acesta aci de față, călare pe o iapă care era urmată de puiul ei, o mînzoacă urîtă și prăpădită, o stîrpiciune. Or, vițelul meu, văzînd mînzoaca, dete fuga să se cunoască cu ea, și începu să zburde în jurul ei, s-o alinte pe sub vîntre cu botișorul, s-o adulmece, să se joace cu ea în fel și chip, ba depărtîndu-se spre a zvîrli drăgălaș din picioare, ba zvîrlind în sus pietricelele de pe drum cu copitușele ei. Și deodată, o, doamne al meu, stăpînul acesta al iepei descălecă și se duse la vițelușul meu cel zburdatic, și-i petrecu un curmei pe după gît, spunîndu-mi : „Nu-l mai las ! Căci nu vreau ca vițelușul meu să se dezmățeze jucîndu-se că ticăloasa asta de mînzoacă, fiica vacii tale, și vlăstarul ei !“ Și se întoarse înspre viței și-i zise : „Haide, o, fiu al iepei mele și vlăstar al ei !“ Și, în pofida țipetelor mele de uluială și de împotrivire, îmi luă vițelul, lăsîndu-mi amărîta de mînză care-i colea, cu maică-sa, și amenințîndu-mă că mă zdrobește dacă încerc să iau îndărăt ceea ce este bunul și averea mea dinaintea lui Allah, carele ne vede, și dinaintea oamenilor !

Atunci, vizirul cel proaspăt, care era pescarul mîncător de hașiș, se întoarnă înspre pîrît și îi zise :

— Da tu, omule, ce ai de spus la vorbele pe care le-ai auzit ?

Iar insul răspunse :

— O, doamne al meu, știe toată lumea, într-adevăr, că vițelul este fătul iepei mele, și că mînzoaca e plodul vacii acestui om !

Și vizirul spuse :

— Așadară este neîndoielnic că acuma vacile pot să fete mînji, iar caii pot să plodească viței ? Întrucît acesta-i un lucru care pînă astăzi nu putea fi primit nicicum de un om cu mintea întreagă !

Şi pîrîtul răspunse :

— O, doamne al meu, au tu nu știi că nimica nu este cu neputință la Allah, carele zămislește ce vrea el și însămînțează unde vrea el, și că zămislitura nu are decît să se plece, să-l preamărească și să-l proslăvească ?

Iar vizirul spuse :

— Așa-i ! așa-i ! drept spui, bre, nimica nu este cu neputință la puterea Celui-preaînalt, carele poate orîndui ca viței să se tragă din iepe, și mînjii din vaci !

Pe urmă, adăugă :

— Ci, pînă a-ți lăsa ție vițelul, puiul iepei tale, și pînă a-i da pîrîșului tău ceea ce este al lui, vreau și eu să vă fac martori la una dintre minunile atotputerii Celui-preaînalt !

Şi vizirul porunci că i se aducă un șoarece și un sac mare cu grîu. Și le spuse celor doi împricinați :

— Uitați-vă cu luare-aminte la ce are să urmeze, și nu mai rostiți nici o vorbă !

Pe urmă, se întoarse înspre pîrît și îi spuse :

— Tu, o, stăpîne al vițelului, fătul iepei, ia sacul acesta cu grîu și încarcă-l pe spinarea șoarecelui acesta !

Şi omul se minună :

— O, doamne al meu, cum aș putea să fac sacul acesta mare de grîu să stea pe șoarecele acesta, fără a-l zdrobi ?

Iar vizirul îi spuse :

— O, omule puțin la credință, cum de cutezi să te îndoiești de atotputerea Celui-preaînalt, carele a făcut ca vaca să nască un mînz ?

Şi porunci străjerilor să-l înșface pe ins, din pricina necredinței și a păgînismului lui, și să-i tragă o ciomăgeală. Şi puse să i se dea pîrîșului vițelul cu mama lui, și îi mai dete, pe deasupra, și mînza cu mama lui !

Şi-aceasta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe grădinarul care adusese coșul cu poame, toată povestea

pescarului mîncător de hașiș, ajuns mare-vizir al sultanului. Și-această poznă de la urmă este spre-a dovedi cît de mare era înțelepciunea lui, cum știa să scoată adevărul prin răzvedirea smintelii, și cîtă dreptate avusese sultanul cînd îl căftănise mare-vizir și cînd și-l luase ca tovarăș la ospețe, și cînd îl copleșise cu cinstiri și cu huzmeturi. Ci mai darnic, și mai măreț, și mai făcător de bine este Allah !

După ce sultanul ascultă din gura pomarului șirul acesta de znoave, se ridică în picioare, bucurîndu-se pînă peste poate, și strigă :

— O, șeic al oamenilor plini de dulceață, o, limbă de zahăr și de miere, cui, dar, i s-ar cuveni mai mult decît ție să fie mare-vizir, tu care știi să gîndești cu temeinicie, să vorbești cu har și să povestești plăcut, desfătător și desăvîrșit ?

Și îl căftăni pe dată mare-vizir, și și-l făcu cirac la ospețe, și nu se mai despărți de el, pînă la venirea Despărțitoarei de prieteni și Sfărmătoarea sindrofiilor.

Și iacătă, spuse mai departe Șeherezada, grăindu-i regelui Șahriar, tot ce am citit eu, o, preafericitule rege, în *Divanul năzbîtiilor ușuratice și al înțelepciunii vesele.*

Iar sora ei Doniazada strigă :

— O, sora mea, ce dulci, și ce gustoase, și ce desfătătoare, și ce înveselitoare, și ce plăcute sînt vorbele tale, în prospețimea lor !

Iar Șeherezada spuse :

— Da ce-s astea lîngă cele ce am să vă povestesc mîine, despre frumoasa domniță Nurennahar, dacă oi mai fi în viață și dacă îmi îngăduie stăpînul nostru Regele !

Și regele Șahriar își zise : „Hotărît ! Binevoiesc să aud și povestea aceasta pe care nu o știu !"

Ci într-a opt sute şaptea noapte

Micuţa Doniazada îi spuse suroră-si :

— O, sora mea, hai, mă rog ţie ! grăbeşte de ne începe povestea făgăduită, întrucît regele acesta dăruit cu purtări alese îngăduie !

Iar Şeherezada spuse :

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată acestui rege mult învăţat !

Şi povesti :

POVESTEA DOMNIȚEI NURRENNAHAR ȘI A FRUMOASEI GENNIA

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a trăit odată, în vechimea vremilor și în trecerea veacurilor și a clipelor, un rege vrednic și puternic, care fusese dăruit de Allah cel atoatedătătorul cu trei feciori ca niște lune și pe care îi chema : pe cel mai mare Ali, pe cel de al doilea Hassan, iar pe cel mic Hossein. Și acești trei cuconi fuseseră crescuți în saraiul părintelui lor, laolaltă cu fata unchiului lor, domnița Nurrennahar, care era orfană și de tată și de mamă, și care nu-și avea pereche de frumoasă, de mintoasă, de nurlie și de desăvîrșită, printre fetele oamenilor, asemuindu-se la ochi cu gazela cea sperioasă, la gură cu bobocul de trandafir și cu mărgăritarele, la obraji cu zarnacadelele și cu bujorii, iar la boiu cu creanga cea mlădie a arborelui ban. Și crescuse împreună cu cei trei cuconi, copiii moșului ei, numai în voioșie și huzur, jucîndu-se cu ei, mîncînd cu ei și dormind cu ei.

Or, sultanul, moșul domniței Nurrennahar, totdeauna își zisese în sinea lui că, din ceasul cînd fata are să ajungă de măritat, are s-o dea de soție vreunui fecior de crai de prin megieșiile lui. Ci, atunci cînd Nurrennahar

își puse iașmacul fecioriei, sultanul băgă de seamă în curînd că cei trei cuconi, fiii lui, o îndrăgeau amarnic, tustrei cu o dragoste la fel de mare, și că rîvneau în inima lor s-o dobîndească și s-o aibă de soție. Și măria sa rămase tare tulburat în inima sa, și tare încurcat, și își zise : „Dacă o dau pe domnița Nurrennahar unuia dintre verișorii ei, în paguba celorlalți doi, aceia nu au să fie mulțumiți și au să cîrtească împotriva hotărîrii mele ; iar dacă o mărit cu vreun beizadea de prin străini, cei trei feciori ai mei au să fie pînă peste poate de necăjiți și de amărîți ; și sufletul lor are să se mohorască și are să se umplă de durere ; și cine știe dacă nu cumva, într-o atare împrejurare, de deznădejde, nu au să-și pună capăt zilelor, ori dacă nu au să plece din casa noastră la vreun război în vreo țară depărtată ? Chiar că treaba-i plină de încețoșare și de primejdii, și-i departe de a fi lesne de descîlcit !“ Și sultanul se așeză să chibzuiască o bună bucată de vreme asupra acestei pricini, și deodată săltă capul și strigă : „Pe Allah ! treaba-i lămurită !“ Și îi chemă pe loc pe cei trei cuconi, Ali, Hassan și Hossein, și le spuse :

— O, feciorii mei, voi tustrei în ochii mei sînteți dăruiți deopotrivă cu aceleași vrednicii, și nu pot a mă îndemna să țin la vreunul dintre voi în dauna fraților lui, dîndu-i-o de soție pe domnița Nurrennahar ; și nu pot nici s-o mărit cu tustrei la un loc. Încît, am găsit o cale potrivită spre a vă mulțumi deopotrivă, fără a-l supăra pe vreunul, și păstrînd între voi buna înțelegere și dragostea. Ascultați-mă, dar, cu luare-aminte, și să îndepliniți întocmai ce aveți să auziți. Or, iacătă gîndul la care cugetul meu s-a oprit : fiecare dintre voi să plece și să străbată cîte o țară străină, și să-mi aducă de pe acolo vreun lucru rar, pe care l-o socoti el mai osebit și mai fără de pereche. Iar eu am s-o dau pe fata mosului vostru, domnița Nurrennahar, aceluia care s-o întoarce cu minu-

năţia cea mai uluitoare ! Încît, dacă primiţi să îndepliniţi gîndul acesta pe care vi-l înfăţişez, sînt gata să vă dau atîta aur cît vă va fi fiind de trebuinţă pentru călătoria voastră şi pentru cumpărarea lucrului pe care aveţi să-l găsiţi !

Or, cei trei cuconi, care totdeauna fuseseră copii supuşi şi cuminţi, se învoiră tustrei cu gîndul acela al părintelui lor, fiecare fiind încredinţat că are să aducă lucrul cel mai minunat şi că are să ajungă soţul verişoarei Nurrennahar. Iar sultanul, dacă îi văzu atîta de voioşi, îi duse la vistierie şi le dete cîţi saci de aur vroiră. Şi, după ce îi îndemnă să nu prea alungească şederea lor prin cele ţări străine, îşi luă rămas-bun de la ei, sărutîndu-i şi chemînd asupra capetelor lor toate binecuvîntările. Şi, străvestiţi în neguţători călători, şi urmaţi numai de cîte un rob, beizadelele plecară din casa părintească, în pacea lui Allah şi călări pe cai de soi ales.

Şi îşi începură călătoria împreună, mergînd înspre un han aşezat într-un loc unde drumul se despărţea în trei. Şi acolo, după ce se ospătară cu o masă pe care o gătiră robii lor, se învoiră ca lipsa lor să dureze un an, nici o zi mai mult, nici o zi mai puţin. Şi îşi deteră întîlnire la hanul acela, la întoarcere, cu înţelegerea ca acela care va ajunge acolo cel dintîi să-şi aştepte fraţii, aşa ca să poată să se înfăţişeze tustrei laolaltă dinaintea sultanului, părintele lor. Şi, sfîrşindu-şi ospăţul, se spălară pe mîini ; şi, după ce se sărutară şi îşi urară între ei o întoarcere fericită, încălecară iarăşi pe cai şi apucă fiecare pe alt drum.

Or, beizadea Ali, care era cel mai mare dintre cei trei fraţi, după trei luni de umblet prin şesuri şi prin munţi, prin cîmpii şi prin pustietăţi, ajunse într-o ţară de pe ţărmurile mării, în India, care era împărăţia Bişangarului. Şi se duse să stea la un han mare, de neguţători, şi luă odaia cea mai mare şi cea mai curată, pentru el şi pentru

robul său. Şi, de îndată ce putu să se odihnească de ostenelile drumului, plecă să cerceteze oraşul, care avea trei rînduri de ziduri împrejur, şi care era mare de doi parasanji în toate părţile. Şi se îndreptă fără de zăbavă înspre suk, pe care îl găsi minunat, întocmit cum era din mai multe uliţe mari ce duceau înspre o piaţă aflată la mijloc, cu un havuz frumos de marmoră în ocolul ei. Şi toate uliţele acelea erau acoperite cu bolţi, şi erau răcoroase şi bine luminate prin deschizăturile lăsate în bolta de deasupra. Şi pe fiecare uliţă erau înşiruite dughene cu negustori de acelaşi soi, şi pe fiecare vedeai acelaşi isnaf de meşteşuguri. Întrucît pe o uliţă nu se vedeau decît pînzeturi gingaşe din ţara Indiei, vopsite în culori aprinse şi limpezi, cu nişte înfloriturî înfăţişînd dihănii, privelişti, păduri, grădini şi flori, şi atlazuri de la Persia, şi mătăsuri din China ; pe cînd pe altă uliţă se vedeau porţelanurile cele mai frumoase, farfuriuri lucitoare, şi oluri frumos închipuite, şi tăvi meşteşugite, şi ceşti de toate mărimile ; pe cîtă vreme pe uliţa de alături se vedeau marame mari de la Caşmir, care, odată strînse, puteau să fie ţinute în căuşul palmei, aşa de subţire şi de gingaşă era ţesătura lor ; şi preşuri de rugăciune, şi multe alte chilimuri de toate mărimile ; şi, mai înspre stînga, închisă pe amîndouă părţile cu nişte porţi de acioaie, se afla uliţa giuvaiergiilor şi a aurarilor, sclipind de nestemate, de adamante şi de aurării şi argintării, multe de-ţi luau mintile. Şi, preumblîndu-se el prin acele sukuri ameţitoare, băgă de seamă cu uimire că în mulţimea aceea de indieni şi de indience, care se înghesuiau pe la tarabele prăvăliilor, pînă şi femeile de rînd purtau gherdane, brăţări şi podoabe la picioare, la glezne, la urechi, ba şi la nas ; şi, cu cît pielea femeilor era mai albă, cu atîta cinul lor era mai înalt şi cu atîta erau şi giuvaierurile lor mai scumpe şi mai strălucite, măcar că pielea neagră

a celorlalte avea însușirea de a face să bată și mai bine la ochi strălucirea giuvaerurilor și albeața mărgăritarelor.

Dar ceea ce mai ales îl fermecă pe prințul Ali fu numărul mare de copilandri care vindeau trandafiri și iasomii, și chipul cel îndatoritor cu care te îmbiau cu acele flori, și șerpuirea cu care se strecurau prim mulțimea cea deasă peste tot pe ulițe. Și tare se mai minună de patima osebită a indienilor pentru flori, care mergea atîta de departe încît nu numai că le purtau pe tot trupul, și în plete, și pe mîini, ci încă și pe urechi, ori în nări. Și-apoi toate prăvăliile erau împodobite cu oluri pline cu trandafirii și cu iasomiile acelea ; iar sukul era înmiresmat, și te preumblai prin el ca printr-o grădină sprijinită pe pilaștri.

După ce crăișorul Ali își bucură în felul acesta ochii cu privelișteа tuturor acelor lucruri frumoase, vroi să se odihnească oleacă, și primi poftirea unui neguțător care, stînd jos la taraba prăvăliei sale, îl îmbia cu semne și cu zîmbete să intre să stea. Și, de cum intră, neguțătorul îi dete locul de cinste, și îi aduse răcoritoare, și nu-i puse nici o întrebare de prisos ori iscoditoare, și nu îl sîcîi să cumpere nimic, așa era de plin de bunăcuviință și de dăruit cu purtări alese. Și beizadea Ali prețui pînă peste poate toate astea, și își zise : „Ce țară fermecată ! Și ce orășeni plăcuți !“ Și vru pe dată, atîta de vrăjit era de bunăcuviința și de bunăpurtarea neguțătorului, să cumpere tot ce avea acela în prăvălie. Pe urmă cugetă că nu ar avea ce face cu toate cumpărăturile acelea, și se mulțumi deocamdată să lege un chelmet mai strîns cu neguțătorul.

Or, în vreme ce Ali tăifăsuia cu negustorul și îl întreba despre obiceiurile și despre datinile indienilor, văzu trecînd prin fața prăvăliei un telal care ținea la subsuoară un covoraș pătrat, de vreo șase picioare. Și deodată tela-

lul, apropiindu-se, își întoarse capul și la dreapta și la stînga, și strigă :

— O, oameni din suk, o, cumpărătorilor ! cel ce va să cumpere n-o să păgubească ! la treizeci de mii de dinari de aur covorul ! Covorul de rugăciune, o, cumpărătorilor, la treizeci de mii de dinari de aur ! Cine va să-l cumpere n-o să păgubească !

Auzind strigarea aceea, cuconul Ali își zise : „Ce țară uluitoare ! un preș de rugăciune — la treizeci de mii de dinari de aur — iacătă un lucru despre care eu nu am mai auzit pomenindu-se vreodată ! Da poate că telalul acesta vrea să glumească !“ Pe urmă, văzînd că telalul își începe iarăși strigarea, prințul se întoarse înspre el cu o înfățișare chibzuită, îi făcu semn să vină la el și îi spuse să-i arate prețul mai de-aproape. Iar telalul desfășură chilimul, fără a spune o vorbă ; și beizadea Ali îl cercetă îndelung și, într-un sfîrșit, spuse :

— O, telalule, pe Allah ! nu văd deloc prin ce poate să prețuiască prețul acesta de rugăciune prețul nemăsurat la care îl strigi.

Iar telalul zîmbi a rîde și spuse :

— O, stăpîne al meu, nu te prea grăbi să te minunezi de prețul acesta, care nu-i deloc nemăsurat față de prețul adevărat al chilimului ! Și, de altminteri, minunarea ta are să fie cu mult mai mare după ce ți-oi spune că am poruncă să-i ridic prețul pînă la patruzeci de mii de dinari de aur, și să nu-l dau decît aceluia care îmi va plăti toți galbenii aceștia peșin !

Și crăișorul Ali strigă :

— De bună seamă, o, telalule, prețul tău, pe Allah ! ca să prețuiască un asemenea preț, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colț al lui, de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...De bună seamă, o telalule, preșul tău, pe Allah ! ca să prețuiască un asemenea preț, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colț de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă !

Și telalul zise :

— Domnia ta spui ! Află, într-adevăr, că preșul acesta este dăruit cu o putere nevăzută care face ca atunci cînd te așezi pe el să fii numaidecît purtat oriunde ai vrea să mergi, și cu o iuțeală de nici nu ai vreme să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt ! Și nici o piedică nu poate să-l oprească din drumul lui, întrucît dinaintea lui furtuna piere, vijelia se stinge, munții și zidurile se întredeschid, iar lacătele cele mai zdravene rămîn de prisos și zadarnice. Și-aceasta-i, o, doamne al meu, puterea cea nevăzută a preșului acesta de rugăciune !

Și telalul, după ce vorbi astfel, fără a mai adăuga nici o vorbă, începu să împăturească preșul, ca spre a-și vedea de cale, cînd beizadea Ali, pînă peste poate de bucuros, strigă :

— O, telal al binecuvîntării, dacă într-adevăr preșul acesta este tot atîta de dăruit pe cît îmi dau de înțeles vorbele tale, sînt gata să-ți plătesc nu numai cei patruzeci de mii de dinari pe care îi ceri, ci încă o mie, ca dar pentru tine, de misitie. Numai că trebuie să văd cu ochiul meu și să pipăi cu mîna mea !

Și telalul, fără a se tulbura, răspunse :

— Unde sînt cei patruzeci de mii de dinari de aur, o, stăpîne al meu ? Și unde-s ceilalți o mie pe care mi-i făgăduiești în mărinimia ta ?

Și prințul Ali răspunse :

— Sînt la hanul cel mare al negustătorilor, unde am tras împreună cu robul meu ! Și am să merg acolo cu tine, ca să ți-i număr, de îndată ce am să văd și am să pipăi !

Iar telalul răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei ! Ci hanul cel mare este cam departe, și avem să ajungem mai repede acolo duși de preșul acesta decît pe picioarele noastre !

Și, întorcîndu-se înspre stăpînul prăvăliei, îi spuse :

— Cu îngăduința ta !

Și se duse în fundul prăvăliei și, așternînd covorul, îl rugă pe beizadea să stea jos pe el. Și, așezîndu-se și el alături, îi spuse :

— O, doamne al meu, rostește în gînd dorința de a fi dus la hanul tău, în chiar odaia ta !

Și prințul Ali rosti în cugetul său dorința. Și, mai înainte de-a avea vreme să-și ia ziua-bună de la stăpînul prăvăliei, care îl primise atîta de frumos, se și văzu dus în iatacul lui, fără de nici o zguduitură și fără de nici o supărare, chiar în odaia în care ședea, și fără a putea să-și dea seama dacă străbătuse văzduhul ori dacă lunecase pe pămînt. Iar telalul se afla tot lîngă el, zîmbind și mulțumit. Iar robul și dedese fuga dinainte-i, spre-a asculta poruncile.

Dobîndind încredințarea aceasta, despre puterea cea năzdrăvană a covorului, beizadea Ali îi spuse robului :

— Numără pe dată omului acesta binecuvîntat patruzeci de pungi cu cîte o mie de dinari, și dă-i în mîna cealaltă o pungă cu o mie de dinari !

Și robul îndeplini porunca. Iar telalul, lăsîndu-i prințului Ali covorul, spuse :

— Bună tîrguială, o, stăpîne al meu !

Și plecă în calea lui.

Iar cuconul Ali, ajuns stăpîn în felul acesta pe covorul cel fermecat, fu pînă peste măsură de mulțumit și de

bucuros, gîndind că găsise o minunăție atîta de nemaipomenită, chiar de cum sosise în orașul și în împărăția aceea a Bișangarului. Și strigă : „*Maşallah ! Alhamdu lillah !* Iacătă că mi-am atins fără de nici o caznă ținta călătoriei ; și acuma nu mă îndoiesc că i-am dovedit pe frații mei ! Și am să fiu soțul fiicei unchiului meu, domnița Nurrennahar ! Și-apoi, care n-o să fie bucuria părintelui meu, și uimirea fraților mei, cînd am să le dau să vadă ce năzdrăvănie poate să facă preșul acesta vrăjit ! Căci nu e cu putință ca frații mei, oricît de prielnică le-ar fi soarta, să izbutească a găsi vreun lucru care să poată fi, mai de aproape ori mai de pe departe, asemuit cu acesta !“ Și, gîndind așa, își zise : „Da de fapt ce-ar fi dacă aș pleca numaidecît în țara mea, acuma, cînd pentru mine depărtarea nu mai are însemnătate ?“ Apoi, după ce cugetă așa, își aduse aminte de răstimpul de un an pe care îl hotărîse cu frații săi, și își dete seama că, dacă ar pleca îndată, ar putea să-i aștepte prea mult la hanul de la răspîntia celor trei drumuri, locul lor de întîlnire. Și își zise : „Dacă-i pe așteptate, apoi mai bine-i să-mi petrec vremea aici, decît în hanul pustiu de la cele trei drumuri. Așa că am să mă desfătez în țara aceasta minunată, și totodată am să pot cunoaște lucruri pe care nu le cunosc !“ Și, de-a doua zi, porni iarăși să bată sukurile și să se preumble prin orașul Bișangar.

Și putu, în felul acesta, să se minuneze de lucrurile cu adevărat de minunare, din țara aceea de la Ind. Printre alte lucruri osebite, văzu, întradevăr, o capiște de idoli, toată numai din aramă, cu boltă, și așezată pe o terasă înaltă de cincizeci de coți, și cioplită, și zugrăvită cu trei rînduri de zugrăveli tare aprinse și de o lucrătură gingașă ; și toată capiștea aceea era împodobită cu ciopleli în piatră, de o meșterie rară, și cu înfloriturî întretăiate ; și toată capiștea era așezată în mijlocul unei grădini mari, plină cu trandafiri și cu alte flori frumoase de mirosit și de privit. Dar lucrul care alcătuia ispita cea mai de

seamă a capiștei aceleia de idoli — zdrobiți și sfărîmați fie ei! — era un idol de aur greu, mare de un stat de om, cu ochii făcuți din două rubine mișcătoare și puse cu atîta meșteșug că păreau ochi vii, și care se uitau la oricine s-ar fi aflat dinaintea lor, urmîndu-i fiece mișcare. Și, dimineața și seara, preoții idolilor slujeau în capiște slujbele legii lor păgînești, și pe urmă puneau să se dănțuiască tot felul de danțuri, și cîntări din alăute și petreceri. Și preoții aceia, de altminteri, nu trăiau decît din milele pe care mulțimea de hagii li le aduceau într-una din afundul țărilor celor mai depărtate.

Și prințul Ali, în timpul ședерii lui la Bișangar, putu să fie de față la o mare sărbătoare ce avea loc în fiecare an în țara aceea, și la care veneau valiii din toate vialeturile, și căpeteniile de oști, și brahmii, care sînt preoți ai idolilor și căpetenii ale credinței celei păgînești, și o mulțime fără număr de norod. Și toată adunarea aceea se ținea într-o cîmpie largă, în care se ridica o zidire de o înălțime amețitoare, care îl adăpostea pe rege și pe musaipii lui; și zidirea se sprijinea pe douăzeci și patru de pilaștri, și era zugrăvită pe dinafară cu priveliști, cu jivine, cu păsări, cu gîngănii, ba și cu muște și musculițe, și toate parcă erau vii. Și, lîngă zidirea aceea mare, se aflau vreo trei sau patru podine, de o întindere uluitoare, pe care ședeau gloatele. Și toate acele minunății aveau o însușire nemaipomenită, aceea anume de a fi mișcătoare și de a se roti la ceas la ceas, schimbîndu-și fața și podoabele.

Și petrecerile începură cu o întrecere de panglicari, pînă peste poate de iscusiți, și cu jocuri de pehlivani, și cu danțuri de fachiri. Apoi se văzură venind în șiruri de bătălie, rînduiți strîns unii după alții, o mie de elefanți împodobiți falnic, și purtînd fiecare în spinare cîte un turn pătrat, de lemn aurit, cu măscărici și cu cîntăreți din alăute în fiecare turn. Și nasul acelor elefanți și urechile lor erau zugrăvite cu chinovar și cu cinabru, colții erau

auriți întru totul, iar pe năsoaie aveau zugrăvite în culori aprinse niște chipuri scălîmbe, cu o sumedenie de picioare și de mîini, în răsucituri înfricoșătoare sau strîmbe. Și cînd turma aceea cumplită ajunse dinaintea privitorilor, doi elefanți, care nu erau încărcați cu turnuri, și care erau cei mai mari dintre toți o mie, ieșiră din rînd și veniră pînă în mijlocul ocolului pe care îl alcătuiau podinele. Și unul dintre ei, în zvoana de lăute, începu să dănțuiască ridicîndu-se cînd pe cele două picioare, cînd pe cele două mîini ale lui. Apoi se cățără sprinten pînă în vîrful unui stîlp și, punîndu-și pe vîrful stîlpului picioarele și mîinile totodată, începu să mestece vîntul cu nasul lui cel lung, și să-și facă urechile să joace și capul să i se sucească în toate părțile, în bătaia alăutelor, pe cînd elefantul celălalt, cocoțat la capătul unei bîrne sprijinite drept la mijlocul ei pe un căprior, și cu greutatea cumpănită cu o piatră peste măsură de mare, așezată la capătul dimpotrivă, se tot legăna ba ridicîndu-se, ba coborînd, în vreme ce cu capul bătea măsura cîntecului.

Și beizadea Ali rămase uluit de toate astea, și de încă multe alte lucruri. Încît, se apucă tot mai pătimaș să cerceteze obiceiurile indienilor aceia, atîta de osebiți de oamenii din țara lui, și își urmă preumblările și ospețiile pe la negustătorii și pe la mai-marii din împărăție. Ci în curînd, cum era chinuit necontenit de dragostea pentru verișoara sa Nurrennahar, și măcar că anul încă nu se scursese, nu putu să stea mai mult departe de țara sa, și se hotărî să lase India spre a porni înspre steaua gîndurilor lui, încredințat că are să fie mai fericit cînd n-o să se mai simtă despărțit de ea cu o depărtare atîta de mare. Și, după ce robul său încheie cu portarul de la han socoteala odăii, se așezară amîndoi pe covorul cel fermecat, apoi se cufundă în sineși, dorindu-și în gînd să fie duși la hanul de la răscrucea celor trei drumuri. Și, pe cînd deschidea ochii pe care îi închisese o clipă ca să cugete, văzu că și ajunsese la hanul acela. Și se sculă de pe

covor, și intră în han, îmbrăcat în hainele lui de negustător, și începu să aștepte acolo liniștit întoarcerea fraților lui. Și-atîta cu el !

Estimp, prințul Hassan, cel de al doilea dintre cei trei frați, iacătă !

De îndată ce porni la drum, întîlni o caravană care mergea în Persia. Și se alipi și el la caravana aceea, și, după o călătorie lungă prin șesuri și munți, prin pustietăți și cîmpii, ajunse împreună cu ea în cetatea de scaun a împărăției persienești, care era orașul Șiraz. Și descălecă, după povața negustătorilor din caravană, cu care legase prietenie, la hanul cel mare al orașului. Și, de-a doua zi de la sosire, în vreme ce tovarășii săi de drum își desfăceau lucrurile și își înșirau mărfurile, nu mai zăbovi să iasă în oraș ca să vadă ceea ce avea de văzut. Și căută să se ducă la suk, care în țara aceea se cheamă bazistan, și unde se vindeau giuvaieruri, nestemate, atlazuri, țesături frumoase de mătase, pînzeturi subțiri și toate mărfurile cele scumpe. Și începu să se preumble prin bazistan, minunîndu-se de grămezile cele multe de mîndrețuri pe care le vedea prin prăvălii. Și peste tot întîlnea misiți și telali care foiau în toate părțile, îmbiindu-te cu țesături frumoase, cu chilimuri rare și cu alte lucruri scumpe ce se strigă la mezat.

Or, printre toți oamenii aceia atîta de zoriți, beizadea Hassan văzu unul care ținea în mînă un fel de țeavă de fildeș, lungă cam de un picior și groasă ca de-un deget. Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsat, ținînd țeava aceea de fildeș întocmai cum își ține un rege schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsat, ținînd țeava aceea de fildeș întocmai cum își ține un rege schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos. Iar cuconul Hassan își zise : „Iacătă un telal care îmi dă încredere în el !“ Și se și pregătea să se îndrepte înspre el, ca să-l roage să-i arate țeava pe care o ținea într-un chip atîta de fudul, cînd îl auzi strigînd cu un glas plin de mare mînie și de o fălоșenie împărătească :

— O, cumpărătorilor ! cine va cumpăra nu are să păgubească ! Pe treizeci de mii de dinari de aur — țeava aceasta de fildeș ! Acela care a făcut-o e mort, și niciodată nu are să se mai arate ! Ia țeava de fildeș ! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi ! Cine va cumpăra nu are să păgubească ! Cine vrea să vadă, va putea să vadă ! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi ! Ia țeava de fildeș !

Auzind strigarea aceea, beizadea Hassan, care și făcuse un pas înainte, se trase îndărăt de uimire și, întorcîndu-se înspre negustorul de a cărui dugheană șezuse rezemat cu spatele, îi spuse :

— Allah fie asupră-ți ! O, stăpîne al meu, spune-mi dacă omul care strigă spre vînzare țeava aceea de fildeș, la un preț atîta de uluitor, este întreg la minte, ori și-a pierdut orice bună cuviință, ori face așa numai ca să se joace ?

Iar stăpînul prăvăliei răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, pot să-ți adeveresc că omul acesta este cel mai cinstit și cel mai cuminte dintre toți telalii noștri ; și cel mai adesea de el se folosesc negustorii noștri, dată fiind încrederea pe care o au în el, și pentru că este cel mai vechi în meserie. Iar eu

răspund de buna lui cuviință, afară doar de nu și-o fi pierdut-o în dimineața aceasta ; da n-aș crede ! Așa că pesemne țeava aceea prețuiește cei treizeci de mii de dinari și chiar mai mult, dacă el o strigă la un asemenea preț ! Și pesemne că-i merită prin ceva ce nu se vede ! De altminteri, dacă dorești, pot să-l chem ; și ai să-l întrebi tu însuți ! Te rog, dară, să urci și să stai în prăvălia mea, și să te odihnești o clipă.

Și prințul Hassan primi poftirea cea îndatoritoare a negustorului ; și, de îndată ce șezu jos, telalul se apropie de prăvălie, fiind strigat pe nume. Iar neguțătorul îi spuse :

— O, telalule, Cutare, domnia sa neguțătorul acesta de colea este tare nedumerit auzindu-te că strigi la trei mii de pungi țevița aceea de fildeș ; și eu însumi aș fi tot atîta de nedumerit, de nu te-aș cunoaște ca pe un om dăruit cu o cinste nepătată. Răspunde-i, dar, domniei sale, ca să nu mai aibă față de tine vreo prepunere rea !

Iar telalul se întoarse înspre beizadea Hassan și îi spuse :

— Într-adevăr, o, stăpîne al meu, îndoiala îi este îngăduită acelui care n-a văzut ! Da cînd ai să vezi, nu ai să te mai îndoiești ! Iar în ce privește prețul țevii, apoi nu-i de treizeci de mii de dinari, care-i numai prețul pentru punerea în vînzare, ci de patruzeci de mii. Și am poruncă să nu o las pe mai puțin, și să nu o dau decît aceluia care o va plăti peșin !

Iar prințul Hassan spuse :

— Binevoiesc să te cred pe cuvînt, o, telalule, ci încă tot trebuie să aflu și eu pentru ce însușire i se cade acestei țevi atîta prețuire, și pentru care ciudățenie s-ar învrednici ea de vreo luare-aminte !

Iar telalul spuse :

— Află, o, stăpîne al meu, că dacă te uiți în țeava aceasta prin capătul care este împodobit cu cleștarul

acesta, orice-ar fi să-ţi dorești tu a vedea, vei fi mulțumit pe dată și vei vedea !

Iar beizadea Hassan spuse :

— Dacă este adevărat, o, telalule al binecuvîntării, nu numai că am să-ți plătesc prețul pe care îl ceri, ci încă o mie de dinari, ca misitie pentru tine !

Și adăugă :

— Grăbește de-mi arată capătul de care trebuie să-mi lipesc ochiul !

Și telalul i-l arătă. Iar prințul se uită prin el, dorindu-și s-o vadă pe domnița Nurrennahar. Și deodată o văzu, în scăldătoarea de la hammamul ei, între mîinile roabelor care o scăldau. Și domnița rîdea, jucîndu-se cu apa, și se privea în oglindă. Și, dacă o văzu atîta de frumoasă și atîta de aproape de el, beizadea Hassan, pînă peste poate de tulburat, nu se putu opri să nu dea un țipăt mare, și era să scape țeava din mînă.

Și după ce căpătă astfel dovada că țeava aceea era lucrul cel mai minunat de pe lume, nu mai șovăi nici o clipită s-o cumpere, încredințat că nu are să mai găsească nicicînd o asemenea minunăție, vrednică de adus din drumeția lui, de-ar fi să țină această drumeție și zece ani și de-ar fi să străbată lumea toată. Și îi făcu semn telalului să vină după el. Și, după ce își luă rămas-bun de la negustor, se duse la hanul la care stătea, și îl puse pe robul său să-i numere telalului cele patruzeci de pungi mai adăugînd una pentru misitie. Și ajunse stăpînul acelei țevi de fildeș.

Și, după ce făcu acea tîrguială de preț, beizadea Hassan nu mai avu nici o îndoială despre întîietatea lui asupra fraților săi, și despre izbînda lui asupra lor, și despre dobîndirea verișoarei sale Nurrennahar. Și, plin de bucurie, se gîndi, cum avea destul timp înainte, să afle și el obiceiurile și datinile persienilor, și să vadă minunățiile din orașul Șiraz. Și își petrecu zilele plimbîndu-se, privind și ascultînd. Și, întrucît avea mintea bine dăruită

și sufletul simțitor, legă prietesug cu oamenii învățați și cu poeții, și învăță pe dinafară stihurile persienești cele mai frumoase. Și-atunci numai se hotărî să se întoarcă înspre țara sa ; și, prilejindu-se de plecarea tot a caravanei cu care venise, se alipi și el negutătorilor care o alcătuiau și porni la drum. Și Allah îi scrise bună pace, și ajunse fără de supărare la hanul de la răspîntia celor trei drumuri, locul de întîlnire. Și îl găsi acolo pe fratele său beizadea Ali. Și rămase cu el acolo, să aștepte întoarcerea celui de al treilea frate al lor. Și-atîta cu el !

Ci, în ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, cîre era cel mai mic dintre cei trei, mă rog ție, o, preafericitule rege, să-ți pleci înspre mine urechea, întrucît iacătă !

După o călătorie lungă, care chiar că nu avu nimica neobișnuit, ajunse într-un oraș despre care i se spuse că este Samarcand. Și era într-adevăr Samarcand al-Ajam, chiar orașul unde domnește acuma falnicul tău frate Șahzaman, o, rege al vremilor. Și, a doua zi după sosirea sa, prințul Hossein se duse la suk, care pe limba acelei țări se cheamă bazar. Și găsi că bazarul acela era tare frumos. Și, cum beizadeaua era tare doritor să se preumble pe acolo privind în toate părțile cu amîndoi ochii, deodată, la doi pași înaintea lui, văzu un telal care ținea în mînă un măr. Și mărul acela era atîta de minunat, roșu pe-o parte și auriu pe cealaltă, și mare cît un harbuz, încît prințul Hossein dori numaidecît să-l cumpere, și îl întrebă pe cel care purta mărul :

— Cît ceri pe mărul acela, o telalule ?

Și telalul spuse :

— Treizeci de mii de dinari de aur, o, stăpîne al meu, ca început de preț. Ci am poruncă să nu-l dau decît cu patruzeci de mii, și cu bani pești !

Iar beizadea strigă :

— Pe Allah, bre omule, mărul este tare frumos și nu am mai văzut unul asemenea în viața mea ! Dă fără

de nici o îndoială că vrei să rîzi cînd îmi ceri un preț atîta de uluitor.

Și telalul răspunse :

— Nu, pe Allah ! o, doamne al meu, prețul acesta pe care îl cer nu este nimic pe lîngă prețul adevărat al acestui măr. Căci, oricît de frumos și de minunat este el la vedere, o, stăpîne al meu, nu e nimic față cu mireasma lui. Iar mireasma lui, o, stăpîne al meu, oricît de bună și de plăcută ar fi, nu este nimic față cu puterile ei ! Iar puterile ei, o, cunună a capului meu, o, doamne al meu preafrumos, oricît de minunate ar fi, nu sînt nimic față cu urmările și cu foloasele ce se dobîndesc de la ele pentru binele oamenilor !

Iar prințul Hossein spuse :

— O, telalule, grăbește de-mi dă mai întîi să miros, dacă-i așa, mireasma lui. Și ai să-mi spui pe urmă care îi sînt puterile, foloasele și urmările !

Și telalul, întinzînd mîna, puse mărul sub nasul prințului, care îl mirosi. Și i se păru mireasma aceea atîta de pătrunzătoare și de dulce, încît strigă :

— Ya Allah ! toată osteneala mea de la drum am uitat-o, și-i de parcă acuma aș fi ieșit din pîntecele maicii mele ! Ah, ce mireasmă de nespus !

Iar telalul zise :

— Ei bine, doamne, devreme ce, sorbind mireasma acestui măr, tocmai ai încercat pe tine însuți niște urmări atîta de neașteptate, află că mărul acesta nu este măr ca toate merele, ci este lucrat de mînă de om ; și nu-i rod al unui pom orb și nesimțitor, ci-i rodul trudelor și al veghilor unui mare învățat, ale unui filozof foarte vestit, care și-a petrecut viața toată în căutări și în cercetări asupra puterilor ierburilor și pietrelor. Și a izbutit să ajungă la întocmirea acestui măr, care închide în el chintesența tuturor buruienilor de leac, a tuturor ierburilor folositoare și a tuturor pietrelor tămăduitoare. Într-adevăr, nu se află bolnav lovit de orice pacoste ar fi,

fie ciumă, fie friguri stacojii, fie lepră, care, chiar și-n pragul morții, să nu-și capete iarăși sănătatea, numai amirosindu-l. Și, de altminteri, iacătă că tu ai și simțit oleacă din puterea lui, întrucît ostenelile drumului s-au și spulberat la mirosirea lui. Ci, pentru ca lucrul să fie și mai bine adeverit, vreau ca un bolnav atins de vreo boală fără leac să fie tămăduit dinaintea ochilor tăi, ca să fii și tu lămurit asupra puterilor și a însușirilor lui, așa cum sînt toți locuitorii din orașul acesta. Nu ai, așadar, decît să-i întrebi pe negustătorii care sînt strînși aici, și cei mai mulți dintre ei au să-ți spună că, dacă se mai află în viață, faptu-i numai datorită mărului acesta pe care îl vezi !

Or, în vreme ce telalul vorbea astfel, mai mulți inși se opriseră și îl înconjuraseră, zicînd :

— Așa-i, pe Allah ! totu-i adevărat ! Mărul acesta este sultanul merelor, și-i cel mai minunat dintre toate leacurile ! Și-i face să se zviduiască pînă și pe bolnavii cei mai deznădăjduiți, de la porțile morții !

Și, ca spre a adeveri tot binele pe care îl spuneau despre măr, un biet om orb și olog tocmai trecea pe acolo, dus într-un coș pe spatele unuia care îl purta. Și telalul merse repede la el și îi puse mărul sub nas. Și deodată beteagul se ridică în coș, și, sărind ca un motan tînăr peste capul celui ce îl ducea, își slobozi picioarele în vînt, deschizînd niște ochi ca niște tăciuni. Și toată lumea îl văzu, și puse mărturie.

Atunci, cuconul Hossein, încredințat de puterile acelui măr minunat, spuse telalului :

— O, chip de bunăvestire, te rog să mă urmezi pînă la hanul meu !

Și îl duse la hanul unde stătea, și îi plăti patruzeci de mii de dinari, și îi dete o pungă de o mie de dinari, ca bacșiș pentru misitie. Și, intrînd în stăpînirea mărului cel minunat, așteptă răbduriu plecarea vreunei caravane, spre a se întoarce în țara lui. Întrucît era încredințat că

acuma, cu mărul acela, îi va dovedi lesne pe cei doi fraţi ai săi, şi va ajunge soţul domniţei Nurrennahar. Şi, cînd caravana fu gata, plecă din Samarcand şi, în ciuda ostenelilor unei călătorii lungi, ajunse, cu îngăduinţa lui Allah, în bună pace la hanul de la răscrucea celor trei drumuri, unde îl aşteptau cei doi fraţi ai săi, Ali şi Hassan.

Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, şi se firitisiră unul pe altul, pentru bun-întîlnişul lor...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute zecea noapte

Urmă :

...Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, şi se firitisiră unul pe altul pentru bun-întîlnişul lor, şezură să mănînce laolaltă. Şi, după ce mîncară, beizadea Ali, care era cel mai mare, luă cuvîntul şi spuse :

— O, fraţii mei, avem înaintea noastră toată viaţa să tot tăifăsuim despre minunăţiile călătoriilor noastre. Acuma însă-i vorba să ne arătăm între noi lucrul tîrguit, şi care-i rostul şi rodul ostenelii noastre, spre a putea să ne dăm seama dintru început şi să vedem cît de cît cui are să-i fie sultanul, părintele nostru, binevoitor, în ce priveşte verişoara noastră, domniţa Nurrennahar !

Şi tăcu o clipă, apoi adăugă :

— În ce mă priveşte, întrucît sînt cel mai mare dintre voi, am să vă arăt ce am adus. Aflaţi, dar, că drumeţia mea m-a purtat pe ţărmurile indieneşti, în ţara Bişangar. Şi tot ce am adus de acolo este preşul acesta de rugăciune,

pe care mă vedeți stînd acuma, și care este făcut dintr-o lînă de rînd, și are o înfățișare fără strălucire. Da cu prețul acesta nădăjduiesc eu s-o dobîndesc pe verișoara noastră !

Și le istorisi fraților săi toată întîmplarea cu covorul cel zburător, și despre puterile covorului, și cum se slujise de el spre a veni acolo, la han, într-o clipire de ochi, din împărăția Bișangar. Și, spre a da mai mult temei vorbelor sale, îi rugă pe frații lui să șadă jos pe chilim lîngă el, și îi luă să facă prin văzduh cu ei o călătorie care țînu cît o clipire de ochi, da pentru care, cu alte mijloace de drumețit, ar fi fost de trebuință luni în șir spre a o duce la capăt. Pe urmă, adăugă :

— Acuma aștept să aflu de la voi dacă ceea ce ați adus poate să fie asemuit cu covorul meu !

Și, sfîrșind în felul acesta să laude virtuțile minunăției pe care o dobîndise, tăcu.

Iar prințul Hassan, la rîndu-i, luă cuvîntul și spuse :

— Într-adevăr, o, fratele meu, covorul acesta zburător este un lucru uluitor, iar eu în viața mea nu am mai văzut ceva asemuitor. Ci, oricît de-a mirărilea ar fi el, aveți să vă învoiți amîndoi cu mine că pe lume se află și alte lucruri vrednice de luare-aminte și, ca să vă dau dovada, iacătă țeava aceasta de fildeș, care, la întîia vedere, nu s-ar părea cine știe ce minunăție. Fiți însă încredințați că m-a costat ce m-a costat, și că, în pofida înfățișării ei șterse, este un lucru întru totul minunat. Și nu o să șovăiți a mă crede, după ce aveți să vă lipiți ochiul la capătul la care vedeți cleștarul acesta. Poftiți ! făceți așa cum am să vă arăt !

Și își lipi țeava de fildeș de ochiul său drept, închizînd ochiul stîng, și rostind :

— O, țeavă de fildeș, fă s-o văd numaidecît pe domnița Nurrennahar !

Și se uită prin cleștar. Iar cei doi frați ai săi, care ședeau cu ochii pe el, rămaseră pînă peste măsură de uimiți

cînd îl văzură cum se schimbă dintr-odată la chip și cum se face galben de tot la față, ca sub o lovitură de grea durere. Și, pînă să aibă ei vreme să-l întrebe, cuconul strigă :

— Nu este putere și mîntuire decît întru Allah ! O, frații mei, degeaba am mai făcut noi tustrei o călătorie atîta de grea, cu nădejdea fericirii ! Vai, peste cîteva clipite verișoara noastră nu are să mai fie în viață, întrucît tocmai am văzut-o în patul ei, înconjurată de slujnicele plîngînd și de hadîmbii deznădăjduiți. De altminteri, aveți să judecați voi înșivă starea jalnică în care se află ea acuma, o, păcatele noastre !

Și, grăind acestea, dete prințului Ali țeava de fildeș, și îi spuse să rostească în gînd dorința de a o vedea pe domniță. Și prințul Ali se uită prin cleștar, și se dete îndărăt tot atîta de tulburat ca și fratele său. Iar prințul Hossein luă și el țeava în mîini, și văzu tot aceeași priveliște întristătoare. Ci, departe de a se arăta tulburat, ca frații săi, începu să rîdă și spuse :

— O, frații mei, înseninați-vă ochii și liniștiți-vă sufletul, întrucît, măcar că boala verișoarei noastre este de mare primejdie, după cum ni se arată, tot nu are să poată birui puterile mărului acestuia de colea, și care numai cu mireasma lui poate să întoarcă și morții din afundul mormintelor lor !

Și le povesti, în puține cuvinte, istoria mărului și puterile lui, și urmările puterilor lui, și îi încredință că are s-o vindece fără de abatere pe verișoara lor.

Auzind vorbele acestea, prințul Ali strigă :

— Dacă-i așa, o fratele meu, nu avem decît să pornim în toată graba spre palatul nostru, cu ajutorul covorului meu. Și tu să-ți încerci pe mult iubita noastră verișoară puterea cea mîntuitoare a mărului acela.

Și cei trei cuconi deteră poruncă robilor lor să vină după ei călare, și îi lăsară. Apoi, așezîndu-se pe covor, rostiră laolaltă dorința de a fi duși în odaia domniței

Nurrennahar. Şi, într-o clipire de ochi, se şi văzură jos, pe covor, în mijlocul odăii domniţei.

Şi-aşa, cînd femeile şi hadîmbii domniţei Nurrennahar îi zăriră deodată pe cei trei cuconi în odaie, fără a pricepe cum de ajunseseră ei acolo, fură cuprinşi de spaimă şi de uluire. Şi hadîmbii, necunoscîndu-i dintru-ntîi, şi socotindu-i niscaiva străini, erau gata să se arunce asupră-le, cînd se dezmeticiră din uluiala lor. Iar cei trei fraţi se ridicară numaidecît de pe covor ; şi beizadea Hossein se duse repede la patul pe care sta întinsă domniţa Nurrennahar dîndu-şi sufletul, şi îi puse sub nas mărul cel făcător de minuni. Şi domniţa deschise ochii, întoarse capul într-o parte şi în cealaltă, uitîndu-se cu nişte ochi nedumeriţi la toţi cei care o înconjurau, şi se ridică în capul oaselor. Şi zîmbi înspre verişorii ei, şi le dete mîna s-o sărute, urîndu-le bun-venit, şi îi întrebă cum le-a fost călătoria. Iar ei îi spuseră cît de fericiţi erau că sosiseră destul de la timp spre a-i aduce vindecarea, cu ajutorul lui Allah. Iar femeile îi spuseră cum veniseră ei, şi cum domnişorul Hossein o întorsese la viaţă, dîndu-i să adulmece mireasma mărului. Şi Nurrennahar le mulţumi la tustrei, şi prinţului Hossein mai cu osebire. Pe urmă, cum ea ceru să se îmbrace, verişorii săi îşi luară ziua-bună de la ea, făcîndu-i urări de viaţă lungă, şi ieşiră.

Şi, lăsînd-o pe verişoara lor în grija femeilor, cei trei fraţi se duseră să cadă la picioarele sultanului, părintele lor, şi să i se închine cu toată cinstirea. Şi sultanul, pe care hadîmbii îl şi vestiseră de sosirea lor şi de vindecarea domniţei, îi ridică şi îi sărută, şi se bucură cu ei că-i vedea întorşi-bine sănătoşi. Şi, după ce îşi revărsară în felul acesta dragostea lor, cei trei cuconi îi înfăţişară sultanului minunăţia pe care fiecare o adusese. Şi, după ce lămuriră ceea ce aveau de lămurit, în această privinţă, îl rugară să le spună părerea lui şi să se mărturisească de partea cui e.

După ce auzi tot ce feciorii săi ținură să-i înfățișeze, fiecare spre folosul lui, despre ceea ce aduseseră, și după ce, fără a-i opri, ascultă tot ce îi povestiră și despre vindecarea verișoarei lor, sultanul rămase o bucată de vreme tăcut, chibzuind adînc. După care, ridică fruntea și le spuse :

— O, fiii mei, treaba este tare încurcată, ba încă-i și mai încurcată decît înainte de plecarea voastră. Căci, pe de o parte, găsesc că minunățiile pe care le-ați adus sînt, după dreptate, toate deopotrivă, și, pe de altă parte, ele au ajutat, fiecare cu puterea sa, la vindecarea verișoarei voastre. Întrucît țeava de fildeș este cea care dintru-ntîi v-a luminat asupra stării domniței ; iar covorul v-a adus în toată graba lîngă ea ; iar mărul a vindecat-o. Ci acest sfîrșit minunat nu s-ar fi putut înfăptui, cu îngăduința lui Allah, dacă vreuna dintre cele trei minunății ar fi lipsit. Încît acum îl vedeți pe tatăl vostru încă și mai încurcat decît înainte, fără a ști cum să facă alegerea. Și voi înșivă, dăruiți cu simțul dreptății cum sînteți, trebuie să fiți tot atîta de încurcați și tot atîta de nedumeriți ca și mine !

Și, după ce vorbi în felul acesta, cu înțelepciune și nepărtinire, sultanul se puse să cugete la încurcătura aceea. Și, peste un ceas de vreme, strigă :

— O, fiii mei, mi-a mai rămas o singură cale pentru a ieși din încurcătură. Și am să vi-o arăt. Iacătă, o, copiii mei. Întrucît mai aveți destul timp pînă la noapte, luați fiecare cîte un arc și o săgeată, și ieșiți dincolo de zidurile cetății, pe meidanul ce slujește la întrecerile vitejești, și am să vin și eu cu voi. Și vă încredințez că am s-o dau de soție pe domnița Nurrennahar aceluia dintre voi care va arunca cel mai departe săgeata !

Și cei trei cuconi răspunseră că ascultă și că se supun. Și cu toții laolaltă, urmați de o mulțime de musaipi de la palat, se duseră pe meidan.

Și beizadea Ali, fiind cel mai mare, își luă arcul și săgeata și trase cel dintîi ; iar prințul Hassan trase al doilea și săgeata lui căzu mai departe decît cea a lui nene-său ; iar cel de al treilea care trase fu crăișorul Hossein ; ci nici unul dintre musaipii așezați din loc în loc, pe o depărtare foarte mare, nu văzu coborînd săgeata, care străbătu văzduhurile drept, și se pierdu în depărtare. Și fugiră după ea, și o căutară ; da, cu toate căutările, și oricîtă luare-aminte se puse, nu fu cu putință să se mai găsească.

Atunci sultanul, de față cu toți musaipii strînși, spuse celor trei cuconi :

— O, fiii mei, vedeți și voi, soarta s-a rostit ! Măcar că s-ar părea că tu, o, Hossein, ai tras cel mai departe, nu tu ești biruitor, întrucît este de nevoie ca săgeata să fie găsită, spre a face biruința vădită și neîndoielnică. Și mă văd îndatorat să-l numesc biruitor pe cel de al doilea fecior al meu, pe Hassan, a cărui săgeată a căzut mai departe decît cea a lui nene-său. Așadar, o, fiul meu Hassan, tu, fără de tăgadă, ai să fii soțul fiicei moșului tău, domnița Nurrennahar. Întrucît aceasta ți-a fost ursită !

Și, după ce hotărî astfel, sultanul dete numaidecît porunci să se facă pregătirile și slujbele de nuntă ale fiului său Hassan cu domnița Nurrennahar. Și, peste puține zile, se sărbători și nunta, cu mare strălucire. Și-a-tîta cu prințul Hassan și cu soția lui, Nurrennahar !

Ci prințul Ali, vîrstnicul, nu vroi să fie de față la sărbătorirea căsătoriei și, întrucît dragostea lui pentru verișoară-sa era tare aprinsă, iar de aci înainte fără de nădejdi, nu se putu îndupleca să trăiască la palat, și, în divan obștesc, se lepădă cu deplina lui voie de moștenirea scaunului domnesc al tătîne-său. Și se îmbrăcă în straie de derviș, și se duse să se pună sub oblăduirea sufletească a unui șeic vestit pentru sfințenia, pentru

înțelepciunea și pentru viața lui pilduitoare, în afundul celei mai adînci schivnicii. Și-atîta cu el !

Ci, în ceea ce îl privește pe crăișorul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute unsprezecea noapte

Urmă :

..În ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă ! La fel cum fratele său Ali se lipsise a fi de față la nunta prințului Hassan și a domniței Nurrennahar, tot așa și el se lipsi a lua parte. Da el nu îmbrăcă straie de derviș ca acela și, departe de a se lepăda de viața lumească, se hotărî să dovedească precum că fusese furat de bunul său și, drept aceea, porni să caute săgeata pe care nu o socotea pierdută pe totdeauna. Și, fără a mai zăbovi, în vreme ce petrecerile se urmau la sarai, cu prilejul nunții, se furișă dintre slugile lui și se duse pe meidan, la locul unde avusese loc întrecerea. Și acolo începu să meargă drept înaintea lui, pe drumul urmat de săgeată, privind cu băgare de seamă și în dreapta și în stînga, la fiecare pas. Și ajunse în felul acesta tare departe, fără să găsească nimic. Ci, în loc de a deznădăjdui, merse înainte încă și încă, mereu drept înainte, pînă ce ajunse la un șir de stînci care astupau cu totul zarea. Și își zise că, dacă săgeata trebuia să se afle pe undeva, nu putea fi altundeva decît acolo, dat fiind că nu ar fi putut să străbată peretele acela de stînci. Și nici nu apucă bine să-și rostească în sinești

gîndul acesta, că și văzu pe jos, așezată cu vîrful înainte, și nu înfiptă în pămînt, săgeata cea însemnată cu numele său, chiar aceea pe care o slobozise cu chiar mîna lui. Și își zise : „O, ce minune ! Uallahi ! nici eu, și nici nimeni de pe lume nu am fi putut, numai cu puterile noastre, să zvîrlim o săgeată atîta de departe. Și ia uite că nu numai că a ajuns la depărtarea aceasta nemaipomenită, da încă trebuie să se fi izbit cu tărie de stînca aceasta, dacă a fost întoarsă așa de tăria stîncii. Iacătă un lucru tare anapoda ! Și cine știe ce taină o mai fi în toate astea !“

Și, după ce își ridică de jos săgeata, cuconul Hossein, cum se tot învîrtea ba să măsoare din ochi, ba să se minuneze de stînca de care se izbise săgeata, băgă de seamă în stînca aceea o scorbură cioplită în chip de ușă. Și se apropie și văzu că era cu adevărat o ușă tăinuită, fără de lacăte și fără de zăvor, cioplită chiar în piatră, și care nu se putea vedea decît la despărțitura subțirică de pe laturile ei. Și, cu o mișcare întru totul firească într-o împrejurare ca aceea, crăișorul împinse ușa, fără a prea nădăjdui că s-ar deschide la împingerea lui. Și rămase tare uimit cînd văzu că ușa se mișcă sub mîna lui și se răsucește, întocmai ca și cum s-ar fi sprijinit pe niște balamale proaspăt unse. Și, fără a gîndi prea mult la ce face, intră, cu săgeata în mînă, în bolta care cobora lin dincolo de ușa aceea. Ci, de cum trecu pragul, ușa, ca împinsă de la sine, se întoarse la loc și închise cu totul intrarea în boltă. Și prințul se trezi într-o negură deasă. Și degeaba se mai căzni el să deschidă iarăși ușa, că nu izbuti decît să-și julească mîinile și să-și zdrelească unghiile.

Atunci, întrucît nu mai avea cum gîndi la ieșire, și întrucît era dăruit cu o inimă viteză, nu pregetă să se afunde înainte prin beznă, urmînd coborîșul dulce al boltei. Și în curînd văzu mijind o lumină, înspre care grăbi ; și se pomeni la ieșirea din boltă. Și se trezi deodată sub cerul gol, în fața unei cîmpii verzi în mijlocul căreia se ridica un palat strălucitor. Și, mai înainte de-a avea

el răgaz să se minuneze de mîndreţea acelui palat, ieşi de acolo o domniţă care porni înspre el, înconjurată de un alai de alte domniţe peste care, nu încăpea nici o îndoială, ea era stăpînă, judecînd numai după frumuseţea-i nefirească şi după mersul ei împărătesc. Şi era îmbrăcată cu nişte haine care nu mai aveau nimica pămîntesc, iar părul-i despletit unduia pînă la picioare. Şi veni înspre el cu un mers uşor, pînă la intrarea în boltă şi, întinzînd mîna cu o mişcare plină de bunăvoinţă, spuse :

— Fii binevenit aici, o, beizadea Hossein !

Şi cuconul, care se plecase adînc cînd o zărise, fu încă peste măsură de uimit auzindu-şi numele rostit de o domniţă pe care nu o mai văzuse vreodată, şi care trăia într-un loc de care el nu auzise niciodată să se fi pomenit, măcar că locul acela era atîta de aproape de cetatea de scaun a împărăţiei lor ! Şi, cum îşi şi deschidea gura spre a-şi mărturisi uimirea, fetişcana cea minunată îi spuse :

— Să nu mă întrebi nimic ! Am să-ţi împlinesc eu însumi dorinţa firească de a afla totul, atunci cînd avem să fim în saraiul meu !

Şi, zîmbitoare, îl luă de mînă şi îl duse pe nişte alei înspre sala de primire ce se deschidea cu un portic de marmură către grădină. Şi îl pofti să stea lîngă ea pe sofa, în mijlocul sălii aceleia strălucite. Şi, ţinîndu-i mîna între mîinile ei, îi spuse :

— O, preadulce beizadea Hossein, uimirea ta are să contenească atunci cînd ai să afli că te cunosc de cînd te-ai născut şi că am zîmbit peste leagănul tău. Căci sînt o domniţă gennie, fiica regilor ginnilor. Şi ursita mea-i scrisă asupra-ţi. Şi eu am orînduit să vi se vîndă la Samarcand mărul cel năzdrăvan pe care l-ai cumpărat tu, şi la Bişangar covorul de rugăciune pe care l-a adus fratele tău Ali, şi la Şiraz ţeava de fildeş, pe care a găsit-o fratele tău Hassan. Şi atîta este deajuns ca să te facă să pricepi că ştiu tot în ce te priveşte. Şi am socotit,

întrucît scrisa mea este legată de a ta, că erai vrednic de o fericire mai mare decît aceea de a fi soțul verișoarei tale Nurrennahar. Și pentru aceea ți-am făcut săgeata să piară și am adus-o pînă aici, spre a te călăuzi și pe tine. Și-acum, nu mai ține decît de tine ca să nu lași norocul să-ți scape printre degete !

Și, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, cu un glas pătruns de o mare iubire, frumoasa domniță gennia își lăsă ochii în jos, înroșindu-se toată. Iar frumusețea ei cea tinerească se făcu și mai mîndră. Iar crăișorul Hossein, care știa bine că verișoara sa Nurrennahar nu mai avea cum să fie a lui, și văzînd cu cît îi era domnița gennia mai presus, ca frumusețe, ca nuri, ca farmec, ca minte și ca străluciri, măcar după atîta cît putea să presupună din ceea ce izbutea să zărească și după fălnicia palatului în care se afla, nu putu decît să-și binecuvînteze ursita care îl adusese, parcă ținîndu-l de mînă, pînă în locurile acelea atîta de apropiate și atîta de tainice ; și, temenindu-se dinaintea frumoasei gennia, îi spuse :

— O, domniță a ginnilor, o, sultană a frumuseții, o, împărătițo ! că fericirea de a fi robul ochilor tăi, și că înlănțuirea desăvîrșirilor tale mi-au venit fără de nici o vrednicie din partea mea, iacătă niște lucruri anume rînduite spre a vrăji mintea unei făpturi omenești cum sînt eu ! Ah, cum ar putea o fată de ginni să-și arunce privirile înspre un adamit de rînd, și să-i dea întîietate asupra regilor cei nevăzuți, care domnesc peste țările văzduhului și peste împărățiile de sub pămînt ? Da poate că, o, domniță, te-ai fi supărat pe părinții tăi și ai fi venit, de ciudă, să locuiești în palatul acesta, în care poate că m-ai primit fără de îngăduința regelui ginnilor, părintele tău, și a reginei ginnilor, mama ta, și a celorlalte rude ale tale ? Și poate că, dacă-i așa, aș putea să fiu pentru tine o pricină de necazuri și un izvor de încurcături și de neplăceri !

Şi, vorbind aşa, beizadea Hossein se temeni pînă la pămînt şi sărută poala rochiei acelei gennia domniţe, care îi spuse, ridicîndu-l şi luîndu-l de mînă :

— Află, o, beizadea Hossein, că eu îmi sînt singură stăpînă, şi că totdeauna nu fac decît ce îmi place, neîndurînd niciodată ca nimenea dintre ginni să se amestece în ceea ce fac sau vreau eu să fac. Poţi, dar, să fii liniştit în privinţa aceasta ; şi nimic nu are să ni se întîmple, afară de fericire !

Şi adăugă :

— Vrei să fii soţul meu şi să mă iubeşti mult ?

Iar beizadea Hossein strigă :

— Ya Allah ! dacă vreau ? Păi eu mi-aş da viaţa toată ca să petrec o zi cu tine, nu numai ca soţ al tău, ci ca robul tău cel mai de pe urmă.

Şi după ce vorbi astfel, se aruncă la picioarele frumoasei gennia, care îl ridică şi îi spuse :

— De vreme ce-i aşa, te primesc ca soţ, şi, de aci înainte, sînt soţia ta !

Şi adăugă :

— Şi acuma, întrucît pesemne că îţi este foame, haide să mîncăm amîndoi cea dintîi masă a noastră !

Şi îl duse în cea de a doua sală, încă şi mai strălucită decît cea dintîi, luminată de nişte lumînări fără de număr, înmiresmate cu ambră şi aşezate într-o rînduială de-ţi era drag să te tot uiţi la ele. Şi se aşeză cu el dinaintea unei tablale minunate, plină cu bucate de o înfăţişare ispititoare pentru inimă. Şi numaidecît se auzi, într-o zvoană dulce de lăute, un cîntec de glasuri de femei ce părea coborîtor chiar din ceruri. Şi gennia cea frumoasă începu să-i dea să mănînce cu chiar mîinile sale proaspătului ei soţ, îmbiindu-l cu dumicaturile cele mai bune din felurile pe care ea i le numea rînd pe rînd. Şi crăişorului i se păreau alese toate bunătăţurile acelea, de care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, ca şi vinurile, ca şi poamele, ca şi plăcintele şi dulceţurile, tot lucruri

din care nu mai gustase ceva asemănător pe la ospeţele şi pe la nunţile făpturilor omeneşti.

Şi, cînd masa se sfîrşi, frumoasa gennia domniţa şi soţul ei se duseră să şadă în cea de a treia sală, zidită ca o boltă, şi încă mai frumoasă decît cea dintîi. Şi şedeau cu spatele sprijinite pe nişte perne de mătase cu înfloriturí mari de felurite culori, lucrate din ac, de o gingăşie minunată. Şi îndată un stol de dănţuitoare, fete de ginni, intrară în sală şi dănţuiră într-un pas răpitor, cu o uşurătate ca de păsări. Şi totodată o cîntare se auzea, fără seamăn de limpede, şi venind din văzduhuri. Şi danţul se urmă pînă ce frumoasa gennia se ridică, laolaltă cu soţul ei. Şi dănţuitoarele, într-o legănare de paşi uşori, ieşiră din sală ca un zbor de văluri, şi merseră înaintea tinerilor însurăţei pînă la uşa iatacului în care era aşternut patul de nuntă. Şi se orînduiră în şir, pentru ca ei să intre, şi pe urmă pieriră, lăsîndu-i slobozi să se culce ori să doarmă.

Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăsprezecea noapte

Urmă :

...Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli. Iar beizadea Hossein putu în felul acesta să deguste şi să asemuiască. Şi găsi în acea gennia fecioară o desăvîrşire pînă la care nu s-au ridicat vreodată, fie mai de-aproape, fie

mai de pe departe, nici cele mai minunate fetișcane fiice de oameni. Și, cînd vroi să guste iarăși din nurii ei cei fără de asemuire, găsi locul tot atîta de nevătămat ca și cum nici n-ar fi fost atins. Și pricepu atunci că fecioria la fiicele de ginni înflorește la loc, pe măsură ce te bucuri de ea. Și se desfătă de bucuria aceea, pînă peste marginile desfătării. Și se firitisi în sineși, iar și iar, că ursita îl călăuzise de mînă pînă la istorioara aceea nenădăjduită. Și își petrecu noaptea toată, și încă multe alte nopți și zile, în huzururile celor meniți așa din ceruri. Și dragostea lui, departe de a se domoli după atîta răsfăț, nu făcea decît să sporească de tot ceea ce fără de contenire găsea necunoscut la frumoasa lui gennia domniță, atît în farmecele minții ei cît și în desăvîrșirile trupești.

Or, după șase luni de viață fericită ca aceea, beizadea Hossein, care totdeauna nutrise o mare dragoste firească față de tatăl său, cugetă că pesemne lipsa lui l-o fi cufundat pe sultan într-o durere fără de margini, mai cu seamă că plecarea nu-i fusese vestită, și pe crăișor îl cuprinse un dor fierbinte de a-l vedea iarăși. Și își dezvălui fără de ocolișuri sufletul față de soția sa gennia, care dintru-ntîi se arătă tare speriată de hotărîrea aceea, atîta de mult se temea să nu care cumva să fie numai o născocire spre a o părăsi. Ci prințul Hossein îi dase, și îi dete mai departe, atîtea dovezi de credință și atîtea semne de dragoste pătimașă, și îi vorbi despre bătrînul lui tată cu atîta duioșie și cu atîta iscusință, încît ea nu vroi să se pună în calea dragostei lui de fiu. Și îi spuse, sărutîndu-l :

— O, preaiubitul meu, hotărît ! dacă nu aș asculta decît de inima mea, nu m-aș putea îndupleca să te văd cum pleci din saraiurile noastre, fie și măcar pentru o zi, ori chiar pentru și mai puțin. Da acuma atîta sînt de încredințată de iubirea ta față de mine, și atîta încredere am în statornicia dragostei tale și în adevărul vorbelor tale,

încît nu vreau să te lipsesc de îngăduința de a te duce să-l vezi pe părintele tău sultanul. Ci numai dacă îmi făgăduiești că lipsa ta nu are să fie de lungă vreme, și numai dacă mi te juruiești că așa vei face, ca să mă liniștești !

Și craiul Hossein se aruncă la picioarele soției sale gennia spre a-i dovedi cît de pătruns era de datorința pe care o avea față de bunătatea ei și îi spuse :

— O, împărătița mea, o, sultană a frumuseții, cunosc tot prețul bunăvoinței pe care mi-o arăți și, orice-aș putea să-ți spun eu spre a-ți mulțumi, tu să fii încredințată că este încă și mai mult ceea ce simțesc. Și mă juruiesc ție, pe capul meu, că lipsa mea are să fie de scurtă vreme. Și, de altminteri, cum aș putea, cînd te-am îndrăgit așa cum te îndrăgesc, să zăbovesc peste răstimpul cît mi-e de trebuință numai cît să mă duc pînă la părintele meu și să mă întorc ? Liniștește-ți, dar, sufletul și înseninează-ți ochii, căci toată vremea am să mă gîndesc la tine ; și nimica neplăcut nu are să mi se întîmple. Inșallah !

Și vorbele acestea ale lui Hossein izbutiră să liniștească pe deplin tulburarea preafrumoasei gennia, care, sărutîndu-l iarăși pe soțul ei, răspunse :

— Du-te, dar, o, multiubitul meu, sub pavăza lui Allah, și întoarce-te iarăși la mine bine sănătos. Ci, mai înainte, te rog să nu care cumva să socoți greșit dacă îți dau cîteva povețe despre felul cum să te porți în vremea cît ai să fii plecat la palatul tatălui tău. Și, dintru-ntîi, socot că trebuie să te ferești cu grijă a pomeni ceva despre căsătoria noastră sultanului, părintele tău, ori fraților tăi, și nici despre obîrșia mea de fiică a regelui ginnilor, nici despre locul saraiurilor noastre, nici despre drumul care duce aici. Ci la toți să le spui să se mulțumească numai a te ști pe deplin fericit, că toate dorințele îți sînt împlinite, că nu rîvnești nimica mai mult decît să trăiești în fericirea în care trăiești, și că singura

pricină care te aduce la ei este numai aceea de a pune capăt îngrijorării în care s-ar fi putut afla ei în privința soartei tale !

Și, după ce vorbi astfel, gennia îi dete soțului său douăzeci de ginni călăreți, bine înarmați, bine întocmiți și bine îmbrăcați, și porunci ca lui să i se aducă un cal atîta de frumos cum nimenea de la palatul și din împărăția tatălui lui nu avea vreunul asemenea. Și beizadea Hossein, cînd totul fu gata, își luă rămas-bun de la soția sa gennia domnița, sărutînd-o și înnoindu-și încă o dată făgăduiala pe care i-o făcuse de a se întoarce fără de zăbavă. Pe urmă, se apropie de calul cel frumos și iabraș, îl mîngîie cu palma, îi vorbi la ureche, îl sărută, și sări cilibiu în șea. Iar soția lui îl privea și îl sorbea din ochi.

Și, după ce își spuseră cel de pe urmă rămas-bun, prințul porni în fruntea călăreților săi.

Și, cum drumul care ducea la cetatea de scaun a părintelui său nu era lung, prințul Hossein nu avu mult pînă ce să ajungă la porțile orașului. Și norodul, care îl cunoscu, fu bucuros că-l vedea iarăși și îl întîmpină cu urale și îl însoți cu strigăte de voioșie pînă la palatul sultanului. Și tătîne-său, cînd îl zări, se umplu de bucurie și îl primi cu brațele deschise, plîngînd, și plîngîndu-se, în dragostea lui de tată, de durerea și de mîhnirea în care îl aruncase o lipsă atîta de lungă și atîta de peste putință de înțeles. Și îi spuse :

— Ah, fiul meu, nu credeam să mai am mîngîierea de a te vedea ! Ba chiar aveam tot temeiul să socot că din pricina hotărîrii ursitei, dată în folosul fratelui tău Hassan, te-i fi lăsat dus de vreun gînd de deznădejde !

Iar beizadea Hossein spuse :

— De bună seamă, o, părinte al meu, mi-a fost crudă pierderea domniței Nurrennahar, verișoara mea, a cărei dobîndire fusese singura țintă a dorurilor mele. Iar iubirea este o patimă de care nu te scuturi cînd vrei, mai ales dacă este o simțire care te cuprinde, te stăpînește, și

nu-ți dă răgaz să asculți sfaturile minții. Ci, o, părinte al meu, de bună seamă tu nu ai uitat că atunci cînd am slobozit săgeata, la întrecerea de pe meidan cu frații mei, s-a întîmplat lucrul acela ciudat și de neînțeles, că săgeata mea, slobozită într-un cîmp șes și larg, de față cu tine și de față cu toți cei ce erau acolo, nu a mai putut să fie găsită, în pofida tuturor căutărilor mele. Or eu, învins în felul acela de o ursită potrivnică, nu am vroit nicicum să-mi pierd vremea cu bocete, pînă a nu-mi stîmpăra pe deplin sufletul, tulburat de întîmplarea aceea pe care nu o pricepeam. Și am plecat, în toiul petrecerilor de nuntă ale fratelui meu, fără ca nimeni să mă vadă, și m-am întors singur pe meidan, ca să încerc să-mi găsesc săgeata. Și am început s-o caut mergînd drept, înspre partea în care presupuneam că s-a dus, și mă uitam ba ici, ba colo, ba la dreapta, ba la stînga. Ci toate căutările mele erau zadarnice, da fără să mă biruie. Și mi-am urmat drumul înainte, tot aruncîndu-mi ochii și într-o parte și în cealaltă, și străduindu-mă să scrutez și să cercetez pînă și cel mai mărunt lucru care, mai de aproape ori mai de pe departe, putea să se asemuie cu săgeata mea. Și am străbătut în felul acesta o depărtare foarte mare, și pînă la urmă m-am gîndit că o săgeată, de-ar fi fost ea trasă chiar și cu un braț de mii de ori mai tare decît al meu, nu era cu putință să ajungă atîta de departe, și mă întrebam de nu cumva mi-oi fi pierdut, odată cu săgeata, și mințile. Și tocmai eram pe cale să mă las de căutarea aceea, mai ales cînd am văzut că ajunsesem la un brîu de stînci care astupau cu totul zarea, cînd deodată, la piciorul uneia dintre stîncile acelea, am zărit chiar săgeata mea, nicidecum înfiptă cu vîrful în pămînt, ci culcată la o oarecare depărtare de locul unde lovise. Și faptul acesta m-a aruncat într-o mare nedumerire, în loc să mă bucure. Căci, judecînd bine, nu puteam să-mi închipui că aș fi fost în stare să arunc atîta de departe o săgeată. Și acolo, atunci, o,

părinte al meu, am dobîndit lămurirea tainei aceleia și a tot ce mi s-a întîmplat în călătoria mea din Samarcand. Ci aceasta-i o taină pe care eu nu pot, vai ! să ți-o dezvăluiesc fără a-mi încălca jurămîntul. Și tot ce pot să-ți spun, o, părinte al meu, este că, din ceasul acela, am uitat-o și pe verișoara mea, și înfrîngerea, și toate necazurile mele, și că am purces pe calea cea netedă a fericirii. Și, pentru mine, a început o viață de desfătare, pe care nu mi-o tulburau decît depărtarea în care mă aflu de un părinte care mi-e mai drag decît orice pe lume, și simțămîntul pe care îl aveam că el de bună seamă era îngrijorat din pricina mea. Și-am socotit atunci de datoria mea de fiu să vin să te văd și să te liniștesc. Și-aceasta-i, o, părinte al meu, toată pricina venirii mele !

Cînd auzi vorbele fiului său și cînd pricepu astfel că prințul dobîndise fericirea, și nimic alta, sultanul răspunse :

— O, fiul meu, ce poate să dorească mai mult pentru copilul lui un tată iubitor ? De bună seamă, mi-ar fi plăcut mai mult să te văd și eu cum trăiești, în fericirea aceea, în preajma mea, la anii mei bătrîni, mai degrabă decît într-un loc despre care nu știu unde se află și nici măcar dacă se află. Da măcar, fiul meu, nu-mi poți arăta unde să dau de știre, de acuma înainte, cînd aș vrea să am de la tine știri mai dese, și să nu mai fiu în starea de îngrijorare în care mă cufundase lipsa ta ?

Și beizadea Hossein răspunse :

— În ce privește liniștea ta, o, părinte al meu, să știi că am să veghez eu însumi, abătîndu-mă atîta de des pe la tine încît mi-e frică să nu încep a te sastisi. Însă, în ce privește a-ți arăta locul de unde ai putea să capeți știri despre mine, te rog fierbinte să mă ierți a nu-ți dezvălui nimic, întrucît aceasta-i o taină de credință pe care am jurat și un legămînt pe care țin să-l țin.

Și sultanul, nevroind să stăruie mai mult în privința aceasta, îi spuse craiului Hossein :

— O, fiul meu, ferească-mă Allah să pătrund mai departe, împotriva voinţei tale, în taina aceasta. Poţi oricînd vei vroi să te întorci la saraiul acela de desfătare unde locuieşti. Vreau numai să-ţi cer a-mi face şi mie, părintele tău, o făgăduială, tot aşa, şi anume că ai să vii să mă vezi o dată pe lună, fără teama că m-ai sastisi, cum zici tu, ori că m-ai stînjeni. Căci ce îndeletnicire mai scumpă poate avea un tată iubitor, dacă nu aceea de a-şi încălzi inima în preajma copiilor lui, şi de a-şi răcori sufletul la răsuflarea lor, şi de a-şi bucura ochii la vederea lor ?

Iar cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcînd juruinţa cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care îşi luă ziua-bună de la tătîne-său, şi, în dimineaţa celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treisprezecea noapte

Urmă :

...cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcînd juruinţa cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care îşi luă ziua bună de la tătîne-său, şi, în dimineaţa celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise.

Iar soţia lui, gennia cea frumoasă, îl primi cu o bucurie fără de margini şi cu o plăcere cu atîta mai caldă cu cît nu se aştepta să-l vadă întors aşa de grabnic. Şi sărbătoriră împreună întoarcerea aceea fericită, drăgostin-

du-se îndelung, în cele mai plăcute și în cele mai felurite chipuri.

Și frumoasa gennia nu precupeți nimic, începînd din ziua aceea, spre a-i face soțului ei cît mai ispititoare cu putință șederea în saraiul fermecat. Și se sluji pentru aceasta de necontenite schimbări în felul ei de a răsufla, de a se plimba, de a mînca, de a bea, de a se veseli, de a privi cum dănțuiau dănțuitoarele, de a asculta cîntecele almeelor și dulceața lăutelor, de a spune stihuri, de a mirosi mireasma trandafirilor, de a se împodobi cu florile grădinii, de a culege chiar de pe ramuri poamele coapte, și de a juca neasemuitul joc al celor ce se au dragi, care-i jocul de șah în pat, luînd seama la toate chichițele cele iscusite la care duce jocul acesta gingaș.

Și, după o lună de zile de viață dulce ca aceea, beizadea Hossein, care o prevestise dintru început pe soția sa despre făgăduiala ce-i făcuse sultanului, părintele său, fu nevoit să curme șirul desfătărilor și să-și ia rămas-bun de la gennia cea întristată. Și, îmbrăcat și împodobit încă și mai falnic decît întîia oară, încălecă pe calul lui cel frumos și porni în fruntea fiilor de ginni, călăreții săi, ca să se ducă în ospeție la tătîne-său sultanul.

Or, în vremea lipsei lui, după ce plecase întîia dată din palatul tatălui său, sfetnicii de taină ai sultanului, care prețuiseră puterea prințului Hossein și bogățiile lui necunoscute după dovezile pe care le dedese în vileag în răstimpul celor trei zile pe care le petrecuse la palat, nu pregetară să se folosească de îngăduința pe care le-o dase sultanul de a-i vorbi, și de înrîurirea pe care o dobîndiseră asupra cugetului său, spre a încerca să-i iște în suflet anumite prepusuri împotriva lui fiu-său, și să-l facă să creadă că prințul îi purta pică. Și îi zugrăviră că grija cea mai de rînd îi poruncea să cerceteze măcar în ce loc se află adăpostul fiului său, și de unde scoate el tot aurul trebuitor pentru niște cheltuieli cumu-s acelea pe care le-a făcut cît a stat acolo, și pentru fala cu care

i-a plăcut să se împăuneze anume numai, ziceau ei, ca să-l înfrunte pe tătîne-său și ca să arate că nu are trebuință de milele ori de bunăvoia lui spre a trăi ca un fecior de sultan. Și îi spuseră că tare mai era de temut să nu care cumva să se facă îndrăgit de gloate și să-i răzvrătească pe supuși împotriva domnului lor, spre a-l da jos pe sultan din scaunul de domnie și spre a-i lua locul.

Ci sultanul, măcar că vorbele acelea l-au cam tulburat oleacă, nu a vrut nicidecum să creadă că Hossein, fiul său cel mai drag, ar fi în stare să uneltească împotriva lui, punînd la cale o hainie atîta de ticăloasă ca aceea. Și le răspunsese sfetnicilor săi de taină :

— O, voi, care cu limba voastră plămădiți neîncrederea și presupunerile, au voi nu știți că fiul meu Hossein ține la mine și că eu sînt cu atîta mai încredințat de dragostea și de credința lui cu cît nu i-am dat vreodată nici cel mai mic prilej de a fi nemulțumit de mine ?

Dar cel mai ascultat dintre sfetnici o întoarse :

— O, rege al vremilor, da-ți-ar viață lungă Allah ! Și crezi tu că beizadea Hossein a uitat așa de repede ceea ce el socoate a fi o nedreptate din partea ta, în ce privește hotărîrea norocului lui cu domnița Nurrennahar ? Și au nu pricepi tu, din ceea ce se vădește limpede, că beizadea Hossein s-a dovedit tare iscusit cînd a primit cu supunere hotărîrea soartei, în loc să se ia după pilda fratelui mai mare, care, mai degrabă decît să se răzvrătească împotriva a ce a fost scris, s-a dus și a îmbrăcat haina de derviș și s-a pus sub oblăduirea sufletească a unui sfînt șeic, meșter la cunoașterea *Cărții-celei-sfinte* ? Și-apoi, o, stăpîne al nostru, au nu și tu ai băgat de seamă, înaintea noastră, că, atunci cînd a venit prințul Hossein, și el și oamenii lui erau curați, iar hainele și podoabele și tacîmurile cailor erau strălucite de parcă de-abia ar fi ieșit din mîna meșterului ? Și n-ai luat seama că pînă și caii aveau părul uscat și

lucios și nu erau mai osteniți decît dacă s-ar fi întors de la o preumblare scurtă? Or, toate astea, o, rege al vremilor, sînt numai spre a-ți dovedi că beizadea Hossein și-a așezat tabăra lui cea tainică foarte aproape de cetatea ta de scaun, spre a-i fi cît mai la îndemînă să-și înfăptuiască gîndurile cele pidosnice, și să stîrnească tulburări în norod, și să se dedea la hainlîcurile lui cele negre. Noi, dar, am fi lipsit să ne îndeplinim datoria, o, rege preamărit, dacă nu ne-am fi luat asupră-ne cruda îndatorire de a trezi luarea-ți aminte asupra unei trebi care-i tot atîta de anevoioasă pe cît este de temeinică și de grea, spre a te hotărî să veghezi la paza ta și la binele supușilor tăi cei credincioși !

Iar cînd sfetnicul își încheie țesătura aceasta de răutăți și de scorneli, sultanul îi spuse :

— Chiar că nici nu mai știu ce se cade să cred ori să nu cred din lucrurile acestea uluitoare. Oricum, vă rămîn îndatorat tuturora pentru sfaturile voastre, și pe viitor am să-mi deschid ochii mai bine !

Și îi lăsă să plece, fără a le arăta prea mult cît era de tulburat și de îngrijorat în sufletul său de vorbele lor. Și, spre a putea într-o zi fie să-i nimicească, fie să le mulțumească pentru sfatul lor de bine, se hotărî să vegheze la faptele și la umbletele fiului său Hossein, chiar de la întoarcerea următoare a acestuia.

Or, cuconul Hossein nu zăbovi mult pînă ce să sosească, după cum făgăduise. Și sultanul, tătîne-său, îl primi tot cu bucuria și tot cu mulțumirea de întîia oară, ferindu-se cu grijă să-i dezvăluie crăișorului bănuielile pe care i le stîrniseră în minte vizirii cei dornici să-l piardă. Ci, a doua zi, chemă o babă, vestită în tot palatul pentru vrăjitoriile și răutățile ei, și care era în stare să descurce, fără a le rupe, pînă și firele dintr-o pînză de păianjen. Și, cînd baba se înfățișă dinainte-i, sultanul îi spuse :

— O, bătrînă a binecuvîntării, iacătă ziua în care ai să poți da dovada credinței tale față de nevoile sultanului tău. Află, dar, că, de cînd l-am găsit pe fiul meu Hossein, nu l-am putut face să-mi spună în ce loc s-a aciuat. Și nu am vrut, ca să nu-l umilesc, să mă slujesc de puterea mea și să-i cer fără de voia lui să-mi dezvăluie taina. Așa că te-am chemat, o, regină a vrăjitoarelor, întrucît te socot deajuns de iscusită ca să faci în așa fel încît dorința mea să fie împlinită fără ca nici fiul meu, nici nimeni din palat să poată afla ceva. Îți cer, dar, să te folosești de toată dibăcia și deșteptăciunea ta, care-s fără de asemuire, spre a lua seama la tot ce va face fiul meu după plecarea sa, care va avea loc mîine dimineață în zori. Ori poate că ai face și mai bine să te duci chiar de astăzi, fără a mai tărăgăna, la locul unde și-a găsit săgeata, lîngă brîul de stînci ce închide cîmpia dinspre apus. Întrucît el acolo, odată cu săgeata, și-a găsit și ursita !

Iar hîrca cea bătrînă răspunse că ascultă și că se supune, și ieși să se ducă la stînci și să se pitească acolo, în așa fel încît să vadă tot fără a fi văzută.

Or, a doua zi, beizadea Hossein plecă de-acasă, cu călărețiii lui, din revărsat de ziuă, spre a nu trezi luarea-aminte a musaipilor și a trecătorilor. Și, cînd ajunse dinaintea scobiturii în care se afla ușa de piatră, pieri dincolo de ea dimpreună cu toți cei care îl însoțeau. Și baba vrăjitoare văzu totul, și rămase uluită pînă peste marginile uluirii.

Și, cînd își veni în fire din turburarea ei, ieși din ascunzătoare și se duse drept la ungherul în care văzuse pierind și oamenii și caii. Ci, cu toate străduințele, și oricît căută ea în toate părțile, rotindu-se într-una peste tot, nu zări nici o deschizătură și nici o intrare. Întrucît ușa de piatră, care pentru prințul Hossein se lăsase văzută încă de la întîia lui sosire acolo, nu se ivea decît numai pentru anume oameni, care erau pe placul prea-

frumoasei gennia, da niciodată, și nicidecum, ușa aceea nu era de văzut pentru niște muieri, și mai cu seamă pentru babele cele urîte și grețoase la privit. Și, în turbarea ei de a nu-și putea duce mai departe iscodelile, baba nu se putu ușura altfel decît slobozind o vîntuitură care făcu să sară pietrele din loc și ridică în văzduh un nor de țărînă. Și, cu nasul alungit pînă la picioare, se întoarse la sultan și îi dete seama despre tot ce văzuse, adăugînd :

— O, rege al vremilor, am toată nădejdea să izbutesc mai bine data viitoare. Și nu-ți cer decît să mă îndatorezi cu oleacă de răbdare și să nu întrebi nimic despre căile de care am de gînd să mă slujesc !

Și sultanul, care și așa era destul de mulțumit de izbînda aceea dintîi, îi răspunse bătrînei :

— Ai toată slobozenia să faci cum te-i pricepe ! Du-te, sub ocrotirea lui Allah, iar eu am să aștept aici răbduriu izbînda făgăduielilor tale !

Și, ca îndemn să lucreze bine, îi dete în dar un diamant minunat, și îi spuse :

— Primește diamantul acesta, ca pe un semn al mulțumirii mele ! Da să știi că el nu este nimic față cu ceea ce gîndesc eu să-ți răsplătesc izbînda !

Și bătrîna sărută pămîntul între mîinile regelui, și se duse în calea ei.

Or, la o lună de la întîmplarea aceasta, beizadea Hossein ieși ca și cea din urmă oară pe ușa de piatră, cu alaiul lui de douăzeci de călăreți îmbrăcați falnic. Și, mergînd de-a lungul stîncilor, dete cu ochii de o biată bătrînă care zăcea jos pe pămînt și gemea într-un chip jalnic, ca o făptură lovită de vreo suferință grea. Și era îmbrăcată în zdrențe, și plîngea. Și crăișorul Hossein, cuprins de milă, își opri calul și o întrebă cu duioșie pe bătrînă ce o doare și ce putea să facă el spre a-i ușura suferința. Și baba cea prefăcută, care anume venise să se aștearnă acolo, spre a răzbate la ținta ce și-o urma,

răspunse, fără a ridica fruntea, cu un glas întretăiat de gemete, și cu gîfîituri :

— O, mîntuitoare doamne al meu, Allah anume te-a trimis ca să-mi sapi mormîntul, întrucît am să mor ! Of, sufletul meu se duce ! O, doamne al meu, am plecat din satul meu să mă duc la oraș și, pe drum, m-a cuprins o fierbințeală grea, care m-a doborît aici fără de puteri, departe de orice făptură omenească și fără de nădejdea vreunui ajutor !

Și cuconul Hossein, care avea inima miloasă, îi spuse bătrînei :

— Mătușă a mea bună, îngăduie ca doi oameni de-ai mei să te ridice și să te ducă la locul unde am să mă întorc și eu, ca să ți se dea îngrijire !

Și făcu semn la doi dintre oamenii lui s-o ridice pe babă. Iar ei așa făcură ; și pe urmă unul dintre ei o sui pe spinarea calului, în spatele său. Și prințul făcu cale întoarsă și ajunse cu călăreții săi la ușa de piatră, care se deschise și îi lăsă să intre...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute paisprezecea noapte

Urmă :

...Și prințul făcu cale întoarsă și ajunșe cu călăreții săi la ușa de piatră, care se deschise și îi lăsă să intre.

Și domnița gennia, cînd îi văzu pe toți că vin așa îndărăt, și nedîndu-i prin cap care să fie pricina ce-i silise să se întoarcă, dete fuga înaintea prințului Hossein, soțul ei, care, fără să descalece de pe cal, i-o arătă cu

degetul pe baba ce se făcea că moare și pe care doi călăreți tocmai o puneau jos pe pămînt, sprijinind-o pe după subsuori, și îi spuse :

— O, sultană a mea, această biată bătrînă, în starea jalnică în care o vezi, ne-a fost scoasă în cale de Allah, și se cuvine să-i purtăm de grijă și să-i dăm ajutor. O încredințez, așadar, milei tale, rugîndu-te să pui să i se dea toate îngrijirile pe care le vei socoti de trebuință !

Și gennia domniță, care sta cu privirile pironite pe babă, dete poruncă slujnicelor sale s-o ia din mîinile călăreților și s-o ducă într-un iatac aparte, și să se poarte față de ea cu tot atîta cinstire și cu tot atîta luare-aminte cît ar avea și față de ea însăși. Și, după ce femeile se îndepărtară cu bătrîna, preafrumoasa gennia îi spuse soțului său, scoborînd glasul :

— Allah să-ți răsplătească mila, care pornește dintr-un suflet bun ! Ci, de acuma înoolo, poți să fii liniștit în privința acestei bătrîne, întrucît ea nu e mai bolnavă decît ochiul meu, și știu care-i pricina ce-o aduce aici, și care-s inșii ce-au mînat-o și ținta ce-a chibzuit-o cînd s-a așternut în drumul tău. Ci să fii fără de nici o teamă în privința aceasta, și să fii bine încredințat că orice s-ar putea unelti împotriva ta, cu gîndul de a te urgisi și de a-ți cășuna necazuri, am să știu eu cum să te apăr, făcînd zadarnice toate capcanele ce se vor pune împotriva ta !

Și, după ce îl mai sărută o dată, îi spuse :

— Du-te, sub ocrotirea lui Allah !

Și beizadea Hossein, deprins de mult să nu-i mai ceară lămuriri soției sale gennia, își luă rămas-bun de la ea și porni iar la drum înspre cetatea de scaun a părintelui său, unde nu peste mult ajunse cu întregu-i alai. Și sultanul îl primi ca de obicei, nelăsînd să se vadă nimic, nici dinaintea lui, nici dinaintea sfetnicilor, din simțămintele care îl zbuciumau.

Estimp, așadar, cele două slujnice ale preafrumoasei gennia o duseră pe hîrca de vrăjitoare într-un iatac mîndru și o ajutară să se culce pe un pat cu saltele de satin, chindisit cu horbote, și cu un polog de mătase subțire, cu perdele de zarafir. Și una dintre ele îi dete să bea o ceașcă plină cu apă de la Fîntîna Leilor, spunîndu-i :

— Iacătă o ceașcă de apă de la Fîntîna Leilor, care vindecă pînă și bolile cele mai zăcașe, și dă sănătate pînă și celor ce se află în pragul morții !

Și baba sorbi ceașca și, peste puține clipe, strigă :

— O, licoare minunată ! Iacătă-mă-s tămăduită, de parcă mi s-ar fi scos răul cu un clește ! Faceți-mi binele de a mă călăuzi degrabă pînă la stăpîna voastră, ca să-i mulțumesc pentru bunătatea ei și ca să-i arăt îndatorința mea !

Și se ridică în capul oaselor, prefăcîndu-se că s-ar fi zviduit de un rău de care nici nu suferise. Și cele două slujnice o călăuziră, printr-un șir de iatacuri care de care mai strălucit, pînă în sala în care se afla stăpîna lor.

Or, preafrumoasa gennia ședea pe un jeț de aur greu, împodobit cu nestemate, împresurată de o mulțime de domnițe de-ale ei care toate erau la fel de minunate și îmbrăcate într-un chip tot atîta de strălucit ca și stăpîna lor. Iar baba vrăjitoare, uluită de tot ce vedea, se ploconi la picioarele jețului, îngăimînd niște mulțumiri. Și gennia îi spuse :

— Sînt tare bucuroasă, o, preabună femeie, că te-ai vindecat. Și-acuma ești slobodă să rămîi la palatul meu cîtă vreme vei vrea. Iar femeile mele au să stea la poruncile tale, spre a-ți arăta saraiul !

Și baba, după ce mai sărută o dată pămîntul, se ridică și se lăsă dusă de două tinerele, care porniră să-i arate palatul pînă în toate minunatele lui amănunte. Și, cînd sfîrșiră de umblat, baba își zise că ar fi mai bine pentru

ea să se cărăbănească acuma, cînd văzuse ce vrusese să vadă. Și își mărturisi dorința față de cele două tinerele, după ce le mulțumi pentru bunăvoința lor. Iar ele o scoaseră prin ușa de piatră, urîndu-i drum bun. Și, de cum ajunse în afara stîncilor, baba se întoarse ca să ia seama mai bine la ușă și ca să poată să țină minte locul ; și, întrucît ușa nu era de văzut pentru o muiere de teapa ei, degeaba se tot uită ea ; și fu nevoită să plece fără a izbuti să dibăcească ușa.

Și, cînd ajunse dinaintea sultanului, îi dete seama de tot ce făcuse, de tot ce văzuse, și de neputința în care fusese de a mai găsi intrarea la palatul acela. Și sultanul, destul de mulțumit de lămuririle ei, își chemă la sfat vizirii și sfetnicii și le povesti cumu-i treaba, cerîndu-le sfatul. Și unii îl sfătuiră să-l dea morții pe prințul Hossein, ponegrindu-l că urzește împotriva domniei ; iar alții fură de părere că poate ar fi mai bine să-l zeberească și să-l întemnițeze pentru tot restul zilelor lui. Iar sultanul se întoarse înspre babă și o întrebă :

— Da tu ce socoți ?

Ea spuse :

— O, rege al vremilor, eu socot că-i mai bine să te slujești de legăturile pe care fiul tău le are cu acea gennia, spre a-l pune să ceară și să dobîndească de la ea minunății ca acelea ce se află în palatul ei. Iar dacă el nu are să vrea, ori dacă ea nu are să-i dea, numai atunci urmează să cugeți la mijlocul cel crunt pe care ți-l arătară vizirii !

Și regele zise :

— Nu este nimica împotrivă !

Și trimise după fiul său și îi spuse :

— O, fiul meu, întrucît iacătă-te ajuns mai bogat și mai puternic decît tatăl tău, oare nu ai putea să-mi aduci, data viitoare, vreun lucru care să-mi facă plăcere, de pildă vreun cort frumos, care să-mi poată sluji la vînătoare ori la război ?

Şi crăişorul Hossein dete răspunsul de cuviinţă, încredinţîndu-l pe tătîne-său de bucuria pe care o avea de a-l mulţumi în privinţa aceasta.

Şi, cînd ajunse iarăşi îndărăt la soţia lui gennia, îi spuse dorinţa tatălui său ; iar ea răspunse :

— Pe Allah ! lucrul acesta pe care ni-l cere sultanul este un fleac !

Şi îl chemă pe vistiernicul ei şi îi spuse :

— Du-te şi ia cortul cel mai mare care se află în haznaua mea ! Şi spune-i străjerului vostru Şaiibar să ni-l aducă !

Şi vistiernicul grăbi să îndeplinească porunca. Şi, peste puţine clipe, se întoarse însoţit de străjerul haznalei, care era un ginn dintr-un soi cu totul aparte. Întrucît era înalt de un picior şi jumătate, avea o barbă de trei picioare, o mustaţă deasă şi suflecată pînă la urechi, şi nişte ochi ca ochii de porc, înfundaţi adînc în capul lui care era tot atîta de gros cît şi trupul ; şi ducea pe umăr o dreavă de fier mai grea de cinci ori decît el, iar în mîna cealaltă ducea o legăturică împăturită. Şi gennia îi spuse :

— O, Şaiibar, ai să-l însoţeşti numaidecît pe soţul meu, prinţul Hossein, pînă la sultan, părintele său. Şi să faci ceea ce eşti dator să faci !

Iar Şaiibar răspunse că ascultă şi că se supune ; şi întrebă :

— Şi, o, stăpîna mea, trebuie să duc şi cortul pe care îl am în mînă ?

Ea spuse :

— De bună seamă ! Ci, mai întîi, întinde-l aici, pentru ca prinţul Hossein să poată să-l vadă !

Şi Şaiibar trecu în grădină şi desfăcu legăturica pe care o adusese. Şi se văzu un cort care, întins cu totul, putea să adăpostească o oştire întreagă, şi care avea însuşirea că se mărea şi se micşora, pe măsura a ce trebuia să cuprindă. Şi, după ce îl desfăşură în felul acesta, îl

strînse la loc și îl făcu o legăturică pe care o ținea în podul palmei. Și îi spuse prințului Hossein :

— Să mergem la sultan !

Or, cînd beizadea Hossein, cu Șaiibar mergînd pe jos înainte-i, ajunse în cetatea de scaun a părintelui său, toți trecătorii, cuprinși de spaimă la vederea ginnului cel pitic, care venea cu bîrna lui de fier pe umăr, o luară la fugă să se ascundă prin case și prin prăvălii, unde încuiară de zor ușile. Și, la sosirea lor la palat, portarii, hadîmbii și străjerii își luară tălpile la spinare, scoțînd țipete de spaimă. Și amîndoi intrară în palat și se înfățișară dinaintea sultanului, care se afla înconjurat de vizirii și de sfetnicii lui și tăifăsuiau cu hoașca de vrăjitoare. Iar Șaiibar, înaintînd pînă la picioarele jețului domnesc, așteptă pînă ce prințul Hossein se temeni dinaintea tătîne-său, după care spuse :

— O, rege al vremilor ! ți-am adus cortul.

Și întinse cortul în mijlocul sălii, și începu să-l mărească și să-l micșoreze, stînd la oarecare depărtare. Pe urmă, deodată, ridică bîrna de fier și o slobozi drept în capul vizirului, și îl făcu terci, dintr-o lovitură. Pe urmă, îi terciui în același chip și pe ceilalți viziri, și pe sfetnici, pe cînd ei, înțepeniți de spaimă, nu aveau putere nici măcar să ridice mîna ca să se apere. Și o terciui apoi și pe hoașca de vrăjitoare, spunîndu-i :

— Asta-i ca să te învăț cum să te mai prefaci că ești pe moarte !

Și, după ce nimici în felul acesta toată liota, puse dreava de fier pe umăr și îi spuse regelui :

— I-am nimicit, spre a-i pedepsi pentru sfaturile lor cele rele ! În ce te privește, o, măria-ta, întrucît ai mintea slabă, și întrucît nu te-ai gîndit să-l ucizi ori să-l otrăvești pe craiul Hossein decît din pricină că te-au îndemnat aceștia, te cruț de o soartă ca a lor. Da te mazilesc din domnie. Și dacă vreunul din cetate cutează să cîrtească, îl nimicesc ! Și nimicesc orașul tot, dacă nu va

vroi să-l primească pe crăișorul Hossein de rege ! Și-acuma, dă-te jos și pleacă, ori te sfărîm !

Iar regele dete zor să se supună și, coborînd din scaunul de domnie, ieși din palat și se duse să trăiască în pustnicie, lîngă fiul său Ali, sub călăuza dervișului cel sfînt.

Iar în ce-i privește pe beizadea Hassan și pe soția sa Nurrennahar, întrucît nu luaseră parte în nici un fel la uneltire, crai Hossein, ajungînd rege, le dărui ca huzmet țara cea mai frumoasă din împărăție și rămase mai departe, în cele mai bune legături cu ei. Iar crai Hossein trăi cu soția lui, preafrumoasa gennia, în desfătare și huzur. Și lăsară amîndoi un șir lung de urmași, care domni după moartea lor, vreme de ani și ani. Ci mai știutor este Allah !

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Iar sora ei Doniazada îi spuse :

— O, sora mea, ce dulci, și ce miezoase, și ce desfătătoare sînt vorbele tale !

Iar Șeherezada zîmbi și spuse :

— Da ce sînt acestea pe lîngă ceea ce am să mai povestesc, dacă regele îmi îngăduie !

Și regele Șahriar își zise : „Ce poate ea să-mi mai povestească, iar eu să nu știu ?“ Și îi zise Șeherezadei :

— Ai îngăduința !

Iar Șeherezada îi spuse regelui Șahriar :

POVESTEA
DULCEI SCLIPIRE-DE-MĂRGĂRITAR

Se istorisește, în letopisețele învățaților și în cărțile trecutului, că emirul drept-credincioșilor Al-Motazid Bi'llah, cel de al șaselea calif din neamul lui Abbas, nepotul lui Al-Motavakkil, nepotul lui Harun Al-Rașid, era un domnitor dăruit cu un suflet ales, cu o inimă bărbată și cu simțăminte înalte, plin de vrajă și de frumusețe, de bunătate și de gingășie, de vitejie și de cutezanță, de măreție și de deșteptăciune, puternic și neînfricat ca leii și, pe lîngă toate, cu un har la stihuire atîta de desăvîrșit încît era socotit poetul cel mai mare de pe vremurile lui. Și avea la Bagdad, cetatea sa de scaun, spre a-l ajuta să chiverniséască treburile împărăției lui fără de margini, șaizeci de viziri plini de rîvnă neostenită, care vegheau treburile norodului cu neodihnită osîrdie, întocmai ca și domnul lor. Fapt care făcea ca nimica, nici măcar întîmplarea ce-ar fi părut fără de nici o însemnătate, să nu-i rămînă ascuns din tot ce se petrecea sub domnia lui, în țările care se întindeau de la pustiul Șamului pînă la hotarele Maghrebului, și de la munții Khorassanului și marea apusului pînă la marginile cele mai afunde ale Indiei și ale Afganistanului.

Or, într-o zi, pe cînd se plimba cu povestitorul Ahmad Ibn-Hamdun, prietenul și tovarășul său de pahar cel mai drag, chiar acela căruia îi datorăm că ne-a lăsat atîtea istorisiri frumoase de povestit și atîtea stihuri minunate de-ale moșilor noștri de demult, ajunse dinaintea unei case cu înfățișare domnească, ascunsă dulce în inima unei grădini, și care, cu înfățișarea-i plăcută, mărturisea gusturile stăpînului ei, cu mult mai limpede decît ar fi făcut-o chiar limba cea mai măiestrită. Căci, pentru cel ce avea ochi simțitori și suflet luător-aminte, așa cum avea califul, casa aceea era însăși măiestria graiului.

Și, cum se așezaseră amîndoi pe laviţa de marmură ce se afla în fața casei, și se odihneau de preumblarea lor, bucurîndu-se de reveneala care adia înspre ei îmbălsămată de mireasma crinilor și a iasomiilor, văzură ivindu-se dinainte-le, ieșiți din umbra grădinii, doi tinerei frumoși ca luna în cea de a patrusprezecea zi a sa. Și vorbeau între ei, fără a-i fi băgat de seamă pe cei doi călători care ședeau pe laviţa de marmură. Și unul dintre cei doi tinerei îi spunea tovarășului său :

— Deie Allah o, prietene al meu, ca în ziua aceasta de strălucire niște oaspeți aduși de întîmplare să se abată pe la stăpînul nostru, care-i mohorît că a sosit ceasul de masă fără ca nimenea să se fi arătat spre a-i ţine tovărășie, pe cînd de obicei are totdeauna în preajma sa niscaiva prieteni ori niscaiva călători pe care să-i cinstească cu bunătăţuri și pe care să-i găzduiască măreţ !

Iar celălalt răspunse :

— Hotărît ! e întîia dată cînd se întîmplă un lucru ca acesta și cînd stăpînul nostru se află singur în sala de oaspeți. Tare-i ciudat că, cu toată dulceaţa zilei acesteia de primăvară, nici un trecător nu și-a ales ca loc

de odihnă grădinile noastre cele atîta de frumoase, pe care de obicei vin să le vadă oameni tocmai din afundurile împărăției.

Auzind vorbele acestea ale celor doi flăcăi, Al-Motazid fu peste măsură de uimit să afle nu numai că în cetatea sa de scaun trăiește un om de vază de-a cărui casă nu știa nimic, ci și că acest om ducea o viață destul de osebită și că nu-i plăcea să șadă singur la masă. Și gîndi : „Pe Allah ! mie, care sînt calif, adeseori îmi place să stau singur singurel, numai cu mine, și aș muri în cel mai scurt răstimp dacă ar fi să simt mereu o suflare străină lîngă a mea ! întrucît singurătatea este de neprețuit, uneori !“ Pe urmă, spuse credinciosului său tovarăș de chefuri :

— O, Ibn-Hamdun, o, povestitorule cu limbă de miere, tu, cel care cunoști toate poveștile trecutului și nu ai scăpat nimic din întîmplările vremurilor noastre, știi ceva despre omul care e stăpînul palatului acesta ? Și nu socoți a fi de sîrg să ne cunoaștem cu unul dintre supușii noștri care duce o viață atîta de altfel decît viața celorlalți oameni, și-atîta de uluitoare în strălucirea-i singuratică ? Și-apoi, lucrul acesta oare nu mi-ar da prilejul să dovedesc, față de unul dintre supușii mei de viță aleasă, o dărnicie care aș vrea să fie încă și mai largă decît aceea pe care o va fi arătînd pesemne el față de oaspeții săi aduși de întîmplare ?

Iar povestitorul Ibn-Hamdun răspunse :

— De bună seamă că emirul drept-credincioșilor nu ar avea de ce să se căiască mergînd la navabul acesta pe care nu-l cunoaștem. Așa că, de vreme ce asta-i dorința stăpînului meu, am să-i strig pe cei doi flăcăi chipeși și am să le dau de știre că vrem să mergem la stăpînul acestui sarai !

Și se ridică de pe lespede, dimpreună cu Al-Motazid, care, după obiceiul lui, era străvestit în negustător. Și se înfățișă dinaintea celor doi flăcăi chipeși, și le spuse :

— Duceți-vă, Allah fie cu voi amîndoi, și dați de știre stăpînului vostru că la poarta lui doi negustători străini cer intrare în casă, și năzuiesc la cinstea de a se înfățișa dinainte-i.

Iar cei doi tinerei, de cum auziră vorbele acelea, zburară voioși spre casă, și nu peste mult se ivi în prag însuși stăpînul locului. Și era un bărbat cu fața luminoasă, cu trăsături subțiri și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu chipul plin de bunăvoință...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincisprezecea noapte

Urmă :

Și era un bărbat cu fața luminoasă, cu trăsături subțiri și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu chipul plin de bunăvoință. Și era îmbrăcat cu o haină de mătase de Nișabur, avea pe umeri o mantie de catifea cu ciucuri de aur, și purta pe deget un inel de rubin. Și veni în calea lor, cu un zîmbet de bunvenit pe buze și cu mîna stîngă pe inimă, și le spuse :

— Salamaleikum, și prietenie domniilor-voastre cele binevoitoare, care ne cinstesc cu o cinstire fără de seamăn venind la noi !

Iar ei intrară în casă și, dacă văzură rînduiala cea minunată de acolo, li se păru casa chiar ca un colț de

rai, întrucît frumusețea ei de dinlăuntru întrecea, și încă cu mult, frumusețea de dinafară și, fără de nici o îndoială, ar fi făcut-o pînă și pe turtureaua cea îndrăgostită să-și uite jalea dorului de iubitul ei.

Și, în odaia de taifas, o grădiniță se oglindea în havuzul de alabastru, în care cînta șuvoiul de diamant, și, prin chiar micimea ei, era o plăcere de reveneală și de încîntare. Căci dacă grădina cea mare, cu toate florile și cu toate frunzișurile care împodobesc pămîntul lui Allah, închipuia un brîu împrejurul casei, și dacă, prin strălucirea ei, era ca o nebunie de ierburi, fără de nici o îndoială că grădina cea mică era ca însăși înțelepciunea lor. Iar ierburile ce-o alcătuiau erau patru flori, da, într-adevăr, numai patru flori, însă niște flori cum ochiul omului nu mai văzuse decît în zilele cele dintîi ale pămîntului.

Or, floarea cea dintîi era un trandafir, aplecat pe firul lui și, în totului tot, nu un trandafir ca toți trandafirii, ci chiar trandafirul cel dintîi, al cărui frate a înflorit în rai, înainte de prăbușirea cea năpraznică a îngerului. Și floarea aceea, luminată de ea însăși, era o flacără de aur roșu, un foc de bucurie stîrnit din sineși, un zori de zi strălucitor, viu, stacojiu, catifelat, proaspăt, fecioresc, neprihănit, îmbătător. Și, în bobocul lui, cuprindea atîta purpură cîtă s-ar fi cerut pentru haina unui rege. Iar mireasma lui, făcînd să se deschidă dintr-o suflare canaturile inimii, grăia sufletului : „Îmbată-te !“ ; și, punînd aripi trupului, îi spunea : „Zboară !“

Iar floarea cea de-a doua era o lalea, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu o lalea din vreo grădină împărătească, ci laleaua străbună, cea adăpată cu sînge de balauri, și al cărei neam stins înflorea în Iram-cel-cu-Pilaștri, și a cărei culoare spunea cupei pline cu vin bătrîn : „Eu îmbăt fără să fiu atinsă cu buzele !“, iar jarului fierbinte îi spunea : „Eu ard fără să mă mistui !“

Iar cea de a treia floare era o zambilă, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu zambila de prin grădini, ci zambila mamă a crinilor, cea numai safi de albă, zambila cea gingașă, și înmiresmată, și plăpîndă, și neprihănită, care îi spune lebedei ce iese din apă : „Eu sînt mai albă decît tine !“

Iar floarea cea de a patra, stînd plecată pe firul ei, era întru totului tot, nu, o, nu garoafa cea de pe terasele pe care seara le stropesc fetișcanele, ci un ghemotoc aprins, o bucată de soare, prăvălit spre apus, un șip de mireasmă închizînd sufletul cel zburatic al piperului, era însăși garoafa pe a cărei soră regele ginnilor i-a dat-o lui Soliman, ca să împodobească cu ea părul frumoasei Balkis, și din care acela a scos Elixirul de viață lungă, Balsamul înțelepciunii, Al-caliul împărătesc și Teriacul.

Iar apa din havuz, numai atingînd acele patru flori, fie și doar umbra lor, era străbătută, chiar și după ce zvonul cîntecului se stingea și ploaia de diamante se sfîrșea, de un șir de fiori de tulburare. Iar cele patru flori, știindu-se atîta de frumoase, se temeneau zîmbitoare pe tulpinele lor și se priveau îndelung.

Și nimic nu împodobea sala aceea de marmură albă și răcoroasă, în afară de cele patru flori de la acel havuz. Iar privirea se odihnea asupra lor, răpită, fără a cere nimic mai mult.

Și, după ce califul și soțul său șezură pe divanul așternut cu chilimuri de Khorassan, gazda îi pofti, după alt rînd de urări de bun-venit, să împartă cu el masa alcătuită din bucate alese, pe care tocmai i-o aduceau pe tăvi de aur slugile, și pe care o așterneau pe niște sofrale de bambus. Și masa se petrecu în dragostea de care se slujesc prietenii față de prietenii lor, și fu înveselită, la un semn al gazdei, de intrarea a patru fetișcane cu chipurile ca luna, și care erau : cea dintîi o cîntăreață

din alăută, cea de a doua o cîntăreață din țimbal, cea de a treia o cîntăreață din gură, iar cea de a patra o dănțuitoare. Și, în vreme ce cu alăutele, cu cîntarea și cu frumusețea danțului, ele desăvîrșeau, tuspatru, strălucirea acelei săli și vrăjeau împrejurul, gazda și cei doi musafiri degustau vinul din cupe și se dedulceau cu poamele culese cu crengile lor cu tot, așa de frumoase că nu se putea să fi fost aduse decît din livezile raiului.

Și povestașul Ibn-Hamdun, măcar că era deprins să fie cinstit din belșug de către stăpînul său, își simți sufletul atîta de aprins de vinurile acelea marmanzii, și de acel noian de frumuseți strînse laolaltă, încît se întoarse cu niște ochi plini de lumină înspre calif și, cu cupa în mînă, rosti niște stihuri ce înfloreau în el la amintirea răscolită a unui tînăr prieten al său. Și, cu glasul lui frumos cîntat, spuse :

O, tu, cu trandafirii ca de jar
De pe obrajii-ți limpezi ca lumina,
Cei plămădiți după dreptul tipar
Al unui idol proslăvit în China,
O, copilandre cu ochi de gagat,
Cu trup zarif ca de hurie sfîntă,
Hai, lasă-ți visu-n lene alintat,
Încinge-ți brîul, și cu veche-orîndă
Să gîlgîie fă vinul înspumat,
Aprinsul vin precum laleaua blîndă.
Că sînt și ceasuri de înțelepciune,
Precum și ceasuri sînt de nebunii.
Acuma-n cupă toarnă-mi vin-minune !
Să-l sorb cu mare sete, că tu știi
Ce mult îmi place vinul, dacă este
Ca sîngele ce-l gîlgîie așa,
Din gîturi groase, olurile-aceste,
Ah, vinu-aprins precum inima-ta !
Și să nu-mi spui că dulcea lui lucoare

Vicleană e — căci nu-i adevărat !
Și-apoi ce rău mai e beția, oare,
Pentru acela ce s-a născut beat ?
Azi gîndurile mele-s o vîltoare,
Precum zulufii-n păru-ți revărsat !
Să nu-mi spui mie cum că, iată, vinul
Poeților le e dăunător.
Cît timp își pune cerul baldachinul,
Ca azi, albastru, cît în verde zbor
Se-nvăluie pămîntul — lasă-mi chinul
Să-l sting în vis, să beau pînă-am să mor !
Iar tinerii cei cu obraz de jar,
Cînd vor veni să-mi caute mormîntul,
Mireasma dulce-a vinului amar,
Din groapa mea, îmbălsămînd pămîntul,
S-o simtă cum răzbește în afar',
Și-n preajma lor, cînd o întoarce vîntul,
Beția mea să-i prindă iar și iar,
Și să-i îmbete și pe ei de-a rîndul.

Și, sfîrșind de ticluit stihurile acestea, povestașul Ibn-Hamdun ridică ochii înspre calif, ca să judece după chipul lui cum îi plăcuse cîntarea. Ci, în loc de plăcerea pe care se aștepta s-o vadă, dete cu ochii de o înfățișare atîta de acrită și de o mînie atîta de aprigă, încît scăpă din mînă cupa plină cu vin. Și se cutremură în sufletul său, și s-ar fi și crezut pierit fără de izbavă, dacă nu ar fi băgat tot atunci de seamă că emirul drept-credincioșilor nu părea nici măcar a-i fi auzit stihurile rostite, și dacă nu i-ar fi văzut ochii tulburi și parcă pierduți în cercetarea unui lucru de nedeslușit. Și își zise : „Pe Allah ! acum o clipă avea chipul visător, și-acuma iacătă-l negru de supărare și cum niciodată nu i l-am mai văzut așa de furtunos. Și, cît sînt eu de deprins a-i citi gîndurile după înfățișarea chipului, și să-l ghicesc ce

simte, iacătă că acuma habar nu am de unde i se trage schimbarea asta neașteptată ! Izgoni-l-ar Allah pe cel viclean, și apere-ne de rele !“

Și, cum își storcea mințile, în felul acesta, spre a ajunge să înțeleagă pricina acelei mînii, califul deodată aruncă înspre gazdă o privire plină de îndoință și, împotriva tuturor datinilor ospeției, și în pofida obiceiului care cere ca niciodată gazda și musafirul să nu se întrebe de nume și de rosturi, îl întrebă pe stăpînul casei, cu un glas ce se străduia să nu izbucnească :

— Cine ești tu, bre !

Iar gazda, la întrebarea aceasta, schimbîndu-se de tot la față și speriat pînă peste fire, nu vroi nicicum să nu dea răspunsul, ci zise :

— Mi se spune îndeobște Abu'l Hassan Ali-ben-Ahmad Al-Khorassani.

Și califul urmă :

— Da tu știi cine sînt eu ?

Iar gazda răspunse, încă și mai galben :

— Nu, pe Allah ! nu am avut cinstea aceasta, o, stăpîne al meu !

Atunci Ibn-Hamdun, simțind că împrejurarea se făcea tot mai încurcată, se ridică și îi spuse tînărului :

— O, gazdă a noastră, te afli de față cu emirul drept-credincioșilor, califul Al-Motazid Bi'llah, nepotul lui Al-Motavakkil Ala'llah.

Cînd auzi vorbele acestea, stăpînul casei se ridică la rîndu-i, tulburat pînă peste poate, și, tremurînd, sărută pămîntul dinaintea califului, și spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, mă închin ție, pe harurile preacuvioșilor și preacredincioșilor tăi strămoși, să-i ierți robului tău greșealele pe care va fi putut să le săvîrșească, fără de voia lui, față de măria ta, ori

lipsa de cuviință de care o fi putut să se facă vinovat, ori lipsa de preacinstire, ori lipsa de dărnicie, fără de nici o îndoială !

Și califul răspunse :

— Bre, omule, nu am să te cert pentru nici o lipsă de felul acesta. Ai dovedit, dimpotrivă, față de noi, o risipă de care te-ar pizmui pînă și regii cei mai darnici. Ci, dacă te-am întrebat ce te-am întrebat, am făcut-o întrucît, din cîte-mi pare, o pricină tare grea m-a stîrnit deodată, cînd nu mă gîndeam decît să-ți mulțumesc pentru tot ce văzusem atîta de frumos în casa ta !

Și gazda, năucită, spuse :

— O, stăpîne și doamne al meu, fie-ți milă ! nu lăsa mînia să cadă asupra robului tău, pînă a nu-l fi încredințat și pe el de nelegiuirea lui !

Iar califul spuse :

— Am băgat dintr-odată de seamă, bre omule, că tot ce se află în casa aceasta, de la lucruri pînă la hainele pe care le ai pe tine, poartă numele bunicului meu, Al-Motavakkil Ala'allah ! Or, poți tu să-mi lămurești un fapt atîta de ciudat ? Și nu carecumva se cade să mă gîndesc la vreun furtișag nedovedit din saraiul strămoșilor mei preacucernici ? Vorbește fără de ocolișuri, ori te-așteaptă moartea pe dată !

Și gazda, în loc să se tulbure, își dobîndi la loc chipul cel îndatoritor și zîmbetul, și, cu glasul lui cel mai liniștit, spuse :

— Milele și pavăza Celui-atotputernic fie asupra ta, o, doamne al meu ! Hotărît, vorbesc fără de ocolișuri, întrucît adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, și nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decît întru adevăr dinaintea ta...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Hotărît, vorbesc fără de ocolişuri, întrucît adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, şi nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decît întru adevăr dinaintea ta.

Iar califul îi spuse :

— Dacă-i aşa, şezi jos şi zi-i !

Şi Abu'l Hassan, la un semn al califului, şezu jos pe locul lui şi spuse :

— Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor — dare-ar Allah să-ţi duci mai departe biruinţele şi noroacele ! — că eu nu sînt, precum s-ar putea presupune, nici fiu de rege, nici de şerif, nici fecior de vizir, nici nimic ce s-ar putea asemui, mai de aproape ori mai de pe departe, cu vreo spiţă de os domnesc. Da povestea mea-i o poveste atîta de ciudată încît, de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţămînt aceluia care ar citi-o cu preţuire şi cu luare-aminte. Întrucît, măcar că nu sînt nicidecum os domnesc, nici de viţă aleasă, nici din vreun neam de vază, socot că pot, fără de a minţi, să-i mărturisesc stăpînului meu că, de binevoieşte să-şi plece înspre mine urechea, povestea aceasta are să-l mulţumească şi are să facă să-i piară mînia adunată împotriva robului care îi vorbeşte.

Şi Abu'l Hassan se opri o clipită din vorbă, îşi adună amintirile, le orîndui în mintea lui, şi urmă astfel :

Eu, o, emire al drept-credincioşilor, m-am născut la Bagdad, ca fiu al unui tată şi al unei mame care nu mai aveau altă odraslă în afară de mine. Iar tatăl meu era un neguţător oarecare din suk. Dreptu-i, totodată, că era cel mai bogat şi cel mai preţuit dintre toţi negustorii. Şi nu era negustor numai într-un suk, ci în toate

sukurile avea cîte o prăvălie, care era cea mai frumoasă, atît în sukul zarafilor cît și în cel al neguțătorilor de leacuri ori în cel al postăvarilor. Și în fiecare prăvălie avea cîte un om al lui, priceput la treburile de vînzare și de cumpărare. Și mai avea, lîngă odaia din fund a prăvăliei, și cîte un iatac lăturalnic, unde putea, ferit de cei ce intrau ori ieșeau din prăvălie, să se întindă în voie, la vreme de arșiță, și să-și facă tabietul, pe cînd spre a-l răcori în răstimpul somnului un rob avea slujba de a-i face vînt cu un vînturar, vînturîndu-i cu bunăcuviință mai ales boașele. Căci taică-meu avea boașele simțitoare la căldură, și nimic nu le făcea atîta bine cît răcoreala vînturarului. Or, cum altă odraslă în afară de mine nu mai avea, mă iubea din toată inima, nu mă lăsa să duc lipsă de nimic, și nu precupețea nici o cheltuială pentru învățătura mea. Și, de altminteri, bogățiile lui sporeau an de an, datorită binecuvîntării cerului, și se făceau tot mai anevoie de socotit. Și-atunci, venindu-i ceasul sorocului, muri — îndura-s-ar Allah să-l copere cu mila lui, să-l primească în tihna lui, și să dealungească, cu zilele pe care le-a pierdut răposatul, viața emirului drept-credincioșilor.

Iar eu, moștenind averi nenumărate de la părintele meu, am urmat a mă ține, ca și pe vremea cînd trăia el, de negustoriile sukului. Și, de altminteri, nu mă lipseam de la nimica, mîncam, beam și mă veseleam cît puteam, cu prietenii care îmi erau dragi. Și mi se părea că viața-i minunată, și mă străduiam să le-o fac și celorlalți tot atîta de plăcută cît îmi era mie. Drept care, fericirea îmi era fără de căințe și fără de amaruri, și nu rîvneam la nimica mai bun decît viața mea de fiecare zi. Întrucît și ceea ce oamenii numesc ambiție, și ceea ce înfumurații numesc slavă, și ceea ce săracii cu duhul numesc faimă, și mai-măririle, și zarva, toate astea îmi erau un simțămînt de neîndurat. Și mă socoteam mai presus de ele. Iar mai presus de plăcerile din afară puneam liniș-

tea traiului meu, iar mai presus de măririle cele înșelătoare puneam fericirea mea de rînd, tăinuită în mijlocul prietenilor mei cu chip dulce. Ci, o, doamne al meu, o viață, cît de cuminte și de curată ar fi ea, nu este niciodată ferită de belele. Și trebuia și eu, după pilda semenilor mei, să mă încredințez de aceasta în curînd. Și beleaua veni sub chipul cel mai vrăjit în viața mea. Întrucît, pe Allah ! oare se află pe pămînt vreo vrajă ce s-ar putea asemui cu frumusețea, atunci cînd frumusețea își alege, spre a se vădi, chipul și legănările unei copilandre de paisprezece ani ? Și se află oare, o, doamne al meu, copilandră mai dulce decît aceea pe care nu o aștepți, atunci cînd, ca să ne ardă inima, ia chipul și legănările unei copilandre de paisprezece ani ? Căci sub înfățișarea aceasta, și nu sub alta, mi se ivi, o, emire al drept-credincioșilor, aceea care avea să-mi pecetluiască pe totdeauna mințile cu pecetea atotputerii ei. Că iacătă, stam într-o zi pe lavița de dinaintea prăvăliei mele, și tăifăsuiam bă de una, ba de alta, cu prietenii mei obișnuiți, cînd văzui că se oprește dinaintea mea o tinerică legănîndu-se și zîmbind, împodobită cu doi ochi de babiloneancă, și care îmi aruncă o privire, numai o privire, și nimic mai mult. Iar eu, ca sub săgetătura unei săgeți agerite, tresării în cugetul și în trupul meu, și îmi simții întreaga ființă cuprinsă de tulburare, ca dinaintea chiar a năzăririi fericirii mele. Și fetișcana, după o clipă, veni înspre mine și îmi spuse :

— Oare aici este prăvălia domniei-sale Abu'l Hassan Ali Ibn-Ahmad Al-Khorassan ?

Și întrebarea aceea, o, doamne al meu, mi-o puse cu un glas ca de izvor, și ședea, înaltă și subțire, dinaintea mea, și mlădie în gingășia-i dulce ; iar gura-i de copil neprihănit, sub iașmacul de moselină, era un bobocel de purpură ce se deschidea peste două șiruri lucii de boabe de grindină. Iar eu răspunsei, ridicîndu-mă în cistea ei :

— Da, o, stăpînă a mea, aceasta-i prăvălia robului tău.

Iar prietenii mei, din bună-cuviință, se ridicară toți și plecară. Atunci fetișcana intră în prăvălie, o emire al drept-credincioșilor, tîrîndu-mi mințile după ea. Și șezu ca o regină pe divan, și mă întrebă :

— Și unde-i el ?

Eu răspunsei, da bîlbîindu-mă de tot, așa de tare mi se înnodase limba de tulburare :

— Chiar eu sînt, ya setti !

Și ea zîmbi, cu zîmbetul gurii ei, și grăi :

— Spune-i atunci slujbașului tău de colea să-mi dea trei sute de dinari de aur !

Iar eu, într-o clipă, mă întorsei înspre căpetenia băieților mei de prăvălie și îi poruncii să cîntărească trei sute de dinari și să-i dea domniței aceleia nepămîntene ! Și ea luă punga cu aur pe care i-o înfățișă slujbașul meu, și, ridicîndu-se, plecă fără o vorbă de mulțumire, fără un semn de rămas-bun. Și, hotărît ! o, emire al drept-credincioșilor, mințile mele nu putură să facă altceva decît s-o urmeze mai departe, lipite de pașii ei.

Or, cînd pieri din vedere, băiatul meu de prăvălie îmi spuse cu bună-cuviință :

— O, stăpîne al meu, pe numele cui trebuie să scriu banii aceștia arvuniți ?

Eu răspunsei :

— Eh, de unde să știu, bre ? Și-apoi, de cînd însemnează oamenii în cărțile lor de socoteli numele huriilor ? Dacă vrei, scrie : „Trei sute de dinari dați arvună Hoțoaicei-de Inimi“

Cînd tejghetarul meu auzi vorbele acestea, își zise : „Pe 'Allah ! stăpînul meu, care de felul lui este atîta de chibzuit, nu a făcut lucrul acesta decît ca să pună la încercare iscusința și priceperea mea. Așa că am să dau fuga după necunoscuta aceea și am s-o întreb cum o cheamă ! Și, fără a-mi cere sfatul, se repezi plin de sîrg afară din prăvălie și o luă la fugă după fetișcana care de mult nu se mai vedea. Și, după un timp, se întoarse la

prăvălie, da ţinîndu-şi mîna peste ochiul stîng, şi cu faţa scăldată în lacrimi. Şi, cu capul plecat, se duse să-şi ia iarăşi locul la tejghea, ştergîndu-se pe obraji.

Iar eu îl întrebai :

— Ce-ai păţit ?

El îmi răspunse :

— Izgonit fie Cel-viclean, o, stăpîne al meu ! Socoteam că fac bine, cu gîndul s-o întreb cum o cheamă, cînd m-am luat după copilandra care a fost aici. Da ea, de cum m-a simţit în urma ei, s-a răsucit dintr-odată înspre mine, şi mi-a alduit peste ochiul stîng un pumn de era să-mi crape capul. Şi iacătă-mă acuma cu ochiul zdrobit de un pumn mai vîrtos decît pumnul unui fierar.

Şi-aşa ! Or, o, doamne al meu, mărire lui Allah cel carele ascunde atîta putere în mîinile gazelelor, şi pune atîta repeziciune în mişcările lor ! Iar eu rămăsei toată ziua aceea cu minţile prinse în lanţul amintirii ochilor aceia ucigaşi de oameni, şi cu sufletul chinuit şi răcorit totodată de trecerea celei ce îmi răpise judecăţile.

Or, a doua zi, tot la ceasul acela, pe cînd mă pierdeam în dorul de ea, o văzui pe vrăjitoriţă stînd dinaintea prăvăliei mele, uitîndu-se la mine şi zîmbind. Şi, la vederea ei, bruma de minte care îmi mai rămăsese fu mai-mai să-şi ia zborul de bucurie. Şi, cum tocmai deschideam gura spre a-i ura bun-venit, fata îmi spuse :

— Nu-i aşa, ya Abu'l Hassan, că ţi-ai zis pesemne în mintea ta, gîndindu-te la mine : „Ce fel de hoaţă o mai fi şi aia care mi-a răpit ceea ce mi-a răpit, şi pe urmă şi-a luat tălpăşiţa ?

Ci eu răspunsei :

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejurul tău, o, sultană a mea ! Nu ai făcut altceva decît să iei ceea ce este al tău, întrucît tot ce-i aici este bunul tău, şi pe dinafară şi pe dinăuntru ! Iar sufletul robului tău nu mai este al lui de cînd te-ai ivit tu, şi se află laolaltă cu toată zestrea de bunuri lipsite de preţ, din prăvălia aceasta !

Și copilandra, cînd auzi așa, își săltă iașmacul de pe față și se aplecă, trandafir pe un fir de crin, și șezu jos rîzînd, cu susur de brățări și de mătăsării. Și, odată cu ea, intră în prăvălie mireasma îmbălsămată a tuturor grădinilor. Pe urmă, îmi spuse :

— Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, numără-mi cinci sute de dinari !

Și eu răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Și, poruncind să i se cîntărească cinci sute de dinari, i-i detei. Iar ea îi luă și plecă. Și-atîta tot.

Iar eu, ca și în ajun, mă simțeam mai departe încătușat de nurii ei, și rob al frumuseții sale. Și, neștiind ce vrăjitorie mă lăsase atîta de cu totul lipsit și de minți și de judecată, nu izbuteam să mă înduplec a lua vreo hotărîre, ori a face vreo încercare să ies din starea de pieire în care mă cufundasem. Ci în ziua următoare, pe cînd eram mai șofrănit și mai toropit ca oricînd, fata se ivi iar înaintea mea, cu ochii ei cei lungi, de flacără și de neguri, și cu zîmbetul ei pierzător de minți. Și, de data aceasta, fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaeruri scumpe, și numai își spori zîmbetul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptesprezecea noapte

Urmă :

...fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaieruri scumpe, și numai își spori zîmbetul. Iar eu, pe dată, o, emire al

drept-credincioșilor, luai bucata de catifea, o împăturii cu tot ce se afla în ea, și i-o dedei vrăjitoarei, care o luă și se duse, fără altceva nimic.

Or, de data aceasta, cînd o văzui că se duce, nu mai fusei în stare să stau mai departe nemișcat și, înfrîngîndu-mi sfiala ce mă făcea să mă tem de un necaz asemenea cu cel pe care îl pățise băiatul meu de la tejghea, mă ridicai și plecai pe urmele ei. Și ajunsei, în felul acesta, mergînd în urma ei, pe țărmurile Tigrului, unde o văzui cum se suie într-un caic, care lopătînd spornic ajunse la palatul de marmură al emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu. Iar eu, dacă văzui așa, mă simții cuprins de o îngrijorare pînă peste poate și gîndii în cugetul meu : „Iacătă-te acuma, ya Abu'l Hassan, băgat în grele belele și tîrît în vîrtejul încurcăturilor !“ Și mă gîndeam, fără de voia mea, la spusa aceasta a poetului :

Brațul alb și-atît de dulce
Al iubitei, brațul care
Ca să-ți rezemi pe el fruntea
Puf de lebădă îți pare,
Cercetează-l și ia seama
Că te duce la pierzare.

Și am stătut multă vreme pe gînduri, privind, fără s-o văd, apa rîului ; și toată viața mea cea fără de necazuri și cea atîta de otova în dulceața trecutului ei mi se prefiră pe dinaintea ochilor, în niște luntrii plutind una după alta și toate la fel, pe firul apei aceleia. Și deodată, dinaintea ochilor mei, caicul se ivi iarăși, așternut cu purpură, cu fata aceea stînd în el, tras acuma la capătul de jos al scării de marmură, și fără nici un vîslaș. Și mă minunai cu glas tare : „Hei, pe Allah ! au nu ți-e rușine de viața ta lîncedă, ya Abu'l Hassan ? Și cum de stai tu să șovăiești între viața aceea și viața de foc pe care o duc cei care nu se tem de nici un fel de

încurcaturi ! Și au nu cunoști tu și ceastălaltă spusă a poetului :

Prietene, hai, scoală
Din lunga-ți toropeală,
Că trandafirul fericirii sfînt
Nu înflorește-n somn nicicînd.
Nu mai lăsa să treacă
Prin viața ta săracă
Atîtea clipe fără să te-aprinzi
La jarul mare-al marilor dorinți.

Că veacuri vei avea de-ajuns
Să dormi în somnul nepătruns.

Și, înviorat de stihurile acestea și de amintirea fetei celei tulburătoare, mă hotărîi, acum cînd știam unde sălășluiește, să nu mă abat de la nimic spre a ajunge la ea. Și, plin de gîndul acesta, mă dusei acasă și intrai în iatacul mamei mele, care mă iubea cu toată suflarea ei, și îi povestii, fără a-i ascunde nimic, tot ce se întîmplase în viața mea. Iar maică-mea, înfricoșată, mă strînse la inima ei, și îmi spuse :

— Mîntui-te-ar Allah, o, copilul meu, și ferească-ți sufletul de vreo belea ! Of, fiul meu, Abu'l Hassan, tu, singura mea temelie de viață, unde vrei tu să primejduiești și tihna ta și pe a mea ? Dacă fata aceea șade în saraiul emirului drept-credincioșilor, cum poți tu să te îndîrjești a dori s-o vezi ? Au tu nu bagi de seamă prăpastia înspre care alergi, cînd te încumeți, măcar și cu gîndul numai, să pornești înspre saraiul stăpînului nostru califul ? O, fiul meu, mă rog ție pe cele nouă luni cît ți-am încălzit viața, leapădă-te de gîndul de-a o mai vedea pe fata aceea, și de-a lăsa să se sape în inima ta o patimă amarnică !

Iar eu răspunsei că ce-o fi o fi. Și că ce-i scris trebuie să se întîmple. Și că Allah este mai presus de toate ! Și,

a doua zi, ducîndu-mă la prăvălia mea din sukul giuvaiergiilor, veni să mă vadă omul meu care se îngrijea de neguțătoriile de la prăvălia mea din sukul negustorilor de sulimanuri. Și era un om bătrîn, în care răposatul taică-meu avea o încredere fără de margini și de la care cerea sfat la orice neguțătorie mai anevoioasă ori mai încurcată. Și, după salamalekurile și urările îndătinate, îmi spuse :

— Ya sidi, ce'i cu schimbarea aceasta pe care o văd în înfățișarea ta, și ce-i cu gălbeneala de pe chipul tău, și ce-i cu îngrijorarea aceasta ? Ferească-ne Allah de neguțătoria păguboasă și de mușterii de rea credință ! Da oricare o fi necazul pe care îl vei fi pățit, nu poate să fie fără de izbavă, de vreme ce ești bine sănătos !

Iar eu îi spusei :

— Nu, pe Allah, o, preacinstite taică, nu am făcut nici o neguțătorie proastă, și nu am fost înșelat de reaua credință a nimănui. Numai că viața mea s-a schimbat la chip, atîta. Și belelile au intrat în casa mea, odată cu trecerea unei copilandre de paisprezece ani.

Și îi povestii ce mi se întîmplase. Și i-o zugrăvii, de parcă acolo de față s-ar fi aflat chiar răpitoarea inimii mele. Și preacinstitul șeic, după ce cugetă o clipă, îmi spuse :

— Hotărît ! treaba-i încurcată. Da nu-i mai presus de isteția bătrînului tău rob, o, stăpîne al meu. Căci chiar că am printre cunoscuții mei un om care locuiește la saraiurile califului Al-Motavakkil, întrucît este croitorul slujbașilor și al hadîmbilor de acolo. Așa că am să te duc la el ; și ai să-i dai să-ți lucreze vreo haină, pe care să i-o plătești gras. Iar el, atunci, are să-ți fie de mare folos !

Și, fără a mai zăbovi, mă duse la palat și intră cu mine la croitorul care ne primi cu dragoste. Iar eu, spre a face începutul șirului de haine pe care aveam să-i dau să mi le lucreze, îi arătai un buzunar de la surtucul

meu, pe care avusesem grijă să-l descos, pe drum, și îl rugai să mi-l coase la loc numaidecît. Și croitorul mi-l cusu cu multă bunăvoie. Iar eu, spre a-i plăti lucrul, îi strecurai în mînă zece dinari de aur, cerîndu-mi iertăciune că era atîta de puțin, și făgăduindu-i că am să-l despăgubesc din belșug la cel de al doilea prilej. Și croitorul nu mai știa ce să creadă de felul meu de a mă purta ; ci, uitîndu-se la mine cu uimire, îmi spuse :

— O, doamne al meu, ești îmbrăcat ca un negustător, da ești departe de-a te purta ca negustătorii. De obicei, un negustător ia seama la ce cheltuie, și nu scoate o drahmă pînă ce nu este încredințat că are să cîștige zece. Da tu, pentru un lucru de nimic, îmi dai un preț cît pentru un caftan de calif !

Pe urmă, adăugă :

— Numai îndrăgostiții-s așa de darnici ! Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu, nu cumva ești îndrăgostit ?

Eu răspunsei, lăsăînd ochii în jos :

— Cum să nu fiu, după ce am văzut ce-am văzut ?

El mă întrebă :

— Și cine-i pricina dorurilor tale ? E vreun căprior ori vreo gazelă ?

Eu răspunsei :

— O gazelă !

El îmi zise :

— Nu este nimica împotrivă. Și, o, stăpîne al meu, iacătă-mă-s gata să-ți slujesc de călăuză, dacă lăcașul ei este saraiul acesta, de vreme ce-i o gazelă și de vreme ce aici se află cele mai frumoase soiuri din neamul acesta !

Eu spusei :

— Da, aici șade !

El spuse :

— Și care-i numele ei ?

Eu spusei :

— Numai unul Allah îl știe ! Și poate că și tu !

El spuse :

— Zugrăvește-mi-o, atunci.

Și i-o zugrăvii, pe cît putui mai bine ; iar el strigă :

— He, pe Allah ! asta-i stăpîna noastră Sclipire-de-Mărgăritar, alăutista emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil Ala-llah !

Și adăugă :

— Ia te uită că chiar hadîmbul ei tocmai vine înspre noi ! Tu, stăpîne al meu, să nu lași să-ți scape prilejul de a ți-l face apropiat, spre a-ți fi călăuză înspre stăpîna lui, Sclipire-de-Mărgăritar !

Și, într-a-devăr, o, emire al drept-credincioșilor, văzui intrînd în croitorie un rob alb, tare tinerel, frumos ca luna la vreme de Ramadan. Și, după ce ne dete binețe cu gingășie, îi spuse croitorului, arătîndu-i o vestuță de zarafir :

— Cît costă vestuța aceasta de zarafir, o, șeic Ali ? Tocmai mi-ar trebui una, cînd o însoțesc la preumblările ei pe stăpîna mea Sclipire-de-Mărgăritar !

Iar eu numaidecît luai haina din locul unde se afla și i-o detei, spunîndu-i :

— Este plătită, și-i a ta !

Iar copilul mă privi cu un zîmbet dintr-o parte, întocmai ca și stăpîna lui, și îmi spuse, luîndu-mă de mînă și trăgîndu-mă într-un ungher :

— Tu ești fără de nici o îndoială Abu'l Hassan ibn-Ahmad-Al Khorassani.

Iar eu, pînă peste poate de uluit văzînd atîta isteciune la un copil și auzindu-mă numit pe nume, îi pusei pe deget un inel scump, pe care îl scosei de pe degetul meu, și răspunsei :

— Așa-i precum spui, o, copilandre preadrăguț. Da de unde știi tu numele meu ?

El grăi :

— Pe Allah, cum să nu-l știu, dacă stăpîna mea îl rostește de-atîtea ori pe zi față cu mine, de cînd este îndrăgostită de Abu'l Hassan Ali, preastrălucitul meu

stăpîn ? Pe harurile Profetului — asupra-i fie milele și binecuvîntările ! — dacă și tu ești tot atîta de îndrăgostit de stăpîna mea pe cît este ea de tine, iacămă-s gata numaidecît să te călăuzesc pînă la ea !

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit pînă la pierderea minților de stăpîna lui, și că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd numaidecît. Și copilașul hadîmb îmi spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optsprezecea noapte

Urmă :

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit pînă la pierderea minților de stăpîna lui, și că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd numaidecît. Și copilașul hadîmb îmi spuse :

— Dacă-i așa, o, stăpîne al meu Abu'l Hassan, sînt al tău cu totul. Și nu vreau să mai tărăgănesc a te ajuta să ai o vedere cu stăpîna mea !

Și plecă spunîndu-mi :

— Am să mă întorc într-o clipită.

Și chiar că nu zăbovi mult pînă ce să vină iar la mine la croitorie. Și aducea o legăturică pe care o desfăcu, și scoase o cămașă înflorată cu zarafir, și o mantie care era chiar una din mantiile califului, cum am putut să bag de seamă din semnele cu care era însemnată și din numele scris în urzeala țesăturii, cu litere de aur, și care

era numele lui Al-Motavakkil Ala'llah. Și hadîmbul cel micuț îmi spuse :

— Ți-am adus, o, stăpîne al meu, Abu'l Hassan, hainele cu care se îmbracă emirul drept-credincioșilor cînd se duce seara în harem.

Și mă îndemnă să mă îmbrac cu ele, și îmi spuse :

— Odată ce ai să ajungi pe sala cea lungă din lăuntru, unde sînt iatacurile cadînelor, să ai mare grijă, cînd treci, să iei din șipulețul acesta, pe care ți l-am adus, cîte un bob de mosc, și să-l pui în farfuriuța de dinaintea ușii de la fiecare iatac ; întrucît acesta-i obiceiul califului, în fiecare seară, cînd trece pe sala de la harem. Și, odată ce vei ajunge dinaintea unei uși cu pragul de marmură albastră, s-o deschizi fără să bați, și vei fi în brațele stăpînei tale !

Pe urmă, adăugă :

— În ce privește ieșirea de acolo, după întîlnire, Allah are să vadă !

Și, după ce îmi dete aceste îndrumări, mă lăsă, urîndu-mi noroc, și pieri. Eu atunci, o, doamne al meu, măcar că nu eram dedat cu asemenea soiuri de isprăvi, și măcar că aceasta era începutul meu pe calea belelilor, nu pregetai să mă îmbrac cu hainele califului și, ca și cum aș fi sălășluit toată viața mea în saraiul califului și m-aș fi născut acolo, pornii la drum vitejește de-a lungul curților și al sălilor, și ajunsei în latura saraiului cu iatacurile hărăzite haremului. Și numaidecît scosei din buzunar șipul plin cu boabe de mosc și, așa cum mă învățase hadîmbul cel micuț, nu pregetai, cînd treceam prin dreptul ușilor cadînelor, să pun cîte un bob de mosc pe farfuriuța care anume se afla acolo. Și ajunsei, în felul acesta, dinaintea ușii cu prag de marmură albastră. Și mă pregăteam s-o împing spre a intra la cea atîta de dorită, firitisindu-mă în sinea mea că nu fusesem cunoscut de nimeni pînă acolo, cînd deodată auzii o zarvă și, tot atunci, văzui și lumina de la o sumedenie

de făclii. Or, era chiar califul Al-Motavakkil, înconjurat de puhoiul lui de curteni și de alaiul său. Și nu mai avusei decît răgazul de a mă întoarce pe unde venisem, cu inima pierită de spaimă. Și, în fuga mea de-a lungul sălii, auzeam glasurile cadînelor care, din lăuntru, se minunau spunînd :

— Pe Allah ! ce lucru ciudat ! iacătă că emirul drept-credincioșilor mai trece o dată pe sală. Hotărît că tot el a trecut și-acum o clipă, punînd în fiecare farfurioară bobul de mosc cel rînduit. Și-apoi l-am mai cunoscut și după mireasma hainelor sale !

Iar eu fugeam înainte pierdut, da fusei nevoit în curînd să mă opresc, neavînd cum merge mai departe pe sală fără a mă primejdui să trezesc luarea-aminte. Ci auzeam într-una zarva alaiului, și vedeam cum vin înspre mine luminile. Atunci, nevroind să fiu prins în starea aceea, și străvestit cum eram, împinsei, chiar cu primejdia de a muri, cea dintîi ușă ce-mi căzu sub mînă, și dedei buzna înlăuntru, uitînd că eram străvestit în hainele califului și uitînd și tot ce-ar fi putut urma. Și mă pomenii dinaintea unei fetișcane cu ochii lungi și speriați, care, ridicîndu-se dintr-o săritură de pe chilimurile pe care șezuse tolănită, dete un țipăt mare de spaimă și de buimăcire și, cu o mișcare repede, își ridică poala rochiei de moselină și își coperi fața și părul. Iar eu mă oprii acolo, dinaintea ei, năucit de tot, zăpăcit de tot, și dorindu-mi în sufletul meu, ca să scap din beleaua aceea, să se crape pămîntul sub picioarele mele și să pier. Ah ! asta-mi doream fierbinte, de bună seamă, și, pe deasupra, afuriseam încrederea necugetată pe care o avusesem în hadîmbuțul acela al pierzaniei, care, nu mai încăpea îndoială, avea să fie pricina morții mele, fie în streang, fie în țeapă. Și, ținîndu-mi răsuflarea, asteptam să văd ieșind din gura fetișcanei aceleia înspăimîntate strigătele de chemare ce aveau să facă din mine un lucru de milă și o pildă de osînda menită celor dornici de belele. Și ia

uite că buzele cele tinere se mișcară sub poalele de moselină, și glasul care se auzi era dulce și îmi spunea :

— Fii bine-venit în iatacul meu, o, Abu'l Hassan, căci tu ești cel pe care l-a îndrăgit sora mea Sclipire-de-Mărgăritar, și care ai îndrăgit-o !

Iar eu, la vorbele acelea nenădăjduite, o, doamne al meu, mă aruncai cu fruntea la pămînt dinaintea copilandrei, și îi sărutai poalele hainei, și îmi pusei pe cap vălul ocrotirii ei. Și ea îmi zise :

— Bun-venit și viață lungă oamenilor mărinimoși, ya Abu'l Hassan ! Ce strălucit te-ai purtat față de sora mea Sclipire-de-Mărgăritar ! Și ce cîștigat ai ieșit din încercările la care te-a supus ! Încît nu mai contenește să-mi tot vorbească de tine și de dragostea pe care te-ai priceput să i-o stîrnești. Așa că poți să-ți binecuvîntezi norocul care te-a împins la mine, cînd ar fi putut să te călăuzească la pieirea ta, străvestit cum ești în hainele acestea ale califului. Și poți să fii liniștit în privința aceasta, întrucît am să orînduiesc eu totul în așa fel ca nimic alta să nu se întîmple în afară de ceea ce-i pecetluit cu pecetea norocului !

Iar eu, neștiind cum să-i mulțumesc, îi sărutam mai departe, tăcut, pulpana hainei. Și ea adăugă :

— Numai că, ya Abu'l Hassan, pînă a începe să lucrez în folosul tău, aș vrea să fiu bine dumirită în ce privește gîndurile tale față de sora mea. Întrucît nu trebuie să dăinuie nici o neînțelegere în privința aceasta !

Iar eu răspunsei, ridicînd mîinile :

— Allah să te apere și să te ție pe calea cea dreaptă, o, stăpîna mea cea mîntuitoare ! Eh, pe viața ta ! cum ar putea să fie gîndurile mele altfel decît curate și cinstite ? Nu rîvnesc, cu adevărat, decît un lucru, și-anume s-o mai văd o dată pe luminoasa ta soră Sclipire-de-Mărgăritar, numai pentru ca ochii mei să se bucure de vederea ei, și inima mea tînjitoare să se întoarcă la viață. Atîta numai, și nimic mai mult ! Și Allah atoatevăzătorul

este martor pentru spusele mele, și știe tot ce am în gînduri !

Ea atunci îmi spuse :

— Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, nu am să precupețesc nimica spre a te face să ajungi la ținta legiuită a dorurilor tale !

Și, rostind acestea, bătu din palme și spuse unei roabe micuțe ce veni pe fugă la chemarea aceea :

— Du-te după stăpîna ta Sclipire-de-Mărgăritar și spune-i : „Sora ta Șerbet-de-Migdale îți trimite salamalekurile ei și te poftește la ea fără de zăbavă, întrucît în noaptea aceasta își simte pieptul apăsat și numai tu ai putea să i-l ușurezi. Și, pe deasupra, este între tine și ea o taină !“

Și roaba dete fuga să îndeplinească porunca. Și numaidecît, o, doamne al meu, o văzui pe Sclipire-de-Mărgăritar ivindu-se în toată frumusețea, cu toată gingășia ei întreagă. Și, drept orice veșmînt, era învăluită cu un izar lung de mătase albastră ; și era cu picioarele goale și cu pletele desfăcute. Or, nu mă văzu dintru început, și îi spuse surorei sale, Șerbet-de-Migdale :

— Iacătă-mă, surioară. Veneam de la hammam, și încă nu am avut vreme să mă îmbrac. Ci spune-mi iute ce taină-i între mine și tine !

Și, drept orice răspuns, ocrotitoarea mea mă arătă Sclipirei-de-Mărgăritar cu degetul, făcîndu-mi semn să mă apropii. Iar eu ieșii din umbra în care șezusem. Cînd mă văzu, mult-iubita mea nu se arătă nici rușinată, nici încurcată, ci veni la mine, albă și tulburătoare, și se aruncă în brațele mele, ca un copil în brațele mamei sale. Iar mie mi se părea că țin la piept toate huriile raiului. Și nu știam, o, doamne al meu, atîta de dulce și de mierie era, dacă nu cumva-i o bucată de unt ales ori un șerbet de migdale. Binecuvîntat fie acela carele a închipuit-o ! Mîinile mele nici nu cutezau să se sprijine pe acel trup de copil. Și o viață nouă de o sută de ani coborî în mine

odată cu sărutarea ei. Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu cîtă vreme. Căci tare sînt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăsprezecea noapte

Urmă :

...Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu cîtă vreme. Căci tare sînt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta. Ci, cînd îmi mai venii oleacă în fire, vrusei să povestesc tot ce îndurasem pentru ea, cînd auzirăm de pe sală un murmur ce creştea. Şi era chiar califul, care venea s-o vadă pe Şerbet-de-Migdale, cadîna lui, sora Sclipirei-de-Mărgăritar. Şi nu mai avusei decît răstimpul cît să mă ridic şi să sar într-o ladă mare, pe care ele o închiseră peste mine, ca şi cum nimic nu ar fi fost înlăuntru. Şi califul Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu, intră în iatacul cadînei lui şi, zărind-o pe Sclipire-de-Mărgăritar, îi spuse :

— Pe viaţa mea, o, Sclipire-de-Mărgăritar, mă bucur că te găsesc astăzi la sora ta Şerbet-de-Migdale. Unde-ai fost, dară, toate zilele acestea din urmă, de cînd nu te-am mai văzut nicăieri în sarai, şi de cînd nu am mai auzit glasul tău care îmi place atîta ?

Şi adăugă, fără a aştepta răspunsul :

— Ia degrabă lăuta pe care ai dat-o uitării. şi cîntă-mi ceva pătimaş, însoţindu-te cu strunele !

Și Sclipire-de-Mărgăritar, care îl știa pe calif îndrăgostit pînă peste poate de o roabă tînără, pe numele ei Benga, nu avu prea mult de căutat pînă să dea de cîntecul potrivit ; întrucît, fiind și ea îndrăgostită, se lăsă numai dusă de firul simțămintelor ei și, strunindu-și lăuta, se plecă dinaintea califului și cîntă :

Obrazul pe care-l iubesc — ah ! ah !
De care mi-e sufletul plin — o, noapte !
Mai dulce-i ca roua pe crinul domnesc — o, ochii !
Obrazul pe care-l iubesc — o, noapte !
De care mi-e sufletul plin — ah ! ah !
Ca floarea-nflorită-i, cînd mugurii cresc — o, noapte !
Și-n ochii-i, vrăjiții, s-ar pierde de chin — ah ! ah !
Toți ai Babilonului regi pe deplin — o, noapte !
Căci privirile-acelea vrăjesc — o, ochii !
De care mi-e sufletul plin — ah ! ah !
Obrazul pe care-l iubesc !

După ce ascultă cîntecul acesta, califul Al-Motavakkil rămase pînă peste poate de mișcat și, întorcîndu-se înspre Sclipire-de-Mărgăritar, spuse :

— O, copilă binecuvîntată, o, gură de filomelă, spre a-ți da o dovadă de mulțumirea mea, vreau să-mi mărturisești o dorință de-a ta. Și — mă juruiesc pe volniciile străbunilor mei preaslăviți și preavrednici ! — de-mi vei cere chiar și jumătate din împărăția mea, ți-o voi da !

Iar Sclipire-de-Mărgăritar, lăsînd ochii în jos, răspunse :

— Allah lungească viața stăpînului nostru ! da eu nu-mi doresc alta decît să am parte pe mai departe de milele emirului drept-credincioșilor, asupra capului meu și asupra capului surorii mele Șerbet de-Migdale !

Iar califul spuse :

— Sclipire-de-Mărgăritar, trebuie să-mi ceri ceva !

Atunci ea zise :

— Întrucît stăpînul nostru îmi poruncește, am să-i cer să-mi dăruiască slobozenia și să-mi lase, drept orice bun, lucrurile din iatacul acesta, cu tot ce se află în ele !

Iar califul spuse :

— Ești stăpînă pe ele, o, Sclipire-de-Mărgăritar ! Iar Șerbet-de-Migdale, sora ta, va avea de azi înainte, ca iatac al ei, chioscul cel mai frumos din palatul acesta. Și, de vreme ce ești slobodă, poți să rămîi aici ori să pleci !

Și, ridicîndu-se, ieși din odaia cadînei, spre a se duce la tînăra Benga, pe care o avea dragă atunci. Or, de cum plecă el, iubita mea îl trimise pe hadîmbuț să cheme niște hamali și niște oameni pricepuți la mutarea lucrurilor din casă, și îi puse să ridice tot ce se afla în iatac, și haine și lăzi și pături. Iar lada în care mă aflam eu închis porni cea dintîi, în spinarea unui hamal, și ajunse fără de nici un necaz — mulțumită grijei lui Allah — în casa mea. Și chiar în ziua aceea, o, emire al drept-credincioșilor, mă însurai cu Sclipire-de-Mărgăritar, dinaintea cadiului și a martorilor. Iar ce-a mai fost este taina credinței musulmane ! Și aceasta-i o, doamne al meu, povestea lucrurilor pe care le vezi aici, și a acestor chilimuri și haine însemnate cu numele slăvitului tău bunic, califul Al-Motavakkil Ala'llah ! Și — mă jur pe capul meu ! — nu am înflorit povestea aceasta cu o vorbă, și nici nu am sărăcit-o cu o vorbă. Și emirul drept-credincioșilor este izvorul tuturor dărniciilor și comoara tuturor facerilor de bine !

Și, după ce rosti acestea, Abu'Hassan tăcu. Iar califul Al-Motazid Bi'llah strigă :

— Limba ta a rodit miere, o, gazdă a noastră, iar povestea ta-i poveste de-a mirările ! Încît, spre a-ți dovedi bucuria pe care o trăiesc, te rog să-mi aduci un calam și o foaie de hîrtie !

Şi, după ce Abu'l Hassan aduse calamul şi hîrtia, califul le dete povestaşului Ibn-Hamdun şi îi zise :

— Scrie ce am să-ţi spun !

Şi îi spuse :

—„În numele lui Allah cel atoateiertător şi atotedătător ! Cu firmanul acesta, semnat de mîna noastră şi pecetluit cu pecetea noastră, îl iertăm de toate dajdiile, cît va trăi, pe preasupusul nostru credincios Abu'l Hasan Ali ben-Ahmad Al-Khorassani. Şi îl căftănim căpetenie peste cămărăşii noştri !"

Şi, după ce pecetlui firmanul, i-l dete şi adăugă :

— Şi-aş dori să te văd în saraiul meu, ca mesean de credinţă şi ca prieten al meu !

Şi de-atunci, Abu'l Hassan rămase tovarăş nedespărţit al califului al-Motazid Bi'llah. Şi trăiră cu toţii în huzururi, pînă la despărţirea cea fără de izbavă care îi face să se mute în morminte pînă şi pe cei care au trăit în saraiurile cele mai frumoase. Slavă Celui Preaînalt, carele şade într-un palat mai presus de toate înălţimile !

Iar Şeherezada, după ce istorîsi aşa, nu vroi să lase a trece noaptea aceea fără să înceapă povestea celor două vieţi ale sultanului Mahmud.

CELE DOUĂ VIEȚI ALE SULTANULUI MAHMUD

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Mahmud, care a fost unul dintre cei mai înțelepți și mai slăviți dintre sultanii Egiptului, ședea adeseori singur, în palatul său, chinuindu-se sub niște valuri de jale fără de pricină, în care răstimpuri lumea întreagă se înnegura dinaintea feței lui. Și, în ceasurile acelea, viața i se părea plină de serbezie și goală de orice rost. Și-așa! Măcar că nu ducea lipsă de nici unul dintre lucrurile care ar fi alcătuit fericirea oricărei făpturi omenești ; întrucît Allah, fără a se precupeți, îl dăruise cu sănătate, cu tinerețe, cu putere și cu fală, și îi menise, drept cetate de scaun pentru împărăția sa, cea mai frumoasă cetate de pe lume, unde, spre a-și bucura sufletul și simțirile, avea laolaltă și mîndrețele pămîntului, și mîndrețele cerului, și mîndrețele femeilor daurite ca apele Nilului. Ci toate i se ștergeau din ochi în răstimpul tristețelor lui împărătești ; și pizmuia atunci soarta felahilor cei gîrboviți pe brazdele ogorului, și pe cea a rătăcitorilor de prin pustiurile cele fără de apă.

Or, într-o zi, pe cînd sta cu ochii cufundați în negura gîndurilor, mai abătut ca de obicei, nevrînd nici să

mănînce, nici să bea, nici să se îngrijească de treburile domniei, și nu își dorea decît să moară, vizirul cel mare intră în odaia în care sultanul zăcea cu capu-ntre mîini, și, după ce se temeni cumu-i datul, îi spuse :

— O, doamne stăpîne al meu, iacătă că la ușă, cerînd să-ți vorbească, se află un bătrîn șeic venit din zarea Apusului, din afundul Maghrebului cel depărtat. Și, de-ar fi să-l judec din cîte am tăifăsuit cu el și din cele puține vorbe pe care le-am auzit din gura lui, fără de nici o îndoială că șeicul acesta este învățatul cel mai iscusit, vraciul cel mai osebit și magul cel mai minunat din cîți au trăit vreodată printre oameni. Și, întrucît îl știam pe sultanul meu pradă tristeților și mohorălii, am vroit ca șeicul acesta să capete îngăduința de a intra, cu nădejdea că apropierea lui are să ajute la alungarea gîndurilor ce apasă peste vedeniile regelui nostru !

Și sultanul Mahmud făcu din cap un semn de învoire, și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzecea noapte

Urmă :

...și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin.

Și, hotărît, omul care intră era mai degrabă umbra unui om decît o făptură vie ca toate făpturile. Și, dacă i s-ar fi putut da vreo vîrstă, de bună seamă că vîrsta aceea ar fi trebuit să i se socotească în sute de ani.

Drept orice veșmînt, o barbă de-a mirările flutura peste goliciunea lui aspră, pe cînd un chimir lat, de piele moale, punea o pavăză strînsă împrejurul șoldurilor bătrîne și uscate. Și ar fi putut să fie luat drept vreo momîie tare veche, ca acelea pe care le scot cîteodată de prin mormintele de piatră plugarii de la Egipt, dacă pe fața lui, sub niște sprîncene amarnice, nu ar fi ars doi ochi în care strălucea deșteptăciunea.

Și bătrînul cel dalb, fără a se ploconi dinaintea sultanului, spuse cu un glas surd, care nu avea nimic cu glasurile de pe pămînt :

— Pacea fie asupra-ți, o, sultane Mahmud ! Sînt trimis la tine de frații mei, santonii de la marginile Apusului. Vin ca să te fac a pricepe binefacerile Atoatedătătorului asupra capului tău !

Și, fără de nici un semn, se duse înspre rege călcînd semeț și, luîndu-l de mînă, îl sili să se ridice și să-l însoțească pînă la o fereastră a sălii domnești.

Or, sala aceea domnească avea patru ferestre, și fiecare dintre acele ferestre se afla în dreptul unui semn de zodiac. Iar bătrînul șeic îi spuse sultanului :

— Deschide fereastra.

Și sultanul se supuse ca un copil, și deschise cea dintîi fereastră. Iar bătrînul șeic îi spuse numai atît :

— Privește !

Și sultanul Mahmud scoase capul pe fereastră și văzu o oaste mare de călăreți care, cu săbiile trase, veneau buluc, mîncînd pămîntul, de pe culmile cetății din muntele Makattam. Și cele dintîi șiruri ale acelei oști și ajunseseră la poalele palatului, descălecaseră și porniseră să sară peste ziduri, scoțînd strigăte de război și de moarte. Iar sultanul, la privelișteа aceea, pricepu că oștile se răzvrătiseră și veneau să-l alunge din scaunul de domnie. Și, schimbat de tot la chip, strigă :

— Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah ! Iacătă ceasul sorocului meu !

Şi îndată şeicul închise fereastra, ci numai ca s-o deschidă iarăşi, chiar el, peste o clipă. Şi toată oştirea pierise. Şi numai cetatea se ridica liniştită în depărtare, străpungînd cu minaretele ei cerul amiezii.

Atunci şeicul, fără a-i da răgaz regelui să-şi vină în fire din tulburarea-i adîncă, îl duse la cea de a doua fereastră, care da înspre oraşul nesfîrşit, şi îi zise :

— Deschide şi priveşte !

Iar sultanul Mahmud deschise fereastra, şi privelişte a ce i se înfăţişă ochilor îl făcu să se tragă îndărăt de spaimă. Cele patru sute de minarete ce străjuiau peste geamii, şi boltele geamiilor, şi boltele palatelor, şi terasele ce se înşiruiau cu miile pînă la marginile zării nu mai erau decît un pojar fumegînd şi pîlpîind din care, cu urletele spaimei, se rostogoleau înspre toiul văzduhurilor nişte nouri negri ce orbeau ochiul soarelui. Şi un vînt năpraznic împingea flăcările şi spuza drept înspre palat, ce în curînd fu învăluit de o mare de foc, de care nu mai era despărţit decît cu perdeaua subţire a grădinilor. Iar sultanul, năpădit pînă peste poate de durerea de a-şi vedea nimicit oraşul cel mîndru, îşi lăsă mîinile să cadă în jos şi strigă :

— Singur Allah este mare ! Lucrurile îşi au ursita lor, ca toate făpturile ! Mîine pustiul are să se împreune cu pustiul peste cîmpurile fără de nume ale unui pămînt care a fost cel mai strălucit dintre toate ! Slavă celuia singur viu !

Şi se jeli de soarta oraşului şi de soarta sa însăşi. Ci şeicul închise numaidecît fereastra, şi iar o deschise peste o clipită. Şi orice urmă de pojar pierise. Iar oraşul Cairo se întindea în strălucirea lui neatinsă, în mijlocul livezilor şi al palmierilor săi, pe cînd cele patru sute de glasuri ale muezinilor vesteau drept-credincioşilor ceasul de rugăciune şi se topeau într-o singură preamărire a stăpînului lumilor.

Iar șeicul, luîndu-l numaidecît pe rege, îl duse la cea de a treia fereastră, care da înspre Nil, și îl puse s-o deschidă.

Și sultanul Mahmud văzu apele Nilului cum ieșeau din matca lor, și cum valurile, năpădind orașul și cuprinzînd repede terasele cele mai înalte, începuseră să bată cu mînie în zidurile palatului. Și un talaz mai vajnic decît cele de dinainte rupse dintrodată toate piedicile din cale și năboi peste catul de jos al palatului. Și clădirea, topindu-se în ape ca o bucată de zahăr, se plecă într-o parte și era gata să se surpe, cînd șeicul închise deodată fereastra, și-apoi o deschise iar. Și tot puhoiul fu ca și cum n-ar fi fost. Și Nilul mîndru, ca totdeauna, își ducea falnic mai departe apele, printre cîmpurile nesfîrșite de lucernă, picotind în albia lui.

Iar șeicul îl puse pe rege să deschidă cea de a patra fereastră, fără a-i da răgaz să-și vină în fire din uimirea lui. Or, cea de a patra fereastră avea vederea înspre minunata cîmpie verde ce se așterne de la porțile orașului pînă unde vezi cu ochii, plină de ape curgătoare și de turme mari, cîmpia pe care au cîntat-o toți poeții, începînd cu Omar, și unde straturile de trandafiri, de busuioc, de zarnacadele și de iasomii se întrețes cu tufișurile de portocali, unde pomii sînt plini de turturele și de privighetori gata să-și dea sufletul de-atîtea plînsete de dor, unde pămîntul este tot atîta de bogat și de împodobit ca în grădinile cele de demult de la Iram-cel-cu-Pilaștri, și tot atîta de înmiresmat ca și pajiștile din rai. Și, în locul otavei și al livezilor de pomi roditori, sultanul Mahmud nu mai văzu decît un pustiu înfricoșător roșu și alb, ars de un soare necruțător, un pustiu de piatră și de nisip, ce slujea de adăpost hienelor și șacalilor, și de cîmp de alergări șerpilor și jigăniilor otrăvite. Și vedenia aceea de moarte, ca și cele de dinaintea ei, nu zăbovi să se stingă atunci cînd șeicul, cu chiar mîna sa,

închise și apoi deschise iar fereastra. Și iarăși cîmpia se arătă minunată, zîmbind cerului din toate grădinile ei.

Și-așa ! Iar sultanul Mahmud nu știa de dormea, de era treaz ori de nu cumva era sub puterea vreunei vrăji ori a vreunei năzăriri.

Ci șeicul, fără a-l lăsa să se liniștească de toate năpraznicele încercări cîte trăise, îl luă iarăși de mînă, fără ca sultanului măcar să-i fi dat prin minte să pună nici cea mai mică împotrivire, și îl duse lîngă un havuz mic ce răcorea sala cu murmurul apei lui. Și îi spuse :

— Apleacă-te peste apa aceasta și privește !

Și sultanul Mahmud se aplecă peste apa din havuz, ca să se uite în ea, cînd, cu o mișcare repede, șeicul îi băgă capul cu totul în apă.

Și sultanul Mahmud se văzu aruncat de ape la poalele unui munte ce străjuia peste valurile mării. Iar el sta acolo, ca pe vremurile de strălucire, împodobit cu însemnele sale împărătești și cu coroana pe cap. Și, nu departe, niște felahi se uitau la el ca la o minunăție și își făceau semne între ei, rîzînd cît puteau. Și sultanul Mahmud, la priveliștea aceea, fu cuprins de o mînie fără de margini, nu atît împotriva șeicului, cît împotriva felahilor, și strigă : „A, mag afurisit ! pricină a prăpădului meu ! dare-ar Allah să mă mai întorc odată la domnia mea, ca să te pedepsesc după nelegiuirea pe care ai săvîrșit-o ! Pentru ce m-ai viclenit cu atîta hainie ?“

Pe urmă, chibzuind mai bine, se duse la felahi și le spuse cu glas împărătesc :

— Sînt sultanul Mahmud ! Plecați de-aici !

Ci ei hohotiră mai departe, căscînd niște guri pînă la urechi. Uf, ce guri ! niște hăuri ! chiar niște hăuri ! Și, ca să nu care cumva să fie înghițit de viu, dete să fugă, cînd acela ce părea a fi căpetenia felahilor veni la el, îi luă cununa și însemnele împărăției și le aruncă în mare, spunînd :

— O, bietul de tine! la ce-s bune toate fieroteniile astea? E prea cald ca să te împodobești așa! Na, o, sărmane de tine, ia niște haine de-ale noastre!

Și, dezbrăcîndu-l de tot, îl înveșmîntă apoi cu o cămășoaie albastră de bumbac, îi puse în picioare o pereche ruptă de papuci galbeni din piele de hipopotam și pe cap un fesuleț de aba pestriță ca sturzul. Și îi grăi:

— Hai, o, bietul de tine, vino cu noi la muncă, de nu vrei să mori de foame aici, unde tot omul trudește!

Ci sultanul Mahmud spuse:

— Nu știu să muncesc!

Iar felahul zise:

— Dacă-i așa, o să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și una noapte

Urmă:

...ai să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă!

Și, cum felahii tocmai își isprăviseră ziua de trudă, fură tare bucuroși să-și pună pe spinarea altuia și nu pe a lor uneltele de muncă. Iar sultanul Mahmud, încovoiat sub povara de cazmale, de sape, de lopeți și de greble, și-abia mai putînd să se tîrască, fu nevoit, vrînd-nevrînd, să meargă după felahi. Și ajunse împreună cu ei, istovit și de-abia mai răsuflînd, în sat, unde se văzu ținta batjocurii țîncilor, care alergau desculți după el, făcîndu-l să îndure un potop de ticăloșii. Și, ca să-și treacă noaptea, fu băgat într-un staul părăsit, unde

i se aruncă pentru cină o coajă de pîine și o ceapă. Iar a doua zi se văzu de-a binelea măgar, măgar cu coadă, cu copite, și cu urechi. Și i se petrecu un curmete pe după gît, și i se puse o tarniță în spinare, și fu dus la cîmp să tragă la plug. Ci, întrucît se smucea amarnic, fu dat pe mîna morarului din sat, care îi băgă numaidecît mințile în cap, punîndu-l să învîrtească la roata morii, după ce îl legă la ochi. Și cinci ani învîrti el așa la roata morii, nehodinindu-se decît numai atîta cît să-și înfulece tainul de boabe și cît să bea o ciutură de apă. Și au fost cinci ani de lovituri de bîtă, de împunsături cu strămurarea, de înjurături cumplite și de lipsuri. Și nu-i mai rămăseseră, drept orice mîngîiere și drept orice ușurare, decît șirurile de vîntuituri pe care le slobozea de dimineața pînă seara, ca răspuns la sudalme, învîrtind roata morii. Și iacătă că deodată moara se topi, iar el se văzu iarăși în chipul său de la început, de om, și nu mai era măgar. Și se preumbla prin sukurile unui oraș, pe care nu-l mai văzuse ; și habar nu avea încotro s-o ia. Și, cum era sătul de umblet, căuta din ochi un ungher unde să se odihnească ; și iacătă că un negustător bătrîn, care îl pricepuse după înfățișare că este străin, îl pofti cu multă pohfală să intre în prăvălia lui. Și, văzîndu-l că era trudit, îl pofti să șadă pe laviță și îi zise :

— O, străine, ești tinerel și nu ai s-o duci rău în orașul nostru, unde tinerii sînt cît se poate de prețuiți și au mare căutare, mai ales cînd sînt ca tine, niște flăcăi voinici. Spune-mi, dar, dacă ai de gînd să rămîi în orașul nostru, unde datinile sînt cît se poate de prielnice străinilor ce vor să se statornicească la noi.

Iar sultanul Mahmud răspunse :

— Pe Allah ! nu cer alta mai mult decît să mă statornicesc aici, numai să-mi pot găsi de mîncare altceva decît tecile de bob cu care am fost hrănit vreme de cinci ani !

Iar negustătorul cel bătrîn îi spuse :

— Ce tot îndrugi tu de teci, o, săracul de tine ! Aici ai să fii ghiftuit numai cu bunătăţuri întăritoare, pentru treaba pe care are să trebuiască s-o îndeplineşti ! Ascultă-mă, aşadar, cu luare-aminte, şi ţine-te de povaţa pe care am să ţi-o dau !

Şi adăugă :

— Du-te şi te aşează degrabă drept la poarta hammamului oraşului, care-i colea, pe după colţul uliţei. Şi pe fiecare femeie care are să iasă deacolo, oprind-o, s-o întrebi dacă are bărbat. Şi aceea care ţi-o spune că nu are va să-ţi fie soaţă pe dată, după datinile ţării ! Şi, mai cu seamă, să ai grijă să le întrebi pe toate femeile, fără de nici o abatere, pe care ai să le vezi ieşind de la hammam, altminteri te paşte mare necaz să fii zgornit din oraşul nostru !

Şi sultanul Mahmud se duse să şadă la poarta hammamului, şi nu se afla acolo de multă vreme cînd văzu ieşind o copilandră strălucită, ca de treisprezece ani. Şi gîndi, cînd o văzu : „Pe Allah ! cu una ca aceasta m-aş alina de toate necazurile mele.“ Şi o opri şi îi zise :

— O, stăpîna mea, eşti măritată, ori eşti fată ?

Iar ea răspunse :

— Sînt măritată de anul trecut !

Şi îşi văzu de drum.

Şi iacătă că ieşi din hammam o bătrînă de o urîţenie înfricoşătoare. Iar sultanul Mahmud se cutremură de greaţă la vederea ei, şi gîndi : „Hotărît ! mai bine să mor de foame, ori să mă schimb iarăşi în măgar, ori în salahor, decît să mă împreun cu paciaura asta de babă ! Da de vreme ce bătrînul negustător mi-a spus să le întreb pe toate muierile, sînt dator să mă supun a o întreba şi pe pacostea asta“ ! Şi îi ieşi înainte şi îi spuse :

— Eşti măritată, ori trăieşti singură ?

Iar baba cea cumplită răspunse, cu bale la gură :

— Sînt măritată, o, inima mea !

Of, ce ușurare ! Și sultanul zise :

— Sînt tare bucuros, o, mătușico !

Și gîndi : „Aibă-l Allah întru mila sa pe amărîtul care mi-a luat-o înainte !“ Iar bătrîna își văzu de drum ; și iacătă că iese din hammam o babosniță încă și mai îngrețoșătoare decît cea de dinaintea ei, și încă și mai cumplită. Iar sultanul Mahmud se duse tremurînd la ea și o întrebă :

— Ești măritată, au ba ?

Și baba răspunse, suflîndu-și nasul printre degete :

— Nu sînt măritată, o, ochi al meu !

Iar sultanul Mahmud strigă :

— Hei, na ! hei, na ! eu sînt un măgar, o, mătușă a mea ! sînt un măgar ! Ia uită-te la urechile mele, și la coada mea, și la pacostea mea ! Astea-s urechile și coada și pacostea unui măgar. Nimenea nu se mărită cu măgarii !

Ci hîrca de babă se lipi de el și dete să-l sărute ! Iar sultanul Mahmud, pînă peste poate de scîrbit și de înfricoșat, începu să zbiere :

— Hei, nu ! hei, nu ! sînt un măgar, ya setti, sînt un măgar ! Fie-ți milă, nu te mărita cu mine ! Sînt un biet măgar de la o moară ! Hei, nu ! hei, nu !

Și, smucindu-se în sineși cu o dîrzenie peste puterile omenești, scoase capul din havuz.

Și sultanul Mahmud se văzu în mijlocul sălii domnești din palatul lui, avîndu-l de-a dreapta pe vizirul cel mare și de-a stînga pe șeicul cel străin. Iar dinainte-i, una dintre cadînele lui îi aducea pe o tablă de aur un pahar cu sorbetul pe care i-l ceruse cu cîteva clipite mai devreme, pînă a fi venit șeicul. Hei, na ! Hei, na ! așadar, e sultan ! așadar, e sultan ! Și toată întîmplarea aceea amarnică nu ținuse decît răspăsul cît băgase capu-n apă și-l scosese iar ! Și nu putea să izbutească a crede într-o minune ca aceea ! Și începu să se uite împrejurul lui, pipăindu-se și frecîndu-se la ochi. Hei, na ! hei, na !

Era el, întreg și nevătămat, însuși sultanul Mahmud, și nicidecum amărîtul cel lepădat de apele mării, nici hamalul, nici măgarul de la moară, nici soțul acelei babosnițe înfricoșătoare! Hei, pe Allah! tare mai era bine să se vadă iar sultan, după atîtea necazuri! Și, pe cînd deschidea gura ca să ceară lămuriri despre un lucru atîta de ciudat, glasul înfundat al bătrînului cel neprihănit se ridică, grăindu-i:

— Sultane Mahmud, am venit la tine, trimis de frații mei santoni de la marginile Apusului, ca să te ajut să pricepi binefacerile Atoateîmpărțitorului asupra capului tău.

Și, după ce grăi astfel, șeicul maghrebin pieri, fără a se ști dacă ieșise pe ușă sau dacă zburase pe fereastră.

Iar sultanul Mahmud, cînd tulburarea i se potoli, pricepu învățătura Domnului său. Și pricepu că viața lui era frumoasă și că el ar fi putut să fie cel mai nenorocit dintre oameni. Și pricepu că toate năpastele pe care le întrevăzuse, sub privirea grea a moșneagului, s-ar fi putut, de-ar fi vrut ursitoarea, să fie năpaste adevărate ale vieții lui. Și căzu în genunchi, izbucnind în plînset. Și de-atunci înainte s-a scuturat de orice mîhnire de pe inima lui. Și, trăind în fericire, a revărsat fericire împrejurul său. Și aceasta este viața cea adevărată a sultanului Mahmud, iar acelea au fost viețile pe care s-ar fi putut să le ducă numai la o întorsătură a ursitei sale. Întrucît Allah este stăpînul cel atotputernic!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa întîmplarea aceasta, tăcu. Iar regele Șahriar se minună:

— Ce pildă pentru mine, o, Șeherezada!

Iar fata vizirului zîmbi a rîde și spuse:

— Ci pilda aceasta, o, măria ta, nu este nimic pe lîngă cea a comoarei fără de sfîrșit!

Iar Șahriar spuse:

— Habar nu am de comoara aceea, Șeherezada!

Iar Șeherezada spuse:

COMOARA CEA FĂRĂ DE SFÎRȘIT

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, multdăruitule cu purtări alese, că emirul drept-credincioșilor, califul Al-Rașid, care a fost sultanul cel mai darnic de pe vremile lui și cel mai mărinimos, avea uneori slăbiciunea — numai unul Allah este fără de nici o slăbiciune! — să lase a se înțelege, cînd venea vorba, că nici un om dintre muritori nu îl întrecea în dărnicie și în mînă largă.

Or, într-o zi, pe cînd se lăsa ispitit să se laude așa cu bunurile care, la urma urmei, nu-i fuseseră hărăzite de către Atoateîmpărțitorul decît spre a le folosi tocmai cu mărinimie, marele vizir Giafar nu vroi nicicum, cu sufletul său gingaș, ca stăpînul său să se dovedească mai departe lipsit de umilința datorită față de Allah. Și se hotărî a-și lua îngăduința să-i deschidă ochii. Se temeni, așadar, dinainte-i și, după ce sărută de trei ori pămîntul, îi spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, o, cunună peste capetele noastre, iartă-l pe robul tău dacă se încumetă a-și ridica glasul de față cu tine spre a-ți zugrăvi că virtutea cea mai de seamă a unui drept-credincios este umilința dinaintea lui Allah, și că aceasta-i singurul

lucru cu care se cade să se fălească cineva. Căci toate bunurile de pe pămînt, și toate darurile minții, și toate însușirile cele bune ale sufletului nu sînt pentru om decît un dar de la cel Preaînalt — lăudat fie el ! Iar omul nu se cuvine să se îngîmfe cu darul acesta mai mult decît un pom că e plin de roade, ori decît marea că se varsă în ea apele cerului. Cît despre laudele ce se cuvin dărniciei tale, lasă mai degrabă să le facă supușii tăi, care mulțumesc fără de încetare cerului că le-a menit să se nască în împărăția ta, și care nu au altă mulțumire decît să-ți rostească numele plini de recunoștință !

Pe urmă, adăugă :

— Și-apoi, o, doamne al meu, să nu care cumva să crezi că tu ai fi singurul pe care Allah l-ar fi copleșit cu darurile lui cele fără de socoată ! Să știi, dar, că se află în cetatea Bassrei un tînăr care, măcar că nu este decît un om de rînd, trăiește cu mai multă strălucire și cu mai multă îmbelșugare decît cei mai mari regi. Îl cheamă Abulcassem, și nici un domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mîna mai largă și nu este mai filotim ca el...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și doua noapte

Urmă :

...Îl cheamă Abulcassem, și nici un domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mîna mai largă și nu este mai filotim ca el !

Cînd auzi vorbele astea de la urmă ale vizirului său, califul se simți peste măsură de înciudat ; și se făcu roșu de tot la față, și cu ochii aprinși ; și, uitîndu-se la Giafar cu fală, îi spuse :

— Vai de tine, o, cîine de vizir ! cum de cutezi să minți dinaintea stăpînului tău, uitînd că o purtare ca asta ți-aduce fără de izbavă moartea ?

Iar Giafar răspunse :

— Pe viața capului tău ! o, emire al drept-credincioșilor, vorbele pe care m-am încumetat să le rostesc de față cu tine sînt vorbe de adevăr. Iar dacă mi-am pierdut toată credința la inima ta, poți să pui a se cerceta, și pe urmă să mă osîndești, dacă ai să afli că sînt mincinoase. În ce mă privește, o, doamne ale meu, nu mă sfiesc a-ți mărturisi că am fost, cu prilejul călătoriei mele din urmă la Bassra, oaspetele uluit al tînărului Abulcassem. Iar ochii mei încă nu au uitat ceea ce au văzut, urechile mele ceea ce au auzit, și mintea mea ceea ce a fermecat-o. Și, drept aceea, chiar cu primejdia de a trage asupra-mi obijduirea din partea stăpînului meu, nu am putut să mă opresc de a nu spune sus și tare că Abulcassem este omul cel mai mărinimos din vremile lui !

Și Giafar, după ce vorbi astfel, tăcu. Iar califul, pînă peste măsură de supărat, făcu semn căpeteniei străjilor să-l înșface pe Giafar. Și porunca fu îndeplinită pe loc. Și, după asta, Al-Rașid ieși din sală și, neștiind cum să-și descarce mînia, se duse în iatacul soției sale Sett Zobeida, care îngălbeni de spaimă cînd îi văzu chipul de zile negre.

Și Al-Rașid, cu sprîncenele încruntate și cu ochii bulbucați, se duse și se întinse, fără a scoate o vorbă, pe divan. Iar Sett Zobeida, care știa cum să-l ia în ceasurile lui de supărare, se feri să-l zgîndăre cu vreo întrebare de prisos ; ci, luînd o înfățișare de mare îngrijorare, îi aduse un pahar plin cu apă înmiresmată cu trandafir și, dîndu-i-o, îi spuse :

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, fiu al moșului meu ! Băutura aceasta să te răcorească și să te liniștească ! Viața-i întocmită din două culori, una albă și alta neagră. Deie Allah ca numai culoarea albă să lumineze lungile tale zile !

Și Al-Rașid spuse :

— Pe volniciile strămoșilor noștri cei slăviți ! numai negura are să-mi acopere viața, o, fiică a moșului meu, cîtă vreme am să-l mai văd dinaintea ochilor pe fiul barmecidului, pe Giafar ăla al pacostei, care se veselește să-mi înfrunte vorbele, să-mi precumpănească faptele și să dea precădere asupra mea unor inși oarecari dintre supușii mei !

Și îi istorisi soției sale tot ce se întîmplase, și i se plînse de vizirul său, cu niște vorbe care o făcură să priceapă că preacinstitul cap al lui Giafar se afla de data aceasta la mare primejdie. Încît Sett Zobeida nu pregetă a fi dintru-ntîi la un gînd cu emirul, mărturisindu-și supărarea că îl vedea pe vizir îngăduindu-și atari necuviințe față de domnul său. Pe urmă, tare iscusit, îi dovedi că ar fi mai cuminte să amîie osînda numai atît cît să trimită pe cineva la Bassra spre a cerceta cum stă treaba. Și adăugă :

— Și-atunci ai să te poți încredința de adevărul ori de minciuna spuselor lui Giafar, și să-i faci ceea ce se va cuveni.

Iar Harun, pe care vorbele pline de înțelepciune ale soției sale îl potoliseră pe jumătate, răspunse :

— Dreptu-i ce spui, o, Zobeida ! Hotărît ! îi datorez această chibzuință unui om cumu-i fiul slujitorului meu Yahia ! Ba chiar, întrucît nu pot să am deplină încredere în seama pe care mi-ar da-o cel pe care l-aș trimite la Bassra, vreau să mă duc însumi în cetatea aceea, să cercetez lucrurile. Și am să-l cunosc și eu pe Abulcassem ăla. Și mă jur că Giafar are să plătească cu capul

dacă mi-o fi înflorit filotimia tînărului acela, ori dacă mi-o fi spus vreo minciună.

Și fără a zăbovi mai mult să-și ducă la îndeplinire gîndul, Harun se ridică pe clipă pe dată și, fără a vrea să mai asculte ce-i spunea Sett Zobeida spre a-l îndemna să nu facă de unul singur drumul acela, se străvesti în negustător de la Irak, o povățui pe sultană să vegheze în lipsa lui la treburile împărăției și, ieșind din palat pe o poartă tainică, plecă din Bagdad.

Și Allah îi meni bună-pace ; și ajunse la Bassra fără de supărare, și trase la hanul cel mare al negustorilor. Și acolo, mai înainte chiar de a-și face un răgaz de odihnă și de a minca oleacă, se grăbi să-l iscodească pe portarul de la han despre ceea ce ardea să afle, întrebîndu-l, după schimbarea salamalekurilor :

— Este adevărat, o, șeicule, că în orașul acesta trăiește un tînăr, pe nume Abulcassem, care este mai presus decît regii ca mărinimie, ca lărgime de mînă și ca bogăție ?

Și bătrînul portar, clătinînd din cap cu o înfățișare plină de încredințare, răspunse :

— Allah coboare asupra-i binecuvîntările sale ! Da care-i insul care să nu fi cunoscut urmările dărniciei lui ? În ce mă privește, ya sidi, apoi de-aș avea eu pe fața mea și o sută de guri, și în fiecare gură cîte o sută de limbi, și pe fiecare limbă cîte o comoară de limbuție, tot n-aș putea să-ți povestesc așa cum se cuvine dărnicia cea minunată a domniei sale Abulcassem !

Pe urmă, întrucît alți călători soseau cu calabalîcurile lor, portarul hanului nu avu răgaz să-i spună mai departe. Iar Harun fu nevoit să plece, și se sui în odaie să se odihnească și să cineze ceva în seara aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, plecă de la han și se duse să se plimbe prin sukuri. Și, după ce negustorii își deschiseră prăvăliile, emirul se duse la unul dintre ei, acela ce i se păru cel mai de vază, și îl rugă să-i

arate drumul care ducea la casa lui Abulcassem. Şi negustorul, tare minunîndu-se, îi spuse :

— Da de prin ce ţară depărtată vei fi venind tu, de nu ai habar unde-i casa domniei sale Abulcassem ? Păi el, aici, este mai cunoscut decît o fi fost vreodată un rege în toată împărăţia lui !

Iar Harun adeveri că venea într-adevăr de tare departe, da că ţinta călătoriei lui era tocmai aceea de a-l cunoaşte pe domnia sa Abulcassem. Atunci negustorul porunci unui băiat de-al lui să-i slujească de călăuză, spunîndu-i :

— Du-l pe acest preacinstit străin pînă la palatul strălucitului nostru domn !

Or, palatul acela era un palat uluitor. Şi era întru totul zidit numai din pietre de marmură ca matostatul, cu nişte porţi de jad verde. Şi Harun rămase uluit de frumuseţea întocmirii lui ; şi, cînd intră în curte, văzu o mulţime de robi tineri, albi şi negri, îmbrăcaţi zarif, care se veseleau jucîndu-se, în aşteptarea poruncilor de la stăpînul lor. Şi îl opri pe unul dintre ei şi îi spuse :

— O, tinere, te rog să te duci şi să-i spui stăpînului tău Abulcassem : „O, stăpîne ale meu, se află în curte un străin care a bătut drumul de la Bagdad pînă la Bassra anume numai spre a-şi bucura ochii cu chipul tău binecuvîntat !“

Şi robul cel tînăr cunoscu numaidecît din felul cum vorbea şi din înfăţişarea celui care îl oprise că acela nu era om de rînd. Şi dete fuga să-şi vestească stăpînul, care veni pînă în curte să-l întîmpine pe oaspetele cel străin. Şi, după salamalekurile şi urările de bun-venit, îl luă de mînă şi îl duse într-o sală care era împodobită numai cu frumuseţea şi cu liniile ei desăvîrşite.

Şi, de îndată ce şezură pe divanul cel larg de mătasă chindisită cu aur ce se întindea de jur împrejurul sălii, se şi iviră doisprezece tineri robi albi, tare frumoşi, aducînd nişte oluri de agat şi de rubin, pline cu licori alese. Apoi intrară douăsprezece copilandre ca nişte lune,

care unele aduceau castroane de farfuriu pline cu poame și cu flori, iar altele aduceau cupe mari de aur pline cu sorbeturi de înghețată de fructe zdrobite, minunate la gust. Și robii aceia tineri, și copilandrele acelea gustară întîi din licorile, din sorbeturile și din răcoritoarele acelea, pînă a le da oaspetelui stăpînului lor. Și Harun se îndulci cu acele băuturi felurite și, măcar că era deprins cu cele mai plăcute bunătățuri din tot Răsăritul, mărturisi că nu mai băuse nicicînd ceva asemuitor.

După care Abulcassen îl pofti pe musafirul lui să treacă într-o altă sală, unde era așezată o masă plină cu bucatele cele mai alese, în niște farfurii de aur greu. Și îi dete, cu chiar mîinile lui, bucatele cele mai bune. Și Harun găsi că bucatele acelea erau gătite nemaipomenit.

Pe urmă, cînd masa se sfîrși, tînărul îl luă de mînă și îl duse în cea de a treia sală, și mai bogat împodobită decît celelalte două. Și niște robi, încă și mai frumoși decît cei de mai înainte, aduseră o sumedenie uluitoare de oluri de aur învrîstate cu nestemate și pline cu tot felul de vinuri, precum și niște tablale mari de farfuriu pline cu uscături dulci, și niște tăvi împodobite cu plăcinte de soi. Și pe cînd Abulcassem își îmbia musafirul să guste, intrară niște cîntărețe și niște lăutărese, care începură o cîntare ce-ar fi tulburat și pietrele. Și Harun, pînă peste poate de încîntat, își zicea : „Hotărît ! și în saraiul meu am cîntărețe cu glasuri minunate, și chiar cîntăreți ca Isac, care cunosc totul despre tainele meșteșugului lor, da nimenea nu ar putea să năzuiască a se lua la întrecere cu acestea de aici ! Pe Allah ! au ce-a putut să facă un om de rînd, un tîrgoveț din Bassra, ca să adune atîta grămadă de lucruri desăvîrșite ?“

Și pe cînd Harun lua aminte cu osebire la glasul unei almee ce-l vrăjise cu dulceața ei, Abulcassem ieși din sală și se întoarse peste o clipă, ținînd într-o mînă o vergea de chilimbar, iar în cealaltă un copăcel cu tulpinița de argint, cu crengile și cu frunzele de smarald și cu poamele

de rubin. Iar în vîrful acelui pom se afla un păun de aur de o frumusețe ce-l proslăvea pe acela care îl închipuise. Și Abulcassem, după ce puse pomul jos la picioarele califului, lovi cu vergeaua capul păunului. Și numaidecît pasărea cea mîndră își întinse aripile și desfășură minunăția cozii, și începu să se învîrtească repede-repede. Și, pe măsură ce se învîrtea, niște parfumuri de ambră, de nard, de mireasmă de aloe și de alte odoruri cu care era plin țîșneau din toate părțile ei, în șuvițe subțiri, și îmbălsămau sala toată.

Ci deodată, în vreme ce Harun privea prins cu totul pomul și păunul și se minuna de ele, Abulcassem le luă și pe unul și pe celălalt și le duse. Iar Harun se simți tare înțepat de fapta aceea neașteptată, și își zise în sinești : „Pe Allah ! ce lucru ciudat ! Și ce vor să însemne toate ăstea ? Oare așa se poartă o gazdă față cu oaspeții săi ? Tînărul acesta, mi se pare mie, nu prea știe să se arate precum îmi da de înțeles Giafar. Îmi ia pomul și păunul tocmai cînd mă vede mai dornic să mă uit la ei. Pesemne că, fără de nici o îndoială, i-a fost frică să nu-i cer să mi le dăruiască. A, nu-mi pare rău să cercetez eu însumi filotimia aceasta vestită care, după vizirul meu, nu-și are perechea pe lume !“

În vreme ce lui Al-Rașid asemenea gînduri i se năzăreau prin minte, tînărul Abulcassem se întoarse în sală. Și era însoțit de un rob micuț, frumos ca soarele. Și copilul acela drăgălaș avea o mantie de atlaz de zarafir, împodobită cu mărgăritare și cu diamante. Și ținea în mînă o cupă făcută dintr-o singură bucată de rubin, și umplută cu un vin purpuriu. Și veni la Harun și, după ce sărută pămîntul dinainte-i, îi întinse cupa. Și Harun o luă și o duse la buze. Da care nu-i fu mirarea după ce, golind cupa, văzu că, dînd-o îndărăt robului cel drăguț, era iarăși plină pînă sus ! Încît o luă iar din mîinile copilului și, ducînd-o la gură, o goli pînă la ultimul strop. Pe urmă o dete îndărăt robului cel micuț, luînd seama

cum se umplea la loc fără ca nimeni să fi turnat ceva în ea.

Văzînd acestea, Harun rămase pînă peste poate de uluit...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și treia noapte

Urmă :

...Văzînd aceasta, Harun rămase pînă peste poate de uluit și nu se putu opri să nu întrebe cum se putea întîmpla așa ceva. Iar Abucalssem răspunse :

— Doamne, nu este nimica năzdrăvănesc aici. Cupa aceasta este lucrarea unui învățat de odinioară, care era stăpîn pe toate tainele pămîntului !

Și rostind vorbele acestea, luă de mînă copilul și ieși grăbit din sală. Iar năpraznicul Harun, de data aceasta, rămase tare îmbufnat. Și gîndi : „Pe viața capului meu ! tinerelul acesta și-a pierdut mințile, ori, și mai rău, habar n-a avut vreodată de datorințele ce se cuvin față de un oaspete, și habar n-a avut de purtările alese. Îmi aduce toate minunățiile acestea, fără ca să-l fi rugat cineva, mi le întinde dinaintea ochilor, și, cînd bagă de seamă că mă cuprinde cea mai mare plăcere să mă uit la ele, mi le ia. Pe Allah ! n-am văzut în viața mea ceva mai supărător și mai bădărănesc. Afurisitule de Giafar ! am să te învăț eu în curînd, de-o vrea Allah, să judeci mai bine oamenii și să-ți mai învîrtești limba prin gură înainte de a vorbi !“

În vreme ce Al-Rașid își făcea asemenea socoteli despre firea gazdei lui, îl văzu pe acesta întorcîndu-se în sală pentru a treia oară. Și, la cîțiva pași în urma lui, venea o copilandră cum nu se află decît în grădinile raiului. Era toată îmbrăcată în mărgăritare și în nestemate, și încă și mai împodobită cu chiar frumusețea ei, decît cu gătelile hainelor. Iar Harun, cînd o văzu, uită și de pom, și de păun, și de cupa cea mereu plină, și își simți sufletul junghiat de plăcere. Iar fetișcana, după ce i se temeni adînc, veni și șezu dinainte-i și, cu o lăută lucrată in lemn de aloe, din fildeș, din sandal și din abanos, începu să cînte pe douăzeci și patru de feluri osebite, cu o măestrie atîta de desăvîrșită încît Al-Rașid nu-și mai putu stăpîni mirarea și strigă :

— O, tinere, ce soartă vrednică de pizmuit ai avut!

Da de îndată ce Abulcassem băgă de seamă că musafirul său era fermecat de fetișcană, numaidecît o luă pe aceasta de mînă și o scoase din sală cu mare zor.

Cînd califul văzu purtarea aceea a gazdei sale, fu pînă peste măsură de jignit și, de teamă să nu-și lase mînia să izbucnească, nu voi să rămînă mai mult într-o casă în care era primit într-un chip atîta de ciudat. Încît, de îndată ce tînărul se întoarse în sală, îi spuse, ridicîndu-se :

— O, mărinimoase Abulcassem, sînt, într-adevăr, tare tulburat de felul cum te-ai purtat cu mine, fără a-mi cunoaște cinul și rostul. Îngăduie-mi, așadar, să plec și să te las în tihnă, fără să-ți pun mai mult la încercare filotimia!

Iar tînărul, de teamă să nu-l supere, nu voi să se împotrivească dorinței lui și, făcîndu-i o temenea cuviincioasă, îl însoți la poarta saraiului, cerîndu-și iertare că nu l-a primit cu toată măreția ce i s-ar fi căzut.

Și Harun porni înspre han, gîndind cu amărăciune : „Ce om plin de fumuri și Abulcassem ăsta! Îi place să-și înșire bogățiile sub ochii străinilor, ca să-și stîmpere

el mîndria și făloșenia. Dacă asta-i dărnicie de mînă, apoi eu nu sînt decît un smintit și un orb ! Păi nu ! Că, de fapt, insul ăsta nu e decît un cărpănos, și încă un cărpănos de soiul cel mai grețos. Iar Giafar are să afle în curînd cît face să-ți amăgești domnul cu minciuna cea mai ticăloasă !"

Și, tot chibzuind așa, ajunse la poarta hanului. Și zări în curte un alai mare, așezat ca o jumătate de lună și alcătuit dintr-o mulțime mare de robi tineri, și albi și negri, cei albi de-o parte, iar cei negri de cealaltă. Și, în mijlocul cornului acela de lună, ședea o copilandră frumoasă, copilandra cea cu lăuta, care îl vrăjise în palatul lui Abulcassem, avîndu-l de-a dreapta ei pe copilul cel drăgălaș, cu cupa de rubin în mînă, și de-a stînga un alt copil, tot atîta de dulce și de frumos, ținînd pomul de smarald și păunul.

Or, de cum intră pe poarta hanului, toți robii se pleconiră pînă la pămînt, iar copilandra cea aleasă veni înaintea lui și îi înfățișă, pe o pernă de atlaz, un sul de hîrtie de mătasă. Și Al-Rașid, măcar că tare nedumerit de toate astea, luă sulul, îl desfășură și văzu că purta aceste rînduri :

„Pacea și binecuvîntarea fie asupra musafirului nostru cel plăcut, a cărui ospeție ne-a cinstit casa și ne-a înmiresmat-o. Și-apoi ! Binevoiește, o, părinte al musafirilor preaaleși, să-ți pleci privirea asupra lucrurilor fără de preț pe care le trimite domniei tale mîna noastră cea prea puțin darnică, și să le primești din partea noastră ca pe un prea sărac semn al supușeniei noastre față de acela care ne-a luminat sălașul. Că am băgat de seamă că robii aceștia care alcătuiesc alaiul, precum și băieții și fetele acestea, ca și pomul, ca și pocalul, ca și păunul, nu i-au neplăcut în chip osebit musafirului nostru ; și, drept aceea, ne rugăm lui să le socoată ca și cum ale sale ar fi fost dintotdeauna. Și-apoi, toate de la Allah vin și la el se întorc toate. Uassalam !"

Cînd sfîrși de citit scrisoarea aceea și cînd îi înțelese tot tîlcul și toată însemnătatea, Al-Rașid rămase pînă peste poate de minunat de atîta dărnicie și strigă :

— Pe volniciile strămoșilor mei — cinsti-le-ar Allah chipurile ! — pricep acuma că greșit l-am judecat pe tînărul Abulcassem ! Ce mai ești tu, dărnicie a lui Al-Rașid, pe lîngă o dărnicie cumu-i aceasta ? Fie-ți binecuvîntările celui Preaînalt asupra capului, o, vizire al meu Giafar, tu, care mi-ai prilejuit să mă scutur de mîndria mea cea păcătoasă și de înfumurarea mea ! Iacătă că într-adevăr un ins de rînd, fără a pregeta nici cît de cît, și fără a se arăta stînjenit în vreun fel, se dovedește mai presus ca mărinimie și ca filotimie decît sultanul cel mai bogat de pe pămînt !

Așa strigă. Pe urmă, chibzuind deodată, cugetă : „Da, pe Allah ! ci cum se face că un ins de rînd poate să dea asemenea daruri, și de unde a luat sau unde a găsit el atîtea bogății ? Și cum de este cu putință ca, în țările mele, un om să ducă o viață mai strălucită decît regii, fără ca eu să știu pe ce căi a ajuns el la o atare treaptă de bogăție ? Hotărît ! trebuie ca fără de zăbavă, chiar cu primejdia de a mă arăta necuviincios, să mă duc și să-l pun să-mi dezvăluie cum a putut să adune o avere atîta de peste măsură !“

Și numaidecît, în nerăbdarea lui de a-și astîmpăra nedumerirea, Al Rașid, lăsîndu-i la han pe robii săi cei noi și tot ce-i aduseseră, se întoarse la palatul lui Abulcassem. Și, cînd ajunse dinaintea tînărului, îi spuse, după salamalekuri :

— O, preadarnice stăpîne, Allah să-și sporească asupra-ți facerile de bine și ajute-ți să dăinuiască huzururile cu care ești acoperit ! Ci darurile pe care mi le-a făcut mîna ta binecuvîntată sînt atîta de mari încît mi-e teamă că, primindu-le, să nu trec peste datoriințele mele de musafir și peste marginile dărniciei tale fără de asemuire. Îngăduie-mi, așadar, ca, fără teama de a te jigni,

să fiu lăsat a ţi le trimite îndărăt, şi ca, minunat de ospeţia ce mi-ai dat, să mă duc să povestesc la Bagdad, oraşul meu, despre filotimia ta !

Ci Abulcassem, cu o înfăţişare tare mîhnită, răspunse :

— Doamne, fără de îndoială că, dacă ai vorbit aşa, vei fi avînd vreo pricină să te plîngi de primirea mea, ori poate că darurile mele ţi-au neplăcut pentru puţinătatea însemnătăţii lor ! Altminteri, nu te-ai fi întors de la hanul tău ca să mă faci să îndur o ocară ca aceasta !

Şi Harun, tot străvestit în neguţător, răspunse :

— Fereascâ-mă Allah să răspund la ospeţia ta într-un asemenea chip, o, preadarnicule Abulcassem ! Pricina întoarcerii mele nu vine decît numai din grija pe care o am văzîndu-te cum risipeşti aşa pe nişte străini pe care îi vezi întîia oară nişte lucruri atîta de scumpe, şi din teama de a vedea cum se sfîrşeşte, fără ca tu să dobîndeşti mulţumirea ce ţi se cuvine, o avuţie care, oricît de fără de sfîrşit ar putea să fie, trebuie să aibă şi un capăt !

La vorbele acestea ale lui Al-Raşid, Abulcassem nu putu a se opri să nu zîmbească, şi răspunse :

— Linişteşte-ţi grijile acestea, o, stăpîne al meu, dacă chiar numai asta-i pricina ce mi-a prilejuit bucuria întoarcerii tale. Află, într-adevăr, că în fiecare zi a lui Allah eu mă plătesc de datorinţele pe care le am faţă de Atoateziditorul — preamărit şi proslăvit fie el ! — făcînd celor ce bat la poarta mea unul, ori două, ori trei daruri pe potriva acelora care sînt acuma în mîinile mele. Întrucît avuţia pe care mi-a hărăzit-o Atoatedătătorul de bogăţie este o avuţie fără de capăt.

Şi, văzînd o nedumerire mare cum se ivea pe chipul oaspetelui său, adăugă :

— Văd, o, stăpîne al meu, că trebuie să-ţi mărturisesc nişte întîmplări din viaţa mea şi să-ţi povestesc istoria acestei comori fără fund, care-i o poveste atît de minu-

nată și de uluitoare încît, de-ar fi scrisă cu acul îl colțul de dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu luare-aminte !

Și, rostind acestea, tînărul Abulcassem îl luă pe oaspetele său de mînă și îl duse într-o sală plină de reveneală, în care mai multe cățui tare frumoase îmbălsămau aerul și unde se vedea un jeț larg de aur cu niște chilimuri scumpe la picioare. Și tînărul îl pofti pe Harun să se suie în jeț, să șadă lîngă el, și își începu așa povestea :

Află, o, stăpîne al meu — Allah este stăpînul nostru al tuturora ! — că eu sînt copilul unui mare giuvaiergiu, de baștină din Cairo, pe care îl chema Abdelaziz. Ci tatăl meu, măcar că s-a născut la Cairo, ca și tatăl său, și ca și tatăl tatălui său, nu a trăit toată viața lui în orașul său de naștere. Căci stăpînea atîtea bogății încît, fiindu-i frică să nu tragă asupra-și zavistia și lăcomia sultanului Egiptului care, pe vremile acelea, era un asupritor fără de leac, s-a văzut silit să-și lase țara și să vină să se statornicească în orașul acesta al Bassrei, la umbra ocrotitoare a sultanilor Bani-Abbas — reverse Allah asupră-le binecuvîntările sale ! Și tatăl meu, nu peste mult timp, s-a însurat cu singura fată a negustorului cel mai bogat din cetate. Iar eu m-am născut din căsătoria aceea norocită. Iar înainte de mine, și după mine, nici un alt rod nu s-a mai adăugat la vița neamului lor. Și-așa că, bucurîndu-mă de toate bunurile tatălui meu și ale mamei mele după moartea lor — dărui-le-ar mîntuirea Allah și fie el mulțumit de ei ! — încă tînăr de tot, am avut de mînuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogății...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și patra noapte

Urmă :

...încă tînăr de tot am avut de mînuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogăţii. Ci, întrucît îmi plăceau cheltuielile și risipa, mă apucai să trăiesc cu atîta necumpăt, că în nici doi ani toată moștenirea mea fu vîntuită. Întrucît, o, stăpîne al meu, toate ne vin de la Allah și toate la el se întorc ! Eu atunci, văzîndu-mă într-o stare de sărăcie lucie, mă apucai să chibzuiesc la viața mea trecută. Și mă hotărîi, după viața și după isprăvile mele de la Bassra, să las orașul meu de naștere, și să mă duc să-mi tîrăsc pe aiurea amărîtele mele de zile ; căci sărăcia este mai ușor de purtat sub ochii unor străini. Îmi vîndui așadar, casa, singurul bun care îmi mai rămăsese, și mă alipii la o caravană de negustori, cu care ajunsei mai întîi la Mossul și pe urmă la Damasc. După care, străbătui pustia, ca să mă duc în hagialîc la Mecca ; iar de acolo mă dusei la Cairo cel mare, leagănul spiței și al neamului meu.

Or, cînd ajunsei în orașul acela cu case frumoase și cu geamii fără de număr, îmi adusei aminte că chiar acolo se născuse Abdelaziz, giuvaiergiul cel bogat, și nu putui să mă opresc, la această amintire, să scot niște suspine adînci și să plîng. Și mă gîndii ce durere l-ar fi cuprins pe tatăl meu dacă ar fi văzut starea jalnică a singurului său copil, moștenitorul său. Și, stăpînit de gîndurile acestea ce mă apăsau, ajunsei în preumblarea mea pe malurile Nilului, în spatele saraiului sultanului. Și iacătă că la o fereastră se ivi un cap vrăjit de fetișcană ori de copilă, nu știam, și care, cînd o zării, mă înmărmuri. Ci deodată se trase îndărăt, și nu mai văzui nimic. Iar eu șezui acolo pierit, pînă seara, așteptînd zadarnic să se mai arate o dată. Și, într-un sfîrșit, plecai, ci cu inima

grea, și mă dusei să-mi petrec noaptea la hanul la care trăsesem. Iar a doua zi, întrucît chipul fetișcanei se înfățișa necontenit în mintea mea, nu pregetai să mă întorc sub fereastra cu pricina. Ci nădejdea și așteptarea mea fură chiar degeaba ; întrucît chipul cel dulce nu se mai ivi, măcar că perdeaua de la geamuri tremură oleacă, iar mie mi se păru că ghicesc o pereche de ochi babilonici dincolo de giurgiuvele. Iar neivirea aceea mă mohorî amarnic, fără totuși a mă deznădăjdui, întrucît nu pregetai să mă întorc iarăși tot în acel loc, a doua zi. Or, care nu fu atunci tulburarea mea cînd văzui fereastra că se întredeschide și că perdeaua se dă la o parte, lăsînd să se ivească luna plină a chipului ei ! Și mă temenii degrabă, cu fruntea la pămînt ; și, după ce mă ridicai, rostii :

— O, doamnă și stăpînă, sînt un străin venit de curînd la Cairo, și care și-a început intrarea în cetatea aceasta cu vederea frumuseții tale. Iar ursita, care m-a călăuzit de mînă pînă aici, împlinească-și minunea precum dorește robul tău !

Și tăcui, așteptînd răspunsul. Iar fetișcana, în loc de a-mi răspunde, căpătă o înfățișare atîta de înfricoșată încît eu nu mai știam dacă se cădea să mai stau acolo ori să-mi slobozesc picioarele în vînt. Și mă hotărîi să stau pe loc, nesimțitor la toate primejdiile ce m-ar fi putut paște. Or, bine am făcut, întrucît deodată fetișcana se plecă peste marginea ferestrei și îmi spuse cu glas tremurător :

— Întoarce-te pe la miezul nopții. Da acuma fugi cît mai iute !

Și, cu vorbele acestea, pieri grabnic și mă lăsă pînă peste măsură de uluit, de îndrăgostit și de bucuros. Și îmi uitai pe dată necazurile și sărăcia. Și mă grăbii să mă întorc la hanul meu, ca să trimit după bărbierul locului, care se apucă să mă radă pe cap, la subțiori și pe vintre, să mă ferchezuiască și să mă dichisească. Pe

urmă, mă dusei la hammamul săracilor unde, pe cîţiva gologani, făcui o scaldă minunată şi mă înmiresmai şi mă împrospătai, şi ieşii de acolo cu totul învoioşat şi cu trupul uşor ca fulgul. Încît, atunci cînd veni ceasul hotărît, mă dusei ocrotit de noapte sub fereastra de la sarai. Şi găsii la fereastra aceea o scară de mătasă, care cobora pînă la pămînt. Iar eu, fără a şovăi, nemaiavînd de altminteri nimica de pierdut, afară de o viaţă care nu mai avea nici o legătură şi nici un rost, mă căţărai pe scară şi intrai pe geam în iatac. Străbătui degrabă două odăi, ajunsei în cea de a treia, unde, pe un pat de argint, şedea întinsă şi zîmbitoare aceea după care tînjeam. Ah! domnia ta negustorule, oaspete al meu, cîtă minune era în făptura aceea a Atotateziditorului! Ce ochi! Şi ce gură! Cînd am văzut-o, am simţit că-mi zboară minţile, şi nu am putut să rostesc o vorbă. Ci ea se ridică pe jumătate şi, cu un glas mai dulce ca zahărul candel, îmi spuse să stau jos lîngă ea pe patul de argint. Apoi mă întrebă cu luare aminte cine sînt. Iar eu îi istorisii povestea mea, cu inima deschisă, de la început pînă la sfîrşit, fără a ocoli nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată. Or, fetişcana, care mă ascultase cu multă băgare de seamă, se arătă cu adevărat tulburată de starea în care mă adusese soarta. Iar eu, văzînd-o aşa, rostii :

— O, stăpînă a mea, oricît de amărît aş fi, pun capăt jelaniei, de vreme ce tu eşti atîta de bună încît să plîngi de nenorocirile mele!

Iar ea la acestea îmi dete răspunsul de cuviinţă, şi pe nesimţite ne prinserăm într-o tăifăsuială care se făcea tot mai drăgăstoasă şi mai caldă. Şi, pînă la urmă, îmi mărturisi că şi ea, cînd m-a văzut, a simţit o ispită pentru mine. Iar eu grăii :

— Preaslăvit fie Allah, carele înduioşează inimile şi îndulceşte ochii gazelelor!

La care ea dete iarăși răspunsul de cuviință, și adăugă :

— Întrucît tu mi-ai mărturisit că ești Abulcassem, nici eu nu vreau să nu știi cine sînt !

Și, după ce șezu tăcută o clipă, spuse :

— Află, o, Abulcassem, că sînt cadîna cea mai dragă a sultanului, și că mă cheamă Sétt Labiba. Or, cu tot huzurul în care trăiesc aici, nu sînt deloc fericită. Căci, pe lîngă că sînt înconjurată numai de niște potrivnice pizmașe și gata să mă dea pierzării, sultanul, care mă are dragă, nu izbutește să mă mulțumească, întrucît Allah, cel carele împarte vîrtute cocoșilor, pe el l-a uitat la împărțanie. Și pentru aceea, cînd te-am zărit sub fereastra mea și cînd te-am văzut plin de cutezanță și netemător de primejdie, am socotit că vei fi fiind și bărbat destoinic. Și te-am chemat să te încerc. Așa încît acuma-i rîndul tău să-mi dovedești că nu m-am înșelat cînd te-am ales, și că destoinicia ți-este pe măsura cutezanței !

Eu atunci, o, stăpîne al meu, care nu duceam lipsă să fiu îndemnat spre a face cele ce se cuveneau, întrucît nu mă aflam acolo decît pentru fapte, nu vrusei să mai pierd nicidecum o vreme scumpă cîntînd stihuri, cumu-i datul în împrejurări de-acestea, și mă pregătii de iureș. Ci în chiar clipita cînd brațele noastre se împreunau, se auzi o bătaie năpraznică la ușa odăii. Iar preafrumoasa Labiba, înfricoșată foarte, îmi spuse :

— Nimeni nu are îngăduință să bată așa, de nu cumva-i chiar sultanul. Sîntem vînduți și pierduți, fără de scăpare !

Eu mă și gîndii la scara de la fereastră, ca să fug pe unde suisem. Ci vru soarta ca sultanul tocmai dinspre partea aceea să se abată ; și nu-mi mai rămînea nici o putință de scăpare. Încît, hotărîndu-mă la cel din urmă lucru ce-mi mai rămînea de făcut, mă ghemuii sub patul de argint, pe cînd cadîna sultanului se scula să des-

chidă. Şi, de îndată ce uşa fu deschisă, sultanul şi intră urmat de hadîmbii lui şi, pînă să apuc eu să-mi dau seama despre ce se întîmplă, mă şi simţii înşfăcat de sub pat de douăzeci de mîini amarnice şi negre, care mă traseră ca pe un sac şi mă ridicară de jos. Şi hadîmbii aceia se repeziră cu mine la fereastră, în vreme ce alţi hadîmbi negri, înşfăcînd-o pe cadînă, se repezeau la fel spre cealaltă fereastră. Şi toate mîinile deodată îşi aruncară povara, zvîrlindu-ne pe amîndoi din vîrful palatului în apele Nilului.

Or, fusese scris la ursita mea să-mi fie dat să scap de moartea prin înec. Şi-aşa, măcar că zăticnit rău din cădere, izbutii, după ce ajunsei pînă la străfundul Nilului, să ies iar la faţa apei şi să mă furişez, la adăpostul nopţii, pînă la malul din partea dimpotrivă palatului. Şi, după ce scăpai dintr-o primejdie atîta de mare, nu mă îndurai să plec pînă ce nu încercai s-o pescuiesc şi pe aceea pe care nesăbuinţa mea o dusese la pierzanie, şi mă băgai îndărăt în ape, cu mai multă îndîrjire decît cînd ieşisem, şi mă scufundai, şi iar mă scufundai de-o grămadă de ori, trudindu-mă s-o găsesc. Ci toate străduniile mele rămaseră zadarnice şi, cum puterile începeau să mă lase, mă văzui nevoit, ca să-mi scap sufletul, să mă întorc la mal. Şi, amărît rău, jeluiam moartea cadînei aceleia dulce, zicîndu-mi că nu s-ar fi căzut să mă apropiu de ea cîtă vreme mă ştiam sub zodia nenorocului şi ştiam că nenorocul este molipsitor. Încît, sfîşiat de durere şi copleşit de căinţe, detei zor să fug din Cairo şi din Egipt, şi luai calea Bagdadului, cetatea păcii.

Or, Allah îmi meni cale tihnită, şi ajunsei fără necazuri la Bagdad, da într-o stare tare jalnică, întrucît eram fără bani, şi din toată averea mea de odinioară nu-mi mai rămăsese decît numai un dinar de aur pe fundul chimirului. Şi, de cum ajunsei în sukul zarafilor, schim-

bai dinarul în mărunțiș, și, ca să-mi cîștig pîinea cea de toate zilele, cumpărai o tabla de răchită și niște zaharicale, și niște mere înmiresmate, și niște balsamuri, și niște chitonaguri, și niște trandafiri. Și mă apucai să-mi strig marfa pe la ușa prăvăliilor, vînzînd în fiecare zi și cîștigînd atîta cît să-mi ajungă pentru ziua de mîine. Or, neguțătoria aceea măruntă îmi mergea, întrucît aveam glas frumos și îmi vesteam marfa nu ca vînzătorii din Bagdad, ci cîntînd în loc să strig.

Și, într-o zi, pe cînd mi-o cîntam cu un glas încă și mai limpede ca de obicei, un preacinstit șeic, stăpîn pe prăvălia cea mai frumoasă din suk, mă strigă, alese un măr înmiresmat de pe tablaua mea și, după ce îl mirosi de mai multe ori, privindu-mă într-una cu luare-aminte, mă pofti să stau jos lîngă el. Și șezui, iar el îmi puse o sumedenie de întrebări, iscodindu-mă cine sînt și cum mă cheamă. Ci eu, tare stînjenit de întrebările lui, răspunsei :

— O, stăpîne al meu, cruță-mă de a-ți mai vorbi despre niște lucruri de care nu-mi pot aminti fără să zgîndăresc niște răni pe care timpul începuse să le zviduiască. Că și numai a-mi pomeni numele îmi este o durere!

Și pesemne că oi fi rostit vorbele acestea oftînd și cu un glas tare trist, de vreme ce bătrînul nu mai voi să mai stăruie și să mă mai întrebe nimic în privința aceasta. Și numaidecît schimbă șirul, aducînd vorba despre treburile de vînzare și de cumpărare ale zaharicalelor mele ; pe urmă, luîndu-și rămas-bun, scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său. Or, eu îl preamării în cugetul meu pe acest șeic preacinstit, a cărui dărnicie îmi era și mai de preț în sărăcia în care mă aflam, și mă gîndeam că nici cei mai de seamă navabi la care aveam obiceiul să le înfățișez tablaua mea de răchită nu-mi dedeseră vreodată măcar a cincea parte din cît căpătasem de la mîna aceea pe care nu pregetam s-o sărut în semn de cinstire și de mulțumire.

Și, a doua zi, măcar că nu eram eu bine dumirit asupra gîndurilor binefăcătorului meu din ajun, nu pregetai să mă duc iarăși în suk. Iar el, de cum mă zări, îmi făcu semn să mă apropii, și luă oleacă de tămîie de pe tablaua mea. Pe urmă mă pofti să șed jos lîngă el și, după cîteva întrebări și răspunsuri, mă rugă cu multă luare-aminte să-i istorisesc povestea mea, pe care de data aceasta nu avusei cum s-o mai ocolesc fără a-l nemulțumi. Îi povestii, așadar, cine eram și tot ce mi se întîmplase, fără a-i ascunde nimic. Și, după ce îi făcui această destăinuire, bătrînul îmi spuse, cu o mare tulburare în glas :

— O, fiul meu, ți-ai găsit în mine un părinte mai bogat decît Abdelaziz — Allah fie mulțumit de el ! — și care nu are să aibă mai puțină dragoste față de tine. Întrucît nu am nici un copil, și nici o nădejde de-a avea, te înfiez. Așa că, o, fiul meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, căci, de-o vrea Allah, ai să-ți uiți în preajma mea necazurile trecute !

Și, grăind așa, mă sărută și mă strînse la inima lui. Pe urmă, mă puse să-mi arunc tablaua de răchită cu tot

ce era pe ea, închise prăvălia și, luîndu-mă de mînă, mă duse acasă la el, unde îmi spuse :

— Mîine plecăm la cetatea Bassrei, care-i și orașul meu, și unde vreau să trăiesc de-acuma înainte laolaltă cu tine, o, copilul meu !

Și-așa că a doua zi pornirăm la drum amîndoi înspre Bassra, orașul meu de baștină, unde ajunserăm fără de necazuri, sub ocrotirea lui Allah. Și toți cei cu care mă întîlneam și mă cunoșteau se bucurau cînd vedeau că fusesem înfiat de un negustor atîta de bogat. În ce mă privește, nu mai trebuie să-ți spun, doamne, că m-am apucat cu tot cugetul meu și cu toată priceperea mea să-i fiu pe plac bătrînului. Iar șeicul era ca vrăjit de purtarea mea față de el, și îmi spunea adesea :

— Abulcassem, ce zi binecuvîntată a fost ziua cînd ne-am întîlnit noi la Bagdad ! Ce bună a fost ursitoarea mea că mi te-a scos în cale, o, copilul meu ! Iar tu tare mai ești vrednic de dragostea mea, și de încrederea mea, și de tot ce fac pentru tine, și de tot ce mă gîndesc să mai fac pentru viitorul tău !

Iar eu eram atîta de mișcat de simțămintele pe care mi le arăta încît, cu toată osebirea de vîrstă, îl iubeam cu adevărat și mă îngrijeam să-l preîntîmpin cu tot ce putea să-i fie pe plac. Așa, de pildă, în loc să mă duc și să petrec cu tinerii de seama mea, stam cu el, știindu-l că se înnora pînă și de lucrul cel mai mărunt ori de fapta cea mai neînsemnată ce nu-i era dăruită lui. Or, cînd trecu un an, ocrotitorul meu fu lovit, din vrerea lui Allah, de o boală care îl doborî, și toți doftorii își pierdură nădejdea de a-l mai tămădui. Încît se grăbi să mă cheme lîngă el ; și îmi spuse :

— Ai binecuvîntarea mea, o, fiul meu Abulcassem. Mi-ai dăruit fericire de-a lungul unui an întreg, pe cînd cei mai mulți oameni de-abia dacă pot să-și socotească o zi fericită în toată viața lor. Așa că a venit vremea, pînă ca Atotdespărțitoarea să poposească la căpătîiul meu,

să mă plătesc de prea marile mele datorii față de tine. Află, dar, o fiul meu, că am a-ți dezvălui o taină a cărei cunoaștere are să te facă mai bogat decît toți regii de pe pămînt. Dacă într-adevăr nu aș avea alte bunuri decît casa aceasta cu bogățiile care se află în ea, aș fi încredințat că nu îți las decît o avere prea mică ; ci toate bunurile pe care le-am strîns în curgerea vieții mele întregi, oricît de mari sînt pentru un negustător, nu sînt nimic pe lîngă comoara pe care vreau să ți-o dezvăluiesc. Nu am să-ți spun nici de cîtă vreme, nici prin cine, nici în ce fel se află comoara în casa noastră, întrucît nu știu. Tot ce știu este că e tare veche. Bunicul meu, în ceasul morții, i-a dezvăluit-o tatălui meu, care și el la rîndu-i mi-a făcut destăinuirea aceasta cu puține zile înainte de a muri !

Și, după ce rosti acestea, bătrînul se plecă la urechea mea, pe cînd eu plîngeam văzînd viața cum se duce din el, și îmi spuse în ce loc din casă se află comoara. Pe urmă, mă încredință că oricît de mare mi-aș închipui eu bogăția pe care o cuprinde, am să văd că este și mai mare decît închipuirile mele. Și adăugă :

— Și iacătă-te, o, fiul meu, singur stăpîn peste toate. Să fii pururea mînă largă, fără a te teme că ai să mîntui vreodată ceea ce nici nu are fund. Să fii fericit ! Uassalam !

Și, pînă să rostească vorbele acestea din urmă, se zăvîrși în pace — aibă-l Allah întru mila lui și reverse-și asupra-i binecuvîntările sale ! Or, eu, după ce, ca singurul lui moștenitor, îmi îndeplinii față de el datorințele cele de pe urmă, luai în stăpînire toate bunurile lui și, fără a mai zăbovi, mă dusei să văd comoara. Și, spre uluirea mea, putui să văd că răposatul meu părinte infietor nu-i înflorise întru nimic măreția ; și mă pregătii să-i dau cea mai plăcută întrebuințare cu putință. Iar cei care mă cunoșteau, și care văzuseră căderea mea din-

tîi, fură numaidecît încredințați că am să mă lefteresc iarăși. Și își ziceau între ei :

— De-ar fi avut bogătanul care l-a înfiat pe Abulcassem toate averile emirului drept-credincioșilor, el tot are să le vîntuiască fără de șovăire.

Încît care nu le fu mirarea cînd, în loc să vadă vreo tulburare cît de cît în neguțătoriile mele, băgară de seamă dimpotrivă că din zi în zi erau și mai înfloritoare. Și nu izbuteau să priceapă cum de puteam să-mi sporesc bunurile risipindu-le, mai cu seamă cînd vedeau că făceam niște cheltuieli tot mai nesocotite și că-i țineam pe banii mei pe toți străinii în trecere prin Bassra, găzduindu-i ca pe niște regi. Încît se împrăștie în oraș zvonul că aș fi găsit o comoară, și nu trebui mai mult ca să se abată asupră-mi lăcomia cîrmuitorilor. Într-adevăr, căpetenia agiei nu zăbovi mult pînă să vină la mine într-o zi, și, după ce își luă răgazul, îmi spuse :

— Domnia ta Abulcassem, ochii mei văd și urechile mele aud ! Ci, întrucît eu îmi îndeplinesc slujbele ca să trăiesc, pe cînd atîția alții trăiesc ca să-și îndeplinească slujbele, nu am venit să-ți cer socoteală de viața îmbelșugată pe care o duci, și nici să te întreb despre o comoară pe care ai toate pricinile s-o tăinuiești. Am venit numai ca să-ți spun că, dacă sînt om cu minte, nu sînt decît mulțumită lui Allah, și nu mă fudulesc deloc cu asta. Numai că pîinea-i scumpă, iar vaca noastră nu mai dă strop de lapte.

Iar eu, pricepînd unde bate, îi spusei :

— O, taică al oamenilor de duh, de cît ai trebuință pe zi ca să-ți cumperi pîinea alor tăi și ca să pui la loc laptele pe care vaca ta nu-l mai dă ?

El răspunse :

— Nu de mai mult de zece dinari de aur pe zi, doamne al meu.

Eu spusei :

— Nu-i destul ! Eu am să-ți dau o sută pe zi. Și, pentru aceasta, nu ai decît să vii aici la fiecare început de lună, iar vistiernicul meu are să-ți numere cele trei mii de dinari trebuitori traiului tău !

El atunci dete să-mi sărute mîna, ci eu mă ferii, neuitînd că toate peșcheșurile sînt un dar de la Atoatezidi-torul. Și el plecă, chemînd asupra-mi toate binecuvîntă-rile. Or, a doua zi după venirea căpeteniei agiei, mă chemă și cadiul la el acasă și îmi zise :

— O, tinere, Allah este stăpîn peste toate comorile, și lui i se cade după pravilă, cea de a cincea parte. Plă-tește-ți, dar, dijma, și stăpînește-ți în tihnă celelalte patru părți !

Eu răspunsei :

— Nu prea știu ce vrea să-i dea de înțeles stăpînul nostru cadiul slujitorului său. Da mă îndatorez să-i dăru-iesc în fiecare zi, pentru săracii lui Allah, o mie de dinari de aur, cu învoiala să mă lase în tihnă.

Și cadiul încuviință întru totul vorbele mele, și primi învoiala. Da peste vreo cîteva zile, un străjer veni să mă caute din partea valiului Bassrei. Și, cînd ajunsei dina-intea valiului, care mă primi cu un chip îndatoritor, îmi spuse :

— Mă socoți tu atît de necinstit încît să-ți răpesc comoara, dacă mi-ai arăta-o ?

Iar eu răspunsei :

— Allah lungească cu o mie de ani zilele stăpînului nostru valiul ! Ci și de-ar fi să mi se smulgă carnea cu cleștele înroșite, nu am să dezvălui vreodată comoara pe care într-adevăr o am. Da mă învoiesc să plătesc în fiecare zi stăpînului nostru valiul, pentru amărîții pe care îi știe, două mii de dinari de aur.

Și valiul, înaintea unui dar care i se păru îndestul de mare, nu pregetă să primească învoiala mea, și mă lăsă să plec, după ce mă potopi cu cinstirile lui. Și, de-a-

tunci, le plătesc statornic celor trei slujbași tainul zilnic pe care l-am făgăduit. Și, în schimb, ei mă lasă să duc viața de filotimii și de dărnicii pentru care sînt născut. Și-aceasta-i, o, doamne al meu, izvorul averii care te-a minunat, pe cît văd, și despre care nimeni altul în afară de tine nici cu gîndul nu gîndește cîtu-i de mare !

Cînd tînărul Abulcassem sfîrși de povestit, califul, pînă peste măsură de doritor să vadă comoara cea minunată, îi spuse gazdei sale :

— O, preabunule Abulcassem, chiar e cu putință să se afle pe lume o comoară pe care filotimia ta să nu fie în stare s-o isprăvească pe dată ? Nu, pe Allah, nu-mi vine să cred, și, de n-ar fi să-ți cer prea mult, te-aș ruga să mi-o arăți, și m-aș jurui pe datorințele cele sfinte ale ospeției, pe capul meu și pe tot ce poate să facă de neîncălcat un jurămînt, că nu am să mă prilejesc vreodată de încrederea ta, și odată și-odată am să știu și eu să-ți răsplătesc hatîrul acesta fără de pereche.

La vorbele acestea ale califului, Abulcassem se schimbă de tot și la chip și la înfățișare, și răspunse cu glas mohorît :

— Sînt tare mîhnit, doamne, că ai dorința aceasta, pe care nu pot să ți-o împlinesc decît cu niște învoieli tare neplăcute, dat fiind că nu pot să mă hotărăsc a te lăsa să pleci din casa mea cu o plăcere curmată și cu o bucurie netrăită. Încît, are să fie de trebuință să te leg la ochi și să te călăuzesc, luîndu-ți toate armele și lăsîndu-te cu capul gol, iar eu cu iataganul în mînă, gata să te despic dacă ai încerca să încalci datorințele ospeției. Și-apoi, știu prea bine că, chiar și așa, săvîrșesc o nechibzuință mare, și că nu s-ar cădea să mă supun chefului tău. Într-un sfîrșit, hai să facem după cum ne-o fi scris în ziua aceasta binecuvîntată ! Ești gata să primești învoielile mele ?

El răspunse :

— Sînt gata să te urmez, și primesc învoielile acestea, precum și altele o mie pe deasupra. Și mă jur ție pe Ziditorul cerului și al pămîntului că nu ai să te căiești că mi-ai împlinit dorul. Și-apoi, îți încuviințez chibzuințele, și nici pe departe n-am să-ți păstrez vreo pică !

Și-atunci, Abulcassem îi petrecu o legătură peste ochi și, luîndu-l de mînă, îl ajută să coboare, pe o scară tainică, într-o grădină întinsă foarte. Și acolo, după un șir de ocolituri pe cărările care se întrețeseau, îl duse și îl băgă într-o tainiță sub pămînt, adîncă și largă, care avea intrarea coperită deasupra cu o piatră mare. Și, dintru-ntîi, trecură printr-o hrubă lungă și povîrnită, care da într-o sală mare și răsunătoare. Și Abulcassem îl dezlegă la ochi pe calif, care văzu cu minunare sala aceea luminată numai de strălucirea granatelor ca de foc cu care și pereții și tavanul erau bătute peste tot. Iar un havuz de alabastru alb, mare de o sută de picioare de jur împrejur, se vedea în mijlocul sălii, plin cu galbeni și cu toate giuvaierurile pe care ar putea să le viseze o minte cît de aprinsă. Și, de jur împrejurul havuzului, doisprezece stîlpi de aur, sprijinind douăsprezece chipuri cioplite din gemme de douăsprezece culori osebite, se înălțau ca niște flori răsărite dintr-un pămînt vrăjit.

Iar Abulcassem îl duse pe calif la marginea havuzului și îi spuse :

— Vezi grămada aceasta de dinari de aur și de giuvaieruri de toate felurile și de toate culorile ? Ei, află că n-a scăzut decît de două degete, pe cînd adîncimea havuzului nici nu poate fi măsurată ! Da asta nu-i tot !

Și îl duse în a doua sală, asemenea cu cea dintîi la strălucirea pereților, da mult mai mare, avînd în mijlocul ei un havuz plin de pietre nestemate șlefuite și de nestemate neatinse, și adumbrit de două rînduri de pomi asemenea cu acela pe care i-l dăruise. Și, în mijlocul boltei acelei săli, se înșiruia această înscriere, făcută din

litere strălucitoare : „Stăpînul comorii acesteia să nu se teamă că are s-o isprăvească vreodată ; că tot nu are să-i dea vreodată de capăt. Să se slujească de ea mai degrabă spre a duce o viață plăcută și spre a-și dobîndi prieteni ; căci viața nu este decît una, și nu se mai întoarce, iar viața fără de prieteni nu e viață !“

După care, Abulcassem îl duse pe oaspetele său să mai vadă și alte multe săli, care nu erau cu nimic mai prejos decît cele de pînă aci ; pe urmă, băgînd de seamă că oaspetele ostenise de vederea atîtor lucruri năucitoare, îl călăuzi îndărăt afară din tainiță, după ce îl legă iarăși la ochi.

Iar odată ajunși iarăși în palat, califul îi spuse călăuzului său :

— O, stăpîne al meu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și șasea noapte

Urmă :

...Iar odată ajunși iarăși în palat, califul îi spuse călăuzului său :

— O, stăpîne al meu, din toate cîte am văzut aici, și din cîte judec după roaba cea tînără și după cei doi băieți drăgălași pe care mi-ai dăruit, tu trebuie să fii nu numai omul cel mai bogat de pe pămînt, da de bună seamă că și omul cel mai fericit. Întrucît pesemne că ai în palatul tău fetele cele mai frumoase ale Răsăritului și copilandrele cele mai frumoase din Insulele Mărilor !

Iar tînărul răspunse cu mîhnire :

— De bună seamă, o, doamne al meu ! Da pot eu s-o mai îndrăgesc pe vreuna, cînd port o amintire plină numai de multiubita care a pierit, de dulcea, de preaminunata care a fost aruncată, din pricina mea, în apele Nilului ? Of ! m-aș bucura mai mult să nu fi avut altă avere decît aceea ce se află în chimirul unui hamal din Bassra, ci s-o fi avut pe Labiba, sultana cea dragă, decît să trăiesc fără ea cu toate comorile și cu tot haremul meu !

Iar califul se minună de statornicia simțămintelor fiului lui Abdelaziz, dar îl îndemnă să-și dea toată silințele spre a-și birui părerile de rău. Pe urmă, îi mulțumi pentru primirea cea strălucită pe care i-o făcuse și își luă bun-rămas de la el, ca să se întoarcă la hanul său, încredințîndu-se în felul acesta, el însuși, de adevărul spuselor vizirului Giafar pe care îl aruncase în temniță. Și-a doua zi luă drumul Bagdadului, cu toți slujitorii lui, cu fetișcana, cu cei doi băieței și cu toate darurile care le datora dărniciei fără de pereche a lui Abulcassem.

Or, de îndată ce ajunse iar la palat, Al-Rașid se grăbi să-i dea slobozenie vizirului Giafar și, spre a-i dovedi cît de rău îi părea că îl osîndise de mai înainte, îi dete în dar cei doi băieței și îl încunună iarăși cu toată încrederea lui. Pe urmă, după ce îi povesti cele ce cunoscuse în călătoria sa, îi spuse :

— Și-acuma, o, Giafar, spune-mi ce se cuvine să fac spre a răsplăti bunele purtări ale lui Abulcassem ! Tu știi că recunoștința regilor se cade să fie mai presus decît bucuria ce li s-a făcut. Dacă m-aș mărgini să-i trimit strălucitului Abulcassem tot ceea ce am eu mai rar și mai de preț în visteria mea, ar fi tare puțin pentru el. Cum, dar, aș putea să-l întrec în dărnicie ?

Și Giafar răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, singura cale pe care o ai spre a te plăti de datoria ta de recunoștință este de a-l căftăni pe Abulcassem rege peste Bassra.

Și Al-Rașid răspunse :

— Adevăratu-i, o, vizire al meu ! Aceasta este singura cale de a mă plăti față de Abulcassem. Iar tu ai să pleci numaidecît la Bassra să-i duci hatișeriful căftănirii, și pe urmă să-l însoțești pînă aici, ca și noi să putem a-l sărbători în palatul nostru !

Și Giafar răspunse că ascultă și că se supune, și plecă fără de zăbavă la Bassra. Iar Al-Rașid se duse la Sett Zobeida în iatac și îi dete în dar fetișcana, pomul și păunul, nepăstrînd pentru el decît cupa. Iar Zobeida găsi copilandra atîta de fermecătoare încît îi spuse, zîmbind, soțului său că o primește cu încă chiar mai multă plăcere decît pe toate celelalte daruri. Pe urmă, îl puse să-i istorisească de șart călătoria aceea minunată.

Estimp Giafar nu zăbovi să se întoarcă degrabă de la Bassra cu Abulcassem, pe care avusese grijă să-l înștiințeze despre tot ce se petrecuse și despre cine fusese oaspetele pe care îl găzduise în casa lui. Și cînd flăcăul intră în sala împărătească, emirul drept-credincioșilor se ridică în cinstea lui, îi ieși înainte zîmbind și îl sărută ca pe un fiu. Și binevoi să meargă el însuși la hammam cu el, cinste pe care nu i-o mai făcuse nimănuia încă de pe cînd se urcase în scaunul de domnie. Și, după scaldă, în vreme ce li se aduceau răcoritoarele și niște șerbeturi de migdale și de fructe, o roabă, proaspăt adusă la palat, veni să cînte. Ci Abulcassem nici nu apucă să se uite bine la fața roabei aceleia, că și scoase un strigăt mare și căzu lat. Și Al-Rașid sări să-l ajute, îl luă în brațe și îl făcu să-și vină încet încet în simțiri.

Or, tînăra cîntăreață nu era alta decît cadîna de odinioară a sultanului de la Cairo, pe care un pescar o scosese din apele Nilului și o vînduse unui negustor de robi. Și negustorul acela, după ce o ținuse multă vreme ascunsă în haremul său, o adusese la Bagdad și o vînduse soției emirului drept-credincioșilor.

Și-așa Abulcassem, ajuns rege la Bassra, își găsi iubita și putu de-aci înainte să trăiască laolaltă cu ea în huzururi, pînă la venirea Sfărîmătoarei de bucurii, Zidditoarea cea de neabătut a mormintelor.

— Da să nu care cumva să crezi, o, măria ta, spuse Șeherezada mai departe, că povestea aceasta ar fi cît de cît tot atîta de minunată și tot atît de plină de folos sufetesc ca *Povestea cea întortocheată a Blajinului copil-din-flori.*

Iar, regele Șahriar, încruntîndu-și sprînceana, întrebă :

— Despre ce copil-din-flori vrei tu să vorbești, Șeherezada ?

Iar fata vizirului răspunse :

— Chiar despre unul, măria ta, cu viața atîta de zbuciumată cum am să ți-o povestesc !

Și Șeherezada spuse :

POVESTEA CEA ÎNTORTOCHEATĂ A BLAJINULUI COPIL DIN FLORI

Se povestește — ci mai știitor este Allah ! — că într-un oraș dintre orașele părinților noștri arabi trăiau odată trei prieteni care erau genealogiști de meserie. Or, cu voia lui Allah, are să se lămurească despre ce-i vorba.

Iar acești trei prieteni erau totodată pezevenghii pezevenghilor și iscusiții iscusiților. Iar iscusința lor era atît de mare încît puteau, în joacă, să-l ușureze pe un zgîrcit de punga lui, fără ca acela să simtă ceva. Și, în fiecare zi, aveau năravul de a se întîlni într-o odaie la un han mai lăturalnic, odaie pe care anume o luaseră cu chirie ca să poată, fără a fi supărați de nimeni, să cisluiască în tihnă la coțcăriile pe care să le mai facă tîrgoveților din cetatea lor, ori la pozna de pus la cale spre a-și petrece ziua mai cu haz. Ci trebuie numaidecît să spun că faptele și năzdrăvăniile lor erau, de obicei, mai degrabă lipsite de răutate și pline de ghidușii, precum de altminteri și purtările lor erau alese, iar chipurile lor blajine. Și cum erau legați între ei cu o prietenie întru totul frățească, își puneau agoniselile laolaltă, împărțin-

du-și-le cu deplină dreptate, cît de mari ori cît de mici să fi fost ele. Și niciodată, din ceea ce chiverniseau nu cheltuiau mai mult de jumătate spre a-și rostui de-ale gurii ; iar cu cealaltă jumătate cumpărau hașiș, ca să se beţivănească noaptea, după ziua folosită spornic. Iar beţivăneala lor, dinaintea lumînărilor aprinse, era totdeauna de bun gust, și niciodată nu cobora pînă la bătăi ori pînă la vorbe urîte. Ba chiar dimpotrivă ! Și, în ceasurile acelea, născoceau niște pehlivănii minunate care, într-adevăr, ar fi făcut desfătarea oricărui ascultător.

Or, hașișul, într-o zi, pînă a nu se dospi în creierii lor le năzări o ispravă de o cutezanță cum nu s-a mai pomenit. Întrucît, odată ce ticluiră totul, se duseră dis-de-dimineață dinaintea grădinii ce împrejmuia palatul regelui. Și acolo, se porniră în văzul lumii să se certe și să se suduiască împotriva obiceiului lor, și să-și arunce cele mai amarnice blesteme, fluturîndu-și năpraznic mîinile și bulbucind ochii, cu tot felul de amenințări, ba cu moartea, ba măcar cu bătaia.

Iar sultanul, care tocmai se preumbla prin grădină, cînd auzi strigătele și zarva stîrnită, spuse :

— Să fie aduși la mine inșii care fac toată zarva aceea !

Și numaidecît musaipii și hadîmbii deteră fuga să-i înșface și să-i tîrască, dupăcindu-i vîrtos, dinaintea sultanului.

Or, de cum ajunseră înaintea-i, sultanul, tulburat în preumblarea lui de dimineață din pricina strigătelor supărătoare, îi întrebă cu mînie :

— Cine sînteți voi, bre mișeilor ? Și pentru ce vă certați fără de rușine sub zidurile palatului regelui vostru ?

Iar ei răspunseră :

— O, rege al vremilor, noi sîntem niște doftori în meseria noastră. Și fiecare dintre noi se îndeletnicește cu cîte o meserie. Iar în ce privește pricina gîlcevii noastre — să ne ierte stăpînul nostru ! — păi s-a stîrnit tocmai pentru priceperea noastră. Întrucît ne certam pe care-i mai bună dintre îndeletnicirile noastre și, cum fiecare sîntem stăpîni desăvîrșiți pe tainele meseriei, fiecare socoteam a fi mai presus decît ceilalți doi. Și, din vorbă în vorbă, ne-am lăsat năpădiți de mînie ; și de aci pînă la vorbe rele și pînă la sudalme depărtarea a fost iute bătută. Și-așa că, uitînd că ne aflam lîngă stăpînul nostru sultanul, ne-am apucat să ne facem unii pe alții ba curlangii, ba pui de lele, ba mîncători de zebburi ! Alungat fie Cel-viclean ! Mînia-i sfetnic păcătos, o, stăpîne al nostru, și-i face pe niște oameni bine crescuți să-și piardă simțul cuviinței lor ! Ce rușine pe capul nostru ! Fără de cîrtire, ni se cade să fim osîndiți amarnic de stăpînul nostru sultanul !

Iar sultanul îi întrebă :

— Da ce meserii aveți ?

Și întîiul dintre cei trei prieteni sărută pămîntul dinaintea sultanului și, după ce se ridică, spuse :

— Eu, o, doamne al meu, sînt genealogiu de pietre scumpe, și mai toată obștea mă cunoaște a fi un învățat dăruit cu harul cel mai ales în știința genealogiilor lapidare !

Iar sultanul, tare uimit, îi grăi :

— Pe Allah ! tu, judecînd după privirea ta poncișă, mai degrabă ai părea o pramatie, decît un învățat. Și-ar fi întîia oară cînd aș vedea îngemănate într-un singur ins știința și drăcoveniile ! Da, oricum ar fi, poți tu să-mi spui ce-i aceea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Da, oricum ar fi, poți tu să-mi spui ce-i aceea genealogie lapidară ?

Și el răspunse :

— Este știința obîrșiei și a soiului pietrelor nestemate, și este arta de a le osebi, de la întîia aruncătură de ochi, dintre pietrele calpe, și de a le cunoaște unele de altele numai văzîndu-le și pipăindu-le.

Și sultanul se minună : „Ciudat lucru ! Da am să-i pun priceperea la cercare, și am să-i cîntăresc harul !“ Și se întoarse înspre cel de al doilea mîncător de hașiș și îl întrebă :

— Da tu ce meserie ai ?

Și insul cel de al doilea, după ce sărută pămîntul dinaintea sultanului, se ridică și spuse :

— Eu, o, rege al vremilor, sînt genealogiu de cai. Și sînt socotit îndeobște drept omul cel mai învățat printre arabi în ce privește cunoașterea soiului și a obîrșiei cailor. Întrucît, de la cea dintîi aruncătură de ochi, pot, și fără ca să mă înșel vreodată, să judec dacă un cal vine din tribul neamurilor lui Anazeh, ori din tribul celor ai lui Muteir, ori de la ai lui Beni-Khaled, ori din tribul lui Dafir sau al lui Jabal-Șammar. Și știu să ghicesc, fără de greș, dacă a fost crescut pe podișurile cele de sus ale Nedjedului, ori în inima pășunilor Nefudului și dacă-i din soiul Kehilan El-Ajuz, ori Seglawi-Jedran, ori Seglawi-Șeifi, ori Hamdani-Simri, ori Kehilan El-Kruș. Și pot să spun depărtarea întocmai, în număr de picioare, pe care poate s-o străbată calul acela într-un anume răs-

timp, fie la galop, fie la buiestru, fie la trap zorit. Și pot să dezvăluiesc bolile tainice ale calului, și bolile pe care are să le aibă, și să spun de ce beteșug i-au murit și tata, și mama, și strămoșii toți, pînă la a cincea spiță în urmă. Și pot să vindec bolile socotite ca fără de leac ale cailor, și să pun iarăși pe picioare un animal care își trage sufletul. Iacătă, o, rege al vremilor, numai o parte din ceea ce știu, întrucît nu cutez, de teamă să nu-mi laud peste măsură vredniciile, să-ți înșiruiesc și alte amănunte ale științei mele. Ci mai știutor este Allah!

Și, după ce vorbi astfel, lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se dinaintea sultanului.

Iar sultanul, ascultînd și auzind, se minună: „Pe Allah! să fii și învățat, și pungaș, mare minune! Da am să-i cercetez eu strașnic spusele și am să-i pun la încercare știința cea genealogicească!“ Pe urmă se întoarse înspre cel de al treilea genealogiu și îl întrebă:

— Da tu, bre al treilea, care ți-e meseria?

Iar cel de al treilea mîncător de hașiș, care era cel mai viclean dintre ei, răspunse, după temenelile de cuviință:

— O, rege al vremilor, îndeletnicirea mea este cea mai aleasă, fără de tăgadă, și cea mai anevoioasă. Întrucît, dacă tovarășii mei, acești doi învățați aci de față, sînt genealogiști de pietre și de cai, eu sînt genealogist pentru spița omenească. Și dacă tovarășii mei sînt niște învățați dintre cei mai de seamă, eu trec drept cununa de pe capul lor, neîndoielnic. Întrucît, o, doamne al meu și cunună a capului nostru, eu am puterea de a cunoaște obîrșia adevărată a semenilor mei, nu numai obîrșia lor mărturisită, ci și pe cea nemărturisită, aceea pe care pînă și mama copilului de-abia dacă poate s-o știe și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Află, într-adevăr, că numai

dacă mă uit o dată la un om și numai dacă îi aud o dată sunetul glasului, eu pot, fără de șovăire, să-i spun dacă este fiu de drept ori fecior din flori, și să-i spun, pe deasupra, dacă tătîne-său și maică-sa au fost copii legiuiți ori odrasle dintr-o împerechere nesfințită, și să-i dezvăluiesc pravilnicia ori nepravilnicia zămislirii neamului întreg, pînă sus la părintele nostru Ismail ben-Ibrahim — cu ei cu amîndoi fie numele lui Allah și binecuvîntarea cea mai aleasă! Și pot în felul acesta, datorită științei cu care m-a dăruit Atoateîmpărțitorul — preamărit fie el! — să deschid ochii la mulți dintre domnii cei mari asupra obîrșiei alese a nașterii lor, și să le dovedesc, cu dovezile cele mai apriate, că nu sînt decît rodul unei împreunări a mamei lor fie cu vreun cămilar, fie cu vreun măgărar, fie cu vreun bucătar, fie cu vreun hadîmb calp, fie cu vreun harap negru, fie cu vreun rob ca toți robii, ori cu ceva de soiul acesta. Și dacă, o, doamne al meu, făptura pe care o cercetez este o femeie, tot așa pot, numai uitîndu-mă la ea prin iașmacul de pe fața sa, să-i spun și spița, și obîrșia, și pînă și meseria părinților ei! Și iată, o, rege al neamurilor, numai o parte din ceea ce pot eu, întrucît știința genealogiei omenești este atîta de întinsă încît ar trebui, spre a-ți înșirui numai feluritele ei ramuri, să ne petrecem aici ziua toată, cu necioplita mea înfățișare sub ochii stăpînului nostru sultanul. Și-așa că, o, doamne al meu, bine vezi că știința mea este mai de minunare, și încă cu mult, decît cea a soților mei, acești doi învățați de colea; că nici un om pe fața pămîntului nu stăpînește știința aceasta mai deplin decît mine. Ci toată știința de la Allah ne vine, toată priceperea este un har de la mărinimia sa, iar darul lui cel mai de preț este tot virtutea umilinței!

Și, după ce vorbi așa, cel de al treilea genealogiu își lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se iarăși, și se

trase îndărăt între tovarășii săi rînduiți dinaintea regelui.

Iar regele, pînă peste poate de uimit, își zicea : „Pe Allah, ce lucru nemaipomenit ! Dacă laudele ăstora trei sînt întemeiate, acesta-i, fără de nici o îndoială, învățatul cel mai grozav din vremurile noastre și din toate vremurile ! Am să-i țin, așadar, pe acești trei genealogiști la saraiul meu, pînă ce s-o ivi vreun prilej care să ne îngăduie a le pune la încercare priceperea cea uluitoare. Și dacă laudele lor au să se dovedească fără de temei, țeapa îi așteaptă !“

Și, după ce vorbi astfel cu sine însuși, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi spuse :

— Să fie păziți cu grijă acești trei învățați, dîndu-li-se o odaie în sarai, precum și un tain de pîine și de carne pe zi, și apă cît or vrea !

Și porunca fu îndeplinită pe clipă pe dată. Iar cei trei prieteni se uitară unul la altul, zicîndu-și din ochi : „Ce dărnicie ! N-am mai auzit pomenindu-se vreodată despre vreun rege care să fie tot atîta de mărinimos ca regele acesta, și tot atîta de înțelept ! Ci, pe Allah ! nu degeaba sîntem noi genealogiști. Și-are să vină și ceasul nostru, mai degrabă ori mai tîrziu !“

Iar în ceea ce îl privește pe sultan, apoi prilejul pe care îl aștepta nu zăbovi mult pînă ce să se arate. Într-adevăr, un rege megieș îi trimise niște peșcheșuri tare scumpe, printre care se afla și o nestemată de o frumusețe minunată, albă și străvezie, și cu niște ape mai limpezi ca ochiul de cocoș. Iar sultanul, aducîndu-și aminte de vorbele genealogistul lapidar, trimise să-l cheme și, după ce îi arătă piatra, îi ceru s-o cerceteze și să-i spună cum i se pare. Ci genealogistul lapidar răspunse :

— Pe viața stăpînului nostru regele, nici nu am trebuință să cerceteze piatra aceasta pe toate fețele, fie prin străvezimea ei, fie prin strălucire, nici s-o iau în mînă, nici baremi să mă uit la ea. Întrucît, spre a-i cîntări

prețul și frumusețea, nu am trebuință decît s-o ating cu vîrful degetului cel mic de la mîna stîngă și ținîndu-mi ochii închiși !

Și regele, încă și mai uluit decît întîia oară, își zise : „Iacătă, într-un sfîrșit, clipa în care avem să-i putem face socoata laudelor !“ Și puse piatra dinaintea genealogistului lapidar care, cu ochii închiși, întinse degetul cel mic și o atinse ușurel. Și numaidecît se trase îndărăt deodată, și își scutură mîna ca de-o mușcătură ori ca de-o arsură, și spuse :

— O, doamne al meu, piatra aceasta este fără de nici un preț, întrucît, nu numai că nu este din soiul cel curat al nestematelor, da mai are și un vierme în inima ei !

Și sultanul, la vorbele acestea, simți mînia cum îi dă pe nas, și strigă :

— Ce tot îndrugi tu, o fecior de codoș ? Au tu nu știi că piatra aceasta are niște ape minunate, străvezii întru totul și pline de strălucire, și că o am în dar de la un rege dintre cei mai mari ?

Și, nemaiascultînd decît de supărarea lui, îl chemă pe slujbașul care avea în seamă țeapa și îi spuse :

— Străpunge-l prin fund pe mincinosul ăsta nevolnic !

Și slujbașul cu țeapa, care era un uriaș pînă peste fire, îl înșfăcă pe genealogist și îl săltă ca pe o păsărică, și se și pregătea să-l înțigluiască, străpungîndu-i ceea ce avea de străpuns, cînd vizirul cel mare, care era un bătrîn plin de chibzuință și de măsură și de bun simț, îi spuse sultanului :

— O, rege al vremilor ! De bună seamă, omul acesta pesemne că și-o fi lăudat prea mult priceperea, iar lauda de sine este întrutotul de osîndit. Da poate că ceea ce a mărturisit n-o fi chiar cu totul lipsit de temei, și, dacă ar fi așa, moartea nu ar fi îndeajuns de îndreptățită dinaintea stăpînului lumilor. Or, o, doamne al meu, viața unui om, oricine ar fi el este mai de preț decît piatra

cea mai scumpă, și cîntărește mai mult în terezia Atoatecumpănitorului ! Pentru aceea, este mai bine să amîi osînda omului acesta pînă ce se va face dovada. Iar dovada nu se poate dobîndi decît spărgînd piatra aceasta în două. Și atunci, dacă viermele se află în inima pietrei, spusele omului se vor adeveri ; dar dacă piatra este nevătămată și fără de nici o meteahnă în lăuntrul ei, pedeapsa lui să fie îndealungită și sporită de slujbașul cu țeapa.

Și sultanul, dînd dreptate vorbelor vizirului său, spuse :

— Să fie despicată în două piatra aceasta !

Și piatra fu spartă pe dată. Iar regele și toți cei de față rămaseră pînă peste poate de uluiți cînd văzură ivindu-se un vierme alb din chiar inima nestematei. Și viermele acela de cum ajunse afară, se aprinse singur și se mistui într-o clipită, fără a lăsa nici cea mai ușoară urmă a trecerii lui pe-acolo.

Or, după ce se dezmeteci din tulburarea lui, sultanul îl întrebă pe genealogiu :

— Da cu ce ai putut tu să-ți dai seama că în inima pietrei se află viermele acesta pe care nici unul dintre noi nu a izbutit să-l vadă ?

— Cu agerimea vederii ochiului pe care îl am în vîrful degetului meu cel mic, și cu simțiciunea acestui deget la căldura și la răceala pietrei acesteia :

Și sultanul, minunat de știința și de iscusința lui, spuse slujbașului țepei :

— Dă-i drumul !

Și adăugă :

— Să i se dea pe ziua de astăzi un tain de pîine și de carne îndoit, și apă cît o vrea !

Și-așa cu genealogistul lapidar !

Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de cai, iacătă !

La un timp după întîmplarea aceasta cu gemma cea roasă de vierme, sultanul primi din afundurile Arabiei,

ca mărturie de supușenie din partea unei mari căpetenii de trib, un cal murg închis, de o frumusețe grozavă. Și, bucuros de pește, petrecea zile întregi în grajd, stînd să se minuneze de el. Și, întrucît nu uitase că în sarai se afla genealogistul de cai, îi trimise poruncă să i se înfățișeze dinainte. Și, cînd genealogistul se află înaintea lui, sultanul îi spuse :

— Ia ascultă, bre, tot te mai lauzi că te pricepi la cai, așa cum ne-ai povestit nu demult ? Și te simți în stare să ne dovedești știința ta în ce privește obîrșia și stirpea cailor ?

Iar cel de al doilea genealogist răspunse :

— Păi de bună seamă, o, rege al vremilor !

Și sultanul strigă :

— Mă juruiesc pe adevărul Aceluia care m-a pus stăpîn peste grumajii slujitorilor săi, și care a spus ființelor și lucrurilor : „Fiți !“ pentru ca ele să și fie, că dacă are să se ivească o greșală sau o nepotriveală, sau o încurcătură cît de mică în spusele tale, am să te dau morții cu cea mai rea moarte !

Iar omul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și sultanul spuse atunci :

— Să fie adus calul dinaintea genealogistului acesta !

Și cînd calul cel de soi se află dinainte-i, genealogistul aruncă asupra-i o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zîmbi și spuse, întorcîndu-se înspre sultan :

— Am văzut și m-am dumirit !

Iar sultanul întrebă :

— Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit ?...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și opta noapte

Urmă :

...genealogistul de cai aruncă, așadar, asupra calului cel de soi o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zîmbi și spuse, întorcîndu-se înspre sultan :

— Am văzut și m-am dumirit !

Iar sultanul îl întrebă :

— Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit ?

Iar genealogistul răspunse :

— Am văzut, o, rege al vremilor, că acest cal este într-adevăr de o frumusețe rară și de un soi strălucit, că liniile făpturii lui sînt bine potrivite și că umbletul îi este plin de fală, că este cît se poate de puternic și de o vioiciune desăvîrșită, că spata e tare gingașă, grumazul minunat, crupița dreaptă, àrmurii oțeliți, rădăcina cozii fudulă și închipuind un arc fără de cusur, cu coada grea, stufoasă și măturînd pămîntul ; iar în ceea ce privește capul, și-acesta are toate semnele osebitoare care sînt căpetenie la capul unui cal din țările arăbești : este larg, și nu mic, bine croit în părțile de sus, cu o depărtare mare de la urechi la ochi, cu depărtarea mare și de la un ochi la altul, și cu o depărtare cît se poate de mică între urechi ; iar partea de dinainte a capului este boltită ; iar ochii îi sînt bulbucați și frumoși ca ochii de gazelă ; iar pielea împrejurul ochilor este fără de păr și netedă întru totul, și neagră, și gingașă-lucioasă ; iar osul obrajilor este lung și subțire, iar cel al fălcii este vădit ; iar fața, înspre josul ei, se îngustează numaidecît și se răsfrînge aproape ca un gurgui pînă la marginea buzei ; iar nările, cînd stau liniștite, sînt totuna cu fața și parcă n-ar fi decît o despicătură subțire ; iar la gură buza de jos este mai lată decît buza de sus ; iar

urechile sînt largi, lungi, subțiri și gingaș tăiate, ca urechile de antilopă ; într-un sfîrșit, este un animal minunat întru totul. Iar culoarea lui murgă-închisă este sultana culorilor. Și fără de nici o îndoială, calul acesta ar fi cel mai dintîi cal de pe pămînt, și nicăieri nu i s-ar putea găsi perechea, de n-ar avea un cusur pe care ochii mei i l-au și dibuit, o, rege al vremilor !

După ce auzi zugrăvirea aceea a calului care îi era drag, sultanul dintru-ntîi rămase minunat, mai cu seamă dat fiind acea singură privire pe care genealogistul o aruncase într-o doară asupra bidiviului. Da cînd îl auzi că pomenește de un cusur, ochii lui fulgerară, pieptul i se încrîncenă, și, cu un glas ce tremura de mînie, îl întrebă pe genealogist :

— Ce bălmăjești tu, mă, pramatie afurisită ? Și ce-mi îndrugi despre vreun cusur la un cal atît de desăvîrșit și care-i cea mai proaspătă mlădiță din cea mai aleasă stirpe din Arabia ?

Iar genealogistul, fără a se fîstîci, răspunse :

— De vreme ce pe sultan îl supără vorbele robului său, robul nu are să mai spună nimic !

Iar sultanul răcni :

— Ba să spui ce ai de spus !

Iar omul răspunse :

— Nu am să vorbesc decît dacă regele îmi făgăduiește slobozenia !

Și regele spuse :

— Vorbește, dar, și să nu-mi tăinuiești nimic !

Atunci genealogistul spuse :

— Află, o, măria ta, că acest cal este dintr-o stirpe curată și aleasă, după tatăl lui, da numai după tatăl lui ! În ce o privește pe maică-sa, nu cutez să vorbesc !

Iar regele, cu chipul schimonosit, strigă :

— Cine-i, dară, maică-sa ? Dă zor de ne spune !

Iar genealogistul spuse :

— Pe Allah, o, doamne al meu, mama acestui cal minunat este dintr-un soi de vieţuitoare cu totul osebit. Întrucît nu este o iapă, ci o bivoliţă de mare !

La vorbele acestea ale genealogistului, sultanul se mînie pînă peste marginile mîniei, şi se umflă, pe urmă se desumflă, şi dintru-ntîi nu putu să rostească o vorbă. Iar pînă la urmă strigă :

— O, cîine de genealogist, moartea ta-i mai de ales decît viaţa !

Şi îi făcu semn slujbaşului care avea în grija sa ţeapa, spunîndu-i :

— Străpunge-i fundul genealogistului ăsta !

Şi huiduma de tătîne al ţepelor îl ridică pe genealogist în braţe şi, punîndu-l cu fundul în vîrful cel străpungător cu pricina, sta să-l lase să cadă în ea cu toată greutatea, pentru ca pe urmă să învîrtească scripeţii suitori, cînd vizirul cel mare, om dăruit cu duhul dreptăţii, îl rugă pe rege să zăbovească oleacă osînda, spunîndu-i :

— O, doamne stăpîne al meu, genealogistul acesta de bună seamă că este zăticnit de vreo nesăbuinţă de minte şi de vreo slăbiciune de judecată, dacă se încumetă aşa să-l facă pe calul acesta curat să se tragă dintr-o mamă care ar fi o bivoliţă de mare. Încît, spre a-i dovedi limpede că i se cuvine osînda, este mai bine să-l chemi aici pe grăjdarul care a adus calul din partea căpeteniei de triburi arăbeşti. Şi stăpînul nostru sultanul să-l întrebe, de faţă cu genealogistul acesta, şi să-l pună să ne arate punguţa în care se află senetul de naştere al calului şi în care este însemnată stirpea şi obîrşia lui ; întrucît ştim că orice cal de sînge ales trebuie să poarte legată la gît o punguţă cu însuşirile şi cu strămoşii lui !

Iar sultanul spuse :

— Nu stă nimica împotrivă !

Şi dete poruncă să fie adus dinainte-i grăjdarul cu pricina.

Cînd ajunse dinaintea sultanului și cînd auzi și pricepu ce i se cere, grăjdarul răspunse :

— Ascult și mă supun ! Și iacătă punguța !

Și, scoțînd din sîn o pungă de piele împodobită și bătută cu peruzele, i-o dete sultanului care îi deznodă numaidecît băierile și scoase o hîrtie pe care erau așternute peceții de la toate căpeteniile tribului unde se născuse calul, și mărturiile de la toți martorii care fuseseră de față la însămînțarea mamei de către tată. Iar hîrtia aceea dovedea, pînă la urmă, că acel cîrlan avea ca tată un armăsar de sînge curat din stirpea Seglawi-Jedran, iar ca mamă o bivoliță de mare pe care armăsarul o găsise, într-o zi cînd gonea pe țărmul mării, și că o însămînțase de trei ori, după ce nechezase pe ea într-un chip ce nu mai îngăduia tăgadă. Și se spunea acolo că bivolița aceea de mare, prinsă de călăreți, fătase la soroc mînzul acela murg-închis, și că îl alăptase vreme de un an, în mijlocul tribului. Și-aceasta era, pe scurt, dovada cuprinsă în senet.

După ce ascultă citirea acelui senet, pe care i-o făcuse însuși vizirul cel mare, și înșiruirea numelor șeicilor și a martorilor care îl pecetluiseră, sultanul rămase nedumerit pînă peste poate de un fapt atît de ciudat, și, totodată, tare uluit de știința năzdrăvenească și fără de greș a genealogistului de cai. Și se întoarse înspre slujbașul cu țeapa și îi spuse :

— Ia-l îndărăt de pe podina scripetului !

Și, de îndată ce îl văzu iarăși pe picioare dinaintea-i sultanul îl întrebă pe genealogist :

— Cum de ai putut tu, numai dintr-o privire, să cunoști și stirpea, și obîrșia, și însușirile, și nașterea armăsărașului acesta ? Întrucît spusele tale s-au dovedit întemeiate, pe Allah ! și s-au adeverit într-un chip de netăgăduit. Grăbește-te, dar, de mă dumirește din care semne ai cunoscut meteahna bidiviului acesta strălucit !

Iar genealogistul răspunse :

— Treaba-i ușoară, o, doamne al meu ! Nu am avut decît să mă uit la copitele calului. Iar stăpînul nostru nu are decît să facă așa cum am făcut eu.

Și regele se uită la copitele murgului și văzu că erau despicate, scorțoase și lungi, ca ale bivolilor, în loc să fie dintr-o bucată, ușoare și rotunde ca ale cailor. Și sultanul, la privelișteа aceea se minună :

— Allah este atotputernic !

Și se întoarse înspre slujitori și le spuse :

— Să i se dea astăzi acestui învățat genealogist un tain îndoit de carne, precum și două porții de pîine, și apă cît va voi ! Și-atîta cu el ! Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de neamuri de oameni, cu acesta treaba fu cu totul altfel.

Întrucît sultanul, după ce văzu cum se petrecuseră cele două întîmplări fără de asemuire, datorate dezvăluirii celor doi genealogiști, cu gemma care avea un vierme în inima ei și cu murgul născut dintr-un armăsar de sînge safi și dintr-o bivoliță de mare, și după ce se încredințase cu ochii lui de știința năzdrăvană a celor doi, își zise : „Pe Allah ! nu știu, da socot că al treilea mișel trebuie să fie un învățat încă și mai năzdrăvan ! Și cine știe de n-o avea să ne dezvăluie ceva de care noi habar nu avem !“ Și porunci să fie adus pe loc dinaintea sa, și îi spuse :

— Pesemne că îți mai amintești, bre, despre ce te-ai lăudat de față cu mine în privința priceperii tale de genealogist al stirpelor omenești, cu care știi să dezvăluiești obîrșia adevărată a oamenilor, aceea pe care pînă și mama copilului de-abia dacă poate s-o bănuiască și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Și la fel pesemne că mai ții minte cum te-ai împăunat cu o laudă ca aceasta în privința femeilor. Așa încît doresc să aflu de la tine dacă

mai stăruiești în spusele tale și dacă ești gata să le dovedești dinaintea ochilor noștri ?

Și genealogistul de stirpi omenești, care era cel de al treilea mîncător de hașiș, răspunse :

— Așa am spus, o, rege al vremilor, și stărui în spusele mele. Și Allah este cel mai mare !

Atunci sultanul se ridică din scaunul său împărătesc și îi spuse insului :

— Vino după mine !

Și ipochimenul porni după sultan, care îl duse în harem împotriva obiceiului său, însă numai după ce le prevestise pe cadîne prin hadîmbi să-și pună iașmacele și să-și acopere fața. Și cînd amîndoi ajunseră în iatacul dăruit cadînei dragi în vremea aceea, sultanul se întoarse înspre genealogist și îi spuse :

— Sărută pămîntul dinaintea stăpînei tale și uită-te la ea, ca să-mi spui pe urmă ce-ai văzut !

Și mîncătorul de hașiș îi spuse sultanului, după ce sărută pămîntul dinaintea cadînei :

— Am cercetat-o, o, rege al vremilor !

Or, el nu făcuse decît să arunce înspre ea o privire, una numai, și nimic mai mult.

Iar sultanul îi spuse :

— Dacă-i așa, hai după mine !

Și ieși, iar genealogistul porni după el, pînă ce ajunseră în sala domnească. Și sultanul, după ce porunci să plece toată lumea din sală, rămase numai cu vizirul său cel mare și cu genealogistul, pe care îl întrebă :

— Ce ai văzut la stăpîna ta ?

Și el răspunse :

— O, doamne al meu, am văzut o femeie dăruită cu nuri, cu farmece, cu gingășie, cu prospețime, cu sfiiciune, și cu toate însușirile și toate desăvîrșirile frumuseții. Și, hotărît ! nu s-ar mai putea dori nimic la ea, întrucît are toate darurile ce pot să le vrăjească inima și să înseninеze ochii și, din orice parte ai privi-o, este întru totul

potrivită și frumos închipuită ; și, hotărît ! dacă e să judec după ce se vede și după isteciunea care îi însuflețește privirile, trebuie să aibă în lăuntrul lăuntrului ei toate însușirile cele de rîvnit, ca iscusință și ca minte. Iacătă ce am văzut la această stăpînă și crăiasă, o, doamne al meu ! Iar singur Allah este atoateștiutor !

Ci sultanul strigă iarăși, spunînd :

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obîrșiei stăpînei tale, preacinstita mea cadînă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și noua noapte

Urmă :

...După ce genealogistul îi spuse sultanului : „Iacătă ce am văzut în această doamnă și stăpînă, o, doamne al meu, ci Allah este atoateștiitor !“ sultanul îi spuse :

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obîrșiei stăpînei tale, preacinstita mea cadînă !

Și genealogistul, luînd deodată o înfățișare supusă și cuminte, răspunse :

— Aceasta-i o treabă gingașă, o, rege al vremilor, și nu știu dacă se cade să vorbesc ori să tac !

Și sultanul strigă :

— Hai, pe Allah ! nu am poruncit să vii decît ca să vorbești ! Haide, scoate ce ai de scos, și cîntărește-ți vorbele, o, mișelnicule !

Iar genealogistul, fără a se tulbura, spuse :

— Pe viața stăpînului nostru, cadîna aceasta ar fi făptura cea mai desăvîrșită dintre toate făpturile lui Allah, de n-ar avea un cusur din naștere, care îi strică desăvîrșirile !

Cînd auzi spusele acestea de la urmă și vorba „cusur", sultanul, încruntînd sprîncenele și năpădit de mînie, își trase pe dată iataganul și se repezi la genealogist, să-i reteze capul, răcnind :

— O, cîine și pui de cîine, de bună seamă că ai să-mi spui că această cadînă a mea se trage din cine știe ce bivoliță de mare, sau că cine știe ce vierme o mai fi avînd în ochiul ei ori în altă parte ! A, pui dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, sabia aceasta are să-ți amestece lungimea cu lățimea !

Și l-ar fi făcut să bea dintr-o sorbitură moartea fără de cruțare, dacă vizirul cel chibzuit și drept nu s-ar fi aflat acolo spre a-i abate brațul și a-i spune :

— O, doamne al meu, este mai bine să nu curmi viața acestui om pînă a nu te fi încredințat de nelegiuirea lui !

Iar sultanul îl întrebă pe bietul acela, pe care îl doborîse la pămînt și îl ținea sub genunchi :

— Ei, hai ! vorbește ! Care-i cusurul pe care l-ai aflat la cadîna mea ?

Și genealogistul de oameni răspunse, tot cu glas liniștit :

— O, rege al vremilor, stăpîna mea, preaaleasa ta cadînă, este un lucru mîndru și desăvîrșit, da maica ei a fost dănțuitoare de bîlci, o muiere slobodă din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, o fiică de prostituată !

La vorbele acestea, mînia sultanului se făcu atît de amarnică încît răcnetele i se impotmoliră în fundul gîtu-

lui. Și numai după un răstimp izbuti să mai grăiască, spunîndu-i vizirului său :

— Dă fuga și adu-mi-l aici pe părintele cadînei mele, baș-ceaușul palatului !

Și îl ținea mai departe sub genunchi pe genealogist, care era cel de al treilea mîncător de hașiș. Și cînd tatăl cadînei veni, sultanul răcni :

— Vezi țeapa ceea ori n-o vezi ? Ei, dacă nu vrei să te vezi în vîrful ei, grăbește de-mi spune care-i adevărul în ce privește nașterea fetei tale, cadîna mea !

Și baș-ceaușul palatului, părintele cadînei, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și spuse :

— Află, o, doamne și stăpîne al meu, că am să-ți mărturisesc adevărul, care-i singura mîntuire. În tinerețele mele, eu am dus viața slobodă a pustiurilor, și drumețeam însoțind caravanele care îmi plăteau dabila de trecere pe la otacurile tribului meu. Or, într-o zi, pe cînd așezasem tabără lîngă fîntîna Zobeidei — milele și blagoslovenia lui Allah fie asupra-i ! — iacătă că trece o ceată de femei din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, ale căror fete, de cum ajung mai măricele, se vînd bărbaților de prin pustiuri, hoinărind de la un trib la altul și de la un otac la altul, neguțătorindu-și pe la flăcăi drăgănelele și priceperea la iubit. Și ceata aceea a șezut cu noi vreme de cîteva zile, și pe urmă ne-a lăsat spre a se duce și pe la cei din tribul megieș. Și iacătă că după plecarea lor, cînd ele se și aflau dincolo de vederile noastre, dau de-o fetiță de vreo cinci anișori, ghemuită sub un pom, pe care maică-sa, o Ghaziya, pesemne că o pierduse ori o uitase în oaza de lîngă fîntîna Zobeidei. Și, într-adevăr, o, doamne și stăpîne al meu, fetița aceea, oachește ca o curmală coaptă, era atît de mititică și de frumușică încît hotărîi, acolo pe loc, s-o iau în seama mea. Și, măcar că era sperioasă ca o căpriță sălbatică ieșită întîiași dată din păduri, izbutii s-o domesticesc și o încredințai mamei copiilor mei, care

o crescu ca și cum ar fi fost fata ei. Și crescu printre noi și se făcu atît de frumoasă încît, cînd ajunse mare, nici o copilă de prin pustiuri, oricît de frumoasă ar fi fost, nu se putea asemui cu ea. Iar eu, o, doamne al meu, îmi simțeam inima lipită de fată, și, nevroind să mă împreun cu ea în chip nelegitim, o luai de soție după pravilă, și mă însurai cu ea, măcar că era de obîrșie ticăloasă. Și, din mila lui Allah, îmi dărui fata pe care tu ai binevoit să ți-o alegi de cadînă, o, rege al vremilor ! Și acesta-i adevărul despre mama fiicei mele, și despre neamul și obîrșia ei. Și mă juruiesc, pe viața proroculuí nostru Mahomed — cu el fie rugăciunea și pacea ! — că nu am adăugat nici o vorbă mai mult la adevărul acesta, și că nu am rostit nici o vorbă mai puțin. Ci Allah este cel mai adevărat și numai el este desăvîrșit.

După ce auzi mărturisirea aceasta fără de ascunzișuri, sultanul se simți ușurat de gîndul amar și de îngrijorarea cea plină de durere. Întrucît își nălucise că dulcea lui cadînă era fata vreunei prostituate din neamul fiicelor Ghaziylor, și iacătă că afla tocmai dimpotrivă, devreme ce, măcar că era o Ghaziye, mama ei fusese fecioară pînă la măritișul cu baș-ceaușul palatului. Și-atunci se lăsă cuprins de uimirea pe care i-o pricinuia știința iscusitului genealogist. Și îl întrebă :

— Da cum ai făcut tu de-ai ghicit, o, învățatule, că această cadînă a mea este o fiică de Ghaziya, fată de dănțuitoare, fată, la rîndu-i, de femeie a plăcerilor ?

Și genealogistul mîncător de hașiș răspunse :

— Iacătă ! Mai întîi, a fost știința mea — ci numai Allah este atoateștiitor ! — care m-a dus pe calea acestei descoperiri. Și-apoi, a fost faptul că toate femeile din neamul Ghaziya, ca și cadîna ta, au sprîncenele foarte groase și îngemănate la rădăcina nasului, și mai au, ca și ea, ochii cei mai amarnic de negri din Arabia !

Și regele, minunat de toate cîte auzise, nu vroi să-l lase pe genealogist să plece fără a-i da o dovadă apriată

despre mulțumirea sa. Se răsuci, așadar, înspre slugile care se întoarseră, și le spuse :

— Să-i dați acestui învățat de seamă un tain îndoit de carne și două pîini pe zi, precum și apă pe săturatele !

Și-așa cu genealogistul de neamuri omenești. Da atîta nu este tot, căci nu s-a sfîrșit.

Întrucît sultanul, a doua zi, după ce își petrecuse toată noaptea cugetînd la cele ce săvîrșiseră cei trei ortaci și la adîncimea priceperii lor la osebitele feluri de genealogii, își zise în sinești : „Pe Allah ! din cele ce mi-a spus genealogistul de stirpe despre obîrșia și neamul cadînei mele, nu-i mai rămîne decît să fie numit omul cel mai învățat din împărăția mea. Ci, mai întîi, tare aș vrea să știu ce-ar putea să-mi spună despre obîrșia mea, care sînt sultan și coborîtor dintr-un șir de regi !“ Și gîndul i se preschimbă în faptă în chiar clipita aceea, și porunci să fie adus iarăși dinainte-i genealogistul de stirpe omenești, și îi spuse :

— Acum, o, taică al științei, cînd nu mai am nici un temei să mă îndoiesc de vorbele tale, tare aș vrea să te aud grăindu-mi despre obîrșia mea și despre obîrșia neamului meu împărătesc !

Iar el răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, rege al vremilor ! da nu pînă a nu-mi făgădui ocrotirea ta ! Căci spune zicala ! „Între mînia sultanului și gîtul tău așterne depărtare, și lasă-te mai degrabă în lipsă osîndit !“ Or eu, o, stăpîne al meu, sînt cam simțitor și gingaș, și îmi place mai degrabă o țeapă cu care să nu prea am treabă, decît o țeapă care nu te mai scapă și care te înțeapă“.

Iar sultanul îi spuse :

— Pe capul meu ! Îți dăruiesc ocrotirea și, orice vei avea a spune, ești iertat dintru bun început !

Și îi aruncă năframa ocrotirii.

Iar genealogistul ridică de jos năframa ocrotirii, și spuse :

— Dacă-i așa, o, rege al vremilor, mă rog ție să nu lași în sala aceasta pe nimeni altul în afară de noi doi !

Iar regele întrebă :

— Da pentru ce, bre, omule ?

El spuse :

— Pentru că, o, stăpîne al meu, Allah cel atotputernic, printre binecuvîntatele lui nume, mai are și numele de „Învăluitorul", întrucît îi place să învăluiască în vălurile tainei lucrurile a căror dezvăluire ar fi primejdioasă !

Și sultanul porunci la toată lumea, pînă și vizirului său cel mare, să iasă din sală.

Atunci genealogistul, aflîndu-se singur, singurel cu sultanul, se duse lîngă el și, plecîndu-se la urechea sa, îi spuse :

— O, rege al vremilor, nu ești decît un copil din flori și de rău soi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizecea noapte

Urmă :

Atunci genealogistul, aflîndu-se singur, singurel cu sultanul, se duse lîngă el, și plecîndu-se la urechea sa, îi spuse :

— O, rege al vremilor, nu ești decît un copil din flori și de rău soi !

Cînd auzi vorbele acestea năpraznice și de-o cutezanță nemaiauzită, sultanul se îngălbeni cu totul și se schimbă la chip ; și mîinile îi căzură frînte ; și își pierdu auzul și văzul ; și se făcu de parcă era beat de vin ; și se clătină, cu spume la gură ; și, pînă la urmă, se prăbuși la pămînt, și rămase multă vreme în starea aceea, fără ca genealogistul să știe întocmai dacă era mort de-a binelea, ori numai pe jumătate, ori dacă mai trăia. Ci, într-un sfîrșit, își veni în fire și, dezmetecindu-se și dobîndindu-și iarăși simțirile, se întoarse înspre genealogist și îi spuse :

— Acum, bre, pe adevărul Aceluia carele m-a pus deasupra grumazurilor slujitorilor săi, dacă spusele tale mi se vor dovedi întemeiate, și dacă am să capăt încredințarea aceasta, cu dovezi apriate, sînt hotărît, fără putință și fără chip de răzgîndire, să mă lepăd de scaunul domniei de care nu aș mai fi volnic, și să mă dezbrac de puterea mea împărătească pe care am să ți-o trec ție. Întrucît tu ești cel mai dăruit, și nimenea nu s-ar pricepe ca tine să se facă vrednic de o stare ca aceasta. Da dacă am să dau de minciună la capătul cuvintelor tale, am să te sugrum !

Și genealogistul răspunse :

— Ascult și mă supun ! Și nu am nimica împotrivă !

Atunci sultanul, ridicîndu-se în picioare, fără de amînare și fără de zăbavă, se repezi înspre iatacul sultanei validé, cu sabia în mînă, și intră, și zise :

— În numele Aceluia carele a înălțat cerul și l-a despărțit de ape, dacă nu ai să-mi răspunzi cu adevărul la ceea ce am să te întreb, am să te toc bucățele cu sabia asta !

Și își roti sabia, bulbucînd niște ochi de foc, și spumegînd de turbare. Iar sultana validé, înspăimîntată și înăbușită totodată de asemenea vorbe atîta de puțin obișnuite, strigă :

— Numele lui Allah fie cu tine și asupra ta ! Liniștește-te, o, copilul meu, și întreabă-mă despre tot

ce vrei să știi, căci nu am să-ți răspund decît după poveţele Adevărului !

Şi sultanul îi spuse :

— Atunci grăbește de-mi spune, fără nici un fel de ocoliș și de tîlcuiș, dacă eu sînt fiul sultanului, tatăl meu, și dacă sînt din spița împărătească a strămoșilor mei. Căci numai tu poți să-mi dezvăluiești aceasta !

Iar ea răspunse :

— Am să-ți spun, dar, fără de nici un ocoliș, că ești fiul drept al unui bucătar. Și, dacă vrei să știi cum, iacătă ! Cînd sultanul care a domnit înaintea ta, acela pe care pînă acuma l-ai crezut tatăl tău, m-a luat de soție, s-a împreunat cu mine cumu-i datul. Ci Allah nu l-a miluit cu harul rodniciei, iar eu n-am putut să-i dăruiesc un moștenitor care să-i facă bucurie și să-i ducă mai departe domnia neamului. Şi cînd a văzut că nu are copii, s-a cufundat într-o mîhnire care i-a răpit și pofta de mîncare, și somnul, și sănătatea. Şi maică-sa îl tot dodelea îndemnîndu-l să ia peste mine încă o soție. Iar el mai luă peste mine încă o soție. Ci Allah nu o dărui cu harul zămislirii. Şi iarăși maică-sa îl povățui să ia o a treia soţie. Eu atunci, văzînd că pînă la urmă am să fiu aruncată pe cea mai de jos treaptă, și că de altminteri starea sultanului nu se urnea din loc, m-am hotărît să-mi izbăvesc rosturile, izbăvind totodată și moștenirea scaunului domnesc. Şi nu am așteptat decît o împrejurare prielnică spre a-mi îndeplini gîndul cel minunat. Or, într-o zi, sultanul, care ca și pînă aci nu avea nici o poftă de mîncare și slăbise rău, a avut poftă să mănînce un pui fript. Şi a dat poruncă bucătarului să taie un puiandru dintre păsările închise în niște cotețe sub ferestrele palatului. Şi bucătarul a venit să prindă puiul din coteț. Eu atunci, cercetîndu-l bine pe bucătarul acela, l-am văzut cu totul potrivit pentru treaba plănuită, întrucît era un flăcău tînăr, bine făcut și bine legat. Şi

aplecîndu-mă peste fereastră, i-am făcut semn să intre printr-o ușă tainică. Și l-am așteptat în iatacul meu. Iar ce s-a petrecut între mine și el n-a ținut decît un răstimp tare scurt, întrucît, de îndată ce și-a isprăvit treaba, eu i-am și înfipt în inimă un jungher. Iar el a căzut lat, cu capu-naintea picioarelor, mort. Și am poruncit slujnicelor mele de credință să-l ia să-l îngroape tainic într-o groapă săpată de ele în grădină. Și, în ziua aceea, sultanul nu a mîncat pui fript, și a fost cuprins de o mînie mare din pricina pieirii nelămurite a bucătarului său. Ci, peste nouă luni, zi de zi, te-am adus pe lume, zdravăn sănătos, așa cum ai fost mereu. Iar nașterea ta a fost prilej de bucurie pentru sultan, care și-a dobîndit iarăși sănătatea și pofta de mîncare, și i-a coperit cu hatîruri și cu daruri pe toți vizirii, și pe toți credincerii lui, și pe toți cei de la palat, și a dat niște ospețe mari și niște petreceri obștești care au ținut patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și-acesta-i adevărul despre nașterea, despre spița și despre obîrșia ta. Și mă jur pe Prorocul — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — că nu am spus decît ce am știut. Ci numai Allah este atoateștiutor !

După ce auzi istorisirea aceasta, sultanul se ridică și ieși plîngînd din iatacul mamei sale. Și se întoarse în sala domnească, și șezu jos, dinaintea celui de al treilea genealogist, fără a rosti o vorbă. Iar lacrimile îi curgeau într-una din ochi și îi lunecau printre firele din barba-i tare lungă. Și, peste un ceas de vreme, ridică fruntea și îi spuse genealogistului :

— Allah fie cu tine, o, gură a adevărului ! ia spune-mi, cum de-ai putut să vezi că sînt copil din flori și de soi rău ?

Și genealogistul răspunse :

— O, stăpîne al meu, atunci cînd noi trei ți-am dovedit harurile pe care le aveam, și cînd tu ai fost cît se poate de mulțumit, ai poruncit să ni se dea ca răsplată un tain

îndoit de carne și de pîine, și apă oricît. Iar eu am judecat, după nevolnicia unei filotimii ca aceea, și după felul însuși al dărniciei, că nu puteai fi decît feciorul vreunui bucătar, vlăstar de bucătar și sînge de bucătar. Întrucît regii fii de regi nu au obiceiul să cinstească un har împărțind carne sau alte lucruri de soiul acesta, ci pe cei hăituiți îi răsplătesc cu daruri strălucite, cu haine alese și cu bogății necîntărite. Încît nu am putut să fac alta decît să văd obîrșia ta amărîtă de copil din flori, după dovada aceasta fără de tăgadă. Și nu este nici un fel de vrednicie să vezi una ca aceasta !

Cînd genealogistul sfîrși de vorbit, sultanul se ridică și îi spuse :

— Dezbracă-te !

Și genealogistul se supuse, iar sultanul se despuie de hainele și de însemnele sale împărătești, și îl îmbrăcă cu ele pe genealogist. Și îi spuse să se suie în scaunul de domnie și, plecîndu-se dinainte-i, sărută pămîntul între mîinile lui și i se închină ca un supus stăpînului său. Și, pe clipă pe dată, chemă în sală pe vizirul cel mare, și pe ceilalți viziri, și pe toți mai-marii împărăției, și le porunci să-l primească pe genealogist ca stăpîn legiuit al lor. Iar sultanul cel proaspăt trimise numaidecît după prietenii săi, ceilalți doi genealogiști mîncători de hașiș, și îi căftăni străjeri, pe unul străjer de-a dreapta, iar pe celălalt străjer de-a stînga lui. Iar pe vizirul cel mare pînă aci îl lăsă în slujba sa, dat fiind duhul lui plin de dreptate. Și fu un rege mare.

Și-atîta cu cei trei genealogiști !

Ci, în ce îl privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui deabia începe. Întrucît iacătă !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu. Iar soră-sa, micuța Doniazada, care din zi în zi și

din noapte în noapte se făcea tot mai frumoasă şi mai împlinită şi mai deşteaptă şi mai gînditoare şi mai tăcută, se ridică pe jumătate de pe covorul pe care şedea ghemuită, şi îi spuse :

— O, sora mea, ce dulci şi ce miezoase şi ce veselitoare şi ce plăcute sînt vorbele tale !

Iar Şeherezada îi zîmbi, o sărută şi îi spuse :

— Aşa-i, da ce sînt ele pe lîngă cele ce am să mai povestesc în noaptea următoare, dacă, firește, va binevoi să-mi îngăduie stăpînul nostru regele !

Iar sultanul Şahriar spuse :

— O, Şeherezada, să nu te îndoieşti ! Poţi, de bună seamă, să ne spui mîine urmarea la povestirea aceasta plină de minunăţie şi care de-abia acuma începe. Şi poţi, dacă nu eşti ostenită, să-i dai drumul chiar din noaptea asta, atîta de tare doresc să aflu ce are să i se întîmple sultanului dintîi, născutul acela din flori ! Bătu-le-ar Allah pe femeile cele stricate ! Ci trebuie să mărturisesc că aici soţia sultanului, mama feciorului din flori, nu s-a dezmăţat cu bucătarul decît cu un rost curat, şi nu ca să-şi stîmpere pojarurile din lăuntruri. Allah să-şi întindă asupra-i iertarea lui ! Ci cît despre afurisita, şi dezmăţata, şi fata de căţea care a făcut ce-a făcut cu harapul Massud, apoi ea n-a săvîrşit ticăloşia ca să dureze scaunul de domnie al urmaşilor mei, afurisita ! În veci n-ar mai avea-o Allah întru milele sale !

Şi regele Şahriar, după ce rosti aceasta, îşi încruntă amarnic sprîncenele şi, uitîndu-se cu nişte ochi goi şi poncişi, adăugă :

— Cît despre tine Şeherezada, încep să cuget că poate n-ai fi la fel cu toate smintitele alea pe care am poruncit să le scurteze de cap !

Iar Şeherezada se plecă dinaintea regelui cel crunt şi spuse :

— Allah să-i alungească viaţa stăpînului nostru şi să mă lase să mai trăiesc pînă mîine, ca să-ţi povestesc ce-a păţit bunul copil din flori !

Şi după ce spuse acestea, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și una noapte

Micuța Doniazada îi zise Șeherezadei :

— Allah fie cu tine, o, sora mea ! Dacă nu ți-e somn, hai, mă rog ție, grăbește de ne spune ce-a mai făcut sultanul, copiiul din flori al bucătarului !

Iar Șeherezada spuse :

— Din toată inima și ca pe o cinstire datorată regelui acesta strălucit, stăpînul nostru !

Și își urmă povestirea în felul acesta :

...În ceea ce-l privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe, întrucît iacătă !

De cum își părăsi scaunul împărătesc și domnia în mîinile celui de al treilea genealogist, își puse straiele de derviș rătăcitor și, fără să mai zăbovească cu bun-rămasuri, pentru el acuma cu totul zadarnice, și fără să ia nimic cu sine, porni la drum înspre țara Egiptului, unde socotea să trăiască în uitare și singurătate, cugetînd la soarta lui. Iar Allah îi meni bună-pace și, după o călătorie plină de trudă și de primejdii, ajunse la Cairo, orașul strălucit, cetatea cea nemăsurată și cea atîta de osebită de orașele din țara sa, și care ca să-i dai ocol cere pe puțin trei zile și jumătate de umblet. Și văzu că orașul acela era cu adevărat una dintre cele patru minuni ale lumii, pe lîngă podul de la Sanja, farul de la Al-Iskandaria și moscheea Omiazilor de la Damasc. Și se încredință că poetul era departe de a fi înflorat frumusețile acelui oraș și ale acelei țări cînd spuse :

Egiptule, pămînt plin de minune,
Pe unde e de aur și țărîna,
Cu fluviu-ți sfînt, rodind belșug genune,
Și cu norodul tău de toată mîna,
Tu ești al celui care, îndrăznet,
Te poate cuceri cu orice preț !

Și preumblîndu-se, și privind, și minunîndu-se, fără a se mai sătura, sultanul de odinioară, sub straiele lui de derviș sărac, se simțea pe deplin fericit că poate să se bucure în tihnă și să rătăcească în voie și să se oprească după plac, ușurat de daravelile și de poverile domniei. Și gîndea: „Laudă lui Allah cel atoateîmpărțitorul! El le dă unora puterea cu poverile și cu grijile ei, și altora sărăcia cu negrijile și cu zburda inimii. Și-aceștia din urmă sînt cei mai norociți! Binecuvîntat fie El!“ Și-așa ajunse, plin de priveliști vrăjite, dinaintea palatului sultanului de la Cairo, care pe-atunci era sultanul Mahmud.

Și se opri sub ferestrele palatului și, sprijinit în cîrja lui de derviș, începu să cugete la viața pe care va fi ducînd-o în locuința aceea măreață regele țării, și la alaiul de griji, de gînduri și de necazuri felurite în care trebuie să fie pururea cufundat, fără a mai pune la socoteală și datorințele lui față de cel Preaînalt, carele vede și judecă faptele regilor. Și se bucura în sufletul său că-i venise gîndul să se ușureze, ca urmare a dezvăluirii obîrșiei sale, de o viață atît de grea și de încurcată, și că o schimbase cu un trai neîngrădit și slobod, neavînd alte bunuri și alte belșuguri decît cămașa de pe el, și mantia de lînă, și cîrja. Și simțea cum o liniște mare îi însenina sufletul și îl făcea să-și uite pe deplin tot zbuciumul de mai înainte.

Or, tocmai atunci, sultanul Mahmud, întorcîndu-se de la vînătoare, intra în palatul său. Și îl zări pe dervișul sprijinit în cîrjă, care nu vedea nimica din toate cîte se petreceau în jurul lui și sta cu privirea pierdută în niște zări depărtate. Și se simți tulburat de înfățișarea aleasă a dervișului acela, și de privirea lui mîndră, și de chipul lui falnic. Și își zise: „Pe Allah, iacătă cel dintîi derviș care nu întinde mîna la trecerea unor domni bogați! Fără de nici o îndoială că povestea lui trebuie să fie o poveste osebită!“ Și trimise pe unul dintre mai-

marii din alaiul domnesc să-l poftească să între în palat, întrucît vroia să stea cu el de vorbă. Și dervișul nu putu să facă alta decît să se supună rugăminții sultanului. Iar pentru el aceasta fu cea de a doua întorsătură a soartei.

Și sultanul Mahmud, după ce se odihni oleacă de ostenelile vînătoarei, porunci să vină dervișul dinainte-i și îl primi cu bunăvoință și îl întrebă cu bunătate despre starea lui, spunîndu-i :

— Fii binevenit, o, preacinstite derviș al lui Allah ! judecînd după chipul tău, trebuie să fii din neamul cel ales al arabilor din Hedjaz ori din Jemen !

Iar dervișul răspunse :

— Numai Allah este ales, o, doamne al meu ! Eu nu sînt decît un om sărac și un cerșetor.

Iar sultanul Mahmud grăi :

— Nu am împotrivă nimic ! Da care-i pricina sosirii tale în țara mea și a venirii tale sub zidurile acestui palat, o, dervișule ? Întrucît, de bună seamă, acesta trebuie să fie o poveste vrednică de mirare !

Și adăugă :

— Allah fie cu tine, o, dervișule binecuvîntat, istorisește-mi povestea ta, fără să-mi ascunzi nimica !

Iar dervișul, la vorbele acestea ale sultanului, nu se putu opri să nu lase o lacrimă să-i cadă din ochi, și o tulburare mare îi sugrumă inima. Și răspunse :

— Nu am să-ți ascund nimica, doamne, din povestea mea, măcar că îmi este o amintire plină de amărăciune și de durere. Ci îngăduie-mi să nu ți-o povestesc de față cu alții !

Iar sultanul Mahmud se ridică din scaunul său împărătesc, coborî pînă la derviș și, luîndu-l de mînă, îl duse într-o odaie lăturalnică, unde se închise cu el. Pe urmă îi spuse :

— Acuma poți să vorbești fără de teamă, o, dervișule!

Atunci sultanul de odinioară, stînd jos pe chilim dinaintea sultanului Mahmud, spuse :

— Cel mai mare este Allah ! Iacătă povestea mea !

Și îi povesti tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrșit, fără să dea uitării nici un amănunt, nici cum se lepădase de scaunul de domnie și se străvestise în derviș, ca să bată drumurile și să caute să-și uite nenorocirile. Ci nu ar fi de nici o trebuință să le mai spunem încă o dată.

După ce sultanul Mahmud auzi întîmplările dervișului se aruncă la pieptul lui și îl sărută cu dragoste și îi spuse :

— Slavă Aceluia carele ridică și coboară, carele nevolnicește și cinstește, cu hotărîrile înțelepciunii sale și cu atotputerea sa !

Pe urmă adăugă :

— Într-adevăr, o, fratele meu, povestea ta este o poveste mare, iar pilda ei este o pildă mare ! Să fii dară răplătit că mi-ai cinstit urechile și mi-ai sporit mintea cu ea. Durerea, o, fratele meu, este un foc curățitor, iar cotiturile vremii vindecă ochii cei orbi din născare.

Pe urmă spuse :

— Și acuma, cînd înțelepciunea și-a ales inima ta ca lăcaș și cînd virtutea umilinții dinaintea lui Allah ți-a dat mai multe însemne de viță aleasă cîte nu le dau fiilor de regi nici o mie de ani de domnie, fi-mi-va mie oare îngăduit să rostesc o dorință, o, tu, care ești cel mai mare ?

Și sultanul de odinioară spuse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, prefalnicule rege !

Iar sultanul Mahmud zise :

— Aș vrea să-ți fiu prieten !

Și, după ce spuse asta, îl mai sărută o dată pe sultanul de odinioară, ajuns derviș, și îi zise :

— Ce viață minunată are să fie viața noastră de-aici înainte, o fratele meu ! Laolaltă avem să plecăm de-acasă,

laolaltă avem să ne întoarcem și, noaptea, avem să ne ducem și să străbatem, îmbrăcați teptil, toate mahalalele orașului, întru folosul sufletesc pe care vor putea să ni-l dea asemenea preumblări. Și, în palatul acesta totul are să fie și al tău pe jumătate, spre desăvîrșită prietenie! Mă rog ție, să nu zici că nu primești, întrucît neprimirea este un chip al nevrerii!

Și, după ce sultanul-derviș primi cu inima tulburată rugămintea aceea prietenească, sultanul Mahmud adăugă:

— O, frate și prieten al meu, află că la rîndu-mi și eu am o poveste la viața mea. Și povestea mea este atît de uluitoare încît de-ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură izbăvitoare aceluia care ar citi-o cu luare-aminte. Și nu vreau să tărăgănez mai mult a ți-o povesti, ca să știi și tu, chiar dintru începutul prieteniei noastre, cine sînt eu și cine am fost!

Și sultanul Mahmud, adunîndu-și laolaltă toate amintirile, îi spuse sultanului-derviș, acum prieten al lui:

POVESTEA MAIMUȚOIULUI FLĂCĂU

Află, o, fratele meu, că începutul vieții mele a fost în toate privințele asemenea sfîrșitului rosturilor tale, căci dacă tu ai început cu a fi dintru-ntîi sultan, ca să îmbraci pe urmă hainele de derviș, eu am făcut tocmai dimpotrivă. Întrucît eu am fost mai întîi derviș, cel mai sărac dintre dervișii, ca să ajung pe urmă să fiu rege și să mă așez în scaunul de domnie al sultăniei Egipetului.

M-am născut, într-adevăr, dintr-un tată tare sărac, care își îndeplinea pe ulițe meseria de stropitor de caldarîm. Și în fiecare zi purta în spinare burduful de piele de capră plin cu apă și, încovoindu-se sub greutatea lui, stropea drumul dinaintea prăvăliilor și a caselor, dobîndind o simbrie tare săracă. Și tot așa și eu, cînd am ajuns la vîrsta de a munci, îl ajutam la truda lui și căram în

spinare un burduf cu apă pe potriva puterilor mele, ba mai degrabă ceva mai greu decît se cuvenea. Iar cînd părintele meu se săvîrși întru mila Domnului său, căpătai drept orice moștenire, orice lăsată și orice bun burduful cel mare de piele de capră, cu care să stropesc ulițele. Și nu avusei încotro, ca să-mi cîștig pîinea cea de toate zilele, decît să mă apuc de meseria tatălui meu, care era cinstit de toți neguțătorii pe la care stropea ulițele dinaintea prăvăliilor, și de toți portarii de pe la domnii cei bogați.

Ci, o, fratele meu, spinarea fiului niciodată nu este tot atîta de tare ca a tatălui, și repede fusei silit, așa de greu era burduful cel mare părintesc, să mă las de truda amarnică a stropitului, ca să nu-mi rup șira spinării sau să mă văd dăulat fără de izbăvire. Și, neavînd nici o avere și nici o moștenire, nici măcar vrco mireasmă de asemenea lucruri, trebui să mă fac derviș cerșetor, și să întind mîna la trecători, prin curți pe la geamuri și prin locurile obștești. Iar cînd se lăsa noaptea mă întindeam lat la ușa geamiei din mahalaua mea, și dormeam, după ce îmbucam agonisita cea puțintică a zilei, spunîndu-mi ca toți amărîții de teapa mea: „Ziua de mîine, de-o vrea Allah. are să fie mai darnică decît aceasta!“ Și nu uitam că tot omul își are scris un ceas al lui pe pămînt, și că mai devreme ori mai tîrziu trebuie să vină și ceasul acela al meu, fie că-l vreau, fie că nu-l vreau. Da lucrul cel mai de seamă era să nu fiu pierdut în gînduri sau adormit atunci cînd are să se ivească. Și pentru aceea gîndul la el nu-mi da pace niciodată, și vegheam mereu ca un cîine pîndind vînatul.

Ci, tot așteptînd, trăiam traiul celui sărac, în lipsuri și în nevoi, fără a ști vreuna dintre bucuriile vieții. Încît, întîia oară cînd am avut în mînă cinci drahme de argint, un dar nenădăjduit de la un nabab filotim, la poarta la care mă dusesem să cerșesc în ziua nunții lui, și de cum m-am văzut stăpîn pe grămada aceea de bani, chibzuii

să iau bine seama pe ce-i dau și să-mi plătesc vreo plăcere mai acătării. Și, strîngînd în palmă cele cinci norocite drahme, zburai spre sukul cel mare, măsurînd cu ochii și adulmecînd cu nasul în toate părțile, spre a ochi lucrul cel mai bun pe care să-l cumpăr.

Or, iacătă că deodată auzii în suk niște hohote mari de rîs...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și doua noapte

Urmă :

...Or iacătă că deodată auzii în suk niște hohote mari de rîs și văzui o mulțime de lume cu chipurile vesele și cu gurile căscate, strînsă împrejurul unui om ce ducea, la capătul unui lanț, un maimuțoi tînăr și mare, cu fundul trandafiriu. Și maimuțoiul acela, călcînd tare strîmb, făcea cu ochii, cu fața și cu mîinile o sumedenie de semne înspre cei care îl înconjurau, cu scopul vădit de a-i stîrni să se veselească pe seama lui, de a-i îndupleca să-i dea fistic, năut și nucușoare.

Iar eu, la vederea maimuțoiului, îmi zisei : „Ya Mahmud, cine știe de nu ți-o fi legată soarta de gîtul maimuțoiului acesta ? Iacătă-te acuma stăpîn pe cinci drahme de argint, pe care vrei să-i cheltuiești ca să-ți umpli pîntecele o dată, sau de două ori, sau de trei ori cel mult. Au nu ar fi mai bine ca, pe banii aceștia să cumperi maimuțoiul de la stăpînul lui, ca să te faci arătător de maimuțe și să-ți cîștigi în tihnă pîinea cea de toate zilele, în loc să duci mai departe viața asta de milog la poarta lui Allah ?“

Chibzuind așa, mă slujii de o clipă cînd mulțimea se mai risipi și mă apropiai de stăpînul maimuțoiului, spunîndu-i :

— Vrei să-mi vinzi maimuțoiul acesta cu lanț cu tot, pe trei drahme de argint ?

Iar el îmi răspunse :

— Eu l-am plătit cu zece drahme sunătoare, da am să ți-l las cu opt !

Eu zisei :

— Patru !

El zise :

— Șapte !

Eu zisei :

— Patru și jumătate !

El zise :

— Ultimul cuvînt : cinci ! Și mulțumește Profetului !

Iar eu răspunsei :

— Cu el fie binecuvîntarea, și rugăciunea, și pacea lui Allah ! Primesc tîrgul, și iacătă cele cinci drahme !

Și desfăcîndu-mi degetele care țineau cele cinci drahme încuiate în căușul palmei mele mai abitir decît într-un sipet de oțel, înmînai banii aceia care erau toată averea mea și, în schimb, luai maimuțoiul cel tînăr și voinic, și îl trăsei după mine ținînd de capătul lanțului.

Ci atunci mă gîndii că eu nu aveam nici casă, nici nimic unde să-l adăpostesc, și că nu puteam să îndrăznesc a-l duce cu mine în curtea geamiei unde mă aciuiam sub tavanul cerului, întrucît m-ar fi alungat paznicul geamiei cu sudălmi amarnice asupra mea și asupra maimuțoiului meu. Și-atunci pornii înspre o casă năruită, care nu mai avea decît trei pereți în picioare, și mă oprii acolo să-mi petrec noaptea împreună cu maimuțoiul meu. Iar foamea începuse să mă chinuiască rău, iar peste foamea aceea se mai adăuga și pofta cea înfrîntă, pe care nu putusem să mi-o mulțumesc cu bunătățurile din suk și pe care de-acuma înainte era peste putință s-o mai astîmpăr,

întrucît cumpărarea maimuțoiului mă sărăcise cu totul. Iar nevoile mele, și-așa destul de grele, se făceau de două ori mai grele acuma, cînd mai aveam și grija de a-l hrăni pe tovarășul meu, cel care avea să-mi agonisească pîinea zilelor de aici înainte. Și începeam să mă cam căiesc de cumpărătura aceea, cînd deodată îl văzui pe maimuțoiul meu că se scutură, făcînd un șir de mișcări ciudate. Și, tot atunci, fără a mai avea răgazul să-mi dau bine seama cum, în locul jivinei cea slută cu fundul lustruit văzui un flăcăiandru ca luna în a cincisprezecea zi a ei. Și în viața mea nu mai văzusem o făptură care să se poată asemui cu el ca frumusețe, ca gingășie și ca strălucire. Și stînd drept, cu o înfățișare vrăjitoare, începu să-mi vorbească cu glas dulce ca zahărul, spunînd :

— Mahmud, ți-ai cheltuit ca să mă cumperi, cele cinci drahme de argint care erau toată vistieria și toată averea ta, iar acuma iacătă nu știi cum să faci spre a-ți rostui ceva de mîncare, care să ne poată ajunge și mie și ție !

Iar eu răspunsei :

— Pe Allah, adevărat grăiești, o, flăcăule ! Da, cum așa? Și cine ești tu ? Și de unde vii ? Și ce vrei ?

Iar el îmi spuse zîmbind :

— Mahmud, să nu mă întrebi nimic. Ci ia mai degrabă dinarul acesta de aur și cumpără tot ce este de trebuință spre a ne ospăta. Și află, Mahmud, că soarta ta, într-adevăr, așa cum ai gîndit, este legată de gîtul meu, și că eu vin la tine ca aducător de bunăstare și de noroc !

Pe urmă adăugă :

— Da, Mahmud, grăbește de te du să ne cumperi de mîncare, întrucît sîntem tare flămînzi și eu și tu !

Iar eu îi îndeplinii pe dată poruncile și ne grăbirăm să mîncăm împreună o cină minunată, cea dintîi de felul acesta de cînd m-am născut. Și, cum noaptea era de mult tare tîrzie, ne culcarăm unul lîngă altul. Iar eu, văzîndu-l mai gingaș decît mine, îl învelii cu mantia mea cea veche

din păr de cămilă. Și adormi lipit de mine, de parcă numai așa ar fi făcut toată viața lui. Iar eu nu cutezam să mă clintesc, de frică să nu-l sperii ori să-l fac să creadă vreun gînd așa și-așa din partea-mi, și să-l văd atunci luîndu-și iară înfățișarea dintîi de maimuțoi gras cu fundul belit. Și, pe viața mea ! văzui și eu că între apropierea plăcută de acel trup de flăcău și pielea de capră a burdufurilor care îmi slujiseră de căpătîi încă din leagăn era într-adevăr ceva osebire ! Și adormii, la rîndu-mi, gîndind că dorm alături de soarta mea. Și îl preamăream pe Atotedătătorul care mi-o dăruise într-o înfățișare atîta de frumoasă și de ispititoare. Or, a doua zi, flăcăul, sculîndu-se mai devreme decît mine, mă deșteptă și îmi spuse :

— Mahmud ! ar cam fi vremea, după noaptea aceasta chinuită, să te duci și să închiriezi pentru noi vreun palat care să fie cel mai frumos dintre palatele din orașul acesta ! Și să nu-ți fie teamă că ai să fii strîmtorat cu banii, și să cumperi, ca lucruri și chilimuri, tot ce ai să găsești mai scump și mai de preț în suk.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și îndeplinii pe dată poruncile, fără a pierde vremea.

Or, după ce ne așezarăm în casa noastră cea nouă, care era cea mai strălucită din Cairo, închiriată de la stăpînul ei pe zece pungi de cîte o mie de dinari de aur, flăcăul îmi spuse :

— Mahmud ! cum de nu ți-e rușine, îmbrăcat așa în zdrențe și cu trupul slujind de adăpost la toate neamurile de pureci și de păduchi, să te apropii de mine și să trăiești lîngă mine ? Și ce aștepți de nu te duci la hammam să te cureți și să-ți îmbunezi starea ? Întrucît, în ceea ce privește banii, ai mai mulți decît i-ar trebui unui sultan stăpîn de împărăție. Iar în ceea ce privește hainele, nu ai decît a te osteni să ți le alegi !

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și detei fuga să fac o scaldă minunată, și ieșii din hammam ușor, înmiresmat și luminat.

Cînd flăcăiandrul mă văzu dinainte-i, schimbat și îmbrăcat în niște haine de cea mai aleasă bogăție, se uită la mine îndelung și păru mulțumit de înfățișarea mea. Pe urmă îmi spuse :

— Mahmud ! întocmai așa vroiam să te văd ! Acuma vino și șezi colea lîngă mine !

Iar eu șezui lîngă el, cugetînd în sufletul meu : „Hei ! mi se cam pare că a venit ceasul !“ Și mă pregăteam să nu fiu zăbavnic și în nici un chip și oricum ar fi să fie.

Or, peste o clipită, flăcăul mă bătu prietenește pe umăr și îmi zise :

— Mahmud !

Iar eu răspunsei :

— Ya sidi !

El îmi spuse :

— Ce-ai zice tu de-o copilandră fată de rege, mai mîndră ca luna la vreme de Ramadan, care să-ți fie nevastă ?

Eu spusei :

— Aș zice, o, stăpîne al meu, că ar fi binevenită !

El spuse :

— Dacă-i așa, ridică-te, Mahmude, ia legăturica asta de colea și du-te la sultanul din Cairo s-o ceri de nevastă pe fata lui cea mai mare ! Întrucît ea-i scrisă la osînda ta ! Iar tătîne-său, cînd te-o vedea, are să știe că tu ești acela care trebuie să fie soțul fetei lui. Ci tu să nu uiți, cînd ai să intri în sala domnească îndată după salamalekuri, să-i dai legăturica aceasta în dar !

Iar eu răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Și fără a pregeta o clipă, devreme ce aceea era osînda mea, luai cu mine un rob care să poarte de-a lungul drumului legăturica, și mă dusei la saraiul sultanului.

Iar străjerii de la palat și hadîmbii, văzîndu-mă îmbrăcat cu atîta strălucire, mă întrebară cuviincioși ce doream. Și, după ce aflară că doream să vorbesc cu sultanul și că aveam un peșcheș pe care să i-l dau în mînă, nu avură nimic împotrivă să facă, în numele meu, o cerere de primire la sultan, și mă duseră numaidecît dinaintea sa. Iar eu, fără a-mi pierde firea, de parcă toată viața aș fi fost oaspete de regi, îi aruncai sultanului salamalekul îndătinat, cu multă cuviință, da fără să mă umilesc, iar el îmi răspunse într-un chip plăcut și binevoitor. Și luai legătura din mîinile robului și-o dăruii sultanului rostind :

— Binevoiește a primi darul acesta mărunt, o, rege al vremilor, măcar că nu este pe potriva măreției tale, ci pe măsura cărării umile a neputinței mele !

Iar sultanul porunci vizirului său să ia și să desfacă legătura, și se uită să vadă ce este în ea. Și văzu niște giuvaieruri, și niște diademuri și niște podoabe de o strălucire atît de necrezut, cum pesemne niciodată nu mai văzuse ceva asemeni. Și, uluit, se minună cu glas mare de frumusețea acelui dar și îmi zise :

— Este primit ! Da grăbește de-mi spune ce dorești și ce pot să-ți dau eu în schimb. Întrucît niciodată nu se cade ca regii să rămînă mai prejos ca dărnicie și ca filotimie !

Iar eu, fără a mai aștepta alta, răspunsei :

— O, rege al vremilor, dorul meu arzător este să-ți fiu ginere și fecior, prin acel ascuns odor, acea floare dulce mirositoare, acea fecioară cetluită cu lucoare, minunea-n iașmacuri ușoare, fiica ta cea mai mare !

După ce sultanul auzi vorbele mele și pricepu ce-i cer, se uită la mine un ceas de vreme și îmi răspunse :

— Nu este nimica împotrivă !

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său și îi spuse :

— Tu ce socoți despre ceea ce ne cere acest preastrălucit domn ? În ce mă privește, eu îl găsesc întru totul pe potrivă ! Și cunosc, din anumite semne de pe chipul lui, că este trimis de ursită spre a-mi fi ginere !

Iar vizirul întrebat răspunse :

— Vorbele regelui sînt asupra capului nostru ! Iar domnul acesta nu este întru nimic nevrednic de stăpînul nostru, și nu este o rudenie de aruncat. Departe de aceasta! Da poate că va binevoi măria ta să-i ceară o dovadă, peste darul acesta, despre puterea și volnicia lui !

Și sultanul îi spuse :

— Cum trebuie să mă port în treaba aceasta ? Sfătuiește-mă, o, vizirule !

El spuse :

— Sfatul meu, o, rege al vremilor, este să-i arăți diamantul cel mai frumos din vistierie, și să nu i-o dai de soție pe domnița fiica ta decît cu învoiala de a-ți aduce, ca dar de nuntă, un diamant de preț tot așa.

Eu atunci, măcar că în sinea mea eram tulburat rău de toate acestea, îl întrebai pe sultan :

— Dacă am să-ți aduc o piatră care să fie geamăna acesteia de-aici și întru totul asemenea ei, mi-o dai pe domniță ?

El îmi răspunse :

— Dacă îmi aduci într-adevăr o piatră aidoma cu cea de aici, fata mea va fi soția ta.

Iar eu cercetai piatra, o întorsei pe toate părțile și mi-o învîstai în ochi. Pe urmă i-o dedei îndărăt sultanului și îmi luai rămas-bun de la el, cerîndu-i îngăduința de a veni iarăși a doua zi.

Și, cînd ajunsei la palatul nostru, flăcăul îmi zise :

— Cum stă treaba ?

Și îi înșirai toate cîte se petrecuseră, zugrăvindu-i piatra de parcă o țineam între degete. Iar el îmi spuse :

— Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea tîrziu ; da mîine, inșallah ! am să-ți dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care mi l-ai zugrăvit...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și treia noapte

Urmă :

...Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea tîrziu ; da mîine, inșallah ! am să-ți dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care l-ai zugrăvit.

Și, într-adevăr, a doua zi dimineața flăcăul ieși în grădina palatului și, peste un ceas, îmi aduse cele zece diamante, toate de o frumusețe întru totul aidoma cu a diamantului sultanului, șlefuite în chip de ou de porumbel și limpezi ca ochiul soarelui. Iar eu plecai să le înfățișez sultanului, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, iartă-mă pentru preaputinul acesta. Da n-am avut cum să rostuiesc numai un diamant și am fost nevoit să-ți aduc o testea de zece. Da tu poți să alegi, și pe urmă să le arunci pe cele care n-au să-ți placă !

Și sultanul puse pe vizirul cel mare să deschidă sipețelul de șmalț în care se aflau pietrele și rămase vrăjit de strălucirea și de frumusețea lor, și tare uluit văzînd că erau într-adevăr zece, toate asemeni cu cel pe care îl avea, aidoma.

Şi după ce se dezmeteci din uluirea aceea, se întoarse înspre vizir şi, fără a-i grăi o vorbă, îi făcu din mînă un semn care spunea : „Ce trebuie să fac ?“ Şi vizirul răspunse, în acelaşi fel, cu un semn care vroia să zică : „Trebuie să-i dai fata !“

Şi numaidecît se deteră poruncile ca să se facă toate pregătirile pentru nunta noastră. Şi fură chemaţi cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie, acolo pe loc. Şi cînd hrisovul cel legiuit fu întocmit, mi-l înmînară, după orînduirea îndătinată. Şi, întrucît ţinusem ca flăcăiandrul, pe care i-l înfăţişasem sultanului ca pe ruda mea cea mai apropiată, să fie de faţă la ceremonie, mă grăbii să-i arăt senetul, ca să-l citească în locul meu, dat fiind că eu nu ştiam nici să citesc, nici să scriu. Şi după ce îl citi cu glas tare de la un cap la altul, mi-l dete îndărăt, spunîndu-mi :

— Este făcut după toate regulile şi după datină. Şi iacătă-te însurat legiuit cu fata sultanului.

Pe urmă mă luă de-o parte şi îmi spuse :

— Toate astea sînt bune, Mahmud, da acuma vreau să-ţi cer o făgăduială !

Iar eu răspunsei :

— Eh, pe Allah ! ce făgăduială poţi tu să-mi ceri care să fie mai mare decît aceea de a-ţi da şi viaţa mea, care-i de mult a ta !

Iar el zîmbi şi îmi spuse :

— Mahmud ! Nu vreau să te bucuri de căsătoria ta, pînă ce nu am să-ţi dau eu învoire de-a o începe. Întrucît mai este un lucru pe care trebuie să-l fac eu mai înainte !

Şi răspunsei :

— A asculta înseamnă supunere !

Încît, atunci cînd sosi şi noaptea începăturii, intrai la fata sultanului. Ci, în loc să fac ceea ce face soţul în atare împrejurare, eu mă aşezai departe de ea, în ungherul meu,

în pofida dorinței. Și mă mulțumeam numai să mă uit la ea de departe, amărunțindu-i cu ochii desăvîrșirile. Și tot așa făcui și în cea de a doua noapte, și în cea de a treia noapte, măcar că în fiecare dimineață mama soției mele venea, cumu-i dătina, s-o întrebe cum a fost noaptea, spunîndu-i : „Nădăjduiesc de la Allah că nu s-a întîmplat nici o supărare și că dovada fecioriei tale s-a făcut !“ Ci soția mea răspundea ! „Nu mi-a făcut încă nimic !“

Drept care, în dimineața celei de-a treia zile, mama soției mele se mohorî pînă peste marginile mohorălii, și strigă :

— O, ce năpastă pe noi ! pentru ce ne batjocorește soțul tău într-un chip atîta de greu, și de ce stăruie a nu vroi să-ți facă începătura ? Și ce-au să gîndească despre purtarea aceasta de rîs rudele noastre și robii noștri ? Și n-au ele tot temeiul să creadă că nedorința aceasta se trage de la vreo pricină despre care e greu să faci dovada, ori de la cine știe ce belea amarnică ?

Și, plină de spaime, se duse, în dimineața acelei a treia zile, să-i povestească treaba sultanului, care zise :

— Dacă în noaptea aceasta nu-i mîntuie fecioria, am să-l sugrum !

Iar vorbele acestea ajunseră la urechile copilandrei soția mea, care veni și mi le aduse.

Eu atunci nu pregetai să-i dau de știre flăcăului cumu-i treaba. Iar el îmi spuse :

— Mahmud, acum se poate ! Ci, pînă a-i mîntui fetia, mai trebuie încă ceva, și anume să-i ceri, cînd ai să fii numai tu cu ea, să-ți dea o brățară pe care o poartă la mîna dreaptă. Iar tu s-o iei și să mi-o aduci numaidecît. Pe urmă are să fie cu putință să-ți îndeplinești datorința și să-i mulțumești pe mamă și pe tată.

Iar eu răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Şi cînd rămăsei singur cu fata, la căderea nopţii, îi spusei :

— Allah fie cu tine ! chiar ai tu dorinţa să-ţi dau în noaptea aceasta plăcerea şi bucuria ?

Ea îmi răspunse :

— Am dorinţa aceasta, într-adevăr.

Eu urmai :

— Atunci, dă-mi brăţara pe care o porţi la mîna dreaptă !

Iar domniţa strigă :

— Eu vreau să ţi-o dau, da nu ştiu ce are să se poată întîmpla cînd am să las în mîinile tale această brăţară-talisman ce mi-a fost dăruită de doica mea pe cînd eram copilă mică.

Şi, spunînd aceasta, scoase brăţara de la mînă şi mi-o dete. Iar eu ieşii pe dată şi mă dusei să i-o înmînez prietenului meu, flăcăul, care îmi spuse :

— Este chiar cea care îmi trebuia ! Acuma, poţi să te întorci să-ţi faci treaba.

Iar eu detei fuga în odaia de nuntă, ca să-mi împlinesc făgăduiala în ce priveşte luarea în stăpînire, şi în felul acesta să mulţumesc pe toată lumea.

Or, începînd din clipa cînd să mă bucur de soţia mea, care mă aştepta întru totul pregătită în patul ei, nu mai ştiu, o, fratele meu, ce mi s-a întîmplat. Tot ce ştiu este că am văzut deodată odaia şi palatul cum se surupă ca într-un vis, şi m-am trezit culcat sub cerul gol, în mijlocul casei celei dărăpănate unde dusesem maimuţoiul cînd îl cumpărasem. Şi eram fără hainele mele cele bogate, şi pe jumătate gol, sub zdrenţele ticăloşiei mele de mai înainte. Şi cunoscui haina mea cea veche, cîrpită cu petece de toate culorile, şi ciomagul meu de derviş cerşetor, şi turbanul meu cel ciuruit de găuri ca un ciur de pasărar.

La privelişteа aceasta, o, fratele meu, nu prea pricepeam cam ce vrea să însemne totul, şi mă întrebam : „Ya Mahmud, au eşti treaz sau dormi ? Visezi, ori eşti cu

adevărat Mahmud, dervișul cerșetor ?“ Și, după ce îmi venii în simțiri, mă ridicai și mă scuturai, cum îl văzusem pe maimuțoi mai înainte. Da rămîneam tot așa cum eram, un fiu sărac de om sărac, și nimic mai mult.

Atunci, cu sufletul zdrobit și cu mințile risipite, plecai să rătăcesc fără să prea știu încotro, cugetînd la ursita cea de nepriceput, care mă adusese în starea aceea. Și, hoinărind așa, ajunsei într-o uliță nu prea umblată, unde văzui, stînd jos pe un preșuleț și avînd dinainte-i o rogojină mică plină cu hîrtii scrise și cu felurite lucruri de ghicit, un maghrebin din Barbar.

Iar eu, fericit de acea întîlnire, mă apropiai de maghrebin, cu gîndul de a-l pune să-mi tragă ursita și să-mi tălmăcească horoscopul, și îi aruncai un salamalek, la care el îmi răspunse. Și șezui jos pe pămînt, cu picioarele strînse sub mine, mă ghemuii dinaintea lui și îl rugai să cerceteze Nevăzutul pentru mine.

Atunci maghrebinul, după ce mă măsură cu niște ochi prin care treceau limbi de cuțite, strigă :

— O, dervișule, au nu tu ai fost cel păgubit de o ursită ticăloasă care te-a despărțit de soția ta ?

Iar eu grăii :

— Hei, uallah ! hei, uallah ! ba eu sînt !

El îmi spuse :

— O, săracul de tine ! Maimuțoiul pe care l-ai cumpărat pe cinci drahme de argint, și care s-a preschimbat așa, dintr-odată, într-un flăcăiandru plin de gingășie și de frumusețe, nu este o făptură omenească dintre fiii lui Adam, ci un ginn de rău soi. Și nu s-a slujit de tine decît ca să-și ajungă ținta. Află, într-adevăr, că el de multă vreme este îndrăgostit cu patimă de fata sultanului, chiar aceea cu care te-a pus să te însori. Ci întrucît, în pofida tuturor puterilor lui, nu putea să se apropie de ea, dat fiind că fata purta o brățară-talismanică, s-a folosit de mijlocirea ta ca să pună mîna pe brățara aceea și ca să pună stăpînire nepedepsit pe domniță. Da eu nădăjduiesc

că nu peste mult am să spulber puterea amarnică a acestui supus ticălos, care-i unul dintre ginnii cei spurcați care s-au răzvrătit împotriva legii stăpînului nostru Soleiman — cu el fie rugăciunea și pacea !

Și după ce grăi astfel, maghrebinul luă o foaie de hîrtie, scrise pe ea niște litere încurcate, și mi-o dete spunînd :

— O, dervișule, să nu ai vreo îndoială în ce privește strălucirea ursitei tale, întremează-ți sufletul și du-te acolo unde am să-ți arăt. Și acolo să aștepți pînă ce are să se ivească o ceată de oameni, la care să te uiți cu luare-aminte. Și cînd a-i să-l vezi pe acela care va părea să le fie căpetenie, să-i dai răvașul acesta ; iar el are să-ți împlinească dorințele !

Pe urmă îmi dete îndrumările de trebuință spre a ajunge la locul despre care era vorba, și adăugă :

— În ce privește plata pe care mi-o datorezi, ai să mi-o dai cînd ursita are să ți se împlinească !

Eu atunci, după ce îi mulțumii maghrebinului, luai răvașul și pornii la drum înspre locul pe care mi-l arătase. Și mersei, pe drumul acela, toată noaptea și toată ziua următoare, și încă o parte din cea de a doua noapte. Și ajunsei atunci la o cîmpie goală în care nu se afla drept toată vietatea decît ochiul cel nevăzut al lui Allah și iarbă sălbatică. Și șezui jos și așteptai cu nerăbdare ceea ce avea să mi se întîmple. Și auzii împrejurul meu ca un fel de zbor de păsări de noapte pe care nu le vedeam. Și spaima de pustietate începea să-mi facă inima să tremure, iar frica de noapte îmi umplea sufletul. Și iacătă că deodată zării, la o oarecare depărtare, o mulțime mare de făclii ce păreau că vin singure înspre mine. Și în curînd putui să întrezăresc și mîinile care le purtau ; ci oamenii care aveau mîinile acelea rămîneau în golul nopții, iar ochii mei nu îi vedeau. Și o mulțime fără de sfîrșit de făclii, purtate de niște mîini fără de stăpîni, trecură în

felul acesta perechi-perechi pe dinaintea mea. Şi într-un sfîrşit, văzui, înconjurat de un număr mare de lumini, un rege stînd în jeţul său, îmbrăcat în strălucire. Şi, cînd ajunse dinaintea mea, mă privi şi mă scrută îndelung, în vreme ce genunchii mei se loveau între ei de spaimă, şi îmi spuse :

— Unde este răvaşul de la prietenul meu, maghrebinul Barbari ?

Iar eu atunci îmi întării inima şi, înaintînd, îi întinsei răvaşul, pe care el îl desfăcu şi îl citi, pe cînd alaiul se oprise. Iar el strigă la careva pe care nu îl vedeam :

— Ya Atraş, vino încoace !

Şi numaidecît, ieşind din beznă, se ivi un sol gata împodobit, care sărută pămîntul dinaintea regelui. Şi regele îi spuse :

— Du-te degrabă la Cairo, pune-l în lanţuri pe ginnul cutare, şi adu-mi-l fără de zăbavă !

Iar solul se supuse şi pieri pe dată. Or, peste un ceas, solul se întoarse aducîndu-l în lanţuri pe flăcăiandrul meu, care se făcuse cumplit de văzut şi hîd de privit. Iar regele răcni la el :

— Pentru ce, o, blestematule, i-ai răpit acestui adamit îmbucătura ? Şi pentru ce i-ai înfulecat-o tu ?

Iar el răspunse :

— Îmbucătura este încă neatinsă, iar eu am gătit-o.

Şi regele zise :

— Trebuie să-i dai pe dată îndărăt brăţara-talisman fiului acesta de adamit, că, de nu, vei avea a face cu mine !

Ci ginnul, care era un ticălos împieliţat, răspunse mîndru :

— Brăţara este la mine şi nimeni nu are să mi-o ia !

Şi, rostind acestea, căscă o gură cît o şură şi aruncă în ea brăţara ce se afundă în lăuntru-i. Cînd văzu aşa, regele acela de noapte ridică mîna şi, aplecîndu-se, îl

înfăşcă pe ginn de ceafă şi, învîrtindu-l ca pe o praştie, dete cu el de pămînt, strigîndu-i :

— Ca să te înveţi minte !

Şi dintr-o izbitură îi mestecă lungimea cu lăţimea. Pe urmă porunci uneia dintre mîinile purtătoare de făclie să scoată brăţara din lăuntrul acelui trup fără de viaţă, şi să mi-o dea. Lucru care fu îndeplinit pe loc. Şi, o, fratele meu, de îndată ce brăţara-talisman fu în mîinile mele, regele şi tot sultanatul lui...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi patra noapte

Urmă :

....Şi, o, fratele meu, de îndată ce brăţara-talisman fu în mîinile mele, regele şi tot sultanatul lui de mîini pieriră, iar eu mă pomenii iarăşi îmbrăcat cu hainele mele cele scumpe, în palatul meu, în chiar odaia soţiei mele. Şi pe ea o găsii cufundată într-un somn adînc. Ci, de cum îi pusei brăţara la mînă, se trezi şi scoase un ţipăt de bucurie cînd mă văzu. Iar eu, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut în răstimp, mă alipii de ea. Iar ce-a mai fost este taina credinţei musulmane, o, fratele meu. Iar a doua zi tatăl şi mama ei fură pînă peste poate de bucuroşi, văzîndu-mă îndărăt după atîta lipsă, şi uitară, aşa de mare le era bucuria de-a şti isprăvită fetia copilei lor, să mă mai iscodească în privinţa aceasta. Şi de-atunci trăim laolaltă în palatul acesta, în tihnă şi în bună-învoire. Iar la un timp de la nunta mea sultanul, socrul meu, tatăl soţiei mele, muri fără a lăsa vreun urmaş de parte bărbă-

tească și, întrucît eram însurat cu fata lui, îmi lăsă mie ca moștenire scaunul său de domnie. Și ajunsei ce sînt și acuma, o, fratele meu. Ci Allah este cel mai mare. Și de la el ne tragem, și la el avem să ne întoarcem.

Și sultanul Mahmud, după ce îi istoriri astfel povestea lui prietenului său cel proaspăt, sultanul-derviș, îl văzu pe acesta pînă peste poate de minunat de o întîmplare atîta de ciudată, și îi spuse :

— Nu te minuna, o, fratele meu ; căci tot ceea ce este scris, se împlinește, și nimic nu este peste putință la vrerea Aceluia carele a zămislit tot ! Și-acuma, după ce m-am arătat față de tine în deplinătatea adevărului, fără a mă teme că m-aș micșora în ochii tăi dezvăluindu-ți obîrșia mea umilă, ci anume tocmai pentru ca pilda mea să-ți fie o mîngîiere, și ca să nu te socoți mai prejos decît mine ca stirpe și ca stepană, poți să fii prieten cu mine în toată liniștea ; întrucît niciodată nu am să mă socotesc îndrituit, după toate cîte ți-am povestit, să mă îngîmf de starea mea față de tine, o, fratele meu !

Pe urmă adăugă :

— Iar pentru ca starea ta să fie mai limpede, o, fratele meu de obîrșie și de cin, am să te căftănesc ca mare vizir al meu. Și așa ai să fii mîna mea cea dreaptă, și sfetnic al faptelor mele ; și nimic nu are să se facă în împărăție fără de mijlocirea ta și fără ca priceperea ta să fi încuviințat mai înainte !

Și, fără a mai amîna, sultanul Mahmud îi chemă pe emirii și pe mai-marii împărăției sale și le porunci să-l știe pe sultanul-derviș de vizirul-cel-mare, și îl îmbrăcă cu chiar mîinile sale într-o haină mîndră de fală, și îi dete în seamă turana domnească.

Și proaspătul mare-vizir ținu divan în chiar ziua aceea, și tot așa și în zilele care urmară, împlinindu-și datorințele slujbei cu atîta duh al dreptății și al nepărtinirii, încît lumea, aflînd de noua stare a lucrurilor, venea

din afundurile țării spre a-și înfățișa jalbele și spre a se supune hotărîrilor lor, luîndu-l de singur judecător al pricinilor lor. Iar el punea atîta înțelepciune și atîta chibzuială în județele sale, încît îi aduceau mulțumire și laudă pînă și cei împotriva cărora se rosteau hotărîrile lui. În ce privește clipele de răgaz, apoi pe acestea și le petrecea laolaltă cu sultanul, cu care ajunsese soț nedespărțit și prieten la toartă.

Or, într-o zi, sultanul Mahmud, simțindu-și cugetul pustiu, se duse degrabă la prietenul său și îi spuse :

— O, frate și vizir al meu, astăzi mi-e inima grea în piept, și cugetul mi-e pustiu.

Iar vizirul, sultanul de odinioară al țării Arabiei, răspunse :

— O, rege al vremilor, bucuriile și necazurile sînt în noi și numai inima noastră le zămislește. Ci adesea vederea lucrurilor din afara noastră poate să ne schimbe starea sufletului. Ai încercat astăzi asupra ochilor tăi priveliștea lucrurilor din afară ?

Iar sultanul răspunse :

— O, vizire al meu, am încercat astăzi asupra ochilor mei priveliștea nestematelor din vistieria mea, și le-am luat una cîte una în mîinile mele, și rubinele, și smaraldele, și safirele, și gemmele de toate felurile de culori ; ci ele nu m-au îndemnat nicidecum înspre voioșie, iar sufletul mi-a rămas mohorît și inima tristă. Și m-am dus pe urmă în haremul meu, și mi-am petrecut privirile peste toate neamurile mele de femei, și albe, și oacheșe, și bălaie, și arămii, și negre, și grase, și gingașe, ci nici una dintre ele nu a izbutit să-mi risipească tristețea. Și mi-am cercetat pe urmă grajdurile, și m-am uitat la caii, și la iepele și la cîrlanii mei, ci toată frumusețea lor nu a putut să miște vălul care întunecă lumea dinaintea ochilor mei. Și acuma vin la tine, o, vizire al meu plin de înțelepciune, ca să găsești tu un leac pentru starea mea, sau să-mi spui niște vorbe tămăduitoare.

Iar vizirul răspunse :

— O, doamne al meu, ce-ai zice de un drum pe la lăcașul nebunilor, pe la maristan, pe care de atîtea ori am vrut să-l vedem împreună, fără să fi ajuns încă la el ? Mă gîndesc că, într-adevăr, nebunii sînt niște făpturi dăruite cu alt fel de înțelegere decît a noastră, și că ei văd între lucruri niște legături pe care cei care nu sînt nebuni nu le bagă niciodată în seamă, și că sînt cercetați de duhuri. Și poate că drumul acesta are să ridice tristețea care apasă pe sufletul tău și are să-ți ușureze pieptul !

Iar sultanul răspunse :

— Pe Allah, o, vizire al meu, hai să-i vedem pe nebunii din maristan !

Atunci sultanul și vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, ieșiră din palat, fără a lua nici un fel de alai cu ei, și se duseră, fără a se mai opri pe undeva, drept la maristan, adică la casa de nebuni. Și intrară și se preumblară peste tot ; spre uimirea lor cea mare, nu găsiră acolo pe nimenea în afară de chelar și de paznici ; cît despre nebuni, nu se afla nici umbră, nici mireasmă de vreunul. Și sultanul îl întrebă pe chelar :

— Unde sînt nebunii ?

Iar el răspunse :

— Pe Allah, o, doamne al meu, nu mai găsim nebuni de un lung răspăr de vreme, și pricina acestei sărăcii nu poate să stea decît în slăbirea deșteptăciunii la făpturile lui Allah !

Pe urmă adăugă :

— Ci totuși, o, rege al vremilor, am putea să-ți arătăm trei nebuni care se află aici de o bucată de vreme, și care ne-au fost aduși, unul după altul, de niște oameni de vază, care ne-au oprit să-i arătăm cuiva, fie acela mic ori mare. Ci nimica nu poate să-i fie ascuns stăpînului nostru sultanul !

Şi mai adăugă :

— Aceştia, fără de nici o îndoială, sînt nişte mari învăţaţi, căci toată ziua citesc în cărţi !

Şi îi duse, pe sultan şi pe vizir, la nişte odăi lăturalnice, apoi, cuviincios, îi lăsă singuri.

Iar sultanul Mahmud şi vizirul său văzură trei inşi tineri legaţi cu lanţuri de un zid, dintre care unul citea, pe cînd ceilalţi doi ascultau cu luare-aminte. Şi tustrei erau frumoşi, bine făcuţi, şi nu dădeau nici un semn de sminteală ori de nebunie. Şi sultanul se întoarse înspre tovarăşul său şi îi zise :

— Pe Allah, o, vizire al meu, necazul acestor trei tineri trebuie să fie un necaz tare de-a mirare, iar povestea lor o poveste nemaipomenită !

Şi se întoarse înspre ei şi le spuse :

— Voi într-adevăr din pricina nebuniei aţi fost închişi în maristanul acesta ?

Iar ei răspunseră :

— Nu, pe Allah, nu sîntem nici nebuni, nici smintiţi, o, rege al vremilor, şi nu sîntem nici baremi nerozi ori tîmpi. Da atîta de ciudate sînt întîmplările noastre, şi atîta de nemaipomenite istoriile, că, de-ar fi însăilate cu acul pe colţul ochilor noştri, ar fi o învăţătură mîntuitoare pentru aceia care ar fi în stare s-o slovenească !

Iar sultanul şi vizirul, la vorbele acestea, şezură jos dinaintea celor trei tineri legaţi în lanţuri, spunînd :

— Urechea noastră-i deschisă, şi-i gata să vă asculte !

Atunci cel dintîi, acela care citise din carte, spuse :

POVESTEA CELUI DINTÎI NEBUN

Eu de meserie, o, stăpînii mei şi cunună peste capul meu, am fost neguţător în sukul mătăsarilor, aşa cum înaintea mea fuseseră părintele şi părintele părintelui meu. Şi, ca marfă, nu vindeam decît lucruri indieneşti,

de toate felurile și de toate culorile, da numai la prețuri tare ridicate. Și vindeam și cumpăram cu cîștig și cu agoniseală mare, cum e datul la negustătorii cei mari.

Or, într-o zi, stam ca de obicei în prăvălia mea, cînd se ivi o bătrînă care îmi ură ziuă-bună și mă cinsti cu salamalekul ei. Iar ei îi răspunsei la urări și la vorbele îndătinate, cînd ea șezu jos pe marginea tejghelei mele și mă iscodi, zicînd :

— O, stăpîne al meu, ai marfă de soi adusă chiar din țara Indului ?

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, am cu ce să te mulțumesc în prăvălia mea.

Iar ea spuse :

— Scoate-mi o stofă dintre acelea, ca s-o văd.

Iar eu mă ridicai și trăsei, anume pentru ea, din dulapul ținut departe, un vig de stofă indienească de cel mai mare preț, și i-o pusei dinainte. Iar ea o luă și, după ce o cercetă, fu pe deplin mulțumită de frumusețea ei și îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, cu cît dai stofa aceasta ?

Eu răspunsei :

— Cu cinci sute de dinari.

Iar ea își scoase numaidecît punga și îmi numără cei cinci sute de dinari de aur ; pe urmă luă stofa și plecă în calea ei. Iar eu, o, stăpîne și sultan al nostru, îi vîndui în felul acesta o marfă care nu mă costase decît o sută cincizeci de dinari. Și îi mulțumii Atotatedătătorului pentru binefacerile sale.

Or, a doua zi, bătrîna veni iar la mine și îmi mai ceru o stofă, și mi-o plăti tot cu cinci sute de dinari, și plecă apoi cu tîrguiala și cumpărătura ei. Și, iarăși, veni și în ziua următoare să cumpere de la mine încă o bucată de stofă indienească, pe care mi-o plăti pe loc ; și, o, doamne sultane al meu, tot așa făcu vreme de cincisprezece zile la rînd, cumpără și plăti mereu la fel.

Și, în cea de a șaisprezecea zi, o văzui cum vine ca de obicei și își alege o bucată. Și tocmai se pregătea să mi-o plătească, cînd văzu că nu avea punga la ea, și îmi spuse :

— Ya Khawaga, pesemne că mi-am lăsat punga acasă.

Iar eu răspunsei :

—Ya setti, nu-i nici un zor. Dacă vrei să-mi aduci banii mîine, vei fi binevenită ; de nu, tot binevenită ai să fii !

Ci ea se lepădă, spunînd că niciodată nu s-ar învoi să primească o marfă pe care nu a plătit-o, iar eu, la rîndu-mi îi spusei de mai multe ori :

— Poți s-o iei, pe temeiul prieteniei noastre și pe prețuirea pe care o am pentru tine !

Și începu între noi o înfruntare de mărinimii, ea nevroind să primească, iar eu vroind să dau. Întrucît, o, doamne al meu, se cădea ca, după ce dobîndisem atîta cîștig de pe urma ei, să mă port frumos cu ea, ba eram gata, la nevoie, să-i dau pe degeaba chiar una ori două bucăți de stofă. Ci, la urmă, îmi zise :

— Ya Khawaga, văd că niciodată n-avem să ajungem a ne înțelege dacă o ținem tot așa. Încît, cel mai lesne ar fi să-mi faci hatîrul de a mă însoți pînă acasă, ca să-ți capeți prețul pentru marfa ta.

Eu atunci, nevroind s-o supăr, mă sculai, închisei prăvălia și pornii după ea.

Și merserăm, ea înainte, iar eu la zece pași în urma ei, pînă ce ajunserăm la intrarea în ulița pe care se afla casa. Atunci se opri și scoțînd din sîn o năframă îmi spuse :

— Trebuie să primești a te lăsa legat la ochi cu năframa aceasta.

Iar eu, cu totul nedumerit de o ciudățenie ca aceea, o rugai cuviincios să-mi spună pentru care pricină. Și ea îmi spuse :

— Pentru aceea că pe ulița aceasta pe care avem s-o străbatem se află niște case cu ușile deschise și unde

femeile stau, cu fața dezvelită, în odaia de la intrare ; și-așa că s-ar putea ca privirea ta să cadă pe vreuna dintre ele, măritată ori fată, iar inima ta s-ar putea ispiti atunci în vreo încurcătură de dragoste, și ai fi tare necăjit în viața ta ; întrucît, în această mahala a orașului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atîta de frumoase că l-ar ispiti pînă și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și cincea noapte

Urmă :

...întrucît, în această mahala a orașului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atîta de frumoase că l-ar ispiti pînă și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale. Eu, la astea, gîndii : „Pe Allah, bătrîna aceasta nu are gînduri necurate". Și mă supusei la ce îmi cerea. Ea atunci mă legă la ochi cu năframa și mă făcu astfel să nu mai văd nimic.

Mă luă pe urmă de mînă și merse cu mine pînă ce ajunserăm dinaintea unei case, unde bătu în poartă cu veriga de fier. Și ni se deschise pe dată, din lăuntru. Și, de cum intrarăm, călăuza mea cea bătrînă îmi dete jos năframa, iar eu văzui uluit că eram într-o încăpere împodobită și îmbrăcată cu toată strălucirea saraiurilor împărătești. Și, pe Allah ! o, doamne și sultane al nostru, în viața mea nu mai văzusem ceva asemenea, nici nu visasem niște lucruri atîta de minunate.

Estimp, bătrîna mă rugă s-o aștept în odaia în care mă aflam, și care da într-o sală încă și mai frumoasă, cu perdele. Și, lăsîndu-mă singur în odaia aceea, din care puteam să zăresc tot ce se petrece în cealaltă, plecă.

Și iacătă ! văzui la intrarea în cea de a doua sală, aruncate claie peste grămadă într-un colț, toate stofele cele de preț pe care i le vîndusem bătrînei. Și îndată intrară două tinerele ca două lune, aducînd fiecare cîte o găleată plină cu apă de trandafiri. Și își puseră gălețile jos pe lespezile de marmoră albă și, ducîndu-se la grămada de stofe scumpe, luară una la întîmplare și o despicară în două, ca pe o cîrpă de vase. Pe urmă, fiecare se duse la găleata ei și suflecîndu-și mînecile pînă la subsuoară băgară bucata de stofă scumpă în apa de trandafiri, și începură să ude și să spele lespezile, și să le șteargă apoi cu alte bucăți din stofele mele cele scumpe, și, într-un sfîrșit, să le frece și să le lustruiască cu ce mai rămînea din stofele care costaseră cinci sute de dinari fiecare. Și cînd acele fetișcane își sfîrșiră treaba, și cînd marmora se făcu ca argintul, acoperiră podeaua cu niște preșuri atîta de frumoase în cît, dacă aș fi vîndut prăvălia mea întreagă, tot n-aș fi dobîndit banii trebuitori spre a-l putea cumpăra chiar și pe cel mai sărăcăcios dintre ele. Și peste preșurile acelea fetele așternură un chilim de lînă de capră înmiresmat cu mosc și niște perne umplute cu pene de struț. După care, aduseră cincizeci de bucăți de atlaz de zarafir și le rînduiră frumos împrejurul chilimului din mijloc ; pe urmă ieșiră din odaie.

Și, iacată ! perechi-perechi, intrară niște fete ținîndu-se de mînă și care veniră și se rînduiră fiecare dinaintea cîte uneia dintre bucățile cele pătrate de atlaz, și, întrucît ele erau cincizeci, se aflară așezate astfel, într-o desăvîrșită rînduială, dinaintea atlazurilor acelea.

Și, iacătă ! sub un baldachin purtat de zece lune de frumusețe, se ivi la intrarea în sală o fetișcană, atîta de orbitoare în albeața sa și în strălucirea ochilor ei

cei negri, că ochii mei se închiseră singuri. Și cînd îi deschisei iar, o văzui lîngă mine pe bătrîna care mă călăuzise acolo, și care mă pofti s-o însoțesc spre a mă înfățișa fetișcanei ce se și tolănise galeș pe chilimul de la mijloc, între cele cincizeci de fete stînd în picioare pe bucățile de atlaz. Iar eu, nu fără o mare tulburare, mă văzui aţintit așa de privirile celor cincizeci și una de perechi de ochi negri, și îmi zisei : „Nu este putere și izbăvire decît întru Allah cel preamărit și preaînalt ! E vădit că moartea mea o vor!“

Or, cînd ajunsei dinaintea ei, copilandra crăiță îmi zîmbi, îmi ură bun venit și mă pofti să stau jos pe chilim lîngă ea. Și, tare încurcat și fîstîcit, șezui, ca să mă supun ei, iar ea îmi spuse :

— O, tinere, ce zici de mine și de frumusețea mea ? Și socoți că aș putea să-ți fiu soție ?

Iar eu, la vorbele acestea, uluit pînă peste marginile uluirii, răspunsei :

— O, stăpîna mea, cum aș cuteza să mă cred vrednic de un hatîr ca acela ? Căci, cu adevărat, eu nu mă socot la un preț atît de mare încît să ajung un rob, ori, încă și mai puțin, dinaintea ta !

Ci ea urmă :

— Nu, pe Allah, o, tinere, vorbele mele nu cuprind nici un vicleșug, și nu este nimica amăgitor în spusele mele, care-s din inimă. Răspunde-mi, dar, la fel de curat, și alungă-ți din minte toată spaima, întrucît inima mea este plină pînă sus de dragostea pentru tine !

La vorbele acestea, pricepui, o, doamne sultane al nostru, pricepui, fără putință de îndoială, că fetișcana avea cu adevărat de gînd să se mărite cu mine, ci fără să fiu în stare a ghici pentru care pricină mă alesese tocmai pe mine dintre miile de tineri, nici de unde știa de mine. Și, pînă la urmă, îmi zisei : „O, Cutărică, ceea ce este de nepătruns are însușirea de a nu cere gînduri chinuitoare.

Nu căuta, așadar, să înțelegi, și lasă lucrurile să-și urmeze calea.“ Și răspunsei :

— O, stăpînă a mea, dacă într-adevăr nu spui asta ca să le faci pe fetele acestea să rîdă de mine, adu-ți aminte de zicala ce spune : Cînd drugu-i roșu, este gata pentru ciocan ! Or, socot că inima mea este atîta de aprinsă de dorință, încît e vremea să împlinim împreunarea noastră. Spune-mi, dar, pe viața ta ! ce trebuie să-ți aduc ca zestre și ca avere din parte-mi !

Iar ea răspunse zîmbind :

— Zestrea și averea sînt de mult date, și nu ai a te îngriji de ele.

Și adăugă :

— Întrucît așa-i și dorința ta, am să trimit pe dată după cadiu și după martori, spre a putea să fim uniți fără de amînare.

Și, într-adevăr, o, doamne al meu, cadiul și martorii nu zăboviră să vină. Și înnodară nodul, cumu-i pravila. Și fuserăm însurați fără de amînare. Și toată lumea plecă, după împlinirea datinei. Iar eu mă întrebam : „O, Cutărică, visezi ori ești treaz ?“ Și-apoi fu iarăși cu totul altceva cînd ea le porunci roabelor sale cele frumoase să gătească hammamul pentru mine, și să mă îndrume acolo. Și fetele mă poftiră să intru într-o odaie de scaldă înmiresmată cu aloe de la Comorin, și mă deteră pe seama scăldătoarelor care mă dezbrăcară și mă frecară și mă scăldară de mă făcură mai ușor ca păsările. Pe urmă turnară pe mine parfumurile cele mai alese, mă îmbrăcară cu găteli bogate și îmi aduseră tot felul de răcoritoare și de sorbeturi. După care, mă scoaseră din hammam și mă duseră în odaia soției mele, care mă aștepta împodobită numai cu frumusețea ei.

Și ea veni numaidecît la mine, și mă munci cu o patimă uluitoare.

Și trăirăm împreună, o, rege al vremilor, douăzeci de nopți la rînd, peste măsură de bucuroși și de fericiți. Și

după acest răstimp, gîndul la maică-mea veni de se înfățișă în mintea mea, și îi spusei copilandrei soția mea :

— Ya setti, iacătă că a și trecut o grămadă de vreme de cînd lipsesc de acasă, iar maică-mea, care nu mai are nici un fel de știre despre mine, trebuie să fie tare îngrijorată. Pe deasupra, treburile negustoriei mele tare or mai fi lîncezit pesemne în toate zilele acestea cîte au trecut.

Iar ea îmi răspunse :

— Nu te necăji ! Și mă învoiesc cu dragă inimă să te duci s-o vezi pe mama ta și s-o liniștești. Ba poți, începînd de-acum, să te și duci în fiecare zi și să-ți vezi de daraveli, dacă-ți place ; ci vreau ca de fiecare dată să vină să te ia bătrîna mea și tot ea să te aducă înapoi

Iar eu răspunsei :

— Nu este nimica împotrivă !

Cu aceasta, bătrîna cea de la început veni la mine, îmi puse o năframă peste ochi, mă duse la locul unde mă legase la ochi întîia oară și îmi spuse :

— Să te întorci aici deseară, la ceasul rugăciunii, și ai să mă găsești chiar în locul acesta, ca să te duc la soția ta.

Și, cu vorbele acestea, mă dezlegă la ochi și plecă.

Iar eu zorii să alerg la mine acasă, unde o găsii pe maică-mea copleșită de jale și scăldată de lacrimile deznădejdii, trudindu-se să-și coase hainele de doliu. Și, de cum mă zări, se repezi la mine și mă cuprinse în brațe, plîngînd de bucurie ; iar eu îi zisei :

— Nu mă plînge, o, maică a mea, și însenineză-ți ochii, întrucît lipsa aceasta a mea m-a dus la o fericire la care n-aș fi cutezat să jinduiesc vreodată.

Și îi istorisii întîmplarea mea ce norocită, iar ea se minună cu bucurie :

— Ocrotească-te și lumineze-te Allah, o, fiul meu ! Da făgăduiește-mi că ai să vii să mă vezi în fiecare zi,

întrucît dragostea mea are trebuință să fie răsplătită cu iubirea ta.

Iar eu nu pregetai să-i fac făgăduiala aceea, dat fiind că soția îmi și dedese slobozenie să plec de acasă oricînd. După care îmi trecui ziua cu daraverile mele de vînzări și de cumpărări, în prăvălia din suk, iar cînd veni vremea mă întorsei la locul hotărît, unde o găsii pe bătrîna care mă legă la ochi ca de obicei și mă duse în palatul soției mele, spunîndu-mi :

— Așa este mai bine pentru tine, întrucît, așa cum ți-am mai spus, se află pe ulița aceasta o sumedenie de femei, măritate ori fete, care șed în tinda caselor lor și care toate nu au decît un dor, și-anume de a sorbi dragostea de pe drum așa cum adulmecă aerul și cum înghit apa pe care o beau ! Și ce s-ar face inima ta între năvoadele lor ?

Or, cînd ajunsei la saraiul în care locuiam acuma, soția mea mă primi cu o bucurie de nespus, iar eu răspunsei așa cum ilăul răspunde ciocanului. Iar cocoșul meu cel fără de creastă și fără de glas nu rămase mai prejos față de puicuța aceea ispititoare, și izbuti să nu se facă de ocară față de faima lui de viteaz dezbătelnic, întrucît, pe Allah ! o, stăpîne al meu, în noaptea aceea berbecul a dat nu mai puțin decît treizeci de izbituri de corn în oița aceea bătelnică, și nu și-a curmat truda decît atunci cînd potrivnica sa strigă aman, cerînd îndurare.

Și vreme de trei luni trăii așa mai departe viața aceasta neostenită, plină de înfruntări de noapte, de harțe de dimineață și de iureșuri de zi. Și în sufletul meu mă minunam în fiecare zi de ursita mea, zicîndu-mi : „Ce soartă norocoasă am avut de m-a dus la fetișcana aceasta pojarnică, și pe care mi-a dat-o de soție ! Și ce ursită ului-

toare ca aceea care odată cu bucățica aceasta de unt proaspăt mi-a menit și un sarai cum nu au nici regii!“ Și nu trecea zi fără ca să încerc a afla de la robi numele și cinul celei cu care mă însurasem fără s-o fi cunoscut și fără să știu a cui fată este și din ce neam se trage.

Ci, într-o bună zi, aflîndu-mă singur mai deoparte cu o arăpoaică tînără dintre roabele cele negre ale soției mele, o iscodii pe roabă în privința aceasta, spunîndu-i :

— Allah fie cu tine, o, copilandră binecuvîntată, o, albo în lăuntrul tău, spune-mi ce știi despre stăpîna ta, iar vorbele tale am să le așez adînc în cotlonul cel mai adumbrit al inimii mele.

Iar tînăra arăpoaică, tremurînd de spaimă, îmi răspunse :

— O, stăpîne al meu, povestea stăpînei mele este un lucru cu totul și cu totul nemaiauzit ; ci, dacă ți l-aș dezvălui mă tem să nu fiu dată morții fără de izbăvire și fără de zăbavă ! Tot ce pot să-ți spun este că ea te-a băgat de seamă într-o zi în suk, și că i-ai căzut cu drag.

Și nu putui nimic să mai scot de la arăpoaică, peste cuvintele acestea. Ba chiar, întrucît stăruiam, mă amenință că se duce să-i povestească stăpînei sale încercarea mea de-a o ispiti la destăinuiri. Atunci, o lăsai să-și cate de calea ei, iar eu mă întorsei la nevastă-mea ca să stîrnesc o zbîntuială fără de însemnătate.

Iar viața mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice și harțe drăgăstoase, pînă într-o după-amiază, cînd mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și cînd, aruncîndu-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...Iar viața mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice și harțe drăgăstoase, pînă într-o după-amiază, cînd mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și cînd, aruncîndu-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față, care venea înspre mine, în chip fățiș. Iar cînd fu dinaintea prăvăliei mele, îmi aruncă salamalekul cel mai gingaș și îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, iată un cocoș de aur împodobit cu diamante și cu nestemate, pe care degeaba m-am străduit să-l vînd la prețul potrivit, pe la toți neguțătorii din suk. Ci aceia sînt niște inși fără gust și fără subțirime la frumuseți, întrucît mi-au răspuns că un asemenea giuvaier nu-i lesne de vîndut și că nici n-ar putea să-l mărite cu vreun cîștig. De aceea am venit să ți-l dau ție, care ești om de gust, la prețul pe care vei binevoi să-l hotărăști singur !

Iar eu răspunsei :

— Nici eu nu am vreo trebuință de giuvaierul acesta. Dar ca să-ți fac plăcerea, îți dau pe el o sută de dinari, nici unul mai mult, nici unul mai puțin.

Iar copilandra răspunse :

— Ia-l, atunci, și să-ți fie o cumpărătură aducătoare de cîștig !

Iar eu, măcar că nu aveam cu adevărat nici o dorință să cumpăr cocoșul de aur, mă gîndii totuși că pasărea aceea ar putea să-i facă plăcere soției mele, aducîndu-i aminte de virtuțile mele temeinice, și pornii înspre dulapul meu, și luai o sută de dinari. Ci, cînd vrusei să-i dau fetei, ea nu vroi să-i primească, zicîndu-mi :

—Într-adevăr, nu-mi sînt de nici un folos, și nu doresc altă plată decît îngăduința de a mă lăsa să te

sărut numai o dată pe obraz. Și aceasta-i singura mea dorință, o, tinere !

Iar eu îmi zisei în sinea mea : „Pe Allah ! numai un sărut pe obraz pentru un giuvaer care prețuiește mai bine de o mie de dinari de aur, ăsta-i un chilipir pe cît de ciudat, pe-atîta de mare !“ Și nu pregetai să-i dau îngăduința.

Atunci copilandra, o, doamne al meu, veni lîngă mine și ridicîndu-și iașmăcuțul de pe față mă sărută pe obraz — pînă peste poate de plăcut ! — ci, totodată, de parcă i-ar fi venit poftă să guste din carnea mea, își înfipse în obrazul meu dinții de tigroaică tînără și îmi arse o mușcătură de-i mai port și-acuma urma. Pe urmă plecă rîzînd cu un rîs mulțumit, pe cînd eu îmi ștergeam sîngele ce curgea de pe obraz. Și mă gîndeam : „Pățania aceasta a ta, o, Cutare, este o pățanie uluitoare ! Și în curînd ai să vezi toate muierile din suk cum au să vină să-ți ceară care o bucățică de obraz, care o bucățică de bărbie, care o bucățică de ce știi tu, și poate că atunci ar fi mai bine să-ți lefterești toată marfa și să nu mai vinzi decît bucăți din tine !“

Și cînd veni seara, mai rîzînd, mai mînios, mă întorsei la baba care mă aștepta ca de obicei, la colțul uliței noastre, și care, după ce îmi puse năframa la ochi, mă duse la palatul nevestei mele. Și, de-a lungul drumului, o auzii cum mormăia printre dinți niște vorbe neînțelese ce-mi păreau a cam fi un soi de amenințări, ci gîndeam : „Babele-s niște făpturi cărora le place să boscorodească și care își petrec bătrînele lor zile amărîte cîrtind de toate și trăncănind !“

Or, cînd intrai la soția mea, o găsii stînd în sala de primire, cu sprîncenele încruntate și îmbrăcată din talpă pînă-n creștet într-o culoare roșie stacojie, cum poartă regii în ceasurile lor de mînie. Iar înfățișarea ei era aprigă, iar chipul coperit de gălbeneală. Și, la privelișteа aceea, zisei în sinea mea : „O, Ocrotitorule, scapă-mă !“

Şi, neştiind de unde-i vine pornirea vrăjmaşă, mă dusei la soţia mea care, împotriva obiceiului, nu se ridică să mă întîmpine, ci îşi întoarse capul de la mine ; şi, întinzîndu-i cocoşul de aur pe care îl cumpărasem, îi spusei :

— O, stăpîna mea, primeşte cocoşul acesta de preţ, care-i un lucru într-adevăr minunat şi care-i vrednic de privit ; întrucît l-am cumpărat spre a-ţi face plăcere !

Ci, la vorbele acestea, fruntea 1 se posomorî, şi ochii i se înnegurară şi, pînă să am eu vreme să mă feresc, căpătai o palmă ameţitoare care mă răsuci ca pe un titirez şi era mai mai să-mi rupă falca din stînga. Şi strigă :

— O, cîine şi fecior de cîine, dacă chiar ai cumpărat cocoşul acela, atunci de unde este muşcătura de pe obrazul tău ?

Iar eu, năucit şi de palma cea năprasnică, simţii că mă clatin şi trebui să mă încordez strașnic, ca să nu cad cît eram de lung. Da asta nu fu decît începutul, o, doamne al meu, asta nu fu, vai ! decît începutul începutului ! Căci, la un semn al soţiei mele, văzui deodată cum se dau la o parte perdelele din fund şi cum intră patru roabe călăuzite de babă. Şi aduceau un trup de copilandră, cu capul tăiat şi pus pe mijlocul trupului. Şi cunoscui pe dată că acel cap era al fetei ce-mi dedese, pe o muşcătură, giuvaierul. Iar priveliştea aceea izbuti să mă topească de tot, şi mă prăbuşii la pămînt, fără de simţire.

Iar cînd îmi venii în fire, o, doamne sultane al meu, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul acesta. Şi paznicii îmi spun că sînt nebun. Şi altceva nimic nu-mi mai spun.

Şi-aşa-i cu povestea prepusei mele nebunii şi a întemniţării mele în casa aceasta de nebuni. Şi numai Allah v-a trimis pe amîndoi, şi pe tine, o, doamne sultane al meu, şi pe tine, o, înţeleptule şi dreptule vizir, ca să mă scoateţi afară de aici. Şi voi amîndoi să judecaţi, din socotinţa ori din descumpănirea vorbelor mele, dacă sînt cu adevărat stăpînit de duhuri, ori dacă sînt cumva lovit

de vreo aiureală, de vreo scrinteală ori de vreo smintească, sau dacă sînt întreg la minte.

După ce ascultară povestea tînărului, sultanul și vizirul său, care era sultanul-derviș de odinioară, cel născut din flori, se cufundară în cugetări adînci și rămaseră gînditori, cu fruntea plecată și cu ochii ațintiți în pămînt, vreme de un ceas. După care sultanul ridică cel dintîi fruntea și spuse soțului său :

— O, vizire al meu, mă jur pe adevărul Aceluia carele m-a pus ocîrmuitor peste împărăția aceasta că nu voi avea tihnă și nici n-am să mănînc ori să beau nimic pînă n-oi da de copilandra care s-a măritat cu tînărul acesta. Grăbește, dar, de-mi spune ce s-ar cuveni să facem pentru aceasta.

Și vizirul răspunse :

— O, rege al vremilor, trebuie să-l luăm fără de zăbavă pe tînărul acesta, lăsîndu-i deocamdată pe ceilalți doi tineri în lanțuri, și să străbatem cu el ulițele orașului, de la răsărit la apus și de la dreapta spre stînga, pînă ce el are să poată găsi intrarea în ulița unde bătrîna avea obiceiul să-l lege la ochi. Și-atunci noi avem să-l legăm la ochi, iar el are să-și aducă aminte cîți pași făcea însoțit de babă, și are să ne facă în felul acesta să ajungem la poarta casei, la ușa la care i se scotea legătura de la ochi. Și acolo, Allah are să ne lumineze cum să ne purtăm în treaba aceasta gingașă.

Iar sultanul spuse :

— Să se facă după sfatul tău, o, vizire al meu plin de iscusință.

Și se ridicară amîndoi pe dată, porunciră să se dezlege lanțurile tînărului, și îl scoaseră din maristan.

Și totul se petrecu așa cum poruncise vizirul. Întrucît, după ce străbătură o sumedenie de ulițe prin fel de fel de mahalale, ajunseră într-un sfîrșit la intrarea uliței cu pricina, pe care tînărul o cunoscu fără de șovăire. Și,

legat la ochi ca odinioară, putu să-și socotească pașii și să-i ducă dinaintea unui palat, pe care sultanul cînd îl văzu rămase năuc. Și strigă :

— Alungat fie Cel-rău, o, vizire al meu ! În saraiul acesta șade una dintre soțiile sultanului de odinioară de la Cairo, acela care mi-a lăsat scaunul de domnie, din pricină că n-a avut ca urmași copiii de spiță bărbătească. Iar soția aceasta a sultanului de odinioară, părintele nevestei mele, trăiește aici cu fata ei, care de bunăseamă că ea trebuie să fie soția tînărului acesta ! Allah este cel mai mare, o, vizirule ! Așadară-i scris la osînda tuturor fetelor de regi să se împreune cu nimicurile lumii, așa cum am fost și noi ! Osîndele Atoaterînduitorului au pururea pricinile lor, ci noi nu putem pricepe aceste pricini !

Și adăugă :

— Să dăm zor și să intrăm, ca să vedem urmarea acestei istorii.

Și bătură cu belciugul de fier în poarta care răsună. Iar tînărul spuse :

— Chiar ăsta-i sunetul !

Și poarta fu numaidecît deschisă de niște hadîmbi, care rămaseră împietriți cunoscîndu-i pe sultan, pe vizirul cel mare și pe tînărul soț al stăpînei lor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și șaptea noapte

Urmă :

Și bătură cu belciugul de fier în poartă, și poarta fu numaidecît deschisă de niște hadîmbi, care rămaseră împietriți cunoscîndu-i pe sultan, pe vizirul cel mare și pe

tînărul soț al copilandrei. Iar unul dintre ei zbură s-o prevestească pe stăpînă-sa de sosirea sultanului cu cei doi însoțitori ai săi.

Atunci fetișcana se împodobi și se dichisi și ieși din harem și veni în sala de oaspeți, să-și aștearnă temenelile dinaintea sultanului, soțul surorii ei de pe tată, da nu și de pe mamă, și să-i sărute mîna. Iar sultanul o cunoscu într-adevăr și făcu un semn de înțelegere înspre vizirul său. Pe urmă îi spuse crăiței :

— O, fiică a socrului meu, ferească-mă Allah să-ți fac vreo certare pentru purtarea ta ; întrucît trecutul se află la stăpînul cerurilor, și numai vremea de față este a noastră. Pentru aceasta eu acuma doresc ca tu să te împaci cu acest tînăr, soțul tău, care-i un tînăr plin de bune însușiri la temelia lui, și care, fără a-ți păstra nici un fel de pică, nu cere nimic mai mult decît să dobîndească iarăși bunăvoința ta. De altminteri, îți jur pe vredniciile răposatului meu socru sultanul, părintele tău, că soțul tău n-a săvîrșit nici un păcat greu împotriva cuviinței față de soția sa. Și a și ispășit destul de greu slăbiciunea lui de o clipă ! Nădăjduiesc, dar, că ai să primești rugămintea mea !

Iar copilandra răspunse :

— Dorințele stăpînului nostru sultanul sînt porunci pentru noi și ele se află asupra capetelor și a ochilor noștri.

Și sultanul se bucură mult de supunerea aceasta și spuse :

— Dacă-i așa, o, fiică a socrului meu, îl căftănesc pe soțul tău în slujba de baș-cămăraș al meu. Și de-acum înainte are să fie oaspetele meu la masă și tovarăș al meu de pahar. Și chiar în seara aceasta am să ți-l trimit pentru ca, fără martori stînjenitori, să înfăptuiți amîndoi împăcarea făgăduită. Ci, deocamdată, îngăduie-mi să-l iau cu mine, întrucît avem de ascultat împreună istorisirile celor doi tovarăși ai săi de lanț !

Şi plecă, adăugînd :

— Se înţelege că de-aici înainte rămîne limpede între voi doi că ai să-l laşi să plece şi să vină în toată voia, fără legătură la ochi, iar el la rîndu-i făgăduieşte că niciodată, sub nici un cuvînt, nu are să se mai lase sărutat de vreo femeie, fie ea măritată, fie fată.

— Şi aceasta-i, o preafericitule rege, urmă Şeherezada, sfîrşitul poveştii pe care i-a istorisit-o sultanului şi vizirului său tînărul cel dintîi, acela care citea dintr-o carte, la maristan. Ci în ceea ce îl priveşte pe cel de al doilea tînăr, unul dintre cei doi care ascultau citirea, iacătă !

Cînd sultanul, cu vizirul şi cu cămărăşul cel nou ajunseră îndărăt la maristan, şezură jos pe pămînt dinaintea celui de al doilea tînăr, zicînd :

— Acuma-i rîndul tău.

Iar cel de al doilea tînăr spuse :

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA NEBUN

— O, stăpîne sultane al nostru, şi tu, preadreptule vizir, şi tu, fost tovarăş al meu de lanţ, află că pricina întemniţării mele în maristanul acesta este încă şi mai de-a mirările decît cea pe care o ştiţi, întrucît, dacă tovarăşul meu de colea a fost întemniţat ca nebun, apoi el a fost cam din vina lui şi din pricina credulităţii şi a încrederii în sine însuşi. Ci eu, dacă am păcătuit, am păcătuit tocmai dimpotrivă, aşa cum aveţi să auziţi, dacă chiar binevoiţi a-mi îngădui să purced chibzuit !

Iar sultanul şi vizirul său şi cămărăşul cel proaspăt, care era nebunul de mai înainte, răspunseră într-un glas :

—Da, de bună seamă !

Şi vizirul adăugă :

— De altminteri, cu cît mai multă chibzuință ai să pui în istorisirea ta, cu atîta avem și noi să fim mai gata să te privim ca băgat pe nedrept printre nebuni și smintiți.

Și tînărul își începu povestea astfel :

Aflați, dar, o, stăpînii mei și cunună peste capul meu, că și eu sînt tot un negustor, fiu de negustor și, pînă a nu fi fost aruncat în maristanul acesta, țineam prăvălie în suk, unde vindeam soțiilor stăpînilor cei bogați brățări și podoabe de toate felurile. Și, pe vremea cînd începe istorisirea aceasta, nu aveam ca vîrstă decît șaisprezece ani, și mă și făcusem vestit în suk și pentru chibzuința mea, și pentru cinstea mea, și pentru capul meu cuminte și pentru grija pe care o dovedeam la negustorie. Și niciodată nu căutam să mă înnădesc la taifas cu femeile care erau muștereiele mele ; și nu le spuneam decît numai vorbele de trebuință pentru încheierea tîrguielii. Și de altminteri mă țineam de poveţele *Cărții* celei sfinte, și nu ridicam niciodată ochii asupra vreunei femei dintre fiicele musulmanilor. Și neguțătorii mă dedeau de pildă feciorilor lor, cînd îi luau cu ei în suk pentru întîia oară. Și multe mame intraseră în vorbă cu maică-mea, în privința mea, pentru vreo cumetrie cinstită. Ci maică-mea zăbovea răspunsul pentru vreun prilej mai bun, și ocolea primejdia pe cuvînt că sînt prea tînăr și că nu mă are decît pe mine, și că sînt cam plăpînd din fire.

Or, într-o zi, stam dinaintea cărții mele de socoteli și-i cercetam cuprinsul, cînd văzui că intră în prăvălie o arăpoaică micuță și dulce care, după ce mă salută cuviincios, îmi spuse :

— Aici este oare prăvălia domniei-sale neguțătorul Cutare ?

Iar eu răspunsei :

— Adevărat este !

Ea atunci scoase din sîn, cu mare luare-aminte și uitîndu-se grijulie și la dreapta și la stînga, un răvășel pe care mi-l întinse spunînd :

— Acesta-i din partea stăpînei mele. Și așteaptă bunăvoința unui răspuns.

Și, înmînîndu-mi răvașul, se trase deoparte, așteptînd să vadă ce fac.

Iar eu, după ce îl desfăcui, citii și văzui că se aflau scrise în el niște stihuri înflăcărate de laudă, spre mărirea și cinstirea mea. Iar stihurile de la urmă cuprindeau în țesătura lor numele aceleia care se da drept îndrăgostită de mine.

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, mă simții pînă peste poate de oțărît de această ispitire, și socotii că ea era o grea lovitură la buna mea purtare, ori poate o încercare de a mă tîrî în vreun craicanlîc primejdios ori plin de încurcături. Și luai mărturia aceea și o rupsei și o călcai sub picioare. Pe urmă mă dusei la arăpiță, o apucai de ureche și îi altoii cîteva palme și cîteva ghionturi bine aduse. Și desăvîrșii pedeapsa mai trăgîndu-i și o lovitură de picior care o aruncă de-a berbeleacul afară din prăvălie. Și o scuipai în obraz, cît mai fățiș, așa ca toți vecinii mei să vadă fapta mea și să nu aibă cum se îndoi de cumințenia și de cădenia mea, și îi strigai :

— A, plod dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, du-te de-i povestește toate astea fetei aceleia de codoși, stăpînă-ta !

Și toți vecinii mei începură să șoptească minunîndu-se bucurați ; iar unul dintre ei mă arătă lui fiu-său cu degetul, spunîndu-i : „Binecuvîntarea lui Allah fie asupra capului acestui tînăr cuviincios ! Deie Cel-de-sus ca și tu, o, fiul meu, cînd ai să ajungi de vîrsta lui să știi să te lepezi de ispitele ticăloaselor și ale stricatelor care stau să-i pîndească pe flăcăii frumoși !“

Și iacătă, o, stăpînii mei, ce am făcut la șaisprezece ani. Și, cu adevărat, numai acuma văd eu limpede ce purtare necioplită a fost purtarea mea, lipsită de judecată, plină de o mîndrie smintită și de o îngîmfare prostească, și prefăcută, și ticăloasă, și mîrlănească. Și ori-

cîte necazuri mi-a fost dat să pat mai tîrziu pentru fapta aceasta nevrednică, socot că mi s-ar fi căzut încă și mai mult, și că lanțul acesta, care îmi atîrnă acuma de gît pentru o pricină cu totul alta, s-ar fi cuvenit să-mi fie legat încă de la acel început smintit. Ci, cum a fost, cum n-a fost, nu vreau să încurc luna șabanului cu luna ramadanului, așa încît urmez în bună rînduială istorisirea poveștii mele.

Așadar, o, stăpînii mei, zilele și lunile și anii au curs de la acea întîmplare, iar eu am ajuns bărbat în toată firea. Și cunoscusem femeile și tot ceea ce urmează, măcar că eram tot burlac ; și simțeam că venise într-adevăr ceasul să-mi găsesc o fată care să-mi fie soție dinaintea lui Allah, mamă a copiilor mei. Or, aveam să fiu slujit după pofta inimii precum veți auzi. Ci nu vreau să răstorn curgerea faptelor și purced după șart.

Și-așa, într-o după-amiază, văzui că vine înspre prăvălia mea, împresurată de vreo cinci sau șase roabe albe care îi alcătuiau alaiul, o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mîinile date cu henea, și cu cosițele părului unduindu-i pe umeri ; și pășea în toată gingășia ei, legănîndu-se cu fălnicie și cu alint...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și opta noapte

Urmă :

...o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mîinile date cu henea, și cu cosițele părului unduindu-i pe umeri ; pășea în toată

gingășia ei, legănîndu-se cu fălnicie și cu alint. Și intră ca o regină în prăvălia mea, urmată de roabele ei, și șezu jos după ce mă cinsti cu un salamalek dulce. Și îmi spuse :

— O, tinere, ai cumva vreo podoabă frumoasă de aur și argint ?

Iar eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, am de toate soiurile cu putință, și încă altele !

Ea atunci îmi ceru să vadă niște belciuge de aur pentru glezne. Iar eu îi adusei tot ce aveam mai bun și mai frumos printre podoabele de aur de pus la glezne. Iar ea repezi o aruncătură de ochi nepăsătoare înspre ele și îmi zise :

— Încearcă-mi-le !

Și numaidecît una dintre roabele ei se aplecă și, ridicîndu-i poala rochiei, dezvălui ochilor mei glezna cea mai gingașă și mai albă care a ieșit vreodată din mîinile Atoateziditorului. Iar eu îi încercai belciugele, ci nu putui să găsesc în prăvălia mea nici unul care să fie îndeajuns de strîmt față de gingășia vrăjitoare a picioarelor acelea turnate după tiparul desăvîrșirii. Iar ea, văzîndu-mi necazul, îmi spuse :

— Nu face nimica, o, tinere ! Am să-ți cer altceva. Ci, mai întîi, ia să vedem ! Într-adevăr, mi s-a spus, acasă, că aș avea niște picioare de elefant. Așa este ?

Iar eu strigai :

— Numele lui Allah fie asupra ta și împrejuru-ți, și asupra desăvîrșirii gleznelor tale, o, stăpînă a mea ! Gazela, dacă le-ar vedea, s-ar topi de ciudă !

Ea îmi spuse atunci :

— Iar eu credeam dimpotrivă !

Pe urmă adăugă :

— Dă-mi să văd niște brățări !

Iar eu, cu ochii încă plini de icoana acelor glezne vrăjite și a acelor picioare de pierzanie, căutai tot ce aveam

mai acătării și mai gingaș printre brățările de aur și de smalț, și i le adusei. Ci ea îmi zise :

— Încearcă-mi-le chiar tu. Eu sînt cam ostenită astăzi.

Și numaidecît una dintre roabele ei se repezi și sumecă mînecile stăpîne-si. Și li se ivi ochilor mei un braț, ai ! ai ! gît de lebădă nu alta, mai alb și mai neted decît cleștarul, și isprăvit cu o încheietură și cu un pumnișor și cu niște degete, ai ! ai ! de zahăr candi, o, stăpîne al meu, curmale cu miere, bucuria sufletului, o dulceață, o curată dulceață, nu altceva. Iar eu, aplecîndu-mă, încercai pe brațul acela al minunilor brățările mele. Ci pînă și cele mai strîmte, închipuite pentru mîini de copii, se bălăbăneau larg pe încheieturile ei subțirele și străvezii ; și le scosei repede, de teamă ca nu cumva greutatea lor să vatăme pielea aceea neprihănită.

Iar ea zîmbi a rîde iarăși, văzîndu-mi încurcătura, și îmi zise :

— Ce-ai văzut, o, tinere ? Oare-s ciungă, ori poate că am niște labe de rață, ori poate că am vreo mînă de hipopotam ?

Iar eu strigai :

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți și asupra mîinii tale albe, și asupra gingășiei încheieturii tale de copil, și asupra subțirimii degetelor tale de hurie, o, stăpîna mea !

Iar ea îmi zise :

— Cum, cum ? nu e adevărat ! Că acasă la mine mi s-a spus adesea dimpotrivă !

Pe urmă adăugă :

— Dă-mi să văd niște gherdane și niște salbe de aur.

Iar eu, clătinîndu-mă fără a fi gustat vreun vin, detei zor să-i aduc ce aveam mai de preț și mai ușor printre gherdanele și salbele de aur. Și numaidecît una dintre roabe, cu o grijă cucernică, dezveli, odată cu gîtul stăpîne-si, și o parte din pieptul ei. Și, oliolio ! oliolio ! cei doi

sîni, amîndoi deodată, o, doamne al meu, amîndoi sînișorii de fildeș trandafiriu se iviră rotunzi și-atîta de obraznici, peste zăpada cea ametitoare a pieptului ; și păreau că spînzură de gîtul de marmură, ca doi copilași mîndri și gemeni la gîtul mamei lor. Iar eu, la privelișteа aceea, nu mă putui opri să nu strig, întorcînd ochii :

— Acopere-i ! acopere-i ! Allah aștearnă-și vălurile sale !

Iar ea îmi zise :

— Cum, nu vrei să-mi încerci gherdanele și salbele ? Da nu-i nimica ! Am să-ți cer altceva. Da mai întîi ia spune-mi : sînt cumva slută, ori pieptoasă ca bivolițele, și neagră, și păroasă ? Ori poate că sînt vestejită și uscată ca un pește sărat, și dreaptă ca o tejghea de tîmplar ?

Iar eu strigai :

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra farmecelor tale cele tainice, și asupra poamelor tale cele tainice, și asupra întregii tale frumuseți tainice, o, stăpîna mea !

Iar ea zise :

— Oare să mă fi amăgit, așadar, cei care de atîtea ori mi-au spus că nu s-ar putea găsi nimic mai urît ca părțile cele tainice ale trupului meu ?

Și adăugă :

— Fie ! Ci, întrucît nu îndrăznești, o, flăcăule, să-mi încerci aceste gherdane de aur și aceste salbe, ai putea măcar să-mi încerci niște centuri ?

Iar eu, după ce îi adusei tot ce aveam mai moale și mai ușor printre centurile cu filigrane de aur, le pusei la picioarele ei, sfios. Ci ea îmi zise :

— Ba nu ! ba nu ! pe Allah, încearcă-mi-le acuma chiar tu !

Iar eu, o, doamne sultane al meu, nu știui să răspund decît că ascult și că mă supun și, ghicind dintru început care putea să fie subțirimea acelei gazele, o alesei pe cea mai micuță și mai strîmtă dintre centuri și, pe dea-

supra rochiilor și a izarelor, i-o închisei peste mijloc. Ci centura aceea, lucrată anume pentru o copilă domniță, se dovedi prea largă pentru mijlocul acela atîta de subțire, încît nu arunca nici un fir de umbră pe pămînt, și atîta de drept încît l-ar fi dus la deznădejde pe un calengiu al literei alef, și atîta de mlădiu încît ar fi făcut să se usuce de ciudă arborele ban, și atîta de dulce încît ar fi făcut să se topească de pizmă o bucată de unt ales, și atîta de zarif încît ar fi făcut să fugă rușinat păunul cel tînăr, și atîta de unduios încît ar fi făcut să piară firul de bambus. Și văzînd că nu ajung în nici un fel să găsesc ceea ce trebuia, rămăsei tare încurcat și nu mai știam cum să-mi cer iertăciune. Ci ea îmi zise :

— Precum pare, pe semne că sînt rău făcută, cu un gheb strașnic dindărăt și cu un gheb strașnic dinainte, cu un burduhan vîrtos și cu o spinare de cămilă.

Iar eu strigai :

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți și asupra mijlocelului tău, și asupra a ceea ce are înainte, și asupra a ceea ce îl însoțește, și asupra a ceea ce îl urmează, o, stăpîna mea !

Iar ea îmi zise :

— Sînt nedumerită, o, flăcăule ! Întrucît acasă de-atîtea ori mi s-a adeverit o părere neprielnică despre mine ! Oricum, întrucît nu poți să-mi găsești o centură, nădăjduiesc că nu are să-ți fie cu neputință să-mi găsești niște cercei și un pieptene de aur pentru prins părul !

Și, spunînd acestea, își ridică singură iașmăcuțul de pe față, și lăsă să se ivească ochilor mei o față care era chiar luna plină mergînd înspre cea de a patrusprezecea noapte a sa. Iar eu, la vederea acelor două nestemate care erau ochii ei babilonici, și a obrajilor ei ca bujorii, și a guriței ei, toc de corai cuprinzînd o brățară de mărgăritare, și tot acel chip ametitor, îmi pierdui răsuflarea

și nu mai putui să fac nici o mișcare ca să caut ceea ce îmi ceruse. Iar ea zîmbi a rîde și îmi zise :

— Înțeleg, o, flăcăule, că vei fi fiind tulburat de urîțenia mea. Știu, într-adevăr, de vreme ce am tot auzit spunîndu-mi-se asta de atîtea ori, că fața mea este înfricoșător de urîtă, ciuruită și presărată de ciupituri de bubat, că sînt chioară de ochiul drept și zbanghie de ochiul stîng, că am un nas borcănat și hîd, și o gură împuțită cu niște dinți beliți și scălîmbi, și că, într-un sfîrșit, sînt cioampă și ciulă de urechi. Și nu mai pomenesc de pielea mea rîioasă, nici de părul meu scămoșat și sîrmos, nici de toate pacostele cele nevăzute din lăuntrul meu !

Iar eu strigai :

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra întregii tale frumuseți văzute, o, stăpînă a mea, și asupra frumuseții tale celei nevăzute, o, învești mîntato în strălucire, și asupra curăției tale, o, mlădiță de crin, și asupra miresmei tale, o, boboc de trandafir, și asupra strălucirii tale și asupra albeței tale, o, iasomio, și asupra a tot ce poate fi văzut, mirosit și atins de tine. Și preafericit este cel care poate să te vadă, să te miroase și să te atingă !

Și rămăsei zdrobit de tulburare, beat de o beție ucigașă.

Atunci copila iubirii se uită la mine cu un zîmbet în ochii ei prelungi și îmi zise :

— Vai ! vai ! pentru ce, dar, tatăl meu mă scîrbește atîta, încît îmi pune în seamă toate sluțeniile pe care ți le-am înșirat ? Căci chiar tatăl meu, și nu altcineva, m-a făcut totdeauna să cred în toate acele zise beteșuguri ale făpturii mele. Ci slăvit fie Allah carele îmi dovedește dimpotrivă, prin mijlocirea ta ! Încît acum sînt încredințată că părintele meu nu m-a amăgit, ci că se află sub puterea vreunei năluciri care îl face să vadă totul urît împrejurul său. Și, în ce mă privește, este gata, ca să

scape de vederea mea care îl apasă, să mă vîndă roabă neguțătorului de robi de chilipir.

Iar eu, o, doamne al meu, strigai :

— Da oare cine-i părintele tău, o, sultăniță a frumusețiі ?

Ea îmi răspunse :

— Este însuși Șeicul al-Islam !

Iar eu, înflăcărat, mă minunai :

— He, pe Allah ! decît să te vîndă negustorului de robi, pentru ce nu s-ar învoi să te mărite cu mine ?

Ea spuse :

— Tatăl meu este un om drept și cinstit. Și, întrucît își închipuie că fata lui este o pocitanie jalnică, nu ar vroi să aibă pe sufletul lui împerecherea ei cu un flăcău ca tine ! Da poate că ai izbuti, totuși, să încerci a-i face o cerere. Și, pentru aceasta, am să-ți arăt căile ce ți-ar fi mai de folos spre a-l îndupleca.

Și, după ce vorbi așa, copila desăvîrșitei iubiri chibzui o clipă și îmi spuse :

— Iacătă ! Cînd ai să te înfățișezi dinaintea tatălui meu, care-i Șeicul al-Islam, și cînd ai să-i faci cererea ta de căsătorie, el de bună seamă că are să-ți spună : „O, fiul meu, trebuie să deschizi ochii. Află că fata mea este o oloagă, o beteagă, o cocoșată, o...“ Ci tu să-l oprești și să-i spui : „Eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !“ Și el are să urmeze : „Fata mea este o chioară, o ciulă de urechi, o împuțită, o șchioapă, o pișăcioasă, o...“ Ci tu să-l oprești să-i spui : „Eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !“ Și el are să urmeze : „O, bietul de tine, fata mea este o scîrbavnică, o stricată, o bășinoasă, o băloasă, o...“ Ci tu să-l oprești și să-i spui : „Eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !“ Și el are să urmeze : „Da tu nu știi, o săracul de tine ! Fata mea este o mustăcioasă, o burduhănoasă, o muma-pădurii, o ciungă, o șoantă, o ciacîră de ochiul stîng, o mucoasă îngălată la nas, o împistrată de bubat la chip, o împuțită la gură, o belită și o scălîmbă la dinți,

o vătămată în lăuntrul ei, o chelboasă, o rîioasă înfricoșătoare, o spaimodivă întru totul, o pedeapsă amarnică." Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui : „Hei, pe Allah, eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și noua noapte

Urmă :

...Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui : „Hei, pe Allah ! eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !"

Iar eu, o, doamne al meu, numai auzind acestea și numai la gîndul că asemenea vorbe puteau să fie spuse de părintele său acestei copile de desăvîrșită iubire, simții sîngele cum mi se suie la cap de supărare și de mînie. Ci, pînă la urmă, de vreme ce trebuia să trec prin încercarea aceea spre a ajunge să mă însor cu acea minune de gazelă, îi spusei :

— Încercarea este aspră, o, stăpîna mea, și aș putea să mor cînd l-aș auzi pe tatăl tău purtîndu-se așa față de tine. Ci Allah are să-mi dea tăria de trebuință și bărbăția !

Pe urmă o întrebai :

— Și cînd aș putea să mă înfățișez dinaintea preacinstitului Șeic al-Islam, părintele tău, spre a te cere de la el ?

Ea îmi răspunse :

— Mîine fără abatere, în temeiul dimineții.

Și se ridică, la vorbele acestea, și plecă, urmată de fetele roabe ale ei, luîndu-și rămas-bun de la mine cu un zîmbet. Iar sufletul meu porni pe urmele sale și se ținu cu pașii ei, pe cînd eu rămîneam în prăvălie, pradă chinurilor așteptării și ale iubirii.

Încît, a doua zi, la vremea hotărîtă, nu pregetai să zbor înspre casa Șeicului al-Islam, și cerui să mă primească, trimițîndu-i vorbă că era pentru o treabă grabnică de o însemnătate mare. Iar el mă primi fără de zăbavă și îmi răspunse la salamalek cu multă prețuire, și mă rugă să stau jos. Și luai seama că era un bătrîn cu înfățișarea preacinstită, cu barba albă neprihănită și cu un chip plin de fălnicie și de măreție, dar care avea, pe obraz și în ochi, un nor de mîhnire fără de nădejde și de durere fără de leac. Și gîndii : „Asta-i ! Are nălucirea urîțeniei ! Deie Allah să se vindece !“ Pe urmă, șezînd jos, da numai după cea de a doua poftire, din cinstire și prețuire față de vîrsta și de cinul lui înalt, îi rostii încă o dată salamalekurile și urările mele, și le mai spusei și pentru a treia oară, ridicîndu-mă de fiecare dată. Și după ce arătai în felul acesta bunacuviință și buna mea creștere, șezui jos iarăși, da ținîndu-mă cît mai pe marginea scaunului, și așteptai ca el să deschidă vorba cel dintîi și să mă întrebe de temeiul pricinii.

Și, într-adevăr, după ce aga ce se afla de slujbă aduse sorbeturile îndătinate, și după ce Șeicul al-Islam schimbă cu mine cîteva vorbe fără de însemnătate despre arșiță și despre secetă, îmi zise :

— O, negustorule Cutare, cu ce aș putea să te mulțumesc ?

Iar eu răspunsei :

— O, doamne al meu, m-am înfățișat dinaintea ta spre a te ruga și a cere de la tine mîna mîndreței tăinuite

sub perdeaua curăției din preacinstita ta casă, mărgăritarul cel pecetluit cu pecetea neprihănirii și floarea cea ascunsă în bobocul sfiiciunii, fiica ta cea strălucită, fecioara fără de asemuire cu care doresc, eu nevrednicul, să mă unesc întru legăturile cele sfinte și cu senetul cel legiuit !

La vorbele mele, văzui chipul preacinstitului bătrîn cum se înnegurează, pe urmă cum îngălbenește și fruntea cum i se lasă mîhnită în pămînt. Și șezu o clipă cufundat, fără de nici o îndoială, în cugetări amare despre starea fetei sale. Pe urmă ridică încet capul și îmi spuse cu glas de mîhnire nemărginită :

— Allah păstreze-ți tinerețea și binecuvînteze-te pururea cu milele sale, o, fiul meu ! Ci fata pe care o am în casa mea, sub perdeaua curăției, este fără de nădejde ! Și nu se poate face nimic cu ea, și nimic nu se poate aștepta. Întrucît...

Ci eu, o, doamne sultane al meu, îi luai vorba numaidecît, ca să grăiesc :

— Eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !

Și preacinstitul bătrîn îmi spuse :

— Învăluiască-te Allah cu milele sale, o, fiul meu ! Da fata mea nu e pe potriva unui flăcău frumos ca tine, plin de însușiri plăcute, de putere și de sănătate. Întrucît ea este o biată pocită, pe care maică-sa a născut-o înainte de soroc, din pricina unui pojar. Și-i atîta de scălîmbă și de slută pe cît ești tu de frumos și de bine făcut. Și, întrucît se cade să fii lămurit asupra pricinii care mă face să nu-ți împlinesc cererea, aș putea, dacă vrei, să ți-o zugrăvesc așa cum este, căci teama de Allah sălășluiește în inima mea și n-aș vroi nicidecum să te ajut a cădea în greșală !

Ci eu strigai :

— O iau cu toate cusururile ei, și sînt mulțumit, întru totul mulțumit !

Ci el îmi spuse :

— Ah, fiul meu, nu-l sili pe un părinte, care ține la cinstea sufletului său, să-ți vorbească despre fiica lui cu niște vorbe grele ! Ci stăruința ta mă nevoiește să-ți spun că, dacă te-ai însura cu fata mea, te-ai însura cu pocitania cea mai înfricoșătoare a vremurilor acestea. Întrucît este o făptură pe care numai dacă ai vedea-o...

Ci eu, temîndu-mă de înșiruirea cea cumplită de metehne înfricoșătoare cu care se pregătea să-mi muncească auzul, îi tăiai vorba, ca să strig cu un glas în care îmi pusei tot sufletul și tot dorul :

— Eu sînt mulțumit ! eu sînt mulțumit !

Și adăugai :

— Allah fie cu tine, o, părinte al nostru, cruță-te de durerea de a vorbi despre preacinstita-ți fată cu niște vorbe grele, întrucît, orice mi-ai spune tu și oricît de sîloasă ar fi zugrăvirea pe care mi-ai făcea-o, eu tot aș urma să ți-o cer de soție, întrucît mie hidoșeniile îmi plac mai cu osebire decît orice, atunci cînd sînt de felul acelora de care suferă fiica ta, și, îți mai spun o dată, o primesc așa cum e, și sînt mulțumit de ea, sînt mulțumit, mulțumit !

Cînd Șeicul al-Islam mă auzi vorbind așa, și după ce pricepu că hotărîrea mea era de neclintit și dorința mea de nestrămutat, își plesni palmele una de alta de uimire și de minunare, și îmi spuse :

— Mi-am ușurat sufletul dinaintea lui Allah și dinaintea ta, o, fiul meu, și nu vei avea să dai vina decît numai pe tine pentru fapta ta smintită. Ci, pe de altă parte, pravilele cele dumnezeiești nu-mi îngăduie să opresc o dorință de a se împlini, și nu pot decît să-ți dau îngăduința mea.

Iar eu, peste măsură de fericit, îi sărutai mîna, și ținui ca nunta să fie încheiată și sărbătorită în chiar ziua aceea. Iar el îmi spuse oftînd :

— Nu mai este nimica împotrivă !

Şi senetul fu scris şi legiuit cu martori ; şi fu însemnat în el că o primesc pe soţia mea cu toate cusururile, sluţeniile, beteşugurile, pocelile, lipsurile, vătămăturile, hidoşeniile şi celelalte asemenea ale ei. Şi tot aşa fu însemnat că dacă, dintr-o pricină sau alta, m-aş despărţi de ea, urma să-i plătesc, ca daune de despărţanie şi ca zestre, douăzeci de pungi de cîte o mie de dinari de aur. Iar eu, de bună seamă, primii din toată inima învoielile. Şi de altminteri aş fi primit oricîte altele şi mai păguboase.

Or, după ce senetul fu scris, socrul meu, tatăl soţiei mele, îmi spuse :

— O, Cutare, mai bine este ca nunta să se petreacă în casa mea, şi aci să vă aşezaţi şi rosturile căsniciei. Întrucît mutarea de aici a soţiei tale oloage tocmai la casa ta ar cere anevoinţă grea.

Iar eu răspunsei :

— Ascult şi mă supun !

Iar în sine-mi ardeam de nerăbdare şi mi ziceam : „Pe Allah ! este oare cu putinţă ca eu, un neguţătoraş de rînd, să fi ajuns stăpînul acelei copile a desăvîrşitei iubiri, fiica preacinstitului Şeic al-Islam ? Şi eu sînt oare cel care cu adevărat are să se bucure de frumuseţea ei, şi să fac ce-mi place cu ea, şi să-i mistui pe săturate nurii cei tainici, şi să-i sorb pe săturate şi să mă dedulcesc cu ei pînă la saţiu ?“

Şi cînd, într-un sfîrşit, veni şi noaptea, intrai în odaia miresei, după ce rostii rugăciunea de seară şi, cu inima zvîcnind de tulburare, mă apropiai de soţia mea şi îi dedei la o parte iaşmacul de pe faţă, şi îi dezvăluii obrazul. Şi mă uitai cu sufletul şi cu ochii mei.

Şi — bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean, o, doamne sultane al meu, şi nicicînd nu te-aducă el să vezi o priveliste asemeni cu aceea ce se ivi atunci privirilor mele ! — văzui făptura omenească cea mai scîrboasă, cea mai îngreţoşătoare, cea mai sîloasă, cea mai jegoasă şi cea mai

urduroasă ce s-ar putea vedea pînă și în visul cel mai urît. Și, hotărît ! era de o urîțenie cu mult mai spăimîntătoare decît cum mi-o zugrăvise copilandra, și o dabulă de hidoșenie, și o fleoașcă atîta de năclăită în scîrbe de mi-ar fi cu neputință, o, doamne al meu, să ți-o zugrăvesc fără a mă năpădi greața și fără a mă prăbuși pierit la picioarele tale. Ci-i de ajuns să-ți spun că aceea care ajunsese soția mea, de bunăvoia mea, aduna în făptura sa îngălată toate ticăloșiile scrise și toate scîrboșeniile nescrise, toate murdăriile, toate împuțiciunile, toate scîrnăviile, toate grozăviile, toate hîzeniile și toate băloșeniile cîte ar putea să lovească o făptură peste care s-a abătut blestemul. Iar eu, astupîndu-mi nasul și întorcînd capul, lăsai iașmacul să cadă la loc și fugii de lîngă ea tocmai în ungherul cel mai depărtat al odăii, întrucît de-aș fi fost eu chiar și vreun jegos de prin Tebaida, mîncător de crocodili, și tot n-aș fi izbutit să-mi înduplec sufletul a se apropia cu trupul de o făptură ce spurca pînă într-atîta chipul Zămislitorului său.

Și, șezînd jos în ungherul meu, cu fața întoarsă înspre perete, simțeam cum toate spaimele îmi năpădeau mințile și cum toate durerile de pe lume îmi sfîșiau lăuntrurile. Și gemui din adîncul ghemului inimii mele. Ci nu aveam temei să crîcnesc o vorbă, ori să rostesc nici cea mai mică plîngere, de vreme ce o primisem de soție nesilit de nimeni. Întrucît numai eu, cu chiar gura mea, îl oprisem de fiecare dată pe preacinstitul părinte, strigînd : „Eu sînt mulțumit ! Eu sînt mulțumit !“ Și îmi ziceam : „Ei, da ! iacăt-o, dar, pe copila desăvîrșitei iubiri ! Ah ! mor, mor ! mor ! oh, smintitul de mine ! ah, vită fără de minte ! ah, dobitocul dobitocilor !“ Și îmi mușcam degetele, și îmi ciupeam mîinile în tăcere. Și o mînie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de

parcă aș fi fost în năprasna schingiuirilor din temnița medului [1] ori a deilamitului [2]...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzecea noapte

Urmă :

...Și o mînie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aș fi fost în năprasna schingiuirilor din temnița medului ori a deilamitului.

Încît, de cu zori, nu pregetai să pier din odaia de nuntă și să dau fuga la hammam să mă curăț de atingerea cu soția aceea a grozăvniciei. Și, după ce îmi făcui spălările urmînd datina Ghosl pentru stările de necurăție, mă lăsai oleacă furat de somn. După care mă întorsei la prăvălia mea și șezui jos, cu capul cuprins de amețeală, beat fără să fi băut vin.

Și în curînd prietenii mei și negustorii care mă cunoșteau, și mușteriii cei mai de seamă din suk începură să intre la mine, cîte unii singuri, iar alții doi cîte doi, ori trei cîte trei, ori mai mulți deodată, și veneau ca să mă firitisească și să-mi rostească urările lor. Și îmi spuneau : „O binecuvîntare ! o binecuvîntare ! o binecuvîntare ! Bucuria fie cu tine ! bucuria fie cu tine ! bucuria fie cu

---

[1] *Mezii* — vechii locuitori ai Iranului de azi ; prin extindere, perșii.

[2] Deilamiții erau locuitorii din Deilam, o regiune din partea de apus a Iranului.

tine !“ Iar alții îmi spuneau : „Hei, vecine, nu te știam atîta de zgîrcit ! Unde-i ospățul, unde sînt bunătățurile, unde sînt sorbeturile, unde sînt plăcințile, unde sînt tăvile cu halva, unde este cutare lucru, și unde este cutare lucru ? Pe Allah, mi se pare că nurii copilandrei, soția ta, ți-au cam tulburat mințile și te-au făcut să-ți uiți prietenii și să nu-ți mai aduci aminte de îndatoririle cele de rînd ! Da nu-i nimica ! Bucuria fie cu tine ! bucuria fie cu tine !“

Iar eu, o, doamne al meu, neizbutind să-mi dau seama dacă își bat joc de mine ori dacă mă firitisesc cu adevărat, nu știam ce înfățișare să iau și mă mulțumeam să fac niște semne nelămurite și să răspund cu cîteva vorbe fără de cap. Și simțeam nasul cum mi se încîlțuie de mînie înfundată, și ochii gata să se topească în lacrimi de deznădejde.

Și chinul meu avea să țină așa de dimineața pînă la ceasul rugăciunii de amiază, iar cei mai mulți dintre negustori plecaseră la geamie ori mîncau de prînz, cînd iacătă : la cîțiva pași dinaintea mea, copila desăvîrșitei iubiri, cea adevărată, aceea care era izvoditoarea prăpădului meu și pricina chinurilor mele ! Și venea înspre mine, zîmbitoare, între cele cinci roabe ale ei, și se pleca moale, și se legăna dulce la dreapta și la stînga, cu vălurile și cu mătăsurile ei, mlădie ca o ramură fragedă de ban în mijlocul unei grădini de miresme. Și era încă și mai strălucit împodobită decît în ziua de dinainte, și atîta de tulburătoare în umbletul ei încît, ca s-o vadă mai bine, oamenii din suk se rînduiau ca niște ciorchini la trecerea ei. Și, cu înfățișare de copil, intră în prăvălia mea și îmi aruncă salamalekul cel mai gingaș, și îmi spuse șezînd jos :

— Ziua aceasta să fie pentru tine o binecuvîntare, o, stăpîne al meu Ola Ed-Din, și Allah să-ți ție bună-starea și fericirea și să puie vîrf la mulțumirea ta ! Și bucuria fie cu tine ! bucuria cu tine !

Or, eu, o, doamne al meu, de cum o zărisem, îmi și încruntasem sprîncenele și mormăiam niște afurisenii în inima mea. Da cînd văzui cu cîtă cutezanță își rîdea de mine, și cum venea să mă stîrnească, după năpasta pe care mi-o precugetase, nu putui să mă stăpînesc mai mult : și toată neciopleala mea de odinioară, de pe cînd eram copil neprihănit, îmi veni pe buze, și izbucnii în sudălmi, zicîndu-i :

— O, ceaun plin de smoală, o, tingire de păcură, o, fîntînă de viclenii ! au ce ți-am făcut eu de m-ai bătut cu ticăloșia asta și m-ai afundat într-o genune fără de ieșire ? Blestema-te-ar Allah, și blestemare-ar ceasul cînd te-am văzut, și cătrăni-ți-ar chipul pe veci, o, ticăloaso !

Ci ea, fără să se arate tulburată în vreun fel, răspunse zîmbind :

— Da ce, o, daireao, ai și uitat de necazurile cîte mi le-ai făcut, și cum ți-ai bătut joc de stihurile mele întru lauda ta, și ce-a îndurat de la tine trimisa mea, arăpoaica aceea micuță și sudalmele pe care i le-ai aruncat, și lovitura de picior cu care ai cinstit-o, și ocările pe care mi le-ai trimis prin ea ?

Și, după ce rosti acestea, fetișcana își strînse vălurile și se sculă să plece.

Ci eu, o, doamne al meu, pricepui atunci că nu culegeam decît ce semănasem, și simții toată povara răutății mele trecute, și ce lucru de scîrbă este virtutea cea posomorîtă, și ce lucru de blestem este cuviosia prefăcută.

Și, fără a mai zăbovi, mă aruncai la picioarele copilei desăvîrșitei iubiri, și o rugai fierbinte să mă ierte, spunîndu-i :

— Mă căiesc ! Mă căiesc ! cu adevărat mă căiesc întru totul !

Și îi spusei cuvintele acestea la fel de dulci și de înduioșătoare ca picăturile de ploaie într-un pustiu încins. Și, într-un sfîrșit, o înduplecai să rămînă ; iar ea binevoi să mă ierte și îmi spuse :

— De data aceasta mă înduplec să te iert, da să nu mai faci !

Iar eu strigai, sărutîndu-i poala rochiei și coperindu-mi cu ea fruntea :

— O, stăpîna mea, mă aflu sub ocrotirea ta și sînt robul tău care își așteaptă slobozenia din ceea ce știi tu, cu ajutorul tău !

Iar ea îmi spuse, zîmbind a rîde :

— M-am și gîndit la asta. Și întocmai cum am știut să te prind în năvoadele mele, tot așa am să știu să te și scap !

Iar eu strigai :

— Yallah ! yallah ! grăbește-te ! grăbește-te !

Atunci ea îmi spuse :

— Ia aminte la vorbele mele și să faci întocmai cum te povățuiesc. Și ai să izbutești să te descotorosești fără de necaz de soția ta.

Iar eu mă plecai :

— O, boboc de trandafir ! o, răcoareo !

Iar ea urmă :

— Iacătă ! Ridică-te și du-te la poalele cetățuii să-i cauți pe saltimbanci, pe scamatori, pe pehlivani, pe măscărici, pe dănțuitori, pe panglicari, pe caraghiozi, pe maimuțari, pe ursari, pe tobosari, pe clarinetiști, pe gorniști, pe tîmpinari și pe ceilalți ipochimeni și învoiește-te cu ei să vină fără de zăbavă la tine la saraiul Șeicului al-Islam, tatăl soției tale. Iar tu, la venirea lor, să te afli stînd lîngă șeic și luînd niscaiva răcoritoare cu el, sub umbrarul din curte. Iar ei, de cum ar intra, să te și firitisească și să-ți ureze, strigînd : „O, fiu al moșului nostru, o, sîngele nostru, o, vînă din ochiul nostru, ne bucurăm laolaltă cu tine în ziua aceasta binecuvîntată a însurătorii tale ! Într-adevăr, o, fiu al moșului nostru, ne bucurăm pentru tine de cinul la care ai răzbit. Și dacă tu te-i rușina de noi, apoi noi ne socotim cinstiți că sîntem de-ai tăi ; și chiar dacă tu, uitîndu-i pe cei

care te-au adus pe lume, ai să ne alungi și ai să te lepezi de noi, apoi noi tot n-o să te părăsim ; întrucît ești fiul moșului nostru, sînge din sîngele nostru și viță din ochiul nostru.“ Iar tu atunci să te faci a fi tare încurcat de dezvăluirea rubedeniei tale cu aceia și, ca să te descotorosești de ei, să începi să arunci cu pumnii, peste ei, drahmele și dinarii. Și, la privelișteа aceea, Șeicul al-Islam are să înceapă a te întreba fără de nici o îndoială ; iar tu să-i răspunzi, lăsînd capu-n jos : „Trebuie să mărturisesc adevărul, de vreme ce rudele mele se află aici ca să mă dea de gol. Părintele meu a fost, într-adevăr, un măscărici arătător de urși și de maimuțe, și-aceasta-i meseria neamului alor mei, și obîrșia lor. Ci, pe urmă, Atoateîmpărțitorul ne-a deschis poarta bogăției, iar noi am dobîndit prețuirea negustorilor din suk și a starostelui lor.“ Iar tatăl soției tale are să-ți spună : „Așadară, ești fecior de măscărici, din breasla caraghiozilor și a arătătorilor de maimuțe ?“ Iar tu să răspunzi : „Nu am cum să mă lepăd de obîrșia și de neamul meu, întru dragostea de copila ta și întru cinstirea ei. Întrucît sîngele nu poate să-și tăgăduiască sîngele, cum nici răul nu poate să-și tăgăduiască izvorul !“ Iar el are să-ți spună, fără de nici o îndoială ! „Dacă-i așa, o, tinere, senetul de nuntă nu este întocmit cum cere legea, întrucît ne-ai tăinuit vița și obîrșia ta. Și nu se cade să rămîi soțul fetei Șeicului al-Islam, capul cel mai înalt al cadiilor, care șade pe chilimul legii și care este un șerif și un saüed dintr-o spiță care suie pînă la părinții profetului lui Allah ! Și nu se cade ca fiica lui, cît ar fi ea de uitată de binefacerile Atoateîmpărțitorului, să fie la cheremul unui fecior de măscărici.“ Iar tu să i-o întorci : „He ! he ! ya efendi, fiica ta este soția mea legiuită, și fiecare fir de păr de-a ei prețuiește cît o mie de vieți. Iar eu, pe Allah ! nu am să mă despart de ea, chiar de mi-ai da toate împărățiile lumii !“ Ci, încet-încet, să te lași înduplecat, iar cînd are să fie rostită vorba despre despărțenie,

tu să te învoiești anevoie a te despărți de soția ta. Și să rostești, de trei ori, de față cu Șeicul al-Islam și cu doi martori, vorbele de despărțenie. Și dezlegat în felul acesta, să vii să mă cauți aici. Iar Allah are să orînduiască tot ce va mai fi de orînduit !

Eu atunci, la sfatul acesta al copilei desăvîrșitei iubiri, simții cum mi se zbat străfundurile inimii, și strigai :

— O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumusețiî, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și una noapte

Urmă :

...la sfatul acesta al copilei desăvîrșitei iubiri, simții cum mi se zbat străfundurile inimii, și strigai :

— O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumusețiî, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei !

Și, luîndu-mi rămas bun de la ea, o lăsai în prăvălie și mă dusei în piața de sub cetățuie unde intrai în vorbă cu starostele isnafului panglicarilor, al caraghiozilor, al măscăricilor, al dănțuitorilor, al umblătorilor pe sîrmă, al comedianților, al maimuțarilor, al ursarilor, al tobosarilor, al clarinetiștilor, al țiteriștilor, al fluierașilor, al cîntăreților și al tuturor celorlalți pehlivani, și mă înțelesei cu starostele acela să mă ajute în necazul meu, făgăduindu-i o răsplată grasă. Și, după ce căpătai făgăduiala ajutorului lui, plecai înaintea sa la saraiul Șeicului al-Islam, părintele soției mele, și mă dusei să stau jos, lîngă el, sub umbrarul din curte.

Şi nu şezui de taină cu el acolo mai mult de un ceas, bînd sorbeturi, pînă ce, pe poarta cea mare lăsată deschisă, îşi făcu intrarea, cu patru măscărici ce mergeau în frunte, şi cu patru dănţuitori pe sîrmă ce călcau în vîrful degetelor, şi cu patru ghiduşi ce mergeau în mîini, într-o zarvă fără de asemuire, toată liota vuvăitoare, duduitoare, urlătoare, dănţuitoare, ameţitoare şi pestriţă a aiurelilor care îşi aveau sălaşele la poalele cetăţuii. Şi veniseră toţi, maimuţarii cu maimuţele, măscăricii cu tinicheluţele lor, panglicarii cu tichiile lor lungi de pîslă şi cîntăreţii cu sculele lor vuitoare din care se revărsa un tărăboi fără de capăt. Şi veniră de se înşiruiră în curte rînduiţi frumos cu maimuţele şi cu urşii la mijloc, şi fiecare lucrînd în felul său. Ci deodată răsună o bubuitură năprasnică de tingire, şi toată hărmălaia se stinse ca printr-o vrajă. Şi căpetenia liotei veni la pragul scării şi, în numele tuturor nemoteniilor mele adunate, începu să predice cu un glas măreţ, urîndu-mi spor şi viaţă lungă, şi bălmăjindu-mi poliloghia pe care îl învăţasem.

Şi, într-adevăr, o, doamne al meu, totul se petrecu aşa cum prevestise copilandra. Întrucît Şeicul al-Islam, cînd auzi, din chiar gura căpeteniei liotei, pricina acelui zulum, îmi ceru să-l lămuresc. Iar eu îl încredinţai că, aşa, eram văr, după tată şi după mamă, cu toţi inşii aceia, şi că eu însumi sînt fiul unui măscărici maimuţoi şi îi înşirai toate vorbele parastisiei pe care mi-o dedese fetişcana s-o învăţ, şi pe care ţi-am mai spus-o, o, rege al vremilor. Iar Şeicul al-Islam, schimbîndu-se amarnic la faţă şi supărat rău, îmi spuse :

— Nu poţi să mai rămîi în casa şi în neamul Şeicului al-Islam, întrucît mi-e frică să nu fii scuipat în obraz şi să nu se arate oamenii faţă de tine mai rău decît faţă de un cîine de ghiaur ori faţă de un porc de gîldan.

Iar eu, dintru-întîi, răspunsei :

— Pe Allah, n-am să mă despărţesc de soţia mea, nici dacă mi-ai da tu împărăţia Irakului !

Iar Șeicul al-Islam, care știa prea bine că despărțirea cu sila este oprită de *șariat*, mă luă deoparte și mă rugă fierbinte cu tot felul de vorbe dulci, să primesc despărțenia, spunîndu-mi :

— Acopere-mi cinstea, și Allah are s-o acopere pe a ta !

Iar eu, pînă la urmă, mă înduplecai să primesc despărțenia, și rostii, de față cu martorii, vorbind despre fata Șeicului al-Islam :

— Mă leapăd de ea o dată, de două ori, de trei ori, mă leapăd de ea !

Or, acestea erau vorbele pentru despărțenia cea fără de întoarcere. Și rostindu-le, întrucît fuseseră cerute stăruitor de chiar părintele soției, mă vedeam totodată scăpat și de plata despăgubirii și a zestrei, și izbăvit din cel mai înfricoșător vis de spaimă care s-a abătut peste pieptul vreunei făpturi omenești.

Și, fără a mai zăbovi să-mi iau ziua-bună de la acela care fusese vreme de o noapte tatăl soției mele, îmi slobozii picioarele în vînt și ajunsei, cu sufletul la gură, în prăvălia mea, unde mă aștepta neclintită copila desăvîrșitei iubiri. Iar ea, cu limba ei cea mai dulce, îmi ură bun-venit și, din toată bună creșterea purtărilor sale, mă firitisi pentru izbîndă și îmi spuse :

— Acum, iată că a sosit și clipa împerecherii noastre. Ce zici de asta, o, stăpîne al meu ?

Iar eu răspunsei :

— S-o facem în prăvălia mea, ori la tine acasă ?

Iar ea zîmbi și îmi spuse :

— O, bietul de tine ! au tu nu știi cîte griji trebuie să aibă față de sine o femeie, ca să facă lucrurile așa cum se cuvine ? Așa că se cade să mergem acasă la mine !

Iar eu răspunsei :

— Pe Allah, o, sultăniță a mea, au de cînd se duce crinul la hammam și trandafirul la scaldă ? Prăvălia mea

este destul de mare ca să te încapă, fie crin, fie trandafir. Și dacă prăvălia mea ar arde, ar fi ca inima mea.

Iar ea îmi răspunse, rîzînd :

— Sclipești, într-adevăr ! Și ia uite cum te-ai scuturat de purtările tale de odinioară, cele atîta de grosolănești ! Și bine te mai pricepi să ticluiești o drăgălășenie.

Și adăugă :

— Acuma, ridică-te, încuie prăvălia și vină după mine.

Or eu, care nu așteptam decît vorbele acestea, răspunsei zorit :

— Ascult și mă supun !

Și ieșind apoi din prăvălie, închisei cu cheia și pornii, la zece pași în urmă de grupul alcătuit de copilandră și de roabele sale. Și ajunserăm în felul acesta dinaintea unui palat la care se deschise poarta de cum ne apropiarăm. Și, de la intrare, doi hadîmbi veniră la mine, și mă rugară să mă duc cu ei la hammam. Iar eu, hotărît să fac toate fără a cere vreo lămurire, mă lăsai dus de hadîmbi la hammam, unde mi se făcu o scaldă de curățenie și de răcoreală. După care, îmbrăcat cu haine subțiri și înmiresmat cu ambră chinezească, fusei dus în iatacurile din lăuntru, unde mă aștepta, tolănită galeș pe un pat de atlaz, copila dorurilor mele și a desăvîrșitei iubiri.

Or, de îndată ce rămaserăm singuri, îmi spuse :

— Vino încoace, o, vino ! Pe Allah ! tu pesemne că ești un prostovan de la capătul capătului prostovanilor, dacă te-ai lepădat odinioară de o noapte ca aceasta de acum ! Ci, ca să nu te tulbur, n-am să-ți mai aduc aminte ce-a fost.

Iar eu, o, doamne al meu, la vederea acelei copilandre goale toată, și albă toată, și-atîta de subțirică, și la vederea podoabelor părților ei cele gingașe, și a mărimii dolofanului ei, și a minunatei întocmiri dintre feluritele-i

haruri, simții cum se răstoarnă în mine toate zăbăvniciile mele de altădată.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și doua noapte

Urmă :

Și ne hărțuirăm, o, doamne sultane al meu, pînă se făcu lumina deplină, cînd ne oprirăm ca să ne facem îndătinata rugă și să plecăm la hammam în fugă.

Și cînd ieșirăm de la hammam și ne întîlnirăm iarăși, la masa de dimineață, copila desăvîrșitei iubiri îmi spuse :

— Pe Allah, o, cotoiule, chiar că ai fost strălucit, și soarta m-a binecuvîntat cînd m-a făcut să-mi pun ochii pe tine. Or, acuma, se cade să legiuim legătura noastră. Ce zici ? Vrei să rămîi cu mine, după legea lui Allah, ori vrei să alegi pe totdeauna a nu mă mai vedea ?

Iar eu răspunsei :

— Mai degrabă îndur moartea cruntată decît să nu mă mai bucur de chipul tău de lumină, o, stăpînă a mea !

Iar ea îmi spuse :

— Dacă-i așa, să vină cadiul și martorii !

Și trimise după cadiu și după martori, tot atunci, să scrie fără de zăbavă senetul nostru de căsătorie. După care, mîncarăm împreună cea dintîi masă a noastră, și așteptarăm să se îndeplinească mistuirea, și să treacă toată primejdia vreunei tulburări de pîntece pentru ca apoi să luăm de la cap zbătaniile și desfătările, și a înnădi noaptea cu ziua.

Şi trăii o viaţă ca aceea, o, doamne al meu, cu copila desăvîrşitei iubiri, vreme de treizeci de nopţi şi treizeci de zile, geluind ceea ce era de geluit, şi şlefuind ceea ce era de şlefuit, şi umplînd ceea ce era de umplut, pînă ce într-o zi, de un fel de ameţeală, mă scăpai să-i spun soaţei mele :

— Nu ştiu, da, pe Allah ! astăzi nu pot să-mi arunc şi cea de a douăsprezecea suliţă !

Iar ea strigă :

— Ce ? Ce ? Păi această a douăsprezecea este cea mai de trebuinţă ! Celelalte nici nu se socotesc !

Iar eu spusei :

— Cu neputinţă, cu neputinţă !

Ea atunci începu să rîdă şi îmi spuse :

— Îţi trebuieşte odihnă ! Noi ţi-o dăm !

Iar eu nu aşteptai mai mult. Căci puterile mă lăsară, ya sidi, şi mă prăvălii la pămînt ca un măgar fără căpăstru.

Şi cînd mă deşteptai din adormirea cea grea, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul de colea, alături de aceşti tovarăşi ai mei, doi preacuminţi tineri. Iar paznicii, cînd îi întrebai, îmi spuseră într-un grai : „Asta-i spre odihna ta ! asta-i spre odihna ta !“ Or eu, pe viaţa ta, o, doamne sultane al meu, mă simt acuma destul de hodinit şi de înzdrăvenit, şi cer de la mărinimia ta să orînduieşti împăcarea mea cu copila desăvîrşitei iubiri. Dar a-ţi spune numele sau stepena ei, acesta-i un lucru care trece dincolo de ceea ce ştiu eu.

Şi ţi-am povestit tot ce-am ştiut. Şi-aceasta-i, în orînduiala şi curgerea întîmplărilor ei, povestea mea de la început, aşa cum s-a petrecut. Ci Allah este mai ştiutor !

După ce sultanul Mahmud şi vizirul său, sultanul-derviş de mai înainte, auziră povestea aceasta a celui de al doilea flăcău, se minunară pînă peste marginile mi-

nunării de rînduiala și de limpezimea cu care le fusese istorisită. Iar sultanul îi spuse tînărului :

— Pe viața mea ! chiar și dacă pricina întemnițării tale n-ar fi fost atîta de nedovedită eu tot te-aș fi slobozit, după ce te-aș fi ascultat.

Și adăugă :

— Ai putea să ne călăuzești la palatul copilandrei ?

El răspunse :

— Pot și cu ochii închiși !

Atunci sultanul și vizirul și cămărașul care era nebunul de mai înainte se ridică ; iar sultanul îi spuse tînărului, după ce porunci să i se dea jos lanțurile :

— Ia-o înaintea noastră pe drumul care duce la casa soției tale !

Și se găteau tuspatru să plece, cînd cel de al treilea tînăr, care încă mai avea lanțurile la gît, strigă :

— O, stăpînii mei, pe Allah care ne vede ! înainte de a pleca, ascultați și povestea mea, întrucît este și mai ciudată decît poveștile tovarășilor mei !

Iar sultanul îi spuse :

— Înseninează-ți inima și liniștește-ți sufletul, întrucît nu avem să zăbovim mult, și ne întoarcem.

Și porniră la drum, cu tînărul înaintea lor, pînă ce ajunseră la poarta unui palat, pe care, cînd îl văzu, sultanul strigă :

— Allahu akbar ! Afurisit să fie Eblis cel amăgitor ! Saraiul acesta, o, prietenii mei, este casa celei de a treia fete a socrului meu, răposatul sultan. Mărire Aceluia carele împreună ceea ce era despărțit și carele înjghebează la loc ceea ce era împrăștiat !

Și intră în palat, urmat de tovarășii săi, și trimise să se dea știre de sosirea lui fiicei socrului său, care zornicí să se înfățișeze dinaintea-i.

Or, chiar că fata era într-adevăr copila desăvîrșitei iubiri ! Și-i sărută mîna sultanului, soțul surorii ei, și spuse că stă la poruncile sale. Iar sultanul îi spuse :

— O, copilă a socrului meu, ți-l aduc pe soțul tău, istețul acesta minunat, pe care îl căftănesc tot acum în slujba de cel de al doilea cămăraș al meu, și care de aci înainte are să-mi fie oaspete la masă și tovarăș de pahar. Întrucît îi știu povestea și cunosc necazul cel trecător care s-a petrecut între voi. Ci de aici înainte lucrul acesta nu are să se mai întîmple, întrucît acuma este hodinit și înzdrăvenit.

Iar copilandra răspunse :

— Ascult și mă supun ! Și, de vreme ce se află sub ocrotirea și sub slava ta, și dacă mă încredințezi că s-a întremat, primesc să trăiesc iarăși cu el !

Iar sultanul îi spuse :

— Fie-ți răsplătită bunătatea, o, fiică a socrului meu ! Îmi ridici o greutate mare de pe inimă !

Și adăugă :

— Îngăduie-ne numai să-l iau cu mine vreme de un ceas. Întrucît avem a asculta laolaltă o poveste care trebuie să fie întru totul nemaipomenită !

POVESTEA CELUI DE AL TREILEA NEBUN

Aflați, o, doamne și stăpîne al meu, și tu, o, vizire bun de sfat, și voi, preacinstiți cămărași, tovarăși de lanțuri cu mine de mai înainte, aflați că povestea mea nu are nimica asemeni cu cele ce au fost istorisite pînă acum, întrucît dacă cei doi soți ai mei au pățit-o de pe urma unor fetișcane, apoi eu am dat de bucluc din cu totul altă pricină. Și, la sfîrșit, aveți să cîntăriți singuri spusele mele, în cumpăna judecății voastre.

Așadar, o, domniilor voastre, încă eram copil atunci cînd tatăl și mama mea au răposat întru mila Atotedătătorului. Iar eu am fost strîns de pe drumuri de niște vecini miloși, săraci ca și noi, care, neavînd de nici unele, nu puteau să plătească vreun ban cu învățătura mea, și

mă lăsau să bat ulițele, cu capul și cu picioarele goale, și purtînd pe mine, drept toată îmbrăcămintea, numai jumătate dintr-o cămașă de stambă albastră. Și pesemne că nu eram urît la înfățișare, de vreme ce trecătorii care mă vedeau prăjindu-mă la soare se opreau deseori ca să rostească : „Ferească-l Allah de deochi pe copilul acesta ! Că e mîndru ca un ciob de lună !“ Și, de multe ori, cîte unii dintre ei îmi cumpărau halva cu năut ori acadele galbene de zahăr moale, din cele care se întind ca ața ; și, cînd mi le dăruiau, mă băteau pe obraz, sau mă mîngîiau pe cap, sau mă trăgeau drăgăstos de moțul de păr pe care îl aveam chiar pe creștetul căpățînii mele rase. Iar eu căscam o gură cît o șură și înghițeam dintr-o înfulecătură toată zaharicala. Lucru care îi făcea să strige de uimire pe toți cei care mă priveau, iar pe toți țîncii care se jucau cu mine să-și zgîiască ochii de zavistie.

Or, într-o bună zi, m-am dus cu tovarășii mei obișnuiți să căutăm cuiburi de găi și de ciori pe la niște case năruite, cînd am văzut într-o cocioabă coperită cu rămurișuri de palmier, în fundul unei curți părăsite, chipul nedeslușit și nemișcat al unei făpturi vii. Și, cunoscînd că ginnii și marezii sălășluiesc prin casele pustii, am cugetat : „Acela este un mared !“ Și, cuprins de spaimă, mi-am dat drumul din vîrful casei părăginite și am vrut să-mi iau călcîiele la spinare și să aștern depărtarea între mine și maredul acela. Ci un glas tare dulce, care venea din colibă, m-a strigat zicînd :

— De ce fugi, copilule frumos ? Vino să te înfrupți din înțelepciune ! Vino fără de teamă la mine. Nu sînt nici ginn, nici efrit, ci o ființă omenească, și care trăiește în schivnicie și în cugetare. Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

...Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea ! Iar eu, oprit deodată din fuga mea de o putere de neînfrînt, m-am întors îndărăt și am pornit înspre colibă, pe cînd glasul cel dulce foarte îmi șoptea mai departe : „Vino, copilule frumos, vino !“ Și am intrat în colibă și am văzut că acel chip nemișcat era al unui moșneag tare bătrîn, care părea să aibă un număr de ani fără de socoată. Iar chipul lui, în pofida acelei vîrste mari, era ca soarele. Și bătrînul mi-a spus :

— Binevenit fie orfanul care vine să dobîndească de moștenire învățătura mea !

Și mi-a mai spus :

— Am să-ți fiu și tată și mamă.

Și m-a luat de mînă și a adăugat :

— Iar tu ai să fii ucenicul meu. Și, într-o zi, ai să ajungi și tu dascăl pentru alți ucenici.

Și, rostind acestea, mi-a dat sărutul păcii, și m-a poftit să șed lîngă el, și a început pe dată să mă dăscălească. Iar eu mă simțeam robit de vorba și de frumusețea învățăturii lui, și, pentru el, m-am despărțit de jocurile și de tovarășii mei. Iar el mi-a fost și tată și mamă. Iar eu îi arătam o cinstire adîncă, o dragoste pînă peste poate și o supunere fără de margini. Și cinci ani s-au scurs, vreme în care am dobîndit o învățătură minunată. Iar mintea mea s-a hrănit cu înțelepciunea.

Ci, o, doamne al meu, orișice înțelepciune este zadarnică dacă nu e însămînțată într-un ogor cu pămîntul sănătos. Întrucît se pierde de la cea dintîi vînturare a nebuniei, care răscolește stratul cel rodnic. Și nu mai rămîne dedesubt decît uscăciunea și sterpiciunea.

Şi aveam să simt în curînd, pe chiar pielea mea, puterea pornirilor firii care biruieşte învăţăturile.

Într-o zi, iacătă, înţeleptul cel bătrîn, dascălul meu, trimiţîndu-mă să cerşesc în curtea geamiei bucăţica noastră de pîine, eu îmi îndeplinii sarcina ; şi, după ce fusei miluit de dărnicia dreptcredincioşilor, plecai de la geamie şi luai calea înspre sihăstria noastră. Ci, pe cale, o, doamne al meu, mă încrucişai cu o liotă de hadîmbi între care se legăna o copilandră învăluită în iaşmac, iar ochii ei de sub văl mi se părură că poartă în ei cerul. Iar hadîmbii aveau nişte ciomege lungi cu care îi loveau pe umeri pe trecători, ca să-i dea la o parte din drumul urmat de stăpîna lor. Şi din toate părţile auzeam lumea cum şoptea : „Fata sultanului ! Fata sultanului !« Iar eu, o, doamne al meu, mă întorsei la dascălul meu, cu sufletul tulburat şi cu creierii vîntuiţi. Şi dintr-odată uitai poveţele dascălului meu, şi cei cinci ani ai mei de învăţătură, şi pildele înfrînării.

Iar învăţătorul meu se uita la mine cu durere, pe cînd eu plîngeam. Şi ne trecurăm noaptea toată unul lîngă altul, fără a rosti o vorbă. Iar dimineaţa, după ce îi sărutai dreapta, după deprinderea mea, îi spusei :

— O, taică al meu şi maică, iartă-i nevolnicului tău de ucenic ! Da trebuie ca sufletul meu s-o mai vadă o dată pe fata sultanului, măcar de-ar fi să-i mai arunc baremi o privire.

Iar dascălul meu îmi spuse :

— O, fecior al tătînelui tău şi al maicii tale, o, copilul meu, de vreme ce aşa vrea sufletul tău, ai s-o vezi pe fata sultanului. Da cugetă la depărtarea care se află între schivnicii înţelepciunii şi regii pămîntului ! O, fiu al tatălui tău şi al maicii tale, o, tu, cel hrănit cu dragostea mea, au uiţi cît de nepotrivită este înţelepciunea faţă de încîrduirea cu mlădiţele lui Adam, mai ales dacă-s fete de regi ? Şi oare te-ai lepădat de pacea inimii tale ? Şi vrei oare ca eu să mor încredinţat că odată cu moartea

mea are să piară și cel mai de pe urmă sipet al poveţelor schivniciei ? O, fiul meu, nimic nu este atîta de plin de bogăţie ca înfrîngerea, și nimic nu este atîta de mulţumitor ca singurătatea !

Ci eu răspunsei :

— O, taică al meu și maică, dacă n-am să pot s-o văd pe domniţă, măcar fie și numai cît să-i mai arunc o privire, am să mor.

Atunci dascălul meu, care mă îndrăgea, văzîndu-mi jalea și mîhnirea, îmi spuse :

— Copile, dacă ai vedea-o pe domniţa o dată ţi-ar domoli dorurile toate ?

Iar eu răspunsei :

— Fără de nici o îndoială !

Atunci învăţătorul meu veni suspinînd lîngă mine, mă frecă peste arcul sprîncenelor cu un fel de alifie și, în chiar clipita aceea, o parte din trupul meu pieri și nu mai rămase la vedere din mine decît jumătate de om, un trunchi dăruit cu mișcare. Iar dascălul meu zise :

— Acuma du-te în cetate. Şi ai să ajungi în felul acesta la ţinta pe care o jinduiești.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și ajunsei într-o clipire de ochi în inima sukului, unde, de cum ajunsei, mă și văzui înconjurat de o mulţime fără de număr. Şi fiecare se uita la mine cu uimire. Şi, din toate părţile, veneau oamenii fuga să cerceteze acea făptură ciudată care nu avea dintr-un om decît jumătate, și care se mișca atît de sprinten. Şi zvonul acelei arătări ciudate se împrăștie îndată în cetate, și răzbătu și la saraiul în care sta fata sultanului cu mama sa. Şi amîndouă doriră să-și potolească nedumerirea asupra mea, și trimiseră hadîmbii să mă ia și să mă ducă dinaintea lor. Și fusei dus la palat și călăuzit în harem, unde domniţa și mama ei își potoliră nedumerirea asupra mea, în vreme ce eu priveam. După care îi puseră pe hadîmbi să mă ia de acolo, iar aceștia mă duseră îndărăt, de unde mă lua-

seră. Iar eu, cu sufletul mai chinuit ca niciodată și cu mințile și mai răvășite mă întorsei la dascălul meu, în colibă.

Și îl găsii culcat pe rogojină, cu pieptul chinuit și cu chipul galben, de parcă s-ar fi aflat pe moarte. Ci eu aveam inima prea rătăcită aiurea ca să mă îngrijorez în privința lui. Iar el mă întrebă cu un glas slab :

— Ai văzut-o, o, copilul meu, pe fata sultanului ?

Și eu răspunsei :

— Am văzut-o, da e mai rău decît dacă nu aș fi văzut-o. Și de-acuma înainte sufletul meu nu are să-și poată găsi tihna, dacă nu am să ajung să stau lîngă ea și să-mi satur ochii de plăcerea de a o privi !

Și el îmi spuse, scoțînd un suspin adînc :

— O, preaiubite învățăcel al meu, tare mai tremur pentru tihna inimii tale ! Of, ce legătură poate să fie vreodată între cei insinguraţi și cei puternici ?

Iar eu răspunsei :

— O, părinte al meu, pînă ce n-am să-mi odihnesc tîmpla lîngă tîmpla ei, pînă ce n-am să mă uit la ea și n-am să-i ating gîtul cel vrăjitor cu mîna mea, am să mă socotesc peste poate de nenorocit, și am să mor de jale.

Atunci stăpînul meu, care mă avea drag, îngrijorat și de mințile mele și de tihna inimii mele, îmi spuse, pe cînd sughițurile îl zguduiau amarnic.

— O, fiu al tătîne-tău și al maică-ti, o, copil ce porți în tine viața și uiți cît de tulburătoare și de stricătoare este femeia, hai, du-te de-ți împlinește toate darurile ! Ci, ca pe cea mai de pe urmă milă, mă rog ție să-mi sapi chiar aici mormîntul și să mă îngropi fără a pune nici un fel de piatră de pomenire pe locul sub care am să mă hodinesc. Apleacă-te, fiul meu, ca să-ți dăruiesc puterea de a-ți ajunge ținta.

Iar eu, o, doamne al meu, mă plecai înspre dascălul meu, care mă frecă pe pleoape cu un fel de kohl dintr-un praf negru și tare mărunt, și îmi spuse :

— O, ucenic al meu, iacătă că mulțumită puterilor acestui kohl ai ajuns nevăzut pentru ochii oamenilor. Și poți acuma, fără de nici o teamă, să-ți împlinești toate dorurile ! Și binecuvîntarea lui Allah să fie asupra capului tău și să te ferească, pe cît este cu putință, de vicleșugurile blestemăților care împrăștie tulburarea printre cei meniți sihăstriei !

Și după ce rosti acestea, preacinstitul meu dascăl fu de parcă n-ar fi fost vreodată. Iar eu detei zor să-l îngrop într-o groapă pe care o săpai în coliba în care trăise — îngăduiască-l Allah întru mila sa și deie-i loc de fală ! După care, grăbii să zbor la palatul fetei sultanului.

Or, cum eram de nevăzut pentru orice ochi, intrai în palat fără a fi zărit și, urmîndu-mi drumul, ajunsei la harem și mersei de-a dreptul la odaia domniței. Și o găsii pe domniță culcată în patul ei, făcîndu-și somnul de după-amiază, și neavînd pe ea, drept orice veșmînt, decît o cămașă lucrată dintr-o țesătură de la Mossul. Iar eu, o, doamne al meu, care nu mai avusesem prilejul în viața mea să văd goliciunea unei femei, fusei cuprins de o înfrigurare ce mă făcu să uit toate înțelepciunile și toate învățăturile. Și strigai : „Allah ! Allah !“ Și strigai cu un glas atîta de tare încît fata deschise ochii pe jumătate, scoțînd un suspin adînc și întorcîndu-se în pat. Da atîta tot, spre norocul meu. Și rămăsei uluit că o fată atîta de gingașă și de subțire avea un dolofănel atît de mare. Și, tare nedumerit, mă apropiai și mai mult de ea, știindu-mă de nevăzut, și, încetișor de tot, îmi pusei degetul pe dolofănelul acela, spre a-l pipăi și spre a-mi mulțumi inima în privința lui. Și simții că era plin, și durduliu, și untos, și brobonos. Ci nu izbuteam să mă dezmeticesc din uluiala în care mă aflam în ce privește mărimea lui, și mă întrebam : „De ce este așa de mare ? pentru ce este așa de mare ?“ Și, tot cugetînd în privința aceasta, fără a găsi răspunsul mulțămitor, nu pregetai să mă lipesc cu totul de fată. Și făcui lucrul acesta cu

mare grijă să n-o trezesc. Și, cînd socotii că primejdia dintîi trecuse, mă încumetai la cîteva mișcări de început. Și binișor, binișor, copilul pe care-l știi, o, doamne al meu, intră și el în joc la rîndu-i. Ci se feri să fie cumva bădăran, ori să se slujească de mijloace vinovate, în nici un chip; și se mulțumi și el numai să dea ochii cu ceea ce pînă atunci nu mai văzuse. Și nimic mai mult, o, doamne al meu. Și gîndirăm amîndoi că, de această dată dintîi, era prea îndestul că ne-am putut întocmi o judecată.

Ci iacătă ! Taman în clipita cînd dam să mă scol, mă împinse Pîrdalnicul s-o ciup pe fată, chiar în mijlocul uneia dintre rotunjiturile acelea uluitoare care mă lăsară năuc cu mărimea lor, și nu putui să mă împotrivesc ispitei, și iacătă ! o ciupii pe fată de vîrful rotunjiturii aceleia. Și — alungat fie Cel-viclean ! — durerea pe care domnița o simți fu atîta de ascuțită încît, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțînd un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

...durerea pe care domnița o simți fu atîta de ascuțită încît, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțînd un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

Or, auzind strigătele de chemare ale fetei sale și țipetele ei de spaimă, și răcnetele după ajutor, maică-sa o luă la fugă prinzîndu-și picioarele în fuste și urmată de-a-

proape de bătrîna doică a fetei și de hadîmbi. Iar fata țipa într-una, ducîndu-și mîna acolo unde fusese ciupită :

— Mă adăpostesc întru Allah de Șeitan cel bătut cu pietre !

Iar maică-sa și bătrîna doică o întrebară amîndouă deodată :

— Ce-ai păţit ! Ce-ai păţit ? Și pentru ce ţii mîna la preacinstitul ? Și ce-a păţit preacinstitul ? Și ce i s-a întîmplat preacinstitului ? Ia arată-ne ce-a păţit preacinstitul ?

Iar doica se întoarse înspre hadîmbi, aruncîndu-le o privire poncișă, și le strigă :

— Duceţi-vă mai încolo !

Și hadîmbii se duseră mai încolo, blestemînd-o printre dinţi pe afurisita de babă.

Și-așa ! Iar eu vedeam fără să fiu văzut, mulţumită kohlului de la răposatul meu dascăl — aibă-l Allah întru multă mila lui !

Or, așadar, după ce maică-sa și doica, într-o clipită, o năpădiră cu întrebările acelea repezite, lungindu-și gîtul ca să vadă cam ce treabă putea să fie, fata, roșie de rușine și de durere, rosti într-un sfîrșit :

— Colea ! Colea ! ciupitura ! ciupitura !

Iar cele două femei se uitară și văzură pe dolofănel urma roșie și umflată lăsată de degetul meu cel gros și de cel mijlociu. Și se traseră cu spaimă și cu mirare pînă peste poate, strigînd :

— O, afurisito, cine ţi-a făcut asta ? cine ţi-a făcut asta ?

Iar fata începu să plîngă, spunînd :

— Habar nu am ! habar nu am !

Și adăugă :

— Am fost ciupită așa, pe cînd visam, în somn, că mîncam un castravete mare !

Şi cele două femei, cînd auziră vorbele acestea, se aplecară amîndouă deodată şi se uitară pe sub perdele, şi pe sub chilimuri, şi pe sub poloage ; şi, dacă nu găsiră nimic ciudat, îi spuseră fetei :

— Eşti bine încredinţată că nu te-ai ciupit singură, pe cînd dormeai ?

Ea răspunse :

— Mai degrabă aş muri decît să mă ciup aşa de amarnic !

Atunci bătrîna mancă îşi dete cu gîndul, zicînd :

— Nu este ajutor şi scăpare decît întru Allah preaînaltul şi atotputernicul. Acela care a ciupit-o pe fata noastră este vreun Fără-de-nume dintre cei Fără-de-nume care şălăşluiesc în văzduhuri ! Şi pesemne că o fi intrat aici prin fereastra deschisă şi, dacă a văzut-o pe fata noastră cum dormea cu funduleţul gol, n-a putut să-şi înfrîneze îndemnul de-a o ciupi de el. Şi-asta-i ceea ce s-a întîmplat, hotărît !

Şi, vorbind acestea, se repezi să închidă fereastra şi uşa, şi adăugă :

— Înainte de-a o obloji pe fata noastră cu o cîrpă înmuiată în apă rece şi în oţet, trebuie să dăm zor şi să-l izgonim pe Proclet. Şi nu-i decît un mijloc în stare să-l zgornească şi-anume de-a arde în odaie nişte baligă de cămilă. Întrucît baligile de cămilă nu priesc nasurilor de ginni, de marezi şi de toţi cei fără-de-nume. Iar eu ştiu vorbele care trebuie să se vorbească în vreme ce se face afumarea !

Şi numaidecît strigă la hadîmbii înghesuiţi după uşă :

— Daţi fuga de ne-aduceţi o tîrnă de baligă de cămilă !

Şi pe cînd hadîmbii erau duşi să îndeplinească porunca, mama se apropie de fată şi o întrebă :

— Eşti încredinţată, o, fata mea, că Pîrdalnicul nu ţi-a mai făcut şi altceva ? Şi n-ai simţit nimic din ce vreau să spun ?

Fata spuse :

— Nu știu !

Atunci mama și doica își coborîră capetele și o cercetară pe fată. Și, o, doamne al meu, văzură că, așa cum îți spusei, toate erau la loc și că nu se afla nici un fel de urmă de vreo siluire nici pe dos, nici pe față. Ci nasul afurisitei de doici, care era tare pătrunzător, o făcu să spună :

— Am simțit la fata noastră mireasma unui ginn de parte bărbătească !

Și strigă la hadîmbi :

— Unde-s baligile, o, blestematilor ?

Și, tot atunci, hadîmbii se și iviră cu coșul ; și grăbiră să i-l dea bătrînei, prin crăpătura ușii deschise o clipită.

Atunci baba doică, după ce strînse preșurile așternute pe jos, vărsă coșul de balegă pe lespezile de marmură și le dete foc. Și de îndată ce fumul începu să se ridice, baba porni să bolborosească peste foc niște vorbe străine, făcînd în vînt niște semne vrăjitorești.

Și iacătă ! Fumul de la baligile aprinse, umplînd pe dată iatacul, îmi intră în ochi într-un chip atîta de greu de îndurat, încît mi se umplură de lacrimi și fusei nevoit să mi-i șterg de mai multe ori cu pulpana hainei. Și nu mă gîndii, o, doamne al meu, că ștergîndu-mă așa, treptat-treptat luam și kohlul care cu puterile lui mă făcuse de nevăzut și din care, în nesocotința mea, uitasem să iau cu mine vreun pic înainte de moartea dascălului meu.

Și-așa că deodată le auzii pe cele trei femei cum scot tustrele într-un glas niște țipete de spaimă, îndreptîndu-și degetul înspre mine :

— Ia uite efritul ! ia uite efritul ! ia uite efritul !

Și-i strigară în ajutor pe hadîmbi, care numaidecît năvăliră în odaie și se repeziră la mine, dînd să mă omoare. Ci eu strigai la ei cu glasul meu cel mai cumplit :

— Dacă îmi faceți vreun rău cît de cît, am să-i chem în ajutor pe frații mei ginni, care au să vă stîrpească de pe fața pămîntului și-au să dărîme palatul acesta peste capetele celor care șed aici !

Lor atunci li se făcu frică și se mulțumiră să mă lege burduf. Iar baba strigă la mine :

— Toate cinci degetele mele în ochiul tău drept, și toate celelalte cinci degete ale mele în ochiul tău stîng !

Iar eu îi zisei :

— Taci, o, vrăjitoare afurisită, ori îi chem pe frații mei ginni, care au să-ți amestece lungimea cu lățimea !

Ei i se făcu frică atunci și tăcu. Da numai ca să strige iar, peste o clipită :

— Întrucît acesta-i un efrit, nu putem să-l omorîm. Da putem să-l punem în lanțuri, pe toate zilele lui !

Și le spuse hadîmbilor :

— Luați-l și duceți-l la maristan, și puneți-i un lanț de gît, și ferecați lanțul în zid. Și spuneți-le paznicilor că, dacă l-ar lăsa să scape, moartea lor va fi fără de izbavă !

Și hadîmbii, o, mărite sultan, pe cînd eu stam cu nasu-n pămînt, mă aduseră curînd și mă aruncară în acest maristan avan, unde îi găsii pe cei doi soți ai mei de mai înainte, care acuma-s preacinstiții tăi cămărași. Și-acesta-i, o, sultan al meu bun, temeiul întemnițării mele în temnița aceasta de nebuni, și tot atît este și-a lanțului pe care-l port la gît. Și ți-am povestit tot, de la cap la cap, nădăjduind de la Allah și de la tine că așa am să scap din buclucul care mi-a căzut pe cap, și că bunătatea ta cea mare are să mă scoată din aceste fiare, să mă duc unde-oi vedea în zare, afară din această închisoare. Și cel mai bine, pe cît mi se pare, ar fi s-o iau cu însurătoare pe domnița după care sufletul meu moare. Iar Cel-prea-înalt, mai apoi, este mai presus de noi !

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul Mahmud se întoarse înspre vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, și îi spuse :

— Iacătă cum călăuzește soarta întîmplările rudelor mele ! Căci domnița de care s-a îndrăgit tînărul acesta este fata cea mai mică a răposatului sultan, părintele soției mele ! Și acuma nu ne mai rămîne decît să dăm acestei întîmplări urmarea ce i se cuvine !

Pe urmă, se întoarse înspre flăcău și îi spuse :

— Într-adevăr, povestea ta este o poveste de-a mirările, și chiar dacă nu ai fi cerut-o de soție pe fata socrului meu, eu tot ți-aș fi dat-o, spre a-ți dovedi mulțumirea pe care am simțit-o la vorbele tale !

Și porunci să i se dea jos pe dată lanțurile, și îi spuse :

— De-acuma înainte ai să fii cel de al treilea cămăraș al meu ; și am să și dau poruncile pentru sărbătorirea nunții tale cu domnița ale cărei însușiri le cunoști.

Iar flăcăul sărută dreapta multdarnicului sultan. Și ieșiră cu toții din maristan și se duseră la palat, unde se deteră oaspețe mari și mari petreceri obștești, cu prilejul celor două împăcări de mai înainte și a însurătoarei flăcăului cu domnița. Și toată lumea din oraș, și mici și mari, fură îmbiați să vină la ospețele care aveau să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, în cinstea măritișului fetei sultanului cu ucenicul înțeleptului, și a adunării la loc a acelora pe care ursita îi despărțise.

Și vecuiră cu toții în desfătările inimii și în bucuriile prieteniei, pînă la despărțirea cea de neabătut.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, povestea cea întortocheată a bunului copil din flori, care a fost sultan și s-a făcut derviș călător, pentru ca pe urmă să fie rînduit vizir de sultanul Mahmud, și despre cele ce i s-au mai întîmplat cu prietenul său și cu cei trei tineri închiși ca nebuni la

maristan. Ci Allah este cel mai mare, și cel mai darnic, și cel mai știutor !

Pe urmă adăugă, fără a se opri :

— Ci nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată ori mai pilduitoare decît *Vorbele de sub cele nouăzeci și nouă de capete tăiate !*

Iar regele Șahriar se minună :

— Care sînt vorbele acelea, Șeherezada, și care sînt capetele acelea tăiate despre care eu habar nu am ?

CUPRINS

DIVANUL NĂZBÎTIILOR UȘURATICE ȘI AL ÎNȚELEPCIUNII VESELE 5

Papucii care nu se mai prăpădesc 5
Bahlul, măscăriciul lui Al-Rașid 10
Chemarea la pace peste tot pămîntul 14
Brăcinarele înnodate 20
Povestea celor doi mîncători de hașiș 25
Povestea Cadiului Tata-al Vînturilor 31
Măgarul cadiu 48
Cadiul și măgărușul 57
Cadiul cel isteț 66
Poveștele unuia care se pricepe la femei 73
Judecata mîncătorului de hașiș 82

POVESTEA DOMNIȚEI NURENNAHAR ȘI A FRUMOASEI GENNIA 87

POVESTEA DULCEI SCLIPIRE-DE MĂRGĂRITAR . . 135

CELE DOUĂ VIEȚI ALE SULTANULUI MAHMUD . . 165

COMOARA CEA FĂRĂ DE SFÎRȘIT 176

POVESTEA CEA ÎNTORTOCHEATĂ A BLAJINULUI COPIL DIN FLORI 207

Povestea maimuțoiului flăcău 238
Povestea celui dintîi nebun 258
Povestea celui de al doilea nebun 274
Povestea celui de al treilea nebun 302

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 17.X.1974. Tiraj 87 090 ex. broşate.
Coli ed. 15,63. Coli tipar 10.

Tiparul executat sub comanda nr. 40 559 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1 Bucureşti
Republica Socialistă România

o mie și una de nopți

CARTEA CELOR O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

în curs de apariție integrală în «Biblioteca pentru toți»

Din cuprinsul volumelor următoare:

Vorbele de sub cele nouăzeci și nouă de capete retezate,

Răutatea soțiilor,

Povestea lui Ali-Baba și a celor patruzeci de hoți,

Întîlnirile lui Al-Rașid pe podul de la Bagdad,

Povestea domniței Suleika,

Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereții fără de griji,

Povestea cărții magice,

Povestea strălucită a prințului Diamant,

Cîteva nerozii și cîteva cugetări de-ale dascălului soțiilor și al snoavelor,

Povestea tinerei Tohfat Al-Kalub, căpităneasa păsărilor,

Povestea lui Baîbars și a căpeteniilor de agie,

Povestea rozmarinului și a fetișcanei din China,

Povestea gogoașei înfuriate și a pacostei de neveste a cavafului,

Lucarnele istoriei,

Sfîrșitul lui Giafar și al Barmachizilor,

Dulcea poveste a prințului lasomie și a domniței Migdală.

editura minerva

Lei 5

cartea celor
o mie și una de nopți

(12)

(NOPȚILE 845 — 894)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1975
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate *Editurii Minerva (B.P.T.)*

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f. a.).

Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume). Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada povesti :

CUVINTELE DE SUB CELE NOUĂZECI ȘI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE

Se povestește — ci numai Allah poate să osebească ceea ce este aievea de ceea ce este neaievea, și să le despărțească fără de greș ! — că a fost odată, în vechimea vremilor, într-un oraș de printre orașele rumilor cei de demult, un rege de mare fală și de o vrednicie vestită, stăpîn peste domnii și peste împărății, peste tării și peste oști. Și regele acela avea, mai scump decît toate comorile sale, un fiu tinerel care era desăvîrșit de frumos. Și flăcăul acela, feciorul regelui, nu era numai frumos cu desăvîrșire, ci mai era dăruit și cu o deșteptăciune ce minuna pămîntul. Și, mai încolo, istorisirea aceasta nu are să fie decît adeverirea acelei deșteptăciuni de-a mirare și a acelei frumusețe a beizadelei.

Și, spre a-i pune la încercare aceste însușiri, Allah Cel-preaînalt făcu vremile să ia o întorsătură rea asupra zilelor regelui și reginei, tatăl și mama flăcăului. Și, din rege și regină cum erau, în vîrful puterii și al bogățiilor, se pomeniră, într-o zi, în palatul lor pustiu, mai săraci și mai ticăloșiți decît cerșetorii de pe drumurile caliciei. Întrucît nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decît

a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a aduce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi cincea noapte

Urmă :

...şi mai ticăloşiţi decît cerşetorii de pe drumurile caliciei. Întrucît nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decît a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a duce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte.

Or, faţă cu întorsătura aceea aprigă a vremilor şi cu lovitura aceea neaşteptată a soartei, flăcăul îşi simţi inima cum se căleşte ca un oţel înroşit pus în apă, şi luă asupra-şi să-i îmbărbăteze pe părinţii lui şi să-i scoată din starea în care se aflau. Şi îi spuse regelui cel sărăcit :

— O, părintele meu, spune-mi, pe Allah ! ai binevoi să-ţi pleci auzul înspre copilul tău care ar vrea să-ţi vorbească ?

Iar regele, ridicînd capul, răspunse :

— O, fiul meu, tu eşti dăruit cu harul înţelepciunii, vorbeşte şi avem să ne supunem !

Iar flăcăul spuse :

— Scoală-te, o, doamne al meu, şi haide să ne ducem în nişte pămînturi unde să nu ni se ştie nici măcar de nume. Căci la ce bun să te tîngui dinaintea a ce nu se mai poate îndrepta, cîtă vreme încă mai sîntem stăpîni

pe vremea de față ? În altă parte avem să găsim o viață nouă și bucurii proaspete !

Iar bătrînul rege răspunse :

— O, copile minunat al meu, cuminte și plin de cuviință, sfatul tău este un îndemn venit de la Dascălul Înțelepciunii. Și grija pentru lucrul acesta să fie asupra lui Allah și asupra ta !

Atunci băiatul se sculă și, după ce pregăti toate de drum, îi luă pe tatăl și pe mama sa de mînă și ieși cu ei pe calea ursitei. Și călătoriră prin cîmpii și prin pustietăți, și nu se opriră din mers pînă ce nu ajunseră dinaintea unei cetăți mari și bine zidite. Și flăcăul îi lăsă pe tatăl și pe mama sa la umbra zidurilor și intră singur în cetatea aceea. Și trecătorii pe care îi întrebă îi spuseră că orașul acela era cetatea de scaun a unui sultan drept și mărinimos, care era fala regilor și a sultanilor. Atunci el își întocmi un gînd și o socotință, și se întoarse numaidecît la părinții săi bătrîni și le spuse :

— Am de gînd să vă vînd sultanului din cetatea aceasta, care este un sultan mare. Voi ce ziceți, o, părinții mei ?

Iar ei răspunseră :

— O, copile al nostru, tu știi mai bine decît noi ce se cade și ce nu se cade, întrucît Cel-preaînalt ți-a pus duioșia în inimă și toată înțelepciunea în minte. Iar noi nu putem decît să te ascultăm cu liniște și cu încredere, punîndu-ne nădejdea în Allah și în tine, copilul nostru. Și tot ce ai să socotești tu că e bine, noi avem să primim !

Și flăcăul îi luă iarăși de mînă pe părinții săi cei bătrîni și porni cu ei înspre palatul sultanului. Și îi lăsă în curtea palatului, și ceru să fie dus în sala împărătească, spre a vorbi cu măria sa. Și, întrucît avea o înfățișare aleasă și frumoasă, fu numaidecît dus în sala de primire. Și se închină dinaintea sultanului care, uitîndu-se la el, văzu fără putință de tăgadă că era fiu de stăpîn al pămînturilor, și îi zise :

— Ce dor ai, o, flăcău de lumină ?

Iar băiatul, după ce mai sărută o dată pămîntul dinaintea regelui, răspunse :

— O, stăpîne al meu, am cu mine un prins, cucernic și temător de Allah, o pildă de cinste și de neprihană ; și mai am și o prinsă, plăcută la fire și dulce la purtări, și gingașă la vorbă, și plină de toate însușirile bune căpătate de o roabă. Și amîndoi au cunoscut zile mai bune, iar acuma se află prigoniți de soartă. Pentru aceea, vreau să-i vînd înălțimii tale, ca să fie slujitori la picioarele tale și robi la porunca ta, precum tustrei sîntem bunurile vii ale tale.

Cînd auzi din gura băiatului vorbele acestea spuse cu un glas mult dulce, regele grăi :

— O, flăcău fără de pereche, care ai venit la noi poate din ceruri, dat fiind că cei doi prinși de care îmi spui sînt bunuri ale tale, nu pot decît să-mi placă. Du-te degrabă să mi-i aduci, ca să-i văd și să ți-i cumpăr !

Iar băiatul se întoarse la regele cel sărman, care era tatăl său, și la regina cea sărmană, care era maica sa, și luîndu-i pe amîndoi de mînă, pe cînd ei se supuneau, îi duse dinaintea regelui.

Și regele, de la întîia privire pe care o aruncă asupra tatălui și asupra mamei flăcăului, se minună pînă peste marginile minunării și spuse :

— Dacă aceștia doi sînt robi, atunci cum or fi regii ?

Și îi întrebă :

— Și sînteți amîndoi robii și averea acestui flăcău frumos ?

Iar ei răspunseră :

— Sîntem cu adevărat robii și averea lui, după toate datinile, o, rege al vremilor !

Atunci regele se întoarse înspre flăcăiaș și îi spuse :

— Hotărăște tu pentru mine prețul care ți se cuvine din vînzarea acestor doi prinși care nu-și au perechea în saraiurile regilor.

Iar tînărul spuse :

— O, stăpîne al meu, nu se află comoară care să mă despăgubească de pierderea acestor doi prinşi. Pentru aceea, nu ţi i-aş da nici de-ar fi plătiţi cu greutatea lor în aur şi în argint ; ci i-aş lăsa în mîinile tale, ca pe un zălog, pînă la ziua pe care ar hotărî-o ursita. Şi nu vreau să-ţi cer, ca preţ pentru zălogirea aceasta vremelnică, decît un lucru care să fie tot atîta de scump în felul său pe cît sînt ei amîndoi printre făpturile lui Allah. Ţi-aş cere, aşadar, pentru zălogirea prinsului meu, un cal care să fie cel mai frumos din grajdurile tale, cu şea, cu frîu, şi cu tot tacîmul lui ; şi ţi-aş cere, pentru zălogirea prinsei, un rînd de haine aşa cum poartă fiii de regi. Şi cu învoiala ca, în ziua cînd am să-ţi dau îndărăt calul şi hainele, tu să mi-i dai îndărăt pe cei doi prinşi, care au să fie o binecuvîntare pentru tine şi pentru împărăţia ta.

Iar sultanul răspunse :

— Să fie după dorinţa ta !

Şi, pe clipă pe dată, porunci să fie scos din grajduri calul cel mai frumos care a nechezat vreodată sub ochiul soarelui, un roib ca focul, cu nările tremurînd, cu ochii mari şi rotunzi, care sforăia şi bătea pămîntul cu copita, gata de goană şi de zbor. Şi porunci împăratul să se scoată din vistierie şi să i se dea flăcăului, care se îmbrăcă pe loc cu ele, hainele cele mai frumoase cu care s-a îmbrăcat vreodată vreun călăreţ la vreo întrecere de viteji. Şi călăreţul cel proaspăt se dovedi atîta de frumos încît regele strigă :

— Dacă vrei să rămîi la mine, o, voinicule, am să te copăr cu binefaceri !

Iar flăcăul spuse :

— Allah să-ţi sporească zilele pe care le mai ai, o, rege al vremilor ! Ci orînda mea nu se află aici. Şi trebuie să mă duc s-o caut acolo unde mă aşteaptă.

Şi, după ce grăi astfel, îşi luă rămas-bun de la părinţi, se temeni dinaintea regelui şi plecă în goana mare pe

roibul său. Și străbătu cîmpii și pustietăți, ape mari și văi adînci, și nu se opri din mers decît cînd ajunse dinaintea unei alte cetăți, mai mare și mai bine zidită decît cea dintîi.

Or, de cum intră în orașul acela, un murmur ciudat se stîrni la trecerea lui, și niște strigăte de uimire și de milă îi însoțeau fiecare pas. Și îi auzea pe unii cum spuneau : „Păcat de tinerețile lui ! Oare pentru ce va fi venind un călăreț atîta de frumos să se dea fără de pricină primejdiei morții ?“ Iar alții spuneau : „Are să fie al o sutălea ! Acesta-i cel mai frumos dintre toți ! Acesta-i fiu de rege !“ Iar alții spuneau : „Un tinerel atîta de fraged nu are să poată izbîndi acolo unde atîția învățați au dat greș !“ Iar murmurul și strigătele de mirare nu făceau decît să crească, pe măsură ce flăcăul înainta pe ulițele orașului. Și înghesuiala dimprejurul și de dinaintea lui ajunse pînă la urmă atîta de mare încît nu mai putea să-și facă roibul să păsească decît cu primejdia de a călca vreun tîrgoveț. Și, tare nedumerit, se văzu nevoit să oprească și să-i întrebe pe cei care îi închideau drumul :

— Pentru ce, o, oameni buni, îl opriți pe un străin și calul lui să meargă să se odihnească de ostenelile lor ? Și pentru ce atîta de într-un glas nu vroiți să-mi îngăduiți găzduire ?

Atunci din mijlocul mulțimii ieși un moșneag care se apropie de flăcău, luă calul de frîu și spuse :

— O, flăcău frumos, mîntui-te-ar de năpastă Allah ! Că nimenea nu poate să ocolească ursita, întrucît ursita ne e legată de gît, asta nici un om cu minte n-ar putea s-o tăgăduiască vreodată ; da' că în toiul unei tinereți în floare, cîte unul se apucă fără de socotință să se repeadă în brațele morții, iacătă o treabă ce ține de sminteală. Noi toți, așadară, ne rugăm ție fierbinte, iar eu mă rog în numele tuturor tîrgoveților de aici, o, preafalnice străine,

să faci cale întoarsă și să nu-ți duci așa sufletul la o pieire fără de scăpare !

Iar băiatul răspunse :

— O, preacinstite șeic, nu am intrat nicidecum în cetatea aceasta cu gîndul să mor ! Care este, așadar, ciudata belea ce pare a mă paște, și care este primejdia acelei morți pe care o am de înfruntat ?

Iar bătrînul răspunse :

— De este adevărat, precum ne arată vorbele tale, că nu știi nimic despre năpasta ce te așteaptă dacă ai să mergi mai departe pe drumul acesta, păi atunci hai să-ți arăt cumu-i necazul !

Și, în tăcerea mulțimii, spuse :

— O, fecior de rege, o, flăcău preafrumos fără de seamăn pe lume, află că fata regelui nostru este o domniță care, nu încape îndoială, este fata cea mai frumoasă dintre toate fetele din vremile acestea. Or, fata a hotărît să nu se mărite decît cu acela ce are să răspundă în chip mulțumitor la toate întrebările pe care i le pune ea ; ci, în schimb, cu învoiala ca moartea să fie osînda aceluia ce nu are să știe a-i ghici gîndul ori are să lase a trece vreo întrebare fără a răspunde la ea cu vorbele de cuviință. Și, pînă acuma, a și dus la tăiere, în felul acesta, capetele a nouăzeci și nouă de flăcăi, toți feciori de regi, de emiri ori de oameni de seamă, printre care se aflau unii ce erau dăscăliți în toate laturile învățăturilor omenești. Și fata aceasta a regelui nostru șade ziua în vîrful unui turn ce stăpînește peste oraș și de acolo de sus pune ea întrebările către acei tineri ce se înfățișează să le dezlege. Așa că iacătă-te prevestit ! Și Allah fie cu tine ! aibi milă de tinerețile tale și nu pregeta să te întorci la tatăl tău și la maica ta, care te au drag, ca nu care cumva domnița să audă zvonindu-se despre sosirea ta și să poruncească să fii dus dinaintea ei. Și Allah ferească-te de toată răutatea, o, flăcăule frumos !

Cînd auzi vorbele moșneagului, tînărul beizadea răspunse :

— Chiar la domnița aceasta mă așteaptă ursita mea. O, voi toți, arătați-mi drumul !

Atunci, din toată mulțimea aceea se revărsă un potop de oftaturi și de gemete, de bocete și de văicăreli. Iar împrejurul flăcăului se ridicară niște strigăte ce spuneau : „Se duce la moarte ! la moarte ! E al o sutălea ! al o sutălea !" Și tot puhoiul de lume se porni pe urma lui. Și mergea însoțit de un potop de inși, care își închiseseră prăvăliile și își lăsaseră baltă îndeletnicirile, ca să se ia după el. Și, în felul acesta, călca înainte pe drumul ce ducea la orînda sa.

Și ajunse în curînd dinaintea turnului, și o zări pe terasa acelui turn pe domnița ce ședea în jețul ei, împodobită cu purpura împărătească și împresurată de roabele ei cele tinere, îmbrăcate în purpură ca și ea. Și nu se întrezărea din chipul domniței, acoperit și el cu un iașmac roșu, decît două gemme întunecate, care erau ochii ei, asemeni cu două lacuri negre luminate de dinăuntru. Și, de jur împrejurul terasei, dedesubtul domniței, spînzurate la rînd unul după altul, se bălăngăneau nouăzeci și nouă de capete retezate.

Atunci tînărul beizadea își opri calul la oarecare depărtare de la turn, în așa fel ca s-o vadă pe domniță și să fie și el văzut de ea, să audă și să fie auzit. Și, la priveliștea aceea, toată zarva mulțimii se stinse. Și, în mijlocul acelei tăceri, glasul domniței se auzi rostind :

— Întrucît tu ești cel de al o sutălea, o, neînfricatule flăcău, pesemne că, fără de îndoială, ești gata să răspunzi la întrebările mele ?

Și flăcăul, stînd falnic pe calul său, răspunse :

— Sînt gata, o, domniță !

Și tăcerea se făcu și mai deplină, iar domnița grăi :

— Atunci spune-mi, de început, fără a șovăi, o, flăcăule, după ce ai să-ți arunci ochii asupra mea și asupra celor care mă înconjoară, cu ce mă asemui eu și cu ce se asemuie ele, stînd aici în vîrful turnului !

Și tînărul, după ce își aruncă ochii asupra domniței și asupra celor care o înconjurau, răspunse fără a șovăi :

— O, domniță, tu te asemui cu o idoliță, iar cele care te înconjoară se asemuie cu slujitoarele idoliței. Iar tu te mai asemui și cu soarele, iar tinerele care te înconjoară se asemuie razelor soarelui. Și, tot așa, tu te asemui cu luna, iar aceste tinere cu stelele care slujesc de alai lunii. Și te mai asemuiesc, într-un sfîrșit, cu luna nissanului, care este luna florilor ; iar pe toate aceste tinere le asemuiesc cu florile pe care le învie cu adierea sa luna nissanului.

Cînd auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl primi cu un murmur de minunare, domnița se arătă mulțumită și spuse :

— Ai strălucit, o, tinere, iar răspunsul tău cel dintîi nu-ți aduce moartea. Ci, întrucît ai știut să dezlegi întrebarea mea dintîi, asemuindu-ne, pe mine și pe aceste fete, mai întîi cu o idoliță și cu slujitoarele idoliței, pe urmă cu soarele și razele soarelui, pe urmă cu luna și cu stelele ce alcătuiesc alaiul lunii, și, la sfîrșit, cu luna nissanului și cu florile ce răsar în luna nissanului, nu am să-ți pun vreo întrebare nici prea încurcată, nici prea greu de dezlegat. Și am să te întreb mai întîi să-mi spui ce înseamnă de fapt cuvintele acestea : „Dă-i miresei Apusului pe fiul regelui Răsăritului, și din ei se va naște un copil ce va fi sultanul chipurilor frumoase".

Iar flăcăul, fără a șovăi o clipă, răspunse :

— O, domniță, cuvintele acestea închid toată taina pietrei filozofale, și vor să zică misticește că : „Pune să se îmbie cu umezeala ce vine din Apus pămîntul cel adamic neprihănit care vine din Răsărit, și din această amestecare se va zămisli mercuriul filozoficesc, care-i atotputernic în

fire şi care va zămisli soarele, şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, şi luna, şi argintul, care-i fiul lunei, şi care va schimba pietrele în diamante..."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi şasea noapte

Urmă :

„...va zămisli soarele, şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, şi luna, şi argintul, care-i fiul lunei, şi care va schimba pietrele în diamante."

Şi, auzind răspunsul acesta, domniţa făcu un semn de adeverire şi spuse :

— Întrucît, o, tinere, ai ştiut să lămureşti tîlcul ascuns al împerecherii fiului Răsăritului cu fiica Apusului, ai scăpat şi de data aceasta de moartea spînzurată deasupra capului tău. Da ai putea să-mi spui acuma pe ce se întemeiază virtuţile talismanelor ?

Şi flăcăul, de pe calul său, răspunse :

— O, domniţă, talismanele îşi datoresc însuşirile cele minunate şi puterile cele năzdrăvane literelor ce le alcătuiesc, căci literele au legătură cu duhurile, şi nu se află nici o literă în limbă care să nu fie sub ocîrmuirea unui duh. Iar dacă mă întrebi ce-i aceea un duh, îţi voi spune că este o sclipire ori o revărsare a virtuţilor atotputinţei şi însuşirilor Celui-preaînalt. Iar duhurile ce lăbăduiesc în lumea cugetului le diriguiesc pe cele care sălăşluiesc în lumea cerurilor ; iar duhurile care locuiesc în lumea cerurilor le diriguiesc pe cele din lumea de sub lună. Şi literele alcătuiesc cuvinte, iar cuvintele izvodesc oracolele ;

și numai duhurile înfățișate de litere și îngemănate în oracolele scrise pe talismane săvîrșesc minunile care îi uimesc pe oamenii de rînd, însă nu-i tulbură deloc pe cei înțelepți, care cunosc bine puterea cuvintelor și știu că totdeauna cuvintele vor dirigui lumea și că totdeauna cuvintele scrise sau rostite pot să răstoarne regii și să le spulbere împărățiile !

Iar cînd auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl întîmpină cu strigăte de bucurie și de minunare, domnița spuse :

— Ai, strălucit, o, tinere, lămurindu-mi puterea cuvintelor și a vorbelor care diriguie lumea și sînt mai puternice decît toți regii. Ci nu știu dacă ai să poți răspunde și la întrebarea pe care iacăt-o ! Vei ști tu, așadar, să-mi spui care sînt cei doi vrăjmași veșnici ?

Iar flăcăul, de pe calul său, răspunse :

— O, domniță, nu am să spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt cerul și pămîntul, întrucît depărtarea care îi desparte nu este vreun răspăs adevărat, dat fiind că depărtarea aceasta și răspăsul acesta, ce se par a fi niște genuni, pot să fie umplute într-o clipită, iar cerul poate să se împreune cu pămîntul în mai puțin de-o clipire de ochi : întrucît, spre a se făptui această împreunare, nu este trebuință nici de oști de ginni ori de făpturi omenești, nici de potop de aripi, ci numai de un lucru care este mai tare decît toate puterile ginnilor și ale omenirii, și care-i mai ușor și mai dăruit cu virtute decît aripile vulturului ori ale porumbelului, iar acesta-i rugăciunea ! Și nu am să-ți spun, o, domniță, că acei din vrăjmași veșnici sînt noaptea și ziua, dat fiind că dimineața le împreună, iar înserarea le desparte, rînd pe rînd. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt soarele și luna, întrucît ele luminează pămîntul și sînt legate prin aceleași binefaceri. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt sufletul și trupul, întrucît dacă noi îl cunoaștem pe unul, nu știm nimic despre celălalt, și nu poți să-ți dai

o părere despre ceea ce nu cunoşti ! Dar îţi mărturisesc, o, domniţă, că acei doi vrăjmaşi veşnici sînt moartea şi viaţa, întrucît amîndouă sînt la fel de rele, şi una ca şi cealaltă, devreme ce se slujesc de făptura zămislită ca de o jucărie, se înfruntă fără de răgaz pe seama acestei jucării şi, pînă la urmă, jucăria ajunge să fie jertfa cea adevărată a jocului lor, pe cînd ele nu fac decît să sporească şi să înflorească. Într-adevăr, iată-i pe cei doi vrăjmaşi veşnici, vrăjmaşi ai lor înşişi şi vrăjmaşi ai făpturilor.

Cînd auzi răspunsul acesta al flăcăului, toată mulţimea strigă într-un singur glas :

— Laudă aceluia carele te-a dăruit cu atîta deşteptăciune şi care ţi-a împodobit mintea cu atîta judecată şi ştiinţă !

Iar domniţa, stînd în turn în mijlocul tinerelor ei, îmbrăcate ca şi ea în purpură împărătească, spuse :

— Ai strălucit, o, tinere, în răspunsul tău despre cei doi vrăjmaşi ai lor înşişi şi vrăjmaşi ai făpturilor. Ci eu nu sînt încredinţată că acum ai să mai răspunzi şi la întrebarea pe care am să ţi-o pun. Poţi tu, aşadar, să-mi spui care este arborele cu douăsprezece ramuri, purtînd pe fiecare ramură cîte doi ciorchini, unul alcătuit din treizeci de poame albe, iar celălalt din treizeci de poame negre ?

Şi flăcăul răspunse, fără a şovăi :

— Întrebarea aceasta, o, domniţă, poate să fie dezlegată şi de un copil. Întrucît arborele acela nu este decît anul, care are douăsprezece luni, alcătuite fiecare din două părţi, cei doi ciorchini ; căci fiecare ciorchine poartă treizeci de nopţi, care sînt cele treizeci de poame negre, şi treizeci de zile, care sînt cele treizeci de poame albe !

Şi răspunsul acesta, primit cu minunare, ca şi cele de dinainte, o făcu pe domniţă să spună :

— Ai strălucit, o, tinere. Ci socoți tu că ai mai putea să-mi spui și care este pămîntul ce n-a văzut soarele decît o dată ?

El răspunse :

— Este fundul Mării Roșii, cînd cu trecerea fiilor lui Israel, sub poruncile lui Moise — cu el fie rugăciunea și pacea !

Ea spuse :

— Da, de bună seamă ! Ci poți să-mi spui cine a născocit toaca ?

El răspunse :

— Cel care a născocit toaca nu-i altul decît Noe, cînd se afla pe avlia arcei sale !

Ea spuse :

— Da ! Ci ai putea să-mi spui care este fapta nelegiuită pe care o săvîrșești și nu o săvîrșești ?

El răspunse :

— Este rugăciunea de om beat !

Ea întrebă :

— Da care este locul de pe pămînt cel mai aproape de cer ? Este un munte ori o cîmpie ?

El răspunse :

— Este Kaaba cea sfîntă, de la Mecca !

Ea spuse :

— Ai strălucit ! Da poți să-mi dezvăluiești care este lucrul cel amar care se cade să fie ținut ascuns ?

El răspunse :

— Este sărăcia, o, domniță ! Întrucît, măcar că sînt tînăr, eu am și gustat sărăcia, și, măcar că sînt fiu de rege, i-am cunoscut amărăciunea. Și am găsit că este mai amară decît smirna și decît pelinul ! Și se cuvine s-o ascunzi de orice ochi, întrucît și prietenii și vecinii și-ar rîde cei dinții de tine, iar văicărelile nu ar aduce decît silă.

Ea spuse :

— Ai vorbit cu dreptate și după gîndul meu. Da poți să-mi spui care este lucrul cel mai de preț, după sănătate ?

El răspunse :

— Este prietenia, cînd este dulce. Ci, pentru a găsi prietenul în stare să fie și dulce, trebuie mai întîi să-l încerci și pe urmă să-l alegi. Iar odată ce ți-ai ales un asemenea prieten de inimă, nu trebuie să te mai desparți de el niciodată : căci pe cel de-al doilea nu l-ai ține mult. Pentru aceea, înainte de a-l alege, trebuie să-l cercetezi bine, ca să vezi dacă este înțelept ori nevolnic la minte ; căci mai degrabă se face albă o cioară, decît să ajungă un nevolnic la minte să priceapă înțelepciunea ; căci vorbele celui înțelept, chiar dacă ne lovesc ca bățul, sînt mai de dorit decît laudele și florile nerodului : întrucît înțeleptul nu lasă să-i scape din gură vreo vorbă pînă ce nu și-a cercetat inima.

Ea întrebă :

— Și care este pomul cel mai anevoie de altoit ?

Iar flăcăul răspunse, fără a șovăi :

— Este firea cea rea ! Se povestește că un pom fusese sădit pe malul unor ape într-un pămînt prielnic ; iar el nu da roade. Și stăpînul lui, după ce a risipit cu el toate îngrijirile, fără a dobîndi nici rodul cel mai mărunt, a vrut să-l taie ; atunci pomul i-a spus : „Mută-mă în alt loc, și am să dau roade !“ Iar stăpînul lui i-a zis : „Ești aici pe malul apelor, și n-ai rodit nimic. Cum ai să fii rodnic dacă am să te mut în altă parte ?“ Și l-a tăiat !

Iar tînărul se opri o clipă, și spuse :

— Se povestește, tot așa, că într-o zi un lup a fost dat la școală, ca să învețe a citi. Și dascălul, ca să-l învețe părțile de vorbire, îi spunea : „Alef, ba, ta...“ ; iar lupul răspundea : „Oaie, ied, miel...“, pentru că numai astea erau în cugetul și în firea lui. Și se mai povestește, tot așa, că un om a vrut să-l deprindă pe un măgar să trăiască în curățenie ; și a vrut să-l dedea cu gustul lucrurilor alese ; și l-a băgat pe măgar într-un hammam, unde i s-a făcut o baie, și a fost parfumat, și a fost dus într-o sală falnică, și a fost pus să șadă pe un chilim scump. Și iacătă că

măgarul a făcut toate necuviințele pe care poate să le facă un măgar slobod într-o pajiște, de la vuvăiturile cele mai nesimțite pînă la ticăloșiile cele mai deșănțate. După care a răsturnat pe chilim, cu capul, cățuia de aramă care era plină cu cenușă, și a început să se tăvălească în cenușă, cu toate patru picioarele în sus și cu urechile pe spate, frecîndu-și spinarea și năclăindu-se după plac. Iar stăpînu-său le-a spus robilor care dedeseră fuga să-l pedepsească : „Lăsați-l să se tăvălească, pe urmă luați-l și dați-i drumul în oborul lui. Căci nu aveți să puteți a-i schimba firea." Și se mai povestește, într-un sfîrșit, că i s-a spus într-o zi unei pisici : „Stăpînește-te să mai furi, și avem să-ți facem un gherdan de aur și, în fiecare zi, avem să-ți dăm să mănînci ficat, și bojogi, și rărunchi, și oscioare de pui, și șoricei". Iar pisica a răspuns cinstit : „Furtișagul a fost meseria tatălui meu și a bunicului meu, cum vreți voi să mă las de el, ca să vă fac cheful ?"

Și-așa...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

„...Furtișagul a fost meseria tatălui meu și a bunicului meu, cum vreți voi să mă las de el, ca să vă fac cheful ?" Și-așa !

Iar tînărul crăișor, după ce vorbi astfel despre năravurile și despre firea omului, spuse :

— O, domniță, nu mai am nimica de adăugat !

Atunci, din mijlocul mulțimii strînse sub turn, un val de strigăte de minunare se ridică spre cer. Iar domnița spuse :

— Hotărît, o, tinere, ai biruit. Ci întrebările nu s-au isprăvit, și trebuie, pentru ca învoiala să fie îndeplinită, să te cercetez pînă la ceasul rugăciunii de seară !

Iar flăcăul spuse :

— O, domniță, poți să-mi pui încă toate întrebările cîte ți s-ar părea de nedezlegat și, cu ajutorul Celui-prea-înalt, am să le dezleg. Pentru aceea mă rog ție să nu-ți ostenești glasul întrebîndu-mă în felul acesta, ci îngăduie-mi să-ți spun că, fără de nici o îndoială, este mai de dorit să-ți pun și eu o întrebare. Iar dacă ai să răspunzi, să mi se taie capul, precum a fost tăiat și celor de dinaintea mea ; ci, dacă nu ai să răspunzi, căsătoria noastră să fie săvîrșită fără de zăbavă !

Iar domnița spuse :

— Pune întrebarea, întrucît primesc învoiala !

Și flăcăul întrebă :

— Poți tu să-mi spui, o, domniță, cum se face că eu, robul tău, stînd aici călare pe calul acesta de soi, pot să fiu totodată călare pe chiar tatăl meu, și cum se poate ca, fiind cu totul în bătaia tuturor ochilor, să fiu ascuns în hainele maicii mele ?

Iar domnița cugetă vreme de un ceas, și nu izbuti să găsească nici un răspuns. Și zise :

— Lămurește asta chiar tu !

Atunci flăcăul, dinaintea întregului norod adunat, istorisi domniței toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă :

— Și iacătă cum, schimbîndu-l pe tatăl meu, regele, pentru calul acesta, și pe mama mea, regina, pentru hainele acestea, mă aflu călare pe chiar părintele meu și stau ascuns în hainele mamei mele !

Și-atîta !

Și iacă-așa flăcăul, fiul regelui sărac și al reginei sărace, ajunse soțul domniței cea cu întrebări de dezlegat. Și iacă-așa, ajungînd rege la moartea tatălui soției sale, putu să dea calul și straiele îndărăt aceluia care i le împrumutase, regele din cetatea aceea, și să-i aducă lîngă sine și pe tătîne-său și pe mumînă-sa, ca să trăiască laolaltă cu ei și cu soția sa, peste marginile plăcerilor și ale huzururilor. Și-aceasta-i povestea flăcăului care spunea vorbe iscusite sub cele nouăzeci și nouă de căpățîni retezate. Ci Allah este mai știutor !

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar spuse :

— Îmi plac, Șeherezada, vorbele acelui flăcău. Ci-i multă vreme de cînd nu mi-ai mai povestit snoave din cele scurte și zemoase, și tare mi-e teamă să nu ți se fi isprăvit sacul, în privința aceasta.

Iar Șeherezada răspunse repede :

— Snoavele cele scurte sînt cele pe care le știu cel mai bine, o, preafericitule rege. Și, de altminteri, nu vreau să zăbovesc a-ți face dovada !

Și numaidecît Șeherezada spuse :

TICĂLOȘIA SOȚIILOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, trăitor la curtea unui oarecare rege, un oarecare ins care era măscărici de meseria lui și neînsurat ca stare. Or, într-o bună zi, regele stăpînul său îi spuse :

— O, taică al înțelepciunii, ești burlac, și chiar că vreau să te văd însurat.

Iar măscăriciul răspunse :

— O, rege al vremilor, pe viața ta ! izbăvește-mă de fericirea asta ! Că eu sînt om burlac, și mult mă tem de partea cu pricina. Zău, chiar așa, mult mă tem să nu dau peste vreo stricată și înșelătoare, ori peste vreo dezmățată de soi rău, și-atunci ce mă fac ? Fie-ți milă, o, rege al vremilor, nu mă sili să ajung prea fericit, în pofida metehnelor și a nevolniciei mele.

Iar regele, la vorbele acestea, se puse pe-un rîs de căzu pe spate. Și spuse :

— Ba nu ! chiar astăzi trebuie să te însori !

Și soitariul făcu o mutră spășită, lăsă capu-n jos, își încrucișă mîinile pe piept și răspunse oftînd :

— Taiieb ! Bun și-așa ! E bine !

Atunci regele porunci să fie chemat vizirul său cel mare și îi spuse :

— Trebuie să se găsească, pentru credinciosul nostru slujitor de colea, o soție care să fie frumoasă și fără de cusur ca purtare, și plină de cuviință și de sfioșenie.

Iar vizirul răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă pe dată să caute o slujnică bătrînă de la sarai, și îi dete poruncă să rostuiască numaidecît pentru măscăriciul sultanului o soție care să îndeplinească însușirile spuse mai înainte. Iar bătrîna nu se află luată pe nepregătite ; și se ridică pe clipă pe dată și-i rostui de soție măscăriciului o tinerică, așa și-așa. Și se sărbători cununia chiar în ziua aceea. Iar regele fu mulțumit și nu pregetă să-l copere pe soitariul său cu daruri și cu hatîruri, cu prilejul nunții.

Or, măscăriciul trăi în tihnă cu nevastă-sa vreme de o jumătate de an, ori poate că șapte luni. După care păți ceea ce păți, căci nimenea nu scapă de scrisa lui.

Într-adevăr, femeia cu care regele îl însurase avusese răgaz destul ca să-și ia, pentru plăcerea sa, patru bărbați peste soțul ei, taman patru, și de patru feluri. Iar cel dintîi dintre acești drăguți de ibovnici era de meseria lui plăcintar ; iar cel de-al doilea era zarzavagiu ; iar cel de al treilea era măcelar de carne de oaie ; iar cel de al patrulea era mai de soi, întrucît era baș-clarinet în meterhaneaua sultanului, și șeic al isnafului clarinetiștilor, un ins de vază.

Și, dar, într-o zi, soitariul, biv-holteiul, proaspătul taică al coarnelor, fiind chemat dis-de-dimineață la rege, își lăsă nevasta în pat și dete zor să plece la palat. Și se brodi că în dimineața aceea plăcintarul se simți chefos de împreunare și, prilejuindu-se de plecarea soțului, veni să bată la ușa tinerelei neveste. Iar ea îi deschise și-i spuse:

— Ai venit astăzi mai de dimineață ca de obicei.

Iar el îi răspunse :

— Hei, uallah, ai dreptate ! Da în dimineața aceasta, după ce îmi pregătii aluatul spre a-mi întocmi tăvile mele

cu plăcinte, și după ce-l bătui și-l întinsei și-l făcui foi, și stam gata să-l umplu cu fistic și cu migdale, băgai de seamă că era un ceas cam prea timpuriu și că muștériii încă nu erau pe cale de-a veni. Atunci zisei în sine-mi : „O, Cutare, ia scoală-te și scutură-te de făina de pe haine, și du-te în dimineața aceasta proaspătă la Cutărica, și petrece-ți cu ea, întrucît e femeie petrecăreață".

Și codana răspunse :

— Bine te-ai gîndit, pe Allah !

Și, într-o clipită, se dovedi față de el ca un aluat sub întinzător, iar el față de ea ca o umplutură într-o plăcintă. Și nici nu-și isprăviră ei bine treaba, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar plăcintarul o întrebă pe femeie :

— Au cine-ar putea să fie ?

Și ea răspunse :

— Habar n-am. Ci, pînă una alta, fugi de te ascunde la umblătoare.

Și plăcintarul, spre mai deplină pază, zori să se ducă și să se încuie acolo unde îi spusese femeia.

Iar femeia deschise ușa și-l văzu dinainte-i pe cel de al doilea mîndruț al ei, zarzavagiul, care îi aducea o chită de legume trufanda în dar. Și ea îi spuse :

— E cam devreme, și ceasul acesta nu-i ceasul tău.

Iar el îi spuse :

— Pe Allah ! ai dreptate. Ci, pe cînd mă întorceam în dimineața aceasta de la zarzavageria mea, îmi zisei în mine : „O, Cutare, ceasul este într-adevăr prea devreme pentru suk, și ai face mai bine să te duci să-i dai chita aceasta de zarzavat proaspăt Cutăricăi, care are să-ți bucure inima, întrucît e femeie tare dulce".

Și femeia spuse :

— Atunci fii binevenit !

Și îi bucură inima, iar el îi dete ce-i plăcea ei mai mult, un castravete falnic și un praz de preț. Și nici nu sfîrșiseră bine treaba cu zarzavaturile, că și auziră niște bătăi în ușă ; iar el întrebă :

— Cine-i ?

Și ea răspunse :

— Nu știu, da tu du-te repede, pînă una alta, și ascunde-te la umblători.

Iar el zori să se ducă și să se încuie acolo înlăuntru. Și găsi locul prins de către plăcintar, și îi spuse :

— Cine ești ? Și ce faci aici ?

Iar celălalt răspunse :

— Sînt ceea ce ești, și fac ceea ce vii să faci și tu.

Și se rînduiră unul lîngă celălalt, zarzavagiul ținînd pe umăr chita de legume pe care codana îl povățuise s-o ia cu el ca să nu i se dea în vileag venirea în casă.

Or, estimp, tînăra nevestică se duse să deschidă ușa. Și iacătă-l dinainte-i pe cel de-al treilea drăguț al ei, măcelarul, care venea aducîndu-i în dar o blană frumoasă de berbec, cu lîna creață și cu coarnele nedate jos. Iar ea îi spuse :

— Cam devreme ! cam devreme !

Iar el răspunse :

— Ei, da, pe Allah! tocmai înjunghiasem oile de vînzare și le atîrnasem în cinghire în prăvălie, cînd îmi zisei : „O, Cutare, sukurile încă-s pustii și-ai face mai bine să te duci să-i dai în dar Cutăricăi blana aceasta împodobită cu coarnele ei, din care să-și facă un prеșuleț moale. Și, cum Cutărica este plină de dulceață, are să-ți facă dimineața aceasta mai albă ca de obicei."

Și ea răspunse :

— Intră, atunci !

Și se arătă față de el mai dulce decît coada unui berbec de-al gras, iar el îi dete ceea ce dă unei oi berbecul. Și nu apucară ei să sfîrșească de luat și de dat, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar ea îi spuse :

— Haide, și repede ! ia-ți blana cu coarne și du-te de te ascunde la umblători !

Iar el făcu ce-i spuse ea. Şi găsi umblătorile prinse de plăcintar şi de zarzavagiu ; şi le aruncă acestora salamalekul, iar ei îi răspunseră la salamalek ; şi îi întrebă :

— Pentru care pricină vă aflaţi aici ?

Iar ei răspunseră :

— Pentru pricina pentru care te afli şi tu !

El atunci se rîndui lîngă ei, la umblători.

Estimp, femeia, ducîndu-se să deschidă, îl văzu dinaintea-i pe cel de-al patrulea iubit al ei, căpetenia clarineţilor din meterhaneaua sultanului. Şi îl pofti să intre, spunîndu-i :

— Chiar că vii la un ceas mai de vreme ca de obicei, în dimineaţa aceasta.

Şi el răspunse :

— Pe Allah ! ai dreptate. Ci, în dimineaţa aceasta, plecînd de-acasă ca să mă duc să-i dăscălesc pe cîntăreţii sultanului, băgai de seamă că era un ceas cam prea de dimineaţă, şi zisei în sine-mi : „O, Cutare, bine ai face să te duci şi să aştepţi ceasul de dăscăleală la Cutărica, femeie dulce, şi care are să te facă să petreci cele mai plăcute clipe".

Iar ea răspunse :

— Socoteala-i minunată.

Şi cîntară la clarinet ; şi nu sfîrşiră ei încă bine cel dintîi cîntec, că şi auziră nişte bătăi zorite în uşă. Şi baş-clarinetul o întrebă pe drăguţa sa :

— Cine-i ?

Ea răspunse :

— Singur Allah este atoateştiitor, da poate c-o fi bărbatu-meu. Şi bine-ai face să dai fuga şi să te încui, cu clarinetul tău, la umblători.

Iar el zori să se supună, şi-i găsi la locul cu pricina pe plăcintar, pe zarzavagiu şi pe măcelar. Şi le zise :

— Pacea fie cu voi, o, tovarăşilor ! Ce faceţi, rînduiţi aşa în locul acesta osebit ?

Iar ei răspunseră :

— Şi cu tine să fie pacea şi milele lui Allah, şi binecuvîntările lui ! Facem aici ceea ce ai venit să faci şi tu !

Şi se rîndui şi el, ca al patrulea, lîngă ei.

Şi-aşadar, cel de-al cincilea care bătuse la uşă era chiar măscăriciul sultanului, soţul codanei. Şi se ţinea cu mîinile de burtă şi spunea :

— Izgonit fie Cel-rău, pîrdalnicul ! Dă-mi degrabă o fiertură de anison şi de fonicel, o, nevastă ! Îmi fierbe pîntecele ! îmi fierbe pîntecele ! Şi nu mi-a îngăduit să stau mai mult cu sultanul, şi-am venit să mă culc ! Dă-mi o fiertură de anison şi de fonicel, o, nevastă !

Şi dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, şi, deschizînd uşa, îi văzu pe cei patru inşi stînd pe vine şi rînduiţi frumos pe scînduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi opta noapte

Urmă :

...Şi dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, şi, deschizînd uşa, îi văzu pe cei patru inşi stînd pe vine şi rînduiţi frumos pe scînduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

La privelişte aceea, măscăriciul sultanului nu mai avu nici o îndoială în ce priveşte ocara lui. Ci, întrucît era plin de chibzuinţă şi de isteciune, îşi zise : „Dacă mă arăt gata să-i pedepsesc cumva, au să mă omoare fără de izbavă. Încît, cel mai bine-i să fac pe prostul.“ Şi, cugetînd aşa, se

aruncă în genunchi la uşa umblătoarei, şi strigă la cei patru ipochimeni ghemuiţi pe vine :

— O, preasfinţilor trimişi de Allah, vă cunosc ! Tu, cel plin de pete de lepră albă, şi pe care ochii nepricepuţi ai neştiutorilor te-ar lua de plăcintar, tu, fără de nici o îndoială, eşti sfîntul patriarh Iov cel bubos, cel lepros, cel coperit de pecingini ! Iar tu, o, preasfinte carele ţii pe umăr legătura aceea minunată de legume, tu, fără îndoială, eşti Khizir cel mare, ocrotitorul livezilor şi al grădinilor de zarzavat, cel carele îmbracă pomii în cununa lor verde, carele face să curgă apele repezi, carele aşterne covorul cel verde peste cîmpi, şi carele, înveşmîntat în mantia-i verde, îngemănează, în fiecare seară, vopselile uşoare cu care se zugrăvesc văzduhurile amurgului ! Iar tu, o, vajnicule viteaz carele porţi pe umeri blana aceea de leu, şi pe cap cele două coarne de berbec, tu, fără de nici o îndoială, eşti Iskandar slăvitul, cel cu două coarne ! Iar tu, într-un sfîrşit, preafericite îngere ce ţii în dreapta-ţi clarineta aceea falnică, tu, fără de nici o îndoială, eşti îngerul judecăţii de apoi !

La cuvîntarea aceasta a măscăriciului sultanului, cei patru pezevenghi se ciupiră unul pe altul de fund şi îşi spuseră şuşotind între ei, în vreme ce soitariul săruta întruna pămîntul, îngenuncheat la oarecare depărtare : „Avem noroc ! Şi, întrucît chiar ne socoteşte nişte preasfinţi, hai să-l întărim în credinţa lui. Căci pentru noi aceasta-i singura uşă de scăpare.“ Şi se ridicară pe dată şi spuseră :

— Ei, da, pe Allah ! nu greşeşti, o Cutare ! Sîntem chiar aceia pe care i-ai numit. Şi am venit la tine, intrînd prin umblătoare, întrucît acesta-i singurul loc al casei ce se află sub cerul slobod.

Şi măscăriciul, tot plecat, le spuse :

— O, preacuvioşilor şi preafalnicilor, Iov cel lepros, Khizir taică al anotimpurilor, Iskandar cel cu două coarne, şi tu, sol vestitor al judecăţii, de vreme ce-mi faceţi osebita

cinste de a fi venit la mine, îngăduiți-mi să rostesc o dorință dinaintea voastră !

Iar ei răspunseră :

— Rostește ! rostește !

El spuse :

— Faceți-mi hatîrul de a merge cu mine la palatul sultanului acestei cetăți, care îmi este stăpîn, pentru ca să vă înfățișez lui și pentru ca, pe urmă, să-mi rămînă îndatorat și să mă aibă întru nazirurile sale !

Iar ei răspunseră, măcar că șoväind destul :

— Îți facem hatîrul acesta !

Atunci soitariul îi duse dinaintea sultanului și spuse :

— O, stăpîne doamne al meu, îngăduiește robului tău să ți-i înfățișeze pe acești patru sfinți aci de față ! Acesta dintîi, carele-i făinit tot, este stăpînul nostru Iov cel lepros ; iar acestălaltul, carele poartă în spinare legătura aceasta de legume, este stăpînul nostru Khizir, străjerul izvoarelor, părintele verdeții ; iar cestălaltul, carele poartă pe umeri blana ceea de jivină ce-l împodobește cu două coarne, este regele cel mare și viteaz Iskandar cel cu două coarne ; și-acesta din urmă, cel carele ține în mînă o clarinetă, este stăpînul nostru Israfil, vestitorul judecății de apoi.

Și adăugă, în vreme ce sultanul era pînă peste poate de uluit :

— O, doamne sultane al meu, datoresc cinstea cea mare a venirii în casa mea a acestor preasfinte obraze preacucerniciei nevestei mele, aceea pe care cu mărinimie mi-ai hărăzit-o. Că i-am găsit ciuciți frumușel, unul în spatele celuilalt, la umblătorile de la haremul din casa mea ; și ciucitul cel dintîi era proorocul Iov — cu el fie rugăciunea și pacea ! — iar ciucitul de la urmă era îngerul Israfil — cu el fie pacea și milele Celui-preaînalt !

Auzind vorbele acestea ale măscăriciului său, sultanul se uită cu luare-aminte la cele patru obraze cu pricina ; și deodată fu cuprins de un rîs cu sughițuri, atîta de

năprasnic că începu să se zgîlțîie și să se hurduce și să-și zvîrle picioarele în sus, prăbușindu-se pe spate. După care strigă :

— Așadar, o, vicleanule, vrei să mă faci să mor de rîs ? Ori te pomenești că te-ai smintit ?

Iar măscăriciul spuse :

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și tot ce am văzut aceea ți-am povestit !

Iar regele, rîzînd, strigă :

— Păi tu nu vezi că ăsta pe care-l numești profetul Khizir nu-i decît un zarzavagiu, și că ăstălaltul pe care-l numești profetul Iov nu-i decît un plăcintar, și că acela pe care îl numești Israfil nu-i decît baș-clarinetul meu, căpetenia meterhanalei mele ?

Iar soitariul zise :

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și tot ceea ce am văzut aceea ți-am povestit !

Regele înțelese atunci toată întinderea pacostei măscăriciului său ; și se întoarnă înspre cei patru ibovnici ai soției dezmățate și le zise :

— O, fii dintr-o liotă de încornorați, povestiți-mi adevărul în treaba aceasta, ori pun să vi se taie boașele !

Și cei patru, tremurînd, îi povestiră regelui ce era adevărat și ce nu era adevărat, fără a minți, așa de tare se speriaseră să nu fie văduviți de moștenirea ce le-o lăsase tătînii lor. Iar regele, uluit, strigă :

— Prăpădire-ar Allah hăul cel ticălos și tagma deșănțatelor și-a vicleneior !

Și se întoarnă înspre măscăriciul său și îi spuse :

— Îți dau despărțenia de soția ta, o, taică al înțelepciunii, ca să fii iar becher.

Și îl îmbrăcă într-un caftan falnic. Pe urmă, se întoarse înspre cei patru tovarăși și le zise :

— În ce vă privește, nelegiuirea voastră este atîta de mare încît n-aveți cum scăpa de osînda ce vă așteaptă !

Și-i făcu semn gîdelui să vină aproape, și-i zise :

— Taie-le boașele, ca să fie hadîmbi în slujba slujitorului nostru cel credincios, acest preacinstit holtei !

Atunci, cel dintîi dintre liuboveții cei culpași, acela care era plăcintar, și nicidecum Iov cel lepros, înaintă și sărută pămîntul dinaintea regelui, și grăi :

— O, preamăritule rege, o, tu cel mai strălucit dintre sultani, dacă am să-ți istorisesc o poveste mai năstrușnică decît povestea noastră cu nevasta de mai înainte a acestui preacinstit burlac, ai să-mi dai iertare în ce privește fuduliile mele ?

Iar regele se întoarse înspre măscăriciul său și îl întrebă prin semne ce zice de întrebarea plăcintarului. Iar soitariul făcînd „da" din cap, regele spuse plăcintarului :

— Da, de bună seamă ! O, plăcintarule, dacă îmi istorisești povestea cu pricina, și dacă am s-o găsesc osebită ori minunată, am să-ți dau iertarea pentru ceea ce știi !

Și plăcintarul spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE PLĂCINTAR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată o femeie care era din feleșugul ei o stricată de pomină și o soață a păcatului. Și era măritată — așa vrusese ursitoarea — cu un preacinstit kaiem-makam, zabetul orașului în numele sultanului. Și acest preacinstit dregător habar nu avea — așa vrusese ursitoarea — de răutatea femeilor și de vicleniile lor, da nu avea habar deloc, deloc. Și, pe deasupra, era multă vreme de cînd nu mai putea să facă nimic cu soția sa cea pojarnică, da nimic, nimic. Încît femeia își găsea singură iertarea pentru dez-

măţurile şi pentru chiolhanurile ei, zicîndu-şi : „Îmi iau şi eu pîinea de unde o găsesc, şi carnea de unde atîrnă".

Or, cel pe care îl îndrăgea cel mai osebit dintre cei ce ardeau pentru ea, era un tînăr saiz, un grăjdar al soţului ei kaiem-makamul. Ci, întrucît de-o bună bucată de vreme soţul se aşternuse pe neplecat de acasă, întîlnirile celor doi ibovnici ajunseseră mai rare şi mai anevoioase. Or, muierea nu zăbovi mult pînă ce să găsească o pricină spre-a avea mai multă slobozie, şi îi spuse atunci soţului ei :

— O, stăpîne al meu, află că vecina mamei mele a murit, şi aş vrea, cumu-i cădenia şi datorinţa de bună megieşie, să mă duc să stau cele trei zile de jale în casa mamei mele.

Şi kaiem-makamul răspunse :

— Răscumpănească Allah moartea aceasta sporindu-ţi ţie zilele ! Poţi să te duci la mama ta şi să stai acolo cele trei zile ale jalei.

Ci ea zise :

— Da, o, stăpîne al meu, eu sînt femeie tînără şi sfioasă, şi tare mi-e frică să umblu singură pe uliţi, spre a mă duce la casa maică-mi, care-i departe !

Şi kaiem-makamul zise :

— Da de ce să te duci singură ? Au n-avem noi în casă un saiz plin de osîrdie şi de bunăvoinţă, care să te însoţească la nişte drumuri cumu-i acesta ? Trimite după el şi spune-i să pună pentru tine plocadul cel roşu pe măgar şi să te însoţească, mergînd cu tine şi ţinînd dîrlogii măgarului. Şi povăţuieşte-l să nu aţîţe măgarul fie cu vorba, fie cu strămurarea, ca nu care cumva să înceapă a zvîrli din picioare şi să te trîntească !

Iar ea răspunse :

— Da, o, stăpîne al meu, ci cheamă-l chiar tu ca să-i dai poveţele acestea. Că eu nu sînt în stare.

Şi preacinstitul kaiem-makam trimise după saiz, care era hîndrălău voinic, şi îi dete sfaturile. Iar flăcăul, dacă

auzi vorbele acelea ale stăpînului său, fu mulțumit cu asupra de măsură.

Și-așa, o ajută pe stăpînă-sa, nevasta kaiem-makamului, să încalece pe măgar, în șaua ce fusese coperită cu un plocad roșu, și plecă împreună cu ea. Ci, în loc să se ducă la casa maică-si, pentru înmormîntarea cu pricina, cei doi dezmățați se duseră la o grădină pe care o știau ei, luîndu-și merinde pentru gură și niște vinuri de soi. Și-acolo, la umbră și răcoare, se simțiră în largul lor.[...]

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

Și trei zile, din zori în seară, fără tihnă, nici odihnă, lăsară apa să învîrtească roata la moară, să sfîrlie fusul flăcăului iară, să sugă mielul la mă-sa mioară, să doarmă pruncul în copaia ușoară, să se ia în brațe gemenii-amîndoi, menghina să strîngă de priboi, cămila să-și salte gîtul bîrzoi, vrăbiuța să-l ciugulească pe vrăbioi, păsărelul să ciripească sprințar în cuibul lui ca de jar, porumbelul gușa să și-o ghiftuiască, iepurașul otava să-și pască, vițelul să rumege pe săturate, iedul să zburde cît poate, pielea pe piele să ardă, pînă ce tătînele bătăliilor la toartă, fără de ofuri deșarte, își puse fluierul deoparte.

Iar în dimineața celei de-a patra zile saizul îi spuse codanei, soția kaiem-makamului:

— Cele trei zile de învoire s-au scurs. Să ne sculăm și să plecăm acasă la soțul tău.

Ci ea răspunse :

— Ba nu ! Cînd ai trei zile învoire, asta-i ca să iei altele trei ! Da ce ! nici n-am avut răgazul trebuitor ca să ne bucurăm cu adevărat, eu pe deplin de tine, şi tu pe deplin de mine. În ce îl priveşte pe nevolnicul ăla de codoş, lasă-l să mucegăiască singur singurel acasă, el să-şi fie soţ şi tot el plapumă, ghemuit în sine, ca un cîine, cu coada strînsă între picioare.

Aşa zise ea din gură, şi aşa făcură. Şi mai petrecură amîndoi alte trei zile, dezmăţîndu-se şi împreunîndu-se, pînă dincolo de marginile drăgosteniilor şi ale desfătărilor. Şi, în dimineaţa celei de-a şaptea zile, se întoarseră acasă la kaiem-makam, pe care îl găsiră stînd tare îngrijorat, dinainte-i cu o arăpoaică bătrînă care-i povestea ceva. Şi amărîtul de boşmondit, care nici gînd s-o bănuiască pe vicleană de vreo stricăciune, o primi cu bucurie şi cu drag, şi îi zise :

— Binecuvîntat fie Allah, carele te aduce îndărăt cu bine şi teafără ! Pentru ce ai zăbovit atîta, o fiică a socrului meu ? Ne-ai pricinuit mare spaimă !

Iar ea răspunse :

— O, stăpîne al meu, mi l-au dat în seamă, la răposata, pe copilul rămas singur, ca să-l potolesc şi să-l deprind fără sînul mamei. Şi-aşa că grijile date pruncului acela m-au ţinut acolo pînă acuma.

Şi kaiem-makamul zise :

— Pricina-i limpede, şi se cade să te cred, şi sînt tare bucuros că te văd acasă iară.

Şi-aceasta-i povestirea mea toată, o, rege plin de slavă luminată !

După ce ascultă povestirea aceasta a plăcintarului, regele se puse pe-un rîs de căzu pe jos. Ci măscăriciul strigă :

— Beleaua kaiem-makamului nu este atîta de mare ca a mea ! Iar povestea aceasta nu este atîta de nepilduită cumu-i a mea !

Atunci regele se întoarse înspre plăcintar, şi îi spuse :

— Întrucît aşa judecă păgubitul, nu pot, o, desfrînatule, să-ţi dăruiesc iertarea decît numai de-o fudulie.

Şi soitariul, care biruia şi care îşi plătea în felul acesta necazul, spuse ca învăţătură de minte :

— Asta-i osîndă, aşadar, pentru fiece curvar care fără de habar se repede într-un cuibar, ca un pleşcar, pe-o găină haină, o paţachină care-i şi-aşa şi-aşa, pîn-o răzghină.

Pe urmă adăugă :

— O, rege al vremilor, ci iartă-l şi de ouşorul celălalt !

Şi, atunci, ieşi în faţă cel de al doilea dezmăţat, zarzavagiul ; şi sărută pămîntul dinaintea sultanului, şi spuse :

— O, măria ta, tu, cel mai mărinimos dintre toţi regii, ierta-mă-vei oare de ce ştii, dacă vei fi minunat de povestea mea ?

Iar regele se întoarse înspre măscărici, care îşi dete cu un semn învoirea. Şi regele îi spuse zarzavagiului :

— Dacă-i minunată, îţi voi da ceea ce îmi ceri !

Atunci zarzavagiul, care fusese luat drept Khizir, prorocul cel verde, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE ZARZAVAGIU

O, rege al vremilor, cică a fost odată un om care era astronom de meseria lui, şi care ştia să citească pe chipuri şi să ghicească gîndurile pe trăsăturile feţei. Şi astronomul acela avea o nevastă care era de o frumuseţe osebită şi de o vrajă aparte. Şi nevasta aceea sta pururea

pe urma lui să-şi laude virtuţile şi să se fălească pretutindenea cu harurile ei, spunînd : „O, bărbate, nu se mai află nicăierea printre suratele mele vreuna care să se asemuie cu mine ca neprihană, ca simţire curată şi ca sfiiciune". Şi astronomul, care era un mare priceput la obraze, nu se îndoia de vorbele ei, atîta dulceaţă şi nevinovăţie revărsa chipul femeii, într-adevăr. Şi îşi zicea : „Uallahi, nu este bărbat pe lume care să aibă o soţie ce să se asemuie cu soţia mea, paharul acesta al tuturor virtuţilor". Şi peste tot pe unde se ducea preamărea harurile soţiei sale, şi îi cînta laude, şi se minuna de purtarea şi de sfiala ei, pe cînd sfiala cea adevărată, pentru el, s-ar fi căzut să fie a nu vorbi niciodată despre haremul său dinaintea unor bărbaţi străini. Ci învăţaţii, o, doamne al meu, şi astronomii mai cu seamă, nu fac niciodată cum face toată lumea. Pentru aceea păţaniile care li se întîmplă lor nu sînt păţanii ca la toată lumea.

Şi-aşa, într-o zi, pe cînd după năravul lui lăuda virtuţile neveste-si, dinaintea unei liote de bărbaţi străini, se ridică un ins care îi zise :

— Nu eşti decît un mincinos, bre, Cutare !

Iar astronomul se îngălbeni de tot la chip şi, cu un glas clocotind de mînie, întrebă :

— Şi care-i dovada minciunii mele ?

Acela spuse :

— Eşti un mincinos, ori mai degrabă un prostănac, întrucît nevastă-ta nu e decît o dezmăţată !

Cînd auzi atare ocară năpraznică, astronomul se repezi la omul acela, să-l sugrume şi să-i bea sîngele. Cei de faţă însă îi despărţiră şi îi spuseră astronomului :

— Dacă omul acesta nu-şi dovedeşte spusele, ţi-l dăm pe mînă să-i bei sîngele.

Iar ocărîtorul spuse :

— Bre, omule, ia te du şi dă-i de ştire neveste-ti preacinstita, că pleci de-acasă pe patru zile. Şi ia-ţi rămas-

bun de la ea, şi ieşi din casă, şi ascunde-te în vreun loc de unde să poţi vedea tot fără ca tu să fii văzut. Şi-ai să vezi ce-ai să vezi. Uassalam !

Iar cei de faţă spuseră :

— Aşa, pe Allah ! cercetează-i în felul acesta vorbele. Şi, dacă nu-s adevărate, să-i bei sîngele.

Atunci astronomul, cu barba tremurînd de mînie şi de tulburare, se duse la preacinstita de nevastă-sa şi îi spuse :

— O, femeie, ia scoală-te şi pregăteşte-mi nişte merinde pentru un drum pe care îl am de bătut, şi care o să mă facă să lipsesc de-acasă vreme de patru ori poate şi de şase zile.

Iar soţia strigă :

— O, stăpîne al meu, au tu vrei să-mi umpli sufletul de mîhnire şi să mă faci să pier de dor ? Pentru ce nu mă iei mai degrabă cu tine, să călătoresc cu tine, şi să te slujesc, şi să te îngrijesc pe drum, dacă ai să fii ostenit ori necăjit ? Şi pentru ce să mă laşi aici singură cu durerea cea sfîşietoare a lipsei tale ?

Iar astronomul, auzind asemenea vorbe, îşi zise : „Pe Allah ! soţia mea nu-şi are perechea printre alesele din neamul muieresc". Şi îi răspunse neveste-si :

— O, lumină a ochiului, să nu te mîhneşti din pricina acestei lipse, care nu are să dureze decît patru zile, cel mult şase. Şi nu te gîndi decît cum să te îngrijeşti şi cum să te simţi cît mai bine.

Iar soţia începu să plîngă şi să se văicărească spunînd :

— Of, greu îmi mai e ! of, tare amărîtă mai sînt, şi părăsită, şi neiubită !

Iar astronomul se strădui pe cît putea s-o aline, spunîndu-i :

— Potoleşte-ţi sufletul şi înseninâ-ţi ochii. Am să-ţi aduc, cînd m-oi întoarce, nişte daruri frumoase de sosire acasă !

Și, lăsînd-o în plînsetele mîhnirii, leșinată în brațele arăpoaicelor, plecă în calea lui.

Ci, peste două ceasuri, se întoarse îndărăt și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizecea noapte

Urmă :

...și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

Și nu trecu bine un ceas de vreme de cînd sta în ascunzătoarea lui, cînd iacătă ! Văzu că intră în casă un om pe care îl cunoscu numaidecît a fi neguțătorul de trestie de zahăr ce ședea peste drum de casa lui. Și avea în mînă o trestie de zahăr frumoasă. Și o văzu, tot atunci, pe nevastă-sa cum vine înaintea lui, legănîndu-se, și cum îi spune rîzînd :

— Asta-i tot ce-mi aduci ca trestie de zahăr, o, taică al trestiilor de zahăr ?

Și omul spuse :

— O, stăpîna mea, trestia de zahăr pe care o vezi nu este nimica pe lîngă aceea pe care nu o vezi.

Pe urmă adăugă :

— Bun, da unde-i soțul tău, astronomul ?

Ea zise :

— Rupe-i-ar Allah picioarele și mîinile ! S-a dus într-o călătorie de patru zile, ori poate că de șase ! De-ar da Cel-de-sus să-l îngroape vreo năruire de minaret !

Și se porniră amîndoi pe rîs laolaltă [...] Și el o cuprinse în brațe, și ea îl cuprinse pe el... Pe urmă o lăsă și se duse în calea lui.

Și-așa ! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp văzu cum intră în casă alt bărbat, pe care îl cunoscu a fi negustătorul de păsări din mahala. Și puicana îi ieși înainte, mișcîndu-și șoldurile, și îi zise :

— Salamaleikum, o, taică al păsărilor, ce-mi aduci astăzi ?

El răspunse :

— Un cocoșel, o, stăpînă a mea, un cocoșel...

Și tot așa ! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp veni un ins pe care îl cunoscu numaidecît a fi starostele măgărarilor din mahala. Iar mînza se și repezi în calea sa, și îl cuprinse în brațe tot așa, zicînd, iar :

— Ce-i aduci astăzi în dar mînzei tale de jar, o, taică de măgărari ?

El spuse așa :

— O banană, o, stăpînă a mea, o banană în dar !...

Și-așa ! Ci, pînă a înfuleca la banană, o, doamne al meu, astronomul nerod, care văzu tot și auzi tot, dete un țipăt de gheață, și se prăbuși din pod în bot, trup fără viață ! Și-acea puicană, care era mai lăcomoasă la banană decît la trestia de zahăr, ori la cocoșelul bun de tocană, după vremea cerută de lege se grăbi să se lege, măritîndu-se, de voia sa, cu baș-măgărarul din mahala.

Și asta-i tot ce-am avut eu de povestit, o, rege al meu preamărit !

Iar regele, auzind povestea aceasta a zarzavagiului, se înfioră de plăcere şi se cutremură de mulţumire. Şi îi spuse măscăriciului său :

— Povestea aceasta, o, taică al înţelepciunii, este cu mult mai amarnică decît povestea ta. Şi sîntem datori să-i dăm acestui zarzavagiu iertăciune de fudulille sale.

Şi îi zise poznaşului :

— Şi-acuma dă-te îndărăt !

Iar neguţătorul se trase în rînd cu tovarăşii săi, şi ieşi înainte cel de-al treilea pezevenghi, care era măcelarul de carne de oaie. Şi ceru şi el hatîrul, la fel ; iar sultanul, în nepărtinirea sa, nu putu să nu i-l dea, da tot cu aceeaşi învoială.

Atunci măcelarul, care fusese Iskandar cel cu două coarne, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE MĂCELAR

Era la Cairo un om, şi omul acela avea o nevastă vestită pentru drăgălăşenia ei, pentru firea-i bună, pentru voioşia-i din sînge, pentru supunerea-i şi teama faţă de Cel-de-sus. Şi avea în casă o pereche de gîşte dolofane şi grele, de o grăsime minunată ; şi tot aşa avea, da în afundul vicleniei şi al casei sale, un iubit după care era topită de tot.

Şi-aşa, într-o bună zi, ibovnicul acela veni la ea pe ascuns, şi văzu dinaintea ei cele două gîşte minunate ; şi deodată i se aprinse pofta de ele ; şi îi zise femeii :

— O, Cutare, tare-ar mai trebui să ne găteşti gîştele acestea două şi să ni le umpli în chipul cel mai strașnic, ca să ne putem bucura gîtlejul cu ele. Întrucît sufletul meu arde astăzi de dor de carne de gîscă.

Iar ea răspunse :

— Asta chiar că e lesne ; iar a-ţi mulţumi poftele este plăcerea mea. Şi, pe viaţa ta, o, Cutare, am să tai cele două gîşte şi am să le gătesc ; şi-am să ţi le dau pe amîndouă ; iar tu ai să le iei şi ai să le duci acasă la tine, şi să le mănînci cu deplină plăcere şi cu bucurie în inima ta. Şi astfel parpalecul ăsta al pacostei, soţul meu, nu are să le ştie nici gustul, nici mireasma.

El întrebă :

— Da cum ai să faci ?

Ea răspunse :

— Am să-i prăjesc o coţcărie în felul meu, de s-o ţină minte, şi am să-ţi pun cele două gîşte dinainte ; întrucît nimenea nu-i atîta de drag şi haihui ca tine, o, lumină a ochilor mei ! Şi-aşa cum spusei, ticălosul acela fără de spor nu are să ştie nici gustul gîştelor, nici mireasma lor.

Şi numaidecît se şi luară pe după gît. Şi, cu gîndul la gîştele cele grăsui, flăcăul plecă-n calea lui. Şi-atît.

Ci, în ceea ce o priveşte pe muieruşcă, apoi ea, pe la asfinţit de soare, cînd omu-său se întoarse acasă de la muncă, îi zise :

— Chiar, bre, omule, cum de poţi tu să năzuieşti la numele de bărbat, cînd eşti atîta de lipsit de acea virtute care îi face pe bărbaţi să fie cu adevărat vrednici de numele de bărbat, virtutea dărniciei ? Au poftit-ai tu vreodată pe cineva în casa ta, şi spusu-mi-ai tu vreodată, în vreo zi : „O, nevastă, am astăzi un oaspete în casă ?“ Şi zisu-ţi-ai tu vreodată înde sinea ta : „Dacă am să trăiesc tot aşa, în cărpănoşenia aceasta, pînă la urmă are să înceapă lumea să spună că sînt un nevolnic care habar nu are de căile ospeţiei“.

Şi bărbatul răspunse :

— O, nevastă, nimica nu este mai lesne de îndreptat decît zăbava aceasta ! Şi mîine — inşallah ! — am să-ţi cumpăr nişte carne de miel şi nişte orez ; iar tu să gă-

teşti ceva minunat pentru prînz ori pentru cină, cum vrei tu, ca să pot să poftesc la masă pe careva dintre prietenii mei buni.

Şi ea zise :

— Nu, pe Allah, bre, omule. În loc de carnea aceea, mai degrabă mi-ar plăcea să-mi cumperi nişte haşiş de gătit, ca să pot să fac o umplutură de care să mă folosesc ca să umplu cele două gîşte ale noastre, după ce ai să mi le tai. Iar eu am să le coc la cuptor. Căci nimica nu este mai gustos decît gîştele umplute şi rumenite, şi nimica nu poate mai bine decît gîştele să lumineze obrazul unei gazde dinaintea oaspetelui său.

Iar el răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei ! Aşa să fie !

Şi-aşa că, a doua zi de cu zori, omul tăie gîtul la amîndouă gîştele şi plecă să cumpere un ratl de haşiş pentru carne şi un ratl de orez, şi o uncie de piper şi de alte mirodenii. Şi le aduse pe toate acasă, şi-i spuse neveste-si :

— Cată să ai gîştele rumenite gata de prînz, întrucît la ceasul acela am să vin cu oaspeţii mei.

Şi plecă în calea lui.

Ea atunci se sculă, curăţă gîştele de pene şi de fulgi, şi le netezi, şi le umplu cu o umplutură minunat întocmită cu haşiş pentru carne, cu orez, şi cu migdale, şi cu stafide, şi cu boabe de pehin, şi cu mirodii alese, şi veghe lîngă foc pînă ce friptura fu întocmai cum se cere. Şi o trimise pe arăpoaica ei să-l cheme pe flăcău, mîndruţul, care veni pe fugă. Şi ea îl înfurci, şi el o înfurci, şi, după ce se îndulciră şi se mulţumiră unul pe altul, îi dete cele două gîşte gustoase, cu tot ce era în ele şi pe lîngă ele. Iar el le luă şi se duse în calea lui. Şi-atîta cu el, pe totdeauna...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gîște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lîngă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atîta cu el, pe totdeauna.

Estimp, soțul puiandrei nu lipsi a veni punct la ceas. Și sosi acasă la prînz, însoțit de un prieten, și bătu la ușă. Iar muierea se ridică și se duse să le deschidă, și îi pofti să intre, și îi primi cu bucurie. Pe urmă, îl luă deoparte pe bărbatu-său și îi zise :

— Noi am tăiat amîndouă gîștele, pe amîndouă deodată, și tu nu aduci cu tine decît un om ? Păi patru musafiri ar mai putea să vină ca să cinstească bucătăria mea. Hai, ieși și du-te de mai caută vreo doi prieteni de-ai tăi, ori chiar trei, ca să mănînce gîștele.

Și bărbatul, cuminte, plecă să facă așa cum i se poruncise.

Atunci, muierea se duse la oaspete și, cu fața întoarsă, intră în vorbă cu el și îi spuse cu glas tremurat de tulburare :

— Of, vai de tine ! Ești pierdut fără de scăpare ! Pe Allah ! tu pesemne că nu ai nici copii, nici casă, de te-ai aruncat așa, cu capu-n jos, într-o moarte neîndoielnică !

Iar oaspetele, auzind asemenea vorbe, simți cum îl năpădește spaima și cum îi intră pînă în adîncurile inimii. Și întrebă :

— Au ce este, o, femeie de treabă ? Și care-i năpasta cea cumplită care mă paște în casa ta ?

Iar ea răspunse :

— Pe Allah ! nu pot să țin taina ! Află, dar, că soțul meu are a se plînge rău de purtarea ta față de el, și nu te-a adus aici decît cu gîndul de a te văduvi de fudulii

și de a te face să ajungi în starea de hadîmb scopit. Și, pe urmă, de-i muri ori de-i trăi, amar și vai de tine cît ai fi !

Și adăugă :

— Soțul meu s-a dus să găsească doi prieteni care să-l ajute să te jugănească !

Dacă auzi mărturisirea aceasta pe care i-o făcu nevasta, oaspetele se sculă pe clipă pe dată, ieși în uliță curînd și își slobozi picioarele în vînt.

Și, tot atunci, intră și soțul, însoțit de doi prieteni, de data aceasta. Iar afurisita de nevastă îl întîmpină, strigînd :

— O, ce năpastă ! o, ce năpastă ! gîștele ! gîștele ! vai, ah !

Iar el întrebă :

— Pe Allah ! ce-i nevastă ? ce fel de năpastă ?

Ea iar :

— Of, ce amar ! Uf, ce belea ! vai de viața mea ! Gîștele ! gîștele s-au dus ! Ah !

El întrebă :

— Hei, ce-i cu gîștele ! Pe Allah ! of, moară nefericată, mai vezi-ți de beregată și spune-mi odată ce jale-i cu gîștele tale ! Ce prăpăd ! Dă să le văd ! dă să le văd !

Ea iară :

— Păi, vezi-le, dară ! uite-le-afară ! uite-le-afară ! oaspetele tău, deodată, le-a înșfăcat ca pe-o pradă și-a fugit pe fereastră grămadă !

Și mai spuse :

— Ce fuse, se duse ! Acuma, na, ospătează, ospătează !

La aceste vorbe ale soției sale, omul ieși în uliță degrabă și îl văzu pe oaspetele lui dintîi cum scăpăra din călcîi, cu tunica în dinți. Și strigă după el :

— Pe Allah : stai niţel ! stai niţel ! întoarce-te, nu fi nerod, că n-am să-ți răpesc tot ! Pe Allah mă jur, bre, firtate ! întoarce-te, că nu-ți iau decît jumătate !

Cu asta, o, măria ta, el vroia să zică așa : că nu-i ia decît o gîscă, și că pe cealaltă are să i-o dea. Dar celălalt fugea, fugea...

Și-asta mi-e întreaga istorisire, o, rege plin de strălucire.

Iar regele, după ce ascultă povestirea aceasta a măcelarului, era să se prăpădească de rîs.

Și, după ce insul se trase îndărăt între tovarășii săi, ieși înainte cel de-al patrulea ipochimen, care se rugă de sultan să-i îngăduie și lui același hatîr, cu aceeași învoială. Și, după ce sultanul îi dete îngăduința, cel de al patrulea ticălos, care era căpetenia de clarinești, chiar acela ce fusese luat drept îngerul Israfil, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE BAȘ-CLARINET

Se povestește că trăia într-un oraș dintre orașele Egiptului un om destul de vîrstnic și care avea un fiu băiețandru, un mafler leneș și viclean, care de dimineața pînă seara nu se gîndea decît cum să pună în lucrare moștenirea pe care o avea de la tătîne-său. Iar omul acela vîrstnic, tatăl hăndrăläului, avea în casa lui, în pofida vîrstei sale înaintate, o soție de cincisprezece ani, care era frumoasă fără de cusur. Și flăcăul nu mai contenea să se tot învîrtească primprejurul soției tatălui său, cu gîndul de a o învăța adevărata tărie a fierului, și osebirea dintre acesta și ceara cea moale. Iar bătrînul, care știa că fecioru-său era o pramatie de soiul cel mai rău, nu știa cum să facă spre a o pune pe tînăra sa nevastă la adăpost de înghesuielile lui. Și, pînă la urmă, găsi de cuviință că mijlocul de fereală cel mai neîndoielnic era, pentru el, să-și mai ia o nevastă pe lîngă cea dintîi, în așa fel ca, avînd două soții una lîngă cealaltă, să poată să se păzească una pe alta, și să le facă să se

apere laolaltă de coţcăriile fiului său. Şi găsi o soţie, încă şi mai frumoasă şi mai tînără decît cea dintîi. Şi trăia cu amîndouă, pe rînd.

Or, copilandrul cel pişicher, pricepînd tertipul tătîne-său, îşi zise : „Hei, pe Allah ! voi avea un tain îndoit acuma". Ci îi era tare anevoie să-şi împlinească dorul ; întrucît taică-său, ori de cîte ori era nevoit să plece de-acasă, îşi făcuse obiceiul să le spună celor două soţii ale sale : „Păziţi-vă cu grijă de cercările lui fiu-meu, hăndrălăul acela. Întrucît e o puşlama fără de pereche, care îmi tulbură zilele şi care m-a silit pînă acum să mă despart de trei soţii, pînă la voi. Fiţi cu grijă ! fiţi cu grijă !" Iar cele două copilandre răspundeau : „Uallahi, dacă vreodată s-ar ispiti, fie şi cu cel mai mărunt semn asupra noastră, ori dacă ne-ar zice vreo vorbă cît de cît nepotrivită, avem să-l plesnim peste ochi cu papucii !" Iar bătrînul stăruia, spunînd : „Fiţi cu grijă ! Fiţi cu grijă !" Şi ele răspundeau : „Sîntem cu grijă ! Sîntem cu grijă !"

Iar pramatia îşi zicea : „Pe Allah, avem să vedem noi dacă au să mă plesnească peste ochi cu papucii ! avem să vedem noi !"

Or, într-o zi, isprăvindu-se zahereaua de grîu din casă, bătrînul îi spuse lui fiu-său :

— Hai la tîrgul de grîu, să cumpărăm vreo doi saci.

Şi plecară amîndoi, tatăl mergînd înaintea fiului său. Iar cele două neveste, spre a-i privi cum se duc, se suiră pe terasa casei.

Or, pe drum, bătrînul băgă de seamă că nu-şi luase papucile, pe care la drum avea năravul să le ţină în mînă sau să şi le agaţe pe umeri. Şi îi spuse lui fiu-său :

— Întoarce-te degrabă acasă de mi le adu.

Şi pişicherul se întoarse într-un suflet acasă şi, cînd le văzu pe cele două puiandre, soţiile tatălui său, stînd pe terasa casei, le strigă de jos ;

— M-a trimis taică-meu la voi cu o treabă !

Ele întrebară :

— Cu ce treabă ?

El spuse :

— Mi-a poruncit să mă întorc aici și să vin sus la voi să vă sărut cît mi-o plăcea, pe amîndouă !

Și ele răspunseră :

— Ce tot latri tu acolo, cîine ce ești ! Pe Allah ! tatăl tău n-a putut să te trimită cu o treabă ca aceasta ; și minți, o, pramatie de soiul cel mai rău, o, poamă-rea ce ești !

El spuse :

— Uallahi, nu mint deloc !

Și adăugă :

— Și am să vă dovedesc că nu mint !

Și strigă cît îl ținea gura înspre taică-său, care era departe :

— Bre, taică ! bre, taică ! numai pe una, ori chiar pe amîndouă ? numai pe una, ori chiar pe amîndouă ?

Iar bătrînul răspunse, cît îl ținea gura :

— Pe amîndouă, o, dezmățatule, pe amîndouă deodată. Și Allah să te bată !

Or, o, doamne sultane al meu, bătrînul vroia să-i spună la fiu-său să-i aducă amîndouă papucile, și nu să le drăgostească pe amîndouă nevestele.

Cînd auziră răspunsul acela al soțului lor, cele două copile își ziseră una alteia :

— Flăcăul n-a mințit ! Să-l lăsăm, dar, să facă cu noi ceea ce i-a poruncit taică-său să facă.

Și-așa, o, doamne sultane al meu, istețul de derbedeu, cu șiretlicul vorbelor aceste despre ghete, putu să suie la cele două neveste, și să se bucure de ele pe îndelete. După care îi duse lui tătîne-său cele două ghete. Iar cele două fete, de-atunci, nu se mai săturau să se sărute cu sete, spunîndu-i : „Hai, băiete ! Hai, băiete !“ Iar ochiul bătrînului nimica nu vedea, că e cam orbete.

Și-aceasta mi-e întreaga povestire, o, rege plin de strălucire !

După ce auzi povestirea aceasta a baș-clarinetului său, regele fu cuprins de o voioșie pînă peste poate, și îi dărui iertarea deplină pe care o cerea pentru fudulițile lui. Pe urmă îi dete afară pe cei patru dezmățați, spunîndu-le :

— Sărutați mai întîi mîna preacinstitului meu slujitor, pe care l-ați înșelat, și cereți-i iertăciune !

Iar ei răspunseră cu ascultare și cu supunere, și se împăcară cu măscăriciul, și trăiră, de-atunci, cu el în cele mai bune legături. Și el la fel.

— Ci, urmă Șeherezada, povestea ticăloșiei soților, o, preafericitule rege, este atîta de lungă încît mai bine-i oare să-ți povestesc *Povestea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți.*

Și Șeherezada spuse regelui :

POVESTEA LUI ALI BABA ȘI A CELOR PATRUZECI DE HOȚI

Am auzit, o, preafericitule rege, că au fost odată, în anii de demult foarte și în zilele trecutului care s-a dus, într-un oraș dintre cele orașe ale țării persienești, doi frați ; și pe unul îl chema Kassim, iar pe celălalt Ali Baba. Preamărit să fie Acela dinaintea căruia se șterg toate numele și răsnumele și renumele, și carele vede sufletele întru goliciunea lor și gîndurile pînă în adîncuri, Cel-preaînalt, stăpînul ursitelor ! Amin !

Și-apoi ! Cînd tatăl lui Kassim și al lui Ali Baba, care era un biet ins tare de rînd, își dete sufletul întru mila Domnului său, cei doi frați își împărțiră cu deplină dreptate partea cea puțină ce le pica de moștenire ; ci nu mult zăboviră pînă ce să toace tot ce dobîndiră din amărîta aceea prea subțire de moștenire, și-așa că se pomeniră, de la o zi la alta, fără de pîine și fără de nici un fel de fărîmitură de pus în gură, și cu nasul alungit, și cu chipul smerit. Și iacătă ce va să zică să fii la o vîrstă mai tinerică, și să nu pui preț pe sfaturile celor înțelepți, la o adică !

Ci nu peste mult, cel mai vîrstnic, care era Kassim, dacă se văzu gata să se topească de foame în chiar pielea

lui, se apucă să-şi rostuiască o chiverniseală mai spornică. Şi, cum era dibaci şi plin de isteciune, nu zăbovi mult pînă ce să dea de o codoaşă — izgonit fie Cel-rău ! — care, după ce îi puse la încercare harurile de călăreţ şi vrednicriile de cocoş osîrdnic şi volnicia de hăndrălău, îl însură cu o puicană bine gospodărită, bine rostuită şi bine zidită, şi care era o bucăţică bună întru totul. Binecuvîntat fie Cel-atoatele-împărţitorul ! Şi dobîndi în felul acesta, pe lîngă bucuria unei neveste, şi o prăvălie bine chibzuită în inima sukului neguţătorilor. Întrucît asta era ursita scrisă pe fruntea lui, încă de la născare. Şi-aşa cu el !

Cît despre cel de-al doilea, care era Ali Baba, iacătă ! Cum din firea lui era lipsit de patimi şi cu doruri cuminţi, mulţumindu-se cu puţin şi neavînd ochiul lacom, începu să ducă o viaţă de sărăcie şi de trudă. Ci, cu toate astea, se pricepu să trăiască atîta de drămuit, datorită învăţăturilor trase din necazurile cele aprige, încît izbuti să pună deoparte ceva bănişori, pe care îi folosi cu înţelepciune, cumpărîndu-şi un măgar, pe urmă încă un măgar, pe urmă şi al treilea măgar. Şi începu să-i ia în fiecare zi cu el la pădure, şi să-i încarce cu lemne şi cu crengi, pe care pînă aci era nevoit să le care el în spinare.

Or, ajungînd astfel stăpîn pe cei trei măgari, Ali Baba dobîndi atîta preţuire la oamenii din tagma lui, toţi tăietori de lemne săraci, încît unul dintre ei se simţi prea cinstit să i-o dea pe fiică-sa de soţie. Iar măgarii lui Ali Baba fură scrişi în senet, dinaintea cadiului şi a martorilor, drept toată zestrea şi toată lăsata fetei, care, altminteri, nu aducea în casa soţului nici o tearfă, nici nimic de soiul acesta, dat fiind că era fată de oameni săraci. Ci sărăcia, ca şi bogăţia, nu durează decît o vreme, pe cînd Allah preaslăvitul este viu în veci.

Şi Ali Baba, din mila cerului, avu de la soţia lui, fata de tăietori de lemne, nişte copii ca nişte lune, care îl preamăreau pe Zămislitorul lor. Şi trăia cumpătat şi cinstit, cu toţi ai lui, din ce agonisea de pe urma vînzării

în cetate a lemnelor și a vreascurilor lui, necerîndu-i Zidi-torului său nimic mai mult peste fericirea aceea cuminte și tihnită.

Or, într-o bună zi, pe cînd Ali Baba era prins cu tăiatul lemnelor într-un hățiș neatins de buză de secure, și pe cînd cei trei măgari ai lui, în așteptarea poverii obișnuite, huzu-reau păscînd și vîntuindu-se prin preajmă, pașii ursitei se auziră deodată tropotind pentru Ali Baba în pădure. Ci lui Ali Baba nu avea de unde să-i dea prin gînd că soarta sa își urma drumul de ani și ani !

Dintru-ntîi, fu ca un vuiet surd în depărtare, și care se apropia repede spre a răzbate limpede la urechea lipită de pămînt, ca o goană de copite multe și tot mai grele. Iar Ali Baba, om pașnic și nedornic de belele și de încurcături, se simți tare speriat știindu-se singur-sin-gurel, cu cei trei măgari ai lui drept toată tovărășia, în sihăstria aceea. Și chibzuiala lui îl povățui să se cațere fără de zăbavă în vîrful unui copac mare și gros ce se înălța pe dunga unui colnic de unde stăpînea peste toată pădurea. Și, cocoțat acolo și ascuns printre crengi, putu să cerceteze cam ce ispravă putea să fie.

Or, bine făcu !

Întrucît, de cum ajunse în vîrf, zări numaidecît o ceată de haidamaci înarmați înfricoșător, ce veneau în goana mare înspre locul unde se afla el. Și, după chipul lor smoliu, după ochii de aramă lucie și după bărbile despicate crunt peste mijloc în două aripi de corb prădalnic, nu mai avu nici un fel de îndoială că n-ar fi niște hoți cumpliți, tîlhari de drumul mare, de soiul cel mai ticălos.

Judecată în care Ali Baba nu greșea deloc.

Iar cînd ajunseră chiar lîngă colnicul de piatră pe care Ali Baba sta cocoțat, nevăzut, da el văzînd tot, des-călecară la un semn al căpeteniei lor, un ins cît un munte, scoaseră dîrlogii din gura cailor, trecură la fie-care bidiviu pe după gît cîte o traistă de nutreț plină

cu văz, care fusese purtată pe crucea şalelor, în spatele şeii, şi îi legară cu funia de pomii de prinprejur. După care dezlegară desagii de la şea şi îi aburcară în spinare. Şi, întrucît desagii aceia erau prea grei, tîlharii mergeau gheboşaţi sub povara lor.

Şi toţi trecură în şir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere şi să vadă că erau în număr de patruzeci : nici unul mai mult, nici unul mai puţin...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci şi doua noapte

Urmă :

...Şi toţi trecură în şir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere şi să vadă că erau în număr de patruzeci : nici unul mai mult, nici unul mai puţin.

Şi ajunseră, încărcaţi aşa, la poalele unei stînci mari ce se afla la temelia dîmbului, unde se opriră rînduindu-se frumos. Iar căpetenia lor, care se afla în fruntea rîndului, îşi lăsă o clipită jos pe pămînt desagii cei grei, stătu drept, cît era de lung, dinaintea stîncii şi, cu glas tunător, strigînd vreunui om ori vreunui lucru de nevăzut pentru orice ochi, grăi :

— Susam, deschide-te !

Şi pe dată stînca se şi deschise larg.

Atunci căpetenia haraminilor se dete oleacă mai la o parte, spre a-i lăsa mai întîi pe oamenii lui să treacă înainte-i. Şi, cînd toţi intrară, îşi luă iarăşi în spinare desagii şi intră şi el după ei.

Pe urmă răcni, cu un glas de poruncă fără de cîrtire :

— Susam, închide-te !

Şi stînca se închise la loc, pecetluindu-se de parcă niciodată vraja tîlharului n-ar fi despicat-o cu puterea vorbelor cele năzdrăvăneşti.

La privelişte aceea, Ali Baba se minună mult în cugetul său şi îşi zise : „Cu priceperea lor la vrăjitorie, măcar de nu mi-ar dibui ascunzătoarea, să-mi mestece lungimea cu lăţimea !“ Şi se păzi ca nu care cumva să se clintească vreun pic, în ciuda îngrijorării ce-l frămînta pentru măgarii lui care zburdau slobozi prin tufărişuri.

Iar cei patruzeci de hoţi, după o şedere cam îndelungată în peştera în care Ali Baba îi văzuse afundîndu-se, deteră oarecare semn de întoarcere, printr-un vuiet subpămîntean asemeni unui tunet depărtat. Şi stînca, într-un sfîrşit, se deschise iar şi-i lăsă pe cei patruzeci să iasă afară, cu bulibaşa lor în frunte şi ţinînd în mîini desăgile goale. Şi fiecare se duse la calul său, îi puse frîul şi sări călare, după ce îi legă desagii la oblînc. Iar căpetenia se întoarse atunci înspre deschizătura peşterii şi rosti cu glas tare vraja :

— Susam, închide-te !

Şi cele două jumătăţi de stîncă veniră la loc şi se alipiră fără nici un fel de urmă a despărţirii. Şi toţi, cu chipurile lor de catran şi cu bărbile lor de tîlhari, luară drumul îndărăt pe unde veniseră. Şi-atîta cu ei.

Ci, în ceea ce îl priveşte pe Ali Baba, chibzuinţa ce-i fusese parte hărăzită din darurile lui Allah îl îndemnă să mai zăbovească în ascunzătoarea sa, în pofida îndemnului ce-l îmboldea să se ducă să-şi caute măgarii. Întrucît îşi zise : „Tîlharii aceştia amarnici s-ar putea ca, de-or fi uitat ceva în peşteră, să se întoarcă îndărăt pe nepusă masă şi să dea peste mine. Şi-atunci, ya Ali Baba, ai să vezi tu cît face ca un amărît de drac ca tine să se pună în drumul unor voinici preaputernici !“ Aşa că, după ce

chibzui astfel, Ali Baba se mulțumi să-i urmeze cu ochiul pe călăreții cei înfricoșători, pînă ce-i pierdu din vedere. Și numai după o bună bucată de vreme de cînd ei pieriseră și de cînd toată pădurea intrase iarăși într-o tăcere liniștitoare, se hotărî și el, într-un sfîrșit, să se dea jos din pom, și și-atunci cu o sumedenie de griji și tot răsucindu-se ba la dreapta, ba la stînga, pe măsură ce cobora de pe o creangă mai de sus pe o creangă mai de jos.

Iar cînd ajunse pe pămînt, Ali Baba se îndreptă înspre stînca aceea, da binișor, binișor și numai în vîrful picioarelor, ținîndu-și răsuflarea. Și tare ar fi vrut mai întîi să se ducă să-și caute măgarii și să se liniștească în privința lor, dat fiind că aceștia erau toată averea lui și toată grija copiilor săi. Ci un imbold nemaiîncercat pînă atunci i se aprinsese în inimă la tot ce văzuse și la tot ce auzise din vîrful copacului. Și-apoi, îl mîna neabătut ursita lui înspre întîmplarea aceea.

Or, cînd ajunse dinaintea stîncii, Ali Baba o cercetă de sus pînă jos și o văzu netedă și fără de nici o crăpătură în care să fi putut să strecori baremi un ac. Și își zise : „Ci chiar aci au intrat cei patruzeci, și cu chiar ochii mei i-am văzut cînd au pierit înăuntru ! Ya Allah ! Ce pișicherlîc ! Și cine știe ce-or fi intrat să facă în hruba asta, poprită cu tot soiul de talismanuri despre care eu habar nu am !“ Pe urmă cugetă : „Pe Allah ! da eu țin minte limpede vraja cu care se deschide și vraja cu care se închide ! Ce-ar fi de le-aș încerca oleacă, numai ca să văd dacă din gura mea au puterea pe care o au din gura tîlharului acela înfricoșător și uriaș !“

Și, uitîndu-și de toate sfiiciunile de pînă aci, și mînat de glasul ursitei lui, Ali Baba, tăietorul de lemne, se întoarse înspre stîncă și rosti :

— Susam, deschide-te !

Și, măcar că cele trei vorbe fuseseră rostite cu un glas cam îndoielnic, stînca se despică și se deschise larg. Și Ali Baba, într-o înfricoșare pînă peste poate, tare ar mai

fi vrut să dea dosul la toate celea și să-și sloboadă picioarele în vînt ; ci puterea ursitei lui îl țintui dinaintea deschizăturii și îl sili să se uite înăuntru. Și, în loc de-a vedea acolo vreo gropniță de neguri și de grozăvii, rămase peste măsură de uluit văzînd cum se așterne dinainte-i o hrubă largă, ce da de-a dreptul într-o sală mare, cu bolta cioplită în acea stîncă și luminată bogat prin deschizăturile subțiri tăiate în tavan. Așa că se hotărî să pună un picior dinaintea altuia și să intre în locul acela care, la cea dintîi privire, nu avea anume nimic înfricoșător. Rosti așadar vorbele mîntuitoare : „În numele lui Allah, multîndurătorul și multiertătorul !“ care izbutiră să-l întărească, și intră fără a tremura prea de tot în sala aceea boltită. Și, de cum ajunse înlăuntru, văzu cele două jumătăți ale stîncii cum se împreună la loc fără de nici o zarvă și închizînd cu totul intrarea ; lucru care nu lipsi a-l îngrijora, oricum, dat fiind că ștatornicia în cutezanță nu era tocmai partea lui cea mai tare. Da chibzui că are să poată mai pe urmă, cu ajutorul vorbelor cele magicești, să facă a se deschide dinainte-i toate porțile. Și-atunci se lăsă dus să vadă în liniște deplină cele ce i se înfățișau înaintea ochilor.

Și văzu, peste tot de-a lungul zidurilor, stivuite pînă la boltă, grămezi-grămezi de mărfuri scumpe, și viguri de mătăsării și de atlazuri, și saci cu merinde pentru gură, și lăzi mari pline ochi cu gologani de argint, și altele pline cu drugi de argint, și altele pline cu dinari de aur și cu drugi de aur, puse în șir. Și, întrucît toate lăzile acelea și toți sacii nu fuseseră îndeajuns spre a cuprinde toate bogățiile adunate acolo, podeaua era și ea plină cu mormane de aur, de giuvaieruri și de argintării, de nici nu mai știau picioarele unde să calce ca să nu lovească vreo năstrăpată ori să nu se împiedice în vreo grămadă de dinari ca focul. Și Ali Baba, care în viața lui nu văzuse culoarea aurului, ba nici măcar mireasma nu i-o știa, se minuna de toate acestea pînă peste marginile minu-

nării. Şi dacă văzu acele comori grămădite acolo, în şiruri la întîmplare, şi acele belşuguri fără de număr, de pînă şi cu cel mai mic dintre ele s-ar fi putut împodobi palatul unui rege, îşi zise că trebuie să fie nu ani ci veacuri de cînd peştera aceea slujea şi de tainiţă şi de adăpost la neamuri din neamuri de hoţi, fii de hoţi, coborîtori din prădătorii de la Babilon.

Cînd se mai dezmetici oleacă din buimăceala lui, Ali Baba îşi zise : „Pe Allah, ya Ali Baba, iacătă că soarta ta ia un chip luminat şi te mută de lîngă măgarii tăi şi de lîngă lemnele tale în mijlocul unui noian de aur cum n-au mai văzut decît regele Soleiman şi Iskandar cel cu două coarne ! Şi afli deodată vorbele cele vrăjitoreşti, şi te slujeşti de puterile lor, şi faci să ţi se deschidă porţile de piatră şi peşterile cele de poveste, o, binecuvintatule tăietor de lemne ! Asta-i o mare milă a atoateîmpărţitorului, carele te face în felul acesta stăpîn peste comoriile adunate din tîlhăriile neamurilor de hoţi şi de haramini. Şi, dacă s-a întîmplat aşa, asta-i anume pentru ca să poţi să fii de-aci înainte, cu toţi ai tăi, la adăpost de nevoie, ca să slujească la o treabă bună aurul furtişagurilor şi al jafurilor !“

Şi, punîndu-şi sufletul în tihnă cu judecata aceasta, Ali Baba cel sărman se aplecă înspre un sac cu bucate, îl goli de ce se afla în el şi îl umplu apoi numai cu dinari de aur şi cu alţi bani de aur bătut, fără să se atingă de argint şi de alte lucruri de preţ. Şi aburcă sacul pe umeri şi îl duse la capătul hrubei. Pe urmă, se întoarse în sala cea boltită şi umplu la fel încă un sac, şi încă un sac, şi mulţi alţi saci, atîţia cît socoti el că putea să care, fără a-i beteji pe cei trei măgari ai lui. Şi, cînd sfîrşi, se întoarse înspre intrarea peşterii şi zise :

— Susam, deschide-te !

Şi tot atunci cele două laturi ale intrării de stîncă se traseră larg la o parte, iar Ali Baba dete fuga să-şi caute măgarii şi să-i aducă la gura peşterii. Şi îi încărcă

cu sacii pe care avu grijă să-i ascundă dibaci, punînd deasupra lor o grămadă de crengi. Și, după ce isprăvi treaba aceasta, rosti vorbele pentru închiderea stîncii, iar cele două jumătăți de piatră se alipiră numaidecît.

Atunci Ali Baba își mînă din urmă măgarii încărcați cu aur, îndemnîndu-i cu un glas plin de cinstire, și nu coperindu-i cu blestemele și cu sudalmele tunătoare cu care îi firitisea de obicei, cînd își trăgănau picioarele. Întrucît, dacă Ali Baba, ca toți mînătorii de măgari, își împodobea asinii cu sudalme ca : „o, credința zebbului tătîne-tău !", ori „parascovenia soră-ti !", ori „fecior de gurlangiu !", ori „marfă de pezevenghi", de bună seamă că nu o făcea nicidecum spre a-i batjocori, întrucît îi erau tot atît de dragi ca și copiii lui, ci o făcea numai spre a-i îndemna să fie cuminți. Ci, de data aceasta, simți că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decît se afla în haznaua sultanului. Și, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

...Ci, de data aceasta, simți că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decît se afla în haznaua sultanului. Și, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate.

Or, cînd ajunse dinaintea casei lui, găsi poarta încuiată pe dinlăuntru cu zăvorul cel mare de lemn și își

zise : „Ce-ar fi să încerc asupra ei puterea vrăjii ?“ Şi rosti : „Susam, deschide-te !“ Şi numaidecît poarta, desfăcîndu-se din răzlogul ei, se deschise larg. Iar Ali Baba, fără a-şi vesti în nici un fel venirea, intră cu măgarii în bătătura cea mică a casei sale. Şi spuse, întorcîndu-se către poartă : „Susam, închide-te !“ Şi poarta, răsucindu-se în ţîţîni, se prinse fără nici un zgomot în zăvor. Şi, în felul acesta, Ali Baba se încredinţă că de aci înainte era stăpîn pe o taină fără de asemuire, dăruită cu o putere vrăjită, a cărui dobîndire nu-i ceruse alt preţ decît spaima cea trecătoare datorată mai degrabă chipurilor crunte ale celor patruzeci.

Cînd nevasta lui Ali Baba văzu măgarii în curte şi pe Ali Baba trudindu-se să-i despovăreze, dete fuga bătîndu-şi palmele una de alta şi strigă :

— O, bărbate, cum ai făcut de-ai deschis poarta, pe care chiar eu am încuiat-o cu zăvorul ? Numele lui Allah fie asupra noastră a tuturora ! Şi ce aduci, în ziua aceasta binecuvîntată, în sacii aceştia mari şi aşa de grei, pe care nu i-am mai văzut în casa noastră ?

Iar Ali Baba, fără a răspunde la întrebarea dintîi, spuse :

— Sacii aceştia ne vin de la Allah, bre, femeie. Ci hai de mă ajută să-i car în casă, şi nu mă tot bîrîi cu întrebări despre porţi şi despre zăvoare.

Iar soţia lui Ali Baba, înfrîngîndu-şi nedumerirea, se duse să-l ajute a aburca sacii în spinare şi a-i căra, unul cîte unul, înlăuntrul casei. Şi, cum îi tot pipăia de fiecare dată, simţi că în ei se aflau bani, şi gîndi că banii aceia or fi fiind niscaiva bani vechi de aramă sau ceva asemenea. Şi descoperirea aceasta, măcar că tare neîntreagă şi cu mult alături de adevăr, îi aruncă sufletul într-o mare îngrijorare. Şi, pînă la urmă, îi intră în cap că bărbatu-său trebuie să se fi înhăitat cu niscaiva hoţi ori cu alţi inşi de soiul acesta, altminteri cum să priceapă ea de unde veneau atîţia saci plini cu bani ? Încît, după

ce toți sacii fură cărați în casă, femeia nu mai putu să se stăpînească și, izbucnind deodată, începu să se bată peste obraji cu amîndouă mîinile și să-și sfîșie hainele, strigînd :

— O, păcatele noastre ! O, pieire fără de mîntuire a copiilor noștri ! O, șireangul ne paște !

Cînd auzi țipetele și văicărelile nevesti-si, Ali Baba fu cuprins de o supărare pînă peste poate și răcni la ea :

— Șireangu-n ochiul tău, o, alimănito ! Ce te-a apucat de cucuvești așa a cobie ? Și ce ai, de vrei să tragi asupra capetelor noastre osînda hoților ?

Ea spuse :

— Năpasta are să intre în casă odată cu sacii aceștia de bani, o, fiu al socrului meu. Pe viața mea și a ta, repede-te de-i pune îndărăt pe spinarea măgarilor și du-i departe de aci. Întrucît inima mea nu mai are tihnă de cînd îi știe în casa noastră !

El răspunse :

— Bătu-le-ar Allah pe muierile cele fără de minte ! Văd bine, o, fiică a socrului meu, că ți se năzărește cum că aș fi furat sacii aceștia ! He, he, schimbă-ți socoata și însenineaza-ți ochii, întrucît ne vin de la Cel-atoateîmpărțitorul, carele m-a mînat să-mi găsesc norocul astăzi în pădure. Și am să-ți și povestesc cum a fost cu norocul acesta, da nu pînă n-am să golesc sacii, ca să-ți arăt ce se află în ei.

Și Ali Baba, luînd sacii de un capăt, îi goli unul cîte unul pe rogojină. Și valurile de aur curseră zuruind și revărsînd potoape de flăcări în odaia cea amărîtă a tăietorului de lemne. Și Ali Baba, mîndru că o vedea pe nevastă-sa năucă de priveliștea aceea, se așeză pe grămada de aur, își strînse picioarele sub el și zise :

— Acuma ian ascultă-mă, o, femeie !

Și îi tărăși toată întîmplarea de la început pînă la sfîrșit, fără a sări nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

După ce nevasta lui Ali Baba auzi istorisirea întîmplării, simți în inima ei cum spaima face loc unei bucurii mari, și se dezdănui și se însenină și zise :

— O, zi de lapte, o, zi de albeață ! Mărire lui Allah, cel carele a făcut să intre în casa noastră averile agonisite de cei patruzeci de tîlhari de drumul mare, și carele în felul acesta a întors înspre legiuire ceea ce fusese nelegiuire. El este Atoatedătătorul și Atoateîmpărțitorul !

Și se duse pe clipă pe dată de șezu jos pe vine dinaintea grămezii de aur, și se pregătea să înceapă a număra unul cîte unul dinarii cei fără de număr. Ci Ali Baba începu să rîdă și îi spuse :

— Ce faci acolo, o, sărmana de tine ? Cum de socoți că ai putea să numeri toată grămada aceasta ? Mai degrabă ridică-te și hai de-mi ajută să sap o groapă în cuhnie, ca să ascund cît mai repede tot aurul și să-i piară urmele. Că altminteri ne primejduim rău să tragem asupra noastră lăcomia vecinilor și a vătafilor de la agie !

Ci soția lui Ali Baba, care în toate cele îndrăgea buna rînduială și care ținea morțiș să-și dea seama cît mai limpede despre grămada de bogăție ce le intra în casă în ziua aceea binecuvîntată, răspunse :

— Nu, hotărît, nu vreau să preget a socoti aurul acesta. Că nu pot să-l las să intre în groapă pînă ce nu-l cîntăresc ori nu-l măsor. Pentru aceea mă rog ție, o, fiu al socrului meu, dă-mi răgaz să mă duc să caut vreo dimirlie pe la megieși. Și am să-l măsor, în vreme ce tu ai să sapi groapa. Și, în felul acesta, avem să putem cu bună chiverniseală să cheltuim ce este de trebuință și să știm ce rămîne de prisosință pentru copiii nostri !

Iar Ali Baba, măcar că socoteala aceea i se părea cu totul de prisos, nu vroi să se împotrivească nevesti-si într-o împrejurare atîta de plină de bucurie pentru ei toți, și îi spuse :

— Fie ! Da du-te şi întoarce-te repede, şi mai ales ia bine seama să nu dezvăluieşti taina noastră ori să scapi vreo vorbă cumva !

Şi-aşa că nevasta lui Ali Baba plecă să caute dimirlia cu pricina, şi gîndi că drumul cel mai scurt ar fi să se ducă să ceară una de la Kassim, fratele lui Ali Baba, care avea casa nu departe de acolo. Şi intră la nevasta lui Kassim, bogătana şi plina de îngîmfare, cea care niciodată n-ar fi catadicsit să poftească la vreo masă nici pe sărăcanul de Ali Baba şi nici pe soţia lui, dat fiind că aceştia nu aveau nici avere, nici sprijinitori, şi cea care niciodată n-ar fi trimis nici un strop de dulce copiilor lui Ali Baba, pe la vreo sărbătoare ori vreun praznic, nici măcar nu le-ar fi cumpărat vreun pumn de năut, aşa cum le cumpără cei bogaţi copiilor de oameni săraci. Şi, după salamalekurile de datină, o rugă să-i împrumute o dimirlie pentru olecuţă de vreme.

Cînd auzi vorba dimirlie, nevasta lui Kassim fu pînă peste poate de uimită, întrucît pe Ali Baba şi pe soţia lui îi ştia tare săraci, şi nu putea să priceapă la ce treabă le-ar fi folosind acea măsurătoare de care îndeobşte nu se slujesc decît cei stăpîni pe hambare mari de grîne, pe cînd ceilalţi se mulţumesc să-şi cumpere seminţele pentru o zi sau pentru o săptămînă de la sămînţar. Încît, măcar că, fără de nici o îndoială, în alte împrejurări nu i-ar fi dat nimic, sub cine ştie ce pricină, de data aceasta se simţi prea arsă de zavistie spre a lăsa să-i scape prilejul de a-şi mulţumi sufletul. Şi-aşa că îi spuse :

— Sporească-şi Allah bunurile asupra capetelor voastre, o, mamă a lui Ahmad ! Vrei o dimirlie mare sau una mai mică ?

Ea răspunse :

— Mai degrabă mică, o, stăpîna mea !

Şi soţia lui Kassim se duse să aducă măsura cerută.

Or, nu degeaba femeia aceea fusese dobîndită din vînzarea la codoşlîc — nu le-ar mai mîlui Allah pe

poamele de soiul acesta, şi prăpădi-le-ar pe toate viclenele ! — căci, vrînd cu orice preţ să afle ce fel de grăunţe avea să măsoare ruda ei cea săracă, se sluji de un tertip dintre cele de care plodurile astea de lele au pururea între degetele lor. Aşa că dete fuga de luă nişte seu, şi cu el mînji frumuşel fundul măsurii, pe dedesubt, pe partea pe care se pune jos o măsură ca aceea. Pe urmă, se întoarse la cumnată-sa, cerîndu-şi iertăciune că o făcuse să cam aştepte, şi îi dete dimirlia. Iar soţia lui Ali Baba se topi în mulţumiri, şi îndemnă să se întoarcă acasă.

Şi, dintru început, puse măsura în mijlocul grămezii de aur. Şi începu s-o umplă şi apoi s-o deşerte oleacă mai încolo, trăgînd pe perete, cu un tăciune, cîte o dungă neagră de fiecare dată cînd o golea. Şi tocmai cînd îşi isprăvea treaba, veni şi Ali Baba, care la rîndu-i sfîrşise de săpat groapa în cuhnie. Şi nevastă-sa îi arătă pe perete dungile de cărbune, nemaiputînd de bucurie, şi îi lăsă în samă grija de-a îngropa tot aurul, iar ea plecă degrabă să ducă măsura îndărăt soţiei cele nerăbdătoare a lui Kassim. Şi nu ştia, săraca de ea, că un dinar de aur se lipise pe fundul măsurii, datorită seului vicleniei.

Îi dete, aşadar, dimirlia îndărăt rudei cele bogate, vînduta la codoşlîc, şi îi mulţumi îndelung şi îi spuse :

— Am vrut să mă ţin de vorbă, o, stăpînă a mea, pentru ca nici altă dată bunăvoia ta să nu se istovească faţă de mine.

Şi plecă în calea ei. Şi-atîta cu soţia lui Ali Baba !

Ci soţia lui Kassim, vicleana, nu aştepta decît să dea dosul cumnată-sa, ca să şi întoarcă dimirlia şi să se uite pe fundul ei. Şi rămase peste măsură de buimăcită cînd văzu un ban de aur lipit de seu, în loc de vreun bob de linte, de orz sau de ovăz. Şi ca de şofran i se făcu pielea feţei, şi de smoală tare neagră culoarea ochilor. Şi împietrită de zavistie şi de pizmă mistuitoare i se făcu inima. Şi strigă : „Prăpădul peşte casa lor ! Da de cînd

au amărîții ăștia atîta aur de să-l cîntărească și să-l măsoare ?“ Și, în mînia de nespus în care se afla, nu mai putu să aștepte ca soțul ei să se întoarcă de la prăvălie, ci își trimise slujnica să-l cheme în graba mare. Și, de îndată ce Kassim, cu sufletul la gură, trecu pragul casei, muierea îl și întîmpină cu niște țipete sugrumate, de parcă l-ar fi prins tocmai cînd da să se mursăcească cu vreun tinerel.

Pe urmă, fără a-i da răgaz să priceapă ce e cu el în furtuna aceea, îi vîrî sub nas dinarul cu pricina și răcni :

— Îl vezi ! Na, ăsta nu-i decît ce-a scăpat de la nevolnicii aceia ! A, tu te crezi bogat, și te fudulești în fiecare zi că ai prăvălie și mușterii, pe cînd frate-tău nu are decît trei măgari drept toată partea lui pe lume ! Schimbă-ți gîndul, o, șeicule ! Întrucît Ali Baba, vreascagiul ăla, mațe-goale ăla, nimicura nimicului ăla, nu se mulțumește să-și socotească aurul ca tine : el îl măsoară ! Pe Allah : îl măsoară cum își măsoară grăunțarul grăunțele !

Și, într-un potop de vorbe, de țipete și de vaicăre, îi povesti toată tărășenia și îl lămuri de ce tertip se slujise ca să afle taina cea uluitoare a bogăției lui Ali Baba. Și adăugă :

— Da asta nu e tot, o, șeicule ! Tu acuma se cade să afli izvorul averii amăritului de frate-tău, prefăcutul ăla afurisit care face pe săracul și care prefiră banii cu dîrmoanele și cu pumnii !

Auzind vorbele soției sale, Kassim nu se mai îndoi de adevărul bogăției lui frate-său. Și, departe de a se simți bucuros să-l știe pe fiul tătîne-său și al mumîne-sa la adăpost de aci înainte de orice nevoie, și să se voioșească de norocul aceluia, fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

... fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea-n el de ciudă. Și se ridică pe clipă pe dată și dete fuga la frate-său să vadă cu chiar ochii lui ceea ce avea de văzut.

Și îl găsi pe Ali Baba, care încă mai ținea cazmaua în mînă, isprăvind de ascuns aurul. Și, luîndu-l repede, fără a-i spune salamalekul de cuviință și fără a-i zice nici pe numele cel mare, nici pe numele cel mic, și nici purtîndu-se față de el ca față de un frate, întrucît de cînd se însurase cu poama cea îmbelșugată a codoșlîcului își uitase de această rudenie apropiată, îi spuse :

— A, care va să zică-așa, o, taică al măgarilor, faci pe ascunsul și pe tainicul cu noi ! Bine, ține-te mai departe de sărăcia și de ticăloșia ta prefăcute, și arată-te calic dinaintea oamenilor, ca să-ți măsori aurul în cuibarul tău de păduchi și de ploșnițe așa cum își măsoară grăunțarul grăunțele.

Cînd auzi vorbele acestea, Ali Baba rămase pînă peste măsură de tulburat și de buimac, nu că era zgîrcit ori afurisit, ci din pricină că se temea de răutatea și de lăcomia ochiului lui frate-său și al soției lui frate-său, și răspunse :

— Allah fie cu tine ! habar nu am unde bați. Mai degrabă dă zor de dumirește-mă, și nu am să mă dovedesc lipsit pici de inimă deschisă față de tine, nici de simțăminte bune, măcar că de ani și ani ai uitat legătura de sînge dintre noi și îți întorci fața de la mine și de la copiii mei !

Atunci repezitul de Kassim zise :

— Nu e vorba de toate astea, Ali Baba ! E vorba numai să nu te prefaci față de mine că habar n-ai de nimic, întrucît cunosc ce vrei tu să-mi ții ascuns !

Şi, arătîndu-i dinarul de aur încă uns de seu, îi spuse uitîndu-se la el ponciş :

— Cîte dimirlii de dinari asemenea cu ăsta ai în hambarul tău, o, vicleanule ? Şi de unde ai furat tu atîta aur, ia spune, o, ruşine a neamului nostru ?

Pe urmă, în puţine vorbe, îi dezvălui cum unsese nevastă-sa cu seu fundul dimirliei pe care le-o împrumutase, şi cum banul acela de aur se brodise să se lipească acolo.

Dacă auzi vorbele fratelui său, Ali Baba pricepu că greşeala fusese săvîrşită şi că nu mai avea cum să fie îndreptată. Încît, fără a lăsa să i se mai depene un şir lung de întrebări, şi fără a-i da fratelui său nici cel mai mărunt semn de uimire ori de supărare că se pomenea răzvedit, spuse :

— Allah e darnic, o, fratele meu ! El ne trimite darurile sale pînă chiar a le dori noi ! Preamărit fie el !

Şi îi povesti, cu toate amănuntele, întîmplarea din pădure, da fără a-i dezvălui vorbele de vrajă. Şi adăugă :

— Noi, o, fratele meu, sîntem fraţi de un tată şi de o mamă. Drept care, tot ce este al meu este şi al tău, şi, dacă îmi faci hatîrul de-a primi, aş vrea să-ţi dăruiesc jumătate din aurul pe care l-am adus din peşteră !

Ci cîinosul de Kassim, a cărui lăcomie era pe măsura ticăloşiei sale, răspunse :

— De bună seamă ! e bine că aud asta. Ci vreau să ştiu şi cum aş putea să intru chiar eu în stîncă, dacă mi-ar veni chef. Şi mai cu seamă nu te sfătuiesc să mă înşeli în privinţa aceasta, altminteri mă duc pe dată să te pîrăsc la cadiu ca părtaş cu hoţii. Şi n-ai putea decît să pierzi dintr-o împerechere ca asta !

Atunci bunul Ali Baba, gîndindu-se la soarta soţiei şi a copiilor lui, dacă ar fi fost pîrît, şi mai cu seamă îndemnat de firea lui cea împăciuitoare decît de frica de ameninţările unui frate cu inima amarnică, îi dezvălui cele trei vorbe ale vrăjii, atît pentru deschiderea

porților cît și pentru închiderea lor. Iar Kassim, fără să-i spună măcar o vorbă de mulțumire, îl părăsi pe dată, hotărît să se ducă și să pună gabja singur pe toată comoara din peșteră.

Așa că, a doua zi, pînă-n zori, plecă la pădure, mînînd de dindărăt zece catîri încărcați cu niște lăzi mari pe care avea de gînd să le umplă cu agoniseala celei dintîi cercetări a lui. De altminteri, hotărîse că, de îndată ce are să-și dea bine seama de zahereaua și de bogățiile strînse în tainiță, are să mai facă un drum cu un număr și mai mare de catîri, ba chiar, de-o trebui, cu un șir întreg de cămile. Și urmă, în toate privințele, arătările lui Ali Baba, care împinsese bunătatea pînă la a se propune de călăuză, da care se văzuse aprig alungat de cele două perechi de ochi sfredelitori ai lui Kassim și ai soției sale, dobîndă codoșlîcului.

Și ajunse în curînd la poalele stîncii, pe care o cunoscu dintre toate stîncile celelalte după înfățișarea ei lucie și după vîrful ei încununat cu un copac mare. Și își ridică amîndouă mîinile înspre stîncă și rosti : „Susam, deschide-te !" Și stînca se și despică dintr-o dată pe mijloc. Iar Kassim, care își legase catîrii de copaci, intră în peșteră, și deschizătura se astupă la loc, în urma rostirii de închidere. Or, habar nu avea el ce îl aștepta acolo !

Și, dintru-ntîi, fu o uluire, la vederea atîtor bogății grămădite, a atîtor movili de aur și a atîtor giuvaieruri. Și îl năpădi și mai strașnic gîndul de a fi el singur stăpîn peste vistieria aceea de basm. Și văzu bine că i-ar trebui, ca să care toate, nu doar o caravană de cămile, ci toate cămilele laolaltă cîte drumețesc de la marginile Chitaiului pînă la hotarele Iranului. Și își zise că de data următoare are să aibă grijă de toate cele de trebuință spre a întocmi de-a devăratelea o năvală de pradă, mulțumindu-se de data aceasta să umplă cu aur bătut toți sacii pe care putea să-i care cei zece catîri ai lui. Și, ispră-

vind treaba aceasta, se întoarse la hruba ce ducea înspre stînca de închidere, și strigă : „Orz, deschide-te !“

Căci hăbăucul de Kassim, cu mintea pe de-a-ntregul prinsă de vederea acelei comori, uitase de tot vorba pe care trebuia s-o rostească. Și fu așa spre pieirea lui cea fără de izbavă. Spuse, așadar, în mai multe rînduri : „Orz, deschide-te ! Orzule, deschide-te !“ Ci stînca rămînea închisă. Atunci zise : „Ovăz, deschide-te !“ Și stînca nici nu se clinti. Atunci zise : „Bobule, deschide-te !“ Ci nici o crăpătură nu se ivi. Iar Kassim începu a-și pierde răbdarea, și strigă dintr-un răsuflet : „Secară, deschide-te ! — Meiule, deschide-te ! — Năutule, deschide-te ! — Mălai, deschide-te ! — Hrișcă, deschide-te ! — Grîu, deschide-te ! — Măzărică, deschide-te !“

Ci poarta de piatră rămase închisă. Și Kassim, peste măsură de înfricoșat cînd pricepu că rămînea încuiat acolo din pricină că uitase vraja, se apucă să înșiruie dinaintea stîncii neclintite toate numele de grîu și de felurite soiuri de semințe pe care mîna Atoatesămănătorului le-a aruncat pe fața cîmpurilor, în pruncia lumii. Ci piatra rămînea nemișcată. Căci nevrednicul de frate al lui Ali Baba nu uitase, dintre toate semințele, decît numai o sămînță, și chiar pe aceea de care erau legate puterile cele vrăjite, susamul cel năzdrăvănesc.

Or, mai devreme sau mai tîrziu, și adesea mai devreme decît mai tîrziu, așa orbește soarta țînerea de minte a celor răi, îi văduvește de orice lumină și le ia văzul și auzul, din porunca Celui fără de margini puternic. Că Profetul — asupra-i fie binecuvîntările și cel mai de seamă salamalek ! — a spus, vorbind despre cei răi : „Allah le va lua îndărăt darul luminii sale și are să-i lase să bîjbîie prin beznă. Și-atunci, orbi, surzi și muți, nu au să mai poată găsi calea îndărăt !“ Iar altădată Trimisul — aibă-l Allah întru milele sale cele mai de sus ! — a spus despre aceia : „Inimile și urechile lor au fost pecetluite pe veci cu pecetea lui Allah, iar ochii lor au fost

acoperiți cu o basma. Lor le este menit un chin înfricoșător!"

Așadar, cînd ticălosul de Kassim, care deloc nu se aștepta la acea întîmplare năprasnică, văzu că nu mai stăpînea vraja cea preaputernică, se porni să-și stoarcă mințile în toate chipurile spre-a o găsi, da cu totul degeaba, întrucît ținerea lui de minte se izbăvise pe veci de numele cel magicesc. Atunci, pradă spaimei și mîniei, lăsă acolo sacii plini cu aur și se apucă să străbată peștera în toate părțile, căutînd vreo ieșire. Ci nu da peste tot decît de pereții de piatră lucie ai deznădejdii. Și, ca o fiară turbată ori ca o cămilă în călduri, spumega de o spumă de bale de venin și de sînge, și își mușca mîinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osînda lui: întrucît îi mai rămînea și să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

...spumega de o spumă de bale de venin și de sînge, și își mușca mîinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osînda lui: întrucît îi mai rămînea și să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult!

Într-adevăr, pe la ceasul prînzului, cei patruzeci de hoți se întoarseră la peșteră, după obiceiul lor de fiecare zi. Și iacătă că văzură cei zece catîri legați de copaci și încărcați cu lăzi mari. Și numaidecît, la un semn al căpeteniei lor, își traseră crînceni săbiile din teacă și își repezîră caii în goana mare spre intrarea în peșteră. Și descălecară și începură să dea roată de jur împrejurul

stîncii, ca să-l dibăcească pe insul ce putea să aibă acei cătîri. Ci, cum căutările lor nu duceau la nimic, harambașa se hotărî să intre în peșteră. Ridică, așadar, sabia înspre poarta cea nevăzută, rostind vraja, și stînca se și despărți în două jumătăți care lunecară fiecare înspre latura ei.

Or, Kassim cel închis, dacă auzise caii și strigătele de mirare și de mînie ale cîrjaliilor, nu se mai îndoi de pieirea lui fără de scăpare. Ci, întrucît îi era scump sufletul, vru să încerce a se izbăvi. Și se ghemui într-un colț, gata să se repeadă afară din cea dintîi clipită. Încît, de îndată ce cuvîntul „susam" fu rostit și el îl auzi, blestemîndu-și scurta-i ținere de minte, și de cum văzu că se crapă deschizătura, sări afară ca un berbec, cu capu-n jos, și atîta de vajnic și cu atîta de puțină socotință, că-l izbi pe chiar căpetenia celor patruzeci, care căzu cît era de lung la pămînt. Ci, în căderea lui, amarnicul acela cît un munte îl tîrî și pe Kassim după el, și îi înfipse o mînă în gură și alta în pîntece. Și, tot atunci, ceilalți tîlhari, sărind în ajutor, înșfăcară tot ce putură să înșface din prădătorul, din spărgătorul de Kassim, și tăiară cu săbiile tot ce înșfăcară. Și-așa, în mai puțin de-o clipeală de ochi, Kassim fu despicat de picioare, de mîini, de cap și de trunchi, și își dete sufletul pînă a apuca să se mărturisească. Întrucît așa îi fusese lui scris. Și-atîta cu el !

În ce-i privește pe hoți, apoi aceștia, de îndată ce își șterseră de sînge săbiile, intrară în peștera lor și găsiră, rînduiți lîngă ieșire, sacii chivernisiți de Kassim. Și se grăbiră să-i golească acolo de unde fuseseră umpluți, și nu-și deteră seama de ceea ce lipsea fiind luat de către Ali Baba. Pe urmă șezură jos roată ca să țină sfat și chibzuiră îndelung asupra întîmplării. Da, în neștiința în care se aflau că fuseseră pîndiți de Ali Baba, nu izbutiră să ajungă a pricepe cum de putuse cineva să intre la ei, și se lehămețiră să mai cugete la un ce

care nu avea nici un ce. Și așa că, după ce își descărcară pleanurile cele proaspete și înfulecară oleacă, socotiră mai bine să iasă din peșteră și să încalece iar spre a se duce să bată drumurile și să jupoaie caravanele. Întrucît erau oameni trudnici, care nu prea îndrăgeau vorba lungă și taclalele. Ci avem să-i mai găsim, atunci cînd are să vină vremea.

Or, în ceea ce privește urmarea tuturor acestora, iacătă. Și, mai întîi, soția lui Kassim ! A, blestemata aceea, care fusese pricina morții soțului ei, cel care, de altminteri, își binemerita sfîrșitul ! Întrucît viclenia acelei muieri, care născocise tertipul cu seul cel lipicios, fusese nodul de început al căsăpirii de la sfîrșit. Încît, neîndoindu-se că omul ei are să vină degrabă îndărăt acasă, pregătise un ospăț anume spre a-l sărbători. Ci, dacă văzu că se lasă noaptea și că nu se ivește nici Kassim, nici umbră de Kassim, nici mireasmă de Kassim, fu pînă peste poate de speriată, nu că l-ar fi îndrăgit cumva peste măsură, ci că îi era de trebuință pentru viața și pentru lăcomia ei. Încît, atunci cînd îngrijorarea îi ajunse pînă peste margini, se hotărî să se ducă la Ali Baba, ea cea care pînă atunci nu vroise a catadicsi vreodată să-i calce pragul casei. Plodul de lele ! Intră cu un obraz întors și îi zise lui Ali Baba :

— Salamalekul fie asupra-ți, o, frate de seamă al soțului meu ! Frații sînt îndatorați față de frații lor, și prietenii față de prieteni. Or, vin să te rog să mă liniștești asupra soartei fratelui tău, care s-a dus, precum știi, la pădure, și care, măcar că noaptea e tîrzie, nu s-a mai întors. Allah fie cu tine, o, chip al binecuvîntării, du-te de vezi ce-a pățit în pădurea aceea !

Și Ali Baba, care era dăruit cu un suflet răzvedit de milos, împărtăși spaima soției lui Kassim și îi spuse :

— Depărteze Allah năpastele de la capul soțului tău, sora mea ! Of, de-ar fi binevoit Kassim să asculte de sfatul meu frățesc, m-ar fi luat cu el să-i fiu călăuz !

Da nu te îngrija peste măsură de zăbava lui ; întrucît, fără de îndoială, o fi socotit că, spre a nu trage asupra-şi luarea aminte a trecătorilor, să nu se întoarcă în cetate decît tîrziu în noapte !

Or, o treabă ca aceea părea cu putinţă, măcar că, de-adevăratelea, Kassim nu mai era Kassim, ci şase ciozvîrte de Kassim : două mîini, două picioare, un trunchi şi un cap — pe care hoţii le aşezaseră chiar în lăuntrul boltii, pe după uşa de piatră, ca să înspaime cu vederea lor şi să alunge cu duhoarea lor pe oricine ar mai fi avut cutezanţa să calce pragul cel oprit.

Aşa că Ali Baba o linişti cît putu pe soţia fratelui său, şi îi arătă că orice căutare nu ar fi dus la nimic la vremea aceea de noapte neagră. Şi o pofti cu toată dragostea să-şi petreacă noaptea în tovărăşia lor. Iar soţia lui Ali Baba o culcă în chiar patul ei, pe cînd Ali Baba o încredinţa că de cum or da zorii are să plece la pădure.

Şi, într-adevăr, la întîia sclipire de zori, preabunul Ali Baba se şi afla în bătătura casei, lîngă cei trei măgari ai lui. Şi plecă fără de zăbavă cu ei, după ce o îndemnase pe nevastă-sa s-o îngrijească şi să n-o lase cumnată-sa să ducă lipsă de nimic.

Or, cînd ajunse la stîncă, Ali Baba trebui să-şi mărturisească, nevăzînd nicăieri catîrii lui Kassim, că pesemne o năpastă s-o fi petrecut, mai cu seamă că nici prin pădure nu zărise nimica. Iar îngrijorarea lui nu avu decît să sporească atunci cînd văzu pămîntul, la poalele stîncii, pătat de sînge. Încît, nu fără o mare tulburare, rosti cele trei vorbe magicesti ale deschiderii, şi intră în peşteră.

Iar privelişte celor şase bucăţi de Kassim îi înfricoşă privirile şi îi cutremură genunchii. Şi era mai-mai să cadă pierit la pămînt. Ci simţămintele pe care le avea pentru fratele său îl ajutară să-şi biruiască tulburarea, şi nu pregetă să facă tot ce-i sta în putere spre a se strădui să-şi îndeplinească datorinţele cele de pe urmă faţă de el, care oricum fusese musulman, şi fusese feciorul ace-

luiași tată și al aceleiași mume. Și luă degrabă din peșteră doi saci mari în care puse cele șase ciozvîrte din fratele său, trunchiul într-unul, iar capul cu amîndouă mîinile și cu amîndouă picioarele într-altul. Și încărcă sacii aceia pe unul dintre măgari, coperindu-i bine cu crengi tăiate și cu lăstăriș. Pe urmă își zise că, dacă tot se afla acolo, nu era rău să se folosească de prilej spre a mai înșfăca vreo doi saci cu aur, ca să nu-și lase măgarii să se întoarcă acasă cu samarul gol. Și-așa că puse pe ceilalți doi măgari niște saci plini cu aur, cu niște crengi și cu niște frunze deasupra, ca și întîia oară. Și, după ce porunci porții de piatră să se închidă la loc, luă calea îndărăt înspre cetate, plîngînd în sufletul său sfîrșitul cel jalnic al lui frățîne-său.

Or, de cum ajunse în bătătura casei sale, Ali Baba o strigă ca să-l ajute la descărcatul măgarilor pe roaba sa Morgana. Or, Morgana era o copilă pe care Ali Baba și soția lui o culeseseră încă de pe cînd era mică și o crescuseră cu tot atîta grijă și cu tot atîta dragoste ca și cînd ar fi fost părinți ai ei buni. Iar fetița crescuse în casa lor, ajutînd-o pe maica ei cea de suflet la gospodărie și făcînd treabă cît zece inși. Și mai era și drăgălașă, dulce, îndemînatică, destoinică și spornică la tot felul de născociri cu care se puteau dovedi treburile cele mai anevoioase și cu care se puteau birui lucrurile cele mai amarnice.

Și, de cum coborî, dintru-întîi sărută mîna tatălui ei de suflet și îi ură bunvenit, cum avea obiceiul să facă de fiecare dată cînd el se întorcea acasă. Și Ali Baba îi spuse :

— O, Morgana, fata mea, astăzi să-ți văd eu iscusința, credința și tăcerea.

Și îi istorisi sfîrșitul cel negru al lui frate-său, și adăugă :

— Iar acuma se află acolea, în șase bucăți, așezat pe cel de-al treilea măgar. Și în vreme ce eu am să sui să-i

duc vestea cea întunecată necăjitei lui de văduve, tu să cugeți cum am face să-l îngropăm ca și cum ar fi murit de moarte bună, fără ca să poată careva să dibăcească adevărul adevărat !

Iar copila răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și Ali Baba, lăsînd-o să cugete la năpastă, sui la văduva lui Kassim.

Or, fața lui Ali Baba așa era de schimbată că, de cum îl văzu, soția lui Kassim se și porni pe niște urlete năprasnice. Și se gătea să-și zgîrie obrajii, să-și smulgă părul și să-și sfîșie hainele. Ci Ali Baba știu să-i istorisească întîmplarea cu atîta gingășie încît izbuti să abată țipetele și bocetele ce-ar fi stîrnit vecinii și ar fi iscat tulburare în toată mahalaua. Și, pînă a-i da răgaz să se dumirească de se cădea ori ba să nu urle, adăugă :

— Allah e darnic, și mi-a hărăzit bogăție pînă peste trebuințele mele. Dacă, dar, în năpasta cea fără de leac care te-a lovit, mai poate să te aline ceva, iată-mă-s gata să împreun bunurile pe care Allah mi le-a trimis cu bunurile tale, și să te aduc de aci înainte în casa mea, ca să-mi fii cea de-a doua soție. Și ai să găsești astfel în mama copiilor mei o soră iubitoare și grijulie. Și avem să trăim laolaltă în liniște deplină, vorbind despre virtuțile răposatului !

Și, după ce rosti acestea, Ali Baba tăcu, așteptînd răspunsul. Iar Allah lumină în clipita aceea inima acelei văduve dobîndite odinioară la codoșlîc, și o scutură de toate zavistiile ei. Întrucît el este cel atotputernic ! Iar muierea *pricepu bunătatea lui Ali Baba și mărinimia lui, și primi* să-i fie cea de-a doua soție. Și chiar că, în urma acelui măritiș cu omul acela binecuvîntat, ajunse și ea femeie de treabă. Și-așa cu ea !

Iar Ali Baba, care izbutise pe calea aceasta să curme țipetele cele sfîșietoare și darea în vileag a tainei, o lăsă

pe soția lui cea nouă în seama soției de dinainte, și coborî s-o caute pe tînăra Morgana.

Or, o găsi tocmai cînd se întorcea dintr-un drum făcut în cetate. Întrucît Morgana nu-și pierduse vremea degeaba, ci ticluise un gînd întreg de urmat, în împrejurarea aceea grea. Într-adevăr, fata dedese fuga la dugheana neguțătorului de leacuri ce se afla peste drum, și ceruse un anume soi de teriac, bun la zviduirea bolilor cele ucigătoare. Iar neguțătorul îi dedese din teriacul acela, pe banii pe care i-i arătase, da nu fără a o fi întrebat mai întîi cine este bolnav în casa stăpînului ei. Iar Morgana îi răspunsese suspinînd :

— O, păcatele noastre ! fratele stăpînului meu Ali Baba a fost lovit de dambla și l-au adus la noi ca să fie îngrijit mai bine. Da nimenea nu pricepe nimic din boala lui ! Stă înțepenit, cu fața de șofran ; nu vorbește, nu vede și nu aude ! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

...nimenea nu pricepe nimic din boala lui ! Stă înțepenit, cu fața de șofran ; nu vorbește, nu vede și nu aude ! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea rea !

Și-acuma aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească, și tocmai venea să-l caute pe stăpînul ei Ali Baba. Și, în cîteva vorbe, îi împărtăși ceea ce socotea să facă. Iar el îi încuviință gîndul și îi

mărturisi toată minunarea pe care o simțea față de ticluiala ei.

Într-adevăr, a doua zi, vrednica Morgana se duse iar la negustorul de leacuri și, cu fața scăldată în lacrimi, și cu multe suspine și sughițuri, îi ceru un anume lictar, ce nu se dă de obicei decît celor pe moarte fără de nădejde. Și plecă, spunînd :

— Vai de noi ! dacă nici leacul acesta nu face nimic, s-a dus !

Și avu grijă, totodată, să spună la toată lumea din mahala despre închipuita stare fără de izbavă a lui Kassim, fratele lui Ali Baba. Încît, a doua zi, în zori, cînd oamenii din mahala fură sculați deodată de niște țipete sfîșietoare și jalnice, nu se îndoiră că țipetele acelea n-ar fi fost scoase de soția lui Kassim, de soția fratelui lui Kassim, de tînăra Morgana și de toate femeile rubedenii, spre a vesti moartea lui Kassim.

Or, estimp, Morgana își vedea mai departe de treaba ei.

Într-adevăr, își zisese :„Fata mea, nu-i destul să faci a fi luată o moarte năprasnică drept o moarte firească, ci-i vorba să abați o primejdie mai mare ! Și-anume să nu lași oamenii să vadă cum că răposatul e ciopîrțit în șase bucăți ! Altminterea ulciorul nu are să rămînă fără de țăcnitură !“

Și, fără a zăbovi, dete fuga la un papucar bătrîn din mahala, care nu o cunoștea, și, după ce îi ură salamaleikum, îi puse în mînă un dinar de aur și îi spuse :

— O, șeicule Mustafa, mîna ta ni-i de trebuință astăzi !

Iar bătrînul cîrpaci, care era un moșnegel plin de viață și de voioșie, răspunse :

— O, zi binecuvîntată de lumina venirii tale, o, chip de lună ! Grăiește, o, stăpînă a mea, iar eu am să-ți răspund pe capul și pe ochii mei !

Și Morgana spuse :

— O, moșule Mustafa, ridică-te dar și hai cu mine. Ci, mai întîi, dacă binevoiești, ia tot ce este de trebuință pentru cusutul pielii !

Iar după ce moșneagul făcu ceea ce i se ceruse, fata luă o basma și i-o legă deodată peste ochi, spunîndu-i :

— Fără de asta nu se poate ! Fără de asta nu se poate face nimic !

Ci el strigă, spunînd :

— Du-te, tu, fată ! Pentru un dinar, mă faci să mă lepăd de credința părinților mei, ori să făptuiesc cine știe ce ticăloșie sau cine știe ce nelegiuire năprasnică ?

Ci ea îi spuse :

— Alungat fie Cel viclean, o, șeicule ! Cugetul tău să stea pe pace ! Nu-ți fie frică de una ca asta, întrucît nu e vorba decît de o treabă de cusătură !

Și, spunînd acestea, îi mai strecură un ban de aur în palmă, care îl făcu s-o urmeze.

Și Morgana îl luă de mînă și îl duse, legat la ochi, în pivnița casei lui Ali Baba. Și acolo îi scoase legătura și, arătîndu-i trupul răposatului, pe care îl alcătuise iar, punînd cele șase bucăți pe fiecare la locul lor, îi spuse :

— Vezi acum că anume spre a te pune să coși laolaltă cele șase bucăți de colea mi-am luat osteneala de a te aduce de mînă !

Și cum șeicul se da îndărăt înfricoșat, isteața de Morgana îi strecură în mînă alt ban de aur, și îi mai făgădui unul, dacă treaba va fi făcută repede. Fapt ce-l îndupleca pe papucar să se aștearnă pe treabă. Și, cînd bătrînul isprăvi, Morgana îl legă iarăși la ochi și, după ce îi dete răsplata făgăduită, îl scoase din pivniță și îl duse îndărăt pînă la ușa prăvăliei lui, unde îl lăsă, după ce îi desfăcu vederea. Iar fata zori îndărăt, acasă, întorcînd capul din cînd în cînd ca să vadă de se ține după ea cavaful.

Și, de cum ajunse, ridică trupul cel încherbărat al lui Kassim, îl înmiresmă cu tămîie și îl stropi cu mirodenii și, ajutată de Ali Baba, îl puse în giulgiu. După care, pentru

ca oamenii care aduceau năsălia poruncită să nu poată dibăci nimic, se duse să ia chiar ea năsălia aceea, şi o plăti gras. Apoi, tot ajutată de Ali Baba, puse în raclă trupul şi coperi totul cu şalurile şi cu pînzeturile cumpărate anume.

Estimp, imamul şi ceilalţi slujitori de la geamie sosiră ; iar patru dintre vecinii strînşi acolo încărcară năsălia pe umeri. Iar imamul porni în fruntea alaiului, urmat de cititorii din *Coran*. Iar Morgana mergea în urma purtătorilor, plîngînd întruna, scoţînd ţipete jalnice, bătîndu-se amarnic în piept şi smulgîndu-şi părul, pe cînd Ali Baba încheia şirul, însoţit de vecinii ce se desprindeau pe rînd de lîngă el spre a-i schimba din vreme în vreme şi a-i uşura pe ceilalţi purtători ai raclei ; şi tot aşa pînă ce ajunseră la mecet, pe cînd în casa lui Ali Baba muierile adunate pentru suljba mortului îşi îngemănau bocetele şi umpleau toată mahalaua cu ţipete înfricoşate. Şi, în felul acesta, adevărul acelei morţi rămase cu grijă la adăpost de orice dare în vileag, fără ca nimeni să poată avea nici cea mai mică bănuială despre întîmplarea cea neagră. Şi-atîta cu toate astea !

Cît despre cei patruzeci de hoţi, din pricina celor şase ciozvîrte de Kassim părăsite în peşteră se feriseră vreme de o lună să mai dea pe la ascunzătoarea lor ; iar cînd se întoarseră în peşteră, rămaseră pînă peste măsură de uluiţi că nu mai găsiră nici bucăţile de Kassim, nici hoitul lui Kassim, nici nimic care, mai de aproape ori mai de departe, să aducă a aşa ceva. Şi, de data aceasta, cugetară temeinic la împrejurare, iar căpetenia celor patruzeci zise :

— O, bărbaţilor, am fost dibuiţi, nu mai încape îndoială ! Iar taina noastră a fost aflată. Da dacă nu ne străduim degrabă să găsim leacul, toate bogăţiile noastre, pe care noi şi strămunii noştri le-am strîns cu atîtea cazne şi trude, au să ne fie în curînd ridicate de părtaşul hoţului pedepsit de noi. Aşa că numaidecît, fără a pierde vremea, după ce l-am făcut pe unul să piară, trebuie să-l facem şi pe celălalt să piară. Odată hotărît, nu este decît numai o

cale de-a ajunge la țintă, și anume : unul, și curajos și dibaci totodată, să se ducă în cetate strâvestit în derviș venetic, să se slujească de toată iscusința lui și să afle ce este cu acela pe care l-am tăiat noi în șase bucăți, și să dibăcească în ce casă locuia însul acela. Da toate cercetările acestea trebuie să se facă cu cea mai mare fereală, întrucît o vorbă mai mult ar putea să strice treaba și să ne piardă fără de izbavă. Încît socot că acela care s-ar împovăra cu sarcina aceasta se cade a se lega să se supună osîndei cu moartea, dacă are să dea dovadă de ușurătate în îndeplinirea soliei lui !

Și numaidecît unul dintre haramini strigă :

— Mă leg eu pentru isprava aceasta, și primesc învoielile !

Iar bulibașa și soții îl firitiseră și îl coperiră cu laude. Și el plecă strâvestit în derviș.

Or, intră în cetate, și toate prăvăliile erau încă închise, din pricina ceasului prea de cu zori, afară de prăvălia șeicului Mustafa, cîrpaciul. Iar șeicul Mustafa, cu sula în mînă, lucra de zor să închipuiască un papuc din piele șofrănie. Și ridică ochii și îl zări pe dervișul ce se uita la el minunîndu-se cum lucrează, și care se grăbi să-i ureze salamaleikum. Iar șeicul Mustafa îi răspunse la salamalek, și dervișul se mărturisi minunat că-i vedea, la vîrsta lui, cu niște ochi atîta de buni și cu niște degete atîta de îndemînatice. Iar bătrînul, tare măgulit, se umflă în gușă și răspunse :

— Pe Allah, o, dervișule, încă mai pot să bag ața în ac de la întîia încercare, ba pot și să cos în afundul unei pivnițe fără de lumină șase ciortane de mort !

Iar dervișul-tîlhar, auzind vorbele acelea, era cît pe-aci să se topească de bucurie, și își binecuvîntă ursitoarea care îl purtase pe drumul cel mai scurt la țelul dorit. Încît nu lăsă să-i scape prilejul și, prefăcîndu-se uimit, strigă :

— O, chip al binecuvîntării, șase ciortane de mort ? ce vrei să zici cu vorbele acestea ? Au nu carecumva din

întîmplare o fi obiceiul în țara aceasta să se taie morții în șase bucăți, care pe urmă să fie cusute la loc? Și oare se face așa spre a vedea ce este înlăuntru ?

Iar șeicul Mustafa, la cuvintele acestea, zîmbi a rîde și răspunse :

— Nu, pe Allah, nu este asemenea obicei pe aici. Da știu eu ce știu, iar ce știu eu nimeni nu are să știe ! Am pentru aceasta mai multe pricini, care de care mai întemeiate ! Și-apoi limba mea-i cam scurtă în dimineața aceasta și nu prea vrea să dea ascultare zbegurilor tinerii mele de minte !

Iar dervișul-tîlhar începu să rîdă la rîndu-i, atît din pricina chipului în care șeicul papucar rostise parimiile acestea, cît și ca să se facă plăcut moșneagului. Pe urmă, făcîndu-se că-i strînge mîna, îi strecură în palmă un galben și adăugă :

— O, fiu de oameni meșteri la vorbă, o, moșule al meu, ferească-mă Allah să mă bag unde nu mă privește. Da dacă, în rostul meu de om străin, și dornic să cunoască toate, aș vrea să-ți grăiesc, apoi aceasta ar fi de a-mi face hatîrul să-mi spui unde se află casa în pivnița în care se aflau cele șase hartane ale mortului pe care l-ai cîrpit.

Iar bătrînul cîrpaci răspunse :

— Da cum aș putea, o, frunte de derviș, de vreme ce nici eu nu știu care-i casa aceea ? Află, într-adevăr, că am mers pînă acolo legat la ochi, dus de o copilandră vrăjitoare, care a făcut ca lucrurile să se petreacă cu o iuțeală fără de pereche. Dreptu-i însă, fiule, că, dacă aș fi iar legat la ochi, poate că aș izbuti să dibuiesc casa, călăuzindu-mă după anumite băgări de seamă pe care le-am făcut mergînd și pipăind toate lucrurile din drumul meu. Întrucît pesemne că știi, o, învățatule derviș, că omul vede și cu degetele tot atîta de bine ca și cu ochii, mai cu seamă dacă nu are pielea aspră ca spinarea de crocodil. Și, în ce mă privește, am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare cîțiva orbi mai limpede văzători, datorită

ochiului pe care îl au în vîrf la fiecare deget, decît afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă :

...am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare cîțiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vîrf la fiecare deget, decît afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah !

Iar dervișul-tîlhar strigă :

— Binecuvîntat să fie sînul care te-a alăptat, și deie Allah să mai poți încă multă vreme să bagi firul în ac și să încalți preacinstitele picioare, o, șeic de bunăvestire ! Hotărît, nu doresc decît să mă supun călăuzelii tale, ca să încerci a da de casa în pivnița la care se petrec niște lucruri atîta de minunătoare !

Atunci șeicul Mustafa se hotărî să se ridice, iar dervișul îl legă la ochi și îl duse de mînă în uliță, pe urmă merse pe lîngă el, cînd călăuzindu-l, cînd lăsîndu-se călăuzit, pe pipăitelea, pînă chiar la casa lui Ali Baba. Iar șeicul Mustafa zise :

— Aici este, hotărît, și nu altundeva. Cunosc casa după duhoarea de balegă de măgar pe care o revarsă, și după piatra asta de colea, de care mi-am zdrelit piciorul întîia dată !

Și hoțul, peste măsură de bucuros, se repezi, pînă a nu-i dezlega năframa papucarului, să facă un semn pe poarta casei, cu o bucată de tibișir pe care o avea la el. Pe urmă îl desfăcu la ochi pe călăuzul său, îl răsplăti cu

încă un galben, și se despărți de el, după ce îi mulțumi și îi făgădui că nu are să cumpere papuci decît numai de la el, cîte zile o mai trăi. Și luă grabnic drumul îndărăt înspre pădure, spre a se duce să dea știre căpeteniei celor patruzeci despre cele ce aflase. Ci nu știa că da fuga drept spre a-și vedea capul cum îi zboară de pe umeri, așa cum are să se arate mai încolo.

Într-adevăr, cînd destoinica de Morgana ieși să se ducă după niște cumpărături, zări pe poartă, la întoarcerea ei de la suk, semnul cel alb pe care dervișul-hoț îl făcuse acolo. Și îl cercetă cu luare-aminte, și cugetă în sufletul ei grijuliu : „Semnul acesta nu s-a făcut singur pe poarta aceasta. Iar mîna care l-a făcut nu poate să fie decît o mînă vrăjmașă. Așa că se cade a abate vrăjile, încurcînd isprava". Și dete fuga să caute o bucată de tibișir, și făcu cîte un semn aidoma, în același loc, pe porțile de la toate casele de pe uliță, atît pe dreapta cît și pe stînga. Și ori de cîte ori făcea un semn, rostea în minte, ca înspre făptuitorul semnului dintîi : „Cinci degete ale mele în ochiul tău stîng, și celelalte cinci în ochiul tău drept !" Întrucît știa că nu se află vrajă mai tare spre a abate puterile cele nevăzute, spre a te feri de farmece și spre a face să cadă îndărăt pe capul descîntătorului năpastele puse la cale și gata de a se înfăptui.

Încît, a doua zi, cînd haraminii îndrumați de fîrtatele lor intrară doi cîte doi în cetate, spre a năvăli în casa însemnată cu tibișir, rămaseră peste măsură de mirați și de nedumeriți băgînd de seamă că toate porțile caselor din mahala purtau același semn, aidoma. Și deteră zor, la un semn al harambașei lor, să se întoarcă la peștera din pădure, spre a nu stîrni luarea-aminte a trecătorilor. Și cînd se văzură iarăși laolaltă, îl tîrîră în mijlocul roatei alcătuite de ceata lor pe hoțul-călăuz, care se dovedise atîta de ușuratic, îl osîndiră la moarte și, pe dată, la semnul dat de căpetenia lor, îi retezară capul.

Or, cum pedeapsa hotărîtă pentru făptuitorul cel dintîi al acestei isprăvi ajunsese mai grabnică decît oricînd, un alt hoț se mărturisi gata să plece în iscoadă. Și dorința fiindu-i primită de către căpetenie, se duse în cetate, luă legătura cu șeicul Mustafa, îl puse să-l îndrume pînă dinaintea casei prepuse a fi casa cu cele șase hartane cusute, și făcu un semn roșu pe poartă, într-un loc mai ascuns. Pe urmă se întoarse la peșteră. Ci el nu știa că un cap însemnat cu săritura cea neagră nu poate să facă decît săritura aceea și nu alta.

Într-adevăr, cînd hoții, călăuziți de fîrtatele lor, ajunseră pe ulița lui Ali Baba, găsiră toate porțile cetluite cu semnul cel roșu, chiar în același loc. Întrucît iscusita de Morgana, presimțind ea ceva, se dovedise tot atîta de grijulie ca și întîia dată. Și, la întoarcerea în peșteră, călăuzul trebui să îndure, în ceea ce privește căpățîna lui, aceeași soartă ca și cel de dinaintea sa. Ci aceasta nu ajută cu nimic la a-i lumina pe hoți cumu-i treaba, și nu sluji decît ca să împuțineze ceata cu doi dintre haidamacii ei cei mai neînfricați.

Încît, după ce cugetă asupra întîmplărilor o bună bucată de vreme, bulibașa ridică fruntea și își zise : „De-acuma încolo n-am să mă mai bizui decît pe mine !“ Și plecă singur la cetate.

Or, el nu făcu precum făcuseră ceilalți. Întrucît, după ce șeicul Mustafa îi arătă casa lui Ali Baba, nu-și mai pierdu vremea să însemneze poarta cu vreo cridă — roșie, ori albă, ori albastră — ci se uită cu luare aminte spre a-și întipări bine în minte așezarea ei, dat fiind că pe dinafară era aidoma la înfățișare cu toate casele vecine. Și, odată cercetarea aceea isprăvită, se întoarse în pădure, îi adună pe cei treizeci și șapte de hoți rămași în viață și le spuse :

— Făptașul pagubei care ne-a fost pricinuită este dibuit, întrucît acuma îi cunosc bine casa. Și, pe Allah ! pedeapsa lui are să fie o pedeapsă amarnică. Iar voi, flăcăii

mei, aduceți-mi degrabă aici treizeci și opt de chiupuri mari de pămînt ars, smălțuite pe dinlăuntru, cu gîtul larg și cu pîntecele gros. Iar aceste treizeci și opt de chiupuri să fie goale, afară numai de una, pe care s-o umpleți cu ulei de măsline. Și aveți grijă să fie toate fără de nici o plesnitură. Și întoarceți-vă fără de zăbavă.

Iar hoții, deprinși a îndeplini fără de cîrtire poruncile căpeteniei lor, răspunseră că ascultă și că se supun, și deteră fuga să rostuiască, din sukul de oale, cele treizeci și opt de chiupuri cu pricina, și să le aducă bulibașei, puse în cumpănă două cîte două pe caii lor.

Atunci harambașa le spuse haraminilor săi :

— Puneți-vă hainele și intrați fiecare în cîte un chiup, nepăstrînd asupră-vă decît armele, turbanul și papucii !

Iar cei treizeci și șapte de hoți, fără a scoate o vorbă, se cocoțară doi cîte doi pe spinarea cailor care purtau chiupurile. Și cum fiecare cal ducea cîte două chiupuri, unul pe dreapta și altul pe stînga, fiecare hoț se lăsă să alunece în cîte un chiup, în care pieri cu totul. Și se pomeniră în felul acesta făcuți grămadă, cu picioarele înghesuite sub ei și cu genunchii la gură, în chiupuri, ca în cea de-a douăzecea zi niște puișori de găină în ouăle lor. Și, încăpuiți așa, țineau un iatagan într-o mînă și o bîtă în mîna cealaltă, cu papucii chitiți frumos sub fundurile lor. Iar cel de-al treizeci și șaptelea hoț făcea la fel pe partea cealaltă și în cumpănă față de chiupul cel umplut cu ulei.

După ce hoții sfîrșiră de a se așeza în chiupuri, într-un chip cît mai puțin stînjenitor, căpetenia veni de-i cercetă unul după altul și astupă gura chiupurilor cu niște foi de palmier, așa fel ca să nu se vadă ce se află în ele, da totodată să îngăduie oamenilor să răsufle în voie. Și, pentru ca nici un fel de bănuială să nu se poată isca în mintea trecătorilor asupra celor ce se aflau în oluri, luă ulei din chiupul cel plin și unse frumușel cu el pereții de dinafară ai chiupurilor cele noi. Și cînd treaba fu rostuită astfel, căpetenia hoților se străvesti în haine de negustător de ulei

și, mînînd înspre cetate caii ce purtau o marfă închipuită, se făcu frunte a acelei caravane.

Or, Allah îi meni bună pace și ajunse fără de necazuri, pe înserate, chiar dinaintea casei lui Ali Baba. Și, parcă toate anevoințele s-ar fi dezlegat de la sine, nu avu nici o bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucît Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și opta noapte

Urmă :

...nu avu nici o bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucît Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară. Iar căpetenia hoților se repezi să oprească șirul de cai, veni dinainte lui Ali Baba și îi spuse, după salamalekuri și după urături :

— O, stăpîne al meu, robul tău este negustător de ulei, și nu știe unde să se ducă să mîneze în noaptea aceasta, într-o cetate în care nu cunoaște pe nimeni. Nădăjduiește, dar, de la mărinimia ta, că, în numele lui Allah, ai să-i îngădui găzduire pînă mîine dimineață, lui și vitelor lui, în bătătura casei tale !

Dacă auzi rugămintea aceea, Ali Baba își aduse aminte de cînd era și el om sărac și cînd îndura nemila, și inima i se înmuie pe dată. Și, departe de a-l cunoaște pe căpetenia hoților pe care odinioară în pădure îl văzuse și îl auzise, se ridică în cinstea lui și îi răspunse :

— O, negustătorule de ulei, fratele meu, fie-ți casa mea odihnitoare și deie Allah să-ți găsești aici tihnă și neamuri. Fii binevenit !

Şi, spunînd aceasta, îl luă de mînă şi îl aduse, cu caii lui, în curte. Şi chemă pe Morgana şi pe încă un rob şi le dete poruncă să-l ajute pe oaspetele de la Allah să descarce chiupurile şi să dea de mîncare vitelor. Iar cînd chiupurile fură orînduite frumos în fundul curţii, şi caii legaţi de-a lungul zidului, fiecare la gît cu cîte un sac plin de orz şi de ovăz, Ali Baba, tot plin de bunătate şi de voioşie, îl luă iarăşi pe oaspete de mînă şi îl duse în casă, unde îl pofti să stea la locul de cinste, şi şezu şi el alături, spre a mînca de cină. Şi, după ce amîndoi mîncară şi băură şi deteră mulţumire lui Allah pentru milele lui, Ali Baba nu vroi să-şi stînjenească oaspetele, ci se sculă spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, casa mea este casa ta, iar ceea ce se află în casă este al tău.

Or, pe cînd el da să plece, neguţătorul de ulei, care era căpetenia hoţilor, îl opri spunîndu-i :

— Allah fie asupra-ţi, o, gazdă a mea, arată-mi locul din preacinstita-ţi casă unde îmi este îngăduit să dau tihnă lăuntrurilor mele şi să-mi uşurez udul.

Şi Ali Baba, arătîndu-i umblătoarea aşezată tocmai în colţul bătăturii, chiar lîngă locul unde erau înşiruite chiupurile, răspunse :

— Acolo este !

Şi grăbi să se depărteze, spre a nu stînjeni treburile misteurii ale neguţătorului de ulei.

Şi, într-adevăr, căpetenia hoţilor nu pregetă să facă ceea ce avea de făcut. Ci, cînd sfîrşi, se duse la chiupuri şi se aplecă peste fiecare spunînd :

— Hei, tu, Cutare, de îndată ce ai să auzi chiupul în care te afli răsunînd de piatra pe care am s-o arunc din locul unde sălăşluiesc, să nu zăboveşti a ieşi şi a da fuga la mine !

Şi, după ce le dete astfel oamenilor săi poruncă de ce trebuiau să facă, se întoarse în casă. Iar Morgana, care îl aştepta cu un felinar în mînă în uşa bucătăriei, îl duse la odaia ce-i fusese pregătită şi-l lăsă singur. Iar el se

grăbi, ca să fie bine odihnit atunci cînd aveau să-și pună în faptă isprava, să se întindă pe pat unde socotea să doarmă pînă la miezul nopții. Și nu zăbovi mult pînă ce să forăie ca o căldare de spălătoreasă.

Și-atunci se întîmplă ceea ce era dat să se întîmple.

Într-adevăr, pe cînd Morgana se afla în bucătăria ei spălînd de zor tăvile de bucate și crătițile, deodată lampa, din lipsă de ulei, se stinse. Or, tocmai că zeherceaua de ulei din casă se isprăvise, și Morgana, care uitase să tîrguiască alta în ziua aceea, se amărî rău de necazul acela și îl strigă pe Abdallah, robul cel proaspăt al lui Ali Baba, și-i spuse și lui supărarea și încurcătura ei. Ci Abdallah, izbucnind în rîs, îi spuse :

— Pe Allah ! o, Morgana, sora mea, cum de poți să spui că ne lipsește uleiul din casă, cîtă vreme în curte se află, chiar acuma, rînduite lîngă zid, treizeci și opt de chiupuri pline cu ulei de măsline care, judecînd după mirosma olurilor în care se află, trebuie să fie de soiul cel mai ales. A, sora mea, ochiul meu nu o mai zărește în seara aceasta pe Morgana cea iscusită, și cea destoinică, și cea plină de născociri !

Pe urmă adăugă :

— Mă duc îndărăt să mă culc, sora mea, ca să mă scol dimineață de cu zori, să-l însoțesc la hammam pe stăpînul nostru Ali Baba !

Și o lăsă, spre a se duce, nu departe de odaia negustorului de ulei, să forăie ca un buhai de baltă.

Atunci Morgana, oleacă tulburată de vorbele lui Abdallah, luă vasul pentru ulei și se duse în curte, ca să-l umplă de la unul dintre chiupuri. Și se duse la cel dintîi chiup, îl destupă și cufundă vasul pe gura deschisă. Și — o, vîrtejire de lăuntruri, o, bulbucare de ochi, o, beregată precurmată ! — vasul, în loc să intre în ulei, se lovi cu putere de ceva tare. Și acel ceva îl zgîlțîi ; și ieși o voce care zise :

— Pe Allah ! piatra pe care a aruncat-o bulibaşa este pe puţin un pietroi ! Haidem, acuma-i clipa !

Şi scoase capul, şi dete să iasă din chiup.

Şi-aşa ! Or, ce făptură omenească, dacă-ar da de o fiinţă vie într-un chiup, în loc de-a da de ulei, nu şi-ar închipui că vede cum i-a şi venit ceasul cel de pe urmă al ursitoarei ? Aşa şi tînăra Morgana, speriată rău în cea dintîi clipă, nu se putu opri să nu cugete : „M-am dus ! Şi toată lumea din casă s-a dus fără de izbavă !“ Ci iacătă că deodată năprăsnicia tulburării îi întoarse la loc toată iscusinţa şi toată judecata. Şi, în loc de-a se apuca să scoată niscaiva ţipete înfricoşate şi să facă zarvă, ea se plecă peste gura chiupului şi spuse :

— Nu, nu, voinicule ! Stăpînul tău doarme încă ! Aşteaptă să se scoale !

Încît Morgana, mintoasă cum era, pricepuse totul. Şi, spre a se încredinţa de năprăsnicia împrejurării, vroi să cerceteze toate chiupurile, măcar să încercarea nu era fără de primejdie ; şi se duse la fiecare, pipăi capul care se şi iţea numaidecît ce astupătoarea era ridicată, şi spuse fiecărui cap :

— Răbdare, şi pe curînd !

Şi, în felul acesta, numără treizeci şi şapte de capete de hoţi bărboşi, şi văzu că numai cel de al treizeci şi optulea chiup era plin cu ulei. Atunci îşi umplu în toată liniştea vasul şi dete fuga să aprindă lampa, spre a se întoarce repede să-şi pună în faptă gîndul cel mîntuitor pe care primejdia apropiată îl şi închipuise în mintea ei.

Aşadar, odată în curte, aprinse un foc mare sub cazanul ce slujea la spălatul rufelor şi, cu ajutorul vasului, umplu cazanul, golind în el tot uleiul din chiup. Şi, cum focul ardea tare, uleiul nu zăbovi a începe să fiarbă.

Atunci Morgana umplu găleata cea mare de la grajd cu uleiul acela clocotind, se duse la unul dintre chiupuri, sălţă capacul şi, dintr-o singură aruncătură, vărsă uleiul cel mistuitor pe capul care se iţea. Iar tîlharul acelui cap fu opărit

pe veci, și își înghiți moartea cu un horcăit ce nu mai ieși.

Iar Morgana, cu o mînă netremurată, îi făcu să îndure aceeași soartă pe toți cei închiși în chiupuri, care muriră înăbușiți și fierți, întrucît nici un om, de-ar fi el închis și într-un chiup cu șapte pereți, nu ar putea să scape de ursita atîrnată la gîtul lui.

Or, sfîrșindu-și isprava, Morgana stinse focul de sub cazan, astupă la loc chiupurile cu capacele din ațe de palmier, și se întoarse în bucătărie unde, suflînd în lampă, rămase în negură, hotărîtă să vegheze la urmarea acelei tărășenii. Și, stînd în felul acesta la pîndă, nu avu de așteptat vreme multă.

Într-adevăr, pe la nămiez de noapte, neguțătorul de ulei se deșteptă și se duse de-și lipi capul de fereastra ce da înspre curte ; și, dacă nu văzu nici o lumină în nici o parte, și dacă nu auzi nici un zgomot, socoti că toată casa trebuie să fie cufundată în somn. Atunci, întocmai precum le spusese oamenilor lui, luă niște pietricele pe care le avea la el și le zvîrli una cîte una înspre chiupuri. Și, cum avea ochiul ager și mîna dibace, își atinse ținta de fiecare dată : ceea ce pricepu după sunetul scos de chiup la lovitura cu piatra. Pe urmă așteptă, neîndoindu-se că are să-i vadă țîșnind din chiupuri pe haidamacii lui cu armele în vînt. Ci nimica nu se clinti. Atunci, închipuindu-și că adormiseră în chiupurile lor, aruncă iarăși cu pietre; ci nici un cap nu se ivi și nici o mișcare nu se stîrni. Și bulibașa hoților fu pînă peste fire de mîniat pe oamenii lui, pe care îi socotea cufundați în somn ; și coborî înspre ei, gîndind : „Puii de cîine ! nu sînt buni de nimic !“ Și se repezi înspre chiupuri ; ci numai spre a se da îndărăt, așa de înfricoșător era duhnetul de ulei clocotit și de carne arsă ce se revărsa din ele. Da se apropie iarăși și, pipăind cu mîna, simți pereții chiupurilor fierbinți ca ai unui cuptor. Atunci strînse de pe jos un mănunchi de paie, îl aprinse

și se uită în chiupuri. Și își văzu oamenii, unul după altul, opăriți și fumegînd, cu trupurile fără de suflet.

Cînd îi văzu așa, bulibașa hoților, pricepînd de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările pînă pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vînt. Și zbură și se afundă în noapte, mîncînd sub pașii lui pămîntul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și noua noapte

Urmă :

...pricepînd de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările pînă pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vînt. Și zbură și se afundă în noapte, mîncînd sub pașii lui pămîntul. Și, cînd ajunse în peșteră, se cufundă în negrele cugetări la ceea ce îi mai rămînea de făcut de-aci înainte spre a plăti tot ce avea de plătit. Și, pînă una alta, atîta cu el !

Estimp Morgana, care izbăvise casa stăpînului ei, precum și viețile ce sălășluiau acolo, de îndată ce-și dete seama că toată primejdia fusese abătută odată cu fuga neguțătorului cel calp de ulei, așteptă cuminte să se lumineze de ziuă, spre a se duce să-l trezească pe stăpînu-său Ali Baba. Și, de îndată ce acesta se îmbrăcă, socotind că nu fusese deșteptat atita de devreme decît ca să meargă la hammam, Morgana îl duse dinaintea chiupurilor și îi spuse :

— O, stăpîne al meu, ia saltă un capac și uită-te !

Şi Ali Baba, după ce se uită, rămase pînă peste fire de speriat şi de înmărmurit. Iar Morgana nu pregetă să-i povestească toate cîte se petrecuseră, de la început pînă la sfîrşit, fără a sări nimica. Ci nu este de nici o trebuinţă s-o mai spunem şi noi o dată. Şi îi istorisi şi povestea cu semnele cele albe şi cu cele roşii de pe porţi, despre care nu socotise de cuviinţă să-l învedereze dintru-ntîi. Ci nici povestea aceasta nu este de vreo trebuinţă s-o mai înşirăm încă o dată.

După ce Ali Baba auzi istorisirea roabei sale Morgana, începu să plîngă de tulburare şi, strîngînd-o cu drag pe copilă la piept, îi zise :

— O, copilă a binecuvîntării, fericit fie pîntecele care te-a purtat ! Hotărît, piinea pe care ai mîncat-o în casa noastră n-a fost mistuită de nerecunoştinţă. Tu eşti fata mea şi eşti fata mamei copiilor mei. Iar de-acuma înainte tu ai să fii capul casei mele şi cel mai mare dintre copiii mei !

Şi îi spuse tot aşa mai departe vorbe drăgăstoase, şi mult îi mulţumi pentru bărbăţia, pentru mintoşenia şi pentru credinţa ei faţă de casa lui.

După care, Ali Baba, ajutat de Morgana şi de robul Abdallah, purcese la băgarea în pămînt a boţilor, pe care se hotărî, după chibzuinţă, a-i face să piară săpîndu-le o groapă mare în grădină şi îngropîndu-i acolo de-a valma, fără de nici o slujbă, spre a nu trezi luarea-aminte a megieşilor. Şi iacă-aşa sfîrşi de-a se descotorosi de prăsila aceea blestemată. Bine-a făcut !

Şi multe zile se petrecură în casa lui Ali Baba, în vîlvoră de bucurii şi de firitiseli. Şi nu se mai săturau să-şi tot povestească amănuntele acelei întîmplări de-a mirărilea, mulţumind lui Allah pentru mîntuirea lor şi prefirînd toate tălmăcirile pe care ea le stîrnea. Iar Morgana era mai răsfăţată ca niciodată ; iar Ali Baba, laolaltă cu cele două soţii ale lui şi cu copiii săi nu mai pridideau să-şi dovedească recunoştinţa şi dragostea faţă de ea.

Or, într-o zi, fiul cel mai mare al lui Ali Baba, care ocîrmuia daravelile de vînzare și de cumpărare în prăvălia odinioară a lui Kassim, îi spuse tatălui său, cînd se întoarse din suk :

— O, părintele meu, nu știu cum să fac să-i întorc vecinului meu, neguțătorul Hussein, toate cinstirile cu care nu mai contenește să mă copleșească, de la proaspăta lui așezare în sukul nostru. Iacătă a cincea oară cînd primesc, fără a-l răsplăti cu nimica, să ospătez la el masa de prînz. Or, tare aș vrea, o, taică, să-l cinstesc și eu măcar o dată, spre a-i despăgubi, cu belșugul ospățului de această singură dată, pentru toate cheltuielile ce le-a făcut în cinstea mea. Întrucît socot că gîndești ca și mine că nu ar fi deloc cuviincios să zăbovesc mai mult a-i întoarce politeturile pe care le-a dovedit față de mine !

Iar Ali Baba răspunse :

— De bună seamă, o, fiul meu, aceasta este cea mai aleasă dintre datorii. Și s-ar fi căzut să-mi aduci aminte de ea mai degrabă ! Or, tocmai iacătă că mîine este vineri, zi de odihnă, iar tu ai să te prilejuiești de aceasta spre a-l pofti pe hagg Hussein, vecinul tău, să vină să împartă cu noi pîinea și sarea cinei. Și, dacă are să caute vreun tertip spre a nu primi, tu să nu pregeți a stărui și a-l aduce în casa noastră, unde nădăjduiesc că are să găsească un ospăț nu tocmai nevrednic de mărinimia lui.

Și chiar că a doua zi fiul lui Ali Baba, după rugăciune, îl pofti pe hagg Hussein, neguțătorul cel proaspăt așezat în suk, să-l însoțească la o preumblare plăcută. Și călăuzi preumblarea aceea în tovărășia vecinului său chiar înspre partea de mahala unde se afla casa lor. Iar Ali Baba, care îi aștepta în prag, le ieși înainte, cu chipul zîmbitor, și, după salamalekurile și urările cuvenite și de-o parte și de alta, îi mărturisi lui hagg Hussein mulțumita sa pentru filotimia arătată fiului său, și îl pofti, cu multă stăruință, să

intre să se hodinească în casa lor și să împartă cu el și cu fiul său masa de seară. Și adăugă :

— Știu bine că, orice-aș face, nu am să pot răsplăti bunătățile tale față de fiul meu. Da, într-un sfîrșit, nădăjduim că ai să primești pîinea și sarea găzduirii noastre!

Ci hagg Hussein răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, găzduirea ta este de bună seamă o găzduire aleasă, da cum aș putea eu s-o primesc atunci cînd, încă de multă vreme, m-am legat cu jurămînt să nu mă ating vreodată de mîncăruri gătite cu sare, și să nu gust vreodată din această mirodie ?

Iar Ali Baba răspunse :

— Nu este nimic, o, hagg binecuvîntat, nu am decît a spune o vorbă la bucătărie și bucatele au să fie gătite fără sare și fără nimica asemenea !

Și-atîta stărui pe lîngă neguțător, pînă ce îl sili să intre în casă. Și numaidecît dete fuga s-o prevestească pe Morgana să nu carecumva să pună sare în mîncăruri, și să gătească anume în seara aceea toate bucatele și toate umpluturile și toate aluaturile fără ajutorul acelei mirodii de rînd. Iar Morgana, pînă peste poate de mirată de greața oaspetelui față de sare, nu știu pe ce seamă să pună un gust atîta de ciudat și începu să cugete la o asemenea treabă. Da nu uită s-o înștiințeze pe bucătăreasa arăpoaică să se supună poruncii șoade a stăpînului lor Ali Baba.

Iar cînd bucatele fură gata, Morgana le puse pe tăvi și îl ajută pe robul Abdallah să le care în sala de ospețe. Și, cum din firea ei era tare iscodelnică, nu pregetă să repeadă vreo două aruncături de ochi, din cînd în cînd, înspre oaspetele care nu avea pe plac sarea. Și cînd masa se sfîrși, Morgana plecă spre a-l lăsa pe stăpînul Ali Baba să tăifuiască în tihnă cu musafirul său poftit.

Da, la vreme de un ceas, fetișcana se ivi iarăși la intrarea în sală. Și, spre marea nedumerire a lui Ali Baba, era îmbrăcată ca o dănțuitoare, cu fruntea înghirlăndată cu

ţechini de aur, cu gîtul împodobit cu o salbă de boabe de chilimbar galben, cu mijlocul strîns într-o centură de zale de aur, şi cu brăţări de clopoţei de aur la încheieturile mîinilor şi la gleznele picioarelor. Iar la centură îi atîrna, după obiceiul dănţuitoarelor de meserie, jungherul cel cu mîner de jad şi cu lama lungă, încovoiată şi ascuţită, care slujeşte la preluminat mişcările danţului. Iar ochii ei de gazelă îndrăgostită, cei atîta de mari din firea lor şi atîta de adînci de strălucire, erau alungiţi virtos cu kohl negru pînă la tîmple, la fel ca şi sprîncenele-i întinse ca un arc al năpraznelor. Şi, împodobită şi dichisită aşa, înaintă în paşi bătuţi, dreaptă întru totul şi cu sînii în vînt. Şi, pe urma ei, intră robul cel tînăr Abdallah, ţinînd în mîna stîngă, la înălţimea chipului, o dairea cu geamparalele scînteietoare, pe care le zdrăngănea pe paşii danţului, da uşor de tot, în aşa fel numai cît să însemneze paşii tovarăşei sale. Şi cînd ajunse dinaintea stăpînului ei, Morgana se plecă gingaş şi, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uluiala în care îl cufundase intrarea aceea neaşteptată, se întoarse înspre tînărul Abdallah şi îi făcu un semn uşor din sprîncene. Şi deodată bătaia dairalei se înteţi într-un pas spornic, iar Morgana, lunecînd ca o pasăre, începu danţul.

Şi dănţui toţi paşii neostenită, şi prelumină toate chipurile, cum n-a izbutit vreodată, în saraiurile nici unui rege, vreo dănţuitoare de meserie. Şi dănţui cum poate numai dinaintea lui Saul cel negru de jale o fi dănţuit David păstorul.

Şi dănţui danţul şalurilor, danţul năframelor şi danţul ciomagului. Şi dănţui danţurile evreicelor, şi pe cele ale grecoaicelor, şi pe cele ale etiopiencelor, şi pe cele ale persiencelor, şi pe cele ale beduinelor, cu o uşurătate atîta de minunată încît, hotărît ! numai Balkis, regina cea îndrăgostită de Soleiman, o fi mai putut să dănţuiască la fel.

Şi, după ce dănţui toate astea, şi cînd inima stăpînului ei, şi inima fiului stăpînului ei, şi inima neguţătorului, mosafirul stăpînului ei, se ţintuiră de paşii ei, iar ochii se lipiră de mlădirea trupului ei, atunci începu danţul cel unduios al jungherului. Într-adevăr, trăgînd deodată arma daurită din teaca-i de argint, şi tremurînd toată de gingăşie şi de foc, în vuietul tot mai spornic al dairalei, se repezi, cu jungherul ameninţător, răsucită, mlădie, pătimaşă, aprinsă şi sălbatică, cu ochii fulgerînd şi purtată de nişte aripi ce nu se vedeau. Iar ameninţarea armei se întindea cînd înspre un vrăjmaş nevăzut din văzduh, şi cînd se întorcea cu vîrful înspre sînii cei frumoşi ai copilandrei împătimite. Iar cei de faţă scoteau în acele clipe un ţipăt lung de spaimă, atîta de aproape părea inima dănţuitoarei de vîrful ucigaş. Pe urmă, încet, încet, tremurul dairalei se făcu tot mai domol, iar bătaia ei scăzu şi se topi pînă la tăcerea deplină a pielei cea răsunătoare. Şi Morgana, cu pieptul săltînd ca un val de mare, se opri din danţ.

Şi se întoarse înspre robul Abdallah, care, la un alt semn din sprîncene, îi aruncă, de la locul lui, daireaua. Iar ea o prinse din zbor şi, răsturnînd-o, se sluji de ea ca de un taleraş de lemn spre a se duce s-o întindă dinaintea celor trei privitori şi să le ceară, după datina almeelor şi a dănţuitoarelor, mărinimia lor. Iar Ali Baba, care, măcar că nemulţumit oleacă de fapta neaşteptată a slujnicei sale, se lăsase cucerit de atîta vrajă şi de atîta măiestrie, aruncă un dinar de aur în dairea. Iar Morgana îl mulţumi cu o temenea adîncă şi cu un zîmbet, şi întinse daireaua înspre fiul lui Ali Baba, care fu mai puţin darnic decît tătîne-său.

Atunci, ţinînd mereu daireaua în mîna stîngă, o înfăţişă oaspetelui care nu avea pe plac sarea. Şi hagg Hussein îşi scoase punga şi se pregăti să scotocească în ea după vreun

gologan, spre a-i dărui acelei dănțuitoare atîta de vrednice de dorit ; cînd deodată Morgana, care se dase doi pași îndărăt, sări înainte ca o pisică sălbatică și-i înfipse în inimă, pînă la straja plăselelor, jungherul repezit cu mîna dreaptă. Și hagg Hussein, cu ochii dintr-o dată cufundați în găvanele lor, căscă gura și-apoi o închise, de-abia mai scoțînd o jumătate de suspin; pe urmă se nărui pe chilim, cu capu-naintea picioarelor și cu trupul fără de suflare.

Iar Ali Baba și fecioru-său, peste măsură de spăimîntați și de mîniați, se repeziră la Morgana care, măcar că tremurînd de tulburare, ștergea pe șalu-i de mătase jungherul însîngerat. Și, întrucît ei o socoteau cuprinsă de zăticneală și de nebunie și o înșfăcaseră de mînă spre a-i smulge jungherul, ea le spuse cu glas liniștit :

— O, stăpînii mei, mărire lui Allah cel carele a îndrumat mîna slabă a unei copile să vă răzbune de căpetenia vrăjmașilor voștri ! Ia vedeți dacă mortul acesta nu este neguțătorul de ulei, însuși bulibașa haraminilor, cu chiar ochii lui, însul ce nu vroia să guste sfînta sare a găzduirii !

Și, grăind astfel, despuie de mantie trupul de pe jos, și lăsă să se vadă, de sub barba cea lungă și de sub străvesteala cu care se învăluise anume, pe vrăjmașul ce le jurase nimicirea.

Și dacă Ali Baba cunoscu în felul acesta, în trupul fără de viață al lui hagg Hussein, pe neguțătorul de ulei, stăpînul chiupurilor și căpetenia deliilor, pricepu că, pentru a doua oară, nu-și datora izbăvirea lui și a tuturor alor lui decît credinței pline de grijă și vitejiei tinerei Morgana. Și o strînse la piept, și o sărută între amîndoi ochii, și îi zise, cu lacrimi în glas :

— O, Morgana, fata mea, vrei tu, spre a-mi duce fericirea pînă peste marginile ei, să intri pe totdeauna în neamul meu, măritîndu-te cu fiul meu, flăcăul acesta frumos de colea ?

Iar Morgana sărută mîna lui Ali Baba și răspunse :
— Pe capul și pe ochii mei !

Și nunta Morganei cu feciorul lui Ali Baba fu cetluită fără zăbavă, dinaintea cadiului și a martorilor, în toiul petrecerilor și al veseliei. Iar trupul căpeteniei hoților fu îngropat tainic în groapa ce slujise de mormînt și soților lui de mai înainte — fie el blestemat !

Și, după însurătoarea lui fecioru-său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizecea noapte

Urmă :

...Și, după însurătoarea lui fecioru-său, Ali Baba, care prinsese la minte grija, și care urma de-acuma numai poveţele Morganei, și asculta cu luare-aminte toate îndemnurile ei, se feri o bucată de vreme de a mai trece pe la peșteră, de frică să nu dea acolo peste cei doi hoți de-a căror soartă habar nu avea, și care în fapt, precum știi, o, preafericitule rege, fuseseră hăciuiți din porunca bulibașei lor. Și numai cînd trecu anul, și cînd se simți întru totul liniștit în privința aceasta, se hotărî a se duce, în tovărășia fiului său și a iscusitei Morgana, să mai vadă peștera. Iar Morgana, care lua seama la toate cîte întîlneau pe drum, cînd ajunseră la stîncă văzu că tufărișurile și buruienile astupau pe de-a-ntregul potecaua ce-i da ocol, și, pe de altă parte, că pe pămînt nu se afla nici o urmă de pas omenesc și nici o călcătură de cal. Și înțelese că nimeni nu mai trecuse pe acolo de multă vreme. Și îi spuse lui Ali Baba :

— O, taică al meu, nu este nimic împotrivă. Putem să intrăm, fără a avea de înfruntat nici o primejdie acolo înlăuntru!

Atunci Ali Baba, ridicînd mîna înspre ușa de piatră, rosti vraja, zicînd: „Susam, deschide-te!" Și, întocmai ca odinioară, ușa, supunîndu-se la cele trei vorbe, și ca mișcată de niște slujitori nevăzuți, se deschise din chiar stînca ei și lăsă trecere slobodă lui Ali Baba, lui fiu-său și tinerei Morgana. Și Ali Baba luă aminte că într-adevăr nimic nu se schimbase de cînd fusese cea din urmă dată în tainiță, și se simți tare mîndru să arate Morganei și soțului ei bogățiile de basm peste care ajungea acuma vistier.

Și, după ce cercetară toate din peșteră, umplură cu aur și cu nestemate cei trei saci mari pe care îi aduseseră, și se întoarseră acasă, după ce fu rostită vraja de închidere. Și, de-atunci înainte, trăiră în tihnă și în huzururi, folosindu-se cu chibzuință și cu săbuință de bogățiile ce li le hărăzise Atoatedătătorul, carele singur el este mare și darnic. Și-așa Ali Baba, tăietorul de lemne care nu avusese decît trei măgari drept toată averea, ajunse, datorită ursitei sale și binecuvîntării lui Allah, omul cel mai bogat și cel mai slăvit din cetatea lui de baștină. Or, slavă Aceluia carele dăruiește fără a se zgîrci umiliților pămîntului.

— Și iacătă, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, tot ce știu despre întîmplarea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți. Ci allah este mai știutor!

Iar regele Șahriar zise:

— De bună seamă, Șeherezada, întîmplarea aceasta este o întîmplare uluitoare! Iar tînăra Morgana nu-și are seamăn printre femeile de-acuma. Iar eu știu bine asta, eu care am fost nevoit să poruncesc a se tăia capetele tuturor stricatelor din saraiul meu.

Și Șeherezada, dacă-l văzu pe rege că-și și încruntase sprînceana la acea amintire, și că se strîmse amarnic la acele lucruri trecute, dete zor să înceapă o altă poveste, spunînd:

ÎNTÎLNIRILE LUI AL-RAȘID PE PODUL BAGDADULUI

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, o, cunună de pe capul meu, că emirul Harun Al-Rașid, califul — aibă-l Allah întru milostiile sale! — ieșise într-o bună zi din palatul lui, în tovărășia vizirului Giafar și a spătarului Massrur, amîndoi străvestiți, ca și califul, în negustători de vază din cetate. Și tocmai ajunsese cu ei la podul de piatră ce leagă cele două maluri ale Tigrului, cînd văzu, stînd jos la pămînt, cu picioarele strînse sub sine, chiar la intrarea pe pod, un orb de o vîrstă tare bătrînă, care cerea de pomană întru Allah de la cei ce treceau pe calea milelor. Iar califul se opri din preumblarea sa dinaintea caicului cel bătrîn și puse un dinar de aur în palma pe care o întinsese acela. Iar cerșetorul, cînd califul dete să-și urmeze drumul, îl prinse de mînă repezit și îi spuse :

— O, darnicule făcător de bine, întoarcă-ți Allah fapta aceasta a sufletului tău milos cu cele mai alese dintre binecuvîntările sale. Ci mă rog ție fierbinte, pînă a nu pleca, să nu carecumva a mă lipsi de mila pe care ți-o mai cer. Ridică-ți mîna și trage-mi un pumn ori o palmă peste ureche.

Şi, grăind aşa, lăsă mîna pe care o ţinea, pentru ca străinul să poată să-i tragă palma cerută. Ci, de teamă ca acela să nu plece mai departe fără a-i împlini ruga, avu grijă să-l apuce de pulpana cea lungă a mantiei.

Dacă văzu şi dacă auzi una ca aceea, califul rămase tare nodumerit şi îi spuse orbului :

— O, moşule, fereaşcă-mă Allah să mă supun stăruinţei tale. Întrucît acela care face o pomană întru Allah nu se cade să-i spulbere cumva frumuseţea, umilindu-l pe cel ce s-a bucurat de pomana aceea. Iar fapta urîtă la care mă îndemni să te supun este un lucru nevrednic de un drept-credincios.

Şi, grăind astfel, califul făcu o smuncitură, spre a-l sili pe orb să-i dea drumul. Ci îşi lăcuse socoteala fără a ţine seama de luarea-aminte a orbului, care, ghicind mişcarea califului, făcu la rîndu-i o smuncitură cu mult mai hotărîtă, ca să nu-l scape. Şi îi zise :

— O, darnicule stăpîne al meu, iartă sîcîiala şi neobrăzarea purtării mele. Şi lasă-mă să te rog iarăşi fierbinte a-mi da palma aceea peste ureche. Altminteri, mai bine să-ţi iei pomana îndărăt. Căci nu pot s-o primesc decît numai cu învoiala aceasta, ca să nu ajung călcător de jurămînt dinaintea lui Allah şi să nu mă abat de la legămîntul pe care l-am făcut dinaintea feţei Aceluia carele te vede şi mă vede.

Pe urmă adăugă :

— Dacă tu ai şti, o, darnicule al meu, pricina jurămîntului meu, nu ai şovăi să-mi dai dreptate.

Iar califul îşi zise : „Nu este mîntuire decît întru Allah cel atotputernic faţă de sîcîielile acestui moşneag orb !“ Şi, cum nu voia să stea prea lungă vreme sub ochii miraţi ai trecătorilor, se grăbi să îndeplinească lucrul ce i-l cerea orbul; care, de cum căpătă palma, îi şi dete drumul, mulţumindu-i şi ridicînd amîndouă mîinile înspre cer ca să cheme asupra capului califului toate binecuvîntările.

Şi Al-Raşid, slobozit astfel, se îndepărtă cu cei doi tovarăşi ai săi şi îi zise lui Giafar :

— Pe Allah ! povestea acestui orb trebuie să fie o poveste de-a mirărilea, iar păţania lui o păţanie tare ciudată ! Încît dar, întoarce-te la el şi spune-i că vii din partea emirului drept-credincioşilor spre a-i porunci să se afle mîine la palat, la ceasul rugăciunii de după-amiază.

Iar Giafar se întoarse la orb şi îi spuse porunca stăpînului său.

Pe urmă veni iarăşi la calif. Şi nici nu făcuseră ei bine cîţiva paşi, că şi zăriră pe partea stîngă a podului, stînd aproape peste drum de orb, un alt cerşetor, beteag de amîndouă picioarele şi cu gura ruptă. Iar Massrur, spătarul, la un semn al stăpînului său, se duse la ologul de cele două picioare şi cu gura strîmbă, şi îi dete pomana ce fusese scrisă la norocul lui, pentru ziua aceea. Şi omul săltă capul şi începu să rîdă, spunînd :

— Hei, uallah ! în toată viaţa mea de dascăl de şcoală nu am cîştigat atîta cît mi-e dat acuma să primesc din mîna dărniciei tale, o, stăpîne al meu !

Iar Al-Raşid, care auzise răspunsul, se întoarse înspre Giafar şi îi zise :

— Pe viaţa capului meu ! dacă acesta-i dascăl de şcoală şi dacă a scăpătat de-a ajuns să cerşească pe drumuri, de bună seamă că povestea lui trebuie să fie o poveste grozavă. Du-te degrabă şi porunceşte-i să se afle mîine, la ceasul orbului, la poarta palatului meu.

Şi porunca fu îndeplinită. Şi îşi urmară preumblarea mai departe. Ci nici nu apucară ei să se depărteze bine de olog, că îl şi auziră cum chema cu strigăte mari binecuvîntările asupra capului unui şeic ce se apropiase de el. Şi se uitară într-acolo, spre a vedea ce treabă putea să fie. Şi văzură că şeicul, tulburat cu totul, încerca să se ferească de binecuvîntările şi de laudele ce-i erau aduse. Şi price-

pură, din vorbele ologului, că pomana pe care şeicul tocmai i-o dăruise era încă şi mai mare decît cea a lui Massrur, şi-atîta cît bietul om nu mai primise niciodată una asemenea. Iar Harun îi mărturisi lui Giafar mirarea sa de a vedea un om de rînd dînd dovadă de o lărgime de mînă mai mare decît chiar a lui, şi adăugă:

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe şeicul acesta şi să cercetez pricina filotimiei lui. Du-te, dar, o, Giafar, şi spune-i să se înfăţişeze dinaintea noastră, în după-amiaza de mîine, la ceasul orbului şi al ologului.

Şi porunca fu îndeplinită.

Şi se găteau să-şi urmeze drumul, cînd văzură înaintînd pe pod un alai falnic, cum nu pot să desfăşoare de obicei decît regii şi sultanii. Iar în fruntea alaiului mergeau nişte pristavi călări, care strigau :

— Faceţi loc stăpînului nostru, soţul fiicei preaputernicului rege al Chitaiului, şi al fiicei preaputernicului rege al Sindului şi al Indului !

Iar în fruntea alaiului, pe un cal ce-şi vădea soiul în felul cum se rotea în două picioare, strălucea un emir poate că fiu de rege, cu o înfăţişare plină de lumină şi de măreţie. Iar numaidecît în urma lui veneau doi seizi ce purtau de un căpăstru de mătase albastră o cămilă înfoţată minunat şi încărcată cu un palanchin în care şedeau, una de-a dreapta şi alta de-a stînga, sub un polog de atlaz roşu şi cu faţa acoperită cu un iaşmac de mătasă nărîmzie, cele două tinere domniţe, soţiile călăreţului. Iar alaiul se încheia cu o ceată de cîntăreţi ce cîntau din alăutele lor cu înfăţişări nemaivăzute nişte cîntece indieneşti şi chinezeşti.

Iar Harun, minunat şi nedumerit totodată, le spuse soţilor săi :

— Iacătă un străin de mare vază, cum arareori se ivesc în cetatea mea de scaun. Şi, măcar că pînă acuma am primit pe regii şi pe prinţii şi pe emirii cei mai falnici de pe pămînt, şi multe căpetenii de-ale necredincioşilor de

peste mări, iar cei din țara frîncilor și cei din părțile de la capătul apusului mi-au trimis soli și crainici, nici unul dintre toți cîți i-am văzut nu se puteau asemui cu acesta ca strălucire și ca frumusețe.

Pe urmă se întoarse înspre Massrur, spătarul său, și îi spuse :

— Du-te de sîrg, o, Massrur, și ține-te după alaiul acesta, ca să vezi ceea ce este de văzut și să te întorci să mă lămurești fără de zăbavă, la palat, după ce vei fi avut grijă să-l pofteși pe străinul acela falnic să se înfățișeze mîine dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului și al șeicului cel filotim.

Și, după ce Massrur plecă să împlinească porunca, emirul drept-credincioșilor și Giafar trecură într-un sfîrșit podul. Da nici nu ajunseră ei bine la capătul lui, că și zăriră, în mijlocul meidanului ce li se deschidea dinainte, și care slujea ca loc de întreceri la aruncarea cu sulița și la călărie, o mare strînsură de oameni ce se uitau la un tînăr călare pe o iapă albă și frumoasă, pe care o mîna în goana mare de colo pînă colo, chinuind-o cu lovituri năprasnice de bici și de pinteni, fără de răgaz, și în așa fel că iapa era toată numai o spumă și un sînge, iar picioarele și tot trupu-i erau cuprinse de tremur.

La privelișteа aceea, califul, care avea dragi caii și nu îndura să fie chinuiți, fu pînă peste măsură de supărat și îi întrebă pe cei ce priveau :

— Pentru ce se poartă tînărul acela într-un chip atîta de crunt față de iapa aceea frumoasă și supusă ?

Iar ei răspunseră :

— Nu știm, și numai Allah știe ! Da în fiecare zi, tot la ceasul acesta, îl vedem pe tînăr cum vine cu iapa lui, iar noi stăm și ne uităm la tot frămîntul acesta neomenesc !

Și adăugară :

— La urma urmei, este stăpîn legiuit pe iapa lui și poate să se poarte cu ea cum îi place.

Iar Harun se întoarse înspre Giafar și îi spuse :

— Las pe seama ta, o, Giafar, să afli de la tînărul acesta pricina ce-l îndeamnă să-şi chinuiască aşa iapa. Şi dacă n-o vrea să ţi-o dezvăluiască, să-i spui cine eşti şi să-i porunceşti să se înfăţişeze dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului, al şeicului cel filotim şi al călăreţului cel străin.

Şi Giafar răspunse că aude şi că se supune, iar califul îl lăsă pe median şi se întoarse singur la palat, în ziua aceea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi una noapte

Urmă:

...Giafar răspunse că aude şi că se supune, iar califul îl lăsă la meidan şi se întoarse singur la palat, în ziua aceea.

Or, a doua zi, după rugăciunea de la amiază, califul intră în divanul de taină, iar vizirul cel mare Giafar aduse numaidecît dinaintea sa pe cei cinci inşi pe care îi întîlniseră în ajun pe podul de la Bagdad, şi anume pe orbul care cerea să fie pălmuit, pe ologul dascăl de şcoală, pe şeicul cel filotim, pe călăreţul de neam mare pe urma căruia se cîntau cîntece indieneşti şi chinezeşti, şi pe flăcăul stăpîn al iepei bălane. Şi, după ce tuscinei se temeniră dinaintea scaunului împărătesc şi sărutară pămîntul cum se cuvine, califul le făcu semn cu capul să se ridice, iar Giafar îi rîndui frumos, unul lîngă altul, pe chilim, la picioarele jeţului.

Atunci Al-Rașid se întoarse dintru-ntîi înspre tînărul stăpîn al iepei celei albe și îi spuse :

— O, tinere care te-ai arătat ieri atîta de neomenos față de mîndrețea aceea de iapă bălană, cea atîta de supusă, pe care călăreai, poți să-mi spui, ca să știu și eu, pricina ce-ți îndemna sufletul să se poarte într-un chip așa de crunt față de o vită fără grai, care nu poate să răspundă la sudalme cu sudalme și la lovituri cu lovituri ? Și să nu-mi spui că te purtai așa ca s-o înveți cu ascultarea ori ca s-o domolești. Întrucît și eu în viața mea am domolit și am învățat cu frîul o sumedenie de armăsari și de iepe, da niciodată nu am avut trebuință să chinuiesc, așa cum făceai tu, făpturile pe care le struneam. Și să nu-mi spui că îți hărțuiai așa iapa ca să-i veselești pe privitori ; întrucît nu numai că priveliștea aceea neomenească nu-i veselea deloc, ci îi supăra, și m-a supărat și pe mine odată cu ei. Și nu mult a lipsit, pe Allah ! să nu mă dau în vileag și să te pedepsesc după cum ți se cuvenea, și să pun capăt unei priveliști atîta de amarnice. Vorbește, dar, fără a minți și fără a-mi ascunde întru nimic pricina purtării tale : întrucît aceasta-i singura cale ce-ți rămîne ca să scapi de mînia mea și să-mi intri în voie. Ba chiar sînt gata, dacă istorisirea ta are să mă mulțumească și dacă vorbele tale au să-ți acopere purtarea, sînt gata să te iert și să uit tot ceea ce am văzut supărător în felul tău de a te purta.

Cînd auzi vorbele califului tînărul stăpîn al iepei albe se făcu galben de tot la chip și lăsă capu-n jos păstrînd tăcerea, vădit în prada unei tare mari încurcături și a unei mîhniri fără de margini. Și, întrucît rămînea așa mai departe, stînd neclintit, fără a izbuti să rostească un cuvînt, pe cînd lacrimile îi șiroiau din ochi și i se prelingeau pe piept, califul schimbă glasul față de el și, mai nedumerit ca oricînd, îi spuse cu grai dulce :

— O, tinere, uită că ești de față cu emirul drept-credincioșilor și vorbește aici în deplină slobozenie, ca și cum

ai fi între prietenii tăi, căci văd bine că povestea ta trebuie să fie o poveste destul de ciudată, iar pricina purtării tale o pricină şi ea destul de ciudată. Iar eu mă jurui esc pe harurile strămoşilor mei cei falnici că nu ţi se va face nici un rău.

Şi, la rîndu-i, Giafar începu să-i facă tînărului, cu capul şi cu ochii, nişte semne vădite de îmbărbătare, care vroiau să spună limpede : „Vorbeşte cu toată încrederea. Şi nu-ţi fie spaimă de nimic."

Atunci flăcăul începu să-şi dobîndească iarăşi răsuflarea pierdută şi, ridicînd capul, mai sărută o dată pămîntul între mîinile califului şi spuse :

POVESTEA TÎNĂRULUI STĂPÎN AL IEPEI BĂLANE

Află, o, emire al drept-credincioşilor, că sînt om de vază în mahalaua mea, unde mi se spune Sidi Neman. Iar povestea care-i povestea mea şi pe care, la porunca ta, am să ţi-o povestesc, este o taină a credinţei musulmane. Şi, de-ar fi scrisă cu acele pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar citi-o cu suflet luător-aminte.

Şi tînărul tăcu o clipă, spre a-şi strînge în gînd toate amintirile, şi urmă :

Cînd taică-meu a murit, mi-a lăsat de moştenire ceea ce îmi scrisese Allah. Şi am văzut că milele lui Allah asupra capului meu erau mai multe şi mai alese decît şi-ar fi rîvnit vreodată sufletul meu. Şi am mai văzut, pe deasupra, că dintr-o zi pînă în a doua zi, m-am pomenit a fi omul cel mai bogat şi cel mai de vază din mahalaua mea. Ci viaţa mea cea nouă, departe de a mă face mîndru şi îngîmfat, nu făcu decît să sporească în mine gusturile mele tare statornicite după tihnă şi singurătate. Şi trăii

mai departe burlăcește, firitisindu-mă în toate dimineţile de la Allah că nu am nici o grijă de casă şi nici o belea pe cap. Iar în fiecare seară îmi ziceam : „Ya Sidi Neman, ce măsurată şi ce liniştită-i viaţa ta ! Şi ce plăcută-i burlăcia !"

Ci, într-o bună zi, o, doamne al meu, mă deşteptai cu un jind năprasnic şi de neînţeles, de a-mi schimba numaidecît viaţa. Şi jindul acela intră în sufletul meu sub chip de însurătoare. Şi mă ridicai pe clipă pe dată, măcinat de frămîntul lăuntric al inimii mele şi zicîndu-mi : „Au nu ţi-i ruşine ţie, ya Sidi Neman, să trăieşti aşa, singur în casa aceasta, ca un şacal în vizuina lui, fără de nici un suflet dulce alături de tine, fără de un trup pururea proaspăt de femeie spre a-ţi răcori ochii, şi fără de nici o simţire caldă, care să te facă să pricepi că trăieşti cu adevărat din suflarea Ziditorului tău ? Au tu aştepţi, spre a degusta nurii fetişcanelor noastre, ca anii să te facă neputincios şi bun de-a binelea numai la a vrea fără de-a putea ?"

La aceste gînduri întru totul firești, ce mi se înfăţişau pentru întîia oară în minte, nu mai pregetai a urma îndemnurile sufletului — dat fiind că sufletul este lucru sfînt şi că toate dorurile lui cată a fi împlinite. Ci, întrucît nu cunoşteam nici o femeie peţitoreasă care să-mi poată găsi o soţie printre fiicele oamenilor de seamă din mahalaua mea, ori printre cele ale neguţătorilor cei bogaţi din suk, şi cum de altminteri eram tare hotărît să mă însor numai pe văzutele, adică dîndu-mi seama cu chiar ochii mei de nurii şi de însuşirile soţiei mele, şi neurmînd datina care cere să nu ştii obrazul celei cu care te însori decît numai după ce şeriatul a fost scris şi după sărbătorirea nunţii, mă hotărîi să-mi aleg soţia numai dintre roabele cele frumoase care se vînd şi se cumpără la mezat. Şi ieşii numaidecît din casa mea şi mă îndreptai înspre sukul de robi, zicîndu-mi : „Ya Sidi Neman, chibzuiala ta

este minunată, de a-ți lua o soție dintre copilandrele roabe, în loc de-a căuta o legătură cu fetele de neamuri alese. Întrucît așa scapi de multe supărări și de multe belele, nu numai ferindu-te de-a avea în cîrcă neamurile cele noi ale soției tale, iar asupra pîntecelui tău privirile pururea poncișe ale mamei soției tale, de bună seamă vreo bătrînă otrăvită, iar pe umerii tăi povara fraților, mari și mici, ai soției tale, și a rudelor, bătrîne și tinere, ale soției tale, și a legăturilor sicîitoare și grele cu socrul tău, tatăl soției tale. ba încă ai să depărtezi de la tine și cicălelile ce-ar urma din partea unei fete de oameni cu stare, ce nu are să pregete, cu orice prilej, să te facă să simți că ea este de viță aleasă, și că nu ai asupra ei nici un drept și nici o putere, și că nu ai față de ea decît datorințe, și că i se cuvin din parte-ți toate cinstirile și toate slujbele. Și-atunci chiar că ai să tot poți să plîngi după viața ta de burlac și să-ți muști degetele pînă la sînge. Pe cînd, dacă ai să-ți alegi tu însuți o soție, cercetată de ochii tăi și de degetele tale, și care să fie fără de neamuri și numai ea cu frumusețea ei, îți limpezești rosturile, ocolești încurcăturile și ai toate foloasele căsniciei fără a avea și neplăcerile ei !" Și nutrit astfel, în dimineața aceea, cu asemenea gînduri, o, emire al drept-credincioșilor, ajunsei în sukul de roabe, spre a-mi alege o soție plăcută cu care să trăiesc, în dulcețile de toate soiurile, dragostea împărtășită și binecuvîntările ei. Căci, dat fiind că din firea mea mă știam în stare de duioșii, rîvneam din toate puterile mele să găsesc în copila ce aveam s-o aleg însușirile sufletului și ale trupului care să-mi îngăduiască a revărsa asupra-i dobînzile agonisite de o duioșie din care încă nu cheltuisem nici măcar o bucățică pe nici o făptură vie.

Or, ziua aceea era tocmai zi de tîrg, și tocmai fusese adusă la Bagdad o marfă proaspătă de fete din Circasia, din Ionia, din Insulele cele de mai la Miazănoapte, din Etiopia, din Iran, din Korasan, din Arabia, din țările rumîlor, de pe țărmul anadolian, de la Serendib, de la Ind și

de la Chitai. Iar cînd ajunsei în mijlocul tîrgului, misiţii şi telalii şi orînduiseră aparte feluritele mărfuri, spre a înlătura tulburările ce le-ar fi pricinuit amestecul atîtor neamuri osebite. Şi în fiecare dintre cete, fiecare fată era aşezată bine la vedere, în aşa chip ca să poată fi cercetată pe toate feţele, şi ca fiecare vînzare să fie încheiată cît mai cinstit şi mai fără înşelăciune.

Şi vru ursita — că nimenea nu poate să scape de ursita lui! — ca paşii mei cei dintîi să se îndrepte de la sine înspre ceata de fetişcane venite din Insulele de la Miază-noapte.

Şi, de altminteri, paşii nu mi s-ar fi îndreptat nicidecum de la sine înspre partea aceea decît numai că înspre partea aceea ochii mei se şi îndreptaseră numaidecît. Întrucît ceata aceea se ridica asupra celelor mai întunecate din preajmă prin strălucirea ei şi printr-o prăvălire de plete grele, galbene ca aurul, peste nişte trupuri de o albeaţă de argint neprihănit. Iar fetişcanele în picioare care alcătuiau ceata aceea semănau tare ciudat între ele, aşa cum nişte surori seamănă cu surorile lor atunci cînd sînt dintr-un tată şi dintr-o mamă. Şi toate aveau nişte ochi albaştri ca peruzeaua iranică atunci cînd este încă rouă de piatră...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi doua noapte

Urmă:

...peruzeaua iranică atunci cînd este încă rouă de piatră. Iar eu, o, doamne al meu, care în viaţa mea nu mai avusesem prilejul să văd nişte puiandre de o frumu-

seţe atîta de ciudată, eram uluit şi îmi simţeam sufletul cum zbura din piept înspre priveliştea aceea tulburătoare. Şi, peste răstimp de un ceas, neputînd ajunge să-mi opresc alegerea la vreuna dintre ele, atîta de aidoma de frumoase erau, o luai de mînă pe aceea ce mi se păru a fi cea mai tînără şi o cumpărai repede, fără a mă tîrgui ori zgîrci. Întrucît harurile o împodobeau pe de-a-ntregul, şi era ca argintul într-o zăcătoare şi ca migdala descoperită, peste măsură de albă şi de luminoasă, cu pletele ei de mătasă galbenă, cu ochii-i cei nemărginiţi şi vrăjitori, albaştri sub genele întunecate şi încovoiate ca nişte lame de iatagane, şi adăpostind o privire de o dulceaţă ca apele mării. Şi, la vederea ei, îmi adusei aminte stihurile acestea ale poetului :

O, tu, al cărei chip nepămîntesc
Scăldat în chihlimbaruri de lumină
E precum trandafirul chinezesc ;

Şi-a cărei gură mică pare plină
De soarele pe care-l întocmesc
Ai romaniţei bumbi dintr-o grădină,

Cu două şiruri aidoma croite
Din pietre ca de grindină sclipind ;
O, tu, cu ochii-agate adumbrite

Sub dulci petale moi de hiacint,
Lungi ca şi faraoanele vestite
Din vremile de vrăji şi de alint ;

O, strălucito ! dacă potrivire
Ţi-aş căuta cu cele mai frumoase
Şi cîte-ar fi pe drept a le-ndrăgire,

Greşeală-ar fi, căci tu, printre crăiase,
Frumoasă eşti fără de-asemuire ;
Căci numai zbenghiul tău, cel cu prinoase

De frumuseţi, pe care-l ocroteşte
Grăpiţa de la colţul gurii tale,
Doar el de-ar fi, şi-ndată-nnebuneşte.

Tot omul, cînd te-ar întîlni pe cale,
S-ar clătina de-un vis fără nădejde ;
De n-ar fi decît coapsa ta agale,

Ori pulpa numai, dreaptă şi prelungă,
Ca dintr-un lemn cerese parcă bătută,
Atîta numai dacă-ar fi, şi-ajungă

Pentru ca să se simtă întrecută
Şi luntrea ce străbate rîu-n dungă,
Prin volbura cu care e-nvăscută ;

De n-ar fi decît mijlocul subţire
Ce-ţi poartă-al strălucirilor gherdan,
Şi-ar fi destul să-şi piardă rost şi fire,

De pizmă, ramul arborelui ban ;
Iar mersul tău doar, ca o unduire
De navă pe al mărilor arman

Cînd trece-n zări mînată de piraţi,
Atît de-ar fi, şi-ar fi cu prisosinţă
Să vezi cum cad de-a valma seceraţi

Toţi cei meniţi să-şi piardă biata fiinţă
Loviţi de ochii tăi, şi vătămaţi !

O luai așadar pe copila cea luminoasă de mînă și, după ce îi acoperii goliciunea cu mantia mea, o dusei acasă la mine. Și îmi plăcu pentru dulceața, pentru tăcerea și pentru sfiiciunea ei. Și simții cît de tare mă ispitea cu frumusețea ei străină, cu albeața ei, cu pletele ei ca aurul topit, și cu ochii albaștri pururea plecați care, din sfială, fără de nici o îndoială, îi ocoleau mereu pe ai mei. Și, cum ea nu vorbea deloc limba noastră, iar eu nu o vorbeam deloc pe a ei, mă ferii s-o ostenesc cu întrebări ce aveau să rămînă fără de răspuns. Și îi mulțumii Atoatedătătorului care adusese în casa mea o femeie care cu numai înfățișarea ei și era o bucurie.

Ci, chiar din seara intrării ei în casa mea, nu putui să nu bag de seamă cît de ciudate îi erau purtările. Căci, de cum se lăsă noaptea, ochii ei albaștri se făcură mai întunecați, iar privirile lor, din înecate în dulceața în care se aflau la vremea zilei, străluceau acuma ca de un foc lăuntric. Și fu cuprinsă ca de un soi de răpire ce i se vădi pe trăsăturile feței, printr-o albiciune încă și mai mare și printr-un tremur ușor al buzelor. Și, din vreme în vreme, se uita înspre ușă, de parcă ar fi avut poftă să iasă să ia aer. Ci, întrucît ceasul de noapte tîrzie nu era deloc prielnic unei preumblări, și cum de altminteri era vremea să ne luăm masa de seară, eu șezui jos și o poftii să șadă lîngă mine.

Și, așteptînd să ne fie aduse bucatele, vrusei să mă folosesc de șederea noastră singuri alături spre a o face să priceapă întrucît venirea ei îmi era o binecuvîntare și ce simțăminte dulci încolțeau în inima mea la vederea ei. Și o mîngîiam încetișor și încercam s-o dezmierd și să-i îmbunez sufletul străin. Și îi luai mîna binișor și o dusei la buzele și la inima mea. Și, cu o grijă de parcă aș fi atins vreo țesătură grozav de veche gata să se destrame la cea mai lină atingere, îmi trecui ușurel degetele peste mătasea ispititoare a părului ei. Iar ceea ce simții la atingerea aceea, o, doamne al meu, nu am să mai uit. În loc

de-a simți căldura părului viu, fu ca și cum șuvițele cele galbene din cosițele ei ar fi fost trase din vreun metal înghețat, ori ca și cum mîna mea, pe părul acela, ar fi trecut peste o mătasă muiată în zăpadă topită. Și îmi năzări că o fi din naștere țesută pe de-a-ntregul numai din fire de zarafir.

Și gîndeam în cugetul meu la atotputerea cea nemărginită a Stăpînului tuturor făpturilor, carele dăruiește fecioarelor de sub cerurile noastre plete negre și calde ca aburul nopții, iar fruntea fetelor albe ale Miazănoaptei o încunună cu această cunună de flacără înghețată.

Și nu putui, o, doamne al meu, să mă opresc de-a fi tulburat de o tulburare amestecată cu uluire și cu plăcere totodată, știindu-mă soțul unei făpturi atîta de rare și atîta de osebite de femeile de prin părțile noastre. Ba chiar avui simțămîntul că ea nu-i nici de sîngele meu, nici de obîrșia mea de rînd. Și nu fusei departe de-a o înzestra deodată cu niște haruri de dincolo de fire și cu *niște puteri tainice. Și mă uitam la ea cu minunare și cu* năucire.

Ci în curînd intrară robii aducînd pe capetele lor tablalele pe care le așezau pline cu bucate dinaintea noastră. Și băgai de seamă că numaidecît, la vederea bucatelor acelea, stînjeneala soției mele spori, și că roșeața și gălbeneala treceau rînd pe rînd peste obrajii ei de atlaz bătut, pe cînd ochii-i, aținînd lucrurile fără a le vedea, se făceau tot mai mari.

Iar eu, punînd toate acestea pe sfioșenia și pe neștiința ei despre obiceiurile noastre, vrusei s-o încurajez a se atinge de bucatele aduse, și începui cu o tavă de orez copt în unt, din care începui să mănînc, așa cum facem noi de obicei, slujindu-mă de degete.

Ci vederea acestui lucru, în loc de-a stîrni în sufletul soției mele pofta de mîncare, se vede că i-o fi pricinuit, fără de îndoială, un simțămînt cumva neplăcut, de nu chiar și silă. Și, departe de-a urma pilda mea, întoarse

capul şi se uită împrejur ca parcă spre a căuta ceva. Pe urmă, după un răstimp lung de şovăire, văzînd că privirea mea o ruga să se înfrupte din bucate, îşi scoase de la sîn o cutiuţă mică, cioplită dintr-un os de copil, şi luă din ea un beţişor tare subţire făcut din iarbă de pir, semănînd cu beţişoarele acelea de care ne slujim noi spre a ne curăţa în urechi. Şi, ţinînd cu gingăşie între două degete beţişorul acela ascuţit, începu să înţepe cu el încetişor orezul şi să-l ducă încă şi mai încet, şi bob cu bob, la buze. Şi, între fiecare dintre acele înghiţituri mărunţele, lăsa să se scurgă o bucată de vreme destul de lungă. Aşa că eu îmi isprăvisem demult masa, pe cînd ea, în felul acela, încă nu luase mai mult de vreo douăsprezece boabe de orez. Şi numai atîta vroi să mănînce în seara aceea. Iar eu nu vrusei să-i sporesc cumva stînjeneala ori s-o înfricoşez, stăruind spre-a o face să mai ia şi din alte bucate.

Iar cele ce vedeam nu făcură decît să mă întărească în credinţa că soţia mea cea străină era o fiinţă osebită de băştinaşii de prin părţile noastre. Şi gîndeam în sine-mi : „Cum să nu fie osebită de femeile de aici, copilandra aceasta care nu are trebuinţă spre a se hrăni decît de tainul unei păsăruici ? Şi, dacă-i aşa în ce priveşte nevoile trupului ei, ce trebuie să fie în ce-i priveşte nevoile sufletului ?“ Şi hotărîi să mă dăruiesc întru totul străduinţei de a-i pricepe sufletul ce mi se părea de nepătruns.

Şi îmi închipuii, în seara aceea, spre a încerca să-mi dau însumi o lămurire vrednică de crezare a felului ei de a se purta, că nu avea deprinderea să mănînce cu bărbaţii, încă mai puţin cu un soţ, de faţă cu care o fi fost poate învăţată că trebuie să se poarte cu sfială. Şi îmi zisei : „Da, chiar asta-i ! A împins prea departe sfiala, pentru că este neînvăţată şi neştiutoare. Ori poate că s-o fi săturat ! Ori, mai degrabă, dacă nu s-a săturat, aşteaptă să mănînce singură şi în tihnă.“

Şi numaidecît mă ridicai, o luai de mînă cu griji nemărginite şi o dusei în odaia ce pusesem să i se pregătească.

Și acolo o lăsai singură, ca să fie slobodă să se poarte cum i-o plăcea. Și plecai binișor.

Și, în noaptea aceea, nu vrusei nicidecum, de teamă să n-o supăr ori să-i par sîcîitor, să intru în odaia soției mele, cum fac îndeobște bărbații în noaptea nunții ; ci, dimpotrivă, gîndind că așa, cu gingășia mea, am să cîștig hatîrurile soției mele, și că îi dovedesc astfel că bărbații de prin părțile noastre sînt departe de-a fi niște neciopliți și niște oameni lipsiți de bună-creștere, și că știu, atunci cînd se cuvine, să se arate gingași și cuviincioși. Ci, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor ! deloc nu m-a ocolit pofta în noaptea aceea de a intra la soția mea cea albicioasă, copilandra, fiica celor de la miazănoapte, care era dulce vederii mele și care știuse să-mi vrăjească inima cu vraja ei ciudată și cu taina în care se învăluia.

Ci plăcerea mea era prea de preț spre a se lăsa întinată, siluind lucrurile, și nu puteam decît să cîștig pregătind ogorul și lăsînd fructul să-și piardă acreala și să ajungă la pîrga lui deplină, în răcoarea prielnică. Ci tot îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gîndind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufos ca ea, și ispititor ca ea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

...îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gîndind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor

ca o caisă culeasă pe rouă, şi pufoasă ca ea, şi ispititor ca ea.

Iar a doua zi, cînd ne strînserăm la masă, o întîmpinai cu un chip zîmbitor şi plecîndu-mă dinainte-i cum văzusem eu odată că se făcea dinaintea emirilor de la soarĕ-apune veniţi la noi ori trimişi din partea regilor frîncilor. Şi o poftii să şadă lîngă mine, dinaintea tablalelor cu bucate, printre care, ca şi în ajun, se afla şi o tavă cu orez fiert în unt, cu nişte boabe ce străluceau minunat de coapte, şi înmiresmate cu scorţişoară. Ci soţia mea se purtă întocmai ca şi în ajun, neatingîndu-se decît numai de tava cu orez, ocolind toate bucatele celelalte, şi pigulind boabele una cîte una cu beţişorul acela de curăţat urechile, încetişor, spre a şi le duce la gură.

Iar eu, încă şi mai nedumerit decît în ajun de felul acela de a mînca, gîndeam : „Pe Allah ! au unde-o fi putut să înveţe a mînca orezul în felul acesta ? Poate că la părinţii ei, în ţara ei. Ori poate că o fi făcînd aşa pentru că n-o fi prea mîncăcioasă ? Ori poate că vrea să ţină socoteala cîte boabe de orez a mîncat, ca să nu mănînce o dată mai mult şi altădată mai puţin ? Da dacă face aşa cu gîndul de a nu face risipă şi ca să mă înveţe a fi cumpătat, şi să-mi arate a nu fi risipitor, pe Allah ! se înşală, întrucît nu avem a ne teme de nimic în privinţa aceasta, că nu dinspre partea aceasta am putea să ducem lipsă vreodată. Întrucît avem, slavă Atoateîmpărţitorului, cu ce să trăim într-un mare belşug şi fără a ne lipsi nici de cele de trebuinţă, nici de cele de prisosinţă."

Ci soţia mea, fie că prinsepu gîndurile şi nedumerirea mea, fie că ba, nu conteni cumva să mănînce tot în felul acela de neînţeles. Ba chiar, de parcă ar fi vrut să-mi facă în ciudă, nu mai pigulă boabele de orez decît de ici de colo, iar apoi, fără a-mi spune nici măcar o vorbă şi fără a se uita la mine, chiar îşi şterse beţişorul şi îl puse în cutiuţa de os. Şi-atîta tot o văzui făcînd în dimineaţa aceea. Iar seara, la cină, fu aidoma ; de altminteri în fel

ca și a doua zi, și ca de toate dățile cînd ne așezam dinaintea mesei întinse spre a mînca împreună.

Dacă văzui că nu era cu putință ca o femeie să poată trăi cu mîncarea cea puțină pe care vedeam că o mănîncă, nu mai avusei nici o îndoială că dedesubt n-ar fi vreo taină încă și mai ciudată decît chiar înfățișarea soției mele. Și gîndul acesta mă făcu să iau hotărîrea de-a mai avea oleacă de răbdare, în nădejdea că, cu vremea, are să se deprindă a trăi cu mine, precum jinduia sufletul meu. Ci nu zăbovii a pricepe că nădejdea mea era zadarnică și că trebuia a mă hotărî să aflu, fie ce-o fi, taina acelui fel de viață atît de osebit de al nostru. Or, prilejul se ivi singur, cînd nici nu-l așteptam.

Într-adevăr, după cincisprezece zile de răbdare și de cuviință din partea mea, mă hotărîi să încerc a intra în odaia de nuntă, pentru întîia oară. Și-așa că într-o noapte, cînd o credeam pe soția mea adormită de mult, mă îndreptai încet-încetișor înspre iatacul în care locuia, pe latura casei dimpotriva laturei mele, și ajunsei la ușa odăii sale, înăbușindu-mi pașii, de teamă să n-o tulbur din somn. Căci nu vroiam s-o trezesc prea repede, ca să pot s-o privesc în voie adormită, închipuindu-mi-o, cu pleoapele ei închise și cu lungile-i gene încovoiate, frumoasă ca huriile cerului.

Și iacătă că, ajungînd la ușa aceea, auzii înlăuntru pașii soției mele. Și, cum nu puteam pricepe rostul ce-o ținea încă trează la ceasul acela tîrziu de noapte, mă împinse ispita să mă ghemuiesc pe după perdeaua de la ușă spre a încerca să văd cam ce treabă putea să fie.

Și, în curînd, ușa se deschise, iar soția mea se ivi în prag, îmbrăcată în hainele ei de mers în cetate, și lunecînd pe lespezile de marmură fără a face nici un pic de zgomot.

Și mă uitai la ea, cum trecea pe dinaintea mea în negură, iar de buimăcire mi se stregheță sîngele în inimă. Fața ei toată, în toiul beznei, se arăta luminată de doi

tăciuni aprinşi care erau ochii ei, asemeni ochilor de tigru ce ard, zice-se, în negură şi luminează calea de urmat pentru omor şi pentru pradă. Şi era asemeni acelor chipuri ale spaimei pe care ni le trimit ginnii cei răi în somn, cînd vor ne prevestească năpastele pe care le urzesc împotriva noastră. Da şi ea însăşi mi se şi părea o gennie din soiul cel mai crunt, cu faţa-i ca de ceară, cu ochii-i vărsînd flăcări, şi cu părul-i galben ce i se zburlise pe cap înfricoşător !

Iar eu, o, doamne al meu, îmi simţeam fălcile cum se strîng de să se spargă, şi limba cum mi se usucă în gură, şi răsuflarea cum mi se curmă. Şi-apoi, chiar de-aş fi fost în stare să mă mişc, tot m-aş fi ferit cu mare grijă să nu dau nici un pic de semn despre şederea mea după perdea, în locul acela ce nu era al meu. Aşteptai, aşadar, pînă ce ea se depărtă, spre a mă ridica din ascunzişul meu, dobîndindu-mi iarăşi răsuflarea pierdută. Şi mă îndreptai înspre fereastra ce da înspre curtea casei, şi mă uitai printre giurgiuvele.

Şi, printr-o fereastră ce se deschidea asupra curţii, avusei vremea s-o zăresc cum deschidea poarta dinspre uliţă şi cum ieşea, abia atingînd pămîntul cu picioarele ei desculţe.

Şi o lăsai să se depărteze oleacă, şi detei fuga la poarta pe care o lăsase întredeschisă, şi o urmării din departe, ţinîndu-mi încălţările în mînă.

Iar noaptea era luminată de luna în scădere, şi cerul tot se deşternea măreţ ca în toate nopţile, cu licărirea luminilor lui. Şi, în ciuda tulburării mele, îmi înălţai sufletul înspre Stăpînul tuturor făpturilor şi îmi zisei în minte : „O, Doamne Dumnezeule al slavei şi al adevărului, fii-mi martor că m-am purtat cuviincios şi chibzuit faţă de soţia mea, fiica aceasta de străini, măcar că nu ştiu nimica despre ea, şi măcar că ea ar putea să se tragă din vreun neam de necredincioşi ce prihănesc faţa ta, Doamne ! Şi nu ştiu ce vrea acuma să facă, în noaptea aceasta, sub lumina drept-veghetoare a cerului tău. Şi că

eu, nici de aproape, nici pe departe, nu sînt părtaș al faptelor ei. Întrucît mă lepăd de ele dintru început, dacă ele sînt împotriva Legii tale și a învățăturii Trimisului tău — asupra-i fie pacea și rugăciunea !"

Și, potolindu-mi în felul acesta căinţele, nu mai pregetai să pornesc după soţia mea, oriunde s-ar fi dus.

Și iacăt-o că străbătu toate ulițele cetății, călăuzindu-se cu o pricepere vădită, de parcă s-ar fi născut printre noi și de parcă ar fi crescut prin mahalalele noastre. Iar eu o urmam din departe, după vălurirea părului ei, care flutura în urmă-i înfricoșător prin noapte. Și ajunse la casele cele mai de la margine, și trecu porțile cetății, și ieși în cîmpurile pustii ce slujesc de sute de ani ca sălaș morților. Și lăsă în urma ei cimitirul dintîi, cu mormintele lui cele nemăsurat de vechi, și zori înspre meceiul unde se îngroapă morții de-acuma în fiece zi. Iar eu gîndeam : „De bună seamă, pesemne c-o fi avînd aici vreo prietenă ori vreo soră moartă, dintre cele ce au venit cu ea din țările străine. Și vrea să-și îndeplinească față de ea datorințele, la vreme de noapte, din pricina singurătății și a liniștii." Ci îmi adusei deodată aminte de fața ei cumplită și de ochii ei aprinși, și iarăși sîngele mi se învolbură înspre inimă.

Și iacătă că dintre morminte se ridică o umbră pe care nu puteam s-o ghicesc ce-o fi, și care veni în întîmpinarea soției mele. Iar după grozăvenia înfățișării ei și după capu-i de hienă prădalnică, cunoscui în umbra aceea de cimitire o gulă.

Și căzui la pămînt, pe după un mormînt, cu picioarele muiate sub mine și tremurînd. Și putui astfel, datorită acelei împrejurări, cu toată uluiala înfricoșată în care mă aflam, să văd gula, care nu mă vedea, cum se apropie de soția mea și cum o ia de mînă, spre a o duce înspre marginea unei gropi. Și șezură jos amîndouă, una în fața celeilalte, pe marginea acelei gropi. Iar gula se plecă înspre pămînt și se ridică apoi ținînd în mîini ceva

rotund pe care i-l dete în tăcere soţiei mele. Şi cunoscui în lucrul acela o căpăţînă de om tăiată de curînd de la vreun trup fără de viaţă. Şi soţia mea, dînd un ţipăt de fiară lacomă, îşi înfipse dinţii în carnea aceea moartă şi începu să ronţăie din ea amarnic.

Eu atunci, o, doamne al meu, la privelişteа aceea, simţii cum cerul se năruie din toate temeliile lui peste capul meu. Şi pesemne că, în înfricoşarea mea, oi fi scos vreun ţipăt de spaimă ce m-o fi dat în vileag. Întrucît o văzui deodată pe soţia mea în picioare pe mormîntul ce mă adăpostea. Şi se uita la mine cu nişte ochi de tigroaică flămîndă cînd stă gata să sară pe prada ei. Şi nu mai avusei nici o îndoială asupra pieririi mele fără de scăpare. Şi, pînă a avea vreme să fac vreo mişcare cît de cît spre a mă apăra, ori spre a rosti niscaiva rugăciuni care să mă apere de năpaste, o şi văzui cum îşi întinde mîinile deasupra mea şi cum strigă într-o limbă necunoscută, cu nişte sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute saizeci şi patra noapte

Urmă t -.

...îşi întinde mîinile deasupra mea şi cum strigă într-o limbă necunoscută, cu nişte sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri.

Şi numai ce vărsă ea grohăiturile acelea diavoleşti, că dintr-o dată mă şi pomenii preschimbat în cîine. Iar soţia mea se repezi la mine, urmată de gula cea înfricoşătoare. Şi amîndouă mă potopiră cu lovituri de picior atîta de năprasnice că nici nu ştiu cum de n-am rămas mort pe

loc. Ci primejdia de moarte în care mă aflam și dragostea de viață a sufletului îmi deteră puterea și inima de-a sări pe cele patru picioare ale mele și de-a o lua la fugă, cu coada răsucită sub pîntece, urmat cu aceeași năprăsnicie de soția mea și de gulă. Și numai cînd mă izgoniră mult departe de cimitir, conteniră și ele de-a mă mai bate și de-a mă mai fugări, pe cînd eu urlam jalnic de durere și mă dam peste cap la ficcare zece pași. Și detei zor să intru pe porțile cetății, ca un cîine pierdut și ca vai de el.

Iar a doua zi, după o noapte petrecută rătăcind șchiop prin cetate și ocolind cîinii din mahala, care îl fugăreau pe veneticul de mine, îmi veni în gînd, spre a scăpa de încolțelile lor crîncene, să mă adăpostesc sub vreun acoperiș. Și mă aruncai iute în cea dintîi prăvălie ce fusese deschisă la ceasul acela de dimineață. Și mă dusei de mă ghemuii într-un ungher, unde mă pitii de vederea lor.

Or, acolo era dugheana unui vînzător de căpățîni și de picioare de oaie. Iar gazda mea îmi luă mai întîi apărarea față de urmăritorii mei, care vroiau să intre după mine pînă înlăuntrul dughenii. Iar măcelarul izbuti să-i pună pe fugă și să-i risipească ; ci numai spre a se întoarce la mine, cu gîndul vădit de-a mă îndemna să-mi iau tălpășița. Și chiar că văzui bine că nu aveam de ce să mă bizui cumva pe adăpostul și pe ocrotirea la care nădăjduisem. Căci măcelarul era un ins dintre aceia peste fire de creduli și amarnic de habotnic, care socotesc cîinii ca pe niște dihănii spurcate, și nu găsesc destulă apă și destul săpun spre a-și spăla hainele atunci cînd, din întîmplare, vreun cîine i-a atins în treacăt. Veni așadar înspre mine și mă îmboldi prin semne și cu graiul să-mi iau tălpășița cît mai iute din dugheana lui. Ci eu mă rostogolii pe jos și începui să mă învîrtesc roată, gemînd cu glas jalnic și uitîndu-mă la el în sus cu niște ochi care cereau milă. Atunci el, înduioșat

oarecum, lăsă bîta cu care mă amenința și, cum ținea morțiș să-și izbăvească dugheana de făptura mea, luă una dintre hălcile acelea de picior minunat mirositoare și, ținînd-o cu vîrful degetelor în chip de a mi-o arăta cît mai ispititor, ieși în uliță. Iar eu, o, doamne al meu, amăgit de mireasma acelei bucățele, mă sculai din ungherul meu și mă dusei după măcelarul care, de cum mă văzu afară din dugheană, îmi aruncă bucata și se întoarse înlăuntru. Iar eu, de îndată ce înfulecai carnea aceea minunată, vrusei să mă întorc degrabă în ungherul meu. Ci îmi făcusem socoteala fără de gazda mea, neguțătorul de căpățîni, care, ghicind într-adevăr mișcarea mea, sta în prag cu o înfățișare cruntă și cu bîta cea năpraznică și noduroasă în mînă. Iar eu, cu înfățișarea rugătoare, mă uitam la el dînd din coadă, în așa fel cît să-i arăt limpede că îl rugam fierbinte să-mi îngăduie hatîrul acelui adăpost. Ci el rămase neînduplecat și începu să-și vînture bîta, răcnind la mine cu un glas ce nu-mi mai lăsa nici o îndoială asupra gîndurilor lui : „Cară-te de-aici, o, pezevenghiule !"

Eu atunci, tare umilit și, pe de altă parte, temîndu-mă de încolțelile cîinilor din mahala care și începuseră să tăbare pe mine din toate părțile sukului, îmi slobozii picioarele în vînt și-mi luai tălpășița în graba mare înspre dugheana deschisă a unui brutar, chiar lîngă cea a măcelarului.

Or, de la cea dintîi privire, brutarul acela, cu totul altminteri decît vînzătorul de căpățîni de oaie, cel mistuit de spaime și bîntuit de eresuri, mi se păru un om vesel și de bună vestire. Și chiar că așa fu. Iar în clipa cînd ajungeam în dugheana lui, ședea jos pe rogojină și tocmai mînca. Și numaidecît sufletul său milos îl îndemnă, măcar că eu nu-i dedesem nici un semn că aș avea trebuință de mîncare, să-mi arunce o bucată mare de pîine înmuiată

în seamă de roşii, spunîndu-mi cu un glas tare blajin : „Na, o, sărmanule ! Mănînc-o cu plăcere !"

Ci eu, departe de a mă repezi cu lăcomie şi cu hălpăială pe darul de la Allah, aşa cum de obicei se poartă ceilalţi ţărani, mă uitai la brutarul cel darnic făcîndu-i un semn din cap şi o mişcare din coadă, spre a-i dovedi limpede mulţumul meu. Iar el pesemne că o fi fost tulburat de bună-cuviinţa mea şi i-oi fi fost pe plac, întrucît îl văzui cum îmi zîmbeşte cu bunătate. Iar eu, măcar că nu mai eram chinuit de foame şi nu aveam trebuinţă de mîncare, nu preţetai deloc, numai spre a-i face plăcere, să iau bucata de pîine în dinţi şi s-o mestec îndeajuns de încet spre a-i da să priceapă că o făcusem numai ca îndatorinţă faţă de el şi ca preţuire. Iar el băgă de seamă toate acestea, şi mă chemă, şi binevoi să-mi facă semn să stau lîngă dughenna lui. Iar eu şezui, lăsînd să se audă nişte sîsîeede de plăcere, şi întorcîndu-mă înspre uliţă, spre a-i arăta şă, deocamdată, nu-i ceream altceva decît ocrotire. Şi, mulţumită lui Allah carele îl dăruise cu înţelepciune, pricepu toate gîndurile mele şi mă răsplăti cu nişte mîngîieri ce mă îmbărbătară şi îmi deteră încredere : cutezai, aşadar, să intru în casa lui. Da săvîrşii lucrul acesta într-un chip destul de iscusit spre a-l lăsa să simtă că nu o făceam decît cu îngăduinţa lui. Şi, departe de a se împotrivi la intrarea mea, fu dimpotrivă plin de bunătate şi îmi arătă un loc unde puteam să stau fără a-l stînjeni. Iar eu pusei stăpînire pe locul acela, pe care îl păstrai de-atunci pe tot timpul cît săilăşluii în casa lui.

Şi stăpînul meu, începînd din clipa aceea, fu prins de o dragoste mare faţă de mine, şi mă oblădui cu o bunăvoinţă pînă peste fire. Şi nu mai puiea nici să mănînce, nici să prînzească, nici să cineze, dacă eu nu eram lîngă el şi dacă nu-mi aveam partea pînă peste saţul meu. Iar eu la rîndu-mi aveam faţă de el toată credinţa şi toată

dăruirea de care ar putea să fie în stare cel mai frumos suflet de ciine. Şi, în îndatorinţa mea faţă de îngrijirile lui alese, stam pururea cu ochii pe el şi nu-l lăsam să facă un pas prin casă ori pe uliţă fără a mă ţine de urma lui, cu dragoste, mai ales de cînd băgasem de seamă că luarea mea aminte îi plăcea şi că dacă, din întîmplare, avea de gînd să iasă fără ca eu să fi fost prevestit cu vreun semn, nu lipsea să mă cheme prietenește, fluierîndu-mă. Iar eu mă repezeam de la locul meu în uliţă ; şi săream, şi zburdam, făcînd într-o clipită o sumedenie de copci în fugă, şi un potop de zbeguri pe dinaintea porţii. Şi nu conteneam cu toate zgoandele acelea decît atunci cînd el se afla de-a binelea în uliţă. Iar atunci îl însoţeam cît se poate de frumos, mergînd în urma lui sau alergînd înainte-i, şi uitîndu-mă la el din cînd în cînd, spre a-i arăta bucuria şi mulţumirea mea.

Or, iăcătă că se şi împlinise o bucată bună de vreme de cînd mă aflam în casa stăpînului meu brutarul, cînd, într-o bună zi, intră în prăvălie o femeie care cumpără o pită ce tocmai fusese scoasă atunci aburind toată din cuptor. Şi femeia, după ce îi plăti stăpînului meu, luă pita şi porni înspre uşă. Ci stăpînul meu, care băgă de seamă că banul pe care îl primise de la femeie era calp, o chemă îndărăt şi îi zise :

— O, leliţă, alungească-ţi Allah viaţa ! ci, dacă lucrul nu te supără, aş dori alt ban în locul acestuia !

Şi, totodată, stăpînul meu îi întinse banul cu pricina. Ci femeia, o bătrînă oţărîtă, nu vroi, cu mare dîrzie, să ia îndărăt banul, pretinzînd că era bun şi zicînd :

— Şi-apoi nu eu l-am făcut, iar la bani nu ai de ales ca între pepeni şi castraveţi !

Iar stăpînu-meu fu departe de-a se lăsa încredinţat de judecăţile fără de temei ale bătrînei şi îi spuse cu un glas liniştit şi nu lipsit de oarecare silă :

— Banul tău este așa de vădit calp, că pînă și cîinele meu de colea, și care nu este decît o vietate mută și fără judecată, nu s-ar lăsa înșelat cu el.

Și numai cu gîndul de-a o umili pe cătrănita aceea, și fără a gîndi cumva la vreo izbîndă a faptei pe care urma s-o facă, mă chemă strigîndu-mă pe nume „Bakht! Bakht! hai, vino-aici!" Iar eu, la glasul lui, alergai la el, dînd din coadă. Și numaidecît luă cutia de lemn în care punea banii și o răsturnă pe podea, împrăștiind dinainte-mi toți banii ce se aflau în cecmegea. Și îmi zise:

— Aici! Aici! vezi gologanii aceștia? Uită-te bine la toți banii! Și spune-mi dacă printre ei se află vreunul calp!

Iar eu cercetai cu luare aminte toți banii de argint, unul cîte unul, împingîndu-i încetișor cu laba, și nu zăbovii mult pînă ce să dau de banul cel calp. Și îl trăsei de-o parte, despărțindu-l din grămadă, și punîndu-mi laba pe el, în așa chip încît să-i dau de înțeles limpede stăpînului meu că îl găsisem. Și mă uitam la el, scîncind încetișor și bucurîndu-mă.

La priveliștea aceasta, stăpînul meu, care era departe de-a se aștepta la o atare dovadă de isteciune din partea unei vietăți de soiul meu, fu pînă peste marginile firii de uluit și de minunat, și strigă:

— Allah este cel mai mare! Și nu se află nici o atotputință decît întru Allah!

Iar bătrîna, nemaiputînd de data aceasta să tăgăduiască mărturia chiar a ochilor ei și, de altminteri, și înfricoșată de cele ce vedea, dete zor să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicîndu-se în poalele rochiei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi cincea noapte

Urmă :

...dete zor să-şi ia îndărăt banul cel calp şi să dea altul bun în loc. Şi îşi luă tălpăşiţa, împiedicîndu-se în poalele rochiei.

În ce-l priveşte pe stăpînul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii şi pe toţi prăvăliaşii din suk. Şi le istorisi, cu mare minunare, cele ce se petrecuseră, da nu fără de a-mi înflori vrednicia, care şi aşa era destul de uluitoare prin sine însăşi.

La istorisirea aceea a stăpînului meu, toţi cei de faţă se minunară de deşteptăciunea mea, mărturisind că nu mai văzuseră vreodată un cîine atîta de năzdrăvan. Şi, spre a dovedi spusele stăpînului meu, nu că s-ar fi îndoit de buna lui credinţă, ci numai cu gîndul de a mă lăuda şi mai mult, ţinură să pună la încercare priceperea mea. Şi se duseră să caute toţi gologanii calpi pe care îi aveau pe-acasă, şi mi-i arătară, amestecaţi cu alţii de metal bun. Iar eu, văzîndu-i, gîndii : „Ya Allah ! este de-a mirarea cîţi bani calpi se află la toată lumea asta !"

Ci, nevroind ca prin nedestoinicia mea să fac să se înnegureze cumva chipul stăpînului meu de faţă cu megieşii săi, cercetai cu luare aminte toţi banii pe care mi-i puseră sub ochi. Şi nu fu măcar unul, printre cei calpi, pe care să nu-mi pun laba şi să nu-l osebesc dintre ceilalţi.

Iar faima mea se răspîndi prin toate sukurile din cetate, şi pînă şi în haremuri, datorită limbuţiei soţiei stăpînului meu. Şi, de dimineaţa pînă seara, brutăria era năpădită de mulţimea de lume ispitită a-mi pune la încercare dibăcia de-a osebi banii cei calpi. Şi, în felul acesta, nu duceam lipsă de dîrvală, ziua toată, trebuind să-i mulţumesc pe muşteriii ce veneau tot mai mulţi din zi în zi

la stăpînu-meu, din mahalalele celè mai depărtate ale cetății. Și, în felul acesta, faima mea îi aduse stăpînului un dever mai mare decît aveau toți brutarii din cetate la un loc. Și stăpînu-meu nu mai contenea de-a binecuvînta venirea mea, care i se dovedea tot de-un preț cu o comoară. Iar averea lui, datorită simțămintelor sale miloase, nu lipsi a-l mohorî pe neguțătorul de căpățîni de oaie, care de ciudă își mușca degetele. Și, în zavistia lui, nu pregetă să-mi ridice în cale tot felul de capcane, fie spre a mă prinde, fie spre a-mi pricinui necazuri, stîrnind împotriva mea, de îndată ce mă iveam, toți cîinii din mahala. Ci nu mai aveam a mă teme de nimic ; întrucît, pe de-o parte, eram bine păzit de stăpînul meu, iar pe de alta eram bine apărat de prăvăliașii care îndrăgiseră puțina mea știință.

Și iacătă că trecuse oarecare vreme de cînd trăiam astfel, înconjurat de prețuirea tuturor ; și chiar că aș fi fost fericit cu viața aceea, dacă nu mi s-ar fi întors necontenit în cuget amintirea stării mele de odinioară de ființă omenească. Iar ceea ce mă făcea să sufăr îndeosebi nu era atita că mă vedeam un cîine printre cîini, ci că mă vedeam lipsit de folosința cuvîntului și mărginit la a mă rosti numai cu privirea și cu jocul labelor sau cu scîncetele nelegate. Și adeseori, cînd îmi aduceam aminte de noaptea cea cumplită din cimitir, mi se zbîrlea părul pe spinare și mă înfriguram tot.

Or, într-o bună zi, o bătrînă cu înfățișarea preacinstită veni, ca toată lumea, să cumpere pîine de la brutărie, adusă de faima mea. Și, ca toată lumea, nu pregetă, de îndată ce-și luă pîinea și urma s-o plătească, de-a arunca înspre mine cîțiva gologani printre care pusese anume și un bănuț calp, spre a-mi ispiti priceperea. Iar eu dibuii numaidecît banul cel prost dintre ceilalți, și pusei laba pe el, uitîndu-mă la cucoana cea bătrînă, ca spre-a o pofti să se încredințeze. Iar ea ridică banul, spunînd :

— Ai ghicit ! este chiar cel calp !

Și mă scrută cu mare minunare, plăti stăpînului meu pîinea pe care o cumpărase și, plecînd, îmi făcu un semn abia văzut, care vroia să spună limpede : „Urmează-mă !"

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, pricepui că femeia aceea se ispitise de mine într-un chip cu totul deosebit ; căci luarea aminte cu care mă cercetase era tare altminterea de felul în care mă priveau ceilalți. Ci, ca să nu săvîrșesc vreo greșeală, o lăsai să plece, mulțumindu-mă numai să mă uit după ea. Ci, ea, după cîțiva pași, se întoarse înspre mine și văzînd că nu făceam decît să mă uit la ea fără a mă clinti din loc îmi mai făcu un semn, și mai vădit decît cel dintîi. Eu atunci, împins de o pornire mai tare decît chibzuința mea, mă prilejuii de faptul că stăpînu-meu se afla în fundul dughenei, prins cu un cuptor de pîine, și sării în uliță, luîndu-mă după bătrîna aceea. Și mergeam pe urma ei, oprindu-mă din cînd în cînd, cuprins de șovăire și dînd din coadă. Ci, îmbărbătat de ea, îmi biruii pînă la urmă neîncrederea și ajunserăm împreună dinaintea casei sale.

Și deschise ușa casei, intră și mă pofti cu un glas tare dulce să fac ca ea, spunîndu-mi :

— Intră, intră, o, bietul de tine ! că nu ai să te căiești !

Și intrai cu ea.

Atunci, după ce închise ușa la loc, mă duse înspre iatacul dinlăuntru și deschise o odaie în care mă pofti. Și văzui așezată pe un divan o fetișcană ca luna, care împletea ceva. Și fata aceea își puse repede iașmacul cînd mă văzu : iar cucoana cea bătrînă îi spuse :

— O, fata mea, îți aduc cîinele cel de pomină al brutarului, chiar acela care știe atîta de bine să deosebească banii cei buni de banii cei calpi. Iar tu știi că eu ți-am și împărtășit îndoielile mele, încă de la cea dintîi zvoană ce s-a răspîndit despre el. Și m-am dus astăzi să cumpăr pîine de la brutarul stăpîn al lui, și am fost martoră a adevărului faptelor ; și m-am făcut urmată de cîinele acesta așa de rar, care minunează Bagdadul. Spune-mi,

dar, tot gîndul tău, o, fata mea, ca să știu dacă m-am înșelat în prepusurile mele !

Iar copilandra răspunse pe dată :

— Pe Allah ! o, maică a mea, nu te-ai înșelat. Și am să-ți dau dovada numaidecît.

Și fetișcana se ridică pe clipă pe dată, luă un lighean de aramă roșie plin cu apă, bolborosi deasupra-i niște vorbe pe care eu nu le pricepui și, stropindu-mă cu cîteva picături din apa aceea, spuse :

— Dacă te-ai născut cîine, să rămîi cîine ; da dacă te-ai născut făptură omenească, scutură-te și ia-ți îndărăt chipul de făptură omenească, întru virtutea apei acesteia !

Și pe dată mă scuturai. Și vraja fu ruptă, iar eu îmi pierdui chipul de cîine spre a mă face iarăși om, după starea mea de la născătoare.

Atunci, pătruns de recunoștință, mă aruncai la picioarele mîntuitoarei mele, spre a-i mulțumi pentru o facere de bine atîta de mare ; și îi sărutai poala rochiei ; și îi zisei :

— O, fetică binecuvîntată, întoarcă-ți Allah, cu darurile sale cele mai alese, binefacerea fără de asemuire cu care îți sînt îndatorat și de care nu ai șovăit a-l face să se bucure pe un om pe care nu-l cunoșteai, un străin în casa ta. Cum aș putea să găsesc eu vorbele spre a-ți mulțumi și a te binecuvînta așa cum ți se binecuvine ? Află măcar că eu nu mai sînt stăpîn al meu, și că m-ai cumpărat pe un preț care întrece, și încă cu mult, însemnătatea mea. Și, ca să-l cunoști întru totul pe robul care este acuma bunul și averea ta, am să-ți istorisesc, fără a-ți chinui urechile și fără a-ți osteni mintea, în puține cuvinte, povestea mea.

Și-atunci îi spusei cine sînt și cum, din holteiul ce fusesem, mă hotărîsem deodată să-mi iau femeie, și s-o aleg nu dintre fetele oamenilor de vază din Bagdad, cetatea noastră, ci dintre roabele cele străine care se vînd și se cumpără. Și, pe cînd mîntuitoarea mea și cu

mama ei mă ascultau cu luare aminte, le istorisii tot așa cum fusesem vrăjit de frumusețea ciudată a fetișcanei de la miazănoapte, și însurătoarea mea cu ea, și gingășia mea, și grijile mele față de ea, și dulceața purtării mele, și răbdarea mea de a-i îndura purtările cele anapoda. Și le istorisii înfricoșata noapte dezvăluitoare, și tot ce-a urmat de-acolo, de la început pînă la sfîrșit, fără a le ascunde nimica. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

După ce îmi ascultară istorisirea, mîntuitoarea mea și mama ei rămaseră pînă peste poate de mîniate pe soția mea, fetișcana de la miazănoapte. Iar mama mîntuitoarei mele îmi zise :

— O, fiul meu, ciudată rătăcire a mai fost și rătăcirea ta ! Cum de-a putut sufletul tău să se plece înspre o fată de străini, cînd cetatea noastră este atîta de bogată în copile de toate culorile, și cînd milele lui Allah asupra capului fetelor noastre sînt atîta de alese și atîta de multe ? Hotărît ! pesemne că ai fost vrăjit dacă ai ales așa, fără de nici o socotință, și ți-ai încredințat soarta pe mîinile unei făpturi ce se osebea de tine și ca sînge, și ca neam, și ca grai, și ca obîrșie. Și toate astea, văd limpede, au fost numai ticluirea lui Șeitan, a Pîrdalnicului, a Izgonitului cu pietre. Ci să dăm slavă lui Allah carele prin mijlocirea fetei mele te-a mîntuit din răutățile străine și te-a întors la chipul tău de mai înainte de făptură omenească !

Iar eu răspunsei, după ce îi sărutai mîinile :

— O, maică binecuvîntată a mea, mă căiesc dinaintea lui Allah și dinaintea preacinstitei tale fețe de fapta mea nechibzuită. Și nu rîvnesc nimic mai mult decît să intru în neamul tău, așa cum am intrat în mila ta. Dacă, dar, binevoiești a mă îngădui de soț legiuit al fetei tale cea cu suflet ales, nu ai decît a rosti vorba de îngăduire.

Iar ea răspunse :

— Din partea mea, nu văd nimica împotrivă ! Da tu, fata mea, tu ce socoţi ? Tînărul acesta minunat, pe care Allah l-a scos în calea noastră, îţi este pe voie ?

Iar mîntuitoarea mea ce tînără răspunse :

— Da, pe Allah ! îmi este pe voie, o, maică a mea ! Da atîta nu-i tot ! Se cade mai întîi să-l punem la adăpost de-aci încolo de vrăjile cele rele şi de ticăloşiile soţiei lui de mai înainte. Întrucît nu este destul că am rupt descîntecul cu care îl scosese din rîndul făpturilor omeneşti, ci trebuie s-o punem pe totdeauna în neputinţă de a-i mai face rău.

Şi, după ce rosti acestea, ieşi din odaia în care ne aflam, ci spre a se întoarce peste o clipită cu un şip între degete. Şi îmi dete şipul, care era plin cu apă, şi îmi spuse :

— Sidi Neman, cărţile mele cele vechi, pe care tocmai le-am cercetat, îmi arată că străina cea ticăloasă nu se află în casa ta la ceasul de faţă, da că nu are să zăbovească a se întoarce acolo. Şi, tot aşa, îmi mai arată că vicleana se preface faţă de slugi că ar fi într-o mare îngrijorare din pricina lipsei tale. Grăbeşte-te, aşadar, pînă e ea plecată, să te întorci la tine acasă cu şipul pe care ţi l-am pus în mînă, şi s-o aştepţi în curte, în aşa fel ca la intrarea ei să dea deodată piept în piept cu tine. Şi, în năuceala în care are să fie cînd te-o vedea, împotriva aşteptării ei, are să dea dosul ca s-o ia la fugă. Iar tu, numaidecît, s-o stropeşti cu apa din şip, strigîndu-i : „Lasă-ţi chipul omenesc şi fă-te iapă !" Şi numaidecît ea are să se preschimbe într-o iapă ca toate iepele. Iar tu să-i sari în spinare şi s-o apuci de coamă şi, cu toată împotrivirea ei, să-i pui în gură o zăbală îndoită, cît mai strașnică. Şi, ca s-o pedepseşti aşa precum i se cuvine, s-o altoieşti cu nişte lovituri năprasnice de bici, atîta cît osteneala nu te-o sili să contenești. Şi în toate zilele

de la Allah s-o faci să îndure pedeapsa aceasta. Şi, în felul acesta, ai s-o stăpîneşti. Altminteri, răutatea ei are să biruiască iarăşi pînă la urmă. Iar tu ai avea de pătimit.

Iar eu, o, emire al drept-credincioşilor, răspunsei că ascult şi că mă supun, şi grăbii să ajung la casa mea şi să aştept sosirea soţiei mele de mai înainte, ascunzîndu-mă în aşa fel ca s-o văd de departe cînd vine şi să pot să i mă înfăţişez faţă în faţă şi deodată. Or, nu zăbovi a se ivi. Iar eu, cu toată înfiorarea ce mă cuprinse la vederea ei şi la vederea frumuseţii ei vrăjitoare, nu pregetai să fac lucrul pentru care venisem. Şi izbutii pe deplin s-o schimb în iapă.

Şi de-atunci, legîndu-mă cu legăturile legiuite cu mîntuitoarea mea, care era de un sînge şi de un neam cu mine, nu lipsii a o face pe iapă să îndure ceea ce ai văzut pe meidan, o, emire al drept-credincioşilor ! Crunta osîndă, fără de nici o îndoială, da care îşi are îndreptăţirea în răutatea atîta de amarnică a străinei. Şi-aceasta-i povestea mea !

După ce califul auzi istorisirea aceasta a lui Sidi Neman, se minună mult în sufletul său şi îi zise tînărului :

— Hotărît, povestea ta este o poveste deosebită, iar osînda pe care o pui s-o îndure iapa aceea bălană este cuvenită ! Însă mi-ar plăcea să mijloceşti pe lîngă soţia ta să îngăduie a găsi un mijloc ca, lăsînd-o pe iapa aceea în chipul de iapă, să n-o mai pedepseşti, zi de zi cu atîta asprime. Da dacă lucrul n-o fi cu putinţă, Allah este cel mai mare !

Şi, după ce grăi astfel, Al-Raşid se întoarse înspre cel de-al doilea ins, care era călăreţul cel frumos, văzut în fruntea alaiului pe un cal ce-şi purta soiul ales în felul de a umbla, călăreţul acela care se rotea ca un emir ori ca vreun fiu de crai, şi al cărui alai era urmat de un

palanchin sub care şedeau două copilandre domnițe, şi de niște cîntăreți care cîntau cîntece indienești şi chinezești, şi îi zise...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi şasea noapte

Micuța Doniazada strigă :

— O, sora mea, te rog fierbinte ! grăbeşte de ne spune ce s-a întîmplat cînd califul s-a întors înspre călăreţul cel tînăr, pe urmele căruia se cîntau cîntece indienești şi chinezești !

Iar Şeherezada răspunse :

— Din toată inima şi cu drag !

Şi urmă astfel :

După ce califul se întoarse înspre călăreţul cel frumos care sta smirnă dinaintea sa, şi pe care îl văzuse rotindu-se pe calul ce-şi purta soiul ales în călcătură, îi zise :

— O, tinere, am judecat după chipul tău că trebuie să fii vreun străin de neam ales ; şi, spre a-ţi înlesni intrarea la palatul meu, am poruncit să fii chemat dinaintea mea pentru ca auzul şi vederea noastră să se bucure de tine. Dacă, aşadar, ai ceva a ne cere, ori vreun lucru minunat a ne istorisi, nu zăbovi mai mult.

Şi tînărul, după ce sărută pămîntul dintre mîinile califului, se temeni şi răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, pricina venirii mele la Bagdad nu-i pentru vreo solie ori pentru vreo crăinicie, ci numai pentru dorul de a mai vedea o dată ţara în care m-am născut, şi de-a trăi aici pînă la moartea mea. Ci povestea mea este atîta de uluitoare, încît nu vroi a

șovăi s-o istorisesc stăpînului nostru emirul drept-credincioșilor.

Și spuse :

POVESTEA CĂLĂREȚULUI PE URMA CĂRUIA SE CÎNTAU CÎNTECE INDIENEȘTI ȘI CHINEZEȘTI

Află, o, stăpîne al meu și cunună peste capul nostru, că eu, de meseria mea de odinioară, care fusese și meseria tatălui meu și a tatălui tatălui meu, eram un tăietor de lemne prin păduri și cel mai sărac dintre tăietorii de lemne de la Bagdad. Iar sărăcia mea era mare și era încîinită și mai rău, în fiece zi, de vieţuirea în casă laolaltă cu fiica socrului meu, chiar soția mea, o muiere oțățită, scîrțană, gîlcevitoare, dăruită cu niște ochi goi și cu o minte ticăloasă. Afară de asta, nu era bună la nimic-nimica, și s-ar fi putut asemui la gingășie și la alint cu mătura din ogeacul nostru. Și, cum era mai sîcîitoare ca o muscă de cal și mai cîrîitoare ca o găină prinsă, mă hotărîsem, după multe certuri și supărări, să nu-i mai grăiesc niciodată vreo vorbă și să-i îndeplinesc, fără crîcnire, toate toanele, ca să am oarecare tihnă cînd mă întorceam acasă de la munca grea a zilei. Ceea ce făcea ca, atunci cînd Atoatedătătorul îmi răsplătea truda cu vreo drahmă de argint, afurisita de muiere să nu pregete vreodată a se repezi să mi-o înșface, de cum treceam pragul casei. Și-așa se scurgea viaţa mea, o, emire al drept-credincioșilor.

Or, într-o bună zi, avînd trebuință să-mi cumpăr o frînghie de legat lemnele, dat fiind că aceea pe care o aveam se deșirase de tot, mă hotărîi, cu toată spaima ce mi-o stîrnea gîndul de-a vorbi cu soția mea, să-i spun nevoia în care mă aflam de-a cumpăra frînghia aceea nouă. Și nici n-apucară să iasă bine din gura mea vorbele de cumpărare și de frînghie, o, emire al drept-credincioși-

lor, că mi se și păru că aud cum se deschid peste capul meu toate zăvoarele furtunilor. Și urmă o vijelie lustruită cu sudalme și cu afurisenii, pe care nu este numaidecît zornic a le mai rosti de față cu stăpînul nostru ! Și puse cap la toate, zicîndu-mi :

— A, fleandura și lepădătura cea mai ticăloasă ! De bună seamă că nu-mi ceri bani decît ca să te duci să-i cheltuiești în tovărășia dezmățatelor din Bagdad. Da fii pe pace, că ochiul meu stă deschis asupra purtării tale. Și dacă chiar ceri banii aceștia pentru o frînghie, apoi am să merg și eu, ca s-o cumperi cu mine de față. Și, de altminteri, de-acuma încolo n-ai să mai ieși din casă fără mine !

Și, spunînd acestea, mă tîrî cu dîrzie în suk și plăti chiar ea neguțătorului frînghia ce-mi era de trebuință spre a cîștiga pîinea. Ci numai Allah știe cu preț de cîte tocmeli și de cîți ochi ponciși, aruncați rînd pe rînd cînd înspre mine, cînd înspre negustorul speriat, fu încheiată tîrguiala aceea zbuciumată.

Ci, o, doamne al meu, toate astea nu erau decît începutul nenorocirii mele, în ziua aceea. Întrucît, la plecarea din suk, cum vroiam să mă despărțesc de soția mea spre a mă duce la muncă, ea îmi zise :

— Încotro o iei ? Încotro o iei ? Sînt cu tine și n-am să te las !

Și, fără nimic mai mult, sări în spinarea măgarului meu și adăugă :

— De-acuma încolo am să merg cu tine în munte, acolo unde te tot lauzi că îți treci zilele tăind lemne, ca să-ți veghez munca.

Iar eu, la știrea aceea, o, doamne al meu, văzui lumea întreagă cum se înnegurează dinaintea chipului meu și pricepui că nu-mi mai rămînea decît să mor. Și îmi zisei : „Iacătă, o, bietul de tine, că pacostea nu are a-ți mai dea tihna mîntuirii tale ! Înainte baremi aveai oleacă de zăbavă cîtă vreme te aflai singur în pădure. Acuma s-a sfîrșit și

asta ! Mori în ticăloşia şi în deznădejdea ta ! Nu este scăpare şi putinţă decît întru Allah milosîrdnicul ! De la el venim şi la el ne întoarcem !“ Şi mă hotărîi, odată ajuns în pădure, să mă culc pe pîntece şi să mă las să mor de moarte neagră.

Şi, chibzuind astfel, fără a răspunde o vorbă, pornii pe urmele măgarului care ducea în spinare povara ce-mi apăsa sufletul şi viaţa.

Or, pe drum, sufletul omenesc, care este scump vieţii, îmi năzări, spre a ocoli moartea, un gînd la care nici nu visasem pînă atunci. Şi nu pregetai să-l trec numaidecît în faptă.

Într-adevăr, de cum ajunserăm la poalele muntelui, iar soţia mea se dete jos din spinarea măgarului, îi spusei :

— Ascultă, o, femeie ! întrucît nu mai am nici o putinţă de a-ţi ascunde nimic, vreau să-ţi destăinuiesc că frînghia pe care tocmai am cumpărat-o nu este menită nicidecum, în mintea mea, să lege lemne, ci trebuie să slujească la a ne îmbogăţi pentru totdeauna !

Şi, în vreme ce muierea se afla sub lovitura nedumeririi în care o arunca mărturisirea aceea neaşteptată, eu o dusei la gura unui puţ vechi, secat de amar de ani, şi îi spusei :

— Vezi puţul acesta ? În el se află norocul nostru ! Şi, cu funia, am să mă duc să-l culeg.

Şi, cum fiica lui socru-meu era tot mai uluită, adăugai :

— Ei, da, pe Allah ! e mult de cînd mi s-a dezvăluit taina unei comori ascunse în puţul acesta, şi care comoară este scrisă întru norocul meu. Iar ziua de astăzi este ziua cînd trebuie să cobor s-o scot ! Şi, pentru aceasta, m-am hotărît să te rog a-mi cumpăra funia !

Or, nici nu rostii eu bine vorbele acestea de comoară şi de coborît în puţ, că ceea ce nădăjduisem se şi dovedi pe deplin. Întrucît soţia mea strigă :

— Nu, pe Allah ! eu am să cobor acolo înlăuntru ! Căci tu n-ai să te pricepi niciodată cum să deschizi comoara

și cum să pui stăpînire pe ea. Și-apoi nu am nici o încredere în cinstea ta.

Și își aruncă numaidecît iașmacul și îmi zise :

— Hai, grăbește de mă leagă cu frînghia și coboară-mă în puț.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce făcui cîteva nazuri, numai așa, chipurile, și după ce înghiții cîteva sudalme pentru șovăiala mea, oftai :

— Să fie după voia lui Allah și după voia ta, o, fiică a unor oameni de treabă !

Și o legai vîrtos cu funia, petrecîndu-i-o pe după subsuori, și îi dedei drumul să lunece în afundul puțului. Iar cînd simții că ajunsese la fund, mă descotorosii de toate, aruncînd frînghia în adîncul gropii. Și scosei un oftat de mulțumire cum nu mai slobozise pieptul meu de cînd ieșisem din pîntecele maică-mi. Și-i strigai afurisitei :

— O, fiică a unor oameni de treabă, ai bunăvoința de a rămîne acolo pînă ce am să vin eu să te trag !

Și, fără să-mi mai pese de răspunsul ei, mă întorsei liniștit la munca mea și mă apucai să tai lemne cîntînd, ceea ce nu mi se mai întîmplase de multișoară vreme. Și, în bucuria mea, mi se părea că îmi crescuseră aripi, așa mă simțeam de ușor, ca păsările.

Și, descotorosit astfel de pricina amarurilor mele, putui într-un sfîrșit să gust dulceața liniștii și a tihnei. Ci, peste două zile, gîndii în cugetul meu : „Ya Ahmad, legea lui Allah și a Trimisului său — asupra-i fie rugăciunea și binecuvîntările ! — nu îngăduie unei făpturi să ia viața altei făpturi cu chip la fel ca al ei. Iar tu, părăsind-o pe fiica socrului tău în afundul puțului, o primejduiești de-a o lăsa să moară de foame. Hotărît ! unei făpturi ca ea i se cuvine cea mai rea osîndă. Ci tu să nu-ți încarci sufletul cu moartea ei, și scoate-o din groapă. Și-apoi s-ar mai și putea ca învățătura aceasta de minte s-o lecuiască pe totdeauna de firea ei cea urîtă.

Și, neputînd înfrunta sfatul acesta al cugetului, mă dusei la puț și o strigai pe fiica socrului meu, slobozind înspre ea altă funie :

— Hai, dă zor de te leagă, ca să te scot. Nădăjduiesc că învățătura aceasta te-o fi lecuit.

Și, simțind că funia fusese prinsă în afundul puțului, așteptai un răstimp spre a-i da răgaz soției mele să se lege bine. După care, simțind că zgîlțîia de frînghie, spre a-mi da de înțeles că e gata, o trăsei cu mare caznă, așa de grea era povara de la capătul funiei. Și care nu fu spaima mea, o, emire al drept-credincioșilor, văzînd legat de funie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă :

...văzînd legat de funie, în loc de fiica socrului meu, un ginn uriaș, cu o înfățișare tare puțin liniștitoare, și care, de îndată ce atinse pămîntul, se temeni dinainte-mi și îmi zise :

— Multe mulțamuri am a-ți aduce, ya Sidi Ahmad, pentru binele pe care mi-l făcuși ! Află, într-adevăr, că eu sînt din rîndul ginnilor care nu au însușirea de a zbura prin văzduhuri, și care nu pot decît să se tîrîie pe pămînt, măcar că în acest chip iuțeala lor este mare foarte și le îngăduie să meargă tot atîta de repede ca și ginii văzduhurilor. Și-așa că eu, un ginn pămîntenesc, îmi alesesem de ani și ani puțul acesta vechi spre a mi-l face sălaș. Și trăiam aci în tihnă deplină, pînă cînd, acum

două zile, a coborît la mine cea mai afurisită muiere de pe pămînt. Şi n-a mai contenit să mă tot chinuiască din clipita cînd m-am apucat să mă încîrduiesc cu ea, şi m-a silit, toată vremea aceasta, să trudesc la ea fără de răgaz, eu care de ani şi ani trăiam întru burlăcie şi pierdusem deprinderile acestea ! Ya Allah ! drept care îţi sînt tare îndatorat că m-ai izbăvit de pojarnica de muiere. Of, de bună seamă că un bine atîta de însemnat nu are să rămînă fără de răsplată, întrucît a căzut într-un suflet care-i ştie preţul. Iacătă, dară, ce pot şi ce vreau să fac eu în schimbul lui !

Şi se opri o clipă, ca să-şi tragă sufletul, pe cînd eu, liniştit de gîndurile lui bune, cugetam : „Pe Allah ! muierea aceasta este ceva de spaimă, dacă a izbutit ea să-i sperie pînă şi pe ginni, ba pînă şi pe cel mai uriaş dintre ginni. Cum de-oi fi putut eu să durez atîta amar de vreme la răutatea şi la ticăloşia ei ?“ Şi, plin de milă faţă de mine însumi şi faţă de semenul meu întru pacoste, îl ascultai atunci cînd începu iară :

— Da, ya Sidi Ahmad, din tăietor de lemne cum eşti vreau să te fac pe-o potrivă cu regii cei mai mari. Şi iacătă cum. Cunosc că sultanul de la Ind are numai o fată, care-i o copilandră cum este luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Şi-i taman la vremea de măritiş, la anii patrusprezece şi un sfert, şi-i fecioară cum este boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Iar eu vreau să fac aşa ca să ţi-o dea de soţie însuşi sultanul de la Ind, părintele său, care ţine la ea mai strașnic decît la chiar viaţa lui. Şi, spre a izbîndi în gîndul acesta, am să şi dau drumul pasului, în fuga mea cea mai mare, înspre palatul sultanului, la Ind, şi am să intru în trupul fetişcanei crăiţe, şi am să pun stăpînire o vreme pe mintea ei. Şi, în felul acesta, stăpînită în duh, are să se pară nebună pentru toţi cei din preajma ei, iar sultanul, tătîne-său, are să caute s-o zviduiască pe la toţi vracii cei mai iscusiţi de la Ind. Da nici unul dintre ei nu are să

poată să ghicească pricina adevărată a boalei, care va fi șederea mea în trupul fetei ; și toate strădaniile lor au să se spulbere la suflarea și la vrerea mea. Și-atunci ai să te ivești tu și ai să fii tămăduitorul domniței. Și am să-ți arăt mijloacele pentru acesta !

Și, după ce grăi astfel, ginnul scoase din sîn niște frunze de la un pom tainic, pe care mi le dete, adăugînd :

— Odată ce ai să fii dus la tînăra crăiță bolnavă, tu s-o cercetezi de parcă habar nu ai avea ce fel de boală are, să iei un chip îndoielnic și îngîndurat, ca să-i bagi în sperieți pe cei de față, și, într-un sfîrșit, să iei una dintre frunzele acestea, pe care s-o înmoi în apă și cu care să ștergi apoi obrazul fetei. Iar eu, numaidecît, am să fiu silit să ies din trupul copilei ; și, pe clipă pe dată, fata are să-și capete iarăși mintea și are să se întoarcă la starea ei dintîi. Și, tot atunci, ca răsplată pentru lecuirea săvîrșită, tu ai să ajungi soțul copilandrei, fata regelui. Și acesta-i, ya Sidi Ahmad, chipul în care vreau să-ți răsplătesc binele pe care mi l-ai făcut în viață, izbăvindu-mă de muierea aceea înfricoșătoare care a venit să-mi facă cu neputință șederea în puțul meu, în locul acesta minunat și tihnit, unde nădăjduiam să-mi trec zilele în netulburare. Și Allah s-o bată pe afurisită !

Și, după ce grăi astfel, ginnul își luă ziua-bună de la mine, povățuindu-mă să pornesc îndată la drum înspre țara Indului, îmi ură călătorie bună și pieri din ochii mei, lunecînd pe fața pămîntului ca o corabie dusă de furtună.

Eu atunci, o, doamne al meu, știind că ursita mea mă așteaptă în țara Indului, nu șovăii a urma povățuirile ginnului și a lua calea numaidecît înspre țara aceea depărtată. Iar Allah îmi meni bună pace și, după o călătorie lungă, plină de osteneli, de lipsuri și de primejdii, care nu sînt de nici o trebuință a le povesti stăpînului nostru, ajunsei fără de pagubă în țara Indului, acolo unde domnea sultanul, tatăl domniței ce avea să fie soția mea.

Şi, ajungînd în felul acesta la capătul călătoriei mele, aflai că într-adevăr nebunia domniţei se şi dovedise de o bună bucată de vreme, că faptul prăbuşise saraiul împărătesc şi toată ţara în deznădejdea cea mai adîncă şi că, după ce zadarnic folosise ştiinţa doftorilor cei mai iscusiţi, sultanul o făgăduise pe domniţă de soţie aceluia care ar zvidui-o.

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, tare pe poveţele ce mi le dedese ginnul, şi fără de nici o grijă în ce priveşte izbînda, mă înfăţişai la primirea pe care o dată în zi sultanul o îngăduia acelora ce vroiau să încerce o zviduire asupra minţilor domniţei. Şi călcai cu toată încrederea în odaia în care sta încuiată fata, şi nu pregetai a pune în fapt învăţătura ginnului, schimbînd tot felul de înfăţişări îngîndurate, ca să fiu luat cu totul în seamă. Pe urmă, după ce băgai bine în sperieţi pe toţi cei din preajmă, şi fără a fi pus nici o întrebare despre starea bolnavei, înmuiai cîteva frunze dintre cele ce le aveam şi ştersei cu ele faţa domniţei.

Şi fata, cuprinsă numaidecît de zgîlţîieli, dete un ţipăt mare şi căzu leşinată. Or, acestea se datorau ginnului care, cu ieşirea lui repezită din trupul copilandrei, stîrnise starea aceea ce l-ar fi înfricoşat pe oricare alt ins în locul meu. Ci eu, departe de a mă arăta tulburat, stropii cu apă de trandafiri faţa fetişcanei şi o făcui să-şi vină în simţiri. Iar ea se deşteptă cu minţile întregi şi începu să vorbească la toată lumea, cu chibzuială, cu dulceaţă şi cu măsură, cunoscîndu-i pe cei din preajmă şi spunînd fiecăruia pe nume.

Şi bucuria fu pînă peste măsură la palat şi în toată cetatea. Iar sultanul ţării Indului, îndatorat de binele ce-i făcusem, nu se lepădă de făgăduială şi mi-o dete pe fiica lui de soţie. Şi nunta noastră fu sărbătorită chiar în ziua aceea, cu vîlva cea mai strălucită, în toiul ospeţelor şi al veseliei întregului norod.

Şi iacătă cum ajunsei soţ al domniţei, fata regelui de la Ind.

În ceea ce priveşte cea de-a doua domniţă, pe care ai văzut-o şezînd de partea stîngă a palanchinului, o, emire al drept-credincioşilor, apoi iacătă !

După ce ginnul cel uriaş, datorită înţelegerii hotărîte între noi, părăsi trupul domniţei de la Ind, îşi bătu capul spre a afla unde avea să se ducă să sălăşluiască de aci înainte, dat fiind că nu mai avea adăpost şi că puţul rămăsese stăpînit de pacostea de fiică a socrului meu. Şi-apoi, în vremea şederii sale în trupul fetişcanei, prinsese gust pînă la urmă de un asemenea soi de adăpost, şi îşi făgăduise ca la ieşirea sa de acolo să-şi caute un alt trup de copilandră. Încît, după ce cugetă oleacă, îşi luă vînt şi porni înspre împărăţia Chitaiului, cu toată iuţeala, ca o corabie mare gonită de furtună.

Şi nu dovedi altceva mai bun de făcut decît să se ducă şi să se aciuiască în trupul fetei sultanului Chinei, o crăiţă tînără de patrusprezece ani şi un sfert, frumoasă ca luna în cea de-a patrusprezecea zi a ei, şi neprihănită ca boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Şi, dintr-o dată, domniţa sălăşluită de el se puse pe un şir de zgîlţîituri şi de zvîcnituri anapoda, şi pe o revărsare de vorbe fără de cap care deteră limpede în vileag sminteala ei. Şi amărîtul de sultan al Chitaiului degeaba chemă la căpătîiul fetei lui pe doftorii cei mai iscusiţi din China, că nu izbîndi neam s-o facă pe fiică-sa să se întoarcă la starea dintîi. Şi fu cufundat, dimpreună cu saraiul şi cu împărăţia lui, în jale şi în deznădejde, dat fiind că domniţa era singurul său copil şi că era o fată pe cît de iubitoare pe atîta de dulce şi de frumoasă. Ci, într-un sfîrşit, Allah îl avu întru mila sa şi făcu să-i ajungă la urechi zvonul vindecării cea minunată, datorită îngrijirilor mele, a domniţei de la Ind care ajunsese soţia mea. Şi trimise numaidecît un sol la tătînele soţiei mele, ca să mă roage să mă duc şi

să-i vindec fata, domnița Chitaiului, făgăduindu-mi-o de soție, dacă am să izbîndesc.

Eu atunci mă dusei la soția mea cea tînără, copila sultanului de la Ind, și îi spusei de solia și de făgăduiala ce mi se trimiteau. Și izbutii s-o încredințeze că putea prea bine s-o primească de soră pe domnița Chitaiului, care mi se făgăduia de soție, dacă aș izbîndi. Și plecai înspre țara Chitaiului.

Or, o, emire al drept-credincioșilor, tot ceea ce am să-ți povestesc în privința stăpînirii de către ginn a crăiței chinezoaice nu aflai decît după ce ajunsei în China, și din chiar gura ginnului cu pricina. Întrucît, pînă atunci, eu nu știusem prea bine nimic despre felul răului de care suferea crăița chinezoaică, și îmi ziceam că frunzele mele au să dovedească a o zvidui de orice-o fi. Drept aceea plecasem plin de nădejde, fără a-mi da prin cap că chiar prietenul meu cel vechi, ginnul cel' uriaș, care își alesese sălașul în trupul fetei sultanului, era pricina răului.

Încît uluiala mea fu pînă peste margini atunci cînd, după ce intrai în iatacul crăiței chinezoaice, unde cerusem să fiu lăsat singur cu bolnava, cunoscui glasul prietenului meu, ginnul cel uriaș, care îmi spunea cu gura domniței :

— Ce, tu ești, ya Sidi Ahmad ? Tu, cel pe care l-am copleșit cu binefacerile mele, tu vii să mă alungi din lăcașul pe care mi l-am ales pentru odihna oaselor mele ? Au nu ți-e rușine ție să plătești binele cu răul ? Și nu ți-e teamă că, dacă mă silești să ies de aici, am să mă duc de-a dreptul în țara Indului, în lipsa ta, să mă dedau la fel de fel de împreunări amarnice cu făptura soției tale de la Ind, și pe urmă s-o omor ?

Și, întrucît nu puțin eram înfricoșat de primejdia aceea, ginnul se prilejui de spaima mea spre a-mi istorisi povestea sa din ziua cînd ieșise din trupul soției mele de la Ind, și mă rugă fierbinte, pentru binele meu, să-l las

să trăiască liniștit în adăpostul cel nou pe care și-l alesese.

Eu atunci, tare buimăcit și nevroind să mă arăt lipsit de recunoștință față de ginnul acela minunat, care, la urma urmei, era obîrșia norocului meu, tocmai eram gata a mă hotărî să mă întorc la sultanul Chinei spre a-i mărturisi că nu eram în stare, cu priceperea mea, s-o scap pe crăiță de boala ei, cînd Allah îmi suflă în minte un tertip. Așa că mă răsucii înspre ginn și îi zisei :

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, minunatule, nu ca s-o tămăduiesc pe crăița Chitaiului am venit eu aici, ci am făcut toată călătoria aceasta spre a te ruga, dimpotrivă, să-mi vii într-ajutor. Că, de bună seamă, o mai ții minte pe muierea cu care ai petrecut în puț cîteva zile amarnice. Eh, muierea aceea era nevasta mea, fata socrului meu. Și eu am aruncat-o acolo în puț, ca să am tihnă. Or, pacostea se ține acuma după mine, că nu știu cine-a putut să scoată de acolo puiul acela de căței. Da iacătă că e slobodă și se ține pe urmele mele. Și pretutindenea se ține după mine și, of, vai de capul nostru ! într-o clipită are să fie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și opta noapte

Urmă :

...pretutindenea se ține după mine, și, of, vai de păcatele noastre ! într-o clipită are să fie aici. Și iacătă că o și aud cum țipă cu glasul ei cel afurisit în curtea pala-

tului. Fie-ţi milă, o, prietene al meu, şi ajută-mă ! Am venit să-ţi cer fierbinte ajutorinţa !

Cînd auzi ginnul vorbele mele, fu cuprins de o spaimă de nespus şi strigă :

— Ajutorinţă de la mine ? ya Allah ! ajutorinţă de la mine ? Ferească-mă fraţii ginni de-a mai da ochii vreodată cu o muiere ca aceea ! Prietene Ahmad, scapă cum ai putea ! În ce mă priveşte, n-aş putea să fac nimica. Şi fug numaidecît !

Aşa grăi, şi ieşi cu vuiet din trupul domniţei, spre a-şi slobozi picioarele în vînt şi spre a mînca sub paşii lui depărtările : întocmai ca pe ape o corabie mare gonită de furtună.

Iar crăiţa chinezoaică îşi veni în minţi. Şi ajunse cea de a doua soţie a mea.

Şi de-atunci trăiesc cu cele două copile crăieşti, în huzururi de toate soiurile şi în plăcerile cele mai gingaşe.

Şi-atunci gîndii că, pînă a nu ajunge sultan peste ţara Indului ori a Chitaiului, şi pînă nu a mă afla în neputinţă de a mai călători, să mai văd o dată ţara în care m-am născut şi unde am trăit ca tăietor de lemne, oraşul acesta al Bagdadului, cetatea păcii ! Şi iacătă, o, emire al drept-credincioşilor, cum m-ai întîlnit tu pe podul Bagdadului, în fruntea alaiului meu, urmat de palanchinul care le ducea pe cele două soţii ale mele, domniţele Indului şi ale Chitaiului, în cinstea cărora cîntau meterhanalele din sculele lor cîntece indieneşti şi chinezeşti.

Şi-aceasta-i povestea mea. Ci Allah este mai ştiutor !

După ce auzi povestea călăreţului cel strălucit, califul se ridică în cinstea lui şi îl pofti să vină şi să stea jos lîngă el, pe scaunul jeţului împărătesc. Şi îl firitisi că fusese ales de judeţele celui Atot-putinte spre a ajunge, din tăietorul de lemne cel sărman care fusese, urmaş la scaunul de domnie al Indului şi la scaunul de domnie al Chitaiului. Şi adăugă :

— Pecetluiască Allah prietenia noastră, şi apere-te el şi ocrotească-te întru fericirea împărăţiilor tale de mîine !

După care, Al-Raşid se întoarse înspre cel de-al treilea ins, care era preacinstitul şeic cel cu mîna darnică, şi îi spuse :

— O, şeicule, te-am întîlnit ieri pe podul Bagdadului, şi ceea ce am văzut din filotimia, din chibzuinţa şi din umilinţa ta dinaintea lui Allah m-a îmboldit să te cunosc mai de aproape. Şi sînt încredinţat că mijloacele de care i-a plăcut Atoate-împărţitorului să se slujească spre a te cinsti cu darurile sale trebuie să fie cu totul osebite. Sînt ispitit pînă peste poate a le afla chiar de la tine ; şi anume spre a mă împărtăşi din această plăcere am poruncit să vii aici. Vorbeşte-mi, aşadar, cu inima deschisă, spre a mă bucura şi eu, luînd parte la fericirea ta cu mai deplină cunoaştere. Şi să fii încredinţat că, orice-ar fi să spui, eşti dintru început coperit de năframa ocrotirii şi a oblăduirii mele !

Iar şeicul cel cu mîna darnică răspunse, după ce sărută pămîntul dintre mîinile califului :

— O, emire al drept-credincioşilor, am să-ţi deştern istorisirea întocmai, a tot ce este vrednic de istorisit din viaţa mea. Iar dacă povestea mea este uluitoare, puterea şi slava Stăpînului lumii este încă şi mai uluitoare !

Şi istorisi precum urmează :

POVESTEA ŞEICULUI CEL CU MÎNĂ DARNICĂ

Află, o, doamne al meu şi doamne al tuturor facerilor de bine, că eu, la viaţa mea, am meşterit în meseria de biet frînghier, răsucind cînepa, aşa cum o răsuciseră înainte de mine tătînele meu şi moşii mei. Iar ceea ce dobîndeam din meşteşugul acela de-abia ajungea să mă ajute a ne hrăni pe mine, pe soţia mea şi pe copiii mei. Ci,

din lipsă de pricepere la altă meserie, mă mulțumeam, fără să prea cîrtesc, cu puținul pe care mi-l menea Atoate-împărțitorul, și nu dam vina sărăciei mele decît pe lipsa mea de pricepere și pe neiscusința minții mele. Și, în privința aceasta, nu mă înșelam, sînt dator să mărturisesc cu toată umilința dinaintea Stăpînului înțelepciunii. Ci, o, doamne al meu, înțelepciunea nu a fost vreodată harul frînghierilor, care răsucesc cînepa, iar locașul ei de seamă nu putea să fie sub turbanul unui frînghier, care răsucește cînepa. Pentru aceea, oricum ar fi fost, nu aveam decît să mănînc pîinea lui Allah fără a mă ispiti de dorurl mai de neîmplinit decît de-a păși dintr-o săritură peste vîrful muntelui Kaf.

Or, într-o bună zi, cum stam în dugheana mea, cu o funie de cînepă prinsă pe după degetul cel gros de la picior, și pe care tocmai o isprăvisem de răsucit, văzui doi oameni bogați din mahala, care aveau obiceiul de-a veni să stea pe lavița de dinaintea prăvăliei mele spre a tăifăsui de una și de alta, bucurîndu-se de reveneala serii. Iar acești doi fruntași din mahalaua mea erau buni prieteni și le plăcea să tăinuiască între ei ba de una, ba de alta, depănîndu-și mătăniile de chihlimbar. Ci niciodată nu li se întîmplase, în focul taifasului lor, să rostească vreo vorbă cu glas mai tare, ori să se depărteze de bunăcuviința pe care, în legăturile vieții, prietenii sînt datori să o aibă față de prietenii lor. Ba chiar dimpotrivă ! Cînd unul vorbea, celălalt asculta, și tot așa mereu. Ceea ce făcea ca tăifășuiala lor să fie totdeauna cuminte, și pînă și eu, cu toată puținătatea deșteptăciunii mele, izbuteam să mă aleg cu un ce cîștig de la niște vorbe atîta de dibace.

Iar în ziua aceea, de îndată ce îmi deteră salamalekul lor, iar eu li-l întorsei precum se cuvenea, își luară locul obișnuit, dinaintea dughenei mele, și își urmară o tăinuială pe care o începuseră încă de pe cînd se preumblau. Și unul dintre ei, pe care îl chema Si Saad, îi spuse celuilalt, pe care îl chema Si Saadi :

— O, prietene Saadi, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah ! un om nu poate fi fericit în lumea aceasta decît numai atîta cît are niște bani și niște avuții mari spre a trăi slobod de orice neajuns. Și-apoi săracii nu sînt săraci decît numai pentru că s-au născut în sărăcie, din tată în fiu, ori pentru că, născuți în avuții, le-au pierdut în risipe, în chiolhanuri, în vreo daravelă proastă ori numai în vreo năpastă dintre acelea față de care omul este neputincios. Oricum, o, Saadi, părerea mea este că săracii nu sînt săraci decît din pricină că nu izbutesc să adune o sumă de bani îndeajuns de mare ca să le îngăduie, prin vreo treabă negustorească pornită la vreme prielnică, să se îmbogățească pe totdeauna. Iar socotința mea este că dacă, ajungînd în felul acesta bogați, ar da avuției lor o folosință potrivită, nu numai că ar rămîne bogați, ci ar ajunge chiar nemărginit de bogați, cu timpul.

La care Si Saadi răspunse zicînd :

— O, prietene Saad, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah ! îmi pare rău că nu sînt de părerea ta. Și-apoi este neîndoielnic că-i mai bine, îndeobște, să trăiești în avuție decît în sărăcie. Însă avuția, prin ea însăși, nu are nimic ce ar putea să ispitească un suflet lipsit de patimi. Ea cel mult este de folos spre a face filotimii împrejurul nostru. Da cîte neajunsuri nu are ! Au nu știm noi, pe chiar pielea noastră, vreo cîteva, noi care în fiece zi avem atîtea necazuri și atîtea supărări ? Iar soarta prietenului nostru Hassan, frînghierul de colea, nu-i ea oare mai de dorit decît a noastră, la urma urmei ? Și-apoi, o, Saad, calea pe care o arăți tu spre a face ca un sărac să ajungă bogat nu mi se pare tot atîta de limpede ca ție. Socot, într-adevăr, că această cale este tare supusă întîmplării, întrucît ține de o mulțime de împrejurări și de niște noroace tot atîta de întîmplătoare ca și ea, și despre care ar fi cam prea mult de vorbit. Din parte-mi, socot că un om sărac, lipsit de la început de orice ban, are măcar tot atîtea putințe de a ajunge bogat ca și cînd ar avea ceva parale ;

vreau să zic că ar putea, fără vreun cheag bănesc dintru început, să ajungă nemăsurat de bogat de la o zi la alta, fără a se trudi deloc, numai dacă așa i-a fost scrisă lui ursita. Drept aceea, găsesc că este tare zadarnic să agonisești mereu, cu gîndul la niscaiva zile rele, întrucît zilele cele rele ca și cele bune tot de la Allah ne vin, și-i foarte rău a căuta să te zgîrcești cu bunurile pe care ni le menește Atoatedătătorul zi de zi, străduindu-te să pui prisosul de-o parte. Prisosul, o, Saad, dacă este, trebuie să meargă la sărmanii lui Allah ; iar a-l păstra numai pentru tine înseamnă a fi lipsit de credință în dărnicia Atoateîmpărțitorului. În ce mă privește, o, prietene, nu se află zi să nu mă scol din somn zicîndu-mi : „Bucură-te, ya Saadi, căci cine știe care va să fie astăzi binefacerea Stăpînului tău !" Și niciodată credința în Atoatedătătorul nu mi-a fost înșelată. Și, drept aceea, niciodată în viața mea nu am muncit și nici nu m-am îngrijat de ziua de mîine. Și-aceasta-i socotința mea.

Auzind vorbele prietenului său, preacinstitul Si Saad răspunse :

— O, Saadi, văd bine că astăzi ar fi cu adevărat zadarnic să stăruiesc a-mi sprijini părerea împotriva ta. Drept aceea, în loc de-a ne ciorovăi fără de nădejde, mai degrabă am să fac o încercare ce poate că are să te încredințeze de temeinicia felului meu de a privi viața. Vreau, așadar, să pornesc fără de zăbavă în căutarea unui om într-adevăr sărac, născut dintr-un părinte tot atîta de calic ca și el, căruia să-i dau, ca dar necîntărit, o sumă mare de bani, care să-i slujească de cheag pentru început. Și, întrucît omul pe care am să-l aleg va trebui să-și fi dovedit cinstea, încercarea mea va să ne dovedească cine dintre noi doi are dreptate : dacă vei avea tu, cel care aștepți toate numai de la noroc, ori dacă voi avea eu, cel care socot că trebuie să-ți zidești singur casa.

Și Si Saadi răspunse :

— Chiar așa, o, prietene ! Și, spre a-l găsi pe insul cel cărae și cinstit despre care vorbești, nu avem trebuință să mergem prea departe. Iacătă-l pe prietenul nostru Hassan frînghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și noua noapte

Urmă :

...Hassan frînghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic.

Iar Si Saad răspunse :

— Pe Allah ! drept spui. Și numai uitarea din parte-mi a făcut să vreau a căuta aiurea ceea ce aveam la îndemînă.

Pe urmă se întoarse înspre mine și îmi spuse :

— Ya Hassan, cunosc că ai o casă grea, cu multe guri și cu mulți dinți, și că nici unul dintre cei cinci copii cu care te-a hărăzit Atoatedătătorul nu este încă la vîrsta de a te ajuta nici cît de cît. Cunosc, pe de altă parte, că chiar de nu este prea scumpă cînepa, la prețurile de-acuma din suk, tot trebuie să ai ceva parale ca s-o cumperi. Și, ca să ai parale, trebuie să le fi agonisit. Iar agoniselile nu sînt cu putință la o gospodărie ca a ta, unde veniturile sînt mai slabe decît cheltuielile. Așa că, ya Hassan, spre a te ajuta să ieși deasupra nevoii, vreau să-ți dăruiesc două sute de dinari de aur, care să-ți slujească de cheag spre a-ți lărgi neguțătoria de frînghier. Spune-mi,

dar, dacă socoți că ai putea, cu acești două sute de dinari, s-o scoți la capăt, făcînd să rodească banul cu dibăcie și cu chibzuială !

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei :

— O, stăpîne al meu, alungească-ți Allah viața și facă el să capeți însutit îndărăt ceea ce îmi dăruie mărinimia ta ! Și, întrucît te îndupleci a mă întreba, cutez să-ți spun că sămînța, pe pămîntul meu, cade într-un ogor al rodniciei, și că, fără a mă umfla prea tare în pene asupra putințelor mele, chiar și cu mult mai puțini bani în mînă, mi-ar fi destul nu numai să ajung tot atîta de bogat ca și cei mai de vază frînghieri din isnaful meu, da și să ajung mai bogat, eu însumi, decît sînt laolaltă toți frînghierii din cetatea Bagdadului, cît de plină de lume și cît de mare este ea — dacă și Allah m-o ajuta, de bună seamă — inșallah !

Iar Si Saad, tare mulțumit de răspunsul meu, îmi spuse :

— Am mare nădejde în tine, ya Hassan !

Și scoase din sîn o pungă pe care mi-o înmînă și îmi zise :

— Ia punga aceasta. În ea se află cei două sute de dinari. Și ajută-te Allah să le dai folosință norocită și chibzuită, și să găsești în ei sămînța bogăției ! Și să știi bine că eu și cu prietenul meu Si Saadi am fi peste măsură de bucuroși să auzim într-o zi că ai ajuns, în îmbelșugare, mai fericit decît ești în neajutorințe !

Eu atunci, o, doamne al meu, luînd punga, fusei pînă peste marginile năboiurilor de bucurie. Iar tulburarea mea fu atîta de mare, că nici nu mai izbutii să-mi fac limba a rosti vorbele de mulțumire ce era de cuviință să le rostesc într-o împrejurare ca aceea ; și abia dovedii să am baremi atîta minte cît să mă plec pînă la pămînt și să iau pulpana mantiei binefăcătorului meu și să mi-o duc la buze și la frunte. Ci el se grăbi s-o tragă îndărăt cu gingășie și să-și ia rămas-bun de la mine. Și, însoțit

de prietenul său Si Saadi, se ridică spre a-şi urma preumblarea.

În ce mă priveşte, după ce ei se depărtară, gîndul cel dintîi care îmi veni în chip firesc în minte fu să caut unde aş putea să pun mai bine punga cu cei două sute de dinari, ca să fie în deplină pază. Şi, întrucît în căsuţa mea amărîtă, alcătuită numai dintr-o odaie, nu aveam nici dulap, nici mirosnă de dulap, nici sipet, nici ladă, nici nimic de soiul acesta unde să ascund un lucru de ascuns, rămăsei cu totul nedumerit şi mă gîndii o clipă să mă duc şi să îngrop banii aceia în vreun loc pustiu, afară din cetate, pînă oi găsi mijlocul de a-i face să rodească. Da mă răzgîndii, cugetînd că ascunzătoarea mea ar putea, din vreo năpastă, să fie dibuită de careva, ori chiar eu s-ar putea să fiu văzut de vreun plugar. Şi numaidecît îmi veni gîndul că tot ce îmi rămînea mai bun de făcut era să ascund punga aceea în răsuciturile de la turbanul meu. Şi, pe clipă pe dată, mă sculai, închisei uşa de la dugheană şi îmi desfăşurai turbanul cît era de lung. Şi, dintru-ntîi, scosei din pungă zece gălbiori, pe care îi pusei deoparte spre cheltuială, iar pe ceilalţi, cu pungă cu tot, îi învălui în răsuciturile cearceafului, punîndu-i taman la capătul lui. Şi, strîngînd capătul acela, cu punga înnodată în el, împrejurul cealmalei, îmi întocmii turbanul la loc, în patru rotocoale desăvîrşit răsucite. Şi-atunci putui să răsuflu mai în largul meu.

Or, după ce sfîrşii treaba, deschisei iarăşi uşa de la dugheană şi zorii să mă duc la suk ca să mă rostuiesc cu toate de cîte aveam trebuinţă. Începui dintru-ntîi cu a cumpăra o grămadă straşnică de cînepă, pe care o adusei la dugheană. După care, cum trecuse o bună bucată de vreme de cînd în casa mea nu se mai pomenise pic de carne, mă dusei la măcelărie şi cumpărai o spată de miel. Şi luai calea către casă, spre a-i duce nevesti-mi spata aceea de miel, să ne-o gătească cu pătlăgele roşii. Şi mă

bucuram mai dinainte de bucuria copiilor cînd aveau să vadă bucatele acelea gustoase.

Ci, o, doamne al meu, mîndria mea era prea făloasă ca să rămînă nepedepsită. Căci îmi pusesem spata aceea pe cap și mergeam bălăbănind din mîini, cu gîndurile răpite de visele mele de bogăție. Și iacătă că un erete flămînd se repezi deodată pe spata de miel și, pînă să apuc eu să ridic mîna ori să fac vreo mișcare, mi-o și înșfăcă, dimpreună cu turbanul și cu tot ce se afla în turban, și își luă zborul ducînd spata în plisc și turbanul în gheare.

Iar eu, cînd văzui așa, începui să scot niște țipete atîta de înfricoșate încît și oamenii și muierile și copiii de prin preajmă fură cuprinși de tulburare și își adăugară răcnetele lor la ale mele, spre a-l speria pe tîlhar și spre a-l face să lase prada. Ci țipetele noastre, în loc de-a izbîndi treaba aceasta, nu făcură decît să-l stîrnească pe erete a-și spori bătăile din aripi. Și pieri numaidecît în văzduhuri, cu avutul și cu norocul meu.

Iar eu, tare pîclișit și mohorît, fusei nevoit a mă hotărî să cumpăr alt turban, lucru care aduse încă un scăzămînt în dinarii de aur pe care avusesem grijă să-i scot din pungă, și care acuma erau toată averea mea. Or, cum și apucasem să cheltuiesc o bună parte din ei cu tîrguiala cînepii, ceea ce îmi mai rămăsese era departe de a-mi ajunge spre a mă îmbia să visez de aci înainte vreo nădejde mai temeinică în privința îmbogățirii mele de mîine. Ci, hotărît ! ceea ce îmi pricinui necazul cel mai mare și îmi înnegură lumea dinaintea ochilor fu gîndul că binefăcătorul meu Si Saad jalnică mulțumire are să mai încerce că și-a ales atîta de rău omul căruia să-i încredințeze rodirea banului său și izbînda cercetării rîvnite. Și îmi ziceam, pe deasupra, că atunci cînd are să afle de nenorocirea păţaniei mele, are s-o socotească poate ca pe o născocire din parte-mi, și are să mă învăluie cu dosada lui.

Oricum, o, doamne al meu, atîta cît mă mai ajutară cei cîţiva dinari ce-mi rămăseseră de la furtişagul eretului, nu avuserăm ce ne plînge prea tare în casă. Da cînd şi cei mai de pe urmă gologani se sfîrşiră, repede căzurăm iarăşi în sărăcia de mai înainte, şi mă pomenii iar în neputinţă de a mai scăpa din starea mea. Ci mă păzii cu mare grijă să cîrtesc împotriva judeţelor celui Prea-înalt, şi gîndeam : „O, bietule, Atoateîmpărţitorul ţi-a dăruit avere într-un ceas cînd o aşteptai cel mai puţin, şi ţi-a luat-o aproape tot atunci, întrucît aşa i-a plăcut lui şi întrucît averea aceea era a lui ! Pleacă-te dinaintea judeţelor sale şi supune-te vrerii lui !“ Şi, pe cînd eu rumegam asemenea gînduri, femeia mea, faţă de care nu putusem a mă opri să destăinuiesc pierderea ce-o avusesem şi pe ce cale îmi venise, era cu totul de neîmpăcat. Şi, ca vîrf la toată pacostea, întrucît, tot aşa, în tulburarea în care mă aflam, scăpasem să le spun şi vecinilor că odată cu pierderea turbanului pierdeam şi preţul a o sută nouăzeci de dinari de aur, vecinii mei, care îmi ştiau de multă vreme sărăcia, nu făcură decît să-şi rîdă de vorbele mele, dimpreună cu copiii lor, încredinţaţi că pierderea turbanului îmi scrîntise minţile. Iar muierile, la trecerea mea, rosteau rîzînd : „Ia uite-l pe ăla care a lăsat să-i zboare şi minţile odată cu turbanul !“

Şi-aşa !

Or, o, emire al drept-credincioşilor, trecuseră vreo zece luni din ziua în care eretele îmi pricinuise nenorocirea aceea, cînd cei doi prealuminaţi prieteni Si Saad şi Si Saadi socotiră să vină şi să-mi ceară veşti despre folosinţa pe care o dasem celor două sute de dinari. Şi, pe cînd veneau înspre mine, Si Saad îi spunea lui Si Saadi :

— Mă gîndeam mai acum vreo două zile la prietenul nostru Hassan, făcîndu-mi o mare plăcere de mulţumirea pe care o voi avea cînd am să te pun martor la izbînda

cercetării noastre ! Ai să vezi la el o schimbare de de-abia avem să-l mai cunoaștem.

Și, cum și ajunseseră aproape de tot de dugheană, Si Saadi răspunse, zîmbind a rîde :

— Mi se pare, pe Allah ! o, prietene Saad, că măninci cam de crud castravetele. În ce mă privește, eu cu chiar ochiul meu îl și zăresc pe Hassan stînd ca de obicei cu cînepa dată de după degetul cel gros de la picior, ci nici un fel de schimbare vădită nu-mi bate la ochi în făptura lui. Întrucît iacătă-l tot atîta de sărăcăcios îmbrăcat ca și în trecut, și singura osebire pe care o văd la el este că turbanu-i ceva mai grețos și mai jegos decît acum șase luni. De altminteri, uită-te și tu și ai să vezi că ceea ce spun nu poate fi tăgăduit.

Cu asta, Si Saad, care se și afla dinaintea prăvăliei mele, mă cercetă și văzu și el că starea mea era fără de nici o schimbare și că înfățișarea mea era fără de nici o îmbunătățire. Iar cei doi prieteni intrară la mine și, după salmalekurile obișnuite, Si Saadi îmi spuse :

— Ei, Hassane, pentru ce ai fața aceasta abătută și chipul posomorît ? Fără de îndoială că daravelile îți aduc zbucium, și schimbarea vieții te mohorăște oleacă !

Iar eu, cu ochii în jos, răspunsei :

— O, stăpînii mei, Allah alungească-vă viața ! ci ursita-i vrăjmașa mea necontenit, iar năprasnele vremii de-acum sînt mai rele decît ale trecutului. Cît despre încrederea pe care stăpînul meu Si Saad și-a pus-o în robul său, apoi aceea a fost înșelată, nu, ce-i drept, din vina robului, ci din vina potrivniciei ursitei !

Și le istorisii pățania mea pe de rost, așa precum ți-am istorisit-o, o, emire al drept-credincioșilor. Ci nu este de nici un folos s-o mai spunem încă o dată.

Cînd sfîrșii cu povestea, văzui că Si Saadi mustăcea viclean, uitîndu-se la Si Saad cel tare dezamăgit. Și urmă un răstimp de tăcere, după care Si Saad îmi spuse :

— Hotărît, izbînda nu este aceea la care mă așteptam.

Ci nu am a-ți face nici o mustrare, măcar că povestea cu eretele este cam ciudată, și aș putea, pe drept temei, să n-o cred și să te bănuiesc a te fi veselit, a fi benchetuit și a fi ospătat cu banii pe care ți-i dasem spre cu totul altă folosință. Oricum, vreau să mai fac o dată încercarea cu tine, și să-ți mai dau alți dinari, tot atîția cît și întîia oară. Căci nu vreau ca prietenul meu Saadi să mă biruiască chiar de la cea dintîi ispitire !

Și, spunînd acestea, îmi numără două sute de dinari, spunîndu-mi :

— Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezecea noapte

Urmă :

...de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban.

Și, cum îl și prinsesem de mîini spre a le duce la buzele mele, mă părăsi și plecă împreună cu prietenul său.

Or, eu nu mă mai apucai de lucru după plecarea lor, ci încuiai degrabă prăvălia și mă întorsei la mine acasă, știind că la ceasul acela nu era primejdie s-o găsesc pe nevastă-mea ori pe copiii mei acolo. Și pusei deoparte zece dinari de aur, din cei două sute, iar pe ceilalți o sută nouăzeci îi înfășurai într-o basma pe care o înnodai. Și nu mai urma decît să găsesc un loc temeinic unde să ascund comoara. Și-așa că, după ce chibzuii îndelung, mă hotărîi s-o pun în fundul unei oale cu tărîțe, în care chitii că nimănuia nu are să-i dea prin cap să-i caute. Și, după

ce așezai găvanul la loc în ungherul lui, plecai, pe cînd nevastă-mea se întorcea acasă să gătească de cină. Și îi spusei, la plecare, că mă duc să tîrguiesc niște cinepă, da că am să mă întorc pînă la ceasul mesei.

Or, pe cînd eu mă aflam la suk spre a face tîrguiala aceea, un neguțător de prafuri, din cele cu care își spală părul muierile cînd se duc la hamman, tocmai trecea pe uliță și făcea zarvă cu strigătele lui. Iar muierea mea, care de multă vreme nu se mai lăiase, îl chemă pe neguțător. Ci, întrucît nu avea nici un gologan, nu știa cum să facă să plătească, și gîndi, zicîndu-și în sinea ei : „Oala ceea de tărîțe, care zace colea de multă vreme, nu ne este de nici un folos pînă una alta. Așa că am să i-o dau neguțătorului în schimb pe praful de spălat pe cap". Și-așa făcu. Iar neguțătorul, învoindu-se cu trocul, tocmeala fu încheiată. Și luă găvanul, cu tot ce se afla în el.

Iar eu, la vremea cinei, mă întorsei împovărat cu cînepă, atîta cîtă puteam să car, și o pusei într-o chițimie pe care anume o întocmisem în casă. Pe urmă, mă repezii, fără a mă da de gol, să arunc o ochiadă înspre chiupul în care se aflau noroacele mele. Și văzui ce văzui. Și o întrebai cu năpraznă pe muierea mea pentru ce luase chiupul de la locul lui obișnuit. Iar ea îmi răspunse liniștită, istorisindu-mi schimbul cu pricina. Și, dintr-o dată, moartea cea roșie intră în sufletul meu. Și căzui lat la pămînt, ca un om cuprins de ameteală. Și strigam :

— Alungat să fie Cel-bătut-cu-pietre, o, femeie ! Ai schimbat și soarta mea, și soarta ta, și soarta copiilor noștri, pe oleacă de praf de lăiat pe cap. De data aceasta sîntem pierduți fără de mîntuire !

Și, în puține vorbe, îi povestii cum sta treaba. Iar muierea, în deznădejdea ei, începu să se văicărească, să se bată peste piept, să-și smulgă părul și să-și rupă hainele. Și țipa :

— O, nenorocirea noastră din vina mea ! Am vîndut norocul copiilor noștri neguțătorului acela de prafuri de

lăut, şi de care habar nu am cine e. Întrucît acuma a trecut întîia oară pe uliţa noastră, şi nu am cum să-i mai găsesc vreodată, mai ales că o fi şi dat de punga noastră.

Pe urmă, chibzuind oleacă, începu să mă mustre pentru lipsa mea de încredere în ea, într-o treabă atîta de grea ca aceea, spunîndu-mi că nenorocirea de bună seamă că ar fi fost ocolită dacă i-aş fi împărtăşit taina. Şi, de altminteri, ar fi prea lung, o, doamne al meu, să-ţi deapăn ţie, care prea bine ştii ce iscusită-i limba muierilor la necaz, toate cîte i le aducea durerea atuncea în gură. Şi nu ştiam ce să mai fac ca s-o potolesc. Şi-i zisei :

— O, fiică a socrului meu, domoleşte-te, rogu-te ! Nu vezi că ai să-i stîrneşti pe toţi vecinii cu ţipetele şi cu bocetele tale, şi chiar că nu este de nici o trebuinţă să mai afle şi ei de-a doua năpastă a noastră, cînd şi-aşa nu le mai ajung vorbele de batjocură şi hlizelile de zeflemea şi de luat peste picior, din pricina eretelui ? Şi, de data aceasta, chiar că are să li se facă de două ori mai mare bucuria de a-şi rîde de prostia noastră ! Încît este mai bine pentru noi, care am şi gustat din rîsetele lor, să ţinem tăinuită pierderea aceasta şi s-o îndurăm plini de răbdare, supunîndu-ne judeţelor celui Prea-înalt. Şi-apoi să-l binecuvîntăm că a binevoit să ne ia îndărăt din darurile sale numai o sută nouăzeci de galbeni, lăsîndu-ni-i pe aceştia zece, a căror folosinţă nu are să pregete a ne aduce oareşicare uşurare.

Ci, oricît de bune să fi fost judecăţile mele, muierea degeaba se tot străduia să se lase în seama lor. Şi numai încetişor, încetişor izbutii s-o alin, spunîndu-i :

— Sîntem săraci, dreptu-i ! Ci, la urma urmei, bogaţii ce au de la viaţă mai mult ca noi ? Au nu răsuflăm şi noi tot din aburul pe care îl sorb ei ? Au nu ne bucurăm tot de un cer şi tot de o lumină ca şi ei ? Şi nu mor şi ei, pînă la urmă, ca şi noi ?

Şi, tot vorbind aşa, o, doamne al meu, izbutii nu numai s-o liniştesc, ci să mă liniştesc şi pe mine. Şi îmi văzui de munca mea, cu un cuget tot atîta de limpede ca şi cum cele două afurisite de năpaste nici nu ni s-ar fi întîmplat.

Ci tot mai rămînea un lucru ce mă rîcîia : mă cuprindea spaima ori de cîte ori mă întrebam cum am să pot da faţă cu Si Saad, binefăcătorul meu, atunci cînd avea să vie şi să-mi ceară samă de cum am folosit cei două sute de dinari de aur. Iar gîndul acesta înnegura lumea şi viaţa dinaintea ochilor mei.

Într-un sfîrşit, sosi şi ziua cea atîta de înfricoşată, care mă puse de faţă cu cei doi prieteni. Iar Si Saad, dacă zăbovise atîta să vină şi să afle veşti despre mine, fără de nici o îndoială că pesemne i-o fi zis lui Si Saadi : „Să nu ne grăbim a merge la Hassan frînghierul. Căci cu cît avem să amînăm aceasta, cu atîta are să fie el mai bogat şi cu atîta mulţumirea mea are să fie mai mare". Iar Si Saadi prepun că trebuie să-i fi răspuns : „Pe Allah ! nu doresc nimic mai mult decît să fiu de un gînd cu tine. Numai că tare socot că bietul Hassan are să mai aibă cale lungă de străbătut pînă ce să ajungă la locul unde îl aşteaptă belşugul. Da iacătă-ne că am ajuns. Şi are să ne spună chiar el cum stă cu daravelile !"

Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, eram atîta de năuc încît nu aveam decît un dor, şi-anume acela de-a o lua la fugă spre a mă ascunde din ochii lor ; şi doream din toate puterile să văd pămîntul cum se cască şi cum mă înghite. Aşa că, atunci cînd ajunseră dinaintea prăvăliei, mă prefăcui că nu-i văd şi lăsai mai departe să se pară că aş fi tare prins cu munca de frînghier. Şi nu ridicai ochii să mă uit la ei decît după ce îmi deteră salamalekul şi fusei nevoit să le răspund. Şi, pentru ca ocara şi osînda mea să nu dureze mai mult, nu vrusei nici măcar să aştept ca ei să mă întrebe, ci mă întorsei înspre Si Saad şi îi istorisii, dintr-o răsuflare, cea de a doua năpastă pe care o păţisem, adică trocul pe care femeia mea îl

făcuse cu oala de tărîțe în care ascunsesem punga, pe oleacă de praf de lăut. Și, după ce mă ușurai întrucîtva în felul acesta, lăsai ochii în jos, mă așezai la locul meu și mă apucai iar de munca mea, petrecînd iarăși sculul de cînepă pe după degetul cel gros de la piciorul meu al stîng. Și gîndeam : „Am spus ce aveam de spus. Și numai Allah știe ce are să urmeze !"

Or, departe de a se supăra sau de a mă afurisi, făcîndu-mă de mincinos și de om de rea credință, Si Saad izbuti să se stăpînească, fără a da în vileag nimica din ciuda ce-l fierbea văzînd că ursita îi făcea în necaz cu atîta dîrzie. Și se mulțumi să-mi spună :

— La urma urmei, Hassane, este cu putință ca tot ceea ce îmi băsmești să fie adevărat, și-i chiar cu putință ca și punga cea de-a doua să se fi dus, întocmai așa cum s-a dus și sora ei. Ci chiar că este oarecum de mirare că eretele și negustătorul de praf de lăut s-au brodit taman la ceasul anume cînd tu erai pierdut în visare ori taman cînd lipseai de acasă, spre a înșfăca ceea ce era ascuns atîta de bine. Oricum, eu de-acuma mă las păgubaș de-a mă mai ispiti cu vreo altă încercare !

Pe urmă, se întoarse înspre Si Saadi și îi spuse :

— Ci, o, Saadi, nu stărui mai puțin a gîndi că fără de bani nimica nu este cu putință, și că un sărac tot sărac rămîne, cîtă vreme cu munca lui n-a silit ursita să-i fie prielnică.

Ci Si Saadi răspunse :

— Mare greșeală săvîrșești, o, preadarnicule Saad ! Nu ai șovăit, spre-a face să izbîndească părerea ta, să arunci patru sute de dinari, jumătate la un erete și jumătate la un negustător de prafuri de spălat pe cap. Ei bine, din parte-mi, eu nu am să fiu tot atîta de darnic ca tine. Ci nu vreau decît, la rîndu-mi, să încerc a-ți dovedi că singur numai jocul ursitei este legea vieții noastre, și că singure numai judecățile soartei sînt temeiurile norocului ori nenorocului pe care putem noi să ne bizuim.

Pe urmă se întoarse înspre mine şi, arătîndu-mi o bucăţoaie de plumb pe care o ridicase mai înainte de pe jos, îmi spuse :

— O, Hassane, tu cel de care norocul a fugit pînă acuma, tare aş vrea să-ţi viu în ajutor, aşa cum a făcut prietenul meu cel darnic, Si Saad. Ci Allah nu m-a blagoslovit cu atîtea avuţii, şi tot ceea ce pot să-ţi dau este bucata aceasta de plumb, pe care fără de îndoială că a pierdut-o vreun pescar tîrîindu-şi pe jos năvoadele.

La vorbele acestea ale lui Si Şaadi, prietenul său Si Saad începu să rîdă cu hohote, gîndind că acela vrea să-mi facă vreo şolticărie. Ci Si Saad nu luă seama şi îmi întinse cu un chip falnic bucata de plumb, zicîndu-mi :

— Ia-o, şi lasă-l pe Si Saad să rîdă. Întrucît are să vină o zi cînd bucata aceasta de plumb, dacă aşa are să fie voia soartei, ţi se va dovedi mai de folos decît tot argintul din zăcători.

Iar eu, ştiindu-l ce om de bine era Si Saadi, şi cît de mare era înţelepciunea lui, nu vrusei să-l supăr cumva făcînd vreo împotrivire cît de cît. Şi luai bucata de plumb pe care mi-o întindea, şi o băgai cu grijă la chimirul meu gol de orice gologan. Şi nu pregetai să-i mulţumesc fierbinte şi pentru urările şi pentru gîndurile lui cele bune. Şi-apoi cei doi prieteni mă părăsiră, spre a-şi urma preumblarea, pe cînd eu mă apucam iarăşi de munca mea.

Şi seara, cînd mă dusei acasă şi cînd după cină mă dezbrăcai să mă culc, simţii deodată ceva care se rostogoli pe jos. Şi, după ce îl căutai şi îl găsii, văzui că era bucata de plumb care alunecase din chimir. Şi, fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întîmplare unde nimerii, şi mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult pînă ce...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și una noapte

Urmă :

...fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întîmplare unde nimerii, și mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult pînă ce să adorm.

Or, în noaptea aceea, trezindu-se la un ceas tare devreme, cum îi era obiceiul, un pescar dintre megieșii mei, cînd își cercetă năvoadele, pînă a le lua în spinare, văzu că le lipsea o bucată de plumb, tocmai într-un loc unde lipsa plumbului era o lipsă tare păcătoasă pentru buna folosire a sculei lui de muncă. Și, cum nu avea alta la îndemînă de pus în loc, și cum nu era nici vreme de mers să cumpere din suk, dat fiind că toate prăvăliile erau închise, se văzu la mare ananghie, gîndind că, dacă nu pleacă la pescuit cu două ceasuri pînă în ziuă, nu o să aibă cu ce să-și îndestuleze a doua zi casa. Și-atunci se hotărî a-i spune nevesti-si să se ducă, în pofida ceasului nepotrivit și a supărării ce avea s-o pricinuiască, să-i scoale pe vecinii mai apropiați și să le arate care-i necazul, rugîndu-i să-i caute vreo bucată de plumb, ca s-o pună în locul celei ce lipsea de la năvodul lui.

Și, cum noi eram taman vecinii cei mai apropiați ai pescarului, femeia veni să bată mai întîi la poarta noastră, gîndind în sine-și, de bună seamă : „Hai să încerc să cer plumb de la Hassan fringhierul, măcar că știu de amar de vreme că anume chiar la el trebuie să te duci atunci cînd nu ai trebuință de nimic." Și bătu la poartă mai departe, pînă ce mă deșteptai. Și strigai :

— Cine-i la poartă ?

Ea răspunse :

— Eu sînt, fata socrului pescarului Cutare, vecinul tău ! O, Hassane, mi-e obrazul mohorît că te scol în felul acesta din somn, da-i vorba de unealta de muncă a ta-

tălui copiilor mei, și mi-am silit sufletul la fapta aceasta lipsită de cuviință. Iartă-ne, rogu-te ! și spune-mi, ca să nu te țin prea mult afară din patul tău, nu cumva ai vreo bucată de plumb s-o împrumuți soțului meu ca să-și dreagă năvoadele ?

Și pe dată îmi adusei aminte de plumbul ce mi-l dedese Si Saadi, și gîndii : „Pe Allah, n-aș avea cum să mă folosesc mai bine de el decît făcîndu-i un bine vecinului meu, tatăl copiilor". Și-i răspunsei vecinei că chiar aveam o bucată ce s-ar putea potrivi, și mă dusei să caut pe pipăite bucata cu pricina, și o dedei nevesti-mi ca să i-o ducă chiar ea vecinei.

Și biata femeie, bucuroasă că nu venise degeaba și că nu se întorcea acasă fără de izbîndă, îi spuse femeii mele :

— O, vecină a noastră, mare bine ne-a făcut în noaptea aceasta șeicul Hassan. Încît, în schimb, tot peștele pe care omul meu are să-l tragă la cea dintîi aruncătură a năvoadelor are să fie scris întru norocul vostru, și-avem să vi-l aducem mîine. Pe capul nostru !

Și dete fuga să-i ducă bucata de plumb vecinului nostru pescarul, care numaidecît își dresc cu el năvoadele și plecă la pescuit, cu două ceasuri pînă-n ziuă, după obiceiul lui.

Or, cea dintîi aruncătură de năvod, întru norocul nostru, nu-i aduse decît numai un pește. Da peștele acela era lung de mai bine de-un cot, și gras pe măsură. Și ni-l puse deoparte în coșul lui, și își văzu mai departe de pescuit. Ci, din toți peștii pe care îi mai scoase, nici unul nu fu pe potriva celui dintîi, ca frumusețe și ca mărime. Și-așa că, atunci cînd își isprăvi pescuitul, grija lui cea dintîi, pînă a se duce să vîndă în suk roada pescuitului, fu de a pune pe un strat de iarbă înmiresmată peștele menit nouă și de a ni-l aduce, spunîndu-ne :

— Facă-vi-l Allah cît mai plăcut și cît mai gustos !

Și adăugă :

— Mă rog vouă să primiți darul acesta, măcar că nu este destul de falnic și de potrivit. Și iertați-ne pentru puținătatea lui, o, vecinilor ! Întrucît acesta-i norocul vostru, și-atîta a fost toată aruncătura mea dintîi de năvod.

Iar eu răspunsei :

— Acesta-i un tîrg din care tu ieși păgubit, o, vecine ! Întrucît acuma-i întîia oară cînd se vinde un pește de frumusețea și de prețul acesta pe o bucată de plumb care de-abia dacă face un gologănuț de aramă. Ci îl primim ca dar din partea ta, ca să nu te supărăm, și întrucît ni-l faci cu inima prietenoasă și darnică.

Și mai schimbarăm cîteva politețuri de-acestea, apoi se duse. Iar eu îi dedei soției mele peștele de la pescar, spunîndu-i :

— Vezi tu, o, femeie, că Si Saadi n-a greșit cînd mi-a spus că o bucată de plumb ar putea să-mi fie mai de folos, dacă vrea Allah, decît tot aurul din Sudan ? Ia uite un pește cum nici emirii și nici regii n-au văzut vreodată pe tablalele lor.

Iar soția mea, măcar că tare bucuroasă la vederea acelui pește, nu mă lăsă fără de răspuns :

— Așa-i, pe Allah ! da cum să fac ca să-l gătesc ? Că noi nu avem nici grătar, și nu avem nici baremi vreun vas îndestul de mare spre a-l găti întreg.

Iar eu răspunsei :

— Nu-i nimica, noi tot avem să-l mîncăm, fie întreg, fie făcut bucăți ! Așa că nu-ți mai face griji să-i jertfești înfățișarea de pe dinafară, și nu te sfii să-l tai în bucăți ca să ni-l gătești cu sos.

Iar femeia, după ce îl despică pe din două, îi scoase mărunțaiele, și văzu în mijlocul mărunțaielor ceva ce strălucea cu o lumină vie. Și scoase lucrul acela de acolo, îl spălă în găleată și văzurăm că era o bucată de sticlă, mare cît un ou de porumbel, și străvezie ca apa de stîncă. Și, după ce ne uitarăm la ea o vreme, o deterăm copiilor,

să-şi facă de joacă cu ea şi ca să n-o mai stînjenească pe mama lor, care gătea peştele cel minunat.

Or, seara, la ceasul cinei, femeia mea băgă de seamă că, măcar că încă nu aprinsese opaiţul, o lumină, pe care nu ea o aprinsese, lumina odaia. Şi se uită în toate părţile să vadă de unde venea lumina aceea, şi văzu că se revărsa din oul de sticlă pe care copiii îl lăsaseră pe jos. Şi luă oul acela şi-l puse pe marginea prichiciului, la locul obişnuit al lămpii. Şi rămaserăm pînă peste fire de minunaţi cînd văzurăm puterea luminii ce se revărsa din ea, şi strigai :

— Pe Allah ! o, fiică a socrului meu, iacătă că bucata de plumb a lui Si Saadi nu doar că ne hrăneşte, da ne şi luminează, şi are să ne cruţe de-acuma înainte de cumpăratul uleiului pentru opaiţ.

Şi, la lumina cea vrăjită a oului de sticlă, mîncarăm peştele cel gustos, sporovăind despre îndoitul chilipir din ziua aceea binecuvîntată, şi preamărindu-l pe Atoate-împărţitorul pentru binefacerile sale. Şi ne culcarăm, în noaptea aceea, mulţumiţi de soarta noastră şi nedorîndu-ne nimic mai mult decît ca lucrurile să tot ţie aşa.

Or, a doua zi, zvonul despre sticla cea luminătoare pe care o găsisem în pîntecele peştelui nu zăbovi, datorită limbii celei lungi a fiicei moşului meu, să se împrăştie în mahala. Şi nu peste mult soţia mea se pomeni că vine la ea o evreică, vecină de-a noastră, al cărei soţ era giuvaiergiu în suk. Şi, după salamalekurile şi urările de datină dintr-o parte şi din cealaltă, evreica, după ce măsură îndelung oul de sticlă, îi spuse neveste-mi :

— O, vecină Aişah, mulţumeşte lui Allah că m-a abătut astăzi pe la tine. Căci, dat fiind că îmi place bucata aceasta de sticlă, şi că mai am una aproape la fel cu care mă împodobeam uneori şi care ar face pereche cu aceasta de-aici, aş dori să ţi-o cumpăr, şi îţi dau pe ea, fără a mă precupeţi, o grămadă de bani : zece dinari de aur noi !

Ci copiii noştri, cînd auziră că e vorba să li se vîndă jucăria, se puseră pe plîns, rugîndu-se de mama lor să ţină oul pentru ei. Iar ea, ca să-i potolească şi întrucît, de asemenea, oul acela ne ţinea loc de lampă, nu primi preţul cel atît de ispititor, spre marea ciudă a evreicei, care plecă tare mohorîtă.

Estimp, mă întorsei şi eu acasă de la munca mea, iar soţia îmi povesti toate cîte se petrecuseră. Şi-i răspunsei :

— Hotărît, o, fiică a lui moşu-meu, dacă oul nostru de sticlă nu ar avea un anume preţ, fiica aceasta de evrei nu ne-ar fi ispitit cu cei zece dinari ai ei. Aşa că mie mi se năzare gîndul că are să se întoarcă iar cu ispita, şi are să ne dea şi mai mult. Ci, urmînd cele ce am să văd, am să mă ţin tare, ca să facă să ridice preţul.

Şi acestea mă făcuseră să mă gîndesc la vorbele lui Si Saad, care îmi prorocise că o bucată de plumb ar putea împlini neabătut avuţia unui om, dacă aşa i-ar fi ursita. Şi aşteptai cu toată nădejdea ca ursita mea să se arate într-un sfîrşit, după ce fugise de la mine atît amar de vreme.

Or, chiar în seara aceea, întocmai precum prepusesem, evreica, soţia giuvaiergiului, veni iarăşi pe la soţia mea ; şi, după salamalekurile şi urările îndătinate, îi zise :

— O, vecină Aişah, cum de poţi să arunci darurile Atoateîmpărţitorului ? Că oare nu-i a le arunca, dacă nu vrei să primeşti pîinea pe care ţi-o întind pentru o bucată de sticlă ? Ci, întrucît este spre binele copiilor tăi, află că i-am spus soţului meu despre oul acela, iar el, întrucît sînt însărcinată şi nu se cade ca dorinţa unei femei însărcinate să se întoarcă în ea neîmplinită, s-a învoit să mă lase a-ţi plăti douăzeci de dinari de aur, de aur nou, ca preţ pe bucata ta de sticlă !

Ci soţia mea, pe care o povăţuisem în privinţa aceasta, răspunse :

— Eh, uallah ! o, vecină, tu mă faci să mă întorc eu în mine. Ci eu nu am nici un cuvînt în casă, numai fiul so-

crului meu este stăpîn aici, și peste tot ce se află aici, și cu el se cade să vorbești. Așteaptă-l, dară, să se întoarcă și să-i spui prețul tău !

Și-așa că, atunci cînd mă întorsei acasă, evreica îmi spuse și mie ceea ce îi spusese soției mele, și adăugă :

— Îți aduc pîinea copiilor tăi, bre omule, pentru o bucată de sticlă. Ci dorința mea de femeie însărcinată se cuvine să fie împlinită, iar soțul meu nu vrea să-și împovăreze cugetul cu dorința unei femei însărcinate. Pentru aceea s-a învoit să mă lase a face tîrguiala aceasta și vînzarea aceasta, cu așa o pierdere mare pentru el.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce o lăsai pe femeia aceea să-mi înșiruie tot ce avusese de înșiruit, îmi luai un răgaz spre a-i răspunde, și sfîrșii, drept orice răsuns, cu a mă uita la ea fără să rostesc vreo vorbă, clătinînd numai din cap.

Cînd văzu așa, femeia se îngălbeni de tot la obraz, se uită la mine cu niște ochi plini de iscodeli și îmi zise :

— Roagă-te întru Profetul tău, o, musulmanule !

Iar eu răsunsei la fel :

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea, o, necredincioaso, și milele cele mai alese ale unuia singur Dumnezeu !

Și ea iarăși :

— Pentru ce ochiul acesta gol, o, părinte de copii, și clătinarea aceasta din cap a neprimirii, dinaintea dărniciilor Atoateîmpărțitorului asupra casei tale, prin mijlocirea noastră ?

Eu răspunsei :

— Dărniciile lui Allah asupra drept-credincioșilor lui, o, fiică de necredincioși, sînt demult dincolo de orice preț ! Preamărit fie el, fără de mijlocirea acelora ce rătăcesc afară din calea cea dreaptă !

Iar ea îmi zise :

— Atunci, nu vrei cei douăzeci de dinari de aur ?

Și, după ce eu făcui iarăși semnul de nevrere, îmi spuse :

— Atunci, o, vecine, îți dau pentru sticla ta cincizeci de dinari de aur ! Ești mulțumit ?

Și iarăși, cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Și mă uitai...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și doua noapte

Urmă :

...cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Și mă uitai în altă parte.

Atunci soția giuvaiergiului își strînse vălurile, ca a plecare, porni înspre ușă, făcu mișcarea de a deschide și, parcă răzgîndindu-se dintr-o dată, se întoarse înspre mine și îmi zise :

— Ultimul cuvînt ! O sută de dinari de aur ! Și nici baremi nu știu dacă soțul meu are să vrea să-mi dea atîta amar de bănet !

Iar eu atunci catadicsii a-i răspunde, și îi spusei, nu fără o strîmbătură de adîncă nepăsare :

— Nu că vreau să te văd plecînd nemulțumită, o, vecină, da ești tare departe de socoteală. Întrucît oul acesta de sticlă, pe care îmi dai prețul acela de rîs, de o sută de dinari, este un lucru năzdrăvan, iar povestea lui este tot atîta de năzdrăvană ca și el. Drept aceea, și numai ca să vă fac plăcere, ție și vecinului nostru, și ca nu care cumva să întorc dorința unei femei însărcinate, mă mărginesc să cer, ca preț pentru oul de lumină, numai

o sută de mii de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și nu ai decît să-l iei ori să-l lași, întrucît alți giuvaiergii au să-mi dea și mai mult, fiind mai știutori decît soțul tău asupra prețului adevărat al lucrurilor frumoase fără de pereche. Iar în ceea ce mă privește, mă jur dinaintea lui Allah Atoateștiutorul că nu am să mai întorc prețăluirea de-acuma, fie spre-a o spori, fie spre-a o scădea. Uassalam !

Cînd auzi vorbele acestea și cînd le pricepu tîlcul, femeia nu mai găsi nimic de răspuns și îmi zise, plecînd:

— Eu nu vînd și nici nu cumpăr. Ci bărbatul meu este capul. Dacă treaba o să-i convină, are să-ți vorbească. Numai făgăduiește-mi că o să ai răbdare, mai înainte de-a porni vreo tocmă cu alții, să aștepți pînă vede și el oul de sticlă !

Și îi detei făgăduința. Și plecă.

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, după tocmeala aceea, nu mă mai îndoii că oul, pe care îl socoteam a fi de sticlă, n-ar fi vreo gemmă de mare, căzută din coroana vreunui rege de sub ape. Și, de altminteri, știam și eu, ca toată lumea, ce comori zac în adîncuri, cu care se împodobesc fetele mării și reginele mării. Și chilipirul acela ce dedese peste mine era spre a mă întări în credința mea. Și îl preamării pe Atoateîmpărțitorul carele prin mijlocirea peștelui pescarului pusese în mîinile mele acel lucru minunat dintre podoabele copilelor mărilor. Și hotărîi să nu mă clintesc de la prețul de o sută de mii de dinari, pe care i-l hotărîsem soției evreului, da gîndeam că mai bine aș fi făcut să nu mă fi grăbit a hotărî așa prețăluiala mea, cînd poate că aș fi izbutit să dobîndesc și mai mult de la giuvaiergiu. Ci, întrucît hotărîsem prețul cu atîta juruință, nu vrusei să mă dezic cumva, și mă legai să mă țin de ceea ce hotărîsem.

Și, așa cum socotisem, însuși giuvaiergiul nu zăbovi să se înfățișeze acasă la mine. Și avea un chip mohorît, care chiar că nu-mi prooroceа nimica bun, și mai degrabă

mă prevestea că puiul de lele avea să se slujească de toată viclenia lui spre a-mi fitui gemma ca pe nimica. Iar eu, la rîndu-mi, stam cu ochii în patru, da cu chipul cel mai zîmbitor şi cel mai binevoitor, şi îl rugai să stea jos pe rogojină. Şi, după salamalekurile şi urările îndătinate, îmi zise :

— Nădăjduiesc, o, vecine, că la vremea aceasta cînepa nu este prea scumpă şi că neguţătoriile prăvăliei tale sînt binecuvîntate !

Iar eu, pe acelaşi glas, răspunsei :

— Binecuvîntarea lui Allah nu este de lipsă la dreptcredincioşii săi, o, vecine. Ci nădăjduiesc că neguţătoriile din sukul giuvaiergiilor îţi sînt prielnice.

Iar el îmi spuse :

— Pe viaţa lui Ibrahim şi a lui Iacub, o, vecine, se clatină ! se clatină ! Şi de-abia dacă avem cu ce să mîncăm o bucată de pîine şi-un pic de brînză.

Şi vorbirăm mai departe în felul acesta, o bună bucată de vreme, fără a pomeni de lucrul care numai la el ne era gîndul, pînă ce evreul, văzînd că nu scoate nimic de la mine pe calea aceasta, sfîrşi cu a-mi spune, el cel dintîi :

— Fiica socrului meu, bre vecine, mi-a vorbit despre un oarecare ou de sticlă, de altminteri fără mare preţ, ce slujeşte de jucărie copiilor tăi, şi ştii şi tu că unei femei, cînd este însărcinată, aşa cum este a mea, îi vin nişte dorinţe aşa ciudate şi anapoda. Ci beleaua-i că sîntem nevoiţi a îndeplini asemenea marafeturi, măcar şi cînd ar fi de neîmplinit, altmintrelea lucrul jinduit ar putea să se pecetluiască pe trupul copilului şi să-l pocească. Şi, la întîmplarea de faţă, întrucît pofta soţiei mele s-a îndreptat asupra oului acela de sticlă, tare mă tem că dacă nu i-o împlinesc am să văd oul cum se tipăreşte cu toată grosimea lui asupra nasului copilului nostru, la naştere, ori asupra altei cutare părţi încă şi mai gingaşe, şi pe care buna-cuviinţă nu-mi îngăduie să-i zic pe nume.

Mă rog, dar, ţie, o, vecine, să-mi arăţi mai întîi oul acela de sticlă, şi, dacă am să văd că nu îmi este cu putinţă să cumpăr unul la fel din suk, să binevoieşti a mi-l vinde, plătindu-ţi-l cu un preţ cumpătat, pe care să mi-l spui, fără a te bucura prea tare de împrejurare.

Iar eu, la vorbele acestea ale giuvaiergiului, răspunsei :

— Ascult şi mă supun.

Şi mă sculai şi mă dusei la copiii mei, care se jucau pe bătătură cu oul, şi li-l luai din mîini, în pofida ţipetelor şi a plînsetelor lor. Pe urmă mă întorsei în odaie, unde giuvaiergiul mă aştepta stînd jos pe rogojină, şi închisei uşa şi ferestrele, aşa fel ca să fac un întuneric cît mai deplin, da cerîndu-mi iertăciune pentru purtarea mea. Şi, după ce făcui aşa, scosei oul din sîn şi îl pusei cît mai la vedere pe un tăbuiaş, dinaintea evreului.

Şi pe dată odaia se lumină, de parcă s-ar fi aprins patruzeci de făclii. Iar evreul, la privelişteа aceea, nu se putu opri să nu strige :

— Asta-i gemma lui Soleiman ben Daud, una dintre cele ce-i împodobesc cununa !

Şi, după ce se minună în felul acesta, îşi dete seama că spusese prea mult, şi o întoarse, adăugînd :

— Da am mai avut una la fel în mîinile mele. Şi, întrucît nu era lesne de vîndut, m-am grăbit s-o dau în pierdere ! Oh vei, de ce-o fi trebuind acuma ca fiica socrului meu să fie însărcinată şi să mă silească să tîrguiesc un lucru care nu se poate vinde ?

Pe urmă îmi spuse :

— Cît ceri, bre vecine, spre vînzarea oului acesta de mare ?

Şi răspunsei :

— Nu este de vînzare, bre vecine ! da aş putea să ţi-l dau, spre a nu o face cumva pe fiica socrului tău să se întoarcă în sineşi ! Şi am şi hotărît preţul de vînzare. Şi nu am să-l mai întorc, martor mi-e Allah !

Iar el îmi spuse :

— Fii om cuminte, bre fecior de oameni de treabă, și nu-mi prăpădi casa ! Că de mi-aș vinde eu și prăvălia, și casa, și de m-aș vinde și pe mine în sukul telalilor, cu nevasta și cu copiii mei la un loc, și tot n-aș ajunge să încherb așa o groază de bănet cît ai hotărît tu, de bună seamă că numai în chip de glumă ! O sută de mii de dinari de aur, ya Allah ? o sută de mii de dinari de aur, o, șeicule, nici unul mai mult, nici unul mai puțin ? Păi tu ceri moartea mea !

Iar eu, deschizînd iarăși ușa și ferestrele, răspunsei liniștit :

— O sută de mii de dinari, nici unul mai mult ! de-aș ridica prețul ar fi necinstit. Da nici unul mai puțin ! Ori iei oul, ori îl lași !

Și adăugai :

— Ba, de știam că oul acesta minunat este o gemmă dintre gemmele de mare din cununa lui Soleiman ben Daud — asupră-le fie rugăciunea și pacea ! — nu o sută de mii de dinari ți-aș fi cerut, ci de zece ori o sută de mii și, pe deasupra, și niscaiva gherdane și giuvaieruri din prăvălia ta, ca dar pentru soția mea, care a stîrnit daravela dînd în vileag lucrul găsit de noi. Așa că socotește-te tare norocos că scapi cu prețul acesta de rîs, bre omule, și du-te de adu aurul !

Iar giuvaiergiul, cu nasul tare alungit, văzînd că nu mai are nimic de făcut, chibzui o clipită, pe urmă se uită la mine cu hotărîre și spuse, scoțînd un oftat lung :

— Aurul este la poartă ! Dă-mi gemma !

Și, rostind acestea, scoase capul pe fereastră și strigă la un rob harap ce sta în uliță ținînd de căpăstru un catîr încărcat cu niște saci :

— Hei, Mubarak ! suie sacii și cîntarul aici !

Iar harapul sui în casa mea sacii plini cu dinari, și evreul îi spintecă unul după altul și îmi cîntări cei o sută de mii de dinari, atîta cît cerusem, nici unul mai

mult, nici unul mai puțin. Iar fiica socrului meu goli lada noastră cea mare de scîndură, că numai atîta aveam, de toate catrafusele ce se aflau în ea, și ne-o umplurăm cu aurul de la evreu. Și-atunci numai scosei din sîn, unde o pusesem în bună pază, gemma cea solomonică, și i-o dedei evreului spunîndu-i :

— Deie Allah s-o vinzi de zece ori mai scump decît ai cumpărat-o !

Iar el începu să rîdă cu gura pînă la urechi, spunîndu-mi :

— Pe Allah ! o, șeicule, nu este de vînzare. Este menită să împlinească pofta soției mele însărcinate.

Și își luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecît lățimea spetelor.

Și-atîta...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

... își luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecît lățimea spetelor.

Și-atîta cu el !

Dar în ceea ce îi privește pe Si Saad, pe Si Saadi și norocul meu prin mijlocirea peștelui, iacătă !

Cînd mă văzui așa, de la o zi la alta, cu mult mai bogat decît și-ar fi jinduit sufletul meu, și înotînd în aur și în îmbelșugare, nu uitai nicidecum că nu eram pînă la urma urmii decît un fost frînghier sărac, fiu de frînghier, și mulțumii Atoateîmpărțitorului pentru darurile

sale, și cugetai ce folosință se cădea să dau de aci înainte bogățiilor mele. Ci dintru-ntîi aș fi vrut să mă duc și să sărut pămîntul dintre mîinile lui Si Saadi, spre a-i dovedi îndatorința mea, și tot așa să fac și față de Si Saad, căruia, la urma urmelor, și măcar că nu izbutise ca Si Saadi în gîndurile cele bune pe care mi le nutrise, tot lui îi datoram a fi ceea ce eram. Ci mă opri sfiala ; și, de altminteri, nici nu știam tocmai bine unde ședeau cu casa nici unul dintre ei doi. Fapt pentru care lăsai să-i aștept a veni aduși de chiar îndemnul inimii lor spre a afla vești despre frînghierul Hassan cel sărac — aibă-l Allah întru mila sa pe acela, dat fiind că iacătă-l răposat și dat fiind că tinerețea lui a fost tare ticăloasă !

Și, așteptîndu-i, hotărîi să dau cea mai bună întrebuințare cu putință averii ce-mi fusese scrisă. Iar fapta mea cea dintîi nu fu de a-mi cumpăra niscaiva haine făloase, ci de a mă duce să-i strîng pe toți frînghierii cei săraci din Bagdad, care trăiau tot în starea de ticăloșie în care trăisem și eu atîta amar de vreme, și, după ce îi adunai la un loc, le spusei :

— Iacătă că Atoateîmpărțitorul mi-a scris belșug și mi-a trimis milosîrdiile sale, atunci cînd eram cel mai nevrednic de ele. Și, drept aceea, o, fraților musulmani, țin ca huzmeturile celui Prea-înalt să nu rămîie strînse numai asupra unui cap, ci să puteți a vă bucura și voi de ele, după trebuințele voastre. Încît, începînd de astăzi, vă iau pe toți în slujba mea, punîndu-vă să lucrați pentru mine la treburile de frînghierie, încredințîndu-vă că aveți să fiți plătiți larg, după iscusința voastră, la sfîrșitul zilei de muncă. În felul acesta, aveți încredințarea de-a cîștiga din belșug pîinea alor voștri, fără a fi vreodată înfricoșați de ziua de mîine. Și iacătă pentru ce v-am strîns aici. Și aceasta-i ceea ce aveam a vă spune. Ci cel mai darnic și cel mai filotim numai unul Allah este !

Iar frînghierii îmi mulţumiră şi mă preamăriră pentru gîndurile mele bune faţă de ei, şi primiră cele ce le făgăduiam. Şi de-atunci trudesc pe seama mea netulburaţi şi bucuroşi că viaţa lor şi a copiilor lor este la adăpost. Iar eu însumi, datorită isnafului acesta al nostru, nu făcui decît să-mi sporesc cîştigurile şi să-mi chibzuiesc şi mai temeinic starea.

Or, trecuse oarecare vreme din ziua în care părăsisem căsuţa mea cea veche şi săracă spre a mă aşeza în alta pe care o ridicasem cu multă cheltuială în mijlocul unor grădini, cînd Si Saad şi Si Saadi se gîndiră într-un sfîrşit să vină să mai afle veşti despre săracul de frînghier Hassan pe care îl ştiau. Iar uimirea lor fu pînă peste poate cînd îi întrebară pe vecinii noştri, văzînd prăvălia mea închisă de parcă aş fi murit, şi cînd aceştia îi vestiră că nu numai că sînt tot în viaţă, ci şi că ajunsesem unul dintre negustătorii cei mai bogaţi din Bagdad, că stau într-un sarai minunat, împrejmuit de grădini, şi că nu mi se mai spune Hassan frînghierul, ci Si Hassan cel Măreţ.

Atunci, după ce dobîndiră ştirile de trebuinţă despre locul unde se afla palatul meu, porniră într-acolo şi nu peste mult ajunseră dinaintea porţii celei mari care da înspre grădini. Iar portarul îi pofti să străbată un crîng de portocali şi de lămîi împovăraţi de roadă şi care îşi aveau rădăcinile scăldate într-o apă vie ce curgea necurmat printr-un şănţuleţ ce-şi avea obîrşia la pîriu. Iar cînd ajunseră în sala de primire, se şi aflau sub vraja revenelii, a umbrei de frunzare, a susurului de apă şi a cîntecului de păsări.

Iar eu, de îndată ce unul dintre robii mei îmi dete de veste despre venirea lor, detei fuga să le ies în întîmpinare şi vrusei să-i apuc de pulpana mantiei şi să le-o sărut. Ci nu mă lăsară, şi mă sărutară de parcă aş fi fost frate cu ei, iar eu îi poftii atunci să ia loc în chioscul

ce se alungea înspre grădină, rugîndu-i să şadă la locul de cinste, ce le era datorat. Iar eu şezui mai la o parte, aşa cum se cuvine.

Şi, după ce poruncii să li se aducă sorbeturi şi răcoritoare, le povestii tot ce mi se întîmplase, punct cu punct, fără a uita nici cel mai mic amănunt. Ci nu este de folos să le mai spunem pe toate încă o dată. Şi Si Saadi, peste măsură de bucuros, se întoarse înspre prietenul său şi îi spuse :

— Iacătă, o, Si Saad !

Şi nu-i mai zise nimic.

Şi încă nu se desmeticiseră din minunarea în care îi aruncase istorisirea mea, cînd doi dintre copiii mei, ce se jucau prin grădină, intrară deodată ţinînd în mîini un cuib mare de pasăre pe care îl dedese jos, la rugămintea lor, din vîrful unui curmal, robul ce le veghea jocurile. Şi rămaserăm tare uimiţi cînd văzurăm că acel cuib, în care se aflau cîţiva pui de erete, era întocmit într-un turban. Iar eu, după ce cercetai mai îndeaproape turbanul, cunoscui, fără putinţă de îndoială, că era chiar turbanul pe care mi-l şterpelise odinioară eretele cel hoţ. Şi mă întornai înspre oaspeţii mei şi le spusei :

— O, stăpînii mei, mai ţineţi minte turbanul pe care îl purtam în ziua cînd Si Saad mi-a dăruit cele dintîi două sute de dinari ?

Iar ei răspunseră :

— Nu, pe Allah ! nu prea-l mai ţinem minte !

Iar Si Saad adăugă :

— Da eu hotărît că am să-l cunosc dacă cei o sută nouăzeci de dinari s-ar afla în el !

Iar eu răspunsei :

— O, stăpînii mei, să n-aveţi nici o îndoială !

Şi ridicai puişorii, pe care îi dedei copiilor, şi desprinsei cuibul, şi desfăşurai turbanul în toată lungimea lui. Şi, la capăt de tot, neatinsă şi înnodată întocmai cum o înnodasem eu, atîrna punga lui Si Saad cu dinarii în ea.

Şi cei doi oaspeţi ai mei încă nu-şi veniseră în fire din uluială, cînd unul dintre grăjdarii mei intră ţinînd în mîini o oală de tărîţe, pe care o cunoscui numaidecît a fi oala pe care soţia mea o dedese odinioară neguţătorului de prafuri de lăut pe cap. Şi grăjdarul îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, oala aceasta, pe care am cumpărat-o astăzi din suk, din pricină că uitasem să iau cu mine tainul calului pe care călăream, are în ea un săcuţ înnodat, pe care îl aduc în mîinile tale.

Şi cunoscurăm cea de-a doua pungă a lui Si Saad.

Şi, din ziua aceea, o, emire al drept-credincioşilor, trăim tustrei ca prieteni, încredinţaţi de aci înainte de puterea ursitei şi minunaţi de căile de care se slujeşte ea spre a-şi împlini judeţele.

Şi, întrucît bunurile de la Allah se cuvine să ajungă la săracii săi, nu pregetai să mă folosesc de ele spre a face milele şi pomenile arătate la *Sfînta Carte*. Şi drept aceea m-ai văzut dînd pomană cerşetorului, pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea !

După ce califul auzi istorisirea aceasta a şeicului cel filotim, îi spuse :

— Hotărît, o, şeicule Hassan, căile ursitei sînt pline de minuni şi, ca dovadă în sprijinul celor ce mi-ai istorisit, vreau să-ţi arăt ceva !

Şi se întoarse înspre vizirul vistieriei şi îi spuse cîteva vorbe la ureche. Iar vizirul ieşi, ci spre a se întoarce iar peste cîteva clipe, cu o cutioară în mînă. Şi califul luă cutioara, o deschise şi îi arătă ce se afla în ea şeicului, care cunoscu pe dată gemma cea solomonică pe care o vînduse giuvaiergiului. Şi Al-Raşid îi spuse :

— Gemma a intrat în vistieria mea, chiar în ziua cînd i-ai vîndut-o giuvaiergiului.

Pe urmă se întoarse înspre cel de-al patrulea ins, care era dascălul de şcoală cel beteag şi cu gura ruptă, şi îi spuse :

— Povestește ceea ce ai să ne povestești.

Și omul, după ce sărută pămîntul între mîinile califului, spuse :

POVESTEA DASCĂLULUI DE ȘCOALĂ OLOG ȘI CU GURA RUPTĂ

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ce mă privește, eu am intrat în viață ca dascăl de școală, și aveam sub mîna mea optzeci de băieți. Iar pățania mea cu băieții aceia este de-a mirările.

Sînt dator să încep prin a-ți spune, o, doamne al meu, că eram aspru față de ei pînă peste marginile asprimii, și crunt, și neînduplecat, pînă acolo că, chiar și în recreație, le ceream să-și urmeze munca, și nu le dam drumul acasă decît la vreme de un ceas după asfințitul soarelui. Și chiar și-atunci nu pregetam să-i priveghez, ținîndu-mă pe urmele lor prin sukuri și prin mahalale, spre a nu-i lăsa să se joace cu haimanalele care să-i fi stricat.

Or, tocmai asprimea aceea fu pricina ce trase asupra capului meu năpastele, precum ai să vezi, o, emire al drept-credincioșilor.

Într-adevăr, într-o bună zi, intrînd în sala de cetire, la ceasul cînd toți școlarii mei erau strînși acolo, îi văzui deodată cum se ridică toți în picioare și cum se minunează într-un glas :

— O, învățătorule, ce galben ești astăzi la chip !

Iar eu rămăsei tare nedumerit ; ci, întrucît nu simțeam nici un rău lăuntric ce-ar fi putut să-mi gălbenească în felul acela chipul, nu fusei tulburat prea peste măsură de știrea aceea, și începui lecția ca de obicei, strigînd la copii :

— Începeți, o, puștanelor ! este ceasul de muncă !

Ci iacătă că şcolarul monitor veni la mine cu o faţă tare îngrijorată şi îmi zise :

— Pe Allah ! o, învăţătorule, eşti tare galben la obraz astăzi, şi alunge Allah orice rău ! Mai bine să ţin eu lecţia în locul tău astăzi, dacă eşti bolnav rău.

Şi, totodată, şcolarii toţi, cu chipurile pline de mare îngrijorare, se uitau la mine cu milă, de parcă mă şi aflam pe cale să-mi dau sufletul. Iar eu, pînă la urmă, mă simţii tare tulburat şi îmi zisei în sine-mi : „O, Cutare, pe semne că trebuie să-ţi fie tare rău fără să-ţi dai seama. Iar bolile cele mai rele sînt tocmai acelea ce intră în trup pe furiş, fără ca ivirea lor să se dea în vileag cu vreo greutate prea vădită.“ Şi mă ridicai pe clipă pe dată, încredinţai clasa şcolarului monitor, şi intrai în haremul meu, unde mă culcai iar, spunîndu-i soţiei mele :

— Pregăteşte-mi ceea ce se pregăteşte spre a mă doftorici de boala gălbenelii !

Şi rostii acestea scoţînd nişte ofuri amarnice şi gemînd, de parcă chiar aş fi fost sub puterea tuturor ciumelor şi a tuturor bolilor năprasnice.

Estimp, şcolarul monitor bătu la uşă şi ceru îngăduinţa de-a intra. Şi îmi înmînă optzeci de drahme, spunîndu-mi :

— O, învăţătorule, şcolarii tăi cei cuminţi au pus mînă de la mînă spre a-ţi face darul acesta, pentru ca dăscăliţa noastră să poată să te îngrijească în toată înlesnirea, fără a se gîndi la cheltuială.

Iar eu mă simţii tare înduioşat de purtarea aceea a învăţăceilor mei şi, spre a le arăta mulţumirea mea, le dedei o zi de vacanţă, negîndind că povestea are să mai fie ticluită şi altă dată. Da cine poate să ghicească toată răutatea ce se ascunde în inima copiilor ?

În ce mă priveşte, îmi petrecui toată ziua aceea în spaime, măcar că vederea banilor ce-mi veniseră într-un chip atîta de neaşteptat îmi făcea oarecare plăcere.

Iar a doua zi, şcolarul monitor veni iar să mă vadă şi, cînd mă zări, strigă :

— Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru ! Da tu eşti încă şi mai galben astăzi decît ieri ! Odihneşte-te ! odihneşte-te ! Şi nu te mai îngrija de nimic !...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă :

... eşti încă şi mai galben astăzi decît ieri ! Odihneşte-te ! odihneşte-te ! Şi nu te mai îngrija de nimic !

Iar eu, tare tulburat de vorbele ticălosului de copil, îmi zisei în mine : „Îngrijeşte-te bine, o, dascăle, îngrijeşte-te bine, pe cheltuiala învăţăceilor tăi !“ Şi, cugetînd aşa, îi spusei monitorului :

— Ai să ţii tu lecţia, ca şi cum aş fi eu acolo !

Şi mă pornii să gem şi să mă văicăresc de mila mea. Iar băiatul, lăsîndu-mă în starea aceea, dete fuga la ceilalţi şcolari ca să le spună cum stă treaba.

Iar starea aceea de lucruri dăinui o săptămînă întreagă, după care şcolarul monitor îmi mai aduse alte optzeci de drahme, spunîndu-mi :

— Iacătă obolul şcolarilor tăi cei cuminţi, pentru ca dăscăliţa noastră să poată să te îngrijească bine.

Iar eu mă simţii încă şi mai înduioşat decît întîia oară, şi zisei în sine-mi : „O, Cutare, boala ta este boală binecuvîntată, într-adevăr, dacă îţi aduce atîta bănet

fără de trudă şi fără de necaz, şi dacă, la urma urmei, nu te face să înduri nimic. Deie Allah s-o ţii cît mai mult, spre folosul tău cel mai mare !"

Şi, din ceasul acela, hotărîi să mă prefac cuprins de boală, încredinţat în cele din urmă că lăuntrurile mele nu erau cu adevărat atinse, şi zicîndu-mi : „Niciodată lecţiile tale nu au să-ţi aducă atîta cît boala aceasta". Şi, începînd din clipita aceea, fu rîndul meu să-i fac pe ceilalţi să creadă în ceea ce nu era. Şi, de fiecare dată cînd şcolarul monitor venea să mă vadă, îi spuneam :

— Am să mor de nemîncare, întrucît stomahul meu nu vrea să primească hrana !

Or, lucrul nu era deloc adevărat, întrucît niciodată nu mai mîncasem cu atîta poftă şi nu-mi fusese mai bine.

Şi trăii mai departe aşa un răspăs de vreme, pînă cînd un şcolar intră peste mine taman în clipita cînd mă pregăteam să mănînc un ou. Şi cea dintîi mişcare a mea, cînd îl văzui, fu aceea de a ascunde oul în gură, de teamă că, găsindu-mă taman mîncînd, să nu dibăcească adevărul şi să-şi dea seama de făţărnicia mea. Iar oul, care era fierbinte, mă făcea să pat nişte dureri de neîndurat. Iar afurisitul acela de copil, care fără de nici o îndoială că trebuie să fi priceput cum stă treaba, în loc să plece, stărui să se uite la mine cu o privire plină de milă şi spunîndu-mi :

— O, învăţătorule, ce umflat eşti la obraz şi ce amarnic trebuie să suferi ! De bună seamă că acolo trebuie să fie un buboi.

Pe urmă, cum îmi ieşeau ochii din cap de-atîta chin, şi nu răspundeam nimic, îmi zise :

— Trebuie să-l spargem ! Trebuie să-l spargem !

Şi se repezi la mine, dînd să-mi înfigă un acoi în obraz. Ci eu atunci sării degrabă în picioare şi o luai la fugă înspre bucătărie, unde scuipai oul, care îmi şi arsese năprasnic obrazul. Şi, ca urmare arsurii aceleia,

o, emire al drept-credincioșilor, se îmboboti o umflătură de-adevăratelea în obrazul meu, de mă făcu să văd moartea roșie. Și trimisei după bărbier, care îmi crestă obrazul, ca să stoarcă bășica. Și, ca urmare a acelei tăieturi, am rămas cu gura ruptă și strîmbă.

Și-așa a fost cu această ruptură și cu poceala gurii mele. Da în ce privește ologirea mea, iacătă !

Cînd mă mai întremai oleacă de urmările arsurii, mă întorsei la școală, unde, mai abitir ca oricînd, fusei aspru și crîncen față de școlarii mei, a căror răzmeriță trebuia curmată. Și, cînd purtarea vreunuia dintre ei lăsa cît de cît de dorit, nu pregetam să-l pedepsesc cu bătaia cu varga. Așa că sfîrșii prin a-i deprinde să mă cinstească pînă într-atîta încît, dacă mi se întîmpla să strănut, își lăsau numaidecît cărțile și caietele, ridicîndu-se smirnă în picioare, cu mîinile încrucișate, și se temeneau dinaintea mea pînă la pămînt, strigîndu-mi într-un glas :

— Binecuvîntarea ! Binecuvîntarea !

Iar eu răspundeam, cum se cuvine :

— Iar asupra-vă iertarea ! Iar asupra-vă iertarea !

Și-i mai învățai, tot așa, o mulțime de alte lucruri, care de care mai de folos și tot pe atîta de pilduitoare. Căci nu vroiam ca să se cheltuiască zadarnic banii pe care părinții mi-i dedeau pentru dăscăleala lor. Și nădăjduiam că în felul acesta am să fac din ei oameni de treabă și negustători de vază.

Or, într-o zi, îi dusei la preumblare, în ziua de ieșire, oleacă mai departe decît de obicei. Și, dat fiind că umblasem cam mult, eram toți amarnic de însetați. Și, cum tocmai ajunsesem lîngă un puț, mă hotărîi să cobor spre a-mi stinge setea cu apa proaspătă din fîntînă, și să scot, dacă voi putea, și o găleată pentru școlari.

Și-așa, dat fiind că puțul nu avea frînghie, luai toate turbanele învățăceilor și, întocmind o frînghie îndeajuns

de lungă, mă legai cu ea pe după încinsul brîului şi le poruncii şcolarilor să mă coboare în fîntînă. Iar ei mă ascultară numaidecît. Şi mă văzui atîrnat la gura puţului. Iar ei mă coborîră cu grijă mare, de frică să nu mă lovesc de ghizduri cu capul. Şi iacătă că trecerea de la căldură la răcoare şi de la lumină la întuneric mă făcu să strănut. Şi nu putui să-mi opresc strănutarea. Iar învăţăceii mei, fie fără de voie, fie din deprindere, fie din răutate, deteră toţi deodată drumul coardei şi, aşa cum făceau la şcoală, îşi încrucişară braţele pe piept şi strigară toţi laolaltă :

— Binecuvîntarea ! Binecuvîntarea !

Ci eu nu putui să le mai răspund, în împrejurarea aceea, dat fiind că mă prăbuşeam greu în afundul puţului. Şi, cum apa nu era prea adîncă, nu mă înecai, da îmi frînsei picioarele amîndouă şi umărul, pe cînd şcolarii, înspăimîntaţi de fapta lor cea rea sau de necugetarea lor, nu ştiu bine, o luară la fugă slobozindu-şi picioarele în vînt. Iar eu scoteam nişte urlete de durere atîta de năpraznice încît nişte drumeţi, abătîndu-se înspre partea aceea, mă traseră afară din puţ. Şi, cum eram într-o stare jalnică, mă puseră pe un măgar şi mă aduseră acasă, unde zăcăşii vreme multă. Ci nu mă mai zviduii de betegelile mele. Şi nu putui să mă mai apuc de meseria mea de dascăl de şcoală.

Şi pentru aceea, o, emire al drept-credincioşilor, am fost nevoit să cerşesc, spre a-i ajuta să-şi ţie zilele femeia şi copiii mei.

Şi-aşa ai putut să mă vezi tu şi să mă miluieşti atîta de darnic pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea !

Şi, după ce dascălul de şcoală cel calicit şi cu gura pocită sfîrşi de istorisit în felul acesta pricina ologirii şi a beteşugurilor lui, Massrur spătarul îl ajută să se întoarcă la locul lui. Iar orbul care cerea să fie bătut

pe pod veni pe pipăitele dinaintea califului şi, la porunca ce i se dete, istorisi şi el ceea ce avea de istorisit. Şi spuse :

POVESTEA ORBULUI DE PE POD, CEL CARE CEREA SĂ FIE PĂLMUIT

Află, o, emire al drept-credincioşilor, că, în ce mă priveşte, eu, pe vremea tinereţelor mele, eram cămilar. Şi, datorită trudei şi strădaniilor mele, izbutisem să ajung stăpîn pe optzeci de cămile, toate bunuri ale mele. Şi le dam cu chirie în caravane, pentru daraveli neguţătoreşti prin ţări străine, ori la vremea hagialîcului, lucru ce îmi aducea cîştiguri mari şi făcea să-mi sporească an de an averea şi cîştigurile. Şi, zi de zi, dorinţa mea de a ajunge şi mai bogat creştea odată cu agoniselile, şi nu mă mai gîndeam la nimic decît cum să ajung cămilarul cel mai bogat din Irak.

Or, într-o bună zi, pe cînd mă întorceam de la Bassra, gol, cu cele optzeci de cămile ale mele cu care drumeţisem la oraşul acela, ducînd mărfuri trimise spre ţara Indului, şi făcînd popas la o oază spre a le adăpa şi a le lăsa să pască prin preajmă, văzui venind înspre mine un derviş. Şi dervişul acela mă întîmpină cu o faţă prietenească şi, după salamalekurile dintr-o parte şi din cealaltă, şezu jos lîngă mine. Şi puserăm merindele noastre laolaltă şi, după datinile pustiei, luarăm cina împreună. După care ne apucarăm să tăifăsuim ba de una, ba de alta, şi să ne cercetăm asupra drumurilor noastre şi unde ne călătoream. Şi îmi spuse că se ducea la Bassra, iar eu îi spusei că mă duceam la Bagdad. Şi, cînd încrederea se înstăpîni între noi, îi spusei despre rosturile şi despre agoniselile mele, şi îi povestii despre visurile mele de bogăţie şi de îmbelşugare.

Iar dervișul, lăsîndu-mă să vorbesc pînă la capăt, se uită la mine zîmbind și îmi zise :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, cîte strădanii mai risipești spre a ajunge la un cap atîta de puțin pe măsura sudorilor, cînd uneori este destul o cotitură de drum pentru ca ursita să te facă, într-o clipeală de ochi, nu doar mai bogat decît toți cămilarii din Irak, ci mai puternic decît toți regii de pe pămînt la un loc !

Pe urmă adăugă :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, ai auzit tu vreodată povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pămînt ?

Iar eu răspunsei :

— De bună seamă, o, dervișule, am auzit adeseori povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pămînt. Și toți știm că oricare dintre noi poate într-o zi, dacă așa-i județul soartei, să se trezească mai avut decît toți regii. Și nu se află plugar care, plugărindu-și ogorul, să nu viseze că are să vie o zi cînd să nimerească și el peste piatra pecetluită a vreunei comori strașnice, și nu se află pescar care să nu știe, cînd își aruncă în apă năvoadele, că are să vie o zi cînd are să scoată și el mărgăritarul ori gemma de mare ce are să-l facă să răzbată pînă peste marginile belșugului. Așa că o, dervișule, nu sînt nicidecum neștiutor, și sînt încredințat, de altminteri, că oamenii din breasla ta cunosc taine și vorbe de o putere mare !

Iar dervișul, la vorbele acestea, încetă de a mai răscoli nisipul cu cîrja lui, se uită iarăși la mine și îmi spuse :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, mă cam chitesc că astăzi nu ai avut o întîlnire tocmai proastă, cînd m-ai întîlnit, și socot că ziua aceasta este pentru tine chiar ziua întorsăturii de drum cînd te afli dinaintea ursitei tale.

Iar eu îi spusei :

— Pe Allah ! o, dervişule, am s-o întîmpin cu dîrjie şi cu ochii plini şi, orice-ar fi să-mi aducă, am să primesc cu inimă mulţumitoare !

El îmi spuse :

— Atunci ridică-te, o, săracule, şi vino după mine !

Şi se sculă în picioare şi porni înaintea mea. Iar eu mă luai după el, gîndind : „Hotărît, chiar că aceasta este ziua soartei mele ! De cînd o tot aştept !“ Şi ajunserăm, după un ceas de mers, într-o vale destul de cuprinzătoare, cu o intrare atîta de strîmtă încît cămilele mele de-abia puteau să treacă prin ea una cîte una. Ci în curînd locul se lărgi odată cu valea, şi ne pomenirăm la poalele unui munte atîta de peste putinţă de străbătut, încît nu era de temut că vreo făptură omenească ar putea vreodată să ajungă la noi prin partea aceea. Iar dervişul îmi spuse :

— Iacătă-ne că am ajuns acolo unde trebuia să ajungem. Tu opreşte-ţi cămilele şi pune-le să se culce pe burtă, pentru ca, atunci cînd are să vină ceasul de a le împovăra cu ceea ce ai să vezi, să nu ne mai canonim cu ele.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun, şi mă apucai să îndemn cămilele să se culce pe burtă, toate, una cîte una, în ocolul cel larg ce se întindea la poalele muntelui.

După care pornii după derviş şi îl găsii cu un amnar în mînă, dînd foc la o grămadă de vreascuri uscate. Şi, de îndată ce flacăra izbucni din grămada de vreascuri, dervişul aruncă în foc un pumn de tămîie tare, rostind nişte vorbe din care nu înţelesei nici un tîlc. Şi numaidecît se ridică în văzduh un stîlp de fum, pe care dervişul îl despică în două cu cîrja sa. Şi pe dată o stîncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărţi în două şi ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted şi înalt...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă :

... o stîncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt.

Iar înlăuntru se înșiruiau niște movile de aur bătut și de nestemate, ca movilele de sare ce se văd pe malul mării. Iar eu, la vederea acelei comori, mă repezii la cel dintîi morman de aur, cu iuțeala șoimului cînd se repede pe porumbel, și începui să umplu un sac pe care îl și înșfăcasem. Ci dervișul începu să rîdă și îmi zise :

— O, săracul de tine ! te apuci de o treabă nu tocmai bine răsplătită ! Au tu nu vezi că dacă îți umpli sacii cu bani de aur ai să-i faci prea grei ca povară pe cămilele tale ? Umple-i mai degrabă cu grămezile acelea de nestemate, pe care le vezi ceva mai încolo, și din care numai una prețuiește mai mult decît fiecare dintre mormanele de aur, fiind totodată de o sută de ori mai ușoară decît un galben de acesta.

Iar eu răspunsei :

— Nu am nimica împotrivă, o, dervișule !

Întrucît văzusem cît era de întemeiată mustrarea lui. Și, unul cîte unul, îmi umplui sacii cu nestematele acelea, și-i încărcai doi cîte doi pe spinarea cămilelor mele. Și, după ce încărcai în felul acesta cele optzeci de cămile, dervișul, care se uita zîmbind la ce făceam, fără a se clinti din loc, se ridică și îmi zise :

— Nu mai avem decît să încuiem vistieria și să plecăm.

Și, rostind acestea, intră în stîncă și îl văzui cum se îndreaptă înspre un chiup mare de aur meșteșugit ce se afla pe un sprijin din lemn de sandal. Și în sinea mea îmi ziceam : „Pe Allah ! mare păcat că nu am cu mine optzeci de mii de cămile, să le încarc pe toate cu neste-

matele și cu galbenii și cu argintăriile acestea, în locul celor numai optzeci cîte am !"

Or, așadar, îl văzui pe derviș că se apropie de chiupul cel scump și îi saltă capacul. Și ia din el o ulcică de aur pe care și-o pune în sîn. Și, întrucît mă uitam la el cu un fel de întrebare în ochi, îmi spuse :

— Asta nu-i nimic ! E niște alifie pentru ochi !

Și nu-mi mai spuse altceva. Și, întrucît îmboldit de ispită vroiam la rîndu-mi să mă duc să iau și eu din alifia aceea bună pentru ochi, el mă opri, spunînd :

— Pentru astăzi este destul, și-i vremea să ieșim de aici.

Și mă împinse înspre ieșire, și rosti niște vorbe pe care nu le pricepui. Și numaidecît cele două părți ale stîncii se alipiră iar și, pe locul deschizăturii căscate, se făcu un perete tot atîta de neted de parcă ar fi fost tăiat chiar din piatra muntelui.

Și dervișul se întoarse înspre mine și îmi spuse :

— O, Baba-Adballah, acum avem să ieșim din valea aceasta. Și, de îndată ce avem să ajungem la locul unde ne-am întîlnit, avem să împărțim pleanul între noi, după deplină dreptate, și avem să ne luăm fiecare partea frățește.

Și cu asta îmi îndemnai cămilele să se scoale. Și ne strecurarăm în bună rînduială pe acolo pe unde intrasem în vîlcea, și merserăm împreună pînă la drumul de caravane, unde urma să ne despărțim spre a pleca fiecare în drumul său, eu înspre Bagdad, iar dervișul înspre Bassra. Ci, pe drum, îmi ziceam, gîndindu-mă la împărțeala cu pricina : „Pe Allah ! dervișul acesta cere cam prea mult pentru cît a făcut. Dreptu-i că el mi-a dezvăluit comoara, și că el a deschis-o, mulțumită științei lui vrăjitorești, pe care *Sfînta Carte* o afurisește ! Da fără cămilele mele ce-ar fi putut să facă ? Ba poate că și fără mine de față treaba nu ar fi izbîndit, întrucît comoara de bună seamă că trebuie să fie scrisă întru numele, întru norocul și întru ursita mea !

Mă gîndesc, dar, că, dacă-i dau patruzeci de cămile încărcate cu nestematele acestea, sînt pungăşit de chilipirul meu, eu care m-am ostenit să încarc sacii, pe cînd el se hodinea zîmbind ; şi, pînă la urma urmelor, eu sînt stăpînul cămilelor. Nu sînt dator, aşadar, să-l las să facă cum vrea, la împărţeala aceasta. Şi-am să mă cam pricep eu să-i bag minţile în cap."

Încît, atunci cînd veni ceasul împărţelii, îi spusei dervişului :

— O, sfinte dervişule, tu cel care, după chiar poruncile isnafului tău, trebuie să te îngrijezi tare puţin de bunurile lumeşti, ce-ai să faci cu patruzeci de cămile pline de povara pe care o ceri cam pe nedrept ca preţ pentru călăuzelile tale ?

Şi dervişul, departe de a se supăra de vorbele mele sau a se necăji, cum mă aşteptam, îmi răspunse cu glas liniştit :

— Baba-Abdallah, întru adevăr grăieşti cînd spui că sînt dator a fi om ce se îngrijeşte tare puţin de bunurile acestei lumi. Încît, nu cer nicidecum pentru mine partea ce mi se cade dintr-o împărţeală dreaptă, ci spre a o dărui, străbătînd lumea, pe la toţi săracii şi pe la toţi dezmoşteniţii. În ce priveşte ceea ce numeşti nedrept, cugetă, ya Baba-Abdallah, că şi cu de-o sută de ori mai puţin decît ceea ce ţi-am dat, tot ai fi omul cel mai bogat din Bagdad. Şi uiţi că nimica nu mă silea să-ţi pomenesc despre comoară, şi că puteam să ţin taina numai pentru mine. Lasă, dar, la o parte lăcomia, şi mulţumeşte-te cu ce ţi-a dat Allah, fără a căuta să mai cîrteşti asupra înţelegerii noastre !

Eu atunci, măcar că încredinţat de strîmba temeinicie a lăcomiei mele şi neîndoindu-mă de urîciunea jindurilor mele, schimbai tîlcul şi la faţă şi la dos, şi răspunsei :

— O, dervişule, m-ai dumerit în ce priveşte greşeala mea. Ci îngăduie-mi a-ţi aduce aminte că tu eşti un derviş desăvîrşit, care nici habar nu ai de meşteşugul de

a mîna cămilele, şi nu ştii decît să-l slujeşti pe cel Preaînalt. Uiţi, dar, la ce năpaste te primejduieşti vroind să mîi atîtea cămile dedate cu glasul stăpînului lor. Dacă mi-ai da crezare, ai lua cît mai puţine cu putinţă, chiar de-ar fi să te întorci mai tîrziu la comoară şi să le încarci iară cu nestemate, de vreme ce poţi să descui şi să încui intrarea în peşteră cînd îţi place. Aşa că ascultă-mi sfatul şi nu-ţi primejdui sufletul cu osteneli şi cu griji cu care nu este deprins.

Iar dervişul, de parcă nu s-ar fi văzut în stare a putea să nu-mi îndeplinească vreo voie, răspunse :

— Mărturisesc, o, Baba-Abdallah, că nu m-am gîndit deloc dintru-ntîi la ceea ce îmi aduci tu aminte acuma ; şi iacătă-mă pînă peste poate de îngrijorat asupra urmărilor acestei călătorii, singur cu toate cămilele acestea. Alege, dar, dintre cele patruzeci de cămile ce mi se cuvin, pe cele douăzeci pe care ţi-o plăcea să le alegi, şi lasă-mi-le pe celelalte douăzeci care rămîn. Apoi du-te sub ocrotirea lui Allah !

Iar eu, măcar că tare uluit de-a vedea la derviş o atîta de mare uşurinţă în a se lăsa dus cu vorba, mă repezii să aleg mai întîi cele patruzeci de cămile ce mi se cuveneau de la împărţeală, apoi pe celelalte douăzeci pe care dervişul îmi îngăduia să le iau. Şi, după ce îi mulţumii pentru tot binele ce-mi făcuse, îmi luai rămas-bun de la el, şi pornii la drum înspre Bagdad, pe cînd el îşi îndemna cele douăzeci de cămile înspre Bassra.

Or, nici nu făcusem cîţiva paşi pe drumul Bagdadului, că Şeitan îmi şi suflă zavistia şi nemulţumirea în inimă. Şi începui să deplîng pierderea celor douăzeci de cămile ale mele, şi încă şi mai mult avuţiile ce le aveau încărcate pe spinările lor. Şi îmi zisei : „Pentru ce mă păgubeşte de cele douăzeci de cămile ale mele dervişul acesta afurisit, cînd este stăpîn pe comoară şi cînd poate să scoată din ea toate bogăţiile pe care le doreşte ?“ Şi, dintr-o

dată, îmi oprii vitele și o luai la fugă după derviș, strigîndu-l din toate puterile, și făcîndu-i semne să-și oprească vitele și să mă aștepte. Iar el îmi auzi glasul și se opri. Și, cînd ajunsei lîngă el, îi spusei :

— O, dervișule, frate le meu ! nu pot să te las așa de ușor, întrucît sînt mohorît foarte în privința ta, din pricina grijii ce-o am pentru tihna ta. Și nu am vroit a mă hotărî să mă despart de tine fără a te ruga să mai chibzuiești încă o dată cît de anevoie sînt de mînat douăzeci de cămile încărcate cu povară, mai cu seamă atunci cînd ești, ca tine, o, dervișule, frate le meu, un om nedeprins cu meseria și cu felul acesta de treburi. Crede-mă, mult mai bine ți-ar veni dacă nu ai păstra cu tine decît cel mult zece cămile, descotorosindu-te de celelalte zece asupra unui ins ca mine, care nu trudește mai mult dacă are grijă de o sută ori numai de una !

Iar vorbele mele chiar că dobîndiră tocmai izbînda la care jinduiam, întrucît dervișul, fără de nici o împotrivire, îmi îngădui să iau cele zece cămile pe care i le ceream, în așa fel că nu-i mai rămaseră decît zece, iar eu mă văzui stăpîn pe șaptezeci de cămile cu poverile lor, care întreceau ca bogății averile tuturor regilor de pe pămînt la un loc.

Or, după asta, s-ar socoti, o, emire al drept-credincioșilor, că ar fi urmat să am de ce să fiu mulțumit. Eh, ba deloc ! Iar ochiul meu rămase gol ca și mai înainte, dacă nu și mai rău, iar lăcomia mea nu făcu alta decît să sporească odată cu agoniselile. Și mă apucai să-mi îndoiesc cererile, rugăminţile și sîciielile, spre a-l dăuli pe derviș să pună capac dărniciei sale, înduplecîndu-l să-mi lase și cele zece cămile ce-i mai rămăseseră. Și îl îmbrățișai, și îi sărutai mîinile, și făcui atîtea și-atîtea, pînă ce el nu avu tăria să se împotrivească, și mă vesti că sînt ale mele toate, spunîndu-mi :

— O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul, și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întîlnit la cotitura soartei tale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă :

... dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul, și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întîlnit la cotitura soartei tale.

Or, eu, o, doamne al meu, în loc de a fi pînă peste poate de mulțumit că ajunsesem stăpîn pe toată saxanaua de nestemate, fusei îmboldit de lăcomia ochiului meu să mai cer încă și altceva. Și tocmai altceva acesta avea să prijeluiască prăpădul meu. Într-adevăr, îmi veni în minte că ulcica aceea de aur în care se afla alifia și pe care dervișul, înainte de a ieși din peșteră, o scoase din chiupul cel scump, trebuia să fie și ea, ca toate celelalte, tot a mea. Întrucît îmi ziceam : „Cine știe ce puteri o avea alifia aceea ! Și-apoi, am tot dreptul să iau ulcica, întrucît dervișul poate să-și ia din peșteră altele la fel oricînd i-o plăcea !“ Și gîndul acesta mă hotărî să-i vorbesc. Și-așa că, pe cînd venea să mă sărute luîndu-și bun-rămas de la mine, îi zisei :

— Allah fie cu tine ! o, fratele meu dervișule, au ce vrei tu să faci cu ulcica aceea de alifie pe care ți-ai ascuns-o în sîn ? Și cam ce-ar putea face cu alifia aceea un derviș care de obicei nu se folosește nici de alifii, nici

de mireasmă de alifii, nici de umbră de alifii ? Dă-mi mai bine ulcica aceea mie, ca s-o duc laolaltă cu celelalte, drept amintire de la tine !

Or, de data aceasta, mă aşteptam ca dervişul, înciudat de stăruinţa mea, să nu mai vrea nicicum a-mi da şi ulcica. Iar eu stam gata să mă prilejuiesc de nevrerea lui spre a i-o lua cu sila, dat fiind că eram mai tare decît el, şi încă cu mult, iar dacă s-ar fi împotrivit, îl zdrobeam numaidecît acolo în pustietatea aceea. Ci, împotriva oricărei aşteptări, dervişul îmi zîmbi cu bunătate, scoase ulcica din sîn şi mi-o întinse cu gingăşie, spunîndu-mi :

— Ţine, iacătă ulceaua, o, Abdallah, fratele meu, şi deie Allah ca ea să izbutească a-ţi sătura dorinţa cea de pe urmă ! De altminteri, dacă socoţi că mai pot face şi altceva pentru tine, nu ai decît să vorbeşti, şi iacătă-mă-s gata să te mulţumesc.

Or, eu, de cum mă văzui cu ulceaua în mînă, o deschisei şi, privind ce se află în ea, îi spusei dervişului :

— Allah fie cu tine, o, dervişule, fratele meu, împlineşte-ţi dărniciile şi spune-mi care-s foloasele şi însuşirile alifiei acesteia pe care eu nu o cunosc !

Şi dervişul răspunse :

— Cu tot dragul inimii !

Şi adăugă :

— Află, dar, de vreme ce aşa îmi ceri, că alifia aceasta a fost plămădită de degetele ginnilor cei de sub pămînt, care au pus în ea o vrajă năzdrăvană. Într-adevăr, dacă se unge cineva cu oleacă din alifie împrejurul ochiului stîng şi pe pleoapă, unsoarea aceasta face ca să i se arate dinainte toate tainiţele în care se află comorile pămîntului. Da dacă ungerea cu alifia s-a făcut, din nenorocire, pe ochiul cel drept, dintr-o dată insul acela rămîne orb de amîndoi ochii deodată. Iacătă care este puterea şi care este folosinţa acestei alifii, o, Baba-Abdallah, fratele meu ! Uassalam !

Şi, grăind aşa, dete iarăşi să-şi ia bun-rămas de la mine. Ci eu îl prinsei de mînecă şi îi spusei :

— Pe viaţa ta ! Mai fă-mi cel de pe urmă bine, şi unge-mă chiar tu cu alifia pe ochiul stîng, întrucît ştii să faci lucrul acesta mai bine ca mine, şi sînt pînă peste poate de nerăbdător de-a pune la încercare puterea unsorii pe care am ajuns stăpîn.

Iar dervişul nu vroi să se lase cumva prea mult rugat şi, tot binevoitor şi liniştit, luă oleacă de alifie pe vîrful degetului şi mi-o unse împrejurul ochiului stîng şi pe pleoapa stîngă, spunîndu-mi ;

— Acuma deschide ochiul acesta stîng şi închide-l pe cel drept !

Şi deschisei ochiul stîng, cel oblojit, o, emire al drepcredincioşilor, şi îmi închisei ochiul drept. Şi numaidecît toate lucrurile cele văzute ochilor mei obişnuiţi pieriră, spre a face loc la nişte privelişti puse unele peste altele, cu peşteri de sub pămînt şi cu peşteri de sub ape, cu trunchiuri de copaci uriaşi scobiţi la rădăcina lor, cu încăperi săpate în stîncă, şi cu tainiţe de toate soiurile. Şi toate erau pline cu comori de pietre rare, de gherdane, de giuvaieruri, de năstrăpate, de argintării, de toate culorile şi de toate felurile. Şi văzui metalurile în zăcămintele lor, argintul neprihănit şi aurul nepipăit, pietrele de cleştaruri în zăcătorile lor, şi vinele cele scumpe cu care este încins pămîntul. Şi nu conteniі să mă tot uit şi să mă tot minunez decît atunci cînd simţii că ochiul meu cel drept, pe care eram silit să-l ţin închis, ostenise şi-mi cerea să-l deschid. Atunci îl deschisei şi numaidecît lucrurile priveliştii dimprejur veniră de se aşezară singure iarăşi la locul lor obişnuit, şi toate vedeniile datorate puterii alifiei magiceşti pieriră depărtîndu-se.

Şi, în felul acesta, încredinţîndu-mă de adevărul în privinţa puterii năzdrăvane a acelei alifii, cînd ar fi unsă pe ochiul stîng, nu putui a mă împiedica să mă îndoiesc în privinţa puterii ungerii ei pe ochiul cel drept.

Şi îmi zisei în sinea mea : „Tare socot că dervişul este plin de şiretenie şi de făţărnicie, şi că nu a fost atîta de filotim cu mine şi atîta de binevoitor decît ca să mă înşele la urmă. Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească două puteri atîta de potrivnice, folosind-o la fel, numai schimbînd locul." Şi, rîzînd, îi spuse dervişului :

— Hei, uallah ! o, taică al şiretlicurilor, tare socot că rîzi de mine acuma ! Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească nişte puteri atîta de potrivnice unul faţă de celălalt. Ci mai degrabă chitesc, de vreme ce tu chiar nu le-ai încercat asupra ta, că ungînd ochiul cel drept alifia aceasta ar avea puterea de a-mi aduce la îndemînă comorile pe care mi le-ar arăta ochiul cel stîng. Ce zici ? Poţi să vorbeşti deschis. Şi, de altminteri, fie că-mi dai dreptate, fie că ba, eu tot vreau să pun la încercare pe ochiul meu puterea dreptace a alifiei, ca să nu mai am bănuieli. Te rog, dară, să mi-o ungi pe ochiul cel drept, fără de zăbavă ; întrucît trebuie să pornesc la drum pînă-a amurgi soarele.

Ci, pentru întîia oară de la întîlnirea noastră, dervişul avu o mişcare de supărare şi îmi zise :

— Baba-Abdallah, rugămintea ta este nesăbuită şi vătămătoare, iar eu nu mă pot hotărî să-ţi fac rău, după ce ţi-am făcut bine. Nu mă sili, aşadar, cu îndărătnicia ta, să te ascult într-o treabă de care ai să te căieşti toată viaţa !

Şi adăugă :

— Să ne despărţim, aşadar, ca fraţii, şi fiecare să se ducă în drumul lui.

Ci eu, o, doamne al meu, nu-l slăbii deloc, şi fusei tot mai încredinţat că împotrivirile ce le făcea nu aveau alt rost decît să mă împiedice de-a avea sub mîna mea, în deplină stăpînire, comorile pe care puteam să le văd cu ochiul cel stîng. Şi îi zisei :

— Pe Allah ! o, dervişule, dacă nu vrei să mă despart de tine cu inima rău mohorîtă, şi numai dintr-o pricină

atîta de lesnicioasă, după toate cele atîta de scumpe cîte mi-ai dăruit, nu ai decît să mă ungi la ochiul drept cu alifia aceasta, întrucît eu nu știu cum să fac. Și, de altminteri, nu am să-ți dau drumul decît cu învoiala aceasta.

Atunci dervișul păli cu totul la chip, iar obrazul lui căpătă o înfățișare de o asprime pe care nu i-o știam, și îmi zise :

— Te orbești cu chiar mîna ta.

Și luă oleacă de alifie și mi-o unse împrejurul ochiului drept și pe pleoapa dreaptă. Și nu mai văzui decît neguri cu amîndoi ochii mei, și ajunsei orbul pe care îl vezi, o, emire al drept-credincioșilor !

Și, simțindu-mă în starea aceasta înfricoșată, îmi venii deodată în minți și strigai, întinzînd mîinile înspre derviș :

— Mîntuiește-mă de orbie, o, fratele meu !

Ci nu căpătai nici un răspuns. Iar el rămase surd la rugămințile mele fierbinți și la țipetele mele, și îl auzii cum pornea cămilele la drum și cum se depărta, ducînd ceea ce fusese partea și soarta mea.

Eu, atunci, mă lăsai să cad la pămînt și rămăsei prăbușit un lung răstimp de vreme. Și de bună seamă că aș fi murit de durere și de tulburare pe locul acela, dacă o caravană care se întorcea a doua zi de la Bassra nu m-ar fi cules și nu m-ar fi dus la Bagdad.

Și de-atunci, după ce am văzut trecînd pe sub mîna mea norocul și puterea, m-am văzut adus la starea aceasta de cerșetor pe căile milei. Iar căința pentru lăcomia mea și pentru nechibzuința mea față de binefacerile Atoateîmpărțitorului mi-a intrat în inimă și, spre a mă pedepsi singur, mi-am hotărît osînda de-a fi plătit cu cîte o palmă de mîna oricărui ins ce și-ar face pomană cu mine.

Și-aceasta-i povestea mea, o, emire al drept-credincioșilor. Și ți-am istorisit-o fără a ascunde nimic din

nelegiuirea mea și din ticăloșia patimilor mele. Și iacă-tă-mă gata să primesc o palmă de la mîna fiecăruia dintre preacinstiții aci de față, măcar că aceasta nu este nicide-cum o pedeapsă îndestulă. Ci milos fără de margini este singur numai unul Allah !

După ce ascultă istorisirea aceasta a orbului, califul îi spuse :

— O, Baba-Abdallah, hotărît ! nelegiuirea ta este o nelegiuire mare, iar nesațul ochiului tău este un nesaț de neiertat ! Ci eu gîndesc că pocăința și umilința ta dinaintea celui Prea-milos ți-au și adus iertarea. Și, pentru aceea, doresc ca de acuma înainte, spre a nu te mai vedea cum înduri osînda aceea obștească pe care ți-ai hotărît-o, să-ți fie viața pusă la adăpost din vistieria mea. Și, drept aceea, vizirul vistieriei are să-ți dea în fiecare zi cîte două drahme din haznaua mea, spre a-ți duce zilele. Și aibă-te Allah întru mila lui !

Și porunci ca tot atîta să i se verse și dascălului cel beteag și cu gura ruptă. Și-i opri lîngă sine spre a-i cinsti, potrivit cinului lor, cu toată fala ce se cuvenea, pe tînărul stăpîn al iepei bălane, șeicul Hassan, și pe călărețul pe urma căruia se cîntau cîntece indiești și chinezești.

— Ci să nu care cumva să crezi, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, că povestea aceasta ar fi de asemuit, mai de aproape ori mai de departe, cu cea a domniței Zuleica !

Iar regele Șahriar necunoscînd povestea aceea, Șeherezada spuse :

POVESTEA DOMNIȚEI ZULEICA

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, că se afla în scaunul de domnie al califilor, la Damasc, un rege din neamul omeiazilor, care avea de vizir un om dăruit cu înțelepciune, cu pricepere și cu harul vorbirii, și care, citind cărțile celor de demult și hronicele și scrierile poeților, ținea minte tot ce citea, și știa, cînd trebuia, să-i povestească stăpînului său povestirile ce fac viața plăcută și vremea desfătătoare. Or, într-o bună zi, văzînd că regele, stăpînul său, era cam mohorît, se hotărî să-l înveselească și îi spuse :

— O, doamne al meu, m-ai întrebat adesea despre întîmplările din viața mea și despre cum am trăit pînă a nu fi ajuns rob al tău și vizir al puterii tale. Iar pînă acuma am tot ocolit să răspund, de teamă să nu par prea băgăreț sau plin de înfumurare, și ți-am istorisit mai degrabă lucruri ce li s-au întîmplat altora, nu mie. Astăzi însă aș vrea, măcar că buna-cuviință ne oprește a ne da de pildă pe noi înșine, să-ți povestesc întîmplarea ciudată care mi-a pecetluit toată viața, și de pe urma căreia datorez faptul de-a fi răzbătut pînă la pragul măreției tale.

Şi, văzînd că stăpînul său se şi arăta plin de luare-aminte, istorisi astfel povestea, spunînd :

M-am născut, o, doamne şi cunună a capului meu, în cetatea aceasta preafericită a Damascului, dintr-un tată pe care-l chema Abdallah, şi care era unul dintre negustorii cei mai de vază din toată ţara Şamului. Şi nimica nu s-a precupeţit pentru învăţătura mea, întrucît am luat învăţătură de la dascălii cei mai iscusiţi în cercetarea teologiei, a legilor, a algebrei, a poeziei, a astronomiei, a caligrafiei, a aritmeticii şi a datinilor credinţei noastre. Şi tot aşa am învăţat toate limbile cîte se vorbesc în cuprinsul stăpînirii tale, de la o mare pînă la cealaltă, aşa că, dacă aş străbate într-o zi lumea, din dorul de-a călători, să-mi poată fi de folos prin ţările oamenilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezeci şi şaptea noapte

Micuţa Doniazada se sculă de pe chilimul unde sta ghemuită şi o sărută pe soră-sa şi îi zise :

— O, Şeherezada, mă rog ţie, grăbeşte de ne istoriseşte povestirea pe care ai început-o, cea a domniţei Zuleica.

Iar Şeherezada spuse :

— Cu tot dragul inimii, şi ca pe o cinstire datorată regelui acesta dăruit cu purtări alese.

Şi spuse :

Vizirul regelui de la Damasc îşi urmă astfel istorisirea pe care o povestea stăpînului său :

După ce, o, doamne al meu, mulţumită osîrdiei dascălilor mei, învăţai toate ştiinţele de pe vremea mea, şi

graiurile limbii noastre, precum și vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor și ale chinezilor, și cînd, datorită trudei desăvîrșite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învățasem, părintele meu, liniștit în privința soartei mele, văzu fără de amărăciune cum i se apropie ceasul scris ca soroc oricărei făpturi. Și, pînă a nu se săvîrși întru mila Domnului, mă chemă lîngă sine și îmi grăi :

— O, fiul meu, iacătă că Atoate-despărțitoarea are să reteze legătura mea cu viața, iar tu ai să rămîi fără de un cap călăuzitor pe marea întîmplărilor. Ci, lăsîndu-te singur, mă mîngîi cu gîndul că tu, mulțumită creșterii pe care ai căpătat-o, ai să știi cum să zorești apropierea ursitei prielnice. Ci, o, copilul meu, nici unul dintre fiii lui Adam nu poate să știe ce-i păstrează soarta, și nici o chibzuință nu poate să înfrunte hotărîrile din *Cartea Ursitei*. Dacă, dar, o, fiul meu, are să vină o zi cînd vremile s-ar întoarce împotriva ta și cînd viața ți s-ar înnegura rău, nu ai decît să te duci în grădina acestei case și să te agăți de creanga cea mai groasă din copacul cel bătrîn pe care îl știi. Iar ea are să te mîntuie !

Și tatăl meu, după ce rosti aceste cuvinte ciudate, muri în pacea Domnului, fără a avea vreme să-mi spună mai multe ori a mai lămuri în vreun fel o atare povață. Iar eu, cît țînură zilele de înmormîntare și de jale nu contenii să tot cuget la cuvintele acelea atîta de neașteptate din partea unui om înțelept și temător de Allah, cum fusese părintele meu în toată viața lui. Și mă tot întrebam : „Cum de s-a putut ca tatăl meu să mă sfătuiască, împotriva poruncilor *Cărții celei Sfinte*, să-mi dau moartea prin ștreang, în caz de năpastă, mai degrabă decît să mă încredințez în seama Stăpînului tuturor făpturilor ? Acesta-i un lucru ce trece dincolo de orice înțelegere."

Pe urmă, încet-încet, amintirea acestor cuvinte mi se șterse din minte și, cum îmi plăceau petrecerile și

risipa, de cum mă văzui în fruntea moștenirii bogate de care aveam parte, nu zăbovii să mă dedau la toate ispitele mele. Și trăii un șir de ani în dîrdora nebuniei și a risipelor, pînă într-atîta că sfîrșii prin a-mi toca toată averea părintească, și într-o zi mă trezii gol cum ieșisem din pîntecele maicii mele. Și îmi zisei, mușcîndu-mi degetele : „O, Hassane, fiu al lui Abdallah, iacătă-te ajuns la ticăloșie din vina ta și nu din răutatea vremilor. Și nu-ți mai rămîne, drept orice bun, decît casa aceasta cu grădina ei. Și ai să fii silit să le vinzi, ca să-ți mai ții zilele o vreme. După care, ai să ajungi la cerșetorie, întrucît prietenii tăi au să te părăsească și nici unul nu are să dea vreun împrumut cuiva care și-a irosit avutul cu chiar mîinile lui !"

Și atunci îmi aduse aminte de vorbele cele de pe urmă ale părintelui meu, vorbe pe care, de data aceasta, le găsii chibzuite, zicîndu-mi : „Hotărît ! este mai bine să mor spînzurat, decît să cerșesc milă pe drumuri !"

Și, cugetînd astfel, luai o frînghie groasă și coborîi în grădină. Și, hotărît să mă spînzur, mă îndreptai înspre copacul pomenit, căutai creanga cea mai groasă și, cînd ajunsei la ea, așezînd două pietre mari la rădăcina pomului cel bătrîn, legai frînghia de ea cu un capăt. Iar cu celălalt capăt întocmii un laț pe care mi-l petrecui pe după gît ; și, cerînd iertare de la Allah pentru fapta mea, mă aruncai în jos de pe cele două pietre. Și mă bălăngăneam spînzurat, cînd creanga, îndoindu-se de greutatea mea, trosni și se rupse de la trunchi. Și căzui la pămînt împreună cu ea, mai înainte ca viața să-mi fi părăsit trupul.

Și, cînd mă trezii astfel din leșinul în care mă aflam, și cînd pricepui că nu eram mort, mă simții tare umilit că irosisem atîta încordare de voință ca să ajung la neizbînda aceasta de la urmă. Și mă și ridicam ca să iau de la capăt fapta mea nelegiuită, cînd văzui o piatră cum cade din pom, și luai seama că piatra aceea strălucea

pe pămînt ca un cărbune aprins. Și, spre uluirea mea cea mare, băgai de seamă că, acolo unde mă prăbușisem, pămîntul era așternut cu pietre de-acestea sclipitoare, și din care încă mai cădeau din pom, chiar de acolo de unde se rupsese creanga. Și mă suii iarăși pe cele două pietroaie și mă uitai mai îndeaproape la ciot. Și văzui că în locul acela creanga nu era întreagă, ci era scorboroșită, iar din scorbură lunecau pietrele acelea ce erau numai diamante și smaralde și alte nestemate de toate culorile.

La privelișteа aceea, o, doamne al meu, pricepui tîlcul cel limpede al cuvintelor părintelui meu, și mi le repetai în gînd cu înțelesul lor cel adevărat, aducîndu-mi aminte că tătîne-meu, departe de-a mă sfătui să mă spînzur, mă sfătuise numai să mă agăț de creanga cea groasă a copacului, știind de la bun început că ea are să se rupă sub greutatea mea și că are să dea la iveală comoara pe care chiar el, gîndind la niscaiva zile rele, o grămădise anume pentru mine în trunchiul cel gol al copacului bătrîn.

Și, cu inima plină de bucurie, detei fuga în casă să caut un topor și să despic mai larg ruptura. Și văzui că tot trunchiul uriesesc al copacului cel bătrîn era scobit și era umplut pînă la rădăcină cu diamante și rubine și peruzele și mărgăritare și smaralde și cu toate neamurile de gemme de pe pămînt și din ape.

Eu, atunci, după ce îl preamării pe Allah pentru binefacerile sale, și după ce binecuvîntai în inima mea pomenirea tatălui meu, a cărui înțelepciune cugetase la nebuniile mele și îmi pusese deoparte mîntuirea aceasta nenădăjduită, mă scîrbii de viața mea de mai înainte și de năravurile mele, și de chiolhanuri și de risipe, și mă hotărîi să mă fac om de omenie și de chibzuială. Și, dintru-ntîi, nu vrusei să mai trăiesc într-o cetate ce fusese martoră la toate trăsnăile mele, și mă hotărîi să mă duc în împărăția Persiei, înspre care mă trăgea cu o ispită

de neînfrînt cetatea cea vestită a Șirazului, despre care adeseori îl auzisem pe tatăl meu povestind ca despre o cetate în care erau îngemănate toate strălucirile minții și toate dulcețile vieții. Și îmi zisei : „O, Hassane, în cetatea aceea a Șirazului ai să te așezi ca negustor de pietre scumpe, și ai să cunoști oamenii cei mai plăcuți de pe pămînt. Și, cum știi să vorbești persienește, nu are să-ți fie deloc greu !"

Și făcui numaidecît ceea ce hotărîsem să fac. Și Allah îmi scrise bună-pace și, după o călătorie lungă, ajunsei fără de necazuri la orașul Șiraz, unde domnea regele cel mare Sabur-Șah.

Și descălecai la hanul cel mai bine ținut din cetate, unde luai cu chirie o odaie frumoasă. Și, fără a-mi mai lăsa răgaz să mă odihnesc, îmi schimbai îmbrăcămintea de drum cu niște haine noi și tare frumoase, și plecai să mă preumblu pe ulițele și prin sukurile orașului acela strălucit.

Or, pe cînd tocmai ieșeam din geamia cea mare de farfuriu, care îmi bucurase inima cu frumusețea ei și mă cufundase în focul rugăciunii, zării un vizir dintre vizirii regelui Sabur-Șah venind înspre mine. Și mă zări și el, și se opri dinaintea mea, privindu-mă vrăjit de parcă aș fi fost un înger. Pe urmă se apropie de mine și îmi spuse :

— O, tu, cel mai frumos dintre flăcăi, din ce țară ești ? Întrucît văd de pe hainele tale că ești străin în cetatea noastră !

Iar eu răspunsei, temenindu-mă :

— Sînt de la Damasc, o, stăpîne al meu, și am venit la Șiraz spre a mă șlefui pe lîngă locuitorii săi !

Iar vizirul, auzind vorbele mele, se bucură nemărginit și mă strînse în brațe și îmi zise :

— O, ce vorbe frumoase ai în gura ta, o, fiul meu ! Cîți ani ai ?

Iar eu răspunsei :

— Robul tău are șaisprezece ani !

Iar el se bucură încă și mai mult, întrucît se trăgea dintre soții lui Loth, și îmi spuse :

— Frumoși ani, o, copilul meu ! frumoși ani ! Iar dacă nu ai altceva mai bun de făcut, vino cu mine la palat și am să te înfățișez regelui nostru, căruia îi plac chipurile frumoase și are să te căftănească printre cămărașii lui. Și, hotărît ! ai să fii fala cămărașilor și cununa lor !

Iar eu spusei :

— Pe capul și pe ochii mei, și ascult și mă supun !

Atunci el mă prinse de mînă. Și făcurăm drumul împreună, tăifăsuind ba de una, ba de alta. Și se mira grozav cînd mă auzea cum vorbesc persienește, limbă care nu era a mea, ușor și curat. Și se minuna de înfățișarea și de hainele mele strălucite. Și îmi spunea :

— Pe Allah ! dacă toți tinerii din Damasc sînt ca tine, cetatea aceea este un colț de rai, iar bucata de cer de deasupra Damascului este chiar raiul !

Și ajunserăm în felul acesta la palatul regelui Sabur-Șah, și mă duse dinaintea regelui, și chiar că regele zîmbi la vederea mea și îmi spuse :

— Obrazul acesta de la Damasc fie bine venit în palatul meu !

Și îmi spuse :

— Cum te cheamă, o, flăcău frumos ?

Iar eu răspunsei :

— Robul tău Hassan, o, rege al vremilor !

Și dacă mă auzi vorbind în felul acesta, se bucură și se lumină, și îmi grăi :

— Nici un nume nu s-ar fi potrivit mai bine cu un chip ca acesta, o, Hassan !

Și adăugă :

— Te căftănesc cămăraș al meu, pentru ca ochii mei să se bucure în fiecare dimineață de vederea ta !

Iar eu sărutai mîna regelui și îi mulțumii pentru bunătatea pe care mi-o dovedea. Iar vizirul mă luă și mă puse să-mi schimb hainele, și mă îmbrăcă chiar el cu haine de cămăraș. Și îmi dete cea dintîi învățătură de cum să mă port în slujba mea cea nouă de copil de casă. Și nu știam cum să-i mărturisesc îndatorința mea pentru toată grija ce-mi arăta. Și mă luă sub oblăduirea lui. Și ajunsei prietenul său. Și, la rîndu-le, toți ceilalți copii de casă, care erau toți tineri și tare frumoși, se împrieteniră cu mine. Iar viața mea se vestea dulce în palatul acela, care îmi și dedese atîta bucurie și îmi făgăduia atîtea gingașe plăceri.

Or, pînă atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curînd ivirea. Și, odată cu ea, avea să se iveaască în viața mea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii ninjind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

... femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curînd ivirea. Și, odată cu ea, avea să se iveaască și încurcătura în viața mea.

Într-adevăr, trebuie să mă grăbesc a-ți mărturisi, o, doamne al meu, că ocrotitorul meu îmi spusese, încă din prima zi :

— Află, o, scumpul meu, că este oprit tuturor cămărașilor de la cele douăsprezece odăi, ca și tuturor dregătorilor de la palat, și musaipilor, și paicilor, să se preumble noaptea prin grădinile saraiului, de la un

anume ceas. Întrucît începînd de la ceasul acela grădinile sînt hărăzite numai pentru femeile din harem, ca să poată să vină acolo să se bucure de reveneală și să tăifăsuiască între ele. Și dacă vreunul, spre nenorocirea lui, ar fi prins în grădină la ceasul acela, și-ar primejdui capul.

Iar eu mă chibzuisem strașnic să nu alerg niciodată după o primejdie ca aceea.

Or, într-o seară, furat de răcoarea și de dulceața adierii, mă lăsai răpit de somn pe o bancă din grădină. Și nu știu cîtă vreme șezui ațipit acolo. Iar în somnul meu auzeam niște glasuri de femei care spuneau : „Of ! e un înger ! e un înger ! e un înger ! Of, ce frumos e ! ce frumos e ! ce frumos e !" Și mă trezii deodată. Și nu văzui nimic, decît beznă. Și pricepui că visasem. Și mai pricepui că, dacă aș fi prins la ora aceea în grădini, tare m-aș primejdui să-mi pierd capul, în pofida bunăvoinții ce stîrnisem în sufletul regelui și al vizirului său. Și, plin de groază la gîndul acesta, sării în picioare, spre a fugi la palat pînă a nu apuca să fiu zărit în locurile acelea oprite. Ci iacătă că un glas de femeie ieși deodată din negură și din tăcere, spunîndu-mi cu un tremur de rîs :

— Încotro, încotro, o, frumosule trezit ?

Iar eu, mai tulburat decît dacă aș fi fost fugărit de toate străjile de la harem, detei să-mi slobozesc picioarele în vînt, negîndind decît să ajung degrabă la palat. Ci, pînă să fac eu cîțiva pași, la cotitura unei cărări, sub luna ce ieșea dintr-un nor, văzui ivindu-se o femeie numai frumusețe și strălucire, stînd în picioare dinaintea mea și zîmbind, cu doi ochi mari de gazelă îndrăgostită. Iar înfățișarea ei era falnică, precum împărătească îi era privirea. Iar luna ce strălucea pe cerul lui Allah nu era atîta de strălucitoare ca fața ei.

Iar eu, dinaintea acelei iviri, din rai coborîtă, fără de îndoială, nu putui să fac altminteri decît să mă opresc.

Și, plin de tulburare, lăsai ochii în jos, și șezui cu o înfățișare cuminte. Iar ea îmi spuse, cu glasul ei ispititor :

— Încotro te duceai așa de grăbit, o, lumină a ochilor ! Și cine te poate sili să fugi așa ?

Iar eu răspunsei :

— O, domniță ! dacă ești din saraiul acesta, nu ai cum să nu știi temeiurile ce mă împing a mă depărta atîta de grabnic de locurile acestea. De bună seamă, știi, într-adevăr, că le este oprit bărbaților să întîrzie în grădini, peste un anume ceas, și că este cu primejdia pierderii capului a încălca această popreală. Lasă-mă, dar, rogu-te fierbinte, să mă depărtez, pînă nu apucă paicii să mă zărească !

Iar tînăra domniță, rîzînd întruna, îmi spuse :

— O, răcoare a inimii, te-ai trezit cam tîrzior să pleci ! Ceasul despre care vorbești a trecut de mult. Și, în loc de-a căuta să fugi, ai face mai bine să-ți petreci aici cît ți-a mai rămas din noapte, și are să-ți fie o noapte binecuvîntată, o noapte de lumină !

Ci eu, încă și mai tulburat, și tremurînd și mai tare, nu mă gîndeam decît la fugă, și mă văicăream, spunînd :

— O, pierirea mea-i fără de scăpare ! O, fiică de oameni buni, o, stăpînă a mea, oricine ai fi, nu-mi pricinui moartea cu ispita farmecelor tale !

Și detei să scap. Ci ea mi se așeză în cale, întinzînd mîna stîngă, iar cu mîna dreaptă își dete iașmacul cu totul la o parte, și îmi spuse, oprindu-se din rîs :

— Uită-te, așadar, la mine, o, tinere fără de minte, și spune-mi dacă poți să întîlnești în orice seară una mai frumoasă ori mai tînără ca mine ? De-abia am împlinit optsprezece ani, și nici un bărbat nu m-a atins. Iar obrazul meu, care nu-i chiar urît la privire, nici un bărbat pînă la tine nu a putut să se laude că l-ar fi întrezărit. Așa că m-ai batjocori amarnic dacă tot ai mai căuta să fugi de mine.

Iar eu îi spusei :

— O, sultana mea, hotărît ! tu eşti luna plină a frumuseţii şi, măcar că noaptea pizmaşă ascunde ochilor mei o parte din farmecele tale, atîta cît întrezăresc ajunge ca să mă vrăjească ! Ci, te rog fierbinte, pune-te o clipă în starea mea, şi ai să vezi cît de jalnică şi de gingaşă-i.

Iar ea răspunse :

— Mă învoiesc cu tine, o, miez al inimii, că, într-adevăr, starea ta-i gingaşă ; ci gingăşia ei nu vine nicidecum de la primejdia pe care o înfrunţi, ci chiar de la făptura care o pricinuieşte. Întrucît tu habar nu ai cine sînt eu, nici care este cinul meu la palat ! Iar în ce priveşte primejdia pe care o înfrunţi, apoi primejdia aceea ar fi pentru oricare altul afară de tine, de vreme ce te iau sub apărarea şi sub ocrotirea mea. Spune-mi, aşadar, cum te cheamă, cine eşti şi care sînt slujbele tale la sarai !

Iar eu răspunsei :

— O, stăpîna mea, sînt Hassan din Damasc, cămăraşul cel proaspăt al regelui Sabur-Şah, şi oblăduitul vizirului regelui Sabur-Şah.

Iar ea se minună :

— A ! tu eşti preafrumosul Hassan, cel care i-a sucit minţile urmaşului lui Loth ! O, ce fericire să te am în noaptea aceasta, numai pentru mine, o, iubitule ! Vino, inima mea, vino ! Şi încetează de-a mai otrăvi ceasurile de dulceaţă şi de har cu negrele gînduri !

Şi, după ce grăi aşa, copila cea frumoasă mă trase cu putere înspre ea, şi îşi alintă obrazul de al meu, şi îşi lipi buzele pe buzele mele, cu patimă. Iar eu, o, doamne al meu, măcar că atunci pentru întîia oară mi se întîmpla o atare treabă, simţii la atingerea aceea cum viază năprasnic în mine copilul tătîne-său, şi cuprinzînd-o cu zvîcnet în braţe pe fetişcana pierită, luai puiul şi-l adusei dinaintea cuibului. Ci, la vederea lui, în loc să se cutremure luînd foc, copila mi se smulse dintr-o dată din braţe şi mă împinse repezit, dînd un ţipăt de spaimă. Şi de-abia

apucai să-mi trag puiul acasă, că și văzui pe dată ieșind dintr-un tufiș de trandafiri zece copilandre care alergară înspre noi, rîzînd să moară.

Și, la ivirea lor, o, doamne al meu, înțelesei că văzuseră tot și că auziseră tot, și că tînăra cu pricina se veselise pe seama mea, și că nu se slujise de mine decît în bătaie de joc, cu scopul vădit de-a le face să rîdă pe soațele sale. Și, de altminteri, într-o clipeală de ochi, toate fetișcanele se și aflau împrejurul meu, chicotind și țopăind ca niște căprioare neastîmpărate. Și, în potopul hohotelor lor de rîs, se uitau la mine cu niște ochi sclipind de vicleșug și de ispită, și-i spuneau celei ce mă amăgise :

— O, Kaiiria, sora noastră, ai fost grozavă ! Oh, ai fost grozavă ! Și ce frumos mai era copilandrul ! și ce vioi !

Iar alta spuse :

— Și iute !

Iar alta spuse :

— Și zgondos !

Iar alta spuse :

— Și gingaș !

Iar alta spuse :

— Și frumos !

Iar alta spuse :

— Și fălos !

Iar alta spuse :

— Și arătos !

Iar alta spuse :

— Și zorit !

Iar alta spuse :

— Și uluitor !

Iar alta spuse :

— Un sultan.

Și, totodată, se porniră pe niște hohote lungi de rîs, pe cînd eu stam pînă peste poate de stînjenit și de tul-

burat. Întrucît, o, doamne al meu, eu în viaţa mea nu privisem o femeie în faţă, şi nici nu mă aflasem în tovărăşia femeilor. Iar acelea de-acolo erau de o nerușinare şi de o lipsă de sfiiciune ce nu-şi aveau seamăn în hronicile neobrăzării. Şi stam acòlo, în vîlvora chicotelilor lor, descumpănit, ruşinat şi cu nasul alungit pînă la picioare, ca un năvleg.

Ci deodată, din tufişul de trandafiri, ieşi, ca luna la răsăritul ei, o a douăsprezecea copilandră, a cărei ivire făcu să se curme numaidecît toate rîsetele şi toate glumele. Iar frumuseţea sa era sultană şi făcea să se plece la tăcerea ei toate florile. Şi veni înspre ceata noastră, care se desfăcu la apropierea ei ; şi se uită la mine îndelung şi îmi spuse :

— Hotărît, o, Hassan din Damasc, cutezanţa ta este o cutezanţă mare, iar năvălirii tale asupra tinerei domniţe de aici i se cade pe drept osînda. Şi, pe viaţa mea ! ce păcat de tinereţea şi de frumuseţea ta !

Atunci fetişcana care numai ea fusese pricina întîmplării acesteia, şi pe care o chema Kaiiria, veni şi sărută mîna celei ce rostise asemenea vorbe, şi îi zise :

— O, Zuleica, stăpînă a noastră, pe viaţa ta cea scumpă ! iartă-i pornirea de adineaori, care nu-i decît dovada năvălniciei lui. Iar soarta îi este în mîinile tale ! Aşa încît se cade a-l părăsi, ori a-i aduce mîntuire, acestui preafrumos năvălitor, acestui făptuitor de tîlhării asupra tinerelor fete fecioare ?

Iar cea pe care o chema Zuleica şezu o clipă pe gînduri şi răspunse :

— Bine, de data aceasta să-l iertăm, de vreme ce chiar tu, care ai suferit încercarea de tîlhărie, pui mărturie pentru el. Să-i fie lăsat capul şi să fie slobozit de primejdia în care se află ! Ba chiar, spre a le ţine minte pe fetele ce l-au slobozit, se cade să ne străduim a-i face oleacă mai plăcută păţania din noaptea aceasta. Să-l luăm, aşadar, cu noi şi să-l ducem în iatacurile noastre,

pe care pînă acuma nici un bărbat nu le-a prihănit cu suflarea lui.

Şi, grăind astfel, făcu semn uneia dintre fetele ce-o însoţeau care pieri îndată, uşoară, pe sub chiparoşi, spre a se întoarce peste o clipită, aducînd în braţe o grămadă de mătăsării.

Şi desfăcu la picioarele mele mătăsurile acelea, care alcătuiau o rochie minunată de femeie ; şi, cu toatele, mă ajutară s-o petrec peste hainele mele. Şi, strävestit în felul acesta, mă cufundai frumos în ceata lor. Şi, trecînd printre copaci, ajunserăm la iatacurile haremului.

Or, cînd intrarăm în sala de primire a haremului, toată numai din marmură străcurată şi învîrstată cu mărgăritare şi cu peruzele, fetele îmi spuseră la ureche că sala aceea era încăperea în care fata regelui avea obicei să-şi primească musafirele şi prietenele. Şi, tot aşa, îmi dezvăluiră că fata regelui nu era alta decît chiar domniţa Zuleica.

Şi băgai de seamă că în mijlocul acelei săli atîta de frumoase şi atîta de goale se aflau douăzeci de preşuri mari de atlaz, aşezate roată peste chilimul cel mare. Şi toate fetişcanele, care nu conteniseră o clipă să-mi facă pe furiş tot felul de ispiteli şi să-mi arunce nişte ocheade pîrjolite, se duseră să şadă orînduite frumos pe acele preşuri de atlaz, poftindu-mă să şed şi eu în mijlocul lor, faţă în faţă cu chiar Zuleica, domniţa, care mă privea cu nişte ochi ce-mi străpungeau sufletul.

Atunci Zuleica porunci răcoritoarele, şi şase alte roabe, tot atîta de frumoase şi de bogat îmbrăcate, se iviră într-o clipită şi începură a ne împărţi nişte ştergare de mătasă pe nişte tipsii de aur, pe cînd altele zece veneau pe urma lor cu nişte farfuriuri mari, care şi numai cu înfăţişarea lor...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și noua noapte

Urmă i

... începură a ne împărți niște ștergare de mătasă pe niște tipsii de aur, pe cînd altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor erau o răcoreală.

Și ne puseră dinainte farfuriurile în care se aflau sorbeturi cu gheață, lapte prins, dulcețuri de chitră, felii de castraveți și lămîi. Iar domnița Zuleica gustă ea mai întîi și, tot cu linguriția de aur pe care o dusese la buzele sale, mă îmbie cu un pic de dulceață și cu o felie de chitră, apoi cu încă o linguriță de lapte prins. Pe urmă, linguriția aceea trecu de mai multe ori din mînă în mînă, pînă ce toate fetele se înfruptară din bunătățurile acelea minunate, în mai multe rînduri, cît nu mai rămase nimic în farfuriuri. Și atunci roabele ne aduseră o apă bună, în niște cupe de cleștar.

Iar taifasul nu zăbovi a se încinge, de parcă am fi băut toate soiurile de vinuri. Iar eu mă minunam de cutezanța vorbelor de pe buzele acelor copile, care rîdeau în hohote ori de cîte ori vreuna dintre ele slobozea vreo năzdrăvănie strașnică și vîrtoasă pe socoteala copilului tătîne-său, a cărui vedere le plăcuse peste măsură. Iar nurlia de Kaiiria, asupra căreia fusese îndreptată tîlhăria mea, de vreme ce fusese tîlhărie, nu-mi mai păstra nici o umbră de supărare și se așezase față în față cu mine. Și se uita la mine surîzînd, și îmi da de înțeles prin graiul ochilor că mă ierta pentru năvălnicia mea din grădină. Iar eu, la rîndu-mi, îmi ridicam ochii înspre ea din vreme în vreme, pe urmă îi coboram repede, de îndată ce băgam de seamă că ea avea privirile asupra mea ; căci, în pofida tuturor strădaniilor ce le încercam spre a face să mi se ivească oarecare liniște pe față, tot mai păstram, încon-

jurat de acele fetișcane fără seamăn: o stînjeneală tare supărătoare. Iar domnița Zuleica și soațele sale, care vedeau limpede starea mea, încercau la rîndu-le, cu tot soiul de mijloace, să-mi stîrnească îndrăzneala. Iar Zuleica, pînă la urmă, zise :

— Oare cînd, o, prietene al nostru Hassan din Damasc, ai să iei o față mai slobodă și mai voioasă ? Au crezi cumva că fetele acestea neprihănite sînt niște mîncătoare de carne de om ? Și nu știi că nici o primejdie nu te paște în iatacurile fetei regelui, unde nici un hadîmb nu ar cuteza vreodată să intre fără de îngăduință ? Uită, așadar, pe-o clipă, că vorbești cu domnița Zuleica, și închipuie-te la o clacă de taclale cu niște fete de rînd ale vreunor negustători din Șiraz. Așa că saltă fruntea, o, Hassane, și privește-le în față pe toate aceste tinerele minunate. Și, după ce ai să le cercetezi cu cea mai mare luare-aminte, grăbește de ne spune, cu toată slobozenia și fără a te teme că ne-ai supăra, care-i aceea dintre noi care îți place cel mai mult !

Or, vorbele acestea ale domniței Zuleica, o, rege al vremilor, în loc să-mi dea inimă și suflet, nu făcură decît să-mi sporească tulburarea și fisticeala, și nu mă pricepui decît să îngaim niște cuvinte bîlbîite, simțind roșeața sfiiciunii cum mi se suie în obraz. Și aș fi vrut, în clipita aceea, să se caște pămîntul și să mă înghită. Iar Zuleica, văzîndu-mi zăpăceala, îmi spuse :

— Văd, o, Hasanne, că ți-am cerut un lucru care te pune în încurcătură. Întrucît, fără de nici o îndoială, te temi că mărturisindu-ți plăcerea pentru una să nu le superi pe toate celelalte și să le stîrnești împotriva ta. Ei bine, greșești, dacă o teamă ca aceasta îți întunecă gîndurile. Află, așadar, că eu și soațele mele sîntem atîta de prietene, și că între noi sînt niște legături sufletești atîta de strînse, încît un bărbat, orice-ar face cu vreuna dintre noi, nu ar putea să ne strice prietenia. Așa că alungă-ți din inimă temerile care o fac atîta de chib-

zuită, cercetează-ne cu toată slobozenia și, chiar dacă ai vroi să rămînem toate goale dinaintea ta, spune-ne fără de sfială și avem să ne supunem, pe capetele și pe ochii noștri ! Ci numai grăbește de ne spune care-i cea aleasă de tine.

Eu atunci, o, doamne al meu, chemai în ajutor cît mi se mai întorsese din bărbăție după atîtea îmbărbătări și, măcar că soațele Zuleicăi erau desăvîrșit de frumoase și i-ar fi fost cam anevoie pînă și ochiului cel mai priceput să facă vreo osebire între ele, și măcar că, pe de altă parte, domnița Zuleica era ea însăși pe puțin tot atîta de minunată ca și fetișcanele sale, inima mea jinduia fierbinte după aceea care, cea dintîi, o făcuse să bată atîta de năprasnic în grădină, sclipitoarea și dulcea Kaiiria, mult-iubitoarea de copilul-tătîne-său. Ci mă ferii strașnic, în pofida oricărei ispite, să-mi dezvăluiesc simțămintele acelea, care, cu toate vorbele liniștitoare ale Zuleicăi, tare ar mai fi putut să tragă asupra capului meu ciuda celorlalte fecioare. Și mă mulțumii, după ce le cercetai pe toate cu cea mai mare luare-aminte, să mă întorc înspre domnița Zuleica și să-i spun :

— O, stăpînă a mea, se cade să încep cu a-ți spune că nu aș putea să asemui farmecele tale cu cele ale soațelor tale, căci nu se asemuie strălucirea lunii cu sclipirea stelelor. Și-așa-i frumusețea ta, față de care ochii nu ar putea să aibă priviri decît pentru ea.

Și, rostind cuvintele acestea, nu putui să mă opresc a nu repezi o aruncătură de ochi plină de înțeles înspre Kaiiria cea dulce, în așa fel ca s-o fac să priceapă că numai buna-cuviință îmi șoptea măgulirea aceea față de domniță.

Iar după ce auzi răspunsul meu, Zuleica îmi spuse zîmbind :

— Ai fost strălucit, o, Hassane, măcar că lingușeala este vădită. Așa că acuma, cînd ești mai slobod la grai,

grăbește de ne dezvăluie afundul inimii tale, spunîndu-ne care este, dintre toate aceste fete, aceea ce te ispitește cel mai mult !

Și, la rîndu-le, fetișcanele își împreunară rugămințile cu cea a domniței, spre a mă îndemna să le dezvăluiesc gîndul meu. Și, dintre toate, tocmai Kaiiria se arăta cea mai înflăcărată de dorința de a mă face să vorbesc, ea cea care îmi și ghicise gîndurile tainice.

Eu atunci, o, doamne al meu, alungînd și ce-mi mai rămăsese din toată sfiiciunea, mă înduplecai față de atîtea stăruințe sporite ale fetelor și ale stăpînei lor, mă întorsei înspre Zuleica și îi spusei, arătînd-o cu o mișcare de mînă pe tînăra Kaiiria :

— O, sultana mea, iacătă, chiar aceasta-i cea pe care o rîvnesc ! Așa, pe Allah ! chiar înspre dulcea Kaiiria merge dorul meu cel mai mare.

Or, nici nu sfîrșisem eu bine de rostit vorbele acestea, că toate fetele și izbucniră laolaltă în niște hohote lungi de rîs, fără ca pe fețele lor înflorite să se ivească nici cel mai mic semn de ciudă. Și gîndeam în sufletul meu, privindu-le cum își dedeau coate și mureau de rîs : „Ce poveste ciudată mai este și povestea aceasta ! Oare acestea-s femei ca toate femeile și fete ca toate fetele ? Oare de cînd au deprins făpturile de felul lor atîta nepărtinire și atîta virtute, ca să nu se gelozească și să nu se zgîrie pe ochi dinaintea izbînzii uneia dintre semenele lor ? Pe Allah ! niște surori nu s-ar purta cu atîta gingășie și cu atîta lipsă de zavistie față de surorile lor. Iacătă un lucru ce întrece priceperea mea."

Ci domnița Zuleica nu mă lăsă prea mult cufundat în această nedumerire și îmi zise :

— Minunat ! minunat ! o, Hassan din Damasc ! Pe viața mea ! tinerii din țara ta au gust ales, ochi iscusit și pricepere. Și sînt tare bucuroasă, o, Hassane, că i-ai dat întîietate prietenei mele Kaiiria. Ea este prietena inimii mele, și-i cea mai îndrăgită. Și n-ai să te căiești

de alegerea ta, o, craiule! De altminteri, nici nu ai de unde să știi tot prețul și toată însemnătatea celei alese, căci noi toate, așa cum ne vezi, n-am putea năzui, nici pe de aproape, nici pe de departe, să fim asemuite cu ea întru frumusețí, întru desăvîrșirile trupului și întru farmecele minții. Și chiar că noi sîntem roabele ei, măcar că din ce se vede s-ar putea amăgi cineva.

Pe urmă toate la rînd începură s-o firitisească pe prea minunata de Kaiiria, și s-o laude pentru biruința pe care o dobîndise. Iar ea nu se dovedi nicidecum neajutorată la vorbă, ci dete la fiecare dintre soațele sale răspunsul cuvenit, pe cînd eu eram pînă peste măsură de uluit.

După care Zuleica luă o alăută de alături și o puse în mîinile preaiubitei sale Kaiiria, spunîndu-i :

— Suflet din sufletul meu, se cade să-i arăți drăguțului tău un pic din ceea ce știi, ca nu cumva să socoată că ți-am fi înflorit noi harurile.

Și mult-plăcuta Kaiiria luă alăuta din mîinile Zuleicăi, o struni și, după un început vrăjitor, cîntă încetișor, însoțindu-se de sunetul strunelor :

Sînt ucenica dragostei. Nebună,
M-a învățat gingașele alinturi
Și a binevoit cu drag să pună
Comori de vise-n sufletu-mi, și jinduri,
Pe care să le-nchin acum buimacă,
Orice-ar fi scris din veci să mi se-ntîmple,
Acestui căprior care mă seacă
Cu scorpionii negri ce se joacă
În jurul preafrumoaselor lui tîmple.

Cît voi trăi sub soare și sub stele,
Am să-l iubesc cum n-au iubit crăiese,
Căci port credință-n veci iubirii mele,
Flăcăului ce inima-l alese.

O, voi îndrăgostiți, să nu-și deșerte
Iubirea voastră frunză fermecată!
Păstrați-o pururi tînără și verde —
Un bun pierdut, pe veci de veci se pierde
Și nu se mai găsește niciodată.

Cît despre mine, fac mărturisirea
Că sînt pe veci de veci îndrăgostită
De căprioru-acesta ca iubirea
Ivindu-se din vis, desăvîrșită,
Ca din șoptirea unui zvon de frunze.
Și nu mai știu nici temeri, nici prefaceri.
Privirea lui cu strălucire ascunse
Pînă-n adîncul inimii-mi pătrunse
Precum tăișul paloșului ager.

Pe tînăra lui frunte de lumină
Condeiul frumuseții înseși scrise
Încondeiala vrăjilor deplină
În floarea unor linii nedezise.
Iar ochii lui, blagosloviți de soartă,
Sînt plini de-un farmec fără-asemănare,
Că inima de vraja lor stă moartă
Sub arcul nemilos care se-ncoardă
Cu negrele-i săgeți ucigătoare.

O, tu, cel fără care n-am putere
Să mai trăiesc, și nu mai am cu cine
În suflet să te schimb, că mi te cere
Sufletu-mi tot, hai la hammam cu mine,
Să te slujesc cu dor, iubitul meu,
Sub străluciri de marmură albastră!
Să ardă narduri în cățui mereu,
Să umplă sala aburii, iar eu
Pe pieptul tău să cînt iubirea noastră.

Cînd sfîrşi de cîntat, întoarse ochii înspre mine cu atîta duioşie încît, uitîndu-mi dintr-o dată şi întreaga sfială şi de faptul că se aflau de faţă fiica regelui şi soaţele ei cele chicotitoare, mă aruncai la picioarele Kaiiriei, potopit de iubire şi pînă peste marginile plăcerii. Şi, dacă simţii mireasma ce se revărsa din hainele ei moi, şi căldura trupului ei deasupra mea, mă năpădi o beţie de-o cuprinsei deodată în braţe şi începui s-o sărut peste tot pe unde puteam, cu năprăsnicie, în vreme ce ea se alinta ca o turturică. Şi nu-mi venii în fire decît cînd auzii chicotelile de rîs pe care le scoteau fetele văzîndu-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzecea noapte

Urmă :

... nu-mi venii în fire decît cînd auzii chicotelile de rîs pe care le scoteau fetele văzîndu-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui.

După asta, începură să mănînce şi să bea, şi să spună la nebunii, şi să-şi facă pe dedesubt tot soiul de zgoande şi de şotii, pînă ce intră o roabă bătrînă care dete de veste întregei liote că în curînd avea să se lumineze de ziuă. Şi toate răspunseră laolaltă :

— O, doică a stăpînei noastre, vestea ce ne-ai adus-o este asupra capului şi a ochilor noştri !

Iar Zuleica se ridică spunîndu-mi :

— Este vremea, o, Hassane, să mergem la odihnă. Iar tu poţi să te bizui pe ocrotirea mea spre a ajunge să te bucuri de iubita ta, căci nu am să precupeţesc nimic spre a te ajuta să ajungi la împlinirea dorurilor tale. Ci, pînă una alta, avem să te ajutăm să ieşi fără zarvă din harem.

Şi şopti cîteva vorbe la urechea bătrînei sale mance, care mă privi o clipită în ochi şi mă luă de mînă spunîndu-mi să merg după ea. Iar eu, după ce mă temenii dinaintea acelui stol de porumbiţe, şi după ce repezii o aruncătură de ochi pătimaşă înspre dulcea Kaiiria, mă lăsai călăuzit de bătrînă, care mă duse printr-un şir de bolte şi printr-o sumedenie de cotituri, şi mă scoase la o portiţă de la care avea cheia. Şi deschise portiţa aceea. Şi mă strecurai afară, şi văzui că mă aflu dincolo de împrejmuirile palatului.

Or, se şi luminase de ziuă, iar eu grăbii să mă întorc la palat pe poarta cea mare, de-a dreptul, în aşa fel ca să fiu zărit de străjeri. Şi detei fuga în odaia mea, unde, de cum trecui pragul, îl văzui pe oblăduitorul meu, vizirul cel coborîtor din Loth, care mă aştepta pînă peste poate de nerăbdător şi de îngrijorat. Şi se ridică repede cînd mă văzu întrînd, şi mă strînse în braţe şi mă sărută cu drag, spunîndu-mi :

— O, Hassane, inima mea era cu tine, şi eram tare tulburat în privinţa ta. Şi n-am închis ochii deloc toată noaptea, gîndindu-mă că, străin cum eşti în Şiraz, înfrunţi primejdiile de noapte din partea puşlamalelor care colcăie pe uliţe. Of, scumpule, unde ai fost, departe de mine ?

Iar eu mă ferii cu grijă să-i povestesc întîmplarea mea, ori să-i spun că îmi petrecusem noaptea cu nişte femei, şi mă mulţumii numai să-i răspund că mă întîlnisem cu un negustor de la Damasc, aşezat la Bagdad, care tocmai pleca la El Bassra cu toată casa lui, şi că mă oprise la el toată noaptea. Iar oblăduitorul meu fu nevoit să-mi dea

crezare și se mulțumi să scoată cîteva oftaturi și să mă mustre prietenește. Și-atîta cu el !

Cît despre mine, îmi simțeam inima și mintea legate de farmecele nurliei de Kaiiria, și îmi petrecui toată ziua aceea și toată noaptea prefirîndu-mi prin minte pînă și cele mai mici amănunte ale întîlnirii noastre. Iar a doua zi încă mai eram cufundat în amintirile mele, cînd un hadîmb veni să bată la ușa mea și să-mi spună :

— Aici locuiește oare domnia-sa Hassan din Damasc, cămărașul stăpînului nostru regele Sabur-Șah ?

Iar eu răspunsei :

— La el te afli !

El atunci sărută pămîntul dinaintea mea și se ridică apoi spre a-și scoate din sîn un sul de hîrtie pe care mi-l înmînă. Și plecă precum venise.

Iar eu, numaidecît, desfășurai hîrtia și văzui că pe ea se aflau aceste rînduri, însemnate cu o scriitură șerpuită :

„Dacă tînărul căprior din țara Șamului va veni în noaptea aceasta, pe lumină de lună, să se preumble mlădiu pe sub ramuri, are să dea ochii cu o tînără căprioară, zaifă de iubire, topită toată de dorul lui, care-i va spune, în graiul său, cît de tulburată este în inima ei că a fost cea aleasă, dintre căprioarele pădurii, și cea mai dorită dintre soațele sale".

Și, o, doamne al meu, la citirea acelei scrisori mă simții beat fără de vin. Întrucît, măcar că pricepusem, din cea dintîi seară, că ispititoarea de Kaiiria avea o anume pornire spre mine, nu mă așteptam nicidecum la o dovadă ca aceasta din partea dragostei sale. Așa că, de îndată ce izbutii să-mi stăpînesc fiorii, mă înfățișai dinaintea vizirului, oblăduitorul meu, și îi sărutai mîna. Și, după ce dobîndii în felul acesta bunăvoința lui, îi cerui îngăduința de a mă duce să-l văd pe un derviș din țara mea, de curînd sosit de la Mecca, și care mă poftise să-mi trec noaptea cu el. Și, după ce mi se deté în-

găduința, mă întorsei în odaia mea și alesei dintre nestematele ce le aveam smaraldele cele mai frumoase, rubinele cele mai curate, diamantele cele mai albe, mărgăritarele cele mai mari, peruzelele cele mai gingașe, safirele cele mai desăvîrșite și, pe un fir de aur, le înșirai într-un șirag de mătănii. Și, de îndată ce noaptea se așternu peste grădini, mă înmiresmai cu mosc curat și mă dusei fără de nici un zgomot la crînguri, pe portița cea tainică pe unde știam drumul și pe care o găsii deschisă anume pentru mine.

Și ajunsei la chiparoșii sub care mă lăsasem furat de somn în seara dintîi, și așteptai cu sufletul sugrumat venirea mult-iubitei. Iar așteptarea îmi ardea sufletul, iar ceasul întîlnirii noastre mi se părea că nu are să mai vină. Și iacătă că deodată, sub razele de lună, o albeață ușoară lunecă printre chiparoși, iar Kaiiria cea ispititoare se ivi dinaintea ochilor mei răpiți. Și mă închinai la picioarele ei, cu fața la pămînt, fără a putea să rostesc un cuvînt, și șezui așa pînă ce, cu glasul ei de izvor șoptit, îmi spuse :

— O, Hassan al dragostei mele, ridică-te și, în locul acestei tăceri dulci și pătimașe, dă-mi dovezi adevărate despre iubirea ta pentru mine ! Este oare cu putință, o, Hassane, ca tu chiar să mă fi găsit mai frumoasă și mai vrednică de dorit decît pe toate însoțitoarele mele, fetele acelea plăcute, mărgăritarele acelea neatinse, și chiar decît pe domnița Zuleica ? Ar trebui să mă aud încă o dată din gura ta toate acestea spre a-mi crede urechilor.

Și, grăind astfel, se plecă înspre mine și mă ajută să mă ridic. Iar eu îi luai mîna și o dusei la buzele mele pătimașe, și îi spusei :

— O, sultană a sultanelor, iată mai întîi pentru tine un șirag de mătănii din țara mea, să-i depeni pietrele de-a lungul zilelor tale de viață fericită, aducîndu-ți aminte de robul ce ți l-a dăruit. Și, odată cu șiragul acesta de mătănii, un biet dar mărunt, primește și mărturia

dragostei, pe care stau gata să o fac legiuită dinaintea cadiului şi a martorilor.

Iar ea îmi răspunse :

— Ce bucuroasă sînt că ţi-am stîrnit atîta dragoste, o, Hassane, pentru care îmi supun sufletul la primejdiile acestei nopţi. Ci, vai, nu ştiu dacă inima mea se cade să se bucure de biruinţa ei, ori dacă n-ar trebui să privesc întîlnirea noastră ca pe începutul unor năpaste şi al unor necazuri în viaţa mea.

Şi, grăind astfel, îşi plecă fruntea pe umărul meu, în vreme ce suspinele îi scuturau pieptul. Şi îi spusei :

— O, stăpîna mea, pentru ce vezi lumea atîta de neagră dinaintea ochilor tăi, în noaptea aceasta de lumină ? Şi pentru ce chemi asupra capului tău năpastele, izvodind atîtea presimţiri greşite ?

Iar ea îmi spuse :

— Deie Allah, o, Hassane, ca aceste presimţiri să fie greşite ! Ci să nu cumva să socoţi că ar fi neîntemeiată teama care, în ceasul acesta al întîlnirii noastre atîta de dorite, vine să ne tulbure bucuria. Of, spaimele mele sînt mult prea temeinice.

Şi tăcu un răstimp, apoi îmi spuse :

— Află, aşadar, o, tu, cel mai iubit dintre iubiţi, că domniţa Zuleica te îndrăgeşte tainic, şi că e gata să-ţi mărturisească dintr-o clipă în alta dragostea ei. Or, cum ai să întîmpini tu o mărturisire ca aceea ? Iar dragostea pe care spui că o ai pentru mine va putea ea să dureze împotriva falei de-a o avea ca iubită pe cea mai frumoasă şi cea mai falnică fiică de rege ?

Ci eu îi curmai vorba, spre a mărturisi :

— Da, pe viaţa ta ! o, ispititoare Kaiiria, tu ai să fii pururea mai presus decît domniţa Zuleica în inima mea ! Şi de-ar da Allah să ai o potrivnică încă şi mai falnică, ai vedea atunci că nimic nu ar putea să clatine statornicia inimii mele robită de frumuseţea ta ! Şi chiar dacă regele Sabur-Şah, tatăl domniţei Zuleica, nu ar avea nici

un fiu care să-l moştenească, şi i-ar lăsa scaunul de domnie al Persiei aceluia ce s-ar însura cu fata lui, eu ţi-aş jertfi un noroc ca acela, o, tu, cea mai vrednică de iubit dintre toate fecioarele !

Iar Kaiiria se minună, spunînd :

— O, Hassan, bietule, ce orbire pe tine ! Au tu uiţi că eu nu sînt decît o roabă în slujba domniţei Zuleica ? Dacă la mărturia ei de dragoste tu ai să răspunzi cu o neprimire, ai să tragi supărarea ei asupra capului meu şi asupra capului tău, şi amîndoi avem să fim pierduţi fără de scăpare. Aşa că este mai bine, spre folosul nostru, să te supui celei mai tari. Aceasta-i singura cale de scăpare. Iar Allah are să-şi pună balsamul pe inima mîhniţilor.

Iar eu, departe de a mă învoi cu povaţa ei, mă simţii pînă peste poate de supărat de-a fi măcar bănuit de atîta nevolnicie încît să mă dau biruit faţă de nişte socoteli ca acelea, şi mă răzvrătii, strîngînd-o pe ispititoarea Kaiiria în braţele mele :

— O, rod al darurilor cele mai alese ale Atoate-ziditorului, nu-mi chinui sufletul cu vorbe atîta de grele. Şi, de vreme ce primejdia atîrnă asupra capului tău vrăjitor, hai să fugim amîndoi în ţara mea. Acolo se află nişte pustietăţi unde nimeni n-ar mai putea să ne afle urmele. Iar eu, datorită Atoate-împărţitorului, sînt destul de bogat spre a te ţine să trăieşti în toate strălucirile, fie şi la capătul lumii celei locuite de oameni !

La vorbele acestea, iubita mea se lăsă dulce să cadă în braţele mele şi îmi spuse :

— Ei bine, Hassane, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta şi vreau să te scot din amăgirea în care anume te-am lăsat să aluneci spre a-ţi pune la încercare simţămintele. Află, aşadar, că nu sînt nicidecum aceea pe care o crezi tu, nu sînt nicidecum Kaiiria, prietena domniţei Zuleica. Domniţa Zuleica sînt chiar eu, iar aceea pe care o credeai a fi domniţa Zuleica este chiar prietena mea Kaiiria.

Şi nu am ticluit acest vicleşug decît spre a mă încredinţa şi mai bine de dragostea ta. De altminteri, vei avea numai-decît adeverirea spuselor mele.

Şi, după vorbele acestea, rosti o chemare şi din umbra chiparoşilor se ivi aceea pe care o credeam a fi domniţa Zuleica, şi care de fapt era prietena ei de inimă Kaiiria. Şi veni să-i sărute mîna stăpînei sale, şi să se temenească dinaintea mea precum cere datina. Iar domniţa cea ispititoare îmi spuse :

— Acum, o, Hassane, dacă ştii că mă cheamă Zuleica şi nicidecum Kaiiria, ai să mă mai iubeşti tot atîta şi vei mai avea tu pentru o domniţă simţăminte tot atîta de dulci cum aveai pentru...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci şi una noapte

Urmă :

... ai să mă mai iubeşti tot atîta şi vei mai avea tu pentru o domniţă simţăminte tot atîta de dulci cum aveai pentru o prietenă de rînd de-a domniţei ?

Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviinţă, spunîndu-i Zuleicăi că nu puteam pricepe potopul de fericire ce mă copleşea şi nici pe ce cale mi se putuse cuveni ca ea să binevoiască a-şi coborî privirile pînă la robul de mine, şi, în felul acesta, să-mi facă soarta mai de pizmuit decît cea a fiilor celor mai mari regi. Ci ea îmi curmă vorba, spre a-mi spune :

— O, Hassane, să nu te minunezi deloc de ce am făcut pentru tine. Au nu te-am văzut eu, dormind seara sub

pom, în lumina lunii ? Or, din ceasul acela, inima mea a fost îmrobită de frumusețea ta, și nu mai pot, fără a-mi zdrobi zborul inimii, să fac altceva decît să fiu a ta.

Cu așa, și în vreme ce preabuna Kaiiria se preumbla nu departe de noi spre a veghea împrejurimile locului, dederăm zăgazuri slobode rîului înflăcărării noastre, ci fără ca nimica nelegiuit să se petreacă. Și ne trecurăm noaptea sărutîndu-ne și stînd de vorbă drăgăstos, pînă ce prietena veni să ne dea de știre că era vremea să ne despărțim. Ci, pînă a nu pleca, Zuleica îmi spuse :

— O, Hassane, să te gîndești mereu la mine ! Îți făgăduiesc că am să-ți arăt în curînd cît îmi ești de drag.

Iar eu mă aruncai la picioarele ei spre a-i mărturisi îndatorința mea față de toate hatîrurile ce-mi dăruia. Și ne despărțirăm cu lacrimile simțirii în ochi. Și ieșii din grădină prin aceleași întortocheturi ca și întîia oară.

Or, a doua zi, nădăjduiam cu tot sufletul un semn de la mult-iubita mea, care să-mi dea temei a mă bizui pe o nouă întîlnire în grădini. Ci ziua trecu fără a aduce împlinirea nădejdii mele cea mai scumpă. Și nu izbutii să închid ochii în noaptea aceea, neștiitor cum eram asupra pricinii acelei tăceri. Și, în ziua următoare, în ciuda faptului că se afla lîngă mine oblăduitorul meu, ce se străduia să ghicească pricina frămîntărilor mele, și în pofida vorbelor pe care mi le spunea ca să mă veselească, vedeam numai negru dinaintea ochilor și nu vrusei să mă ating de nici un fel de mîncare. Și, la lăsatul serii, coborîi înspre grădini, pînă cînd ceasul de poprire încă nu sosise, și, spre marea mea nedumerire, văzui că toate crîngurile erau pline de străjeri și, gîndindu-mă la vreo întîmplare năprasnică, detei fuga îndărăt în odaia mea. Și, cînd ajunsei acolo, îl găsii pe hadîmbul domniței așteptîndu-mă. Și tremura tot, și nu avea o înfățișare deloc liniștită că se afla în odaia mea, de parcă din toate colțurile urmau să sară niște inși înarmați spre a-l

face bucățele. Și îmi dete repede un sul de hîrtie, asemeni cu cel pe care mi-l mai adusese, și plecă zorit.

Iar eu desfășurai sulul și citii cele ce urmează :

„Află, o, miez de duioșie, că tînăra căprioară era să fie prinsă de vînători, după ce s-a despărțit de căprioru-i cel frumos. Iar acuma este păzită de vînătorii care au năpădit toată pădurea. Așa că ia bine seama să nu care cumva să te duci noaptea, pe lumină de lună, să-ți cauți căprioara. Ci mai degrabă caută-ți scăparea și ferește-te de vicleșugurile prigonitorilor noștri. Și, mai ales, nu te lăsa cuprins de deznădejde, orice-ar fi să se întîmple și orice-ai putea să auzi zilele acestea. Și nici măcar moartea mea să nu care cumva să te facă să-ți pierzi judecata și să ajungi să uiți chibzuința. Uassalam !"

La citirea acelei scrisori, o, rege al vremilor, spaima și grijile mele ajunseră pînă peste fire, și mă lăsai cuprins de vălmășagul gîndurilor zbuciumate. Încît atunci cînd, a doua zi, se răspîndi în palat zvonul, ca o bătaie de aripi de cucuvea, despre moartea pe cît de repede pe-atîta de greu de priceput a domniței Zuleica, durerea mea și ajunsese pînă peste margini și, fără de nici o vorbă, mă prăbușii leșinat în brațele oblăduitorului meu, cu capul lunecîndu-mi înaintea picioarelor.

Și rămăsei într-o stare soră cu moartea, vreme de șapte zile și șapte nopți, după care, mulțumită îngrijirilor pline de luare-aminte pe care nu mi le precupeți oblăduitorul meu, mă întorsei la viață ; ci cu sufletul plin de jale și cu inima cuprinsă pe totdeauna de sila de viață. Și, neputînd să îndur a mai rămîne în palatul acela cernit de jalea morții mult-iubitei mele, mă hotărîi să fug în taină, la cel dintîi prilej, spre a mă afunda în sihăstriile unde nu se află nici o suflare în afară de cea a lui Allah și de iarba cea sălbatică.

Și, de îndată ce se așternură negurile nopții, strînsei tot ce aveam mai de preț, ca diamante și nestemate, gîndind : „Mai bine-ar fi fost să fi vrut ursita să mor

spînzurat de creanga copacului cel bătrîn, la Damasc, în grădina părintelui meu, decît să trăiesc o viață de jale și de durere mai amară ca smirna !“ Și mă folosii de o lipsă a obăduitorului meu spre a mă strecura afară din sarai și din cetatea Șirazului, căutînd singurătățile, departe de sălașurile oamenilor.

Și mersei fără de oprire toată noaptea aceea, și toată ziua următoare, pînă ce, spre seară, la un popas pe care îl făcui pe marginea drumului, la un șipot de apă, auzii în urma mea un galop de cal, și văzui la cîțiva pași, sosind lîngă mine, un călăreț tînăr, cu o față care, luminată de roșeața soarelui în asfințit, mi se păru mai frumoasă decît a îngerului Raduan. Și era îmbrăcat cu niște haine strălucite, cum nu poartă decît emirii și fiii de regi. Și se uită la mine, făcîndu-mi numai din mînă semnul de bun-întîlnis al cuviinței, fără a rosti și vorbele îndătinate ale salamalekului obișnuit între musulmani. Iar eu, întorcîndu-i în același fel semnele, gîndeam : „Ce păcat că tînărul acesta minunat este un necredincios !“ Și, în pofida gîndurilor acestea, îl poftii să se odihnească și să-și adape calul, spunîndu-i :

— Doamne, fie-ți prielnică răcoarea serii, iar apa aceasta fie-i plăcută ostenelii calului tău de soi ales !

Iar el zîmbi a rîde la cuvintele acestea și, sărind din șa, își legă calul cu frîul lîngă șipotul de apă, veni înspre mine și, deodată, mă cuprinse în brațe și mă sărută cu o patimă nespusă. Iar eu, uluit, mă uitai la el mai cu luare-aminte și detei un strigăt mare cînd cunoscui în flăcăiandrul acela pe mult-iubita mea Zuleica, pe care o credeam sub piatra mormîntului.

Și acuma, o, doamne al meu, cum aș putea să-ți spun bucuria ce-mi umplu sufletul, cînd o găsii iarăși pe Zuleica ? Întrucît mai degrabă mi-ar crește părul pe limbă, pînă să apuc a-ți da o părere despre tăria voioșiei ce ne umplu inimile în acele clipe fericite. Ci să mă mărginesc a-ți spune că, după ce șezurăm îndelung unul în brațele

celuilalt, Zuleica îmi povesti toate cîte se petrecuseră, în toate zilele acelea ale durerii mele proaspete. Şi atunci pricepui că, fiind pîrîtă la regele, tatăl său, se văzuse pusă sub o pază aspră şi că, atunci, hotărîtă să îndure orice în locul vieţii ce i se rînduise, se prefăcuse moartă şi, cu ajutorul tainic al prietenei sale de inimă, izbutise să fugă din palat, să-mi pîndească toate drumurile, să mă urmeze de departe şi, încredinţată astfel pentru totdeauna de iubirea mea, vroia să trăiască împreună cu mine, departe de măreţii, şi să se dăruiască întru totul numai slujirii fericirii mele. Şi atunci ne petrecurăm noaptea noastră în dulceaţa împărtăşită, sub ochiul cerului. Şi-a doua zi încălecarăm amîndoi pe acelaşi cal şi luarăm drumul ce ducea înspre ţara mea. Şi Allah ne scrise bună-pace, şi ajunserăm bine-sănătoşi la Damasc, unde soarta mă aduse dinaintea ta, o, rege al vremilor, şi mă ajută să ajung vizirul măririi tale. Şi-aceasta-i povestea mea. Iar Allah este mai ştiutor !

— Ci să nu care cumva să socoţi, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, că povestea aceasta a domniţei Zuleica ar putea să fie asemuită cît de cît cu istorisirile scoase din *Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereţii fără de griji.*

Şi fără a-i lăsa vreme regelui Şahriar să-şi dea părerea despre povestea domniţei Zuleica, spuse :

NĂZDRĂVĂNIILE CELE DULCI ALE TINEREȚII FĂRĂ DE GRIJI

FLĂCĂLAȘUL CEL CĂPĂȚÎNOS ȘI SORA LUI CEA CU PICIOR MIC

Se povestește — ci numai unul Allah este atoateștiutor — că într-un sat ca toate satele, dintr-o țară ca toate țările, trăia un om cinstit și supus vrerii Celui prea-înalt, și care avea o soție minunată și temătoare de Cel atotputernic, și de la care dobîndise — datorită binecuvîntării — doi copii, un băiat și o fată. Iar băiatul se născuse cu un cap îndărătnic și pietros, iar fata cu un suflet dulce și cu niște picioruțe mici și gingașe. Iar cînd amîndoi copiii ajunseră la o vîrstă, tatăl lor muri. Ci, la ceasul morții, o chemase pe soția sa și îi spusese :

— O, Cutărică, te povățuiesc cu toată stăruința să veghezi asupra băiatului, lumina ochilor noștri, să nu care cumva să-l bombăni, orice-ar face, să nu care cumva să-l înfrunți, orice-ar spune, și mai cu seamă să-l lași totdeauna să facă așa cum o vrea, în orice împrejurare ar fi din viața lui — fie-i ea cît mai lungă și cît mai îmbelșugată !

Și, după ce soția îi dete făgăduința, plîngînd, bărbatul muri fericit și nemaidorindu-și nimica.

Iar mama nu pregetă să se poarte întocmai după povața cea din urmă a soțului ei, răposatul. Și, la oarecare vreme, se culcă și ea să moară — că numai unul singur

Allah este pururea viu ! — și o chemă pe fiică-sa, sora băiatului, și îi spuse :

— Fata mea, să știi că răposatul tată-tău — aibă-l Atoatemilosîrdnicul întru mila sa ! — m-a pus să jur, cînd a murit, că nu am să înfrunt niciodată voile fratelui tău. Or, juruiește-mi-te și tu, la rîndu-ți, ca să mor liniștită, că ai să urmezi povața aceasta !

Iar fata făcu legămîntul față de maică-sa, care muri mulțumită, întru tihna Domnului ei.

Or, de îndată ce mama fu îngropată, băiatul se duse la soră-sa și îi spuse :

— Ascultă, o, fiică a tătălui meu și a mamei mele ! Vreau pe clipă și pe dată să strîngem în casă tot ceea ce avem ca bunuri sub mîna noastră, toate lucrurile, toate roadele, toți bivolii, toate caprele și, într-un cuvînt, tot ce ne-a lăsat tatăl nostru, și să dăm foc la toată casa, cu tot ce se află în ea.

Iar fata, plină de spaimă, făcu ochii mari și strigă, uitînd de povață :

— O, frățioare, păi dacă ai să săvîrșești una ca asta, noi ce ne facem ?

Iar el răspunse :

— Ce-mi pasă mie !

Și făcu precum zisese. Grămădind totul în casă, puse foc. Și arse tot avutul, se prăpădi tot, pînă-n temelie. Iar băiatul, băgînd de seamă că soru-sa izbutise să mai ascundă felurite lucruri pe la vecini, spre a le scăpa de pîrjol, porni să scotocească toate casele acelea, pe care le dibăci ținîndu-se de urmele lăsate de picioarele cele micuțe ale soră-si. Și, găsind lucrurile, le dete foc, unul după altul, și lor și la tot ce se afla în ele. Ci gospodarii, cu ochii bulbucați, se înarmară cu furci și se repeziră și după frate și după soră, să-i ucidă. Iar fata, moartă de frică, îi spuse :

— Vezi, o, fratele meu, ce-ai făcut ? Să fugim !, of, să fugim !

Și o luară amîndoi la fugă, slobozindu-și picioarele în vînt.

Și fugiră ei vreme de o zi și-o noapte, și izbutiră în felul acesta să scape de cei care le vroiau moartea. Și ajunseră la o moșie mare, unde secerătorii strîngeau roadele. Și, spre a-și cîștiga pîinea, amîndoi se rugară să fie primiți a ajuta la secerat ; și, după fețele lor luminoase, fură primiți.

Or, peste vreo cîteva zile, băiatul, văzîndu-se rămas singur acasă cu cei trei copii ai vătafului moșiei, îi luă pe aceștia cu un potop de alinturi spre a se împrieteni cu ei și le spuse :

— Haideți pe arie să ne jucăm de-a îmblăcitul grîului !

Și plecară, tuspatru, ținîndu-se de mînă, la aria cu pricina. Iar băiatul, spre a începe joaca, se făcu el mai întîi a fi grîul, iar copiii se veseliră îmblăcindu-l, ci fără a-i face vreun rău, numai atîta cît să se poată juca jocul. Și-acuma veni și rîndul lor să fie grîu. Și se făcură grîu. Iar băiatul îi luă la îmblăcit chiar ca pe niște grîne. Și îi îmblăci atîta de strașnic pînă ce-i făcu zob. Și muriră pe arie acolo. Și gata cu ei !

Cît despre fată, sora băiatului, apoi aceasta, cînd băgă de seamă lipsa fratelui său, se gîndi că acela pesemne era în dîrdora săvîrșirii vreunei fapte stricăcioase. Și începu să-l caute, și pînă la urmă îl găsi desăvîrșind zobeala celor trei copii, fiii vătafului.

Și, cînd văzu treaba, fata îi spuse :

— Repede, să fugim, o, fratele meu, repede, să fugim ! Iacătă ce-ai făcut iar ! Și tare bine o mai duceam pe moșia aceasta ! Da hai repede, să fugim ! să fugim !

Și, înșfăcîndu-l de mînă, îl sili s-o ia la fugă împreună cu ea. Și, întrucît acuma băiatul își venise în mințile lui, se lăsă tîrît. Și porniră. Iar cînd tatăl copiilor se întoarse acasă, și căutîndu-și copiii îi găsi făcuți zob pe arie, și cînd băgă de seamă că fratele și sora pieriseră, strigă, întorcîndu-se înspre argații lui :

— Trebuie să dăm fuga după ticăloşii aceia doi, care iacătă cum au mulţumit facerii de bine şi găzduirii noastre, omorîndu-mi tustrei copiii !

Şi se înarmară cumplit cu săgeţi şi cu bîzdoace, şi porniră pe urmele fratelui şi ale surori-si, ţinînd aceleaşi cărări ca şi ei. Şi, la căderea nopţii, ajunseră la un copac grozav de mare şi de înalt, sub care se culcară, ca să aştepte să se facă ziuă.

Or, fratele şi sora se aciuaseră chiar în vîrful acelui copac. Şi, cînd se deşteptară, în zori, văzură sub copac toţi inşii care se luaseră după ei şi care încă mai dormeau. Iar băiatul îi spuse soră-si, arătîndu-i-l pe vătaf, părintele celor trei copii :

— Îl vezi pe găliganul ăla care doarme colo ? Eh, am să-mi fac nevoile pe capul lui !

Iar sora, în spaima ei, îşi dete un dos de palmă peste gură şi spuse :

— O, pieirea noastră-i fără de scăpare ! Să nu faci una ca asta, frăţiorul meu ! Ei încă nu ştiu că sîntem ascunşi deasupra capetelor lor şi, dacă stai cuminte, au să se ducă şi avem să scăpăm.

Ci el zise :

— Ba !

Şi adăugă :

— Trebuie să-mi fac cheful asupra capului găliganului ăla !

Şi se chinci pe creanga cea mai de sus, şi făcu ce făcu peste faţa vătafului, pe care îl năclăi. Şi-aşa !

Iar omul, simţind treaba, sări din somn şi îl zări în vîrful pomului pe băiatul care se ştergea liniştit cu nişte frunze. Şi, pînă peste marginile mîniei sale, înşfăcă arcul şi îşi slobozi săgeţile înspre frate şi înspre soră-sa. Ci, întrucît copacul era tare înalt, săgeţile nici nu ajungeau pînă la băiat, că se opreau prin ramuri. Atunci îşi trezi oamenii şi le spuse :

— Tăiaţi copacul !

Iar fata, cînd auzi vorbele acelea, îi spuse băiatului, fratele său :

— Vezi ? Sîntem pierduți !

El întrebă :

— Cine ți-a spus ?

Ea răspunse :

— O, ce chinuri avem să îndurăm, din pricina celor ce-ai făcut !

El spuse :

— Încă nu sîntem în mîna lor !

Și, tot atunci, o pasăre uriașă rokh, care trecînd pe acolo îi zărise, se repezi asupră-le și îi luă pe amîndoi în gheare. Și își văzu de zbor cu ei, în vreme ce copacul se prăvălea sub loviturile de secure, iar vătaful, păcălit, plesnea de turbare și de mînie înfundată.

Cît despre pasărea rokh, apoi ea se ridică mai departe în văzduhuri, ținîndu-i în gheare pe frate și pe soră. Și tocmai se pregătea să se ducă să-i lase jos pe vreun loc mai la îndemînă, așteptînd pentru aceasta numai să străbată un braț de mare peste care zbura, cînd băiatul îi spuse fetei, sora lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și doua noapte

Urmă :

... băiatul îi spuse fetei, sora lui :

— Soro, am s-o gîdilesc pe pasărea aceasta la coadă !

Iar fata, cu inima zvîcnind de spaimă, strigă cu glas tremurat :

— O, te rog fierbinte, frățiorul meu, să nu faci una ca asta, să nu faci una ca asta ! Că are să ne lase din gheare și avem să ne prăbușim !

El spuse :

— Am mare poftă s-o gîdil pe pasărea aceasta la coadă !

Ea spuse :

— Avem să murim !

El zise :

— Trebuie ! Și gata !

Și făcu întocmai precum spusese. Iar pasărea, gîdilată, făcu o săritură în lături, atîta de neplăcută îi fu povestea, și dete drumul la ceea ce ținea în gheare, adică fratelui și sorii.

Și amîndoi căzură în mare. Și se duseră pînă la fundul mării, care era cumplit de adîncă. Da, cum știau să înoate, izbutiră să se ridice iar la fața apei și să ajungă la țărm. Ci nu vedeau nimic și nu deslușeau nimic, de parcă s-ar fi aflat în toiul unei nopți negre. Întrucît țara în care se aflau era țara beznelor.

Iar băiatul, fără a șovăi, căută pe pipăite niște pietre, și izbi două una de alta, pînă ce începură să scapere. Și strînse o mulțime de vreascuri, și le făcu o grămadă mare, pe care o aprinse cu ajutorul celor două pietre. Și cînd toată grămada luă foc, văzură limpede. Ci, tot atunci, auziră un muget înfricoșător, ca dintr-un potop de gîlejuri de bivoli împreunate într-un singur glas. Și, la lumina focului, văzură venind înspre ei, năprasnică, o gulă neagră și uriașească, răcnind din toată beregata ei căscată ca o genună :

— Cine-i acela care s-a încumetat să facă lumină în țara pe care eu am menit-o beznelor ?

Și tare frică-i mai fu sorii de aceasta. Și-i spuse, cu un glas stins, băiatului, fratele ei :

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, hotărît că de data aceasta avem să murim. Oh, mi-e tare frică de gula aceasta !

Și se ghemui în el, gata să moară și leșinată de tot. Ci băiatul, fără a-și pierde firea o clipită, se ridică în picioare, puse piept gulei și luă una cîte una crengile aprinse din jăratic și începu să le arunce drept în gura cea larg deschisă a gulei. Și după ce, în felul acesta, aruncă și cea mai de pe urmă bucată de jăratic, gula cea înfricoșătoare plesni pe din două. Și soarele străluci iarăși peste țara aceea menită beznelor. Căci numai gula, înturnîndu-și spatele cel urieșesc înspre soare, îl oprea să lumineze pămîntul. Și iacă-așa cu spinarea gulei !

Ci în ce îl privește pe regele acelor pămînturi, iacătă ! Cînd regele ce domnea peste acele pămînturi văzu iarăși soarele strălucind, după atîția ani trecuți în beznă neagră, pricepu că gula cea cumplită este moartă, și ieși din palatul lui, urmat de străjeri, spre a se duce să-l caute pe viteazul ce scăpase țara de sub împilare și de sub întuneric. Și, ajungînd la malul mării, văzu de departe grămada de lemne fumegînd încă, și își îndreptă pașii într-acolo. Iar sora, dacă văzu cum venea toată oastea aceea înarmată, în frunte cu măria sa regele strălucind, fu cuprinsă de o mare spaimă și îi spuse lui frate-său :

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, să fugim ! Of, să fugim !

Iar el întrebă :

— Pentru ce să fugim ! Și cine ne amenință ?

Ea spuse :

— Allah fie asupra-ți ! haide repede, pînă nu ne ajung oamenii aceia înarmați care vin înspre noi !

Ci el spuse :

— Iaca ba !

Și nici nu se clinti.

Iar regele ajunse cu ceata lui la grămada fumegîndă, și găsi gula făcută fărîme. Și văzu, lîngă ea, un papucel

mititel de fetiță. Or, acela era papucul pe care sora îl scăpase din picioruș cînd fugise să se adăpostească lîngă frate-său, pe după o movilă, unde băiatul se dusese să se culce spre a se odihni oleacă. Iar regele spuse oamenilor săi :

— De bună seamă acesta este papucul aceluia care a ucis-o pe gulă și ne-a scăpat de întunerecime ! Căutați-l bine și aveți să-l găsiți !

Iar fata auzi vorbele acelea și se încumetă să iasă de după movilă și să se ducă înspre rege. Și se aruncă la picioarele lui, cerîndu-i semnul de ocrotire. Iar regele văzu în piciorul ei papucul pereche cu cel pe care îl găsise. Și o ridică pe fată și o sărută și îi zise :

— O, copilă binecuvîntată, chiar tu ai ucis gula cea cumplită ?

Ea răspunse :

— Ba fratele meu, o, măria ta !

El întrebă :

— Și unde-i voinicul acela ?

Ea răspunse :

— Nu are să-i facă nimenea nici un rău ?

El spuse :

— Dimpotrivă !

Atunci fata se duse în spatele stîncii și îl luă de mînă pe băiat, care se lăsă îndrumat de ea. Iar fata îl aduse dinaintea regelui, care îi spuse :

— O, frunte a vitejilor și cunună a lor, ți-o dau pe singura mea fată de soție, iar eu o iau de soție pe fetișcana aceasta cu picior mititel, al cărei papuc l-am găsit aici.

Iar băiatul spuse :

— Nu stă nimica împotrivă !

Și toți văcuiră în desfături, în mulțumiri și în îmbelșugare.

Pe urmă Șeherezada spuse :

Se zice, între cele cîte se zic, că erau odată într-o cetate trei fete tinerele, surori după tată, da nu și după mamă, și care trăiau împreună torcînd spre a-și ține zilele. Și tustrele erau ca niște lune, da cea mică era cea mai frumoasă, și cea mai dulce, și cea mai fermecătoare, și cea mai dibace ca îndemînare, întrucît ea singură torcea mai mult decît amîndouă surorile celelalte la un loc, iar ceea ce torcea era mai bine lucrat și mai fără de cusur cel mai adesea. Și toate accestea le făceau zavistioase pe cele două surori ale ei, care nu-i erau surori după mamă.

Or, într-o zi, se duse la suk și, cu banii pe care-i pusese de-o parte de pe urma vînzării tortului ei, își cumpără o glastră micuță de alabastră, pe care-o găsise pe plac, ca să și-o pună dinainte, cu o floare în ea, atunci cînd își toarce inul. Da cînd se întoarse acasă cu ghivecelul în mînă, cele două surori începură să-și rîdă și de ea și de cumpărătura ei, făcînd-o de risipitoare și de zăpăcită. Iar ea, tare tulburată și tare rușinată, nu știu ce să spună și, spre a-și potoli ciuda, luă un trandafir și-l puse în ghivecel. Și șezu jos dinaintea ghiveciului și a trandafirului, și începu să-și toarcă inul.

Or, glăstruța de alabastră pe care o cumpărase torcătoarea cea tinerică era o glăstruță năzdrăvană. Iar cînd stăpîna sa vroia să mănînce, glăstruța îi rostuia niște bucate gustoase ; iar cînd vroia să se îmbrace, îi da niște haine minunate ; iar cînd avea vreo dorință cît de cît, i-o împlinea. Ci copila, de frică să nu le facă și mai pizmașe pe surorile sale, care nu-i erau surori după mamă, se feri cu mare grijă să le dezvăluie puterile ghiveciului ei de alabastră. Și, față de ele, se prefăcea că trăiește la fel ca ele și că se îmbracă la fel ca ele, ba chiar și mai sărăcăcios. Ci, cînd surorile nu erau acasă,

se închidea în odaia sa singurică, își punea ghivecelul de alabastră dinainte, îl mîngîia încetișor și-i spunea :

— O, ghivecelul meu ! o, ghivecelul meu ! astăzi vreau cutare și cutare lucru !

Și numaidecît glăstrița de alabastră îi făcea rost de tot ce-i ceruse, și rochii frumoase, și tot felul de zaharicale. Și, numai cu ea singură-singurică, copila se îmbrăca în rochii de mătasă și de zarafir, se împodobea cu giuvaieruri, își punea inele pe toate degetele, brățări la gleznele mîinilor și ale picioarelor, și mînca niște zumaricale tare bune. După care, ghivecelul de alabastră făcea să piară totul. Iar copila îl punea la loc iarăși, și se apuca să-și toarcă inul, față de surorile ei, cu ghivecelul dinainte și cu trandafirul.

Și trăi în felul acesta o bună bucată de vreme, săracă dinaintea surorilor ei pizmașe, și bogată față de sine însăși.

Or, într-o bună zi, regele cetății, cu prilejul prăznuirii lui, dete niște ospețe mari la saraiul său, la care fură poftiți toți locuitorii. Iar cele trei fete fură și ele poftite. Iar cele două surori mai mari se împodobiră cu tot ce aveau mai acătărea, și îi spuseră surorii lor mai mici :

— Tu să stai aici, ca să păzești casa.

Ci, de cum plecară ele, copila se duse în odaia ei și îi spuse ghiveciului de alabastră :

— O, ghivecelul meu, în seara aceasta vreau de la tine o rochie de mătasă verde, o hăinuță de mătase roșie și o mantie de mătase albă, tot ce ai tu mai strălucit și mai vrăjitor, și niște inele frumoase pentru degetele mele, și niște verigi cu peruzele pentru mîinile mele, și niște belciuge cu diamante pentru picioarele mele. Și mai dă-mi, de asemenea, tot ce trebuiește ca să fiu cea mai frumoasă la palat, în seara aceasta.

Și căpătă tot ce ceruse. Și se dichisi, și se duse la palatul regelui, și intră în harem, unde niște ospețe aparte erau orînduite femeilor. Și copila fu ca luna în

mijlocul stelelor. Şi nimenea nu o cunoscu, nici măcar surorile ei, pînă într-atîta strălucirea hainelor îi sporise frumuseţea cea firească. Şi toate femeile veneau să se minuneze dinaintea ei, şi se uitau la ea cu nişte ochi pieriţi. Iar ea le primea minunările ca o regină, cu dulceaţă şi cu gingăşie, aşa fel că vrăji inimile, şi le făcu pe toate femeile să se îndrăgească de ea.

Ci cînd sărbătoarea fu aproape de sfîrşit, copila, nevroind ca surorile să ajungă acasă înaintea sa, se folosi de o clipită cînd cîntăreţele atrăseseră toată luarea-aminte înspre ele, şi se strecură afară din harem şi ieşi din palat. Ci, în graba fugii, îi căzu, din goană, unul dintre belciugele cu diamante de la glezne într-un jgheab ca un şanţ ce slujea la adăpatul cailor regelui. Iar ea nu-şi dete seama de pierderea acelei verigi de la gleznă, şi se întoarse acasă, unde sosi înaintea surorilor sale.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci şi treia noapte

Urmă :

Or, a doua zi, cînd grăjdarii duseră caii fiului regelui să-i adape la adăpătoare, nici unul dintre caii fiului regelui nu vroi să se apropie de adăpătoare. Şi, toţi la fel, se traseră îndărăt speriaţi, cu nările umflate şi sforăind amarnic. Căci văzuseră ceva ce strălucea şi arunca stele pe fundul apei. Iar grăjdarii îi mînară iar să se apropie de apă, fluierîndu-le stăruitor, ci fără a izbuti să-i înduplece ; întrucît caii trăgeau îndărăt de frînghie, închiondorîndu-se şi zvîrlind din copite. Atunci grăjdarii

cercetară adăpătoarea și deteră de veriga cu diamante care căzuse de la glezna copilei.

Iar fiul regelui, care, după obiceiul lui, priveghea la îngrijirile ce se dedeau cailor săi și la țesălatul lor, cînd cercetă veriga cu diamante pe care i-o arătaseră grăjdarii, se minună de gingășia gleznei pe care veriga trebuia s-o înconjoare, și gîndi : „Pe viața capului meu ! nu se află gleznă de femeie atîta de gingașă încît să fie cuprinsă într-o verigă atîta de mică !“ Și suci veriga în toate chipurile, și văzu că nestematele erau atîta de frumoase, încît pînă și cea mai mică dintre ele prețuia cît toate gemmele ce împodobeau cununa regelui, părintele său. Și își zise : „Pe Allah ! trebuie s-o iau de soție pe făptura ce are o gleznă atîta de vrăjită și care-i stăpîna acestei brățări“. Și se duse pe clipă pe dată să-l scoale pe tatăl său și să-i arate brățara, spunîndu-i :

— Vreau s-o iau de soție pe făptura care are o gleznă atîta de vrăjită și care-i stăpîna acestei brățări.

Și regele îi răspunse :

— O, fiul meu, nu stă nimica împotrivă. Ci treaba aceasta o privește pe mama ta, și trebuie să vorbești cu ea. Întrucît eu nu mă pricep deloc, iar ea se pricepe !

Și fiul regelui se duse la maică-sa și, după ce îi arătă veriga și îi povesti cum stă treaba, îi spuse :

— Numai tu, o, maică a mea, poți să mă însori cu făptura care are o gleznă atîta de vrăjită, și de care mi s-a legat inima. Întrucît tatăl meu mi-a spus că te pricepi, și că el nu se pricepe !

Iar maică-sa îi răspunse :

— Ascult și mă supun.

Și se sculă în picioare, și își chemă femeile, și plecă împreună cu ele s-o caute pe stăpîna brățarei.

Și străbătură toate casele din cetate, și intrară în toate haremurile, încercînd pe picioarele tuturor femeilor și ale tuturor fetelor belciugul acela pentru gleznă. Ci toate picioarele se dovediră prea mari pentru strîmtețea po-

doabei. Şi, după cincisprezece zile de căutări zadarnice şi de încercări, ajunseră la casa celor trei surori. Şi regina, cu chiar mîinile sale, încercă brăţara de diamante la gleznele celor trei fete, şi dete un ţipăt mare de bucurie cînd văzu că brăţara se potrivea de minune la glezna surorii celei mici.

Şi regina o sărută pe copilă ; iar celelalte jupînişe, urmînd-o pe regină, o sărutară şi ele. Şi o luară de mînă şi o duseră la sarai, unde nunta ei cu fiul regelui fu hotărîtă numaidecît. Şi se sărbători nunta, care avea să dureze patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.

Or, în ziua cea din urmă, după ce copilandra fu dusă la hammam, surorile sale, pe care le luase cu ea ca să-şi împartă cu ele bucuria şi ca să le facă jupînişe mari la palat, o îmbrăcară şi o pieptănară. Şi cum fata, crezătoare în dragostea pe care i-o arătau, le dezvăluise taina şi puterile ghivecelului de alabastră, nu le fu anevoie să capete de la ghiveciul cel năzdrăvan toate rochiile, toate podoabele şi toate giuvaierurile ce trebuiau spre a o împodobi pe proaspăta mireasă cum nu mai fusese împodobită vreodată o fată de crai ori de sultan. Şi, cînd sfîrşiră de-a o pieptăna, îi prinseră în pletele cele frumoase nişte ace mari de diamant, ca nişte pene albe de erodiu.

Or, nici nu apucară ele bine să pună şi cel de pe urmă ac la locul lui, că tînăra mireasă se şi preschimbă deodată într-o turturea cu un moţ pe cap. Şi îşi luă zborul cu bătăi de aripi pe fereastra palatului. Întrucît acele pe care surorile i le înfipseră în păr erau nişte ace vrăjitoreşti, dăruite cu puterea de a preschimba fetele în turturele. Şi numai zavistia le făcuse pe cele două surori să ceară asemenea ace de la ghivecelul de alabastră.

Iar cele două surori, care la ceasul acela fuseseră singure cu mezina lor, se feriră să-i povestească fiului regelui adevărul. Şi se mulţumiră să-i spună că sora lor ieşise pe-o clipită din odaie şi că nu se mai întorsese.

Iar fiul regelui, văzînd că mireasa lui nu se mai iveşte, puse să fie căutată în toată cetatea şi în toată împărăţia. Ci căutările nu duseră la nimic. Iar pieirea copilandrei se cufundă în jale şi amărăciune. Şi iacă-aşa cu necăjitul fecior de rege, mistuitul de dor !

Iar turtureaua venea în toate dimineţile şi în toate serile şi se aşeza pe fereastra soţului ei cel tînăr, şi îngurluia cu glas trist, îndelung, îndelung. Iar feciorului regelui i se părea că îngurluitul ei răspundea la jalea lui ; şi o îndrăgi cu o dragoste mare. Şi, într-o zi, văzînd că turturica nu-şi ia zborul cînd se apropie de ea, întinse mîna şi o prinse. Iar ea începu să se zbuciume în mîinile lui şi să se scuture îngurluind mai departe cu jale. Iar el începu s-o mîngîie încetişor, să-i netezească penele şi s-o alinte pe cap. Şi iacătă că simţi sub degetele lui, pe cînd o alinta pe cap, nişte bolduri mici şi tari, ca nişte capete de ace. Şi le scoase încetişor, unul cîte unul, de sub moţul turturelei. Şi, cînd trase şi cel din urmă ac, turturica se scutură şi se făcu iar fată.

Şi trăiră amîndoi în huzururi, mulţumiţi şi înfloritori. Iar cele două surori rele muriră de pizmă şi de o aprindere a sîngelui. Iar Allah le dărui celor doi îndrăgostiţi o puzderie de copii, tot atîta de frumoşi ca şi părinţii lor.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse :

POVESTEA CU ŢAPUL ŞI CU FATA REGELUI

Se povesteşte, printre cîte se povestesc, că a fost odată într-o cetate din ţara Indului un sultan pe care Allah, carele este singur mare şi darnic, îl făcuse tată a trei domniţe ca nişte lune, desăvîrşite din toate privinţele şi o desfătare pentru ochiul celui ce se uita la ele. Iar sultanul, părintele lor, care le îndrăgea pînă peste fire, vroi, de cum ajunseră la vremea măritişului, să le

găsească niște soți care să fie vrednici a le prețui cum li se cuvenea și să le facă fericite. Și, drept aceea, o chemă pe regină, soția lui, și îi spuse :

— Iată că fetele noastre tustrele, mult-iubitele tatălui lor, au ajuns la vremea măritișului, iar atunci cînd pomul se află la primăvara lui se cuvine ca, sub primejdia de a nu se usca, să se încunune cu flori vestitoare de roade frumoase. Drept aceea, ni se cade să găsim, pentru fetele noastre, niște soți care să le facă fericite.

Iar regina spuse.

— Gîndul este minunat.

Și, după ce se sfătuiră între ei asupra celor mai bune căi de a ajunge la acel scop, hotărîră să-i pună pe pristavii obștești să dea de știre, peste tot întinsul împărăției, cum că cele trei domnițe se aflau la anii de măritat și că toți feciorii de emiri și de mai-mari, ba și de oameni fără dregătorii, ori chiar și de oameni de rînd, erau chemați să se înfățișeze, la zi hotărîtă, sub ferestrele palatului. Întrucît regina îi spusese soțului ei :

— Norocul în căsnicie nu ține nici de bogăție, nici de obîrșie, ci numai de județul Celui atotputernic. Mai bine-i, așadar, să lăsăm soarta să aleagă chiar ea pe soții fetelor noastre. Iar ele nu vor avea, atunci cînd va veni ziua să aleagă, decît să-și arunce fiecare năframa pe fereastră, peste grămada de pețitori. Iar cei peste care au să cadă cele trei năframe au să fie soții celor trei fete ale noastre.

Iar sultanul răspunsese :

— Gîndul este minunat !

Și-așa făcură.

Încît, atunci cînd ziua pristăvită de crainicii domnești veni, și cînd meidanul ce se întindea sub zidurile palatului se umplu de mulțimea de pețitori, fereastra se deschise și fata cea mai mare a regelui, ca o lună, se ivi cea dintîi cu năframa în mînă. Și fata aruncă năframa. Iar vîntul o duse și o lăsă pe capul unui emir tînăr, strălucit de frumos.

Pe urmă, cea de-a doua fată a regelui se ivi la fereastră, ca o lună, și își aruncă năframa, care căzu pe capul unui crai tînăr, tot atîta de frumos și tot atîta de plăcut ca și cel dintîi.

Iar cea de-a treia fată a sultanului de la Ind își aruncă și ea năframa asupra mulțimii. Iar năframa se roti o clipită, și-apoi coborî spre a se agăța drept în coarnele unui țap, ce se vînzolea și el printre pețitori. Ci sultanul, măcar că o făgăduise cu sfințenie pe fiică-sa oricui o fi să fie de față și asupra căruia avea să cadă năframa, socoti încercarea ca neîmplinită și porunci să fie luată de la capăt. Și tînăra domniță își aruncă iarăși în văzduh basmaua care, după ce se opri între două adieri de vînt, deasupra meidanului, căzu cu iuțeală și de-a dreptul iarăși pe coarnele țapului. Iar sultanul, pînă peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și patra noapte

Urmă :

...sultanul, pînă peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, și se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al țapului.

La priveliștea aceea, ciuda sultanului, părintele copilei, ajunse pînă peste poate, și măria sa strigă :

— Nu, pe Allah ! mai degrabă s-o văd că îmbătrîneşte fecioară în saraiul meu, decît s-o văd cum ajunge soţia unui ţap împuţit !

Ci, la vorbele acestea ale tatălui său, copila începu să plîngă ; şi lacrimile curgeau şiroaie pe obrajii ei ; şi, pînă la urmă, spuse, între două suspine :

— De vreme ce aşa mi-e ursita, o, părinte al meu, pentru ce vrei s-o opreşti din calea ei ? Pentru ce te aşezi între mine şi orînda mea ? Au nu ştii că fiecare făptură îşi poartă ursita legată la gîtul său ? Iar dacă soarta mea este legată de acest ţap, pentru ce mă opreşti să-i fiu soţie ?

Şi, la rîndu-le, cele două surori ale ei, care pe sub ascuns erau tare zavistioase pe ea din pricină că era cea mai tînără şi cea mai frumoasă, îşi împreunară nemulţumirea cu a ei, chitind că măritişul copilei cu acel ţap avea să le răzbune pînă peste aşteptările lor. Şi tustrele făcură atîta zarvă, că sultanul, tatăl lor, îşi dete pînă la urmă îngăduinţa la un măritiş atîta de ciudat şi de anapoda.

Şi se dete poruncă numaidecît ca nunţile celor trei domniţe să fie făcute cu toată vîlva cerută şi urmînd făloşeniile îndătinate. Şi toată cetatea fu luminată şi împodobită, vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, cît se deteră petreceri mari şi ospeţe falnice, cu danţuri şi cu cîntece. Şi bucuria nu mai contenea să stăpînească în inimile toate, şi ar fi fost deplină dacă fiecare oaspete nu ar fi fost oleacă îngîndurat de urmările unei atare uniri, între o domniţă fecioară şi un ţap cu o înfăţişare de ţap mai amarnic decît toţi ţapii. Şi, în răstimpul zilelor acelea de pregătire a nopţii de nuntă, sultanul şi soţia sa, la fel ca şi femeile vizirilor şi ale dregătorilor, îşi trudiră limba vrînd s-o facă pe copilă să-şi schimbe gîndul de a-şi săvîrşi măritişul cu o dihanie atîta de urît mirositoare, cu ochiul de foc şi cu beleaua înfricoşătoare.

Ci domnița, la toți și la toate, răspundea de fiecare dată cu vorbele acestea :

— Fiecare își poartă ursita legată la gît, iar dacă ursita mea este de-a fi soția unui țap, nimenea nu va putea să se pună împotrivă.

Or, cînd veni și noaptea de împlinire, domnița fu dusă, cu surorile ei, la hammam. După care fură împodobite, meremetisite și pieptănate. Și fiecare fu dusă în odaia de nuntă ce-i fusese pregătită. Și fu poftit după fiecare domniță soțul ce-i fusese scris de ursitoare. Și se petrecu ce se petrecu, cu amîndouă surorile mai mari !

Ci, în ce privește pe domnița cea mică și pe țap, soțul ei, iacătă ! De îndată ce țapul fu poftit în odaia copilei și fu închisă ușa după ei, țapul sărută pămîntul dintre mîinile soției sale și, scuturîndu-se deodată, își lepădă blana de țap și se schimbă într-un flăcău frumos ca îngerul Harut. Și veni lîngă fată și o sărută între ochi, pe urmă pe vîrful bărbiei, pe urmă pe gît, pe urmă cam mai peste tot și ii spuse :

— O, viață a sufletelor, să nu carecumva să încerci a afla cine sînt ! Ajungă-ți să știi că sînt mai puternic și mai bogat decît tatăl tău, sultanul, și decît cei doi soți, fiii socrilor celor două surori ale tale. Și-i multă vreme de cînd dragostea de tine sălășluia în inima mea, și nu am izbutit decît acuma să ajung pînă la tine. Și, dacă mă găsești potrivit ție, și dacă vrei să mă păstrezi, nu ai decît să-mi faci o făgăduință !

Iar copila, care îl găsi pe flăcăul cel frumos întru totul potrivit și întocmai pe gustul ei, răspunse :

— Și care este făgăduința ce trebuie să-ți fac ? Spune-mi-o, iar eu am s-o îndeplinesc, oricît de grea ar fi să fie, din dragoste pentru ochii tăi !

El spuse :

— Lucrul este lesne, ya setti. Îți cer numai să-mi făgăduiești că nu ai să dezvăluiești niciodată nimănuia puterea pe care o am de a mă schimba cum îmi place.

Întrucît dacă vreodată cuiva numai i-ar trece prin minte că eu sînt cînd țap, cînd făptură omenească, aș pieri pe dată și ți-ar fi anevoie să mai dai de urma mea.

Iar copila îi făgădui, cu toată încredințarea, și adăugă :

— Mai bine să mor decît să pierd un soț atîta de frumos ca tine !

Atunci, nemaiavînd nici o pricină întemeiată de a sta bănuielnici, se lăsară să lunece pe șleaul pornirii lor firești. Și se iubiră cu o iubire mare, și petrecură, în noaptea aceea, o noapte de binecuvîntare, buză pe buză și picior pe picior, în desfătări curate și în schimburi vrăjite. Și nu-și curmară zbegurile și trudele decît odată cu ivirea zorilor. Iar flăcăul se ridică dintre albiturile copilei și își luă iarăși chipul său dintîi de țap bărbos, cu coarne, cu copite despicate, cu belea năprasnică și cu tot ce mai urmează. Și din toate cîte se petrecuseră nu mai rămase nimic, afară de cîteva picături de sînge pe ștergarul cinstei.

Or, dimineața, cînd mama domniței veni, cum e datina, să afle vești despre copila sa și să cerceteze cu chiar ochiul ei ștergarul cinstei, rămase pînă peste măsură de uluită văzînd că cinstea fetei era zugrăvită pe ștergar și că împlinirea trebii era vădită. Și văzu că fiică-sa era dulce și fericită, și că la picioarele ei, pe covor, sta țapul și rumega înțelepțește. Și, dacă văzu așa, dete fuga să-l aducă și pe sultan, soțul ei, părintele domniței, care văzu ceea ce văzu și nu rămase întru nimica mai puțin uluit ca sultana. Și îi spuse fiicei sale :

— O, copila mea, adevăratu-i ?

Ea răspunse :

— Adevăratu-i, tată !

El întrebă :

— Și nu ai murit de rușine și de durere ?

Ea răspunse :

— Pe Allah ! pentru ce să fi murit, cînd soțul meu a fost atîta de gingaș și atîta de dulce ?

Iar mama domniței întrebă :

— Și atunci nu ai a te plînge de nimic ?

Ea spuse :

— De nimic !

Atunci sultanul spuse :

— De vreme ce nu se plînge de soțul ei, înseamnă că este fericită cu el. Și asta-i tot ce putem să-i dorim fetei noastre !

Și o lăsară să trăiască în tihnă cu țapul, soțul ei.

Or, peste o bucată de vreme, dete regele, cu prilejul praznicului său, o întrecere mare pe cîmpul meidanului, sub ferestrele palatului. Și pofti la întrecerea aceea pe toți dregătorii de la palatul său, precum și pe cei doi soți ai fetelor sale. Ci pe țap sultanul nu-l pofti, ca să nu se facă batjocura privitorilor.

Și întrecerea începu. Iar călărețiii, pe bidiviii lor care mîncau pămîntul, năvăliră răcnind amarnic și zvîrlindu-și geridele. Iar cei ce se dovediră mai presus de toți fură cei doi soți ai domnițelor. Și mulțimea privitorilor îi și preamărea cu urale de-a valma, cînd intră pe meidan un călăreț strălucit, care numai cu înfățișarea lui și îi și făcea să-și plece fruntea pe toți luptătorii. Și îi chemă la întrecere, unul după altul, pe cei doi emiri biruitori și, de la cea dintîi lovitură cu geridul său, îi și trînti jos din șa. Și fu slăvit de uralele mulțimii, ca biruitor în ziua aceea.

Și-așa, cînd tînărul călăreț trecu pe sub ferestrele palatului, salutîndu-l pe rege cu geridul său, cum cere obiceiul, cele două domnițe îi aruncară niște priviri pline de ură. Cea mai mică însă, cunoscînd în el pe chiar soțul său, nu lăsă a se ivi nimic pe față, spre a nu-și da taina în vileag ; ci luă un trandafir din plete și i-l aruncă. Iar regele și regina și surorile o văzură și rămaseră pînă peste poate de supărați.

Iar în cea de-a doua zi întrecerea se urmă iarăși pe meidan. Și iarăși tinerelul cel frumos și necunoscut fu

biruitorul zilei. Și, cînd trecu pe sub ferestrele palatului, cea mai mică dintre domnițe îi aruncă fățiș o iasomie, pe care și-o luase din păr. Iar regele și regina și cele două surori o văzură și rămaseră peste măsură de sugrumați. Iar regele își zise în sine : „Iacătă că acuma nerușinata aceasta de față își mărturisește în ochii tuturora simțămintele față de un venetic, și nu se mulțumește că ne-a făcut să vedem neagră lumea, măritîndu-se cu țapul pierzaniei !" Iar regina îi aruncă niște priviri poncișe. Iar cele două surori își scuturară hainele, de silă, uitîndu-se la ea.

Iar în cea de-a treia zi, cînd biruitorul în cea de pe urmă înfruntare, care fusese tot călărețul cel frumos, trecu pe sub ferestrele palatului, tînăra domniță, soția țapului, își luă din păr, spre a i-o arunca, o floare de tamariscă. Întrucît nu putuse a se stăpîni văzîndu-l pe soțul ei atîta de strălucitor.

La privelișteа aceea, mînia sultanului și nemulțumirea sultanei și ciuda celor două surori răbufniră cu năprasnicie. Iar ochii sultanului se făcură roșii, și urechile îi tremurară, și nările i se umflară. Și o luă pe fiică-sa de plete și vroi s-o omoare și s-o spulbere de pe pămînt. Și zbieră la ea :

— A, dezmățată afurisită, nu te-ai mulțumit numai să aduci un țap în neamul meu, ci iacătă că acuma îi stîrnești față de toată lumea pe venetici și le atîți dorințele după tine. Mori, dară, și izbăvește-ne de ticăloșia ta !

Și se pregătea să-i sfarme capul de lespezile de marmură. Și săraca domniță, cuprinsă de spaimă văzîndu-și moartea dinaintea ochilor, nu se putu opri, așa de scump lucru și drag este sufletul, să nu strige :

— Am să spun adevărul ! Cruță-mă, și am să spun adevărul !

Și, fără a-și mai trage sufletul, povesti lui tătîne-său, mumînă-si și surorilor tot ce i se întîmplase cu țapul, și ce era cu țapul, și cum era țapul cînd țap, cînd făp-

tură omenească. Și le spuse că era chiar soțul ei călărețul acela frumos, ce ieșise biruitor la întreceri.

Și-așa !

Iar sultanul, și soția sultanului, și cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domnițe...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și cincea noapte

Urmă :

...Iar sultanul, și soția sultanului, și cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domnițe, rămaseră năuci de uimire și se minunară de ursita fetei. Și-atîta cu ei !

Ci în ce îl privește pe țap, apoi acesta pieri. Și nu mai fu nici țap, nici flăcău frumos, nici mireasmă de țap, nici pomeneală de flăcău. Iar tînăra domniță, după ce îl așteptă în zadar zile în șir și nopți în șir, înțelese că el nu are să se mai ivească, și umbla tot tristă, și îndurerată, și plînsă, și fără de nădejde.

Și trăi ea așa o bună bucată de vreme, în bocete necurmate și în istovire, nevroind să primească nici o mîngîiere și nici o tihnă. Și răspundea la toți cîți încercau s-o facă să-și uite amarul :

— Degeaba, că sînt făptura cea mai năpăstuită, și am să mor, de bună seamă.

Ci, pînă a nu muri, vroi să știe singură de se mai află pe toată întinderea pămîntului lui Allah o femeie la fel de părăsită de soartă ca ea, și la fel de năpăstuită. Și hotărî dintru-ntîi să plece la drum și să le iscodească pe toate femeile din toate cetățile pe unde avea să umble.

Pe urmă, părăsi gîndul acesta, dintîi, și puse să se zidească, cu cheltuieli mari, un hammam strălucit ce nu-și avea seamăn în toată împărăția Indului. Și trimise crainici să dea de veste în toată împărăția că intrarea la hammam avea să fie fără de plată pentru toate femeile cîte vor vrea să vină să se scalde acolo, ci numai dacă fiecare femeie ce se va prileji de această treabă îi va povesti fetei regelui, spre a o însenina, nenorocirea cea mai mare sau jalea cea mai mare ce-i va fi întunecat viața. Cît despre cele ce nu aveau nimica de felul acesta spre povestit, apoi acelea nu aveau îngăduința de a intra la hammam.

Încît nu zăboviră a începe să curgă înspre hammamul domniței toate năcăjitele din împărăție, toate părăsitele de soartă, năpăstuitele de toate culorile, nevolnicele de toate soiurile, cele ce erau văduve și cele ce erau despărțite, și toate cîte fuseseră lovite, într-un chip ori într-altul, de răutatea vremilor ori de prăpădurile vieții. Și fiecare, înainte de a se scălda, îi povestea fetei regelui tot ce îndurase mai jalnic în viața ei. Unele îi povestiră cu cîte lovituri le cinsteau soții lor, iar altele vărsau lacrimi înșiruind povestea văduviei lor, pe cînd altele își spuneau amărăciunea de a-și vedea soțul cum îndrăgește pe vreo potrivnică de-a lor, cumplită și bătrînă, ori pe vreo arăpoaică cu buze de cămilă ; ba unele găsiră niște vorbe tare înduioșătoare spre a înșira povestea morții vreunui fiu singur la părinți, ori a vreunui soț tare iubit. Și un an se scurse în felul acesta la hammam, în dîrdora istorisirilor negre și a bocetelor. Ci domnița nu găsi nici o femeie, în mulțimea de femei pe cîte le văzuse, a cărei jale să poată fi asemuită cu a ei ca tărie și ca adîncime. Și tot mai mult se cufunda în jale și în deznădejde.

Și iacătă că într-o zi intră în hammam o biată bătrînă, tremurînd sub răsuflarea morții, ce se sprijinea într-o cîrjă spre a păși. Și veni la fata regelui, și îi sărută mîna, și îi spuse :

— Necazurile mele, ya setti, sînt mai multe decît anii cîți i-am trăit, și mi s-ar usca limba pînă să apuc a sfîrși să ți le istorisesc. Drept care, nu am să-ți spun decît necazul cel mai din urmă care mi s-a întîmplat, și care de altminteri este cel mai mare dintre toate, întrucît numai lui nu i-am priceput nici tîlcul, nici pricina. Iar necazul acesta mi s-a întîmplat chiar ieri, pe cale. Și, dacă tremur așa dinaintea ta, ya setti, tremur numai din pricină că am văzut ce-am văzut. Or, iacătă. Află, ya setti, că toată averea pe care o am nu este decît numai cămașa aceasta albastră de stambă pe care o vezi pe mine. Și, cum era de trebuință să fie numaidecît spălată, spre a-mi fi cu putință să mă înfățișez într-un chip cuviincios la hammamul milei tale, mă gîndii să mă duc pe malul vreunei ape curgătoare, în vreun loc pustiu, unde să-mi fie îngăduit a mă dezbrăca fără a fi zărită de cineva, și să-mi spăl cămașa. Iar treaba se petrecu fără de necazuri, și îmi isprăvisem de spălat cămașa și o întinsesem pe pietroaie la soare, cînd văzui cum venea înspre mine un catîr fără catîrgiu, încărcat cu două burdufuri pline cu apă. Iar eu, socotind că și catîrgiul are să se ivească numaidecît, detei zor să mă îmbrac iarăși cu cămașa care nu era decît pe jumătate zvîntată, și lăsai catîrul să treacă. Ci întrucît nu vedeam nici catîrgiu, nici umbră de catîrgiu, rămăsei tare nedumerită, gîndindu-mă la catîrul acela fără de stăpîn, ce se ducea bălăgănind din cap pe țărmul rîului, neabătut de la drumul și de la ținta lui. Și mă împinse ispita să mă scol în picioare și să mă iau pe urmele lui, de departe. Și ajunse dinaintea unei măguri, nu departe de malul apei, și se opri să bată în pămînt cu copita. Și de trei ori bătu așa cu copita de la piciorul lui al drept. Și, la cea de a treia bătaie, măgura se întrecrăpă, iar catîrul o luă în jos pe o vale dulce, înspre miezul măgurii. Iar eu, cu toată uluiala mea pînă peste poate, nu putui să-mi opresc sufletul de a se lua după catîrul acela. Și intrai

pe urma lui în hruba aceea de sub pământ. Şi nu avusei mult până ce să ajung în felul acesta într-o bucătărie mare, care pesemne că era, fără de nici o îndoială, bucătăria vreunui palat de sub pământul acela. Şi văzui nişte cratiţe roşii şi frumoase, rînduite cu grijă pe plitele cuptoarelor, şi care cîntau revărsînd o mireasmă de cea mai aleasă, ce-mi umflă toate jindurile inimii şi îmi înfioră nările. Şi o poftă mare îmi răscoli lăuntrurile, iar sufletul meu fu amarnic momit să guste din bucatele acelea minunate. Şi nu putui să-mi înfrîn jindurile sufletului. Şi, cum nu vedeam nici bucătar, nici ajutor de bucătar, nici pe nimeni de la care să cer ceva în numele lui Allah, mă dusei la cratiţa ce revărsa mireasma cea mai plăcută şi-i săltai capacul. Şi un abur tare mirositor mă învălui ; ci un glas strigă la mine deodată din fundul cratiţei : „Hei, hei ! Hei, hei ! aceasta-i pentru stăpîna noastră ! Nu pune mîna, că mori !" Iar eu, cuprinsă de spaimă, lăsai capacul să cadă la loc pe cratiţă şi fugii din bucătărie. Şi ajunsei în altă sală, oleacă mai mică, unde pe nişte tăvi erau orînduite tot felul de dulciuri alese, şi nişte plăcinte plăcut aromitoare, şi o grămadă de alte lucruri de cel mai ales soi, numai bune de mîncat. Iar eu, nemaiputînd să-mi înfrîn îndemnurile sufletului, întinsei mîna spre o tavă şi luai o plăcintă, caldă încă, şi moale. Şi iacătă că mă lovi ceva peste mînă, şi lăsai plăcinta ; iar un glas care ieşea din mijlocul tăvii strigă la mine : „Hei, hei ! hei, hei ! acestea-s pentru stăpîna noastră ! Nu pune mîna, că mori !" Iar înfricoşarea mea ajunse pînă peste fire, şi o luai la fugă drept înainte, tremurînd toată pe picioarele mele cele bătrîne care se topeau sub mine. Şi, după ce trecui printr-un şir de săli, şi-apoi prin alt şir de săli, mă pomenii dintr-o dată într-o sală mare, zidită boltit, de-o mîndreţe şi de-o bogăţie ce nu avea nimica de pizmuit nici la saraiurile regilor, ba dimpotrivă ! Şi, în mijlocul acelei săli, era un havuz mare plin cu apă străcurată. Iar împrejurul havuzului erau patruzeci

de jeţuri, dintre care unul era mai înalt şi mai strălucit decît celelalte. Şi nu văzui pe nimenea în sala aceea, în care nu se afla decît răcoare şi desăvîrşire. Şi şedeam acolo de-o bună bucată de vreme, minunîndu-mă de toată frumuseţea aceea, cînd, în toiul tăcerii, urechile-mi tresăriră la o zarvă ca aceea pe care o fac copitele unui ciopor de capre pe pietre. Şi, neştiind cam ce treabă s-ar fi putut să fie, mă ghemuii degrabă pe după un divan ce se afla lîngă un perete, în aşa fel ca să pot să văd fără ca eu să fiu văzută. Iar zarva de copite tocănind pe podea se apropie de sală, şi văzui în curînd cum intrară în încăpere patruzeci de ţapi cu nişte bărbi lungi. Iar ţapul cel de la urmă era călare pe cel de dinaintea lui. Şi se duseră cu toţii de şezură rînduiţi frumos, fiecare dinaintea cîte unui jeţ, împrejurul havuzului. Iar cel care călărea pe soţul său se dete jos din spinarea celui care îl purta, şi se duse de şezu dinaintea jeţului cel mare. Pe urmă toţi ţapii se temeniră înaintea lui, cu capul pe podea, şi şezură aşa un timp, fără a se mişca. Pe urmă se sculară iarăşi cu toţii deodată şi, odată cu căpetenia lor, se scuturară de trei ori. Şi, tot atunci, blănile lor de ţapi căzură de pe ei. Şi văzui patruzeci de feciori ca nişte lune, iar cel mai frumos dintre ei era căpetenia. Şi intrară în havuz, cu căpetenia lor în frunte, şi se scăldară în apă. Şi ieşiră de-acolo cu nişte făpturi ca de iasomie care îl binecuvîntau pe Zămislitorul lor. Şi se duseră de şezură în jeţuri, goi toţi cu frumuseţea lor. Şi, pe cînd eu mă uitam la flăcăul ce şedea pe jeţul cel mare, şi mă minunam în inima mea de înfăţişarea lui, văzui deodată nişte lacrimi mari cum îi picurau din ochi. Şi nişte lacrimi la fel cădeau şi din ochii celorlalţi feciori, da nu chiar atîta de multe. Şi toţi începură să ofteze, spunînd : „O, stăpîne al nostru ! o, stăpîne al nostru !“ Iar flăcăul, căpetenia lor, suspina : „O, domniţă a gingăşiei şi a frumuseţii ! “ Pe urmă auzii nişte gemete ce ieşeau din pămînt, se revărsau din boltă, răzbăteau din ziduri, din uşi şi din toate

lucrurile, rostind cu jale și cu durere tot vorbele astea : „O, stăpînă a noastră ! o, sultană a gingășiei și a frumuseții !“ Și, după ce plînseră și suspinară și oftară vreme de un ceas, flăcăul se ridică și spuse : „Cînd ai să vii ? Că eu nu pot să ies ! O, sultana mea, cînd ai să vii, întrucît eu nu pot să ies ?“ Și coborî de pe jețul său și intră iarăși în blana lui de țap. Și toți la fel coborîră de pe jețurile lor și intrară iarăși în piei le lor de țapi. Și se duseră așa cum veniseră. Iar eu, cînd nu mai auzii pe lespezi zgomotul copitelor lor, mă sculai din ascunzătoarea mea și plecai și eu precum venisem. Și nu putui să răsuflu în voie decît cînd mă văzui afară de sub pămînt. Și-aceasta-i, o, domniță, povestea mea. Or, ea-i nenorocirea cea mai mare din viața mea. Întrucît nu numai că nu am putut să-mi satur din cratițe și de pe tablale ispitele, ci nici n-am priceput nimic din toate minunățiile cîte le-am văzut acolo sub pămînt. Și tocmai aceasta-i nenorocirea cea mai mare din viața mea !

Iar cînd baba își sfîrși astfel povestea, fata regelui, care o ascultase cu inima zvîcnind, nu se mai îndoi că țapul care călărea pe tovarășul său, și care era flăcăul cel mai frumos, n-ar fi cumva multiubitul ei, și era să moară de tulburare. Și, cînd într-un sfîrșit izbuti să vorbească, îi spuse bătrînei :

— O, maică a mea, Allah cel milosîrdnic nu te-a mînat aici decît pentru ca bătrînețele tale să-ți fie fericite de pe urma mea. Întrucît de-acuma înainte ai să-mi fii ca o maică a mea, și tot ceea ce stăpînește mîna mea va fi și sub mîna ta. Ci, fie-ți milă ! dacă ai vreo îndatorință față de binefacerile lui Allah asupra capului tău, ridică-te pe clipă pe dată și du-mă la locul unde l-ai văzut pe catîr intrînd cu cele două burdufuri. Și nu-ți cer să vii cu mine, ci numai să-mi arăți unde este locul !

Iar bătrîna răspunse că ascultă și că se supune. Și, cînd luna se ridică peste terasa hammamului, plecară amîndouă și se duseră pe malul rîului.

Și văzură în curînd vreme catîrul ce venea înspre ele, încărcat cu cele două burdufuri ale lui pline cu apă. Și se luară după el, de departe, și îl văzură cum bătea cu copita la poala măgurii, și cum se afundă în hruba de sub pămînt, deschisă dinainte-i. Iar fata regelui îi spuse bătrînei :

— Tu așteaptă-mă aici !

Ci bătrîna nu vroi nicicum s-o lase să intre singură în hrubă, și se ținu după ea, în pofida spaimei.

Și intrară în hruba de sub pămînt, și ajunseră în bucătărie. Și din toate cratițele cele roșii și mîndre, orînduite frumos pe plite, și care cîntau cu dulceață, se revărsau niște miresme de soiul cel mai ales, care umflau foalele inimii, înfiorau nările și risipeau grijile din sufletele necăjite. Iar capacele cratițelor se ridicau singure la trecerea lor, și niște glasuri răsunau voioase, zicînd :

— Bun venit stăpînei noastre, bun venit !

Iar în cea de-a doua sală văzură tablalele orînduite, în care se aflau dulciuri minunate, și clătite presărate cu zahăr, și niște lucruri atîta de bune și atîta de ispititoare încît îl săturau numai cu înfățișarea lor pe cel ce le privea. Și din toate tăvile și din afundul căpisterelor cu pîinea proaspătă niște glasuri voioase se învălurau la trecerea lor :

— Bun venit ! bun venit !

Și pînă și aerul dimprejurul lor parcă ridica niște freamăte de fericire și răsuna de strigăte de bucurie.

Iar bătrîna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătîndu-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare :

— O, stăpîna mea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...bătrîna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătîndu-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare :

— O, stăpîna mea, iată pe aici trebuie să intri. Iar eu am să te aștept colea, căci locul slujnicelor este la bucătărie și nu în sălile scaunului împărătesc !

Iar domnița porni singură, prin acèle bolte, și ajunse în sala cea mare pe care i-o zugrăvise bătrîna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă niște cîntări de bun venit. Și în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse bătrîna, domnița se duse de șezu pe jețul cel-falnic ce se înălța la locul de cinstire, pe marginea havuzului. Și nu mai făcu nimic alta decît își trase iașmăcuțul peste față.

Or, de-abia se așezase ea astfel, ca o regină în jețul său, că un vuiet tare dulce se auzi, nicidecum ca de niște copite bocănind pe podele, ci ca un pas ușor ce venea în fugă vestindu-l pe stăpînul său. Și, ca un diamant, intră voinicul.

Și se petrecu ceea ce se petrecu.

Iar în inimile celor doi îndrăgostiți bucuria urmă după vîrtejuri. Și se îmbrățișară așa cum un iubit se îmbrățișează cu iubita lui, pe cînd din boltă și din ziduri și din toate ungherele sălii răsunau dulce cînturile și se înălțau glasurile slujnicelor întru slava fetei sultanului.

Și, după o bucată de vreme petrecută de cei doi îndrăgostiți în desfături și în huzururi vrăjite, se întoarseră la palatul sultanului, unde sosirea lor fu întîmpinată cu încîntare, și de rudele lor, ca și de toți cei mici și cei

mari, în vîlvora bucuriilor şi a cîntecelor, şi a împodobirii întregii cetăţi de către tîrgoveţii ei.

Şi de-atunci trăiră mulţumiţi şi înfloritori. Ci numai unul singur Allah este cel mai mare !

Iar Şeherezada, întrucît nu se simţea obosită în noaptea aceea, mai spuse :

POVESTEA CU FIUL REGELUI ŞI CU BROASCA-ŢESTOASĂ

Se povesteşte, între cîte se povestesc, că în vechimea vremilor şi în curgerea veacurilor şi a clipelor, a fost un sultan puternic, pe care Atoateîmpărţitorul îl dăruise cu trei copii. Şi pe aceşti trei copii, care erau nişte flăcăi neînfricaţi şi nişte luptători viteji, îi chema : pe cel mai mare Şater-Ali ; pe cel de al doilea, Şater-Hossein ; iar pe cel mai mic, Şater-Mohammad. Iar acesta cel mai mic era de departe cel mai frumos, cel mai viteaz şi cel mai mărinimos dintre cei trei fraţi. Iar tatăl lor îi iubea cu o dragoste la fel, într-atîta că hotărîse să le lase la fiecare, după moartea lui, o parte aşişderea din bunurile şi din împărăţia sa. Întrucît era om drept şi cinstit. Şi nu vroia să-l căpătuiască pe unul în paguba celorlalţi.

Iar cînd flăcăii ajunseră la vîrsta de însurătoare, regele, părintele lor, rămase încurcat şi şovăind, şi, spre a se sfătui cu careva, îl chemă pe vizirul său, un om înţelept, cinstit şi plin de socotinţă, şi îi spuse :

— O, vizire al meu, tare aş vrea să găsesc nişte soţii pentru cei trei feciori ai mei care sînt la vîrsta de a se însura, şi te-am chemat ca să capăt un sfat de la tine în privinţa aceasta.

Iar vizirul cugetă vreme de un ceas, pe urmă săltă capul şi răspunse :

— O, rege al vremilor, asta-i o treabă tare gingaşă !

Pe urmă adăugă :

— Norocul și nenorocul sînt învăluite în nevăzut ; și nimenea nu ar putea să siluiască județele ursitei. Drept aceea gîndul meu este că tustrei feciorii stăpînului nostru regele să lase în seama soartei lor de-a le alege soțiile. Și, pentru aceasta, tot ceea ce au mai bun de făcut cei trei coconi este de-a se sui pe terasa palatului, cu arcurile și cu săgețile lor. Și, acolo, să fie legați la ochi, și să fie puși să se învîrtească pe loc de mai multe ori. După care, fiecare dintre ei să tragă cu o săgeată înspre partea față de care s-a oprit. Iar casele pe care au să cadă săgețile să fie cercetate ; iar stăpînul nostru sultanul să cheme pe fiecare dintre stăpînii acelor case și să le ceară de soție fata pentru coconul cu săgeata, dat fiind că fata aceea i-a fost scrisă astfel întru norocul său de către ursită.

Cînd auzi vorbele acestea ale vizirului său, sultanul îi spuse :

— O, vizire al meu, sfatul tău este un sfat minunat, iar povața ta este primită.

Și trimise numaidecît după cei trei fii ai săi, care tocmai se întorceau de la vînătoare, îi vesti de înțelegerea hotărîtă în privința lor între el și vizir, și se sui cu ei pe terasa palatului, urmat de toți vizirii și de toți dregătorii.

Iar cei trei coconi, care se suiră pe terasă ducîndu-și fiecare arcurile și tolbele, își aleseră cîte o săgeată și își apucară arcurile. Și fură legați la ochi.

Și, cel dinîi, fiul cel mai mare al regelui, după ce fu pus să se învîrtească pe loc, își ațintì săgeata înspre partea față de care se afla întors. Iar săgeata, zvîrlită din coarda slobozită năprasnic, zbură prin văzduhuri și ajunse de căzu pe casa unui emir mare.

Și, la rîndu-i, cel de-al doilea fiu al regelui își slobozi săgeata, care ajunse de căzu pe terasa baș-căpeteniei oștilor împărăției.

Iar cel de-al treilea fiu al regelui, care era beizadea Șater-Mohammad, își slobozi săgeata înspre partea spre care se afla întors. Și săgeata ajunse de căzu pe o casă pe al cărei stăpîn nu-l știa nimenea.

Și plecară să cerceteze cele trei case cu pricina. Și se văzu că fata emirului cel mare și fata capului oștirii erau două fetișcane ca niște lune. Iar părinții lor fură peste măsură de bucuroși să le mărite cu cei doi feciori ai regelui. Ci cînd se duseră să cerceteze și casa cea de a treia, care era casa unde căzuse săgeata lui Șater-Mohammad, văzură că nu era locuită decît de o broască-țestoasă mare și singuratică.

Iar sultanul, părintele lui Șater-Mohammad, și toți vizirii și emirii și musaipii se uitară la broasca aceea mare, care trăia singură-singurică în casa aceea, și se minunară ca de-o minune. Ci, întrucît nici nu era de visat măcar o clipită de a i-o da de soție lui beizadea Șater-Mohammad, sultanul hotărî că trebuie să se ia de la cap iarăși încercarea. Și, ca urmare, coconul cel tînăr se sui iarăși pe terasă, ducîndu-și pe umăr arcul și tolba, și, dinaintea tuturor celor de față, își slobozi a doua oară săgeata asupra norocului său. Și săgeata, dusă de ursită, ajunse de căzu taman chiar pe casa locuită de broasca aceea mare și singuratică.

La priveliștea aceasta, sultanul rămase pînă peste fire de nedumerit, și îi spuse beizadelei :

— Pe Allah, o, fiul meu, mîna ta nu are astăzi asupra-i binecuvîntarea. Roagă-te întru Prorocul !

Iar coconul cel tînăr răspunse :

— Mîntuirea și binecuvîntările și toate milele să fie asupra lui, asupra soților lui și asupra drept-credincioșilor lui !

Iar sultanul adăugă :

— Cheamă în ajutor numele lui Allah, și slobozește-ți săgeata pentru cea de-a treia încercare !

Iar coconul cel tînăr spuse :

— În numele lui Allah cel fără de margini milosîrdnic, Atoate-făcătorul-de-bine !

Și, încordîndu-și arcul, slobozi a treia oară săgeata, care ajunse, dusă de ursită, de căzu încă o dată tot pe casa în care trăia, în singurătate, broasca aceea mare.

Cînd văzu, fără putință de tăgadă, că încercarea era atîta de limpede și de vădită în folosul broaștei-țestoase, sultanul hotărî ca fiul său, beizadea Șater-Mohammad, să rămînă neînsurat. Și îi zise :

— O, fiul meu, întrucît broasca aceasta nu este nici de neamul, nici de soiul, nici de legea noastră, este mai bine ca tu să nu te însori deloc, pînă ce Allah are să ne trimită milele sale !

Ci Șater-Mohammad strigă spunînd :

— Pe harurile Proroculuí — cu el fie rugăciunea și pacea ! — vremea burlăciei mele a trecut ; și, întrucît broasca-țestoasă mi-a fost scrisă de ursită, primesc să mă însor cu ea.

Iar sultanul, pînă peste măsură de uluit, răspunse :

— Hotărît, o, fiul meu, broasca aceea țestoasă ți-a fost scrisă de ursită ; ci de cînd oare fiii lui Adam își iau de soții broaște-țestoase ? Acesta-i un lucru de-a mirărilea !

Ci beizadeaua răspunse :

— Eu pe broasca aceasta o vreau de soție și pe nici una alta !

Iar sultanul, care își iubea feciorul, nu vroi să-l supere cumva, nici să-i facă vreun necaz, și, schimbîndu-și hotărîrea, își dete învoirea la căsătoria aceea ciudată.

Și se porniră niște petreceri mari și niște ospețe mari și niște zaiafeturi mari, cu danțuri și cu cîntece, în cinstea nunții coconilor Șater-Ali și Șater-Hossein, cei doi fii mai mari ai sultanului. Iar cînd cele patruzeci de zile și patruzeci de nopți cît ținură petrecerile pentru fiecare nuntă se scurseră, cei doi coconi intrară în iatacurile soți-

ilor lor, pentru noaptea de nuntă, și își împliniră însurătoarea cu deplină fericire și bărbăție.

Ci, cînd fu rîndul nunții coconului cel mic, Șater-Mohammad, cu soția lui broasca țestoasă cea singuratică, amîndoi frații mai mari, și amîndouă soțiile celor doi frați, și părinții, și toate femeile emirilor și ale dregătorilor nu vroiră să vină la sărbătorire, și nu cruțară nimic spre a face acea sărbătoare cît mai jalnică și mai mohorîtă. Încît coconul cel mic fu umilit în sufletul său, și îndură tot felul de jigniri, atît de la privirile cît și de la rînjetele și întoarcerile de spate ale tuturora. Ci în ce privește ceea ce se petrecu în noaptea nunții, cînd domnișorul intră la soția sa, nimeni nu putu să știe nimic. Întrucît totul se petrecu sub vălul pe care numai ochii lui Allah pot să-l străbată. Și tot așa fu și în noaptea următoare și, de altminteri, în toate celelalte nopți. Și toată lumea se minuna că o legătură ca aceea putuse să se înfăptuiască ! Și nimenea nu pricepea cum un fiu de-al lui Adam putea să sălășluiască alături cu o broască-țestoasă, fie ea chiar și mare cît un chiup de cel mai mare. Și iacă-așa cu nunta lui beizadea Șater-Mohammad cu soția sa broasca-țestoasă !

Ci iacătă că anii, grijile domniei și tulburările de tot felul, fără a mai socoti și durerea ce-i pricinuise însurătoarea fiului său cel mic, îi gîrboviră sultanului spinarea și îi subțiară oasele. Și slăbi, și se gălbeji, și își pierdu pofta de mîncare. Iar vederea i se topi odată cu puterile ; și ajunse aproape orb de-a binelea.

Cînd cei trei fii, care îl iubeau pe părintele lor așa cum îl iubeau, văzură starea în care se afla sultanul, chibzuiră să nu mai lase grija sănătății sale în seama femeilor din harem, care erau niște neștiutoare și niște bîntuite de eresuri ; și se sfătuiră asupra căilor cele mai bune de folosit spre a-i întoarce tatălui lor puterile, odată cu sănătatea. Și veniră la el și, după ce îi sărutară mîna, îi spuseră :

— O, taică la nostru, iacătă că fața ta îngălbenește, și că pofta ta de mîncare scade, și că vederea îți slăbește. Iar dacă lucrurile au să urmeze tot așa, nu o să mai avem decît a ne sfîșia hainele, în durerea noastră de a ne pierde și noi odată cu tine, care ești sprijinul și îndrumarea noastră ! Se cade, dar, să asculți de sfatul nostru, întrucît sîntem fiii tăi, iar tu ești părintele nostru. Or, noi am chibzuit ca de-aci înainte soțiile noastre să-ți gătească mîncarea, și nicidecum femeile din haremul tău. Căci soțiile noastre sînt tare pricepute la bucătăreală, și au să-ți facă niște bucate care să-ți întoarcă pofta de mîncare, și odată cu pofta să-ți întoarcă puterile, și odată cu puterile sănătatea, și odată cu sănătatea să-ți aducă îndărăt strălucirea vederii și tămăduirea ochilor tăi bolnavi.

Iar sultanul fu nespus de înduioșat de grija aceasta a fiilor săi, și le răspunse :

— Reverse-și Allah asupră-vă milele sale, o, fii ai tătînelui vostru ! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

...treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre.

Ci ei strigară, spunînd :

— Cum supărare ? Da oare nu sînt ele roabele tale ?

Şi ce altceva au de făcut mai degrabă, decît să gătească bucatele pentru întremarea ta ? Şi ne-am gîndit, o, tată, că pentru tine ar fi cel mai bine ca fiecare dintre ele să-ţi facă o tavă cu bucate, gătite de ele, aşa ca sufletul tău să poată să-şi aleagă dintre tăvi pe aceea ce-ţi va fi cea mai pe plac ca înfăţişare, ca mireasmă şi ca gust. Şi, în felul acesta, sănătatea are să ţi se întoarcă, iar ochii au să ţi se zviduiască.

Iar sultanul îi sărută şi le spuse :

— Voi ştiţi mai bine decît mine ceea ce mi se cuvine !

Şi, ca urmare a acestei înţelegeri care îi bucură pînă peste marginile bucuriei, cei trei coconi se duseră la soţiile lor şi le porunciră să pregătească, fiecare, cîte o tavă cu bucate care să fie minunate ca înfăţişare şi ca mirosnă. Şi fiecare dintre ei sfîrni mîndria soţiei sale, spunîndu-i :

— Trebuie ca tatăl nostru să aleagă bucatele gătite în casa noastră, şi nu pe cele gătite în casa fraţilor mei !

Şi, estimp, cei doi fraţi mai mari nu conteneau să-şi rîdă de fratele lor mezin, întrebîndu-l cu mare batjocură cam ce-ar putea să trimită soţia lui, broasca-ţestoasă, spre a face să se întoarcă pofta de mîncare a tatălui lor şi spre a-i îndulci cerul gurii. Ci el nu răspundea la întrebările şi la iscodelile lor decît cu un zîmbet cuminte.

Cît despre soţia lui Şater-Mohammad, care era broasca-ţestoasă cea singuratică, apoi ea nu aştepta decît un prilej ca acela spre-a arăta de ce era în stare. Şi, pe clipă pe dată, se apucă de lucru. Şi începu cu a o trimite la soţia fiului cel mai mare al regelui pe slujnica sa de credinţă, cu sarcina de a-i cere să binevoiască a strînge, pentru ea, broasca, toate căcărezele de şobolani şi de şoareci de prin casă, dat fiind că ea, broasca, avea numaidecît trebuinţă de ele spre-a drege orezul, umpluturile şi celelalte bucate, şi că ea niciodată nu se folosea de alte mirodenii decît de acestea. Iar soţia lui Şater-Ali, cînd auzi una ca asta, îşi zise : „Nu, pe Allah ! ferească-mă sfîntul

să dau căcărezile de șobolani și de șoareci pe care mi le cere afurisita aceea de broască-țestoasă. Întrucît o să pot să mă cam folosesc și eu de ele, ca mirodenii, mai bine decît ea !" Și îi răspunse slujnicei :

— Îmi pare rău să răspund cu un refuz. Ci, pe Allah ! căcărezele pe care le am de-abia dacă îmi ajung mie !

Și slujnica se întoarse acasă, aducînd răspunsul acesta stăpînă-si, broasca-țestoasă.

Atunci broasca se puse pe rîs ; și se cutremură de bucurie. Și o trimise pe slujnica de credință și la soția celui de-al doilea fiu al regelui, cu sarcina de a-i cere tot găinațul de la găini și de la porumbei pe care îl avea la îndemînă, întrucît, chipurile, ea, broasca, ar fi avînd o grabnică trebuință de așa ceva spre a presăra bucatele ce le gătea pentru sultan. Ci slujnica se întoarse la stăpînă-sa cu mîna goală și cu niște vorbe jignitoare pe limbă, din partea soției lui Șater-Hossein. Iar broasca, dacă o văzu pe slujnică cu mîna goală, și dacă auzi vorbele cele jignitoare pe care le aducea pe limbă din partea soției celui de-al doilea fiu al sultanului, se înfioră de voioșie și de mulțumire, și se puse pe un rîs de se prăbuși pe spate.

După care, gătî bucatele, așa cum știa ea, le orîndui pe tavă, puse tava într-un coș de răchită, și acoperi totul cu un ștergar de in mirosind a trandafir. Și o trimise pe slujnica ei de credință să ducă tava la sultan, pe cînd, la rîndul lor, cele două soții ale beizadelor își trimiteau tăvile lor cu niște roabe.

Și iacătă că veni și ceasul mesei ; iar sultanul șezu jos dinaintea celor trei tablale ; ci, de îndată ce fu ridicat capacul de pe tava celei dintîi domnițe, o miasmă se revărsă, spurcată și siloasă, de căcăreze de șoarece, în stare să-l înăbușe și pe un elefant. Iar sultanul fu atîta de rău izbit de miasma aceea, încît își întoarse capul și se prăbuși amețit, cu picioarele sub barbă. Iar fiii lui

se repeziră împrejurul său, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl vînturară, și izbutiră a-l face să-și vină în fire. Și-atunci, aducîndu-și aminte de pricina amețelii sale, nu putu să se oprească a-și lăsa mînia să răbufnească împotriva noră-si și s-o copere cu toate afurisirile.

Și, de la o vreme, ajunseră de-l domoliră, și făcură cîte și mai cîte pînă ce îl înduplecară să guste și din tava a doua. Ci, de îndată ce o dezveliră, o miasmă cruntă și împuțită umplu sala, de parcă s-ar fi ars acolo găinațul tuturor orătăniilor din cetate. Și miasma aceea pătrunse în beregățile, în nasul și în ochii bolnavi ai prăpăditului de sultan, care gîndi că de data aceasta avea să ajungă orb de-a binelea, și să-și dea duhul. Ci toți se repeziră să deschidă ferestrele și să ducă de-acolo tablaua, pricină a răului întreg, și să aprindă tămîie și smirnă spre a curăța aerul și a risipi miasma aceea urîtă.

Iar după ce sultanul îngrețoșat trase oleacă de aer curat în piept și izbuti să grăiască, strigă :

— Da ce rău le-am făcut eu soțiilor voastre, o, copiii mei, de-l chinuie așa pe un bătrîn și-i sapă groapa de viu ? Aceasta-i o nelegiuire neiertată la Allah !

Și cei doi coconi, soții celor care gătiseră tablalele, își lăsară nasul în jos și răspunseră că aceasta-i o treabă care trece de înțelegerea lor.

Și, estimp, coconul cel tînăr Șater-Mohammad veni să-i sărute mîna părintelui său, și îl rugă să-și uite silele ce simțise, spre a nu se mai gîndi decît la plăcerea pe care avea s-o aibă de-la cea de a treia tavă. Iar sultanul, cînd auzi așa, fu cuprins de o mînie și de o supărare pînă peste poate, și strigă :

— Au ce spui tu, o, Șater-Mohammad ? Și-ți bați joc de părintele tău bătrîn ? Eu acuma să mă ating de bucatele gătite de broasca-țestoasă, cînd și cele gătite de niște degete de femei sînt atîta de grețoase și atîta de înfricoșătoare ? Văd bine că v-ați jurat tustrei să faceți să se

verse fierea din mine și să mă faceți să-mi sorb moartea dintr-o înghițitură.

Ci coconul cel mic se aruncă la picioarele părintelui său și îi jură, pe viața lui și pe adevărul cel sfînt al credinței, că tablaua cea de-a treia are să-l facă să-și uite necazurile, și că el, Șater-Mohammad, se leagă să înghită toate bucatele dacă n-au să fie pe placul tatălui său. Și îl rugă fierbinte și îl îndemnă și stărui cu atîta căldură și cu atîta smerenie să-i facă hatîrul de a se uita la tavă, că regele, pînă la urmă, se lăsă înduplecat și-i făcu semn unuia dintre robi să ridice capacul de pe cea de a treia tabla, rostind însă rugăciunea : „Mă adăpostesc întru Allah cel atoateocrotitorul !"

Ci iacătă că, odată capacul ridicat, se revărsă de pe tablaua broaștei o aromă închipuită din cele mai dulci mirosne de bucătărie, și-atîta de aleasă și-atîta de plăcut pătrunzătoare că, tot atunci, se și deznodară băierile inimii sultanului, și i se deschiseră florile boșogilor, și i se înfiorară vînturătoarele nărilor, și i se întoarse pofta de mîncare cea de atîta vreme pierită, și i se deschiseră ochii, și i se limpezi vederea. Și ca trandafirul i se făcu obrazul, și hodinită icoana chipului. Și se porni să mănînce fără de răgaz, vreme de un ceas. După care, bău dintr-un sorbet minunat cu mosc și cu înghețată mărunțită, și, de plăcere, rîgîi de cîteva ori niște răgîieli pornite din afundul pîntecelui său mulțumit. Și, simțindu-se pînă peste poate de voios și de îndestulat, îi mulțumi Atoateîmpărțitorului pentru darurile sale, zicînd : „Al Gamdu lillah !"

Și nu mai știa cum să-i mărturisească fiului său cel mic mulțumirea ce-o avea de la bucatele gătite de broasca-țestoasă, soția acestuia. Iar Șater-Mohammad primi laudele sfios, spre a nu-i face pizmași pe frații lui și a-i stîrni împotrivă-i. Și îi spuse tatălui său :

— Aceasta, o, tată al meu, nu este decît o parte din harurile soției mele ! Ci, cu voia lui Allah, are să vină

o zi cînd soției mele are să-i fie dat să-și merite și mai bine firitiselile tale !

Și îl rugă, de vreme ce era mulțumit, să îngăduie ca pe viitor numai broasca-țestoasă să aibă grija de a-i pregăti tăvile cu bucate, în fiecare zi. Iar sultanul primi, spunînd :

— Din toată inima mea părintească și plină de dragoste, o, copilul meu !

Și, cu mîncărurile acelea, se întremă iarăși pe deplin. Iar ochii i se zviduiră și ei.

Și, spre a sărbători vindecarea sa și întoarcerea vederii, sultanul dete o petrecere mare la sarai, cu un ospăț falnic, la care îi pofti pe cei trei fii ai săi cu soțiile lor. Iar domnițele se gătiră cît putură mai bine, ca să se arate dinaintea sultanului într-un chip care să facă fala soților și să le lumineze obrazul dinaintea părintelui lor.

Iar broasca-țestoasă se gătì și ea spre a-i lumina obrazul soțului ei în fața lumii, cu frumusețea podoabelor și cu hainele-i zarife. Și, după ce fu dichisită întocmai precum vroise, o trimise pe slujnica ei de credință la cumnată-sa cea mare s-o roage să-i împrumute, ei, broaștei-țestoase, gîsca cea mai mare pe care o avea în poiată, întrucît dorea, ea, broasca, să se ducă la sarai călare pe acea pasăre bună de călărit. Ci domnița îi dete răspuns, prin mijlocirea limbii slujnicei, că dacă ea, domnița, ar avea o gîscă atîta de frumoasă, s-ar folosi ea însăși de o asemenea pasăre. Iar broasca, la răspunsul acesta, se prăvăli pe spate de rîs, și o trimise pe slujnică la cea de a doua domniță, cu sarcina de a-i cere, numai ca împrumut pe-o zi, țapul cel mai mare pe care îl avea. Ci slujnica se întoarse la stăpînă-sa aducîndu-i pe limbă un refuz însoțit de vorbe amare și de cleveteli neplăcute. Și broasca se stîlci și se cutremură de rîs, și fu pînă peste poate de înveselită și de bucurată.

Și, cînd veni ceasul petrecerii, și cînd femeile sultanului se rînduiră frumos, sub porunca stăpînei lor, dinaintea ușii celei mari de la harem, spre a le întîmpina pe cele trei soții ale fiilor regelui, văzură deodată un nor de pulbere ce se apropia cu mare repeziciune. Și, din mijlocul acelui nor, se ivi în curînd o gîscă uriașească ce zbura la fața pămîntului, cu picioarele zvîcnind, cu gîtul întins și cu aripile zbătute, și ducînd-o cocoțată amarnic în spinare-i, și cu fața răvășită de spaimă, pe cea dintîi domniță. Și, numaidecît după ea, călare pe un țap ce behăia și zvîrlea din copite, îngălată și colbuită toată, se ivi și cea de-a doua domniță.

Și, la privelișteа aceea, și sultanul și soția sa rămaseră pînă peste poate de îmbufnați, și se făcură vineți la chip, de rușine și de supărare. Iar sultanul izbucni împotriva lor în boscorodeli și în mustrări, spunîndu-le :

— Iacătă-vă că nu sînteți mulțumite de a-mi fi vroit moartea prin greață și otrăvire, mai vreți să mă faceți și de rîsul lumii, și să ne umiliți și să ne necinstiți pe toți în ochii norodului !

Iar sultana, și ea, le primi cu niște vorbe scorțoase și cu niște ochi poncișI. Și nu se știe ce s-ar fi întîmplat, de nu s-ar fi dat de veste chiar atunci de apropierea alaiului celei de-a treia domnițe. Iar inima sultanului și a soției sale se umplură de spaimă ; întrucît își ziceau : „Dacă așa a fost alaiul celor două domnițe dintîi, care-s de spița noastră de făpturi omenești, cum are să fie alaiul celei de-a treia, care-i din neamul broaștelor-țestoase ?“ Și chemară într-ajutor numele lui Allah, zicînd : „Nu este ajutor și mîntuire decît întru Allah, carele este mare și puternic !“ Și așteptară năpasta, ținîndu-și răsuflarea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și opta noapte

Urmă :

Și iacătă că ceata celor dintîi vestitori se ivi pe meidan, dînd de știre sosirea soției coconului Șater-Mohammad. Și îndată se și văzură patru saizi frumoși, îmbrăcați cu atlazuri și cu niște mantii strălucite cu mînecile fluturînd, care veneau, cu niște vergele lungi în mînă, strigînd :

— Faceți loc fetei de regi !

Și palanchinul, acoperit cu stofe scumpe și frumos colorate, se ivi purtat pe umeri de niște arapi tuciurii, și veni de se opri în josul scării de la intrare. Și coborî din el o domniță înveșmîntată în strălucire și în frumusețe, pe care nimeni nu o cunoștea. Și, cum se așteptau să vadă coborînd tot așa și broasca-țestoasă, crezură că domnița aceea era însoțitoarea broaștei. Da dacă o văzură că suie numai ea scara, și că palanchinul se îndepărtează, fură cam nevoiți să cunoască în ea pe soția lui Șater-Mohammad, și s-o întîmpine cu toate cinstirile datorate cinului ei și cu toată dragostea cuvenită. Iar inima sultanului se umflă de drag la vederea frumuseții, a gingășiei, a iscusinței, a purtării ei alese și a farmecului a tot ce se revărsa din ea, și pînă și din pașii ori din mișcările ei cele mai mărunte.

Și, întrucît venise ceasul de-a se așeza la ospăț, sultanul îi pofti pe fiii săi și pe soțiile fiilor săi să ia loc împrejurul lui și al sultanei. Și începu masa.

Or, felul cel dintîi de bucate aduse pe tablale fu, precum este datina, o tavă mare de orez fiert în unt. Ci, pînă a avea vreme careva să ia o înghițitură, domnița cea frumoasă apucă tava și și-o turnă pe toată în cap. Și, tot atunci, toate boabele de orez se preschimbară în mărgăritare, care se revărsară de-a lungul pletelor dom-

niței, și se împrăștiară împrejurul ei, și căzură pe podea cu un zuruit vrăjit.

Și, pînă să apuce cei de față să se dezmeticească din uluiala lor dinaintea unei minuni atîta de strălucite, domnița luă un castron mare, plin cu niște ciorbă verde și grasă de mulukhia, și și-o turnă de-a valma pe cap. Iar ciorba cea verde se preschimbă pe dată într-un potop de smaralde cu cea mai frumoasă apă, ce se revărsară de-a lungul pletelor și al hainelor ei, și ajunseră de se împrăștiară împrejuru-i, îngemănîndu-și culorile lor frumoase cu albeața neprihănită a mărgăritarelor de pe podea.

Iar priveliștea acelor minuni îi ului pînă peste poate pe sultan și pe musafirii săi. Iar slujnicele se repeziră să aducă la masă alte tablale cu orez și cu ciorbă de mulukhia. Iar celelalte două domnițe, îngălbenind de-a binelea de pizmă, nu vroiră să rămînă cumva atîta de șterse sub izbînda cumnatei lor, și apucară și ele la rîndu-le farfuriurile cu bucate. Iar cea mai mare apucă tava cu orez, pe cînd cea de-a doua luă castronul cu ciorba cea verzuie. Și și le turnară fiecare pe cap. Iar orezul rămase orez în părul uneia, și începu să se scurgă grețos pe capul pe care îl îngălă cu unt. Iar ciorba cea verde rămase ciorbă, și se scurse pe părul și pe fața și pe hainele celei de-a doua, învăluind-o pe toată într-o năclăială verde, ca-ntr-o ocară de vacă, scîrboasă și cleioasă pînă peste poate.

Iar sultanul, la priveliștea aceea, rămase îngrețoșat pînă peste marginile îngrețoșării, și țipă la cele două nurori mai mari ale sale să se scoale de acolo și să iasă din sală, departe de ochii lui. Și le dete de înțeles că nu mai vroia să le vadă de-aci înainte, nici măcar să nu le mai simtă mireasma. Iar ele se sculară, pe clipă pe dată, și plecară din fața lui, cu soții lor, rușinate, umilite și siloase. Și-atîta cu ele !

Ci în ce o privește pe domnița cea minunată și pe beizadea Șater-Mohammad, soțul ei, apoi aceștia rămaseră

numai ei în sală cu sultanul, care îi sărută și îi strînse la piept cu bucurie, și le spuse :

— Numai voi sînteți copiii mei !

Și dori să-și scrie pe dată scaunul de domnie pe numele fiului său cel mic, și porunci să se adune toți emirii și toți vizirii, și scrise de față cu ei scaunul de domnie pe capul lui Șater-Mohammad, ca lăsată și ca moștenire, singur el, fără ceilalți urmași ai sultanului. Și le spuse celor doi :

— Voiesc ca de aici înainte să locuiți cu mine în palat, întrucît fără de voi aș muri fără doar și poate.

Iar ei răspunseră :

— A asculta înseamnă a ne supune ! Iar dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri !

Iar domnița cea năzdrăvană, ca nu care cumva să fie ispitită a-și mai lua vreodată chipul de broască-țestoasă, care ar fi putut să iște vreo tulburare neplăcută bătrînului sultan, dete poruncă slujnicei sale să-i aducă pe dată carapacea pe care o lăsase acasă. Și cînd avu carapacea în mîinile sale, o arse și o făcu cenușă. Și de-atunci rămase pe totdeauna sub chipul de domniță. Și slavă lui Allah, carele a dăruit-o cu un trup fără de cusur, minune a ochilor !

Iar Atoateîmpărțitorul îi coperi mai departe cu milele sale, și le dărui o puzderie de copii. Și trăiră mulțumiți și înfloritori.

Iar Șeherezada, dacă văzu că regele o ascultă nu fără plăcere, mai spuse, în noaptea aceea, povestea cu

FATA NEGUȚĂTORULUI DE BOABE DE NĂUT

Mi s-a povestit, printre cîte mi s-au povestit, că era odată în cetatea Cairo un negustător de boabe de năut, cinstit și prețuit de toți, pe care Atoate-dătătorul îl dăru-

ise cu trei fete și alt nimica să-i ducă stirpea mai departe. Și, măcar că îndeobște fetele nu aduc cu ele vreo binecuvîntare, neguțătorul de năut primise cu împăcare darul Zămislitorului său ; și își iubea fetele cu o iubire mare. Și-apoi, fetele erau ca niște lune, iar cea mai mică le întrecea pe cele două surori ale ei, și la frumusețe, și la farmec, și la gingășie, și la cumințenie, și la deșteptăciune, și la desăvîrșiri. Iar pe micuța aceea o chema Zeina.

Or, în fiecare dimineață, cele trei fete se duceau la o meșteră care le învăța meșteșugul cusutului de horbote pe mătăsuri și pe catifeluri. Căci vînzătorul de năut, părintele lor, omul acela de treabă, dorise ca fetele lui să aibă o creștere aleasă, așa ca ursita să poată să scoată în calea măritișului lor niscaiva feciori de negustori mari, și nu niște fii de precupeți de rînd ca el.

Și, în fiecare dimineață, cînd se duceau la meștera lor de horbote, fetele treceau pe sub fereastra fiului sultanului, cu mijlocul lor mlădiu, cu înfățișarea lor de domnițe, și cu cele șase perechi de ochi babilonici ce răzbăteau în toată frumusețea prin iașmacul ce-l purtau peste obraz.

Iar fiul sultanului, în fiecare dimineață, cînd le vedea că vin, le striga de la fereastră, cu un glas ațîțător :

— Salamaleikum asupra fetelor precupețului de boabe de năut ! Salamaleikum asupra celor trei slove drepte ale alfabetului !

Iar cea mai mare și cea mai mijlocie răspundeau totdeauna cu un zîmbet ușor din ochi, la urarea fiului sultanului ; cea mai mică însă nu răspundea deloc, și își vedea de drumul ei, fără ca măcar să-și ridice capul. Da dacă fiul sultanului stăruia, cerînd de pildă vești despre boabele de năut, și despre prețul pe piață al boabelor de năut, și despre vînzarea boabelor de năut, și despre cît de bune sau cît de rele sînt boabele de năut, și despre sănătatea neguțătorului de boabe de năut, atunci fata cea mică,

numai ea, răspundea, fără ca baremi să se osteneaască a-i arunca o privire şahzadelei :

— Da ce-i între boabele de năut şi tine, o, faţă de năut ?

Şi tustrele pufneau în rîs şi-şi vedeau de drumul lor.

Or, fiul sultanului, care era îndrăgostit cu patimă de fata cea mai mică a neguţătorului de boabe de năut, micuţa Zeina, nu mai contenea să se amărască de batjocura, de nepăsarea şi de nezorul la dorurile lui. Şi, într-o zi, cînd fata îşi rîsese de el mai tare ca de obicei, în răspunsul la întrebările lui, văzu că nu are să dobîndească nimica de la ea cu vorbe dulci, şi hotărî să-i plătească umilind-o şi pedepsind-o.

Şi-aşa, cum era fiu de sultan şi avea putere deplină asupra sufletelor, porunci să vină la el neguţătorul de boabe de năut şi îi spuse :

— Eşti chiar tatăl celor trei fete ?

Iar precupeţul, tremurînd, răspunse :

— Da, pe Allah ! ya sidi.

Iar fiul sultanului îi spuse :

— Păi, bre omule, vreau ca mîine, la ceasul de rugăciune, să te întorci aici, dinaintea mea, îmbrăcat şi gol totodată, rîzînd şi plîngînd în aceeaşi clipită, şi călare în vreme ce ai să mergi pe picioarele tale. Şi dacă, spre nenorocul tău, ai să-mi vii aşa cum eşti, fără a-mi mulţumi cererile, ori dacă ai să mă mulţumeşti cu una, da nu ai să le îndeplineşti şi pe celelalte două, pieirea ta va fi fără izbavă, iar capul tău are să-ţi zboare de pe grumazi !

Şi bietul precupeţ de boabe de năut sărută pămîntul, şi plecă gîndind : „Aceasta, cu adevărat, este o treabă pînă peste poate ! Iar pieirea mea este fără de izbavă, hotărît !"

Şi, galben de-a binelea la chip, ajunse la fetele sale, cu burdihanul pîntecelui întors pe dos şi cu nasul alungit pînă la picioare.

Iar fetele îi văzură îngrijorarea și necazul, iar cea mai mică, tînerica Zeina, îl întrebă :

— Pentru ce, o, părinte al meu, te văd atîta de galben la chip, iar lumea s-a înnegurat dinaintea feței tale ?

Și el răspunse :

— O, fata mea, am în lăuntrurile ființei mele o năpastă, iar în piept o apăsare !

Iar ea îi zise :

— Povestește-mi năpasta, o, taică, întrucît poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și noua noapte

Ursita :

...poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul.

Iar el îi povesti tot necazul, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu este de nici o trebuință să-l mai spunem și noi încă o dată.

Cînd auzi povestea necazului tatălui său, și cînd înțelese pricina supărării, a schimbării la chip și a apăsării din pieptul lui, se porni pe-un rîs, da un rîs de era să leșine de rîs. Pe urmă se întoarse înspre el și îi spuse :

— Așadar numai atîta era, o, taică al meu ? Pe Allah ! atuncea fii fără de păs și fără de grijă, și ține-te de poveștele mele în necazul acesta ! Și are să-i vie rîndul și fiului sultanului, nimicură ăla, să-și muște degetele și să crape de ciudă. Iacă-așa !

Și chibzui o clipă, și zise :

— În ce privește porunca dintîi, nu ai decît să te duci la vecinul nostru pescarul, și să-l rogi să-ți vîndă un năvod de-al lui. Și să-mi aduci năvodul acela, și am să-ți fac o mantie pe care să ți-o pui pe trup, după ce ai să-ți lepezi toate hainele. Și, în felul acesta, ai să fii și gol și îmbrăcat totodată. Iar în ce privește cea de-a doua poruncă, nu ai decît, atunci cînd ai să te duci la palatul sultanului, să ici cu tine o ceapă. Și să te freci cu ea la ochi, încă din prag. Și ai să și plîngi și ai să rîzi în aceeași clipită. Și, într-un sfîrșit, în ce privește ce-a de-a treia poruncă, du-te, o, taică al meu, la vecinul nostru asinarul și, roagă-l să-ți dea împrumut mînzul lui de măgar fătat anul acesta. Și să ici măgărușul cu tine și, cînd ai să ajungi la fiul sultanului, neisprăvitul acela, să încaleci pe măgăruș și, întrucît picioarele tale au să atingă pămîntul, ai să mergi totodată pe picioarele tale, pe măsură ce măgărușul are să meargă sub tine. Și, în felul acesta, ai să fii și călare și pe jos totodată ! Și-aceasta-i povața mea ! Ci Allah este cel mai puternic, și singur el este înțelept !

Cînd vînzătorul cu boabe de năut, tatăl mintoasei Zeina, auzi vorbele acelea ale fetei sale, o sărută pe față între ochi și îi spuse :

— O, fiică a tatălui tău și a mamei tale, o, Zeina, cine aduce pe lume fete ca tine, acela nu mai moare ! Slavă Aceluia carele ți-a pus atîta deșteptăciune și atîta minte în cap !

Și, pe clipă pe dată, lumea i se însenină dinaintea ochilor, grijile i se spulberară din inimă, și pieptul i se umflă. Și mîncă oleacă, și bău un ulcior de apă, și se duse să facă tot ce-l învățase fiică-sa.

Și-a doua zi, cînd totul fu gata, cum trebuia, negustătorul de boabe de năut se duse la palat și intră la fiul sultanului, cu chipul și cu înfățișarea cerute, îmbrăcat și gol totodată, rîzînd și plîngînd într-aceeași clipită,

mergînd pe jos și tot atunci călărind, pe cînd măgărușul speriat începuse să zbiere și să se vîntuie în mijlocul sălii de primire.

La privelișteа aceea, fiul sultanului se mînie și se îmbufnă pînă peste fire și, neputînd nicicum să-l pună pe negustătorul de năut să îndure pedeapsa cu care îl probozise, dat fiind că omul îndeplinise poruncile ce i se dase, simți că-i plesnește bășica fierii din ficat. Și se jură în sinești că acum are să-și plătească asupra chiar a fetei, și că are s-o nimicească fără de scăpare. Și îl izgoni pe negustătorul de boabe de năut, și începu să chibzuiască în ce fel să-și împlinească răutățile asupra fetei. Și-așa cu el !

Ci în ce o privește pe tinerica de Zeina, cum era tare mintoasă și cum avea un ochi care vedea departe, iar nasul ei adulmeca mersul întîmplărilor, îi cam dete prin gînd, din felul cum taică-său îi zugrăvise starea de furie a fiului sultanului, că afurisitul de băiat are să se ia de ea într-un chip primejdios. Și își zise : „Pînă a se lua el de noi, ia să ne luăm noi de el !“ Și se sculă în picioare și se duse să caute un meșter de arme tare priceput în meseria lui, și îi zise :

— Vreau să-mi întocmești, o, taică al mîinilor dibace, o platoșă toată numai din oțele, pe măsura mea, și niște pulpare și niște brățare și un coif tot din oțel. Da-i numaidecît ca aceste lucruri să fie făcute în așa fel încît la cea mai ușoară mișcare în mers și la cea mai ușoară atingere să scoată un zăngăt ascuțit și un vuiet înfricoșător.

Iar meșterul răspunse că ascultă și că se supune, și nu zăbovi mult pînă ce să-i făurească lucrurile cerute, întocmai așa precum fuseseră poruncite.

Or, cînd se lăsă noaptea, tinerica Zeina se străvesti cumplit îmbrăcînd hainele de fier, și luă în buzunar o pereche de foarfece și un brici de bărbierit, și înșfăcă

în mînă o furcă ascuțită, și plecă la palat, întrarmată astfel.

Și, cînd văzură de departe cum venea viteazul acela înfricoșător, străjerul de la poartă și paicii palatului o luară la fugă în toate părțile. Și, înlăuntrul saraiului, robii înspăimîntați de vuietul asurzitor pe care îl scoteau feluritele părți ale hainelor de fier, și de înfățișarea cruntă a celui ce le purta, și de țăpoiul pe care îl rotea pe sus, urmară pilda străjerului porții și a paicilor, și deteră zor să se pitească fiecare cu burta lipită de pămînt prin vreun ungher bine ferit. Și, în felul acesta, fata precupețului de boabe de năut, neîntîlnind nici o piedică și nici cea mai ușoară năzăreală de împotrivire, răzbătu fără de supărare pînă la odaia în care ședea de obicei licheluța aceea de fecior al sultanului.

Iar fiul sultanului, cînd auzi tot zăngănitul năprasnic, și cînd văzu că intră peste el acela care îl stîrnea, fu cuprins, la vederea lui, de o spaimă mare, și gîndea că are să vadă ivindu-se vreun efrit răpitor de suflete. Și îngălbeni de tot, începu să dîrdîie și să clănțăne din dinți, și se prăbuși pe podea, strigînd :

— O, preaputernicule efrit răpitor de suflete, cruță-mă, și Allah are să te cruțe !

Ci fata îi răspunse, luînd un glas cumplit :

— Leagă-ți cleanța și fălcile, o, puștamao, că de nu, îți înfig furca aceasta în ochi !

Iar băiatul, înfricoșat, strînse din buze și din fălci, și nu cuteză nici să mai scoată vreo vorbă, nici să mai facă vreo mișcare. Iar fata precupețului de boabe de năut se duse la el, pe cînd băietanul sta așa pe podea, nemișcat și pierit ; și, scoțînd foarfecele și briciul de bărbierit, îi rase jumătate de mustăcioară și jumătate de barbă din partea stîngă, jumătate de păr din partea dreaptă, și amîndouă sprîncenele. După care, îl mînji pe față cu balegă de măgar și-i băgă o bucată în gură. Și, cînd sfîrși, plecă așa cum venise, fără a cuteza cineva să i

se ațină în cale. Și se întoarse fără de nici un necaz acasă, unde se dezbrăcă repede de hainele de sîrmă, și se culcă lîngă surorile sale, ca să doarmă un somn bun pînă dimineața.

Și, în ziua aceea, ca de obicei, cele trei surori, după ce se spălară, și se pieptănară și se dichisiră, plecară de-acasă spre a se duce la meșteriță lor întru ale ale chindiselilor. Și, ca în toate diminețile, trecură pe sub fereastra fiului sultanului. Și îl văzură cum sta, după năravul lui, acolo la fereastră, ci cu fața și cu capul înfofolite într-o basma, în așa chip că numai ochii i se vedeau. Și tustrele, altmintrelea de cum le era felul obișnuit de-a se purta față de el, se uitară la fiul sultanului cu stăruință și cu marghioleli. Iar fiul sultanului își zise : „Nu știu, da socot că se cam dau pe brazdă ! Poate că, datorită basmalei care îmi învăluie capul și fața, se face că ochii mi se arată mai frumoși !“ Și strigă înspre ele :

— Hei, voi cele trei litere drepte ale alfabetului, o, pulandre ale inimii mele, salamaleikum asupra voastră tustrele ! Ce vă mai fac boabele de năut în dimineața aceasta ?

Iar cea mai mică dintre cele trei surori, tinerica Zeina, săltă capul spre el și îi răspunse pentru surorile ei :

— Hei, uallah ! și asupra ta să fie salamalekul, o, chip înfofolit ! Ce-ți mai fac în dimineața aceasta partea stîngă a bărbii și mustățile, și ce-ți mai face jumătatea cea dreaptă a capului, și ce-ți mai fac sprîncenele, și ți-a fost pe gust balega de măgar, o, drăgușule ? Deie Allah să ai o mistuire plăcută la inima ta !

Și, după ce grăi acestea, o luă la fugă împreună cu surorile sale, chicotind de rîs și făcînd din depărtare înspre fiul sultanului niște semne de zeflemea și de batjocură. Și-așa !

Și, cînd auzi și văzu toate astea, fiul sultanului pricepu, fără de vreo îndoială, că efritul de cu noapte nu fusese

altul decît fata precupeţului de boabe de năut. Şi, mînios peste măsură, simţea cum fierea din beşica lui i se suie la nas, şi se jurui că ori are să-i vie de hac fetişcanei, ori moare. Şi, ticluind un gînd, aşteptă un răstimp ca să-i crească la loc barba, mustăţile, sprîncenele şi părul, şi-apoi porunci să vie dinainte-i precupeţul de boabe de năut, tatăl potrivnicei cea tinerea ; şi precupeţul îşi zise, mergînd înspre palatul împărătesc : „Cine ştie, de data aceasta, ce belea mă mai aşteaptă din partea puşlamalei aceea ?“ Şi ajunse cam nu prea înseninat dinaintea fiului sultanului, care îi spuse :

— Ia ascultă, bre ! vreau să mi-o dai de soţie pe fata ta, cea de-a treia, de care sînt îndrăgostit amarnic ! Şi de-ai să cutezi să nu vrei, are să-ţi zboare căpăţîna de pe grumaz !

Iar precupeţul de boabe de năut răspunse :

— Nu stă împotrivă nimica ! Ci fiul sultanului nostru îngăduiască-mi numai un răspas scurt de vreme, ca să mă duc s-o întreb şi pe fata mea, înainte de-a o mărita !

Iar el răspunse :

— Du-te şi întreab-o, da să ştii bine că, dacă n-o să vrea, are să guste ca şi tine moartea cea neagră !

Şi năucitul de precupeţ de boabe de năut se duse la fiică-sa şi-i povesti cum stă treaba, şi spuse :

— O, fata mea, aceasta-i o năpastă de neabătut !

Ci copilandra începu să rîdă şi-i zise :

— Pe Allah ! o, taică, nu-i în treaba aceasta nici un fel de năpastă şi nici măcar mireasmă de năpastă. Întrucît căsătoria aceasta este o binecuvîntare pentru mine, şi pentru tine, şi pentru surorile mele, fetele acestea. Iar eu îmi dau învoirea.

Şi precupeţul de boabe de năut se duse să ducă răspunsul fetei la fiul sultanului, care se înfioră de bucurie

și de mulțumire. Și dete poruncă să se facă fără de zăbavă pregătirile de nuntă, care începură numaidecît. Și-așa cu el !

Ci în ce o privește pe copilandră, apoi ea se duse să caute un cofetar priceput în meșteșugul de a face păpuși de zahăr, și îi spuse :

— Vreau de la tine să-mi faci o păpușă toată de zahăr, care să fie de mărimea mea, și să semene cu mine, și să aibă culoarea mea, cu părul făcut din fire de zahăr, și cu niște ochișori negri, și cu o guriță și un năsuc drăgălaș, și cu niște sprîncene lungi și subțirele, și cu tot ce trebuie peste tot.

Și cofetarul, care avea niște degete foarte îndemînatice, îi ticlui o păpușă pe măsura și pe asemănarea ei, atît de bine lucrată că nu-i lipsea decît graiul spre a fi o fiică de-a lui Adam.

Or, cînd veni noaptea de împreunare a nunții, fata, ajutată de surorile ei, care ajunseră domnițele sale de falâ, își petrecu cămașa peste trupul păpușii, pe care o culcă pe pat, în locul ei, și coborî asupra-i pologul patului. Și le dete surorilor sale povețele de trebuință, și se duse să se culce în odaie în dosul patului.

Și, cînd veni ceasul de împreunare, cele două fete, surorile mintoasei Zeina, ieșiră înaintea soțului și îl poftiră în odaia de nuntă. Și, după ce îi făcură urările de cuviință și îl dădăciră cum să se poarte cu sora lor, adăugară :

— Este gingașă, și ți-o încredințăm ! Și-i drăgălașă și dulce, și nu o să ai a te plînge de ea !

Apoi își luară rămas-bun de la el și îl lăsară singur în odaie.

Și fiul sultanului, aducîndu-și aminte atunci toate jignirile cîte îl făcuse să le îndure fata precupețului de boabe de năut, și toate mîniile strînse în el împotriva ei, și toate umilințele lui, și toate batjocurile cu care îl năpădise, se apropie de copila pe care o socotea că e cul-

cată sub polog, şi care îl aştepta nemişcată. Şi îşi trase deodată sabia cea mare din teacă, şi-i arse o izbitură din toate puterile lui, de-i zbură capul făcut ţăndări în toate părţile. Iar una dintre bucăţi îi intră în gura pe care o ţinea deschisă revărsînd un potop de sudalme asupra celei căsăpite. Şi simţi gustul de zahăr, şi se minună cu minunare mare, şi strigă : „Pe viaţa mea ! iacătă că după ce m-a făcut, pe cînd era vie, să mănînc balega amară a măgarilor, mă face acuma, cînd a murit, să gust dulceaţa cea mai aleasă a cărnii ei".

Şi, încredinţat că retezase capul unei făpturi atîta de dulci, îşi lăsă durerea să răbufnească, şi vru să-şi spintece pîntecele cu sabia ce-i slujise să ţăndărească păpuşa.

Ci deodată copilandra cea vie ieşi din ascunzătoarea ei şi, pe la spate, îl apucă de mînă şi îl sărută spunîndu-i :

— Să ne iertăm, iar Allah are să ne ierte şi el !

Iar fiul sultanului îşi uită toate necazurile cînd văzu zîmbetul fetişcanei cea dulce pe care o jinduise atîta. Şi o iertă şi-o iubi.

Şi trăiră în spornicie, lăsînd o puzderie de urmaşi.

Iar Şeherezada, nesimţindu-se deloc ostenită în noaptea aceea, îi mai povesti regelui Şahriar povestea următoare, care-i povestea Dezlegătorului.

DEZLEGĂTORUL

Se povesteşte că trăia odată, în prăvălia lui, din cetatea Damascului, din ţara Şamului, un tînăr neguţător care era ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei, atîta de frumos şi atîta de ispititor încît nici una dintre cele ce tîrguiau în suk nu putea să steie împotriva frumuseţii lui minunate. Căci, cu adevărat, flăcăul era

o bucurie pentru ochiul care il privea, și o osîndă pentru sufletul celui ce-l vedea. Și anume despre el a zis poetul :

Stăpîn îmi e sultanul frumuseții,
Iar în făptura-i, parcă plămădită
De însuși Ziditorul lumii, creții
Sînt toți de fală, pentru că-i zidită
Fără prihană și desăvîrșită.

Înfățișarea-i dulce-i și gingașă,
Pe cît îi este inima de crudă ;
Iar ochii-i lungi, cu geană pătimașă,
Stîrnesc război, zavistie și ciudă
Acelora ce-ar vrea să nu le pese
De-atîtea haruri și mîndreți alese.
Și pun pojaruri, jinduri și roșeață
Și-n inimile cele mai de gheață.

Cîrlionțate, pletele-catran
Ca scorpionii-s ; mijlocu-i subțire
Precum e ramul arborelui ban,
Ca bambusul, mlădiul peste fire.

Bine-ntocmite-s șoldurile-i coapte,
Ce tremură, cînd calcă-n mersu-i lin,
Precum iaurtul crud al unui lapte
În strachina vreunui beduin.

Or, într-o bună zi, flăcăul ședea, ca de obicei, la geamlîcul prăvăliei sale, cu ochii lui mari și negri și cu ispita chipului său, cînd intră o jupîniță ca să facă vreo tîrguială. Iar el o întîmpină cu cinstire, și se porni între ei tocmeala asupra vînzării și cumpărării. Ci, peste o clipită, jupînița, înrobită cu totul de farmecele lui, îi spuse :

— O, chip de lună, am să viu și mîine să te văd. Și ai să fii mulțumit de mine !

Și îl lăsă, după ce cumpără oarece, plătind fără a se precupeți, și plecă în calea ei.

Și, așa cum făgăduise, veni iar la prăvălie, a doua zi, la același ceas. Da ținea de mînă o copilandră cu mult mai tînără decît ea, și mai drăgălașă, și mai ispititoare, și mai lipicioasă. Iar neguțătorul cel tînăr, cînd o văzu pe noua venită, nu mai avu ochi decît pentru ea, și nu o mai luă în seamă pe cea dintîi, de parcă nici nu o mai vedea. Iar aceasta, pînă la urmă, îi spuse :

— O, chip binecuvîntat, pe Allah ! nu ai ales rău. Și, dacă vrei, am să slujesc de mijlocitoare între tine și fetișcana aceasta, care este chiar fata mea.

Iar flăcăul spuse :

— Binecuvîntarea se află în mîna ta, o, prealeasă jupîniță ! Hotărît, pe Prorocul ! — asupra lui fie rugăciuñea și pacea ! — dorul meu este pînă peste poate pentru copilandra aceasta, fiica ta. Ci, vai ! dorul nu este împlinit aievea, și, dacă stau să judec din cele ce se văd, fiica ta este prea bogată pentru mine.

Ci ea se împotrivi, spunînd :

— Pe Prorocul ! o, fiul meu, nu este nimica ! Întrucît avem să te iertăm de zestrea pe care soțul este dator s-o scrie pe numele soției, și luăm pe seama noastră toate angaralele nunții și toate cheltuielile. Așa că nu ai decît să te învoiești, și ai să dobîndești un culcuș bun, o pîine caldă, un trup proaspăt și bunăstare ! Întrucît, atunci cînd dai de o făptură atîta de frumoasă ca tine, o iei așa cum este, fără a-i mai cere altceva decît să se poarte cu volnicie la ceea ce știi, vîrtos, dîrz și îndelung.

Iar flăcăul răspunse :

— Nu este nimica împotrivă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzecea noapte

Urmă :

Și, acolo pe loc, căzură la învoială în toate privințele, și se hotărî ca nunta să se sărbătorească în cel mai scurt răstimp, fără de slujbe și fără de mosafiri, fără de meterhanale, fără de dănțuitoare și de cîntărețe, și fără de preumblări și alaiuri.

Și, la ziua hotărîtă, se trimise după cadiu și după martori. Și fu scris senetul, precum învață Legea. Iar mama, de față cu cadiul și cu martorii, îl pofti pe flăcău în odaia de nuntă și îl lăsă singur cu soția sa, spunîndu-i :

— Bucurați-vă de norocul vostru, o, copiii mei !

Și, în noaptea aceea, nu se mai află în toată cetatea Damascului, din țara Șamului, o pereche mai frumoasă decît a celor doi tineri îmbrățișați, care se potriveau unul cu celălalt ca două jumătăți dintr-o migdală.

Și-a doua zi, după o noapte petrecută în desfătări, mirele se sculă și se duse să-și facă spălările cele de datină la hammam. După care se duse la prăvălia lui, ca de obicei, și șezu acolo pînă la închiderea sukului. Iar atunci se sculă și plecă la casa lui cea nouă, la nevastă-sa.

Și intră la harem, și se duse drept la odaia de nuntă, unde în ajun se dedulcise cu atîtea lucruri minunate. Și iacătă că, sub pologul patului, soția lui, cu pletele desfăcute, dormea lipită de un copilandru cu obrazul neadumbrit de-un fir de păr, și care o strîngea cu patimă la piept.

La priveliștea aceea, lumea se înnegură pe chipul mirelui, care se buluci afară din odaie spre a se duce s-o caute pe soacră-sa și s-o aducă să vadă ceea ce era de văzut. Și chiar că dete de soacră-sa care sta în pragul odăii și care, cînd îl văzu galben la chip și tare tulburat, îi zise :

— Ce ai, o, fiul meu ? Roagă-te întru Prorocul !

Iar el răspunse :

— Asupra lui fie rugăciunea și pacea ! Ce e asta, o, maică ? Ce este ceea ce văd eu pe pat ? Mă adăpostesc întru Allah împotriva vicleniilor Celui bătut cu pietre ?

Și scuipă năprasnic pe jos, ca asupra cuiva ce-ar fi fost la picioarele sale. Iar soacra spuse :

— Și pentru ce, o, fiul meu, toată mînia aceasta și toată tulburarea aceasta ? Oare din pricină că soția ta este cu altcineva ? Ci, pe vredniciile Prorocului ! au tu socoți că poate cineva să se hrănească cu văzduhul vremurilor ? Și socoți că ți-am dat-o pe fata mea de soție, fără a-ți cere nimica de zestre și de diată, iar tu acuma să te-apuci să-i osîndești purtarea și să-i strici toanele ? Da asta-i un naz mare din partea ta, fiul meu ! Întrucît mai degrabă ar trebui să-ți spui că două femei ca noi nu ar fi izbîndit să-și trăiască zilele dacă nu ar fi fost slobode să facă ce vor ! Acuma pricepi ?

Iar mirele, buimăcit de toate cîte auzea, nu izbuti decît să îngaime :

— Mă adăpostesc întru Allah ! El este Atotmilosîrdnicul !

Iar soacra urmă :

— Ce, tot te mai plîngi ? Păi, copile al meu, dacă felul nostru de-a trăi nu îți este pe plac, nu ai decît să ne arăți cît îți sînt de late spetele !

La vorbele acestea, tinerelul, pînă peste măsură de mînios, strigă, în așa fel ca să fie auzit și de mamă și de fiică :

— Mă despărțesc de ea ! pe Allah și pe Prorocul ! mă despărțesc !

Și, tot atunci, de sub polog, tînăra nevastă se ridică trosnindu-și oasele și, auzind rostirea despărțeniei, își trase degrabă iașmacul peste față, ca să nu mai stea dezvelită dinaintea aceluia care de aci încolo nu mai era pentru ea decît un străin. Și, odată cu ea, ieși de sub polog

și făptura cu care șezuse îmbrățișată atîta de drăgăstos. Or, făptura aceea, care de departe semăna cu un băiețandru fără barbă, era, numai văzîndu-i valul părului desfășurat deodată, de-i ajungea pînă la glezne, era o copilă.

Și, pe cînd bietul tinerel sta înțepenit de uluială, doi martori, pe care soacra îi ascunsese în dosul unei perdele, se iviră și-i spuseră :

— Am auzit rostirea de despărțenie și adeverim că te-ai despărțit de soția ta !

Iar mama îi spuse, rîzînd :

— Eh, fiul meu, nu-ți mai rămîne decît să pleci ! Și, ca să nu te duci cu o părere greșită, află că fetișcana de colea, și care era culcată cu soția ta, este fata mea cea mai mică. Iar ceea ce ai gîndit tu este un păcat pe sufletul tău ! Da să mai știi că soția ta a fost mai întîi măritată cu un tinerel care-i era drag și care o avea și el dragă. Ci, într-o zi, s-au certat, și, în toiul dihoniei, ginerele meu i-a spus fetei mele : „Mă despărțesc de trei ori !" Și tu știi că acesta-i jurămîntul de despărțenie cel mai greu și cel mai sfînt. Iar acela care l-a rostit nu poate să se mai însoare cu soția lui de pînă aci, dacă i-ar veni cheful într-o zi, decît dacă soția lui nu leagă alt măritiș cu alt bărbat, care, la rîndu-i, s-o lase și el. Și-așa că aveam trebuință de un dezlegător, fiul meu. Și l-am căutat multă vreme pe dezlegătorul acela, fără a-l găsi. Și, pînă la urmă, am dat de tine. Și am priceput, de cum te-am văzut, că ai să fii un dezlegător desăvîrșit. Și te-am ales. Și s-a petrecut ceea ce s-a petrecut. Uassalm !

Și, cu asta, îl împinse afară din casă, și încuie poarta, în vreme ce soțul dintîi, de față cu tot același cadiu și cu tot aceiași martori, scrise al doilea șenet de căsătorie cu soția lui dintîi.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, povestea Dezlegătorului. Ci ea-i departe de-a fi la fel de desfătătoare ca povestea căpeteniei de agii.

Era odinioară la Cairo un kurd, venit în Egipt pe vremea domniei regelui cel atotbiruitor Saladin — aibă-l Allah întru milosîrdiile sale ! — Și kurdul acela era un ins cumplit de voinic, cu niște mustăți mari și cu o barbă de-i ajungea pînă la ochi, și cu niște sprîncene de-i cădeau peste ochi, și cu niște smocuri de păr de-i ieșeau din nas și din urechi. Iar chipu-i era atîta de amarnic, încît ajunse repede căpetenie de agii. Iar puștamalele din mahala numai cît ce-l vedeau de departe și o și luau la fugă slobozindu-și picioarele în vînt, mai sprinteni decît dacă ar fi zărit ivindu-se vreo gulă. Iar mamele își speriau copiii spunîndu-le că au să-l cheme pe kurd, atuncea cînd aceștia nu erau cuminți. Într-un cuvînt, era spaima mahalalei și a cetății.

Or, într-o bună zi, căpitanul simți cum îl apasă singurătatea și se gîndi că tare bine ar fi, seara, cînd se întoarce acasă, să găsească și el niște carne proaspătă bună de luat în gură. Drept aceea, se duse să caute o pețitoare și-i zise :

— Vreau să-mi iau femeie. Da am pățit multe și știu cîte belele aduc îndeobște femeile cu ele. Drept aceea, întrucît doresc să am cît mai puține încurcături cu putință, vreau să-mi găsești o fată fecioară care să nu se fi depărtat vreodată de poalele maică-si, și care să fie gata a trăi cu mine într-o casă care-i alcătuită numai dintr-o odaie. Și pun învoiala ca niciodată să nu iasă din casa și din odaia aceea. Și ia vezi dacă poți ori dacă nu poți să găsești o atare fată !

Iar pețitoarea răspunse :

— Pot ! Și pune jos arvuna !

Iar căpitanul de agie îi dete un dinar drept arvună, și plecă în calea lui. Iar pețitoarea se sculă în picioare și porni să caute fata cu pricina. Și după mai multe zile de căutări și de umblete, de întrebări și de răspunsuri,

găsi pînă la urmă o fată ce se învoia să trăiască cu kurdul, fără să iasă vreodată din casa alcătuită numai dintr-o odaie. Și peţitoarea se duse să-i dea de ştire căpeteniei de agii despre izbînda strădaniilor ei, și îi spuse :

— Cea pe care ţi-am găsit-o este o fată fecioară care nu s-a dezlipit vreodată de lîngă maică-sa și care mi-a spus, cînd i-am arătat dorinţa ta : „Ori că am să trăiesc cu căpetenia cea viteză, ori că stau aici încuiată cu maică-mea, tot aia-i !"

Iar kurdul fu mulţumit foarte de răspuns și o întrebă pe peţitoare :

— Și cum este fata !

Ea răspunse :

— Este grasă și durdulie și albă !

El spuse :

— Așa-mi place !

Și-așa că, întrucît și tatăl fetei se învoia, și mama fetei se învoia, și fata se învoia, și kurdul se învoia, nunta fu sărbătorită fără de zăbavă. Iar kurdul, taică al acelor mustăţi vajnice, o aduse pe fata aceea grasă și durdulie și albă în casa lui alcătuită numai dintr-o odaie, și se încuie acolo cu ea și cu ursita sa. Și numai unul Allah ştie ce s-a petrecut în noaptea aceea. Și, a doua zi, plecînd să-și vadă de treburile de la agie, kurdul își zise : „Mi-am întemeiat norocul cu fata aceasta". Iar seara, întorcîndu-se acasă, îi ajunse numai o privire spre a-și da seama că totul era bine orînduit în casă. Și în fiecare zi își zicea : „Încă nu s-a născut acela căruia să-i fie dat a-și băga nasul în ciorba mea". Iar liniștea-i era desăvîrșită, și tihna deplină. Și habar n-avea că, în pofida priceperii lui cea multă, femeia-i iscusită din naștere, și că, dacă-și dorește ceva, nimica nu poate să-i steie în cale. Și-avea să capete și el în curînd învăţătura aceasta.

Se afla, într-adevăr, pe uliţă, chiar peste drum de fereastra casei, un zalhanagiu de carne de oaie. Și măcelarul acela avea un fiu, un pezevenghi desăvîrșit, care

din firea lui era plin de viață și de voioșie, și care de dimineața pînă seara cînta necurmat, cu un glas tare frumos. Iar tînăra soție a kurdului căpetenie de agii fu înrobită de farmecele și de glasul fiului măcelarului, și se petrecu între ei ceea ce se petrecu.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și una noapte

Urmă :

Și jupînul kurd se întoarse acasă în ziua aceea mai devreme ca de obicei, și băgă cheia în broască, spre a descuia ușa. Iar soția lui, care în clipa aceea se afla tocmai în dîrdora bucuriei, auzi scîrțîitul cheii, și lăsă toate ca să sară drept în picioare. Și dete zor să-l ascundă pe drăgușul ei într-un ungher al odăii, pe după frînghia pe care atîrnau toate hainele, și ale soțului și ale ei. Pe urmă își luă izarul cel mare, cel cu care se învăluia de obicei, și coborî scărița să-l întîmpine pe bărbatul său, căpitanul, care, urcînd scara pînă la jumătate, apucase să adulmece că se petrecea în casa lui ceva ce nu se petrecea de obicei. Și îi zise neveste-si :

— Ce-i aici ? Și ce faci cu izarul acesta ?

Iar ea răspunse :

— Povestea cu izarul acesta, o, stăpîne al meu, este o poveste care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură celuia care ar citi-o cu cinstire ! Ci, mai întîi, vino și stai colea pe divan, ca să ți-o povestesc !

Și îl trase înspre divan, îl rugă să șadă jos, și urmă astfel :

— Află, dar, că era în orașul Cairo o căpetenie de agii, om amarnic și zuliar, care o veghea pe nevastă-sa fără de răgaz. Și, ca să fie încredințat de credința sa, o închisese într-o casă, cumu-i aceasta, care nu avea decît numai o odaie. Ci, în pofida tuturor iscodelilor lui, muierușca îl încornora din toată inima, și se împreuna pe coarnele lui cele nesimțitoare cu fiul unui măcelar vecin al lor, pînă ce, într-o zi, întorcîndu-se acasă mai devreme ca de obicei, căpetenia de agii mirosi ceva. Și, într-adevăr, cînd femeia îl auzise la ușă, dedese zor să-l ascundă pe drăguțul ei, iar pe bărbatu-său îl trăsese pe un divan, întocmai precum făcui eu cu tine. Și-atunci muierea îi aruncă pe cap o basma pe care o avea în mînă și îl strînse cu ea de gît din toate puterile, uite-așa !

Și, spunînd acestea, nevestica aruncă izarul pe capul kurdului, și i-l strînse pe după gît, rîzînd, și urmîndu-și povestirea astfel :

— Și cînd puiul de lele fu bine prins în năframă și cu capul și cu gîtul, femeiușca strigă la drăguțul ei ascuns pe după hainele soțului : „Hei, drăguțule, iute, iute ! fugi !“ Iar măcelarul cel tînăr dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să se repeadă pe scară în uliță. Și-aceasta-i povestea cu izarul pe care-l țineam în mînă, ya sidi !

Și, după ce povesti astfel povestea aceasta, și văzînd că drăguțul ei este de mult în afară de orice primejdie, nevestica lăsă izarul pe care îl răsucise vîrtos împrejurul gîtului soțului ei kurdul, și se puse pe-un rîs de se prăvăli pe spate.

Iar căpitanul kurd scăpînd în felul acesta din sugrumare, nu știu dacă se cade să rîdă ori să se supere de povestea și de joaca soției lui. Și-apoi kurd era și kurd rămînea. Și drept aceea nu pricepu niciodată nimic din toată pățania aceea. Iar mustățile și smoacele lui de păr

nu se feştelirâ întru nimic. Şi muri ca un om fericit, mulţumit şi îndestulat, lăsînd multă prăsilă pe urma lui.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse şi povestea ce urmează, şi care-i o înfruntare între mărinimia a trei inşi de soiuri osebite, şi-anume între un soţ, un drăguţ şi un hoţ.

CARE ESTE CEL MAI MĂRINIMOS?

Se povesteşte că erau la Bagdad un văr şi o vară care de cînd erau copii se îndrăgiseră cu o dragoste mare. Iar părinţii lor îi meniseră unul altuia, zicînd totdeauna : „Cînd s-o face mare Habib, avem să-l însurăm cu Habiba !“ Şi copiii trăiseră şi crescuseră împreună, şi odată cu ei crescuse şi dragostea lor. Ci, cînd ajunseră la vîrsta să se însoare, ursita nu hotărî însurătoarea lor. Întrucît părinţii, loviţi de prăvălişteа vremilor, rămăseră tare săraci ; iar tatăl şi mama Habibei se socotiră norocoşi primindu-l ca soţ pentru fata lor pe un preacinstit şeic, unul dintre negustorii cei mai bogaţi din Bagdad, care o ceruse de soţie.

Şi, după ce măritişul ei cu şeicul fu hotărît în felul acesta, tînăra Habiba vroi să-l vadă pe Habib pentru cea din urmă oară, şi îi spuse plîngînd :

— O, fiu al unchiului meu, o, multiubitule, tu ştii ce s-a întîmplat, şi ştii că părinţii mei m-au dat de soţie unui şeic pe care nu l-am văzut niciodată şi care nu m-a văzut niciodată. Şi iacătă că, prin căsătoria aceasta, sîntem prădaţi pe totdeauna de iubirea noastră, o, verişorul meu ! Şi poate că moartea noastră ar fi mai de dorit decît viaţa !

Iar Habib răspunse suspinînd :

— O, multiubita mea verişoară, amară-i soarta noastră, iar viaţa noastră de-acuma înainte nu mai are nici o însemnătate ! Cum am mai putea noi, departe unul

de altul, să mai simţim gustul vieţii şi să ne mai bucurăm de frumuseţile pămîntului ? Of ! of ! o, verişoara mea, cum avem să mai îndurăm noi povara ursitei noastre ?

Şi se plînseră unul pe altul, de era să se topească de durere. Pe urmă veniră şi-i despărţiră, spunîndu-le că mireasa este aşteptată spre a fi dusă la casa soţului.

Iar deznădăjduita Habiba fu dusă cu alai la casa şeicului. Şi, după slujbele cele îndătinate, şi după urările şi vorbele de binecuvîntare, nunta luă sfîrşit, şi toată lumea plecă, lăsînd-o pe tînăra mireasă la soţul ei.

Iar cînd veni şi ceasul de împreunare, şeicul intră în odaia de nuntă şi o văzu pe nevastă-sa cum plîngea în perne şi cum pieptul i se zbătea plin de suspine. Şi gîndi : „De bună seamă, plînge şi ea aşa cum plîng toate fetele cînd se despărţesc de mama lor. Ci noroc că nu ţine prea mult, îndeobşte. Cu un pic de ulei izbuteşti să-i dai de hac pînă şi lacătului cel mai ruginit, iar cu dulceaţă se domesticesc pînă şi puii de leu !“ Şi se duse lîngă fată, pe cînd ea plîngea, şi îi zise :

— Ya setti Habiba, o, lumină a sufletului, pentru ce îţi prăpădeşti tu aşa frumuseţea ochilor ? Şi ce durere-i pe tine, de te face să uiţi pînă şi că lîngă tine se află cineva pe care nu l-ai cunoscut pînă acuma ?

Ci fata, auzind glasul soţului ei, fu cuprinsă de alt val de lacrimi şi de suspine, şi îşi cufundă capul şi mai tare în căpătîie. Iar şeicul, cam încurcat, îi spuse :

— Ya setti Habiba, dacă plîngi după mama ta, din pricină că te-ai despărţit de ea, spune-mi şi mă duc după ea pe dată !

Iar copila, drept orice răspuns, scutură din cap între perne, plîngînd şi mai tare, şi nimic altceva. Iar soţul zise :

— Dacă după tatăl tău, ori după vreuna dintre surorile tale, ori după doica ta, ori după vreo dihanie dragă, vreun cocoş, ori vreo pisică, ori vreo gazelă, plîngi tu cu atîta jale, spune-mi şi, pe Allah ! plec să ţi-o aduc !

Ci numai o mișcare tăgadnică din cap între perne fu răspunsul. Iar șeicul cugetă o clipă, și zise :

— Poate că plîngi chiar după casa părinților tăi, în care ți-ai petrecut pruncia și copilăria, o, Habiba ? Dacă după ea plîngi, spune-mi, și te iau de mînă și-acolo te duc !

Iar copila, oleacă mai alinată de vorbele cele bune ale soțului ei, ridică un pic capul ; și ochii ei frumoși erau plini de lacrimi, iar obrazul ei vrăjitor era ca o flacără. Și răspunse, cu un glas tremurînd de plîns :

— Ya sidi, nu după mama mea plîng, nici după tatăl meu, nici după surorile mele, nici după doica mea, nici după altele dragi mie ! Te rog, dară, fierbinte, să mă ierți a-ți dezvălui pricina lacrimilor și a jalei mele.

Iar șeicul cel minunat, care vedea pentru întîia oară dezvelit obrazul soției sale, rămase tare tulburat de frumusețea sa, de vraja copilărească ce se revărsa din toată făptura ei și de dulceața graiului său. Și îi zise :

— Ya setti Habiba, o, tu cea mai frumoasă dintre fete și cunună a lor, dacă nu despărțirea de ai tăi și de casa ta îți face jale, înseamnă că-i altă pricină. Și te rog să mi-o spui, ca să-i caut leacul.

Iar ea răspunse :

— Fie-ți milă ! Iartă-mă de a-ți spune !

El grăi :

— Înseamnă atunci că pricina nu-i alta decît neplăcerea și sila ce ai față de mine. Or, pe viața ta ! dacă mi-ai fi spus, prin mijlocirea mamei tale, că nu vroiai să fii soția mea, eu hotărît că nu te-aș fi silit să intri împotriva voiei tale în casa mea !

Și ea spuse :

— Nu, pe Allah ! o, stăpîne al meu, pricina chinului meu nu este nicidecum neplăcerea ori sila ! Cum să am simțămintele acestea față de cineva pe care nu l-am văzut niciodată ? Ci se datorează cu totul altui lucru, pe care n-aș putea să ți-l dezvăluiesc !

Ci el stărui mai departe, atîta de dibaci și cu atîta bunătate, că fata, cu ochii în jos, sfîrși cu a-i mărturisi dragostea ce-o avea pentru vărul ei, spunînd :

— Pricina lacrimilor și a jalei mele este o făptură dragă, care a rămas acasă, și anume fiul unchiului meu, cel cu care am crescut laolaltă, care m-a îndrăgit și pe care l-am îndrăgit din pruncie ! Iar dragostea, o, stăpîne al meu, este o buruiană care își are rădăcinile înfipte în inimă, și, ca s-o smulgi, ar trebui să smulgi și inima odată cu ea !

La dezvăluirea aceasta a soției sale, șeicul lăsă capu-n jos, fără a scoate o vorbă. Și cugetă un ceas de vreme, pe urmă săltă capul și-i spuse fetei :

— O, stăpîna mea, legea lui Allah și a Profetului său — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — îl oprește pe drept-credincios să dobîndească cu sila fie ce-o fi de la un drept-credincios. Iar dacă bucata de pîine nu se cade a fi luată cu sila de la un drept-credincios, ce va fi cînd este vorba să-i răpească inima ? Așa că liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii ! Și nimic nu are să se întîmple, decît ceea ce a fost scris la ursitoarea ta !

Și adăugă :

— Ridică-te, dar, o, soție a mea de-o clipă, și, cu îngăduința și cu deplina mea voie, du-te la acela care are asupra ta niște drepturi mai temeinice decît ale mele, și fii a lui în toată slobozenia. Și să te întorci aici de cu zori, pînă a se deștepta slugile și a te vedea cînd te întorci. Întrucît din ceasul acesta ești ca o copilă a mea, din carnea și din sîngele meu ! Iar părintele nu se atinge de fata lui. Și, după ce am să mor, tu ai să fii moștenitoarea mea !

Și mai adăugă :

— Ridică-te, fiica mea, fără a șovăi, și du-te de-l alină pe vărul tău, care pesemne că te plînge cum se plîng morții !

Şi o ajută să se scoale, şi îi puse cu chiar mîna lui rochiile cele frumoase şi nestematele de mireasă, şi o însoţi pînă la poartă. Iar ea ieşi în uliţă, cu hainele cele frumoase şi cu nestematele ei, ca o idoliţă purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioşi.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă :

Da nu apucă ea să facă nici douăzeci de paşi pe uliţă, pe unde nici un suflet nu trecea la ceasul acela de noapte, că deodată o umbră neagră sări din beznă şi se repezi la ea. Or, era un hoţ, pîndind vreo pradă de noapte, şi care, văzîndu-i sclipirea nestematelor, îşi zisese : „Iacătă cu ce am să mă îmbogăţesc pe toată viaţa !“ Şi o înşfăcă vîrtos şi se gătea s-o prade, spunîndu-i cu glas înfundat şi înfricoşător :

— Dacă deschizi gura să strigi, lungimea are să ţi se amestece cu lăţimea !

Şi şi pusese mîna pe salbe, cînd privirea lui dete de frumuseţea obrazului fetei ; şi, năucit cu totul, gîndi : „Pe Allah ! am s-o prad pe ea întreagă, că-i mai scumpă decît toate comorile !“ Şi îi zise :

— O, stăpîna mea, nu ţi se va face nici un rău ! Da nu mi te împotrivi, ci vino de bunăvoia ta cu mine. Şi noaptea noastră are să fie o noapte binecuvîntată !

Căci gîndea : „Asta-i o almee ! Căci numai almeele ies noaptea îmbrăcate cu atîta strălucire. Şi pesemne că vine de pe la vreo nuntă de emir !“

Iar copila, drept orice răspuns, începu să plîngă. Şi hoţul îi zise :

— Pe Allah ! pentru ce plîngi ? Fac jurămînt că n-am să te jefuiesc, dacă mi te dai de bunăvoie !

Şi, totodată, o luă de mînă şi vru s-o tragă după el. Atunci, printre plînsete, fata îi spuse cine era şi îi istorisi mărinimia şeicului, soţul ei, şi nu-i ascunse nimica din toată povestea sa. Şi adăugă :

— Iar acuma sînt în mîinile tale. Fă cu mine ce-ai vrea !

Cînd hoţul, care era cel mai afurisit tîlhar la drumul mare din tot isnaful hoţilor de la Bagdad, auzi povestea ciudată a fetei, şi cînd pricepu toată strălucirea purtării mărinimoase a şeicului, soţul ei, lăsă o clipă capu-n jos şi chibzui adînc. Pe urmă ridică fruntea şi-i spuse fetei :

— Şi unde locuieşte fiul unchiului tău, cel pe care îl ai drag ?

Ea spuse :

— În cutare mahala, pe cutare uliţă, unde şade în odaia ce dă spre grădina casei !

Iar hoţul spuse :

— O, stăpîna mea, nu se va putea spune vreodată că doi îndrăgostiţi au fost păgubiţi de dragostea lor de către un hoţ ! Dăruiască-ţi Allah milele lui cele mai alese în noaptea aceasta, pe care te duci s-o petreci cu vărul tău ! Iar eu am să te călăuzesc şi am să te însoţesc, spre a te feri de întîlnirile nedorite cu alţi hoţi de-ai ca mine !

Şi adăugă :

— O, stăpîna mea, dacă vîntul este al tuturora, caicul nu este al meu !

Şi, rostind acestea, hoţul o luă pe fetişcană de mînă şi o însoţi, cu toate cinstirile ce se dovedesc faţă de o regină, pînă la casa iubitului ei. Şi îşi luă rămas-bun de

la ea, după ce îi sărută poala rochiei, și își văzu de drumul său.

Iar fata împinse poarta de la grădină, străbătu grădina și se duse drept la odaia vărului ei. Și îl auzi cum suspina, singur singurel, cu gîndul la ea. Și bătu la ușă ; și glasul plin de plînsete al vărului ei întrebă :

— Cine este la ușă ?

Ea spuse :

— Habiba !

Iar el dinlăuntru strigă :

— O, glas al dulcei Habiba !

Și mai spuse :

— Habiba este moartă ! Cine ești tu, care îmi vorbești cu glasul ei ?

Ea spuse :

— Sînt eu, Habiba, fiica unchiului tău !

Și ușa se deschise, iar Habib căzu leșinat în brațele verișoarei sale. Și cînd, în urma îngrijirilor dulcei Habiba, se trezi din leșinul lui, Habiba îl puse să se culce lîngă ea, îi așeză capul pe genunchii ei și îi istorisi ce i se întîmplase cu șeicul, soțul ei, și cu hoțul cel mărinimos. Iar Habib, cînd auzi, fu atîta de tulburat că dintru-ntîi nu izbuti să rostească o vorbă. Pe urmă se sculă deodată și îi spuse verișoarei lui :

— Vino, o, verișoara mea mult-iubită !

Și o luă de mînă, fără a vroi să se prilejuiască de ea, și ieși cu ea în uliță, și o duse, fără a rosti o vorbă, la casa șeicului, soțul ei.

Cînd șeicul o văzu pe soția sa întorcîndu-se cu tînărul Habib, vărul ei, și cînd înțelese pricina care îi aducea astfel pe amîndoi la casa lui, îi pofti în chiar odaia lui și îi sărută așa cum un părinte își sărută copiii, și le spuse cu un glas plin de greutate :

— Cînd un drept-credincios i-a spus soției lui : „Tu ești fata mea, din carnea și din sîngele meu ! " nici o putere

nu mai poate să-l dezlege de vorbele lui! Încît, dar, o, copiii mei, nu-mi datorați nimic! Întrucît sînt legat cu chiar vorbele mele!

Și, după ce le grăi astfel, scrise pe numele lor și casa și bunurile ce le avea, și se duse să locuiască în altă cetate.

Iar Șeherezada lăsă în seama regelui Șahriar să tragă învățătura, fără a-l întreba nimic în privința aceasta. Și, în noaptea aceea, mai spuse:

BĂRBIERUL JUGANIT

Cică era la Cairo un băiețandru, fără seamăn de frumos și de dăruit. Și avea ca prietenă, care îl iubea mult și pe care și el o iubea, o fetișcană al cărei soț era un yuzbașiu, vătaf peste o sută de caralii de agie, om plin de năprăsnicie și de vitejie, care avea niște mîini de numai cu un deget de-al lor și ar fi fost de-ajuns spre a-l strivi pe băiețandru. Și yuzbașiul acela avea toate însușirile cele minunate în stare să mulțumească haremul său; ci băiețandrul nu avea pic de barbă, iar soția era dintre femeile acelea care poftesc mai mult la carnea de miel; și era ca o cîrlană dintre acelea cărora le place să se simtă strunite mai cu seamă de către flăcăindri.

Or, într-o bună zi, yuzbașiul intră în casă și îi spuse puiandrei, soția sa:

— O, Cutare, sînt poftit în după-amiaza aceasta să mă duc în cutare loc, în niște grădini, ca să răsuflu văzduh curat cu niște prieteni. Dacă, dar, pentru o treabă sau alta, va fi nevoie de mine, vei ști unde să mă cauți.

Iar soția îi spuse:

— Nimenea nu are să dorească altceva de la tine decît să te știe în bucurie și mulțumire! Du-te de te

veselește în grădini, o, stăpîne al meu, și aceasta să te însenine și să te înflorească, spre bucuria noastră !

Și yuzbașiul se duse pe drumul lui, firitisindu-se, încă o dată, că are o soție atît de grijulie, și atîta de mult dăruită, și atîta de mult ascultătoare, și atîta de mult politefsită.

Și, de cum întoarse el spatele, soția strigă :

— Mărire lui Allah, carele îl depărtează de la noi, în după-amiaza aceasta, pe yuzbașiul acesta crunt ! Iacătă că am să trimit după clenciul inimii mele !

Și îl chemă pe hadîmbuțul pe care îl avea în slujba ei, și-i spuse :

— O, băiatule, du-te degrabă după Cutărică, din partea mea. Iar dacă nu ai să-l găsești acasă, să-l cauți peste tot pînă ce ai să-l găsești, și să-i spui : „Stăpîna mea îți trimite salamalekul, și îți spune să te duci la ea acasă, chiar acuma !"

Iar hadîmbul cel micuț ieși de la stăpîna lui și, negăsindu-l pe flăcăiandru acasă, porni să străbată, în căutarea lui, toate prăvăliile din suk pe unde avea năravul de-a se duce să stea. Și, pînă la urmă, îl găsi în prăvălia unui bărbier, unde intrase spre a se rade pe cap. Și se apropie de el taman în clipa cînd bărbierul îi înfășura gîtul cu un ștergar curat și ii spunea :

— Deie Allah ca bărbieritul să-ți fie plăcut !

Iar hadîmbuțul, apropiindu-se așadar de flăcău, se plecă înspre el și-i spuse la ureche :

— Stăpîna mea Cutare îți trimite salamalekurile ei cele mai alese, și mă însărcinează să-ți spun că astăzi țărmul este limpede și că yuzbașiul este la grădini ! Dacă, dar, ții să te bucuri, nu ai decît să vii fără de amînare și fără de zăbavă.

Iar băiețandrul, auzind acestea, nu mai putu să rabde a mai zăbovi acolo nici o clipită, și-i strigă bărbierului :

— Șterge-mă repede pe cap, că mă duc ; și am să mă întorc altă dată !

Și, rostind vorbele acestea, îi puse în mînă o drahmă de argint, întocmai ca și cînd ar fi fost dichisit pe cap de bărbier. Iar bărbierul, văzînd atîta dărnicie, își zise : „Îmi dă o drahmă cînd nici nu l-am ras pe cap ! Ce-are să fie cînd are să și fie ras pe cap ? Pe Allah ! iacătă un mușteriu pe care n-am să-l scap din ochi. Fără de nici o îndoială, cînd am să-l rad pe cap are să-mi dea un pumn de drahme de-acestea !"

Estimp, flăcăiandrul se ridică repede și ieși în uliță. Iar bărbierul îl însoți pînă în pragul prăvăliei, spunîndu-i :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu ! Nădejdea mea-i că, după ce ai să-ți orînduiești daravelile cele zornice, ai să te întorci în prăvălia aceasta, din care ai să ieși încă și mai frumos decît la intrare. Allah fie cu tine !

Iar flăcăul răspunse :

— Taiieb ! prea bine ! am să mă întorc !

Și o zbughi degrabă, și pieri după colțul uliței.

Și ajunse dinaintea casei drăguței sale, soția yuzbașiului. Și tocmai era gata să bată în ușă, cînd, spre uluirea lui nespusă, văzu răsărindu-i dinainte, venind din partea cealaltă a uliței, bărbierul. Și, neștiind cam care putea să fie treaba ce-l făcea să fugă așa pe bărbier, care de departe îi făcea niște semne de chemare, nu mai bătu în poartă. Iar bărbierul îi spuse :

— O, stăpîne al meu, Allah fie cu tine ! Mă rog ție să nu uiți de prăvălia mea, care s-a înmiresmat de venirea ta și s-a luminat. Iar înțeleptul spune : „Cînd te-ai dedulcit într-un loc, să nu mai cauți altul !" Iar doftorul cel mare al arabilor, Abu Ali el Hossein Ibn Sina — asupra-i fie milele Celui prea-înalt ! a spus : „Nici un lapte nu este de asemuit, pentru copil, cu laptele mamei ! Și

nimica nu-i este mai dulce capului decît mîna unui bărbier dibaci !“ Nădăjduiesc, dar, de la tine, o, stăpîne al meu, că ai să cunoşti prăvălia mea dintre toate celelalte prăvălii din suk.

Iar flăcăiandrul zise :

— Hei, uallah ! de bună seamă, am s-o cunosc, o, bărbierule !

Şi împinse poarta, care se şi deschisese de dinlăuntru, şi grăbi s-o închidă pe urma lui. Şi urcă să se întîlnească cu drăguţa sa, spre a-şi face treaba cea îndătinată cu ea.

Ci bărbierul, în loc să se întoarcă la prăvălia lui, rămase înfipt în uliţă, dinaintea porţii, zicîndu-şi : „Cel mai bine-i să-l aştept chiar aici pe muşteriul acesta, ca să-l călăuzesc chiar eu la prăvălie, de teamă să nu care cumva să greşească la cele ale vecinilor mei !“

Şi, fără a slăbi uşa măcar o clipită din ochi, se proţăpi acolo.

Ci în ce îl priveşte pe yuzbaşiu, după ce ajunse la locul de întîlnire, prietenul său îi zise :

— Ya sidi, iartă-mi necuviinţa fără de pereche de care mă fac vinovat faţă de tine. Ci a murit maică-mea şi trebuie să-i orînduiesc înmormîntarea. Iartă-mă, dar, de-a nu putea să mă bucur astăzi cu tine, şi iartă-mi purtarea cea urîtă. Allah e milos ! şi avem să venim altă dată împreună aici, cît mai curînd.

Şi îşi luă rămas-bun de la el, tot cerîndu-şi întruna iertăciune, şi plecă pe drumul lui. Iar yuzbaşiul, cu nasul cam alungit, îşi zise în sineşi : „Bătu-le-ar Allah pe babele cele afurisite care înnegurează într-un chip atîta de ticălos zilele de voioşie ! Şi afunda-le-ar Pîrdalnicul în hăurile cele mai adînci dintr-al cincilea iad !“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

Și, grăind acestea, scuipă o dată cu năduf, mormăind în barbă : „Scuip pe tine și pe pămîntul care-o să te astupe, o, mumă a pacostelor !“ Și își luă calea îndărăt înspre casă, și ajunse pe ulița lui, cu niște ochi bulbucați de mînie.

Și îl zări pe bărbierul ce sta înțepenit, cu privirile pe ferestrele de la casa lui, ca un cîine care așteaptă să i se arunce un os. Și îl umflă și-i zise :

— Ce-i cu tine, bre ! Și ce treabă-i între tine și casa aceasta ?

Iar bărbierul se temeni pînă la pămînt și răspunse :

— O, sidi yuzbașiule, îl aștept aici pe cel mai bun mușteriu al prăvăliei mele ! Întrucît piinea mea este în mîinile lui !

Iar yuzbașiul, tare uimit, îl întrebă :

— Ce băsădești tu, mă, javră de efriți ? Nu cumva casa mea o fi acuma loc de întîlnire pentru mușteriii unor bărbieri de teapa ta ? Cară-te, o, pușlamao, că, de nu, ai să-mi afli greutatea mîinii !

Iar bărbierul spuse :

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu, yuzbașiule, și asupra casei tale, și asupra celor care locuiesc în preacinstita-ți casă, sălaș al bunei-cuviințe și al tuturor virtuților ! Ci, pe preascumpa-ți viață ! mă jur că mușteriul meu cel mai bun a intrat chiar aci ! Și, întrucît iacătă că-i cam demultișor de cînd se află aici, iar meseria și prăvălia mea mă pun în neputință de a-l mai aștepta, mă rog ție să-i spui, cînd ai să-l vezi, să nu zăbovească mai mult !

Iar soțul fetișcanei îi zise :

— Şi ce fel de om este muşteriul tău, o, plod de codoşi şi prăsilă de pezevenghi ?

El spuse :

— Este un tinerel frumos, cu nişte ochi iacă-aşa, şi cu un mijlocel iacă-aşa, şi cilibiu foc ! E un şalabì întru totul, zarif la purtări şi la strai, şi filotim ! şi dulce ! o bucată de hazăr, ya sidi, un fagure de miere, uallahi !

Cînd vătaful cel de peste o sută de caralii de agie auzi asemenea laudă şi asemenea zugrăvire a celui ce intrase în casa lui, îl înşfăcă pe bărbier de ceafă şi, zgîlţîindu-l de cîteva ori, îi spuse :

— O, prăsilă de puşlamale şi pui de lele !

Iar bărbierul cel zgîlţîit strigă :

— Nu am nimic împotrivă !

Iar yuzbaşiul urmă :

— Încă mai cutezi să rosteşti asemenea vorbe despre casa mea ?

Iar bărbierul zise :

— O, stăpîne al meu, ai să vezi ce are să-ţi spună muşteriul meu cînd ai să-i spui : „Bărbierul cel cu mînă dulce te aşteaptă la poartă !"

Iar yuzbaşiul, spumegînd, răcni la el :

— Dacă-i aşa, şezi aci şi-aşteaptă pînă mă duc să-ţi cercetez spusele !

Şi se repezi în casă.

Or, estimp, muierusca, văzînd şi auzind de după fereastră tot ce se întîmpla în uliţă, avusese destul răgaz să-l ascundă pe drăguţul ei în fîntîna casei. Şi cînd yuzbaşiul intră în odaie, nu mai era acolo nici flăcău, nici nimic ce să se asemuie cît de cît cu aşa ceva. Şi o întrebă pe nevastă-sa :

— Hei, pe Allah ! o, femeie, oare chiar este cumva de crezut că un bărbat să fi intrat în casa noastră ?

Iar nevasta, ca supărată pînă peste poate de o atare bănuială, strigă :

— O, ce rușine asupra casei noastre și asupra mea ! Cum să fi putut, o, stăpîne al meu, să intre aici un bărbat ? Izgonit fie Cel-rău !

Iar yuzbașiul spuse :

— Păi un bărbier, care se află în uliță, mi-a spus că așteaptă să iasă de la noi un tinerel, mușteriu de-al lui !

Ea spuse :

— Și nu l-ai sfărîmat de zid ?

El spuse :

— Mă duc să-l sfărîm !

Și coborî, și îl înșfăcă pe bărbier de ceafă, și începu să-l răsucească, răcnind la el :

— O, codoș al maică-ti și-al neveste-ti ! Ai cutezat să rostești asemenea vorbe despre haremul unui drept-credincios ?

Și urma, fără de îndoială, să-i facă dintr-o dată lungimea să-i treacă prin lățime, cînd bărbierul strigă :

— Pe adevărul pe care ni l-a dezvăluit Profetul, o, yuzbașiule, l-am văzut cu ochii mei pe flăcău cînd a intrat în casă ! Da nu l-am văzut să fi ieșit !

Iar celălaltul îl opri din răsuceală și rămase pînă peste măsură de uluit auzindu-l pe insul acela stăruind a mărturisi asemenea lucru pînă și dinaintea morții. Și îi zise :

— Nu vreau să te ucid pînă a nu-ți dovedi că minți, o, ciine ! vino-ncoace !

Și îl tîrî în casă, și începu să străbată cu el toate odăile, și de jos, și de sus, și peste tot. Și, după ce cercetară și răscoliră tot, coborîră în curte și scotociră prin toate colțurile, fără să găsească nimic. Și yuzbașiul se întoarse înspre bărbier și-i spuse :

— Nu este nimic !

Iar celălalt spuse :

— Dreptu-i, da mai este și fîntîna aceasta pe care încă nu am cercetat-o.

Și-așa ! Iar flăcăul auzea toată vînzoleala și toate vorbele lor. Și, la vorba din urmă, despre fîntînă și despre

cercetarea fîntînii, îl blestemă în inima lui pe bărbier, gîndind : „A, puiul de codoaşe ale puşlamalîcului ! Are să mă ducă la spînzurătoare !“ Iar nevestica, la rîndu-i, îl auzi şi ea pe bărbier vorbind de cercetarea fîntînii, şi coborî în graba mare, strigîndu-i soţului ei :

— Da pînă cînd, o, bărbate, ai să-l mai laşi să-ţi bată curtea şi haremul pe plodul ăsta dintr-un potop de încornoraţi ai nerușinării ? Şi au nu ţi-e ruşine ţie să-l bagi aşa în tihna sălaşului tău pe un străin de teapa ăstuia de colea ? Ce mai aştepţi de nu-l osîndeşti după nelegiuirea lui ?

Iar yuzbaşiul spuse :

— Drept spui tu, o, femeie, trebuie să-l pedepsesc. Ci tu eşti cea ponegrită, aşa că tu se cade să-l osîndeşti. Pedepseşte-l după greutatea şi după fapta clevetirilor lui !

Atunci puicana se sui în casă şi luă un cuţit de la bucătărie, şi îl încinse la foc pînă ce se făcu alb de fierbinte. Şi veni la bărbierul pe care yuzbaşiul îl şi aşternuse la pămînt dintr-o smuncitură. Şi, cu cuţitul cel încins, îi arse vinişoarele, şi îi scoase ouşoarele, în vreme ce yuzbaşiul îl ţinea proptit la pămînt. După care, îl aruncară în uliţă, strigînd în urma lui :

— Asta are să te înveţe minte să mai pălăvrăgeşti despre haremurile oamenilor cinstiţi !

Iar amărîtul de bărbier zăcu acolo pînă ce nişte trecători miloşi îl ridicară şi îl duseră la prăvălia lui. Şi gata cu el !

Ci în ce îl priveşte pe flăcăiandrul închis în fîntînă, apoi acesta, de îndată ce toată zarva din casă conteni, dete zor să iasă din ascunzătoarea lui şi să-şi slobozească picioarele în vînt. Şi Allah coperi ceea ce avea de coperit !

Iar Şeherezada nu vroi să lase cumva noaptea aceea să treacă fără a-i mai povesti regelui Şahriar şi povestea lui Faiiruz şi a soţiei sale.

Se povestește că un rege ședea într-o zi pe terasa palatului său, revenindu-se și bucurîndu-și ochii cu privelișteа cerului de deasupra capului și cu grădinile cele frumoase de la picioarele sale. Și dete deodată cu privirea, pe terasa unei case așezate peste drum de palatul său, de o femeie cum nu mai văzuse nicicînd alta asemenea ca frumusețe. Și se întoarse înspre cei care îl înconjurau și îi întrebă :

— A cui este casa aceea ?

Iar ei răspunseră :

— A slujitorului tău Faiiruz. Iar femeia aceea este soția lui !

Atunci el coborî de pe terasă ; iar patima îl și lăsase beat, fără de vin, și dragostea era în inima lui. Și îl chemă pe slujitorul său Faiiruz și îi spuse :

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în cutare oraș, și adu-mi răspunsul !

Și Faiiruz luă scrisoarea, și se duse acasă la el, și își puse scrisoarea sub cap, și își trecu așa noaptea aceea. Iar cînd se făcu dimineață, se sculă, își luă bun-rămas de la soție, și plecă înspre orașul cu pricina, habar neavînd ce rosturi avea domnul său împotriva lui.

Estimp, regele se ridică degrabă, numaidecît după ce soțul plecă, și se îndreptă, îmbrăcat în haine străvestite, înspre casa lui Faiiruz, și bătu la ușă. Iar soția lui Faiiruz întrebă :

— Cine este la ușă ?

Și el răspunse :

— Sînt eu, regele, stăpînul soțului tău !

Și ea deschise. Iar el intră, și spuse, așezîndu-se :

— Am venit ca musafir.

Iar ea zîmbi și răspunse

— Mă adăpostesc întru Allah de musafirlîcul acesta. Întrucît chiar că nu mă aștept la nimica bun de la el!

Ci regele spuse :

— O, alean al inimilor, noi sîntem stăpînul soțului tău, și socotim că nu ne prea cam cunoști !

Iar ea răspunse :

— Ba te cunosc, o, doamne și stăpîne al meu, și cunosc și ce gînd ai, și știu și ce vrei, și că ești stăpînul soțului meu. Și, spre a-ți dovedi că pricep prea bine care ți-e treaba, te povățuiesc, o, sultane al meu, să ai sufletul atîta de sus înălțat cît să ți se potrivească și ție stihurile acestea ale poetului :

Nu am să-mi fac vreodată cale
Pe drumul către vreun izvor
Ce stă cu ghizdul buzei sale
La bunăvoia tuturor
Și-și lasă proaspetele ape
Toți trecătorii să-i adape.

Cînd muștele cele murdare
Și-abat pe farfuria mea
Roirea lor bîzîitoare,
De mi-ar fi foamea cît de grea,
Las farfurie și bucate,
Că altceva nu se mai poate.

La fel și leul ocolește
Un drum ce duce la vreun vad
La care, strecurați hoțește,
Și cîinii vin la adăpat,
Să lăpăie și ei la fel
De unde se-adăpase el.

Și, după ce spuse stihurile acestea, soția lui Faiiruz adăugă :

— Ci tu, o, măria-ta, ai bea din fîntîna pe care alţii înaintea ta şi-au pus buzele ?

Iar regele, auzind vorbele acestea, se uită la ea cu uimire. Şi fu atîta de tulburat încît întoarse spatele, fără a mai găsi o vorbă de răspuns ; şi, în graba lui de a fugi, îşi pierdu acolo unul dintre papuci. Şi-aceasta-i fu păţania.

Ci în ce îl priveşte pe Faiiruz, iacătă ! După ce ieşi din casă, spre a se duce unde îl trimisese regele, căută scrisoarea în buzunar şi nu o găsi. Şi îşi aduse aminte că o pusese sub căpătîi. Şi se întoarse din drum, şi intră în casă chiar la o clipită de cînd regele tocmai ieşise. Şi văzu imineul regelui, pe prag. Şi numaidecît înţelese pricina trimiterii lui afară din oraş, în nişte locuri depărtate. Şi îşi zise : „Regele, stăpînul meu, nu mă trimite acolo decît ca să-şi dea frîu slobod la o patimă tăinuită !“ Da păstră tăcerea şi, intrînd fără zarvă în odaie, luă scrisoarea de unde o lăsase şi plecă iar, fără ca soţia să fi prins de veste de întoarcerea lui. Şi părăsi oraşul în grabă, şi se duse să-şi îndeplinească solia cu care fusese însărcinat de regele stăpînul său. Şi Allah îi scrise bună pace, şi omul duse scrisoarea la locul poruncit, şi se întoarse în cetatea regelui aducînd răspunsul cerut. Şi, pînă a se duce să se odihnească la el acasă, dete zor să se înfăţişeze dinaintea regelui, care, spre a-l răsplăti pentru vrednicia lui, îl dărui cu o sută de dinari. Şi nimica nu se pomeni despre ceea ce ştim.

Iar Faiiruz, luînd cei o sută de dinari, se duse la sukul giuvaiergiilor şi al argintarilor, şi cumpără, de toţi banii, nişte lucruri strălucite, tot felul de podoabe plăcute femeilor. Şi le duse pe toate neveste-si, spunîndu-i :

— Acestea-s spre a sărbători întoarcerea mea !

Şi adăugă :

— Ia-le şi pe astea şi tot ce ai aici, şi întoarce-te la casa tatălui tău !

Iar ea îl întrebă :

— Pentru ce ?

— Pentru că regele, stăpînul meu, m-a coperit cu bunătatea lui. Şi pentru că vreau ca toată lumea să afle, şi ca tatăl tău să se bucure văzînd la tine toate podoabele acestea, drept aceea doresc să te văd cum pleci acolo unde îţi spun.

Iar ea răspunse :

— Cu drag şi cu toată inima bucuroasă !

Şi se împodobi cu tot ce-i adusese bărbatu-său, şi cu tot ce mai avea, şi plecă la casa tatălui ei. Şi taică-său se bucură foarte de venirea ei şi de toate mîndreţele pe care le vedea pe ea. Şi şezu în casa tatălui său vreme de o lună întreagă, fără ca soţul ei Faiiruz să se mai fi gîndit să vină după ea, şi fără ca baremi să fi trimis să ceară ştiri despre ea.

Încît, la capătul lunii aceleia de despărţire, fratele tinerei neveste veni la Faiiruz şi-i zise :

— O, Faiiruz, dacă nu vrei să dezvăluieşti pricina mîniei ce-o ai împotriva soţiei tale, şi pricina părăsirii în care ai lăsat-o, vino măcar şi apără-te în pricina cu noi dinaintea regelui, stăpînul nostru !

Iar Faiiruz răspunse :

— Dacă voi vreţi să vă judecaţi, eu nu am să mă judec !

Iar fratele tinerelei spuse :

— Ci vino totuşi şi ai să mă auzi ce pîră am !

Şi se duse cu el dinaintea regelui.

Şi îl găsiră pe rege în sala de judeţe, cu cadiul stînd jos lîngă el. Şi fratele tinerei femei, după ce sărută pămîntul dinaintea regelui, spuse :

— O, stăpîne al nostru, vin să mă judec pentru o pricină !

Iar regele îi spuse :

— Pricinile de judecat îl privesc pe domnia-sa cadiul. Cu el se cade să vorbeşti !

Iar fratele tinerei femei se întoarse înspre cadiu şi zise :

— Allah lumineze judeţele domnului nostru cadiul ! Or, iacătă pîra şi jalba noastră : i-am închiriat, numai ca închiriere, omului acesta, o grădină frumoasă, bine ocrotită cu ziduri înalte şi păzite ; minunat îngrijită şi sădită cu flori şi cu pomi roditori. Ci omul acesta, după ce a strîns toate florile şi a mîncat toate poamele, a dat jos zidurile, a lăsat grădina vraişte în cele patru vînturi şi a adus totul în stare de jaf. Şi-acuma vine să rupă învoiala şi să ne dea îndărăt grădina în starea în care a adus-o ! Şi-aceasta-i plîngerea noastră şi pricina noastră, ya sidi'l cadi !

Şi cadiul se întoarse înspre Faiiruz şi îi zise :

— Da tu ce ai a spune, o, tinere !

Şi el răspunse :

— Într-adevăr, le dau îndărăt grădina într-o stare mai bună decît era înainte !

Iar cadiul îi spuse fratelui :

— Este adevărat că dă îndărăt grădina în stare mai bună, precum ne mărturiseşte ?

Iar fratele zise :

— Nu. Ci aş vrea să aflu de la el pricina care l-a împins să ne-o dea îndărăt !

Şi cadiul întrebă, întorcîndu-se înspre Faiiruz :

— Ce ai de zis, o, tinere ?

Şi Faiiruz răspunse :

— Le-o dau îndărăt din toată inima mea şi în pofida inimii mele ! Iar pricina acestei dări îndărăt, întrucît doreşte s-o afle, este că am intrat în grădina cu pricina şi am văzut pe pămîntul ei urmele trecerii leului şi ale piciorului lui. Şi mi-a fost frică să nu mă sfîşie leul, de

m-aș mai încumeta încă o dată. Și pentru aceea am dat grădina îndărăt stăpînului ei. Și nu am făcut treaba aceasta decît din cinstire față de leu și din frică pentru mine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii ziuă, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

Iar regele, care sta tolănit pe perne, și asculta fără a lăsa să se vadă, cînd auzi vorbele lui Faiiruz, slujitorul său, și pricepu unde bate tîlcul, se ridică pe jumătate și îi spuse tînărului :

— O, Faiiruz, liniștește-ți sufletul, alungă-ți temerile și întoarce-te la grădina ta. Întrucît, pe adevărul și pe sfinția Islamului ! grădina ta este cea mai bine apărată și cea mai bine păzită din cîte am văzut eu în viața mea ; iar zidurile ei sînt la adăpost de orice călcare ; iar pomii, roadele și florile ei sînt cele mai curate și cele mai frumoase din cîte am văzut vreodată !

Și Faiiruz înțelese. Și se întoarse la soția lui. Și o iubi. Și, în felul acesta, nici cadiul, nici nimenea dintre cei mulți cîți se aflau de față în sala de județe nu putu să priceapă nimic din pricina aceea, care rămase tăinuită între rege și Faiiruz și fratele soției. Ci, numai unul Allah este Atoate-știutor !

Iar Șeherezada spuse :

Era odată un om, şamit de baştină, pe care Allah îl dăruise, ca pe toţi şamiţii din neamul său, cu un sînge vîrtos şi cu minte întunecată. Întrucît este lucru ştiut că, atunci cînd Allah a împărţit darurile sale oamenilor, a pus în fiecare pămînt însuşirile cele bune şi însuşirile cele rele care urma să se treacă din neam în neam tuturor celor ce aveau să se nască acolo. Şi-aşa îi dărui el cu minte şi cu isteciune pe locuitorii din Cairo, cu putere bărbătească pe cei din Egiptul-de-Sus, cu dragoste de poezie pe părinţii noştri arabi, cu vitejie pe călăreţii din pustie, cu obiceiuri cuviincioase pe locuitorii din Irak, cu prietenie faţă de oaspeţi pe triburile cele rătăcitoare, şi cu multe alte daruri, multe alte pămînturi ; ci sirienilor nu le dete decît patima după chilipîr şi dorul de neguţătorie, şi îi uită cu totul cînd împărţi darurile cele plăcute. Drept aceea, orice-ar face, un şamit, din ţările care se întind de la marea cea sărată pînă la marginile pustiului Damascului, are să fie pururea un mocofan cu sînge vîrtos, iar mintea lui nu are să fie vreodată deschisă decît la ispita cea grosolană a chilipirului şi a pişicherlîcului.

Şi-aşa că sirianul cu pricina se trezi într-o bună zi cu dorinţa de a se duce să chilipirgească pe la Cairo. Şi, fără de nici o îndoială, numai soarta lui cea păcătoasă i-a suflat gîndul acesta de a se duce să trăiască printre oamenii cei mai plăcuţi şi mai isteţi de pe pămînt. Ci, ca toţi cei din neamul lui, era plin de îngîmfare, şi gîndi că avea să-i năucească pe oamenii de acolo, întrucît avea să ducă nişte lucruri frumoase cu el. Luă, într-adevăr, în nişte lăzi, tot ceea ce avea mai strălucit ca mătăsării, ca bogasiuri scumpe, ca arme luminate şi alte lucruri asemenea, şi se cărăuşi în cetatea cea ocrotită, Misr Al-Kahirah, Cairo !

Şi purcese cu a închiria un local pentru mărfurile sale, şi o odaie pentru sine într-un han din oraş, în inima

sukurilor. Şi începu să se ducă în fiecare zi pe la muşterii şi pe la negustători, poftindu-i să vină să-i vadă mărfurile. Şi urmă să lucreze tot aşa o bucată de vreme, pînă cînd într-o bună zi, cum se duse să se preumble şi se tot uita ba la dreapta, ba la stînga, se întîlni cu trei fetişcane ce veneau aplecate şi legănate, şi care rîdeau spunîndu-şi nişte lucruri aşa şi-aşa. Şi erau toate una mai frumoasă decît cealaltă, şi mai ispititoare, şi mai plăcute. Şi, cînd le zări, mustăţile i se zburlîră şi i se şi cutremurară ; şi se apropie de ele, cînd fetele îi aruncară nişte ochiade, şi le zise :

— Se poate oare să veniţi a-mi ţine tovărăşie plăcută, la hanul meu, spre a ne veseli în noaptea aceasta ?

Iar ele răspunseră, zîmbăreţe :

— Binevoim, într-adevăr, şi vom face ceea ce ne vei spune să facem, spre a-ţi fi pe plac.

Iar el întrebă :

— La mine sau la voi, o, stăpînele mele ?

Ele spuseră :

— Eh, pe Allah ! la tine ! Ce, tu crezi cumva că soţii noştri ne-ar lăsa să aducem acasă bărbaţi străini ?

Şi adăugară :

— În noaptea aceasta vom veni la tine ! Spune-ne, aşadar, unde locuieşti.

El spuse :

— Locuiesc într-o odaie la cutare han, pe cutare uliţă.

Iar ele spuseră :

— Dacă-i aşa, pregăteşte-ne o cină, şi ţine-ne-o la cald; iar noi vom veni la tine după ceasul rugăciunii de noapte.

Iar el spuse :

— Vorbele voastre sînt desăvîrşite !

Şi fetele îl lăsară, spre a-şi vedea de drum. Iar el, la rîndu-i, se duse după merinde, şi cumpără peşte, castraveţi, stridii, vin şi mirodenii, şi le aduse pe toate în odaia lui ; şi pregăti cinci feluri de bucate cu carne, fără a mai pune

la *socoteală* și *orezul* și *legumele* ; și le găti chiar el, cu mîna lui ; și ținu totul gata, cît mai bine cu putință.

Iar cînd se făcu vremea de cină, cele trei femei veniră, așa cum făgăduiseră, învăluite în niște căbănițe albastre ce le făceau de nerecunoscut. Ci, după ce intrară, își aruncară hainele acelea de pe umeri și șezură jos ca niște lune. Iar sirianul se sculă și veni dinaintea lor, stînd apoi și el jos, ca un ulcior, după ce rînduise cum se cuvine farfuriile pline cu bucate. Și fetele mîncară fiecare atîta cît încăpu în ele. Iar el le aduse pe urmă sofraua cu vinuri. Și cupa începu să se poarte între ei. Și sirianul, la îndemnurile lor stăruitoare, nu lăsă să-l treacă nici un rînd de la băutură, și bău pînă ce începu capul să i se bălăngăne în toate părțile. Și atunci, prinzînd oarecare inimă, începu, să se uite în ochii tovarășelor sale ; și putu să se minuneze de frumusețea fetelor și să se bucure de nurii lor. Și se învîrti între uluială și năuceală. Și se clătină între aiureală și zăpăceală. Și nu mai știu să osebească bărbat de femeie. Iar starea lui fu nemaipomenită, și soarta jalnică. Și privea fără a vedea, și mînca fără a bea. Și dete să se slujească de picioare, și căzu-n cap. Și își roti ochii împrejur, și scuturâ din nas mahmur. Și suflă și strănută. Și rîse și plînse. După care, se întoarse înspre una dintre cele trei fecioare, și îi făcu întrebare :

— Allah fie asupra ta ! ya setti, ce nume-i fi avînd tu, oare ?

Ea răspunse, cum se cuvine :

— Ai-mai-văzut-vreodată-pe-cineva-ca-mine ?

Iar mintea lui zbură și mai tare, și strigă în gura mare :

— Nu, uallahi, nu am mai văzut pe cineva ca tine !

Pe urmă se întinse pe jos, sprijinindu-se în coate, și o întrebă și pe cea de-a doua :

— Da pe tine, ya setti, o sîngele vieții inimii mele, cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine !

Iar el strigă :

— Inșallah ! fie voia lui Allah, o, stăpînă a mea N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine !

Pe urmă se întoarse înspre cea de-a treia și o întrebă :

— Da pe tine, ya setti, o, pojar al inimii mele, cum care poate fi preacinstitul tău nume ?

Ea răspunse :

— Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști !

Și auzind acest al treilea răspuns, sirianul se rostogoli pe dușumea, strigînd cît îl ținea gura :

— Nu am nimica împotrivă, o, stăpînă a mea Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști !

Și ele preumblară pocalul necontenit, și îl deșertară în gîtlejul lui, pînă ce se prăbuși, cu capu-naintea picioarelor și cu suflarea împiedicată. Atunci, văzîndu-l în starea aceea, fetele se ridicară și îi scoaseră turbanul și îi puseră pe cap o tichie de nebun. Pe urmă se uitară împrejurul lor și puseră gabja pe tot ce găsiră la îndemînă, și bani și lucruri de preț. Și, încărcate cu prada, și cu inima ușoară, îl lăsară în hanul lui să grohăie ca un bivol, și lăsară odaia în seama stăpînului ei. Iar Atoate-acoperitorul acoperi ceea ce avea de acoperit.

Or, a doua zi, cînd se trezi din beția lui, sirianul se văzu singur în odaie și nu zăbovi a băga de seamă că odaia fusese măturată de tot ce se afla în ea. Și deodată își dobîndi pe deplin simțurile și strigă :

— Nu este măreție și putere decît numai întru Allah slăvitul și marele !

Și se repezi afară din han, cu tichia de nebun pe cap, și începu să-i întrebe pe toți trecătorii dacă nu întîlniseră pe numitele Cutare și Cutare și Cutare. Și rostea numele pe care i le spuseseră cele trei femei. Iar oamenii, văzîndu-l împopoțonat în felul acela, îl credeau scăpat de la maristan și răspundeau :

— Nu, pe Allah ! nu am văzut niciodată pe cineva ca tine !

Iar alţii ziceau :

— Niciodată nu am văzut pe cineva care să ţi se asemuie !

Iar alţii răspundeau :

— Ne uităm la tine, într-adevăr, da nu te cunoaştem !

Încît, la capătul întrebărilor, nu mai ştiu ce să facă şi nici cui să se plîngă şi, pînă la urmă, întîlni un trecător milos şi bun de sfat, care îi spuse :

— Ascultă-mă pe mine, o, şamitule ! Cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut, în împrejurarea aceasta, este de a te întoarce în ţara Şamului, fără de amînare şi fără de zăbavă, întrucît la Cairo, vezi tu, oamenii ştiu să răsucească şi capetele tari, şi pe cele uşoare, şi ştiu să se joace cu ouăle tot atîta de bine ca şi cu pietrele.

Iar şamitul, cu nasul alungit pînă-n pămînt, se întoarse în ţara lui, din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată.

Şi, întrucît adesea li s-au întîmplat asemenea păţanii, cei de baştina lor din ţara Şamului îi clevetesc cu gura mare pe copiii Egiptului.

Iar Şeherezada, sfîrşind de istorisit povestea aceasta, tăcu. Şi regele Şahriar îi zise :

— Numai unul Allah este Învăţător şi Luminător !

Iar ea adăugă :

— Da ce-ar mai rămîne din snoavele acestea, dacă ar fi asemuite cu *Povestea Cărţii magice ?*

Iar regele Şahriar zise :

— Care-i cartea aceea magică, o, Şeherezada, şi care-i povestea ei ?

Iar ea spuse :

— Las să ţi-o povestesc, o, măria ta, în noaptea următoare, de-o vrea Allah, şi dacă aşa este plăcerea ta !

Iar regele zise :

— De bună seamă ! vreau să ascult, în noaptea următoare, povestea aceasta pe care nu o ştiu.

CUPRINSUL

CUVINTELE DE SUB CELE NOUĂZECI ȘI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE 5

TICĂLOȘIA SOȚIILOR 22

Povestea istorisită de plăcintar 31
Povestea istorisită de zarzavagiu 35
Povestea istorisită de măcelar 40
Povestea istorisită de baș-clarinet 45

POVESTEA LUI ALI BABA ȘI A CELOR PATRUZECI DE HOȚI 49

ÎNTÎLNIRILE LUI AL-RAȘID PE PODUL BAGDADULUI 98

Povestea tînărului stăpîn al iepei bălane 105
Povestea călărețului pe urma căruia se cîntau cîntece indienești și chinezești 133
Povestea șeicului cel cu mînă darnică 145
Povestea dascălului de școală olog și cu gura ruptă . . 177
Povestea orbului de pe pod, cel care cerea să fie pălmuit . 183

POVESTEA DOMNIȚEI ZULEICA 197
NĂZDRĂVĂNIILE CELE DULCI ALE TINEREȚII FĂRĂ DE GRIJI 228

Flăcăiașul cel căpățînos și sora lui cea cu picior mic . . 228
Belciugul de la gleznă 236
Povestea cu țapul și cu fata regelui 241
Povestea cu fiul regelui și cu broasca-țestoasă 257
Fata negustorului de boabe de năut 271
Dezlegătorul 281
Povestea căpeteniei de agii 287
Care este cel mai mărinimos? 291
Barbierul jugănit 298
Povestea lui Faiiruz și a soției sale 306
Obîrșia și deșteptăciunea 312

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 21.III.1975. Tiraj 90 110 ex. broşate.
Coli ed. 15,41. Coli tipar 10.

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1 — Bucureşti
Republica Socialistă România
Comanda nr. 50 064

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor

o mie și una de nopți

(13)

(NOPȚILE 895 — 937)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI
BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1975

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate Editurii Minerva (*B.P.T.*)

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, tome septième, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f.a.).

Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume), Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudejestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar într-a opt sute nouăzeci și cincea noapte

Micuța Doniazada se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită și zise :

— O, sora mea, cînd ai să începi să ne povestești povestea cărții magice ?

Iar Șcherezada răspunse :

— Fără de amînare și fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorința stăpînului nostru, regele.

Și spuse :

POVESTEA CĂRȚII MAGICE

Se povestește, în hronicile noroadelor și în cărțile din vremurile cele vechi — ci numai unul Allah știe trecutul tot și poate să vadă cele ce vin ! — că într-o noapte ca toate nopțile califul, fiul califilor urmași drepți ai lui Abbas, Harun Al-Rașid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, și așa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul măriei sale, care s-a și înfățișat numaidecît dinainte-i. Și califul i-a zis :

— O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare și grea peste pieptul meu, și doresc să-mi risipești posomorala.

Iar Massrur a răspuns :

— O, emire al drept-credincioșilor, scoală-te și haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noștri pologul cerurilor presărat cu stele, și să vedem cum se preumblă luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cîntecul cel clipocitor al apelor, și suspinele roților scîrțiitoare

ale puțurilor cu scripeți de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul :

Fîntîni cu scripeți jalnic suspinînd,
De lacrimi pline și de geamăt blînd,
V-asemuiți cu-ndrăgostiții, cînd,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gînd,
Și zi și noapte-și trec mereu oftînd,
Fără-a-i mai da și bucuriei rînd.

Și tot poetul acela, o, emire al drept-credincioșilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare :

Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă și tot ea îmi cîntă,
Ca o grădină fără-asemănare :
Izvoare-s ochii-i, cu privire blîndă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.

Iar Harun îl ascultă pe spătarul său și clătină din cap și zise :

— Nu de asta am chef în noaptea de-acum !

Și Massrur zise :

— O, emire al drept-credincioșilor, se află în saraiul tău trei sute șaizeci de puiandre de toate culorile, asemenea cu tot atîtea lune și gazele, și îmbrăcate în rochii frumoase ca niște flori. Scoală-te și haide să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Și ai să le asculți cîntecele, și ai să le vezi jocurile, și ai să te uiți la zbegurile lor. Și poate că atunci sufletul tău are să se simțească împins înspre vreuna dintre ele. Și ai s-o iei de soață, în noaptea aceasta, și ea are să se dedea plăcerilor ei cu tine. Și avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămînă din posomorala ta !

Ci Harun spuse :

— O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numaidecît !

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere. Și se duse să-l caute pe Giafar acasă, și îi spuse :

— Hai la emirul drept-credincioșilor !

Și Giafar răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și se sculă pe clipă pe dată, se îmbrăcă și purcese cu Massrur la sarai. Și se înfățișă califului, care se afla tot în pat, și sărută pământul dinaintea lui, și zise :

— Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău !

Iar Harun spuse :

— Nu este nimic alta decît de bine, o, Giafar ! Ci sînt cam mohorît în noaptea aceasta, și chinuit, și apăsat. Și l-am trimis pe Massrur să-ți spună să vii aici ca să mă veselești și ca să-mi risipești urîtul.

Iar Giafar chibzui o clipită, și răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, cînd sufletul nostru nu vroiește să se veselească nici cu frumusețea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceața vîntului, nici cu vederea florilor, nu mai rămîne decît un leac, și anume cartea. Întrucît, o, emire al drept-credincioșilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărți. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce și cea mai vrăjită dintre preumblări ! Scoală-te, așadar, și haidem să căutăm vreo carte, la întîmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărți !

Iar Harun răspunse :

— Drept grăiești, o, Giafar ! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urîtului. Și deloc nu mă gîndisem la el.

Și se sculă și, însoțit de Giafar și de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărți.

Iar Giafar și Massrur țineau fiecare cîte o făclie, și califul lua cărțile din dulapurile cele strălucite și din lăzile de lemn înmiresmat, și le deschidea, și-apoi le închidea iarăși. Și cercetă astfel multe lăzi și dulapuri și, pînă la urmă, puse mîna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întîmplare. Și nimeri peste un lucru care pesemne că l-o fi ispitit strașnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, șezu jos și începu s-o cerceteze foaie cu

foaie și să citească cu luare-aminte. Și iacătă că deodată începu să rîdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăși cartea și își urmă citirea. Și iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui ; și începu să plîngă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă pînă pe cartea pe care o ținea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei, și se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plîngînd și rîzînd, nu se putu stăpîni să nu-i spună stăpînului său :

— O, emire al drept-credincioșilor și domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut și să rîzi și să plîngi aproape tot într-aceeași clipită ?

Iar califul, auzind întrebarea, se mînie pînă peste marginile mîniei, și răcni la Giafar cu un glas supărat :

— O, cîine din cîinii de barmekizi de unde atîta neobrăzare din partea ta ? Și ce te privește pe tine ? Iacătă că îți iei hatîrul de a te dovedi supărător și îngîmfat, și treci peste marginile rostului tău ! Nu-ți mai rămîne acuma decît să-l mai și sfruntezi pe calif ! Or, pe ochii mei ! de vreme ce te bagi unde nu te privește, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îți poruncesc, așadar, să te duci să cauți pe careva care ar putea să-ți spună pentru ce am rîs și am plîns la citirea acestei cărți, și care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintîi foaie pînă la cea din urmă. Și, dacă nu ai să-l găsești pe insul acela, am să-ți tai capul, și-am să-ți arăt eu atunci ce m-a făcut să rîd și să plîng.

Cînd auzi vorbele acestea și cînd văzu mînia califului, Giafar spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, am săvîrșit o greșeală. Iar greșeala este faptă de oameni de teapa mea, ci iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al măreției tale.

Ci Harun răspunse :

— Nu ! și mă leg cu jurămînt ! Să te duci să-mi cauți pe careva care să-mi spună numaidecît tot ce cuprinde cartea aceasta ! De nu, am să-ți tai capul pe clipă pe dată.

Și Giafar spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, Allah a zidit cerurile și lumile în șase zile, și, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut așa, aceasta a fost spre a arăta făpturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să purcezi cu chibzuință și răbdare. Cu atît mai mult, cînd este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioșilor. Ci, dacă ții neabătut să mă duc să-l caut pe insul acela, care să ghicească tot ce te-a făcut să rîzi și să plîngi, îngăduie robului tău măcar un răspăs de trei zile !

Iar califul spuse :

— Dacă nu-mi aduce insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă !

Iar la acestea Giafar răspunse :

— Mă duc întru solia poruncită !

Și ieși numaidecît, schimbat la față, cu sufletul tremurînd și cu inima plină de amar și de mîhnire.

Și se duse acasă, cu inima amară, mai întîi să-și ia bunrămas de la tatăl său Yahia și de la fratele său El-Fadl, și să plîngă. Iar ei îi spuseră :

— Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare și de mîhnire, o, Giafar ?

Iar el le povesti tot ce se întîmplase între el și calif, și îi înștiință despre porunca primită. Și adăugă :

— Cine se joacă cu un tăiș ascuțit, se taie la mînă ; iar cine se luptă cu leul, are să fie ucis. În ce mă privește, nu se mai află loc pentru mine lîngă calif ; întrucît de-acuma înainte șederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca și pentru tine, o, părintele meu, și ca și pentru tine, o, fratele meu ! Așa că este mai bine

să mă duc departe de ochii lui. Întrucît a-ți mîntui viața este un lucru tare scump, și niciodată nu-i îndestul de cîntărit la chiar prețul lui. Iar depărtarea este cea mai bună mîntuire pentru gîturile noastre. Și-apoi, poetul a spus :

Tu viața-ți mîntuie de tîngă
Și de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plîngă
Acelui ce-a zidit-o bine.

Iar la acestea părintele său și fratele răspunseră :

— Nu pleca, o, Giafar, întrucît califul s-ar putea să te ierte !

Ci Giafar spuse :

— A făcut jurămînt ! Or, cum aș putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintîi privire pricina ce l-a făcut pe calif să rîdă și să plîngă, precum și ce cuprinde, de la început pînă la sfîrșit, afurisita aceea de carte ?

Și Yahia răspunse atunci :

— Drept grăiești, o, Giafar ! Numai plecarea ta ne mai poate mîntui capetele. Și cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, și să ședi acolo pînă ce prăvălișul soartei are să se sfîrșească și are să ni se întoarcă norocul cel bun.

Iar Giafar întrebă :

— Și în lipsa mea ce are să se facă soția mea și haremul meu ?

Iar Yahia spuse :

— Du-te și nu te mai îngrija de nimic. Acestea-s niște porți pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucît așa ți-a fost județul ursitei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și Yahia adăugă :

— Cît despre ceea ce ar putea să se mai întîmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.

Ca urmare, Giafar vizirul își plecă urechea la vorbele părintelui său și, fără de amînare și zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, își puse centura și sabia, își luă rămas-bun de la tatăl său și de la fratele său, încălecă pe un catîr și, neînsoțit de nici un rob și de nici un slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Și, de-a dreptul prin pustie, se tot duse, și nu conteni să drumețească decît în cea de a zecea zi, cînd ajunse la cîmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Și văzu Minaretul Miresei cel frumos, care țîșnea din verdeața împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie pînă la vîrf cu cahle daurii, și grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori ; și cîmpiile cu mirți, și dealurile cu albăstrele, și șesurile cu leandri. Și se opri să se uite la toate acele mîndreți, ascultînd păsările ciripitoare de prin copaci. Și văzu că orașul acela era un oraș a cărui pereche nu fusese zămislită nicăieri pe fața pămîntului. Și se uită la dreapta, și se uită la stînga, și, pînă la urmă, zări un om. Și se duse la omul acela și îi spuse :

— O, frate le meu, care-i numele cetății acesteia ?

Iar omul răspunse :

— O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, și despre ea grăiește poetul în stihurile acestea :

Jullag îmi e străvechiul nume,
Și inimilor le sînt drag !

Prin mine rîuri curg șirag,
Și-n preajmă-mi, din afund de veac.

Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preț,
Damasc, cetate-a mea, și steag,
Chilim de vis, tărîm măreț,
Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decît prea-albii tăi pereți.

Mult prea frumoasele-ți terase
Să fie binecuvîntate,
Și pururi fie-ți lăudate
Prea-falnicele frumusețî
De pe terasele-ți frumoase.

Iar omul care recită stihurile acestea adăugă :

— Se mai cheamă și Șam, altfel zis Grăunte-de-Frumusețe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseții lui Dumnezeu pe pămînt.

Iar Giafar simți o vie plăcere auzind lămuririle acestea. Și îi mulțumi omului, și descălecă de pe catîr, și îl luă de frîu spre a putea să meargă așa cu el printre case și geamii. Și, încetișor, se preumbla cercetînd una după alta casele cele frumoase pe dinaintea cărora trecea. Și, privind așa, zări, în fundul unei uliți bine măturate și bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătasă înflorată, împodobit cu chilimuri frumoase de Khorassan, și cu perdele bogate, și ticsit cu perne de mătasă, cu scaune și cu sofale. Iar un bărbat tînăr ședea jos, în mijlocul cortului, ca luna cînd răsare în cea de a patruzprezecea zi a ei. Și era îmbrăcat ușor, neavînd pe cap decît o basma, iar pe trup numai o hăinuță de culoare trandafirie. Iar dinaintea lui ședeau cu luare-aminte o mulțime de inși, și băuturi de toate felurile și de cele mai alese.

Iar Giafar se opri o clipă să-şi bucure ochii cu priveliştea aceea, şi se simţi tare mulţumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tînăr. Şi, uitîndu-se mai cu luare-aminte, zări lîngă bărbat o femeie tînără şi frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în braţele mamei sale. Şi cînta stihurile acestea :

Vai de acei ce inima şi-o lasă
În mîinile spre care doru-i poartă :
Cînd vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să şi-o mai găsească decît moartă.

Au dăruit-o mîinilor iubite
Atunci cînd şi-au simţit-o-ndrăgostită, —
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.

Adînc din piept şi-au smuls-o fără minte !
Rosteşte tu, o, pasăre, mereu :
„Din piept şi-au smuls-o, neluînd aminte
Că are să le fie tare greu !“

Au omorît-o fără nici o vină,
Iar mult-iubitu-acum îşi bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Şi care arde-n dulcele ei foc.

Eu sînt acel ce caută iubirea,
Eu sînt iubirea, fratele ei sînt ;
Eu, mistuit, îmi plîng nefericirea
Întruna suspinînd şi repetînd :

„Priviţi-l pe cel ce iubirea crudă
L-a veştejit ! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineşi, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormîntat !“

Iar Giafar, auzind cuvintele și cîntecul acela, simți o plăcere nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile acelui glas, și rosti : „Pe Allah ! e frumos !“ Ci copilandra și începuse iarăși pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cînte stihurile acestea :

Plin de aceste simțăminte,
La dragoste să iei aminte,
Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atîta dor.

Spre tine mîna mi-o întind,
Cerîndu-ți milă și șoptind,
Cu umilință, să te-nduri,
Să-mi dai surîsul dulcei guri !

Îmi trece chinuita viață
Pierind sub ochiul tău de gheață.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surîsul drag, mult așteptat.

De-atîta dor, plîns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.

Pînă ce cîntarea acestor stihuri să se sfîrșească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mînat de plăcerea pe care o simțea de-a o auzi și de-a o privi pe copilandra care cînta. Și, deodată, tînărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunței și îi spuse :

— Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din fața noastră ?

Iar copilandrul spuse :

— Da !

Iar tînărul bărbat spuse :

— Trebuie să fie vreun străin, întrucît văd asupra lui semnele drumeţitului. Dă fuga de mi-l adu, şi ai grijă să nu-l superi.

Şi băiatul răspunse :

— Cu bucurie şi plăcere !

Şi zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind ; şi băieţelul îi spuse :

— În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ţie, aibi bunătatea de-a veni la stăpînul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul şi, ajungînd dinaintea intrării în cort, îşi lăsă catîrul pe seama robilor îndatoritori, şi trecu pragul. Iar stăpînul cel tînăr se şi afla în picioare, întru cinstea sa ; şi veni înspre el, desfăcîndu-şi larg mîinile, şi îl întîmpină cu nişte urări de bun-venit de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, şi, după ce mulţumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cîntă :

O, oaspete al meu, bine-ai venit !
Sosirea ta ne-aduce bucurie,
Şi ne dă viaţă chipul tău vrăjit.
Pe chipul tău mă jur : simt cum învie
Inima-n piept, de cum te-am fost zărit —
Şi aş muri, de-ar fi să pieri, vai mie !

Şi, după ce cîntă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise :

— Placu-ţi de-a sta, o, dulce doamne al meu ! Şi mărire lui Allah pentru fericita ta venire !

Şi recită rugăciunea pentru oaspetele de la Allah, şi îşi urmă astfel cîntecul :

De-am fi avut vreun semn de înştiinţare
Despre venirea ta, pe sub picioare
Am fi întins în calea ta, covor,
Curatul sînge-al inimilor noastre
Şi catifeaua neagră-a ochilor.
Căci mai presus ne eşti, venit din astre,
Decît ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.

Şi, după ce sfîrşi cîntecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile şi îi spuse :

— O, stăpîne al meu, ziua de azi este o zi fericită, şi de n-ar fi şi fost o sărbătoare, aş fi făcut-o eu, spre a da mulţumire lui Allah !

Iar robii se bulucirăă numaidecît dinaintea lor ; şi el le spuse :

— Aduceţi-ne cele pregătite !

Iar ei aduseră tăvile cu mîncăruri, cu fripturi şi cu toate celelalte lucruri minunate, iar tînărul îi spuse lui Giafar :

— O, doamne al meu, înţelepţii spun : „Dacă eşti poftit, îndestulează-ţi sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta". Or, noi, dacă am fi ştiut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ţi-am fi gătit însăşi carnea noastră şi ne-am fi junghiat şi pruncii în cinstea ta.

Iar Giafar răspunse :

— Pun, aşadar, mîna, şi am să mănînc pînă ce am să mă satur !

Iar tînărul începu să-i dea cu chiar mîna lui bucăţile cele mai bune şi să stea la taifas cu toată dragostea şi cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul şi ligheanul, şi i se spălară mîinile. După care, tînărul stăpîn îl pofti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetişcanei să cînte. Iar ea luă lăuta, îi potrivi strunele, o sprijini pe pieptul ei şi, după ce murmură o clipă, cîntă :

Iacătă-l, mîndrul oaspe, a căruia venire,
De toţi e-ntîmpinată cu drag şi cu cinstire,
Mai dulce ca nădejdea, măreţ de strălucire.

Din plete-i se revarsă o negură curată,
De care însişi zorii, cu faţa speriată
Şi ruşinaţi, sărmanii, nici nu se mai arată.

Iar cînd ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduința-i ; și el, venind din zare,
Întoarse vieții-un suflet din moarte și pierzare.

Și iată-mă acuma sînt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.

Iar Giafar fu cuprins de o voioșie pînă peste poate, la fel cu voioșia tînărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicicum a rămîne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul și în purtarea lui. Și nu rămase nevăzută ochilor tînărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoșat, îngîndurat și chinuit de ceva. Iar Giafar, la rîndu-i, pricepu că tînărul băgase de seamă starea sa și că, din bunăcuviință, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, pînă la urmă, tînărul îi zise :

— O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înțelepții :

Nu-ți fie teamă și nu te-ntrista
De cele cîte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un pocal și bea
Otrava sfîntă a acestui vin
Ce-alungă și necaz și voie rea.

Nu vezi cum zugrăviră mîini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe viața viei scrise cu dichis ?

Dacă te-apasă gînduri și tristețe,
Tu leagănă-le-ncetișor și blînd,
Pentru ca-n somn adînc să se răsfețe
La sînul băuturilor, cîntînd,
Al florilor și-al fetelor iubețe.

Pe urmă îi spuse lui Giafar :

— Nu-ți chinui și nu-ți zbuciuma inima, o, stăpîne al meu !

Și îi zise fetișcanei :

— Cîntă !

Iar ea cîntă. Și Giafar, care se desfăta la acele cîntece și era vrăjit de ele, spuse într-un sfîrșit :

— Să nu contenim a ne veseli, cînd cu cîntecul, cînd cu vorba, pînă ce lumina zilei are să se curme și are să vină noaptea cu negurile ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Și tînărul porunci apoi robilor să aducă niște cai. Iar ei se supuseră îndată ; și îi aduseră oaspetelui stăpînului lor o iapă împărătească. Și amîndoi săriră pe spinarea cailor și porniră să străbată Damascul și să se bucure de privelișteа sukurilor și a ulițelor, pînă ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit și împodobită cu fanare de toate culorile ; iar dinaintea unei porți se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spînzurînd de un lanț de aur. Iar în curtea casei erau niște chioșcuri înconjurate de cioplituri în piatră minunate, și pline cu toate neamurile de păsări și cu toate soiurile de flori ; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tînărul deschise ușa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însuflețită de cîntecele păsărilor și de miresmele florilor și de clipocitul izvoarelor. Și

casa toată răsuna de feluritele graiuri ale acelor păsări, și era căptușită numai cu mătasă, și bine chivernisită cu perne de atlaz și cu pene de struț. Și se mai aflau acolo de asemenea o grămadă nenumărată de tot soiul de lucruri rare și de minunății scumpe, și era îmbălsămată de mireasma florilor și a poamelor ; și adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogății falnice, farfurii de argint, tacîmuri de argint, cupe de preț, căței pentru ars mirodenii, și grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe, și de poame uscate. Într-un cuvînt, era ca locuința zugrăvită în stihul acesta al poetului :

Era o casă albă,-ntr-o grădină,
Și care strălucea ca o lumină
Din toată măreția ei deplină.

Și, după ce Giafar șezu jos, tînărul îi spuse :

— Un potop de binecuvîntări s-au coborît din cer asupra capului nostru, o, doamne și oaspete al meu, odată cu venirea ta !

Și îi mai spuse încă multe alte lucruri gingașe, și îl întrebă într-un sfîrșit :

— Și care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în orașul nostru ? Aici găsești prieteni și bunăstare, și toată dragostea !

Iar Giafar răspunse :

— Eu, o, stăpîne al meu, sînt oștean de meserie, și poruncesc peste o ceată de oșteni. Iar de baștină sînt din cetatea Bassrei, de unde vin acuma. Iar pricina sosirii mele este că, neputînd să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viața mea și am luat fuga cu capu-n pămînt, de frică. Și nu m-am oprit din goană, prin cîmpuri și prin pustiuri, pînă ce m-a adus la tine soarta.

Iar tînărul spuse :

— O, venire binecuvîntată ! Și care-i numele tău ?

El răspunse :

— Numele meu este ca și al tău, o, doamne al meu.

Iar tînărul, auzind aceasta, zîmbi și spuse rîzînd :

— O, doamne al meu, așadar te numești Abu'l Hassan ! Ci mă rog ție să nu mai ai nici o strîngere de inimă și nici o tulburare în pieptul tău.

Și dete poruncă să fie aduse bucatele. Și li se aduseră niște tablale pline cu tot felul de bunătăți alese și desfătătoare ; și mîncară, și rămaseră mulțumiți. După care masa fu ridicată și fu adus ibricul și ligheanul. Și se spălară pe mîini, și se ridicară, și se duseră în sala de băuturi, care era plină cu flori și cu poame într-un chip desăvîrșit. Iar tînărul vorbi cu fetișcana în privința muzicii și a cîntecului. Iar ea îi încîntă pe amîndoi și îi desfătă cu desăvîrșirea meșteșugului ei ; și pînă și casa, cu ziduri cu tot, era tulburată și mișcată. Iar Giafar, în vîlvora înflăcărării sale, își scoase hainele și le azvîrli cît colo, după ce le făcu bucățele. Iar tînărul îi spuse :

— Uallahi ! deie Allah ca sfîșierea hainelor să aibă drept urmare bucuria și nicidecum supărarea și necazul. Și alunge Atotputernicul amarul urîtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecît îi aduse lui Giafar niște haine noi, ce prețuiau o sută de dinari, și îl ajută să se îmbrace. Iar tînărul îi spuse fetișcanei :

— Schimbă glasul alăutei !

Iar ea schimbă glasul și cîntă stihurile acestea :

Privirea-mi pătimașă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea și cîntecul, strigînd :
„Iubirea-mi pentru tine — nici crîncenul mormînt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicînd !“

Iar cînd se isprăvi și cîntecul acesta, Giafar iarăși se despuie de haine chiuind. Și tînărul îi spuse :

— Fie ca Allah să-ți îmbuneze viața, și facă el ca începutu-i să-i fie sfîrșitul, iar sfîrșitul să-i fie începutul !

Iar robii îl îmbrăcară pe Giafar iarăși cu haine noi, mai frumoase decît cele dintîi. Iar fetișcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe cînd cei doi ședeau la taifas. Pe urmă tînărul îi spuse lui Giafar :

— Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre țara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvîntată.

Și-i spuse fetișcanei :

— Cîntă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Și copila cîntă :

O, dulce strălucire-a nopții noastre
În valea-mbelșugatului Rabwat,
Pe unde vîntu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat !

E-o salbă împrejuru-i, sclipitoare :
De pomi înalți, de ierburi unduind.
Cîmpiile-i chilimuri sînt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.

Livezile-i, cînd ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lor pomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,
Sorbim taclale-n cupe de poet.

Frumoasă este valea noastră scumpă,
Și darnică-i, iar vîntul șoptitor,
Cînd pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.

Cînd copila sfîrși de cîntat, Giafar, pentru cea de a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tînărul stăpîn se ridică și îl sărută pe frunte, și porunci să fie îmbrăcat cu alt veșmînt. Căci tînărul acela, așa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos și cel mai minunat de pe vremu-

rile lui, iar dărnicia mîinii sale și înălțimea sufletului său erau pe puțin tot atîta de mari ca și cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Și tăifăsui cu el mai departe despre întîmplările zilelor, și despre tîlcuri, și despre snoave, și despre izbînzile cele mai de seamă ale poeziei. Și îi zise :

— O, doamne al meu, nu îți împovăra mintea cu griji și cu îngîndurări.

Iar Giafar îi spuse :

— O, stăpîne al meu, mi-am părăsit țara fără a avea răgaz nici să mănînc, nici să beau. Și am făcut-o cu gîndul de a mă veseli și de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în țara mea, și dacă rudele mele, și prietenii mei, și vecinii mei au să mă cerceteze și au să mă iscodească, întrebîndu-mă unde am fost și ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit și hatîrurile pe care le-ai grămădit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din țara Șamului. Și am să le spun ce am văzut aici, și ce am văzut dincolo, și am să le rostesc niște cuvîntări tare frumoase, și am să le dezvăluiesc niște lucruri pline de învățăminte despre toate cele cu cîte are să mi se îmbogățească mintea pe lîngă tine, în cetatea ta.

Iar tînărul răspunse :

— Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gîndurilor de mîndrie ! Numai el este singur mare.

Și adăugă :

— Vei rămîne cu mine atîta cît vei voi, zece ani, ori mai mult, precum ți-o fi placul ! Întrucît casa mea este casa ta, cu stăpînul ei și cu tot ce se află în ea.

Și, estimp, făcîndu-se noapte tîrzie, intrară hadîmbii și așternură pentru Giafar un pat gingaș în capătul sălii, la locul de cinste. Și mai așternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Și plecară, după ce orînduiră și dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul, văzînd acestea, își zise în sine : „Pesemne că gazda mea este neînsurat ! Și

de aceea și-a pus patul lîngă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare."

Și, ca urmare, cuteză să-l întrebe pe gazda sa :

— O, stăpînul meu, ești holtei sau ești însurat ?

Iar tînărul răspunse :

— Sînt însurat, o, doamne al meu !

Iar Giafar răspunse la aceasta :

— Pentru ce, dar, dacă ești însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău și să te culci ca oamenii însurați ?

Iar tînărul răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-și ia zborul, și voi avea mai tîrziu tot timpul să mă duc și acolo să mă culc. Ci acuma ar fi prea grosolan și urît din parte-mi, și grozav de nicioplit și, vai, cît de rușinos ! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah ! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei cuviințe și datoriților ospeției ! Și, cu adevărat, o, stăpîne al meu, atîta timp cît șederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, cîtă vreme nu se va fi rostit bun-rămasul între tine și mine, în ziua care îți va plăcea și pe care o vei alege, cînd ai să vrei să te întorci cu pace și tihnă în cetatea și în țara ta !

Iar Giafar își zise în sineși : „Asta-i o treabă de-a mirărilea, minunătoare pînă peste poate !" Și dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, se sculară și se duseră la hammam, unde tînărul — căruia de fapt i se spunea Attaf-cel-Darnic — și trimisese, pentru folosința oaspetelui său, un rînd de haine falnice. Și, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe niște cai minunați, pe care îi găsiră gata înșăuați la poarta hammamului, și porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormîntul Sultanei, și își petrecură toată ziua aceea pre-

firînd cu gîndul viețile oamenilor și morțile lor. Și tot așa făcură și mai apoi, în toate zilele, ducîndu-se să vadă cînd o piață, cînd alta, și dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și opta noapte

Urmă :

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar își simți sufletul plin de tristețe, și gîndurile abătute ; și, într-o bună zi, șezu jos și plînse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzîndu-l că plînge, îl întrebă, spunîndu-i :

— Allah alunge de la tine mîhnirea și amarul, o, stăpîne al meu ! Pentru ce te văd plîngînd ? Și ce a putut să-ți pricinuiască mîhnirea aceasta ? Dacă ți-e pieptul apăsat, pentru ce nu îmi dezvăluiești pricina ce-ți face inima grea și sufletul amar ?

Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsat pînă peste poate, și mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe ulițele Damascului, și mi-ar plăcea tot așa să-mi potolesc gîndurile cu vederea geamiei ommiazilor !

Și Attaf-cel-Darnic răspunse :

— Da cine oare ar putea să te oprească, o, fratele meu ? Au nu mai ești slobod să te duci să te preumbli pe unde vrei, și să-ți răcorești sufletul cum îți place, în așa fel ca pieptul să ți se ușureze și mintea să ți se înseninеze și să ți se bucure ? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic !

Şi Giafar se sculă să plece, cînd gazda îl opri spre a-i spune :

— O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ţi poată înşăua o iepşoară.

Ci Giafar răspunse :

— O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos ; întrucît omul care-i călare nu se mai poate bucura privind şi luînd seama împrejurul său ; ci ceilalţi oameni se bucură privindu-l şi luînd seama la el.

Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse :

— Fie ! Ci lasă-mă baremi să-ţi dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta şi să împarţi bani cu pumnul, aruncîndu-i mulţimii !

Şi adăugă :

— Acuma, poţi să te duci să te preumbli. Şi deie Allah ca aceasta să-ţi liniştească sufletul, şi să te uşureze, şi să te facă să te întorci la noi plin de voioşie şi de mulţumire !

Ca urmare, Giafar luă de la prea-darnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari, şi ieşi din casă, însoţit de urările prietenului său.

Şi se îndreptă încetişor, cu gîndurile la năpasta în care îl băgase califul, şi tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întîmplare să-i îngăduiască a dovedi tîlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, şi ajunse aşa dinaintea geamiei celei falnice, şi sui cele treizeci de trepte de marmoră de la uşa cea mare, şi îşi bucură ochii minunîndu-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele şi de marmorele strălucite care o împodobeau pe toate părţile, şi de havuzurile cele frumoase în care curgea o apă atîta de curată că nici nu se vedea. Şi se înălţă cu gîndul la Allah, şi îşi făcu rugăciunea, şi ascultă predica, şi şezu acolo pînă la prînz, simţind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet şi-i liniştea inima.

Pe urmă ieși din geamie și îi milui pe calicii de la ușă, rostind stihurile acestea :

Văzut-am frumusețile minune
Strînse aci-n geamia din Jullag.
Și pe pereți văzut-am ce tîlc spune
Preasfîntul frumuseților șirag.

Și-am înțeles, precum ca să se știe,
Din toată sfînta frumusețe scrisă :
Norodul, cînd se duce la geamie,
Găsește ușa pururea deschisă !

Și, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, își urmă preumblarea prin mahalale și pe uliță, privind și luînd seama, pînă ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfățișare domnească, împodobită cu niște ferestre de argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, și cu niște perdele de mătasă la fiecare fereastră. Și, în fața porții, se afla o laviță de marmoră așternută cu un chilim. Și, cum se simțea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar șezu jos pe laviță și începu să se gîndească la sine, la starea lui, la întîmplările din vremea din urmă, și la ce s-o fi putut întîmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Și, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte, și o mînă albă toată, urmată de stăpîna ei, se ivi cu o stropitoare micuță de aur. Și femeia aceea era ca luna plină, cu niște priviri pierzătoare de minți, și cu un chip ce nu-și avea sor pe lume. Și zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, niște flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe și de micsandre. Iar mișcările ei erau numai gingășie, numai duioșie și frumusețe, pe cînd stropea cu mîna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, își simți inima rănită de iubire. Și se ridică în picioare, și se temeni pînă la pămînt dinaintea ei. Iar tinerica, sfîrșind de stropit florile, se uită pe uliță și îl zări pe Giafar cum sta plecat pînă la pămînt. Și,

dintru-ntîi, dete să închidă fereastra și să plece. Pe urmă se răzgîndi și, aplecîndu-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar :

— Casa aceasta este cumva casa ta ?

Iar el răspunse :

— Nu, pe Allah ! o, stăpîna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la ușa ei este robul tău ! Și așteaptă poruncile tale !

Iar ea spuse :

— Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauți aici, și pentru ce nu pleci ?

Iar el răspunse :

— Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta cîteva stihuri !

Iar ea întrebă :

— Și cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule ?

Și numaidecît Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc :

Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i și cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai : „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Și fără-a mai rosti nici un cuvînt !
Cu tine-aș fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sînt.
Slăvit să fie pururi Sfîntul Nume,
Acela care surîzînd îți scrise
Cu trandafiri obrajii amîndoi —
El singur poate să ia niște vise
Și chip aievea să le dea apoi !
Albă îți este rochia, cum este
Și mîna-ți albă, și precum deplină
Îți este soarta, ca într-o poveste :
Un alb în alb, lumină în lumină.

Pe urmă, întrucît în pofida acestor stihuri ea tot vroia să plece, Giafar strigă :

— Așteaptă, fie-ți milă, o stăpîna mea ! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfățișarea și despre gingășia ta !

Iar ea spuse :

— Și cam ce-ai putut să spui tu în privința mea ?

Iar el rosti următoarele stihuri :

Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Și, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca o lună luminînd pe zare ?

De strălucirea lui, preasfînta umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, cînd o privește-n față,
Zavistnic se întunecă și-ngheață.

Îngălbenește roșul trandafir
Cînd îi zărește fruntea, de necaz ;
Iar mărul rumen pare tibișir
Pe lîngă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămîne pururi jertfă a iubirii,
Arzînd pe veșnicie, fără pată,
În flăcările chinului simțirii.

Cînd tînăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar :

— Ai fost strălucit ! Ci acestea-s niște vorbe mai mari decît tine !

Și îi aruncă o ocheadă care îl săgetă, închise fereastra și pieri grabnic. Iar vizirul Giafar șezu răbduriu pe laviță, nădăjduind și așteptînd ca fereastra să se mai deschidă o dată și să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra

minunii abia zărite. Și ori de cîte ori da să se ridice și să plece, patima îi spunea : „Stai !“ Și nu conteni să tot facă așa pînă ce se lăsă seara. Atunci se sculă, cu inima lulea, și se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Și îl găsi pe Attaf așteptîndu-l chiar la intrarea casei, în prag, și strigînd, cînd îl văzu :

— O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărît de lipsa ta ? Iar gîndurile mele erau cu tine, din pricina așteptării îndelungi și a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Și se aruncă la pieptul lui și îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, și sta pierit. Iar Attaf se uită la el și citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la față, și galben, și mohorît. Și îi zise :

— O, doamne al meu, te văd tulburat la chip și cu mintea aiurea !

Iar Giafar răspunse :

— O, doamne al meu, din clipa cînd m-am despărțit de tine și pînă acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucît am dormit greu asnoapte pe căpătîiul meu. Iar la geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioșii ? Iar starea mea este jalnică, și sănătatea mea-i mișelnică !

Atunci Attaf-cel-Darnic își luă oaspetele de mînă și îl duse în sala în care le plăcea lor de obicei să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mîncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănînce nimic, și ridică mîna. Iar tînărul îl întrebă :

— Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mîna și o depărtezi de la mîncare ?

Iar el răspunse :

— Pentru că masa de asdimineață mi-a căzut greu și nu mai pot să cinez. Ci nu este nici o supărare din asta ! Întrucît nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă rău să treacă, iar mîine n-o să mai am nimic la stomah !

Ca urmare, Attaf porunci să se aștearnă patul lui Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse pe pat, cu gîndurile tare clătinate. Și își trase învelitoarea peste el, și începu să cugete la fetișcană, la frumusețea, la gingășia, la făptura, la alcătuirea ei fericită și la tot ceea ce Atoatedătătorul — preamărit fie el ! — îi dăruise ca frumusețe, ca strălucire, și ca desăvîrșire. Și își uită de toate cîte i se întîmplaseră în zilele trecutului său, și de necazul cu califul, și de porunca primită, și de neamurile, și de prietenii și de țara lui. Și așa era de amarnic zbuciumul gîndurilor sale, încît se simți cuprins de amețeală, iar trupu-i fu năpădit de înfiorare. Și nu mai conteni să se tot sucească și să se tot răsucească, potopit de foc, în patul lui, pînă dimineața. Și era ca un ins pierdut pe marea dragostei.

Și, cum se făcuse ceasul la care de obicei se sculau, Attaf se sculă cel dintîi și se plecă asupra-i și-i zise :

— Cum o duci cu sănătatea ? Gîndurile mele au stat toată noaptea plecate asupra ta. Și am văzut limpede că n-ai gustat din somn pînă la ziuă.

Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am nici un chef.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și noua noapte

Urmă :

Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare pînă peste marginile tulburării și trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul

dete fuga să-şi împlinească misia, şi nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc şi cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.

Şi doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduţi, şi se uită la faţa lui, şi îi zise :

— Nu te tulbura că mă vezi, şi darul sănătăţii să fie asupraţi ! Dă-mi mîna !

Şi îi luă mîna, şi îi pipăi bătăile vinelor, şi văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nici o vătămătură, fără de nici o suferinţă, şi fără de nici o durere, iar bătăile inimii erau pline, şi opririle dintre bătăi erau opriri sănătoase. Şi, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului, şi că bolnavul era bolnav de dragoste. Şi nu vroi, de faţă cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Şi, ca să facă lucrurile cu gingăşie şi fără multă zarvă, luă o bucată de hîrtie şi scrise pe ea leacul. Şi puse încetişor hîrtia sub capul lui Giafar, spunîndu-i :

— Leacul se află sub capul tău ! Şi ţi-am hotărît o curăţenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.

Şi, grăind astfel, hakimul îşi luă ziuă-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalţi bolnavi ai săi, care erau mulţi. Şi Attaf îl însoţi pînă la poartă, unde îl întrebă :

— O, hakimule, ce are ?

Şi hakimul răspunse :

— Lucrul se află pe hîrtie.

Şi plecă.

Iar Attaf se întoarse la oaspetele său, şi îl găsi sfîrşind de citit poezia aceasta :

Într-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mînă,
Să-mi măsoare, cum se cere,

Ale inimii bătăi.
Eu strigai : „Ci lasă mîna,
Că nu-n mînă și nu-n vînă,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n văpăi !“

El atunci îmi spuse iarăși :
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă.
Și nu spune nimănui !“
Eu îi răspunsei : „Siropul
Bine-l știu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obrajii
Pentru care mă pierdui.

Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă ?
Și cum aș putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viața,
Dorul care-n piept mă-nghimpă ?“
Și atunci hakimu-mi spuse :
„Ești îndrăgostit rău, iată !“

Eu îi spun : „Da !“ El răspunde :
„Nu-i decît un singur leac :
Să-aduci pricina boalei
„Lîngă tine-aci-n iatac !“

Iar Attaf, care nu auzise stihurile și nu prinsese din ele decît versul de la urmă, fără a-l pricepe, șezu la capătul patului și îl întrebă pe oaspetele său ce-i spusese și ce îngrijiri îi hotărîse hakimul. Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, mi-a scris o hîrtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hîrtia de sub pernă și o citi. Și găsi pe ea rîndurile acestea, scrise de mîna hakimului :

„În numele lui Allah cel Atoate-vindecătorul, părintele leacurilor și al tămăduirilor !

Iată ce este de luat, cu ajutorul și cu binecuvîntarea lui Allah !

Trei măsuri de înfățișare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială și cu oleacă de teamă de-a nu fi pîndit de către pizmași ; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă și de depărtare ; apoi, două dramuri de duioșie curată și de gingășie, fără amestec de tărîțe de despărțenie ; să se facă un ir cu bob de tămîie de săruturi, cu care să se ungă dinții și mijlocul ; cîte două măsuri din fiecare fel ; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecîndu-le printre buze, urmînd datina porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor ; apoi, două măsuri potrivite de mîngîieri de Alep și de suspine de Irak ; apoi, două oca de vîrfuri de limbă, în gură și în afara gurii, de mestecat și de frămîntat bine ; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de grîu de Egipt, adăugîndu-se untură de cea bună, și a se fierbe în apa dragostei și în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul patimii ; după care să se strecoare totul printr-un divan cît mai moale și să se adauge două oca de sirop de gură și să se bea pe nemîncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prînz o felioară din pepenele iubirii, cu lapte de migdală și cu zeamă de lămîie de jind ; apoi, într-un sfîrșit, să se ia trei măsuri de frămîntătură de coapse. Și să se încheie cu o baie, întru desăvîrșirea zviduirii. Și salamaleikum !“

Cînd Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a rîde și de a-și bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar și îi spuse :

— O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar pricepерea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire !

Și adăugă :

— Spune-mi, așadar, cine te-a fermecat și de cine te-ai îndrăgostit ?

Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete nici un răspuns și nu vroi să rostească nici o vorbă. Iar Attaf se simți tare mîhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, și o păstrase față de el, și rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, și îi spuse :

— O, fratele meu, au nu îmi ești tu mai mult decît prieten, au nu ești tu în casa mea așa cum e sufletul într-un trup ? Iar între mine și tine au nu sînt oare patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărășie, întru tăifăsuială, și întru dragoste curată ? Pentru ce, dar, să-mi tăinuiești starea ta ? În ce mă privește, sînt tare întristat și sînt înfricoșat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atîta de gingașă ! Tu, într-adevăr, ești un străin, nu ești din cetatea aceasta de scaun, pe cînd eu sînt fiu al acestei cetăți, și pot să te ajut cu folos, și pot să-ți risipesc tulburarea și îngîndurarea. Pe viața mea, peste care ești stăpîn, și pe piinea și sarea care sînt între noi, mă rog ție să-mi dezvăluiești taina ta !

Și nu încetă să-i tot vorbească așa, pînă ce îl hotărî să se destăinuiască. Și Giafar săltă capul și-i spuse :

— Nu am să-ți tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu ! Și de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiții care sînt bolnavi de dor și de nerăbdare. Întrucît iacătă că mi s-a întîmplat o daravelă la care niciodată nu m-aș fi gîndit că are să mi se întîmple, nu, niciodată ! Și nu știu ce are să mi se tragă din asta, întrucît pățania mea este o pățanie atît de afurisită și de încurcată încît ar putea să ducă la pierderea vieții.

Și îi povesti ce i se întîmplase ; cum, după ce șezuse jos pe lavița de marmoră, fereastra se deschisese dinaintea lui, și cum o muierușcă se ivise, cea mai frumoasă de pe

vremea ei, care își stropise grădina de la fereastră. Și adăugă :

— Acuma inima mea pătimașă se zbuciumă de dragoste pentru ea ! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe ulița unde mă aflam, și a trîntit-o atîta de repede de parcă un străin ar fi văzut-o fără iașmac pe față. Și, din pricina preamultului zbuciumului și a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sînt bun de nimic, și nu mai sînt în stare nici să mănînc, nici să beau ceva ; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care și-a așezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă :

— Și-aceasta-i pățania mea, o, Attaf, frate le meu, și ți-am povestit tot ce mi s-a întîmplat, fără a-ți ascunde nimic.

Cînd mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său, și cînd le înțelese tot tîlcul, lăsă capu-n jos și chibzui vreme de un ceas. Întrucît din toate arătările și din toate semnele auzite, și din zugrăvirea casei, a ferestrei și a uliței, pricepuse, fără putință de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decît chiar soția lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, și care și ea îl iubea, și care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele și roabele ei. Și își zise sieși : „O, Attaf, nu se află ajutor și putere decît numai întru Allah preaînaltul și atotputernicul ! Și de la Allah venim și la el ne întoarcem !“

Iar mărinimia lui și strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, și gîndi : „Nu am să fiu, în prietenia mea, asemenea aceluia care zidește pe nisip și pe apă, ci, pe Dumnezeul cel atotmăreț ! am să-mi slujesc oaspetele cu sufletul și cu tot bunul meu.“

Și, chibzuind așa, se întoarnă cu o față zîmbitoare și liniștită înspre oaspete și îi spuse :

— O, frate le meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucît iau asupra capului meu de a face ca

socotințele tale să răzbată la ținta înspre care năzuiești. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit, și care de cîteva zile este o femeie despărțită de soțul ei. Și am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviință. Iar tu, o, fratele meu, așteaptă în deplină liniște, întoarcerea mea, și ai să fii mulțumit.

Și îi mai spuse și alte vorbe spre a-l liniști, apoi plecă.

Și se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, și intră în sala bărbaților, fără a-și schimba hainele și fără a spune o vorbă nimănui ; și îl chemă pe unul din hadîmbii cei tineri și îi porunci :

— Du-te la socrul meu, părintele stăpînei tale, și spune-i să vină aici !

Iar hadîmbul cel tînăr dete fuga la socru și îl aduse la stăpînul său.

Și Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întîmpina, și îl sărută, și îl pofti să șadă, și îi spuse :

— O, taică al meu, nu e nimic decît de bine ! Află că, atunci cînd Allah își trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată și calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucît inima mea înclină înspre Mecca și dorește să se ducă să vadă casa lui Allah și să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă și mormîntul Profetului — asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele și binecuvîntările ! Și am hotărît să mă duc la locurile sfinte anul acesta, și să-mi fac hagialîcul la ele, ca să mă întorc hagiu desăvîrșit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datornițe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucît nici un om nu știe dacă mîine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Și, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ți înmîna semnul că mă despart de fiica ta, soția mea !

Cînd socrul prea-darnicului Attaf, părintele soției sale, auzi vorbele acestea și înțelese că Attaf vroia să se despărțească de soție, rămase pînă peste poate de tulburat și, dînd în mintea lui alt tîlc dedesubturilor acelei hotărîri, spuse :

— O, Attaf, fiul meu, ce te silește a săvîrși atare faptă ? Dacă vrei să pleci, lăsînd-o aici pe soția ta, oricît de lungă ți-ar fi lipsa și oricît răspăs ar fi să te călătorești, soția ta nu ar avea de ce să-ți fie mai puțin soție, și avere a ta, și bun al tău ! Că nimica nu te silește să te despărțești de ea, o, fiul meu !

Iar Attaf răspunse, pe cînd lacrimile îi curgeau din ochi :

— O, taică al meu, am făcut jurămînt, iar ceea ce este scris trebuie să se întîmple !

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simți jalea cum îi năpădește inima. Iar tînăra soție a lui Attaf, la știrea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în noapte, în amărăciune și în durere. Întrucît îl iubea din copilărie pe soțul ei Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era pînă peste poate.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă suta noapte

Urmă :

Iar Attaf, după ce îl înștiință de hotărîrea luată pe socrul său, grăbi să se ducă la oaspete și să-i spună :

— O, frate le meu, m-am îngrijit de treaba cu tînăra cea despărțită de bărbatul ei, și a vrut Allah să facă a

izbîndi mijlocirea mea. Bucură-te, aşadar, întrucît acuma împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te şi scutură-te de mîhnire şi de mohorală.

Şi Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, şi mîncă şi bău cu poftă, şi îi mulţumi Ziditorului. Şi atunci Attaf îi spuse :

— Află acuma, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă şi mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să ştie că eşti un străin şi să nu-mi spună : O, Attaf, da de cînd îşi mărită părinţii fetele cu bărbaţi străini, pe care nu îi cunosc ?" Aşa încît gîndul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cît mai prielnic pentru tine. Şi, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine nişte corturi la marginea cetăţii, cu nişte chilimuri frumoase, cu perne, cu lucruri scumpe şi cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să ştie cineva că ieşi de aici, să te aşezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeţie, şi să-ţi faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rîndu-mi, o să am grijă a răspîndi în toată cetatea zvonul că eşti un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că eşti însuşi Giafar Al-Barmaki, şi că vii din partea emirului drept-credincioşilor ca să cunoşti cetatea noastră ! Iar valiul Damascului, şi cadiul, şi naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înştiinţez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întîmpinarea ta, şi au să ţi se închine cu salamalekurile lor, şi au să sărute pămîntul dinaintea ta. Iar tu atunci să le spui la fiecare vorbele ce se cade să se spună, şi să-i cinsteşti după cinurile lor. Şi am să vin şi eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturora : „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliştea şi spre a găsi o soţie pe placul meu ! Şi, cum am auzit vorbindu-se despre frumuseţea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soţie !" Şi atunci, o, fratele meu, nu are să se întîmple decît ceea ce jinduieşti.

Așa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume și despre a cărui stare nu avea habar, și care nu era altul decît Giafar Al-Barmaki din cap pînă-n talpă. Și nu se purta în felul acesta față de el decît pentru că îi era oaspete și pentru că Giafar gustase din pîinea și din sarea găzduirii lui. Întrucît Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare și cu simțăminte dumnezeiești. Și nu s-a mai aflat vreodată pe pămînt, pînă la el, om care să i se asemuie, și nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giaffar, cînd auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare și luă mîna lui Attaf și dete s-o sărute; ci Attaf nu vroi să-l lase, ci își trase mîna repede. Și Giafar, tăinuindu-și mai departe numele și cinul lui de mare-vizir, și de cap al barmecizilor, și de cunună a lor, îi mulțumi gazdei sale cu toată căldura sufletului și își petrecu noaptea aceea cu el, și se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amîndoi și își făcură spălările, și rostiră rugăciunea de dimineață. Pe urmă plecară împreună, și Attaf îl însoți pe prietenul său afară din cetate.

După care, Attaf porunci să se așeze corturile și să se rostuiască toate cele de trebuință, și cai, și cămile, și catîri, și mamolici, și lăzi cu tot soiul de daruri de împărțit, și sipete mari cu pungi de galbeni și de arginți. Și trimise toate astea afară din cetate, tainic, și se duse iarăși la prietenul său, și îl îmbrăcă într-o mantie de mare-vizir, strălucită întru totul și de mare preț. Și puse să i se întocmească în cortul cel de fală un jeț de mare-vizir, și îl pofti să șadă pe el. Și habar nu avea Attaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele-vizir Giafar era într-adevăr chiar Giafar, fiul lui Yahia barmecidul! Și, acestea fiind făcute și ticluite, trimise ca pristavi niște robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul-cel-mare, trimis cu solie de către calif.

Și, de îndată ce naipul Damascului fu înștiințat despre acea venire, ieși din cetate, însoțit de mai-marii cetății de sub zabetul și de sub ocîrmuirea sa, și se duse în întîmpinarea vizirului Giafar, și sărută pămîntul dinainte-i, și îi spuse :

— O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de știre mai devreme despre binecuvîntata ta venire, ca să ne fi fost cu putință a-ți orîndui o primire vrednică de cinul tău ?

Și Giafar răspunse :

— Nu era nicidecum de trebuință ! Miluiască-se Allah să te ocrotească și să-ți sporească sănătatea deplină ; ci eu nu am venit aici decît cu gîndul de a-mi schimba oleaca priveliștile și de a cunoaște cetatea voastră. Și, de altminteri, nu am să rămîn aici decît puțină vreme, numai atît cît să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales, și doresc de la tine să tocmești treaba cu tatăl ei, și să mi-o dobîndești de la el de soție.

Iar naipul Damascului răspunse :

— Ascult și mă supun. Că soțul ei tocmai s-a despărțit de ea, întrucît dorește să se ducă în Hedjaz în hagialîc. Și, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărțirii are să se scurgă, nu are să mai fie nici o piedică pentru ca logodirea cu luminăția ta să-și capete locul.

Și își luă ziua-bună de la Giafar, și plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soția cea despărțită de mult-darnicul Attaf, și îl pofti să vină la corturi, și îi spuse că vizirul-cel-mare Giafar își mărturisise dorința de a-și sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viță aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decît că ascultă și că se supune.

Atunci Giafar dete porunca de a se aduce caftanurile de fală și aurul din pungi, și de a se împărți plocoanele. Și ceru să vină cadiul și martorii și, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Și puse să se scrie, ca zestre

și ca diată pentru tînăra nevsată, zece lăzi cu scumpeturi și zece pungi cu aur. Și porunci să fie scoase darurile, și cele mari și cele mici, și, cu filotimia lui de barmecid, puse să se împartă celor de față, bogați și săraci, pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Și, după ce senetul fu scris pe o bucată de hîrtie de mătasă, porunci să se aducă apă și zahăr, și puse să se întindă dinaintea oaspeților mesele cu mîncăruri și cu bunătăți. Și toată lumea mîncă, și se spălă pe mîini. Pe urmă se aduseră dulcețurile și poamele și băuturile cele răcoritoare.

Și, cînd totul se isprăvi și după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar :

— Mă duc să orînduiesc o casă pentru șederea ta și pentru primirea soției tale !

Ci Giafar răspunse :

— Aceasta nu este cu putință. Mă aflu aici trimis în solie de emirul drept-credincioșilor, și trebuie s-o iau cu mine pe soția mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soției spuse :

— Ia-ți nevasta, și ai să pleci cînd îți va plăcea.

Și Giafar răspunse :

— Nici așa nu se poate, întrucît mai întîi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, și, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea !

Și tatăl răspunse :

— Nu am nimica împotrivă !

Iar cînd hainele miresei fură gata, și dacă toate lucrurile merseră cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Și, alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulțime de lume. Și, după bunrămasurile și dintr-o parte și din cealaltă, se dete semnul de plecare. Și Giafar pe calul său, și soția, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreață și bine orînduită.

Şi călătoriră o bucată de vreme. Şi tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el'Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de la Damasc, cînd Giafar se uită în urma lui, şi zări departe înspre Damasc un călăreţ ce venea după ei în goana calului. Şi porunci numaidecît caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar cînd călăreţul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el şi iacătă că era Attar-cel-Darnic, care venea după ei strigînd :

— Nu te opri, o, fratele meu !

Şi se apropie de Giafar şi îl sărută şi îi spuse :

— O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu'l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut şi să nu te fi cunoscut niciodată, întrucît acuma nu mai pot să-ţi îndur lipsa.

Şi Giafar îi mulţumi şi îi spuse :

— Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleşit. Ci mă rog la Allah să înlesnească întîlnirea noastră cît mai curînd şi să nu ne mai despărţească niciodată. El este cel atotputernic şi el poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal şi porunci să se aştearnă un chilim de mătase, şi şezu alături de Attaf. Şi li se aduse un cocoş fript, nişte puiandri, nişte zaharicale şi alte bunătăţuri. Şi mîncară. Şi li se aduseră poame uscate, şi curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas, şi încălecară iar pe caii lor. Şi Giafar îi spuse lui Attaf :

— O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strînse la piept, şi îl sărută între ochi, şi îi spuse :

— O, frate al meu, Abu'l Hassane, să nu curmi trimiterea scrisorilor tale către noi, şi să nu-ţi alungeşti lipsa de lîngă inima noastră. Şi dă-mi ştiri despre toate cîte

ți s-or întîmpla, așa fel încît să fie ca și cum aș fi lîngă tine.

Și își mai spuseră și alte vorbe de rămas-bun, și se despărțiră, și fiecare plecă pe drumul său. Și iacă-așa cu Giafar, vizirul cel-mare, de care prietenul său nici cu gîndul nu gîndea că ar fi chiar Giafar. Si-așa și cu Attaf-cel-Darnic !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute și una noapte

Urmă :

Iar în ce o privește pe copilandra cea despărțită de bărbat, soția cea proaspătă a lui Giafar, iacătă. Dacă pricepu că și cămilele și caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin și îl văzu pe vărul ei Attaf așezat jos pe chilim lîngă Giafar, și cum ședeau amîndoi mîncînd și bînd laolaltă, și cum își luară pe urmă rămas-bun. Și își zise în sineși ! „Pe Allah ! acela este vărul meu Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră și peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, cînd îmi stropeam grădina de la fereastră. Și, fără nici o îndoială, este prieten cu verișorul meu. S-a îndrăgostit de mine și a zugrăvit casa mea ; și atunci dărnicia și mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice ; și s-a despărțit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soție.“ Și, cugetînd astfel, începu să plîngă singurică, în palanchin, și să se căineze despre cele ce i se întîmplaseră, despre despărțenia de verișorul său, pe care îl iubea, de părinții și de rudele ei. Și își petrecu prin

minte cine este ea acum și cine fusese. Și lacrimi fierbinți îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea :

Plîng cînd îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmierd.
Plîng frumusețí, și bucurii, și jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osîndiți, oh, pe cel ce iubește
Și care din iubire-nebunește !

Aceste locuri și aceste piețe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumusețe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.

Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni ! Și mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăși înapoi.

Iar cînd sfîrși de rostit stihurlie, plînse și se jelui, și iarăși spuse :

Mă mir cum fără voi mai pot trăi,
Sub viforul atîtor vijelii.
Of, prea-iubiții mei care vă las,
Pînă la cel din urmă-al vieți-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.

După care iar plînse și suspină, și nu se putu opri a-și aminti și stihurile acestea :

O, voi cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceți-vă iarăși lîngă mine.
Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, și greu îmi vine.

Cu milă se cuvine să privești
La jertfa unei vieți care se curmă,

Și pînă-n ceasul morții pămîntești
Spre tine-și mînă dorul cel din urmă.

O, nu mă minunez că v-am pierdut!
M-aș minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.

Și-atîta cu ea! Ci în ceea ce îl privește pe vizirul cel mare Giafar, iacătă. De îndată ce caravana porni iarăși la drum, veni lîngă palanchin și îi spuse celei proaspăt măritate :

— O, stăpînă a palanchinului, ne-ai omorît!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceață și cu sfiiciune, și răspunse :

— Nu se cade să-ți vorbesc, întrucît sînt verișoara-soție a prietenului și a tovarășului tău Attaf, emirul mărinimiei și al dărniciei față de prieteni. Dacă pîlpîie în tine cel mai mărunt simțămînt omenesc, s-ar cădea să faci și tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Cînd auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare bulburat în sufletul său ; ci, pricepînd cît de plină de măreție era acea împrejurare, îi spuse tinerei soții :

— O, tu, oare chiar îi ești verișoara-soție ?

Iar ea spuse :

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în cutare zi, cînd s-a întîmplat cutare și cutare lucru, și cînd inima ți s-a aprins după mine. Și i-ai povestit lui. Iar el s-a despărțit de mine. Și, așteptînd să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate cîte îmi pricinuiesc atîta mîhnire acuma. Și, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ți mai rămîne acum decît să te porți ca un om.

Cînd auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunînd :

— De la Allah venim și al el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi ești poprită, și ai rămas în mîinile

mele ca un zălog sfînt, pînă ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăți.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui :

— Te însărcinez cu paza stăpînei tale.

Și călătoriră așa mai departe, zi și noapte ; și-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl privește pe califul Harun Al-Rașid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simți amărît și plin de mîhnire din pricina lipsei lui. Și fu cuprins de o mare nerăbdare, și tulburat de dorul de a-l vedea iar. Și se căi de porunca peste putință de împlinit la care îl osîndise pe vizir, nevoindu-l astfel să rătăcească prin pustiuri și sihăstrii ca un pribeag, și silindu-l, la anaghia aceea, să-și părăsească locurile de baștină. Și trimise crainici în toate părțile să-l caute. Ci nu putu să capete nici o știre despre el, și rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Și așa că îi ducea dorul și îl aștepta.

Or, cînd Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înștiințat despre aceasta și se bucură în sufletul său, și își simți inima cum i se ușurează și pieptul cum i se înfiorează. Și ieși întru întîmpinarea lui, și, de îndată ce ajunse lîngă el, îl sărută și îl strînse la piept. Și se întoarseră împreună la palat, iar emirul drept-credincioșilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături și îi zise :

— Acuma, istorisește-mi povestea ta din clipa cînd ai ieșit din palatul acesta, și tot ce ți s-a întîmplat în răstimpul cît ai lipsit.

Și Giafar îi istorisi toate cîte i se întîmplaseră, din clipa plecării sale pînă în clipa întoarcerii. Ci nu este de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, și zise :

— Uallahi ! mi-ai pricinuit multă mîhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aș dori să-l cunosc pe prietenul tău ! Iar în ce o privește pe copilandra din palanchin, socotința mea este că se cade să te despărțești numaidecît de ea, și s-o

pornești pe drumul de întoarcere, însoțită de o slugă de credință. Întrucît dacă tovarășul tău are să vadă în tine un vrăjmaș, are să ne fie și nouă un vrăjmaș; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie și nouă tot prieten. Și avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, și avem să-l vedem, și are să ne facă bucurie a-l aștepta, și avem să ne petrecem vremea cu el în voioșie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare și multe alte lucruri folositoare.

Și Giafar răspunse :

— A asculta înseamnă a ne supune.

Și porunci să se orînduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, și puse la poruncile ei un șir întreg de robi și de slugi. Și îi trimise încă chilimuri și farfuriuri și toate lucrurile celelalte de cîte s-ar fi putu a avea trebuință. Ci nu se duse pe la ea și nu căută s-o vadă vreodată. Și în fiecare zi îi trimitea salamalekurile lui și vorbe liniștitoare în ce privește întoarcerea sa acasă și întîlnirea cu vărul ei. Și îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Și-atîta cu Giafar și cu califul și cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl privește pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură ! Într-adevăr, de cum își luă bun-rămas de la Giafar și porni îndărăt pe drumul său, toți cei care erau zavistioși pe el se prilejuiră de întîmplări spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Și îi spuseră naipului :

— O, doamne al nostru, au cum de nu-ți arunci ochii înspre Attaf ? Ori tu nu știi că vizirul Giafar era prietenul lui ? Și nu știi că Attaf a dat fuga după el, spre a-și lua rămas-bun, atunci cînd oamenii noștri s-au întors, și că l-a însoțit pînă la Katifà ? Și nu știi că Giafar i-a spus atunci : „Nu ai trebuință de nimic ce ți-aș putea rostui, o, Attaf ?“ Și că Attaf i-a răspuns : „Da, am trebuință de ceva. Și anume de un firman al califului, prin care să

fie mazilit naipul Damascului.“ Şi astea au fost spuse şi făgăduite între ei. Şi lucrul cel mai cuminte care îţi rămîne de făcut este să-l poftești la tine la masa de dimineaţă, pînă a nu te pofti el la masa lui de seară. Întrucît izbînda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decît pe acela care îndrăznește.

Şi naipul Damascului răspunse :

— Bine ai grăit ! Aduceţi-l, aşadar, la mine numaidecît.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniştit, fără să aibă habar că cineva ar putea să țese ceva împotriva sa. Şi se aruncară asupra-i, înarmaţi cu săbii şi cu bîte, şi-l bătură pînă îl umplură de sînge. Şi îl tîrîră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa. Şi robii lui, şi bunurile lui, şi toţi ai lui trecură în mîinile afurisiţilor. Şi Attaf întrebă :

— Care este nelegiuirea mea ?

Iar ei răspunseră :

— O, faţă de catran ! au chiar atîta eşti de neştiutor al judeţului lui Allah (preamărit fie el !), încît să-l vicleneşti pe naipul Damascului, domnul şi părintele nostru, şi pe urmă să socoţi că poţi a dormi tihnit în casa ta ?

Şi i se dete poruncă gîdelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Şi gîdea îi rupse o bucată din mantie şi îl legă la ochi. Şi chiar apucase să ridice spada asupra gîtului lui Attaf, cînd unul dintre emirii ce se aflau de faţă la osîndă se ridică şi zise :

— O, naipule, nu te grăbi aşa să poruncești a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Şeitan, iar zicala spune : „Numai acela ajunge la ţintă care poartă răbdarea în inima sa, pe cîtă vreme greşeala este fapta aceluia ce se grăbeşte“. Opreşte-te, dar, de a te grăbi în ce priveşte gîtul acestui om ; întrucît s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decît niște mincinoşi. Şi nimenea nu este ocolit de zavistie. Aşa că ai răbdare, întrucît s-ar putea să te căieşti mai tîrziu că i-ai

luat viața pe nedrept. Și cine știe ce are să se întîmple, cînd vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul și tovarășul său! Și-atunci capul tău nu are să-ți mai stea în tihnă pe grumaz.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute doua noapte

Urmă:

Cînd auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui, și ridică mîna, și opri spada ce amenința de-atîta de aproape viața lui Attaf. Și porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniță și legat cu lanțul de gît. Și îl tîrîră, în pofida țipetelor și a rugăminților lui, în temnița cetății, și fu legat de gît cu lanțul, precum fusese poruncit. Și toate nopțile și toate zilele Attaf și le trecea plîngînd, luîndu-l de martor pe Allah și rugîndu-l să-l izbăvească de chinuri și de năpaste.

Și trăi în felul acesta vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi și se umili dinaintea lui Allah, și făcu cîțiva pași prin temnița lui, atîta cît îi îngăduia lungimea lanțului. Și văzu că era singur în temniță și că temnicerul, care în ajun îi adusese pîinea și apa, uitase să încuie ușa în urmă-i. Și de la ușa aceea întredeschisă venea o lumină slabă. Iar Attaf, dacă văzu așa, își simți deodată vinele cum i se umflă de o putere pînă peste poate, și dintr-o zvîcnitură rupse lanțul care îl lega. Și, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniței adormite și, pînă la urmă, se pomeni

dinaintea chiar a porții ce da înspre uliță. Și nu avu mult de scotocit pînă să găsească cheia, spînzurată într-un cui. Și, deschizînd ușa, fără nici un zgomot, ieși în uliță și fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră pînă dimineața.

Și, de îndată ce porțile cetății se deschiseră, ieși amestecîndu-se printre lume, și grăbi pasul înspre Alep. Și, după o drumeție lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, și intră în geamia cea mare. Și acolo văzu o ceată de oameni străini care se pregăteau vădit de plecare. Și îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră :

— La Bagdad !

Și Attaf strigă pe dată :

— Merg și eu cu voi !

Iar ei spuseră :

— Trupurile noastre ale pămîntului sînt, ci zahareaua nu ne vine decît numai de la Allah !

Și plecară, cu Attaf între ei. Și, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa ; și își urmară așa călătoria pînă ce ajunseră la Bagdad. Și Attaf văzu o cetate strașnic zidită, și falnică, și bogată în palate mărețe care se înălțau pînă la cer, și plină de grădini frumoase ; și trăiau în ea deopotrivă și învățați și neștiutori, și săraci și bogați, și buni și răi. Și intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos și deșirat, și cu o barbă nepieptănată și cu niște plete tare lungi peste ochi. Și starea lui era jalnică. Și așa intră el pe ușa de la cea dintîi geamie din cale. Și nu mîncase de două zile. Și șezu jos într-un colț, să se odihnească și să cugete cu jale, cînd un cerșetor, din tagma cerșetorilor care milogesc pe la porțile lui Allah, intră în geamie și veni de șezu chiar dinaintea lui. Și puse jos de pe umeri un sac vechi pe care îl avea în circă, și îl deznodă, și scoase o pîine, pe urmă un pui, pe urmă altă pîine, pe urmă niște plăcinte, pe urmă o portocală, pe

urmă niște măsline, pe urmă niște gogoși cu curmale, pe urmă un castravete. Și flămîndul de Attaf cu ochii lui vedea și cu nasul lui adulmeca. Iar cerșetorul începu să mănînce, și Attaf să se uite la el, pe cînd cerșetorul înfuleca tihnit prînzul acela, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miriamei (asupra lor a amîndorura fie pacea și binecuvîntarea lui Allah !). Și Attaf, care nu numai că nu mîncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, își zise în sinești : „Pe Allah ! tare aș mai lua o îmbucătură din puiandrul acela minunat, și o bucată din pîinea aceea, și baremi o felie din castravetele acela grozav". Și dorința de pîine și de puișor și de castravete ardea atîta de tare în ochii lui, încît cerșetorul se uită la el. Și, de atîta foame năpraznică, Attaf nu se putu opri să nu plîngă iar cerșetorul dete din cap uitîndu-se la el și, după ce înghiți îmbucătura de minunăție care îi umplea gura, prinse grai și spuse :

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii și ca javrele cele hămesite care cerșesc cu ochii bucățica pe care o mănîncă stăpînul lor ? Pe ocrotirea lui Allah ! de-ai vărsa tu atîtea lacrimi cît să umpli cu ele și Yaxartul, și Bactrosul, și Dajlahul, și Eufratul, și apa Bassrei, și apa Antiohiei, și Orontele, și Nilul Egiptului, și marea cea sărată, și adîncurile tuturor oceanelor, tot nu ți-aș da nici o bucată din ce mănînc. Da dacă vrei să mănînci pui alb și pîine caldă și miel fraged și toate zaharicalele și plăcintele lui Allah, nu ai decît să bați la poarta vizirului-cel-mare Giafar, fiul lui Yahia barmecidul. Întrucît și el a primit la Damasc găzduire de la un om pe nume Attaf, și întru amintirea și întru cinstirea aceluia își împarte și el acuma milele ; și nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Cînd auzi vorbele acestea ale cerșetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf își ridică ochii înspre cer și grăi : „O, tu, cel ale cărui gînduri sînt de nepătruns, iacătă că îți

reversi iarăși milele tale asupra slujitorului tău!“ Și rosti stihurile acestea :

De-ndată ce-ți vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate.
Pe urmă șezi lîngă necazul tău
Și-alungă de la tine gîndul rău.

După care se duse la un neguțător de hîrtie și îi ceru să-i dea de milă o bucățică de hîrtie și să-i împrumute un calam, numai cît să scrie cîteva cuvinte. Și neguțătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Și Attaf scrise cele ce urmează :

„Din partea fratelui tău Attaf, pe care Allah îl știe! Cel ce stăpînește lumea să nu carecumva să se îngîmfe, întrucît într-o zi va fi doborît și va rămîne singur în țărînă cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea nu m-ai mai cunoaște, din pricina sărăciei și a ticăloșiei ; căci potrivniciile vremilor, foamea, setea și un drum lung mi-au adus și trupul și sufletul în stare de sfîrșeală. Și iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Și pacea fie cu tine!“

Pe urmă împături scrisoarea și dete calamul îndărăt stăpînului lui, mulțumind cu căldură. Și întrebă unde este casa lui Giafar. Și, după ce i se arătă unde este, Attaf se opri și șezu dinaintea porții, la oarecare depărtare. Iar străjerii de la poartă îl văzură cum sta așa în picioare acolo și nerostind nici o vorbă. Și nici ei nu-i ziseră nimic. Și tocmai cînd începea să se simtă tare încurcat de șederea aceea, un hadîmb, îmbrăcat într-o mantie falnică și încins cu un brîu de aur, trecu pe lîngă el. Și Attaf se duse la hadîmb și îi sărută mîna și îi spuse :

— O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) a spus : „Mijlocitorul unei fapte bune este ca și acela care săvîrșește fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rîndul preafericiților lui Allah în cer“.

Și hadîmbul întrebă :

— Și de ce ajutorință ai lipsă ?

El spuse :

— Doresc de la bunătatea ta să duci hîrtia aceasta stăpînului acestei case, spunîndu-i : „Fratele tău Attaf este la poartă".

Cînd auzi asemenea vorbe, hadîmbul fu cuprins de o minie mare, și ochii îi ieșiră din cap, și zbieră :

— O, mincinós sfruntat ! Așa socoți tu că arată fratele vizirului Giafar ?

Și, cu mîna în care ținea un toiag cu capătul de aur îl plesni pe Attaf peste față. Și sîngele lui Attaf țîșni din obraz, și bietul de el căzu cît era de lung la pămînt, întrucît osteneala, foamea și plînsetul îl slăbiseră pînă peste poate. Ci stă la *Sfînta Carte* : „Allah a pus simțămîntul bunătății în inima unor robi, întocmai cum a pus simțămîntul răutății în inima unor nerobi" ; drept aceea, un alt hadîmb, care văzuse de departe tot ce se petrecuse, se duse la cel dintîi, plin de mînie și de supărare față de cele ce făcuse, și de milă față de Attaf. Iar hadîmbul dintîi spuse :

— N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar ?

Iar cel de al doilea hadîmb îi răspunse :

— O, om al răutății, și fiu al răutății, și rob al răutății ! O, blestematule ! O, mișelule ! Da ce, Giafar, o fi vreun proroc de-ai noștri ? Au nu e și el un cîine de-al pămîntului ca și noi ? Au nu toți oamenii sînt frați, dacă au ca tată și ca mamă pe Adam și pe Eva, și n-a zis poetul :

Toți oamenii pe lume-s frați de-o seamă :
Părinte li-e Adam, iar Eva mamă.

Și osebirea nu se află oare numai în bunătatea mai multă ori mai puțină din inimi ?

Și, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, și îl ridică, și îl ajută să șadă jos, și îl șterse de sîngele ce-i

curgea pe față, și îl spălă, și îi scutură praful de pe haine, și îl întrebă :

— O, fratele meu, ce dorești ?

Și Attaf răspunse :

— Nu doresc decît ca hîrtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar și să-i fie dată în mînă.

Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hîrtia din mîinile lui Attaf și intră în sala în care ședea vizirul cel mare Giafar barmecidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor și al prietenilor săi, unii stîndu-i de-a dreapta, iar alții de-a stînga. Și toți beau, și spuneau stihuri, și se desfătau cu zvoană de alăute și cu cîntările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mînă, le spunea celor dimprejurul său :

— O, voi toți cîți sînteți laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă și lipsa din inimă. Și nimica nu poate să mă oprească a nu mă gîndi la fratele meu Attaf, și să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii și al anilor lui. Mi-a dăruit cai, și robi tineri, albi și negri, și fete tinere, și haine frumoase, și lucruri scumpe, atîtea, cît să întocmească zestrea și adiata pentru soția mea. Și dacă nu s-ar fi purtat așa, eu hotărît că m-aș fi prăpădit și aș fi pierit fără de mîntuire. Și a fost binefăcătorul meu, fără să știe cine sînt, și a fost darnic fără nici un gînd de cîștig ori de vreun folos !

Cînd slujitorul cel cu suflet bun auzi vorbele acestea ale stăpînului său, se bucură în inima lui, și păși înainte, și își plecă gîtul și capul dinainte-i, și îi înfățișă hîrtia. Iar Giafar o luă și, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Și nu mai știu nici ce face, nici ce spune. Și căzu cît era de lung, drept cu fața pe podea, încă mai ținînd în mînă cupa de cleștar și hîrtia. Și cupa se sparse într-o puzderie de bucățele, și îl tăie la frunte, adînc. Și sîngele începu să curgă, iar hîrtia îi scăpă din mînă.

Cînd slujitorul văzu toate astea, dete zor să-şi sloboadă picioarele în vînt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpînul lor şi îi opriră curgerea sîngelui. Şi strigară :

— Nu se află mîntuire şi putere decît întru Allah cel preaînalt şi atotputernic ! Blestemaţii aceştia de slujitori sînt pururea bîntuiţi de firea lor cea rea : tulbură viaţa domnilor din palate şi îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah ! acela care a scris hîrtia aceasta chiar că ar trebui să fie tîrît la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege şi să-l arunce în temniţă.

Şi, ca urmare, robii vizirului ieşiră să-l caute pe cel care scrisese hîrtia. Şi Attaf curma toată căutarea spunînd :

— Eu sînt, o, stăpînii mei !

Iar ei îl înşfăcară şi îl tîrîră dinaintea valiului, şi cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Şi valiul aşa făcu. Şi, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanţurile lui din temniţă : „Pe viaţă". Aşa-i facură lui Attaf cel-Darnic ! Şi iarăşi îl aruncară la popreală, unde şezu alte două luni, şi unde urmele i se pierdură şi i se şterseră.

Şi, după aceste două luni, se născu un copil la omul drept-credincioşilor Harun Al-Raşid care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni şi să se facă daruri la toată lumea, iar întemniţaţii să fie sloboziţi din temniţe şi din poprelişti. Iar printre cei ce fură scoşi astfel din lanţuri se află şi Attaf-cel-Darnic.

Cînd se văzu slobozit de la opriş, slab, flămînd, prăpădit şi gol, Attaf îşi ridică privirile înspre cer şi strigă : „Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea !" Şi oftă şi zise : „Am îndurat toate acestea din pricină, fără de îndoială, că oi fi săvîrşit vreo greşeală cîndva, întrucît Allah m-a fericit cu milele sale cele cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare şi răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucît mă cufundasem prea tare în stricăciune şi în purtarea mea cea ticăloasă !"

Pe urmă rosti stihurile acestea :

O, Doamne, muritorul săvîrșește
Ce nu se cade și ce nici gîndește !
E-un biet sărman, și-ntreagă viața-i ține
Numai de sfînta milă de la tine.

Într-ale vieții patimi și plăceri,
De sine-și uită, și de ce-a fost ieri.
Plin de prostie pururi va rămîne,
Tu iartă-i lui greșalele, stăpîne !

Și mai vărsă cîteva lacrimi, și își zise în sinești : „Acuma ce să fac ? Dacă plec înspre țara mea, slab cum sînt, am să mor înainte de-a ajunge acolo ; iar de-aș avea norocul să ajung, nu aș avea nici o liniște pentru viața mea, din pricina naipului ; iar dacă rămîn aici, printre cerșetori, să cerșesc și eu, nici unul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucît nimenea nu mă cunoaște ; și nu pot să-mi fiu pentru mine de nici un ajutor și de nici un folos.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treia noapte

Urmă :

...Drept aceea, am să las grija soartei mele aceluia carele este stăpînul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea, și totul este potrivnic așteptărilor mele. Și multă dreptate avea poetul atunci cînd spunea :

Am străbătut întreg pămîntul
Din Răsărit pînă-n Apus,

Și numai trudă și durere
Aflai oriunde m-am fost dus.

Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Și nici prieten nesmintit.

Și iarăși plînse și jeli : „O, Dumnezeule ! dă-mi virtutea răbdării !“ După care se ridică și porni înspre o geamie, în care intră. Și șezu acolo pînă după amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decît să sporească ; și Attaf zise : „Pe milosîrdia și pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de tine !“ Și șezu în geamie, fără a întinde mîna la nici un drept-credincios, pînă la căderea nopții. Și-atunci ieși, zicînd : „Știu spusa Profetului — asupra-i fie binecuvîntarea și tihna lui Allah ! — care zice : «Allah îți îngăduie să dormi în sfîntul lui lăcaș, ci tu lasă lăcașul pentru închinătorii săi, căci sfîntul lăcaș este pentru rugăciune și nu pentru dormit»“.

Și rătăci pe uliți o vreme, pînă ce, într-un sfîrșit, ajunse la niște ziduri năruite, unde intră spre a-și trece noaptea și a dormi. Și, în beznă, se împiedică și căzu cu fața la pămînt. Și simți că se prăbușise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Și văzu că era trupul unui om ucis de curînd. Iar cuțitul ucigașului se afla lîngă el pe pămînt.

Iar Attaf, cînd pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrențele de pe el năclăite de sînge. Și șezu așa, împietrit, buimăcit și neștiind la ce să se îndemne, zicîndu-și : „Oare să stau ori să fug ?“ Și, pe cînd se afla în starea aceea, valiul și cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină ; și Attaf strigă :

— Veniți de vă uitați aici !

Iar ei intrară cu făcliile lor și găsiră trupul celui omorît, și cuțitul lîngă el, și pe nenorocitul de Attaf în pi-

cioare, la capul celui omorît, cu zdrențele lui cruntate de sînge. Și răcniră la el :

— O, mișelule, tu l-ai ucis !

Iar Attaf nu dete nici un răspuns. Ei atunci se repeziră pe el, iar valiul le zise :

— Legați-l belci și aruncați-l în temniță, pînă ce avem să dăm seama despre întîmplarea aceasta marelui-vizir Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigașului, avem să-l dăm în seama călăului.

Și făcură precum spuseră.

Și-așa că a doua zi calemgiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întîmplarea, ticluită astfel : „Am intrat într-o ruină și am dat acolo peste un ins care îl omorîse pe altul. Iar noi l-am cercetat, și el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptașul omorului. Care sînt dară poruncile tale ?“ Iar vizirul porunci să-l dea morții. Și, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniță, îl tîrîră la locul unde se făceau spînzurătorile și tăierea capetelor, rupseră o fîșie din zdrențele lui și îl legară cu ea la ochi. Și îl deteră în seama gîdelui. Iar gîdea îl întrebă pe valiu :

— O, doamne al meu, să-i retez gîtul ?

Și valiul răspunse :

— Kes !

Iar gîdele își roti sabia cea ascuțită, care străluci și aruncă scînteieri în văzduh ; și o răsuci, și o și aduse înainte spre a-i zbura căpățîna lui Attaf, cînd un strigăt se auzi în spatele lui :

— Oprește-ți mîna !

Și era glasul vizirului cel mare Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieși înainte și sărută pămîntul dintre mîinile lui. Și Giafar îl întrebă :

— La ce s-a strîns aici atîta lume ?

Și valiul răspunse :

— La osînda unui tînăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită, și care, la toate întrebările

noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea, în privința insului de viță aleasă pe care l-a ucis.

Și Giafar zise :

— Aha, un om a venit de la Damasc pînă aici ca să se bage într-o belea ca aceasta ? Uallahi, iacătă un lucru peste putință !

Și porunci să fie adus osînditul dinaintea lui. Și cînd osînditul ajunse dinainte-i, Giafar nu îl cunoscu, întrucît înfățișarea lui Attaf se schimbase, iar chipul său cel frumos și toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Și Giafar îl întrebă :

— Din ce țară ești, o, tinere ?

Iar el răspunse :

— Sînt un om din Damasc !

Și Giafar întrebă :

— Chiar din oraș, sau de prin satele învecinate ?

Iar Attaf răspunse :

— Uallahi ! o, doamne al meu, sînt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Și Giafar întrebă :

— Nu cumva l-ai cunoscut, din întîmplare, pe un om vestit pentru mărinimia și pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf ?

Iar osînditul la moarte răspunse :

— L-am cunoscut pe vremea cînd erai prieten cu el și ședeai la el, în cutare casă, pe cutare uliță, din cutare mahala, o, stăpîne al meu, și cînd vă duceați amîndoi să vă preumblați împreună prin grădini ! L-am cunoscut atunci cînd te-ai însurat cu verișoara și soția lui ! L-am cunoscut cînd v-ați luat rămas-bun pe drumul Bagdadului, și cînd ați băut din aceeași cupă !

Și Giafar răspunse :

— Da ! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat ! Da ce s-a întîmplat cu el după ce ne-am despărțit ?

Și el răspunse :

— O, stăpîne al meu, a fost bătut de soartă ; și i s-a întîmplat cutare și cutare lucru !

Și îi înșirui istorisirea a toate cîte i se întîmplaseră, din ziua despărțirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, pînă în clipa cînd gîdele era să-i reteze gîtul. Și spuse stihurile acestea :

M-a luat în gheare timpul
Și m-a supus și-nfrînt,
Pe cînd tu îți duci viața
În slavă și în cînt.

Jur împrejuru-mi lupii
Se strîng să mă sfîșie,
Pe cînd tu, leul falnic,
Stai plin de măreție.

Orice-nsetat din lume
La ușa ta cînd bate,
Tu îi alini durerea
Și buzele-nsetate.

E cu putință oare
Ca eu să mor de sete,
Cînd tu ești tuturora
Izvor de zaiafete ?

Și, după ce rosti stihurile acestea, strigă :

— O, Giafar, doamne al meu, te cunosc !

Și mai strigă :

— Eu sînt Attaf !

Iar Giafar, la rîndu-i, se ridică în picioare, dînd un strigăt mare, și se repezi în brațele lui Attaf. Și-atîta de mare fu bucuria lor, încît rămaseră ca amețiți vreme de cîteva clipe. Și, cînd își veniră iarăși în fire, se sărutară și se întrebară unul pe altul despre toate cîte li se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrșit. Și încă nu sfîrșiseră ei

de a-și face toate destăinuirile, cînd un strigăt mare se auzi ; și se întoarseră și văzură că strigătul fusese scos de un șeic, care venea spunînd :

— Nu este omenește ceea ce se petrece aici !

Și se uitară la el și văzură că șeicul acela era un bătrîn cu o barbă cănită cu hennea, și cu capul coperit de o basma albastră. Și Giafar, cînd îl văzu, îl pofti să vină la el și îl întrebă ce necaz îl aduce. Iar șeicul cel cu barba cănită strigă :

— Depărtați-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satîr ! Întrucît omorul acela nu este săvîrșit de el, și el n-a ucis pe nimeni ; iar leșul tînărului omorît, nu este fapta lui, și nu are nici un amestec în treaba aceasta ! Întrucît ucigașul nu sînt decît chiar eu !

Și Giafar vizirul spuse :

— Atunci tu l-ai omorît ?

El răspunse :

— Da !

El întrebă :

— Și pentru ce l-ai ucis ? Au nu ți-e pic de teamă de Allah în inima ta, de ucizi așa un fiu de neam ales, un hașimit ?

Iar șeicul răspunse :

— Tînărul pe care l-ați găsit mort era bunul meu, și eu însumi l-am crescut. Și în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se ducea să petreacă ba cu unul Șumușag, ba cu unul Najiș, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghușir, ba cu alți ticăloși ; și își petrecea zilele cu ei, dîndu-mă uitării pe mine. Și, pe barba mea ! toți se lăudau că l-au avut, pînă și Odis măturătorul de murdării, pînă și Abu-Butran papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decît să sporească în fiece zi. Și degeaba l-am povățuit, și degeaba m-am străduit să-l fac să-și schimbe purtările acelea, că n-a ascultat de nici un sfat și de nici o dojană ; pînă cînd, într-un

sfîrșit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Șumușag, măcelarul ; și, cînd l-am văzut așa, s-a înnegurat lumea dinaintea feței mele, și, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am și omorît ! Și m-am dezlegat așa de toate chinurile cîte mi-a pricinuit. Și asta-i povestea mea !

Pe urmă, adăugă :

— Și am păstrat tăcere pînă astăzi. Ci, cînd am auzit că în locul făptașului avea să fie osîndit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina și am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure ! Și iacătă-mă dinaintea voastră : frîngeți-mi grumazul și luați viață pentru viață ! Da dați-i mai întîi drumul tînărului acestuia nevinovat, care nu are nici un amestec în treaba asta !

Iar Giafar, auzind vorbele șeicului, cugetă o clipă și zise :

— Pricina este îndoielnică ! Și, la îndoială, nu ai alta de făcut decît să depărtezi mîna ! O, șeicule, du-te în pacea lui Allah, și să ți se ierte !

Și îi dete drumul.

După care îl luă pe Attaf de mînă, și îl strînse iarăși la piept, și îl duse la hammam. Și, după ce prăpăditul de Attaf se învioră și se întremă, se duse cu Giafar la palatul califului. Și intră la calif și sărută pămîntul dintre mîinile lui și zise :

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al drept-credincioșilor ! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care m-a omenit cu atîta cinstire, cu atîta bunătate și cu atîta dărnicie, și care m-a așezat mai presus decît chiar sufletul lui !

Și Al-Rașid spuse :

— Adu-l la mine numaidecît !

Și Giafar îl aduse așa cum era, slăbit, vlăguit și tremurînd încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile și salamakurile sale, în cel mai frumos chip și cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Rașid suspină cînd îl văzu și spuse :

— În ce stare te văd, o, bietul de tine!

Iar Attaf plînse; și, la poftirea lui Al-Rașid, își istorisi toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Și, în vreme ce povestea, Al-Rașid plîngea și suspina, la fel ca și Giafar, plin de mîhnire.

Și iacătă că, estimp, intră șeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Și califul, cînd îl văzu, începu să rîdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să șadă, și îl puse să-și mai spună o dată povestea. Și, cînd Attaf sfîrși de istorisit, califul se uită la Giafar și îi zise:

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoți să faci pentru fratele tău Attaf?

Și el răspunse:

— Mai întîi, sîngele meu este sîngele lui, iar eu îi sînt rob. Apoi, țin gata, anume pentru el, niște lăzi în care se află trei milioane de dinari de aur; apoi, de tot atîtea milioane, am pregătit pentru el niște cai de soi ales, niște copilandri, niște robi albi și negri, niște fete din toate țările, și tot felul de bunuri. Iar el are să șadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Și adăugă:

— În ceea ce privește verișoara și soția sa, aceasta-i o treabă între mine și el!

Și califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni; și le îngădui să plece. Și Giafar îl duse pe Attaf acasă și îi spuse:

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă, și că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de cînd noi doi ne-am despărțit. Și iacătă că m-am dezlegat și m-am despărțit de ea, lăsînd-o ție; și am șters senetul de nuntă dintre mine și ea. Și îți dau îndărăt, tot în starea în care se afla, zălogul cel scump pe care l-ai pus în mîinile mele.

Şi aşa fu. Iar Attaf şi verişoara sa se găsiră iarăşi, cu aceeaşi dragoste şi cu aceeaşi bucurie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patra noapte

Urmă :

Iar în ceea ce îl priveşte pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul îşi trimise caralii să-l zeberească şi să-l lege în lanţuri, şi să-l arunce în temniţă. Şi să-l lase acolo pînă la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad cîteva luni, în fericire desăvîrşită, alături de verişoara lui şi alături de Giafar, prietenul său, şi în tovărăşia lui Al-Raşid. Şi tare ar mai fi vrut să-şi petreacă toată viaţa la Bagdad ; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor şi a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în ţara lui ; şi socoti că era dator să facă aşa. Şi se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduinţa, da nu fără păreri de rău şi nu fără suspine de prieten. Ci nu vroi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoinţă. Aşa încît îl căftăni valiu al Damascului şi îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Şi porunci să fie însoţit de un alai de călăreţi şi de o caravană de catîri şi de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Şi aşa fu dus cu pohfală pînă la Damasc.

Şi toată cetatea Damascului fu luminată şi împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii oraşului. Întrucît Attaf era iubit şi cinstit de tot no-

rodul din toate stările, și mai cu seamă de către cei săraci, care îi plînseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privința lui osîndindu-l la moarte, pentru nedreptățile ce săvîrșise. Ci prea-bunul Attaf puse vorbă în apărarea lui pe lîngă Al-Rașid, care atunci se mărgini a-i schimba pedeapsa cu moartea la întemnițare pe viață.

Cît despre *Cartea cea magică*, în care califul citise lucrurile acelea ce-l făcuseră să rîdă și să plîngă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucît Al-Rașid, cu totul bucuros că-l avea iarăși alături pe vizirul său Giafar, nu-și mai aduse aminte de niște lucruri trecute. Iar Giafar, care, la rîndu-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Și, de altminteri, nu este de nici un folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucît, de atunci încolo, toți trăiră în fericire și în tihnă și în prietenie netulburată și în toate huzururile vieții, pînă la sosirea Sfărîmătoarei de bucurii și Ziditoarea de morminte, cea care șade la porunca Stăpînului ursitelor. Singurul viu, Atotmilosîrdnicul față de drept-credincioșii săi.

— Și asta este, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape, nici pe departe, cu aceea pe care am de gînd să ți-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ți-au împovărat sufletul.

Iar Șahriar răspunse :

— Ce tot spui tu, o, Șeherezada ? Povestea aceasta m-a umplut de învățăminte, și m-a luminat, și m-a făcut să cuget. Și iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintîi.

Atunci Șeherezada spuse :

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ A CRĂIȘORULUI DIAMANT

Se povestește în cărțile oamenilor desăvîrșiți, ale învățaților și ale poeților care și-au deschis seraiul înțelepciunii lor și pentru cei care dibuiesc în nevolnicie — laude multe și alese aceluia carele, pe pămînt, i-a dăruit cu strălucire pe cîțiva dintre oameni, întocmai cum a așezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseții lui ; carele a înveșmîntat cerul în mantia de mătasă a norilor, și pămîntul în caftanul cel luminos al verdeții ; carele a împodobit grădinile cu pomi, și pomii cu hainele lor verzi ; carele a dat însetaților izvoarele cele cu ape bune, petrecăreților le-a dat umbra viței de vie, femeilor le-a dat frumusețea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zîmbetul, și, spre a încununa trandafirii, le-a dat gîtlejul cîntător al privighetorilor ; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorința, ca pe un giuvaier în inima pietrei ! — se povestește, așadar, că într-o împărăție de printre împărățiile cele mari era un rege falnic, al căruia fiece

pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie și un noroc, și care era mai drept decît Chosroe-Anușirvan, și mai darnic decît Hatim-Tai.

Și regele acela cu fruntea senină se chema Șams-Șah, și avea un fiu cu purtări alese și cu fermece minunate, asemănător la frumusețe cu steaua Canope cînd strălucește peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său și zise :

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, și sufletului meu îi e dor să plece la vînătoare și la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atîta zaiflîc, am să-mi sfîșii hainele de pe mine.

Cînd auzi vorbele feciorului său, regele Șams-Șah, dată fiind dragostea cea mare pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuință pentru vînătoarea și pentru preumblarea cu pricina. Și chehaelele de vînătoare și păsărarii pregătiră șoimii, iar grăjdarii înșăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine clădiți, și o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vînătorească, spre a-și risipi sastiseala din suflet.

Și, călărind într-un vîrtej turbat, ajunse pînă la urmă la poalele unui munte ce da cu vîrful în cer. Și, la poalele acelui munte, era un copac mare ; iar la poalele acelui copac curgea un izvor ; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Și Diamant, vrăjit de priveliște, porunci oamenilor lui să-și oprească pe loc caii și să-l lase să se ducă singur să ispitească și să prindă vînatul acela.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincea noapte

Urmă :

Şi se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic şi mîndru, care, pricepînd că viaţa-i spînzura de-o clipită, făcu o săritură mare şi, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeţii, pe cele patru picioare ale lui, mîncînd depărtarea sub copite, spre cîmpie. Iar Diamant, slobozit în vîntul goanei, se luă după cerb în cîmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Şi îşi văzu de urmărirea lui, pînă ce calul, tot numai o spumă şi fără de răsuflare, lăsă să-i spînzure o limbă uscată, în pustiul acela în care nu se vedea nici urmă şi nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, şi unde, drept orice suflare, nu se afla decît duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip care îi închidea zarea, şi pe după care cerbul pierise. Iar Diamant, mohorît, se sui pe colină şi, ajungînd pe povîrnişul celălalt, văzu deodată o altă priveliştе aşternîndu-i-se sub priviri. Întrucît, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă îşi ducea acolo traiul de verdeaţă, udată de pîrîuri şi împodobită cu straturi sălbatice de flori roşii şi de flori albe, asemănătoare cu asfinţitul şi cu zoritul de zi. Şi Diamant simţi cum sufletul i se înseninä şi cum inima-i înfloreşte, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Rizvan, străjerul cel într-aripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvîrşirea lucrării Atoate-zămislitorului, după ce îşi adăpă calul şi după ce bău şi el din apa cea bună a oazei, în căuşul mîinii, se ridică şi îşi roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Şi iacătă că la umbra unui pom tare bătrîn, ce părea că îşi are rădăcinile afundate pînă la porţile cele de dinlăuntru ale pămîntului, văzu un jeţ singuratic. Şi pe jeţul acela şedea un rege bătrîn, cu

capu-ncununat de coroana împărătească și cu picioarele desculțe, cufundat în gînduri. Și Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalek. Iar regele cel bătrîn îi răspunse la salamalek și îi zise :

— O, fecior de regi, pentru care pricină ai străbătut pústia cea amarnică pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi și unde sîngele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere ?

Iar Diamant îi istorisi pățania lui, și adăugă :

— Da tu, o, mult-bătrînule rege, poți să-mi spui pricina șederii tale în locul acesta împresurat de sihăstrie ? Întrucît povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată !

Și regele cel bătrîn răspunse :

— Hotărît, povestea mea este ciudată și de-a mirărilea ! Ci atîta-i de ciudată încît ar fi mai bine ca tu să nu stărui a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi și de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse :

— Poți să vorbești, o, bătrîne, întrucît sînt hrănit cu laptele maicii mele, și sînt fiul tatălui meu.

Și stărui într-una spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci regele cel bătrîn, stînd pe jețul lui de sub pom, spuse :

— Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsulia inimii. Strînge-le și pune-le în pulpana hainei tale.

Și își plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică și grăi astfel :

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pămînturile de la Babyl, în mijlocul bogățiilor, al saraiurilor, al oștilor și al slavei mele. Iar Allah slăvitul — preamărit fie el ! — îmi hărăzise ca urmași șapte copii împărătești care îl binecuvîntau pe Zămislitorul lor și care erau bucuria inimii mele. Și toate din împărăția mea se petre-

ceau în pace și în îmbelșugare, pînă ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagiu că în țările cele depărtate ale Sinnului și ale Masinnului trăia o domniță, fiica regelui Camus fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra, și care nu-și avea samăn pe lume; că desăvîrșirea frumuseții ei înnegura fața lunii pline; și că Iosif și Zuleikha dinaintea ei își aveau urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, era plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului:

E-o frumusețe care-și face pradă
Din inimile celor ce-o privesc;
Sidef din rai e părul-i ca o nadă,
Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.

Iar buzele-i rubine-s și zahar;
Și dinții-i alb surîd chiar și-n mînie.
E-o frumusețe care pune jar
În suflete, și care le sfîșie.

Și chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că regele Camus nu mai are alt copil, decît pe mult-norocita aceea de față. Iar mlădița cea fermecătoare din grădina frumuseții fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, și albinele începînd să roiască prin preaja trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soț, să se adune de prin toate țările toți prinții cei tineri în vîrstă de-a cere și de-a fi primiți. Ci se hotărî că peților sînt datori să răspundă numaidecît la o întrebare pe care avea să le-o pună domnița, întrebare ce nu cuprindea decît vorbele acestea: *Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?* Și-atîta era tot ce i se cerea peților ca zestre pentru domniță din partea soțului, ci cu legămîntul că aceluia care nu va ști să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul și i se va agăța în vîrful palatului.

Or, cînd fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pîrjoli ca o bucată de carne pe grătar; și veni la mine, vărsînd lacrimi ca dintr-un nor de potoape. Și, gemînd, îmi ceru îngăduință să plece, spre a se duce să încerce a dobîndi domnița din țările Sinnului și Masinnului.

Iar eu, speriat pînă peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucît doftoria poveților rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Și atunci îi spusei fiului meu:

— O, lumină a ochilor mei, dacă nu poți, fără a muri de jale, să te oprești de-a pleca înspre meleagurile Sinnului și Masinnului, unde domnește regele Camus, fiul lui Tammuz, părintele domniței Mohra, am să te însoțesc în fruntea oștilor mele. Și, dacă regele Camus are să primească de bună voie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine; dacă nu, pe Allah! am să poruncesc să se dărîme asupra-i zidurile palatului său și am să-i spulber împărăția în vînt. Și în felul acesta fata are să ajungă o roabă și un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arătă deloc a găsi gîndul acesta pe placul său, și îmi răspunse:

— Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila ceea ce nu ni se dăruiește cu bună-credință. Așa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut și s-o dobîndesc astfel pe fata regelui.

Eu atunci pricepui mai bine decît oricînd că nici o făptură nu poate, față de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să șteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în cartea ursitelor diacul cel într-aripat. Și, văzînd că așa fusese scris la soarta copilului meu, îi dedei, nu fără prisos de suspine, îngăduința de a se duce. Și, ca urmare, își luă bun-rămas de la mine, și plecă să-și caute ursita.

Și ajunse pe meleagurile cele afunde peste care domnea regele Camus, și se înfățișă la palatul unde ședea dom-

niţa Mohra, şi nu putu să răspundă la întrebarea despre care ţi-am spus, o, străinule. Şi domniţa cea fără pic de milă puse să i se taie capul şi să-i fie agăţat în vîrful palatului. Iar eu, la ştirea aceasta, plînsei toate lacrimile deznădejdii. Şi, îmbrăcat cu haine de moarte, şezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toţi prietenii îşi coperiră capul cu cenuşă. Şi de durere ne sfîşiarăm hainele. Şi tot palatul răsuna de ţipete de jale şi de un zbucium ca acela de la învierea de apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mîna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghiţind ca şi frate-său băutura morţii. Căci, ca şi fratele lui mai mare, vroi să facă şi el încercarea. Pe urmă veni rîndul celorlalţi cinci copii ai mei, care, în acelaşi chip, luară calea pieirii, şi muriră ca jertfe ale simţămîntului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră, şi doborît de o jale fără de nădejde, îmi lăsai scaunul de domnie şi ţara, şi plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Şi trecui, ca un lunatic, prin cîmpii şi prin pustietăţi. Şi ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap şi cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, aşteptînd moartea în jeţul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea regelui cel bătrîn, fu lovit şi el de săgeata simţămîntului ucigaş, şi începu să scoată nişte oftaturi de dor ce scăpărau scîntei. Întrucît, cum a spus poetul :

S-a strecurat iubirea-n mine,
Şi fără ca s-o fi văzut,
Doar prin auz ! Şi nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită
Să-mi fure inima vrăjită.

Şi iacă-aşa cu regele de odinioară de la Babyl, cel care sta pe jeţul lui, în oază, şi iacătă povestea lui cea tristă !

Cît despre soții de vînătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijerați foarte de lipsa crăișorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute și, într-un sfîrșit, îl găsiră tocmai cînd ieșea din cază. Și beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, și cu chipul cuprins de veștejire. Iar ei se strînseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, și îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, ușor ca o adiere de vînt, care gonea mai iute decît închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintîi slugilor din alaiul său, și încălecă pe cel ce i se adusese, și care avea o șa daurită și un frîu împodobit cu mărgăritare. Și ajunseră cu toții, fără de necaz, la palatul regelui Șams-Șah, părintele lui Diamant.

Și regele, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit și cu o inimă ușurată, în urma acelei preumblări și a acelei vînători, îl găsi tare mohorît la obraz și cufundat într-un noian de neagră mîhnire. Căci dragostea îl pătrunsese pînă la oase, îl făcuse slab și fără de putere, și acum îi mistuia inima și sufletul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șasea noapte

Urmă :

Și regele, după multe stăruințI și rugăminți, izbuti pînă la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiască pricina acelei stări pline de jale. Și, odată dat la o parte vălul tainei, regele îl sărută pe fiul său și îl strînse la piept și îi spuse :

— Nu-i nici un necaz ! însenină-ți ochii și liniștește-ți sufletul cel drag, întrucît am să trimit la regele Camus fiul lui Tammuz, care domnește peste țările Sinnului și ale Masinnului, niște soli cu o scrisoare scrisă de mîna mea, spre a i-o cere de soție pentru tine pe fiica lui, Mohra. Și am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulțime de calabalîcuri cu haine de preț, cu giuvaieruri scumpe și cu daruri de toate soiurile, vrednice de regi. Și dacă, spre prăpădul vieții lui, părintele domniței Mohra nu va primi cererea noastră și are să ne fie astfel un prisos de rușinare și de supărare, am să trimit asupra-i oștile de poghiaz care să-i năruiască în sînge scaunul de domnie și să-i spulbere coroana în vînt. Și așa avem s-o dobîndim cinstit pe preafrumoasa Mohra cea cu purtări năzdrăvane.

Așa îi vorbi, de pe jețul său daurit, regele Șams-Șah fiului său Diamant, de față cu vizirii, cu emirii și cu ulemalele, care încuviințară din cap vorbele împărătești.

Ci beizadea Diamant răspunse :

— O, adăpost al lumii, nu putem face așa ! mai degrabă am să mă duc chiar eu, și am să dau răspunsul cerut. Și numai prin vrednicia mea am s-o dobîndesc pe domnița cea vrăjitoare.

Iar regele Șams-Șah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată niște gemete îndurerate și spuse :

— O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat pînă acuma, datorită ție, și strălucirea ochilor și vigoarea trupului, căci tu ești singura mîngîiere a inimii mele bătrîne de rege, și singurul stîlpar al frunții mele. Cum de poți să mă părăsești ca să dai fuga în calea morții cea fără de mîntuire ?

Și îi vorbi în felul acesta mai departe, spre a-i înduioșa inima. Ci în zadar. Și, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Și crăișorul Diamant încălecă pe un cal frumos ca un vis, luînd drumul ce ducea înspre împărăția lui Camus. Iar tatăl său și mama sa și toți ai săi își frămîntară mîinile

de deznădejde și se cufundară în fîntîna cea fără de fund a mîhnirii.

Și coconul Diamant drumeți din otac în otac, și, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse într-un sfîrșit în mult depărtata cetate de scaun din inima împărăției lui Camus. Și se pomeni dinaintea unui palat mai înalt decît un munte. Iar în vîrful acelui palat spînzurau cu miile capetele de beizadele și de regi, unele cu coroana lor, iar altele goale și pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile din atlazuri cu zarafir și din satinuri chinezești, cu perdele din muselinuri daurite.

Și, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a palatului sta spînzurată o tobă împodobită cu nestemate, la fel ca și măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sînge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domnița Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta". Și Diamant, fără a șovăi, descălecă din șa și se duse drept la poarta cu pricina. Și luă măciuca împodobită cu nestemate și izbi cu ea în vuvă atîta de năpraznic încît huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Și numaidecît slugile de la palat se înfățișară și îl duseră pe beizadea la regele Camus. Și regele, la vederea frumuseții lui, își simți sufletul răpit și gîndi să-l scape pe crăișor de la moarte. Și-așa că îi spuse:

— Vai de tinerețea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ți pierzi viața, ca toți cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ți milă de zilele tale, și te fac musaip al meu. Întrucît nimenea, afară numai de Allah cel Atoateștiutor, nu cunoaște tainele și nu poate să descurce gîndurile cele zănatice ale unei fete.

Și, întrucît beizadea Diamant stăruia în hotărîrea lui, regele Camus îi mai spuse:

— Ascultă, o, fiul meu! Îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atîta de fru-

mos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ție, pînă a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuiește vreme de trei zile ; și numai atunci întoarce-te să ceri hatîrul ce are să despărțească dulcele-ți cap de împărăția trupului tău.

Și îi făcu semn să plece.

Iar prințul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la palat. Și, spre a-și trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri și prin prăvălii, și văzu că oamenii din țara aceea a Sinnului și a Masinnului erau plini de cuviință și de isteciune. Ci se simțea mînat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei vrajă îl atrăsese din adîncul țării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Și ajunse dinaintea grădinii palatului, și gîndi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniță și să-și mulțumească sufletul cu vederea ei. Ci nu știa cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă ; cînd iacătă că zări un șanț ce-și vărsa apa în grădină, pe sub zid. Și își zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundîndu-se dintr-odată în apa din șanț, trecu în felul acesta, fără de nici o piedică, pe sub zid în grădină. Și șezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-și zvînta hainele la soare.

Pe urmă se sculă și începu să se preumble cu pași agale printre pomi. Și se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor și împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare ; și unde floarea trandafirului alb îi zîmbea surorii sale de pe trandafirul cel roșu ; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiții lor, trandafirii, era dulce ca o cîntare dulce pe niște stihuri gingașe ; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumusețî ; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminți pe care a necăjit-o cineva ; unde păsărelele din livadă, bete de voioșie, cîntau toate

cîntecele din gîtlejul lor, pe cînd printre crengile chiparoșilor cei drepți de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gîtul împodobit de salba sfiiciunii ; unde, într-un sfîrșit, totul era atîta de desăvîrșit de frumos încît, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau fi decît un tufăriș de spini.

Și, cum se preumbla așa, domol și cu luare-aminte, crăișorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era așternut un chilim de mătasă. Și pe chilimul acela ședea tolănită leneș, ca o panteră la odihnă, o copilă atîta de frumoasă încît toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosițelor părului ei era atîta de tare încît răzbătea pînă în cer, ca să înmiresmeze cu ambră mințile huriilor.

Și beizadea Diamant, la vederea acelei mult norocite copile, pe care nu mai putea să se satură privind-o, așa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumusețe ca aceea nu putea să se reverse decît numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se jertfeau ca niște fluturi într-o făclie.

Și iacătă că, pe cînd Diamant sta răpit de vrajă și de minunare, o copilandră dintre însoțitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns, și dete să umplă cu apă de la izvor un pocal de aur pe care îl ține în mînă. Și deodată fata scoase un țipăt de spaimă și scăpă în apă pocalul de aur. Și se întoarse în fugă, trumurînd și cu mîna la inimă, între soațele ei. Iar acelea o duseră numaidecît la stăpîna lor Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii și a scăpării pocalului în apă.

Și copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-și mai potolească oleacă bătăile inimii, îi spuse domniței :

— O, cunună a capului meu, o, stăpîna mea, pe cînd mă aflam aplecată asupra rîului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tînăr de flăcău, atît de frumos că

nici nu știu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Și, de tulburare, mi-a scăpat pocalul de aur din mînă în apă.

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptea noapte

Urmă :

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domnița Mohra, spre a se încredința, porunci ca o altă fată dintre însoțitoarele ei să se ducă îndată și să se uite în apă. Și numaidecît o altă fată dete fuga la rîu și, cînd văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă și gemînd de iubire, să-i spună stăpînă-si :

— O, stăpînă a noastră, Mohra, nu știu da aș zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginni ! Ori poate că o fi coborît în rîu chiar luna !

La spusele acestea ale însoțitoarei sale, domnița Mohra simți tăciunele ispitei cum se aprinse în sufletul ei ; și dorința de a vedea chipul vrăjit îi zvîcni în inimă. Și se sculă pe picioarele ei cele gingașe și, mîndră ca păunii, porni înspre izvor. Și văzu chipul lui Diamant. Și se îngălbeni de tot la obraz, și căzu pradă dragostei.

Și, clătinîndu-se, șezu sprijinită de soațele ei ; apoi porunci să fie chemată în mare grabă doica ei și îi spuse :

— Du-te, o, doică, și adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindește în apă. Ori de nu, am să mor !

Iar manca răspunse că ascultă și că se spune, și plecă, scociorînd cu ochii în toate părțile.

Și, după un răstimp, privirea-i căzu într-un sfîrșit asupra cotlonului unde ședea pitit crăișorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau pînă și sorii cerului. Și, la rîndu-i, văzîndu-se descoperit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gîndul, spre a-și scăpa viața, să se prefacă nebun.

Încît, cînd doica veni să-l ia de mînă, cu toate grijile ce se pun atunci cînd se ating aripile unui fluture, și îl duse dinaintea stăpînei sale cea fără de asemuire, flăcăul acela cu obraz de soare, crăișorul cel cu trup vrăjitor începu să rîdă ca smintiții și să spună :

— Sînt flămînd și nu mi-e foame !

Și, tot așa, să spună :

— Un munte de bumbac s-a făcut ca pămîntul, din pricina apei !

Și la fel spuse, dîndu-și ochii peste cap :

— Ceara s-a topit din pricina zăpezii ; cămila a mîncat jarul ; șoarecele a mistuit pisica !

Și adăugă :

— Eu, și nimeni altul, am să mănînc lumea toată !

Și urmă, fără a-și pierde răsuflarea, să înșiruiască tot așa o sumedenie de vorbe fără cap și fără coadă, fără rost și fără tîlc, pînă ce domnița se încredință de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumusețea lui, se simți cutremurată în inimă și tulburată în cuget, și, plină de mîhnire, spuse, întorcîndu-se înspre însoțitoarele sale :

— Vai, vai ! uf, ce păcat !

Și, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră și se scutură ca un puișor de găină pe jumătate mort. Întrucît dragostea, pentru întîia oară, intrase în sînea ei și stîrnise urmările cele deobște.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău, și spuse cu tristețe soațelor sale :

— Cum vedeți, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui și-au făcut sălaș ginnii. Iar voi știți că nebunii lui Allah sînt niște sfinți mari, și că este un păcat tot atît de mare lipsa de cuviosie față de sfinți precît este acela de a te îndoi de însăși puterea lui Allah sau de obîrșia cerească a *Coranului.* Așa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie și să facă tot ce-o vrea. Și nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-și dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfînt cucernic, și îi spuse, sărutîndu-i mîna cu o evlavie smerită :

— O, preacinstite cucernice, fă-ne hatîrul de a-ți alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îți va fi de trebuință.

Și cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant, în carne și oase, răspunse, bulbucîndu-și ochii :

— De trebuință ! de trebuință ! de trebuință !

Și adăugă :

— Chiar nimic ! chiar nimic ! chiar nimic !

Atunci domnița Mohra îl lăsă, după ce se mai ploconi pentru cea din urmă oară dinaintea lui, și plecă lămurită și mohorîtă, urmată de prietenele și de manca ei cea bătrînă.

Și-așa că preacucernicul cel tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri și de îngrijiri. Iar chioscul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniței Mohra și, de dimineață pînă seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot palatul. Și-așa că toți veneau în graba cea mai mare să mănînce țărîna de pe unde umblase el și să strîngă rămășițele de la mesele lui, ori bucățile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-și face talismane din ele.

Or, într-una dintre zile, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, și care era prietena cea mai dragă a domniței Mohra, intră la cucernicul cel tînăr, care era singur, și se duse lîngă el, galbenă toată de tulburare și tremurînd, și își puse capul cu umilință la picioarele lui și, oftînd și gemînd într-una, îi spuse :

— O, tu cunună de pe capul meu, o, stăpîne al desăvîrșirilor, Allah preaînaltul, izvoditorul frumuseții cu care ești însemnat, are să facă încă și mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduiești. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă și se topește de dragoste precum ceara, căci săgețile privirilor tale au lovit-o, iar sulița iubirii a străpuns-o. Spune-mi, așadar, fie-ți milă ! cine ești și cum ai ajuns în grădina noastră ; așa încît, cunoscîndu-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniței Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele cele rugătoare și de privirile cele pătimașe ale fetișcanei, și urmă mai departe a se rosti tot așa cum fac cei a căror minte este într-adevăr sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemînd și suspinînd, se rugă mai departe de flăcău și se învîrti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Și, întrucît el tot nu se da în vileag, răspunzînd pe de lături, ea, într-un sfîrșit, îi spuse :

— Pe Allah și pe Prorocul ! deschide-ți lăuntrurile inimii și dezvăluie-ți față de mine taina. Întrucît este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbește-te, așadar, pentru dragostea care se și află spre folosul tău în sipetul acesta, și spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune !

Cînd auzi vorbele acestea ale gingașei Creangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredință că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele acelea, și că, așa

fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingașei fete cum stă treaba. Se uită, așadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă ; pe urmă zîmbi la rîndu-i și, deschizîndu-și băierile inimii, spuse :

— O, preafrumoaso, dacă am ajuns pînă aici, după ce am îndurat un potop de cazne și m-am premejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniței Mohra, și anume : „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos ?“ Dacă, o, preamiloaso, știi tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l, și simțămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute opta noapte

Urmă :

Și beizadea Diamant adăugă :

— Să nu ai nici o îndoială !

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse :

— O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă ! nu am nici o îndoială în ce privește simțămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ți răspund în privința întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduiește-mi pe adevărul credinței noastre că ai să mă iei de soție și că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăția ta.

Atunci beizadea Diamant luă mîna fetei și și-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunții și cinul pe care i-l cerea.

Cînd Creangă-de-Mărgean dobîndi de la beizadea Diamant, făgăduiala și încredințarea, se înfioră de voie bună și de mulțumire, și îi spuse :

— O, comoară a vieții mele, află că sub patul de fildeș al domniței Mohra stă ascuns un harap negru. Și acel harap a venit și s-a oploșit acolo, neștiut de nimeni, afară de domniță, după ce a fugit din țara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de harap a stîrnit-o pe domnița noastră să le pună fiilor de regi întrebarea aceea ciudată. Așa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea harapului, carevasăzică în cetatea Wakak. Și numai așa poate să fie dezlegată taina. Și-atîta-i tot ce știu eu în privința legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos. Ci Allah este mai știutor !

Cînd auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant își zise în sineși : „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă pînă a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucît de acuma, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea harapului, și anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească." Pe urmă, se întoarse înspre fată și îi spuse :

— O, preamiloaso, de bună seamă ! atîta vreme cît nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea harapului, și nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nici o tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotință și m-o ajuta să răzbat la dobînda jinduită, am să-ți împlinesc atunci dorința. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul pînă la ziua de apoi.

Și, după ce grăi astfel, crăișorul Diamant își luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinîndă, cea gemîndă, cea oftîndă, și, cu inima topită, ieși din grădină, nevăzut de nimeni, și se duse la hanul unde își avea lucrurile de drum, și încălecă pe un cal frumos ca un vis, și plecă pe drumul lui Allah.

Ci, întrucît habar nu avea în ce parte era așezată cetatea Wakak, și nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, și nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-și întoarce privirile înspre toate zările, căutînd vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, cînd iacătă că dete cu ochii de un derviș îmbrăcat într-o mantie verde și cu picioarele încălțate în niște papuci de saftian galben ca lămîia, cu un toiag în mînă și semănînd cu Khizr străjerul, așa de strălucitoare față avea și așa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor ; și dervișul acela venea înspre beizadea. Și Diamant se duse lîngă preacinstitul derviș, îl întîmpină cu un salamalek, și descălecă de pe cal. Și, după ce dervișul îi întoarse salamelekul, Diamant îl întrebă :

— În ce parte, o, preacinstite, este așezată cetatea Wakak, și la ce depărtare se află ?

Iar dervișul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îl spuse :

— O, fecior de regi, oprește-te de-a purcede pe un drum fără de ieșire și pe o cale înfricoșătoare. Leapădă-te de gîndul nebunesc, și apucă-te de orice altă cazną, întrucît, de-ai sta toată viața să-ți răsucești capul căutînd drumul acela, și tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, rîvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vîntului morții și ființa și viața ta cea scumpă !

Ci beizadea Diamant îi spuse :

— O, preacinstite și preacucernice șeic, țința mea este o țintă mare, iar rostul meu este un rost atîta de însemnat încît mai degrabă aș fi gata să jertfesc o mie de vieți ca a mea, decît să mă lepăd de gîndul meu. Dacă, așadar, știi ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizr străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu vroia să se abată cu nici un chip de la gîndul lui, în pofida multelor poveți de tot felul ce urmașe a i le da, dervișul îi spuse :

— O, tinere binecuvîntat, află că cetatea Wakak este așezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălășluiesc ginnii, marezii și efriții, atît în lăuntrul cît și în afara ei. Și, spre-a ajunge acolo, sînt trei drumuri : un drum pe la dreapta, altul pe la stînga, și altul pe la mijloc ; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, și nu pe cel din stînga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumețești o zi și o noapte, și după ce au să se arate zorii cei adevărați, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citești. Și numai după citirea ei urmează să-ți orînduiești drumurile !

Iar beizadea Diamant îi mulțumi bătrînului și îi sărută mîna. Pe urmă încălecă iarăși pe cal și o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Și merse o zi și o noapte pe drum, și ajunse la poalele minaretului dervișului. Și văzu că minaretul era mare cît bolta cea sinilie a cerurilor. Și în zidul lui era învrîstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea așa : „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la țara Wakak. Dacă purcezi pe cel din stînga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căiești. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoșător !“

După ce își desluși scrierea și după ce îi pricepu tot tîlcul, beizadea Diamant luă un pumn de țărînă și, aruncîndu-l în deschizătura hainei sale, spuse : „Să fiu făcut țărînă, da să ajung la țintă !“ Și iarăși sări în șa și, fără a șovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Și merse o zi și o noapte, neabătut. Și, dimineața, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de niște copaci cu crengile pînă la cer. Iar copacii erau rînduiți ca un gard ce slujea și de hotar al unei grădini înverzite

și de adăpost al ei împotriva vîntului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stîncă mare. Și acolo, spre a străjui poarta și grădina, ședea un harap cu o față atîta de neagră încît așternea o umbră întunecată peste toată grădina, și de la care noaptea cea fără de lună își trăgea negurile. Și plodul acela de păcură era uriaș. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu niște pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spînzura pînă la gît. La piept ținea o piatră de moară ce-i slujea de pavăză ; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atîrna la brîul făcut dintr-un lanț de fier atîta de gros încît prin oricare din zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Și, la ceasul acela, harapul sta culcat cît era de lung, pe niște blănuri de jivină ; iar din gura-i căscată larg ieșeau niște sforăituri surori cu tunetele.

Și beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agățîndu-și calul nu departe de căpățîna harapului și, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atîta de minunată încît crengile pomilor se clătinau ca niște oameni beți. Iar pe sub pomi treceau niște căprioare mari, care aveau în coarne niște podoabe de aur bătute cu nestemate, pe cînd o haină de horbote le coperea spinarea, iar niște basmale de atlaz fluturau legate la gîtul lor. Și toți căprioarii aceia, și cu copitele de dinainte, și cu copitele de dindărăt, și cu ochii, și cu sprîncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în seamă semnele lor, și socotind mai degrabă că acei căprioare nu fac așa din ochi, din sprîncene și din picioare decît spre a-și răzvedi și mai limpede plăcerea ce-o aveau de a-l întîmpina, începu să se preumble liniștit pe cărările din grădină.

Și, într-un sfîrșit, ajunse, preumblîndu-se așa, la un palat ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin ușa întredeschisă se ițea un chip vrăjit de fetișcană, care era o zînă, și care ar fi făcut-o

pînă și pe luna cea nouă să se răsucească de pizmă. Și căpșorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară pînă și pe floarea de zarnacadea, se uită ba într-o parte, ba într-alta, zîmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită și totodată răpită de frumusețea lui. Și șezu cîteva clipite în starea aceea ; pe urmă îi răspunse la salamalek și îi spuse :

— Cine ești, o, tinere plin de cutezanță, care îți îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-și filfîie aripile ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute noua noapte

Urmă :

Așa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atîta de frumoasă încît era prăpădul vremilor ei. Și Diamant se temeni pînă la pămînt dinaintea sa și, ridicîndu-se apoi, răspunse :

— O, mlădiță din grădina desăvîrșirii, o, stăpîna mea, sînt cutare, fiul lui cutare, și mă aflu aici pentru cutare și pentru cutare lucru !

Și îi istorisi povestea lui de la început pînă la sfîrșit, fără a ocoli nici un amănunt. Ci nu ar avea nici un rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mînă și îl pofti să șadă jos lîngă ea pe chilimul întins sub bolta de viță de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse :

— O, chiparos umblător din grădina frumuseții, ce păcate pe tinerețile tale!

Pe urmă adăugă:

— O, ce gînd amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Și *mai zise*:

— Trebuie să-ți schimbi gîndul, dacă ții la sufletul tău cel scump. Și mai degrabă rămîi aici cu mine, pentru ca mîna ta cea binecuvîntată să se prindă de gîtul darurilor mele. Întrucît desfătările cu o fată frumoasă, și ca o zînă la chip, cum sînt eu, socot a fi mai de dorit decît să cauți necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

— Cîtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak și nu voi fi dezlegat taina cu pricina, și anume: „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?", orice bucurie și orice mulțumire îmi sînt oprite. Ci, o, preaminunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurîndu-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gîtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunînd:

— O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Și porunci să fie aduse niște fete a căror vedere uluia soarele și luna, și ale căror plete unduinde stîrneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiților. Și porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute și de cîntece. Iar gingășia fetelor, îngemănată cu cea a cîntecelor, răpea și îmbăta inimile toate, și pe cele deschise și pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-și lua rămas-bun de la copilandră. Și îi spuse, după ce îi așternu dinainte urările și mulțumirile lui:

— O, domniță a lumii, acum aș vrea să-mi cer învoire de la tine ; întrucît, precum știi, drumul pe care îl am de străbătut este lung și, dacă aș zăbovi o clipă mai mult, pojarul dragostei tale și-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbînda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinței și să-mi potolesc setea inimii arse.

Cînd fetișcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărîrea lui de-a o părăsi, se sculă și ea în picioare și luă un toiag lucrat în chip de șarpe, asupra căruia bojmodi niște vorbe într-o limbă neînțeleasă. Și deodată roti toiagul și îl izbi cu el pe beizadea în umăr atîta de strașnic încît acela se răsuci de trei ori pe loc și căzu jos, pierzîndu-și pe dată înfățișarea de om. Și se preschimbă într-un căprior ca toți căpriorii.

Și numaidecît Latifa îi agăță în coarne niște podoabe asemenea cu cele ce le purtau ceilalți căpriori, și îi legă la gît o năframă de mătasă înhorbotată, și îi dete drumul în grădină, strigîndu-i :

— Du-te între semenii tăi, de vreme ce n ai voit să te bucuri de un chip frumos de zînă !

Și Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfățișare, da rămînînd asemeni fiilor lui Adam în ce privește însușirile lăuntrice și simțămintele.

Și, umblînd așa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca și el hălăduiau semenii lui preschimbați în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adînc la starea cea nouă ce-i fusese dată, și să chibzuiască în cel fel ar putea să-și dobîndească slobozenia și să scape din mîinile vrăjitoriței. Și, tîrcolind așa, ajunse într-un colț din grădină unde zidul era cu mult mai jos decît în toate celelalte părți. Și, după ce își înălță sufletul înspre Stăpînul ursitelor, își luă vînt și dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeași grădină, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid ;

și se încredință atunci că lucrul acesta era urmarea puterilor vrăjii. Și-apoi de șapte ori la rînd sări peste zid în același chip, dar fără mai multă izbîndă, întrucît se pomenea tot în același loc. Atunci nedumerirea lui ajunse pînă peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Și porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cușcă, pînă ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpată în zid, și care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea și, cu mare cazną, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Și se pomeni într-altă grădină, a cărei mirozną desfătătoare înmiresma mințile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un palat. Iar la una dintre ferestrele palatului văzu un obraz tînăr și dulce la culoare ca laleaua cea gingașă, și cu niște ochi ce-ar fi stîrnit zavistia gazelei chinezești. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strînseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Și avea fața zîmbitoare și îndreptată înspre Diamant.

Or, cînd căpriorul Diamant ajunse aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă și coborî în grădină. Și smulse cîteva smocuri de iarbă ; și, ca spre a-l îmblînzi și a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălășie, plescăindu-și limba. Iar Diamant căpriorul, care nu vroia mai mult decît să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dînd fuga așa cum fac animalele flămînde. Și numaidecît copila, pe care o chema Gamila, și care era soră cu Latifa după tată, da nu și după mamă, apucă panglica de mătasă de la gîtul beizadelei-căprior și se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mîna în lăuntrul palatului ei. Iar acolo dete zor să-l îmbie cu poame și cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mîncă și bău pînă ce se sătură.

Și-apoi își lăsă capul pe-o parte, și și-l puse pe umărul copilei, și începu să plîngă. Iar Gamila, tare tulburată cînd văzu lacrimile cum curg așa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaș cu mîna ei cea dulce. Iar el, simțind asupra-și duioșia aceea, își puse capul jos la picioarele fetei și începu să plîngă și mai tare. Iar ea îi spuse :

— O, căpriorul meu drag, de ce plîngi ? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi !

Ci el își îndoi plînsetele și lăcrimările, și își alinta capul de picioarele dulcei și miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nici o putință de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăși înfățișarea lui cea omenească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitoriță Latifa, sora ei mai mare, se sculă și se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipețel împodobit cu nestemate.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute zecea noapte

Urmă :

Și, atunci pe loc, își făcu spălările cele sfinte, se înveșmîntă cu șapte rochii de in, proaspăt înălbite, și luă un picuț din lictarul ce se afla în sipețel. Și îi dete căpriorului să mănînce lictarul acela și, în aceeași clipă, îl trase cu putere de năframa vrăjită care îi înconjura gîtul. Iar căpriorul se scutură o dată și, ieșind din forma lui de rumegător, își luă iarăși înfățișarea de fiu de al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pămîntul dinaintea fiicei Gamila și, mărturisindu-i mulțumirile lui, îi spuse :

— Iacătă, o, domniță, că m-ai scăpat din gheara blestemului și mi-ai dat iarăși viața de făptură omenească. Cum, dar, aș putea, cu limba mea, să-ți mulțumesc pe măsura bunătății tale, cînd toate firele făpturii mele cîntă preamărirea bunăvoinței și a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos și, îmbrăcîndu-l în haine împărătești, îi spuse:

— O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine, și a cărui frumusețe ne luminează casa și grădina, cine ești și ce nume ai? Și care este pricina căreia îi datorăm cinstea venirii tale, și cum ai fost prins în iețele surorii mele Latifa?

Atunci crăișorul Diamant istorisi mîntuitoarei sale toată povestea lui. Iar cînd isprăvi de grăit, fata îi spuse:

— O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ție fierbinte, de gîndul cel primejdios și fără de roadă care te frămîntă, și nu te duce să-ți pui tinerețea cea dulce și viața, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute. Întrucît este dincolo de orice socotință a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămîi aici, și umple-ți cupa vieții cu vinul desfătărilor. Întrucît iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea, și a pune huzurul tău mai presus de al meu, ascultîndu-te precum ascultă un copil de glasul maicii sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domniță, datorințele ce le am față de tine sînt atîta de grele asupra aripilor sufletului meu încît ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori și să încalț cu ei picioarele tale gingașe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăși cu înfățișarea mea de om, scoțîndu-mă din blana de căprior și mîntuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai cît, deocamdată, dacă mărinimia ta vrea să se reverse asupră-mi, mă rog ție fierbinte să-mi îngăduiești neamînat o învoire de cîteva zile, spre a izbuti să-mi împlinesc dorul. Și-atunci cînd, mulțumită

ocrotinţei pe care o aştept de la Allah preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecît pe calea desfătărilor tale, aşternîndu-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Şi, făcînd aşa, nu voi socoti decît că îndeplinesc datorinţele unei inimi care ştie să păstreze recunoştinţa.

Cînd fata văzu că oricît urmă a mai stărui spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea, şi că rămînea prins de gîndul lui cel fără de nădejde, nu putu face altfel decît să-i îngăduiască să plece. Drept care, plîngînd, oftînd şi gemînd, îi spuse :

— O, ochi al meu, întrucît nimeni nu se poate sustrage de ursita prinsă la gîtul lui, şi-i scrisa ta să mă părăseşti îndată după ce ne-am întîlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ţi înlesni întoarcerea şi spre a ţi ocroti sufletul cel scump, vreau să-ţi dăruiesc trei lucruri ce mi au fost hărăzite ca moştenire !

Şi se duse de luă un sipet mai mare dintr-o altă firidă din perete, îl deschise şi scoase din el un arc de aur cu săgeţile lui, o spadă de oţel chinezesc şi un junghier cu plăselele de jad, şi le înmînă lui Diamant spunîndu-i :

— Arcul şi săgeţile acestea au fost ale profetului Saleh — asupra-i fie rugăciunea şi pacea ! Spada aceasta, care este ştiută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este atîta de straşnică încît, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Şi, într-un sfîrşit, junghierul acesta, făurit odinioară de înţeleptul Tammuz, este de nepreţuit pentru cel care îl are, întrucît îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă :

— Ci, o, Diamant, nu ai să poţi răzbate pînă la cetatea Wakak, de care ne despart şapte oceane, decît cu ajutorul unchieşului meu Al-Simmurg. Pentru aceea, lepeşte-ţi urechea de buzele mele şi ascultă bine povăţuirile ce vor izvorî spre folosul tău.

Și tăcu un răstimp, apoi spuse :

— Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fîntînă ; și chiar lîngă fîntîna aceea este palatul unui rege negru, cu numele de Tak-Tak. Iar palatul acela al lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etiopieni sîngeroși, fiecare avînd sub poruncile lui o oaste de cinci mii de harapi crunți. Or, regele Tak-Tak are să fie binevoitor față de tine, date fiind lucrurile pe care ți le înmînez ; ba are să-ți facă multe chefuri, măcar că, indeobște, are năravul de-a pune să fie prăjiți în frigare trecătorii de pe drum, și a-i mînca fără sare și fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeție la el. După care, Tak-Tak are să te trimită cu alai la palatul moșului Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbați pînă la cetatea Wakak, și să dezlegi taina legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos.

Iar ca încheiere spuse :

— Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu cumva să te depărtezi de la ceea ce ți-am spus nici măcar cu un fir de păr !

Pe urmă îl sărută, plîngînd, și îi zise :

— Și-acuma, cînd din pricina lipsei tale viața a ajuns o povară pentru inima mea, pînă ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zîmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i țin necontenit deschisă cugetului meu ușa mîhnirii. Suspinele au să curgă neostoit din inima mea, și nu am să vreau a mai ști nimic despre făptura mea. Întrucît, fără de putere și fără de nici o stîlpare lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decît oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostească stihurile acestea :

O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă și arde.

O, tu, cel care nu te-ai bețivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decît de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crîșmă iar, să-și bea amarul.
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De oștile ce-mprăștie pojarul
Țîșnind de sub prădalnicele-ți pleoape,
Cum, cînd s-a spart, rămîne spart paharul,
Așa va sta, pînă-mi vei fi aproape,
Și haina mea, de zbucium și de dor.
O, frumusețe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi și zace de ispite
Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima-mi de fată fără minte,
La vîrsta cea mai caldă-a tinereții,
Cît va să zacă ea de-aci-nainte
Și pînă la adîncurile vieții,
În jurul unui fur de vise sfinte,
Tîlhar de inimi, soare-al frumuseții!

Pe urmă copila își luă rămas-bun de la Diamant, chemînd asupra lui binecuvîntările și urîndu-i bună-pace. Și zori să se întoarcă în palat, spre a-și ascunde lacrimile ce-i scăldau obrajii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginni și își urmă drumul din olac în olac, întrebînd de cetatea Wakak. Și călărind așa, pînă la urmă, ajunse fără de necaz la o fîntînă. Or, aceea era chiar fîntîna copilei. Și chiar acolo se înălța cetatea de strajă a regelui harapilor, năpraznicul Tak-Tak.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă :

Și Diamant văzu într-adevăr că împrejurimile acelui castel erau străjuite de niște etiopieni înalți de zece coți, cu chipurile înfricoșătoare. Și, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, își legă calul sub pomul de la fîntînă și șezu jos la umbră spre a se odihni. Și îi auzi pe harapi cum vorbeau între ei :

— Într-un sfîrșit, iacătă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu niște carne proaspătă. Puneți iute gabja pe chilipirul acesta, să-și mai îndulcească și regele nostru limba și cerul gurii.

Și, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunți porniră înspre Diamant, ca să-l înșface și apoi, fript la frigare, să-l ducă regelui lor.

Cînd văzu că ceasul vieții lui chiar sosise, Diamant trase de la brîu spada solomonească și, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre cîmpiile morții. Iar cînd procleții aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniți, știrea ajunse printr-un crainic și la regele Tak-Tak care, cuprins de o mînie vînătă, îl trimise numaidecît, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătaful harapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliți, ca o roire de viespi. Și moartea fulgera din ochii care-și căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică pe cele două picioare ale sale și îl așteptă cu pulpele încordate. Și ticălosul de Mak-Mak, șuierînd ca o năpîrcă încornorată, și mugind pe nările lui cele găvănoase, veni drept asupra lui Diamant, își ridică ghioaga cea sfărî-

mătoare de tigve și o învîrti în așa chip de vîjîia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel preaiubit își zvîcni brațul întrarmat cu jungherul lui Tammuz și, ca într-o sticlire de fulger, înfipse lama între coastele etiopianului cel uriaș, și îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornorați să bea moartea dintr-o sorbitură. Și pe dată îngerul morții veni lîngă blestematul acela, aducîndu-i ceasul cel de pe urmă.

Și-atunci harapii din ceata lui Mak-Mak, cînd îl văzură pe vătaful lor căzut la pămînt, cu lungimea-i turtită peste lățime, își sloboziră picioarele în vînt și își luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vîrtos. Iar Diamant se luă după ei și îi omorî pe care îi omorî. Și scăpară care scăpară.

Cînd regele Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mînia i se sui la nas atîta de năpraznic încît nu-și mai osebea mîna dreaptă de mîna stîngă. Și prostia lui îl stîrni să se ducă însuși să-l înfrunte pe Diamant, viteazul munților și al văilor, cununa vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scîrbavnicei cu nas mare își simți vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se zvîrcolește și vîntul morții cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi și, slobozind înspre el una dintre săgețile proorocului Saleh — asupra-i fie rugăciunea și pacea! — îi făcu să-și înghită țărîna de pe călcîie și, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălășluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi și cără calabalîcurile.

După care, Diamant făcu terci din harapii ce-l înconjurau pe regele lor mort, și tăie un drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflet. Și ajunse în felul acesta, biruitor, la poarta palatului unde domnise Tak-Tak. Și bătu la poartă, așa cum bate un stăpîn la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una căreia îi fuseseră răpite de către acel Tak-Tak al blestemului și scaunul de domnie și moștenirea. Și era o copilandră

ca o gazelă speriată, și avea un chip atîta de aţiţător încît presăra sare pe rana din inima iubeţilor. Și, dacă nu ieșise mai de departe în întîmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea șoldurilor de sub mijlocelul ei gingaș nu i-o îngăduise, și pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropiţe, era atîta de falnic și de binecuvîntat încît nu putea să și-l mişte decît anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului și ca o bucată de pestil de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Și îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemniţate faţă de cel care îi aduce slobozenia. Și vroi să-l suie în scaunul de domnie al regelui răposat. Ci Diamant nu vroi să primească și, luînd-o de mînă, o pofti să se urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Și nu-i ceru nimic în schimbul atîtor faceri de bine. Atunci, biruită de mărinimia lui, copila îi spuse :

— O, preafrumosule, de ce credinţă ţii tu, de săvîrșești binele așa, fără a nădăjdui răsplată ?

Iar Diamant răspunse :

— O, domniţă, credinţa Islamului este credinţa mea, și legea lui este legea mea !

Iar ea îl întrebă :

— Și pe ce sînt stătorite, o, stăpînul meu, legea aceea și credinţa aceea ?

El răspunse :

— Sînt stătorite numai pe adeverirea unităţii întru mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Ea întrebă :

— Și poţi tu să-mi faci hatîrul de a-mi dezvălui, la rîndu-ţi, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atîta de desăvîrșiţi ?

El spuse :

— Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte : „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah ! Și oricine le rostește din inimă, pe clipă pe dată se și încunună întru Islam. Și, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioși, ajunge numaidecît deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domnița Aziza își simți inima înfiorată de credința cea dreaptă ; așa că ridică deodată mîna și, ducîndu-și degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *șehadaua* și se încununa numaidecît întru Islam.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă :

După care, domnița Aziza îi spuse lui Diamant :

— O, stăpîne al meu, acum, că m-ai făcut regină și sînt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mîinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, și gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, așadar, să-mi faci hatîrul de a primi de soție pe regina acestei țări, și să trăiești cu ea oriunde ți-o plăcea, luînd-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseții tale ?

Și Diamant răspunse :

— O, stăpînă, îmi ești tot atîta de scumpă ca și viața mea, ci acuma o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit și tatăl, și mama, și împărăția, și țara. Și poate că părintele meu, regele Șams-Șah, chiar m-o și plînge, la ceasul deacum, ca pe un mort, ori încă și mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă așteaptă

ursita, în cetatea Wakak. Şi, la întoarcerea mea, inşallah! am să mă însor cu tine şi am să te iau în ţara mea, şi am să mă bucur de frumuseţea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă ştii, unde se găseşte Al-Simmurg, unchiul domniţei Latifa. Întrucît numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde şade, şi nu ştiu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo fiinţă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la ştiinţă, despre unchesul domniţei Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbeşte de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Şi asta-i tot ceea ce îţi cer deocamdată, dat fiind că doreşti să-mi fii pe plac.

Cînd auzi de ţinta lui Diamant, regina Aziza se necăji în inima ei şi se mohorî pînă peste poate. Ci, văzînd bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar fi izbutit să-l destoarne pe tînărul beizadea de la hotărîrea lui, se sculă din jeţul ei şi, luîndu-l de mînă, îl duse în tăcere pe sub bolţile palatului şi ieşi cu el în grădină.

Şi era o grădină asemenea cu aceea peste care Rizwan este străjer întraripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea peste trandafirii aceia, şi părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea şi îmbălsăma minţile. Acolo laleaua îmbobocea beată de propriu-i sînge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cîntecul măsurat al filomelei. Acolo izvoarele alergau ca nişte copii rîzînd, pe sub trandafirii ce-şi înstrunau cu ele mugurii.

Şi-aşadar, domniţa Aziza, tîrîndu-şi după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subţirel ce se prăpădea sub o povară atît de vajnică, ajunse în felul acesta împreună cu Diamant la poalele unui copăc mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzaru-i măreţ somnul unui uriaş. Iar domniţa îşi apropie buzele de urechea lui Diamant şi-i spuse cu glas şoptit :

— Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauţi, unchiul domniţei Gamila, Al-Simmurg cel zbură-

tor. Dacă, atunci cînd are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-şi deschidă ochiul drept înaintea ochiului stîng, are să fie bucuros a te vedea şi, cunoscînd după armele tale că eşti trimis la el de către fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul şi spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stîng are să se deschidă cel dintîi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă ; întrucît are să te înşface, cu toată vitejia ta, şi, ridicîndu-te de la pămînt cu puterea braţelor lui, are să te ţie sus, ca pe o vrabie în ghearele unui şoim, şi are să te trîntească de pămînt, sfărîmîndu-ţi oasele cele dulci, o, preascumpul meu, şi făcînd să se îngemăneze lungimea trupului tău prearîvnit cu lăţimea !

Pe urmă adăugă :

— Şi acuma, Allah să te ocrotească şi să te păstreze şi să zorească întoarcerea ta lîngă o îndrăgostită pe care au şi năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta !

Şi îl lăsă, depărtîndu-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi şi cu obrajii înroşiţi ca florile de rodie.

Iar Diamant aşteptă vreme de un ceas ca uriaşul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Şi gîndea în cugetul său : „De ce s-o fi numind uriaşul acesta zburător ? Şi cum o fi putînd el, fiind atîta de uriaş, să se înalţe fără aripi în văzduh şi să umble alt fel decît un elefant ?“ Pe urmă, îşi pierdu răbdarea văzînd că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanţi tineri ; şi-aşa că se aplecă şi îl gîdilă la talpa picioarelor. Iar uriaşul, la pipăitul acela, se cutremură scurt şi bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vîntuitură înfricoşătoare. Şi, tot atunci, deschise amîndoi ochii deodată.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă :

Și îl văzu pe tînărul crăișor, și pricepu că el era făptașul gîdilelii de la talpă. Drept care, ridicîndu-și piciorul, îi slobozi crăișorului drept în obraz o vîntuitureală care ținu vreme de un ceas și care ar fi otrăvit, la patru parasangi de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decît datorită puterii ascunse în armele pe care le purta la el.

Și-așa, cînd uriașul Al-Simmurg își isprăvi zahereaua, se răsuci pe șezutul său și, uitîndu-se cu mirare la domnișorul cel tînăr, îl întrebă :

— Ce ? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ți l-am slobozit, bre ființă omenească ?

Și, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte și văzu armele pe care le purta. Atunci se sculă pe cele două picioare ale lui și se temeni dinaintea lui Diamant și îi spuse :

— O, stăpîne al meu, iartă-mi purtarea ! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ți-aș fi așternut chiar pletele mele pe pămîntul pe care aveai să pășești. Nădăjduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia și fără de gînd rău din partea mea. Încît, fă-mi hatîrul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ți-ai luat osteneala să vii pînă în locul acesta unde nu pot să răzbată nici ființe omenești, nici jivine. Grăbește, dar, de-mi lămurește pricina ta, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, și să te ajut a-ți izbîndi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredință pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli nici un amănunt. Pe urmă îi spuse :

— Și nu am venit pînă la tine, o, taică al zburătorilor, decît spre a dobîndi ajutorul tău și a răzbate pînă la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, își duse mîna la inimă, apoi la frunte, și răspunse :

— Pe capul și pe ochiul meu !

Pe urmă adăugă :

— Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostuim zahereaua mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vînez niște măgari sălbatici de care este plină pădurea de aici, și am să aduc vreo cîțiva ca să fac niște chebap din carnea lor, și niște burdufuri din pieile lor. Și, cînd avem să fim rostuiți amîndoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Și așa am să te ajut să treci peste cele șapte oceane. Iar cînd am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap și apă, pînă ce avem să ajungem la cetatea Wakak.

Și întocmai precum spusese, plecă numaidecît la vînătoare și prinse șapte măgari sălbatici, cîte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, și făcu din ei chebapul și burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant și îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei șapte măgari sălbatici o desagă pe care și-o petrecuse pe după gît, și după ce își pusese în spinare cele șapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, cînd Diamant se văzu cocoțat așa pe grumazul lui Al-Simmurg uriașul, își zise în sinești : „Uriașul acesta este mai mare decît un elefant, și se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri ! Pe Allah ! acesta-i un lucru de-a mirărilea, și de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.“ Și, în vreme ce le cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vînt prin crăpătura unei uși, și băgă de seamă că pîntecele uriașului se umflă văzînd

cu ochii și ajunge pe dată mare cît o boltă de casă. Și vuietul acela de vînt se făcea acuma asemenea cu un șuierat de foale, pe măsură ce pîntecele uriașului se umfla. Și deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pămînt și se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înălță mai departe în ceruri, mișcînd din picioare ca o broască prin apă. Și, cînd ajunse la o înălțime potrivită, lunecă drept înspre apus. Și, cînd se simțea dus împotriva voii lui, de către vînt, mai sus decît dorea, slobozea vreo două-trei vîntuituri, de felurite tării și lungimi. Iar cînd dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pîntecele i se desumfla, sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas și pe urechi. Și numaidecît se ridica iarăși în cerul siniliu, și luneca drept și iute ca pasărea.

Și călătoriră așa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor și străbătînd, unul după altul, oceanele. Și, de fiecare dată după ce străbăteau cîte o mare dintre cele șapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pămînt tare, să mănînce chebap de măgar sălbatic și să bea apă din burdufuri.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzprezecea noapte

Urmă :

Totodată, uriașul își împrospăta și tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea cîteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei. Și, după șapte zile de

străbatere prin văzduh, ajunseră într-o dimineaţă deasupra unei cetăţi cu totul şi cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant :

— Tu de acuma înainte îmi eşti ca un fiu, şi nu-mi pare rău deloc de ostenelile cîte le-am îndurat ca să te car pînă aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak, şi în care fără de nici o îndoială că ai să găseşte dezlegarea pe care o cauţi la ghicitoarea aceea, şi anume : „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos !“

Pe urmă adăugă :

— Da, aici este cetatea harapului cel negru care se află sub patul de fildeş al domniţei Mohra. Şi aici ai să poţi tu cunoaşte întru cît este acel harap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Şi, rostind acestea, coborî dezumfîndu-se încet-încet, şi îl lăsă pe beizadea Diamant, binişor şi fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Şi, luîndu-şi bunrămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunîndui :

— Păstrează cu grijă asupră-ţi firele acestea din barba mea, şi să nu te desparţi de ele niciodată. Iar cînd ţi s-o întîmpla vreo năprasnă amarnică, şi ori de cîte ori vei avea trebuinţă de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decît să dai foc la unul din firele acestea de păr, şi ai să mă şi vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Şi, cu asta, se umflă iar şi se înălţă în văzduh, lopătînd uşor şi spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, şezînd pe terasa aceea, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Şi se întreba cam cum urma să purceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de camenii ce locuiau în casă, cînd deodată văzu ivindu-se pe scară şi venind înspre el un tinerel de o frumuseţe fără pereche, şi care era chiar stăpînul acelei case. Iar flăcăian-

drul cel zîmbitor la chip îl întîmpină cu un salamalek și îi ură bun venit, spunînd :

— Ce dimineață luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu cel mai frumos dintre oameni ! Ești înger, ești ginn ori ești făptură omenească ?

Iar Diamant răspunse :

— O, flăcăule drag, sînt ființă omenească, bucuroasă că își începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Și mă aflu aici pentru că aici m-a mînat ursita mea. Și atîta-i tot ceea ce pot să-ți spun despre rostul meu pe binecuvîntata-ți casă.

Și, grăind astfel, îl strînse pe tinerel la piept. Și amîndoi își jurară prietenie. Și coborîră laolaltă în sala de prieteni, și mîncară și băură împreună. Mărire aceluia care le împrietenește două ființe frumoase, și care le netezește în calea lor stavilele și dezleagă încurcăturile !

Or, după ce prietenia se legă între Diamant și băiețandrul care se numea Farah și care era chiar prietenul de taină al sultanului cetății Wakak, Diamant îi zise :

— O, prietene Farah, tu, care ești preaiubit de sultan și tovarăș al lui de inimă, și, drept urmare, nimic nu poate să-ți rămînă ascuns din treburile împărăției acesteia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ți cere nici o cheltuială ?

Iar tînărul Farah răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, prietene Diamant ! Grăiește și, de-ar fi să-mi dau și pielea ca să-ți faci din ea papuci, m-aș supune cu bucurie și cu mulțumire !

Iar Diamant îi zise atunci :

— Poți tu numai să-mi spui cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos ? Și poți să-mi lămurești, cu același prilej, rostul harapului cel negru culcat sub patul de fildeș al domniței Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, stăpînul peste meleagurile Sinnului și Masinnului ?

Cînd auzi întrebarea lui Diamant, tînărul Farah se schimbă cu totul la chip, și fața i se făcu galbenă, și tulbure privirea. Și începu să tremure de parcă s-ar fi pomenit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzîndu-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i liniști sufletul și a i-l scutura de spaime. Iar tînărul Farah îi grăi într-un sfîrșit :

— O, Diamant, află că regele a poruncit să fie omorît orice băștinaș și orice străin care ar rosti numele de Chiparos sau de Roada-bradului. Întrucît Chiparos este chiar numele regelui nostru, iar Roada-bradului este numele reginei noastre. Și iacătă tot ce știu eu despre această taină înfricoșată. În ce privește legăturile dintre regele Chiparos și regina Roada-bradului habar n-am, tot așa precum limba mea nu știe să-ți spună nimic despre rostul harapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ți spun, o, Diamant, spre a-ți face plăcere, este că nimeni altul, afară doar de regele Chiparos, nu cunoaște taina aceasta ascunsă. Iar eu stau gata să te călăuzesc la palat și să te duc dinaintea regelui. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobîndești dragostea, și poate că ai să izbîndești atunci să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Și Diamant îi mulțumi prietenului său pentru ajutor, și hotărî împreună cu el ziua cînd să se ducă la regele Chiparos. Și cînd ceasul cel așteptat veni, plecară împreună la palat ; și se țineau de mînă, ca doi îngeri. Iar regele Chiparos, cînd îl văzu pe Diamant, se umplu de plăcere și de zîmbet. Și, după ce își bucură privirile uitîndu-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea regelui și, după temenelile și urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roșu pe care îl purta legat la un șirag de mătănii de chihlimbar galben, atîta de scump că toată împărăția Wakak nu ar fi putut să-i plătească prețul și nici regii cei mai mari nu ar fi

putut să dobîndească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulțumit pînă peste poate, și primi peșcheșul, spunînd :

— Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă :

— O, flăcău împodobit cu gingășie, poți să-mi ceri în schimb orice hatîr vei voi ; îți este îndeplinit de la început.

Și Diamant, de cum auzi vorbele acestea pe care le nădăjduia, răspunse :

— O, rege al vremurilor, ferească-mă Allah de a-ți cere alt hatîr decît acela de a-ți fi rob ! Ci, dacă chiar binevoiești a-mi îngădui, și dacă îmi dăruiești iertarea vieții, ți-aș spune ceea ce am pe inimă !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă :

Și Diamant grăi :

— O, doamne al meu, surzii și orbii sînt tare fericiți că nu sînt ispitiți de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii și prin urechile noastre. Întrucît, în necazul care este necazul meu, urechile mele sînt cele care au tras asupra-mi nenorocul ! Întrucît, o, tu pavăză a lumii, din ziua cea neagră cînd am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ți povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.

Și îi istorisi de șart toată povestea. Ci nu ar fi de nici un folos s-o luăm iarăși de la cap. Pe urmă, adăugă :

— Şi acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prealuminoasei tale feţe, o, rege al vremurilor, şi dacă binevoieşti a-mi dărui, ca pe un hatîr nepreţuit, mila pe care îmi îngăduieşti a ţi-o cere, am să-ţi cer numai să-mi spui cum sînt întocmai legăturile dintre stăpînul nostru regele Chiparos şi stăpîna noastră regina Roada-bradului şi să-mi spui, cu prilejul acesta, şi care este rostul harapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, oblăduitorul peste ţările Sinnului şi ale Masinnului.

Aşa îi vorbi Diamant regelui Chiparos, domnul cetăţii Wakak. Iar regele Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit şi la faţă şi la starea sufletului. Iar cînd Diamant îşi încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul ; şi pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea întru totul cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Şi rămase o clipă fără a putea să scoată nici o şoaptă. Şi deodată răbufni, zicînd :

— Vai de tine, o, străinaşule ! Pe viaţa capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca şi sfînt, în urma jurămîntului ce-am făcut de a-ţi dărui iertarea vieţii, într-o clipită ţi-aş fi şi despărţit căpăţîna de grumaz !

Iar Diamant spuse :

— O, rege al vremilor, iartă-i robului tău necuviinţa ! Ci nu am săvîrşit-o decît după îngăduinţă. Iar acuma, orice ai spune, nu poţi, dată fiind făgăduinţa ta, să faci altfel, decît să te îndupleci faţă de rugămintea mea. Întrucît tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ţi o dorinţă, iar dorinţa aceasta pe care mi-o cunoşti este chiar singura dorinţă care mă arde.

Atunci regele Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase pînă peste poate de încurcat şi de mohorît. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-şi ţine făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, şi încă cu mult, cea mai aprigă.

Izbuti totuși să și-o înfrîne deocamdată, și îi zise lui Diamant :

— O, fiu al regelui Șams-Șah, pentru ce vrei tu să mă sileşti a-ţi da pe vînt viaţa degeaba ? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gîndul prăpădului care te stăpînește, și să-mi ceri în schimb altceva, fie și o jumătate din împărăția mea ?

Ci Diamant stărui, spunînd :

— Sufletul meu nu-și dorește nimica mai mult, o, sultane Chiparos !

Atunci regele îi spuse :

— Nu am nimic împotrivă. Da să știi bine că, după ce am să-ți dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ți se taie capul, fără de mîntuire !

Iar Diamant zise :

— Pe capul și pe ochii mei, o, rege al vremurilor ! după ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, și anume : cum sînt legăturile dintre stăpînul nostru regele Chiparos și stăpîna noastră Roada-bradului, și care-i rostul harapului cu domnița Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri cu capul tăiat !

Atunci regele Chiparos rămase tare posomorît, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluiască o taină la care ținea mai mult decît la sufletul său, ci și din pricina morții nesăbuite a lui Diamant. Șezu, așadar, cu capu-n jos și cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care, puse paicii să golească sala domnească, și le dete prin semne cîteva porunci. Iar paicii ieșiră, și-apoi se întoarseră iar peste o clipită, ținînd de o curea de piele roșie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea sturzului. Și pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare și pătrat, de atlaz. Iar ogarul veni și se așeză pe unul din colțurile chilimului. După care, intrară în sală cîteva femei roabe, avînd în mijlocul lor o copilandră, cu trup gingaș, cu mîinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunți. Și roabele o puseră

pe fetișcană să șadă pe colțul dimpotrivă al chilimului, și așezară dinaintea ei o tablă pe care se afla un cap de harap. Iar acel cap era ținut în sare și în balsamuri, și părea tăiat de curînd.

Pe urmă, regele făcu alt semn. Și numaidecît intră baș-bucătarul palatului, urmat de niște robi ce aduceau tot soiul de mîncăruri plăcute la vedere și la gust ; și așează toate bucatele acelea pe o față de masă dinaintea ogarului. Și, după ce cîinele mîncă și se sătură, rămășițele fură puse într-o strachină murdară și amărîtă dinaintea copilei celei frumoase care avea mîinile legate. Și fata începu dintru-ntîi să plîngă ; pe urmă, să zîmbească ; și lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare, iar zîmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strînseră cu gingășie mărgăritarele și trandafirii, și le deteră regelui.

După care, regele Chiparos îi spuse lui Diamant :

— A venit ceasul morții tale, fie sub paloș, fie în streang !

Ci Diamant zise :

— Da, de bună seamă, o, măria ta ! dă nu pînă ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceea ce am văzut acuma. După care, am să mor !

Atunci regele Chiparos își săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stîng și, cu bărbia în palma dreaptă, grăi așa :

— Află dar, o, fiu al regelui Șams-Șah, că această copilandră pe care o vezi astfel cu mîinile legate la spate, și ale cărei lacrimi și zîmbete sînt mărgăritare și trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Și este soția mea. Iar eu, regele Chiparos, sînt stăpînul acestei țări și al acestei cetăți, care este cetatea Wakak.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaisprezecea noapte

Urmă :

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflam plecat din cetatea mea la o vînătoare, cînd fusei cuprins în cîmp de o sete amarnică. Şi, asemenea celui pierdut într-un pustiu, umblai prin toate părţile căutînd apă. Şi, după destule cazne şi căutări, într-un sfîrşit, dedei peste o groapă întunecată de apă, săpată de neamurile cele de demult. Şi îi mulţumii lui Allah preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mişc. Da chemînd într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung pînă la ghizdurile acelei gropi la care era greu să răzbaţi din pricina năruiturilor şi a sfărîmăturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată, şi de turbanul adăugat la brîul meu ca de o frînghie, lăsai totul să alunece în fîntînă. Iar inima mi se şi răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai ! cînd vrusei să trag frînghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucît fesul se făcuse atîta de greu de parcă ar fi strîns în el toate năpastele. Şi mă străduii în toate chipurile încercînd să-l mişc, fără a izbuti. Şi, la capătul deznădejdii şi nemaiputînd să îndur setea ce mă seca, strigai : „Nu este ajutor şi putere decît la Allah ! O, fiinţe ce v-aţi ales lăcaşul în groapa aceasta, ori că sînteţi ginni, ori că sînteţi făpturi omeneşti, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morţii, şi lăsaţi-mă să-mi scot din fîntînă găleata. O, preastrălucitilor stăpîni ai acestei fîntîni, mi se usucă sufletul şi mi se îneacă răsuflarea în gură !“

Şi începui să-mi strig aşa obida, şi să gem lung, pînă ce, într-un sfîrşit, răzbătu din fîntînă pînă la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea : „Viaţa este mai de preţ decît moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne

scoți din puțul acesta, avem să te răsplătim. Viața este mai de preț decît moartea!"

Eu atunci, uitînd pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile cîte îmi mai rămăseseră și, opintindu-mă, ajunsei într-un sfîrșit să izbîndesc a scoate din fîntînă fesul cu tot ce atîrna de el. Și văzui, încleștate cu mîinile de fesul meu, două mueri tare bătrîne, și oarbe, și cocîrjate la trup ca un arc, și atîta de slabe încît ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundați în cap, fălcile fără dinți, capetele se bîțîiau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Și cînd, cuprins de milă și uitîndu-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era pricina de sălășluiau în puțul cel vechi, ele îmi spuseră:

— O, tinere preamilos, am stîrnit odinioară mînia stăpînului nostru, regele ginnilor cei Dintru-ntîi Născuți, care ne-a văduvit de vedere și a poruncit să fim aruncate în puțul acesta. Și iacătă-ne gata să te ajutăm să dobîndești, drept mulțumire, tot ce ți-ai putea dori. Ci, mai întîi, avem să-ți arătăm cum să ne lecuiești de orbie. Și, odată lecuite, avem să fim dobînda binefacerii tale.

Și urmară astfel:

— La o mică depărtare de aici, în cutare loc, este un rîu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de cutare culoare. Du-te și caută niște baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi și, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăși vederea. Ci, atunci cînd vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucît, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunîndu-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla rîul cu pricina, pe care nu-l văzusem în căutările mele de mai înainte, și ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după niște stufărișuri. Și nu peste mult văzui ieșind din apă o vacă albă ca argintul. Și, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelșugat, apoi începu să pască la iarbă. După care, intră iarăși în apă și pieri.

Eu mă ridicai numaidecît din locul meu, strînsei balega de la vaca aceea albă, și mă întorsei la fîntînă. Și unsei cu balega ochii bătrînelor, iar ele numaidecît își căpătară vederile și se uitară în toate părțile.

După care, îmi sărutară mîinile și îmi spuseră :

— O, stăpîne al nostru, dorești bogăție, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mîndreță de fată ?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei :

— O, mătușele mele, Allah preadarnicul m-a și miluit cu bogăție și cu sănătate. Ci, în ceea ce privește frumusețea, niciodată nu am avut la îndemînă cu ce să-mi astîmpăr inima ! Dați-mi parceaua aceea de mîndrețe despre care pomeneați !

Iar ele îmi spuseră :

— Pe capul și pe ochii noștri ! avem să-ți dăm parceaua de mîndrețe. Este chiar fiica regelui nostru. E asemenea cu bobocul cel zîmbitor al trandafirului din grădină, și-i ea însăși un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sînt galeși ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potolește un potop de necazuri din cele mai negre. În ce privește frumusețea ei, în totului tot, soarele se topește dinainte-i, luna se aprinde de la ea și toate inimile cad răpuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptesprezecea noapte

Urmă :

...și toate inimile cad răpuse. Iar părinții ei, care o au dragă pînă peste poate, o țin toată vremea la pieptul lor

și își încep ziua bucurîndu-și ochii cu frumusețea ei. Și-așa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta ; și ai să te bucuri cu ea ; iar ea, la fel, cu tine. Așa că avem să te călăuzim la ea ; și amîndoi aveți să faceți ceea ce aveți de făcut. Ci să iei seama ca părinții ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrățișărilor ; întrucît te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul acela nu are să fie fără de leac ; întrucît noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta și a te scăpa de la moarte. Și chiar că nimica nu are să ți se întîmple decît bine, întrucît noi avem să venim la tine în temniță, și avem să te ungem pe trup cu untură de șarpe faraonic, în așa fel că, de-ar fi să stai și o mie' de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păți nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atîta de răcoroasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Și, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întîmple, și mă liniștiră de la început în ce privește sfîrșitul lucrurilor, cele două bătrîne mă purtară, cu o iuțeală ce mă ametea, pînă la palatul cu pricina, care era palatul regelui ginnilor cei Dintru-ntîi Născuți. Și, deodată, mi se păru că mă văd în raiul cel desăvîrșit. Iar în sala lăturalnică în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumusețea ei, și culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Și, hotărît ! față de strălucirea ei s-ar fi rușinat pînă și soarele ; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ți-ai fi spălat mîinile de înțelepciune și de viață. Și-atunci, numaidecît, săgeata cea ageră a dorinții de desfătare cu ea lovi adînc în inima mea. Și rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe cînd copilul ce-mi fusese lăsat de moștenire se însuflețeți amarnic, și nu mai rîvnea nimica alta decît să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliștea aceasta, copila cea lunară își încruntă sprînceana, îndemnată parcă de vreun simțămînt de rușine, în vreme ce privirea-i plină de vicleșuguri își da în-

găduința. Și îmi spuse cu un glas pe care îl voia mînios :

— O, făptură omenească, de unde ai venit și ce-i cu asemenea cutezanță la tine ? Au nu te temi că o să-ți speli mîinile cu chiar viața ta ?

Iar eu, pricepîndu-i gîndurile cele adevărate față de mine, răspunsei :

— O, stăpîna mea ca de miere, ce viață este mai de dorit decît clipa aceasta în care sufletul meu se bucură de icoana ta ? Pe Allah ! mi-ai fost scrisă de la ursitoare, și am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog așadar ție, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipești cu vorbe deșarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci copilandra se scutură dintr-o dată de înfățișarea ei adormită și se repezi la mine, împinsă parcă de un dor de nebiruit, și mă luă în brațe, și mă strînse la pieptu-i cu căldură, și se îngălbeni de tot, și căzu topită în brațele mele. Și nu zăbovi a se zmuci, a zvîcni și a icni, cu atîta foc încît, atunci pe loc și numaidecît, copilul cel nătărău se și strecură în leagănul său, fără de țipete ori necaz, întocmai ca peștele într-un pîrîu ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decît la plăcerea fierbinte și la ce avea dinainte. Și ne trecurăm ziua toată și noaptea toată, fără a vorbi, fără a mînca, fără a bea, numai în frămînt de șolduri și de coapse, și în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă și întru ceea ce se ia. Și berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oița aceea războinicoasă, iar bătăile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vînjos la grumaz, iar zumaricaua pe care o dărui fu o zumarica bine mestecată, iar tătînele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căușul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năpraznicului cel chior mertic, iar catîrca iabrașă fu domolită de cîrja dervișului la ispașă, iar mierloiul cel mut de față își potrivi glasul după filomela

cea cîntăreață, iar iepurica fără ureche întocmi cu cocoșul cel fără de glas o pereche, iar zbanțul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, și, într-un cuvînt, tot ceea ce era de luat fu luat, și ceea ce era de dat fu dat; și nu mai conteniram treaba măreață decît atunci cînd se făcu dimineață, ca să rostim rugăciunea amîndoi și să ne ducem să ne spălăm apoi.

Și petrecurăm așa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva de faptul că mă aflam în sarai și de viața grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte și de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu conteneа s-o trăiască iubita mea că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl și mama sa, teamă atîta de amarnică, într-adevăr, încît smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atîta de înfricoșată nu zăbovi a veni. Întrucît, într-o dimineață, tatăl copilandrei, cînd se sculă, se duse în iatacul fetei sale și luă seama că frumusețea ei lunară și frăgezimea ei se cam ofiliseră și că un fel de lîncezeală grea îi adîncea trăsăturile și i le acoperea cu o veștejeală. Și, pe dată, o chemă și pe mamă și îi spuse:

— Pentru ce s-o fi schimbat așa la culoare fața fetei noastre? Au nu vezi și tu cum vîntul cel jalnic al toamnei a veștejit trandafirii din obrajii ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută și cu ochi bănuielnic, la fata care dormea cuminte, și, fără a rosti un cuvînt, se duse lîngă ea, săltă cu o mișcare repede cămașa și, cu două degete de la mîna stîngă, despărți cele două jumătăți vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optsprezecea noapte

Urmă :

Și cu ochii ei văzu ceea ce văzu, și anume dovada neabătută a fetiei ce-și luase zborul de la iepurița aceea de culoarea iasomiei. Și, la dovedirea aceea, era să leșine de tulburare, și strigă :

— O, rușinea și cinstea ei jefuite ! O, fată dezmățată și atîta de ticăloasă ! O, urmele cele de netăgăduit de pe haina fecioriei ei !

Pe urmă o zgîlții repezit și o trezi, țipînd la ea :

— Dacă nu mărturisești adevărul o, căţeao, am să te fac să guști moartea cea cruntată !

Și tinerica, trezită așa deodată, și văzînd-o pe maică-sa cu un nas plin de mînie neagră împotriva ei, îi dete-n gînd ce se întîmplase și pricepu tulbure că ceasul cel amarnic venise. Încît, nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu putință de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Și chibzui să lase-n jos capul și pleoapele, și să păstreze tăcere. Și, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulțumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecît peste ochii buimăciți. Cît de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Și cînd, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor și al vuietelor de furtună, mama își simți glasul răgușit și gîtlejul că nu mai scoate nici un grai, o lăsă pe fiică-sa acolo și ieși clocotind să dea poruncă să se cerceteze tot saraiul, spre a-l dibui pe făptașul pagubei. Și mă dibuiră peste tare puțină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Și-așa că mă înhățară și mă duseră afară din harem și din palat ; și, strîngînd o grămadă mare de lemne, mă

dezbrăcară și se pregătiră să mă arunce pe rug. Și, în clipita aceea chiar, cele două bătrîne din fîntînă veniră înspre mine și le spuseră străjerilor :

— Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omenești un chiup cu ulei de lampă, pentru ca focul să se lipească mai bine de el și să ne scape cît mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrîne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc despre ale cărui puteri mă lămuriseră, și mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nici o bucățică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaș, și-i deteră foc. Și, în puțină vreme, flăcările mînioase mă împresurară. Ci limbile roșii care mă atingeau mi se păreau mai dulci și mai răcoroase decît mîngîierea apei din grădinile Iremului. Și șezui acolo de dimineața pînă seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atîta de nevătămat ca și în ziua cînd ieșisem din pîntecele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntîia Naștere, și care aținaseră focul în care credeau că demult mă și făcusem scrum, îl întrebară pe stăpînul lor ce aveau de făcut cu cenușa mea. Iar regele le răspunse să ia cenușa și s-o arunce iarăși în foc. Iar regina adăugă :

— Ci, mai înainte, udați-vă pe ea !

Și, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenușa și a se uda pe ea. Și mă găsiră zîmbitor și nevătămat, în starea în care am spus.

La privelișteа aceasta, regele și regina ginnilor cei Dintru-ntîia Naștere nu mai avură nici o îndoială în ce privește puterile mele. Și cugetară în mintea lor, și chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atîta de strălucit. Și găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Și veniră și mă luară de mînă, și își cerură iertăciune pentru purtarea lor față de mine, și mă polisfetiră cu multă cinste și căldură. Și, cînd le

dezvăluii că sînt fiul regelui de la Wakak, se bucurară pînă peste marginile bucuriei, binecuvîntînd ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii lui Adam. Şi sărbătoriră cu toată pohfala şi bucuria însurătoarea mea cu mîndreţea aceea cu trup de trandafir.

Şi cînd, peste un şir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce în împărăţia mea, cerui îngăduinţa de la socrul meu, tatăl soţiei mele. Şi măcar că le era cu durere să se despărţească de fata lor, nu vroiră să se pună cumva împotriva dorinţei mele.

Şi porunci să ni se pregătească un car de aur, tras de şase perechi de ginni zburători, şi îmi dărui, în chip de peşcheş, o grămadă de giuvaieruri şi de gemme minunate. Şi, după bun-rămasuri şi urări de bine, fuseserăm duşi, într-un răstimp de cît să închizi un ochi şi să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mîinile legate la spate, este fata socrului meu, regele ginnilor De-la-Obîrşii. Chiar ea este soţia mea şi o cheamă Roada-bradului. Şi despre ea a fost vorba pînă acum, şi tot despre ea are să fie vorba şi în ceea ce am să-ţi povestesc de aci înainte.

Şi-aşa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lîngă soţia mea Roada-bradului. Şi, din pricina căldurii, care era mare, mă trezii, cum nu aveam obiceiul, şi băgai de seamă, că, în ciuda fierbinţelii înăbuşitoare, picioarele şi mînile Roadei-bradului erau mai reci ca gheaţa. Şi rămăsei nedumerit cînd simţii răceala aceea ciudată şi, temîndu-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetişor şi îi spusei :

— Dulceaţa mea, eşti rece toată ! Ţi-e rău sau ce ai ?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător :

— Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuinţă şi, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sînt reci picioarele şi mîinile.

Iar eu crezui că spusele ei sînt adevărate și, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste cîteva zile, se petrecu același lucru ; iar soția, la întrebarea mea, dete aceeași lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulțumit deloc, și o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Și din clipa aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii și trăsei zăvorul tăcerii la ușa limbii mele.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă :

Și, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoși. Și văzui caii pe care îi țineam numai pentru folosința mea, dată fiind fuga lor mai uite ca vîntul, că ajunseseră atîta de slabi și de topiți încît le ieșeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Și eu, nemaipricepînd nimic, poruncii să vină dinainte-mi toți grăjdarii și îi întrebai :

— O, pui de cățele, ce-i asta ? Și cum așa ?

Iar ei se aruncară cu fața la pămînt dinaintea mîniei mele, și unul dintre ei sălță un pic fruntea tremurînd și îmi spuse :

— O, stăpîne al nostru, am a-ți spune cîteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i :

— Spune-mi adevărul, și nu-mi ascunde nimic, altminteri țeapa te așteaptă !

Atunci el spuse :

— Află, o, stăpîne al nostru, că în fiece noapte, neabătut, regina stăpîna noastră, îmbrăcată în hainele sale împărătești, gătită cu podabele și cu giuvaierurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi măriei tale, încalecă pe el și pleacă să se preumble. Și, pe la sfîrșit de noapte, cînd se întoarce, calul nu mai este bun de nimic și cade la pămînt, sfîrșit. Și iacătă că demult ține starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de știre sultanului stăpînul nostru !

Or eu, aflînd treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, și bănuielile mi se înrădăcinară adînc în minte. Și toată ziua îmi trecu în felul acesta, fără să am o clipită de liniște spre a mă gîndi la treburile domniei. Și așteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvîcnea picioarele și mîinile fără de voia mea. Încît, atunci cînd se făcu ceasul la care mă duceam de obicei lîngă soția mea, noaptea, intrai la ea și o găsii gata dezbrăcată și troznindu-și încheieturile a somn. Și îmi zise :

— Sînt tare ostenită și nu mai am alt dor decît să mă culc. Iacătă că somnul mi se și așterne pe ochi. Uf ! haide să ne culcăm !

Iar eu, la rîndu-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric și, prefăcîndu-mă a fi încă și mai toropit de somn decît ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, și începui să răsuflu cu sforăituri, ca bețivanii care dorm prin cîrciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică și îmi puse la buze o ceașcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag ; ci, răsucindu-mă oleacă înspre pe-

rete, ca și cum aș fi dormit mai departe, scuipai pe tăcute în pernă siropul de bang pe care mi-l turnase în gură. Iar ca, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic și se vînzoli în voie prin oadie, și se spălă, și se dichisi, și își dete cu khol la ochi, și cu nard prin păr, și cu sîrmea indienească pe sprîncene, și cu missie tot indienească pe dinți, și se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, și se împodobi cu giuvaieruri, și ieși călcînd de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o așteptai să iese, mă sculai din pat și, aruncîndu-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu pași furișați. Și o văzui cum se duce la grajduri și cum alege un cal frumos și sprinten ca acela al domniței Șirin. Și încălecă pe el, și plecă. Și vrusei și eu să încalec pe un cal, și să mă țin după ea ; ci mă gîndii că tropotul copitelor ar ajunge la urechile soției dezmățate și că astfel ar bănui ceea ce trebuia să-i rămînă neștiut. Încît, strîngîndu-mi brîul pe după mijloc așa cum fac saizii și olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soției mele, slobozindu-mi picioarele în vînt. Iar cînd mă poticneam, mă sculam numaidecît ; iar cînd cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Și fugii așa mai departe, sfîșiindu-mi picioarele în pietrele de pe drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi colea dinaintea ta, cu gîtul împodobit cu zgardă de aur, plecase după mine și gonea credincios alături fără a da glas.

Și, după cîteva ceasuri de goană fără de răgaz, soția mea ajunse într-o cîmpie goală în care nu se afla decît numai o casă, mică și zidită din ceamur, în care sălășluiau niște harapi. Și descălecă din șa și intră în casa harapilor. Iar eu vrusei să intru după ea ; ci ușa se închise, pînă să apuc să ajung în prag, și mă mulțumii să mă uit

printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Şi iacătă că harapii, care erau în număr de şapte şi care se asemuiau cu nişte bivoli, o întîmpinară pe soţia mea cu înjurături înfricoşate, şi o înşfăcară şi o tăbîrciră la pămînt, şi o călcară în picioare cu lovituri atîta de cumplite încît gîndii că i-au frînt oasele şi că şi-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea cruntă, din care şi astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pîntece şi pe spinare, se mulţumea să le spună harapilor :

— O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta numai din pricină că regele, soţul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz pînă peste ceasul lui obişnuit. Altminteri, oare, aş fi aşteptat eu atîta pînă să viu şi să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor noastre ?

Iar eu, văzînd acestea, nu mai ştiam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Şi îmi ziceam în cugetul meu : „Ya Allah ! nu am atins-o niciodată pe Roada-bradului nici măcar cu un trandafir ! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară ?“ Şi, pe cînd eu cugetam astfel, îi văzui pe harapi, domoliţi de rugăminţile de iertare ale soţiei mele, cum o dezbracă din creştet pînă în talpă, rupînd hainele de pe ea şi smulgîndu-i giuvaierurile şi podoabele, pe urmă cum se reped toţi peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părţile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu nişte suspine înfundate, cu nişte ochi albi şi cu gîfîituri.

Eu atunci, neputînd să îndur mai mult priveliştea, mă aruncai prin bageacă în mijlocul odăii şi, înşfăcînd o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala harapilor, care gîndeau că o fi coborît peste ei vreun ginn, şi tăbărîi asupră-le şi îi doborîi cu lovituri straşnice, bine alduite în capetele lor. Şi pe cinci dintre ei

îi deznodai în felul acesta de deasupra soției mele, și îi dedei de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzînd, ceilalți doi harapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soția mea și își căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul și, dintr-o lovitură, îl și așternui la picioarele mele ; și, cum nu era decît amețit, luai o frînghie și vrusei să-l leg de mîini și de picioare. Ci, pe cînd mă aplecam, soția mea se repezi deodată pe la spate și mă împinse cu atîta putere de mă întinse jos. Atunci harapul se folosi de prilejul acela spre a se scula și a mi se arunca pe piept. Și tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, cînd cîinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată și îl doborî la pămînt rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejuii numaidecît de clipita aceea prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu și, dintr-o răsucitură de mînă, îi și priponii mîinile și picioarele. Pe urmă veni și rîndul Roadei bradului, s-o iau și s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scîntei.

Sfîrșind treaba aceasta, îl tîrîi pe harap afară din casă și îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soția mea și o pusei dinainte-mi în șa, de-a curmezișul, ca pe o desagă. Și, urmat de ogarul care îmi scăpase viața, mă întorsei la palatul meu, unde, cu chiar mîna mea, îi tăiai capul harapului al cărui trup, tîrît tot lungul drumului, nu mai era de mult decît o zdreanță vie, și dedei carnea lui cîinelui s-o mănînce. Și poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpățîna pe care iacătă o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-bradului. Și, drept orice osîndă pentru soția mea, dezmățata, o pedepsii numai cu privelișteа zilnică a capului pe care i l-am tăiat harapului, hăndrălăul ei. Și-așa cu ei cu amîndoi.

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al șaptelea harap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură pînă ce nu ajunse în țările Sinnului și Masinnului, unde dom-

neşte regele Tammuz ben Camus. Şi, după un şir de sfo-rării, ticălosul de harap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fata regelui Tammuz. Şi-acuma este sfetnicul ei de taină. Şi nimeni din palat nu ştie că harapul se află sub patul domniţei.

Şi iacătă, o, tinere, toată povestea mea cu această Roada-bradului. Şi-acesta-i rostul harapului cel negru la ceasul de-acum sub crivatul de fildeş al fetei regelui de la Sinn şi Masinn, domniţa Mohra, ucigaşa atîtor feciori de crai.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzecea noapte

Urmă :

Aşa îi grăi regele Chiparos, stăpînul cetăţii Wakak, tînărului beizadea Diamant.

Pe urmă, adăugă :

— De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nici o făptură omenească nu ştie, întinde-ţi capul, care nu mai este al tău, şi spală-te pe mîni de viaţă !

Ci Diamant răspunse :

— O, rege al vremilor, ştiu că mi-e capu-n mîinile tale, şi sînt gata să mă despărţesc de le fără prea multe păreri de rău. Însă pînă acuma nodul cel mai de seamă al poveştii acesteia nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucît încă nu ştiu pentru ce şi-a ales cel de al şaptelea harap ca adăpost tocmai subpatul domniţei Mohra, şi nu alt loc de pe pămînt, şi mai ales cum se face că domniţa s-a învoit să-l ţină în iatacul ei ! Aşa că lă-

mureşte-mă cum s-a petrecut lucrul ; şi, de îndată ce am să aflu, îmi voi face spălările cele sfinte şi voi muri !

Cînd regele Chiparos auzi vorbele acestea ale lui Diamant, rămase pînă peste poate de uluit. Întrucît nu se aştepta la o asemenea întrebare şi, de altminteri, niciodată nu-l mînase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevroind să arate că habar nu avea de o pricină atît de însemnată, îi spuse tînărului beizadea :

— O, călătorule, ceea ce mă întrebi acuma este ceva ce ţine de tainele puterii domneşti şi, dacă ţi le-aş dezvălui, aş trage asupra capului şi asupra împărăţiei mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ţi cruţ viaţa şi capul, şi am să-ţi iert cutezanţa. Grăbeşte-te, aşadar, să pleci din palat, pînă a nu mă desturna din hotărîrea mea de a te lăsa să pleci slobod !

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atît de lesne, sărută pămîntul dinaintea regelui Chiparos şi, dumirit acuma despre toate cîte vroise să ştie, ieşi din palat dînd slavă lui Allah carele îi menise mîntuirea. Şi se duse să-şi ia rămas bun de la tînărul său prieten Farah, copilandrul cel drăgălaş, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei şi arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Şi numaidecît se dezlănţui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i.

Şi, după ce îl întrebă ce vroieşte, îl luă în spinare, îl trecu peste cele şapte oceane, şi îl aduse cu dragoste şi cu bunăvoinţă la sălaşul său. Şi îl ţinu să se odihnească vreme de cîteva zile. După care, îl luă iar în spinare şi îl duse la regina Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-şi îngemănau bobocii. Şi Diamant o găsi pe dulceaţa aceea care îi plîngea lipsa şi suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii

de rodie. Și, cînd îl văzu intrînd, însoțit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi ; și fata se ridică de jos, tremurînd precum căprioara cînd sare la chemarea căprioarului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stînjenească, ieși din sală, lăsîndu-i să se aline în voie. Iar cînd se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrățișați, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care își împlinise toate dorurile, îi spuse lui Al-Simmurg :

— O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriașilor și cunună a lor, aș dori acuma de la tine să ne porți pînă la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă așteaptă pe chilimurile roșii ale dorului !

Și Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amîndoi, cîte unul pe fiecare umăr, și îi duse, într-un răstimp cît să închizi și iarăși să deschizi un ochi, pînă la gingașa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristețe, nemaiștiind nimica de făptura ei, și suspinînd stihurile acestea :

O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte.
Iar dacă tu nu te-ai bețivănit,
Să nu-l cerți pe cel care n-are parte
Decît de-alinul unui vin coclit —
Ci du-l în crîșmă iar, să-și bea necazul.
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oștile ce și-au pornit poghiazul,
Stîrnite de sub vajnicile-ți pleoape.
Și nu mai știu să-mi răcoresc obrazul
La nici un șipot, al nici unei ape.
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumusețe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior !
De-atîta chin, de-atîtea lungi ispite,
Supusă zac sub cruntul tău picior

Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima mea, ca un foc fierbinte,
La vîrsta fără minte-a tinereții,
Cît i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftînd de dorul dragostei și-al vieții,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseții?

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum cîte datorințe avea față de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb și îl slobozise din vrăjitoriile surorii ei Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magicești cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simțămintele sale de îndatorință. Și, după revărsările de bucurie ale întîlnirii, o rugă pe regina Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată și împărțeala cinstită, și ieși, împreună cu Al-Simmurg. Iar cînd, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în brațele lui Diamant.

Atunci Diamant, căruia îl plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soții ale sale și înspre Al-Simmurg, și le spuse :

— Gîndesc că este vremea să hotărîm și rosturile domniței Latifa, vrăjitorița, care este sora ta, ya Gamila, și fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

Și toți răspunseră :

— Nu avem nimica împotrivă !

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură pînă la nepoata sa, vrăjitorița Latifa, și, dintr-o rotitură de mînă, îi legă mîinile la spate și o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tînărul cocon, luînd seama la ea, zise :

— Spre-a o judeca, să ședem aici roată și să chibzuim asupra osîndei.

Iar după ce luară loc unii în fața altora, Al-Simmurg își dete cu socoata, spunînd :

— Se cade ca, fără de șovăire, să izbăvim neamul omenesc de făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spînzurăm cu capu-n jos, și pe urmă s-o tragem în țeapă. Sau am mai putea, după spînzurare, să dăm carnea ei s-o mănînce vulturii și păsările de pradă.

Iar Diamant se întoarse înspre regina Aziza și îi ceru părerea. Iar Aziza spuse :

— Eu socot că ar fi mai bine să uităm greșelile ei față de soțul nostru Diamant, și s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvîntată !

Și, la rîndu-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale, și să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfățișarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci Diamant spuse :

— Bine, iertarea și slobozia să fie asupra ei !

Și îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise :

— Acuma ar trebui să mă lăsați cu ea vreme de un ceas !

Și se învoiră numaidecît cu dorința lui. Iar cînd se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată și mulțumită, în brațele flăcăului.

Și, după ce Latifa îi întoarse la înfățișarea lor dintîi pe domnișorii și pe ceilalți inși pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, și cînd îi slobozi, după ce le dete să mănînce și cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant și pe cele trei soții ale lui și îi duse, în scurt răstimp, pînă în cetatea regelui Tammuz ben Camus, tatăl domniței Mohra. Și ridică niște corturi anume pentru ei, la marginea cetății, și îi lăsă acolo să se odihnească oleacă, ducîndu-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadîna Creangă-de-Mărgean. Și o vesti pe copilă de sosirea lui

Diamant, pe care fata îl aștepta cu suspine și cu inima potopită de durere. Și nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Și o aduse în cortul în care Diamant ațipise, și o lăsă singură cu el, luîndu-le pe celelalte trei soții. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, știu să-i dovedească gingașei Creangă-de-Mărgean că nu își uitase făgăduielile și, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de plăcere și de mulțumire, iar cele trei soții ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant și cele patru soții ale sale, flăcăul se gîndi să-și îndeplinească și dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Și ieși din cort, și porni singur înspre cetate, și ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniței Mohra, acolo unde spînzurau, cu miile, căpățînile de crăișori și de regi, unele purtîndu-și cununile, iar altele goale de tot și cu părul vînzolit. Și se duse la tobă, și o vuvăi cu tărie, spre-a da de știre că stă gata să-i dea domniței Mohra răspunsul, pe care acesta îl cerea de la peținorii ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și una noapte

Urmă :

Și pe dată străjerii îl duseră la regele Tammuz ben Camus, care îl cunoscu numaidecît pe flăcăul a cărui frumusețe îl fermecase, și căruia îi spusese, întîia oară : „Cugetă vreme de trei zile, și întoarce-te apoi să ceri

înfățișarea care are să despărțească de trup preagingașu-ți cap".

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie și îi zise :

— O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui ! Tot mai stăruiești a vroi să afli tainele și să descîlcești gîndurile cele năstrușnice ale unei copile ?

Iar Diamant spuse :

— Iscusința ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngîmfa de darurile lui Allah ! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, și la care cere dezlegarea, nimeni nu o cunoaște. Ci eu am cheia.

Iar regele spuse :

— Păcat de tinerețile tale ! Iacătă că vii să-ți speli mîinile de viața ta !

Și, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gîndul cel amarnic, porunci robilor să dea de știre stăpînei lor Mohra că un cocon străin a venit, cu gîndul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Și numaidecît, în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, intră fecioara domniță cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atîtor vieți, aceea la care nu te mai săturai să te uiți, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, și pentru care mii de suflete se jertfeau ca fluturii în flacără. Și, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscu în Diamant pe santonul cel tînăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atîta inima. Și, ca urmare, rămase peste măsură de uluită ; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Și se mînie în sufletul ei, și își zise : „De data aceasta nu are să-mi mai scape". Și, după ce șezu pe lavița jețului domnesc, alături de tată-său, îl

privi pe flăcău în față, cu ochii înnegurați, și îi spuse :

— Toată lumea cunoaște întrebarea ! Răspunde ! Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?

Iar Diamant grăi :

— Răspunsul, o, domniță, iacătă-l : legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos sînt rele. Întrucît Roada-bradului, care este soția lui Chiparos, regele cetății Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvîrșit. Și sînt și niște harapi în povestea ei !

La vorbele acestea ale lui Diamant, domnița Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpînindu-și tulburarea, spuse :

— Vorbele tale nu sînt limpezi. Așa că numai după ce ai să-mi dai și alte lămuriri, am să văd dacă știi adevărul sau dacă minți.

Dacă văzu că domnița Mohra nu vrea să se dea bătută față de ceea ce era vădit, și că se încăpățînează să nu priceapă din jumătate de cuvînt, Diamant îi spuse :

— O, domniță, dacă vrei să-ți povestesc mai pe larg, dînd la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar ! Întrucît nu este cu putință să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toți coconii de pînă la mine !

Și, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre rege și spuse :

— O, rege al vremilor, nu se cade să mai rămîi neștiutor în ce privește taina în care trăiește cinstita-ți fiică, și mă rog ție să-i poruncești a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o !

Iar regele se întoarse înspre frumoasa Mohra și îi făcu din ochi un semn care vroia să zică : „Vorbește !“ Ci Mohra păstră tăcerea și, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu vroi nicidecum să-și dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci Diamant îl luă pe regele Tammuz de mînă și, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniței Mohra. Și deodată se aplecă și, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeș al domniței. Și iacătă că deodată sipetul tainei domniței se sparse în țăndări pe piatra trudtorului, iar harapul, sfetnicul ei, se arătă ochilor tuturora, cu capul lui cel creț.

La privelișlea aceea regele Tammuz și toți cei de față rămaseră cufundați în uluire; pe urmă, de rușine, își acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Și bătrînul rege nu mai întrebă nimic, nevroind ca ocara lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în toată deplinătatea ei. Și, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-sa în mîinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Și adăugă:

— Nu îți cer, o, fiul meu, decît să te duci cît mai degrabă de aici, luînd-o pe fata aceasta stricată, așa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, și ochii mei să nu mai îndure vederea ei!

Cît despre harap, apoi pe acela îl traseră în țeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrînului rege și, luînd-o pe domnița pieritâ, o duse la corturile lui, legată de mîini și de picioare, și îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-i care, cu toate soțiile lui, pînă la poarta cetății tătîne-său, regele Șams-Șah. Lucru ce fu săvîrșit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg își luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a vroi să-i primească mulțumirile. Și, umflîndu-se, plecă în calea lui. Și-atîta cu el!

Cît despre regele Șams-Șah, tatăl lui Diamant, cînd știrea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse pînă la el, seara amarului i se preschimbă în dimineață de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fîntînă. Și ieși în întîmpinarea fiului, pe cînd cărăinicirea bunei vestiri se răspîndea în toată cetatea, iar voioșia se ridica în toate casele. Și se duse la el, tremurînd

de tulburare, și îl lipi pe beizadea de pieptul său, și îl sărută pe gură și pe ochi, și plînse îndelung asupra lui, tipînd. Iar Diamant, cu mîinile împreunate, se străduia să-i oprească plînsetele și suspinele. Iar cînd într-un sfîrșit bucuriile cele dintîi se mai potoliră oleacă, și cînd bătrînul rege putu să grăiască, îi spuse fiului său Diamant :

— O, ochi și lampă a casei părintelui tău...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și doua noapte

Urmă :

...O, ochi și lampă a casei părintelui tău, istorisește-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu gîndul zilele lipsei tale celei jalnice.

Și Diamant îi istorisi bătrînului rege Șams-Șah toate cîte i se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrșit. Da nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată. Pe urmă i le înfățișă, una cîte una, pe cele patru soții ale sale, iar la sfîrșit o aduse dinainte-i pe domnița Mohra, cea cu mîinile și cu picioarele priponite. Și îi spuse :

— Acuma, o, taică al meu, poruncește tu în privința ei orice vei vroi.

Și bătrînul rege, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte și cu înțelepciune, gîndi în sinești că fiul său, în adîncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetișcana aceea cruntă, pricină a morții atîtor coconi frumoși, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile și toate ostenelile. Și își zise că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar în-

trista fără de nici o îndoială. Încît, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse :

— O, fiul meu, acela care, după multe cazne și piedici, dobîndește un mărgăritar fără de preț, trebuie să-l păstreze cu grijă ! De bună seamă, domnița aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice ; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvîrșite din vrerea celui Preaînalt. Și dacă atîția flăcăi au fost văduviți de viață din vina ei, este pentru că acela carele scrie ursitele, așa a scris în cartea ursitei. Pe de altă parte, să nu uiți, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat față de tine cu multă gingășie, atunci cînd te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Și-apoi știi și tu că mîna dorinții nimănuia, fie harap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomișorului făpturii ei, și că nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioșat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atîta mai mult cu cît prea-norocitele cele cu gingașe purtări, soțiile sale, sprijiniră cu încuviințarea lor județul regelui ; drept care, alegînd o zi și un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană, asemănătoare cu șarpele de pe comori. Și avu de la ea, ca și de la celelalte patru soții legiuite ale sale, niște copii minunați, ai căror pași s-au dovedit tot atîtea fericiri, și care au avut de robi, ca și părintele lor Diamant cel Strălucit, și ca și bunicul lor Șams-Șah cel Măreț, norocul și fericirea.

Și-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvăniile cîte i s-au întîmplat.. Încît, slavă aceluia carele a lăsat poveștile celor de demult ca învățătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiți cu minte să învețe înțelepciunea !

Iar regele Șahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adîncă, îi mulțumi întîia oară Șeherezadei, spunînd :

— Laudă ţie, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gîndurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Şeherezada, văzînd aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, rege al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lîngă cele ce am să-ţi povestesc despre dascălul lafurilor şi al perdafurilor?

Iar regele Şahriar întrebă:

— Cine este, o, Şeherezada, dascălul acesta al lafurilor şi al perdafurilor, pe care eu nu îl cunosc?

Iar Şeherezada spuse:

CÎTEVA NĂZDRĂVĂNII ŞI CÎTEVA PARIMII DE-ALE DASCĂLULUI LAFURILOR ŞI PERDAFURILOR

Se istoriseşte, o, rege al vremurilor, în hrisoavele înţelepţilor de demult şi în cărţile învăţaţilor, şi se pomeneşte şi în poveşti, că în cetatea Cairo, leagăn al snoavelor şi al şotiilor, trăia un om cam tîmp la înfăţişare, dar care ascundea sub învelişul acela de măscărici smintit o comoară fără seamăn de iscusinţă, de judecată, de deşteptăciune şi de înţelepciune, fără a mai pune la socoteală şi că, neîndoielnic, el era omul cel mai hazos, cel mai ştiutor şi cel mai ghidici de pe vremile sale. Pe nume îl chema Goha, iar de meserie nu era chiar nimic nimica, măcar că din întîmplare îndeplinea slujba de propovăduitor pe la geamii.

Or, într-o zi, prietenii săi îi spuseră :

— O, Goha, au nu ţi-e ţie ruşine să-ţi treci viaţa în leneveală şi să nu te slujeşti de cele zece degete ale mîinilor tale decît ca să ţi le duci pline la gură ? Şi nu socoţi că ar cam fi vremea să pui capăt vieţii de haimanalîc şi să te porţi şi tu la fel ca toată lumea ?

Or, la acestea, Goha nu răspunse nimic. Da într-o zi prinse o barză mare şi frumoasă, împodobită cu nişte aripi falnice cu care putea să zboare pînă sus în slava

cerului, și cu un cioc minunat, spaimă a păsăretului, și cu două tulpini de crin drept picioare. Și, după ce o prinse, se sui pe terasa casei lui, de față aflîndu-se și cei care îl certaseră, și, cu un cuțit, îi tăie penele cele falnice ale aripilor, și ciocul cel minunat, și picioarele cele frumoase și atîta de subțiri, și, împingînd-o în gol cu piciorul, îi zise : „Zboară ! Zboară !“ Iar prietenii, mîniați, țipară la el :

— Bătu-te-ar Allah, o, Goha ! Pentru ce ai săvîrșit asemenea nebunie ?

Iar el le răspunse :

— Barza aceasta mă necăjea și îmi sta în ochi, întrucît nu era ca toate celelalte păsări. De-acuma am făcut-o să fie și ca la fel ca toată lumea.

Și, într-altă zi, Goha le spuse celor din jurul său :

— O, musulmanilor, și voi toți cîți vă aflați aici de față, au știți voi pentru ce Allah preaînaltul și darnicul — preamărit și preacinstit fie el ! — n-a dat aripi nici cămilei, nici elefantului ?

Iar ei se puseră pe rîs și răspunseră :

— Nu, pe Allah, habar n-avem, o, Goha ! Da tu, căruia nici o știință și nici o taină nu-ți este ascunsă, grăbește-te de ne spune, ca să aflăm și noi.

Și Goha le spuse :

— Am să vă spun. Nu le-a dat pentru că, dacă elefantul ori cămila ar avea aripi, s-ar lăsa cu toată greutatea lor pe florile din grădinile voastre și le-ar prăpădi.

Și, într-altă zi, un prieten de-al lui Goha veni să-i bată la ușă și să-i spună :

— O, Goha, în temeiul prieteniei noastre, împrumută-mi măgarul tău, întrucît am mare trebuință de el pentru un drum grabnic.

Iar Goha, care nu prea avea multă încredere în prietenul acela, îi spuse :

— Tare mi-ar plăcea să-ți împrumut măgarul, însă nu mai este aici, l-am vîndut.

Or, chiar în clipita aceea, măgarul începu să zbiere din staul, iar omul îl auzi cum zbiera de zor, și îi zise lui Goha :

— Măgarul tău se află acolo !

Goha atunci răspunse cu glas îmbufnat :

— Ei na, pe Allah ! iacătă acuma că dai crezare măgarului, da pe mine nu mă crezi ! Du-te, și să nu te mai văd !

Iar altă dată, vecinul lui Goha veni la el ca să-l poftească la o masă, spunîndu-i :

— Vino, o, Goha, să mănînci în casa mea.

Și Goha primi poftirea. Iar cînd se aflară amîndoi așezați dinaintea tăvilor cu bucate, li se aduse o găină friptă. Și Goha, după mai multe încercări de-a rupe din ea cu dinții, pînă la urmă se lăsă păgubaș în ce privește găina aceea, care era o găină bătrînă dintre găinile cele mai bătrîne, și care avea o carne tare ca pingeaua ; și se mărgini să soarbă oleacă din zeama în care fusese fiartă. După care se ridică, luă găina și, așezînd-o înspre Mecca, se pregăti să-și facă rugăciunea asupra ei. Iar gazda, supărată foc, îi spuse :

— Ce vrei să faci, o, păcătosule ? Și de cînd își fac musulmanii rugăciunile asupra găinilor ?

Iar Goha răspunse :

— O, taică, îți faci năluci ! Pasărea aceasta, asupra căreia vreau să-mi fac rugăciunea, nu este o pasăre ! Pare numai a fi pasăre ; întrucît, în fapt, este o sfîntă femeie bătrînă preschimbată în găină, ori poate că o fi vreun sanion bătucit de ani. Întrucît a trecut prin foc, și focul nu s-a atins de ea !

Altă dată plecase cu o caravană, și merindele erau pe sponci, iar foamea chervanagiilor era năprasnică. În ce-l

privește pe Goha, atîta îl chinuia pîntecele încît ar fi înfulecat și tainul cămilelor. Or, așadar, după ce toată lumea șezu jos, la cel dintîi popas, ca să mănînce, Goha se purtă cu atîta sfiiciune și chibzuință încît îi minună pe tovarășii săi. Și cum ei îl tot îndemnau să-și ia pîinea și oul tare ce i se cuvenea pe bună dreptate, Goha răspunse :

— Nu, pe Allah ! mîncați voi și fiți mulțumiți ; mie mi-ar fi peste putință să mănînc singur o pîine întreagă și un ou tare ! Luați-vă, așadar, pîinea și oul tare care sînt partea voastră ; pe urmă, dacă veți binevoi, mi-ați da și mie cîte o jumătate din pîinea și din oul vostru ; întrucît numai atîta încape în pîntecele meu, care-i gingaș.

Și, într-o altă împrejurare, se duse la măcelar și îi zise :

— Astăzi am un praznic în casă ! Așa că dă-mi bucata cea mai bună de carne dintr-o oaie grasă.

Și măcelarul scoase tot mușchiul de pe spinarea oii, care atîrna destul de greu, și i-l dete. Iar Goha luă mușchiul și-l duse nevesti-si, spunînd :

— Fă-ne din mușchiul acesta minunat niște frigărui cu ceapă. Și drege-le strașnic pe gustul meu.

Pe urmă plecă să dea o raită prin suk.

Or, soția se prilejui de lipsa lui Goha spre a găti în mare grabă mușchiul de oaie și a-l mînca pe tot cu fratele ei, fără a mai lăsa nimic. Iar atunci cînd se întoarse acasă, Goha simți mireasma ispititoare a frigăruilor prăjite, și nările i se umflară, și pîntecele îi tresări. Da cînd se așeză dinaintea tablalei, nevasta îi aduse drept toată mîncarea o bucată de brînză grecească și o pîine mucegăită. Cît despre chebap, nici urmă. Și Goha, care nu se gîndise decît la acel chebap, îi spuse nevesti-si :

— O, fiică a socrului meu, da chebapul ? Cînd ai să mi-l aduci ?

Iar ea răspunse :

— Mila lui Allah fie asupra ta și asupra chebapului ! Pisica noastră l-a înfulecat pe tot, în vreme ce mă dusesem la umblătoare.

Atunci Goha, fără a scoate o vorbă, se sculă și prinse pisica și o cîntări în cîntarul bucătăriei. Și văzu că pisica atîrna cît și mușchiul de oaie pe care îl adusese. Și se întoarse înspre soția lui și îi zise :

— O, pui de cățea, o, nerușinato ! dacă pisica aceasta din brațele mele a înfulecat carnea, unde-i greutatea pisicii ? Iar dacă ceea ce țin eu în brațe este pisica, unde este carnea ?

Și, într-altă zi, soția lui, avînd treabă la bucătărie, i-l dete în seamă pe fiul lor, care era sugaci, născut de trei luni, și îi spuse :

— O, taică al lui Abdallah, ține copilul și leagănă-l, pînă isprăvesc cu tigaia. Pe urmă îl iau eu iarăși.

Și Goha binevoi să-l ia pe copil în brațe, măcar că nu-i prea plăcea treaba asta. Or, taman atunci, copilul fu cuprins de nevoia de a se ușura, și își dete drumul pe caftanul cel nou al lui taică-său. Iar Goha, pînă peste poate de necăjit, se grăbi să pună copilul jos pe podea ; și, în mînia sa, începu să se ușureze și el la rîndu-i asupra lui. Iar nevastă-sa, văzîndu-l ce face, se repezi la el, țipînd :

— O, chip de catran, ce faci pe copil ?

Iar el îi răspunse :

— Da ce ești oarbă ? Nu vezi că numai mă ușurez pe el, și nu cum aș face cu plodul unor străini ? Întrucît, cu adevărat, de s-ar fi ușurat pe mine plodul unor străini, și nu chiar fiul meu, fără de nici o îndoială că mi-aș fi slobozit toate lăuntrurile în nasul lui.

Și, într-o seară, prietenii săi, aflîndu-se laolaltă, îi spuseră :

— Ya Si-Goha, tu, care te pricepi la ştiinţe şi eşti iscusit la astronomie, poţi să ne spui ce se întîmplă cu luna care a trecut pătrarul ei cel de pe urmă?

Şi Goha răspunse:

— Păi atunci ce v-or fi învăţat dascălii voştri la şcoală, o, tovarăşilor? Pe Allah! ori de cîte ori luna ajunge la pătrarul ei din urmă este sfărîmată ca să se facă din ea stelele!

Şi, într-o zi, Goha se duse la unul dintre vecinii săi şi îi zise:

— Vecinul se ajută cu vecinul. Împrumută-mi şi mie cratiţa ta, că avem de gătit o căpăţînă de oaie acasă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii ciitind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi treia noapte

Urmă:

Şi vecinul îi împrumută lui Goha cratiţa cerută. Şi se gătì în ea mîncarea care se gătì. Şi, a doua zi, Goha îi duse vecinului îndărăt cratiţa. Ci avu grijă să mai pună o cratiţă în ea, ceva mai mică. Iar vecinul rămase tare nedumerit cînd îşi luă înapoi cratiţa, văzînd ce plodise. Şi îi zise lui Goha:

— Ya Si-Goha, da ce este cu crăticioara aceasta pe care o văd în cratiţa mea?

Iar Goha spuse:

— Nu ştiu, da aş zice că, pe cît se pare, cratiţa ta a fătat asnoapte.

Iar celălalt spuse :

— Allahu akbar ! aceasta-i o dobîndă a milei lui Allah, prin mijlocirea ta, o, chip de bună-vestire !

Şi puse cratiţa şi pe fiică-sa pe poliţa din bucătărie. Or, peste o vreme, Goha veni iarăşi la vecin şi ii zise :

— De nu m-aş sfii să nu te stînjenesc, o, vecine, ţi-aş cere astăzi cratiţa şi pe fiica-sa pentru nişte treburi !

Iar celălalt răspunse :

— Cu tot dragul inimii, o, vecine.

Şi ii dete cratiţa, cu cea mică înlăuntru. Iar Goha le luă şi plecă. Şi trecură mai multe zile, fără ca Goha să dea îndărăt ceea ce împrumutase. Iar vecinul se duse la el şi ii zise :

— Ya Si-Goha, nu că n-aş avea încredere în tine, de bună seamă, ci-i trebuinţă astăzi în casă de lucrurile acelea.

Iar Goha întrebă :

— Care lucruri, o, vecine ?

El spuse :

— Cratiţa pe care ţi-am împrumutat-o şi care a făcut pui !

Iar Goha răspunse :

— Aibă-o Allah întru mila sa ! A murit.

Iar vecinul zise :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah ! Cum, o, Goha ? Cum poate să moară o cratiţă ?

Iar Goha spuse :

— Tot ce se naşte moare ! De la Allah venim şi la el ne întoarcem !

Şi, altă dată, un felah ii aduse ca plocon lui Goha o găină grasă. Iar Goha puse să fie gătită şi îl pofti pe felah la masă. Şi mîncară găina, şi rămaseră mulţumiţi. Or, peste o bucată de vreme, un alt felah veni să bată la uşa lui Goha şi ceru să fie găzduit. Iar Goha ii deschise uşa şi ii zise :

— Fii binevenit, da cine eşti ?

Iar felahul răspunse :

— Sînt vecinul celui care ţi-a adus în dar găina.

Goha zise :

— Pe capul şi pe ochii mei.

Şi îl găzdui cu toată prietenia, şi îi dete să mănînce, şi nu îl lăsă să ducă lipsă de nimic. Şi omul plecă mulţumit. Şi, peste cîteva zile, un alt felah veni şi bătu la uşă. Şi Goha întrebă :

— Cine-i acolo ?

Iar omul spuse :

— Sînt vecinul vecinului celui care ţi-a dat în dar găina.

Şi Goha spuse :

— Nu avem nimica împreună.

Şi îl pofti să intre şi să şadă dinaintea tablalei cu bucate. Ci, drept toată mîncarea şi toată băutura, îi puse dinainte o cratiţă cu apă caldă pe faţa căreia sticleau vreo cîteva picăturele de grăsime. Iar, felahul văzînd că nu mai vine nimic altceva, întrebă :

— Ce este aceasta, o, preacinstită gazdă ?

Şi Goha răspunse :

— Aceasta ? păi este sora sorii apei în care a fost fiartă găina.

Şi, într-o zi, prietenii lui Goha, vrînd să se veselească pe seama lui, se vorbiră să-l poftească să meargă cu ei la hamman. Iar ei luaseră nişte ouă, fără ca Goha să ştie. Şi, după ce ajunseră la hamman şi după ce se dezbrăcară toţi, intrară cu Goha în odaia de aburi şi spuseră :

— Acuma-i vremea ! Fiecare dintre noi are să se ouă un ou.

Şi adăugară :

— Acela care nu are să poată să se ouă, va avea de plătit preţul hammamului pentru toţi ceilalţi.

Şi, pe dată, se lăsară toţi pe vine cîrîind care mai de care, cum fac găinile. Şi fiecare scoase la urmă un ou de sub el. Iar Goha, dacă văzu aşa, îşi flutură deodată moştenirea ce o avea de la tătîne-său şi, scoţînd un strigăt de cocoş, se repezi la prietenii săi şi se pregăti să-i calce. Şi toţi săriră cu mare zor, ţipînd la el :

— Ce vrei să faci, o, scîrbavnicule !

Iar Goha răspunse :

— Păi voi nu pricepeţi ? Pe viaţa mea, iacătă colea dinaintea mea nişte găini, şi, aflîndu-mă numai eu cocoş printre ele, este de datoria mea să le calc !

La fel ni se mai povesteşte că Goha îşi făcuse obiceiul de a ieşi în fiecare dimineaţă dinaintea uşii casei sale şi de a-i face lui Allah următoarea rugă, zicînd : „O, Multdarnicule, îţi cer o sută de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puţin, întrucît taman de atîţia am trebuinţă. Şi de-o fi, ca urmare a mărinimiei tale, să treacă peste sută măcar cu un dinar, ori de-o fi, ca urmare a nevredniciei mele, să lipsească şi numai un dinar din cei o sută pe care ţi-i cer, nu am să primesc darul !

Or, printre vecinii lui Goha era şi un ovrei îmbogăţit — bogăţia-ne vine de la Allah ! — prin tot soiul de negustorii culpeşe — fir-ar el îngropat în focurile din cel de al cincilea iad ! Şi ovreiul acela îl auzea în fiecare zi pe Goha cum îşi făcea rugăciunea cu glas tare dinaintea uşii. Şi gîndi în sineşi : „Pe viaţa lui Ibrahim şi lui Yacub ! am să fac încercarea cu aurul asupra lui Goha ! Şi-o să văd răzvedit cum are să iasă din încercare.“ Şi luă o pungă plină cu nouăzeci şi nouă de dinari de aur noi-nouţi, şi o aruncă de la fereastra lui la picioarele lui Goha, care îşi făcea rugăciunea obişnuită, stînd în picioare dinaintea pragului casei sale. Şi Goha ridică de jos punga, pe cînd bogătanul îl pîndea spre a vedea cam cum avea să meargă treaba. Şi îl văzu pe

Goha cum dezleagă băierile pungii, cum își golește dinarii în sîn și cum îi numără unul cîte unul. Pe urmă îl auzi pe Goha care, văzînd că lipsește un dinar din cei o sută pe care îi ceruse, striga ridicîndu-și mîinile înspre Atoateziditorul : „O, Preadarnicule, lăudat să fii pentru binefacerile tale, și preamărit, și proslăvit ! ci darul nu este întreg ; și, precum m-am juruit, nu pot să-l primesc așa cum este". Și adăugă : „Drept care am să-l fericesc pe evreul acesta, vecinul meu, care-i om sărac, împovărat cu o casă grea, și care-i o pildă de omenie". Și, rostind acestea, luă punga și o aruncă în lăuntrul casei îmbogățitului. Pe urmă plecă în calea sa.

Dacă văzu și dacă auzi toate acestea, evreul rămase pînă peste poate de uimit și își zise : „Pe coarnele cele luminoase ale lui Mussa ! vecinul nostru Goha este un om plin de neprihană și de bună credință. Da eu tot nu mă pot rosti pe deplin în privința lui, decît dacă am să-i prubuluiesc și cea de a doua parte a spuselor." Și-a doua zi luă punga, puse în ea o sută de dinari și încă unul, și o aruncă la picioarele lui Goha, în vreme ce musulmanul își făcea rugăciunea obișnuită dinaintea porții. Și Goha, care cam știa de unde cădea punga, da care se prefăcea mai departe că ar crede în vreo minune a Celui preaînalt, se aplecă și culese darul. Și, numărind pe neascuns gălbiorii, găsi că de data aceasta erau o sută și unul. Atunci, ridicînd mîinile înspre cer, zise : „Ya Allah, dărnicia ta este fără de margini ! Iacătă că mi-ai dăruit ce ți-am cerut cu toată credința, ba chiar ai binevoit să mergi pînă dincolo de dorința mea, dăruindu-mi mai mult decît nădăjduisem eu. Încît, ca să nu-ți încalc bunătatea, primesc darul tău așa cum este, măcar că în punga aceasta se află un dinar peste ceea ce îți cerusem !"

Și, grăind așa, puse punga la chimir și își mai cam îndemnă picioarele să păsească unul înaintea celuilalt.

Cînd negustorul care sta cu ochii holbați înspre uliță, îl văzu pe Goha cum își pune punga la brîu și cum pleacă liniștit, îngălbeni de tot la chip și, de mînie, își simți sufletul cum îi dă pe nas. Și se repezi afară din casă și dete fuga după Goha, strigîndu-i :

— Așteaptă, o, Goha, așteaptă !

Iar Goha se opri din drum și, întorcîndu-se înspre negustor, îl întrebă :

— Ce vrei, bre ?

Acela răspunse :

— Punga ! dă-mi punga îndărăt !

Iar Goha zise :

— Să-ți dau punga cea cu o sută și unul de dinari pe care mi-a dăruit-o Allah ? O, cîine de negustor, nu cumva ți-or fi dospit azi-dimineață mințile în doască ? Sau nu carecumva socoți că sînt dator să ți-o dau și pe aceasta, așa precum ți-am dat-o pe cea de ieri ? Dacă-i așa, schimbă-ți gîndul ! întrucît pe cea de acum o primesc, ca nu cumva să-l supăr pe Cel preaînalt în mărinimia sa față de nevrednicul de mine. Știu că în pungă este un dinar mai mult, da treaba aceasta nu păgubește pe nimeni. Așa că ia-ți valea !

Și înșfăcă un ciomag noduros și se făcu a-l lăsa să cadă cu toată greutatea pe capul negustorului. Iar amăritul de urmaș al lui Yacub fu nevoit să se întoarcă acasă cu mîinile goale și cu nasul alungit pîn'la picioare.

Și, într-altă zi, Si-Goha îl asculta în geamie pe khatebul care rostea predica. Și taman atunci khatebul le lămurea ascultătorilor o judecată de-a pravilei celei sfinte, spunînd : „O, drept-credincioșilor, să știți că dacă soțul își îndeplinește, la căderea serii, datoria de soț vrednic față de soția sa, va fi răsplătit de către Atoateîmpărtitorul ca pentru jertfa unei oi. Dar dacă împreunarea pravilnicească are loc la vremea zilei, i se va socoti soțului cît slobozirea unui rob. Iar dacă treaba se înfăptuiește la

miez de noapte, răsplata are să fie cît aceea dobîndită cu jertfa unei cămile !

Or, întorcîndu-se acasă, Si-Goha îi spuse şi soţiei sale vorbele acestea. Pe urmă se culcă lîngă ea să doarmă. Ci femeia, simţindu-se cuprinsă de o mare ispită, îi spuse lui Goha :

— Ia scoală-te, bre bărbate, ca să dobîndim răsplata jertfei unei oi.

Iar Goha zise :

— Prea bine.

Şi făcu treaba, şi se culcă. Ci, pe la miez de noapte, puica de cătea îşi simţi iarăşi lăuntrurile gata de jertfă, şi îl trezi pe Goha, spunîndu-i :

— Haide, bre bărbate, să îndeplinim amîndoi dobînda jertfei unei cămile.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi patra noapte

Urmă :

Iar Goha se deşteptă, gemînd, şi, cu ochii închişi pe jumătate, săvîrşi treaba. Şi adormi la loc numaidecît. Ci, disdedimineaţă, nevasta, năpădită iarăşi de cucernicie, îl trezi din somn pe Goha, zicîndu-i :

— Repede, o, bărbate, scoală-te pînă nu răsare soarele, şi hai să facem amîndoi ceea ce ne va aduce de la Atoate-împărţitorul preţul hotărît pentru slobozenia unui rob !

Ci, de data aceasta, Goha nu mai vroi să audă de nimic și răspunse :

— O, femeie, da ce robie-i mai rea decît aceea a unui bărbat care este silit să și-l jertfească pe chiar copilul său ? Lasă-l, dară, pe copil părintelui său, și slobozește-mă pînă una alta pe mine, care sînt rob la tine.

Și, într-altă zi, într-o altă geamie, Si-Goha îl asculta cu evlavie pe imamul care spunea : „O, drept-credincioșilor, voi aceia care le ocoliți pe soțiile voastre, ca să vă țineți de cine știe ce nădrăgei, să știți că ori de cîte ori un drept-credincios își îndeplinește cu soția lui datoria casnică, Allah îi ridică un chiosc în rai."

Și Goha, întorcîndu-se acasă, îi spuse și nevesti-si vorbele imamului, la taifasul lor, fără să le dea vreo luare-aminte. Da nevastă-sa, care nu lăsase să-i iasă pe-o ureche ceea ce-i intrase pe cealaltă, așteptă să se culce copiii, apoi îi spuse lui Goha :

— Ia hai să ridicăm un chiosc pe numele copiilor noștri !

Și Goha răspunse :

— Nu am nimica împotrivă.

Și învîrti mistria zidarului în lada cu mortar. Pe urmă se culcă.

Ci, peste vreun ceas de vreme, soția cea cu ochi nesățioși îl trezi pe Goha și îi zise :

— Uitasem că avem o fată de măritat, și că trebuie să-și aibă și ea casa ei. Hai, dară, să-i zidim un chiosc.

Și Goha zise :

— Eh, uallahi ! Hai să jertfim copilul pentru fată !

Și îl băgă pe copilul cu pricina în leagănul care îl cerea. Pe urmă, se întinse suflînd greu pe salteaua lui și adormi.

Da pe la nămiezi de noapte soția îl trase de picior și mai ceru un chiosc, pentru mama ei. Ci Goha strigă :

— Bătu-i-ar Allah pe cerşetorii nesăţioşi ! Au tu nu ştii, o, femeie cu ochi năuci, că Allah are să-şi curme darnicia dacă avem să-l silim a ridica atîtea chioscuri numai pentru noi ?

Şi îşi văzu de sforăit mai departe. [...]

Şi, într-o zi, înfricoşătorul cuceritor tătar Timur-Lenk, şchiopul cu picior de fier, ajunse lîngă cetatea în care locuia Si-Goha.

Iar locuitorii cetăţii se adunară şi, după ce rostiră o sumedenie de lafuri despre cum să facă spre a-l opri pe hanul tătarilor de-a le jefui cetatea, se învoiră a-l ruga pe Si-Goha să-i scoată dintr-o încurcătură atîta de cruntă. Şi numaidecît Si-Goha ceru să se aducă toată muselina cîtă se afla în sukuri, şi îşi întocmi un turban mare cît o roată de car. Pe urmă, încălecă pe măgarul său şi ieşi din cetate, să-l întîmpine pe Timur. Şi cînd ajunse dinainte-i, tatarul luă seama la turbanul acela nemaipomenit şi îi zise lui Goha :

— Ce-i cu turbanul acesta ?

Iar Goha răspunse :

— O, stăpîne al lumii, este fesul meu de noapte, şi mă rog ţie să mă ierţi că am venit dinaintea ta cu tichia de noapte, da într-o clipită am să-mi pun fesul de zi, care vine pe urmă, încărcat într-o căruţă închiriată anume.

Atunci Timur-Lenk, speriat de fesul nemăsurat al locuitorilor de acolo, nu mai intră în cetatea aceea. Şi, cuprins de dragoste faţă de Goha, îl opri la el şi îl întrebă :

— Tu cine eşti ?

Iar Goha răspunse :

— Eu, aşa cum mă vezi, sînt idolul pămîntului !

Iar Timur, care era de neam tătăresc, se afla înconjurat la ceasul acela de nişte tinerei, cei mai frumoşi din norodul său, şi care aveau, precum se şade celor din

neamul lor, niște ochi tare mici și înguști. Și îi zise lui Goha, arătîndu-i pe copiii aceia :

— Ei bine, o, idole al pămîntului, îți sînt pe plac copiii aceștia de colea ? Iar frumusețea lor își are seamăn pe lume ?

Iar Goha zis :

— Nu ți-o spun ca să te supăr, o, stăpîne al lumii, da găsesc că acești copii au ochii prea mici și, ca urmare, privirea lor este lipsită de gingășie.

Iar Timur îi zise :

— Asta-i altceva ! Da, de vreme ce ești idolul pămîntului, fă-mi hatîrul de-a le face ochii mai mari !

Iar Goha răspunse :

— O, doamne al meu, în ceea ce privește ochii fetei, numai unul Allah poate să-i facă mai mari ; iar în puterea mea, ca idol al pămîntului, nu stă decît să le fac mai mare ochiul pe care îl au sub cingătoare !

Iar Timur, auzind vorbele acestea, pricepu cu ce fel de soitariu avea de-a face, și se veseli de răspunsul lui, și îl ținu de-aci înainte pe lîngă sine, ca măscărici obișnuit al lui.

Și într-o zi, Timur, care nu era doar șchiop și avea un picior de fier, da mai era și chior și pînă peste poate de urît, tăifăsuia ba despre una, ba despre alta cu Goha. Și, estimp, bărbierul lui Timur veni și, după ce îl rase pe cap, îi puse înainte o oglindă ca să se privească în ea. Și Timur începu să plîngă. Iar Goha, după pilda lui, se porni să plîngă și el cu amar, și să scoată un potop de suspine printre gemete ; și o ținu așa vreme de vreo două-trei ceasuri. Încît Timur se oprise demult din plîns, pe cînd Goha nu mai contenea să ofteze și să se văicărească. Iar Timur, nedumerit, îi zise :

— Ce ai ? Eu, dacă am plîns, am plîns că m-am privit în oglinda bărbierului acestuia al pacostei, și m-am

văzut urît într-adevăr. Da tu pentru care pricină verşi atîtea lacrimi şi tot gemi atîta de jalnic ?

Iar Goha răspunse :

— Cu toată cinstirea pe care ţi-o port, o, doamne al nostru, tu te-ai privit o clipită în oglindă şi ţi-a fost destul ca să plîngi vreme de două ceasuri ! Ce-i de mirare atunci că robul tău, care te vede toată ziua, plînge mai mult decît tine ?

Iar Timur, la vorbele acestea, în loc să se supere, se puse pe-un rîs de se răstrună pe spate.

Şi, într-o zi, aflîndu-se la masă, Timur rîgîia mereu drept în nasul lui Goha. Iar Goha se minună :

— Hei, o, doamne al meu, rîgîiala-i faptă de ruşine !

Atunci Timu, mirat, spuse :

— Rîgîiala nu e socotită de ruşine în ţara noastră.

Iar Goha nu mai zise nimic ; ci, pe la sfîrşitul mesei, slobozi o vîntuitură bolborosită. Atunci Timur, burzuluit, strigă :

— O, pui de căţea, ce faci ? Au nu ţi-e ruşine ?

Iar Goha răspunse :

— O, stăpîne al meu, în ţara noastră fapta aceasta nu e socotită ca ruşinoasă. Şi, întrucît ştiu că nu pricepi limba ţării noastre, nu m-am simţit stînjenit !

Într-altă zi, într-o altă împrejurare, Goha ţinea locul khatebului într-o geamie dintr-un sat vecin. Şi, după ce îşi sfîrşi predica, le spuse celor ce-l ascultau legănînd din cap :

— O, musulmanilor, vîntul din satul vostru este întocmai ca şi cel din satul meu.

Iar ei întrebară :

— Cum aşa ?

El răspunse :

— Păi iată că mi-am pipăit ţîncul cel de la tătînemeu, şi-l văd, ca şi în satul meu, tot cuminte şi aşezat. Salamalekul fie cu voi ! Am plecat !

Într-altă zi, Goha predica în geamie ; şi, în chip de încheiere, îşi ridică mîinile spre cer şi rosti :

— Îţi mulţumim şi te proslăvim pentru milele tale, o, Dumnezeule adevărat şi atotputernic, pentru că nu ne-ai pus fundul în palmă !

Iar cei care îl ascultau, uimiţi de proslăvirea aceasta, îl întrebară :

— Ce vrei să spui cu această rugă ciudată, o, khatebule ?

Iar Goha îi lămuri :

— Păi da, pe Allah ! Că dacă Atoate-dătătorul ne-ar fi făcut să avem fundul în palmă, ne-am fi mînjit pe nas de mai bine de-o sută de ori pe zi.

Şi, altă dată, tot aşa aflîndu-se în stranã, luă cuvîntul şi rosti :

— O, musulmanilor, mărire lui Allah, carele nu ne-a pus dindărăt ceea ce ne-a fost pus dinainte !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi cincea noapte

Urmă :

Iar ei întrebară :
— Cum aşa ?
El spuse :

— Întrucît dacă ceea ce avem dinainte ne-ar fi fost pusă dindărăt, fiecare am fi putut, fără de voie, să ajungem asemeni soților lui Loth, săvîrșind ceea ce nu i-a fost menit decît lui Loth. [...]

Odată, Goha se duse în ospeție la sora soției lui. Iar cumnata sa îi zise :

— Ya Si-Goha, sînt nevoită să plec la hamman. Mă rog ție să ai grijă de sugarul meu, în lipsa mea.

Și plecă. Atunci micuțul începu să scîncească și să se smiorcăie. Iar Goha, tare necăjit, se apucă să-l liniștească. Așa că scoase niște rahat-locum de-al său și i-l dete să-l molfăie ; și sugaciul nu zăbovi să adoarmă. Iar cînd mama se întoarse și cînd îl văzu pe copil adormit, îi mulțumi din suflet lui Goha, care îi spuse :

— Pentru nimica, o, fiică a socrului meu ! Întrucît dacă aș fi făcut și cu tine la fel, și dacă ai fi gustat și tu din leacul meu de nesomnie, ai fi adormit cu capu-naintea picioarelor. [...]

Altă dată. Goha ședea culcat în drum, în plin soare, într-o zi de arșiță, ținîndu-și în mînă clironomia. Iar un trecător îi zise :

— Rușine să-ți fie, o Goha ! Ce faci acolo ?

Iar Goha răspunse :

— Faci, bre, și nu-mi sta în calea vîntului ! Nu vezi că-mi vîntur plodul ca să-l răcoresc ?

Și, într-altă zi, veni careva să-l întrebe pe Goha, pentru un sfat pravilnicesc :

— Dacă immamul, în geamie, sloboade o vîntuitură, ce trebuie să facă drept-credincioșii ?

Iar Goha, fără a șovăi, răspunse :

— Păi e limpede ce trebuie să facă : trebuie să răspundă !

Într-o zi, Goha și nevastă-sa mergeau pe malul apei, la vremea de creștere a apelor. Și, deodată, la un pas greșit, femeia alunecă și căzu în apă. Și, cum șuvoiul apei era tare năvalnic, o luă și-o duse. Iar Goha nu pregetă să sară în apă, spre a o pescui pe nevastă-sa ; dar în loc să urmeze curgerea apei, porni să-și caute nevasta înspre izvor. Iar lumea care se afla de față băgă de seamă isprava și îi zise :

— Ce cauți, ya Si-Goha ?

El răspunse :

— Hei, pe Allah ! o caut pe fiica socrului meu, a căzut în apă !

Iar ei răspunseră :

— Păi, o, Goha, șuvoiul trebuie s-o fi dus în jos, și tu o cauți înspre susul apei !

El spuse :

— Ba deloc ! Îmi cunosc eu nevasta mai bine decît voi ! Are o fire atîta de potrivnică încît sînt încredințat dintru început că a luat-o în susul apei ! [...]

Într-o altă zi, pe cînd Goha se afla în ospeție la cadiul cetății, veniră doi pricinași și spuseră :

— O, doamne cadiule, casele noastre sînt atîta de apropiate încît stau lipite una de alta. Or, în noaptea aceasta, un cîine a venit și și-a lăsat murdăria între cele două uși ale noastre, taman la mijloc. Și am venit la tine ca să ne spui în seama cui se cade grija de a curăța treaba aceea.

Iar cadiul se răsuci înspre Goha și îi zise cu glas zeflemitor :

— Las la județul tău grija cercetării acestei pricini, și grija hotărîrii.

Iar Goha se răsuci înspre cei doi împricinați și îi grăi unuia dintre ei :

— Ia să vedem, bre, isprava este întrucîtva mai aproape de ușa ta ?

Acela răspunse :

— Ca să spun drept, treaba se află chiar la mijloc !

Iar Goha îl întrebă pe cel de al doilea :

— Așa este, ori mai degrabă treaba se află mai înspre partea ta ?

Omul răspunse :

— Minciuna este un păcat ! Treaba se află chiar la mijloc între noi doi, în uliță.

Atunci Goha, în chip de județ, spuse :

— Pricina-i lămurită ! Grija aceasta nu vă privește nici pe unul, nici pe altul, ci pe acela care are în seamă, ca slujbă a lui, curățenia ulițelor ; și acela-i stăpînul nostru, cadiul.

Într-o zi, copilul lui Goha, care avea pe atunci vreo patru anișori, se afla cu părintele său la niște vecini, la un praznic. Acolo i se arătă o pătlăgea vînătă tare frumoasă, și fu întrebat :

— Ce e asta ?

Iar țîncul răspunse :

— Este un plod care încă n-a făcut ochi !

Și toată lumea se puse pe rîs, în vreme ce Goha strigă :

— Pe Allah ! nu eu l-am învățat una ca asta !

Și, în sfîrșit, într-o altă zi, Goha, bîntuit de niște dureri grele, scosese în vînt copilul de la tătîne-său. Or, din întîmplare, o albină veni și poposi pe creștetul său.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șasea noapte

Urmă :

Iar Goha se umflă în piept, strigînd :

— Pe Allah ! tu știi ce este bun, o, muscă ! Întrucît iacătă o floare vrednică de-a fi aleasă dintre toate florile spre a face miere !

— Și-cestea-s, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, numai cîteva dintre multele zicale, vorbe, năzbîtii și parimii ale dascălului lafurilor și perdafurilor, mult-plăcutul și neuitatul Si-Goha — fie-i mila lui Allah-asupra-i, și mîntuirea ! Și rămîie-i pomenirea pururea vie pînă la ziua de apoi !

Iar regele Șahriar zise :

— Poznele acestea ale lui Goha m-au făcut să-mi uit de grijile cele grele, Șeherezada !

Iar micuța Doniazada strigă :

— O, surioară, ce dulci și ce gustoase și ce proaspete sînt vorbele tale !

Iar Șeherezada zise :

— Da ce sînt acestea în cumpănă cu *Povestea copilandrei Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor ?*

Iar regele Șahriar strigă :

— Pe Allah ! o, Șeherezada, cunosc și eu destule copilandre, și am văzut încă și mai multe ; da nu țin minte deloc un nume ca acela ! Cine este, așadar, Vraja Inimilor, și cum este ea isprăvniceasa păsărilor ?

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA COPILANDREI VRAJA INIMILOR, ISPRĂVNICEASA PĂSĂRILOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, cetatea păcii și sălașul tuturor desfătărilor, cuib al plăcerilor, și grădină a minții, califul Harun Al-Rașid, imam al Domnului peste cele trei lumi, și emir al drept-credincioșilor, avea ca tovarăș de pahar și ca prieten de inimă, printre apropiații și soții săi de zaiafet, pe acela ale cărui degete mînuiau cîntecul, ale cărui mîini erau iubitele lăutelor, și al cărui glas le era pildă privighetorilor, pe cîntărețul rege al cîntăreților și minune a cîntării de pe vremile lui, pe vrăjitul lăutar Isac Al-Nadim, din Mossul. Iar califul, care îl îndrăgise cu o dragoste pînă peste poate, îi dăruise ca adăpost saraiul cel mai frumos și cel mai ales dintre saraiurile sale. Și acolo Isac avea ca sarcină și ca slujbă să le deprindă cu meșteșugul cîntării și cu ghiersul pe copilele cele mai înzestrate dintre cele ce erau cumpărate de pe la sukurile de roabe și de prin tîrgurile lumii, pentru haremul califului. Și, de îndată ce vreuna se dovedea mai presus de soațele sale și le întrecea în măestria cîntării, a lăutei ori a cobzei, Isac o ducea dinaintea califului și o punea să cînte și să joace în fața lui. Și, dacă fata îi era califului pe plac, era primită pe dată în haremul acestuia. Iar dacă nu îi era

chiar pe plac, fata se întorcea la locul ei printre ucenicele din saraiul lui Isac.

Or, într-o bună zi, emirul drept-credincioșilor, simțindu-și pieptul apăsat, trimise după vizirul său cel mare, Giafar barmecidul, și după Isac, tovarășul de pahar, și după Massrur, purtătorul spadei răzbunării. Iar cînd aceștia se aflară dinainte-i, le porunci să se străvestească, întocmai precum avea să facă și el. Și, străvestiți așa, păreau asemenea unei cete obișnuite de oameni de rînd. Iar Al-Fazl, fratele lui Giafar, și Yunus, cel priceput la meșteșugul poveștilor, li se alăturară și ei, tot așa străvestiți. Și ieșiră cu toții din palat fără a fi băgați de seamă, și ajunseră la apa Tigrului, și chemară un caicgiu, și îi cerură să-i ducă pînă în mahalaua Al-Taf din Bagdad. Iar acolo coborîră pe uscat și porniră la noroc pe drumul întîlnirilor nepregătite și al întîmplărilor negîndite.

Și, cum mergeau așa pălăvrăgind și rîzînd, văzură venind înspre ei un moșneag cu barba albă și cu chipul preacinstit, care se temeni dinaintea lui Isac și îi sărută dreapta. Iar Isac îl cunoscu a fi unul dintre cei ce rostuiau copii și copile pentru palatul califului. Și chiar de șeicul acela se slujea Isac ori de cîte ori dorea vreo ceată proaspătă de școlari la școala lui de muzică.

Or, îndată după ce șeicul îl întîmpină astfel pe Isac, fără a-i da prin gînd că soții lui Isac ar fi emirul drept-credincioșilor și vizirul său Giafar și prietenii săi, își ceru adîncă iertăciunea că îl supără și că îi tulbură preumblarea, și adăugă :

— O, stăpîne al meu, de multă vreme vroiam să te văd. Ba mă și hotărîsem să vin la tine la sarai. Da, de vreme ce Allah mă scoase astăzi în calea milei tale, am să-ți spun numaidecît ce-mi muncește cugetul.

Iar Isac întrebă :

— Și despre ce este vorba, o, preacinstite ? Și cu ce aș putea să te ajut ?

Iar negustătorul de robi răspunse :

— Iacătă. Am, la ceasul de față, în oborul de robi, o copilă tare iscusită la cîntarea din alăută, și care nu are să zăbovească, atîta-i de bine dăruită, să ajungă a face cinste școlii tale ; întrucît fata aceea s-ar pricepe mai bine decît oricare să soarbă învățătura ta cea minunată. Și cum, pe deasupra, gingășia-i este ca o împlinire a darurilor minții, mă gîndeam că n-ai să pregeți a-ți repezi asupra-i o aruncătură de ochi. Și dacă are să-ți placă, totul are să fie bine și frumos. De nu, am s-o vînd vreunui negustător, și nu are să-mi mai rămînă decît să-mi cer încă o dată iertăciune pentru osteneala pricinuită ție și acestor preacinstite fețe, prietenii tăi.

La vorbele acestea ale bătrînului negustător de robi, Isac îl cercetă pe calif dintr-o aruncătură repede de ochi, și răspunse :

— O, taică, ia-o așadar înaintea noastră înspre oborul de robi și dă-i de știre copilei să fie gata de-a fi văzută și auzită de noi toți. Întrucît au să mă însoțească și prietenii mei.

Iar șeicul răspunse că ascultă și că se supune, și pieri zorind pasul, în vreme ce califul și soții săi, călăuziți de Isac care știa drumul, porniră agale înspre oborul de robi.

Or, măcar că întîmplarea nu se arăta a fi nimic altceva decît o treabă de rînd, ei o primiră totuși, cu inimă voioasă, așa cum un pescar pe malul mării primește norocul, oricît de neînsemnat ar fi, pe care Allah i l-a scris întru întîia aruncătură de năvod. Și văzură, cînd se apropiară de oborul de robi, o clădire cu ziduri înalte și largă, care ar fi putut să adăpostească în voie toate noroadele din pustie. Și trecură pragul și intrară într-o sală mare, menită vînzărilor și cumpărărilor, și mărginită de lavițe pe care ședeau cumpărătorii. Și șezură și ei pe lavițele acelea, în vreme ce bătrînul, care ajunsese înaintea lor, plecă s-o aducă pe copilă.

Iar pentru ea, se pregătise chiar în mijlocul sălii un fel de jeț din lemn de preț, și acoperit cu un chiliim chindisit de la Ionia, iar la picioarele lui se afla o alăută de la Damasc cu strunele de argint și de aur.

Și, deodată, copila cea așteptată intră în sală, gingașă ca o creangă cînd se leagănă. Și șezu în jețul pregătit, temenindu-se dinaintea celor ce veniseră s-o vadă. Și fu asemenea soarelui cînd strălucește în slava cerului la nămiază. Și, măcar că mîinile-i tremurau oleacă, apucă lăuta, o sprijini pe piept cum face o soră cu frățiorul ei, și o sili să scoată un pestref ce vrăji mințile. Și numaidecît după aceea pișcă pe un alt rost strunele cele supuse și cîntă stihurile acestea ale poetului :

Suspină, tu, o, blîndă dimineață,
Că poate vreun suspin de-al tău cumva
Se va răzni spre țara ce răsfață.
Și dragostea și fericirea mea !
Și du binețea mea înmiresmată
Spre cei cu care mi-a fost bine-odată.

Și spune celui drag că i-am lăsat
Și inima-mi și gîndul chezășie
A unui dor mereu nealinat !
Și spune-i, dimineață sinilie,
Că dragostea mea e cu mult mai mare
Decît orice iubire de sub soare.

Și spune-i că mi-a săgetat de moarte
Și inima și ochii amîndoi.
Că dorul meu de el nu se desparte
Și-l port în suflet ca pe un altoi
Pe care-l simt adînc în piept cum crește,
Sfînt mugur înflorind fără nădejde.

În fiecare noapte gîndul meu,
Gonind pe drumuri arse de iubire

Și tresărindu-mi pleoapele mereu,
A dezvățat mult trista mea privire
Să se supună somnului cel dulce.
Atunci cînd vine ceasul să se culce.

Cînd fata sfîrși de cîntat stihurile acestea, califul nu se putu opri să nu strige :

— Mașallah asupra glasului tău și asupra măiestriei tale, o, binecuvîntato ! Ai strălucit, într-adevăr.

Ci, deodată, își aduse aminte de străvestia lui, și nu mai rosti o vorbă, de frică să nu se dea în vileag. Iar Isac la rîndu-i luă cuvîntul spre-a o firitisi pe fată. Da nici nu apucă el să deschidă gura bine, că fetișcana cea dulce-cîntătoare se și sculă grabnic de pe scaunul ei și veni la el și îi sărută mîna cuviincios, spunînd :

— O, stăpîne al meu, mîinile înțepenesc dinaintea ta, iar la vederea ta limbile tac, și limbuția, măsurîndu-te cu tine, amuțește. Și numai tu poți să fii, în ceea ce mă privește, dezlegătorul vălului.

Și îi spuse vorbele acestea, în vreme ce ochii îi lăcrimau.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Văzînd acestea, Isac, tare uluit și tulburat, o întrebă :

— O, preascumpă copilă, pentru ce ți se mohorăște sufletul și îți face ochii să plîngă ? Și cine ești, o, tu cea pe care nu te cunosc ?

Iar ea lăsă ochii în jos fără a răspunde, și Isac înțelese că fata nu vroia să vorbească de față cu toată lumea. Și, după ce îl întrebă din privire pe califul nedumerit, trase perdeaua care putea s-o despartă pe roabă de tîrgul de cumpărători, și spuse cu dulceață :

— Poate că acuma ai să vrei a grăi în toată voia și slobozenia.

Și, de cum se văzu singură cu Isac, fata își săltă iașmacul de pe față cu o mișcare plină de gingășie și se ivi tot ceea ce era ea cu adevărat, numai frumusețe, albă ca luna plină, cu cîte un cîrlionț negru pe fiecare tîmplă, cu un nas drept și strălucitor ca sideful cel străveziu, cu o gură tăiată din carnea rodiilor coapte, și cu o bărbie însemnată cu o gropiță. Și, pe chipul cel frumos, lăsat fără de văl, se dealungeau niște ochi mari și negri sub arcul de două ori scris al sprîncenelor, cele care parcă stau să treacă pînă dincolo de tîmple.

Iar Isac, după ce se uită la ea o clipă fără a rosti nimic, îi spuse apoi încă și mai dulce :

— Vorbește, o, copilo, cu toată încrederea.

Ea atunci grăi cu un glas ca șoapta apei de izvor :

— Așteptarea cea lungă și zbuciumul din sufletul meu m-au urîțit întru totul, o, stăpîne al meu ; iar lacrimile pe care le-am vărsat mi-au spălat obrajii de frăgezimea lor. Și nici unul dintre trandafirii de altădată nu mai înflorește pe ei.

Iar Isac zîmbi și zise, curmîndu-i vorba :

— Da de cînd, o, copilo, înfloresc trandafirii pe fața lunei pline ? Și pentru ce încerci, cu vorbele acestea ale tale, să-ți ponegrești frumusețea ?

Ea răspunse :

— La ce-ar putea să nădăjduiască o frumusețe care pînă acuma nu a ars decît numai pentru sine ? O, doamne al meu, de luni în șir îmi treceau zilele în oborul acesta de robi, pe cînd mă străduiam la fiecare mezat să născo-cesc tot altă pricină ca să nu fiu vîndută ; întrucît îți tot

așteptam venirea, ca să intru în școala ta de cîntăreți, despre care a ajuns faima pînă și în cîmpiile din țara mea.

Și, pe cînd fata vorbea astfel, veni negustătorul, stăpînul ei. Și Isac îl întrebă :

— Ce preț vrei pe copilă ? Și, mai întîi, cum o cheamă?

Iar șeicul răspunse :

— În ceea ce privește numele ei, o, stăpîne al meu, noi îi spunem Tohfat Al-Kulub, Vraja Inimilor ! Întrucît chiar că nici un alt nume nu i s-ar potrivi mai bine. În ceea ce privește prețul, trebuie să-ți spun că a fost deseori dezbătut între mine și mușteriii cei bogați care s-au înfățișat rînd pe rînd, ispitiți de ochii ei. Și este pe puțin de zece mii de dinari. Și sînt dator să adaug, ca să știi, că numai ea pînă acuma i-a oprit pe cumpărători să urce mai sus prețul, întrucît ori de cîte ori, la rugămințile ei, o lăsam să vadă chipul celui ce venea s-o cumpere, îmi răspundea, știind că nu am s-o vînd fără de învoirea ei : „Acesta nu-mi place pentru cutare sau cutare pricină, iar cu cestălaltul nu am să ajung niciodată să mă îngăduiesc, din cutare sau cutare pricină !“ Și, în felul acesta, a ajuns să-i alunge de-a binelea de la ea pe toți cumpărătorii obișnuiți, și să-i lehămească pe străini. Întrucît toți ajunseseră să știe de la început că fata are să bage de seamă la ei vreo meteahnă grea ori vreun cusur ; și nimeni nu mai cuteza să-i înfrunte cîrtelile supărătoare. Drept care, cinstea mă silește să nu-ți cer, ca preț pentru roaba aceasta copilandră, decît numai zece mii de dinari : preț care de-abia dacă îmi scoate cheltuielile.

Iar Isac zîmbi și zise :

— O, șeicule, mai pune încă de două ori zece mii de dinari la cei pe care îi ceri, și poate că așa fata va ajunge la prețul cuvenit.

Și, după ce spuse acestea dinaintea negustătorului uluit, adăugă :

— S-o duci chiar astăzi pe fată la mine acasă, spre a ți se plăti prețul hotărît între noi

Şi îl lăsă, după ce îi zîmbi copilei tulburate, şi se duse la calif şi la ceilalţi care îl însoţeau pe calif. Şi îi găsi pînă peste poate de nerăbdători, şi le istorisi, fără a le tăinui nici un amănunt, tot ceea ce se petrecuse. Şi toţi laolaltă ieşiră din oborul de robi, spre a-şi vedea de plimbare, după toanele întîmplării.

În ceea ce o priveşte pe copila Vraja Inimilor, bătrînul şeic, stăpînul ei, se grăbi s-o ducă, pe clipă pe dată, la saraiul lui Isac, şi să-şi primească cele treizeci de mii de dinari ce-i fuseseră hotărîţi, drept preţ de cumpărare. Pe urmă plecă la rosturile lui.

Atunci copilităle roabe din casă se strînseră în jurul ei şi o duseră la hammam unde o scăldară desfătător, şi o îmbrăcară, o pieptănară şi o împodobiră cu odăjdii de toate felurile, cu salbe, şi cu inele şi cu lănţuguri la mîini şi la picioare, şi cu vîlnice chindisite cu zarafir, şi cu pieptar de argint. Iar dulcea gălbeneală de pe chipu-i luminos şi luciu era ca a lunii la vremea ramadanului deasupra unei grădini împărăteşti.

Cînd stăpînu-său Isac o văzu pe copilandra Vraja Inimilor cu înfăţişarea ei cea nouă, mai tulburată şi mai fistîcită ca o mireasă în noaptea nunţii, se firitisi pentru cumpărătura pe care o făcuse şi îşi zise în sineşi : „Pe Allah ! după ce copila aceasta are să înveţe un şir de zile la şcoala mea, şi are să se mai desăvîrşească la meşteşugul lăutei şi al cîntării, şi după ce, ca urmare a mulţumirii inimii ei, are să-şi capete iarăşi pe deplin frumuseţea-i firească, are să fie o dobîndă de nepreţuit pentru haremul califului ; întrucît chiar că fetişcana aceasta nu e o urmaşă de a lui Adam, ci-i chiar o hurie de viţă aleasă.

Şi dete poruncă să i se pună fetei la îndemînă tot ce-i era de trebuinţă pentru învăţarea pravilelor cîntării, şi stărui să nu precupeţească nimic pentru ca şederea ei în saraiul cîntecului să-i fie plăcută din toate privinţele.

Și-așa se făcu. Și, în felul acesta, totul ajunse a-i fi lesne copilei pe calea desăvîrșirii meșteșugului și a frumuseții.

Or, într-o bună zi, pe cînd toate soațele ei, copilele cu lăute și cu țimbale, se împrăștiaseră prin grădinile ce erau puse la cheremul lor, și pe cînd saraiul cîntecului era gol-goluț de tinerele lui lune, copila Vraja Inimilor se sculă de pe divanul pe care se odihnea și intră singură în sala de învățătură. Și se așeză în scaunul ei, și își puse lăuta pe piept, cum își pune o lebădă capul sub aripă. Și toată frumusețea ei întreagă i se întorsese, pe cînd pînă nu demult fusese galbenă și stinsă. La fel cum într-un strat de flori, spre sfîrșitul primăverii, bujorul ia locul zarcanadelei cea cu obrajii topiți de moartea iernii. Și-așa că, în felul acesta, copila era o ispită pentru ochi, o vrajă pentru inimi și un cîntec de bucurie înălțat către Acela carele a zămislit-o.

Și, singură-singurică, își făcu alăuta să sune, scoțînd din inima lemnului un șir de pestrefuri care ar fi îmbătat pînă și făptura cea mai împietrită. Pe urmă, luă de la capăt maneaua cea dintîi, cu o iscusință ce întrecea toate trilurile și toate ciripiturile păsărilor cîntărețe. Întrucît chiar că în fiecare deget de-al ei se afla tăinuită cîte o minune.

Și de bună seamă că nimănuia nu avea cum să-i dea prin gînd, în saraiul lui Isac, cum că meșterul însuși își găsise în fata aceea un meșter pe măsura lui, de nu cumva fata era chiar mai presus. Întrucît din ziua cînd, în oborul de robi, tulburarea făcuse să tremure și mîinile și glasul minunatei copile, ea nu mai avusese prilejul să cînte nici din lăută, nici din gură, dinaintea nimănuia, nefăcînd altceva, ca și soațele sale, decît să asculte învățăturile lui Isac, și pe urmă să cînte, da nu singură, ci numai împreună cu toate ucenicele.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și opta noapte

Urmă :

Așa încît, atunci cînd făcu lemnul cel răsunător al lăutei să spună toate glasurile păsăretului ce încununaseră copacul din care lăstărise odinioară, copila își dete capul pe spate și lăsă să i se reverse de pe buze, cîntînd, stihurile acestea ale poetului :

Cînd sufletul e ars de dor
Spre cel la care visu-l poartă,
Nimic nu-i poate fi opor,
Nici măcar nendurata soartă.

O, tu, cel care mi-ai zdrobit
De-a pururi inima și gîndul,
Hai, ia-mi și viața-ntr-un sfîrșit,
Și stăpînește-le de-a rîndul,

De vreme ce nici un alt chin,
Ci numai chinul lipsei tale
Mă poate frînge pe deplin
Și mă ucide-acum de jale.

Rîzînd, mi-ai spus : „Doar eu aș ști
Să-ți vindec răul ce te arde,
Cînd nici un vraci n-ar izbuti
Să te mai mîntuie de moarte,

Și numai o privire-a mea
Ar fi de-ajuns s-aducă leacul !
Și inima ți-aș vindeca,
Și sufletu-ți din piept, săracul !“

Cît ai să-ți rîzi, o, crud călău,
De rana care mă ucide ?
Drept țintă pentru ochiul tău
Și pentru lăncile-i cumplite,

Pe nimeni n-a mai scris Allah
Pe-ntreg pămîntu-acesta mare,
Decît pe mine să-ți fiu, ah,
Batjocură și desfătare !

Or, în vreme ce fata cînta, Isac, care toată dimineața fusese plecat la calif, se întorsese fără să le fi dat de veste slugilor despre venirea lui. Și, de cum ajunse în odaia de la intrare a casei, auzi glasul ce cînta, vrăjit și dulce ca adierea dintîi a dimineții cînd dă binețe palmierilor și mai întăritor pentru sufletul care îl asculta decît uleiul de migdale pentru trupul luptătorului.

Și Isac rămase atîta de tulburat de mlădierile acelui glas amorțit de sunetele de alăută, și care nu putea să fie, fără nici o îndoială, un glas dintre glasurile de pe pămînt, ci vreo revărsare căzută din cîntările raiului, nu se putu opri să scoată un strigăt mare, de înfiorare și de minunare totodată. Iar tînăra cîntăreață Tohfa auzi strigătul și dete fuga, ținînd încă alăuta în brațe. Și îl găsi, sprijinit de peretele odăii de la intrare, cu o mînă la inimă, pe stăpînul ei Isac, atîta de îngălbenit la chip și atîta de tulburat încît fata își aruncă alăuta și se repezi la el, plină de spaimă, strigînd :

— Asupra-ți fie milele Celui preaînalt, o stăpîne al meu, și ușureze-te de tot răul ! Deie el să nu ai vreo boală ori supărare !

Iar Isac, venindu-și în fire, întrebă cu glas stins :

— Oare tu cîntai în sala goală, o, Tohfa ?

Iar copila se tulbură și se îmbujoră și nu știu ce răspuns să dea la o întrebare a cărei pricină nu o știa. Ci,

Întrucît Isac stăruia, se temu să nu-l supere tăcînd mai departe, și răspunse :

— Vai, o, stăpîne al meu, era slujnica ta Tohfa !

Iar Isac, auzind răspunsul, lăsă capu-n jos și își spuse : „Iacătă ziua prăbușirii ! O, Isac, suflet îngîmfat, care te credeai cel dintîi din veacul tău la glas și la cîntare, nu mai ești, față de fiica aceasta a cerului, decît un rob văduvit de orice har !"

Și, tulburat pînă peste poate, luă mîna copilei și și-o duse la buze cu mare cinstire, apoi la frunte. Iar Tohfa se simți gata să leșine ; ci tot mai avu puterea de a-și trage mîna repede, strigînd :

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu ! De cînd oare stăpînul sărută mîna roabei ?

Ci el răspunse, cu toată umilința :

— Taci, o, Vrajă a Inimilor, o, tu, cea mai presus dintre toate făpturile, taci ! Isac și-a găsit stăpînul, el care pînă acuma socotea că nu-și are seamăn pe lume. Întrucît, pe Proorocul ! — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — mă jur că pînă acuma am crezut că nu am seamăn pe lume, și mă jur că acuma meșteșugul meu, pe lîngă al tău, nu mai este decît ca o drahmă pe lîngă un dinar. O, Tohfa, tu ești chiar desăvîrșirea ! Și, pe clipă pe dată, vreau să te duc la emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid. Și-atunci cînd privirea lui va scînteia asupra ta, ai să ajungi o domniță între femei, întocmai precum și ești o regină între făpturile lui Dumnezeu. Și-așa, au să-ți fie încununate măiestria și frumusețea. Drept care, slăvire și proslăvire ție, o, stăpînă a mea, Vrajă a Inimilor ! Și deie Allah numai ca, atunci cînd ursita-ți prea-minunată te va așeza la locul de cinste în saraiul emirului drept-credincioșilor, să nu-l izgonești departe de amintirea ta pe robul tău Isac cel zdrobit !

Iar Tohfa, cu ochii scăldați în lacrimi, răspunse :

— O, stăpîne al meu, cum să te uit pe tine care ești începutul norocului meu întreg și însăși temelia inimii mele ?

Iar Isac o luă de mînă și o puse să-i jure pe Cartea cea Sfîntă că nu are să-l uite. Și adăugă :

— Da, hotărît ! ursita ta este o ursită minunată, iar pe fruntea ta văd pecetluită bucuria emirului drept-credincioșilor. Încît îngăduie-mi să te rog să cînți dinaintea califului ceea ce cîntai adineaoare numai pentru tine, pe cînd eu te ascultam de dincolo de ușă și mă socoteam din rîndul celor miluiți de raiul lui Allah.

Și, dobîndind făgăduiala copilei, îi mai spuse :

— O, Vrajă a Inimilor, ai putea tu acuma să-mi spui, facîndu-mi hatîrul cel din urmă, prin ce șir de întîmplări ciudate a putut o regină să ajungă a fi amestecată în rîndul robilor ce se vînd și se cumpără, cîtă vreme ar fi cu neputință să i se plătească prețul, nici de i s-ar grămădi dinainte toate comorile din zăcămintele cele tainice și toate bogățiile de sub pămînt și din apa mărilor pe care Allah preaînaltul le-a îngropat în inima pietrelor ?

Iar Tohfa, la vorbele acestea, zîmbi și spuse :

— O, stăpîne al meu, povestea roabei tale Tohfa este o poveste ciudată ; iar întîmplările prin care a trecut sînt uluitoare ; încît, de-ar fi scrise cu acele pe colțul dinlăuntrul ochiului, ar sluji de învățătură celui ce le-ar citi cu luare-aminte. Și, într-una din zilele ce vin, de-o vrea Allah, am să-ți istorisesc povestea aceasta, care-i povestea vieții mele și a venirii mele la Bagdad. Ci astăzi este de ajuns să afli că am fost pradă de război, la un maghrebin, și am trăit printre maghrebini.

Și adăugă :

— Stau la poruncile tale, gata să te urmez la emirul drept-credincioșilor !

Iar Isac, care avea o fire chibzuită și blîndă, se feri să stăruie a afla mai mult și, ridicîndu-se, bătu din palme și

le porunci roabelor care alergaseră la chemarea lui să pregătească hainele de ieșire pentru stăpîna lor Tohfa. Și numaidecît roabele deschiseseră lăzile cele mari cu țoale, și scoaseră de acolo un șir întreg de rochii, minunat învrîstate, făcute din mătase de Nishabur, înmiresmate cu balsamuri ușoare, și dulci la pipăit și la vedere. Și, tot așa, scoaseră de prin sipeturile cu giuvaieruri un dichis întreg de odoare plăcute de privit. Și o îmbrăcară pe copilandră, stăpîna lor, cu șapte rochii puse una peste alta, de culori felurite, și o împodobiră cu nestemate, și o făcură asemeni unei prea frumoase idolițe chinezești.

Iar cînd toată găteala se sfîrși, veniră de se rînduiră lîngă ea și o sprijiniră și din dreapta și din stînga, pe cînd alte fete avură grijă să poarte pe mîinile lor poalele cu ciucuri ale fustelor. Și ieșiră cu ea de la școala de muzică, iar Isac mergea înainte-le, deschizînd drumul și avîndu-l alături pe un băetan harap ce ducea lăuta vrăjită.

Și alaiul ajunse la palatul califului și intră în sala de așteptare. Iar Isac se grăbi a se duce să se înfățișeze dintr-untîi singur dinaintea califului, și grăi, după temenelile cuvenite :

— Iacătă, o, emire al drept-credincioșilor, aduc astăzi dinaintea ta o copilă fără de asemuire nici printre cele mai frumoase, un dar ales, o minune a aceluia carele a zămislit-o, o venită din rai, dăscăliță și ucenica mea, cîntăreața cea minunată Tohfa, Vraja Inimilor !

Iar Al-Rașid zîmbi a rîde și zise :

— Și unde-i vraja aceea, o, Isac ? N-o fi cumva copilandra pe care am întrezărit-o într-o zi la oborul de robi, atunci cînd era de nevăzut și sta sub izar, ferită de ochii cumpărătorului ?

Iar Isac răspunse :

— Chiar ea, o, doamne al meu ! Și, pe Allah ! este mai reavănă decît dimineața cea reavănă, și mai dulce pentru urechi decît șopotul izvorului printre pietre !

Şi Al-Raşid răspunse :

— Atunci, o, Isac, nu mai zăbovi să pofteşti aici dimineaţa, şi pe aceea care este mai reavănă decît dimineaţa. Şi nu ne lipsi mai mult de cîntecul izvorului şi de aceea care este mai dulce decît cîntecul izvorului. Întrucît, într-adevăr, niciodată nu se cade ca dimineaţa să fie tăinuită, şi nici apa să înceteze a cînta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi noua noapte

Urmă :

Şi Isac ieşi s-o aducă pe Tohfa, în vreme ce califul se minuna în sufletul său că îl vedea pentru întîia oară şi cu atîta tărie lăudînd o cîntăreaţă. Şi îi spuse lui Giafar :

— Au nu-i de mirare, o, vizirule, că Isac vorbeşte cu atîta lăudare pe seama altcuiva în afară de el ? Iacătă ce mă minunează pînă peste marginile minunării.

Şi adăugă :

— Da avem să vedem numaidecît cum va treaba.

Şi, peste cîteva clipite, urmîndu-l pe Isac, care o ţinea de mînă, intră fetişcana. Şi ochiul emirului scăpără asupra ei. Şi sufletul lui rămase tulburat de gingăşia ei ; şi ochii lui rămaseră fermecaţi de umbletul ei vrăjit, ca o fluturare de văluri de mătasă. Şi, pe cînd el o sorbea din ochi, fata veni şi se temeni dinaintea lui, şi îşi dete la o parte iaşmacul de pe faţă. Şi rămase ca luna în cea de a

patrusprezecea noapte a ei, neprihănită, strălucitoare, albă și senină. Și, măcar că era tulburată de faptul că se afla dinaintea emirului drept-credincioșilor, nu își uită de nimic din cîte cereau buna purtare, politesfia și cuviința ; și, cu glasul ei fără de asemuire, se ploconi dinaintea califului și rosti :

— Salamalleikum asupra ta, o, urmaș al celui mai ales dintre fiii oamenilor, o, vlăstar binecuvîntat din vița domnului nostru Mahomed — asupra-i fie rugăciunea, pacea și milele cele sfinte ! — cămin și adăpost al celor ce umblă pe calea cea dreaptă, judecător fără de greșeală peste cele trei lumi. Primește salamalekul celei mai supuse și mai neînsemnate dintre roabele tale.

Iar Al-Rașid, auzind vorbele acestea, spuse cu un glas atîta de desfătător, se însenină și se îmbujoră și strigă :

— Mașallah, o, tipar al desăvîrșirii !

Și se uită la ea cu și mai mare luare-aminte, și sta să se topească de plăcere. Iar Giafar și Massrur ședeau și ei la fel, gata să-și dea duhul de bucurie. Pe urmă, Al-Rașid se sculă din jețul lui domnesc și coborî la fată, și se duse lîngă ea și, cu multă dulceață, îi trase peste față iașmăcuțul de mătasă : ceea ce vroia să însemne că de-aci înainte fata ținea de haremul lui, și că de aci înainte era primită în taina hărăzită soțiilor drept-credincioșilor.

După care, o pofti să șadă jos și îi spuse :

— O, Vrajă a Inimilor, tu chiar că ești un dar ales. Da n-ai putea oare, odată cu venirea ta care ne luminează casa, să faci să intre și cîntecul în palat ? Iacătă că auzul nostru este în slujba ta, ca și vederea noastră !

Iar Tohfa luă alăuta din mîinile hărăpuțului rob, și șezu jos la piciorul scaunului califului, spre a începe numaidecît un pestref în stare să topească și urechea cea mai nesimțitoare. Și minunea din degetele ei era o răzvedire mai tulburătoare decît cea din gușa păsărilor. Pe

urmă, între răsuflările tăiate ale celor din jur, își lăsă buzele să cînte stihurile acestea ale poetului :

Cînd dincolo de marginile zării
Copila lună iese din crivat
Și-l întrevede-n umbra înserării
Pe regele în purpură-mbrăcat,

Se rușinează toată să se știe
Cu chipul gol sub lungile-i priviri,
Și-și trage peste fața șofrănie
Iașmacul alb al norilor subțiri.

Pe urmă-așteaptă pînă ce se-afundă
Emirul strălucit departe-n zări,
Apoi și ea, pe boltă sus, rotundă,
Dă pas prealiniștitei ei plimbări.

Și dacă ea, regina, nu e-n stare
Să-nfrunte ochiul regelui avan,
Cum să-l înfrunte-o fată oarecare
Pe mult strălucitorul ei sultan ?

Și Al-Rașid se uită la fată cu dragoste, cu poftă și cu dulceață, și fu atîta de vrăjit de harurile ei firești, de frumusețea glasului ei, și de măestria dantului și a cîntecului ei, încît coborî din scaunul împărătesc și se duse să șadă pe chilim lîngă ea, și îi zise :

— O, Tohfa ! pe Allah ! tu, într-adevăr, ești un dar ales.

Pe urmă se întoarse înspre Isac și îi zise :

— Chiar că, o, Isac, nu ai fost îndestul de drept în judecata ta despre minunăția aceasta, cu toate cîte ne-ai spus în privința ei. Întrucît nu mă sfiesc să adaug că te

întrece pînă şi pe tine, fără de tăgadă. Şi-a fost scris ca nimănuia să nu-i fie dat a-i face dreptate, afară de calif!

Iar Giafar strigă :

— Pe viaţa capului tău, o, doamne al meu, adevăr spui ! Copila aceasta este o răpitoare de minţi !

Iar Isac spuse :

— O, emire al drept-credincioşilor, eu chiar că nu am nimica împotriva judecăţii tale, mai ales că, atunci cînd am auzit-o întîia oară, am simţit tare limpede, numaidecît, că toată măestria mea şi tot ceea ce mi-a menit Allah ca har nu mai erau nimic în chiar ochii mei. Şi mi-am grăit : „O, Isac, ziua de astăzi este pentru tine ziua prăbuşirii !“

Iar califul grăi :

— Atunci e bine !

Pe urmă o rugă pe Tohfa să mai cînte o dată cîntecul acela. Şi, după ce o ascultă încă o dată, iarăşi se minună şi se înfioră de plăcere. Şi îi spuse lui Isac :

— Pe volniciile strămoşilor mei ! mi-au adus un dar care preţuieşte cît împărăţia lumii.

Pe urmă, nemaiputînd de bucurie, da nevroind să se arate prea aprins, de faţă cu tovarăşii săi, califul se sculă şi îi spuse lui Massrur hadîmbul :

— O, Massrur, ridică-te şi du-o pe stăpîna ta Tohfa la iatacul de cinste din harem. Şi ai grijă să nu-i lipsească nimic.

Şi hadîmbul spătar ieşi cu Tohfa. Iar califul, cu ochii umezi, se uita după ea cum se depărta cu mersul ei de gazelă, cu podoabele şi rochiile ei dungate. Şi îi spuse lui Isac :

— E îmbrăcată minunat. De unde are hainele acestea cum n-am mai văzut altele asemenea în saraiul meu ?

Şi Isac spuse :

— Le are de la robul tău, ca urmare a dărniciilor tale asupra capului meu, o, doamne al meu. Toate sînt un dar pe care l-a căpătat de la tine, prin mijlocirea mea. De

altminteri, pe viaţa ta ! toate darurile din lume nu mai sînt nimic pe lîngă frumuseţea ei.

Iar califul, care niciodată nu se dovedea lipsit de filotimie, se întoarse înspre Giafar şi îi zise :

— O, Giafar, să-i numeri pe dată credinciosului nostru Isac cinci mii de dinari din visterie ; şi să-i dai zece rînduri de rochii din dulapurile împărăteşti.

Pe urmă, cu faţa înseninată şi cu gîndurile scuturate de toată grija, porni înspre iatacul cel tainic unde Tohfa fusese dusă de spătar. Şi intră la fată, rostind :

— Pacea fie cu tine, o, Vrajă a Inimilor !

Şi se duse lîngă ea, şi o luă în braţe, acolo, în umbra perdelei de taină. Şi o găsi fecioară neprihănită, curată ca un mărgăritar de sub apele mării, cules proaspăt. Şi se bucură de ea.

Şi, din ziua aceea, Tohfa dobîndi un cîn tare înalt în inima lui, de nu mai putea califul să-i îndure lipsa nici măcar o clipă. Ba, pînă la urmă, ajunse să pună în mîinile ei cheile de la toate treburile împărăţiei. Întrucît găsise în ea o femeie plină de înţelepciune. Şi Tohfa, ca tain rînduit pentru ea, avea două sute de mii de dinari pe lună, şi cincizeci de fete roabe în slujba ei zi şi noapte. Şi cu darurile şi cu lucrurile de preţ ce le căpăta, ar fi putut să cumpere toate ţările Irakului şi toate pămînturile de la Nil.

Şi dragostea de această copilă se împlîntă atîta de tare în inima califului încît Al-Raşid nu vroi să se încreadă în nimenea pentru straja ei. Iar cînd ieşea de la ea, ţinea el însuşi cheia de la iatacul de taină. Ba chiar, într-o zi, pe cînd copila cînta dinaintea lui, fu cuprins de o revărsare de patimă atîta de mare încît dete să-i sărute mîna. Ci ea se trase îndărăt dintr-o zvîcnitură şi, în tresărirea aceea repezită, îşi sparse lăuta. Şi începu să plîngă. Şi atunci Al-Raşid, tulburat peste măsură, îi şterse lacrimile

și, cu un glas tremurînd, o întrebă pentru ce plînge, și strigă :

— Deie Allah, o, Tohfa, ca niciodată să nu cadă vreo lacrimă nici măcar dintr-un ochi de-al tău !

Iar Tohfa zise :

— Ce sînt eu, o, doamne al meu, de vrei să-mi săruți mîna ? Au vrei cumva ca Allah și Profetul său — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — să mă pedepsească pentru aceasta și să-mi spulbere fericirea ? Întrucît nimenea de pe lume nu a ajuns la o asemenea cinstire !

Iar Al-Rașid fu mulțumit de răspunsul ei și îi spuse :

— Acuma, cînd știi, o, Tohfa, locul adevărat pe care te-ai ridicat în cugetul meu, nu am să mai încerc faptul care te-a tulburat. Înseninează-ți așadar ochii, și să știi bine că numai tu îmi ești scumpă și că am să mor de dragul tău.

Și Tohfa căzu la picioarele lui și îi cuprinse genunchii cu mîinile. Iar califul o ridică și o luă în brațe, și îi zise :

— Numai tu ești regina mea. Și ești mai presus chiar decît fiica moșului meu, Sett Zobeida.

Or, într-o zi, Al-Rașid plecase la vînătoare, iar Tohfa se afla singură în iatacurile ei, stînd sub un sfeșnic de aur ce-o lumina cu lumînările lui îmbălsămate. Și citea dintr-o carte. Și deodată un măr înmiresmat căzu pe genunchii ei. Și ridică fruntea și văzu, afară, cine aruncase mărul. Și era Sett Zobeida. Și Tohfa, cît putu de iute, se ridică și, după salamalecurile cuviincioase spuse :

— O, stăpînă a mea, iertăciune ! Pe Allah ! de-aș fi fost slobodă pe dorurile mele, aș fi venit în fiecare zi ca să te rog să primești slujbele mele de roabă ! Să nu ne lipsească niciodată Allah de pașii tăi !

Iar Sett Zobeida intră la cadînă și șezu jos lîngă ea. Iar chipu-i era mîhnit și îngîndurat. Și grăi :

— O, Tohfa, știu că ai o inimă mare, așa că vorbele tale nu mă minunează. Întrucît la tine mărinimia este

un har firesc. Or eu, pe viața emirului drept-credincioșilor ! nu prea am năravul să ies din iatacurile mele și să mă duc în musafirlîc pe la soțiile și pe la cadînele califului, vărul și soțul meu. Ci astăzi am venit spre a-ți zugrăvi starea stînjenitoare în care m-a lăsat de cînd ai intrat tu în sarai. Află, așadar, că sînt dată cu totul uitării, și sînt coborîtă la treapta de cadînă de rînd. Întrucît emirul drept-credincioșilor nici nu mai dă pe la mine și nici nu mai întreabă nimic despre mine.

Și începu să plîngă. Iar Tohfa plînse laolaltă cu ea de să-și dea sufletul. Și Zobeida îi spuse :

— Așa că am venit să-ți cer un năzar, și anume să faci în așa fel încît Al-Rașid să-mi hărăzească și mie o noapte pe lună, numai atît, ca să nu fiu coborîtă chiar pe treptele roabelor.

Iar Tohfa sărută mîna sultanei și îi spuse :

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpînă a noastră, doresc din tot sufletul ca emirul drept-credincioșilor să-și petreacă luna întreagă și nu numai o noapte cu tine, încît să ți se înseninеze sufletul, iar eu să-mi dobîndesc iertarea, eu care, cu venirea mea, sînt pricina mîhnirii tale. Și deie Allah ca într-o zi să nu mai fiu decît o roabă în mîinile tale de regină și de stăpînă !

Or, estimp, Al-Rașid se întoarse dela vînătoare și se duse drept la iatacul cadînei sale dragi. Iar Sett Zobeida, zărindu-l de departe, dete zor să fugă, după ce Tohfa îi făgăduise sprijinul ei. Iar Al-Rașid intră, și șezu jos zîmbind, și o pofti pe Tohfa să stea pe genunchii lui. Pe urmă mîncară și băură amîndoi, și se dezbrăcară. Și numai atunci Tohfa îi vorbi despre Sett Zobeida, și îl rugă să-i împlinească dorul inimii și să se ducă la ea în noaptea aceea. Iar el zîmbi și zise :

— De vreme ce este atîta de zornic să mă duc la Sett Zobeida, s-ar fi căzut, o, Tohfa, să-mi fi spus pînă a nu fi apucat să ne dezbrăcăm.

Ci ea răspunse :

— Am făcut așa, spre a da dreptate poetului care a spus :

Femeia care cere, să nu șadă
Ascunsă sub iașmac și sub izar !
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobîndi mai repede-un nazar

Iar Al-Rașid, cînd auzi răspunsul, fu mulțumit și o strînse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face așa cum îi ceruse ea în privința mîndrei Sett Zobeida. Și închise cu cheia ușa de la iatacul copilandrei, și plecă. Și-atîta cu el.

Ci în ce o privește pe Tohfa, ceea ce i se întîmplă din clipita aceea este atîta de ciudat și de uluitor încît se cade a fi povestit cu domolul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă :

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, își luă iarăși cartea și își urmă citirea mai departe. Pe urmă, simțindu-se oleacă obosită, își luă lăuta și începu să cînte numai pentru ea. Și cînta atîta de frumos încît lucrurile cele neînsuflețite din iatac începură să dănțuiască de plăcere.

Și deodată simți lăuntric că ceva neobișnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea lumînărilor. Și se întoarse și văzu în mijlocul odăii un om bătrîn care

dănțuia în tăcere. Ținea ochii lăsați în jos, avea o înfățișare falnică, iar călcătura îi era domnească. Și dănțuia un danț cucernic, cum nici o făptură omenească nu ar putea să dănțuiască vreodată.

Iar Tohfa se simți înghețată de spaimă. Căci ferestrele și ușile erau închise, iar ieșirile erau păzite strașnic de hadîmbi. Și ea nu își aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrînului aceluia ciudat. Încît grăbi să-și rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat : „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre !" Și își zise : „Hotărît ! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cînt mai departe, și întîmple-se ce-o vrea Allah !" Și, fără a se opri din cîntat, avu tăria de a urma să cînte cîntecul început ; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Și, iacătă că, peste un ceas de vreme, șeicul cel jucăreț se opri din danț, veni lîngă Tohfa și sărută pămîntul dinaintea ei, grăind :

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit și din Apus ! Fie ca lumea să nu rămîie vreodată lipsită de icoana ta și de desăvîrșirile tale ! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoști ?

Și ea strigă :

— Nu, pe Allah ! nu te cunosc ! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărîmurile Ginnistanului — alungat fie Cel-viclean !

Iar el răspunse, zîmbind a rîde :

— Adevăr grăiești, o, Tohfa ! Sînt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sînt Eblis !

Iar Tohfa strigă :

— Numele lui Allah fie cu mine și împrejurul meu ! Mă adăpostesc întru Allah !

Ci ea răspunse :

— Am făcut așa, spre a da dreptate poetului care a spus :

Femeia care cere, să nu șadă
Ascunsă sub iașmac și sub izar !
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobîndi mai repede-un nazar

Iar Al-Rașid, cînd auzi răspunsul, fu mulțumit și o strînse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face așa cum îi ceruse ea în privința mîndrei Sett Zobeida. Și închise cu cheia ușa de la iatacul copilandrei, și plecă. Și-atîta cu el.

Ci în ce o privește pe Tohfa, ceea ce i se întîmplă din clipita aceea este atîta de ciudat și de uluitor încît se cade a fi povestit cu domolul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă :

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, își luă iarăși cartea și își urmă citirea mai departe. Pe urmă, simțindu-se oleacă obosită, își luă lăuta și începu să cînte numai pentru ea. Și cînta atîta de frumos încît lucrurile cele neînsuflețite din iatac începură să dănțuiască de plăcere.

Și deodată simți lăuntric că ceva neobișnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea lumînărilor. Și se întoarse și văzu în mijlocul odăii un om bătrîn care

dănțuia în tăcere. Ținea ochii lăsați în jos, avea o înfățișare falnică, iar călcătura îi era domnească. Și dănțuia un danț cucernic, cum nici o făptură omenească nu ar putea să dănțuiască vreodată.

Iar Tohfa se simți înghețată de spaimă. Căci ferestrele și ușile erau închise, iar ieșirile erau păzite strașnic de hadîmbi. Și ea nu își aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrînului aceluia ciudat. Încît grăbi să-și rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat: „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre!" Și își zise: „Hotărît! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cînt mai departe, și întîmple-se ce-o vrea Allah!" Și, fără a se opri din cîntat, avu tăria de a urma să cînte cîntecul început; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Și, iacătă că, peste un ceas de vreme, șeicul cel jucăreț se opri din danț, veni lîngă Tohfa și sărută pămîntul dinaintea ei, grăind:

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit și din Apus! Fie ca lumea să nu rămîie vreodată lipsită de icoana ta și de desăvîrșirile tale! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoști?

Și ea strigă:

— Nu, pe Allah! nu te cunosc! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărîmurile Ginnistanului — alungat fie Cel-viclean!

Iar el răspunse, zîmbind a rîde:

— Adevăr grăiești, o, Tohfa! Sînt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sînt Eblis!

Iar Tohfa strigă:

— Numele lui Allah fie cu mine și împrejurul meu! Mă adăpostesc întru Allah!

Ci Eblis îi luă mîna, i-o sărută și și-o duse la buze și la frunte, și grăi :

— Să nu-ți fie frică de nimic, o, Tohfa, întrucît de mult te afli sub ocrotirea mea și ești mult iubita tinerei regine a ginnilor, care ca frumusețe printre fiicele ginnilor, este, ceea ce ești tu printre fiicele lui Adam. Află, dar, că de tare multă vreme vin cu ea în ospeție la tine, în fiecare noapte, fără ca tu să ne vezi, și te privim fără ca tu să știi. Întrucît preafrumoasa noastră regină Kamariya este îndrăgostită de tine pînă la pierderea minților și nu se jură decît pe numele și pe ochii tăi. Iar atunci cînd vine aici și te privește, în vreme ce dormi, se topește de dor și moare după frumusețea ta. Iar curgerea vremii nu mai este pentru ea decît lungoare, afară de vremea nopții, cînd vine la tine și cînd se bucură de vederea ta fără ca tu s-o vezi. Așa că vin la tine ca sol, spre a-ți istorisi chinurile ei și lungoarea în care zace departe de tine, și să-ți spun din partea ei și din partea mea că, dacă binevoiești, te duc în Ginnistan, unde vei fi ridicată la cinul cel mai de sus printre regii ginnilor. Și vei domni peste inimile noastre, precum domnești aici peste inimile fiilor oamenilor. Or, astăzi împrejurările se potrivesc de minune pentru venirea ta. Întrucît sărbătorim nunta fetei mele și tăierea-împrejur a fiului meu. Și petrecerea ar fi luminată de prezența ta, iar ginnii ar fi fericiți de venirea ta, și te-ar primi toți ca regină a lor. Și ai ședea printre noi atîta cît ai dori. Și de nu ți-o plăcea în Ginnistan, și de nu ți-o fi pe voie traiul nostru, care este un trai de zaiafete necurmate, fac jurămînt că, fără de stăruințe ori anevoințe, am să te aduc aici de unde te iau.

Și, auzind spusele acestea ale lui Eblis — afurisit să fie el ! — înfricoșata de Tohfa nu cuteză a nu-i primi poftirea, de teama vreunor încurcături drăcești. Și răspunse că „da", cu un semn din cap. Și numaidecît Eblis luă într-o mînă lăuta pe care i-o încredință Tohfa, iar pe Tohfa

o luă de cealaltă mînă, rostind : „Bismillah !“ Şi, ducînd-o astfel, deschise uşile, fără a se sluji de vreo cheie, şi merse cu ea pînă ce ajunseră la intrarea de la umblători.

Or, umblătorile, iar adesea fîntînile şi havuzurile, sînt locurile de care se slujesc ginnii de sub pămînt şi efriţii spre a veni la faţa pămîntului. Şi, din pricina aceasta, nici un om nu intră la umblători fără a rosti rugăciunea de alungare a duhurilor rele şi fără a se adăposti cu gîndul întru Allah. Şi, întocmai precum ies prin umblători, ginii se şi întorc la ei acasă tot pe acolo. Şi nu se ştie vreo abatere de la pravila aceasta şi nici un fel de coteală de la acest obicei.

Încît atunci cînd speriata de Tohfa se văzu dinaintea umblătorilor cu şeicul Eblis, îşi pierdu firea. Ci Eblis începu să spună şotii spre a-i schimba gîndurile, şi coborî cu ea în sînul pămîntului. Şi, după ce trecură fără de necazuri pîrleazul acela anevoios, ajunseră la o trecere de sub pămînt, săpată ca o boltă. Şi, după ce trecură prin bolta aceea, ajunseră deodată afară, sub cer. Şi, la ieşirea de sub pămînt, un cal înşeuat îi aştepta, fără de vreun paznic ori de vreun grăjdar. Iar şeicul Eblis îi spuse preafrumoasei Tohfa :

— Bismillah, o, stăpînă a mea !

Şi, ţinînd scările şeii, o ajută să se suie pe cal, în şaua cea largă. Şi Tohfa se aşeză pe cît putu mai bine, iar calul numaidecît se undui ca un val sub ea, şi pe dată întinse nişte aripi urieşeşti în noapte. Şi se înălţă în văzduhuri, în vreme ce şeicul Eblis zbura, cu putinţele lui, alături de ea. Şi, din toate astea, Tohfa se înfricoşă atîta încît leşină, prăbuşită în şa.

Iar cînd, mulţumită vîntului reavăn, Tohfa îşi veni în simţiri din leşinul ei, se văzu într-o pajişte largă, atîta de plină de flori şi de prospeţime încît ai fi zis că vezi o rochie uşoară zugrăvită în culori vrăjite. Iar în mijlocul acelei pajişti strălucea un palat, cu turnuri înalte în

văzduh, și mărginit de o sută și optzeci de porți de aramă roșie. Iar în pragul porții celei mari se aflau căpeteniile ginnilor, îmbrăcați în haine strălucite.

Iar cînd căpeteniile acelea îl văzură pe șeicul Eblis, strigară :

— Iacătă că vine Sett Tohfa !

Și, de îndată ce calul poposi dinaintea porții, se înghesuiră cu toții împrejurul ei, o ajutară să descalece și o poftiră în palat, sărutîndu-i mîinile. Și, înlăuntrul palatului, Tohfa văzu o sală mare, alcătuită din patru săli ce se legau între ele, cu pereții de aur și cu pilaștrii de argint, o sală ce-ar face să crească păr pe limba care s-ar încerca s-o zugrăvească. Iar în fund de tot se vedea un jeț împărătesc de aur roșu împodobit cu mărgăritare de mare. Și fu poftită să șadă, cu mare fală, pe jețul acela. Iar căpeteniile ginnilor veniră și se rînduiră pe treptele jețului împărătesc, împrejurul ei și la picioarele ei. Iar în ceea ce privește înfățișarea lor, erau asemenea cu fiii de Adam, afară de doi dintre ei, care aveau niște chipuri înfricoșătoare. Întrucît aceia doi nu aveau, fiecare, decît numai cîte un ochi în mijlocul feței, croit în lung, și niște dinți ieșiți înainte precum colții porcilor mistreți.

Iar cînd fiecare își luă locul cuvenit cinului său, și cînd toată lumea se potoli, se ivi o regină tînără, gingașă și frumoasă, cu un obraz atîta de strălucitor încît lumina sala împrejurul ei. Și alte trei copile ca zînele veneau după ea, legănîndu-se care mai de care. Și, cînd ajunseră dinaintea scaunului împărătesc al preafrumoasei Tohfa, i se închinară cu un salamalec gingaș. Iar regina cea tînără, care mergea în frunte, păși pe treptele jețului, în vreme ce Tohfa cobora. Iar cînd ajunse piept în piept cu Tohfa, regina o sărută îndelung pe obraji și pe buze.

Or, regina aceea era chiar regina ginnilor, domnița Kamariya, cea îndrăgostită de Tohfa. Iar celelalte trei erau

surorile sale ; iar pe una o chema Gamra, pe cea de a doua Șarara, și pe cea de a treia Wakhima.

Iar Kamariya era atîta de fericită de-a o vedea pe Tohfa încît nu se putu opri să se scoale iarăși de pe jeltul ei spre a veni s-o mai sărute o dată, și s-o strîngă la piept, mîngîind-o pe obraji.

Și, văzînd acestea, șeicul Eblis începu să rîdă și strigă :

— O, ce îmbrățișare frumoasă ! Fiți drăguțe și luați-mă între voi !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și una noapte

Urmă :

Și un rîs mare cutremură ceata ginnilor. Și Tohfa rîse și ea. Iar preafrumoasa Kamariya îi zise :

— O, sora mea, te-am îndrăgit, iar inimile sînt atîta de adînci încît nu-și pot avea ca mărturie decît sufletele. Iar sufletul meu mărturisește că te-a îndrăgit încă de dinainte de-a te fi văzut.

Și Tohfa, nevroind să pară cumva prost crescută, răspunse :

— Pe Allah ! și tu îmi ești dragă, ya Setti Kamariya. Și am ajuns roaba ta, de cum te-am văzut.

Și Kamariya îi mulțumi, și o sărută iar, și i le înfățișă pe cele trei surori ale sale, grăind :

— Sînt măritate cu căpeteniile noastre.

Iar Tohfa se temeni cum se cuvine dinaintea fiecăreia. Iar ele veniră, la rîndul lor, și se temeniră dinaintea ei.

După care, robii ginnilor intrară în sală aducînd tablaua cu bucate, și așternură masă. Iar regina Kamariya o pofti pe Tohfa să vină să stea cu ea și cu surorile ei, împrejurul tablalei, în mijlocul căreia erau încrustate stihurile acestea :

Făcută sînt să port tot felul de bucate ;
Cu bucurie vă aduc de toate ;
Așa încît mîncați pe săturate.
Fac semne înspre mine frumoase mîini curate :
Să-și spună fiecare ce poftă îi abate,
Iar eu numaidecît mă voi supune
Cu bunătățile cele mai bune.
Căci fala mea cea mare
Este că sînt în stare
S-aduc cu bucurie și să dărui
Tot ce-i mai bun, pe placul fiecărui.

După ce citiră stihurile acestea, începură să mănînce. Da Tohfa nu mînca prea cu poftă, întrucît era stînjenită de înfățișarea celor două căpetenii de ginni, cei cu chipurile hidoase. Și nu se putu opri să nu-i spună domniței Kamariya :

— Pe viața ta, o, sora mea, ochii mei nu mai pot să îndure vederea aceluia de colo, și a celuilalt de lîngă el ! Pentru ce sînt atîta de fioroși, și cine sînt ei ?

Iar Kamariya începu să rîdă și spuse :

— O, stăpîna mea, acela este căpetenia Al-Șisban, iar celălalt este marele Maimun, spătarul. Dacă îi vezi atîta de urîți, este pentru că nu au vroit, din pricina făloșeniei lor, să facă la fel ca toți ginnii și să-și schimbe înfățișarea lor adevărată cu aceea a făpturilor omenești. Întrucît să știi că toate căpeteniile pe care le vezi sînt, în starea lor obișnuită, asemenea cu cei doi, atît la trupuri cît și la obraze ; ci astăzi, ca să nu te înspăimînte, au îmbrăcat o

înfățișare de fii de-ai lui Adam, în așa fel încît tu să poți să te deprinzi cu ei și să te simți bine.

Iar Tohfa răspunse :

— O, stăpîna mea, chiar că nu pot să mă uit la ei. Mai cu seamă Maimun acela, tare-i înfricoșător ! Într-adevăr, mi-e frică de el ! Da, tare mi-e frică de fîrtații aceia doi !

Iar Kamariya nu se putu stăpîni să nu pufnească de rîs. Iar Al-Șisban, unul dintre cele două căpetenii cu chipuri înfricoșătoare, o văzu cum rîdea și îi zise :

— Pentru ce rîzi, o, Kamariya ?

Iar ea îi vorbi într-un grai pe care nici o ureche de-a vreunui fiu de Adam nu ar fi putut-o pricepe, și îi lămuri cele ce spusese Tohfa despre el și despre Maimun. Iar blestematul de Al-Șisban, în loc să se supere, începu să rîdă cu un rîs atîta de năpraznic încît ai fi crezut dintru-nțîi că vreo furtună cumplită ar fi buit în sală.

Și masa se încheie în felul acesta, în mijlocul hohotelor de rîs ale tuturor căpeteniilor ginnilor. Și, după ce toată lumea se spălă pe mîini, se aduseră pocalele cu vin. Iar șeicul Eblis veni lîngă Tohfa și îi spuse :

— O, stăpîna mea, tu înseninezi sala aceasta și o luminezi și o împodobești cu făptura ta. Da ce înfiorare am trăi noi, regine și regi, dacă ai binevoi să ne dai prilejul a asculta cîte ceva din lăută-ți, însoțind-o cu glasul tău. Întrucît iacătă că noaptea și-a și deschis aripile-i a plecare, și nu are a și le mai desfășura prea mult. Așa că, pînă ce nu are să ne părăsească, fă-ne hatîrul, o, Vrajă a Inimilor !

Și Tohfa răspunse :

— A auzi înseamnă a mă supune !

Și își luă alăuta și cîntă minunat, de li se părea celor care o ascultau că saraiul tot dănțuia odată cu ei, precum o corabie în ancorele sale, ca urmare a vrăjii cîntării. Și gungări stihurile acestea :

Să fie pacea cu voi toți, cei care
Juratu-mi-ați credință fiecare.

Au nu mi-ați spus că o să mă găsiți,
Voi, cei ce m-ați găsit, ai mei iubiți?
Certa-v-aș cu glas dulce și ușor,
Ca reveneala vîntului din zori,
Ca șopotul cel proaspăt de izvor!
Că pleoapele-mi, plîngînd de-atîta dor,
Mi le-au topit al lacrimilor spor,
Iar curăția sufletului meu
E leac pentru cei ce-au rîvnit mereu
Să se adape din fîntîna lui.
O, dragostea mea cum să v-o mai spui?

Și căpeteniile ginnilor, auzind stihurile acestea și cîntecul tot, rămaseră cuprinși de vraja desfătării. Iar hîdul de Maimun, păcătosul acela, fu atît de răpit încît începu să dănțuiască și el, ca un smintit. Iar șeicul Eblis îi zise minunatei Tohfa :

— Mă rog ție, ia-o pe altă glasnă, întrucît plăcerea, pătrunzîndu-mi în inimă, mi-a tăiat și sîngele și răsuflarea !

Iar regina Kamariya se ridică și veni s-o sărute între ochii amîndoi, spunîndu-i :

— O, răcoare a sufletului meu ! O, inimă a inimii mele !

Și o rugă fierbinte să mai cînte. Iar Tohfa răspunse :

— A auzi înseamnă a mă supune !

Și cîntă, însoțindu-se de lăută :

Adesea cînd aleanu-n suflet crește,
Te-alini numai cu-o brumă de nădejde.
S-ar face moale piatra, ca o ceară,
De-ai ști ce e răbdarea, bunăoară.
Tot ce-i departe s-ar apropia,
De-ai ști să te împaci cu sinea ta.

Și toate acestea fură cîntate cu un glas atîta de frumos, încît căpeteniile ginnilor începură să dănțuiască de-a valma. Iar Eblis veni la Tohfa și îi sărută mîna, și îi spuse :

— O, minunato, oare ar fi să trec măsura mărinimiei tale dacă ți-aș mai cere un cîntec ?

Și Tohfa răspunse :

— Dar pentru ce Sett Kamariya nu-mi cere să cînt ?

Iar tînăra regină sări numaidecît și, sărutînd amîndouă mîinile vrăjitoriței Tohfa, îi spuse :

— Pe viața mea și a ta mai cîntă o dată !

Și Tohfa zise :

— Pe Allah ! glasul meu a ostenit să cînte ; ci, dacă binevoiești, am să vă spun tuturora, fără a le cînta, ci numai rostindu-le, după rostul lor, cîntecele vîntului de seară, ale florilor și ale păsărilor. Și, ca început, am să vă spun mai întîi *Cîntecul vîntului de seară :*

Sînt pristavul celor care
Ce au dragi. Și port cu mine
Toate visele iubirii,
De chemări și de suspine.

Cu credință le duc taina
Și le-o spun în fapt de noapte,
În cuvinte pătimașe
Și-n potop de blînde șoapte.

Gingaș sînt cu cei ce umblă
Pe cărarea ta, iubire !
Pentru ei, suflarea-mi poartă
Doar alint și ispitire.

Ci mai potrivesc măsura
După cum e-ndrăgostitul :
Celui bun și cumsecadè-i
Smulg din inimă cuțitul ;

Pe cînd celui ce se-arată
Fără suflet și credință,

Răsuflarea mea-i aduce
Numai jar și suferință.

Cînd sub lina-mi mîngîiere
Frunza se înfioreză,
Cel îndrăgostit tresare
Și de-un dor adînc oftează.

Iar cînd glasul meu l-ajunge,
Ca-ntr-un vis fără pereche,
Înspre dragostea-i se-nclină
Și-i șoptește la ureche.

Cînd prefir cu gingășie
Dulcea chinului cămașă,
Sînt ca sunetul lăutei
În cîntarea pătimașă.

Dacă hoinăresc prin lume,
Nu vreo toană mă cuprinde,
Ci ca să mă aflu-n preajma
Crugurilor celor sfinte.

Zice-se c-aduc foloase,
Pe cînd eu sînt numai mreajă ;
Cînd suflarea primăverii
Pomii-i scutură cu vrajă,

Eu mă-ntorc din Miazănoapte
Ca s-aprind lumina-n muguri,
Să fac nopțile potrivă
Cu-ale zilelor dulci cruguri.

Cînd căldura verii-ncepe,
Iau din Răsărit lumină,

Ca să pun în pomii lumii
Frumusețea lor deplină.

Dinspre Miazăzi mă-ntoarce
Pleoapa soarelui de toamnă,
Lîngă poamele bogate,
Ca să le arăt ce-nseamnă

Setea de desăvîrșire,
Și ca să le-nvăț s-aștepte
Ceasul sfînt al împlinirii
Și-al rodirii înțelepte.

Iarna,-ntr-un sfîrșit, mi-au drumul
Din către Apus, deodată,
Și prietenii-mi, copacii,
Îi despovărez de roadă,

Le usuc din creștet frunza,
Pentru ca în nopți de gheață
Mult frumoasele lor ramuri
Să-și păstreze sfînta viață.

Eu fac să se-ngîne șoapta
Dintre-o floare și-altă floare,
Eu călăuzesc alene
Lanurile-n legănare.

Eu prind rîurile-n lanțuri
De argint, și palmierii
Eu îi fac să se-ncovoaie
Grei de rod în faptul verii,

Eu dezvăluiesc iubitei
Taina inimii ce arde

Pentru ea ; și-miresmata-mi
Răsuflare, de departe,

Dă de veste dintr-odată
Celui hăituit de jale
Că e-aproape și-l așteaptă
Cortul cald al dragei sale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și doua noapte

Urmă :

— Și-acuma, dacă vreți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, grăi Tohfa iarăși, am să vă spun *Cîntecul trandafirului.* Iacătă-l :

Eu sînt oaspătul ce-alungă
Iarna, și aduce vara ;
Ci mă trec cum trece-n noapte
Umbra unui duh, ușoara.

Bucurați-vă de vremea
Scurtă a-nfloririi mele,
Și să nu uitați că timpu-i
Spadă cu tăișuri grele.

Port culoarea ce-nflorește
Al iubitelor atlaz,
Iar iubiții-și pun ca mine
Haină scumpă de atlaz.

Dulce-nmiresmez pe-acela
Care-asupra mea se pleacă ;
Iar copila mă primește
Tremurînd, din mîna dragă.

Sînt binevenit oriunde,
Dar cel ce nădăjduiește
Să mă aibă vreme lungă
Lepede-și orice nădejde.

Eu sînt cel pe care, iată,
L-a-ndrăgit privighetoarea.
Ci, cu toată-această slavă,
Mult necaz mi-ndură floarea.

Orișiunde, tînăr încă,
Dau în mugur, mă-mpresoară
Spinii strînși în juru-mi roată,
Și-n lăuntru și-n afară.

Cu potop de lăncii crunte
Pieptul tînăr mi-l sfîșie,
Iar sub sîngele ce curge
Pururea-s o rană vie.

Ci, cu toate cîte suflăr,
Eu sînt cea mai strălucită
Dintre florile ce-și scutur
Trecătoarea lor ursită.

Mi s-a pus cîndva un nume
Mîndru : „Fala Dimineții".
Straiul prospețimii mele
Mi-e podoabă frumuseții.

Vine însă fără milă
Mîna omului, ne strînge
Şi ne fierbe în cazane
Să ne stoarcă viul sînge.

Atunci trupu-mi se topeşte,
Inima-mi pe flăcări arde,
Lacrimile-mi curg, şi nimeni
Nu mă mîntuie de moarte.

Focu-mi mistuie făptura,
Lacrimile-mi fierb cu larmă,
Inima-mi se face aburi,
Toată fiinţa mea se sfarmă.

Curge gîlgîind sudoarea,
Semn vădit al grelei trude.
Sufletu-mi e leac de suflet
Celor arşi de patimi crude.

Iar acei pe care dorul
Îi usucă, se alină
Cu mireasma mea-nflorită
Cîndva fragedă-n grădină.

Astfel, după ce se trece
Frumuseţea-mi din afară,
Proaspăt sufletu-mi rămîne,
Oamenii să-l soarbă iară.

Înţeleptul care ştie
Cum să tragă-nvăţăminte
Din podoaba trecătoare
Ce-am avut-o mai nainte,

N-are să jelească vremea
Cînd, cu florile-mi bighete,
Straturilor din grădină
Le-mpleteau cununi în plete ;

Ci mereu îndrăgostiții,
Cu iubirea lor, nebuna,
Ar vroi ca vremea ceea
Să dureze totdeauna.

Iar acuma, o stăpînii mei și stăpînele mele, dacă binevoiți, am să vă spun *Cîntecul Iasminului.* Iacătă-l :

O, voi, cei ce priviți, lăsați suspinul !
Sus în azur, pe cerurile sfinte,
Ard stelele-mi sclipind. Eu sînt iasminul,
Mai alb decît argintu-n zăcăminte.

Cînd mă ivesc pe lume, ies de-a dreptul
Din sufletul dumnezeirii-nalte,
Și fericit mă odihnesc la pieptul
Femeilor cu inimile calde.

Dintre podoabe sînt cea mai de seamă,
Cu care se-ncunună orice frunte.
Beți vinul meu, și nu vă fie teamă
De cei ce știu atîta : să se-ncrunte.

Culoarea mea-i e camforului sora,
Mireasma-mi e-al miresmelor izvor.
Ea va rămîne-n preajma tuturora
Și-atunci cînd plec cu pas nepăsător.

Iar numele-mi ias-min, închide-n sine
O taină-al cărei înțeles desfată

Pe cei ce îndrăgesc cum se cuvine
A minții desfătare luminată :

Din două vorbe-i zămislit, ce-nseamnă
Eres și jale. *Tîlcu-i pe-nțeles :*
În graiu-i mut ne-arată și ne-ndeamnă
Să știm că jalea este un eres.

De-aceea vin cu fericirea-n horă
Să povestesc norocuri cu temei.
Iasminul sînt. Culoarea mea e soră
Cu camforul, o, dragi stăpînii mei !

Și acuma, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Micșunelei.* Iacătă-l :

Port mantie de frunză verde
Și bluză-albastră viorie.
Plăpîndă sînt, o-nchipuire
De visuri și de gingășie.

Să-l cheme Fală-a Dimineții
Pe trandafir, în mîndra-i haină —
Eu, cu făptura mea sfioasă,
Nu sînt decît a zilei taină.

El, mult slăvitu-mi frate,-i vrednic
De toată strălucirea vieții,
Preafericit în rostu-i falnic,
Și sfînt martir al frumuseții.

Eu, veșejită din pruncie,
Într-al mîhnirii trist lințoliu,
Sub bolta-naltă-a primăverii
Mă nasc înfășurată-n doliu.

Ce scurte-s clipele-mi voioase
Cînd pot să rîd și să mă bucur !
Și, vai, ce lungi sînt cele-n care
Îmi scutur ofilitul ciucur !

Că, iată, de cum dau în floare,
Mă smulg întreg, din rădăcină,
Fără să-mi dea răgaz și mie
S-ajung la vremea mea deplină.

Și, fiind fără apărare,
Destui vin viața să-mi sugrume ;
Sfiala-mi nu-i înduioșează,
Nici gingășia mea pe lume.

O desfătare-s pentru-aceia
Ce-n preajmă-mi știu să se abată,
Și mă-ndrăgesc cu-nflăcărare
Cei care mă zăresc vreodată.

Ci pînă la sfîrșitul zilei,
Adeseori chiar mai degrabă,
Vai, nu mai dau un ban pe mine,
Stau prizărită pe tarabă.

Și-atunci mă vînd mai pe nimica,
Ei, care mă slăveau nainte ;
Și-mi tot găsesc cusururi grele
Cei ce mă lăudau fierbinte.

Vrăjmașa soartă-mi vestejește
Pe noapte florile firave,
Și dimineața le găsește
Pălite, triste și bolnave.

S-a mai văzut vreodată-n lume oare
Ceva la fel cu tristeța mea năucă :
În apă-a fi, și a nu fi în stare
Să-ți stîmperi setea care te usucă ?

Pe zi, sub geana soarelui aprinsă,
Îmi desfășor cununa aurie ;
Ci cînd adorm sub haina nopții-ntinsă
Pămînt și ape-n liniștea tîrzie,

Din nou mă cheamă mult iubita undă,
Și, legănată, floarea mi se-nchină,
Și-n sînul apei line se afundă,
În cuibu-i de verdeață din rovină ;

La gîndurile mele-nfrigurate
Mă-ntorc atunci, iar ochiul meu se-ncîntă,
Sub apa nopții și-n singurătate,
De fericirea-i limpede și sfîntă.

Iar oamenii cei ușurei la minte
Habar n-au ei unde mă aflu-anume,
Și nu știu cum în taină mă cuprinde
Această fericire fără nume ;

Și nici un cîrcotaș nu se arată
Cu limba-i ascuțită să mă certe,
Iar pe iubita mea înlăcrimată
S-o tulbure cînd vrea să mă dezmierde.

Și orișiunde dorurile-mi multe
M-ar duce să colind în rătăcire,
Iubita-mi pururi stă să mă asculte
Și să-mi șoptească blînda ei iubire.

De-o rog să-mi stingă focul ce mă arde,
Ea mă adapă cu licoarea-i dulce ;
De-i cer un adăpost, duioasă foarte
La sînu-i drag mă strînge să mă culce.

Și gîndurile-mi toate și făptura
Sînt împletite cu ființa-i dragă.
Ca să trăiesc, ea-mi dăruie căldura,
Ea înflorește viața mea întreagă.

Atîta de sfios sînt eu din fire,
Și-atîta sînt de rușinos, încît
Mă înspăimîntă orișice privire,
Și mă ascund în apă pîn' la gît.

Și floarea-mi doar, din tot prisosul ființii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minții,
Decît să fiu văzut cu-adevărat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și treia noapte

Urmă :

— Și acuma, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun, dacă binevoiți, *Cîntecul Busuiocului* :

Surori iubite, iată scumpa vreme
Cînd fericite-mpodobiți de zor

Grădina-n care florile pun steme
Și mă adăpostesc în taina lor.
Aștept porunca voastră, și vă rog!
Primiți-mă în sfîntul vostru joc!

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cîntecul lor; cu tainelor fierbinți
Ce se șoptesc pe sub polog de lună,
Le sînt chelar de visuri și dorinți.
Iar gingașele-mi frunze subțirele
Dovadă sînt a harurilor mele.

Primiți-mă, surorilor iubite,
Ca pe-un tovarăș la banchetul sfînt,
Cum fără de lăutele vrăjite
Nu are haz nici dantul pe pămînt,
La fel fără de mine nu-și dă ghes
La bucurie-un om cu duh ales.

Credeți-mă, iubite surioare,
În pieptul meu comori vrăjite-ascund!
Miresme scumpe și ametitoare,
Care-n adîncul inimii pătrund.
Făgăduitu-s celor ce-au să vină
În luminoasa lui Allah grădină.

O, dragi surori, v-am spus: făptura-mi toată
E-al tainelor de inimă chelar.
Ci poate-o zvoană v-a ajuns vreodată
Cum că în neamul meu solomonar
Ar fi și-o limbă ce să mă desmintă,
Flecară fără seamăn: biata mintă.
Ci eu vă rog să nu-i păstrați vreo pismă,

Și mai degrabă s-o privîți cu drag!
Neprihănita, blînda noastră ismă
Numai mireasma ei și-o dă-n vileag!
Ea, biata, niciodată nu destaină
Decît duioasa inimii ei taină.

Cel ce se dă pe față doar pe sine
Nu poate fi vreodată-asemuit
Cu cel ce spune tainele străine
Pe care altul i le-a-mpărtășit,
Nu i se cade rușinosul nume
Nu e pădure fără uscături:

Oricum ar fi, și nu v-o spun cu ciudă —
Nu e pădure fără uscături:
Doar pe departe sînt cu minta rudă,
Și n-am cu ea prea strînse legături.
De-aceea deci, cu sufletul fierbinte
Vă rog pe toate să luați aminte.

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cîntecul lor; eu tainelor fierbinți
Ce se șoptesc pe sub polog de lună
Le sînt chelar de visuri și dorinți.
Iar gingașele-mi frunze subțirele
Dovadă sînt a harurilor mele.

Surori iubite, iată scumpa vreme
Cînd fericite-mpodobiți de zor
Grădina-n care florile pun steme
Și mă adăpostesc în taina lor.
Aștept porunca voastră și vă rog:
Primiți-mă în sfîntul vostru joc!

Iar acum, o, stăpînii mei și stăpînele mele, dacă binevoiți, am să vă spun *Cîntecul Levănticăi*. Iacătă-l :

Ah, fericită sînt că nu fac parte
Din rîndu-acelor flori de prin grădini
Ce cresc trudite ; eu răsar departe
De mîinile murdare, și de chin,
La adăpost de vorbele deșarte.

Legi slobode mi-au fost din veci menite,
Nu-mi place viața prinsă pe araci,
Fug de izvoare și fug de ispite,
Grădinile-ntre garduri nu-mi sînt dragi
Și nici pămînturile-amar muncite.

O nesupusă sînt. Fugind de lume,
Pustiurile doar îmi știu de rost.
Doar prin singurătăți fără de nume
Îmi caut eu tihnitul adăpost.
Nu-mi place zarva gloatei de legume.

Și cum nu-i nimeni să mă îngrijească
Și nici să mă sădească pe pămînt,
Nu poate nimeni să se necăjească
Și să mă certe cu nici un cuvînt
Cum că s-ar fi trudit ca să mă crească.

Sînt liberă, trăiesc în libertate.
Și mîna hîdă a nici unui rob
Și a nici unui ins din vreo cetate,
Mînate de nesațul lor neghiob,
Nu mi-au atins podoabele curate.

Ci de-ai să vii pe pajiștea de cituri
În Nejdul din Arabia, cîndva,

Departe de grădinile cu ziduri,
Mă vei găsi : acolo-i țara mea,
Sub strălucirea altor răsărituri.

Acolo, unde-n șoapte care-adie
N-ajunge om cu chipul veștejit,
Pe pajiști largi, trăiesc cu bucurie
În cîntec de albină fericit
Și cu-a gazelelor tovărășie.

Acolo, frate-al sihăstriei mele
E doar pelinul cel cu gust amar.
Mă îndrăgesc cei îndrăgiți de stele.
Alint i-am fost pe vremuri lui Agar,
Pe Ismail l-am vindecat de rele.

Sînt liber, și trăiesc în libertate !
Și sînt ca fetele de neam ales
Pe care nimeni nu le scoate
Pe la mezaturi, ca să deie ghes
Vînzării lor în tîrgul din cetate.

Cu omul trîndav nu pot fi pereche,
Doar cel viteaz îmi știe-ntregul preț
Pe calu-i vînteș, ca în vremea veche,
Spre țelu-i sfînt gonește îndrăzneț,
Cu floarea mea înfiptă la ureche.

Aș vrea să vii odată pe la mine,
Cu dulcea mea mireasmă să te-mbăt,
În Nejdul cald, sub zările-i senine,
Cînd vîntul dimineții-adie-n văi
Rotind în juru-mi horele lui line.

Odoarea mea înmiresmată-l scaldă
Pe mult însinguratul beduin;
Iatr florile-mi ca de-un fior tresaltă
Ca să-i desfete pe toți cei ce vin
Și fac popas în preajmă-mi laolaltă.

Și-atunci cînd asprul cămilar începe
Să-mi zugrăvească frumusețî și har,
Chervanagii-nfășurați în zeghe
Stau să-l asculte și, oftînd arar,
Îi fură-o vrajă ce n-o pot pricepe.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun, într-un sfîrșit, *Cîntecul Bujorului.* Iacătă-l:

De-aș fi și înlăuntrul meu asemeni
Cum sînt pe dinafară-mpodobit,
Nu i-aș mai pizmui nicicînd pe semeni
Și nici nu m-aș mai plînge, negreșit.

E lăudat oriunde, bunăoară,
Bogatul meu veșmînt, de obicei,
Și sînt slăviți obrajii de fecioară
Cînd sînt la fel de rumeni ca ai mei.

Ci ochiul ce se-apleacă să mă vadă
Nu e cuprins de-un osebit răsfăț;
Nu sînt adus vreodată ca podoabă
În glastrele din sala de ospăț;
Nu-i nimeni ispitit să preamărească
Podoabele cu care mă-nfășor,

Și nu mi-e dată lauda firească
Ce se aduce celorlalte flori;

În larga strălucire din grădină
Nu mi se lasă nici un cin ales;
Ba chiar sînt smuls cu tot din rădăcină
Și izgonit afară prea ades.

Se pare că aș face numai silă
Și cum arăt la chip și cum miros.
Din ce pricină oare mă împilă,
De ce par o podoabă de prisos?

Vai! vai! Pricep! Pe cît mă duce gîndul,
Și-așa precum tot chibzuiesc mereu,
Pricina nu-i că roșu mi-e veșmîntul,
Ci inima, că-i neagră-n pieptul meu.

Dar ce pot eu cînd crîncena mea soartă
Așa mi-a fost menit dintru-nceput?
Rămîne-n veci strădanie deșartă
De-a fi altfel de cum ai fost făcut.

Cusururile de mi se măsoară,
Și inima mea neagră n-are preț,
Au dacă mă priviți pe dinafară,
Nu sînt ca un sarai de frumusețI?

Mă dau înfrînt. Vai, de-aș fi fost asemeni
Pe dinlăuntru ca pe dinafar,
Nu i-aș mai pizmui acum pe semeni
Și nu mi-aș plînge soarta cu amar.

Vai mie, vai ! Ge rînduială proastă
Îmi umple viața toată de urît !
Pe cît pricep, întreaga mea năpastă
Îmi vine de la inimă, și-atît !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și patra noapte

Urmă :

Iar acuma, cînd am sfîrșit cîntecele zefirului și ale florilor, am să vă spun, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, cîteva dintre cîntecele păsărilor. Iacătă mai întîi *Cîntecul Rîndunicii :*

Eu, de-mi fac totdeauna casă
Pe lîngă vreun privaz sub geamuri
Ori sub vreun zid de la terasă,
Și nu prin scorburi ori prin ramuri,
Și de nu fug de om fricoasă
Ca toate celelalte neamuri
De păsăret, e din pricină
Că-n ochii mei nimic nu este
Mai de folos pentru-o străină
(Iar ce vă spun nu e poveste !).
Deci între oameni îmi fac rostul,

Căci nu sînt de un neam cu mine ;
Așa zidindu-și adăpostul,
Un biet străin o duce bine.
Eu sînt de-a pururi călătoare
Și pot astfel să iau aminte
Ce viață duce omul care
E dăruit cu-nvăț și minte.
De ți-a fost scris să pleci departe
Pe drumurile pribegiei,
A vrut Allah să-ți facă parte
De sfînta lege-a ospeției.
Cînd îmi găsesc oblăduință
Pe la vreo casă undeva,
Nu-mi iau nicicînd îngăduință
Să le aduc vreo supărare
Celor ce locuiesc în ea, —
Și cuib zidesc, după putință,
Cuviincios, la umbra sa,
Din toate cîte sînt în stare
Să strîng cu trudă și răbdare
Pe lîngă maluri și izvoare.
Și chiar de le sînt spor la casă,
Nu cer să-mi dea din pîinea lor ;
Agoniseala mea de masă
N-o iau din bietul lor ogor ;
Încît străduniile-mi grele
Și faptul că nu cer pomană
Mi-aduc iubirea tuturor.
Altminteri poate multe rele,
Nu ocrotire, ci izgoană,
Mi-ar fi ghelirul după zbor.

Cînd rîd și cîntă laolaltă,
Rotesc prin preajma lor voioasă;
Ci zbor spre bolta lumii-naltă
Cînd masa lor și-o ospătează;
Căci doar la sfînta bucurie
Rîvnesc eu să le fiu ortac;
Nu la ospățul care-mbie
Un pîntec lacom la posmag;
Nu la ce au în farfurie,
Ci numai să le fiu pe plac;
La scumpa lor prietenie,
Nu la un bob de miei sărac.
Încît, trăind în cumpătare,
Nelacomă la bunul lor,
Mă bucur de-o iubire mare,
Și mă primește fiecare
În casa lui, ca pe-un odor
Pe care-l strîngi la piept cu dor.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Șoimului.* Iacătă-l:

Așa e, sînt tăcut! Adeseori
Sînt chiar posac de-a binelea, așa e!
Nu sînt privighetoarea ce-și răsfoaie
Într-una tereremu-obositor
Cu limba-i necercată de opor,
Umplînd de larmă codri și zăvoaie,
De-aduce peste capul tuturor
Năpastele înșiruite laie.

Sînt credincios al legilor tăcerii,
Și poate nici n-am altă însușire

Decît cea de-a tăcea, iar a vederii
E poate singura-mi desăvîrșire.
Cînd omul mă aduce în robie,
Stau chibzuit, iar gîndul niciodată
Nu mi-l arăt. Și n-are să mă vadă
Vreun ochi vreodată-n temnița-mi pustie
Plîngînd ruina vieții-mi de-altădată.

Pe drumurile-mi de robie grele,
Cunoașterea o caut eu, atît !
De-aceea și stăpînul vieții mele
M-a îndrăgit atît de mult încît,
De teamă să nu trag asupra-mi ura,
Mi-a pus pe frunte coif, să nu-ntărît
Pizmașii, căci ne dă învățătura
Coranul *sfînt : „Nu-ți arăta figura !"*

Iar limba, ca ispita să n-o poarte,
Îmi ferecă strîns ciocul, cu dichis,
Întocmai precum și la Sfînta Carte
„Să nu lași limba slobodă" e scris.

Pe urmă-mi priponește năpristan
Picioarele, în lanțuri zăngănind :
Cum cere și surata din Coran :
„Pe drumuri să nu umbli țopăind !"

Robia, pînă-n suflet doare-adînc,
Ci tot tăcut privesc jur împrejur,
Și niciodată nu am să mă plîng
De caznele pe care le îndur.

Și numai astfel, coapte îndelung
Sub coiful nopții, gîndurile mele
La cea mai naltă-nvățătură ajung,
Rod al tăcerii și-al răbdării grele.

Atunci ajung sultanii robi ai mei,
Și de pe pumnul lor domnesc mi-au zborul,
Apoi rotirea-naltă mi-o închei
Pe mîna lor punînd semeț piciorul.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Lebedei*. Este scurt și iacătă-l :

Stăpîn fiind pe dorul meu, deplin,
Sînt domn pe ape și pămînt și zare.
De nea mi-e trupul, gîtul mi-e un crin,
Iar pliscul un sipet de chihlimbar e.

Împărăția mea a prins culori
Din străluciri, din vis și-nsingurare.
Știu tainele din ape, știu comori
Ascunse, știu minunile din mare.

Și pe cînd eu călătoresc vîzlind
Pe propriile-mi vele-n depărtare,
Cel trîndav, stînd pe țărmuri, picotind,

Habar nu are de mărgăritare —
Din tot belșugul apei de argint
El știe numai spumele amare.

Și acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Albinei*. Iacătă-l :

Pe sub crînguri, prin muncele,
Acolo îmi fac eu casă;
Fără-a-i păgubi pe alții,
Îmi agonisesc de masă;
Iarba toată mă cunoaște
Și mă-ntîmpină voioasă.

La vreo floare, la vreo poamă,
Îmi las aripa să zboare,
Fără-a vătăma o poamă,
Fără-a supăra o floare.
Hrana dulce-o scot din ele,
Străvezie ca o boare.

Mă întorc pe urmă-acasă
Cu povara dobîndită,
La chiverniseala-mi scumpă,
La orînda chibzuită,
Și la calda mulțumire
Ce mi-a fost din veci menită.

Zidurile casei mele,
Cu dichisu-mpletiturii,
Sînt urmarea răzvedită-a
Chibzuielii și măsurii.
Fagurii sînt însuși rodul
Legilor arhitecturii.

Chiar și Euclid vestitul,
De-ar putea cumva să vie,
Ar avea ce să învețe
În lumina aurie,

Cercetînd cu minunare
Nalta lor geometrie.

Ceara mea și mierea dulce
Sînt urmare a științei
Ce s-a-mperecheat cu munca
Și cu sporul sîrguinții.
Ceara-i rodul trudei aspre,
Mierea este fructul minții.

Iar hatîrurile mele
Nu le dărui niciodată
Celor ce rîvnesc la ele,
Ci ca vrednică răsplată
Celor ce-mi îndură acul
Cu amărăciunea-i toată.

Dacă vrei alegorie
Pentru inimă și minte,
Ți-o înfățișez eu însămi,
Și străveche, și cuminte.
Cugetă, așadar, bine,
Căutînd să iei aminte!

Dacă jindui să te bucuri
De hatîrurile mele,
N-ai să poți fără să suferi
Răbdător necazuri grele,
Stăruințî ostenitoare,
Răni amarnice și rele.

Dragostea face ușoare
Toate cîte-s grele-n faptă.
Iată-ntreaga-nvățătură

Dintr-o pildă înțeleaptă.
Pilda de-o pricepi, cutează!
Dacă, nu, mai bine rabdă!

Și acuma, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun, dacă binevoiți, *Cîntecul Fluturelui.* Iacătă-l:

Eu sînt îndrăgostitul care arde
De-a pururea-ntr-un dor ca un venin
După făclia-mi scumpă. Mă închin
La legea ce mă duce înspre moarte:
Să pier arzînd în patimă și-n chin.

Și-n loc să-mi stingă dragostea nebună,
Cu toate cîte-ndur, iubita mea
Sporește dorul, ca să mă răpună,
Stîrnindu-mi nencetat nădejdea rea
Că voi putea să fiu cu ea-mpreună.

Ci dacă mă apropiu fericit,
Rotindu-mă-mprejuru-i ca un fur,
Mă-njunghie într-un hanger cumplit.
Nu, niciodată un îndrăgostit
N-a îndurat atîtea cîte-ndur.

Atunci făclia dragă îmi răspunde:
„Îndrăgostitule cu-adevărat
Nu-mi arunca osîndă grea pe frunte,
Și iartă-mă de cîte-ai îndurat,
Căci ca și tine ard în doruri crunte.

De-i dat unui îndrăgostit să ardă,
Nu-i greu de înțeles, pe cît se pare.

Ci mintea nu mai știe să se-mpartă
Cînd o iubită-ndură-aceeași soartă, —
Și-aceasta-i lucrul cel mai de mirare.

Că, iată, focul m-a-ndrăgit la fel,
Așa cum eu te-am îndrăgit pe tine ;
Mă prinde-n luminosul lui inel,
Mă mistuie cu multele-i suspine
Și cu dogoarea care arde-n el.

Mă caută cu ochii nesătui,
Să-mi soarbă și suflarea și ființa ;
Ci patima-i nu știu cum s-o descui,
Și nu își poate împlini dorința
Decît topindu-mă-n iubirea lui.

Cu focul ne-au răpit din casa mea
Pe mine și pe dulcea-mi soră, mierea.
Pe urmă, între mine-atunci și ea
Au așternut o depărtare grea,
Și lacrimi fără număr, și tăcerea.

Rămîn supusa-naltului meu crez :
A arde spre-a da altora lumină !
Cu lacrimi drumu-acesta îl urmez,
Cum soarta însăși mi l-a scris haină.
Și-astfel mă mistui, ca să luminez !“

Așa-mi șopti făclia. Și-atunci focul
Se-ntoarse înspre noi și glăsui :
„De ce vă plîngeți oare nenorocul
Că-n flăcările mele veți pieri,
Cînd astfel dorul vostru-și află locul ?

Ferice de acei ce beau, cînd eu
Le sînt paharnic ! Mărul fericirii
Îl gustă cel ce piere-n sînul meu.
Murind astfel, înfruntă legea firii,
Spre-a se supune legilor iubirii !"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și cincea noapte

Urmă :

Iar acuma, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Pupezei*. Iacătă-l :

Cînd, după drum vîslit în toată graba,
Semn de iubire trainică-am adus
Scrisorile reginei de la Saba,
Cea cu ochi lungi și sinilii, mi-a spus
Întrauritul rege : „Nu degeaba,
O, pupăză, te-ai străduit pe sus,
Căci mi-ai adus o veste care-mi place
Și care-i face inima să joace !"

Și Solomon m-a copleșit atunci
Cu toate binefacerile lui,
M-a-ncununat cu-aceste pene lungi
Ce-mi sînt și-acum pe frunte falnic tui,
M-a învățat înțelepciune-adîncă
Ce și acuma-i vie-n mine încă.

De-aceea mă întorc adeseori,
În pace sfîntă și-n singurătate,

Să-mi torc prin minte iar acel fuior
Al cugetării lui prealuminate,
Cu toată-nvățătura ce mi-a dat
În ceasu-acela pururi neuitat.

Spunea: „Să știi, o, pupăză cuminte,
Că dacă omul ar lua aminte
Și dacă s-ar trudi atît cît poate
Să-și lumineze iscusita minte,
Cu-nțelepciunea ar putea străbate
La tîlcu-ascuns al lucrurilor toate.

Iar cugetul, de-ar fi, și-ar stărui,
Neprihănit spre tot ce-i bun să-ndemne,
Cu limpezime ar putea ceti
Tot adevărul răzvedit în semne.

I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!
Către soliile nepipăite,
Ar dobîndi fără de amăgire
Luminile cele mai sus de fire.

De-ar fi curat lăuntrul, drept dobîndă
I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!
Și s-ar lăsa văzută tuturor
Cereasca noastră Dăscăliță sfîntă.

Cînd oamenii s-ar lepăda pe veci
De haina strîmtă-a dragostei de sine,
Întreaga viață-ar fi doar zări senine,
Iar mintea n-ar fi cuib de gînduri reci.

Și-atunci simțirea ar putea răzbate
La-naltul punct de echilibru, cînd,

Ca doctor sieşi, fiecare gînd
Ar fi a spiritului sănătate.

Atunci doar, cu-al nădejdii vînturar
Vei şti să-ţi răcoreşti în suflet buba,
Myrobolanul de alint să-ţi fierbi,
Sebestul îndreptărilor, jujuba
Bunăvoinţii, tamarindul rar
Al dreptei călăuze, şi-alte ierbi;

Să te sfarmi în mojarul suferinţii,
Şi să te cerni prin sita umilinţii,
Şi să-ţi dai singur leacul potrivit
La boala sufletului chinuit,
Cînd, după veghea nopţii, dimineaţa,
Prietena din Cer şi-arată faţa.

Căci cel care nu ştie-un tîlc să tragă
Din scîrţîitul porţii în ţîţînă,
Din zumzetele muştei, dintr-o-ntreagă
Foire de gîngănii prin ţărînă,
Cel ce nu izbuteşte să-nţeleagă
Şoptitul ploii-n plopii-nalţi şi drepţi,
Mirajul zării, alba promoroacă,
Nu e din rîndul celor înţelepţi.

Şi, după ce spuse cîntecele acestea ale florilor şi ale păsărilor, Tohfa copilandra tăcu. Atunci, din toate părţile, se înălţară strigătele de minunare ale ginnilor cuprinşi de înflăcărare. Iar şeicul Eblis veni de-i sărută picioarele; iar reginele, vrăjite peste fire, cu ochii uzi, veniră s-o sărute. Şi toţi laolaltă, cu ochii şi cu mîinile, se porniră să facă nişte schime şi nişte semne care vroiau să mărturisească limpede: „Ni s-a înnodat limba de minunare, iar vorbele nu mai pot să ne iasă din gură!"

Pe urmă începură să țopăie pe sofale icnind și să-și vînture picioarele în sus, ceea ce vroia să mărturisească limpede, în graiul lor de ginni : „A fost tare frumos ! Ai strălucit ! Sîntem vrăjiți. Îți mulțumim !“ Iar efritul Maimun, ca și soțul său întru urîciune, se sculă și se porni să dănțuiască, cu mîna la spate, ceea ce vroia să mărturisească răzvedit în rostirea lui : „Sînt nebun de minunare !“

Iar Tohfa, tulburată la vederea urmării ce-o avuseseră cîntecele și stihurile sale asupra ginnilor, le spuse :

— Pe Allah.! o, stăpînii mei și stăpînele mele, dacă nu aș fi ostenită, v-aș mai fi spus și alte cîntece și stihuri despre celelalte flori mirositoare, despre ierburi și despre păsări, mai cu seamă cîntecul privighetorii, al prepeliței, al graurului, al canarului, al turturelei, al porumbelului obișnuit și al porumbelului gulerat, al sticletelui, al păunului, al fazanului, al potîrnichiii, al găii, al vulturului, al pajerei, al struțului ; și v-aș fi spus și cîntecele unor făpturi cumu-s : ciinele, cămila, calul, colunul, măgarul, girafa, gazela, furnica, oaia, vulpea, capra, lupul, leul și încă multe altele. Ci, inșallah ! avem să ne mai întîlnim cu alt prilej. Acuma, îl rog pe șeicul Eblis să mă ducă îndărăt în saraiul emirului drept-credincioșilor, stăpînul meu, care trebuie să fie la mare îngrijorare din pricina mea. Și iertați-mă că nu pot să stau la tăierea-împrejur a copilului și la nunta tinerei efrite. Zău că nu pot !

Atunci șeicul Eblis îi zise :

— Într-adevăr, o, Vrajă a Inimilor, inima noastră se mohorăște aflînd că vrei să ne părăsești atîta de curînd. Oare nu s-ar găsi vreo cale să mai stai cu noi oleacă ? Ne-ai făcut să gustăm dulceața, și-acuma ne-o iei îndărăt de la buze ? Allah fie cu tine, o, Tohfa ! mai bucură-ne cu cîteva clipe !

Și Tohfa răspunse :

— Zău că lucrul acesta este mai presus de puterile mele. Și trebuie să mă întorc la emirul drept-credincioși-

lor, întrucît, o, şeicule Eblis, ştii bine că fiii pămîntului nu pot să se bucure de fericirea adevărată decît pe pămînt. Iar sufletul meu este trist că se află atîta de departe de semenii lui ! O, voi toţi, nu mă ţineţi aici mai mult, împotriva inimii mele !

Atunci Eblis îi zise :

— Pe capul şi pe ochii mei ! Ci vreau mai întîi, o, Tohfa, să-ţi spun că îl cunosc pe fostul tău dascăl de cîntec, minunatul Isac Ibn-Ibrahim din Mossul.

Pe urmă zîmbi şi zise :

— Şi la fel mă cunoaşte şi el, întrucît, într-o anume seară de iarnă, s-au petrecut între noi nişte lucruri pe care nu am să preget a ţi le istorisi, inşallah ! într-o bună zi, la rîndu-mi. Întrucît povestea legăturilor mele cu el este o poveste lungă ; iar el pesemne că încă nu a uitat felurile de-a ţine lăuta, aşa cum l-am învăţat eu, nici copilandra de-o seară pe care i-am rostuit-o. Şi nu este acuma ceasul potrivit de a-ţi povesti toate astea, de vreme ce eşti atît de grăbită să te întorci la emirul drept-credincioşilor. Oricum, nu are să se poată spune că ai plecat de la noi fără nimic în mînă. Drept aceea, vreau să-ţi arăt un meşteşug de-al lăutelor, de pe urma căruia ai să fii proslăvită de lumea toată şi ai să fii şi mai iubită de stăpînul tău califul

Iar ea răspunse :

— Fă cum ţi se pare mai bine.

Atunci Eblis luă lăuta copilei şi cîntă pe ea o manea proaspăt născocită, cu nişte întoarceri minunate, cu nişte repetiri nemaiauzite şi cu nişte tereremuri desăvîrşite Iar dulcei Tohfa, auzind cîntarea aceea, i se păru că tot ce învăţase ea pînă în ceasul de-atunci fusese numai greşeală, iar ceea ce învăţa acuma de la şeicul Eblis — afurisit să fie el !— era chiar obîrşia şi temeiul tuturor cîntărilor.

Şi se bucură la gîndul că are să-i poată face să asculte acea manea nouă şi pe stăpînul ei, emirul drept-credincioşilor, şi pe Isac Al-Nadim. Şi, ca să fie încredinţată că nu are să greşească, dori să cînte şi ea maneaua auzită, de faţă cu cel care o născocise. Aşa că îşi luă alăuta din mîinile lui Eblis şi, călăuzindu-se după pestreful de început pe care i-l lălăi şeicul, repetă în chip desăvîrşit cîntecul. Şi ginnii toţi strigară :

— Este minunat !

Iar Eblis îi spuse :

— Iacătă că acuma, o, Tohfa, ai ajuns la capătul cel mai de sus al măestriei. Aşa că vreau să-ţi scriu o dovadă pecetluită de toate căpeteniile ginnilor, prin care să fii cunoscută şi adeverită drept cea mai bună cîntăreaţă cu lăuta de pe pămînt. Şi, chiar prin firmanul acela, am să-ţi dau numele de „isprăvniceasa păsărilor". Întrucît stihurile pe care ni le-ai spus şi cîntecele cu care ne-ai cinstit te dovedesc fără de pereche, şi ţi se cade să fii fruntea păsărilor cîntătoare.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi şasea noapte

Urmă :

Iar şeicul Eblis porunci să fie chemat diacul cel mai de seamă, care luă o piele de cocoş şi o pregăti, atunci, pe loc, pentru firmanul cu pricina. Pe urmă aşternu pe pielea aceea, cu o scriitură frumoasă, în slove kufice, nişte rînduri desăvîrşite, întocmai precum i le spunea şeicul

Eblis. Și fu însemnat și hotărît, în izvodul acela, că tînăra Tohfa era de aci înainte isprăvniceasa păsărilor, și că, prin firman anume, era căftănită sultană a lăutăreselor și a tuturor cîntărețelor. Iar hrisovul fu pecetluit cu pecetea șeicului Eblis, și cu peceţile celorlalte căpetenii ale ginnilor, și cu peceţile reginelor ginnilor. Și, cînd totul fu gata, firmanul fu strîns într-un sipeţel de aur și fu înmînat cu mare pohfală minunatei Tohfa, care îl luă și îl duse la frunte, mulţumind.

Atunci Eblis le făcu un semn celor din jurul său, și numaidecît se și iviră niște ginni hamali, fiecare împovărat cu cîte o ladă. Și puseră dinaintea strălucitei Tohfa lăzile acelea care, în număr de douăsprezece, erau toate la fel. Iar Eblis le deschise una cîte una, spre a-i da putinţa dulcei Tohfa să vadă ce se afla în ele, spunîndu-i :

— Sînt ale tale !

Or, lada cea dintîi era plină numai cu nestemate ; cea de a doua, cu dinari de aur ; cea de a treia, cu drugi de aur ; cea de a patra, cu giuvaieruri orfăurite ; cea de a cincea, cu candelabre de aur ; cea de a șasea, cu poame zaharisite și cu myrobolan ; cea de a șaptea, cu albituri de mătasă ; cea de a opta, cu sulemeneli și cu parfumuri ; cea de a noua, cu tot soiul de lăute ; cea de a zecea, cu tablale de aur ; cea de a unsprezecea, cu haine de zarpa ; iar cea de a douăsprezecea, cu haine de mătase de toate culorile.

Și, după ce Tohfa se uită la toate cîte se aflau în cele douăsprezece lăzi, Eblis le făcu un alt semn hamalilor, care numaidecît luară iarăși lăzile în spinare și se orînduiră frumos în urma luminoasei Tohfa. Atunci reginele ginnilor veniră plîngînd să-și ia rămas bun de la isprăvniceasa păsărilor ; iar regina Kamariya îi spuse :

— O, sora mea, pleci de la noi, vai ! ci să ne îngăduiești măcar a veni din cînd în cînd în iatacul în care locuiești și să ne bucurăm ochii cu chipul tău pierzător de

minți. Ci mai binevoiește și ca, de aci înainte, în loc de a rămîne nevăzută, să iau o înfățișare de fiică a pămîntului și să te trezesc din somn cu suflarea mea!

Iar Tohfa zise :

— Cu tot dragul inimii, o, sora mea Kamariya. Da, de bună seamă! am să fiu bucuroasă să mă trezesc sub răsuflarea ta și să te știu culcată lîngă mine.

Și iarăși se mai sărutară încă o dată și își spuseră un potop de salamalecuri și un potop de jurăminte drăgăstoase.

Atunci Eblis veni și își îndoi spinarea dinaintea copilandrei, și o luă călare pe grumazul lui. Și, în vîrvora bunărămasurilor și a oftărilor de păreri de rău, își luă zborul cu ea, urmat îndeaproape de către ginnii hamali care aduceau pe spinările lor lăzile. Și, într-o clipire de ochi, ajunseră cu toți, fără de necaz, în iatacul emirului drept-credincioșilor, la Bagdad. Iar Eblis o așeză cu gingășie pe Tohfa în patul ei ; iar hamalii orînduiră frumos pe lîngă pereți cele douăsprezece lăzi. Și, după ce sărutară pămîntul dinaintea isprăvnicesei păsărilor, plecară toți, cu Eblis în frunte, fără a face nici un pic de zarvă, precum veniseră.

O, cînd Tohfa se văzu în odaia ei și în patul ei, i se păru că nici nu ieșise vreodată din iatac ; și gîndi că toate cîte i se întîmplaseră nu fuseseră decît un vis. Încît, spre a se încredința de adevărul părerilor ei, își luă alăuta, și-o struni, și cîntă cu ea, în felul cel nou pe care îl învățase de la Eblis, ticluind niște stihuri repetite. Iar hadîmbul care păzea iatacul auzi sunetele lăutei și cîntecul, în odaie, și strigă : „Pe Allah! acesta-i cîntecul stăpînei mele Tohfa!“ Și se repezi afară, fugind ca un ins gonit de o liotă de beduini, și, împiedicîndu-se și ridicîndu-se iarăși, atîta de tulburat era, ajunse la căpetenia hadîmbilor Massrur spătarul, care sta de strajă, după obiceiul lui, la ușa emirului drept-credincioșilor. Și-i căzu la picioare, bîlbîind :

— Ya sidi ! ya sidi !

Massrur îi zise :

— Ce-ai păţit ? Şi ce cauţi aici la ceasul acesta ?

Şi hadîmbul spuse :

— Dă fuga, ya sidi, şi scoală-l pe emirul drept-credincioşilor ! Aduc veste bună !

Iar Massrur începu să-l certe, spunîndu-i :

— Au tu ai înnebunit, o, Sawab, de mă crezi în stare să-l scol la ceasul acesta pe stăpînul nostru califul ?

Ci hadîmbul o ţinea într-una pe-a lui, şi ţipa atîta de tare încît pînă la urmă califul auzi zarva şi se trezi. Şi întrebă din odaia sa :

— Ya Massrur, ce-i cu tărăboiul acela ?

Iar Massrur, tremurînd, răspunse :

— Este Sawab, o, doamne al meu, paznicul de la harem, care a venit la mine să-mi spună : „Scoală-l pe emirul drept-credincioşilor !“

Şi califul întrebă :

— Ce ai să-mi spui, o, Sawab ?

Iar hadîmbul nu putu decît să îngaime :

— Ya sidi ! ya sidi !

Atunci Al-Raşid îi spuse uneia dintre copilele roabe care îi vegheau somnul în iatac

— Du-te de vezi ce este.

Şi copila se duse la hadîmb şi îl aduse înlăuntru pe cel ce păzea iatacul. Iar hadîmbul era într-o stare atîta de aparte încît, cînd îl văzu pe emirul drept-credincioşilor, uită să mai sărute pămîntul dinainte-i, şi îi strigă de parcă ar fi vorbit cu vreunul dintre semenii lui întru hadîmbie :

— Yallah, repede, scoală-te ! Stăpîna mea Tohfa este în odaia ei, şi cîntă din gură şi din lăută. Haide repede, vino s-o auzi, bre !

Iar califul, uluit, se uită la rob fără a putea să rostească o vorbă. Şi celălalt îi zise :

— Au tu n-ai auzit ce ţi-am spus ? Nu sînt smintit, pe Allah ! Îţi spun că stăpîna mea Tohfa şade în odaia ei de culcare, şi cîntă din lăută şi din gură ! Haide iute ! Dă zor !

Iar Al-Raşid se sculă şi îşi puse în mare grabă cea dintîi haină care i se brodi sub mînă, fără ca de altminteri să priceapă o iotă din toate vorbele hadîmbului, căruia îi zise :

— Vai de capul tău ! Ce tot îndrugi ? Cum de cutezi să-mi vorbeşti despre stăpîna ta El Sett Tohfa ? Au tu nu ştii că a pierit din odaia ei, măcar că şi uşile şi ferestrele erau închise, şi că vizirul meu Giafar, care ştie tot, mi-a arătat că pieirea ei nu este lucru curat, ci-i fapta ginnilor şi-i urmarea răutăţilor lor ? Şi nu ştii că de obicei nu s-a văzut să se mai întoarcă îndărăt cineva pe care l-au luat ginnii ? Vai de capul tău, o, robule care cutezi să vii şi să-l scoli din somn pe stăpînul tău, din pricina vreunui vis aiurea pe care l-ai copt în creierii tăi cei negri !

Iar hadîmbul spuse :

— Nu e vis, ci-i aieve ! Şi nici nu mănînc pleve ! Aşa că scoală-te fără gîlceve, şi vino s-o vezi, după multele-ţi chinuri, cum îţi păre-ve cea mai minunată fiică a maicii Eve !

Şi califul, în pofida ciudei, nu se putu opri să nu izbucnească în hohote de rîs, încredinţîndu-se de sminteala răzvedită a hadîmbului Sawab. Şi îi zise :

— Dacă spusele tale sînt adevărate, are să fie spre norocul tău, întrucît am să te slobozesc din robie şi am să-ţi dăruiesc o mie de dinari de aur ; da dacă totul este amăgire, şi pot să-ţi spun de pe acum că este amăgire, fiind urmarea unui vis de harap, am să poruncesc să fii răstignit pe cruce !

Şi hadîmbul, ridicînd mîinile înspre cer, strigă :

— O, Allah, o, Ocrotitorule, o, Doamne al mîntuirii, fă ca să nu mă fi amăgit vreun vis ori vreo închipuire de-a minţilor mele negre !

Şi porni înainte, croind calea califului şi spunînd :

— Urechea este pentru auzit, şi ochiul pentru văzut. Vino, dar, să vezi şi să auzi, cu ochiul şi cu urechea ta !

Iar cînd Al-Raşid ajunse la uşa iatacului, auzi sunetele de lăută şi glasul dulcei sale Tohfa cîntînd. Şi chiar atunci cînta în chipul cel nou pe care îl învăţase de la şeicul Eblis. Şi Al-Raşid, buimăcit şi de-abia izbutind să-şi ţină firea care îşi şi luase zborul, băgă cheia în zăvorul uşii ; ci mîna lui nu izbuti să descuie, atîta de tare îi tremura. Într-un sfîrşit, după cîteva clipite, îşi luă inima în dinţi şi, opintindu-se în uşa care se dete la o parte, intră rostind : „Bismillah ! Prăpădit să fie pîrdalnicul ! Mă adăpostesc întru Allah faţă de vicleniile lui !“

Cînd îl văzu în uşă pe emirul drept-credincioşilor, buimăcit cum era şi tremurînd de tulburare, Tohfa se ridică repede şi se repezi să-l întîmpine. Şi îl cuprinse în braţe şi îl strînse la pieptul ei. Iar Al-Raşid scoase un ţipăt de parcă şi-ar fi dat sufletul, şi căzu lat, fără de simţire, cu capu-naintea picioarelor. Iar Tohfa îl stropi cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, şi îl şterse pe tîmple şi pe frunte, pînă ce îl trezi din leşin. Şi emirul şezu un răstimp ca un om beat. Şi lacrimile îi curgeau de-a lungul obrajilor şi îi udau barba. Şi, după ce îşi veni în simţiri de-a binelea, putu să-şi plîngă slobod într-un sfîrşit toată bucuria la pieptul mult iubitei sale, care şi ea plîngea la fel. Iar vorbele pe care şi le spuseră, şi mîngîierile cu care se alintară fură mai presus de toate vorbirile. Şi Al-Raşid îi spuse :

— O, Tohfa, de bună seamă că plecarea ta este un

lucru nemaipomenit, dar întoarcerea ta este şi mai grozavă şi întrece orice închipuire.

Iar ea răspunse :

— Pe viaţa ta, o, doamne al meu, aşa este ! De ce-ai să mai spui după ce am să-ţi istorisesc tot şi am să-ţi arăt tot ?

Şi, fără a-l mai lăsa să aştepte, îi povesti despre intrarea tăcută a şeicului cel bătrîn în iatac, despre dănţuirea beată a lui Eblis, despre coborîrea pe la umblători, despre calul cu aripi, despre şederea la ginni, şi mai ales despre frumuseţea reginei Kamariya, despre mîncăruri şi despre cinstiri, despre cîntecele florilor şi ale păsărilor, despre învăţătura ce-o căpătase de la Eblis şi, într-un sfîrşit, despre firmanul cu care o căftănise isprăvnicească a păsărilor.

Şi desfăşură dinainte-i firmanul cu pricina, scris pe pielea de cocoş. Pe urmă îl luă pe calif de mînă şi îi arătă, una cîte una, cele douăsprezece lăzi cu tot ce se afla în ele, pe care nici o mie de limbi nu ar fi în stare să le zugrăvească, şi nici o mie de hîrţoage să le înscrie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi lăzile acelea ajunseră mai tîrziu izvorul bogăţiilor neamului Bani-Barmak şi ale neamului Bani-Abbas.

Cît despre Al-Raşid, apoi acesta, de bucurie că o găsise iarăşi pe preaiubita-i Vrajă a Inimilor, porunci să se

împodobească și să se lumineze tot Bagdadul, de la un cap la altul, și dete niște ospețe strălucite, la care nu fu uitat nici un om sărac. Și, cu prilejul acelor ospețe, Isac al-Nadim, care fu ridicat mai mult ca oricînd în fală și în dregătorii, cîntă dinaintea norodului cîntecul pe care Tohfa, din îndatorință, nu pregetase să i-l împărtășească, și pe care ea însăși îl învățase de la Eblis — afurisit să fie el pururea!

Iar Al-Rașid și Vraja-Inimilor nu conteniră să trăiască o viață plăcută, în huzur și dragoste, pînă la venirea cea de neabătut a Slujitoarei mormintelor.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, povestea copilandrei Tohfa, Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor.

Iar regele Șahriar se minună de povestirea aceasta a Șeherezadei, pînă peste marginile minunării, mai cu seamă de stihurile și de cîntecele despre flori și despre păsări, și în deosebi de *Cîntecul Bufniței* și de *Cîntecul Șoimului*. Și cugetă în sinești: „Pe Allah! Fata aceasta a vizirului meu a fost pentru mine o binecuvîntare fără de preț. Iar unei ființe cu harurile și cu însușirile ei nu i se cade moartea. Așa că, pînă a mă hotărî pe deplin în privința ei, se cuvine să mai chibzuiesc o bucată de vreme. Și-apoi, poate că o mai avea și alte istorii nu mai puțin minunate să-mi povestească!" Și se simți cuprins de o voioșie cum nu mai avusese vreodată pînă atunci, de nici nu se mai putu opri să n-o strîngă deodată pe Șeherezada la inima lui, și să-i spună:

— Binecuvîntate să fie femeile ca tine, o, Șeherezada! Povestea aceasta m-a tulburat pînă peste poate, dat fiind cîntecele despre flori și despre păsări pe care le cuprinde, și multa învățătură cu care aceste stihuri m-au îmbogățit. Așa încît, o, fiică preacurată și sfioasă a vizirului meu, dacă mai ai una sau două sau trei sau patru povești ca aceasta să-mi istorisești, nu pregeta să începi. Întrucît îmi simt sufletul în seara aceasta, ușurat și în-

seninat de vorbele tale, iar inima mi-e răpită de dulceaţa limbii tale !

Iar Şeherezada răspunse :

— Nu sînt decît roaba stăpînului meu regele, iar laudele lui sînt mai presus de harurile mele. Ci, devreme ce aşa doreşti, mi-ar plăcea să-ţi istorisesc unele fapte de-ale unor femei şi de-ale unor cavaşi de agie, şi cîteva alte lucruri asemenea, da tare mi-e teamă ca nu cumva vorbele mele să-ţi supere cugetul şi dragostea ce-o ai pentru buna purtare, dar fiind că în ele se cuprinde şi oleacă de slobozenie şi de cutezanţă. Întrucît, o, rege al vremilor, de obicei norodul nu prea ţine seama de sfioşenii, iar vorbele lui sar uneori peste mărginile cuviinţei. Dacă, dar, vrei să nu ţin seama de acestea, n-am să ţin ; iar dacă vrei să tac, am să tac.

Şi regele Şahriar spuse :

— Hotărît, Şeherezada, poţi să vorbeşti ! căci nimic n-ar mai putea să mă minuneze din partea femeilor, şi cunosc că ele se asemuie cu o frînghie răsucită ; şi e lucru ştiut de toată lumea că, atunci cînd vrei să îndreptăţi o funie răsucită, o răsuceşti şi mai rău ; iar dacă stărui, o rupi. Aşa că vorbeşte fără sfială, întrucît înţelepciunea nu sălăşuieşte prea departe de noi, din ziua cînd s-a petrecut ticăloşia acelei soţii blestemate pe care o ştii !

Şi, la rostirea vorbelor acestora de la urmă, chipul regelui Şahriar se înnegură deodată, ochii i se posomorîră, sprîncenele i se încruntară, obrazu-i păli, iar cheful lui bun se schimbă într-un chef rău. Şi toate astea numai la amintirea stîrnită de necazul de odinioară. Încît, văzînd schimbarea aceea ce nu prevestea nimic liniştitor, micuţa Doniazada avu grijă să strige numaidecît :

— O, sora mea, mă rog ţie ! grăbeşte de ne povesteşte ce ne-ai făgăduit despre căpeteniile de agie şi despre femei, şi să nu-ţi fie frică de nimic din partea acestui rege luminat, care ştie prea bine că femeile sînt ca nestematele, unele cu pete, cu vătămături şi cu metehne, iar altele curate, străvezii şi neprihănite.

Și are să știe mai bine decît tine și mai bine decît mine să facă osebirea cuvenită, și să nu ia pietrele drept giuvaieruri.

Iar Șeherezada zise :

— Adevăr grăiești, o, micuțo ! Încît, cu tot dragul inimii, am să-i povestesc stăpînului nostru *Povestea lui Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari și a cavașilor lui de la agie și toate cîte au pățit ei !*

CUPRINSUL

POVESTEA CARȚII MAGICE 5
POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ A CRĂIȘORULUI DIAMANT 66
CÎTEVA NĂZDRĂVĂNII ȘI CÎTEVA PARIMII DEALE DASCĂLULUI LAFURILOR ȘI PERDAFURILOR 133
POVESTEA COPILANDREI VRAJA INIMILOR, ISPRĂVNICEASA PĂSĂRILOR 159

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(14)

NOPȚILE 938—1001

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1974
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru versiunea românească toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.)

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome huitième, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f.a.).

Versiunea coroborată cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume), Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA LUI BAÎBARS ȘI A ISPRAVNICILOR SĂI DE AGIE

Se povestește — ci Allah cel nevăzut este singur știutor ! — că a fost odată, în țara Egiptului, la Cairo, un sultan dintre sultanii cei mari și puternici din neamul cel preavestit al baharenilor turcomani. Și numele lui era de sultanul Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari. Iar sub domnia lui Islamul strălucea cu o strălucire cum nu se mai pomenise vreodată, iar împărăția se întindea falnică de la capătul cel mai depărtat al Răsăritului pînă la hotarele cele afunde ale Apusului. Iar pe fața pămîntului lui Allah și sub cerul siniliu nu mai rămăsese în picioare nimic din zidurile de cetăți ale frîncilor și ale nazareenilor, ai căror regi ajunseseră ca un preș pe sub picioarele sale. Iar prin cîmpiile cele verzi și prin pustiuri și pe ape nici un glas nu se mai ridica afară de glasul celui drept-credincios, și nici un pas nu mai răsuna afară de pasul celui mergător pe calea cea dreaptă. Or, binecuvîntat fie în veci acela carele ne-a arătat calea, preafericitul fiu al lui Abdallah khoreișanul, domnul și stăpînul nostru Ahmad-Mahomed, trimisul lui Allah — asupra-i fie rugăciunea, pacea și binecuvîntările cele neprihănite. Amin !

Or, sultanul Baîbars îşi iubea norodul, iar norodul îşi iubea sultanul ; iar tot ceea ce, mai de aproape ori mai de departe, avea vreo legătură cu norodul, fie obiceiuri şi năravuri, fie datini şi credinţe de-ale locului, toate îi şedeau la inimă pînă peste poate. Încît nu numai că îi plăcea să le vadă pe toate cu ochiul lui şi să le audă cu urechea lui, ci se desfăta cu istorisiri şi cu ascultarea poveştilor ; şi îi ridicase în cinurile cele mai de sus pe toţi musaipii, şi pe toţi străjerii, şi pe toţi cei ce ajungeau la el şi ştiau să-i povestească frumos fapte din trecut ori să-i înfăţişeze lucruri din vremile sale.

Şi-aşa, într-o noapte, cînd se afla mai cu chef ca de obicei să asculte şi să înveţe, îi strînse pe toţi ispravnicii de la agia din Cairo şi le spuse :

— Vreau să-mi povestiţi în seara aceasta tot ce ştiţi mai vrednic de a fi povestit.

Iar ei răspunseră :

— Pe capul şi pe ochii noştri ! Ci va vroi stăpînul nostru să-i povestim ceea ce ni s-a întîmplat chiar nouă, ori ceea ce am aflat de la alţii ?

Şi Baîbars spuse :

— Asta-i o întrebare grea. Drept care, sînteţi slobozi să povestiţi fiecare ce vreţi, ci numai cu înţelegerea ca să fie cu totul şi cu totul de-a mirărilea !

Iar ei răspunseră :

— Hei, uallah, o, stăpîne al nostru ! mintea noastră este roaba ta, ca şi limba şi credincioşia noastră !

Şi cel dintîi care veni dinaintea lui Baîbars spre a începe, fu un ispravnic de agie pe care îl chema Moin Al-Din, şi care era ros pînă în ficaţi de dragostea de femei şi sta cu inima pururea zăcăşită în fustele lor. Şi, după urările de viaţă lungă aduse sultanului, grăi :

— Eu, o, rege al vremilor, am să-ţi povestesc o păţanie de pomină de-a mea, şi care mi s-a întîmplat în anii dintîi ai slujbei mele !

Şi istorisi astfel :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DINTÎI ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că atunci cînd am intrat în slujbă la agia din Cairo, sub poruncile căpeteniei noastre Alam Al-Din Sanjar, aveam o faimă amarnică, și orice plod de codoș, ori de căţea, ori de ticălos, ori de tîrfoștină, se înfricoșa de mine și fugea ca de prăpăd și mă ocolea ca pe o ciumă. Iar cînd treceam călare prin cetate, oamenii mă arătau cu degetul și îmi făceau cu ochiul a înţelegere, pe cînd alţii își așterneau pînă la pămînt, cu mîinile lor, salamalekurile cuviincioase cu care îmi întîmpinau trecerea. Iar eu îmi vedeam de drum, cu sufletul umflat în gușă.

Or, într-o zi, ședeam în curtea valiului, sprijinit cu spinarea de un zid, și cugetam la măreţia și la însemnătatea mea, cînd deodată văzui cum îmi cade din cer în poală ceva greu ca osînda de la judecata de apoi. Și era o pungă plină și pecetluită. Și o luai în mînă, și o golii în poala hainei mele. Și numărai o sută de drahme, nici una mai mult, nici una mai puţin. Și degeaba mă tot uitai în toate părţile, deasupra capului meu și de jur împrejur, că nu putui să dau cu ochii de nimeni care ar fi putut s-o scape jos. Și zisei : „Slavă Domnului, sultanul împărăţiilor Văzutului și Nevăzutului !“ Și lăsai fecioara să alunece la sînul tătînelui ei. Și-așa cu ea !

Și, a doua zi, slujba mă chemă iarăși la locul din ajun ; și mă aflam acolo de o bucată de vreme, cînd iacătă că îmi căzu în cap ceva greu și care mă mînie rău. Și mă uitai cu niște ochi roșii, și văzui, pe Allah ! că era o pungă plină, întru totul soră cu cea dragă părintelui său, pe care o cinstisem cu ocrotirea la pieptul meu. Și îi îngăduii și ei să se încălzească tot acolo, ca să-i ţină de tovărășie daică-si, și ca s-o feresc de ocara vreunor priviri nesăţioase. Și, ca și în ajun, ridicai capul și iar îl lăsai în jos, și îmi sucii gîtul

și-l răsucii, și mă învîrtii și iar șezui nemișcat, și mă uitai la dreapta și la stînga, ci fără a izbuti să dovedesc vreo urmă de-a celui care o trimisese pe acea dulce binevenită. Și mă întrebam : „Dorm ori nu dorm ?“ Și îmi răspundeam : „Nu dorm ! Nu, pe Allah ! nici vorbă de somn !“ Și, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, îmi strînsei poalele mantiei și ieșii de acolo cu un chip nepăsător, scuipînd pe jos la fiecare pas.

Ci a treia oară luai seama să fiu mai cu grijă. Și-așa că, de cum ajunsei lîngă zidul cu pricina, unde de obicei mă tolăneam fălos, mă întinsei pe pămînt și, prefăcîndu-mă că dorm, începui să sforăi scoțînd la pufnituri cît o turmă de cămile supărate. Și deodată, o, doamne sultane al meu, simții o mînă dulce că mă pipăie pe la brîu, căutînd habar n-am ce. Și, întrucît nu aveam nimic de pierdut în toată pipăiala aceea, lăsai mîna cu pricina să se strecoare de sus în jos înspre pacostea ei ; și, cînd socotii că se afundase pe calea cea strîmtă, la temeiul posadei, o prinsei iute, grăind :

— Încotro, o, sora mea ?

Și mă săltai în capu' oaselor, holbînd ochii, și văzui că stăpîna mîinii celei dulci, împodobită cu un ghiul de olmaz, care se ispitise pe acea cale a pierzării, era o copilandră vrăjită, o, doamne sultane al meu, ce se uita la mine rîzînd. Și era ca o iasomie. Și îi zisei :

— Noroc și voie-bună, o, stăpîna mea ! Și chilipirgiul și chilipirul lui sînt bunurile tale. Spune-mi numai în ce grădină ești trandafir, în ce mănunchi iasomie, și în ce livadă privighetoare, o, tu, cea mai ispititoare dintre fete ?

Și, rostind acestea, luai seama bine să nu carecumva să-mi scape.

Atunci fetișcana, fără de vreo sfială în mișcări ori în glas, îmi făcu semn să mă ridic și îmi zise :

— Ya Si-Moin, ridică-te și vino după mine, dacă dorești să știi cine sînt și care îmi este numele.

Iar eu, fără a şovăi o clipită, întocmai ca şi cum aş fi cunoscut-o de cînd lumea, ori ca şi cum i-aş fi fost frate de lapte, mă ridicai şi, după ce îmi scuturai caftanul şi îmi potrivii pe cap cealmaua, pornii la zece paşi în urma ei, ca să nu trag luarea aminte asupra noastră, da fără s-o scap o clipită din ochi. Şi ajunserăm aşa la capătul unei fundături lăturalnice, unde îmi făcu semn că pot să mă apropiu fără teamă. Şi mă dusei la ea zîmbind şi, fără de zăbavă, dedei să-l fac pe copilul tătînelui să răsufle mireasma alături de ea. Şi, ca să nu par vreun prostălău ori vreun nătărău, scosei afară copilul cu pricina şi grăii :

— E zor mare, o, stăpîna mea !

Ci ea se uită la mine cu nişte ochi scîrbiţi şi îmi zise :

— Pune-l îndărăt, o, ispravnice Moin, că are să răceească.

Iar eu răspunsei cu supunere şi cu ascultare, şi adăugai :

— Nu este nimica împotrivă, şi tu eşti stăpîna, iar eu sînt cel miluit cu milele tale. Ci, o, copilă legiuită, întrucît ceea ce te ispiteşte nu este acadeaua aceasta groasă şi vîrtoasă, nici zebbul acesta cu toată dichiseala lui făloasă, pentru ce m-ai cinstit cu cele două pungi pline, şi m-ai pipăit pe la brîu, şi m-ai adus în fundătura aceasta întunecoasă, prielnică la zbeguri şi răzbeguri ?

Iar ea îmi răspunse :

— O, ispravnice Moin, eşti omul în care am cea mai desăvîrşită încredere din tot oraşul acesta, şi de aceea am venit la tine, mai degrabă decît la oricare altul. Ci pentru o cu totul altă pricină decît aceea la care gîndeşti tu !

Iar eu spusei :

— O, stăpîna mea, oricare ar fi pricina, s-a făcut ! Spune ce ajutor ceri de la robul pe care l-ai cumpărat pe două pungi de o sută de drahme ?

Iar ea zîmbi şi îmi spuse :

— Deie-ţi Allah viaţă lungă ! Iacătă ! Află, o, ispravnice Moin, că eu sînt o femeie îndrăgostită nebuneşte. Şi dragostea arde în lăuntrurile mele ca un foc pîrjolitor.

Şi, de-aş avea o mie de limbi şi o mie de inimi, patima mea tot n-ar fi mai aprigă, atîta sînt de plină de ea. Or, minunea mea nu e alta decît odrasla cadiului cetăţii. Iar aceasta-i o taină a dragostei. Şi s-a făurit o legătură pătimaşă, întemeiată pe înţelegere, pe făgăduieli şi pe jurăminte. Iar legăturile noastre ţineau de o bună bucată de vreme, şi ajunsesem nedespărţite, mîncam împreună şi ne adăpam din acelaşi ulcior, pînă cînd într-o zi cadiul, barba aceea afurisită, băgă de seamă legăturile noastre şi le reteză scurt, despărţind-o cu totul de lume pe odrasla lui, şi îmi spuse că are să-mi rupă mîinile şi picioarele dacă am să mai intru în casa lui. Şi de-atunci n-am mai putut s-o văd pe minunea mea. Şi chiar că spre a-mi uşura inima şi a-i aduce oleacă de bucurie m-am hotărît să vin să te caut, o, ispravnice fără de seamăn, ştiind că numai de la tine poate să ne vină bucuria şi uşurarea.

Or, eu, o, doamne sultane al meu, auzind vorbele copilandrei celei fără de asemuire pe care o aveam dinaintea ochilor, rămăsei minunat pînă peste marginile minunării şi îmi zisei în sine-mi : „O, Allah Atot-Puternice ! Au de cînd ar fi fugind copilandrele de copilandri şi căprioarele de ţapi ? Şi ce soi de patimă şi ce fel de dragoste or mai fi patima şi dragostea asta ? Şi cum să poată da mugur castravetele, dintr-o zi pînă a doua zi, dimpreună cu toate dichisurile lui, acolo unde ogorul nu este prielnic grădinăritului ?“ Şi, de minunare, îmi pleznii mîinile una de alta şi îi spusei fetişcanei :

— O, stăpîna mea, pe Allah ! nu pricep nimic din arătarea ta cea gingaşă ! Lămureşte-mă mai întîi cu de-amănuntul, pînă una alta. Întrucît, uallahi ! n-am mai auzit să se mai fi pomenit vreodată că de obicei căprioarele ar suspina după căprioare şi găinile după găini !

Iar ea îmi spuse :

— Taci, ispravnice, întrucît asta-i una dintre tainele dragostei, şi puţini oameni sînt făcuţi ca s-o priceapă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și opta noapte

Urmă :

...Ajungă-ți să știi că mă bizui pe tine ca să mă ajuți să intru în casa cadiului ; și, de-ai să faci așa, ai să dobîndești îndatorința unei femei care n-o să te uite.

Iar eu, auzind-o, mă minunai pînă peste poate și gîndii : „Hei, uallahi, o, jupîne Moin, iacătă-te acuma luat de codoș al unei muieri la altă muiere ! Asta-i o poveste care nu-și are asemuire între toate poveștile codoșlîcului ! N-avem nimica împotrivă, poți să iei toată angaraua în cîrca sufletului tău !

Și-i zisei copilei daurite :

— Porumbița mea, povestea ta este o poveste tare gingașă ; și, măcar că nu-i pricep nici capul, nici coada, ți-ai dobîndit supunerea mea, deopotrivă cu toată credința. Ci, pe viața ta ! cum pot eu să-ți fiu de folos în toate astea ?

Ea spuse :

— Înlesnindu-mi să ajung la minunea mea, fata cadiului !

Iar eu răspunsei :

— He, he ! o, turtureaua mea, unde sînt eu, și unde-i ea, fata cadiului, norocita aceea ? Pe mîntuirea ta cea dreaptă, depărtarea care ne desparte este cam mare !

Iar ea îmi spuse, cu glas înciudat :

— O, sărmane, au nu cumva crezi că aș fi atîta de zmintită încît să te pun să intri în odaia copilandrei ? Nu, pe Allah ! Ci vreau numai să-mi slujești drept cîrjă de

sprijin pe drumul meu spre vicleșug și tertip. Și am socotit că numai tu, o, ispravnice, ai putea să înfăptuiești ceea ce năzuiesc !

Iar eu spusei :

— Ascult și mă supun, și sînt o cîrjă oarbă și surdă în mîinile tale, mieluțeaua mea.

Ea atunci îmi spuse :

— Ascultă, așadar, și te supune. În noaptea aceasta, eu, împodobită ca un păun cu hainele mele cele mai frumoase, și învăluită în așa fel încît nimeni altcineva în afară de tine să nu mă cunoască în mahala, am să mă duc să mă așez lîngă casa cadiului, părintele minunii mele. Atunci, tu și cu străjerii pe care îi ai sub poruncile tale, călăuzindu-vă după mireasma ce are să se reverse din hainele mele, aveți să vă îndreptați înspre mine. Iar tu să vii cuviincios la mine și să mă întrebi : „Ce faci aici, la ceasul acesta tîrziu, singură în uliță, o, hanîmă doamnă ?" Iar eu îți voi răspunde : „Uallahi, o, vrednicule ispravnice, sînt o fată din mahalaua din mijlocul cetății, iar tatăl meu este unul dintre emirii sultanului. Or, astăzi, am plecat de acasă și din mahalaua noastră și m-am dus în tîrg ca să fac niște tîrguieli. Și, după ce am tîrguit ceea ce aveam de tîrguit, și după ce am arvunit ceea ce aveam de arvunit, am băgat de seamă că se făcuse tîrziu ; încît, cînd am ajuns în mahalaua noastră din inima cetății, am văzut că porțile cetății se și închiseseră. Și-atunci, nădăjduind să dau de vreun cunoscut la care să-mi petrec noaptea, m-am întors iar jos în tîrg ; ci, spre ciuda mea, nu găsii pe nimeni. Și, deznădăjduită că mă văd așa, eu, o fată de emir, fără adăpost în toiul nopții, venii să șed pe pragul casei acesteia de-aici, care mi s-a spus că este casa cadiului, ca să mă ocrotească umbra ei. Și, de cu ziuă, am să mă întorc la părinții mei, care pesemne că acum m-or socoti ca moartă, ori măcar ca pierdută." Tu atunci, o, ispravnice Moin, cum ești om deștept, ai să vezi că, într-adevăr, sînt îmbrăcată în haine bogate, și ai să gîndești : „Nu îi este

îngăduit unui musulman să lase în drum o femeie atîta de frumoasă și atîta de tînără, plină toată de mărgăritare și de giuvaeruri, care ar putea să fie siluită și prădată de niscaiva haimanale. Și-apoi, dacă în mahala s-ar petrece asemenea necaz, iacătă că chiar eu, ispravnicul Moin, aș fi răspunzător de nelegiuire, dinaintea stăpînului nostru sultanul. Așa că trebuie, într-un fel ori într-altul, s-o iau sub ocrotirea mea pe făptura aceasta minunată. Și-așa că am să pun să stea lîngă ea unul dintre oamenii mei înarmați, ca s-o vegheze pînă la ziuă, ori mai bine ar fi, și încă cu mult — întrucît nu am pic de încredere în străjile mele — să pun ochii, fără de zăbavă, pe vreo casă de oameni de treabă care s-o găzduiască cu toată cinstea pînă dimineață. Și, pe Allah ! nu văd unde ar putea să găsească ceva mai bun, în toate privințele, decît în casa stăpînului nostru cadiul, la poarta căruia a adus-o ursita să șadă. S-o ducem, așadar, în casa lui. Și am să culeg, fără de nici o îndoială, toate foloasele, fără a mai pune la socoteală că îndatorința ar putea face să se încline spre mine văpaia acestei copilandre, ai cărei ochi au și aprins în lăuntrurile mele un pojar." Și, cugetînd pe drept astfel, ai să zdrăngănești din veriga de la ușa cadiului, și ai să mă ajuți să intru în haremul lui. Și am să mă văd astfel la un loc cu minunea mea. Și dorul meu va fi împlinit. Și-aceasta-i socoata mea, o, ispravnicule. Și-aceasta-i lămurirea mea. Uassalam !"

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, îi răspunsei fetișcanei :

— Sporească-și Allah harurile asupra capului tău, o, stăpînă a mea. Aceasta-i o socoată minunată și lesne de făptuit. Deșteptăciunea e un dar de la Atoate-Împărțitorul."

Și pe dată, hotărînd dimpreună cu ea ceasul întîlnirii, îi sărutai mîna ; și ne văzurăm fiecare de cale.

Și-așa că veni seara, pe urmă veni și ceasul de tihnă, pe urmă acela de rugă ; și, peste cîteva clipite, ieșii, în fruntea oamenilor mei înarmați cu paloșele trase din teacă,

să-mi fac raita de noapte. Și, din mahala în mahala, ajunserăm, pe la miez de noapte, în ulița în care urma să se afle copila dragostei ciudate. Și mireasma bogată și tare pe care o simții încă de la capătul uliței mă ajută să adulmec unde era. Și în curînd auzii clinchetul brățărilor sale și al lănțugurilor ei de la glezne. Și grăii către oamenii mei :

— Mi se pare, o, flăcăi, că zăresc o umbră colo ! Da ce miros tare !

Iar ei iscodiră în toate părțile ca să dibuiască obîrșia. Și o văzurăm pe frumoasa cu pricina acoperită cu mătăsuri și grea de atlazuri, cum se uita la noi așteptîndu-ne, aplecată și cu urechea întinsă. Și mă apropiai de ea, prefăcîndu-mă neștiutor de nimic, și începui vorba cu ea, spunînd :

— Au ce fel de hanîmă ești tu, frumoasă și împodobită, și singură singurică, la un ceas ca acesta, o, stăpînă a mea, fără de teamă de noapte și de trecători ?

La acestea, ea îmi dete răspunsul așa precum ne înțelesesem în ajun ; iar eu mă întorsei înspre oamenii mei, ca pentru a le cere părerea. Și ei îmi răspunseră :

— O, căpetenie a noastră, dacă binevoiești, hai s-o ducem pe femeia aceasta la tine acasă, unde are să-i fie mai bine decît oriunde altundeva. Și are să te îmbucure, nu avem nici o îndoială, întrucît este bogată, de bună seamă, și frumoasă, și dichisită cu lucruri scumpe. Și-ai să faci cu ea ce-ai să faci ; și, la ziuă, ai s-o duci la maică-sa care o iubește !

Iar eu țipai la ei :

— Gura ! Mă adăpostesc întru Allah de vorbele voastre ! Au casa mea este vrednică să primească o asemenea fată de emir ? Și-apoi voi știți că locuința mea e tare departe de aici ! Cel mai bine ar fi să cerem găzduire pentru ea la cadiul din mahala, a cărui casă se află chiar aici.

Iar oamenii mei îmi răspunseră cu ascultare și cu supunere, și începură să bată la cadiu în ușa care se deschise numaidecît. Și însuși cadiul, sprijinit pe umerii a doi robi,

se ivi în prag. Și, după salamalekurile dintr-o parte și din cealaltă, îi povestii întîmplarea și îi înfățișai cum stă treaba, în vreme ce tinerica ședea în picioare, învăluită cu grijă în vălurile ei. Și cadiul îmi răspunse :

— Fie binevenită aici ! Fiica mea are s-o găzduiască și va avea grijă să fie mulțumită !

Și, cu asta, îi pusei în mînă comoara aceea vicleană, și îi încredințai primejdia vie. Și el o duse în haremul lui, iar eu îmi văzui de calea mea.

Or, a doua zi, mă întorsei la cadiu, spre a lua îndărăt comoara ce i-o încredințasem ; și îmi ziceam în sine-mi : „Hei, uallahi ! noaptea trebuie să fi fost toată albă pentru fetele acelea ! Ci, hotărît ! mi-ar plesni creierii pînă să știu vreodată ce-a urmat să se petreacă între cele două gazele. Au s-a mai auzit vreodată să se mai fi povestit de-o năzbîtie ca asta ?“ Și, estimp, ajunsei la casa cadiului ; și, din prag, mă pomenii într-o larmă amarnică de glasuri și de slugi înspăimîntate și de femei speriate. Și deodată însuși cadiul, șeicul acela cu barbă albă, se repezi la mine și îmi strigă :

— Rușine să le fie oamenilor de nimic ! Tu ai adus în casa mea o insă care m-a prădat de toată averea ! Ești dator s-o găsești, că, de nu, mă duc să mă plîng de tine sultanului, care are să te facă să guști moartea cea roșie.

Și, întrucît îi cerui amănunte mai multe, îmi povesti, într-un potop de țipete, de ocări, de amenințări și de sudalme împotriva fetei, că, spre ziuă, aceea căreia, la rugămintea mea, îi dedese adăpost, pierise din haremul lui, fără a-și lua rămas-bun ; și, odată cu ea, pierise și chimirul cadiului, în care se aflau șase mii de dinari, tot avutul său. Și cadiul adăugă :

— Tu o cunoști pe muierea aceea, și, ca urmare, de la tine îmi cer acuma banii îndărăt !

Or eu, o, doamne al meu, eram atîta de uluit de știrea cea neagră, încît îmi fu pînă peste putință să îngaim vreo vorbă. Și îmi mușcam vîrfurile degetelor, zicîndu-mi : „O,

codoșule, iacătă-te în smoală și în păcură. Unde ești tu, și unde este ea ?" Pe urmă, după un răstimp, izbutii să grăiesc și-i răspunsei cadiului :

— Dacă așa s-au petrecut lucrurile, înseamnă că așa trebuiau să se întîmple, întrucît ceea ce trebuie să se întîmple nu poate fi ocolit. Dă-mi numai trei zile de răgaz ca să văd de pot să aflu ceva despre muierea aceea afurisită. Și, de n-am să izbutesc, ai să-ți duci atunci la îndeplinire vorba în privința pierderii capului meu.

Iar cadiul mă scrută cu luare aminte și îmi spuse :

— Îți dau cele trei zile pe care le ceri !

Și ieșii de acolo năpădit de gînduri, zicîndu-mi : „Ți s-a înfundat, de data asta ! A, hotărît ! ești un neisprăvit, ba mai rău, un gogoman și un zevzec. Cum ai să izbutești tu să găsești în inima orașului Cairo o femeie ascunsă sub vălurile ei ? Și cum ai să faci să te uiți prin haremuri, fără să intri în ele ? Păi mai bine ți-ar fi să te duci și să dormi aceste trei zile de răgaz, și în dimineața celei de-a treia să te înfățișezi dinaintea cadiului și să-i dai seama de vina ta". Și, chibzuind așa în cugetul meu, mă dusei acasă la mine și mă întinsei pe salteaua mea, pe care îmi petrecui cele trei zile cu pricina, fără a mai vroi să mă scol, da și fără a putea să închid ochii, atîta de zbuciumat eram de întîmplarea aceea ticăloasă. Și, la isprăvirea răgazului, mă sculai și plecai, spre a mă duce la cadiu. Și, cu capul plecat, mă tîram înspre osîndă, cînd, trecînd pe o uliță nu departe de casa cadiului, o zării deodată în dosul zăbrelelor unei ferestre întredeschise pe făptașa amărurilor mele. Și se uita la mine rîzînd, și îmi făcu un semn din pleoape, care vroia să zică : „Urcă repede !" Iar eu zorii să mă folosesc de poftirea aceea, de care îmi atîrna viața, și într-o clipire de ochi fusei lîngă ea și, uitînd de orice salamalek, îi zisei :

— O, sora mea, și eu care era să scotocesc și să te caut prin toate ungherele orașului. Of, în ce belea m-ai

băgat ! Pe Allah ! m-ai dus să cobor treptele morții celei roșii !

Iar ea veni la mine și mă sărută, și mă strînse la piept :

— Cum de poți, tu, ispravnicule Moin, să fii atîta de înfricoșat ? Gata, nu-mi povesti nimic din cîte ți s-au întîmplat, întrucît știu tot. Ci, cum mi-e lesne să te scot din încurcătură, am așteptat, spre a o face, clipa cea de pe urmă. Și te-am chemat anume ca să te scap, măcar că aș fi putut să te las să-ți urmezi drumul înspre osînda ta cea fără de izbăvire !

Iar eu îi mulțumii, și nu putui, atîta era de dulce, să mă opresc a nu-i săruta mîna, pricina pacostei mele de-acum. Și ea îmi zise :

— Fii liniștit și potolește-ți zbuciumul, căci nu are să ți se întîmple nimic rău. De altminteri, ridică-te și privește !

Și mă luă de mînă și mă duse într-o odaie în care se aflau două sipete pline cu giuvaeruri, cu pietre de rubin, cu nestemate și cu lucruri rare și scumpe. Pe urmă deschise unul dintre sipete, care se dovedi a fi plin cu aur, și, punîndu-l dinaintea mea, îmi spuse :

— Iacătă, poți, dacă dorești, să iei din sipetul acesta cei șase mii de dinari care au pierit odată cu chimirul cadiului acela de catran, tatăl minunii mele. Ci, o, ispravnicule, să știi bine că ar fi altceva mai bun de făcut, decît să-i dai banii îndărăt barbei aceleia afurisite. Dealtminteri, banii aceștia nu i-am luat de la el decît ca să moară sugrumat de turbare, că-l știu zgîrcit și lacom pe cît e de pisălog. Și-așa că n-am făcut ce-am făcut din vreo poftă de a-l prăda ; iar cînd ești bogat ca mine, nu furi spre a fura. Și-apoi fata lui știe că nu l-am păgubit decît spre a grăbi osînda ursitei lui. Oricum ar fi, ia ascultă tertipul pe care l-am închipuit eu spre a-l face pe boșorogul de țap bătrîn să-și piardă mințile de-a binelea. Ia seama cu luare-aminte la vorbele mele și să nu le uiți.

Şi se opri o clipă, după care spuse :

— Iacătă. Ai să te duci numaidecît la cadiu, care pesemne că te aşteaptă pe frigarea nerăbdării, şi ai să-i spui : „Cadiule doamne, eu numai pentru împăcarea cugetului meu mi-am petrecut aceste trei zile iscodind prin tot oraşul, în privinţa acelei fete căreia, la rugămintea mea, i-ai dat adăpost pe-o noapte, şi pe care o învinuieşti acuma că ţi-ar fi furat şase mii de dinari de aur. Or, eu, ispravnicul Moin, ştiu răzvedit că femeia aceea nu a ieşit din casa ta din clipa în care a intrat : întrucît în pofida cercetărilor de tot soiul ale oamenilor noştri, şi ale tuturor ispravnicilor de agie din celelalte mahalale, nu s-a găsit nici urmă, nici nimic din ea. Şi nici una dintre muierile iscoade pe care le-am trimis prin haremuri nu au dobîndit vreo ştire despre ea. Or, tu, ya sidi El-Kadi, vii să ne spui şi să ne mărturiesti că fata te-a jefuit. Învinuirea însă ar trebui să fie şi dovedită. Întrucît eu nu ştiu, pe Allah ! dacă, în povestea aceasta nemaipomenită, fata n-o fi fost, în chiar casa ta, lovită de vreo nelegiuire, ori măcar jertfă a vreunui vicleşug întunecat. Şi, dat fiind că este aproape dovedit, prin cercetările noastre, că ea nu se află în oraş, ar fi de nevoie, o, cadiule doamne, să se facă o cercetare şi în casa ta, anume spre a ne încredinţa că nu se găseşte acolo vreo urmă din acea fată pierdută, şi spre a ni se adeveri dacă bănuiala mea este întemeiată ori este greşită. Şi Allah ştie mai bine !" Şi, în felul acesta, o, ispravnice Moin, urmă puicana cea vrăjită, din pîrît ai să ajungi pîrîş ! Iar cadiul are să vadă lumea cum se înnegurează dinaintea ochilor săi, şi are să-l cuprindă o mînie amarnică ; iar chipul lui are să-i fie cum e piparca, şi are să strige : „Eşti tare neobrăzat, jupîne Moin, cînd ridici asemenea prepuneri ! Ci fie ! poţi să-ţi începi numaidecît cercetările. Da pe urmă, cînd are să se dovedească limpede că te-ai înşelat, osîndirea ta de către sultan nu are să-ţi fie decît şi mai cuvenită." Tu atunci, însoţit de

oamenii tăi ca martori, ai să faci o cercetare în casă. Şi, de bună seamă, nu ai să mă găseşti. Şi, după ce ai să scotoceşti aşa mai întîi pe terasă, pe urmă prin iatacuri, prin lăzi şi prin dulapuri, fără de vreun folos, ai să-ţi laşi capu-n jos, ros de un zbucium amarnic, şi ai să începi să te văicăreşti şi să-ţi ceri iertăciune. Şi, în clipita aceea, ai să te afli în bucătăria casei. Atunci, ca din întîmplare, ai să te uiţi în fundul unui chiup mare de ulei, ai să ridici capacul chiupului şi ai să strigi : „Hei, o clipită ! ia uite ! văd ceva colea înlăuntru !" Şi ai să-ţi afunzi mîna în chiup, şi ai să simţi acolo înlăuntru ceva ca o boccea cu haine. Şi ai să scoţi afară bocceaua, şi ai să vezi, şi toţi cei de faţă au să vadă ca şi tine, iaşmacul meu, cămaşa mea, şalvarii mei şi toate hainele mele. Şi toate au să fie mînjite de sînge închegat. La privelişteа aceea, tu ai să te dovedeşti biruitor, iar cadiul are să rămînă înmărmurit ; şi are să se îngălbenească la chip, şi încheieturile au să înceapă să-i tremure ; şi are să damblagească, şi poate că are să şi moară. Iar, de n-o muri numaidecît, spre a cocoloşi treaba, are să facă tot ce este cu putinţă, pentru ca numele Lui să nu fie băgat în această poveste ciudată. Şi are să-ţi cumpere tăcerea cu aur greu. Şi-asta-i ceea ce îţi cer eu, o, ispravnice Moin !

După spusele acestea, pricepui ce tertip minunat închipuise ea spre a se răzbuna pe cadiu. Şi mă uimii de mintea ei născocitoare, de viclenia şi de isteciunea ei. Şi mă socotii scăpat de belea de-aci înainte, şi rămăsei înmărmurit şi năucit. Cî nu pregetai a-mi lua rămas-bun de la tinerică, spre a porni pe calea arătată. Şi, cînd îi sărutai mîna, ea îmi strecură între degete o pungă cu o sută de dinari, spunîndu-mi :

— Aceasta-i pentru cheltuielile tale de astăzi, o, stăpîne al meu. Ci, inşallah ! în curînd ai să cunoşti mai bine dărnicia îndatoratei tale.

Iar eu îi mulțumii fierbinte și nu putui, atîta de vrăjit eram de ea, să mă opresc a nu-i spune :

— Pe viața ta, o, stăpînă a mea, cînd lucrătura se va sfîrși întru mulțumirea ta, nu ai primi să te măriți cu mine ?

Iar ea începu să rîdă și îmi spuse :

— Păi tu uiți, ya saied Moin, că eu sînt măritată și că sînt legată prin făgăduieli, prin credință și prin jurămînt ? Ci numai singur Allah cunoaște ce aduce ziua de mîine ! Și nimic nu are să se întîmple decît ceea ce este scris să se întîmple. Uassalm !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și noua noapte

Urmă :

Iar eu plecai de la ea, binecuvîntînd-o, și mă dusei fără de zăbavă, cu oamenii mei, la cadiul care, de cum mă zări, strigă :

— Bismillah ! iacătă-l pe datornicul meu ! da unde îmi este avutul ?

Și răspunsei :

— O, doamne cadiule, capul meu nu este nimic pe lîngă capul cadiului, iar eu nu am pe nimeni care să mă sprijine la locul de sus. Ci, dacă dreptatea va fi de partea mea, are să se vadă limpede.

Iar cadiul, mînios, țipă :

— Ce îndrugi tu despre dreptate ? Au socoți că vei putea să te aperi ori să scapi de ce te așteaptă dacă n-ai

găsit muierea și avutul furat ? Hei, pe Allah ! între dreptate și tine depărtarea este cam mare.

Eu atunci, cu o mare încredințare, mă uitai țintă în ochii lui și îi descîntai povestea cea uluitoare pe care o învățasem și care, din pîrît, mă făcea pîrîș. Iar urmarea fu întocmai așa cum o prevestise muierușca. Întrucît cadiul, de supărare, văzu lumea înnegurîndu-se dinaintea ochilor săi ; și pieptul i se umplu de o mînie mare ; și chipu-i se făcu precum ardeiul, și strigă :

— Ce-mi îndrugi, o, tu, cel mai neobrăzat dintre oșteni ? Au nu ai pic de sfială cînd faci asemenea prepuneri în privința mea, de față cu mine și în casa mea ? Da' bine ! Întrucît ai asemenea bănuieli, poți să-ți faci numaidecît cercetările. Și cînd are să se dovedească pe deplin că ai lucrat samavolnic, atunci osîndirea ta de către sultan nu are să fie decît și mai strașnică.

Și, vorbind astfel, se făcu ca o tigaie încinsă în care verși niște apă rece.

Noi atunci năvălirăm în casa lui și cercetarăm pretutindeni, prin toate colțurile și ungherele, de sus pînă jos, fără să ocolim nici o ladă, nici un cotlon și nici un dulap. Și, în toiul acelor cercetări, nu conteneam să-mi furișez privirile spre gazela cea fermecată de care semena ei era îndrăgostită, în vreme ce ea fugea dintr-o odaie într-alta spre a se ascunde de ochii străinilor. Și gîndeam în sinemi : „Maşallah ! ua bismillah ! Și numele lui Allah fie asupra-i și împrejuru-i ! Ce ramură și ce mlădiere ! Ce strălucire și ce frumusețe ! Binecuvîntat să fie sînul care a purtat-o, și mărire Atoatefăcătorului carele a turnat-o în tiparul desăvîrșirii !" Și pricepui întrucîtva cum o copilandră ce aceasta a putut s-o înrobească pe o alta, asemenea ei, și îmi zisei : „Bobocul de trandafir se apleacă uneori peste bobocul de trandafir, și zarnacadeaua peste zarnacadea !" Și eram atîta de pe deplin de fericit de această

cugetare a mea încît aș fi vrut să i-o mărturisesc fără de zăbavă copilandrei cea vrăjitoare, spre a mi-o încuviința și ca să nu mă socotească un lipsit cu totul de gînduri subțiri și de marghiolie.

Or, ajunserăm în felul acesta pînă în bucătărie, însoțiți de cadiul tot mai mîniat, fără să găsim nimic neobișnuit și fără să fi dat de nici o urmă și de nici o rămășiță din femeie.

Eu atunci, urmînd dăscăliței mele celei luminate, mă prefăcui a-mi fi grozav de rușine de purtarea mea cea samavolnică, și îmi cerui iertare dinaintea cadiului care se bucura de încurcătura mea ; și mă umilii dinaintea lui. Ci toate astea erau anume spre a nu dezvălui lovitura pregătită. Și cadiul cel cu mintea groasă nu pregetă a se lăsa prins în mreaja păianjenului, și se folosi de prilej spre a mă potoli cu ce credea a fi izbînda lui.

Și îmi zise. :

— Hei, neobrăzatule și plod de mincinos, și tu însuți mincinos din neam de neam, ce s-a făcut acuma cu învinuirile tale cele aprige și cu prepunerile tale cele ticăloase ? Da fii pe pace, ai să vezi tu numaidecît cît costă să fii lipsit de cinstire față de cadiul cetății !

Iar eu, în vremea aceasta, sprijinit de un chiup de ulei peste măsură de mare, care avea capacul scos, stam cu capu-n jos și cu înfățișarea abătută. Ci deodată ridicai capul și strigai :

— Pe Allah ! nu știu, da simt că din acest chiup iese o duhoare ca de sînge !

Și mă uitai în chiup, și îmi afundai mîna în el, și o trăsei îndărăt spunînd :

— Allah akbar ! bismillah !

Și scosei afară în felul acesta bocceaua cu hainele mînjite de sînge, pe care o aruncase în chiup, înainte de a fugi, stăpîna mea cea tinerică. Iar în boccea se aflau și

iaşmacul ei, şi basmaua de pe cap, şi năframa de la gît, şi şalvarii, şi cămaşa, şi papucii, şi alte albituri ale ei, pe care nu le mai ţin minte, toate pline de sînge.

La privelişte aceea, cadiul, precum prevestise tinerica, rămase buimac şi năuc cu totul : şi îngălbeni amarnic la chip ; şi încheieturile începură să-i tremure ; şi se prăbuşi pe podea, cu capu-naintea picioarelor, leşinat. Iar eu, de cum îşi veni iar în simţiri, nu pregetai a mă împăuna de întorsătura lucrurilor, şi îi spusei :

— He, he, ya sidi El-Kadi, care dintre noi este mincinosul şi care-i cel ce are dreptate ? Mărire lui Allah ! Iacătă-mă, gîndesc eu, îndrituit de a fi săvîrşit aşa-zisul furt, în cîrdăşie cu tînăra femeie ! Da tu ce-ai făcut cu înţelepciunea şi cu pravilnicia ta ? Şi cum de-ai putut, bogat cum eşti şi hrănit cu pravila, să iei pe cugetul tău a-i da adăpost unei biete femei spre-a o vicleni, jefuind-o şi omorînd-o, după ce pesemne că ai şi siluit-o în chipul cel mai ticălos ? Aceasta-i, pe viaţa mea ! o faptă înfricoşătoare, despre care se cade, fără zăbavă, să dau socoată stăpînului nostru sultanul. Întrucît nu mi-aş îndeplini datoria dacă aş tăinui întîmplarea ; şi, cum nimic nu rămîne ascuns, n-ar trece mult pînă să afle din altă parte ; şi mi-aş pierde dintr-odată şi slujba şi capul.

Şi amărîtul de cadiu, năuc pînă peste poate, sta acolo, dinaintea mea, cu ochii holbaţi, părînd a nu auzi nimic şi a nu pricepe nimic din toate astea. Şi, plin de tulburare şi de spaimă, şedea nemişcat, ca un pom mort. Căci, făcîndu-se noapte în minţile lui, nu mai ştia să osebească mîna sa cea dreaptă de mîna cea stîngă, nici adevărul de ceea ce este calp. Şi, după ce se mai desmetici oleacă din năuceală, îmi zise :

— O, ispravnice Moin, asta-i o treabă tare întunecată, pe care singur Allah poate s-o priceapă. Da dacă ai vrea să n-o dai în vileag, nu vei avea a te căi !

Şi, spunînd acestea, începu să mă potopească cu laude şi cu temeneli. Şi îmi dărui o pungă în care se aflau, ca

greutate, tot atîția dinari de aur cîți îi fuseseră prădați. Și îmi cumpără în felul acesta tăcerea, și stinse un foc de al cărui pîrjol îi era tare frică.

Atunci îmi luai rămas-bun de la cadiu, pe care îl lăsai pierit, și mă dusei să-i dau seama puicanei de cele petrecute, iar ea mă întîmpină rîzînd și îmi spuse :

— E limpede că nu are să mai trăiască mult !

Și chiar că, o, doamne sultane al meu, nici nu trecură trei zile pînă aflai vestea că bietul cadiu murise de-o plesnitură a fierii în el. Și, întrucît nu pregetai a mă duce numaidecît la puicană spre a-i da de știre despre cele ce se întîmplaseră, slujnicele îmi spuseră că stăpîna lor tocmai plecase împreună cu fata cadiului la o moșie pe care o avea pe Nil, lîngă Tantah. Iar eu, mirat de toate astea, fără a ajunge să pricep cam ce-or fi săvîrșind laolaltă cele două gazele fără flaut, făcui tot ce-mi sta în putință spre a da de urma lor, ci fără a izbuti. Și, de-atunci, aștept zi de zi să binevoiască a-mi da vreo știre despre ele și să lămurească pentru mintea mea o treabă atîta de anevoie de priceput.

Și-aceasta-i povestea mea, o, doamne sultane al meu, și aceasta-i pățania cea mai ciudată care mi s-a întîmplat de cînd îndeplinesc slujbele cu care mila ta m-a învrednicit.

După ce ispravnicul de agie Moin Al-Din își sfîrși istorisirea, un al doilea ispravnic veni să se temenească între mîinile sultanului Baîbars și, după urări și închinăciuni, spuse :

— Eu, o, doamne sultane al nostru, am să-ți povestesc tot așa o întîmplare de-a mea, și care, de-o vrea Allah, are să-ți umfle pieptul.

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL DOILEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne sultane al meu, că, înainte de a se învoi să mă ia de soț, fiica socrului meu — aibă-l Allah întru mila sa ! — mi-a spus :

— O, fiu al socrului meu, de-o vrea Allah, avem să ne căsătorim : ci n-aș putea să te iau de soț decît dacă te învoiești de la bun început cu ceea ce am să-ți cer, și anume : trei îndatoriri, nimic mai mult, da nimic mai puțin !

Iar eu am răspuns :

— Nu este nimica împotrivă ! Da care sînt îndatoririle acelea ?

Ea mi-a spus :

— Să nu te atingi vreodată de haşiş, să nu mănînci nici un fel de pepene verde, și să nu ședzi niciodată pe vreun scaun !

Iar eu am răspuns :

— Pe viața ta, o, fiică a socrului meu, îmi ceri lucruri grele. Da, așa cum sînt, le primesc cu inimă deschisă, măcar că nu le pricep tîlcul.

Ea mi-a spus :

— Asta-i ! Și nu ai decît să te învoiești ori să te lași păgubaș.

Iar eu am spus :

— Le primesc, și cu tot dragul inimii !

Și-așa că nunta noastră se săvîrși, și treaba se făcu, și totul se petrecu așa cum se cădea să se petreacă. Și trăirăm laolaltă un șir de ani în înțelegere desăvîrșită și în tihnă.

Ci veni o zi cînd mintea mea începu să se chinuiască amarnic de căutarea pricinei celor trei îndatoriri de pomină, în privința haşişului, a pepenilor verzi și a sca-

unului ; şi îmi ziceam : „Da ce-o fi îndemnînd-o pe fiica socrului meu să te poprească de la cele trei lucruri, care, dacă te-ai atinge de ele, nu i-ar dăuna întru nimic ? De bună seamă că trebuie să fie dedesubt vreo taină pe care tare mi-ar plăcea s-o dibăcesc !“ Şi, nemaiputînd să-mi înfrînez ispitele sufletului şi tăria dorurilor, intrai în prăvălia unui prieten de-al meu şi, de început, şezui pe un scaun umplut cu paie. Pe urmă cerui să mi se aducă o lubeniţă minunată, răcorită mai înainte în apă. Şi, după ce o mîncai cu desfătare, înghiţii o boabă de haşiş şi îmi luai zborul înspre vis şi înspre plăcerea tihnită. Şi mă simţeam cu desăvîrşire mulţumit ; iar pîntecul îmi era fericit, datorită harbuzului ; şi, datorită scaunului umplut cu paie, la fel de preafericit îmi era şi şezutul, cel de atîta amar de vreme văduvit de plăcerea scaunelor.

Ci, o, doamne sultane al meu, cînd mă întorsei acasă fu foc şi potop. Întrucît, de cum ajunsei dinaintea ei, soţia mea şi sări în picioare şi îşi trase iaşmacul peste faţă, de parcă, în loc de a-i fi soţ, nu-i mai eram decît un bărbat străin ; şi, uitîndu-se la mine cu mînie şi silă, ţipă :

— O, cîine şi plod de cîine, aşa îţi ţii tu făgăduielile ? Hai încoace ! De-acu, mergem la cadiu ca să ne dea despărţenia !

Iar eu, cu mintea încă ameţită de haşiş şi cu pîntecul încă plin de lubeniţă, şi cu trupul mulţumit că mai simţise sub sine, după atîta vreme, un scaun moale, încercai să fac pe isteţul, tăgăduind cele trei abateri ale mele. Ci nici nu apucai bine să încep a face semnul de tăgadă, că soţia mea şi strigă :

— Muşcă-ţi limba, o, pramatie ! Cutezi să tăgăduieşti ceea ce e răzvedit ? Duhneşti a haşiş, şi nasul meu te simte. Te-ai îndopat cu pepene, şi-i văd urmele pe hainele tale. Şi, într-un sfîrşit, ţi-ai pus fundul tău de păcură pe un

scaun, și văd semnele pe mantia ta, cum ai stat, și cum paiele și-au lăsat dungile pe ea. Așa că eu nu-ți mai sînt nimic, și nici tu nu-mi mai ești nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzecea noapte

Urmă :

Și, grăind astfel, se înfășură de tot în năframele ei și mă tîrî, spre ocara nasului meu, pînă la cadiu acasă. Și, cînd ajunserăm dinaintea cadiului, spuse :

— O, doamne al meu cadiule, eu, sluga ta, m-am legat prin căsătorie legiuită cu bărbatul acesta ticălos care se află dinaintea ta. Or eu, înainte de nunta noastră, i-am cerut trei îndatoriri de căpătîi, pe care el le-a primit și pe care le-a ținut un răstimp de vreme ; ci astăzi iacătă că le-a încălcat. Or, așadar, în temeiul dreptății mele, socot să încetez, începînd din ceasul de-acum, a-i mai fi soție ; și vin să-mi dai despărțenia și să-mi cer zestrea și zălogul.

Iar cadiul ceru să i se spună îndatoririle. Iar ea i le înșirui și adăugă :

— Or, plodul acesta de spînzurat a șezut pe un scaun, a mîncat o lubeniță și s-a îndopat cu hașiș.

Și își dovedi pîra împotriva mea, pe cînd eu nu cutezai să tăgăduiesc nicicum ceea ce era vădit, și mă mulțumii să-mi las capu-n jos, de rușine.

Atunci cadiul, care avea o inimă bună și i se făcuse milă de starea în care mă aflam, îi spuse soției mele, înainte de a da vreo hotărîre :

— O, fiică de oameni de treabă, de bună seamă că ai dreptate, da ține de tine să fii mărinimoasă.

Și, cum ea se înfurie și se burzului și nu vroi nici să asculte, nici să ia seama de nimic, cadiul și toți cei de față începură s-o roage stăruitor să mă ierte de data aceasta. Și cum ea se arăta tot nemiloasă, o rugară ca măcar să amîne cererea de despărțenie, ca să aibă vreme să mai chibzuiască și să vadă dacă nu cumva, față cu atîtea rugăminți laolaltă, nu i se va părea mai cuminte să mai zăbovească deocamdată cu cererea ei, chiar dacă are s-o ridice altă dată, la caz de nevoie. Atunci soția mea, sătulă de stăruințe, spuse într-un sfîrșit :

— Bine, primesc să mă împac cu el, ci numai cu învoiala ca domnia-sa cadiul să găsească răspunsul la o întrebare ce am să-i pun.

Și cadiul zise :

— Mă învoiesc. Pune întrebarea, o, femeie !

Iar ea spuse :

— Dintru-ntîi sînt os ; pe urmă mă fac vînă ; pe urmă ajung carne. Cine sînt eu ?

Iar cadiul lăsă capu-n jos ca să cugete. Dar degeaba cugetă el mult și bine prefirîndu-și barba, că rămase mut. Și, într-un sfîrșit, se întoarse înspre nevastă-mea și îi spuse :

— Uallahi, acuma, dat fiind că sînt ostenit de divanul cel lung al judecăților de astăzi, n-aș fi în stare să găsesc dezlegarea la asemenea cimilitură. Da te rog să vii iarăși aici mîine de dimineață, și am să-ți răspund, întrucît voi avea răgaz să cercetez cărțile mele pravilnicești.

Cu asta, puse capăt județelor și se duse acasă. Și era atîta de cufundat în întrebarea cu pricina, încît nici măcar nu-i dete prin minte să se atingă de mîncarea pe care fata lui, o copilă de patrusprezece ani și jumătate, i-o puse pe masă. Și, muncit de gîndurile lui, își tot spunea în șoaptă : „Dintru-ntîi sînt os ; pe urmă mă fac vînă ; pe urmă ajung carne. Cine sînt eu ? Hei, uallahi, cine sînt

eu ? Da, cine este ? Ce e asta ?" Şi îşi prefiră toate hîrţoagele de legi, şi toate terfeloagele de boli, şi pe cele de slovenie, şi toate cărţile de învăţătură, şi nicăierea nu izbuti să găsească dezlegarea acelei cimilituri, nici nimic care, de aproape ori de departe, să-l poată lumina ori să-l pună pe calea lămuririi. Şi-aşa că, într-un sfîrşit, strigă :

— Nu, pe Allah, mă las păgubaş ! Şi nici un fel de carte nu are să mă lămurească vreodată în privinţa aceasta.

Iar fiică-sa, care se uita la el şi care băgase de seamă zbuciumul lui, îl auzi rostind vorbele de la urmă, şi îi spuse :

— O, tată, îmi pari îngrijorat şi frămîntat : ce ai, fie Allah asupra-ţi ! şi care este pricina zbuciumului şi a grijilor tale ?

Iar el răspunse :

— O, fata mea, este o pricină care nu poate să fie lămurită, şi este o încurcătură fără de ieşire.

Ea zise :

— Ci ia arat-o. Că nimic nu rămîne ascuns la priceperea Celui Preaînalt.

Atunci cadiul se hotărî să-i istorisească toată povestea, şi să-i înfăţişeze cimilitura pe care i-o pusese muieruşca, soţia mea. Iar copila începu să rîdă şi zise :

— Maşallah ! da ce, asta-i cimilitură de nedezlegat ? Păi, o, tată, asta-i tot atîta de uşoară ca şi curgerea apei din izvor. Chiar că dezlegarea este limpede şi se mărgineşte la atît : ca folos, ca tărie şi ca împotrivire, vîrtutea omului, de la cincisprezece pînă la treizeci şi cinci de ani, se asemuie cu osul ; de la treizeci şi cinci la şaizeci, cu o vînă ; iar după şaizeci, nu mai este decît o zdreanţă.

Auzind cuvintele acestea ale copilei sale, cadiul se umflă în sine, şi se însenină, şi grăi :

— Mărire lui Allah, împărţitorul de deşteptăciune ! Mi-ai mîntuit mîndria, o, copilă binecuvîntată, şi ai scăpat de la izbeliştе o căsnicie.

Şi nici nu se luminase bine de ziuă cînd cadiul se şi sculă, pînă peste poate de nerăbdător, şi dete fuga la casa divanului judeţelor, unde diriguia divanul pricinelor, şi, după o aşteptare lungă, într-un sfîrşit văzu intrînd femeia pe care o aştepta, adicăci pe soţia mea, şi pe robul de colea, adicăci chiar pe mine. Şi, după salamalekurile cuvenite şi dintr-o parte şi din cealaltă, soţia mea îi zise cadiului :

— Ya sidi, mai ţii minte întrebarea mea, şi ai dezlegat cimilitura ?

Iar el răspunse :

— El hamdu lillah ! mărire lui Allah, carele m-a luminat ! O, fiică de oameni cumsecade, ai fi putut să-mi pui o întrebare oleacă mai grea, întrucît aceasta de-acum se dezleagă fără cazmă. Şi toată lumea ştie că vîrtutea omului, de la cincisprezece pînă la treizeci şi cinci de ani, se asemuie cu un os ; de la treizeci şi cinci la şaizeci, se face asemenea cu o vînă ; iar după şaizeci, nu mai este decît o bucată de zdreanţă fără rost.

Or, soţia mea, care o cunoştea prea bine pe copila cadiului şi-i ştia isteciunea, ghici ce se petrecuse şi, cu un glas pezevenghi, îi spuse cadiului :

— Nu are decît paisprezece ani şi jumătate copila ta, da capu-i are de două ori pe-atîta, de nu şi mai mult. Plecăciune ! plecăciune ! Da unde are să se oprească ea oare din povîrnitura aceasta ? Uallahi, multe femei de meserie n-ar şti să facă atîtea ! Harurile ei sînt minunate pentru meşteşug, şi ziua ei de mîine este bine întemeiată.

Şi, cu asta, îmi făcu semn să ies din odaia divanului judeţelor, şi ieşii, lăsîndu-l pe cadiu cu buzele umflate, mofluz şi năpădit de buimăcire, dinaintea tuturor cîţi se aflau de faţă, pînă la sfîrşitul zilelor lui.

Şi, după ce istorisi acestea, cel de al doilea ispravnic de agie se trase îndărăt în rîndul său. Iar sultanul Baibars îi zise :

— Tainele lui Allah sînt de nepătruns. Povestea aceasta este o poveste de-a mirărilea !

Atunci păşi înainte cel de al treilea ispravnic de agie, pe care îl chema Ezz Al-Din, şi, după ce sărută pămîntul dintre mîinile lui Baîbars, spuse :

— Mie, o, rege al vremilor, nimic de pomină nu mi s-a întîmplat în curgerea vieţii mele, ca să fie vrednic a răzbate pînă la urechile Înălţimii-tale. Ci, dacă îmi vei îngădui, ţi-aş istorisi o întîmplare care, măcar că nu-i a mea, nu-i întru nimic mai puţin ispititoare şi mai puţin minunată. De altminteri, iacăt-o :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL TREILEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne sultane al nostru, că mama robului tău ştia o sumedenie de basme din vremurile de demult. Şi, printre multele basme pe care le-am auzit de la ea, mi l-a povestit într-o zi şi pe acesta :

A fost odată, pe un meleag de pe lîngă marea cea sărată, un pescar care era însurat cu o mîndreţe de femeie. Şi mîndreţea aceea de femeie îl făcea fericit ; iar el, tot aşa, o făcea fericită. Şi pescarul acela cobora în fiecare zi să pescuiască, şi-apoi îşi vindea peştele, iar banii pe care îi căpăta ajungeau taman atîta cît să aibă ce mînca amîndoi. Or, într-o zi, pescarul căzu bolnav, şi ziua aceea trecu fără nimic de mîncare. Încît, a doua zi dimineaţa, nevastă-sa îi zise :

— Păi bine, da tu n-ai să te duci nici astăzi la pescuit ? Dacă nu te duci, cu ce-o să trăim ? Ia hai, ridică-te olecacă ; iar eu, dat fiind că tu eşti slăbit, am să duc în locul tău năvodul de pescuit şi coşul. Şi-atunci, chiar dacă n-om prinde decît doi peşti, o să-i vindem să avem ce să mîncăm deseară.

Iar pescarul zise :

— Bine !

Şi se ridică, iar nevastă-sa luă coşul şi năvodul, mergînd pe urma lui. Şi ajunseră pe malul mării, într-un loc bogat în peşti, sub zidurile palatului sultanului.

Or sultanul, în ziua aceea, tocmai şedea la fereastră şi privea marea. Şi o zări pe nevasta pescarului, mîndreţea aceea, şi îşi aţinti ochii asupra ei, şi, într-o clipă se îndrăgosti de ea. Şi pe dată îl chemă pe vizirul său cel mare şi îi spuse :

— O, vizire al meu, tocmai am văzut-o pe nevasta pescarului de colo, şi m-am îndrăgostit cu patimă de ea, întrucît e o mîndreţe şi nu-şi are pereche, nici pe de aproape, nici pe departe, în saraiul meu.

Şi vizirul răspunse :

— Treaba este gingaşă, o, rege al vremilor. Încît ce să facem ?

Şi sultanul răspunse :

— Nu începe şovăială : trebuie să pui străjile palatului să-l înşface pe pescar şi să-l omoare. Eu, atunci, am să mă însor cu nevasta lui.

Iar vizirul, care era om chibzuit, îi spuse :

— Nu este cinstit să-l omorîm fără vreo vină din partea lui, că lumea are să vorbească de rău pe seama noastră. Are să spună, de pildă : „Sultanul l-a omorît pe pescar, pe săracul acela, din pricina unei femei".

Şi regele îi răspunse vizirului :

— Aşa-i, uallahi ! Da ce să fac ca să-mi împlinesc dorul cu mîndreţea aceea fără de pereche ?

Iar vizirul zise :

— Poţi să-ţi ajungi ţinta pe căi legiuite. Ştii cum că sala de taifas a saraiului este lungă de o sută de prăjini şi lată de o sută de prăjini. Aşa că avem să-i poruncim pescarului să vină în sală, iar eu am să-i spun : „Stăpînul nostru sultanul vrea să aştearnă aici în sală un chilim pe jos. Şi chilimul trebuie să fie dintr-o singură bucată. Dacă

nu ai să-l aduci, avem să te omorîm." În felul acesta, moartea lui va avea o pricină. Și nu are să se spună că pricina a fost o femeie.

Iar sultanul răspunse :

— Bine.

Atunci vizirul se ridică și trimise să-i fie adus pescarul. Iar cînd pescarul sosi, vizirul îl luă și îl duse în sala saraiului, dinaintea sultanului, și îi spuse :

— O, pescarule, stăpînul nostru regele vrea să-i așterni în sala aceasta, lungă de o sută de prăjini și lată tot pe-atîta, un chilim care să fie făcut numai dintr-o bucată. Drept aceea, îți dă un răgaz de trei zile, după care, dacă nu ai să aduci chilimul, are să te ardă în foc. Scrie, așadar, un legămînt pe hîrtia aceasta, și pecetluiește-l cu pecetea ta.

Cînd auzi ce-i spunea vizirul, pescarul răspunse :

— Păi bine, da ce eu sînt meșter de chilimuri ? Eu sînt meșter de pești. Cere-mi pești de toate culorile și de toate soiurile, și ți-aduc. Da la chilimuri nu mă pricep, pe Allah ! și habar n-am de ele, și habar n-am nici baremi de mireasma ori de culoarea lor. Da pește m-aș învoi și aș pecetlui.

Ci vizirul răspunse :

— Degeaba îți mai bați gura. E poruncă de la rege.

Iar pescarul zise :

— Hei, pe Allah ! poți să-mi iei o sută de peceți, nu numai o pecete, de vreme ce iacătă-mă meșter de chilimuri !

Și își plesni mîinile una de alta, și ieși din sarai, și se duse la nevastă-sa, necăjit.

Iar nevastă-sa, văzîndu-l în starea aceea, îl întrebă :

— De ce ești necăjit ?

El răspunse :

— Taci. Și, fără să mai scoți o vorbă, ridică-te și strînge bruma de catrafuse pe care-o avem, și să fugim din țara aceasta.

Ea întrebă :

— Pentru ce ?

El răspunse :

— Pentru că regele vrea să mă omoare peste trei zile.

Ea îi zise :

— Păi cum ?

El răspunse :

— Vrea de la mine un chilim lung de o sută de prăjini, pentru sala din palatul lui !

Ea întrebă :

— Numai atîta ?

El răspunse :

— Da.

Ea spuse :

— Bine. Culcă-te liniștit, și mîine am să-ți aduc chilimul și ai să-l așterni în sala regelui.

El atunci zise :

— Atîta îmi mai lipsea ! acuma-i desăvîrșit. Ori ai înnebunit și tu ca vizirul, bre, femeie, ori sîntem noi cumva meșteri de chilimuri ?

Ci ea răspunse :

— Vrei chiar acuma chilimul acela ? Și te-ai duce numaidecît să-l iei și să-l aduci aici ?

El spuse :

— Da, mai degrabă numaidecît, în loc de mîine, ca să mă liniștesc. Numai așa aș putea să dorm în tihnă.

Ea îi zise :

— Dacă-i așa, o, bărbate, yallah, scoală-te și du-te în cutare loc, dinspre grădini. Acolo ai să dai de un pom strîmb, sub care se află un puț. Iar tu să te pleci peste puțul acela și să te uiți în lăuntrul lui și să strigi : „O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune să-mi dai, ca să i-l duc, fusul pe care l-a uitat la tine ieri, cînd se grăbea să se întoarcă acasă pînă ce se lăsa negura, întrucît vrem să împodobim o odaie cu fusul acela".

Iar pescarul îi zise nevestei sale :

— Bine.

Plecă, așadar, fără de zăbavă, la puțul cu pricina, de sub pomul cel strîmb, se uită în adînc și strigă :

— O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune : „Dă-ne fusul pe care l-a uitat la tine, întrucît vrem să împodobim o odaie cu fusul acela".

Atunci, cea din puț — singur Allah îi știa de știre ! — răspunse zicînd :

— Păi pot eu să nu-i dau orice prietenei mele dragi ? Ține, iaca fusul ! Ia-l și du-te de așterne și împodobește cu el odaia cum vei vroi. Pe urmă să mi-l aduci îndărăt.

El spuse :

— Bine.

Și luă fusul pe care îl văzu ieșind din puț, îl puse în sîn și plecă în treaba lui, îndreptîndu-se spre casă și zicîndu-și : „Muierea asta m-a făcut la fel de nebun cum e ea". Și își văzu de cale, și ajunse la nevastă-sa, și îi zise :

— O, fiică a socrului meu, iacătă că ți-am adus fusul.

Ea îi spuse :

— Bine. Acuma du-te la vizirul care îți vrea moartea și spune-i : „Dă-mi un cui mare !" Iar el are să-ți dea un cui, și tu ai să-l înfigi la un capăt al sălii celei mari, ai să legi de cui firul de pe fusul acesta și ai să întinzi chilimul, cît de lung și cît de lat ai să vrei !

Iar pescarul se minună, strigînd :

— O, femeie, așadar tu vrei ca, înainte de moartea mea cea apropiată, să-și rîdă oamenii de casa mea și să-și bată joc de mine, luîndu-mă drept nebun ? Păi se află un chilim de o sută de prăjini în fusul ăsta ?

Ea îi spuse burzuluindu-se :

— Vrei să pleci cît mai iute, ori nu vrei ? Taci odată, bre omule, și du-te precum ți-am spus !

Iar pescarul se duse la sarai, cu fusul, zicîndu-și : „Nu este mîntuire și tărie decît întru Allah Atotștiutorul. Iacătă, o, sărmane de tine, ziua de pe urmă a vieții tale."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, știută, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și una noapte

Urmă :

Și se duse la rege și la vizir. Iar vizirul îi zise, uitîndu-se aiurea :

— Unde este chilimul, o, pescarule ?

Și el răspunse :

— Îl am aici !

Ei îl întrebară :

— Unde aici ?

El le răspunse :

— Aici, în sîn !

Iar ei începură să rîdă de el, zicînd :

— Iacătă-l pe unul care se ține de glume înainte de-a muri !

Iar vizirul îl întrebă în bătaie de joc :

— Da ce, un chilim de o sută de prăjini este o minge de copil care poate să fie băgată în sîn ?

El i-o întoarse :

— Da ce vă privește pe voi ? Mi-ați cerut un chilim, iar eu vi l-am adus, nu aveți nimic altceva de cerut de la mine. Așa că, în loc să rîzi de mine, o, vizirule, ia scoală-te și dă-mi un cui mare. Iar chilimul are să fie dinainte-vă, colea în sală !

Atunci vizirul se ridică, rîzîndu-și de zminteala pescarului, luă cuiul, și spuse la urechea spătarului :

— O, spătarule, să stai colea, lîngă uşa de la sală. Şi, cum pescarul, cînd am să-i dau cuiul, nu are să poată aşterne chilimul precum doresc, tu să scoţi paloşul, fără să mai aştepţi altă poruncă de la mine, şi, dintr-o fulgerătură, să-i zbori capul.

Şi spătarul răspunse :

— Bine !

Iar vizirul se duse să-i înmîneze pescarului cuiul, spunîndu-i :

— Ia fă-ne acuma să-ţi vedem chilimul.

Atunci pescarul înfipse cuiul la un capăt al sălii, legă de cui capătul firului de pe fus, şi răsuci fusul, zicîndu-şi : „Toarce-mi moartea, o, afurisitule !" Şi iacătă că se întinse şi se aşternu de-a lungul sălii, în toate părţile, un chilim împărătesc care nu-şi afla perechea în tot saraiul. Iar regele şi vizirul se uitară unul la altul năuci, vreme de un ceas, pe cînd pescarul sta cuminte, fără să spună nimic. Pe urmă vizirul clipi din ochi înspre rege, cu o privire isteaţă, şi se întoarse înspre pescar, şi-i zise :

— Regele este mulţumit şi îţi spune : „Bine". Da îţi mai cere un lucru.

El îi zise :

— Şi care-i lucrul acela ?

Vizirul răspunse :

— Regele îţi cere, şi aşteaptă de la tine, să-i aduci un prunc. Şi pruncul să nu fie mai mare de opt zile. Şi trebuie să-i istorisească stăpînului nostru regele o poveste. Şi povestea trebuie să înceapă cu o minciună şi să se sfîrşească cu o minciună !

Iar pescarul, cînd auzi, îi spuse vizirului :

— Numai atîta ? Pe Allah ! nu-i o cerere prea mare. Numai că habar n-am avut pînă acuma că pruncii de opt zile ar putea să vorbească, şi anume să vorbească spre a istorisi poveşti care au ca început o minciună şi ca sfîrşit o minciună, măcar şi de-ar fi pruncii aceia copii de efriţi.

Iar vizirul răspunse :

— Să tăci ! Cuvîntul și porunca regelui trebuie să fie îndeplinite. Îți dăm, pentru aceasta, un răgaz de opt zile, după care, dacă n-ai să aduci pruncul cerut, ai să guști moartea cea roșie. Scrie așadar un legămînt în privința aceasta și pune-ți pecetea deasupra.

Iar pescarul spuse :

— Bine, iacătă-mi pecetea, o, vizirule. Pecetluiește tu în locul meu, întrucît eu nu mă pricep. Eu nu știu decît să-mi dreg năvodul. Pecetarul meu se află în mîinile tale, fă ce vrei, și pecetluiește cu el de o sută de ori, în loc de-o dată ! Iar în privința pruncului, Allah milosîrdnicul are să ne poarte de grijă !

Iar vizirul luă pecetarul pescarului și pecetlui legămîntul. Iar pescarul își luă îndărăt pecetarul și plecă mohorît.

Și ajunse la nevastă-sa și îi zise :

— Scoală-te și hai să fugim din țara aceasta ! Ți-am mai spus o dată, și n-ai vrut să mă asculți. Scoală-te, că eu mă duc !

Ea îi zise :

— Pentru ce ? Din ce pricină ? Au chilimul n-a ieșit din fus ?

El răspunse :

— A ieșit. Da codoșul acela, vizirul acela al dosului meu, plodul acela de căței, îmi cere acuma un prunc care să nu aibă mai mult de opt zile, și care trebuie să-i istorisească o poveste ; și povestea trebuie să fie minciună din minciună. Și au binevoit să-mi dea, pentru isprava aceasta, un răspăs de opt zile.

Iar nevastă-sa îi zise :

— Bine. Da nu te necăji, bre omule ! Cele opt zile încă nu s-au scurs, și pînă atunci avem vreme să chibzuim și să găsim chichița mîntuirii !

Or, în dimineața celei de-o opta zile, pescarul îi zise soției sale :

— Tu ai uitat oare de pruncul de care trebuie să fac rost ? Astăzi am ajuns la soroc !

Ea îi zise :

— Bine. Du-te la puțul pe care îl știi, de sub pomul cel strîmb. Dintru-ntîi să-i dai îndărăt fusul celei care sălășluiește în puț, și să-i mulțumești frumos. Pe urmă să-i spui : „O, cutare, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite salamalekul și îți cere să-i împrumuți copilul născut ieri, întrucît avem nevoie de el pentru o treabă.

La cuvintele acestea, pescarul îi spuse nevesti-si :

— Uallahi, nu mai știu pe nimeni-atîta de aiurit și de zmintit ca tine, decît poate pe vizirul acela de păcură. Cum, bre femeie ! vizirul îmi cere un plod de opt zile și tu te marghiolești că, încă și mai mult, ai să-mi dai un prunc de o zi care să știe să vorbească limpede și să istorisească povești !

Ea răspunse :

— Ce te bagi ? Du-te numai și fă cum ți-am spus !

Iar el se minună :

— Bine. Iacătă ziua mea cea mai de pe urmă de pe pămînt.

Și plecă de-acasă, și merse pînă ce ajunse la puț. Și aruncă fusul în puț, strigînd :

— Iacătă fusul !

Și adăugă :

— Bre cutare, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite salamalekul și îți cere să-i dai pruncul de o zi, întrucît avem trebuință de el pentru o treabă. Numai dă zor, că altminteri capul meu are să-mi zboare de pe grumaz !

Atunci cea care sălășluia în puț — numai unul Allah îi știa de știre ! — răspunse :

— Iacătă-l : ține-l !

Și pescarul luă plodul de o zi ce i se dărui, pe cînd cea care sălășluia în puț îi grăia :

— Rostește asupra-i descîntecul de deochi !

Iar pescarul, luînd copilul, rosti asupra-i bismillahul, zicînd :

— Bismillah errahman errahim !

Și, ținînd plodul în brațe, plecă.

Și pe drum își zise : „Oare s-au pomenit pe undeva copii, fie ei chiar și în vîrstă de treizeci de zile, și nu de o zi ca ăsta, care să știe să vorbească și să istorisească povești, măcar fie și printre copiii efriților celor mai de-a mirărilea ?" Pe urmă, spre a-și limpezi inima în privința aceasta, îi grăi copilului cel înhorbotit pe care îl ducea în brațe :

— Ia, hai, taică, glăsuiește-mi oleacă, să văd și să mă încredințez dacă asta-i ziua morții mele !

Da copilul, auzind glasul gros al pescarului, se sperie și se zbîrci, și la chip și din pîntece, și făcu precum fac toți copiii, vrasăzică începu să plîngă cu niște strînsături amarnice și să se ude pe el cît putu. Iar pescarul ajunse la nevastă-sa făcul fierăscă și încîudat, și spuse :

— Iacătă că am adus copilul. Mîntuiască-mă Allah ! Tot ce știe este să plîngă și să se ude pe el, plodul de căței ! Ia uite în ce stare m-a adus !

Ci ea îi zise :

— Ce te bagi ? Roagă-te întru prorocul, bre omule, și fă cum îți spun ! Ia și du fără zăbavă copilul acesta la rege. Și-ai să vezi limpede dacă știe să vorbească ori nu știe. Numai că să ceri pentru el trei perne, și să-l așezi în mijlocul divanului, și să-l sprijini cu pernele acelea, punîndu-i una în partea dreaptă, una în partea stîngă, și una la spate ! Și roagă-te întru prorocul !

Și pescarul răspunse :

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Pe urmă, ducîndu-l subsuoară pe noul-născut, plecă la rege și la vizir.

Cînd vizirul îl văzu pe pescar venind cu pruncul cel înhorbotit, începu să rîdă și îi spuse :

— Ăsta-i copilul ?

Iar pescarul răspunse :

— Da.

Și vizirul se întoarse înspre copil și îi grăi cu glasul ce se ia spre a le vorbi pruncilor :

— Micuțule !

Da copilul, în loc să vorbească, își strîmbă și nasul și gura, și începu să facă : „Ua ! ua !"

Iar vizirul se duse tare mulțumit la rege și îi spuse :

— I-am vorbit copilului, da el nu mi-a răspuns și s-a mulțumit să plîngă și să facă „Ua ! ua !" Or, acesta-i sfîrșitul vieții pescarului. Ci dovada nu se cade să se facă decît dinaintea divanului vizirilor, emirilor și dregătorilor, întrucît am să le citesc învoielile din legămîntul pe care l-am pecetluit cu pescarul ; și, după aceea, avem să-l ucidem !

Iar regele spuse :

— Păi chiar așa, o, vizirule !

Și intrară amîndoi în sală ; iar emirii și dregătorii se strînseră acolo. Și fu adus pescarul ; și vizirul citi dinaintea lui și dinaintea tuturor celor de față legămîntul pecetluit, și spuse :

— Acuma, o, pescarule, să aduci copilul care are să ne grăiască.

Și pescarul spuse :

— Să mi se dea mai întîi trei perne, și-apoi copilul are să grăiască !

Și i se aduseră cele trei perne ; iar pescarul așează copilul în mijlocul divanului, și îl rezemă cu cele trei perne. Iar regele îl întrebă pe pescar :

— Acesta-i copilul ce are să ne istorisească povestea care-i minciună din minciună din minciună ?

Or, pînă să aibă vreme pescarul să dea răspuns, pruncul de o zi răspunse :

— Întîi de toate, salamalekul fie asupra-ți, o, măria-ta !

Iar vizirii și emirii și toți ceilalți se minunară de copil pînă peste poate. Iar regele, tot atîta de uluit ca

Toți cei ce se aflau de față, îi răspunse copilului la urare, și îi zise :

— Istorisește-ne, Destoinicule, povestea care-i o zumarica de minciuni !

Iar copilul îi răspunse, grăind :

— Iacătă ! Odată, eram pe atunci în puterea tinereților mele, umblînd pe afară din cetate, prin cîmp, pe-o vreme de arșiță, am întîlnit un precupeț de pepeni verzi ; și, cum îmi era tare cald și tare sete, am cumpărat un pepene verde pe un dinar de aur. Și am luat lubenița și am tăiat din ea o felie, pe care am înfulecat-o, și m-am răcorit. Pe urmă, cum mă uitam în lăuntrul lubeniței, am dat de un oraș cu cetatea lui. Eu atunci, fără a șovăi, mi-am spălat picioarele unul după altul, și am intrat în harbuz. Și am început să mă preumblu pe acolo, uitîndu-mă împrejurul meu la prăvăliile și la casele și la tîrgoveții din orașul acela din lubeniță. Și am umblat așa mai departe, pînă ce am ajuns în cîmp. Și acolo am văzut un curmal din care atîrna un potop de chiorchini de curmale, toate lungi de un cot. Încît sufletul meu, care rîvnea la curmalele acelea, m-a îmboldit amarnic înspre ele, și n-am fost în stare să-mi dostoi ispita ; și m-am suit în curmal, să rup una. sau două, sau trei, sau patru curmale, și să le mănînc. Ci găsii în curmal niște felahi care semănau mei în curmal, și secerau spicele, pe cînd alți felahi băteau grîul și îl vînturau. Iar eu, după ce am mai umblat o vreme prin curmal, m-am întîlnit cu unul care bătea niște ouă pe o arie, și m-am uitat mai cu luare-aminte și am văzut că din toate ouăle bătute pe arie ieșeau niște puișori. Și cocoșii treceau într-o parte, iar găinușele în cealaltă. Iar eu m-am oprit acolo să mă uit la ei, și i-am văzut cum creșteau văzînd cu ochii. Atunci am împerecheat între ei cocoșeii cu găinușele ; pe urmă i-am lăsat acolo mulțumiți, și m-am dus pe altă creangă din curmal. Și acolo am dat de un măgar care purta în spinare niște

zumaricale de susan ; și, cum chiar că sufletul meu era mort după zumaricale de susan, am luat o zumarica și am înfulecat-o din două-trei îmbucături. Și, după ce am mîncat-o astfel, am ridicat ochii și m-am pomenit afară din lubeniță. Iar lubenița s-a închis la loc și s-a făcut iarăși întreagă precum fusese. Și-aceasta-i povestea pe care o aveam să v-o povestesc !

Cînd auzi vorbele acestea ale nou-născutului, regele îi zise :

— He, he, o, șeicule al mincinoșilor și cunună a lor, he, he, Destoinicule ! iacătă o țesătură de gogoși de tufă ! Da tu chiar îți închipui că am crezut o boabă din toată povestea asta drăcească ? Ai, uallah ! Da de cînd, de pildă, se află orașe în lubeniță ? Și de cînd ouăle, după ce au fost bătute pe o arie, mai scot pui ? Mărturisește, Destoinicule, că toate astea sînt un ghiveci de minciună cu minciună !

Iar copilul răspunse :

— Nu tăgăduiesc nimic ! Da și tu, măria-ta, ar trebui să nu tăgăduiești și nici să tăinuiești gîndurile tale cele adevărate față de acest amărît de pescar, pe care vrei să-l omori spre a-i răpi femeia, mîndrețea aceea, pe care ai zărit-o pe țărm ! Hei, da ! și nu ți-e rușine dinaintea chipului lui Allah care ne vede, să rîvnești, rege fiind și sultan, la ceea ce nu este al tău, și să furi bunul aproapelui tău, mai puțin bogat și mai puțin puternic, cum e acest pescar sărman ? Pe Allah și pe harurile Proroculuí — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — mă jur că dacă, pe clipă și pe dată, nu-l lași în tihnă pe pescar și nu te lepezi de gîndurile tale cele rele față de nevasta lui, am să vă spulber de pe pămînt neamul, și ție și vizirului tău, de nici măcar mușteie n-au să vă mai dea de urmă.

Și, grăind acestea cu un glas înfricoșător, copilul cel înhorbotit lăsă toată lumea năpădită de uluială, și îi spuse pescarului :

— Acuma, unchiule, ia-mă iar și du-mă de aici la tine acasă.

Și pescarul îl luă pe pruncul de o zi, Destoinicul ; și, nesupărat de nimeni, ieși din palat și se duse mulțumit la nevastă-sa. Și, după ce femeia află ceea ce avea de aflat, îi spuse :

— Nu-ți mai rămîne decît să te duci, fără de zăbavă, să dai îndărăt copilul de unde l-ai luat. Și să nu uiți a-i duce și salamalekul meu prietenei mele dragi, și mulțumirile mele, și s-o întrebi de sănătate !

Iar pescarul spuse :

— Bine !

Și făcu precum îi spusese ea să facă. După care se întoarse acasă și își săvîrși spălările cele sfinte și rugăciunea ; și își împlini treaba cea de rînd cu soția sa, mîndreța. Și, de-atunci, trăiră amîndoi în fericire și huzur.

Și-atîta cu ei !

Și, după ce istorisi astfel povestea aceasta, cel de al treilea ispravnic de agie se așeză la locul său, iar sultanul Baîbars zise :

— O, minunată poveste ! Ce păcat, o, ispravnice Ezz Al-Din, că nu ne-ai spus ce s-a mai petrecut, în zilele care au urmat, între rege și pescar !

Atunci păși înainte cel de al patrulea ispravnic de agie, pe care îl chema Mohii Al-Din. Și spuse :

— Eu, o, măria-ta, dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc urmarea acestei istorisiri, care este încă și mai de-a mirărilea decît începutul ei !

Iar sultanul Baîbars spuse :

— De bună seamă ! și din toată inima, și din tot cugetul !

Atunci ispravnicul Mohii Al-Din spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL PATRULEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, dar, o, rege al vremilor, că, din mila cerească, îi se născu un băiețel pescarului și soției sale, mîndrețea aceea. Iar părinții îi deteră acelui băiețel numele de Mohammad cel Destoinic, în amintirea înhorbotitului cel de-o zi care îi scăpase de la ananghie. Și copilul era frumos ca maică-sa.

Iar sultanul avea și el un copil, de-o seamă cu băiatul pescarului ; da copilul sultanului era bătut de urîciune, iar la culoare era de culoarea fiilor dè felahi.

Or, cei doi băieți umblau la aceeași școală, să învețe a citi și a scrie. Și, cînd fiul regelui, care era un trîntor și un neisprăvit, îl vedea pe fiul pescarului, care era un sîrguincios și un destoinic, îi zicea :

— Hei, fie-ți dimineața fericită, plod de pescar !

Și îi zicea așa spre a-l umili. Iar Mohammad cel Destoinic răspundea :

— Și dimineața ta fie-ți fericită, o, fiu de sultan, și albească-ți chipul cel negru ca pielea de iminei bătrîni !

Și cei doi băieți umblară astfel laolaltă la școală vreme de un an, dîndu-și mereu bineț în felul acesta. Și, pînă la urmă, fiul sultanului se duse îmbufnat să-i povestească lui tătîne-său necazul, spunîndu-i :

— Copilul pescarului, ciinele acela, îmi întoarce în fiecare zi salamalekul zicîndu-mi : „Tu, cel cu fața neagră ca pielea de iminei bătrîni".

Atunci regele se supără ; ci, întrucît nu îndrăznea, din pricina trecutului, să-l pedepsească el însuși pe fiul pescarului, îl chemă pe șeicul dascăl al școlii și îi spuse :

— O, șeicule, dacă vei vroi să-l omori pe băiatul Mohammad, fiul pescarului, am să-ți dau un peșcheș bogat, și am să-ți dăruiesc niște cadîne și niște roabe albe și frumoase.

Iar dascălul școlii se bucură și răspunse :

— La poruncile tale, o, rege al vremilor ! În fiece zi am să-l blagoslovesc pe copil cu o ciomăgeală, pînă ce are să-și dea sufletul de-atîta blagosloveală !

Și-așa că, a doua zi, cînd Mohammad cel Destoinic se duse la școală să citească din *Coran*, dascălul le spuse școlarilor :

— Aduceți varga de pedepsit, și așterneți-l pe fiul pescarului la pămînt.

Iar școlarii, cum era obiceiul, îl înșfăcară pe Mohammad și îl întinseră la pămînt, și îi puseră picioarele în menghina de lemn. Iar dascălul școlii luă varga și începu să-l croiască pe băiat la tălpi, pînă ce țîșni sîngele din ele și pînă ce pulpele și labele picioarelor se umflară de tot. Și îi spuse :

— Inșallah, mîine o luăm de la capăt, o, încăpățînatule !

Și băiatul, de cum îi deteră drumul din scula schingiurilor, fugi de la școală, slobozindu-și picioarele în vînt. Și se duse la tatăl și la mama sa, și le spuse :

— Iacătă ! șeicul școlii m-a bătut de moarte, din pricina fiului sultanului. Eu nu mă mai duc la școală și am să mă fac pescar ca tata.

Iar taică-său îi spuse :

— Bine, fiule !

Și se ridică, și îi dete un năvod și un coș, și îi zise :

— Ține, iacătă-ți sculele de pescuit. Iar mîine du-te la pescuit, chiar dacă n-ai să agonisești decît atîta cît îți trebuie ca să trăiești.

Și-așa că, a doua zi, de cu zori, Mohammad băiatul se duse să arunce năvodul în mare. Da nu avu de prins în năvod decît un barbun, atîta tot. Și Mohammad strînse năvodul și își zise : „Am să prăjesc barbunul acesta, în chiar solzii lui, și am să-l mănînc de prînz". Se duse așadar să adune niște iarbă uscată și niște vreascuri, le aprinse, și luă barbunul ca să-l prăjească pe jar. Atunci

barbunul deschise gura și începu să-i grăiască, spunîndu-i :

— Nu mă frige, ya Mohammad ! Eu sînt un rege dintre regii din mare. Pune-mă îndărăt în apă așa cum eram, și am să-ți fiu de folos la vreo vreme rea, și am să-ți vin într-ajutor în zilele de ananghie !

Iar el zise :

— Bine.

Și puse îndărăt în apă barbunul. Și iacă-așa cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și doua noapte

Urmă :

Da în ceea ce îl privește pe rege, măria-sa, peste două zile, îl chemă pe dascălul de la școală și îl întrebă :

— L-ai omorît pe băiatul Mohammad, fiul pescarului ?

Iar dascălul răspunse :

— I-am tras o bătaie bună chiar din ziua dintîi, pînă l-am făcut de-a leșinat. Atunci a fugit și nu s-a mai întors. Iar acuma este pescar ca și tată-său.

Și regele îl izgoni și-i zise :

— Sictir de-aci, o, pui de cățea ! Fiți-ar taică-tău afurisit, și mărita-ți-s-ar fie-ta cu un porc !

După care îl chemă pe vizir și îi spuse :

— Băiatul n-a murit. Ce să facem ?

Iar vizirul îi răspunse regelui :

— Am să-ți rostuiesc eu o cale pentru moartea lui !

Și regele îl întrebă :

— Cum să-i rostuiești moartea ?

El răspunse :

— Știu o fată tare frumoasă, fiica sultanului din Țara Verde. Țara aceea se află departe de aici cale de șapte ani. Așa că avem să-l chemăm pe fiul pescarului, iar eu am să-i spun : „Sultanul, stăpînul nostru, are multă prețuire față de tine și se bizuie pe vitejia ta. Așa că trebuie să te duci în Țara Verde și s-o aduci de acolo pe fata sultanului acelei țări, întrucît stăpînul nostru regele vrea să se însoare cu ea, și nimeni afară de tine nu ar putea să i-o aducă."

Și regele îi răspunse vizirului :

— E bine ; trimite după băiat !

Atunci vizirul porunci să fie adus flăcăiașul Mohammad, în pofida ciudei acestuia, și îi zise :

— Stăpînul nostru sultanul dorește a te trimite să i-o aduci pe fata sultanului din Țara Verde.

Iar el răspunse :

— Da de cînd oi fi știind eu drumul înspre țara aceea ?

Vizirul spuse :

— Trebuie.

Atunci băiatul plecă necăjit, și se duse la maică-sa să-i povestească năpasta. Iar maică-sa îi spuse :

— Du-te și-ți plimbă necazul pe malul rîului, aproape de locul unde se varsă rîul în mare, și necazul are să ți se spulbere de la sine.

Și băiatul Mohammad se duse să se plimbe cu necazul său, pe malul mării, aproape de gura rîului.

Și, cum umbla așa în lung și în lat, necăjit, barbunul de odinioară ieși din mare și veni la el pe țărm, dîndu-i binețe. Și îi zise :

— Pentru ce ești necăjit, Mohammad Destoinicule ?

El răspunse :

— Nu mă mai întreba ! căci lucrul este fără de izbăvire.

Iar peștele îi zise :

— Izbăvirea este în mîinile lui Allah. Grăiește.

El spuse :

— Gîndește-te, o, barbunule, că vizirul cel de păcură mi-a zis : „Trebuie să te duci să ne-o cauți pe fata sultanului din Țara Verde".

Și barbunul îi zise :

— Bine. Du-te la rege și spune-i : „Am să mă duc să ți-o caut pe fata sultanului din Țara Verde. Da, pentru aceasta, trebuie ca tu să pui să mi se facă o dahabia de aur. Și trebuie ca aurul acela să fie luat din averea vizirului tău."

Și băiatul Mohammad se duse să-i spună regelui ceea ce îi spusese barbunul. Iar regele nu putu să facă altminteri decît să pună să i se mesterească dahabiaua de aur, din averea vizirului și în ciuda nasului aceluia. Iar vizirul era să moară de ciudă mocnită. Și Mohammad se sui în dahabiaua de aur și plecă pe rîu în sus.

Iar barbunul, prietenul său, mergea înainte-i, arătîndu-i drumul și călăuzindu-l de-a lungul brațelor rîului și al curgerilor de ape, pînă ce, într-un sfîrșit, ajunse la Țara Verde. Și Mohammad cel Destoinic trimise un pristav în cetate ca să strige : „Tot omul, fie femeie, fie bărbat, fie copil, fie tînăr, fie bătrîn, poate să coboare pe malul rîului ca să se uite la dahabiaua de aur a lui Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului".

Atunci toți tîrgoveții din cetate, cu mic cu mare, bărbați și femei, veniră să se uite la dahabiaua de aur. Și șezură să se uite la ea opt zile în șir. Atunci, fata regelui nu mai putu nici ea să-și înfrîne ispita, și ceru îngăduință de la tătîne-său, spunînd :

— Vreau să mă duc și eu, ca toți ceilalți, să văd dahabiaua.

Atunci regele se învoi cu treaba aceasta și, mai întîi, porunci să se dea de veste în toată cetatea că nimenea,

nici bărbat, nici femeie, nu are îngăduință în ziua aceea să iasă din casă, nici să se preumble prin partea țărmului, întrucît domnița urma să se ducă să vadă dahabiaua.

Și-așa că fata regelui se duse pe țărm să se uite la dahabiaua de aur. Și îl întrebă prin semne pe Destoinic dacă ar putea să intre și s-o vadă și pe dinlăuntru. Și, după ce Mohammad îi făcu din cap și din ochi un semn care însemna „da", fata se sui pe puntea dahabialei și începu s-o cerceteze. Atunci Mohammad cel Destoinic trase binișor priponul și țărușul, și dete drumul dahabialei, și porni.

Or, cînd fata sultanului din Țara Verde își sfîrși cercetarea și voi să iasă pe punte, ridică ochii și văzu dahabiaua plecată, destul de departe de-acuma de cetatea părintelui ei. Atunci îi spuse prietenului barbunului :

— Unde mă duci, Destoinicule ?

El răspunse :

— Te duc la un rege, ca să se însoare cu tine.

Ea îi spuse :

— Nu cumva, din întîmplare, regele o fi mai frumos decît tine, Destoinicule ?

El răspunse :

— Nu știu. Ai să-l vezi numaidecît cu ochii tăi.

Atunci fata își scoase inelul de pe deget și îl aruncă în apa rîului. Ci barbunul se afla acolo, luă inelul și îl duse în gură, deschizîndu-le calea. Pe urmă fata îi spuse Destoinicului :

— Eu nu am să mă mărit decît cu tine. Și vreau să fiu de bunăvoie a ta, chiar aici.

Iar flăcăul Mohammad îi spuse :

— Bine.

Și o luă, cu fecioria ei cu tot. Și se bucură de ea pe apă.

Și, cînd ajunseră la capătul drumului, Mohammad, fiul pescarului, se duse la rege și îi spuse :

— Iacătă-mă. Ți-am adus-o pe fata sultanului din Țara Verde. Da îți spune că nu are să iasă din dahabia

decît dacă îi aşterni pe pămînt nişte chilimuri de mătase verde, pe care să calce spre a veni la palatul tău. Şi tu ai să vezi atunci ce galeş umblă ea.

Iar regele îi zise :

— Bine.

Şi puse să se cumpere, cu bani de-ai vizirului şi spre ciuda nasului aceluia, toate chilimurile de mătasă verde cîte se aflau în sukul de chilimuri, şi porunci să fie aşternute pe jos pînă la dahabia.

Atunci domniţa din Ţara Verde ieşi din dahabia şi păşi pe chilimurile de mătasă, îmbrăcată în verde şi legănîndu-se de răpea mînţile. Şi regele o văzu, se minună de ea şi se îndrăgosti de frumuseţea ei. Iar după ce copila intră în sarai, el îi zise :

— Am să pun să se scrie chiar în seara aceasta senetul de căsătorie cu tine.

Iar copila îi spuse atunci :

— Bine. Da, dacă vrei să te însori cu mine, adu-mi inelul care mi-a căzut de pe deget în apele rîului. Şi pe urmă avem să facem senetul şi ai să te însori cu mine.

Or, inelul îl dedese barbunul prietenului său, Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului.

Şi-aşa că regele îl chemă pe vizir şi îi zise :

— Ascultă. Sultăniţei i-a căzut inelul de pe deget în apele rîului. Ce este acuma de făcut ? Şi cine poate să ni-l aducă ?

Iar vizirul răspunse :

— Păi cine altul poate să ni-l aducă, de nu Mohammad, fiul pescarului, procletul şi efritul ?

Or, vizirul nu grăia astfel decît spre a-l face pe băiat să cadă într-o capcană fără de scăpare. Încît regele trimise după el în graba mare. Iar cînd băiatul veni, îi spuseră :

— E vorba de un inel care i-a căzut din deget sultăniţei în apele rîului. Şi nimeni nu poate să-l aducă, afară de tine.

El le răspunse :

— Bine. Na, iacătă inelul.

Iar regele luă inelul și se duse să i-l dea copilei din Țara Verde, și-i spuse :

— Ține, iacătă-ți inelul, și să facem în seara aceasta seretul de căsătorie !

Ea îi spuse :

— Bine. Da în țara mea, cînd o fată se mărită, este un obicei.

El îi zise :

— Bine. Spune-mi-l.

Ea zise :

— Se sapă un șanț de la casa mirelui pînă la mare, se umple șanțul cu lemne și cu vreascuri, și i se dă foc. Iar mirele se aruncă în foc, și merge prin el pînă la mare, unde se scaldă, spre a se duce apoi drept la mireasa lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

...Și-așa, mirele se curăță în foc și în apă. Și-aceasta-i datina seretului de căsătorie în țara mea.

Atunci regele, care era îndrăgostit de preafrumoasa domniță, porunci să se sape șanțul cu pricina, puse să fie umplut cu lemne și cu vreascuri, își chemă vizirul și îi zise :

— Mîine, pregătește-te să mergi acolo cu mine.

Şi, a doua zi, cînd veni ceasul să se dea foc la şanţul cu lemne, vizirul îi spuse regelui :

— Ar fi bine ca mai înainte să se arunce dintru-nţîi în focul acesta Mohammad, fiul pescarului, spre a vedea cum are să fie treaba. Dacă el are să iasă viu şi nevătămat din foc, putem atunci să ne aruncăm în foc şi noi.

Iar regele spuse :

— Bine.

Or, estimp, barbunul se suise în dahabia, la prietenul său, băiatul, şi îi spusese :

— Destoinicule, dacă regele are să te cheme la el şi are să-ţi spună : „Aruncă-te în focul acesta !" tu să nu te sperii, da să-ţi astupi urechile şi să rosteşti rugăciunea cea ocrotitoare de rău : „În numele lui Allah Îndurătorul cel fără de margini şi Milosîrdnicul". Pe urmă, să te arunci hotărît în şanţul de foc.

Şi-aşa că regele porunci să se dea foc la butuci şi la vreascuri. Şi îl chemară pe Mohammad şi îi spuseră :

— Aruncă-te în foc şi mergi pînă la mare ; căci tu poţi, întrucît eşti destoinic.

El le răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei ! la poruncile voastre !

Şi îşi astupă urechile, şi rosti în mintea lui rugăciunea bismillahului, şi intră hotărît în foc. Şi ieşi la partea dinspre mare, mai frumos decît fusese. Şi toată lumea îl văzu şi rămase uluită de frumuseţea lui.

Atunci vizirul îi spuse regelui :

— Haide să intrăm şi noi în foc, ca să ieşim frumoşi ca fiul pescarului, procletul ! Şi cheamă-l şi pe fiul tău, ca să se arunce în foc laolaltă cu noi, şi să se facă frumos cum o să ne facem noi.

Iar regele îl chemă pe fiu-său, cel care era urît şi care avea un chip ca pingeaua de iminei vechi. Şi se luară tustrei de mînă şi se aruncară, iacă-aşa, în foc. Şi se făcură un morman de cenuşă.

Atunci Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului, se duse la copilă, domnița fiică a sultanului din Țara Verde, și făcu sonetul de căsătorie cu ea, și o luă de soție. Și se sui în scaunul de domnie al împărăției, și fu rege și sultan. Și îi chemă pe lîngă sine pe tatăl și pe mama lui. Și trăiră cu toții laolaltă în sarai, în deplină fericire și înțelegere, mulțumiți și înfloritori. Or, mărire lui Allah, stăpînul înfloririi, al mulțumirii, al fericirii și al bunei înțelegeri !

Iar după ce ispravnicul de agie Mohii Al-Dîn își istorisi astfel povestea aceasta, și după ce sultanul Baîbars îi fu mulțumitor și îi mărturisi desfătarea sa, se întoarse la locu-i. Și păși înainte un al cincelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nur Al-Din. Și, după ce sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, îi spuse :

— Eu, o, stăpîne al nostru și cunună a capetelor noastre, am să-ți istorisesc o poveste care nu-și află seamăn printre povești.

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL CINCELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un sultan. Și sultanul acela, într-o bună zi, îl chemă pe vizirul său și îi zise :

— Vizirule !

Iar acela răspunse :

— La poruncile tale ! Ce este, o, măria-ta ?

El îi spuse :

— Vreau să pui a mi se scrie și ciopli o pecete care să aibă anume puterea ca, dacă aș fi vesel, să nu mă mohorăsc, și, dacă aș fi mohorît, să nu mă înveselesc. Și trebuie ca acela care va scrie pecetea să-și ia îndatorința

de a pune în ea puterea cerută. Iar tu, pentru aceasta, ai un răspăs de trei zile !

Atunci vizirul se duse la cei care fac de obicei peceți și amulete, și le spuse :

— Scrieți-mi o pecete pentru rege.

Și le povesti ce spusese și ceruse regele. Da nici unul dintre ei nu vroi să ia asupra-și a face o asemenea pecete. Atunci vizirul se ridică și plecă necăjit. Și își zise : „Nu am să-l găsesc în orașul nostru pe acela de care am trebuință. Am să mă duc în altă țară."

Și ieși din cetate și, mergînd prin cîmpie, se întîlni cu un șeic arab care își îmblăcea grîul pe aria lui. Și îi dete binețe, rostind :

— Pacea fie asupra-ți, o, șeicule de arabi !

Iar șeicul de arabi îi răspunse la salamalek și îi zise :

— Unde te duci, ya sidi, acuma, pe căldura asta ?

El îi răspunse :

— Drumețesc din pricina unei trebi de-a regelui.

Șeicul îl întrebă :

— Ce treabă-i aceea ?

El răspunse :

— Regele îmi cere să pun a i se scrie o pecete care să fie în așa fel încît, dacă el o fi vesel, să nu se mohorască, și, dacă o fi mohorît, să nu se înveselească.

Iar șeicul de arabi îi spuse :

— Numai atîta ?

Vizirul răspunse :

— Da.

El îi spuse :

— Bine. Șezi jos. Iar eu am să-ți aduc de mîncare.

Și șeicul de arabi îl lăsă o clipită pe vizir și se duse la fata sa, pe care o chema Iasomia, și îi spuse :

— O, fata mea Iasomia, pregătește de masă pentru oaspete.

Ea îi spuse :

— De unde vine oaspetele acela ?

El răspunse :

— Din partea sultanului.

Ea îl întrebă :

— Și ce vrea ?

Iar tatăl ei îi istorisi treaba. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Atunci Iasomia, domnița de arabi, pregăti pe dată o tavă cu ouă, pe care se aflau treizeci de ouă ce înotau în unt dulce, și i-o dete tatălui său, cu opt darabe de pîine, spunîndu-i :

— Du-i astea drumețului și spune-i : „Fiica mea Iasomia, domniță de arabi, îți urează bun-venit și îți trimite vorbă că are să-ți scrie ea pecetea. Și tot ea îți mai spune, pe deasupra : Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, iar opt zile fac o săptămînă !"

Și tatăl ei zise :

— Bine.

Și luă mîncarea și plecă.

Și, cum mergea așa, untul de pe tavă se scurse pe mîna lui. Atunci șeicul puse tava la pămînt, luă una dintre pîini, șterse untul de pe mînă și mîncă pîinea cu unt, precum și un ou care îl ispiti. După care se sculă și plecă să-i ducă mîncarea vizirului, și-i spuse :

— Fata mea Iasomia, domniță de arabi, îți trimite salamalekul și îți spune că are să-ți scrie ea pecetea. Și, pe deasupra, îți mai spune : „Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, și opt zile fac o săptămînă".

Iar vizirul spuse :

— Să mîncăm mai întîi, și-o să vedem pe urmă.

Iar cînd isprăvi de mîncat îi zise părintelui Iasomiei :

— Spune-i să-mi scrie pecetea, dar mai spune-i și că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată, și că săptămîna nu a avut decît șapte zile.

Atunci șeicul de arabi se întoarse la fiică-sa și-i zise :

— Vizirul îți spune să-i scrii pecetea, dar că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată și că săptămîna n-a avut decît șapte zile.

Atunci fata îi zise :

— Nu ți-e rușine, o, tată, de ce-ai făcut ? Ai pus tava cu mîncarea jos pe drum, ai mîncat o pîine și un ou, și i-ai dus oaspetelui ouăle fără untul lor !

El îi răspunse :

— Hei, uallahi, dreptu-i ! Ci, o, fata mea, tava era plină și untul s-a vărsat pe mîna mea ; atunci am stat jos și am șters untul cu o pîine, pe care am mîncat-o ; și-atunci mi s-a făcut poftă de un ou, pe care l-am înfulecat.

Ea spuse :

— Nu e nimic. Să pregătim pecetea.

Atunci ea pregăti pecetea și o întoarse cu vorbele acestea : „Orice simțămînt, fie necaz, fie bucurie, de la Allah ne vine !“ Și-i trimise pecetea vizirului, care o luă, după mulțumirile cuvenite, și plecă să i-o ducă regelui.

Iar regele, după ce luă pecetea și citi ceea ce era scris pe ea, îl întrebă pe vizir :

— Cine a făcut pecetea ?

El răspunse :

— O copilă, pe nume Iasomia, domniță de arabi.

Iar regele se ridică pe cele două picioare ale lui și-i zise vizirului :

— Vino și du-mă la tatăl ei, ca să mă însor cu fata.

Atunci vizirul îl luă pe rege de mînă și plecă cu el. Și se duseră la șeicul de arabi, și-i spuseră :

— O, șeicule de arabi, am venit ca să legăm cumetrie cu tine.

El le răspunse :

— Spor în neam și spor în casă ! Da prin cine ?

Vizirul răspunse :

— Prin domnița de arabi, Iasomia, fiica ta, pe care stăpînul nostru regele, care se află dinaintea ochilor tăi, dorește s-o ia de soție.

El spuse :

— Bine. Sîntem slugile voastre. Da fiica mea va fi pusă într-o cumpănă pe un talger, iar aurul pe celălalt talger. Și, greutate pentru greutate. Întrucît Iasomia este scumpă inimii tatălui ei.

Iar vizirul răspunse :

— Nu este nimic împotrivă.

Și plecară după aur, și îl puseră pe un talger de cumpănă, pe cînd șeicul de arabi o punea pe fiică-sa pe celălalt talger. Și, cînd fata și cu aurul se cumpăniră, se scrise, acolo pe loc, senetul de căsătorie. Și regele dete un ospăț mare în satul arabilor. Și, în chiar noaptea aceea, intră la fată, în casa părintelui ei, și îi luă fecioria, și se bucură de ea. Și, dimineața, plecă cu ea, și o așeză în saraiul său.

Or, după ce șezu o bucată de vreme în saraiul regelui, preafrumoasa copilă de arabi Iasomia începu să alunece înspre slăbire și să se stingă de lungoare. Atunci regele chemă hakimul și îi spuse :

— Suie degrabă și cercetează-o pe Sett El-Arab, Iasomia. Nu știu de ce slăbește așa și se stinge.

Și hakimul urcă și o cercetă pe Iasomia. Pe urmă coborî și îi spuse regelui :

— Nu este învățată cu șederea în cetate, întrucît este fată de la cîmp, iar pieptul ei se usucă din lipsă de aer.

Iar regele întrebă :

— Și ce trebuie să facem ?

Hakimul răspunse :

— Pune să i se zidească un sarai la mare, unde va putea să răsufle aer curat ; și are să se facă mai frumoasă decît era.

Și regele dete numaidecît poruncă zidarilor să zidească un sarai la mare. Și, cînd saraiul fu gata, fu dusă acolo Iasomia cea vlăguită, domnița de arabi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

Or, după ce Iasomia șezu o vreme acolo în sarai, se îngrășă și încetă de a mai înjgi. Și, cum ședea într-o zi sprijinită în coate la fereastra ei, să se uite la mare, un pescar veni să-și arunce năvodul chiar sub zidurile saraiului. Și, cînd îl trase, nu văzu în el decît niște sfărîmături de cărămizi și niște cioburi de scoici. Și se mohorî. Atunci Iasomia îi grăi și îi zise :

— O, pescarule, de data aceasta, dacă vrei să arunci năvodul în mare întru norocul meu, am să-ți dau un dinar de aur pentru osteneala ta.

Iar pescarul răspunse :

— Bine, o, domniță !

Și aruncă năvodul în mare, întru norocul domniței de arabi Iasomia, îl trase și, strîngîndu-l, găsi în el un șip de aramă roșie. Și i-l arătă Iasomiei, care numaidecît se învălui cu un cearceaf de pat ca într-un izar și coborî la pescar și îi zise :

— Ține, iacătă dinarul, și dă-mi șipul.

Ci pescarul răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu am să iau dinarul ca plată pentru acest șip, ci un sărut de pe obrazul tău.

Or, chiar în clipita cînd vorbeau astfel laolaltă, dete peste ei regele. Şi îl înşfăcă pe pescar, şi îl ucise cu spada sa, şi îi aruncă leşul în apele rîului. Pe urmă se întoarse înspre domniţa de arabi Iasomia şi îi zise :

— Şi nici pe tine nu vreau să te mai văd. Du-te unde-ţi place !

Şi ea plecă. Şi două zile şi două nopţi merse ea flămîndă şi însetată. Şi ajunse atunci într-un oraş. Şi şezu jos la uşa prăvăliei unui neguţător, de dimineaţa pînă la ceasul rugăciunii de la amiază. Atunci neguţătorul îi zise :

— O, domnia-ta, şezi aici de azi-dimineaţă. Pentru ce ?

Ea răspunse :

— Sînt o străină. Nu ştiu pe nimeni în cetatea aceasta. Şi nu am mîncat şi nu am băut nimic de două zile.

Atunci neguţătorul îl chemă pe arapul său şi îi zise :

— Ia-o pe femeia aceasta şi du-o acasă la noi. Şi spune-le, acasă, să-i dea să mănînce şi să bea.

Şi o luă arapul şi o duse acasă, şi îi spuse nevestei neguţătorului, stăpîna sa :

— Stăpînul meu îţi trimite vorbă să-i dai femeii acesteia să mănînce bine şi să bea.

Iar femeia neguţătorului se uită la Iasomia, şi o văzu, şi fu cuprinsă de pizmă, întrucît cealaltă era mai frumoasă. Şi se întoarse înspre arap şi îi spuse :

— Bine. Suie-o pe femeia aceasta în poiata de pe terasă.

Şi arapul o luă pe Iasomia de mînă şi o duse sus în poiata cu pricina, de pe terasă. Şi Iasomia şezu acolo pînă seara, fără ca nevasta neguţătorului să se îngrijească de ea în vreun fel, nici cu mîncare, nici cu băutură. Atunci domniţa de arabi Iasomia îşi aduse aminte de şipul de aramă roşie pe care îl avea la subsuoară şi îşi zise : „Să vedem, poate că o fi colea în şip vreun strop de apă de băut !“ Şi, gîndind aşa, luă şipul şi îi răsuci capacul. Şi numaidecît ieşiră din şip un lighean cu ibricul lui. Şi Iasomia se spălă pe mîini. Pe urmă, ridică ochii şi văzu

cum iese din șip o tablă plină cu mîncăruri și cu băuturi. Și mîncă, și bău, și fu mulțumită. Atunci, răsuci iarăși capacul șipului, și ieșiră din șip zece roabe albe și tinere, cu geamparalele în mîini, care începură să dănțuiască prin poiată. Și, după ce își sfîrșiră dănțuirea, fiecare dintre ele aruncă zece pungi de aur pe genunchii Iasomiei. Pe urmă întrară toate îndărăt în șip.

Și domnița de arabi Iasomia rămase așa în poiată trei zile întregi, mîncînd și desfătîndu-se cu copilele din șip. Și, ori de cîte ori le scotea afară din șip, ele îi aruncau, după danț, cîte zece pungi pline cu aur ; și tot așa pînă ce la urmă poiata se umplu cu aur pînă la bagdadie.

Or, după acest răstimp, arapul negustătorului se sui pe terasă pentru o nevoie. Și o văzu pe domnița Iasomia, și se minună, întrucît o credea plecată de mult, ca urmare a spuselor nevestei negustătorului. Și Iasomia îi zise :

— Oare stăpînul tău m-a trimis aici ca să-mi dați să mănînc ori ca să mă lăsați și mai moartă decît înainte, de foame și de sete ?

Iar robul răspunse :

— Ya setti, stăpînul meu crede că ți s-a dat pîine și că ai plecat în chiar ziua aceea.

Pe urmă dete fuga degrabă la stăpînul său, la prăvălie, și îi zise :

— Ya sidi, biata femeie pe care ai trimis-o cu mine acasă, acum trei zile, a stat toată vremea aceasta pe terasă, în poiată, fără să mănînce ori să bea ceva.

Și negustătorul, un om de treabă, se mohorî și plecă pe dată din prăvălie, și se duse să-i spună nevesti-si :

— Cum, o, blestemato ? Nu i-ai dat să mănînce nimic acelei femei sărmane ?

Și o înșfăcă, și începu s-o bată, pînă ce mîna lui osteni s-o tot bată. Pe urmă, luă niște pîine și încă alte lucruri, și se sui pe terasă și îi spuse Iasomiei :

— Ya setti, poftește de mănîncă. Și nu ne ocărî pentru uitare !

Ea răspunse :

— Allah să-ţi sporească bunurile ! Este ca şi cum bunăvoinţa ta ar fi ajuns la ţinta ei. Acuma, dacă ai vrea să-ţi desăvîrşeşti milele, ţi-aş cere un lucru !

El spuse :

— Grăieşte, o, stăpînă a mea.

— Aş vrea să-mi zideşti un sarai la marginea cetăţii, şi care să fie de două ori mai frumos decît palatul regelui.

El răspunse :

— Nu este nimic împotrivă ! De bună seamă !

Ea spuse :

— Iacătă nişte aur. Ia atîta cît vrei. Dacă zidarii lucrează de obicei pentru o drahmă pe zi, tu să le dai patru, ca să grăbească zidirea.

Iar neguţătorul zise :

— Bine.

Şi luă banii şi se duse să tocmească zidari şi meşteri, care zidiră în scurtă vreme un palat de două ori mai frumos decît palatul regelui. Şi neguţătorul se întoarse atunci la poiată, la domniţa de arabi Iasomia, şi îi spuse :

— Ya setti, saraiul este gata !

Ea îi spuse :

— Iacătă nişte bani. Ia-i şi du-te să cumperi chilimuri de atlaz pentru sarai. Şi fă rost să aduci nişte slujitori arapi, care să fie străini şi să nu ştie arăbeşte !

Şi neguţătorul se duse să cumpere chilimurile de atlaz şi să facă rost de arapii ceruţi ca slugi, care să nu ştie şi să nu priceapă arăbeşte ; şi se întoarse la poiată, să-i spună domniţei de arabi Iasomia :

— O, stăpîna mea, totu-i împlinit acum. Aibi bunătatea să vii şi să-ţi iei în stăpînire saraiul.

Iar domniţa de arabi Iasomia se ridică şi, înainte de a ieşi din poiată, îi spuse neguţătorului :

— Poiata în care mă aflu este plină cu aur pînă la tavan. Ia-l pe tot, ca pe un dar din parte-mi, pentru bunătatea pe care ai dovedit-o faţă de mine.

Şi îşi luă rămas-bun de la negustor. Şi-atîta cu el !

Ci în ce o priveşte pe Iasomia, apoi aceasta îşi făcu intrarea în saraiul ei. Şi, cumpărîndu-şi un caftan strălucit, de rege, se îmbrăcă cu el şi se aşeză într-un jeţ. Şi semăna întru totul cu un rege frumos. Şi-aşa cu ea !

Ci în ceea ce îl priveşte pe soţul ei, regele, cel care îl omorîse pe pescar şi cel care o alungase pe ea, apoi acela, de la o vreme, se însenină şi îşi aduse aminte de ea la ceasul nopţii. Şi, atunci noaptea, îşi chemă vizirul şi îi zise :

— Vizirule !

Iar vizirul răspunse :

— Aici sînt !

El spuse :

— Hai să ne îmbrăcăm teptil şi să plecăm s-o căutăm pe domniţa de arabi Iasomia, soţia mea.

Şi vizirul zise :

— Ascult şi mă supun.

Şi ieşiră din palat, străvestiţi aşa, şi umblară două zile tot căutînd-o pe domniţa de arabi Iasomia, întrebînd şi cercetînd. Şi ajunseră în cetatea în care se afla domniţa. Şi văzură saraiul ei. Şi regele îi spuse vizirului :

— Palatul acesta este de curînd, căci nu l-am mai văzut în drumurile mele pe aici de mai înainte. Al cui ar putea să fie ?

Iar vizirul răspunse :

— Habar n-am. Poate că o fi al vreunui rege năvălitor, care o fi cucerit cetatea, fără ca noi să ştim.

Şi regele zise :

— Pe Allah ! poate că aşa o fi. Încît, spre a ne încredinţa, avem să trimitem un pristav în cetate să dea de veste că nimeni nu are îngăduinţa să aprindă lumina la noapte în casa sa. În felul acesta, avem să ştim dacă oamenii care locuiesc în palat sînt supuşi prea plecaţi ai noştri, ori sînt cumva nişte regi cuceritori.

Şi-aşa că pristavul se duse prin cetate să strige

porunca. Şi, cînd se făcu noapte, regele porni să străbată mahalalele împreună cu vizirul său. Şi văzură că nicăierea nu era lumină, afară numai de palatul cel strălucit pe care ei nu-l cunoşteau. Şi auziră de acolo cîntece şi zvon de alăute, de cobze şi de ţimbale. Atunci vizirul îi zise regelui :

— Vezi şi tu, o, măria-ta ! Bine ţi-am spus eu că ţara aceasta nu mai este a noastră, şi că saraiul acesta este locuit de regii năvălitori !

Iar regele răspunse :

— Cine ştie ? Hai să mergem şi să-l iscodim pe străjerul de la poarta palatului.

Şi se duseră să-l iscodească pe străjer. Ci, cum străjerul era un păgîn, care nu ştia şi nu pricepea o vorbă pe arăbeşte, le răspunse la fiecare întrebare :

— Şanu !

Ceea ce în limba păgînească însemna : „Nu ştiu !" Şi regele cu vizirul său plecară şi nu putură să adoarmă în noaptea aceea, întrucît îi cuprinsese frica.

Iar dimineaţa regele îi zise vizirului :

— Spune-i pristavului să mai crăinicească încă o dată prin cetate că nimeni să nu aprindă lumina la noapte. În felul acesta avem să căpătăm o încredinţare.

Şi pristavul crăinici ; şi noaptea veni ; şi regele se preumblă cu vizirul său. Ci găsiră că bezna domnea în toate casele, afară de saraiu, unde lumina era de două ori mai tare decît în ajun, şi unde totul era numai o strălucire. Şi vizirul îi zise regelui :

— Acuma ai încredinţarea în ceea ce priveşte cele ce ţi-am spus, despre cuprinderea acestei ţări de către regii străini.

Şi regele zise :

— Adevăratu-i ! da ce ne rămîne de făcut ?

Vizirul zise :

— Să ne ducem să ne culcăm, şi mîine avem să vedem !

Şi a doua zi vizirul îi spuse regelui :

— Hai să ne ducem să ne preumblăm, ca toată lumea, prin preajma saraiului. Şi am să te las jos, iar eu am să urc singur, pe furiş, să văd cu ochii mei şi să aud cu urechile mele din ce ţară este regele.

Şi-aşa că, atunci cînd ajunseră la poarta saraiului, vizirul izbuti să înşele băgarea de seamă a străjerilor şi să urce pînă în sala scaunului domnesc. Şi cînd o văzu pe domniţa de arabi Iasomia i se închină, gîndind că se închină unui rege tînăr. Iar ea îi răspunse la salamalek şi îi zise :

— Şezi jos.

Şi, după ce el şezu, domniţa de arabi Iasomia, care îl cunoscuse şi care avea ştire despre venirea regelui, soţul ei, în cetate, răsuci capacul de la şip şi numaidecît răcoritoarele fură scoase ; şi zece roabe albe preafrumoase ieşiră din şip şi începură să dănţuiască bătînd din geamparale. Şi, după danţ, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei. Iar ea le luă şi le dărui pe toate vizirului, spunîndu-i :

— Ia-le ca dar, întrucît văd că eşti sărman.

Şi vizirul îi sărută mîna şi îi zise :

— Deie-ţi Allah biruinţă asupra vrăjmaşilor tăi, o, rege al vremilor, şi alungească-ţi pentru noi zilele !

Pe urmă îşi luă rămas-bun şi coborî la rege, care şedea jos lîngă poartă.

Şi regele îl întrebă :

— Ce-ai făcut acolo, o, vizirule ?

El răspunse :

— Hei, uallah ! bine ţi-am spus eu că ţi-a fost răpit pămîntul ! Gîndeşte-te că mi-a dat o sută de pungi ca dar, şi mi-a spus : „Ia asta pentru tine, întrucît eşti sărac !“ Iacătă ce mi-a spus regele acela ! Mai poţi tu, după una ca asta, să te îndoieşti că ţi-a cuprins oraşul acesta şi ţara aceasta ?

Şi regele zise :

— Ba tu chiar aşa socoţi ? Dacă-i aşa, am să încerc

și eu să adorm veghea străjerilor cei păgîni și să urc sus spre a-l vedea pe rege !

Și făcu precum spusese.

Or, de cum îl văzu, domnița de arabi Iasomia îl și cunoscu, dar nu lăsă să se bage de seamă nimic. Și se ridică din jețul ei, în cinstea lui, și îi spuse :

— Aibi bunătatea de a ședea jos !

Și, cînd regele îl văzu pe cel pe care îl socotea a fi un rege străin că se ridică în cinstea lui, inima i se liniști și își zise în sinești : „De bună seamă că este un supus, și nu un rege ; altminteri nu s-ar fi sculat așa pentru cineva pe care nu-l cunoaște !“ Și șezu în scaun ; iar răcoritoarele se și iviră ; și regele bău și fu mulțumit. Atunci se îmbărbătă întru totul și o întrebă pe domnița de arabi Iasomia :

— Da voua, care vi-i hramul ?

Iar ea zîmbi a rîde și răspunse :

— Noi sîntem oameni bogați.

Și, grăind astfel, răsuci capacul șipului și, pe clipă, zece roabe albe minunate ieșiră din șip, dănțuind în bătaie de geamparale. Și, înainte de a pieri, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și cincea noapte

Urmă :

Și regele se minună de șip, pînă peste marginile minunării, și îi spuse domniței de arabi Iasomia :

— Poți tu să-mi spui, o, fratele meu, de unde ai cumpărat acest șip vrăjit ?

Ea răspunse :

— Nu l-am cumpărat pe bani.

El întrebă :

— Atunci, pe ce l-ai cumpărat ?

Ea spuse :

— Păi am văzut la cineva șipul, și i-am spus acelui cineva : „Dă-mi șipul și cere-mi pe el ce vrei !“ Iar el mi-a răspuns : „Șipul nu este nici de vîndut, nici de cumpărat. Da, dacă vrei să ți-l dăruiesc, vino să faci numai o dată cu mine ceea ce face cocoșul cu găina ! Și, pe urmă, am să-ți dăruiesc șipul.“ Și eu i-am făcut ceea ce vroise de la mine. Și el mi-a dăruit șipul.

Or, Iasomia nu grăia astfel decît pentru că avea ea un gînd.

Încît, cînd regele auzi spusele acestea, îi zise :

— E bine, iar treaba-i lesnicioasă. Căci și eu, dacă ai vrea să-mi dăruiești șipul, m-aș învoi să-mi faci lucrul acela de două ori, nu numai o dată !

Iar domnița de arabi zise :

— Nu, de două ori nu este destul. Deschidă-ne Allah poarta chilipirului !

El îi spuse :

— Atunci haide și fă-mi de patru ori, pentru șipu-acela !

Ea îi zise :

— Bine, scoală-te și intră în odaia de colea, pentru treaba hotărîtă.

Și intrară unul după altul în odaie.

Atunci domnița de arabi Iasomia, văzîndu-l pe rege cum se așează anume pentru vînzarea cu pricina, se puse pe-un rîs de se prăvăli pe spate. Pe urmă îi zise :

— Mașallah, o, rege al vremilor ! Tu ești rege și sultan, și vrei să te lași pustănit pentru un șip ! Atunci cum de-ai putut, avînd asemenea cuget, să iei asupra-ți uciderea pescarului care mi-a spus : „Dă-mi un sărut, și ia șipul“ ?

Cînd auzi vorbele acestea, regele rămase năuc și înmărmurit. Apoi o cunoscu pe domnița de arabi Iasomia, și începu să rîdă, și-i zise :

— Au tu ești oare ? Și toate astea-s ale tale ?

Și o sărută și se împăcă cu ea. Și, de-atunci, trăiră laolaltă în deplină înțelegere, mulțumire și huzur. Și mărire lui Allah, orînduitorul înțelegerii, și împărțitorul de huzur și de fericire !

Iar ispravnicul de agie Nur Al-Din, după ce istorisi astfel povestea cu domnița de arabi Iasomia, tăcu. Iar sultanul Baîbars mult se veseli și se desfătă că o auzise, și îi spuse :

— Pe Allah, povestea ta este nemaipomenită !

Atunci un al șaselea ispravnic de agie, pe care îl chema Gamal Al-Din, veni între mîinile lui Baîbars și spuse :

— Eu, o, rege al vremilor, dacă îmi îngăduiești, am să-ți istorisesc o poveste care are să-ți placă !

Iar Baîbars îi zise :

— De bună seamă ! ai îngăduința !

Și ispravnicul de agie Gamal Al-Din spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL ȘASELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată, o, rege al vremilor, un sultan care avea o fată. Iar fata domnița era frumoasă, nespus de frumoasă, și era tare iubită și tare răsfățată și tare giugiulită. Și, pe deasupra, era grozav de cilibie. Pentru aceea se și numea Dalal.

Or, într-o zi, ședea și se scărpina în cap. Și găsi pe cap un păduche mititel. Și se uită la el o bucată de vreme. Pe urmă se sculă și îl luă între degete și se duse în pivnița în care se aflau rînduite chiupurile cele mari cu

ulei, cu unt și cu miere. Și deschise un chiup mare de ulei, puse cu gingășie păduchele pe fața uleiului, așează la loc capacul chiupului, astupîndu-l astfel peste păduche, și plecă.

Și se scurseră zile și ani. Și domnița Dalal ajunse la cei cincisprezece ani ai ei, uitîndu-și de multă vreme de păduche și de întemnițarea lui în chiup.

Da veni o zi cînd păduchele sparse chiupul cu trupul lui, și ieși de acolo, semănînd, la mărime, la coarne și la înfățișare, cu un bivol de la Nil. Iar străjerul însărcinat cu paza pivniței o luă la fugă înspăimîntat, chemînd slugile cu strigăte amarnice. Și păduchele fu împresurat, fu înșfăcat de coarne și fu dus dinaintea regelui.

Iar regele întrebă :

— Ce e ăsta ?

Iar domnița Dalal, care se afla acolo de față, strigă :

— Yeh ! Păi ăsta este păduchele meu !

Iar regele, nedumerit, o întrebă :

— Ce spui tu, fata mea ?

Ea răspunse :

— Cînd eram mică, mă scărpinam în cap într-o zi, și am dat de păduchele acesta pe capul meu. Atunci l-am luat și m-am dus să-l pun într-un chiup cu ulei. Și-acuma a crescut mare și voinic, și a spart chiupul.

Iar regele, auzind-o, îi spuse fiicăi-si :

— Fata mea, tu acuma se cade să fii măritată. Căci păduchele a spart chiupul, iar mîine și tu s-ar cam putea să sari peste zid și să dai fuga după bărbați. Drept aceea mai bine-i acuma să te mărit. Ferească-ne Allah de orice spărtură !

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său și-i spuse :

— Înjunghie păduchele și jupoaie-l, și atîrnă-i pielea la poarta palatului. Apoi ia cu tine pe spătarul meu și pe șeicul calemgiilor de la palat, cel care are sarcina să scrie

senetele de căsătorie. Și pe acela care va cunoaște că pielea atîrnată este o piele de păduche avem să-l însurăm cu fata mea Dalal. Dar cine nu va cunoaște ce fel de piele este va fi scurtat de cap, iar pielea lui va fi atîrnată la poartă, alături de pielea păduchelui.

Și vizirul înjunghie păduchele, acolo pe loc, îl jupui și îi atîrnă pielea la poarta palatului. Pe urmă trimise un crainic, care crăinici în cetate :

— Cine va cunoaște pielea spînzurată la poarta palatului, se va însura cu El Sett Delal, fata regelui. Da cine nu o va cunoaște, va fi scurtat de cap.

Și mulți tîrgoveți din cetate se perindară pe dinaintea pieii de păduche. Și unii ziseră : „Este o piele de bivol". Și li se reteză capul. Iar alții ziseră : „Este o piele de berbec sălbatic". Și li se reteză capul. Și, în felul acesta, fură retezate pentruzeci de capete, și patruzeci de piei de fii de-ai lui Adam fură agățate alături de pielea păduchelui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și șasea noapte

Urmă :

Atunci trecu pe acolo un flăcău care era frumos ca steaua Canopus cînd strălucește peste mare. Și întrebă lumea :

— Ce-i cu adunarea aceasta de dinaintea palatului ?

Și i se răspunse :

— Cine va cunoaște pielea aceea, se va însura cu fata regelui !

Și flăcăul se duse la vizir, la spătar și la șeicul calemgiilor, care ședeau sub piele, și le zise :

— Am să vă spun eu ce fel de piele-i aceasta !

Iar ei îi răspunseră :

— Bine.

El le spuse :

— Este pielea unui păduche crescut în ulei.

Iar ei îi ziseră :

— Adevăratu-i ! Intră la rege, o, voinicule, și fă senetul de căsătorie.

Și flăcăul intră la rege și îi zise :

— Este pielea unui păduche crescut în ulei.

Iar regele zise :

— Adevărat este ! Să se scrie senetul însurătorii acestui voinic cu fata mea Dalal !

Și fu scris senetul, pe clipă pe dată. Și se prăznui nunta. Și flăcăul cel frumos ca steaua Canopus pătrunse în odaia miresei și se bucură de fecioara Dalal. Iar Dalal fu mulțumită în brațele flăcăului cel frumos ca steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Și șezură laolaltă, în sarai, patruzeci de zile, după care flăcăul intră la rege și-i zise :

— Eu sînt fiu de rege și sultan, și aș vroi să-mi iau soția și să plec, spre a mă duce în împărăția tatălui meu și să rămîn în palatul nostru.

Iar regele, după ce stărui să-i mai întîrzie o bucată de vreme, zise într-un sfîrșit :

— Bine.

Și adăugă :

— Mîine, fiule, avem să punem să se scoată pentru tine darurile, robii și hadîmbii.

Iar el răspunse :

— Da pentru ce ? Avem din belşug de toate şi nu vrem nimic, decît pe soţia mea Dalal.

Iar regele îi zise :

— Bine. Ia-o, aşadar, şi du-te. Da mă rog ţie s-o iei şi pe mama ei cu ea, ca să ştie şi maică-sa unde-i sălăşluieşte fata, şi să se ducă s-o vadă din cînd în cînd.

El răspunse :

— Da de ce s-o mai ostenim degeaba pe mama ei, femeie în vîrstă ? Mă leg mai degrabă s-o aduc eu aici pe soţia mea, în fiecare lună, ca s-o vedeţi cu toţii.

Şi regele zise :

— Taiieb.

Iar flăcăul o luă pe soţia sa Dalal şi plecă cu ea înspre ţara lui.

Or, flăcăul acela atîta de frumos nu era altceva decît un ghul ca toţi ghulii, ba chiar din soiul cel mai primejdios. Şi o aşeză pe Dalal în casa lui, care se afla într-o sihăstrie, pe vîrful unui munte. Pe urmă, plecă să bată cîmpurile, să spargă drumurile, să le facă pe femeile însărcinate să lepede, să sperie babele, să înspăimînte copiii, să urle în vînt, să latre pe la uşi, să scheaune în noapte, să bîntuie printre năruiturile cele de demult, să arunce vrăji rele, să se strîmbe prin bezne, să răvăşească mormintele, să adulmece morţii, să săvîrşească sodom de nelegiuiri şi să iste potop de năpaste. După care îşi luă iarăşi chipul de flăcău şi îi aduse în mînă soţiei sale Dalal un cap de fiu de-al lui Adam, spunîndu-i :

— Ia, Dalal, capu-acesta, frige-l în cuptor şi taie-l în bucăţi, ca să-l mîncăm împreună.

Iar ea îi răspunse :

— E un cap de om ! Eu nu mănînc decît cap de berbec.

El zise :

— Bine.

Şi se duse să-i caute un berbec. Iar ea îl fripse şi îl mîncă.

Şi trăiră aşa mai departe singuri singurei în pustietatea lor, Dalal pierdută fără de apărare în puterea căpcăunului, iar căpcăunul afundîndu-se în răutăţile lui, spre a se întoarce apoi la ea pătat cu urmele omorurilor, ale siluirilor, ale măcelurilor şi ale fărădelegilor.

Şi, după opt zile de asemenea trai, ghulul ieşi şi se preschimbă, luînd înfăţişarea şi chipul mamei soţiei sale ; şi îşi puse haine muiereşti şi se întoarse să bată la poartă. Iar Dalal se uită pe fereastră şi întrebă :

— Cine bate la poartă ?

Iar ghulul răspunse cu glasul mamei, şi zise :

— Eu sînt ! deschide, fata mea.

Şi domniţa coborî în grabă şi deschise poarta. Şi fata, în cele opt zile, ajunsese slabă, galbenă şi topită. Iar ghulul, în chipul mamei, îi spuse, după ce se îmbrăţişară :

— O, fata mea scumpă, am venit la tine, măcar că nu am îngăduinţă. Întrucît noi am auzit că soţul tău ar fi un ghul, care te-ar pune să mănînci carne de fii de-ai lui Adam. Uf ! Cum o duci, fata mea ? Tare mi-e teamă acuma să nu te mănînce şi pe tine. Haî şi fugi cu mine !

Ci Dalal, care nu vroia să-i vorbească de rău pe soţul ei, răspunse :

— Taci, tu, o, mamă ! Nu este nici un ghul şi nici o mireasmă de ghul ! Nu rosti asemenea vorbe, o, păcatele noastre ! Soţul meu este un fiu de rege, frumos ca steaua Canopus pe mare. Şi îmi dă să mănînc în fiecare zi cîte un berbec gras.

Atunci ghulul cel tînăr o părăsi cu inima bucuroasă pentru ea, întrucît domniţa nu-i dovedise taina. Şi îşi luă înfăţişarea lui cea frumoasă de la început, şi veni să-i aducă un berbec şi să-i spună :

— Ţine, ia-l şi frige-l, Dalal !

Ea îi zise :

— A fost maică-mea pe aici. Nu e vina mea. Şi mi-a spus să-ţi înfăţişez urările ei.

El răspunse :

— Chiar că îmi pare rău că nu m-am grăbit oleacă, spre a o întîlni pe soția credincioasă a socrului meu !

Pe urmă îi spuse :

— Așa-i că ți-ar plăcea s-o vezi și pe mătușa ta, sora mamei tale ?

Ea răspunse :

— Oh, da !

El îi zise :

— Bine. Mîine am să ți-o aduc.

Or, a doua zi, cînd se lumină de ziuă, ghulul ieși, se prefăcu în mătușa domniței Dalal și se duse să bată la poartă. Și Dalal întrebă de la fereastră :

— Cine-i acolo ?

El îi zise :

— Deschide, sînt eu, mătușa ta ! M-a muncit dorul de tine, și am venit să te văd.

Iar ea coborî și-i deschise poarta. Și ghulul, străvestit în mătușa domniței, o sărută pe Dalal, plînse îndelung și cu un potop de lacrimi, și spuse :

— Aoleu, o, fiică a surorii mele, aoleu, o, ce durere și ce jale !

Iar Dalal întrebă :

— Da de ce ? cînd ? cum ?

Ea spuse :

— Ai ! Ai ! Ai !

Ea zise :

— Ce te doare, tușică ?

Ea zise :

— Nu mă doare nimic, o, fiică a surorii mele, da mă doare pentru tine ! Am aflat că acela cu care te-ai măritat este un ghul.

Ci Dalal răspunse :

— Taci, nu rosti asemenea vorbe, tușică ! Soțul meu este fiul unui rege și sultan, așa cum sînt eu fiică de rege

și sultan. Bogățiile lui sînt mai mari decît bogățiile tatălui meu. Iar el se asemuie, ca frumusețe, cu steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

Pe urmă o pofti să mănînce dintr-un cap de berbec, spre a-i dovedi limpede că la soțul ei se mănîncă berbec și nicidecum fii de-ai lui Adam. Și ghulul plecă, după ce mîncă, mulțumit și bucuros. Și nu pregetă a se întoarce apoi în chipul său de tinerel, cu un berbec pentru Dalal și cu un cap de fiu de-ai lui Adam, proaspăt tăiat, pentru sine. Și Dalal îi spuse :

— A fost pe la mine mătușa mea, și îți urează bună pace.

El zise :

— Mărire lui Allah ! rudele tale sînt tare de treabă că nu m-au uitat. Da așa-i că ți-e și mai dragă cealaltă mătușă a ta, sora tatălui tău ?

Ea spuse :

— O, da !

El spuse :

— Bine. Am să ți-o aduc mîine, și, după aceea, n-ai s-o mai vezi pe nici una dintre rudele tale, întrucît mi-e teamă de limba lor !

Și, a doua zi, se înfățișă domniței Dalal în chip de mătușă a ei, soră a tatălui domniței. Și, după salama-

lokurile și sărutările de-o parte și de cealaltă, mătușa plînse din belșug, și suspină, și grăi :

— Ce prăpăd și ce jale pe capul nostru și pe capul tău, o, fiică a fratelui meu ! Am auzit că cel cu care te-ai măritat este un ghul. Spune-mi adevărat, fata mea, pe harurile stăpînului nostru Mohammed — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Atunci Dalal nu putu să țină mai mult taina care o înăbușea, și spuse în șoaptă, tremurînd :

— Taci tu, mătușă ! taci, ori are să vină el și să ne facă să ni se amestece lungimea cu lățimea ! Închipuiește-ți că îmi aduce niște capete de adamiți ; și, întrucît eu nu le vreau, le mănîncă singur. Ah, tare mă tem că are să mă mănînce și pe mine în curînd.

Or, de cum rosti Dalal vorbele acestea, mătușa își și luă înfățișarea ei cea adevărată, se făcu un ghul cu chip înfricoșător care începu să clănțăne din dinți. Și Dalal, la vederea lui, fu cuprinsă de spaima cea galbenă și de tremurici. Iar el îi spuse, fără a se sinchisi :

— Carevasăzică așa, îmi dai numaidecît în vileag taina, Dalal ?

Iar ea se aruncă la picioarele lui și îi spuse :

— Mă pun sub ocrotirea ta, iartă-mă de data aceasta !

El îi zise :

— Da tu m-ai cruțat față de mătușa ta ? Și mi-ai ocrotit cinstea ? Nu ! Nu pot să te cruț. De unde să încep să te mănînc ?

Ea îi răspunse :

— Dacă chiar trebuie numaidecît să mă mănînci, asta-i pentru că așa mi-a fost ursita. Da astăzi sînt murdară, iar gustul cărnii mele are să fie rău în gura ta. Așa că ar fi mai bine să mă duc mai întîi la hammam, ca să mă spăl, anume pentru tine. Și, cînd am să ies de la scaldă, am să fiu albă și dulce. Și mireasma cărnii mele are să fie desfătătoare în gura ta. Și ai să poți atunci să mă mănînci, începînd de unde vei vrea.

Și ghulul răspunse :

— Asta așa-i, o, Dalal !

Și, pe clipă pe dată, îi și aduse un lighean mare pentru spălat și niște rufe pentru hammam. Pe urmă se duse să caute un ghul, prieten de-al lui, pe care îl preschimbă într-un măgar, iar el însuși se prefăcu într-un asinar. Și o puse pe Dalal călare pe asin, și ieși cu ea pe drumul dinspre hammamul din cel dintîi sat, purtînd ligheanul de spălat pe capul său.

Și, ajungînd la hammam, îi spuse femeii ce sta de pază :

— Iacătă pentru tine în dar trei dinari de aur ca să-i rostuiești o scaldă bună acestei jupîneșițe, fiică de rege. Și să mi-o aduci îndărăt precum ți-o încredințez.

Și o dete pe Dalal în seama paznicei, și ieși și șezu jos afară, dinaintea ușii de la hammam.

Iar Dalal intră în sala dintîi a hammamului, care era sala de așteptare, și șezu pe o laviță de marmură, singurică și tristă, lîngă ligheanul ei de aur și lîngă legătura cu haine scumpe, în vreme ce toate fetele cele tinerele intrau la scaldă, și se spălau, și se lăsau frămîntate de băleșițe, și ieșeau vesele și glumind între ele. Iar Dalal, departe de a fi mulțumită, cum erau celelalte, plîngea mocnit în colțul ei. Iar fetele veniră la ea, într-un sfîrșit, și îi spuseră, fiecare :

— Ce ai tu, sora noastră, și pentru ce plîngi ? Ridică-te, mai bine, dezbracă-te și scaldă-te cu noi.

Ci ea le răspunse, după ce le mulțumi :

— Au poate scalda să spele grijile ? Poate ea să vindece necazurile cele fără de leac ?

Și adăugă :

— Mai e vreme destulă pentru a coborî la scaldă.

Estimp, o bătrînă precupeață de semințe de dovleac și de alune prăjite intră în hammam, ducînd pe cap blidul ei cu semințe și cu alune prăjite. Și fetele cumpărară de la ea, care pentru un piastru, care pentru o jumătate de

piastru, care pentru doi piaștri. Și, la urmă, întristata de Dalal, vroind și ea să se desfete oleacă cu alune și cu semințe, o chemă pe precupeața cea bătrînă și îi spuse :

— Vino, o, mătușă, și dă-mi niște semințe numai de un piastru obișnuit.

Iar vînzătoarea veni lîngă ea și șezu jos și umplu cu semințe măsura de corn, pentru un piastru. Și Dalal, în loc să-i dea un piastru, îi puse în mînă salba ei de mărgăritare, zicîndu-i :

— Mătușă, ia asta pentru copiii tăi.

Și, cum precupeața se topea în mulțumiri și în sărutări de mînă, Dalal îi spuse :

— Ai vrea să-mi dai blidul tău cu semințe, și hainele rupte pe care le porți, și să iei de la mine, în schimbul lor, ligheanul acesta de aur, giuvaerurile mele, hainele mele și legătura aceasta de rufe scumpe ?

Și precupeața cea bătrînă, neputînd să creadă în atîta mărinimie, răspunse :

— Pentru ce, fata mea, îți rîzi de mine, care sînt săracă ?

Iar Dalal îi spuse :

— Vorbele pe care ți le spun sînt curate, maică bătrînă a mea !

Atunci bătrîna își scoase zdrențele și i le dete. Iar Dalal se îmbrăcă degrabă, puse blidul cu semințe pe cap, se învălui într-o cîrpă albastră, își înnegri mîinile cu noroiul de pe podeaua de la hammam, și ieși pe ușa la care ședea soțul ei ghulul. Și, cuprinsă din creștet pînă în talpă de o spaimă rece, trecu pe dinaintea lui, strigînd cu glas tremurat : „Semințe coapte care omoară vremea ! Alune prăjite care veselesc inima !" — așa cum fac vînzătoarele de semințe.

Or, cînd ea ajunse destul de departe, ghulul, care nu o băgase de seamă, îi simți mireasma, cu nasul lui de ghul, și își zise : „Cum este cu putință ca mireasma domniței Dalal să fie asupra acestei bătrîne precupețe de

semințe ? Pe Allah, ia să văd cam ce treabă poate să fie !" Și strigă :

— Hei, vînzătoare de semințe ! hei, niște alune !

Ci, întrucît vînzătoarea nu-și întoarse capul, ghulul își zise : „Mai bine-i să mă duc să văd ce e la hammam !" Și se duse s-o întrebe pe paznică :

— De ce zăbovește să iasă jupînești̦a pe care ți-am încredințat-o ?

Ea răspunse :

— Numaidecît are să iasă, laolaltă cu celelalte jupînești̦e, care nu pleacă decît spre seară, prinse cum sînt cu depăratul, cu zugrăvirea cu hennea a degetelor, cu înmiresmatul și cu pieptănatul cosițelor.

Și ghulul se liniști și se duse să stea la poartă. Și așteptă acolo pînă ce toate femeile ieșiră din hammam. Și străjera de la ușă ieși cea mai de pe urmă, și închise hammamul. Și ghulul îi zise :

— Hei, ce faci ? Ce, o încui acolo și pe jupînești̦a pe care ți-am încredințat-o ?

Ea spuse :

— Nu mai este nimeni în hammam, afară de vînzătoarea cea bătrînă de semințe, pe care o lăsăm în toate serile să doarmă în hammam, din pricină că nu are adăpost.

Iar ghulul o luă pe străjeră de gît, și o zgîlțîi, și era mai-mai s-o sugrume. Și îi strigă :

— O, codoașo, tu ești răspunzătoare pentru domniță ! Și de la tine am a o cere !

Ea răspunse :

— Eu sînt paznică de haine și de papuci, nu sînt paznică de femei.

Și, întrucît ghulul o strîngea rău de gît, începu să țipe :

— O, musulmanilor, ajutor !

Și căpcăunul începu s-o bată, pe cînd din toate părțile dădeau fuga oamenii din mahala. Iar el striga :

— De-ar fi ea și pe cea de a șaptea planetă, trebuie să mi-o dai îndărăt, o, tartoriță de tîrfe bătrîne !

Și-așa cu străjera de la hammam și cu neguțătoreasa de semințe cea bătrînă.

Ci, estimp, Dalal, iacătă ! Odată ce se văzu ieșită din hammam și izbuti să înșele ochiul ghulului, merse mai departe, spre a se întoarce în țara ei. Iar cînd se depărtă de cetate la o depărtare destul de mare, găsi un izvor de apă unde se spălă pe mîini, pe obraz și pe picioare, și-apoi porni înspre o așezare ce se înălța în preajmă, și care era palatul unui rege.

Și șezu pe lîngă zidul palatului. Iar roaba arăpoaică, abătîndu-se pe acolo pentru o treabă, o văzu și se duse să-i spună stăpîne-si :

— O, stăpîna mea, de n-ar fi frica și spaima pe care le am de tine, ți-aș spune, fără teamă că aș minți, că acolo jos se află o femeie mai frumoasă decît tine.

Ea răspunse :

— Bine. Du-te și spune-i să urce aici !

Și arăpoaica se duse jos și-i spuse :

— Hai să vorbești cu stăpîna mea, care te cheamă.

Ci Dalal răspunse :

— Au nu carecumva, din vreo întîmplare, mama mea o fi vreo roabă arăpoaică, ori tatăl meu vreun arap, ca să merg alături de robi ?

Și arăpoaica se duse și spuse stăpîne-si ce-i zisese Dalal. Atunci stăpîna trimise o roabă albă, poruncindu-i :

— Du-te tu și cheam-o pe femeia de jos.

Iar roaba albă coborî și îi spuse domniței Dalal :

— Vino, o, domnia-ta, să vorbești cu stăpîna mea.

Ci Dalal îi răspunse :

— Nu sînt roabă albă și nici fiică de robi, ca să merg cu o roabă albă.

Și roaba se duse să-i spună stăpîne-si ce-i zisese Dalal. Atunci sultana îl chemă pe fiul ei, copilul regelui, și îi zise :

— Coboară tu atunci și adu-o pe femeia de jos.

Iar tînărul beizadea, care, ca frumusețe, era asemenea stelei Canopus cînd strălucește peste mare, coborî la tinerică și îi zise :

— O, domniță, aibi bunătatea de a urca la harem, la regină, mama mea.

Iar Dalal, de data aceasta, răspunse :

— Am să urc cu tine, întrucît ești fiu de rege și de sultan, așa cum sînt eu fiică de rege și de sultan.

Și urcă scările înaintea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

Or, de îndată ce beizadeaua o văzu pe Dalal suind scările, în frumusețea ei, dragostea pentru ea îi și coborî în inimă. Precum și Dalal tresări în sufletul ei de frumusețea tînărului beizadea. Și, la rîndu-i, doamna, soția regelui, cînd o văzu pe Dalal, își zise în sine : „Vorbele roabei sînt drepte. Cu adevărat este mai frumoasă decît mine."

Încît, după salamalekuri și temenele, fiul regelui îi spuse maică-si :

— Aș vrea să mă însor cu ea, întrucît e limpede că este o domniță de sînge de regi.

Iar mama îi spuse :

— Este treaba ta, fiul meu. Trebuie să știi ceea ce faci.

Și tînărul cocon chemă cadiul și, pe clipă pe dată, îl

puse să scrie senetul de căsătorie, și prăznui nunta cu Dalal. Și intră în odaia miresii.

Da ce i s-a întîmplat ghulului în vremea aceasta ? Iacătă.

Chiar în ziua cînd se prăznuia nunta, un om care mîna un berbec mare și alb veni să-i spună regelui, tatăl beizadelei :

— O, doamne al meu, sînt un dijmaș de-al tău, și îți aduc în dar, cu prilejul acestei nunți, un berbec voinic și alb, pe care l-am îngrășat. Da se cade să legăm berbecul la ușa haremului, întrucît s-a născut și a fost crescut printre femei și, dacă l-ai lăsa jos afară, ar behăi toată noaptea și n-ar mai lăsa pe nimenea să doarmă.

Iar regele zise :

— Bine, este primit.

Și-i dete un caftan strălucit dijmașului, care plecă în casa sa.

Iar regele dete berbecul cel alb în seama agăi de la harem, spunîndu-i :

— Urcă și leagă berbecul acesta la ușa de la harem, întrucît nu are tihnă decît între femei !

Or, cînd veni noaptea bucuriei, și cînd fiul regelui intră în odaia miresei, și cînd, după ce făcu ceea ce avea de făcut, adormi alături de Dalal, berbecul cel alb își rupse frînghia și intră în odaie. Și o luă pe Dalal și ieși cu ea în curte. Și îi spuse, fără a se mînia :

— Ia spune-mi, Dalal, mi-ai mai lăsat tu vreun strop de cinste ?

Ea îi spuse :

— Mă pun sub ocrotirea ta ! Să nu mă mănînci !

El îi zise :

— De data aceasta nu mai ține !

Atunci ea zise :

— Așteaptă, pînă a mă mînca, să intru oleacă la umblătorile din curte, pentru o nevoie.

Iar ghulul zise :

— Bine.

Și o duse la umblători, și rămase s-o vegheze la ușă, așteptînd ca ea să isprăvească.

Or, de cum se văzu înlăuntru la umblători, Dalal își ridică amîndouă mîinile și grăi :

— O, Doamnă a noastră, Zeinab, fiică a Proroculuí nostru cel binecuvîntat, o, tu cea care mîntui de la rău, vino-mi într-ajutor !

Și preasfînta îi trimise numaidecît o soață de-a ei, dintre fiicele de ginni, care despică zidul și o întrebă pe Dalal :

— Ce dorești, Dalal ?

Ea răspunse :

— Ghulul este la ușă, și are să mă mănînce de îndată ce am să ies.

Ea spuse :

— Dacă te scap de el, mă lași să te sărut o dată ?

Ea spuse :

— Da.

Atunci gennia preacuratei Sett Zeinab crăpă zidul dinspre curte și se repezi năpraznic asupra ghulului, și îl izbi cu piciorul drept în boașe. Și ghulul se prăbuși mort întru totul.

Atunci gennia se întoarse la umblători și o luă pe Dalal de mînă și îi arătă berbecul cel alb întins pe jos fără suflare. Pe urmă, îl tîrîră afară din curte și îl aruncară în șanț. Și iacă-așa cu el, gata !

Iar gennia o sărută pe Dalal o dată pe obraz, și-i zise :

— Acum, o, Dalal, vreau să-ți cer să-mi faci un bine.

Ea răspunse :

— La poruncile tale, dulceața mea.

Ea spuse :

— Vreau să vii cu mine, numai pentru un ceas, la Marea de Smarald !

Ea răspunse :

— Bine. Da de ce ?

Iar gennia răspunse :

— Fiul meu este bolnav, iar hakimul nostru a spus că nu are să se vindece decît dacă bea o strachină cu apă din Marea de Smarald. Or, nimeni nu poate să umplă o strachină cu apă din Marea de Smarald, fără numai o fiică de oameni. Iar eu mă folosesc de prilejul venirii la tine spre a-ți cere binele acesta.

Și Dalal răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, numai să fiu îndărăt aici înainte de a se trezi soțul meu.

Ea spuse :

— De bună seamă.

Și o puse să încalece pe umerii săi, și o duse pe țărmul Mării de Smarald. Și îi dete o strachină de aur. Și Dalal umplu strachina cu apa aceea minunată. Dar, cînd o scoase, o undă de apă îi udă mîna, care, numaidecît, se făcu verde ca trifoiul. După care gennia o luă iarăși pe Dalal călare pe umerii săi și o duse îndărăt în odaia de nuntă, lîngă beizadea. Și iacă-așa cu soața preacuratei Sett Zeinab — asupra-i fie rugăciunea, și pacea !

Or, Marea de Smarald are un cantaragiu care vine s-o cîntărească în fiecare dimineață, spre a vedea dacă a furat cineva din ea ori ba. Și răspunde de treaba aceasta. Și, în dimineața aceea, cantaragiul o cîntări și o măsură, și găsi lipsă o strachină, întocmai. Și se întrebă : „Cine dară să fie făptașul furtișagului ? Am să dau fuga să-l caut, pe toate drumurile, pînă ce am să-l găsesc. Căci, de-o avea pe mînă vreun semn de la Marea de Smarald, am să-l duc la sultanul nostru, care o să știe ce va avea de făcut cu el."

Și-așa că luă niște brățări de sticlă și niște inele, și le puse pe o tablă pe care și-o așeză pe creștetul capului. Și începu să bată drumurile, pe tot pămîntul, pe sub fe-

ferestrele palatelor de regi, strigînd : „Brățări de sticlă, o, domnițelor ! Inele de smarald, o, fetelor !"

Și străbătu astfel țară după țară, fără a da peste stăpîna mîinei celei verzi, pînă ce ajunse sub ferestrele saraiului în care se afla Dalal. Și acolo începu iar să strige : „Brățări de sticlă, o, domnițelor ! Inele de smarald, o, fetelor !" Și Dalal, care sta la fereastră, văzu pe tabla brățările și inelele, care îi plăcură. Și-i spuse neguțătorului :

— O, neguțătorule, așteaptă să cobor ca să le încerc pe mîna mea.

Și coborî la neguțător, care era cantaragiul Mării de Smarald, și întinse mîna stîngă, spunînd :

— Încearcă-mi niște inele și niște brățări, dintre cele mai frumoase le ai tu.

Ci vînzătorul se minună, zicînd :

— Cum de nu îți este rușine, o, domniță, să-mi întinzi mîna stîngă ? Eu nu fac încercările decît pe mîna dreaptă.

Și Dalal, tare nevenindu-i la îndemînă să-i arate mîna dreaptă, care era verde ca trifoiul, îi spuse :

— Mîna mea dreaptă este bolnavă.

El îi zise :

— Și ce dacă ? Eu nu vreau decît s-o văd cu ochii mei, și am să știu măsura.

Și Dalal îi arătă mîna.

Or, de cum văzu mîna domniței Dalal, care avea semnul verde, cantaragiul Mării de Smarald știu că ea luase strachina de apă. Și o și înșfăcă în brațe și o duse la sultanul Mării de Smarald. Și i-o dete în seamă, zicînd :

— Ea a prădat o strachină din apa ta, o, rege al Mării. Și tu știi ce ai de făcut cu ea.

Și sultanul Mării de Smarald se uită la Dalal cu mînie. Ci, de cum îi căzură ochii asupra ei, rămase tulburat de frumusețea sa și îi zise :

— O, copilo, vreau să întocmesc sențul de căsătorie cu tine.

Ea îi spuse :

— Ce păcat că sînt măritată, prin legătură legiuită, cu un tinerel asemenea la frumusețe cu steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Atunci el îi spuse :

— Și nu ai vreo soră care să-ți semene, ori vreo fiică ?....

Ea spuse :

— Am o fată care, de astăzi, a ajuns la vîrsta măritișului, întrucît a împlinit zece ani și care seamănă la frumusețe cu tatăl ei.

El spuse :

— Bine.

Și îl chemă pe cantaragiul Mării de Smarald și îi zise :

— Du-o pe stăpîna ta în locul de unde ai luat-o.

Și cantaragiul o luă pe umeri. Iar sultanul Mării de Smarald plecă odată cu ei, ținînd-o pe Dalal de mînă.

Și intrară în palatul regelui, și sultanul veni după Dalal pînă la soțul ei, și îi zise, cînd se cunoscură :

— Cer să leg cumetrie cu tine, prin fiica ta.

El îi zise :

— Bine, hotărăște zestrea pe care ai să mi-o dai pentru ea.

Și sultanul Mării de Smarald spuse :

— Zestrea pe care am să ți-o dau pentru ea va fi de patruzeci de cămile încărcate cu smaralde și cu hiacinturi.

Și legătura se încheie. Și se prăznui nunta sultanului Mării de Smarald cu fata domniței Dalal și a crăișorului cel frumos ca steaua Canopus. Și trăiră cu toții împreună, în desăvîrșită înțelegere. Și mărire lui Allah, în toată împrejurarea !

După ce ispravnicul de agie Gamal Al-Din istorisi această poveste, sultanul Baîbars, fără a-i da răgaz să se întoarcă la locul său, îi zise :

— Pe Allah, ya Gamal Al-Din, aceasta-i cea mai frumoasă poveste pe care am auzit-o vreodată !

Iar el răspunse :

— Așa să fie, acuma cînd a fost îndrăgită de stăpînul nostru !

Și se întoarse în rînd. Atunci păși înainte un al șaptelea, pe care îl chema ispravnicul Fakr Al-Din ; și sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, și grăi :

— Eu, o, emire și rege al nostru, am să-ți spun o pățanie care mi s-a întîmplat chiar mie, și care nu are altă însușire decît aceea de a fi scurtă. Iacăt-o.

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL ȘAPTELEA ISPRAVNIC DE AGIE

Într-o zi ca toate zilele, în satul în care mă aflam pe atunci, un hoț de arab veni noaptea la casa unui gospodar să fure un sac de grîu. Ci oamenii din gospodărie îl auziră și mă chemară cu glasuri amarnice, strigînd : „Hoțul ! hoțul !“ Da procletul nostru izbuti să se ascundă atîta de bine încît, cu toate căutările noastre, nu izbutirăm să-l oblicim. Și, cum luasem calea îndărăt spre poartă ca să plec, trecui pe lîngă o grămadă mare de grîu din curte. Și, în vîrful grămezii de grîu, era un lighean de aramă ce slujea la măsurat. Și deodată auzii o vîntuitură năpraznică stîrnită în grămada de grîu. Și văzui totodată ligheanul de aramă aruncat în sus la cinci picioare înălțime. Eu atunci, în pofida uimirii mele, mă repezii să scotocesc în grămada de grîu și dedei acolo peste arabul care se ascunsese în ea, cu fundul întors în sus. Și, după ce îl înșfăcai și îl legai belci, îl întrebai ce-a fost cu zgomotul ciudat care mi-a dezvăluit unde se afla.

Iar el îmi răspunse :

— A fost cu voia mea, o, doamne al meu !

Iar eu îi răspunsei :

— Bătu-te-ar Allah ! Și izgonit fie Cel-viclean ! Pentru ce să te vînturești așa spre paguba ta ?

Și el îmi răspunse :

— Dreptu-i ya sidi, am lucrat spre paguba mea, asta-i limpede. Da am făcut-o anume întru folosul tău.

Iar eu îl întrebai :

— Cum așa, o, pui de lele ? și-apoi de cînd o vînturătură, fie ea și de mărimea acesteia, a slujit întru folosul cuiva pe pămînt ?

Iar el răspunse :

— Nu mă ocărî, o, ispravnice ! Eu nu m-am vînturit decît spre a te cruța de osteneala căutărilor prea îndelungate, și de truda de a bate zadarnic cetatea și cîmpurile pe urmele mele. Mă rog, așadar, să-mi răspunzi la bine cu bine, întrucît ești fiu de oameni de bine !

Eu atunci, o, doamne al meu, nu am putut să nu cinstesc atare judecată. Și i-am dat drumul.

Și aceasta-i pățania mea !

Și, după ce ascultă snoava ispravnicului Fakr Al-Din, sultanul Baîbars îi zise :

— Hei uallah ! bunăvoința ta a fost la locul ei !

Pe urmă, cum Fakr Al-Din se și întorsese la locul său, un al optulea pași înainte, pe care îl chema Nizam Al-Din. Și grăi :

— Ceea ce am să-ți povestesc eu nu are nimic asemenea, nici de aproape, nici de departe, cu cele ce ai ascultat pînă acuma, o, stăpîne al nostru sultane !

Și Baîbars îl întrebă :

— Este ceva văzut ori ceva auzit ?

El spuse :

— Nu, pe Allah, o, stăpîne al meu, este ceva ce eu numai am auzit. Iacătă !

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL OPTULEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un cîntăreț din clarinet, care cînta și el pe unde putea. Și era însurat cu o muiere. Și muierea rămase însărcinată, din ostenelile lui, și, cu ajutorul lui Allah, născu un băiat. Ci clarinetistul nu avea nici un bănuț în casa lui, nici spre a o plăti pe moașă, nici spre a-i cumpăra ceva soției sale, lăuza. Și, nemaiștiind ce să facă, plecă amărît, spunîndu-i nevesti-si :

— Am să mă duc pe drumul lui Allah, să cerșesc doi bănuți de aramă de la oamenii miloși ; și un bănuț am să i-l dau ca plată moașei, iar pe celălalt, tot ca plată, negustătorului de găini, ca să-ți cumpăr o găină, cu care să te hrănești în zilele lăuziei tale.

Și ieși, așadar, din casă. Și, cum străbătea un cîmp, dete peste o găină aciuiată pe un dîmb. Și se apropie încetișor de găină, și o prinse mai înainte ca ea să aibă vreme de a fugi. Și sub ea găsi un ou ouat proaspăt. Și îl puse în sîn, zicînd : „Binecuvîntarea a pogorît astăzi. Este taman ceea ce-mi trebuia ; și nu mai am de ce mă duce să cerșesc. Întrucît am să-i dau găina fiicei socrului meu, după ce am s-o frig, în ziua aceasta a ușurării ei ; și am să vînd oul pe un bănuț de aramă, pe care am să-l dau ca plată moașei." Și, cu gîndul acesta, plecă la sukul de ouă.

Or, cînd trecu prin sukul argintarilor și al giuvaergiilor, se întîlni cu un giuvaergiu evreu pe care îl cunoștea și care îl întrebă :

— Ce duci acolo ?

El răspunse :

— O găină cu oul ei !

El îi zise :

— Ia dă să văd ?

Și clarinetistul îi arătă giuvaergiului găina și oul. Iar giuvaergiul îl întrebă :

— Vrei să vinzi oul ?

El răspunse :

— Da !

El spuse :

— Cu cît ?

El răspunse :

— Spune tu întîi !

Giuvaergiul spuse :

— Ți-l cumpăr pe zece dinari de aur ! Nu prețuiește mai mult !

Iar săracul zise, gîndind că giuvaergiul își bate joc de el :

— Îți bați joc de mine pentru că sînt sărac ; știi bine că nu acesta îi este prețul.

Iar giuvaergiul gîndi că îi cere mai mult, și îi zise :

— Îți dau, ca ultim preț, cincisprezece dinari !

El răspunse :

— Allah vede !

Atunci giuvaergiul îi spuse :

— Iacătă douăzeci de dinari de aur noi ! Îi iei ori nu-i iei ?

Atunci clarinetistul, văzînd că tîrguiala era adevărată, îi dete oul, pe douăzeci de dinari de aur, și zori să-i arate spatele. Ci giuvaergiul dete fuga după el și îl întrebă :

— Ai multe ouă de-acestea acasă ?

El răspunse :

— Am să-ți aduc unul mîine după ce are să-l facă găina, și tot la prețul de-acum. Da, dacă ar fi altcineva în locul tău, nu i l-aș vinde nici cu treizeci de dinari de aur !

Iar giuvaergiul zise :

— Arată-mi unde-i casa ta ; și, în fiecare zi, am să vin să iau oul, fără ca tu să te mai ostenești ; și am să-ți dau cei douăzeci de dinari.

Iar clarinetistul îi arătă casa, și dete fuga apoi să cumpere o altă găină în locul ouătoarei aceleia, și se duse s-o dea la fript pentru nevastă-sa. Și o răsplăti din belșug pe moașă pentru ostenelile ei.

Și, a doua zi, îi spuse nevestii-sì :

— O, fiică a socrului meu, să nu carecumva să tai găina cea neagră care se află în cuhnie. Ea-i binecuvîntarea casei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

...Ea ne ouă niște ouă care prețuiesc, fiecare, la prețul zilei, douăzeci de dinari de aur. Și giuvaergiul cutare ni le cumpără la prețul acesta !

Și chiar că giuvaergiul începu să vină în fiecare zi să ia oul proaspăt ouat, plătind, pe șin, douăzeci de dinari de aur. Iar clarinetistul nu zăbovi a răzbate la o bunăstare aleasă, și a-și deschide o prăvălie frumoasă de negustător în suk.

Iar cînd fiul său, cel care se născuse în ziua găsirii găinii, fu destul de mare pentru a putea să meargă la școală, clarinetistul de odinioară puse să se zidească pe cheltuiala sa o școală frumoasă, și îi strînse acolo pe copiii săraci, ca să învețe a citi și a scrì împreună cu fiul său. Și găsi pentru ei toți un dascăl de școală strălucit, care știa *Coranul* ca pe apă, și care putea să li-l spună pe dinafară, chiar începînd de la cuvîntul cel mai de la urmă spre a ajunge la cel dintîi.

După care clarinetistul se hotărî să plece în hagialîc la Hedjaz, și îi spuse nevesti-si :

— Ia bine seama să nu-și rîdă giuvaergiul de tine și să-ți ia găina !

Pe urmă plecă cu o caravană de la Mecca.

Or, la o vreme după plecarea clarinetistului de odinioară, giuvaergiul îi spuse într-o zi femeii :

— Am să-ți dau o ladă plină cu aur. Da-mi dai găina în schimb ?

Ea răspunse :

— Cum să ți-o dau, bre omule ? Soțul meu, înainte de a pleca, m-a sfătuit stăruitor să nu-ți dau decît ouăle.

El spuse :

— Dacă s-o supăra, tu nu ai nici o vină. Iau răspunderea asupra mea, iar el n-are decît să mă tragă la răspundere pe mine, care mă aflu în prăvălia mea din inima sukului.

Și îi deschise lada și îi arătă aurul din ea. Iar muierea se bucură să aibă atîta aur deodată, și-i dete giuvaergiului găina. Iar el o luă și o omorî pe dată, și-i spuse femeii:

— Curăț-o și frige-o ; am să vin s-o iau. Da dacă o lipsi o bucățică din ea, ca s-o scot îndărăt am să-i spintec pîntecele aceluia care ar mînca-o.

Și plecă.

Or, la ceasul amiezii, fiul clarinetistului se întoarse de la școală. Și o văzu pe maică-sa că scoate găina din cratiță și o punea pe o tavă de farfuriu și o coperea cu un ștergar de muselină. Și sufletul lui de școlar pofti numaidecît să mănînce o bucățică din găina aceea ispititoare. Și îi spuse maică-si :

— Dă-mi și mie o bucată, mamă.

Ea îi spuse :

— Taci tu ! da cc, e a noastră ?

Pe urmă, cînd femeia ieși o clipită din odaie, băiatul ridică ștergarul de muselină și, dintr-o mușcătură, rupse

tîrtița găinii și o înfulecă fierbinte încă. Iar una dintre roabe îl văzu și îi zise :

— O, stăpîne al meu, ce nenorocire și ce năpastă fără de izbăvire ! Fugi de acasă, căci giuvaergiul, care are să vină să-și ia găina, are să-ți spintece pîntecele ca să scoată din el tîrtița pe care ai mîncat-o !

Iar băiatul zise :

— Așa-i ! Mai bine-i să plec decît să pierd tîrtița aceasta bună !

Și încălecă pe catîrca lui și plecă.

Or, giuvaergiul nu zăbovi a veni să-și ia găina. Și văzu că lipsea tîrtița. Și o întrebă pe mamă :

— Unde este tîrtița ?

Ea răspunse :

— Pe cînd am ieșit o clipită din odaie, fiul meu a rupt tîrtița cu dinții și a înfulecat-o.

Iar giuvaergiul strigă :

— Vai de mine ! Am dat tot aurul meu pe tîrtița aceea. Unde este fiul tău, pușlamaua, ca să-i deschid pîntecele și s-o scot ?

Ea răspunse :

— A fugit, de frică !

Iar giuvaergiul ieși în grabă mare și porni să-l caute, prin cetăți și prin sate, spunînd cum arăta băiatul, pînă ce dete de el, adormit într-un cîmp. Și se apropie încetișor de el, spre a-l ucide, cînd băiatul, care nu dormea decît cu un ochi, sări din somn. Iar giuvaergiul țipă la el:

— Vino încoace, o, fiu al clarinetei. Cine ți-a spus să mănînci tîrtița ? Eu am plătit pentru ea o ladă plină cu aur, și m-am învoit cu maică-ta. Iar acuma învoiala are să se împlinească prin moartea ta !

Ci băiatul, fără a se tulbura, îi răspunse :

— Du-te de-aici, o, giuvaergiule ! Nu ți-e rușine să bați atîta cale pentru o tîrtiță de găină ? Și nu-i o rușine încă și mai mare a vroi să-mi spinteci pîntecele din pricina acelei tîrtițe ?

Ci giuvaergiul răspunse :

— Știu eu ce am de făcut.

Și își trase cuțitul de la brîu pentru a deschide pîntecele băiatului. Ci băiatul îl apucă pe afurisit numai cu o mînă, și îl săltă, și îl izbi de pămînt, unde îi sfărîmă oasele și îi făcu lungimea să i se întrepătrundă cu lățimea. Iar procletul — afurisit să fie el ! — muri la ceasul lui.

Or, băiatul avea să-și dovedească în curînd urmările, asupra sa însuși, ale acelei tîrțițe de găină. Într-adevăr, luă calea îndărăt, spre a se întoarce la maică-sa ; ci se rătăci pe drum, și ajunse într-o cetate unde văzu un palat de rege care avea spînzurate la poartă patruzeci de capete fără unul. Și întrebă oamenii :

— Pentru ce sînt spînzurate capetele acelea ?

I se răspunse :

— Regele are o fată tare vitează la lupta în meidan. Cel care va îndrăzni și o va birui, o va lua de soție ; iar celui care nu o va birui, i se va reteza capul.

Atunci băiatul intră fără a șovăi la rege și îi spuse :

— Vreau să cobor pe meidan cu fiica ta, ca să-mi măsor puterile cu ea.

Și regele îi răspunse :

— O, copilul meu, crede-mă, du-te de aici ! Cîți bărbați mai tari decît tine au venit și-au fost biruiți de fata mea ! E păcat să te omoare !

La astea, el răspunse :

— Vreau să mă biruiască, să-mi taie capul și să mi-l spînzure la poartă.

Și regele spuse :

— Bine, scrie așa și pune-ți pecetea pe hîrtie.

Iar băiatul scrise și pecetlui.

În vremea aceasta, se așternu un chilim în curtea dedinăuntru, iar fata și băiatul coborîră pe meidan, și se prinseră unul pe altul pe după mijlocul trupului, și își puseră umerii unul într-altul. Și luptară amîndoi minunat.

Şi ba flăcăul o lua şi o răsturna la pămînt, ba fata se ridica, întocmai ca un şarpe, şi îl răsturna pe el la rîndu-i. Şi tot aşa mai departe urmară a se răsturna ba el pe ea, ba ea pe el, vreme de două ceasuri de luptă, fără ca vreunul dintre ei să izbutească a-l face pe potrivnic să atingă pămîntul cu umărul. Atunci regele se supără văzînd-o pe fiică-sa, de data aceasta, că nu se dovedeşte mai voinică. Şi grăi :

— Ajunge pentru astăzi. Ci mîine aveţi să mai coborîţi încă o dată pe meidan, pentru luptă.

Pe urmă regele îi despărţi, se întoarse în iatacurile sale, chemă hakimii de la palat şi le zise :

— În noaptea aceasta să-i daţi băiatului care a luptat cu fata mea să răsufle în somn nişte bang adormitor ; şi, cînd bangul are să-şi împlinească rostul, voi să-i cercetaţi trupul băiatului spre a vedea de nu poartă asupra lui vreun talisman care îl face atîta de puternic. Întrucît chiar că dintre toţi vitejii cei voinici din lume, fata mea i-a biruit pe cei mai tari şi i-a făcut să muşte pămîntul pe patruzeci fără unul dintre ei. Şi-atunci cum de n-a putut să-l doboare pe un copilandru ca acesta ? Aşa încît trebuie să fie vreo pricină tainică, şi pricina trebuie s-o dezvăluiţi voi. Altminteri, meşteşugul vostru mi se va dovedi zadarnic, iar ajutorul vostru mi se va arăta fără de volnicie, şi am să vă izgonesc din palatul şi din cetatea mea !

Încît, cînd se lăsă noaptea şi cînd băiatul adormi, hakimii se duseră să-i dea să răsufle bangul cel adormitor, şi îl adormiră adînc. Şi îi cercetară trupul, bucăţică cu bucăţică, ciocănindu-l cum se ciocănesc urcioarele şi, într-un sfîrşit, găsiră înlăuntrul pieptului lui, învăluită în măruntaie, tîrtiţa găinii. Şi îşi aduseră foarfecele şi sculele, făcură o tăietură şi scoaseră tîrtiţa găinii din pieptul băiatului. Pe urmă îi cusură la loc pieptul, îl stropiră cu oţet tare, şi îl aduseră în starea în care fusese.

Or, dimineaţa, băiatul se trezi din somnul cel rău şi

își simți pieptul ostenit, și el însuși nu mai avea vîrtoșia de mai înainte. Căci puterile i se duseseră odată cu tîrtița găinii, care avea însușirea de a-l face de nebiruit pe cel care o mîncase. Și, văzîndu-se acuma mai slab, nu vroi să se primejduiască a încerca o înfruntare amarnică, și fugi, de frică să nu-l înfrîngă și să-l omoare fata cea luptătoare.

Și, slobozindu-și picioarele în vînt, nu se opri din fugă pînă ce nu ajunse dincolo de vederea palatului și a cetății. Și dete peste trei inși care se certau între ei. Și îi întrebă :

— De ce vă certați ?

Ei răspunseră :

— Pe un lucru !

El le spuse :

— Un lucru ? Ce lucru ?

Ei răspunseră :

— Avem chilimul acesta de colea. Dacă se așează pe el cineva, și îl lovește cu varga aceasta, și îi cere să meargă fie pînă și pe vîrful muntelui Kaf, chilimul îl duce acolo cît ai clipi din ochi. Iar noi acum ne omorîm pentru chilimul acesta !

El le zise :

— În loc să vă omorîți între voi pentru chilimul zburător, mai bine luați-mă pe mine ca judecător, și am să vă judec fără părtinire.

Iar ei răspunseră :

— Fii-ne judecător în pricina noastră.

El le spuse :

— Întindeți chilimul pe pămînt, ca să-l văd cît este de lung și de lat.

Și se așeză în mijlocul chilimului și le spuse :

— Am să arunc o piatră din toate puterile mele, iar voi să fugiți după ea tustrei. Și acela care are s-o ajungă cel dintîi va căpăta chilimul zburător.

Ei îi spuseră :

— Bine.

Băiatul atunci luă o piatră și o azvîrli ; iar cei trei o luară la fugă după ea. Și, pe cînd ei fugeau, el lovi chilimul cu varga, spunîndu-i :

— Du-mă drept în mijlocul curții de la palatul regelui cutare !

Și chilimul îndeplini porunca, pe clipă pe dată, și îl lăsă pe fiul clarinetei în curtea palatului cu pricina, acolo unde de obicei aveau loc luptele domniței.

Și băiatul strigă :

— Iată luptătorul ! Să vină învingătorul său !

Și fata coborî, de față cu toată lumea, în mijlocul curții, și veni pe chilim dinaintea băiatului. Și numaidecît băiatul lovi chilimul cu varga, spunînd : „Zboară cu noi pînă pe vîrful muntelui Kaf". Și chilimul se ridică în slăvi, spre uluirea tuturora, și, în mai puțină vreme decît ar trebui pentru a închide un ochi și a-l deschide iar, îi și lăsă pe vîrful muntelui Kaf.

Atunci băiatul îi spuse fetei :

— Cine este acuma biruitorul ? Este cea care mi-a răpit din piept tîrtița de găină, ori cel care a răpit-o pe fata regelui din mijlocul palatului ei ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizecea noapte

Urmă :

Ea răspunse :

— Mă pun sub ocrotirea ta ! Iartă-mă ! Și, dacă vrei să mă duci îndărăt în saraiul tatălui meu, am să mă mărit

cu tine, spunînd : „Acesta m-a biruit". Şi am să le poruncesc hakimilor să pună îndărăt în pieptul tău tîrtiţa găinii.

El zise :

— Bine. Da o zicală spune : „Bate fierul cît e cald !". Iar eu vreau să fac cu tine ceea ce ştii, pînă a nu te duce.

Ea spuse :

— Bine.

Atunci el o luă şi se culcă lîngă ea şi, găsind-o cum se cuvine, se pregăti să bată fierul unde trebuia, cîtă vreme era cald. Ci deodată fata îi aldui o lovitură de picior care îl aruncă de-a dura hăt dincolo de chilim. Şi, lovind chilimul cu varga, spuse : „Zboară, o, chilimule, şi du-mă în palatul tatălui meu !" Şi chilimul, tot atunci, îşi şi luă zborul cu ea şi o duse la sarai.

Iar fiul clarinetistului rămase singur pe vîrful muntelui, primejduit să moară de foame şi de sete, fără ca barem vreo furnică să-i mai poată da de urmă. Şi porni să coboare din munte, muşcîndu-şi mîinile de ciudă. Şi coborî aşa vreme de o zi şi o noapte fără a se opri, şi ajunse, spre ziuă, la mijlocul muntelui. Şi, spre norocul lui, găsi acolo doi curmali care se frîngeau sub povara lor de curmale coapte.

Or, unul dintre curmali avea curmale roşii, iar celălalt curmale galbene. Şi băiatul se repezi să culeagă cîte o creangă din fiecare soi. Şi, cum îi plăceau mai mult cele galbene, începu să mănînce cu poftă una dintre acele curmale galbene. Ci deodată simţi o mîncărime la cap ; şi îşi duse mîna la cap, la locul unde simţea mîncărimea, şi pipăi un corn care îi creştea din cap cu mare iuţeală, şi care se răsucea împrejurul curmalului. Şi degeaba se zbătu el mult şi bine ca să scape, că rămase priponit de curmal cu cornul său. Atunci îşi zise : „Moarte pentru moarte ! Mai bine-i, pînă una alta, să-mi stîmpăr foamea, şi pe urmă să mor !" Şi se apucă să mănînce şi curmalele

cele roșii. Și ia uite ! De cum înghiți una dintre roșcovanele acelea, își și simți cornul cum se desface de pe curmal și capul cum îi rămîne slobod. Și, cît ai clipi din ochi, cornul fu ca și cum nici n-ar fi fost vreodată. Și nu mai rămase din el nici măcar o urmă pe cap.

Atunci băiatul își zise : „Bine." Și se apucă să mănînce toate curmalele roșii, pînă ce își stîmpără foamea. Pe urmă își umplu sînul cu curmale roșii și galbene, și plecă la drum mai departe, mergînd zi și noapte, vreme de două luni întregi, pînă ce ajunse la cetatea potrivnicei lui, fata regelui.

Și se duse sub ferestrele palatului și începu să strige, spunînd : „Hei, curmale trufanda, hei, curmale ! Degete de domnițe, hei, curmalele ! Cete de viteji, hei, curmalele !

Iar fata regelui auzi strigarea vînzătorului de curmale trufanda, și le spuse soațelor sale :

— Coborîți repede și cumpărați-mi niște curmale de la vînzătorul acela, și alegeți-le cît mai zemoase, o, fetelor.

Și ele coborîră să cumpere curmale, care nu le fură lăsate, dată fiind raritate lor, decît la prețul de un dinar pentru fiecare. Și fetele cumpărară șaisprezece, pentru șaisprezece dinari, și se duseră să le dea stăpînei lor.

Și fata regelui văzu că erau curmale galbene, chiar cele care îi plăceau ei mai mult. Și le mîncă pe toate șaisprezece, aruncîndu-le în gură una după alta. Și zise :

— O, surorile mele, tare sînt bune !

Ci nici nu isprăvi ea bine de rostit vorbele acestea, că și simți o mîncărime aprigă, care o gîdila, în șaisprezece locuri felurite de pe cap. Și își duse mîna repede la cap, și simți că șaisprezece coarne îi înmugureau prin piele, dintre plete, în șaisprezece locuri diferite. Și, pînă să dea vreun țipăt, cele șaisprezece coarne se și lungiseră și, patru cîte patru, se prinseră vîrtos de perete.

La priveliștea aceea, și la țipetele sfîșietoare pe care fata, deodată cu soațele ei, începuse să le sloboadă, taică-său veni în fugă, gîfîind, și întrebă :

— Ce-i aici ?

Iar soațele îi răspunseră :

— O, stăpîne al nostru, ridicam ochii cînd am văzut deodată aceste șaisprezece coarne cum ieșeau din capul stăpînei noastre și cum se întindeau să se prindă patru cîte patru de perete, așa cum le vezi.

Atunci tatăl domniței adună hakimii cei mai iscusiți, aceia care scoseseră din pieptul băiatului tîrtița găinii. Și hakimiii aduseră ferăstraie ca să taie coarnele ; ci coarnele nu se lăsară tăiate. Și încercară alte chipuri, da fără a ajunge la vreo izbîndă, și fără a dovedi s-o lecuiască pe domniță.

Atunci tatăl ei încercă alte chipuri de mîntuire, și trimise un crainic în cetate, să strige : „Acela care va da un leac fetei sultanului, și o va scăpa de cele șaisprezece coarne, o va căpăta de soție și va fi făcut urmaș la scaunul împărătesc".

Or, ce să vezi !

Fiul clarinetistului, care nu aștepta decît clipita aceea, intră în palat și se duse sus la domniță, spunînd :

— Am s-o scap eu de coarne.

Și, de cum ajunse dinaintea ei, luă o curmală roșie, o făcu bucățele și o puse în gura domniței. Și, în chiar clipita aceea, un corn se și desprinse de perete și, văzînd cu ochii, se chirci și, pînă la urmă, pieri cu totul de pe capul fetei.

La priveliștea aceea, toți cei de față, cu măria-sa în frunte, se minunară cu bucurie și strigară :

— O ! ce hakim mare !

Iar el spuse :

— Mîine am s-o mai scap de un corn !

Atunci fu oprit la sarai, unde șezu șaisprezece zile, în

fiecare zi scăpînd-o pe domniţă de cîte un corn, pînă ce o mîntui de toate cele şaisprezece coarne.

Şi-aşa că regele, pînă peste fire de minunat şi de mulţumitor, puse să se scrie numaidecît senetul de căsătorie al băiatului cu domniţa. Iar nunta fu prăznuită cu voioşie şi în potop de lumini. Pe urmă, veni şi noaptea de datină.

Or, de îndată ce băiatul intră la soţia sa, în odaia de nuntă, îi zise :

— Şi-acuma ? Care dintre noi doi este biruitor ? Este aceea care mi-a luat din piept tîrtiţa găinii şi care mi-a furat chilimul cel vrăjit ? Ori mai degrabă este acela care te-a făcut să-ţi crească şaisprezece coarne pe cap, şi le-a făcut să piară într-o nimicură de vreme ?

Iar ea îi zise :

— Tu eşti, aşadar ? Uf, efritule !

El îi răspunse :

— Da, eu sînt, fiul clarinetistului.

Ea îi spuse :

— Pe Alllah ! m-ai biruit !

Şi se culcară amîndoi laolaltă, şi se dovediră amîndoi la fel de tari şi la fel de volnici. Şi ajunseră rege şi regină. Şi trăiră cu toţii împreună în deplină bucurie şi în fericire desăvîrşită.

Şi-aceasta-i povestea mea !

După ce auzi istorisirea ispravnicului Nizam Al-Din, sultanul Baîbars, strigă :

— Ualllahi, nu ştiu dacă nu-i aceasta povestea cea mai frumoasă pe care am auzit-o vreodată !

Atunci un al nouălea ispravnic de agie, pe care îl chema Gelal Al-Din păşi înainte şi sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, şi grăi :

— Inşallah, o, rege al vremilor, povestea pe care am să ţi-o istorisesc are să-ţi placă numaidecît.

Şi spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL NOUĂLEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată o femeie care, în pofida tuturor strădaniilor, nu prindea rod și nu năștea. Încît, într-o zi, se sculă și se rugă la Atoatedătătorul, zicînd : „Dă-mi o fată, măcar de-ar fi și să moară de mireasma inului !"

Și, grăind astfel despre mireasma inului, ea vroia să ceară o fată, chiar dacă ea ar fi fost să fie atît de gingașă și de simțitoare încît pînă și mireasma cea ușoară a inului s-o stinjenească de s-o facă să moară.

Și iacătă că prinse rod și născu, fără de supărare, fata pe care Allah i-o dăruise, și care era la fel de frumoasă ca luna la răsăritul ei, și galbenă ca o lumină de lună, și gingașă ca ea. Și-i deteră numele de Sittukhan.

Or, cînd fata se făcu mare și ajunse la vîrsta de cincisprezece ani, fiul sultanului trecu pe uliță și o văzu aplecată peste fereastră. Și dragostea de ea coborî în inima lui, și se întoarse acasă bolnav.

Iar hakimii veniră unul după altul la el, fără să dibăcească leacul care-i era de trebuință. Atunci ursă să-l vadă și o babă, trimisă de nevasta străjerului de la poartă ; și baba îi spuse, după ce se uită la el :

— O, ești îndrăgostit, sau poate că ai vreo drăguță la care ții ?

El răspunse :

— Sînt îndrăgostit.

Ea îi zise :

— Spune-mi de cine, iar eu am să fiu o legătură între tine și ea !

El spuse :

— De preafrumoasa Sittukhan.

Ea răspunse :

— Răcorește-ți ochii și liniștește-ți inima, că am să ți-o aduc !

Și baba plecă, și o găsi pe fată, care se revenea în pragul porții sale. Și, după salamalekuri și temenele, îi spuse :

— Mîntuirea fie asupra unor preafrumoase ca tine, fata mea ! Cele care-ți seamănă, și care au degete atîta de sulegete ca ale tale, ar trebui să învețe cum să țese inul. Că nimic nu este mai plăcut decît fusul între niște degete ca fusul.

Și pleacă.

Iar fata se duse la mama sa și îi zise :

— Du-mă, mamă, la meșteră.

Ea o întrebă :

— Ce meșteră ?

Ea răspunse :

— La meștera de in.

Iar maică-sa strigă :

— Taci ! Inul este primejdios pentru tine. Mireasma lui îți face rău la piept. Dacă te atingi de el, ai să mori.

Ea spuse :

— Ba n-am să mor.

Și atîta stărui, și atîta plînse, încît maică-sa o trimise la meștera de in.

Iar fata șezu acolo o zi întreagă, să învețe a toarce inul. Și toate soațele sale se minunau de frumusețea ei și de frumusețea degetelor ei. Și iacătă că un fulguț de in îi intră la deget între carne și unghie. Și fata căzu jos, fără de simțire.

Și toți o crezură moartă, și careva se duse la tatăl și la mama ei și le spuse :

— Veniți să vă luați fata, și alungească-vă Allah zilele : a murit !

Atunci tatăl și mama fetei, pentru care ea era singura bucurie, își rupseseră hainele și, bătuți de vîntul urgiei, se duseră, cu giulgiul, s-o îngroape. Ci iacătă că trecu pe acolo baba și le spuse :

— Sînteţi oameni bogaţi şi-ar fi ruşine pentru voi să vă îngropaţi fata în pămînt.

Ei întrebară :

— Şi ce să facem ?

Ea răspunse :

— Zidiţi-i un chiosc în mijlocul apelor rîului. Şi culcaţi-o pe un pat în chioscul acela. Şi veţi putea să vă duceţi s-o vedeţi ori de cîte ori vi s-o face dor de ea.

Iar ei îi zidiră un chiosc de marmură, pe nişte pilaştri, în mijlocul apelor rîului. Şi îl înconjurară cu o grădină plină cu straturi de flori. Şi puseră fata pe un pat de fildeş, în chiosc, şi plecară plîngînd.

Or, ce să vezi ?

Baba se duse numaidecît la fiul regelui, cel bolnav de dragoste, şi îi spuse :

— Haide s-o vezi pe fată. Te aşteaptă, culcată într-un chiosc, în mijlocul apelor rîului.

Atunci crăişorul se sculă şi îi spuse vizirului tatălui său :

— Hai cu mine la o preumblare.

Şi ieşiră amîndoi, ţinîndu-se de departe după baba care îi arăta crăişorului drumul. Şi ajunseră la chioscul de marmură, iar fiul sultanului îi spuse vizirului :

— Aşteaptă-mă la uşă. N-am să zăbovesc.

Pe urmă intră în chiosc. Şi o găsi pe fata moartă. Şi şezu jos s-o plîngă, rostind stihuri despre frumuseţea ei. Şi îi luă mîna, ca să i-o sărute ; şi-i văzu degetele cele atît de subţiri şi de gingaşe. Şi, minunîndu-se de ele, găsi la unul fulguşorul de in dintre unghie şi carne. Şi se miră de fulgul acela de in, şi îl trase afară cu gingăşie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și numaidecît fata se trezi din leșinul ei, și se ridică dreaptă în capu oaselor, și îi zîmbi tînărului beizadea, și îi zise :

— Unde mă aflu ?

Iar el o strînse la piept și răspunse :

— Cu mine !

Și o sărută, și se culcă lîngă ea. Și șezură laolaltă patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fericiți pînă peste poate.

Pe urmă, crăișorul își luă bun-rămas de la ea, spunîndu-i :

— Trebuie să plec, din pricina vizirului tatălui meu, care mă așteaptă la ușă. Îl duc îndărăt la palat și mă întorc.

Și coborî la vizir. Și ieși cu el, și străbătu grădina. Și deteră peste niște trandafiri albi și peste niște iasomii. Și crăișorul se tulbură cînd le văzu și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! Trandafirii și iasomiile sînt albe ca albul obrajilor preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, așteaptă-mă aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată obrajii preafrumoasei Sittukhan !

Și se sui îndărăt, și șezu trei zile cu Sittukhan, să se minuneze de obrajii ei, care erau ca trandafirii cei albi și ca iasomiile.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste un roșcov, cu poamele lungi și negre. Și crăișorul rămase tulburat de acea priveliște, și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! roșcovele sînt lungi și negre ca sprîncenele preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, mai așteaptă

aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată sprîncenele preafrumoasei Sittukhan !

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de sprîncenele ei cele frumoase, lungi și negre ca roșcovele cele două cîțe două pe ramuri.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste o fîntînă țîșnitoare, cu șuvoiul frumos și singuratic. Și crăișorul rămase tulburat de priveliștea aceea, și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! șuvoiul fîntînii este ca mijlocul preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, mai așteaptă-mă și aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată mijlocul preafrumoasei Sittukhan !

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de mijlocul ei, care era asemenea cu șuvoiul fîntînii.

Apoi coborî la vizir, spre a-și urma cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Ci ia uite ! Fata, cînd îl văzuse pe iubitul ei că suie astfel îndărăt la ea și a treia oară, îndată după ce coborîse, își zise în sine : „Vreau să mă duc să văd, de data aceasta, pentru ce tot pleacă și iar se întoarce așa !“ Și coborî din chiosc și se piti după ușa care da înspre grădină, spre a-l vedea cum pleacă. Și crăișorul, întorcîndu-se, o văzu cum își lipea capul de ușă. Și se întoarse la ea, galben și trist, și îi spuse :

— Sittukhan, Sittukhan ! n-am să te mai văd, o, niciodată !

Și plecă, și ieși cu vizirul, spre a nu se mai întoarce.

Atunci Sittukhan porni să rătăcească prin grădină, plîngîndu-se pe sine însăși, și părîndu-i rău că nu era moartă cu adevărat. Și, pe cînd rătăcea așa, văzu ceva strălucind lîngă apă. Și ridică lucrul acela de jos, și văzu că era un inel solomonesc. Și frecă ușurel cornalina învrîstată care îl împodobea, și numaidecît inelul îi grăi :

— La poruncile tale, iacătă-mă. Spune, ce-mi ceri ?

Ea răspunse :

— O, inel al lui Solomon, cer de la tine un palat lîngă palatul crăișorului care m-a iubit, și să-mi dai frumusețe mai mare decît frumusețea mea.

Și inelul îi grăi :

— Închide-ți ochii și deschide-i iar !

Iar ea își închise ochii și, cînd îi deschise iar, se văzu într-un sarai măreț, zidit alături de saraiul coconului domnesc. Și se privi în oglindă, și rămase vrăjită de frumusețea sa însăși.

Și se duse să se rezeme în coate la fereastră, pe cînd crăișorul trecea călare pe calul lui. Și o văzu, fără a o cunoaște, și plecă îndrăgostit. Și ajunse la mama lui și îi spuse :

— Mamă, nu ai tu vreun lucru osebit de frumos pe care să te duci să i-l dai ca dar domniței care s-a mutat în palatul cel nou ? Și n-ai putea tu să-i spui totodată : „Mărită-te cu fiul meu" ?

Iar regina, maică-sa, îi spuse :

— Am două bucăți de atlaz împărătesc. Am să i le duc și am să-i pun întrebarea.

El îi spuse :

— Bine, du-i-le.

Și mama beizadelei se duse la fată și îi spuse :

— Fata mea, primește darul acesta ; fiul meu dorește să se însoare cu tine.

Iar fata o chemă pe arăpoaica sa și îi spuse :

— Ia aceste două bucăți de atlaz, și fă-le cîrpe de spălat podelele.

Iar regina plecă îmbufnată și se duse la fiu-său, care o întrebă :

— Ce ți-a spus, mamă ?

Ea răspunse :

— A pus-o pe roabă să ia cele două bucăți de atlaz daurit, și i-a poruncit să facă din ele cîrpe de șters prin casă !

El îi spuse :

— Mă rog ţie, o, mamă a mea, nu cumva mai ai vreun lucru de preţ, pe care ai putea să i-l duci ? Că sînt bolnav de dorul după ochii ei.

Ea îi spuse :

— Am o salbă de samaralde fără cusur şi fără pată.

El îi spuse :

— Bine. Du-i-l.

Şi mama beizadelei sui la fată şi îi spuse :

— Primeşte de la noi darul acesta, fata mea ; fiul meu doreşte să se însoare cu tine.

Iar ea răspunse :

— Darul tău este primit, o, măria-ta !

Şi o chemă pe roabă şi-i spuse :

— Porumbeii au mîncat, ori nu încă ?

Ea răspunse :

— Nu încă, ya setti.

Ea îi spuse :

— Ia atunci boabele acestea de smarald şi dă-le porumbeilor, ca să le mănînce şi să se sature !

Auzind vorbele acestea, mama crăişorului îi zise fetei :

— Ne-ai umilit, fata mea ! Mă rog ţie să-mi spui numai dacă vrei să te măriţi cu fiul meu, ori ba.

Ea răspunse :

— Dacă vrei să mă mărit cu fiul tău, spune-i să se prefacă mort ; învelește-l cu şapte giulgiuri, du-l prin cetate şi spune-le slugilor tale să nu-l îngroape decît în grădina care se află în palatul meu.

Iar mama beizadelei spuse :

— Bine. Am să mă duc să-i spun fiului meu dorinţa ta.

Şi se duse să-i spună fiului său :

— Habar n-ai ! Dacă vrei să te însori cu ea, îţi cere să te prefaci că ai murit, să te învelesc în şapte giulgiuri, să te port cu alaiul prin cetate, şi să te duc la ea ca să fii îngropat. Şi-atunci are să se mărite cu tine.

Iar el răspunse :

— Numai atîta, mamă ? Atunci, sfîşie-ţi hainele, ţipă şi zi : „Fiul meu a murit !"

Iar mama beizadelei îşi sfîşie hainele şi ţipă cu glas ascuţit şi jalnic : „O, vai de mine şi de mine ! fiul meu a murit !"

Atunci toată lumea din sarai, auzind ţipătul, dete fuga şi îl văzu pe beizadea întins pe jos, asemenea ca morţii, şi pe mama lui cuprinsă de jale. Şi luară trupul răposatului, îl spălară şi îl învăluiră în şapte giulgiuri. Pe urmă cititorii din *Coran* şi şeicii se adunară şi ieşiră în alai dinaintea trupului, coperit cu năframe scumpe. Şi, după ce plimbară mortul prin toată cetatea, se întoarseră să-l aşeze în grădina fetei, aşa cum ceruse ea. Acolo îl lăsară şi plecară în calea lor.

Or, cînd nu mai fu nimeni în grădină, fata care murise odinioară dintr-un fulguţ de in, şi care se asemuia la obraji cu trandafirii cei albi şi cu iasomiile, la sprîncene cu roşcovele de pe ramuri, şi la boiu cu şuvoiul havuzului, coborî la domnişorul care era învăluit în cele şapte giulgiuri. Şi desfăcu de pe el giulgiurile unul cîte unul. Şi, cînd scoase şi cel de al şaptelea giulgiu, îi spuse :

— Ce, tu erai ? Ia uite că patima ta după femei te-a împins să te laşi învelit în şapte giulgiuri !

Iar beizadeaua rămase plin de buimăceală, şi îşi muşcă degetele, şi şi le sfîşie de ruşine. Iar fata îi zise :

— Nu-i nimic, de data aceasta.

Şi rămaseră împreună, să se iubească şi să se desfete.

Iar sultanul Baîbars, după ce ascultă povestea, îi spuse ispravnicului Gelal Al-Din :

— Uallahi ua tellahi, tare socot că asta-i tot ce am auzit eu mai minunat !

Atunci un al zecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Helal Al-Din, veni între mîinile sultanului Baîbars şi zise :

— Am de istorisit o poveste care-i sora mai mare a cesteilalte !

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITA DE CĂTRE CEL DE AL ZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un rege care avea un fiu numit Mohammad. Și fiul îi spuse într-o zi lui taică-său :

— Vreau să mă însor.

Iar tatăl său îi răspunse :

— Bine, așteaptă s-o trimitem pe maică-ta să vadă fetele de măritat de prin haremuri și să ceară vreuna pentru tine.

Ci fiul regelui spuse :

— Nu, tată, eu vreau să mă însor numai prin ochii mei, după ce am să văd fata.

Și regele răspunse :

— Bine.

Atunci tînărul beizadea sări pe calul său, frumos ca din basme, și plecă în drumeție.

Și, după două zile de drumețit, dete peste un om care ședea jos într-un cîmp și smulgea niște praz din pămînt, pe cînd fiică-sa, o copilandră, lega firele de praz.

Și crăișorul, după salamalekuri, șezu jos lîngă ei și îi zise fetei :

— Nu cumva ai un pic de apă ?

Ea răspunse :

— Ba am.

El spuse :

— Dă-mi și mie să beau.

Iar ea se sculă și îi aduse ulciorul. Și el bău.

Or, fata îi plăcu, și-așa că-i zise tatălui ei :

— O, șeicule, mi-ai da-o de soție pe fata ta de colea ?

El răspunse :

— Sîntem slugile tale.

Și crăișorul îi spuse :

— Bine, o, șeicule ! Stai aici cu fata, pînă dau fuga în țara mea să iau cele de trebuință pentru nuntă, și-apoi mă întorc iar.

Și beizadea Mohammad se duse la tătîne-său și-i zise :

— M-am logodit cu fata sultanului prazului.

Iar tată-său îi spuse :

— Da ce, prazul are acuma sultan ?

El răspunse :

— Da, iar eu vreau să mă însor cu fata lui !

Iar regele grăi :

— Mărire lui Allah, o, fiul meu, carele a dat un sultan prazului !

Și adăugă :

— De vreme ce fata îți place, așteaptă măcar s-o trimitem pe mama ta în țara prazului, ca să-l vadă pe tatăl prazului, și pe mama prazului, și pe fata prazului !

Iar beizadea Mohammad spuse :

— Bine.

Și-așa că maică-sa plecă în țara tatălui fetei, și văzu că aceea despre care fiu-său îi spusese că este fiica sultanului prazului era o copilandră minunată din toate privințele, și într-adevăr făcută spre a fi soția unui fiu de rege. Și îi plăcu de ea pînă peste poate ; și o sărută și îi spuse :

— Fată dragă, eu sînt regină, mama crăișorului care te-a văzut, și am venit ca să te mărit cu el !

Iar fata îi spuse :

— Cum ? fiul tău este fiu de rege ?

Ea răspunse :

— Da, fiul este fiul regelui, iar eu sînt mama lui !

Și fata spuse :

— Atunci, nu mă mărit cu el.

Ea întrebă :

— Și de ce ?

Ea îi spuse :

— Eu nu mă mărit decît cu un om care are o meserie !

Atunci regina plecă îmbufnată și îi spuse soțului ei :

— Fata din țara prazului nu vrea să se mărite cu fiul nostru !

Regele întrebă :

— Pentru ce ?

Ea spuse :

— Pentru că nu vrea să se mărite decît cu un om care să aibă în mîinile lui o meserie.

Regele spuse :

— Are dreptate.

Da beizadeaua, cînd auzi, căzu bolnav.

Atunci regele se ridică și porunci să fie chemați la el toți șeicii isnafelor : și, cînd se aflară cu toții dinaintea lui, îi grăi celui dintîi, care era șeicul tîmplarilor :

— În cîtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu ?

El răspunse :

— În doi ani, poate chiar mai mult, da nu mai puțin.

Regele zise :

— Bine. Treci deoparte.

Pe urmă se întoarse înspre cel de al doilea, care era șeicul fierarilor, și îi zise :

— În cîtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu ?

El răspunse :

— Îmi trebuie un an, zi la zi.

Regele îi zise :

— Bine. Treci colea deoparte.

Și tot așa îi întrebă pe toți șeicii de bresle, care cerură unii un an, alții doi, iar alții trei, ba chiar și patru ani. Și regele nu știu ce hotărîre să ia, cînd îl zări pe unul în spatele celorlalți și care ba sărea, ba se apleca, ba făcea semne cu ochii și cu degetul ridicat. Și regele îl chemă și îl întrebă :

— Ce te tot salți și te pleci așa ?

El răspunse :

— Ca să mă fac văzut de stăpînul nostru sultanul, întrucît eu sînt sărac, iar șeicii breslelor nu mi-au dat de știre despre venirea lor aici. Iar eu sînt țesător, și l-aș învăța pe fiul tău meseria mea într-un ceas de vreme.

Atunci regele îi lăsă pe toți șeicii de isnafe să plece și nu-l opri decît pe țesător, și îi aduse mătăsuri de toate culorile și un război de țesut, și îi spuse :

— Învață-l pe fiul meu meșteșugul tău.

Iar țesătorul se întoarse înspre beizadea, care se ridicase, și îi zise :

— Uită-te ! eu n-am să-ți spun : „Fă așa, ori fă așa !" Nu, eu îți spun : cască ochii și vezi ! Și ia seama la mîinile mele cum se duc și cum se întorc".

Și, într-o nimicură de vreme, țesătorul țesu o năframă, pe cînd crăișorul se uita la el cu luare-aminte.

Pe urmă țesătorul îi spuse ucenicului său :

— Acuma vino și fă și tu o năframă ca aceasta.

Și crăișorul se apucă să lucreze, și țesu o năframă minunată, zugrăvind în țesătura ei palatul și grădina tatălui său.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

Și omul luă cele două năframe și sui la rege, și îi spuse :

— Care dintre aceste două năframe este munca mea și care este munca fiului tău ?

Iar regele, fără a șovăi, arătă cu degetul pe cea a fiului său, acolo unde era zugrăveală cea frumoasă cu palatul și cu grădina, și zise :

— Aceasta-i munca ta, iar cealaltă este tot munca ta !

Da țesătorul strigă :

— Pe vredniciile preastrăluciților tăi strămoși, o, măria-ta, năframa cea frumoasă este munca fiului tău, iar ceastălaltă, cea urîtă, este munca mea.

Atunci regele, minunîndu-se, îl căftăni pe țesător șeic peste toți șeicii breslelor, și îl lăsă să plece mulțumit. După care îi spuse neveste-si :

— Ia năframa lucrată de fiul tău și du-te să i-o arăți fetei sultanului prazului și să-i spui : „Fiul meu este, de meserie, țesător de mătase".

Și mama crăișorului luă năframa și se duse la fată, și îi arătă năframa, spunîndu-i vorbele regelui. Iar fata se minună de năframă și spuse :

— Acuma, am să mă mărit cu fiul tău.

Iar vizirii regelui luară cadiul și se duseră să facă sfatul de căsătorie. Și se prăznui nunta. Și crăișorul intră la fetișcana din țara prazului și dobîndi de la ea niște copii care toți erau însemnați, pe coapse, cu un semn de praz. Și fiecare învăță o meserie. Și trăiră toți mulțumiți și înfloritori. Ci Allah știe mai bine !

Pe urmă sultanul Baîbars spuse :

— Povestea aceasta a fetei sultanului prazului mi-a plăcut pentru tîlcul ei. Da nu mai este nimeni printre voi care să mai aibă de povestit ceva ?

Atunci păși înainte un alt ispravnic de agie, care era cel de al unsprezecelea, și-l chema Șalah Al-Din. Și, după ce sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, spuse :

— Eu ! Iacătă povestea mea !

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL UNSPREZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

I s-a întîmplat odată unui sultan să i se nască un fiu la sorocul la care şi o iapă de soi ales, din staniştile împărăţiei, aducea pe lume un mînz. Şi sultanul spuse :

— Mînzul care a venit pe lume este scris întru norocul fiului meu, nou-născutul, şi este bunul lui de drept.

Or, cînd copilul se făcu mare şi crescu în ani, maică-sa muri ; şi, tot în ziua aceea, muri şi mama mînzului.

Şi zilele trecură, şi sultanul luă de soţie altă femeie, pe care şi-o alese dintre roabele de la sarai. Iar copilul fu dat la şcoală, fără să-i mai poarte cineva de grijă şi fără a-l mai iubi cineva. Şi orfanul de mamă, de fiecare dată cînd se întorcea de la şcoală, se ducea la calul său, îl mîngîia şi îi da să mănînce şi să bea, şi îi povestea necazurile sale şi părăsirea în care se afla.

Or, roaba cu care se însurase sultanul avea un ibovnic, care era un hakim evreu. Şi cei doi ibovnici îşi vedeau tare stînjenite întîlnirile lor, tocmai de faptul că în sarai trăia şi acel orfănel de mamă. Şi se întrebară între ei :

— Ce să facem ?

Şi cugetară în privinţa aceasta, şi hotărîră să-l otrăvească pe tînărul beizadea.

Cît despre el, cînd se întoarse de la şcoală, se duse să-şi vadă calul, ca de obicei. Şi îl găsi plîngînd. Şi îi spuse, mîngîindu-l :

— Ce te face să plîngi, calule al meu ?

Iar calul îi răspunse :

— Plîng pieirea vieţii tale.

El îl întrebă :

— Da cine vrea pieirea vieţii mele ?

Calul îi răspunse :

— Femeia tatălui tău, şi hakimul, afurisitul acela.

Copilul întrebă :

— Cum așa ?

Calul spuse :

— Ți-au pregătit o otravă pe care au scos-o din pielea unui arap. Și au s-o pună în mîncarea ta. Or, tu ia seama să nu carecumva să guști din mîncarea lor.

Și-așa că, atunci cînd tînărul fiu al sultanului urcă la soția tatălui său, ea îi puse mîncarea dinainte. Iar el luă mîncarea și, la rîndu-i, o puse dinaintea pisicii soției regelui, care mieuna pe acolo. Și, pînă să apuce stăpînă-sa s-o oprească, pisica înfulecă mîncarea și muri pe clipă. Și crăișorul se sculă și ieși, fără a da vreun semn că pricepuse ceva.

Iar femeia regelui și hakimul se întrebară :

— Cine o fi putut să-i spună taina ?

Și își răspunseră :

— Nimeni nu i-a spus, fără numai calul.

Atunci femeia zise :

— Bine.

Și se prefăcu bolnavă. Iar regele chemă să-i vină hakimul evreu, care era vraciul lor, ca s-o cerceteze pe regină. Și el o cercetă și grăi :

— Leacul ei stă într-o inimă de mînz dintr-o iapă de soi ales, de culare și culare culoare.

Iar regele spuse :

— Nu este decît un mînz, în împărăția mea, care să îndeplinească toate acestea, și-anume mînzul fiului meu cel orfan de mamă.

Și cînd băiatul se întoarse de la școală, tatăl lui îi zise :

— Tușică-ta, regina, este bolnavă, și nu se află alt leac pentru ea decît inima mînzului tău, fiul iepei de soi ales.

El îi răspunse :

— Nu este nimic împotrivă. Ci, o, tată al meu, eu nu am călărit încă nici o dată mînzul meu. Aș vrea să-l încalec mai întîi și, pe urmă, să-l înjunghie și să-i ia inima.

Iar regele zise :

— Bine.

Și tînărul crăișor încălecă pe calul său, dinaintea întregii curți, și îl slobozi în galop pe meidan. Și, gonind așa, pieri din ochii oamenilor. Și călăreții porniră năvalnic după el, da nu-l mai găsiră.

Și băiatul ajunse astfel într-o altă împărăție decît cea a tatălui său, lîngă grădina regelui de peste împărăția aceea. Iar calul îi dete un smoc de păr din coamă și o piatră de cremene și îi spuse :

— Dacă ai nevoie de mine, să aprinzi un fir de păr de-al meu, iar eu am să fiu numaidecît lîngă tine. Acuma este mai bine să te las, mai întîi spre a mă duce să rostuiesc ceva nutreț pentru mine, și-apoi ca să nu te sîfonesc la întîlnirile cu ursita ta.

Și se sărutară și se despărțiră.

Iar tînărul fiu de rege se duse la baș-grădinar și îi zise :

— Sînt străin aici. Nu vrei să mă iei în slujba ta ?

El îi răspunse :

— Bine. Chiar că aveam nevoie de cineva să mîne boul care trage la roata fîntînii de udat grădina.

Iar tînărul crăișor se duse la roata de apă și începu să îndemne boul grădinarului.

Or, fetele regelui se plimbau în ziua aceea prin grădină, iar cea mai mică dintre ele îl zări pe băiatul care mîna boul de la roata fîntînii. Și dragostea coborî în inima ei. Și, fără a se da pe față, le spuse surorilor sale :

— Surorile mele, da pînă cînd avem noi să stăm nemăritate ? Oare tatăl nostru vrea să ne lase să ne acrim de tot ? O să ni se stregheţească sîngele în noi.

Iar surorile sale îi ziseră :

— Asta așa-i ! Sîntem aproape să ne acrim, iar sîngele nostru stă să se stregheţească.

Și se strînseră toate și se duseră tușsapte la mama lor și-i spuseră :

— Oare tatăl nostru vrea să ne facă să ne acrim în casa lui ? Are să ni se stregheţească sîngele. N-ar fi mai bine, într-un sfîrşit, să ne găsească nişte soţi care să ne scape de primejdia aceasta grea ?

Atunci mama se duse la rege şi-i vorbi despre necazul fetelor. Iar regele porunci să se strige obştei că toţi tinerii din cetate să vină să treacă pe sub ferestrele palatului, pentru că domniţele urmează să se mărite. Şi ori de cîte ori vreunul dintre ei îi plăcea vreuneia dintre surori, ea îşi arunca asupra lui năframa. Şi, în felul acesta, şase dintre fete se căpătuiră cu cîte un soţ pe placul lor, şi se arătară mulţumite.

Ci fata cea mezină nu-şi aruncă năframa asupra nimănuia. Şi i se spuse despre aceasta regelui, care zise :

— Nu mai este aşadar nimenea în cetate ?

I se răspunse :

— Nu mai este decît un băiat sărac, care munceşte la roata de apă din grădină.

Şi regele spuse :

— Trebuie să treacă şi el numaidecît, măcar că ştiu că fiică-mea nu are să-l aleagă.

Şi se duse careva să-l caute, şi îl împinse sub ferestrele palatului. Şi iacătă că năframa fetei căzu drept peste el. Şi o măritară cu el. Şi, de mîhnire, regele, tatăl fetei, căzu bolnav.

Şi se strînseră hakimii şi îi hotărîră, ca izbăvire şi ca leac, să bea lapte de ursoaică dintr-un burduf făcut din piele de ursoaică fecioară. Şi regele spuse :

— Este uşor. Am şase gineri, tuşşase nişte călăreţi viteji, care nu seamănă întru nimic cu blestematul acela de-al şaptelea, băiatul de la roata de apă. Duce-ţi-vă şi spuneţi-le să-mi aducă laptele !

Atunci cei şase gineri ai regelui săriră pe caii lor cei falnici şi plecară, spre a se duce să caute laptele de ursoaică. Iar băiatul, soţul mezinei, încălecă pe un catîr

ghebos și plecă și el, în vreme ce toată lumea îl lua în rîs. Și, cînd ajunse într-un loc mai ferit, lovi în cremene și arse un fir de păr din coama calului său. Și calul se și ivi, și se sărutară. Și băiatul îi ceru ceea ce avea să-i ceară.

Or, de la o vreme, cei șase gineri ai regelui se întoarseră din drumurile lor, aducînd cu ei un burduf din piele de ursoaică, plin cu lapte de ursoaică. Și i-l deteră reginei, mama soțiilor lor, spunîndu-i :

— Du-l socrului nostru, regele !

Și regina bătu din palme, iar hadîmbii urcară, și ea le spuse :

— Dați laptele acesta hakimilor ca să-l cerceteze.

Și hakimii cercetară laptele și grăiră :

— Este lapte de ursoaică bătrînă, și este adus într-un burduf din piele de ursoaică bătrînă. Nu poate să fie decît vătămător pentru sănătatea regelui.

Și iacătă că hadîmbii urcară iarăși la regină și îi deteră alt burduf, spunîndu-i :

— Burduful acesta cu lapte ne-a fost adus jos adineaori de un flăcău călare, mai frumos decît îngerul Harut !

Și regina le zise :

— Duce-ți-l hakimilor ca să-l cerceteze.

Și hakimii cercetară, atît burduful cît și ceea ce se afla în el, și grăiră :

— Iacătă ceea ce căutam. Este lapte de ursoaică tînără, într-o piele de ursoaică fecioară.

Și-i deteră să bea regelui, care se vindecă pe clipă pe dată, și grăi :

— Cine a adus leacul acesta ?

I se răspunse :

— Un flăcău călare, mai frumos decît îngerul Harut.

El spuse :

— Să i se înmîneze din partea mea inelul domniei, și să fie pus în scaunul meu împărătesc. Pe urmă, am să mă

scol și am să mă duc s-o despărțesc pe fata mea mezină de băiatul de la roata fîntînii. Și am s-o mărit cu flăcăul care m-a făcut să mă întorc din țara morții.

Și i se îndeplinră poruncile.

Pe urmă regele se sculă și se sui în sala scaunului împărătesc. Și căzu la picioarele flăcăului cel frumos, care ședea în jeț, și i le sărută. Și lîngă el o văzu pe fata sa mezină, care zîmbea. Și regele îi spuse :

— Bine, fata mea ! Văd că te-ai despărțit de băiatul de la roata fîntînii, și că ți-ai aruncat de bună voie alegerea asupra acestui flăcău care este mai frumos decît îngerul Harut.

Iar ea îi spuse :

— Tată, băiatul de la roata de apă, flăcăul care ți-a adus laptele de ursoaică fecioară, precum și cel care șade acuma în scaunul de domnie, nu sînt decît unul singur și același ins.

Iar regele rămase uluit de vorbele acestea, și se întoarse înspre flăcău și îl întrebă :

— Este adevărat ce spune ea ?

El răspunse :

— Da, este adevărat. Și, dacă nu mă vrei de ginere, lucrul îți este lesne, întrucît fiica ta este încă fecioară !

Și regele îl sărută și îl strînse la inima lui. Pe urmă porunci să se prăznuiască nunta cu fata lui. Și, la ceasul anume, flăcăul se dovedi atita de harnic încît o scăpă pe tînăra lui soție pentru totdeauna de acreală și de streghețarea sîngelui.

După care se întoarse cu ea în împărăția tatălui său, în fruntea unei oștiri mari. Și acolo află că tatăl său murise, și că soția tatălui său ocîrmuia treburile domniei, în cîrdășie cu hakimul ei, afurisitul acela ! Atunci puse să fie înșfăcați amîndoi și îi înfipse în țeapă asupra unui rug aprins. Și se mistuiră în țeapă. Și se isprăvi cu ei !

Or, mărire lui Allah, cel carele trăiește fără a se mistui în veci !

Și sultanul Baîbars, după ce ascultă povestea aceasta a ispravnicului Salah Al-Din, zise :

— Ce păcat că nu mai este nimeni să-mi istorisească vreo poveste asemenea acestora !

Atunci păși înainte ispravnicul de agie pe nume Nassr Al-Din, care, după ce îi ură viață lungă și pace sultanului Baîbars, zise :

— Eu încă nu am spus nimic, o, rege al vremilor ! Și, de altminteri, după mine nimeni nu are să mai spună nimic, întrucît nu are să mai fie nimic de spus !

Și Baîbars fu mulțumit, și grăi :

— Scoate ceea ce ai !

Atunci el spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL DOISPREZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

Se povestește — da mai este oare vreo știință afară de aceea a lui Allah ? — că a fost odată, după Allah, un rege pe pămînt. Și regele acela era însurat cu o regină stearpă. Or, într-o zi, un maghrebin veni la rege și îi spuse :

— Dacă îți dau un leac pentru ca femeia ta să rodească și să nască, atîta cît va vroi, mi-l dai mie pe fiul tău cel dintîi ?

Și regele răspunse :

— Bine, ți-l dau.

Atunci maghrebinul îi dete regelui două zumaricale, una verde și una roșie, și îi spuse :

— Tu s-o mănînci pe cea verde, iar femeia ta pe cea roșie. Și Allah va face ceea ce mai rămîne.

Pe urmă plecă.

Și regele mîncă zumaricaua cea verde, și-i dete soției sale, care o mîncă, zumaricaua cea roșie. Și regina rămase plină și născu un fiu pe care îl numiră Mohammad — fie

binecuvîntat numele acesta ! Şi copilul începu să crească, şi se făcu mare, destoinic la învăţătură şi dăruit cu un glas frumos.

Pe urmă regina mai născu un fiu, pe care îl numiră Ali, şi care începu să crească neajutorat şi neîndemînatec întru totul. După care regina iar rămase însărcinată, şi născu un al treilea fiu, numit Mahmud, care începu să crească şi se făcu mare, prostălău şi tîmp.

Or, peste zece ani, maghrebinul veni la rege şi îi zise :

— Dă-mi-l pe fiul meu.

Iar regele zise :

— Bine.

Şi se duse la soţia sa şi îi spuse :

— Maghrebinul a venit să-l ceară pe fiul nostru cel mare.

Iar ea răspunse :

— Niciodată ! Dă-i-l pe Ali cel neisprăvit.

Şi regele zise :

— Bine.

Şi îl chemă pe Ali cel neisprăvit, îl prinse de mînă, şi i-l dete maghrebinului, care îl luă şi plecă.

Şi merse cu el pe drumuri, prin arşiţă, pînă la amiază. Pe urmă îl întrebă :

— Au ţie nu ţi-e nici foame, nici sete ?

Şi băiatul răspunse :

— Pe Allah ! ce mai întrebare ! Cum ai vrea ca, după o jumătate de zi trecută fără a mînca şi fără a bea, să nu-mi fie nici foame, nici sete ?

Atunci maghrebinul făcu : „Hum !“ şi îl luă pe băiat de mînă şi îl duse îndărăt la părintele său, zicîndu-i :

— Acesta nu este fiul meu !

Şi regele îl întrebă :

— Da care este fiul tău ?

El răspunse :

— Adu-i să-i văd pe tustrei, și am să-l iau pe fiul meu.

Atunci regele îi chemă pe cei trei fii ai săi. Și maghrebinul întinse mîna și îl luă pe Mohammad, băiatul cel mare, care era chiar cel dăruit cu un glas frumos. Pe urmă plecă.

Și merse cu el o jumătate de zi și îi zise :

— Ți-e foame ? Ți-e sete ?

Iar destoinicul răspunse :

— Dacă ție ți-e foame ori sete, îmi este și mie și foame și sete.

Iar maghrebinul îl sărută și îi spuse :

— Așa, destoinicule, tu ești într-adevăr fiul meu.

Și îl duse în țara lui, în afundul Maghrebului, și îl pofti să intre într-o grădină, unde îi dete să mănînce și să bea. După care îi aduse o carte de farmazonie și îi zise :

— Citește din cartea aceasta.

Iar băiatul luă cartea și o deschise ; ci nu știu să descifreze nici un cuvînt. Și maghrebinul se mînie, și îi zise :

— Ce ? ești fiul meu și nu știi să descifrezi cartea aceasta de farmece ? Pe Gog și pe Magog, și pe focul stelelor celor rotitoare, dacă într-o lună de treizeci de zile nu ai să știi toată cartea ca pe apă, am să-ți tai mîna dreaptă.

Pe urmă îl lăsă și ieși în grădină.

Și băiatul luă cartea de vrăji și se strădui s-o citească vreme de douăzeci și nouă de zile. Ci, după acel răstimp, încă nu izbutise să afle în ce fel trebuia s-o țină spre a o citi. Atunci își zise în sine : „De vreme ce nu mi-a mai rămas decît o zi, hai, moarte pentru moarte ! am să mă duc să mă plimb prin grădină, mai degrabă decît să-mi chiorăsc ochii mai departe pe cartea aceasta de vrăji".

Și se afundă pe sub pomii din grădină, și deodată văzu dinaintea lui o fată spînzurată de pletele ei. Și se repezi s-o dezlege. Iar ea îl sărută și îi spuse :

— Sînt o domniță căzută în puterea maghrebinului. Și m-a spînzurat din pricină că am învățat pe dinafară cartea de vrăji.

Atunci el îi spuse :

— Și eu sînt un fiu de rege. Iar maghrebinul mi-a dat cartea de vrăji s-o învăț în treizeci de zile ; și nu mai lipsește, pentru moartea mea, decît ziua de mîine.

Iar fata îi spuse :

— Am să te învăț eu cartea de vrăji ; ci, cînd are să vină maghrebinul, să-i spui că nu ai învățat-o.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

Ea atunci șezu jos lîngă el, îl luă strîns în brațe și îl învățâ cartea de vrăji. Pe urmă îi spuse :

— Trebuie să mă spînzuri precum eram.

Și el o ascultă.

Și maghrebinul veni, la sfîrșitul celei de-a treizecea zile, și îi spuse băiatului :

— Spune-mi cartea de farmece.

El răspunse :

— Cum să ți-o spun, cîtă vreme n-am descîlcit nici un cuvînt ?

Iar maghrebinul îi și tăie mîna dreaptă, și îi spuse :

— Mai ai un răgaz de treizeci de zile. Dacă, după acest răspăs de vreme, nu ai să știi cartea, am să-ți zbor capul.

Pe urmă plecă.

Iar băiatul se duse la fată, sub pomi, ținîndu-și în mîna stîngă mîna tăiată. Și o dezlegă pe fată. Iar fata îi spuse :

— Uite trei frunze de la o iarbă pe care am găsit-o, și pe care maghrebinul o caută de patruzeci de ani, spre a-și împlini cu ea meșteșugul tainelor vrăjitoriei. Lipește-le pe cele două bucăți de mînă ale tale, și mîna are să ți se vindece.

Iar băiatul făcu așa. Și mîna i se făcu precum fusese.

După asta, fata frecă o altă frunză, citind din cartea de vrăji. Și, într-o clipită, două cămile iuți ieșiră din pămînt, și îngenunchează spre a-i lua. Și fata îi spuse băiatului :

— Să ne întoarcem fiecare la părinții noștri. Pe urmă tu să vii să mă ceri de soție, la palatul tatălui meu, în cutare loc, din cutare țară !

Și îl sărută cu drag. Și, după ce se făgăduiră unul altuia, fiecare plecă înspre țara sa.

Iar băiatul Mohammad ajunse la părinții lui, în goana năprasnică a cămilei sale. Ci nu le spuse nimic din cîte i se întîmplaseră. Dete numai cămila în seama căpeteniei hadîmbilor, zicîndu-i :

— Du-te s-o vinzi la oborul de vite, da ai grijă să nu carecumva să vinzi și frînghia din nasul ei.

Și hadîmbul luă de funie cămila, și se duse s-o vîndă la oborul de vite.

Atunci se înfățișă un vînzător de hașiș, care vroia să cumpere cămila. Și, după îndelungă tocmeală, o cumpără de la hadîmb pe un preț tare scăzut, dat fiind că de obicei hadîmbii habar n-au de meseria vînzării și a cumpărării. Și, spre a desăvîrși tîrgul, o vîndu cu frînghie cu tot.

Și-așa că vînzătorul de hașiș duse cămila dinaintea prăvăliei lui și o lăsă acolo, ca să se minuneze de ea mușteriii săi obișnuiți, mîncătorii de hașiș. Iar el se duse să aducă o căldare de apă, ca să adape cămila, și puse căldarea dinaintea cămilei, pe cînd bețivanii de hașiș se

uitau la el, rîzînd pînă în fundul beregăților lor. Iar cămila își puse cele două picioare ale ei de dinainte în căldare. Atunci vînzătorul de hașiș o lovi și strigă la ea : „Îndărăt, o, codoașo !" Iar cămila, auzind așa, își ridică în sus celelalte două picioare ale sale, și se cufundă cu capu-nainte, în apa din căldare și nu se mai întoarse.

La priveliștea aceea, vînzătorul de hașiș își plesni mîinile una de alta și începu să țipe :

— O, musulmanilor, ajutor ! mi s-a înecat cămila în căldare !

Și, țipînd așa, arăta frînghia care-i rămăsese în mînă.

Și oamenii se strînseră din toate părțile sukului, și îi spuseră :

— Taci, bre omule ! ce, ești nebun ? Cum poate să se înece o cămilă într-o căldare ?

El le răspunse :

— Ia căutați-vă-ți de treabă ! Ce căutați aici ? Vă spun că s-a înecat în căldare, cu capu-nainte. Și iacătă-i frînghia care mi-a rămas în mînă ! Întrebați-i pe preacinstiții care se află în prăvălia mea, dacă spun adevărul ori dacă mint.

Ci negustorii cei cu scaun la cap din suk îi spuseră :

— Și tu și cei care se află la tine nu sînteți decît niște bețivani de hașiș fără nici o crezare.

Or, pe cînd ei se gîlceveau așa, maghrebinul, care prinsese de veste despre fuga beizadelei și a domniței, fu cuprins de o mînie fără de margini, și își mușca degetul și și-l rupea, zicînd : „Pe Gog și pe Magog, și pe focul stelelor celor rotitoare, am să pun eu iar gabja pe ei, măcar de s-ar afla fie și pe cel de al șaptelea pămînt !" Și dete fuga mai întîi în cetatea destoinicului ; și nimeri drept peste gîlceava dintre bețivanii de hașiș și oamenii din suk Și auzi pomenindu-se despre frînghie și despre cămilă, și despre căldarea ce slujise de mare și de mormînt, și se duse la vînzătorul de hașiș și îi zise :

— O, sărmanul de tine, dacă ți-ai pierdut cămila, sînt gata să ți-o plătesc eu, în numele lui Allah ! Dă-mi ce ți-a

mai rămas de la ea, adică frînghia aceea, iar eu am să-ţi dau preţul cît ai plătit, şi încă o sută de dinari ca dobîndă pentru tine.

Şi tîrgul fu încheiat, pe clipă pe dată. Şi maghrebinul luă frînghia cămilei şi plecă, zburînd de bucurie.

Or, de frînghia aceea era legată puterea de priponire. Şi nu avu decît să i-o arate de departe beizadelei, pentru ca numaidecît acela să vină singur să-şi petreacă nasul în frînghie. Şi fu preschimbat pe dată într-o cămilă de goană, şi îngenunche dinaintea maghrebinului, care se sui în spinarea lui.

Şi maghrebinul îl mînă înspre cetatea în care şedea domniţa. Şi ajunseră degrabă sub zidurile grădinii care înconjurau palatul tatălui ei. Ci, în clipita cînd maghrebinul trăgea de frînghie spre a o face pe cămilă să îngenuncheze pentru ca el să poată să descalece de pe ea, Mohammad cel destoinic izbuti să apuce frînghia cu dinţii şi s-o reteze chiar peste mijloc. Şi puterea care era legată de frînghie fu spulberată cu acea retezătură. Şi Mohammad cel doistoinic putu să scape de maghrebin şi se prefăcu într-o rodie mare, şi, sub înfăţişarea aceea, se duse de se agăţă într-un rodiu înflorit.

Atunci maghrebinul intră la sultan, tatăl domniţei, şi, după salamalekuri şi temenele, îi spuse :

— O, rege al vremilor, am venit să-ţi cer o rodie, întrucît fiica socrului meu este însărcinată, iar sufletul ei rîvneşte amarnic o rodie. Şi tu ştii ce păcat se săvîrşeşte cînd nu se împlineşte pofta unei femei însărcinate.

Iar regele se minună de cererea lui şi răspunse :

— Bre omule, vremea de-acum nu este vremea rodiilor, iar rodiii din grădina mea n-au înflorit decît de ieri încoace.

El spuse :

— O, rege al vremilor, dacă în grădina ta nu s-o afla nici o rodie, să-mi tai capul !

Atunci regele îl chemă pe grădinarul său şi îl întrebă :

— Este adevărat, o, grădinarule, că se află rodii coapte în grădina mea ?

Și grădinarul răspunse :

— O, stăpîne al meu, da ce, vremea de-acuma este vremea rodiilor ?

Iar regele se întoarse înspre maghrebin și îi zise :

— Gata, capul tău s-a dus.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

Da maghrebinul răspunse :

— O, măria-ta, pînă a pune să-mi zboare capul, dă poruncă grădinarului să se ducă și să se uite la rodii.

Și regele spuse :

— Bine.

Și îi făcu semn grădinarului să se ducă să vadă dacă în pomi se află ori ba vreo rodie trufanda. Iar grădinarul coborî și găsi, într-un rodiu, o rodie mare care nu-și avea seamăn cu nici una dintre rodiile trecute. Și o luă, și plecă să i-o ducă regelui. Iar regele luă rodia și se minună de ea cu uimire mare ; și nu știu dacă trebuia s-o păstreze pentru sine însuși ori dacă se cădea să i-o dea acelui ins care i-o cerea pentru femeia lui bîntuită de poftele sarcinii. Și îi zise vizirului :

— O, vizirule, tare aș vrea să mănînc eu rodia aceasta ! Tu cum socoți ?

Și vizirul îi răspunse :

— O, măria-ta, dacă nu s-ar fi găsit rodia, așa-i că tu i-ai fi tăiat capul maghrebinului ?

El spuse :

— Ba de bună seamă !

Şi vizirul zise :

— Atunci rodia i se cade de drept.

Atunci regele, cu chiar mîna sa, îi dete maghrebinului rodia. Ci, de cum o atinse maghrebinul, rodia plesni şi toate seminţele săriră din ea şi se împrăştiară în toate părţile. Şi maghrebinul începu să le adune una cîte una, pînă ce ajunse la sămînţa cea mai de pe urmă, care căzuse într-o găurică, la piciorul jeţului domnesc. Or, chiar în sămînţa aceea era ascunsă viaţa lui Mohammad cel destoinic. Şi maghrebinul îşi lungi gîtul înspre sămînţa aceea, şi îşi întinse mîna ca să o ia şi s-o sfarme. Ci deodată ţîşni din sămînţă un jungher care se înfipse cu toată lungimea limbii lui în inima maghrebinului. Şi maghrebinul muri pe dată, scuipîndu-şi sufletul cel păcătos odată cu sîngele.

Şi tînărul beizadea Mohammad se ivi în toată frumuseţea lui, şi sărută pămîntul dintre mîinile regelui. Iar fata, tot atunci, intră şi grăi :

— Iată-l pe flăcăul care mi-a dezlegat pletele, pe cînd eram legată cu ele.

Şi regele spuse :

— De vreme ce acesta este flăcăul care te-a dezlegat, nu poţi să faci altminteri decît să te măriţi cu el.

Şi fata zise :

— Bine.

Şi nunta lor fu prăznuită precum se cuvenea. Iar noaptea lor fu mai binecuvîntată decît toate nopţile. Şi, de-atunci, şezură laolaltă, mulţumiţi şi înfloritori, şi avură copii mulţi, băieţi şi fete. Şi s-a sfîrşit.

Or, slavă şi mărire Celuia singur fără de pereche, carele nu are nici sfîrşit, nici început !

Astfel grăi cel de al doisprezecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nassr Al-Din. Şi el era cel mai de pe urmă. Şi sultanul Baîbars se înfioră de plăcerea poveştii

lui ; iar mulțumirea lui ajunse pînă peste poate. Și, spre a le dovedi ispravnicilor de agie plăcerea sa, îi căftăni pe toți în slujba de musaipi la sarai, cu simbrii de o mie de dinari pe lună, plătiți din vistieria domniei. Și îi luă ca soți de pahar, și nu se mai despărți de ei nici la vreme de război, nici la vreme de pace. Asupra lor a tuturora fie mila Celui Preaînalt !

Pe urmă Șeherezada zîmbi și tăcu. Iar regele Șahriar îi spuse :

— O Șeherezada, ce scurte sînt acuma nopțile care nu îmi îngăduie să ascult mai mult la gura ta !

Iar Șeherezada spuse :

— Da, o, măria-ta ! Ci eu tot socot că aș mai putea în noaptea aceasta, dacă cumva îmi îngăduiești, să-ți mai istorisesc o poveste care le lasă departe în urma ei pe toate cîte le-ai ascultat pînă acum.

Și regele Șahriar spuse :

— De bună seamă, Șeherezada, poți s-o începi, de vreme ce ea, nu mă mai îndoiesc, este minunată.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA RUJEI DE MARE ȘI A COPILANDREI DIN CHINA

Se povestește, o, rege al vremilor, că a fost odată, într-o împărăție îndepărtată dintre împărățiile din Șarkistan — ci Allah preamăritul știe mai bine — un rege, Zein El-Muluk pe nume, vestit în întreaga lume, iar ca vitejie și ca mărinimie frate cu leii din pustie. Or, încă de tînăr, avea doi fii, înzestrați cu har, cînd, ca urmare a milelor stăpînului său și a bunătății Atoatedătătorului, i se născu, așadar, și al treilea băiat, copil vrăjit a cărui frumusețe risipea negurile toate, ca o lună copilă într-a patrusprezecea noapte. Și, pe măsură ce anii lui tineri se adunau, ochii-i, pocale de beție, îi scoteau din minți pînă și pe oamenii cei mai cuminți, cu cele două văpăi din privirile sale fierbinți ; și fiecare geană de-a lui ardea ca tăișul cel încovoiat al iataganului ; cîrlionții părului său de mosc întunecat tulburau inimile ca nardul cel străcurat ; obrajii-i erau luminoși fără de sulemeneală și dau de rușine pînă și obrajii fetelor celor mai de fală ; zîmbetele lui îndatoritoare erau tot atîtea sulițe ucigătoare ; călcătura lui cilibie era totodată numai gingășie ; colțul stîng al gurii lui era împodobit cu o aluniță rotunjită cu măiestrie ; iar

pieptu-i alb și strălucitor era ca o tablă de cleștar orbitor, și adăpostea o inimă vie și plină de vitejie.

Iar regele Zein El-Muluk cel vestit, pînă peste poate de fericit, porunci să vină ghicitorii și astrologii în jurul lui, spre a întocmi horoscopul copilului. Iar ei scuturară nisipul, și traseră liniile chipurilor astrologicești, și rostiră descîntecele cele grele ale ghicitului. După care îi grăiră regelui :

— Ursita acestui copil este strălucită, iar steaua lui i-a menit o fericire nesfîrșită. Ci în ursita lui stă scris deopotrivă că, dacă tu, tatăl său, ai să te uiți la el vreodată în vremea tinereții lui, ai să-ți pierzi vederea pe dată.

La spusele acestea ale ghicitorilor și ale astrologilor, lumea se înnegură dinaintea chipului regelui. Și măria-sa porunci să fie dus copilul de acolo, și îi porunci vizirului său să-l așeze, dimpreună cu maică-sa, într-un sarai depărtat, în așa fel ca el să nu se poată întîlni niciodată cu el prin palat. Iar vizirul răspunse cu supunere și cu ascultare, și îndeplini porunca stăpînului, întocmai și fără de amînare. Și ani trecură după ani. Iar vlăstarul cel frumos din grădina lui Zein El-Muluk sultan, creștea pe nevăzute, plin de sănătate, de frumusețe și de virtute.

Or, cum nimeni nu poate niciodată să șteargă scrisa ursitei, tînărul beizadea Nurgihan sări, într-o zi, pe bidiviul său năzdrăvan și porni goană prin păduri la vînătoare. Iar regele Zein El-Muluk plecase și el, tot așa, în ziua aceea, să vîneze căprioare. Și vru păcatul ca regele, cu toată nesfîrșirea acelei păduri să treacă pe lîngă fiul său. Și, fără a-l cunoaște, privirea sa căzu asupra lui. Și, pe dată, însușirea de a vedea a ochilor săi pieri. Și rămase supus al împărăției nopții.

Și, pricepînd atunci că orbirea îi fusese pricinuită de întîlnirea cu călărețul cel tînăr, și că acel tînăr călăreț nu putea să fie decît feciorul său, spuse, plîngînd : „De obicei, ochii unui părinte care se uită la fiul său se fac

mai luminoși. Ci ai mei, din vrerea tristei mele, au orbit pe totdeauna."

După care porunci să se adune în palatul său hakimii cei mai de seamă ai veacului, și care, cu știința lor, îl întreceau pe Ibn-Sina, și îi întrebă ce căi ar fi spre a se vindeca de orbire. Și toți, după ce chibzuiră și se sfătuiră, se îndemnară să-i mărturisească regelui că orbia aceea nu putea fi tămăduită pe cale obișnuită. Și adăugară :

— Singurul leac pentru a dobîndi îndărăt vederea este atît de anevoie de căpătat încît mai degrabă să nici nu ne mai gîndim la el. Întrucît leacul cu pricina este numai rujă de mare pe care o crește o copilandră din China.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

Și îi lămuriră regelui că, în lăuntrul cel depărtat al țării chitailor, se afla o domniță, fata regelui Firuz-Șah, care avea, în grădina sa, singurul pui de pom ce se cunoștea din acea rujă de mare, a cărui putere tămăduia ochii și da vedere pînă și celor orbi din născare. Iar regele Zein El-Muluk, auzind vorbele acelor hakimi, porunci să se crăinicească de-a lungul și de-a latul întregei crăimi, de către crainicii măriei-sale, că acela care îi va aduce ruja de mare a copilandrei din China, va primi, ca răsplată, jumătate din împărăția lui toată. Pe urmă rămase așteptînd, ca Iacov plîngînd, mistuindu-se ca Iov, și adăpîndu-se cu sîngele din inima lui sfîșiată, fără de istov.

Or, printre cei ce plecară cu înfrigurare în China să

caute ruja de mare, erau și cei doi fii mai mari ai lui Zein El-Muluk sultan. Iar beizadea Nurgihan plecă și el năpristan. Întrucît își zisese : „Vreau să încerc îndată mare, pe piatra de încercare a primejdiilor celor grele, aurul ursitei mele. Și, de vreme ce eu, fără de vrere, sînt pricina orbirii părintelui meu, pe drept se cere să-mi pun viața spre a-i aduce tămăduire și mîngîiere."

Și-așa că Nurgihan, crăișorul stingher, soarele acela dintr-al patrulea cer, își încălecă bidiviul cel iute ca vîntul, pe dată, la cesul cînd luna, drumeața din carela nopții cea întunecată, smucea de frîu dinspre răsărit. Și drumeți zorit vreme de zile și de luni în șa, străbătînd cîmpii și pustii în care nu se mai afla altcineva decît Allah și iarba cea rea. Și ajunse, într-un sfîrșit, într-un codru nemărginit și mai înnegurat decît mintea omului neînvățat, și-atîta de întunecat încît nu se mai putea osebi noaptea de zi, nici nu se mai putea osebi laptele de păcură, și albul de negură. Iar Nurgihan, care numai cu obrazul său cel strălucitor lumina întunericul înconjurător, mergea înainte cu inima lui de oțel fierbinte prin acel codru cu copaci fel de fel, în care, pe alocuri, în loc de poame, atîrnau capete vii care începeau să rînjească și să rîdă și să cadă pe jos, pe cînd, de pe alte ramuri, alte poame, ce semănau cu niște oale de pămînt, se deschideau pocnind și slobozind din pîntecele lor niște păsări cu ochii de aur strălucitor.

Și iacătă că într-o dimineață se pomeni față în față cu un ginn cu pletele cărunte, semănînd cu un munte, care ședea pe un buștean de roșcov uriaș. Și Nurgihan i se temeni cuminte dinainte cu salamalekul său, și lăsă să iasă din sipetul gurii sale de rubin cîteva cuvinte cu har care se topiră în mintea acelui ginn precum într-un lapte niște zahăr. Și ginnul, tulburat de frumusețea acelei mlădițe subțiri din grădina veșnicei străluciri, îl pofti să șadă jos lîngă el. Iar Nurgihan se dete jos de pe cal, și scoase din desagă o plăcintă coaptă în unt și făcută din făină de grîu mărunt, și i-o dărui, ca mărturie de

prietenie, ginnului, care o primi și, dintr-o înfulecătură, o și înghiți. Și fu atîta de mulțumit de plăcinta aceea încît sări în sus de bucurie, și grăi :

— Hrana aceasta a fiilor de Adam îmi face mai multă plăcere decît dacă aș fi primit plocon pucioasa cea roșie care slujește de piatră la inelul stăpînului nostru Solomon ! Și, pe Allah ! sînt atîta de vrăjit încît dacă fiecare fir de păr de-al meu s-ar preschimba într-o sută de mii de limbi, și dacă fiecare dintre aceste limbi ți-ar înălța urări de bine, tot nu mi-aș putea mărturisi îndatorința pe care o simt față de tine. Cere-mi, așadar, în schimb, orice vei vrea, și-ți voi împlini fără a zăbovi. Altminteri, inima mea, necăjită foarte, ar fi ca o farfurie ce ar cădea de pe o terasă, și s-ar face o puzderie de cioburi sparte.

Iar Nurgihan îi mulțumi ginnului pentru vorbele sale îndatoritoare, și-i răspunse la îmbărbătare :

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, străjerule neadormit al acestei păduri, întrucît îmi îngăduiești să-mi mărturisesc o dorință, iacăt-o fără de înconjur. Nu îți cer decît să mă ajuți a răzbate, fără tărăgăneală și fără zăbavă, nevătămat și întreg, în împărăția de slavă a regelui Firuz-Șah, unde nădăjduiesc să culeg ruja de mare a copilandrei din China cea mare.

Or, cînd auzi vorbele sale, ginnul, paznicul pădurii, scoase un suspin de jale, se plesni peste cap cu mîinile amîndouă pe rînd, și se prăbuși la pămînt. Iar Nurgihan îl îngriji cum nu se poate mai drăgăstos ; ci, văzînd că toate îngrijirile lui rămîneau fără de folos, îi puse în gură iar o plăcintă coaptă în unt, cu zahar, și făcută din făină de grîu mărunt. Și numaidecît ginnul își veni în fire și se trezi din acea leșuire, și, încă tulburat cu totul de gustul acelei plăcinte, și de rugăminte, îi spuse coconului, într-un sfîrșit :

— O, stăpîne al meu, ruja de mare, de care mi-ai pomenit, și pe care o are o copilă domniță din China, se află sub paza ginnilor din văzduh care, zi și noapte, stau

străji la hotare spre a nu lăsa nici pasărea să zboare pe deasupra ei, nici stropii de ploaie cei grei să nu-i strice florile, nici soarele să n-o ardă cu văpaia lui. Așa că nu prea văd, odată ce te-aș duce în grădina în care trăiește, cum aș putea face spre a înșela luarea-aminte a acelor străjeri din văzduh care sînt îndrăgostiți de ea. Într-adevăr, necazul meu este un necaz greu ! Ci ia mai dă-mi o plăcintă de-aceea minunată, care mi-a făcut atîta de bine pe dată. Și poate că dulceața ei are să-mi ajute mințile să dibăcească jinduitul temei. Întrucît se cuvine să-mi îndeplinesc făgăduiala față de tine, ajutîndu-te să răzbați pe cale pînă la ruja dorurilor tale.

Și beizadea Nurgihan mai scoase o plăcintă și se grăbi să i-o dea ginnului străjer al pădurii, care, după ce o făcu să piară în genunea gurii, își afundă capul în gluga de cugetare. Și deodată își ridică fruntea și grăi :

— Plăcinta și-a împlinit rostul. Suie-te pe brațul meu și hai, avem să zburăm pînă la țara acelor chitai. Întrucît am găsit calea de a-i amăgi pe străjerii din văzduh ai rujei de mare. Iar amăgirea-i de a le arunca o plăcintă de-aceasta de minuni făcătoare, coaptă în unt topit, cu zahar, și frămîntată din făină de grîu norocit.

Iar beizadea Nurgihan, care începuse să se cam îngrijoreze cînd îl văzuse pe ginnul pădurii prăbușit de amar, se însenină și se lumină iar ; și înmuguri ca o grădină fir cu fir, și înflori ca un boboc de trandafir. Și răspunse :

— Nu am împotrivă nimic.

Atunci ginnul pădurii îl așeză pe beizadea pe brațul său stîng și porni înspre țara Chinei cea mare, la drum, ocrotindu-l de razele de soare, cu brațul cel drept, pe fiul de Adam. Și, înghițînd în zbor depărtare după depărtare, ajunse astfel, fără de supărare, mulțumită ocrotirii lui Allah, deasupra cetății de scaun a țării chitailor. Și îl lăsă jos încetișor pe beizadea, la poarta unei grădini minunate, care nu era alta decît grădina în care trăia ruja de mare. Și îi spuse :

— Poți să intri cu inima liniștită în grădina vrăjită, întrucît eu am să mă duc să-i amăgesc pe străjerii rujei cu plăcinta pe care mi-ai dat-o pentru ei. Pe urmă ai să mă găsești tot aci, așteptîndu-te și gata să te duc unde vei vroi.

Și-așa că Nurgihan cel frumos și năzdrăvan se despărți de prietenul său ginnul, și intră în grădină. Și văzu, într-un sfîrșit, că grădina aceea, bucățică ruptă din raiul lui Allah, se așternea dinaintea ochilor lui, frumoasă ca un amurg daurit.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

Și, în mijlocul grădinii, era un havuz, larg și plin cu apă de trandafir pînă sus. Iar în mijlocul acelui havuz cu apă scumpă se înălța, singură pe tulpina sa, o floare, roșie ca focul. Și era chiar ruja de mare. O, tare mai era minunată ! Numai dulcea privighetoare ar fi în stare s-o zugrăvească în strălucirea ei toată.

Și beizadea Nurgihan, minunat de frumusețea florii, și beat de mireasma ei, înțelese fără de cazną că numai o asemenea rujă slăvită putea să fie dăruită cu puterile cele vrăjite. Și, fără a șovăi, se dezbrăcă pe dată, intră în apa înmiresmată și se duse ca furtuna să culeagă trandafirul cu floarea lui cea numai una. Pe urmă, coconul, stăpîn pe acea gingașă povară, se întoarse la marginea havuzului iară și ascunse floarea sub mantia sa, pe cînd păsărelele,

pitite în trandafiri, povesteau izvoarelor pe limbile lor subțiri, răpirea rujei vrăjite.

Ci nu vroi să plece din grădina aceea fermecată pînă a nu intra să vadă și chioșcul cel strălucit care se ridica la malul apei, și care era zidit numai și numai din cornalină de la Yemen. Și porni înspre chioșc și intră în el fără sfială. Și se pomeni într-o sală, minunat întocmită, și zugrăvită cu o măestrie desăvîrșită, și frumoasă în toată alcătuirea sa. Iar în mijlocul acelei săli era un pat de fildeș împodobit cu nestemate, împrejurul căruia atîrnau niște perdele meșteșugit chindisite. Și Nurgihan, fără a șovăi, se duse la pat, dete la o parte perdeaua subțire și rămase înmărmurit de uimire cînd zări, culcată pe perne, o copilă gingașă, fără alt veșmînt ori podoabă decît numai frumusețea ei goală. Și era cufundată într-un somn adînc, fără a-i da prin minte că, pentru întîia oară în viața ei, un ochi omenesc se uita la ea fără de vălul cerut de sfială. Iar pletele ei erau răvășite, iar mînușița ei durdulie, cu cele cinci gropițe mărunte, o ținea galeș pe frunte. Iar negura nopții se aciuise în părul ei de culoarea mosculuí, pe cînd Pleiadele, surorile sale, se ascunseseră sub văl de nori grei văzînd șiragul strălucitor al dinților ei.

Iar priveliștea frumuseții depline a acelei copile din țara Chinei, pe care o chema Obraz-de-Crin, îl tulbură pînă într-atîta pe beizadea Nurgihan încît flăcăul se prăbuși văduvit de simțire. Ci nu zăbovi mult pînă a-și veni iar în fire și, scoțînd un oftat înghețat, se apropie de pat și de urechea preafrumoasei care îl vrăjise, și nu se putu opri să nu rostească aceste stihuri nescrise :

Cînd dormi pe purpura-ți de foc,
Ți-e chipul luminos ca zorii,
Iar ochii : ca pe-al mării joc
Un cer de care nu știu norii.
Cînd trupul tău, acoperit
Cu trandafiri și cu narcise,

În blîndul lumii răsărit,
Trezit din lene și din vise,
Se-nalță luminos și cald,
Nu-i e asemeni, o clipită,
Nici zveltul palmier înalt,
Cel din Arabia slăvită.
Cînd pletele-ți, sclipind mereu,
Ca niște nestemate rare,
Atîrnă revărsate greu,
Ori se răsfiră ca o boare,
Nu poți găsi mătase-așa
Pe toată-ntinderea lumească,
Să aibă-atîta preț cîndva
Cît strălucirea lor firească.

După care, vrînd să-i lase acelei adormite preafrumoase o urmă a trecerii sale, îi puse în deget un inel de pe degetul lui, și scoase de pe degetul copilei inelul pe care îl purta ea și pe care și-l petrecu pe degetul său. Și-atunci ieși din chiosc, fără a o trezi pe copilă, rostind aceste stihuri :

Plec din grădina fără seamăn, iată —
Ci-n inimă, ca pe-o lalea de sînge,
Duc rana grea a dragostei, curată,
Cea care-n pieptul meu acuma plînge.

Nefericit este cel care pleacă
Din strălucita lumilor grădină,
Fără să ia și floarea cea mai dragă
În poala hainei lui, ca pe-o lumină.

Și se duse la străjerul pădurii, bunătatea de ginn, care îl aștepta la poarta acelei grădini, și îl rugă să-l ducă fără de zăbavă în împărăția lui Zein El-Muluk sultan, în Șarkistan.

Iar ginnul răspunse :

— A asculta înseamnă a mă supune ! Da nu pînă a nu-mi mai da o plăcintă din cele bune.

Și Nurgihan îi dete cea mai de pe urmă plăcintă care îi mai rămăsese. Și numaidecît ginnul îl luă pe brațul său cel stîng și plecă cu el, prin văzduh, în zbor avan, înspre Șarkistan.

Și ajunseră cu bine în împărăția regelui cel orb, Zein El-Muluk sultan. Și, cînd se lăsară pe pămînt, ginnul îi zise preafrumosului Nurgihan :

— O, comoară a vieții și a bucuriei mele, nu vreau să mă despart de tine fără a-ți lăsa un semn de dragoste de la mine. Ia, într-adevăr, smocul acesta de păr, pe care mi-l smulg din barbă anume pentru tine. Și ori de cîte ori vei avea nevoie de mine, nu ai decît să arzi un fir de-acesta de păr. Și numaidecît îți voi sta dinainte.

Și, după ce grăi astfel, ginnul sărută mîna care îl hrănise cu minunatele plăcinte ; și plecă pe drumul lui înainte.

Pe cînd Nurgihan grăbi să suie în palatul tatălui său, după ce trimise vorbă să fie primit și dete de știre că adusese leacul dorit. Și, cînd fu poftit dinaintea regelui celui orb, scoase de sub caftan trandafirul cel fermecat și i-l întinse. Iar măritul sultan nu avu decît să-și apropie de ochi oleacă ruja de mare, a cărei mireasmă și frumusețe răpitoare vrăjeau sufletul tuturor celor de față, că ochii lui, pe clipă pe dată, se și făcură luminoși ca niște stele.

Atunci, bucuros și mulțumit pînă peste poate, măritul sultan îl sărută pe frunte pe fiul său Nurgihan, și îl strînse la piept, mărturisindu-i dragostea cea mai fierbinte, pe drept. Și porunci să se dea de veste în toată împărăția că de aci înainte împarte domnia între el și fiul său mezin Nurgihan. Și dete poruncile cuvenite pentru ca, vreme de un an, să fie prăznuite sărbătorile domnești, ținîndu-se deschisă, pentru toți supușii, bogați și săraci,

poarta bucuriei și a zaiafetului, și să se închidă cea a mohorălii și a durerii lumești.

Pe urmă Nurgihan, ajuns iarăși mult-iubitul tătînelui său, care de aci înainte, fără teamă de rău, putea să se uite la el, se gîndi să răsădească ruja de mare, ca să nu se stingă de sub soare. Și, pentru aceasta, ceru ajutor de la ginnul pădurii cel haihui, pe care îl chemă dînd foc unui fir de păr din barba lui. Și ginnul îi zidi, în răspăs de o noapte, un havuz adînc de două sulițe, cu fundul lucrat din aur străcurat, și cu temeliile durate din nestemate. Și Nurgihan răsădi numaidecît ruja în mijlocul acelui havuz. Și fu o minunăție pentru ochi, și un balsam pentru miros.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă :

Estimp, cu toată acea vindecare, cei doi fii mai mari, care se întorseseră cu nasul alungit, născociră cum că trandafirul de mare n-ar fi dăruit cu nici un fel de putere de leac, și că regele, oricît i-ar fi cu neplac, nu-și căpătase vederea decît ca urmare a vrăjitoriei și a uneltirilor, în treaba aceasta, a Diavolului cel bătut cu pietre, Procletul cel mare.

Ci regele, părintele lor, mînios pe clevetelile lor, și supărat pe lipsa lor de judecată, îi pofti pe amîndoi dinaintea fratelui lor Nurgihan, și îi ceartă aspru, și le grăi :

— Pentru ce vă îndoiți de puterea acestei ruje asupra

vederii mele ? Oare nu vă vine să credeţi că Allah Preaînaltul poate să pună leacul în inima unui trandafir, el carele poate să facă dintr-o femeie un bărbat şi dintr-un bărbat o femeie ? D-apoi ia ascultaţi, în privinţa aceasta, ce i s-a întîmplat fiului unui rege de la Ind.

Şi le spuse :

A fost odată, în vechimea vremilor, un rege peste ţara Indului, şi care avea în haremul său o sută de femei frumoase şi tinere, alese dintre miile de fetişcane ce nu-şi aveau asemuire în palatele regilor. Ci nici una dintre ele nu rodea cu el şi nu zămislea. Şi de-aci se făcu tot mai mohorît şi mai supărat regele acela de la Ind, care era bătrîn şi încovoiat de ani. Ci, într-un sfîrşit, din mila lui Allah Atotputernicul, cea mai tînără dintre soţiile regelui rămase însărcinată şi, peste nouă luni, aduse pe lume o fată, tare frumoasă şi cu o înfăţişare cu adevărat de basm. Iar mama ei, de teamă ca nu cumva regele să se supere văzînd că nu avea un băiat, lăsă să se răspîndească zvonul că pruncul nou-născut este un băiat. Şi se înţelese cu astrologii să lase a se crede că regele nu trebuie să-l vadă pe copil pînă ce nu vor trece zece ani.

Or, cînd fetiţa, care creştea tot mai frumoasă, ajunse la vîrsta cînd regele, părintele ei, putea într-un sfîrşit s-o vadă, maică-sa îi dete sfaturile de trebuinţă şi îi arătă cum se cădea să se poarte spre a fi luată drept băiat. Şi copilă, pe care Allah o dăruise cu isteciune şi cu înţelepciune, pricepu întru totul sfaturile mamei sale, şi se purta întocmai în orice împrejurare. Şi se ducea şi se întorcea prin iatacurile împărăteşti, îmbrăcată băieţeşte şi se purta de parcă chiar ar fi şi fost de parte bărbătească. Iar regele, tatăl ei, se bucura zi de zi de frumuseţea copilei pe care o credea băiat. Şi, cînd acel aşa-zis băiat ajunse la vîrsta de cincisprezece ani, regele hotărî să-l însoare cu o domniţă, fata unui rege megieş. Şi se hotărî nunta. Iar cînd veni vremea sorocită, regele puse să fie îmbrăcat fiul său într-un caftan falnic, îl pofti să stea lîngă el într-un

palanchin de aur, purtat pe spinarea unui elefant, și îl duse cu mare alai în țara celei ce urma să-i fie soție. Și, în acea împrejurare atît de stînjenitoare, tînărul cocon, care era în sinea sa o domniță, plîngea și rîdea rînd pe rînd.

Or, într-o noapte, alaiul poposi într-o pădure deasă; iar domnița ieși de sub polog și se duse departe în pădure pentru o treabă la care pînă și domnițele sînt roabe. Și iacătă că domnița se pomeni nas în nas cu un ginn tînăr, tare frumos, care ședea sub un pom și care era străjerul acelei păduri. Și ginnul, uluit de frumusețea domniței, îi dete binețe cu drăgălășenie și o întrebă unde se duce. Iar ea, căpătînd încredere din purtarea lui îndatoritoare, îi istorisi de șart toată povestea ei și îi spuse cît are să se găsească de stînjenită, în noaptea nunții, cînd are să intre în patul aceleia ce-i fusese menită de soție.

Atunci ginnul, înduioșat de necazul ei, chibzui o vreme; pe urmă, filotim, se oferi să-i împrumute odorul lui, și să-l ia pe al ei; ci cu legămîntul de a-i da înapoi cu credință odorul la întoarcere. Și fata, plină de îndatorință, primi treaba și se învoi cu legămîntul. Și, din mila vrerii Celui Atotputernic, schimbul se săvîrși numaidecît, fără de nici o greutate și fără de nici o încurcătură. Și, fericită pînă peste marginile fericirii, tînăra domniță se întoarse la tatăl ei și se sui la loc în palanchin. Ci, cum nu era încă deprinsă cu adausurile sale cele noi, nepricepută, șezu pe ele și dete un țipăt de durere. Ci apoi și le potrivi numaidecît, pe furiș, spre a nu fi băgată de seamă, și de-aci încolo se purtă cu toată luarea-aminte și cu toată grija să nu mai facă mișcarea aceea, nu numai ca să nu mai îndure vreo durere, da și ca să nu vatăme cumva odorul ce-i fusese încredințat și pe care trebuia să-l dea îndărăt în bună stare stăpînului lui.

Și, peste cîteva zile, alaiul ajunse în cetatea logodnicei. Iar nunta fu sărbătorită cu mare saltanat. Iar soțul

știu să se slujească de minune de odorul ce-i fusese împrumutat cu atîta drăgălășenie de către ginn, încît mireasa rămase însărcinată, fără de zăbavă și fără de tărăgăneală. Și toată lumea fu mulțumită.

Or, peste nouă luni, măritata născu un băiat minunat. Și, după ce lăuza se ridică din patul ei, soțul îi spuse :

— A venit vremea să ne întoarcem în țara mea, ca s-o vezi pe mama mea, pe rudele mele și împărăția mea.

Așa-i spuse, da de fapt vroia, fără a zăbovi mai mult, să-i dea îndărăt ginnului pădurii odorul nevătămat.

Iar tînăra soție răspunzînd cu ascultare și cu supunere, porniră la drum. Și nu peste mult ajunseră la pădurea în care sălășluia ginnul stăpîn al chiverniselii. Și beizadea se îndepărtă de caravană și se duse în locul unde ședea ginnul. Și îl găsi stînd tot acolo, vădit ostenit și cu o înfățișare de femeie cu pîntecele plin. Și, după salamalekuri, îi zise :

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, mulțumită bunăvoinței tale am izbutit pe deplin în ceea ce aveam de făcut și am dobîndit ceea ce îmi doream. Și-acuma am venit, precum am făgăduit, să-ți dau îndărăt nevătămat bunul tău și să-mi iau îndărăt bunul meu.

Ci ginnul îi răspunse :

— De bună seamă, bună-credința ta este o bună-credință mare, iar cinstea ta este pînă peste poate. Ci, spre marea mea părere de rău, se cade să-ți spun că acum nu mai am nici o poftă de-a lua îndărăt ceea ce ți-am împrumutat, și nici de a-ți da ceea ce am asupra mea. Este o treabă încheiată, și așa a rînduit-o ursita. Căci, de cînd ne-am despărțit, s-a petrecut un fapt nou care nu mai îngăduie de aci încolo nici un fel de schimb între noi.

Iar fata de odinioară întrebă :

— Și care este, o, ginn măreț, faptul acela nou care nu ne mai îngăduie să ne luăm îndărăt odorul ?

El răspunse :

— Află, o, copilo de altădată, că te-am așteptat multă vreme aici, veghind cu gingășie asupra odorului pe care mi l-ai încredințat, în schimbul alui meu ; și n-am precupețit nimic spre a-l păstra în starea lui minunată de feciorie și de nevinovăție, pînă cînd, într-o zi, un ginn, chehaia peste stăpînirile mele, a trecut prin pădure și a venit să mă vadă. Și a simțit, după mireasma mea cea nouă, că aveam o ferecătură pe care el nu mi-o știa. Și fu cuprins de o dragoste aprigă față de mine ; și, tot așa, și el stîrni în mine un simțămînt la fel. Și se împreună cu mine în chipul știut, și sparse în odor pecetea fecioriei. Și simții tot ceea ce simte o femeie în atare împrejurare. Și-acuma nu pot să-mi mai iau îndărăt bunul întrucît am rămas însărcinat de la soțul meu, chehaiaua ; și dacă, din nenorocire, aș primi să mă fac iarăși bărbat și aș ajunge să-l nasc, în starea aceea de bărbat, pe copilul pe care îl port în sînul meu, de bună seamă că aș muri de durere și cu pîntecul sfîșiat. Acesta-i faptul cel nou care mă silește să păstrez pe viață ceea ce mi-ai împrumutat. Așa încît, la rîndul tău, păstrează ceea ce ți-am împrumutat. Și să dăm slavă lui Allah carele a chivernisit totul fără de pagubă și fără de necaz, și carele ne-a îngăduit trocul acesta care nu dăunează nimănuia.

Și regele, după ce le istorisi povestea aceasta celor doi fii mai mari ai săi, de față cu fratele lor Nurgihan, urmă :

— Așa că nimic nu este cu neputință la sfînta atotputință a Atoatefăcătorului. Și acela carele a putut în felul acela să schimbe o fată în flăcău și un ginn bărbat în femeie însărcinată, tot așa a putut și să pună zviduirea vederii mele în inima unei ruje.

Și, după ce grăi astfel, îi goni pe cei doi fii mai mari de dinaintea sa, și îl opri lîngă el pe tînărul Nurgihan, coperindu-l cu hatîruri și cu dovezi de dragoste. Și-așa cu el.

Ci, în ceea ce o privește pe domnița Obraz-de-Crin, copila din China, stăpîna rujei de mare, iacătă :

După ce înmiresmătorul cerului aduse tablaua de aur a soarelui, plină cu camfora zorilor, la fereastra Răsăritului, domnița Obraz-de-Crin își deschise ochii vrăjitori și se dete jos din patul ei. Și își pieptănă părul, își legă cosițele, și porni încetișor, legănîndu-se dulce, înspre havuzul unde se afla ruja de mare. Întrucît, în fiecare dimineață, gîndul ei cel dintîi și drumul cel dintîi erau la acel trandafir. Și străbătu grădina, al cărei văzduh era îmbălsămat ca prăvălia unui negustător de arome, și ale cărei poame pe crengi erau ca tot atîtea șipuri de zahar agățate în vînt. Și dimineața acelei zile era mai frumoasă decît toate dimineţile, iar cerul alhimist era de culoarea sticlei și a peruzelei. Și fiecare pas al copilei cea cu trup de trandafir părea că face să se nască flori, iar praful pe care îl stîrneau poalele rochiei sale erau ca un colir pentru niște ochi de filomelă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și opta noapte

Urmă :

Și ajunse lîngă havuz, și își aruncă ochii înspre locul în care sălășluia ruja ei cea dragă. Ci nu-i văzu nici baremi urma și nu-i simți nici baremi mireasma. Atunci, friptă de durere, era să se topească precum aurul într-un ceaun, și să se stingă ca un mugur în simunul mîhnirii. Și, tot atunci, spre-a împlini nenorocirea, băgă de seamă că inelul pe care îl purta pe deget era un inel străin, și că acela pe care îl purtase, de ani și ani, pierise.

Încît, aducîndu-şi aminte de goliciunea sa de pe cînd dormea, şi pricepînd că ochii unui străin rupseseră nepedepsiţi toată taina vrăjită a făpturii ei, se scufundă într-o genune de tulburare. Şi se întoarse în graba mare în chioscul ei de rubin, şi se puse pe plîns, singură singurică, toată ziua. După care, chibzuind, îi veniră nişte gînduri mai cuminţi şi îşi zise : „Hotărît, este greşită zicala care spune : «Nu se poate găsi vreo urmă din ceea ce nu lasă urmă ; căci, dacă s-ar găsi, n-ar mai rămîne din ea nici urmă». Şi, pe deasupra, tot aşa, nimic nu este mai mincinos decît zicala aceasta : «Cînd începi să cauţi un lucru pierdut, trebuie să te pierzi pe tine însuţi ca să-l găseşti». Întrucît eu, pe Allah ! aşa de tînără şi aşa fată cum sînt, vreau să pornesc, din clipita aceasta, în căutarea celui ce mi-a răpit ruja, şi să aflu pricina prădăciunii. Şi am să-l pedepsesc pentru că a cutezat să-şi îndrepte privirea ispitelor sale asupra fecioriei mele de domniţă aţipită."

Spuse şi, pe clipă, porni la drum, pe aripile nerăbdării, urmată de fetele roabe ale sale, pe care le îmbrăcă în haine de viteji.

Şi, căutîndu-şi calea, tot întrebînd peste tot pe unde trecea, pînă la urmă ajunse cu bine în Şarkistan, împărăţia lui Zein El-Muluk, tatăl lui Nurgihan.

Şi, întrînd în cetatea de scaun, văzu peste tot împodobirile pentru sărbătoarea care avea să ţină un an întreg, şi auzi pe la fiecare poartă răsunînd cîntările şi chiotele de bucurie. Şi, ispitită să afle pricina acelor zaiafeturi, îl întrebă, tot străvestită ca un flăcău, care-i rostul acelei bucurii a tuturora ce domnea printre locuitorii cetăţii. Şi i se răspunse :

— Regele era orb ; ci fiul său Nurgihan, strălucitul şi preafrumosul, a izbutit, după osteneli amarnice, să-i aducă ruja de mare a copilei din China. Şi numai atingerea ochilor cu acea rujă vrăjită i-a dat regelui îndărăt vederea. Iar

ochii lui s-au făcut luminoși ca niște stele. Și, cu acest prilej, regele a poruncit să se dea slobozie tuturor la desfătări și petreceri vreme de un an întreg, pe cheltuiala vistieriei domnești, și ca la fiecare poartă cîntările și muzichiile să răsune fără contenire de dimineața pînă seara.

Și Obraz-de-Crin, pînă peste poate de bucuroasă că, într-un sfîrșit, avea vești temeinice despre trandafirul ei, se duse dintru-ntîi să se scalde în rîu, spre a se ușura de ostenelile drumului. Pe urmă, punîndu-și iarăși hainele sale de flăcău, porni înspre palatul regelui, străbătînd mîndră sukurile. Iar cei care se uitau la tînărul acela se topeau de minunare, ca urmele pașilor pe nisip. Iar zulufii încîrlionțați ai pletelor lui răsuceau inima celor care îl vedeau.

Și ajunse astfel la grădină, și văzu, în havuzul de aur străcurat, ruja ei de mare, în mijlocul apei celei scumpe de trandafiri, vrajă pentru ochi și balsam pentru miros. Și, după bucuria trăită cu prilejul acelei întîlniri, își zise : „Acuma am să mă ascund printre pomi, spre a-l vedea pe neobrăzatul care mi-a răpit trandafirul din grădină și inelul de pe deget".

Și nu peste mult se ivi lîngă havuz și flăcăul ai cărui ochi, pocale de beție, îi scotea din minți pînă și pe oamenii cei mai cuminți cu cele două văpăi din privirile sale fierbinți și care din fiecare geană fulgera ca din tăișul încovoiat al unui iatagan, și care cu cîrlionții părului său de mosc negru întunecat tulbura inimile ca nardul străcurat, care cu obrajii-i luminoși fără sulemeneală da de rușine pînă și obrajii de catifea ai fetelor celor mai de fală, și cu zîmbetele lui îndatoritoare care erau tot atîtea sulițe ucigătoare, și cu călcătura lui cilibie făcută numai din gingășie, și care avea în colțul din stînga al gurii lui o nebunie de aluniță rotunjită cu măiestrie, și-al cărui piept alb și strălucitor era ca o tabla de cleștar orbitor și adăpostea o inimă vie și plină de vitejie.

Și, la vederea lui, Obraz-de-Crin căzu într-un fel de zminteală și aproape că-și pierdu mințile. Căci cu dreptate spusese poetul :

Dacă-ntr-un loc unde-i strîns mult popor,
Sprîncenele-i, din arcul lor subțire,
Trimite-și-vor săgețile de dor,
Ele nu vor lovi cu vîrful lor
Decît un suflet vrednic de iubire.

Iar cînd Obraz-de-Crin își veni în simțiri, se frecă la ochi, se uită în toate părțile, și nu îl mai văzu pe flăcău. Și își zise : „Iată că hoțul trandafirului meu mi-a răpit acum și sufletul și inima. Nu numai că a spart cu piatra ispitei șipul cel de preț al cinstei mele, ci mi-a mai și rănit viclenește inima cu săgeata dragostei. Vai ! departe de țara și de mama mea, unde să mă mai duc și cui să mă mai plîng acum spre a cere dreptate pentru toate pagubele acestea ?“ Și, cu inima arsă de patimă, se întoarse la fetele sale luptătoare. Și, simțindu-se însingurată în mijlocul lor, luă un calam și o hîrtie, și îi scrise lui Nurgihan o scrisoare pe care i-o dete, dimpreună cu inelul de pe deget, însoțitoarei sale celei mai dragi, cu sarcina de a le înmîna în chiar mîinile tînărului beizadea. Și fata ajunse într-o clipire de ochi la Nurgihan, și îl găsi stînd și părînd a visa la stăpîna lui, Obraz-de-Crin. Și, după salamalekurile cuvenite, îi înmînă scrisoarea și inelul cu care o însărcinase încrederea domniței. Iar Nurgihan, pînă peste poate de tulburat, cunoscu inelul. Și desfăcu scrisoarea și citi cele ce urmează :

„Mai întîi, mărire Făpturii care este neatîrnată de nici un *cum* și de nici un *pentru ce,* care a dăruit fecioarelor gingășia și frumusețea, iar flăcăilor ochiul cel negru al ispitei, aprinzînd în inima și-a unora și-a altora fanarul dragostei în care, ca un fluture, înțelepciunea vine să se mistuie.

Iată că mor de dor după ochii tăi cei galeși, iar pîrjolul patimii mă arde și pe dinăuntru și pe dinafară. Ah, ce mincinoasă este zicala care spune : «Inimile se înțeleg între ele». Căci mă mistui, iar tu nu știi nimic. Ce răspuns îmi vei da dacă te voi întreba pentru ce m-ai omorît cu făptura ta vrăjitoare ?

Ci, o, calam al meu, să nu mai scrii nimic : destul m-am lăsat răpilă de o durere pătimașă."

La citirea acelei scrisori, focul dragostei se învîlvoră de sub cenușa din inima lui Nurgihan, și, nerăbdător ca argintul-viu, coconul luă în mînă calamul și hîrtia, și răspunse cu aceste rînduri :

„Aceleia care este mai presus decît toate preafrumoasele cu trup de argint, și al cărei arc al sprîncenelor sale este ca o sabie în mîinile unui războinic bcat !

O, copilă vrăjitoare, a cărei frunte, asemenea planetei Zohra, stîrnește pizma frumuseților Chinei, cuprinsul scrisorii tale răscolește rănile inimii mele însingurate, care va bate pentru tine atîta vreme cît zbenghiurile frumuseții se vor ivi pe obrazul lunii pline.

O scînteie din inima ta a căzut pe rănile mele, iar fulgerarea dorului meu a scăpărat peste roadele tale. Numai cel ce iubește știe farmecul pe care îl trăiești mistuindu-te. Și tacătă-mă asemeni unui puișor pe jumătate ucis, care se zbate pe jos zi și noapte, și care nu mai are mult pînă să piară, dacă nu va fi mîntuit repede.

O, Obraz-de-Crin, nu mai este nici un văl peste chipul tău, dar chiar tu ești vălul acela pentru tine însăți. Ieși de sub vălul acela și arată-te. Întrucît inima este un lucru minunat și, în ciuda micimii sale, Atoateziditorul și-a așezat în ea lăcașul.

Ci, o, vrăjitoareo, nu se cade să vorbesc mai răzvedit, nici să încredințez mai multe taine calamului meu, de vreme ce calamul nu trebuie să fie îngăduit în haremul tainelor celor îndrăgostiți."

Pe urmă, baizadea Nurgihan împături scrisoarea de dragoste, puse pe ea pecetea ochiului său și i-o înmînă tinerei aducătoare, însărcinînd-o să-i spună prin viu grai stăpînei sale Obraz-de-Crin lucrurile gingașe pe care nu le putuse mărturisi în scris. Iar cadîna plecă fără de zăbavă și ajunse la stăpîna ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și noua noapte

Urmă :

Și o găsi șezînd, cu ochii ei de iasomie tînjitoare, și cu fiecare geană de-a ei preschimbată într-o fîntînă. Și se duse la ea zîmbind și îi spuse :

— O, trandafir din tufărișul bucuriei, fie ca pricina ce te face să speli cu lacrimile-ți scumpe floarea chipului tău să cadă asupră-mi, ca tu să fii pururea mulțumită și zîmbitoare ! Iată că îți aduc veste bună.

Și îi înmînă răspunsul lui Nurgihan, însoțindu-l cu lămuririle sale cele dulci pe care, anume pentru stăpîna sa, i le dedese flăcăul cel frumos. Și cînd Obraz-de-Crin luă știre de scrisoare, și cînd auzi din gura soației sale dragi lucrurile dulci pe care nu putuse a le mărturisi prin scris preafrumosul răpitor Nurgihan, se sculă mîngîiată și le îngădui fetelor s-o dichisească, s-o gătească și s-o îmbrace.

Atunci, minunatele acelea se slujiră de toată priceperea lor spre a-și face stăpîna să strălucească. O pieptănară și o înmiresmară cu atîta măestrie, prefirîndu-i pletele prin piepteni, încît, de zavistie, moscul din Tartaria s-ar fi ri-

sipit ca fumul, dinaintea miresmei plăcute pe care o revărsa ea, și inimile dănțuiau în piepturi văzînd coada părului strălucită ce-i cădea pînă pe șale, împletită ca palmii în zilele de sărbătoare. Și îi petrecură apoi împrejurul mijlocului un colan de sangulie roșie, din care fiecare fir se împletea pentru înlănțuirea inimilor. Pe urmă o învăluiră într-un izar trandafiriu ce lăsa să se întrevadă culoarea trupului, și cu niște șălvărași de o lărgime împărătească, dintr-o țesătură mai grea, în stare să subjuge lumea. Și împodobiră cu mărgăritare cărarea ce-i despărțea părul, atîta de strălucit încît stelele din Calea Laptelui se coperiră cu tulburare. Și-i puseră pe frunte un diadem care o făcu atîta de luminoasă încît ai fi putut să crezi că s-a mai ivit pe cer încă o lună. Și o făcură grozav de frumoasă și de minunată.

Și, după ce fu împodobită astfel, se duse, cu inima bătîndă, sub pomii din grădină, acolo unde umbra era mai deasă. Și, văzînd-o, Nurgihan își pierdu dintru-ntîi firea, atîta de năprasnic fu simțămîntul pe care îl trăi. Ci numaidecît, sub adierea dulce a miresmei ce-o revărsa Obraz-de-Crin, Nurgihan deschise ochii și se ridică la zenitul fericirii, uitîndu-se cu drag la iubita lui. Și, la rîndu-i, Obraz-de-Crin îl găsi pe flăcău atîta de aidoma cu icoana pe care și-o zugrăvise singură pe foaia inimii, încît nu găsi osebire nici măcar un fir de păr ori un punctișor. Și își ridică vălul sfiiciunii, și puse dinaintea prea-iubitului ei tot ceea ce aducea în dar : mărgăritarele dinților, rubinul buzelor mai mîndru decît foile florilor de trandafir, brațele-i de argint, strălucirea de lună a zîmbetului, aurul obrajilor, moscul răsuflării, mai presus decît moscul de Tartaria, migdalele ochilor, ambra neagră a pletelor, mărul bărbiei, diamantele privirilor și cele treizeci și șase de înfățișări zugrăvite ale trupului ei fecioresc. Și dragostea își strînse lațurile ei asupra celor două piepturi vrăjitoare și asupra celor două frunți tinerești. Și nimeni nu știa

ce avea să se petreacă, în noaptea aceea, în desimea umbrei, între cei doi preafrumoşi tineri.

Ci, întrucît dragostea şi moscul nu pot să rămînă tăinuite, părinţii nu zăboviră a prinde de veste despre treburile celor doi îndrăgostiţi, şi grăbiră să-i împreune prin căsătorie. Şi viaţa li se scurse în fericire, împărţită între dragoste şi priveliştea rujei de mare.

Or, mărire lui Allah carele face trandafirii să înflorească şi inimile îndrăgostiţilor să se împreune, Atotputernicul şi Preaînaltul. Şi binecuvîntarea şi rugăciunea fie asupra domnului şi stăpînului Mohamed, sultanul trimişilor, şi asupra tuturor celor ai săi. Amin.

Şi, după ce Şeherezada istorisi povestea aceasta, tăcu. Iar tînăra Doniazada, sora ei, strigă :

— O, sora mea, ce dulci şi ce vrăjite şi ce miezoase sînt vorbele tale în prospeţimea lor ! Şi ce minunată este povestea rujei de mare şi a copilandrei din China ! Oh ! fii bună ! grăbeşte-te, cît mai este vreme, şi ne mai spune ceva care să i se asemuiască !

Iar Şeherezada zîmbi şi grăi :

— Da, şi ceea ce vreau să istorisesc este cu mult mai minunat, o, micuţo ! Ci de bună seamă că nu am s-o spun mai înainte de a-mi da îngăduinţa stăpînul nostru, regele.

Iar Şahriar spuse :

— Au te mai îndoieşti de îngăduinţa mea, o, Şeherezada ? Şi aş mai putea eu de-acuma încolo să-mi mai petrec vreo noapte fără vorbele tale la urechile mele şi fără chipul tău în ochii mei ?

Iar Şeherezada îi mulţumi cu un zîmbet şi grăi :

— Atunci, am să istorisesc *Povestea saraiului unse cu miere de albine şi a afurisitei de neveste a cavafului.*

Şi spuse :

POVESTEA SARAILIEI UNSE CU MIERE DE ALBINE ȘI A AFURISITEI DE NEVESTE A CAVAFULUI

Se povestește, printre cîte se povestesc, o, preafericitule rege, că trăia în cetatea cea binecuvîntată Cairo un cavaf potlogar și care avea o fire minunată și vrednică de toată dragostea. Și își ținea viața cîrpind încălțări rupte. Îl chema Maruf și fusese blagoslovit de către Allah cel atotatedătătorul — preaslăvit fie el în toată împrejurarea ! — cu o afurisită de muiere fiartă în păcură și în smoală, și pe care o chema Fattumah. Da vecinii o porecliseră „Baligă încinsă", căci chiar că era ca un ir împuțit pe inima papucarului, soțul ei, și ca o ciumă neagră în ochii celor din preajmă-i. Și otrava aceea chiar că se prilejea și răsprilejea de bunătatea și de supușenia bărbatului ei ; și îl ocăra și îl afurisea de o mie de ori pe zi, și nu-i da pic de tihnă toată noaptea. Și amărîtul ajunsese să-i fie frică de răutatea ei și să tremure de certurile ei, întrucît era om liniștit, cuminte, simțitor și cu grijă față de gura lumii, măcar că era sărac și de stare umilă. Și își făcuse obiceiul, spre a scăpa de tocăneală și de țipete, să-și prăpădească tot ce cîștiga ca să plătească toate fleacurile pe care le făcea soția sa, făptura aceea aprigă și

rea și arțăgoasă. Și, dacă i se întîmpla să aibă chichionul de-a nu cîștiga îndeajuns în vreo zi, îi vuiau urechile de țipete și capul de potopuri înfricoșate, toată noaptea, fără tihnă nici odihnă. Și îl făcea să-și treacă astfel niște nopți mai negre decît chiar cartea ursitei lui. Și acelei muieri anume i se potrivea spusa poetului :

Of, cîte nopți fără nădejde-mi trec
Lîngă soția mea, ciuma cea hîdă !
Oare pentru ce, minte de zevzec,
În noaptea nunții mele mohorîtă,
Nu i-oi fi dat o cupă cu otravă
Să scap pe veci de chin și de gîlceavă ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizecea noapte

Urmă :

Or, printre multe alte necazuri îndurate de acel fov al răbdării, iacătă ce i se întîmplă.

Soția lui veni, într-adevăr, la el într-o zi — Allah alunge de la noi asemenea zile ! — și îi spuse :

— O, Maruf, vreau ca, deseară, cînd ai să te întorci acasă, să-mi aduci o bucată de kenafa unsă cu miere de albine.

Și Maruf, săracul de el, răspunse :

— O, fiică a socrului meu, dacă preadarnicul Allah o binevoi să mă ajute a cîștiga banii trebuitori pentru cumpărarea acelei kenafale cu miere de albine, de bună

seamă că am să ți-o cumpăr, pe capul și pe ochii mei ! Că astăzi, pe Prorocul ! — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — nu am dobîndit încă nici o amărîtă de para. Ci Allah este milostenic, și are să ne dea lesne lucrurile anevoioase.

Iar harpia strigă :

— Ce-mi trăncănești tu despre mila lui Allah întru hatîrul tău ? Au tu socotești că am să stau să aștept, pentru a-mi împlini pofta de plăcinta aceea, pînă ce îndurarea cerească ți-o veni ori nu ți-o veni ? Ba, pe viața mea, felul tău de a vorbi nu-mi este deloc pe plac. Ori de cîștigi, ori de nu cîștigi ceva pe ziua ta de muncă, mie să-mi aduci o uncie de kenafa unsă cu miere de albine ; și, orice-ar fi, nu am să îngădui a lăsa să mi se întoarcă neîmplinită vreo poftă de-a mea ! Și dacă, spre pacostea ta, ai să te întorci deseară acasă fără sarailie, am să-ți fac noaptea asupra capului tău tot atîta de neagră ca ursita care te-a dat pe mîinile mele.

Și nenorocitul de Maruf oftă :

— Allah este îndurător și darnic, și numai la el îmi este tot ajutorul !

Și amărîtul de el plecă de acasă, iar necazul și ciuda îi năboiau prin pielea de pe frunte.

Și se duse să-și deschidă prăvălia din sukul cavafilor, și, ridicîndu-și mîinile înspre cer, rosti : „Mă rog, ție, Doamne, să mă ajuți a cîștiga preț de o uncie din kenafaua aceea, și să mă aperi la noapte de răutatea afurisitei mele de muieri !“ Da degeaba aștepta el mult și bine în hardughia lui de prăvălie, că nimeni nu veni să-i aducă de lucru ; și-așa că, la sfîrșitul zilei, nu cîștigase nici măcar atîta cît să cumpere pîinea pentru cină. Atunci, cu inima strînsă și plină de spaimă pentru ceea ce îl aștepta din partea nevesti-si, își închise prăvălia și își luă trist drumul spre casă.

Or, străbătînd sukurile, trecu chiar pe dinaintea prăvăliei unui plăcintar, neguțător de kenafale și de alte zumaricale, care îl cunoștea și căruia îi cîrpise cîndva iminei. Iar plăcintarul îl văzu pe Maruf cum mergea cu capul cufundat în deznădejde și cu grumazul încovoiat ca sub povara unei dureri grele. Și îl strigă pe nume, și văzu atunci că ochii lui Maruf erau plini de lacrimi, și că era galben și jalnic la chip. Și îi zise :

— O, meștere Maruf, de ce plîngi ? Și care-i pricina mîhnirii tale ? Hai, intră colea să te odihnești și să-mi povestești ce necaz te-a lovit !

Iar Maruf se apropie de tejgheaua cea frumoasă a plăcintarului și, după salamalekuri, îi spuse :

— Nu este mîntuire decît întru Allah milosîrdnicul ! Ursita mă bate și nu-mi dă nici măcar pîinea pentru cină.

Și, cum plăcintarul stăruia să capete amănunte mai multe, Maruf îi istorisi despre dorința neveste-si, și despre neputința lui, din lipsă de orice cîștig pe ziua aceea, de a cumpăra nu numai sarailia cu pricina, da nici baremi o coajă de pîine.

Cînd auzi vorbele lui Maruf, plăcintarul rîse cu bunătate și zise :

— O, meștere Maruf, poți tu măcar să-mi spui cîte uncii de kenafa vrea fiica socrului tău să-i duci ?

Maruf răspunse :

— Cinci uncii poate că i-ar ajunge.

Plăcintarul urmă :

— Nu e mult. Am să te îndatorez eu cu cinci uncii de sarailie, și ai să mi le plătești atunci cînd mila Atoate-împărțitorului are să coboare și în talgerul tău.

Și tăie din tava cea mare, în care kenafaua înota în unt și în miere, o bucată strașnică ce cîntărea cu mult peste cinci uncii, și i-o dete lui Maruf, spunîndu-i :

— Sarailia aceasta unsă este o bunătate vrednică de-a fi așternută pe tablaua unui rege. Da sînt dator să-ți spun

că nu este îndulcită cu miere de albine, ci cu miere de trestie de zahăr ; întrucît este cu mult mai desfătătoare în felul acesta.

Iar Maruf, care nu cunoștea, bietul de el, osebirea dintre mierea de albine și mierea de trestie de zahăr, răspunse :

— Este primită din mîna dărniciei tale.

Și dete să-i sărute mîna plăcintarului, care se apără iute, și care îi spuse, pe deasupra :

— Kenafaua este numai pentru fiica socrului tău anume ; ci tu, o, Maruf, nu vei avea astfel nimica de cinat. Ține, ia pîinea și brînza aceasta, binefacere de la Allah, și să nu-mi mulțumești deloc, căci nu sînt decît mijlocitorul.

Și îi dete lui Maruf, odată cu sarailia cea minunată, o pîine proaspătă și pufoasă și aromitoare, și o roată de brînză albă învelită în frunze de smochin. Iar Maruf, care în toată viața lui nu avusese atîtea bunuri deodată, nu mai știa ce să facă spre a-i mulțumi plăcintarului cel milos, și, pînă la urmă, plecă înălțindu-și ochii la cer spre a-l lua de martor al îndatoririi lui față de binefăcătorul său.

Și ajunse acasă, încărcat cu kenafaua, cu pîinea cea frumoasă și cu bucata de brînză albă. Și, de cum intră, nevastă-sa țipă la el cu un glas acru și oțărît :

— Ei, ai adus sarailia ?

El răspunse :

— Allah e darnic. Iacăt-o.

Și-i puse dinainte farfuria pe care i-o împrumutase plăcintarul, și pe care se lăfăia, în toată frumusețea ei de zumarica aleasă, kenafaua cea grasă care se topea în gură.

Ci afurisita nici nu-și aruncă bine ochii înspre farfurie, că și scoase un țipăt ascuțit de mînie, lovindu-se peste obraji, și zise :

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-gonit-cu-pietre ! Nu ți-am spus să-mi aduci o sarailie făcută cu miere de albine ?

Şi ia uite cum, anume ca să mă înfrunţi, îmi aduci ceva gătit cu miere de trestie de zahăr ! Socoteai cumva că ai să izbuteşti să mă înşeli şi că n-aş băga de seamă vicleşugul ? A, ticăloase, tu vrei, aşadar, să mă ucizi de poftă neîmplinită !

Şi bietul Maruf, doborît de toată mînia aceea la care de data aceasta nici cu gîndul nu gîndise, îngăimă nişte iertăciuni cu un glas tremurat, şi spuse :

— O, fiică de oameni de treabă, kenafaua aceasta nu am cumpărat-o, ci plăcintarului cutare, pe care Allah l-a dăruit cu o inimă bună, i s-a făcut milă de starea mea şi mi-a dat-o pe veresie, fără a-mi hotărî sorocul de plată.

Ci harpia cea de spaimă strigă :

— Tot ce îngaimi tu acolo nu sînt decît vorbe goale, iar eu nu-ţi dau nici o crezare. Na ! ţine-ţi kenafaua ta cea cu miere de trestie de zahăr ! Eu nu mănînc aşa ceva !

Şi, rostind acestea, îi aruncă în cap farfuria cu kenafa, plină cum era, şi adăugă :

— Scoală-te, acuma, o, mişelule, şi du-te să-mi aduci una scăldată în miere de albine !

Şi, adăugînd fapta la vorbă, îi plezni peste gură un dos de labă atîta de amarnic că-i şi rupse un dinte din faţă, iar sîngele începu să-i curgă pe barbă şi pe piept.

La năpăznicia aceasta de la urmă, bietul Maruf, scos din papuci şi pierzîndu-şi răbdarea, avu o mişcare repezită care o lovi pe harpie uşor în obraz. Şi harpia, stîrnită şi mai cumplit de lovitura aceea nevinovată a celui muncit de ea, se repezi asupra-i şi îl înşfăcă de barbă cu amîndouă mîinile, şi se agăţă cu toată greutatea ei de perii din barba aceea, ţipînd din toate beregăţile : „Ajutor, o, musulmanilor ! Săriţi că mă omoară !"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și, la țipetele vipici deteră fuga vecinii și săriră să-i despartă, și de-abia izbutiră să scoată barba nenorocitului de Maruf din mîinile încleștate ale afurisitei lui de soții. Și văzură fața lui Maruf plină de sînge, barba năclăită și dintele rupt, fără a mai pune la socoteală și părul din barbă pe care i-l smulsese muierea mîniată. Și, cunoscînd încă de multă vreme purtarea ei ticăloasă față de bietul om, și-apoi văzînd și dovezile care arătau apriat că Maruf era, încă o dată, mucenicul afurisitei aceleia, o mustrară și îi ținură niște dăscăleli cuminți care ar fi copleșit-o de rușine și ar fi adus-o la calea cea dreaptă pe oricare alta decît ea. Și, după ce o certară așa, adăugară :

— Noi toți mîncăm de obicei cu plăcere kenafaua făcută cu miere de trestie de zahăr, și o găsim cu mult mai bună decît pe cea făcută cu miere de albine ! Care-i, așadar, nelegiuirea săvîrșită de bietul tău soț, ca să i se cuvină toate răutățile amarnice pe care i le faci, precum ruperea dintelui și smulgerea bărbii ?

Și o alimăniră cu toții și plecară în calea lor.

Or, de cum plecară, harpia cea cumplită se întoarse înspre Maruf, care, cît durase vînzoleala șezuse tăcut în colțul său, și îi zise, cu un glas șoptit și tot pe-atîta de plin de ură :

— A, va să zică așa îi asmuți asupra mea pe vecini ? Prea bine. Numai că ai să vezi tu ce-ai să pățești.

Și se duse să șadă jos, mai încolo, uitîndu-se la el cu niște ochi de tigroaică, și chibzuind împotriva-i niște socoteli negre.

Iar Maruf, care chiar că se căia de mișcarea lui nestăpînită, nu știa ce să mai facă spre a o potoli. Și se hotărî

să strîngă sarailia care zăcea pe podea în mijlocul ţăndărilor de farfurie, şi, după ce o curăţi, i-o întinse sfios nevesti-si, spunîndu-i :

— Pe viaţa ta, o, fiică a socrului meu, mănîncă măcar oleacă din kenafaua aceasta, şi mîine, de-o vrea Allah, am să-ţi aduc alta.

Ci ea îl împinse cît colo cu o lovitură de picior, ţipînd la el :

— Du-te de-aici cu kenafaua ta, o, cîine de potlogar ! Gîndeşti că am să mă ating de ceea ce îţi aduce meseria de codoş de plăcintari ? Inşallah ! mîine am să izbutesc eu să-ţi înfund lungimea în lăţime.

Atunci, nefericitul, repezit astfel în ultima lui încercare de împăcare, se gîndi că măcar să-şi potolească foamea ce-l chinuia încă de dimineaţa, dat fiind că nu mîncase nimic toată ziua. Şi îşi zise : „De vreme ce ea nu vrea să mănînce kenafaua aceasta minunată, binevoiesc s-o mănînc eu." Şi şezu dinaintea farfuriei, şi începu să mănînce bunătatea cea aromitoare, care îi gîdila plăcut gîtlejul. Pe urmă trecu la pîinea cea pufoasă şi la roata de brînză, şi nu mai lăsă din ele o firimitură pe tabla. Iacă-aşa ! Iar nevastă-sa se uita la ce face el, cu nişte vipii de ochi, şi nu mai contenea să-i tot ureze, la fiecare îmbucătură : „Staţi-ar în gît şi îneca-te-ar !", ori încă : „Dare-ar Allah să ţi se preschimbe în otravă de foc şi să-ţi ardă maţele !" şi alte asemenea blagoslovenii. Ci Maruf, flămînd, mînca înainte cu sîrg, fără a sufla o vorbă ; lucru care, pînă la urmă, aduse la nebunie mînia nevesti-si, care se sculă deodată ca o îndrăcită şi, aruncîndu-i în cap tot ce-i cădea în mînă, se duse să se culce, ocărîndu-l şi în somn, pînă dimineaţa.

Şi Maruf, după noaptea pătimită, se sculă de cu vreme ; şi, îmbrăcîndu-se în grabă, plecă la prăvălia lui, cu nădejdea că soarta are să-l ajute în ziua aceea. Şi iacătă că după cîteva ceasuri doi oameni de la agie veniră să-l zeberească, la porunca dată de cadiu, şi îl tîrîră de-a lungul

sukurilor, cu mîinile legate la spate, pînă la judecătorie. Și Maruf, spre marea lui înmărmurire, o găsi acolo, dinaintea cadiului, pe soția sa, care sta cu mîinile înfășurate în cîrpe, cu capu-nvăluit într-un ștergar mînjit de sînge, și ținînd în degete un dinte rupt. Și cadiul, de cum îl zări pe înfricoșatul de cîrpaci, țipă la el :

— Ia vino-ncoace ! Au ție nu ți-e teamă de Allah Preaînaltul, cînd o faci să îndure atîtea năpraznе grele pe această biată muieruță, soția ta, fiica socrului tău, și îi zdrobești cu atîta cruzime mîna și dinții ?

Iar Maruf, în spaima lui, ar fi dorit să vadă pămîntul cum se cască și îl înghită ; și lăsă capu-n jos încurcat, și păstră tăcere. Întrucît, în jindul lui după liniște și în dorul lui de a-și păstra cinstea nesmintită, și obrazul soției sale curat, nu vroi s-o înfunde pe blestemată, și s-o învinuiască, și să-i dea în vileag ticăloșiile, chemîndu-i, la nevoie, ca martori, pe toți vecinii. Iar cadiul, încredințat că tăcerea era dovada vinovăției lui Maruf, porunci slujbașilor însărcinați cu îndeplinirea osîndelor să-l întoarcă și să-i alduiască, la tălpi, o sută de lovituri de vergi. Ceea ce se îndeplini pe dată, dinaintea afurisitei care se înfiora de plăcere în sinea ei.

Iar Maruf, la ieșirea de la judecătorie, de-abia mai putea să se tîrască. Și, întrucît de-acuma și-ar fi dorit mai degrabă să moară de moarte cruntată decît să se mai întoarcă în casa lui și să-i mai vadă afurisitei chipul, căută o casă năruită, care se afla pe malurile Nilului, și aștepță acolo, potopit de lipsuri și de nevoi, să se vindece de loviturile care îi umflaseră picioarele. Și, cînd putu într-un sfîrșit să se ridice, se tocmi corăbier pe puntea unei dahabia ce cobora pe Nil. Și, cînd ajunse la Damietta, plecă pe o catargă, năimindu-se drept cîrpaci de pînze, și își încredință tristea Stăpînului tristelor.

Or, după mai multe săptămîni de plutire, catarga fu potopită de o furtună amarnică, și se scufundă, și ca și tot ce se afla pe ea, în adîncul mării. Și toată lumea se înecă

și muri. Iar Maruf se înecă și el, ci nu muri. Întrucît Allah Preaînaltul îl mîntui și îl scăpă de la înec aducîndu-i sub mînă o bucată de lemn, frîntă din catargul cel mare. Și Maruf se agăță de lemn, și izbuti să se suie călare pe el, ca urmare a unor trude nemaipomenite de care îl făcură în stare primejdia și dragostea de sufletul său, care este lucru scump. Și începu atunci să bată apa cu picioarele, ca și cum ar fi bătut-o cu niște vîsle, pe cînd valurile se jucau cu el și îl răsturnau ba la dreapta, ba la stînga. Și rămase să lupte așa cu noianul de ape vreme de o zi și o noapte. După care, vîntul și zbaterea valurilor îl duseră pînă la țărmul unei țări unde se înălța o cetate cu case bine zidite.

Și rămase dintru-ntîi întins pe țărm, nemișcat și ca fără de simțire. Și nu zăbovi să adoarmă într-un somn adînc. Iar cînd se trezi, văzu aplecat deasupra-i un om îmbrăcat strălucit, dindărătul căruia ședeau doi robi cu brațele încrucișate. Și omul cel bogat se uita la Maruf cu o luare-aminte osebită. Și, cînd îl văzu, într-un sfîrșit, că se trezește, strigă :

— Mărire lui Allah, o, străinule ! Grăbește de-mi spune din ce țară ești și din care cetate, căci îmi pare a cunoaște, după ce ți-a mai rămas pe spinare din hainele tale, că ai fi din țara Egiptului.

Iar Maruf răspunse :

— Adevărat este, o, stăpîne al meu, sînt un locuitor dintre locuitorii din țara Egiptului, iar cetatea Cairo este cetatea în care m-am născut și în care am locuit.

Și omul cel bogat îl întrebă, cu un glas tulburat :

— Și ți-ar fi cu supărare dacă te-aș întreba pe ce uliță din Cairo locuiai ?

El răspunse :

— Pe Ulița Roșie, o, stăpîne al meu.

El întrebă :

— Și ce oameni cunoști de pe ulița aceea ? Și ce meserie ai, o, fratele meu ?

El răspunse :

— Ca meserie și ca isnaf, o, stăpîne al meu, sînt cavaf, peticar de încălțări rupte. Cît despre oamenii pe care îi cunosc, apoi aceia sînt niște oameni de rînd, de teapa mea, de altmintrelea cinstiți și vrednici. Și, dacă vrei să ți-i spun pe nume, iacătă vreo cîțiva.

Și îi înșirui numele mai multor inși pe care îi cunoștea, și care locuiau pe Ulița Roșie. Iar omul cel bogat, al cărui chip se lumina de bucurie pe măsură ce se desfășura între ei taifasul acela, întrebă :

— Și îl cunoști cumva, o, fratele meu, pe șeicul Ahmad, negustătorul de mirodii ?

El răspunse :

— Lungească-i Allah zilele ! Este vecin cu mine, zid în zid.

El întrebă :

— O duce bine ?

El răspunse :

— Slavă lui Allah, o duce bine !

El întrebă :

— Cîți copii are acum ?

El răspunse :

— Tot trei. Țină-i-i Allah ! Sînt Mustafa, Mohammad și Ali.

El întrebă :

— Ce fac ei ?

El spuse :

— Mustafa, cel mai mare, este dascăl de școală într-o madrassah. Este învățat veștit, care știe pe dinafară toată Cartea cea Sfîntă, și poate s-o spună în șapte feluri osebite. Cel de al doilea, Mohammad, este negustător de mirozii, bacal, ca și tatăl său, care i-a deschis o dugheană alături de a sa, spre a-i prăznui nașterea unui copil ce i s-a născut. Cît despre cel mai mic, Ali, potopească-l Allah cu toate darurile sale cele mai alese ! era prietenul meu din pruncie, și ne petreceam zilele jucîndu-ne laolaltă și făcînd o

grămadă de pozne trecătorilor. Ci, într-o zi, prietenul meu Ali, făcu ce făcu cu un copil de copht, fiu de nazareean, care se duse să plîngă la părinții lui că fusese ugilit în chipul cel mai rău, și siluit. Iar prietenul meu Ali, ca să scape de răzbunul nazareenilor, luă fuga și pieri. Și nimenea nu l-a mai văzut, măcar că au și trecut douăzeci de ani de la povestea aceea. Ține-l Allah și depărteze de la el toată răutatea și necazul !

La vorbele acestea, bogătanul își aruncă deodată brațele în jurul gîtului lui Maruf, și îl strînse la piept, plîngînd, și îi spuse :

— Slăvit fie Allah, carele îi adună la un loc pe prieteni. Eu sînt Ali, tovarășul tău din copilărie, o, Maruf ! Sînt fiul șeicului Ahmad, bacalul de pe Ulița Roșie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și doua noapte

Urmă :

Și, după dovezile cele mai vii de bucurie și dintr-o parte și din cealaltă, îl rugă să-i istorisească cum de ajunsese pe țărmul acela. Și, după ce află că Maruf șezuse o zi și o noapte fără de hrană, îl pofti să se suie la spatele său pe catîr, și îl duse acasă la el, într-un palat strălucit. Și îl omeni împărătește. Și numai a doua zi, măcar că tare i-ar fi plăcut să mai stea la taclale, veni iar la Maruf și putu, într-un sfîrșit, să tăifăsuiască pe îndelete cu el. Și află astfel toate necazurile cîte le pătimise bietul Maruf, din ziua cînd se însurase cu soția lui cea afurisită, și cum

hotărîse mai degrabă să-şi lase şi prăvălia şi ţara, decît să mai rămînă multă vreme pradă răutăţilor acelei harpii. Şi află, tot aşa, ce bătaie căpătase la tălpi, şi cum se scufundase corabia cu ei, şi cum era să moară înecat. Şi, la rîndu-i, Maruf află de la prietenul său Ali că oraşul în care se aflau acuma era oraşul Khaiitan, cetatea de scaun a Sohatanului. Şi mai află că Allah îl ajutase pe prietenul său Ali la treburile de aişverişuri şi îl făcuse negustorul cel mai bogat şi navapul cel mai proslăvit din cetatea Khaiitan.

Pe urmă, după ce îşi deşertară în tihnă inimile, neguţătorul cel bogat, Ali, îi spuse prietenului său :

— O, Maruf, fratele meu, să ştii că bogăţiile care mi-au venit de la Atoatedătătorul nu sînt decît un zălog al Atoatedătătorului în mîinile mele. Or, cum aş putea să folosesc mai bine zălogul acesta decît încredinţîndu-ţi o bună parte din el, pentru ca tu s-o faci să rodească ?

Şi, de început, îi dete o pungă de o mie de dinari de aur, şi meremetisi să fie îmbrăcat cu haine falnice, după care adăugă :

— Mîine de dimineaţă ai să încaleci pe catîrul meu cel mai frumos şi ai să te duci la suk, unde ai să mă vezi stînd în mijlocul negustorilor celor mai graşi. Iar eu, la sosirea ta, am să mă scol spre a-ţi ieşi înainte, şi am să mă învîrtesc împrejurul tău, şi am să apuc de frîiele catîrului tău, şi am să-ţi sărut mîinile, arătîndu-ţi toate dovezile de cinstire şi de laudă cu putinţă. Iar purtarea aceasta din partea mea are să-ţi aducă pe dată o mare preţuire. Şi am să orînduiesc să ţi se lase slobodă o prăvălie nemăsurată, după ce mă voi îngriji să pun a fi umplută cu mărfuri. Şi am să te duc apoi să-i cunoşti pe navapi şi pe toţi negustorii cei mari din cetate. Şi daravelile tale negustoreşti, cu ajutorul lui Allah, au să rodească, iar tu, departe de fiica cea afurisită a socrului tău, ai să fii pînă peste poate de mulţumit şi de bine chivernisit.

Iar Maruf, nepuțind să găsească destule vorbe spre a-i mărturisi prietenului său toată îndatorirea, se plecă să-i sărute pulpana caftanului. Ci mărinimosul de Ali se feri repede și îl sărută pe Maruf între ochi, și șezu cu el să tăifăsuiască mai departe, ba despre una, ba despre alta, din trecutul lor de copii, pînă cînd veni ceasul somnului.

Și, a doua zi, Maruf, îmbrăcat falnic și avînd întru totul înfățișarea unui negustor bogat de pe alte meleaguri, încălecă pe un catîr minunat, de culoarea sturzului, strălucit înfoțăzat, și se duse în suk la ceasul hotărît. Și între el și prietenul său Ali se petrecu aidoma prefăcătoria ce fusese pusă la cale. Și toți negustorii rămaseră năpădiți de minunare și de cinstire față de noul venit, mai cu seamă cînd îl văzură pe negustorul cel mare Ali cum îi sărută mîna și cum îl sprijinea să coboare de pe catîr, și cînd îl văzură chiar pe Maruf cum se așeza cu măreție și domol în jețul pe care i-l pregătise de mai înainte prietenul său Ali, pe prispa prăvăliei celei noi. Și toți veniră să-l întrebe pe Ali în șoaptă, zicîndu-i :

— De bună seamă că prietenul tău este un negustor mare !

Iar Ali se uită la ei cu milă și răspunse :

— Ya Allah, un negustor mare, spuneți ? Păi acesta-i unul dintre cei mai de frunte negustori de pe pămînt, și are în lumea întreagă atîtea prăvălii și capanuri cîte nici focul n-ar putea să mistuie. Și pînă și eu nu sînt față de el decît un mămular de rînd. Iar sameșii săi și vînzătorii săi și haznadarii săi sînt o puzderie prin toate cetățile de pe pămînt, de la Egipt și de la Yemen pînă la Ind și pînă la fruntariile cele mai depărtate ale țării Chitaiului. A, o să vedeți voi ce om este cînd are să vă fie dat a-l cunoaște mai de aproape !

Și, după încredințările acestea, făcute cu glasul celui mai neclătinat adevăr și cu tîlcul cel mai pătruns, negustorii își făcură cea mai strălucită părere despre Maruf.

Și veniră la el să-i închine salamalekurile și temenelile și urările lor de bună-venire. Și ținură cu cinste să-l poftească toți la cină, unii după alții, pe cînd el zîmbea cu un chip binevoitor și cerîndu-și iertăciune că nu poate să primească, dat fiind că era mai întîi mosafirul negustorului Ali, prietenul său. Iar starostele negustorilor veni la el la prăvălie în ospeție, lucru întru totul străin de datina care cere ca noul venit să se ducă el mai întîi în ospeție ; și nu pregetă a-l înștiința despre prețul la care se vînd mărfurile și despre feluritele bunuri ale țării. Și-apoi, spre a-i arăta că stă gata întru totul a-i fi de folos și a-i înlesni alișverișul mărfurilor pe care le adusese de prin țările cele depărtate, îi zise :

— O, stăpîne al meu, fără de îndoială că vei fi avînd multe viguri de atlazuri galbene ? Întrucît aici se caută cel mai abitir atlazurile galbene.

Iar Maruf, fără a șovăi, răspunse :

— Atlazuri galbene ? Păi cu toptanul !

Și starostele întrebă :

— Da bogasiuri roșii ca sîngele de gazelă, ai cumva mai multe ?

Și Maruf, cu deplină încredințare, răspunse :

— A, în ce privește bogasiul cel roșu ca sîngele de gazelă este prea destul. Întrucît printre vigurile mele se află asemenea marfă, de soiul cel mai ales.

Și, la toate întrebările asemănătoare, Maruf răspundea mereu :

— Cu toptanul !

Iar starostele îl întrebă atunci cu sfială :

— Ai binevoi, o, stăpîne al meu, să ne arăți cîteva probe ?

Iar Maruf, fără a se da bătut de încurcătură, răspunse cu înțelegere :

— Păi de bună seamă, păi de bună seamă !

Și îi lămuri. pe staroste și pe negustorii strînși roată împrejur, că așteaptă sosirea, peste cîteva zile, a unei caravane grozave, de o mie de cămile încărcate cu boccele de mărfuri de toate culorile și de toate soiurile. Iar adunarea se miră cu mirare mare și se minună la vestea apropiatei sosiri a acelei caravane de pomină.

Ci minunarea lor nu ajunse pînă peste poate, dincolo de orice putință de a o zugrăvi, decît atunci cînd fură martori la întîmplarea următoare. Întrucît iată că, pe cînd ședeau ei așa de vorbă, căscînd ochii uluiți la vestea sosirii caravanei, un cerșetor se apropie de locul unde se aflau și întinse mîna la fiecare, rînd pe rînd. Și unii îi deteră o para, alții o jumătate de para, iar cei mai mulți se mulțumiră, fără a-i da nimic, să răspundă numai : „Miluiască-te Allah !"

Iar Maruf, cînd cerșetorul veni și la el, scoase un pumn plin cu dinari de aur și-i puse în mîna cerșetorului, tot atîta de firesc ca și cum i-ar fi dăruit un bănuț de aramă. Iar dumirirea negustorilor fu atîta de mare încît o tăcere adîncă se așternu peste toată adunarea lor, iar mintea li se aburi și priceperea li se năuci. Și gîndiră : „Ya Allah, bogat mai trebuie să fie omul acesta, de se arată atîta de darnic !" Și, în felul acesta, Maruf dobîndi, într-o clipită, o mare lefterie și o faimă de mirare despre bogăția și despre filotimia lui.

Și zvonul despre mărinimia lui și despre purtările lui strălucite ajunse pînă la urechile regelui cetății, care porunci numaidecît să vină vizirul său și îi zise :

— O, vizirule, trebuie să sosească la noi o caravană încărcată cu bogății nemăsurate, și care sînt ale unui strălucit negustător venetic. Or, n-aș vrea ca negustorii din suk, pungașii ăia, care și-așa sînt cam prea bogați, să pună mîna pe chilipirul unei caravane ca aceea. Și-așa că ar fi mai bine să mă bucur eu de prilej, dimpreună cu soția mea, stăpîna ta, și cu domnița, fiica mea.

Iar vizirul, care era un om plin de chibzuință și de socotință, îi răspunse regelui :

— Nu stă nimica împotrivă. Da nu socotești, o, rege al vremilor, că mai întîi s-ar cuveni a aștepta sosirea acelei caravane, și numai apoi a lua hotărîrile de trebuință ?

Ci regele se burzului și grăi :

— Ce, te-ai zmintit ? Și-apoi de cînd se ia carnea de la măcelar după ce au înfulecat-o cîinii ? Mai degrabă dă zor și rînduiește să vină dinaintea mea neguțătorul acela străin și bogat, ca să mă înțeleg cu el în privința aceasta.

Iar vizirul fu cam nevoit, în pofida nasului său, să ducă la îndeplinire porunca regelui.

Și, cînd Maruf sosi dinaintea regelui, se temeni adînc și sărută pămîntul dintre mîinile aceluia, și îi închină o urare dulce. Iar regele se minună de vorbirea lui aleasă și de purtările lui polisfetite, și îi puse un șir de întrebări despre negustoriile și despre bogățiile lui. Iar Maruf se mulțumea să răspundă, zîmbind :

— Stăpînul nostru regele are să vadă și are să fie mulțumit, atunci cînd caravana are să sosească.

Iar regele se încredință, precum toți ceilalți ; și, vrînd să vadă pînă unde mergea întinderea priceperii lui Maruf, îi arătă un mărgăritar de o grosime și de o strălucire uluitoare, care prețuia pe puțin o mie de dinari, și îi zise :

— Da în agarîcurile de pe caravana ta ai cumva și mărgăritare de soiul acesta ?

Iar Maruf luă mărgăritarul, îl cîntări cu un ochi zeflemitor și îl aruncă la pămînt ca pe un lucru fără de preț ; și, izbindu-l cu călcîiul, din toată puterea lui, îl sfărîmă liniștit. Iar regele, înmărmurit, strigă :

— Ce faci, bre, omule ? Ai zdrobit un mărgăritar de o mie de dinari !

Și Maruf, zîmbind, răspunse :

— Da, de bună seamă, cam atîta prețuia ! Ci eu am saci și saci plini cu mărgăritare nemăsurat mai groase și

mai frumoase decît acesta, în agarîcurile de pe caravana mea.

Iar minunarea și lăcomia regelui sporiră și mai mult la vorbele acestea ; și gîndea : „Hotărît ! trebuie să-l iau de soț pentru fata mea pe bărbatul acesta de-a mirările !"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

Și regele se întoarse înspre Maruf și îi zise :

— O, preacinstitule și prealuminatule emir, vrei să primești de la mine, ca dar, cu prilejul sosirii tale în țara noastră, pe singura mea fată, slujnica ta ? Și aș lega-o cu tine prin legăturile căsătoriei, iar tu ai domni peste împărăție, după moartea mea !

Iar Maruf, așezat și chibzuit, răspunse cu un glas plin de bunăcuviință :

— Darul regelui îl cinstește pe robul care se află dinaintea sa. Ci nu socoți, o, doamne al meu, că ar fi mai bine să așteptăm, pentru sărbătorirea nunții, ca mai întîi să sosească aici caravana mea cea mare ? Întrucît zestrea unei domnițe, cum este fiica ta, cere din parte-mi cheltuieli mari, pe care nu sînt în stare să le fac în ceasul de-acum. Că va trebui, iacătă, să-ți plătesc, ca danie pentru domniță, ție, părintele ei, pe puțin o sută de mii de pungi de cîte o mie de dinari fiecare. Apoi, va trebui să împart o mie de pungi de cîte o mie de dinari săracilor și milogilor, în noaptea nunții ; și alte o mie de pungi celor care vor purta da-

rurile ; şi o mie de pungi pentru întocmirea ospeţelor. Pe deasupra, va trebui să dau ca dar cîte o salbă de o sută de mărgăritare mari la fiecare dintre hanîmele din harem, şi să fac plocon ţie şi soacrei mele, regina, o sumedenie de giuvaieruri şi de nestemate. Or, toate acestea, o, rege al vremilor, nu se pot face chibzuit decît după sosirea caravanei mele.

Iar regele, mai uluit ca oricînd de toată acea înşiruire vrăjită, şi încredinţat pînă în adîncul sufletului său de chibzuinţa, de gingăşia simţămintelor şi de bunăcuviinţa lui Maruf, strigă :

— Nu, pe Allah ! Eu însumi am să iau pe seama mea toate cheltuielile nunţii. Iar în ce priveşte avaetul fetei mele, ai să mi-l plăteşti cînd are să vină caravana. Ci ţin neabătut să te însori cu fata mea cît mai curînd cu putinţă. Şi poţi să iei din vistieria domnească toţi banii de care vei avea trebuinţă. Şi să nu-ţi faci nici o grijă în privinţa aceasta, întrucît tot ceea ce este al meu este şi al tău.

Şi, pe clipă pe dată, îl chemă pe vizir şi îi spuse :

— Du-te, o, vizirule, şi spune-i şeicului al-islam să vină să vorbesc cu el. Căci vreau să întocmesc chiar astăzi senetul de căsătorie dintre emirul Maruf şi fiica mea.

Iar vizirul, auzind vorbele regelui, lăsă capu-n jos cu o înfăţişare tare stînjenită. Şi, văzînd că regele nu mai avea răbdare, se duse lîngă el şi îi spuse în şoaptă :

— O, rege al vremilor, omul acesta nu-mi place, iar chipul lui nu-mi spune nimic bun. Pe viaţa ta, pînă a-i da fata de nevastă, aşteaptă baremi să căpătăm oarecare dovezi în privinţa caravanei lui. Căci, pînă acum, nu avem decît vorbe peste vorbe ! Or, o domniţă, ca fiica ta, o, măria-ta, preţuieşte în terezie mai mult decît ceea ce ţine în mîna lui omul acesta străin.

Da regele, auzind vorbele acestea, văzu lumea cum se întunecă dinaintea feţei lui, şi răcni la vizir :

— O, viclean mişel care îl urăşti pe stăpînul tău, nu vorbeşti aşa, căutînd a mă abate de la această căsătorie,

decît numai pentru că dorești să te însori tu cu fata mea. Da asta-i departe de nasul tău ! Așa că oprește-te de-a mai încerca să arunci șovăiala și bănuiala în cugetul meu în privința acestui om strălucit și bogat, cu suflet înalt și cu purtări alese. Că de unde nu, în mînia mea pe vicleșugurile tale, pun să ți se petreacă lungimea prin lățime.

Și adăugă, tare stîrnit :

— Ori poate că vrei ca fiică-mea să-mi rămînă pe vatră, bătrînă și necăutată de pețitori ? Au aș mai putea eu să găsesc vreodată un ginere cum este acesta, desăvîrșit din toate privințele, și mărinimos, și chibzuit, și mîndru, și care, fără de nici o îndoială, are s-o îndrăgească pe fata mea, și are să-i dăruiască lucruri minunate, și are să ne îmbogățească pe toți, de la cel mai mare pînă la cel mai mic ? Hai, ești de-aci, și du-te să-l aduci pe șeicul al-islam !

Și vizirul, cu nasul alungit pînă la picioare, plecă să-l cheme pe șeicul al-islam, care veni numaidecît la palat și se înfățișă dinaintea regelui. Și ticlui, pe loc, senetul de căsătorie.

Și întreaga cetate fu împodobită și luminată, la porunca regelui. Și pretutindeni nu mai fu decît chef și zaiafet. Iar Maruf, cavaful, amăritul acela care văzuse moartea cea neagră și moartea cea roșie, și care gustase din toate năpastele, șezu pe un jeț, în curtea palatului. Și un potop de panglicari, de măscărici și de pehlivani zănatici se înfățișară dinainte-i spre a-l înveseli pe el și spre a-i înveseli pe rege și pe maimarii de la palat. Și își desfășurară toată iscusința și toate harurile lor. Iar Maruf puse să i se aducă, de către chiar vizirul, saci după saci cu aur, și începu să ia dinarii și să-i arunce cu pumnii la toată gloata care bătea din darabane, dănțuia și chiuia. Iar vizirul, crăpînd de ciudă, nu avea o clipă de tihnă, tot trebuind să aducă fără contenire alți și alți saci cu galbeni.

Iar petrecerile și ospețele și veselirile ținură vreme de trei zile și trei nopți ; iar cea de a patra zi, seara, fu ziua

nuntirii și a împreunării. Și alaiul miresei era de o strălucire fără de asemuire, întrucît așa vroise regele ; și fiecare hanîmă, la trecerea domniței, o încărcau cu daruri, pe care le strîngeau, pe măsură ce veneau, însoțitoarele ei. Și-așa fu dusă pînă la odaia de nuntă, pe cînd Maruf, la rîndu-i, își zicea : „Prăpăd peste prăpăd peste prăpăd ! Ce-o fi o fi ! Puțin îmi pasă ! Așa a vrut soarta. N-ai cum să scapi de ce ți-e dat. Fiecare își poartă tristea legată de gît ! Toate astea ți-au fost scrise la carte ursitei, o, cîrpaciule de iminci rupți, o, bătutule de nevastă, o, Maruf, o, mangositule !"

Și-așa că, atunci cînd toată lumea plecă, și cînd Maruf se văzu singur de față cu tînăra domniță, soția lui, culcată galeș sub pologul de mătasă, șezu jos pe podea, și, frîngîndu-și mîinile, păru prada unei deznădejdi năpraznice. Și, cum sta așa mai departe, fără a da vreun semn de clintire, fata scoase capul de sub polog...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și patra noapte

Urmă :

...Fata scoase capul de sub polog și îi spuse lui Maruf :

— O, doamne al meu mult frumos, pentru ce stai așa, departe de mine, pradă tristeții ?

Iar Maruf, scoțînd un oftat, răspunse cu cazmă :

— Nu este ajutor și nădejde decît întru Allah cel Atotputernic !

Iar ea îl întrebă tulburată :

— Pentru ce spui așa, o, stăpîne al meu ? Mă găsești urîtă, ori pocită, ori poate că ai o altă pricină de mîhnire ? Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți ! Vorbește și nu-mi ascunde nimic, ya sidi.

Și Maruf, mai scoțînd un oftat, răspunse :

— Toate astea, vezi tu, sînt din vina tatălui tău !

Și ea întrebă :

— Astea, care ? Și ce vină a săvîrșit tatăl meu ?

El spuse :

— Ce ? Păi tu n-ai văzut ce zgîrcit m-am dovedit, de-o zgîrcenie ticăloasă, față de tine și față de hanîmele de la palat ? Of, părintele tău s-a făcut tare vinovat că nu mi-a îngăduit să aștept mai întîi sosirea caravanei mele, pînă să mă însoare ! Că atunci ți-aș fi dăruit niște salbe cu cîte cinci sau șase șiruri de mărgele mari cît ouăle de porumbel, și niște rochii frumoase care nu-și află seamăn pe la fetele de regi, și niște giuvaieruri nu tocmai nevrednice de stepena ta. Pe deasupra, aș fi putut să arăt o mînă nu chiar atît de goală rudelor și musafirilor tăi. Da iacă-tă ! tatăl tău m-a pus la mare încurcătură cu gîndul lui de a face lucrurile prea cu zorul ; și-așa că a săvîrșit față de mine o faptă asemenea cu aceea pe care o săvîrșește cel ce dă foc la o iarbă verde.

Ci fata îi spuse :

— Pe viața ta, nu-ți mai face asemenea griji pentru niște fleacuri, și nu te mai necăji. Mai bine scoală-te, aruncă-ți hainele de pe tine și vino degrabă lîngă mine, să ne bucurăm amîndoi. Și lasă-le-ncolo toate gîndurile alea despre daruri și alte nevoi care nu au nimic cu ce urmează să facem noi în noaptea aceasta. Cît despre caravană și despre bogății, n-am nici habar. Ceea ce îți cer, o, viteazule, este mult mai lesne și mai de zahar ! Cutează, așadar !

Iar Maruf răspunse :

— Haide, dar !

Şi, grăind aşa, se dezbrăcă repede şi dete fuga, ţopăind, înspre domniţa de sub polog. Şi se întinse lîngă copila aceea dulce, gîndind : „Păi eu sînt Maruf, păi chiar eu sînt, cîrpaciul de iminei de odinioară, de pe Uliţa Roşie, din Cairo ! Cine-am fost şi cine sînt ?" Şi, cu asta avu loc dulcea împreunare de braţe tremurătoare şi de mîini vorbitoare. Şi lupta se încinse. Şi Maruf puse mîna pe genunchii fetei şi-i cuprinse, iar fata se şi rîndui numaidecît şi i se ghemui la sîn, cuprinzîndu-l de gît. Şi buza grăia surorii ei pe limba sa ; şi veni şi clipita care îl făcu pe copil să-şi uite şi tatăl, şi mama, şi ursita. Şi se strînseră la piept, în aşa fel încît să-i mărturisească de-a drept mierea toată. Iar Maruf, deodată îndemnă la goană, ca într-o hîrjoană, strigînd cu vorba celor făloşi : „Haide, o, taică de pupăcioşi !" Şi nădi fără de zăbovire ceea ce era de nădire : şi, bucurînd copila, aprinse feştila, şi, cu drag, băgă aţa în ac, şi lăsă acul să lunece lin în focul care troznea din plin, înghinînd toate tereremurile, cumu-i din toate vremurile, pe cînd ochiu-i grăia : „Străluceşte !", iar limba grăia : „Gungureşte !", iar dinţii grăiau : „Muşcă !", iar mîna dreaptă grăia : „Împuşcă !", iar mîna stîngă grăia : „Jefuieşte !", iar buzele grăiau : „Pîrjoleşte ! O, fată mult-minunată, o, mărgăritar în scoică de jar, bucură-te mereu de-atîta plăcere de miere, o, mult-iubito de-ai tăi şi de sufletul meu !" Şi, grăind aşa, mîndra cetate fu spartă în cele patru unghiuri fermecate şi se dezlănţui vie năpraznica bătălie, fără vînătăi, fără boţituri, fără rupturi, pîrîituri şi julituri, fără murmur, fără dureri, fără cusur, fără vătămături, şi totul fu împlinit cu pricepere isteaţă şi într-o goană măreaţă ! Or, mărire Stăpînului făpturilor tuturor, carele a făcut-o pe fată minunată şi coaptă pentru sfînta faptă, şi carele a dăruit tînărului flăcău pentru ceea ce nu e rău voinicia şi bărbăţia zămislirii pe pămînt a neamurilor care se trag din cei care sînt !

Şi-aşa că, într-un sfîrşit, după o noapte întreagă petrecută fericit în desfătări şi-n îmbrăţişări, Maruf se hotărî

liniştit să se scoale spre a se duce la hammam, însoţit de suspinele mulţumite şi de părerile de rău ale copilei vrăjite. Şi, după ce se scăldă frumos şi se îmbrăcă cu un caftan arătos, se duse la divan, şi şezu de-a dreapta strălucitului sultan, socrul său, tatăl soţiei sale, spre a primi temenelile şi urările emirilor şi maimărimilor. Şi, cu de la sine putere, îl chemă pe vizir, vrăşmaşul său, şi îi porunci să împartă caftane falnice la toţi cei de faţă, şi să le facă daruri nemăsurate, atît emirilor, şi soţiilor emirilor, cît şi dregătorilor de la palat şi soţiilor dregătorilor, şi străjerilor, şi soţiilor lor, şi hadîmbilor, mari şi mici, tineri ori bătrîni. Pe deasupra, îl puse să aducă nişte saci cu dinari, şi începu să ia din ei aurul cu pumnul şi să-l împartă pe la toţi cîţi îl doreau. Şi, în felul acesta, toată lumea îl binecuvîntă şi îl îndrăgi şi îi făcu urări de belşug şi de viaţă lungă. Şi se scurseră aşa douăzeci de zile, folosite de Maruf spre a face daruri nemăsurate, ziua, şi spre a se hîrjoni, în voia lui, noaptea, cu domniţa, soţia sa, care se îndrăgostise pătimaş de el.

Or, la capătul celor douăzeci de zile, în răspăsul cărora nu veni nici o ştire despre caravana lui Maruf, risipele şi zmintelile sale fuseseră duse atîta de departe încît într-o dimineaţă visteria fu lefterită pe deplin, iar cînd se deschiseră haznalele cu saci vizirul văzu că erau goale de tot şi că nu se mai afla în ele nimica de scos. Atunci, năucit pînă peste poate, şi plin în sufletul său de mînie înfundată, se duse să se înfăţişeze dinaintea regelui şi îi spuse :

— Depărteze Allah de la noi veştile cele proaste, o, măria-ta ! Ci sînt dator să-ţi spun, ca să nu stîrnesc, prin tăcerea mea, cearta ta îndreptăţită, că vistieria domnească este zviduită cu totul, iar caravana cea minunată a emirului Maruf, ginerele tău, încă nu s-a întors spre a umple la loc sacii cei goi.

Iar regele, la cuvintele acestea, se cam îngrijoră oarecum, şi zise :

— Da, pe Allah ! este adevărat, caravana aceea a cam zăbovit oleacă. Da are să sosească, inșallah !

Iar vizirul zîmbi a rîde și grăi :

— Încarce-te Allah cu milele sale, o, stăpîne al meu, și sporească-ți zilele ! Ci am căzut în cele mai rele belele de cînd cu venirea în țara noastră a emirului Maruf ! Și, în starea de acum a lucrurilor, nu văd nici o poartă de ieșire pentru noi. Căci, pe de-o parte, vistieria este goală, și, pe de alta, fiica ta a ajuns soția acelui venetic, acelui necunoscut ! Ocrotească-ne Allah de cel viclean, de procletul, de bătutul cu pietre ! Starea noastră este o stare tare proastă !

Iar regele, care și începuse să se tulbure și să se îngrijoreze, răspunse :

— Vorbele tale mă sîcîie, și apasă greu pe cugetul meu. În loc să trăncănești așa, ai face mult mai bine să-mi arăți calea de îndreptare a lucrurilor, și mai cu seamă să-mi dovedești că ginerele meu, emirul Maruf, este un mangosit și un mincinos.

Și vizirul răspunse :

— Drept spui, o, măria-ta, și gîndul acesta este un gînd minunat. Trebuie să dovedești, pînă a osîndi. Or, ca să ajungem la adevăr, nu avem pe nimeni care ar putea să ne fie de un ajutor mai prețios decît domnița, fiica ta. Căci nimenea nu este mai aproape de taina unui soț decît soția lui. Trimite, dară, să vină aici, ca să pot s-o iscodesc de după perdeaua care are să ne despartă, și să mă dumiresc astfel în privința care ne frămîntă.

Iar regele răspunse :

— Nu stă nimica împotrivă. Și, pe viața capului meu ! dacă are să ni se dovedească cum că ginerele meu m-a înșelat, am să-l fac să moară de moartea cea mai rea, și am să-l fac să guste sfîrșitul cel mai negru.

Și numaidecît trimise la domniță, să fie rugată a pofti dinaintea lui în sala de taifas. Și porunci să se ridice între

ea și vizir o perdea mare, pe după care domnița șezu jos. Și toate astea fură spuse, ticluite și îndeplinite în răstimpul unei lipse de acasă a lui Maruf.

Și-așa că vizirul, după ce cugetă la întrebările de pus și după ce își chibzui bine socotelile, îi spuse regelui că el e gata. Și, la rîndu-i, domnița, de după perdea, îi spuse tatălui ei :

— Iacătă-mă, o, părintele meu. Ce dorești de la mine ?

El răspunse :

— Să stai de vorbă cu vizirul.

Iar ea îl întrebă atunci pe vizir :

— Ei, tu, vizirule, ce vrei ?

El spuse :

— O, stăpîna mea, trebuie să știi că vistieria domnească este goală de tot, de pe urma cheltuielilor și a risipelor emirului Maruf, soțul tău. Pe deasupra, despre caravana cea uluitoare de care de-atîtea ori ne-a tot pomenit că are să sosească, nu ne-a dat nici o știre despre ea. Încît regele, tatăl tău, îngrijorat de starea lucrurilor, a socotit că numai tu ai putea să ne luminezi în privința aceasta, spunîndu-ne ce crezi despre soțul tău, și ce părere a stîrnit în mintea ta, și ce bănuieli ai simțit față de el, de-a lungul celor douăzeci de nopți pe care le-a petrecut cu tine.

La vorbele vizirului, domnița răspunse de după perdea :

— Coperească-l Allah cu milele sale pe fiul socrului meu, emirul Maruf ! Ce cred eu despre el ? Păi, pe viața mea ! nimic decît de bine. Nu se află pe pămînt miez de zumarica vrednică de asemuit cu a lui, ca dulceață, ca gust și ca desfătare. De cînd sînt soția sa, m-am îngrășat și m-am făcut frumoasă, și toată lumea, minunată de înfățișarea mea voioasă, rostește cînd trec : „Apere-o Allah de deochi, și ferească-o de pizmași și de zavistioși !“ Ah, fiul socrului meu, Maruf, este o alifie de desfătări, el e bucuria mea, iar eu sînt bucuria lui. Allah să ne lase pe unul altuia !

Iar regele, auzind acestea, se întoarse înspre vizirul său, care își lungise nasul, și îi zise :

— Iaca vezi ? Ce ți-am spus eu ? Ginerele meu Maruf este un om minunat, iar ție, pentru prepunerile tale, ți s-ar cuveni să te pun să fii tras în țeapă !

Ci vizirul, întorcîndu-se înspre perdea, întrebă iar :

— Da caravana, o, stăpînă a mea, da caravana care nu mai vine ?

Ea răspunse :

— Și ce mă privește caravana pe mine ? Ori de sosește, ori de nu sosește, oare fericirea mea are să sporească sau are să se micșoreze ?

Și vizirul zise :

— Da cine are să-ți mai dea să mănînci, acuma cînd haznalele vistieriei sînt goale ? Și cine are să mai plătească cheltuielile emirului Maruf ?

Ea răspunse :

— Allah e darnic și nu-i lasă nevoii pe drept-credincioșii săi.

Iar regele îi spuse vizirului :

— Fiică-mea are dreptate. Taci !

Pe urmă îi spuse domniței :

— Încearcă, totuși, o, dulceață a tatălui tău, să afli de la fiul socrului tău, emirul Maruf, cam pe cînd socoate că are să-i ajungă aici caravana. Aș vrea să știu numai spre a ne chivernisi cheltuielile și spre a vedea dacă nu e de trebuință să punem niște biruri noi care să poată coperi golul din haznalele noastre.

Și domnița răspunse :

— Ascult și mă supun ! Copiii datoresc ascultare și cinstire părinților lor. Chiar în seara aceasta am să-l întreb pe emirul Maruf și am să-ți dau de știre despre ceea ce are să-mi spună.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și cincea noapte

Urmă :

Și-așa că, la căderea nopții, cînd domnița, ca de obicei, fu gata să se tolănească lîngă Maruf, iar el se tolăni lîngă ea, îi puse mîna la stinghie spre a-l întreba, și, mai dulce ca mierea, și alintăcioasă, și răsfățată, și drăgăstoasă, și pisicoasă ca toate femeile care au vreun lucru de rîvnit și de dobîndit, îi zise :

— O, lumină a ochilor mei, o, poamă a lăuntrurilor mele, o, sîmbure al inimii mele, și viață și desfăt ale sufletului meu, văpăile dragostei mi-au cuprins pieptul tot. Și sînt gata a-mi jertfi și viața pentru tine, și să împart soarta cu a ta, oricare ar fi ea. Ci, pe viața mea asupra-ți ! să nu ții nimica ascuns față de fata socrului tău. Spune-mi, dar, mă rog ție, spre a o păstra în cea mai adîncă taină a inimii mele, pentru care pricină caravana aceea mare, de care pomenesc mereu tatăl meu și vizirul său, nu a sosit încă ? Iar dacă ai vreun necaz ori vreun rău în privința aceasta, spune-mi mie, cu toată inima, și am să mă străduiesc să găsesc vreo cale de a abate orice supărare de dinaintea liniștii tale.

Și, vorbind așa, îl sărută și îl strînse la pieptul ei, și se topi în brațele lui. Iar Maruf se porni deodată pe un rîs cu hohote, și răspunse :

— O, dulceața mea, pentru ce faci atîtea ocolișuri ca să mă întrebi un lucru atîta de ușor ? Căci eu sînt gata, fără de nici o împotrivire, să-ți povestesc tot adevărul și să nu-ți ascund nimic.

Și tăcu o clipă, spre-a înghiți în sec, apoi urmă :

— Află, într-adevăr, o, dulceața mea, că eu nu sînt nici negustor, nici stăpîn de caravane, nici domn peste vreo avere ori alte asemenea pacoste. Întrucît, în țara

mea, nu eram decît un biet cavaf cîrpaci, însurat cu o ciumă de muiere numită Fattumah Baligă-încinsă, o otravă pe inima mea și o urgie pe ochii mei. Și mi s-a întîmplat cu ea cutare și cutare lucru.

Și începu să-i istorisească domniței toată povestea cu soția lui de la Cairo, și tot ce i s-a mai întîmplat ca urmare a pățaniei cu kenafaua cu miere de albine. Și nu-i ascunse nimic și nu sări peste nici un amănunt din toate cîte i se întîmpiaseră din ceasul acela pînă la prăbușirea în apele mării și la întîlnirea cu prietenul său din copilărie, mărinimosul negustor Ali. Ci nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Cînd auzi povestea acestei istorii a lui Maruf, domnița se porni pe un rîs de se prăbuși pe spate. Iar Maruf începu și el să rîdă la fel, și spuse :

— Toate ursitele de la Allah izvorăsc. Iar tu ai fost scrisă la ursita mea, o, stăpînă a mea.

Iar ea îi spuse :

— Hotărît, o, Maruf, ești mare meșter în coțcării, și nimeni nu-ți poate fi asemuit ca viclenie, ca isteciune, ca gingășie și ca bucurie. Da ce are să spună tatăl meu, și ce are să spună mai cu seamă vizirul său, vrăjmașul tău, dacă au să afle adevărul despre povestea ta și despre născo-cirea cu caravana ? De bună seamă că au să te dea morții ; iar eu, de durere, aș muri alături de tine. Așa că ar fi mai bine, pînă una alta, să fugi de la palat și să te afunzi în vreo țară depărtată, unde să aștepți pînă am să găsesc vreun chip de-a orîndui lucrurile și de a lămuri ceea ce este de nelămurit.

Și adăugă :

— Ia, așadar, acești cincizeci de mii de dinari pe care îi am, sari pe cal și du-te să trăiești în vreun loc ascuns, dîndu-mi de știre despre adăpostul tău, ca să pot, în fiecare zi, să-ți trimit un sol care să-ți dea vești de la mine și care să-mi aducă vești de la tine. Și iacă aceasta este, o,

iubitul meu, cea mai bună hotărîre pe care o avem de luat în această împrejurare.

Iar Maruf răspunse :

— Mă încredinţez ţie, o, stăpîna mea, şi mă pun sub ocrotirea ta.

Iar ea îl sărută şi făcu cu el treaba obişnuită, pînă la nămiez de noapte.

Atunci îi spuse să se scoale, îl îmbrăcă în nişte haine de mamalic, şi îi dete calul cel mai bun din grajdurile tatălui ei. Iar Maruf ieşi din cetate, străvestit în mamalic de-al regelui, şi plecă în calea sa. Şi, deocamdată, iată asta fu cu el. Ci în ceea ce îi priveşte pe domniţă, pe rege, pe vizir şi caravana cea de nevăzut, iacătă.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, regele veni şi şezu în sala de taifasuri, avîndu-l alături pe vizirul său. Şi trimise să fie chemată domniţa, ca să afle de la ea despre cele ce o sfătuiseră să afle. Şi, ca şi în ajun, domniţa veni să stea în dosul perdelei, care o despărţea de bărbaţi, şi întrebă :

— Ce este, o, părinte al meu ?

El întrebă :

— Ei bine, fata mea, ce ai aflat şi ce ai a ne spune ?

Iar ea răspunse :

— Ce am a spune, o, părintele meu ? Uf, Allah să-l bată pe cel viclean, pe izgonitul-cu-pietre ! Şi, totodată, afurisească-i pe clevetitori, şi întuneca-i-ar chipul de catran al vizirului tău, care a vrut să ne împăcureze chipurile. mie şi soţului meu, emirului Maruf !

Şi regele întrebă :

— Da cum aşa ? Şi pentru ce ?

Ea spuse :

— Cum este cu putinţă, pe Allah ! să-i dai crezare omului acesta pizmătareţ, care a pus la cale totul pentru a-l ponegri la cugetul tău pe fiul socrului meu ?

Şi tăcu o clipă, ca sugrumată de năduf, şi adăugă :

— Află, dar, o, părintele meu, că nu se află pe faţa pămîntului un om atît de cinstit, atît de drept şi atît

de carat ca emirul Maruf — coperi-l-ar Allah cu milele sale! Iacătă ce s-a întîmplat, din ceasul cînd ne-am despărţit. La căderea nopţii, în clipa cînd soţul meu mult-iubit a intrat în iatacul meu, iată că hadîmbul pe care îl am în slujba mea ceru să ne vorbească pentru o ştire ce nu îngăduia amînare. Şi fu lăsat să intre; şi ţinea în mînă o scrisoare. Şi ne spuse că scrisoarea aceea tocmai îi fusese înmînată de către zece mamalici străini, bogat îmbrăcaţi, care cereau să vorbească cu stăpînul lor Maruf. Iar soţul meu desfăcu scrisoarea şi o citi; pe urmă mi-o dete mie, şi o citii şi eu. Or, scrisoarea era de la chiar căpetenia acelei caravane pe care voi o aşteptaţi, cu atîta nerăbdare. Şi căpetenia caravanei, care are sub poruncile lui, pentru a însoţi alaiul, cinci sute de mamalici tineri, asemenea cu cei zece care aşteptau la poartă, arăta, în scrisoarea aceea, că, pe cînd drumeţeau, avuseseră o întîlnire păcătoasă cu un buluc de beduini hoţi, prădători la drumul mare, care vruseseră să le taie calea. De-aci, întîia pricină a zăbovirii caravanei. Şi mai arăta că, după ce biruise bulucul acela, fuseseră loviţi, noaptea, la cîteva zile mai tîrziu, de altă ceată de beduini, mult mai mare şi mai bine înarmată. Şi urmase o luptă sîngeroasă în care, din păcate, caravana pierduse cincizeci de mamalici, ucişi, două sute de cămile şi patru sute de boccealîcuri cu mărfuri scumpe. La acea ştire neplăcută, soţul meu, departe de a se lăsa tulburat, rupse scrisoarea, zîmbind, fără ca baremi să mai ceară vreo lămurire de la cei zece robi care aşteptau la poartă, şi îmi spuse: „Ce sînt acele patru sute de agarlîcuri şi acele două sute de cămile pierdute? De-abia dacă înseamnă o pierdere de nouă sute de mii de dinari de aur. Chiar că nu se cade să mai vorbim de ele, şi mai ales să-ţi faci tu vreo grijă, dulceaţa mea. Singura supărare care se trage de-aci pentru noi este că sînt nevoit să lipsesc vreo cîteva zile, spre a mă duce să zoresc sosirea caravanei". Şi se sculă, rîzînd, şi

mă strînse la pieptul său, și își luă rămas-bun de la mine, pe cînd eu vărsam lacrimile despărțirii. Și coborî, sfătuindu-mă iar să-mi liniștesc inima și să-mi înseninez ochii. Iar eu, văzînd cum se duce sîmburele inimii mele, mă plecai pe fereastra care dă înspre curte, și îl văzui pe mult-dragul meu cum sta de vorbă cu cei zece tineri mamalici, frumoși ca niște lune, care aduseseră scrisoarea. Și sări pe calul său, și ieși în fruntea lor din palat, spre a se duce să grăbească sosirea caravanei.

Și, vorbind astfel, tînăra domniță își trase cu zgomot nasul, cum face cineva care ar fi plîns din pricina despărțirii, și adăugă cu un glas dintr-odată supărat :

— Ei, tată, ce s-ar fi întîmplat, ia spune-mi, dacă aș fi făcut necuviința de a-i vorbi soțului meu, așa cum mă povățuisei tu să fac, stîrnit cum ai fost de vizirul tău de păcură ? Da, ce s-ar fi întîmplat ? Soțul meu m-ar fi măsurat de aci încolo cu ochiul silei, și al neîncrederii, și nu m-ar mai fi iubit, ba chiar m-ar fi urît, și pe bună dreptate, într-adevăr ! Și toate astea din pricina prepunerilor mișele și a bănuielilor ponegritoare ale vizirului tău, barba aceea a prăpădului !

Și, vorbind astfel, domnița se ridică, în dosul perdelei, și plecă, făcînd zarvă mare și vădindu-și supărarea. Iar regele se întoarse înspre vizirul său și țipă :

— A, pui de cățea, vezi ce pățim din pricina ta ? Pe Allah ! nu știu ce mă mai ține să nu-ți petrec lungimea prin lățime. Da mai dă tu sfat încă o dată să se arunce îndoiala asupra ginerelui meu Maruf, și-ai să vezi ce te așteaptă !

Și îi aruncă o privire poncișă, și puse capăt divanului. Și-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl privește pe Maruf, iacătă.

După ce ieși din cetatea Kaiitanului, care era cetatea de scaun a regelui, tatăl domniței, și după ce călători prin

cîmpurile pustii vreme de cîteva ceasuri, începu să simtă că o osteneală grea îl desela, dat fiind că el nu era deprins să călărească pe cai regeşti, şi că meseria lui de cavaf nu-l menise nicidecum să fie într-o zi călăreţul cel fălos care era acum. Şi, pe deasupra, nu mai contenea să fie îngrijat de urmările poveştii lui ; şi începea să-i pară amarnic de rău că îi istorisise domniţei adevărul. Şi îşi zicea : „Iacătă că acuma ai ajuns să rătăceşti pe drumuri, *în loc* să te desfeţi în braţele soţiei tale celei ca untul, care cu alinturile ei te făcuse s-o uiţi pe afurisita de Balega-încinsă din Cairo".

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii nălţînd şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaizeci şi şasea noapte

Urmă :

Şi, gîndindu-se la toţi îndrăgostiţii din alte vremi, cărora despărţirea le arsese inimile, îl prinse mila de starea lui şi începu să plîngă cu lacrimi de foc, rostind stihuri deznădăjduite despre despărţire. Şi, gemînd aşa şi vărsîndu-şi durerea de îndrăgostit în ofurile stihurilor asemănătoare cu jalea lui, ajunse, după răsăritul soarelui, lîngă un sătuc. Şi zări într-un cîmp un felah care ara cu un plug la care erau înjugaţi doi boi. Şi cum, în graba lui de a fugi din palat şi din cetate, uitase să-şi ia merinde pentru la drum, îl chinuiau şi foamea şi setea ; şi se duse la felahul acela, şi îi dete bineţe, grăind :

— Salamalekul fie asupra-ţi, o, şeicule !

Iar felahul îi răspunse la bineţe, rostind :

— Și asupra-ți salamalekul, mila și binecuvîntările lui Allah ! Tu, fără de îndoială, o, stăpîne al meu, ești un mamalic dintre mamalicii sultanului !

Iar Maruf răspunse :

— Da.

Iar felahul zise :

— Fii binevenit, o, chip de lapte, și fă-mi cinstea de a descăleca lîngă mine și de a primi să-mi fii oaspe.

Iar Maruf, care văzu îndată că avea de a face cu un om darnic, repezi o aruncătură de ochi înspre amărîta de așezare din preajmă și luă seama că nu cuprindea nimic cu ceea ce și-ar fi putut cineva stîmpăra foamea ori setea.

Și îi spuse felahului :

— O, fratele meu, nu văd nimic la casa ta ce-ai putea să-i dai unui oaspete flămînd ca mine. Cum ai să faci, așadar, dacă aș primi poftirea ta ?

Și felahul răspunse :

— Binele lui Allah nu ne lipsește ; se găsește din plin. Dă-te numai jos de pe cal, o, stăpîne al meu, și lasă-mă să te îngrijesc și să te ospetesc în numele lui Allah. Satul este colea aproape, iar eu am să dau o fugă repede, cu toată iuțeala picioarelor mele, și am să-ți aduc de acolo ceea ce îți trebuie spre a-ți potoli foamea și a te sinoți mulțumit. Și nu am să preget nici să-ți aduc niște nutreț și niște grăunțe pentru hrana calului tău.

Iar Maruf, cuprins de gînduri cinstite și nevroind să-i stînjenească pe omul acela sărac și să-l smulgă de la munca lui, îi răspunse :

— Păi, dacă satul este colea aproape, o, fratele meu, mult mai iute aș da eu o fugă călare pînă acolo, și aș cumpăra din suk tot ce trebuie, pentru mine și pentru calul meu.

Ci felahul, care nu se putea îndura, în bunătatea lui înnăscută, să lase să plece așa, fără a-i da găzduire, un străin de pe drumurile lui Allah, i-o întoarse :

— Despre ce suk vorbeşti, o, stăpîne al meu ? Ori un pîrlit de sătuc ca al nostru, unde casele sînt zidite din balegă de vacă, are vreun suk ori fie ce-o fi care, mai de aproape ori mai de departe, să semene cu un suk ? Noi nu avem nici un soi de daraveli de vînzare ori de cumpărare ; şi fiecare trăieşte din puţinul pe care îl are. Mă rog, aşadar, ţie, pe Allah şi pe Prorocul cel binecuvîntat, să descaleci colea, spre a mă îndatora şi spre a face o bucurie cugetului şi inimii mele. Şi mă duc repede în sat şi mă întorc şi mai repede.

Atunci Maruf, văzînd că nu poate să nu primească poftirea acelui felah sărac fără a-l mîhni şi a-l îndurera, se dete jos de pe cal şi se duse să şadă la intrarea în bordeiul de balegă uscată, pe cînd felahul, numaidecît, slobozindu-şi picioarele în vînt spre sat, nu zăbovi a pieri în depărtare.

Şi, aşteptîndu-l să se întoarcă cu merindea, Maruf începu să cugete şi să-şi spună : „Iacătă-mă că sînt pricină de griji şi de necazuri pentru sărmanul acesta, cu care mă asemuiam atîta de mult pe vremea cînd nu eram decît un amărît de cavaf cîrpaci ! Ci, pe Allah ! am să îndrept, pe cît îmi stă în putinţă, paguba pe care i-o pricinuiesc lăsîndu-l să-şi părăsească aşa munca. Şi, dintru-întîi, am să mă străduiesc, pe ogor, să ar în locul lui şi să-l ajut să-şi dobîndească îndărăt în felul acesta vremea pe care o iroseşte pentru mine."

Şi se sculă, pe clipă pe dată, şi îmbrăcat în hainele lui daurite de mamalic împărătesc, puse mîna pe plug şi îndemnă perechea de boi, de-a lungul brazdei începute. Da nici nu apucase bine să facă boii să meargă cîţiva paşi, că rîmocul plugului se şi opri deodată, cu un scrîşnet ciudat, înţepenit în ceva ce îi sta în cale ; şi boii, opinţiţi în jug, se poticniră pe picioarele lor de dinainte. Iar Maruf, dîndu-le gură, îndemnă vitele să se ridice, şi le biciui aprig, ca să biruie împotrivirea. Ci, cu toată opintirea amarnică pe care boii o încercară, plugul nu se clinti

nici cît de-un deget, și rămase pironit în glie ca întru așteptarea zilei judecății ce va să vie.

Atunci Maruf se hotărî să cerceteze cam ce treabă putea să fie. Și, după ce dete pămîntul la o parte, văzu că brăzdarul plugului se înfipsese cu vîrful într-o toartă strașnică de aramă roșie înțepenită într-o lespede de marmură, aproape de fața arăturii.

Și îl împinse ispita să se apuce să încerce a mișca și a ridica lespedea aceea de marmură. Și, după cîteva încercări, izbuti pînă la urmă s-o clintească și s-o facă să alunece într-o parte. Și zări, sub ea, o scară ce ducea, pe niște trepte de marmură, într-o hrubă de sub pămînt, pătrată și mare cît un hammam. Și Maruf, rostind *bismillahul*, coborî în hruba aceea, și văzu că era alcătuită din patru săli în șir. Și cea dintîi dintre săli era plină cu galbeni, de la podea pînă sus la tavan ; iar cea de a doua era plină cu mărgăritare, cu smaralde și cu mărgeanuri roșii, tot așa, de la podea pînă la tavan ; iar cea de a treia, cu balașuri, rubine, peruzele, olmazuri și nestemate de toate culorile ; da cea de a patra, care era cea mai largă și cea mai bine întocmită, nu cuprindea nimic altceva decît un pilastru din lemn de abanos pe care sta un sipețel mititel de cleștar, nu mai mare decît o lămîie.

Și Maruf se minună cu mare mirare de cele ce vedea, și se bucură de comoara aceea. Da ceea ce îl ispitea cel mai mult era sipețelul cel mărunțel de cleștar, singurul lucru ce se vedea în acea a patra sală, atîta de mare, de sub pămînt. Încît, neputînd să-și înfrîne îndemnurile sufletului, întinse mîna înspre flecușteț ul acela, care îi atrăgea privirile nemăsurat mai mult decît toate minunățiile din comoară ; și, apucîndu-l, îl deschise. Și găsi în el un inel de aur, împodobit cu o boabă de cornalină, pe care erau săpate, cu niște slove pînă peste poate de gingașe și semănînd cu piciorușele de furnică, niște scrieri talismanice. Și Maruf, cu o mișcare firească, își petrecu inelul pe deget, și îl potrivi frecîndu-l.

Și pe dată ieși un glas puternic din nestemata inelului, care grăi :

— La poruncile tale ! la poruncile tale ! Spune ! Vrei să dărîm ori să zidesc, să omor niscaiva regi și niscaiva regine, ori să ți-i aduc aici ? Să fac să răsară din pămînt o cetate întreagă, ori să nimicesc o țară toată ? Să acopăr cu flori un meleag, ori să-l pustiesc ? Să șterg de pe fața lumii un munte, ori să sec o mare ? Spune, dorește, poruncește ! Da fie-ți milă, nu mă freca atîta de amarnic, o, stăpîne al meu ! Sînt robul tău, din vroia Stăpînului ginnilor, izvoditorul zilei și al nopții !

Și Maruf, care dintru-ntîi nu-și dedese bine seama de unde ieșea glasul, luă aminte pînă la urmă că ieșea din chiar bobița de pe inelul pe care și-l pusese pe deget, și spuse celui ce se afla în cornalină :

— O, făptură a Stăpînului meu, cine ești ?

Iar glasul din cornalină răspunse :

— Sînt ginnul Părintele Norocului, robul inelului acestuia. Și împlinesc fără cîrtire poruncile oricui va fi ajuns stăpîn pe inel. Și nimic nu îmi este cu neputință, întrucît sînt baș-căpetenie peste șaptezeci și două de seminții de ginni, de efriți, de șeitani, de auni și de marezi. Și fiecare seminție este alcătuită din douăsprezece mii de voinici năpraznici, mai tari ca elefanții și mai sprinteni ca argintul cel viu. Ci, precum ți-am spus, o, stăpîne al meu, sînt, la rîndu-mi, supus al acestui inel ; și, oricît de mare ar fi puterea mea, ascult de cine stăpînește inelul, ca un copil de mama lui. Da îngăduie-mi să te vestesc că dacă, din nenorocire, ai să freci de două ori la rînd nestemata, în loc de o dată, ai să mă faci să mă mistui în pojarul numelor cumplite care sînt săpate pe inel. Și ai să ne pierzi pe totdeauna, și pe mine și pe el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă : .

Și Maruf, auzind acestea, îi răspunse efritului din cornalină :

— O, strălucitule și preaputernicule Taică al Norocului, să știi că mi-am țintuit vorbele tale în locul cel mai temeinic al ținerii mele de minte. Ci, pentru început, poți tu să-mi spui cine te-a închis în cornalină, și cine te-a supus puterii stăpînului inelului ?

Iar ginnul răpunse din lăuntrul nestematei :

— Află, ya sidi, că locul unde ne aflăm este vistieria cea din străvechime a lui Ședad, fiul lui Aad, ziditorul cetății celei vestite, acuma în năruire, Irem-cea-cu-Pilaștri. Or eu, pe vremea vieții lui, eram rob la regele Ședad. Iar tu ești stăpîn chiar pe inelul său, pe care l-ai găsit în cleștarul în care fusese închis pe vremuri !

Și cîrpaciul de încălțări de altădată de pe Ulița Roșie din Cairo, ajuns acuma, datorită stăpînirii acelui inel, moștenitorul drept al neamului lui Nemrod și al acelui viteaz și falnic Ședad, care trăise vîrsta a șapte vulturi, vroi să încerce, fără de zăbavă, puterile vrăjite închise în nestemată. Și îi spuse celui din cornalină :

— O, rob al inelului, ai putea tu să faci să iese din sălile acestea de sub pămînt și să duci deasupra, la lumină, comoara închisă aici ?

Și glasul Părintelui Norocului răspunse :

— Păi fără de îndoială ! iar lucrul acesta îmi este chiar cel mai ușor !

Și Maruf îi zise :

— Dacă-i așa, îți cer să dai zor a scoate toate bogățiile și minunățiile cîte sînt aci, fără a lăsa nimic celor ce ar putea să mai vină după mine, nici măcar urma.

Și glasul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Pe urmă strigă :

— Hei, băieți !

Și pe dată Maruf văzu cum se ivesc dinainte-i douăsprezece băieți de o frumusețe mare, purtînd pe capete niște coșuri nemăsurate. Și, după ce sărutară pămîntul dinaintea lui Maruf fermecat, se ridicară iar și, într-o clipire de ochi, duseră afară, în cîteva poveri, toate comorile cuprinse în cele trei săli de sub pămînt. Și, după ce își isprăviră treaba, veniră iar să-și aștearnă temenelile la picioarele lui Maruf, tot mai vrăjit, și pieriră precum se iviseră.

Maruf atunci, pînă peste poate de mulțumit, se întoarse înspre cel ce sălășluia în cornalină și îi spuse :

— Este desăvîrșit. Ci aș vrea acuma niște lăzi, niște catîri cu catîrgii lor, și niște cămile cu cămilarii lor, pentru a duce aceste comori în orașul Kaiitan, cetatea de scaun a împărăției Sohatan.

Și robul cel închis în nestemată răspunse :

— La poruncile tale ! nimic nu este mai lesne de rostuit.

Și dete un strigăt mare și, tot atunci, catîri și catîrgii, cămile și cămilari, lăzi și coșuri, și mamalici îmbrăcați falnic, frumoși ca niște lune, se iviră dinaintea lui Maruf, cîte șase sute din fiecare soi. Și, într-un răspăs mai scurt decît ți-ar trebui ca să închizi un ochi și să-l deschizi iar, încărcară pe vite lăzile și coșurile, umplute mai întîi cu aur și cu giuvaieruri, și se rînduiră în șir frumos. Iar tinerii mamalici săriră pe caii lor cei mîndri și împresurară, înșiruiți din loc în loc, caravana.

Iar cavaful de odinioară îi spuse atunci slujitorului inelului :

— O, Taică al Norocului, doresc de la tine acuma o mie de alte vite, încărcate cu mătăsuri și cu atlazuri

aurite, și cu alte mărfuri scumpe de la Siria, de la Egipt, de la Grecia, de la Persia, de la Ind și de la Chitai.

Iar ginnul răspunse cu ascultare și cu supunere. Și pe dată cele o mie de cămile și de catîri, încărcate cu lucrurile pomenite, se iviră dinaintea lui Maruf, și se duseră să se rînduiască singure, în șir frumos, la urma alaiului, străjuite, ca și suratele lor, de alți mamalici tineri, îmbrăcați falnic, și călări ca și frații lor. Iar Maruf fu mulțumit și îi spuse celui ce sălășluia în inel :

— Acuma, pînă a pleca, vreau să mănînc. Ridică-mi, dar, un cort de mătasă, și adu-mi niște tăvi cu mîncăruri bune și cu băuturi reci.

Și totul fu îndeplinit pe loc.

Iar Maruf intră în cort și șezu dinaintea tăvilor, chiar în clipita cînd felahul cel bun se întorcea din cătun. Și, bietul de el, venea aducînd pe cap un blid plin cu linte prăjită în ulei, sub brațul stîng niște pîine neagră și niște ceapă, iar sub brațul drept o traistă plină cu ovăz pentru cal. Și văzu, dinaintea casei sale, caravana cea vrăjită, și cortul de mătase în care ședea Maruf înconjurat de robii zoriți care îl slujeau, pe cînd alți robi stăteau în spatele lui, cu brațele încrucișate pe piept. Și rămase tulburat pînă peste poate, și gîndi : „De bună seamă că sultanul, care l-o fi trimis înaintea sa pe mamelucul cel dintîi pe care l-am văzut, a sosit aici în lipsa mea ! Ce păcat că nu m-am gîndit să tai cele două găini ale mele și să i le fi gătit cu unt de vacă !“ Și se hotărî pe dată să facă așa, măcar că zăbovise, și se repezi după cele două găini să le taie și să le dea sultanului, fripte în unt de vacă, numaidecît.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Da Maruf îl zări și îl strigă. Și-le spuse totodată robilor care îl slujeau :

— Aduceți-l la mine !

Iar ei deteră fuga după el și îl aduseră pe sus în cort, cu blidul lui cu linte, cu cepele, cu pîine cea neagră și cu traista lui cu ovăz. Și Maruf se ridică în cinstea lui, îl îmbrățișă și îi zise :

— Ce aduci acolo, o, fratele meu întru sărăcie ?

Și felahul cel sărac se minună cu mare mirare că i se vorbește cu atîta dragoste de către un om cu atîta greutate, și că îl aude grăind cu glasul acela și că îi spune „frate întru sărăcie". Și își zise : „Dacă acesta este un sărăcan, atunci eu ce mai sînt ?" Și îi răspunse :

— Îți aduc merindea ospeției, o, stăpîne al meu, și tainul calului tău. Ci mă rog ție să ierți neștiința mea. Căci, de-aș fi știut că ești sultanul, nu aș fi șovăit să jertfesc în cinstea ta cele două găini pe care le am, și să ți le frig în unt de vacă. Ci sărăcia îl face pe om orb și îl văduvește de toată isteciunea.

Și lăsă capu-n jos, peste măsură de rușinat și de fisticit. Iar Maruf, la vorbele sale, aducîndu-și aminte de starea lui de odinioară, de pe cînd trăia într-o ticăloșie asemenea, ori chiar și mai rea ca a felahului acela sărman, începu să plîngă. Și lacrimile-i curgeau șuvoi printre firele bărbii, și cădeau în farfurie. Și îi spuse felahului :

— O, fratele meu, liniștește-ți inima. Eu nu sînt nicidecum sultanul, ci numai ginerele lui. Și, în urma unor încurcături pe care le-am avut între noi, am plecat de la palat. Ci îmi trimite acuma toți robii aceștia și toate aceste daruri, spre a-mi dovedi că vrea să se împace cu mine. Cît despre tine, fratele meu, care ai vrut să mă omenești fără

a ști cine sînt, cu atîta bunătate, află că nu ai semănat într-un pămînt uscat.

Și îl sili pe felah să șadă de-a dreapta lui, și îi spuse :

— În ciuda tuturor bunătăților pe care le vezi în farfuriile acestea, mă jur pe Allah că nu vreau să mănînc decît din blidul tău de linte, și că nu am să mă ating de nimic altceva decît de pîinea aceasta și de cepele acestea.

Și le porunci robilor să dea mîncărurile cele scumpe felahului ; și, la rîndu-i, nu mîncă decît lintea din blid, pîinea cea neagră și cepele. Și se lumină și se bucură privind uimirea bietului felah la vederea atîtor bunătăți a căror mireasmă sătura mințile, și a atîtor bucate care vrăjeau privirile.

Și, după ce isprăvi de mîncat, mulțumi Atoatedătătorului pentru binefacerile sale ; iar Maruf se ridică și, luîndu-l pe felah de mînă, îl duse afară din cort, înspre caravană. Și îl sili să-și aleagă, din fiecare soi de marfă și de agarlîc, cîte o pereche de cămile și cîte o pereche de catîri. Pe urmă îi spuse :

— Astea intră în stăpînirea ta, o, fratele meu. Și îți mai las, pe deasupra, și cortul acesta, cu tot ce se află în el.

Și, fără a vroi să-i asculte nici împotrivirile, nici mărturiile de mulțumire, își luă rămas-bun de la el, sărutîndu-l încă o dată, încălecă pe cal, trecu în fruntea caravanei și, trimițînd înainte-i la cetate un sol mai iute ca fulgerul, însărcinat să-i ducă veste regelui despre sosirea sa, porni la drum.

Or, solul lui Maruf ajunse la sarai în clipita cînd vizirul tocmai îi spunea regelui :

— Scutură-te de greșala ta, o, stăpîne al meu, și nu da crezămînt spuselor domniței, fiica ta, despre plecarea soțului ei. Întrucît, pe viața capului tău ! emirul Maruf a plecat de aici ca fugar, de frica dreptei tale mînii, și nicidecum spre a se duce să zorească sosirea unei caravane

care nu se află. Pe sfintele zile ale vieții tale, omul acela nu este decît un mincinos, un viclean și un pezevenghi !

Și cînd regele, pe jumătate încredințat de vorbele vizirului, taman deschidea gura spre a da răspunsul cuvenit, solul intră și, după ce se temeni, îi vesti sosirea lui Maruf, spunînd :

— O, regele al vremilor, vin la tine ca vestitor. Și îți aduc vestea cea bună a sosirii, pe urma mea, a stăpînului meu, emirul preaputernic și multdarnic, viteazul fără de seamăn, Maruf, ginerele tău. Care este în fruntea unei caravane ce n-a putut să meargă la fel de iute ca mine, din pricina averilor grele cu care e încărcată.

Și, grăind așa, mamelucul cel tînăr sărută iar pămîntul dintre mîinile regelui, și plecă precum venise.

Atunci regele, peste măsură de fericit, dă mînios pe vizirul său, se întoarse înspre el și-i zise :

— Cătrăni-ți-ar Allah obrazul și făcea-ți-l-ar tot atîta de întunecat pe cît ți-e și mintea ! Și bătu-ți-ar barba ceea, o, vicleanule, și încredința-te-ar de minciună și de vicleșug, așa cum ai să fii încredințat într-un sfîrșit de strălucirea și de puternicia ginerelui meu cel iubit !

Și vizirul, încremenit și vîntuit de orice cuget, se aruncă la picioarele stăpînului său, fără a mai avea puterea să răspundă baremi o vorbă. Iar sultanul îl lăsă așa, și ieși să dea poruncă să se împodobească și să se gătească toată cetatea, și să se orînduiască totul spre a ieși, cu mare saltanat, înaintea ginerelui său.

După care, se duse la iatacul copilei sale, și îi împărtăși vestea cea fericită. Și domnița, cînd îl auzi pe tatăl său că vorbește despre venirea soțului ei în fruntea unei caravane pe care gîndea că ea însăși a născocit-o bucată cu bucată, rămase pînă peste poate de uluită și de minunată. Și nu mai știu ce să creadă, ce să spună ori ce să răspundă ; și se întreba dacă nu cumva soțul ei își bate joc încă o dată de sultan, ori dacă nu cumva a vroit, în noaptea cînd îi istorisise povestea sa, să-și rîdă de ea, ori poate

că numai s-o pună la încercare, ca să vadă dacă ea are o dragoste adevărată față de el. Și, orice-ar fi fost, gîndi că mai degrabă să păstreze numai pentru ea îndoielile și nedumeririle, așteptînd să vadă cum stă treaba. Și se mărgini să-i arate părintelui ei un chip înflorit de mulțumire. Iar regele ieși de la ea și trecu în fruntea alaiului care porni în calea lui Maruf.

Da cel care fu cel mai uluit dintre toți, și cel mai năucit, fu, fără de tăgadă, strălucitul negustor Ali, tovarășul de copilărie al lui Maruf, care știa, mai bine decît oricine, ce temei aveau bogățiile lui Maruf, încît, cînd văzu împodobeala cetății, și pregătirile de sărbătoare, și alaiul domnesc care ieșea din cetate, îi opri pe trecători ca să-i întrebe despre pricina acelei frămîntări. Iar ei îi răspunseră :

— Ce, nu știi ? Păi ginerele regelui, emirul Maruf, se întoarce în fruntea unei caravane falnice !

Iar prietenul lui Maruf își plesni mîinile una de alta și își zise : „Cam ce-o mai fi și cu pehlivănia aceasta nouă a cavafului ? Pe Allah ! au de cînd munca de cîrpaci de pingele o fi putut să-l ridice pe prietenul meu Maruf stăpîn și căpetenie de caravane ? Da mare e Allah...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și noua noapte

Urmă :

...Da mare e Allah ! Și mîntuiască-i el cinstea, și ferească-l de rușinea obștească !“ Și rămase acolo, așteptînd, ca și ceilalți, sosirea caravanei.

Şi în curînd alaiul îşi făcu intrarea în cetate. Şi Maruf călărea în frunte, mai strălucitor de o mie de ori decît regele, şi măreţ, şi falnic, de să facă să pleznească ficrea în porcii-de-cîine. Iar în urma lui venea caravana cea nesfîrşită, străjuită de mamalicii cei mîndri, îmbrăcaţi în atlazuri minunate. Şi toate astea erau atîta de frumoase şi de uluitoare, că nimeni nu-şi amintea să mai fi văzut ori să mai fi auzit pomenindu-se despre ceva asemenea. Iar negustorul Ali îl văzu şi el pe Maruf în starea aceea nemaipomenită, şi îşi zise : „Iaca na ! Pe semne că a pus ceva la cale cu domniţa, soţia sa, ca să-şi rîdă de rege." Şi se apropie de Maruf, şi izbuti să ajungă lîngă el, prin toată vîlva care îl împresura, şi îi spuse, da în aşa chip încît să nu fie auzit decît numai de el :

— Fii binevenit, o, şeicule al puşlamalelor norocite, şi cel mai iscusit dintre pezevenghi ! Ce vrea să zică toate astea ? Ci, pe Allah, ţi se şi cuvin toate hatîrurile şi tot huzurul la care ai ajuns, o, prietene al meu. Hai, fii fericit şi veseleşte-te ! Iar Allah să-ţi sporească pişicherlîcurile şi pungăşiile !

Şi Maruf începu să rîdă de vorbele prietenului său, şi îşi dete întîlnire cu el pe-a doua zi.

Şi, cu asta, Maruf ajunse la palat, alături de rege, şi se sui să şadă, în slava lui, pe un jeţ domnesc aşezat în sala cea mare de primire. Şi porunci să se înceapă cu ducerea în vistieria regelui a lăzilor umplute cu aur, cu giuvaieruri, cu mărgăritare şi cu nestemate, să se umple cu acele minunăţii toţi sacii din haznale, şi să i se aducă apoi tot ce mai rămăsese, adică boccealîcurile cu atlazurile cele scumpe şi cu mătăsăria. Şi i se îndepliniră întocmai poruncile. Şi puse să se desfacă în faţa lui lăzile şi boccealîcurile, una cîte una, şi începu să împartă, cu mîinile amîndouă, mai-marilor de la saraiul împărătesc şi soţiilor lor, atlazurile cele minunate, mărgăritare şi nestemate, şi să facă daruri mari mădularelor divanului împărătesc, negustorilor pe care îi cunoştea, săracilor şi prostimii. Şi,

în pofida mustrărilor regelui, care vedea lucrurile acelea scumpe cum pier ca apa prin ciur, Maruf nu se ridică pînă ce nu împărți tot agarîcul caravanei. Căci darul cel mai mic pe care îl dăruia era un pumn sau doi de aur, de smaralde, de mărgăritare ori de rubine. Și le zvîrlea cu amîndouă mîinile, pe cînd regele suferea amarnic și se strîmba de durere, strigînd de fiecare dată :

— Destul, o, fiul meu, destul ! Nu are să ne mai rămînă nimic.

Da Maruf, zîmbind, răspundea de fiecare dată :

— Pe viața ta ! să nu-ți faci frică de una ca asta. Căci ceea ce am eu este de neisprăvit.

Estimp, vizirul veni să-l vestească pe rege că haznalele din vistierie erau pline cu vîrf acuma, și că nu se mai putea pune nimic în ele. Și regele îi spuse :

— Bine. Caută altă sală, și umple-o ca și pe cealaltă !

Iar Maruf, fără să se uite la el, îi zise :

— Poți !

Și adăugă :

— Și ai să umpli și-a treia sală, apoi pe-a patra. Și, dacă regele nu se împotrivește, aș putea să umplu la fel toate sălile palatului cu asemenea lucruri care, pentru mine, nu au nici un preț.

Iar regele nu mai știa dacă toate astea se petreceau în vis ori aievea. Și era uluit pînă peste marginile uluirii. Iar vizirul ieși spre a se duce să mai umplă alte vreo două-trei săli cu bogățiile aduse de Maruf.

Iar Maruf, de îndată ce aceste toate se sfîrșiră, și după ce dovedi astfel că îndeplinise tot ceea ce făgăduise, ba chiar cu asupra de măsură, dete zor să pună capăt divanului de filotimie, și să se ducă la tînăra lui soție. Iar domnița, de cum îl văzu, veni la el, cu ochii plini de bucurie, și îi sărută mîna, și îi zise :

— Fără de îndoială, o, fiu al socrului meu, ai vrut să te veselești pe seama mea și să-ți rîzi de mine, ori poate ca să-mi pui dragostea la încercare, istorisindu-mi

povestea despre sărăcia ta de altădată și despre necazurile tale cu soția ta, afurisita de Fattumah Baligă-încinsă. Da mulțumesc lui Allah că nu m-a lăsat să mă port față de tine, o, stăpîne al meu, altminteri de cum am făcut.

Și Maruf o sărută, îi dete răspunsul de cuviință, și îi dărui o haină fără de asemuire, și o salbă închisă cu zece șiruri de cîte patruzeci de mărgăritare fără pereche, mari cît ouăle de porumbel, și niște brățări și niște lănțuguri făurite de vrăjitori. Și domnița, văzînd toate acele lucruri frumoase, simți o plăcere mare și strigă :

— Hotărît ! am să păstrez rochia aceasta frumoasă și podoabele acestea numai pentru zilele de sărbătoare.

Iar Maruf zîmbi și îi spuse :

— O, dulceața mea, nu te îngrija de asta ! În fiece zi am să-ți dăruiesc alte rochii și alte podoabe, cîtă vreme dulapurile tale n-au să dea pe dinafară și cîtă vreme lăzile tale nu vor fi pline pînă-n buză.

Și, cu asta, făcură treaba lor, obișnuită, pînă dimineața.

Or, încă nici nu ieșiseră de sub polog, cînd auziră glasul regelui care cerea să intre. Și Maruf se repezi să-i deschidă, și îl văzu tulburat și galben la față și speriat la chip. Și îl pofti cu grijă să intre, și să șadă pe divan ; și domnița se sculă, cu totul tulburată de acea sosire neașteptată și de înfățișarea părintelui ei, și dete zor să-l stropească cu apă de trandafiri spre a-i potoli starea și a-l face să-și capete iar darul vorbirii. Și cînd el, într-un sfîrșit, putu să grăiască, îi spuse lui Maruf :

— O, fiul meu, sînt, ah, aducător de știri rele ! dă se cade să ți le spun, ca să fii prevestit de năpasta care te paște. Uf, se cade ori nu se cade ?

Și Maruf răspunse :

— Se cade, de bună seamă !

Și regele spuse :

— Eh, află, o, copile al meu, că slugile mele și străjerii mei, pînă peste poate de uluiți, au venit să-mi dea de veste, acum o clipă, că cei două mii de mamalici ai

tăi, chervanagiii, cămilarii și catîrgiii au pierit în noaptea aceasta, fără ca să știe cineva pe ce cale au plecat, și fără să lase nici cea mai mică urmă de drumul lor. O pasăre care își ia zborul de pe o creangă lasă o urmă mai mult decît n-a lăsat toată chervanaua aceea pe drumurile noastre. Or, cum pierderea aceasta este o pierdere fără de leac pentru tine, am fost atîta de năucit că și-acuma sînt tot buimăcit.

Iar Maruf, auzind vorbele regelui, începu să rîdă și răspunse :

— O, socrule, liniștește-ți cugetul. Căci pierderea sau pieirea chervanagiilor mei și a vitelor mele nu are mai multă însemnătate pentru mine decît pierderea unui strop de apă din mare. Întrucît, astăzi, ca și mîine, și ca și poimîine, și ca și în celelalte zile, voi putea, numai dorindu-mi, să am mai mulți chervanagii și mai multe vite de povară, cu încărcătura lor cu tot, cît nici n-ar putea să încapă în toată cetatea Khaiitanului. Poți, dar, să-ți liniștești sufletul, să te înseninezi la față, și să ne lași acuma să ne sculăm ca să ne ducem la hammamul de dimineață.

Și regele, mai năucit decît fusese el vreodată, ieși de la Maruf și se duse să-și cheme vizirul și să-i povestească tot ce se petrecuse și să-i spună :

— Ei, de data aceasta pricepi ceva despre puterea de nepriceput a ginerelui meu ?

Iar vizirul, care nu uitase umilirile îndurate de cînd Maruf se ivise în calea lui, își zise : „Iacătă prilejul de a mă răzbuna pe blestematul acela !“ Și îi spuse regelui, cu un glas supus :

— O, rege al vremilor, sfatul meu nu poate să fie de nici o luminare. Da, întrucît mi-l ceri, nu voi spune decît că singura cale pentru tine de a ști întru cît să te întemeiezi pe puternicia cea tainică a ginerelui tău, emirul Maruf, este de a te aduna cu el la un pahar și de a-l îmbăta. Și cînd aburul băuturii are să-i facă mințile să

dănțuiască, tu să-l iscodești cu iscusință despre averea lui ; iar el are să-ți răspundă, de bună seamă, fără a-ți ascunde nimica din ce e adevărat.

Și regele spuse :

— Acesta-i un gînd minunat, o, vizirule, și am să-l pun în faptă chiar în seara aceasta.

Și-așa, cînd veni seara, regele se adună cu ginerele său Maruf și cu vizirul său, dinaintea tablalelor cu băuturi. Și pocalele începură să se vînture. Și beregata lui Maruf fu un urcior fără fund. Și starea lui ajunse o stare jalnică. Și limba începu să i se vîntuie ca aripile unei mori de vînt.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezecea noapte

Urmă :

Și cînd nu mai știu să-și osebească mîna dreaptă de mîna stîngă, regele, tatăl soției lui, îi spuse :

— Chiar că, o, ginere al nostru, tu nu mi-ai povestit niciodată întîmplările din viața ta, care trebuie să fi fost o viață minunată și nemaipomenită. Și tare aș avea poftă să ascult, în seara aceasta, cum îmi istorisești pățaniile tale uluitoare.

Și Maruf, care era fără de nici un tertip la sufletul său, și fără de nici un vicleșug, se lăsă ispitit, în beția lui, ca toți oamenii beți cărora le place lăudăroșenia, să istorisească regelui și vizirului toată povestea sa, de la început pînă la sfîrșit, începînd din ceasul cînd, biet potlo-

gar de iminei, se însurase cu afurisita din Cairo, pînă în ziua cînd găsise comoara și inelul cel vrăjit în ogorul felahului cel sărac. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Iar regele și vizirul, la povestirea acelei istorii pe care erau departe de-a și-o fi închipuit atîta de năucitoare, se uitară unul la altul, mușcîndu-și pumnii. Iar vizirul îi spuse lui Maruf :

— O, stăpîne al meu, arată-ne o clipită inelul care are atîta putere vrăjită.

Și Maruf, ca un nebun văduvit de minte, scoase de pe deget inelul și i-l puse vizirului dinainte zicînd :

— Iacătă-l ! În cornalina lui se află prietenul meu, efritul Părintelui Norocului.

Și vizirul, cu ochii învăpăiați, luă inelul și frecă nestemata, cum îi dezvăluise Maruf.

Și pe dată glasul ieși din cornalină, grăind :

— Iacătă-mă ! iacătă-mă ! dă poruncă și mă supun ! Vrei să năruiești un oraș, să zidești o cetate de scaun sau să omori un rege ?

Și vizirul răspunse :

— O, slujitor al inelului, îți poruncesc să-l înșfaci pe codoșul acesta de rege, dimpreună cu ginerele său Maruf, pezevenghiul, și să-i arunci în vreo pustie fără apă, ca să moară acolo de sete și de lipsuri.

Și, pe clipă, regele și Maruf fură înhățați ca un fir de pai și duși într-o pustie sălbatică, cu totul și cu totul înfricoșată, care era pustia setei și a foamei, locuită de moartea cea cruntată și de deznădejde. Și-așa cu ei !

Cît despre vizir, dete zor să strîngă divanul și să le arate dregătorilor, emirilor și maimarilor că fericirea supușilor și liniștea statului ceruseră ca regele și ginerele său Maruf, un înșelător de cea mai mișelească teapă, să fie surghiuniți departe, și că el, vizirul, a fost căftănit domn peste împărăție. Și adăugă :

— Şi-apoi, dacă şovăiţi cumva să vă supuneţi la noua rînduire a treburilor, şi să mă primiţi de stăpîn legiuit al vostru, vă trimit într-o clipită, în temeiul puterii mele de acum, să vă întîlniţi cu stăpînul vostru de mai înainte şi cu codoşul lui de ginere în colţul cel mai sălbatic din pustia setei şi a morţii cruntate.

Şi-i puse astfel să i se închine cu jurămînt pe toţi cei de faţă, în ciuda nasului lor, şi căftăni pe cine căftăni, şi mazili pe cine mazili. După care trimise vorbă domniţei : „Găteşte-te să mă primeşti, întrucît am mare poftă de tine." Iar domniţa, care aflase, ca şi toţi ceilalţi, întîmplările cele proaspete, îi trimise răspuns prin hadîmb : „De bună seamă ! te primesc cu drag, da acuma am beleaua cea de fiecare lună care este firească la femei şi la fete. Da de cum am să fiu curată de orice necurăţie, am să te primesc."

Ci vizirul îi spuse : „Eu nu vreau nici o zăbavă, şi habar n-am nici de beleaua de fiecare lună, nici de beleaua de fiecare an. Şi doresc să te văd acuma, năpristan." Atunci ea îi răspunse : „Bine ! vino, peste o clipă, la mine".

Şi domniţa se îmbrăcă pe cît mai strălucit cu putinţă, şi se împodobi şi se parfumă. Şi cînd, după un ceas de vreme, vizirul tatălui ei intră în iatac, îl întîmpină cu un chip mulţumit şi bucuros, şi îi spuse cu drag :

— Cîtă cinste pe mine ! Şi ce noapte de bucurie are să fie noaptea ce va să vie !

Şi se uită la el cu nişte ochi care topiră cu totul inima vicleanului. Şi, cum o zorea să se dezbrace, ea începu să-şi scoată hainele, da tot numai cu codeli, cu fandoseli şi cu marghioleli. Şi deodată, scoţînd un ţipăt, speriată, sări îndărăt, acoperindu-şi obrazul. Iar vizirul, nedumerit, o întrebă :

— Ce ai, o, stăpîna mea ? Şi pentru ce ţipătul acesta de spaimă şi obrazul acesta acoperit deodată ?

Iar ea îi răspunse, învăluindu-se mereu :

— Ce, tu nu vezi ?

Și el răspunse :

— Nu, pe Allah ! Ce este ? nu văd nimic !

Ea spuse :

— O, ce rușine pe mine ! o, ce necinstire ! Pentru ce vrei să mă arăți goală privirilor acelui om străin cu care ai venit ?

Și vizirul, după ce se uită ba la dreapta, ba la stînga, îi răspunse :

— Ce om cu care am venit ? Și unde este ?

Ea spuse :

— Colo, în buburuza de cornalină de pe inelul pe care îl ai pe degeț !

Și vizirul răspunse :

— Pe Allah ! așa este. Nu m-am gîndit la asta. Ci, ya setti, acesta nu este un fiu de Adam, o făptură omenească. Este un efrit, slujitorul inelului !

Iar domnița, plină de spaimă, strigă, afundîndu-și capul sub perne :

— Un efrit, of, păcatele mele ! mi-e tare spaimă de efriți ! Ah, fie-ți milă, du-l de aici ! Mi-e teamă și mi-e rușine de el !

Și vizirul, ca s-o liniștească, și ca să ajungă într-un sfîrșit la ceea ce rîvnea de la ea, își scoase de pe deget vrăjitul inel și îl ascunse sub perna de pe pat. Pe urmă se apropie de domniță, pînă peste poate de înfierbîntat.

Iar domnița îl lăsă să se apropie, și deodată îi repezi o izbitură de picior atît de năpraznică, drept în burtă, că îl și trînti cu spatele la pămînt, și cu capu-naintea picioarelor. Și, fără a pierde o clipită, înhăță inelul, frecă nestemata și îi grăi efritului din cornalină :

— Înșfacă-l repede pe mișelul acesta și aruncă-l în temnița din beciurile palatului. Pe urmă du-te, fără de

zăbavă, și ia-i pe tatăl și pe soțul meu din pustia în care i-ai dus, și să mi-i întorci aici teferi și fără vătămare, nezdruncinați și în bună stare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și una noapte

Urmă :

Și pe dată vizirul fu strîns cum se strînge o cîrpă și fu aruncat în afundul temniței de sub palat. Și, peste un răspăs de vreme tare scurt, regele și Maruf se aflau în iatacul domniței, regele tare speriat, iar Maruf de-abia trezit din beția lui. Și domnița îi întîmpină cu o bucurie de nespus, și începu mai dintru-întîi cu a le da să mănînce și să bea, dat fiind că goana aceea iute îi flămînzise și îi însetoșase. Și, în vremea aceasta, le povesti cele ce se petrecuseră, și cum îl întemnițase pe viclean. Și regele strigă :

— Acum să-l tragem în țeapă și să-l ardem !

Iar Maruf spuse :

— Nu am nimica împotrivă.

Pe urmă se întoarse înspre soția sa și îi zise :

— Ci, o, dulceața mea, mai întîi dă-mi îndărăt inelul.

Iar domnița răspunse :

— A, asta nu ! De vreme ce n-ai știut să-l păstrezi, am să-l păstrez eu de-acuma înainte, de teamă ca nu care cumva să te primejduiești a-l pierde iar, că ești fără luare-aminte.

Și Maruf zise :

— Bine ! E drept !

Atunci porunciră să se pregătească țeapa, pe meidan, în fața porții de la palat. Și, dinaintea norodului adunat, fu înfipt în ea vizirul. Și, pe cînd scripetele scîrțiia, fu aprins un rug mare la piciorul stîlpului. Și, în felul acesta, vicleanul muri înțiglat și fript. Și iacă-așa cu el.

Iar regele împărți cu Maruf puterea domnească, și îl meni ca singur moștenitor la slava lui împărătească. Iar inelul rămase de-atunci înainte pe degetul domniței care, mai isteață și mai cuminte decît soțul ei, îi purta de grija cea mai luătoare-aminte. Iar Maruf, în tovărășia ei, fu pînă peste poate de mulțumit și de voios.

Și iacătă că într-o noapte, tocmai cînd își isprăvise cu domnița treaba cea îndătinată, și cînd se întorsese în iatacul lui ca să doarmă, o femeie bătrînă ieși dintr-odată de sub patul lui, cu mîna ridicată și amenințîndu-l. Și nici nu apucă Maruf să se uite bine la ea, că, după fălcile-i cumplite, după dinții cei lungi și după urîciunea-i neagră, o și cunoscu pe afurisita lui de nevastă, Fattumah, Baligă-încinsă. Și nici n-apucă să bage bine de seamă toate astea, că și dobîndi, una după alta, două palme pleznite care îi mai rupseră doi dinți din gură. Și muierea țipă la el :

— Unde-mi umbli, o, secătură ? Și cum de ai cutezat să lași casa noastră din Cairo, fără să-mi spui și fără să-ți iei ziua-bună de la mine ? A, pui de cățea, am pus mîna acuma pe tine !

Și Maruf, peste măsură de înfricoșat, o luă deodată la fugă înspre iatacul domniței, țipînd : „Ajutor ! Sari, efritule din cornalină !“ Și intră ca un smintit la domniță, și se prăbuși la picioarele ei, pierit de spaimă. Și numai-decît, în odaia în care domnița îi da îngrijirile sale lui Maruf stropindu-l cu apă de trandafiri, dete năpusta vipia cea cumplită, ținînd în mînă o bîtă pe care o adusese cu ea din țara Egiptului. Și țipa : „Unde este fleandură ăla, plodul de tîrfă ?“ Iar domnița, văzînd acel chip de

păcură, avu vreme să frece cornalina și să dea o poruncă zoritâ efritului Părintele Norocului. Și, pe clipă, năpraznica Fattumah, ca și cum ar fi fost prinsă de patruzeci de mîini, rămase țintuită locului, cu înfățișarea-i amarnică pe care o avea cînd intrase.

Și Maruf, venindu-și în simțiri, o văzu pe soția lui de odinioară în starea aceea de neclintire. Și, scoțînd un țipăt de spaimă, se prăbuși iarăși fără simțire. Iar domnița, pe care Allah o dăruise cu isteciune de minte, pricepu atunci că femeia care-i sta dinainte, cu înfățișarea aceea de amenințare neputincioasă, nu era alta decît harpia cea cumplită, Fattumah din Cairo, nevasta dintîi a lui Maruf, de pe vremea cînd era cavaf. Și, nevroind să-l lase pe Maruf pradă răutăților pe care le-ar mai fi putut săvîrși afurisita, frecă inelul și îi dete efritului din cornalină o altă poruncă ; și pe dată harpia fu ridicată și dusă în grădină. Și fu legată, cu un lanț greu de fier, de un roșcov uriaș, cum sînt legați urșii cei nedomesticiți. Și rămase acolo, osîndită să-și schimbe firea, ori să moară de moarte grea. Și iacă-așa cu ea.

Cît despre Maruf și soția lui, domnița, apoi aceștia trăiră de-atunci înainte în huzur desăvîrșit, sporindu-și viața, vreme de ani și ani, pînă la sosirea Despărțitoarei celor ce se au dragi, Sfărîmătoarea fericirii, Ziditoarea de morminte, Moartea cea de neabătut.

Or, mărire celuia Singurul viu, a cărui suflare durează peste viață și peste moarte, pe tărîmul veșniciei, departe.

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, nesimțindu-se deloc toropită de osteneală, și văzînd că regele Șahriar era gata s-o mai asculte, începu povestea următoare, care este cea a omului tînăr și bogat care privește prin bageacurile Științei și ale Istoriei.

Și spuse :

LUCARNELE ÎNVĂȚĂTURII ȘI ALE ISTORIEI

Se povestește că era în cetatea El-Iskandaria un tînăr care, la moartea tatălui său, ajunsese stăpîn peste averi mari și peste bunuri multe, atît în pămînturi frumos udate cît și în case temeinic clădite. Și tînărul acela, născut sub zodia binecuvîntării, era înzestrat cu o minte aplecată spre calea chibzuinței. Și, cum nu era nicidecum străin de învățăturile *Cărții* celei *Sfinte*, care îndeamnă la milostenie și cere să fii darnic, șovăia în ce privește alegerea celei mai potrivite căi de a săvîrși binele. Și, în nepriceperea lui, se hotărî să meargă să stea de vorbă, în privința aceasta, cu un șeic bătrîn, prieten cu răposatul său părinte. Și îi împărtăși șeicului toate frămîntările și toate șovăielile sale, și îi ceru sfatul. Iar șeicul cugetă preț de un ceas de vreme. Pe urmă, săltînd capul, spuse :

— O, fiu al lui Abderrahman — coperească-l Allah cu milele sale pe răposatul ! — află că a împărți cu amîndouă mîinile aurul și argintul la cei ce se află în nevoie este, fără de nici o îndoială, o faptă dintre cele mai vrednice în ochii Celui preaînalt. Da o atare faptă, o, copilul meu, este la îndemîna oricărui bogătan. Și nu este

deloc trebuință să ai cine știe ce virtute ca să dai ce îți prisosește din ceea ce ai. Ci mai este și o altă dărnicie, care-i într-altfel înmiresmată și într-altfel plăcută de către Stăpînul tuturora, iar aceasta, o, copilul meu, este dărnicia de minte. Căci cine poate să răspîndească binefacerile minții lui asupra făpturilor golașe de cunoaștere, acela este cel mai făcător de bine. Și, spre a împărți asemenea binefaceri, trebuie să aibă o minte mult luminată. Și, spre a avea o minte de soiul acesta, un singur mijloc avem la îndemînă, și anume citirea scrierilor oamenilor mult luminați, și cugetarea asupra scrierilor lor. Așa că, o, fiu al prietenului meu Abderrahman, luminează-ți mintea și dovedește-te darnic pe moșiile minții. Și-acesta-i sfatul meu, uassalam !

Iar flăcăul cel bogat degeaba vroi să-i mai ceară șeicului și alte lămuriri. Că șeicul nu mai avea nimica să-i spună. Încît băiatul plecă cu sfatul acela, bine hotărît să-l pună în fapt, și, lăsîndu-se dus de întîmplare, luă calea spre sukul negustorilor de cărți. Și îi adună pe toți negustorii de cărți, dintre care unii aveau cărți ce ajunseseră pînă la ei din palatul cărților pe care rumii creștini le arseseră cînd cu intrarea lui Amru ben El-Ass în Iskandaria. Și le ceru să ducă la el acasă toate cărțile de preț cîte le aveau prin prăvăliile lor. Și îi plăti peste așteptări, fără tîrguială și fără șovăială. Și trimise oameni la Cairo, la Damasc, la Bagdad, în Persia, în Maghreb, în India și pînă și în țările rumilor, să-i cumpere cărțile cele mai vestite de pe acele meleaguri, cu sarcina să nu se sgîrcească nicidecum la prețul de cumpărare. Și trimișii, de la o vreme, se întoarseră unul cîte unul, cu legături mari de scrieri scumpe. Iar flăcăul puse să fie toate rînduite frumos în dulapurile dintr-un palat măreț, pe care

îl zidise anume, și care avea, scrise cu litere mari de aur și azur, pe lespedea de la intrarea cea mare, numai aceste cuvinte : „Palatul Cărții".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și doua noapte

Urmă :

Și, după ce făcu acestea, tînărul se apucă de treabă. Și se așternu pe citit cu chibzuință, domol și cugetînd, la cărțile din palatul lui vrăjit. Și, cum se născuse sub zodie binecuvîntată, iar pașii îi erau încununați cu izbîndă și cu noroc, ținea minte, în capul său norocit, tot ce citea și tot ce își însemna. Încît, în puțină vreme, ajunse peste fire de citit și de învățat, iar mintea i se îmbogăți cu daruri mult mai scumpe decît toate bunurile ce-i fuseseră lăsate moștenire. Și cugetă atunci, cu înțelepciune, să-i facă a se bucura și pe cei din preajma sa de bunurile peste care era stăpîn. Și, într-acest scop, dete în Palatul Cărții un ospăț mare, la care îi pofti pe toți prietenii săi, și pe toți ai lui, rude mai apropiate ori mai depărtate, și pe robi și pe grăjdari, ba pînă și prostimea și cerșetorii obișnuiți de la pragul său. Și, după ce mîncară și băură și mulțumiră Atoatedătătorului, tînărul cel bogat se sculă în picioare în mijlocul roatei de oaspeți luători-aminte, și le grăi :

— O, voi, oaspeți ai mei, în noaptea aceasta, în locul cîntecelor și al lăutelor, să domnească peste sindrofia noastră înțelepciunea ! Că înțeleptul a spus : „Vorbește și

scoate din mintea ta ceea ce știi, pentru ca urechea celui care te ascultă să capete hrana aceea. Și orișicine a dobîndit știință, a dobîndit un bun nemăsurat. Iar Atoatedătătorul dăruiește înțelepciunea cui vrea el, iar mintea a fost zămislită la porunca lui ; ci numai puțini dintre fiii oamenilor sînt stăpîni pe harurile minții.“ Încît Allah Preaînaltul, prin gura Proroculuí său binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — a zis : „O, drepteredincioșilor ! dați de pomană lucrurile cele mai scumpe pe care le-ați agonisit, întrucît nu veți ajunge la desăvîrșire decît atunci cînd veți da de pomană din ceea ce vă este cel mai scump. Ci să n-o săvîrșiți din făloșenie ; că veți fi asemeni cu niște dîmburi pietroase de-abia coperite cu oleacă de pămînt : că vine puhoiul apelor peste acele dîmburi și nu are să mai lase decît piatra goală. Din lucrarea unor oameni ca aceștia nu se alege nici un folos. Ci aceia care se arată darnici ca urmare a tăriei sufletelor lor, aceia se asemuie cu o grădină sădită pe o costișă pe care o adapă ploile mănoase ale cerului, și care rodește poame îndoit. Dacă ploaia nu va cădea peste ea, tot o udă roua. Și numai aceia vor intra în grădinile raiului.“ Drept care, o, oaspeți ai mei, v-am adunat aici în seara aceasta. Căci, nevroind, ca un avar, să păstrez numai pentru mine poamele științei, aș vrea să gustați și voi din ele odată cu mine, ca să pășim împreună pe calea înțelepciunii.

Și adăugă :

— Să ne aruncăm, așadar, privirile prin bageacurile cunoașterii și ale istoriei, și să privim astfel la trecerea alaiului minunat al oamenilor mari de odinioară, pentru ca, de la pilda lor, să ni se limpezească și nouă mintea, și să se îndrepte, luminată, înspre desăvîrșire. Amin !

Și toți musafirii tînărului cel bogat își duseră amîndouă mîinile la frunte, răspunzînd :

— Amin !

Atunci tînărul şezu jos, în mijlocul cercului lor tăcut, şi spuse :

— O, prietenii mei, nu aş şti să încep mai bine împărţeala acestor minunate daruri, decît făcîndu-vă mintea să se bucure de istorisirea cîtorva întîmplări din viaţa strămoşilor noştri arabi de pe vremea păgîniei, adevăraţii arabi ai nisipurilor, ai căror poeţi minunaţi nu ştiau nici să citească, nici să scrie, la care harul era un dar neostoit, şi care desăvîrşiră, fără cerneală, fără calam, şi fără îndrumători, limba aceasta arabă, care este a noastră, limba anume de care cel Preaînalt s-a slujit, mai presus de toate celelalte, spre a-i împărtăşi gîndurile sale trimisului său — asupra-i fie rugăciunea, pacea şi binecuvîntările cele mai alese. Amin !

Iar musafirii răspunzîndu-i şi ei : „Amin !", tînărul spuse :

— Iată, dar, din acele vremi vitejeşti de la obîrşii, o întîmplare dintre altele mii :

POETUL DOREIID, FIREA LUI MĂRINIMOASĂ ŞI DRAGOSTEA LUI PENTRU VESTITA POETĂ TUMADIR EL-KHANSA

Se povesteşte că într-o zi poetul Doreiid, fiul lui Simmah, şeicul tribului Bani-Yuşam, care a trăit pe vremea păgîniei, viteaz de frunte şi poet vestit, şi stăpîn peste multe corturi şi păşuni frumoase, a plecat într-un poghiaz asupra tribului potrivnic Bani-Firas, care îl avea de şeic pe Rabiah, voinicul cel mai neînfricat al pustiului. Şi Doreiid mergea în fruntea unei cete de voinici, aleşi dintre cei mai buni din trib. Şi, intrînd într-o vale de pe pămînturile duşmane ale tribului Bani-Firas, zări în depărtare, la capătul celălalt al văii, un om mergînd pe jos şi care însoţea o femeie călare pe o cămilă. Şi Doreiid, după ce cercetă o clipă zarea, se întoarse înspre unul dintre voinicii săi şi îi spuse :

— Dă goană calului și prinde-mi-l pe insul acela!

Iar voinicul porni și, cînd ajunse să poată fi auzit, strigă la omul ce mergea pe jos :

— Dă-te prins, lasă-mi femeia, și scapi cu zile!

Și rosti de trei ori strigarea. Ci omul îl lăsă să se apropie, apoi, netulburat și alene, fără a zori pasul, aruncă funia cămilei femeii pe care o însoțea, și, cu glas domol, cîntă stihurile acestea :

O, doamnă-a mea, mergi înainte
Cu pas agale și cuminte,
Ca o hanîmă fericită
Ce n-a știut nicicînd de frică,
Și cu făptura ei voinică
Înfruntă crîncena ispită,
Trecînd semeț nepăsătoare,
Precum i-i dat de ursitoare.

Și martoră să fii acum
La felul cum îi iese-n drum
Acestui călăreț, fălosul,
Un firacid fără de pată
Care n-a cunoscut vreodată
Rușinea neagră de-a da dosul,
Cu spaima-nfiptă în grumaji,
Din fața nici unui vrăjmaș.

Că iată, cu privirea ta,
Hanîmă scumpă, poți vedea,
Sub fieru-acestei lăncii grele,
O probă-a loviturii mele!

Apoi se repezi deodată asupra voinicului lui Doreiid, îl doborî din șa cu o lovitură de suliță și îl întinse mort țeapăn în țărînă. Pe urmă luă calul cel fără de stăpîn și,

după ce se temeni dinaintea hanîmei sale, sări în șa dintr-o zvîcnitură, și porni la drum, ca și pînă aci, fără de grabă și fără de tulburare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

Estimp Doreiid, cum nu-l mai zărea pe voinicul său întorcîndu-se, trimise un alt călăreț să vadă ce este cu el. Iar acela, dînd în cale peste soțul său fără de viață, îndemnă pe urmele insului din zare și-i strigă, de departe, aceeași strigare pe care i-o aruncase și voinicul dintîi. Ci omul își văzu de drum de parcă nici n-ar fi auzit nimic. Iar călărețul lui Doreiid se repezi năvalnic la el, cu sulița întinsă. Ci acela, fără a se tulbura, îi trecu iarăși hanîmei sale funia cămilei, și dete pinteni deodată împotriva călărețului, cîntîndu-i stihurile acestea :

Iată-asupra-ți vine cruntă
Moartea-n chip de lăncier,
Pînă-n șiră să-ți pătrundă
Cu amarnic colț de fier !
Plod spurcat de mascarale,
Sulița să te dărîme,
Cînd cutezi să-i ieși în cale
Unei falnice hanîme,
Ce-a trăit de cînd se știe
Mîndră și în slobozie.

De la ea la tine-mi pare
Lungă calea, grea urgia,
Că-i stă scut de apărare
Cruntul tău stăpîn Rabiah,
Cel a cărui lege dreaptă
Pentru orice vrăjmăşie
Fier de lance-i, care-aşteaptă
Să te culce pe vecie,
Lance cum nu mai e-o altă :
Joacă-n mînă-i şi tresaltă !

Şi călăreţul, cu ficatul străpuns, căzu din şa, zgîriind pămîntul cu unghiile. Şi îşi sorbi moartea dintr-o înghiţitură. Iar biruitorul îşi urmă agale drumul său mai departe.

Şi Doreiid, plin de nerăbdare şi îngrijorat de soarta celor doi voinici ai săi, trimise un al treilea călăreţ, cu aceeaşi sarcină. Şi cercetaşul ajunse pe la locurile pe unde zăceau cei doi soţi ai săi, lungiţi fără de viaţă la pămînt. Şi îl zări, în depărtare, pe străinul care drumeţea în tihnă, ducînd cu o mînă cămila hanîmei şi tîrîndu-şi alene sulița după el. Şi-i strigă :

— Dă-te prins, o, cîine de prin cele triburi !

Ci omul, fără ca măcar să-şi întoarcă privirile înspre cel ce se năpustea asupră-i, îi spuse hanîmei sale :

— O, stăpîna mea, mînă cămila înspre corturile noastre, care-s pe-aproape.

Pe urmă, deodată, fu dinaintea potrivnicului său, şi-i strigă stihurile acestea :

O, tu, cap fără ochi, smintit,
Pe fraţii tăi nu i-ai zărit
Cum zac în sîngele lor, bieţii ?
Au nu-ţi simţi pe lumina feţii
Cum se şi strîng, ţipînd, ereţii
Şi Maica Vulturilor morţii
În crîncenul judeţ al sorţii ?

Cu ce nădejdi vii tu, nebune,
Spre mine cînd pornești, ia spune ?
Au ce socoți a dobîndi
De la viteazul crunt spre care
Te-aiepți urlînd ca-ntr-o turbare,
Să pieri din rîndul celor vii ?
Au la ce plean gîndești s-ajungi,
Decît la sfînta lovitură
A unei sulițe prelungi
Pe care-am să ți-o-nfig în gură,
Și la culcușul cald de sînge,
Întunecat ca negrul corb,
Spre care vii, nebune, orb,
Și-n care-ndată te vei frînge ?

Și, rostind acestea, îl însuliță pe călărețul lui Doreiid, și îl dete peste cap de la cea dintîi izbitură, cu pieptul străpuns dintr-o parte pînă în cealaltă. Ci, totodată, sulița i se frînse de năprăznicia loviturii. Și Rabiah — că chiar el era viteazul acela de prin văi și vîlcele — știind că se află destul de aproape de tribul său, nu mai vru să se ostenească nici măcar a se apleca să culeagă de pe jos arma vrăjmașului său. Și își văzu de cale înainte, neavînd la el altă armă decît coada frîntă a suliței.

Or, Doreiid, estimp, nedumerit că nu-i zărea întorcîndu-se pe nici unul dintre vitejii săi, plecă el însuși să vadă ce este. Și găsi, întinse pe nisip, trupurile fără de viață ale tovarășilor lui. Și deodată îl zări ivindu-se de pe un dîmb pe însuși Rabiah, vrăjmașul său, cu arma lui de batjocură. Și, la rîndu-i, Rabiah îl cunoscu pe Doreiid, și se căi în sufletul său, dinaintea unui potrivnic ca acela, de nesocotința pe care o săvîrșise de a nu fi luat sulița vrăjmașului din urmă. Ci îl aștepță pe Doreiid, stînd drept în șa și strîngînd în pumn lemnul lăncii sale rupte. Iar

Doreiid, dintr-o aruncătură de ochi, văzu starea grea în care se afla Rabiah, și sufletul său mare îl îndemnă să strige viteazului firasan vorbele acestea :

— O, taică al voinicilor din spița lui Bani-Firas, de bună seamă că oameni ca tine nu se ucid. Ci oamenii mei, porniți pe pradă, au să vrea să-și răzbune asupră-ți moartea fraților lor ; și, cum ești neînarmat, singur și atîta de tînăr, ține, ia sulița mea ! Cît despre mine, fac cale întoarsă spre a le domoli soților mei ispita de a se lua după tine.

Și Doreiid făcu calea întoarsă în goana mare înspre oamenii săi, și le spuse :

— Viteazul a știut să-și apere hanîma. Întrucît i-a ucis pe cei trei voinici ai noștri și, pe deasupra, m-a lăsat și pe mine fără suliță. Într-adevăr, e un luptător aprig pe care nu e cu cale să-l înfrunți !

Și smuciră de frîie și se întoarseră, fără nici un plean, la tribul lor.

Și anii trecură. Și Rabiah muri așa cum mor vitejii cei fără de pată, într-o încăierare sîngeroasă cu cei din tribul lui Doreiid. Și, ca să-l răzbune, o ceată de firasani plecă într-un alt poghiaz împotriva celor ai lui Bani-Yușam. Și căzură pe negîndite, la vreme de noapte, asupra taberei, și omorîră pe care-i omorîră, și luară prinși mulți, și ridicară pradă bogată, în femei și în bunuri. Și, în mulțimea prinșilor, se afla însuși Doreiid, șeicul yușamilor.

Și, cînd ajunse în tribul biruitorilor, Doreiid, care avusese de grijă să-și tăinuiască numele și cinul, fu pus, cu toți ceilalți prinși, sub strajă bună. Ci muierile firasane, ispitite de înfățișarea lui mîndră, veneau cu niște ochi focoși să treacă și să răstreacă întruna, făloase, pe dinaintea lui. Și deodată una dintre ele strigă :

— Pe moartea cea neagră ! ce lovitură strașnică ați dat, copii ai lui Firas ! Știți voi cine-i acesta ?

Și toți deteră fuga și se uitară, și răspunseră :

— E unul dintre cei ce ne-au iscodit rîndurile !

Și femeia spuse :

— De bună seamă ! e un viteaz ! E chiar acela care i-a dăruit lui Rabiah sulița în ziua cînd cu valea.

Și își aruncă haina asupra prinsului, în semn de ocrotire, adăugînd :

— Copii ai lui Firas, îl iau sub ocrotirea mea pe prinsul acesta.

Și se îngriji mai departe de el, și îl întrebă cum îl cheamă ; iar el răspunse :

— Sînt Doreiid ben Simmah. Da tu, o, hanîmă, cine ești ?

Ea răspunse :

— Sînt Raiita, fata lui Gizl El-Tian, cea căreia îi mîna Rabiah cămila. Iar Rabiah era soțul meu.

Pe urmă Raiita se duse pe la toate corturile tribului, și le grăi voinicilor vorbele acestea :

— Copii ai lui Firas, aduceți-vă aminte de mărinimia lui Doreiid ben Simmah, cînd i-a dat lui Rabiah sulița sa cea cu coadă lungă și frumoasă. Or, bine pentru bine, și fiecăruia roada faptei sale ! Gura oamenilor să nu se umfle de hulă povestind isprava voastră cu Doreiid. Tăiați-i cătușele și, plătindu-i prețul răscumpărării, scoateți-l din mîinile celui care l-a luat prins. Altminteri, aveți să așterneți dinainte-vă o faptă de ocară ce are să vă fie pînă la moarte o lespede a jeluirilor fără de leac și a căințelor amare.

Și firasanii, cînd o auziră așa, puseră mînă de la mînă ca să-i plătească lui Muharrik, viteazul care îl luase prins pe Doreiid, prețul de răscumpărare. Iar Raiita îi dărui lui Doreiid, slobozitul, armele răposatului ei soț. Și Doreiid se întoarse la tribul său și niciodată nu mai purtă război cu neamul lui Bani-Firas.

Și anii se scurseră iar. Și Doreiid, ajuns bătrîn, ci tot dăruit cu frumosul lui suflet de poet, se nimeri să treacă într-o zi pe la mică depărtare de sălașurile tribului Bani-Solaim Și, pe vremea aceea, trăia în tribul solaimilor o fată, Tumadir, fica lui Amr, știută în toată Arabia pe porecla de El-Khansa, și lăudată de toți pentru minunatul ei har poeticesc

Și preafrumoasa solaimă, chiar cînd Doreiid trecea pe lîngă tribul ei, se nimerise că tocmai ungea cu păcură copitele unei cămile de-a părintelui ei. Și, cum locul era lăturalnic, căldura mare și nimeni nu se zărea pe acolo, Tumadir își lepădase hainele și își vedea de treabă aproape goală de tot. Iar Doreiid, ascuns, se uita la ea și o cerceta fără ca fata să-și dea seama. Și, fermecat de frumusețea ei, ticlui stihurile acestea, precum urmează :

Veniți, pricteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă :
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir.

Nicicînd în triburile noastre,
Ce nu duc lipsă de copile,
Nu s-a mai fost văzut cîndva
O-ngrijitoare de cămile
Atîta de fermecătoare
Și luminoasă cum e ea.

Acolo unde nu e văl
Și nici perdea și nici podoabe,
Acolo adevăru-i gol,
Iar vicleșug nu mai încape,
Și poate-al inimii pîrjol
La apa lui să se adape.

Chip răpitor, chip vrăjitor,
Din soare parcă scos cu-o daltă,
Ca idolii de aur sfînt
La care inima tresaltă,
Cu pletele fuior în vînt,
De armăsari de spiță-naltă.

O, păr bogat, păr revărsat
Lăsat să curgă-n nepăsare,
În unduinde lanțuri lungi —
Și care, pieptănat strîns, pare
O-mpletitură de ciorchini
Spălați de ploaia roditoare.

Sprîncenele-i aduse lin
Sînt două rînduri bine scrise
De un calam vrăjit de ginn,
Cununi care rămîn deschise
Pe ochii ei mari și senini
De antilopă, plini de vise.

Obrajii-i dulce zămisliți
Și arși de-o proaspătă roșeață
Sînt soare tînăr, răsărind
Într-o duioasă dimineață
Pe albul ca de mărgărint
Al unui cîmp ce se răsfață.

O floare-i gura ei zîmbind,
Izvor de caldă îmbiere,
Cu dinții albi și luminoși,
Mărgăritare-giuvaiere,
Petale de iasmin curat
Scăldate-n străluciri și-n miere.

Iar gîtul ei sclipește alb
Precum argintu-n zăcăminte,
Deasupra sînilor de foc
Zvîcniți pojarnic înainte,
Ca la statuile de fildeș
Cu idolițe vechi și sfinte.

Iar cele două brațe tari
Sînt pline, proaspete, rotunde ;
Iar mîinile-i par fără os
Și fără vinele mărunte ;
Iar degetele-i fac curmala
Zavistioasă să se-ncrunte.

Iar pîntecu-i îmbelșugat,
Cu gingășiile-i cutate,
Ca o hîrtie strînsă-n dungi
Cu marginile adunate
În jurul dulcelui ghidici
Spre care sufletul se-abate,
E-un sipețel de fildeș, cald,
Plin de mirozne fermecate.

O, spatele-i ! cu-un mijlocel
Ce spre tulpina lui se suie,
Cea ca un ram de arbor ban
Și, ah ! atîta de mlădie
Și-atîta de subțire-ncît
A lui Allah făurărie
A trebuit să-și pună-n fapt
Întreaga-i meșteșugărie
Spre-a o lega nemijlocit
De preafăloasa bogăție
A șoldurilor voinicești
Ce i le-a pus la temelie
Și de ispititorul șanț
Săpat cu mare gingășie.

Iacătă-acum, fecioara mea
Ca o regină se ridică,
Dar o întoarce iar să stea
Povara-i grea de nuri, voinică ;
Ci nu vrea fălnicia-i grea,
Rotundă ca o putinică,
S-o lase-n liniște așa,
Și-o saltă iar în sus, șoltică.
O, dîmburi fălnice și moi,
Ce pînă-n suflet mă furnică !

Și toate-aceste fălnicii
Stau pe doi stîlpi de sfîntă slavă,
Lucrați dintr-un mărgăritar,
În zămislirea lor ghizdavă,
Și arcuite strălucit
Ca bolta templelor, grozavă,
Pe două fragede tulpini
De trestie ori de izbavă,
Umbrite de un fum de puf
Ca o cîmpie de otavă,
Și sprijiniți în mers gingaș
Pe două tălpi fără gîlcavă,
Ca două capete de lănci
Neștiutoare de zăbavă.

Oh, slavă-a bozilor ! Cum pot
Aceste gingășii mărunte,
Aceste două temelii
Atît de firave, să-nfrunte
Și să ridice către cer
Întreg saraiul cît un munte ?

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă :
Soleimana Tumadir,

Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir!

Și chiar a doua zi, falnicul Doreiid, însoțit de căpeteniile tribului său, veni, cu mare alai, la tatăl preafrumoasei Tumadir, și îl rugă să i-o dea de soție. Și bătrînul Amr, fără a-și lăsa așteptat răspunsul, îi spuse poetului cel viteaz :

— Doreiid taică, unui om mărinimos ca tine nu i se retează îndemnurile ; unei căpetenii preamărite ca tine, nu i se curmă dorurile ; unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și patra noapte

Urmă :

Da se cuvine să-ți spun că fata mea Tumadir are în cap niște gînduri, niște feluri ale ei de a vedea... Și sînt gînduri și feluri de a vedea cum nu au de obicei alte femei. Iar eu o las totdeauna slobodă să facă precum îi place, întrucît Khansa a mea nu este ca toate femeile. Așa că eu am să-i vorbesc de tine, cît voi putea mai în folosul tău, asta ți-o făgăduiesc ; da nu răspund nicidecum de învoire, care nu este decît numai și numai a ei.

Iar Doreiid îi mulțumi pentru ceea ce binevoia să facă ; și Amr intră la fiică-sa și îi spuse :

— Khansa, un viteaz falnic, un ins de neam mare, căpetenie de bani-yușami, om preacinstit pentru vîrsta

și pentru voinicia lui, într-un sfîrșit, Doreiid, falnicul Doreiid, fiul lui Simmah, cel ale cărui cîntece de luptă și ale cărui stihuri mîndre i le știi, a venit sub cortul meu să te ceară de soție. Aceasta, fata mea, ar fi o căsătorie care ne-ar cinsti. Mai mult nu am a te îndemna asupra hotărîrii tale.

Iar Tumadir răspunse :

— Tată, lasă-mi cîteva zile de răgaz, pentru ca, pînă a răspunde, să pot să chibzuiesc.

Și tatăl preafrumoasei Tumadir se întoarse la Doreiid și îi spuse :

— Fata mea Khansa vrea un răgaz pînă a da răspunsul hotărît. Nădăjduiesc, de altminteri, că are să primească. Așteaptă, așadar, cîteva zile.

Și Doreiid răspunse :

— Prea bine, o, taică de viteji.

Și se duse în cortul ce-i fusese pregătit.

Or, preafrumoasa solaimă, de cum se depărtă Doreiid, trimise pe urmele lui o slujnică de-a sa, spunîndu-i :

— Du-te și pîndește-l pe Doreiid, și ține-te pe urmele lui cînd s-o strecura din corturi să-și facă nevoile. Și uită-te bine la șuvoiul lui, și vezi-i tăria și urma pe care are s-o lase pe nisip. Și-așa avem să judecăm dacă mai este încă în puterile bărbăției.

Iar slujnica se supuse. Și fu atîta de iscusită încît numai peste puțină vreme se și întorcea la stăpînă-sa să-i spună doar atît :

— Om sleit.

Or, cînd răgazul cerut de Tumadir trecu, Doreiid veni iar în cortul lui Amr, să capete răspunsul. Și Amr îl lăsă în partea din cort menită bărbaților, și intră la fiică-sa și îi zise :

— Khansa, fata mea, oaspetele nostru așteaptă răspunsul tău și ce ai hotărît.

Iar ea răspunse :

— Am chibzuit și am hotărît că nu plec din tribul

meu. Întrucît nu vreau să-mi schimb gîndul de a mă mărita cu vreunul dintre verii mei, flăcăi tineri, frumoși ca niște suliță mîndre și mari, ca să mă duc după un yușam matuf, cum e Dorciid ăsta, cu trupul sleit, care azi mîine are să-și dea cucuveaua lui de suflet. Întru cinstirea vitejilor noștri, mai bine să rămîn fată bătrînă decît să fiu nevasta unui boșorog.

Și Dorciid, care sta în cort, în selamalîc, auzi răspunsul acela sfruntat, și se simți lovit amarnic. Și, din mîndrie, nu lăsă să se vadă nimic din simțămintele sale, ci, luîndu-și bun-rămas de la tatăl solaimei, plecă înspre tribul său. Da se răzbună pe fata cea crudă cu stihurile acestea usturătoare :

Zici că Dorciid bătrîn e,
Preafrumoaso, și-l înfieri ;
Că e prea bătrîn, sărmanul,
Zici, luîndu-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri ?
Tu-ți dorești de soț, o, Khansa
— Și firește că pe drept —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu știu să m-aiept.
Da, așa-i, feri-te-ar bozii
De un soț ca mine, dară !
Că eu nu-s ciurdar de turme,
Eu altceva-s, bunăoară,
Și altceva fac pe lume,
O, preafalnico fecioară.

Cine-s eu se știe bine,
Și se știe, mi se pare,
Că, orice ai spune, mîndro,
Dacă mîna mea e tare,

Este pentru alte lucruri,
Și cu un alt rost sub soare.
Și se știe pretutindeni
Că în tribul meu nu-ntreabă
Nimeni oaspeții vreodată
Cine sînt și de ce teapă.
Iar un ocrotit de mine
Află tihnă fără gloabă.

Și la fel se știe, Khansa,
Că și-n lunile de jale,
Cînd sub seceta amară
Foamea neagră dă tîrcoale,
Cînd sugarul țipă-ntruna
După sînul maicii sale,
Eu am corturile pline
De antale și stamboale,
Am prisoase de bucate,
Vite grase în saiale.
Așa că feri-te-ar bozii
De un soț cu-atîtea fale,
Să nu cumva să-i crești pruncii
În huzur și-n viață moale.

Că tu-ți vrei de soț, o, Khansa
— Și firește, așa-i drept ! —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme,
Cum eu nu știu să m-aiept.
Că tu spui că prea bătrîn e
Doreiid, și mi-l înfieri ;
Da, e prea bătrîn, sărmanul,
Zici, luîndu-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri ?

Iar cînd stihurile lui se răspîndiră prin triburi, Tumadir fu sfătuită din toate părțile să-l primească de soț pe acel Doreiid cu mînă darnică și cu duh fără de pereche. Ci ea nu-și mai schimbă hotărîrea.

Or, taman pe cînd se petreceau acestea, iacătă că, într-o încăierare sîngeroasă cu tribul vrăjmaș al murrilor, un frate al mîndrei Tumadir, viteazul cel strălucit Moawiah, pieri de mîna lui Hașem, capul murrilor și părintele preafrumoasei Asma, cea care fusese cîndva umilită de către acel Moawiah. Și chiar moartea aceea a fratelui său o deplînge Tumadir în bocetul pe care am să vi-l spun și care se cîntă pe glasul întîiielea coborît-tremurat și pe ghiersul strunei de sub degetul inelar:

Ah, plîngeți, ochi, cu lacrimile toate!
Vărsați potop de lacrimi nesecate!
Cea care plînge își jelește-un frate
Pe care l-a pierdut în lupta grea.
Pe veci de-acuma între el și ea,
De nepătruns, stă, neagră, o perdea,
Perdeaua neagră, lacomă: pămîntul,
Cu care îl acoperă mormîntul.
Of, ca să-l plîng, cum să găsesc cuvîntul?
O, frate-al meu, te-ai dus după-acea apă
De-al cărei amar nimeni nu scapă,
Și toți îi vor gusta pelinul rău.
Neprihănit te-ai dus pe drumul tău.
Zicînd atît: „Mai bine e să mori,
Căci viața-i doar un licăr trecător
De viespe poposită dintr-un zbor
Pe vîrful unei lănci, scăpărător".
Inima mea te poartă viu în minte,
O, fiu al tatei și al mamei mele!
Ca iarba, vara, sub zăpuc fierbinte,
Mă ofilesc de chinurile grele
Și de mîhnirea care mă cuprinde.

E mort acela care a fost scut
Al triburilor noastre, și stîlpar
Al casei dragi sub care ne-am născut.
S-a dus într-un prăpăd fără hotar.
E mort acela ce ne-a fost lumină
Și pildă de viteaz în lupte crunte.
Ca focurile-aprinse-n culmi de munte,
Așa ne-a fost lumina lui deplină.
E mort acel ce fulgera, călare
Pe iepele sirepe,-n goana mare,
În hainele-i ca focul, lucitoare,
Viteazul cu seleaful de mătasă,
Acela care ne era sultan,
Și-a seminției noastre floare-aleasă,
Încă de cînd era un băietan,
Un tinerel bărbat, cu ochi semeți,
Cununa noastră-a fost de frumuseți.
El, fratele meu, cel cu mîini miloase,
Și mînă-a dărniciei însăși, el
Cel ce ne-a fost cetate și crenel,
Nu mai e — stîlpul mîndrei noastre case.
E în mormînt, închis sub neagra stîncă,
În beznă grea și în tăcere-adîncă.
Spuneți-i Alwei, bidivia lui,
Cea cu piept larg cum alta-n lume nu-i :
„Plîngi, Alwa, plîngi ! În goană, nebunește,
Stăpînul tău nu te mai călărește !“
Fiu al lui Amr, slava fără pată
Gonea în șa alături-a de tine,
Cu mantia de luptă suflecată
Pînă la șolduri, cînd pornea turbată
Cumplita bătălie să se-nspine,
Cînd vipia războiului izbea
Piepturi cu piepturi, și cînd tu goneai,
Cu frații tăi venind pe urma ta,
În încleștarea de cai contra cai,

Șoimani și vulturi înfurciți așa
Cu diavolii, în crîncenul galcai.
Cu hohot mare îți rîdeai de viață
În toi de bătălii, zdrobind la țeste,
Cînd a nu pune preț pe viață este
Cea mai viteză faptă, și măreață,
Ce se preschimbă-n pildă, și-n poveste.
De cîte ori ai luat în piept de-a dreptul
Năvalele de coifuri tari, de fier!
De cîte ori ai înfruntat cu pieptul
Noianul înzăuat de lăncieri,
Fără să șovăi și fără sfială,
În mînioasa luptei vălmășală,
Sfărmînd ca-n joacă grelele armuri,
Sub corturile negre ca de smoală
Ale furtunii ce urla-mprejur!
Puternic și mlădiu, cum e tulpina
Cea dreaptă-a steagului de Rubaina,
Cu mijlocelul tău ca o brățară
De aur străcurat, cînd foc și pară
Se-nvîlvorau asupra ta mistrețe,
Cînd își sporeau potoapele prigoana
Zbătîndu-se în preajma ta nătînge,
Cînd moartea cruntă își tîra pulpana
Caftanului ei năclăit în sînge.
Cîți bidivii ai îndemnat la fugă
Pe urmele ortalelor vrăjmașe,
O, frate-al meu, cînd rîșnița năucă
A bătăliei își croia hogașe
Prin rîndurile dese de viteji
Din amîndouă oștile-n vîrtej.
Tu, prapure al oastei noastre, cîrmă
Neabătută de la dreapta cale,
Tu, sumețindu-ți mantia de sîrmă
Cu poalele-i lungi făurite-n zale,
Ca fulgerul treceai, cînd se prăvale,

Pe calul tău ce tresălta de goană,
Icnind din ii precum o darabană.
Tu-nsufleţeai năpraznicele darde,
Tu le-ndîrjeai la ceas de luptă cruntă
Cu fulgerele negre să pătrundă
Pînă-n străfund de măruntaie sparte,
Să scormonească în adînc, avan,
În trupul biruitului duşman.
Tu erai tigrul cel cutezător
Ce se aruncă-n goană după pradă,
Ca fulgerul cînd scapără din nor,
Nepregetînd nicicînd să se repeadă
Spre sfînta bucurie-a biruinţii,
Cu armele lui : ghearele şi dinţii.
Cîţi prinşi în lupte ai mînat tu, frate,
Naintea ta, în ciurde speriate,
Ca turmele de antilope cînd
Le scoală pala rece-a unui vînt,
Iar cele dintîi picături de ploaie
Le-alungă de prin pajişti şi zăvoaie !
Cîtor femei de stepenă aleasă
Le-ai fost scăpare-n ziua ticăloasă,
La ceasu-ncăierărilor cumplite,
Cînd rătăceau cu plete răvăşite,
Ţipînd de spaimă şi înnebunite,
Pe cîmpuri, alungate din sălaşe
De negurile ordiei vrăjmaşe.
De cîte-amaruri ne-ai scăpat ades,
Din ce năpaste şi din ce prăpăduri !
Doar cînd le-auzi, chiar fără să le vezi,
Te-acoperă-ale spaimelor omături ;
Iar o femeie care-a rămas grea
Ar lepăda, de tot ce-ar auzi.
Ah, cîte mame-ar fi fără copii,
De n-ar fi fost acolo spada ta !
Şi-apoi, o, frate-al meu care te-ai dus,

Ce cîntece de luptă ne-ai cîntat,
Cum altele nu pot fi mai presus!
Tu fără trudă-n luptă le-ai strigat,
Și ca un scut ne-au fost cînd ni le-ai spus,
Și precum lancea ta în bătălii.
De-a pururi printre noi vor dăinui!
Se stinse-a dărniciei mîndră floare:
Fiul lui Amr zace în mormînt.
Stingă-se, dar, și stelele-n vîlvoare,
Și stingă-se și soarele oricînd —
El a fost strălucitul nostru soare.
El a fost sicaua noastră pe pămînt.
Tu nu mai ești pe lume, frate-al meu!
Vai, cine-acum va mai da adăpost
Străinului rămas fără de rost,
Cînd Miazănoapiea rece își trimite
Al vînturilor crîncen ferăstrău,
Urlînd în zările nemărginite?
Vai, călători, cel ce va ospătat
Cu turmele lui, și v-a ocrotit
Cu armele, acuma stă culcat
În groapa neagră-n care l-ați lăsat,
Cu pulberea de veci acoperit.
În crunt lăcaș l-ați pus pentru vecie,
Cu cîțiva stîlpi înfipți în prejma sa,
Și-ați pus pe biata lui zădărnicie
Tristele ramuri verzi de salamah,
Între morminte de străbuni umile,
Și peste care vremea cade grea
Cernindu-și colbul sur de ani și zile.
O, frate-al meu, tu, cea mai mîndră mladă
Din solaimii îndrăgiți de soare,
Pieirea ta mă arde și mă doare!
Nădejdea mea s-a stins cu tine-odată.
Ah, nici cămila, cînd i se ia mînzul
Și dă tîrcoale jalnicei paiațe

Închipuite din cîrpe și ațe
Ce i s-a dat ca să-și aline plînsul,
Ci ea tot geme, biata, și-l tot cheamă
Cu mugetele ei adînci de mamă,
Se zbuciumă întruna chinuită,
Și nu-și mai află tihna o clipită,
Și nu mai gustă nici apa, nici fînul.
Cînd amintirea îi frămîntă sînul,
Și cînd amarnic dorul o usucă,
Și se smucește-n legături năucă,
Nici ea nu simte ceea ce simt eu,
Durerea mea, de foc, o, frate-al meu!
Oh, niciodată lacrimile mele
Nu vor seca, nici tristele-mi suspine
Nu vor tăcea, nici țipetele-mi grele
Pe care le strig pururi după tine.
Ah, plîngeți ochi, cu lacrimile toate!
Vărsați potop de lacrimi nesecate!

Și chiar cu prilejul ascultării acestui poem, poetul Nabigha El-Dhobiani și alți poeți strînși la tîrgul cel mare al Okazului, ca în fiecare an, spre a-și spune poeziile dinaintea tuturor triburilor din Arabia, fură întrebați despre harurile poetei Tumadir El-Khansa, iar ei răspunseră într-un glas :

— Îi întrece la stihuire și pe oameni și pe ginni!

Iar Tumadir trăi pînă după vestirea Islamului cel binecuvîntat în Arabia. Și, în anul al optulea de la hegira lui Sidna-Mohammad — asupră-i fie rugăciunea și pacea! — veni și ea, cu fiul ei Abbas, care ajunsese atunci cap peste toate căpeteniile solaimilor, să-și facă închinarea dinaintea Proorocului și să se încununeze întru Islam. Și Prorocul o întîmpină cu cinstire, și dori s-o audă spunîndu-și stihurile, măcar că el nu-i prețuia pe poeți. Și o firitisi pentru harul ei poeticesc și pentru faima ei. Și, de altminteri, chiar atunci, apucîndu-se să

repete și el un stih de-al poetei Tumadir, se dete în vileag că nu se pricepea la măsura versurilor. Întrucît greși lungimea acelui stih, punînd în legătură unul dintre cele două cuvinte de la urmă în locul celuilalt. Iar bătrînul Abu-Bekr, auzind acea stricare a măsurii stihului, vroi să îndrepte greșala, punînd la locul lor cele două cuvinte schimbate; ci Prorocul — asupră-i fie rugăciunea și pacea — îi spuse: „Ce însemnătate are? e tot aceea." Și Abu-Bekr răspunse: „Hotărît, o, Prorocule al lui Allah, tu adeverești pe deplin vorbele pe care Allah ți le-a dezvăluit în *Coranul* său cel *Sfînt*: „Nu am învățat de la Prorocul nostru stihuirea: că el nu are trebuință de ea. *Coranul* este învățătură, este o scriere fără zorzoane și pe înțeles!"

Ci Allah știe mai bine!

Pe urmă tînărul le spuse ascultătorilor săi:

— Iacătă încă o întîmplare din viața strămoșilor noștri arabi de pe vremea păgînismului.

Și spuse:

POETUL FIND ȘI CELE DOUĂ FETE VITEZE ALE SALE, OFAIIRAH-SOARELE ȘI HOZEILAH-LUNA

Ni s-a lăsat că poetul Find, bătrîn pe-atunci de o sută de ani, și cap al tribului Bani-Zimman, ramură din semințiа cea mare a bekrilor, din stirpea dintîi a rabiahilor, avea două fete copilandre, pe care le chema Ofaiirah-Soarele pe cea mai mare și Hozeilah-Luna pe cea mai mică. Și, pe vrema aceea, întreg tribul bekrilor se afla în război cu thaalabenii cei mulți și puternici. Iar Find, în pofida vîrstei lui înaintate, fu socotit vrednic, întrucît era viteazul cel mai vestit din tribul lui, să fie trimis de către tovarășii săi în fruntea a șaptezeci de voinici, toată oștaua lor, ca să se lipească la oastea tuturor bekrenilor. Iar cele două

copilandre, fetele lui, se aflau și ele printre cei șaptezeci. Iar solul care se duse să dea de știre sfatului obștesc al bekrenilor despre sosirea cetei de război a tribului Bani-Zimman, le spuse celor la care fusese trimis :

— Tribul nostru vă trimite o ordie de o mie de războinici, și încă șaptezeci de viteji.

Vroia să spună cu aceasta că numai Find, singur, prețuia cît o oaste de o mie de oameni.

Pe urmă, cînd toate cetele triburilor de bekreni se adunară, războiul se dezlănțui ca o vijelie. Și-atunci s-a dat bătălia aceea care a rămas vestită în toate pomenirile, și care a fost botezată Ziua tăierii moaștelor, din pricina umilirii grele la care i-au supus bekrenii biruitori pe prinșii lor, tăindu-le moaștele părului, înainte de a-i trimite, slobozi, să le arate înfrîngerea fraților lor din corturile thaalabene. Și chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliați, minunile acelei zile.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă :

Întrucît în încăierarea cea mai crîncenă, și pe cînd izbînda sta în cumpănă, cele două copile săriră deodată jos de pe caii lor, se dezbrăcară cît ai clipi din ochi și, aruncîndu-și cît colo hainele și tunicile de zale, se repeziră, goale de tot, cu brațele înainte, una în mijlocul aripei drepte a oștirii bekrene, iar cealaltă în mijlocul aripei

stîngi, învipiate și în piele goale, păstrîndu-și numai pe cap cununile lor de culoare verde. Și, în încleștare, răcniră fiecare, cu toată puterea glasului lor, cîte un cîntec de luptă ticluit atunci pe loc și care, din ziua aceea, se cîntă pe măsura de *ramel* greu și pe ghiersul strunei de mijloc a glasului al patrulea, sărind peste măsura a doua, bătută înfundat de către daff.

Or, iacătă mai întîi peanul copilei Ofaiirah-Soarele

Pe dușman ! pe dușman ! pe dușman !
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman,
Încingeți lupta, strîngeți vălmășagul !
Intrați în bătălie cu tot steagul !
Nainte, dar ! pe dușman ! pe dușman !
Cinstire multă și mărire-naltă
Acelui ce-n această dimineață
Îmbracă haina roșie și saltă
Să-ntîmpine vrăjmașul față-n față !
Hai, voi, viteji ai noștri ! Înainte !
Dați buzna-n toiul luptelor, fierbinte,
Iar noi la sînul cald vă vom primi !
Să se despice rănile cumplite
Ca hainele unei muieri smintite,
Arse de furii și de patimi vii !
Iar noi saltele moi și albe perne
În așteptarea voastră vom așterne.
Ci dacă veți da cumva înapoi,
Avem să v-alungăm fără ogoi
Pînă-n străfundul negrului aman,
Ca pe niște nevolnici, neînstare
De dragoste cu tinere fecioare.
Nainte, dar ! pe dușman ! pe dușman !
Nainte ! Și noroc în încleștare,
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman !
Încingeți lupta, strîngeți vălmășagul !
Intrați în bătălie cu tot steagul !

Ucideți și trăiți, feciori aleși
Ai seminției mele de viteji !
Nainte, dar ! Pe dușman ! pe dușman !

Și iacătă și peanul răcnit de mînia copilei Hozeilah-Luna, pentru a aîța înflăcărarea celor ce înconjurau prapurul neamului lui Bani-Zimman, alături de tatăl ei Find, care tăiase vinele cămilei lui ca să fie încredințat că nu are să dea îndărăt un pas :

La luptă cruntă, fii ai lui Zimman !
La luptă dar, bekrani de viță veche !
Izbiți, izbiți în crîncenul dușman
Cu spada voastră fără de pereche !
Zvîrliți asupra capetelor lor
Masalele aprinse, pe-ntrecute,
Ale mîniei roșii ! Dați cu spor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute !

Cu inimi dîrze, hai, apărători
Ai mamelor și-ai femeilor voastre !
Noi sîntem fetele stelei din zori,
Frumoase ca huriile măiastre,
Cu păru-n mosc scăldat, și învăscute
Cu salbe de mărgăritar. Dați zor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i, iute,
Și-avem să vă primim la piept cu dor !

Sus inima, copii ai lui Rabiah !
Celui mai dîrz îi dărui fecioria-mi !
Pe dușman, dar ! Măcelăriți deauna !
Celui mai vrednic : Hozeilah-Luna !
Măcelăriți-i ! Căsăpiți întruna !

Dar pe fricoșii ce dau îndărăt,
Să nu-i mai văd în ochi, să nu-i mai văd !
Îi vom zvîrli-n gunoaie ca pe-o cîrpă,
Nu vor avea pe lume decît scîrbă !

Izbiți cu spada cruntă în vrăjmași,
La luptă, sus, flăcăilor viteji!
Din sîngele dușman să faceți preș
Pe care să călcăm cu pași trufași!
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!
Izbiți cu spada voastră pe-ntrecute!

Și, la aceste două cîntece de moarte, o înflăcărare proaspătă aprinse pojarul bekrenilor, dîrzia le spori și biruința rămase a lor, hotărîtoare și deplină. Și iată așa se luptau strămoșii noștri de pe vremile păgînici. Și iată cum erau croite fetele lor! Flăcările gheenei să nu le fie prea crude!

Pe urmă tînărul le spuse celor care îl ascultau aprinși:

— Auziți acuma dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș, care și ei au trăit tot pe vremurile păgînici:

Și spuse:

DRAGOSTEA DOMNIȚEI FATIMAH CU POETUL MURAKIȘ

Se povestește că Neman, regele de la Hirah, din Irak, avea o fată pe care o chema Fatimah, care pe cît era de frumoasă pe-atîta era de pojarnică. Și regele Neman, care cunoștea firea zvăpăiată a tinerei domnițe, avusese grijă, spre a preîntîmpina vreo necinstire a stepenei sale ori vreo năpastă, s-o țină închisă într-un sarai lăturalnic. Și tot așa mai avusese grijă, pentru păstrarea cinstei fetei sale, da și din chibzuință, să pună de veghe, zi și noapte, străji înarmate, împrejurul acelui sarai. Și nimeni altcineva decît slujnica domniței nu avea îngăduință să intre în serhatul acela păstrător al virtuții domniței Fatimah. Și, din prisos de înțelepciune și de neîncredere, în fiecare seară, la căderea nopții, erau tîrșîite pe pămînt,

de jur împrejurul saraiului, niște preșuri mari de lînă, ca să mături și să netezească fața nisipului de pe jos, în așa fel încît să șteargă urmele picioruşelor fetei care o slujea pe domniță și, de asemenea, în așa fel încît să se poată vedea, dimineața, dacă nu cumva fuseseră lăsate pe acolo alte urme de către vreo haimana în căutare de pozne.

Or, întemnițata cea frumoasă se suia de mai multe ori pe zi în vîrful închisorii ei silnice și, de acolo, privea de departe la trecători și ofta. Și așa, într-o zi, o văzu pe tînăra ei slujnică, pe care o chema Ibnat-Ijlan, cum sta de vorbă cu un tînăr frumos la făptură. Și, pînă la urmă, află de la copilă că tînărul acela de care era îndrăgostită era vestitul poet Murakiș, și că de nenumărate ori se și bucurase de dragostea lui. Și slujnica, fată într-adevăr frumoasă și pîrdalnică, atîta lăudă fața de stăpînă-sa frumusețea și pletele strălucite ale poetului, și cu niște vorbe atît de aprinse încît pojarnica de Fatimah se împătimi la rîndu-i să-l vadă și să se bucure de el, deopotrivă ca slujnica sa. Da vroi mai întîi, în gusturile ei subțiri de domniță, să se încredințeze dacă poetul cel frumos era de vreun soi mai acătări. Și, chiar prin aceasta, domnița își dovedi priceperea rosturilor lumii, ca o adevărată arăboaică de neam mare ce era. Și se osebi astfel de slujnica ei, mai puțin de soi ca ea și, ca urmare, mai puțin năzuroasă și mai puțin marghiolită.

Cu asemenea scop, așadar, domnița cea pusă la popreală ceru o încercare, hotărîtoare în mintea ei. Căci, după ce șezu de vorbă cu slujnica despre putința poetului de a intra în palat, îi spuse la urmă :

— Ascultă ! Cînd flăcăul va veni la tine mîine, tu să-i dai o scobitoare de lemn înmiresmat, apoi o cățuie în care să arunci un bob de mirodie. Și, pe urmă, să-l rogi să stea în picioare, cu cățuia sub haine, spre a se înmiresma. Or, dacă se va sluji de scobitoare fără a o reteza și a o despica oleacă la vîrf, sau dacă nu va vroi s-o ia, este ins de rînd, lipsit de gingășie. Iar dacă va ședea deasupra cățuii,

sau dacă nu o va vroi, iarăși este om de nimic. Și-atunci, oricît de mare poet s-ar putea să fie, un ins care habar nu are ce-i gingășia nu este vrednic de domnițe.

Așa că, chiar a doua zi, ducîndu-se să se întîlnească cu iubitul ei, fata nu zăbovi să-l pună la încercare. Căci, după ce aduse o cățuie aprinsă în mijlocul odăii, și după ce aruncă în ea mirodia, îi spuse tînărului :

— Vino să te înmiresmezi !

Ci poetul nici nu se sinchisi și răspunse :

— Adu tu cățuia colea lîngă mine.

Și fata făcu așa ; ci poetul nu își puse cățuia sub haine, și se mulțumi să-și înmiresmeze numai barba și părul. După care, luă scobitoarea pe care i-o întindea iubita sa și, după ce o retezâ aruncînd o bucățică din ea, îi despică vîrful în șuvițe mlădioase, și se frecă astfel cu ea pe dinți și își înmiresmă gingiile. Pe urmă se petrecu între el și fată ceea ce se petrecu. Și, cînd micuța se întoarse la palatul cel străjuit, îi povesti zvînturatei sale de stăpîne urmarea încercării. Iar Fatimah spuse numaidecît :

— Adu-mi-l pe arabul acela de neam ! Și grăbește-te !

Ci străjerii erau aspri, și înarmați, și necurmat la pîndă. Și, în fiecare dimineață, iscoadele regelui Neman, părintele domniței, veneau la fața locului ca să vadă și să citească urmele picioarelor scrise pe nisip. Și iscoadele se întorceau să spună stăpînului lor :

— O, rege al vremilor, nu am găsit, în dimineața aceasta, decît urma picioruşelor copilei Ibnat-Ijlan.

Or, ce făcu șireata de slujnică a domniței pentru a-l aduce în sarai pe poet odată cu ea, fără a da în vileag trecerea lui ? Iacătă. În noaptea hotărîtă de stăpînă-sa, se duse lîngă flăcău și, fără a șovăi, îl luă în spinare, ținîndu-l bine cu pulpanele unei mantii pe care i-o petrecu pe dedesubt, și pe care și-o legă în față, și astfel, fără primejdia de a se da de gol, îl cără pe ispititor la ispita sa. Și poetul petrecu acolo, cu pojarnica de fată a regelui, o noapte binecuvîntată, noapte de lumină, de dulceață, și de

jar. Și plecă pînă-n zori, tot așa precum intrase, adică dus în spinare de fată.

Or, ce se întîmplă dimineața ? Iscoadele regelui veniră, ca în toate dimineţile, să cerceteze urmele de pe nisip. Pe urmă se duseră să-i spună regelui, părintele domniței :

— O, stăpîne al nostru, nu am zărit, în dimineața aceasta, decît urmele picioarelor micuței Ibnat-Ijlan. Da fata pesemne că s-a îngrășat tare, întrucît urma picioarelor ei se face mai adîncă în nisip.

Și-așa că lucrurile urmară să se petreacă mai departe în felul acesta un răstimp de vreme, poetul și domnița iubindu-se, slujnicuța cărîndu-l în spinare pe liubovnic, iar iscoadele vorbind despre îngrășare. Și n-ar fi fost nici o pricină ca starea aceea de lucruri să se curme, dacă poetul însuși nu și-ar fi sfîșiat cu chiar mîinile lui fericirea.

Și, într-adevăr, frumosul Murakiș avea un prieten tare drag, căruia îi împlinea toate voile. Și, cum îi împărtășise și lui dragostea sa neobișnuită, tînărul prieten își dori stăruitor să fie dus și el în acelaș chip la domnița Fatimah și să fie luat drept Murakiș însuși, date fiind negurile nopții și asemănarea lui la statură și la purtări cu prietenul său. Și Murakiș se lăsă biruit de stăruințele băiatului, și își pecetlui cu jurămînt făgăduiala dată. Iar cînd veni noaptea, tînărul prieten îi luă locul în spinarea fetei și fu dus la domniță.

Și, pe negură, începu ceea ce trebuia să înceapă. Ci numaidecît, în pofida întunereciunii, Fatimah, pricepută, își dete seama de schimbare, simțind moliciune acolo unde fusese tărie, și încropeală acolo unde fusese vipie de foc, și sărăcie acolo unde fusese îmbelșugare. Și, ridicîndu-se pe clipă pe dată, îl zvîrli cît colo pe nechemat, cu o lovitură de picior, și o puse pe slujnică să-l adune de pe jos și să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei,

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și, de-atunci, poetul a fost alungat de fața regelui, care nu s-a îndurat niciodată să-i ierte înșelăciunea. Și Murakiș, spre a-și descărca durerea și căinței, a întocmit următoarea kasidă :

Deci bun rămas, bekrana mea frumoasă !
Chiar dacă plec de lîngă tine-acum,
Rămînă-ți fericirea toată-n casă,
Ca un balsam de mosc, ca un parfum.
Vai, Murakiș sărmane, pînă ieri
Gingașa Fatimah ca pe un mire,
Cu boiu-i hărăzit spre mîngîieri,
Mlădiu ca ramul nabkului subțire,
Cu mersu-i ca de struț legănător,
Nurlie, dreaptă, fragedă, ușoară,
Cu frumusețea ei ca un izvor
În limpezimea apei lui, vioară,
Cu dinții-i albi și pururea zîmbind,
Scăldați în roua gurii ei de miere,
Lucioși precum oglinda de argint,
Cu mîinile-i mai moi ca o părere,
Împodobită-n scumpele-i brățări,
Cu pletele-i ca noaptea-ntunecată, —
Te-a fermecat în nopți cu descîntări,
Și inima ți-o lasă-njunghiată.
Vai, iată ceasul bunului-rămas !
Ca fumul care piere totu-acuma-i.
Tu însuți ți-ai adus acest necaz,

Pentru o toană de prieten numai.
De ciudă mușcă-ți degetele toate,
Sfîșie-te în neagra-ți deznădejde!
O toană de prieten azi te scoate
Din inima ce nu te mai iubește.
Vai, totul s-a sfîrșit! Și nu-i un vis,
Căci treaz sînt, pe cînd viselor, se știe,
Numai în somn li-i drumul larg deschis;
Ci mie-nchise-mi sînt pe veșnicie.

Iar poetul Murakiș a fost unul dintre cei ce au murit din dragoste.

Pe urmă tînărul le spuse celor ce îl ascultau :

— Pînă a ajunge la vremurile islamice, mai ascultați și povestea aceasta a regelui kindenilor cu soția sa Hind.

Și spuse :

RĂZBUNAREA REGELUI HOJJR

A ajuns pînă la noi, prin istorisirile strămoșilor noștri de demult, că regele Hojjr, căpetenia triburilor kindenilor, și tatăl lui Imru Ul-Kais, cel mai mare poet de pe vremea păgînismului, era omul cel mai temut dintre arabi pentru cruzimea și pentru vajnica lui dîrzenie. Și era atîta de aprig pînă și față de neamurile sale încît fiul său, tînărul Imru Ul-Kais, ca să poată da zbor liber harului său poeticesc, a trebuit să fugă de sub corturile părintești. Căci regele Hojjr socotea că a se împopoțona în fața lumii cu numele de poet era pentru fiul său o abatere de la ighemonicul lui și de la înălțimea stepenei sale.

Or, într-o zi, pe cînd regele Hojjr se afla purces cu oaste departe de pămînturile sale, asupra tribului Bani-Assad, primi veste că tribul kodaenilor, vechii săi dușmani, cîrmuiți de către Ziad, îi cotropiseră deodată pămînturile, într-un poghiaz, ridicaseră o pradă strașnică, zaherea multă de curmale uscate, sumedenie de cai, de cămile și de vite, și mulțime de femei și de fete kindene. Și, printre prinșii luați de Ziad, se afla și femeia cea mai dragă regelui Hojjr, preafrumoasa Hind, giuvaiericaua tribului.

Încît, de îndată ce știrea despre prăpăd ajunse la el, Hojjr făcu degrabă cale întoarsă, cu toți luptătorii lui, și se îndreptă înspre locul unde socotea să dea peste vrăjmașul său Ziad, răpitorul Hindei. Și nu peste mult, într-adevăr, ajunse la o mică depărtare de tabăra kodaienilor. Și trimise pe dată într-acolo două iscoade încercate, pe nume Saly și Sadus, să cerceteze locurile și să culeagă cît mai multe știri cu putință despre oastea lui Ziad.

Și cele două iscoade izbutiră să se strecoare în tabără, nebăgate de seamă. Și strînseră lămuriri de preț despre numărul vrăjmașului și despre așezarea taberei. Și, după cîteva ceasuri petrecute ca să cerceteze tot, iscoada Saly îi spuse soțului său Sadus :

— Tot ce am văzut mi se pare destul în ce privește rosturile și gîndurile lui Ziad. Și-așa că mi-aș cam lua zborul să-i duc regelui Hojjr știrile despre ceea ce am culeș.

Ci Sadus răspunse :

— Eu nu plec pînă ce nu capăt știri mai multe și mai de preț.

Și rămase singur în tabăra kodaienilor.

Or, la căderea nopții, cîțiva oșteni de-ai lui Ziad veniră să stea de pază lîngă cortul căpeteniei lor, și se așezară împrejurul cortului, din loc în loc. Iar Sadus, iscoada lui Hojjr, temîndu-se să nu fie dibuit, își luă

inima în dinți și se duse cutezător să-l bată pe umăr cu mîna pe unul dintre paznicii care tocmai șezuse jos pe pămînt, ca și ceilalți, și îl repezi cu un glas poruncitor, spunîndu-i :

— Care ești tu ?

Și străjerul răspunse :

— Sînt cutare, fiul lui cutare.

Iar Sadus urmă cu glas scurt și hotărît :

— Bine !

Pe urmă se duse să șadă chiar lîngă cortul căpeteniei Ziad, fără să-i dea cuiva prin gînd să-l tulbure.

Și iacătă că nu peste mult auzi vorbă din lăuntrul cortului. Și era chiar glasul lui Ziad, care, întinzîndu-se lîngă preafrumoasa prinsă Hind, o sărută și se desfăta cu ea. Și, printre altele, Sadus auzi următoarele. Glasul lui Ziad spunea :

— Ce crezi tu, Hind, ia spune-mi, ce-ar face soțul tău Hojjr dacă ar ști că în clipa aceasta mă aflu lîngă tine, în dulce desfătare laolaltă ?

Iar Hind răspunse :

— Pe moartea cea roșie ! ar porni în goană ca un lup pe urmele tale, și nu s-ar mai opri din fugă decît dinaintea corturilor tale roșii, spumegînd, plin de mînie și de turbare, flămînd de răzbunare, cu gura clăbucind de bale ca o cămilă în călduri care mănîncă ierburi amare.

Iar Ziad, auzind vorbele acestea ale Hindei, fu cuprins de ciudă și, dîndu-i o palmă prinsei sale, îi spuse :

— A, te pricep ! Hojjr, fiara aceea cruntă, îți place, ți-e drag, și vrei să mă umilești.

Ci Hind tăgădui numaidecît, zicînd :

— Îți jur pe amîndoi bozii noștri Lat și Ozzat, niciodată nu mi-a fost silă de vreun bărbat cum mi-e silă de soțul meu Hojjr. Da, dacă mă întrebi, pentru ce să-ți ascund ce gîndesc ? Că chiar n-am mai văzut om mai cu ochii-n patru și mai prepuielnic ca Hojjr, fie că doarme, fie că e treaz.

Și Ziad o întrebă :

— Cum așa ? Lămurește-te !

Atunci Hind spuse :

— Ascultă. Cînd Hojjr se află în puterea somnului, stă cu un ochi închis, da cu celălalt deschis, iar cu jumătate din făptura sa rămîne treaz. Și lucrul acesta atîta este de adevărat încît într-o noapte ca toate nopțile, pe cînd dormea alături de mine, iar eu îi vegheam somnul, iacătă că un șarpe negru se ivi deodată de sub rogojină și veni drept înspre fața lui. Și Hojjr, tot dormind, își întoarse capul, parcă simțindu-l. Iar șarpele se strecură pe lîngă mînă înspre palma deschisă. Și Hojjr își trase numaidecît mîna. Atunci șarpele, șovăind, se îndreptă înspre piciorul alungit. Iar Hojjr, dormind mai departe, îndoi genunchiul și își feri piciorul. Și șarpele, descumpănit și parcă nemaiștiind ce să facă, se hotărî să lunece înspre o strachină cu lapte pe care Hojjr îmi cerea să i-o pun totdeauna lîngă pat. Și, ajungînd la strachină, șarpele sorbi cu lăcomie laptele, pe care apoi îl vărsă îndărăt în strachină. Iar eu, la priveliștea aceea, gîndii, bucurîndu-mă în sufletul meu : „Ce noroc nenădăjduit ! Cînd Hojjr are să se trezească, are să bea laptele otrăvit acum, și are să moară pe dată ! Uf, am să scap de lup." Și Hojjr se deșteptă, după o bucată de vreme, însetat și cerîndu-și laptele. Și luă strachina din mîinile mele ; da avu grijă ca mai întîi să miroase laptele. Și iacătă că mîna-i tremură și strachina căzu și se vărsă. Iar el scăpă. Așa face în toate, în orice împrejurare ar fi. La toate se gîndește, la toate ia aminte, și niciodată nu poate fi prins pe nepregătite.

Iar iscoada Sadus auzi toate vorbele acestea ; pe urmă nu mai putu să priceapă nimic din ce își spuneau între ei Ziad și Hind, afară de plescăitul sărutărilor lor și al suspinelor. Atunci se ridică încetișor și fugi. Și odată ajuns afară din tabără, porcese la drum cu pași mari și, pînă-n zori, fu lîngă stăpînul său Hojjr, căruia îi istorisi

tot ce văzuse şi tot ce auzise. Şi îşi sfîrşi istorisirea spunînd :

— Cînd am plecat, Ziad sta cu capul sprijinit pe genunchii ei ; şi se desfăta cu prinsa lui, iar ea îi răspundea la desfăt.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptezeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi Hojjr, la vorbele acestea, îşi rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare, porunci plecarea şi năpusta grabnică asupra taberei kodaienilor. Şi toate cetele kindenilor porniră la drum. Şi căzură pe neaşteptate asupra taberei lui Ziad. Şi se încinse o încăierare năpraznică. Şi kodaienii lui Ziad nu avură mult pînă să fie daţi peste cap şi puşi pe fugă. Iar tabăra lor, cuprinsă de vrăjmaşi, fu pustiită şi pîrjolită. Şi fu omorît care fu omorît, şi fu aruncat în vîntul mîniei tot ce mai rămăsese.

Cît despre Ziad, acela fu zărit de către Hojjr în mulţime, pe cînd încerca să-i întoarne la luptă pe cei ce fugeau. Şi Hojjr, mîrîind şi mugind, se repezi pe el ca o pasăre de pradă, îl înşfăcă pe după mijloc de pe cal şi, săltîndu-l în sus, îl ţinu aşa în puterea mîinilor, pe urmă îl izbi de pămînt şi-i frînse oasele. Şi-i tăie capul şi şi-l agăţă la coada calului. Şi, după ce îşi împlini răzbunarea faţă de Ziad, se îndreptă înspre Hind, pe care o găsi. Şi o legă de cozile a doi cai pe care îi biciui făcîndu-i să pornească

unul într-o parte și altul în cealaltă. Și, pe cînd Hind era despicată astfel și ruptă în bucăți, el îi strigă :

— Pieri, o, muiere cu limba atîta de dulce și cu tainele gîndului atîta de amare.

Iar după ce istorisi răzbunarea aceasta cruntă, tînărul le spuse ascultătorilor săi :

— Întrucît încă ne mai aflăm la vremurile acelea de dinainte de Islamul cel binecuvîntat, ascultați istoria pe care ne-a lăsat-o, despre obiceiurile femeilor arabe de pe-atunci, soția mult iubită a Proroculuí — Asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — stăpîna noastră Aișah, cea mai frumoasă și cea mai curată icoană de femeie a Islamului de la începuturi, femeie înțeleaptă, dîrză, drăgăstoasă și vitează, a cărei vorbă sclipitoare avea tăria bărbată a unui flăcău și al cărei grai avea sfînta și proaspăta frumusețe a unei fecioare neprihănite.

Și spuse istorisirea aceasta despre Aișah :

SOȚII ZUGRĂVIȚI DE CĂTRE SOȚIILE LOR

Într-o bună zi, cîteva hanîme din Yemen se strînseră în locuința mea. Și se înțeleseră între ele cu jurămînt să-și spună, cu tot adevărul și fără să ascundă nimic, cum sînt soții lor, buni sau răi.

Și cea dintîi luă vorba și spuse :

— Bărbatu-meu ? e urît și de neatins ca o cocoașă de cămilă tăbăcită cocoțată în vîrful unui munte anevoie de suit. Și, pe deasupra, atîta-i de slab și de uscat cît nu i-ai găsi un firicel de măduvă în oase. Rogojină tocită !

Iar cea de a doua hanîmă din Yemen spuse :

— Al meu ? chiar că n-ar trebui să spun o vorbă despre el. Întrucît și numai a pomeni despre el îmi face silă. Dobitoc căpățînos, dacă-i răspund măcar cu o vorbă, numaidecît mă și amenință că mă izgonește ; iar dacă tac,

mă înghioldește și mă ține ca înfiptă în sîmceaua de fier a unei sulițe.

Iar cea de a treia spuse :

— Păi eu, iacătă-l pe drăgălașul meu de bărbat : cînd mănîncă, linge taierele pînă-n fund ; cînd bea, suge pîn'la ultima picătură ; cînd se culcă, se strînge și se ghemuie în sine însuși ca un burduf ; iar cînd i se întîmplă să taie ceva pentru mîncare, taie totdeauna tot ce e mai prăpădit și mai descărnat. Cît despre celelalte, e mai rău decît nimic : nu și-ar luneca mîna înspre mine nici măcar ca să vadă cum stau.

Iar cea de a patra spuse :

— Fiul socrului meu, alimănit să fie el ! Grămadă de povară pe ochii mei și pe inima mea, zi și noapte ! Hazna de metehne, de aiureli și de sminteli. Te plesnește peste gură din nimic ; ori îți împunge și îți rupe pîntecele, ori se asmute asupra-ți, ori, toate deodată, te plesnește, te înghioldește și te vatămă. Lup amarnic, crăpare-ar să crape !

Iar cea de a cincea spuse :

— O, soțul meu este bun, și frumos ca o noapte frumoasă dintre nopțile de Tihamah, darnic ca ploaia cea darnică a norilor, și preamărit și temut de toți luptătorii noștri. Cînd pleacă de acasă, e ca un leu falnic și voinic. E mare, iar mărinimia sa face ca jarul din căminul lui, deschis tuturora, să fie totdeauna din belșug. Stîlparul numelui lui e înalt și măreț. Cumpătat, el rămîne flămînd în noaptea unui ospăț ; veghetor, nu doarme niciodată în noaptea primejdiei ; primitor, și-a așezat locuința chiar lîngă poarta orașului, ca să-i găzduiască pe călători. O, tare-i mare și frumos, tare-i minunat ! Are o piele dulce și moale, ca o blănită de iepure care te mîngîie cu gingășie. Iar mireasma răsuflării lui este mirodie de zarnab desfătătoare. Și, cu toată tăria și puterea lui, fac ce vreau din el.

La urmă, cea de a șasea hanîmă yemenită zîmbi dulce și spuse la rîndu-i :

— O, soțul meu este Malik Abu-Zar, minunatul Abu-Zar, știut de toate triburile noastre. M-a găsit copilă, la un cort de oameni săraci ajunși la nevoie și la strîmtoare, și m-a dus în cortul lui falnic, și mi-a împodobit urechile cu cercei scumpi, și pieptul cu odoare frumoase, și mîinile și picioarele cu brățări de preț, și brațele cu bunăstarea cea durdulie. M-a cinstit ca soție, și m-a poftit într-o locuință în care răsună necontenit cîntecele vesele ale lăutelor și în care strălucesc mîndrele sulițe samhariene cu prăjini durate straşnic, și în care se aude necontenit nechezatul sirepelor, grohotul cămilelor închise în staniștile cele mari, zarva slugilor care treieră și îmblătesc grîul, larma amestecată a douăzeci de turme. Vorbesc cu el slobodă, și niciodată nu mă înfruntă, nici nu mă ceartă. Cînd mă culc, nu mă lasă niciodată văduvită ; cînd adorm, mă lasă să dorm cît vreau. Și mi-a rodit pîntecul, și mi-a dăruit un copil, tare minunat copil ! atîta de drăgălaș încît culcușul lui micuț și gingaș pare locul pe care îl lasă gol un firicel de papură scos dintr-o țesătură de rogojină ; atîta de plăpînd că s-ar sătura din cît suge un ieduț ; atîta de încîntător încît atunci cînd umblă și cînd se leagănă cu atîta dulceață în tunicuța lui de zale răpește mințile celor care îl văd ! Da fata pe care mi-a dăruit-o Abu-Zar ! Uf, dulceața, da ! dulceața de fată a lui Abu-Zar ! E odorul tribului ! Durdulie, o cuprind hainele ca-ntr-o vrajă, strînsă în fermeneaua ei ca o cosiță împletită ; cu pîntecul bine făcut și fără burduhăneală ; cu boiul suleget și mlădios sub fermenuță ; cu șoldurile pline și rotunde ; cu brațele durdulii ; cu ochii mari și larg deschiși : cu lumina lor neagră ca noaptea ; cu sprîncenele subțiri și arcuite dulce ; cu nasul ușor adus, ca vîrful unei săbii alese ; cu gura frumoasă și neprefăcută ; cu mîinile mîndre și darnice ; cu veselia deschisă și sclipitoare ; cu vorba răcoroasă ca umbra ; cu mireasma răsuflării mai dulce ca mătasa și mai îmblăsămată ca moscul care răpește sufletul ! Of, ocrotească-mi-i cerul pe

Abu-Zar și pe fiul lui Abu-Zar și pe fata lui Abu-Zar ! Ocrotească-mi-i întru dragostea și bucuria mea !

Or, după ce și cea de a șasea hanîmă yemenită grăi astfel, le mulțumii la toate că îmi făcuseră hatîrul de a mi se destăinui, și luai și eu cuvîntul, la rîndu-mi, și le spusei :

— O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvîntat ! Că îmi este mai drag decît sîngele tatălui și mamei mele...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

...Îmi este mai drag decît sîngele tatălui și mamei mele. Ci, de bună seamă, gura mea nu este destul de neprihănită cît să-i cînte laudele ! De aceea am să mă mulțumesc a vă spune și vouă numai ceea ce mi-a spus el, odată, în privința noastră, a femeilor, care, în gheenă, sîntem cărbunii cei mai din belșug pe care îi mistuie focul cel roșu. Și-așa, într-o zi, rugîndu-l să-mi dea niște sfaturi și niște îndemnuri care să-mi slujească pe calea cerească, el îmi spuse : „O, Aișah, scumpa mea Aișah, deie Allah ca femeile musulmanilor să se cerceteze și să se vegheze singure, să fie răbdătoare la greu și mulțumitoare la bine, să le dăruiască soților lor copii mulți, să-i înconjure cu dragoste și cu grijă, și niciodată să nu ia în rîs binefacerile lui Allah prin mijlocirea lor. Întrucît, o, mult-iubita mea Aișah, Atoatedătătorul o alungă de

la mila sa pe femeia care își rîde de bunătatea lui. Iar aceea care, aţintindu-şi privirile sfruntate asupra soţului ei, va spune dinaintea ori în spatele lui : «Ce chip urît ai ! ce hîd eşti, ce făptură pocită !» femeii aceleia, o, Aişah, Allah are să-i succească ochii şi are s-o lase şaşie, are să-i sluţească şi să-i pocească trupul, şi are s-o facă urîtă şi sîlnică, grămadă greţoasă de carne veştedă, ghemuită scîrbavnic pe vîntrea ei de piei zdrenţuite, fleşcăite şi flendurite. Iar femeii care, în patul căsniciei ori aiurea, se arată vrăjmaşă soţului ei, ori îl supără cu vorbe ţîfnoase, ori îi tulbură cugetul, oh, aceleia Atoatedătătorul, la ziua Judecăţii, are să-i tragă limba din gură şi să i-o întindă ca pe o fîşie de piele, lungă de şaptezeci de coţi şi care are să se răsucească împrejurul gîtului păcătoasei, carne hîdă şi vînătă. Ci, o, Aişah, femeia curată, care nu tulbură niciodată tihna soţului ei, care nu-şi petrece niciodată noaptea afară din sălaşul ei fără ca să-şi fi cerut măcar îngăduinţa, care nu se împopoţonează nicicînd cu haine înzorzonate şi cu năframe scumpe, care nu-şi pune inele grele la braţe şi la picioare, care nu caută nicicînd să tragă asupra ei privirile drept-credincioşilor, care este frumoasă de frumuseţea ei firească, pusă în ea de către Ziditorul, care este dulce la vorbă, spornică la lucruri bune, îndatoritoare şi sîrguitoare faţă de soţul ei, caldă şi iubitoare faţă de copiii ei, bună sfătuitoare pentru vecina ei, şi binevoitoare faţă de orice făptură de-a lui Allah, oh, oh ! aceea, mult-iubita mea Aişah, va intra în rai, laolaltă cu prorocii şi cu aleşii Domnului !"

Iar eu, tulburată cu totul, strigai :

— O, Prorocule al lui Allah, îmi eşti mai scump decît sîngele tatălui şi mamei mele !

Şi-acum, că am ajuns la vremurile binecuvîntate ale Islamului, urmă mai departe tînărul, ascultaţi cîteva întîmplări din viaţa califului Omar ibn Al-Khattab — co-

perească-l Allah cu milele sale ! — care a fost omul cel mai neprihănit şi cel mai aspru de pe vremurile acelea neprihănite şi aspre, emirul cel mai drept dintre toţi emirii drept-credincioşilor !

Şi spuse :

OMAR DESPICĂTORUL

Se povesteşte că emirul drept-credincioşilor Omar Ibn Al-Khattab — care a fost califul cel mai drept şi omul cel mai nepărtinitor din tot Islamul — fusese poreclit El-Farrukh, adică Despicătorul, întrucît avea năravul să despice în două, dintr-o fulgerătură de sabie, pe oricine n-ar fi voit să se supună vreunei hotărîri rostite de către Prorocul — asupra-i fie rugăciunea şi pacea !

Iar cugetul său era atît de cinstit şi nepărtinirea lui era atît de neabătută încît într-o zi, după ce, biruindu-i pe regii din Yemen şi punînd stăpînire pe vistieriile domneşti, a poruncit să se împartă pleanul între toţi oştenii musulmani deopotrivă, fără osebire. Şi fiecare oştean a avut parte, printre altele, de cîte o bucată de alagea yemenească. Iar Omar îşi avu partea întocmai ca şi cel mai mărunt dintre oştenii săi. Şi puse să i se facă o haină nouă din bucata aceea de pînză vărgată yemenească, ce-i căzuse la împărţanie ; şi, îmbrăcat aşa, se sui în amvonul de la Medina şi le predică musulmanilor încă o purcedere cu oaste împotriva necredincioşilor. Ci iacătă că un om din mulţime se ridică şi îl opri din predica sa, spunîndu-i :

— N-avem să-ţi dăm ascultare.

Şi Omar îl întrebă :

— Pentru ce ?

Şi omul răspunse :

— Pentru că, atunci cînd ai împărţit la toţi deopotrivă alageaua yemenească, fiecare musulman a căpătat

cîte o bucată, și tot așa și tu ai căpătat o bucată la fel. Or, bucata aceea nu avea cum să-ți ajungă ca să-ți faci din ea toată haina cu care te vedem îmbrăcat astăzi. Așa că, dacă nu ai fi luat pe furiș de la noi o bucată mai mare decît aceea pe care ne-ai dat-o nouă, nu ai fi avut din ce să-ți faci haina de pe tine, mai cu seamă că ești măgădan la trup.

Iar Omar se întoarse înspre fiul său Abdallah și îi spuse :

— O, Abdallah, răspunde-i tu acestui om. Întrucît spusa lui este dreaptă.

Iar Abdallah se ridică și spuse :

— O, musulmanilor, aflați că atunci cînd emirul drept-credincioșilor, Omar, a vrut să pună să i se coase o haină din bucata lui de alagea, s-a văzut că bucata nu ajunge. Ca urmare, întrucît nu avea o haină potrivită de îmbrăcat pentru ziua aceasta, i-am dat eu o parte din bucata mea de pînză, ca să-și împlinească haina.

Pe urmă șezu jos. Atunci omul care îl înfruntase pe Omar spuse :

— Mărire lui Allah ! Acuma te ascultăm, o, Omar !

Tot Omar, altă dată, după ce cuprinsese Siria, Mesopotamia, Egiptul, Persia și toate țările rumilor, și după ce întemeiase Bassra și Kufa, în Irak, s-a întors la Medina, unde, îmbrăcat într-o haină atîta de jerpelită încît ajunsese a fi numai o cîrpitură de petece, sta toată ziua pe treptele care suie la geamie, ascultînd pînă și jalbele celor mai din urmă supuși ai săi, și făcîndu-le tuturora judecată dreaptă, de la emir pînă la cămilar.

Or, pe timpu-acela, regele Kaissar Heracliu, care domnea peste rumii de la Constantinia, îi trimise un sol, însărcinat tainic să cîntărească cu chiar ochii săi mijloacele, puterile și faptele emirului arabilor. Încît, după ce solul intră în Medina, îi întrebă pe locuitori :

— Unde este regele vostru ?

Iar ei răspunseră :

— Noi nu avem nici un fel de rege, că avem un emir ! Iar acela-i emirul drept-credincioșilor, califul lui Allah, Omar ibn Al-Khattab !

El întrebă :

— Unde se află ? Duceți-mă la el !

Ei răspunseră :

— Împarte dreptatea, ori poate că se odihnește.

Și îi arătară drumul spre geamie. Iar solul lui Kaissar ajunse la geamie, și îl văzu pe Omar dormind sub soarele de amiază pe treptele încinse ale geamiei, cu capul sprijinit pe piatra goală. Și-i curgea sudoarea de pe frunte, făcînd o pată mare de apă împrejurul capului său.

La privelișteа aceea teama se așternu în inima trimisului lui Kaissar, care nu se putu stăpîni să nu strige : „Iacătă-l în starea aceasta pe cel dinaintea căruia toți regii pămîntului își pleacă fruntea, și care este stăpîn peste cea mai mare împărăție a vremurilor noastre". Și încremeni în picioare, pradă spaimei, întrucît își zisese : „Cînd un norod este ocîrmuit de un om cum e acesta, celelalte noroade trebuie să se îmbrace în haine de jale".

Și, cînd cu supunerea Persiei, se află, printre alte lucruri minunate luate din saraiul regelui Jezdejerd, de la Ystakhar, și un chilim, lung și lat de cîte șaizeci de coți, și care înfățișa un strat de flori, în care fiecare floare, întocmită din pietre scumpe, se înălța pe o tulpină de aur. Iar căpetenia oștilor musulmane, Saad ben Abu-Waccas, măcar că nu era prea priceput la prețăluirea negustorească a lucrurilor scumpe, înțelese numaidecît tot ce prețuia o atare minunăție, și o răscumpără din pleanul de la palatul Khosroeșilor, ca să i-o dea peșcheș lui Omar. Ci califul cel aspru — coperească-l Allah cu milele

sale ! — cel care nici cînd cu supunerea Yemenului nu vroise să ia din prada ţării supuse decît o bucată de alagea nu mai mare decît îi era de trebuinţă pentru a-şi face o haină, nu vroi nicidecum, primind asemenea dar, să dea îndemn rău spre viaţa de huzur de ale cărei urmări asupra norodului său îi era tare grijă. Şi, atunci pe loc, puse să se taie chilimul cel scump în tot atîtea bucăţi cîte căpetenii musulmane se aflau la Medina. Iar sieşi nu îşi luă nici o parte. Or, atîta de scump era chilimul acela, chiar îmbucătăţit, încît Ali — asupra-i fie milele cele mai alese ! — putu să vîndă pe douăzeci de mii de drahme, unor negustori sirieni, fîşia care îi căzuse la împărţeală.

Şi tot cînd cu năvălirea în Persia, satrapul Harmozan, care se împotrivise cu cea mai mare vitejie războinicilor musulmani, primi să se supună, da numai cu învoiala să fie dus dinaintea califului, care să se rostească asupra soartei lui. Or, Omar se afla la Medina ; şi-aşa că Harmozan fu dus la cetatea Medinei, păzit de o strajă sub porunca a doi emiri de cei mai de seamă dintre drept-credincioşi. Şi, cînd ajunseră la Medina, cei doi emiri, vrînd să facă a creşte în ochii lui Omar însemnătatea şi cinul prinsului lor persan, îl îndemnară pe Harmozan să-şi îmbrace caftanul ţesut cu zarafir şi să-şi pună tiara cea strălucitoare pe care o purtau satrapii de la curtea lui Khosroe. Şi, împodobit astfel cu semnele cinului său, căpetenia persană fu adusă dinaintea treptelor de la geamie, unde califul şedea pe o rogojină veche, la adăpostul unui umbrar. Şi, pricepînd din murmurul norodului că vine vreun ins de seamă, Omar ridică ochii şi îl văzu dinaintea sa pe satrapul îmbrăcat cu toată fala îndătinată la palatul regilor persani. Şi, la rîndu-i, Harmozan îl văzu pe Omar, da nu-i venea să creadă că arabul

acela îmbrăcat în haine peticite și stînd singur, pe o rogojină roasă, în curtea geamiei, ar fi însuși califul, stăpînul împărăției celei noi. Da pe dată Omar, cunoscînd în prinsul din fața sa pe unul dintre acei satrapi făloși care atîta amar de vreme făcuseră să tremure, dintr-o încrîncenare de privire, triburile cele mai dîrze din Arabia, strigă :

— Mărire lui Allah carele a ridicat Islamul cel binecuvîntat spre a vă umili, pe tine și pe semenii tăi !

Și puse să fie despuiat persanul de hainele lui cele daurite, și să fie coperit cu o haină aspră de pustie ; pe urmă îi zise :

— Acuma, cînd iacătă-te îmbrăcat pe potriva vrednicilor tale, vei cunoaște mîna Domnului, carele numai el unul este stăpîn peste toată fala ?

Și Harmozan răspunse :

— De bună seamă, sînt încredințat pe deplin. Întrucît, atîta vreme cît dumnezeirea a stat deoparte, noi am fost cei biruitori, avem dovadă toate biruințele noastre trecute și toată slava noastră. Așa că pesemene că Domnul despre care vorbești a luptat în folosul vostru, de vreme ce ne-ați biruit la rîndu-vă.

Iar Omar, auzind vorbele acelea în care temeneaua sta vecină cu zeflemeaua, încruntă sprînceana în așa chip încît persanul intră la spaimă că taifasul lor se va sfîrși cu o osîndire la moarte. Și-așa că, prefăcîndu-se că îi e tare sete, ceru apă și, luînd oala de pămînt ce-i fu adusă, își aținti privirile asupra califului și păru a șovăi dacă s-o ducă la gură.

Și Omar îl întrebă :

— De ce ți-e spaimă ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

Și satrapul răspunse :

— Mi-e frică de clipa cînd am să beau, să nu fie prilej spre a mi se da moartea.

Ci Omar îi spuse :

— Ferească-ne Allah să ni se cuvină asemenea bănuieli ! Te afli sub ocrotire pînă ce apa aceasta are să-ți răcorească buzele și să-ți stingă setea.

La vorbele acestea ale califului, mintosul persan aruncă oala la pămînt și o sparse. Iar Omar, legat prin chiar spusele sale, se milui de el, cu mărinimie, să-i mai osîndească. Și Harmozan, mișcat de măreția aceea sufletească, se închinună întru Islam. Și Omar îi hotărî o simbrie de două mii de drahme.

Iar cînd cu luarea Ierusalimului — care este cetatea cea sfîntă a lui Issa, fiul Mariamei, prorocul cel mai mare de pînă la venirea domnului nostru Mohammed (asupra-i fie rugăciunea și pacea), și înspre al cărei templu se întorceau la începuturi drept-credincioșii pentru rugăciune — patriarhul Sofronie, capul norodului, se învoise să se dea prins, da numai cu învoiala ca însuși califul să vină să ia în stăpînire cetatea cea sfîntă. Și, fiind înștiințat despre învoială și despre înțelegere, Omar porni la drum. Și cel ce era califul lui Allah pe pămînt, și care făcuse să se plece dinaintea flamurei Islamului capetele celor puternici, plecă din Medina fără de nici o strajă, călare fără falâ pe o cămilă ce ducea doi saci, unul plin de orz pentru vită, celălalt plin de curmale pentru calif. Iar la oblînc se afla o strachină de lemn, și la ciochină un burduf plin cu apă. Și, mergînd așa zi și noapte, neoprin-

du-se decît spre a-şi rosti rugăciunea, ori ca să împartă dreptatea pe la vreun trib ce i se nimerea în cale, ajunse la Ierusalim. Şi iscăli cuprinderea cetăţii. Şi porţile oraşului se deschiseră. Şi Omar, ajungînd dinaintea bisericii creştinilor, îşi dete seama că se apropiase ceasul de rugăciune ; şi îl întrebă pe patriarhul Sofronie unde îşi putea îndeplini datorinţa aceea de drept-credincios. Şi creştinul îl pofti chiar în biserica lor. Ci Omar se lepădă, zicînd :

— N-am să intru niciodată să mă rog în biserica voastră, şi aceasta chiar în folosul vostru, al creştinilor. Pentru că dacă însuşi califul s-ar ruga într-un loc, musulmanii ar pune numaidecît stăpînire pe locul acela şi v-ar păgubi de el, fără de abatere.

Şi, după ce îşi rosti rugăciunea întorcîndu-se cu faţa înspre kaaba cea sfîntă, îi spuse patriarhului :

— Acuma să-mi arăţi un loc unde să ridic o geamie în care de aci înainte musulmanii să se adune pentru rugăciune, fără a-i tulbura pe ai voştri cînd îşi îndeplinesc slujbele lor.

Şi Sofronie îl duse pe locul unde se aflase capiştea lui Soleiman ben Daud, chiar acolo unde adormise Iacub, fiul lui Ibrahim. Şi o piatră însemna locul acela, care slujea de hazna murdăriilor cetăţii. Şi, cum piatra lui Iacub era acoperită de murdăriile acelea, Omar, dînd pildă lucrătorilor, umplu cu gunoi pulpana mantiei sale şi cără gunoiul departe de acolo. Şi astfel porni la curăţirea locului pentru geamia care şi azi mai poartă numele lui, şi care este geamia cea mai frumoasă de pe pămînt.

Iar Omar — potopească-l Allah cu darurile sale cele mai de seamă ! — avea de obicei să umble cu un toiag în mînă şi, îmbrăcat cu o haină prăpădită şi peticită în multe locuri, străbătea sukurile şi ulicele din Mecca şi din Medina, mustrîndu-i cu asprime şi cu neîndurare, ba chiar şi pedepsindu-i cu lovituri de toiag, acolo pe loc, pe negustorii care îi înşelau pe cumpărători sau care ce-

reau prețuri prea mari pe marfa lor. Or, într-o zi, cum trecea prin sukul de lapte proaspăt și de lapte prins, văzu o muiere bătrînă care avea dinaintea ei mai multe oale cu lapte de vînzare. Și se duse la babă, după ce se uitase o bucată de vreme la ceea ce făcea aceasta, și îi zise :

— O, femeie, ia seama ca de-aci înainte să nu-i mai înșeli pe musulmani, precum te-am văzut că faci, și ai grijă să nu mai pui apă în laptele tău.

Și baba răspunse :

— Ascult și mă supun, o, emire al drept-credincioșilor.

Și Omar trecu mai departe. Da a doua zi se întoarse iarăși prin sukul de lapte și, ducîndu-se la lăptăreasa cea bătrînă, îi zise :

— O, muiere păcătoasă, au nu ți-am mai spus o dată să nu pui apă în lapte ?

Și baba răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, te încredințez că n-am mai făcut așa.

Da nici nu rostise ea bine vorbele acestea că, din dugheana ei, un glas de fată se și auzi, supărat, și care spunea :

— Cum, mamă ? cutezi să minți dinaintea emirului drept-credincioșilor, adăugînd în felul acesta și o minciună la înșelăciune, iar la minciună adăugînd lipsa de cinstire față de calif ? Allah să te ierte !

Iar Omar auzi vorbele fetei și se opri tulburat. Ci, întorcîndu-se înspre cei doi fii ai săi, Abdallah și Asim, care îl însoțeau la preumblare, le spuse :

— Care dintre voi vrea să se însoare cu fata aceasta preacinstită ? Este mare nădejde că Allah, cu suflarea înmiresmată a milelor sale, are să-i dăruiască acestei copile niște urmași cinstiți ca și ea.

Iar Asim, fiul cel mai mic al lui Omar, răspunse :

— O, tată, mă însor eu cu ea.

Și nunta se făcu, între fata lăptăresei și feciorul emirului drept-credincioșilor. Și fu o căsătorie binecuvîntată,

întrucît din ea li se născu o fată care s-a măritat mai tîrziu cu Abd El-Aziz ben Merwan. Iar din căsătoria aceasta din urmă s-a născut Omar ben Abd El-Aziz, care s-a suit în scaunul de domnie al ommiazilor, al optulea în șirul domnesc, și care a fost unul dintre cei cinci califi de frunte al Islamului. Mărire Aceluia carele înalță pe cine-i place lui.

Iar Omar avea obiceiul să spună : „Nu am să las niciodată nepedepsită omorîrea unui musulman". Or, într-o zi, pe cînd ținea divanul de judecăți pe treptele geamiei, fu adus dinaintea lui leșul unui băiețandru fără fir de barbă încă, cu obrazul dulce și neted ca un obraz de fată. Și i se spuse că băiețandrul fusese ucis de o mînă nedovedită, și că leșul lui fusese găsit lepădat la o margine de drum. Și Omar ceru lămuriri și se strădui să strîngă dovezi despre omor ; ci nu izbuti să ajungă a afla nimic, nici să dea de urma ucigașului. Și se necăji în sufletul lui de jude, văzînd sterpiciunea cercetărilor sale. Și se ruga la Cel Preaînalt, zicînd : „O, Allah ! o, Doamne ! îngăduie să izbîndesc a-l dibui pe ucigaș". Și era auzit adeseori cum rostea rugăciunea aceasta. Or, pe la începutul anului următor, îi fu adus un prunc nou-născut, încă viu, care fusese găsit lepădat chiar pe locul unde fusese aruncat leșul băiețandrului. Și Omar strigă numaidecît : „Mărire lui Allah ! acuma sînt stăpîn pe sîngele celui ucis. Iar ucigașul are să fie aflat, de-o vrea Allah." Și se ridică și se duse la o femeie de credință de-a lui, căreia i-l dete în seamă pe noul-născut, spunîndu-i :

— Ia-l în seama ta pe sărmănuțul acesta orfan, și nu te îngrija de cele de trebuință pentru el. Da străduiește-te să iei aminte de tot ce se va spune în preajma ta despre copil, și veghează să nu-l lași cumva luat ori dus de cineva departe de ochii tăi. Și dacă ai să întîlnești vreo femeie care l-ar săruta și l-ar strînge la pieptul ei, să-mi

trimiți vorbă fără zarvă acasă și să-mi dai de știre numaidecît.

Iar doica își puse în minte vorbele emirului drept-credincioșilor.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzecea noapte

Urmă :

Și de-atunci copilul crescu, mergîndu-i bine. Iar cînd împlini vîrsta de doi ani, o roabă tînără veni într-o zi la doică s-o oprească în cale și să-i spună :

— Stăpîna mea m-a trimis să te rog a mă lăsa să-l duc la ea pe copilul acesta — vegheze-ți-l Allah și depărteze de el orice ochi păgubos ! — ca să-și petreacă cîteva clipite uitîndu-se la el, așa încît pruncul pe care îl poartă în pîntecele ei să se izvodească după chipul și asemănarea acestuia.

Și doica răspunse :

— Bine. Du-i copilul, da am să te însoțesc și eu.

Și-așa se făcu. Iar roaba cea tînără intră cu copilul la stăpîna ei. Și, de cum îl zări pe copil, stăpîna se repezi la el, plîngînd, și îl luă în brațe, potopindu-l cu sărutări și strîngîndu-l la piept, tulburată pînă peste fire. Iar doica dete zor să se ducă și să se înfățișeze dinaintea califului, și îi istorisi toate cîte se petrecuseră, adăugînd :

— Și stăpîna aceea nu e alta decît prea curata Saleha, fata preacinstitului ansaran șeicul Saleh, cel care l-a cunoscut și care l-a urmat ca ucenic credincios pe Prorocul nostru binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Şi Omar şezu să chibzuiască. Pe urmă se sculă, îşi luă sabia, o ascunse sub mantie şi se duse la casa arătată. Şi îl găsi pe ansaran şezînd la poarta casei sale, şi îi spuse, după salamalekuri :

— O, preacinstite şeic, ce face fata ta Saleha ?

Iar şeicul răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, fata mea Saleha ? S-o răsplătească Allah pentru facerile ei de bine. Fata mea e ştiută de toţi pentru cuviosia şi pentru purtarea ei pilduitoare, pentru cugetul cu care îşi îndeplineşte datorinţele faţă de Allah şi faţă de părintele ei, pentru sîrgul cu care îşi face rugăciunile şi toate canoanele cerute de legea noastră, pentru curăţia credinţei ei.

Iar Omar spuse :

— Bine. Da aş vrea să stau de vorbă cu ea, spre a încerca să-i sporesc dragostea de bine şi s-o înflăcărez şi mai mult la făptuirea lucrărilor vrednice.

Iar şeicul spuse :

— Coperească-te Allah cu hatîrurile sale, o, emire al drept-credincioşilor, pentru bunăvoinţa ta faţă de fata mea. Stai o clipită, pînă ce mă întorc ; întrucît mă duc să-i dau de ştire fiică-mi despre dorinţa ta.

Şi intră în casă, şi îi ceru Salehei să-l primească pe calif. Şi Omar fu poftit înlăuntru.

Or, ajungînd lîngă fată, Omar le porunci celor ce se aflau acolo să iese din odaie. Iar ei plecară îndată, lăsîndu-l pe calif cu Saleha, singuri singurei. Atunci Omar, scoţîndu-şi deodată sabia la iveală, îi spuse copilandrei :

— Vreau de la tine lămuriri temeinice despre omorul tînărului care a fost găsit în drum anul trecut. Lămuririle acestea le ai. Şi, de te vei încerca să-mi ascunzi adevărul, între tine şi adevăr va sta sabia aceasta, o, Saleha.

Iar ea răspunse, fără a se tulbura :

— O, emire al drept-credincioşilor, ai nimerit drept peste faptul pe care îl cercetezi. Iar eu, pe slava numelui lui Allah Preaînaltul, şi pe harurile Proorocului cel binecu-

vîntat ! — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — am să-ți spun tot adevărul întreg.

Și coborî glasul și spuse :

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că am avut o femeie bătrînă, care sta toată ziua la mine, și care mă însoțea peste tot cînd ieșeam din casă. Iar eu o prețuiam și o iubeam cum o iubește o fiică pe mama sa. Și, la rîndu-i, și ea, în tot ce era în legătură cu mine și în tot ce mă privea, punea o luare-aminte și o grijă osebite. Și multă vreme lucrurile au mers așa, eu îndrăgind-o și ascultînd-o cu cinstire și cu sfințenie. Or, veni o zi cînd ea îmi spuse : „O, fata mea, trebuie să fac un drum pe la rudele mele. Da am o fiică. Și, acolo unde șade, mi-e frică să nu pățească vreun necaz fără de izbăvire. Și-așa că mă rog ție să-mi îngădui s-o aduc la tine și s-o las cu tine, pînă ce mă întorc." Iar eu îi dedei numaidecît îngăduința. Și bătrîna plecă. Și, a doua zi, fiică-sa veni în casa mea. Și era o fată chipeșă, bine făcută la boiu și bine clădită. Și simții față de ea multă dragoste. Și o lăsai să doarmă în odaia în care dormeam. Și, într-o după-amiază, pe cînd dormeam, mă simții deodată cuprinsă din somn și frămîntată de un bărbat care se împieptise peste mine cu toată greutatea lui și mă țintuise, prinzîndu-mă strașnic de amîndouă mîinile. Și, necinstită astfel și pîngărită, izbutii într-un sfîrșit să scap din strînsoarea lui. Și, năucită cu totul, apucai un cuțit și îl înfipsei în pîntecul ticălosului meu de pîngăritor. Și-atunci văzui că nu era altcineva decît chiar copila, tovarășa mea. Și fusesem amăgită de străvestirea acelui băiețandru, căruia îi era atîta de lesne să se dea drept fată. Și, după ce l-am omorît, am pus să se învăluiască trupul și am trimis să fie aruncat pe locul unde a fost găsit. Și Allah a îngăduit să ajung mamă, din treaba nelegiuită a acelui bărbat. Și, după ce am adus pe lume copilul, am pus să fie și el lepădat în drum, tot acolo unde fusese aruncat

tatăl lui, nevroind să mă însărcinez dinaintea lui Allah cu creşterea unui copil ce mi se născuse împotriva vrerii mele. Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, povestea întocmai a celor două fapte. Şi ţi-am spus adevărul. Şi Allah mi-e chezaş !

Iar Omar strigă :

— Hotărît, mi-ai spus adevărul ! Reverse-şi Allah asupra-ţi milele sale.

Şi se minună de tăria şi de dîrzia acelei fete, o sfătui să stăruiască pe calea facerilor de bine, şi înălţă spre ceruri urări de bine pentru ea. Pe urmă plecă. Şi, plecînd, îi spuse tatălui fetei :

— Umplă-ţi Allah casa cu binecuvîntările sale ! vrednică fată mai ai ! Fie-ţi binecuvîntată ! I-am făcut o molitvă şi i-am dat nişte sfaturi.

Iar preacinstitul şeic ansaran răspunse :

— Allah să te călăuzească pe calea fericirii, o, emire al drept-credincioşilor, şi să-ţi hărăzească toate harurile şi toate milele pe care ţi le rîvneşte sufletul !

Pe urmă tînărul cel bogat, după ce se odihni oleacă, urmă :

— Am să vă spun acuma, spre a mai schimba pildele, istoria cîntăreţei Sallamah cea Albastră.

Şi spuse :

CÎNTĂREAŢA SALLAMAH CEA ALBASTRĂ

Frumosul poet, izvoditor de cîntece şi, deopotrivă, cîntăreţ, Mohammad din Kufa, istoriseşte următoarele :

Printre copilele şi roabele pe care le-am învăţat muzica şi cîntecul niciodată nu am avut o ucenică mai frumoasă, mai ageră, mai ispititoare, mai deşteaptă şi mai dăruită decît Sallamah cea Albastră. Îi ziceam Albastră acelei

copilandre negricioase pentru că avea pe buza de sus o brumă vrăjitoare de mustăcioară ușor albăstruie, ca o umbră subțire de mosc trasă cu gingășie de peana unui calemgiu dibaci ori de mîna iscusită a unui miniaturist. Și, pe vremea cînd îmi era ucenică, era cu totul tinerică, o copilandră proaspăt îmbobocită, cu doi sînișori înmuguriți ce-i ridicau și-i coborau olecuță veșmîntul ușor și i-l depărtau de piept. Și, dacă te uitai la ea, era o vrajă, un prăpăd al minților, o orbire a ochilor, o răpire a judecății. Și, dacă se afla în vreo sindrofie, de-ar fi fost în sindrofia aceea chiar și cele mai vestite frumuseți de la Kufa, nimenea nu mai avea ochi decît pentru Sallamah ; și era destul să se ivească ea ca să și înceapă minunările : „A, iat-o pe Albastra !" Și s-au îndrăgostit de ea pătimaș, da fără de nici un folos, toți cei ce-au cunoscut-o, și eu însumi, nebunește. Și, măcar că mi-a fost ucenică, eram pentru ea un biet supus, un slujitor ascultător, un rob credincios la poruncile ei. Și, de mi-ar fi cerut ea pînă și mătreață de om, m-aș fi dus să i-o caut pe toate căpățînele spînzuraților, pe toate tigvele mătrățite din lume.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și una noapte

Urmă :

Și eu am izvodit, întru slava ei anume, cîntecul acesta, și muzica și vorbele, atunci cînd stăpînul ei Ibn Ghanim a plecat în hagialîc, luînd-o cu el, ca și pe ceilalți robi ai săi :

O, Ibn Ghamin ! ce crîncenă mîhnire
Este mîhnirea celui ce-a rămas
Să-şi plîngă-ndurerata lui iubire,
Cu moartea-n piept la fiecare ceas,
Măcar că-i încă viu cu-ntreaga-i fire.

Amare băuturi i-ai dat să bea :
Şi sabarul ca fierea, şi pelinul.
O, cămilare cu inimă rea,
Mînînd spre Yemen mîndra-ţi chervana,
În sufletul meu ai lăsat suspinul.

Şi inimi cum nici n-au mai fost vreodată
Ai despărţit cu fapta-ţi blestemată,
Tu, cămilar din Yemen, suflet rău,
Tu, bivol ce calci totu-n drumul tău !

Ci, oricît de mare va fi fost chinul dragostei mele, totuşi soarta mea nu este întru nimic de asemuit cu aceea a unui alt îndrăgostit de Albastra, zaraful Yezid ben Aiuf.

Într-adevăr, într-o zi, stăpînul preafrumoasei Sallamah se apucă să-i spună :

— O, Albastro, printre toţi cîţi s-au îndrăgostit de tine fără izbîndă, este vreunul care să fi căpătat măcar vreo întîlnire tainică ori vreo sărutare ? Spune-mi-l, fără a-mi ascunde adevărul.

Şi, la întrebarea aceea neaşteptată, Sallamah, temîndu-se ca nu cumva stăpînu-său să fi aflat de curînd despre vreun fleculeţ pe care şi l-o fi îngăduit de faţă cu vreun martor limbut, răspunse :

— Nu, de bună seamă, nimeni n-a dobîndit vreodată ceva de la mine, afară doar de Yezid ben Aiuf, zaraful. Şi nici el n-a făcut altceva decît să mă sărute, numai o dată. De altminteri, nu m-am învoit să-i dau sărutul acela decît pentru că mi-a strecurat atunci în gură, în schimbul sărutului, două mărgăritare strălucite, pe care le-am vîndut pe optzeci de mii de drahme.

Or, auzind acestea, stăpînul preafrumoasei Sallamah spuse numai atît:

— Bine.

Şi, fără a adăuga o vorbă mai mult, atîta de năpădit îşi simţi sufletul de mînia zaluziei, porni pe urmele lui Yezid ben Aiuf şi se ţinu de hîra lui pînă ce acela îi căzu sub mînă la un prilej potrivit, cînd puse să fie omorît cu lovituri de gîrbaci.

Cît despre împrejurările în care i se îngăduise lui Yezid acel sărut aducător de moarte al Albastrei, iacătă-le. Mă duceam într-o zi, după obiceiul meu, acasă la Ibn Ghanim, ca s-o învăţ pe Albastra muzichia, cînd îl întîlnii în drum pe Yezid ben Aiuf. Şi, după salamalekuri, îi spusei :

— Unde te duci, o, Yezid, îmbrăcat atîta de ferchez ?

Iar el îmi răspunse :

— Mă duc unde te duci şi tu.

Şi spusei :

— Prea bine ! Hai.

Şi, după ce ajunserăm şi intrarăm în casa lui Ibn Ghamin, şezurăm jos în sala de taifas. Şi în curînd se ivi şi Albastra, îmbrăcată cu o fermenea de croazea nărîmzie şi cu un caftan pembe strălucit. Şi parcă văzurăm soarele învipiat ridicîndu-se între capul şi picioarele orbitoarei cîntăreţe. Şi pe urmele ei venea copila roabă, care aducea lăuta.

Şi Albastra cîntă, sub îndrumarea mea, pe o glazną nouă pe care i-o lămurisem. Şi glasul ei era bogat, greu, adînc şi tulburător. Şi, la o vreme, stăpînul ei îşi ceru iertare de la noi şi ne lăsă singuri, ca să se ducă să dea poruncile pentru masă. Iar Yezid, lovit în inimă de dragostea pentru cîntăreaţă, se apropie de ea, cerşindu-i din priviri. Iar ea păru a se însufleţi şi, cîntînd mai departe, îi aruncă o privire încărcată cu tot răspunsul. Şi Yezid, îmbătat de privirea aceea, îşi petrecu mîna sub haină, scoase două mărgăritare strălucite ce nu-şi aveau surori

pe lume, și îi spuse preafrumoasei Sallamah, care se opri o clipă din cînt :

— Ia uite, o, Albastro ! Mărgăritarele acestea două le-am plătit chiar astăzi cu șaizeci de mii de drahme. Dacă ai dori, ar fi ale tale.

Ea răspunse :

— Și ce-ai vrea să fac ca să-ți fiu pe plac ?

El răspunse :

— Să cînți pentru mine.

Atunci Sallamah, după ce își duse mîna la frunte, în semn de învoire, își struni lăuta și cîntă stihurile următoare, care au la temelie glazna sadeà a strunei de sub degetul inelar :

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima
Cu-o rană ce nici timpul nu-o va mai vindeca.

Nici cea mai grea tăcere nu-i e tămăduire,
Căci nu se-nchide-n suflet o rană de iubire.

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima.
O, musulmani, săriți-mi în ajutor cumva !

Și, după ce cîntă maneaua aceasta de inimă albastră, uitîndu-se la Yezid, adăugă :

— Ei, acuma, la rîndu-ți, dă-mi ceea ce ai să-mi dai.

Iar el spuse :

— De bună seamă, ceea ce vrei tu vreau și eu. Ci ascultă, o, Albastro. M-am legat cu un jurămînt care îmi leagă sufletul — și orice jurămînt e sfînt — că nu voi da aceste două mărgăritare decît petrecîndu-le pe buzele tale de pe buzele mele.

La vorbele acestea ale lui Yezid, roaba frumoasei Sallamah, zădărîtă, sări aprigă și cu mîna ridicată pentru a-l lovi pe îndrăgostit. Ci eu o apucai de mînă și îi spusei, spre-a o sfătui să-și vadă de treabă :

— Stai cuminte, o, copilo, și lasă-i. Fac un tîrg, precum vezi, și fiecare dintre ei vrea să scoată un cîștig cu cea mai mică pierdere cu putință. Nu-i tulbura.

Iar Sallamah începu să rîdă cînd îl auzi pe Yezid rostind dorința aceea. Și, hotărîndu-se deodată, îi spuse :

— Bine, fie ! Dă-mi mărgăritarele în chipul cum vrei tu.

Iar Yezid porni înspre ea, mergînd în genunchi și în mîini, cu cele două mărgăritare între buze. Iar Sallamah, scoțînd icnete de spaimă, începu la rîndu-i să se tragă înapoi, strîngîndu-și pe ea hainele și ferindu-se de atingerea lui Yezid. Și, ba la dreapta, ba la stînga, se depărta fugind și se întorcea la locul ei, cu răsuflarea curmată, stîrnind cu asta și mai tare încercările din partea lui Yezid, și tot mai multe zbeguieli. Și zbegul dură destulă vreme. Ci, cum trebuia totuși să dobîndească mărgăritarele, în chipul hotărît, Sallamah îi făcu un semn roabei sale, care, deodată, sări pe Yezid, îl prinse de umeri și îl ținti locului. Iar Sallamah, dovedind cu șiretlicul acela că ea era biruitoare și nicidecum biruită, veni singură, oleacă fîstîcită și cu sudoarea pe frunte, să ia cu buzele ei drăgălașe mărgăritarele cele strălucite dintre buzele lui Yezid, care le schimbă astfel pe un sărut. Și, de cum le avu în stăpînirea ei, Sallamah, venindu-și repede în sinești, îi spuse lui Yezid, rîzînd :

— Pe Allah ! iată-te biruit în toate chipurile, cu sabia împlîntată în spinare.

Iar Yezid, cilibiu, răspunse :

— Pe viața ta, o, Albastro, nu-mi fac ciudă că sînt biruit. Mireasma desfătătoare pe care am culeș-o de pe buzele tale are să-mi rămînă în inimă cît voi trăi, ca un balsam veșnic !

Aibă-l Allah întru mila sa pe Yezid ben Aiuf ! A murit mucenic al dragostei.

Pe urmă tînărul cel bogat zise :

— Ascultați acuma o ispravă de tofailism. Și să știți că străbunii noștri arabi prin vorba aceasta — care își trage obîrșia de la Tofail lingăul — numeau năravul pe care îl au unii inși de a se pofti singuri pe la ospețe și de a prăpădi mîncărurile și băuturile, fără ca să-i roage cineva. Așa că ascultați.

Și spuse :

DALCAVUCUL

Se povestește că emirului drept-credincioșilor El-Walid, fiul lui Yezid, ommianul, îi plăcea grozav de un mîncău vestit, ortac al tablalelor îmbelșugate și al tuturor bunătăților înmiresmate, pe care îl chema Tofail Lingăul și al cărui nume slujește de-atunci și pînă azi spre a-i numi pe dalcavucii ce se poftesc singuri pe la nunți și pe la praznice. Altminteri, Tofail acela, mare priceput la mîncăruri, era om de duh, învățat, mîntos și mehenghi ; și era sprinten la răspunsuri și la înțepături. Pe deasupra, maică-sa fusese dovedită de terfelegioaică față de bărbatu-său. Și chiar Tofail acela a izvodit pravila lingăilor în cîteva parimii pe cît de iscusite pe-atîta de folositoare, care se mărginesc la învățăturile următoare :

Dacă te pofteşti vreodată
La ospăţ, pe la vreo nuntă,
Nu căta încolo-ncoace
Cu privirea căscăundă,
Ci te-ndreaptă cu pas falnic
Către locul cel mai bun,
Fără să te uiţi la nimeni,
Fără-a asculta ce-ţi spun
Musafirii şi mesenii —
Lasă-i liniştiţi să creadă

Că ești oaspete de seamă,
Poate chiar cel mai de vază.
Iar dacă portarul casei
Se așează împotrivă-ți,
Trage-i o mustrare aspră,
Șfichiuește-l ca un crivăț,
Ia-l de sus, ticăloșește-l,
Ocărăște-l, amenință,
Să nu-și mai îngăduiască
Nici un fel de necuviință.
Iar cînd ai ajuns la masă,
Nu mai sta la socoteală :
Pune mîna și mănîncă,
Umple-ți iar stacana goală,
Și repede-te-n friptură
Ca frigarea cea grozavă,
Dă-ți îndemn și te trudește
Și cu puii fripți la tavă
Și cu carnea, chiar uscată —
Să nu te sfiești defel :
Sfîșie-o, înfinge-ntr-însa
Degetele-ți de oțel !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și doua noapte

Urmă :

Și-acestea erau tot ighemoniconul desăvîrșitului lingău așa cum îl pravilnicise Tofail în orașul Kufa. Și, într-adevăr, Tofail a fost părintele mîncăilor și cununa dalca-

vucilor. De altminteri, iacătă o pildă, dintr-o sumedenie de alte pilde despre felul lui de a se descurca.

Un navap de-al orașului poftise cîțiva prieteni și se ospăta cu ei dintr-o tabla cu pește gătit minunat. Și iacătă că la ușă se auzi glasul prea bine cunoscut al lui Tofail, care vorbea cu portarul rob. Iar unul dintre meseni strigă :

— Ferească-ne Allah de Mîncău ! Toți știți măsura pîntecelui nemaipomenit al lui Tofail. Așa că hai degrabă să scăpăm de dinții lui peștii aceștia frumoși și să-i punem la adăpost în vreun cotlon de odaie, nemailăsînd pe masă decît juveții. Și, după ce Tofail are să înfulece caracuda, cum nu va mai avea nimic de ros, are să plece, iar noi ne vom ospăta cu peștii cei mari.

Și, la repezeală, puseră la păstru peștii cei mari. Și iacătă că Tofail intră, zîmbăreț și plin de voioșie, aruncîndu-și salamalekul spre toată lumea. Și, după bismillah, întinse mîna înspre tabla. Ci ia uite că pe tabla nu se aflau decît niște amărîți de juveți. Și oaspeții, înveseliți de renghiul lor, îl zeflemisiră :

— Ei, jupîne Tofail, ce spui de peștii ăștia ? Nu prea s-ar zice că-ți pare tablaua chiar pe gustul tău.

El răspunse :

— Păi eu cam de multișoară vreme nu prea mă am bine cu neamul peștilor, și am pică urîtă pe ei. Că bietul taică-meu, care a murit înecat în mare, a fost mîncat de dumnealor.

Iar mesenii îi spuseră :

— Prea bine, iacătă așadar un prilej strălucit pentru tine de-a lua talionul tatălui tău, mîncînd și tu la rîndu-ți plevușca aceasta.

Iar Tofail răspunse :

— Dreptu-i ! Da ia stați !

Și luă un peștișor și-l duse la ureche. Iar ochiul lui de musafirgiu și ochise tablaua surghiunită în cotlonul

ei, și pe care se aflau peștii cei mari. Și-așa că, după ce păru a asculta cu luare-aminte ce-i spunea juvetele fript, strigă deodată :

— Hei na ! hei na ! Știți ce mi-a spus prăpăditul acesta de juvete ?

Iar meremii răspunseră :

— Nu, pe Allah ! De unde să știm ?

Iar Tofail zise :

— Păi aflați atunci că mi-a spus așa : „Eu n-am fost de față la moartea părintelui tău — aibă-l Allah întru mila sa ! — și n-am avut cum să-l mănînc, întrucît sînt mult prea copil ca să fi trăit pe vremea aceea.“ Apoi mi-a strecurat în ureche cuvintele acestea : „Mai bine ia-i pe peștii cei mari și frumoși care stau pitulați în cotlon, și răzbună-te pe ei. Că ei s-au bulucit odinioară asupra răposatului tătîne-tău și l-au mîncat.“

Cînd auziră spusele lui Tofail, oaspeții și stăpînul casei pricepură că vicleșugul lor fusese adulmecat de nasul lingăului. Drept care nu mai pregetară a-l pofti pe Tofail la peștele cel frumos, și îi spuseră, tăvălindu-se de rîs :

— Mănîncă-l atunci, și da-ți-ar o încuietoare de mațe strașnică !

Pe urmă tînărul le spuse ascultătorilor săi :

— Ascultați acuma istoria jalnică a preafrumoasei roabe a ursitei.

Și spuse :

ROABA URSITEI

Povestesc cronicarii și letopisețiii că cel de al treilea calif din neamul lui Abass, emirul drept-credincioșilor El-Mahdi, lăsase scaunul domniei, la moartea lui, fiului său Al-Hadi, pe care nu-l avea drag, ba față de care chiar

nutrea o mare vrăjmășie. Da lăsase cu vorbă de moarte ca, după stingerea lui Al-Hadi, urmaș la domnie să fie numaidecît mezinul, Harun Al-Rașid, fiul cel drag, și nu feciorul mai mare al lui Al-Hadi. Ci Al-Hadi, atunci cînd ajunse emir al drept-credincioșilor, îl veghe cu o strășnicie tot mai aprigă și tot mai prepuielnică pe fratele său Harun Al-Rașid ; și făcu tot ce putu spre a-i răpi lui Harun cironomia la scaunul de domnie. Ci mama lui Harun, înțeleapta și credincioasa Khaiizaran, nu osteni a deznoda toate viclesugurile îndreptate împotriva fiului ei. Încît pînă la urmă Al-Hadi ajunse s-o vrăjmășească și pe ea tot atîta cît și pe fratele lui ; și îi osîndi pe amîndoi la același prăpăd. Și nu aștepta decît vreun prilej spre a-i da pieirii.

Or, Al-Hadi ședea într-o zi în grădinile sale, sub o boltă bogată sprijinită pe șapte pilaștri, și care avea patru intrări, fiecare intrare dînd înspre unul dintre cele patru părți ale zărilor. Iar la picioarele sale ședea roaba lui mult dragă, Ghader, pe care nu 'o avea în stăpînire decît de patruzeci de zile. Și tot acolo se mai afla și izvoditorul de cîntece Isac ben Ibrahim, din Mossul. Iar cadîna, la ceasul acela, cînta, însoțită la lăută de către chiar Isac. Iar califul se legăna de plăcere și își freca picioarele, pînă peste poate de răpit și de înduioșat. Iar afară se lăsa noaptea ; și luna se ridica printre copaci ; iar izvorul curgea șopotind prin umbra vărgată, pe cînd adierea îi răspundea dulce. Și deodată califul, schimbîndu-se la chip, se mohorî și își încruntă sprîncenele. Și toată voioșia i se topi ; și gîndurile din mintea lui se făcură negre precum cîlții de pe fundul călimării. Și, după o tăcere lungă, rosti cu un glas înfundat :

— Fiecare cu ce i s-a menit. Și nimenea nu durează în veci, fără numai Cel Veșnic Trăitor.

Și se afundă iar într-o tăcere de rea-vestire, pe care o curmă dintr-odată, strigînd :

— Să fie chemat degrabă Massrur spătarul !

Și era vorba chiar de acel Massrur, împlinitorul osîndelor și al mîniilor califilor, care fusese străjerul copilăriei lui Al-Rașid și care îl purtase în brațele sale și pe umerii săi. Și sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse :

— Du-te pe dată la fratele meu Al-Rașid și adu-mi capul lui !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și treia noapte

Urmă :

Auzind vorbele acestea, care erau osînda la moarte a celui pe care îl crescuse, Massrur rămase năuc, buimac și ca lovit de trăznet. Și murmură :

— Ai lui Allah sîntem și la el ne întoarcem.

Și, într-un sfîrșit, ieși, ca un om beat. Și se duse, tulburat pînă peste poate, la sultana Khaiizaran, mama lui Al-Hadi și a lui Harun Al-Rașid. Iar ea îl văzu cît de pierdut și cît de răvășit era, și îl întrebă :

— Ce este, o, Massrur ? Au ce s-a întîmplat de vii aici la ceasul acesta atîta de tîrziu de noapte ? Spune-mi ce ai.

Și Massrur răspunse :

— O, stăpîna mea, nu se află izbăvire și putere decît numai întru Allah cel Atotputernic ! Iată că stăpînul nostru, califul Al-Hadi, fiul tău, mi-a dat poruncă : „Du-te pe dată la fratele meu Al-Rașid și adu-mi capul lui !"

Iar Khaiizaran, la vorbele acestea ale spătarului, fu cuprinsă de o frică mare ; și spaima se așternu peste sufletul ei ; iar tulburarea îi strîngea inima de să i-o sfarme. Și își lăsă capu-n jos și chibzui o clipă. Pe urmă îi spuse lui Massrur :

— Du-te degrabă la fiul meu Al-Rașid și adu-l aici cu tine.

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă. Și intră în iatacurile lui Harun. Iar Harun, la ceasul acela, se și afla dezbrăcat, în pat, cu picioarele sub pătură. Și Massrur îi spuse grăbit :

— Scoală-te, pentru numele lui Allah, o, stăpîne al meu, și vino cu mine numaidecît la stăpîna mea, mama ta, care te cheamă.

Iar Al-Rașid se sculă și, îmbrăcîndu-se în grabă, se duse cu Massrur în iatacul sultanei, Sett Khaiizaran.

Or, de cum își zări copilul cel drag, sultana se ridică și se repezi la el și îl îmbrățișă, fără a-i spune o vorbă, și îl împinse într-o odăiță tainică, închise ușa după el, iar el nici măcar nu se gîndi să se împotrivească ori să ceară cît de cît vreo lămurire. Și, după aceea, Sett Khaiizaran trimise să fie chemați de pe la casele lor, unde dormeau, toți emirii și toți veliții de la palatul califal. Și cînd toți se strînseră la ea, Sett Khaiizaran le grăi, de după perdeaua de zarpă a haremului, aceste vorbe sadea :

— Vă întreb, în numele lui Allah cel atotputernic și Preaînalt, și în numele Proroculuí său binecuvîntat, dacă ați auzit vreodată spunîndu-se că fiul meu Al-Rașid ar fi avut vreo înțelegere, ori vreun chelemet, ori vreo cîrdășie cu dușmanii puterii califului ori cu ereticii Zanadik, sau că ar fi făcut vreodată cît de cît vreo încercare de nesupunere ori de răzvrătire împotriva domnului său Al-Hadi, fiul meu și stăpînul vostru ?

Şi toţi răspunseră într-un glas :

— Nu, niciodată.

Iar Khaiizaran urmă numaidecît :

— Ei, aflaţi că acuma, la ceasul acesta, fiul meu Al-Hadi trimite să se ia capul fratelui său Al-Raşid. Puteţi voi să mă luminaţi pentru care pricină ?

Iar cei de faţă rămaseră atîta de înfricoşaţi şi de înspăimîntaţi încît nici unul dintre ei nu cuteză să mai îngaime o vorbă. Ci vizirul Rabia se ridică şi îi spuse spătarului Massrur :

— Du-te pe clipă pe dată să te înfăţişezi dinaintea califului. Şi, cînd are să te vadă, te va întreba : „Ai sfîrşit ?“ ; iar tu să-i răspunzi : „Stăpîna noastră Khaiizaran, mama ta, soţia răposatului tău părinte Al-Mahdi, mama fratelui tău, m-a zărit cînd m-am repezit asupra lui Al-Raşid ; şi m-a oprit şi m-a alungat. Şi iată-mă dinaintea ta, fără a fi putut să-ţi îndeplinesc porunca.

Iar Massrur ieşi şi se duse pe dată la calif.

Şi, de cum îl zări, Al-Hadi îi zise :

— Ei, unde este ceea ce ţi-am cerut ?

Iar Massrur răspunse :

— O, stăpîne al meu, sultana Khaiizaran, stăpîna mea, m-a văzut cînd m-am repezit asupra fratelui tău Al-Raşid ; şi m-a oprit, şi m-a alungat, şi nu m-a lăsat să-mi îndeplinesc sarcina.

Iar califul, supărat pînă peste poate, se ridică şi spuse către Isac şi către cîntăreaţa Ghader :

— Staţi aci, pe locul unde vă aflaţi, pînă mă întorc

Şi ajunse la mama sa Khaiizaran, şi îi văzu pe toţi dregătorii şi pe toţi emirii adunaţi la ea. Iar sultana, zărindu-l, se sculă în picioare ; iar toţi cei care se aflau la ea se sculară de asemenea. Iar califul, întorcîndu-se înspre mama sa, îi spuse cu un glas sugrumat de mînie :

— Pentru ce, atunci cînd vreau și cînd poruncesc un lucru, te împotrivești vrerii mele ?

Iar Khaiizaran strigă :

— Ferească-mă Allah, o, emire al drept-credincioșilor, de-a mă împotrivi la vreo vrere de-a ta ! Ci nu jinduiesc decît să-mi arăți pentru care pricină ceri moartea fiului meu Al-Rașid. E fratele tău și e sînge de-al tău, este ca și tine suflet și viață răsărite din tatăl tău.

Iar Al-Hadi răspunse :

— Întrucît vrei să știi, află dar că vreau să mă scutur de Al-Rașid din pricina unui vis pe care l-am avut asnoapte și care m-a junghiat cu spaimă. În visul acela, într-adevăr, l-am văzut pe Al-Rașid șezînd pe scaunul domnesc, în locul meu. Iar roaba mea scumpă, Ghader, se afla lîngă el ; iar el bea și se veselea cu ea. Iar eu, întrucît țin la puterea, la domnia și la cadîna mea, nu vreau să mai văd în preajmă-mi, trăind mereu lîngă mine ca o pacoste, un potrivnic primejdios, fie el și fratele meu.

Iar Khaiizaran îi răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, acelea nu sînt decît niște năluciri și niște amăgiri de-ale somnului ; niște vedenii urîte pricinuite de mîncărurile grele. O, fiul meu, un vis arareori se adevărește.

Și îi vorbi tot așa mai departe, sprijinită de privirile celor de față. Și vorbi atîta de frumos încît izbuti să-l liniștească pe Al-Hadi și să-i alunge temerile. Și-atunci îl scoase la iveală pe Al-Rașid și îl puse să mărturisească cu jurămînt că niciodată n-a avut nici cît de cît vreun gînd de răzvrătire ori vreo dîrzie și că niciodată nu va săvîrși nimic împotriva puterii califului.

Și, după lămuririle acestea, mînia lui Al-Hadi se stinse. Și se întoarse la bolta unde o lăsase pe cadîna sa cu Isac. Și îl pofti pe cîntăreț să plece, și rămase singur cu preafrumoasa Ghader, să se veselească, să se bucure și să se lase cuprins de desfătările nopții și ale dragostei. Și iacătă că dintr-odată simți o durere ascuțită în tăl-

pile picioarelor. Și își duse repede mîna la locul care îl durea, unde simțea o mîncărime, și se scărpină. Și, în cîteva clipite, se ivi acolo o umflătură, care crescu pînă ce ajunse mare cît o alună. Și gîlca aceea se înroșia, însoțită de niște mîncărimi de neîndurat. Și iar se scărpină ; iar umflătura crescu pînă ajunse mare cît o nucă, și, pînă la urmă, plesni. Și pe dată Al-Hadi se prăbuși pe spate, mort. Or, pricina faptului era că sultana Khaiizaran, în cele cîteva clipe cît califul șezuse la ea, după împăcare, îi dedese să bea un sorbet de tamarișcă, în care se afla județul ursitei.

Or, cel dintîi care află de moartea lui Al-Hadi fu chiar Massrur. Și numaidecît dete fuga la sultana Khaizaran și îi spuse :

— O, maică a califului, alungească-ți Allah zilele ! stăpînul meu Al-Hadi s-a prăpădit.

Khaiizaran îi spuse :

— Bine. Ci, o, Massrur, ține în taină știrea aceasta și să nu cumva să dai în vileag întîmplarea cea neadăstată. Și-acuma du-te cît mai iute la fiul meu Al-Rașid, și adu-l la mine.

Și Massrur se duse la Al-Rașid și îl găsi adormit. Și îl trezi, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, stăpîna mea te cheamă pe dată.

Și Harun, burzuluit, strigă :

— Pe Allah ! fratele meu Al-Hadi iar i-a spus ceva împotriva mea și iar i-a dezvăluit vreo hainie urzită de mine și de care eu habar nu am.

Ci Massrur îi curmă vorba, spunîndu-i :

— O, Harun, scoală-te repede și vino cu mine. Liniștește-ți inima și înseninează-ți ochii, întrucît totul merge pe calea cea bună, iar tu nu vei întîmpina decît izbîndă și bucurie.

Cu asta, Harun se sculă în picioare și se îmbrăcă. Și pe dată Massrur se temeni dinainte-i și, sărutînd pămîntul dintre mîinile lui, strigă :

— Salamalekul fie asupra-ți, o, emire al drept-credincioșilor, imamule al slujitorilor credinței, calif al lui Allah pe pămînt, scut al legii celei sfinte și al celor ce poruncește ea.

Iar Harun, plin de uimire și de nedumerire, îl întrebă :

— Ce vor să zică vorbele acestea, o, Massrur ? Adineauri îmi spuneai Harun și-atît, iar acuma îmi dai numele de emir al drept-credincioșilor. Ce să cred despre cuvintele acestea întoarse și despre schimbarea aceasta de vorbă atîta de neașteptată ?

Iar Massrur răspunse :

— O, stăpîne al meu, orice viață își are scrisa ei, și orice ființă vremea sa ! Allah să-ți dealungească zilele, fratele tău și-a dat sufletul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și patra noapte

Urmă :

Și Al-Rașid spuse :

— Aibă-l Allah întru mila sa.

Și zori să plece, nemaiavînd nici teamă, nici griji, și intră la mama sa, care strigă cînd îl văzu :

— Bucurie și fericire ! Fericire și bucurie, o, emire al drept-credincioșilor !

Și se ridică în picioare, și îi puse caftanul de calif, și îi înmînă schiptrul, pecetea domnească și semnele puterii. Și, tot atunci, intră căpetenia hadîmbilor din harem, care îi spuse lui Al-Rașid :

— O, stăpîne al nostru, primește o veste bună, ți s-a născut un fecior de la roaba ta Marahil.

Și Harun își lăsă atunci slobodă bucuria cea sporită, și îi dete fiului său numele de Abdallah, cu adausul de Al-Mamun.

Iar moartea lui Al-Hadi și suirea lui Al-Rașid în scaunul de domnie al califilor fură aflate, pînă-n ziuă, de tot norodul din Bagdad. Și Harun, în mijlocul saltanatului domnesc, primi jurămintele de supunere ale emirilor, ale dregătorilor și ale norodului adunat. Și, chiar în ziua aceea, îi caftăni viziri pe El-Fadl și pe Giafar, amîndoi fiii lui Yahia barmakidul. Și toate vilaietele și toate olaturile împărăției, și toate neamurile islamice, arăbești și nearăbești, turci și deilamiți, îl recunoscură pe califul cel nou și îi jurară supunere. Iar el își începu domnia în îmbelșugare și măreție, și se urcă, strălucitor, în slava lui cea proaspătă și în puterea sa.

Cît despre cadîna Ghader, în brațele căreia își dedese sufletul Al-Hadi, iacătă. Al-Rașid, care îi știa frumusețea, vroi s-o vadă, chiar în seara urcării lui pe tron, și își aținti asupră-i cele dintîi priviri. Și îi zise :

— Doresc, o, Ghader, ca eu și cu tine să mergem împreună în grădina și în saraiul în care fratelui meu Al-Hadi — aibă-l Allah întru mila sa ! — îi plăcea să petreacă și să se lăfăiască.

Iar Ghader, îmbrăcată în haine de jale, își lăsă capu-n jos și răspunse :

— Sînt roabă supusă a emirului drept-credincioșilor.

Și pieri o clipită în iatacul ei, spre a-și lepăda hainele de jale și a le schimba cu podoabele de cuviință. Pe urmă veni sub boltă, unde Harun o pofti să stea jos lîngă el. Iar el șezu acolo, cu ochii ațintiți la copila aceea strălucită, nemaisăturîndu-se să se minuneze de gingășia ei. Și, de bucurie, pieptul lui răsufla larg, iar inima-i înmugurea.

Pe urmă, cum se aduceau vinurile care îi plăceau lui Harun, Ghader nu vroi să bea din pocalul pe care i-l întindea califul.

Iar el o întrebă uimit :

— Pentru ce nu vrei ?

Ea răspunse :

— Vinul fără cîntece își pierde jumătate din harurile lui. Așa încît tare mi-ar plăcea să-l văd lîngă noi, ținîndu-ne tovărășie cîntătoare, pe minunatul Isac, fiul lui Ibrahim.

Și Al-Rașid răspunse :

— Nu stă nimica împotrivă.

Și îl trimise numaidecît pe Massrur să-l aducă pe cîntăreț, care nu zăbovi să vină. Și sărută pămîntul dintre mîinile califului și i se ploconi cu urările cuvenite. Și, la un semn al lui Al-Rașid, șezu jos dinaintea cadînei. Și-atunci pocalul trecu din mînă în mînă : și băură vinuri multe ; și o ținură în felul acesta pînă noaptea tîrziu. Și, dintr-odată, după ce vinul le aburi mințile, Isac strigă :

— O, slavă Celui veșnic, carele schimbă lucrurile cum îi place, și carele a orînduit clironomia și spaimele !

Iar Al-Rașid îl întrebă :

— La ce te gîndești, o, fiu al lui Ibrahim, de te minunezi în felul acesta ?

Și Isac răspunse :

— Vai, o, stăpîne al meu, ieri, pe la ceasul de-acum, fratele tău se apleca de la fereastra acestei bolte și privea, sub luna ce semăna cu o mireasă, apele murmurînde cum treceau suspinînd cu glasuri dulci și line de cîntărețe în noapte. Și, la priveliștea întruchipatei fericiri, l-a cuprins spaima de ursita lui. Și-a vrut să-și toarne licoarea umilirii.

Iar Al-Rașid spuse :

— O, fiu al lui Ibrahim, viața făpturilor este scrisă în cartea ursitei. Ar fi putut, așadar, să-mi răpească fratele meu viața, dacă sorocul ei nu fusese hărăzit ?

Și se întoarnă înspre frumoasa Ghader și îi spuse :

— Da tu, o, copilo, ce zici ?

Iar Ghader își luă lăuta, o struni și, cu un glas tulburat adînc, cîntă stihurile acestea :

Ah, viața omului pe lume
Cu două fețe-i zugrăvită :
E una limpede-vioară.
Cealaltă-i tulbure-coclită.
La fel și timpul, două feluri
De zile are : zile bune,
De tihnă — și amare zile,
De neguri și furtuni nebune.
Tu nici în timp nu te încrede,
Nu te încrede nici în viață,
Căci după zilele senine
Vin zilele cu nori și ceață.

Și, sfîrșind stihurile, cadîna lui Al-Hadi leșină deodată și se prăbuși, cu capu-n jos, fără de simțire și fără de tresărire. Și o ridicară de jos și o scuturară. Ci ea nu mai era, se adăpostise la sînul Celui Preaînalt. Iar Isac zise :

— O, doamne al meu, îl iubea pe răposatul. Și tot ce-și dorește dragostea este de a dura pînă în ceasul cînd groparul a ispăvit mormîntul. Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadînei lui și asupra tuturor musulmanilor.

Și o lacrimă căzu din ochii lui Al-Rașid. Și porunci să se spele trupul celei moarte, și să fie așezat în chiar mormîntul lui Al-Hadi. Și spuse :

— Da ! Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadînei sale și asupra tuturor musulmanilor !

Și, după ce istorisi astfel povestea copilei celei nefericite, tînărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi tulburați :

— Ascultați acuma, ca pe o altă pildă a jocului cel nemilos al tristei, povestea gherdanului păgubos.

Și spuse :

GHERDANUL BELALIU

Într-o zi, califul Harun Al-Rașid, auzind cum erau lăudate harurile izvoditorului de cîntece Hașem ben Soleiman, trimise după el. Iar cînd cîntărețul fu adus, Harun îl pofti să șadă jos dinaintea sa și îl rugă să-i cînte cîteva cîntece de-ale lui.

Iar Hașem cîntă o madea de trei sihuri, cu atîta măiestrie și cu un glas atîta de frumos încît califul, cucerit și încîntat pînă peste fire, strigă :

— Ești minunat, o, fiu al lui Soleiman ! Binecuvînteze Allah sufletul părintelui tău !

Și, plin de filotimie, își scoase de la gît un gherdan strălucit, împodobit cu smaralde mari cît niște pere tămîioase atîrnînd ca niște ciucuri, și îl petrecu la gîtul cîntărețului.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și cincea noapte

Urmă :

Iar Hașem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulțumit și bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Și tristețea se așternu pe inima lui, și îi îngălbeni

chipul. Iar Harun, care nici cu gîndul nu gîndise la o atare urmare, se arătă tare uimit, şi crezu că giuvaierul nu i-ar fi pe plac cîntăreţului. Şi întrebă :

— Pentru ce lacrimile acestea şi tristeţea aceasta, o, Haşem ? Şi pentru ce, dacă gherdanul nu te mulţumeşte, păstrezi o tăcere stînjenitoare şi pentru mine şi pentru tine ?

Iar muzicianul răspunse :

— Allah sporească-şi hatîrurile asupra capului celui mai darnic dintre regi ! Dar pricina care-mi sloboade lacrimile şi îmi năpădeşte cu jale inima nu este ceea ce crezi tu, o, stăpîne al meu ! Şi, dacă binevoieşti a-mi îngădui, am să-ţi istorisesc povestea acestui gherdan, şi pricina pentru care vederea lui m-a cufundat în starea în care mă vezi.

Iar Harun răspunse :

— De bună seamă, îţi îngăduiesc. Întrucît povestea unui gherdan pe care îl am ca moştenire de la părinţii mei trebuie să fie uluitoare pînă peste poate. Şi sînt tare nerăbdător să aflu ceea ce ştii în privinţa lui, şi ceea ce eu nu ştiu.

Atunci cîntăreţul, după ce îşi adună amintirile, spuse :

— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că întîmplarea legată de gherdanul acesta s-a petrecut pe vremea tinereţii mele dintîi. Pe-atunci trăiam în ţara Şamului, care este ţara de baştină a capului meu, locul unde m-am născut. Şi-aşa, într-o seară, mă preumblam în amurg pe malul unui lac, şi eram îmbrăcat cu haine de arab din pustia Şamului, şi cu faţa acoperită pînă la ochi cu feregeaua. Şi iacătă că mă întîlnii cu un om îmbrăcat împărăteşte, şi însoţit, altminteri de cumu-i datina, de două copilandre minunate, îmbrăcate falnic, şi care, judecînd după lăutele ce le aveau la ele, erau cîntăreţe, fără de nici o îndoială. Iar bărbatul era califul El-Walid, cel de al doilea cu numele acesta, şi care lăsase Damascul, ceta-

tea sa de ascaun, spre a veni să vîneze gazela olaturilor noastre, prin părţile lacului Tabariah. Şi, la rîndu-i, califul, văzîndu-mă, se întoarse înspre însoţitoarele sale şi le spuse, crezînd că nu va fi auzit decît de ele două : „Iacătă un arab care vine din pustie, încă proaspăt în jegul şi în sălbăticia lui. Pe Allah ! am să-l chem să ne ţină tovărăşie şi să ne veselim oleacă pe seama lui." Şi îmi făcu semn cu mîna. Şi, după ce mă apropiai, mă pofti să şed jos lîngă el, pe iarbă, dinaintea celor două cîntăreţe. Şi iacătă că, la dorinţa califului, care era departe de a mă cunoaşte şi care nu mă mai văzuse niciodată, una dintre fete îşi luă lăuta şi, cu un glas tulburat, cîntă o madea izvodită de mine. Ci, cu toată îndemînarea ei, săvîrşi cîteva greşeli uşoare, ba chiar şi ciunti cîntecul în vreo două locuri. Iar eu, în ciuda purtării supuse ce mi-o hotărîsem tocmai ca să nu trag asupră-mi zeflemelile gata stîrnite ale califului, nu mă putui opri să nu strig, spunîndu-i cîntăreţei : „Ai greşit, o, stăpîna mea, ai greşit !" Iar fata, auzind strigarea mea, începu să rîdă cu un rîs batjocoritor, şi spuse, întorcîndu-se înspre calif : „Ai auzit, o, emire al drept-credincioşilor, ce ne spune acest arab beduin, mînător de caravane ! Nu-i e teamă a ne învinui de greşeală, obraznicul !" Iar Al-Walid se uită la mine cu un chip şi mucalit şi mustrător totodată, şi îmi spuse : „Oare la şatra ta, o, beduinule, vei fi învăţat cîntarea şi jocul cel gingaş al lăutelor ?" Iar eu mă temenii cuviincios şi răspunsei : „Nu, pe viaţa ta, o, emire al drept-credincioşilor ! Ci, dacă nu ai nimic împotrivă, am să-i dovedesc acestei minunate cîntăreţe că, în pofida întregului ei meşteşug, a săvîrşit cîteva greşeli la cîntec." Şi Al-Walid îngăduindu-mi, ca să vadă, îi spusei fetei : „Strunește cu o pătrime struna a doua, şi slăbeşte-o tot cu atîta pe cea de a patra. Şi începe pe glasna de jos a cîntecului. Şi atunci ai să vezi că duioşia şi culoarea cîntecului tău au să se schimbe, şi că acele cîteva locuri pe care le-ai ciuntit au

să se cheme ușor, ca de la sine." Iar tînăra cîntăreață își struni lăuta în felul cum îi arătasem, și își începu iarăși cîntarea. Și fu atîta de frumos și atîta de desăvîrșit, încît ea însăși rămase adînc tulburată și totodată uimită. Și, ridicîndu-se deodată, se aruncă la picioarele mele strigînd : „Tu ești Hașem ben Soleiman, jur pe Domnul kabei !" Și cum nici eu nu eram mai puțin tulburat decît fata, și nu răspundeam nimic, califul mă întrebă : „Ești într-adevăr cel care spune ea ?" Și atunci răspunsei, dezvelindu-mi obrazul : „Da, o, emire al drept-credincioșilor, sînt robul tău, Hașem tabarianul !" Iar califul fu mulțumit pînă peste poate să mă cunoască, și îmi spuse : „Preamărit fie Allah carele te-a scos în calea mea, o, fiu al lui Soleiman. Copila aceasta te laudă mai mult decît pe toți cîntăreții din vremurile noastre, și nu-mi cîntă vreodată altceva decît cîntecele și izvodirile tale !" Și adăugă : „Vreau ca de acuma înainte să-mi fii prieten și oaspete !" Iar eu îi mulțumii și îi sărutai mîna. Pe urmă, copila care cîntase se întoarse înspre calif și îi zise : „O, emire al drept-credincioșilor, ca urmare a acestei clipe fericite, am a-ți face o rugăminte !" Și califul spuse : „Poți s-o faci !" Ea zise : „Mă rog ție să-mi îngăduiești a-i dărui ca peșcheș din parte-mi învățătorului meu un zălog al îndatoririi mele". El răspunse : „De bună seamă ! așa se și cuvine". Atunci cîntăreața cea dulce își desfăcu gherdanul falnic pe care îl purta, și pe care i-l dăruise califul, și mi-l puse la gît, spunîndu-mi : „Primește-l ca peșcheș al îndatoririi mele, și iartă-mă pentru puținătatea darului !" Și era chiar gherdanul pe care îl primesc astăzi iarăși ca dar de la mărinimia ta, o, emire al drept-credincioșilor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și șasea noapte

Urmă :

Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul acela din mîna mea, spre a mi se întoarce astăzi, și pentru ce m-a făcut să plîng vederea lui. Iacătă. După ce am petrecut o bucată de vreme cîntînd, pe cînd adierea proaspătă plutea pe deasupra lacului, El-Walid s-a ridicat și ne-a spus : „Să facem o preumblare cu luntrea pe lac". Și numaidecît niște slugi ce ședeau mai deoparte au dat fuga și au adus o luntre. Iar califul s-a suit în luntre cel dintîi, pe urmă eu. Și, cînd a venit rîndul copilei care îmi dăruise gherdanul, fata a întins piciorul ca să treacă în luntre. Ci, cum își strînsese izarul în jurul ei spre a nu fi zărită de către luntrași, s-a împiedecat și, călcînd alături, a căzut în lac ; și, pînă a apuca noi să-i sărim într-ajutor, s-a și dus la fundul apei. Și, cu toate căutările noastre, nu am izbutit s-o mai găsim. Aibă-o Allah întru mila sa ! Iar jalea și mîhnirea lui El-Walid au fost tare adînci, și lacrimile îi scăldau obrajii. Și eu, la fel, am vărsat lacrimi amare pentru soarta acelei fete fără de noroc. Iar califul, care șezuse multă vreme tăcut după acea nenorocire, mi-a spus : „O, Hașem, o ușoară alinare durerii mele ar fi să am în mîinile mele gherdanul acelei biete fete, ca amintire de ce a fost pentru mine scurta ei viață. Ci ferească-mă Allah să-ți iau îndărăt ceea ce ți-am dăruit. Mă rog, dar, să primești a-mi vinde gherdanul." Iar eu, numaidecît, i-am dat gherdanul califului, care la sosirea noastră în cetate a pus să mi se numere trei mii de drahme de argint și m-a încărcat cu daruri scumpe. Și-aceasta-i, o. emire al drept-credincioșilor, pricina care m-a făcut să plîng astăzi. Și Allah Preaînaltul, carele i-a firosit pe califii ommiazi de puterea

domnească în folosul neamului lui Bani-Abbas, din care tu ești slăvită mlădiță, a îngăduit ca gherdanul să ajungă în mîinile tale ca moștenire de la luminații tăi părinți, și să se întoarcă iar la mine pe calea aceasta ocolită.

Iar Al-Rașid rămase tare tulburat de povestea lui Hașem ben Soleiman, și grăi :

— Aibă-i Allah întru mila sa pe cei cărora li se cuvine mila !

Și, cu vorbele acestea largi, ocoli rostirea numelui acelui calif din neamul potrivnicilor doborîți.

Pe urmă tînărul spuse :

— Întrucît ne aflăm la ușa născocitorilor de cîntece și la pragul cîntăreților, vreau să vă istorisesc o pățanie, dintr-o puzderie, din viața celui mai vestit izvoditor de cîntece din toate vremurile, Isac ben Ibrahim, din Mossul.

Și spuse :

— Printre feluritele scrieri care au ajuns pînă la noi de la mîna muzicianului-cîntăreț Isac ben Ibrahim din Mossul, este și aceasta :

ISAC DIN MOSSUL ȘI CÎNTECUL CEL PROASPĂT AUZIT

Mă dusesem într-o zi, după obiceiul meu, la emirul drept-credincioșilor Harun Al-Rașid, l-am găsit stînd în tovărășia vizirului său El-Fadl și a unui șeic din Hedjaz, care avea un chip tare frumos și un trup plin de evghenie și de cumpătare. Și, după salamalekurile cuvenite și dintr-o parte și din cealaltă, m-am plecat oleacă înspre vizirul El-Fadl și l-am întrebat la ureche cum îl cheamă pe șeicul acela din Hedjaz care îmi plăcea și pe care nu îl mai văzusem niciodată.

Și el mi-a răspuns :

— Este nepotul bătrînului poet izvoditor de cîntece

și cîntăreț al Hedjazului, Maabad, de a cărui faimă ai auzit.

Și, cum mă arătam bucuros a-l cunoaște pe nepotul acelui bătrîn Maabad pe care îl îndrăgisem atîta în tinerețea mea, El Fadl mi-a șoptit :

— O, Isac, șeicul de la Hedjaz, pe care îl vezi aici, dacă te vei arăta prietenos față de el are să-ți spună și chiar are să-ți cînte toate cîntecele bunicului său. E om binevoitor, și e dăruit cu un glas foarte frumos.

Eu atunci, vroind să cunosc mai bine cîntările bătrînului și să-mi mai aduc aminte cîntecele de demult care îmi vrăjiseră anii cei tineri, mă arătai plin de luare-aminte față de fiul Hedjazului ; și, după o tăifăsuială prietenească despre felurite lucruri, îi spusei :

— O, prea-înalte șeicule, poți tu, mă rog ție, să-mi aduci aminte cîte cîntece a ticluit bunicul tău, vestitul Maabad, cununa Hedjazului ?

Și el îmi răspunse :

— Șaizeci, nici unul mai mult, nici unul mai puțin !

Iar eu îl întrebai :

— Ar însemna oare că apăs prea greu pe răbdarea ta dacă te-aș ruga să-mi spui care dintre acele șaizeci de cîntece este cîntecul pe care îl ai cel mai drag, fie pentru măsura lui, fie din alte pricini ?

Iar el îmi răspunse :

— Fără de cîrtire, și din toate privințele, este cîntecul al patruzeci și treilea, care începe cu stihurile acestea :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah !
Molaiikah a mea cu sînii
Cum alții nu-s pe lume, ah !

Și, cum numai citania acestui stih avu darul de a-i stîrni dorința de a cînta, îmi luă deodată lăuta din mînă și, după ce îi încercă strunele ușurel, cîntă maneaua despre care era vorba, cu un glas minunat, și zugrăvi sim-

ţămîntul din muzica aceea nouă şi atîta de veche cu o măestrie, cu un farmec, cu o gingăşie şi o duioşie de nespus. Şi, ascultîndu-l, mă cutremuram de plăcere, eram năucit, ieşit din minţi, pînă peste fire de împătimit. Şi, cum nu aveam nici o îndoială asupra uşurinţei mele de a ţine minte orice cîntec pe care îl auzeam, oricît de întortochiat să fi fost el, nu mă ostenii să încerc şi eu, numaidecît, dinaintea şeicului din Hedjaz, maneaua cea duioasă şi atîta de nouă pentru mine, pe care o ascultasem. Şi mă mărginii să-i mulţumesc numai. Iar el se întoarse la Medina, în ţara sa, pe cînd eu plecam de la palat, beat de maneaua lui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi, ajungînd acasă, îmi luai lăuta, care stă agăţată pe perete, o ştersei, îi potrivii strunele şi le meşteşugii pînă în cele mai mici amănunte. Ci, pe Allah ! cînd vrusei să încep cîntecul din Hedjaz care mă tulburase atîta, nu izbutii să ajung a-mi aminti nici măcar o zgherbă, nici a-mi aduce aminte măcar glasna pe care fusese cîntat, eu, care de obicei ţineam minte pînă şi manèle de cîte o sută de strofe, pe care le ascultasem cu o jumătate de ureche. Ci, de data aceasta, un dop de bumbac gros se pusese între ţinerea mea de minte şi cîntarea aceea şi, în ciuda tuturor străduaniilor mele de-a mi-o aminti, nu izbutii să dibuiesc ceea ce îmi sta atîta la inimă.

Și de-atunci, zi și noapte, mă căzneam să-mi trezesc în gînduri stihurile lui Maabad, ci fără de nici o izbîndă. Și, de ciudă, mă lepădai de lăuta și de ceasurile mele de muzichie, și începui să străbat Bagdadul, apoi Mossulul și Bassra, pe urmă tot Irakul, întrebînd de muzica și de cîntecul acela pe la toți cîntăreții bătrîni și pe la toate cîntărețele bătrîne ; ci nu izbutii să dau de nimeni care să știe maneaua, ori care să mă îndrepte pe calea pe care s-o pot găsi. Atunci, văzînd că toate căutările mele erau zadarnice, mă hotărîi, spre a mă ușura de povara gîndurilor, să străbat, prin pustie, drumul Hedjazului, ca să mă duc la Medina să-l caut pe șeicul de la Hedjaz și să-l rog să-mi mai cînte o dată maneaua bunicului său.

Iar cînd luai hotărîrea aceasta, mă aflam la Bassra, preumblîndu-mă pe țărmul apei. Și iacătă că îmi ieșiră în drum două femei tinerele, îmbrăcate bine, și părînd a fi femei de neam mare. Și apucară de frîul măgarului meu, și-l opriră, dîndu-mi bineț. Iar eu, tare sastisit și negîndindu-mă decît la maneaua mea de la Hedjaz, le spusei cu un glas acrit :

— Dați-mi drumul ! Dați-mi drumul !

Și vrusei să trag de hățul măgarului. Și iacătă că una dintre ele, fără a-și ridica iașmacul de pe față, îmi zîmbi de după el și îmi spuse :

— Hei, o, Isac, unde îți este acuma patima pentru maneaua cea frumoasă a lui Maabad de la Hedjaz :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah !

Și adăugă, pînă a avea eu păs să mă desmeticesc din uimirea mea :

— O, Isac, te-am văzut, de după cafasul haremului, atunci cînd, de față cu califul și cu El-Fadl, șeicul de la Hedjaz cînta și cînd vraja cîntecului de demult te făcea să țopăi, cum făcea să dănțuiască pînă și lucrurile cele

neînsufleţite dimprejurul tău. Tare mai erai vrăjit, o, Isac ! Băteai măsura cu mîinile, clătinînd din cap şi legănîndu-te încetişor. Parcă erai beat. Parcă erai zmintit.

Iar eu, auzind vorbele lor, oftai :

— Of, pe pomenirea părintelui meu Ibrahim, acuma sînt mai zmintit ca oricînd de cîntecul acela bogat şi frumos. Ya Allah ! ce n-aş da să-l aud, fie şi greşit, fie şi trunchiat ! O zghierbă din cîntecul acela, pe zece ani din viaţa mea ! Iacătă că, numai pomenindu-mi de el, o, dulceaţa mea, îmi şi aprinzi iarăşi vipiile cumplite ale căinţelor, şi sufli în jăraticul deznădejdii mele !

Şi adăugai :

— Fie-ţi milă, dă-mi drumul, dă-mi drumul să mă duc. Zoresc să-mi gătesc şi să-mi orînduiesc plecarea grabnică la Hedjaz !

Iar fetişcana, la vorbele mele, fără a lăsa frîul măgarului, începu să rîdă cu un rîs hohotit şi îmi spuse :

— Da ai mai stărui să pleci dacă ţi-aş cînta chiar eu maneaua de la Hedjaz :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikah !

Eu răspunsei :

— Pe tatăl şi pe mama ta, o, fiică de oameni de treabă, nu-l mai chinui pe unul pe care îl paşte nebunia !

Şi-atunci, ţinînd mai departe de frîul măgarului meu, copilandra îngînă deodată maneaua nebuniei mele, cu un glas şi într-un chip de o mie de ori mai frumoase decît ce auzisem mai înainte din gura şeicului. Şi totuşi nu cîntase decît cu jumătate de glas ! Iar eu, pînă peste marginile bucuriei şi ale fericirii, simţii o durere mare cum mi se potolea în sufletul chinuit. Şi sării jos de pe măgar, şi mă aruncai la picioarele copilei, şi îi sărutai mîinile şi poala hainei. Şi îi zisei :

— O, stăpînă a mea, sînt robul tău, cumpărat pe mărinimia ta. Vrei să primeşti a-mi fi oaspete ? Şi să-mi cînţi

maneaua lui Molaiikah, şi să ţi-o cînt şi eu toată ziua şi toată noaptea ? Of, toată ziua şi toată noaptea !

Ci ea îmi răspunse :

— O, Isac, îţi ştiu firea nu prea binevoitoare, precum şi zgîrcenia în ceea ce priveşte cîntecele tale. Da, cunoaştem că nici una dintre ucenicele tale n-a căpătat şi n-a învăţat de la tine şi prin tine nici un cîntec. Cele pe cîte le ştiu, le-ai lăsat să ajungă la ele şi să le înveţe prin mijlocirea unor străini ca Alawiah, Wahdj El-Karah şi Mukharik. Da de la tine de-a dreptul, o, prea zgîrcitule Isac, nimeni n-a învăţat niciodată nimic.

Pe urmă adăugă :

— Aşa că, întrucît ştiu că nu eşti îndeajuns de binevoitor cît să ne cinsteşti după cuviinţă, degeaba am merge la tine. Şi, dacă e numai să înveţi cîntecul preaiubitei Molaiikah, pentru ce să ne ducem atîta de departe ? Am să ţi-l cînt cu drag aici, pînă ce ai să-l înveţi.

Iar eu strigai :

— În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sîngele pentru tine ! Da cine eşti ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci şi opta noapte

Urmă :

Şi ea îmi răspunse :

— O biată cîntăreaţă dintre cîntăreţele care înţeleg ce-i spune pasărei frunzişul, şi frunzişului adierea vîntului.

Și-atîta mă rugai de ea încît, pînă la urmă, primi să vină la mine, cu soră-sa. Și ne petrecurăm toată ziua și toată noaptea în vraja cîntecului și a muzicii. Și găsii în ea, fără de tăgadă, cîntăreața cea mai minunată pe care am ascultat-o vreodată. Și dragostea îmi pătrunse în inimă. Și, pînă la urmă, fata mi se dărui întru totul. Și îmi împodobi viața de-a lungul anilor pe care mi i-a hărăzit Atoatedătătorul!

Pe urmă tînărul cel bogat spuse :

— Iacătă acum o snoavă despre dănțuitoarele califilor.

Și spuse :

CELE DOUĂ DĂNȚUITOARE

Trăiă la Damasc, sub domnia califului Abd El-Malek ben Merwan, un poet și muzician, pe nume Ibn Abu-Atik, care își risipea în cheltuieli nebunești tot ce îi agonisea harul său și dărnicia emirilor și a oamenilor bogați de la Damasc. Încît, în ciuda banilor destui pe care îi cîștiga, se afla necurmat la ananghie, și de-abia izbutea să facă față cheltuielilor casei sale grele. Întrucît aurul în mîinile unui poet și răbdarea în sufletul unui îndrăgostit sînt ca apa într-un ciur.

Or, poetul avea ca prieten pe unul dintre oamenii califului, anume Abdallah, cămărașul. Și Abdallah, care, de nenumărate ori, îi înduioșase în folosul poetului pe mari-marii orașului, se hotărî să tragă asupra lui chiar hatîrurile califului. Așa că, într-o zi, cînd emirul drept-credincioșilor era în toane prielnice, Abdallah aduse vorba despre el și îi zugrăvi sărăcia și lipsurile celui pe care Damascul și toată țara Șamului îl socotea poetul-muzician cel mai lăudat de pe vremurile sale. Iar Abd El-Malek răspunse :

— Poți să-l aduci la mine.

Şi Abdallah dete fuga să-i ducă vestea cea bună prietenului său, povestindu-i ce vorbise cu emirul dreptcredincioşilor. Iar poetul îi mulţumi prietenului său şi se duse să se înfăţişeze la sarai.

Şi, după ce fu poftit să intre, îl găsi pe calif stînd jos între două dănţuitoare vrăjite, ce şedeau în picioare, legănîndu-se încetişor pe mijlocelul lor mlădiu, ca două ramuri de ban, vînturînd fiecare, cu o gingăşie răpitoare, un vînturar din frunze de palmier, cu care îl reveneau pe stăpînul lor. Iar pe vînturarul uneia dintre dănţuitoare erau zugrăvite în slove de aur şi de azur stihurile următoare :

Mi-e adierea dulce şi uşoară,
Precum o boare proaspătă de seară ;
Mă joc cu sfiiciunea-mbujorată
A feţelor pe care le alint ;
Sînt vălul care-ascunde-n scumpă taină
Sărutu-n care buzele se prind.
Îi sînt de-un ajutor fără de preţ
Şi cîntăreţei cînd deschide gura,
Şi blîndului poet cînd spune versuri
Urmînd cu grijă rima şi măsura.

Iar pe vînturarul celei de a doua dănţuitoare erau zugrăvite, tot aşa în slove de aur şi de azur, stihurile acestea :

Sînt cu adevărat ispititor
În mîna de sultană preafrumoasă —
Poate că de aceea mai ades
Saraiu-mpărătesc îmi este casă.

Nevolnicii care nu au habar
Nici de alinturi, nici de gingăşie,
Să nu mă mai frămînte în zadar :
Nu pot să leg cu ei prietenie.

Ci îl slujesc cu dragoste, oricînd,
Și-i stau nepregetat la îndemînă
Flăcăului zarif și mlădios,
Și galeș la dezmierd ca o cadînă.

Iar cînd poetul se uită la cele două fete minunate, fu cuprins de o amețeală și de o înfiorare adîncă. Și, dintr-odată, își uită și sărăcia, și necazurile, și lipsurile casei sale grele, și viața lui cea crudă. Și i se păru că a fost dus în mijlocul desfăturilor raiului, între două hurii de seamă. Iar frumusețea lor îl făcu să le vadă pe toate femeile de pînă atunci, cîte le mai ținea minte, ca pe niște urîte și toante.

Iar califul, după urări și salamalecuri, îi spuse poetului :

— O, Ibn Abu-Atik, am fost înduioșat de zugrăvirea pe care mi-a făcut-o Abdallah despre starea ta șubredă și despre sărăcia în care se află cufundați ai tăi. Așa că cere-mi ce vrei ; și ți se va da pe clipă pe dată.

Iar poetul, în tulburarea în care se afla la vederea celor două dănțuitoare, nu înțelese nici baremi rostul vorbelor califului ; iar de le-ar fi priceput, prea puțin s-ar fi îngrijat să-i ceară bani ori bogății. Întrucît, în clipita aceea, numai un gînd îi stăpînea mințile : frumusețea celor două dănțuitoare, și dorul de a le avea numai pentru el, și de a se îmbăta de ochii lor și de răsuflarea lor.

Încît, la îmbierea mărinimoasă a califului, răspunse :

— Allah să-i sporească zilele califului ! Robul tău e coperit de binefacerile Atoatedătătorului. E bogat, nu duce lipsă de nimic, este ca un emir ! Ochii-i sînt mulțumiți, cugetul îi e mulțumit, inima îi e mulțumită. Și-apoi, în împrejurarea în care mă aflu acum, aici, de față cu soarele și între aceste două lune, de-aș fi chiar și în cea mai neagră sărăcie și la nevoia cea mai deplină, tot m-aș socoti drept omul cel mai bogat din împărăție.

Iar califul Abd El-Malek fu pînă peste poate de mulțumit de răspuns și, văzînd că ochii poetului mărturiseau în gura mare ceea ce limba lui nu rostea, se ridică și îi spuse :

— O, Ibn Abu-Atik, aceste două fete pe care le vezi, și care abia azi le-am primit peșcheș de la regele rumilor, sînt bunurile tale drepte și ogorul tău. Și poți să intri în ogorul tău cum ți-o fi pe plac.

Și ieși. Iar poetul le luă pe cele două dănțuitoare și le duse la el acasă.

Dar, cînd Abdallah se întoarse la sarai, califul îi spuse :

— O, Abdallah, zugrăvirea pe care te-ai îndemnat să mi-o faci în privința nevoilor și a sărăciei acelui poet-muzician, prietenul tău, chiar că e pătată cu înfloriturî multe. Căci mi-a mărturisit că este pe deplin fericit și că nu duce lipsă chiar de nimic.

Iar Abdallah își simți obrazul cum i se acopere de roșeață și nu știu ce să creadă despre aceste vorbe. Ci califul urmă :

— Ei da, pe viața mea, o, Abdallah, de altminteri omul acela era într-o stare de fericire cum n-am mai văzut ceva asemănător la nici o făptură.

Și îi spuse toate lăudărosiile pe care i le înșiruise poetul-muzician. Iar Abdallah, pe jumătate stînjenit, pe jumătate rîzînd, răspunse :

— Pe viața capului tău, o, emire al drept-credincioșilor, a mințit ! A mințit cu nerușinare ! El, îndestulat ? El, mulțumit ? Păi el e omul cel mai prăpădit, cel mai amărît de pe lume ! Cînd i-ai vedea nevasta și copiii ți s-ar scutura lacrimile pe marginea pleoapelor. Crede-mă, o, emire al drept-credincioșilor, nimeni, în toată împărăția, nu are mai multă nevoie ca el de o binefacere cît de cît din partea ta.

Și califul, la vorbele acestea, nu știu ce să mai creadă despre poetul-muzician. Iar Abdallah, de cum ieși de la calif, zori să se ducă acasă la Ibn Abu-Atik.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și noua noapte

Urmă :

Și îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănțuitoare, una pe genunchiul lui drept și una pe genunchiul stîng, dinaintea unei tablale pline cu băuturi. Și îl luă la refec cu un glas oțărît, spunîndu-i :

— Unde îți erau gîndurile, o, zmintitule, cînd mi-ai tăgăduit vorbele în privința ta dinaintea califului ? Mi-ai întunecat obrazul de mi l-ai făcut păcură.

Și poetul, cu o voioșie pînă peste margini, răspunse :

— Ah, prietene, cine-ar fi putut să-și țipe sărăcia ori să-și arate nevoile în împrejurarea în care m-am pomenit dintr-o dată ? Aș fi făcut-o, de n-ar fi fost o necuviință pînă peste fire, măcar pentru aceste două hurii, dacă nu pentru foloasele mele.

Și, rostind acestea, îi întinse prietenului său un pocal uriaș în care zîmbea o licoare înmiresmată cu mosc și cu camfor, și îi spuse :

— Bea, o, prietene, sub ochii cei negri ! Ochii negri sînt nebunia mea.

Și adăugă, arătîndu-le pe cele două dănțuitoare vrăjite:

— Aceste două blagoslovite sînt bunurile mele și averea mea. Ce să-mi doresc mai mult, fără a mă primejdui să supăr dărnicia Atoatedătătorului ?

Și, ca și în trecut, poetul-muzician rămase să trăiască mai departe în nepăsare față de ziua de mîine, încrezîndu-se soartei și Stăpînului tuturor făpturilor. Iar cele două dănțuitoare rămaseră mîngîierea lui în zilele cele grele, și bucuria lui de-a lungul întregii sale vieți.

Pe urmă tînărul spuse :

— În seara aceasta, am să vă mai spun și povestea Cataifului cu fistic.

Și spuse :

— Pe vremea domniei califului Harun Al-Rașid, mare cadiu al Bagdadului era Yacub Abu-Yussef, omul cel mai învățat și legiuitorul cel mai pătrunzător și cel mai iscusit de pe vremurile sale. Fusese ucenicul și ciracul cel mai îndrăgit al imamului Abu-Hanifah. Și el a fost cel dintîi care, dăruit cu priceperea cea mai luminată, a scris, a adunat și a orînduit într-un tot bine și înțelept statornicit toate minunatele adevăruri de temelie lămurite de către imam, dascălul său. Și codicele acela, așa cum a fost întocmit de Yacub, slujește de-atunci și pînă astăzi drept călăuză și drept temelie tipicului pravilniciesc hanifan. Și ne istorisește Yacub însuși povestea tinereții sale și începuturile lui sărace, precum și ceea ce i s-a tras dintr-un cataif cu fistic și de pe urma unei grele încurcături pravilnicești pe care a trebuit s-o lămurească. Ne istorisește așa :

CATAIFUL CU FISTIC ȘI DEZLEGAREA BUCLUCULUI PRAVILNICESC

Cînd părintele meu a murit — aibă-l Allah întru mila sa și păstreze-l la loc de cinste ! — eu nu eram decît un pruncuț la sînul mamei mele. Și, cum eram oameni săraci, iar eu eram singurul sprijin al casei, maică-mea,

de cum mă făcui mai măricel, nu pregetă să mă dea, ca ucenic, la un boiangiu din mahala. Și putui astfel, de cu vreme, să cîștig hrana mea și a mamei mele. Ci, întrucît Allah Preaînaltul nu scrisese la tristea mea meseria de boiangiu, nu mă puteam hotărî să-mi petrec toate zilele mele lîngă hîrdaiele cu boieli. Și adeseori fugeam de la prăvălie spre a mă duce să mă amestec printre cei ce se strîngeau să asculte cu luare-aminte învățătura sfintei credințe a imamului Abu-Hanifah — coperească-l Allah cu darurile sale cele mai alese ! Ci maică-mea, care veghea la purtările mele și se ținea de multe ori după mine, mă certa amarnic pentru acele chiuleli, și venea adesea să mă scoată din mijlocul adunării care îl asculta pe preacinstitul dascăl. Și mă tîra de mînă, bruftuluindu-mă, și înghioldindu-mă, și întorcîndu-mă cu sila la prăvălia boiangiului.

Iar eu, în ciuda acelei vegheri amarnice și a acelor dodeleli din partea maică-mi, găseam mereu mijlocul de a mă duce neabătut la lecțiile dascălului îndrăgit, care mă și băgase de seamă și mă dăduse pildă pentru sîrguința, pentru luarea-aminte și pentru patima mea de a sorbi învățătura. Pînă acolo că, într-o zi, maică-mea, mîniată de fugile mele de la prăvălia boiangiului, veni țipînd în mijlocul ascultătorilor, care se supărară foc, și, luîndu-se amarnic de Abu-Hanifah, îl ocărî, spunîndu-i :

— Tu, o, șeicule, ești pricina pierderii acestui copil și a alunecării neîndoielnice în haimanalîc a acestui orfan fără de nici un sprijin pe lume. Că eu nu am decît agoniselile cele neîndestulătoare ale fusului meu ; și, dacă orfanul acesta nu are să cîștige și el cîte ceva, avem să murim de foame în curînd. Și vina pentru moartea noastră are să cadă asupra ta la ziua Judecății.

Iar preacinstitul meu dascăl, dinaintea acelei ieșiri aprige, nu își pierdu nimic din liniștea lui, și îi răspunse maică-mi cu un glas împăciuitor :

— O, sărmano, coperească-l Allah cu milele sale ! Ci lasă, nu-ţi fie teamă de nimic. Orfanul acesta învaţă aici cum să mănînce, într-o zi, baclavaua făcută cu floarea făinei şi cu ulei de fistic şi cu frişcă.

Iar maică-mea, auzind răspunsul, rămase încredinţată că preacinstitul imam era cu mintea clătinată, şi plecă aruncîndu-i ocara de la urmă :

— Scurta-ţi-ar Allah zilele ! eşti o farfara matufită şi ţi-au zburat minţile !

Ci mie îmi rămaseră în minte-vorbele acelea ale imamului. Şi-aşadar, întrucît Allah îmi sădise în inimă dorul de învăţătură, patima aceasta înfruntă totul şi sfîrşi prin a birui toate piedicile. Şi mă legai cu credinţă de Abu-Hanifah. Iar Atoateîmpărţitorul îmi dărui ştiinţa şi foloasele pe care le aduce ea, în aşa fel că urcai treaptă cu treaptă în cinuri, şi ajunsei într-un sfîrşit la slujba de mare cadiu al Bagdadului. Şi eram primit în preajma emirului drept-credincioşilor Harun Al-Raşid, care mă poftea adesea să mă ospătez la masa lui.

Or, într-o zi, pe cînd mîncam cu califul, iacătă că la sfîrşitul mesei robii aduseră o tablă mare de farfuriu pe care tremura un cataif minunat, cu nişte frişcă albă, presărat cu praf de fistic, şi-a cărui mireasmă era o desfătare. Iar califul se întoarse înspre mine şi îmi zise :

— O, Yacub, gustă de-aici. Nu în fiecare zi se izbuteşte o bunătate ca aceasta. Astăzi e minunată.

Iar eu întrebai :

— Cum se numeşte bunătatea aceasta, o, emire al drept-credincioşilor ? Şi din ce e făcută de este atîta de frumoasă la înfăţişare şi atîta de plăcută la mireasmă ?

Şi el îmi răspunse :

— Este cataif făcut cu frişcă şi cu miere, şi cu făină aleasă, şi cu ulei de fistic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Iar eu, auzind acestea, îmi adusei aminte de vorbele prea-măritului meu dascăl, care prorocise odinioară ceea ce avea să mi se întîmple. Şi nu putui, la această amintire, să mă opresc de-a zîmbi. Iar califul îmi zise :

— Ce te face să zîmbeşti, o, Yacub ?

Şi răspunsei :

— Nimica rău, o, emire al drept-credincioşilor. Mi-a trecut prin minte o biată amintire din copilăria mea, şi i-am zîmbit în trecere.

Iar el îmi spuse :

— Atunci, îndeamnă-te şi mi-o istoriseşte. Sînt încredinţat că va fi de folos a o asculta.

Iar eu, spre a împlini dorinţa califului, îi istorisii începuturile mele în învăţarea pravilelor, sîrguinţa mea de-a urma învăţătura lui Abu-Hanifah, supărările bietei mele mame cînd mă vedea dînd dosul boiangeriei, şi prorocirea imamului în privinţa cataifului cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar Harun rămase încîntat de istorisirea mea, şi trase pilda :

— Da, hotărît ! învăţătura şi ştiinţa dau totdeauna roadă, şi multe sînt foloasele lor pe tărîmul lumesc şi pe tărîmul dreptei credinţe. Într-adevăr, preacinstitul Abu-Hanifah a prorocit drept, şi a văzut cu ochii minţii sale ceea ce alţi oameni nu ştiu să vadă cu ochii din capul lor. Potopească-l Allah cu milele şi cu harurile sale cele mai înmiresmate !

Şi iacă-aşa cu cataiful cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar în ceea ce privește dezlegarea belelei pravilnicești, iacătă. Într-o seară, fiind ostenit, mă suisem în pat mai de cu vreme. Și adormisem adînc, cînd cineva începu să bată tare în poarta mea. Și, în grabă, mă sculai la zarva aceea, mă înfășurai peste mijloc cu izarul meu de lînă și mă dusei să deschid chiar eu. Și îl cunoscui pe Harthamah, hadîmbul de credință al emirului drept-credincioșilor. Și îi dedei binețe. Da el, fără a-și lua răgazul de a-mi răspunde la salamalec, fapt ce mă aruncă într-o mare tulburare și mă făcu să presimt niște întîmplări negre în privința mea, îmi spuse cu un glas hotărît :

— Hai repede la stăpînul nostru califul. Vrea să-ți vorbească.

Iar eu, străduindu-mă să-mi stăpînesc tulburarea și încercînd să dibăcesc cîte ceva din starea lucrurilor, răspunsei :

— O, dragul meu Harthamah, tare aș vrea să te văd arătînd oleacă de bunăvoință față de bătrînul bolnav care sînt. Noaptea-i tîrzie, și nu cred să fie vorba chiar de vreo belea atîta de amarnică încît să ceară a mă duce numaidecît la ceasul acesta la saraiul califului. Mă rog ție, așadar, să aștepți pînă mîine dimineață. Iar pînă atunci emirul drept-credincioșilor are să uite necazul ori are să-și schimbe gîndul.

Ci el îmi răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu pot să amîn pînă mîine îndeplinirea poruncii ce mi s-a dat.

Și întrebai :

— Da poți măcar să-mi spui, o, Harthamah, pentru ce mă cheamă ?

El îmi răspunse :

— Slujitorul său Massrur a venit la mine, în fugă și gîfîind, și mi-a poruncit, fără a-mi da vreo lămurire, să te aduc, într-o clipită, dinaintea califului.

Eu atunci, pînă peste poate de buimăcit, îi spusei hadîmbului :

— O, Harthamah, îmi îngăduiești măcar să mă spăl la iuțeală și să mă înmiresmez oleacă ? Întrucît astfel, dacă o fi vorba de vreo treabă amară, voi fi și eu orînduit cuviincios ; iar dacă Allah Mult-bunul și-o face milă cu mine, precum nădăjduiesc, și-oi găsi acolo vreo treabă fără de necazuri pentru mine, ostenelile acestea de-a fi curat n-ar avea ce să-mi dăuneze, ba chiar dimpotrivă.

Iar hadîmbul învoindu-se cu dorința mea, urcai să mă spăl și să-mi pun niște haine potrivite și să mă înmiresmez cît putui mai bine. Pe urmă coborîi la hadîmb și porniram cu pași mari. Și, cînd ajunserăm la sarai, îl văzui pe Massrur care ne aștepta la poartă. Și Harthamah îi spuse, arătîndu-mă :

— Iacătă-l pe cadiu.

Și Massrur îmi zise :

— Hai !

Și pornii după el. Și, mergînd așa, în urma lui, îi spusei :

— O, Massrur, tu, care știi cum îl slujesc pe stăpînul nostru califul, și știi ce se cuvine față de un om de vîrsta mea și cu slujba mea, și cunoști prietenia pe care am avut-o totdeauna pentru tine, vei binevoi să-mi spui pentru ce a poruncit califul să vin aici la ceasul acesta tîrziu de noapte ?

Și Massrur îmi răspunse :

— Nu știu nici eu.

Iar eu, mai tulburat ca oricînd, îl întrebai :

— Da măcar ai putea să-mi spui cine se află la el ?

Massrur îmi răspunse :

— Nu se află acolo decît Issa, cămărașul, iar în odaia de-alături cadîna cămărașului.

Eu atunci, nemaiîncercînd să pricep nimic, spusei :

— Mă încredințez lui Allah ! Nu este izbăvire și tărie decît întru Allah cel atotputernic și cel atoateștiutor !

Și, ajungînd în odaia ce ducea la iatacul în care cali-

ful sta de obicei, făcui să mi se audă mișcarea umbletului și zgomotul pașilor. Iar califul întrebă din lăuntru :

— Cine e la ușă ?

Și răspunsei numaidecît :

— Sluga ta Yacub, o, emire al drept-credincioșilor.

Iar glasul califului spuse :

— Intră !

Și intrai. Și îl găsii pe Harun stînd jos, avîndu-l pe cămărașul Issa de-a dreapta sa. Și înaintai temenindu-mă ; și îmi rostii salamalecul. Și, spre marea mea ușurare, califul îmi răspunse la salamalec. Pe urmă îmi spuse, zîmbind :

— Te-am tulburat, te-am necăjit, și poate că te-am și speriat !

Iar eu răspunsei :

— Speriat numai, o, emire al drept-credincioșilor, pe mine și pe cei pe care i-am lăsat acasă. Pe viața capului tău, ne-am tulburat toți.

Iar califul îmi spuse cu blîndețe :

— Șezi, o, taică al pravilei.

Iar eu șezui, ușurat, scăpat de poverile și de spaimele mele.

Și, după puține clipe, califul îmi spuse :

— O, Yacub, știi pentru ce te-am adus aici la ceasul acesta de noapte ?

Și răspunsei :

— Nu știu, o, emire al drept-credincioșilor.

El îmi spuse :

— Ascultă atunci.

Și, arătîndu-mi-l pe cămărașul Issa, îmi spuse :

— Te-am chemat, o, Abu-Yussef, ca să te iau de martor la jurămîntul pe care am să-l fac. Află, dar, că Issa acesta are o roabă. Or, eu i-am cerut lui Issa să mi-o lase mie ; ci el și-a cerut iertăciune. I-am cerut atunci

să mi-o vîndă ; ci el n-a vroit. Ei, şi-atunci, dinaintea ta, o, Yacub, care eşti cadiul cel mare, mă jur pe numele lui Allah Preaînaltul şi Preamăritul că, dacă Issa stăruie a nu vroi să mi-o dea într-un fel ori într-altul, voi porunci să fie ucis, fără de izbăvire.

Eu atunci, liniştit de-a binelea în ce mă privea, mă întorsei cu un chip aspru înspre Issa şi îi spusei :

— Ce haruri sau ce virtuţi nemaipomenite i-o fi hărăzit Allah acelei fete, de nu vrei să i-o laşi emirului dreptcredincioşilor ? Au tu nu vezi că te pui, cu îndărătnicia ta, în starea cea mai urîtă, şi că te prăbuşeşti şi te cureţi ?

Iar Issa, fără a se lăsa tulburat de mustrările mele, îmi spuse :

— O, doamne cadiule al nostru, pripeala la judeţe este păguboasă. Înainte de a mă certa, s-ar fi căzut să iscodeşti pricina ce mă sileşte să mă port aşa.

Şi-i zisei :

— Fie ! Da poate să se afle pe lume vreo pricină temeinică pentru o atare îndărătnicie ?

El îmi răspunse :

— Da, de bună seamă ! Un jurămînt, ori ce-ar fi să fie, nu se poate încălca, dacă a fost făcut de bună voie şi în deplină judecată a minţilor. Or, pricina care mă opreşte este tăria unui jurămînt greu. Întrucît am jurat, pe cele trei despărţenii, şi cu făgăduiala de a-i slobozi pe toţi robii bărbaţi şi femei pe care îi stăpînesc, şi cu legămîntul de a-mi împărţi la săraci şi la geamii toate bunurile şi toate averile, m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vînd şi n-am s-o dăruiesc nimănuia.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci şi una noapte

Urmă :

Iar califul, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine şi îmi spuse :

— O, Yacub, este vreo cale de-a dezlega buclul acesta ?

Iar eu, fără a şovăi, răspunsei :

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioşilor !

El mă întrebă :

— Şi cum ?

Eu spusei :

— Lucrul este uşor. Ca să nu-şi calce jurămîntul, Issa are să-ţi dea drept peşcheş jumătate din fată, roaba aceea pe care o rîvneşti ; iar cealaltă jumătate are să ţi-o vîndă. Şi, în acest chip, el are să fie în pace cu cugetul său, întrucît în fapt nu are nici să ţi-o dăruiască şi nici să ţi-o vîndă pe fată.

Iar Issa, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine şi îmi zise :

— Da asemenea dezlegare, o, taică al pravilei, este legiuită ? Este îngăduită de către pravilă ?

Şi răspunsei :

— Fără de nici o îndoială !

Atunci el îşi ridică mîna nezăbavnic şi îmi spuse :

— Păi, te iau de martor, o, cadiule Yacub, că, putînd astfel să-mi uşurez cugetul, îi dau peşcheş emirului drept-credincioşilor jumătate din roaba mea, şi îi vînd cealaltă jumătate la preţul de o sută de mii de drahme de argint, cît m-a costat ea în naht.

Iar Harun strigă numaidecît :

— Primesc peşcheşul, da cumpăr cea de a doua jumătate pe o sută de mii de dinari de aur.

Şi adăugă :

— Să-mi fie adusă chiar acum fata.

Și Issa se duse numaidecît după roaba lui, în sala de la intrare, pe cînd totodată se aduceau și sacii cu cei o sută de mii de dinari de aur. Și numaidecît copilandra fu adusă de către stăpînul ei, care spuse :

— Ia-o, stăpîne al drept-credincioșilor, și Allah cope-rească-te alături de ea cu binefacerile sale. Fata este bunul și avutul tău.

Și, primindu-și cei o sută de mii de dinari de aur, plecă.

Atunci califul se întoarse înspre mine și îmi spuse cu un chip îngrijorat :

— O, Yacub, mai rămîne de dezlegat o pricină. Și lucrul mi se pare anevoios.

Eu întrebai :

— Care este pricina, o, emire al drept-credincioșilor ?

El spuse :

— Fata aceasta, fiind roaba altuia, ar trebui, înainte de-a o avea eu, să stea un anumit număr de zile, spre a fi încredințați că nu a rămas cumva mamă de la cel dintîi stăpîn al ei. Or, dacă chiar în această noapte n-am să fiu cu ea, mie are să-mi plesnească fierea de nerăbdare, sînt încredințat, și am să mor, fără de nici o îndoială.

Eu atunci, după ce cugetai o clipită, răspunsei :

— Dezlegarea pricinei este tare lesnicioasă, o, emire al drept-credincioșilor ! Pravila de care pomenești nu a fost făcută decît pentru femeile roabe, da nu hotărăște vreo zi de așteptare pentru o femeie slobodă. Slobo-zește-o, așadar, numaidecît pe roaba aceasta, și însoară-te cu ea ca femeie slobodă.

Și Al-Rașid, cu fața luminată de bucurie, strigă :

— O slobozesc pe roaba mea !

Pe urmă mă întrebă, îngrijorat iar dintr-odată :

— Da cine are să ne căsătorească legiuit, la ceasul acesta tîrziu ? Căci chiar acum, numaidecît, vreau să fiu cu ea.

Și răspunsei :

— Chiar eu, o, emire al drept-credincioșilor, la ceasul acesta am să te căsătoresc legiuit.

Și trimisei să fie aduși ca martori cei doi slujitori ai califului, Massrur și Hossein. Și, după ce aceștia se înfățișară, citii rugăciunile și surele cuvenite, slujii sfintele legăminte și, după ce dete mulțumire celui Preaînalt, rostii vorbele obișnuite. Și statornicii că emirul drept-credincioșilor, după datină, urma să-i plătească miresei sale, ca meher de nuntă, o zestre pe care o hotărîi la douăzeci de mii de dinari. Pe urmă, cînd cei douăzeci de mii de dinari fură aduși și dați soției, mă pregătii să plec. Ci califul ridică fruntea înspre slujitorul său Massrur, care grăi numaidecît :

— La poruncile tale, o, emire al drept-credincioșilor.

Iar Harun spuse :

— Du pe dată acasă la cadiul Yacub, pentru osteneala pe care i-am pricinuit-o, două sute de mii de drahme și douăzeci de caftane de fală.

Iar eu plecai, după multe mulțumiri, lăsîndu-l pe Harun pînă peste poate de mulțumit. Și fusei însoțit pînă acasă cu banii și cu hainele.

Or, cum ajunsei acasă, văzui venind o bătrînă care îmi spuse :

— O, Abu-Yussef, norocita pe care ai ajutat-o să fie slobozită și pe care ai împerechiat-o cu califul, dîndu-i astfel numele și cinul de soție a emirului drept-credincioșilor, se socoate acuma ca o fiică a ta, și m-a trimis să-ți aduc salamalecurile ei și urările ei de fericire. Și te roagă să primești jumătate din zestrea de nuntă pe care i-a numărat-o califul. Și se roagă de iertare că nu poate să răsplătească mai bine, deocamdată, ceea ce ai făcut tu pentru ea. Ci, inșallah ! are să știe într-o zi să-ți dovedească și mai bine datorința ei.

Și, spunînd acestea, puse dinainte-mi cei zece mii de dinari de aur, care erau jumătate din zestrea plătită copilandrei, îmi sărută mîna și plecă în calea ei.

Iar eu mulțumii Atoatedătătorului pentru binefacerile sale, și pentru că, în noaptea aceea, a preschimbat spaima cugetului meu în bucurie și în mulțumire. Și binecuvîntai în inima mea amintirea preacinstită a dascălului meu Abu-Hanifah, a cărui învățătură mi-a dezvăluit toate dedesubturile tipicului sfinților pravili și ale pravilelor lumești. Potopească-l Allah cu toate darurile și cu toate milele sale !

Apoi tînărul cel bogat spuse :

— Ascultați acum, o, prietenii mei, povestea copilei arabe de la fîntînă.

Și spuse :

COPILA ARABĂ DE LA FÎNTÎNĂ

Cînd puterea califală ajunse în seama lui Al-Mamun, fiul lui Harun Al-Rașid, faptul acesta fu o binecuvîntare pentru împărăție. Pentru că Al-Mamun, care fără de tăgadă a fost califul cel mai strălucit și cel mai luminat dintre toți abassizii, a rodnicit olaturile musulmane prin pace și dreptate, i-a ocrotit cu folos și i-a cinstit pe învățați și pe poeți, și i-a avîntat pe străbunii noștri arabi în meidanul științelor. Și, în ciuda multelor sale treburi și a zilelor lui pline de muncă și de cercetare, știa să găsească și ceasuri pentru veselie, pentru petreceri și ospețe. Iar muzicienii și cîntăreții avură parte bună din zîmbetele și din binefacerile lui. Și se pricepea să le aleagă, spre a și le face soții legiuite și mame ale copiilor săi, pe femeile cele mai deștepte, cele mai luminate și cele mai frumoase de pe vremea lor. Și-apoi iacătă o pildă, dintre multe altele, despre felul cum își punea Al-Mamun ochii pe o femeie și cum și-o alegea de soție.

Într-o zi, așadar, pe cînd se întorcea de la o vînătoare cu goană, însoțit de un alai de călăreți, ajunse la o fîn-

tînă. Iar acolo se afla o copilandră arabă ce se pregătea să-şi încarce pe umeri un burduf pe care tocmai îl umpluse cu apă de la izvor. Şi copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, şi cu un piept turnat după calupul desăvîrşirii ; şi, în totului tot, era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă :

Or, cînd fata văzu venind ceata aceea strălucită de călăreţi, dete zor să-şi încarce burduful pe umeri şi să plece. Dar, cum în graba ei nu avusese răgaz să lege bine gura de la gîtul burdufului, legătura se desfăcu, după cîţiva paşi, şi apa începu să curgă din burduf cu gîlgîituri mari. Şi copila începu să strige, întorcîndu-se înspre locul unde se înălţa cortul ei :

— Tată, tată, vino să dregi gura burdufului ! Gura m-a trădat ! Nu mai sînt stăpînă pe gură !

Iar aceste trei strigăte aruncate către tatăl ei, copila le rosti ca pe un mănunchi de vorbe atîta de cilibii şi cu un glas atîta de fermecător încît califul, minunat, se opri scurt. Şi, pe cînd copila, nevăzîndu-l de nicăieri pe părintele său, ca să nu se ude, dete drumul burdufului, califul veni înspre ea şi îi spuse :

— O, copilo, din ce seminţie eşti ?

Iar ea răspunse cu glasul ei desfătător :

— Sînt din seminția lui Bani-Kilab.

Iar Al-Mamun, care știa prea bine că seminția Bani-Kilab era una dintre cele mai strălucite seminții arabe, vroi să facă un joc de vorbe, spre a pune la încercare mintea copilandrei, și îi zise :

— Ce socotință ai mai avut și tu, o, preafrumoasă copilă, să te naști în seminția „fiilor de ciini" ?

Iar fata se uită la calif cu o privire mîndră și răspunse :

— Tu chiar nu cunoști tîlcul adevărat al vorbelor ? Află, dar, o, străinule, că seminția Bani-Kilab, a cărei copilă sînt, este seminția celor care știu să fie mărinimoși, și fără de pată, care știu să fie filotimi față de străini, și care știu, la nevoie, să dea lovituri strașnice de sabie !

Pe urmă adăugă :

— Da tu, o, călărețule care nu ești de pe-aici, care ți-e obîrșia, spune, și din ce neam te tragi ?

Iar califul, tot mai minunat de iscusința limbii copilei arabe, îi spuse, zîmbind :

— Au poate, din întîmplare, pe deasupra farmecelor tale, o, preafrumoasă copilă, te vei fi pricepînd și la obîrșiile neamurilor ?

Și ea răspunse :

— Răspunde-mi la întrebare, și-ai să vezi !

Iar Al-Mamun, stîrnit la joacă, își zise : „Ia chiar să văd dacă arăbița asta cunoaște obîrșiile noastre !" Și spuse:

— Păi află că sînt din neamul mudharizilor-de-roșu.

Iar copila arabă, care știa prea bine că izvorul acestui nume dat mudharizilor venea de la culoarea roșie a cortului de piele pe care îl avea, pe vremurile de demult, Mudhar, părintele tuturor seminților mudharide, nu se arătă cîtuși de puțin uimită de vorbele califului, și spuse:

— Bine. Da ia spune-mi, din ce seminție de-a mudharizilor ești ?

El răspunse :

— Din aceea care este cea mai strălucită și cea mai de seamă, atît pe spița bărbătească precît și pe cea femeiască, și cea mai mare ca strămoși falnici, și cea mai preamărită dintre mudharizii-de-roșu.

Și ea spuse :

— Atunci ești din seminția kinanizilor ?

Iar Al-Mamun, uimit, răspunse :

— Așa este ! sînt din seminția cea mai mare a lui Bani-Kinanah !

Iar ea zîmbi și întrebă :

— Da de care ram al kinanizilor ții ?

El răspunse :

— De cel ai cărui fii sînt cei mai curați ca sînge, cei mai neprihăniți ca obîrșie, stăpînii de pumni darnici, cei mai temuți și mai slăviți dintre frații lor !

Și ea răspunse :

— Îmi pare, după aceste arătări, că ești un koreïșid.

Iar Al-Mamun, tot mai uluit, răspunse :

— Tu spui ! Sînt dintre Bani-Koreïși.

Și ea urmă :

— Da koreïșizii sînt mulți. Din ce ramură ești tu ?

El răspunse :

— Din aceea asupra căreia a coborît binecuvîntarea !

Iar fata strigă :

— Pe Allah ! ești dintre urmașii lui Hașem koreïșidul, străbunicul Profetului — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Iar Al-Mamun răspunse :

— Adevărat e, sînt hașemid.

Ea întrebă :

— Da din care spiță de hașemizi ?

El răspunse :

— Din cea care este așezată cel mai presus, care este cinstea și fala hașemizilor, care este proslăvită de toți drept-credincioșii de pe pămînt !

Iar copila arabă, auzind răspunsul, se temeni deodată şi sărută pămîntul dintre mîinile lui Al-Mamun, strigînd:

— Plecăciune şi cinstire emirului drept-credincioşilor, chelar al Domnului lumilor, slăvitului Al-Mamun abassidul !

Iar califul rămase înmărmurit, adînc tulburat, şi strigă, pătruns de o bucurie de nespus :

— Pe Domnul kaabei şi pe volniciile slăviţilor mei strămoşi, cei neprihăniţi, mi-o vreau de soţie pe copila aceasta minunată ! Ea este bunul cel mai de preţ care a fost scris la ursita mea.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci şi treia noapte

Urmă :

Şi trimise numaidecît să fie chemat tatăl fetei, care era chiar şeicul tribului. Şi i-o ceru de soţie pe copila aceea minunată. Şi, dobîndind încuviinţarea lui, îi dărui, ca meher de nuntă pentru fată, o zestre de o sută de mii de dinari de aur, şi îi scrise în dar toate birurile din tot Hedjazul pe vreme de cinci ani. Iar nunta lui Al-Mamun cu copila aceea de neam fu sărbătorită cu o vîlvă care nu şi-a mai avut seamăn vreodată, nici chiar sub domnia lui Al-Raşid. Şi, în noaptea nunţii, Al-Mamun o puse pe mama sa să reverse pe capul preafrumoasei copile o mie de mărgăritare aduse într-o tabla de aur. Iar în iatacul de nuntă puse să se aprindă o făclie uriaşă de chihlibar suriu, care cîntărea patru mii de drahme şi care fusese

cumpărat cu tot cîştiul birurilor de pe un an din Persia. Şi Al-Mamun fu, faţă de soţia sa arabă, numai inimă şi numai voioşie. Iar ea îi dărui un fiu, care purtă numele de Abass. Şi fu socotită printre femeile cele mai uimitoare, cele mai învăţate şi cele mai iscusite la grai ale Islamului.

Şi, după ce istorisi povestea aceasta, tînărul cel bogat, le spuse ascultătorilor săi, care se aflau strînşi în Palatul Cărţii :

— Am să vă mai spun încă o întîmplare din viaţa lui Al-Mamun, dar în cu totul altă privinţă.

Şi spuse :

PONOASELE ÎNDĂRĂTNICIEI

Cînd califul Mohammad El-Amin, fiul lui Harun Al-Raşid şi al Zobeidei, după înfrîngerea sa, a fost ucis, din porunca dată de căpetenia oştilor Al-Mamun, toate vilaietele care pînă atunci mai rămăseseră de partea lui El-Amin se grăbiră a se supune lui Al-Mamun, fratele său, fiul lui Al-Raşid şi al unei roabe pe nume Marahil. Şi Al-Mamun îşi începu domnia cu nişte măsuri largi de iertare faţă de duşmanii săi de mai înainte. Şi avea obiceiul să spună : „Dacă vrăjmaşii mei ar şti toată blîndeţea din inima mea, ar veni toţi să mi se predea, mărturisindu-şi nelegiuirile".

Or, capul şi mîna diriguitoare a tuturor necazurilor pe care le avusese de îndurat Al-Mamun, pe vremea cînd trăiau tatăl său Al-Raşid şi fratele său El-Amin, nu erau decît Sett Zobeida însăşi, soţia lui Al-Raşid. Încît, după ce Zobeida află de sfîrşitul cel jalnic al fiului ei, se gîndi mai întîi să fugă pe pămîntul sfînt de la Mecca, spre a se pune la adăpost de răzbunarea lui Al-Mamun. Şi

multă vreme șovăi ce hotărîre să ia. Pe urmă, dintr-odată, se hotărî să-și lase soarta în mîinile aceluia care din pricina ei fusese dezmoștenit, și pe care multă vreme îl făcuse să guste smirna amarului. Și îi scrise următoarea scrisoare :

„Orice vină, o, emire al drept-credincioșilor, oricît de mare să fi fost ea, se topește dinaintea milei tale, și orice haine se schimbă într-o greșeală măruntă dinaintea mărinimiei tale. Aceea care îți trimite jalba aceasta te roagă să-ți pleci inima la o amintire scumpă, și să ierți, gîndindu-te la acela căruia i-a fost dragă vinovata de astăzi. Dacă, dar, vei vrea să te milostivești de chinurile și de prăpădul meu, și să te dovedești îngăduitor față de aceea căreia nu i s-ar cuveni nici un fel de milostivire, vei urma cugetului aceluia care, de-ar mai fi în viață, ar fi mijlocitorul meu pe lîngă tine. O, fiul al părintelui tău, adu-ți aminte de tatăl tău ; și nu-ți zăvorî inima la ruga văduvei părăsite."

Or, cînd văzu scrisoarea Zobeidei, inima califului Al-Mamun fu potopită de milă și fu adînc înduioșată ; și plînse soarta neagră a fratelui său El-Amin, și starea jalnică a mamei lui El-Amin. Pe urmă se ridică și îi răspunse Zobeidei precum urmează :

„Scrisoarea ta, o, maică a mea, a ajuns la locul unde trebuia să ajungă, și mi-a găsit inima mistuită de păreri de rău pentru nenorocirile tale. Și Allah mi-e martor că simțămintele mele față de văduva aceluia a cărui amintire ne este sfîntă sînt simțămintele unui fiu față de mama lui. Făptura nu poate nimic împotriva celor hărăzite de soartă. Ci fac tot ceea ce pot spre a-ți ușura durerile. Și-așa că am poruncit să ți se dea îndărăt moșiile răpciuite, conacurile, bunurile și tot ceea ce soarta potrivnică ți-a hrăpit, o, mamă a mea. Iar dacă vrei să te întorci lîngă noi, îți vei găsi starea dintîi, și cinstirea, și talîmul tuturor supușilor tăi. Și să știi bine, o, maică a

mea, că nu ai pierdut decît chipul celui ce s-a dus întru mila lui Allah. Întrucît un fiu îţi rămîne în mine, mai îndatoritor decît ai fi putut tu să-ţi dorești. Și pacea și tihna fie asupra-ţi".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

Încît, atunci cînd Zobeida veni, cu ochii plini de lacrimi și sfîrșită, să se arunce la picioarele lui, el se ridică în cinstea ei și îi sărută mîna și plînse la pieptul ei. Pe urmă îi dete îndărăt toate huzmeturile ce le avusese mai înainte, ca soție a lui Al-Rașid și ca sultană de sînge abassid, și o cinsti pînă la sfîrșitul vieții ei de parcă i-ar fi fost chiar fiu al lăuntrurilor sale. Ci Zobeida, cu toată acea mărire în care se vedea rămasă, nu putea să uite ceea ce fusese ea odată și nici chinurile la vestea morții lui El-Amin. Și pînă la moarte păstră în adîncul pieptului ei un fel de vrăjmășie care, oricît de cu grijă ar fi fost ascunsă, nu scăpă ochiului pătrunzător al lui Al-Mamun. Și, de altminteri, de destule ori Al-Mamun avea să sufere, fără a se plînge, de acea stare de vrăjmășie adormită. Și iată o întîmplare care, mai bine decît altă lămurire, dovedește dușmănia necurmată a aceleia pe care nimic nu o mai putea împăca.

Într-o zi, așadar, intrînd în iatacul Zobeidei, Al-Mamun o văzu deodată cum își mușca buzele și mormăia ceva, uitîndu-se țintă la el. Și, cum nu putea să deslușească ce rostea astfel printre buze, îi spuse :

— O, maică a mea, tare mi se pare că ai cam vrea să mă afurisești, gîndindu-te la fiul tău omorît de către persanii cei schismatici, și la venirea mea în scaunul de domnie pe care ședea el. Da numai Allah a diriguit ursitele noastre.

Ci Zobeida se apără, strigînd:

— Nu, pe sfînta pomenire a tatălui tău, o, emire al drept-credincioșilor ! departe de mine asemenea ispite !

Și Al-Mamun o întrebă :

— Atunci, poți să-mi spui ce mormăiai printre dinți uitîndu-te la mine ?

Ci ea își lăsă capu-n jos, ca acela care nu vrea să grăiască, din cinstire față de cel cu care sta de vorbă, și răspunse :

— Binevoiască emirul drept-credincioșilor să mă ierte și să nu-mi ceară a-i spune pricina despre care mă întreabă.

Ci Al-Mamun, prins de un imbold amarnic, se apucă să stăruiască întruna și s-o înghesuie pe Zobeida cu întrebările, pînă într-atîta încît, ajunsă la capătul puterilor, îi spuse într-un sfîrșit :

— Bine, iacătă ! Blestemam îndărătnicia, mormăind : „Prăpădi-i-ar Allah pe oamenii pisălogi, loviți de patima stăruinții !“

Și Al-Mamun o întrebă :

— Da cu ce tîlc sau la ce amintire rosteai afuriseala aceasta ?

Iar Zobeida răspunse :

— Întrucît ții numaidecît să afli, iacătă !

Și îi povesti :

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că, într-o zi, jucînd șah cu tatăl tău, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, am pierdut. Și tatăl tău mi-a hotărît ca pedeapsă să fac înconjurul palatului și al grădinilor, goală-goluță, în toiul nopții. Și, cu toate rugăminții le și îngenuncherile mele, puse o îndărătnicie osebită în a-mi

cere să plătesc gloaba acea fără a vroi să primească altă ispaşă. Şi fusei nevoită să mă dezbrac şi să fac lucrul la care mă osîndise. Şi, cînd isprăvii, eram turbată de mînie, şi pe jumătate moartă de osteneală şi de frig. Ci a doua zi îl bătui eu la şah. Şi veni rîndul meu să-i hotărăsc, de data aceasta, nazurile mele. Şi, după ce cugetai o clipă şi căutai în mintea mea ce lucru ar putea să-i fie cel mai apăsător, îl osîndii, cunoscînd faptul, să se ducă să petreacă noaptea în braţele roabei celei mai pocite şi mai imoase dintre roabele de la bucătărie. Şi, cum cea care întrunea asemenea însuşiri era roaba pe care o chema Marahil, i-o menii ca ţintă a gloabei şi ca ispăşire a înfrîngerii sale. Şi, spre a mă încredinţa că lucrurile aveau să se petreacă fără vreo cacialma din partea lui, îl dusei chiar eu în odaia împuţită a roabei Marahil, şi îl silii să se culce lîngă roabă şi să facă cu ea, toată noaptea, ceea ce îi plăcea tare mult să facă cu preafrumoasele cadîne pe care i le trimiteam adeseori peşcheş. Şi, dimineaţa, starea lui Harun era jalnică, şi duhnea înfricoşător. Or, acuma, trebuie să-ţi spun, o, emire al drept-credincioşilor, că tu te-ai născut chiar din acea împerechere a tatălui tău cu acea roabă hîdă, şi din tăvălelile cu ea în odaia de lîngă bucătărie. Şi-aşa că, fără să vreau, prin venirea ta pe lume, am fost pricina pieirii fiului meu Al-Amin şi pricina tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra casei noastre în anii aceştia din urmă. Or, toate astea nu s-ar fi întîmplat dacă nu aş fi stăruit cu atîta îndărătnicie pe lîngă tatăl tău spre a-l sili s-o tăvălească pe roaba aceea, şi dacă el, la rîndu-i, n-ar fi fost atîta de plin de stăruinţă la a mă pune să fac ceea ce ţi-am povestit. Şi-aceasta-i o, emire al drept-credincioşilor, pricina care mă făcea să mormăi afurisienii împotriva îndărătniciei şi împotriva pisălogilor.

Iar Al-Mamun, auzind acestea, grăbi să-şi ia rămas-bun de la Zobeida, spre a-şi ascunde stînjenirea. Şi plecă

zicîndu-şi : „Pe Allah ! mi se cuvine învăţătura pe care mi-a dat-o. De n-aş fi stăruit atîta, nu mi s-ar fi adus aminte acuma de treaba aceasta neplăcută."

Şi tînărul stăpîn al Palatului Cărţii, după ce istorisi toate acestea ascultătorilor şi musafirilor săi, le spuse :

— Facă Allah, o, prieteni ai mei, ca să fi putut sluji de mijlocitor între ştiinţă şi urechile voastre. Or, iacătă o parte din avuţiile care, fără cheltuieli şi fără primejdii, se pot agonisi prin citirea cărţilor şi prin învăţătură. Pentru astăzi nu am să vă mai spun nimic. Ci, altă dată, inşallah ! am să vă înfăţişez o altă latură a minunăţiilor ce ne-au fost lăsate ca moştenirea cea mai de preţ de la părinţii noştri.

Şi, după ce grăi astfel, împărţi la fiecare dintre cei de faţă cîte o sută de galbeni şi o bucată de stofă de preţ, spre a le răsplăti luarea-aminte şi a le stîrni rîvna la învăţătură. Întrucît îşi zicea : „Se cade să încurajezi imboldurile cele bune şi să uşurezi calea oamenilor doritori de bine". Pe urmă, după ce îi ospătă cu o masă minunată, la care nimic nu fu uitat din ceea ce face desfătul gurii, îi lăsă să plece în pace. Şi iacă-aşa cu ei cu toţi. Ci Allah este mai ştiutor !

Iar Şeherezada, isprăvind de istorisit şirul acesta lung de întîmplări minunate, tăcu. Iar regele Şahriar îi spuse :

— O, Şeherezada, tare mai m-ai luminat ! Da tu ai uitat pesemne să-mi mai spui cîte ceva despre vizirul Giafar. Iar eu de multă vreme tot doresc să te aud istorisindu-mi tot ce ştii despre el. Întrucît chiar că vizirul acela se asemuia uluitor, prin însuşirile sale, cu vizirul meu, tatăl tău. Şi de-aceea mi-ar plăcea tare mult să aflu de la tine povestea lui adevărată, în toate amănuntele, dat fiind că trebuie să fie minunată.

Ci Şeherezada lăsă capu-n jos şi răspunse :

— Allah să depărteze de la noi nenorocirea şi prăpădul, o, rege al vremurilor, şi aibă-l întru mila sa pe Giafar barmakidul

și tot neamul lui ! Mă rog ție, îngăduie-mi a nu-ți istorisi povestea lui, întrucît e plină de lacrimi. Vai, cine n-ar plînge la istorisirea sfîrșitului lui Giafar, a tatălui său Yahia, a fratelui său El-Fadl și a tuturor barmakizilor ? Hotărît, sfîrșitul lor este jalnic și pînă și piatra s-ar înduioșa !

Iar regele Șahriar zise :

— O, Șeherezada, istorisește-mi-o totuși. Și izgonească Allah, de la noi pe Cel-viclean și nenorocirea !

Atunci Șeherezada spuse :

SFÎRȘITUL LUI GIAFAR ȘI AL BARMAKIZILOR

Iată, dar, o, preafericitule rege, istoria plină de lacrimi ce pune pe domnia califului Harun Al-Rașid o pată de sînge pe care n-ar putea-o spăla nici cele patru fluvii laolaltă.

Știi, o, stăpîne al meu, că vizirul Giafar era unul dintre cei patru fii al lui Yahia ben Khaled ben Barmak. Iar fratele său mai mare era El-Fadl, fratele de lapte al lui Al-Rașid. Întrucît, ca urmare a marei prietenii și a dragostei fără de margini ce legau familia lui Yahia cu cea a abassizilor, mama lui Al-Rașid, sultana Khaiizaran, și mama lui El-Fadl, hanîma Itabah, legate și ele prin cele mai calde simțăminte și prin cea mai temeinică iubire, își schimbaseră între ele pruncii, care erau născuți aproape în aceeași zi, fiecare dintre ele dînd copilului prietenei sale laptele pe care Allah îl menise pentru copilul ei însăși. Și drept aceea Al-Rașid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu", iar pe El-Fadl „fratele meu".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă :

Cît despre obîrșia barmakizilor, cronicarii cei mai prețuiți și cei mai vrednici de crezare o așază în cetatea Balkh, din Khorassan, unde neamul lor se afla de mult la cinuri de frunte. Și cam pe la vreo sută de ani de la hegira Proorocului nostru binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — această familie strălucită veni să se așeze la Damasc, sub domnia califilor ommiazi. Și atunci capul familiei acesteia, care ținea de legea magilor, trecu la dreapta credință și se botează și se încununa întru Islam. Or, lucrul acesta se petrecu pe vremea domniei lui Heșam ommiadul.

Ci numai după suirea urmașilor lui Abbas în scaunul de domnie al califilor ajunseră barmakizii a fi primiți în sfatul vizirilor, și umplură pămîntul cu lumina strălucirii lor. Căci cel dintîi vizir ieșit dintre ei fu Khaled ben Barmak, care fu ales mare-vizir de către cel dintîi dintre abbasizi, Abul Abbas Es-Saffah. Și, sub domnia lui Al-Mahdi, cel de al treilea abbasid, Yahia ben Khaled fu însărcinat cu creșterea lui Harun Al-Rașid, fiul îndrăgit al califului, chiar acel Harun care se născuse la numai șapte zile după El-Fadl, fiul lui Yahia.

Încît, atunci cînd, după moartea neașteptată a lui Al-Hadi, fratele său mai mare, Harun Al-Rașid fu înveșmîntat cu odoarele atot-puterniciei califale, nu avu trebuință să se întoarcă la amintiri din copilăria lui dintîi, petrecută alături de copiii barmakizilor, pentru a-i chema, pe Yahia și pe cei doi fii ai lui, să împartă cu el puterea domnească ; nu avu decît să-și aducă aminte de grijile dăruite tinereții sale de către Yahia, și de creșterea pe care i-o datora, și de dragostea de care acest slujitor plin de toată credincioșia îi dedese dovadă înfruntînd,

spre a-i apăra drumul spre moștenirea domniei, amenințările cumplite ale lui Al-Hadi, mort chiar în noaptea cînd vroise să pună a se reteza capetele lui Yahia și ale copiilor săi. Încît, atunci cînd Yahia, în toiul nopții, însoțit de Massrur, îl treziră din somn pe Harun ca să-i dea de știre că a ajuns stăpîn al împărăției și calif al lui Allah pe pămînt, Harun îi dete numaidecît cinul de mare-vizir și îi căftăni viziri pe cei doi fii ai săi El-Fadl și Giafar. Și își începu astfel domnia sub semnele cele mai fericite.

Și de-atunci înainte neamul barmakizilor fu pentru veacul său ceea ce este o podoabă pentru frunte și o cunună pentru cap. Și soarta le împărți cu dărnicie tot ceea ce asemenea huzmeturi au mai ispitilor, și îi potopi cu darurile sale cele mai alese. Iar Yahia și fiii lui ajunseră ca niște sori strălucitori, noiane nemăsurate de dărnicie, potoape năvalnice de bunătate, ploi binefăcătoare. Lumea fu înviorată de răsuflarea lor, iar împărăția se înălță pe culmea cea mai de sus a fălniciei. Și ei erau adăpostul celor năpăstuiți și sprijinul celor nevoiași. Despre ei poetul Abu-Nowas, printre nenumărați alții, a spus :

O, fii fără de seamăn
Ai mîndrului Barmak,
De cînd v-ați dus din lume
Lăsîndu-ne vitării,
Rămasem de izbeliști
Ca un norod sărac !
Nici albul fapt de ziuă,
Nici ceasul înserării,
Nu mai aduc chervane
Pe drumurile țării —
Se-așterne pretutindeni
Pustiul fără leac !

Erau, într-adevăr, viziri înțelepți, diriguitori minunați, umplînd vistieria obștească, buni vorbitori, cititi, învățați, hotărîți, buni la sfat, și darnici ca Hatim-Tai. Erau

izvoare de fericire, vînturi binefăcătoare aducătoare de ploi roditoare. Și, mai cu seamă datorită vazei lor, numele și faima lui Harun Al-Rașid au răsunat din podișurile Asiei de mijloc pînă în străfundul pădurilor de la miază-noapte, și din Maghreb și Andaluzia pînă la fruntariile cele mai depărtate ale Chinei și ale Tartariei.

Și iată că deodată fiii lui Barmak, de pe cea mai înaltă treaptă care le-a fost dată fiilor lui Adam s-o atingă, au fost doborîți în negura celor mai amarnice prăbușiri și au băut din pocalul Împărțitoarei de prăpăduri. Întrucît, o, răsturnare de vremi ! fiii cei falnici ai lui Barmak erau nu numai vizirii care chiverniseau întinsa împărăție a califilor, ci erau și prietenii buni, însoțitorii nedespărțiți ai domnului lor. Și Giafar, în deosebi, era soțul al cărui chip îi era lui Al-Rașid mai de trebuință decît lumina ochilor. Și ajunsese să cuprindă un loc atîta de mare în inima și în gîndurile lui Al-Rașid că într-o zi Al-Rașid merse pînă acolo încît puse să se facă un caftan cu două guri, și se îmbrăcă în el laolaltă cu prietenul său Giafar, întocmai de parcă amîndoi n-ar fi fost decît un singur ins. Și așa se purtă cu Giafar pînă la cumplita nenorocire de la urmă.

Or, o, chin al sufletului meu ! iată cum se petrecu acea faptă neagră care mohorî cerul Islamului și aruncă jalea în toate inimile, lovitură de trăznet din bolta pustiitoare.

Într-o zi — fie departe de noi asemenea zile ! — Al-Rașid, întorcîndu-se dintr-un hagialîc la Mecca, porni pe calea apei de la Hira la orașul Anbar. Și poposi la un schit pe nume Al-Umr, de pe malurile Eufratului. Și noaptea veni, ca și alte nopți pentru el, în toiul benchetelor și al desfătărilor. Însă, de data aceasta, soțul său de petreceri, Giafar, nu se afla lîngă el. Căci Giafar era la vînătoare, de cîteva zile, prin cîmpiile din preajma fluviului. Cu toate acestea, darurile și peșcheșurile lui Al-Rașid îl urmau pretutindeni. Și, la fiecare ceas al zilei, Giafar vedea cum sosește la cortul său vreun trimis

de-al califului aducîndu-i, în semn de dragoste, vreun dar de preţ mai frumos decît cel de mai înainte.

Or, în noaptea aceea — facă Allah să nu cunoaştem vreodată asemenea nopţi ! — Giafar şedea în cortul său, în tovărăşia doftorului Gibrail Bakhtiassu, care era chiar hakimul lui Al-Raşid, şi de care Al-Raşid se lipsise spre a-l lăsa să-l însoţească pe mult iubitul său Giafar. Şi se mai afla acolo în cort şi poetul drag inimii lui Al-Raşid, Abu-Zaccar cel orb, de care Al-Raşid, tot aşa, se lipsise, spre a-l lăsa să-l veselească cu stihurile lui pe mult iubitul său Giafar, cînd se întorcea de la vînat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă :

Şi era la ceasul cinci. Iar Abu-Zaccar orbul cînta, însoţindu-se cu pandura, nişte stihuri înţelepte despre nestatornicia soartei. Şi iată că, dintr-odată, la intrarea cortului se ivi Massrur, spătarul califului şi împlinitorul mîniei sale. Iar Giafar, cînd îl văzu intrînd aşa, împotriva tuturor orînduielilor, fără a cere îngăduinţa de a fi primit şi fără ca măcar să-şi fi vestit sosirea, se făcu galben cu totul la chip şi îi spuse hadîmbului :

— O, Massrur, fii binevenit, întrucît totdeauna te văd cu o bucurie nouă. Ci mă minunează o, fratele meu, că pentru întîia oară în viaţa noastră nu ai trimis mai înainte vreun slujitor care să-mi vestească venirea ta.

Iar Massrur, fără ca măcar să-i arunce un salamalek lui Giafar, răspunse :

— Treaba care mă aduce este prea însemnată ca să-mi mai îngăduiască asemenea marafeturi zadarnice. Ridică-te, o, Giafar, și rostește-ți șeadaua din urmă. Întrucît emirul drept-credincioșilor cere capul tău.

Auzind vorbele acestea, Giafar se sculă în picioare și grăi :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah, și Mohammed este trimisul lui Allah ! Din mîinile lui Allah purcedem, și mai devreme ori mai tîrziu în mîinile lui ne întoarcem !

Pe urmă se întoarse înspre căpetenia hadîmbilor, soțul său de pînă atunci, prietenul său de atîția ani și de atîtea întîmplări, și îi spuse :

— O, Massrur, asemenea poruncă nu este cu putință. Stăpînul nostru emirul drept-credincioșilor ți-a dat-o pesemne la vreo clipă de beție. Mă rog ție, o, prietene al meu de totdeauna, pentru amintirea preumblărilor noastre împreună și pentru viața noastră laolaltă de zi și de noapte, întoarce-te la calif să vezi dacă nu cumva mă amăgesc. Și-ai să vezi că el a și uitat asemenea vorbe !

Ci Massrur spuse :

— Capul meu e răspunzător pentru capul tău. Nu pot să mă arăt dinaintea califului decît cu capul tău în mînă. Scrie-ți, așadar, dorințele din urmă, aceasta-i singura îngăduință ce-mi stă în putere să ți-o dăruiesc, pe temeiul prieteniei noastre de odinioară.

Atunci Giafar spuse :

— Ai lui Allah sîntem toți ! Nu am de scris nici un fel de dorință. Allah alungească-i viața emirului drept-credincioșilor cu zilele ce-mi sînt ridicate mie !

Pe urmă ieși din cort, îngenunche pe prețul sîngelui, pe care îl așternuse pe pămînt spătarul Massrur, și se legă la ochi cu chiar mîinile sale. Și fu descăpățînat. Aibă-l Allah întru mila sa !

După care Massrur se întoarse la locul unde poposise califul, și intră la el, ducînd pe un scut capul lui Giafar.

Iar Al-Rașid se uită la capul prietenului său de mai înainte și, deodată, scuipă pe el. Ci ura și răzbunarea lui nu se opriră aci. Dete porunci ca trupul descăpățînat al lui Giafar să fie răstignit pe podul Bagdadului, la un capăt, iar căpățîna-i să fie agățată la celălalt capăt : osîndă ce întrecea ca răutate și ca ocară pînă și pe cea a celor mai ticăloși răufăcători. Și la fel porunci ca, după șase luni, rămășițele lui Giafar să fie arse pe băligar de vite și să fie aruncate în umblători. Și toate se îndeplinră.

Încît, o, ce jale și amar ! sameșul Amrani putu să scrie, chiar pe aceeași foaie din scriptele de cheltuieli ale vistieriei : „Pentru un caftan de fală, dat de către emirul dreptcredincioșilor ca dar vizirului său Giafar, fiul lui Yahia Al-Barmaki — patru sute de mii de dinari aur." Și, la puțină vreme după aceea, fără nici un alt adaus, pe aceeași foaie : „Naft, paie și bălegar pentru arderea trupului lui Giafar ben Yahia — zece drahme de argint."

Așa fu sfîrșitul lui Giafar. Cît despre Yahia, tatăl său și tatăl care l-a crescut pe Al-Rașid, și despre Al-Fadl, fratele lui Giafar și fratele de lapte al lui Al-Rașid, fură zeberiți chiar a doua zi, dimpreună cu toți barmakizii, în număr de peste o mie, toți cîți aveau slujbe și huzmeturi. Și fură aruncați de-a valma în afundul temnițelor duhnite, pe cînd bunurile lor fără de număr erau zăpciuite, iar femeile și copiii lor rătăceau fără de adăpost și fără ca să cuteze cineva să le arunce măcar o privire. Și unii muriră de foame, alții de streang, în afară de Yahia, de fiul său Al-Fadl, și de fratele lui Yahia, Mohammad, care muriră în schingiuri. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa ! Prăpădul lor a fost amarnic !

Iar acuma, o rege al vremilor, dacă dorești să afli pricina acestei năpăstuiri a barmakizilor, și a jalnicului lor sfîrșit, iată.

Într-o zi, sora mai mică a lui Al-Rașid, Aliyah, la cîțiva

ani după sfîrșitul barmakizilor, cuteză să-l întrebe pe calif, care o alinta :

— O, stăpîne al meu, nu te mai văd o zi senin și liniștit de cînd cu moartea lui Giafar și cu pierirea neamului lui. Pentru care pricină dovedită ți-au stîrnit mînia ?

Și Al-Rașid, mohorît deodată, o împinse pe tînăra domniță și îi spuse :

— O, copila mea, o, viața mea, tu, singura bucurie care mi-a mai rămas ! la ce ți-ar folosi să afli pricina aceea ? Că de-aș fi încredințat că o știe cămașa mea, aș sfîșia cămașa în bucăți !

Or, așadar, istoricii și meșterii de letopisețe sînt departe de-a se împăca asupra pricinelor acelui prăpăd. De altminteri, iată toate lămuririle cîte ne-au fost lăsate în scricrile lor.

După unii, dărniciile fără de număr ale lui Giafar și ale barmakizilor, a căror istorisire ostenea pînă și urechile celor ce le primiseră, și care, aducîndu-le mai mulți pizmași și vrăjmași decît prieteni și îndatorați, ajunseseră pînă la urmă să-l pună în umbră pe Al-Rașid. Într-adevăr, nu se mai vorbea decît despre fala casei lor ; nimeni nu putea să răzbată la vreun huzmet decît prin ei, fie de-a dreptul, fie pe ocolite ; rudele lor năpădiseră curtea de la Bagdad și oștirea, iar în divanuri și în vilaiete ei aveau slujbele cele mai înalte ; moșiile cele mai frumoase din preajma orașului ale lor erau ; la ușile palatelor lor se înghesuia o mulțime de curteni și de jelbari mai mare decît cea care se strîngea la saraiul califului. De altminteri, iată cu ce vorbe scrie despre aceasta hakimul lui Al-Rașid, chiar acel Gibrail Baktiassu care se afla în cortul lui Giafar cînd cu noaptea morții. Spune : „Am intrat într-o zi în iatacul lui Al-Rașid, care locuia pe atunci în saraiul numit Kasr el Khuld, din Bagdad. Iar barmakizii locuiau pe celălalt mal al Tigrului, și nu se așternea între ei și saraiul califului decît lățimea fluviului.

Şi, în ziua aceea, Al-Raşid, văzînd înghesuiala de cai de dinaintea casei vizirilor săi, şi mulţimea ce se îmbulzea la uşile lor, rosti, faţă de mine, de parcă ar fi vorbit cu sine însuşi : «Răsplăteascăi Allah pe Yahia şi pe fiii săi El-Fadl şi Giafar ! S-au împovărat ei cu toată greutatea treburilor împărăţiei şi, uşurîndu-mă de grijile acestea, mi-au lăsat răgaz să privesc împrejurul meu şi să trăiesc în tihnă.» Astea le-a spus în ziua aceea. Altă dată însă, fiind chemat iarăşi la el, am băgat de seamă că începuse să nu se prea mai uite cu aceiaşi ochi la prietenii săi. Căci, privind de la fereastra palatului şi văzînd aceeaşi îmbulzeală de oameni şi de cai ca şi întîia dată, spuse : «Yahia şi feciorii lui au pus mîna pe toate treburile ; şi mi le-au luat pe toate. Ei sînt cei care chivernisesc de fapt puterea califală, pe cînd mie de-abia dacă mi-a mai rămas amăgirea ei.» Aşa l-am auzit spunînd. Şi am cunoscut de-atunci că barmakizii au să cadă în mazilire : precum chiar s-a şi întîmplat."

După alţi letopiseţi, la nemulţumirea mocnită, la ciuda tot mai otrăvită a lui Al-Raşid, la purtările lor strălucite care le aduceau duşmani de temut şi clevetitori tăinuiţi care îi ponegreau la calif, fie prin poezii nesemnate, fie prin proză vicleană ; la toată cinstirea, la toată fala şi la toate lucrurile la care regii nu pot de obicei să îndure părtaşi, veni să se adauge şi o mare nechibzuinţă săvîrşită de către Giafar.Într-o zi, Al-Raşid îl însărcinase să-l dea pieirii, în taină, pe un urmaş de-al lui Ali şi al străbunei Fatimah, fiica Prorocului, pe care îl chema El-Saiied Yahia ben Abdalah El-Hossaimí. Giafar însă, din milă şi din omenie, îl ajută să fugă pe acel strănepot al lui Ali, a cărui înrîurire Al-Raşid o socotea ca primejdioasă pentru viitorul stepenei abbaside. Or, fapta de mărinimie a lui Giafar avea să fie repede dată în vileag şi adusă la urechea califului, cu toate tîlcurile trebuitoare spre a-i înnegri urmările. Şi supărarea lui Al-Raşid, cu acel prilej, fu picătura de venin care făcu să se reverse cupa

mîniei. Şi îl întrebă despre treaba aceasta pe Giafar, care, fără nici un ocoliş, îşi mărturisi fapta, adăugînd :

— Am făcut-o pentru slava şi pentru bunul nume al stăpînului meu, emirul drept-credincioşilor !

Şi Al-Raşid, galben la chip, spuse :

— Bine ai făcut !

Ci fu auzit cum murmura : „Să mă ia Allah de n-am să te sting de pe faţa pămîntului, o, Giafar !"

După alţi istorici, ar trebui să se caute izvorul mazilirii barmakizilor în credinţele schismatice ale lor faţă de dreapta-credinţă musulmană. Căci să nu se uite că neamul lor, pînă a trece la Islam, slujea la Balkh religia magilor. Şi se zice că, pe cînd cu năpada în Khorassan, leagănul de baştină al prietenilor săi, Al Raşid băgase de seamă că Yahia şi fiii lui făceau tot ce le sta în putere spre a împiedeca dărîmarea capiştelor şi a lăcaşurilor magilor. Şi, de-atunci, a avut în privinţa credinţei lor unele îndoieli ce n-au făcut decît să se înrăutăţească mai apoi, cînd i-a văzut pe barmakizi purtîndu-se cu blîndeţe, în toate împrejurările, faţă de schismaticii de orice soi, da mai cu seamă faţă de vrăjmaşii săi cei mai aprigi ghebrii şi zanadikaii, precum şi alţi eretici şi anatemesiţi. Iar ceea ce ar îndemna la îndrituirea acestei păreri, adăugate la celelalte pricini arătate mai înainte, ar fi că, îndată după moartea lui Al-Raşid, tulburări religioase de o dîrzie nemaiîntîlnită pînă atunci au izbucnit la Bagdad, şi erau să dea o lovitură de moarte dreptei-credinţe musulmane.

Dar, în afara tuturor acestor pricini, temeiul cel mai cu putinţă al sfîrşitului barmakizilor ne este arătat de către cronicarul Ibn-Khillikan, şi de către Ibn El-Athir. Aceştia spun :

Era pe vremea cînd Giafar, fiul lui Yahia barmakidul, era atîta de apropiat inimii emirului drept-credincioşilor, şi cînd califul poruncise să se coase caftanul acela cu două guri una lîngă alta, şi în care se îmbrăcase laolaltă cu

Giafar, întocmai de parcă amîndoi nu ar fi fost decît un singur ins. Şi prietenia lor era atît de mare încît califul nu mai putea să se despartă de tovarăşul său, şi ar fi vrut să-l vadă mereu lîngă el. Or, Al-Raşid o iubea tot aşa, cu o dragoste nemaipomenită şi tare adîncă, şi pe soră-sa Abbassah, tînără domniţă împodobită cu toate darurile, femeia cea mai de seamă de pe vremile ei. Şi, dintre toate femeile din neamul şi din haremul său, ea era cea mai scumpă inimii lui Al-Raşid. Şi califul nu putea să trăiască decît lîngă ea, întocmai ca şi cum ea ar fi fost un Giafar femeie. Şi aceste două iubiri erau fericirea lui ; ci era de nevoie să le împreune, ca să se bucure de amîndouă odată ; întrucît lipsa uneia rupea vraja pe care o simţea lîngă cealălaltă. Iar cînd Giafar ori Abbassah nu erau cu el, Harun nu trăia decît o bucurie neîntreagă, şi lipsa îl durea. De aceea trebuia să le împreune pe cele două iubiri ale sale. Ci pravilele noastre cele sfinte nu îngăduie ca bărbatul, dacă nu este rudă apropiată, să se uite la o femeie cu care nu este căsătorit ; şi nu-i îngăduie femeii să-şi lase faţa a fi văzută de către un bărbat care îi este străin. Încît Al-Raşid, care era un păstrător habotnic al legii a cărei pază o avea, nu putea să-i aibă lîngă el pe cei doi fără a se afla într-o stare stînjenitoare, şi într-o împrejurare nedorită şi nepotrivită.

Pentru aceea, vroind să schimbe o stare de lucruri care îl sîcîia şi îl supăra, se hotărî, într-o zi, să-i spună lui Giafar :

— O, Giafar, prietene, nu am o bucurie adevărată, deschisă şi deplină decît în tovărăşia ta şi a mult-iubitei mele surori Abbassah. Or, cum legătura dintre voi doi mă stînjeneşte şi vă stînjeneşte şi pe voi, vreau să te însor cu Abbassah, pentru ca de aici înainte, fără de nici un neajuns, fără pricină de cîrtiri şi fără păcat, să puteţi amîndoi să staţi cu mine. Da vă cer hotărît să nu

vă întîlniți niciodată, fie și măcar pentru o clipă, în lipsa mea. Întrucît nu vreau între voi doi decît închipuirea, de ochii lumii, a căsătoriei legiuite ; da nu vreau și urmările căsătoriei, care le-ar putea dăuna, în dreptul la moștenirea califală, fiilor blagorodnici ai lui Abbas.

Iar Giafar se plecă dinaintea dorinței stăpînului său, și răspunse cu supunere și cu ascultare. Și fu nevoit să primească acea legătură ciudată. Iar căsătoria fu întocmită și pecetluită după pravilă. Și-așa că, urmînd înțelegerii poruncite, cei doi tineri soți nu se întîlniră decît de față cu califul, și-atîta tot. Și, chiar și atunci, privirile lor de-abia dacă se încrucișau, rareori. Cît despre Al-Rașid, el se bucura în deplină bucurie de dragostea-i atît de fierbinte pe care o nutrea pentru acea pereche pe care o chinuia, fără a părea să-și dea seama.

* Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Căci de cînd oare dragostea s-a putut supune poruncilor poprelștilor ? Și oare de cînd o atare siluire, între două ființe tinere și frumoase, nu atîță și nu răzvrătește tulburările și patimile dorului ?

Și iată că, într-adevăr, cei doi soți, ce-ar fi avut tot dreptul să se iubească și să se lase duși de ispita dragostei lor atîta de legiuite, dar ținuți acum în starea se suspinători, se îmbătau cu fiece zi tot mai mult de acea tainică beție care adună văpaia în inimă. Și iată că Abbassah,

chinuită de starea ei de soție schimnicită, se îndrăgosti pătimaș de soțul ei. Și, pînă la urmă, îi dete de știre lui Giafar despre toată dragostea ei. Și îl chemă la ea, și îl îmbie, pe ascuns, în toate chipurile. Ci Giafar, ca om cinstit și chibzuit, nu se lăsă înduplecat de îndemnurile ei și nu se duse la Abbassah. Întrucît se simțea oprit de jurămîntul ce-i făcuse lui Al-Rașid. Și, de altminteri, știa, mai bine ca oricine, cît de zornic era califul în îndeplinirea mîniilor sale.

Și-așa că domnița Abbassah, dacă văzu că îmbierile și rugămințile ei rămîn fără de izbîndă, se folosi de alte căi. Așa fac femeile, de obicei, o, rege al vremilor ! Slujindu-se, așadar, de vicleșug, trimise vorbă hanîmei Itabah, mama lui Giafar :

— O, maică a noastră, trebuie să mă ajuți să intru fără de zăbavă la fiul tău Giafar, soțul meu legiuit, întocmai ca și cum aș fi una dintre acele roabe pe care i le trimiți în fiece zi.

Căci hanîma Itabah, în fiecare zi de vineri, avea obiceiul să-i trimită mult-iubitului său fiu Giafar cîte o tînără roabă fecioară, aleasă dintr-o mie, neatinsă și desăvîrșit de frumoasă. Iar Giafar nu se apropia de fată decît după ce se cinstea și se îndestula cu vinuri bogate. Ci hanîma Itabah, la primirea vorbelor trimise de Abbassah, se împotrivi cu hotărîre a se învoi cu felul acela de vicleșie dorit de Abbassah, și îi arătă limpede domniței cîte primejdii se cuprindeau pentru toată lumea într-o atare treabă. Ci tînăra soție, îndrăgostită, stărui, rugîndu-se ori amenințînd, și adăugă :

— Cugetă, o, maică a noastră, la urmările îndărătniciei tale. Din parte-mi, hotărîrea mea este luată, și am să mi-o îndeplinesc în pofida ta, ori și ce-ar fi să pățesc. Mai bine să-mi pierd viața decît să nu mă bucur de Giafar și de drepturile mele asupra lui.

Așa că necăjita de Itabah fu nevoită să se plece dinaintea unor atari înghesuieli, gîndind că era mai bine ca lucrul să se înfăptuiască prin mijlocirea sa, în taina cea mai strașnic păzită. Așa că îi făgădui sprijin domniței Abbassah pentru izbîndirea acelei unelțiri atîta de nevinovate și atîta de primejdioase. Și se duse fără de întîrziere să-i dea de știre fiului ei Giafar că are să-i trimită în curînd o roabă care nu-și avea seamăn la gingășie, la desfătare și la frumusețe. Și i-o zugrăvi cu atîta căldură încît el începu să-i ceară înflăcărat, și pe cît mai curînd, darul făgăduit. Iar Itabah învîrti lucrurile atîta de bine încît Giafar, împătimit de dorință, aștepta noaptea cu o nerăbdare cum nu mai cunoscuse pînă atunci. Iar maică-sa, văzîndu-l la capătul dorit, trimise vorbă domniței Abbassah : „Pregătește-te pentru deseară".

Și Abbassah se pregăti, și se împodobi cu podoabe și cu giuvaeruri, așa cum fac roabele, și veni la mama lui Giafar, care, la căderea nopții, o duse în iatacul fiului său. Or, Giafar, oleacă amețit de aburii vinului, nu-și dete seama că fetișcana roabă, ce sta în picioare dinaintea lui, era soția sa Abbassah. Și-apoi nici nu prea avea săpate bine în minte trăsăturile domniței Abbassah. Căci pînă atunci, în șederiile lor laolaltă la calif, el de-abia o întrezărise ; și niciodată nu cutezase, de frică să nu-l supere pe Al-Rașid, să-și ridice privirile asupra soției sale Abbassah, care, la rîndu-i, din sfiiciune, își întorcea capu-n-totdeauna la fiecare aruncătură de ochi furișată de Giafar.

Și astfel, după ce căsătoria se împlini de fapt, și după o noapte petrecută în vipiile dragostei împărtășite, Abbassah se sculă să plece și, înainte de a ieși, îi spuse lui Giafar :

— Cum îți plac fetele de regi, o, stăpîne al meu ? Sînt altfel, în purtările lor, decît roabele ce se vînd și se cumpără ? Cum ți se par, ia spune ?

Iar Giafar, uluit, întrebă :

— Despre ce fel de fete de regi pomenesc vorbele tale ? Eşti tu cumva vreuna dintre ele ? Vreo prinsă, poate, din războaiele noastre biruitoare ?

Ea răspunse :

— O, Giafar, sînt prinsa ta, slujnica ta, sînt Abbassah, sora lui Al-Raşid, fiica lui Al-Mahdi, din sîngele lui Abbass, unchiul Profocului binecuvîntat !

Auzind vorbele acestea, Giafar rămase năucit pînă peste marginile năucirii şi, dezmeticindu-se dintr-odată din ameţeala beţiei strigă :

— Te-ai dat pierzării, şi ne-ai dat pierzării pe toţi, o, fiică a stăpînilor mei !

Şi, în graba mare, intră la maică-sa Itabah şi îi spuse :

— O, maica mea, maica mea, m-ai vîndut cu totul !

Şi biata de soţie a lui Yahia îi istorisi fiului ei cum fusese silită să se supună la acea viclenie, ca să nu abată asupra lor năpaste şi mai mari. Şi-atîta, în ceea ce îi priveşte pe ei.

Cît despre Abbassah, ea rămase însărcinată şi dete viaţă unui fiu. Şi îl încredinţă pe copil în seama unui slujitor credincios pe care îl chema Ryaş, şi în grija de mamă a unei femei pe care o chema Barrah. Pe urmă, temîndu-se, fără îndoială, că lucrul se va da în vileag, în ciuda tuturor ferelilor, şi că are să răzbată la ştirea lui Al-Raşid, îl trimise pe copilul lui Giafar la Mecca, însoţit de cele două slugi.

Or, Yahia, tatăl lui Giafar, printre huzmeturile sale, o avea şi pe aceea de paznic şi de cîzlar pese saraiul şi peste haremul lui Al-Raşid. Şi îşi făcuse obiceiul ca, pe la un anume ceas de noapte, să închidă uşile de legătură ale palatului şi să ia cheile. Or, pînă la urmă, asprimea aceea ajunse a fi supărătoare pentru haremul califului, şi mai cu seamă pentru Sett Zobeida, care se duse să se plîngă amarnic vărului şi soţului ei Al-Raşid, afurisindu-l pe preacinstitul Yahia şi asprimile lui nepotrivite. Iar Al-Raşid, cînd Yahia se înfăţişă la el, îi spuse :

— Taică, oare ce are Zobeida de se plînge de tine ?

Şi Yahia întrebă :

— Mă învinuieşte cumva din pricina haremului tău, o, emire al drept-credincioşilor ?

Al-Raşid zîmbi şi zise :

— Nu, o, taică !

Şi Yahia spuse :

— Atunci, nu ţine seama de ce ţi-a spus despre mine, o, emire al drept-credincioşilor.

Şi, de-atunci, Yahia şi-a sporit şi mai mult asprimea, pînă într-atîta încît încă o dată Sett Zobeida se plînse cu oţărîre şi cu mînie lui Al-Raşid, care îi spuse :

— O, fiică a unchiului, meu, nu este locul chiar să-l învinuieşti pe tatăl meu de lapte Yahia pentru nimic în privinţa haremului. Întrucît, Yahia nu face altceva decît să asculte de poruncile mele şi să-şi îndeplinească datoria.

Şi Zobeida răspunse aprigă :

— Eh, pe Allah ! da de ce nu se îngrijeşte oleacă mai mult de datoria lui, care este de a pune frîu nechibzuinţelor fiului său Giafar ?

Şi Al-Raşid întrebă :

— Ce nechibzuinţe ? Ce s-a întîmplat ?

Atunci Zobeida îi istorisi povestea cu Abbassah, fără ca de altminteri să-i dea vreo însemnătate. Şi Al-Raşid, mohorîndu-se, întrebă :

— Şi este vreo dovadă despre aceasta ?

Ea răspunse :

— Păi ce dovadă mai bună decît copilul pe care are de la Giafar ?

El întrebă :

— Unde se află copilul acela ?

Ea răspunse :

— În cetatea cea sfîntă, leagănul strămoşilor noştri.

El întrebă :

— Mai știu și alții în afară de tine despre treaba aceasta ?

Ea răspunse :

— Nu se află în haremul tău și în saraiul tău nici măcar o femeie, de-ar fi ea pînă și ultima dintre roabe, care să nu știe.

Iar Al-Rașid nu adăugă o vorbă mai mult. Dar, la scurtă vreme, dete de știre că are de gînd să se ducă în hagialîc la Mecca. Și plecă, fără a-l lua și pe Giafar cu el. Or, la rîndul ei, Abbassah trimise numaidecît o scrisoare lui Ryaș și doicii, poruncindu-le să plece îndată de la Mecca și să treacă în Yemen cu copilul. Iar ei plecară în mare grabă.

Și califul ajunse la Mecca. Și numaidecît însărcină cîteva iscoade de credință să purceadă a-l căuta pe copil și să-l găsească. Și căpătă adeverirea faptului, și află că pruncul trăiește și că e bine sănătos. Și izbuti să dea de el în Yemen și să-l trimită în taină la Bagdad. Și atunci, la întoarcerea din acel hagialîc, poposind la schitul Al-Umr, lîngă Anbar, pe Eufrat, dete porunca cea cumplită în privința lui Giafar și a barmakizilor. Și urmă ceea ce urmă.

Cît despre nefericita de Abbassah și fiul ei, aceștia fură amîndoi îngropați de vii într-o groapă săpată chiar sub iatacul în care locuia domnița. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa !

Într-un sfîrșit, îmi mai rămîne să-ți spun, o, preafericitule rege, că alți cronicari vrednici de crezare povestesc că Giafar și barmakizii nu săvîrșiseră nimic pentru care să li se cadă o atare năpăstuire, și că sfîrșitul acela jalnic le-a fost hărăzit numai pentru că așa le fusese lor scris la soartă, și că vremea puterii lor se scursese. Ci Allah este mai știutor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și opta noapte

Urmă :

Cît despre califul Al-Rașid, după ce să răzbunase atîta de crunt pentru o mișelie pe care numai el, în afară de Allah, o știa, și care trebuie să fi fost destul de amarnică, se întoarse la Bagdad, da numai ca să treacă prin oraș. Într-adevăr, nemaiputînd de aci înainte să locuiască în cetatea aceea, pe care vreme de atîția ani îi plăcuse s-o înfrumusețeze, plecă să se așeze la Raccah, și nu se mai întoarse niciodată în cetatea păcii. Și chiar părăsirea aceea grabnică a Bagdadului, după osîndirea barmakizilor, o deplînge poetul Abbas ben El-Ahnaf, care se afla în alaiul califului, în stihurile următoare :

De-abia-ncepusem să le poruncim
Cămilelor să-ngenuncheze roată,
Că a și trebuit să le pornim
Din nou la drum, cu caravana toată,
Fără s-avem putință-a osebire
Plecarea noastră-n grabă, de sosire.

Bagdad iubit, prietenii-mprejur
Ne-nîmpinau cu bucuria lor,
Și bun-venitu-acas' și la huzur
Ne-mpresura din gura tuturor.
Ci noi le răspundeam, cu jalea-n glas,
La bun-venitul lor cu bun-rămas.

Cetate-a păcii, o, e-adevărat
Că de la Răsărit pîn'la Apus,
Oricît bătut-am lumea-n lung și-n lat,
Nu știu oraș să-ți fie mai presus,
Nici mai blagoslovit cu zări senine,
Nici mai bogat, nici mai frumos ca tine.

De altminteri, după pieirea prietenilor săi, Al-Rașid n-a mai gustat niciodată tihna somnului. Părerile lui de rău ajunseseră chinuitoare ; și și-ar fi dat toată împărăția lui numai să-l întoarcă pe Giafar la viață. Și dacă, din întîmplare, curtenii aveau neiscusința să pomenească în vreun fel cît de cît răutăcios amintirea barmakizilor, Al-Rașid striga la ei cu scîrbă și cu mînie :

— Afurisească-vă Allah părinții ! Conteniți a mai ponegri ceea ce ponegriți, sau încercați să umpleți golul pe care l-au lăsat ei !

Și, măcar că a rămas atotputernic pînă la moarte, Al-Rașid s-a simțit de-atunci înainte înconjurat numai de oameni nevrednici de încredere. Se temea, în fiece clipă, să nu fie otrăvit de fiii săi, cu care nu avea a se lăuda. Și, la începutul unei năpade în Khorassan, unde tocmai izbucniseră niște tulburări, și de unde el nu avea să se mai întoarcă, și-a mărturisit cu durere îndoielile și necazurile față de unul dintre curtenii săi, cronicarul El-Tabari, pe care și-l alesese ca duhovnic al gîndurilor sale negre. Căci, o dată, pe cînd El-Tabari căuta să-l liniștească de spaimele morții care începuseră să-l împresoare, Harun îl trase de-o parte și, cînd se văzu la scuteală de oameni din saltanatul său, iar umbra deasă a unui pom îi ascundea de priviri nedorite, își desfăcu caftanul și, arătîndu-i o față de mătasă ce-i înfășura pîntecul, spuse :

— Am aici un rău adînc, fără putință de lecuire ! Nimeni nu știe nimic despre răul acesta, e drept : da ia te uită ! Am împrejurul meu iscoade puse de fiii mei El-Amin și El-Mamun să pîndească ce mi-a mai rămas din viață. Că li se pare că viața părintelui lor e prea lungă ! Și iscoadele acestea au fost alese de fiii mei chiar dintre acei pe care îi socoteam cei mai de credință, și pe inima cărora gîndeam că pot să mă bizui. Iacătă-l mai întîi pe Massrur ! Eh, el este iscoada fiului meu cel drag El-Mamun. Iacătă-l și pe hakimul meu Gibrail Bakhtiassu !

El e iscoada fiului meu El-Amin. Şi tot aşa şi cu toţi ceilalţi.

Şi adăugă :

— Acuma, vrei să ştii pînă unde merge setea de a domni a fiilor mei ? Am să dau poruncă să mi se aducă un cal şi ai să vezi că, în loc să mi se dea un cal molcom şi puternic, are să mi se aducă o gloabă prăpădită, a cărei călcătură şonticăită e făcută să-mi sporească suferinţele.

Şi, într-adevăr, cînd Al-Raşid ceru un cal, i se aduse unul întocmai precum i-l zugrăvise duhovnicului său. Şi aruncă o privire tristă înspre El-Tabari, şi primi supus gloaba ce i se înfăţişă.

Şi, peste cîteva săptămîni de la această întîmplare, Harun văzu în somn o mînă întinsă deasupra capului său ; şi mîna aceea ţinea un pumn de pămînt roşu ; şi un glas striga : „Iată pămîntul ce va sluji de mormînt lui Harun !“ Şi un alt glas întreba : „Care este locul mormîntului său ?“ Şi glasul dintîi răspundea : „Cetatea Tus !“

Or, peste cîteva zile, înrăutăţirea boalei sale îl sili pe Al-Raşid să se oprească la Tus. Şi fu cuprins de o mare nelinişte, şi îl trimise pe Massrur să-i aducă un pumn de pămînt din jurul cetăţii. Şi căpetenia hadîmbilor se întoarse, peste un ceas de vreme, aducînd un pumn de pămînt de culoare roşie. Şi Al-Raşid strigă :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah, iar Mohamed este Trimisul lui Allah ! Iată vedenia mea împlinită. Moartea nu este departe de mine.

Şi, de-aci, niciodată nu s-a mai întors în Irak. Întrucît, a doua zi, simţindu-se slăbit, le spuse celor ce îl înconjurau :

— Iată clipa cea înfricoşată care se apropie. Am fost pentru toată omenirea o pricină de pizmă, iar acum cui nu-i voi fi decît un lucru de milă ?

Și, chiar acolo la Tus, muri. Și era atunci în cea de a treia zi de djomadi, a doua din anul 193 de la hegiră. Și Harun avea atunci patruzeci și șapte de ani, și cinci luni, și cinci zile, precum ne arată Abulfeda. Iertе-i Allah greșalele și aibă-l întru mila sa ! Că a fost un calif al dreptei-credințe.

Pe urmă, cum Șeherezada îl văzu pe regele Șahriar adînc mohorît de istorisirea aceasta, se grăbi să-i povestească dulcea poveste a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala.

Și spuse :

DUIOASA POVESTE A CRĂIȘORULUI IASMIN ȘI A DOMNIȚEI MIGDALA

Se povestește — ci Allah preaslăvitul este mai știutor ! — că trăia într-o țară dintre țările musulmane un rege bătrîn a cărui inimă era ca oceanul, a cărui deșteptăciune era deopotrivă cu a lui Aftalun, a cărui fire era cea a înțelepților, a cărui slavă o întrecea pe a lui Faridun, a cărui zodie era însăși zodia lui Iskandar, iar norocu-i era cel al lui Khosroe-Anușirvan. Și avea șapte feciori străluciți, asemeni celor șapte văpăi ale Pleiadelor. Da cel mai mic dintre ei era cel mai strălucit și cel mai frumos. Era trandafiriu și alb, și îl chema domnișorul Iasmin.

Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofileau cînd se afla el dinaintea lor. Că avea un mijlocel de chiparis, un chip de lalea proaspătă, plete de micșunele, zulufi tămîioși care erau bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, o piele cum e chihlimbarul cel bălai, niște sulițe îndoite drept gene, niște ochi lungi de narcise ; și două alune erau buzele lui vrăjitoare. Cît despre fruntea lui, o da de ocară, cu strălucirea ei, pînă și pe luna plină căreia îi învinețea de pizmă obrazul ; iar gura lui cu dinții-i de nestemate, cu limba-i de trandafir, zemuia o vorbă ce te făcea să dai uitării trestia de zahăr. Așa

făcut, și scînteietor, și neînfricat, era un idol al ispitei pentru ochiul iubeților.

Or, dintre cei șapte frați, coconul Iasmin era cel care avea în pază nenumăratele cirezi de bivoli ale regelui Nujum-Șah. Iar sălașul său era prin singurătățile cele nemărginite și prin pășuni. Și într-o zi, ședea și își păzea vitele, cîntînd din fluier, cînd văzu venind înspre el un derviș bătrîn care, după salamalecuri, îl rugă să-i mulgă oleacă de lapte. Iar beizadea Iasmin răspunse :

— O, sfinte dervișule, mă retează ciuda că nu pot să te mulțumesc. Căci mi-am muls bivolițele în dimineața aceasta, și iacătă că sînt păgubit de putința de a-ți potoli setea la ceasul de-acum.

Iar dervișul îi zise :

— Rostește totuși, fără a te mai codi, numele lui Allah, și du-te să mulgi iarăși bivolițele. Și blagoslovirea are să coboare.

Și domnișorul cel asemenea narcisei răspunse cu ascultare și cu supunere, și se duse, rostind șehadaua, la ugerul celei mai frumoase bivolițe pe care o avea. Și binecuvîntarea coborî ; și vasul se umplu cu un lapte albăstrui și spumos. Și preafrumosul Iasmin puse vasul dinaintea dervișului, care bău pe cît îi fusese setea, și rămase mulțumit.

Și-atunci se întoarse zîmbind înspre coconul cel tînăr și îi spuse :

— O, copile gingaș, nu ai adăpat un pămînt sterp, și nimic nu este mai prielnic pentru tine decît ceea ce în curînd are să se petreacă. Află, dar, că am venit la tine ca sol al dragostei. Și văd că într-adevăr ți se cuvine darul dragostei, care este cel dintîi dintre daruri și cel mai de la urmă precum a spus poetul :

Pe cînd nimic în lume nu era,
Era iubirea ; iar dacă se curmă
Pe lume totul, mai rămîne ea !
Ea-i cea dintîi și ea e cea din urmă.

Ea-i temelia vieții, mai presus
De toate cîte pe pămînt s-au spus.
Ea-i umbra ce veghează suspinînd
La colțu-ntunecatului mormînt.

Ea-i vîscul ce se prinde pe copac
Și care-și trage mîndra-i viață verde
Din inima ce-o mistuie cu drag
Pe care o usucă și o pierde.

Pe urmă dervișul cel bătrîn spuse mai departe :

— Da, fiul meu, vin la inima ta ca sol al dragostei ; ci nimenea nu m-a trimis, decît eu însumi. Și, dacă am străbătut cîmpiile și pustiile, am făcut-o pentru că eram în căutarea unei făpturi atîta de desăvîrșite încît să fie vrednică a se apropia de copila vrăjită pe care, într-o dimineață, trecînd printr-o grădină, mi-a fost dat s-o întrezăresc.

Și se opri o clipă, și apoi urmă :

— Află, dar, o, tu, cel mai dulce ca adierea, că în împărăția megieșă cu împărăția tatălui tău Nujum-Șah, trăiește așteptîndu-l pe flăcăul din visul ei, așteptîndu-te pe tine, o, Iasmin, o hurie de viță împărătească, un chip de zînă, care dă de ocară luna, un mărgăritar fără de pereche din sipetul desăvîrșirii, o primăvară de prospețime, un cuib de frumusețe. Trupul său gingaș, de culoarea argintului, e zămislit precum cimișirul ; un mijlocel subțire precum firul de păr ; un boiu precum soarele ; un mers de potîrniche. Părul ei este de hiacinte ; ochii-i vrăjitori sînt asemenea săbiilor de Ispahan ; obrajii-i sînt precum în *Coran* versetul Frumuseții ; arcul sprîncenelor ei este precum sura Calamului ; gura ei, tăiată dintr-un rubin, te amețește ; un măruț însemnat cu o gropiță este bărbia ei, iar alunița care o împodobește e leac împotriva deochiului. Urechiușele ei mititele nu sînt urechi, ci ză-

cașuri de gingășie, și poartă atîrnate de cercei inimile îndrăgostite ; iar belciugul de la nasul ei — o nucșoară — silește luna plină să-și petreacă pe după gît zgarda robiei. Cît despre talpa picioruşelor sale, ea-i întru totului tot o minune. Inima este un șip cu mireasmă pecetluită, iar mintea ei este dăruită cu darul cel mare al deșteptăciunii. Numai dacă se mișcă, și-i zarva învierii de apoi ! Este fiica regelui Akbar, și o cheamă domnița Migdala ; o, binecuvîntate fie numele pe care le poartă asemenea făpturi !

Și, după ce grăi astfel, dervișul cel bătrîn răsuflă adînc, apoi adăugă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și noua noapte

Urmă :

...Și, după ce grăi astfel, dervișul cel bătrîn răsuflă adînc, apoi adăugă :

— Da trebuie să-ți spun, o, izvor de doruri, că această copilă, sălaș al iubirii, stă cu inima friptă de tristețe ; și un munte de mîhnire zace pe sufletul ei. Iar pricina e într-un vis pe care l-a avut, într-o noapte, în somn. Și am lăsat-o mîhnită și pierită ca o lunatică.

Pe urmă spuse :

— Și-acuma, cînd vorbele mele au căzut în inima ta ca o sămînță a dragostei, Allah să te ocrotească și să te călăuzească înspre aceea care este scrisă la ursita ta. Uassalam !

Și, după ce spuse acestea, dervișul se sculă și își văzu de drumul lui.

Iar inima crăișorului Iasmin, numai la auzul acelor spuse, rămase însîngerată ; iar săgeata dragostei se înfipse în ea ; și, ca Majnun cel îndrăgostit de Leila, își sfîșie hainele, de la gît pînă la brîu ; și, prins în pletele cîrlionțate ale minunatei Migdala, bocea și ofta ; și, părăsindu-și turmele, plecă să rătăcească, beat fără vin, zbuciumat, tăcut, bătut de vîrtejul iubirii. Căci, dacă paveza înțelepciunii apără de orice rănire, ea e fără puteri împotriva arcului dragostei. Și doftoreala îndemnurilor și a sfaturilor nu mai are ce face asupra minții celui bolnav de simțire. Și-așa cu beizadea Iasmin.

Ci în ceea ce o privește pe domnița Migdala, iacătă :

Într-o noapte, pe cînd dormea pe terasa saraiului tatălui ei, văzu ivindu-i-se, într-un vis trimis de ginnul dragostei, un flăcău mai frumos decît iubitul Suleikăi, și care era, strop cu strop, icoana vrăjitoare a crăișorului Iasmin. Și, pe măsură ce vedenia aceea de frumusețe se ivea dinaintea ochilor sufletului ei de fecioară, inima pînă atunci fără de griji a copilei îi luneca din mînă și cădea prinsă în năvodul de zulufi cîrlionțați ai flăcăului. Și se trezi, cu inima zbuciumată de trandafirul din somnul ei ; și, aruncînd în noapte țipete ca de privighetoare, începu să-și spele chipul cu lacrimile sale. Iar slugile ei veniră în fugă cu mare spaimă și începură să se minuneze zicînd :

— Ya Allah ! care-i nenorocirea ce face să curgă lacrimile stăpînei noastre Migdala ? Ce s-a petrecut în sufletul ei pe cînd dormea ? Vai, ia uite că parcă pasărea minților ei și-ar fi luat zborul !

Și gemete și suspine urmară pînă dimineața. Și, în zori, regele, tatăl său, și regina, mama sa, fură înștiințați despre cele ce se petreceau. Și, cu inimile arse, veniră să vadă, și o găsiră pe fata lor, minunea aceea, cu o înfățișare aiurea și

într-o stare ciudată. Ședea jos, cu părul și cu hainele răvășite, cu chipul topit, fără știre de trupul său și fără seamă pentru inima ei. Și, la toate întrebările ce i se puneau, nu răspundea decît cu tăcerea, clătinînd din cap a sfială, și revărsînd astfel peste sufletul părintelui său și al mamei sale tulburarea și deznădejdea.

Atunci se hotărîră să cheme hakimii și vracii pricepuți la alungarea diavolilor, iar ei își deteră toată silința s-o scoată din starea aceea. Ci nu dobîndiră nici o izbîndă ; ba chiar se întîmplă dimpotrivă. Ceea ce văzînd, se socotiră nevoiți a-i lua sînge. Și, după ce îi legară brațul, făcură înțepătura. Ci nu ieși nici o picătură de sînge din vîna cea dulce. Atunci hakimii își traseră mîna de pe ea și se lepădară de nădejdea de-a o lecui. Și plecară posomorîți și fistîciți. Și trecură cîteva zile în starea aceea apăsătoare, fără ca să poată cineva pricepe ori lămuri pricina unei atare schimbări.

Și-așa, într-o zi, cînd preafrumoasa Migdala, cea cu inima arsă, era mai tristă ca oricînd, slujnicele ei, ca s-o mai veselească, o duseră în grădină. Ci acolo, peste tot pe unde își plimba ochii, nu vedea decît chipul mult-iubitului ei : trandafirii o îmbiau cu culoarea lui, iar iasomia cu mireasma hainelor lui ; chiprisul legănat, cu mijlocelul lui mlădiu, iar narcisa, cu ochii lui. Iar mărăcinii, părîndu-i-se genele lui, îi lua și-i punea la inimă.

Ci mai pe urmă verdeața acelei grădini făcu să mai înverzească oleacă și inima sa veștejită ; iar apa de izvor pe care i-o deteră s-o bea îi mai potoli însetarea minților. Iar fetele, însoțitoarele sale, de-o seamă cu ea, șezură roată împrejurul acelei frumuseți, și începură să-i cînte încetișor un gazel ușor pe glasul cel mic și pe măsura ramel cea atîta de duioasă.

După care, văzînd-o mai liniștită, prietena ei cea mai dragă se apropie de ea și îi spuse :

— O, Migdală, stăpînă a noastră, află că, de cîteva zile, se află prin părțile noastre un flăcău cîntăreț din nai,

venit din țara cilibiilor Hazara, al cărui glas melodios îi zboară mințile păsării din văzduh, oprește apa din curgerea ei și rîndunica din zbor. Și acel fecior de crai e alb și trandafiriu, și îl cheamă Iasmin. Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofilesc cînd se află dinaintea lui. Căci mijlocelul lui este o legănare de chiparis, fața lui este o lalea proaspătă, plete'e lui micșunele, zulufii-i tămîioși sînt bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, pielea-i cum e chihlimbarul cel bălai, genele-i sînt sulițe încovoiate, ochii-i lungi două narcise, iar două alune sînt buzele lui vrăjitoare. Cît despre fruntea lui, apoi fruntea lui dă de ocară, cu strălucirea sa, luna cea plină și-i învinețește de pizmă chipul. Gurița lui, cea cu dinți de nestemate și cu limba de trandafir, zemuiește o vorbă dulce care te face să dai uitării trestia de zahăr. Și, așa cum e, scînteietor și neînfricat, este un idol al ispitei pentru ochii iubeților.

Și adăugă, pe cînd domnița Migdala înmărmurise de bucurie :

— Și acest crăiesc cîntăreț din nai, sprinten ca adierea zorilor și mai ușor ca ea, trebuie să fi străbătut munți și cîmpii, ca să vină din țara lui în țara noastră, și să fi trecut ape înfricoșetoare de rîuri fără de margini, unde nici baremi lebăda nu se simte stăpînă și care numai cu înfățișarea lor dau amețeli lișiței și rațelor sălbatice, făcîndu-le să treacă prin potoape de mirări. Și dacă a înfruntat atîtea piedici că să vină pînă aici, pesemne că l-a îndemnat vreo pricină tăinuită. Și nici o pricină nu-l poate hotărî pe un crăișor tînăr să înfrunte o asemenea încercare, în afară de dragoste.

Și după ce grăi astfel, tînăra prietenă a domniței Migdala tăcu, luînd seama la urmările spuselor sale asupra stăpîne-si. Și iacătă că deodată copila cea tînguită a regelui Akbar se ridică în picioare, fericită și dănțuind. Iar chipu-i era luminat de un foc lăuntric, și tot sufletul

ei beat îi țîșnea prin ochi. Și din toată boala ei ciudată, pe care nici un hakim nu o dovedise, nu mai rămăsese nici o urmă : singure vorbele unei copilandre grăind despre iubire o făcuseră să se risipească precum fumul.

Și, sprintenă ca o gazelă, se întoarse în iatacurile sale urmată de prietena ei. Și luă calamul bucuriei și hîrtia dragostei, și îi scrise lui beizadea Iasmin, flăcăul cel pierzător de minți, mult-norocitul pe care îl văzuse ea în vis cu ochii sufletului ei, scrisoarea aceasta cu aripi albe :

„După preamărirea Aceluia carele, fără calam, a scris zămislirea făpturilor din grădina frumuseții,

Plecăciune trandafirului care a umplut de tîngă privighetoarea cea îndrăgostită !

Cînd am auzit pomenindu-se de frumusețea ta, inima mea mi-a alunecat din mînă.

Cînd mi-ai arătat chipul tău vrăjit în vis, mi-ai tulburat inima pînă într-atîta încît mi-am uitat și de tatăl și de mama mea, și am ajuns străină de frații mei. Ce să mai poți să faci cu ai tăi, atunci cînd îți ești străin ție însuți ?

Dinaintea ta, frumoasele fecioare sînt măturate ca de un vifor, iar săgețile genelor tale mi-au străpuns inima dintr-o parte în cealaltă.

Oh, vino să-mi arăți aievea făptura-ți vrăjitoare ca s-o văd cu ochii mei din cap, o, tu, cel care ești dăruit cu semnele iubirii și care trebuie să știi că drumul cel adevărat al inimii este inima.

Și află, într-un sfîrșit, că tu ești apa și lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

„...Și află, într-un sfîrșit, că tu ești apa și lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele, și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare."

Și îndoi cele două aripi ale scrisorii, strecură înlăuntru un bob de mosc curat, și dete prietenei sale răvașul. Și fata îl luă, îl duse la buze și la frunte, îl puse la inimă, și porni, ca un porumbel, spre dumbrava în care beizadea Iasmin cînta din nai. Și îl găsi stînd sub un chiparis, cu naiul lîngă el, și cîntînd cîntecelul acesta scurt :

Iar inima-mi văzînd-o,
Voi spune tulburat :
E argint-viu, nor, fulger,
Ocean însîngerat.

Cînd noaptea despărțirii
Își va sumete pleoapa,
Vom fi mereu alături
Ca lebăda cu apa.

Și fata, după ce sărută mîna crăișorului Iasmin, îi dete scrisoarea de la stăpîna sa Migdala. Iar el o citi și era să se topească de bucurie. Și nu mai știa dacă doarme sau dacă e treaz. Și mintea i se învolbură, și inima i se făcu văpaie. Și, după ce se mai potoli oleacă, fata îi arătă căile de-a ajunge pînă la stăpîna ei, îi dete toate sfaturile și se întoarse pe unde venise.

Și-așa că, la ceasul arătat și la clipita prielnică, beizadea Iasmin, călăuzit de îngerul dorului, luă calea ce ducea la grădina Migdalei. Și izbuti să pătrundă în locul acela,

bucată ruptă din rai. Și, la ceasul acela, soarele pierea în zarea amurgului, iar luna își arăta chipul de sub vălurile răsăritului. Și tînărul cel cu umblet de căprior ochi copacul ce-i fusese arătat de către fată, și se căță în el, ascunzîndu-se printre crengi.

Iar domnița Migdala cea cu umblet de potîrniche veni cu noaptea în grădină. Și era îmbrăcată în albastru, și ținea în mînă un trandafir albastru. Și își ridică vrăjitorul ei chip înspre pom, tremurînd ca frunzișul de salcie. Și, în tulburarea ei, nu mai știu dacă dintre crengi chipul ce se ivea era al lunei pline ori fața strălucitoare a crăișorului Iasmin. Ci ia uite ! Ca o floare coaptă de dor, sau ca o poamă ce se desprinde prin greutatea ei de preț, flăcăul cel cu plete de micșunele se desprinse dintre ramuri și fu la picioarele pălindei Migdala. Și îl cunoscu numaidecît pe cel pe care îl iubea cu jale, și îl găsi mai frumos decît icoana din visul ei. Și, la rîndu-i, beizadea Iasmin văzu că dervișul nu-l amăgise, și că luna aceea era cununa lunelor. Și amîndoi își simțiră inimile înnodate cu legăturile dulci ale dragostei și ale duioșiei adevărate. Și fericirea lor fu adîncă precum a lui Majnun și a Leilei, și tot atîta de curată ca și a îndrăgostiților de demult.

Și după sărutările mult dulci și revărsările sufletelor lor fermecate, se închinară Stăpînului desăvîrșitei iubiri, pentru ca niciodată bolta cerurilor să nu-și sloboadă asupra dragostei lor crunta ploaie a pietrelor tulburării și să nu rupă cusătura întîlnirii lor.

Apoi, spre a se pune de-aci înainte la adăpost de otrava despărțirii, cei doi îndrăgostiți chibzuiră frunte lîngă frunte, și gîndiră că domnița trebuia, fără zăbavă, să-l înduplece cumva pe regele Akbar care, iubind-o pe fiica sa Migdala, nu avea să-i lase neîmplinită vreo rugăminte.

Și-așa că, lăsîndu-l pe mult-iubitul ei sub copaci, rugătoarea Migdala se duse la rege, părintele ei, și, cu mîinile împreunate, îi spuse :

— O, nămiază a celor două lumi, slujnica ta vine să-ţi ceară un hatîr.

Iar tatăl ei, minunat peste fire şi fericit totodată, o ridică de jos cu amîndouă mîinile şi o strînse la pieptul lui, şi îi zise :

— De bună seamă, o, Migdală a inimii mele, rugămintea ta trebuie să fie pînă peste poate de grabnică, de vreme ce nu şovăieşti a-ţi lăsa patul, la miez de noapte, ca să vii să mă rogi a ţi-o împlini. Oricare ar fi ea, o, lumină a ochilor, mărturiseşte-o fără de teamă, încrezătoare în tatăl tău.

Şi dulcea Migdala, după ce şovăi cîteva clipe, ridică fruntea şi îi înşiră tatălui ei acest descînt isteţ, zicînd :

— O, părintele meu, iart-o pe fiica ta că vine, la ceasul acesta de noapte, să tulbure somnul ochilor tăi. Da iată că puterile sănătăţii mi s-au întors, după o preumblare de seară, cu soaţele mele, prin pajişte. Şi am venit să-ţi spun că am băgat de seamă că turmele noastre de oi sînt rău îngrijite şi prost ţinute. Şi m-am gîndit că, dacă aş găsi vreo slugă vrednică de încredere, ţi-aş înfăţişa-o, iar tu s-o însărcinezi a ne veghea turmele. Or, printr-o fericită întîmplare, l-am găsit într-o clipită pe insul acela sîrguincios şi vrednic. E tînăr, binevoitor, gata să facă totul, şi nu-i e teamă nici de osteneli, nici de necazuri ; întrucît lenea şi nepăsarea sînt la parasanji întregi departe de el. Aşa că dă-i în seamă, o, părintele meu, boii şi oile noastre !

Cînd auzi cuvîntarea copilei sale, regele Akbar se minună pînă peste marginile minunării, şi rămase o vreme cu ochii holbaţi. Pe urmă răspunse :

— Pe viaţa mea ! n-am mai auzit vreodată să se fi pomenit că se năimesc în toi de noapte argaţii de turme. Şi-i pentru întîia oară cînd ni se întîmplă asemenea minune. Ci, o, copila mea, vreau din tot sufleul, dată fiind bucuria pe care i-o aduci inimii mele cu grabnica

ta vindecare nemaînădăjduită să mă plec rugii tale și să-l primesc pe tînărul cu pricina ca păstor la turmele noastre. Ci aș vrea să-l văd și eu cu ochii mei din cap, înainte de a-i încredința slujba aceasta.

De cum auzi vorbele tatălui ei, domnița Migdala zbură pe aripile bucuriei înspre mult norocitul Iasmin și, luîndu-l de mînă, îl duse la palat. Și îi spuse regelui :

— Iată-l, o, părintele meu, pe păstorul cel minunat ! Ghioaga lui e vîrtoasă, iar inima-i încercată.

Și regele Akbar, pe care Allah îl dăruise cu agerime de minte, își dete seama lesne că flăcăul pe care fiică-sa Migdala i-l înfățișa nu era nicidecum din soiul celor ce păzesc vitele. Și în sufletul său lăuntric rămase plin de nedumerire. Ci, ca nu cumva să-i pricinuiască supărare copilei sale Migdala, nu vroi nici să se îndărătnicească, nici să stăruiască asupra acestor amănunte, care își aveau însemnătatea lor. Iar iuschiuzara de Migdala, care cam ghicea ce se petrece în mintea lui, îi spuse cu un glas gata-gata să se topească și cu mîinile împreunate :

— Înfățișarea pe dinafară, o, părintele meu, nu este întotdeauna oglindă a lăuntrului. Și te încredințez că tînărul acesta este un păstor de lei.

Și de voie, de nevoie, tatăl Migdalei, ca s-o mulțumească pe iuschiuzara aceea vrăjitoare, își puse pe ochi degetul învoirii, și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, cioban peste turmele sale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, după obiceiul ei, tăcu.

Iar sora sa, tînăra Doniazada, care se făcuse o copilandră vrednică de dorit din toate privințele, și care, din zi în zi și din noapte în noapte, se făcea tot mai fermecătoare și mai frumoasă și mai voinică și mai înțelegătoare și mai tăcută și mai gînditoare, se ridică pe jumătate de pe chilimul unde sta ghemuită, și spuse :

— O, Șeherezada, sora mea, ce dulci sînt vorbele tale, și ce miezoase, și ce odihnitoare, și ce desfătătoare !

Iar Șeherezada îi zîmbi și o sărută și îi spuse :

— Da, surioară, însă ce sînt ele pe lîngă urmarea pe care am s-o povestesc în noaptea următoare, dacă nu cumva n-o fi ostenit să mă tot asculte stăpînul nostru, regele acesta bine crescut și dăruit cu purtări alese ?

Iar sultanul Șahriar strigă :

— O, Șeherezada, ce tot spui ? eu, ostenit să te ascult ? Păi tu îmi luminezi mintea și îmi liniștești inima ! Și s-a așternut binecuvîntarea peste țară de cînd sînt cu tine ! Poți, așadar, cu toată încrederea, să ne spui mîine urmarea acestei povești descîntătoare ; ba poți, dacă nu cumva tu vei fi ostenit, să ne-o spui mai departe chiar și în noaptea aceasta. Întrucît chiar că vreau să aflu ce are să li se mai întîmple coconului Iasmin și domniței Migdala !

Iar Șeherezada, dată fiind sfiala ei, nu vroi să treacă măsura cu îngăduința regelui, ci zîmbi și mulțumi, fără a mai spune nimic în noaptea aceea.

Iar regele Șahriar o strînse la inima lui, și dormi lîngă ea pînă dimineața. Atunci se sculă și se duse să diriguiască treburile dreptăților împărătești. Și îl văzu pe vizirul său, tatăl Șeherezadei, cum venea, ca de obicei, ținînd la subsuoară giulgiul menit copilei sale, pe care în fiecare dimineață se aștepta s-o vadă osîndită la moarte din pricina jurămîntului regelui în ce privește femeile. Ci Șahriar, fără a-i spune nimic despre asemenea treabă, șezu în fruntea divanului județelor. Iar musaipii și dregătorii și pricinașii intrară. Și regele judecă, și numi în slujbe, și mazili, și isprăvi treburile domniei și dete porunci, și-așa pînă la sfîrșitul zilei. Iar vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, era tot mai pînă peste poate de uimit și de nedumerit.

Cît despre regele Șahriar, după ce ridică divanul și isprăvi județurile, zori să se întoarcă în iatacurile sale, lîngă Șeherezada.

Și noaptea aceea era cea de a o mie și una noapte

Și, de îndată ce regele Șahriar își isprăvi treaba lui obișnuită cu Șeherezada, tînăra Doniazada îi spuse :

— Allah fie asupra-ți, o, sora mea ! Dacă nu ți-e somn, grăbește-te de ne povestește urmarea dulcei povești a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala.

Iar Șeherezada o mîngîie pe păr pe sora sa, și spuse :

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată regelui acestuia strălucit, stăpînul nostru :

Și spuse povestea mai departe astfel :

...și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, păstor peste turmele sale.

Și, de-aci înainte, beizadea Iasmin îndeplinea în fața lumii slujba de ciurdar, iar în taină se îndeletnicea cu liubovul. Și, ziua, ducea la păscut boii și oile pînă la depărtare de trei-patru parasangi ; iar cînd se lăsa seara le aduna cu sunetele naiului său și le aducea la staulele regelui. Și, noaptea, lăbăduia în grădină, alături de mult-iubita sa Migdala, ruja aceea a desăvîrșirii. Și-aceasta era îndeletnicirea lui statornică.

Da cine ar putea să spună cu tărie că fericirea, oricît de tăinuită, va rămîne pururea la adăpost de ochiul pizmaș al clevetitorului ?

Într-adevăr, grijulia Migdala avea obiceiul să-i trimită iubitului ei, în pădure, băutura și hrana trebuitoare. Și, într-o zi, această nechibzuită a dragostei plecă, pe furiș, să-i ducă chiar ea o tablă cu bunătățuri, dulci ca buzele ei de zahăr, niște poame, niște nuci și niște alune, toate rînduite frumos pe frunze de argint. Și îi spuse, îmbiindu-l cu acele lucruri :

— Fie-ți dulce și ușoară la mistuit hrana aceasta care se potrivește cu gura ta gingașă, o, pagagai al meu cu grai duios, și care nu s-ar cădea să rontăie decît zahăr !

Spuse, și pieri precum camforul.

Iar după ce migdala cea fără de coajă pieri astfel precum camforul, păstorul Iasmin șezu să se înfrupte cu bunătățurile gătite de degetele fetei regelui. Atunci îl văzu venind înspre el pe chiar unchiul mult-iubitei sale, un bătrîn dușmănos și plin de gînduri rele, care își trecea zilele clevetind despre toată lumea și oprindu-i pe cîntăreți să cînte și pe dănțuitori să dănțuiască. Și, cînd ajunse lîngă flăcău, se uită la el cu niște ochi poncișî de ură, și îl întrebă ce avea acolo, dinainte-i, pe tablaua regelui. Și Iasmin, care nu știa ce e dușmănia, gîndi că bătrînul avea poftă să mănînce. Și își deschise inima, darnic ca trandafirul de toamnă, și îi dărui toată tablaua cu bunătățuri.

Și afurisitul de moșneag plecă numaidecît spre a se duce să aștearnă bunătățurile și tablaua dinaintea părintelui Migdalei, regele Akbar, care era chiar fratele său. Și îi deschise astfel ochii să vadă singur dovada legăturilor dintre Migdala și Iasmin.

Iar regele Akbar, aflînd taina, rămase mînios pînă peste poate, și, poruncind să vină fiică-sa Migdala, îi spuse :

— O, rușine a părinților tăi, ai aruncat ocara pe neamul nostru ! Pînă în ziua aceasta, casa noastră era slobodă de buruiana și de scaietele rușinii. Da tu ai aruncat asupra mea ochetele vicleșugului și m-ai prins în el. Și, cu marghiolelile alintăcioase pe care le-ai folosit față de mine, mi-ai învăluit lampa înțelepciunii. A ! care-i bărbatul care să poată spune că a scăpat de vicleșugurile femeilor ? Și Prorocul cel binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — a spus, vorbind despre ele : „O, drept-credincioșilor, aveți vrăjmași în soțiile și în fetele voastre ! Ele sînt păcătoase și la gînd și la credință. Sînt născute dintr-o coastă răsucită. Să le mustrați ; iar pe cele care nu vă dau ascultare să le bateți.“ Or eu acum ce să-ți fac, cînd ai jucat jocul necuviinței cu un

străin, păzitor de vite, a cărui împreunare nu se poate potrivi cu fetele de regi ? N-ar trebui, ia spune-mi, să vă zbor capul cu o lovitură de sabie şi ţie şi lui, şi să vă ard vieţile amîndurora în pojarul morţii ?

Şi, cum ea plîngea, regele adăugă :

— Piei degrabă de dinaintea mea, şi du-te de te-ngroapă pe după perdeaua din harem. Şi să nu mai ieşi de acolo fără îngăduinţa mea.

Şi, după ce o pedepsi în felul acesta pe fiică-sa Migdala, regele Akbar dete poruncă să se dea pieirii paznicul vitelor. Or, în preajma cetăţii era o pădure, sălaş cumplit de fiare înfricoşătoare. Şi pînă şi bărbaţii cei mai viteji erau cuprinşi de spaimă cînd auzeau rostindu-se numele acelui codru, şi rămîneau înţepeniţi şi cu părul zburlit. Şi, acolo, dimineaţa părea a fi noapte, iar noaptea era asemenea răsăritului cel negru al Învierii de apoi. Şi se aflau acolo, printre alte grozăvii, doi cerbi-mistreţi care erau spaima jivinelor şi a păsărilor, şi care adeseori veneau să aducă pustiirea chiar pînă în cetate.

Şi-aşa că fraţii domniţei Migdala, la porunca regelui, îl trimiseră pe bietul Iasmin în locul acela al prăpădului, cu gîndul de a-l da pierzării. Şi flăcăul, fără-a avea habar de cel îl aştepta, îşi mîna acolo boii şi oile.

Şi intră în codrul acela la ceasul cînd steaua cea cu două coarne se ivea pe zare, şi atunci cînd etiopianul nopţii da dosul a fugă. Şi, lăsîndu-şi vitele să pască în voia lor, şezu jos pe o blană albă pe care o aşternuse pe pămînt, şi îşi luă naiul, izvor de beţie.

Şi iacătă că dintrodată cei doi cerbi-mistreţi, călăuziţi de miros, se iviră mugind aidoma norilor încărcaţi cu tunete, în luminişul în care se afla Iasmin. Iar crăişorul cel cu dulce privire îi întîmpină cu sunetele naiului său, şi îi ţintui sub vraja cîntecului. Pe urmă, încetişor, se ridică şi ieşi din codru, însoţit de cele două dihănii înfricoşătoare, unul de-a dreapta şi celălalt de-a stînga lui, şi urmat de toată turma. Şi ajunse astfel sub ferestrele

regelui Akbar. Și toată lumea îl văzu și rămase înmărmurită.

Și beizadea Iasmin îi făcu să intre într-o cușcă de fier pe cei doi cerbi-mistreți și îi dărui tatălui Migdalei, ca pe-o închinare datorată. Iar regele, de la isprava aceasta, rămase peste poate de uluit, și își trase mîna de la osîndirea acelui leu al vitejilor.

Ci frații îndrăgostitei Migdala nu vroiră nicicum să se lepede de ura lor, și, ca să n-o lase pe sora lor să se împreune cu flăcăul, ticluiră s-o mărite, împotriva voinței ei, cu vărul lor, fiul unchiului cel afurisit. Că își ziceau : „Trebuie să legăm piciorul nebuniei cu frînghia tare a căsătoriei. Și-atunci are să-și uite de dragostea ei zmintită." Și întocmiră fără de zăbavă alaiul de nuntă, și porunciră să vină cîntăreții și cîntărețele, și clarinetele și dairalele.

Și, pe cînd acei asupritori vegheau la pregătirile acelei căsătorii împilate, deznădăjduita de Migdala, îmbrăcată fără voia ei în rochii strălucite și în odoare de aur și de mărgăritare, care vesteau o nouă măritată, ședea pe un pat de fală acoperit bogat cu perdele dichisite cu ciucuri de aur, asemenea unei flori pe un copăcel, da cu mîhnirea și cu mohorîrea lîngă ea, cu pecetea muției pe buze, tăcută ca un crin, nemișcată ca o idoliță. Și, la înfățișare ca o tînără moartă, da ținută în mîna celor vii, inima-i se zbătea precum cocoșul căruia i se taie gîtul, sufletu-i era îmbrăcat într-o haină de asfințit, pieptu-i era sfîșiat de unghia durerii, iar mintea-i clocotind cugeta cu ochi negri la corbul de lut ce-avea să ajungă tovarășul ei de pat. Și se afla pe vîrful muntelui Kaf al durerii.

Ci iată că beizadea Iasmin, poftit cu celelalte slugi la nunta stăpînei sale, îi dete, numai cu o încrucișare a privirilor lor, o nădejde dezlegătoare din jbilțurile jalei. Căci cine nu știe că, numai cu o privire, îndrăgostiții pot să-și spună un potop de lucruri despre care nimănuia nu-i dă nici prin gînd ?

Încît, cînd veni noaptea, şi cînd domniţa Migdala fu dusă, ca tînără soţie, în odaia de nuntă, numai atunci soarta îşi arătă chipu-i fericit dinaintea celor doi îndrăgostiţi, şi le înviora inima cu cele opt miresme ale sale. Şi preafrumoasa Migdala, prilejuindu-se de singurătatea ce-i fusese lăsată în odaia aceea în care avea să vină vărul ei, ieşi fără de zarvă, îmbrăcată în hainele-i de aur, şi îşi luă zborul înspre Iasmin mult norocitul. Şi cei doi îndrăgostiţi binecuvîntaţi se luară de mînă şi, mai uşori ca adierea cea înrourată, pieriră şi se topiră precum camforul.

Şi de-atunci nimeni nu putu să le mai dea de urmă, şi nimeni nu mai auzi nimic despre ei ori despre locul în care se aciuiseră. Căci, pe pămînt, numai puţini dintre fiii oamenilor sînt vrednici de fericire, de-a urma drumul care duce la fericire şi de-a ajunge la casa în care se ascunde fericirea.

Or, slavă pururea şi preamărire sporită Atoatedătătorului, Stăpînul bucuriei, al înţelepciunii şi al fericirii. Amin !

ÎNCHEIERE

Iar Şeherezada, după ce istorisi astfel povestea adăugă :

— Şi-aceasta este, o, preafericitule rege, dulcea poveste a crăişorului Iasmin şi a domniţei Migdala. Şi am istorisit-o aşa cum mi s-a povestit şi mie ! Ci Allah este mai ştiutor !

Pe urmă tăcu.

Atunci regele Şahriar grăi :

— O, Şeherezada, ce frumoasă poveste ! Oh, ce minunată ! M-ai dăscălit, o, preaînvăţato şi dulce povestaşo, şi m-ai făcut să văd întîmplările ce se petrec cu alţii şi nu cu mine, şi să cumpănesc cu luare-aminte vorbele regilor şi ale noroadelor de demult, şi lucrurile osebite sau uimitoare sau măcar numai vrednice de chibzuit cîte li s-au întîmplat. Şi, într-adevăr, iată că, tot ascultîndu-te de-a lungul acestor o mie şi una de nopţi, ies cu un suflet adînc schimbat, şi voios, şi îmbibat de fericirea de a trăi. Încît, slavă aceluia carele ţi-a hărăzit, o, fiică binecuvîntată a vizirului meu, atîtea haruri alese, şi ţi-a înmiresmat gura, şi-a pus harul graiului pe limba ta, şi înţelepciunea sub fruntea ta !

Iar micuţa Doniazada se ridică dintr-odată de pe chilimul pe care sta ghemuită, şi se repezi în braţele surorii ei, şi strigă :

— O, Şeherezada, sora mea, ce dulci sînt cuvintele tale, şi ce

vrăjitoare, și desfătătoare, și pilduitoare, și tulburătoare, și miezoase în prospețimea lor! Oh, ce frumoase sînt vorbele tale, sora mea!

Iar Șeherezada se aplecă înspre sora sa și, sărutînd-o, îi strecură la ureche cîteva cuvinte pe care numai ea le auzi. Și copila pieri numaidecît, precum camforul.

Iar Șeherezada rămase singură, cîteva clipe, cu regele Șahriar. Și, cum el se pregătea, pînă peste poate de mulțumit, s-o ia în brațe pe minunata lui soție, iată că perdelele se deteră la o parte și Doniazada se ivi iarăși, urmată de o doică ce ținea doi gemeni la pieptul ei, pe cînd un al treilea copil venea de-a buișilea în urmă-i.

Iar Șeherezada se întoarse zîmbind înspre regele Șahriar, și rîndui dinaintea lui pe cei trei micuți, după ce îi strînse la piept, și, cu ochii luminați de lacrimi, îi spuse:

— O, rege al vremilor, iată cei trei copii pe care, în acești trei ani, ți i-a hărăzit Atoatedătătorul, prin mijlocirea mea.

Și, pe cînd regele Șahriar, pătruns de o bucurie de negrăit, și mișcat pînă în străfundurile sale, își săruta copiii, Șeherezada urmă:

— Fiul tău cel mare are acum doi ani împliniți, iar cei doi gemeni nu mai au mult pînă să împlinească un an — depărteze Allah de la tustrei deochiul!

Și adăugă:

— Îți aduci aminte, o, rege al vremilor, că am fost suferindă vreo douăzeci de zile, între cea de a șase sute șaptezeci și noua și cea de a șaptea sută noapte. Or, chiar atunci i-am născut pe cei doi gemeni, a căror venire pe lume m-a muncit mai mult decît cea a fratelui lor mai mare, cu un an înainte. Întrucît atît de puțin am fost supărată de nașterea dintîi încît am putut, fără cazină, să-ți spun mai departe povestea pe care ți-o povesteam pe atunci, a Preaînvățatei Simpatia.

Și, după ce spuse acestea, tăcu.

Iar regele Șahriar, care era tulburat pînă peste fire, își plimba privirile de la mamă la copiii săi, și de la copii la mamă, și nu izbutea să ajungă a rosti o vorbă măcar.

Atunci tînăra Doniazda, după ce sărută copiii pentru a nu știu cîta oară, se întoarse înspre regele Șahriar și îi spuse :

— Și-acuma, o, rege al vremilor, ai să pui să se taie capul surorii mele, Șeherezada, mama copiilor tăi, și să-i lași astfel orfani de mama lor pe cei trei regi micuți pe care nici o femeie nu ar putea să-i iubească și să-i îngrijească cu inima unei mame ?

Și regele Șahriar, între două oftări, îi spuse Doniazadei :

— Taci, o, copilo, și stai cuminte.

Pe urmă, izbutind să-și stăpînească întru cîtva tulburarea, se întoarse înspre Șeherezada și îi spuse :

— O, Șeherezada, pe Domnul milei și al îndurării ! tu răzbătusei în inima mea încă înainte de venirea copiilor noștri. Întrucît ai știut să mă birui prin harurile cu care te-a împodobit Zămislitorul tău ; și te-am îndrăgit în mintea mea, pentru că am găsit în tine o femeie curată, cucernică, neprihănită, dulce, neînstare de nici o viclenie, neîntinată din toate privințele, născocitoare isteață, gureșe, tăcută, zîmbitoare și înțeleaptă. Oh ! Allah să te binecuvînteze, și să binecuvînteze și pe tatăl tău, și pe mama ta și obîrșia ta !

— Și adăugă :

— O, Șeherezada, noaptea aceasta, care este cea de-a o mie și una, socotind din clipa cînd te-am văzut întîia oară, este pentru noi o noapte mai albă decît fața zilei.

Și, spunînd acestea, se ridică și o sărută pe creștet.

Iar Șeherezada luă atunci mîna regelui, soțul ei, și și-o duse la buze, la inimă și la frunte, și spuse :

— O, rege al vremilor, mă rog ție să-l chemi pe vizirul tău cel bătrîn, ca să i se liniștească inima în privința mea și să se bucure și el de noaptea noastră binecuvîntată.

Iar regele Șahriar trimise numaidecît după vizirul său care,

încredințat că aceasta era noaptea cea neagră scrisă la trista fiicei sale, veni, sub braț cu giulgiul menit Șeherezadei. Iar regele Șahriar se ridică în cinstea lui, îl sărută între ochi, și îi zise:

— O, părinte al Șeherezadei, o, vizire născător de binecuvîntări, iată că Allah a izvodit-o pe fiica ta pentru mîntuirea norodului meu; și, prin mijlocirea ei, a făcut să intre căința în inima mea.

Și părintele Șeherezadei fu atîta de răscolit de bucurie, văzînd și auzind acestea, încît căzu leșinat. Și se înghesuiră împrejurul lui, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl ajutară să-și vină în fire. Iar Șeherezada și Doniazada săriră să-i sărute mîna. Iar el le binecuvîntă. Și petrecură împreună o noapte luminată de bucurie și potopită de fericire.

Iar regele Șahriar se grăbi să trimită soli sprinteni să-l cheme pe fratele său Șahzaman, regele de la Samarkand Al-Ajam. Iar regele Șahzaman răspunse cu ascultare și cu supunere, și grăbi să se ducă la fratele său mai mare, care îi ieși în întîmpinare, în fruntea unui alai împărătesc, în mijlocul întregei cetăți împodobite și gătite, pe cînd în sukuri și pe ulițe se ardeau tămîie, camfor tare, aloe, mosc indienesc, nard și chihlimbar cenușiu, pe cînd locuitorii își zugrăveau proaspăt mîinile cu hennea și fața cu șofran, și pe cînd dairalele, naiurile, clarinetele, fluierele, tîmpinele și țimbalele făceau văzduhul să răsune ca în zilele de mare sărbătoare.

Și, după îmbrățișările bucuroase ale revederii, și pe cînd petrecerile și ospețele se dedeau peste tot pe cheltuiala vistieriei, regele Șahriar îi luă deoparte pe fratele său Șahzaman, și îi istorisi tot ce i se întîmplase, de-a lungul celor trei ani, cu Șeherezada, fata vizirului. Și îi spuse, pe scurt, tot ce învățase de la ea, și cîte pilde, cîte povești frumoase, cîte istorii, cîte parimii, cîte cronici, cîte pozne, cîte snoave, cîte pățanii răpitoare, cîte minunății, cîte stihuri și cîte cîntece auzise. Și îi spuse despre frumusețea ei, despre înțelepciunea, despre harul ei de povestitoare,

despre deșteptăciunea, despre neprihana, despre mila, despre dulceața, despre cinstea, despre isteciunea, despre sfiiciunea și despre toate darurile trupului și ale minții cu cîte o împodobise Zămislitorul ei. Și adăugă :

— Și-acuma ea este soția mea legiuită, și mama copiilor mei.

Și-așa !

Iar regele Șahzaman se minună cu minunare mare și rămase uimit pînă peste marginile uimirii. Pe urmă îi spuse regelui Șahriar :

— O, fratele meu, dacă-i așa, vreau și eu să mă însor. Și am s-o iau de soție pe sora Șeherezadei, micuța aceea pe care nu știu cum o cheamă. Și vom fi astfel doi frați de-un sînge căsătoriți cu două surori de-un sînge.

Pe urmă adăugă :

— Și în felul acesta, avînd de aci înainte două soții de credință și cinstite, ne vom uita jitania de odinioară. Întrucît, în ceea ce privește acea năpastă de demult, ea m-a lovit mai întîi pe mine ; apoi, din pricina mea, te-a lovit și pe tine la rîndu-ți. Și, dacă nu ți-aș fi dezvăluit nenorocirea mea, nici tu nu ai fi știut nimic despre a ta. Vai, o, fratele meu, de-a lungul acestor trei ani din urmă, starea mea a fost o stare tare rea. N-am putut să mai mă bucur cu adevărat de nici o iubire. Și, după pilda ta, în fiecare noapte luam cîte o fată fecioară, iar dimineața puneam să fie omorîtă, spre-a face să ispășească neamul muieresc prăpădul care ne lovise pe amîndoi. Ci acuma vreau să-ți urmez pilda pe care tot tu mi-o dai, și să mă însor cu cea de a doua fată a vizirului tău.

Cînd auzi vorbele fratelui său, regele Șahriar se înfioră de bucurie, și se ridică pe clipă pe dată, și se duse la soția sa Șeherezada, și îi povesti ceea ce se rostise între el și fratele său. Și îi dete astfel de știre că regele Șahzaman se logodește din inimă cu sora ei Doniazada.

Iar Șeherezada răspunse :

— O, rege al vremurilor, ne dăm învoiala, da numai dacă

fratele tău, regele Șahzaman, primește să locuiască de aci înainte cu noi. Întrucît eu n-aș putea să mă despart, fie și măcar pentru un ceas, de surioara mea. Eu am crescut-o ; și nici ea nu poate să mă lase, cum nici eu nu pot s-o las. Așa că dacă fratele tău primește această învoială, sora mea, din chiar clipa aceasta, este roaba lui. Altminteri, o păstrăm.

Atunci regele Șahriar se duse la fratele său, ducîndu-i răspunsul Șeherezadei. Iar regele de la Samarkand strigă :

— Pe Allah ! o, fratele meu, chiar acesta era și gîndul meu. Întrucît nici eu nu aș mai putea să mă despart de tine, nici măcar pentru un ceas ! Cît despre scaunul de domnie de la Samarkand, Allah are să găsească și are să trimită acolo pe cine-o vrea el. Că, din partea mea, nu vreau să mai domnesc pe-acolo, și nu mă mai duc de aici.

Auzind vorbele acestea, regele Șahriar nu mai avu margini la bucuria lui, și răspunse :

— Iacătă ce-mi doream ! Preamărit fie Allah, o, fratele meu, carele într-un sfîrșit ne-a adunat iar, după lunga despărțire !

Și, atunci pe loc trimiseră după cadiu și după martori. Și fu întocmit senetul de căsătorie dintre regele Șahzaman și Doniazada, sora Șeherezadei. Și cei doi frați se însurară astfel cu cele două surori.

Și-atunci petrecerile și luminațiile ajunseră pînă peste poate și, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, tot orașul mîncă și bău și se veseli pe cheltuiala vistieriei.

Cît despre cei doi frați și cele două surori, apoi ei intrară la hammam și se scăldară în apă de trandafiri, și în apă de flori de salcie mirositoare, și în apă înmiresmată cu mosc, și se arse la picioarele lor lemn de odagaci și de aloe.

Iar Șeherezada o pieptănă și îi împleti cosițele tinerei sale surori, și o împistri cu mărgăritare. Pe urmă o îmbrăcă într-o rochie de șahmarà de demult, de pe vremile lui Khosroe, țesută cu serasir de aur roșu, și dichisită, tot în țesătura ei, cu chindiseli

care întruchipau, în culorile lor firești, dihănii bete și păsări aiurite. Și îi puse la gît un gherdan ca din basme. Și Doniazada se făcu astfel, sub degetele surorii sale, mai frumoasă decît a fost vreodată soția lui Iskandar cel cu Două Coarne.

Încît, cînd cei doi regi ieșiră din hammam și cînd șezură în jețurile lor domnești, alaiul miresei, alcătuit din soțiile emirilor și ale dregătorilor, se rîndui în două șiruri nemișcate, unul la dreapta și celălalt la stînga celor două jețuri. Iar cele două surori își făcură intrarea, sprijinindu-se una pe alta, asemenea cu două lune într-o noapte cu lună plină.

Atunci veniră înaintea lor hanîmele cele mai de neam dintre hanîmele de față. Și o luară pe Doniazada de mînă, și după ce îi scoaseră hainele pe care le purta, o îmbrăcară într-o rochie de tulpan, albastră ca marea, de răpea mințile. Și fu asemenea zugrăvirii pe care i-a făcut-o poetul în stihurile acestea :

În rochia-i albastră se ivește,
Strălucitoare, fără de cusur,
Încît ai crede că s-a rupt deodată
Din ceruri o bucată de azur.

Mari, ochii ei sînt săbii zugrăvite ;
Sub pleoape-i ard lumini vrăjitorești ;
Știubei de miere-s buzele-i ca focul ;
Obrajii-i strat de trandafiri domnești ;
Făptura-i toată e-o minune vie,
Ca un boboc curat de iasomie.

Văzîndu-i boiul ca un fir subțire
Și șoldurile mari legănătoare,
Ai zice că-i tulpina unui bambus
În vîrful unei dune mișcătoare.

Iar regele Șahzaman, soțul ei, se ridică și coborî s-o vadă, el cel dintîi. Și, după ce se minună de ea, îmbrăcată așa, se sui iarăși

în jețul său. Și acesta fu semnul schimbării rochiei. Iar Șeherezada, ajutată de hanîmele din alai, o îmbrăcă pe sora sa într-o rochie de mătase caisă. Pe urmă o sărută și o puse să treacă dinaintea jețului soțului ei. Și astfel, mai fermecătoare decît în cea dintîi rochie, era aidoma cu cea pe care a zugrăvit-o poetul :

De-ar fi vreodată cumva să răsară
În toiul unei nopți de iarnă grea
Lumina blîndă-a unei luni de vară —
N-ar străluci precum ivirea ta.

Cosițele ce le-mpletești la tîmple
Și pletele din părul tău de smoală
Par că vestesc furtuni ce-au să se-ntîmple,
Și-atuncea strig cuprins de ameteală :

„Tu-ntuneci zorii zilei totdeauna
Cu-aripa nopții !" Ci răspunsul vine :
„Ba nicidecum ! Ba nicidecum ! Vezi bine :
E doar un nor care ascunde luna"

Iar regele Șahzaman coborî să se uite la Doniazada, proaspăta mireasă, și se minună privind-o din toate părțile. Și, după ce se bucură astfel el cel dintîi de vederea frumuseții sale, se urcă să șadă iarăși alături de fratele său Șahriar. Iar Șeherezada, după ce o sărută pe surioara sa, îi scoase rochia de caisă, și o îmbrăcă într-o fermenea de catifea vișinie, și o făcu astfel să semene cu ceea ce a spus poetul despre ea, în două strofe :

O, tu cea numai nuri și gingășie,
Te legăni fericită și ușoară,
În fermeneaua ta cea vișinie,
Ca o gazelă-n pajiștea-fecioară ;
Iar pleoapele cînd le ridici sfîșie
Cu negrele-ți săgeți ce ne omoară.

Tu, stea a frumuseții, cînd răsari
Se-aprind de slavă cerul și pămîntul.
Plecarea ta așterne umbre mari
Și lumea-ntreagă-i neagră ca mormîntul.

Și iarăși Șeherezada și hanîmele de fală o puseră pe mireasă să facă, încet și cu pași măsurați, înconjurul sălii. Și, după ce Șahzaman o privi mult și se minună de ea, sora mai mare o îmbrăcă într-o rochie de matasă nărîmzie, dungată cu zugrăveli de sus pînă jos. Și o sărută și o strînse la pieptul ei. Iar Doniazada fu întocmai cea despre care poetul a spus :

Ea se ivește ca o lună plină
În noaptea liniștită și senină,
Iar dulcea ei privire vrăjitoare
Ne luminează drumul ca un soare.

Ci de m-apropiu ca să mă-ncălzesc,
La focul care-n ochii-i și-are vatra,
Mă-mping departe două străji cu lănci :
Năpraznicii ei sîni vîrtoși ca piatra.

Iar Șeherezada o plimbă, cu pași agale, pe dinaintea celor doi regi și pe dinaintea tuturor oaspetelor. Iar mirele veni să se uite la ea de aproape, și-apoi se întoarse în jețul său, vrăjit. Iar Șeherezada o sărută îndelung, îi schimbă hainele și îi puse o rochie de mosul, chindisită cu zarafir și presărată cu mărgăritare. Și îi rîndui frumos cutele rochiei, și îi încinse fruntea cu o cunună ușoară în care fulgerau smaraldele. Iar Doniazada, ramura aceea de ban, camforata aceea, făcu înconjurul sălii, sprijinită de sora sa scumpă. Și fu o descîntare. Iar poetul n-a mințit deloc cînd a spus despre ea :

Nici frunza verde care înfășoară
Floarea de foc a rodiei nu este
Fermecătoare-atîta cît aceste
Veșminte verzi ce le porți tu, fecioară !

Și te întreb, vroind să știu anume :
„Cum se numește haina de pe tine ?"
Iar tu-mi răspunzi cu vorbe moi și line :
„Este cămașa mea, nu are nume,"

Strig dar : „O, vrăjitoarea ta cămașă,
Ce ne răpește inimă și minte,
Am s-o numesc de-acuma înainte :
Cămașa-cea-de-inimi-ucigașă !"

Pe urmă Șeherezada o luă pe sora sa pe după mijloc și porni încetișor cu ea, printre cele două șiruri de oaspete și pe dinaintea celor doi regi, înspre iatacurile din sarai. Și o dezbrăcă și o culcă și îi dete sfaturile care erau de dat. Pe urmă o sărută plîngînd, întrucît atunci era întîia dată cînd se despărțea de ea pentru o noapte. Iar Doniazada plînse și ea la fel, sărutînd-o întruna pe sora ei. Ci, cum urma să se vadă iarăși a doua zi, își potoliră durerea, iar Șeherezada plecă la iatacurile sale.

Și noaptea aceea fu, ca bucurie, ca fericire și ca albeață, pentru cei doi frați și pentru cele două surori, un adaus la cele o mie și una de nopți. Și ea rămase ca început al unor vremuri noi pentru supușii regelui Șahriar.

Iar în dimineața acelei nopți binecuvîntate, și cînd cei doi frați, la ieșirea de la hammam, se întîlniră iarăși cu cele două surori preafericite, și cînd astfel tuspatru se găsiră iarăși laolaltă, vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, ceru îngăduința să intre, și fu poftit numaidecît. Iar ei se ridicară amîndoi în cinstea lui ; iar cele două fete ale sale veniră să-i sărute mîna. Iar el le ură viață lungă ginerilor săi, și le ceru poruncile pentru ziua aceea.

Ci ei îi spuseră :

— O, părinte al nostru, am vrea ca de aci înainte tu să ai numai de dat porunci și niciodată de primit. Drept aceea, ne-am înțeles amîndoi să te căftănim rege la Samarkand Al-Ajam.

Iar Şahzaman spuse :

— Da, întrucît eu m-am lepădat de domnie.

Iar Şahriar îi spuse fratelui său :

— Ci numai cu învoiala, o, fratele meu, ca tu să mă ajuţi, la treburile împărăţiei mele, primind să împarţi cu mine domnia, eu ocîrmuind o zi, iar tu în cealaltă zi, fiecare pe rînd.

Şi Şahzaman îi dete fratelui său răspunsul cuvenit, rostind :

— Ascult şi mă supun !

Atunci cele două surori se aruncară la gîtul vizirului, care le sărută, şi îi sărută pe cei trei copii ai Şeherezadei, şi îşi luă de la toţi bun-rămasuri înduioşate. Pe urmă plecă înspre împărăţia lui, în fruntea unui saltanat împărătesc. Şi Allah îi scrise bună pace, şi îl ajută să ajungă fără de supărare la Samarcand Al Ajam. Iar locuitorii Samarcandului se bucurară de venirea lui. Iar el domni peste ei cu toată dreptatea, şi ajunse un rege mare printre regi. Şi-aşa cu el.

Ci în ceea ce îl priveşte pe regele Şahriar, apoi acesta se grăbi să-i cheme la el pe diecii cei mai îndemînatici din ţările musulmane, şi pe letopiseţii cei mai vestiţi, şi le dete poruncă să scrie tot ce i se întîmplase cu soţia sa Şeherezada, de la început pînă la sfîrşit, fără a sări peste nici un amănunt.

Iar ei se aşternură pe treabă, şi scriseră în felul acesta, cu litere de aur, treizeci de tomuri, nici unul mai mult, nici unul mai puţin. Şi deteră nume acestui şir de minuni şi de giuvaieruri : *Cartea Celor O Mie Şi Una De Nopţi.*

Pe urmă, la porunca regelui Şahriar, făcură de pe ea o mulţime de còpii credincioase, pe care le împrăştiară în cele patru unghiuri ale împărăţiei spre a sluji de învăţătură din neam în neam.

Cît despre manuscriptul dintîi, pe acela îl puseră în dulapul de aur al domniei, sub paza vizirului vistieriei.

Iar regele Şahriar şi soţia lui, regina Şeherezada, multnorocita aceea, şi regele Şahzaman cu soţia lui Doniazada, ferme-

călătoarea aceea, și cei trei regi micuți, copiii Șeherezadei, trăiră în huzururi și în fericiri și în bucurii, vreme de ani și ani, cu fiecare zi mai minunată decît cea de dinaintea ei, și cu nopți mai albe decît fața zilelor, pînă la venirea celei Despărțitoare de cei dragi, Năruitoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Neînduplecata și Neabătuta !

Și acestea-s poveștile minunate, numite *O Mie Și Una De Nopți* cu toate cîte sînt în ele lucruri nemaipomenite, învățături, minunății, giuvaeruri, minuni și frumusețe.

Ci Allah este mai știutor. Și numai el poate să osebească dintre toate ceea ce este adevărat și ceea ce nu este adevărat. Că el este Atoateștiutor !

OR, MĂRIRE ȘI SLAVĂ, PÎNĂ LA SFÎRȘITUL VREMURILOR, ACELUIA CARELE RĂMÎNE NEATINS ÎN VEȘNICIA SA, CARELE SCHIMBĂ DUPĂ BUNA SA VOIE ÎNTÎMPLĂRILE, ȘI CARELE NU CUNOAȘTE SCHIMBARE, STĂPÎNUL VĂZUTELOR ȘI NEVĂZUTELOR, SINGURUL VIU ! ȘI RUGĂCIUNEA ȘI PACEA ȘI CELE MAI ALESE BINECUVÎNTĂRI FIE ASUPRA ALESULUI DOMNULUI CEL MAI PRESUS DE TOATE AL CELOR DOUĂ LUMI, STĂPÎNUL NOSTRU MOHAMMED, SULTANUL TRIMIȘILOR, GIUVAERUL LUMILOR ! LA EL ESTE NĂDEJDEA NOASTRĂ ÎNTR-UN FERICIT ȘI PREAFERICIT SFÎRȘIT !

CUPRINSUL

POVESTEA LUI BAÎBARS ȘI A ISPRAVNICILOR SĂI DE AGIE 5

Povestea istorisită de către cel dintîi ispravnic de agie 7
Povestea istorisită de către cel de al doilea ispravnic de agie 25
Povestea istorisită de către cel de al treilea ispravnic de agie 31
Povestea istorisită de către cel de al patrulea ispravnic de agie 45
Povestea istorisită de către cel de al cincilea ispravnic de agie 54
Povestea istorisită de către cel de al șaselea ispravnic de agie 68
Povestea istorisită de către cel de al șaptelea ispravnic de agie 87
Povestea istorisită de către cel de al optulea ispravnic de agie 89
Povestea istorisită de către cel de al nouălea ispravnic de agie 102
Povestea istorisită de către cel de al zecelea ispravnic de agie 110
Povestea istorisită de către cel de al unsprezecelea ispravnic de agie 115
Povestea istorisită de către cel de al doisprezecelea ispravnic de agie 121

POVESTEA RUJEI DE MARE ȘI A COPILANDREI DIN CHINA 131

POVESTEA SARAILIEI UNSE CU MIERE DE ALBINE ȘI A AFURISITEI DE NEVESTE A CAVAFULUI . . . 154

LUCARNELE ÎNVĂȚĂTURII ȘI ALE ISTORIEI 209

Poetul Dorejid, firea lui mărinimoasă și dragostea lui pentru vestita poetă Tumadir El-Khansa . . 213
Poetul Find și cele două fete viteze ale sale, Ofaiirah-Soarele și Hozeilah-Luna 234
Dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș . . 238
Răzbunarea regelui Hojjr 243
Soții zugrăviți de către soțiile lor 248
Omar Despicătorul 253
Cîntăreața Sallamah cea Albastră 265
Dalcavucul 271
Roaba ursitei 274
Gherdanul belaliu 285
Isac din Mossul și cîntecul cel proaspăt auzit . . . 290
Cele două dănțuitoare 296
Cataiful cu fistic și dezlegarea buclucului pravilnicesc 301
Copila arabă de la fîntînă 312
Ponoasele îndărătniciei 317

SFÎRȘITUL LUI GIAFAR ȘI AL BARMAKIZILOR . . . 324

DUIOASA POVESTE A CRĂIȘORULUI IASMIN ȘI A DOMNIȚEI MIGDALA 345

ÎNCHEIERE 363

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 29.VII.1976. Tiraj 113 110. Broșate 88 000+20 000 continuare tiraj. Legate ½ 5000. Coli ed. 16,63. Coli tipar 11,75.

Comanda nr. 60 310
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București — Piața Scînteii nr. 1,
Republica Socialistă România